Anul LX. Sibiiu, Marți 3/16 Ianuarie 1912 *Nr. 1.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

Anul-Nou în Sibiiu.

Sibiiu, 15 Ianuarie n.

Ca în anii premergători, așa și de astă-dată, în ziua Anului Nou, eri, Duminecă, inteligența română din Sibiiu s'a prezentat în număr foarte frumos la Inaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Mețianu,* pentru a-i aduce sincere felicitări de Anul Nou.

Oratorul festiv a fost de astădată P. C. Sa, Protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roșca*, director seminarial, care a tălmăcit sentimentele celor ce au ținut să-și arete alipirea și iubirea față de capul bisericii noastre, și de data aceasta, cu următoarele frumoase cuvinte:

„Escelența Voastră! Inaltpreasfințite Domnule Arhiepiscop și Mitropolit!

Intrați în un an nou, care iar ne determină un mic period de lucrare, membrii gremiului consistorial, membrii corpului profesoral seminarial, și un număr considerabil de intelectuali, ne prezentăm, pentru a Vá esprima doririle noastre de bine.

Viitoriul este o taină nepătrunsă de mintea noastră omenească, și acest neajuns căutăm a-l suplini prin o vârtute a credinței noastre creștine, prin *speranța* în un viitor mai bun.

De acest neajuns este stăpânit tot omul; dar și mai mult îi simțesc povara cei angajați în servicii publice, ca să lucre pentru binele obștesc; și în măsură și mai mare îl simțim *noi,* cari suntem în servicii publice pentru biserică și neam.

Sarcina ostașilor să ușurează însă mult prin încrederea în conducătorii lor, și această încredere să întărește, prin *dibăcia probată* a conducătorilor.

Că viitorul, care ne stă înainte, ce ascunde sub vălul său, — încât pentru interesele noastre culturale-naționale, — nu ne este dat a ști, și în această stare de nesiguranță, sub scutul Escelenției Voastre, știindu-vă că sunteți un cârmaciu dibace, cu esperiențe bogate, cu un trecut aproape de patru decenii, ca Arhiereu: ne simțim ca într'o fortăreață, și împrejurarea aceasta ne dă încrederea și siguranța, pe care o simțesc copiii sub scutul puternic al iubirii părintești, — de ceeace în acest timp de grea cercare pentru instituțiunile noastre culturale-naționale, simțim trebuință în măsură tot mai mare.

Mulțămitori proniei divine pentru darul deosebit, că și la aceasta vârstă înaintată Vá este dat a Vă bucura de vigoare deplină, rugăm pe atotputernicul Dumnezeu, ca tot în aceste condițiuni mulțămitoare sanitare să Vă țină până la marginile cele mai estinse ale vieții omenești, spre binele bisericii și al neamului. Să trăiți la mulți ani!“..

Cu aclamări sgomotoase a fost subliniată vorbirea aceasta bine simțită, la care Escelența Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, a răspuns cam următoarele:

„Vă mulțămesc domnilor și iubiților mei fii sufletești pentru mult prețuitele felicitări de Anul-Nou. Implor și eu dela Dumnezeu an nou fericit, și încă mulți ani fericiți, asupra Dvoastre și a familiilor Dvoastre. Noi, oamenii, suntem simpli călători în lumea aceasta. Trecem prin ea. Și precum ori care călător, dacă ajunge la un popas, se gândește la drumul percurs și la cel ce-l are să-l mai percurgă, astfel și noi, aflându-ne la asemenea popas, la începutul unui an nou, trebue să ne gândim la trecut și la viitor. Mai ales însă la viitor.

Dar viitorul nu știm ce ne aduce, căci nu ne este dat a-l cunoaște. Cunoaștem numai trecutul. Și ce privește anul trecut, putem constata, că am fost cruțați de multe rele, cari au bântuit pe alte locuri: de răsboiu, de revoluție, de boale rele etc. pentru ce datorință avem să mulțămim lui Dumnezeu, care ne-a ferit de aceste rele.

Pe lângă acestea anul trecut a fost și un an bine roditor, care a adus multă mângăere țăranilor nostri. Poate că tocmai în urma acestui fapt, trebue să constatăm și un frumos progres pe terenul cultural, căci în anul trecut s'au zidit multe biserici și școale, și s'a arătat în măsură uimitoare simțul de jertfă la poporul nostru, pentru biserică și școală, pentru cultura națională.

Am progresat deci în anul trecut în mod îmbucurător. Dar lupta pe care am dat-o în trecut, trebue să o continuăm. Și fiindcă aceia cu cari purtăm lupta, ne sunt superiori, pentrucă noi suntem departe încă de ei, — în ce privește cultura și bunăstarea, — trebue să ne încordăm și în viitor toate puterile pentru a ajunge acolo, ca să ne aflăm pe o treaptă cu ei, având aceleași arme ale *minții* și ale *culturii.*

Si fiindcă la aceasta să cere și ajutoriul celui de sus, care însă ni se dă numai dacă ne păstrăm credința în Dumnezeu, — singură în stare a ne întări, ca să putem purta lupta mai departe, pentru a înainta cu pași repezi, — credința, care ne inspiră încredere și dragoste reciprocă“, — Escelența Sa roagă pe preabunul Dumnezeu, să ne conducă pașii numai spre bine, iar pe cei ce'l felicită de Anul Nou, să-i binecuvinte cu mulți ani fericiți!...

Vorbirea a făcut o adâncă impresie asupra celor ce au ascultat'o.

Felicitări de Anul Nou s'au adus apoi P. C. Sale, Protosincelului *Dr Eusebiu R. Roșca*, prin rostul domnului *Dr. Vasile Bologa,* directorul școalei civile de fete din Sibiiu, la a cărui vorbire avântată și bine simțită P. C. Sa a răspuns în termini, cari au impresionat mult pe cei ce se aflau de față; și s'au adus și domnului *Parteniu Cosma,* directorul „*Albinei*“, din partea funcționarilor acestei instituțiuni.

Din protopresbiterate.

Conferența preoțască din tractul Brașovului.

— 23 Decemvrie n.

Se apropie sfârșitul acestui an și cu el o nouă zală se anină la lanțul istoriei vieții noastre culturale!

Și dacă am sta să cumpănim mulțimea momentelor, bune și rele, cari ne a fost dat să le trăim în acest an, pe lângă toate decepțiile ce ni le-a procurat volbura tristelor frecări interne, pe lângă toate ghionturile stăpânirii date culturei noastre naționale, pe lângă toate grijile ce ne inspiră nesiguranța zilelor de mâne, totuși pentru cel ce vrea să vază, să desfac și clipe, cari ne pot trezi îndemnuri de încredere.

Un astfel de moment este și mișcarea neuitat de vie ce s'a semnalat în anul acesta — ca nici odată — în rândurile preoțimei și interesul vădit ce aceasta l-a arătat conferențelor sale preoțești!

Cel ce a urmărit șirele cronicarilor, cari au schițat în coloanele organului nostru, munca și preocupările conferențelor noastre tractuale din acest an, s'a putut convinge, că în șirul preoțimii încă a început să bată un puls viguros, pentru închiegarea rândurilor, regenerarea puterilor, luarea unui avânt conștiu spre progres!

Intrarea multelor elemente tinere și mai cu temeiu pregătite în tagma slujitorilor altarului, altoesc energii nouă în organismul bisericii, ce astăzi luptă atât de greu în patru fronturi!

Sfaturile prețioase, cuvintele de îmbărbătare și peste tot deosebitul interes al Inalt Preasfințitului nostru Stăpân Arhiepiscop și Mitrop. *Ioan Mețianu,* arătat față de conferențele preoțești, chemate la viață prin înalta sa pătrundere, a avut de astădată un ecou puternic, și iată că resultatele se înfiripă îmbucurător, când vedem desamorțindu-se cei mai însemnați factori ai progresului: conștiința datoriei, dragostea de muncă și ambițiunea de castă!

Las în grija celor mai chemați a stabili măsura acestui avânt îmbucurător,

---

FOIȘOARĂ.

Rolul preotului în vieața culturală a satelor,

de preotul *Ioan Popa.**)

După un răstimp de luni și zile iată-ne iarăș adunați în conferență, în sfat preoțesc! In acel cerc prietenesc și familiar, căruia, dându-i-se atențiunea, cinstea și intimitatea cuvenită, prin căldura dragostei și a bunătății, prin bogăția înțelepciunii, prin curățenia duhului, de care trebuie să fie cuprins și purtat, e în stare de a da preoțimei cele mai bune sfaturi și povețe, de a aduce cele mai de seamă folose.

Prin rostul acestui cerc de societate se dă tălmăcire și îndrumare anumitor ordinațiuni și porunci consistoriale, se împart prin diferite lucrări anumite idei și cunoștințe, se ascultă nevoile și păsurile privitoare la săvârșirea anumitelor slujbe, la conducerea oficiului și a parohiei, — se fac propuneri asupra chestiilor și mijloacelor de îndreptare, propășire și înaintare, — de desăvârșire, ca în urma cunoștințelor acelor văzute, spuse și ascultate, a propunerilor făcute, precum — a discuțiunilor serioase, potolite și nepreocupate, adeseori vioaie și agitate, să se apreciieze succesul ori nesuccesul lucrărilor, predicii și al serviciului divin, să se lămurească și să se scoată povața și sfatul călăuzător al înțelepciunii și al dreptății întru toate.

Și de s'au întărit suflete, de s'au trezit și îmbogățit cunoștințe și idei, de s'au îndreptat greșeli de slujbe, de cuvântare și de oficiu, de s'a ajuns cu un cuvânt la rod îmbelșugat și curat prin desfășurarea programelor acestor întruniri preoțești, — de a dat îndemnuri și direcți, de a deschis potece nouă spre o împlinire conștiențioasă a îndatoririi de păstorire și conducere, de luminare, deșteptare și înaintare a mulțimii părăsite, alcătuitoare de sate românești, de biserică și neam, — zic, de s'au schițat în trecut conferențele noastre de aceste sarcini, cu atât mai mult și mai stăruitor vor avea ele, — ținând seamă de cerința și pasul vremii, — să se achite în viitor! Va trebui, de voim câtuș decât să ne apropiem de progresul larg și întins, aproape în toate ramurile științei a altor popoare luminate, de voim să fim la locul și culmea chemării noastre, ca aceste conferențe să fie pentru noi, pe lângă îndreptările pastorale și oficioase, și adevărate centre și focare de cultură, cari prin anumite studii și lucrări, prin dări de seamă asupra a tot feliul de cărți bune, să-și împărtășească reciproc pe membri cu cunoștințe și îndrumări nouă a tot feliul de învățături, singure azi în stare de a ne ușura povara conducerii și a păstoririi, de a ne afirma în fața altor societăți și a oamenilor de carte, de a ne ținea în curent cu scrisul și îndemnurile prezentului, — singure în putere de a întări suflete, de a lumina minți, de a deștepta cunoștințe și de a ne îndemna voința spre muncă strădalnică și neobosită!

Și făr' de acestea, făr' de o continuă hrană și muncă sufletească nu mai poate trăi, păstori și conduce nici preotul. Liniștea viețuirii patriarhale de odinioară a satelor e luată azi la țintă!

Tăria razelor de lumină a secolilor din urmă a ajuns să străbată și prin norii grei ce ținea în învăluire bolta orizontului românesc, împrăștiind și alungând o parte destul de măricică din lanțurile lor. Spre o înseninare însă câtuș de cât, spre o apropiere de celelalte neamuri, cari favorizate de împrejurări și vreme au ajuns departe în tainele științei, ale culturei și înaintărei, privirile conducătorilor noștri, ai bisericii și neamului, precum a tuturor binedoritorilor, cu dorința unei propășiri firești, de jos în sus, sunt îndreptate astăzi asupra masselor poporului, asupra satelor. De-o vreme încoace nu a prea fost, și nu este adunare mică sau mare românească, la care în cuvântul de frunte să nu se accentueze propășirea, să nu se insiste asupra deșteptării satelor noastre, — nu apare aproape gazetă, ca să nu aducă ceva îndrumător și despre înaintarea și luminarea poporului, precum, despre chemarea conducătorilor firești: preoți și învățători.

„De bună seamă, spune Tribuna (Nr. 28, 1909), suntem înțeleși că țintim la preoțimea și învățătorimea noastră dela sate, — la acea tagmă de cărturari, cari au chemarea de a fi luminătorii și povățuitorii fraților dela sate și îndrumătorii spre zile mai bune“.

„Ne preocupă soartea lor și felul cum își fac apostolie, cu atât mai vârtos, cu cât realitatea vieții ne lasă tot mai îngândurați asupra nădejduitei bunătăți a zilelor de mâne“.

„Și dacă în mâna lor — a acestor apostoli ai satelor — este cheia unei situații mai favorabile, oare nu ar fi un păcat strigător la cer, ca acestia să rămână ca astăzi, în cele mai multe cazuri doară, pradă desorientării și nepurtării de grije, astăzi când signatura timpului este tocmai organizarea forțelor și sistemizarea muncei în serviciul binelui obștesc?!“

„Cultura și civilizația satelor noastre, în înțelesul curat și nobil, se razimă pe acești stâlpi, pe cari nu odată îi doboară suflarea celeilalte culturi, care nu e a noastră și este astăzi așa de cu putere impusă, până la siluirea sufletului. Vrem să trăim în — și prin cultura noastră? N'avem decât să alimentăm conștiința misiunei și datorinței de apostolie a preoțimei și dăscălimei noastre“.

„N'avem, decât să stăruim, ca conștiințele și forțele lor să se oțelească și să se pună în lucrare și să nu-i lăsăm să ni-i înghită patriarhala singurătate a vieții dela sate, care mai ales în lipsa de mediu cultural al satelor, ușor îi poate împinge pe povârnișul — rustificării“.

...„Precum a și împinge pe prea mulți“...

(Va urma).

---

*) Disertație, ținută în a doua conferență preoțească a anului 1911 tractul Săliște.

234.

căci limitele rolului meu de astădată este numai să pot constata cu multă plăcere, că la optimismul şirelor mele de mai sus a contribuit hotărâtor şi activitatea conferenţei cam neglijatului nostru tract al Braşovului.

Zic, cam neglijat, căci mai deaproape privit doar numai tradiţia mai menţine orgoliul acestuia, de primus inter pares! Să am iertare pentru afirmarea mea, dar câtă vreme se vor mai descoperi momente puţin măgulitoare, ca şi cele esperiate în sinul conferenţii, înzadar sunt angajate la acest tract aproape tot elemente bine pregătite şi în parohii cu biserici de peatră şi candele de argint, des afirmata distincţie de mai sus nu o mai merităm. Să sperăm însă, că inerţia şi neglijenţele din trecut îşi vor lua de acum sfârşitul, reabilitându-ne svonul timpurilor de vrednicie.

După trei ani de cea mai adorabilă neactivitate în sfârşit iată-ne preoţimea tractuală întrunită iarăşi în conferenţă. Nu voiu să mai ştiu ce a fost pricina acestei îndelungate pauze ... ci să ne bucurăm, că iată-ne iarăşi la viaţă!

Cu venirea noului nostru şef tractual multe raze calde de speranţă să străcor vioiu prin sufletele noastre, şi foarte ferici t a înţeles dsa mijlocul cum să ne strângă în jurul dsale! Şi precum în toate afacerile administrative deja se resimte un impuls stăruitor, astfel şi cu prilejul conferenţei ţinute la 9 Decemvrie v. a. c. ni s'a dat sensaţia multor orisonuri nouă din perspectivă. Tactul şi la timp şi loc potrivit păşirea energică a noului nostru conducător — abia întrat în funcţie — a fost o adevărată revelaţie pentru cei ce mai purtau decepţii din trecut.

Şedinţei conferenţei i-a premers conform ordinei de zi serviciul divin, sf. liturgie împreunată cu invocarea Duhului Sfânt, oficiat în biserica Sf. Nicolae din Scheii-Braşovului în presenţa tuturor membrilor conferenţei şi a unor oraţiori cu dragoste văzuţi, prin preoţii Zenovie Popovici din Satulung, Aurel Oancea din Bacifalău şi Octavian G. Simtion din Cernatu-Săcelelor, dintre cari cel dintâi a rostit şi predica: „Pentru ce sunt în lumea aceasta păcătoşii şi cei răi fericiţi şi înconjuraţi de plăceri şi bucurii, iar drepţii sufer?“

După terminarea ritualelor conferenţa şi-a început lucrările în sala de şedinţe a comitetului parohial, unde dl protopresbiter tractul Dr. Vasile Saftu în calitate de prezident după o alocuţie plină de miez şi învăţături practice a deschis şedinţa.

Ce potrivit a accentuat M. O. D-sa — nu perzându-se în asigurări de reciprocitate, sau teorii reci de catedră, obicinuite la astfel de ocasiuni, ci cu suflet curat părintesc şi frăţesc a stăruit pe larg asupra înţelesului adevărat al conferenţelor noastre preoţeşti, cari deschid preoţimii un teren de muncă atât de vast şi variat, fiind conferenţa tot odată mijlocul cel mai potrivit spre ajungerea ori căror dorinţe juste ce le am avea.

Şi într'adevăr, cât de fericit nu încap în cadrul conferenţelor ridicarea în plan a tuturor preocupărilor noastre preoţeşti, cari sunt legitime şi raţionale — şi isbândirea lor.

La ce deci ... atâtea visuri de organizare ce nu se pot împăca nici cu legea noastră fundamentală, nici cu slova canoanelor, ba mai presus de toate sunt oprite prin jurământul de supunere ce l-am depus celui ce ni-a dat darul! Nu uite unii fraţi preoţi, că eventualele doleanţe juste ce le avem, avanzate prin gesturi nervoase şi în grupări ce n'au aprobarea superiorilor, numai compromit, dar nu ajută cauzei!

Cuvântul de deschidere al dlui prezident a fost întimpinat cu un ropot de aplause.

Constituindu se conferenta şi alegându-şi de notar pe parohul Octavian G. Simtion, iar bărbaţi de încredere pe preoţii: Vasile Sfetea şi Victor Popea, la propunerea presidiului, din prilejul întrunirii sale conferenţa espediază o telegramă omagială Escel. Sale Inalt Preasfinţitului nostru Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*. Un gest atât de frumos şi cuminte ce n'ar trebui să lipsească dela nici o conferenţă din mitropolie.

Cetindu-se apoi apelul nominal se constată cu multă bucurie, că afară de trei membri — împedecaţi de agende pastorale şi morb — toţi preoţii din tract au fost presenţi!

După aranjarea mai multor afaceri de ordin secundar, deschizându-se discuţiune asupra serviciului divin oficiat, Conferenţa — după o lungă desbatere plină de învăţăminte, la care aproape fiecare membru şi-a oferit contribuţia părerilor sale, constată cu cea mai deplină mulţămire că serviciul celebrat de preoţii mai sus amintiţi a fost foarte frumos şi pe deplin succes, iar predica bine pregătită şi cu multă căldură rostită.

Spre a se introduce apoi o uniformitate în serviciul divin — deocamdată cel puţin în tractul Braşovului, conferenţa roagă pe dnul prezident ca împreună cu preoţii Octavian G. Simtion şi Zenovie Popoviciu, să pregătească un proiect de „Itinerar“, pe care proxima conferenţă tractuală — stabilindu-l definitiv — să fie obligător pentru toţi preoţii din protopresbiterat.

A urmat la ordine disertaţiunea părintelui Ioan Broju din Dârstele-Braşovului, despre „Împărăţia lui Dumnezeu“. Tratatul a fost urmărit cu cea mai mare atenţie, şi pe lângă unele binevoitoare observări, autorul este felicitat esprimându-i-se mulţămită protocolară.

Spre a răspunde punctului 16 din „Instrucţiunea pentru conferenţe“ a Prea Vener. Consistor, s'a urmat apoi împărţirea tractului în 4 grupuri religioase şi anume:

Grupul I. Braşov, aparţinându-i preoţii din parohiile: 1. Braşov-Scheiu. 2. Braşov-Cetate. 3. Braşov-Tocile. 4. Braşov-Vechiu. 5. Braşov Stupini şi 6. Braşov-Dârste.

Grupul II. Săcele, aparţinându-i: 1. Bacifalău. 2. Turcheş. 3. Cernatu. 4. Satulung joseni şi suseni. 5. Tărlungeni. 6. Purcăreni şi 7. Zizin.

Grupul III. Preşmer, la care aparţin: 1. Preşmer. 2. Herman. 3. Sâmpetru şi 4. Bod.

Grupul IV. Feldioara, la care aparţin: 1. Feldioara. 2 Rotbav. 3. Măeruş. 4. Apaţa. 5. Crisbav. 6. Hălhiu şi 7. Ţinţari.

Trecând şi peste acest obiect norocos resolvit, au urmat rapoartele despre activitatea preoţimii tractuale sub înrâurinţa înţeleptelor sfaturi arhiereşti. Nedispunând însă conferenţa nici de timpul necesar de a le trata amănunţit, iar pe de altă parte considerându-le ca un obiect ce cade mai mult în competinţa oficiului protopresbiteral, totuşi pentru studiarea lor şi modul cum au să fie tratate în conferenţă, se alege o comisiune constătătoare din P. O. Presidiu şi preoţii Zenovie Popoviciu şi Octavian Simtion. Acestei comisiuni i se încredinţează apoi şi pregătirea tuturor lucrărilor necesare şi stabilirea întreg programului pentru conferenţa anului viitor.

Şi acum să revin la punctul cel puţin măgulitor, ce durere — îmi confirmă confesiile asupra stărilor noastre din tract atinse la începutul acestui raport.

Preotul Popoviciu interpelează presidiul în causa unor abuzuri de rit şi specule ordinare, ce afirmative le-ar săvârşi unii preoţi uitaţi de sine din arhidieceză, prin slujbe străine de credinţa şi ritul nostru ortodox, cari esploatează fraudulos naivitatea poporului credincios spre ruşinea tagmei preoţeşti şi periclitarea credinţei adevărate, — şi întru cât ar fi adevărate aceste stări, cere şi propune conferenţei a-şi esprima indignarea, iar prin conclus să se remonstreze la P. V. Consistor pentru depărtarea acestor răi servitori ai altarului, din sinul clerului nostru ortodox!

Când colo în focul discusiunii ce a produs această interpelare, spre surprinderea penibilă a întregii conferenţe, — se afirmă şi constată, că astfel de indivizi decăzuţi şi poreclţi „pesăliaşi“ ce „dau cu pravila“, s'ar afla chiar şi între membrii acestei conferenţe. S'au numit chiar cu numele unii asupra cărora planau astfel de nedumeriri, dintre cari asupra unuia s'au dovedit — spre bucuria conferenţei — nedumeririle de neîntemeiate! Nu aşa stă lucrul cu al doilea, care absent fiind n'a putut răspunde.

Conferenţa a înfierat aspru aceste povârnişuri spre decadenţă, iar presidiul a asigurat-o că va lua cele mai întinse măsuri pentru instigarea casurilor arătate şi cele mai drastice dispoziţii pe seama celor păcătoşi.

S'a luat apoi un conclus, ca Inalt Preasfinţitul nostru Stăpân să emită o părintească pastorală pentru orientarea credincioşilor.

Stând deoparte şi privind discusiunile estraordinar de vehemente şi totuşi la nivou, cari s'au dat în jurul acestei nedorite afaceri, aici mi am format indemnurile de încredere, că multă energie proaspătă e depositată în preoţimea conştientă, deci numai de am şti-o întrebuinţa la locul potrivit!

Au urmat apoi tot felul de propuneri, cari s'au predat comisiunii alese spre studiare şi cari toate mi-au contribuit la întărirea credinţei, că dorul de muncă e viu în sinul fraţilor preoţi.

S'a mai decis, ca pentru decorul serviciilor divine la convenirile preoţeşti să se înfiinţeze un cor din membrii mai tineri ai conferenţei, alegându se spre acest scop o comisie constătătoare din preoţii D. Grecian şi I. Ludu să studieze modalitatea.

Cu acestea mântuindu-se materialul conferenţei actuale, la o oră destul de înaintată (orele 3 şi jum. p. m.) prezidentul constatând interesul cel neaşteptat de mare, ce membrii l-au arătat tuturor obiectelor desbătute şi lăudând chipul cum şi-a îndeplinit conferenţa datorinţele impuse, cu toate că actuala sesiune nu o poate considera decât un început de conferenţă, închide şedinţa.

La cuvintele presidiale conferenţa prin rostul păr. Debu mulţămeşte P. O. D. protopresbiter pentru zelul şi rarul tact cu care a condus desbaterile şi-l asigură de nestrămutata sa alipire, dorind cele mai desăvârşite succese frumoaselor începuturi ce le a îmbobocit!

Dee bunul Dzeu, ca credinţele ce ni le-am făurit, depărtându-ne din conferenţă să le vedem întrupate cât mai curând, iar energiosului nostru şef isbândă frumoaselor îndemnuri ce le are spre binele şi folosul bisericii şi al neamului! *Rap.*

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Prelegeri publice în Sălişte.

— 26 Decemvrie v.

A patra prelegere economică se ţine în 11 Decemvrie v. 1911. Vorbeşte cu mult zel şi însufleţire domnul învăţător Petru Giura despre „Creşterea pomilor“.

In introducere face o scurtă reprivire asupra prelegerilor de până aci, cualificând sfaturile şi îndrumările date de atâtea şi atâtea isvoare de câştig, atunci însă, când ascultătorii vor căuta să le aplice şi pună în praxa economii proprie, — şi adaugă, că un ram însemnat, uşurător de greutăţi şi aducător de cele de lipsă în casa omului e şi pomăritul. Infăţişează şi caracterisează mai deaproape starea pomăritului local, scoţând sentinţa examinătoare, că „mai lipseşte mult până să se apropie de o îngrijire şi cultivare raţională“.

Acest „mult“ învăţătorul Giura îl cuprinde şi desvoaltă în frumoasa sa prelegere, arătând într'un stil şi o limbă înţeleasă de toţi, condiţiile de desvoltare, soiurile mai potrivite şi priincioase pământului nostru, cum e a se purcede la însemnarea locului unde sunt a se pune altoile, când şi cum să se facă gropile spre sădire a altoilor, cum să se răteze rădăcinile şi crengile altoilor la sădire, la ce depărtare să se pună unul de altul, ce coroană să cadă a se lăsa pomilor spre a putea creşte şi aduce roadă frumoasă, ce trebue făcut cu altoile cari se aduc din depărtări şi pe tren au îngheţat puţin, de asemenea cu cele date în veştezire; cum trebuesc îngropate şi legate de par. Ce îngrijire se cade altoilor sădiţi în anul I., ce trebue făcut cu altoi cari nu sunt uscaţi, dar întârzie cu înverzitul; cum trebue făcută încoirea, cum se poate îngroşa trunchiul altoilor subţiri, cum sunt a se vindeca ranele sau alte boale ce obvin la altoi şi pomi mari, cum să se apere pomii de rupere în casuri de producere prea îmbelşugată, ce trebue făcut dacă în locul unui pom bătrân vrem să sădim o altoaie tinără, ce trebue făcut cu pomii cari fac poame rele.

Despre toate aceste frânturi şi cerinţe la o cultivare raţională a pomăritului, prelegătorul vorbeşte cu multă competinţă cunoscătoare, dând la toate îndrumările şi sfaturile de lipsă.

De încheere mai spune, că nu e bine a se cultiva mai multe soiuri de poame într'un pom, cum s'ar putea preschimba grădinile şi locurile părăsite în grădini frumoase şi pline de viaţă — de pomi aducători de roadă bogată. Nu uită a aminti şi a recomanda soiurile mai rentabile, precum că pe hotar e mai bine să se cultive numai un soiu de poame, cari să se coacă odată.

In legătură, părintele Dr. Dum. Borcea, ceteşte din „Vatra familiară“, „Calea inimei“, o bucată plină de poveţe şi sfaturi familiare.

*

In a treia prelegere, ţinută în 15 Decemvrie v. 1911, protopopul Dr. *Ioan Lupaş*, mai bine de o oră reţine atenţiunea publicului ascultător cu istorisirea desvoltării literaturii noastre bisericeşti din vremile cele mai vechi până în present.

Arată că „desvoltarea literaturii bisericeşti“ atârnă dela situaţia bisericii noastre aşezată tocmai în zona de lupte şi ciocniri dintre biserica apuseană şi răsăriteană. Că oare care lit. bis. s'a putut înciripa şi fără de cunoaşterea cetitului şi a scrisului — şi numai prin legătura strânsă şi curată ce a ţinut întotdeauna şi ţine şi astăzi pe fiii neamului nostru cu biserica, cari cercetând-o zi de zi, ascultând slujba ei şi fără a cunoaşte faţa slovelor, a descifrării şi aşezarea lor pe hârtie, numai din auzite au învăţat a cunoaşte partea cea mai mare de rugăciuni, versuri şi texturi dumnezeeşti, după cari deşi cu mici sau mai mari deosebiri potriveau şi lucrau şi altele, şi astfel asemenea seminţelor aruncate în pământ după o vreme mai lungă sau mai scurtă de asimilare înălţa şi răsăria din pământul bun al sufletelor neamului nostru firele de literatură bisericească, după cum se resimte aceasta în multe producte ale literaturii noastre poporale şi în o mulţime de proverbe româneşti foarte asemănătoare sau direct identice cu sentinţe din sfânta scriptură.

Cele mai vechi urme despre cari se susţine că ar fi esistat, fără a se mai păstra şi astăzi, se zice că ar fi un „manuscris de liturgie“ din secolul al 11-lea sau 12-lea într'un codice slavonesc al „bibliotecii din Praga“. Dimitrie Cantemir aminteşte, că Românii ar fi avut cărţi scrise cu alfabet latin înainte de sinodul din Florenţa 1439, după această dată le-ar fi distrus însă reacţiunea ortodoxă, pornită de Marcul Eugenicul din Efes.

Prima urmă de literatură bisericească care se poate vedea şi astăzi, spune că e o traducere din sf. scriptură: „Faptele apostolilor“, de nişte preoţi din Maramurăş, păstrat la o mănăstire din Moldova, la Voroneţ, întitulată „Pracsiul“ şi e lucrată în urma învăţăturilor husite (ale lui Ioan Huss). (Va urma.)

Şcoala pentru economia şi industr. de casă a Reuniunii femeilor române din Sibiiu.

Prospect.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu, în urma experienţelor făcute la şcoala de menaj şi industrie de casă, a hotărât a aduce programului de până acum unele modificări pe care le află necesare, pentru a putea da elevelor, care frecventează aceste cursuri, pregătirea necesară.

Reuniunea, având în vedere slaba pregătire a fetelor noastre pentru marea şi frumoasa chemare ce ele au în vieaţă, şi constatând puţina educaţiune naţională pe care o primesc în şcolile străine, a hotărât a face din şcoala de menaj nu numai un curs de bucătărie, ci un curs de completare al studiilor, un curs, în care elevele pe lângă partea teoretică şi practică a ocupaţiunilor casnice să poată primi şi instrucţiunea necesară în toate direcţiunile, precum: economia de casă, igiena, contabilitatea menajeră, chimia alimentară, noţiuni pentru creşterea copiilor, literatura românească, cursuri de grădinărie etc., pentru a putea corăspunde pretenţiunilor timpului de azi, care cere dela femee pe lângă însuşirile casnice şi o instrucţiune mai îngrijită.

In special se va da atenţiune în acest curs educaţiunii naţionale, de care se simte atâta trebuinţă în ţara noastră.

Pentruca elevele să poată primi instrucţiunea şi educaţiunea necesară, Reuniunea a găsit nesuficient timpul de trei luni, care forma până acum un curs, şi anul acesta a hotărât ca durata cursului să fie de cinci luni.

Şcoala pentru economia şi industria de casă, are o secţiune economică şi una industrială.

Instrucţiunea secţiunei economice cuprinde o parte teoretică şi una practică.

Partea practică.

1. Prepararea bucatelor simple, prepararea bucatelor pentru ocaziuni.
2. Cunoaşterea, conservarea şi prepararea cărnurilor albe (paseri, viţel), a cărnurilor roşii (vită, porc, berbece), a vânatului, a racilor, broaştelor, melcilor etc.
3. Cunoaşterea şi prepararea legumelor, conservarea lor sub diferite forme, precum: uscate, sărate, conserve în oţet, conserve procedeul Rex.
4. Cunoaşterea fructelor, pregătirea lor pentru trebuinţele zilnice şi conservarea lor sub diferite forme, precum: uscate, compot, marmeladă, dulceaţă, şerbet, sirop, licher, vin.
5. Prepararea pânii, şi a cozonacilor (colaci) şi a diferitelor prăjituri.
6. Aranjarea meselor, prezentarea bucatelor şi modul de a le servi la diferite ocaziuni.
7. Compunerea listei de bucate pentru ocaziuni şi pentru familie, potrivit cu starea materială, cu anotimpul, cu starea sanitară, cu etatea şi cu ocupaţiunea membrilor familiei.
8. Ingrijirea păsărilor de curte.
9. Curăţirea odăilor şi păstrarea ordinei.
10. Spălatul şi călcatul rufelor simple şi al celor întărite; spălatul şi călca-

tul stofelor de lână şi de mătasă, scoaterea petelor de pe rufe şi haine.

11. Prepararea săpunului.
12. Grădinăritul.

Partea teoretică.

Studii:

1. Religiunea.
2. Economia domestică (de casă).
3. Chemia alimentară.
4. Noţiuni de grădinărie.
5. Contabilitate menajeră.
6. Igiena (noţiuni de anatomie, de fiziologie şi îngrijirea bolnavilor).
7. Limba şi literatura română.

Cursul acestei secţiuni durează cinci luni, dela 1 Septemvrie st. n. până la 1 Februarie, sau dela 15 Februarie până la 15 Iulie st. n.

Elevele cursului de menaj sunt obligate a trece în timpul liber în secţiunea industrială, unde vor lucra în timpul de cinci luni următoarele: rufărie: o cămaşe de zi, o păreche de pantaloni, un camisol; lucruri de lux în stil românesc; croitorie: o bluză simplă, o păreche de foi (fustă simplă), şi cârpitul rufelor şi al hainelor

Elevele secţiunii de menaj sunt toate interne. Se primesc eleve cari au împlinit cel puţin 15 ani, sunt preferite cele cu clase civile.

Taxele sunt de 70 coroane lunar, din care 10 cor. se socotesc pentru instrucţiunea ce o primesc în secţiunea industrială.

Taxele se plătesc în mod anticipativ, fie lunar, fie pe cursul întreg. Afară de această taxă mai e o taxă de înscriere de 5 cor., iar pentru întrebuinţarea maşinei de cusut 8 cor. pentru cursul întreg.

Secţiunea industrială.

Secţiunea industrială cuprinde un curs de 5 luni şi un curs de un an. Cursul de 5 luni începe la 1 Septemvrie st. n. şi durează până la 1 Februarie; în acest curs se lucrează: croitoria (haine), cârpitul, broderii în diferite stiluri şi ţesutul. In cursul de primăvară, care începe la 15 Febr. st. n. şi durează până la 15 Iulie, se lucrează rufărie, broderii albe şi colorate, cârpitul şi ţesutul. In ambele cursuri se predau şi noţiuni teoretice relative la aceste lucruri.

In cursul de un an se învaţă: cusutul rufelor şi al hainelor, precum şi croiul lor; dantele cu ciocănele (Klöppelabeit), broderii albe şi colorate, ţesutul (tors, urzit, înveli, ţesutul pânzei în *2* iţe, în 4 iţe, alesături în bumbac, lână şi mătase, ţesătură Smirna); desemn, pyrogravură, pictură aquarelle; montatul diferitelor obiecte, cârpitul rufelor şi al hainelor.

Elevele secţiunii industriale pot fi atât interne, cât şi externe. Elevele interne ale acestei secţiuni plătesc o taxă de 70 cor. lunar, din care 10 cor. se socotesc ca didactru; taxa de înscriere e de 5 cor., iar pentru întrebuinţarea maşinei de cusut 4 cor. lunar.

Elevele sărace, la cererea lor, pot fi dispensate de didactru.

Instrucţiunea în ambele secţiuni e în limba română; elevele pot lua lecţiuni de limba franceză sau germană, de muzică instrumentală sau vocală, de pictură etc. pe lângă o taxă separată.

Şi în cursul acestei secţiuni, taxele se vor plăti anticipativ.

Elevele interne ale şcoalei au să aducă cu sine: o saltea, o plapomă, 2 perini, două schimburi pentru pat, ½ duzină rufe de corp, 6 ştergare pentru bucătărie, obiecte de toaletă, precum: pieptene, perie de cap, perie de dinţi, şi hainele necesare. Şorţurile pentru bucătărie şi uniformă pentru casă şi-le vor coasă ele înseşi.

Afară de aceste cursuri şcoala mai are un curs special de bucătărie fină, care începe la 1 Februarie st. n. şi durează până la 30 Aprilie. Taxa lunară e de 90 cor. pentru elevele interne, de 75 cor. pentru cele externe; externe nu pot fi însă decât acelea, a căror părinţi locuesc în Sibiiu.

Pe lângă instrucţiunea teoretică, şi practică, se dă o deosebită atenţiune educaţiunii, şi pe cât permite timpul şi împrejurările, elevelor li se va face posibilă frecventarea concertelor de seamă, a teatrului, şi în deosebi a diferitelor manifestări artistice româneşti.

Impărţirea oarelor.

(Secţiunea economică).

Elevele sunt împărţite în două grupuri.

Grupul I.

Ora 7 Dejunul. Ora 8—9 Explicarea listei de bucate, reţetele mâncărilor. Ora 9—12 Prepararea bucatelor. Ora 12 Prânzul. Ora 1—2 Recreaţiune. Ora 2—4 Lucrul de mână. Ora 4—5 Ojina şi recreaţiune. Ora 5—7 Studii. Ora 7 Cina. Ora 7½—9 Prepararea lecţiunilor pentru ziua următoare. Ora 9½ Culcarea.

Grupul II.

Ora 7 Dejunul. Ora 7½—9 Curăţirea odăilor. Ora 9—12 Lucrul de mână (Lunia spălat, Joia călcatul rufelor). Ora 12 Prânzul. Ora 1—2 Recreaţiune. Ora 2—4 Lucrul de mână (Sâmbăta cârpitul). Ora 4—5 Ojina, recreatiune. Ora 5—7 Studii. Ora 7 Cina. Ora 7½—9 Prepararea lecţiunilor pentru ziua următoare Ora 9½ Culcarea.

NB. Vizitele sunt permise numai între oarele: 3—5 p. m.

NOUTĂŢI.

Aniversare. Cetim în ziare bucovinene, că I. P. S. Sa Mitropolitul Repta al Bucovinei şi a serbat Dumineca trecută a 70-a aniversare a naşterii sale. Autorităţile civile şi militare, în frunte cu guvernatorul ţării şi cu generalul comandant, precum şi elita socială românească s'au prezentat la palatul mitropolitan pentru a felicita pe vrednicul şi învăţatul cap al bisericii române ortodoxe din Bucovina. — Ne asociăm şi noi la aceste urări de bine ale fraţilor din frumoasa provincie.

*

Moştenitorul de tron în călătorie. Ziare din Saraievo scriu, că moştenitorul de tron, erhiducele Franciso Ferdinand, după călătoria de recreare la Raguzza va sosi la Mostar şi la Saraievo, unde va ţinea o revistă asupra trupelor d'acolo. Vizita arhiducelui este proiectată pe 4—5 zile.

*

Serată muzicală. Porducţia de-aseară, Duminecă, dela Muzeul Asociaţiunii, s'a deschis cu sonata în *sol major* de Dworak, pentru violină şi piano, executată de d-şoara *Ana Voileanu* şi dl *I. Creţu*. Sonata, interpretată cu destoinicie şi temperament, a fost urmată de Dansurile poloneze, de Scharwenka, pentru pian, ca vioiciunea lor caracteristică. Şcoala de piano superioară, de care a avut parte d-şoara Voileanu, a scos la iveală şi în piesa aceasta toate semnele distinctive ale cântecelor poloneze, mai ales jalea şi însufleţirea lor. — A mers cu destulă siguranţă şi punctul al treilea şi ultim al programei: Schubert, quintet în *la major*, în care afară de d-şoara Voileanu şi dl Creţu s'au produs tinerii domni R. Cosma, O. Beu şi E. Benţa. La producţie, cu tot frigul care a stăpânit în sală şi afară de sală, a asistat multă lume. Sperăm, că publicul va avea ocazie de a mai auzi serate muzicale în iarna aceasta.

*

Rescumpărare. Dl *Dr. Ioan Stroia* şi-a rescumpărat felicitările de ziua onomastică solvind la fondul darurilor de Crăciun al parohiei Sibiiu-cetate suma de 20 cor. pentru care îi aduce mulţămită — Epitropie.

*

Dela „Asociaţiune“. Subscrisul birou aduce sincera sa mulţumită, în numele comitetului central, dlui *Ioan Vătăşan*, inspector general la „Albina“, care a dăruit, drept răscumpărare a felicitărilor de ziua sa onomastică, suma de K. 10 în favorul Muzeului Asociaţiunii. Sibiiu, 15 Ianuarie 1912. *Biroul „Asociaţiunii“.*

*

Earnă. Frig mare şi ninsori se vestesc din toate părţile ţării noastre. In unele locuri zăpada are o grosime de 40—60 centimetri. Termometrul în Sibiiu arată dimineaţa o temperatură de 25 grade Celsius sub zero.

*

Pentru ziua numelui. Dl *Ioan Rebega*, funcţionar la „Albina“, răscumpărând felicitările din prilejul onomasticei, a dăruit cor. 5 fondului Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără lucru, iar cor. 5 fondului Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii. La acest din urmă fond au mai dăruit: Petru Ilieş, compactor (Oăştie) 40 b., Valer Moldovan, publicist, 50 bani, Dr. Cornel Popescu, prot. (Haţeg), soţia sa Valentina n. Chiorniţă şi fiul lor Bogdănel, 60 bani. Starea fondului Şpan cor. 1,251·03, Pentru prinos aduce calde mulţumite, în numele comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“: Vic. Tordăşianu, prez.

*

† Nicolae Guzlea, cassier şi colector comunal, membru al reprezentanţei comunale din Ucea de jos, un valoros bărbat al comunei politice, şi un şi mai valoros membru al bisericei şi şcoalei grecoortodoxe române din comună, a încetat din viaţă în 12 Ian. st. n. în etate de 51 ani. Numitul o parte însemnată a averei sale: bani, hârtii de valoare şi realităţi, a lăsat o bisericei şi şcoalei din comuna natală, — iar cu 200 cor. a înfiinţat un fond pentru salarizarea cantorilor bisericeşti. Binecuvântată să-i fie memoria!

*

Drepturi pentru femei. Cu începutul anului 1912 a intrat în vigoare o nouă lege civilă în Elveţia. Noua lege conţine multe dispoziţii însămnate şi liberale privitoare la situaţia femeilor. Femeea elveţiană este recunoscută ca persoană cu totul de sine stătătoare.

*

Felicitări de anul nou. Societatea internaţională a studenţilor, numită *Corda Fratres*, prin presidenţii săi, a trimis telegrame de felicitare cu prilejul anului nou la mai mulţi suverani şi la presidenţii de republică. Au fost felicitaţi: Regina Olandei, regii din următoarele ţări: Suedia, Spania, Belgia, România şi Bulgaria.

*

Balonul invizibil. Baronul Adam *Rönne* şi-a patentat în Anglia un tip nou de balon, despre care se comunică următoarele: Rönne şi-a propus să construească un balon *invizibil* şi tot odată *fără sgomot* Incercările sale sunt întemeiate pe legile opticei. Invelitoarea balonului este pregătită dintr'un metal uşor şi lucitor, numit *crominiu*, care are însuşirile unei oglinzi. Inventatorul este de credinţă, că un astfel de balon la înălţimi va fi cu totul invizibil, pentrucă suprafaţa crominiului totdeauna va reflecta coloarea împrejurimii sale şi se va contopi cu colorile variate ale atmosferei. Uneori balonul va face impresiunea unei bucăţi de nor. Un alt aparat va reduce în mod considerabil sgomotul motorului. — Planul baronului Rönne nu se pare cu totul irealizabil. In orce caz va fi o interesantă incercare în marea văzduhului.

*

Primele poliţiste. In cele dintâi zile din Ianuarie a. c. au fost numite trei femei în serviciul poliţiei din Newyork. Se crede că poliţistele femei vor aduce foloase mari, mai ales unde vor avea să supravegheze vânzarea de alcool la copii nevrâstnici, şi la alte asemenea ocaziuni.

*

Conjuraţie împotriva ţarului. In capitala Rusiei au fost arestate 30 de persoane, care înfiinţaseră o societate secretă. Poliţia a dat de urma unei conjuraţiuni îndreptate în contra vieţii ţarului. Scopul conjuraţilor era să comită un atentat în ziua de Vineri, la Botezul Domnului, şi să ucidă pe ţar. In locuinţele arestaţilor s'au găsit numeroase scrisori compromiţătoare pentru societatea teroriştilor.

*

In urma cutremurului de pământ. Din Roma se anunţă, că guvernul italian a publicat zilele acestea raportul său despre cheltuielile extraordinare. Din acesta se vede, că în urma uriaşului cutremur, din 28 Decemvrie 1908, guvernul a dat pentru acoperirea pagubelor în Italia sudică suma de *un miliard* de lire. Pentru clădiri nouă s'au plătit 500 milioane lire, pentru îndreptarea căilor de comunicaţie 300 milioane, iar 200 de milioane ca ajutoare pentru nenorociţi.

*

Sărbătorirea unui poet. Suedia se pregăteşte să serbeze aniversarea de 63 de ani a naşterii poetului August *Strindberg*. Festivitatea se va ţinea în 22 Ianuarie în Stockholm. In ziua aceea toate teatrele din Suedia vor reprezenta piese de Strindberg. S'a pregătit o ediţie de lux a operelor complete scrise de poet. S'a adunat şi un premiu naţional, în sumă considerabilă, sub titlul de *premiul Nobel al poporului*. La serbare vor lua parte statele nordice: Norvegia, Danemarca şi Finlanda. Mai ales în ţara aceasta din urmă Strindberg are mulţi partizani, deoarece poetul a apărat cauza poporului finlandez împotriva stăruinţelor de cutropire ale Rusiei.

*

Teatru mobil. *Gemier*, directorul unui teatru parisian, a inventat un lucru interesant. Nu este vorba de o şatră de circ sau chinematograf, ci de o veritabilă clădire de lemn şi fer. O sală mare se poate instala la moment, cu o reprezicţiune americană. Sala este pentru privitori şi cuprinde o mie şasă sute de locuitori; scena, care asemenea se ridică în câteva minute răspunde cerinţelor celor mai moderne. Noua invenţiune este potrivită din toate punctele de vedere să răspândească lumină roditoare în ţinuturile cele mai depărtate, unde oamenii poate nici după nume nu cunosc teatrul. Alcătuiala ingenioasă a lui Gemier este purtată de câteva motoare puternice dintr'un loc într'altul. Câteva trăsuri de călătorit şi durmit sunt întocmite ca odăi pentru o trupă teatrală stătătoare din 24 de persoane. Teatrul mobil îşi are personalul de serviciu, ingenerii şi electrotehnicii săi. Orce piesă clasică se poate reprezenta în fiece colţ sărac de ţară cu puteri dintre cele mai distinse şi în împrejurări, care nu lasă nimic de dorit.

*

Oameni bogaţi. In străinătate se povestesc istorii fantastice despre bogăţia proprietarilor din Olanda, şi cu deosebire a negustorilor olandezi. Raportul cel mai nou oficial însă dărâmă toate poveştile de felul acesta. Este adevărat, că Olanda are locuitori foarte sârguincioşi, cari fac pe încetul oarecare avere. Nainte cu zece ani trăiau 433 de cetăţeni, cari aveau avere mai mare de un milion de fiorini olandezi; astăzi numărul lor s'a ridicat la 586. Averea celui mai bogat om din Olanda nu este mai mare de 26 milioane de fiorini. Dacă adaogăm averile celor mai bogaţi cinci cetăţeni olandezi, avem cel mult o sumă, care corespunde venitului dintr'un singur an al americanului *Carnegie.*

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriaşilor sibieni, au dăruit, anume prin mijlocirea dnei Domnica Giuglea din Budila: Maria Galbina, Vasile Purece şi Domnica Giuglea, câte 2 cor. şi Ioan Purece, 1 cor, toţi din Budila; iar din prilejul onomasticei notarului Reuniunei Stefan Duca: G. Poponea, v.-prez., Ios. Marcu sen., Ios. Marcu jun., măestri pardositori; P. Simtion, librar, I Marcu, I. Pinciu, G. Trifan, N. Stoica, C. Velţanu, G. Lazar, Val. Poponea, Horia Dop şi Stefan Duca, cul. tipografi; I. Duşa, croitor, G. Săsărman, pantofar, câte 20 bani şi Vic. Tordăşianu, prezident, 10 bani.

*

Petrecere cu dans va da reuniunea femeilor rom. gr. ort. din Petroşeni, Duminecă la 21 Ianuarie st. n. 1912 în sala Hotelului Wagner. Inceputul la 8 ore seara. Venitul curat e destinat fondului reuniunei pentru înfrumseţarea bisericei.

*

Bioscopul Apollo din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat si interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi sărbători la 3, 4½, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Teatru.

Astăzi, Luni *„Die geshiedene Frau“*, opereta, mâne, Marţi *Polnische Wirthschaft* în beneficiul artistului *Klein.*

Cărţi şi reviste.

Teatru de familie. A apărut în editura librăriei C. Sfetea din Bucureşti cartea interesantă: *Teatru de familie* (12 Piese) de Th. D. Speranţia şi se află de vânzare la principalele librării din Bucureşti, precum şi la Librăria arhidiecezană din Sibiiu. Preţul 2 lei.

*

Mişcarea pedagogică-literară la români în anul şcolar 1910—11. Dare de seamă prezentată conferenţei tractuale învăţătoreşti din 25 Oct. 1911, de *Pompiliu Dan*, învăţător, Braşov, tip. A. Mureşanu. O broşură de 78 pp. Preţul: 50 bani de vânzare la Librăria Arhidiecezană în Sibiiu.

*

„Viitorul“, revistă bisericească şi didactică, numerii 5-8, pe Noemvrie şi Decemvrie 1911, a apărut cu următorul cuprins: Legea sinodală. Cum se poate realisa un învăţământ simultan? Socialismul şi biserica. In chestia vârstei. Spre mai bine. Abnegaţiunea e una din condiţiunile cele mai însemnate în practicarea micilor vârtuţi. Cronică bisericească. Şcoala şi caracterul. Dări de seamă. Despre datoria preotului. Cuvântare. Bibliografie. Inştiinţare. Foileton. Redacţia şi Administraţia în Bucureşti, Strada Negustori 19. Abonamentul 6 lei pe an.

*

„Vatra Şcolară“, revistă pedagogică Nr. 1 din Ianuarie 1912 are următorul cuprins: V. Stan: Ne trebue şcoale agricole. Dr. P. Roşca: Imprejurările subiective cari favorizează memorizarea. T. Popovici: Problema instrucţiunii cântării în şcoala poporală. Radu Prişcu: Fiul pierdut (este practică). Din viaţa şcolară: Şcolarii şi alcoolismul. Sica: Istoria şi geografia locală. Din viaţa dăscălească: Ioan Ciupe: Constituţiunea noastră bisericească şi învăţătorimea. Informaţiuni: Dr. I Urban Iarnik şi serbarea pomilor din Tălmăcel. Congresul inspectorilor regeşti de şcoale. Numărul Românilor în împărăţia Austro-ungară. Dénes Károly despre cultura poporală din comitatul Hunedoarei. Influenţa reciprocă a şcolarilor. Casă de vară pentru învăţători. Abonaţii noştri. Bibliografie. Redactor: Dr. V. Stan, profesor seminarial. Redacţia şi administraţia: Sibiiu, str. Măcelarilor Nr. 27. Abonament: Pe an 8 coroane în patrie, 10 coroane în străinătate. Pe jum. an 4 coroane în patrie, 5 coroane în străinătate.

Nr. 728/1911 (475) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Glodghilești**, protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“ conform ordinului Preaveneratului Consistor Nr 13552 Bis. de datul 29 Noemvrie 1911.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B/. pentru întregirea ajutorului dela stat.

Cererile provăzute cu documentele recerute au a fi înaintate subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Ilia, la 21 Decemvrie 1911 v.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Z. Murășan
protopresbiter.

Nr. 675/1911. (477) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de învățătoriu din comuna bisericească **Lovnic**, protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariul este 1000 cor. și anume 230 cor. dela comuna bisericească, iar restul și cvincvenalele dela stat, pe baza documentelor celui ales. Apoi cvartir liber în edificiul școalei și 4 st. de lemne de foc dela comuna politică.

Invățătoriul ales este obligat a instrua pe elevi și-a cânta cu ei răspunsurile liturgice, iar la trebuință sunt obligați a cânta și în strană utrenia și vecernia în Dumineci și sărbători.

Cererile de concurs se vor trimite subsemnatului oficiu, iar concurenții sunt ținuți a se prezenta înainte de alegere poporului în biserică.

Cohalm, în 23 Decemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului.

Ioan Bercan
adm. ppresb.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr.-or. din **Vălișoara**, tractul Devei, să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar fundamental 1000 cor. din repartiție pe popor;

2. Cvartir liber în edificiul școalei;

3 Grădină de legumi;

4. Doi stânjini de lemne, din cari are a se încălzi și sala de învățământ.

Invățătoriul ales este dator a conduce pre lângă școală de toate zilele și pre cea de repetiție (elevii 12—15 ani); este dator să ție strană la vecernie și utrenie cu cantor 1, să conducă copiii de școală în Dumineci și sărbători la biserică și să cânte cu ei la S ta liturgie. Cererile de concurs au a să așterne Preaonoratului Oficiu Protopresbiteral din Deva și a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări, respective a face cunoștință cu poporul.

Vălișoara, din ședința estraordinară a comitetului parohial ținută la 6 Noemvrie 1911.

Nicolae Roman **Rovinor Aron**
președ. comit.-par.

Nr. 561/1911. (473) 3—3

Văzut: Deva, la 1 Dec. 1911.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

SALVATOR

Călcâie de gumă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 24—52

SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITY

Se află pretutindenea.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice și în deosebi specializat în pictura bisericească după ce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a așezat în comuna Săliște, comitatul Sibiiului, unde primește comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice**, și întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 18—

La Librăria arhidiecezană în Sibiiu, se află de vânzare:

Album

de

brodării și țesături românești.

Compus și editat
de
Minerva Cosma.

Prețul 16 cor.

Români! Replantați viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniți firmele românești, că numai acelea vă vreau binele!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid.

„Mugurul“,

însoțire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică
„Mugurul“,
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 11—

trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!

La cerere prețcurent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit!

ICOANE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză**, în orișicare mărime, pe lângă **prețurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei arhidiecezane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

I.

- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Nașterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipet
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la față
- Răstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormânt
- Invierea Domnului
- Inălțarea — Floriile
- Tăerea împrejur
- Nașterea Maicei Domnului
- Pogorârea Duhului sfânt
- Nașterea sftului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie și Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

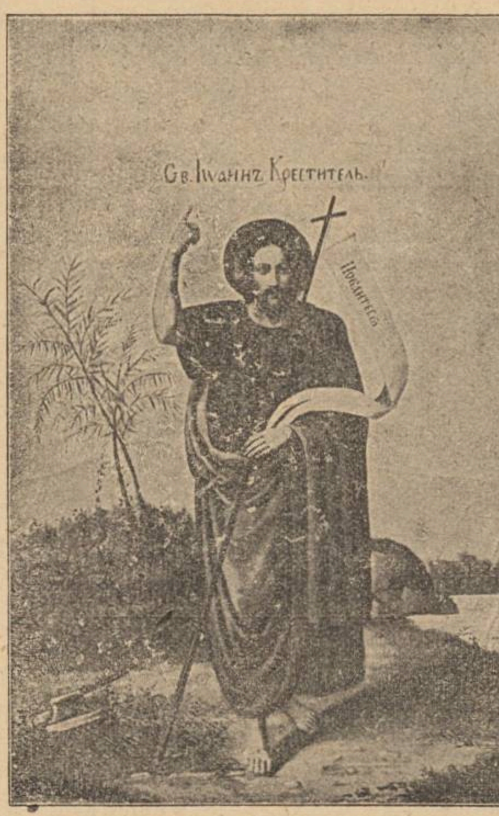

II.

- Iisus pe Cruce
- Inălțarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.

- Botezul Domnului
- Constantin și Elena
- Sfântul Dumitru călare
- Sfântul George „
- Maica Domnului
- Petru și Pavel
- Arhanghelii Mihail și Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim și Ana

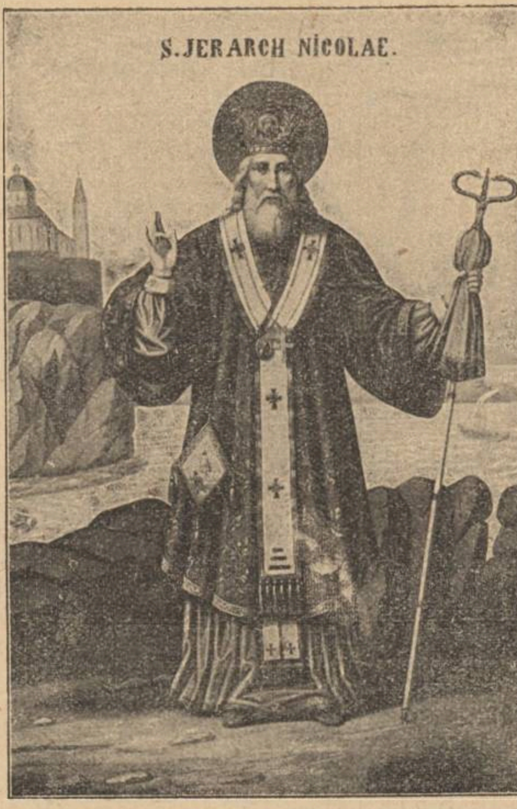
S.JERARCH NICOLAE.

IV.

- Arhangelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zaharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	34·60	42·—	56·—	70·—	cor. foarte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	56·—	72·50	23·10	27·30	40·60	49·—	65·80	20·30	23·80	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39·20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·50	36·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·90	19·60	26·60	„ simple.

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icoane pictate pe pânză și fără cadre (rame). La dorință se pictează însă și pe lemn, tinichea și aluminiu.

Deasemenea și cu angajamentul pentru **prapori** din orișice fel de materii și de orișice coloare pe lângă condițiile cele mai favorabile

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 5/18 Ianuarie 1912. Nr. 2.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Păreri asupra situației.

Cei dela ziarul „*Tribuna*“ din Arad s'au adresat mai multor oameni imparțiali, neangajați în luptele ce se poartă de o vreme încoace între ziarul acesta și organul comitetului esecutiv al partidului național român, adecă „*Românul*“, tot din Arad, cu rugarea, să-și preciseze părerile asupra situației interne politice și asupra modului aplanării conflictului dintre cele două ziare române din Arad.

Până acuma cunoaștem părerile venerabililor domni *Parteniu Cosma*, directorul „Albinei“ din Sibiiu și *Dr. Ioan Mihu*, mare proprietar în Vinerea, cari au fost publicate în „*Tribuna*“, de unde le reproducem, pentru a ne putea formula apoi și noi părerea noastră. Incepem cu declarațiile domnului *P. Cosma*, care la întrebarea, care este părerea sa asupra situației noastre interne, a răspuns următoarele:

„Nu știu ce înțelegeți sub cuvântul „intern“. Ințelegeți situațiunea noastră dintre noi românii din Ungaria, sau situațiunea noastră în statul Ungariei, sau situațiunea noastră în monarhia noastră austro-ungară?

Dacă ași voi să răspund la toate aceste întrebări, ar trebui să scriu o istorie de zeci de coale, ceeace nu este vocațiunea mea, nici de timpul necesar n'aș putea dispune.

Este o situațiune deplorabilă din toate punctele de vedere. Ne-am susținut în trecut în puterea credinței noastre în Dumnezeu și în dreptate. Până când poporul a ținut la biserica sa națională, a rămas intact. Conducătorii lui erau preoții, persecutați și ei.

Toată nădejdea lui a fost în Dumnezeu și în Impăratul. Impăratul, când a voit să mai înfrâne nesațiul maghiarilor, ni-a mai zâmbit și nouă, dându-ne o părticică din dreptatea după care de secoli însătoșam, iar după ce s'a împăcat cu maghiarii, ne-a dat iarăși pe mâna lor, bine știind, că noi tot credincioși îi vom rămânea, pentrucă așa ne este firea.

Au fost momente când și maghiarii, cu intențiune ca să ne înstraineze de Viena, de care totdeauna au avut și au și astăzi răcoare — pentrucă este incalculabilă puterea „Impăratului“ într'un stat poliglot cum este Ungaria, — s'au arătat generoși și au făcut legi la aparență favorabile nouă, dar chiar și legile lor, fără de sancțiune de controlă, au rămas literă moartă.

De aci încolo preoții și învățătorii noștri, trebue să fie adevărați eroi, hotărâți a deveni chiar și martiri, ca să și poată împlini chemarea națională.

Se părea, că sub guvernul actual se coace un plan serios de a se face împăcarea cu noi, ca atunci, când legea firei va produce o schimbare în persoana Domnitorului, să fie deslegată această chestiune, și factori competenți rugaseră pe dl *Dr. Ioan Mihu* să se pună în conțelegere cu factorii competenți ai Românilor, având a stabili condițiunile de împăcare. Desbaterile, firește, erau de natură confidențială, de cari opoziția maghiară nu trebuia să afle până când lucrul nu va fi perfect și aprobat de guvern și de coroană. Dar cineva din ai noștri, abuzând de loialitatea lui *Mihu*, a dat publicității în „Gazeta Transilvaniei“ proiectul lui Mihu. Ziarele maghiare l-au reprodus imediat și, pe baza aceluia, au agitat cum știu ele contra guvernului „trădător“, instrument al „Camarilei“ din Viena, iar guvernul, ca să-și dovedească patriotismul șovin, s'a pus pe lucru, persecutându-ne și mai fără cruțare pe toate terenele și în loc de 40 deputați români, cari se puneau în vedere în proiectul lui Mihu, am rămas cu cei cinci deputați actuali, și cu poporul divizat și certat până la cuțite.

Asta este situația noastră internă, pentru care și unii din noi poartă vina“.

La întrebarea, că ce crede dl *P. Casmu* despre neînțelegerile celor două ziare din Arad, răspunsul i-a fost următoriul:

„Cred ceeace presupun că crede toată lumea românească, că este un lucru foarte regretabil și condamnabil din toate punctele de vedere.

O parte a intelectualilor noștri cred, că fiind și ei Români, pot imita și ei partidele politice din România liberă, cari indentificându-și interesul lor personal cu interesul lor de partid, se răsboiesc între sine până la cuțite, nețiinând ai noștri cont de axioma, că „Si duo faciunt idem, non est semper idem“. Pentru că în România, ori cu ce mijloace va da jos dela putere un partid pe celalalt, cei ce au ajuns la putere tot români sunt, până când la noi, din slabi ce suntem, prin răsboaie devenim și mai slabi, râde lumea de noi, iar cei de sus ne despretuesc și mai mult decât până aci“.

Despre pretinsa tradare a „*Tribunei*“ domnul *P. Cosma* are părerea următoare:

„Neexistând nici o „tradare“ de neam din partea „Tribunei“, după părerea mea a trebuit născocit un motiv plausibil pentru cei naivi, pentru ca sediul „Românului“ să se mute dela Budapesta la Arad, unde deja exista „Tribuna“, având și tipografia și casa proprie. Totul este după părerea mea esclusiv o chestiune personală.

Sediul „Românului“ trebuia mutat la Arad, pentrucă domnul destinat să fie conducătorul lui nu mai era deputat dietal, și dacă își muta și el domiciliul din Arad, unde avea și are post bun împreunat cu drept de penzie — trebuia să renunțe la postul său, ceeace nu-i da mâna.

A trebuit găsit deci un motiv, prin care să se justifice punerea „Românului“ în coastele „Tribunei“, iar un motiv mai ponderos decât „tradarea“ nu există“.

In urmă, la întrebarea, dacă crede că e necesară curmarea neînțelegerilor dintre ziarele arădane, dl *P. Cosma* a dat urmatoriul răspuns:

„Cred, și dacă și cuvântul unui bătrân, care de 30 de ani a părăsit terenul politicei active, mai poate avea o însemnătate în ochii politicianilor actuali, aș insista chiar, ca să se cerce și găsească mijloace, ca neînțelegerea între cele două gazete din Arad să se curme cât mai curând.

Sunt de părere, că una din cele două gazete românești din Arad are să părăsească Aradul, și anume „Românul“, care a mers acolo când „Tribuna“ purtase deja o luptă grea de mulți ani, ca să redeștepte și să susțină simțul național în aceea regiune românească, cu intelectuali numeroși și popor bine situat materialicește, care având buni conducători, și în trecut a dat dovezi, că este în stare să ducă cauza națională la izbândă.

Locul „Românului“, ca organ așa zis oficial al partidului național, este acela unde vrând-nevrând trebuie să se întrunească mandatarii partidului național, deputații dietali; unde se desbat și se aduc legile, la cari ei sunt datori să participe în puterea mandatului primit dela popor; unde este guvernul țării, dela care emanează toate dispozițiunile, cari ating și poporul român, și cari acolo se pot afla mai curând — și acel loc este Budapesta, unde s'a și instalat la nașterea sa primul organ al partidului național, antecesorul „Românului“: „Lupta“.

Dacă n'a succes încercarea primă, când partidul național nu avea tipografie proprie și n'avea omul apt de a conduce gazeta, poate succede acum, când are mijloace de a-și procura tipografie și acolo, vânzând pe cea din Arad, și are și omul căruia îi poate asigura viitorul și în Budapesta.

FOIȘOARĂ.

Rolul preotului în vieața culturală a satelor,

de preotul *Ioan Popa.*

(Urmare).

Față cu aceste mișcări principioase și îmbucurătoare, îndemnuri datornice și oțelitoare, cum am putea rămânea noi și pe mai departe, în acest secol de lumină și de progres, în care știința a ajuns să pună stăpânire și asupra văzduhului, cum am putea rămânea neutremurați și neînsuflețiți, nemișcați, noi „cei dintâiu oameni din satele noastre“, „sfătuitorii și îndrumătorii chemați“, cum ne numește domnul Iorga?..

Luând deci în seamă aceste voci de chemare și îndrumare la munca propășirii în toate direcțiile, spre a nu fi osândiți pe de geaba, spre a pune zăgaz deselor înfruntări ce se pogoară asupra preoțimei, am aflat cu cale, în marginile unei conferențe preoțești și a unei lucrări a mă ocupa cu „rolul preotului în viața culturală a satelor noastre“, ca deschizând discuție, să lămurim, cât putem noi ajuta și sprijini înaintarea poporului, ce putem face, ce se poate cere și aștepta dela noi, voind a fi cu toții la locul și chemarea noastră. Intru cât mi-a izbutit așternerea și așezarea acestor idei într'un sistem, rămâne la aprecierea on. conferențe.

Precum pentru o familie, zidirea casei, felul de împărțire, orânduire și conducere a întregei gospodării, curățenia de care e purtată, lucrarea și împărțirea grădinei, din care nu lipsește nimic din tot ce aparține unei economii raționale, aranjarea minunată a curții și a obiectelor economice, vitele frumoase și sănătoase, ce ies din ograda casei: e așa zicând oglinda familiei, gradul termometrului cultural, la care s'a ridicat, — totasemenea, fața veselă sau mohorâtă, înbujurată sau îngălbinită a unui sat, zidirea bisericii și a școalei, a caselor cu ograda și ocolul lor, curățenia stradelor și a curților, îngrijirea grădinilor și a câmpului, fără a mai intra în alcătuirile interne, ne arată măsura gradului de cultură a conducătorilor ce-l stăpânesc. Ca pildă înfățoșez, până a merge mai înainte, reprezentarea unui sat civilizat, spre a vedea din început până la ce înălțime de cultură să poate merge, și care-mi va va slugi totodată de temeiu al lucrării.

„In alte țări, de te duci spre vre-un sat, cu vr'o doi chilometri aproape, înainte de a intra în el, de o parte și de alta a șoselei vezi plantați pomi frumoși, cari dau umbră și fac plăcut drumul călătorilor! Ceva mai mult, sunt pomi roditori, ale căror fructe să vând de primăria comunei, dacă sunt multe, în folosul ei și trecătorii sunt liberi a mânca cât le trebue. Nu să fură, nici pomii nu se strică, pentrucă și comunele vecine au pe toate drumurile ce duc spre și dela ele asemenea pomi, și pentrucă poamele se culeg cum trebue, nu se bat. Prin lanuri, prin ogoare, sunt plantați pomi, și roditori și neroditori. Ei țin umbră și dau și o gustare lucrătorilor de pe câmpuri pe de o parte, iar pe de alta ei fiind nu tocmai rari, țin umezeală pământului și folosesc rodirii lui, căci e știut, că pe unde sunt copaci mulți și păduri, pe acolo și plouă mai des. Fântânile sau puțurile sunt bine făcute, pietruite, la vr'o 20 pași dela drum troacele de unde se adapă vitele sunt tocmai lângă drum, nu lângă fântână, iar apa în ele vine printr'un canal. E curățenie prin prejurul ei, nu e apă și tot felul de murdărie ca la noi“.

„De intri în sat, te întrebi: Adevărat? Sat să fie acesta sau colț de raiu? E o mare plăcere să vezi satele de prin țările civilizate! Casele, acele cuiburi, în cari omul trăește cu ai săi toată viața, sunt mari, înalte, frumoase, tot una și una. Imprejurul casei gospodărie în toată puterea cuvântului la fiecare sătean: stupi cu albine, grădiniță cu legume, cu flori, și lucrurile lucruri, și vitele vite, în sfârșit toate în regulă, cum trebuie să fie la o casă de om!

Mai mare dragul să vezi!...

„D'apoi grânele?... Abia se vede omul din cucuruz. Grâul e până la brâu și frumos! Pe acolo pământul e lucrat cu unelte mai bune ca la noi. Muncesc pământul lor, care e mai rău ca al nostru, așa cum îi învață preotul și învățătorul lor și cum citesc ei în cărți, că e bine“.

„De e vară și zi de lucru, vezi oameni lucrând veseli, cântând pe ogoare cu o pălărie mare de paie lucrată de ei, ca să nu-i pârlească soarele și chiar și femeile le poartă. Iar la amează, după ce mâncă mâncări bune, nu ca noi, se pun la umbră și, sau se odihnesc dormind, sau citesc în tihnă câte ceva din sf. scriptură. In zile de sărbătoare, după ce vin dela biserică, nu se duc la cârciumă, ci stau pe acasă, pun pe copii, cari merg la școală, să le citească din nou din sf. scriptură, ori vr'o carte bună, iar ceialalți ascultă cu toții. După prânz se duc de ascultă cu toții „Cuvântul“ preotului sau al învățătorului în bătătura de dinaintea școalei, sau se duc la vr'un joc prin sat, căci și alte nații fac în zile de sărbătoare jocuri ca și noi, numai ele n'au jocuri frumoase ca strămoșeștile noastre hore, bătute, brâuri bunăoară și altele, ci strâmbături ca polca, vals și alte nimicuri, de care ne-a împins păcatul să aducem și pe la noi pe unele locuri“.

(Va urma).

Iar dacă Budapesta se poate abandona, atunci Clujul este locul unde trebue să se instaleze organul oficial al partidului național, pentru că Clujul este a doua capitală a țării, este capitala Transilvaniei.

Românii sunt în majoritate absolută față de ceialalți locuitori, fără a avea un ziar politic românesc cotidian.

Dar în fine, aducă-l chiar și la Sibiiu, unde de asemenea nu este ziar românesc cotidian".

Din parlament. In dietă s'a terminat discuția asupra budgetului și în cursul săptămânii acesteia va fi votată și legea apropriațiunei.

Aehrenthal se duce. Scriu ziarele dela Viena și Budapesta, că ministrul de esterne al monarhiei noastre, contele *Aehrenthal*, și-ar fi anunțat Maiestății Sale, în o audiență avută zile e trecute la palat, intenția de a să retrage din postul său, și că Maiestatea Sa ar fi luat la cunoștință anunțarea acestei demisii, cu dorința, ca ministrul de esterne se rămână încă în post până după sesiunea ordinară a delegațiunilor, cari se vor întrunii în Martie.

O afacere dureroasă.

Cu toate că nu ne place să ne amestecăm în trebile altora, spre informarea publicului nostru cetitor ținem de necesar a atinge și noi chestia, care preocupă acum toate spiritele românești.

In focul luptei ce se poartă între ziarele din Arad, *Tribuna* și *Românul*, s'a aruncat în coloanele foaiei din urmă acuza gravă în contra domnului *Octavian Goga*, conducătoriul spiritual al „*Tribunei*", că s'ar fi prezentat cândva la un bărbat politic marcant maghiar, pentru a pertracta cu el în chestii politice, la spatele comitetului partidului național și chiar în contra acestuia. Acusa a fost ridicată din partea domnului deputat dietal *Dr. Ales. Vaida-Voevod*, care a declarat, că dacă dl Goga vrea *dovezi* despre cele afirmate, e gata să le prezinte în fața unui juriu, compus din doi bărbați de încredere ai domnului Goga, doi ai dlui Vaida, cari apoi își vor alege un prezident.

Domnul *Goga* a trimis numai decât la Brașov, unde se afla pe sărbători domnul deputat Dr. Vaida, ca bărbați de încredere ai sei pe domnii Dr. Lucian Borcia și Octav. C. Tăslăuanu, cari împreună cu oamenii de încredere ai dlui Vaida, anume: Dr. Nicolau Vecerdea și Dr. August Venter, s'-au ales prezident pe domnul *Andreiu Bârseanu*, presidentul „Asociațiunei".

Domnul *Octavian Goga* a declarat însă înainte, în ziarul „*Tribuna*", că niciodată *nu a avut nici o întâlnire ori convorbire politică cu nici unul dintre bărbații politici maghiari*, iar dacă i-se va dovedi contrariul, e gata să demisioneze din toate funcțiile ce le ocupă și să se espatrieze.

Juriul pertractând chestia în mod amănunțit, a dat despre cele constatate următoriul comunicat:

In urma articolului publicat de dl *Dr. Alexandru Vaida-Voevod* în ziarul „Românul" Nr. 282—1911, dl *Octavian Goga* a acceptat juriul propus de dnul Vaida, numindu-și doi bărbați de încredere în persoanele dlor Dr. Lucian Borcia și Octavian C. Tăslăuanu. Acestia prezentându-se la dl Vaida în Brașov, d sa a numit ca bărbați de încredere ai d-sale pe dnii Dr. Nic. Vecerdea și Dr. August Venter, cari constituindu se în júriu, au ales prezident pe dl Andreiu Bârseanu. Juriul a ținut astăzi prima ședință, în care a constatat, că *dovezile aduse de dl Dr. Al. Vaida Voevod probează deplin autenticitatea informațiilor d-sale, dar din aceste dovezi nu reiese și culpabilitatea dlui Octavian Goga, deci a hotărât să continue cercetarea, adunând informațiuni complete pentru a putea aduce o hotărâre definitivă și în această privință.* Brașov, 9 Ianuarie n. 1912. *Andreiu Bârseanu* m. p, președintele juriului.

Terenul de activitate al juriului a fost mutat acum la Budapesta, luând parte la cercetările juriului și dl *Octavian Goga*, care în scopul acesta a cerut și primit permisiunea să între în temnița de stat din Seghedin numai la 26 Ianuarie n., nu în 10 Ianuarie, cum era dat ordinul din partea ministrului de justiție.

Juriul a hotărât, ca dl *Goga* să fie confrontat cu fostul ministru de interne *Kristóffy*, — pentrucă la el se spunea că ar fi umblat dl *Goga*, — pentru a se stabili, dacă era esactă ori nu informația dnului deputat *Vaida*.

Vineri, dl Goga s'a presentat cu membrii juriului la domnul Kristóffy, care pus în curent cu cele petrecute, și văzând pe dl Goga a declarat, că în viața lui n'a văzut pe dl Goga și n'a vorbit cu dânsul; dar că pe timpul când au urmat tratativele între partidul național și între dânsul *i s'a presentat un român, înalt cu mustața neagră*, care dându-se drept Goga și-a oferit serviciile, arătând starea numerică a forțelor de care dispune partidul național român într'un anumit cerc electoral, pe care-l oferise dlui Kristóffy.

Juriul de onoare a luat cunoștință de declarațiunile fostului ministru Kristóffy urmând să continue cercetările pentru aflarea numelui aventurierului, care s'a presentat la fostul ministru de interne.

Iar hotărârea finală juriul o va aduce în una din zilele apropiate, pe baza vastului material adunat din partea sa.

Din despărț. „Asociațiunii".

Prelegeri publice în Săliște.

(Urmare).

Vorbește mai de aproape despre triumful lui Luther asupra catolicismului, plin de latinisme nepricepute de popor, despre influința binefăcătoare a tipăririi de cărți în limba proprie, a poporului german, român și maghiar. Arată cum conducătorii catolicismului voind a le pustii le strângeau în piața mare a Sibiiului spre a le da pradă focului, la anul 1524. Amintește și-o legendă rămasă în credința poporului săsesc, cum din vârtejul focului de învățături sfinte spuse în limbă pricepută, în urma unui vânt se desprinde o carte de psalmi în limba germană, din care sar scântei și unele dintre ele căzând asupra unui episcop catolic, care dimpreună cu alții se desfăta la flacăra focului aducător de lumină și pricepere, îl rănesc mortal. Ioan Honterus, direct. gimn. din Brașov, reguleză și organisează biserica săsească.

Față de această mișcare priincioasă unui popor, conducătorii neamului românesc de pe acea vreme nu puteau rămânea nepăsători, stăruesc și ei pentru introducerea limbii românești în biserică. Astfel la 1544 apare cea dintâiu carte pe românește, un catehism după învățăturile lui Luther, tradus, după cum susține dl Iorga, de un preot din Săliște. In legătură amintește, că prima carte ungurească apare la 1539, adăogând, că de facem o reprivire asupra vredniciei și a întâietății tipăririlor de cărți, popoarele conlocuitoare în această țară sunt aproape unii de alții astfel, încât e cu totul neîndreptățit disprețul, pe care cearcă să-l arunce asupra noastră unii răuvoitori afirmând, că noi nu am avea o literatură asa veche ca a popoarelor, cu cari ne-a așezat Dzeu să locuim împreună.

Dela 1560—1580 se tipăresc în Brașov o mulțime de cărți bisericești sub îngrijirea și sprijinul diaconului Coresi și Tudor Diacul. In Orăștie, Palia.

Spune, că introducerea limbii românești în slujba bisericii, în principatele române întimpină greutăți mari, că Coresi a avut mult de luptat până să și poată introduce cărțile sale. Că s'a văzut silit să dee texte paralele spre a convinge și lămuri pe toți, că textul românesc corăspunde întru toate celui slavon, și că un secol întreg a ținut lupta între prejudițiile cele vechi și între stăruințele de a naționaliza literatura religioasă și printr'ânsa biserica întreagă.

Că în jumătatea secolului al 17-lea în Moldova, sub Mitropolitul Varlaam, la 1643 apare „Carte de învățătură românească", niște Cazanii, — e însă de părere ca slujba și liturgia să nu se schimbe.

Următorul său, Mitrop. Dosofteiu introduce și limba liturgică, sub cuvânt că dacă se pot ceti cazaniile, pentruce să nu se poată introduce și cărțile de slujbă în limba românească. Arată, că Dosofteiu nu e numai un bun traducător, ci și un bun poet, că a tradus cu mare îngrijire, frumsețe și bogăție psaltirea și a făcut versuri frumoase, aplicând ritmul poporal.

A mai tradus „Viețile Sfinților", cari prin descrierea curată de viață și fapte a unor oameni au devenit ca o „Antalogie" pentru casele creștinilor. Neculce zice despre Dosofteiu: „Adânc din cărți știe, blând și smerit ca un miel era".

Insemnat e anul 1688, în care Șerban Cantacuzino, pe vremea Mitropolitului Teodosie strânge toată truda de carte românească în marginile păreților unor cărți mari, numită „Biblie", într'un stil plăcut, limbă frumoasă și curată, care ca lucrare a devenit monumentală și a contribuit mult la desvoltarea și cristalizarea limbii românești. In restimpuri mai mici sau mai mari de ani, pe lângă unele schimbări și perfecționări s'au tipărit și alte biblii.

La 1856—58 a tipărit și Șaguna o biblie, care și azi e una din cele mai frumoase și mai îngrijite biblii în limba română.

La sfârșitul sec. XVII. și începutul sec. XVIII. la mănăstirea Snagov Antim Ivireanul tipărește „Floarea Darurilor", o carte plină de învățături morale.

Antim Ivireanul e un om nu numai cu multă învățătură, ci și cu talente artistice, a pictat capela dela Râmnic și a sculptat ușa capelei, care se vede și astăzi la episcopia din Râmnic. A desvoltat o activitate dintre cele mai îmbelșugate, a compus o mulțime de predici „Didahii". Cultura religioasă a ajuns, într'o lumină curată pe vremea sa, pe unde a ajuns a promovat-o.

Om cu cunoștințe frumoase a fost și Chesarie dela Râmnic, despre care istoriograful Sulzer spune, că cetea scrierile lui Montesquieu. El a tradus o parte din Minee; munca lui a fost continuată de alt episcop al Râmnicului, de Filaret.

Intre traducători și alcătuitori de cărți mai amintește pe Mitrofan, Damaschin și Dionisie Roman, despre acesta din urmă spune că a fost săliștean, director de tipografie, de gimnaziu, că sub Cuza-Vodă ajunge episcop. La anul 1839 înfiinteaza cel dintâiu ziar bisericesc „Vestitorul". S'a nezuit să formeze și o bibliotecă. A tradus „Geniul Creștinului", carte tălmăcită în toate limbile.

In sec. XIX. în România episcopul Melhisedec desvoaltă o activitate mănoasă aproape pe toate terenele. A scris lucrări istorice cu mult aparat critic. E cel dintâiu din cler, care ajunge membru al Academiei Române.

Paralel cu episc. Melhisedec din Moldova desvoaltă în Ardeal episc. Șaguna o activitate uimitoare. Retipărește aproape toate cărțile bisericești, pustiite prin revoluția din 1848. In anul 1860 scrie „Istoria bisericească", la 1867 „Compendiu de drept canonic", apoi Enchiridion, Pastorală ș. a.

Munca stăruitoare a lui Șaguna se sprijinește și promovează prin tovarășii lui de muncă: Popea, Pușcariu, pe teren bisericesc-istoric, Boiu prin predici, ajunse spre premiere.

Ajuns la starea de astăzi spune, că precum în jurul altor învățături de specialitate așa în jurul științei teologice s'a grupat și se grupează oameni cu cunoștințe frumoase, dând naștere unui număr frumos atât în țară, cât și la noi, de reviste, prin care se lămurește și se promovează literatura bisericească.

*

A cincea prelegere orânduită spre întregirea ciclului a se ținea în Dumineca zilei de 18/XII. v. 1911, din pricini cu totul neprevăzute se amână pe o altă Dumineca. Publicul ascultător se reține prin cetirea mai multor bucăți de seamă din „Opere complecte" ale lui Ioan Creangă, de către domnul director școlar, Dumitru Lăpădat.

*

In a patra prelegere, ținută în 22 Decemvrie, protopopul Dr. Ioan Lupaș vorbește despre „Literatura istorică".

La început, cu un scurt resumat asupra prelegerii precedente, arată, că urzitorii literaturii bisericești, prin îndeletnicirile lor istorice, a anumitor mănăstiri și ținuturi, de țară și neam, sub numele de cronicari, pun temelie și literaturii istorice. Că tot călugării mănăstirilor, de multi urgisite sunt primii făuritori ai desvoltării literaturii istorice.

Până în secolul XVI. toate datele istorice sunt scrise în limba slavonă. N avem decât cronici slavonești, ca „Letopisețul de Bistrița" (1359—1506), și primă parte a desvoltării literaturii istorice o formează cronicarii călugări. Amintește, că la îndemnul Academiei, în timpul din urmă au început a se traduce aceste cronici și pe românește, ca să se poată ceti de ori ce doritor să cunoască trecutul neamului nostru. Asa fel avem cronica lui Macarie despre (Petru Rareș) Letopisețul lui Azarie (1359—1574). Cetește din acesta paginile privitoare la Al. Lăpușnean, spre a arăta stilul și limba, în care se scria pe acea vreme.

A doua parte a desvoltării literaturii istorice se hărăzește de-a dreptul în românește, e cu mult mai luminoasă, mai documentată și e scrisă de boerii țării, „mari logofeți", oameni cu cunoștințe frumoase de carte și cu înflăcărată iubire de țară și neam.

Sub legătura și influința polonă, zice domnul Lupaș, literatura istorică se desvoaltă mai bine în Moldova. Intre cronicarii acestei țări amintește întâi pe vornicul *Gr. Ureche* (1590—1646); care a scris cronica: „Domnii țării Moldovei și viața lor". In prefață însuș spune ce l-a îndemnat a scrie, „ca să nu se înece anii cei trecuți" și „să se asemene hiarelor și dobitoacelor mute și fără minte".

(Va urma).

Din România.

Ordinul de zi al Regelui Carol.

M. S. Regele *Carol* al României a adresat următorul ordin de zi armatei, cu prilejul Anului Nou:

Ostași! La începutul anului, întâiul Meu gând se îndreptează cu dragoste și recunoștință către scumpa Mea armată, care a luat un avânt așa de îmbucurător în toate ramurile activității sale.

Prin înființarea de mai multe nouă regimente și prin înzestrarea cu materialul cel mai perfecționat, armata s'a întărit într'un mod simțitor, iar țara a făcut și de astă dată, cu deplina încredere ce are în voi, însemnate jertfe, sigură fiind, că veți răspunde ori când la așteptările sale. Vouă vi se impun o muncă statornică și sforțări neobosite, spre a vă arăta vrednici de atâta îngrijire cu care sunteți înconjurați.

Cu prilejul inspecțiunilor mele și al manevrelor mari, conduse de iubitul meu nepot, s'au pus iarăș la iveală însușirile voastre ostășești, de mult cunoscute de mine.

Mulțămesc șefilor tuturor treptelor ierarhice pentru devotamentul cu care îndeplinesc datoria lor, precum și vouă pentru râvna voastră.

Armata pășind înainte fără șovăire pe calea progresului și abnegației, ne îngădueşte să privim viitorul cu liniște și siguranță.

Pătruns de această credință, vă urez la toți sănătate și ani mulți fericiți.

Dat în București, la 1 Ianuarie 1912.

Carol.

Dela sate.

Inmormântarea unei preotese.

Ni se scrie următoarele: Moartea nemiloasă iar și a luat ca pradă una dintre ființele omenești, care trebuia să trăiască spre a ajuta pe soțul său în greaua-i misiune de apostol al bisericei noastre gr.-or. A răpit în 26 Decemvrie pe preoteasa Ana Ioan Capătă din Șona, lăsând în grea și nemângăiată jale pe soțul său, părintele I. Capătă.

Inmormântarea a fost în 29 Decemvrie. Serviciul funebral a fost oficiat de 12 preoți în frunte cu P. O. D. protopop N. Borzea. Sicriul a fost ridicat din casele repausatei și dus de 6 preoți până în biserica gr.-or., unde s'a ținut serviciul funebral. Răspunsurile au fost date de corul învățătorilor sub conducerea dlui Traian Păcală.

La încheere P. O. D protopop a tinut o predică ascultată de aproape 800 1000 suflete, prin care a stârnit în ascultători o vie emoțiune și o nemărginită durere.

La urmă corul învățătorilor sub conducerea înv. I. Manițiu Popa a cântat un cântec funebral, improvizat de dânsul.

Apoi sicriul a fost ridicat de preoți și urmat de cântecele jalnice ale neamurilor, de plângerile și suspinele soțului și fiicei, și așezat la odihnă vecinică alăturea de tatăl reposatei. Odihnească în pace!

Un jubileu.

In anul 1911 împlinindu-se 25 ani de când Preaonoratul domn *Teodor Hermann*, protopresbiterul tractului greco-oriental român Dej, stă în fruntea acestui tract spre decorul sfintei noastre biserici ortodoxe și a neamului nostru românesc, — subscrisul comitet aranjator, în urma decisiunei sinodului protopresbiteral și a conferenței preoțești și învățătorești tractuale, invită cu toată venerațiunea la *festivitatea iubilară* ce se va aranja de-odată cu ținerea sinodului protopresbiteral estraordinar în Dej, Dumineca, în 8/21 Ianuarie 1912., cu programul următoriu:

1. La 9 ore S. Liturgie împreunată cu invocarea Spiritului Sânt.
2. Deschiderea festivității în biserică prin presb. G. Hango.
3. Cuvântarea și predarea tabloului cu portretele preoților tractuali, prin parochul T. Cotuțiu.
4. Cuvântarea și predarea tabloului cu portretele învățătorilor tractuali, prin învățătorul Vart. Farcaș.
5. Doxologia cea mare și încheerea S. liturgii.
6. Invocarea Spiritului Sânt prin cântarea: Impărate ceresc, și deschiderea sinodului prin presidentul său, în școală.
7. Cuvântarea festivă în numele corporațiunilor protopresbiteratului, a clerului și a poporului tractual, de advocatul Dr. Ioan Farcaș.

8. Felicitări în numele corporaţiunilor parohiale locale şi a parohienilor etc.

9. Pertractarea agendelor sinodului.

10. Incheerea sinodului prin cântarea: Bine eşti cuvântat Cristoase Dumnezeul nostru.

11. Prânz comun (banchet) la Hotelul Europa, Caverta 4 C. 40 f.

Dej, 22 Decemvrie v. 1911. 4 Ianuarie n. 1912.

Comitetul aranjator:

Gavril Hango, presb., presid. *Teodor Cotuţiu* paroh. *Augustin Bodea*, paroh. *Zaharie Man*, paroh. *Vartolomeiu Farcaş*, învaţător. *Ioan Ciupe*, învăţător.

NOUTĂŢI.

Numărul proxim al ziarului nostru va apărea Luni la orele obicinuite.

*

Domnul Ioan Kalinderu, administratorul domeniilor Coroanei române, era să fie strivit de tren, Sâmbătă la ameaz, în gara Paşcani. Domnul Kalinderu voia să se sue în tren, pe când trenul era în mişcare. S'a prins cu mâna de grilajul vagonului, dar a alunecat şi era să treacă trenul peste el, dacă din întâmplare nu trecea tocmai în acel moment un lăcătuş pe acolo, care l'a apucat în braţe şi l'a scăpat de moartea sigură.

*

Noul guvern francez. Presidentul republicei franceze a încredinţat cu formarea noului cabinet pe dl *Poincaré*, membru al Academiei franceze de ştiinţe, care şi a şi format numai decât cabinetul. Noul guvern francez, care are în programul seu şi reforma legii electorale, cu introducerea reprezentării minorităţilor, s'a presentat eri camerei franceze.

*

Pentru străinii din Paris. Sub conducerea lui Jean Pellissier şi Maxim Arnaud s'a înfiinţat în Paris un *„Oficiu central al naţionalităţilor“*. Aşezământul acesta va fi un centru social şi economic pentru străinii diferitelor naţionalităţi, cari trăesc în Paris său trec prin capitala franceză. Va avea de scop să studieze problema naţionalităţilor din punct de vedere istoric, sociologic, etnografic şi economic.

*

Isvoare pentru istoria Ardealului. Unul dintre cultivatorii istoriei ardelene, dl Dr. A. *Veress*, a întreprins publicarea unei importante colecţiuni de documente istorice. Lucrarea este plănuită să apară în cincizeci de volume, însoţită cu note şi explicări, şi va cuprinde documente scosse din arhivele familiare, mănăstireşti şi din diferitele muzee. In zilele acestea a ieşit de sub tipar primul volum al acestei publicaţiuni numite *Fontes Rerum Transsylvanicarum*. Primul volum, cum aflăm din ziarele apărute în capitala ungară conţin, între altele, date însemnate despre raporturile confesionale ale Ardealului din veacul al şaseprezecelea. Volumul al doilea din aceste documente transilvane se găseşte sub tipar.

*

Pentru inundaţi. La ministerul nostru de interne s'au colectat până astăzi 418·008 coroane şi 80 fileri pe sama celor păgubiţi prin potopul din Caraş-Severin.

*

Inmormântare. Rămăşiţele pământeşti ale principelui Alexandru Caragheorghevici şi ale principesei Persida au fost înmormântate săptămâna trecută cu mare solemnitate în noua biserică din Topola, în fiinţa de faţă a familiei regale sârbeşti şi a înalţilor demnitari ai statului.

*

Impărăteasa Eugenia în Bruxela. Bătrâna împărăteasa *Eugenia* a petrecut zilele acestea în Bruxela, unde se va întoarce earăşi peste trei luni, pentru a lua parte la botezul copilului din familia principelui Victor Napoleon. Impărăteasa, deşi este de 87 ani, se simte în deplină putere şi are o memorie excelentă.

*

Hymen. *Victoria Chidu* şi *George Pascu* îşi anunţă serbarea religioasă a cununiei lor, care se va celebra Dumineca, în 8/21 Ianuarie 1912 în biserica-catedrală gr.-or. rom. din Sibiiu, la orele 2 după amiazi.

*

Ştire ziaristică. Primim primul număr din gazeta pentru săteni, *Solia Satelor*, care apare Dumineca, sub redacţia dlui Valentin Drăganu în Cluj. Numărul prim aduce ilustraţiile I. P. S. Sale Mitropolitului *Ioan Meţianu* şi I. P. S. Sale Mitropolitului Dr. *Victor Mihalyi*. Solia Satelor mai cuprinde sfaturi, îndemnuri, poveşti, cântece şi glume. Abonamentul pe an 4 cor., pe o jumătate de an 2 cor.

*

Pentru ziua numelui. Dnul Dr. *Ioan Borcia*, profesor la şcoala de fete a „Asociaţiunii“, răscumpărând felicitările cu prilejul onomasticei sale, a dăruit cor. 5 la fondul Dr. D. P. Barcianu, pentru ajutorarea calfelor (sodalilor) fără lucru, al Reuniunii meseriaşilor români sibieni.

*

Călătorie primejdioasă. Pe bordul unui vapor german, care plecase din Calcuta la Newyork, se găseau într'o cuşcă mare câţi-va şerpi cobre, comandaţi de un exportor. Unul din aceste reptile, grozav de veninoase, a izbutit să iasă din cuşcă şi a muşcat doi marinari, cari au murit în chinuri înfiorătoare. Şerpele numai cu mare greutate a putut fi prins.

*

Moartea unui om de 139 de ani. La moşia Chindeşti, din judeţul Dorohoi, a murit de bătrâneţe moşnegul d'acolo, Mihai Cornodoliu, în vrâstă de 139 de ani. A fost căsătorit, şi a avut optsprezece copii. In viaţă n'a fost bolnav niciodată, dar în anii ultimi moşnegul îşi pierduse vederea.

*

Zile de earnă. Frigul siberian îşi menţine puterea în cele mai multe localităţi din ţară. In câteva locuri cetele de lupi pătrund până în mijlocul satelor şi primejduesc viaţa locuitorilor. Mureşul şi Tisa sunt îngheţate. Pe Dunare plutesc mari sloiuri de ghiaţă.

*

Distincţiune. Numărul mai nou al foii oficiale a publicat distincţiunea acordată elevului Simeon Boşcki din şcoala de cadeţi a Sibiului. Numitul cadet a obţinut o cruce de aur pentru merite, în considerare că în 28 Iulie 1911 a salvat cu primejduirea vieţii sale o fetiţă de 12 ani, cu numele Florica Morariu, care era să se înece în valurile Someşului, aproape de comuna Gilău.

*

Nenorocire. Ţăranul Nicolae *Munteanu* din Sadu era ocupat Vineri după ameaza cu tăiatul lemnelor în pădurea Sadului, împreună cu alţi locuitori. Din nebăgare de seamă un trunchi de arbore a fost răsturnat peste nenorocitul Munteanu, care a rămas mort pe loc. Cazul se cercetează.

*

In locul crucilor dinaintea subscrierilor. Un executor de dare din Sighetul Maramureşului a înaintat o interesantă propunere către preşedintele tribunalului din localitate. Se întâmplă adecă prea adesea, că unii ţărani refuză a-şi recunoaşte autenticitatea crucii puse dinaintea numelui lor. Pentru a încunjura pe viitor astfel de cazuri, executorul maramureşan e de părere să se introducă apăsarea cu degetul în locul numitelor cruci. Astfel, cu ajutorul dactiloscopiei, totdeauna se va putea constata autenticitatea numelor de pe documente. Propunerea aceasta a făcut senzaţie în cercurile juridice. Preşedintele tribunalului va face un raport către ministru.

*

Aviatori francezi în Rusia. Se anunţă din Cracovia, că aviatorii francezi Dubonnet şi Thibot au sosit în Varşovia. Indrăzneţii călători s'au înălţat pe balonul Condor şi în timp de 30 ore au trecut peste Rin, Dunăre, apoi peste Praga, şi s'au coborât dincolo de graniţa rusească într'un sat din Ucraina. Inalţimea cea mai mare, la care au ajuns, este de 3500 metri; cea mai mare iuţeală a balonului face o sută de chilometri pe oră. In păturile de sus ale aerului temperatura era de — 20 grade Celsius, astfel că toate beuturile, ce le aveau cu sine, au îngheţat. Din Varşovia călătorii au plecat la Paris.

*

Desvoltarea telegrafului. Se împlinesc optzeci de ani dela inventarea telegrafului, care în cursul acesta relativ scurt, s'a desvoltat în mod uimitor. Sârmele telegrafului străbat toată suprafata globului pământesc. Există astăzi 130 000 de oficii telegrafice, care expedează pe an 300 milioane de depeşe. Pământul ar putea fi încunjurat de 18-ori cu sârmele de telegraf câte există în lume. Mai mult se folosesc de mijlocul de comunicare al depeşelor englezii şi francezii. Telegraful aduce statelor un venit anual de 240 milioane coroane. Telegramele mai lungi de o sută de cuvinte sunt foarte rare; recordul îl ţine o depeşă cu 20 000 de cuvinte.

*

Planeta Mercur. Cea mai învecinată cu soarele, planeta Mercur nu se poate vedea cu ochiul liber, decât foarte rar. In anul acesta 1912, este vizibilă pe la mijlocul lui Ianuarie, în zori de zi, pe cerul sud-ostic. Către sfârşitul lunei planeta iarăşi dispare pentru ochiul liber. Celebrul astronom polonez Copernic (1473—1543), cum se spune, s'a jăluit pe patul morţii, că nu i s'a dat să poată zări cel puţin odată în viaţă planeta Mercur.

*

Rescumpărare. Domnul *Dr. Ioan Popp*, medic-colonel cos. şi regesc în retragere, şi-a răscumpărat felicitările de ziua onomastică, contribuind cu 5 coroane la fondul Dr. D. P. Barcianu a meseriaşilor, cu 5 cor. la Muzeul Asociaţiunei şi cu 10 coroane la fondul săracilor oraşului Sibiiu.

*

Numărul ziarelor în Europa. Un ziar belgian arată numărul ziarelor, care apar în Europa. Şi anume: Franta are 8940 de ziare şi reviste, Germania 8050, Anglia 4239, Italia 3068, Belgia 2023, Rusia 1661. Cel mai vechi ziar vrednic de acest nume a apărut în Belgia la 1605. In Franţa primul ziar s'a tipărit în 1640 şi purta numele „La Gazette“.

*

Ţigani milionari. O caravană ţigănească alcatuită din 23 de farsoni a sosit la Kecskemét şi a cerut învoirea primăriei de a se stabili în oraş. Caravana, al cărei voevod este Albert Kvek, a cutreerat multă lume 'mpărăţie, şi a agonisit o mare bogăţie în bani şi scumpeturi. Averea sa face cam un milion de coroane. Ţiganii vorbesc vrea opt limbi şi se îndeletnicesc cu diferite meşteşuguri. Primăria li-a dat învoirea cerută.

*

La prima şedinţă literară (festivă) a Reuniunii meseriaşilor sibieni, ce se va ţinea Joi, 25 Ianuarie n. 1912, la ora 8 sare, în localităţile „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ va prelege tinerul profesor seminarial, dl Dr. *Pavel Roşca*.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe sama meseriaşilor, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Mihail Sinu, croitor 50 bani, Demetriu Bischin, maşinist de tors lână, 60 bani, Demetriu Săvoiu, contabil la moşia statului „Herestrău“ (Bucureşti), 3 cor; cântând corul bisericesc al Reuniunii în ziua anului nou în biserica din suburbiul josefin, la propunerea învăţătorului Nicolae Iordan s'a adunat cu pălăria 4 cor., şi Vic. Tordăşianu, prez. 10 bani.

*

Lucru vrednic de urmat. Dela esactoratul consistorului arhidiecezan ni se scrie: Mica comună bisericească *Sânger* (protopresbiteratul M.-Oşorheiu), care, după şematismul din calendarul arhidiecezan, abia numără 271 suflete, şi care după inventarul pe 1910 are o bisericuţă de lemn, acoperită cu paie, în valoare de abia 60 cor., — a hotărât să edifice nou locaş de preamărire alui Dzeu. Pentru a-şi mări venitele, neapărate la acoperirea cheltuelilor de zidire, în parohie s'a pus basă la *„Fondul de 20 bani al bărbaţilor pentru zidirea bisericei“*, cum şi la *„Fondul de ouă al femeilor“*, acest din urmă cu taxe à 4 bani de femeie. La fondul de 20 bani au întrat în 1909: 86 cor. şi în 1910 cor. 426.40 sau în total cor. 512 40, iar la cel al ouălor cor. 18. Felul acesta de a aduna creiţeră şte, pentru afaceri de interes general, e vrednic de urmat şi în alte comune. Cei în cunoştinţă despre iniţiatorii acestor fonduri şi despre modul de purcedere la înjghebarea lor, ar face bun serviciu, publicând tot ce ştiu în această afacere.

Dela „Asociaţiune“.

Şi-au mai rescumpărat felicitările de Anul-nou 1912, contribuind în scopul înzestrării „Muzeului Asociaţiunii“ următorii P. T. domni cu următoarele sume, pentru care le esprimăm sincerile mulţămite ale comitetului central al „Asociaţiunii“. Dr. Leon Domide, Dej 5 cor., Dr. Zosim Chirtop, Trăscău 20 cor., Sever de Barbu, Reghin 5 cor., P. Stoica 2 cor., Petru Negru, Carol Kiss, Traian Doşlea, George Fillinger, Ioan Gaşpar, Pavel Rudnean, Alexandru Andrei, Trifon Miclea, Traian I. Marcu, Nicolae Gaşpar, Romul Balnojan, Dr. Victor Mihailaş, Lazar Ortopan, Romul Pop, fiecare câte 1 cor., toţi din Satul-nou. Gavril Precup, Blaj 3 cor., A. Vodă, Ormenişul-de-Câmpie, Dr. Valeriu Sani, Năsăud, câte 4 cor., Elena Petraşcu, 6 cor., Dumitru Vulcu 3 cor., Galacteon Şagău 10 cor., din Sibiiu. Baziliu Hodoş, Ioland, Romul Furdui, Câmpeni, câte 4 cor., Dr. Eugen Bran, Teaca 10 coroane, I. F. Negruţiu, Blaj 4 cor., Dr. I. Vescan, Teaca 5 cor., Simion Stoica, Abrud 4 c., G. Uziceanu, Corbu 3 cor., Dr. P. Nemeş, advocat, Aiud, Atanasiu P. Bologa, Lupeni, câte 5 cor. Total 117 cor. Suma contribuitorile de mai înainte 204 cor. Suma totală 321 cor.

Sibiiu, 11 Ianuarie n. 1912.

Biroul „Asociaţiunii“.

Viaţă socială.

Petrecere în Sibiiu. Concert împreunat cu postă umoristică şi dans va aranja „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ Sâmbătă, 7/20 Ianuarie, a II-a zi de Bobotează în sala cea mare dela „Unicum“. Venitul curat se va da ajutor unui tinăr meseriaş pentru perfecţionarea sa în străinătate. Inceputul la 8 oare seara. Preţul de întrare: De persoană 1 cor., insemne de dans pentru dansatori 50 bani. Suprasolviri se primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Teatru în Vidra. Tinerimea din Vidra-medie invită la producţiunea teatrală ce o va aranja Dumineca după botezul Domnului în sala şcoalei gr.-or. române din loc. Inceputul la 8 ore seara.

*

Petrecere în Romos. Coral mixt ţărănesc al bisericii române gr.-or. din Romos învită la Producţiunea corală-teatrală ce o va aranja în sala şcoalei gr.-or. din localitate Vineri, în 6/19 Ianuarie 1912. (Hramul şcoalei). Inceputul la 7 ore seara.

Cărţi şi reviste.

Dr. Aug. Bunea şi unirea cu Roma, discurs panegiric rostit la parastasul celebrat în Cluj la 10 Decemvrie 1911, de *Dr. Elie Dăianu*, Cluj, 1912. Tip. Carmen. O broşură de 30 pp. Preţul?

*

Mişcarea noastră literară mai nouă, de Vasile *Loichiţa*, profesor seminarial Caransebeş, 1912. Tip. Diecezană. — O broşură de 22 pp, publicată cu scop de a stârni, mai ales la tinerime, o şi mai caldă îmbrăţişare pentru creaţiunile literare române din ultimii zece ani. Broşura costă 70 fil. + 5 fil. porto poştal şi se poate procura dela autor sau dela Librăria Diecezană din Caransebeş.

Din public.+)

Mulţămită publică.

Din prilejul aranjării sărbării şcolare din 5 Ianuarie a. c. n. cu elevii şcoalei centrale gr. or. române din Sibiiu şi a distribuirii de îmbrăcăminte şi daruri de Crăciun elevilor săraci şi orfani de la numita şcoală ne simţim datori a aduce mulţămită în numele elevilor împărtăşiţi on. comitet al parohiei Sibiiu Cetate, care ni-a pus la dispoziţie ca şi în trecut venitul fondului darurilor de Crăciun. De asemenea ni-a pus la dispoziţie şi răscumpărările onomasticelor dela P. T. domni: Dr. Ioan Stroia, protopresb., Dr. Ilie Beu, medic, Nic. Ivan, as cons., Dumitru Vulc, cassar cons., câte 20 cor., I. Rebega, funcţ. la „Albina“, Ioan Henteş, vicepreş. la sedria orf., Victor Fincu, controlor cons., câte 10 cor.

Am mai primit dela institutul financiar „Albina“ 20 cor. şi dela inst. financiar „Lumina“ 10 cor. Pe lângă acestea a contribuit Octavian Neagoş, cassar la „Lumina“ 2 cor., la colecta membrelor comitetului Reuniunii femeilor rom. din Sibiiu, Sub. Josefin 5 cor., Iosif Marcu jun. 1 cor.

Reuniunea sodalilor români din loc a îmbrăcat 6 elevi cu haine şi o elevă cu ghete nouă. Dr. Nicolae Bălan, prof. sem., a procurat ghete nouă unui elev sărman. Doamna Friderica N. Iordan a dăruit un costum unei eleve din clasa VI. Doamna Cordescu mai multe haine şi ghete, cari reparate fiind au putut fi împărţite la unii elevi săraci. Firma I. B. Misselbacher s. din loc a binevoit a ne pune la dispoziţie mai multe zaharicale, portocale, smochine etc., tot asemenea şi Victor Oniţiu bomboane în săculeţe pentru 140 elevi, iar firma Nádasdy-Popovici stofă de haine pentru 2 eleve şi firma Iosef Goldstein 2 jachete nouă pentru 2 eleve mai mărişoare.

In numele elevilor săraci şi orfani aducem cele mai călduroase mulţămite şi pe această cale tuturor P. S. sprijinitori şi ajutători ai acelor orfani şi sărmani, făcându-le astfel cu putinţă a prăznui mai cu bucurie ziua Naşterii Mântuitorului lumii.

Sibiiu, la 15 Ian. 1912.

Nicolae G. Iordan
înv.

+) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 1287/1911. (1) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh devenit vacant prin moartea parohului Ioan Popp din parohia de clasa III. **Ozun** cu filiile Beșinău, Comolău, Eresztevény, Laborfalău. Réty și Sântion, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea ajutoriului dela stat, având a da jumătate din venite văduvei.

Dela concurenți se pretinde a ști limba maghiară perfect și a cerceta și filiile spre a vedea distanța.

Concurenții vor avea a se prezenta cu prealabila încuviințare a protopresbiterului în vreuna din Dumineci s'au Sărbători în Ozun (Uzon) spre a cânta, celebra și cuvânta înaintând și documentele recerute în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral în Bereczk.

Bretcu, 23 Decemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresb.

Nr. 675/1911. (477) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de învățătoriu din comuna bisericească **Lovnic**, protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Salariul este 1000 cor. și anume 230 cor. dela comuna bisericească, iar restul și cvincvenalele dela stat, pe baza documentelor celui ales. Apoi cvartir liber în edificiul școalei și 4 st. de lemne de foc dela comuna politică.

Invățătoriul ales este obligat a instrua pe elevi și-a cânta cu ei răspunsurile liturgice, iar la trebuință sunt obligați a cânta și în strană utrenia și vecernia în Dumineci și sărbători.

Cererile de concurs se vor trimite subsemnatului oficiu, iar concurenții sunt ținuți a se prezenta înainte de alegere poporului în biserică.

Cohalm, în 23 Decemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului.

Ioan Bercan
adm. ppresb.

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă diverse falsificate a marcei tuburilor noastre foarte plăcute și de toți cunoscute.

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atențiune la numele **Abadie**, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. **Vă sfătuim deci să fiți precauți la cumpărarea vreunei imitațiuni fără valoare**, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 19—52

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiare medicală constantă.

Telephon 88—89

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Ferencz-körut 29

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.

[448] 50— Director-șef

Dr. Cosmutza.

◆

A apărut și se află de vânzare la „Librăria Archidiecezană" următoarele călindare:

Almanachul scriitorilor dela noi, anul I. Prețul 1.60 porto 20 fil.

Călendarul Lumea ilustrată, anul al unsprezecelea. Prețul 1 50 porto 20 fil.

Călendarul Național, anul al șaselea. Prețul 40 fil. porto 10 fil

Călendarul „Minervei" anul al patrusprezecelea. Prețul 1.25, porto 20 fil.

Călendarul Poporului anul douăzeci și șapte. Prețul 40 fil. porto 10 fil.

Călendarul Poporului Român anul al zecelea iubilar. Prețul 40 fil. porto 10 fil.

Călendarul Amicul Soldatului. Călindar pentru toate persoanele cari aparțin armatei: soldați activi, rezerviști, honvezi, glotași, veterinari și prietini ai armatei. Prețul Cor. 1.— porto 20 fil.

Prietinul cel bun, Călindar ilustrat pentru toți cari fac parte din armată și sunt prietini ai soldatului. Prețul 60 fil., porto 10 fil.

Călendar pentru casa creștinului. Prețul 40 fil., porto 10 fil.

Călendarul umoristic și ilustrat. Prețul 40 fil., porto 10 fil.

Cărți noi apărute:

Din cărțile sfinte. *Proverbele lui Solomon.* Prețul 25 fil., porto 5 fil.

Predicătorul de econ. Ioan P Țincoca, protoiereu al județului Iași. Volumul I. Predici dumineca le. Prețul cor. 1.20 porto 20 fil.

Nu din partea aceea sau *datorie de episcop* de preotul Gr. G. Petrov. Poveste, traducere din rusește de Stefan Gr. Berechet. Prețul 50 fil., porto 5 fil.

Vieața femeilor în trecutul românesc de N. Iorga. (Poate fi întrebuințată și ca o carte de cetire și studiu pentru școlile de fete) Prețul Cor. 1·75 porto 10 fil.

Oameni cari au fost. Amintiri și Comemorări de N. Iorga. Prețul Cor. 3.— porto 30 fil.

I. Codru Drăgușanu: *Călătoriile unui Român ardelean în țară și în străinătate (1835—44)* „peregrinul transilvan". Ediție prefăcută în stilul literar de astăzi de Constantin Onciu, tipograf, cu o prefață de N. Iorga. Prețul Cor. 1·50 porto 20 fil.

Invățământul despre natură în școala primară de Apostol D. Culea, institutor. Prețul Cor. 3·50 porto 30 fil.

„Asociațiunea" noastră. *I. Serbările dela Sibiiu* (1905). și *II. Serbările dela Blaj* (1911), de un observator. Prețul Cor. 1.— porto 5 fil.

Blajul. Scurte notițe informative de Dr. Ioan Rațiu. Prețul 80 fil. porto 10 fil.

Știi românește? Câteva observări asupra limbii cum se scrie în vremea de față de Ion Gorun. Prețul Cor. 1·35 porto 10 fil.

La masa calicului. Nuvele și schițe de Caton Theodorian. Prețul Cor. 1·50 porto 10 fil.

Scenete și fantazii de E. Lovinescu. Prețul Cor. 1·50 porto 10 fil.

Liniște. Trubadurul. Stăpânia odată. De Delavrancea. Prețul Cor. 2·50 porto 20 fil.

Raze de lumină de Cesar P. Oardă. Prețul Cor. 2.— porto 10 fil.

Nr. 1. Biblioteca „Flacăra". *Furiile amorului* Amintirile princesei Elena Racoviță. Prețul 90 fil. porto 5 fil.

Din cele trecute vremi. Insemnări despre începuturile graiului culturii și literaturii neamului românesc de Virgil Onițiu. Prețul Cor. 2.— porto 20 fil.

◆

Schimbare de local.

Am onoare a aduce la cunoștința On. public că strămutându-mă din localul avut până acum în strada Poplăcii (Quergasse) Nr. 1, mi-am deschis o nouă

Franzelărie în strada Sării Nr. 23.

Filială: Strada Gușteriții Nr. 81

unde continuu a pregăti ca și până acum toate articolele ce se țin de meseria aceasta.

In special atrag atențiunea On. public, asupra făinurilor mele de calitatea cea mai bună, cari le procur dela moara de artă din Sibiiu și dela cele cu vapor din Bănat.

Rugându-mă pentru binevoitorul sprijin semnez

Sibiiu, 25 Decemvrie nou 1911.

Cu profundă stimă: **Petru Moga,**
măiestru franzelar.

(468) 6—

O vai!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger"

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin".
Budapesta, VI. Váczi-körut 17

O să mă înnece această tusă rea!

Trăiască!

Pastilele de piept alelui Egger m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(372) 17—26

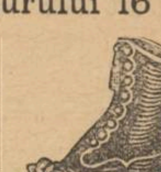

VASILE BAN

Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16

în casa sa proprie

„La cizma roșie"

cel mai mare

Depozit de încălțăminte

pentru bărbați, femei și copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt și cu prețuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt și se schimbă cu altele. (221) 15—

Trimitem ghete de probă și la locuință în orice timp.

Români! Replantați viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniți firmele românești, că numai acelea vă vreau binele!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid.

„Mugurul",

însoțire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică

„Mugurul",

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 12—

trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!

La cerere prețcurent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit!

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atențiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane și pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu prețuri de 600 — 2000 cor. **Armoniuri de școală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

(411) 11—

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 10/23 Ianuarie 1912. *Nr. 3.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Păreri asupra situației.

Distinsul fruntaș român, domnul *Dr. Ioan Mihu*, s'a pronunțat asupra situației interne dela noi în chipul următor:

„Situația ce s'a creat partidului național, prin neînțelegerile eșite la iveală în vremea din urmă, este regretabilă, fiind nespus de păgubitoare pentru interesele noastre naționale.

Este deci dorința tuturor oamenilor de bine, în special însă este de datoria comitetului executiv al partidului, să pună, cât mai de grabă, capăt acestei situații nefaste.

Evident, că această situație se datorește, în mare parte, campaniei nefericite, pornită și susținută de cele două ziare naționale din Arad.

Prea adeseori au perdut din vedere conducătorii acestor ziare, că acțiunile, a căror basă nu o formează dragostea frățească, ci ura și invidia, nu pot da resultate mulțămitoare și că misiunea lor nu poate fi, să învrăjbească sufletele, ci să le unească, întărindu-le în credința idealurilor noastre.

Neavând vre-un motiv să bănuesc, că lupta se dă pentru interese personale meschine, trebue să primesc de bun ceeace se accentuează în public, anume, că: pricina neînțelegerilor, în definitiv, se reduce la două chestii: aceea a „trădării“ de o parte, și aceea a „premenirii“, de altă parte.

Urmând a fixa responzabilitățile, cu privire la aceste capete de acuzație reciprocă, părerea mea e următoarea:

Voiu începe cu chestia „premenirii“, căci aceasta s'a afișat mai înainte în ziaristica noastră, și, desigur, în parte, ea a dat naștere, sau pretext, pentru afișarea celei de a doua. Eu înțeleg prea bine, că în atmosfera de nemulțămire și de zăpăceală, cauzată prin dezastrul dela alegerile dietale ultime, s'au putut afla o seamă de tineri, cari să pună în circulație lozinca „premenirii“ — crezând, probabil, că nesuccesul alegerilor și al luptelor politice din trecut se datorește insuficienții conducătorilor partidului.

Ori, acuze de acest ordin, ridicate împotriva deputaților și comitetului executiv, după mine, sunt cu desăvârșire lipsite de temei, căci cauza adevărată a nesucceselor noastre politice trebuie căutată în altă direcție.

Este departe de mine intenția să fac, cu acest prilej, critica programului politic dela 1881, sau a tacticei noastre parlamentare, — țin numai să spun că, câtă vreme se ține la acest program, *mai mult ideal*, în situația actuală parlamentară și politică din Ungaria nu se pot obținea rezultate politice momentane, mulțămitoare și vizibile, fiind sub acest raport absolut indiferent, dacă conducerea partidului și deputații din cameră se recrutează dintre „oțeliți“ sau „ramoliți“, — pentruca să întrebuințez termenii de cari atât de mult s'a abuzat în timpul din urmă.

Așa fiind, este nejust și nedrept a critica persoane, pe această temă.

Aceasta însă nu va să zică, că eu contest orice tendință de „premenire“, fie în persoane, fie în ideile conducătoare ale partidului. Nu! Vorba e, că toate trebuesc făcute cu rost, la timp și loc potrivit!

O „premenire“ în conducerea partidului, neputându-se face, decât prin conferența națională, singură chiemată a aprecia munca bărbaților săi de încredere din comitetul executiv: ce rost poate avea, mă rog, să criticăm astăzi activitatea comitetului, scăzându-i prestigiul necesar, când nu este vorbă — și lipsește poate și posibilitatea întrunirii conferenții naționale?

Cui prodest?

Dorința „premenirii“ comitetului executiv, deci chiar fiind justă, astăzi, de sigur e la nelocul său!..

Ce privește „premenirea“ în ideile conducătoare ale partidului și inițiarea de acțiuni noui, ținându-se seamă de cerințele unei evoluții normale, este mai presus de îndoială că, orice discuție academică pe această temă, nu poate să fie decât totdeauna binevenită, iar ziarele noastre discutând asemenea chestii, de sigur, își împlinesc cea mai elementară datorie.

Tot ce se poate spune în această direcție e, că discuții de acest ordin se pot face, și trebuesc făcute, în orice caz, *fără ascutiș vădit în potriva conducerii partidului, la care te mărturisești a aparținea.*

Altcum stă chestia, când se tratează de propoziții și acțiuni de actualitate concrete, bine precizate.

Cred că în asemenea cazuri nu e indicat să faci discuție publică în ziaristică, ci e de preferit, să te adresezi cu dezideratele tale direct comitetului partidului, care oricum, este și rămâne în primul rând chiemat să-și spună cuvântul hotărâtor.

Și eu sunt prea convins, că comitetul va primi întotdeauna de ale sale propozițiile aflate bune, oportune și posibile, fără a căuta din ce parte au venit ele, căci nefăcând acest lucru, neapărat ar lipsi dela datoria sa.

Acestea fiind vederile mele în chestia „premenirii“, trebuie să spun cu toată francheța și sinceritatea datorită, că oricine a trecut, sau va trece în viitor, peste aceste margini firești și singur admisibile, a greșit în trecut și va greși în viitor.

Trecând la a doua chestie de controversă, voiu zice, că, nu este de mirat că, în fatala atmosferă de după alegerile ultime, a putut să încolțească și fantoma „trădării“ — căci, cunoscute fiind relațiile vechi și intime ale părintelui Mangra și ale domnilor Brote și Slavici cu grupul din jurul „Tribunei“, — când părintele Mangra și-a făcut trecerea neașteptată în tabăra guvernamentală, iar domnii Brote și Slavici au încercat să justifice pasul făcut de părintele vicar, — lumea noastră zăpăcită prin aceste atitudini ciudate, în primele momente prea ușor a putut să dea crezare svonurilor și șoaptelor puse în circulație referitor la tradare. Cu toate acestea, când „Tribuna“ s'a desolidarizat solemn și în public de domnii Mangra-Brote-Slavici, și văzând ținuta absolut corectă și națională a „Tribunei“ dela alegeri și până astăzi, mai ales după ce domnul Oncu în calitate de proprietar material, iar domnul Goga în calitate de proprietar spiritual al „Tribunei“, — au luat în fața publicului mare răspunderea, pentru ținuta politică viitoare a „Tribunei“, — țin că orice proces de intenții trebuia să înceteze cu desăvârșire.

Drept aceea găsesc, că a făcut o greșală politică comitetul executiv al partidului, făcând „excomunicarea“ prematură a „Tribunei“, — și țin că a greșit mult în deosebi, când a permis, ca în ziarul oficial al partidului să se afișeze și un an de zile să se continue lozincile nefericite privitoare la „tradarea“ și distrugerea „Tribunei“ pentru că astăzi e clar, că presupunerea „trădării“ a fost o fantomă, iar distrugerea „Tribunei“, ar fi o pierdere națională. In fine țin să accentuez, că nu pot decât să desaprob stăruințele „Românului“ întru „anihilarea“ domnilor Oncu și Goga.

Ar fi deplasat să fac eu apărarea acestor doi vrednici fii ai neamului nostru, mă mărginesc deci să spun, că am dorința fierbinte, ca mulți fruntași de ai noștri să aibă la activul lor acea muncă cinstită și acele merite reale, cu cari, cu drept cuvânt, se pot mândri domnii Oncu și Goga!

FOIȘOARĂ.

Rolul preotului în vieața culturală a satelor,

de preotul *Ioan Popa.*

(Urmare).

„De-i iarnă, țăranul în alte părți nu stă numai prin cârciume, nici nu zace acasă ca noi, ci lucrează. Ce? Iată: pălării de paie pentru vară, tot feliul de coșuri de paie, ori trebuitoare casei, ori pentru vânzare, împletituri de sârmă. Iarna fiind lungă și oamenii neavând lucru la câmp, ei își dreg uneltele; de nici au învățat pe lângă carte un meșteșug și fac fel de fel de lucruri: linguri frumoase, jucării de lemn pentru copii, ca să le vândă pe la târguri. Știu cismărie, tâmplărie, ferărie, așa în cât nu să duc pentru nimica toată fuga la târg cu banul în mână. De femei nu mai zic nimic; tot ce trebue la îmbrăcat, tot ce trebue casei, din mânile lor ese.

„La toate aceste și la alte multe bunuri cum au ajuns ei? Numai voind și ascultând de spusele preotului și ale învățătorului“. (V. Paiu „Ce trebue să facem“, Alb. An. II. p. 1058—69).

Am arătat această minunată icoană, ca rod al unei munci minunate și înțelepte a unor oameni dintr'un sat al Apusului, fiindcă ea este și trebue să fie, de voim ca viitorul să țină seama de noi, idealul nădejdei în de bine a zilei de mâne al nostru al tuturora, farul îndepărtat, spre care, în nădejdea unor revărsări de raze luminoase și dătătoare de viață în toate încheeturile și alcăturile satelor noastre, trebue să tindem, fie valurile cât de furtunoase și de turbate, zăgazurile cât de mari!

S'o ținem deci în întreg cursul păstoririi noastre înaintea ochilor, căutând rând pe rând prin muncă stăruitoare și neobosită a îndeplini o figură sau alta din tabloul amintit.

Porunca dumnezeească: „fiți desăvârșiți“ au nu ne îndeamnă și ea spre o astfel de îndeplinire? Au nu este desăvârșirea scopul omenimii pe acest pământ? Și nu este el și al nostru? Nu să cheltuesc și în satele noastre cele mai mari sume cu ridicarea de altare bisericești și școlare, cu nobilul scop de a revărsa asupra credincioșilor mici și mari învățătura bisericii și a școalei, precum a tot feliul de învățături trebuincioase? Nu-și crește și nu își are fiecare neam un număr mai mic sau mai mare din așa numiții cărturari, cu îndatorirea de a deștepta și povățui pătura mare și largă a poporului, de a introduce îndrumări nouă în viața lui, de-a întări și împuternici întinsele rădăcini ale pomului mare de neam, care ocrotește, susține, dă suc de traiu, cinste și viață, atâtor și atâtor oameni cu carte, purtătorilor anumitelor ramuri de oficii, ridicând pe unii la înalte trepte și graduri de domnie și stăpânire? Au lăsând să cadă binecuvântata ploaie, plină de mană și de viață a unei călduroase primăveri, dimpreună cu razele binefăcătoare a tot feliul de învățături morale și culturale asupra pământului, asupra adevăratei temelii, adecă asupra poporului, nu revărsăm și asupra noastră? Nu să cheltuește atâta și atâta trudă și muncă spre iscodirea diferitelor învățături, cari să trezească și să lumineze mințile, să întărească sufletele, să ușureze povara de muncă a brațelor, cu'n cuvânt să perfecționeze și să desăvârșească tot feliul de muncă și învățătură, cari toate, toate să fie tot atâtea arme avantagioase în mânile omului, cari să-i câștige, să-i ușureze împlinirea rostului pe pământ: desăvârșirea în toate? O împlinire de poruncă aceasta a Atoateștiutorului, Preabunului și Preaputernicului Dzeu, care din început toate le-a creat, lăsând omului voie și înțelepciune spre descoperire și inventare.

Toate aceste adevăruri, ca unii ce facem parte din cărturărime și am stat și suntem în cea mai directă și mai apropiată legătură cu poporul, nu ne admoniază, nu ne sună, nu ne îndatoresc pe noi în primul rând?

Și dacă medităm câtuș de cât asupra tabloului amintit, îl găsim în toată bogăția, în toată frumseța desăvârșirii. Găsim în culorile lui toate împănările ce împodobesc pe un bun și adevărat creștin. Găsim tăria credinței, a iubirei de Dzeu și a deaproapelui, cunoașterea învățăturilor dumnezeești și a altor, de lipsă spre purtarea unui traiu cuviincios și a unei economii raționale în toate ramurile de meserie și economie. Găsim tot feliul de alcătuiri și societăți menite să le întărească biserica școala și neamul, cu anumite praznice dumnezeești, naționale și culturale, să le întărească și înalțe sufletele, să le înfrumsețeze locurile mai de seamă din comună, să ușureze tot feliul de muncă grea, să împlinească și întregească încercările vieții, să ajutoreze pe cei săraci și neputincioși, să apere și scutească de prada nesățioasă a focului și a altor nenorociri averea și banul propriu, precum și al deaproapelui etc. Găsim în el toate acele fapte mărețe, acele virtuți dumnezeești și omenești, cari atât de bine îl îmbracă și-i șed bine omului, și cari îi spun și-l îndeamnă întotdeauna și în toată bună vremea cum să se poarte față de Dzeu, față de sine, de aproapele, precum și față de anumite societăți, deasemeni și cu lucrarile și bunurile proprii și ale deaproapelui. Căci numai presupunând astfel de calități și însușiri putem înțelege alcătuirea atâtor lucruri minunate, pacea și dragostea ce le conduc, propășirea largă a satului adus spre pildă.

(Va urma).

Când şi din o parte, şi din cealaltă, se vor recunoaşte greşelile reciproce, şi se va reveni asupra lor, cred că ne mai stând piedeci obiective în cale, restabilirea armoniei şi disciplinei în partid se poate face fără greutate.

Răspunderea situaţiei actuale şi a celei viitoare rămânând în chip firesc în sarcina conducerii oficiale a partidului, după a mea părere este datoria comitetului executiv să caute şi să afle căile şi mijloacele potrivite pentru restabilirea ordinei răsturnate prin neînţelegeri şi greşeli reciproce.

Incât mă priveşte aş propune, ca tranşarea diferendelor regretabile de astăzi să se încerce în o conferenţă mixtă, la care ar fi să ia parte: Partenie Cosma, Andreiu Bârseanu şi Emanuil Ungureanu, ca bărbaţi de încredere imparţiali, Teodor Mihali, Ales. Vaida şi Iuliu Maniu, ca reprezentanţi ai comitetului executiv al partidului şi al ziarului autorizat, iar Nic. Oncu, Rom. Ciorogariu şi Oct. Goga, ca reprezentanţi ai „Tribunei“.

Am credinţa, că punându-se aceşti domni, cu bună credinţă la sfat şi la lucru, aflarea soluţiei mulţumitoare n'ar fi prea anevoiasă. Terminând spun, că soluţia la care s'ar ajunge în comun acord va trebui supusă comitetului executiv spre aprobare, iar iniţiativa pentru întrunirea consfătuirii indicate, sau pentru altă modalitate de complanare a diferendelor actuale, în ori ce caz *îi revine onorabilului president al partidului*“.

Inmormântarea Cavalerului Ioan de Puşcariu.

— 28 Decemvrie 1911.

„Te-ai dus pe calea sorţii, pe care toţi vom merge,
Deşi nu toţi ca tine cu cuget liniştit,
Căci moartea al tău nume din inimi nu ni-l şterge
Ca unul ce-ai fost razim la-un popul părăsit“.
(*A. Murăşianu*).

In noaptea sfântă, în care tot creştinul bine simţitor aşteaptă cu dor prăznuirea Naşterii Mântuitorului lumii; în noaptea sfântă, în care mici colindători în felul lor idilic şi vesel ne vestesc bucuria zilei ce vine; în noaptea în care îngerii din cer s'au pogorât peste peştera din Vifleem vestind păstorilor şi prin ei la toată lumea naşterea din fecioară a Dzeuomului Isus Hristos, în acea noapte se pogoară din cer şi îngerul morţii şi cu zimţii aripei sale neîndurate şi reci, stârge candela vieţii venerabilului *Ioan cavaler de Puşcariu.*

Deşi după concepţia omenească şi debilitatea veacului în care trăim ni s'ar părea că a atins limita de vârstă ajungând la 88 de ani, deşi îl ştiam încă din primăvară cam suferind, totuşi moartea sa ne-a emoţionat; un gol şi pustiu adânc pare că s'a sălăşluit în inimele noastre, ştiindu-l acum dus dintre cei vii, şi plini de întristare ne punem întrebarea: Cine va mai suplini golul rămas în urma ilustrului defunct?

„Din zi în zi pădurea bătrână se rărește,
Azi un stejar, mâni altul, pe rând se prăbuşeşte
Şi largi poiene triste rămân în urma lor“.
(*Alexandri*).

Activitatea sa prodigioasă pe toate terenele se aseamănă unei zile senine, luminoase, în viaţa mocnită, noroasă şi tristă a mult cercatului nostru popor românesc.

Ioan cavaler de Puşcariu s'a născut în Sohodolul-Branului, la 10 Oct. 1824 din părinţii protopop onorar Ioan şi soţia Stana n. Tătulea.

Acestui venerabil părinte se cuvine şi aici să-i aducem prinosul de recunoştinţă, căci dânsul contrar tradiţiunilor urmate de antecesorii săi, cari erau mulţămiţi, dacă din familia lor un singur copil învăţa ceva carte pentru ca să se poată face preot, cunoscând semnele vremei şi-a dat pe toţi fiii săi la învăţătură, punând astfel bază unei pleiade de intelectuali, dintre cari unii au ajuns la însemnate posiţii atât dincoace, cât şi dincolo de Carpaţi.

Tinărul *Ioan* şi-a făcut studiile gimnaziale în Braşov şi Sibiiu, a trecut apoi la teologie, pe care a terminat-o în anul 1845.

De aici a trecut la Cluj, unde a studiat filosofia şi chemia, s'a reîntors apoi iarăşi la Sibiiu, unde a terminat drepturile.

Aici l-a găsit epocalul an 1848.

In fruntea unei cete număroase de români cu steagul în mână, merge la Blaj, spre a lua parte la memorabila adunare pe câmpul libertăţii, care îl şi alege membru al comitetului naţional permanent.

După potolirea revoluţiunii întră în serviciul statului, mai întâi ca asesor în districtul Făgăraş, apoi ca subprefect la Perşani şi Ucea; ca adjunct la judecătoria din Deva, jude de cerc în Pui, pretor în Vereţis, concipist la cancelaria aulică a Ardealului la Viena, administrator al comitatului Cetatea-de-Baltă, în care calitate i s'a conferit ordul coroana de fer cl. III. şi rangul de cavaler ereditar.

Mai târziu a fost numit comite suprem în Făgăraş, apoi consilier de secţiune în ministerul de culte şi instrucţiune publică şi în fine jude la curia regească din Budapesta, de unde în anul 1890 s'a retras în pensiune la locul său natal în Bran.

Pe lângă împlinirea conştienţioasă a acestor oficii importante, activitatea sa s'a estins şi pe alte terene. Astfel a luat parte ca deputat la dieta din Sibiiu, la dieta din Cluj, la senatul imperial din Viena, la dieta de încoronare din Pesta, la conferenţa naţională din Mercurea, pledând pentru activitatea parlamentară a Românilor.

In serviciul neamului său şi-a pus şi condeiul iscusit, colaborând la mai multe ziare şi scriind importante studii, precum: Causa română, Consideraţiuni asupra spaţiului şi timpului, Comentar la patenta urbarială din 1854, Die romänische Amtssprache, Mărul, Strugurii, Comentar la statutul organic etc. A adunat datele istorice privitoare la familiile nobile române, la Negru Vodă, dar mai important este faptul, că dânsul a fost cel dintâi, care pe cale publicistică a dat impulsul prim la înfiinţarea mândrei noastre Asociaţiuni, în o serie de articoli publicaţi prin anul 1860 în „Telegraful Român“. Tot dânsul a lucrat şi proiectul de statute ale Asociaţiunii.

Pentru remarcabila sa activitate literară Academia Română la ales de membru al său, mai întâi onorar, apoi ordinar.

Dânsul a fost mâna dreaptă a marelui arhiereu *Şaguna* la compunerea statutului organic, neîntrecuta noastră lege fundamentală bisericească, la a cărui sancţionare mult a conlucrat ca referent în causă în ministerul de culte.

Dela introducerea constituţionalismului în biserica noastră a fost neîntrerupt membru în sinoadele arhidiecezane şi în congresele naţionale bisericeşti, luând parte la cele mai importante comisiuni în cari adeseori îşi spunea cuvântul hotărâtor.

Un merit neperitor a câştigat reposatul în jurul fundaţiunei nemuritorului Gozdu.

Numai tactului, prudenţei, înţelepciunei şi energiei sale avem să mulţămim, că în momentele de cercare şi cumpănă, s'a putut delătura criza, provenită prin atacarea cu proces a fundaţiunei, din partea rudeniilor decedatului fundator.

Chiar şi numai din această schiţare fugitivă a multiplei sale activităţi iese în evidenţă puternica individualitate a defunctului şi ne îndreptăţeşte a ne pune de nou întrebarea: Cine va umplea golul rămas în urmă-i? Cine va mai presta atâta muncă şi jertfă desinteresată, mai cu seamă în vremurile în cari trăim azi? Şi cine nu va recunoaşte şi admite, că la dânsul află potrivită aplicare cuvintele poetului, că aproape o jumătate de veac a fost stâlpul şi „razimul unui popor părăsit“.

Inmormântarea s'a săvârşit Mercuri în 28 Dec. v. — în mijlocul unei afluenţe de lume ne mai pomenite în părţile noastre, şi a decurs precum urmează:

Serviciul funebru.

L'a condus P. C. Sa dl protosincel şi director seminarial *Dr. Eusebiu R. Roşca*, cu mult tact şi precisiune, asistat fiind de protopopii: Iancu Hamzea al Branului, Dr. Vasile Saftu al Braşovului şi de şase preoţi din Bran.

Răspunsurile funebrale le-a dat corul învăţătorilor din Braşov, Zărneşti şi Bran, postaţi în sala vilei defunctului, ear prohodul s'a săvârşit în curtea spaţioasă, pentru ca să poată asista întreg publicul prezent.

Discursurile.

Primul discurs de o rară frumseţe, neîntrecut ca fond şi formă, l-a ţinut distinsul fiu al bisericei noastre şi energicul director seminarial P. C. Sa dl *Dr. Eusebiu R. Roşca*, care dă expresiune doliului profund şi perderei ce a îndurat patria, naţiunea română şi biserica ortodoxă prin moartea defunctului. Descrie în colori vii activitatea răposatului ca emploiat al statului, ca membru al diferitelor corporaţiuni, din care a făcut parte, scoate în evidenţă cu multă perspicacitate, individualitatea răposatului, asemănându-l unui stejar cu rădăcini puternice şi coroană largă, sub umbra căruia mulţi osteniţi şi năcăjiţi şi-au aflat scut şi adăpost. In fine în numele Excelenţei Sale I. P. S. Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan*, pretinul din copilărie şi împreună lucrătorul pentru binele şi fericirea patriei, neamului şi bisericei străbune, îşi ia un doios rămas bun.

Predica P. C. Sale, — publicată în coloanele acestui ziar, — a făcut o adâncă impresie asupra ascultătorilor. Chiar şi streinii prezenţi au lăudat-o mult.

Al doilea orator a fost dl *Ioan Bogdan*, decanul facultăţii de litere din Bucureşti. Dsa vorbeşte în numele „Academiei Române“, schiţând activitatea defunctului ca scriitor şi înşirând operele mai valoroase scrise de dânsul.

Vorbirea domnului *Ioan Bogdan* a fost următoarea:

„Depunând, în numele Academiei Române, o coroană pe sicriul ce cuprinde rămăşiţele pământeşti ale cavalerului Ioan Puşcariu, esprim adâncile regrete ale membrilor ei pentru trecerea din viaţă a unuia din cei mai vechi colegi ai lor. Răposatul era membru onorar al Academiei dela 1877, când a fost ales în urma meritelor însemnate ce-şi câştigase pentru Românii din ţările coroanei ungureşti prin activitatea sa publică, prin zelul cu care contribuise la înfiinţarea şi întâile lucrări ale Asociaţiunii transilvane pentru cultura rom. şi literatura poporului român, şi prin munca ce o pusese la desvoltarea organizaţiunii bisericii române ortodoxe din Ungaria.

In mijlocul ocupaţiunilor sale de altă natură, răposatul a găsit totdeauna vreme să se ocupe de studii istorice şi şi-a îndreptat atenţiunea mai ales asupra vechilor familii nobile de origine română, cari aproape toate au dispărut, contopindu-se în clasa dominantă maghiară. Resultatul acestor studii au fost cele două volume publicate în 1892 şi 1895 sub auspiciile Asociaţiunii transilvane şi sub titlul „Date istorice despre familiile nobile române“.

Materialul bogat de care se slujise în aceste studii, anume, o colecţie de documente referitoare la vechea nobilime română din Ungaria, copiate de el însuşi, o dăruise răposatul Academiei Române la 1882.

Aceste şi alte studii, între cari se disting cele de cuprins juridic şi administrativ, au îndemnat pe Academie să-l aleagă la 1900 membru activ al ei.

Ales astfel membru activ la o vârstă când cei mai mulţi simt nevoia de odihnă deplină, ilustrul răposat n'a pregetat să vie destul de des la Bucureşti şi să ia parte la lucrările Academiei noastre, cetind mai în fiecare sesiune dela 1900 încoace câte un studiu sau o mică notiţă privitoare la istoria Românilor din Ungaria sau a raporturilor lor cu cei din ţara românească.

Patru ani înainte de moarte, la 1907, şi-a terminat tipărirea unei lucrări, care l-a preocupat din tinereţe „Despre boerii din ţara Făgăraşului“.

Răposatul a fost un cercetător harnic al trecutului poporului său, trecut pe care voia să-l vadă în cea mai frumoasă lumină, totdeauna mai frumoasă decât a fost în realitate. El aparţine acelei generaţii de învăţaţi şi oameni politici ai Românilor din Ungaria, cari într'o închipuită strălucire a trecutului căutau sau mângâere pentru slăbiciunile presentului sau mijloace de luptă pentru înlăturarea lor. Studiile istorice au pornit într'un astfel de mediu nu dintr'un interes rece pentru ştiinţă, ci dintr'un sentiment cald de patriotism, care s'a comunicat contimporanilor şi a contribuit la întărirea acelei conştiinţi naţionale, pe care au arătat-o Românii din Ungaria în luptele lor constituţionale din ultimele decenii.

Unul din deşteptătorii acestei conştiinţi a fost răposatul nostru coleg, şi de aceea Academia Română se asociează astăzi cu durere la doliul ce învălue pe compatrioţii săi mai apropiaţi. Şi de o parte şi de alta a Carpaţilor memoria lui va fi eternă.

Fie-i ţărâna uşoară“.

Al treilea vorbitor dl *Andreiu Bârseanu*, preşedintele Asociaţiunei, vorbeşte în numele acestei înalte instituţiuni culturale, insistând cu deosebire asupra meritului neperitor ce-l are defunctul, ca unul care a dat primul impuls la înfiinţarea Asociaţiunei.

Aseamănă pe răposatul cu un măr roditor, din a cărui fructe a gustat nu numai membrii familiei, ci întreg neamul românesc, şi încheie aducând prinosul de recunoştinţă şi amintire vecinică din partea Asociaţiunei.

La mormânt mai vorbeşte dl protopop *Ioan Hamsea* cu mult avânt şi emoţionat până la lacrămi, schiţând de nou activitatea multilaterală a răposatului şi insistând cu deosebire asupra îndrumărilor date de dânsul ca membru al sinodului protopopesc, ca membru şi preşedinte al eforiei şcoalei centrale şi al representanţei bisericilor brănene şi încheie cam astfel: „Umbră sfântă! Promitem aici la marginea mormântului Tău, că steagul purtat de tine cu atâta vitejie îl vom purta şi noi, calea bătută de Tine o vom urma şi noi, ori cât de debili ar fi paşii noştri, călăuziţi de lumina ştiinţii şi virtuţilor Tale, ne vom însufleţi şi noi de idealul Tău şi al nostru: înflorirea sf. noastre biserici şi a iubitului nostru popor român“.

In fine mai vorbeşte dl stud. în medicină Aurel Stoian în numele miilor de studenţi români, cărora li s'a făcut posibilă terminarea studiilor, prin stipendiile primite din fundaţiunea Gozsdu şi aduce mulţămire ilustrului preşedinte al comitetului fundaţiunei trecut acum într'o altă lume mai fericită.

(Va urma).

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Prelegeri publice în Sălişte.

(Fine).

Unul dintre cei mai cuminţi, cu multă învăţătură şi râvnă spre istoria neamului său, este „marele logofăt“ Miron Costin (1633—1691). Păcat însă că într'un complot (Velicico) e omorât în puterea vieţii, la vârsta de 45 ani sub domnitorul Constantin Cantemir. In prefaţa cărţii pentru „Descălecatul dintâiu al ţării Moldovei şi al neamului moldovenesc“, — polemie cu adnotatorii lui Ureche, — de tot frumos şi înduioşetor spune temerea cu care se apucă de scrierea istoriei, după un trecut atât de vechiu şi întunecat. Roagă pe Dzeu, cum i-a ajutat lui Moise să scrie cele cinci cărţi ale scripturii vechi şi la mulţi alţi scriitori de istorie veche, să-i ajute şi lui a descoperi şi scrie istoria neamului său. Mult îl supără, îl indignează chiar pe Costin povestea minunoasă a lui Istratie Logofătul, fiul său Simeon Dascălul şi nepotul Misail Călugărul despre descălecatul dintâiu al ţării Moldovei, fiindcă aceştia nu s'au sfiit a scrie „basne“, că rădăcina acestui neam e adusă din temniţele Râmului. Se hotăreşte în temeiul tuturor isvoarelor ce le-a putut avea la îndemână a spulbera aceste „basne“, şi-a scrie în cartea amintită istoria adevărată a obârşiei neamului său. A mai scris: 2. „Letopiseţul Moldovei“, dela Aron-Vodă (contra lui Urech). 3. „Istoria de crăie ungurească de când a căzut sub mânile Turcilor“. Spune, că Costin nu a fost numai un bun prozator — ci şi poet, că e primul la noi care a cercat să stabilească anumite regule de versificare. Aminteşte şi unele versuri ale lui, ca

„Neamul românesc de unde dăreadză
Din ţările Râmului, tot omul să creadză“ ş. a.

Alt cronicar a fost fiul său, Nicolae Costin (1660-1712) în unele privinţe mai erudit decât tatăl său, dar stilul cu mult mai greoi şi mintea mai puţin ageră. Continuă scrierea cărţii despre „Descălecatul dintâiu“ şi-a „Letopiseţului“, însă fără mult succes.

Alt cronicar, de clasa mijlocie, e Neculce (1662-1743), citează mai multe legende istorice păstrate de el şi versificate de poeţii Alexandri, Bolintineanu ş. a.

Acel care se ridică, prin bogatele cunoştinţe ale ştiinţei peste toţi cei amintiţi, e Dimitrie Cantemir. Crescut în cele mai bune şi de seamă şcoli ale Constantinopolului ajunge nu numai în cercul ţării Româneşti, ci în al Europei unul dintre cei mai învăţaţi oameni. Cunoaşte şi scrie mai multe limbi, ca: română, latină, italiană, turcă, greacă, slavonă şi franceză. A scris cărţi de mare valoare literară. Mai însemnate: 1. „Istoria creşterii şi scăderii imperiului otoman“, scrisă în limba latină, 2. „Descrierea Moldovei“, 3. „Istoria celor două case Brâncovene şi Cantacuzene“ etc. Aminteşte, că pentru meritele şi cunoştinţele întinse a fost ales membru al academiilor de ştiinţe, din Apus.

Prin caracterizări scurte dintre cronicarii Munteniei aminteşte pe: Moxa 1620, Constantin Căpitanul Filipescul (Şerban Const.), Radu Logofătul Greceanu (Const. Brâncoveanu), Radu Popescu (1733-1744), Stefan Fănuţă (Zilot Românul).

Dintre Ardeleni pe: S. Micu, George Şincai, P. Maior, caracterizându-le munca şi lucrările istorice. In deosebi se opreşte asupra cronicii lui Şincai, care începe cu anul 86 şi ajunge cu toate datele şi descrierile istorice până la anul 1739, arătând, că lucrarea aceasta este una dintre cele mai de seamă, slugind multor istorici cu date îndrumătoare. Mai aminteşte pe: Treboniu Laurian, cu tendinţele lui utopice de a întinde istoria Românilor până la întemeierea Romei; Papiu Ilarian „Tesaur de monumente istorice“; Bariţiu „Părţi alese din istoria Transilvaniei“ 3 vol etc. Cipariu mai mult filolog, Bunea „Vechile Episcopii româneşti“ etc. Tincu Velia, Popea, Pascariu, I. M. Moldovan, Cogălnicean, — Bălcescu, — Ureche, — Hasdeu, — Xenopol, Odobescu — Tocilescu, Răscanu, Iorga, Bogdan, Onciul, Pârvan, Lăpădat, Ursu, — despre toţi acestia protopopul Lupaş ca bun istoric în marginile unei conferenţe, dă orientări literare-istorice, făcând amintire pe scurt despre rezultatul activităţii lor, de muncă la desvoltarea şi promovarea literaturii noastre istorice. Mai în special se ocupă, scoţând le iveală munca uriaşă a celui mai mare istoric român şi poate chiar european, a dlui Nicolae Iorga, care ca nici unul până acum, a cercetat toate ţinuturile locuite de români, descifrând, desvălind şi descoperind cele mai multe date şi inscripţii referitoare la istoria neamului românesc şi scriind o mulţime uimitoare de lucrări istorice, foarte mult apreciate în Apus, poate mai mult şi mai călduros decât în Ţara Românească, — spre a cărei vază şi glorie le-a scris domnul Iorga în mai multe limbi europene. Deasemeni arată în domnul N. Iorga cel mai bun descriitor de locuri şi caracterizător de oameni. De'ncheiere ceteşte câteva pagini din cartea: „Oameni cari au fost", despre episcopul N. Popea.

Cred, că aceste conferenţe literare, dacă autorul lor le-ar publica în broşuri de popularizare, ar face bune servicii tuturor inteleotualilor români, cari doresc să fie orientaţi în mod mai sumar asupra urisşelor stăruinţe, jertfe şi ostenele, câte s'au desfăşurat în trecut pentru cultivarea şi promovarea singuraticilor rami de literatură românească, până când literatura noastră a ajuns la starea de frumseţă, bogăţie, rodnicie şi trăinicie, în care o vedem că străluceşte şi cucereşte în timpul de faţă.

Să nădăjduim că domnul Lupaş, în dorul ferbinte de înaintare şi cunoaştere a învăţăturilor vechi şi nouă, o va face.

Ioan Popa
secr. desp.

NOUTĂŢI.

Botezul Domnului a fost serbat şi în anul acesta cu solemnitate mare în catedrala din Sibiiu. A celebrat I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan Meţianu,* asistat de P. C. Sa, Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca,* şi de domnii Ioan Droc, Galacteon Şagău, Mateiu Voilean, Pavel Boldea, Dr. A. Crăciunescu, apoi de diaconii Demet. Câmpeanu şi Dr. Vasile Stan. Sfinţirea apei s'a făcut în catedrală. La urmă I. P. S. Sa a stropit cu apă sfinţită pe număroşii credincioşi din biserică, iar pe soldaţii postaţi pe stradă, în faţa catedralei, i-a stropit protopresbiterul militar *Pavel Boldea.*

*

Onomastică. Sâmbătă, în ziua sfântului Ioan Botezătoriul, Escelenţa Sa, Inaltpreasfinţitul nostru Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, a primit numeroase felicitări de ziua onomastică, cu graiul, în scris, şi prin fir telegrafic.

*

Demisia banului croat. Maiestatea Sa, Monarhul nostru, a primit demisia pe care i-a fost înaintat-o de mult banul Croaţiei, domnul *Nicolau Tomaşici*, şi a numit ban al Croaţiei şi Slavoniei pe dnul *Eduard Csuvaj.*

*

„România Jună“, societate academică în Viena, şi-a serbat la anul nou jubileul de 40 ani de esistenţă. Vom aduce raport amănunţit despre aceste frumoase serbări.

*

Ştire ziaristică. Cu devisa: „Români din patru unghiuri, uniţi-vă în cuget, uniţi-vă 'n simţiri", a apărut în Iaşi foaia naţionalist-democrată *Unirea,* sub îngrijirea dlor Const. Ifrim şi Al. Cusin, advocaţi. Ziarul este redactat de tinerii cari au luat parte la redeşteptarea naţională din 1906. Mişcarea aceasta, pentru apararea culturii româneşti, s'a prefăcut într'un curent, care prin munca desinteresată a profesorilor N. Iorga şi A. C. Cuza a dat naştere partidului naţionalist-democrat. *Unirea* din Iaşi apare odată pe săptămână, Dumineca. Abonamentul pe un an, în străinătate: 8 lei Redacţia şi Administraţia: Iaşi, Str. Gh. Mărzescu 10.

*

Arderea unei biserici. Duminecă trecută, seara târziu, a izbucnit un foc în biserica evangelică din Bucureşti. Focul care s'a produs din neîngrijire, a distrus întreg interiorul bisericii. Au ars, între altele, mai multe daruri făcute de regina Elisaveta. Paguba pricinuită se cifrează cu 100.000 lei.

*

† Letiţia Popovici născ. Todescu, soţia domnului protopop gr.-or. rom. Ioan Popovici din Geoagiu, a adormit în Domnul la 4/17 Ianuarie 1912, orele 3 p. m., după lungi şi grele suferinţe, împărtăşită fiind cu sf. Taine. Rămăşiţele pământeşti i s'au aşezat spre odihnă eternă în cimiterul bisericii gr.-or. din Geoagiu-suseni, Vineri, în 6/19 Ianuarie a. c., la 2 ore p. m. Odihnească în pace!

*

Răscumpărare de felicitare. Domnul Dr. *Ioan Fruma,* advocat, a contribuit cu 20 cor. la fondul elevilor săraci dela şcoala de aplicaţie a seminarului „Andreian", drept răscumpărare a felicitărilor din prilejul onomasticei.

*

Şcoala de menaj din Sibiiu. Atragem atenţiunea cetitorilor noştri asupra prospectului *Şcoalei de menaj din Sibiiu,* publicat în Nr 1 al ziarului nostru şi în special asupra cursului de *bucătărie fină,* care se începe la 1 Febr. n. a. c., şi asupra căruia se găsesc, în prospectul publicat, toate lămuirile.

*

† Dr. Alesandru Pop, medic arhidiecesan şi profesor de higienă la institutele din Blaj, membru în directoriu Şuluţan, membru pe viaţă al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", membru în consiliul municipal etc. a decedat în mod subit, la 17 Ianuarie st. n. 3 ore d. a. în al 24 lea an al fericitei sale căsătorii şi al 52 lea an al vieţii sale plină de muncă stăruitoare, pusă în serviciul binelui public. A fost înmormântat în cimiterul comun gr.-cat din Blaj, Vineri în 19 Ianuarie st. n. la ceasurile $2^{1}/_{2}$ d. a. In veci amintirea lui!

*

Dela „Asociaţiune". Subscrisul birou aduce sincera sa mulţumită în numele Comitetului central, doamnei Eugenia I. Paraschivu născ. Mihăli, din Sebeşul-săsesc, care a binevoit, ca şi în alţi ani, a dărui fondului Muzeului „Asociaţiunii" suma de 10 cor. întru amintirea soţului său Ioan Paraschiv fost subjude reg. şi a fiului său Gregoriu şi a fiicei sale Ana. Sibiiu, 19 Ianuarie n. 1912. Biroul „Asociaţiunii".

*

Târg în Sebeş. Târgul de vite în Sebeşul-săsesc va fi în 26, 27 şi 28 Ianuarie, iar cel de mărfuri în 29 Ianuarie n.

*

„Revista politică şi literară" din Blaj apare, cu începere dela 1 Martie, de două ori pe lună. Formatul rămâne acelaşi, dar fiecare număr va fi de câte 24 pagini. Abonamentul va fi pe un an 16 cor., pe jumătate an 8 cor. Pentru preoţi şi învăţători 12 cor. pe an, 6 cor. pe jumătate de an .Partea literară a revistei va fi îngrijită în viitor de dl *Al. Ciura.*

*

Alegere de preot. In comuna Zdrapţi, tractul Zarandului, a fost (în 27/XII) a III zi de Crăciun alegere de preot. A fost ales cu unanimitate un fiu al acelei comune, *Ioan Mateiu,* abs. de conserv. şi preot în comuna Peştere. Ii dorim păstorie bună.

*

Din Păuca. Ni se scrie, că a treia zi de Crăciun s'a dat în comuna Păuca, tractul Mercurei, o producţiune teatrală declamatorică, împreunată cu dans, în edificiul şcoalei, jucate fiind în pausă şi jocurile istorice româneşti: Căluşerul şi Bătuta. Programul foarte bogat a fost executat cu multă esactitate, iar jocurile amintite au trebuit să fie repetate. La petrecere au participat şi câţiva Unguri din comună. Pe la miezul nopţii petrecerea a fost conturbată însă de incendiul, isbucnit la moara preotului *Patriciu Marcu.* A ars întregul edificiu şi numai motorul a putut fi scăpat. Paguba se urcă la 10,000 coroane. Cum s'a născut focul, — nu s'a putut constata.

*

O nouă împărţire a timpului. Căile ferate franceze se pregătesc să introducă o nouă împărţire a timpului, şi anume dela 1—24 ore. Astfel n'are să mai fie bunăoară 1 ceas după ameazi, ci 13 ceasuri, iar la miezul nopţii nu vor fi 12, ci 24 ceasuri. Atât autorităţile militare, cât şi civile au aprobat înoirea plănuită. Mersul de vară al trenurilor franceze va fi întocmit pe 1—24 de ceasuri. In Belgia şi Italia s'a introdus de mai mult timp obiceiul acesta, şi resultatele sunt foarte mulţămitoare. Se vesteşte, că Elveţia şi Germania vor urma în curând pilda franceză.

*

Probă de cântări. Reuniunea română de muzică din Sibiiu ve ţinea *probă* Miercuri în 24 Ianuarie n. la orele 6 seara în localul obişnuit. Onoraţii membri, dame şi domni, sunt poftiţi a se prezenta în număr complet.

*

Cas de moarte. Cardinalul *Bavona,* nunţiu papal în Viene, a decedat Vineri noaptea, după scurte suferinţe, în etate de 62 ani.

*

Politehnic în Palestina. Din Varşovia se scrie, că fraţii Wysotzki au dăruit 100.000 de ruble pentru înfiinţarea unui politehnic în Palestina. Pentru acelaşi scop a dat şi milionarul american Schiff o sută de mii de dolari, iar baronesa Oppenheim din Berlin 300.000 de mărci. Sultanul, după oare care trăgănare, şi-a dat învoirea pentru întemeerea noului aşezământ evreesc, a cărui clădire se va începe în timpul apropiat.

*

Persoană îngheţată Din Abrud se anunţă, că soţia lui George *Praţa* plecase într'una din dimineţile săptămânei trecute să ducă de mâncare bărbatului său, lucrător în minele dela Roşia. Sosită într'un vârf de deal, a şezut puţin să se odihnească şi a îngheţat. Femeia nu s'a mai deşteptat.

*

Iarăş achitaţi. Fraţii *Zzilinszky,* cari au omorât pe deputatul Andrei Achim şi au fost achitaţi de curtea cu juraţi din Giula (sentenţa aceasta a fost anulată), acum la o nouă pertractare au fost de nou achitaţi. Procesul din urmă a decurs la curtea cu juraţi din Budapesta.

*

Scrisorile poste-restante. In considerare, că o mare parte din tinerimea necoaptă are obiceiul de a purta corespondenţă secretă, şeful poştelor din Newyork a dat un ordin care opreşte poştele de a primi scrisori poste restante în Statele Unite. Din motive morale pilda americană ar trebui urmată şi în alte locuri.

*

Ger cumplit — în procente. Unul dintre ziarele noastre cotidiene publică următoarele: „La Timişoara gerul e de —20%, la Orşova termometrul nu se ridică peste —15%, la Arad arată azi dimineaţa —12% C., în Bucureşti termometrul s'a coborât la —14%". — Un termometru, care arată atât de exact *dobânda la sută* a gerului, merită neapărat să fie brevetat.

*

Statistică. Ziarul *L'Officiel* din Paris a publicat resultatul recensământului din Martie 1911 făcut în Franţa. Conform acestor date, în Franţa (şi Corsica) trăesc astăzi 39,600.000 de persoane. In cinci ani poporaţiunea s'a sporit cu 350.000 de suflete. Parisul are 2,888.000 de locuitori, cu un spor în cinci ani de 215.000. După Paris urmează Marseille şi Lyon cu câte peste 500.000 locuitori. (Amintim, că Londra are 7,208.000, iar Newyork 4,700.000 de locuitori).

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor români sibieni, din prilejul logodirei sodalului pietrar Simion Ştefu cu dşoara Elena Murăşanu din Sibiiu, la sfatul notarului II. al Reuniunii Nicolae Roşca, au dăruit: Simion Stanciu cu soţia Elisaveta, Constantin Roşca cu soţia Eva, N. Murăşanu, măcelar cu soţia Ana, N. Roşca, cal. tipograf cu soţia Elene, Simion Ştef, sod. pietrar şi dşoara Elena Murăşanu, câte 1 cor., văd. Maria Radu, văd. Soră Stoica, câte 20 bani, dşoara Susana Pomăreanu 40 bani, Ioan Murăşanu şi văd. Maria Roşca, câte 50 bani, sau în total cor. 8.80. La acelaş fond au mai dăruit: Valeriu Bologa, învăţăcel croitor, Ioan Opriş, sodal rotar (Budapesta), câte 50 bani, Mihail Sinu, croitor şi Ioan G. Olteanu, paroh (Poiana-sărată), câte 1 cor.

Viaţă socială.

Teatru în Vidra de sus. Corul bisericesc din Vidra-de-sus invită la concertul şi teatru ce-l va aranja Duminecă în 15/28 Ianuarie 1912 în sala şcoalei române, sub conducerea domnului învăţător George Nariţa Inceputul la 7 ore seara.

Teatru.

Luni *„Der dunkle Punkt"*, comedie, Marţi *„Des Meeres und der Liebe Wogen"*, tragedie.

Concertul meseriaşilor sibieni.

Concertul de Sâmbătă seara, organizat de Reuniunea sodalilor români în sala cea mare dela Unicum, a fost cercetat de un public foarte numeros din clasa meseriaşilor. Au luat parte şi câţiva membri din societatea cântărească, cu deosebire din tinerimea Sibiiului.

Programa concertului s'a alcătuit şi de astădată din compoziţii naţionale româneşti de Dima, Muzicescu, I. Crişan, T. Popovici şi A. Bena.

Corul mixt a cântat, sub conducerea cunoscută a dirigentului *Candid Popa,* şapte cântece cu măestrie armonizate, în care s'au distins şi vocile în tenor şi bas ale duetului executat de doi elevi seminariali.

Ca solişti s'au produs: dşoara *A. Vestemian* cu un cântec pentru sopran, dl *I. Stanciu* cu 3 melodii de tenor, şi la sfârşit un tinăr seminarist cu 2 arii poporale pentru bas. Soliştii de asemenea au fost aclamaţi cu multă însufleţire.

Poşta umoristică a desfăcut o mare cantitate de ilustrate cu motive din popor şi a contribuit la veselia generală. Indată după cea dintâi horă a urmat Căluşerul şi bătuta, jucate de 10 persoane, conduse de un mult iscusit vătav.

Concertul, care s'a terminat cu dans, a dat un rezultat moral şi material dintre cele mai mulţumitoare.

th.

Cărţi şi reviste.

Resista Teologică, organ pentru ştiinţa şi viaţa bisericească, apare de două ori pe lună. Nr. 1 din 1 Ianuarie 1912 cuprinde: Cu puteri nouă! de Dr N. Bălan. Clerici ardeleni peregrini în Rusia, de Dr S. Dragomir. O scrisoare a mitropolitului sârbesc Ştefan Stratimirovici către românii ortodocşi din Făgăraş, 24 Februarie 1797, de Dr I. Lupaş. Organizarea bisericii orientale naţionale maghiare, de Dr. Gh. C. Congresul societăţii ortodoxe a femeilor române. Pruncia lui Isus, de P. Chirca. Ce poate să însemne pentru noi credinţa noastră? de Dr. N. Bălan. Mişcarea literară, de Gh. Comşa. Cronică bisericească culturală. Tipicul cultului religios. — Abonamentul pe anul întreg este 10 coroane. Redacţia şi administraţia: Sibiiu str. Reissenfels 11.

*

„Luceafărul", revistă literară, artistică şi politică, Nr. 2, 1912 a apărut cu următorul cuprins bogat şi variat: Sextil Puşcariu: Grupări literare şi idei politice (II.) Mihail Sadoveanu: Toma. Octavian Goga: Păcat (poezie) Sandu A. Hodoş: Cântec trist... (poezie) Maria Cuntan: De-acasă (poezie) I. Agârbiceanu: Povestea unei vieţi (roman). Alice Călugăru: Colindă (poezie). Argotus: Linişte. Dări de seamă: D. Tomescu: Ernest Bovet: „Lirism, Epopie, Dramă". Cronic: I. I. Lăpădatu: Chestiuni economice. Ion Gorun: Cronică bucureşteană. Insemnări: Actualitatea şi revistele. Modernism la noi? St. O. Iosif scoate un nou volum! Concertul de Crăciun al societăţii „Carmen". Teatru în liber. Sentinela lui Grigorescu. † Ion cavaler de Puşcariu. Şezătoarea lui Tiberiu Brediceanu.

Dela „Asociaţiune“.

Şi-au mai răscumpărat felicitările de anul nou următorii P. T. Domni, contribuind în favorul înzestrării „Muzeului" cu următoarele sume, pentru care le exprimăm mulţumita noastră:

Alexandru Borza, Blaj cor. 2 Dr. Izidor Pop, Lugoj cor. 10 Ilie Dobrota, Poiana cor. 2 George Penţia, Comorâşte cor. 2, Vasile Dume, Lăpus cor. 3 Dr. Gavril Buzura, Lăpus cor. 4 Dr. I. Dordea, Ocna-Sibiiului cor. 5 Dr. Nicolae Ittu, medic, Sibiiu cor. 10 Nicolau Togan, protopop Sibiiu cor. 3 Vasiliu Mice, Odorheiul de Someş cor. 5 Constantin de Colbasi, Spring cor. 3 Dr. Ioan Miclea, pretor, Cisnădie cor. 3 Dr. Lucian Borcia, adv. Sibiiu cor. 6 Radu St. Mircea, Turches cor. 2 George Vlassa, preot mil. Inoc cor. 5 Dr. Nicolae Cristea, adv. Ocna-Sibiiului cor. 6 Ioan Pop Papiriu, protopop S. Szécs cor. 5 Teofil Dragomir, Lupoaia cor. 5, Ioan Popescu, Topliţa română cor. 5, Familia Dr. Macelar, Mercurea cor., 10 George Borzea, preot Cuejd cor. 3. Dr. Gavril Suciu, Haţeg cor. 10 Dr. Ioan Boca, Reteag cor. 7 Danila Muntean not. p. M Uioara cor. 5 cor. Suma 119. Colecta de mai înainte cor. 321. Suma totală cor. 440.

Biroul „Asociaţiunii“

Nr. 1287/1911. (1) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh devenit vacant prin moartea parohului Ioan Popp din parohia de clasa III. **Ozun** cu filiile Beşinău, Comolău, Eresztevény, Laborfalău, Réty şi Sântion, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea ajutoriului dela stat, având a da jumătate din venite văduvei.

Dela concurenţi se pretinde a şti limba maghiară perfect şi a cerceta şi filiile spre a vedea distanţa.

Concurenţii vor avea a se prezenta cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului în vreuna din Dumineci s'au Sărbători în Ozun (Uzon) spre a cânta, celebra şi cuvânta înaintând şi documentele recerute în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral în Bereczk.

Bretcu, 23 Decemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor în conţelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresb.

La **Librăria arhidiecezană** în **Sibiiu**, se află de vânzare:

Album

de

brodării şi ţesături româneşti.

Compus şi editat

de

Minerva Cosma.

Preţul 16 cor.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

(440) 9—10

SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITY

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 25—52

Se află pretutindenea.

Nr. 59—1912.

Edict de licitaţiune.

In 26 Ianuarie 1912 st. n. se va ţineà la oficiul central al Universităţii săseşti în Sibiiu (Piaţa mare Nr. 15 etajul II) dela 8 până la 12 oare a. m. şi la caz de lipsă şi dela 3 până la 6 oare după amiazi, licitaţiune publică verbal şi cu oferte scrise, pentru exarândarea de păşunat, pe anul 1912, 1913 şi 1914 a următorilor munţi şi anume:

Nrul curent	Muntele					Preţul de exclamare		Insemnare
	Situaţiunea	Numirea	Pădure	Păşune curată	Şip			
			jugăre	jugăre	jugăre	K	f.	
		I. In valea Czodului:						
1	Tălmaciul-mare partea III.	Conţu mic . .	443·19	278 47	245·18	1277	—	
2		Cornu pleschii .	774·69	127 50	20·11	338	—	
		II. In valea Lotrului:						
3	Orlat partea II. şi III.	Cotrona . . .	178·26	107 60	173 94	507	—	
4		Balintru mic .	119 83	132 39	271·46	587	—	
5		Balintru mare .	145·02	161 62	214·48	704	—	
6	Sinna partea II.	Goaza de jos .	84·77	333·29	47 69	394	—	
7		Groapa de jos .	203·19	175 04	149·87	581	—	
8	Veştem partea II.	Furnica . . .	117 29	90·17	179·49	867	—	

Fiecine care voieşte a luà arândă trebue să depună la mâna comisiunii de licitare înainte de licitaţiune 10% din preţul strigării ca vadiu în bani gata, care după licitaţiune se va restitui aceluia ce nu a obţinut arânda, iar celor ce au obţinut-o li se va da dacă au depus cauţiunea de arândă conform contractului.

Condiţiunile mai detailate de licitaţiune şi arândă se pot vedeà şi înainte de ziua licitaţiunii la oficiul central al universităţii în oarele de cancelarie.

Dela oficiul central al universităţii săseşti.

Nagyszeben, 17 Ianuarie 1912.

Walbaum,
Comite suprem şi Comes.

(4) 1—1

VASILE BAN

Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16

în casa sa proprie

„La cizma roşie"

cel mai mare

Depozit de încălţăminte

pentru bărbaţi, femei şi copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt şi cu preţuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt şi se schimbă cu altele. (221) 16—

Trimitem ghete de probă şi la locuinţă în orice timp.

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atenţiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane şi pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu preţuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de şcoală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: T. Popovici,
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

(411) 12—

Ingrijiţi-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scutì pe sine şi pe ai săi de lipsă este a se înscrie de membru la

„Asociaţia Esechiană de ajutoare reciprocă".

La această asociaţie poate să se facă membru oricare persoană dela etatea de **21—80 ani.** Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. şi taxa de cazurile de moarte, dejà după un an de membrie i se **solveşte moştenitorului un ajutor de 2000 cor.**, iar devenind membrul după cel puţin 3 ani de membrie, prin oarecare nenorocire **neputincios de muncă, i-se solveşte până când trăieşte o rentă lunară de 50 cor.** Dacă un membru trăieşte 30 de ani dela înscriere, poate ridicà în bani gata **2000 cor.**, însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moştenitorii, i-se solveşte membrului pânăce trăieşte o rentă lunară de **50 cor.** Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul **nu e obligat a solvì.** Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Aceşti membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membrie toate plătirile se pot sistà rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate şi taxe de măritişuri, poate fiecare a şi asigurà fetele, dacă acestea n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membrie rămâne orfană, încetează solvirea taxelor, iar **la măritiş, fata primeşte suma asigurată,** ori dacă nu se mărită, la împlinirea etăţii de 24 de ani. Fetele **mici** plătesc taxe foarte mici, aşa că se pot înscrie chiar îndată după naştere.

Răposând o fată **după 3 ani de membrie, solvim erezilor suma asigurată.**

Licuidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanţă: cuote semnate până la **15.000,000 cor.** şi **215,000 cor.** fond de garanţă.

Prospecte şi blanchete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate oraşele şi bărbaţi de încredere în toate comunele.

Asociaţia Esechiană de ajutorare reciprocă.

Direcţiunea pentru Ungaria: (474) 2—

Timişoara (Temesvár, Hunyadi-utcza 4 szám).

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul",
însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică

„Mugurul",

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 13—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 12/25 Ianuarie 1912. Nr. 4.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

„Lipsesc mijloacele!.."

Sibiiu, 24 Ianuarie n.

De câteori nu ni s'a dat să auzim în viaţa de toate zilele, în frământările noastre pentru a duce causa poporului românesc din patria aceasta cu un pas mai nainte pe calea progresului cultural şi economic, cuvintele puse în fruntea articolului de faţă!..

Cam totdeauna, când e vorba să se facă câte ceva, bun şi folositor neamului, cei mai mulţi ne provocăm la proverbiala sărăcie a poporului nostru, la lipsa de mijloace, — isvorul întregei noastre înapoieri în cultură şi bunăstare, — şi lucrurile remân în starea de mai nainte. Pentrucă cei puţini, cari ar fi gata a se însufleţi şi a jertfi, nu pot să ţină locul şi al celor mulţi, cari se jăluesc în continuu de marea sărăcie, de lipsa de mijloace. Şi n'au dreptate, când se jăluesc. Pentrucă părinţii şi moşii noştri au fost cu mult mai săraci şi mai lipsiţi de mijloace, decât noi cei de astăzi, şi totuşi jertfele pe cari ei le-au adus pe altariul neamului sunt enorme pe lângă cele aduse de noi, cei de astăzi. Căci lor nu le-a lipsit aceea ce ne cam lipseşte nouă: simţul de jertfire şi simţul de datorinţă faţă de obştea întreagă a neamului din care facem parte.

Şi totuşi, parecă ne-am mai putea împăca cu starea de lucruri, nu prea măgulitoare pentru noi, atunci, când e vorba de a se face câte ceva pentru obştea întreagă românească. Dar sunt de neînţeles tânguirile cu privire la „lipsa de mijloace" pe cari le dau *singuraticii* câteodată pe calea ziaristicei noastre.

Aşa de es. un învăţător, — numele şi locuinţa nu impoartă, — se plânge într'un număr mai recent al ziarului „Gazeta Transilvaniei", că în viitor el nu va mai putea abona revista beletristică „*Luceafărul*", findcă acum şi-a urcat preţul la 16 coroane pe an, sumă, pe care el nu o mai poate rupe din salarul seu, ca până acuma, pentrucă n'ajung modestele sale mijloace pentru celelalte trebuinţe pe cari le are. Iar afară de salar, — cităm acum cuvintele proprii: „noi, învăţătorii *nu avem nici un venit lateral,* acela sboară în alte buzunare. Noi suntem buni numai a ţinea cursuri pentru analfabeţi, prelegeri şi şezători poporale „*gratis*". Unde e vorba de ceva câştig, acolo nu suntem buni!... Toţi din toate părţile ne împing, ne îndeamnă să punem în mişcare carul înaintării culturale, dar nimeni nu ne întreabă, că putem sau ba! E greu domnilor să ceri însufleţire dela ostaşul flămând, fie acela chiar şi numai gregar"...

Şi findcă aşa stă treaba, domnul învăţător, supărat că nu are *venit lateral,* declară că nu mai poate abona „*Luceafărul*", dar totodată declară răsboiu şi „*pomenelor*", cari *au să fie şterse,* ca un obiceiu păgubitor şi demoralisător!

Nu ne angajăm să analisăm, întrucât s'ar îmbunătăţi soartea nemulţămitului învăţător prin ştergerea pomenelor, şi întrucât dânsul, dacă n'ar fi pomenile, ar putea abona şi pe mai departe „*Luceafărul*", — dar ne angajăm să-i arătăm şi dovedim, ca dacă nu are *venite laterale,* numai el poartă vină.

Contrar serviciului pe care'l fac ceilalţi funcţionari publici, legaţi anul întreg de birou, învăţătoriul are mai puţin de lucru în oficiul seu. Anul şcolar e numai de 8-9 luni, de regulă. Mai detrăgând acum feriile din aceste luni de şcoală, remân 6—7 luni, în cari învăţătoriul ţine prelegeri în şcoala sa. Celelalte luni din an învăţătorul le poate întrebuinţa în scopul creării *venitelor laterale.* Care funcţionar are atâta timp liber, pentru a-şi putea vedea şi de alte treburi, nu numai de ale oficiului seu?

Dar să mergem mai departe. Pecând alţi funcţionari au câte 6-8 ore de lucru pe zi, — cei dela întreprinderile particulare chiar şi mai multe, — învăţătoriul are 5 ore pe zi, stabilite ca ore de propunere. Celelalte îi sunt ore libere, cari în zilele de vară, când nu se ţin prelegeri, sunt cam 15 la număr.

Are deci învăţătoriul destul timp liber în cursul anului, pentru îmbrăţişarea şi a altor ocupaţiuni compatibile cu chemarea sa, numai voe de muncă să aibă. Aşa ar fi spre pildă economia de câmp, legumăritul, pomăritul, albinăritul, adunarea de plante vindecătoare, cari se plătesc bine, înfiinţarea de reuniuni economice, de înmormântare, etc. aşa cum fac toţi învăţătorii din România, cari nu de mult au fost mult lăudaţi în ziarul din Bruxela „*L'Independence Belge*" pentru activitatea lor estraşcolară, din care resultă folos mare, şi pentru obşte, dar şi pentru ei. Ziarul numit spunea că în România „*învăţătoriul este apostolul civilisaţiei şi rolul lui în afară de şcoală e cu mult mai important decât cel de pe catedră.*"

Dacă învăţătorii din România dispun de timpul necesar pentru a se face factori însemnaţi şi în afară de şcoală, de ce nu' l-ar putea folosi şi ai noştri, pentrucă şi ei îl au, în scopul creării unor isvoare de venit lateral? Adecă de ce nu'l folosesc *toţi,* pentrucă noi cunoaştem şi de aceia, cari de fapt îl folosesc, şi din munca lor estraşcolară încassează cam atâta cât le face salariul anual. Deci au o a doua leafă din ocupaţiunile lor laterale. Pentrucă bine să şi-o noteze nemulţămitul învăţător, — venitele laterale isvoresc numai pe urma unei *munci* laterale. Cine nu munceşte, nu le are. Şi nu le va avea nici atunci, dacă zilnic se va tângui prin gazete, că nu le are. Le au însă aceia, cari nu se tânguesc, dar muncesc.

Cât pentru *stergerea pomenilor,* am da domnului învăţător sfatul, să lase chestia aceasta în grija acelora, cari sunt competenţi în causă, în grija autorităţilor superioare bisericeşti, singure chemate să se pronunţe asupra lor, căci va înţelege şi dânsul, că astfel de lucruri nu pot fi lăsate la chibzuială fiecăruia, chemat ori nechemat!

Inmormântarea Cavalerului Ioan de Puşcariu.

(Fine).

Delegaţiunile şi asistenţa.

Spre a da marelui răposat ultimul onor, multe corporaţiuni au fost representate prin delegaţi, aşa:

1. Esc. Sa, I. P. S. Domn arhiepiscop şi metropolit *Ioan Meţianu* a fost representat prin P. C. Sa Dr. Eus. Roşca.
2. Asociaţiunea prin preşedintele său dl *A. Bârseanu.*
3. Academia română prin membrul său ordinar dl *Ioan Bogdan,* prof. univ.
4. Comitatul Făgăraş prin întregul personal al preturei din Zerneşti, în frunte cu dl primpretor Herszényi Béla.
5. Judecătoria cercuală reg. prin dl Mandl.
6. Despărţ. Zerneşti al Asociaţiuni prin directorul Ioan Ionică ing. silv. şi secretarul P. Dan.
7. Despărţ. Bran al Asociaţiunii prin directorul său şi toţi membrii comitetului aflători în Bran.
8. Sinodul protopopesc al Branului prin preşedintele său şi mai bine de jumătate din membri.
9. Representanţa bisericilor brănene prin presedintele său, şi aproape toţi preoţii din Bran.
10. Eforia şcoalei centrale din Bran prin preşedintele său şi toţi membrii corporativ.
11. Reuniunea femeilor române din Bran prin aproape toate membrele din comitet.
12. Biserica veche din Sohodol prin întreg comitetul parohial, în frunte cu preşedintele său.
13. Fabrica de celulosă din Zerneşti prin directorii săi L ng şi Istzkó.

FOIŞOARĂ.

Rolul preotului în vieaţa culturală a satelor,

de preotul *Ioan Popa.*

(Urmare).

Deşi suntem cei mai vechi pe colinele şi plaiurile acestei ţări, nici anii prezentului, cu toată pecetea ştiinţelor, ce-i caracterizează, rareori ne pot împărtăşi de vederea unui astfel de sat românesc. Şi nu din pricina conducătorilor, căci ei şi-au împlinit îndestul datoria, şi-au vărsat destul sânge, ca să scape din mânile vrăjmaşe a totfeliul de popoare barbare, pe cari nemilostiva vreme i-a desprins asupra noastră, cele mai mari şi mai scumpe bunuri, sufletul unui neam, limba, legea şi moşia! Şi-au împiedecat mult pogorârea şi asuprirea duşmană desvoltarea şi înaintarea culturii româneşti. Doar cei doi secoli din urmă au început să ne mai surâză şi noauă, să se mai împrietenească şi cu viţa română dând slobozenie liberă învăţăturii româneşti. Ce rol a avut preoţimea în această desvoltare, din pricina trecutului plin de turburare şi de nestatornicie, nu avem date şi lămuriri mai amănunţite. Din afirmările istoricilor noştri totuşi putem face unele deducţiuni. Aşa de pildă cel mai mare istoric al vremilor noastre, Dl N. Iorga, într'un articol adresat preoţimii zice: „Intreaga desvoltare a poporului nostru din orice ţinut e în strânsă legătură cu biserica creştină. Ea a stat mult timp în fruntea culturii noastre, ea ni-a lăsat singurele noastre monumente artistice, în cărţile ei sfinte s'a plămădit graiul românesc, prapurile ei cu chipuri de sfinţi au fost stegurile noastre de luptă în vremurile cele mari". (N. Românesc An. II. Nr. 3).

Iar domnul Goga spune: „Ştim, că în cursul vremilor îndelungate poporul nostru de jobagi a fost lipsit de o clasă de cărturari, cari să-l povăţuiască în toate nevoile lui. Singur preotul era în fiecare sat acel om care, ştiutor de carte, a trebuit să fie îndrumătorul ţăranului în lipsurile lui zilnice". (Isemn. unui trecător p. 65).

Din aceste şi alte multe descrieri, vedem că vechiul preot, amăsurat puterilor şi împrejurărilor de timp, a avut un rol destul de însemnat în jurul desvoltării culturii noastre, fiind primele ei începuturi mai mult de literatură bisericească, precum şi în ale susţinerii şi păstrării de datini şi obiceiuri strămoşeşti. Deşi nu se deosebea mult de credincioşi în cunoştinţa învăţăturilor, îl vedem în slujbele preoţeşti servind cu evlavie şi cucernicie de mucenic, îl găsim luând parte la toate veseliile şi nevoile credincioşilor, îl vedem la umbra frăgariului din uliţă spunând norodului ce-l încunjura, jalnica poveste a neamului că:

„Pe boltă sus e mai aprins
La noi, bătrânul soare
De când pe plaiurile noastre
Nu pentru noi răsare".

„La noi de jale povestesc
A codrilor desişuri
Şi jale duce Murăşul
Şi duc tustrele Crişuri".

că: „Avem un vis neîmplinit
Copil al suferinţii,
De jalea lui ne-au răposat
Şi moşii şi părinţii".

(Goga, Poesii „Noi").

Vedem pe popa Istrate, în urma unui sfat cu juzii, că să gată la para a „două lumini de ceară" cu „peană nouă" a scrie la împăratu, „carte cu'ntristare, că le-au luat păşunea domnii fără lege şi'ntrebare", găsim cu'n cuvânt şi după proza frumoasă a D-lui Goga: „în aceşti moşnegi însuşirile adevăraţilor părinţi: acea caldă şi senină intimitate cu sufletele credincioşilor, acea înţelepciune bună, care pătrunde nevoile vieţii patriarhale şi găseşte îndrumările trebuincioase". (Op. Cit. p. 65).

Azi lumea a străbătut departe în tainele culturii şi ale ştiinţii. Şi luând în seamă vitregia trecutului putem spune, că şi lumea română a făcut progrese destul de însemnate. Azi rămânând numai la cultura satelor, avem un număr frumos de biserici şi şcoale corespunzătoare, avem un număr mai frumos însă de oameni cu pregătire corespunzătoare vremii. Totuşi la o schimbare culturală mai pronunţată în spre bine nu s'a ajuns până astăzi. Ici-colea s'a mai făcut câte ceva, s'a stăruit spre o luminare şi înaintare a poporului. Totuşi în raport cu premenirea ce a adus-o în rândul conducătorilor anii din urmă s'a făcut şi se face foarte puţin. Partea cea mai mare din satele noastre, pe lângă toate apelurile şi îndemnurile de muncă a conducătorilor noştri bisericeşti şi naţionali, se găseşte aproape tot în aceeaşi stare, şi în aceleaşi condiţii, cum a fost acum 40-50 de ani!

In cele mai multe din satele noastre găsim aceiaşi oameni simpli, rămaşi înapoi şi neştiutori mai de multe decât de cele ce le-a pomenit, văzut şi învăţat dela părinţi, moşi şi strămoşi. Aceeaşi purtare de economie, aceeaşi scormonire de pământ lucrat şi acelaşi pământ nelucrat, plin de tot felul de buruieni din jurul casei sau pe-aiurea, aceleaşi unelte de lucru, aceleaşi soiuri de vite, amărâte şi ne'ngrijite. Suntem cu'n cuvânt rămaşi la vechimea grea, obositoare şi întunecată, fără a lua seamă, că economia şi ştiinţa a făcut progrese uimitoare, a uşurat şi perfecţionat mult munca plugariului, că zilele şi împrejurările de traiu s'au schimbat şi scumpit cu totul. Că astăzi cele aparţinătoare hranei şi îmbrăcămintei, precum, bucate, vite, legume, au preţuri îndoite, aşa, că pentru a mai putea trăi şi pe mai departe se cuvine şi ţăranului să schimbe cu totul modul vechiu de purtare a economiei cu cel nou, care este cu mult mai uşor de lucrat şi mai avantagios. Căci numai astfel pământul, care nu mai este cel dela moşi şi strămoşi, ci împărţit între atâţia şi atâţia fraţi şi surori, va mai putea să îndestuleze traiul, deasemeni vitele şi toate celelalte lucruri aparţinătoare economiei.

(Va urma).

Am mai remarcat presenţa domnilor: Dr. Ianou Meţianu, Virgil Oniţ, Dr. Vecerdea, G. Dima, I. Lenger, N. Garoiu, Dr. Venter, Dr N. Stinghe ş. a. S'au presentat inteligenţi din aproape toate satele din ţara Bârsei, preoţi, notari, învăţători, comercianţi şi anume: din Codlea, Ghimbav, Râşnov, Poiana Mărului, Tohanul vechiu şi nou, Zerneşti etc. — ear de pe plaiurile, colnicele şi văile celor 10 comune brănene, poporul recunoscător în număr de peste 1000 inşi şi-a ţinut de a sa sfântă datorinţă să dea mortului cinstea cea mai de pe urmă, petrecându-l la vecinicul lăcaş.

Coroanele.

Pe catafalc au fost depuse următoarele coroane:

1. Coroană artificială de frunză de palmieri şi iederă cu inscripţia aurită pe fundă neagră: *„Academia Română“*.

2. Coroană naturală: trandafiri, palmieri şi dafin cu inscripţia pe fundă neagră: Neuitatului lor tată — Iuliu şi Catiţa.

3. Coroană artificială cu flori albe de măr, mac alb şi palmier cu inscripţia pe panglică neagră: Scumpului Tată — fiii şi nurorile.

4. Coroană artificială: de trandafiri albi, liliac alb, palmieri şi frunză de stejar, cu inscripţia aurită pe panglică albă: Iubitului frate, — Iosif şi Ilarie.

5. Coroană artificială: de palmieri bordeaux închis şi verde cu inscripţia aurită pe panglică albastră: Feledhetetlen volt vidéki Fökapitányának — Fogaras vármegye Törvényhatósága.

6. Coroană naturală: trandafiri palmieri şi dafin cu inscripţie aurită pe panglică violetă: Iubitului lor Tata — moş — Lulu şi Zeno.

7. Coroană artificială: de viorele şi hiacinte cu inscripţie aurită pe panglică violetă: Iubitului nostru tată mare — Recunoscătorii nepoţi.

8. Coroană artificială: cu trandafiri bordeaux, lauri, viorele şi palmieri cu inscripţie pe panglică neagră „Valorosului său membru“, Sinodul protopopesc al Branului.

9. Coroană artificială, de crisantheme violete cu palmieri şi iederă bramată, cu inscripţia pe panglică neagră: „Scumpului meu pretin“ — *Iosif Gall.*

10. Coroană artificială: de lilic violet şi crin alb cu inscripţia pe panglică neagră „Valorosului său fost preşedinte şi membru“ — Eforia şcoalei centrale şi representanţele comunelor brănene.

11. Coroană artificială, de trandafiri albi, ghiocei, crisantheme şi palmier cu inscripţie aurită pe panglică violetă: „Ilustrului său fundator“ — Reuniunea femeilor române din Bran.

Cortegiul.

Terminate vorbirile, mai aruncarăm încă odată privirile îndurerate spre faţa blândă şi senină a defunctului, care părea că doarme, fu apoi acoperit cu linţoliu, stropit cu vin şi pe sicriul de metal se aşeză coperişul, se închise, ear cortegiul se puse în mişcare în modul următor:

Inainte mergeau purtătorii de prapori şi cruci, apoi corul învăţătorilor, preoţii funcţionari, un candidat de preot purtând pe o perinuţă de catifea neagră decoraţiunile defunctului — patru la număr, — venia apoi sicriul purtat de membrii comitetului parohial dela biserica veche din Schodol, de ambele laturi învăţătorii cu coroanele, ear în urma sicriului membrii familiei, fiii Ioan cu fiiul şi ficele sale, Dr. Emil prof. univ. Ceilalţi doi fii: Iuliu jude de tribunal în pens. şi Silviu consul austro-ungar la Moscva, unul din causă de boală, altul din causa prea marei depărtări, n'au putut fi de faţă. Urmau fraţii: Ilustritatea Sa dl arhimandrit şi vicarul sf. metropolii din Sibiiu — *Dr. Ilarion,* şi *Iosif,* advocat, nepoţii Valeriu, şef de secţie în ministeriu, Victor paroch în Schodol, Lulu, funcţionar în ministeriul de honvezi, Dr. Venter, Dr. Stinghe şi alte număroase rudenii, domni şi doamne, inteligenţă şi un imens public de ţerani, veniţi din toate părţile.

Ajunşi la locul destinat P. C. Sa dl *Dr. Roşca* ceteşte molitva de deslegare, ascultată de miile de oameni cu capetele descoperite şi genunchii plecaţi, şi în fine în duioasa cântare a corului „Vecinica pomenire“ sicriul cu rămăşiţele pământeşti ale venerabilului decedat discare în „cripta familiară a cavalerilor de Puşcariu“ unde fu aşezat lângă iubita sa soţie Constanţa n. Circa.

Pomana.

Pentru popor s'au împărţit vr'o câteva lăzi de făclii şi vr'o patru cară de colaci, ear inteligenţa s'a întrunit în număr de peste 100 persoane în saloanele hotelului „Bran“, unde s'a servit obicinuita pomană. Apropiindu-se seara, publicul prezent s'a resfirat, plecând fie care la ale sale.

Şi acum suflet nobil, care ai plecat în sferele senine ale unei lumi mai fericite, primeşte o lacrimă de mulţămire din partea adânc întristatului popor brănean, care te-a venerat şi iubit ca pe un adevărat părinte, primeşte o lacrimă de recunoştinţă dela clerul şi poporul acestui ţinut, căruia i-ai fost mare sprijinitor şi povăţuitor, îndrumându-l spre tot ce e bun, mare, nobil şi frumos! O lacrimă a sperării vărsăm pe mormântul Tău, rugând pe bunul D-zeu, să nu ne părăsească, ci să se întoarcă spre noi cu milă, trimiţând earăşi poporului său obidit bărbaţi providenţiali, cum ne-ai fost Tu, venerabilul nostru părinte.

Dormi în pace!

Preotul *George Babeş.*

Cum să-şi câştige preotul încrederea poporului?

de *Ales. Baieşan,* paroh.

Starea preoţească din timpurile cele mai vechi a fost considerată ca păstrătoarea şi susţiitoarea ideilor celor mai sfinte şi folositoare ale omenimei. Preoţii, urmaşi ai Mântuitorului nostru Isus Hristos, sunt priviţi ca vestitorii cuvântului lui Dzeu.

Acestia în urma misiunii lor divine împrăştie belşugul de învăţătură, mângăere şi întărire în viaţa poporului.

Cu drept cuvânt îi putem numi pe preoţi lumina, care are să lumineze viaţa poporului: biserica vie a lui Hristos.

Cea mai cardinală îndatorire a preotului e să fie povăţuitorul poporului pe calea mântuirii sufleteşti.

Scopul vieţii noastre este fericirea cea vecinică.

La aceasta putem ajunge numai prin îndreptarea de păcate, prin alungarea pornirilor rele ale omului, precum şi prin întărirea în faptele cele bune.

Preotul, ca conducătorul turmei cuvântătoare, are neîntrerupt datorinţa aceasta a o practica în viaţa sa pastorală.

Pentru slujitorul Domnului cea mai scumpă cale trebue să fie calea la biserică. Preotul, ca păzitor al vieţii sufleteşti a poporului, are să îndeplinească cu evlavie şi dragoste slujba dzeească, care e taina cea mare a prefacerii jertfei de pâne şi vin în trupul şi sângele Mântuitorului.

Preotul n'are să săvârşească slujba aceasta ca o maşină, care se joacă cu cele sfinte.

Dânsul la îndeplinirea acesteia, trebue să aibă o ţinută cuviincioasă, în urma căreia creştinul — trezindu-i-se sufletul şi inima — să primească imbold spre lucrarea dragostei creştine.

Inima preotului trebue îndreptată spre Dumnezeu, departe de ori ce gânduri lumeşti.

Să se furişeze în inima acestuia numai cugetările înalte cereşti, prin cari preotul îşi poate pregăti mintea pentru a lua parte la sfinţenia serviciului.

In şi afară de biserică, sf. slujbă preotul are să şi o poarte corect şi conştienţios.

Cu un cuvânt are o datorinţă sfântă a fi cu trup şi suflet pentru serviciul acestuia.

Cea mai frumoasă podoabă, ce înfrumseţează pe un preot, e haina evlaviei şi a smereniei.

Omul în viaţă întimpină multe greutăţi. Când năcazul îl copleşeşte, are trebuinţă de un adăpost.

Acest adăpost e credinţa, care întăreşte pe om şi-l ajută să lupte cu putere în valurile vieţii.

Cel credincios se ridică cu mintea la Dzeu şi acolo îşi află odihna şi mulţămirea sufletească.

La soarele credinţii trebue să se încălzească şi preotul, căci aceasta ne întăreşte şi oţeleşte sufletele.

Un tovarăş al credinţii, al evlaviei e modestia, smerenia.

Preotul îmbrăţişând virtutea aceasta se fereşte de mândrie, de aceasta urâtă pornire a sufletului, în urma căreia ne închipuim că noi suntem mai buni decât toţi alţii.

Dragostea peste măsură faţă de noi înşi-ne şi înălţarea peste ceea ce suntem în realitate, constitue mândria.

Să ne lipsim de patima mândriei şi să ne aducem aminte, că cu toţii suntem deopotrivă.

Să fugim neîntrerupt de mândria, care învrăjbeşte om cu om şi să ne îmbrăcăm în haina modestiei şi a smereniei.

Păstorul sufletesc al poporului are să fie atât în vorbe, cât şi în fapte cumpătat şi măsurat, ceea constitue o însuşire nobilă: demnitatea preotului.

In considerarea acesteia preotul are să încunjure ori ce vorbe triviale, înjurături şi vorbe de ruşine. Dânsul să nu iubească minciunile şi vorbele uşoare.

Glumele şi cuvintele cu înţelesuri îndoelnice să le lase la o parte, căci acestea numai îi detrag din vază.

Preotul să fie stăpânit întotdeauna de seriositatea cuvenită.

Incât priveşte viaţa preotului, aceasta trebue să fie curată, adecă desbrăcată de toate grijile şi preocupaţiunile lumeşti.

Curăţenia sufletului e acea stare, în care omul se simte uşurat de toate păcatele.

In sensul acesta e de lipsă a-şi duce preotul viaţa.

Cumpătul, măsura în toate, încă e de o mare importanţă în traiul preotului. Acesta se manifestă în însuşirea de a fi cruţător.

Preotul aparţinând clasei culte cu multe recerinţe, are să adune neîntrerupt, căci cel ce nu adună, risipeşte, — ceea ce e un păcat social condamnabil.

Să adune preotul parale pentru zile negre, crescându-şi familia conform poziţiei.

Purtarea părintelui sufletesc în societate are să fie cuviincioasă şi vorbele lui pline de blândeţe. Sub blândeţe înţelegem traiul bun cu toată lumea.

Dat ne este dela Părintele ceresc a trăi în pace, unire şi veselie cu semenul, cu deaproapele nostru.

O viaţă pacinică e dator preotul să ducă în activitatea sa pastorală. Să nu fie nici când om aspru, la care toţi să se uite cu răceală şi cu frică. Preotul să nu fie nici când arţăgos, îngâmfat şi iute la fire. Scăderile şi greşelile poporului preotul să le ierte, căci viaţa noastră e basată pe iertări şi concesiuni reciproce.

O deosebită podoabă pentru preot e a avea un caracter neesceptionabil.

Caracterul (firea, bunătatea) unui om se cunoaşte mai bine în treburi de bani, în beutură, în mânie şi în felul cum îşi ţine cuvântul dat.

Preotul pe lângă săvârşirea slujbei dzeeşti mai are şi administrarea averii bisericei din parohie.

In toate cele administrative preotul trebue să aibă mâni curate. Nimic pentru sine, ci totul pentru progresul bisericii, să i fie lozinca.

La jertfă preotul să fie cel dintâi şi să îndemne şi pe alţii a aduce prinos la altarul bisericii şi al şcoalei.

Beţia e isvorul a tot felul de boale şi dureri, ce scurtează viaţa. La masa otrăvită de beutură se nasc toate grăirile de rău, certele, blăstămurile, bătăile şi nelegiuirile.

Preotul să nu fie dornic deci după petreceri, cari adeseori sunt patul cald al uricioasei patimi, al beuturei, care ne înjoseşte şi păgubeşte peste măsură.

Poporul să nu poată adeveri, că preotul predică apă şi bea vin, cum se zice în viaţa de toate zilele.

Firea omului se poate cunoaşte şi în mânie. Omul pornit la mânie nu se poate bucura de pacea şi liniştea sufletului.

Mânia ne va aduce numai boală sufletului, întunerecul minţii şi închide inimei drumul spre Dumnezeu. Apostolul Mateiu v. 22 zice: „Tot celce se mânie pe fratele său în deşert, vinovat va fi judecăţii“.

Cuvântul dat încă formează o părticică nu puţin însemnată din caracterul omului.

Duhovnicul sufletesc are să fie un neadormit povăţuitor la ţinerea cuvântului dat. E ştiută vorba poporului: „pe unde iese cuvântul, pe acolo iese şi sufletul“.

Conduita preotului în şi afară de oficiu *trebuie să fie un eflucs al convingerii religioase.* Pastorul sufletesc are să fie pentru parohienii săi dovadă vie de credinţă.

Preotul, care nu este drept credincios, îşi perde autoritatea, şi poveţele lui sună în pustiu.

Darul preoţesc avem să-l privim nu ca un mijloc de trai, ci ca o misiune, o chemare sfântă.

O neapărată trebuinţă are preotul şi de o *consonanţă între chemarea şi traiul* pe care-l duce în viaţă. Intre vorbe şi fapte are să fie totdeauna o vădită armonie. Preotul e chemat a îndeplini ceeace spune, spre a fi ferit de zicala poporului: „fă ce zice popa, ear nu ce face“.

Chemarea preotului e a fi întruparea învăţăturilor sale, aşa încât faptele lui să fie lumina conducătoare pentru parohieni.

Fiecare preot e chemat a fi un nesecat isvor de lumină şi viaţă pentru credincioşii săi.

Preotul are o datorinţă cardinală a lumina, a învăţa poporul, spre a-l scoate din cătuşele neştiinţei. Pentru ca să-şi poată împlini această sarcină are ca facultăţile spirituale ale sale în continuu să şi le cultive.

Cultivarea minţii în armonie cu cea a inimei şi-o poate face preotul prin procurarea şi cetirea cărţilor folositoare. E ştiut, că „cetitul luminează, lumina întăreşte“.

Pe lângă aceasta preotul mai are şi însărcinarea de a-şi îndruma parohienii pe calea vieţii morale. Lucrul acesta îl poate împlini prin cetirea cărţilor sfinte şi punerea învăţăturilor acestora în practică.

Tendinţa de luminare şi moralisare a poporului trebue să formeze punctul cel mai cardinal din programul de activitate al preotului.

Acesta are să lumineze pe cei întunecaţi, să îndrepteze pe cei rătăciţi şi să vindece pe cei bolnavi.

Pătruns preotul de conştiinţa şi tăria morală, care trebue să-i formeze substratul sufletului, are chemarea de a combate viţiile, păcatele dela sate, punându-le parohienilor în vedere frumseţa virtuţilor creştineşti.

Poporul în viaţa de toate zilele dă peste multe neajunsuri. Spre a putea suporta greul vieţii poporul adeseori aleargă la preot, pe care-l consideră ca un alinător al durerilor sale.

Drept aceea preotul trebue să fie totdeauna gata la mângăieri şi sfat bun.

In viaţa casnică la popor obvin multe neplăceri.

Aplanarea acestora adeseori numai preotul o poate face, intervenind ca mijlocitor, mângăitor şi sfătuitor, descoperind tot mai mult fericirea cea dulce a vieţii casnice.

O îndatorire însemnată a preotului este a-şi ridica vocea întotdeauna în interesul păcii, dreptăţii şi al adevărului.

Lucrul cel mai rău e a ne certa între noi şi a ne ruina!

Să ne silim a nu ne ocărî, a nu ne certa, a nu ne lovi. Chemarea noastră nu este a ne răsboi între olaltă, ci a duce un traiu bun cu semenul nostru.

Poporul nostru cam sufere de patima răsbunării. Una două, îşi face el singur judecata. Dacă nu poate să-şi ia satisfacţie pentru lucruri de nimic, aleargă pe la judecăţi.

In vederea acesteia preotul are să-şi ridice vocea în interesul păcii, arătând poporului roadele binecuvântate ale bunei înţelegeri, în urma căreia se risipesc gândurile rele.

Dreptatea se manifestă în dorinţa statornică a omului de a da fiecăruia ce e al său.

Omul să aibă în vedere faţă de semenul său întotdeauna numai dreptatea. Gândul de a înşela, de a păgubi pe cineva să fie departe de dânsul.

Simţul dreptăţii să se infiltreze în inima poporului, nu râvna după avutul, după bunul altuia. (Va urma).

Adunarea generală

a Reuniunii române agricole sibiene.

Duminecă la 31 Decemvrie n. 1911, şi-a ţinut Reuniunea rom. agricolă din Sibiiu a 23-a adunare generală ordinară în comuna *Turnişor* (lângă Sibiiu). Locuitorii din Turnişor în majoritate sunt Saxoni (germani veniţi în timp mai nou) mai puţini Saşi şi ceva sub 120 familii Români.

In general, locuitorii acestei comune se îndeletnicesc în mod raţional, cu economia de câmp, cu lăptăritul, cu bărdăşitul şi zidăritul. In vechime Saşii au fost majoritate şi atot puternici, de prezent sunt mai puţini şi trăesc cu Saxonii în relaţiuni încordate. In afacerile comunale, Saşii şi Românii nu sunt luaţi în samă. Românii dispun de puţină moşie, ţin însă pământuri cu arândă, şi izvorul mai însemnat de venit le este lăptăritul. In timpul din urmă au început să îmbrăţişeze şi meseriile. Biserica şi şcoala ar putea să facă cinste chiar şi altor comune româneşti. Sub dibacea păstorire a harnicului preot, dl Romul Platoş, Românii din Turnişor au făcut frumoase progrese culturale şi este nădejde, că prin o frăţească conlucrare cu tinărul învăţător de bună speranţă, dl P. Vulc, în viitor vor putea face şi mai mult.

Din prilejul adunării generale au sosit în mijlocul nostru dnii Dr. V. Stan, prof. semin., totodată prezidentul adunării, membrii din comitet R. Simu, N. Iosif şi A. Cosciuc, secretarul Reuniunei Vic. Tordăşianu, însoţiţi de dl Dr. A. Dragomir, cand. de adv., dna Eugenia Tordăşian şi d-şoara Roma Şuluţu, cari au asistat la serviciul divin, servit cu multă pietate de parohul R. Platoş, contribuind la ridicarea solemnităţii cântările liturgice esecutate cu preciziune de corul bărbătesc compus din juni ţărani şi din meseriaşi turneri de sub conducerea înv. P. Vulcu.

Cu începere dela ora 11 a. m. şi cu puţine întreruperi până către ora 8 seara, toată suflarea românească (bătrâni, tineri, bărbaţi, femei şi copii) din Turnişor au petrecut împreună cu oaspeţii sibieni, cari s'au interesat de toate aşezămintele noastre româneşti.

La ora 11 şi jumătate, fiind spaţioasa sală a frumosului edificiu şcolar tixită, dl Dr. V. Stan, prin cuvinte instructive şi de toţi înţelese, schiţând activitatea mănoasă a Reuniunii, declară adunarea generală deschisă şi dă cuvântul secretarului Vic. Tordăşianu, care face un reasumat al bogatului raport general despre activitatea Reuniunii în 1910 şi arată cum Reuniunea în 1910 a fost în următoarele comune: în *Sadu* s'a ţinut a 5-a expoziţie de copii, la care au ţinut discursuri instructive medicul Dr. I. Beu, directorul şcolar T. Stoia din Veştem şi protopopul N. Togan, al cărui discurs este publicat în raportul tipărit; în *Săsăuş* s'a ţinut o întrunire agricolă propriu zisă, când s'a pus temeiu la Insoţirea de credit Raiffeisen de acolo; în comuna *Sălişte* şi *Sebeşul inf.* s'au făcut premiare de viţele şi junince de prăsilă; în comuna *Mag* s'a ţinut prima şi frumoasa sărbare a pomilor chemată a desvolta, mai ales în tinerime, dragostea faţă de cultura pomilor; în *Apoldul-inferior*, în diferite rânduri, s'au inspectat lucrările pepinierii de viţă de vie. In 1910 s'a dat un împrumut de cor. 300 economului Ilie Perea din Guşteriţa pentru procurarea de animale de prăsilă; în toamnă s'a pus în lucrare cuptorul de uscat poame sistem „Cazenille" din Sălişte cu resultat desăvârşit; în primăvară s'au împărţit în mod gratuit între 111 membri din 40 comune, diferite cantităţi de sământă de nutreţuri măiestrite (luternă, napi, trifoiu) şi s'au mijlocit pentru număroşi cultivători din diferite părţi procurarea de sămânţe mai bune şi mai ieftine de nutreţuri, de flori, de zarzavat etc. Secretarul Tordăşianu, arătând îmbucurătoarele progrese, ce le face şcoala practică de economie din Sălişte, înfiinţată cu concursul moral şi sub egida Reuniunii, stărue asupra foloaselor imediate ce le trag şi acum şi pe cari le va avea după această şcoală în viitorul cel mai apropiat întreagă poporaţiunea noastră din cercul Săliştei. Cu privire la Insoţirile de credit săteşti sistem Raiffeisen, s'a constatat cu vie plăcere, că ele au sporit până la finele anului 1910 la 20. Activitatea binefăcătoare a acestora este tractată pe larg şi ar merita să o cunoască obştea noastră de pretutindenea. Ele sporesc, căci oamenii de bine încep să se pătrundă de chemarea mântuitoare a Insoţirilor, cari contribue la ridicarea nivelului moral şi material al societarilor; sporesc membrii lor, sporesc sumele depuse la Insoţiri, căci poporul începe a preţui câştigul după sumele sale depuse şi sporeşte averea Insoţirilor, de oarece cârmacii lor îndeplinesc toate funcţiile, exclusiv cassarul, în mod gratuit. Unele din Insoţiri lucrează numai cu părţile fundamentale şi fără a lua împrumuturi dela alte bănci, cu sumele depuse şi cu capitalele din cari se compun diferitele fonduri ale lor (de rezervă, fonduri economice, de binefacere etc.), unele ajunse la 10.000 cor. etc. De încheere se arată sporiul în membri al Reuniunii (membri fundatori a avut 5, onorari 2, pe viaţă 14, ordinari 1013, din cari 73 cu locuinţa afară de comitatul Sibiu şi 7 ajutători) şi starea îmbucurătoare materială a ei. (Averea proprie a Reuniunii la 31 Dec. 1910 a fost de cor. 20.903.23, a fondurilor ei de cor. 4,269.36, sau în total cor. 25.172.59).

Raportul general s'a luat cu plăcere la cunoştinţă şi s'a votat comitetului mulţămită pentru activitate; socotelile pro 1910 s'au aprobat, proiectul de buget pro 1912 s'a încuviinţat; s'a exprimat condolenţă pentru membri răposaţi şi în special pentru vrednicii slujbaşi P. *Ciora*, fost membru onorar şi cassar şi Dr. P. *Şpan*, fost timp de 14 ani membru în comitetul central; s'a votat mulţămită tuturor dăruitorilor şi conlucrătorilor în folosul Reuniunii. La locul devenit vacant în locul răposatului Dr. P. Şpan s'a ales prof. sem. T. Popovici.

Discursul de interes economic l-a ţinut membrul din comitet A. *Cosciuc*, care a tractat cu deplină competinţă despre cultura legumelor.

La punctul propuneri eventuale, secretarul Tordăşianu, tractând despre lucrările folositoare, îndeplinite de Insoţirile noastre Raiffeisen, între cari arată cum unele din câştigul curat au cumpărat şi împărţit între membri sute de altoi, altele au procurat şi împărţit viţele de soiu ales, altele au dat ajutoare la edificări de şcoale, de case parohiale, la salarizarea învăţătorilor şi aproape toate au grupat în jurul lor pe foştii datoraşi dela alte bănci, prin ce ei cruţă timpul petrecut cu căutarea ocaziunii pe la oraşe, şi pe deasupra, cametele ce le plătesc după datorii rămân tot în comună şi spre folosul lor etc. etc., stărue să se înfiinţeze o asemenea Insoţire şi în Turnişor. Resultatul vorbirei a fost că s'a întemeiat o însoţire cu 21 membri, în fruntea cărora stă parohul Platoş şi învăţătorii Vulcu şi Părău.

La 4 ore d. a. s'au împărţit poporului cărţi folositoare, iar prezidentul Stan a declarat adunarea încheiată, după care a urmat masa comună, servită de Reuniunea femeilor române din Turnişor în frunte cu prezidenta, doamna preoteasă Platoş.

La ora 6 s'a ţinut *şezătoarea literară*, în care corul ni-a cântat mai multe arii, părintele Platoş ni-a raportat despre isprăvile societăţii corului şi cu deosebire ale „Reuniunii femeilor române din Turnişor", iar doamna profesoară Eugenia Tordăşianu a ţinut o conferenţă interesantă despre rolul femeii române în familie, dl Dr. A. Dragomir a cetit 2 poezii de Goga, iar un corist a declamat o poezie hazlie.

Astfel a decurs adunarea generală a Reuniunii noastre agricole spre bucuria şi mândria tuturor. Şi de data aceasta am câştigat convingerea, că cârmacii Reuniunii muncesc din greu şi muncesc cu dragă inimă pentru înălţarea aşezământului, în fruntea căruia stau şi, în legătură cu el, pentru înflorirea trebilor ţăranului nostru.

„*Invingătorul*".

NOUTĂŢI.

Arhiducesă grav rănită. Arhiducesa Maria Terezia, soţia arhiducelui Carol Ştefan, a suferit săptămâna trecută un accident de sanie şi a fost grav rănită la frunte. Nenorocirea s'a întâmplat în apropierea satului Obscov în Galiţia, unde în iarna aceasta familia princiară organizase o excursiune cu sania. Profesorul baron Eiselsberg, chemat din Viena, a făcut o operaţiune, după care arhiducesa se simte ceva mai bine.

*

Demisiune. Din Budapesta vine ştirea că dl Victor *Molnár*, secretar de stat în ministeriul de culte, îşi părăseşte postul în zilele acestea. Un nou secretar de stat, în locul devenit vacant, nu va fi numit.

*

Dela Academia Română. In anul 1911 s'au cosultat la biblioteca Academiei 24,800 volume şi broşuri de către 9500 cetitori. Colecţiile bibliotecii au sporit în acest an cu 5680 de volume şi mai multe mii de reviste, atlase, portrete, documente, manuscripte ş. a.

*

Botezul principelui. Din Berlin se anunţă, că se fac mari pregătiri pentru primirea oaspeţilor din casele domnitoare cari vor veni la Berlin în 27 Ianuarie s. c., ca să fie de faţă la botezul celui mai tinăr fiu al principelui moştenitor de coroană. Micul prinţ, ca şi fraţii săi, va avea cu totul cincisprezece naşi, între cari se va găsi şi arhiducele nostru moştenitor Francisc Ferdinand.

*

Promoţie. Primim stirea, că Domnul Aurel Baciu, fiul parohului nostru din Nadeşul-săsesc, în 7/20 a lunei curente a fost promovat doctor în ştiinţele juridice, la universitatea din Cluj

*

Drepturi egale. Camera din *Cristiania* a adoptat proiectul de lege, care acordă femeilor în Norvegia dreptul de-a ocupa în stat aceleaşi funcţiuni ca şi bărbaţii, în toate locurile afară de biserică, armată şi diplomaţie.

*

Incendiu. In Petersburg a ars Sâmbătă un mare teatru, care purta numele ţarului Nicolae al II-lea şi care putea cuprinde 4000 de spectatori. Din clădire n'a mai rămas decât zidurile goale.

*

Distras. Profesorul (către soţia sa): — „Te rog, dragă, fă ceva ca pisica să nu-mi miorlăe în urechi; nu mai pot scrie nici un cuvânt"... Nevasta: — „Foarte bine, frate, dar nu simţi că şezi pe pisică?!"

*

Medic otrăvitor. Un doctor din Dijon, cu numele Genevois, a fost arestat fiind învinovăţit, că a omorât prin otravă pe un coleg al său, care-i făcea concurenţă.

*

Mulţămită. In folosul Reuniunii femeilor române de religiunea gr.-cat. şi gr.-or. din comitatul Târnavei-mici, au binevoit să-şi răscumpere felicitările de anul nou următorii: Aneta Zehan 5 cor. Anastasiu Beşa şeful agenturei „Albina" din Diciosânmartin 3 cor., firma Iulius şi S. Anca 3 cor. Iulius Anca şi soţia 2 cor., Constantin Muşlea funcţionar la „Albina" 2 cor.

*

„Deşteptarea" foaie politică. In numărul ei prim de pe anul acesta „*Deşteptarea*" din Braşov anunţă, că în viitor apare ca foaie politică, naţională, independentă, cu scopul de a face „serviciu *real* intereselor de esistenţă şi înflorire ale neamului". „*Deşteptarea*" se tipăreşte acum în format mai mare.

*

Epistole-depeşe la poştele noastre. Numărul mai nou al monitorului oficial publică ordinul ministrului de comerţ, care cu începutul lunei Februarie are să introducă şi la poştele noastre aşa numitele epistole-depeşe, foarte practice şi obişnuite în străinătate. Epistolele-depeşe se pot da numai între orele 8—12 noaptea la anumite birouri telegrafice. Scrisorile acestea se expediază în cursul nopţii la locul destinaţiunii, unde în dimineaţa următoare se distribue adresaţilor, ca orce epistolă comună. Taxa epistolelor-depeşe este 2 fileri de un cuvânt, suma cea mai mică de plătit e 60 fileri. Modalităţile de predare sunt ca şi la depeşele ordinare, numai cât înaintea adresei se inseamna literile: „T. L". Intre birourile telegrafice, de unde se pot trimite asemenea telegrame, se găsesc poştele din: *Sibiiu*, *Braşov*, *Cluj*, *Panciova*, *Timişoara* ş. a.

*

Hoţ păcălit. De câtva timp s'a făcut observarea într'un birou de expediţie vienez, că dispar banii din lădiţa unei mese de scris. Pentru a putea pune mâna pe hoţ, şeful biroului a închis în lădiţă mai multe bancnote, ale căror serii şi numere mai nainte le notase. In dimineaţa următoare a băgat de seamă, că earăşi lipsesc din bani. A chemat îndată servitorii şi i-a vizitat. In portmoneul unuia, cu numele Stefan Steiner, a găsit o bancnotă de 10 coroane, care purta tocmai semnele (seria şi numărul) ce şi-le notase. Servitorul a fost imediat arestat.

*

Milioane în fântână. Contesa Gandolfi din Roma a găsit în biblioteca sa o veche hârtie îngălbinită, în care se spune că un strămoş al familiei a ascuns într'o fântână, la adâncime de 30 metri, o comoară de 37 milioane de sechini (veche monetă de aur italiană, de valoarea galbenului) pentru a o scăpa din mâna banditilor. Descoperirea documentului a produs o mare agitaţie în familia contesei.

*

Flotele văzduhului. Statele încep a-şi îndrepta atenţiunea tot mai mult asupra maşinelor de sburat. Se crede că în curând toate ţările moderne vor da însemnătatea cuvenită nu numai infanteriei, cavaleriei şi artileriei, ci şi armatei văzduhului. Rolul conducător în acest punct îl are *Franţa*, unde atât cercurile militare cât şi civile se întrec între sine, ca să păstreze şi mai departe acest rol pentru Franţa, care în caz de războiu are astăzi peste 500 de aeronauţi. Pe anul 1912 sunt preliminate aproape douăsprezece milioane de franci pe sama flotei aeriane. *Rusia* are 50 de piloţi cu diplome; duma a votat pentru acest scop mai multe milioane de coroane. *Italia* a trimis opt aeroplane pe câmpul de răsboiu dela Tripolis, unde maşinele s'au dovedit foarte potrivite pentru recunoaşteri şi aruncat de bombe. *Turcii* au fost necesitaţi să-şi angajeze aviatori străini. — In *Austria* şi *Ungaria* armata şi-a construit un aerodrom la Wiener-Neustadt, unde în anul trecut militarii noştri au obţinut frumoase rezultate.

*

Concertul de Sâmbătă al Reuniunii meseriaşilor sibieni, a adaus între altele cor. 15.20 la fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, dăruite de următorii participanţi din prilejul onomasticei lor, şi anume: Dr. Ioan Fruma, advocat 5 cor., Ioan Limpede, cismar, Ioan Orăştean, concepist adv., Ioan Anca, sergent major, câte 1 coroană, Ioan Pomărean, Ioan Imbăruş, înv., Ioan Oprişan, câte 50 bani, Ioan Precup, contabil, Ioan Pinciu, cul. tip., Ioan Opriş, faur, Ioan Vulcan, cismar, câte 50 bani, Ioana Rebega 30 bani, Dr. Ioan Mateiu, cand. de adv., Ioan Marcu, cul. tip., Ioan Chidu, pietrar, Ioan Borja, blănar, Ioan Gruia, comers., Ioan Ignaton, cleric, Ioan Chidu, cul. tip., Ioan Ciucur, croitor, Ioan Mihălţan, pantofar, Ioan Câmpian, cancelist, Ioan Crişan, măsar, Ioan Mailat, Ioan Coman, lăcătuş, Ioan Duşa, croitor şi Ioan Botezan, mehanic, fiecare câte 20 bani.

*

Bal în Arad. Reuniunea femeilor române din Arad şi provincie invită la balul costumat (port naţional) care se va ţinea la 8 Februarie st. nou 1912 în sala hotelului „Crucea albă" din Arad. Inceputul la orele 9 seara. Venitul este destinat pentru zidirea internatului de fete din Arad. Toate darurile să se trimită d-nei Sofia V. Pap, cassiera reuniunei (Andrássy Tér Nr. 22) Preţul de intrare: pentru familie 10 coroane, pentru o persoană 5 coroane.

*

Petrecere în Bruiu. Tinerimea adultă din comuna Bruiu invită la producţiunea teatrală-declamatorică împreunată cu joc, ce o va aranja Dumineca în 15/28 Ianuarie în sala şcoalei gr.-or. române. Inceputul la 7 ore p. m.

*

Pe pământul eschimoşilor. Otto *Nordenskjöld*, vestitul explorator al polului nordic, a ţinut zilele acestea la Viena o conferenţă despre ultima sa expediţie polară. A povestit, că 1909 a pornit cu un vapor spre Groenlanda apuseană. După o călătorie lungă societatea exploratoare a debarcat la Holstenborg, o colonie de eschimoşi. Nordenskjöld, cu prilejul acesta, a studiat viaţa şi obiceiurile eschimoşilor. O mică parte din mititeii aceştia ştiu acum să cetească; în colibele lor a pătruns cea dintâi carte, în formă de: calendar. Casele lor sunt făcute din lemn, pe jumătate săpate în pământ şi îngrămădite toate lângă olaltă. Exploratorul laudă foarte mult pe eschimoşii din Groenlanda şi frumseţile naturii din acel ţinut. Toţi eschimoşii — a zis Nordenskjöld, — sunt copii veseli, cari nu se posomorăsc nici odată în clima lor atât de neprietenoasă. — Intrebat asupra mijloacelor, prin care s'ar putea atinge polurile, exploratorul a răspuns că e foarte greu ca cineva să se apropie cu vaporul de pol; în schimb însă va fi uşor unui aeronaut să-l ajungă fie cu aeroplanul, fie cu balonul.

Teatru.

Astăzi, Mercuri, se dă „*Das Mädel von Montmartre*" operetă nouă, mâne, Joi „*Heimliche Liebe*", operetă, iar Sâmbătă drama „*Clavigo*", de Goethe.

Afacerea Vaida-Goga.

Juriul, care s'a constituit pentru a aplana afacerea, cunoscută şi cetitorilor noştri, dintre domnii *Dr. Ales. Vaida Voevod* şi *Octavian Goga*, a ţinut şedinţă în 8/21 Ianuarie c. în Braşov, dar membrii juriului nu s'au putut uni în păreri, şi representanţii dlui *Goga* s'au retras din juriu, în urma cărui fapt juriul descompletându-se, nu a putut aduce nici o hotărâre.

Proiectul de hotărâre, presentat juriului din partea domnului *Dr. N. Vecerdea*, era următoriul:

„*Juriul a constatat, că dnul* Dr. Ales. Vaida-Voevod *a întărit şi prin acte notariale autenticitatea dovezilor sale; a constatat, că procedura de dovedire, ordonată la 9 l. c. (când s'a întrunit mai întâi juriul) a fost zădărnicită prin ingerinţa necerută din partea juriului şi absolut inoportună a dnului Sever Bocu, cunoscutul director al ziarului „Tribuna" din Arad, în mod aşa de hotărâtor, încât juriului îi este imposibil să lămurească şi chestiunea dlui O. Goga prin dovezi necondiţionat acceptabile, şi cu atât mai puţin să o decidă prin un verdict al seu, şi astfel declină dela sine chestia dlui* O. Goga, *şi consideră de încheiată şi terminată întreaga sa misiune*".

Presidentul juriului, dl *A. Bârseanu*, a făcut însă o altă propunere, de următoriul cuprins:

„*Intervenind în cercetare un factor afară de juriu şi neobservându-se procedura de cercetare hotărâtă în şedinţa din 9 l. c. juriul se vede pus în imposibilitate a se pronunţa asupra vinovăţiei sau nevinovăţiei dlui O. Goga şi astfel consideră misiunea sa ca încheiată*".

Propunerea fiind acceptată din partea dlui Vecerdea, cade ceealaltă. Dar pe representanţii dlui Goga, cari cereau, ca dl Goga să fie declarat nevinovat, nu i-a mulţămit nici aceasta propunere, mai domoală, ci au eşit din juriu, iar juriul s'a descompletat, şi hotărâre nu s'a adus.

Atâta putem să comunicăm cetitorilor noştri în chestia atât de dureroasă *Vaida-Goga*. Iar învinovăţirea „*Gazetei Transilvaniei*", că informaţiile noastre din rândul trecut, date în afacerea aceasta, ar fi *false*, ori *cel puţin tendenţioase*, o respingem, ca trimisă la adresă greşită.

Ad. Nr. pp. 1203/1911. (3) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a II-a, **Mănăşturul român** cu prediul **Rişca**, devenit vacant prin moartea fostului paroh, prin aceasta se deschide concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea ajutoriului de stat.

Concurenţii au aş înainta suplicele provăzute cu documentele recerute subsemnatului până la terminul susindicat, şi a se prezenta la biserică în vre-o zi de Duminecă sau sărbătoare, spre a fi cunoscut poporului.

Cluj, 2 Ianuarie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 1287/1911. (1) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh devenit vacant prin moartea parohului Ioan Popp din parohia de clasa III. **Ozun** cu filiile Beşinău, Comolău, Eresztevény, Laborfalău, Réty şi Sântion, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea ajutoriului dela stat, având a da jumătate din venite văduvei.

Dela concurenţi se pretinde a şti limba maghiară perfect şi a cerceta şi filiile spre a vedea distanţa.

Concurenţii vor avea a se prezenta cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului în vreuna din Dumineci s'au Sărbători în Ozun (Uzon) spre a cânta, celebra şi cuvânta înaintând şi documentele recerute în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral în Bereczk.

Bretcu, 23 Decemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral rom. gr or. al Treiscaunelor în conţelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresb.

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Preţul cor. 25·—.

„BIBLIOTECA ȘAGUNA“
REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAȘ**, SĂLIŞTE

A apărut şi se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană, în Sibiiu
Nr. 1.
Însemnătatea bisericii
Nr. 2.
Despre pocăință
de
Dr. I. Lupaș.
Preţul à 10 fil. + porto 5 fil.

La **Librăria arhidiecezană** în **Sibiiu**, se află de vânzare:
Album
de
brodării şi ţesături româneşti.
Compus și editat
de
Minerva Cosma.
Preţul 16 cor.

Pictorul D. N. Cabadaieff
cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Sălişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice**, şi întreaga biserică.
Doritorii au a se adresa la:
D. N. Cabadaieff
(383) 19— **strada Valea**
Szelistye—Szebenmegye.

Se află de vânzare la Librăria arhidiecezană, Sibiiu.
Ioan cav. de Pușcariu:
Fragmente istorice
despre
boierii din țara Făgărașului.
La partea I 40 fileri, la partea II 60 fileri, la partea III 80 fileri, la partea IV cor. 5 20.

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul“,
însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie
calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină
se află de vânzare la
Insoţirea economică
„Mugurul“,
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.
(455) Material disponibil în altoi peste 14—
trei (3) milioane.
Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.
Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!
La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!
La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

ICOANE SFINTE
pictură de mână în oleu, **pe pânză**, în orișicare mărime, pe lângă **prețurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei arhidiecezane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

I.
Adormirea Maicei Domnului
Bunavestire
Naşterea Domnului Iisus Christos
Fuga la Egipet
Iisus în biserică de 12 ani
La nunta din Cana
Iisus pe mare
Invierea lui Lazar
Schimbarea la faţă
Răstignirea lui Iisus Christos
Punerea în mormânt
Invierea Domnului
Inălţarea — Floriile
Tăerea împrejur
Naşterea Maicei Domnului
Pogorârea Duhului sfânt
Naşterea sftului Ioan Botezătorul
Grigorie, Vasilie şi Ioan
Adormirea sfintei Ane
Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

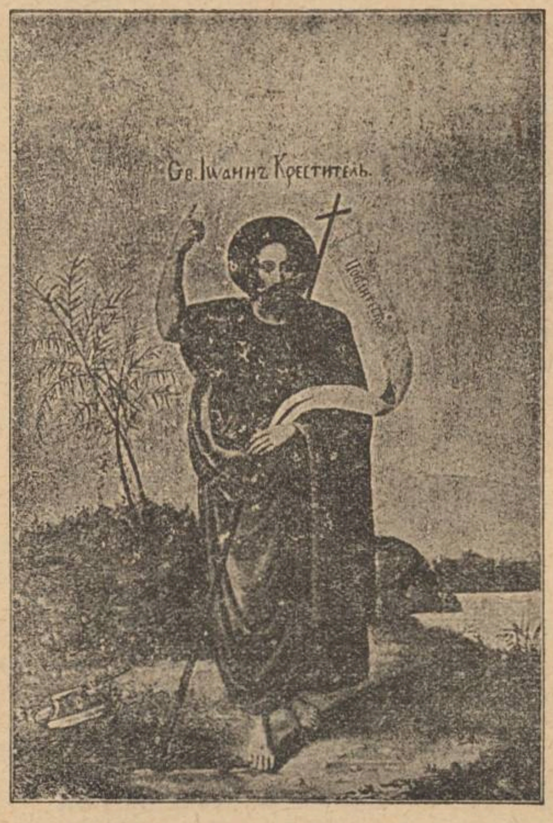

II.
Iisus pe Cruce
Inălţarea sfintei cruci
Ilie prorocul în carul de foc
Tăierea capului sfântului Ioan
P. Grigorie teologul
Sf. Vasilie

III.
Botezul Domnului
Constantin şi Elena
Sfântul Dumitru călare
Sfântul George „
Maica Domnului
Petru şi Pavel
Arhanghelii Mihail şi Gavriil
P. Ioan Gură de aur
PP. Ioachim şi Ana

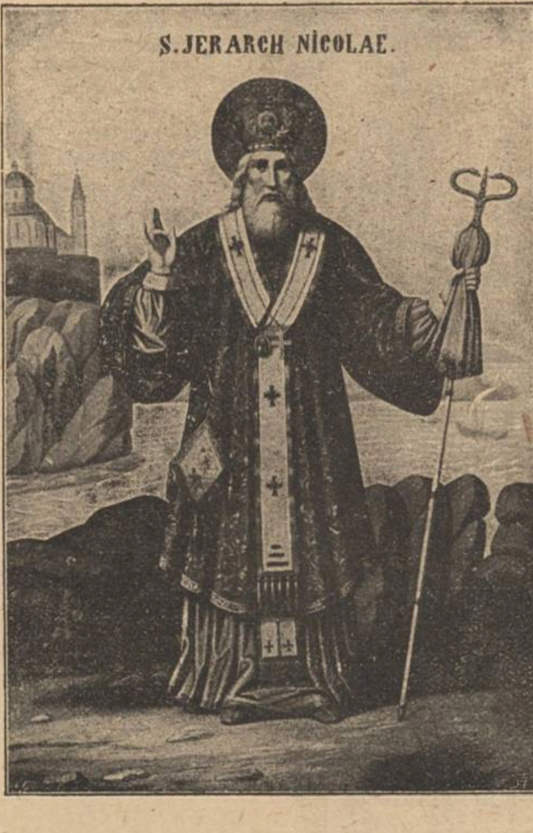
S. JERARCH NICOLAE.

IV.
Arhangelul Mihail
„ **Gavriil**
Apostol ori-care
Domnul Christos
Iisus în muntele Maslinilor
Sfântul Dumitru
Sfântul George
Ilie Prorocul
Ioan în pustie
Sfântul Nicolae
„ **Simeon**
„ **Andreiu**
Evangelistul Ioan
„ **Luca**
„ **Marcu**
„ **Mateiu**
Prorocul Zaharia
Apostolul Iacob
„ **Filip**

	Grupa I.					**Grupa II.**					**Grupa III.**					**și Icóne din Grupa IV.**					
	Mărimea in cm.					Mărimea in cm.					Mărimea in cm.					Mărimea in cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	34·60	42 —	56·—	70·—	**cor. foarte fine.**
fine . . „	26·60	29·40	46·20	56·—	72·50	23·10	27·30	40·60	49·—	65·80	20·30	23·80	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30 80	39·20	56·—	**„ fine.**
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·50	36·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·90	19 60	26·60	**„ simple.**

Preţurile indicate în şema de sus sunt a se înţelege numai la icoane pictate pe pânză şi fără cadre (rame). La dorinţă se pictează însă şi pe lemn, tinichea şi aluminiu.

Deasemenea şi cu angajamentul pentru **prapori** din orişice fel de materii şi de orişice coloare pe lângă condiţiile cele mai favorabile

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.
Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 14/27 Ianuarie 1912. *Nr. 5.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

O sentinţă dreaptă.

Sibiiu, 26 Ianuarie n.

In sfârşit unul din multele procese intentate Românilor din patria aceasta pentru cântarea imnului naţional *„Deşteaptă-te Române"*, s'a terminat cu achitarea desevârşită a Românilor, dându-li-se din partea tuturor forurilor judecătoreşti *lor* câştig de causă, iar nu, ca deatâteaori în trecut, hiperzeloşilor slujbaşi ai ţării.

Casul, comunicat de foile maghiare din capitală, e următoriul:

Cu ocasiunea ultimelor alegeri dietale, alegătorii români din comuna Sâncel, comitatul Târnava-mică, au plecat la Sânmărtin la alegere. Până la gară i-a petrecut satul întreg. La gară preotul Smigelschi li-a ţinut o vorbire, admoniindu-i să-şi păstreze curăţenia sufletului şi să-şi dee votul pentru candidatul naţional român, apoi alegătorii, 21 la număr, cu preotul, cu copiii şi cu femeile din sat, au intonat în gară cântarea *„Deşteaptă-te Române"*.

Jandarmii, cari nu pot să lipsească dela astfel de ocasiuni solemne, au făcut arătare, că la gara din Sâncel s'a cântat revoluţionarul cântec valah *„Deşteaptă-te"*, iar procurorul regesc a dat în judecată pe preotul Smigelschi şi pe cei 21 de alegători români din Sâncel, pentru agitaţie în contra statului. Femeile şi copiii au fost cruţaţi de persecuţia dlui procuror. Tribunalul din Ibaşfaleu *a achitat însă pe toţi acusaţii*, din motivul, că *nu există nici lege, nici ordinaţiune ministerială, ba nici statut municipal, prin care simpla cântare a unui cântec naţional să fie decretată de făptuire agitatorică punibilă.*

Procurorul a apelat, şi tabla regească dela Oşorheiu a aflat, că textul poesiei între anumite împrejurări, *poate* să agite naţionalitatea valahă la ură. Dar în casul de faţă *tendinţa şi conştienţa agitaţiunei era eschisă;* deci tabla aprobă sentinţa instanţei prime.

Prim-procurorul înaintează recurs de nulitate la înalta Curie, care luând chestia în amănunţită examinare, a respins recursul de nulitate şi a decretat, că *din textul cântecului nu se poate constata apriat, că agitaţia ar fi îndreptată în contra naţiunei maghiare, şi nu se poate constata, că sub „barbari, tirani, asupritori" ar fi înţeleşi Maghiarii,* — deci achitarea acuzaţilor a fost la loc şi Curia o aprobă.

Acesta e casul, de însemnătate foarte mare pentru noi.

Instanţele judecătoreşti din patria noastră au sevârşit un mare act de dreptate prin aducerea acestor sentinte drepte, cari răstoarnă toate sentinţele judecătoreşti şi administrative din trecut, lipsite cu totul de temeiu legal. Pentrucă lucrurile întru adevăr aşa stau, cum *acum* sunt espuse în sentinţele judecătoreşti. Nu esistă lege, ori ordinaţiune ministerială, prin care ar fi oprită cântarea imnului *„Deşteaptă-te Române"*; din contră, esistă lege positivă, paragraf în codul penal, care cunoaşte şi supune pedepsirii agitaţia sevârşită pe calea presei, ori cu graiu viu, în faţa unei mulţimi oarecare, dar despre agitaţia sevârşită *prin intonarea vreunei melodii*, codul nostru penal nu vorbeşte nimica! Şi nu se cuprinde nimic agitatoric în textul acestui cântec naţional al nostru, pentrucă jăluirile din el se refer la vremuri depărtate, la zilele în cari gemeam, cu Maghiarii împreună, sub apăsările *„semilunei"*, care nu formează şi nu a format niciodată decor al steagului unguresc, precum nici *„iataganul"*, ori *„cnuta"*, nu sunt unelte ungureşti.

Trebue să fim deci recunoscători şi mulţămitori judecătoriilor maghiare, că de astădată şi-au dat silinţa să scoată adevărul la iveală şi să scoată dreptatea biruitoare, — esprimându-ne totodată părerea de rău, că acest adevăr, această dreptate, au fost până acuma lucruri ascunse pentru judecătoriile noastre. Căci mulţi Români au plătit amende grele şi au suferit temniţă pe urma cântării imnului *„Deşteaptă te Române"*, care eată că nu e nici agitatoric, cum se credea şi se afirma, şi nu e nici cântare *oprită*, pentrucă nu esistă nici o disposiţie legală care i-ar opri întonarea.

Iar că am putut ajunge acolo, unde am ajuns, anume: ca judecătoriile din patrie să fie silite a constata, că *„Deşteaptă-te Române"*, nu e cântare compusă în scopul de a se agita cu ea în contra naţiunei maghiare, ori în contra statului maghiar, pentrucă e o poesie de pe vremea, când noi nu stăteam în raporturi încordate cu Maghiarii, ci ţăranul român era tot aşa jobagiu al domnului feudal, ca şi ţăranul maghiar: este a se atribui, după părerea noastră, *apărătoriului*, — irelevant cine a fost, — care s'a angajat să represinte în faţa judecătoriilor pe cei daţi în judecată din partea procurorului pentru cântarea imnului *„Deşteaptă te Române"*. Sigur că el a pus chestia *astfel* în faţa judecătorilor: Dacă e oprită cântarea imnului *„Deşteaptă te Române"*, să ni se arete, când şi prin ce lege, ori disposiţie legală a fost oprită, şi dacă e de cuprins agitatoric, să ni se spună ce anume e agitatoric din textul cântării? Şi procurorul nu a fost în stare să arete nici o lege, ori ordinaţiune ministerială, care ar opri cântarea frumosului nostru imn naţional, iar din traducerea autentică a textului s'au convins înşişi judecătorii, că acest imn e imn de jale, imn de deşteptare naţională, — dar nu e imn de agitaţie.

Să-l cântăm deci şi mai departe, cum l-am cântat în trecut, căci el e imnul întăririi noastre în conştienţa naţională, şi să uităm toate şicanele şi miseriile pe cari le am îndurat în trecut pentru că l-am cântat, întărindu-ne totodată în credinţa, că oricât de târziu, dreptatea totuşi trebue să iasă biruitoare de asupra nedreptăţii, cum s'a întâmplat şi acuma, cu mult persecutatul, dar de noi cu atât mai mult iubitul *„Deşteaptă te Române"*, care de aci încolo, să se ştie, că nu mai e nici agitatoric, şi nici oprit, ci putem să-l cântăm în dragă voie!

Inmormântarea Cavalerului Ioan de Puşcariu.

Din prilejul trecerii la cele vecinice a mult regretatului nostru fruntaş *Ioan cavaler de Puşcariu*, a primit familia îndurerată număroase telegrame şi scrisori de condolenţă. Dăm din ele următoarele:

Bucureşti. Adâncă mâhnire produce Academiei Române ştirea despre trecerea la cele vecinice a colegului venerat. Colegul Bogdan reprezintă instituţiunea noastră. Dumnezeu dee mângăere familiei. Preşedintele *Negruzzi.*

Sibiiu. Adresându vă tuturor şi a mea profundă condolenţă la decedarea ilustrului nostru fruntaş, bunul meu amic, cavaler de Puşcariu, rog să-mi arătaţi când este înmormântarea. *Ioan Meţianu, Arhiep. şi Mitropolit.*

Iaşi. Abia acum (30/XII) am primit trista ştire despre încetarea din viaţă a fruntaşului între fruntaşii neamului nostru, Ioan cav. de Puşcariu, al vostru părinte. Impărtăşesc durerea din suflet, întru cât am avut marea cinste a-l cunoaşte personal şi nu-l voiu uita, căci el, prin munca pentru neamul şi credinţa strămoşească va fi vecinic printre cei vii. Dumnezeu să-l odihnească şi pe voi să vă mângăe. Vă împărtăşesc binecuvântările mele mitropolitane şi vă fac urări de Anul-Nou. *Pimen, Mitropolit.*

Sighetul Marmaţiei. La moartea prea dureroasă a preaiubitului părinte primiţi condolenţa mea profundă. *Petru Mihályi şi familia.*

Sibiiu. Primiţi espresiunea profundei noastre dureri la tristul cas al trecerii din viaţă a valorosului bărbat cavaler de Puşcariu, care şi-a câştigat merite neperitoare pentru poporul şi biserica sa. *Parteniu şi Maria Cosma.*

Arad. Impărtăşind bunilor fii, fraţilor credincioşi, şi tuturor rudeniilor, condolenţa noastră, rugăm cerul să facă repausatului Ioan cavaler de Puşcariu, loc de odihnă în sânul fericirei eterne. *Episcopul Ioan.*

Mănăstirea Hodoş-Bodrog. Impărtăşind durerea din incidentul trecerii din viaţă a valorosului bărbat al bisericii şi naţiunei, rog pe Dumnezeu să Vă consoleze. *Arhimandritul Hamsea.*

FOIŞOARĂ.

Rolul preotului în vieaţa culturală a satelor,

de preotul *Ioan Popa.*

(Urmare).

„Trebue să băgăm bine de semă zice un de bine doritor, că dacă oraşele merg mereu înainte şi au o civilizaţiune, care le face cinste, apoi satele au rămas mult înapoi, şi tocmai către ele trebue îndreptate astăzi toate privirile. Aş putea asemăna starea de astăzi a celor dintâiu oraşe cu trenurile de marfă ori de persoane, cari aleargă ca smeul, înlesnind legăturile dintre oameni şi oameni şi aducând serviciu foarte mare agriculturii, comerciului şi industriei, iar pe cele din urmă — satele — cu carele cu boi, cari de abia merg din loc în loc sdruncinând adeseori pe cei cari vor să călătorească cu ele, şi făcând zile întregi până să ajungă la locul dorit". (Alb. An. II. p. 937).

In temeiul adevărurilor de până aci vrând nevrând trebue să ne punem întrebarea: cine ar putea schimba faţa încă nescălată şi sărăcăcioasă a satelor noastre? Fără îndoială, că dintre toţi conducătorii, cari vin în atingere cu poporul, cei mai deaproape sunt preoţii şi învăţătorii. Ei sunt în primul rând chemaţi şi îndatoraţi de-a griji de luminarea şi înaintarea satelor, de-a trezi pe credincioşi la o muncă nouă şi raţională, de a-i împrieteni cu diferitele unelte menite să le uşureze, desăvârşească şi valorizeze mai bine munca braţelor. Ei sunt îndatoraţi să împăneze satul cu tot soiul de societăţi, reuniuni, a căror înfrăţire să le înlesnească procurarea de unelte şi maşini, de seminţe bune, de vite curate, să le restitue pagubele în cazuri de încercări, să împodobească cărările cu tot soiul de pomi, să îngrijească de curăţenia locurilor mai însemnate din comună, de societăţi, cari cu prilejul anumitor zile de sărbătoare să le nobiliteze şi înalţe sufletul. Ei sunt chemaţi să se năzuiască fiecare a face din satul său un sat cuminte, îngrădindu-l cu toate lucrurile bune, cu tot soiul de întovărăşiri şi societăţi, ca să reverse asupra lui binecuvântatele raze ale unei culturi şi propăşiri. Făr' de ajutorul şi sprijinul preotului îndrăznesc a spune, că toate apelurile chemătoare la munca luminării şi a înaintării, vor rămânea zadarnice. Dacă ei nu vor lua în seamă, nu se va însufleţi de glasul lor, nu se va putea face nice un progres, pe lângă toate doririle de bine şi sforţările superiorilor bisericeşti, sau ale altor fruntaşi.

Am afirmat, zice Preasf. episcop al Dunării de jos într'o circulară: „că dela munca şi hărnicia fiecărui preot depinde, în total, buna stare morală şi materială a poporenilor încredinţaţi păstorirei sale. Da, aşa este; căci nu ştiu care altul ar fi rostul şi chemarea preotului în societate, dacă nu năzuinţa neîncetată de a o îndruma pe calea propăşirii morale şi sociale creştine. Numai prin aceasta ar satisface poruncii date de Isus Cristos a fi „lumina lumii", poruncă care cuprinde în sine întregul domeniu al vieţii creştineşti şi cetăţeneşti. Ori-cât s'ar încorda autorităţile lumeşti de a îndruma omenirea sub toate raporturile, nu ar putea avea succesul dorit, ca acel îndemn din partea bisericii, cu caracterul ei blând şi cu sancţiunea dumnezeească, dată de către fondatorul ei Isus Cristos, care a adus binele şi fericirea lumei". (Alb. An. VI. p. 497).

Căzând sarcina de deşteptare şi propăşire a satelor în primul rând asupra noastră, nu ne rămâne altceva a face, decât a ne năzui după îndemnul apostolului „cu timp şi fără timp", a ne face „tuturor toate", ca să dobândim pe credincioşi de creştini buni şi adevăraţi, de oameni harnici şi economi isteţi, cu ajutorul şi sprijinul cărora să prefacem şi să schimbăm alcătuirile satelor noastre în întocmiri şi asocieri corespunzătoare vremii.

Nu ne vom putea însă îndeplini misiunea de păstor şi luminător îndestul, de nu vom fi în primul rând noi însufleţiţi şi luminaţi, tari în credinţă şi în puterea de muncă a culturii şi a chemării noastre.

„In viaţa popoarelor de azi, zice un vrednic fruntaş al neamului nostru, toate se petrec sub deviza culturii. Iar cultura nu este altceva, decât un mijloc, care făcându-ne să cunoaştem tot mai bine lumea, în care trăim şi legile firii, cari ne stăpânesc, ne dă putinţa să ne folosim cât se poate de mult de avantagiile materiale, ce aceste ne ofer; — iar ca parte morală: cultura e mijlocul prin care ne deprindem să lăpădăm zilnic mai mult şi mai mult din însuşirile animalice ordinare moştenite, cari sunt totdeauna egoistice, şi să ne însuşim calităţi altruistice, căutând şi binele altora, nu numai al nostru".

Iar puţin mai la vale spune: „Insuşirea de căpetenie a omului cult trebue să fie *iubirea de muncă.*

Munca este cel mai rentabil capital, care răsplăteşte 100 la 100 pe cel ce munceşte. Şi în fruntea popoarelor culte de azi stau acele neamuri, cari sunt mai muncitoare. Căci munca stăruitoare nu este numai cel mai sigur isvor al bunei stări materiale, deci al vieţii tihnite şi fericite, ci este în acelaş timp factorul cel mai de samă al nobilitării morale, adecă al culturii inimei. (V. Oniţiu Telegr. Rom. Nr. 73 An. 1908).

(Va urma).

Braşov. La durerea ce o simte familia, biserica şi naţiunea, prin perderea ilustrului membru şi fiu, esprimă profundă condolenţă: *Familia Găroiu.*

Vălenii de munte. Primiţi condoleanţele mele. *Iorga.*

Oradea mare. Primiţi condoleanţele adânc simţite din prilejul încetării din viaţă a ilustrului tata si mare bărbat al neamului şi bisericii. *Vicariul Mangra.*

Sibiiu. Din prilejul morţii bunului părinte primiţi espresiunea celei mai adânci condolenţe. *Guido Baussnern*, comite suprem pensionat.

Făgăraş. Impedecat prin o indispoziţiune a veni în persoană, vă rog prin aceasta să primiţi espresiunea sincerei condolenţe pentru perderea îndurată prin moartea neuitatului şi pentru obşte şi naţiune mult meritatului conlucrător la punerea fundamentului pentru cultura neamului, Ioan cavaler de Puşcariu, a cărui memorie va fi în veci binecuvântată. *Alexandru Belle, vicecomite.*

Blaj. Cu multă durere am primit ştirea despre mutarea la cele eterne a bunului Dvoastre părinte. Eu deplâng într'ânsul perderea unui bărbat, care în zilele de grea cumpănă a lucrat din toate puterile pentru desvoltarea neamului nostru şi întărirea lui. Primiţi manifestarea celei mai sincere condolenţe. *I. M. Moldovan, preposit.*

Oradea mare. La perderea valorosului bărbat al neamului primiţi profunda mea condolenţă. *Zigre, secret. mitrop.*

Bucureşti. Iau parte la doliul Dvoastre şi vă esprim toată simpatia mea îndurerată. *A. Marghiloman*, ministru de interne.

Iaşi. Vă rugăm să primiţi sincerele mele condolenţe pentru ilustrul defunct. *N. Gane.*

Bucureşti. Rog primiţi şi transmiteţi familiei Puşcariu condolenţele noastre, *Familia Coanda.*

Bucureşti. Primiţi espresiunea profundelor mele regrete pentru încetarea din viaţă a venerabilului patriot şi model de părinte, Ioan Puşcariu. *Dr. Victor Babeş.*

Bélesd. Din incidentul răposării marelui bărbat primiţi sincerile condolenţe. *Nic. Poynar.*

Blaj. Primiti vă rog cele mai sincere condolenţe. *Iuliu Maniu.*

Bucureşti. Primeşte şi împărtăşeşte fraţilor DTale condolenţele mele. *Dr. Cornel Diaconovich.*

Sibiiu. Esprim adânc simţitele mele condolenţe la încetarea din viaţă a ilustrului şi mult meritatului bărbat naţional Ioan cavaler de Puşcariu, rar model de frate şi părinte, şi devotat cu totul bisericii şi neamului. *Protopresbiterul Ioan Droc.*

Sibiiu. Ne asociem la doliul familiei Puşcariu, totodată şi al naţiunei române, pentru valorosul bărbat Ioan cavaler de Puşcariu. *Şagău* şi *Dr. Monda.*

Sebeşul-săsesc. Primiţi espresiunea adâncului regret la moartea distinsului bărbat al bisericii şi naţiunii noastre, Ioan cavaler de Puşcariu. *Protopresbiterul Medianu.*

Braşov. Primiţi espresiunea adâncilor condolenţe la decedarea distinsului bărbat al naţiunii române. *Maria Baiulescu.*

Braşov. Adresăm sincere condolenţe. Memoria ilustrului bărbat va rămânea neperitoare. *Arseniu Vlaicu.*

Bucureşti. Primiţi asigurarea adâncei dureri pentru marea perdere prin încetarea din viaţă a iubitului părinte. *Aurel Babeş*

Bucureşti. Zdrobiţi de durere luăm parte la nenorocirea ce v'a lovit prin perderea ilustrului părinte şi mentor, care a fost în acelaş tim adevărat stejar al neamului. Transmitem condolenţe sincere. *Familia Clinciu.*

Azuga. Vă rugăm să primiţi şi să transmiteţi familiei espresiunea sentimentelor noastre de condolenţă pentru perderea deopotrivă de mare şi de dureroasă pentru Dvoastră şi pentru neamul românesc întreg. *Familia Babeş.*

Budapesta. Neamul nostru a perdut un fiu distins. Primiţi condolenţele mele sincere. *Csató.*

In scris au mai condolat: *Ioan I. C. Brătianu*, fost prim-ministru al României, *Spiru C. Haret*, fost ministru de culte al României, generalul de divizie în retragere *Şandru şi doamna*, domiciliaţi acum în Viena, consilierul aulic *Eusebiu Popoviciu*, profesor în Cernăuţi, *T. V. Stefanelli*, consilier al curţii de casaţie în Cernăuţi, protopresbiterul militar *Pavel Boldea* din Sibiiu, *Dr. Vasile Bologa* directorul şcoalei civile de fete din Sibiiu, *Maria şi Lazar Nastasi* din Braşov, *Alesandru Farra* din Bucureşti, şi alţii.

Afacerea Vaida-Goga.

Primim dela domnul *Dr. Lucian Borcia* următoarea scrisoare, spre publicare:

Onorată Direcţiune! Revoltat de felul, cum publică „Gazeta Transilvaniei" procesele verbale ale juriului, intenţionând prin arangiarea de adnexe în textul procesului verbal şi prin alegerea diferitelor tipuri de tipar să zăpăcească publicul cetitor, protestez ca fost membru al juriului, în contra acestui procedeu.

Ii stă în voie fiecăruia, ca să-şi tragă concluziile cum îi place, din materialul adunat de juriu, să critice, cum îi place, atitudinea părţilor interesate, ori a foştilor membri ai juriului, să-şi completeze datele, să esplice cele întâmplate etc.; dar nu se poate permite nici un fel de denaturare, nici prin sublinieri, nici prin tipar tendenţios, a *actelor unui juriu*, mai ales nu, când se tratează de *cinstea* unui om, iar nu de chestie curat politică.

„Gazeta Transilvaniei" face rău serviciu comitetului nostru prin astfel de procedeu, producând disgust şi la aderenţiii politici ai acestuia. Sunt în drept să o afirm aceasta, fiindcă, deşi bărbat de încredere, al D-lui O. Goga, *nu i-am fost prieten politic*, dar în chestii de cinste nu fac deosebire după roluri şi vederi politice.

Vă rog să publicaţi scrisoarea aceasta, care am trimis-o şi „Gazetei Transilvaniei", „Românului" şi „Tribunei".

Sibiiu, 24 Ian. 1912.

Cu deosebită stimă:
Dr. Lucian Borcia.

Jubileul „României June".

In ziua de Anul-Nou, 1/14 Ianuarie 1912, şi-a serbat societatea academică română „*România Jună*" din Viena jubileul de 40 de ani de esistenţă.

Mulţi dintre foştii membri activi ai acestei valoroase societăţi, dintre actualii membri fundatori, onorari şi emeritaţi ai ei, şi mulţi dintre ceialalţi inteleotuali ai neamului românesc, au grăbit să iee parte la frumoasele sărbări aranjate din acest prilej.

Şirul lor s'a început încă Sâmbătă sara, în 13 Ianuarie n. când toţi Românii aflători în Viena şi-au dat întâlnire în sala hotelului „Riedhof" din Schlosselgasse, unde a avut loc sara de cunoştinţă. Sala s'a fost umplut de oaspeţi distinşi, sosiţi de prin toate părţile de lume, locuite de Români.

Primul care a luat cuvântul a fost domnul Voiutschi, actualul president al „României June", care în termini frumoşi salută oaspeţii presenţi, mulţămindu-le pentru dragostea arătată şi de astădată faţă de societatea „România Jună". Dă apoi cuvântul dlui Demetriu Marmaliuc, care rosteşte discursul festiv. In fiul discursului oratorul aduce elogii profesorului I. Urban-Jarnik, din Praga, cunoscutul filoromân, apoi doamnei Smara, ambii presenţi la serbare, şi termină constatând insemnătatea mare culturală a societăţii academice „România Jună".

La miezul nopţii vorbeşte apoi dl Hozan, vicepresidentul societăţii, luând rămas bun dela anul trecut, şi salutând anul nou, cu dorinţa, ca el să fie un an de renaştere intensivă românească.

Vorbeşte după el preotul Dr. V. Cioban, care asemenea îngroapă anul trecut şi salută anul nou, iar la orele 4 dimineaţa lumea românească, întrunită în Viena, s'a resfirat pe la locuinţe.

In ziua următoare, Duminecă, ziua Anului Nou, dimineaţa la oarele 10 şi jumătate, s'a celebrat serviciu divin în capela română din Löwelstrasse, cu parastas pentru odihna sufletelor membrilor decedaţi ai societăţii, iar la orele 12 s'a ţinut şedinţa festivă, în sala mare a palatului dietei ţării din Herrengasse.

Ca representant al ministrului de culte şi instrucţiune publică din Austria a luat parte la şedinţă domnul Hans Maius. Şedinţa a deschis-o presidentul societăţii, dl Voiutschi, care apoi a predat presidenţa dlui *Dr. Sterie Ciurcu*, care dela început până astăzi a remas membru folositor al societăţii jubilante.

Dl Ciurcu mulţămeşte pentru onoarea şi dragostea ce i-se arată şi dă cuvântul domnului *Dr. I. Bogdan*, rectorul universităţii române din Jaşi, care aduce omagii Măiestăţii Sale, Impăratului şi Regelui nostru Francisc Iosif I. precum şi Regelui Carol al României, ca mari ocrotitori ai culturii şi progresului.

Vorbeşte apoi domnul Dr. *W. Mayer-Lübke*, despre *naţionalism*, care e idealismul sentimentului.

Au urmat felicitările aduse societăţii jubilante din partea celoralalte societăţi academice, representate la serbări prin delegaţi anume trimişi, iar la urmă vorbeşte frumos şi cuminte, ca totdeauna, dl *I. Urban Jarnik*, despre farmecul limbei poporale române.

Şedinţa festivă s'a încheiat la orele 3 d. a.

Sara la orele 9 a fost bal splendid în sala spaţioasă si frumoasă dela „Kursalon" din Stadtpark, la care, unele dintre dame s'au presentat în frumosul costum naţional.

Luni a fost apoi banchet, cu toaste frumoase, şi sara întrunire de despărţire. Au provocat mult entusiasm şi mare însufleţire vorbirile dlui *Aurel C. Popovici* din Bucureşti, fost pe vremuri membru marcant al „României June".

Cum să-şi câştige preotul încrederea poporului?

de *Ales. Baieşan*, paroh.

(Fine).

Cea mai urâtă patimă socială e minciuna, care constă în ascunderea adevărului.

Omul care în continuu e cu minciuna pe buze, nu e iubit de nimenea.

Să încunjurăm minciuna, isvorul multor rele. Călăuza vieţii să ne fie iubirea de adevăr şi ura minciunei. Viaţa noastră să o zidim pe piatra adevărului, care ne câştigă pentru suflet mântuirea.

Preotul spre a şi putea împlini cu scumpătate chemarea, are îndatorirea a da poporului poveţe pe teren bisericesc, naţional, cultural şi economic.

In vederea acestora avem o datorie sfântă: să ţinem cu tărie la biserica şi la naţiunea noastră. Dragostea de lege şi neam să ne fie nervul vieţii noastre. Banul nostru, limba, care e martorul viu şi elocvent al întregii istorii a neamului nostru, să o păstrăm cu sfinţenie.

Pe teren cultural poveţele noastre să se mărginească asupra faptului, că prin reforma minţii şi a inimii, arma cea mai puternică a esistenţei, putem ajunge la libertate, care e sănătatea şi viaţa unui popor.

Poporul pentru a putea suporta greul vieţii are o neapărată lipsă de întărire materială.

Preotul are să lucre la uşurarea sorţii poporului, căci de bunăstarea lui e legată soartea bisericii.

Din programul de activitate al preotului nu trebue să lipsească îndatorirea de a arăta poporului însemnătatea legilor ţării, ascultarea şi supunerea faţă de autorităţile statului, precum şi cunoaşterea şi exercitarea drepturilor civile.

Deşteptarea simţului de activitate formează o mare rubrică în viaţa poporului.

Sf. scriptură (în car. l. Iov) zice: „Omul se naşte ca să muncească, pasărea ca să sboare".

De privim mai de aproape viaţa noastră, ajungem la convingerea, că numai lucrarea, munca produce mişcare, viaţă, iar viaţa înaintare, progres.

Prin muncă noi ne putem alunga urâtul, ce moleşeşte trupul şi sufletul omului, şi ne putem scoate din lipsă şi din cătuşele lenei, a nelucrării, care e motorul tuturor relelor. „Munca e scutul inimei noastre împotriva săgeţilor diavolului". E ştiut, că numai prin muncă, prin activitate putem ajunge la fericire.

Progresul, bunăstarea poporului dela muncă depinde.

Preotul serveşte poporului şi ca duhovnic sufletesc. Creştinul adeseori aleargă la preot spre a-şi curăţi sufletul mărturisindu-şi păcatele.

E ştiut, că păcatele pentru suflet sunt o boală. Preotul, ca doctorul sufletesc al poporului, la vindecarea acestei boale trebue să fie cu mare precauţiune.

Să n'aibă 'n vedere exploatarea poporului prin darea de canoane aspre, ci numai îndreptarea lui pe calea morală.

Preotul ca un bun ostaş al lui Hristos, are chemarea de *a fi statornic în toate împrejurările vieţii*

Când soartea i se schimbă din bine în rău, n'are să-şi piardă cumpătul, n'are să-şi piardă credinţa în Dzeu.

Dânsul trebue să dea piept cu necazurile vieţii, să rabde până 'n sfârşit, căci numai astfel poate fi pildă, model poporului.

Să practiseze adevărata statornicie, pe care o formează tăria în credinţă şi bogăţia în fapte.

In compleosul îndatorirei preotului se cuprinde şi *ţinerea cu tărie la cinstea tagmei preoţeşti.*

Preotul care-şi cunoaşte chemarea, în totdeauna trebue să-şi ridice vocea în contra celor ce cârtesc asupra tagmei preoţeşti, apărându-o cu demnitatea cuvenită.

Când îşi apără preotul tagma, îşi apără cinstea şi vaza sa personală.

Preotul, ca purtătorul drapelului lui Hristos, mai are chemarea, ca întotdeauna *să fie la postul de datorie.*

Preotul, unde-l cheamă datoria, să plece fără hesitare, fără şovăire. Resolut să fie în toate. La din contra e privit de un om speculant, laş, care lipseşte dela chemarea sa.

Mănunchiul îndatoririlor acestora (scoase din viaţa pastorală şi din îndrumarea bărbaţilor înţelepţi şi buni ai noştri) formează ţinuta preotului în toate referinţele.

Cunoscându-le şi punându-le în practică, preotul îşi câştigă respectul şi încrederea deplină a poporului.

Virtutea aceasta e banul, e comoara cea mai mare de care se poate împărtăşi păstorul sufletesc, care în parohia sa e cel ce zideşte şi întăreşte prin activitatea sa biserica lui Hristos, acest locaş de mângăere, fericire şi propăşire al popoarelor!

Cronică pedagogică.

Grădina şcolară, ca factor al promovării creşterii morale

de *G. Fl. Preşmereanu.*

Despre rolul însemnat ce-l au grădinile din apropierea şcoalei şi peste tot plantaţiunile, în ce priveşte creşterea de generaţiuni sănătoase, atât ca fisic, cât şi ca spirit, şcoala noastră durere — încă n'a ajuns a se pătrunde.

O considerabilă parte dintre copiii dela oraş cresc fără a li se da cele mai simple cunoştinţe despre natură, fără cari o pătrundere mai adâncă în noima fenomenelor de căpetenie, ale lumii încunjurătoare, şi deci alcătuirea unei concepţii completă despre natură, e absolut peste putinţă.

In urmă tendinţii nenorocite ce se observă mai pretutindenea şi în care oraşele merg până la estrem, estirpând parcurile, grădinile publice, ca ceva ce se împotriveşte poftei lor de câştig, nu numai copiii mai săraci şi debili de constituţie sufer, dară chiar şi copiii părinţilor cu stare mai bună; ceea ce e şi firesc câtă vreme ştiut e, că acea politică nenorocită de a preface în colosuri de piatră şi cel din urmă colţ de grădină, începe a-şi face simţite efectele triste şi în rândurile celor avuţi, cari — nu mai puţin îngădue ca grădinile lor drăgălaşe, între ale căror straturi de flori şi arbori răsuna cea mai plăcută muzică, voia bună a copiilor, să fie înlocuite cu locuinţe de închiriat cu mai puţină poezie, dară mai aducătoare de venturi.

In urma condiţiilor neprielnice de mai sus, neputând fi vorba deocamdată de provederea oraşelor cu grădini, vom căuta un mijloc, prin care să se poată împărtăşi totuşi în oare care măsură tinerimea de binefacerile naturii.

Va trebui să aflăm calea, pe care îndreptată aceasta să se trezească într'ânsa dragostea faţă de natură, priceperea şi interesul faţă de bogăţia de frumseţe care o ascunde în sine.

Singura deslegare ni-o dă introducerea grădinei şcolare.

Să se ţină cont dară, ca pe lângă fiecare şcoală trebue să se afle şi câte o grădină fie ea cât de mică, în care ca un mijloc de distracţie plăcută, dară mai vârtos ca printr'un mod de instrucţiune practic şi educativ, tinerimea se va îndeletnici şi astfel deprinde la cultivarea pământului.

Această grădină îi va da positivitatea elevului, cel puţin de douăori la săptămână, să îndeplinească tot felul de lucrări din sfera grădinăritului, săpând, sămânând, stropind, legând, curăţind şi plivind straturile etc. De altcum aceasta nu e o idee nouă, căci şi şcoalele întemeiate în secolul al 18-lea, la îndemnul lui Basedow încă se năzuiau a promova desvoltarea armonică a corpului şi spiritului, şi adecă tot numai prin aceste mijloace ce le oferă grădina şcolară.

Aceste sunt adevăratele grădini şcolare, a căror epocă de înflorire cade în timpul de renaştere al omenimii, şi cari au fost întroduse numai dupăce în om s'a trezit simţul de admiraţie pentru natură, — când adecă a înţeles şcoala, că în fiecare fir de iarbă şi arbore, precum şi în cărţile zugrăvite, cu frumseţile dela ţară, se ascunde acea putere, care îl face pe om să sporească în inteligenţă şi caracter.

Aceasta de fapt a şi fost o trebuinţă naturală.

Cu desvoltarea industriei însă şi cu descoperirea nouelor părţi de pământ, precum şi cu naşterea de nouă trebuinţe, de sine înţeles, s'a simţit lipsa de o cultură mai estinsă, trebuind dară ca omul să-şi ia refugiu la o atare cultură mai condensată şi despoiată de coloritul vieţii reale, şi care se poate procura şi din cărţi.

Clasicismul nou a făcut, ca omenimea să-şi întoarcă privirile dela viaţa reală şi numai naturalismului şi năzuinţelor grăbite de pe la sfârşitul secolului trecut e de a se mulţămi reîntoarcerea la natură, precum şi faptul, că şcoala din nou a început a cultiva simţul pentru frumseţile naturii, cu câmpurile sale în floare şi cu ţinuturile scăldate în soare. Astăzi dară, când un Tolstoi din singurătatea dela ţară predică reîntoarcerea la sinul naturii, la modul de trai al ţăranului, sufletele a sute de mii de oameni se lasă ispitite de farmecul vorbelor sale.

Dintre diferitele naţiuni englezii s'au dovedit de mai credincioşi tradiţiilor sec. al 18-lea, întru cât ei pe o astfel de cultură, care se rupe de pământ şi nu se adapă din isvoarele de producţie ale acelaia, ci care se mişcă esclusiv în singurătatea ideilor sale abstracte, nu prea dau mult. Numirea de „Studii după natură“, datează în sistemul lor de educaţie deja de un veac şi prin acest nume colectiv ei voesc să indice năzuinţele şi strădainţele ce trebue depuse întru a readuce pe copil la adevărurile naturale, la puterea de pătrundere a naturii. Şi de fapt ei s'au şi ştiut pătrunde, de puterea de educaţie prin natură, altcum cum ne-am putea esplica calea practică, ce o urmează ei întru predarea cunoştinţelor din istoria naturală, întru propunerea biologiei şi legilor celor mai înalte ale vieţii, prin însaşi împlinirea de lucru în natură, prin cultivarea pământului.

Aşadară la o parte cu morfologie, cu colecţiile de herbarii, câtă vreme cunoştinţele se pot câştiga şi din observările proprii şi din îndrumările celui ce conduce pe elev în lucrările sale.

In Darmstadt deja din 1828 au luat fiinţă grădinile scolare, iar celelalte oraşe germane de asemenea succesiv au îmbrăţişat ideea de a întroduce acestea. Dacă e vorba să ne dăm seama de folosul realizat prin ele, ne putem convinge, că pe lângă promovarea sănătăţii şi îmbogăţirea cunoştinţelor despre natură, ele mai deprind pe elev a şti să preţuiască şi munca.

Toate îmbărbătările şi îndrumările la o viaţă activă, la cinstirea de muncă, ca tot atâtea sfaturi goale, fără rezultat, s'au dovedit de prisos, prin întroducerea grădinilor şcolare. Ele dau în mâna copilului unealta (pentru îndeplinirea de lucru manual), deci şcoala nu se mulţămeşte cu darea de sfaturi şi cu îmbărbătarea copilului la muncă, prin cuvinte ca: „fii activ, preţueşte munca şi ia pildă dela soţii tăi de luptă“, ci li se dă prilej elevilor să-şi încerce iscusinţa, cultivând fel de fel de plante şi flori, şi fel de fel de legume.

Numai că îndeletnicirea de natura aceasta nu prea are înţeles, chiar şi dacă prin ea s'ar asigura un frumos isvor de venit. De aceea în cele mai multe institute s'a întrodus obiceiul de a se cultiva zarzavat, verdeţuri, pomi roditori, plante medicinale, ba chiar şi cereale, şi plante de sapă, lucru care a dus la resultat mulţămitor, fiind un mijloc educativ de valoare superioară ori cărei îndrumări făcute cu vorba.

Astfel de grădini şcolare ce e drept s'au întrodus şi la noi, numai cât în legătură cu seminarii, orfanotrofii.

In deosebi merită să fie amintit în primul rând seminarul teologic-pedagogic din Arad, unde mi s'a dat ocasie să văd cultivându-se cu deosebită îngrijire spiritul de economie în mod practic în elevi după un anumit sistem, ceea ce numai spre laudă poate servi forurilor conducătoare respective.

Nu s'au întrodus însă astfel de grădini de economie în legătură cu şcoalele poporale şi medii. Pare că acestea n'ar fi avisate la dragostea de muncă ce trebue cultivată în fiecare şcolar.

In München, Drezda, Sviţera şi Anglie, aproape peste tot locul şi după acelaşi sistem înţelept s'au întrodus aceste grădini. Şcolarii împărţiţi fiind în grupe, dintre cari fiecare are să-şi îndeplinească lucrarea şi destinaţia într'o anume după amiază din săptămână, sunt împărţiţi la lucru aşa fel, că fiecăruia i se destinează în şir de lucrat în patul de răsad.

Pe acesta au să-l îngrijească pe baza îndrumărilor date de conducătorul lor înainte de începerea programului de zi.

Uneltele având a fi păstrate la locul destinat lor, în cămara de unelte, au a fi ţinute în bunăstare, şi conform programului de muncă totdeauna la îndemână. Ce priveşte pofta de lucru fireşte, că în decursul sămânatului nu se prea întrec la lucru elevii, ceea ce e şi firesc, — mulţi din ei dovedind puţină îndemânare şi interes, şi fiind cam neîncrezători. Nu peste mult însă prinde şi nădăjdea rădăcini, şi în sfârşit deja cu prima încolţitură de sămânţă, ambiţia le creşte, ochii li se deschid.

E o plăcere să vezi desfăşurându-se această muncă de întrecere, manifestându-se spiritul de concurenţă plină de ambiţie nobilă, proprie a asigura copiilor frumseţă corporală, sănătate fisică şi voe bună.

Unde mai punem apoi şi profitul material, ce resultă din vânzarea verdeţurilor şi legumelor cultivate, care profit se întrebuinţează pentru acoperirea necesităţilor şi lipsurilor de mai târziu.

Lucrul cel mai cuminte ar fi însă, dacă produsele s'ar pune la disposiţia elevilor, putându-se ei înşişi bucura de câştigul dobândit pe urma muncii lor proprii.

Văzându-şi ei osteneala răsplătită, după merite, dragostea lor de muncă sporeşte.

In scopul acesta mijlocul cel mai practic este de a le pune la disposiţie o bucată de pământ spre cultivare, sau şi numai pentru a-l folosi, prin ceea ce trezindu li-se conştiinţa independenţii şi a propriilor interese, aceasta are să le sporească străduinţa la muncă şi puterea morală.

Ca pildă deamnă de urmat ne poate servi America, care nu se dă îndărăt fiind vorba de a întroduce în şcoală ideea unui spirit mai utilitar şi de afaceri. Un bogătan fabricant Patterson avu adecă ideea ingenioasă, a lega contracte cu elevii de şcoală, pe care acestia au a le subscrie în toată forma, contracte de folosinţă aşa cum şi este compatibil cu posiţia de independenţă a unor tineri cetăţeni americani fără a le răni ambiţia prin un mod de ajutorare umilitor.

Pentru preţul alor 10 cenţi sau 50 fileri, fiecare elev capătă spre folosinţa un loc de 13 m□, pe care acela şi-l lucră după plac.

In lucrarea elevilor le serveşte de îndreptar modul de economie model al unui învăţător dirigent, căruia ei îi datoresc cu supunere şi care este spiritul conducător al întregei întreprinderi.

Fiecare copil îşi lucră bucata sa de pământ, dar este şi o bucată care se lucră în comun şi al cărui venit încă se imparte între ei. Prin aceasta se deprind la spiritul de economie prin însoţire.

Pentru stabilirea aprinsă a lucrului îndeplinit, şi pentru a se şti care dintre elevi, a dus-o mai departe în cele economice, şi deci care e vrednic de răsplată, se aleg anumite comisiuni jury, cari au de scop trezirea spiritului de întrecere, un lucru caracteristic, cu atât mai vârtos, că la noi spiritul de nobilă emulaţie se face tot posibilul a se elimina din instrucţie.

America însă tocmai în cultivarea acestuia vede un factor puternic întru asigurarea viitorului său economic.

Pe cei premiaţi şi distinşi Patterson, preşedintele lor, îi ospătează în fiecare an, trimiţând pe cei mai diligenţi la studiu în străinătate. Acest sistem s'a dovedit, atât de practic, încât şi alte state americane se pregătesc a-l întroduce.

Se vede dară, întru cât au înţeles americanii, ce înseamnă a creşte tinerimea pentru viaţa dela ţară „procul negotiis“, cântată atât de frumos de Horatius, a o deprinde cu ideea producţiunii agricole a pământului.

Ţin să mai amintesc, că şcolarii poartă un jurnal despre munca îndeplinită, în care ei îşi notează resultatele, esperienţele bune, ca şi cazurile nesuccese, aşteptările înşelate, cu un cuvânt unde îşi adună toate datele activităţii lor în mod real şi obiectiv.

Presupunând, că acolo, în jurnalul purtat de ei îşi pot înşira şi observările lor proprii, prin aceasta conştiinţa de sine şi încrederea în puterile proprii li se întăreşte. Faptul acesta îşi află espresia în constatarea, ce umple de mândrie sufletul lor, şi pe care fiecare, trebue să şi-o facă la sfârşitul anilor de muncă, constatare că muncă spornică şi de folos a săvârşit.

NOUTĂŢI.

Noul consul al monarhiei noastre. Baronul Iuliu *Bornemissza* îşi va ocupa zilele acestea postul de conducător al consulatului austro-ungar în Bucureşti.

*

Prelegere poporală. Comitetul despărţământului Diciosânmărtin al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român va ţinea la 28 Ianuarie a. c. orele 12 din zi o prelegere poporală în comuna Căpâlna-inferioară, la care invită pe toţi din Căpâlna-inferioară şi jur, cari doresc înaintarea culturală a poporului român.

*

Festivităţi. In Prusia întreagă şi cu deosebire în Berlin, s'a sărbat în 24 Ianuarie aniversarea de 200 de ani dela naşterea lui *Frideric cel Mare*. In biserica garnisoanei din Potsdam, unde este înmormântat Frideric cel Mare, a asistat la serviciul divin familia imperială şi înalţii militari. Impăratul Wilhelm precum şi numeroase deputaţiuni dela regimente au depus coroane de flori pe monumentul lui Frideric din Berlin. In şedinţa festivă a Academiei împăratul a declarat, că va merge pe căile arătate de înaintaşul său.

*

Cutremur de pământ s'a simţit Luni seara la orele 9 şi 8 minute în Graz. Mişcarea puternică a durat trei secunde, în direcţiune de'a nord spre sud şi a produs nu puţină spaimă în locuitori. Sguduirea a fost însoţită de sgomot subpământear.

*

† Vasile Metea, fost preot român greco-oriental al Lonei-ungureşti, a decedat în 21 Ianuarie 1912 st. n. în etate de 70 ani, şi a fost înmormântat în 23 Ianuarie 1912 la 2 ore d. a. în cimiterul rom. gr.-or. din comuna Lona ungurească. Odihnească în pace!

*

Profesor de liturgie. Principele *Max de Saxonia* a fost chemat la catedra de liturgie dela seminarul arhiepiscopal din Colonia. Principele a primit învitarea.

*

Interzicere. Guvernul francez a interzis fabricelor de aeroplane din Franţa să furnizeze Italiei maşine de sburat, cât timp durează răsboiul.

*

Hymen. Ana *Csernatoni* din Iernotfaia şi Teodor *Bucin* înv. în Urişul superior, fidanţaţi. 1912 Ianuarie 21.

*

Gerul. In părţile apusene ale ţării a mai slăbit gerul, în părţile muntoase frigul este încă destul de simţit. Temperatura cea mai rece din iarna aceasta, în ţara noastră, a fost în comuna *Bod* din ţinutul Braşovului. Termometrul a arătat acolo — 35 grade Celsius.

*

Sabia lui Soliman. Din Constantinopol se anunţă, ca făptuitori necunoscuţi au furat sabia marelui Soliman. Turcii venerau sabia aceasta ca pe o moaşte.

*

Moartea unui aviator. Se scrie din Paris, că în aerodromul dela Juvisy earăş s'a întâmplat o nenorocire. Unul dintre cei mai harnici aviatori, Alfred *Wagner*, student al universităţii din Nancy, a căzut cu biplanul său dela o înălţime de 25 metri. Motorul a explodat şi a aprins maşina. Wagner, plin de arsuri, a fost dus la spital, unde nu peste mult a murit.

*

Statistică. Numărul naşterilor în Germania in anii din urmă a mai scăzut; în 1910 a fost cu două milioane mai mic, decât în anul precedent. Descreşterea naşterilor merge paralel cu creşterea bunei stări a poporului german; — fenomenul acesta se constată la popoarele bogate materialiceşte. Lucru îmbucurător pentru Germania este scăderea mortalităţii, — aceasta se atribue progreselor făcute de igienă în mijlocul poporului german. Mortalitatea în 1910 a fost numai de 17 la mia de locuitori; cu zece ani mai nainte muriau 26 de persoane dintr'o mie. Şi la noi?

*

Petrecere. Tinerimea şcolară dela gimnaziul de stat sibian aranjează în 10 Februarie n. 1912 *dans* în sala mare dela Unicum. Petrecerea se face în scop filantropic. Bilete de intrare se vând la librăriile Drotleff şi Budovszky.

*

Căzut la examen. Un student universitar, Ştefan Ecsedi, dela facultatea de drepturi din Cluj, de supărare că a căzut la un riguros, s'a împuşcat cu o puşcă Flaubert şi a murit. Sinucigaşul a lăsat o scrisoare, în care cere să fie îngropat cu puşca aceasta şi cu cărţile din care a învăţat la universitate.

*

Filantropie. Statele unite americane au contribuit în 1911 peste 260 milioane dolari pentru scopuri umanitare. In suma aceasta nu sunt cuprinse dăruirile mai mici şi mai mari făcute de binefăcători anonimi pentru zidiri de biserici, şcoli şi alte instituţii culturale.

*

Numărul gimnaziilor şi al şcolior reale. Cu ziua de 31 Decemvrie 1911 Austria a avut cu totul 316 gimnazii, din care în Bucovina 10. Statul a susţinut 229, biserica 30, particulari 34. Şcoli reale au fost în Austria 149, din care în Bucovina 2. Ale statului sunt 113; celelalte sunt orăşeneşti, particulare, fundaţionale ş. a.

*

Crucea roşie germană în tabera turcească. Crucea roşie germană a echipat o trupă ajutătoare şi a pornit-o în tabera turcească din Africa. Trupa a plecat în 11 Ianuarie din Hamburg şi va încerca să se apropie de hotarele Tripolitaniei. De acolo cu 150 de cămile va străbate în interiorul ţării şi se va uni cu turcii. Intreprinderea este susţinută cu sume considerabile plătite de marii industriaşi şi de băncile germane. In considerare că aşezămintele sanitare turceşti sunt foarte primitive, cu deosebire în Tripolitania, Crucea roşie germană va avea mult de lucru pe câmpul de războî.

*

Demonstraţie în Saraievo. In urma ordinului dat de arhiepiscopul *Stadler* din Saraievo, s'au publicat dispoziţiile privitoare la reducerea serbătorilor romano-catolice. Publicarea lor a fost primită cu o învederată nemulţumire în mai multe biserici din Bosnia. In catedrala din Saraievo s'a produs o mare demonstraţie; bărbaţi şi femei au stigat necontenit timp de un sfert de ceas: „Nu ne lăsăm de obiceiurile noastre!“ Mai mulţi credincioşi au eşit din biserică şi au repetat scenele agitate, până când poliţia a arestat pe unul dintre demonstranţi. — Se crede, că în 2 Februarie, la *Intimpinarea Domnului*, care în urma ordinului amintit n'ar fi să se sărbeze, demonstraţia va isbucni din nou.

*

Constantinopolul în zăpadă. Earna din anul acesta a adus atâta zăpadă în împărăţia turcească, încât a împedecat comunicaţiunea, mai multe zile, în o mulţime de oraşe. Constantinopolul începând din 17 Ianuarie nu mai are nici o legătură de cale ferată cu Europa. Trenurile stau întroienite. Singura comunicaţiune este susţinută de vapoarele române, care fac drumul între Constanţa şi Constantinopol de treiori pe săptămână. Vapoarele, deşi Marea-neagră în timp de earnă este furtunoasă, sunt îndesate de călători. Capitala turcească presentă o vedere pitorească sub acoperemântul alb al ninsorii. Străzile însă sunt greu de umblat, căci zăpada ajunge până la genunchi, iar locuitorii zadarnic aleargă la primărie, jăluindu-se şi făcând larmă, că nu se curăţă străzile. Oamenii autorităţii dau din umeri zicând: *Parà iok*! (Nu-s parale!) Toate lucrurile din piaţa Constantinopolului s'au scumpit enorm, îndeosebi s'au scumpit cărbunii şi lemnele.

*

Bioscopul Apollo din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi sărbători la 3, $4^1/_2$, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Teatru.

Sâmbătă, în beneficiul artistului *Anderssen*, drama „*Clavigo*“ de Goethe. Duminecă d. a. „*Das Fürstenkind*“ operetă, sara „*Das Mädel von Montmartre*“ operetă. Luni opereta „*Polnische Wirtschaft*“, în beneficiul cântăreţei *Leffler*.

Cărţi şi reviste.

„Din povestirile unui vânător de lupi“, de Spiridon Popescu, formează numărul 707 al „Bibliotecii pentru toţi“. Numele autorului e o bună chezăşie a cuprinsului volumaşului. Domnul Spiridon Popescu şi-a trăit copilăria la ţară, cunoaşte firea şi obiceiurile sătenilor, năcazurile, grijile şi prea puţinele lor bucurii. Cunoaşte comorile limbei noastre şi a dat dovadă şi de data asta, în minunatul stil cu care ne dă un şir de schiţe, în cari se găsesc numai lucruri noui. Noutatea şi alegerea frumoasă a subiectelor, felul original cum sunt espuse, precum şi limba uşoară şi curat românească, în care sunt povestite, — fac farmecul acestui număr — 707 — pe care pentru ieftinătatea lui — 30 de bani — îndemnăm pe toţi cetitorii frumosului să şi-l cumpere. Se poate comanda şi dela librăria arhidiecezană din Sibiiu.

Ad Nr. pp. 1083/1911. (2) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din comuna **Călățele**, prin aceasta se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: *a*) 600 cor., din cari 300 cor. din cassa bisericei, și 300 din repartiție dela popor.

b) Cuartir liber în edificiul școalei cu grădină de legumi și 2 stângini de lemne pentru încălzit.

c) 400 cor. ca întregire dela stat, ce să va esopera, fiind învățătorul ales în mod definitiv.

Cuincuenalul se va solvi numai după 5 ani de serviciu la această școală.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne suplicele instruite conform normelor în vigoare subsemnatului până la terminul sus indicat.

Cluj, 28 Decemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Ingrijitoare de copii

de naționalitate germană, maghiară sau română, cea din urmă să vorbească și ceva limba germană, se caută pe lângă plată bună.

Deslușiri mai deaproape strada Măcelarilor Nr. 8, etagiul I.

(6) 1—2

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.

[448] 51— Director-șef
Dr. Cosmutza.

Papier à Cigarettes

ABADIE

PARIS

se capătă în toate tutungeriile.

124 b) 17—

„Cassa de păstrare în Mercurea“

societate pe acții.

Primește la filiala sa din **Alba-Iulia** depuneri spre fructificare până la **5000 cor.** cu **5%**, dela aceasta sumă în sus cu **5½%**. Depunerile se capitalizează de două ori la an. Darea de camete o plătește institutul.

Acoardă împrumuturi pe întabulare cu **7%**, pe chizeși cu **8%**.

Mijlocește asigurări de vieață și foc la banca generală de asigurare română din Sibiiu.

Localul filialei e în strada Vințului Nr. 1 (Alvinczi utcza 1 szám) în casa domnului Publiu Rozor, vămaș, lângă firma Misselbacher.

(5) 1—5 **Direcțiunea.**

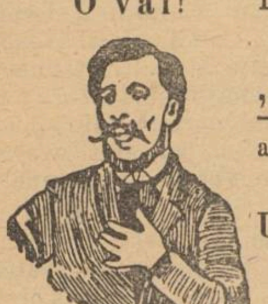

O vai!
O să mă înnece această tusă rea!

Trăiască!
Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu înfluințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:
Farmacia „Reichspalatin“.
Budapesta, VI. Váczi-körut 17

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(372) 18—26

„IZVORUL“,

institut de credit și economii, societate pe acții în Alsósebes.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Izvorul“, societate pe acții în Sebeșul inferior, să convoacă prin aceasta la

a IV-a adunare generală ordinară,

pe **Sâmbătă, în 17 Februarie st n. 1912** la 11 ore înainte de amiazi, în localul institutului, cu următorul

Program:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale.
2. Raportul direcțiunii pe anul 1911.
3. Raportul comitetului de supraveghiare.
4. Deciziune asupra bilanțului și împărțirii profitului curat.
5. Alegerea a 7 membrii în comitetul de supraveghiare.
6. Inchiderea adunării generale.

Sebeșul inferior, la 24 Ianuarie 1912. **Direcțiunea.**

NB. La adunarea generală pot participa numai acei acționari, cari cel puțin cu o zi mai 'nainte de adunarea generală au depus la cassa societății acțiunile scrise pe numele lor, resp. pe ale acelora, pe cari îi reprezintă împreună cu plenipotența (§. 17 din statute).

(7) 1—1

Bilanț la 31 Decemvrie 1912.

Activa.		K f	Pasiva.		K f
Cassa		2,941·83	Capital social		16 000·—
Cambii escontate		262.544·40	Fond de rezervă*)		5 000·—
Imprumuturi hipotecare		23 885·50	Depuneri spre fructificare		221 767 04
Imprumuturi pe obligațiuni		8,370 50	Reescont		12,251·—
Acțiuni		1,000 —	Creditori		30,691 79
Mobiliar	300 —		Interese transitoare anticipate		6,430·—
amortizare	100 —	200 —	Dividendă neridicată		48 —
			Profit reportat din anul trecut	115 26	
			Profit curat din anul curent	6,639 14	6,754·40
		298,942 23			298,942·23

Profit și Perdere.

Debit.		K f	Credit.	K f
Interese de depuneri		10,489·11	Profit reportat din anul trecut	115·26
Salare	700·—		Interese de escont	16,109·14
Spese de birou tipărituri, încălzit, luminat, chirie, porto etc.	363·60	1,063·60	Interese de împrumuturi hipotecare	2 072·28
Contribuțiune: directă și aruncuri	1,077·71		Interese dela obligațiuni	744·32
10% dela interese de depuneri	1,048·91	2,126·62	Proviziuni și competințe de scris	1,492·73
Amortizare din mobiliar		100 —		
Profit curat		6,754·40		
		20 533·73		20,533·73

Sebeșul inferior (Alsósebes), la 31 Decemvrie 1911.

Direcțiunea:

Toma Doican m. p., prezindent. **George Stoica** m. p., cassar. **Iosif Stoica** m. p., contabil.
Ioan Cândea m. p. **Ioan Doican** m. p. **Adam Roman** m. p. **Iosif Măerean** m. p.

L-am examinat și aflat corect.

Comitetul de supraveghiare:

Ioan Micu m. p., prez. **Toma Flucsa** m. p. **Joil Măerean** m. p.
George Costea m. p. **Victor Preda** m. p. **Toma Măhăra** m. p. **Ioan Stoichiția** m. p.

---

*) Cu dotația anului curent fondul de rezervă se urcă la K 8,200·—.

Recuisite de scris se pot procura de la **Libräria arhidiecezană.**

REVERENZI!

Premiat:

Expoziția internațională de modă, Paris 1911: Grand Prix și m. de aur.

La „Croitoria Universală“ I. PETRAȘCU

Sibiiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune și fine stofe se primesc și execută

Reverenzi pentru on. preoți

în cele mai bune condițiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid și grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Prețuri moderate. (472) 5—

Spriginiți industria română.

Premiat:

ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE
ROMA 1911
ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE AGRICOLA INDUSTRIALE
ROMA 1911

Expoziția universală din Roma 1911: Grand premiu și med. de aur.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 17/30 Ianuarie 1912. Nr. 6.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Condiții de pace.

Sibiiu, 29 Ianuarie n.

Dieta țării a votat Sâmbătă legea apropriațiunei, prin care guvernul primește îndreptățirea de a face erogațiuni până la sumele cuprinse în budgetul votat deja mai nainte de părinții patriei, și până la finea lunei acesteia casa magnaților încă va vota budgetul și legea apropriațiunii, astfel, că la începutul lunii viitoare, când expiră indemnisarea, budgetul și legea apropriațiunii vor fi sancționate și puse în aplicare.

Primejdia intrării țării în stare de ex-lex nu ne mai amenință deci acum, când guvernul are budget votat în regulă, și lege pe basa căreia poate întrebuința sumele din budget, în scopurile acolo indicate, dar ne amenință de nou primejdia *obstrucției,* pentrucă cu votarea budgetului și a legii de apropriațiune a espirat armistițiul legat între guvern și partidele din oposiție.

Cu ocasiunea discuției asupra legii de apropriațiune, care a fost cam lungă, dar monotonă, partidele din oposiție și-au precisat de nou condițiile sub cari sunt aplecate a renunța dela folosirea armelor obstrucției. Partidul lui *Justh* a cerut, prin rostul mai multor oratori, *introducerea imediată a votului universal la alegeri,* ca condiție sine qua non pentru sistarea obstrucției celei mai înverșunate, la care se pregătește și pe care o va începe fără amânare acest partid. Iar în numele partidului lui *Kossuth,* contele *Apponyi* a declarat într'o vorbire mai lungă, că obstrucția oposiției din dieta ungară e de astădată *justificată,* pentrucă ea se poartă pentru apărarea unor drepturi naționale esistente, dar acum primejduite prin legile noi militare, și a înșirat condițiile, sub cari partidul lui Kossuth încă ar fi aplecat să nu mai obstrueze, lăsând obstrucția numai în grija — justhiștilor.

A cerut nobilul conte unele modificări în legile militare, cari acum în curând vor fi puse de nou la ordinea zilei în camera ungară, și a cerut realisarea programului, pe care-l stabilise pe vremuri un comitet de nouă al partidului liberal, și în care se cuprindeau câteva concesiuni făcute Maghiarilor din partea Coroanei.

Guvernul a declarat însă prin rostul ministrului de finanțe, *Lukács László,* că dorește mult pacea, și urgenta votare a legilor militare, — dar nu se teme nici de răsboiu, pe care în cas de necesitate îl va termina cu apelarea la națiune, deci cu *disolvarea camerei.*

Pe lângă tot tonul acesta răsboinic, din care s'a putut înțelege, că condițiunea lui Justh guvernul nu o acceptează, pentrucă *nu vrea,* iar condițiile lui Apponyi nu le primește, fiindcă *nu poate,* — ziarele cari stau aproape de guvern constată cu multă conciliantă, că aceea ce a cerut contele Apponyi în vorbirea sa, rostită în discuția asupra legii apropriațiunii, e *minimul* ce poate să ceară astăzi un politician maghiar, și că acest minim formează dorința fierbinte a fiecărui patriot adevărat. Dar năcazul e, că realisarea acestui minim nu depinde dela guvern, ci dela alți factori, cari cu greu vor putea fi induplecați să-și dee învoirea, ca să fie realisat.

Ceea ce înseamnă, că condițiile formulate din partea domnului conte Apponyi, *pot* totuși să formeze bazele unei înțelegeri, ori cel puțin ale unei schimbări de păreri, între membrii guvernului și șefii partidului lui Kossuth, și probabil acestei împrejurări este a se atribui faptul, că domnul prim-ministru *Khuen-Hédervary,* acum pe deplin restabilit și vindecat la ochiul operat, a plecat încă Sâmbătă la Viena, pentru a solicita o audiență la Maiestatea Sa.

La tot casul primul sfetnic al Monarhului va comunica Maiestății Sale condițiile, sub cari partidul lui Kossuth e aplecat să încete cu obstrucția și să voteze legile militare, și Maiestatea Sa îi va spune, dacă condițiunile pot fi acceptate ori nu. In acest înțeles să va pronunță apoi domnul prim-ministru în dietă, și din vorbele sale vor înțelege, kossuthiștii și guvernamentalii, și va înțelege țara întreagă — cum stăm.

Se pare, că se dorește o înțelegere, la spatele justhiștilor, numai între kossuthiști și guvern, ceea ce apoi ar însemna *abandonarea reformei electorale,* ori modificarea legii electorale în așa înțeles, ca dreptul de alegere să fie numai lărgit în o măsură anumită, fără a se introduce votul universal, egal și direct la alegeri, așa cum îl dorește țara și Coroana.

Acesta e un moment foarte însemnat în situația actuală politică; iar al doilea moment, și mai însemnat, e acela, că contele Apponyi și partidul lui Kossuth s'ar mulțămi acum și cu minimul pe care'l adusese cândva contele *Tisza István,* ca ministrupresident al țării, în buzunar dela Viena, provăzut cu subscrierea Maiestății Sale, — cu acel minim, pe care atunci l'au respins cu indignare, accentuând sus și tare, ca: *ori tot ori nimic*! Adecă: ori armată independentă maghiară, cu limba maghiară ca limbă de comandă și de serviciu, și teritor vamal independent pentru Ungaria, ori apoi nimica, pentrucă aceea ce aduce Tisza dela Viena e egal cu nimica! Și eată că acum, după opt ani, acest nimica ar fi bun, foarte bun pentru contele Apponyi și partidul seu, care s'a convins în cursul vremii, că în politică nu e bine să te pui totdeauna pe punctul de vedere, că: *ori tot ori nimica,* ci ai să te mulțămești și cu mai puțin, atunci când puținul ți se dă, pentrucă pot veni zile, în cari nici acest puțin nu ți se mai dă!.. Invățătura poate fi apoi bună și pentru *alții,* nu numai pentru kossuthiști!..

Alegerea dela Orăștie.

Inalta Curie va începe mâne, Marți, 30 Ianuarie n. pertractarea în chestia mandatului din cercul electoral al Orăștiei, atacat prin protest din partea alegătorilor români. O foaie română scrie, că probabil alegerea aceasta va fi nimicită, ordonându-se alegere nouă. După cunoscuta sentință a Curiei, adusă în chestia alegerii din cercul Vințului de jos, cu greu ne vine a crede.

La Viena. Contele *Khuen-Hédervary,* prim ministrul țării, a fost primit eri, Duminecă, în audiență din partea Maiestății Sale, pentru a face raport despre situația internă politică. Amănunte despre resultatul audienței nu se cunosc. Se fac însă combinațiuni, că guvernul nu va primi concesiuni, dar va primi învoirea preaînaltă, de a disolva parlamentul și a face alegeri noi.

Disolvarea dietei croate. Dieta croată, convocată pe 7 Februarie n. la Zagreb, nu-și va putea face nici constituirea, pentrucă Maiestatea Sa, Monarhul, a trimis noului ban al Croației un autograf preaînalt, spre cetire în fața dietei, prin care dieta actuală croată e *disolvată* și banul e îndrumat să facă alegeri noi pentru dietă.

Retragerea ministrului de esterne. Se dă acum ca fapt împlinit apropiata retragere a ministrului nostru de esterne, contele *Aehrenthal,* dela conducerea afacerilor esterne ale monarhiei austro-ungare, și anume, atât în urma atacurilor cari se îndreaptă din partea celor din Austria în contra lui, pe motivul, că face o politică *greșită* esternă, cât și în urma faptului, că suferă de o boală grea, care îi impune cea mai desăvârșită liniște și reținere dela orice muncă spirituală. In zilele din urmă boala s'a agravat foarte mult, astfel, că retragerea sa din postul înalt pe care-l are este acum iminentă și după ultimele știri, venite dela Viena, demisia și-a înaintat-o deja în scris. Maiestatea Sa încă nu s'a pronunțat asupra ei.

FOIȘOARĂ.

Rolul preotului în vieața culturală a satelor,

de preotul *Ioan Popa.*

(Urmare).

Puterea muncii și a culturii sunt deci armele vremii, prin cari se săvârșesc minuni: se câștigă lupte, și sdrobesc întărituri, se alungă întunerecul neștiinței, se ușurează greutăți de traiu, se desăvârșesc oameni, se înmulțesc averi — schimbă totul în spre bine, merg toate spre progres! Aceste arme și numai acestea vor fi destulă tărie să reformeze, să prefacă satele noastre în adevărate raiuri pământești, din ale căror grădini să nu lipsească, să fie și să se găsească tot feliul de pomi aducători de roade scumpe, tot feliul de societăți, ca de cetire, luminare și înaintare, cum poate să fie o „agentură“ a „Asociațiunii“, care în continuu, an de an, în timpuri potrivite să împărtășească poporul prin anumite cetiri de cărți bune și prelegeri cu tot feliul de cunoștințe și învățături: religioase-morale, economice-industriale, istorice-literare, igienice, de drept; prin anumite cursuri cu diferite meserii ușoare și avantagioase.... O bibliotecă frumusică să ușureze și înlesnească cultivarea sufletească, societăți „de înfrumsețare“, de „cântări“, de „înmormântare“, — societăți de „pompieri“; spre înlesnirea purtării unei economii raționale, care în început cere bani, o societate de împrumut și ajutor reciproc „Raiffeisen“, în legătură cu aceasta o „asigurare de vite“, care în încercări păgubitoare să nu ne lase fără sprijin și ajutor. Prin anumite fonduri să se întărească și cimenteze altarele bisericii și școalei, precum anumite societăți, să se îngrijească de săraci, văduve și orfani, să se lucreze în comune și pe hotare drumuri bune, strade cuviincioase, îngrijite cu toate cele de lipsă și alte multe lucruri bune și folositoare... de cari începe a se bucura astăzi orice sat cuminte, și făr' de cari viața nu se mai poate trăi, lupta nu se mai poate purta.

Cu astfel de arme să ne înarmăm mințile, să ne întărim sufletele și atunci biruința chemării, a păstoririi și conducerii, precum a tot feliul de alcătuiri și înjghebări va fi a noastră, — va triumfa lumina asupra întunerecului, știința asupra neștiinței, propășirea asupra părăginirii.

Spre o astfel de muncă și chemare ne îndeamnă și preabunul nostru părinte, arhiepiscop și mitropolit în cartea povățuitoare și dătătoare de sfaturi, în care ne zice: „Fiule să ai pururea în vedere, că nu zidurile sau clădirile bisericești, ci poporul este adevărată biserica Domnului, după cum ne spune sf. Apostol Pavel zicând: Fraților, „voi sunteți biserica lui Dzeu“, căci de n'ar fi poporul, n'ar fi nici biserică, nici preoțime; să ai pururea în vedere, că preoția este așezată de Domnul tot numai pentru popor, ca prin învățături și prin sfintele Taine și liturgii, să-l conducă la binele vremelnic și la fericirea cea vecinică, și în fine să ai pururea în vedere, că atât soartea bisericei cât și a preoțimei este strâns legată de soartea poporului. Astfel dacă soartea poporului va fi bună, atunci bună va fi și soartea bisericei și a preoțimei, și din contră“. (Sfat. Arh. p. 4).

Azi avem o premenire cât de măricică în rândul conducătorilor sătești. Preoți, învățători tineri cu pregătiri corespunzătoare zilelor, ocupă locurile vechilor preoți și dascăli. Asupra muncii de apostolie a acestor oameni tineri, afară de unele îndrumări și chemări la muncă conștiențioase, găsindu-ne încă tot într'un timp de reformare, de transiție, nu s'a pronunțat până acum o sentință mai generală și mai hotărâtă. E drept că anul 1907, în jurul chemării preoțești a adus o discuție destul de vie. Dar deși se părea în început o deosebire de idei cât de măricică, ba chiar o ne'nțelegere, din focul lămuririlor date din partea unor persoane competente se ajunge la un înțeles, că dnul Goga în articolul „O deosebire“, după ce spune că „Noi vrem doftori pentru nevoile de cari ne prăpădim astăzi, vrem dascăli pentru prostia noastră, vrem apărători împotriva dușmanilor cari ne strigă la poartă... noi trebue să ne vindecăm unde ne doare...“ declară că „noi nu suntem nici decum împotriva unei serioase pregătiri teologice a preoțimei; dorim cu toții să se și dea aceasta în seminarii...“ (Op. cit. p. 74).

Ca sentința de judecată însă a prezentului și a viitorului asupra noastră să fie favorabilă, se cade să ne năzuim în numărul „talanților“ și în marginile „puterilor, cât se poate de mult să fim la culmea chemării, să fim apostoli adevărați, să ne silim a corespunde întru toate cerințelor vremii și greutății zilelor.

Și acestora numai așa vom putea corespunde, dacă pe lângă pregătirile gimnaziale și seminariale, ba chiar academice, nu vom pune cruce asupra cărților, ci deodată cu hrana zilnică a trupului, ne vom face judecători drepți, dând în toată ziua și sufletului ce i se cuvine, vom alerga după îndemnul arhieresc „din op în op, din carte în carte, precum aleargă albina din floare în floare, ca să ducă miere la societatea căre-i aparține“. (Sfat. Arh. p. 6.)

Dumnezeiasca slujbă a liturgiei precum și toate celelalte aparținătoare orânduelilor noastre rituale ne vom sili a le îndeplini cu toată dragostea și evlavia recerută. Nu vom înceta cu tot prilejul a mărturisi credința, a propovedui adevărul, a îmbia credincioșilor prin diferite cuvântări și prelegeri povața a tot feliul de învățături.

(Va urma).

Cronică pedagogică.

Cunoaşterea naturii ca problemă a şcoalei

de *G. Fl. Preşmereanu.*

Intre multele învinuiri ce i se aduc şcoalei de azi e şi aceea, că ea încă n'a ajuns în desvoltarea sa, ca să poată creşte pe elev pentru viaţa reală.

Ba putem susţinea, că dintre multele nesjunsuri, acesta este care răpeşte mai mult din meritul ei.

Ea a ajuns ce e drept până acolo, că în locul materiei moarte să propună intuitive, dară suntem încă departe de a vedea pe elev studiind viaţa, natura chiar la sânul aceleia.

Nu putem — ce e drept — să contestăm progresul faţă de trecut, când toate cunoştinţele se procurau din litera moartă a cărţii. Azi ca să ştim cele învăţate despre natură — caută şcoala a le ilustra şi întări prin intuiţie, prin tablouri proiecţiuni, diferite preparate etc. Cu aceasta însă şcoala nu şi-a rezolvat pe deplin problema.

Adevărata procedură ar fi, ca să ne întoarcem direct la sânul naturii, şi din aceasta să-şi procure elevul cunoştinţele despre viaţă din propriile sale păţănii. Astfel vom desvolta într'ânsul interes faţă de obiectele înconjurătoare, aducând pe elev până acolo, încât să ştie ceti ca într'o carte de pe obiectele ce i cad în lumea lui de simţuri.

Deşi destul de vechiu acest postulat în pedagogie, atât de mult fiind accentuat dela Rousseau încoace până la pedagogii moderni, totuşi nici azi şcoala nu voeşte să se lase de spiritul ei conservativ.

Dă o dovadă de superficialitate însă învăţătorul, care în credinţa că cruţă ceva timp şi osteneală în loc de a conduce pe elevi în liber, arătându-le în natură lucrurile tractate în lecţiile sale, îşi ia refugiu la diferite preparate.

Ţinând cont de postulatul accentuat de pedagogia modernă, că trebue să se educe pentru viaţa practică, precum şi de faptul, că adevăratul mod de agonisire al cunoştinţelor e numai acela, la care elevul ajunge prin propria sa activitate intuind obiectele la faţa locului, nu rămâne decât să introducem în şcoală un spirit mai practic, un mod de manifestare mai liber şi mai puţin controlat din partea educatorului.

Căci să nu scăpăm din vedere împrejurarea, că scopul instrucţiunii nu e numai agonisirea de cunoştinţe, ci un factor de căpetenie e şi modul de acuirare al acelora.

Ba putem afirma, că însăşi observarea lor, diferitele esperimentări sunt de mai mare preţ, şi de influinţa mai trainică, în ce priveşte valoarea lor educativă, decât înseşi resultatele dobândite.

Aşadară într'un sistem de educaţie nu trebue să ne preocupe resultatele aparente, din cari — durere — mulţi dintre crescătorii tinerimii chiar şi azi obicinuesc încă a-şi mai crea titluri de glorie, ci mai mult modul de aplicare practică, folosit de aceia în aplicarea cunoştinţelor, felul cum educatorul ştie să dea principiilor sale o aplicare înţeleaptă, şi întru cât ştie sădi teoriile sale în stratul realităţii practice aducându-le astfel la sigură înflorire.

In tendinţa noastră de a da o direcţie mai practică învăţământului, nu vom merge însă până la estrem.

Drept ilustrare a acestora, ca un clasic esemplu de a şti îmbina teoria, respective cunoştinţele teoretice, cu viaţa practică, voi cerca să dau câteva amănunte din activitatea celui mai vehement reformator în materie de pedagogie, din ziua de azi, Ludovic Gurlitt, care în tendinţa sa dusă la estrem de a combate rămăşiţele învechite ale şcoalei germane, luptând pentru introducerea unui spirit nou, care să înlocuiască sistemul învechit al acesteia, predică lăpădarea idealelor clasicităţii şi ori ce urmă de însufleţire pentru ideal.

El află de prisos, ca educatorul să-şi însuşească o cultură mai aleasă, având şcoala a creşte din individ nu mai mult decât un adevărat cetăţean de stat, un factor de preţ pe seama societăţii.

Departe de a ne putea identifica cu aceste vederi representate altcum şi de Pestalozzi (cu deosebire, că la el se afirmă mai bine sentimentul naţional şi modul de creştere social), vom insista a se da viitorilor învăţători o cultură cât mai solidă şi mai vastă.

E vrednică însă de amintit tendinţa lui de a elimina din şcoală ori ce urmă de dogmatism, care caută să sădească în suflet spiritul de ascezǎ, de desăvârşită abnegaţie de sine, în loc ca din natură, din creşterea elevului la sînul aceleia, unde el să şi simtă palpitările aceluia, să l facem pe acesta cunoscut cu Dzeu, cel pretutindenea de faţă. Pătruns este de convingerea nestrămutată, că în fiecare nou născut e sădită sămânţă perfecţiunii şi astfel îi este dată putinţa a se ridica până la treapta cea mai înaltă a nobleţei, întocmai ca şi Goethe, care zice: că faptul, că omul totuşi nu o poate ajunge aceasta, e de a se atribui ca vină numai şcoalei, care încătuşează generaţiile tinere cu tradiţiile sale conservative şi cari generaţii ar trebui făcute părtaşe de libertate, putându-şi aceste face liber cursul vieţii lor proprii.

Gurlitt proclamă aşadară revoluţie şi chiamă la luptă contra spiritului dominant al şcoalei de azi. Rupe, dărâmă, nimiceşte, cuprins de ură, pentru că iubirea faţă de tinerime i-o dictează aceasta.

Din păşirea lui energică şi plină de încredere în sine se întrevede voinţa de fer a germanului, care trăeşte cu postulatul de a cultiva simţul social şi a se educa pentru o viaţă de muncă.

In general aşadară nu se poate discuta valoarea peste tot practică a acestor învăţături.

Cu atât mai bucuros dară vom căuta să vedem ce efect au produs aceste vederi în cercul mai restrâns al familiei sale.

In direcţia aceasta ne serveşte cu îndrumări preţioase lucrarea sa întitulată: „Verkehr mit meinen Kindern“, dându-ne aceasta prilejul a ne convinge despre binefăcătoarea influinţă ce au esercitat o la vatra caldă a familiei sale.

Ne aflăm faţă în faţă cu casul acela, când teoria concade cu realitatea vieţii, când adecă un bun pedagog se dovedeşte totdeodată şi de un educator de model.

Sunt mult preţioase mărturisirile acestea ce le culegem din gura unui părinte, care neîncrezător în roadele educaţiei din şcoală, caută a înlocui şi suplini rolul acesteia, şi prin priceperea sa îi şi succede să ne dea un clasic esemplu despre acel „sine qua non“, prin care copilul se poate creşte spre a deveni un om complet, integru sufleteşte.

Aceste sfaturi ne dau în mână cheia de a pătrunde în taina puterii transformatoare şi educative a vieţii, un mijloc de preţ, pe care nu e permis să-l scăpăm din vedere.

Şi e de admirat spiritul ce stăpâneşte în relaţiunile familiare ale acestui bărbat, în vârtutea cărora fiecare membru deopotrivă se simte părtaş de libertate şi încălzit de razele dragostei familiare.

Aici nu e vorba de un tată, ce dispune absolutistic, şi nici de supunere oarbă din partea copilului, căci o voinţă comună dispune asupra tuturor.

Cu un cuvânt o viaţă familiară ideală formează legătura, în care fiecare membru trăeşte în prietinie cu celalalt.

Deja la etatea de 2 ani i se dă copilului ocasia să-şi încerce forţele la îndeplinirea unor lucruri, prin ceea ce i se dă teren a-şi desvolta facultăţile sale. Postulatul accentuat de Ellen Key de a se da copilului libertatea de lipsă, iar individualităţii lui atenţia cuvenită, îşi află aici o ideală aplicare.

Să nu dăm dar zor copilului cu lucrul, ci mai vârtos să-i dăm teren pentru îndeplinirea de fapte. Aşadar să se străruiască, ca acolo să-şi trăiască viaţa sa proprie, după gustul său individual.

Să se pună preţ mai mult pe desvoltarea simţului pipăitului încă înainte de a fi deprins la perceperea lucrurilor, cu văzul şi auzul. Şi aceasta să se facă după un sistem hotărât ştiut fiind, ce deprindere îndelungată se reclamă, până ce se consolidează deplin conceptele noastre despre frig, căldură, depărtare, suprafaţa şi forma obiectelor. Pe lângă aceea ştim şi cât de bucuros apucă copilul câte un lucru în mână, deci satisfacem prin aceasta unei necesităţi naturale. Altcum procedând, nu-i mirare dacă mai târziu va trebui să-l desvăţăm de o mulţime de apucături rele, ca ruperea, murdărirea obiectelor etc. Tot atâtea defecte ale unei educaţii neglijate.

Mai multă atenţie însoţită de iubire reclamă educaţia copilului cu începutul anului al 3-lea, când creerul începe a funcţiona conştient. Acum va începe părintele a-i desemna copilului pe hârtie lucrurile ce până aici a avut prilej să le cunoască prin intermedierea simţurilor, prin ceea ce pe lângă folosul instructiv, profitul moral ce isvoreşte din acestea, se procură şi o distracţie plăcută.

Prin presentare pe hârtie a lucrurilor şi întâmplărilor trecute, el îi reclamă în memorie amintirile spălăcite ale trecutului, limpezindu-le de negura uitării, bine trage în cumpănă apoi, de ce însemnătate morală este eternisarea unei fapte de binefacere îndeplinite de copil, ca miluirea unui cerşitor etc. (Va urma).

Dela sate.

Sfinţirea bisericii din Veţa, tractul Murăş Oşorheiului.

In comitatul Murăş-Turda la vre-o 12-15 chilometri spre răsărit dela M. Oşorheiu, se află vre-o 7 comune mici cu popu'aţia în mare parte încă românească, împrejmuite de Săcui. Pe această populaţie română, care cel puţin de un secol şi-a pierdut portul şi de vre-o jumătate de secol chiar şi cea mai mică urmă de cântări şi alte obiceiuri lumeşti străbune, remânându i abia graiul, — biserica o a mai păstrat (*unită* şi *neunită*) pentru neamul din care face parte.

Românii din aceste comune — în cea mai mare parte săraci — sunt apăsaţi de străini..., eară din partea neaoşilor Români din alte părţi nu sunt recunoscuţi de fraţi ai lor, ci trec de „Săcui“. Numai organele oficioase bisericeşti mai sunt, cari îi recunosc, îmbărbătează şi în cadrele legilor îi conduc şi sprijinesc.

Pe lângă toate acestea împrejurări nefavorabile, mai adaogând, că acest popor n'are nici idee de întinderea Românilor pe un teritor relativ destul de mare, de vaza de care se bucură şi de starea lor înaintată în cultură, politică şi pe alte terene, — de unde să se însufleţească tot mai mult, — zic pelângă toate acestea nu se lasă cu una cu două înghiţiţi de străini, cari ca bălaurii stau cu gurile căscate spre ei, ci precum se va vedea din cele următoare, răzămându-se în propriile puteri *şi în tăria de viaţă înăscută poporului român*, se luptă din resputeri pentru esistinţă.

Una dintre acestea mici comune, anume *Veţa* (care e curat românească) *numărând abia 45 familii şi fiind numai filia* la parohia gr.-or. Muşin, *işi susţine o şcoală confesională* cu edificiu corespunzător. Multe parohii cu de 2-ori, ori şi de 5 ori atâtea familii ar putea mult învăţa dela mica Veţă!

Această filie — fiindu-i vechea bisericuţă de bârne şi foarte slabă, încât nu s'a mai putut ţinea serviciu divin în ea, — şi-a mai încordat odată toate puterile şi strângând prin repartiţie bani, şi mai primind şi ceva ajutoare, — în toamna trecută *şi-a ridicat o modestă biserică* nouă din lemn şi cărămidă, *în preţ de 5-6000 coroane.* — Din acestia, 500 cor. a primit dela Preaveneratul Consistor arhidiecezan din Sibiiu, 200 cor. dela marele Vasile Stroescu, a cărui rază binefăcătoare şi până aci a ajuns, şi din colectă s'au adunat vre-o 3-400 cor., ear restul din sudoarea poporului.

La ridicarea acestei biserici afară de vrednicia poporului, mare parte din merit îi revine neobositului nostru şef tractual, dlui protopresbiter *Ştefan Russu* şi fostului parch acum adm. par. *Alexandru Borda*, sub a căror păstorire s'a început şi sfârşit edificarea. Asemenea recunoştinţă merită şi dl învăţător *Dumitru Solomon.*

Acest popor mic, zi de bucurie şi îndoită sărbătoare a avut în Dumineca după Botezul Domnului, când — la încredinţarea Escelenţei Sale a I. P. S. Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, — a sosit în mijlocul seu dl ppresbiter *Ştefan Russu*, încunjurat de preoţii Mihail Chibelean (fiul acestei filii) paroh în Berghia, Partenie Matei (fiu al materei Muşin) paroh în Coronca, şi Alexandru Borda, fost preot local acum adm. par., paroh în Egerseg, — spre a sfinţi noul locaş dumnezeesc.

La sunetul clopotelor, — deşi era ger cumplit, — tot poporul din loc şi mulţi din locuitorii români ai celor 7 sate vecine, fără deosebire de religie, s'au adunat înaintea bisericii, de unde în frunte cu preoţii îmbrăcaţi în odăjdii, au intrat în biserică. Apoi făcându-se sfinţirea apei şi rostindu-se rugăciunile prescrise, tot poporul earăş în sunetul clopotelor şi în frunte cu preoţii au încunjurat biserica.

După încunjurarea bisericii intrând cu toţii în biserică s'a servit sfta Liturgie, la finea căreia dl protopresbiter Ştefan Russu a ţinut o predică instructivă poporului, însufleţându-l pentru aşezămintele câştigate cu mari jertfe şi atât de scumpe sufletului nostru, pentru biserică şi şcoală, — şi îndemnându-l cu deosebire a trăi în pace şi bună'nţălegere. După predică miruindu-se şi stropindu-se cu apă sfinţită tot poporul, cu expresia adevăratei bucurii sufleteşti pe faţă, s'a depărtat fie-care la căminul seu. *P. M.*

*

Moartea unui învăţător bun.

Nemiloasa moarte a răpit earăşi din sinul învăţătorimei noastre gr.-or. în ziua de 24 Decemvrie 1911 pe un harnic învăţător: *Matei Alexandru*, din Cucerdea română, care a murit după o suferinţă de 3 zile, în etate 29 de ani, — lăsând în mare jale pe iubiţii săi părinţi şi frate.

Transportarea osemintelor lui din Cucerdea română în comuna sa natală Ilimbav s'a făcut în 26 Decemvrie 1911.

In ziua aceasta, des de dimineaţă, prin sunetul clopotelor dela ambele biserici s'a chemat şi s'a adunat poporul mic cu mare, spre a-i da reposatului ultimul prinos de recunoştinţă pentru zelul desvoltat în acea comună în decurs de un an şi jumătate.

Preotul localui Petru Sămărghiţan, însoţit de învăţătoriul gr.-cat. I. Pop, la plecare prin o cuvântare bine chibzuită a arătat pe scurt zelul ce l-a avut harnicul învăţător, luându-şi în numele decedatului ultimul adio dela şcoală, popor şi tinerime. Ear învăţătoriul gr.-cat. I Pop la graniţa hotarului şi-a luat adio dela comună şi învăţătorime, în numele adormitului în Domnul.

Osămintele sale au fost apoi transportate la gara din Ciupău, unde după cetirea rugăciunii funebrale sicriul a fost aşezat în vagon separat, spre a fi dus în comuna lui natală Ilimbav, unde s'a făcut apoi înmormântarea.

„Suflet bun şi nobil odihneştete în pace în pământul, din care ai fost luat“

Boiar, la 14 Ianuarie 1912.

E. Sămărghiţan

Crăciunul săracilor sibieni.

(Săracii Reuniunei meseriaşilor).

E al 13-lea an, de când Reuniunea meseriaşilor noştri sibieni implineşte cu mare zel mângăitoarea, dar nu totdeauna cea mai plăcută misiune de a aduna dela cei buni şi cu dare de mână, şi de a împărţi între cei lipsiţi. Cu plăcere constatăm că, de câţiva ani încoaci sarcina Reuniunei meseriaşilor de a sări în ajutorul săracilor noştri sibieni, s'a mai uşurat prin faptul, că daruri mai împărţesc, cu deosebire între şcolari, Reuniunea femeilor gr.-cat. sibiene şi corpul învăţătoresc al şcoalei centrale.

Salele Reuniunii, din acest prilej, s'au prefăcut în bogat magezin de vesminte, de albituri, încălţăminte, de pălării, de căciuli, de şaluri, de cozonaci, de rânişoare, smochine, prăjituri, cu un cuvânt de lucruri chiemate a încălzi inimile numeroşilor noştri săraci şi de a le aduce o mângăiere, o mică bucurie în preajma sărbătorilor Naşterei fiului lui Dumnezeu. Vineri, în 23 Decemvrie v., în preziua Naşterii, cu începere dela ora 2 d. a. şi până după ora 5 sara salele Reuniunii deschise au fost, primitoare au fost pentru cei prigoniţi de neagra mizerie

Prezidentul *Tordăşianu*, înainte de toate pune la inima săracilor să fie toată viaţa lor cu recunoştinţă faţă de Reuniunea meseriaşilor, care în lipsa unei societăţi anume alcătuite pentru a sări în ajutorul săracilor noştri, de 13 ani nu conteneşte de a bate la uşile şi de a cersi dela cei buni spre a da celor lipsiţi; să fie cu recunoştinţă faţă de Escelenţa Sa Dl Arhiepiscop şi Mitropolit I. *Meţianu*, totodată patronul Reuniunii, care n'o lipseşte în a sa creştinească lucrare, de binecuvântarea arhierească; să fie mulţumitori numeroşilor contribuitori, între cari scoate la iveală pe binefăcătorul meseriaşilor, pe dl Ioan *Vişa*, care an de an pune la dispoziţie câte 60 cor., pe elevii seminarului „Andreian“, pe elevele interne ale şcoalei „Asociaţiunii“, cari din banii lor de buzunar jertfesc pentru cei lipsiţi ai noştri.

Trecând la însaşi împărţirea darurilor, cu câte un rând de haine nouă complecte şi uniforme, anume croite, şi purtând pe gulerul rocului iniţialele cusute cu mătasă „R. S. R“, au fost împărtăşiţi 23 învăţăcei şi scolari, între cari învăţăceii Ioan Bîrlea, faur, fiu de ziler din Mogoş Micleşti, cu încă 7 fraţi! Romus Cotruş, lăcătuş, fiu de preot sărman, cu încă 8 fraţi; Ioan Mureşan, pietrar, orfan de tată, mamăsa zileriţă, cu încă 2 copii, Ioan Bandrofean, pantofar, orfan de părinţi, cu încă 2 fraţi, pe cari i îngrijeşte buna lor, zileriţă; Ioan Peanaru, faur, fiu de ziler din Răhău, mai având 4 fraţi; Vasile Săcuiu, pantofar, fiu de econom scăpătat din Răşinari, cu încă 8 copii; Traian Dură, lăcătuş, orfan de tată din Deal şi încă cu 4 fraţi; Alexandru Gavrilă, pantofar, orfan de tată din Lisa, cu încă 4 fraţi; Romulus Morariu, lăcătuş, fiu de învăţător din Saschiz, tatăl răposat; Nic. Şoşoştanu, pantofar din Ruşi, cu încă 4 fraţi; Vasile David, pantofar din Avrig cu încă 4 fraţi; Nicolau Ursu, lăcătuş în Ocna, originar din Uioara, orfan de tată cu încă 4 frați etc. 6 elevi ai școalei centrale au fost dăruiți și ei cu câte un rând de haine nouă. Numărul celor împărtășiți cu câte un roc, cu câte o pălărie, cu cioareci, cu pantaloni, rocuri, căciuli, cu paltoane de earnă, pardesiuri, cu rochii, cu stofe de haine femeești, trece peste 150. La fine dl Tordășianu apelează la cei împărtășiți să țină în curățenie darurile primite, să fie cu alipire către biserică și neam, ear când Dzeu le va ajuta și lor, să fie și ei la rândul lor darnici față de cei mai lipsiți ca ei. Lacrimile vărsate de săracii noștri, serviască drept cea mai înaltă recompenză pentru toți aceia, cari posibilă au făcut împlinirea acestei datorințe creștinești, bine plăcute oamenilor și lui Dumnezeu".

„Dzeu vede".

NOUTĂȚI.

In memoria moștenitorului de tron Rudolf. Mâne Marți, în 30 Ianuarie, fiind ziua aniversară a morții arhiducelui Rudolf, se va oficia serviciu divin în Schönbrunn, Meyerling și în biserica capuținilor din Viena. La serviciul divin din Schönbrunn va lua parte și Maiestatea Sa domnitorul nostru.

*

† Miron Călinescu. In Cernăuți a decedat Sâmbătă Arhimandritul *Miron Călinescu*, în etate de 75 ani. Decedatul a avut un rol de frunte în mișcarea culturală națională a fraților noștri din Bucovina, și a muncit cu multă pricepere și abnegațiune la deșteptarea poporului român bucovinean din letargie și mai ales la scăparea lui din ghiarele rutenismului. A fost profesor la facultatea teologică a universității din Cernăuț, care la anul 1911 l'a propus, iar Monarhul l'a numit *doctor onorific* al acestei universități. A representat în mai multe rânduri cu demnitate consistoriul bisericesc din Bucovina în dietă și ca cel mai înalt în rang după Mitropolitul, era considerat de succesor al acestuia în scaunul mitropolitan. Inmormântarea i s'a făcut Marți, prin I. P. S. Sa, Mitropolitul *Dr. Repta*, asistat de 12 preoți și 4 diaconi. Vorbirea funebrală a rostit o dl Dr. Ipolit Tarnavschi în catedrală, iar la cimiter consilieriul consistorial Dionisiu caval. de Bejan. In veci amintirea lui!

*

Congregație. Pe 5 Februarie n. c. e convocată adunarea generală ordinară de earnă a comitetului municipal al comitatului Sibiiu. Se va ținea la orele 9 dimineața, în sala mare a casei comitatense. La ordinea zilei sunt puse 147 obiecte de diferită natură.

*

Conferența contelui Apponyi. Joi sara în 25 Ianuarie a ținut contele Apponyi o conferență în Viena la Reuniunea pentru cultura poporului. Subiectul conferenței era: „Amintiri din activitatea mea parlamentară de 40 de ani". Indată ce contele Apponyi a început să vorbească, s'a produs o sgomotoasă demonstrație împotriva oratorului. Studenți germani și români strigau: Jos cu Apponyi, rușine, jos cu legea școlară, trăiască Austria! — Câtva timp contele n'a ajuns la cuvânt. Comisarul poliției în sfârșit a făcut liniște. La sfârșitul conferenței s'a repetat demonstrația.

*

Cursuri poporale. Se scrie din Cernăuț, că profesorul universitar, dl Dr. S. Pușcariu, va ținea în lunile acestea câteva cursuri poporale din istoria literaturii române într'una din salele universității cernăuțene.

*

Convocarea Reichstagului. Noul Reichstag al Germaniei este convocat pe ziua de 7 Februarie 1912. Din alegerile, acum terminate, partidul social-democrat a ieșit, ca număr, cel mai puternic în parlamentul german, — partidul are 111 mandate.

*

Casă națională. Cultur-egyletul din Cluj are de gând a clădi în Sebeșul săsesc o casă națională, — ci că pentru a respândi sentimente patriotice între nemaghiari.

*

In urma viziunilor. Ioan *Novák*, locuitor într'o comună de lângă Nyiregyháza, și-a omorât în anul trecut pe frate-său. Curtea cu jurați l-a achitat, din motiv că omorul a fost săvârșit din nebăgare de seamă. Ucigașul fără voie, din ceasul în care și-a omorât fratele, n'a mai avut zi bună. Avea necontenit viziuni: i se părea că vede înaintea lui cadavrul plin de sânge. In sfârșit, viziunile l-au copleșit atât de intensiv, încât nenorocitul ca să scape s'a împușcat.

*

Pregătiri pentru alegere. Dela alegerea lui *Fallières* de președinte al republicei franceze se împlinesc în luna aceasta 6 ani. Deși Fallières mai are un an întreg de magistratură, totuși în Franța se fac pregătiri de pe acum pentru alegerea viitorului președinte al republicei.

*

Condamnat la moarte. Curtea cu jurați din Mișcolț osândise la moarte pe Eduard *Regula*, care în vara trecută a ucis familia cârciumarului Czeiszler. Curia regească a respins zilele acestea apelul lui Regula și a confirmat sentența tribunalului din Mișcolț.

*

Tren peste mare. In Newyork s'a inaugurat zilele acestea calea ferată, care leagă Key-West de Florida. Calea ferată are o lungime de 200 chilometri, din cari 120 de chilometri trec deasupra mării pe poduri clădite cu multă artă. Podurile se întind dela o insulă la alta. Construirea interesantei linii ferate a durat șase ani și a costat sume urieșe.

*

Patinori de profesiune. O tineră damă, cunoscută în Germania ca artistă în patinat, a deschis în St. Moritz din Engadin (Elveția) o școală, unde se dă instrucțiune în arta patinatului. In Davos și St. Moritz petrec adese dame engleze și americane, care plătesc orice taxă pentru a învăța patinatul artistic. Un cunoscut măestru suedez, care trăește în Elveția, primește câte 20 de franci pe un ceas de instrucțiune în arta aceasta; măestrii mai puțin cunoscuți câștigă ușor cam 5 franci de oră. Patinorii de profesiune, fără prea mare trudă, își fac zilnic frumoase venite.

*

Câne îngropat de viu. Un ziar belgian scrie, că în Groenlanda este lățit obiceiul de a îngropa un câne viu în acelaș mormânt, în care se îngroapă copilul mort. Obiceiul barbar se întemeiează pe o superstițiune. Groenlandezii adecă sunt de credință, că micul mort lipsit de învățătura vieții are trebuință de a fi condus pe ceealaltă lume de un animal deștept, cum este cânele. In timpul mai nou s'a pornit o mișcare pentru stârpirea neomenosului obicei.

*

Producțiunea aurului. In anul trecut 1911 producțiunea aurului din toată lumea face 94 milioane funți sterling, sau cam 2272 milioane de coroane. A crescut producțiunea aurului în Africa de sud; a scăzut în Australia, India și Rusia.

*

Export de mere. Din comitatul Solnoc Dobâca s'au exportat în toamna trecută 396 vagoane de mere iernatice, mai ales din Iclod, Gherla, Dej, Reteag, Ileandamare, Surduc ș. a. comune.

*

Revistă interesantă. In Bruxela apare o revistă sub titlul *„Le monde"*. Publicațiunea are de scop a reproduce în traducere franțuzească articole importante, care apar în revistele diferitelor țări și popoare.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu", au mai dăruit: Ioan Dușe, croitor, soția sa Elena n. Buzdughină și copila lor Olivia, în amintirea fiicei resp. surioarei răposate Silvia, 1 cor.; Achim Oancea, învățăcel faur, 30 bani; Ioan Birlea, învățăcel faur, 20 bani; Teodor Popa, învățăcel cismar, 50 bani; Nicolae Șoroștenean înv. pantof. 40 bani și Vic. Tordășianu prezident, 10 bani.

*

Obiceiuri din China. Cu ocasiunea mișcărilor revoluționare din China de astăzi, scriitorul francez Charles *Pellit*, care a trăit multă vreme în partea locului, a scris o serie de articole cuprinzătoare de observări asupra oamenilor rasei galbene. Chinezii, scrie francezul, au o pronunțată iubire pentru copii. Ei nu cunosc însă patima iubirii dintre sexe. Iubirea aceasta o lasă pe seama europenilor, „a dracilor albi", de care își bat joc și-i desprețuesc. Căsătoria o pun la cale esclusiv părinții mirilor; mirele și mireasa abia la cununie se văd pentru întâiaș dată. O femee măritată își părăsește foarte rar casa; ea stă mereu în apropierea copiilor săi. In cele mai multe casuri poartă mare respect pentru bărbat; adeseori femeea, dacă îi moare soțul, se sinucide. Pentru asemenea faptă se așează deasupra mormântului ei, drept răsplată, un arc de triumf. Femeea chineză, deși trăește numai pentru bărbatul său, totuși nu este lipsită de cochetărie. Ii plac foarte mult, ca și europenelor, hainele frumoase și juvaerele. Este în deosebi mândră pentru micimea picioarelor sale, numite în limba poeților din China *roze de aur*.

*

Arhiducele Iosif operat. Arhiducele Iosif a fost supus zilele trecute operațiunei apendicitei. Medicii, cari au săvârșit operația, au constatat, că numai câteva ore dacă mai întârzia operația, ea să fâcea prea târziu. Arhiducele se simte mai bine după operațiunea, care a isbutit pe deplin, dar primejdia încă tot nu e delăturată. Se speră însă, că boala va fi învinsă.

*

Mulțămită. Se aduce și pe aceasta cale mulțămită marelui mecenat român, domnului *Vasilie de Stroescu*, care a binevoit a dărui suma de 500 cor. bisericei gr. ort. din Răchita, protop. Sebeșului, spre scopuri școlare. *Comitetul parohial.*

*

Reuniunea femeilor române din Sibiiu a primit pe sama școalei pentru economia și industria de casă dela doamna Prassa, soție de major, 20 cor. și dela domnul Ioan Suciu, econom în Criș, 10 cor.

*

Pentru școală. Comitetul parohial gr.-ort. român din Mogoș-Mămăligani (tractul Lupșa) să află plăcut îndemnat a aduce și pe aceasta cale cele mai sincere mulțămiri binefăcătorilor cari au dat ajutor pentru zidirea școalei din Mogoș-Mămăligani indeosebi D-nilor: Primăria comunală din Galați (România) 188 cor; Constantin Morariu paroh în Pătrăuț pe Suceava (Bucovina) 41.80 cor. Tache Ionescu șeful partid. democrat (București) 20 cor. Constantin Damian protopop în Bereczk 4 cor. 33 f. Ioan Manovici paroh în Retisdorf cu lista Nr. 635 6 cor. Ioan David paroh în Vârtop cu lista Nr. 134 2 cor. 80 f. Dumnezeu să le răsplătească. In acest fel avem bună nădejde a putea zidi iubiților noștri copii de moți din aceasta comună din creerii Munților apuseni mult dorita școală. In numele comitetului parohial: *Vasile David*, paroh gr.-or.

*

Ziarist milionar. Din Londra se anunță că ziaristul englez *Labouchère*, care a murit nu de mult în Firenze, a lăsat o avere în valoare de peste 50 milioane de cor. Averea sa o moștenește o fiică și mai mulți nepoți. Statul englez primește din moștenirea aceasta aproape zece milioane de coroane, sub titlul de dare pentru ereditate și alte taxe.

*

Doine și cântece românești, pentru voce și pian, de Dr. *Iustin Cl. Jugă*. Prețul 2 cor 50 fil. Pentru România 3 lei. Se pot comanda la autor în Budapesta, IV. Sütő ut 6. Conținutul e următoriul: 1. Mânce-te bade, amarul. 2. Vai, vai, vai, inimă vai. 3. Duce-m'aș, cu luna'n nor. 4. Lungu-i drumul Clujului. 5. Mor Mărie, mor. 6. Oameni fără mintea toată și 7. Zădărnicie.

Curs pentru pantofari și cismari.

La școala de specialitate a pantofarilor din Sibiiu se va ținea pentru pantofarii și cismarii din provincie (cu locuința afară de din Sibiiu) un curs de 5 luni care se începe la 5 Februarie n. 1912 și se termină la sfârșitul lui Iunie n. c. Instrucția, care se dă de tot gratuit, ține zilnic dela ora 7—12 a. m. și dela 2—6 după amiazi.

Se predau următoarele obiecte: 1. cunoștințe pregătitoare din geometrie și aritmetică, încât acestea se recer la facerea desemnurilor de model, 2. studiu asupra piciorului, asupra materialului de lucru și despre luarea măsurii, și 3. purtarea contabilității industriale.

Hârtia pentru desemn și hârtia groasă (Pappendeckel), hârtia de scris și recvizitele de scris cum și cărțile de lipsă, se pun la dispoziție de către școală în mod gratuit; tot asemenea se pune la dispoziție locuință și pat gratuit. Afară de aceste favoruri, direcțiunea școalei împarte și câteva ajutoare între acei frecventanți născuți în Transilvania și fiind de confesiunea ortodoxă orientală, cari vor da dovezi de hărnicie și se vor distinge.

La sfârșitul cursului participanții primesc atestate de frecventare.

Toți acei măestri și calfe, cari doresc să iee parte la curs, să-și înainteze rugările scrise cu mâna proprie, fără zăbavă la directorul Schuster Martin în Sibiiu, strada Sag Nr. 29.

Atragem și din parte-ne luarea aminte asupra acestui curs.

Sibiiu, 23 Ianuarin n. 1912.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu".

Vic. Tordășianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

Cărți și reviste.

Calendarul dela Cluj pe anul visect 1912, redactat de *Valentin Drăganu*. Cluj, tip. „Carmen", Petru P. Bariț. Prețul 20 fileri.

*

Candela, foaie bisericească literară, nr. 1 din 1 Ianuarie 1912 cuprinde: Discurs de inaugurare, de Dr. Ștefan Saghin. Exodul, de Dr. V. Tarnavschi. Pastoralele episcopilor noștri, de Cr. L. Gherman. Predică poporală de Dr. L. Gherman. Text rusesc. Comunicări. Cronică. — Abonamentul 8 cor. pe an, 4 cor. pe jumătate de an. Administrația: Cernăuț, str. Baltinester 8.

Teatru.

Astăzi, Luni, în beneficiul cântăreței *Soo Leffler*, se dă opereta *„Polnische Wirtshaft"*, iar mâne Marți, opereta *„Zigeunerbaron"*.

Din public.+)

Mulțămită publică.

Cu ocasiunea jubileului de 40 ani al societății acad. „România Jună" din Viena, au incurs din toate părțile locuite de Români donațiuni foarte valoroase. Satisfacem unei datorinți plăcute, aducând pe calea aceasta prea onoraților noștri donatori mulțumitele noastre cele mai calde și profunde, publicând totodată listă donatorilor.

Dna Elena A. Popovici (care totodată a figurat ca patroneasă) 300 cor. Dna Sevastia P. Carp, Dl propr. mare Sava Șomanescu, Dl propr. mare Iancu cav. de Flondor împreună cu soția, Institutul de credit și de economii „Victoria" din Arad, cu câte 200 cor. Excelența Sa Mitropolitul Dl Vladimir de Repta, Dl Dr. Nicolae Oncu cu soția, Dl Constantin de Stériu, Excelența Sa Dl Titu Maiorescu, Dl Colonel Herbay cu soția, Dl ministru Nicu Filipescu, dl Tache Ionescu, consul gen. al României Dl Hans de Reitzes, dl consilier de secție Teofil Gramatovici cu soția, Excelența Sa Mitropolitul Ioan Mețianu, dna Maria P. Cosma, dl P. Cosma, dl prof. Vasile Goldiș cu soția, dl deputat Dr. Teodor Mihali cu soția cu câte 100 cor., dl Gh. B. Pop, dl Sterie Ciurcu dl Dr. Lazar Popovici cu soția, dl Dr. George Dobrin advocat, dl Dr. Iosif de Turcu, dl Dr. Marius Sturza cu soția, dl Dr. Emanuil Doctor, dl Caius Pop, dl Dr. Ioan Cuparescu cu soția, dl Dr. Stefan C. Pop, dl Zosim Chirtop cu câte 50 cor. dl S. Negruzzi, dl Dr. Mihaiu Popovici, Excelența Sa ministru plenipotențiar al României dl Mavrocordato, dl general Lupu cu soția cu câte 40 cor. Excelența Sa dl ministru președinte contele de Stürgh, dna Ana Filip cu câte 30 cor. dl Dr. Bodea 25 cor. Prea Cuviosia Sa Arhimandritul Mitrofor Ghideon G. Balmoș, Episcopul Popp, consilier aulic prof. Dr. Euseb Popovici, dna Elena Hosszu Longhir, dl ing. Aurel Țurcan, Prea Cuviosia Sa Arhimandrit Teofil Patraș, dna P. Weinelt, dl M. Moldovan dl cons. aul. prof. Dr. Emilian Voiutschi, P. C. Sa Filaret Muste, dna E. Fritsch, dl Dr. Teofil Böndevschi advocat, dl Dr. Vasile Bianu, dl secr. de leg. I. Carp, dl Dr. Albu, dl deputat Dr. Alexandru Vaida-Voevod cu soția, dl Dr. Caius Brediceanu, Mitropolitul Dr. Mihali de Apșa, președintele poliției din Viena dl Brzezowsky, prof. univ. Dr. Dimitrie Onciul cu câte 20 cor. dl Dr. Brăileanu, Institutul de credit și de economii „Economul" cu câte 15 cor., dl Pavel Boldea, dl notar Stefan de Miculi, dl inspector superior în ministerial căilor ferate Iancu Balmoș, dl Dr. Victor Tordășianu, dna Eufrosina Cârstiu, direcția de finanțe din Cernăuți, funcționarii dela institutul de credit și de economii „Timișana", dl Seleșianu, dna Virano, dl Dr. V. Meșter, dl Pamfil Dan, dna Preker, rectorul univ. din Jași dl Dr. George Bogdan cu soția, dl col. loc. Trailovici, consul Arnold, Inst. de credit și de economi Arieșana cu câte 10 cor. dl capitan Moga 7 cor., dl Florian Cocian 7 cor. dl consilier școlar Dr. Animpodist Dașchevici 6 cor., dl ing. Soraba, dl Dr. Emilian Slușanschi, dl locot. Ovid Cernea, dl Tr. Gomboș, dl Henry Iackson, dl Diamandi Steriu, dl Dr. Moldovan, dl Dr. Drăgan dl Dr. Petric, dl Dr. Rusu, dl Dr. Morariu, dl Dr. Nemet, dl Dr. T. Sanciuc, P. C. S. I. Cimponeriu dl dir. sem. Dr. E. R. Roșca cu câte 5 cor.

Pentru România Jună:

Alexie Voiutschi
președinte.

George Pridie
secretar de externe.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 526/1911. (8) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă neputinciosul paroh George Popoviciu din comuna bis. de cl. III **Vălcelele-bune**, protopresbiteratul Hațegului, se escrie prin aceasta pe baza rezoluțiunei Preaveneratului Conzistoriu arh. din 20 Decemvrie a. c. Nr. 14.697 Bis./1911 concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Jumătate venitul dela serviciile dumnezeiești, ce le va săvârși cu știrea și învoirea parohului, precum și 1/3 parte din adău.

Doritorii de a competa la acest post, sunt poftiți a-și înainta cererile concursuale instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, având a-se prezenta în comună spre a face cunoștință cu poporul, iar la biserică a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Hațeg, în 12/25 Decemvrie 1941.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Licitație.

Se aduce la cunoștință publică, licitarea **crâșmei comunale** din **Alămor**, sub edificiul nou din mijlocul comunei, constătătoare din 3 odăi și 2 pivnițe, ce se va ținea la **10 Februarie 1912 st. n.**

Prețul de strigare **1200 coroane**. Vadiu 10%. Condițiile de strigare se pot privi în cancelaria notarială din loc.

Primăria comunală:

(10) 1—1 **Niculae Vasiu**
primar.

Un armăsar negru

cu certificat, este de vânzare.

Doritorii au a se adresa la dl **Bock Martin**, proprietar **Șura-mică**, p. u. **Sibiiu**. (11) 1—1

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(440) 10—10 (Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITY

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 26—52

Se află pretutindenea.

Ad. Nr. pp. 1203/1911. (3) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a II-a, **Mănăștur ul român** cu prediul **Rișca**, devenit vacant prin moartea fostului paroh, prin aceasta se deschide concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea ajutoriului de stat.

Coucurenții au aș înainta suplicele provăzute cu documentele recerute subsemnatului până la terminul susindicat, și a se prezenta la biserică în vre-o zi de Duminecă sau sărbătoare, spre a fi cunoscut poporului.

Cluj, 2 Ianuarie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

A apărut și se află de vânzare la „Librăria Archidiecezană“ următoarele călindare:

Almanachul scriitorilor dela noi, anul I. Prețul 1.60 porto 20 fil.

Călendarul Lumea ilustrată, anul al unsprezecelea. Prețul 1.50 porto 20 fil.

Călendarul Național, anul al șaselea. Prețul 40 fil. porto 10 fil

Călendarul „Minervei“ anul al patrusprezecelea. Prețul 1.25, porto 20 fil.

Călendarul Poporului anul douăzeci și șapte. Prețul 40 fil. porto 10 fil.

Călendarul Poporului Român anul al zecelea iubilar. Prețul 40 fil. porto 10 fil.

Călendarul Amicul Soldatului. Călindar pentru toate persoanele cari aparțin armatei: soldați activi, rezerviști, honvezi, glotași, veterinari și prietini ai armatei. Prețul Cor. 1.— porto 20 fil.

Prietinul cel bun, Călindar ilustrat pentru toți cari fac parte din armată și sunt prietini ai soldatului. Prețul 60 fil., porto 10 fil.

Călendar pentru casa creștinului. Prețul 40 fil., porto 10 fil.

Călendarul umoristic și ilustrat. Prețul 40 fil., porto 10 fil.

Cărți noi apărute:

Din cărțile sfinte. ***Proverbele lui Solomon.*** Prețul 25 fil., porto 5 fil.

Predicătorul de econ. Ioan P. Țincoca, protoiereu al județului Iași. Volumul I. Predici duminecale. Prețul cor. 1.20 porto 20 fil.

Nu din partea aceea sau ***datorie de episcop*** de preotul Gr. G. Petrov. Poveste, traducere din rusește de Stefan Gr. Berechet. Prețul 50 fil., porto 5 fil.

Vieața femeilor în trecutul românesc de N. Iorga. (Poate fi întrebuințată și ca o carte de cetire și studiu pentru școlile de fete) Prețul Cor. 1·75 porto 10 fil.

Oameni cari au fost. Amintiri și Comemorări de N. Iorga. Prețul Cor. 3.— porto 30 fil.

I. Codru Drăgușanu: ***Călătoriile unui Român ardelean în țară și în străinătate (1835—44)*** „peregrinul transilvan“. Ediție prefăcută în stilul literar de astăzi de Constantin Onciu, tipograf, cu o prefață de N. Iorga. Prețul Cor. 1·50 porto 20 fil.

Invățământul despre natură în școala primară de Apostol D. Culea, institutor. Prețul Cor. 3·50 porto 30 fil.

„Asociațiunea“ noastră. ***I. Serbările dela Sibiiu*** (1905). și ***II. Serbările dela Blaj*** (1911), de un observator. Prețul Cor. 1.— porto 5 fil.

Blajul. Scurte notițe informative de Dr. Ioan Rațiu. Prețul 80 fil. porto 10 fil.

Știi românește? Câteva observări asupra limbii cum se scrie în vremea de față de Ion Gorun. Prețul Cor. 1·35 porto 10 fil.

La masa calicului. Nuvele și schițe de Caton Theodorian. Prețul Cor. 1·50 porto 10 fil.

Scenete și fantazii de E. Lovinescu. Prețul Cor. 1·50 porto 10 fil.

Liniște. Trubadurul. Stăpânia odată. De Delavrancea. Prețul Cor. 2·50 porto 20 fil.

Raze de lumină de Cesar P. Oardă. Prețul Cor. 2.— porto 10 fil.

Nr. 1. Biblioteca „Flacăra“. ***Furiile amorului*** Amintirile princesei Elena Racoviță. Prețul 90 fil. porto 5 fil.

Din cele trecute vremi. Insemnări despre începuturile graiului culturii și literaturii neamului românesc de Virgil Onițiu. Prețul Cor. 2.— porto 20 fil.

„INSOȚIREA DE CREDIT DIN RIUȘOR“.

Convocare.

Membrii „Insoțirei de credit din Riușor“ prin aceasta se convoacă la

I-a adunare generală ordinară,

care se va ținea **Joi în 15 Februarie st. n.**, la 2 ore p. m.

Ordinea de zi:

1. Constituirea adunărei.
2. Raportul direcțiunei și comitetului de supraveghiare despre gestiunea anului 1911.
3. Darea absolutoriului și hotărâre asupra profitului realizat.
4. Hotărâri în chestia cvotelor de membru, împrumuturilor de Cont Curent, escontului și depunerilor.
5. Eventuale propuneri.

Rîușor, în 23 Ianuarie 1912.

(9) 1—1 **Direcțiunea.**

„REUSORI HITELSZÖVETKEZET“.

Meghivó.

A „Reusori hitelszövetkezet“ tagjai az **1912 évi február 15 én** dél után 2 orakor tartandó

I-ső rendes közgyülésre,

ezennel meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. A közgyülés megalakulása.
2. Az igazgató ág és felügyelőbizóttság 1911 évröl szoló jelentése.
3. A felmentvény megadása és a tiszta nyereség fölötti határozathozatala.
4. A tagsági dijak, Folyó-számla hitélek, vált adosságok és betétek tárgyában hozandó határozatok
5. Esetleges inditványok.

Reusoron, 1912 évi január hó 23-án.

Az igazgatóság.

Contul bilanț cu 31 Decemvrie 1911.

Activa — Vagyon. Mérleg számla 1911. Dec. hó 31-ével **Pasiva — Teher.**

	K f		K f
Cassa în numerar — Pésztári készlet	76·38	Capital de cvote incurs — Befolyt alaptőke	690·—
Escont — Leszámitolt váltók	17,210·—	Depuneri spre fructificare — Kamatozó betétek	1,388·70
Spese de fond. — Alapitási költségek	299·61	Cont-Curent — Folyó-számla	15 000 —
Mobiliar — Felszerelés	293·47	Interese transitoare — Átmeneti kamatok	381 12
		Profit curat — Tiszta nyereség	419 64
	17,879·46		17,879·46

Contul perdere și profit.

Spese — Kiadás. Veszteség és nyereség számla. **Venite — Bevételek.**

	K f		K f
Interese de depuneri — Betéti kam.	25 31	Interese de escont — Kamatok	848 40
Interese de Cont-Curent — Folyó számla kamat	356 —	Proviziune — Provizió	83·28
Spese — Költségek	16·—		
Porto — Porto	3·90		
Dare de 10% după int. de dep. — 10% Betéti kamatadó	2·53		
Amortizări — Törlesztések	108·10		
Profit curat — Tiszta nyereség	419 84		
	931·68		931·68

Rîușor, în 31 Decemvrie 1911. — Reusoron, 1911 évi december 31-én.

Direcțiunea: — Az igazgatóság:

Vincențiu Grama m. p., preș elnök **Samoilă Dîmboiu** m. p., cassar-pénztár.
Constantin Pică m. p. **Iuon I Pică** m. p. **Iuon E. Comșulea** m p. **Constantin G. Pică** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere examinând conturile de mai sus le-am aflat în consonanță cu registrele Insoțirei. — Alólirótt felügyelő bizóttság a fenntebbi számlákat a Szövetkezet üzleti könyveivel mindenben megegyezőknek találta.

Iuon Pică m. p., preș.-elnök. **Ilie Pică** m p. **Vichente Marcu** m p. **Gerasim Pică** m. p.
Ilarie Bărdașiu mp. **Necolae Toader Roșca** mp. **Valeriu Dîmboiu** mp. **Aftanase Comșulea** mp.

Români! Replantați viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniți firmele românești, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul“,

însoțire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică

„Mugurul“,

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 15—

trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!

La cerere prețcurent și instrucțiuni gratis și franco!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit!

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 19 Ianuarie (1 Februarie) 1912. Nr. 7

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Disolvarea dietei croate.

Sibiiu, 31 Ianuarie n.

Chestia disolvării dietei croate e cu mult mai însemnată, decât se fie de ajuns numai o simplă înregistrare a ei, în câteva şire, cum s'a făcut în numărul trecut al ziarului nostru. De aceea ne vedem îndemnaţi a reveni asupra ei.

Intâi de toate avem să facem constatarea, că nici nu s'a aşteptat întrunirea dietei, în ziua pe care era ea convocată prin rescript regal, adecă 7 Februarie n. c. ca în faţa ei să se facă disolvarea, cum e obiceiul, ci noul ban al Croaţiei imediat cum a primit rescriptul de disolvare l-a publicat în monitorul oficial din Agram, şi astfel disolvarea s'a efectuit numai decât după publicare, deci Sâmbătă, săptămâna trecută.

Din momentul publicării rescriptului de disolvare deputaţii cari fuseseră aleşi pentru dieta croată şi-au perdut mandatele şi dreptul de imunitate.

Lucrurile s'au întâmplat astfel din două motive. Era temere, că dacă se aşteaptă întrunirea dietei, aceasta ori va împedeca pe ban să comunice rescriptul de disolvare, ori va face un pas şi mai însemnat, va aduce hotărâre, că se desface cu totul din legăturile pe cari le are acum cu Ungaria şi-şi decretează independenţa desăvârşită. Şi din una şi din ceealaltă făptuire a dietei croate să puteau naşte urmări şi complicaţiuni grave, cari au fost evitate şi împedecate prin disolvarea dietei pe calea pe care ea a fost disolvată.

Motivul mărturisit din parte oficială al disolvării dietei croate e însă altul: lipsa de garanţie, că ea va fi capabilă de muncă, în urma programelor esagerate politice ale partidelor representate în dietă.

Rescriptul de disolvare adresat banului sună astfel:

„Iubitul nostru credincios! La propunerea Dtale disolvăm dieta iubitelor noastre regate Croaţia, Slavonia şi Dalmaţia, pe care prin rescriptul nostru regal din 15 Ianuarie 1912 am aflat de bine a o convoca pe 7 Februarie 1912, şi te împuternicim, pe temeiul dreptului nostru regal, ca solia aceasta a noastră să o aduci la cunoştinţă publică. Totodată te împuternicim, să puni terminul alegerilor pentru dieta viitoare, în înţelesul legii, iar cu privire la convocarea noului parlament să ne faci la timpul seu propunere potrivită. Către care de altcum am remas cu plină graţie regească, în Viena, 25 Ianuarie 1912. Francisc Iosif m. p. Khuen-Héderváry m. p. Cuvaj m. p.“

Iar rescriptul de disolvare, adresat deputaţilor şi magnaţilor din dieta croată, sună astfel:

„Noi, Francisc Iosif I, Impărat al Austriei, rege al Boemiei, etc. rege apostolic al Ungariei, trimitem salutarea noastră regală magnaţilor şi deputaţilor din regatul Croaţia, Slavonia şi Dalmaţia. Dieta regatelor Croaţia, Slavonia şi Dalmaţia, pe care cu rescriptul nostru regesc din 15 Ianuarie 1912 am convocat'o pe 7 Februarie 1912, după ce nu ni se oferă nici o speranţă, că ea va avea o muncă rodnică, în urma formaţiunei partidelor: am aflat de bine a o disolva prin aceasta, pe baza art. de lege II din 1870. §-ul 3, care sună despre organizarea dietei regatelor Croaţia, Slavonia şi Dalmaţia. Către cari de altcum remânem plăcut inclinaţi cu graţie regească. Dat în Viena, la 25 Ianuarie 1912. Francisc Iosif m. p. Khuen-Héderváry m. p. Cuvaj m. p.“

Natural, că disolvarea dietei croate, prin rescript regesc, a provocat mare sensaţie în Zagreb, capitala Croaţiei, şi pretutindenea în celelalte oraşe ale regatului croat. Şi mai mare sensaţie a provocat apoi faptul, că s'a început goană adevărată în contra fruntaşilor unor partide opoziţionale din dieta croată, imediat cum le-a încetat dreptul de imunitate. Astfel pe unul, cu numele *Radici*, l'a arestat poliţia numai decât, pe motivul, că are mai multe procese penale, unele terminate, altele în curgere, iar pe altul, *Prebicevici*, l'a dat în judecată, şi încă Duminecă a trebuit să se presinte de urgenţă la procuratură, pentru a fi ascultat. Cel dintâi e şeful partidului poporal din Croaţia, celalalt şeful partidului independent sârbesc.

Probabil, că pe calea aceasta vrea noul ban al Croaţiei să intimideze lumea, să o influinţeze şi să o facă să fie la alegerile viitoare, — cari se vor face în luna Martie, — mai binevoitoare faţă de stăpânire, şi se i dee *ei* o majoritate parlamentară, nu oposiţiei. Dar esemple sunt destule, că pe calea aceasta, prin terorisări, intimidări şi intemniţări, se ajunge la resultat tocmai contrar dela acela, care se doreşte. Şi astfel mai că putem proroci cu siguranţă, că sistemul de operare al noului ban croat încă va da greş, pentru că din nouele alegeri, efectuite în Croaţia şi Slavonia, nu va eşi decât o dietă tot asemenea celei disolvate, ori poate chiar una şi mai — radicală.

In audienţă. Despre audienţa pe care a avut'o Dumineca prim-ministrul ţării, contele *Khuen-Héderváry* la Viena, scriu ziarele din capitală, că a fost de o durată foarte lungă. Două ore întregi a stat domnul ministru-president în faţa Maiestăţii Sale, pentru a-i expune în mod amănunţit tot ce s'a întâmplat în politica internă în timpul din urmă, şi ce se va întâmpla în viitorul apropiat. Cu privire la planurile din viitor ale guvernului, — aprobate de Maiestatea Sa, — domnul prim-ministru să va pronunţa în dietă, cât mai curând.

Demisia ministrului de externe. Maiestatea Sa, Monarhul, nu a primit demisia pe care de nou i-o înaintase contele *Aehrenthal*, ministrul de externe al monarhiei noastre, ci i-a acordat acestuia un concediu mai lung, în speranţa, că se va însănătoşa pe deplin şi-şi va putea continua activitatea, ca conducător al politicei externe a monarhiei noastre, cu care Maiestatea Sa e pe deplin mulţămit. Sub durata concediului, locul contelui *Aehrenthal* îl va ţinea în mod interimal baronul *Müller*, şef de secţie în ministeriul de externe. De altă parte se scrie, că boala contelui *Aehrenthal* e foarte îngrijitoare.

Cronică pedagogică.

Cunoaşterea naturii ca problemă a şcoalei

de *G. Fl. Preşmereanu.*

(Fine).

Prin adunarea de aceste desemne într'un album se va avea în vedere scopul nobil de a-l îndemna la continuarea lucrurilor acelora şi la repeţirea faptelor morale, abstrăgând dela influinţa bună care constă în cultivarea spiritului de cruţare şi economie.

Deci profit în două direcţii, cât priveşte desvoltarea facultăţilor, precum şi dedarea la cruţare, împreunată cu nobilitarea gustului.

Ceva neobicinuit şi cu ceea ce nu prea uşor ne împăcăm noi în acest sistem de educaţie, este amânarea timpului de şcoală până la al 8-lea sau chiar al 10 lea an, şi anume de dragul păstrării nealterate a acelei voi bune, şi a acelui timp plin de juvenilă bucurie, de care trebue să aibă parte copilul, dar pe care sistemul nostru de instrucţie, prin o prea timpurie învăţătură de carte şi obositoare muncă spirituală pentru constituţia debilă a copiilor, îl scurtează chiar în anii cei mai dragi ai tinereţii.

Până la acest timp toată instrucţia incumbă părinţilor sau instructorului de casă, cari prin o tractare blândă şi pretensiuni modeste îl vor pregăti pentru o muncă sistematică de mai târziu.

Se va mulţămi orice părinte, dacă copilul îşi va însuşi câteva cunoştinţe de scris şi cetit, premergând câteva exerciţii de desemn întru cât e de lipsă, întru pregătirea deplină a cetitului.

Nu urmează de aici, se înţelege, că copilul va trebui ţinut în neştiinţă, ba

FOIŞOARĂ.

Rolul preotului în vieaţa culturală a satelor,

de preotul *Ioan Popa.*

(Fine).

Vom căuta în societatea credincioşilor noştri „o lecuire a durerilor zilnice“, vom da sfaturi de economie practică, vom înfiripa cutare însoţire de plugari, ca să scape pe ţărani din ghiarele arendaşului, vom strivi cu cunoştinţa drepturilor cetăţeneşti tâlcul mincinos al legilor din cari se îngraşă cei fără de suflet, vom căuta să fim vrednici muncitori ai neamului, câştigând spre asigurarea existenţei sale româneşti o întărire culturală şi economică. Vom căuta a ne face „prototipul chemării preoţeşti a unui Popa Tanda, a fi apostolii zilelor, a da în totdeauna leac pentru ranele cari istovesc un trup ce sufere, a fi alături de păstorirea bisericească apostoli ai culturii şi îndrumători politici ai ţăranilor“. (Op. cit. 69, 74).

„Nu vom uita nicicând, că temeiul adevăratei culturi precum a tuturor însoţirilor e cel creştinesc. Nu vom uita, că suntem datori să ţinem din toată puterea sufletului nostru înainte de toate la credinţa religioasă, cu toată comoara adevărurilor ei dogmatice şi morale, şi — prin această comunitate sufletească de credinţă să întărim legătura noastră cu poporul, simţindu-ne împreună cu dânsul fii credincioşi ai aceleiaşi mame de toţi iubitoare: a sfintei noastre biserici!“

Nu vom uita niciodată, că sântem în primul rând preoţi şi chemarea cea mai de căpetenie a noastră este: „de a face educaţia religioasă-morală creştină a poporului nostru, astfel, ca prin forţa caracterului religios moral, care va avea-o fiecare suflet românesc, valorând cât trei, deşi după număr suntem puţini şi nebăgaţi în seamă, să fim mulţi, puternici şi neînfrânţi! Numai un popor înzestrat cu un asemenea caracter de granit va fi accesibil pentru lumină şi cultură, va fi stăpân a se desrobi în cele politice şi-şi va întemeia o bună stare materială prin cumpăt şi muncă cinstită“, zice vrednicul profesor seminarial dl Dr. N. Bălan (Revista Teolog. An. I. Nr. 3 p. 114 şi 115).

Nu vom putea creşte neamului însă astfel de fii, de nu vom fi în primul rând noi pătrunşi de însemnătatea lor, de nu vom mărturisi în cuvânt şi faptă o tărie convinsă a credinţei noastre religioase. La care însă numai aşa vom ajunge, dacă ţinând seamă în totdeauna, că suntem propoveduitorii şi apărătorii credinţei ortodoxe, ca oricare om conştiu de specialitatea sa, ne vom nizui mai întâiu în aceasta să fim acasă, să fim destul de puternici şi gata în orice clipă de-a o apăra cu puterea cuvântului şi a braţelor, şi de este nevoe asemenea miilor de mucenici chiar cu vărsare de sânge.

E ştiut, că arma vremii e puterea cuvântului şi a ştiinţei. Duşmani ascunşi sau pe faţă, mai puţin ori mai mult pronunţaţi, îşi are dumnezeiasca învăţătură şi astăzi, chiar printre intelectualii noştri. Ba după cum din multe părţi s'a accentuat, sentimentul religios chiar slăbeşte. E deci de datoria noastră să căutăm prin muncă serioasă a ne întări tot mai mult în ele, ca la un semn dat să ne găsim destul de destoinici, destul de pricepuţi, şi nu noi să fim pricina slăbirii şi a pierzării. Toată munca noastră propoveduitoare şi alcătuitoare, toată conducerea oficioasă şi neoficioasă, toată convenirea şi atingerea noastră cu poporul să ne-o întemeiem şi desvoltăm în puterea credinţei religioase. Să nu ne mulţămim a o mărturisi numai prin predici, ci şi prin anumite prelegeri, în cari mai uşor ne putem estinde asupra adevărurilor ei, — mai ales însă prin faptele noastre, că după cum ne învaţă apostolul „credinţa fără fapte moartă este“. Căci numai astfel înaintarea noastră, mult-puţină, la cât vom putea ajunge, va fi o schimbare curată şi înţeleaptă, numai astfel vom ajunge să fim un popor conştiu de sine şi de lucrurile ce-l împresoară, — un popor bun şi credincios. „Ştie fiecare român cu adevărat cult, zice un zelos slugitor al altarului, că de o fericire a omenimii prin filozofia curat raţionalistă nici vorbă nu poate fi; dar de nenorocirea ei, pe această cale, ni-i mărtoră vie întreaga istorie universală. Puterea cea mai mare o au popoarele şi indivizii cu credinţă tare“. Goethe zicea că: toate epocele, în cari domneşte credinţe, ori în ce formă ar fi ea, sunt strălucite şi aducătoare de roade pentru contemporani şi posteritate; toate epocele însă, în cari necredinţa, în orice formă, câştigă o învingere sărăcăcioasă, chiar dacă acele epoce s'ar mândri pe un moment cu o strălucire închipuită, ele dispar din moştenirea posterităţii, fiindcă nimeni nu se chinueşte bucuros cu cunoştinţa sterilităţii“. Iar Hettinger scrie în opera sa „Dogmele creştinismului“, că numai „Starea bisericii este în stare să scutească un popor de putrezirea morală. Cultura umanistică, fără de creştinism, se sfârşeşte numai decât cu baia de sânge a revoluţiei şi a comunei. Nu e nici o îndoială, că realizându-se odată ursitele ameninţătoare ale viitorului, învingerea va fi acolo, unde e puterea mai mare a credinţei. Căci istoria tuturor timpurilor a dovedit, cât de adevărat a vorbit Tocqueville zicând, că un popor care voieşte să fie liber şi tare, trebue să creadă, şi un popor care nu voeşte să creadă, trebue să slugească“. (Neamul Rom. An. III. Nr. 77).

De'ncheiere făcând o reprivire asupra îndatoririlor noastre de muncă, dându-ne cu îngrijire seama de multele nevoi şi cerinţe ce sunt de făcut şi îndeplinit, din contră nu se poate recomanda din destul, a satisface prin răspunsuri cuvenite şi clare, întrebările instinctive ale aceluia prin care acela îşi destăinueşte curiositatea, dorinţele, cu un cuvânt toată lumea lui de simţuri.

Fireşte, că satisfacerea tuturor dorinţelor copilului fără a face vre-o selecţie, ar fi lucru necuminte, care s'ar răsbuna mai târziu, dar de multeori nici nu e cu putinţă.

In punctul acesta, ca bună îndrumare îi serveşte educatorului însuşi bunul său simţ.

Observ însă, că însaşi prin satisfacerea capriţioaselor dorinţe ale lui se dă prilej la defaimarea de calităţi frumoase, pentru lumea sufletească a copilului.

Aşa întru cât ar fi greu să satisfacem dorinţele aceluia, încât priveşte procurarea de recuisite sau alte obiecte de distracţie, de pildă uşor ne putem ajuta, trecând recuisitele folosite de un copil la celalalt, prin ceea ce se deprinde el la spiritul de cruţare, precum şi la dragostea de curăţenie presupunând, că acelea se păstrează în bună ordine.

Desvoltarea simţului de milă, de cruţare, trebue să formeze obiect de deosebită preocupaţie deja la copilul din frageda juneţă.

Voind acesta să rupă o floare, punându-i întrebare, dacă e în stare să alcătuiască alta în locul aceleia, îl vom face să preţuiască lucrurile.

Din spiritul liberal ce pluteşte în atmosfera unei atari familii, ai cărei membri se mişcă şi trăesc ca într'o mică republică, urmează şi faptul, că copiii încă iau parte în conversaţia celor maturi, ba li se ascultă chiar şi părerea lor proprie în chestiuni familiare capitale.

Iţi face impresia, ca şi când s'ar intenţiona restituirea a tot ce şcoale, prin disciplina ei rigidă le denegă elevilor şi adecă, satisfacerea curiosităţii lor, întru atât de sufocată prin tratamentul despotic al şcoalei.

Nu se poate din destul lăuda o astfel de procedură cuminte, mai ales dacă avem în vedere, pe lângă rigoarea şi tractarea prea dela distanţă a învăţătorului, care se ţine scai de plan şi de împărţeala lui după timp — şi de faptul, că şi părinţii au datina rea de a înăbuşi ori ce urmă de interes şi curiositate din copil ce acesta şi-o manifestă atât de des prin mulţimea de întrebări adresate celor din jurul său.

Din copilul crescut în astfel de spirit nu-i mirare, dacă vorbeşte încrederea şi mândria de sine, atât de mult reclamată de relaţiunile sociale de azi, şi căruia aşa de frumos îi ştie da espresie copilul englez chiar şi la timp de voe bună, cu cuvintele: „Mic sunt eu, dar eu sunt *eu*“.

Cu frumoase îndrumări ne serveşte acest sistem de educaţie şi cât priveşte cunoaşterea naturii şi peste tot a vieţii afară de familii, a pământului ce ne nutreşte, a oraşului, a ţinutului, în care trăeşte copilul şi faţă de care trebue să se trezească în el iubire şi simţ istoric.

Această iubire trebue să se resfrângă şi asupra ţăranului, soldatului, negustorului, industriaşului, cari în sudoarea feţii lor şi-au luat partea lor de muncă întru înflorirea ţării lor.

In scopul acesta se vor conduce copiii dela oraş în vre un sat din apropiere, unde mai totdeauna obvine ceva vrednic de înregistrat.

Aşa în primul rând se va ţinea cont de biserică, cu icoanele, cu zugrăvelile sale aproape şterse, dar cu atât mai instructive ce priveşte priceperea diferitelor stiluri de artă, arhitectonică şi de pictură.

Fiecare escursie de felul acesta, adauge ceva nou la avutul de cunoştinţe al copilului, mai ales dacă despre cele văzute se fac însemnări sau schiţe trebuincioase. Intâlnind în drum elevii vre-o tablă sau alt semn, care păstrează amintirea vre-unei lupte, pe cari elevii o citesc respective silabisează cu mare curiositate, învăţătorul are ocasie potrivită de a le esplica felul cum aceste inscripţii pot servi drept isvoare pentru scrierea istoriei. Un astfel de moment, la aparenţă neînsemnat poate deveni motorul unui schimb de idei de mare preţ. Trecând prin o pădure învăţătorul conştient, ca şi un tată cu puţin simţ de educator, nu va întrelăsa ocasia binevenită de a atrage atenţia copiilor asupra animalelor şi pasărilor, căutând a le planta în suflet iubirea faţă de acelea, — cu un cuvânt, ori unde se găsesc prilejuri pentru a trezi interes în copil faţă de natură şi trecutul omenimii. E vorba numai, ca părintele ca şi învăţătorul să nu cruţe osteneală şi să nu pregete întru a jertfi o după amiază în interesul copiilor, pentru a-i conduce în astfel de ţinuturi şi localităţi, unde îşi pot câştiga impresii puternice, astfel de pildă despre muzee, unde au ocasia a li se face cunoscute diferitele feluri de armatură, reliqui etc.

In cimiterii, unde fiecare monument le descopere o istorie întreagă din trecutul vre-unui bărbat emeritat pentru neam; învăţând dară a-şi preţui trecutul, îşi va mai alcătui totodată şi o convingere despre natura trecătoare a vieţii pământeşti şi despre deşertăciunea bunurilor vieţii, ştiind astfel să tragă concluziuni folositoare, cât priveşte conduita vieţii sale morale de mai târziu.

Câte cunoştinţe de preţ nu ascund apoi diferitele obiecte vechi aflătoare acolo, ca de pildă cruci, fiare vechi, unelte, sape, lopate etc., despre cari nici cei bătrâni nu ne ştiu da deslușiri, la ce au fost întrebuinţate. In ele se află păstrată amintirea diferitelor datini de înmormântări, petreceri a celor vechi etc.

Ducând pe elev la ţară va putea cunoaşte modul de viaţă al elementului agricol dela ţară, care crescut în aerul curat dela munte, deprins la o muncă întăritoare de muşchi îi va servi copilului de o pildă de viaţă abundantă în sănătate şi energie fisică. Modul de chivernisire al aceluia în ale economiei de pământ şi în ale producerii laptelui, trezeşte în copil simţul pentru economie. Cu un cuvânt întreg felul lui de împărţeală îi dă îndemn pentru o muncă cuminte, productivă şi plină de energie.

Din acest sistem de educaţie ese la iveală ca un fir roşu principiul iubirii faţă de omul muncitor, al cinstirii muncii, precum şi postulatul de a susţinea şi nutri comunitatea de interese şi sentimente cu toţi cei ce se ostenesc întru binele şi propăşirea patriei.

Voi căuta în cele următoare se fac un mic reasumat al celor înşirate până aici, despre promovarea simţului pentru viaţă reală, pentru natură.

Totul se reduce — repet — la scopul de a trezi la viaţă ori ce obiect al naturii împrejmuitoare, ce ar părea că doarme în fantasia copilului. Trebue să facem, ca natura să se furişeze aşa zicând personificată la sufletul aceluia. Vorbindu-i de pildă de un arbore, cu frumseţe, vârsta, bogăţia coroanei lui, nu vom uita a pomeni şi de miturile antichităţii, precum şi de credinţa celor vechi, cari presupuneau, că acela vătămat sufere ca şi o fiinţă vieţuitoare. Acest lucru de sigur îşi va aduce roadele dorite, căci copilul încă e pătruns de acea evlavie nevinovată ca şi omul primitiv şi ca şi sufletul poporului de jos, şi care deci încă ascultă cu mult interes şi bunăvoinţă astfel de istorisiri.

Prin o destăinuire de felul acesta a alcătuirilor din natură, copilul ajunge să înţeleagă armonia din univers şi să-şi câştige idei adevărate despre natura şi fiinţa corpurilor cereşti, cari până acum i-au fost un ce misterios şi necunoscut.

Tot aşa orizontul ce-şi întinde albastrul său văl deasupra noastră, îl va trezi la o viaţă religioasă tainică, care până aici înzadar i-a fost predată din dogmele seci şi abstracte ale catehismului fără a-l putea face să cuprindă dorirea şi să-i pătrundă la inima lui. Astfel căutând a-i încălzi sufletul cu interes şi dragoste faţă de natura înconjurătoare, am trezit în el adevărata religiositate, pe care atâţi cearcă a o turna de silă, în loc de a-i pregăti — prin faptul, că-i deschide o perspectivă asupra tuturor celor esistente, teren liber unde ea de sine îşi va implânta rădăcinile sale.

Şi în punctul acesta dară să stăruim pentru un spirit de libertate, de care să se pătrundă ori ce sistem de educaţie conştient şi cuminte.

Numai îngăduind copiilor să se mişte liber, neîmpedecaţi în jocurile lor, precum şi îngrijind ca acela să aibă parte de o viaţă corporală higienică însufleţită de bună disposiţie şi distracţie de lipsă, chiar fiind vorba de acuirare de cunoştinţe, ne vom putea aştepta la o generaţie viitoare plină de viaţă şi energie, la caractere adevărate de bărbaţi integri, în cari să ne vedem realisate toate aşteptările noastre de mai bine.

Jubileul societ. academice „Petru Maior“ din Budapesta.

Aducem la cunoştinţa On. public românesc, că societatea de lectură „*Petru Maior*“ din Budapesta, singura instituţie ac. d. a universitarilor români din Ungaria şi cea mai veche societate studenţească din Austro Ungaria, îşi serbează în *13, 14 şi 15 Februarie s. n. împlinirea anului al 50 lea de vieaţă.* Dorim ca prăznuirea anului acestuia să fie nu numai pentru noi jubileu, ci jubileul întregei tinerimi din Ungaria, o adevărată sărbătoare naţională, dovadă de tăria principiilor de cari a fost condusă soc. „*Petru Maior*“.

Atunci voim să aducem sincere semne de pietate şi veneraţie generaţiei dela 40—60, care a inscris cea mai frumoasă pagină în istoria evoluţiei noastre sociale, dorim atunci să aducem mulţumite premergătorilor noştri, a căror caracter şi inteligenţă azi ne asigură păstrarea şi desvoltarea datinilor, învăţăturilor şi ideilor naţionale. Voim apoi ca, prin apropierea noastră de On. public, societatea să-şi întărească idealul social ce tot mai mult se impune, să aducem adevărate explicaţii ce interesează vieaţa studenţească mai de aproape şi să expunem un tablou fidel al inimei, sufletului şi rezonamentului nostru, dela afirmarea cărora depinde mersul societăţii din viitor. Avem să ne clarificăm rostul nostru în societate şi să vorbim despre relele şi boalele ce ni le aduce miseria materială şi primitivitatea mediului în care ne petrecem vieaţa.

Am dori ca, pretensiunile noastre, de a ne lărgi marginile de activitate şi de a susţinea principii noi, amăsurat cerinţelor sociale mai multe şi mai bogate în variaţiuni, să găsească un ecou adevărat de dragoste în publicul nostru pentru interesele noastre, ca atunci de fapt să fim fericiţi că avem o mică şi drăguţă „universitate“ românească în Ungaria.

Comitetul a luat cele mai largi măsuri pentru reuşirea programului; succesul ne este asigurat mai ales, că avem de patroni pe cei mai distinşi şi autoritari bărbaţi dela noi.

Deocamdată vom publica numai programul general al serbărilor: Marţi în 13 Februarie, seara de cunoştinţă; Mercuri 14 Febr. serviciu divin, şedinţă literară, seara concert la care ne este asigurat concursul celei mai mari artiste dela noi, d-na Lucia Cosma; Joi 15 Februarie, banchet, serată dansantă; iar de vom avea norocul putem să sărbătorim şi participarea scriitorilor noştri la o eventuală şezătoare.

Rugăm on. public român să se considere şi pe această cale de invitat, de cumva noi din greşală vom pierde din vedere invitarea specială.

Budapesta, 25 Ianuarie 1912.

Ioan Ţeicu,
preşedinte.

„Albina“ îşi urcă capitalul.

Cetim în „*Revista Economică*“, numărul din 27 Ianuarie n. c. următoarele:

„Precum suntem informaţi în curând se va înfăptui o veche dorinţă a cercurilor conducătoare ale primului nostru aşezământ financiar şi a detentorilor scrisurilor fonciare emise de acest institut.

Direcţiunea „Albinei“ în o şedinţă recentă a sa a hotărît a crea fondul de garanţie de K. 3.000,000·—, ca astfel scrisurile fonciare emise de „Albina“ să ajungă a fi scutite de dare.

In acest scop Direcţiunea a hotărît a propune proximei adunări generale a „Albinei“, ce se va ţinea în a doua jumătate a lunei Martie a. c. urcarea capitalului social la duplul celui actual, dela K 3 mil. la K 6 milioane, din care o parte se va întrebuinţa — împreună cu actualul fond de garanţie special de K 500,000, şi cu o parte a fondurilor de rezervă — pentru crearea fondului amintit de K 3 milioane.

Noua emisiune de 15 000 acţii à K 200 se va face în sensul statutelor tot sub condiţiile emisiunilor anterioare, adecă cu preţul nominal de K 200·—, plus o taxă de emisiune de K 10·— de acţie, având fiecare acţionar actual preferinţă de a opta atâtea acţii noue, câte acţii vechi sunt trecute pe numele lui în registrul acţionarilor.

Preţul acţiilor se va plăti în 5 rate egale în intervaluri de 3 luni cu începere dela 1 Iuliu 1912; se vor putea însă plăti şi mai multe rate deodată, după cari se vor rebonifica 5% interese.

Acţiile din emisiunea nouă vor participa la dividendă numai cu începere dela anul 1913.

Terminul pentru optare s'a fixat ziua de 15 Iunie a. c.

In legătură cu modificarea statutelor necesitată de noua emisiune se va modifica şi § 36 al statutelor, înmulţindu-se numărul membrilor consiliului de Direcţiune dela 12 câţi sunt de prezent — la 15 membri“.

Act de recunoştinţă.

Concertul nostru din 7/20 Ianuarie 1912, bine reuşit, atât în partea lui morală, cât şi materială, ne impune plăcuta datorinţă de a exprima adânc simţita noastră recunoştinţă tuturor împreună muncitorilor, sprijinitorilor şi următorilor, cari au binevoit a suprasolvi, respective a ne trimite obolul lor, şi anume: dl I. G. Bibicescu, director, Bucureşti 10 cor., d-şoara Nina Dutka de Sajo 4 cor., domnii Pant. Lucuţa, c. şi reg. căpitan în pens., Ioan Sociu, revizor r., Ambroziu Bârsanu, primar subst. (Haţeg), Dr. Vasile Stan, Tim. Popovici, prof. semin., Petru Bota, croitor, N. Bratu, red. „Foii Poporului“, N. Tihirel, croitor, Dr. Victor Raicu, advocat, George Borzea, paroh (Coveş), câte 2 cor., Ioan Precup, contabil, Iosif Maran sen., pardositor, Teodor Cora, cism., G. Bendorfean, lustruitor, Alexandru Nemeş, faur, Dr. Nicolae Bălan, prof. semin., A. Cos[illegible], conf. renţier agronomic, Ioan Bologa, pantofar, Aron Lupeanu, funcţ. militar super. şi doamna Eugenia Ionescu n. Grecu (Buşteni), câte 1 cor., P. Simtion, librar şi Octavian Popa, înv. (Idicelsat), câte 50 bani, doamna Petraşcu, soţie de croitor 40 bani, Iosif Jinga, pantofar 30 bani şi George Văcariu, cojocar 20 b. Cu pălăria „Dzeu vede!“ purtată de subscrisul prezident dela om la om s'a încassat cor. 17.90, iar dela „Ioanii“ participanţi din prilejul onomasticei cor. 15.20.

Din venitul curat am destinat 100 cor. drept ajutor unui tinăr meseriaş în scopul perfecţionării sale în străinătate; cor. 50 fondului de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare; 25 cor. fondului Episcopul Nic. Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi; 25 cor. fondului jubilar Nic. Cristea pentru monumentele bărbaţilor binemeritaţi ai meseriaşilor; cor. 17.90 (Dzeu vede!) fondului Andreiu bar. de Şaguna pentru ajutorarea văduvelor şi orfanilor; cor. 15.20 la fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace; cor. 6 fondului Bechnitz pentru răspândirea de cărţi folositoare; cor. 6 fondului despărţământul femeesc şi cor. 4.66 fondului congresului meseriaşilor.

Sibiiu, 27 Ianuarie 1912.

Comitetul „Reuniunii sodalilor rom. din Sibiiu“.

Vic. Tordăşianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

---

recunoscând sărăcia culturală, materială şi socială, lipsa de apropiere şi întovărăşire a sătenilor noştri, — precum şi că noi suntem cheia unei situaţii mai favorabile, stâlpii satelor şi prin ele ai bisericii şi neamului, întru adevăr, trebue s'o spunem noi, făr' însă a ne plânge, şi s'o recunoască alţii, că nu este şi nici poate să fie oficiu şi chemare mai grea ca a preotului. Tremur şi frică trebue să cuprindă inimile noastre de împlinirea sau neîmplinirea sarcinei luate, — de darea de seamă ce avem a o face odată înaintea lui Dzeu — şi până suntem în viaţă înaintea oamenilor. E grea însă pentru acela, care, pe lângă tot greul vieţii şi a sarcinii familiare nu încetează a munci fără oboseală şi preget pentru luminarea, înaintarea şi fericirea familiei mari, pentru binele credincioşilor.

Şi e uşoară pentru acela, care priveşte preoţia ca oricare meserie de-a câştiga numai cele trebuincioase de traiu, încolo însă nici habar nu are de nevoile credincioşilor, de durerile şi păsurile lor, nu se îngrijeşte de o îmbunătăţire şi o uşurare a greutăţilor prin multele mijloace ce le oferă lumea nouă.

Dacă a lăsat nepăsarea trecutului tihna unui astfel de om neturburată, presentul şi viitorul scrutător nu o va mai face, ci va da fiecăruia după faptele sale, căci iată ce şi cum se exprimă el într'o gazetă, vorbind despre munca preotului: „Şi să se pună pe muncă cu deosebire aceia, cari sunt mai accesibili, pentrucă fac parte din generaţia mai apropiată şi să o facă până ce nu va interveni publicistica, arătând la lumina zilei pe cei păcătoşi“. (Trib. 1909 Nr. 28 p. 3).

Viitorul o să fie tot mai sincer în descoperirea celor slabi şi recunoaşterea celor harnici.

Să căutăm deci cu toţii şi în toate împrejurările să ne facem apostolii zilelor, să ne îngrijim şi interesăm, pe lângă propovăduirea religioasă, de toate celelalte cerinţe ale credincioşilor, căutând a le împlini. Căci numai astfel se va arăta şi ridica gradul de cultură al conducătorilor, cât şi al poporului, în măsura de termometru al neamului nostru, numai astfel ne vom putea mândri şi noi cu sate civilisate, şi număra în rândul popoarelor culte. Şi din postata unei astfel de munci să nu ne lăsăm împedecaţi prin nimic, căci „pentru omul muncitor şi cu râvnă pentru interesele mari ale neamului său nu poate fi nici o pedecă, ci întocmai ca acei lucrători ai câmpurilor, cari fac să rodească pustiurile şi să preschimbe în ţinuturi productive şi bogate locurile sărăcite, preotul prin împlinirea datorinţelor face să rodească sufletul consătenilor în fapte bune şi îi împintenează spre un traiu mai demn de fiinţa noastă“, (Alb. an. II. p. 939) căci cum zice un versificător:

„Al preoţiei dar în lume,
E cel mai sfânt ce-i dat de sus;
Să fie vrednic dar acela
Ce ca să-l poarte, este pus de cel de sus!“

NOUTĂŢI.

Arhiducele Francisc Ferdinand la Berlin. Moştenitoriul nostru de tron, Arhiducele Francisc Ferdinand, a sosit Dumineca dimineaţa la Berlin. A fost primit la gară de către Impăratul Wilhelm, principele moştenitor de tron al Germaniei şi ambasadorul Austro-Ungariei. La ora unu d. a. a avut loc dejunul la palat, dat în onoarea înaltului oaspe, iar la orele cinci d. a. a fost ceaiu la ambasada austro-ungară. Sara a fost apoi botezul celui de al patrulea fiu al moştenitorului de tron german, în palatul acestuia. După felicitări a urmat masă mare, iar noaptea la orele 12, moştenitoriul nostru de tron a plecat, cu soţia sa, la Drezda, de unde s'au dus la Konopist.

*

Primarul Lugojului. Primar al oraşului Lugoj a fost ales Sâmbătă domnul *Dr. Demetriu Florescu*, cu 63 voturi, contra 58 date domnului *Dr. Baltescu*, vice-notar comitatens. Noul primar al Lugojului a fost până aci proto-notar al oraşului, care acum l-a ridicat la demnitatea de primar, în urma serviciilor bune pe cari i le-a adus în trecut.

*

Dela Academie. Vinerea trecută s'a ţinut la Academia Română o şedinţă publică. A vorbit dl Dr. V. Babeş, despre: Cercetări nouă în vindecarea cancerului şi sarcomului.

*

Arhiducele Iosif, supus săptămâna trecută unei operaţii grele, se află relativ destul de bine şi primejdia pare a fi acum delăturată.

*

† Văd. Hermina Maniu. Cu sincere regrete anunţăm moartea unei vrednice matroane române, a văduvei *Hermina Maniu* din Lugoj, decedată în 27 Ianuarie n. în Arad, la fiica ei, doamna *Livia Vuia* văduvă de medic. Rămăşiţele ei pământeşti au fost transportate la Lugoj, unde în 30 Ianuarie au fost depuse în cripta familiară spre odihnă vecinică, cu mare solemnitate. Odihnească în pace!

*

Aviz. Adunarea generală ordinară de iarnă a comitetului municipal din comitatul Sibiiului se va ţinea Luni în 5 Februarie n. la orele 9. In aceeaş zi la orele 8 va avea loc întrunirea obicinuită a membrilor români în localul casinei române din Sibiiu (strada măcelarilor-casa consistorului — colţul cu strada Poplăcii).

*

Advocat nou. Din Budapesta ni se anunţă, că Dl *Dr. Ioan Hămbăşan* a depus cu succes splendid censura de advocat.

*

Serbări slave în Praga. In vara acestui an se vor organiza în Praga mari serbări la congresul al şaselea, ţinut de *socoliştii* s'avi. Se vor întruni la Praga, cum se scrie, vreo 40 de mii de socolişti. Boemii contribue cu 650 mii coroane pentru festivităţi, consiliul comunal a votat 190 mii de coroane pentru acelaş scop. In ţările slave se fac pregătiri pentru o participare cât mai numeroasă la congresul din Praga.

*

Posturi nouă de vice-majori. Ziarele vieneze anunţă, că Monarhul nostru şi-a dat învoirea pentru creiarea posturilor nouă de vice-majori. La rangul acesta vor fi înaintaţi căpitanii după un serviciu de vre-o opt ani. Salarul unui vice major va fi 4400 coroane; iar bani de cuartir primeşte ca şi majorii. Primele avansări în noul rang se vor face în Mai 1912.

*

Pentru viitoarea bibliotecă. Academia Română a înaintat senatului un memoriu privitor la o nouă clădire pentru biblioteca sa, care să fie aşezată întrun local corespunzător şi destul de sigur pentru a se putea păstra colecţiile dintr'însul ferite de orice primejdie. Pentru construirea instalaţiunilor necesare Academia cere dela stat 3 milioane de lei, în rate anuale de câte 600 de mii de lei. Viitoarea bibliotecă va cuprinde următoarele încăperi: Un depozit de cărţi pentru un milion de volume, o sală de lucru cu 100 de locuri de studiu, o sală pentru consultarea revistelor în curs de apariţiune, un local pentru cabinetul numismatic şi mai multe încăperi pentru administraţie.

*

Invitare. Comisiunea permanentă a comitetului Sibiiu pentru educarea poporului îşi va ţinea şedinţa sa lunară ordinară Vineri în 2 Februarie n. c. la 11 ore î. a. în sala mică a casei comitatului. Invit pe dnii membri la această şedinţă. *Iuliu Bárdossy*, prezident.

*

Sfârşitul lumii. S'a găsit earăş un „savant" care vesteşte sfârşitul lumii şi ne învită foarte serios, să ne pregătim de moarte. Invăţatul acesta este Lee *Spangler* în Pensilvania. Profetul afirmă, că mai avem de trăit patru ani; căci în 1915 globul pământesc va înceta a se mai învârti şi va fi total distrus.. Se află americani, cari dau crezământ vorbelor lui Spangler, deşi profetul din Pensilvania mai proorocise cu doi ani înainte sfârşitul lumii.

*

Cursuri de ski pentru militari. In Tátraszéplak se ţin în earna aceasta cursuri de ski pentru honvezimea din Pojon şi Şopron. Cursurile, conduse de opt ofiţeri, vor dura trei săptămâni.

*

Din şcoală. Invăţătorul: — „Pentru ce plângi Costică?" — Costică: — „Mi-a spus Ionel, că s'a aprins şcoala." — Invăţătorul: — „Las' nu plânge, vezi că nu s'a aprins." Costică: — „Că tocmai d'aia plâng!"

*

Colecţie de tablouri. Ziare de peste munţi anunţă, că dl *Al. Vlahuţă* îşi pune în vânzare colecţia de tablouri. In această preţioasă colecţie se găsesc mai multe lucrări de-ale marelui nostru pictor Grigorescu. Vânzarea tablourilor se va face în primele zile din Februarie.

*

Nouă agentură poştală. Agentura poştală din comuna *Mohu*, comitatul Sibiului, îşi începe activitatea cu ziua de 16 Februarie 1912.

*

Desvelirea unei statue. Din Iaşi se scrie, că s'a fixat ziua de 3/16 Mai 1912 pentru desvelirea statuei lui Cuza Vodă. Se vor ţinea serbări cu acest prilej, la care vor participa delegaţiuni de ţărani din fiecare judeţ al României, — precum şi delegaţiuni din celelalte ţări locuite de români.

*

Miliarde salvate. Palatul din Newyork al societăţii de asigurare „Equitable", cum am anunţat, a fost nimicit de incendiu în 9 Ianuarie. Acum se vesteşte, că după o muncă încordată s'a putut pătrunde în sub-sol, unde se găseau camerele de oţel, în care erau păstrate hârtiile de valoare. Camerele au fost deschise, şi s'a constatat că au resistat focului: toate valorile, în sumă de şase miliarde, au rămas neatinse.

*

Cutremur de pământ în Grecia. Un puternic cutremur a făcut în 24 Ianuarie stricăciuni însemnate în Grecia. Au fost atinse de nenorocire cu deosebire insulele Zante şi Cefalonia. Paguba materială se cifrează cu 3 milioane de franci. Sunt şi câteva victime de vieţi omeneşti, şi mai mulţi răniţi. Guvernul grecesc a pornit îndată o acţiune de ajutorare. Sguduirile se repetă şi locuitorii nu mai îndrăsnesc să intre în casă. Din Corfu au plecat numeroase bărci la Zante, ducând provisiuni pe seama celor năpăstuiţi.

*

Superstiţie. Ţăranul şvrian *Lakatos* László nainte cu câteva luni a vorbit cu ţăranul Trifon *Hălmăjan* şi i-a cerut 1500 de coroane în bancnote, făgăduindu-i că banii de hârtie are să-i prefacă în aur. Intr'o sară Lakatos a ieşit cu Hălmăjan în hotarul comunei; au făcut foc, în jurul căruia avea să joace românul, desbrăcat de haine, până ce hârtia se va preface în aur. In vreme ce Hălmăjan juca în jurul focului, Lakatos cu banii a luat o la sănătoasa; — a fost însă prins şi arestat. Tribunalul din Arad l-a condamnat, pentru înşelătorie, la temniţă de nouă luni.

*

Pentru Muzeul Asociaţiunii. Cu ocasiunea petrecerii aranjate de tinerimea română din Sibiiu, pentru Muzeul Asociaţiunii, au binevoit a contribui cu suprasolviri: Dl E. Tilea, inginer 3 cor., Dr. L. de Lenényi, advocat, Dr. V. Raicu, adv., Dr. Alex. Dobrescu, medic 2 cor., N. Dejenariu, contabil „Lumina", Iulian Popescu, secret. gen. „Donau", Ilie Hociotă, prof. 1 cor. Contribuiri benevole: N. N. 10 cor., „Albina", institut de credit şi economii 100 cor., Dr. Eusebiu Roşca, dir. sem., Dr. O. Russu, jurisconsult „Albina", G. Şagău, asesor cons. 5 cor., Dim. Câmpean, asesor cons. 3 cor., Ioan Rebega, cassar „Albina", dşoara Elena Stroia 2 c., Alexiu Odor, funcţ. „Albina" 1 cor. Totalul incassărilor 327 cor., spese 277 cor. Profitul 50 cor., s'a predat fondului „Muzeului Asociaţiunii". Aducem şi pe această cale mulţămită pentru contribuiri. *Comitetul aranjator.*

*

Majorul scrutător de izvoare. Cunoscutul major *Spalding*, care a venit din Germania, s'a stabilit în ţara noastră la Nyitra. A descoperit mai multe izvoare subpământene, şi a ţinut apoi o prelegere interesantă la Buda despre modul de a căuta izvoare. Majorul Spalding a fost invitat acum de guvernul sârbesc la Belgrad, pentru a face cercetări în piaţa principală a oraşului.

*

Testamentul unui emigrant. Inainte cu treizeci de ani, cum se anunţă din Linz, o calfă de zidar cu numele Francisc *Maier* a emigrat în câmpiile de diamant din Africa sudică. De atunci nu i s'a mai auzit de veste. De câteva zile a sosit din Cap vestea oficială, că Francisc Maier murind în Decemvrie 1911 a lăsat o avere de şase milioane. Conform testamentului, averea în numărar a răposatului o moştenesc două rudenii sărace din Europa; iar averea sa imobilă din Africa va servi pentru un asil pe seama copiilor săraci ai burilor.

*

Urmările modei. Moda elegantă de astăzi a damelor nu este priincioasă pentru animalele înzestrate cu blană sau cu pene frumoase. Dacă nu se vor lua măsuri de apărare, unele feluri de mamifere şi de paseri se vor stânge cu total. Intre animalele pe cale de a fi stârpite este *vidra* sau lutre, ale cărei piei în anii 1880 soseau la Londra cu miile, astăzi abia sosesc câte o sută sau două în capitala engleză; *bătlanii* (un fel de cocostârci), cari se găseau cu miile în ţara noastră, sunt vânaţi fără cruţare. Moda Chantecler a pricinuit nimicirea a 300 milioane de paseri.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi aplicaţi la meserii, învăţăcelul rotar George Ghişe din Reciu, din prilejul sărbătorilor Naşterii a adunat dela tinerimea ţărănească de acolo cor. 2.32, între cari dela Antonie Filip, Const. Cracium, Gligor Ghişoiu, plugari şi George Ghişe, înv. rotar (Poiana), câte 20 bani, dela Dum. Ghişe, sodal faur şi dela 12 juni plugari, câte 10 bani, dela 2 câte 8 bani, dela unul 4 şi dela altul 2 bani. La acelaş fond au mai dăruit: Victor Marcu, librar (Făgăraş), Ioan Radu, paroh (Măgărei) şi fiica sa Olimpie, Ioan Tatu, paroh (Cohindeal) şi soţia sa Paraschiva n. Borzea şi Ioan Aldea, paroh (Petrilaca rom.), câte 1 cor. Starea fondului inclusiv cor. 3.17 interese, cor. 1260 62. Pentru prinos aduce calde mulţămite, în numele Reuniunii sodalilor români din Sibiiu, Vic. Tordăşianu, prezident.

*

Bioscopul Apollo din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi sărbători la 3, 4½, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Viaţă socială.

Petrecere în Herman. Producţiune muzicală-teatrală împreunată cu dans va aranja „Armonia", Reuniunea română de lectură şi cântări din Herman, Dumineca în 22 Ianuarie (4 Februarie n.) 1912 în sala Hotelului mare. Inceputul la 7 ore seara.

*

Concert în Alba-Julia. Corul vocal al bisericei rom. gr.-ort. din Alba-Iulia-Maier (Gyulafehérvár-Májer), invită la concertul împreunat cu producţiune-teatrală ce se va aranja Luni în 12 Februarie (30 Ianuarie a. c., Sărbătoarea sfinţilor 3 Ierarchi), în sala cea mare a Redutei orăşeneşti (Chiosc). Deschiderea cassei la 7½ ore seara. Inceputul precis la 8 ore seara.

Cărţi şi reviste.

„Cosinzeana" revistă literară ilustrată, săptămânală, Nr. 4—1912 a apărut cu următorul Cuprins: Ion Borcia: Călătoria micului Ozail (traducere); I. U. Soricu: Nu am cerut iubirea (poezie); M. Gaşper: Sub Ştefan-Vodă (nuv. ist.); Seb. Bornemisa: Scrisoare (poezie); A. Fogazzaro: Misterul poetului (roman trad.); Emil A. Chiffa: Elegie (poezie); R. Milescu: O cură cu efect (umorescă); Goethe: Pescarul (poezie trad.); Flori de-o zi; Rânduri mărunte; Scrisori dela Redacţie; Ghicituri ilustrate; Cronică femenină; Bibliografie. Abonamentul e 12 cor. la an. Intre abonaţii, cari plătesc abonamentul înainte pe un an întreg, sortăm premii opt biblioteci de câte 25 coroane.

*

„Luceafărul" revistă literară, artistică şi politică, Nr. 3, 1912, a apărut cu următorul cuprins bogat şi variat: II. Chendi, Vieaţa literară în 1911. — O privire generală. — St. O. Iosif, Se 'ntorc iar zilele noroase... (poezie). M. Săulescu, Aseară... (poezie). Ion Dragoslav, Dintr'o glumă. G. Rotică, Te-am văzut aievea? (poezie). Sextil Puşcariu, Gânduri literare şi idei politice (III). I. Agârbiceanu, Povestea unei vieţi (roman). Cronici. Dr. P. Roşca: Ce este filozofia? Victor Stanciu: Spre al şaselea continent. Insemnări: O calomnie. Jubileul „României June". Sandro Botticelli.

Teatru.

In cursul întregei săptămâni se dau operete, cu concursul binepreţiatului tenorist *Willy Strehl* dela „Karltheater" din Viena. Inceputul s'a făcut eri, Marţi, cu *Zigeunerbaron*, iar astăzi se dă *Walzertraum*, mâne, Joi *Zigeunerliebe*, Vineri *Das süsse Mädel*, Sâmbătă *Der Graf von Luxenburg* şi Dumineca, sară de adio, *Der Bettelstudent*.

Poşta ultimă.

O aniversare dureroasă.

Eri, Marţi, a fost aniversarea morţii Arhiducelui *Rudolf*, şi din acest prilej număroase coroane şi buchete de flori au fost depuse pe sicriul seu din cripta capuţinilor dela Viena, şi s'au oficiat servicii divine în mai multe biserici. In capela curţii din Schönbrunn încă a fost celebrat un serviciu divin, la care a participat şi Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele Francisc Iosif I.

Legea electorală.

Din cercuri, cari stau aproape de guvern, vine ştirea, că în ministeriul de interne să lucră cu zor la alcătuirea nouei legi electorale, care e pusă pe astfel de baze, ca numărul alegătorilor să fie *îndoit* aşa de mare ca acuma. Dacă discuţia va fi normală în dietă, guvernul va presenta noua lege electorală încă în cursul verii anului curent dietei spre votare.

Sărbătorirea prim-ministrului.

După bolirea de mai multe săptămâni, domnul prim-ministru al ţării, contele Khuen-Hédervâry, Luni s'a prezentat în dietă, pentru a lua parte la şedinţă. Deputaţii din partidul guvernului au folosit acest prilej pentru a-i face frumoase ovaţiuni. La întrarea în sală a domnului prim-ministru s'au sculat toţi în picioare şi l'au aclamat cu sgomot. Sara domnul ministru president s'a dus la club, unde a fost primit asemenea cu sgomotoase aclamări şi cu o vorbire, rostită de către ministrul de finanţe, *Lukács László*. In urmă a fost banchet mare la „Hungaria", la care au participat peste 400 de persoane. Toastul în onoarea prim-ministrului l'a rostit contele *Tisza István*. Sărbătoritul prim-ministru a dat un frumos răspuns.

Din public. +)

Mulţămită publică.

Comitetul societăţii tinerilor şi al corului bisericesc gr.-or. rom. din Mediaş de sub conducerea învăţătorului Virgil Imbăruş, aduce şi pe calea asta mulţămită sinceră On. domni, care au binevoit ca prin suprasolvirile făcute cu prilejul producţiunii corale-teatrale, aranjate în ziua de Bobotează, să contribue la sporirea fondului societăţii, anume: A. Boiu dir. fil. „Albina" 10 cor. R. Mircea protopop 5 cor. Beldi Iosif cons. 5 cor. N. Puian 3 cor. D. 3 cor. V. Mandeal ing. 3 cor. I. Sava 2.50 cor. M. Popoviciu cassier. fil. „Albina" 2 cor. N. Tipuriţă dir. fil. „Ajutoriul" 2 cor. Şt. Sezetă înv. 1 cor. Şandru 0.60 cor. Dr. Bleahu 0.50 cor. Tot odată mulţămeşte şi d-lui Ioan Cioe, pepinier în loc, pentru munca şi ajutorul bănesc cu care a ajutat societatea.

Mediaş, în 23 Ianuarie 1912.

Comitetul

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 608/1911. (14) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa III-a **Lunca** din protoprebiteratul Lupşa, conform rezoluţiunei consistoriale din 15 Noemvrie 1911 Nr. 12921 Bis., se escrie al patrulea concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concursele, înzestrate cu documentele recerute de regulamentele în valoare, sunt a se înainta subscrisului oficiu în terminul deschis.

Concurenţii cu previa înştiinţare aici, se pot prezenta în comună pentru a cânta şi celebra, resp. a face cunoştinţă cu poporul.

Ofenbaia, 14 Ianuarie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Lupşei în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 643/1911. (15) 1—3

Concurs.

Pre temeiul rezoluţiei Prea Vener Consistor de dto 2 August 1911 Nr 9393/Bis. prin aceasta se escrie concurs pentru postul de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a II-a **Blaşfalăul inferior** în tractul Bistriţei cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele parohiale fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Dela concurenţi se cere cualificaţiune completă pentru parohii de clasa a II-a după cum este normată de către Prea Vener. Sinod arhidiecezan din 1910.

Reflectanţi la acest post îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral în Besztercze-Bistriţa în terminul deschis şi cu prealabila încuviinţare din partea protopresbiterului se pot prezenta şi în parohie şi la biserică spre a şi arăta aptitudinile pentru acest post.

Bistriţa, 8/21 Ianuarie 1912.

Oficiul protopresb. gr.-or.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Ad Nr. pp. 1083/1911. (2) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din comuna **Călăţele,** prin aceasta se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: *a*) 600 cor., din cari 300 cor. din cassa bisericei, şi 300 din repartiţie dela popor.

b) Cuartir liber în edificiul şcoalei cu grădină de legumi şi 2 stângini de lemne pentru încălzit.

c) 400 cor. ca întregire dela stat, ce să va esopera, fiind învăţătorul ales în mod definitiv.

Cuincuenalul se va solvi numai după 5 ani de serviciu la această şcoală.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele instruite conform normelor în vigoare subsemnatului până la terminul sus indicat.

Cluj, 28 Decemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 526/1911. (8) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă neputinciosul paroh George Popoviciu din comuna bis. de cl. III **Vălcelele-bune** protopresbiteratul Haţegului, se escrie prin aceasta pe baza rezoluţiunei Preaveneratnlui Conzistoriu arh. din 20 Decemvrie a. c. Nr. 14.697 Bis./1911 concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Jumătate venitul dela servicii e dumnezeieşti, ce le va săvârşi cu ştirea şi învoirea parohului, precum şi 1/3 parte din adău.

Doritorii de a competa la acest post, sunt poftiţi a-şi înainta cererile concursuale instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, având a-se prezenta în comună spre a face cunoştinţă cu poporul, iar la biserică a cânta, respective a celebra şi cuvânta.

Haţeg, în 12/25 Decemvrie 1941.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 1203/1911. (3) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a II-a, **Mănăşturul român** cu prediul **Rişca**, devenit vacant prin moartea fostului paroh, prin aceasta se deschide concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea ajutoriului de stat.

Concurenţii au aş înainta suplicele provăzute cu documentele recerute subsemnatului până la terminul susindicat, şi a se prezenta la biserică în vre-o zi de Dumineă sau sărbătoare, spre a fi cunoscut poporului.

Cluj, 2 Ianuarie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Anunţ.

Se caută spre cumpărare acţii de ale institutului de credit „Secaşana" din Ludoşul-mare.

Doritorii de a vinde să se adreseze la subscrişii:

Nicolae Dobrotă, paroh în Poiana.
Dumitru Stănilă, şi **Ioan Salomie**, proprietari în Vale.
(12) 1—3

Ingrijitoare de copii

de naţionalitate germană, maghiară sau română, cea din urmă să vorbească şi ceva limba germană, se caută pe lângă plată bună.

Deslușiri mai deaproape strada Măcelarilor Nr. 8, etagiul I.

(6) 2—2

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Selişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice,** şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.
(383) 20—

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Preţul cor. 25·—.

A apărut:

Carte de cântece

întocmită pe bază pedagogică şi în conformitate cu planul de învăţământ din 1911 pentru şcoalele primare, de profesorul de muzică dela seminariul „Andreian" din Sibiiu,

T. Popovici.

Cuprinte peste 80 cântece alese din comoara muzicală naţională şi aranjate cu deosebită îngrijire şi **e aprobată ca manual didactic** de Preaven. Consistor arhidiecezan.

Partea I cuprinde cântece în 1 şi 2 voci, pentru clasele I—IV; preţul e **60 fil.**

Partea II cuprinde cântece în 2 şi 3 voci, pentru clasele V—VI; preţul e **1 cor.**

Porto 10 fileri. La comande de peste 10 ex. **se dă rabatul** cuvenit.

Cartea poate fi folosită cu succes şi în gimnazii şi şcoale reale inferioare, în şcoale civile şi preparandii.

Se poate comanda la:

Librăria arhidiecezană din Sibiiu.

O vai!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger"

au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană şi 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Trăiască!

O să mă înnece această tusă rea!

Deposit general şi de expedare:
Farmacia „Reichspalatin".
Budapesta, VI. Váczi-körut 17

Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeş la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(372) 19—26

„Cassa de păstrare în Mercurea"

societate pe acţii.

Primeşte la filiala sa din **Alba-Iulia** depuneri spre fructificare până la **5000 cor.** cu **5**%, dela aceasta sumă în sus cu **5½**%. Depunerile se capitalizează de două ori la an. Darea de camete o plăteşte institutul.

Acoardă împrumuturi pe întabulare cu **7**%, pe chizeşi cu **8**%.

Mijloceşte asigurări de vieaţă şi foc la banca generală de asigurare română din Sibiiu.

Localul filialei e în strada Vinţului Nr. 1 (Alvinczi utcza 1 szám) în casa domnului Publiu Rozor, vămaş, lângă firma Misselbacher.

(5) 2—5 **Direcţiunea.**

VASILE BAN

Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16

în casa sa proprie

„La cizma roşie"

cel mai mare

Depozit de încălţăminte

pentru bărbaţi, femei şi copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt şi cu preţuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt şi se schimbă cu altele. (221) 17—

Trimitem ghete de probă şi la locuinţă în orice timp.

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul",

însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică
„Mugurul",
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 16—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 21 Ianuarie (3 Februarie) 1912. *Nr. 8.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Pentru ţărani.

Sibiiu, 2 Februarie n.

Guvernul român a prezentat corpurilor legiuitoare din România un proiect de lege de mare însemnătate, care devenind lege pusă în aplicare, ceea ce credem că în curând se va întâmpla, îşi va aduce negreşit roadele sale binefăcătoare asupra statului român.

E legea despre răscumpărarea din partea statului român a tuturor moşiilor aşa numite de mână moartă, şi împărţirea lor, în loturi mai mici, la ţăranii din regat, — legea deci, care se îngrijeşte de ţăranul român din regat, de îmbunătăţirea sorţii celor mulţi, cari poartă greul vieţii şi formează talpa ţării şi în România, ca şi pe alte locuri.

Având în vedere, că aceste moşii de mână moartă din România sunt de o estindere de peste 600 000 hectare, din cari trei părţi din patru se împart în loturi mici de câte cinci hectare între ţărani, e evident, că vre-o cincizeci de mii de familii ţărăneşti din regatul român vin puse prin noua lege în starea de a fi mulţămite şi fericite, pentrucă îşi vor avea în viitor asigurat isvorul de traiu.

Principiile pe cari e întemeiată această lege, de mare însemnătate pentru ţărănimea din România, sunt următoarele:

Toate moşiile, astăzi proprietăţi ale persoanelor juridice, cu caracter de utilitate publică, cum sunt: aşezămintele publice, eforia spitalelor civile, aşezămintele brancoveneşti, eforia sfântului Spiridon, Academia Română, bisericile, comunele, judeţele, etc. trec în proprietatea statului.

Statul român plăteşte actualilor proprietari, ca preţ de răscumpărare, o rentă perpetuă de 4%, nominativă, inconvertibilă şi inalienabilă, calculată astfel, ca ea să reprezinte echivalentul venitului curat actual al moşiilor trecute la stat, de care s'au bucurat proprietarii lor în timpul din urmă. Aceasta rentă creşte din 10 în 10 ani cu câte 10 procente, în curs de 40 ani.

Renta dată din partea statului are să fie întrebuinţată spre acelaşi scop, în care au fost folosite până acuma venitele moşiilor răscumpărate din partea statului român.

Moşiile date în arândă vor trece în proprietatea statului român numai după espirarea contractelor de arândă.

Statul răscumpără numai părţile arabile din moşiile din întrebare, pădurile *nu;* asupra acestora dispun şi mai departe actualii proprietari.

Moşiile trecute astfel în proprietatea statutui român se parcelează în loturi de câte 5, 10, 15, 20 şi 25 hectare, şi se vor împărţi între ţărani, astfel, ca trei din patru părţi de moşii să cadă pe loturi numai de câte 5 hectare, iar a patra parte pe loturile celelalte mai mari. Scopul e deci, ca *cât de mulţi* ţărani să primească pământ dela stat.

Preţurile pământurilor vor fi fixate din partea autorităţilor publice, în special din partea consiliului superior de agricultură, conform cualităţii pământului şi regiunei în care se află.

Ţăranii vor plăti preţul pământului ce li se dă în loturi mici de câte 5 hectare astfel: la punerea lor în posesiune dau 10%, iar restul îl plătesc în curs de 40 de ani, în 80 rate semestrale, cu interese de 4 la sută.

Dintre ţăranii doritori de a căpăta câte un loc de pământ vor fi preferiţi următorii: Cei ce locuesc pe moşia respectivă; cei ce locuesc în vecinătate la o depărtare mai mică de 5 chilometri, şi cei ce se obligă că se aşează la locul cumpărat. Dintre acestia iarăşi vor fi preferiţi: veteranii răsboiului de neatârnare dela 1877 78, cari se ocupă cu cultivarea pământului, cei cu mai mulţi copii ori nepoţi, şi cei ce au absolvat vre-o şcoală superioară agronomică.

Cei ce vin din depărtare pentru a se aşeza la lotul cumpărat, primesc şi loc de casă, 2500 metri pătraţi.

Loturile mari se plătesc astfel: la punerea în posesie 20%, iar restul în 30 ani, în 60 rate semestrale, cu interese de 4 la sută.

Nime nu poate vinde lotul cumpărat, decât numai dacă l'a plătit întreg, şi nici un lot nu poate fi împărţit, nici la vânzare, nici la moştenire, dacă e numai de 5 hectare; iar cele de peste 5 hectare pot fi împărţite numai aşa, ca fiecare parte să fie cel puţin de 5 hectare. La moştenire, dacă lotul e numai de 5 hectare, el trece în proprietatea unui singur moştenitor, care răscumpără cu bani partea celorlalţi.

Intenţiunea statului român e deci, ca moşiile ţărăneşti să remână indivizibile, şi să treacă dela generaţie la generaţie, în mărimea originală, ca astfel statul român să aibă o clasă ţărănească stabilă, pe care să se poată răzima, ca pe temeliile cele mai bune şi mai sigure ale sale, totdeauna, între ori ce împrejurări. Se pun deci bazele cele mai sănătoase pe seama României de mâne, pe care, de ce să n'o spunem, dorim şi noi să o ştim şi să o vedem mare, puternică şi fericită!

Din parlament. Dieta ţării e ocupată acum cu votarea unor legi mai mărunte, astfel, că discuţia asupra legilor militare se va putea continua numai săptămâna viitoare. Până atunci domnul prim-ministru, contele *Khuen-Hédervàry* face vizite şefilor partidelor din opoziţie, pentru a se afla, pe urma pertractărilor ce le are cu ei, punctele de înţelegere, cari fac posibilă votarea legilor militare fără multă discuţie. Prim-ministrul este împuternicit din partea Coroanei se facă opoziţiei unele promisiuni, şi partidului lui *Justh* să-i pună în vedere prezentarea legii electorale încă în cursul anului acestuia, la toamnă, dar are şi împuternicirea dela Coroană de a lua măsurile cele mai energice în cas că votarea legilor militare va întimpina de nou greutăţi.

Impăratul Wilhelm a împedecat un răsboiu.

Zilele trecute a împlinit Impăratul Wilhelm al Germaniei anul al 53-lea al etăţii. Ziua însemnată a fost sărbată pretutindenea în imperiul german, ba şi în alte ţări, în cari se află Nemţi din Germania. S'a sărbat şi în Hamburg, unde municipalitatea a dat un banchet mare în onoarea împăratului german.

Primarul oraşului Hamburg a rostit cu acest prilej un discurs, care a produs o sensaţie extraordinară. El a spus între altele, că dela 1870, situaţia politică esternă a Germaniei n'a fost aşa de critică, ca în a doua jumătate a anului trecut. Atitudinea împăratului în acea epocă a fost de cea mai mare importanţă pentru imperiul german şi pacea depindea numai de împărat.

El a rămas atunci foarte calm, cu toate că situaţia politică luase la un moment dat o întorsătură foarte gravă, care ar fi putut da loc la un răsboiu.

Impăratul era însă conştient de răspunderea sa. Dânsul cunoaşte bine situaţiunea politică şi-şi dădea seama de consecinţele pe cari ar fi putut să le aibă pentru Germania un răsboiu.

Impăratul avea toată încrederea în puterea armatei şi a flotei şi se bizuia pe ea.

De aceea: „trebue să îngrijim, ca flota şi armata noastră să poată în totdeauna corăspunde nevoilor de ori ce fel".

Aşa şi-a încheiat primarul din Hamburg toastul; iar cei ce au luat parte la banchet, au plecat acasă cu firma convingere, că împăratul Wilhelm a împedecat în anul trecut un mare răsboiu!

Răsboiul italo-turc.

Se svonise nu de mult, că Turcia şi Italia sunt pe cale de a ajunge la înţelegere şi a încheia pace; dar faptele desmintesc ştirile de natura aceasta, pentrucă răsboiul se poartă şi acum între Italieni şi Turci, cu multă îndârjire şi cu schimbăcios noroc, şi acuşi unii, acuşi alţii se laudă cu raportarea victoriei asupra contrarului. Cea mai nouă ştire sosită de pe câmpul de răsboiu e favorabilă Turcilor, şi prin ea se comunică lumii întregi, că Turcii au snopit bine pe Italieni. Comunicatul trimis prin fir telegrafic la 28 Ianuarie n. din Dehibat sună astfel:

„Eri (27 Ianuarie) am isbutit să alungăm pe Italieni din Gargareş. Lupta a început dela 25 Ianuarie după amiază şi

FOIŞOARĂ.

Predică despre sârguinţă

de *G. Fl. Preşmereanu.*

După înţeleptele întocmiri ale sf. noastre biserici, fiecare prăznuire religioasă are menirea să întărească rădăcina adevărurilor creştineşti în inima poporului nostru, care rădăcină creşte şi se întăreşte, din sămânţa sănătoasă a învăţăturilor evangelice.

Şi de oarece mare temeiu pune biserica pe aceste adevăruri, căci din ele răsar toate pornirile bune, născătoare de fapte bune şi de folos şi pentru alţii, ea ne chiamă cu glas dulce de mamă, de câte ori câte o sărbătoare ne îmbie un prilej potrivit de învăţătură şi de creştere bună pe sama noastră.

De vremea, ce o petrecem ascultând slujba Dumnezeească, nici n'are a ne părea rău; mai la fiecare pomenindu-se de câte un sfânt, din ale cărui fapte de sfinţenie se hrăneşte sufletul nostru, pe care, dacă n'ar fi maica noastră biserică, ca să-l întărească, creşte şi primenească cu flacăra credinţei, vârtejurile ispititoare ale acestei lumi de stricăciune l-ar seca.

Din viaţa acestor sfinţi părinţi, plină de virtuţi şi fapte alese, ne scoatem şi noi pilde de viaţă curată creştinească, şi ăiucitoare de aceleaşi frumoase însuşiri, cu cari ei s'au înălţat între coetanii lor.

Dintre aceste virtuţi, voesc să vă vorbesc eu despre una, prin care mai vârtos, ne putem face folositori semenilor nostrii, şi adecă despre *dragostea de muncă.*

Pentruca să puteţi pricepe mai bine, ce foloase isvoresc din o viaţă sârguincioasă, şi pe de altă parte, ce osândă îşi agoniseşte omul trândav, vă rog să mă urmăriţi cu încordată băgare de samă.

Cunoaşteţi pilda Sf. Scripturi, în care Mântuitoriul ne aminteşte despre acel stăpân, care plecând departe, a chemat slugile sale şi le-a încredinţat averea sa, şi care după câtă-va vreme, întorcându-să la casa sa, a cerut samă de chipul cum cei 3 servitori au chivernisit averea lor încredinţată. Doi din ei au lucrat pământul dat lor în samă, înmulţind averea lor. Cel de al treilea însă şi-a petrecut vremea în trândăvie, lăsând totul în părăgină.

Fireşte, că cei doi dintâi au fost lăudaţi şi răsplătiţi, câtă vreme al treilea aspru mustrat şi pedepsit.

V'am rechemat în minte această istorioară mult cuprinzătoare, pentrucă voesc să vă dovedesc, că precum stăpânul acela a purces faţă de slugile sale, dăruindu-i cu avere, de care apoi ei au fost constrânşi a-şi da samă, tot aşa se va purcede şi faţă de noi, cari încă am fost dăruiţi cu fel de fel de daruri, cu pricepere la felurite meşteşuguri, de către Tatăl şi stăpânul nostru cel ceresc. Aşa şi noi dară, vom avea să dăm samă de felul cum întrebuinţăm şi chivernisim acele daruri.

In măsură, în care vom putea arăta dobândă după capitalul (de daruri şi pricepere) încredinţat, ne vom putea aştepta la o răsplată cerească, care nu va întârzia.

Căci cred că nu e de lipsă să vă mai dovedesc, că în faţa dreptului judecător nu ne putem desvinovăţi pentru o viaţă de trândăvie, o viaţă perdută în desfătări, fără a o întrebuinţa cu folos, de pildă sub cuvânt, că nu am avut priceperea şi nu am avut putinţa de a agonisi, pentru noi şi pe sama semenilor noştrii, şi astfel a ne dovedi membri folositori ai corpului nostru social.

Fiecărui om i s'a dat putinţa a se face folositor, slujind semenilor săi, fie cu cuvântul, fie cu sfatul, sau cu fapta; e vorba numai, că să şi voim a lucra între hotarele îndeletnicirilor, ce noi ni le-am ales, corăspunzător priceperii date dela Dzeu.

Nu! Dzeu nu s'a arătat sgârcit cu noi, dând fiecăruia putinţa de a lucra şi a fi de folos omenimei!

Ori-cât de deschilinite ar fi darurile primite, de obligământul muncii şi de împlinirea de slujbe binefăcătoare nu rămâne nimeni scutit.

Dzeu a făcut partaş pe fiecare din noi de acele daruri, pe cari el l-ea aflat de mai potrivite, — în înţelepciunea sa, — pentru mântuirea şi fericirea noastră.

Trebue deci să ne cuprindă întristarea, văzând pe unii — sgârciţi cu ei înşişi,— nefolosind priceperea şi dibăciile lor, ci mai bucuros petrecând vremea în o trândăvie desgustătoare şi păgubitoare, atât pentru dânşii, cât şi pentru familiile lor, cari din vina lor încă sunt osândite la o viaţă de lipsuri.

Unde mai pui apoi, că şi sufletul are să sufere, pe urma moleşelii... de care să lasă stăpâniţi în vremea de trândăvie!

Deprinderea puterilor, ce zac în noi, ne procură o desfătare; pe când un traiu perdut în nelucrare, — este o adevărată plagă şi pedeapsă, atât pentru trup, dar mai vârtos pentru suflet.

Uitaţi-vă la animalul cel mic, cu câtă desfătare îşi deprinde puterile sale în mişcările sglobii ale jocului.

Tot aşa, ce bucurie pe copilul, care dă de vre un prilej, potrivit a-şi arăta dibăcia în îndeletniciri, pline de veselie!

Cum dară poţi tu, om în vârstă şi cu judecată, sta cu mânile în sân, în mijlocul unei lumi de fiinţe sârguincioase?

Nu simţi şi tu un bold de a lua şi tu parte alături de aceia, cari se ostenesc fără astâmpăr, întru a-şi îmbunătăţi soartea a durat până astăzi la ameazi. Italienii au fost complect împresurați de trupele noastre. In desperarea lor Italienii au omorât trei dintre ofițerii lor superiori.

Italienii au avut 900 morți. Noi le-am luat 6 tunuri, 2 mitralieze și multe arme. 239 Italieni au fost făcuți prizonieri.

Perderile noastre se ridică la 165 morți și 98 răniți, între cari doi ofițeri.

Linia noastră de apărare e bine întărită pe toată întinderea ei. Trupele noastre se compun din 2690 soldați turci și 1300 combatanți arabi.

Șeicul Senussilor a trimis 6000 luptori spre Gargareș. Dispunem de forțe suficiente și sperăm, că în lipsa vaselor italiene de răsboiu vom reuși să respingem pe italieni până în portul Tripolis".

Rămâne acum, ca știrea să se confirme. Dar după esperiențele ce le avem ne așteptăm, ca aceeași știre să o dee și Italienii, dar firește, astfel, că *ei* sunt învingătorii, nu Turcii! Și Tripolitania e așa de departe, pentru a putea controla, care din ei spune adevărul!

Societatea „mâna neagră".

De câtva timp circulă fel de fel de știri, care de care mai grave, în privința siguranții dinastiilor din Belgrad și Cetinie.

In Serbia mai mult de jumătate din corpul ofițeresc s'ar fi constituit, — așa se afirmă, — într'o societate secretă, organizată după modelul celor din Italia, și în special din Sicilia.

Societatea poartă numele de „mâna neagră". Ea ar avea ramificațiuni în Muntenegru și chiar în Novi-Bazar. Există comitete și subcomitete în toate orașele și târgurile din Serbia și Muntenegru.

Scopul conjuraților este să gonească în primul rând dinastia lui Karagheorghievici. Dinastia lui a devenit nesuferită, nu numai din causa criminalului mijloc, prin care s'a urcat pe tron, dar și pentru purtarea arogantă cu ofițerii a prințului moștenitor Alexandru. Din causa aceasta au fost cu el provocători și ofițerii aparținători „mânei negre".

Conspiratorii din Muntenegru vor să alunge nu numai pe bătrânul Nichita, ci și pe prințul moștenitor Danilo. Ce urmăresc conjurații? Se zice, că ei ar vrea să proclame, ca Chinezii, republica. Alții spun, că ei ar vrea să aducă pe tronurile unificate un prinț străin, de preferință un englez, sau italian.

Dar acesta e lucru de a doua mână; partea positivă a programului lor este *răsturnarea celor două dinastii.* De asemenea e un lucru sigur, că prințul Alexandru este foarte rău văzut și de civili, nu numai de militari.

Din causa aceasta tatăl său n'a putut să-l facă să fie inspector general al armatei. Amicii lui au aurit și poleit pilula, explicând nenumirea lui pe baza prea fragedei lui vârste, și prin urmare a lipsei de experiență în cele militare.

După cum resultă deci din cele espuse, situațiunea a devenit foarte gravă în cele două regate slave. Mai gravă cu atât mai tare, cu cât guvernul din Belgrad nu știe cum să întimpine pericolul ce vede că se designează tot mai amenințător pe orizont. Ar fi o mână de fer, care să birue „mâna neagră", aceea a ministrului Protici. Dar „mâna neagră" l-a amenințat, că-l va asasina, dacă va cuteza să încerce ceva în contra ofițerilor.

Indrăsneala conspiratorilor e atât de mare, încât o delegațiune dintre ei s'a dus la primul-ministru Milovanovici și l-a amenințat cu moarte, dacă nu va revoca pe ofițerii permutați din capitală în provincie.

Jubileul protopopului Hermann.

— Raport special. —

Conform invitării și programului publicat în ziarul nostru mult prețuit „Telegraful Român" din 5/18 Ianuarie 1912 Nr. 2 s'a ținut în Deș la 8/21 Ianuarie a. c. *Festivitatea jubilară* în onoarea protopresbiterului *Teodor Hermann*, care în anul trecut a împlinit 25 ani de când cu deplină vrednicie stă în fruntea protopresbiteratului Deș.

A fost o frumoasă manifestațiune de iubire și recunoștință față de jubilantul protopop, mai cu samă azi, când vedem pe o parte din fruntașii mireni ai neamului cum trag în noroiu pe alți fruntași, tot așa de binemeritați pentru națiune, sub pretextul solidarității, dar în realitate din motive personale de orgoliu.

Serbarea ar fi fost însă și mai frumoasă, dacă i se da o estensiune mai mare, invitându-se și representanții confesiunilor, instituțiunilor culturale și autorităților politice din loc, înaintea cărora jubilantul are mare trecere, după cum a și fost dorința generală; dar la dorința espresă a jubilantului modest, ne-am mărginit la o serbare restrânsă numai în sinul credincioșilor bisericii noastre.

Ținerea acestui jubileu a fost decisă la timpul său de către sinodul protopresbiteral, conferența preoțască și conferența învățătorească din acest tract, cari au stabilit și programul serbării.

In scopul acesta au ales aceste corporațiuni un comitet aranjator și au decis, ca festivitatea să se țină în mod oficios într'un sinod protopresbiteral estraordinar.

Așa s'a întâmplat, că acest comitet, îndată ce a aflat despre convocarea sinodului protopresbiteral extraordinar pe 8/21 Ianuarie 1912 în chestiunea înființării unei școale centrale, a și fixat ținerea jubileului la acest termin, întrețesând programul de jubilare între ordinea de zi a acestui sinod.

Festivitatea s'a început cu *Sfânta Liturgie* celebrată de protopopul *Teodor Hermann* împreună cu preoții Const. Bodea, Teod. Cotuțiu, Gavr. Hango și Pavel Moldovan. Răspunsurile le-a dat corul bisericesc al tinerimii gr. ort. rom. locale, sub conducerea parohianului George Măgojan jun. După Rugăciunea amvonului s'a făcut *chemarea Duhului Sfânt*, după care apoi presbiterul *G. Hango*, ca președint al comitetului aranjator al acestei festivități, a rostit din ușile împărătești următoarea cuvântare:

Iubiților frați!
Stimaților domni învățători!
Iubit popor credincios!

Zi de sărbătoare întreită sărbăm noi astăzi, iubiților ascultători. Zi de sărbătoare întreită, pentrucă întâi sărbăm Dumineca după Botezul Domnului nostru Iisus Cristos, care ni-a dat poruncă să ne curățim de păcate prin Taina Sfântului Botez și prin Taina Pocăinței, deși El n'a avut trebuință de acel botez căci este fără de păcat; apoi sărbăm Dumineca obicinuită, întru amintirea Invierii lui din morți, ca om, căci ca Dumnezeu este nemuritor, prin ce ni-a garantat și nouă învierea cu trupul, căci sufletul ne este nemuritor, învierea la o viață vecinic fericită dincolo de mormânt, pentru toți cei ce în viața aceasta vom împlini poruncile Lui. Dar în urmă mai sărbăm astăzi, iubiților ascultători, încă și o altă zi de sărbătoare, zi de sărbătoare ocasională: sărbătoarea *recunoștinței*, sărbătoarea zilei de bucurie și de veselie, pentrucă ni se dă ocasiune binevenită, să ne esprimăm în mod solemn sentimentele de stimă și de iubire față de șeful nostru tractual P. O. D. *Teodor Hermann*, care în anul trecut 1911, a împlinit un pătrar de veac, adecă 25 de ani, de când cu atâta vrednicie stă în fruntea acestui tract Deș ca protopresbiter. Și sărbăm ziua aceasta nu din obiceiu convențional rece, ci din inimă curată și din suflet curat, pătrunși fiind cu toții de vredniciile jubilantului, care în acest pătrar de veac cu atâta vrednicie a stat în fruntea acestui protopresbiterat.

Sunt puțini acești 25 de ani în viața unui popor, dar sunt mulți în viața unui om. Dar sunt mulți chiar și în viața unui popor, dacă împrejurările între cari trăește sunt grele; și așa cu atât mai mulți sunt în viața unui om, care între astfel de împrejurări a fost pus în fruntea lui, ca să-l conducă la limanul mântuirii, scoțându-l din întunerecul neștiinței și ducându-l la lumină, ca să ocupe și el un loc de cinste între popoarele mai favorisate de soarte, cari merg în fruntea omenimii.

Și între astfel de împrejurări grele a fost pus în fruntea acestui tract și preaonoratul și mult iubitul nostru șef tractual Teodor Hermann, și cu bucurie putem constata, că totdeauna a stat la postul său ca stânca de granit, pe care valurile mării nu o pot măcina; ca un far luminos, pe care nici noaptea cea mai întunecoasă și nici norii cei mai grei nu l-au putut deprima, ba mai mult a fost ca un soare în mijlocul nostru, răspândind lumină și căldură dătătoare de viață în jurul său, pretutindenea și în toate instituțiunile bisericii noastre, unde a fost pus ca să lucreze.

Au trecut 25 de ani, de când a fost primit în mijlocul nostru și în fruntea noastră, și mărturisesc, că aveam oare care neîncredere, dar nu din considerațiuni față de calitățile lui personale eminente, ci din alte considerațiuni; — dar în decursul acestui pătrar de veac, foarte greu pentru biserica noastră, și mai cu seamă pentru școalele noastre din acest protopresbiterat, toată neîncrederea a dispărut, căci toate dorințele posibile, întru cât au atârnat dela el, ni s'au împlinit, stima față de el ne-a crescut și în locul neîncrederii și reservei de odinioară ni s'a sălășluit în inimă cea mai desăvârșită iubire.

Ba mai mult, prin calitățile lui personale eminente și-a știut câștiga o deosebită stimă și autoritate și înaintea străinilor, așa, că din stima și autoritatea aceasta foarte mult s'a revărsat și asupra bisericei noastre, atât de mult desconsiderate până aci din partea acelora.

Deci se cuvine, ca în ziua de azi să ne bucurăm și să ne veselim în mod deosebit nu numai în sufletele și inimele noastre în mod tăcut, ci arătându-i și în afară pe cât putem cele mai călduroase semne visibile de iubire și recunoștință. Dar mai pe sus de toate trebue să mulțămim preabunului și atotputernicului Dumnezeu, că ne-a învrednicit să avem un astfel de conducător înțelept, care cu atâta dibăcie a condus naia bisericii noastre din aceste părți printre atâtea stânci și furtune la limanul mântuirii, și apoi să-l rugăm din nou, ca să ni-l țină încă mulți ani în fruntea noastră, spre mărirea bisericii, spre binele poporului și spre folosul patriei, în pace, întreg, cinstit și sănătos.

Iar acum învit pe frații preoți și învățători, ca să-i predee aici în sfânta biserică modestele noastre obiecte de suvenire, cele două tablouri cu portretele preoților și învățătorilor, ca semne visibile ale iubirei ce-i păstrăm și spre aducere aminte de modestii lucrători împreună cu el în via Domnului. Apoi vom intona cu toții cântarea de laudă și preamărire adresată Părintelui ceresc, Doxologia cea mare, în semn de mulțămită, că ne-a învrednicit să ajungem în pace această zi de bucurie și veselie, sculându-ne înaintea celui încăruntit și cinstind fața celui îmbătrânit în lupte grele de un pătrar de veac pentru biserică și neam. (Levit. XIX. 32). Cea mai mare recunoștință și răsplată o va primi însă dela bunul Dzeu, căruia i se cuvine cinste și mărire în vecii vecilor, Amin!"

Cuvântarea a fost des întreruptă de aclamațiuni însuflețite la adresa jubilantului.

După cuvântarea aceasta par. T. Cotuțiu a predat protopresbiterului *tabloul cu portretele tuturor preoților din tract*, în mijloc cu portretul jubilantului. Predarea s'a făcut însoțită de o cuvântare mai lungă, în care oratorul în cuvinte alese a făcut o paralelă între starea tractului înainte cu 25 ani și între cea de acum, accentuând meritele cele mari și multe ale jubilantului și constatând un progres foarte mare în toată privința, ceea ce trebue să ne uimească, dacă privim la greutățile enorme, ce a avut de învins.

Cea mai adâncă impresiune a făcut însă asupra publicului numeros ascultător, când oratorul a tras paralelă între casa de rugăciune, de scânduri, fără turn, și numai cu un clopot atârnat se arat între doi stâlpi de lemn, de acum 25, ani și între biserica măreață de azi, din parohia centrală Deș, care fără un protopop-paroh, model ca jubilantul, nici când nu s'ar fi putut ridica. Pentru ilustrare s'a și pus pe tabloul preoților fotografiile ambelor locașuri dumnezeești.

La sfârșitul cuvântării măduoase și cu avânt rostite publicul a izbucnit în urări entuziaste la adresa jubilantului.

A urmat apoi *predarea tabloului cu portretele învățătorilor tractuali*, din partea învățătorului Vart. Fărcaș, însoțită iarăși de o cuvântare frumoasă, în care oratorul în cuvinte alese schițează activitatea uriașă pe terenul școlar a jubilantului. La sfârșitul acesteia publicul de nou și călduros aclamează strigându-i: Să trăiască!

Acestor cuvântări a răspuns jubilantul într'o cuvântare clasică, plină de emoțiuni, care a stors lacrimi de bucurie din ochii ascultătorilor. Ideile conducătoare ale cuvântării au fost, că *pentru croirea unei sorți mai bune bisericești se recer: împlinirea conștențioasă a datorinței, ajutorul lui Dumnezeu, câștigat prin încredere firmă în El și prin rugăciune stăruitoare, muncă consecventă, sistematică și neîntreruptă, disciplină, iubire și bunăînțălegere reciprocă între turmă și păstoriu, abnegațiune și devotament apostolic, izvorât din o înflăcărată iubire față de sfânta noastră biserică!*

A mulțămit apoi provedinței divine, preoțimei și învățătorimei pentru ajutorul ce i l-au dat în activitatea sa cerându-le sprijinul și în viitor. A mulțămit preoților și învățătorilor pentru frumoasa manifestațiune de iubire, ce i s'a adus și pentru simbolisarea acestei iubiri prin tablourile, cari i s'au predat.

Ascultătorii au erupt de nou în călduroase „Să trăiască!"

După respunsul serbătoritului s'a cântat *Doxologia cea mare*, în semn de mulțămită lui Dumnezeu, că ni s'a dat să ajungem această zi de bucurie și de veselie, încununată de roadele bogate ale activității înțelepte și zeloase a jubilantului.

Serbarea s'a continuat apoi în școală, unde după deschiderea sinodului protopresbiteral estraordinar prin protopresbiter s'a cântat „Impărate ceresc", s'a făcut constituirea biroului, prin aclamarea de notariu a par. Gavril Micu și de bărbați de încredere a preoților Const. Bodea și G. Hango, apoi jubilantul a fost felicitat oficios din partea parohului Aug. Bodea, în numele protopresbiteratului și a corporațiunilor din tract, care totodată a propus și sinodul a primit unanim și cu entusiasm, ca *fondul protopresbiteral pentru salarisarea protopresbiterului să poarte de acum înainte numele de „Teodor Hermann,"* ca astfel să se eternizeze numele jubilantului. Apoi l-a felicitat parohianul Greg. Sândean, ofic. de bancă la Someșana, în numele parohienilor și al corporațiunilor parohiale din loc, și în urmă parohianul George Măgojan junior în numele coriștilor din parohie.

Tuturor acestora a respuns serbătoritul în termini aleși și cu lacrimi de mulțămire în ochi, acoperite fiind și aceste cuvântări cu sgomotoase: Să trăiască! isvorite din inimă curată și din dragoste adevărată față de jubilant.

Apoi a urmat la ordinea zilei singurul obiect pentru a cărui pertractare a fost convocat acest sinod: *Inființarea unei școale centrale elementare confesionale gr.-or rom. cu sediul în Deș.* In privința aceasta, la propunerea advocatului Dr. Aug. Bodea, s'a decis, ca obiectul acesta că se transpună spre pertractare la sinoadele parohiale din tract, pentru aflarea și asigurarea mijloacelor, din cari s'ar putea susținea școala centrală.

Terminate acestea sinodul s'a încheiat prin o cuvântare a presidentului și s'a cântat: „Bine ești cuvântat Cristoase Dumnezeul nostru."

După terminarea sinodului colegiul preoțesc tractual și-a ales membri clericali la sinodul protopresbiteral pe noul period, apoi a ținut ședință scaunul protopresbiteral în care s'au pertractat patru procese divorțiale.

De aici am mers la locuința jubilantului, unde a fost felicitat din partea mai multor particulari, și unde soția sa Raveca

---

și străricica lor, și a-ți oțeli sufletul, în focul muncii desfășurate, în folosul semenilor lor, și al unor îndeletniciri sârguincioase?

Dacă fața ta întru atât s'a învârtoșat, încât nici rușinea nu-și mai zugrăvește coloarea sa pe dânsa, privește ce aer de mulțămire, mândrie, tradează ochii celui ce se știe cu conștiința liniștită, că și-a împlinit datoria sa, încheindu-și după cuviință munca de peste zi.

Câtă îndestulare se coboară în sufletul său la gândul, că el se dovedește de un membru mai de folos pentru omenime, decât cei ce se istovesc în noianul plăcerilor.

Nu fiți dară sgârciți cu voi înșivă. Nu crutați sudoarea feții voastre, când e vorba a vă bucura de o fericire îndoită.

Doară băgați de seamă, că întru cât nu ne îndemnăm la lucru, pentru a ne da nouă înșine, ne lipsim și ne dăm prinși în brațele sărăciei!

Nu se pot măsura, — cum vedeți — perderile ce ni le aduce o viață trândavă!

Cu cât mai vârtos trebue noi să ne ferim a cadea în ghiarele ei, câtă vreme nu ne putem lăuda, că înotăm în belșug, ci abia dacă ne târâm traiul de pe o zi pe alta!

Dacă munca e de folos și binecuvântată pentru cel ce are agonisit câte ceva, cu cât e mai de folos ea pentru cel lipsit, așa de pildă pentru mulți dintre noi!

Noi — pot zice — chiar și viitorul numai prin o viață de muncă, pentru procurarea bunurilor de cari ne-au lipsit vremile de urgie, ni-l putem asigura, în marea de neamuri străine și dușmane nouă.

Viața Mântuitorului ne dă o pildă frumoasă de viață petrecută în lucrare neobosită.

Cât nu putem apoi învăța, din buna rânduială și împărțeală, ce se vede stăpânind în întreagă lucrarea sa mântuitoare.

Și tocmai această chibzuită împărțeală, este ceea ce ne lipsește nouă: priceperea de a îndeplini totul cu judecată înțeleaptă, la vremea sa și cu cumpăt.

Nu ne putem noi plânge, — ce e drept, — că nu ostenim în desjuns, muncind; dar ceea-ce ne lipsește, și la ceea-ce trebue să ne dedăm, — chiar și de ar fi vorba, a ne lua după străini, — este priceperea de a dobândi — de pildă — din petecuțul nostru de pământ atât cu cât să putem face față multelor lipsuri, și pe lângă aceasta să ne întărim și asigurăm agoniseala noastră pe seama urmașilor, și deci și a neamului nostru.

Dar petecuțul de pământ, ori cât ți-ai încorda puterile, nu-ți răsplătește osteneală cheltuită, dacă nu vei învăța să-l știi despăgubi pentru perderile, ce are să le sufere după un șir oarecare de ani, dacă nu vom ști să-i împrospătăm și întoarcem îndărăt materiile, ce se împuținează prin culegerea recoltei.

(Va urma).

născ. Cupşa i-a dat de cadou un orologiu de aur şi un lanţ de aur, apoi fiul seu Victor o măsuţă de salon cu un serviţiu de fumat şi în urmă fiică-sa Aurelia şi soţul ei adv. Dr. Aug. Bodea un serviţiu de argint de scris.

Festivitatea s'a încheiat cu un prânz comun (banchet) în Hotelul Europa, unde primul toast l-a ridicat jubilantul pentru I. P. S. Domn arhiep. şi metropolit *Ioan Meţianu;* al doilea şi al treilea toast a fost ridicat de par. Zah. Mann şi de clericul abs. şi ascult. de drept. Gavr. Lador în onoarea serbătoritului; al patrulea de par. Victor Cupşa în onoarea familiei jubilantului; iar al cincilea l'a ridicat presb. G. Hango în onoarea celor ce au luat parte prin scrisori şi în persoană la serbare. Intre, şi după aceste toaste, s'au mai ridicat şi altele, care de care mai avântate, respunzând ales şi emoţionat jubilantul la toţi mulţămind călduros tuturor, cari l'au jubilat şi felicitat.

Dintre multele epistole şi telegrame de felicitare amintesc pe cele sosite dela I. P. S. Domn arhiep. şi metropolit *Ioan Meţianu* şi dela P. S. Domn episcop Dr. *Miron E. Cristea* cari se remarcă şi prin cuprinsul lor bogat în idei frumoase şi pline de elogii la adresa jubilantului.

Aceste şi multe alte felicitări, sosite mai de timpuriu, s'au cetit prin presb. G. Hango în şedinţa sinodului protopresbiteral, iar celea sosite ulterior, tot prin el, la banchet.

A fost o impunătoare serbătorire a muncei prestate cu zel, înţelepciune şi devotament în via Domnului. Dee bunul Dumnezeu ca jubilantul să ajungă şi jubileul de 50 ani, cel puţin cu aceeaşi mulţumire sufletească, cu care i s'a serbat cel de acum, de 25 ani, fiind şi atunci în pace, întreg, cinstit şi sănătos, drept îndreptând şi atunci cuvântul adevărului!

La mulţi ani!

Gavriil Hango
presbiter.

Dela „Reuniunea sodalilor rom. din Cluj“.

Convocare.

In înţelesul §. 13 din statute avem onoare a convoca prin aceasta pe toţi domnii membri onorari, fundatori, ordinari şi ajutători ai „Reuniunii sodalilor români din Cluj“ la adunarea generală jubilară din prilejul împlinirii alor 40 de ani dela înfiinţare, ce se va ţinea în 4 Februarie n. 1912 la orele 4 d. a. în localul reuniunii (Str. Jókai Nr. 6) cu următoarea:

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Istoricul reuniunii şi raportul general al comitetului.
3. Raportul cassarului şi proiectul de budget pe anul 1912.
4. Alegerea unei comisiuni pentru revidarea raportului general, examinarea socotelilor şi proiectului de budget, cum şi pentru înscrierea de membri noi.
5. Alegerea comitetului pentru anul 1912.
6. Eventuale propuneri.
7. Inchiderea adunării.

Cluj, la 28 Ianuarie 1912.

Petru Sânmiclăuşan secretar. *Valentin Drăganu* prezident.

Dela sate.

Sfinţirea şcoalei din Dâncul-mare.

In Dâncul-mare, comună în tractul Orăştiei, Dumineca, în 15 Ianuarie s'a făcut sfinţirea şcoalei. Această comună nu de mult a început a se reculege, a se emancipa. Erau timpuri de grea încercare pentru ea. O cobie rea părea a o ameninţa, căci biserica cea veche prin ruinele ei arăta trecătorului durerea nepăsării faţă de tot ce e sfânt şi dumnezeesc. Serviciul divin se făcea în edificiul şcoalei, care încă nu era pe deplin corăspunzător.

In aceste timpuri de grea cercare pentru o comună care părea a se duce pe cărările perzării, a fost ales de preot tinărul Ioan Cotruş, care nu a cruţat nimic pentru ridicarea parohiei sale la treapta pe care stau şi alte comune cu conducători harnici şi conştii de chemarea lor.

Cu o tactică destul de laudabilă a ştiut acest preot să aplaneze certele dintre credincioşii săi.

Din certăreţi a făcut oameni de muncă aşa, că trei ani după alegerea sa de preot în mijlocul comunei se vede ridicată o frumoasă biserică.

Pregătiţi pentru neajunsuri şi greutăţi, ordinul ameninţător pentru închiderea şcoalei din pricina edificiului necorăspunzător, ne găseşte gata de muncă.

In lipsa banilor oamenii lucră, jertfesc din ce pot, şi iată că în toamna anului 1911 e ridicată nu departe de biserică o frumoasă şcoală, edificată după cerinţele moderne.

La sfinţirea acestei şcoale au luat parte mai mulţi preoţi din jur. După actul sfinţirii preotul din Valea-Sângiorzului, Eronim *Ueţu* a ţinut poporului adunat o frumoasa vorbire, în care le-a dat sfaturi pentru viaţă şi-i îndeamnă a-şi da copiii la şcoală, la şcoala lor, la şcoala românească.

Dupăce s'a săvârşit întreg actul sfinţirii, preoţimea a fost invitată la casa dlui preot Cotruş, unde a fost ospătată.

Străinul care în trecut ar fi văzut cât de puţin starea acestei comune, astăzi când ar cerceta-o, cu drept cuvânt ar putea esclama: „Adevărate sunt cuvintele:

„Voeşte şi vei putea“.
„Luminează-te şi vei fi“.

Ioan Olariu
preot.

NOUTĂŢI.

Din amintirile unui filo-român. Intr'un număr precedent al foii noastre am arătat cum în 13—15 Ianuarie societatea academică „România Jună“ din Viena şi a sărbat jubileul existenţei de 4 decenii. Cu prilejul felicitărilor aduse societăţii jubilante am amintit, că prietenul românilor, venerabilul profesor *Dr. Ioan Urban Iarnik* din Praga, a ţinut un călduros discurs la adresa „României June“. In vorbirea sa bătrânul profesor Ioan Urban Iarnik, care are un fiu cu acelaş nume, a povestit interesante amintiri din tinereţele sale. Iată câteva amănunte, care le găsim într'o foaie din Bucovina: Venerabilul profesor Iarnik îşi exprimă părerea de rău, că n'a voit soarta să-l dea părinţii cu patru ani înainte la şcoală, ca să fi putut veni la „România Jună“ împreună cu Eminescu. La Viena, zice vorbitorul, „am venit cu puţini bani în buzunar şi cu un sac de speranţe. Am dus nevoi grele, dar m'am mângâiat cu vorba că *prisosul strică*; cu mari greutăţi am dus-o, susţinându-mă din meditaţii rău plătite; m'am bolnăvit grav, dar pe semne n'a fost scris să mor. Am plecat la Paris cu o bursă; acolo am făcut conoştinţa primului român, Constantin Giorgianu. Românii m'au primit totdeauna cu dragoste, şi n'am putut decât să mă revanşez. Acum sunt bătrân şi pe ducă; — dar curmându-se firul vieţii mele, nu se va rupe şi firul carierii mele; căci am un urmaş, care va continua opera începută de mine: Non omnis moriar“, termină domnul Iarnik, zicând că oamenii se duc, dar societatea rămâne.

*

Statue. Preoţimea unitară ardeleană a pornit o mişcare cu gând de-a înălţa fostului episcop şi folclorist Ioan *Kriza* o statue cu prilejul aniversării de 100 de ani dela naşterea lui. (Multe din cântecele adunate de Kriza din săcuime arată o pronunţată înrâurire românească).

*

Transferat. Dl Carol *Walther*, consilier de finanţe, a fost transferat din Sighetul-Maramurăşului la direcţia de finanţe din Sibiiu şi însărcinat cu agendele unui director substitut.

*

Premiu aviatic. Impăratul Wilhelm, cum se anunţă din Berlin, a pus un premiu de 50.000 mărci pentru cel mai bun motor construit de un german. Conferirea premiului se va face în 27 Ianuarie 1913.

*

Gazul subpământean din Ardeal. Mai multe persoane din Turda au intrat în pertractări cu consulul danez *Fleischel* privitor la esploatarea gazului subpământean din Ardeal.

*

Restituirea unei averi. Consiliul de răsboi şi de marină din Madrid, încredinţat cu instrucţiunea afacerii *Ferrer*, a decis ca averea confiscată în urma condamnării lui Ferrer, să fie restituită moştenitorilor săi.

*

Răsbunarea unui fost ministru. O reuniune a studenţilor boemi a hotărât într'una din şedinţele sale din urmă să esclude din sinul său pe deputatul şi fostul ministru Praschek, care era membru de onoare al societăţii. Motivul acestei hotărâri era împrejurarea, că Praschek a fost dat afară din partidul cehilor agrari. Studenţii, deodată cu escluderea fostului ministru, i-au înapoiat şi suma de bani dăruită de fostul membru onorar. Deputatul Praschek s'a revanşat îndată, şi suma înapoiată de studenţi a dăruit-o unei reuniuni — pentru creşterea copiilor idioţi.

*

Pensiune. Ţarul ruşilor a acordat văduvei lui Tolstoi o pensiune anuală de 10.000 de ruble.

*

Escedent budgetar. Socotelile de stat ale regatului român pe lunile Aprilie-Octomvrie 1911, au fost încheiate cu un *escedent* de peste 80 milioane lei. Incassările au dat adecă suma de 289.853,823 lei şi 7 bani, iar cheltuelile suma de 209.732,227 lei şi 98 bani. S'a cruţat deci frumoasa sumă de 80 milioane!

*

Ciocnire de trenuri. Luni s'a întâmplat în gara din Macău o groaznică ciocnire de trenuri, din cauza greşitei schimbări a macazului. Din gară pleca un tren de marfă şi tot pe aceeaşi linie se apropia şi trenul de persoane, care venea dela Seghedin. Ciocnirea a fost atât de puternică, încât ambele locomotive au fost distruse complet, iar 4 vagoane ale trenului de persoane, de asemenea au fost nimicite. Ca prin minune nu s'a întâmplat nici un accident de persoane, cu toate că un bărbat şi 2 fete au fost scoase de sub dărâmături. Linia ferată pe o întindere de 50 m. este impracticabilă.

*

Cas de moarte. Cu adâncă durere aduce spre ştire societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ a elevilor din secţiunea pedagogică, că mult iubitul ei notar I. *Constantin Iencica*, pedagog c. IV, născut în Satulung la 1892, după grele suferinţe a trecut la cele eterne în 15/28 Ianuarie 1912. Fie-i ţărâna uşoară iar memoria binecuvântată!

*

Rugare. Toate oficiile protopresbiterale şi parohiale, cari au primit liste de colecte cu apeluri pentru fondul de zidire al bisericei noue din Mermezeu-Valeni, dela oficiul parohial de aici, şi încă nici acum după *un* an de zile nu le-au înapoiat, sunt rugate să binevoiască fără amânare a le restitui oficiului parohial cu ori ce resultat, ca să se poată face darea de seamă. Observ, că din 280 apeluri trimise numai vro 11 ni s'au restituit, cu şi fără resultat. Mermezeu-Văleni la 17/30 Ianuarie 1912. In numele bisericei: *Ioan Stângu*, paroh.

*

Impuşcat. Din Făgăraş se vesteşte, că haiducul Andrei *Budac*, conducătorul unei bande de hoţi, a fost împuşcat de jandarmi în comuna Streza-Cârţişoara.

*

Setea de pământ In ce măsură creşte setea de pământ în Ungaria, o arată un cas întâmplat zilele acestea în comuna *Şeitin* de lângă Macău. Scaunul orfanal de acolo a pus în vânzare pământul de 76 „lanţe“ al minorului Nicolae Beck. S'a adunat aproape întreg-satul la licitaţie, oferind sume însemnate. In sfârşit şepte ţărani din comună au cumpărat pământul de 76 lanţe, plătind 3141 cor. de un lanţ; averea întreagă s'a vândut cu aproape un pătrar de milion de coroane. (In Şeitin un „lanţ“ de pământ face 1200 stângini patraţi) Sătenii de altfel au câştigat parale frumoase la fabricele din America; numai aşa au putut să plătească un preţ ne mai pomenit în ţara noastră.

*

Inălţimea soldaţilor. O revistă străină a publicat de curând câteva date privitoare la înălţimea soldaţilor. Se ştie, că vechii germani erau foarte lungi în corp. Chiar şi astăzi popoarele de rasă germană sunt în general mai înalte la stat, decât rasele romanice. Conform experienţelor făcute cu ocazia asentărilor, în ziua de astăzi cei mai înalţi soldaţi fac parte dintr'un regiment al Suediei, numit „Regimentul regelui suezilor şi goţilor“, — înălţimea medie a acestor militari este 1 metru şi 73 centimetri. In armata din Suedia se află numeroşi soldaţi înalţi de 1 metru şi 90 centimetri. In imperiul german înălţimea medie a soldaţilor este 1.68 m., în Franţa 1.63 m., în ţara noastră 1·65 m. Soldaţii de rasă romanică sunt de obicei mici, laţi în umeri şi vânjoşi.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii meseriaşilor români sibieni“ au mai dăruit: oaspeţii dela nunta coristei Reuniunii, a d-şoarei Ana Vestemean cu dl Francisc Müller, şef monter, fiind naşi dl Ioan Imbăruş, exped. „Foaiei Poporului“ şi soţia sa Maria, moaşă, şi la stăruinţa acestuia, 4 cor, Demetriu Bischin, maşinist de tors lână, 50 bani, Ioan Stanciu, zugrav de case (din prilejul onomasticei), soţia sa Ana şi copii lor Ana, Mărioara, Victor, Cornel şi Eugenia, 2 cor., Ioan Imbăruş, învăţător, 1 cor.; George Lazar, cul. tip., 20 bani, Ioan Tatu, paroh (Cichindeal) şi soţia sa Paraschiva n. Borzea, 2 cor.; Dr. Ioan Dordea, advocat (Ocna Sibiiului), soţia sa Virginia n. Măcelariu şi fiicele lor Virginica şi Zoiţa, 3 cor.; Ioan Aldea, paroh (Petrilaca), 1 cor. şi Nicolae Frâncu, învăţăcel lăcătuş 50 bani.

*

Dr. Dim. Onciul bolnav. Aflăm cu multă părere de rău din ziarele din Bucureşti, că dl *Dr. Dimitrie Onciul*, distinsul profesor universitar şi membru al Academiei Române e greu bolnav în Bucureşti. Ii dorim grabnică însănătoşare.

*

Dinamită. Făptuitori necunoscuţi au spart Dumineca noaptea un vagon din gara dela Timişoara şi au furat 10.000 patroane de dinamită. In dimineaţa următoare s'au găsit într'un şanţ de lângă linia ferată 8.000 din patroanele furate. Vagonul cu dinamită era destinat pentru Reşiţa. Poliţia cercetează.

*

Conferenţe despre expoziţia dela Roma. Profesorul universitar Dr. *Hampel* a ţinut în muzeul naţional din Budapesta trei conferenţe despre antichităţile din epoca împăraţilor romani, expuse la Roma. In conferenţa din urmă, ţinută Sâmbătă, a vorbit despre monumentele din Panonia, Dacia şi Mesia. Din provinciile acestea s'au expus obiecte atât din Ungaria şi Austria, cât şi din România. Ungaria a trimis còpii de pe 30 monumente, pannonice şi 10 dacice. România însă, a zis conferenţiarul Hampel, a participat cu un număr atât de însămnat, încât direcţiunea expoziţiei din Roma s'a simţit îndemnată a pune la dispoziţia obiectelor din România o sală cu totul separată; — astfel ţara românească a ieşit cu mult mai bine la iveală, decât Ungaria; România, adaugă acelaşi conferenţiar, a trimes din Mesia veche mai mult de 80 de còpii de pe monumente, şi numeroase fotografii. Conferenţa învăţatului profesor a făcut adâncă impresie asupra ascultătorilor.

*

Bioscopul Apollo din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi sărbători la 3, 4½, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Viaţă socială.

Concert militar. Dumineca în 4 Februarie n. se va da un mare *Concert Militar*, cu programă dintre cele mai alese. Concertul se ţine în sala mare dela „*Unicum*“, la mese întinse. Inceputul la orele 8 seara. Intrarea 50 bani de persoană.

*

Mare concert. Baritonistul olandez *Thomas Denys* şi celebrul pianist *Henry Wilhelmus* vor da în 8 Februarie n. 1912 un mare concert în sala dela *Unicum*. Programa cuprinde compoziţii de Brahms, Schubert, Liszt, Mozart, Schumann şi Chopin. Preţul de intrare: Loge 10 cor., locul prim 4 cor., al doilea 3 cor., al treilea 2 cor., loc de stat 1 cor. Bilete se vând la Librăria Badovszky şi seara la cassă. Inceputul la orele 8 seara.

*

Concert în Deva. Corul bisericesc gr.-or. rom. din Deva aranjează în favorul bisericei sale la 17 Februarie st. n. a. c. cu concursul muzicei militare a regimentului ces. reg. Nr. 64 din Orăştie un mare concert în nou ziditul „Teatru Orăşenesc“ din Deva, sub conducerea preotului Laur. Curea. Inceputul precis la 8 ore seara, în pauză se va juca „Căluşerul“ şi „Bătuta“.

Teatru.

Astăzi, Vineri, d. a. „*Doctor Klaus*“ comedie în 5 acte, iar sara „*Das süsse Mädel*“ operetă. Mâne, Sâmbătă, „*Der Graf von Luxenburg*“ operetă şi Dumineca, „*Bettelstudent*“ operetă. Cântă în fiecare sară tenoristul *Willy Strehl* dela „Karltheater“ din Viena.

Cărţi şi reviste.

Revista asociaţiei generale a învăţătorilor, apare lunar. Numărul mai nou din Decemvrie 1911 cuprinde: Problema educaţiei, de V. Constantinescu. Pentru armată şi pentru învăţământul primar, de P. V. Haneş. Mai sunt şi alte nevoi, de C. Ion. O vizită la muzeul Casei şcoalelor, de Enescu Stâlpeni. Soluţii vătămătoare, de I. Marin. Un învăţător ministru. Cărţile de curs primar. O epidemie (neachitarea abonamentelor). — In amintirea lui Nicolae Bălcescu, de I. Stelian. De Crăciun. „Kanitverştan“. Moş Crăciun, de G. Vlădescu. Carte despre drepturi şi datorii, de C. Diaconescu. Revista revistelor. Bibliografie. Informaţiuni. — Abonamentul: 5 lei anual. Administraţia la dl Ilie Lupu, *Slobozia*, Ialomiţa (România).

„POPORUL“,

institut de credit și cassă de schimb, societate pe acții în Săliște (Szelistye).

Convocare.

P. T. Domnii acționari ai institutului de credit și cassă de schimb „Poporul“, soc. pe acții se convoacă la

a IV-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în *25 Februarie st. n. 1912* la 2 ore în sala festivă a școalei din loc cu următoarea

Ordine de zi:

1. *Constituirea adunării, constatarea acționarilor prezenți, a acțiilor reprezentate și a voturilor.*
2. *Raportul direcțiunei și al comitet. de supraveghiare.*
3. *Prezentarea bilanțului pro 1911 și darea absolutorului direcțiunei și comitetului de supraveghiare.*
4. *Statorirea salarizării funcționarilor.*
5. *Alegerea alor 3 membrii în direcțiune (§. 28 și 29).*
6. *Fixarea marcelor de prezență pro anul 1912.*

(13) 1—1 **Direcțiunea.**

Domnii acționari cari doresc a lua parte la această adunare cu vot decisiv, au să depună acțiile eventual documentele de plenipotență la cassa institutului nostru cu cel puțin 48 ore înainte de deschiderea adunării (§. 17 din statute).

Pentru cazul că numărul acționarilor și al acțiilor depuse nu ar fi suficient pentru aducerea de concluze valide prin aceasta se convoacă o altă adunare generală pentru ziua de *3 Martie st. n. 1912* tot la orele 2 în sala școalei române din loc cu aceiași ordine de zi când apoi se vor aduce concluze valide fără considerare la numărul acționarilor, al acțiilor reprezentate și al voturilor.

Bilanț cu 31 Decemvrie 1911.

Active.	K f	Pasive.		K f
Cassa în numărar	10,621·98	Capital soc'etar 1600 acți. à 100 cor		160,000·—
Monete	8,756·46	Fond de rezervă	10,000·—	
Cambii escontate	584,306·—	Fond special de rezervă	874·—	
Imprumuturi hipotecare	94,682·—	Fond de penziuni	400·—	
Imprumuturi pe obligații cu cavenți	38,372 50	Fond de binefaceri	400·—	11,674·—
Imprumuturi de cont curent	65,736·92	Depuneri spre fructificare		649,357·93
Depuneri proprii	47 277·32	Diversi creditori		3,614·86
Acții	1,750·—	Dividentă neridicată		817 54
Mobiliar	700·—	Interese transitorii anticipative		12,585 54
Interese transitorii decurs.	1,345·70	Profit curat		15,469 01
	853,548 88			85[illegible]

Contul Profit și Perdere.

Debit.		K f	Credit.		K f
Interese la depuneri spre fructificare		27,269·—	Interese:		
Spese:			dela cambii escontate	31,294·95	
salare	4,496·01		dela împrumuturi hipotecare	7,064 87	
chirie	500·—		dela împrumuturi pe obligații	2,098·10	
de birou, registre, tipărituri, porto, luminat, încălzit, etc.	2,555·81	7,551·82	dela împrumuturi de cont-curent	4,757·72	
Mărci de prezență		763·—	dela depuneri proprii	6,102·43	54,318·07
Contribuție:			Diferință de curs la monete		1,207·—
Dare directă		1,715·64			
10% dare după interese dep.		2,726 90			
Amortizare din mobiliar		29·—			
Profit curat		15,469 01			
		55,525·07			55,525 07

D. Banciu m. p., dir. executiv. **Iosif Sârbu** m. p., contabil.

DIRECȚIUNEA:

Dr. Nicolae Petra m. p. **Nicolae Lupaș** m. p. **Dumitru I. Comșa** m. p. **Dumitru St. Herția** m. p.
N. Sora m. p. **Ioan D. Bârsan** m. p. **Ilie Popa** m. p. **Oprea Borcea** m. p. **Dumitru Ghibu** sen. m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat conturile prezente și le am aflat în regulă și în deplină consonanță cu registrele institutului

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Ioan Bratu m. p. pres. **Ilie Mărtin** m. p. **Daniil Moisin** m. p. **Vasile Dădârlat** m. p. **Daniil Bârsan** jun. m. p.
Matei C. Jiga m. p., revizor expert al „Solidarității“.

Nr. 608/1911. (14) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa III-a **Lunca** din protoprebiteratul Lupșa, conform rezoluțiunei consistoriale din 15 Noemvrie 1911 Nr. 12921 Bis., se escrie al patrulea concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concursele, înzestrate cu documentele recerute de regulamentele în valoare, sunt a se înainta subscrisului oficiu în terminul deschis.

Concurenții cu previa înștiințare aici, se pot prezenta în comună pentru a cânta și celebra, resp. a face cunoștință cu poporul.

Ofenbaia, 14 Ianuarie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Lupșei în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 643/1911. (15) 3—3

Concurs.

Pre temeiul rezoluției Prea Vener Consistor de dto 2 August 1911 Nr 9393/Bis. prin aceasta se escrie concurs pentru postul de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a II-a **Blașfalăul inferior** în tractul Bistriței cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele parohiale fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Dela concurenți se cere cualificațiune completă pentru parohii de clasa a II-a după cum este normată de către Prea Vener. Sinod arhidiecezan din 1910.

Reflectanți la acest post își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral în Beszterczé Bistrița în terminul deschis și cu prealabila încuviințare din partea protopresbiterului se pot prezenta și în parohie și la biserică spre a și arăta aptitudinile pentru acest post.

Bistrița, 8/21 Ianuarie 1912.

Oficiul protopresb. gr.-or.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Anunț.

Se caută spre cumpărare acții de ale institutului de credit „Secașana“ din Ludoșul-mare.

Doritorii de a vinde să se adreseze la subscrișii:

Nicolae Dobrotă, paroh în Poiana.
Dumitru Stănilă, și **Ioan Salomie**, proprietari în Vale.
(12) 2—3

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă **diverse falsificate** a marcei tuburilor noastre foarte plăcute și de toți cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atențiune la numele Abadie, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri inlocuite. **Vă sfătuim deci să fiți precauți la cumpărarea vreunei imitațiuni fără valoare**, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 20—52

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.
[448] 52— Director-șef
Dr. Cosmutza.

La **Librăria arhidiecezană** în Sibiu, se află de vânzare:

Album
de
brodării și țesături românești.
Compus și editat
de
Minerva Cosma.
Prețul 16 cor.

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atențiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane și pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu prețuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de școală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
(411) 13— Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

Români! Replantați viile cu altoi dela firmă română!

„Mugurul“,
însoțire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică
„Mugurul“,
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 17—

trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.
Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!
La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!
La cerere prețcurent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Sprijiniți firmele românești, că numai acelea vă vreau binele!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit!

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marţi 24 Ianuarie (6 Februarie) 1912 Nr. 9.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

O eră nouă în Germania.

Sibiiu, 5 Februarie n.

Pe 7 Februarie nou e convocat la Berlin reichsrathul eşit din alegerile sevârşite în luna trecută. Alegerile acestea au pregătit o mare surprindere pe seama lumii politice, din Germania şi din alte ţări, pentrucă în resultatul lor final ele au resturnat o stare de lucruri, pentru a creia alta nouă, au deschis calea pe seama unei *ere noi* politice în Germania.

Majoritatea parlamentară o formau adecă mai nainte partidele din dreapta în reichsrathul german, pecând partidele din stânga aparţineau oposiţiei. Acum şi-au schimbat rolurile: stânga are majoritatea în reichsrath, iar majoritatea de mai nainte formează minoritatea. Adevărat, că minoritatea nu cu multe voturi are mai puţin decât majoritatea, — numai cu 7, — dar totuşi e minoritate faţă de trecut, când ea era stăpâna situaţiei.

Mai surprinzător e apoi faptul, că din alegeri mai puternic a eşit partidul social-democrat, cel atât de netolerat, aproape persecutat în Germania, căci numărul deputaţilor social-democraţi s'a urcat dela 53 din trecut la 110! Nici un partid din reichrath nu are atâţa deputaţi!

Ei deci, social-democraţii, împreună cu liberalii şi cu unele partide mai mărunte, cu cari la olaltă au luptat în oposiţie, vor avea de aci înainte să poarte cârma statului, — dacă factorii mai mari vor da curs liber manifestării voinţei poporului şi nu vor recurge cumva la disolvarea reichsrathului!

Conducătorii partidului social-democrat au dat asigurarea în mai multe rânduri, că ei se vor feri cu îngrijire de orice conflict cu puterea de stat, şi că nu vor face nici un pas, care se justifice necesitatea disolvării reichsrathului.

Iar aceasta înseamnă, că social-democraţii din Germania sunt gata a lua conducerea şi a face lucrare positivă parlamentară, cu un guvern eşit din actuala majoritate şi cu un program, în care să fie trecut minimul pretensiunilor lor. Iar dacă nu se va ţinea cumva cont de faptul, că ei formează cel mai mare partid în reichsrathul german, vor duce mai departe lupta de resturnare şi de regenerare. Iată cum s'a exprimat şeful partidului social-democrat, domnul *Bassermann,* într'o vorbire rostită după alegerea sa în balotaj în Saarbrücken:

„Cine nu înţelege astăzi, că Germania trebue cârmuită în spirit liberal şi social, este orb în chestiile politice. Blocul negru-albastru (cei din dreapta) nu mai trebue să guverneze, dacă voim să nu sufere ţara daune primejdioase. Dau aci din nou asigurarea, că voiu duce lupta neobosită şi statornică în potriva reacţiunei şi regresului, lucrând mereu *pentru progres şi libertate sănătoasă* şi, înainte de toate, pentru *şcoala bună de stat.* Am fost totdeauna de părere, că este neapărat nevoie a avea încredere în poporul german, că nu trebue să-l încătuşem prin legi esceptionale, ci *prin legi de libertate să-i dăm putinţa de a-şi desvolta cu desăvârşire puterile sale atât de mari*“...

Intrebarea e acum, că Impăratul Wilhelm al Germaniei, care avea în trecut o aversiune destul de pronunţată în contra social-democraţiei, se va putea împăca cu ideea, ca în viitor sfetnicii sei se fie luaţi dintre social-democraţi, dintre cei ce sunt pentru *progres* şi *libertate* şi vreau o conducere de stat făcută în spirit *liberal* şi *social?*..

Credem că da; pentrucă o eventuală disolvare a reichsrathului ar avea de urmare numai o *întărire,* nu slăbire a partidelor din cari e formată acum majoritatea, şi mai ales o întărire a social-democraţilor, cari chiar şi din alegerile de acuma puteau să iasă şi mai tari, dacă nu se făceau unele greşeli din partea partidelor coaliate, cari pe unele locuri s'au luptat între olaltă, pentru a face cu putinţă învingerea contrariului comun.

Iar social-democraţii au ţinut mai mult la aceea, ca să arate, că opinia publică e cu ei, şi de aceea au pus candidaţi şi în cercurile, în cari aveau foarte puţini aderenţi şi nu aveau deloc prospecte de învingere, numai pentru a putea constata, că *în total* câte voturi au fost date pentru candidaţii lor? Dar prin aceasta forţele lor au fost împărţite, şi energiile lor au fost cheltuite şi pe acolo, unde nu era necesar!

Acest resultat al alegerilor din Germania a surprins mult şi lumea politică dela noi, din Ungaria, şi anume, în mod cam plăcut, pentrucă i s'a dat prilej a putea agita de nou în contra introducerii votului universal la alegeri, provocându-se la înaintarea aceasta colosală a social-democraţilor din Germania, care este a se atribui numai votului universal. Ergo, aşa se va întâmpla şi la noi, dacă se va introduce sufragiul universal la alegeri: vor forma majoritatea parlamentară socialiştii şi naţionalităţile! Deci jos cu votul universal!

Părerea însă şi asemănarea e foarte greşită. La noi socialismul niciodată nu va ajunge la puterea la care a ajuns (şi va mai ajunge) în Germania. Statul nostru nu e stat comercial şi industrial, ca Germania, ci e stat agricol. La noi mulţimile nu le formează muncitorimea de prin fabrici şi ateliere, ci cei dela coarnele plugului, — Maghiari şi Nemaghiari. Dela aceştia să încassează dările, din cari se acopăr trebuinţele statului, şi copiii acestora formează armata şi dau statului darea sângelui. Se cuvine deci, ca dacă au datorinţe faţă de stat, pe cari şi le împlinesc cu promptitudine, se aibă ţăranii noştri şi dreptul de a contribui cu voturile lor la conducerea de stat în mod egal, unul ca şi altul. Pentrucă noi, ceice dorim lucrul acesta, nu putem înţelege, de ce numai ţăranul cu 11 jugăre de pământ să fie în stare să-şi dee votul la alegeri, iar cel cu 9, 7, 5, ori 2, — nu, când în cele culturale şi sociale toţi stau pe aceeaşi treaptă?

Alegerea dela Ighiu. Curia a pus termin de pertractare în chestia alegerii de deputat în cercul Ighiului pe 27 Februarie n. c. Alegerea e atacată prin protest din partea Românilor.

Visita Arhiducelui Francisc Ferdinand la Berlin. După înapoierea sa acasă, la Viena, Moştenitorul nostru de tron, Arhiducele *Francisc Ferdinand,* s'a prezentat în audienţă la Maiestatea Sa, Impăratul şi regele *Francisc Iosif I.* spre a-i raporta despre importantele conferenţe pe cari le-a avut în Berlin, cu Impăratul Wilhelm, cu cancelarul german Bethmann-Hollweg şi cu secretarul de stat Kiderlen Wächter. După cum să svoneşte din Berlin, subiectul interesantelor tratative a fost în prima linie o acţiune, pe care ar vrea să o întreprindă Germania şi Austro-Ungaria pentru restabilirea păcii între Italia şi Turcia. Afară de aceasta s'a mai discutat apoi şi asupra unor importante chestiuni, referitoare la tripla alianţă. Cum să vede deci, mergerea Moştenitorului nostru de tron la Berlin nu a avut de scop numai participarea Alteţei Sale la botezul celui de al patrulea fiu al moştenitorului de tron german, ci Alteţa Sa a avut şi o mare şi însemnată misiune politică la Berlin!

Svedia şi Norvegia se aliază. In Svedia şi Norvegia, cari s'au separat la 1905, s'a început acum o mişcare în vederea încheierei unei alianţe, al cărei scop e asigurarea independenţei celor două state scandinave, în cazul unui război ce ar izbucni la nord. In situaţiunea lor actuală, nici Svedia nici Norvegia n'ar putea rămânea neutrală în cazul unui război germano-englez, de oarece politica Svediei gravitează spre Germania, pe când Norvegia este de partea Angliei. Politicianii celor două state s'au convins în cele din urmă, că această contradicţie trebue să înceteze. Mişcarea pentru încheerea unei alianţe a fost începută de ministrul de externe norvegian, Sigurt Ibsen, fiul marelui scriitor. Politicianii ambelor state s'au declarat pentru alianţă. Aşa fac politică sănătoasă oamenii cuminţi!..

FOIŞOARĂ.

Predică despre sârguinţă

de *G. Fl. Preşmereanu.*

(Fine).

Şi tocmai întru a şti şi cunoaşte mijloacele, prin cari şi pe lângă mai puţină osteneală, dar cu mai multă judecată, să ne putem agonisi cele de lipsă traiului, şi astfel pentru a ne putea asigura o bunăstare materială: trebue să stăm noi toţi alipiţi de şcoală şi biserică. Durere însă, că aceste 2 odoare nu le ştim preţui după cum se cuvine!

Mai întâi trebue să ne lăsăm odată de nepăsătoarea noastră ţinută, că ori de câte ori e vorba să învăţăm, să prindem ceva nou de a ne spori cunoştinţele, cu altele nouă şi mai luminate, pe cari ni le cere duhul vremurilor schimbate de azi: întoarcem spatele acelora, cari ne voesc binele, fie acela preotul, fie învăţătorul.

Vremea merge înainte, deci nici noi nu putem sta locului, căci altcum suntem târâţi, loviţi, împinşi de alţii, mai dornici de înaintare.

Nu ni se poate erta încăpăţinarea, cu care ţinem morţiş la câte unele datini învechite, cari azi nu mai au nici un rost? Pe cât de bine făcătoare, e însuşirea noastră de a ne ţinea strâns de limba şi portul cel frumos, care nu-şi află păreche pe pământ, pe cât de vrednică de laudă e alipirea pe lângă maica noastră biserică, sub ocrotitoarele aripi ale căreia atât de bine ne-am adăpostit în trecutul plin de primejdii, pe atât de păgubitoare poate fi îndatinarea de a ne închide în faţa ori cărei înrâurinţe a duhului de înaintare de azi.

Cu vorbe ca acelea, că cum a trăit tata şi moşul, voi trăi şi eu, precum şi cu dispreţul ce arătăm altor isvoare de venit decât cele cunoscute moşilor noştri, cum sunt feluritele meserii şi negoţul, pe care aşa de bine şi cu folos le ştiu învârti străinii, nu o să dăm înainte.

A ne căuta nişte îndeletniciri, prin cari, pe lângă că mai scurtăm din vreme, ne agonisim şi ceva venituri, se simte lipsă cu atât mai mult că o bună parte din an ţăranul nostru o petrece în nelucrare. De-l întrebi, de ce încurcă vremea, sau de ce se ţine de petreceri, apoi îţi răspunde: „apoi, de, mi se cuvine, căci am asudat din greu o vară de lucru“.

Ştiţi bine câte zile din an petrece ţăranul nostru fără vreo îndeletnicire, câtă vreme îi îngădue felul lui de îndeletnicire pentru a se putea reculege după o vară de muncă istovitoare!

Şi măcar de l-ar şti folosi acel timp la împodobirea minţii sale cu învăţături de folos, răsfoind vreo gazetă, de cari avem acum din destul! Câţi din noi îşi petrec vremea cetind vreo carte de folos!

Cartea, deşi nu ne vorbeşte cu grai viu, rostul ei îl înţelege ori cine vrea şi doreşte a-şi pleca urechea la sfătuirile ei.

Astfel ni se fac acolo cunoscute nouă mijloace de câştig chiar şi între hotarele îndeletnicirilor noastre zilnice, cum este economia de pământ şi de vite — pe cari mijloace, dacă le întrebuinţăm recolta, întocmai ca şi soiul de vite, se îmbunătăţeşte răsplătindu-ne întreit şi împătrit jertfa adusă.

Durere, cei mai mulţi se dau în timpul iernei la o viaţa leneşe. Din aceasta apoi se trag tot felul de rele, ca planuri de ucideri, de răsbunare.

In ciasuri de trândăvie, dacă trupul poate sta leneş, mintea nu o putem ţinea încătuşată, ci ea tălcueşte fel de fel de planuri drăceşti, pe cari omul, necăutându-şi o altă îndeletnicire se şi apucă a le îndeplini.

Cu dreptul învaţă sf. Script., că „Trândăvia a învăţat o mare răutate“.

Vedem dară că prin viaţa trândavă nu numai că ne lipsim de o samă de isvoare de venit, prăpădindu-ne chiar şi stăricica rămasă dela bătrâni, dară ne agonisim şi o mare de năcazuri şi nenorociri.

A lucra apoi o vară pe spetite, pentru a avea din ce ne desfăta şi lenevi o iarnă întreagă, înseamnă a lucra din dragoste de muncă?

Nu, de bună samă nu!

Ei, dar o muncă de nevoe nu e plăcută lui Dzeu.

Au doară a munci o vară întreagă şi a mânca şi petrece o iarnă, nu e tot atât, ca dacă cineva s'ar aşterne lucrului două zile, iar a treia ar petrece-o în plăceri, pentru ca iară să se apuce de lucru căci nu mai are din ce trăi.

Atâta deschilinire numai, că în rândul dintâiu vremea de lucru şi de petrecere ţine mai mult, adecă se lucră o vară şi se trândăveşte o iarnă întreagă.

Nu voesc prin aceasta să zic, că omul n'are să contenească din lucru.

O întrerupere a vremii de lucru e de lipsă fireşte, pentru că de o parte prin odihnă ne culegem puteri nouă, pe de alta, pentru că trebue să ne rapem ceva vreme şi pentru a servi lui Dzeu, dându-i tributul de recunoştinţă şi mulţămire şi înălţând în căldura rugăciunii sufletul la Dzeu.

Insuşi Dzeu în înţelepciunea sa a rânduit după 6 zile de muncă o zi de odihnă pentru trupurile noastre ostenite, dar tot deodată şi pentru întărirea sufletului.

Să nu amestecăm însă odihna cu lenea, Odihna e de lipsă fiind şi un aşezământ d-zeesc, pe când lenea nu-şi găseşte loc

Protopresbiterul P. Boldea permutat la Viena.

Domnul *Pavel Boldea*, protopresbiter militar, a fost permutat dela Sibiiu la Viena, iar domnul Dr. *Virgil Cioban*, preot militar dela Viena la Sibiiu. Părintele *Boldea* eri, Dumineca, a celebrat cel din urmă serviciu divin în catedrala noastră, în faţa soldaţilor din garnisoana Sibiiului, cari au fost aduşi la biserică în sunetul muzicei militare.

Muzica militară a intonat marşul frumos al regretatului major *Iovescu* din Caransebeş. Săvârşindu-se serviciul divin pentru ostaşi, părintele *Boldea* a ţinut o predică de adio foarte frumoasă şi de un conţinut foarte bogat.

Accentuând în ea că după o staţionare de 6 ani aici în Sibiiu, în interesul serviciului, prin un ordin mai înalt, e transferat la Viena, în termini frumoşi îşi ia rămas bun dela iubiţii săi ostaşi, şi le dă sfaturi părinteşti cu cunoscuta pricepere a dsale.

Legându-le la inimă mai ales iubirea bisericii şi a şcoalei româneşti, îi provoacă să ţină cu sfinţenie la credinţa noastră strămoşească, care călăuzind pe strămoşii noştri le-a ajutat să ducă steagul la biruinţa între cele mai grele împrejurări şi în cele mai crâncene lupte. Având credinţă sfântă, să fie fii credincioşi ai bisericii şi neamului lor.

Ca ostaşi au ocasiune destulă să înveţe multe lucruri bune, folositoare şi frumoase; să se depărteze deci de ori ce păcat şi toate învăţăturile cele bune primite în decursul serviciului militar să le aplice în praxa vieţii lor când se vor întoarce la vetrele părinteşti. Cu diligenţă stăruitoare, prin muncă cinstită să caute a lucra pururea spre binele şi înflorirea neamului lor, iubind şi sprijinind din inimă curată tot ce e românesc.

Ca ostaşi fiind oameni ai disciplinei şi ai ordinei, să se năzuiască, ca şi în viaţa lor afară de serviciul militar să fie tot oameni ai ordinei şi disciplinei.

Păstrând cu sfinţenie moşia strămoşească, să caute ca dânşii şi ai lor să îmbrăţişeze industria şi comerciul, ca astfel prin toate acţiunile lor să contribue la ridicarea şi prosperarea neamului lor.

Incheie apoi prin rugăciunea obicinuită pentru domnitor.

La sfârşitul cuvântării, în ochii multora din gregarii simpli, — dar cu inimă şi suflet nobil — străluceau lacrimi, căci acum ştiau toţi că „părintele lor cel bun pleacă dintre dânşii“. — După însaşi mărturisirea lor, acest preot n'a fost numai un om al oficiului său bisericesc, ci un părinte adevărat şi bun, pătruns de sfinţenia misiunei sale.

Ca preot şi duhovnic, atât aici în Sibiiu, cât şi în călătoriile sale misionare, s'a îngrijit de fiecare ostaş român cu dragoste părintească.

Cu demnitate adevărată a representat totdeauna biserica sa, şi în mod conştiu de chemarea sa a apărat interesele bisericei sale şi ale păstoriţilor săi.

Un cas foarte frumos a fost acum 2 ani, când cu ocasia serbărilor de crăciun pentru bolnavii din spitalul militar de aici, s'a aranjat o frumoasă serbare religioasă, la care s'au împărţit şi daruri bolnavilor. Cu aceasta ocasiune festivă punctul cel mai frumos aşa zicând culminant a fost cuvântarea frumoasă a părintelui *Boldea*, rostită în faţa oaspeţilor.

Prin ţinuta sa, prin zelul seu stăruitor, prin munca sa cinstită şi-a câştigat stima şi recunoştinţa mai marilor săi, şi e posesor al mai multor distincţiuni binemeritate. Părintele *Boldea* este Cavaler al ordului Francisc Iosif, oficer al ordului „Steaua României“, e decorat cu ordul „Sfântul Sava“ al Sârbiei, cu crucea militară etc. şi posede decrete de laudă dela corpurile de armată unde a servit până acum.

Aceste sunt distincţiuni, pe cari azi puţini le au. Ca român părintele Boldea e membru aproape la toate instituţiunile noastre româneşti, culturale şi de binefacere. Dorim părintelui *Boldea* să poată lucra încă mulţi ani cu acelaş zel şi cu acelaş resultat frumos, spre binele bisericii româneşti şi a ostaşilor români, cu care a lucrat până acuma.

Domnul protopresbiter *Boldea* pleacă la Viena încă în cursul săptămânei acesteia, însoţit de simpatiile şi regretele amicilor şi cunoscuţilor din Sibiiu.

Chestiuni şcolare.

O comună vrednică.

In comitatul Albei inferioare se află comuna *Broşteni*, o comună mică, cu 446 suflete, Români curaţi, cu două biserici, una mai săracă decât ceealaltă, şi *fără şcoală* de timp îndelungat. Credincioşii de confesiunea gr. ort. sunt în majoritate. „Aşa nu mai merge“ şi-au zis credincioşii ambelor biserici române şi împreună au hotărât să zidească o şcoală românească.

Cuminte şi vrednic de laudă lucru! Numai aşa biserica vie, turma cuvântătoare va avea viaţă în sine şi va fi de folos neamului, dacă conducătorii de azi vor purta grija mieluşeilor şi-i vor duce la păşunea cea de viaţă dătătoare, care numai în şcoala confesională o pot afla. Toţi credincioşii — fără deosebire de confesiune — s'au împărţit în şapte (7) clase. Cei mai săraci plătesc 10 cor. iar cei mai cu stare 70 cor. Afară de cei înşiraţi în clase au contribuit credinciosul *Oprea B. Popa* cu 500 cor. şi *Ioan Săcăşanu l. Ioan* cu 200 cor.

Faptele bune n'au lipsă de laudă, căci ele vorbesc mai desluşit ca ori-ce graiu omenesc. Dacă totuşi am pomenit despre vrednicia credincioşilor noştri din Broşteni, am făcut-o pentru îmbărbătarea lor şi *mai ales, ca să-i aducem drept pildă vie* altor comune bisericeşti, mari şi bogate, dar lipsite de spiritul de jertfă. Avem cu deosebire în săsime, pe teritorul fostelor şapte judeţe, comune bis. cu peste 2000 şi 3000 suflete, oameni cu stare bună, fără arunc comunal, şi totuşi pentru necesităţile culturale nu jertfesc un ban.

Indemnăm păstorii din aceste comune, ca la momente binevenite să spună credincioşilor cum ştiu să jertfească cei din *Broşteni*, o mână de oameni, pentru întărirea bisericei şi a neamului. Dela aceştia să înveţe dragoste de neam şi lege!

Serbări mari în Sofia.

— Principele Boris e declarat majoren. —

Vineri, 20 Ianuarie v. au început în Bulgaria serbările pentru majoratul prinţului Boris, moştenitorul de tron bulgar.

S'au făcut foarte mari preparative pentru această solemnitate. Biserica St. Kral, unde prinţul a depus jurământul pe constituţie, a fost decorată în chip grandios. Se construise un măreţ baldachin, sub care a luat loc familia regală.

Străzile erau decorate cu lămpi electrice, cu steaguri şi ghirlande de brad. Bulevardul Ferdinand, strada Maria Luiza, până la biserica St. Kral, erau împodobite cu ghirlănzi de verdeaţă, cari alternează cu buchete de steaguri, bulgare şi străine. De asemenea s'a decorat bulevardul Dondacoff, piaţa Alexandru I şi alte străzi.

Gara era splendid decorată. Numeroase lămpi electrice colorate i-au dat un aspect feeric.

Serbarea majoratului a fost anunţată în zorile zilei cu salve de tunuri. In acelaşi moment, în tot regatul, au sunat clopotele tuturor bisericilor, pentru a anunţa evenimentul.

Primăria din Sofia, în numele consiliului comunal a oferit prinţului Boris un foarte elegant album, cu fotografii artistice, cari reprezentă Sofia cea veche şi cea nouă. Pe scoarţa albumului e gravată în mod artistic o preproducere a primăriei.

Societatea veteranilor a oferit prinţului un costum de locotenent din armata rusă, de pe vremea războiului ruso-turc. Acest dar i-a fost înmânat de o deputaţiune specială.

In grădina publică, o comisiune specială a organizat un garden-party, cu intrare liberă, cu tot felul de atractiuni. Serbarea aceasta a avut loc la orele 2 după ameazi.

Incepând de la ora 4, pe toate pieţele publice au cântat muzici militare.

Comuna Varna a serbat majoratul printr'un Te-Deum, oficiat în catedrala oraşului, apoi printr'o recepţie la prefectură. Magazinele au fost închise toată ziua. Străzile şi monumentele publice erau decorate.

Toate marile puteri au fost reprezentate la aceste serbări.

Rusia a fost reprezentată prin marele duce Andrei Vladimirovici, şi printr'o misiune militară specială, compusă din colonelul baron Alexandru de Heik ng, căpitanul Petre de W ntzorw ki şi sergentul major nobil Silvestru K saresco.

Austro-Ungaria a trimis un înalt personagiu, care a luat locul arhiducelui *Iosif*, care avusese la început această misiune, dar care, din cauza operaţiunei ce a suferit, nu şi-o mai putea îndeplini, şi anume, pe Arhiducele *Karl Albrecht*.

Englitera a fost reprezentată prin sir Henri B x-Ironside, ministru plenipotenţiar, învestit cu calitatea de trimis extraordinar.

Wilhelm al II-lea a fost reprezentat prin prinţul Frederic Leopold, colonel în armata germană, inspector al primei regiuni militare. Statele germane prin ministrul Germaniei la Sofia, dl de B lcw-Saleske.

Regele Belgiei a fost reprezentat prin generalul H. P. L. George, inspector general al fortificaţiilor belgiene.

Sultanul Turciei a fost reprezentat printr'o misiune specială, în frunte cu un general-adiutant imperial.

Italia a fost reprezentată prin ministrul Italiei la Sofia, contele A. de Bordari, regele Muntenegrului prin prinţul moştenitor Danilo, şi regele Petru al Serbiei prin prinţul moştenitor Alexandru.

Franţa a fost reprezentată printr'o misiune specială, compusă din generalul d'Amade, comandantul corpului al 13-lea de armată, şeful casei civile a preşedintelui republicei şi dintr'un ofiţer de ordonanţă. Spania prin o misiune specială.

România a fost reprezentată prin prinţul moştenitor *Ferdinand*.

Cu ocazia majoratului s'a acordat o amnestie foarte largă. S'au luat măsuri pentru a întocmi lista deţinuţilor, cari vor putea benificia de reduceri de pedeapsă sau graţieri.

Prin declaraţia majoratului, prinţul Boris va fi numit cadet al şcoalei militare, şi va păstra acest grad cam un an de zile, după care va fi numit comandant de companie.

*

Din cele comunicate se vede, că unei sărbări, între alte împrejurări, curat familiare, i s'a dat caracterul unui eveniment mare politic, probabil în scopul de a se atrage atenţiunea lumei din afară asupra importanţei şi a puterii de viaţă pe care o are — Bulgaria. Ceea ce însă nu va face, la nici un cas, ca principele Boris, moştenitorul de tron al Bulgariei, — de aici încolo stapân pe vederile şi faptele sale, — să fie mai bun, ori mai reu, decum e. Formaţiunea sa, mlădierea cerută unui viitor domnitor, de aci încolo are să se facă; căci ori cum, dar după părerile noastre, nici la cei din familiile domnitoare omul nu e pe deplin format, când împlineşte vârsta de 18 ani. Până acuma prinţul Boris a studiat alte lucruri şi abia de aci încolo va avea vreme, dar şi datorinţă, să studieze însuşirile, năzuinţele şi nevoile poporului seu, şi dela felul cum le va înţelege, depinde formaţiunea sa ca viitor domnitor al Bulgariei.

Dela sate.

Anul nou şi botezul Domnului în Diug.

— 31 Ianuarie n.

Toată lumea se bucură la anul nou. Cu atât mai mult erau în drept a se bucura micuţii copilaşi ai şcoalei noastre din Diug, pentrucă pentru ei era o duplă sărbătoare.

Deoparte anul nou, când li s'a dat ocasiune, ca şi ei să poată mulţămi părinţilor pentru sacrificiile prestate cu creşterea lor, şi de a putea felicita pe învăţătorul lor, care îi luminează cu lumina cunoştinţii, de altă parte ei au putut aduce cântări de laudă Arătătorului celor cereşti, marelui dascăl şi ierarh Vasile cel mare, patronul şcoalei.

După oficiarea sf. liturgii cu multă solemnitate, vrednicul nostru părinte Teodor Cotuţiu ţine o cuvântare pe cât de instructivă, tot atât de emoţionătoare, cu care ca de comun a stors lacrămi şi a lăsat impresiuni adânci în inimile poporenilor, cari îl ascultau cu atenţiune.

La 2 ore p. m. tot poporul, tinerii şi bătrânii s'au adunat în şcoală, unde îi aşteptau copiii cu învăţătorul în frunte, iar în fine între urări însufleţite intră domnul preot cu familia sa.

Conform programului stabilit, domnul preot, ca director ţine mai mult o prelegere decât o cuvântare de deschidere, în care tractează binefacerea şi milostenia şi în urmă încheie vorbirea, dăruind tuturor pruncilor fără osebire cărţile de învăţământ, ca prima binefacere a fundaţiunii Claudia-Cotuţiu întemeiată de dsa.

Nu se poate descrie bucuria copiilor şi cu deosebire a părinţilor, cari sub povara greutăţilor de cari sufer, de aici înainte nu vor avea să poarte grije de procurarea cărţilor pentru copiii dela şcoală.

S'a declamat apoi de un elev poezia „Movila lui Burcel“, s'a cântat de corul elevilor „Peneş Curcanul“, după care a urmat prelegerea despre meserii şi comerciu, ţinută de învăţătorul Ioan Cotuţiu, apoi a urmat dialogul „Nărodul şi negustorul“, esecutat cu multă precisiune de 2 elevi, şi după cântarea colindei „O! ce veste minunată“ domnul paroh făcând o reasumare a tuturor obiectelor predate şi esplicând însemnătatea fiecăruia, face întrebarea: dacă a plăcut fiecăruia aceasta sărbare? Iar la răspunsul afirmativ ce l-a primit, apelează la toţi să contribuim pentru acuirarea unei biblioteci şcolare. La esemplul dat de dsa şi a familiei dsale s'a adunat suma de 20 cor,

---

nicăiri ba la o pildă vrednică de urmat să ne întoarcem din nou la Cristos.

Astfel îl vedem pe el folosind vremea cu pricepere, începând cu anii copilăriei, după cum însuşi spune prin rostul prorocului David, cu vorbele: „Din tinereţea mea sunt în munci“.

El în toată munca sa nu e cruţat de osteneală. Dar — ce e mai vrednic de minune — în lucrarea sa, în care el se dă la sf. rugăciune şi la lucrul mântuirii oamenilor, nu vedem risipă de timp, ba chiar nici vreme de odihnă.

Jerfindu-şi chiar şi tihna nopţii el sue munţii, străbate deserturi, pentru a aprinde flacăra luminii dzeeşti.

Nu vreau să zic, că e destul dacă ne petrecem vremea, fără a conteni cu orice îndeletnicire.

Fireşte sunt destui oameni, cari nu se îndură nici a se da odihnei. Din zori de zi până în noapte ostenesc, aleargă, şi totuşi nu se pot lăuda cu un trai fericit. Pricina este, că toată isprava de peste zi nu e de nici un preţ. Osteneala le este ceva de prisos, ceva ce nu le aduce nici lor, nici altora nici un folos.

Ei nu din dragoste de muncă, ci de trecere de vreme, când îi apucă urâtul, se apucă de câte ceva.

Cel cu dragoste la lucru aleargă la el, ca la o binefacere atât pentru trup, dar mai vârtos pentru suflet.

Câţi nu se găsesc însă, cari muncesc numai pentru a-şi îndopa foalele. Ei nu se gândesc, că din pricopseala lor datori sunt să întindă mână de ajutor şi altora lipsiţi, precum şi să înlesnească pe sama urmaşilor creşterea în frica de Dzeu.

Spre a noastră mândrie fie zis, se află şi printre noi oameni cari mulţămită unei vieţi sârguincioase s'au putut ridica la o stare frumoasă.

Ei nu au lucrat numai pentru gură, ci şi pentru înaintarea şi fericirea neamului lor.

Din prisosul acestora am putut face faţă şi noi multelor lipsuri. Din inima lor largă ne-am putut înzestra şi noi cu cele de lipsă casa neamului rămasă goală pe urma multor veacuri de suferinţe.

Din dărnicia lor s'au ridicat altare de învăţământ, în cari ni se provăd copiii noştri cu armele culturii, dela care atâta amar de vreme am fost ţinuţi departe, fără a ne putea stâmpăra setea de învăţătură.

Câte locaşuri de închinăciune nu s'au ridicat apoi din spiritul lor de jertfă, în cari acum rugăciuni evlavioase se înalţă pentru sufletele lor.

Din cele ce vi le-am înşirat, vedeţi ce binefacere este munca. Prin ea ne aflăm nouă bunăstare şi mulţămire, iară pentru alţii scut contra lipsurilor.

Să ne dedăm dară la muncă, având în vedere binele nostru vremelnic, dară mai ales fericirea sufletului, pe care ni-l ferim de toate gândurile ispititoare isvorâtoare numai din o viaţă trândavă, după cum ne face băgători de samă şi Scriptura prin cuvintele: „Lenea e duşmana sufletului, vezi deci, ca nici un timp să nu te găsească leneş“.

Să ne îndemne la muncă mai vârtos dragostea pentru alţii, la care deci avem să alergăm cu inimă voioasă, chiar şi dacă nu ne constrânge nevoia.

Astfel umblând ne vom împărtăşi pe lângă o viaţă de tihnă şi belşug, pe care drept răsplată o culegem pe urma unei vieţi sârguincioase, şi de bunurile nepieritoare la masa cea cerească, pe care ni-a pregătit-o Cristos prin munca sa, după zisa apostolului: „Eu vă pregătesc Impărăţia, precum a rânduit părintele meu, ca să mâncaţi şi să beţi în împărăţia mea“.

Să ne înălţăm dară gândul la Dzeu cerând dela el într'o caldă şi evlavioasă rugăciune, să ne lumineze mintea, ca pururi să ştim alege calea muncii folositoare, conducătoare la fericirea cea cerească zicând: „Doamne, luminează-mă cu flacăra înţelepciunii tale, ca să înţeleg, că numai înlesnind fericirea altora, prin folosirea cuminte a darurilor, cu care tu m'ai înzestrat, îmi pot întemeia fericirea proprie şi mulţămire sufletească pe pământ. Amin!

Cu impresiune plăcută de anul nou s'au depărtat toți pe la 6 ore către casă și cu dorul ca în 7/20 Ianuarie să ne întrunim din nou în acest sfânt locaș la prelegerile comitetului noului despărțământ al „Asociațiunii pentru cultura rom. și literatura poporului român“, despărțământul Betleanului.

Noul despărțământ cu harnicul lui director Dr. Chitul și cu energicii săi membri în comitet, ca Dr. Octavian Pavelea, Dr. Aurel Juga, părintele nostru Teodor Cotuțiu, preotul Ioan Botean, și-a început activitatea, presentându-se întâi la noi, unde s'a și înființat prima agentură înzestrată cu biblioteca Asociațiunii, care ni s'a trimis încă în vara trecută. Sâmbătă, pe când poporul era încă în biserică, au sosit domnul Dr. Chitul și secretarul despărțământului Dr. A. Juga. La orele 12 marea sală a școalei nu era în stare a încăpea poporul adunat din comună și din jur. Vărsa lacrămi de bucurie privitorul, văzând marele interes de cultură al poporului nostru din aceste părți neglese până acum. A mai fost despărțământ în Betlean, la a cărui constituire au luat parte peste 20 poporeni dela noi, cu părintele Cotuțiu în frunte, dar dela constituire nu i-a mai auzit nime de nume. După începutul zelos, suntem însă în drept a spera acum ceva sporiu mai mare.

Intre urările însuflețite ale poporului întră în sală Dr. Chitul și Dr. Juga conduși de părintele Cotuțiu, și după bineventarea înțeleasă de tot poporul, emoționat răspunde domnul director Chitul și mirat zice, că l-a surprins presența a atât de mult popor, dovadă că oamenii de aici au conducător, care-i știe învăța. Dl Dr. Chitul ține apoi frumoasa și bine înțeleasa prelegere, „cum ne putem apăra contra boalelor lipicioase“, răsplătindu-i poporul vorbirea cu aplauze și aclamațiuni.

Mare impresiune a făcut prelegerea domnului Dr. Juga despre Asociațiune, ascultată cu multă atențiune și răsplătită nu numai cu aplauze, ci prin fapte demne inscriindu-se 3 membri ordinari începând rândul simpaticul domn locotenent Ioan Salustiu Cotuțiu, din întâmplare fiind de față, și 40 membri ajutători, între cari 4 femei din popor.

Dee Dzeu, ca acest început însuflețitor să aducă roadele mult dorite celor ce ne conduc, iar nouă să ne procure cât mai dese sărbători ca și acestea.

Un poporean.

Un proces sensațional.

Nu e vorba de vre-un proces politic, pentrucă de regulă acestea sunt sensaționale, ci de un proces de rând, care a decurs săptămâna trecută în fața tribunalului din Praga, și a fost sensațional în urma felului cum și-a făcut acuzatul apărarea, ori mai bine spus, cum i-a făcut apărarea, nu advocatul, ci *medicul* său de casă.

Despre acest interesant proces dăm următoarele amănunte după o foaie din Praga:

„Inaintea tribunalului de aici a început azi (Marți) desbaterea procesului funcționarului dela căile ferate, Sigmund Weibbach von Hadamar, acuzat, că atât el, cât și familia lui, poartă fără drept numele de Hadamar, bazându-se pe documente false.

In cursul desbaterilor, medicul funcționarului acusat a declarat, că acusatul comite greșelile când se găsește într'un somn hipnotic, în acest timp fiind lipsit cu totul de voință.

Medicul a declarat, că de 2 ani acusatul se află în căutarea lui. Când îi spunea de esemplu: Eternus Deus, acusatul cădea într'un somn hipnotic.

S'au făcut numai decât esperiențe în fața tribunalului. Când medicul a strigat: „Eternus Deus“, acusatul căzând în somn hipnotic a ridicat ambele mâni în sus și a repetat „Eternus Deus“.

Medicul spunând: „In fața dtale se află împăratul“, acusatul Hadamar a căzut în genunchi. La sfârșit medicul a străpuns palma acusatului cu un ac lung, fără ca acesta să simtă ceva.

Medicii esperți ai tribunalului, cari erau de față, au încercat să îndrepte brațele acusatului pe cari le ținea în sus, însă cu toată forța lor, n'au reușit.

La desbaterea procesului a asistat un public enorm, care urmărea cu mare atenție fazele procesului.

După ce prezidentul a anunțat continuarea procesului pe ziua următoare, medicul a deșteptat pe acusat din somnul hipnotic“.

Sfârșitul a fost, că desbaterea procesului a fost amânată, până ce-și vor formula esperții părerea în scris asupra fenomenului.

NOUTĂȚI.

Alegerea dela Orăștie. Curia a întrerupt și amânat pertractarea în chestia alegerii de deputat în cercul Orăștiei, din motivul, că cinci martori au remas neascultați din partea judecătoriului de tablă încredințat cu efectuarea cercetării. S'a ordonat deci întregirea actelor.

*

Serbătorirea lui Caragiale. In 30 Ianuarie v. (12 Februarie n.) ilustrul scriitor român, domnul *L. I. Caragiale,* împlinește etatea de 60 ani. Comitetul Societății scriitorilor români din București a hotărât organizarea unor mari serbări din acest prilej în întreaga țară. Un program special va anunța ordinea serbărilor. Președintele societății, dl Em. Gârleanu, a telegrafiat măestrului, rugându-l să facă jertfa de a veni în acea zi în mijlocul scriitorilor, cari vreau să-l sărbătorească. Se speră, că marele scriitor va satisface acestei dorințe a colegilor sei.

*

Pensionat. Domnul *Nicolae Fizeșianu,* protopresbiter militar gr.-or. român, în Brașov, a fost trecut la pensie, la cererea proprie.

*

Carne din România la Viena. Cetim în ziarele din Viena, că consiliul municipal de acolo a adoptat moțiunea propusă de fostul ministru Weiskirchner, prin care se învită guvernul a pune stăruințe pe lângă guvernul românesc, pentru a proceda cât mai repede la construcțiunea de abatoare la granița austriacă. Moțiunea zice: „Comuna Viena este gata a contribui cu 40,000 de coroane la cheltuelile de construcțiune ale unui abator provizoriu, în vedere de a se favoriza importațiunea cărnei din România la Viena“. Moțiunea învită pe guvern, să înceapă tratative cu guvernul românesc, în scopul de a se realiza aceste măsuri provizorii pe temeiul ofertei făcute de comuna Vienei. Dacă răul ar fi numai acesta, ușor s'ar putea delătura. Abatorul, fie provizor, fie definitiv, în curând ar putea fi ridicat. Dar de unde iai vitele de tăiat? Pentrucă după informațiile pe cari noi le avem, România nu dispune încă de vite destule nici pentru trebuințele proprii, cu atât mai puțin pentru a face export de carne!

*

† Ioan Cențu, paroh român gr. or., membru al scaunului, sinodului și comitetului protopopesc, membru ordinar al Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului român, membru fundator și membru al direcțiunii institutului de credit și economii „Parsimonia“, fost prezident și membru al Eforiei școlare și representanței bisericelor brănene etc., după scurte dar grele suferințe, împărtășit cu sfintele taine, a decedat în 2 Februarie st. n. a. c. în etate de 56 de ani, după un serviciu plin de zel de 27 ani la altarul sfintei biserici și în al 29-lea al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești i-au fost înmormântate Dumineca în 4 Febr. st. n. a. c. la 12 ore din zi în cimiterul bisericii gr. or. din Șirnea. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

*

Marina militară. In stabilimentul technic din Triest s'au început lucrările pentru construirea unui al patrulea Dreadnought al marinei noastre militare. Unul din vasele acestea de războ, *Viribus Unitis,* a fost inaugurat, cum se știe, în anul trecut. Noul vas va fi terminat cel mai târziu în toamna anului 1914.

*

Constituire. Tinerii români dela școalele superioare din Graz și Leoben, însuflețiți de idealele sfinte ale culturei și vieții curat românești, convinși de lipsa unei societăți social-literare și conștii de însemnătatea aceleia, au reînființat vechea societate academică „Carmen Sylva“, care în urma grelelor împrejurări de câțiva ani nu a mai funcționat, constituindu-și comitetul în modul următor: Prezident: C. Tarnavschi, stud. tehn. Secretar: Liviu Câmpean, student med. Cassier: Emilian Giurgiu, stud. med. Bibliotecar: Iosif V. Butean, stud. med. Graz, la 28 Ian. 1912. Pentru comitet: *Cornel Tarnavschi,* prez. *Liviu Câmpean,* secr.

*

Scăpat de un lup. Din Brașov se scrie, că notarul comunal din Săcele a scăpat serile trecute într'un mod cu totul neașteptat de primejdia d'a fi sfâșiat de un lup. Când notarul se întorcea dela Brașov către casă, a fost atacat de un lup puternic. La început omul s'a apărat cu un cuțit; după aceea și-a scos repede din buzunar lampa electrică și a îndreptat câteva raze de lumină în ochii lupului, care s'a speriat și a fugit. Notarul a scăpat nevătămat.

*

Apărarea drepturilor de autor. Convențiunea despre apărarea drepturilor de autor ale scriitorilor, între Ungaria și Statele Unite americane, a fost semnată zilele acestea în ministerul de justiție din Budapesta.

*

† Nicolae Dima, din Hunedoara, proprietar, membru fondator al „Astrei“ etc. a decedat Vineri în 2 Februarie n. orele 2 p. m., în anul al 76-lea al vieții și în al 54-lea a fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești i-au fost așezate spre vecinică odihnă Dumineca în 4 l. c. la orele 2 p. m. în cimiterul bisericii gr.-or. din Hunedoara. In veci pomenirea lui!

*

Sărbătoarea Ligei. Aniversarea unirii Principatelor române va fi serbătorită anul acesta de Liga culturală prin un mare festival, ce se va ținea mâne Marți în 24 Ianuarie v. la ora 9 seara în Ateneul Român. Va rosti o cuvântare ocazională profesorul V. Pârvan. Mai mulți artiști vor da concursul lor prețios.

*

Grevă într'un institut pedagogic. Elevii din anul al treilea și al patrulea dela preparandia de stat din Cluj au declarat grevă și de câteva zile nu mai cercetează prelegerile. Motivul grevei este, după afirmarea tinerilor, severitatea extraordinară a profesorului de matematică. Directorul institutului a naintat raport la ministerul de culte. Va urma apoi, după toată probabilitatea, obișnuita eliminare a elevilor vinovați.

*

Gimnazist mire. Din Murăș-Oșorhei vine o știre, vrednică de libretul unei operete. Un tiner orfan, bine situat, de 20 de ani, elev în clasa a opta gimnazială, s'a fidanțat cu o domnișoară. Pentru faptul acesta elevul a fost citat în fața conferenței profesorale, care a desbătut asupra chestiunii, că oare un școlar din clasele secundare poate să fie mire sau nu? Logodna s'a făcut cu învoirea părinților fetei și nu se mai putea desface, și nici elevul nu putea fi după regulament eliminat din școală. Corpul profesoral fiind totuși de părere, că un mire nu este tocmai persoană potrivită în mijlocul celoralți școlari, a hotărât ca elevul mire să fie pus între școlarii privați ai gimnaziului.

*

Un mormânt de pe timpul migrațiunii popoarelor. La Neukölln în Germania, cu prilejul unor săpături, s'au descoperit rămășițe de oase, care dovedesc că este vorba de un vechi mormânt al unui călăreț, de pe timpul când omul și calul său erau îngropați împreună. Călărețul îngropat ținea în mâna stângă sabia de fer cu două tăișuri, iar lângă el se afla un vas de lut negru lucitor. S'au mai găsit în acelaș mormânt, pe lângă oasele de om și de cal, rămășițele brâului de piele bătut cu cuie de fer și bronz, ce-l purta călărețul. Descoperirea, cum se anunță din Berlin, este cu atât mai importantă, cu cât morminte de călăreți germani de pe vremea migrațiunii popoarelor sunt foarte rare în partea locului.

*

D'ale sufragetelor. Noua lege electotală din California acordă și femeilor dreptul de alegere. Legea dispune, ca în lista alegătorilor să fie arătate și semnalamentele cetățenilor și ale cetățenelor, bunăoară: coloarea părului, a ochilor și *vârsta exactă.* Sufragetele au pornit o mișcare violentă împotriva dispoziției din urmă; ear deputații au cedat acestei mișcări, și în loc de a arăta vârsta exactă, sufragetele nu vor avea decât să spună: *„trecută de 21 de ani“*, și vor fi introduse în lista electorală.

*

Bibliotecă arsă. Mănăstirea Trapiștilor dela St. Laurent les Bains a fost aproape total distrusă de un mare incendiu. Partea cea mai mare a prețioasei biblioteci a căzut pradă flacărilor. Un număr însemnat de opere, scrise în evul mediu, nu vor mai putea fi înlocuite, în considerare că nu există nici o copie de pe dânsele.

*

Cântecele războinice. Am pomenit despre versurile poetului italian *d'Annunzio,* care nu demult a sărbătorit în ode războiul din Tripolitania. D'Annunzio, noul Tirteu bine remunerat, a compus cu totul zece ode, din câte două sute de strofe, apărute pe rând în ziarul *Corriere della Sera.* Una dintre ode, adresată Dardanelelor, trebuea să fie omisă din seria cântecelor războinice retipărite în volum. Strofele în deosebi incriminate, cinci la număr, pline de atacuri la adresa Austriei, sunt cu toate acestea alăturate la volum, și anume în formă de manuscript, ear cetitorul este rugat să le introducă la locul potrivit. In felul acesta voește editorul să eludeze censura, — și totodată să facă reclamă cântecelor războinice scrise de poetul italian.

*

Se caută. Subscrisul caut un scriitor notarial cu praxă. Salar 800 cor. anual. La caz, că respectivul va fi apt, se va alege definitiv. Postul și'l poate ocupa în 1 Martie n. a. c. Cei ce reflectează la acest post să se adreseze mie. Strungari la 2 Februarie 1912 *Daniil Petrașcu* not. cerc., p. u. Felgőpian.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: Laurian Frâncu, proprietar (Benic) 20 bani, Laurian Bârsan, proprietar (Hunedoara) 30 bani, Pompiliu Șuluțu, propr. 25 bani, Letiția Stoica n. Șuluțu, soție de medic (Abrud) 15 bani, în taxele de intrare la prima ședință literară cor. 12.91 și Vic. Tordășianu, prezident 10 bani; iar la „Legatul T. L. Albini“ al acestui fond pentru ajutorarea copiilor din Cut, aplicați la meserii, au mai dăruit: Nic. Constantin, paroh (Helchiu), soția sa Matilda n. Neagoe și copiii lor Mărioara, Elvira și Mircea 3 cor., învățăceii: Achim Oancea, 32 bani, Ioan Bârlea 24 bani, Ioan Pienariu 35 bani (fauri), Teodor Popa, cism. 25 bani, Ioan Șoroșteneanu, pant. 30 bani, Remus Cotruș 20 bani și Nicolae Frâncu 25 bani (lăcătuși). Starea legatului, inclusiv 79 bani interese, cor. 150.

*

Mulțămită

Prea stimaților Domni și Doamne, cari din prilejul trecerei din viață a neuitatei noastre soții, fiică și mamă, *Ana Capătă născ. Raita,* prin condolențe și prin cuvinte mângăitoare au contribuit la alinarea durerei noastre, pe calea aceasta le trimitem sincera noastră mulțămită.

Șona, în 20/I v. 1912.

Familia Capătă.

*

Bioscopul Apollo din piața Hermann are tot la două zile program nou, variat și interesant. Representații se dau la orele 6 și 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci și sărbători la 3, $4^1/_2$, 6 și 8. In fiecare zi cântă la representație muzica militară.

Viața socială.

Petrecere în Abrud. Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrudsat și jur, invită la seara hazlie urmată de petrecere cu dans, ce se va aranja Joi, la 15 Febr. st. n. 1912 în hotelul „Detunata“ din Abrud. Inceputul precis la ceasurile 8 seara. Venitul e în favorul școlii de fetițe a Reuniunii.

*

Bal în Blaj. Balul filantropic, din Blaj se va ținea în ziua de trei-sfinți la 12 Februar n. în sala hotelului „Univers“. Venitul curat este destinat pentru „Fondul stud. bolnavi“.

Teatru.

Astăzi, Luni, se dă opereta *„Der Bettelstudent“*, iar mâne Marți, opereta *„Das süsse Mädel“*, ambele cu concursul tenoristului *Willy Strehl,* dela „Karltheater“ din Viena.

Convocare.

Pe basa hotărârii luate în ședința subsemnatei direcțiuni și în conformitate cu dispozițiunile § lui 14 din statute, se convoacă prin aceasta

a XII-a adunare generală ordinară

a „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“, pe *Dumineca în 11 Februarie n. 1912* la orele 11 din zi, în localitățile „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ (strada Brukental Nr. 17, etaj), cu următoarea

Ordine de zi:

1. Prezentarea raportului general pro 1911.
2. Censurarea și aprobarea rațiociniilor pro 1911.
3. Eventuale propun. independente.
4. Alegerea direcției pe un nou period de 3 ani (1912—1915).
5. Verificarea sumarului adunării generale.

Invităm la aceasta adunare pe toți membrii Reuniunii noastre.

Sibiiu, 3 Februarie n. 1912.

Direcțiunea „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“.

Pant. Lucuța
prezident.

Vic. Tordășianu
secretar.

Ad Nr. pp. 1083/1911. (2) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din comuna **Călăţele**, prin aceasta se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: *a*) 600 cor., din cari 300 cor. din cassa bisericei, şi 300 din repartiţie dela popor.

b) Cuartir liber în edificiul şcoalei cu grădină de legumi şi 2 stângini de lemne pentru încălzit.

c) 400 cor. ca întregire dela stat, ce să va esopera, fiind învăţătorul ales în mod definitiv.

Cuincuenalul se va solvi numai după 5 ani de serviciu la această şcoală.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele instruite conform normelor în vigoare subsemnatului până la terminul sus indicat.

Cluj, 28 Decemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 526/1911. (8) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă neputinciosul paroh George Popoviciu din comuna bis. de cl. III **Vălcelele-bune** protopresbiteratul Haţegului, se escrie prin aceasta pe baza rezoluţiunei Preaveneratului Conzistoriu arh. din 20 Decemvrie a. c. Nr. 14.697 Bis./1911 concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Jumătate venitul dela serviciile dumnezeieşti, ce le va săvârşi cu ştirea şi învoirea parohului, precum şi 1/3 parte din adău.

Doritorii de a competa la acest post, sunt poftiţi a-şi înainta cererile concursuale instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, având a-se prezenta în comună spre a face cunoştinţă cu poporul, iar la biserică a cânta, respective a celebra şi cuvânta.

Haţeg, în 12/25 Decemvrie 1941.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 608/1911. (14) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa III-a **Lunca** din protoprebiteratul Lupşa, conform rezoluţiunei consistoriale din 15 Noemvrie 1911 Nr. 12921 Bis., se escrie al patrulea concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în çoala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concursele, înzestrate cu documentele recerute de regulamentele în valoare, sunt a se înainta subscrisului oficiu în terminul deschis.

Concurenţii cu previa înştiinţare aici, se pot prezenta în comună pentru a cânta şi celebra, resp. a face cunoştinţă cu poporul.

Ofenbaia, 14 Ianuarie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Lupşei în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 643/1911. (15) 3—3

Concurs.

Pre temeiul rezoluţiei Prea Vener Consistor de dto 2 August 1911 Nr 9393/Bis. prin aceasta se escrie concurs pentru postul de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a II-a **Blaşfalăul inferior** în tractul Bistriţei cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele parohiale fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Dela concurenţi se cere cualificaţiune completă pentru parohii de clasa a II-a după cum este normată de către Prea Vener. Sinod arhidiecezan din 1910.

Reflectanţi la acest post îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral în Besztercze-Bistriţa la terminul deschis şi cu prealabila încuviinţare din partea protopresbiterului se pot prezenta şi în parohie şi la biserică spre a şi ăta aptitudinile pentru acest post.

Bistriţa, 8/21 Ianuarie 1912.

Oficiul protopresb. gr.-or.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Anunţ.

Se caută spre cumpărare acţii de ale institutului de credit „Secaşana“ din Ludoşul-mare.

Doritorii de a vinde să se adreseze la subscrişii:

Nicolae Dobrotă, paroh în Poiana.
Dumitru Stănilă, şi **Ioan Salomie**, proprietari în Vale.
(12) 3—3

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Selişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice,** şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.
(383) 21—

Se află de vânzare la Librăria arhidiecezană, Sibiiu.

Ioan cav. de Puşcariu:

Fragmente istorice
despre
boierii din ţara Făgăraşului.

La partea I 40 fileri, la partea II 60 fileri, la partea III 80 fileri, la partea IV cor. 5 20.

A apărut:

Carte de cântece

întocmită pe bază pedagogică şi în conformitate cu planul de învăţământ din 1911 pentru şcoalele primare, de profesorul de muzică dela seminarul „Andreian“ din Sibiiu,

T. Popovici.

Cuprinte peste 80 cântece alese din comoara muzicală naţională şi aranjate cu deosebită îngrijire şi **e aprobată ca manual didactic** de Preaven. Consistor arhidiecezan.

Partea I cuprinde cântece în 1 şi 2 voci, pentru clasele I—IV; preţul e **60 fil.**

Partea II cuprinde cântece în 2 şi 3 voci, pentru clasele V—VI; preţul e **1 cor.**

Porto 10 fileri. La comande de peste 10 ex. **se dă rabatul** cuvenit.

Cartea poate fi folosită cu succes şi în gimnazii şi şcoale reale inferioare, în şcoale civile şi preparandii.

Se poate comanda la:

Librăria arhidiecezană din Sibiiu.

SALVATOR
SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITY

Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!
(275) 27—52
Se află pretutindenea.

„PLUGARIUL“,
institut de credit şi economii, societate pe acţii în Săcădate.

Domnii acţionari ai institutului de credit „Plugarul“ societate pe acţii, se invită conform statutelor şi în înţelesul §. 17 din acelea a participa la

a XIV-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Săcădate (localul institutului) **Duminecă în 3 Martie st. n. a. c.** la 2 ore p. m.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcţiunii şi al comitetului de supraveghiare asupra bilanţului anului 1911.
2. Propunerea direcţiunii şi a comitetului de supraveghiare referitor la distribuirea profitului realizat.
3. Alegerea comitetului de supraveghiare pe un nou period de 3 ani.
4. Eventual alte propuneri ce s'ar fi insinuat la direcţiune înainte de deschiderea adunării generale.

Direcţiunea.

(18) 1—1

Contul bilanţ cu 31 Decemvrie 1911.

Activa — Vagyon. Mérleg számla 1911. Dec. hó 31-ével **Pasiva — Teher.**

Activa — Vagyon	K f
Numărar — Készpénz	2,712 14
Depuneri proprii — Saját betét	18,379·17
Cambii escontate — Leszámitolt váltók	172,619·80
Imprumuturi pe obligaţiuni — Kötvény kölcsönök	70,597·—
Acţii dela bănci—Bankrészvények	1,200·—
	265,508·11

Pasiva — Teher		K f
Capital de acţii — Részvénytőke		20,000 —
Fond de rezervă — Tartalékalap		9,000 —
Fond de binefacere — Jótékony alap		1,006·—
Depuneri spre fructificare — Takarékbetétek		225,272 99
Creditori — Hitelezők		192·95
Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék		80·—
Interese transitoare — Átmeneti kamatok		5,512·—
Profit reportat — Athozott nyereség . . .	292 07	
Profit din anul crt. — Nyereség f. évből .	4,152 10	4,444 17
		265,508·11

Contul profit şi perdere.

Spese — Kiadások Nyereség és veszteség számla. **Venite — Bevételek.**

Spese — Kiadások		K f
Interese dela depuneri — Takarékbetét kamat		9,871·21
Salare — Fizetések . .	1,000 —	
Marce de prezenţă — Jelenléti jegyek	300·—	
Spese: chirie luminat, încălzit, tipărituri etc. — Költségek: házbér, világitás füttés, nyomtatványok stb.	250,72	1,550·72
Dare: — Adó:		
directă şi aruncuri — egyenes és potadó . .	934·27	
10% dela int. de dep. — 10% betéti kam után	987 12	1.921·39
Amortizare din mobiliar — Leirás felszerelésből		40·—
Profit curat — Tiszta nyereség .		4 444·17
		17 827·49

Venite — Bevételek	K f
Profit reportat — Athozott nyereség	292 07
Interese dela cambii escontate — Kamat leszámitolt váltók után .	11,606·24
Interese dela obligaţiuni — Kamat kötvények után	4 548 10
Interese dela depuneri proprii — Kamat saját betét után . . .	410·17
Proviziune — Jutalék	970 91
	17,827 49

Săcădate-Szakadat, 31 Decemvrie 1911.

Direcţiunea: — Az igazgatóság:

Ioan Cândea m. p., preşedinte. **Ioan Stanciu** m. p.
Ioan Iordachie m. p. **Ioan Georgescu** m. p. **Toma Mahara** m. p.

Revăzut şi aflat în cosonanţă cu registrele principale şi auxiliare. — Megvizsgáltatott és a fő és segéd könyvekkel összhangzásban találtatott.

Comitetul de supraveghiare: — A felügyelő bizottság:

Ilie Stanciu m. p. **Toma Todea** m. p. **Constantin Mahara** m. p.

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul“,
însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică
„Mugurul“,
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 18—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 26 Ianuarie (8 Februarie) 1912 Nr. 10.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Spre pace.

Sibiiu, 7 Februarie n.

Luni şi eri, Marţi, dieta ţării noastre nu a ţinut şedinţe; dar astăzi se întruneşte de nou, pentru aşi continua activitatea şi a asista probabil la o scenă foarte însemnată, la un mare eveniment politic.

Prim-ministrul, contele *Khuen-Hédervάry*, a avut adecă lungi convorbiri cu toţi fruntaşii partidelor opoziţionale din dietă şi le-a ascultat condiţiunile sub cari ar fi gata a sista răsboiul parlamentar şi a vota legile militare, devenite acum de o urgenţă arzătoare, iar Duminecă a fost la Viena, în audienţă, pentru a le comunica şi Maiestăţii Sale Regelui, şi a afla dela Maiestatea Sa, că guvernul cari condiţiuni le-ar putea accepta din cele puse din partea partidelor opoziţionale din dietă?

Din ştirile pe cari le aflăm publicate în ziarele dela Viena şi Budapesta putem constata, că Maiestatea Sa nu s'a pronunţat în nici o formă, ci a trimis pe domnul primministru la ministrul de răsboiu, şi la prim-ministrul austriac, pentru a se înţelege cu ei ântâi asupra chestiilor sulevate din partea partidelor opoziţionale din dieta ungară.

Şi contele *Khuen-Hédervάry* de fapt a avut mai multe întrevederi şi lungi consultări cu ministrul de răsboiu, cu prim-ministrul austriac, cu ministrul comun de finanţe, şi s'a sfătuit mult şi cu ministrul nostru de honvezi, generalul *Hazai*, iar Luni a fost primit de nou la palat, în audienţă, unde au fost primiţi înaintea lui: contele *Stürgkh*, primministrul austriac, generalul *Georgi*, ministru pentru apărarea ţării în Austria, şi baronul *Müller*, conducătoriul de afaceri în ministeriul de esterne.

Insemnătatea şedinţei de astăzi a dietei va fi deci aceea, că dacă guvernul ungar a putut esopera dela Coroană concesiunile formulate din partea kossutiştilor, fie şi numai în parte, prim-ministrul va comunica dietei în şedinţa aceasta marele eveniment, care va face apoi, ca vânturile să se aşeze, valurile să se liniştească, şi naia să plutească prin ape mai sigure spre malul păcii. E vorba, bine înţeles, de condiţiunile puse de kossuthişti şi de partidul de sub şefia contelui Andrássy, — nu de condiţiunile lui Justh, pe cari guvernul le poate împlini, dacă vrea, fără să ceară învoirea Coroanei, căci Coroana doară de mult *doreşte*, ca şi ţara, întroducerea votului universal de alegeri.

Şi din felul cum s'a despărţit domnul prim-ministru de Justh, când s'a consultat cu acest politician, s'ar putea deduce, că posibilitatea unei înţelegeri nu e eschisă nici între guvern şi justhişti. Se spune chiar, că prim-ministrul a făcut declaraţie categorică în faţa lui Iusth, că la toamnă negreşit va prezenta proiectul de lege despre reforma electorală, compus pe basa votului universal.

Partidelor opoziţionale şefii le-au făcut comunicări amănunţite despre schimbul de păreri pe care l'au avut cu ministrul president, iar astăzi, în cameră, când se va stabili ordinea de zi pentru şedinţa următoare a dietei, va lua cuvântul contele Khuen Héderváry şi va propune, ca dieta să continue acum discuţia asupra legilor militare, comunicând totodată dietei, că guvernul ce modificări este aplecat şi împuternicit a face în aceste legi, pentru a mulţămi opoziţia, şi făcând declaraţie şi în chestia legii electorale. După domnul prim-ministru vor lua apoi cuvântul pe rând conducătorii partidelor opoziţionale din dietă şi vor spune, dacă sunt mulţămiţi cu comunicările făcute din partea prim-ministrului, ori dacă nu sunt mulţămiţi, ce mai cer şi ce mai aşteaptă?

Fireşte, că lucrurile se vor întâmpla astfel numai în casul, dacă domnul prim-ministru a putut isprăvi ceva la Viena, a putut termina încă eri consultările cu factorii competenţi de acolo, şi a putut pleca încă eri spre casă, la Budapesta. In cas contrar dieta ţine astăzi şedinţă scurtă formală, iar şedinţa însemnată, în care să va decreta pacea parlamentară, se va ţinea mâne, ori altădată.

Şi astfel putem spera, că lucrurile se vor porni acum spre bine; şi e bine aşa, pentrucă răsboiul nu e de folos nimănui, iar o activitate rodnică pentru ţară poate desvolta parlamentul ţării numai sub steagul păcii si al bunei înţelegeri.

*

In momentul punerii ziarului sub tipar aflăm, că pertractările dela Viena nu sunt terminate; ele se vor continua astăzi, ba poate săptămâna întreagă, şi astfel dieta, care să întruneşte astăzi, îşi va amâna de nou începerea activităţii, până Luni, săptămâna viitoare. Ştirile venite dela Viena spun, că sunt speranţe ca pertractările purtate din partea domnului prim-ministru se ducă la bun sfârşit.

Consiliu militar. Luni s'a ţinut în Viena obicinuitul consiliu militar de primăvară, sub prezidenţia Maiestăţii Sale, Impăratului şi Regelui Francisc Iosif I. Au participat: Moştenitorul de tron, Arhiducele Francisc Ferdinand, ministrul de răsboiu Auffenberg, şeful statului major al armatei austro-ungare Schemua, şi toţi inspectorii de trupe. Au fost discutate chestiuni curat militare. Intre altele a fost vorba şi de schimbările, cari se vor face în curând la comandamentele de corp, trecând unii dintre actualii comandanţi la pensie.

Răsboiul italo-turc. Se scrie din Constantinopol, că din partea Rusiei s'a făcut propunere confidenţială în interesul păcii între Turcia şi Italia, şi anume, următoarea: Atât Turcia, cât şi Italia, să-şi retragă trupele din Tripolitania, se sisteze lupta şi se lase aplanarea conflictului în grija puterilor mari europene, cari constituindu-se în juriu, vor aduce hotărâre mulţămitoare pentru ambele părţi. Propunerea a fost primită cu mare neîncredere la Constantinopol, din motivul, că Turcia, retrăgându-şi trupele din Tripolitania, a doua oară, în cas de necesitate, nu şi le-ar mai putea trimite acolo, din lipsa de bani!

Vrem pace!

Rezoluţie

luată în întrunirea preoţilor gr.-or. români din tractul Orăştie la 19 Ianuarie v. 1912.

In ziarele noastre de până acum am fost obicinuiţi a ceti preamărirea bărbaţilor fruntaşi, cari îşi espuneau averea şi adeseori chiar viaţa pentru binele şi fericirea neamului nostru.

Ziarele noastre până acum ne procurau cea mai aleasă hrană spirituală, îndemnându-ne a ne iubi limba, legea şi neamul.

S'a împlinit însă un an de zile, de când avem nefericirea de a asista la cel mai urât spectacol.

S'a împlinit anul de când o grupă de bărbaţi — incontestabil inteligenţi — şi-au luat asupră-şi sarcina de a ucide moraliceşte, prin cele mai regretabile mijloace, pe fruntaşii neamului nostru pe cari mai înainte ei înşişi îi preamăreau.

De un an întreg suntem condamnaţi a ceti în unele ziare ale noastre cele mai scârboase hule şi batjocuri la adresa unor bărbaţi aleşi ai noştri.

In faţa acestui povoiu de batjocuri noi cetitorii am rămas buimăciţi, temându-ne că ni s'a apropiat sfârşitul.

Oamenii, pe cari noi eram obicinuiţi a-i socoti de cei mai aleşi, cei mai cinstiţi fii ai poporului nostru, sunt prezentaţi în cele mai negre colori.

Bărbaţi, cari şi-au sacrificat averea şi sănătatea şi şi-au espus de multeori viaţa pentru binele şi înaintarea poporului nostru, sunt insultaţi şi ridiculizaţi necontenit.

Ori astfel ştim noi Românii să răsplătim faptele bune ale aleşilor noştri?

Nu!!

Noi preoţii nu ne identificăm cu bârfitorii fruntaşilor noştri.

Socotim, că un ziar nu e proprietatea cutărui redactor responsabil sau iresponzabil, ci este proprietatea cetitorilor şi susţinătorilor, şi în spiritul acestora trebuie să se redacteze.

Noi preoţii formăm majoritatea susţinătorilor şi cetitorilor de ziare.

FOIŞOARĂ.

Românii din America

de preotul I. Podea.

Inceputul şi cauzele emigrării la Români.

S'au scurs repede mai bine ca patru veacuri, de când *Christophor Columbus*, după multe rugăminţi, suferinţe şi batjocuri, — prin mijlocirea priorului dela mănăstirea Robida, a putut îndupleca curtea regală portugeză, să-i pună la dispoziţie trei corăbii şi câţiva marinari, ca plecând spre apus, pe întinsul apelor necunoscute, după o călătorie lungă, împreunată cu primejdia vieţii, să împlânte crucea şi steagul pe un pământ, nou, locuit de un popor sălbatec.

Şi se vede, că acest timp a fost deajuns, ca să se descopere toate unghiurile unui colţ de lume necunoscut, — dimpreună cu toate comorile lui; ca să se impopuleze, să se formeze oraşe industriale şi comerciale, o viaţă care curge în valuri mari şi o ţară liberă, care să ademenească şi locuitorii altor ţări mai vechi. Căci după cum vedem astăzi, drumul, pe care noi Românii şi numai cu douăzeci de ani înainte îl cunoşteam numai din istorie, nu-l mai fac numai Englezii, cari trec în America ca la ei acasă; nu numai Portugezii, Spaniolii, Francezii, Nemţii şi Olandezii, din sângele cărora s'a plămădit poporul american de astăzi; nu numai Ruşii, Italienii şi Slovacii, cari emigrează de vre-o cincizeci de ani, ci chiar şi ţăranii nostri.

Aventurieri români şi un neînsemnat număr al celor învrăjbiţi cu soartea, se aflau în America încă pe la anul 1850. Fiind însă, că acest soiu de oameni a ajuns acolo mai mult în urma întâmplării decât prin voinţa lor, nu putem vorbi de începutul unei emigrări serioase încă pe atunci, ci numai cu treizeci de ani mai târziu, când îşi părăsesc vetrele, cei dintâi ţărani din Bănat, Sătmar şi Ţara Oltului.

Numărul lor a fost mic, dar totuşi era de prevăzut încă de pe atuncea, că emigrarea Românilor o să iee proporţii tot mai mari, ceeace a şi urmat în curând.

Pe la anul 1890, pe lângă puţinii Basarabeni, Bucovineni, Macedoneni şi Jidani din România, se aflau în America şi ţărani de ai noştri din toate ţinuturile Ardealului, Bănatului şi părţile Ungurene, iar pe la 1900, aproape nu mai era oraş mai însemnat din care Românii să lipsească.

Cei mai mulţi s'au aşezat în statul New-York, Pensilvania, Indiana, Illinois şi West-Virginia; mai puţini în statele de vest, sud şi Canada.

Incepând cu anul 1900, satele noastre se golesc tot mai mult de braţele muncitoare, iar peste Ocean se începe o viaţă română-americană şi se fac primele încercări de organizaţie socială, economică şi bisericească. Dintre cei emigraţi, unii îşi chiamă acolo şi familiile, iar alţii nu se mai gândesc la casă. Ţara Oltului rămâne numai cu bogaţii, cu babele, cu moşnegii, cu sărântocii, cari nu au bani de drum, şi cu fetele, cari în urma urmelor pornesc şi ele după voinici ca să se mărite. Pornesc în cete mari Mărginenii şi Târnovenii, urmează Crişurile, Bihorul, Munţii Apuseni şi Săcuimea, Sătmarul şi Bănatul, şi anul 1910 numără mai mult ca o sută de mii emigranţi români, afară de cei din România, Bucovina şi Macedonia, cari trec peste cincizeci de mii.

Urmează o scurtă întrerupere. Părinţii ţării cred, că au pus capăt emigrării prin asprimea legilor aduse în timpul din urmă. In anul acesta, — zic ei, — s'au făcut cu atâtea mii sau zeci de mii, mai puţine paspoarte pentru America ca alte ori. Prin urmare e dovadă, că am ajuns la un bun rezultat. Nu-i vorbă, ar avea multă dreptate, dacă toată lumea ar fi ca ţara ungurească. Dar vezi că nu-i aşa. Indată ce ai trecut graniţele Ungariei, nimenea nu te mai întreabă de unde vii şi unde mergi, şi deaceea cei ce călătoresc la America, de câtăva vreme, s'au dedat să plece fără pas-port, ocolind astfel nu numai şicanele notarilor şi biraelor, ci şi dările, şi taxele, aruncurile şi garanţiile ce li se cer la plecare. Legile aduse deci până acuma cu scop de a pune stavilă emigrării, nu sunt de nici un folos. Ce s'a ajuns prin ele, este, că nu se mai ştie numărul celor ce emigrează, care la tot cazul, nu e mai mic ca mai nainte, şi în curând va întrece toate cifrele de până acum.

Emigrarea Românilor, precum şi a celorlalte naţionalităţi din Ungaria, nu va putea fi împedecată nici odată, pană când America nu-şi va închide singură porţile înaintea Europenilor. Să zicem, că se aduce cea mai aspră lege. Se croesc cele mai aspre pedepse, pe sama celor ce părăsesc ţara pe ascuns, şi pe sama celor ce în decursul unui anumit timp nu se vor întoarce în patrie. Va înceta în cazul acesta emigrarea? Eu cred că o astfel de lege ar însemna perderea alor patru milioane de cetăţeni, pe cari

Ne-am face şi noi părtaşi la toate păcatele, de cari sufăr unele ziare ale noastre de un an încoace, dacă şi mai departe am tăcea şi nu ne-am spune şi noi cuvântul:

Vrem pace!!

Vrem să înceteze odată acest răsboi ucizător de fraţi!

Pretindem să nu se mai terfelească numele bun al fruntaşilor noştri în ziarele, cari ni se trimit nouă.

Pretindem să nu mai încerce nimeni a sădi dubietate în sufletele noastre, faţă de bărbaţii aleşi ai neamului nostru.

Pretindem, ca ziarele noastre să revină iarăşi la vechia lor chemare de a propaga numai ce este bun, nobil şi frumos.

Să piară discordia dintre fraţi!

Nu mai suferim, să ne între în casă un ziar — oricare ar fi — care are tendinţa de a ne dismembra.

Apelăm la toţi colegii noştri preoţi români, să-şi esprime publice regretul şi scârba faţa de goana nemotivată pornită în contra fruntaşilor noştri.

Căci pururea adevărată e zisa scripturii: „Bate-voi păstorul şi se vor risipi oile“.

Octavian *Bude* m. p. Vasile *Necşa* m. p. Adam *Basarab* m. p. Ioan *Pascu* m. p. Adam *Teodor* m. p. E. *Popvici* m. p. Zaharie *Tilicea* m. p. Vasiliu *Botean* m. p. Ioan *Olar* m. p. Ioan *Cotruş* m. p. Dionisiu *Bobei* m. p. Traian *Mihăilă* m. p. Andrei *Truţa* m. p. Iosif *Dumitru* m. p. Nicolau *Andrei* m. p. Ioan *Romoşan* m. p. Ioan *Tripon* m. p.

Progresul democraţiei.

Amănunte despre alegerile din Germania.

Un colaborator al ziarului *„Voinţa Naţională“* din Bucureşti publică următoarele interesante păreri şi amănunte despre alegerile parlamentare din Germania:

Pentru cei cari privesc prefacerile sociale şi tendinţele omenirii moderne, dintr'un punct de vedere mai obiectiv şi mai înalt, resultatul alegerilor de curând efectuate pentru parlamentul german, constitue un eveniment de considerabilă însemnătate.

Dela constituirea imperiului german încoace, nici o adunare legiuitoare a statelor federate n'a înfăţişat în chip mai strălucit, ca reichstagul actual, revendicările şi aspiraţiunile masselor poporului german.

După aceste alegeri judecând, putem fără esagerare afirma, că nici o democraţie din lume nu înaintează atât de liniştit, demn şi conştient ca cea germană.

In recentele alegeri, partidele stângei au purtat o mare victorie. Cele din dreapta au fost înfrânte şi au eşit micşorate din luptă.

In trecutul parlament ales în 1907, blocul negru-albastru (centrul catolic, conservatorii, partidul imperiului şi celelalte minorităţi mai mici din dreapta) forma majoritatea reichstagului, cu peste 240 din cele 397 mandate.

Stânga (liberalii naţionali, liberalii progresişti şi socialiştii-democraţi) număra 152 mandate.

Azi blocul negru-albastru dispune de 195 mandate.

Liberalii (45) progresiştii (47) şi socialiştii (110) numără 202 mandate.

Dacă în aceste alegeri liberalii şi progresiştii au perdut 12 locuri, blocul albastru-negru a perdut 37. Toate celelalte partide au mai puţine locuri decât în reichstagul trecut. Numai socialiştii au 67 mai mult. Ca importanţă numerică, după socialişti, în reichstag urmează centrul catolic cu 93 mandate, naţionaliştii liberali cu 45, progresiştii 43, conservatorii 42, partidul imperiului 15 etc.

Victoria socialiştilor devine şi mai semnificativă, dacă se consideră totalul voturilor obţinute de candidaţii lor. Din cele 9,000.000, aproximativ de voturi esprimate în actualele alegeri, socialiştii au obţinut peste 4 200.000; pe când în 1907 numai 3,200.000 şi în 1884 abia 300.000.

Astfel transformarea economică, politică şi morală a imperiului german, în ultimele decenii coincide cu progresul constant al democraţiei germane.

Toate centrele urbane mari au căzut în mânile socialiştilor. Din cei 6 deputaţi ai săi, Berlinul a dat 5 socialişti, şi cu greutate la scrutinul de balotagiu a eşit un liberal progresist.

Socialismul a cuprins şi satele, de când sub influenţa lui Bernstein s'a renunţat la socializarea micilor ferme agricole şi se propagă numai socializarea moşiilor mai mari, minelor, fabricilor, căilor de comunicaţie etc. Mai mult, dacă actuala lege electorală germană n'ar dispune ca cercuri mici electorale, rurale cu 7—8000 alegători să aleagă tot un deputat, ca şi cercuri mari industriale cu 80—100.000 alegători, în chiar actualul reichstag, social-democraţii germani ar fi obţinut aproape majoritatea locurilor acestei adunări.

Din isbânda partidelor din stânga, în recentele alegeri şi mai ales a socialiştilor în Germania, toţi oamenii cuminţi, cari cârmuesc azi popoarele, trebue să tragă învăţăminte istorice.

Din cetăţuele economice şi politice, rămăşiţă a unor complexe împrejurări sociale din trecut, zădarnic se încăpăţinează partidele politice conservatoare şi reacţionare să oprească înaintarea economică, morală şi politică a masselor populare.

Pot fi de mai multe ori seculare privilegiile unora. Tăria ideilor este de neînvins. Lumea nu mai sufere apăsări şi nedreptăţi. Progresul societăţilor omeneşti azi este mai accelerat ca altădată, tocmai prin puterea ideilor. Prin reforme economice, politice şi culturale, toate popoarele merg spre mediuri sociale tot mai prielnice desvoltării şi fericirii individului prin muncă şi dreptate.

Apăsările de tot felul cad una după alta!

Păturile populare, tot mai mult conştiente de drepturile şi rolul lor social, devin din ce în ce mai setoase de libertate şi dreptate!

Omenirea evoluează către stări sociale, în cari bucurarea de viaţă să atârne numai de capacitatea, sforţarea şi serviciul, adus de individ şi clasa socială, în opera de colaborare socială.

Ajungerea la acest resultat poate reclama încă multe sforţări, lupte şi sacrificii.

Cârmuirea societăţilor de către partidele politice cele mai înaintate — când se va realisa — poate să producă adepţilor desamăgiri amare! Idealuri noi se vor naşte în acest cas. Noi reforme, de tot felul se vor preconiza şi înfăptui. Un lucru este sigur: *în oameni nu vor seca nici odată aspiraţiunile către mai multă libertate, dreptate, mulţămire!*

Este menirea tocmai a partidelor politice, cu programe înaintate, să întreţină flacăra idealurilor generoase.

Succesele politice ale acestor partide vor îmboldi pe cele mai moderate, constituite tot pe tendinţi democratice, şi cari au azi răspunderea cârmuirii popoarelor, să fie mai cutezătoare în reformele ce vor săvârşi.

Peste tot partidele conservatoare şi reacţionare dispar. Dacă altădată au folosit omenirii, azi sunt organe sociale inutile, sau chiar obstacole progresului. Conducerea o au numai partidele cu tendinţi democratice. Cele mai înaintate şi cari n'au răspunderea guvernării, ca cele social-democratice, servesc azi în Europa apuseană ca avangardă a partidelor de guvernament. Acest rol îl are social-democraţia din Germania, Belgia, Italia etc. In Anglia şi Franţa representanţi ai social-democraţiei au colaborat şi colaborează chiar în ministere, răzimate pe partide democrate moderate, onorând ţările cărora aparţin.

In măsura în care devine tot mai legalist, socialismul nu mai înspăimântă.

Nicăiri şi nici odată însă socialiştii apuseni n'au stat alături de partidele dreptei. Nici nu le-au secondat în luptă contra celor din stânga.

Social-democraţia apuseană născută din anumite împrejurări economice şi sociale, a căpătat tot mai mult favoarea claselor populare, fiindcă li-au representat, fără întrerupere, interesele cu conştienţă şi demuitate.

Nu cunosc la socialismul apusean, cas de rătăcire, de colaborare cu partidele din dreapta, de tradare a intereselor muncitorimii.

Prin această prismă privind lucrurile, victoria social-democraţiei germane a bucurat pe democraţiile de pretutindenea.

Dela „Banca generală de asigurare“.

„Banca generală de asigurare“ din Sibiiu şi-a început activitatea cu ziua de 1 Ianuarie a. c. Deşi în decursul lunei trecute personalul băncii a fost ocupat şi preocupat de multele afaceri interne, cari în mod firesc se ivesc la orice institut începător, dar cu deosebire la societăţile de asigurare, totuşi banca noastră de asigurare a fost în stare să încheie şi un număr suficient de afaceri. Şi dacă considerăm greutăţile începutului şi în special faptul, că în decursul lunei trecute banca de asigurare a lucrat fără să aibă nici cea mai neînsemnată organizaţie, credem că afacerile încheiate se pot considera de mulţămitoare şi de o dovadă, că dacă această bancă se va bucura de întreg sprijinul poporului nostru, viitorul ei este asigurat. Astfel, pentru orientare, comunicăm că în decursul lunei trecute banca noastră de asigurare *a încheiat 189 de cotracte de asigurare contra focului şi în ramura asigurărilor de viaţă a primit oferte pentru un capital de 134.000 cor.* Valorile asigurate contra pericolului de foc trec peste 1 milion de coroane. După cum aflăm, comitetul dirigent al băncii de asigurare — întrunit în şedinţa ordinară lunară în 2 l. crt. — a luat act cu mulţumire de rezultatul obţinut şi a luat dispoziţiile necesare pentru continuarea unei activităţi din ce în ce mai intensive.

Oficiul central al naţionalităţilor.

La Paris s'a înfiinţat de curând un *„Oficiu central al naţionalităţilor“*, al cărui comitet de patronagiu cuprinde persoanele cele mai distinse din toate ţările, şi anume: d-nii Emile Arnaud, vice-preşedintele biroului din Berna; S. de Azcarate, deputat (Spania); Pierre Baudin, fost ministru; Bobcev, ministrul instrucţiunei publice din Bulgaria; Théophile Braga, senator (Lissabona); George Brandes (Copenhaga); contele Thomas Brassey (Londra); Stoian Daneff, fost prim-ministru bulgar; *Alexandru D. Florescu* (Bucureşti); dr. Ioseph Foit, fost ministru al comerţului (Praga); Alfred Fouillée (Paris); dr. Gobat, laureat al premiului Nobel pentru pace, directorul biuroului de la Berna; Heriot, primarul Lyonului; Sigurd Ibsen, fost ministru (Cristiania); Leon Laffitte, bancher; Henri la Fontaine senator (Bruxelle), dr. Ch. Lange, secretarul general al Uniunei interparlamentare; Raymond Leygue, senator; primarul din Toulouse; Magalhaes Lima, senator (Lissabona); Sir Iohn Macdonnal preşedintele Curţii supreme a Angliei; Leo Mechelin, fost preşedinte al Senatului din Finlanda; Frederic Mistral, Münch, fost ministru (Copenhaga); Novicov, sociolog, (Odessa); K. Oszersky (Kovna); Nillo Pecsenha, fost preşedinte al republicei Brazilia; dr. Jan Podlipny, deputat, preşedintele consiliului naţional ceh; I. Rainis, (Riga); L. Seignobos, profesor la Sorbona; Miguel de Unamunas, profesor la universitatea din Salamanca, şi d-na Carouna Harr, directoarea revistei „Feminal“, (Barcelona).

Această instituţiune, datorită iniţiativei private, are drept scop:

I. De a culege toate documentele etnografice, istorice, literare, economice, psihologice şi sociologice, menite de a face să se cunoască trecutul, puterea de viaţă şi viitorul fiecărei naţionalităţi.

II. De a publica un buletin lunar, care va pune în curent marele public, în mod ştiinţific şi imparţial, asupra sforţărilor şi progreselor de ori ce natură realisate de naţionalităţile cari vor adera la acest oficiu.

III. De a comunica presei ori ce ar putea interesa aceste naţionalităţi.

IV. De a procura diferitelor naţionalităţi mijloacele de a se cunoaşte, de a suscita emulaţiunea lor prin exemplul unei alteia, de a le face să înţeleagă solidaritatea care le uneşte şi necesitatea ce au de a face să triumfe federaţiunea internaţională, pentru a asigura autonomia fie căreia din ele.

V. De a favoriza misiuni ştiinţifice în diferitele *ţări* ale lumei, de a organiza congrese, conferenţe şi meetinguri, în care se vor discuta chestiunile actuale relative la naţionalităţi; de a primi şi sărbători personalităţile streine însemnate, cari s'au consacrat acestor cauze; de a încuraja, la Paris, grupări, de *a crea în fine la Paris un palat internaţional*, destinat acestui scop şi *un muzeu al naţionalităţilor.*

îi are Ungaria acum în America, şi perderea altor milioane cari ar trece deacum încolo graniţele.

Pentru ce a trebuit, ca aceste patru milioane, — cele mai bune braţe de muncă — să-şi părăsască ţara, în care moşii şi strămoşii lor au trăit fără să cunoască America, ne arată în parte, atât de frumos următorul cântec românesc, care adeseori răsună printre huruitul şi bubuitul fabricilor americane:

Firicel de salumastră,
Vai săraca ţara noastră
Nu-i în stare să ne ţie,
Că-i plină de sărăcie.

şi: Doamne mândră-i ţara mea
Şi săracă-i vai de ea,
Copleşită-i de nevoi
Şi 'necată de ciocoi,
Cari ne scot din ţar'-afară,
Viaţa ni-o fac mult amară.

O bună parte din emigranţii noştri trec aşadar *din cauza sărăciei*, fiindcă ţara care i-a legănat, cu ochii încruntaţi se întoarce de către ei, ca o mamă vitregă; nu le dă hrană, *îi neîndreptăţeşte, îi asupreşte, le ia agoniseala* şi pe urmă zdrenţoşi şi flămânzi le arată drumul:

Spre apusul stelelor
In ţara fabricilor.

Dar mai mult decât sărăcia, a contribuit la înstreinarea ţăranilor noştri şi anumite împrejurări sociale şi familiare, precum şi înrudirea şi dorul de câştig, iar mai presus de toate Jidovimea din America şi agenţii diferitelor companii de vapoare.

Adeseori se întâmplă, că şi cei mai cu stare săteni ajung la sapă de lemn. Unii poartă procese până ce-şi vând şi cea din urmă coadă de vită, sau cel din urmă petec de pământ, alţii fără nici o pricepere se apucă de negoţ, alţii iarăşi, puşi în slujbe comunale, se trezesc la urmă cu câte o datorie de nu-şi văd capul. Mai demult, felul acesta de ţărani sfătoşi, cari se îmbulzesc peste tot locul, rămâneau acasă de pildă altora. Astăzi pleacă la America, însoţiţi de un mare număr de nefericiţi, cari nu-şi pot face înţelegere în casă, în familie. Aceşti din urmă, cari pleacă blăstămându-şi părinţii, copiii, soţia şi ceasul în care s'au născut, nici nu se mai întorc înapoi, ci îşi caută moartea, unde nu-i plânge nimenea, afară de roatele fabricilor care îi macină sau zizăitul căzanelor, cari le topeşte oasele în amestecătura de metaluri. Şi durere, că sunt aşa de mulţi, mai cu seamă cei învrăjbiţi cu părinţii şi cu soţii.

Cei ajunşi în America, unii din plăcere, iar alţii din răsbunare, se fotografiază îmbrăcaţi frumos, de regulă lângă o masă sau pe butoiul cu bere, ca să vadă şi cei de acasă ce viaţă domnească duc. Trimit şi scrisori, în cari spun tot ce nu este, şi unele lucruri le măresc într'atâta, încât nici lor nu le vine a crede. Rudeniile şi vecinii cetesc scrisorile, văd fotografiile şi fără multă gândire, îşi aruncă şi ei plugul în pod şi pe aicea ţi-i drumul. Dacă se întâmplă, ca cineva să scrie şi despre multele năcazuri şi primejdii între cari se scurge viaţa amărâtă a muncitorului american, cei de acasă nu cred, şi clatină din căp, zicând: ăsta scrie aşa numai ca să nu mergem şi noi la bani! Pentrucă pe de altă parte vin scrisorile şi chipurile de vapoare, a căror interes este să treacă cât mai mulţi în America şi înapoi, şi amăgesc nu numai pe cei mai săraci, ci şi pe cei ce ar putea duce o destul de liniştită viaţă la ei acasă. Dorul de a avea tot mai mult, a mânat în America chiar şi pe unii dintre cei mai cu stare economi ai noştri, cari după un an sau doi, s'au întors înapoi, ruinaţi trupeşte, sufleteşte şi materialiceşte — cu bani luaţi împrumut, dela cei ce sunt în stare să muncească.

Dar mai mult decât scrisorile celor emigraţi, mai mult decât neînţelegerile familiare şi companiile de vapoare, mai mult chiar decât dorul de câştig şi sărăcia, a contribuit la înstreinarea ţăranilor noştri, Jidovimea din America. Indată ce într'un orăşel se strâng la olaltă câţiva ţărani români, răsare ca din pământ Jidanul perciunat sau modern, cu prăvălia, cu banca, cu oficiul de plasat muncitori şi bilete de vapoare, şi mai cu samă cu cârcima lui murdară, pe care din pretinia şi dragostea ce o are faţă de Români, o ţine totdeauna deschisă, iar ca să poată zice că e *românească* îşi alege nişte slugi, dintre cei mai cu vază şi cu mai mulţi pretini, pe cari îi plăteşte foarte bine. Dar în schimbul acelei plăţi slugile cari îndeplinesc cea mai urâtă meserie, au să aducă stăpânului lor câţi mai mulţi muşterii, cari să tragă beţii sdravene, să-şi lapede toţi banii acolo. Şi când Jidanul nu mai e mulţumit cu câştigul ce-l face, cu Românii cari trăesc tot în cârcima şi prăvălia lui, scrie în satul din care a plecat, şi agită ca să plece oamenii noştri la el, că le dă lucru şi plată mare. Aşa se face, că în unele oraşe se concentrează Românii cu miile, ca să fie despoiaţi de acelaşi Jidan, de care erau despoiaţi cu câţiva ani mai înainte în satul lor, la ei acasă. In Canton O. bunăoară, sunt peste o mie de Olteni, pe spatele cărora trăesc patru fraţi jidani, mai înainte cârcimari şi stringători de ouă în comitatul Făgăraşului, astăzi proprietari, bancheri, agenţi, negu-

NOUTĂȚI.

Conferențele Asociațiunii Conferențele aranjate de biroul central se vor reîncepe Dr ecă, în 11 Februarie n. s. c. la orele . în sala festivă a muzeului na Se vor ținea următoarele 11 Februarie s. c.: Dr. vețușca, prof. semin., Problema pesimi; în 18 Februarie: Vic. Stanciu, ofr, Părinți și copii; în 25 Februae: an Mihaiu, fost ofițer, Lupta dela ögätz; în 3 Martie: Dr. Ioan Mateiu, ancat de advocat, Viața femeilor în tre romănesc, după N. Iorga; în 10 Mar an Duma, student în litere, Mișca terară din ultimul deceniu; în 17 ie: Oct. C. Tăslăuanu, secretarul Aso unii, Grigorescu (cu proiecțiuni de pticon); în 24 Martie: Dr. I. Lupaș, opop, o conferență istorică; în 31 Martie: Dr. N. Bălan, profesor semin., o conferență cu subiect religios. Taxa de intrare cea din trecut. Primele conferențe se vor începe fix la orele 5 p. m.

•

Călătorie regală. Regele Nicolae al Muntenegrului a plecat, însoțit de fiica sa, spre Rusia. Trecând prin Saraievo și Fiume a sosit Duminecă incognito la Berlin, de unde în aceeași zi și-a continuat călătoria spre Petersburg.

•

Dela societatea „Petru Maior“. Serbarea jubileului de 50 de ani dela înființarea societății academice de lectură „Petru Maior“ din Budapesta a fost amânată pe timp nedeterminat.

*

O conferență la universitatea din Berlin. Dl *Korodi Lutz*, cunoscutul german ardelean, care a fost constrâns să-și părăsească țara, a ținut Joia trecută o conferență importantă în sala festivă a universității berlineze. Conferențiarul a vorbit timp de o oră și jumătate despre starea actuală a naționalităților nemaghiare, îndeosebi a germanilor, din Ungaria. Din rapoartele ziarelor șoviniste din Budapesta vedem, că dl Korodi Lutz a spus și de astădată câteva adevăruri supărătoare pentru urechile compatrioților noștri unguri.

•

Procuror insultat. Procurorul din Budapesta *Herics-Tóth* se întorcea Joi sara pe la zece ore către casă. A observat pe stradă, că un automobil care tocmai se oprise, nu avea aprinsă lampa. S'a apropiat de un polițist și l-a făcut atent. Polițistul în loc de a se interesa de automobil, s'a apropiat furios de procuror, care îndată și-a spus numele și caracterul. Totuși polițistul a lovit cu pumnul în cap pe cel ce-l făcuse băgător de samă, ba pe deasupra era să-l lovească și cu sabia, dacă procurorul nu scăpa cu fuga. S'a făcut imediat arătare și polițistul a fost arestat.

•

Campanila din Veneția. S'a terminat de curând clădirea Campanilei din piața San Marco a Veneției. In vârful turnului înalt de o sută de metri va fi așezată statuea de trei metri a unui înger aurit. Inaugurarea Campanilei, a cărei reclădire a ținut nouă ani, s'a fixat pe 25 Aprilie 1912.

*

---

stori și măcelari, prin mânile cărora se strecoară cel din urmă ban românesc.

Și ca Românii să nu vadă în ei decât pe binevoitorii lor, le trage din când în când firul cu miere prin gură. Le dă cinste pe la sărbători, iau parte la petrecerile românești, unde aruncă câte un dollar, fiindcă se consumă tot beutura lor, sau cinstesc câte un steag „societăților române de ajutor“, adeseori înființate tot la îndemnul lor, de pe spatele cărora trag mai mult decât costă o mie de steaguri.

Un Jidan din Hubbard O. înainte cu opt ani a adus la topitoarea de fer de acolo pe cel dintâi Apolzan (comit. Sibiiu); în Lorian O. acum zece ani a adus pe cel dintâiu Arpășan (comit. Făgăraș); în Leetonia O. pe cei dintâi Cornățeni și Arpășeni, în Martins-Fery O. pe cei dintâi Vișteni, în New-Castle Pa pe cei dintâi Târnăveni; în Philadelphia Pa pe cei dintâi Bănățeni. Și așa pe rând, s'ar putea spune despre fiecare oraș din America, că Românii nu s'au strâns la olaltă numai ei de ei, ci chemați de alții, ba adeseori chiar înșelați de cei ce nu voesc să se despartă de noi nici în America, pentru că Românul și aicea e cea mai bună vacă de muls și cel mai de preț rob al muncii.

(Va urma).

Cârciume închise. Ni se scriu următoarele: In comuna Peștera-Bran din comitatul Făgărașului la stăruința și propunerea bine motivată a preotului I. Balea, representanța comunală în ședința din 2 Februarie a. c. a hotărât închiderea cârciumelor în Dumineci și sărbători, și anumit dela orele 6 seara până la orele 6 dimineața a doua zi. Asupra acestei hotărâri se așteaptă aprobarea comitatului. Laudă se cuvine preotului păstor, care și aici ca și de altădată pentru binele poporului a trebuit să-și audă unele reflexiuni nemulțămitoare din partea unora, dar mai multă laudă se cuvine și unora din păstoriți, cari ascultă glasul preotului păstor.

•

Adunarea generală a XII-a a „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“, din cause neatârnătoare de voința direcțiunii, nu se va ținea Duminecă, la 11 Februarie, ci Joi la 2/15 Februarie 1912 (Sărbătoarea Intimpinarea Domnului).

•

Diamantul Hope Nici unul din diamantele mari ale lumii nu are în trecutul său atâtea întâmplări jalnice, câte are diamantul *Hope*. In zilele acestea a ajuns în proprietatea unui juvaergiu parisian, care l-a vândut cu un milion și trei sute de mii de coroane americanului Eduard *Lean*. Acest diamant a fost purtat de nefericita regină Marie Antoaneta din Franța; mai târziu a ajuns în mâna lui Abdul Hamid, el l-a dăruit unei soții, care în curând a fost ucisă. Diamantul poartă numirea de *Hope*, de oarece a fost cândva proprietatea unui juvaergiu parisian cu numele Hope. Peatra cu reputația sa aducătoare de nenorociri a mai trecut prin mâna unui bogătan cu numele Habil, care a perit într'un naufragiu. Un prinț rusesc, fost proprietar al diamantului, a fost împușcat de nihiliști. Pe lângă toate acestea milionarul Lean s'a hotărât să-l cumpere și să-l dăruiască soției sale.

•

Concertul olandezilor. Amintim cetitorilor noștri, că artiștii din Olanda, pianistul *Henry Wilhelmus* și baritonul *Thomas Denys*, își vor ținea concertul mâne Joi în 8 Februarie n. în sala mare dela *Unicum*. Programă bogată. Inceputul la orele 8 seara.

•

Valuta în coroane. Dieta ungară, într'una din ședințele sale din Ianuarie a. c., a votat proiectul de lege privitor la sporirea mijloacelor de circulație bănești. Se vor bate câteva milioane de piese a à 1 și 2 coroane. Unul din §§-i proiectului de lege, dispune ca industriașii și comercianții din Ungaria se pot folosi în socotelile lor destinate pentru public *numai de valuta în coroane*. Cel ce calcă această dispoziție a legii, este vinovat de contravenție, și poate să fie pedepsit de judecătoria cercuală cu o amendă până la 200 coroane.

•

Regule primejdioase. In Le Puy din Franța se găsește mănăstirea Sânta Clara a unui ord foarte sever. Călugărițele acestei mănăstiri, conform regulelor, nu permit intrarea nici unui bărbat în interiorul clădirii. Acestui obicei erau să cadă jertfă toate călugărițele mănăstirii. A isbucnit adecă un foc în odaia unei călugărițe, ear personalul mănăstirii nu era în stare să-l stângă. Călugărițele s'au refugiat în dormitor, și auzind că vin bărbați în ajutor au încuiat ușile. Focul însă creștea mereu și s'a întins și asupra dormitorului. Câțiva polițiști curagioși s'au hotărât să calce poruncile ordului, au spart ușa și au salvat șapte călugărițe, aproape înecate în fum.

*

Presidenția lui Roosevelt. Un profesor japonez al universității din Chikago a ținut o prelegere, în care a desvoltat ideea, că în republica întinsă a Chinei numai atunci se va putea introduce ordinea și pacea, dacă presidenția republicei chineze ar primi-o *Roosevelt*.

*

A nu da bacșiș... Un proprietar parisian a dat afară din serviciu pe un portar tocmai în ajunul anului nou. Portarul a dat în judecată pe proprietar și a cerut pe lângă leafa ce i se datora și bacșișurile, ce le ar fi primit dela numeroșii chiriași ai casei, unde a servit. Judecătorul a dat câștig de cauză portarului, și a condamnat pe proprietar să plătească 190 coroane, — atât era suma bacșișului. — Azi mâne servitorii, cine mai știe, vor da în judecată pe stăpânul, care își permite a nu le da bacșiș la anumite ocazii.

•

Călător desculț. De câteva zile petrece în Timișoara unul cu numele *Henry de Chevallier*, care spune că a luat asupra sa însărcinarea să călătorească desculț împrejurul pământului în șase ani de zile. Poliția însă a găsit la Chevallier câteva instrumente suspecte și potrivite pentru spargeri. De aceea l-a arestat.

*

Fracul verde. Academia franceză a ales în timpul din urmă mai mulți membri noi, cari se vor împărtăși de onoarea ca să îmbrace simbolul de însemnătate istorică al institutului: *fracul verde*. Cum scrie ziarul *Gaulois*, o astfel de haină academică costă 694 de franci. Fracul este împodobit cu bogate dantele aurite, deși în timpul mai nou nu se poartă decât la festivități însemnate.

•

Moștenitorul de tron și brutarul. Unui brutar bine situat din Berlin i s'a născut al douăzecișicincilea copil. De bucurie a trimis o scrisoare principelui moștenitor de tron și l-a rugat să fie naș la botezul băiatului. Dorința i s'a împlinit. Un adiutant al principelui a dus veste brutarului, că moștenitorul de tron *Frideric Wilhelm* primește cu plăcere învitarea să-i fie naș, și în acelaș timp trimite un libel de depuneri cu o mie de mărci pe seama băiatului.

•

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriașilor sibieni au mai dăruit: Ioan Predovici, paroh (Amnaș), soția sa Maria și copiii lor Ionel, stud. jurist (București), Alexandru, stud. 8 gim. (Brașov), Elena și Lucreția, 1 cor., Constantin Popovici, paroh (Burjuc) și soția sa Valeria n. Ghișoiu, aplicând pe băieții din Burjuc Constantin Stana la pantofărie și pe Longin Bornemisa la mehanică, 1 cor., Dr. Ioan Șenches, advocat (Făgăraș), soția sa Luiza n. Boeru și copiii lor Aurel, Veturia și Ionel 5 cor., Dr. Ioan Dobre. prot. (Deva) și fiul său Ionel 50 bani, P. Mones, paroh (Streza-Cârțișoara) 20 bani.

*

Visul. Un învățat englez și distins psiholog, Havelock *Ellis*, a publicat o carte, care se începe cu explicarea naturei visului. Profesorul Ellis scrie, că visul este cel mai bun măsurător pentru nivelul de cultură al omului. Cu cât cineva este mai puțin cultivat, cu atât atribue mai mare importanță visurilor. Sălbaticii, cari se găsesc la cel mai jos grad de cultură, nu cunosc hotar în explicările fantastice ale visurilor. Pe temeiul cercetărilor sale, Ellis constată, că visurile sunt influințate nu atât de stările sufletești, cât mai ales de starea corporală a omului. O persoană, care trăiește în împrejurări normale, sănătoase, are de obicei visuri simple și nu imposibile. Visurile fantastice sunt pricinuite de o turburare în mersul organizmului. Omul cuprins de friguri are visurile cele mai imposibile. Visul, zice Ellis, stă totdeauna în legătură strânsă cu lucrarea organismului omenesc.

•

Tribunalul copiilor. In partea de răsărit a orașului Newyork se înaltă o clădire cu înfățișare aspră: *tribunalul copiilor*. Sunt tot aceleași bănci solide, mobile grele, la mijloc tribuna judecătorilor, ca la toate tribunalele. Sunt aceiași polițiști, aceiași advocați și aceiași judecători. Și totuși este o mare deosebire! Acuzații sunt exclusiv ființe tinere, copilandri cu părul sburlit, cari stau în fața venerabilului judecător; sunt copii, cari n'au nici idee de viață și totuși au ajuns în conflict cu legea. In coridoare, înainte de a se începe ședințele, pretutindeni se ivesc mame plângând, părinți întristați, frați, surori, câte o bunică gârbovită de ani, cari au venit cu toții să se roage pentru micii păcătoși aduși la judecată. Judecătorii împlinesc una din cele mai grele chemări, pentru care se cere multă răbdare, multă știință și o nesfârșită iubire de oameni. Este un lucru plin de responsabilitate a smulge un ștrengar de băiat nedesvoltat din mâna tatălui, și din brațele iubitoare ale mamei sale, și a-l trimite în institutul de corecțiune, când poate totuși licărește o mică nădejde de îndreptare. Judecătorul are foarte puține mijloace de pedepsire. Legea nu permite decât trei feluri de sentențe: achitarea, dojenirea și casa de corecțiune. — Copiii păcătuesc în cele mai rari cazuri din vina proprie. Lipsa și mizeria îi face mai ales să comită crime. Este foarte instructivă studiarea tipurilor de copii criminali. In fețele tinere prea adese păcatul a săpat o urmă surprinzătoare chiar și pentru un criminalist expert. Ușor se poate cunoaște pungașul, copilul care fuge de școală, bătăușul, vagabundul. Câteodată, cu toate acestea, înaintea judecătorului stă cu înfățișarea cea mai îngerească, un copil despre care nu poți crede că o furat, și totuși este acuzat că a pungășit pe trecători de repețite ori.

•

Bioscopul Apollo din piața Hermann are tot la două zile program nou, variat și interesant. Representații se dau la orele 6 și 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci și sărbători la 3, 4½, 6 și 8. In fiecare zi cântă la representație muzica militară.

•

Căsătoria subofițerilor. In ministerul de răsboi din Viena se ocupă cu ideea de a modifica regulamentul despre căsătoria subofițerilor. Este adecă vorba de a opri pe viitor căsătoria celor prea tineri. Conform noului regulament, subofițerii dacă se căsătoresc vor trebui să aibă un serviciu de cel puțin cinci ani, să fie trecuți de 26 ani, având rangul de sergenți.

•

La numărul acesta e alăturat un supliment dela dl Ioan Bărbat, înv. și producent de vii în Sâncel.

Rămas bun.

In interesul serviciului fiind strămutat din Sibiiu la Viena, și neputând cerceta pe toți prietenii și cunoscuții mei, vin pe această cale a-mi lua un călduros rămas bun. Mulțămesc din inimă tot odată și fraților preoți și protopopi din provincie pentru dragostea arătată mie în decursul călătoriilor mele oficioase și misionare timp de 6 ani, cât am fost staționat în Sibiiu. Dorind tuturora tot binele și toată fericirea dela bunul Dumnezeu, remân cu stimă și dragoste:

Sibiiu, la 4 Februarie 1912 st. n.

Pavel Boldea
protopresb. militar.

Cărți și reviste.

Dr. W. Rein și activitatea sa pedagogică de un patrar de secol, este o conferență, prin care profesorul de pedagogie al institutului preparandial din Arad, dl *Dr. Petru Pipoș*, a produs adânc efect în publicul dela adunarea învățătorilor din Arad. Lucrarea a fost scoasă în broșură de către *Reuniunea învățătorilor dela școalele poporale conf. ort. române din protopopiatele arădane I-VII.* Prețul este 50 fil. plus porto 10 fil. — Librăriile române și cei ce vor comanda mai mult ca 10 exempl. deodată, primesc 30% rabat. Comande se fac la librăria diecezană din Arad.

•

„Luceafărul“, revistă literară, artistică și politică, Nr. 4 1912, a apărut cu următorul cuprins bogat și variat: Dr. S. Dragomir, Cei dintâi îndrumători ai politicei românești în Ardeal. Octavian Goga, Gomora (poezie). Ion Gorun, La încercarea norocului. Ion Dragoslav, Dintr'o glumă. Maria Cunțan, Icoane (poezie). I. Agârbiceanu, Povestea unei vieți (roman). Dări de seamă: G. Bogdan-Duică, Walter Friedensburg: Camillo Cavour. Cronici: Dr. Onisifor Ghibu: Activitatea extrașcolară a învățătorimii noastre. Insemnări: Un nepot al lui Tolstoi — poporanist! Seminarul din Caransebeș. Mișcarea pedagogică la Români în anul școlar 1910/11. „Biblioteca școlarilor“. Criza bisericească din România și moartea episcopului de Argeș. Un nou teatru în București. „Fruntașii scriitori români“.

Teatru.

Astăzi, Miercuri, ultimul debut al tenoristului *Willy Strehl* dela Viena. Să dă opereta *„Zigeunerliebe“*. Mâne, Joi, piesa *„Israel“*, cu concursul artistei *Ienny Reingruber* dela Viena.

Pentru tineri meseriași.

Concurs.

Subscrisul comitet dă un ajutor de cor. 100 acelui tinăr meseriaș, care, în scopul înmulțirii și desăvârșirii cunoștințelor sale, este hotărât să ia parte la vre un curs de specialitate în străinătate.

Doritorul de a fi împărtășit are să dovedească, că:

1. a absolvat cel puțin școalele primare și școala de ucenici cu rezultat bun;

2. dela timpul eliberării de calfă (sodal) este mereu în lucru și a dat dovezi de pricepere și hărnicie și a avut purtare bună;

3. e membru al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ și că prin purtarea și munca sa a contribuit la înaintarea trebilor Reuniunii;

Cererile scrise de mâna petentului și adresate comitetului să se înainteze până la 7 Martie n. 1912.

La acordarea ajutorului vor avea întâietate cei cu școale mai multe; cunoscătorii de mai multe limbi, apoi cei cari dispun de o sumă oarecare de bani fie din agoniseala proprie, fie dela părinți și cei cari vor dovedi, că sunt primiți, la vreo școală sau la vre un curs în străinătate.

Sibiiu, 5 Februarie n. 1912.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Vic. Tordășianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

Nr. 64/1912. (20) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa II-a **Pricaz**, tractul Orăştiei, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român pe baza ordinului consistorial de dto 20 Decemvrie Nr. 14639 Bis. 1911.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea ajutorului de stat, — interpretate prin conclusul comitetului parohial din 7 Decemvrie 1911.

Concurenţii au a înainta cererile subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul sus indicat, provăzute în conformitate cu regulamentul.

Orăştie, 21 Ianuarie 1912.

Vasile Domşa
protopresb.

Nr. 15/1912. (17) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia **Ampoiţa** (cl. III) se escrie concurs, cu termin de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul indicat, îndatoraţi fiind concurenţii a se prezenta în o Duminecă sau sărbătoare la biserică, pentru a cânta şi predica resp. celebra.

Alba-Iulia, 10 Ianuarie 1912.

Of. protopresbiteral rom. gr. ort. al tractului Alba-Iulia, în conţelegere cu comitetul parohiei.

Ion Teculescu
protopresb.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Selişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice**, şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 22—

Ingrijiţi-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scutì pe sine şi pe ai săi de lipsă este a se înscrie de membru la

„Asociaţia Esechiană de ajutoare reciprocă“.

La această asociaţie poate să se facă membru oricare persoană dela etatea de **21—80 ani.** Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. şi taxa de cazurile de moarte, dejà după un an de membrie i-se **solveşte moştenitorului un ajutor de 2000 cor.**, iar devenind membrul după cel puţin 3 ani de membrie, prin oarecare nenorocire **neputincios de muncă, i-se solveşte până când trăieşte o rentă lunară de 50 cor.** Dacă un membru trăieşte 30 de ani dela înscriere, poate ridicà în bani gata **2000 cor.**, însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moştenitorii, i-se solveşte membrului pânăce trăieşte o rentă lunară de **50 cor.** Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul **nu e obligat a solvì.** Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Aceşti membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membrie toate plătirile se pot sistà rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate şi taxe de măritişuri, poate fiecare a şi asigurà fetele, dacă acestea n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membrie rămâne orfană, încetă solvirea taxelor, iar **la măritiş, fata primeşte suma asigurată,** ori dacă nu se mărită, la împlinirea etăţii de 24 de ani. Fetele **mici** plătesc taxe foarte mici, aşa că se pot înscrie chiar îndată după naştere.

Răposând o fată **după 3 ani de membrie, solvim erezilor suma asigurată.**

Licuidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanţă: cuote semnate până la **15.000,000 cor.** şi **215,000 cor.** fond de garanţă.

Prospecte şi blanchete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate oraşele şi bărbaţi de încredere în toate comunele.

Asociaţia Esechiană de ajutorare reciprocă.

Direcţiunea pentru Ungaria: (474) 3—

Timişoara (Temesvár, Hunyadi-utcza 4 szám).

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

„Mugurul“,
însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică
„Mugurul“,
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 19—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

„CRIŞANA“,

institut de credit şi economii, societate pe acţii în Brad.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii „Crişana“ sunt învitaţi prin aceasta la

a IV-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Brad, **Duminecă în 25 Febuarie st. n. la 2 oare d** localul institutului cu următoarea

Ordine de zi:

1. Constatarea numărului acţionarilor şi al acţiunilor pe cari le reprezintă.
2. Denumirea alor 2 notari şi 2 scruntinători.
3. Raportul direcţiunii şi al comitetului de supraveghere despre gestiunea nului 1911 şi stabilirea bilanţului.
4. Propunerea direcţiuni şi decidere asupra împărţirei venitului curat.
5. Darea absolutorului pentru direcţiune şi comitetul de supraveghere pe al d gestiune expirat.
6. Propunerea direcţiunii pentru urcarea capitalului societar.
7. Propunerea direcţiunii pentru modificarea § lui 6 din statute.
8. Fixarea preţului marcelor de prezenţă pro 1912 pentru membrii direcţiunii s speselor de călătorie pentru membrii comitetului de supraveghere.
9. Alegerea dela 4 membrii în direcţiune pe un period de 3 ani.
10. Alegerea alor 6 membrii în comitetul de supraveghere pe un period de 3 ani.

Se atrage atenţiunea domnilor acţionari asupra următoarelor dispoziţiuni din statute:

§. 21 al. 2: „Femeile se reprezintă prin plenipotenţă, minorii prin tutorii, curansii prin curatorii lor, societăţile, corporaţiunile şi institutele prin reprezentanţii lor legali, chiar dacă aceştia din urmă nu ar fi acţionari“. § 22: „Numai acei acţionari au dreptul de vot, cari sunt trecuţi ca proprietari de acţii în cărţile societăţii cu cel puţin 6 luni inainte de adunare şi cari îşi depun cu 24 ore înainte de aceasta, pe lângă revers, acţiile lor, eventual şi dovezile de plenipotenţă, la cassa societăţii, eventual la locurile destinate de direcţiune. Avisul despre depunerea acţiilor la locurile destinate are să sosească cu 24 ore înainte de ţinerea adunării.

In legătură cu cele cuprinse în § ul din urmă notificăm, că pentru depunerea resp. primirea acţiilor şi extradarea documentelor despre depuneri s'au designat resp. au fost rugate institutele: „Agricola“ (Hunedoara), „Albina“ (Sibiiu) şi filiala Lugoj, „Ardeleana“ (Orăştie), „Cassa de păstrare“ (Selişte), „Decebal“ (Deva), „Ustredni banka“ (Praga) si filiala Viena, „Vlădeasa“ (B.-Huedin), „Zărândeana“ (Băiţa), „Zlăgneana“ (Zlagna), şi filialele institutului din Halmagiu şi Gurahonţ.

Brad, la 2 Februarie 1912 st. n.

Direcţiunea.

(21) 1—1

Contul bilanţ cu 31 Decemvrie 1911.

Activa — Vagyon. Mérleg számla 1911. Dec. hó 31-ével. **Pasiva — Teher.**

Activa — Vagyon		K f
Cassa — Pénzkészlet		23,918·30
Bon în Giro-Conto şi la alte bănci — Osztrák magyar bank és más pénzintézeteknél		27,782·22
Cambii — Váltok	937,121 01	
Cambii cu acop. hip. — Jelzálogilag biztositott váltók	651,978·—	1.589,099 01
Oblig. asig. cu hip. — Jelzálogkölcsönök		592,672·30
Oblig. cu cavenţi — Kötvénykölcsönök*)		360,247·18
Lombard — Előlegek értékpapirokra		3,940·—
Efecte — Értékpapirok		40,350 50
Imobilii — Ingatlanok		109,000·—
Mobiliar — Felszerelések		7,224·15
Avansuri — Előlegek		1,000·—
Proteste — Ovások		50·12
		2.755,283·78

*) O parte din ele sunt intabulate. — Ezen kötvények egy része jelzálogilag biztositva van.

Pasiva — Teher		K f
Capital societar — Részvénytőke		200,000·—
Fond de rezervă general — Általános tartalékalap*)	150,483 02	
Fond de rez. special (pentru perderi — Külön tartalék alap (veszteségek számára)	10,692·20	161,175·22
Fond de penziuni — Nyugdijalap		28,427 01
Depozite spre fructificare — Takarékbetétek		1.508,065·64
Reescompt — Visszleszámitolás		740,164·—
Diverşi cred. — Különf. köv. számlák		12,258·61
Dividente nerid. — Fel nem vett oszt.		132·—
Interese transitoare anticipate — Előre vett kölcsönkamat		45,035 44
Profit net — Tiszta nyereség		60,025·86
		2.755,283 78

*) Cu dotaţia din anul acesta va fi K 161,200 60 — A folyó évi dotációval lesz K 161,200·60.

Contul perdere şi profit.

Cheltuieli — Veszteség. Veszteség és nyereség számla. **Venite — Nyereség.**

Cheltuieli — Veszteség	K f
Interese de depuneri — Betétkamat	70,702 39
Interese de reesc. — Visszlészámitolásikam.	35,388 23
Interese după fondul de penziuni — Kamat a nyugdijalap után	1,242·24
Salare — Fizetések	20,030 —
Bani de cuartir — Lakbérek	3,275·—
Marce de prezenţă — Jelenléti bárcák	3,490·—
Diverse spese — Különféle költségek	9,517·31
Contribuţiune directă — Adok és illetékek	14,702·18
Dare după depuneri — Betétkamat adó	7,070·31
Chirie — Házbér	600 —
Amortizare din mobiliar — Leirás felszerelésekből	802 35
Diferinţă de curs la efecte — Érték papir ártolyam veszteség	184·42
Profit net — Tiszta nyereség	60,025 86
	227,030 29

Venite — Nyereség	K f
Interese dela cambii — Váltokamat	75,666·56
Interese dela cambii cu acop. hip. — Jelzálogilag biztositott váltokamat	46,294·51
Interese dela obligaţiuni asig. cu hip. — Jelzálog kölcsön kamat	45,083 61
Interese dela obligaţiuni cu cav. — Kötvény kölcsön kamat	36,796·96
Interese de cont-curent — Folyó számlakam.	227 57
Venit dela efecte — Értékpap. jövedelme	1,779·26
Chirii şi arânzi — Ház és haszonbér jövedelem	6,960·69
Proviziuni — Jutalékok	14,221·13
	227,030·29

Comşa, dir. exec. — vezérigazgató.

Brad, 31 Decemvrie 1911.

p. pa. **Ghişa**, contabil. — könyvelő.

Direcţiunea: — Az igazgatóság:

V Damian, prez.—elnök. **Cornel Lazar**, v.-prez.—alelnök. **Dr T. Pap** **Ioan German** **Aron Roman** **Ioan Cutean**
Nicolae Bodea **Dr. Micolae Robu** **Petru Rimbaş** **Nicolae Obedeu** **Romul Coţioiu**

Comitetul de supraveghiare: — A felügyelő bizottság:

Subscrisa comisiune de supraveghiare am examinat conturile prezente şi le-am aflat exacte. — Alolirott felügyelő bizottság a fenti számlákat átvizsgálván azokat rendben találta s összhangzásban az intézet könyveivel.

Brad, 2 Februarie 1912.

G. Părău, preş.-eln. **I. Perian** **S Stănilă** **Andron Bogdan** **N. Popp** **D Raţiu**
Iosif Lissai revizor expert al „Solidarităţii“. — a „Solidaritatea“ revizora.

Raportul comitetului de supraveghiare.

Onorată adunare generală!

In anul espirat am ţinut mai multe şedinţe şi scontrări controlând astfel administrarea averei institutului.

Bilanţul încheiat cu 31 Decemvrie 1911, care arată un profit curat de cor. 60 025.86 l'am controlat şi aflându-l coret vi'l recomandăm spre primire.

Cu privire la împărţirea profitului curat, ne alăturăm la propunerea Direcţiunei. Totodată ne alăturăm şi la propunerea Direcţiunei privitoare la înmulţirea Capitalului societar.

In fine vă rugăm să binevoiţi a da, atât Direcţiunei, cât şi comitetului de supraveghere absolutorul pentru anul expirat.

Brad, la 2 Februarie 1912.

Tisztelt közgyülés!

Az elmult évben ülést és rovancsolást tartottunk és ilyképpen a társaság vagyon kezelését ellenöriztük.

Az 1911 deczember hó 31-én 60.025 korona 86 fillér tisztanyereséggel lezárt mérleget megvizsgáltuk és azt helyesnek találva, elfogadásra ajánljuk.

A tiszsta nyereség hováforditása iránt az igazgatóság inditványához csatlakozunk. Egyidejű eg elfogadásra ajánljuk az igazgatóság a részvénytőke szaporitását ill. inditványát.

Végül kérjük, hogy ugy az igazgatóságnak mint a felügyelő bizottságnak a felmentvényt a mult évre megadni méltoztassanak.

Kelt Brádon, 1912 február hó 2 én.

Comitetul de supraveghiare: — A felügyelő bizottság:

Georgiu Părău, preş.—elnök. **I. Perian**, not.—jegyző. **Dominic Raţiu** **Nicolau Popp** **Savu Stănilă** **Andron Bogdan**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 28 Iannarie (10 Februarie) 1912. *Nr. 11.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Memorandul Croaților.

Sibiiu, 9 Februarie n.

Cincizeci și trei de deputați de naționalitate croată și sârbă, din Croația și Slavonia, din Dalmația și Istria, apoi din Bosnia și Herțegovina, au compus, subscris, și înaintat Maiestății Sale, Impăratului și Regelui Francisc Iosif I și Moștenitoriului de tron, Arhiducelui Francisc Ferdinand, un memorand, în care cer sprijinul coroanei (celei de acuma și celei viitoare), ca Croația și Slavonia să se desfacă din legăturile pe cari le are acuma cu Ungaria, să-și primească desevârșita independență economică și politică, și unită cu Dalmația, Istria, Bosnia și Herțegovina, se formeze un stat nou în monarhia austro-ungară, — care în urma acestui fapt, nu va mai sta pe bazele dualismului de astăzi, ci pe bazele noi ale — *trialismului.* Nu va mai fi deci o monarhie austro-ungară, ci o monarhie austro ungaro-croată.

E de sine înțeles, că astfel de porniri, astfel de mișcări, astfel de acțiuni, menite să slăbească pe Maghiari și să întărească pe Slavi, — și de altcum destul de întăriți în monarhia noastră, — nu sunt privite cu ochi buni din partea Maghiarilor, ci sunt considerate ca acte de cea mai vădită tradare de patrie. De aceea s'a și aflat un om curagios, deputatul Polonyi Géza, — cel mai nesimpatic membru al parlamentului maghiar, — care a pus chestia în discuție în dieta țării, Sâmbătă, săptămâna trecută, în forma unei interpelări, adresate guvernului. A întrebat adecă fostul ministru de justiție în guvernul de tristă amintire al coaliției, dacă are guvernul actual cunoștință de acest memorand, și dacă da, ce are de gând se facă, pentruca astfel de porniri criminale să fie pedepsite, iar pentru viitor împedecate?

Prim-ministrul țării, contele *Khuen-Hédervάry*, a răspuns numai decât, că guvernul are informație despre memorandul din întrebare și a fost informat din vreme și despre planul deputaților din Croația și Slavonia, pe care-l aveau de a aduce hotărâre, imediat după deschiderea dietei croate, referitoare la desfacerea Croației și Slavoniei de Ungaria, pregătind astfel terenul pentru înființarea trialismului, în locul dualismului de astăzi; și tocmai acesta a fost motivul, că dieta croată a fost disolvată încă înainte de a se întruni, — deci în mod neparlamentar, — căci primejdia era mare și ea a trebuit să fie delăturată pe calea pe care delăturarea s'a putut face mai cu ușurință.

Ce să atinge de memorand, lucrurile n'au să fie luate prea în serios, a spus dl prim-ministru. Intâi, Moștenitoriul de tron, Arhiducele Francisc Ferdinand, să ocupă numai cu chestii militare, politică nu face, deci memorandul înaintat Alteței Sale nu poate avea nici un efect păgubitor pentru raporturile politice actuale din monarhie. Iar Maiestății Sale să înaintează zilnic memorande, rugări, plânsori, de diferită natură, — cari nu se bucură de altă atenție, decât de aceea, că sunt aruncate în coș, ori în casul cel mai reu, să predau guvernului, spre studiare și raportare, iar guvernul știe ce să facă cu ele.

Prin urmare, nu e motiv de alarmare și de neliniștire, mai ales că Maiestatea Sa, Monarhul, ține atât de mult la formațiunea actuală a monarhiei, la *dualism*, opera sa și a marelui patriot *Deák*.

Și spiritele se vor liniști, căci întru adevăr, astăzi nu e de așteptat nici o schimbare mai radicală în formațiunea monarhiei, după ce Maiestatea Sa de 45 de ani e legat de starea actuală de lucruri, e concrescut cu ea, și nu s'ar putea împrieteni la nici un cas cu alta, fie ea ori cât de superioară celei de astăzi.

Dar asta e numai pentru astăzi! Va fi și mâne, și poimâne tot așa? Cine poate să știe și să garanteze? Ideile își fac încet, foarte încet cursul lor spre realisare; dar pornite odată pe calea lor, nu le mai poate opri nime în mersul pe care'l iau spre a duce la isbândă visurile intrupătorilor lor.

Ideea desfacerii Croației și Slavoniei de Ungaria esista de mult, dar numai în mintea și inima unor idealiști. Astăzi însă ea e ideea poporațiunei întregi din Croația și Slavonia, care tocmai pentru a și vedea realisată cu un ceas mai curând ideea aceasta a trimis în dietă deputați în majoritate aderenți ai acestei idei și luptători pentru realisarea ei.

Nu e de desconsiderat deci mișcarea croată, pornită în direcția trialismului, ci ea trebue să pună pe griji pe toți bărbații de stat ai Ungariei, și să-i facă să caute modalitatea delăturării primejdiei, care însă la nici un cas nu poate fi cea inaugurată de noul ban: persecutarea, terorisarea, confiscarea de ziare, întemnițarea, — ci trebue aleasă și aici calea înțelegerii, a capacitării și a convingerii. Căci am mai spus-o odată, și o spunem de nou, cu răul să ajunge la resultat tocmai control dela cel dorit, mai ales în Croația, unde oamenii au altă fire, alt temperament, altă școală politică și poatecă și alți conducători, nu ca naționalitățile nemaghiare dela noi!

Pertractările dela Viena. Prim-ministrul țării, contele *Khuen-Hédervάry*, a avut eri, Joi, ultima consfătuire cu presidentul consiliului de ministri din Austria, contele *Stürgkh*, apoi a fost primit în audiență din partea Maiestății Sale, pentru a-i face raport despre cele isprăvite, și sara a plecat acasă, la Budapesta. Astăzi se va ținea un consiliu de ministri, în Budapesta, căruia domnul ministru-president îi va comunica ce a făcut și ce s'a putut esopera în Viena, și care va aduce apoi hotărâri cu privire la măsurile ce sunt de luat din partea guvernului în situația dată.

Din cele publicate în ziarele dela Viena și Budapesta putem constata, că domnul prim-ministru nu a fost norocos a putea primi consentimentul factorilor competenți dela Viena pentru împlinirea tuturor dorințelor opoziției, deși i s'a arătat multă bunăvoință din toate părțile. Domnul prim-ministru a adus deci foarte puțin dela Viena pe seama opoziției. Dar de aci nu urmează, că acum guvernul va trebui să se retragă, și nici nu se va retrage, ci va căuta, ca legile militare să fie votate, dacă nu s'a putut pe calea păcii, pe calea răsboiului parlamentar, fie el ori cât de crâncen și de neplăcut.

Școala românească.

Sfințirea școalei din Șoimuș.

Cu ocaziunea sfințirei de școală (8 Novembre 1911) în comuna *Șoimuș*, din arhidieceza Sibiiului, domnul asesor consistorial *Mateiu Voileanu* a rostit în fața credincioșilor de acolo vorbirea următoare:

Cu ajutoirul lui Dumnezeŭ iată-ne am ajuns la sfârșitul lucrului, pentru care ne-am adunat la locul aceste, în casa aceasta chemată, să lumineze mintea, și să încălzească inima tinerimei din comuna aceasta. Am cerut ajutorul lui Dumnezeu, după ritualele bisericii noastre am făcut sfințirea apei, și cu ea am stropit școala cea nouă. De azi încolo după toate formele se dă ea chiemării sale.

In școala aceasta se va lumina mintea copiilor din această comună. Aici vor învăța ei, să fie creștini buni și cu frica lui Dumnezeu, aici vor învăța ei, să rămână credincioși bisericii părinților lor, aici vor învăța ei, cum trebue să vețuiască, spre a-și putea câștiga în mod cinstit pânea de toate zilele, cum să fie membri folositori ai societății și ai neamului nostru, aici vor învăța, cum să fie cetățeni buni și ascultători, dând ceea ce este a împăratului împăratului, și ceea ce este a lui Dumnezeu, lui Dumnezeu.

Dar nu numai mintea copiilor noștri se va lumina în școala aceasta. Nu și-ar ajunge ea scopul, dacă noi am griji numai de luminarea minței, și nu am griji și de cultura inimei.

FOIȘOARĂ.

Românii din America

de preotul I. Podea.

(Urmare).

Pregătirea de plecare și călătoria.

Când se pregăteau cei dintâi țărani de plecare, în căsuțele lor erau plângeri și tânguiri. Plângeau părinții, plângeau copiii, plângeau rudeniile și vecinii, și jelea tot satul Mergeau mai întâiu la cel mai apropiat oraș, unde își cumpărau „haine nemțești“, peste cari încingeau cureaua, îmbrăcau peptarul de oaie și pălăria sau căciula obicinuită, își încărcau desagii sau sacul cu merinde, îl puneau pe umeri și după un „Doamne ajută“ luau drumul peste Pesta la Viena, unde îi aștepta agentul care ii trimetea la Brema sau Hamburg.

Cei dintâi emigranți erau sfioși și fricoși. Intrebau încontinuu: „unde merge trenul acesta“, „mai este mult până în cutare loc, nu cumva trebue să schimbăm?“ Ajunși în vreo gară, unde publicul îi privea cu ochi curioși, sau făcând glume pe socoteala lor, se retrăgeau în câte un unghiu mai ferit, unde așteptau cu nerăbdare trenul, care avea să-i ducă mai departe. Cu chin cu vai, cu trenuri pierdute și vapoare de marfă, de multe ori ajungeau în America numai după luni de zile. Acolo și mai rău Peste controla dela graniță treceau mai ușor ca astăzi, dar necunoscând limba engleză, nu puteau să ceară dela nimenea nici o deslușire. Copiii îi sburătureau cu petri sau cu zăpadă, iar vardistul ca să-i scape din mânile lor, îi ducea la poliție, unde erau deținuți până ce se afla un tălmaciu cu care se puteau înțelege și care îi îndrepta la locul unde aveau să meargă.

Aici alte batjocuri, alte sburături de pietri, mai mult năcaz ca până acuma. Erau de toată comedia, căci căciula sau pălăria, cureaua de mijloc și desagii, sau sacul cu merinde, pe cât de bine se potrivesc cu hainele românești, pe atât de prost se potrivesc cu portul strein. Nu mai știeau de capul lor bieții oameni, și mergând la lucru li se părea că și roatele fabricilor se uită tot la ei. La cea dintâi zi de plată, lucru de căpetenie era ca să-și cumpere haine, să se îmbrace mai cinstit, ca să nu mai fie cunoscuți dintre ceilalți muncitori. Numai așa puteau să aibe pace și liniște, în fabrică, pe stradă și acasă.

Să povestească sau să scrie ceva din luuga lor călătorie celor rămași acasă nu știau, pentru că ziua durmeau, iar noaptea când privegheau ca să nu li se fure banii, nu vedeau nimic. Cele dintâi scrisori ale lor cuprindeau numai jălanii și blestemuri, pe cari adeseori le încheia cu câte un cântec, ca:

Foaie verde mărăcine,
Câți m'au blăstămat pe mine,
Să nu trăiască altcum
Făr cum am trăit pe drum,
Și cum trăesc eu acum,
Căci zic zău s'ar sătura
Pe alți de-a mai blăstăma.

Mai târziu scriau: pe aici merg trenurile pe pământ, pe sub pământ și peste case. Sunt tot fabrici în cari mor oamenii ca muștele. Soarele nu-l vedem nici odată de fum Sunt afumate și paserile și iarba și frunzele arborilor. Unde lucrăm noi, lucră și harapi, oameni negri cu buze groase și roșii, de aceia cari s'au bătut cu Alexandru Macedon. Beutura de căpetenie aicea e berea. Lucru e foarte greu și mult nu o vom putea duce. Să facem numai banii de drum, și dacă ajută Dumnezeu ne vom vedea iarăși în curând.

Astăzt nici pregătirea, nici călătoria, nici viața din America nu mai este ceva nou; pleacă oamenii noștri ca la plug, călătoresc prin Europa, ca la târg de țară, trec Oceanul, cum ar trece Murășul sau Oltul. Se îmbracă frumos încă de acasă și-și pachetează merindea și albiturile în geamantane, nu în desagi. După ce își adună toți bănișorii ce îi au la casă, sau după ce își vând boii din jug sau un petec de pământ, ori în lipsa acestora fac împrumuturi pe la bănci, fără să mai lege banul pe nouă locuri, și fără teamă că rătăcesc calea, se opresc prin mai multe orașe, le place să cunoască lumea, despre care, la întoarcere, știu să povestească atât de multe.

Greutățile pe cari le întâmpină astăzi sunt numai legile de emigrare, atât ale țării noastre, cât și ale Americei. Unii pleacă cu pas-poarte în bună regulă, alții cu pas-poarte false, iar alții cu nimic. Ajunși la granițele Ungariei, cei dintâi mai au să mai audă pentru ultima dată niște înjurături ungurești, apoi merg mai departe. Ceilalți s'au învățat să spună că caută lucru în Austria. Mulți scapă și cu apucătura asta, și mai mult nu-i mai întreabă nimenea, că unde merg. Ear cei mai fricoși se dau de gol, și așa sunt trimiși îndărăt, încă înainte de a trece hotarele, dacă nu cumva sunt petrecuți de sulițele jandarmerești până în curtea de unde au plecat și de aicea la primărie, apoi la pretură, pentru a-și lua pedeapsa.

Mai greu e a trece astăzi peste controla dela granița americană. Țăranii noștri nu au cunoștințe despre legile de emigrare

Vom cultiva și inima tinerimei noastre. Din religiune vor învăța tinerii noștri: să iubească pe bunul Dumnezeu, să i se închine, și să-i înalțe rugăciuni în fiecare zi, rugăciuni de cerere, pentru trebuințele zilnice, rugăciuni de laudă, pentru mărirea lui Dumnezeu, care toate întru înțelepciune le-a făcut, rugăciuni de mulțămită, pentru toate binefacerile primite dela Dumnezeu.

Paralel cu iubirea de Dumnezeu va merge îndreptarea tinerimei spre iubirea de oameni. Ii vom învăța, să iubească pe deaproapele lor ca pe sine înșiși, și că deaproapele nostru este fiecare om, fără osebire de lege și de neam. Ii vom învăța, că fiecare om este făptura lui Dumnezeu, și noi trebue să avem milă de cei ce sunt în suferințe, și să-i ajutăm, căci cel ce dă la vreme celui lipsit, lui Dumnezeu dă.

Vom cultiva mai ales în școala aceasta iubirea de patrie și iubirea de neam.

Pământul acesta este patria noastră. Părinții noștri l'au cuprins, părinții noștri l'au lucrat, părinții noștri l'au apărat și ni l'au lăsat moștenire nouă. Moștenirea aceasta sfântă cere dela noi, ca și noi cu iubire să ne legăm de acest pământ și să-l apărăm chiar și cu prețul vieței noastre.

Vom cultiva iubirea de neam. Părinții noștri ca români au trăit pe locurile acestea, cu portul lor propriu, cu aspirațiunile lor. N'am fi vrednici de părinții noștri, nu am fi vrednici de jertfele aduse de ei, de suferințele lor veacuri dearândul, dacă noi cei de azi nu am da creșterea cuviincioasă copiilor noștri în școala noastră.

Vom da deci creștere națională copiilor noștri. Vom cultiva limba românească, datinele românești, obiceiurile părinților noștri, și cu deosebire vom cultiva cea ce ne arată și în afară, că suntem români, vom cultiva portul nostru național.

In chipul acesta școala va răspunde adevăratei sale missiuni, și va justifica jertfele cele mari, ce noi le aducem pentru susținerea ei.

Dacă școala noastră n'ar corespunde acestei speciale misiuni a sale, dacă în ea nu s'ar cultiva îndeosebi limba noastră, datinile și obiceiurile noastre, credința noastră; dacă ea n'ar susținea calde în tinerime aspirațiunile noastre naționale, cari culminează în voința noastră firmă de a remânea, cea ce au fost părinții noștri, cea ce au fost moșii și strămoșii noștri: romêni și creștini ortodocși, în acel cas ea n'ar mai avea îndreptățirea de a se numi școală confesională românească, și de a fi susținută cu jertfe.

Vom pune deci pond deosebit pe creșterea națională în școala noastră, vom crește tinerimea în legea părinților noștri, în spiritul blând al Evangeliei, și vom cultiva cu îngrijire spiritul național. Cântările noastre bisericești și lumești, datinile și obiceiurile noastre, și cu deosebire portul nostru național toate acestea le vom cultiva cu îngrijire.

In privința portului național am păcătuit foarte mult noi toți, dar mai ales a păcătuit școala noastră națională. Dacă azi s'ar scula din mormânt moșii și strămoșii noștri, dacă s'ar reîntoarce cei ce au plecat de aici numai cu 40-50 de ani mai nainte, azi ei nu ar mai cunoaște pe fetițele noastre, nu ar mai cunoaște nevestele, bărbații, cu un cuvânt nu ar mai cunoaște pe poporul de aici.

In așa măsură s'a corcit, în așa măsură a dispărut frumosul și pitorescul nostru port național românesc, încât cu durere de inimă trebue să o mărturisim: noi Șoimușenii, cari acum sunt 50 de ani am părăsit satul, azi nu mai aflăm nimica din portul românesc de odinioară. S'a părăsit cu totul frumosul port românesc al fetelor noastre, frumoasa învălitoare albă a nevestelor noastre, îmbrobodeala plină de nobleță a bătrânelor noastre. S'a pierdut frumosul port pitoresc al bărbaților noștri, cămașa de fuior cu mâneci largi, prin care în voiă bună străbătea vântul în vremea lucrului de vară, recorâind și înviorând pe muncitor, a dispărut zic, și el a dat loc cămeșilor adunate și încrețite la mânecă după datina vecinilor noștri secui.

Azi fetele noastre se înfățișează ca secuience în întreg portul lor pocit, asemenea în port secuiesc saltă în joc feciorii noștri.

Nimica n'a mai rămas din frumosul nostru port de odinioară, și schimbarea aceasta s'a făcut în un interval scurt de 50 de ani.

Ne-am perdut portul nostru strămoșesc, începe a ni se corci pe nesimțite limba noastră. Au dispărut jocurile voinicești rămase nouă moștenire dela strămoșii noștri din zilele jobăgiei amare, au dispărut vechile jocuri voinicești ale Târnăvenilor, în cari Șoimușenii erau renumiți, au dispărut cimiliturile vesele, șeg lnice, strigăturile, chiuiturile noastre, și jocuri străine, pocite se încuibează.

Au dispărut vestiții călușeri de pe Târnava-mică și obiceiurile dela Crăciun și dela Bobotează cu *„Țurca"*.

Poetul în durerea sa s'a plâns, că pe unde a străbătut drumul de fer, au perit cântecele; la noi cu străbaterea spoielei de civilisațiune a perit aproape cu desăvârșire portul nostru național.

Se zice că poporul nostru e conservativ. Frasă goală. Poporul nostru e în stadiul periculos al pruncíei, poporul nostru imitează inconsciu, poporul nostru adoptează ce e străin, poporul de dragul străinului, își schimonosește limba, de dragul de a apărea original lapădă ce e al său și să îmbracă cu pene străine.

Procesul acesta de distrugere a portului național a luat pe locurile acestea proporții îngrijitoare, și e chemarea școalei să se opună acestui curent periculos. Școala e chemată să conserve tot ce e românesc, tot ce ne arată ca popor românesc cu individualitate proprie națională, prin ea ne deosebim de celelalte popoare conlocuitoare.

Curentul acesta periculos nu-l întâlnim la celelalte popoare conlocuitoare. Așa ne am pomenit cu vecinii noștri sași sunt acum 50 de ani, și așa-i vedem și azi, cu acelea datine, cu acele cântece, cu aceleași port, cu aceași prezentare etnică.

Așa ne-am pomenit cu vecinii noștri secui, cu același port, cu aceeași vorbă îndrăzneață, cu aceeași fire pornită.

De unde numai la noi apariția aceasta tristă? Pentru cari cuvinte am abandonat noi pitorescul nostru port național? Din care îndemn ne corcim limba cu espresiuni și vorbe străine? sau doară ca să părem mai originali, mai pricopsiți?

E timpul suprem să ne oprim, și să ne întoarcem la portul nostru cel vechiu și lucrarea acesta trebue să o facă școala cu multă precauțiune și cu pricepere, dară cu stăruință și în mod consciu. Cu acestea suntem datori memoriei părinților noștri, suntem datori neamului nostru.

Iubiților creștini!

Asupra școalelor noastre în vremile mai proaspete s'au ridicat nori negri, vânturi reci, în unele locuri adevărate furtuni.

S'au pus greutăți mari asupra poporului nostru, greutăți mari asupra bisericilor noastre, greutăți mari asupra învățătorilor noștri. Greutățile acestea s'au îndreptat și asupra edificiilor școlare. Insă Iubiților Ascultători! Bunul Dumnezeu și acestea le-a întocmit spre binele, spre folosul nostru. Erau amenințate școalele noastre din pricina, că erau vechi, necorăspunzătoare edificiile școlare. In fața primejdiei poporul nostru s'a trezit și a făcut aproape pretutindenea clădiri nouă de școale.

In o sută de ani nu s'a făcut la noi atâtea școale nouă ca și în acești 10 ani din urmă cu vânturile reci și cu furtunile grele.

Ca să nu vorbesc de alte locuri și de alte protopopiate, vă voiu vorbi numai de protopopiatul nostru al Târnavelor. In cei 10 ani trecuți s'au ridicat resp. s'au renovat numai în tractul nostru peste 12 școale. Nu este comună mai de seamă, în care să nu se fi făcut școală. Aici în nemijlocita noastră apropiere s'au făcut școale nouă în Laslău, în Lepindea și cea de aici a noastră din Șoimuș. Tot așa în Blăjel, Boian, Crăciunel, Cetatea-de-Baltă, Cucerdea, Bobohalma, Chinciș, Deag, Fărău și Seleud. Vedeți iubiților ascultători, cum bunul Dumnezeu întocmește lucrurile spre folosul nostru.

Și ca să revin acum la școala noastră și la sărbarea noastră de azi în fața primejdiei ne-am încordat și noi puterile și am ridicat școala aceasta, pe care azi o am sfințit și o am dat chemării sale.

In școala aceasta se vor crește copiii noștri. Se vor crește în frica lui Dumnezeu, în iubirea de patrie, în iubirea de neam, și dascălii noștri au chemarea sfântă, să nu peardă din vedere sublima lor missiune de a crește din mlădițele tinere creștini buni și oameni de omenie.

Ne veselim azi în inima noastră, noi românii ortodoxi din Șoimușu'-român, ne veselim, că ne-a ajutat Dumnezeu de am terminat această clădire, pe care azi o am sfințit. Se bucură cu noi vecinii nostri din satele apropiate și mai îndepărtate, se bucură întreg neamul nostru românesc, în special se bucură Preasfinția Sa Părintele nostru Mitropolit, care m'a trimis aici la sfințirea acestui nou adăpost al neamului nostru.

In bucuria generală să ridicăm spre cer ochii inimei noastre și împreunându-ne toți glasul de rugăciune spre tronul ceresc, să mulțămim Domnului pentru toate darurile sale de bine.

Să mulțămim pentru norii grei, pentru vânturile reci și pentru vijelia, cu care ne-a trezit din amorțeala noastră. Să mulțămim pentru căldura care o a pus în inimile noastre, în inima preotului de aici și în inima poporului credincios. Să mulțămim pentru întocmirea văzduhului, pentru roadele pământului, din cari poporul a putut jertfi pe seama acestei școale. Să mulțămim lui Dumnezeu pentru vremile pacinice, cari ne-au înlesnit lucrarea. Să ridicăm rugăciuni pentru dascălii, cari vor fi chemați să verse în inimile tineretului frica lui Dumnezeu și învățăturile folositoare. In fine să ne rugăm ferbinte, ca Dumnezeul milei și al îndurărilor să privească cu îndurare asupra școalei acesteia, ca în cele din urmă tinerii crescuți în ea, când vor păși în lume să fie creștini buni și oameni de omenie. Amin.

Din Hunedoara.

Serate literare.

In vara trecută, la stăruința inte[...] tualilor noștri, s'a înființat în Huned[...] un despărțământ al „Asociațiunii".

Scopul oamenilor de bine a fo[...] prin aceasta și în acest colț de țară [...] răsit și cufundat în întunerecul ne[...] și al neștiinței să se aprindă faclia [...] a științei și culturei românești.

Inainte cu vre-o 6—7 ani afară de P. O. D. Avram P. Păcurariu, protopop, și primarul orașului George Dănilă cu încă câțiva oameni mai inteligenți și câțiva preoți mai harnici din jur, nu era aproape nimenea care să mai lumineze și povățuiască pe amărâtul nostru popor din ținuturile acestea, lăsate cu totul pradă tuturor răuvoitorilor și dușmanilor poporului nostru.

In timpul mai din urmă — grație provedinței dumnezeești — s'a înmulțit inteligența din Hunedoara în mod considerabil, și s'a întărit prin forțe intelectuale-morale puternice. Ca să nu mai amintesc de cei încăruntiți în fapte vrednice, ca protopopul Avram Păcurariu și fostul primar al Hunedoarei George Dănilă, înșir aici numai pe un Vasile C. Osvadă, Dr. George Dubleș, Nicolae Macrea, Valeriu Beșan, Virgil Comșa, Romul Albu, Constantin Dima, toți oameni însuflețiți și cu râvnă pentru binele și înaintarea poporului nostru. Iubirea ce o au în suflet pentru binele și înaintarea neamului nostru i-a îndemnat ca în frunte cu Vasile C. Osvadă să facă toți pașii necesari, pentruca în Hunedoara să se înființeze un despărțământ al „Asociațiunii", în cadrele căruia să se poată lucra din toate puterile pentru ridicarea din întunerec a poporului.

Acuma — înființat acest despărțământ nou — și a început activitatea sa culturală. Programul de muncă stabilit de comitetul local, este atât de bogat, încât dacă numai a treia parte s'ar putea duce la îndeplinire, noul nostru despărțământ ar ajunge să fie între cele mai active.

Pentruca să se ușureze munca și să se poată ajuta cu efect scopului măreț, membrii comitetului ajutați de alți membri, s'au împărțit în patru grupe, formând patru secții, anume: 1. Bisericească-școlară în frunte cu părintele capelan Romul Albu, ajutat de harnicul preot G. Rain. 2. Literară-culturală, în frunte cu Vasile C. Osvadă. 3. Juridică administrativă, sub conducerea lui Dr. George Dubleș, ajutat de Virgil Comșa și 4. Secția economică, având prelegător pe Valeriu Beșan, ajutat de Vasile C. Osvadă.

Conducătorii secțiilor totdeauna trebue să fie pregătiți cu câte o prelegere poporală și să participe la seratele ce le va aranja comitetul în diferitele comune.

Cea dintâiu serată literară-culturală a fost aranjată în preseara anului nou în Hunedoara. S'au ținut mai multe prelegeri. Vasile C. Osvadă a vorbit despre „Asociațiune". Dr. George Dubleș a vorbit despre cartea funduară. Părintele Romul Albu a vorbit despre biserica și credința poporului nostru. S'au cetit apoi diferite poezii și anecdote.

A doua serată de felul acesta s'a ținut în comuna vecină Baituri. Locuitorii acestei comune — oameni mai inteligenți — s'au adunat în număr frumos, ca să audă sfaturile și învățăturile bune.

Cel dintâiu vorbitor a fost Nicolae Macrea, care li-a spus oamenilor despre rostul și însemnătatea „Asociațiunii", îndemnându-i să sprijinească după putință acest așezământ cultural. A urmat apoi Virgil Comșa, care le-a spus ceva despre însemnătatea tovărășiilor, și despre biblioteca poporală ce o scoate „Asociațiunea", împărțind și câteva esemplare din această bibliotecă. Al treilea prelegător a fost părintele Romul Albu, care a vorbit despre vestitul preot și scriitor bisericesc G. S. Petrov, cetind și un pasaj din cartea intitulată „Calea spre Dzeu".

A urmat apoi Dr. George Dubleș, care a vorbit despre literatură, despre O. Goga, cetind și câteva poezii, ca Rugăciunea, Plugarii etc. Mai la urmă s'a predat o anecdotă din ale lui Speranță.

Poporul era adânc impresionat de cele ce auzise. Mulți — cu deosebire tinerii — s'au înscris de membri ajutători la „Asociațiune".

---

pleacă cum au plecat și alții mai înainte și numai după ce și-au mâncat bănișorii, sunt ajunși dincolo de Ocean, unde se poticnesc în cele mai nouă legi. Așa, când s'a pus în aplicare legea că: fiecare emigrant e dator să aibe la sine 25 dollari pe lângă spesele de călătorie până la locul unde vrea să meargă, au fost reîntornați dintre țăranii noștri cu zecile și sutele, tot oameni voinici, dintre cari cel puțin unii puteau să se pricopsească, să-și facă cel puțin bani de drum și să-și achite datoria pe care au făcut-o la plecare.

Că sunt retrimiși toți decăzuții, bătrânii, bolnavii și neputincioșii, nu e nici o mirare. America e țara muncii, primește numai pe cei ce pot munci. Are și așa destui netrebnici și îndată ce se presupune despre cineva că poate ajunge spre sarcina statului, care e dator să-l îngrijască, este oprit încă la graniță.

Emigranții istoviți și schimbați cu totul de lunga călătorie, de tratarea miserabilă de pe vapor și de boala de mare, de care nu scapă nici unul, apropiindu-se de New-York, zăresc încă din mari depărtări, clădirile zgârietoare de nori, trec pe lângă „Statua Libertății" cel mai grandios monument din lume — și apoi intră în port. Vizitatorii și emigranții din clasa primă și a doua debarcă îndată după ancorarea vaporului, iar mulțimea, clasa a treia, trec cu vapoare maimici, pe o insulă, ca la o depărtare de patru mile de uscat, — Ellis Island.

Aceasta este granița americană, numită greșit și „Castle Garden" (grădina castelului) fiindcă înainte cu vreo zece ani vizitarea emigranților se făcea în un castel, în mijlocul unei grădini de pe țărmurii New-Yorkului, fost mai înainte singura fortăreață, care îl apăra de invasiune streină.

In Ellis Island cele câteva edificii mai mici dispar cu totul pe lângă colosul cu patru turnuri, cari să zăresc încă de pe uscat și în care sunt oficiile comisiei de emigrare, sala mare de vizită, salele pentru cei judecați la deportare, salele de mâncare, recreație și spitalul.

Ajunși în Ellis Island, trec mai întâi unul după altul, pe dinaintea unui medic, care nu vizitează nici pe unul, ci-i privește dela oarecare distanță și dacă din trăsăturile feței sau mișcările trupului deduce că cineva nu e sănătos, îi face un semn pe haină. Printre gratii de fer ajung la alți doi medici cari sunt rânduiți numai pentru vizita de ochi, apoi la controla poliției, unde sunt ispitiți dacă nu cumva sunt fugari, sau chemați undeva cu contract, la lucru înainte hotărât.

Cei ce trec peste toate vizitele acestea, ajung în sala de așteptare, unde își schimbă banii și își scot bilete de tren până la orașul und voesc să călătorească, iar cei însemnați de medicul prim sau de unul din cei rânduiți pentru vizita de ochi, sunt conduși în sala de vizită, înaintea unei comisii care îi vizitează din creștet până în tălpi. Cei aflați de neapți pentru munca grea, cei bolnavi, precum și cei suspecți, la îndrumarea comisiei sanitare și poliției sunt conduși în spital și casa de deportare, care cu dreptul s'ar putea numi casa plângerii. Aici se află totdeauna zeci de femei, copii mici, mai mici și adeseori foarte mici, cari plâng cerând de mâncare dela maicele lor înecate în plâns; feciori juni și fete mari și bărbați de toată etatea, cari își plâng și puținul noroc care l-au avut înainte de plecare. Bărbați separați de femei și copii, își petrec ziua în o sală spațioasă, când și când ies la aer pe coperiș, iar noaptea își frâng oasele pe niște paturi cu trei rânduri, fără perină la cap și fără așternut, ca criminalii în temniță. Așa chinuesc zile și săptămâni dearândul, până ce vaporul care i-a dus la America îi întoarnă înapoi, ca să ducă un trai și mai mizerabil ca până atuncea.

(Va urma).

In felul arătat se vor ţinea serate în toate comunele din jur.

Amintesc aici şi de biroul de informaţii, înfiinţat de comitetul despărţământului, unde ori şi care ţăran va primi gratuit ori şi ce sfat şi poveţă. S'a închiriat şi o casă, unde se va aranja o sală de lectură, bibliotecă etc.

In felul acesta muncesc intelectualii noştri pentru binele şi înaintarea poporului. Am dat publicităţii, — în liniamente generale — aceste lucruri, pentruca esemplul bun să fie urmat şi de alte despărţăminte, unde nu se prea lucrează sau şi dacă se lucrează ceva, făcându-se aceea ce se face fără nici un plan bine stabilit înainte, nu poate să aibă efectul cuvenit. Dee Dzeu, ca esemplul acesta să găsească cât mai mulţi următori şi atunci de sigur va fi mai bine şi pentru popor şi pentru inteligenţă.

Rap.

NOUTĂŢI.

***Din cauza** sfintei sărbători*, „Vasile, Grigorie şi Ioan“, *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Mercuri, la orele obicinuite.*

*

Decorarea principelui României. Regele Bulgariei, cu prilejul serbărilor ţinute acum la Sofia, a decorat pe principele moştenitor Ferdinand al României cu colanul ordinului Alexandru.

*

Ştire ziaristică. Primim din Cernăuţ primul număr al ziarului „*Vremea nouă*“, organ ţărănesc român. Apare în fiecare Joi în editura unui comitet. Redactor responsabil: Teofil Cav. de Mancescul. Abonamentul pe an 4 cor., pe jumătate de an 2 cor. Redacţia şi administraţia: Cernăuţ, Palatul naţional.

*

Prelegeri poporale. Comitetul despărţământului Dicioşânmărtin al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ va ţinea la 11 Februarie a. c. două *prelegeri poporale*, şi anume: la 11 oare a. m. în comuna *Bord* şi la 2. 1/2 p. m. în comuna *Cucerdea română*.

*

Numire. La univesitatea din Cluj, a fost numit de curând dl Oscar *Jászi*, cunoscutul sociolog, de docent universitar la catedra de Constituţie a facultăţii de drept.

*

Gimnaziu în Oraviţa. O deputaţiune din Oraviţa şi împrejurime, condusă de deputatul Dr. Iosif Siegescu, s'a prezentat la episcopul Glattfelder în Timişoara şi a cerut sprijin în interesul unui gimnaziu episcopal, ce se va înfiinţa în Oraviţa.

*

O serie de monografii. In preajma aniversării de o sută de ani a evenimentelor napoleonice, generalul de infanterie Emil *Woinovich*, directorul arhivei militare din Viena, a pornit o serie de monografii sub titlul *Österreich in den Befreiungskriegen*, cu scop să arate faptele săvârşite în campania din 1813 — 14 de armatele austriace. Au apărut până acum trei broşuri din publicaţia aceasta. Ultimile două povestesc întâmplările şi faptele din luptele memorabile dela Dresda şi Lipsca.

*

Ninsori mari au căzut într'o parte însemnată a Ungariei. Aceeaşi veste vine şi din Austria, unde circulaţiunea trenurilor pe mai multe linii a fost împedecată. In Franţa şi Germania domneşte frig aspru. Din Anglia se scrie, că de 45 de ani n'a mai fost aşa frig, ca în iarna aceasta. Termometrul a arătat în ţerile aceste 20—25 grade sub zero. In Danemarca şi Suedia gerul este cu adevărat cumplit, — termometrul a scăzut în părţile acestea nordice până la — 45 grade Celsius.

*

Bancnote falsificate. In Tyrnau şi Verbo, cum se veşteşte din Pöstyén, circulează bancnote falsificate de o mie de coroane. Un ţăran, care voea să schimbe într'o prăvălie o bancnotă d'acestea, a fost dus la poliţie şi arestat.

*

Un iaht pe ghiaţă. Constructorul Lyman Seely din Newyork a construit un iaht, care mânat de un motor cu putere de 60 de cai lunecă cu o iuţeală fabuloasă. Duminecă trecută iahtul a făcut o cale de 225 chilometri într'o oră.

*

Foc pe mare. Vaporul *Consols* din Liverpool în calea sa către Hamburg s'a aprins pe mare. Vaporul avea un mare transport de bumbac, care după ce a luat foc, n'a mai putut fi salvat. Vasul s'a cufundat. Călătorii şi marinarii au scăpat pe un alt vapor, care venise în ajutor chemat prin mijlocirea telegrafiei fără sârmă.

*

Călătoria lui Zeppelin. Din Viena se scrie, ca contele Zeppelin care îşi amânase călătoria cu balonul la Viena, acum totuşi are să o facă, îndată ce se va mai încălzi vremea.

*

Cascadă îngheţată. Se anunţă din Newyork, că mareaţa cascadă a Americei de nord, *Niagara*, a îngheţat cu desăvârşire. Ingheţarea se atribue de o parte împrejurării că fabricile mari din apropriere întrebuinţează căderea apei pentru producerea de electricitate; astfel masa de apă căzătoare s'a împuţinat şi puterea curentului a slăbit. Niagara îngheţată înfăţişează stânci de apă, admirate de mulţimea oamenilor, dintre cari unii încearcă să treacă peste ghiaţă. Un asemenea pod de ghiaţă s'a rupt; iar doi bărbaţi şi o femee s'au prăbuşit în adâncimea cascadei.

*

Coroane eterne. Adânc întristata familie Tordăşianu, în loc de cunună pe cosciugul mult regretatului său văr Pompiliu St. Şuluţiu, decedat în Abrud, dărueşte 5 cor. la fondul Victor Tordăşianu al „Azilului“ pentru ocrotirea orfanilor şi neputincioşilor Reuniunii rom. de înmormântare sibiene, iar 5 cor. la fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor români sibieni.

*

Jertfe ale aviaticei. Duminecă au căzut jertfa încercărilor aviatice un pilot militar şi un inventator. Nenorocirile s'au întâmplat în Franţa. Căpitanul *Le Maguelt* s'a înălţat cu un aeroplan în văzduh, aeroplanul însă la o mare înălţime deodată s'a răsturnat de vânt şi a căzut la pământ. Căpitanul a fost dus rănit la spital, unde peste câteva ore a murit. Al doilea nenorocit este un croitor cu numele *Reichelt*, austriac de origine, care a inventat o umbrelă pentru a împedeca în cas de nenorociri căderea aviatorilor. Reichelt dorea să-şi încerce aparatul sărind din etajul prim al turnului Eiffel. Umbrela însă nu s'a deschis, inventatorul în câteva secunde s'a isbit de pământ şi a rămas mort pe loc.

*

Inspector „patriot“. Ziare ungureşti anunţă, că un inspector de şcoale din comitatul Sáros, dl *Szabó* Elemér (prea bine cunoscut şi în părţile ardelene), a dat o circulară către învăţătorii şi învăţătoarele din cercul său, cerând să-şi meghiariseze numele. O lucrare mai „pedagogică“ dela un inspector zelos nici nu se poate aştepta.

*

Dl Dr. Nicolae Ittu, medic în Sibiiu, a binevoit a se înscrie în şirul membrilor pe viaţă ai Reuniunii române agricole sibiene cu taxa de 80 cor. plătită. Cum în timpul mai nou între membrii pe viaţă s'a înscris şi dl Aurel Barbu, notar în Lancrăm, dl Dr. Ittu este al 17-lea membru pe viaţă la numita Reuniune.

*

Căi ferate. Intre ministerul finanţelor din Constantinopol şi Banca otomană s'au început negocieri în privinţa unui împrumut pentru construirea de căi ferate în Macedonie, Anatolia şi Albania.

*

Din Portugalia. Tinera republică portugheză se luptă fără încetare cu greutăţile ce i le fac monarhiştii şi anarhiştii. Cu ajutorul trupelor remase credincioase, republica a izbutit până acum să iasă învingătoare. Revolta din urmă, pusă la cale de sindicatele muncitorilor în Lissabona, unde s'a lucrat cu bombe şi baricade, se părea cu deosebire primejdioasă. Guvernul însă a reuşit să aresteze pe fruntaşii revoltei şi să pună capăt disordinii. Parlamentul a votat încredere guvernului.

*

Dorinţă curioasă. David Kohn, un meşteşugar din capitală, s'a însurat de 2 luni cu o evreică certăreaţă foc. Nevasta nu s'a mărginit la vorbe grele, ci curând a început să trântească şi câte o farfurie, pahar, lingură, ce se nimerea, în capul bietului Kohn. Cu toată răbdarea sa jupânul odată şi-a luat inima în dinţi, a prins în mână o sălniţă potrivită, cu care a spart binişor capul nevestei sale. Medicii au constatat, că rana este gravă; iar femeea a pornit proces pentru vătămare gravă corporală, împotriva bărbatului său, cu atât mai vârtos, că el avea gând de divorţ. Tribunalul a osândit pe David Kohn la temniţă de patru luni, şi l-a întrebat: mai are ceva dorinţă? Kohn a răspuns: „N'am altă dorinţă, decât rog onoratul tribunal să-mi socotească în pedeapsă şi timpul de două luni, cât am trăit împreună cu soţia mea“. Prezidentul tribunalului a zimbit şi a răspuns, că ori şi cât ar fi de îndreptăţită dorinţa aceasta a osânditului, legea nu poate să i-o împlinească. Kohn a declarat, că în acest cas nu este mulţămit, şi apelează.

*

Accidentul unui artist. Jan Kubelik, vestitul violinist boem, şi-a asigurat mânile la societatea Lloyd pentru o sumă de trei sute de mii de dolari. In săptămâna trecută Kubelik s'a tăiat din întâmplare la mâna dreaptă cu un cuţit, şi astfel nu poate să-şi ţină concertele anunţate în America, până când i se va vindeca mâna. Artistul pretinde acum o despăgubire dela societatea de asigurare Lloyd, şi cere 25 000 de dolari.

*

Şase într'o zi. La obicinuita întrunire de Duminecă după amează a învăţăceilor meseriaşi, ţinută în salele Reuniunii sodalilor noştri, dl prezident Tordăşianu între altele a adus cu vădită bucurie la cunoştinţa participanţilor, că într'o singură zi (Sâmbătă) a aplicat la meserii 6 învăţăcei. Băieţii Valer Moraru şi Vas. Magas din Laz (cerc. Sebeşul săs.), aduşi de părinţii lor, au fost aplicaţi în fabrica de lăcătuşerie şi turnătorie de fer S. Wagner; Valeriu Păcurariu şi Aurel Armeanu din Coveş (cerc. Nocrich), aduşi şi ei de părinţii lor, au fost aplicaţi la pantofarul I. Timaru, iar Longin Bornemisa şi Constantin Stana din Bărjuc (cerc. Iliei mur.), aduşi de parohul Constantin Popovici de acolo, primul a fost aplicat la mehanicul Woltschner, iar cestalalt la pantofarul E. Vintilă. Dl Tordăşianu a mai adus la cunoştinţă, că află aplicare imediată în Sibiiu mai mulţi băieţi doritori de a se face pantofari, curelari, cismari, pieptănari etc. La întrunirea învăţăceilor, care a ţinut dela 3—6 d. a., cu binevoitorul concurs al câtorva bravi elevi seminariali, s'a cântat, s'a declamat, s'a vorbit despre necesităţile învăţăceilor, s'a cetit, cu un cuvânt băieţii noştri şi-au petrecut foarte bine. Vorba este ca în viitor să se pună la cale o Insoţire cooperativă a învăţăceilor meseriaşi.

*

Bioscopul Apollo din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi sărbători la 3 4½ 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Viaţă socială.

Concert în Turnişor. Corul bisericesc din Turnişor invită la concertul împreunat cu declamare, teatru şi joc Duminecă, la 29 Ianuarie v. (11 Februarie n.) a. c. în sala şcoalei române. Inceputul la 8 oare seara.

*

Serbare şcolară în Gurarâu. Corpul didactic al şcolii româneşti ortodoxe din Gurarâului invită la serbarea şcolară, care se va da în folosul bibliotecii şcolare Luni, în 30 Ianuarie st. v. 1912 (la trei sfinţi) în sala festivă a şcolii. Inceputul la orele 7 seara. Preţul de intrare e benevol.

*

Petrecere în Apoldul-mic. Corpul didactic dela şcoala confesională gr.-or. rom. din Apoldul-mic invită la producţia şcolară împreunată cu dans ce se va aranja Joi, la 2 Februarie st. v. a. c. (Intimpin. Domnului) în sala şcoalei române. Inceputul la 7½ oare seara. După producţiune masă comună şi dans.

Dela „Asociaţiune“.

Apel

către colectanţii „Bibliotecii Poporale a Asociaţiunii“.

In anul trecut, după cum e ştiut, am fost siliţi ca să retipărim cei dintâi trei numeri din „Bibliotecă“. Aceasta s'a întâmplat numai din motivul, că unii domni colectanţi au întârziat cu trimiterea listelor de abonament şi astfel la tipărirea celor dintâi broşuri nu ne-am putut orienta asupra numărului abonaţilor. Dorim ca anul acesta se încunjurăm eventualele cheltuieli zădarnice împreunate cu retipărirea. De aceea rugăm cu insistenţă pe domnii preoţi, învăţători şi pe toţi aceia cărora li s'au trimis liste de abonament, ca să binevoiască a ni le retrimite cât mai în grabă, ca să nu fim siliţi a amâna din aceasta cauză prea mult timp tipărirea N-ului 1. din anul acesta.

Totodată rugăm pe toţi aceia, cari ni-au trimis deja abonamentul, să fie îngăduitori, căci Nr. 1. îl vor primi mai târziór, numai în cursul lunei Februarie.

Sibiiu, 6 Februarie n. 1912.

Biroul „Asociaţiunii“.

Din public.+)

Mulţămită publică.

La apelul pentru zidirea bisericii ort. din Cristian trimis credincioşilor aflători în America: Vasile Bălan şi Vasile Pipernea, au contribuit următorii credincioşi: Vasile Bălan 5 dol. Ion Manciu 1 dol. Ioan Vălean 2 dol. Vasile Pipernea 1 dol. George Jurca 1 dol. toţi din Cristian; Ioan Copacia 25 cen. Matei Zăgan 25 cen. Nicolae Cozman 25 cen. Maria Căzan 25 cen. Ioan N. Cozman 25 cen. Vasile G. Zăgan 25 cen. Rosalim Axente 25 cen. Filimon Oana 25 cen. Gh. Bodârna 25 cen. Ioan Moldovan 25 cen. toţi din Beleanu; Emilian Ovesea 25 cen. Veneţia de jos; Laurenţiu Oana 50 cen. Ioanichie şi Maria Manciulea 1 dol. Dumitru Nan 25 cen. Maxin Şulea 1 dol. George Nan 25 cen. Nicolae şi Salomia Nan 50 cen. toţi din Părău; Ilie Brad 25 cen. Ioan Stoiţa 50 cen. Ioan Ştef 50 cen. din Gurarîului; Toma Bârsan 25 cen. din Pianul de jos; Ioan Hârlea 25 cen. Ilie şi Sava Man 35 cen. din Vidom; Toader Docia 25 cen. din Hopârta; Catarina Păcurariu 50 cen. din Hunedoara; G. Moga 25 cen. Petru Ovesea 25 cen. Serafim Buta 25 cen. Veneţia de sus; American 25 cen. Ioan Albu 25 cen. Ioan Toader, T. Şulea câte 25 cen. din Săcădate; Ioan Grancea 25 cen. Sebeş; George Modorcea, Andrei Cecelean, Leonte Chichernea, Anuţa Chichernea, Miron Oancea câte 25 cen. Andr. Modorcea 50 cen. Elena Bălan 50 cen. Sâmbăta, Grigore Tarcea 50 cen. George F. Tarcea 50 cen. Achim F. Tarcea 25 cen. din Mag; N. Danilă 50 cen. Ioan Dănilă, C. Galaon 50 cen. din Şura mică; Augustin şi Verona Popa 1 dol. Dumitru Hârşan 25 cen. Nicolae Nedelcu şi soţia 1 dol. Gh. Roman şi Florentina 1 dol. Vesalon Malin 50 cen. din Ohaba; Ana Farkas 25 cen. T. Man 50 cen. din Hărâmblav, Ioan Oltean 15 cen. Ciufud; Ioan Dan 25 cen. Tudor Samoilă 50 cen. George Fraţila Blaj 50 cen. Achim şi Florea Stanciu Igisdorf, 1 dol. Ioan Bălan Ana Bălan 1. dol din Cristian; Gh. Botiman Vistea 10 cen. Nicolae Calin Sebeş 10 cen. Nicolae Oancea Subpădure 25 cen. N. V. 25 cen. Gheorge Hadarean 10 cen. Simeon Sas 25 cen. A. Hadarău 25 cen. Ion Spiridon 25 cen. Simeon Muntean 25 cen. toţi din Iclandul-Mare; Ioan Popa, Cecova 25 cen. Petru Caţavei Şinca 25 cen. Ioan Rotariu Valea 25 cen. şi Var. Giurgiu 25 cen.

In total s'a colectat suma de 193 cor. 73 fil., care suma s'a depus la banca „Lumina“ din Sibiiu.

Tuturor contribuenţilor le doresc în numele comitetului par., ca Dzeu să le răsplătească jertfa înzecit.

Const. Moldovan
preot.

Teatru.

Astăzi, Vineri, cu cooperarea artistei *Ienny Reingruber* dela Viena, se dă „*Vor dem Sündenfall*“, comedie în 3 acte, iar mâne Sâmbătă, „*Jungfrau von Orleans*“, tragedie de *Schiller*.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 997/1911 (24) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala gr.-or. din **Cucerdea-română** în protopresbiteratul „Târnava“, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salarul anual dela popor 300, cor. ajutor dela stat 700, cor cu totul 1000 cor.

Cuartir liber în edificiul şcoalei şi ¼ jugăr grădină.

Concurenţii să-şi înainteze petiţiunile oficiului protopresbiteral subsemnat (u. p. Küküllövár) având a se prsenta în terminul indicat în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a se cunoaşte cu poporul.

Cetateadebaltă, 30 Decemvrie 1911.

Oficiul protopopesc gr.-or. al tractului Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Bănci de şcoală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerinţelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de şcoală a lui

(19) 1—24

Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada Guşteriţii 53.

„LUMINA“,

institut de credit şi economii, societate pe acţii în Sibiiu.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii „Lumina“, societate pe acţii în Sibiiu, se învită în sensul statutelor la

a III-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea la *6 Martie st. n. 1912,* la 10 ore a. m., în sala şcoalei centrale din strada Şaguna Nr. 16, cu următoarea

Ordine de zi:

1. *Deschiderea adunării.*
2. *Nnmirea unui notar şi a doi bărbaţi de încredere.*
3. *Prezentarea bilanţului pe anul 1911 însoţit de raportul direcţiunii şi al comitetului de supraveghiare şi împărţirea profitului curat.*
4. *Darea absolutorului.*
5. *Fixarea marcelor de prezenţă pentru membri direcţiunii şi ai comitetului de supraveghiare pe anul 1912.*
6. *Alegerea întregei direcţiuni cu mandat pe 5 ani.*
7. *Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiare cu mandat pe 1 an.*
8. *Propuneri independente predate prezidiului cu 10 zile înainte de adunare (§. 28 din statute).*

Acţionarii cari voesc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotenţiaţi, trebue să depună acţiile şi documentele de plenipotenţă la cassa centrală a institutului ori la filialele noastre din Murăş-Oşorheiu şi Turda sau la următoarele bănci: „Albina“, Braşov, „Vatra“, Cluj, „Cassa de păstrare“, Mercurea, „Murăşiana“, Reghin şi la „Olteana“, Viştea de-jos, până la 4 Martie st. n. 1912.

Sibiiu, din şedinţa plenară a direcţiunii, ţinută la 7 Februarie 1912.

Nicolau Ivan m. p., prez. **Pantaleon Lucuţa** m. p.

Bilanţ cu 31 Decemvrie 1911.

Activa.

		K f
Număr		31,514·92
Portofoliu:		
a) cambii de bancă	1.347,378·12	
b) cambii hipotecare	397,660 —	1.745,038 12
Obligaţiuni hipotecare		608,525·20
Obligaţiuni cu cavenţi		61,823·50
Conturi-curente		202,062·99
Efecte		197,226·95
Mobiliar		6,147·30
Spese de fondare		2,497 15
		2.854,836 13

Pasiva.

	K f
Capital	600,000·—
Fond de rezervă	14,102 23
Fond de pensiuni	1,858·57
Depuneri	1.569,189 78
Reescont	489,231 50
Dividendă neridicată	641 46
Imprumut pe efecte	88,700 —
Interese transitoare	36,753·94
Creditori	8,998·48
Profit	45,360·17
	2.854,836·13

(23) 1—1

Contul Profit şi Perdere.

Debit

		K f
Interese:		
pentru depuneri	59,139·93	
pentru reescont	21,735 79	
pentru împrumut pe efecte	1,390·91	
pentru fondul de pensiuni	88 50	82,355·13
Contribuţie:		
directă şi aruncuri	2,043·70	
10% dare de interese de depuneri	5,914·03	
dare de interese de cont-curent	4,596 07	
dare după salare	181 33	12,735·13
Spese:		
salare	14,017·61	
bani de cuartir	2,976 65	
spese de cancelarie	7,894 35	
chirie	2,278·—	
porto	249·38	27,415·99
Competinţă de timbru		232·83
Marce de prezenţă		1,639 —
Diferinţă de curs		1,812 50
Amortizări		960 49
Profit		45,360 17
		172,511·24

Credit.

		K f
Interese:		
dela cambii	98,714·59	
dela împrumuturi hipotecare	49,982 91	
dela obligaţiuni	5,920 16	
dela cont-curent	9,860·31	
dela efecte	4,341·66	168,819 63
Proviziuni		3,572 17
Monete		119 44
		172,511·24

Sibiiu (Nagyszeben), 31 Decemvrie 1911.

N. Ivan m. p., prezident. I. Dejenariu m. p., contabil.

P. Lucuţa m. p. **P. Muntean** m. p. **D. Comşa** m. p. **G. Şagău** m. p. **Nicolae Borzea** m. p.

D. Vulcu m. p. **Dr. Ittu** m. p. **S. Russu** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat conturile prezente şi le-am aflat în consonanţă cu registrele institutului purtate corect.

Ioan Teculescu m. p. **Dr. Ioan Bucur** m. p. **Dr. George Măcelar** m. p. **Leontin Puşcariu** m. p.

„DECEBAL“,

institut de credit şi economii, societate pe acţii în Deva.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii „Decebal“ societate pe acţii în Deva se învită în virtutea §-lui 17 din statute la a

II-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Deva **Sâmbătă la 24 Februarie 1912 st. n**, la 2 ore d. a. în localul institutului.

Ordine de zi:

1. Constituirea şi designarea a doi notari şi doi scrutinători.

2. Raportul direcţiunei, presentarea conturilor: bilanţiu, profit şi perdere, pe anul 1911; raportul comisiunei de supraveghiere şi hotărârea asupra profitului curat, fixarea marcelor de prezenţă pe anul 1912.

3. Alegerea unui membru în direcţiune pe 1 an.

4. Modificarea §§ lor 39 şi 55 din statute

5. Eventuale propuneri.

In lipsa membrilor receruţi, adunarea se va ţinea în înţelesul §-lui 23 din statute la 2 Martie 1912, tot la timpul şi în localul indicat.

Domnii acţionari, cari doresc a lua parte la această adunare fie în persoană, fie prin plenipotenţă, au să depună acţiile şi plenipotenţele la cassa institutului sau la cassa altor institute membre ai „Solidarităţii“ conform §-lui 20 din statute *)

Din şedinţa ordinară a direcţiunei ţinută la 31 Ianuarie 1912.

Dr. Virgil Olariu mp. **Alex. Moldovan iun.** mp.
preşedinte. notar.

---

*) §. 20. Numai acei acţionari au drept de vot, cari sunt trecuţi ca proprietari de acţii în registrul societăţii cu cel puţin 3 luni înainte de terminul adunării generale şi cari îşi depun cu 24 ore înainte de aceasta, pe lângă revers acţiile lor, eventual la locurile designate prin direcţiune

Avizul despre depunerea acţiilor la locurile designate, are să sosească cu 24 ore înainte de ţinerea adunării, altcum se priveşte de întârziat.

Meghivó.

A „Decebal“ Takarék és Hitelintézet Részvénytársaság t. részvényeseit **1912. február hó 24 én** délután 2 órakor Déván, az intézet helyiségében tartandó

II-ik évi rendes közgyülésére

ezennel tisztelettel meghivjuk.

Tárgysorozat:

1. Megalakulás és két jegyző, valamint két szavazatszedő kijelölése.

2. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentésének tárgyalása az 1911. üzleti évre szerkesztett mérleg és nyereség veszteségszámlák előterjesztése, valamint a jelenléti dijak mégállapitása 1912 évre.

3. Egy igazgatósági tagnak megválasztása 1 évi időtartamra.

4 Az alapszabályok 39. és 55. §§-ainak módositása.

5. Inditványok.

Ha elegendő részvényesek nem jelennének meg, az alapszabályok 23. §-a értelmében a közgyülés 1912 márczius 2 án a fennt jelzett időben és helyiségben tartatik meg.

Azon tisztelt részvényesek, akik személyesen vagy meghatalmazás utján óhajtanak ezen közgyülésen részt venni, kötelesek az alap szabályok 20. § a értelmében részvényeiket és meghatalmazásaikat intézetünk- vagy a „Solidaritatea“ bármely tagja pénztáránál letétbe helyezni.*)

Az igazgatóság 1912. január 31 én tartott üléséből.

Dr. Olariu Virgil sk. **ifj Moldovan Sándor** sk.
elnök. jegyző.

---

*) 20, §. Szavazattal csak azok a részvényesek birnak, kiknek ebbeli minősége a társaság könyveibe legalább 3 hónappal a közgyülés napja előtt be lett jegyezve, s akik részvényeiket, illetve meghatalmazási okmányaikat a közgyülés megtartása előtt legalább 24 órával elismervény ellenében letették az intézet pénztáránál, illetőleg az igazgatóság által megnevezett helyeken; utóbbiaknál eszközölt letétről szóló elismervénynek azonban a közgyülés előtt legalább 24 órával az intézethez meg kell érkeznie, különben elkésettnek tekintetik.

Contul bilanţ cu 31 Decemvrie 1911.

Activa — Vagyon. Mérleg számla 1911. Dec. hó 31-ével **Pasiva — Teher**

		K f
Cassa în numerar — Pésztárkészlet		6,752·23
Bon la alte bănci — Más pénzintézeteknél elhelyezett tőkék		30,220·—
Cambii de bancă escompt. — Váltótárca		168.983·—
Imprumuturi pe oblig. Kötelezvények		261,060·—
Casa institutului — Intézeti ház		36,236·21
Realităţi — Ingatlanok		1,923·92
Mobiliar — Leltár	1,558 90	
Amortizare — Leirás	158·90	1,400 —
Efecte — Értékpapirok		2,240 —
Capital social nesolvit — Hátralékos részvénytőke		1,000·—
Conturi debitoare — Adósok		339·41
		510,154·80

	K f
Capital societar — Részvénytőke	60,000·—
Fondul de rezervă — Tartalékalap*)	27,024·18
Fondul de rezervă special — Külön tartalékalap	6,028·93
Fond pentru dubioase — Veszteségalap	2,617 76
Fond de penziune — Nyugdijalap	341·39
Părţi fundamentale dela „Hunedoara“ — Ki nem fizetett üzletrészei	200·—
Depuneri spre fructif. — Takarékbetétek	346,527·51
Reescompt — Visszleszámitolás	42,000·—
Dividende neridicate — Fel nem vett osztalékok	730 50
Conturi creditoare — Hitelezőszámlák	4,316·14
Interese transitoare pasive — Átmeneti kamatok	8,843·70
Profit curat — Tiszta nyereség	11,524·69
	510,154·80

(22) 1—1

Contul perdere şi profit.

Cheltuieli — Veszteség. Veszteség és nyereség számla. **Venite — Nyereség.**

		K f
Interese: — Kamatok:		
de depuneri spre fruct. — betétkamatok	15,890·61	
la reescompt — visszleszámitolás után	2,838·95	18,729·56
Spese: — Költségek:		
de birou — irodai	1,402·52	
salare — fizetések	5,280·—	
chirie — lakbér	820·—	7,502·52
Dare: — Adók:		
directă şi aruncuri — egyenes és pótadó	3,445·66	
10% dela int. de dep. spre fruct. — tőkekamatadó	1,588 04	5,033·70
Marce de prezenţă — Jelenléti dijak		1,934·—
Amortizare din mob. — Leirás a leltárból		158·90
Profit curat — Tiszta nyereség		11,524·69
		44,883·37

		K f
Interese: — Kamatok:		
de escompt — váltók után	15,463·17	
de obligaţiuni — kötelezvények után	26,270·09	
dela depuneri proprii — saját betétek után	146 81	
de capital societar — részvénytőke után	240·19	42,120·26
Proviziuni — Jutalékok		924·75
Chirie la casa institutului — Házbér		1,838·36
		44,883·37

Deva, în 31 Decemvrie 1911.

Alexandru Moldovan sen m. p., director executiv. — igazgató.

Alexandru Moldovan iun. m. p., comptabil. — könyvelő.

Direcţiunea: — Az igazgatóság:

Dr. Olariu m. p, preş. **Dr. Ioan Dobre** m. p. **George Gila** m. p. **Georgiu Popoviciu** m. p.

Dr. Moldovan m. p. **Alexandru Petreu** m. p. **Romulus Cutean** m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente şi le-am aflat exacte. — Alólirott felügyelő-bizottság jelen számlákat megvizsgálta és helyesnek találta.

Deva, în 29 Ianuarie 1912.

Comitetul de supraveghiare: — A felügyelő bizottság:

Dominic Raţiu m. p. **Adam Leşnican** m. p. **Iosif Petrovits** m. p. **Nicodim Ardelean** m. p.

Nicolau Duma m. p. **Iosif Lissai** m. p., revizor expert al „Solidarităţei“.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 2/15 Februarie 1912. *Nr. 12—13.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Situația e tulbure.

Sibiiu, 14 Februarie n.

In consiliul de miniștri, ținut Vineri în Budapesta, domnul prim-ministru, contele *Khuen-Hédervâry*, a raportat despre condițiile puse din partea opoziției din dieta țării, în scopul, ca ea să lase să treacă legile militare fără lungă discuție, și despre felul cum au fost primite condițiile acestea la Viena. Consiliul de miniștri și-a precisat apoi punctul său de vedere față de pretensiunile opoziției, și a stabilit linia de conduită a guvernului, atât pentru casul, că opoziția va inclina spre pace, cât și în casul, că răsboiul parlamentar va fi inevitabil.

Cu hotărârile luate din partea consiliului de miniștri dnul prim-ministru, contele *Khuen-Hédervâry*, a plecat Sâmbătă de nou la Viena, și în audiența pe care a avut-o Dumineca la palat, le-a presentat Maiestății Sale, Monarhului, care le-a *aprobat*.

Domnul ministru-prezident a venit apoi acasă și a conferat cu șefii partidelor opoziționale din dietă, comunicându-le, că din cele cerute de ele, cu învoirea Coroanei și a celoralalți factori dela Viena, ce le poate promite, pentru acuma, ori pentru viitor, și șefii și-au informat partidele și le-au cerut avisul, iar mâne, Joi, se va vedea, dacă e posibilă, ori nu, o limpezire a situațiunii?

Pentrucă aceea, ce trebuia să se întâmple Mercuri, săptămâna trecută, se întâmplă abia mâne în dietă. Domnul ministru-prezident va lua cuvântul și va motiva de nou necesitatea votării urgente a legilor militare, apoi va spune, că dela Viena ce modificări a putut esopera pe seama acestor legi, și ce concesiuni a putut primi pentru a îndupleca opoziția să nu mai obstrueze aceste legi urgente, iar la vorbirea ministrului-prezident vor răspunde șefii tuturor partidelor din opoziție, declarându-se mulțămiți ori nemulțămiți.

După starea lucrurilor, pe care o cunoaștem în momentul în care scriem șirele acestea, partidele din opoziție se vor declara *nemulțămite* cu declarațiile făcute din partea guvernului, dupăce în acelea se va cuprinde foarte puțin din ceea ce cere opoziția. Viena s'a pus adecă de mult pe punctul de vedere, că trebue să rupă odată cu politica de bacșișuri, de astuparea gurii, totdeauna când e vorba să se facă ceva în interesul mai înalt al monarhiei din partea parlamentului ungar, și cei dela Viena, cum se vede, nu se află îndemnați a se abate nici de astădată dela acest corect punct de vedere. Cererile opoziției, în cea mai mare parte a lor, au fost deci respinse la Viena. Iar cele acceptate, sunt de interes secundar.

E prin urmare aproape sigur, că la pacea parlamentară, atât de necesară, și atât de mult dorită, nu se va putea ajunge, nici mâne, pe urma declarațiilor ministrului-prezident, și nici în viitorul apropiat. Opoziția stă deja pregătită de luptă mare parlamentară. Și astfel se impune întrebarea, că acum *ce va fi?* Numai două căi stau deschise pe seama guvernului: recurgerea la mijloace de volnicie, pentru a suprima cu ele obstrucția, ori disolvarea dietei și efectuirea de alegeri noi pentru dietă. Pentrucă a treia eventualitate, asemenea posibilă, ni se pare pentru data aceasta cu desăvârșire eschisă, adecă retragerea guvernului. Și cum actualul prim-ministru, și întregul său guvern, nu prea inclină spre acte de volnicie, credem că nu greșim, când dăm cu gândul, că eșirea din actuala situație tulbure politică se va face, — dacă cumva nu se va putea lega totuși pacea în ultimul moment, — prin *apropiata disolvare a parlamentului ungar*. Și credem, că iarăși nu greșim, când afirmăm, că în casul acesta, evenimentele ne vor afla pe noi, Românii, de nou *nepregătiți*, ca de atâteaori în trecut!

Episcopi noi. Cetim în ziarele din București, că marele colegiu al României va fi convocat pe Sâmbătă, pentru a face alegerea a doi episcopi noi: la Argeș, în locul decedatului Timuș și la Roman, în locul destituitului Safirim. Ministrul de culte al României, domnul C. C. Arion, va avea înainte de a se întruni marele colegiu o consfătuire cu membrii sfântului sinod, pentru a lua înțelegere cu ei cu privire la Arhiereii cari urmează se fie candidați pentru episcopiile vacante. După informațiunile pe cari le aflăm în ziarele din România, pentru cele două episcopii vacante sunt până acum patru candidați: la Argeș Arhiereii *Meletie* Constanțianul și *Calist* Botoșăneanul, iar la Roman Arhiereii *Nicodim* Băcăoanul și *Teodosie* Ploeșteanul. Scaunul mitropolitan din București de astădată *nu se îndeplinește*, ci rămâne și pe mai departe vacant.

Conflictul Vaida - Goga.

Domnului *C. Stere*, profesor universitar în Iași, i-a succes, după o muncă încordată de 12 zile, se adune întreg materialul referitor la conflictul ce se născuse între dl deputat dietal *Dr. Alesandru Vaida-Voevod* și poetul *Octavian Goga*, din care a scos apoi adevărul, că nici unul, nici altul nu e vinovat, ci: „Octavian Goga și Al. Vaida sunt numai victime ale unui fatal concurs de împrejurări. *Octavian Goga nu este vinovat, el nu a fost la dl Kristóffy!* Al. Vaida și-a formulat acuzațiunea întemeiat pe informațiuni autentice, fiind deplin convins de dreptatea acusațiunei. Deci resultă, ca ultima conclusie, că *dl Al. Vaida trebue să renunțe la acusația sa, iar dl Octavian Goga trebue se recunoască buna credință a dlui Al. Vaida*“. Am scos aceste conclusii ale dlui *C. Stere* din raportul seu amănunțit, publicat în *„Românul“* și *„Tribuna“* numărul de Dumineca, raport subscris și de domnii Vaida și Goga, cu declarația făcută din partea lor, că acum *incidentul e închis!*

Episcopie gr.-cat. maghiară.

Domnii dela *„Budapesti Hirlap“* au surprins lumea maghiară în mod foarte plăcut, cu știrea dată la loc de frunte în cursul săptămânei trecute, că s'a împlinit iarăși un vis al Maghiarilor: s'a decretat înființarea unei episcopii gr. catolice maghiare, *cu limba liturgică maghiară*, în Hajdudorog! Se dădeau în articolul ziarului numit amănunte despre consfătuirea, care a avut loc săptămâna trecută în chestia aceasta în Budapesta, între representantul guvernului, representantul Romei și prelații diecezelor interesate, și se spunea, că în cea mai bună înțelegere s'au stabilit condițiile înființării nouei episcopii, care acum în curând va face, *„să resune la altare victorioasă limba maghiară“*, în care mii de credincioși vor preamări pe cei ce au esoparat validitarea limbei maghiare în — biserica gr. catolică!

Știm să ne dăm seamă, că ce înseamnă o episcopie gr. cat. *maghiară*, cu *limba liturgică maghiară*, la noi, în Ungaria, unde patriotismul să cântărește și judecă după limbă, și de aceea am așteptat întâi confirmarea știrei date de imperialiștii dela „Bud. Hirlap“, pentru a ne putea formula apoi părerile în fața acestei primejdii mari pentru naționalitatea română. Și spre bucuria noastră trebue să spunem, că nu confirmată, ci *desmințită* a fost știrea din *„Bud. Hirlap“*. In forma în care a dat'o ziarul acesta, ea nu corespundea adevărului!

I-a tras la îndoeală autenticitatea întâi „Unirea“ din Blaj, care scria în numărul de Sâmbătă următoarele:

„..Nu ne vine să credem, că Roma și-ar fi dat învoirea la așa ceva (La înființarea unei episcopii cu limba liturgică maghiară!) Și nici nu credem, că de acolo să vină aprobarea așa de ușor și așa de iute. Și dacă totuși ne-am înșela în cal-

---

FOIȘOARĂ.

Românii din America

de preotul I. Podea.

(Urmare).

La muncă.

Pe când cei mai cu puțin noroc stau închiși în casa de deportare, sau călătoresc înapoi spre casă, cei ce au călcat pe pământul Americei își povestesc și petrec câte o zi două cu rudele, pretinii și consătenii, apoi *la muncă!*

Veseli și plini de nădejde și de dorul dollarului pornesc într'o dimineață la porțile fabricilor, să capete lucru. „Foreman“-ul, sau „bass“-ul (mai marii peste muncitori) se ivesc în poartă și ochesc pe cei ce îi cred mai apți pentru lucrul unde au lipsă de muncitori. Poate ca înaintea unei fabrici să fie o sută sau două de muncitori, după ce s'au ales câți au fost de lipsă, porțile se închid și ceialalți rămân pentru alta dată. De multe ori se anunță și felul lucrului la care trebuesc oameni. Se spune bunăoară: e de lipsă de oameni la foarfeca de tăiat lespezile de oțel, sau tuburile; la făcut de forme și la cărat ferul topit, cine se pricepe să între în curte! Românul nostru a mers acolo ca să lucre, să câștige. De teamă, ca nu cumva să rămână fără lucru, se anunță cutare nene Gheorghe, care în viața lui nici n'a văzut măcar fabrică de fer, făr a ținut de coarnele plugului. Urmarea e, că nici nu se așează bine la lucru și nu mai are o mână, sau e fript tot.

Dar asta mai rar. Mai des e cazul, că trec zile ori săptămâni, și în toată ziua merg numai degeaba la porțile fabricilor, nu capătă de lucru. Atunci păzesc pe bassul și la o ocazie binevenită îi înfundă în palmă 10—20 dollari, ca să ajungă la un lucru greu și plătit slab. Dacă nici așa nu merge, aleargă la un agent și plătesc iarăși câți-va dollari, ca să fie trimiși în cine știe ce pustietate, la drum de fer sau tramvai, la canaluri, la băi de cărbuni sau de piatră, sau în vre-o fabrică, unde nu poate lucra nimenea.

Peste tot țăranii noștri, foarte neajutorați și fără pic de răbdare, au parte de lucrul cel mai greu. Munca lor e o muncă de rob și de câne, care se plătește slab și care, dacă nu-i omoară, stoarce toată vlaga din ei, așa, că după un an sau doi nu mai sunt buni de nimic. Vorbesc de țăranii noștri cinstiți, cari trec în America pentru doi-trei ani, ca să-și câștige ceva bănișori, pentru a-și plăti o datorie moștenită dela părinți, pentru a-și cumpăra niște vite de jug, ca să-și înceapă plugăritul mai cum se cade, sau să-și zidească o casă, ori o șură mai bună, fără a mai împrumuta din bancă. Prăpădiții, vagabonzii, învrăjbiții cu soartea, cu părinții, cu soțiile, cei ușuratici și leneși, o duc destul de bine, ba de tot bine. Nu i doare de casă, de masă, de avere, de viață; lucră cât lucră, apoi se pun pe petreceri și traiu bun, până isprăvesc tot ce au câștigat până atuncea, ca să înceapă iarăși din nou. Tocmai aceasta face, că răii sunt totdeauna prea mulțămiți cu America și urăsc chiar casa și țara în care s'au născut; pe când cei mai năcăjiți dar cinstiți — cari nu pot prăda tot câștigul lor, — se uscă pe picioare și abia așteaptă să se întoarcă iarăși la căsuța unde și-au lăsat soțiile și copiii.

Locul acestora din urmă e în topitoarele de fer, și acolo la lucrul cel mai greu, unde sau se aprind hainele pe ei, sau calcă pe ferul asudat, de li se moaie și măduva din fluerele picioarelor, sau cară pământul de fer în căzan, ori încarcă ferul în vagoane, de li se îndoaie șelele; în fabricile de oțel și tuburi, unde îi apucă roțile și-i macină făină, în fabricile de carne și conserve, unde le înghiață genunchii, încât după un an de zile rămân ologi; în fabricile de cement și piatră, unde în scurtă vreme capătă durere de ochi și pept; în fabricile de oleiuri și farbe, unde gazurile le otrăvesc plămânii, și diferitele soluțiuni le argăsesc mânile; în băile de cărbuni și de peatră, unde se buhăvesc la față și adeseori sunt îngropați de vii; la căile ferate, unde sunt călcați și schilăviți de trenuri, și în diferitele magazine, unde se încarcă și descarcă cea mai mare povară.

Mai norocoși sunt Poienarii, și peste tot mărginenii, cari și acolo duc viață de cioban, care diferă mult de cea dela noi. Ciobanul din America, în loc de căciulă poartă chipiu, în loc de cojoc un căput comun, în loc de măciucă pușcă, iar în loc de stână are câte un cort de pânză. Locul de băciță îl ține o singură sobă rece de tuciu. Oile nu se mulg, și tot ce are ciobanul este, să le pască și să le păzască de lupi, cari sunt foarte mulți. La o turmă e numai un singur cioban, fie compusă turma măcar din câteva mii. De aceea și viața culii noştri, şi de acolo ar veni aprobarea înfiinţării unei episcopii, — care mai întăi pentru biserica latină maghiară ar avea urmări incalculabile, — *ea pentru noi ar însemna începutul unei epoci de cele mai triste.* Nu ne îndoim, că episcopia nouă s'ar îndrepta cu toate armele în contra noastră, formând începutul unui Kultur-Kampf, de urmări incalculabile. Să sperăm, că pe lângă toate conferenţele din Budapesta, chestia remâne şi pe mai departe un — pium desiderium".

Cumcă vorba nu a fost şi nu e de aceea ce visează domnii dela „Bud. Hirlap", a spus'o apoi clar ziariul „Alkotmány", organul episcopatului catolic, care scria în chestia aceasta următoarele:

„..Ştirea ziarului „Bud. Hirlap" e prematură. Pentrucă chiar admiţând, că Roma n'a arătat niciodată atâta înclinare ca astăzi *pentru încuviinţarea ritului unguresc* şi pentru înfăptuirea unei episcopii deosebite, *chestiunea nu e încă nici pe departe terminată.* In prezent suntem numai în stadiul, că la ministerul de culte a avut loc o conferenţă, la care au paricipat din Viena Stockalpec-Rossi, locţiitorul nunciului papal din Viena, şi Ogno-Serres, secretarul acestuia, iar din Ungaria episcopii *Demetriu Radu* din Oradea-mare, *Vasile Hossu* din Gherla, apoi, din partea primatului ţării Ludovic Rajner, locţiitor mitropolitan, din partea episcopului de Munkács, Iuliu Firczák, prelatul Antoniu Pop, din partea mitropolitului *Mihali* canonicul *V. Suciu*, şi în sfârşit vicarii capitulari ai episcopilor gr.-cat. vacante. Desigur, în temeiul acestei ştiri a putut să creadă B. H. că episcopia ungurească e un fapt împlinit. In conferenţa amintită s'au stabilit numai condiţiile următoare: unde să se puie sediul noii episcopii, demarcarea teritorului episcopiei şi asigurarea bunurilor materiale, fără de cari condiţii nici nu se poate aştepta o hotărâre din partea Romei. Chestiunea a ajuns deci numai în acest stadiu, care însemnează însă totuşi un mare pas spre înfiinţarea episcopiei; şi dacă mai considerăm şi spiritul favorabil ce manitestă Roma, putem fi aproape siguri de sfârşitul norocos al chestiunei, — o chestiune, fără îndoială, importantă pentru cultura ungurească".

Dar nici ziarul „Alkotmány" nu espune lucrurile destul de lămurit. Le expun însă doi reprezentanţi ai guvernului: domnul *Jeszenszky Sándor*, secretar pe lângă ministrul-president, şi canonicul *Dr. Andor György*, referent în chestiile bisericii catolice, cari au făcut declaraţiuni în ziare, că *nu o vorbă de limba liturgică maghiară* pe teritoriul nouei episcopii, ci simplu de ridicarea vicariatului gr.-cat. din Hajdudorog la rang de episcopie. Toate celelalte remân aşa cum sunt. Iată ce spune dl Jeszenszky:

Liturgie gr.-catolică maghiară nu esistă nici unde. Pe teritorul vicariatului din Hajdudorog comunicarea între preoţi şi credincioşi s'a făcut până acuma în limba maghiară. Dar asta a fost o situaţie tolerată; de aici încolo însă *va fi legală.* Limba liturgică însă *va fi cea greacă*, precum la catolici pretutindenea e cea latină".

Iar canonicul *Andor* a spus următoarele:

„Esenţa schimbării e aceea, că vicariatul din Hajdudorog se preface în dieceză regulată. Teritoriul nouei diecese e rupt din diecezele Oradea mare, Munkács, Eperjes şi Gherla, toate gr.-catolice. La noua dieceză vine alăturată şi comunitatea bisericească gr.-cat. din Budapesta. *Ştirile despre limba maghiară nu corespund adevărului.* Schimbare însă totuşi va fi în limba liturgică, întru atâta, că până acuma s'a folosit limba *română* şi *slavă*, ceea ce a provocat în ţinuturile neoaşe maghiare mare resens, deci *cercurile competente din acest motiv s'au învoit. ca să fie folosită limba veche grecească la liturgie.* Predica însă va fi ţinută ungureşte".

Adevărul e deci, că s'a creat o episcopie nouă gr.-catolică, dar fără *limbă liturgică maghiară, pentrucă aceasta nu e acceptată încă din partea Romei.* Şi să sperăm, cu „*Unirea*" împreună, că nici nu va fi acceptată!

Memorandul Croaţilor.

Textul memorandului Croaţilor, despre care a fost vorba în numărul trecut al ziarului nostru şi pe care-l dăm şi noi în întregime, ca document istoric, e următorul:

„Maiestate! Gloriosule rege al Croaţiei! Cu ajutorul lui Dumnezeu şi prin lucrarea înţeleaptă a Maiestăţii Tale azi întreg poporul croat şi toate ţările lui sunt unite sub sceptrul Maiestăţii Voastre. Insă acest popor croat unit şi statul croat unitar de odinioară politiceşte prin dispoziţii măiestrite de drept public este împărţit în teritorii administrative nenaturale. Din causa aceasta deoparte poporul croat este împedecat să-şi poată ridica cuvântul în mod unitar, de altă parte nici Maiestatea Voastră nu se găseşte în situaţia aceea, ca printr'o representanţă constituţională potrivită să vă puteţi informa despre aspiraţiunile unanime ale întreg poporului. In lipsa unei astfel de representanţe constituţionale noi, deputaţii constituţionali ai întreg poporului croat din toate ţările croate, ne-am adunat în Zagreb, capitala regatului croat, ca să discutăm despre suferinţele şi binele poporului nostru. Pe această cale, cu cea mai mare supunere şi credinţă faţă de înalta dinastie, vă presentăm umilita noastră rugare.

Maiestate! Când după lupta dela Mohács (1526) regatul croat şi-a perdut pe regele şi dinastia, toate puterile mari şi statele vecine de atunci, cari năzuiau să câştige coroana regatului croat, au recunoscut autonomia şi independenţa acestui stat suveran, atât de către Ungaria, cât şi de către ori care altă putere. Tot aşa a făcut-o aceasta şi puternicul imperiu otoman, care pe atunci era guvernat de către marele Soliman, cel mai puternic domnitor al dinastiei otomane, tot aşa şi republica Veneţia, şi glorioasa dinastie de Habsburg, ba au recunoscut-o aceasta şi Ungurii, în frunte cu pretendentul lor la tron, Ioan Zápolya.

La 1 Ianuarie 1527, prin voia lui Dumnezeu şi prin voia suverană a poporului croat, saborul din Cetinje prin alegere a ridicat pe tronul regatului croat pe glorioasa dinastie de Habsburg.

Prin faptul acesta poporul şi patria noastră a întrat, ca un stat suveran şi autonom, în legătura monarhiei Habsburgilor.

Cu acest prilej festiv, nou alesul rege Ferdinand I. şi glorioasa dinastie s'au obligat să ţină şi să păzească toate drepturile şi libertăţile de stat ale regatului croat, pe cari acesta le avusese sub regii indigeni ai regatului şi mai târziu, până inclusive la alegerea din Cetinje.

Poporul croat prin sancţiunea pragmatică din 1712 a investit cu drepturile şi prerogativele regale pe acea parte femeiască a glorioasei case de Habsburg, care pe atunci poseda Stiria, Carintia şi Craina.

Actul acesta a întărit din nou independenţa, autonomia şi integritatea legală a statului croat, aşa, că toţi regii de mai târziu din casa de Habsburg, conform jurământului şi juruinţei lor şi a înaintaşilor lor glorioşi, au împlinit cererea saborului în chestia unificării. Aceasta a ordonat-o şi M. Voastră, în anul 1861, când prin cea mai înaltă hotărâre a M. Voastre aţi ordonat, ca representanţii legali ai poporului să înceapă acţiunea de unificare a tuturor ţărilor croate sub sceptrul M. Voastre.

Ordonanţa aceasta a M. Voastre nu este esecutată nici astăzi, iar regatul croat şi azi e încă tot desfacut, supus diferitelor guverne, aşa, că din autonomia de stat a regatului croat azi abia numai în Croaţia şi Slavonia mai esistă o slabă speranţă, de oarece nici în această parte a imperiului de odinioară nu se mai găsesc garanţiile de autonomie şi independenţă a unei vieţi de stat.

Această situaţie nenaturală şi ilegală a fost creiată în regatul croat şi în celelalte ţări croate prin împrejurarea, că representanţii rangurilor din 1790, în scopul apărării constituţiei şi de teama esagerată şi prematură a centralizaţiei şi germanizării, în privinţa unor chestii de stat au făcut o strânsă alianţă cu Ungaria. Dar aceasta s'a făcut numai în mod provizoriu, şi deci cu aceea condiţiune espresă şi cuprinsă în lege, că această comunitate transitorie cu Ungaria va dura numai până când „acele părţi ale regatului croat, cari se află sub stăpânirea turcească şi veneţiană, vor fi recucerite, şi până când vor fi la olaltă atâtea comitate, încât Croaţii să-şi poată păstra egemonia politică".

Maiestate! Această condiţie a înaintaşilor noştri, care condiţie va avea ca urmare desfacerea legală a comunităţii cu regatul ungar, tot astfel şi provocarea amintită a M. Voastre din 1861, pentru unificarea regatului croat: azi poate fi resolvită, şi aceasta nu mai poate fi împedecată aşa uşor prin escepţii neacceptabile. Fiindcă mulţamită năzuinţei M. Voastre, după timp îndelungat şi după multe sbuciumări, toate ţările regatului croat au ajuns sub gloriosul sceptru şi sub stăpânirea dinastiei de Habsburg.

Prin formarea unui singur stat unitar şi autonom în cadrele monarhiei habsburgice a tuturor ţărilor croate s'ar satisface unei lipse vitale a poporului croat, iar în partea nordică a monarhiei s'ar ridica razimul cel mai sigur al puterii, strălucirii şi al gloriei tronului.

Poporul croat, a cărui credinţă proverbială şi al cărui eroism din trecut, dovedit întru apărarea tronului, M. Voastră totdeauna l-aţi lăudat, — şi în viitor este gata să-şi jertfească sângele, puterea, averea şi toate bunurile lui, pentruca prin apărarea individualităţii naţionale şi de stat, să devină arma cea mai puternică şi mai credincioasă a monarhiei, tronului şi ţării lui unite.

Impărţit în diferite teritorii administrative, economiceşte poporul tot mai mult se ruinează şi e natural, că şi dacă ar voi, el nu s'ar putea înarma în momentul primejdiei aşa, cum i s'ar pretinde lui aceasta în urma forţei lui numerice şi în urma eroismului dovedit în trecut. Şi dacă va mai dura situaţia aceasta, în care se găseşte azi poporul croat, de bună seama el va fi împins în desperare.

Nu esistă în viaţa naţională nici un teren, nici în complex şi nici în singuraticele ţări croate, în care să se găsească garanţiile de progres ale poporului croat, cari însă i-le asigură lui autonomia şi multele tratate, făcute cu glorioşii lui domnitori.

In cea din urmă sută de ani nu s'a încheiat un singur tratat comercial, care să nu fi jignit interesele croate. Monarhia nu a avut nici odată o politică de comunicaţie, care să nu fi fost îndreptată direct în contra nimicirei bunăstării poporului croat. Economiceşte şi în privinţa financiară poporul croat este esploatat, şi afară de aceasta el mai e şi batjocorit, că vegetează din mila străinilor şi că această mila îi mai susţine.

Maiestate! Nici într'un stat cultural nu se poate găsi un esemplu, că în calea unui popor susţinător de stat şi credincios să se pună atâtea pedeci măiestrite, inventate şi nenaturale, ca şi poporului croat. E într'adevăr de necrezut, că un razim al tronului, un apărător vecinic credincios şi desinteresat al statului, să fie atât de sistematic slăbit şi nimicit, cum o fac aceasta diferite guverne cu poporul croat, ca şi cum unica şi cea mai supremă datorie a acestor guverne ar fi, ca în privinţa economică şi culturală ele să nimicească poporul croat şi să-l despoaie de naţionalitatea lui.

In aceşti 43 de ani ai sistemului pactelor, Croaţia şi Slavonia a fost espusă încercării, persecuţiei şi corupţiei, numai pentruca în alegeri să poată fi falsificată şi înăbuşită voinţa adevărată a poporului croat. Poporul croat a fost espus desnaţionalizării forţate, pentruca să i se omoară conştiinţa şi viaţa naţională.

Prin tratate financiare în decursul acestor 43 de ani puterea economică a Croaţiei şi Slavoniei a fost secată prin multele datorii de stat, cari au servit esclusiv interesele Ungariei.

Politica economică şi financiară ungurească a alungat peste jumatate milion de Croaţi de pe pământul patriei în străinătate.

Din sumele colosale, pe cari Croaţia le trimite Ungariei, ei numai atâta i se rebonifică, cu cât abia să-şi poată plăti corpul autonom al funcţionarilor.

Afară de datoria ungurească de stat, în suma de 6 milioane, întrebuinţată pentru investiri esclusiv ungureşti, Ungaria a întrebuinţat pădurile bogate ale fostului confiniu militar — udate cu sângele bravilor grăniţeri croaţi de odinioară — pentru construirea de căi ferate, iar confiniul militar din nord, Lika, n'are o singură cale ferată, care să o lege cu patria mamă, cu Croaţia, şi cu ţările surori, cu Bosnia şi Herţegovina.

Cheltuielile aproape risipitoare ale Ungariei, pe cari ea le face în detrimentul Croaţiei şi Slavoniei, din cari însă poporul croat n'are nici cel mai mic folos, sporesc în mod foarte mare datoriile.

Puterea financiară a poporului croat (în continuu exploatată, şi nici când fruc-

---

aceasta e o viaţă grea şi amară, lipsită de tot farmecul, căci trec săptămâni şi luni, până când un cioban se întâlneşte cu vre un om, ca să schimbe vre o vorbă două, sau cu un alt cioban, să-şi plângă unul altuia dorul şi năcazul. Tot ce are bietul cioban acolo e cânele, pretinul lui cel mai credincios, şi fluerul, în glasul căruia îşi varsă tot amarul şi toată jalea.

Dau înapoi mărginenii noştri. Rămân Carpaţii tot mai pustii, piscurile tot mai pleşuve, plaiurile tot mai neumblate. Incet, încet adoarme doina şi glasul de fluer şi caval. Se mută şi ele în ţara libertăţii, încep a înveseli pustiurile din statul Montana cari le cheamă mereu şi noi nici măcar nu jelim, când perdem o moştenire strămoşască, decum să le cercăm să le ţinem la noi acasă, unde au trăit până acum.

Macedonenii ici colea deschid câte o cafenea ori prăvălie, şi ca meseriaşi şi oameni mai isteţi încă ajung la muncă mai cinstită decât ţăranii noştri ardeleni. Puţinii Moldoveni şi Bucovineni încă şi-au ales o parte mai bună, căci atât prin statele Unite, dar mai cu seamă în Canada, continuă meşteşugul lor de acasă, plugăritul, şi astfel ei duc o viaţă mai omenească.

Greu muncesc şi femeile noastre. Pentru cinci-şase dollari la săptămână înghit praful din fabricile de tutun, lucră în fabricile de mătasă, de postav şi de hârtie, şi uneori muncesc alături cu bărbaţii, în fabricile de tinichea, de fer, sau de carne. In schimbul muncii, câştigul lor atât e de neînsemnat, în cât astăzi, când şi femeile noastre fac un lucs prost, abia le ajunge ca să se îmbrace, şi ca să fie cât mai dichisite, adeseori îşi trag şi dela gură.

O soarte ceva mai bună au femeile cu bărbaţi cari găzduesc muncitori şi pentru o plată mică se îngrijesc de curăţenia şi hrana lor, pe când celelalte, după toată munca, mai sunt şi marfa şi prada de ocară şi de batjocură a bărbaţilor stricaţi.

Pedia.

In unele fabrici la săptămână, în cele mai multe la două suptămâni, la drumuri de fer şi la canale, la minele de fer, peatră şi lut, tot la lună, se dă plata muncitorilor, de regulă în piese de aur sau „check"-uri (hârtii de valoare) puse în plicuri, pe cari sunt însemnate zilele şi oarele de lucru, împreună cu suma banilor.

Românii zic că-şi iau „pedia" (plata), pe când în realitate cuvântul „pedie" (pay-day) înseamnă zi de plată, zi de sărbătoare pentru toţi muncitorii, cari întâi de toate îşi plătesc datoriile mici ori mari ce le au pe la ospătării şi locul unde găzduesc, iar restul îl păstrează ori îl mântuesc încă în ziua aceea. La astfel de zile se cunosc şi băeţii şi ţăranii noştri cei cuminţi, cari veseli că au mai ajuns la o zi de plată, se retrag la o parte, îşi desfac încetinel plicurile, numără bănişorii odată, de două ori, şi apoi îşi fac socoteala, cum să-i împartă mai bine ca să-şi acopere toate năcazurile şi să mai rămână şi pentru acasă. Trecând pe lângă vre-o cârcimă, pretin cu pretin închină câte un păhar de bere, iar sara la un muc de luminare, sau la o lampă rea de gaz aerian, care abia luminează un colţ din odaia murdară şi plină de duhoare, mai scriu la cei de acasă câte o scrisoare, în care se plâng de viaţa amară, pe care abea o mai duc.

Dar de aceştia sunt cam puţini. Cea mai mare parte trage câte o beţie sdravănă, iar răii nu mai ies din cârcimă până nu-şi isprăvesc şi cel din urmă cent, fără ca să gândească măcar, că plâng părinţii, soţia sau copiii, cari rabdă foame, cari nu mai pot munci; fără a se gândi, că e dator să-şi plătească sălaşul şi mâncarea poate pe mai multe luni de zile, că nu-l mai ţine nimenea în casă şi că va fi dat afară şi din fabrică!

(Va urma).

tuată pentru învestiri), într'atâta a secat, încât țărănimea croată, 90 procente a întregei populațiuni, e silită să intabuleze datorii pe averea ei, numai pentrucă să poată satisface continuele pretențiuni ale administrației de stat, străine lui.

Porturile litoralului croat între Triest și Fiume, cari fac monarhia mare putere, cu excepțiunea orașelor Fiume și Triest, zac în părăginire, n'au nici un mijloc de progres, iar populația litoralului, care de sute de ani a dat cei mai excelenți marinari, este părăsită în soartea-i tristă, și dacă nu pleacă în lume să-și câștige pâne, spiritualminte și fizicește devine acasă neputincioasă.

Desvoltarea celoralalte porturi ale litoralului croat, este împedecată prin Fiume, pe care ilegal l au despărțit de către regatul croat. Tot așa de neglijate sunt Istria și Dalmația, părțile statului croat de odinioară. In Istria, unde Croații și Slovenii formează majoritatea populației, majoritatea aceasta este expusă stăpânirei minorității italiene, care este împiedecătoarea progresului cultural și economic național al poporului nostru.

In privința economică Istria și Dalmația încă sufere mult sub actualul sistem și sub administrația actuală. Navigația comercială, care acum o sută de ani înfloria în Dalmația și Istria, și care era un isvor mare și bogat al bunăstării poporului, azi din cauza politicei economice rele nici nu poate fi luată în considerare. Câtă vreme în monarhie pretutindenea se regulează râurile și se sapă canale pentru promovarea comunicației și comerțului, atât în Croația, cât și în Dalmația și în Istria, teritorii colosale sunt cuprinse de mlaștine și sunt acoperite de apă. In ciuda legilor și a tratatelor, întreagă Dalmația n'are comunicație regulată de trenuri cu Monarhia și cu Bosnia. Bosnia și Herțegovina au primit o oare-care constituție, care însă în practică s'a dovedit de nefolositoare. Numeroase chestii de stat au fost luate de sub competința saborului bosniac. Guvernul provincial nu este responsabil saborului. Hotărârile saborului numai după aprobarea alor două guverne străine se ridică la valoare de drept, asupra căror guverne reprezentanța poporului n'are absolut nici o influență. Populația acestei țări nici azi nu are încă dreptul stabil de cetățenie de stat.

Majestate!

Poporul croat, desfăcut în mai multe părți, dela care pe nedreptul s'a luat și teritorul dintre Morava, atât de mult este exploatat, încât în nici un caz nu va putea rezolvi datoria ce i-se impune în urma situației naturale și geografice ce ocupă în monarhie.

Menținerea acestei stări constitue o mare primejdie pentru monarhie și pentru înalta dinastie. Când poporul croat a întrat în legătură cu monarhia, el a adus cu sine toate comorile unui stat suveran și autonom, dar cu excepțiunea ființei fizice, a credinței și a forței sale, poporul croat totdeauna a fost și este și astăzi o bază puternică și o garanție a situației de mare putere a monarhiei. Poporul croat a adus jertfe colosale pentru monarhie, și totuș, cu toate că el a fost credincios înaltei dinastii, el privește cu neîncredere în fața eventualității, zadarnic a adus el aceste jertfe, precum cu cea mai mare durere sufere și starea lui actuală nenaturală și tristă.

Noi, reprezentanții legali ai poporului croat, n'am găsit o altă cale, alte mijloace, ca poporul croat mulțumit și fericit să-și implinească în patria lui misiunea istorică spre cinstea glorioasei dinastii și spre fericirea monarhiei, n'am găsit o altă cale și alte mijloace, decât ca să i se redea tradiționala și onorabila constituție de stat și întregitatea teritorială.

In poporul croat s'a înrădăcinat adânc această năzuință legală, care corăspunde nu numai dreptului lui public, asigurat în tratate, ci și intereselor lui economice, culturale și naționale. Această năzuință este atât de înrădăcinată în el, încât nu există putere, care ar putea extirpa sau înăbuși această năzuință din sufletul poporului.

Drept aceea, reprezentanții legali ai poporului croat, membrii partidului autonom din Croația, Slavonia, Bosnia, Herțegovina, Dalmația și Istria, suntem ferm convinși, că aceste năzuinți ale poporului croat, nu numai că nu stau în contrazicere cu situația de mare putere a monarhiei și a dinastiei, ci ele deadreptul servesc interesele acestora. Drept aceea cu cea mai adâncă supunere rugăm pe M. Voastră, ca în baza rescriptului regal din 26 Februarie 1861, să convocați în capitala Zagreb reprezentanții tuturor țărilor croate. Chemarea acestui sabor ar fi, că în înțelegere cu M. Voastră, regele legal al nostru, să reguleze, atât chestiile interne, cât și raporturile regatului croat, în conformitate cu interesele monarhiei mari (Grossösterreich), în mod corespunzător intereselor și drepturilor poporului croat, precum și gloriei și puterii înaltei dinastii.

Dumnezeu să trăiască și să scutească pe M. Voastră!

Zagreb, în 12 Ianuarie 1912.

Ai M. Voastre
credincioși reprezentanți ai poporului croat, membrii partidului autonom."

Cronică pedagogică.

Cum se poate desvolta dragostea de lucru în elev?

G. Fl. Preșmereanu.

O condiție de căpetenie, dela care atârnă în mare parte succesul în arta educațiunii tineretului, este postulatul ca, acela, pe care soartea l-a rânduit să fie crescătorul tinerimii, în îndeplinirea funcțiunii sale să fie stăpânit pururi de voe bună sau cel puțin — să nu tradeze indispoziție în relațiunile sale cu elevii.

Accentuarea acestui postulat s'ar părea ceva neobicinuit în fața spiritului de polițienească severitate, care cu o tenacitate vrednică de o causă mai bună, încă și azi îl mai cultivă școala, cu toate că esperiențele alor mii de ani, ne servesc ca o dovadă neînșelătoare, că numai voia bună poate crește generații sănătoase.

Se înțelege, că sub această bună disposiție nu avem a înțelege felul acela de manifestare al internului nostru, care își află espresia în forma supărătoare și indecentă a batjocurii, a strigătelor și peste tot a sgomotului asurzitor, ci acea voe bună ce se manifestă prin o stare de mulțămire internă sufletească.

Despre această voe bună, care este o pavăză în fața primejdiilor și cel mai bun leac întru lungirea firului vieții, voi cerca să dau câteva orientări de folos — cred — pentru dăscălimea noastră.

Un spirit de blândețe, însoțit de voe bună are să călăuziască pe ori ce învățător în activitatea sa, căci să nu perdem din vedere, că a se lăsa educatorul învins de afecte, ca mânie, ură, răsbunare etc., în fața manifestărilor de voe bună a elevului și a cerca a le înăbuși acestea prin o ținută prea severă, înseamnă a-i pune direct pedecă în calea desvoltării lui. Mișcările elevului nu sunt atât de conștiente, ca ale omului matur, ci în partea lor covârșitoare involuntare. Aceasta e și causa, că ele iau atâtea forme de manifestare, cari la bărbatul matur se regulează de conștiența sa, având a împlini poruncile voinții sale, ca eflux al unei judecăți chibzuite.

Copilul în mic percurge întreg cursul de desvoltare al omenimii, și la o anumită etate dă dovadă de acelaș temperament vioi, răsboinic, nervos și iritabil, de care au fost stăpâniți protopărinții săi, cari nu au fost încătușați de lanțurile culturii de azi, și cari în esprimarea sentimentelor de bucurie sau întristare nu cunoșteau mijloacele rafinate ale civilizației de azi.

Ei și le tălmăciau acelea prin mișcările vesele ale jocului, prin fel de fel de sărituri, ca tot atâtea porniri, pe cari și noi le-am moștenit în parte. Nu întru estirparea acestora se va năzui școala de azi, ci mai vârtos întru aducerea lor în concordanța cu ideea frumosului, așadar întru îmblânzirea și îmbrăcarea în haina plăcută a ritmului a acestor erupțiuni de prisos de viața. Prin o atare nobilitare a acestor asperități atavice în ființa copilului, ferindu-ne a le sufoca și suprima le am asigurat copiilor o cantitate prețioasă de energie naturală, care le va aduce mari servicii în viață. Fiind dară vorba de procurarea unei ocupații pe sama aceluia, ne vom îngriji ca pe întâia treaptă de desvoltare, îndeplinirea ori cărui fel de muncă să fie însoțită de variatele manifestări ale voiei bune, de mișcările corpului, de joc, de ritmul cântării, ca tot atâtea moduri de espresiune ale bucuriei naive copilărești.

Având să manueze ciocanul sau punând pe copil să sape, îi vom da prilej să cânte, să fluere, să joace, fiindcă voia bună și munca, contopindu-se într'un întreg armonic, potențează pofta de lucru.

E un fapt constatat și consfințit, prin observările fisiologice zilnice, că în decursul lucrului, ritmul are o influnță ușurătoare.

Oare cărei împrejurări e de a se atribui faptul, că lucrătorii bătând cuele grinzilor, observă în aplicarea loviturilor ciocanului o anumită ordine de succesiune ritmică, dacă nu faptului, că prin loviturile cadențate ritmice ale ciocanului își ușurează în mare măsură munca, așa că nici oboseala nu o simt atât de tare ca dacă ar trebui să lucre isolați și lipsiți de condițiile binefăcătoare ale unei activități ritmice și sistematice.

Această rânduială a firii și-a aflat întruchipare înțeleaptă în instituirea grădinilor de copii, după sistemul lui Fröbel cu ocupațiile lor plăcute, cari corăspund pe deplin necesităților naturale ale copiilor, întrunind în ele cele trei elemente de viață, ca jocul cu mișcările sale, voia bună însoțită de cântare și lucrul, prin ceea ce s'a căutat a se satisface acelei legi naturale, că mișcarea, munca și voia bună, având aceeași obârșie trebue să fie îmbinate, și pe cât e cu putință, nedespărțite una de alta.

Nu mai puțin trebue să se insiste pentru aceasta și în școala poporală, dându-ne silința, ca pe cât e posibil la joc, ca și la lucru manual, copiii să-și însoțească mișcările lor cu accentele plăcute ale ritmului, ale cântării vesele.

Pe lângă o esecutare a jocurilor în grupuri și însoțite de ritmul plăcut și vesel al cântării nu se poate insista în deajuns.

Cântare, ritm să conducă pe copil din domeniul mișcărilor nearticulate la o muncă adevărată, conștientă, dar așa ca acela nici să nu bage de seamă momentul trecerii dela joc la ocupație serioasă.

Să nu observe elevul, că eul său personal încetă de a fi centrul de preocupare și ținta acțiunilor sale, pentruca să facă loc pe sama obiectului ocupației serioase cu care voim a-l deprinde.

Un esemplu frumos ne dau Iaponezii în privința aceasta, cari punând înaintea copiilor un mănunchiu mare de flori, bogate în colori și în miros, cer ca aceia să le aleagă și aranjeze după anumite regule, conform dorinței învățătorului.

In legătură cu aceasta și spiritul își ia partea sa de muncă, ținuți fiind copiii să reciteze fel de fel de versuri, mai întâi fredonând, iar apoi și cu voce înaltă. Acest elan de voe bună ține în tot decursul lucrării, care terminată fiind florile se leagă în buchete, de asemenea în accentele sonore ale cântecelor, cari de astădată isbucnesc cu putere elementară din entusiastele pepturi ale micuților.

Dându-ne sama de folosul ce resultă pe urma acestui fel de ocupațiune distractivă, vom constata că acesta nu se reduce numai la ritmul în lucrare, pe care cântarea are darul a-l trezi în suflet, nici la voia bună, ce acesta face să se nască în ei, după cum nici deprinderea colorilor, nici gustul în aranjare nu justifică îndreptățirea acestui fel de ocupație. De aceasta se leagă nădejdi mai prețioase și adecă: Ținta acesteia este de a face pe copil să pătrundă în sufletul floarei, să se furișeze în sufletul lui ideea variabilității și complexității biologice a ei.

Și ce sentimente de admirație și de religioasă evlavie față de natură, cu al ătuirile ei nu face să pătrundă în sufletul acelui⸗?!

Nu mai puțină distracție și tot atâta bucurie află copilul, și în acea îndeletnicire, prin care el e pus să taie hârtii de diferite colori, pe cari are el a le lipi pe carton.

Ce resultate de preț, dovezi ale dragostei de muncă nu sunt acestea?

Câte obiecte folositoare nu se pot tăia apoi din carton, hârtie colorată, ca de pildă diferite cutii ingenios lucrate, rame, mori de vânt etc., tot atâtea mijloace minunate și potrivite totodată întru potențarea gustului de joc.

Ce progres față de trecutul lipsit de viață și plictisitor, denotă organizația de azi a grădinilor de copii?!

Toată activitatea ce se desvolta în acestea se mărginea la țesutul și alcătuirea din speteze subțiri de lemn, din petricele și diferite bumbacuri, a tot felul de modele fără nici un folos, câtă vreme este știut, câte lucruri de folos și câte obiecte de valoare se pot esopera din bucăți de carton, din piele, bleh etc.

E vorba numai de a deprinde pe copil la manuarea cuțitului, a foarfecilor, la pregătirea cu istețime a acelor obiecte, cari pe lângă că desvoaltă desteritățile manuale și promovează simțul pentru frumos, servesc și de un isvor frumos de câștig.

Astfel sunt de pildă cărțile de visită, mape de scris, semne grafice pentru deprinderea cetitului, table pentru cărți și alte obiecte ce es de sub mâna copilului, și cari avându-se zilnic înaintea ochilor, prin elementul de frumos și folositor ce întrunesc în sine, îl desfătează și îndeamnă spre nouă lucrări.

Folosirea uneltelor îl deprinde să vadă corect și la deslegarea cu istețime a problemelor, și mai presus de toate la cinstirea muncii și prețuirea culturii, întru promovarea căreia ele au jucat un rol însemnat.

In fiecare copil e înăscut dorul de a alcătui ceva. Cu toți ne aducem aminte cât de fericiți ne simțiam ca copii, dacă vre-un măestru fie de ori ce categorie: lemnar, sticlar, având să repare ceva la casa părintească, ne dedea vre-o însărcinare, pe urma căreia puteam face constatarea fericită, că și noi am putut face un serviciu de folos și apreciat.

Ce dovedește aceasta? Nimic altceva decât că în noi era sădită dorința de a alcătui, a produce ceva. Fiind dară peste tot înăscută în copil această inclinație spre muncă productivă, care nu e de osândit procedura acelor învățători, sau educatori în familiii, cari în comoditatea lor țin de prisos a deprinde pe elevi la manuarea uneltelor și desvoltarea agilității mânilor lor, denegându-le cunoașterea și gusterea acelei desfătări și plăceri, pe cari cu toți o gustăm isprăvind un lucru de folos.

Lucrul cel mai de căpetenie în orice sistem educativ este o ținută nu prea severă, ci cruțătoare, îngăduitoare, din care voia bună să-și facă simțită influința și afară, însuflând în elev încredere, iar nu descurajându-l și disgustându-l.

Să se aibă în vedere neîncetat, că copilul ce are a fi educat, are ceva comun cu o fiară violeană stăpânită de patimi și instincte animalice, pe cari educatorul prin blândețe și îngăduință binevoitoare are să le înfrângă. Numai așa va putea dobândi învingere asupra neînfrânării, căreia îi va ști pune stavilă, ca și asupra instinctelor.

Să plutească dară înaintea ochilor noștri scopurile înalte ale culturii de a da oameni activi societății și de a subordina pe individ unor anumite scopuri cari se par, că dormitează în trecutul istoric al omenimii. Numai în conștiența acestei misiuni înalte de care se învrednicește tagma cea cu mare răspundere a educatorilor, vom ști păstra tonul prietinos și voia bună în tractarea copiilor, care nu mai puțin e de recomandat și în celelalte relațiuni zilnice ale vieții.

Cu zimbetul pe buze și cu voia bună să ne îndeplinim dară misiunea noastră, noi cei ce suntem meniți a fi îndrumători generației viitoare spre o soarte mai fericită.

Cu inima voioasă, căci să nu scăpăm din vedere că această bună disposiție și acea înaltă înțelepciune a stăpânirii de sine, în pornirile noastre de afect s'a dovedit de cel mai eficace mijloc preventiv în fața unei îmbătrâniri premature, precum ca și unul ce susține nestins focul tinereții, atât în noi, cât și în elementele tinere nouă încredințate.

Din România.

Scopul Societății Naționale Ortodoxe.

Dela *„Societatea ort. naț. a femeilor române"*, secțiunea Iași, primim spre publicare următoarele:

Acum un an s'a înființat în București o societate culturală cu numele de: *Societatea Ortodoxă Națională a femeilor române*, care într'un timp scurt a desfașurat o activitate extraordinară. A devenit persoană morală, a înființat 5 grădini de copii în mahalalele Bucureștilor, a înființat 8 biblioteci populare și e pe cale a înființa încă alte 6, a înființat peste 65 comitete parohiale, a cumpărat o casă mare și a făcut toate planurile de amenajare spre a deschide la 1 Septemvrie 1912 o școală de fete căreia să-i dea o organizare model, și în care copilele noastre să poată căpăta o educațiune îngrijită, românească, o instrucțiune solidă și o practică deosebită a limbelor moderne. Tot pentru 1 Septemvrie 1912, societatea din București a obținut autorizarea de a deschide o școală, în care să se formeze conducătoarele de grădini de copii.

Această societate, după cum o arată numele, este ajutată în scopul ce urmărește, de cler.

In Octomvrie trecut, o delegație a societății din București, care are acum filiale în mai toate orașele din Muntenia și în câteva din Moldova, s'a prezentat la Iași, cu gândul să înființeze și aici o secțiune.

După cum se știe, s'au întimpinat dificultăți la început, din cauza unei dispozițiuni din regulamentul explicativ al unui art. din statute, în virtutea căruia ar fi urmat, ca secțiunea din Iași să dea 75% din încasări comitetului din București. Se înțelege, nimeni din Iași n'a acceptat această condiție. In Noemvrie însă, în urma câtorva convorbiri avute cu membrele din București de câteva persoane delegate din Iași, s'a obținut promisiunea consemnată într'un proces-verbal, care se găsește în păstrarea comitetului din Iași, ca deocamdată Iașul să-și rezerve mijloacele pentru realizarea scopurilor sale.

Acest punct obținut s'a constituit și la Iași un comitet format din:

I. P. S. Sa Mitropolitul Moldovei, președinte de onoare, Principesa Olga M.

Sturza, preşedintă, P. S. S. Vicarul Mitropoliei, vice-presedinte, d-nele Maria Krupenski şi Ana Racoviţă casiere, d-nele Elena şi Alexandra Cantacuzino-Feodosieff, secretare, d-nele Maria Climescu, Eliza Mavrocordat, Elena C. Meisner, Ana Netter, Aspazia Răşcanu, Elena Ţinţu, Luiza Vrabie, d-nele Maria Livescu, Elena Musteaţă, şi M. Tuduri, membre si Domnii: A. D. Xenopol, A. C. Cuza, Dr. Demetriade, Lt. Colonel C. Langa, I. Ursu, Niculae Krupenski, inginer Eugen Botez, Econom I. Ţincoca şi B. Vizireanu, membri.

Acest comitet a început activitatea sa, şi pentru ca toată lumea să cunoască clar scopul ce urmăreşte, societatea ţine să dea următoarele lămuriri:

1. Societatea naţională ortodoxă a femeilor române este o societate înainte de toate *culturală în senzul cel mai larg al cuvântului.* Ea îşi propune să înfiinţeze un fel de eforie a învăţământului şi a educaţiunei naţionale, — aşa cum pe vremuri s'au înfiinţat eforiile spitatelor şi eforiile bisericeşti — către care să-şi îndrepte privirile toată suflarea românească, dar mai ales clasele avute, care au mai mare respundere şi care alături de stat să contribue la ridicarea maselor, la civilizarea tuturor păturilor şi la creşterea naţională a tinerelor generaţii şi în special a fetelor, aşa cum cere interesul patriotic, şi *pe baza religiei strămoşeşti.* Această eforie a învăţământului va avea să dea acelaş sprijin învăţământului public, pe care eforia spitalelor a dat'o sănătăţii publice.

2. Această societate se numeşte *ortodoxă* pentrucă, din ea fac parte numai bărbaţi şi femei ortodoxe, pentrucă în societate intră numai clerul ortodox şi pentrucă-şi propune *să crească pe copii în credinţa strămoşească.*

Departe de societate ideia unui învăţământ plin de misticism, cum a plăcut unora să însinueze, societatea ortodoxă se va folosi de mijloacele educative cele mai moderne şi mai ştiinţifice, căci şcoalele pe cari societatea le va înfiinţa, vor avea întocmai programele statului. Programele vor fi propuse de învăţători, institutori sau profesori de stat, având concursuri trecute la stat şi titluri de stat, iar şcoalele vor fi conduse după normele admise de stat. Mai mult, societatea îşi propune să perfecţioneze cât mai mult sistemele ce va întrebuinţa, mai mult chiar decât statul, atunci când autorităţi ştiinţifice şi pedagogice vor adera la acele sisteme.

Deci, nici ore de religie mai multe decât are statul în programele sale, nici presiuni ale clerului, nici ore de ştiinţe positive mai puţine. Societatea naţională ortodoxă îşi propune numai, ca educaţia în adâncul ei sens să fie mai îngrijită, ca sentimentul de demnitate şi mândrie naţională în toate formele lui — deci şi în religia strămoşească—să fie mult mai cultivat, nu numai prin mijlocul şcoalei, dar prin exemple şi prin acea înrâurire ce-şi propune să exerciteze direct prin comitetul central si prin comitetele parohiale asupra părinţilor, asupra familiilor şi asupra indivizilor, ceea ce statul nu poate face.

3. Această societate îşi propune de asemenea să creeze în societatea noastră şi în special în pătura superioară a societăţii un curent ostil ideei de a se încredinţa educaţia şi instrucţiunea, mai ales a fetelor, instituţiunilor streine de neam, streine de credinţa noastră. Şi nu pericolul unor convertiri isolate ne sperie, dar ne îngrijeşte acea înstreinare cu încetul, acea indiferenţă pentru tot ce e al nostru, acea lipsă de entuziazm şi căldură sinceră naţională, ce caracterisează pe femeile crescute în acele mediuri.

In toate ramurile de activitate şi la toate popoarele s'a servit lumea de streini până şi-a format elementele trebuitoare. Exemple câte vrem: în telegraf, până am avut telegrafiştii noştri, ne-am servit de streini. La drumurile de fer tot de streini ne-am servit. Dar acum? Nu avem mecanicii noştri, inginerii noştri? Şi slavă Domnului, merg trenurile bine şi relativ înregistrăm mai puţine accidente la noi, decât cetim pe aiurea. Dar medicii? Nu mai departe decât acum 50 de ani nu se pomenea medic român. Un nume român de medic era suficient să nu inspire nici o încredere. Acelaş lucru cu farmaciştii.

In educaţie şi în instructie de asemenea ne-am servit de instituţii streine, cât timp am avut nevoe, şi bine am făcut. Dar acum? Să nu ajungem nici odată a ne servi de elemente româneşti? Bine înţeles, că nu-i vorba aici de învăţământul superior şi de cultivarea superioară a ştiinţei.

Atâtea şcoale, atâtea fete învaţă! Nu vom găsi noi educatoarele noastre, care cu căldură şi patriotism să formeze mai bine sufletele copiilor noştri decât streinele?

Să avem noi mijloace de organizare, şi vor avea românceie priceperea şi energia necesară, ca să înfiinţeze instituţiii şi să le întreţină mult mai bine.

Aşa vor fi organizate instituţiile noastre, încât vor avea toate calităţile acelora, fără a avea marile lor defecte.

Educatoarele fiicelor noastre trebue să le găsim la noi.

Societatea naţională ortodoxă, aşa cum a început, creează căi, ale căror urmări bune vor fi foarte mari. La secţiunea din Bucureşti sunt multe adesiuni din toată ţara şi din afară de regat.

Comitetul din Iaşi a crezut de datoria sa, ca'n o formaţiune, care promite să creeze o operă de renaştere naţională măreaţă, să fie unită cu secţia din Bucureşti, şi în acelaş timp îşi propune să lucreze în comun acord şi să formeze în acelaş fel comitete în toată Moldova.

Iaşul a făcut propia sa jertfă pentru „Unire“. Prin unire crede comitetul din Iaşi să şi ajungă scopul. De aceea face cel mai călduros apel, la cei bogaţi ca şi la cei săraci, la acei din regat, ca şi la cei de peste hotare, pentru ca toţi să aducă petricica lor la edificiul naţional ce voim să clădim!

Comitetul Societăţii Naţionale Ortodoxe.
Secţiunea Iaşi.

Dela sate.

Jalea unei comune.

Nemiloasa moarte iarăşi a răpit prea de timpuriu din mijlocul poporului brănean pe unul din cei mai de frunte slujitori ai sf. altar, ager şi înţelept membru al tuturor instituţiunilor şi corporaţiunilor de seamă din Bran şi jur, pe simpaticul şi de toţi stimatul paroh gr.-or. rom. *Ioan Cenţu.*

Era încă în prospetă memorie depărtarea la cele eterne a marelui bărbat al neamului român şi primul între cei de frunte brăneni, *Ioan Cav. de Puşcariu*, pentru perderea căruia lacrămile nu încetaseră, şi iată, o nouă jertfă a nemiloasei morţi, repausarea modelului între preoţi, Ioan Cenţu.

Născut în comuna Şirnea la 1856, din părinţi de frunte şi evlavioşi, economii Ioan şi Ana Cenţu n. Mascoiu, dorinţa ferbinte a acestora era: să crească pe fiul lor Ioan pentru biserică, deşi acesta în anii juneţei avea atragere către miliţie.

Studiile le-a făcut în comuna natală, şcoala centrală din Bran şi gimnasiul rom. din Braşov, de unde, după terminarea clasei a VI-a gimn. cu succes foarte bun, a trecut la institutul teologic în Sibiiu, — deşi profesorii acelui gimnasiu, cunoscând frumoasele calităţi ale sale, îl sfătuiau a continua şi absolva gimnasiul.

In 1884 a absolvat cursurile teologice, în colegialitatea unor bărbaţi distinşi ca: răpos. Dr. P. Şpan, apoi Dr. Vas. Saftu, Dr. P. Oprişa etc., după ce încă în vara anului 1883 se săsătorise cu Maria, prima fiică a fruntaşului econom George Enescu din Peştera-branului.

La 1885 a fost hirotonit preot al par.-ort. Şirnea, unde pe lângă o muncă încordată de regenerare, înălţare morală, pe toate terenele, a iubiţilor săi credincioşi, aduse comuna la stare înfloritoare. Cine a trecut prin această comună nainte cu 27 ani şi nu a zărit o sf. biserică veche, scundă, ale cărei ziduri erau proptite? In locul ei azi însă să ridică o frumoasă şi impunătoare casă dzeească, a cărei valoare trece peste 36,000 cor. fără decorul intern. Un an şi mai bine, a cedat chiar salariul întreg, pentru ridicarea bisericei. In apropierea ei e proiectată în curs de un an a să ridica o şcoală mândră, a cărei terminare, spre paguba comunei, iniţiatorul şi sufletul afacerei, nu a avut fericirea a o vedea, deşi toate pregătirile spre aceasta sunt gata. E speranţă, că cei rămaşi, cu faţă şi isbândă vor duce steagul înainte, ca ucenici credincioşi ai răposatului preot, spre progres!

Cu ani înainte, din causa sforţărilor, îşi atrasese germenele unui morb, care-l nelinişte şi în urma unui atac acut, — cu toată îngrijirea gingaşe a scumpei soţii şi a medicilor, — îi curmă firul vieţei la 1 Febr. n. 1912.

Parohul I. Cenţu a fost înzestrat de bunul Dzeu cu o familie numeroasă, având 10 fiice şi fii, în viaţă 8.

Actul înmormântării reposatului s'a îndeplinit Duminecă 4 Febr. n. 1912 la orele unu (1) p. m. participând afară de toţi credincioşii dela mic până la mare şi un număr frumos de stimători sinceri din comunele vecine, în frunte cu protopresb. tract. Ioan Hamsea şi presbiterii: Ilariu Reit, Gheorghe Enescu, Isaia Enescu, Ioan Oncioiu, Ioan Balea şi Victor Protoger.

După serviciul sevârşit la casa răposatului sicriul a fost dus în sf. biserică, unde domnul protopresb. a ţinut un pătrunzător panegiric, care a stors lacrimi din ochii tuturor celor prezenţi; ear la cetirea condolenţelor şi cu deosebire a telegramei Exc. Sale I. P. S. arhiepiscop şi mitrop. *Ioan*, plângerea a isbucnit cu putere.

Biserica, deşi spaţioasă, era ticsită de popor, nici jumătate nu încăpea în ea.

La mormânt, în numele preoţimei brănene, a şcoalei centrale, a institutului „Parsimonia“ etc., şi-a luat adio prin cuvinte potrivite păr. S. Enescu.

Dormi în pace suflet blând! Luptă bună ai luptat, talenţii ai înmulţit, credinţa o ai păzit! *Participant.*

NOUTĂŢI.

Din cauza sfintei sărbători, „Intimpinarea Domnului“, *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Luni la orele obicinuite.*

*

Conferenţa dela Asociaţiune. *Problema pesimismului* a format subiectul cam ingrat al conferenţei, ce s'a cetit Dumineca sara în sala muzeului Asociaţiunii. Dnul Dr. *Pavel Roşca*, profesor seminarial, a esaminat felul de deslegare a acestei chestiuni din punct de vedere al creştinismului, apoi din punct de vedere al filosofiei lui Schoppenhauer (ilustrul representant al pesimismului a fost tratat cevaş mai pe larg) şi a lui Nietsche, stabilind asemănările şi diferenţele, şi susţinând că numai religia creştină dă o soluţiune multămitoare problemei pesimismului. Prelegerea de Dumineca a fost o lucrare alcătuită inteligent; ea pretinde însă o predare atrăgătoare şi clară, dacă e să fie gustată de ascultători în cea mai mare parte lipsiţi de cunoştinţe filosofice prealabile.

*

In memoria lui Bariţiu. Implinindu-se în anul acesta o sută de ani dela naşterea lui George Bariţiu, „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ va organisa o serbătoare culturală în Sibiiu. Cu ocasia serbării se va desvăli şi bustul istoricului şi întemeetorului ziaristicei române din ţara noastră.

*

Epitropia fondului pentru ajutorarea ziariştilor români din Ungaria întrunindu-se Marţi în 24 Ianuarie (6 Februarie) 1912 la Vinerea, sub prezidiul iniţiatorului acestui fond, Dl Dr. I. Mihu, a luat la cunoştinţă aprobarea literilor fundaţionale prin ministrul internelor, a luat la cunoştinţă conturile acestui fond prezentate de Dl Dr. Enea Papiu în numele institutului „Ardeleana“ care administrează gratuit fondul, a stabilit normele provizorii relativ la lucrarea epitropiei până la stabilirea unui regulament intern definitiv, iar în scopul augmentărei fondului a decis a trimite adrese speciale comitetului partidului naţional şi centralei băncilor române cerându-le sprijinul moral şi material, a redacta un apel către întreg publicul cu tragere de inimă pentru ameliorarea sorţii ziariştilor români din Ungaria, a iniţia conferenţe, serbări şi petreceri în beneficiul fondului, a ruga redacţiile ziarelor româneşti, ca prin comunicate stabile inserate cel puţin odată pe lună în coloanele ziarelor să ţină treaz interesul publicului pentru acest fond, şi în fine întregindu-se epitropia s'a constituit în modul următor: prezident Dr. Valeriu Branisce, locţiitor de prezident Dr. Ioan Lupaş, secretar Ioan I. Lăpădat.

*

Condamnat. Deputatul dietal Dr. Nicolae Şerban a fost acuzat pentru agitare, calomnie şi vătămare de onoare. Curtea cu juraţi din Murăş-Oşorhei l-a achitat de învinovăţirea agitării, dar l-a condamnat pentru calomnie şi vătămare de onoare la cinci luni închisoare şi o amendă de câteva mii de coroane.

*

Dl Parteniu Cosma, directorul executiv al Albinei, a dăruit K 20 — Reuniunii femeilor române din Sibiiu ca răscumpărare a felicitărilor de ziua onomastică.

*

Burse pentru învăţarea de limbi străine. Şeful statului major, cum se anunţă din Viena, a conferit la 32 de ofiţeri burse de câte 600 cor. pentru învăţarea de limbi străine. Vor studia limba rusească 16 ofiţeri, cea turcească 6, cea bulgară şi albaneză câte 5 ofiţeri din statul major. După 2 ani ofiţerii au să facă un examen.

*

Teologi eliminaţi. Din seminarul romano-catolic dela Oradea mare, unde sunt primiţi şi tineri greco-catolici, au fost eliminaţi 16 teologi români. Motivul eliminării — destul de curios — este faptul că teologii şi-au permis să vorbească şi româneşte.

*

Căsătorie în familia domnitoare. In capela castelului din Schönbrunn şi în presenţa Maiestăţii Sale domnitorului s'a sărbat Sâmbătă căsătoria arhiducesei Izabella cu principele George din Bavaria. Mai nainte de a se săvârşi celebrarea cununiei, a avut loc actul solemn al renunciaţiunii miresei, la care au fost de faţă şi ministrii Zichy şi Székely, ca representanţi ai guvernului ungar.

*

Intoarcerea părechei regale engleze. După o absenţă de aproape trei luni, regele şi regina Angliei au sosit în 6 Februarie în Londra. Părechea domnitoare a fost primită în capitală cu o sinceră însufleţire. Numeroasele daruri, trofee şi alte amintiri din India s'au transportat cu tren special. E interesant, că la sosirea trenului regal nu s'a auzit nici un strigăt de binevenire; în gara întreagă a stăpânit o linişte discretă. Abea când conductul s'a pus în mişcare, plecând spre Buckingham Palace, a început să răsune din mulţime strigătele: hip! hip! hurra! In ziua următoare regele şi regina s'au dus la catedrală St. Paul, unde s'a oficiat un serviciu divin. Pe strade s'a desvoltat cu acest prilej o mare pompă militară.

*

Reuniuni militare. După terminarea războiului ruso-japanez s'a înfiinţat aproape în toate localităţile Japoniei reuniuni militare, cu scop de a păstra şi desvolta cunoştinţele teoretice şi practice ale rezerviştilor militari. Reuniunile acestea vor fi puse acum sub o conducere centrală, al cărei preşedinte va fi ministrul de războiu.

*

Monete din vremea romanilor. La clădirea unui pod aproape de comuna Vucovar în Slavonia s'au găsit câteva monete preţioase de pe vremea romanilor. Pe una dintre monete se ceteşte inscripţia: „Antonius Augustus“, pe partea cealaltă se vede un vas de războiu roman cu 11 vâslaşi. In ţinutul dela Vucovar a existat, cum se ştie, o fortăreaţă romană.

*

Victime omeneşti. Biroul de statistică al statelor unite a publicat un raport despre cazurile de asasinări şi nenorociri întâmplate în 1910. Conform acestor date, în Statele unite au fost asasinaţi 3190 de oameni, s'au nenorocit perzându-şi vieţa peste 45 de mii de persoane, — cele mai multe s'au nenorocit în minele americane; căile ferate au omorât aproape 8 mii de oameni. In cele 22 state americane au fost în acelaş an 8590 de sinucideri.

*

Şcoală civilă cu şapte clase. Ministrul nostru de culte şi instrucţiune publică a hotărât mai de mult să înfiinţeze, în câteva locuri potrivite, şcoli civile cu şapte clase, cu scop ca în clasa din urmă tinerimea să-şi câştige cunoştinţe practice de agricultură. Prima şcoală de felul acesta se va deschide în Septemvrie 1912 în Sibiiu.

*

Bancnote nouă. Direcţiunea băncii austro-ungare a hotarât să pună în circulaţie bancnote nouă de câte o sută de coroane. Bancnotele actuale de o sută de coroane se pot adecă falsifica fără mare greutate. Banca austro-ungară a descoperit până acum 15 falsificate din bacnotele de 100 cor., şi de aceea se crede că circulează mai multe sute de asemenea bilete.

*

† Maria Popovici n. Câmpean, preoteasă în Jacul-roman, a reposat în Domnul Joi în 8 Februarie st. n. 1912 la orele 6¼ d. a. în etate de 26-ani şi după al zecelea an al fericitei sale căsătorii. Osemintele pământeşti i-au fost înmormântate în cimiterul bisericii gr.-or. din Jacul român, Sâmbătă în 10 Februarie c. la orele 2 p. m. Fiei ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Aviz. Comuna bis. gr.-ort. Săloiua de jos (A. Szolosva) vinde biserica veche de lemn — foarte mult lemn de stejar, şi apoi brad, — pentru preţul minimal de 150 cor. vreunei comune sărace bisericeşti. Terminul ultim de anunţare e 1 Martie 1912. Romul Gomboş, paroh, preşedintele comit. parohial.

*

Impărăteasa Eugenia pentru soldaţii spanioli. Se anunţa din Madrid, ca eximpărăteasa Eugenia în timpul din urmă a primit numeroase scrisori dela soldaţii spanioli, cari se jeluesc de o mare mizerie. Ex-împărăteasa a trimis acum 10.000 pesete ministrului de răsboiu spaniol, cu rugarea să distribue banii între soldaţii răniţi în Africa şi între familiile celor căzuţi în răsboiu. Se ştie, că Eugenia este fiica contelui spaniol Montijo, născută în Granada la 5 Mai 1826.

*

Să contribuim la fondul ziariştilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit şi economii Ardeleana" în Orăştie-Szászváros.

*

Grevă încetată. Părinţii elevilor grevişti dela preparandia de stat clujană, la chemarea direcţiunii institutului, au sosit la Cluj şi au cerut ca tinerimea să sisteze îndată greva. Elevii au ascultat şi s'au rugat de iertare pentru pasul pripit. Profesorii i-au iertat.

*

Duhuri rele. Familia Saunder s'a văzut nevoită a-şi părăsi vila pompoasă ce o avea afară de Melbourne. Era adecă năpăstuită de duhurile rele, care se arătau în vilă aproape în toată noaptea. Doi oameni curioşi s'au însărcinat să petreacă câteva nopţi în casa cu reputaţie primejdioasă şi să vadă duhurile. In cea dintâi noapte s'a ivit în adevăr o umbră uriaşă pe părete. Unul dintr'înşii s'a apropiat repede de părete'e contrar şi a dat la o parte o pânză ce atârna acolo; deodată s'a trezit în faţă cu o persoană, care avea în mână o lampă reflectoare şi făcea să se ivească „duhurile". Persoana a fost deţinută şi s'a constatat, că face parte dintr'o societate secretă, care îşi ţinea şedinţele în vila părăsită.

*

Sat mort de foame. Din Petersburg se scrie, că în insula Novoe Zemlia au perit de foame toţi locuitorii unui sat de pescari.

*

Infiinţarea unui nou despărţământ al „Asociaţiunei". Subscrisul în calitate de delegat al comitetului central al „Asociaţiunii" pentru literatura română şi cultura poporului român convoc adunarea constituantă a despărţământului *Tinca* pe 2/15 Februarie 1912 la ora 4 p. m. în localul filialei „Bihoreana" din Tinca. La noul despărţământ vor aparţinea cercurile administrative: Tinca, Beliu şi Salonta-mare. Rog pe toţi Românii de bine, care se interesează de înaintarea în cultură a poporului român şi de literatura română, să binevoiască a se prezenta la adunare şi a-şi da concursul la înfiinţarea noului despărţământ. Tinca, 6 Februarie 1912 st. n. *Dr. Andrei Ille,* advocat.

*

Dl Dr. Nicolae Ittu, medic în Sibiiu, fost membru ajutător al Reuniunii meseriaşilor sibieni, a binevoit a se inscrie între membrii pe viaţă cu taxa de cor. 50 solvită. Dl Dr. Ittu este al 33-lea membru pe viaţă la numita Reuniune.

*

Mulţămită. La fondul *„Dr. Petru Şpan* al societăţii de lectură „Andrei Şaguna" a elevilor din secţiunea pedagogică, au binevoit a mai contribui următorii: Axente Milea 1 cor. Nicolae Buchendrea 20 fil. din Copşa mică, Simion Morcan preot şi Eliseu Morcan înv. câte 1 cor. din Scărişoara, Sever Bran preot 1 cor. din Drâmbariu, Ioan Handa preot 1 cor. din Oarda de jos, Zaharie Mihălţan 1 cor. Ioan Bucur 60 fil. din Limba, N, N. 1 cor. din Ciugud, Văd. E. George Cadariu 1 cor. din Ciugaiu. Societarea de lectură „Andreiu Şaguna" îşi exprimă şi pe această cale mulţămitele ei.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, al Reuniunii meseriaşilor sibieni, au mai dăruit: Ioan Popu, notar (Aciliu) şi soţia sa Aurelia n. Ianculescu, 1 cor.; Nicolae Frâncu, învăţăcel lăcătuş, 25 bani; George Simplăceanu, paroh (Cornăţel), soţia sa Maria n. Moga şi copiii lor Olivia, Romul, Veturia şi Remus, 1 cor.; Ioan Coşe, calfă de prăvălie de piele, 20 bani, Remus Cotruş, înv. lăcătuş, 50 bani Dr. Silviu Dragomir, Dr. Pavel Roşca, prof. semin. Drd Octavian Costea, Virgil Nistor, Romul Perian, funcţ. consist., câte 20 bani, Octavian Tăslăuanu, secret. „Asociaţiuni", 40 bani şi Vic. Tordăşian, prezident, 10 bani.

*

Pentru şcoală. Comitetul parohial gr.-ort rom. din Mogoş-Mămăligeni (tractul Lupşa) se află plăcut îndemnat a aduce şi pe aceasta cale cele mai sincere mulţumiri binefăcătorilor cari au dat ajutor pentru zidirea şcoalei din Mogoş-Mamăligani, îndeosebi d-nilor: Vasile Dădârlat, primariul Sebiştei cu lista Nr. 132 41 cor, Augustin Hamsea Arhimandrit. 10 cor., Petru Tămeş preot 3 cor., A. Bărseanu pres. „Asociaţiuni" cu lista Nr. 1460·2 cor. 10. Dr. Beu, medic 2 cor. Dumnezeu să le resplătească. In acest fel avem buna nădejde a putea zidi iubiţilor nostri copii de moţi din această comună din creeri munţilor apuseni mult dorita şcoală. In numele comitetului *Vas. David* paroh gr.-ort.

*

Representaţie teatrală. Astăzi *Mercuri* şi poimâne *Vineri* se dau representaţii interesante teatrale de o trupă germană numită de'a *Tegernsee.* Pe lângă piesele teatrale, trupa esecută şi dansuri şi cântece poporale vrednice de a fi cercetate. Producţiunile se ţin la *Unicum.* Inceputul la orele 7 şi jum. seara. Intrarea: 4—1 cor.

*

Mulţămită.

Neputând răspunde fiecăruia dintre număroşii condolatori pentru perderea scumpului şi neuitatului soţ şi părinte *Ioan Cenţu,* paroh în Şirnea, exprimăm prin aceasta sincera şi profunda noastră mulţămită, cu deosebire onoratei preoţimi, în frunte cu şeful tractual, şi celor ce în persoană au ostenit a lua parte la actul înmormântării.

Şirnea, la 25 Ianuarie 1912.

Văd. *Maria Cenţu*
preoteasă.

*

Bioscopul Apollo din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi sărbători la 3 4½ 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Viaţă socială.

Petrecerea tinerimii din Sibiiu. Tinerimea din Sibiiu aranjează Dumineca, în 18 Februarie o petrecere cu dans în sala casinei militare. Dansatoarele sunt rugate să apară în domino după modelul espus, Mercuri, Joi şi Vineri, în vitrina firmei Petraşcu (strada Cisnădie). Altfel de domino nu se va admite. Intrarea damelor în domino va fi la orele 9 seara din odaia reservată anume spre acest scop. Tinerimea pregăteşte câteva surprize plăcute pentru public.

*

Petrecere cu dans. Societatea *Clubul Român* din Viena aranjează o petrecere cu dans Dumineca, în 18 Februarie n. 1912 în saloanele Lehrerhaus, VIII., Langegasse nr. 20.

*

Teatru în Sălişte. Reuniunea meseriaşilor din Sălişte dă o reprezentaţiune de teatru Joi, la 2/15 Februarie 1912 (Intimpinarea Domnului) în sala festivă a şcoalei din Săliste. Se va juca Nunta ţigănească, de Emanuil Suciu, şi Văduţul mamei, comedie într'un act de Lupescu. Inceputul la 7½ ore seara. După producţiune joc.

Cărţi şi reviste.

„Zori de Iulie". A apărut în editura librăriei C. Sfetea: Spiridon Popescu, „Zori de Iulie" Novele şi Schiţe, şi se afla de vânzare la principalele librării din Capitală şi provincie. Se poate comanda şi prin librăria arhidiecezană. Preţul 2 lei.

*

„Cosinzeana". A apărut revista literară ilustrata săptămânală *„Cosinzeana"* Nr. 6—1912 cu următorul cuprins: Al. Ciura: Ion Luca Caragiale. P. Dulfu: Iarnă, poez. Mih. Gaşpar: Sub Stefan Vodă, nuv. ist. S. Bornemisa: Vântului, poez. I. L. Caragiale: Intre două poveţe, schiţă, T. Muraşan: Cântec, poez. A. Fogazzaro — D. Tomescu: Misterul poetului. Flori de-o zi. Rânduri mărunte. Ilustraţii. Abonamentul e 12 cor. la an. Intre abonaţii, cari plătesc abonamentul înainte pe un an întreg, sortăm premii opt biblioteci de câte 25 cor.

*

„Oameni cum se cade" de Al. Cazaban e titlul N-rului 709 din *„Biblioteca pentru toţi".* Autorul, unul din tinerii noştri scriitori, îşi arată şi de data asta puternicu-i dar de observaţie, de analiză sufletească şi deosebitu-i meşteşug de a reda tot ceea ce pătrunde cu o minunată pricepere. Nu mai vorbim de însuşirile-i de stilist, de puterea cu care mânueşte o limbă curată şi curgătoare, care nu-ţi supără auzul cu nici o vorbă ne la locu-i. Fina ironie cu care biciueşte tipurile ridicole, precum şi duioasa miă, care se întrevede pentru cei oropsiţi şi necăjiţi, — sunt însuşiri, cari măresc frumuseţea bucăţilor şi un îndemn pentru cei ce vor să guste din adevărata literatură. Indemnăm pe cititori să cumpere Nr, care se vinde pentru 30 bani şi se poate comanda şi prin librăria arhidiecezană din Sibiiu.

*

Ramuri, revistă literară bilunară, nr. 3 din 1 Febr. 1912 cuprinde: Scrisoare cu bucluc, schiţă de C. Teodorian. Poezii de Soricu, Eugenia Ionescu, şi I. Pârvulescu. Articole de D. Tomescu, N. Marinescu, Făgeţel Bănescu, etc. Cronică. — Abonamentul lei 10.50 pe an.

*

„Luceafărul" revistă literară, artistică şi politică, Nr. 5-1912, a apărut cu următorul cuprins bogat şi variat: Redacţia, Păcate naţionale: Atentatul deputatului Dr. Al. Vaida-Voevod împotriva poetului Oct. Goga. St. O. Iosif, Cântec de primăvară (poezie). Alice Călugăru, Cântec străin (poezie). Al. Cazaban Un moft. Othmar, Pace... (poezie). Dr. I. Lupaş, Ioan cav. de Puşcariu. Maria Cunţan Cântec (poezie). I. Agârbiceanu Povestea unei vieţi (roman). Maria Florescu. Dor. (poezie). Cincinat Pavelescu Epigrame. Dări de seamă: II. Chendi, Caton Theodorian: La masa calicului. Cronici: Adrian Corbul: De vorbă cu Anatole France. Insemnări: Incidentul Vaida-Goga. Bustul lui Ioan Maiorescu. Entusiasm şi critică. Lemaitre despre Chateaubriand. Dela concertele simfonice. Centenarul lui G. Bariţiu. Epigramele lui Cincinat. Bibl. Ilustraţiuni: I. Iordănescu: Bustul lui I. Maiorescu, Anatole France (desen).

Economie.

Poveţe

cu privire la manuarea şi plantarea pomilor altoiţi şi a păduretilor.

Se apropie timpul când bunul econom îşi procură şi plantează sau pomi altoiţi, formaţi gata, sau numai pădureţi, pentru a-şi face şcoală de pomi, ca să-şi crească însuş altoii de lipsă.

Pentru ca plantaţiunea să ne fie folositoare, nu e de ajuns să procurăm pomii dela cutare firmă mare, dar e de lipsă să observăm la sosirea pachetului, la despachetare, la îngrijirea altoilor sau pădureţilor până la plantarea şi la plantare însăşi următoatele regule:

Indată ce suntem încunoştinţaţi, că ni-a sosit la staţie pachetul, cu pomi sau cu pădureţi: numai decât să mergem după el şi să-l transportăm acasă şi să nu-l lăsăm cu zilele în staţie, de oarece atât frigul, cât şi seceta (căldura) sunt stricăcioase rădăcinilor.

Dacă pachetul e îngheţat, să-l punem în un loc scutit de frig, dar nu călduros; aşadar într'o cămară sau pivniţă şi să-l lăsăm acolo să se desgheţe. După 4—5 zile putem să desfacem pachetul, şi până la plantare îngropăm pomii sau pădureţii în pământ.

Dacă primăvara desfăcând pachetul, aflăm că coaja altoilor sau a pădureţilor e vestejită, sbârcită, în casul acesta să tăiem capetele rădăcinilor mai groase şi punem altoii sau pădureţii într'o cadă cu apă pentru 1—2 zile, prin ce îşi trag de nou apă şi să delătura creţele (sbârciturile) coajei. Altoii încâtva vestejiţi se mai pot pune în lungime în un şanţ, unde acoperindu-i cu pământ, îi udăm. După 3—4 zile îi scoatem din şanţ şi sau îl plantăm îndată, sau dacă nu-i putem planta, îi îngropăm aşa încât rădăcinile şi 16—20 cm. din trunchiu să ajungă în pământ.

Lucrul de căpetenie la plantarea pomilor e, ca groapa să fie destul de mare. Groapa să fie 70—80 centm. adâncă şi 100—120 cm. largă. Groapa să se sape totdeauna cu vre-o câteva săptămâni înainte de plantare; dacă plantăm toamna, groapa se va face în luna August, sau Septemvrie; dacă plantăm numai primăvara, atunci groapa se face toamna sau în decursul iernii.

Când săpăm groapa, pământul cel bun dedeasupra îl punem la dreapta, iar cel de desubt, care e mai slab, îl aruncăm la stânga gropii. Dacă am săpat groapa: o umplem 2/3 părţi cu pământ bun care a fost deasupra şi îl adunăm la mijloc făcând un muşuroiu (dâlmă), aceasta e de lipsă ca pământul să se aşeze până la şi înainte de plantare, iar nu după plantare.

Inainte de a planta batem parul la distanţă de o palmă dela mijlocul groapei după aceea tocmim muşunoiul şi plantăm pomul.

Pentru plantat pregătim pomul în modul următor:

Cu un cuţit bine ascuţit sau cu foarfeci bune tăiem din rădăcini atâta cât e neapărat de lipsă, ca să nu fim împedecaţi la aşezarea lor şi la plantare. Rădăcinile stricate se taie de tot, iar cele vătămate deasupra vătămăturii. Tăetura să fie totdeauna către pământ pentru a se vindeca mai uşor. După aceea aşezăm pomii 2—3 ore cu rădăcina în un vas cu ciuruială făcută din lut (pământ galbin), balegă de vită şi apă. Pentru plantare luăm pomul din ciuruiala aceasta.

La plantare aşezăm pomul lângă par pe muşuroiul din mijlocul groapei, având grije să nu-l punem mai adânc decât a stat în şcoala de pomi, fără mai bine ceva mai sus, căci cu pământul se mai aşează. Până unde a stat în pământ în şcoală, se cunoaşte după culoarea coajei. Rădăcinile le aşezăm cu grije pe muşuroi şi apoi cu mâna punem pământ bun şi fin pe rădăcini şi între ele, îndesând bine pământul cu mâna, ca să nu rămână spaţiuri goale. Dacă am acoperit rădăcinile cu cel puţin 5 cm. pământ, atunci putem îndesa pământul, călcându-l cu piciorul începând dela marginea groapei şi mergând spre mijloc. Peste pământul acesta putem pune un strat de gunoi de 10 cm. grosime, care nu numai că îmbunătăţeşte pământul şi ofere (dă) diferite materii de nutremânt pomului, dar totodată îl apără şi contra pericolului de a se usca, conservând umezeala. Dacă plantaţia se face primăvara, îl udăm după aceasta cu 3—4 căni (cofe) de apă şi apoi umplem groapa de tot cu pământul care ar mai fi lângă groapă, făcând în jurul pomului o albie din pământ.

Terminând plantarea, legăm pomul de parul bătut mai înainte. Parul să ajungă numai până sub coroană, iar vârful parului se rotunzeşte pentru a nu vătăma pomul. Pentru legat putem întrebuinţa pae sau nuele de răchită (salcă). Pomul se leagă sub coroană şi la mijloc, legătura să aibă forma unui ∞ culcat, adecă să fie trasă şi între pom şi par ca să nu fie prea strânsă, ca pomul să se poată aşeza cu pământul.

Pomii plantaţi să se tae, şi anume la meri şi peri, mlădiţa să rămână de 70—80 cm. de lungă, la vişini, cireşi, caise perseci rămân 5—6 ochiuri, la pruni ceva mai mult.

Nucii nu se taie.

Dacă plantarea pomilor s'a făcut toamna, atunci se taie numai în primăvara următoare.

In caz de secetă pomii trebuesc udaţi. E bine să acoperim albia făcută în jurul lor cu un gunoi păios pentru a conserva (păstra) umezeala din pământ.

Pădureţii se plantează primăvara în şcoala de altoi. Pentru şcoala de altoit să se aleagă un loc plan (oblu) şi deschis, unde umblarea aierului nu e împedecată de ziduri, pomi etc. Pământul se rigolează (desfundă, întoarce) toamna sau iarna la 60 cm. adâncime. Primăvara plantăm pădureţi luând distanţa rândurilor de 80 cm., iar în rând 40—50 cm. Pădureţii din rândul al doilea să cază la mijlocul pădureţilor din rândul întâiu, cei din rândul al treilea iar în direcţia celor din rândul întâiu. Prin împărţirea aceasta razele soarelui pot străbate, şi aerul şi căldura pot circula mai uşor.

Pădureţii pentru plantare îi pregătim în modul următor: Rădăcinile vătămate sau stricate le depărtăm, rădăcina principală o scurtăm pe jumătate din lungime, celelalte numai puţin, mlădiţele de pe pădureţi le curăţim până la 30 cm. înălţime, ce e mai sus se scurtează 40 cm. lungime. După aceasta aşezăm rădăcinile pădureţilor în ciuruiala făcută din lut, balegă de vită şi apă, şi din aceasta îi plantăm, udându-i bine cu apă.

Pentruca pădureţii să fie puşi în rând, e bine a se folosi o sfoară împărţită şi lângă aceasta să aşezăm pădureţii în groapă.

Ingrijirea mai departe a pădureţilor constă în aceea, că pământul să fie curăţit de buruieni şi în cas de secetă, dacă e posibil, îi udăm.

Pădureţii se altoesc în luna Iulie-August prin oculare.

Sibiiu, 7 Februarie 1912.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Pant. Lucuţa
prez.

Vic. Tordăşianu
secretar.

Teatru.

Doamna *Ienny Reingruber,* din Viena, ca oaspe. Astăzi, Mercuri, să dă *„Der Kreuzwegstürmer".* dramă din popor, iar mâne, Joi, *„Marischka",* tragedie din viaţa Slovacilor.

Din public.+)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea producţiunii corale-teatrale a „Corului mixt ţărănesc al bisericii române gr. or. din Romos", ţinută în 6/19 Ianuarie a. c. în sala şcoalei rom. gr. or. din loc, au binevoit a suprasolvi următorii domni: I. Drăgan subnotar Cujir 2 cor. 80 bani, T. Mihăilă preot Romoşel 2 cor. 60 bani, C. Grădină notar 2 cor. 60 bani, N. Voina înv. Vaidei 2. cor. 60 bani, A. Dubleş înv. Romoşel 2 cor. 40 bani, A. Dănilescu notar Vaidei 2 cor., A. Basarab preot în loc 2 cor., A. Iosif 1 cor., I. Fleşeri jun. înv. 80 bani, I. Muntean 40 bani, I. Bura înv. Romoşel 20 bani, V. Ştefănescu 20 bani, P. Marcu 20 bani, — cărora în numele corului li se esprimă şi pe această cale sinceră mulţămită.

Asemenea mulţămesc dlui preot gr. or. Adam Basarab din loc, pentru interesul ce manifestă faţă de această instituţiune.

Romos, la 1 Februarie n. 1912.

Sabin Safta
dirigent.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redactiunea nu primeste răspunderea

Edict de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Preav. Consistor arhid. dto 25 Iunie 1911 Nr. 7479 Epitr. comuna bis. **Răstoşnea** (Rstosnya) tractul Reghin dă în întreprindere zidirea unei biserici nouă pe calea licitaţiunei publice minuende, care se va ţinea Dumінecă în 19 Febr. (3 Mart.) 1912 la 4 ore p. m. în casa comunală din Răstoşnea cu preţul dn strigare 25.000 cor., având licitanţii a depune vadiu 10% după preţul de strigare în bani gata sau hârtii de valoare.

Planul şi preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial din Polăţi (Palotailva).

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere edificarea, aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere, fără privire la suma oferită.

Răstoşnea, în 18/31 Ianuarie 1912.

Petru Cadar, paroh.
Pavel George, epitrop.

Vidi: **Grigoriu Nicoară** adm. ppbt.

(26) 1—1

Nr. 16/1912 (28) 1—1

Anunţ de licitaţiune.

In 12/25 Februarie a. c. la orele 2 după ameazi se va da prin licitaţiune minuendă în întreprindere restaurarea bisericei gr. or. rom. din **Şpring** tractul Mercurei, comitatul Albei-inf.

Preţul de strigare e 13,000 cor.

După această sumă are a-să depune vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Licitaţiunea se va ţinea în edificiul şcoalei.

Comuna bisericească dă cărămida, nășipul şi cărăuşiile dela gara Koncza. Planul şi preliminarul aprobate de P. V. Consistor arh. sub Nr. 14484/1910 precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial, de unde cei interesaţi pot lua şi alte informaţiuni cu privire la unele abateri dela plan şi preliminar.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere restaurarea bisericei aceluia dintre minus oferenţi în care va avea mai multă încredere. Licitanţii n'au drept de-a pretinde diurne şi spese de călătorie.

Şpring, 25 Ianuarie 1912 v.

Pentru comitetul parohial:
Ioan Crăciun
paroh prez.

Am văzut: **Avram S. Pecurariu**
132/1912 protopop.

Nr. 528/1912. IV. (27) 1—2

Concurs.

La magistratul oraşului liber reg. Szászsebes sunt a se ocupa următoarele posturi:

1. **Postul de inginer orăşenesc** împreunat cu un salariu anual de 3200 cor. dreptul la 5 quinquenale de 10%, desdaunare de relut de cuartir din dotaţiunea de stat, dreptul la pensiune şi un adaus de funcţiune anual de 1600 cor. în care sunt computate şi lucrările efeptuinde în partea I de hotar. Inginerului orăşenesc i se dă voie a exercita şi praxa privată afară de oarele de oficiu. Concurenţii la acest post trebue să aibă cualificaţiunea prescrisă în partea primă din §. 10 al art. de lege I. ex 1883. Postul de inginer se va ocupa deocamdată numai pentru restul acestui period adecă până la finea anului 1913.

2. **Postul unui administrator** la spitalul, carele se va deschide în Iuliu a. c. împreunat cu un salar anual de 1400 cor. locuinţă şi cost liber, precum şi dreptul la înscrierea la fondul de penziune orăşenesc. Acest post se va întregi deocamdată în mod provizoric pe un an.

Reflectanţii la aceste posturi sunt obligaţi aşi înainta rugările în scris împreună cu documentele despre ocupaţiunea lor de până aci şi despre cualificaţiunea, care o poşed, precum şi despre cunoştinţa de limbi, până cel mult în 25 Februarie 1912 la magistratul oraşului Szászsebes.

Szászsebes, la 7 Februarie 1912.

Magistratul orăşenesc.

Nr. 15/1912. (17) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia **Ampoiţa** (cl. III) se escrie concurs, cu termin de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul indicat, îndatoraţi fiind concurenţii a se prezenta în o Duminecă sau sărbătoare la biserică, pentru a cânta şi predica resp. celebra.

Alba-Iulia, 10 Ianuarie 1912.

Of. protopresbiteral rom. gr. ort. al tractului Alba-Iulia, în conţelegere cu comitetul parohiei.

Ion Teculescu
protopresb.

O casă

Wollgasse Nr. 10/a; — încă pe 12 ani scutită de dare, zidită în stil de villă pe un loc de 400 stângini pătraţi constătătoare din 4 chilii mari, bucătărie, cămară, pivniţă, spălătorie, verandă, şi mai multe şoproane, — din cauza repentinei călătorii, e din mână liberă — cu preţ foarte favorabil de vânzare.

Deslușiri la faţa locului.

(29) 1—6

Bănci de școală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerinţelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de şcoală a lui

(19) 2—24

Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada Guşteriţii 53.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Seliște, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice**, şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 23—

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă diverse falsificate a marcei tuburilor noastre foarte plăcute şi de toţi cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atenţiune la numele **Abadie**, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. **Vă sfătuim deci să fiţi precauţi la cumpărarea vreunei imitaţiuni fără valoare**, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 21—52

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.

[448] 53— Director-şef
Dr. Cosmutza.

SALVATOR
Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!
(275) 28—52
Se află pretutindenea.

SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITY

Nr. 64/1912. (20) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa II-a **Pricaz**, tractul Orăştiei, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român pe baza ordinului consistorial de dto 20 Decemvrie Nr. 14639 Bis. 1911.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea ajutorului de stat, — interpretate prin conclusul comitetului parohial din 7 Decemvrie 1911.

Concurenţii au a înainta cererile subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul sus indicat, provăzute în conformitate cu regulamentul.

Orăştie, 21 Ianuarie 1912.

Vasile Domșa
protopresb.

Nr. 997/1911 (24) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala gr.-or. din **Cucerdea-română** în protopresbiteratul „Târnava“, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salarul anual dela popor 300, cor. ajutor dela stat 700, cor cu totul 1000 cor.

Cuartir liber în edificiul şcoalei şi 1/4 jugăr grădină.

Concurenţii să-şi înainteze petiţiunile oficiului protopresbiteral subsemnat (u. p. Küküllövár) având a se prsenta în terminul indicat în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a se cunoaşte cu poporul.

Cetateadebaltă, 30 Decemvrie 1911.

Oficiul protopopesc gr.-or. al tractului Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

NOUI piese muzicale de Tiberiu Brediceanu

LA ŞEZĂTOARE

Icoană din popor (un act cu un preludiu)
Text de C. Sandu-Aldea şi I. Borcia.

CUPRINSUL:

Preludiu şi cor.
Nr. 1. Doina lui Sorin
„ 2. Mândruţă cu ochii verzi
„ 3. Cântec din bătrâni
„ 4. A lui Moş Marin
„ 5. Melodrama
„ 6. Cântecul Ilenei
Nr. 7. De masă
„ 8. Scenă
„ 9. Cântec haiducesc
„ 9. *a*) Solo de fluier
„ 10. Brâu
„ 11. Duet
„ 12. Invârtita şi cor.

Partitura pentru canto şi piano cor. 8·— / fr. 10·—

Doine şi cântece româneşti.

(Canto şi piano).

Caietul III.
Păsărică mută-ţi cuibul.
Leagănă-te frunzuliţă.
Turturea din valea sacă.
Ardemite-ai codru des.
Ce vii, bade, târzior.
Tu te duci, bade, sărace.
Foaie verde, foaie lată
Pe unde umblă doru'.

Caietul IV.
Pe sub flori mă legănai.
Foaie verde, pup de crin
Sus în vârful dealului.
Mândro, de dragostea noastră.
Când treci, bade, pela noi.
Frunză verde, frunzuliţă.
Auzi, mândro, cucu-ţi cântă.
S'a dus cucul de p'aici.

Jocuri româneşti.

(Piano solo).

Caietul IV.

Hora.
Invârtita III.
Brâu V.
Pe picior IV.
Din Maramurăş.
Ardeleana V.
Danţu.
Ardeleana (ca 'n Bănat) VI.

Preţul unui caiet cor. 4·— / fr. 5·—

Quadrille pe motive româneşti . . cor. 2·— / fr. 2 50
Hora (cis moll) . . . . cor. 1·50 / fr. 2·—

De vânzare la:

Librăria arhidiecezană, Sibiiu (Nagyszeben)

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangelişti în faţă şi la mijloc restignirea, tot aceiaş şi în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaş legătură cu patru evangelişti, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi şi la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaş legătură, în faţă cu patru evangelişti şi la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi şi la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părţi imprimaţi evangeliştii şi la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roşie, cu cadru aurit şi la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

„ZLAGNEANA“,

institut de credit și economii, societate pe acții în Zlatna.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Zlăgneana“, societate pe acții în Zlatna, se convoacă prin aceasta la

a XIV-a adunare generală ordinară,

pe **Joi în 14 Martie st. n. 1912**, la orele 10 a. m. eventual **Joi în 21 Martie st. n. 1912**, în localitatea institutului cu următorul

Program:

1. Raportul direcțiunei, bilanțul anual și raportul comitetului de supraveghiare.
2. Impărțirea venitului curat și darea absolutorului.
3. Fixarea marcelor de prezență pe anul 1912.
4. Amovarea membrului direcțiunei Iosif Magda.
5. Alegerea alor 3 membrii în direcțiune.

Acei Domni acționari, cari voesc a participa cu vot la adunarea generală, sunt poftiți a și depune, cel puțin cu 24 ore înainte de adunare, acțiile scrise pe numele lor respective pe numele acelora, pe cari îi reprezintă, precum și documentele de plenipotență, la cassa societății în Zlatna. Acțiile se pot depune și la: „Albina“ în Sibiiu, la „Victoria“ în Arad, la „Auraria“ în Abrud, la „Detunata“ în Bucium, la „Buciumana“ în Bucium-Poeni și „Agricola“ în Hunedoara.

Zlatna, la 9 Februarie st. n. 1912.

Direcțiunea.

(30) 1—1

Bilanț la 31 Decemvrie 1912.

Activa.

	K f	K f
Numărar	15,758·89	
Bon la cassa de păstrare postală și la alte bănci	11,905 36	27,664·25
Cambii cu portfel		489,142·—
Imprumuturi hipotecari		79,007·—
Obligațiuni cu cavenți		330·—
Imprumuturi pe lombard		3,135 65
Cont-curent		3,326·97
Efecte publice	7,450·—	
Acții de bănci	11,975·—	19,425·—
Casele societății		46,000·—
Magazin de cereale		2,256·03
Debitori la bucate și diverse conturi debitoare		8,693·66
Mobiliar		2,100·—
Interese transit. de reescont și restante		3,747 85
		684,828·41

Pasiva.

	K f
Capital social	100,000·—
Fond de rezervă	40,257·37
Depuneri spre fructificare	382,873 27
Reescompt	119,105·—
Imprumuturi hipotecare cedate	6,800·—
Cont-curent și diversi creditori	13,011 61
Dividendă nereclamată	488·—
Interese transitoare anticipate	8,187·20
Profit curat	14,105·96
	684,828·41

Profit și Perdere.

Spese.

	K f	K f
Interese de depuneri	16,472·03	
Interese de reescompt	8,855 80	
Interese fondului de rezervă	1,545·96	
Interese la imprumut hip. cedate	382·95	27,256·74
Salare	4,999·92	
Relut de quartir	400·—	
Marce de prezență	1,773·—	
Chirie	800·—	
Spese de birou	1,832·89	
Porto	370·45	10,176·26
Dare erarială și comunală	5,324 67	
Dare de interese	1,647 20	
Competință de timbru	55·77	7,027·64
Amortizări		576·44
Profit curat		14,105·96
		59,143·04

Venite

	K f	K f
Interese de escompt	42,914·83	
Interese hipotecari	6,472·75	
Interese Cont-curent	535·54	
Interese lombard	233 43	
Interese efecte	651·24	
Interese diverse	62·03	50,869·82
Chiria caselor proprii		1,617·87
Proviziuni și alte venite		6,655·35
		59,143·04

Zlatna, 31 Decemvrie 1911.

N Olariu m. p.,
director executiv.

C. C. Comanescu m. p.,
comptabil.

Direcțiunea:

N. Cristea m. p. **N. Todea** m. p. **P. Popoviciu** m. p. **Al. Baieșan** m. p.
S. Corpade a Anii m. p. **P. Presecan** m. p. **D. Moguț** m. p. **V. Damian** m. p.

Subsemnatul comitet am exminat conturile prezente și le-am aflat în ordine.

Zlatna, 9 Februarie st. n. 1912.

Ioan Fodorean m. p. **Ioan Lucacel** m. p. **Ioan Ursa** m. p.
Dr. Candin David m. p. **Dionisie Costea** m. p. **Partenie Duca** m. p.
Ioan Vătășan m. p., revizor expert al „Solidarității“.

„DACIA“,

institut de credit și economii, societate pe acții în Orăștie.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Dacia“ prin aceasta se convoacă la

a X-a adunare generală ordinară,

care să va ținea la **28 Februarie st. n. 1912**, la 10. ore a. m., în localul institutului.

Program:

1. Numirea unui notar și 2 scrutători;
2. Raportul anual al direcțiunii, bilanțul anului 1911 și raportul comitetului de supraveghiere;
3. Decidere asupra rapoartelor, bilanțului și distribuirii profitului curat;
4. Eventuale propuneri întrate, conform statutelor;
5. Alegerea alor 2 acționari, pentru verificarea procesului verbal.

Acționarii cari doresc a lua parte la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați, au să depună acțiile și plenipotențele la cassa institutului, în înțelesul §-lui 20 din statute, cel puțin până în preziua adunării generale.

Orăștie, la 7 Februarie 1912.

Direcțiunea.

(25) 1—1

Contul bilanț cu 31 Decemvrie 1911.

Mérleg számla 1911. Dec. hó 31-ével.

Activa — Vagyon.

	K f	K f
Cassa în numerar — Pénztári álladék		18,012·66
Efecte publice — Ertékpapirok		40,267·33
Cambii de bancă — Bankszerő váltó tárca	450,610·—	
Cambii cu acop. hip. — Jelzálogilag bizt. váltó tárca	44,247·—	494,857·—
Izvorul mineral — Asvány forrás		35.367·78
Realități — Ingatlanok		13,216·58
Mobiliar — Butorzat	1,538·10	
după amortizare — leirás után	153·80	1,384·30
Timbre, proteste și vadiu anticipat — Előlegezett bélyeg-, óvásés, bánat pénz		4,287·14
Debitori — Adósok		46,438·65
Conturi curente — Folyó számla követelések		12,532·29
		666,363·73

Pasiva — Teher.

	K f
Capital social — Részvénytőke	100,000·—
Fond de rezervă — Tartalék alap	47,000·—
Fond cultural — Jótékony alap	1,616·29
Interese transitoare — Atmenő kamatok	4,729·68
Cambii reescont. — Viszleszámitolt váltók	196,344 —
Depuneri spre fructificare — Betétek	251,737·30
Dividende neridicate — Fel nem vett osztalék	140·—
Pro diverse — Különféle	1,439 82
Conturi curente — Folyó számla tartozások	46,862·—
Profit curat — Tiszta nyereség	16,494·64
	666,363·73

Contul profit și perdere.

Nyereség és veszteség számla.

Eșite — Kiadás.

	K f	K f
Interese: — Kamatok:		
pentru depun. — betétek után	14,398·13	
pentru cambii reesc. — visszleszámitolt váltok után	11,268·59	
pentru conturi curente — folyó számlák után	2,862·34	28,529·06
Spese: — Költségek:		
salarii — tiszti fizetések	5,870·—	
chirie — házbér	800·—	
porto — posta bér	469·74	
diverse spese — különféle kiadás	2,084·83	9,224·57
Contribuție: — Adó:		
directă — egyenes adó	2,741·01	
de 10% după int. dep. — 10% tőke kamat adó	1,439·82	4,180·83
Amortizare: — Leirás:		
din mobiliar — butorzatból		153·80
Profit curat — Tiszta nyereség		16,494 64
		58,582 90

Venite — Bevétel.

	K f	K f
Profit transportat — Nyereség áthozat		734·59
Interese — Kamat	57,117·97	
Diverse — Különféle	730·34	57,848·31
		58,582·90

Orăstie, la 31 Decemvrie 1911. — Szászváros, 1911 deczember hó 31-én.

Dr. Muntean m. p.,
director executiv. — vezér igazgató.

Buzdugan m. p.,
secretar. — titkár.

N. Opincar m. p., preș.-elnök. **I. Bogdan** m. p. **Ioan Olariu** m. p. **V. Sintion** m. p.

Revăzut și aflat în consonanță cu registrele principale și auxiliare. — Megvizsgáltatott a fő és segéd könyvekkel egybe hangzónak találtatott.

Orăștie, la 7 Februarie 1912. — Szászváros, 1912 februar hó 7-én.

Ioan Botean m p., preș.-elnök. **Constantin Dăncilă** m. p. **Ioan Lăzăroiu** m. p.

REVERENZI!

Premiat:

Expoziția internațională de modă, Paris 1911: Grand Prix și m. de aur.

La „Croitoria Universală“ I. PETRAȘCU

Sibiiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune și fine stofe se primesc și execută

Reverenzi pentru on. preoți

în cele mai bune condițiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid și grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Prețuri moderate. (472) 6—

Spriginiți industria română.

Premiat:

Expoziția universală din Roma 1911: Grand premiu și med. de aur.

„VENEŢIANA“,

institut de credit şi econ., soc. pe acţii în Veneţia inferioară. | takarék és hitelintézet, részvény társaság Alsó-Venicze.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii „Veneţiana“ societate pe acţii, să invită conform §. 17 din statute la

a X-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Veneţia inferioară în **3 Martie st. n. 1912** la 2 ore p. m.

Obiectele:

1. Alegerea unui notar şi a 2 membrii verificători.
2. Raportul direcţiunei şi comitetului de supraveghere despre bilanţul anului 1911 şi darea absolutorului.
3. Cetirea bilanţului cu finea anului 1911 şi împărţirea profitului curat.

Veneţia infer., în 9 Februarie 1912.

(31) 1–1 **Direcţiunea.**

Meghivó.

Az alsóveniczei „Veneţiana“ takarékpénztár részvénytársaság, részvényes úrai a szabály rendelet 17 §-a értelmében meghivatnak:

a X-ik rendes közgyülésére

mely Alsóveniczén **1912 évi márczius hó 3-án** d. u. 2 órakor fog megtartatni a következő:

Tárgyozattal:

1. Egy jegyző és 2 bizottsági tag megválasztása.
2. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése az intézet 1911 évi működéséről és a felmentés megadása.
3. Az 1911 év végével lezárt mérleg számla felolvasása és a tiszta nyereség felosztása.

Alsóvenicze 1912 évi február hó 9-én.

Az igazgatóság.

Bilanţ la 31 Decemvrie 1911.

Activa—Vagyon. Mérleg számla 1911 dec. hó 31-én. **Pasiva—Teher.**

Activa—Vagyon	K f	Pasiva—Teher	K f
Cassa în numărar — Pénztár készlet	528·99	Capital de acţiuni — Részvénytőke	20,000·—
Cambii escomptate — Leszámitolt váltók	213,129·—	Fondul de rezervă — Tartalékalap	24,100·—
Cambii cu acoperire hipotecară — Jelzál. bizt. váltókölcsönök	62,765·—	Fondul cultural — Közmivelődési alap	1,241 72
Credite personale — Kötvénykölcsönök	19,753·—	Depuneri spre fruct. — Takarék betétek	226,639·57
Debitori — Adósok	18·—	Reescompt — Visszleszámitolás	10,375·—
		Realităţi — Ingatlanok	293·—
		Creditori — Hitelezők	4,409 04
		Interese trans. ant. — Előlegezett kam.	2,886·50
		Profit curat — Tiszta nyereség	6,249·17
	296,193·99		296,193·99

Contul Profit şi Perderi.

Debit—Tartozik. Nyereség és veszteség számla. **Credit—Követel.**

Debit—Tartozik	K f	K f	Credit—Követel	K f
Interese după depuneri spre fruct. — Takarék betéti kamatok		10,974·40	Interese: — Kamatok:	
Spese: — Költségek:			de escompt — váltókamatok	16,644·54
Chirie — Házbér	200·—		de credite cambiale cu ac. hip. — Jelzál. bizt. váltókamatok	4,608·47
Salare — Fizetések	2,800·—		de credite personale — kötvénykamatok	750 36
Porto — Postadij	45·51		Proviziuni — Jutalékok	2,237·79
Spese de birou — Irodai költs.	344·69	3,390 20		
Contribuţiune: — Adó:				
Dare directă şi aruncuri — Egyenes és pótadó	2,528·09			
10% dare după int. de dep. — 10% tőkekamatadó	1,099·30	3,627·39		
Profit curat — Tiszta nyereség		6,249·17		
		24,241·16		24,241·16

Veneţia inferioară, în 31 Decemvrie 1911. — Alsóveniczén, 1911. decz. hó 31-én.

Direcţiunea: — Az igazgatóság:

Gheorghe Comaniciu m. p., dir. exec. — vezér igazg. **Nicolae Cornea** m. p., cassar. — pénztárnok. **Ioan Popiţa** m. p.

Mateiu Mateiu m. p. **Georgiu Popp** m. p. **George Halmágyi** m. p. **Rosalim Mija** m. p.

Conturile prezente confrontându-se cu registrele principale şi auxiliare s'au aflat exacte. — Alulirott felügyelő bizottság a jelen számlákat megvizsgáltuk, valamint a fő és mellékkönyvekkel összehasonlitván, azokat mindenben helyesnek találtuk.

Comitetul de supraveghere: — A felügyelő bizottság:

Zosim Oana m. p. **Valeriu Sassebesi** m. p. **Gheorghe Ciocan** m. p.

Nicolae Stoica m. p. **Ioan Baresie** m. p. Rev.: **George Fuciu** m. p.

„Cassa de păstrare în Mercurea“

societate pe acţii.

Primeşte la filiala sa din **Alba-Iulia** depuneri spre fructificare până la **5000 cor.** cu **5**%, dela aceasta sumă în sus cu **5½**%. Depunerile se capitalizează de două ori la an. Darea de camete o plăteşte institutul.

Acoardă împrumuturi pe întabulare cu **7**%, pe chizeşi cu **8**%.

Mijloceşte asigurări de vieaţă şi foc la banca generală de asigurare română din Sibiiu.

Localul filialei e în strada Vinţului Nr. 1 (Alvinczi utcza 1 szám) în casa domnului Publiu Rozor, vămaş, lângă firma Misselbacher.

(5) 3–5 **Direcţiunea.**

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

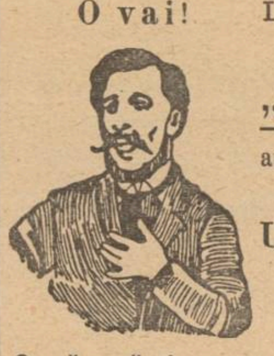

O vai!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană şi 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general şi de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“.
Budapesta, VI. Váczi-körut 17

Trăiască!

O să mă înnece această tusă rea!

Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeş la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(372) 20—26

VASILE BAN

Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16

în casa sa proprie

„La cizma roşie“

cel mai mare

Depozit de încălţăminte

pentru bărbaţi, femei şi copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt şi cu preţuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt şi se schimbă cu altele. (221) 18—

Trimitem ghete de probă şi la locuinţă în orice timp.

Schimbare de local.

Am onoare a aduce la cunoştinţa On. public că strămutându-mă din localul avut până acum în strada Poplăcii (Quergasse) Nr. 1, mi-am deschis o nouă

Franzelărie în strada Sării Nr. 23.

Filială: Strada Guşteriţii Nr. 81

unde continuu a pregăti ca şi până acum toate articolele ce se ţin de meseria aceasta.

In special atrag atenţiunea On. public, asupra făinurilor mele de calitatea cea mai bună, cari le procur dela moara de artă din Sibiiu şi dela cele cu vapor din Bănat.

Rugându-mă pentru binevoitorul sprijin semnez

Sibiiu, 25 Decemvrie nou 1911.

Cu profundă stimă: **Petru Moga,**
măiestru franzelar.

(468) 7—

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

„Mugurul“,

însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică

„Mugurul“,

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 20—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marţi 7/20 Februarie 1912. Nr. 14.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 674 Şcol.

Notificare oficială.

La recercarea domnului ministru de culte şi instrucţiune publică atragem atenţiunea organelor noastre şcolare asupra sanatorului de tuberculoşi, care să va înfiinţa în anul acesta la Seghedin, sub patronagiul A. S. I. arhiducesei Augusta.

In sanatorul „Iózsef Királyi herczeg“ din Budapesta, asupra căruia am atras atenţia prin circulara noastră Nr. 1969/1911 Şcol. şi-au redobândit sănătatea mai mulţi profesori, învăţători, precum şi soţii de ale acestora, iar sanatorul cel nou va avea şi el aceeaşi menire.

Intru cât s'ar putea colecta prin şcoalele noastre, din mici donaţiuni de câte 1—2 fileri, ori care sume de bani, acelea să se trimită cu mandat postal pe adresa „Iózsef Kir. herczeg Szanatorium egyesületének“ Budapesta.

Sibiiu, 26 Ianuarie 1912.

Consistoriul arhidiecesan.

Casul dela Oradea-mare.

Sibiiu, 19 Februarie n.

Presa română, dela noi şi din regat, e alarmată şi indignată de cele ce s'au întâmplat în seminariul romano-catolic din Oradea-mare, din care au fost eliminaţi toţi elevii de naţionalitate română şi de confesiunea greco-catolică, din simplul motiv, că şi-au iubit limba şi nu au voit să renunţe dela întrebuinţarea ei, în comunicaţia pe care o aveau ei între ei.

Casul, ca să nu-i zicem şi noi, ca alte ziare, nu române, ci maghiare şi germane, *scandalul*, a revoltat mult inimile româneşti, şi întreaga opinie publică românească se află pe partea elevilor eliminaţi, cari au avut o admirabilă purtare întru manifestarea constienţei lor naţionale, care nu a putut fi sufocată ori sugrumată nici în mijlocul favorurilor în cari se aflau ei în seminariul romano-catolic din Oradea-mare.

Pentru a fi înţelese mai bine lucrurile şi din partea cetitorilor noştri, trebue să premitem, că dieceza greco-catolică română a Orăzii mari şi a Lugojului nu au seminarii proprii, în cari să-şi crească sucrescenţa necesară de preoţime, ci pe cei ce vreau să se dedice carierei preoţeşti, aceste dieceze îi trimit se studieze în seminarii romano-catolic, ori greco-catolice, dar streine de neamul nostru, deci la Timişoara, Oradea-mare, Munkács, Eperjes, etc.

Astfel au ajuns cei 16 teologi, astăzi eroi ai cauzei române, în seminariul romano-catolic din Oradea-mare, ca aparţinători ai diecezei gr.-cat. române de acolo, şi destinaţi se ajungă preoţi ai acestei dieceze.

Ce se atinge acum de casul, ori scandalul eliminării lor, lucrurile s'au întâmplat, după foile maghiare şi mai ales după foaia din Oradea-mare „*Nagyváradi Napló*“, astfel:

Săptămânile trecute s'a înbolnăvit un teolog român, *Ioan Cosma*, care a fost dus în infirmăria seminariului, unde l'a cercetat un coleg al seu, *George Bonea*. Amândoi au început să vorbească *româneşte*. Deodată însă îi opreşte un teolog ungur, care era de faţă şi făcea inspecţia, spunându-le: „Vorbiţi într'o limbă pe care o înţeleg şi eu, pentrucă e dreptul şi datorinţa mea, *să ştiu şi eu* ce vorbiţi“.

Teologul *Bonea* i'a răspuns: „Noi vorbim în limba noastră maternă, pentrucă *avem dreptul să o vorbim*.“

In ziua următoare teologul *Bonea* a fost denunţat prefectului seminarial. La ascultare *Bonea* a povestit incidentul aşa cum s'a întâmplat, adaogând, că *teologii români au dreptul să converseze, ei între ei, în limba lor maternă, ba chemarea lor de viitori preoţi români îi sileşte chiar să-şi cultive limba*. Prefectul a făcut atunci amintire de vechea dispoziţie, prin care să impune seminariştilor să se folosească în mod obligator numai de limba maghiară în seminar, dar *Bonea* a declarat de nou, că el *nu se lapădă de limba maternă, de limba română*.

Casul s'a adus la cunoştinţa rectorului seminarial, a episcopului titular Lányi, care a convocat imediat conferenţa profesorală, în faţa căreia au fost citaţi toţi teologii români. S'a luat interogatoriul lui *Bonea*, care a declarat şi aci, că *„limba română e limba maternă a teologilor gr.-cat. români, şi că chemarea lor ca preoţi ei o vor împlini în comune româneşti potrivit liturgiei româneşti, prin urmare e necesară cultivarea limbei româneşti din partea lor.* De altcum, — spunea Bonea în faţa conferenţei profesorale, — cred că avem şi *dreptul* să conversăm în limba românească“.

Episcopul (titular) Lányi, rectorul seminariului, a dojenit pe elevii români, spunându-le, că în seminar este permisă *numai* vorba ungurească, şi punându-le în vedere, că cei ce se vor împotrivi în viitor acestei dispoziţiuni vor fi pedepsiţi. Cuvintele acestea ale rectorului au făcut impresie penibilă asupra teologilor români, din şirul cărora s'a desprins *Bonea*, care cu glas înalt şi emoţionat a răspuns episcopului Lányi următoarele: „*Dacă ne luaţi limba, luaţine şi revereanda! Eu nu mai stau nici un moment în acest seminar!*“ După rostirea acestor cuvinte, *Bonea* a părăsit sala.

Scena aceasta, cu adevărat dramatică, a făcut impresie adâncă asupra tuturor celor de faţă. Iar după o pausă oarecare, episcopul Lányi a întrebat pe elevii români, dacă aproabă atitudinea lui Bonea şi dacă se solidarisează cu el, iar răspunsul, neasteptat de profesori, a fost — *da!* Toţi elevii români au declarat, *că nu renunţă la dreptul de a vorbi, ei între ei, româneşte!*

Sfârşitul a fost apoi eschiderea din seminar a teologului Bonea, apoi a altor cinci colegi, iar în urmă şi a celoralalţi zece, astfel, că nici un teolog român nu a mai remas în seminariul romano-catolic din Oradea mare.

Episcopul *Radu* se afla în Budepesta, şi episcopul romano-catolic, contele *Széchenyi*, asemenea. Au fost încunoştiinţaţi însă pe cale telegrafică despre cele întâmplate, şi amândoi au plecat imediat acasă, la Oradea-mare. Aci s'au început între ei pertractările pentru aplanarea incidentului pe cale pacinică, dar fără resultat, pentrucă teologii români au trebuit se părăsească noaptea seminariul romano-catolic, din care au fost alungaţi. Au fost adăpostiţi peste noapte în reşedinţa episcopului *Radu*, care i-a asigurat, că se va îngriji de ei, şi în ziua următoare le-a dat bani de drum, ca să poată călători toţi acasă, la părinţii lor.

Mai avem de spus, că teologii români ar fi fost ertaţi pentru marea lor „*crimă*“ de a se fi arătat neclintiţi apărători ai limbei lor materne, dacă cereau iertare; dar ei nu au voit să ceară iertare, decât numai în casul, dacă li se dădeau garanţii, că în viitor nu vor mai fi împedecaţi în folosirea liberă a limbei lor materne, o dorinţă, care însă li s'a refusat.

Aceasta e starea lucrului, espusă, nu de ziarele româneşti, ci de ziarele ungureşti. Ea e foarte compromiţătoare pentru o instituţiune culturală maghiară, chemată să propage iubirea creştinească, egalitatea, frăţietatea, spiritul toleranţei şi al iertării. Pe Români n'are să-i supere; iar foloase nu vor scoate din ea nici cei ce cred, că sevârşesc acte de mare însemnătate patriotică, atunci, când ne persecută limba. Pentru noi este chiar foarte îmbucurător faptul, că nişte tineri, crescuţi aproape toţi la şcoli ungureşti, — pentrucă afară de trei, cari au absolvat liceul

---

FOIŞOARĂ.

Românii din America

de preotul I. Podea.

(Urmare).

Bortul.

Viaţa muncitorilor nostri, afară de lucru, pe lângă chefurile din cârciume, ospeţele de la botezuri şi cununii, cari de o vreme se fac cu mult tămbălău, şi participarea la producţiunile teatrale şi alte petreceri, aranjate de obiceiu în favorul bisericilor şi societăţilor de ajutor, se mărgineşte la viaţa de bort.

„Bort“ (Boarding-house) se chiamă o casă, în care locuesc mai mulţi muncitori la olaltă, îngrijiţi după putinţă de o femee „bortăriţă“, sau „bărbat-borter“, cari ştiu rânduiala în ale mâncărei şi curăţeniei. Că ce sunt borturile şi cum decurge viaţa de bort, am văzut şi eu; şi cu toate că ori de câte ori am fost chemat, se făcea cea mai posibilă curăţenie, totuşi nu odată m'am scandalizat de murdăria şi duhoarea în care îşi petrec noaptea ceice ziulica întreagă ridică la poveri, sau înghit fumul şi praful fabricilor.

A descrie din fir în păr viaţa dintr'un bort ar fi să spui lucruri, cari formează un scandal ne mai pomenit; dar ca totuşi să nu rămână cu totul necunoscută, să ascultăm ce ne povesteşte un competent şi moderat medic.

„Românul vine ca strein în ţară streină, se trage spre locuri unde sunt Români de mai înainte Işi găseşte un bort, adecă o gazdă. Intr'o casă părăsită de Americani, de obiceiu de scândură, bună pentru o familie de 5—6 membri, se cuibăresc câte 20—30 de Români. In curând casa ia o astfel de înfăţişare, că de o poştă poţi zice că-i cort românesc, polăcesc sau slovăcesc. Ferestrile nu se mai curăţă cu anii, păreţii nevăpsiţi, uşa din faţa care înainte forma intrarea cea mare, de cele mai multe ori e închisă, zăvorâtă, ori bătută cu cuie.

Perdele la geam nu sunt, ori sunt murdare de tot..... Inăuntru numai cine a intrat în astfel de „Boarding-house“, îşi poate închipui ce stare de lucruri este: patru-cinci paturi într'o odae, cu o rufărie care în tinereţele ei a fost albă, şi într'un pat dorm noapte de noapte şi zi de zi mai mulţi inşi la olaltă. Dorm până la zece înşi poate mai mulţi într'o odaie cu ferestrile lipite şi încuiate.

O lampă mică, fumegând îşi pălpăie sărăcia de lumină, de nu-ţi vezi bine vecinul... Şi într'o astfel de încăpere stau câte zece inşi înghesuiţi, oameni asudaţi de muncă, înegriţi de fumul de fabrică..... Şi asta se cheamă *viaţă*!.... Felul de a trăi al lor, e cu mult mai pe jos decât acasă, ba nici nu se poate pune una lângă alta. Ţăranul îşi are căscioara lui mică, dar curată masă curată şi celelalte. Din acest punct de vedere viaţa lui cea nouă de aici însemnează o dare înapoi.....

Dacă omul trăeşte câteva luni într'o astfel de necurăţenie, nu-i nimica; dar dacă trăeşte un şir de ani, cum adeseori se întâmplă, apoi se chinueşte de nu mai ştie deosebi binele de rău. E adevărat, că multe din aceste scăderi sunt isvorâte din nevoile zilei; traiul împreună al atâtor oameni le înleşneşte cele trebuincioase zilei..... Dar răul tot rămâne... Şi apoi trăind atâţia inşi împreună în odăi neaerizate, neîngrijite, boalele trec uşor dela unul la altul. Tuberculosa pentru aceea bântue printre Românii de aci: unul se îmbolnăveşte şi doarme luni de zile lângă semenii săi într'un pat şi într'o odaie... Sifilisul tot aşa ... Plătesc nevinovaţii vina celorlalţi..... Acum un an în diferite oraşe americane, dotforii oraşelor au făcut un fel de inspecţii pe la borturile româneşti şi de alte neamuri; şi gazetele americare au făcut, dupa obiceiul lor urât, senzaţie cu descrierile stărilor de lucruri de prin borturi. Numai după câţiva ani se va vedea, ce folos a adus viaţa din America; munca sdrobitoare, şi pe de-asupra o viaţă din cele mai neigienice, sunt sigur, vor desvlăgui flăcăii noştri... Românii răsăriţi din coapsa munţilor Carpaţi, cari au ţinut mii de ani pept duşmanului, îşi vor seca — în goana după bani, puterile, — dacă nu se vor îngriji mai marii neamului. Schilozi, prăpădiţi, desvlăguiţi, fără putinţă de a mai munci se întorc acasă cu câte o năframă cu bănuţi mărunţi.. Vai, şi-au vândut pe un blid de linte ce-au avut mai scump: *sănătatea*“.*)

Dacă nu aş fi avut şi eu nenorocirea să cunosc borturile şi viaţa lor, şi dacă aş fi cetit undeva o astfel de descriere, în altă limbă, nu aş fi crezut, ci aş fi atribuit-o unui răuvoitor, care cearcă şi în felul acesta să ne ponegrească. Aşa însă n'am ce zice decât: fericit cel ce nu cunoaşte viaţa de bort, căci decât bortul, mai bun este bordeiul de grădele din cutare capăt de sat, de sub munte, peste pragul căreia ţăranul din Beiuş, ceialalţi teologi eliminaţi au absolvat toţi licee maghiare, — sunt în stare să manifeste o atitudine atât de corectă românească, renunţând mai bucuros la toate favorurile avute, decât să se lapede de limba lor maternă, de scumpa şi frumoasa limbă românească. Iar soviniştii maghiari, cari se recrutează, cum se vede, şi din oameni înreverendaţi, pot acum să se convingă de nou, că sentimentul naţional îl are Românul înăscut în sine, nu'l primeşte abia în şcoală, şi nu-i trebue decât ocasiunea potrivită, pentru a şi-l manifesta cu toată tăria.

---

*) „Românul“ Nr. 29 din 1909.

E acum de datorinţa celor mai mari a se îngriji, ca acesti tineri bravi să-şi poată continua undeva studiile. Din partea opiniei publice române ei au toate simpatiile şi toată recunoştinţa pentru corecta lor purtare. Inveţe deci, termine, şi apoi devină aceea ce de pe acum au arătat că pot să fie: apostoli ai neamului şi apărători energici ai limbei româneşti!...

Moartea contelui Aehrenthal.

Ministrul de esterne al monarhiei noastre, contele *Aehrenthal*, a cărui boală se agravase în zilele din urmă, a decedat Sâmbătă sara, la orele 9 şi trei sferturi, după o agonie de două ore. Inmormântarea i se va face cu o pompă estraordinară, dată fiind împrejurarea, că decedatul s'a bucurat în postul avut de desăvârşita încredere a Maiestăţii Sale, Impăratului şi Regelui Francisc Iosif I, care şi-a arătat şi de astădată nobleţa inimei prin faptul, că deşi se ştia, că boala intimului seu sfetnic e de aşa natură, că face imposibilă reînsănătoşarea, şi catastrofa are se urmeze cât mai curând, nu a numit pe nime urmaş al seu, până în ultimul moment, Sâmbătă după ameaz, când Maiestatea Sa a chemat la postul de ministru de esterne la monarhiei pe contele *Berchtold*, fost ambasador austro-ungar la Petersburg. Se crede, că şi sub el se va continua politica de bună prietenie cu toate statele europene, în felul cum o făcuse şi decedatul conte Aehrenthal, şi cum e dorinţa, nu numai a Monarhului, ci şi a popoarelor sale credincioase!

Decedatul a fost încă la conştienţă deplină, când i s'a înmânuat Sâmbătă d. a. autograful preaînalt, prin care Maiestatea Sa îl dispensează de postul avut. L'a cetit cu multă satisfacţie. E de cuprinsul următor:

„Iubite conte Aehrenthal! Apreciind împrejurarea, că cu privire la starea sanitară a Dtale spre marea mea părere de rău te-ai văzut îndemnat a demisiona din postul de ministru al casei mele şi al afacerilor esterne, îţi dau în mod graţios dispensarea cerută. Mă ţin însă îndemnat a te asigura de nestrămutata mea încredere, nu numai în ce priveşte persoana Dtale, ci şi politica avută, pe care ai purtat-o între grele împrejurări cu multă precauţiune, şi care-ţi va asigura o trainică şi onorabilă aducere aminte. Totodată îţi esprim deplina mea recunoştinţă şi cea mai călduroasă mulţămită, pentru serviciile eminente şi credincioase aduse mie, casei mele şi monarhiei, cu multă abnegaţiune. Ca semn al devoţiunei mele îţi donez marea cruce cu diamante a ordinului meu Sfântul Stefan. Viena, 17 Februarie 1912. Francisc Iosif m. p.“

Din parlament.

Şedinţa de Joi a dietei.

Interesul faţă de şedinţa de Joi a camerei ungare era atât de mare, încât la orele 9 şi jumătate nu se mai puteau căpăta bilete pentru galerie, fiind toate locurile ocupate. Deputaţii încă începuseră a se aduna de pe la orele 9, astfel că la orele 10 camera era aproape completă. Lipseau numai cei bolnavi, cari nu puteau să vină la această şedinţă interesantă. Afară, în faţa parlamentului, mulţimea mare de oameni aştepta să audă dela alţii, că domnul ministru-prezident ce a adus dela Viena?

La orele 10 şi jumătate prezidentul *Návay* deschide şedinţa. Presenţi sunt toţi miniştrii. Prezidentul comunică dietei, că la ordinea zilei e pusă continuarea discuţiei asupra legilor militare. Voeşte să vorbească domnul ministru-prezident, deci îi dă cuvântul.

Domnul ministru-prezident, contele *Khuen-Héderváry*, rosteşte o vorbire lungă, în care spune, că până acum n'a avut ocasiune să ia parte la desbaterea asupra proiectelor militare (căci fusese bolnav) şi aşa nu va răspunde la vorbirile oratorilor din şedinţele de mai nainte, ci va vorbi numai în liniamente generale. Fiecare popor se năsuiste să-şi desvolte pe cât numai poate puterea armată. Acţiunile positive în direcţia aceasta ale statelor învecinate ne constrâng şi pe noi să ne reformăm puterea armată. Sunt mulţi cărora li-ar plăcea să rămânem în inferioritate, dar avem aliaţi, cari privesc cu cel mai mare interes la organizarea noastră. Astfel, înarmarea este baza politicei noastre de alianţă. Chestia reformei militare la noi nu e nouă; opinia publică se ocupă cu ea deja de 10 ani.

Pe terenul acestei organisări ni-a fost în vedere în primul rând întărirea puterii noastre naţionale şi putinţa noastră de a purta greutăţile financiare. Un alt punct de vedere însemnat a fost ajutorarea socială a acelora, ca'i sunt obligaţi a face armata.

Acest punct de vedere social este reducerea serviciului dela 3 la 2 ani. Aceasta va face posibil, că sute de mii vor putea înfiinţa cu un an mai de vreme o familie, şi din aceasta va resulta o valoare economică de miliarde.

Esceptionările făcute de oposiţie, cu privire la reforma militară, se pot împărţi în trei părţi. Proiectul impune cetăţenilor greutăţi prea mari. Dar ministrul de finanţe ocasional a arătat în vorbirea sa, că ţara economiceşte *poate* suporta greutăţile, cari le cer proiectele militare. Cu ziceri de Casandra nu se pot deslega astfel de chestii. Spesele în cea mai mare parte sunt deja cuprinse în budget şi guvernul garantează, că un anumit timp alte greutăţi financiare nu se vor mai impune cetăţenilor.

S'a propus şi aceea, ca reforma militară să se facă prin un provizoriu. Declară, că cercurile militare nici o minută n'au voit să peardă cu provizoriul, şi astfel cercurile politice temându-se să nu peardă reducerea serviciului la doi ani, nu l-a mai amintit. Crede, că dacă se va deslega reforma militară numai în mod provizoriu, atunci conducerea miliţiei numai cu 3 ani va putea avea contingentul militar necesar.

La condiţiunile de pace puse de contele Apponyi răspunde dl prim-ministru, că guvernul asemenea are în programul său chestia emblemelor şi a insigniilor. Terminul deslegării acestei chestii depinde dela oposiţie. Şi guvernul garantează pentru ea cu postul său.

Cu privire la compunerea comisiilor de asentare declară, că prezidentul comisiei va fi o persoană civilă. Ofiţerii din comisie nu se pot eschide.

După legea nouă, după 9 ani nu va mai putea fi chemat nimenea la deprinderea de arme şi astfel transferarea la honvezime nu are nici un rost.

Numirea „monarhia austro-ungară“ este internaţională, despre care fiecare ştie ce înseamnă.

Dar dacă să va pretinde, se vor face modificări la acest paragraf, ca coloritul trialistic ori federalistic, se dispară. Dreptul ţării a da gloatele militare nime nu voeşte să-l vateme, dar nici drepturile coroanei nu se pot ataca.

Propunerile făcute de contele Apponyi cu privire la limbă la judecătoriile militare nu se pot împlini.

Se ocupă apoi dl prim-ministru cu dorinţa partidului justhist, de a se pune la o parte reforma militară şi a se resolva sufragiul universal mai întâi.

La resolvirea acestuia sunt de lipsă datele statistice, cari trebue luate în considerare, şi ceva ce este gata, nu se poate pune la o parte pentru ceva ce încă nu este gata. Se provoacă la îndatorirea din program a guvernului, că *va resolvi şi chestia sufragiului universal.* Sufragiul se va face aşa, că *supremaţia istorică a naţiunii maghiare să fie asigurată şi totodată conducerea inteligenţii.* Reforma electorală nu poate fi decât progresivă, democratică.

Declară apoi, că *până la sfârşitul acestui an proiectul pentru reforma electorală îl va presenta parlamentului El va fi compus pe basa votului universal şi egal.*

La anul 1915 alegerile vor trebui să se facă după noua lege electorală.

Guvernul şi majoritatea parlamentară, — spunea mai departe domnul ministru president, — posede încrederea ţării. Dovadă atitudinea pe care au luat-o municipiile în vara anului trecut în contra obstrucţiei. Guvernului nu-i lipseşte deci baza morală care-l îndreptăţeşte să iee lupta cu oposiţie, în casul că aceasta s'ar decide şi mai departe pentru luptă. Dar nu în scopul de a sdrobi oposiţia, cum i s'a spus. Fiecare ţară are trebuinţă de oposiţie. Prin urmare nu în contra oposiţiei va lupta, ci în contra curentului periculos pentru ţară, pe care l-a provocat oposiţia. „Căci ce vrem noi? a încheiat domnul prim-ministru. Nu vrem alta, decât să punem baze asigurării culturale a naţiunii, prin efectuirea reformelor militare, şi ca chestia aceasta, care în urma tonului ei fundamental are o anumită influenţă asupra raporturilor dintre naţiune şi rege, să fie resolvată. Aceasta e partea positivă a năzuinţelor noastre. Ceealaltă parte apoi e aceea, că da, eu vreau aier proaspăt, vreau lumină faţă de mirosul de mocirlă, şi poate faţă de aventurierii, cari ar putea duce naţiunea la ruină. Şi dacă iau lupta pe bazele acestea, aşa cred că *pot* să o iau, fiindcă în lupta aceasta nu numai că pot să remân învingător, ci *trebue* să înving. Şi împrejurarea aceasta îmi dă putere, cu atât mai vârtos, că nu se întâmplă alta, decât se valorează voinţa majorităţii naţiunei. Pe temeiul acesta rog sa primiţi proiectul de lege, ca bază pentru discuţia specială“.

Vorbirea dlui prim-ministru, care, cum se vede, n'a adus nimica dela Viena, a fost primită cu sgomotoase aplause şi aclamări din partea majorităţii parlamentare; iar din partea kossuthiştilor s'a sculat, după espirarea pausei de cinci minute, deputatul *Désy Zoltán* şi a rugat dieta, să nu ţină şedinţe câteva zile, pentru a putea medita cei din oposiţie asupra celor cuprinse în vorbirea prim-ministrului.

Deputatul *Justh Gyula* se alătură la această dorinţă, în numele partidului său, iar guvernul nu se împotriveşte, şi astfel presidentul enunţă, că proxima şedinţă a dietei se ţine astăzi, Luni, la orele 10. La ordinea zilei: discuţia asupra legilor militare. Astăzi se va decide deci, dacă va fi pace în dietă, ori răsboiu? Domnul prim-ministru a fost primit Joi sara şi la club cu sgomotoase ovaţiuni.

Dela sate.

Sfinţirea şcoalei din Laz.

De un şir de ani încoace, de când în frunte a tractului Sebeş stă P. O. D. protopop Sergiu *Medean*, comunele acestui tract au început a se primeni cu totul. Aproape nu mai esistă comună, în care să nu se afle biserică frumoasă şi şcoală corăspunzătoare. Aşa, că dacă cineva ar voi să-şi facă idee despre biserica umilită de pe vremuri sau despre şcoala scundă de altădată, ar trebui să meargă în alte părţi, căci în acest tract n'ar avea ce căuta.

Parte de îndoită sărbătoare şi înălţare sufletească au avut de astădată locuitorii fruntaşei comune româneşti Laz. Anume în ziua de sfinţii „Trei Ierarchi“

---

nostru iasă şi intră fluerând şi cântând, îmbujorat la faţă!

Asemenea borturilor noastre sunt şi cele italiene, cele ruseşti şi slovăceşti, iar decât acestea şi mai murdare şi mai slabe sunt ale Ungurilor şi Polacilor. In Indianapolis Ind. cu ocaziunea unei vizite a arestat poliţia deodată treisprezece borteri unguri tot pentrucă ţineau casele prea murdare. Şi pe lângă murdărie borturile acestea mai au şi o altă parte rea. Iată ce spune un scriitor ungur despre borturile lor:

„Ne prind fiori când ne gândim la nutremântul mizerabil al muncitorilor noştri. Din toate cumpără tot ce-i mai ieftin, tot ce-i mai slab. Bortăriţa îi hrăneşte cu adevărate gunoaie, cu rămăşiţe, cari nu trebuesc altora, iar borturile sunt cuibul de infecţie al muncitorimei maghiare. Tot păcatul şi imoralitatea care iasă la iveală şi ajunge înaintea tribunalelor, este productul borturilor“.*)

In alt loc acelaşi scriitor scoate la iveală lucrori şi mai grave, şi mai ciudate. „Nimenea nu privească bortul de focular familiar. E cea mai interesantă comunitate, cea mai curioasă republică. Preşedintele e bortăriţa, ai cărei supuşi (muncitorii) cu ştirea şi invoirea bărbatului ei se folosesc egal de aceleaşi drepturi“.**)

Atâta pare-că totuşi e prea mult, şi despre borturile şi femeile noastre aşa ceva nu s'ar putea zice, cel puţin în general nu! Se întâmplă prea adeseori că şi bortăriţele noastre poartă dragoste tăinuită cu câte un băieţandru, şi într'o zi îşi pierd urma, lăsându-şi bărbaţii raşi de bani, şi cu câte doi trei copii, de nu ştiu bieţii oameni ce să mai facă; dar sunt şi femei de omenie, cari muncesc, agonisesc, cruţă mai mult chiar decât bărbaţii. Şi ici colo este câte un bort chiar, care dacă nu e model, totuşi se poate compara cel puţin cu borturile nemţeşti.

Rău de tot o duc cu traiul muncitorii dela drumurile de fer. Dumineca vin la oraş de îşi cumpără de mâncare şi mai cu samă „wiskey“ (vischi-rachiu) ca să aibă pe o săptămână. Locuesc câte 40—50 de inşi într'un vagon, în care se adăpostesc în timp de ploaie, peste zi, mănâncă, beau, petrec şi dorm unii peste alţii, ca vitele. Toamna, când lucrările de afară sunt isprăvite, năpădesc asupra oraşelor mai mari cu sutele şi cu miile, şi ţi-e mai mare mila, când îi vezi atât de *sdrenţoşi şi murdari.*

Distracţii şi petreceri.

Ca cineva să cunoască felul, cum se distrag muncitorii noştri, e destul, ca într'o Sâmbătă sara să se apropie de străzile locuite de Unguri, Slovaci sau Români.... De departe se aud răcnete, strigăte, chiuituri şi înjurături.

...O larmă infernală, prin care abia străbate din când în când, câte un glas de clarinet răguşit... Cârciumele sunt ticsite de lume, aşa, că nu poţi arunca un ac... Chiar şi borturile îşi iau un aspect de cârciume murdare, în cari nişte nenorociţi beau şezând pe paturi până ce cad ameţiţi.... Berea şi rachiul curg ca apa pe părău. Câţiva băeţandri abia biruesc să umple paharele, iar salonerul¹) abia ajunge ca să încaseze banii dela toţi, s'au să-i însemneze în cartea de conturi.

Răsbunările, certele, vrajbele şi bătăile sunt lucruri de toate zilele... Vezi că deodată se opresc tramvaiele... In locul sgomotului atât de obicinuit, auzi o duruitură şi un tropot de cai grei, apoi zuruitul continuu al unei soniere care se apropie şi dispare repede..... E „horeapul“²) care se încarcă de oameni beţi şi ambulanţa-automobil, care transpoartă pe cei răniţi sau morţi la cel mai apropiat spital. Uneori nici nu se răceşte bine sângele, şi curge altul, ca din nou să sosească un alt „horeap“ şi o altă ambulanţă.... Pe la colţurile stradelor păzesc vardiştii — nişte oameni voinici, înalţi, groşi, grei, cari în loc de sabie au numai o singură măciucă, provăzută la un capăt cu o curea pe care o înfăşură pe după mână, iar la celalalt capăt mai gros, căptuşită cu plumb, — cari abia cutează să se apropie de câte o cârciumă, sau văzând primejdia, stau la o parte şi telefonează după ajutor.

Aşa se trece vremea, până pe la oarele 12 din noapte, când saloanele se închid, iar beţivii ies pe stradă ca să continue cu zbierăturile şi bătăile.

Ca să-şi facă râs şi să-şi arete dispreţul faţă de „verzi“, adeseori avizată fiind, nu face poliţia nici un pas. Lăsaţi-i în pace, lăsaţi să se omoare, nu sunt vrednici de altceva, zice câte un comisar, care ar fi chemat ca prin subalternii săi să facă ordine. Chiar şi juzii dela tribunale, nu odată au rostit sentinţe uşuratice şi glumeţe asupra vinovaţilor noştri, — tot numai din dispreţul ce-l au faţă de ei.

(Va urma).

---

*) Amerikai magyar népszavának diszálbuma, pag. 41.

**) Idem.

¹) Saloon-cârciumă, saloner-cârciumar.

²) „Horeap“ însamnă: iute, grăbeşte, iar ţăranii noştri au botezat cu acest cuvânt, patrula şi carul poliţiei.

(30 Ian.) a. c. s'a sfinţit cu mare solemnitate şcoala rom. gr. or. a acestei comune.

Deja la orele 8 a. m. biserica e tixită de lume din loc şi jur. P. O. D. protopop Sergiu *Medean* celebrează sf. liturgie asistat de preotul local Ioan Mihu şi de preoţii Nicolae Dura din Deal şi Tit Morariu din Berghiu. Răspunsurile liturgice le-a dat corul pedagogilor a. IV. din Sibiiu, sub conducerea colegului lor Nistor Dragoş, cântând cu precisiune liturgia măestrului Dima.

După ce s'a terminat serviciul divin în biserică, poporul în frunte cu preoţii, în sunetul armonios al clopotelor iasă din biserică şi se postează înaintea şcoalei, unde se face sfinţirea apei. Terminat şi acest act solemn, P. O. D. protopop într'o cuvântare plină de avânt, arată poporului rolul însemnat, pe care-l are şcoala noastră română din punct de vedere naţional şi confesional, şi apoi predă şcoala destinaţiunii sale. Puternice urale de „să trăiască“ îi răsplătesc cuvintele însufleţite. Urmează stropirea edificiului şi a credincioşilor cu apă sfinţită şi apoi procesiunea la biserică.

La ora 1 părintele Ioan Mihu invită toată inteligenţa la masa ospitală a dsale. In decursul prânzului s'au rostit mai multe toaste. Primul l-a rostit dl protop. Sergiu Medean pentru Esc. Sa Arhiep. şi Mitropolitul Ioan *Meţianu*. Părintele Mihu salută pe şeful tractului dimpreună cu ceilalţi oaspeţi. Notarul Florian de asemenea toastează pentru şeful tractual, iar preotul Morariu pentru buna înţelegere dintre conducătorii comunei politice şi bisericeşti, cari numai lucrând mână 'n mână au putut realisa acest scop. Contabilul G. Tătaru toastează pentru pedagogi, cari au contribuit mult la reuşita acestei serbări. Padagogul G. Clinciu în cuvinte frumoase mulţămeşte de primirea ce li s'a făcut, îndeosebi esprimă mulţămită învăţătorilor Breazu şi Răurean.

Seara s'a dat un concert împreunat cu teatru, la care au luat parte mai mulţi preoţi. învăţători şi altă inteligenţă din jur. S'a predat piesa „Otravă femeiască“. Atât doamna şi dl Răureanu, cât şi dnii P. Colhon şi V. Pop şi-au achitat bine rolurile avute. A dovedit apoi frumos talent declamatoric unul dintre pedagogi cu poezia „Moldova“, de V. Alexandri.

Partea cea mai frumoasă a programului a fost însă concertul pedagogilor sus amintiţi. Cu mare pricepere ni au cântat mai multe cântări de ale măiestrilor noştri. Indeosebi a plăcut compoziţia dlui prof. T. Popovici „Codrule măria ta“. Corul mut îşi făcea impresia, că auzi freamătul codrului şi murmurul isvoarelor, iar din acestea se desprinde o doină frumoasă, doina Românului înfrăţit cu codrul.

Cântările acestea au produs multă plăcere, dovadă aplausele frenetice. Unele puncte au trebuit cântate în afară de program.

După ce s'a terminat producţia, s'a început jocul cu frumoasa noastră horă, după care au urmat haţegana, învârtita ş. a., iar în pausă s'a jucat „Căluşerul“ şi „Bătuta“.

Atât succesul moral, cât şi cel material a fost însemnat.

Z. de Subcastro.

NOUTĂŢI.

Episcopi noi. Marele colegiu al României, compus din membrii senatului, ai camerei şi ai sfântului sinod, şi presidat de I. P. S. Sa Mitropolitul *Pimen* al Moldovei, a ales Sâmbătă Episcop la Argeş pe P. S. Sa, Arhiereul *Calist Botoşeneanu*, iar la Roman pe P. S. Sa, Arhiereul *Teodosie Ploeşteanu.*

*

Conferenţa dela Asociaţie. Aseară Duminecă, în 18 Febr., şi-a cetit prelegerea dl Victor *Stanciu*, profesor, vorbind, ca şi în anul trecut, despre câteva fenomene naturale pline de interes. Sub titlul *Părinţi şi copii* a urmărit fazele prin care trec diferitele organisme simple şi delicate, ca bunăoară fiinţele ce se desvoltă într'un strop de apă, invisibile ochiului liber; a descris felul de viaţă al unor animale de o structură superioară, cu întocmirile necesare la creşterea puilor şi îngrijirea de viitoarele generaţii ale speciei. Aplicări nimerite, privitoare la modul de trai al omului, au terminat prelegerea dlui Stanciu. — Un cor de bărbaţi, compus din elevii seminariali ai cursului al IV-lea pedagogic, a cântat sub conducerea colegului lor Nistor Dragoş câte o cântare la începutul şi la sfârşitul prelegerii, producând bun efect.

*

Deputaţi congresuali. Conform actelor întrate la consistorul mitropolitan deputaţi congresuali în districtul consistorului din Arad pe periodul 1911—1914 au fost alesi următorii: *a*) Din cler: 1. Arad-Radna: Roman Ciorogariu, protosincel, dir. sem., Arad. 2. Giula-Chişineu: Aurel Pap, paroh, Socodor. 3, Şiria-Ienopolea: Mihai Lucuţa, protopresb., Şiria. 4. Buteni-Hălmagiu: Iuliu Bodea, adm. prot., Buteni. 5. Birchiş-Chisătău: Gherasim Sârb, prot., Belinţ. 6. Lipova-Vinga: Augustin Hamsea, arhimandrit, egumen, Hodoş Bodrog. 7. Timişoara-B. Comloş: Dr. Traian Putici, protopresb., Timişoara. *b*) Mireni: 1. Arad: Aurel Petrovici, adv., Nădlac. 2. Radna: Dr. Alex. Marta, adv., Lipova. 3. Giula: Dr. Nicolae Oncu, dir. de bancă, Arad. 4. Chişineu: Mihai Velici, advocat, Chişineu. 5. Şiria: Sava Raicu, secr. la „Victoria“, Arad. 6. Ienopolea (Boroşineu): Dr. Teodor Burdan, adv., Ienopolea. 7. Buteni: Vasile Goldiş, secretar consist., Arad. 8. Hălmagiu: Petru Truţa, adv., fisc. cons., Arad. 9. Birchiş: Petru Ionaş, secr. domenial, Timişoara. 10. Chisătău: Dr. G. Adam, adv., Timişoara. 11. Lipova: Antoniu Mocsonyi de Foen, mare proprietar, Bulciu. 12 Vinga: Emanuil Ungurean, advocat, Timisoara. 13. Timişoara: P. Rotariu, adv., Timişoara. 14. B. Comloş: Dr. Nestor Oprean, advocat, S. Nicolaul-mare.

*

Dela comitat. Comitetul central electoral al comitatului Sibiiu ţine şedinţă Luni, în 4 Martie n. la orele 10 dimineaţa în sala mică de şedinţe a casei comitatense, pentru a lua măsurile de lipsă în scopul rectificării listelor electorale pe anul 1913.

*

Proclamarea unei republici. Lunea trecută s'a petrecut un eveniment de importanţă istorică în Asia. Statul chinez, care are un trecut de câteva mii de ani, a încetat de a mai fi monarhie: din voinţă naţională s'a proclamat *republică.* Aceasta ar fi astăzi cea mai mare republică din lume. Dinastia Mangiu, care domneşte în China dela 1644, a renunţat la tron. Preşedintele al republicei se crede că va fi ales Suniacen. Stăpânirea se va organiza după modelul guvernului din Statele unite ale Americei.

*

Şcoală pentru femei. In Londra se întemeiază o şcoală destinată pentru a creşte elevele în cunoştinţele economiei de casă. Cercetarea acestei şcoli va fi obligatorie. Deocamdată se va clădi un vast internat, care va fi provăzut cu cele mai perfecte mijloace ale economiei moderne de casă.

*

Congres de ziarişti. Cogresul al unsprezecelea al ziariştilor slavi se va ţinea la Praga în 28 Iunie a. c. cu ocaziunea festivităţilor ce se vor organiza în memoria marelui politic al Boemei *Palatzky.* Tot atunci se vor întruni în capitala boemă şi socoliştii în număr de 40 de mii.

*

Advocaţii clujeni şi numerus clausus. Secţiunea clujana a uniunii advocaţilor din Ungaria, în şedinţa sa din 10 Februarie, s'a ocupat cu restrângerea numărului advocaţilor. Cu o majoritate de patru voturi s'a primit propunerea pentru numerus clausus.

*

Statistică. Ungaria a avut în 1911, conform datelor acum apărute, rotund 700.000 de naşteri şi 500 000 de cazuri de moarte, va să zică o creştere de 200.000. In comparaţie cu anul 1910 se arătă o scădere de 43.000.

*

Copii salvaţi. In Vadovitze, lângă Cracovie, se jucau doi copii pe ghiaţa râului. Deodată s'a desfăcut o mare bucată de ghiaţă şi cu copii cu tot a pornit în jos. Doi soldaţi din regimentul de infanterie nr. 56 s'au aruncat în apă şi cu greutăţi colosale au scăpat pe copiii primejduiţi. Tablele de ghiaţă au pricinuit soldaţilor nu puţine răniri.

*

Scufundarea unui vas austriac. Vaporul austriac *Maria Terezia* s'a scufundat Dumineca seara în apropiere de Marsilie. Echipajul, compus din 20 marinari, s'a înecat.

*

Luptă într'un aeroplan. Aviatorul Beatie s'a înălţat, cum se scrie din Newyork, pe un biplan ducând cu sine o damă călătoare. Când pluteau la o înălţime de o mie de metri, benzina a îngheţat şi motorul s'a oprit. Aviatorul primejduit a început să coboare; dar femeia care-l însoţea a fost cuprinsă de o spaimă isterică şi voea cu orce preţ să sară din aeroplan. Cu multă greutate şi-a desfăcut o mână în lupta cu femeea spăimântată şi a isbutit să aterizeze fără accident în faţa unei mulţimi de câteva mii de persoane.

*

Târg de vite în Sibiiu. Al 23-lea târg periodic de vite cornute de prăsilă, subvenţionat de stat şi de comitat, se ţine în Sibiiu la 1 şi 2 Aprilie n. c. şi va fi împreunat cu distribuire de premii şi diplome de laudă.

*

Statue. Comuna Nagyvázsony a hotărât să onoreze memoria lui Paul Chinezul înălţându-i o statue.

*

Expediţie daneză. In vara acestui an va pleca din Copenhaga o expediţie daneză la Groenlanda de nord, sub conducerea căpitanului Koch. Expediţia va dura un an şi jumătate.

*

Femee la catedră. Din Germania se anunţă, că doamna Dr. Lidia Rabinovici-Kempner a primit titlul de profesoară universitară. Noua profesoară s'a făcut cunoscută prin cercetările sale pe terenul bacteriologic. Ea este a doua profesoară germană; cea din dintâi este contesa Linden, care propune Zoologia la universitatea din Bonn.

*

Abonamente la teatru Comitetul teatral maghiar din Sibiiu anunţă invitare la abonamente pentru stagiunea teatrală din Septemvrie şi Octomvrie a. c. Abonamentele se pot plăti de pe acum în rate lunare la filiala din Sibiiu a Băncii comerciale ungare, Piaţa mare nr. 2, sau la secretariatul comitetului, unde se dau toate informaţiunile privitoare la preţuri, locuri ş. a.

*

Aviaţiunea militară în Franţa Membrii consiliului municipal din Paris au subscris un apel, în care se invită toate comunele din Franţa să contribue sume cât mai însemnate pentru construirea unei imposante flote aeriane. Apelul zice, că viitoarea flotă va putea purta pretutindenea „veste bună sau moarte“, şi că viitorul şi bunăstarea Franţei se întemeează pe mulţimea nenumărată a maşinelor de sburat, care au să supravegheze necontenit graniţele ţării.

*

Cheltuelile războiului. Un ziarist a întrebat pe ministrul italian *Luzzatti*, cât a cheltuit Italia până acuma în războiul african. Ministrul a răspuns, că s'au cheltuit 150 de milioane lire, şi că nu este adevărată ştirea ziarelor, care vorbesc că Italia ar fi dat până astăzi 6 sute de milioane pentru războ.

*

Al 192-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“ a plătit ajutorul statutar după răposatul membru Pünkösti Gergely, maior pensionat. Acesta este al 192 lea caz de moarte în sinul Reuniunii române de înmormântare sibiene.

*

Comerţul de flori. Exportul de flori al Italiei a luat un avânt enorm în anii din urmă. In 1910 Italia a incassat peste şase milioane lire numai pentru flori. Austro-Ungaria a cumpărat în valoare de aproape trei milioane de lire; Germania a plătit Italiei tot pentru flori cam două milioane lire. Pe lângă toată bogăţia sa de flori, şi Italia impoartă din Franţa cantităţi considerabile de flori, pentru care în ultimii cinci ani a plătit peste un milion de franci.

*

Adventist graţiat. Soldatul Neumann din armata germană, cum am anunţat la timpul său, refuza orce lucrare în zi de Sâmbătă. Pedepsele ce i s'au dictat, nu l-au înspăimântat de loc. La urmă a fost pedepsit cu închisoare de cinci ani în temniţa fortăreţei din Spandau, unde adventistul se ţinea şi mai departe de obiceiurile sale; astfel nu mai avea nici o nădejde să-şi recâştige libertatea. De câtva timp Neumann a început în sfârşit să se schimbe. I s'a spus adecă într'una din zile, că mama sa fiind bătrână şi slabă are trebuinţă neapărată de sprijin, şi de aceea să facă tot ce va putea ca să scape din temniţă cât mai curând. Adventistul s'a supus. Dupăce a stat aproape patru ani închis în fortăreaţă, în zilele acestea împăratul german l-a graţiat.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor români sibieni, au mai dăruit: Octavian Veştemian, sod. maşinist tipograf 20 bani, George Dordea, blănar (Bucureşti) 50 bani, I. Coşa, calfă de prăvălie de piele 20 bani, Teofil Holerga, paroh (Frâua), soţia sa Maria năs. Părău şi copiii lor Septimia, Olimpia şi Emil 1 cor., Ioan Dan, paroh (Şard) şi soţia sa Ioana n. Moldovan 40 bani, Alexandru Fugătă, funcţ. cons. 30 bani, Ioan Bârlea, învăţăcel faur 35 bani, Ioan Şoroştineanu, înv. pant., Remus Cotruş, înv. lăcătuş, câte 30 bani, Vasile Ban, măestru cismar, soţia sa Estera şi copiii lor Vasile, Olga, Ioan şi Iuliana 1 cor. 20 bani.

*

Controlul chinematografelor. Numeroase reprezentaţiuni chinematografice produc efecte stricăcioase asupra tinerimii. De aceea în Bavaria se va institui o corporaţiune cu însărcinarea de a censura filmele. Pe viitor se vor putea întrebuinţa numai filme, care au obţinut aprobarea necesară.

Cărţi şi reviste.

Adunarea generală jubilară din 4 Februar 1912, Istoric şi raport, publicat de Reuniunea sodalilor români din Cluj. — O broşură de 32 pagine, care conţine date privitoare la trecutul de 40 de ani al acestei societăţi, precum şi portretul răposatului profesor universitar *Dr. Grigore Silaşi*, întemeietorul şi primul preşedinte al Reuniunii sodalilor români din Cluj.

*

„Luceafărul“, revistă literară, artistică şi politică nr. 6, 1912, a apărut cu următorul cuprins bogat şi variat: Dr. Onisif. Ghibu: Şcoala românească din Ungaria în anul 1911. Cincinat Pavelescu: Epigrame. Mihail Lungianu: La Denii. Maria Cunţan: Cântec (poezie). I. N. Pârvulescu: Rugăciune (poezie). Sextil Puşcariu: Grupări literare şi idei politice (IV.) I. Agârbiceanu: Povestea unei vieţi (roman). Sandu A. Hodoş: La castelul vechiu... (poezie). Cronici: Adrian Corbul: Geografia balzaciană! I. Enescu: Sistemul cooperativ şi aplicarea lui. Insemnări: Incidentul Vaida-Goga. Anuarul şcoalei din Feldioara. Serbări şcolare. Ilustraţiuni: N. Grigorescu: O vedetă.

Impărţire de seminţe.

Cu scop de a înlesni economilor noştri cultura nutreţurilor măiestrite, subscrisul comitet a luat hotărârea a împărţi (distribui) în primăvara anului de faţă între membrii Reuniunii noastre în mod gratuit (de cinste) seminţe de trifoiu, de napi de nutreţ şi de luţernă.

Doritorii de a se îndeletnici cu cultura plantelor amintite să se adreseze cătră subscrisul comitet cel mai târziu până la 10 Martie n. c.

Membrii împărtăşiţi în anii trecuţi cu seminţe de tot soiul sunt rugaţi cu frăţească dragoste să binevoiască a ne face raport cât mai amănunţit despre modul de purcedere la cultura lor şi despre resultatul recoltei. Datele de interes ce le vom primi, le vom folosi cu plăcere în raportul nostru general pro 1911.

Sibiiu, 17 Febr. n. 1912.

Comitetul central al „Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Pant. Lucuţa
prezident.

Victor Tordăşianu
secretar.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Concurs.

Comitetul despărţământului Dobra al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ prin aceasta publică concurs pentru acordarea unui premiu de 100 coroane (la care cu 50 cor. a contribuit domnul *Victor Tordăşian*, oficial consistorial în Sibiiu) pentru cea mai bună monografie a comunei Ilie-Murăşiană.

Lucrările au a se prezenta în manuscris subsemnatului comitet până la 31 Decemvrie 1912, adăogându-se la ele câte un plic închis, care va conţinea numele autorului, ear pe plic va fi scris Motto-ul lucrărei.

Dobra, la 2/15 Februarie 1912.

Adam Leşnican
v. preşedinte.

Octavian Fulea
notar. subst.

Din public.+)

Mulţămită publică.

Am primit pentru biserica gr. or. română din Rusciori următoarele sume de bani, şi anume: Dela institutul de credit „Albina“ din Sibiiu 100 cor., Dr. L. Borcia, advocat 48 cor., dna Isabela Pastiu, Constanţa (România) 18 cor. 94 fil., dnul învăţător Costică o colectă dela mai mulţi din Bărbăteşti 13 cor. 40 fil., Maica Varvara din mănăstirea Hurez, România 37 cor. 23 fil., Ioan Bucişan, Sălişte 10 coroane, Maria Mih. Stoica, Sălişte 2 cor., Ioan Iacob Bârsan, Săcel, Ana G. Roajdea, Gararâului, câte 10 cor., Maria Nicolae Topârcian, Rusciori, preoteasa Maria N. Platoş, câte 100 cor., cu totul 449 cor. 57 fil. Subscrisul în numele parohienilor aduce numiţilor binefăcători şi pe această cale sincera mulţămită.

N. Platoş
paroh.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 59/1912. prot. (35) 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc vacant dela şcoala noastră confesională din **Riusadului** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar anual de 1000 cor. solvibil din cassa bisericei;

b) Cvartir în natură;

c) Grădină în natură.

Invăţătorul ales conform dispoziţiilor din vigoare este obligat a cânta în strană la utrenie, a instrua elevii în toate cântările liturgice şi a le executa cu ei în biserică în toate Duminecile şi sărbătorile de peste an, prin urmare şi în feriile de vară.

Reflectanţii la acest post, îşi vor înainta cererile de concurs, provăzute cu documentele prescrise (atestat de botez, atestat de şcoală medie, absolutorul pedagogic şi diploma, subsemnatului oficiu în terminul sus indicat şi se vor prezenta întru cât nu sunt cunoscuţi în parohie şi în biserică, spre a se face cunoscuţi poporului.

Sibiiu, 2 Februarie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Dr. Ioan Stroia
protopresb.

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobate de Preaveneratul Conzistor arhidiecezan, prin rezoluţiunea din 25 Noemvrie 1910 Nr. 13381 Şcol. prin aceasta se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere edificarea şcoalei confesionale române gr. or. din parohia **Füzesszentpéter** (Fizeşsânpetru) protopresbiteratul Ungnraşului.

Licitaţiunea se va ţinea în **4/17 Martie a. c.** în parohia Fizeşsâmpetru la 11 ore a. m.

Preţul de strigare este de 13.000 coroane, după care licitanţii au a depune vadiul de 10% după suma de strigare, în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comitetul îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea şcoalei aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Planul şi preliminariul de spese se pot vedea la oficiul parohial, unde se pot afla şi condiţiile de licitare, eventual se dau, şi alte informaţiuni.

Fizeşsânpetru, 27 Ianuarie 1912.

Din şedinţa comitetului parohial ţinntă în 15 Ianuarie 1912.

Pavel Roşca preşedinte. **Ioan Lazar** notar.

(38) 1—3

Edict de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Preav. Consistor Arhidiecesan dto 14 Iulie 1911 Nr. 8623 Şcol. comuna bisericească **Hetur** tractul Sighişoara dă în întreprindere zidirea unei şcoale nouă pe calea licitaţiunei publice minunnde, care se va ţinea Dumineca în **26 Februarie (10 Martie) 1912** la 3 ore în şcoala română din Hetur cu preţul de strigare 14,650 cor. 64 fil. având licitanţii a depune vadiu de 10% după preţul de strigare în bani gata sau în hârtii de valoare.

Planul şi preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial din Hetur.

Cemitetul parohial îşi reservă dreptul de a da în întreprindere edificarea acelui dintre minus oferenţi ,în care va avea mai multă încredere fără privre la suma oferită.

Hetur, la 3 Februarie 1912.

Ambrosiu Tatar paroh. **Mihail Cifrea** epitrop 1.

Nr. 85/1912. (41) 1—3

„Văzut“! **Dimitrie Moldovan**
protopresbiter

Nr. 64/1912. (20) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa II-a **Pricaz**, tractul Orăştiei, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român pe baza ordinului consistorial de dto 20 Decemvrie Nr. 14639 Bis. 1911.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea ajutorului de stat, — interpretate prin conclusul comitetului parohial din 7 Decemvrie 1911.

Concurenţii au a înainta cererile subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul sus indicat, provăzute în conformitate cu regulamentul.

Orăştie, 21 Ianuarie 1912.

Vasile Domşa
protopresb.

Nr. 997/1911 (24) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala gr.-or. din **Cucerdea-română** în protopresbiteratul „Târnava“, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegratul Român“.

Salarul anual dela popor 300, cor. ajutor dela stat 700, cor. cu totul 1000 cor.

Cuartir liber în edificiul şcoalei şi 1/4 jugăr grădină.

Concurenţii să-şi înainteze petiţiunile oficiului protopresbiteral subsemnat (u. p. Küküllövár) având a se prsenta în terminul indicat în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a se cunoaşte cu poporul.

Cetateadebaltă, 30 Decemvrie 1911.

Oficiul protopopesc gr.-or. al tractului Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 528/1912. IV. (27) 2—2

Concurs.

La magistratul oraşului liber reg. Szászsebes sunt a se ocupa următoarele posturi:

1. **Postul de inginer orăşenesc** împreunat cu un salariu anual de 3200 cor. dreptul la 5 quinquenale de 10%, desdaunare de relut de cuartir din dotaţiunea de stat, dreptul la pensiune şi un adaus de funcţiune anual de 1600 cor. în care sunt computate şi lucrările efeptuinde în partea I. de hotar. Inginerului orăşenesc i se dă voie a exercita şi praxa privată afară de oarele de oficiu. Concurenţii la acest post trebue să aibă cualificaţiunea prescrisă în partea primă din §. 10 al art. de lege I. ex 1883. Postul de inginer se va ocupa deocamdată numai pentru restul acestui period adecă până la finea anului 1913.

2. **Postul unui administrator** la spitalul, carele se va deschide în Iuliu a. c. împreunat cu un salar anual de 1400 cor. locuinţă şi cost liber, precum şi dreptul la înscrierea la fondul de penziune orăşenesc. Acest post se va întregi deocamdată în mod provizoric pe un an.

Reflectanţii la aceste posturi sunt obligaţi aşi înainta rugările în scris împreună cu documentele despre ocupaţiunea lor de până aci şi despre cualificaţiunea, care o posed, precum şi despre cunoştinţa de limbi, până cel mult în 25 Februarie 1912 la magistratul oraşului Szászsebes.

Szászsebes, la 7 Februarie 1912.

Magistratul orăşenesc.

Nr. 15/1912. (17) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia **Ampoiţa** (cl. III) se escrie concurs, cu termin de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul indicat, îndatoraţi fiind concurenţii a se prezenta în o Duminecă sau sărbătoare la biserică, pentru a cânta şi predica resp. celebra.

Alba-Iulia, 10 Ianuarie 1912.

Of. protopresbiteral rom. gr. ort. al tractului Alba-Iulia, în conţelegere cu comitetul parohiei.

Ion Teculescu
protopresb.

O casă

Wolfgasse Nr. 10/a; — încă pe 12 ani scutită de dare, zidită în stil de villă pe un loc de 400 stângini pătraţi constătătoare din 4 chilii mari, bucătărie, cămară, pivniţă, spălătorie, verandă, şi mai multe şoproane, — din cauza repentinei călătorii, e din mână liberă — cu preţ foarte favorabil de vânzare.

Deslușiri la faţa locului.

(29) 2—6

Pentru biroul unei fabrici din Sibiiu să caută o

Corespondentă

pentru limba maghiară şi română, care să-şi ocupe postul cât mai curând.

Se recere, ca respectiva după puţină întroducere să poate de sine coresponda.

Domnişoare cari în astfel de afaceri au mai fost ocupate, asemenea şi iniţiate la maşine de scris sunt preferite.

Oferte cu condiţiunile de salar au a se adresa la administraţia acestei foi sub iniţialele **(X. Y.)** (39) 1—3

SALVATOR
Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!
SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITÄT
Se află pretutindenea

(275) 29—52

„ALBINA“, institut de credit şi economii în Sibiiu.

A XXXIX-a încheiere a Conturilor cu 31 Dec. 1911.

CONTUL BILANŢULUI.

ACTIVE.

		K f
Cassa în numărar		221,693·50
Monete		2,340·53
Cambii de bancă		16.656,594·98
Credite cambiale cu acoperire hipot.		7.615,195·28
Impr. hipot. în scrisuri-fonciare	11.556,198·41	
Imprumuturi hipotecare în numărar	433,978·97	11.990,177·38
Credite de cont-curent		7.552,128·47
Credite personale		1.455,042·80
Avansuri pe efecte publice		53,350·—
Casa institutului, realităţi dela gara Braşov şi div. realităţi de vânzare		600,974·77
Efecte publice		3 549 098 —
Acţiuni dela diverse bănci		204,250·—
Efectele fondului de garanţie al scrisurilor fonciare		495,990·—
Efectele fondului de penz. al funcţionarilor institutului		251,215·—
Interese după efecte		33,475·70
Mobiliar, amortizat		—·—
Interese transitoare restante şi debitori		13.963·35
		50.695,489·76

PASIVE.

		K f
Capital societar: 15,000 acţiuni à K 200		3.000,000·—
Fondul de rezervă al acţionarilor		770,000·—
Fondul de garanţie al scrisurilor fonciare		500,000·—
Fondul special de rezervă		95 577·29
Fondul de pens. al funcţionarilor		758,250·90
Depozite spre fructificare		24 815,383·53
Fondul „Parteniu Cosma“		42 218·—
Scrisuri fonciare cu 5% în florini în circulaţiune	612·000·—	
Scrisuri fonc. cu 5% în coroane în circulaţiune	6.404 000·—	
Scrisuri fonc. cu 4½%	2.416.000 —	9.432,000·—
Scrisuri fonc. eşite la sorţi în circulaţiune		248,500 —
Cambii de bancă reescontate		6.091 524·43
Diverse conturi creditoare		3.982,433·53
Dividende neridicate		3,436·—
Interese anticipate pro 1912		315,255 52
Interese transitoare de scrisuri fonc.		140,263·75
Profit net		500,646·81
		50.695 489·76

CONTUL PROFIT ŞI PERDERE.

DEBIT.

		K f
Interese:		
pentru depun. spre fructif.	1.000,711 16	
pentru scrisuri fonciare	394 507·69	
pentru împr. luate pe efecte	31,148 17	1.426,367·02
Spese:		
Salare	214,512·09	
Bani de cvartir	39,480·—	
Imprim., registre, porto div.	42,668·80	
Marce de prezenţă	10,144·—	306,804·89
Contribuţiune:		
directă	73,740·61	
10% dare la inter. dela dep.	100,071·12	173,811·73
Profit net		500,646·81
		2.407,630·45

CREDIT.

		K f
Interese:		
dela cambii de bancă	757,438·51	
„ cred. camb. cu acop. hipotecară	381,628 34	
„ împrum. hipotec.	720,859·34	
„ efecte publice	145,101·78	
„ credite personale	149,588·12	
„ cred. de ct.-curent	221,293·28	
„ avansuri pe efecte	3,472·22	2,379,381·59
Proviziuni		10,099·19
Chirii		16,451·92
Profit la monete		1,697·75
		2.407,630·45

Sibiiu, la 31 Decemvrie 1911.

Cosma m. p., director executiv. **Iosif Lissai** m. p., contabil-şef.

DIRECŢIUNEA:

Dr. E. Roşca m. p. St. Stroia m. p. A. Lebu m. p. Dr. Beu m. p. Dr. L. Lemény m. p.

Snbsemnatul comitet am examinat conturile prezente şi le-am aflat în deplină regulă şi în consonanţă cu registrele institutului.

Sibiiu, la 15 Februarie 1912.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Mateiu Voileanu m. p. Dr. V. Bologa m. p. Ioan Henteş m. p. Victor Fincu m. p. E. Verzar m. p

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

„CASSA DE PASTRARE IN MERCUREA“, societate pe acţii.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului „Cassa de păstrare în Mercurea“, societate pe acţii, sunt convocaţi la

a XIV-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea **Dumінecă, în 10 Martie st n. 1912**, la 11 ore a. m în localul din Mercurea al institutului cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării, numirea notarului, a doi scrutinători şi alegerea a 2 verificători ai procesului verbal.
2. Raportul direcţiunii, bilanţul anual şi raportul comitetului de supraveghiare.
3. Aprobarea bilanţului pe 1911, distribuirea profitului curat şi votarea absolutorului.
4. Fixarea preţului marcelor de przenţă pentru membrii direcţiunii şi ai comitetului de supraveghiare.
5. Raport despre înactivarea filialei din Alba Iulia.
6. Alegerea a 2 membrii în direcţiune pe 5 ani.

Intrucât nu va fi de faţă, respective reprezentat numărul recerut de acţionari la adunarea generală din 10 Martie, în senzul § lui 20 din statutele societăţii, adunarea generală se va ţinea în 17 Martie st. n. 1912, cu aceeaşi ordine de zi, la timpul şi locul indicat.

Domnii acţionari cari voiesc să ia parte cu vot decisiv la adunarea generală sunt poftiţi, în senzul §-lui 17 din statute, să depună cu 48 ore înainte de adunare acţiile scrise pe numele lor, respective pe numele acelora pe cari îi reprezintă, precum şi documentele de plenipotenţă la cassa societăţii noastre, eventual până în 5 Martie st. n. a. c. la cassa institutelor „Albina“, Sibiiu, „Cassa de păstrare“ (reuniune) Sălişte şi „Brădetul“, Orlat.

Mercurea, la 13 Februarie 1912.

Direcţiunea.

(34) 1—1

Bilanţ cu 31 Decemvrie 1911.

Activa.		K f
Cassa		14,577·89
Cambii		290,016·—
Cambii cu acop. hipot.		200,011·—
Imprumuturi hipotecare		230,004·—
Obligaţiuni cu cavenţi		346,047·—
Conturi curente debitoare		273,987·59
Efecte		58,340·—
Depun. fond. gen. de rez.		67,084 96
Depun. fond. de binefacere	9,866 59	
Imprum. din fond. de binefacere	200·—	10,066·59
Depun. fond. de penziuni		5,000·19
Cassa instit. mag. cu pivniţa şi alte realităţi de vânz.		162,715·06
Mobiliar	4,000·—	
după amortizare de	500·—	3,500·—
Diverse conturi debitoare		3,343·26
Inter. de reescont	642·80	
Inter. dela efecte	2,925·17	
Inter. restante	2,941·77	6,509 74
		1 671,203·28

Pasiva.		K f
Capital societar		300,000·—
Fond general de rezervă	67,084·96	
Fond special de rezervă	27.930·34	95,015·30
Fond de binefaceri		10,066·59
Fond de penziuni		5,000·19
Depuneri spre fructificare		1.140,703·16
Reescont		30,000·—
Cont-curent creditorilor		38,511·76
Dividende neridicate		476·—
Diverse conturi creditoare		12,880·16
Interese anticipate pro 1912		11,215·88
Profit curat		27,334 24
		1.671,203·28

Contul Profit şi Perdere.

Debit.		K f
Interese: pentru fond gen. de rezervă		2,674·80
pentru fond de binefaceri	426·42	
pentru fond de pensiuni	196·48	
pentru depuneri spre fructificare	48,600 73	49,223 63
pentru reescont		3,765·75
Spese: salare şi bani de cvartir	9,440·—	
marce de prezenţă	830·—	
chirie, imprim. registre porto etc.	3,344·70	13,614·70
Contribuţiune: directă	4,525 46	
10% dare la int. de depun. fond. de binefacere şi pensiuni	4·922·36	9,447·82
Amortizaţiuni		500·—
Profit curat		27,334·24
		106,560·94

Credit.		K f
Interese: dela cambii	17,489·79	
dela cambii cu acop. hipotecară	20,076·29	
dela imprumuturi hipotecare	19,391·56	
dela obligaţiuni cu cavenţi	29,179·—	
dela credite de cont-curent	10,990·72	
dela efecte	3.085 72	100,213·08
Chirie		5,535 19
Proviziuni şi alte venite		812·67
		106,560 94

Mercurea, la 31 Decemvrie 1911.

Octavian Sglimbea m. p., dir.-exec.

Elie Petruţiu m. p., contabil.

DIRECŢIUNEA:

I. Droc m. p. prez. **Avr. S. Pecurariu** m. p. **D. Vulcu** m. p **Dr. Schiau** m. p. **Dr. George Măcelariu** m. p. **Ilie Floaşiu** m. p.
Petru I. Comşa m. p. **Ioan Popescu** m. p. **N. Henţiu** m. p. **Dr. Stroia** m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente şi le-am aflat în consonanţă cu registrele principale şi auxiliare ale societăţii ţinute în bună regulă.

Mercurea, la 13 Februarie 1912.

Ioan Banciu m. p., prezid. **Ioan Dăian** m. p. **Ioan Dragomir** m. p. **Vasile Dobrescu** m. p.

„CORDIANA“,

institut de credit şi economii, societate pe acţii în Fofeldea.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii „Cordiana“, societate pe acţii se invită conform §§-lor 19 şi 20 ai statutelor societăţii la

a XIV-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Fofeldea (localul institutului), *Dumineca, 3 Martie st. n. 1912,* după ameazi, la 1 oră.

Obiectele:

1. *Raportrl anual al direcţiunii, Bilanţul anului de gestiune 1911 şi raportul comitetului de supraveghiare.*
2. *Distribuirea profitului realizat conform bilanţului.*
3. *Alegerea a 2 membri în direcţiune, cu mandat pe 5 ani.*
4. *Fixarea marcelor de prezenţă pentru membri direcţiunii.*

Domnii acţionari, cari în sensul §§ lor 22, 23, şi 24 din statutele societăţii voesc să participe la adunare în persoană, sau prin plenipotenţiaţi, sunt rugaţi a şi depune acţiile şi eventual dovezile de plenipotenţă, cel mult până Vineri, în 1 Martie n. a. c., la 6 ore p. m., la cassa institutului în Fofeldea, la filiala institutului nostru în Agnita, sau la institutul de credit şi economii „Albina“ în Sibiiu.

Fofeldea, 11 Februarie 1912.

Direcţiunea.

(33) 1—1

Bilanţ cu 31 Dec. 1911. — Mérleg-számla 1911. dec. hó 31-én.

Activa — Vagyon.		K f
Cassa — Készpénz		5,359·57
Cambii de bancă — Bank váltók		580,081·—
Imprum. hipot. — Jelzálog kölcsönök		91,276·—
Credite de cont-curent — Folyó számla		3,419·62
Efecte — Értékpapiiok		3,200·—
Realităţi — Intézeti házak		6,500·—
Mobiliar — Felszerelés	1,311·32	
amortizare — leirás	111 32	1,200·—
		691,036·19

Pasiva — Teher	K f
Capital social — Részvénytőke	120,000·—
Fondul de rezervă — Tartalékalap	36,000·—
Fond spec. de rezervă — Rendkivüli tartalék alap	2,650 —
Fondul de pensiuni — Nyugdij alap	2,540 —
Depuneri spre fructificare — Betétek	379,344·52
Reescont — Visszleszámitolás	110,508·—
Creditori — Hitelezők	15,339·68
Dividende nerid. — Fel nem vett osztalék	207·—
Interese transitoare — Átmeneti kamatok	7,637·—
Profit curat — Tiszta nyereség	16,809·99
	691,036 19

Contul Profit şi Perdere. — Nyereség és veszteség számla.

Spese — Költségek		K f
Interese: pentru dep. spre fruct. — Kamatok: betéti kamatok	17,638·09	
pentru credite de cont-curent — folyó számla	1,160·48	18,798 57
Spese: porto, tip., diverse — Költségek: postadij, nyom., különféle	2,593·67	
salare — fizetések	6,966·06	
marce de prezenţă — jelenlét. dijak	282·—	
chirie — házbér	640·—	10,481·73
Contrib: directă şi arunc com. — Adó: egyenes, ut és megyei adó	3.678·18	
10% după interese de dep. — 10% betéti kamatok után	1,849·13	5,527·31
amort. din mobiliar — a leltár számlán		111·32
Profit curat — Tiszta nyereség		16,809 99
		51,728·92

Venite — Nyereség		K f
Interese: dela cambii de bancă — Kamatok: leszámitolt váltók után	40,182·87	
dela imprum. hip. şi pe oblig. — jelzálogos kölcsönök után	6,000·10	46,182·97
Chirie — Házbér		800·—
Proviziuni — Jutalékok		4,745·95
		51,728·92

Fofeldea, 31 Decemvrie 1911.

Petrescu m. p, director executiv. **I. Nastase** m. p., contabil. **I. Maniu** m. p., cassar.

DIRECŢIUNEA:

Iosif Lissai prezident. **I. Precup** m. p. **I. Neagu** m. p. **A. Manuil** m. p. **V. Bonea** m. p. **D. Raţiu** m. p. **Dr. S. Cheţian** m. p.

Eaminând conturile prezente, le-am aflat exacte.

Fofeldea, 11 Februarie 1912.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Aurel Milea m. p. **Roman Maiang** m. p. **Toma Sava** m. p. **Simion Dragoman** m. p. **Pavel Manuil** m. p.

Raportul comitetului de supraveghiare.

Onorată adunare generală!

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat în cursul anului trecut de mai multeori cărţile şi valorile institutului „Cordiana“, atât la centrala de aici, cât şi la filiala din Agnita, şi am aflat totdeauna cea mai bună ordine.

Bilanţul anual şi contul Perderi şi Profite pe anul de gestiune 1911, le-am examinat şi le-am aflat în deplină ordine şi în consonanţă cu registrele principale şi auxiliare ale institutului.

Deci vă propunem a da absolutor direcţiunii şi subsemnatului comitet pentru anul de gestiune 1911.

In privinţa împărţirii profitului curat ne alăturăm întru toate la propunerile direcţiunii.

Fofeldea, 11 Februarie 1912.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Aureliu Milea m. p., prez. **Roman Maiang** m. p. **Toma Sava** m. p. **Simion Dragoman** m. p. **Pavel Manuil** m. p.

„PORUMBACEANA“,

cassă de economii, societate pe acţiuni în Porumbacul-inferior.

takarék pénztár részvénytársaság Alsóporumbákon.

Convocare.

Domnii acţionari ai cassei de economii „Porumbăceana“, societate pe acţii, conform §-ului 16 din statute se învită la a

XI-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Porumbacul inferior la **17 Martie st. n. 1912**, la 11 ore înainte de amiazi în localul băncii.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcţiunii, bilanţul anului 1911, raportul comitetului de supraveghiare şi votareà absolutorului pentru direcţiune şi comitet.
2. Deciziune asupra împărţirii profitului curat.
3. Luarea la cunoştinţă şi constatarea că fondul social s'a urcat la K 120.000 şi modificarea §-ului 4 din statute.

Domnii acţionari cari voesc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotenţiaţi, în sensul § lui 17 din statute, sunt rugaţi, a-şi depune acţiile eventual dovezile de plenipotenţă, cel puţin cu o zi înainte de adunare, la cassa societăţii, pe lângă revers.

Porumbacul-inferior, în 11 Februarie 1912.

(37) 1—1 **Direcţiunea.**

Meghivó.

A „Porumbăceana“, alsóporumbáki takarék pénztár részvénytársaság t. cz. részvényes urak alapszabályok 16 §-a értelmében meghivatnak a

XI-dik rendes közgyülésre,

mely Alsóporumbákon **1912 év Márczius hó 17 én** d. e. 11 órakor az intézet helyiségében fog megtartatni.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság évi jelentése, az 1911 év vegével lezárt mérleg számla, a felügyelő bizottság jelentése és az igazgatóság és felügyelő bizottság fel mentes megadása.
2. Inditvány a tiszta jövedelem felosztásáról.
3. Tudomásul venni és megállapitani, hogy az alaptőke 120 000 koronára emelkedett és az alapszabályok 4 § ának modositása.

Azon részvényes urak kik vagy személyesen vagy felhatalmazotjai által részt szándékoznak venni a közgyülésen figyelmeztetnek, hogy az alapszabályok 17 §-a értelmében a nevükre ert vagy felhatalmazási okmányakat a közgyülés megtartása előtt legalább egy nappal az intézet pénztáránál letenni sziveskedjék.

Alsóporumbák, 1912 évi február hó 11-én.

Az igazgatóság.

Bilanţ la 31 Decemvrie 1911.

Activa—Vagyon. Mérleg számla 1911 dec. hó 31-én. **Pasiva—Teher**

Activa—Vagyon.		K f
Cassa în numărar — Készpénz		16,385·09
Cambii escontate — Leszámitott váltók		465,619·—
Imprumuturi hipotecare — Jelzálog kölcsönök		67,132 —
Imprumuturi pe obligaţiuni — Kötelezvény kölcsönök		26,589 —
Efecte — Értékpapirok		2,900·—
Capital social neincurs din em. II-a — Be nem folyt részvénytőke		7,323 —
Diverse conturi debitoare — Különbözö adosók		25,416 —
Mobiliar — Felszerelés	563 92	
după amortizare de 10% — 10% leirás után	56·39	507·53
		611,871·62

Pasiva—Teher		K f
Capital social 1200 acţii à K 100 — Részvénytőke 1200 rész. à K 100		120,000·—
Depuneri spre fructificare — Takarék betétek		423,218 19
Fondul de rezervă — Tartalékalap		42,157 50
Fondul de penziuni — Nyugdijalap		2,100·—
Interese transitoare anticipate — Atmeneti kamatok		9,962 94
Scopurile de binefaceri — Jotékonyalap		999·95
Dividende neridicate — Fel nem vett oszt.		168·—
Diverse conturi creditoare — Különbözö hitelezök		7·57
Profit curat din a. tr. transp — Nyereség áthoz a mult évről	80·—	
Profit curat din anul curent — Folyó évi nyereség	13,177·47	13,257·47
		611,871 62

Contul Profit şi Perderi.

Spese—Kiadások. Nyereség és veszteség számla. **Venite—Bevetelek.**

Spese—Kiadások.		K f
Interese: — Kamatok:		
la depuneri spre fructif. — betétek után	20,665·86	
la reesconte — visszaszámitot váltok után	838·10	21,503·96
Spese: — Költségek:		
spese de birou — irodai költs.	769 50	
salare — fizetések	3,576·—	
chirie — házbér	200·—	4,545·50
Contribuţiune: — Adok:		
directă — egyenes	2,525·27	
10% după int. dep. — 10% betéti kamat után	2,066 20	4,591·47
Competinţă de timbru — Bélyegilletek		179 80
Amortizare: — Leirás:		
10% din mobiliar — 10% leirás e felszerelés szàmlán		56·39
Profit curat transp. din a. tr. — Nyereség áthoz a mult évről	80·—	
Profit curat din anul curent — Folyó évi nyereség	13,177·47	13,257·47
		44,134·59

Venite—Bevetelek.		K f
Interese: — Kamatok:		
dela cambii escontate — leszámitolt váltok után	26,242·18	
dela împrumuturi hipotec. — jelzálog kölcsönök után	3,991 13	
dela obligaţiuni — kötelezvények után	1,805·59	
dela întârzieri — késedelmi kamatok	11,013·29	
dela efecte — érték papirok után	120·—	43,175 19
Taxe pentru transcrieri de acţii — Részvények átirási dijak		26 —
Proviziuni — Jutalékok		853 40
Profit transpus din anul trecut — Nyereség áthozatal a mult évről		80·—
		44,134·59

Porumbacul-inf., în 31 Decemvrie 1911. — Alsóporumbák, 1911 év Dec. hó 31-én.

Membrii direcţiunii: — Az igazgatóság tagjái:

Ioan Marinescu m. p., prezident. — elnök.

Dimitrie Mandeal m. p., vice-prez. şi cassar. — alelnök és pénztárnok.

Ioan Dejenar m. p. **Ioan Grecu** m. p. **Ioan Stochiţia** m. p.

Sâlca m. p. **Lazar Stochiţia** m. p.

S'au revăzut şi s'au aflat în consonanţă cu cărţile purtate în deplină ordine. — Felülvizsgáltatott és a teljes rendben vezetett könyvekkel összhangzónak találtatott.

Porumbacul-inf., în 11 Februarie 1912. — Alsóporumbák, 1912 február hó 11-én.

Comitetul de supraveghiare: — A felügyelő bizottság:

George Comşa m. p, preş. eln **Simeon Grădinar** m. p. **Ieronim Spornic** m. p.

Ioan Cândea m. p. **Constantin Popp** m. p., revizor expert al „Solidarităţii“.

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

„AVRIGEANA“,

cassă de economii, societate pe acţii în Avrig.

Convocare.

Domnii acţionari ai cassei de economii „Avrigeana“, soc. pe acţii în Avrig, se învită la

a VIII-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Avrig la **9 Martie st. n. 1912**, la orele 2 p. m. în sala de şedinţe a reprezentanţei comunale.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Alegerea a 2 membrii pentru verificarea procesului verbal.
2. Raportul direcţiunii despre gestiunea societăţii pe anul 1911.
3. Raportul comitetului de supraveghiare.
4. Prezentarea bilanţului încheiat cu 31 Decemvrie 1911.
5. Fixarea marcelor de prezenţă pentru membrii direcţiunii şi comitetului de supraveghiare pro 1912.
6. Propuneri asupra distribuirii venitului curat.
7. Aducerea unui conclus în cauza clădirei unei case.
8. Eventuale propuneri din partea direcţiunii.

NB. Acei domni acţionari, cari în persoană, sau prin plenipotenţiaţi voesc a lua parte la adunare, se fac atenţi a depune conform §-ului 20 din statute, acţiile eventual plenipotenţele, cel puţin cu o zi înainte de ţinerea adunării generale la cassa societăţii pe lângă revers.

Avrig, 12 Februarie 1912.

Direcţiunea.

(36) 1—1

Contul bilanţ cu 31 Decemvrie 1911.

Activa — Vagyon. Mérleg számla 1911. Dec. hó 31-ével. **Pasiva — Teher.**

Activa — Vagyon.	K f
Numărar — Készpénz	6,367·07
Cambii escontate — Leszámitolt váltók	117,457·51
Imprumuturi hipotecare — Jelzálog kölcsönök	75,795 10
Imprumuturi pe obligaţiuni — Kötvény kölcsönök	147,923 88
Acţii de bancă — Bank részvények	1,200·—
Realităţi — Ingatlanok	2,500·—
Bon în cont-curent — Folyószámla követelés	19,015 —
	370,258 56

Pasiva — Teher.		K f
Capital societar, 200 acţii à K 100 — Alaptőke 200 drb részvény à 100 K		20,000·—
Fond de rezervă — Tartalékalap		15,248·—
Fond de clădire — Epitési alap		8,600·—
Depuneri spre fruct. — Takarék betétek		307,360·23
Creditori — Hitelezők		3,356· 6
Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék		48·—
Interese transitoare pe 1912 — Atmeneti kamatok 1912 évre		7,788·—
Profit reportat din anul trecut — Athozott nyereség 1910 évről	311·47	
Profit net din anul curent — Tiszta nyereség 1911 évben	7,546·19	7,857·66
		370,258·56

Contul profit şi perdere.

Debit — Kiadások. Nyereség és veszteség számla. **Credit — Bevételek**

Debit — Kiadások.		K f
Interese de depuneri spre fructificare — Takarék betéti kamatok		14,115·50
Spese: — Költségek:		
Salare — Fizetések	2.210·—	
Spese de cancelarie, chirie, luminat, încălzit, tipărituri — Irodai költségek, házbér, világitás, fütés, nyomtatványok	1,032·75	
Marce de prezenţă — Jel. dijak	110·50	3,353 25
Contribuţie: — Adó:		
directă şi aruncuri — egyenes és potadó	1,817·43	
10% după interese de dep. — 10% betéti kamat után	1,511·55	3,328·98
Profit curat — Tiszta nyereség		7,857·66
		29,655 39

Credit — Bevételek		K f
Profit reportat din anul trecut — Mult évről áthozott nyereség		311 47
Interese dela cambii escontate — Kamatok leszám. váltók után	6,742·73	
Interese dela împrumuturi hipotecare — Kamatok jelzálog kölcsönök után	7,603·48	
Interese dela împrumuturi pe obligaţiuni — Kamatok kötvény kölcsönök után	11,958·52	
Interese dela cont-curent — Folyó számla kamat	175·—	26,479·73
Proviziune — Jutalék		2,864·19
		29,655 39

Avrig — Felek, la 31 Decemvrie 1911.

Irimie Răduţiu m. p., prezident — elnök. **Vasile Maxim** m. p., membru al dir. — igazg. tag. **Gheorghe Postea** m. p., membru al dir. — igazg. tag.

Victor E Preda m. p., m. al dir. — igazg. tag. **Ioan Nicolae** m. p., m. al dir — igazg. tag. **Ioan Răduţiu** m. p., m. al dir. — igazg tag. **Ioan Oancea** m. p. m. al dir. — igazg. tag'

I. Vătăşan m. p, rev. expert al „Solidarităţii“ — a „Solidaritatea“ vizsgáló-szakértője.

Am revăzut conturile prezente şi le-am aflat în ordine şi în consonanţă cu registrele principale şi auxiliare.

Avrig, în 13 Februarie 1912

Comitetul de supraveghiare:

S. Silca m. p., prez. **Toma Prie** m p. **George Maxim** m. p.

Nichita Sperlea m. p. **Stefan Bucsia** m. p.

„Cassa de păstrare în Mercurea“

societate pe acţii.

Primeşte la filiala sa din **Alba-Iulia** depuneri spre fructificare până la **5000 cor.** cu **5**%, dela aceasta sumă în sus cu **5½**%. Depunerile se capitalizează de două ori la an. Darea de camete o plăteşte institutul.

Acoardă împrumuturi pe întabulare cu **7**%, pe chizeşi cu **8**%.

Mijloceşte asigurări de vieaţă şi foc la banca generală de asigurare română din Sibiiu.

Localul filialei e în strada Vinţului Nr. 1 (Alvinczi utcza 1 szám) în casa domnului Publiu Rozor, vămaş, lângă firma Misselbacher.

(5) 4—5 **Direcţiunea.**

Anul LX. Sibiiu, Joi 9/22 Februarie 1912. Nr. 15.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

O nuntă de diamant.

Sibiiu, 21 Februarie n.

Intr'un palat mare și frumos princiar dela Viena, atrăgător însă mai ales prin bunătatea și nobleța inimei celor ce'l locuesc, să sevârșește astăzi, Mercuri, 21 Februarie n. un act de rară însemnătate în viața omenească: se serbează nunta de diamant *a Arhiducelui și generalului austro-ungar* Rainer *și a Arhiducesei* Maria, *căsătoriți în 21 Februarie 1852.*

Puțini vor fi aceia, cari știu, că Alteța Sa, Arhiducele Rainer, *(născut în 11 Ian. 1827) cu toate că e general de inf. al armatei austro-ungare și a fost comandant suprem al „landwehr"-ului din Austria — are și pregătiri frumoase* juridice, *în urma cărui fapt a stat în fruntea afacerilor politice ale monarhiei noastre, ca ministru president, dela anul 1861 până la 1865, deci tocmai în epoca cea mai grea a vieții publice din monarhia noastră, în care se frământa și se pregătea aluatul pe seama prefacerilor de mai târziu. Alteța Sa a condus și ședințele senatului înmulțit imperial dela anul 1860, ca president numit din partea Maiestății Sale, ale senatului, convocat anume pentru stabilirea modalității introducerii unei vieți* constituționale *în statele monarhiei.*

Și mai puțini vor fi apoi aceia, cari știu, că după Maiestatea Sa, Monarhul nostru, cel mai mare binevoitor al Românilor de sub casa domnitoare habsburgică și cel mai generos și desinteresat protector al lor la poalele tronului a fost Alteța Sa, Arhiducele Rainer!

De aceea, Marele Șaguna *nu mergea nici odată la Viena fără să caute ocaziunea a se întâlni cu Arhiducele* Rainer, *pentru a-i cere sprijinul întru ajungerea scopurilor și realisarea planurilor sale, sprijin care totdeauna i s'a promis și de fapt totdeauna i s'a și* dat.

Mai ales în chestia reînființării vechei Mitropolii gr.-ort. române din Transilvania și Ungaria, serviciile pe cari le-a făcut Alteța Sa Marelui Șaguna *și bisericii noastre dreptmăritoare sunt foarte mari, astfel, că am putea spune, că dacă nu era Alteța Sa tocmai pe atunci la conducere, în fruntea afacerilor publice ale monarhiei, ca ministru-president, poatecă trebuia să mai așteptăm încă mulți ani după reînființarea mitropoliei noastre!*

Cuvine-se deci, ca în ziua însemnată de astăzi, când Alteța Sa își serbează nunta de diamant, atât de rară în viața omenească, să ne aducem cu recunoștință aminte de bunăvoința și iubirea cu care s'a purtat Alteța Sa totdeauna față de poporul român din monarhia austro-ungară, și cu sentimente de gratitudine să-i dorim și noi liniște, mulțămire, fericire și bucurie în restul vieții ce o va mai petrece pe acest pământ, și să rugăm pronia cerească să i lungească firul vieții, împreună cu a augustei sale soții, în deplină sănătate, până la cele mai estreme margini ale vieții omenești!

Contele Aehrenthal.

Mâne, Joi, se va face înmormântarea contelui *Aehrenthal*, fost ministru de esterne al monarhiei noastre, iar după ce i-se vor fi dat ultimele onoruri din partea celor ce l'au stimat, și se vor fi vărsat, ultimele lacrimi din partea celor ce l'au iubit, numele său și fāptuirile sale vor fi date în grija istoriei, care le va judeca și aprecia cu dreptate și după vrednicia lor.

Și istoria la tot casul va trebui să constate, că contele *Aehrenthal*, chemat la postul cel mai greu ce și'l poate cineva închipui, — și l'a împlinit cu multă pricepere și cu multă râvnă. A fost la tot casul un bărbat rar și de rar talent diplomatic, care a știut alege bine momentele potrivite pentru acțiunile sale, și a știut mesteca cu atâta desteritate cărțile diplomatice, încât câștigul se fie al seu, al monarhiei pe care el o reprezenta.

Opera sa cea mare și însemnată, pentru care istoria are să-i reserveze pagini frumoase de glorie, este și remâne *anexarea* celor două provincii ocupate de mult din partea monarhiei noastre, adecă: Bosnia și Herțegovina. Și se dă cu gândul, că tocmai în jurul acestei chestiuni grele și-a opintit decedatul prea mult forțele intelectuale și și-a atras boala, care i-a curmat firul vieții cu mult înainte de vreme.

Pentrucă nu a fost lucru ușor anexarea Bosniei și Herțegovinei, puse din partea congresului dela Berlin numai sub epitropia monarhiei noastre, spre a le purta adecă de grije până se va putea reculege Turcia, proprietara adevărată a acestor provincii; și multă cumințenie s'a cerut, pentru a face puterile mari se înțeleagă, că anexarea provinciilor numite nu numai că e acum necesară, dar e și îndreptățită.

Și contele Aehrenthal le-a convins pe toate, afară de Rusia, care se împotrivea cu toată energia. Dar decedatul avea ac și pentru cojocul ei. A scos din arhive actul legat la anul 1877 între Rusia și Austria-Ungaria, de cuprinsul, că Austro-Ungaria *nu se împotrivește, ca Rusia se ia dela România Basarabia*, pe care Europa o dase la 1856 Românilor, și la timpul seu nici Rusia *nu se va împotrivi, ca Austro Ungaria se anexeze Bosnia și Herțegovina*, — și l'a prezentat diplomației rusești ca pe o poliță, care trebue plătită dacă vreai să eviți neplăcerile.

Și Rusia a plătit polița, a tăcut și a lăsat să se facă anexarea!

Dar greutăți a avut contele Aehrenthal și acasă cu realisarea planului seu de anexare, în urma raporturilor anormale politice din Austria, și mai ales din Ungaria, unde la putere era coaliția, deci independiștii și kossuthiștii, cari nu puteau fi câștigați așa ușor pentru planuri legate de mobilisări de armată și de mari cheltueli. Și contele Aehrenthal a învins și aceste greutăți, tot cu diplomația, pentrucă a inițiat din vreme pe ministrul-president de atunci în secretele și intențiunile sale, și orice notă diplomatică, trimisă ori primită, a comunicat'o în copie și guvernului ungar, care prin acest act de curtoasie s'a aflat foarte mult magulit, și n'a pus apoi nici o pedecă în calea realisării planului de anexare. Anexarea sub guvernul coaliției s'a făcut și guvernul coaliției a dat și sumele colosale reclamate de anexare, pentrucă peste trei sute de milioane de coroane a cheltuit monarhia noastră cu ocasiunea anexării.

Știm, că în urma anexării, cu care Turcia s'a dat mulțămită, după ce a primit despăgubirile acordate în sumă de vre-o șasăzeci milioane, numai Sârbia a remas supărată, pentrucă și-a văzut nimicit visul, pe care'l avea pentru viitor, și era aproape să ne încăerăm cu Sârbii, dacă tactul și înțelepciunea lui Aehrenthal nu făcea, ca conflictul să fie evitat, *prin intervenția Rusiei*, deci tocmai a marei puteri, dela care Sârbii așteptau tot sprijinul!

Politica esternă a decedatului conte Aehrenthal a fost deci o politică foarte înțeleaptă, pe urma căreia, dacă decedatul remânea încă numai câțiva ani la conducerea ei, multă influență putea să câștige monarhia noastră în concertul european. Să spune însă, că pe noul ministru de esterne al monarhiei noastre, contele *Berchtold*, l-a recomandat Maiestății Sale însuși contele Aehrenthal, ca pe unul, care cunoaște mai bine secretele politice și planurile sale; prin urmare, după ce Monarhul a numit pe Berchtold ministru de esterne, remâne, ca la Viena să fie continuată și în viitor politica contelui Aehrenthal. Cumcă ea va putea fi continuată cu acelaș succes, ori nu, atârnă dela desteritatea noului titular dela esterne!

FOIȘOARĂ.

Românii din America

de preotul I. Podea.

(Urmare).

Alteori, ca ziarele americane să aibă cu ce-și umplea coloanele, le ține calea la miezul nopții, îi aresteazā cu zecile, și în ziua următoare îi judecă la amende de sute de dollari.

Semne de îndreptare se zăresc abia acum, când liga temperenților poartă o luptă pe moarte și pe viață pentru stârpirea acestor destrăbălări. Sunt deja câteva state, în cari este interzisă orice consumare a beuturilor alcoolice, orașele mai nouă sunt aproape toate fără cârciume, și încep a se închide cârciumele și în unele orașe mai vechi, cari până mai eri alaltă-eri erau vestite de numărul uriaș al acestor culcușe ale imoralității. Dar se vede, că păcatul beției este totuși cea mai rea patimă omenească, căci și în orașele fără cârciume, se fac uneori beții: muncitorii noștri cumpără beutură din alte locuri și beau pe sub ascuns. De sine înțeles, că pedepsele, în astfel de locuri sunt atât de grele, încât cel pedepsit odată, nu mai dorește în curând beutura.

De câțiva ani se țin un fel de petreceri, cam ca ale meseriașilor noștri de acasă, și ca cele ce se aranjază la satele noastre. In câte un oraș s'au adunat la olaltă meseriași și junișani, cari încă nu sunt perduți cu totul, formând un fel de cluburi al căror scop este, ca sub conducerea preoților și a altor bărbați mai pricepuți, să se producă cu piese teatrale și cu cântări, să aranjeze petreceri la ocaziuni mai însemnate, cum sunt sfințirile de steaguri ale societăților de ajutor, sfințirile de biserici și la unele serbători.

Se credea, că astfel se vor curma măcar în parte, destrăbălările din cârciume și muncitorimea noastră se va strânge mai bucuros pentru a învăța ceva bun și folositor, decât să-și prădeze banul pe otravă jidovească. Dar de unde! Cârciumele au rămas tot cârciume, și petrecerile au devenit tot un fel de scandaluri, dela cari polițistul nu lipsește nici când, — cea mai bună dovadă, că Românul nu se simte bine, până nu vede penele sau măciuca. Intr'un singur oraș, în Joungstown O, am avut petreceri frumoase, unde un cor bine disciplinat, cântă regulat Duminecă de Duminecă și la biserica noastră de acolo. Când în Cleveland O. am aranjat o petrecere în favorul bisericei, la care nu am invitat poliția, se mira toată lumea, și era cât p'aci să se întâmple scandaluri ne mai pomenite.

D-l Vasile E. Moldovan, proprietarul și redactorul ziarului „Românul", cu scopul de a spăla întru câtva rușinea românească, a convocat în toamna anului 1909, la o consfătuire ținută în Cleveland O, pe toți conducătorii firești ai poporului nostru de acolo, hotărând înființarea de casine în toate orașele unde sunt muncitori de ai noștri, cari pentru tacsă lunară de câțiva cenți, să aibă un local de întâlnire și să-și petreacă timpul cu cetitul de ziare și cărți folositoare.

Semidoctii și cârciumarii, — grupați în jurul unei reviste — „*Calicul american*", care va rămânea pentru totdeauna rușinea ziaristicei române, s'au împotrivit acestor bune intențiuni, și de batjocurile lor grosolane, pe cari și le-au însușit încă pe când erau purcari, jitari și ciobani la ei în sat, n'a fost crutată nici persoana unui cinstit preot bătrân, cum este părintele *Pop* din Aurora Ill.

După încetarea acestei frumoase mișcări, care nu avea alt scop, decât îndreptarea vieții muncitorimei noastre, tocmai unii dintre cei ce au pus cele mai mari pedeci, ca să nu se realizeze, după ce și-au făcut reclamă mare în ziarul „*America*", au deschis o casină în Cleveland O., după care aveau să urmeze altele. Nu era însă ceace avea să fie.

Un cutare Crăciun, din jurul Năsăudului — pe atunci secretar al „Uniunei" societăților române de ajutor; un Dumitru și un Pavel Borzea din Țara Oltului, niște socialiști și ateiști, au adunat la olaltă ceva bănișori și au deschis o casă de joc de cărți, în care se întruneau toți blăstămații și decăzuții. Mână de ajutor li-a fost și unul Zamfirescu, un pierde vară din Vaida recea, care într'un timp a fost și călugăr la mănăstirea Cernica, care și-a bătut și își bate joc de puținii oameni cu carte ce-i avem acolo, care spre rușinea Uniunei societăților române, redactează acum ziarul „America" și care ducea acolo toate ziarele și revistele noastre cari merg în schimbul „A-

Episcopii noi ai României.

Am dat în numărul trecut pe scurt știrea, că pentru dieceza văduvită a Argeșului a fost ales Episcop din partea marelui colegiu P. S. Sa, Arhiereul *Calist Botoșeneanu*, și pentru dieceza Romanului P. S. Sa, Arhiereul *Teodosie Pleoșteanu*, iar de astădată venim să facem o descriere mai amănunțită a activității de până acuma a înalților prelați ai bisericei autocefale gr.-or. din România, comunicând notele biografice ale noilor Episcopi, după cum urmează:

Arhiereul *Calist*, acum Episcop al Argeșului, s'a născut în Cernica, la 1 Octomvrie 1860. Cursul primar l'a terminat în București, în anul 1874. Urmează seminarul central inferior, ale cărui cursuri le termină în anul 1879. E numit apoi învățător în comuna Obilești din jud. Ilfov, și la 1882 e hirotonit diacon, la bis. Sfinți din București, în care timp urmează cursurile superioare ale seminarului Nifon, pe cari le termină în 1885. Urmează apoi facultatea de teologie, în care timp e numit director al cancelariei episcopale din Huși.

In 1889 e numit prin concurs profesor de religie la gimnaziul din Călărăși. In 1891 e hirotonit preot la bis. Delea-Nouă-Calist din București, și în acelaș timp numit duhovnic și econom. E transferat apoi ca profesor de religie la Giurgiu, de unde după doi ani e transferat cu titlul definitiv la liceul Sf. Sava și Matei Basarab din București. In 1895 a fost ales președinte al comitetului societății clerului român „Ajutorul“ din București, pe care o conduce și acum.

In 1899 a fost ales Arhiereu cu titlul de Botoșeneanul, fiind hirotonit la 4 Iulie la mitropolia din Iași, de către Mitropolitul Iosif Naniescu.

P. S. Sa este fondatorul frumosului palat al soc. clerului român „Ajutorul“ din bul. Carol 77. Este membru al societăței „tinerimea română“, al societăței pentru învățătura poporului român, al societăței elevilor săraci, și al altor multe societăți.

P. S. Sa s'a destins prin iubirea de săraci, pe cari i-a ajutat întotdeauna. In special săracii din mahalaua Delea-Nouă-Calist au o adevărată venerație pentru P. S. Sa.

In anul trecut a fost numit locotenent al Episcopiei Romanului, unde conform obiceiului său a colectat și distribuit la săraci și inundați peste 15 mii de lei.

Activitatea P. S. Sale s'a relevat și prin o mulțime de scrieri, dintre cari cităm în treacăt: „Viața și activitatea Mitropolitului Nifon al Ungro-Vlahiei“, „Biserica Delea-Nouă“, „Istoricul societății Clerului Român“, „Flori culese din grădina unui păstor sufletesc,“ și altele.

*

Arhiereul *Teodosie Ploeșteanul*, acum Episcop al Romanului, s'a născut în anul 1852 în com. Sascut, din jud. Putna. Tatăl său a fost preot.

In anul 1870 P. S. Sa a fost hirotonit ca diacon al Episcopiei din Roman, în care calitate a stat până în anul 1880, când a fost hirotonit ca preot de către episcopul Melchisedec, apoi a fost numit protoiereu al jud. Bacău, în care calitate a stat până în anul 1892. Murind episcopul Melchisedec, P. S. Sa a obținut un concediu, spre a urma cursurile superioare ale facultății de teologie din Atena, pe cari le-a terminat în anul 1897.

In Atena P. S. Sa a rămas până în anul 1898, ocupându-se cu cercetările diferitelor hrisoave și cărți vechi bisericești.

In anul reîntoarcerii sale în țară P. S. Sa publică o interesantă lucrare intitulată: „Școalele grecesti în România de la anul 1644 până la 1821 și urmările lor pe terenul politic și religios în țară“.

Anul următor P. S. Sa e hirotonit și numit arhimandrit de scaun la Episcopia de Roman, unde girează afacerile episcopiei până la numirea locotenentului episcopal.

Peste puțin timp P. S. Sa e trecut ca egumen la biserica Sf. Spiridon din Iași, unde a stat până la 1902, când trece ca egumen la Precista mare din Roman.

In anul 1909 P. S. Sa e hirotonit ca Arhiereu.

Intre numeroasele lucrări ale P. S. Sale cităm: „Shematismul județului Bacău“, o intresantă biografie a bisericilor din jud. Bacău, apoi traducerea din limba elenă, a „Comentariilor Sf. Crisostom la epistolele Apostolului Pavel“. Din această lucrare, care este una din cele mai interesante scrieri bisericești, P. S. Sa a tradus până acum opt volume, rămânând a mai traduce ultimul volum, care se ocupă cu epistolele către evrei.

Fundațiunea ziariștilor români.

In interesul augmentării fundațiunii ziariștilor români din statul ungar, întemeiată de distinsul fruntaș al nostru Dr. *Ioan Mihu* și administrată de banca „*Ardeleana*“ din Orăștie, a trimis direcțiunea „*Solidarității*“ din Sibiiu tuturor băncilor noastre următoarea adresă:

Onorabilă direcțiune!

După cum bine vă este cunoscut, încă în decursul anului 1910 distinsul nostru fruntaș Dr. *Ioan Mihu*, conștiu de însemnătatea cea mare ce o are presa la poporul nostru și de datorința ce o avem cu toții de a asigura prin toate mijloacele posibile viitorul acelora, cari cu condeiul lor servesc causele noastre publice prin presă, a pus basa unei „*fundațiuni a ziariștilor români din Ungaria*“, donând un capital inițial de 25.000 cor.

Fundațiunea aceasta a obținut aprobarea guvernului țării și prin epitropia instituită pentru administrarea ei se adresează astăzi publicului și instituțiunilor noastre românești — între acestea și „*Solidarității*“ — pentru a contribui la augmentarea ei.

Poate că nici n'ar mai trebui spus, că băncilor noastre li se impune în prima linie datorința de a răspunde apelului făcut de epitropia numitei fundațiuni. Li se impune aceasta cu deosebire din două motive. Ca instituțiuni românești au datorința să sprijinească o fundațiune pentru ajutorarea ziariștilor, pentru că numai asigurându-se viitorul acestor mânuitori ai condeiului, presa noastră va putea primi în serviciul ei puterile intelectuale, bine pregătite, de care are și avem cu toții lipsă. Numai când viitorul ziariștilor noștri va fi asigurat, putem aștepta, ca bărbații noștri cu calități și vocațiune specială pentru presă să între în serviciul ei și să-și facă din aceasta o ocupațiune principală a vieții lor. Prin urmare e un interes general bine priceput, de importanță capitală, să sprijinim o fundațiune, care are de scop tocmai asigurarea viitorului ziariștilor noștri. Dar băncile noastre mai au datorința a sprijini fundațiunea ziariștilor noștri și din motivul, că ziaristica a făcut și face mișcărilor noastre economice în general și băncilor noastre în special, cele mai bune servicii prin apărarea intereselor lor.

Din aceste motive direcțiunea „*Solidarității*“ roagă cu insistență băncile asociate, ca la împărțirea ajutoarelor, ce le dau din cvotele lor de binefacere să țină samă și de „*fundațiunea pentru ajutorarea ziariștilor români din Ungaria*“, împărtășindu-o cu ajutoare potrivite, pe cari să le trimită la adresa însoțirii noastre, de unde se vor transpune apoi la banca „*Ardeleana*“ din Orăștie, care administrează această fundațiune.

In speranță, că apelul ce vă facem, va fi considerat după cuviință, semnez:

Sibiiu, 11 Februarie 1912.

Cu toată stima:

Parteniu Cosma m. p.
prezidentul „Solidarității“.

Convocare.

Adunarea generală ordinară a „*Reuniunii femeilor greco-ortodocse române din Sibiiu-Suburbiul Iosefin, pentru înfrumsețarea bisericii*“, se convoacă prin aceasta pe Duminecă în *12/25 Februarie a. c.* orele 2 p. m. în sala școalei centrale. Ordinea de zi a adunării este: 1. Deschiderea adunării generale. 2. Presentarea raportului general pe 1911. 3 Revizuirea socotelilor. 4 Propuneri eventuale. 5. Verificarea sumarului adunării generale. Sibiiu, la 6/19 Februarie 1912. *Victoria Boiu*, prezid. *Nicolau G. Iordan*, secretar.

Scrisoare din București.

Esposiția lucrărilor din mănăstiri

Joi, ziua „Intimpinării Domnului“, în 2 Februarie v. s'a făcut în București deschiderea unei esposiții foarte interesante. E esposiția diferitelor lucrări și țesături casnice, făcute, adunate și păstrate pe la multele mănăstiri din regatul român.

Esposiția a fost deschisă cu solemnitate deosebită, în presența unui public număros și ales, în frunte cu domnul ministru de culte și instrucțiune publică *C. C. Arion*, cu P. S. Sa, Episcopul *Nifon* al Dunării de jos și P. S. Sa, Arhiereul *Calist* Botoșeneanul, cu dl Ioan *Kalinderu*, administratorul domeniilor Coroanei, — și cu alți fruntași, din cler și dintre mireni, ai elitei intelectuale bucureștene.

Esposiția e instalată într'o sală mare a casei bisericii și are obiecte multe și foarte frumoase, partea mai mare țesături și covoare, dar și alte lucrări săvârșite ori conservate în liniștea cea mare de pe la mănăstirile din țară.

Deschiderea esposiției a făcut-o domnul *D. Boroianu*, administratorul casei bisericii, cu următoarea frumoasă vorbire, ascultată cu mult interes din partea publicului:

„*Domnule ministru,*
Prea Sfințiți Părinți,
Doamnelor și Domnilor!

Deschidem azi esposiția produselor casnice de prin mănăstiri. Mănăstirile noastre întotdeauna au fost așezăminte de cultură și înălțare sufletească, cum și de muncă, căci prin muncă în cea mai mare parte și-au agonisit traiul toți viețuitorii acestor așezăminte.

Depărtați de grijile variate și adesea prea materialiste ale timpurilor, oamenii devotați chemării monahale se retrăgeau în locuri singuratice, spre a putea pe de o parte să se roage mai în liniște Dumnezeului celui viu, iar pe de altă să pună în evidență eficacitatea legii creștine. Și de aceea în mănăstiri găsim oameni superiori, cari se ridică până la sfințenie, atât prin insușirile înalte sufletești, cât și printr'o activitate exemplară, grija lor fiindu-le nu numai mântuirea lor, ci și a lumii, pentru care se rugau neîncetat și pe care căutau s'o abată de la pornirile cele rele.

Din mănăstiri răsar viteji luptători pentru credință și tot din ele ies măestrii ai activității religioase și naționale, cum și îndrumătorii în cele ale industriei casnice.

In viața mănăstirească găsim cuvioșie și devoțiune intensă și aproape constantă pentru ajungerea idealului creștin. Mănăstirile, — icoane vii ale vieții adevărat creștinești, — servesc ca pildă de înălțare sufletească și de desvoltare și propășire; iar contactul lumii cu viețuitorii de prin mănăstiri ajută celor slabi, ca întărire în credință și ca exemplu de practicare a virtuților creștine. Chiar voevozii țării se oțelesc și săvârșesc fapte mărețe întăriți de credința vie a monahilor de prin mănăstiri!

Așa se și explică, de ce mănăstirile găsesc un sprijin excepțional din partea conducătorilor, cari le încarcă cu donațiuni, iar Domnițele se întrec, ca și soțiile boerilor mari, de a le înzestra cu daruri, — cele mai multe făcute prin chiar osteneala mânilor lor, lucruri de mare preț și pe cari azi le admirăm și ne mândrim cu ele. Și tot așa ne explicăm înalta protecțiune pe care a dat-o încă de la început și o acordă și azi mănăstirilor M. M. L. L. Regele și Regina.

Monahismul nostru oriental, diferit de cel apusan, nu trebue a fi înțeles de cât după adevărata sa concepție. Căci dacă n'a dat naștere unei desvoltări variate, ca în congregațiunile apusene, dacă a pus mai presus de orice preocupare desăvârșirea sufletească, și dacă n'a eșit în lume, ca în chiar mijlocul ei trăind, să servească de îndrumător mai mult al preocupărilor zilnice, cum ar voi unii, acestea nu le-a făcut, pentru că chiar punctul de plecare al vieții monahale este retragerea din lume. Dar din singurătatea vieții monahale au eșit atâția bărbați, cari au ajutat neamul, în cât azi ne mândrim cu viața și cu rolul binefăcător ce ei au avut în lume. Monahismul nostru n'a fost trântorul, de care nu arare ori se vorbește de unii, cari nu-i cunosc rolul și însemnătatea.

Trântorii mănâncă mierea aleasă de albine. Monahii nu numai că n'au mâncat ceea ce au adunat, dar au sporit darul, trimețând în lume alinarea suferințelor.

Și cine știe, cât valorează numai o clipă de reculegere și de înălțare sufletească, își poate da seama de binele pe care l-au realizat viețuitorii mănăstirilor,

Azi chiar, în timpuri de cultură înaintată, tot simțim necesitatea reculegerii sufletești, și tot din mănăstirile bine organizate luăm îndemnul înălțării sufletești. Iar dacă azi n'avem rezultatele unei lucrări constante de desvoltare continuă, găsim totuși urme, pe cari specialiștii le admiră și-și fac o fală din colecționarea lor, iar ceea ce se expune domniei-voastre acum, este dovada vie de ceea ce se poate face cu o îndrumare bună, chiar cu mijloace restrânse.

Prezentarea acestei activități de prin mănăstiri se datorește d-lui ministru *Arion*, căruia îi aduc respectuase mulțumiri, pentru că m'a autorizat să fac această expoziție și pentru că în vizitele d-sale pe la mănăstiri, înțelegând rostul adevărat al mănăstirilor, a încurajat pe călugări și pe călugărițe de a stărui cât mai mult în lucrarea lor, făgăduindu-le tot concursul și recomandându-le de a-și face mai întâi datoria către Dumnezeu, prin rugăciune și acte de virtute creștină, iar apoi de a se ocupa de industria casnică, care ridică și înaintea lui Dumnezeu și înaintea oamenilor.

Termin cu dorința, ca acest început să aibă urmări cât mai utile, și ceea ce astăzi este o expoziție, să se poată transforma într'un bazar permanent al tuturor produselor mănăstirilor din țară.“

A răspuns domnul ministru de culte C. C. *Arion*, mulțămind domnului D. Boroianu pentru inițiativa ce a luat de a aduna într'o esposiție atât de succeasă tot ce s'a putut produce, pe urma unei rodnice activități, pe la mănăstirile românești. Constată cu plăcere, că începe să reînflorească o activitate frumoasă casnică, atât de necesară, și că se dovedește cu prisosință munca pe care o desvoltă în singurătatea lor monahii, despre cari se spune mereu că trăesc în trândăvie. Roagă publicul, și pe toți bunii români, să dee esposiției tot sprijinul posibil, pentruca începutul făcut cu mare sfială să fie dus la sfârșit îmbucurător.

A vorbit apoi P. S. S. Episcopul *Nifon* al Dunării de-jos, ca representant al Sfântului Sinod și al mănăstirilor. A mulțămit în termini călduroși domnului ministru Arion pentru încurajarea și sprijinul dat, iar domnului Boroianu pentru munca depusă întru aranjarea esposiției, precum și întreg publicului asistent pentru atențiunea acordată productelor eșite din mânile unor muncitori, neobosiți nepretențioși, modești, din mânile monahilor.

S'a început apoi visitarea esposiției și au fost mult admirate obiectele espuse, mai ales țesăturile fine, brodate cu o artă desăvârșită, și covoarele naționale, țesute cu multă migăleală. Mulți dintre primii visitatori ai esposiției au făcut cumpărări, procurându-și frumoase lucruri din cele espuse, ori comandând să li se facă altele la fel. Esposiția rămâne deschisă, după cum sunt informat, vre-o opt zile.

Raportor.

---

mericei“, nu ca să fie cetite, ci ca să se poată zice că e *casină*.

De fapt această casină e mai rea decât orice cârciumă, căci domnii (?) aceștia, aduc beutură și vând pe sub ascuns cele mai otrăvicioase rachiuri, bețivanilor cari la miezul nopții, dați afară din cârciumă, își petrec aicea până la ziuă.

Cele mai frumoase întruniri, petreceri și serbări au fost până acum sfințirile de drapele ale societăților de ajutor, sfințirile de biserici, prăznuirea centenarului lui *Șaguna* și adunarea de protestare contra lui Apponyi, cu ocaziunea sosirei lui în America, în 17 Februarie 1911, când s'a vorbit timp de cinci oare, în toate limbile, mai mult în limba engleză, despre feliul cum Apponyi și guvernele ungurești, cearcă pe toate căile să ne răpească și ultima rămășiță din moștenirea strămoșască: *limba*.

Dar partea slabă nu lipsește nici dela unele din aceste serbări. Indeosebi cu ocaziunea sfințirilor de drapele se face atâta risipă de bani, de par'că suntem toți milionari, nu muncitori prin fabrici. Totdeauna sunt călăreți, trăsuri și automobile. Par'că Americanii nu ne știu cine suntem, ce avem și ce putem, nu ne văd în toate zilele, și în toate Sâmbetele ca vai de capul nostru. Doar sunt domni mari, milionari chiar, cari încă umblă pe jos câte o jumătate de oară și nici pe nenea Țăpușă nu l-ar durea tălpile, cum nu l-au durut când acasă umbla desculț și prin mărăcini.

Centenarul lui *Șaguna* s'a serbat și de către Românii din America cu multă cinste și pompă. In cele mai mari orașe s'au slujit parastase, s'au rostit predici cuprinzătoare de multe și frumoase învățături și s'au făcut colecte pe sama bisericilor noastre de acolo. In Cleveland O. în ziua serbării s'au adunat la biserica noastră — în care au servit trei preoți: român, sârb și rus — mii de Români, Sârbi și Ruși, pe lângă un mare număr de Americani, cari pentru prima dată, atunci au intrat în o biserică românească, în care din norocire cântau două coruri bune, unul rusesc și altul românesc.

(Va urma).

Vorbe înțelepte.

Povara cea mai grea, pe care o poartă pământul, este omul plin de păcate.

NOUTĂŢI.

Alegerea Mitropolitului Primat. Din Bucureşti se scrie, că pentru alegerea Mitropolitului Primat al României, marele colegiu electoral, compus din membrii senatului, ai camerei, ai Sfântului Sinod şi ai cosistorului superior bisericesc va fi convocat pe Sâmbătă 11 Februarie v. la Bucureşti.

*

Ştire personală. Se scrie din Viena că Maiestatea Sa va veni după sărbătorile Paştilor la Budapesta şi Gödöllö. După aceea va călători la vila Hermes din Lainz şi de acolo la Ischl.

*

Distingerea protopresbiterului militar P. Boldea. Suntem informaţi, că prin un ordin al comandamentului corpului 12 de armată din 8 Februarie n. c. (numărul decretului 36) Escelenţa Sa, domnul general de infanterie *Kőress de Kővessháza*, esprimă domnului protopresbiter militar *Pavel Boldea*, din prilejul permutării sale dela Sibiiu la Viena, *laudă şi recunoştinţă pentru eminentele servicii* prestate timp de şase ani la acest comandament de corp, ai cărui soldaţi sunt în mare majoritate — români. Trimitem sincere felicitări zelosului şi harnicului protopresbiter, care după cum auzim, a fost primit cu multă bucurie în Viena din partea coloniei române de acolo.

*

Serbătoarea păcii. In amintirea împăratului *Constantin cel Mare* se vor organiza la Roma festivităţi imposante în luna lui Octomvrie. Se împlinesc adecă o mie şase sute de ani, de când Constantin cel Mare (a domnit între anii 306 şi 337) a învins aproape de Roma în 28 Octomvrie 312 pe cumnatul său, Maxenţiu, care se proclamase împărat şi care după ce a perdut lupta, s'a înecat în Tibru. Lui Constantin înainte de a se începe lupta, i s'a arătat, cum se ştie, o cruce de foc cu inscripţia: *In hoc signo vinces.* Constantin cel Mare a strămutat capitala imperiului la Bizanţ, numit după dânsul *Constantinopole*, a permis în 313 exerciţiul public al cultului creştin şi s'a creştinat el însuşi.

*

Conferenţele Asociaţiunii Duminecă în 25 Februarie n. c. d-l *Dr. Ioan Mateiu* va ţinea o conferinţă despre *„Vieaţa Femeilor în trecutul românesc“* după cartea dlui *N. Iorga.* Inceputul conferinţei la orele 5 p. m.

*

Esposiţie de industrie casnică românească, colecţiunea doamnei Maria Cosma. Va fi deschisă din 25 Februarie până în 31 Martie n. a. c. în fiecare zi la orele 10–12 a. m. şi 2—4 p. m. în Strada Schewis Nr. 15. Tacsa de întrare e de K 0·50. Venitul este destinat pentru şcoala Reuniunii femeilor române din Sibiiu.

*

Inchiderea unei universităţi. In urma tulburărilor de stradă ale studenţilor din Zagreb, corpul profesoral a hotărât să sisteze deocamdată cursurile universitare. Studenţii făcuseră mari demonstraţii împotriva noului ban Cuvaj, ear agitaţia încă nu s'a potolit.

*

Reforma rigoroaselor. Facultatea de medicină a universităţii budapestane se ocupă de mai mult timp cu ideea reformei rigoroaselor. Ministeriul de culte şi instrucţiune publică a convocat o anchetă pe 26 Februarie în sala decanatului facultăţii de medicină pentru a discuta afacerea.

*

Să contribuim la fondul ziariştilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit şi economii Ardeleana“ în Orăştie-Szászváros.

*

Revărsări de ape se vestesc din mai multe părţi ale Ungariei; pagube considerabile au suferit câteva comune sătmărene şi din părţile nordice ale ţării.

*

Oraşul Vărşăt pentru învăţători. Vărşătul a îmbunătăţit, la stăruinţele primarului său, salarele învăţătoreşti. Atât învăţătorii, cât şi învăţătoarele primesc salar fundamental de 1300 coroane şi afară de aceasta li se dau adausele obişnuite la învăţătorii de stat. După o activitate de trei zeci de ani salarul învăţătoresc este de trei mii de coroane.

*

Drapelul republicei chineze. Atât în oraşele din China, cât şi la ambasadele chineze din străinătate au fost înlăturate drapelele galbene cu bălaur negru, şi înlocuite cu drapelele republicane, care constau din cinci colori aşezate orizontal: roşu, galben, albastru, alb şi negru. Colorile arată cele cinci popoare ale imperiului ceresc: mangiuezii, chinezii, mongolii, mohamedanii şi tibetanii.

*

Inecaţi în Dunăre. La Baziaş s'a întâmplat o nenorocire, care a costat viaţa mai multor oameni. Cinci ţăreni din Sârbia voiau să treacă Dunărea într'o luntre, cu toate că bătea un vânt puternic. Un marinar i-a făcut băgători de seama să nu plece în luntre, pentrucă foarte uşor se pot nenoroci. Ţăranii, însoţiţi de două femei, totuşi au pornit. Peste câteva minute au răsunat din mijlocul Dunării ţipete desnădăjduite. Valurile resturnaseră luntrea şi toţi cei dintr'însa au dispărut în adâncime. Oamenii de pe ţărm, de frica vijeliei, n'au cutezat să le sară în ajutor.

*

Colectă pentru urmaşii lui Dickens. Cu ocazia festivităţilor în amintirea scriitorului Dickens, ziarul din Londra *Daily Telegraph* a deschis o colectă pe sama celor cinci nepoţi sărăciţi ai marelui poet englez. S'au adunat în Englitera 150 000, în America 50·000 de coroane. — Dela un popor atât de bogat ne este tocmai mult.

*

Nu sărutaţi copiii. Adeseori s'a vorbit şi s'a scris împotriva obiceiului primejdios de a săruta copiii. In Anglia şi în alte ţări se pot vedea adeseori mici copilaşi purtând la piept o cordeluţă, unde stă scris *„Nu mă săruta“*. Un articol al publicaţiunii *Revue* descrie mai multe cazuri de infecţiune tuberculoasă, datorită sărutului părinţilor şi cunoscuţilor. Copiii în etate de până la trei ani au primit oftica din cauza pomenitului obicei, asupra căruia va fi bine să-şi îndrepte atenţiunea şi oamenii, cari vin în atingere zilnică cu ţăranii satelor noastre, unde nărăvul de a săruta copiii este, cum se ştie, foarte respândit.

*

Nouă însoţire de credit Raiffeisen în comitatul Sibiiu. Tribunalul reg. din Sibiiu a înregistrat firma Insoţirii de credit sistem Raiffeisen din comuna Câlnic. Insoţirea alcătuită la stăruinţa harnicului preot Ioan *Duşe* şi a învăţătorului George *Ghişoiu* şi cu concursul secretarului Reuniunii române agricole sibiene, a dlui V. Tordăşianu, îşi va începe în scurtă vreme activitatea. Ea este a 24-a Insoţire Raiffeisen cu firma înregistrată în comitatul Sibiiu.

*

Din Tripolis se anunţă, că generalul Caneva, care fusese chemat la Roma, s'a reîntors pe câmpul de răsboi şi a reluat comanda trupelor.

*

Din şcoală. Cetim în ziare de dincolo de munţi, că în şcoala profesională din Câmpulung o elevă ar fi înebunit în urma unei aspre şi nedrepte observări ce-i făcuse o profesoară. Tot aşa nu de mult o copilă a externatului din Galaţi s'a înecat în fântână tot din cauza unei acuzaţiuni nedrepte a unei profesoare. Ancheta oficială în cazurile acestea nu este terminată. Ori cum va eşi însă, un lucru este sigur: dela orce educator se cere multă fineţe, tact, indulgenţă şi spirit de observare, dacă doreşte să arate bune rezultate în meseria spinoasă de a creşte şi a forma sufletele copiilor.

*

Maşină de scris. O fabrică din Londra a construit o maşină de scris, care nu e mai mare decât un pumn. Maşina e de aur, cu rotiţele de argint. Pe o întindere de patru centimetri pătraţi s'ar putea scrie cu ea toate operele lui Shakespeare, — povestesc gazete străine.

*

La ce serveşte turnul Eiffel? Colosul de fier, înalt de trei sute de metri, numit turnul Eiffel, batjocorit pe vremuri de multă lume franceză şi străină, este astăzi întrebuinţat pentru unele lucrari folositoare. Se fac diferite esperimente fizicale, meteorologice, ear în timpul mai nou turnul funcţionează ca staţiune de primul rang pentru telegrafia fără sârmă.

*

Falsificate. Enric *Goiten*, proprietarul unei şcoli pregătitoare din capitală, în înţelegere cu directorul *Donszky* Lukács din Promontor au făcut o negustorie foarte rentabilă cu fabricarea de atestate şcolare. Pentru bani buni şi vorbe frumoase au procurat certificate de şcoli civile chiar şi pentru doi jandarmi. Goiten este arestat, iar pe Donszky îl caută poliţia.

*

Nagy György — achitat! Fostul deputat d-etal, Dr. Nagy György, a înfiinţat o foaie republicană maghiară, în scopul de a pregăti terenul pe seama independentei ţării, şi pentru punerea ei sub domnia unui guvernator. Pentru un articol de propagandă, publicat în ziarul seu, a fost dat apoi 'n judecată, căci vorbea omul prea cu îndrăsneală despre *„trosnirea tronurilor“*. Curtea cu juraţii din Seghedin a aflat însă că bine a vorbit, pentrucă l-a — achitat! Se putea altcum?

*

Incendiu. Se scrie din Saloniki, că făptuitori necunoscuţi au dat foc pădurilor dela poalele Olimpului. Focul se întinde spre vârfuri cu o mare putere. Codrul din părţile acestea a fost ascunzişul haiducilor. Aici a stat ascuns şi banditul Lolios, care făcuse prisonier pe inginerul Richter.

*

Biblioteca Academiei Române Primim din Bucureşti următoarele informaţiuni: In luna Ianuarie 1912 s'au consultat 1950 volume şi broşuri tipărite, de către 842 cetitori; 369 manuscripte, 7176 documente, 26 cărţi vechi (1508—1830) au fost comunicate la 154 cetitori. Colecţiunile bibliotecii Academiei Române au sporit în această lună cu 534 volume şi broşuri, 237 numere de reviste române, 199 reviste străine, 5 atlase şi hărţi, 2 stampe şi portrete, 112 volume manuscripte, 6 documente, 4 fotografii, 1 album, 824 foi volante, 11 monete, obiecte de muzeu. Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărţile tipărite dela 8 dimineaţa până la 6 seara, pentru manuscripte şi documente dela 8 la 12 şi dela 2 la 6.

*

O societate pe acţii. O tinără fată din Australia avea o voce puternică şi voluminoasă de sopran; n'avea însă nici un ban pentru a studia la un conservator. Un negustor ingenios, auzind glasul fenomenal al fetei, a luat hotărârea să înfiinţeze o societate pe acţii pentru a aduna capitalul necesar de 25 000 de franci; cu banii aceştia fata a fost trimisă la Paris, după ce a încheiat un contract cu societatea, obligându-se a plăti 10 procente din venitul tuturor producţiunilor sale. Terminând studiile cu resultat strălucit, artista câştigă astăzi câteva sute de mii pe an; acţiile în valoare nominală de 25 fr., se cotează la bursa din Melbourne cu 87 franci şi jumătate. Cântăreaţa ar dori să achite avansul primit de 25.000 şi interesele lor; — acţionarii însă nu sunt deloc dispuşi să se despartă de acţiile lor.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii au mai dăruit: Eftimiu Maniu, par. (Fântâna) 20 bani, George Lupu, paroh (Dridif) 1 cor., Nicolae Clonţa, paroh (Beclean) 50 bani, Ioan Iosof, paroh (Tilişca) 1 cor., Ioan Rădulet, paroh (Selişte) 50 bani Nicolae Cărpenişan, paroh (Răhău), soţia sa Rozalia n. Cătană şi copiii lor Nicolae, stud. juris. (Cluj), Romul, stud. gimn. şi Eugenia 1 cor. 50 fil., Ioan Pedovici, paroh (Amnaş), soţia sa Maria şi copiii lor Ionel, student în drept (Bucureşti), Alexandru, stud. 8 gim. (Braşov), Elena şi Lucreţia 1 cor., Ioan Moraru, paroh (Bogatu) 20 bani, Dr. Aurel Baciu, candidat de adv. 1 cor. Vasile Popianoş 40 bani, Stefan Frâncu 30 bani, ambii învăţători (Porumbacul-sup.) şi Romul Pop, paroh (Gârbova), soţia sa Ana năs. Opriş şi copiii lor Veturia m. Ghişa, preoteasă (Rodu), Otilie, Horia, Remus şi Hortensia 5 cor. Starea fondului cor. 1.273.12. Pentru prinos aduce caldă mulţămite, pentru comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“: Vic. Tordăşianu, prezid.

*

Bioscopul Apollo din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi sărbători la 3 4½ 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Cărţi şi reviste.

Revista Asociaţiei Generale a învăţătorilor din România, Nr. 8 din 1912, cuprinde: Reacţiile înăscute, capitol din Psihologia şi educaţia lui W. James. Fapte zilnice. Neîncrederea în învăţători. Activitatea extraşcolară. Observări din clasă. Tolstoi şi şcoala din Iasnaia Poliana. Obligativitatea învăţământului primar. Balurile în şcoli. Din nevoile şcolii rurale. Prescurtările în sistemul metric. Cine-i mai mare, teatru şcolar. — Abonementul 5 lei anual. Administraţia la d-l Ilie Lungu în Slobozia (Ialomiţa) România.

Poşta redacţiei.

Dlui P. T. în S. Pentru lipsa de educaţie şi pentru bădărănie nu poate fi tras nime la răspundere în publicitate. Iar aceea ce a făcut respectivul, a fost o mare bădărănie. Să nu-i mai eternisăm deci numele prin gazete şi tractaţi-l cu aceea ce merită, cu dispreţul D-voastre.

Teatru.

Astăzi, Mercuri, se dă în beneficiul artistului *Ferdinand Walter* opereta *„Orpheus in der Unterwelt“*, iar mâne Joi, în beneficiul dşoarei *Nelly Marco* şi al dlui *Josef Beck* piesa *„Tantriş der Narr“*.

Din public.+)

Mulţămită publică.

Pentru balul dat în 3 Februarie n. c. din partea suboficialilor şi a servitorilor dela posta ung. reg. din Sibiiu şi-au răscumpărat biletele de onoare următorii:

Parteniu Cosma, director 50 cor., Walbaum Frigyes, comite suprem, Dr. Kemény Gyula, prez. de trib., Dr. Bilinsky Lajos, dir. şcolar, Dr. Pandi Kálmán, Zágonyi Gábor, notar public, principele Hohenlohe Egon, câte 20 cor., Mitropolitul Ioan Meţianu, Gombos Mihály, câte 15 c., Follért Gyula, Francz István, Zeller Róza, Kövesházi Kövess Lajos, comandant de corp, Dörr Albert, Kedves István, Dr. Teutsch Fr., episcop, Kistétényi Walter, Nagy József, Prokupek Sámuel, Zeibig János, Salmen E. Hermán, Dr. Wolf K., Brandsch Rudolf, Popp Lajos, Albereck Károly, Fink Todor, Kreuzer Lajos, Wagner Sámuel, Schuster Márton, Stenzel, general, Drotleff I., Bartmes Fr., Friedrich N., Reiss, Bogár Lajos, Follert Bella, Weindel I., Uhrlich Henrik, Toth Emil, Ziegler G., Erdősi Maró, Jickelli I., Pesti magy. ker. bank, Tanarzky N., câte 10 cor., Bod Péter, N. N., Hess Wiktor, câte 8 cor., Ferencz Lajos, Maetz G., câte 7 coroane, Gölner W., Mihály Dezső, Székely György, câte 6 c., Hinz Emil, Casper Ferencz, Lázsló Adolf, Fictekher János, Gruber Győző, Szamosfalvi Miklos, Kumelender József, Köztner Matyás, Sándor Iozsef, Schmidt Frigyes, Malie Marie, Goldbach Antal, Bogdan Géza, Batha Károly, doamna Erdélyszky, Szabó Cornel, Endes Antal, Kocsiszkof M., Gotschling H., Roth Károly, Dr. Gundhard K., Br. Wéssey N., Dr. Otto W., Gabányi Lajos, Schimek V., Barabás Sándor, Szöllösi Boldizsár, Lazár Béla, Follert Gyula, Hannich H., Borszéky Soma, Dr. Balázs János, Dr. Kabdebo O., Widor N., Gödri Sándor, Kárpáty Gusztáv, câte 5 cor., Kravietzki László, Mayer János, Réhner Mátyás, Treibal Hermin, Morscher K., Weiss Albert, Loveg Fuchs Lajos, Fegyvernéky N., Lachner V., Bandi János, Fischer E., Buchala B, Szentimrei István, Czipott György. Ussney István, câte 4 c., Csató Gyula, Kabdebó Anne, Hanus Mariska, Şalut Roma, Lachsmán Ienő, Berger şi Weiss, Garabet I., Badilla I., Strasser Lajos, Szakács Albert, câte 3 c., Bély El., Papiszt Margit, Göttl Elvira, Buksa A., Raab A., Márton Andor, Neizl Ferencz, Stein László, Bartmes I, Dr. Proca G., C. F. Jikeli, Schinszky Géza, Octav Neagoş, Arz Mihály, Weiss Pollák, Fonn Adolf, N. N., Szász Aranka, Barcász Gizella, Szőllősy György Petkovszky A., Dr. Victor Baciu, Mühlsteffen K., Ferderber Zsig., Röder Anna, Constantin Popp, Benedek, câte 2 cor.

Suprasolviri au făcut apoi următorii: Petrişiu Gyula 10 cor., Pissel Károly 6 c., Batenberg Lajos, Stefan Moga, Ungár Antal, Grünberger Aruház, câte 5 coroane, Kleinwetter Tivadar-né, Dr. Szalay né, câte 4 cor., Glazarevics Antal, Schmidt János, Szalay Ferencz, Zienk, farmacist, câte 3 coroane, Prexler Sándor, Kivonyi József, Hochsman Henrich, Grafius Wilmos, Radványi József, Henczely Sándor, Tégiás István, Sepsi Sándor-né, Resiczky Károly, Kölöy Kálmán, Figer N., câte 2 cor., Toth István 2 cor. 40 fil., N. N. 2 cor., Szente Matild, Hegler Gusztáv, Wolf Rudolf, Andrásy Zsigmond-né, Ditrich N., Moravetz A., Riger Henrich, văd. Schuller, Lapsanszky Marczel, ifj. Székely György, Beér Lázár-né, Bressner János, văd. Bartok Amalia, câte 1 cor., Schvarz Henrich 50 fil.

Primească toţi stimaţii contribuenţi sincerile mulţămite ale

Comitetului aranjator.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

„Cassa de păstrare (reuniune)“ în Săliște.

Convocare.

P. T. Membrii „Cassei de păstrare (reuniune) în Săliște“, sunt învitați la

a XXVIII-a adunare generală ordinară,

conform §. 15 din statutele reuniunii pe **Joi în 7 Martie st. n. (23 Februarie v.) a c.** la 2 ore p. m, în sala festivă a școalei gr.-or. române din Săliște pe lângă următorul

- Program:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale.
2. Raportul direcțiunii.
3. Raportul consiliului de inspecțiune.
4. Staverirea bilanțului pro 1911, distribuirea profitului și votarea absolutorului.
5. Fixarea marcelor de prezență pentru membrii direcțiunii și ai consiliului de inspecțiune.
6. Staverirea cuotei la fondurile de rezervă pentru membrii cari vor întra de nou în reuniune.

Domnii membri cu vot decisiv, — adecă aceia, cari sunt trecuți cu cel puțin 3 luni înainte de adunare în registrul membrilor, — sunt, în sensul dispozițiunilor §. 10 din statute, rugați a-și depune părțile de fondare și documentele de plenipotență la cassa institutului cel mult până în 4 Martie a. c. iar la Institutele: „Albina“ în Sibiiu, „Cassa de păstrare Mercurea“, „Ardeleana“ în Orăștie, „Mureșana“ în Reghinul săsesc, până în 2 Martie a. c.

Săliște, în 14 Februarie 1912.

Direcțiunea.

(43) 1—1

Bilanț cu 31 Decemvrie 1911.

Activa.

	K f	K f
Cassa	51,129 98	
Monete	685 10	51,815·08
Cambii de bancă	818,193 74	
Imprumuturi hipotecare	821,581·22	
Credite de Cont-curent	820,321·70	
Imprumuturi cu cavenți	299,486·—	2 759,582 66
Efecte publice și diverse acții		323,455·—
Casele institutului		143,066·95
Imprumut din fondul de binefaceri	23,199·97	
Efectele fondului de binefaceri	42,198·78	65,398 75
Efectele fondului de penziune		21,931·16
Efectele înființând. spital public în Săliște		53,029·81
Mobiliar	6,350 68	
după amortizare de	635·68	5,715·—
Interese tranzitoare restante și diverșii debitori		21,328 64
		3.445,323·05

Pasiva.

	K f	K f
Capital societar		250,000·—
Fondul de rezervă	100,000·—	
Fondul special de rezervă	78,206·78	
Fondul de binefaceri	65,398 75	
Fondul de penziune	21,931·16	
Fondul spitalului public în Săliște	53,029 81	318,566·50
Depuneri spre fructificare	2.789,354·88	
Depuneri în cassete	13,636·16	2.802,991·04
Diverșii creditori		7,050 07
Interese anticipate pro 1912		22,741 65
Profit net		43,973·79
		3.445,323·05

Contul Profit și Perdere

Spese.

	K f	K f
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare	113,981·84	
pentru fondul de binefaceri	767 48	
pentru fondul de penziune	999 26	115,748·58
Spese:		
salare și bani de cvartir	17,949·96	
marce de prezență	2,320·—	
imprimate, registre, porto, diverse	6,239·94	26,509·90
Contribuțiune:		
directă	4,420·21	
10% după interese la depuneri	11,398·18	15,818·39
Amortizări:		
din casele institutului	500·—	
din mobiliar	635·68	1,135·68
Profit net		43,973·79
		203,186·34

Venite.

	K f	K f
Interese:		
dela cambii	51,718 06	
dela împrumuturi hipotecare	55.301 83	
dela credite de cont-curent	48,974 41	
dela împrumuturi cu cavenți	26,836·21	
dela efecte	14,964·45	197,794·96
Chirii		3,608·60
Profit la monete, proviziune și alte venite		1,782·78
		203,186 34

La finea anului 1910 au fost 267 membrii, în anul 1911 au repășit 2, de nou au întrat 8 membrii, la finea anului 1911 au fost 273 membrii cu 1250 părți de fondare.

Săliște, în 31 Decemvrie 1911.

DIRECȚIUNEA:

Dr. N. Calefariu m. p., prezident. **C. Herția** m. p., director executiv. **Dr. N. Comșa** m. p. **Dr. Ioan Lupaș** m. p.
Dr. Ioan Stroia m. p. **D. Roșca** m. p. **D. Lăpădat** m. p. **Petru I. Comșa** m. p. **N. Hențu** m. p.
Bucur Comșa m. p. **Ioan Răcuciu** m. p. **Ioan Bârsan** m. p.
Iosif Lissai m. p., reviaor expert al „Solidarității“.

Subsemnatul consiliu de inspecțiune am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină ordine i în consonanță cu registrele institutului.

Săliște, în 14 Februarie 1912.

Ioan Banciu m. p., prezident. **Ioan Chirca** m. p. **Constantin Criștiu** m. p, **Iuliu Crișan** m. p. **Ilie Hociotă** m. p.

Nr. 63/1912. (42) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră din comuna **Meteșiu** cu filia **Găureni** se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul: 360 cor. dela comuna bisericească, cuartir și grădină în natură, iar restul prin întregirea dela stat votată.

Cererile de concurs se vor înainta subscrisului oficiu, în terminul susindicat, îndatorat fiind alesul învățător a instrua pe elevi în cântările bisericești și a i conduce în Dumineci și sărbători la biserică, unde va cânta cu ei la sf. liturgie.

Alba-Iulia, 4 Februarie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-ort. al tractului Alba-Iulia, în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresb.

Edict de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Preav. Consistor Arhidiecesan dto 14 Iulie 1911 Nr. 8623 Școl. comuna bisericească **Hetur** tractul Sighișoara dă în întreprindere zidirea unei școale nouă pe calea licitațiunei publice minunnde, care se va ținea Dumineca în **26 Februarie (10 Martie) 1912** la 3 ore în școala română din Hetur cu prețul de strigare 14,650 cor. 64 fil. având licitanții a depune vadiu de 10% după prețul de strigare în bani gata sau în hârtii de valoare.

Planul și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial din Hetur.

Cemitetul parohial își reservă dreptul de a da în întreprindere edificarea acelui dintre minus oferenți ,în care va avea mai multă încredere fără privre la suma oferită.

Hetur, la 3 Februarie 1912.

Ambrosiu Tatar paroh. **Mihail Cifrea** epitrop I.

Nr. 85/1912. (41) 2—3

„Văzut“! **Dimitrie Moldovan**
protopresbiter

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobate de Preaveneratul Conzistor arhidiecezan, prin rezoluțiunea din 25 Noemvrie 1910 Nr. 13381 Școl. prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere edificarea școalei confesionale române gr. or. din parohia **Füzesszentpéter** (Fizeșsânpetru) protopresbiteratul Ungurașului.

Licitațiunea se va ținea în **4/17 Martie a. c.** în parohia Fizeșsâmpetru la 11 ore a. m.

Prețul de strigare este de 13.000 coroane, după care licitanții au a depune vadiul de 10% după suma de strigare, în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comitetul își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea școalei aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Planul și preliminariul de spese se pot vedea la oficiul parohial, unde se pot afla și condițiile de licitare, eventual se dau, și alte informațiuni.

Fizeșsânpetru, 27 Ianuarie 1912.

Din ședința comitetului parohial ținntă în 15 Ianuarie 1912.

Pavel Roșca președinte. **Ioan Lazar** notar.

(38) 2-3

Nr. 59/1912. prot. (35) 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului învățătoresc vacant dela școala noastră confesională din **Riusadului** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar anual de 1000 cor. solvibil din cassa bisericei;
b) Cvartir în natură;
c) Grădină în natură.

Învățătorul ales conform dispozițiilor din vigoare este obligat a cânta în strană la utrenie, a instrua elevii în toate cântările liturgice și a le executa cu ei în biserică în toate Duminecile și sărbătorile de peste an, prin urmare și în feriile de vară

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile de concurs, provăzute cu documentele prescrise (atestat de botez atestat de școală medie, absolutorul pedagogic și diploma, subsemnatului oficiu în terminul sus indicat și se vor prezenta întru cât nu sunt cunoscuți în parohie și în biserică, spre a se face cunoscuți poporului.

Sibiiu, 2 Februarie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Dr. Ioan Stroia
protopresb.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice și în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a așezat în comuna Seliște, comitatul Sibiiului, unde primește comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice,** și întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 24—

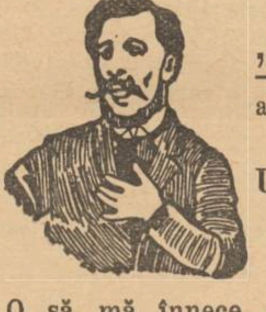

O vai!

Trăiască!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur.

„Pastilele de-piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu înfluințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“.
Budapesta, VI. Váczi-körut 17.

O să mă înnece această tusă rea!

Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(372) 21—26

Români! Replantați viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniți firmele românești, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul“,

însoțire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică

„Mugurul“,

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 21—

trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!

La cerere prețcurent și instrucțiuni gratis și franco!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit!

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 11/24 Februarie 1912 Nr. 16.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Răspunsul oposiţiei.

Sibiiu, 23 Februarie n.

Ziarele din capitală ne-au adus rapoarte amănunţite despre cele petrecute în dieta ţării în şedinţele ţinute în primele trei zile ale săptămânei acesteia, dar din ele nu prea putem şti, care e situaţia adevărată politică, şi că în momentele de faţă de ce stăm mai aproape, de pace ori de răsboiu, purtat între guvern şi oposiţie?

In şedinţele din primele trei zile ale săptămânei acesteia, Luni, Marţi şi Mercuri, şefii partidelor oposiţionale din dietă şi-au spus părerile asupra vorbirei pe care o rostise în dietă săptămâna trecută domnul ministru prezident, contele Khuen-Héderváry, declarându-se, fireşte, nemulţămiţi cu cuprinsul ei.

Inceputul l-a făcut contele *Apponyi*, care a recunoscut, că unele din dorinţele partidului în fruntea căruia se află, domnul ministru-president a căutat să le împlinească, nu însă pe cele mai esenţiale şi de mai mare însemnătate naţională. Cu toate acestea, partidul seu nu e strein de ideea unei înţelegeri cu guvernul. Cere înse garanţii dela guvern cu privire la reformele electorale, şi anume, în acel înţeles, că pe baza actualei legi electorale nu se vor mai face alegeri pentru dietă.

I-a răspuns imediat domnul ministru-prezident, atâta, că ce s'a putut face, s'a făcut, ce s'a putut esopera (la Viena) s'a esoperat, — la mai mult guvernul nu se poate angaja. Ce se atinge de legea electorală, guvernul se învoeşte, ca dieta se aducă hotărâre, pe baza unei propuneri făcute din partea oposiţiei, că guvernul e obligat se prezinte camerii proiectul de lege despre reformele electorale până la un anumit termin.

A vorbit apoi *Justh Gyula*, şi a declarat în numele partidului de sub conducerea sa, că nu se abate dela punctul de vedere pe care a stat până acuma, şi prin urmare cere, ca legile militare să fie luate dela ordinea zilei, chestiile urgente militare să fie resolvate pe calea unui provisoriat, iar la ordinea zilei să fie pusă legea despre reforma electorală, compusă pe basa votului universal, egal şi secret. Până nu se face aşa, nu e pace în dietă, ci — obstrucţie nesfârşită.

I a răspuns şi lui domnul ministru-president, că guvernul la tot casul va împlini aceea ce a promis în chestia reformei electorale. Cum însă justhiştii trag la îndoeală sinceritatea acestor cuvinte, se ţin morţiş de obstrucţie şi au jurat luptă crâncenă în contra legilor militare, ori mai bine zis, în contra guvernului, a cărui posiţie e legată de ele.

Şi au spus apoi părerile asupra vorbirei din săptămâna trecută a domnului ministru-president şi celelalte partide oposiţionale din dietă, prin oratorii lor speciali, — afară de partidul naţionalităţilor, în numele căruia nu a vorbit nime, — şi din toate aceste vorbiri rostite în dietă conclusia pe care o putem scoate este, că oamenii se arată numai a fi răsboinici, dar înclină mult spre pace.

Mai ales pe coridoare în culoarele dietei, domneste un spirit foarte pacinic; şi contele *Andrássy* îşi dă toate silinţele să convingă lumea despre urgenta necesitate a încheerii unei păci onorabile cu guvernul.

Dar pacea, în felul cum o vrea şi cum o doreşte contele Andrássy, cu greu va da roade bune, chiar şi în casul dacă ea ar putea să fie legată. Pentrucă contele Andrássy vrea o înţelegere numai între kossuthişti şi guvern, respective majoritatea parlamentară, cu totala isolare a justhiştilor, — cari ar fi lăsaţi apoi se poarte singuri lupta în contra legilor militare şi în contra guvernului, câtă vreme ar putea să o poarte, pentrucă în curând ar obosi şi ar depune armele.

Inţelegem foarte bine şi înţelege toată lumea, că contele Andrássy unde vrea să ajungă cu acţiunea sa de împăcare: la zădărnicirea introducerii votului universal la alegeri; pentrucă dacă vor putea fi învinşi justhiştii în discuţia asupra legilor militare, legea electorală va fi compusă fără a se mai ţinea cont de dorinţele lor, aşa cum o vrea şi o doreşte contele Andrássy, şi ceialalţi de un gând cu el. Dar credem, că tocmai aceasta împrejurare va face, ca justhiştii să fie pe grije.

Eri, Joi, dieta nu a ţinut şedinţă, din motivul, că domnul ministru-prezident a plecat cu alţi doi ministrii la Viena, împreună cu o delegaţie număroasă a dietei, condusă de presidentul *Návay*, pentru a lua parte la înmormântarea contelui Aehrenthal, fostul ministru de esterne, iar astăzi nu se mai vorbeşte în dietă asupra discursului din săptămâna trecută a domnului prim-ministru, ci se întră în desbaterea meritorială a legilor militare. Dacă justhiştii vor începe încă astăzi cu obstrucţia tecnică, atunci guvernul va trebui să se decidă iute pentru una din două: ori acceptarea propunerilor justhiştilor ori — disolvarea parlamentului şi ordonarea alegerilor noi!

Monarhul şi moartea contelui Aehrenthal. Maiestatea Sa, Imperatul şi Regele *Francisc Iosif*, a adresat o scrisoare frumoasă, redactată in terminii cei mai călduroşi, contesei de *Aehrenthal*, esprimându-şi în ea sincerele condolenţe pentru moartea soţului ei. In scrisoare Maiestatea Sa spune următorele: „Am perdut în decedatul un servitor adânc devotat, un bărbat de stat însămnat, care a ştiut să justifice în măsură înaltă încrederea pe care i-a arătat'o suveranul seu atunci când l'a numit ministru de externe. Escelentele servicii, pe cari le-a făcut reposatul suveranului seu şi monarhiei, îi asigură o amintire durabilă şi-i fac cea mai mare cinste!“. Cuvinte frumoase, ale unui Domnitor înţelept, care ştie să apreciez e munca grea, sevârşită în interesul monarhiei, de un om cu adevărat cuminte, cum a fost contele Aehrenthal.

Demisia baronului Burian. Ministrul comun de finanţe, baronul *Burian*, şi-a dat demisia din postul avut, din motivul, că el e Maghiar, şi noul ministru de esterne, contele *Berchtold*, încă e Maghiar, întru atâta, că e supus ungar, şi membru al casei magnaţilor din Ungaria, iar conform usului din trecut, în cabinetul comun numai *un* ministru poate să fie Maghiar, iar ceialalţi doi trebue să fie austriaci. Maiestatea Sa a aflat de bună motivarea, a acceptat demisia baronului *Burian*, şi a numit în locul seu ministru comun de finanţe pe cavalerul *Leon Bilinski*, fost ministru de finanţe în Austria şi guvernor al băncii austro-ungare.

Interpelare. In şedinţa de Mercuri a dietei domnul deputat naţionalist român Dr. *St. C. Pop* a adresat interpelare guvernului în chestia eliminării celor 16 teologi gr.- cat. români din seminariul romano catolic din Oradea-mare.

Episcopia gr.-cat. maghiară. Sub presidenţia Escelenţiei Sale, Mitropolitului *Dr. Victor Mihali*, s'a ţinut Sâmbătă în Blaj o consfătuire confidenţială, la care au luat parte Preasfinţiţii Episcopi *Dr. Demetriu Radu* dela Oradea-mare şi *Dr. Vasile Hossu* dela Gherla, mai mulţi domni canonici şi protopopi şi câţiva fruntaşi laici. S'a discutat chestia înfiinţării episcopiei gr.-cat. maghiare, despre care a fost vorba şi în ziarul nostru şi s'a luat hotărârea, ca biserica gr.-cat. română să protesteze în contra proiectatei înfiinţări a episcopiei maghiare, pe calea unui memorand, care va fi înaintat Papei dela Roma, şi va fi presentat şi guvernului ţării. La Papa va merge cu memorandul P. S. Sa Episcopul *Radu* dela Oradea-mare, care în scopul acesta pleacă zilele acestea la Roma. Opiniunea publică română va primi sigur cu simpatie şi cu recunoştinţă ştirea despre această acţiune a episcopatului gr.-cat. român, pornită întru apărarea drepturilor şi integrităţii teritoriale a bisericei surori.

FOIŞOARĂ.

Românii din America

de preotul I. Podea.

(Urmare).

Ce păreri au Americanii despre noi?

E o întrebare pe care mai bine ar fi să nu ni-o punem, de oarece răspunsul nu poate fi decât spre supărarea şi scârba noastră. Ca să ne putem însă lega unde ne doare, să o ştim şi asta.

Prea puţinul interes faţă de biserică; lipsa de oameni cu carte şi cu pricepere; lipsa de intreprinderi, comerciu şi industrie română; prea multele cârciume româneşti; petrecerile împreunate cu destrăbălări; unele organizaţii ca „societatea de salvare“, organizată de Românii din statul Indiana, cu scop de a scăpa din temniţă pe criminali şi bătăuşi; fuga borterilor noştri, în urma cărora adeseori rămâne datorie de sute de dollari pe la prăvăliile şi companiile americane; amestecul prost în politică şi pornirea contra temperenţilor; vrajbele, locuinţele murdare, traiul miserabil, lucrul greu şi plată mică şi în deosebi îmbulzirea muncitorilor noştri în fabricile, în cari muncitorii americani fac grevă, pentru apărarea drepturilor lor, pentru câştigarea de plăţi bune, prin cari să-şi poată asigura un traiu cinstit, — ni-au câştigat un nume, cum nu se poate mai slab.

Am ajuns, ca un bărbat de ştiinţă, care n'a căutat să vadă ce avem, şi cum trăim şi acasă la noi, să ne numească ţigani. Aşa se tălmăceşte cuvântul „român“ în „Webster's new-illustrated dictionary, of the englisch language“: „Romany (rom'â-ni) n. a. Gipsy: Gipsy language“, adecă *Român e egal cu ţigan, limba lor e limbă ţigănească.*

Ziarele americane nu ţin seamă de viaţa noastră de acolo, iau notă numai despre scandaluri, iar când se mai face şi câte un lucru mai bun, se trece cu vederea, sau se anunţă în două trei şire. Un ziar din Zaneswille O, a mers atât de departe cu batjocurile, încât a scris despre societatea română de ajutor de acolo, că este o filială a „mânei negre“. Indoelile s'au risipit numai când această societate a început tot mai mult a se manifesta, şi mai cu samă când şi-a sfinţit drapelele prin un preot român, în faţa unui public imens, concentrat acolo, din toate părţile Americei, ca să iee parte la această serbare, cea mai frumoasă din câte am văzut în cei doi ani şi jumătate, cât am fost acolo. Fiind în acest oraş interzisă vinderea de beuturi alcoolice, Românii noştri au luat parte la un banchet unde s'a beut numai apă rece, şi limonadă, şi şi-au petrecut treji toată după-ameaza.

Dovadă, că numai beutura face cearta, iar nu petrecerea şi adevărata veselie.

Pe lângă adevăr mai este dar şi puţină neorientare şi puţină răutate în scrisele Americanilor, cari de altfel au tot dreptul să ne urască. La serbările noastre în unele oraşe iau parte şi unii dintre primarii şi senatorii oraşelor, adeseori fac şi donaţiuni frumoase, nu însă din dragoste faţă de noi, ci din anumite interese, şi oamenii noştri adeseori se poartă urât şi înaintea acestor oaspeţi distinşi.

Bine, frumos şi mult, s'a scris despre Români în cele mai răspândite ziare din Cleveland O. şi Chicago Ill, cu ocaziunea vizitei lui Apponyi. Dar nu al nostru e meritul, ci al slovacilor. Ei dispun de bani. Dintre naţionalităţile Ungariei ei sunt mai bine organizaţi, mai bine cunoscuţi Americanilor. Ei au organizat adunările de protestare, ei au tipărit zeci de mii de broşuri cu plângeri, cari sunt şi ale noastre, ei au mijlocit publicarea acelor frumoase articole, cari au adus în încurcătură pe marele apostol al păcii, din neîmpăcata Ungarie.

Mult ne-a ridicat apoi în faţa Americanilor *Scotus Viator*, cunoscutul pretin al Românilor, precum şi un profesor din America, — *George Dorsey*, — care — la începutul anului 1910, publicându-şi în „The Chicago Sunday Tribune“ — unul din cele mai mari ziare din America, studiul său de călătorie prin ţările Europei şi prin Ungaria, — a spus şi despre noi multe vorbe bune. A lăudat mult munca cinstită a ţăranilor noştri, viaţa ciobanilor, despre cari zice că „apăreau ca în poveşti“; portul şi podoabele femeilor noastre din jurul Hunedoarei, şi satele noastre din unele părţi. Vorbind despre ţinutul Făgăraşului şi Sibiului zice: „Am trecut apoi pe lângă numeroase sate româneşti. Viaţa în părţile astea e tot aşa de vie, ba poate mai vie ca în toate celelalte părţi ale Ungariei. La toate gările se urcă şi se dau jos de pe tren Românii, către cari sbeară conductorul de tren, ungur, ca către nişte vite, şi tractează cu ei aşa, că acest tratament adevereşte întru toate acuza, că sămânţa domnitoare în Ungaria (cea ungurească) e nemiloasă de tot faţă de Români“. Trecând la portul românesc din aceste ţinuturi zice iarăşi: „portul lor e bogat în colori şi frumos de tot, drăguţ“.

† Dr. Liviu de Lemény.

Cu adâncă durere înregistrăm moartea unui distins fiu al neamului şi al bisericii noastre, a advocatului din Sibiiu Dr. *Liviu de Lemény*, fost deputat congresual şi sinodal, membru al comitetului naţional şi al comitetului central al „Asociaţiunii“, membru în direcţiunea „Albinei“, prezidentul clubului comitatens român din comitatul Sibiiului etc. etc., care astă noapte a trecut la cele eterne, în mod subit, spre nespusa întristare a familiei sale şi a tuturor celor ce l-au cunoscut.

Deplângem în decedatul pe un fiu luminat al neamului şi al bisericii, care cu mintea sa ageră şi cu inima sa caldă pentru tot ce e românesc, mult a lucrat la înaintarea neamului nostru pe terenele pe cari înaintarea îi este posibilă în împrejurările de astăzi, iar cu tactul şi înţelepciunea sa mult a contribuit la aplanarea ori delăturarea conflictelor, cari atât de uşor se nasc în zilele de astăzi între noi, Românii din statul ungar.

Ori unde l-a chemat încrederea conaţionalilor săi, ori simţul propriu de datorinţă faţă de neam şi biserică, mult regretatul *Liviu de Lemény* a mers de şi-a ocupat locul şi l-a împlinit cu zel şi cu pricepere.

Noi, Sibienii, vom simţi mult golul pe care-l lasă în urma sa acest distins fruntaş al neamului, înzestrat şi cu o nobleţă de inimă deosebită, care-l făcea să fie stimat şi iubit de toţi.

In veci amintirea lui!

•

Din partea mult îndureratei familii, căreia îi trimitem sincerile noastre condolenţe, s'a dat următoriul anunţ funebru:

Eleonora de Lemény n. Dörr, Ioan de Lemény, Livia Dr. A. Crăciunescu, Maria şi Dr. Nora de Lemény, Vera de Bohăţiel şi Liviu de Lemény, cu adâncă durere Vă încunoştinţează în numele lor şi în numele numeroaselor rudenii că iubitul lor soţ, frate şi tată Domnul *Dr. Liviu de Lemény et Kozla,* advocat, protopretor în penz., asesor consist., fişcal mitropolitan, prezident al clubului român comitatens, deputat la Universitatea săsească, membru în comitetul central al Asociaţiunii, membru în direcţiunea băncilor „Albina“ şi „Furnica“ şi la „Banca generală de asigurare“, membru în congregaţia comitatensă, şi la comitetul orăşenesc, membru în direcţiunea trenului Sibiiu—Agnita, ş. a. după o bogată şi conştienţioasă activitate pentru biserica, naţiunea şi familia sa, a răposat în Domnul Vineri, în 23 Febr. 1912 în vârstă de 57 ani. Inmormântarea se va face Dumineca, în 25 Febr. la orele 2 d. a., după ritul bisericii ortodoxe, la cimiterul central, din locuinţa strada Schevis Nr. 3. In loc de vizite de condolenţă rugaţi-vă pentru sufletul lui.

Ceeace se scrie despre România încă nu e mult, şi răul e, că Americanii adeseori confundă stările din ţara noastră cu cele din România, învinovăţindu-o astfel cu păcate, pe cari nu le are. Revistele se ocupă mai ales cu casa domnitoare, publică poesii de Carmen Sylva, portretele — în port ţărănesc ale principilor, şi vederi din Carpaţi, însoţite de scurte descrieri, cari rar corăspund adevărului.

In urma urmelor totuşi s'ar putea zice, că s'ar afla şi între Americani unii, cari ar avea de unde ne cunoaşte, ce suntem, cine suntem, pentru ce mergem la ei după pâne, şi de ce suntem atât de întârziaţi în cultură? Mulţimea însă judecă după aceea ce vede cu ochii, şi de aceea, până când în fruntea poporului nostru de acolo nu vor sta oameni cu pricepere; până când încercările de organizaţie ale noastre nu vor lua un caracter mai serios; până când beţia, murdăria, destrăbălarea, vrajbele şi vagabondarea vor fi semnele caracteristice ale oamenilor noştri; până când „skebsii“ (spărgătorii de greve) se vor recruta din şirul voinicilor noştri; cu alte cuvinte, până când viaţa românească de acolo nu se va îndrepta, — pentru Americani în general, Românul, nici odată nu va fi mai mult decât ce este astăzi: obiect de dispreţ!

(Va urma).

Păreri asupra creştinismului.

Un corespondent din Berlin al ziarului „*Românul*“ a avut buna idee de a urmări cu atenţiune aceea ce au scris ziarele din Germania în numerele de Crăciun, şi a face spicuiri din interesantele şi variatele păreri esprimate în ele asupra *creştinismului* şi a forţei sale vitale. Le reproducem şi noi din numărul de Mercuri al numitului ziar, după cum urmează:

„*Münchener Neueste Nachrichten*“:

„Auzim de multeori spunându-se: Creştinismul a îmbătrânit deja. Aceasta e, ca să ne esprimăm aşa, o gândire lipsită de ori şi ce conţinut. Diferitele biserici, culturi, confesiuni şi secte au adăugat la învăţătura simplă a lui Isus atâtea patime dogmatice şi istorice, aşa încât despre unele dintre ele s'ar putea spune cu adevărat c'au îmbătrânit. Creştinismului nu i se poate face însă obiecţiunea, că a îmbătrânit, luându-se cuvântul acesta în adevăratul lui sens, de îmbătrânire. In el toate curentele timpurilor află isvoare limpezi, luminoase şi sănătoase, pe cari le pot folosi“.

„*Hannoverscher Kurier*“:

„Bradul Crăciunului este cel mai admirabil simbol de unitate al aceluia, ce este scump inimilor noastre: a creştinismului şi a fiinţei noastre proprii germane. Căci precum el ne povesteşte despre codru, care a fost odinioară patria străbunilor noştri, şi dorinţa taciturnă a orăşanului trudit, tot astfel el ne face atenţi la lumina lumii şi la cedrul spiritual, la Hristos. Noaptea sfântă ne aminteşte foarte mult de acelea, pe cari le iubim, pe cari trebue să le iubim, pentru a putea rămânea tot tari. Crăciunul este sărbătoare germană. Cât timp nu vom nega propria noastră individualitate, va fi cea mai frumoasă, cea mai sublimă, cea mai profetică. Viitorul poporului nostru este a se căuta în contopirea intimă a forţei germane şi a iubirei creştine, şi acest viitor străluceşte în bradul Crăciunului, cu tot parfumul său dătător de viaţă adus din munţii Harz şi cu strălucirea moale a luminerelelor sale aurite“.

„*Reichsbote*“:

„Intrebarea aruncată foarte des: mai suntem creştini? Este hotărât falsă. In locul ei ar trebui cu mult mai bine să ni se spună: suntem deja creştini? „Creştinismul“, zice un vestit istoric al vremurilor noastre, „umblă încă pe picioare de copil; de abia crapă de zi în faţa noastră timpul epocei sale mature“. Desvoltarea corectă a religiunii se săvârşeşte nu peste sau poate dincolo de Crist, afară, ci cu mult mai profund, chiar în Crist. El rămâne ultimul cuvânt, şi revelaţia finală a Dumnezeului nostru. De aici înainte noi nu trebue să mai aşteptăm pe un altul. Singură evangelia ne poate mântui. Această mare şi binecuvântată esperienţă să ne facă sărbătorile ce vor să vină vesele şi fericite“.

„*Weserzeitung*“:

„Libertatea scrutării la o mare parte a lumii creştine, a devenit inviolabilă. După opinia noastră ea va avea de resultat, slăbirea acelor maxime sublime asupra scopurilor etice ale omenirii, care au aflat espresie admirabilă în evangeliile şi epistolile bibliei. Cum s'a putut construi din ele un Dumnezeu, care supune pe fiii oamenilor la eterne chinuri, în iad, de oarece au rătăcit în credinţa, care adeseori e numai un reflex al mediului şi al împrejurărilor, sau de oarece spiritul lor filozofic le opreşte poate ori şi ce credinţă, — acest fapt rămâne ca una din cele mai stranii operaţii ale istoriei spiritului omenesc“.

„*Königsberger Allgemeine Zeitung*“:

„Un scepticism, care nu ia în considerare, că noi putem lărgi totdeauna într'un mod demn de admirat hotarele ştiinţei noastre pământene şi a posibilităţii concepţiilor fără de a micşora însă întru nimic imensitatea celor nescrutate şi imposibile de scrutat, — ar vrea bucuros s'arunce creştinismul, ca pe un lucru mort la o parte, uitând însă că şi partea lui cea mai bună, adecă fundamentul lui cultural, el o poate afla tot numai în creştinism! Inimi omeneşti înguste ar voi să taie gândirea plină de viaţă crescută sub bradul Crăciunului şi s'o împedece în evoluţia sa, tocmai din causa religiosităţii creştine; uitând însă totodată, că această religiositate însaş îşi poate găsi forţa ei vitală abia numai în libertatea şi în posibilitatea desvoltării. Noi ascultăm dând din umeri, cum un profesor de teologie catolică ne povesteşte, că iadul s'ar afla dimpreună cu o eternă mare ferbinte de gazuri în fundul pământului, şi cum un profesor de teologie protestantă ar afirma în cărţi serioase, că sfinţii de odinioară ar fi avut în ochii lor o retină construită cu totul altfel, cu ajutorul căreia ei puteau vedea pe Dumnezeu trupeşte! Intoleranţă şi superstiţii au fost totdeauna însoţitorii şi duşmanii creştinismului. Dar pentru ele de sigur, că învăţătura creştină nu este de lăpădat, tocmai atât de puţin, cât prin ele ar fi perdut el ceva din frumseţa şi forţa lui internă.

„*Leipziger Volkszeitung*“:

„Pe pământ pace şi între oameni bunăvoire! Cu câtă amărăciune turbată, cu câtă revoltă înflăcărată trebue să primească popoarele această solie cerească, cărora în present evangelia culturii apusene creştino-etică, li se predică prin guri de tren şi puşti-maşini . . . Imperialismul e ultima roadă pe pomul societăţii capitaliste. Maturitatea lui însăş ne vesteşte apropiata realisare a socialismului, în care „pace pe pământ“, va afla în fine un răsunet nou şi mai bun, devenind pacea universală nu numai o frumoasă poveste pentru copii fie mari şi mici, ci o veselă realitate pentru întreaga omenire“.

Leipziger Neueste Nachrichten“:

„Pace pe pământ? Ideea grandioasă dela Bethlehem, deşi purcede dela cel mai mare suflet ce a umblat vre odată pe pământ, totuşi nu va secera în imperiul realităţii, nici când o biruinţă definitivă. De oarece lupta, este, aşa învăţa chiar un socialist, precum timpul şi spaţiul, precum frumosul, dreptatea şi necesarul, o formă a raţiunii noastre, o lege a sufletului nostru, o condiţie a esistenţii noastre; ea vieţueşte în întreaga natură, precum trăeşte şi în inima omenirii . . . Pace pe pământ — rămâne o poveste de Crăciun, spusă pentru copii şi crezută tot de copii. Şi totuşi noi n'am respinge bucuroşi povestea asta, sperând neîncetat în clipe evlavioase, că ea va deveni sau trebue să devină adevărată“.

„*Vossische Zeitung*“:

„In lumina bradului de Crăciun se mai poate cunoaşte şi se mai poate spune încă pe faţă următoarele: Isus, ca centru al lumii sau ca punctul central al omenirii, este un vis deja visat. In cosmos fiecare corp luminos îşi are pentru sine isvorul său de lumină. Pe lângă creştinism se mai află şi alte centre religioase, cari adoră proprii lor mântuitori şi întemeietori. Dacă stă lucrul aşa, ce se va întâmpla însă cu Crăciunul nostru? Bătrâna solie de Crăciun, răsună dela palatul princiar şi până la cea din urmă colibă: un copil ni s'a născut; în misterul creării (des Werdens) se poate afla interminabila înţelepciune a serbării Crăciunului“.

„*Kölnische Volkszeitung*“:

„Luminările bradului de Crăciun strălucesc şi pentru acei, cari nu vor să ştie nimic despre ieslele fiului dumnezeesc. Creştinismul şi misterele sale au luminat într'o aşa măsură întreaga atmosferă spirituală a popoarelor culturale, încât strălucirea lor se înţelege reacusă, întrece, încât priveşte intimitatea şi intensitatea efectului, ori şi ce splendoare sărbătorească lumească chiar şi la necredincioşi. Dar cum cu totul altfel simte creştinul credincios, pacea duioasă a sărbătorii Crăciunului! Naşterea fiului divin este pentru el începutul mântuirii, din miseria infinită a păcatului, a tuturor oamenilor cari posed bunăvoinţa necesară“.

„*Braunschweigische Landeszeitung*“:

„Când inima mi-e cuprinsă mai mult de spaimă, când recunoaşterea slăbiciunii noastre morale ne apasă, iar păcatul neispăşit ne chiamă înaintea forului conştiinţii, când e necesar de a purta în tot decursul vieţii pe umeri o nedespărţită cruce grea, iar lumina oamenilor credincioşi se întunecă în groapa întunecoasă — în toate aceste lipsuri mari, cari formează soartea noastră comună aici pe pământ — cătră cine ridicăm oare şi noi oamenii „moderni“ mai cu plăcere ochii noştri? Nu la Richard Wagner şi Max Klinger, nici la Goethe şi la Kant, ori şi cât îi vom aprecia de mult, ci la omul încoronat cu spini dela Golgota, care şi el însuş le-a vieţuit pe toate acestea şi le a biruit. Noi ne rezimăm de statura lui înaltă de erou, câştigând curaj nou de a începe lupta cu lumea vrăjmaşe! Noi privim în ochii plini de pace, iar în inimă ni se reîntoarce răbdarea şi încrederea! Din cuvintele sale pline de duh şi de înţelepciune divină, isvoreşte încă mereu forţa sfinţitoare, iar noi simţim, că urmându-l în societatea lui putem deveni din nou buni şi curaţi. Da, şi la groapă încă plantăm în numele lui semnul biruitor al speranţei şi al vieţii“.

„*Hamburger Nachrichten*“:

„Şi religia trebue mai mult decât acum să formeze fundamentul vieţii statului şi a popoarelor. Cele mai din urmă şi mai grandioase virtuţi ale omului îşi au rădăcina în conştiinţa religioasă. Sentimentul de răspundere şi de datorie a politicianului conducător şi nu mai puţin al oficiantului, însufleţirea de jertfă a cetăţeanului şi bărbăţia soldatului, apoi vitejia, simţul de jertfă patriotică, iubirea şi devotamentul faţă de stat, toate sentimentele faţă de ţară, acest complex de însuşiri nu este posibil a fi imaginat fără de un fundament religios.

Şi în privinţa asta, esperienţele istoriei nu trebue trecute cu vederea. Dimpreună cu religia au dispărut pretutindenea şi totdeauna, toate virtuţile cetăţeneşti, nu mai puţin pe timpul împăraţilor romani, ca în decursul revoluţiei franceze. Scepticismul, frivolitatea şi epicureismul claselor culte şi stăpânitoare au fost totdeauna simptome, cari vesteau de mai înainte surparea. In schimb se iveşte o tâmpire a vieţii politice, care trebue să aibe totdeauna un efect dăunător, dar mai cu samă în timpurile noastre, cu curentele sale subversive şi revoluţionare“. . .

Dela „Banca generală de asigurare“.

— Un îndemn lăudabil. —

Este un lucru ştiut de toată lumea că scvirarea afacerilor de asigurări asupra vieţii, în ziua de azi este împreunată cu cele mai mari spese. Concurenţa cea mare, ce o desvoaltă singuraticele bănci de asigurare pe terenul acestor afaceri, a creat, am putea zice, o stare anormală de lucruri. Unele bănci — cu deosebire cele cari pe soliditate nu pun pondul necesar — cheltuiesc sume horende, pentruca să facă afaceri cu orice preţ. Aceasta a ştiut-o şi o ştiu bine şi azi conducătorii băncii noastre de asigurare. Cu toate acestea au fost convinşi şi au avut sentimentul, că la noi totuş afacerile de asigurare asupra vieţii nu vor costa cât la băncile străine, ce vor să facă afaceri cu puterea şi că pentru afaceri solide nu va trebui jertfit acea, ce e păgubitor şi superflu. Scurta experienţă ce s'a făcut la banca noastră de asigurare a dovedit deja aceasta. In cele aproape 250 de mii de coroane oferte de asigurări asupra vieţii, ce au intrat azi la banca noastră de asigurare, o mare parte a fost acvirată de directorul institutului, în decursul lucrărilor sale de organizaţie. Şi deoarece directorul n'a reflectat şi nu reflectează nici chiar la proviziile, ce banca, fără greutăţi deosebite le-ar putea plăti, dânsul le-a cedat altora, în prima linie asiguraţilor, ori apoi pentru scopuri de binefacere. Se vede însă că lumea noastră ştie să aprecieze silinţele ce se depun pentru reuşita întreprinderii noastre de asigurare cu mult mai bine decât s'ar crede. Aceasta se dovedeşte prin o scrisoare adresată Băncii de asigurare şi care este de următorul cuprins:

Uioara, în 5 Februarie 1912.

Onor. „Banca generală de asigurare“

Sibiiu.

Credem, că ne îndeplinim o datorinţă când Vă încunoştiinţăm, că abzicem şi noi de proviziunea ce ni-ar compete după asigurările pe viaţă ce am contractat la D-voastră, cu scopul ca din aceste proviziuni să se întemeieze un fond special de rezervă, ca astfel şi aceste sume să fie un sprijin al băncii D-v., care este şi a noastră a tuturora. Cu deosebită stimă: Emil Pop, protopop şi director de bancă, Dr. Iuliu Morar, advocat, Romul Dimboiu, contabil, George Moldovan, cassar, Dr. Alexandru Morar, advocat.

Epistola aceasta nu mai are trebuinţă de nici un comentar. Subscriitorii ei precum şi încă câţiva alţii, cari au făcut asemenea, au dat cea mai frumoasă dovadă de înţelegere, cumcă sunt datori să sprijinească pe aceia, cari lucrează pentru consolidarea şi întărirea băncii. Banca îşi va iniţia fondul de rezervă încă de pe acum şi-l va alimenta în prima linie din astfel de provizii, cari i-s'au cedat şi i se vor mai ceda şi de aci înainte.

Am făcut cunoscut acest caz, nu pentrucă n'am înţelege, că aceea ce au făcut domnii numiţi mai sus — nu se poate cere dela ori şi cine, ci numai ca să se ştie că există la poporul nostru încă destul devotament pentru cauzele şi instituţiunile noastre româneşti şi că presupunerea cumcă avem destui oameni înţelegători, capabili de jertfe, pe cari se poate rezima banca de asigurare, nu e lipsită de temeiu.

Revenind acum la obiectul scrisorii publicate în cele precedente, trebue să spunem că e un neadevăr aceea ce aderenţii băncilor străine, caută să debiteze la adresa băncii noastre de asigurare, că adecă ar aştepta să i se lucreze de giaba şi că n'ar acorda nici o provizie. Adevărul e *că şi banca acoardă proviziile obicinuite*, nu însă acele provizii, carii cred unii şi alţii că s'ar putea stoarce, fiind banca începătoare. Banca noastră de asigurare acoardă aceea ce corăspunde unei gestiuni de afaceri solide şi conştiente. Aceasta este principiul — dela care n'are motiv a se abate, pentrucă în lucrările ei întâlneşte destui oameni de inimă şi de cauză, cari să o sprijinească. Şi tocmai de aceea cutezăm a susţinea că şi cheltuielile normale de acviziţie, ce le plăteşte şi le va plăti Banca noastră de asigurare, vor fi în parte recompensate şi contrabalansate de acele provizii, cari — urmându-se exemplul de mai sus — se vor mai ceda în favorul fondului de rezervă al societăţii.

Dorim ca şi alţii — întrucât pot — să urmeze exemplul nobililor iniţiatori dela Uioara.

Din România.

Investirea noilor Episcopi din România. Maiestatea Sa, Regele *Carol*, a subscris decretul prin care sunt întăriţi în posturile lor noii Episcopi ai României, P. S. Sa, *Calist*, Episcopul Argeşului şi P. S. Sa, *Teodosie*, Episcopul Romanului. Mai este a se face acum investirea noilor prelaţi, care va avea loc Duminecă, în 12 Februarie v. cu o deosebită solemnitate. La orele 10 dimineaţa noii Episcopi vor asista la oficierea serviciului religios în Sf. Mitropolie. Vor asista de asemenea toţi membrii Sf Sinod şi membrii Consistoriului superior bisericesc. La orele 12 a. m. noii Episcopi vor merge apoi la palatul regal, unde vor fi primiţi de M. S. Regele, asistat de dl C. C. Arion, ministrul cultelor, când M. Sa le va înmâna cârjele episcopale, conform obiceiului din România. Cu acea ocazie P. S. Episcop Calist şi P. S. Episcop Teodosie vor rosti câte o cuvântare la adresa M. Sale Regelui Carol. Instalarea noilor Episcopi în scaunele episcopale se va face în a doua jumătate a lunei Februarie, în prezenţa d-lui C. C. Arion, ministrul cultelor, care în persoană vrea să i introducă în scaunele lor.

NOUTĂŢI.

Parastas pentru Gozsdu. Duminecă în 12 Februarie v. c, se va ţinea şi în biserica noastră catedrală de aici îndatinatul parastas, pentru marele nostru binefăcător, fericitul *Emanuil Gozsdu.*

*

Deputaţii congresuali aleşi pe ciclul 1912—1914 în districtul Oradea-mare, dieceza Aradului, sunt următorii: *I. Din cler:* 1. Orade-Peşteş: Vasile Mangra, arhim., vicar epp, Oradea-mare. 2. Tinca-Beliu: Nicolae Roşiu, protopresb., Micherechiu. 3. Beiuş-Vaşcău: Adrian P. Deseanu, protopresb, Vaşcău. *II. Mireni:* 1. Oradea-mare: Nicolae Zigre, adv., secretar metr., Sibiiu. 2. Peşteş: Iosif Tărău, cand. de preot, Săcădat. 3. Tinca: Dr. Gheorge Roşiu, advocat, Orade-mare. 4. Beliu: Dr. Gheorge Pope, jude de tribunal, Arad. 5. Beiuş: Dr. Nicolae Regman, secretar consist., Oradea-mare. 6. Vaşcău: Desideriu Tempelean, prim-pretor, Vaşcău.

*

La temniţă. Domnul *Octavian Goga* a intrat Marţi în temniţa de stat din Seghedin, pentru a-şi face pedeapsa de o lună, dictată într'un proces de presă pentru agitaţie.

*

Călătorie la Ierusalim. Comitetul societăţii române de escursiuni culturale, cu sediul în Bucureşti Calea Victoriei 58, a hotărât acum de curând să organiseze o escursiune la Ierusalim, cu ocazunea sărbătorilor sfintelor Paşti. Escursiunea va dura două săptămâni şi va fi foarte interesantă. Pot participa şi persoane cari nu fac parte din societate, dar au să se anunţe cât mai curând pentru a se şti din vreme numărul escursioniştilor.

*

In loc de cunună pe sicriul regretatului bărbat al neamului nostru Dr. *Liviu Bran de Lemény*, marele sprijinitor al tuturor acţiunilor de binefacere, corpul profesoral dela şcoala civilă de fete a Asociaţiunii depune 50 cor. pentru iniţiarea unui fond de ajutorare a fetiţelor române lipsite de mijloace dela şcoala civilă de fete cu internat a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român".

*

Amănunte despre Mihai Viteazul. „Voinţa Naţională" dă câteva ştiri aflate de dl *I. Grămadă* despre hanul *La cerbul de aur*, „Zum goldenen Hirsch", din Viena. Acolo, zice dl Grămadă, a găzduit Mihai Viteazul, când după înfrângerea dela Mirislău mergea spre Praga să vorbească cu împăratul Rudolf II. Mihai Viteazul a sosit la Viena în 12 Ianuarie 1601 cu 40 de oameni, cu 60—70 cai de călărie şi cu 17 căruţe. Oamenii lui Mihai erau mai toţi îmbrăcaţi ţărăneşte, aveau arce cu curea, cu săgeţi şi săbii cu mânerul de argint, şi buzdugan. Dl I. Grămadă a găsit într'un album vechi al Vienei icoana acestui han, clădit în stilul seacului al XVI-lea. Hanul astăzi nu mai există.

*

Patriarhatul ecumenic. Se anunţă din Constantinopol, că în zilele acestea vor fi reluate raporturile întrerupte aproape de opt ani între legaţiunea română şi patriarhatul ecumenic. Ministrul României la Constantinopol a făcut o vizită patriarhului.

*

Despre Aehrenthal. Fostul ministru de externe, contele Aehrenthal, a stat între 1895 şi 1899 la Bucureşti ca ministru plenipotenţiar al Austro Ungariei. In vremea aceasta petrecută în Bucureşti, Aehrenthal — scrie „Viitorul" — a stăruit să cunoască de aproape ţara românească atât ca viaţă politică şi socială, cât şi cutreerând munţii noştri şi intrând în contact până şi cu ţăranii; de câteva ori a făcut excursiuni şi prin Transilvania, ca să cunoască pe românii de acolo. Marele său succes diplomatic ca ministru plenipotenţiar a fost vizita de patru zile a împăratului Francisc Iosif la Curtea română în Bucureşti şi în Sinaia. Cât a fost ministru de externe, Aehrenthal a ştiut să întreţină cele mai bune relaţiuni cu România, fără a întrerupe raporturile personale cu bărbaţii de stat români.

*

Filantropie. Conducătorul firmei Guttmann din Viena a dăruit trei milioane coroane pentru înfiinţarea unui spital de copii.

*

Muzeu medical. Ministrul român de războiu a hotărât să înfiinţeze un muzeu medical militar, alipit pe lângă depozitul chirurgical central din capitală. In acest muzeu se vor păstra toate modelele de material sanitar şi se vor colecţiona cu timpul obiectele de instrucţiune privitoare la funcţionarea serviciului sanitar în campanie.

*

D'ale poştelor. Direcţia poştei din Budapesta a hotărât, că imprimatele, mostrele şi ziarele, sosite în capitală, dacă sunt defectuos adresate, adecă dacă nu se arată cercul, strada, numărul casei, etajul şi uşa, să fie napoiate trimiţătorului. Publicul este invitat, în interesul propriu, să însemne cât mai exact adresa pe imprimate, mostre şi ziare.

*

Cununii cu grămada. Duminecă, nainte de prinderea postului, s'au ţinut în Viena nu mai puţin de 1100 cununii. Afară de acestea, au mai fost 300 cununii de argint şi 12 de aur. În mai multe biserici s'au prezentat în faţa altarului câte zece şi douăzeci de tinere părechi în acelaş timp.

*

Concert militar. Duminecă în 25 Februarie n. se va da un mare *Concert Militar*, cu programă dintre cele mai alese. Concertul se ţine în sala mare dela „*Unicum*", la mese întinse. Inceputul la orele 8 seara. Intrarea 50 bani de persoană

*

Demonstraţii. Se scrie din Saraievo: Dumineca seara, în 18 Februarie, s'a făcut în piaţa catedralei din Saraievo o mare manifestaţiune a croaţilor împotriva maghiarilor. Când poliţia a învitat mulţimea să se risipească, s'au tras focuri de revolver şi s'au aruncat cu pietri asupra oamenilor dela poliţie. Un student a fost grav rănit. Armata a împrăştiat pe manifestanţi. S'au făcut numeroase arestări. — Se mai anunţă, că demonstraţia a fost organizată de patru universitari sosiţi din Zagreb la Saraievo. Manifestanţii au spart ferestrile unei şcoli ungureşti şi au ars un tricolor roşu-alb-verde. Cei arestaţi au fost puşi în libertate la intervenirea mai multor deputaţi.

*

Distincţiuni. S'a acordat medalia Bene Merenti: dşoarei Cella Delavrancea, dlor I. Bacalbaşa director la Teatrul Naţional, D. Anghel, E. Gârleanu, dnei Constanţa Hodoş, dlui Victor Eftimiu ş. a.

*

Nenorocire într'un circ. Un biciclist îşi arăta producţiunile în circul din Alençon (Franţa), trecând cu bicicleta pe o sârmă înaltă deasupra unei cuşte a leilor. Intr'una din seri acrobatul a fost cuprins de ameţeală tocmai în momentul când trecea deasupra leilor. A început a se clătina, şi deodată a căzut din înălţime drept în cuşcă, unde lipsit de conştiinţă a rămas întins la pământ. Fiarele urlând s'au năpustit asupra lui să-l sfâşie. O spaimă cumplită a cuprins publicul, femeile şi copiii sbierau şi toată lumea năvălea spre ieşire. Servitorii, înarmaţi cu revolvere şi cu rude de fier, au izbutit în sfârşit să scape din cuşcă pe nenorocitul acrobat, i-au legat ranele şi l-au dus la un spital, unde după câteva minute a murit.

*

Grevă uriaşă. Din Londra vine ştirea unei greve uriaşe a minierilor. Dacă guvernul nu va satisface cererile muncitorilor, la 1 Martie a. c. vor proclama grevă peste un milion de minieri din Anglia, Scoţia şi Irlanda. Greva aceasta monstră va fi o mare catastrofă naţională pentru Anglia. Multe ramuri industriale vor fi primejduite; fabricile, lipsite de cărbuni, vor trebui să-şi întrerupă lucrul şi lucrătorii vor rămânea cu miile pe drumuri.

*

Hotel pentru popor. S'a deschis în săptămâna trecută *Hotelul poporului* într'una din străzile Budapestei. Hotelul are 600 de odăi, care se pot închiria cu preţul de câte 3 cor. 60 fil. şi 4 cor. 80 fil. pe săptămână. Taxa de zi pentru o odae este 60 şi 80 de fileri. O bae se poate face cu 10 şi 30 fileri. Clădirea a fost ridicată de oraşul Budapesta, cu scop ca oamenii tineri, cari au un venit anual sub 2000 cor., să-şi găsească o potrivită locuinţă şi întreţinere.

*

La şedinţa literară a 2-a ce se va ţinea Joi la 29 Februarie n. c. în localităţile „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu" va ţinea conferenţă dl Victor Stanciu, profesor la şcoala civilă a „Asociaţiunii".

*

Călărimea arabă. Tehnica armelor are un deosebit rol în lupta infanteriei şi a artileriei. Dimpotrivă, în lupta călărimei adeseori stă soldatul piept la piept cu duşmanul, aproape ca şi în timpurile antice. In răsboiul actual african s'a urmărit cu atenţiune modul de luptă al beduinilor, cari sunt cum se ştie vestiţi călăreţi, au cai mulţi, vânjoşi şi îngrijiţi. Beduinul ţine mai mult la calul său decât la sine însuşi. Armele sale constau din o puşcă lungă, mai multe pistoale, un iatagan şi o lance scurtă. Şeaua este bine adâncită, şi călăreţul şade ca înfipt în şea. Frâul calului este simplu pentru a putea fi uşor scos şi pus. Beduinilor le plac atacurile singuratice sau în trupe puţin numeroase. Incearcă mereu să surprindă pe duşman. Se prefac că se retreg în galop, dar deodată se opresc, trag din puşte, după aceea aleargă mai departe. Călăreţii italieni, în recunoaşterile lor, s'au lovit adeseori cu beduinii, dar până acum nu s'au încăerat piept la piept, deoarece italienii se dau repede jos pe pe cal, trăgând focuri dese asupra duşmanului, care se retrage.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor români sibieni, au mai dăruit: Toma O. Porumbu, preot (Ilova) şi soţia sa Ofelia n. Popovici, 1 cor., Stefan Duca, cul. tip., 50 bani; Stefan Mcrariu, paroh (Cunţa), soţia sa Virginia şi copiii lor Virgil şi Felicia, 1 cor.; George Trifan, culeg. tip., 50 bani; Ioan Marinescu, învăţător (Porumbacul inf.), 40 bani; Emilian Dancăş, par. (Răşinari), 20 bani şi Nicolae Stoica în calitate de măiestru de dans 5 cor.

*

Impletitura de sârmă, prezintă în timpul actual cel mai acomodat şi cel mai ieftin material de îngrădit; cine doreşte o îngrăditură bună şi ieftină, acela să folosească numai aceasta. Pe terenul acesta stă impletitura „Hungaria", patentată ca neîntrecută şi ca cel mai ieftin şi perfect material de îngrăditură. In toate statele civilizate patentata impletitură „Hungaria" are avantagii faţă de alte impletituri de sârmă cari nu sunt în stare a le întrece; şi acestei imprejurări e a se atribui, că impletitura „Hungaria" nu numai în ţară, ci şi în străinătate cucereşte terene tot mai mari şi mai largi. Singurul fabricant al impletiturilor patentate „Hungaria" este *Alexandru Haidekker*, fabricant de ţesături de sârmă, impletituri şi grilagii de sârmă, Budapest Üllöi-ut 48/82.

*

Bioscopul Apollo din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi sărbători la 3 $4^1/_2$ 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Teatru.

Mâne, Sâmbătă, la orele 3 d. a. „*Eine Reise um die Erde*", representaţie cu proiecţiuni. Sara, în beneficiul artistului *Blass*: „*Cabarett-Abend*". Duminecă d. a. „*Orpheus in der Unterwelt*" operetă, sara „*Das Mädel von Montmartre*" operetă, iar Luni, în beneficiul domnişoarei *Adela Herberth*, cassieriţa teatrului, opereta „*Das Musikantenmädel*".

Economie.

Procurare favorabilă de articli economici.

Aducem la cunoştinţa economilor noştri de pretutindenea, că subscrisul comitet este gata a mijloci, pentru ori şi cine i se va adresa, procurarea articlilor economici amintiţi mai jos, lângă cari însemnăm şi preţul:

1. Sămânţă de iarbă englezã, 1 kilogram 68 bani.
2. Sămânţă de iarbă franceză, 1 kgr. 1 cor. 60 bani.
3. Sămânţă de luţernă, 1 kgr. 2 cor.
4. Sămânţă de trifoi roşu, 1 kgr. 2 cor. 30 bani.
5. Sămânţă de napi „Mammuth", roşii, mari, 1 kgr. 2 cor. 50 bani.
6. Sămânţă de napi „Obendorf", galbini, rotunzi, 1 kgr. 3 cor. 20 bani.
7. Sămânţă de napi „Eckendorf", roşii, 1 kgr. 2 cor. 80 bani.
8. Sămânţă de mohor, 1 kgr. 32 bani.
9. Sămânţă de ciapă „Zittau", uriaşă, galbină, 20 grame 50 bani.
10. Sămânţă de ciapă „Braunschweig", 20 grame 60 bani.
11. Sămânţă de ciapă „Tripoli Rossa", 20 grame 40 bani.
12. Sămânţă de ciapă „Madeira", 20 grame 50 bani.
13. Sămânţă de sălată „Matador", timpurie, 20 gr. 24 bani.
14. Sămânţă de sălată de iarnă „Nansen", sau „Nordpol", 20 gr. 24 bani.
15. Sămânţă de sălată „Goldkönig" (nouă), galbină aurie, mare la căpăţină, uşor de transpoartat, 20 gr. 60 bani.
16. Sămânţă de pătrângel de toamnă, 20 gr. 10 bani.
17. Sămânţă de pătrângel lung „Znaimer", dulci, 20 gr. 10 bani.
18. Sămânţă de morcovi de vară „Nantes", 20 gr. 60 bani.
19. Sămânţă de morcovi de toamnă „Quedlinburg", 20 gr. 50 bani.
20. Sămânţă de ridichi de vară „Stuttgart", albi, timpurii, 20 gr. 10 bani.
21. Sămânţă de ridichi de Maiu, mari, albe, 20 grame 10 bani.
22. Sămânţă de ridichi de iarnă, negre, 20 gr. 12 bani.
23. Sămânţă de ridichi de iarnă, albe, 20 gr. 12 bani.
24. Sămânţă de castraveţi de „Paris", 20 gr. 30 bani.
25. Sămânţă de varză „Braunschweig", uriaşă, de iarnă, 20 gr. 30 bani.
26. Sămânţă de călărabe (gulii) albe, timpurii, 20 gr. 40 bani.
27. Sămânţă de călărabe de iarnă, vinete, 20 gr. 50 bani.
28. Sămânţă de mazăre „Bismarck", timpurie, 100 gr. 44 bani.
29. Sămânţă de fasole de Iulie, 100 gr. 60 bani.
30. Sămânţă de fasole „Mont d'or", galbină, 100 gr. 80 bani.
31. Sămânţă de patlagele (paradaise), „Paradis", 1 kgr. grele, 20 gr. 12 bani.
32. Sămânţă de patlagele „Excelsior" (nouă), foarte gustoase, o porţie 50 bani.
33. Sămânţă de patlagele „Ficarazzi", foarte timpurii, 20 gr. 40 bani.
34. Sămânţă de paprică sârbească, 1 porţie 10 bani.
35. Sămânţă de spinat „Goliath", 20 gr. 10 bani.
36. Flori: „Aster de Hohenzoller", mestecate, 1 porţie 10 bani. Gheorghine „Dahile", mestecate, 1 porţie 10 bani.
37. Legături de altoit „Raffia", 1 kgr. 1 cor. 20 bani şi 10 kgr. 10 cor.
38. Funii de „Cocos" (de legat altoi), 1 kgr. 1 cor. 20 bani şi 10 kgr. 10 coroane.
39. Răşină de altoit, fluidă, 1 cutie à 125 gr. 50 bani, à 250 gr. 1 cor., à 60 gr. 30 bani şi à 30 gr. 20 bani.

Doritorii cari vor trimite la adresa subscrisului secretar preţul, cum şi 20 bani pentru buletinul de espediţie şi pentru pachetat, 4 bani taxă de inmanuare postală şi *15 bani pentru osteneală, drept dăruire pentru un scop de binefacere*, — vor primi articlii comandaţi cu posibilă grăbire.

Sibiiu, 17 Februarie n. 1912.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Pant. Lucuţa
prezident.

Victor Tordăşianu
secretar.

Nr. 59/1912. prot. (35) 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului învățătoresc vacant dela școala noastră confesională din **Riusadului** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar anual de 1000 cor. solvibil din cassa bisericei;

b) Cvartir în natură;

c) Grădină în natură.

Învățătorul ales conform dispozițiilor din vigoare este obligat a cânta în strană la utrenie, a instrua elevii în toate cântările liturgice și a le executa cu ei în biserică în toate Duminecile și sărbătorile de peste an, prin urmare și în feriile de vară.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile de concurs, provăzute cu documentele prescrise (atestat de botez atestat de școală medie, absolutorul pedagogic și diploma, subsemnatului oficiu în terminul sus indicat și se vor prezenta întru cât nu sunt cunoscuți în parohie și în biserică, spre a se face cunoscuți poporului.

Sibiiu, 2 Februarie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Dr. Ioan Stroia
protopresb.

Tipografia Ier. Preda, Făgăraș

primește un băiat cu 1—2 clase medii ca

învățăcel.

Condiții favorabile Preferiți sunt cei cari cunosc limba maghiară, eventual și cea germană.

(44) 1—2

Bănci de școală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerințelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de

(19) școală a lui 3—24

Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada Gușteriții 53.

O casă

Wollgasse Nr. 10/a; — încă pe 12 ani scutită de dare, zidită în stil de villă pe un loc de 400 stângini pătrați constătătoare din 4 chilii mari, bucătărie, cămară, pivniță, spălătorie, verandă, și mai multe șoproane, — din cauza repentinei călătorii, e din mână liberă — cu preț foarte favorabil de vânzare.

Deslușiri la fața locului.

(29) 3—6

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.

[448] 54— Director-șef
Dr. Cosmutza.

Papier à Cigarettes

PARIS

se capătă în toate tutungeriile.

124 b) 18—

Pentru biroul unei fabrici din Sibiiu să caută o

Corespondentă

pentru limba maghiară și română, care să-și ocupe postul cât mai curând.

Se recere, ca respectiva după puțină întroducere să poate de sine coresponda.

Domnișoare cari în astfel de afaceri au mai fost ocupate, asemenea și inițiate la mașine de scris sunt preferite.

Oferte cu condițiunile de salar au a se adresa la administrația acestei foi sub inițialele **(X. Y.)** (39) 2—3

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

(46) 1—

Mâncări de Post!!!

La băcănia N. ONIȚIU, Sibiiu.

Ofer onoratului public român din loc și jur cele mai alese mâncări pentru postul sfintelor Paști:

Pești marinați în diferite gusturi, heringi baltici și marinați, ruși (muscani) și anguilă marinată, icre roșii excelente de Odessa, icre negre, sardine sardele, păstravi de mare, masline mărunte și mari, halva și rahat de Constantinopol, unt de lemn francez și oleu de in curat, țuica veritabila, rum de Jamaica în 8 calități, ceaiu rusesc de Popoff în 15 calități, prăjituri pentru ceaiu, unsoare de nuca (Cocus), precum și alți articoli de branșa colonialelor și de ale băcăniei în sortiment bogat.

Toate apele minerale cunoscute, în special „Apa de Căciulata", precum și apa „Hebe"de Sângeorgiul-român toate în calitate excelentă și proaspete cu **prețuri moderate.**

(45) 1—

Garduri colosal de ieftine!

Invențiune senzațională.

Afară din cale practic!

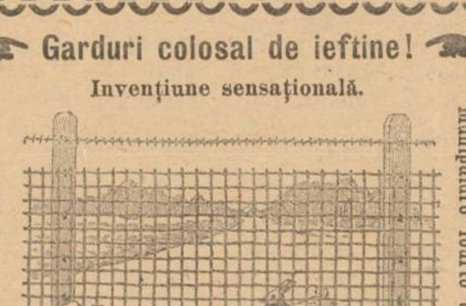

Manipulare foarte usoară!

Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc perfecțiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârmă suflată de zinc.

Prețul per metru quadrat 30 bani și mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri și gard. de sârmă.
Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu ieftin, prompt și conștientios.
Catalog ilustrat gratuit și franco.

(32) 1—10

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur.

„Pastilele de-piept ale lui Egger"

au gust bun, și nu înfluințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin".
Budapesta, VI. Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(372) 22—26

Ingrijiți-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scutì pe sine și pe ai săi de lipsă este a se înscrie de membru la

„Asociația Esechiană de ajutoare reciprocă".

La această asociație poate să se facă membru oricare persoană dela etatea de 21—80 ani. Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. și taxa de cazurile de moarte, dejà după un an de membrie i se **solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor.**, iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membrie, prin oarecare nenorocire **neputincios de muncă, i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor.** Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridicà în bani gata **2000 cor.**, însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului pânăce trăiește o rentă lunară de **50 cor.** Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul **nu e obligat a solvì.** Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Acești membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membrie toate plătirile se pot sistà rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritișuri, poate fiecare a și asigurà fetele, dacă acestea n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membrie rămâne orfană, încetă solvirea taxelor, iar **la măritiș, fata primește suma asigurată,** ori dacă nu se mărită, la împlinirea etății de 24 de ani. Fetele **mici** plătesc taxe foarte mici, așa că se pot înscrie chiar îndată după naștere.

Răposând o fată **după 3 ani de membrie, solvim erezilor suma asigurată.**

Licuidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuote semnate până la **15.000,000 cor.** și **215,000 cor.** fond de garanță.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

Asociația Esechiană de ajutorare reciprocă.

Direcțiunea pentru Ungaria: (474) 4—

Timișoara (Temesvár, Hunyadi-utcza 4 szám).

Români! Replantați viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniți firmele românești, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul",

însoțire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică

„Mugurul",

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 22—

trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!

La cerere prețcurent și instrucțiuni gratis și franco!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit!

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marţi 14/27 Februarie 1912. *Nr. 17.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Un congres biblic românesc.

De Dr. N. Bălan.*)

Intr'o societate de oameni înţelepţi a pus cineva întrebarea următoare: dacă un om osândit la închisoare pe viaţă ar avea voie să iee cu sine o singură carte, care carte ar alege-o? Toţi cei de faţă au răspuns într'un glas: *Biblia!*

Da, — căci Bibla este *cartea cărţilor!*

Când marele poet *Walter Scott* se afla pe patul morţii, a zis fiului său: „Dă-mi cartea!“ — „Ce carte?“ îl întreabă acesta. La aceasta i-a răspuns Walter Scott: „Incă mă mai întrebi? Există doar o sigură *carte* — Biblia!“ Aşa a vorbit un bărbat, care în vieaţa sa a cetit şi a scris însuş o mulţime de cărţi frumoase şi mult apreciate în literatura universală, dar pe cari, în asemenare cu Biblia, le considera ca având puţină valoare.

Biblia este *cartea sufletului omenesc*, cartea care învaţă pe tot celce ştie ceti într-ânsa cum se cuvine, să se cunoască pe sine, să-şi înţeleagă rostul fiinţii sale în lume şi să găsească pe Dumnezeu pentru sine. Biblia îi dă omului puterea de a săvârşi binele, îl mângăie în năcazuri şi-l întăreşte în suferinţe. In mii şi milioane de cazuri s'au adeverit cuvintele apostolului: „Toată Scriptura de Dumnezeu este insuflată şi de folos spre învăţătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre deprinderea care este întru dreptate, *ca să fie deplin omul lui Dumnezeu*, spre tot lucrul bun gătit“ (II Tim. 3, 16–17). Ceeace Biblia îi poate da unui suflet omenesc, nu-i pot da toate cărţile literaturii universale împreună.

Filosoful german *I. Kant* a scris odată lui Stilling următoarele cuvinte: „Faci foarte bine că îţi cauţi toată liniştea în evanghelie, căci ea este *izvorul nesecat al adevărului deplin*, pe care raţiunea, dupăce a cutreerat tot câmpul activităţii sale, nu-l poate găsi într'alt loc“.

Şi fiindcă Biblia este cartea sufletului omenesc, este ea totodată şi *cartea omenimii întregi.* Deşi a fost scrisă în timpuri îndepărtate, între împrejurări culturale şi în limbi diferite de cele de astăzi, totuş ea nu vorbeşte limba unui popor ori a unui veac anumit, ci vorbeşte *cuvântul lui Dumnezeu* către oamenii din toate timpurile şi de pe oricare treaptă de cultură. Ea se potriveşte pentru toate popoarele lumii, pentru cele mai inferioare în cultură, ca şi pentru cele ce stau în fruntea culturii, pentru Papuani şi Hotentoţi, ca şi pentru Chineji şi popoarele civilizate ale Europei. Pretutindenea pe unde s'a respândit Biblia, a ajuns cea mai cetită şi populară carte. Nici nu există astăzi popor mai însemnat, care nu ar avea-o tradusă în limba sa. Numărul limbilor şi dialectelor în cari e tradusă Biblia întreagă ori mari părţi dintr'ânsa, trece astăzi peste 400, şi an de an apar traduceri şi ediţii noue. Ne este dat să vedem cu ochii, cum se realizează prorocia Mântuitorului, cuprinsă la ev. Matei c. 24 v. 14: „Şi se va propovădui această evanghelie a împărăţiei *în toată lumea*, întru mărturie *tuturor neamurilor*“.

Deja această superioritate prin care se distinge Biblia faţă de scrierile literaturii universale, este în stare să-i convingă pe cei ce judecă obiectiv, despre originea ei dumnezeiască. Şi mai mult ne întărim în această convingere, luând în considerare importanţa ce a avut-o Biblia pentru educaţia şi cultura popoarelor. Care carte s'ar putea asemăna în această privinţă cu Biblia? Nici pe departe nu supoartă nici una o asemenea comparaţie. Ea a fost şi este „tuturor neamurilor întru mărturie“ şi ca dovadă puternică a harului şi a adevărului religios. A acelui har şi adevăr dumnezeesc, care a îmblânzit egoismul din om, a înfrânat patimile, a nobilitat inimile, a disciplinat voinţele, a premenit conştiinţele şi prin toate acestea a mântuit o lume întreagă de pierzare, i-a aşezat vieaţa pe nouă baze morale, pe cari s'a ridicat apoi cultura şi civilizaţia cea mai înaltă a lumei de astăzi! Nu capetele seci şi abstracţiunile primejdioase ale libercugetătorilor au produs aceste roade, ci acel spirit creator, care transpiră din fiecare cuvânt al Bibliei. Ideile mari, sentimentele nobile şi idealurile măreţe cari însufleţesc pe oamenii culturii sănătoase de astăzi, îşi au izvorul lor în Biblie. Fericit poporul care-şi adapă sufletul din acest izvor de vieaţă dătător, căci — cum zice *Goethe* — „prin puterea Bibliei se va reîntineri fiecare generaţie, şi *criteriul pentru a judeca vieaţa şi puterea unui popor va fi atitudinea ce va lua-o faţă de Biblie*“. „Cu cât veacurile vor progresa în cultură“ — adaoge acelaş poet — „cu atât mai mult va fi întrebuinţată Biblia, parte ca temelie, parte ca mijloc de educaţie, fireşte, nu de cei înfumuraţi (cari văd numai până înaintea nasului), ci de oamenii într'adevăr înţelepţi (nicht von naseweisen, sondern von wahrhaft weisen Menschen).“

Aceste puţine cuvinte sunt de ajuns ca să ne facă să simţim toată durerea, că noi astăzi *nu avem o bună traducere a sfintei Scripturi în româneşte*, publicată într'o ediţie ieftină şi potrivit alcătuită pentru a o răspândi printre credincioşii bisericii noastre. Nu avem cuvântul lui Dumnezeu — pânea cea de toate zilele pentru sufletele noastre — tălmăcit bine în dulcea noastră limbă românească! Nu avem, cum dorim şi cum ne trebue să avem cartea cărţilor, pe care neasemănat mai mult decât pe oricare alta se întemeiază toată cultura poporului nostru!

Ce e drept, avem sf. Scriptură în limba noastră în câteva traduceri şi ediţii vechi şi mai nouă, căci traducerea cuvântului dumnezeesc în limba noastră a fost una dintre cele dintâi şi mai importante preocupaţii ale literaturii româneşti. Trecând peste câteva încercări mai vechi, în anul 1648 a publicat mitropolitul *Simeon Stefan* întreg Testamentul nou în *Bălgărad* (Alba-Iulia), cu cheltuiala principelui Gheorghe Rákóczy. Traducerea aceasta începută de ieromonahul *Silvestru*, apoi continuată şi îndreptată de mitropolitul Simeon Stefan, a fost făcută cu multă pătrundere în înţelesul textului grecesc, în colaţiune cu cel latinesc şi slavonesc.

Intreaga Biblie, adecă atât vechiul cât şi noul Testament, a fost publicată pentru întâia dată în limba românească la *Bucureşti*, în anul 1688, cu cheltuiala principelui Ioan Şerban Cantacuzin Basarab. Principele editor zice în precuvântare următoarele: „Cunoscutu-mi-am datorie neapărată... să dau celorce sunt sub ascultarea noastră, talantul care ni l-au încrezut Domnul. Şi aceasta am făcut la tălmăcirea acestei sfinte Scripturi, făcând multă nevoinţă şi destulă cheltuială, despre o parte puind dascăli ştiuţi foarte din limba elinească, pe prea înţeleptul cel dintre dascăli ales şi arhiereu *Germano Nisis* şi după petrecerea lui pe alţii, carii s'au întâmplat, şi despre altă parte ai noştri oameni ai locului, nu numai pedepsiţi (procopsiţi) întru a noastră limbă, ci şi de limba elinească având ştiinţă, ca să o tălmăcească. Carii având lumină şi dentru alte izvoade vechi şi alăturându-le cu cel elinesc al 70 de das-

---

*) Reproducem din *„Revista Teologică“* acest articol, care e bine să fie cunoscut de cercurile cele mai largi, bisericeşti şi mireneşti, dela noi şi din celelalte ţări, locuite de Români. Nu e nouă ideea sulevată de domnul profesor *Dr. N. Bălan*, dar sunt noi amănuntele, cari par a indica în mod corect calea, pe care ideea ar putea să fie realisată, şi noi, Românii, am putea ajunge la o biblie tradusă într'o limbă frumoasă românească, înţeleasă de toţi. Pentru eventuale discuţii şi păreri ale altora, ţinem deschise coloanele ziarului nostru.

FOIŞOARĂ.

Românii din America

de preotul I. Podea.

(Urmare).

Inceputurile de organisaţie românească.

Societăţile de ajutor şi „Unirea“.

Fiii tuturor neamurilor, ajunşi în America, unde viaţa e atât de grea şi împreunată cu atâtea primejdii, şi-au format anumite societăţi de ajutorare, îndată ce numărul lor a fost atât de însemnat, ca să se poată face un început cât de modest. Aşa au ajuns Slovacii, ca astăzi să aibă o mulţime de societăţi, conduse de oameni cu carte: preoţi, învăţători, advocaţi, comercianţi şi redactori — cari stau legate la olaltă prin „Uniunea societăţilor slovăceşti“, a cărei avere se urcă la milioane de dolari. Aşa au ajuns Ruşii, ca cu ajutorul astorfel de societăţi, cari au şi un caracter religios, să pună bază puternicei organizaţii bisericeşti pe care o au astăzi acolo. Aşa Nemţii, aşa Polonii, Italienii, Ungurii şi toate popoarele. De Olandezi, Englezi, Spaniolii nu putem vorbi, ei sunt în America la ei acasă şi au de toate.

După esemplul streinilor, în 2 Noemvrie 1902 s'a format şi prima societate română de ajutor, în Cleveland O. sub numele de „Carpatina“. După Carpatina a urmat „Unirea română“ din Joungstown O., apoi „Vulturul“ din Homeştead Pa. şi cu încetul am ajuns să avem şi noi aproape cincizeci de societăţi de felul acesta. La început erau dismembrate, abia ştiau una de alta, şi numai cu înfinţarea ziarului „Românul“ şi „America“ au început a se cunoaşte una cu alta, după învitările şi convocările ce se publicau.

Scopul cu care s'au înfiinţat aceste societăţi nu a fost rău; rele au fost şi sunt însă intenţiunile unor conducători, cari cearcă şi pe calea astă să exploateze bunăvoinţa şi dragostea de jertfă a multora.

Astfel vedem în fruntea societăţilor noastre chiar dela început pe cârciumari şi pe unii speculanţi, cari sau îşi fac parte direct din banii societăţii, — sub pretecst că sunt bolnavi, — sau au alte câştiguri şi mai bune pe urma membrilor, cari şi astăzi se întrunesc la şedinţe pe la cârciume. Tocmai de aceea, societăţile noastre nu s'au putut ridica la înălţimea la care ar fi putut ajunge. Muncitorii noştri, cari au trecut în America numai pentru 2—3 ani, până îşi vor putea acoperi datoriile ce le au, nu voesc să ştie despre aceste societăţi, trăesc retraşi, grijindu-şi cum pot de sănătate şi agoniseală, sau asigurându-se pentru moarte şi accidente la fabricile unde lucrează.

Aşa se întâmplă apoi, că în câte un oraş cu două-trei mii de Români este câte o societate cu 60—80—100 de membri, sau în caz, că cârciumarii şi speculanţii, nu se pot uni, — câte două sau trei societăţi, cu câte 50—60 de membri. Pilde vii sunt societăţile din Cleveland O., Indiana Harbor, Indianapolis, Gary Ind. etc. etc.

După ce au trecut în America si oameni cu carte şi cu mai mult idealism, cu dorul de a munci în interesul poporului nostru de acolo, văzând ei aceste neorândueli, au cercat să le pună capăt, şi urmând pilda altora să creeze societăţi folositoare, legaţi la olaltă prin o „Uniune“ puternică. Străduinţele lor au fost însă înzadar.

In schimbul năzuinţelor lor s'au trezit, că cârciumarii şi toţi netrebnicii încep a se strânge tot mai mult laolaltă, — pentru a nu perde terenul de sub picioare — şi în adunările lor au început să strige: „Jos cu domnii! jos cu popii! de ei am fugit de acasă!“ Urmarea a fost, că cei chemaţi a conduce, s'au retras la o parte.

O „Uniune“ a societăţilor s'a format şi fără oameni cu pricepere, cari o conduc şi astăzi, fără să ştie purta un jurnal de cassă cum se cade, ori să facă vre-o controlă, cu atât mai puţin să dee îndrumări mai bune acestei organizaţii, de care trebue să ne doară pe toţi inima că e aşa cum este.

După înfiinţarea „Uniunei“ au început a se ţinea aşa numitele adunări generale, în diferitele centre locuite de Români, unde delegaţii singuraticelor societăţi se adună mai mult ca să se distragă, ori să se certe pentru lucruri fără folos, şi să strige: Jos cu domnii! Cu vre-o cinci ani mai înainte, o adunare generală ţinută în Newark O. a aprobat şi nişte proiecte de statute. De atunci nu s'a ţinut însă nici o adunare, unde să nu fi fost corese, apoi tipărite şi retipărite totdeauna cu multe spese şi cu multe modificări.

Pe la finea anului 1908, osia Uniunei era un notar suspendat, care îşi bătea capul în fel şi chip cum şi-ar putea crea un post cu o plată bunişoară în sinul acestei instituţiuni, ca să nu mai umble vagabondând prin cele oraşe. Tot pe atunci era în Cleveland O. preotul M. Balea, care căuta, ca pe orice cale să se scape de ziarul şi tipografia „America“ pe cari nu le mai căli, cu vrerea lui Dumnezeu s'a săvârşit precum se vedea"... Acei „ai noştri oameni"au fost logofeţii — fraţi *Radu şi Şerban Greceanu*, precum se vede din însemnările dela sfârşitul cărţii, unde se zice: „deslușindu-se pre limba românească de cei mici şi plecaţi dintre slugile Măriei Sale (adecă ale principelui): Şerban biv vel Logofăt i brat ègo Radul Log. — a tot meşteşugul tipografiei şi îndeptării cuvintelor româneşti ostenitor de Dumnezeu iubitorul de *Mitrofan*, episcopul de Huşi". Frumoase vremi au fost acelea, în cari principele ţării îşi „cunoştea de a sa datorie neapărată" să poarte grijă împreună cu *ministrii* săi şi cu *arhiereii*, de traducerea cuvântului dumnezeesc spre folosul poporului!

Aceste două traduceri ale sf. Scripturi vor rămânea pentru vecii vecilor, precum zice *mitropolitul Şaguna:* „monumente neperitoare ale limbei, moralităţii şi peste tot ale vieţii noastre naţionale şi bisericeşti... cu tot dreptul se pot numi aceste ediţii, cea dintâi Biblie, nu a Românilor din Ardeal ori din ţara românească ori de aiurea, *ci cea dintâi Biblie a poporului românesc întreg, cel dintâi glas obştesc, cu care se roagă acest popor Părintelui din ceriuri" !*

Dar peste un veac şi mai bine dela apariţia lor, aceste traduceri ale Bibliei se răriseră atât de mult, încât numai cu mare greu se mai putea cumpăra câte un exemplar. Acest fapt a determinat pe învăţatul ieromonah *Samuil Micu Clain* să supună Biblia de Bucureşti unei temeinice revizuiri, pe care a publicat-o în *Blaj*, la anul 1795.

Infiinţându-se la începutul veacului trecut o societate biblică rusească în Petersburg, după modelul societăţilor biblice apusene şi cu scopul ca să publice sf. Scriptură în limbile popoarelor aparţinătoare bisericei ortodoxe, acea societate a dat la lumină o nouă ediţie revăzută a sf. Scripturi în româneşte. Această ediţie s'a publicat în *Petersburg*, la anul 1819, fiind îngrijită de arhiereul *Varlaam Cuza*, egumen al mănăstirii sf. Spiridon din Iaşi şi unchiu al domnitorului Cuza al României.

A patra ediţie completă a sf. Scripturi în româneşte, cu un text revăzut după cel din Blaj, a fost tipărită cu îngrijirea episcopului *Filoteiu* al Buzăului, în Buzău, între anii 1854—56, auprinzând 5 tomuri.

In fine, textul Bibliei de Petersburg a fost retipărit cu puţine modificări de mitropolitul *Andreiu baron de Şaguna*, în Sibiiu, între anii 1856—58.

Acestea sunt ediţiile complete ale sf. Scripturi în româneşte cari au autorizaţie bisericească. Noul testament a mai fost tipărit în câteva rânduri de tipografia cărţilor bisericeşti din Bucureşti, cu aprobarea sf. Sinod. Arhiereul *Sofronie Craioveanul* a publicat în anul 1909 evangheliile, cu întroduceri şi orânduire de a se putea ceti zilnic, în tipografia „Minervei" din Bucureşti. Cărţi singuratice din sf. Scriptură au mai fost traduse de diferiţi scriitori vechi şi noi, dintre cari unele au fost însoţite şi de comentar, dar acestea nu ne interesează la acest loc.[1]

(Va urma.)

Din parlament. In dietă decurg târguielile între şefii partidelor opoziţionale şi guvern, pentru a se ajunge la înţelegere şi a nu se mai împedeca votarea legilor militare. E acum aproape sigur, că kossuthiştii şi cei ce stau în afară de partide vor pleca steagurile şi se vor supune voinţei guvernului, după ce acesta, prin rostul domnului prim-ministru, le-a făcut în şedinţa de Sâmbătă a dietei declaraţiuni şi promisiuni mulţămitoare. Mai remân deci în opoziţie, isolaţi cu totul, Justiştii, hotăriţi însă se ducă lupta mai departe cu toată energia în contra legilor militare. Vor începe poate chiar astăzi cu obstrucţia tecnică.

Din cele trecute vremi! Reproducem din ziarul nostru, numărul 13 dela 1862, tipărit înainte cu 50 de ani, informaţia următoare: „Sibiiu 13 Februarie v. Aseară se adună comitetul permanent naţional la Escelenţa Sa, Părintele Episcop baron de Şaguna, ca president local al acestui comitet, şi după ce primi dela Escelenţa Sa ştirea, că este în ajunul pornirii sale către Viena, în causă bisericească, *se luă act despre banii ce au mai întrat dela şedinţa de pe urmă până acumu*, se alese de secretar dl Dr. Nemeş, findcă fostul secretar, dl Elie Măcelariu, a căpătat altă destinaţiune, afară de Sibiiu, şi de suplinitor al presidiului ordinar ad interim domnul consilier de finanţe Petru Manu, căruia *i se înmanuară actele concernente şi banii*, până atunci, până când Escelenţa Sa, Părintele Mitropolit A. St. Şaluţiu, va putea primi presidiul. Tot odată se hotărî, ca această dispoziţiune să se facă cunoscută Escelenţiei Sale, Domnului Mitropolit." Aşa se purtau afacerile naţiunei înainte cu 50 de ani, când în fruntea comitetului naţional se aflau Arhiereii români, pe cari apoi fruntaşii mireni nu peste mult i-au dat la o parte, îndrumându-i *să-şi caute de patrafire*, nu de politică, la care nu se pricep, probabil din motivul, că ei făceau politică cu *„acte concernente"* şi cu *socoteli* despre banii naţiunei! Aşa e, mărită naţie românească, că *bun* lucru s'a făcut atunci?!.

---

[1] Pentru completarea acestor informaţiuni amintesc la acest loc şi traducerea publicată de Societatea biblică britanică în mai multe ediţii. Noul Testament a fost publicat de această societate şi într'o traducere puţin reuşită, făcută de *Dr. N. Nitzulescu*, fost profesor la facultatea teologică din Bucureşti.

---

putea susţinea. După o consfătuire secretă, la 7 Febr. 1909 s'a convocat iarăşi o adunare generală, unde s'a făcut un târg minunat şi o schimbare cum nu se putea mai slabă. „Uniunea" a cumpărat tipografia şi ziarul cu 10 mii şi cinci sute de dollari, şi a ales de redactor pe Marcu Lazar, iar de preşedinte pe un băiat tâmplar — Popaiov. Abia au trecut câteva luni, şi notarul nostru, care nu de om de omenie a fugit în America, a fost dat afară din slujba de redactor. Curând după aceea a fost arestat şi preşedintele care a rămas şi pe mai departe preşedinte.

Tipografia şi ziarul „Uniunii" a pornit pe o cale rea chiar dela început, şi lucră şi astăzi tot cu perderi, pe cari le acoper societăţile din micile fonduri ce le au. A fost deci foarte corectă hotărârea inteligenţei noastre, de a se întruni, la convocarea dlui V. E. Moldovan, redactorul ziarului „Românul", în Cleveland O. la 16 Dec. 1909, cu scopul da a înfiinţa o nouă Uniune, sau a pune capăt destrăbălărilor ce se petreceau în sinul Uniunei esistente, şi a mătura afară din tipografie pe nepricepuţii cari se adăposteau acolo ca într'un asil de mântuire, şi pe cari patrula poliţiei îi cară aproape în fiecare săptămână odată în faţa judecătoriei.

Despre intenţiunile bune, cu cari conducătorii fireşti s'au întrunit la aceea şedinţă, las să vorbească câteva părţi din protocolul luat cu aceea ocaziune:

„Uniunea să aibă un scop cinstit, şi o administraţie cinstită, iar societăţile filiale să dea un ajutor mai mare membrilor, să se năzuească a răspândi lumina între membri, şi pe lângă asta să rămână ceva şi pentru un fond, din care să ajute bisericile, şcoalele şi alte instituţiuni naţionale şi morale, de aici şi de acasă. Fiecare membru bolnav să capete un dollar pe zi, oricât timp ar fi bolnav. Să capete cincisute de dollari în caz de nenorocire mare, ori urmaşii lui, în caz, de moarte. Să aibă fiecare filială un local, cu sală de cetire, cu ziare şi cu bibliotecă".

Astfel era plănuită noua Uniune, care durere nu s'a înfiinţat, pentrucă atât ziarul „America" cât şi „Calicul american" şi conducătorii Uniunei vechi, trecând peste toate marginile bunei cuviinţe, prin cuvinte triviale şi înjurături de slugoi, au atacat, nu numai cinstea personală a celor ce căutau vindecarea unui rău şi binele obştesc, ci s'au atins chiar şi de rudeniile lor, de pretinii lor şi de dascălii şi profesorii lor de pe la şcoalele unde au studiat.

A încetat şi pornirea asta bună.

(Va urma).

† Dr. Liviu de Lemény.

Sibiiu, 25 Februarie n.

Moartea neaşteptată a mult regretatului nostru fruntaş, *Dr. Liviu de Lemény*, a produs o adâncă durere în societatea românească, din Sibiiu şi de pe alte locuri, şi generală e convingerea, că e mare perderea pe care a îndurat'o neamul şi biserica, prin trecerea la cele eterne, cu mult înainte de vreme, şi într'un mod atât de repentin, a unui om de valoarea decedatului.

Imediat cum s'a lăţit dureroasa veste despre catastrofa întâmplată, s'a arborat în Sibiiu steagul negru, la consistorul mitropolitan şi arhidiecezan, la institutul de bani „Albina", la „Asociaţiune", la „Universitatea Săsească", după ce decedatul era deputat al acestei corporaţiuni, la comitat şi la „Societatea meseriaşilor", la care defunctul era membru pe viaţă. Imprejurarea aceasta formează dovada cea mai elocventă despre stima de care s'a bucurat şi despre meritele pe cari şi le-a câştigat decedatul în laborioasa sa viaţă.

Consistoriul arhidiecezan apoi, al cărui membru fusese adormitul în Domnul, şi-a exprimat regretele prin hotărâre protocolară, a condolat prin o delegaţie esmisă din sânul seu şi compusă din Preacuvioşiile Lor, Dr. *Ilarion Puşcariu*, Arhimandrit, vicariu arhiepiscopesc şi *Dr. Eusebiu R. Roşca*, Protosincel, director seminarial, apoi din domnii asesori *Pantaleon Lucuţa* şi *Dr. Gheorge Proca*, a depus o cunună frumoasă pe sicriul decedatului, şi a decis a participa în corpore la actul înmormântării.

A mai condolat comitetul „Asociaţiunei", direcţiunea „Albinei", camera advocaţială, banca generală de asigurare, şi alte corporaţiuni, al căror membru fusese decedatul.

Inmormântarea s'a sevârşit astăzi, Dumineca, la orele 2. d. a.

Incă pe la ora unu şi jumătate începuse a se aduna publicul la casa mortului, pentru a asista la actul înmormântării. Tot ce are Sibiiul şi jurul mai de frunte şi mai ales, a grăbit se dee mortului onorurile din urmă. A fost representat consistoriul arhidiecezan prin numeroşi membri, comitetul partidului naţional prin delegaţi, a fot de faţă comitetul „Asociaţiunei", direcţiunea şi funcţionarii „Albinei", camera advocaţială, tribunalul regesc din Sibiiu, etc. iar dintre notabilităţile de altă limbă şi lege am remarcat pe Ilustritatea Sa, domnul episcop Dr. Teutsch, pe domnul Dr. Carol Wolff, pe fostul comite suprem Guido Bausznern, directorul de finanţe Kedves, vicecomitele comitatului Sibiiu Fabritius, şi alţii şi alţii.

O numeroasă deputaţiune a venit la înmormântare din tractul Săliştei, unde decedatul a fost mai nainte prim-pretor şi a lăsat în urma sa cele mai plăcute amintiri.

Au venit apoi delegaţi la înmormântare din Mercurea, Mediaş, Ibaşfaleu, Făgăraş, Dicio-St. Martin, Braşov, etc. iar din Săbeşul-săsesc (oraş) şi cercul Sebeşului, în care decedatul fusese candidat de deputat în două rânduri, o deputaţiune compusă din următorii domni:

Protopresbiterul Sergiu Medean, Vasile Aldea, senator, Dr. Ioan Elekes, medic, Aurel Bojiţă, funcţ. de bancă şi Ioan Halalai, notar în Săsciori.

La orele 2, când s'a început serviciul divin la casa mortului, publicul era atât de număros pe la locuinţa decedatului, încât circulaţia tramvaiului şi a trăsurilor se făcea cu mare pedecă.

Actul înmormântării l-a săvârşit P. C. Sa, Protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roşca*, director seminarial, asistat de domnii *Mateiu Voileanu*, asesor consistorial, Dr. *Vasile Bologa*, directorul şcoalei civile de fete, şi diaconul ceremonial Dr. *Vasile Stan*, prof. sem.

După un scurt serviciu divin, celebrat la casa mortului, sicriul a fost aşezat pe carul mortuar, tras de patru cai, şi dus la catedrală, unde s'a cetit prohodul. Cortegiul s'a pus în mişcare, la orele 2 şi jumătate, după cum urmează:

Un car cu coroane. Crucea mortului. Corul seminarial, care a dat răspunsurile rituale, condus de dl profesor T. *Popovici*. Carul cu sicriul, încărcat asemenea de coroane. Membrii familiei îndurerate, apoi numărosul public.

Coroane au depus pe sicriul regretatului defunct, întru cât am putut descifra în pripă, următorii: Consistoriul arhidiecezan din Sibiiu, Vera şi Leo Bohăţiel, Victoria şi Stefan, Albert şi Johanna Dörr, Comitetul partidului naţional român, Livia şi Aurel, familia Dr. Calefariu, institutul „Furnica" din Făgăraş, Dr. Holom, familia Lattenberg, Segesvári-Szt.-Agotai vasutártaság, institutul „Albina", funcţionarii „Albinei", Dr. Stefan Rozvan, familia Dr. Beu, Dr. Fruma, Camera advocaţială din Sibiiu, „Foaia Poporului" din Sibiiu, iar două coroane şi trei buchete de flori erau fără inscripţie.

In catedrală aştepta sosirea cortegiului Escelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, cu P. C. Sa, Arhimandritul Dr. *Ilarion Puşcariu*, şi un public număros.

Sicriul a fost aşezat în mijlocul catedralei şi s'a început prohodul, celebrat cu mare solemnitate. Catedrala era îndesată de public, iar afară, asemenea lume multă, pe ambele părţi ale stradei Măcelarilor.

După terminarea prohodului, domnul Dr. *Vasile Bologa*, directorul şcoalei civile de fete, a urcat amvonul şi a rostit panegiricul, în care a arătat frumoasele vârtuţi şi însuşiri ale decedatului, precum şi serviciile mari pe cari le-a adus neamului şi bisericii. Vorbirea, pe care o vom publica întreagă în numărul viitor a făcut impresie adâncă asupra ascultătorilor.

Sicriul a fost aşezat apoi de nou pe carul mortuar, şi a fost dus la cimiteriul orăşenesc, unde la groapă a mai vorbit domnul *Dr. Nicolae Comşa*, luându-şi remas bun dela decedatul fruntaş în numele comitetului partidului naţional român, şi în numele clubului comitatens român din loc, apoi sicriul a fost aşezat în pământ, între sfăşietoarele plânsete ale membrilor familiei, şi o mică movilă, cu o cruce de lemn, va spune în viitor celor ce vor umbla prin cimiter, că acolo îşi doarme somnul de veci *Dr. Liviu de Lemény*, distinsul fiu al neamului şi al bisericii, regretat şi deplâns de toţi cei ce l'au cunoscut.

Odihnească în pace!

NOUTĂŢI.

Parastas pentru Gozsdu. Eri, Duminecă, după terminarea sfintei liturgii, s'a celebrat în catedrala din Sibiiu un parastas solemn întru odihna sufletului şi eternisarea memoriei marelui mecenat şi binefăcător al neamului nostru, *Emanuil Gozsdu*. A pontificat Escelenţa Sa, Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, asistat de Preacuvioşiile Lor, *Dr Ilarion Puşcariu*, Arhimandrit, vicariu arhiepiscopesc, şi *Dr. Eusebiu R. Roşca*, Protosincel, director seminarial, de protopresbiterii *Ioan Droc* şi *Lazar Tritean* şi de diaconii *Demetrie Câmpeanu* şi *Dr. Vasile Stan*. La fine Escelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan* a ţinut o frumoasă cuvântare, în care a arătat numărosului public, compus în mare parte din elevii de pe la diferitele institute publice din Sibiiu, cine a fost *Emanuil Gozsdu* şi ce a făcut el pentru neam şi biserică, asigurându-şi nemurirea pentru toate timpurile.

*

Alegerea Mitropolitului-Primat din România. Marele colegiu electoral nu a fost convocat pe Sâmbătă, cum scrisesem, ci pe mâne, Marţi, în scopul alegerii de Mitropolit Primat la Bucureşti.

*

Inmormântarea contelui Aehrenthal s'a făcut Joi în Viena cu o solemnitate foarte mare. La ordinul Maiestăţii Sale decedatul a fost înmormântat cu aceleaşi ceremonii, ca un membru al casei domnitoare. Actul înmormântărli l-a sevârşit la casa mortului, contele Széchenyi, Episcopul catolic din Oradea-mare, iar în biserică Arhiepiscopul Vienei. Maiestatea Sa a fost representat la înmormântare prin Moştenitoriul de tron, Arhiducele Francisc Ferdinand, şi ceialalţi domnitori prin ambasadorii lor dela Viena. Toate stradele prin cari a trecut cortegiul, erau îndesate de oameni. Dela biserică sicriul a fost dus la gară şi espedat la moşia din Boemia a defunctului, unde va fi aşezat în cripta familiară.

*

Congresul popoarelor asuprite. Din Praga se anunţă, că la iniţiativa fostului deputat croat *Hincovici* se va ţinea în Iulie a. c. la Paris un congres *al popoarelor asuprite.*

*

Excursiune de studii. Școlarii din cl. VII a gimnaziului nostru brașovean vor face și anul acesta la S. Paști o excursiune de studii în Italia, conduși de profesorul dl *Dr. Iosif Blaga*. Conducătorul excursiunii apelează la sentimentul de jertfă al fraților români mai cu stare, rugându-i a contribui cu cât vreau, ca să se poată folosi de ocazie și unii școlari săraci, cari merită să facă excursiunea aceasta. Ajutoarele sunt a se trimite dlui Blaga la Brașov până cel mai târziu în 11/24 Martie.

*

Congres de istoria universală. In primele zile din Septemvrie a. c. se va ținea la Paris al treilea congres de istoria universală. România a fost invitată să-și trimită doi reprezentanți. Congresul va dura trei zile, după care congresiștii vor vizita Bretania, unde se găsesc rămășițe druidice (privitoare la preoțimea vechilor Celți); vor călători pe valea Ronului, care earăși este însemnată prin monumentele sale istorice.

*

Advocat nou în Sibiiu. Aduc respectuos la cunoștință, că mi-am deschis cancelaria advocațială în Sibiiu, strada Poplăcii (Quer Gasse) Nr. 15. *Dr. C. Bucșan*, advocat.

*

† Nicolae Suciu, presbiter gr.-or în Feleag, după un morb îndelungat, împărtășit fiind cu sfintele taine, a răposat în Domnul în 23 Februarie n. la 7½ oare a. m., în al 27. an al vieții sale. Rămășițele pământești i s'au depus spre vecinică odihnă în cimiteriul din Bogata-Olteană, Dumineca în 25 Februarie n. la 2 oare d. m. Fie-i țărâna ușoară și memoria neuitată!

*

Nou medicament. In potriva frigurilor intermitente se întrebuințează, cum se știe, chinina. In institutul Pasteur se fac încercări cu alt leac în contra frigurilor. *Mizarrolul*, scos din scoarța unei plante din Guatemale, vindecă boala mai încet, dar fără să aibă o înrâurire vătămătoare asupra organismului.

*

Producțiunea literară în Germania. O revistă germană arată, cât este de mare producțiunea literară a Germaniei în 1910. Este, cu adevărat, o supraproducție. Au apărut în anul acela 31.281 cărți și broșuri, cu vreo șase mii multe decât cu zece ani înainte. Maioritatea acestor publicațiuni e alcătuită din lucrări școlare, pedagogice, și de cetire pentru tinerime; urmează apoi literatura frumoasă; în al treilea și al patrulea loc vine literatura juridică și cea teologică. Numărul publicațiunilor periodice în 1910 a fost 5861; astăzi Germania are peste șase mii de reviste, afară de ziare.

*

D'ale copiilor. Mărioara: — „Mamă, pentruce nu mai are tata păr pe cap? — Mama: „Pentru că tata gândește mult, înțelegi tu." — Mărioara: — „Mamă, pentru ce ai tu păr așa de mult pe cap?" Mama: — „Lasă-mă'n pace! nu întreba atâtea prostii!"

*

Esposiție de industrie casnică românească, colecțiunea doamnei Maria Cosma. Va fi deschisă numai din 3 Martie până în 31 Martie n. a. c. în fiecare zi la orele 10—12 a. m. și 2—4 p. m. în Strada Schewis Nr. 15. Taxa de întrare e de K 0·50. Venitul este destinat pentru școala Reuniunii femeilor române din Sibiiu.

*

Societate aviatică pe acții. In Cluj s'a înființat prima societate aviatică pe acții în părțile noastre. Societatea s'a întemeiat cu un capital fundamental de 20 de mii coroane. Valoarea nominală a acțiilor este 200 coroane. Director al societății e ales Vladimir Casulacov, care a studiat în școala aviatică dela Wiener-Neustadt.

*

Locuitorii Muntenegrului. Au apărut datele oficiale despre numărătoarea din 1911 a locuitorilor din Muntenegru. Țărișoara are 256.000 de suflete. Teritorul său este de 9080 de chilometri patrați. Astfel pe un chilometru patrat vin 27 de oameni. După confesiune sunt 213.500 greco orientali, 14.000 mohamedani și 12.500 romanocatolici. Lungimea căilor sale ferate este de 18 chilometri. Cele mai mari orașe sunt Podgorița cu 10 mii locuitori și Cetinie cu ceva peste 4 mii. Numărul analfabeților este foarte considerabil. Recensământul din 1911, care în felul său a fost primul act oficial din Muntenegru, a deșteptat multă neîncredere în popor. Țăranii numai cu mari greutăți se puteau hotărâ a răspunde exact la întrebările primăriilor.

*

Să contribuim la fondul ziariștilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit și economii Ardeleana" în Orăștie-Szászváros.

*

O jumătate de milion pentru un aparat. Franța va destina o sumă de 500.000 franci pentru persoana, care va inventa un aparat în scop de a scuti pe aviatori de cădere. Aparatul va trebui să facă parte organică din aeroplan.

*

Necăsătoria învățătoarelor. Consiliul cantonului Zürich, a dispus ca învățătoarele pe viitor să nu se mai căsătorească. Socialiștii și democrații au protestat în contra acestei hotărâri.

*

Revistă germană. Academia maghiară din Budapesta a decis să publice o revistă germană sub titlul *Ungarische Rundschau*. Revista va apărea în editura firmei Duncker și Hamblot din Lipsca, și are de scop a da informațiuni pentru străinătate.

*

Cimiter pentru câni. In Copenhaga, capitala Danemarcei, există de mai mulți ani un cimiter în toată regula, bine îngrijit și destinat să servească drept loc de odihnă pentru cânii credincioși. In cimiter s'au îngropat până acum 1200 de câni. Deasupra mormintelor sunt puse columne sau table de peatră cu diferite inscripțiuni, dintre care eată câteva: „Aici zace neuitatul nostru Baby, a trăit 15 ani". — „Mult credinciosului Cezar". — „Mulțumiri pentru alipirea ta în vreme de 18 ani". — „Aici odihnește unicul meu amic credincios". — Nu arareori sosesc vizitatori în acest cimiter ciudat și depun flori pe mormintele animalelor încetate din viață.

*

Dare pe burlaci. Consiliul comunal dintr'un sat de lângă Alba regală a hotărât să propună introducerea dării pe burlaci la cea mai de aproape adunare a comitatului.

*

Se civilisează. Conform unui raport consular japonez, în China se vinde tot mai mult sapun și parfum. Articolele acestea se impoarta cu deosebire din Austro-Ungaria și din Germania. In anul 1910 China a dat pentru sapun peste trei milioane coroane, ear pentru apă parfumată un milion de cor.

*

Cum să fie scrise numele de familie în matriculele școlare. Sunt tot mai dese plângerile, că inspectorii școlari pretind, ca în matriculele școalei confesionale numele de familie ale școlarilor să fie scrise cu ortografie maghiară, ba ce este mai mult, să fie deadreptul maghiarizate. Pretensiunea aceasta este nedreaptă și în contra ei autoritatea bisericească a remonstrat la guvernul țării. De aceea, până Consistoarele noastre nu vor da o îndrumare specială în chestia aceasta, învățătorii vor scrie în matriculele școlare numele de familie ale copiilor așa după cum sunt scrise în matriculele parohiale. (V. Ș.)

*

Clubul sinucigașilor. Poliția din Petersburg a descoperit un club al sinucigașilor cu câteva sute de membri, între cari se găsesc și numeroase femei. Clubul își ține adunările în case particulare. Fiecare membru tras la sorți trebue să se sinucidă într'un timp hotărât; la din contră, este omorât de colegii săi din club.

*

Călare în restaurant. Ziarele din Budapesta scriu, că doi ofițeri de husari din Dobrițin au întrat călare în restaurantul hotelului dela Regina Angliei, tocmai când era tixit de public. Lumea speriată s'a ridicat dela mese; curioșii oaspeți însă au declarat, că n'au venit decât să bea un pahar de șampanie, și că au să plece imediat. Bravura călăreților a fost denunțată la comandantul regimentului.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu", au mai dăruit: George Dordea, blănar (București), 20 bani, Ioan Popa, paroh (Vidacutul rom.) și fiul său Emil, 40 bani, Nicolae Peicu, funcționar la „Asociație", 20 bani; Nicolae Bember, învățător (Sibiel), soția sa Raveca n. Pan și fetița lor Mărioare, 1 cor, George Poponea, cond. tip, arhid., 20 bani și Demetriu Axente, cul. tip., 30 bani. *La legatul T. L. Albini*, pentru ajutorarea copiilor din Cut, aplicați la meserii, al acestui fond au mai dăruit: Nicolae Clonța, paroh (Beclean), 50 bani, Ioan Petrișor, paroh (Alțina), 20 bani; d-na Paraschiva Maxim, văduvă de jude r. (Săliște), 36 bani, Toma Doican, paroh (Sebeșul infer.), 20 bani și Viorica Tordășianu, 10 bani.

Cărți și reviste.

Comasația pe baza art. de lege VII și XXXIX din anul 1908, pentru economi, Budapesta, Imprimeria „Pallas", 1912. O broșură de 101 pp. Prețul?

*

Neamul Românesc Literar nr. 2 cuprinde: Critică științifică, de N. Iorga. Din poezia anonimă germană, de V. Tempeanu. O nouă carte a dlui H. Stahl, de N. Iorga. Zori, poezie de Pârvulescu. † Felix Dahn, de Torouț. Baladă de V. Tempeanu. Jurnalistul român, de Horia P. Petrescu. Paris, de A. Morozov. Cronică. Cugetări. — Abonamentul: în străinătate 7 lei pe an.

*

Vatra Școlară, nr. 2 din 1912 cuprinde: Sărbătorirea dlui Spiru C. Haret, de V. Stan. Biblioteca școlarilor de Dr. S. Dragomir. Rostul limbii materne în școala poporală, de Sica. Catehismul și modul predării lui, de Al. Duvlea. Aflarea capitalului, lecție practică de C. Popa. Din necazurile școlii noastre, de I. Câmpean. Propunere în cauza reactivării reuniunilor învățătorești, de I. Moldovan. Informațiuni. Bibliografie. — Redactor: Dr. Vasile Stan. Abonamentul pe an 8 cor., pe ½ an 4 cor. Redacția și administrația: Sibiiu, strada Măcelarilor nr. 27.

*

„Luceafărul", revistă literară, artistică și politică Nr. 7, 1912, a apărut cu următorul cuprins bogat și variat: ⁂ Caragiale. C. Moldovan: Unei călătoare, La cruce de drum, O seară tristă (poezii). Vasile Savel: Glasul sângelui. Dr. Onisifor Ghibu: Școala românească din Ungaria în anul 1911. ⁂ Poezie poporală. Victor Eftimiu: Fragment din „Cocoșul negru". I. Murășan: Noapte (poezie). I. Agârbiceanu: Povestea unei vieți (roman). Dări de seamă: D. Tomescu: Émile Faguet: L'art de lire. Hachette et Comp. Paris. Cronici: —r: Episcopia gr.-cat. maghiară. M. Strajan: Viitorul versului. Tit Liviu Blaga: Șuruburi în apă și în aer. Insemnări: Cum se face educația tinerimii maghiare. Sărbătorirea d-lui C. Stere. Goga în temniță. Perle de gândire și de stil. Biblioteca poporală a „Asociațiunii". Teologii din Oradea-mare. Petreceri. Bibliografie. Ilustrațiuni: I. L. Caragiale.

*

Satana, de *Ludovic Dauș*, — un volum de 200 pag. Prețul 60 bani. Nrul 732-733 al bibliotecii pentru toți. Talentul d-lui Ludovic Dauș se distinge printr'o viziune estraordinar de limpede a realității și putința de a reda, în pagini limpezi, concise, puternice, zbuciumul variat și tragic al vieții. Fiecare pagină a sa desvălue un suflet, o dramă, un colț din viața noastră, atât de complexă și de frământată. Cu deosebire în volumul „Satana" ne vedem trăind cu toate iluziile și decepțiile noastre într'o bogăție de întâmplări, o varietate de subiecte și o strălucire de expresie, cari vădesc puternicul talent al scriitorului și arta lui desăvârșită. Cele 23 nuvele din volumul „*Satana*" sunt superior scrise și rămânem uimiți de realismul zguduitor al unor bucăți ca: *Două ursite*, *Tatăl*, *Pe pragul cinstei*, *Satana*, etc., ori de fantasticul înfiorător din *Două cadavre*, poate nuvela cea mai caracteristică a volumului.

*

Cărți bune. Au apărut în editura librăriei *C. Sfetea*, București, din Biblioteca Societății „*Steaua*", următoarele broșuri: „Foloasele învățăturii" de P. Dulfu. „Cântece voinicești și ostășești" de C. Rădulescu-Codin, St. Tuțescu și S. Kirileanu. „Din legendele neamului de Hohenzollern" de St. Iosif. „Flori și povești" de Ion Dragoslav. „Din Bucovina de altă dată" de Ion Grămadă. „Românii de peste Carpați" de I. Slavici. „Colinde și cântece de Stea" de Cristu Negoescu; fiecare broșură cu câte 20 bani, și se află de vânzare la principalele librării din Capitală și provincie. Se pot comanda și prin librăria arhid. din Sibiiu.

— Au apărut și se află în depozitul librăriei C. Sfetea din București, din Biblioteca pentru popor a casei Școalelor, următoarele: 1. Povestiri din Halima, Cartea I 50 bani, 2. Povestiri din Halima, Cartea II 45 bani. Povestiri de Petrecere și de folos de M. Sadoveanu 40 bani. Se află de vânzare la principalele librării din Capitală și provincie. Se pot comanda și prin librăria ardidiecezană.

*

Transilvania nr. V—VI din 1911 are următorul cuprins: Andrei Bârseanu: Cuvânt de deschidere ținut la adunarea generală din Blaj. Octavian Goga: Curente de idei în literatura ardeleană dela 1848 până în zilele noastre. Silvestru Moldovan: Poeziile noastre poporale istorice. E. Hodoș: Descântece din Bănat. Dr. Ambr. Chețianu: Stăpânirea pământului prin muncă și carte. Serbările jubilare ale „Asociațiuni". Telegrame și scrisori de felicitare cu ocazia adunării generale jubilare. Dr. Iosif Popovici: Ioan Maiorescu. Dr. V. Madgearu: Ancheta asupra industriei casnice în Ardeal și țara ungurească. Insemnări: Jubileul slavistului V. Jagic. O pildă vrednică de urmat. „Fontes rerum transilvanicarum". „Biblioteca poporală a Asociațiuni". Gheorghe Barițiu. Asociațiunea în Maramurăș. Conferențele Asociațiunii. Rectificări. Partea oficială. Procese verbale. Lista contribuirilor pentru busturile Eminescu și Barițiu. Răscumpărările felicitărilor de anul nou în favorul Muzeului Asociațiunii. Circulară către despărțămintele Asociațiunii. Concurs. Cursuri pentru analfabeți. Apel.

Din despărț. „Asociațiunii".

Convocare.

Pe baza scrisorii comitetului central al Asociațiunii de datul 15 Ianuarie 1912 Nr. 1927-1912, ne luăm voie să convocăm pe toți membrii și sprijinitorii culturei românești de pe teritorul despărțământului Aiud-Teiuș al Asociațiunii pe ziua de 7 Martie (Joi) la oarele 11 a. m. în localul școalei române din Aiud la *adunarea generală extraordinară*, care va avea să se pronunțe asupra demisiei prezidentului despărțământului și eventual să aleagă un alt prezident-director.

Aiud, la 18 Februar 1912,

Dr. Emil Pop
vice-prezident.

Nicolae Marcu
secretar.

Poșta redacției.

Simeria. Se va publica într'un număr mai apropiat.

Merchiașa. Asemenea.

V. C. Stejerel. Cele trimise se vor publica. Primim ofertul.

Teatru.

Astăzi, Luni, în beneficiul domnișoarei *Adela Herberth*, casierița teatrului, opereta „*Das Musikantenmädel*", și mâne, Marți, opereta „*Fürstenkind*".

Economie.

"Lumina", institut de credit și economii, societate pe acții în Sibiiu, Capital social 600.000 coroane. Profit curat 45,360 cor. Adunarea generală se ține în *6 Martie n. c. orele 10 a. m.* în sala școalei centrale române, strada Șaguna 16. Direcțiunea propune adunării generale, ca din venitul curat se se votese pe seama fondului cultural al arhidiecezei din Sibiiu suma de *6.912 cor. 08 fil.* în înțelesul statutelor.

*

Cordiana, institut de credit și economii societate pe acții în Fofeldea, își ține adunarea generală ordinară *Dumineca în 3 Martie n.* Capitalul social 120.000 coroane. Profitul curat 16.809 cor. Din suma aceasta direcțiunea a destinat pentru scopuri de binefacere 724 cor. 30 bani.

*

Adunarea generală a institutului de credit și economii „Vatra" din Cluj. Insemnătatea cea mare a institutelor de credit pentru propășirea economică și culturală a unui popor e indiscutabilă. Pentru poporul român din această patrie numitele institute au și o misiune — per eminentiam — națională, cu deosebire în părțile mai espuse, acolo unde șovinismul maghiar să înrădăcinează tot mai mult și caută să secere jertfe tot mai multe din sinul nostru.

Un astfel de ținut espus e și al Clujului, unde șovinismul e în gradul cel mai înalt, iar elementul românesc e mereu amenințat cu cutropire. Două cetățue modeste, dar bine consolidate, propagă aici spiritul de economie și de cultură națională, institutele de credit și economii „Economul" și „Vatra". Nu sunt institute de concurență acestea, sau fără rost, ci amândouă sunt conduse de spiritul întăririi și propășirii economice. Cu deosebire „Vatra", deși are abia numai 5 ani de esistență, prin rolul ce îndeplinește sub acest raport merită toată încrederea publicului românesc. Cu ridicarea capitalului acționar la 400.000 cor. ea va putea și mai cu înlesnire să mulțămească esigențele financiare ale publicului nostru și va putea promova în mod mai intensiv și propaganda cooperativă, înfăptuită deja prin înființarea însoțirilor „Raiffeisen" în comunele Cojocna, Sebeșul-mare și Mărișel.

Scurta, dar mănoasa ei activitate e cea mai bună garanță, că și pe viitor va căuta cu demnitate să se degajeze de rolul, la care s'a ridicat. *O.*

„ALBINA“,
institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Nr. 5220.

Domnii acţionari ai Institutului de credit şi de economii „Albina“, sunt învitaţi prin aceasta în virtutea §-lui 20 din statutele societăţii la

a XXXIX-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Sibiiu, **Sâmbătă în 23 Martie 1912 st. n.** la orele 10 a. m. în sala festivă a Muzeului „Asociaţiunii“ cu următoarea

Ordine de zi:

1. Bilanţul anului de gestiune pe anul 1911 şi raportul comitetului de supraveghiare.
2. Propunerea direcţiunei pentru urcarea capitalului societar la K 6.000,000·—.
3. Propunerea direcţiunei cu privire la modificarea statutelor institutului.
4. Propunerea direcţiunei cu privire la executarea §. 37 al statutelor modificate relativ la alegerea membrilor în consiliul de administraţiune.
5. Propunerea direcţiunei relativ la augmentarea fondului „Parteniu Cosma“.
6. Propunerea direcţiunei relativ la fuzionarea casei de păstrare „Nera“ din Bozovici cu institutul nostru.
7. Distribuirea profitului net realizat conform bilanţului.
8. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri culturale şi de binefacere.
9. Fixarea preţului marcelor de prezenţă pentru anul curent.
10. Alegerea a 6 membri în consiliul de administraţiune.
11. Alegerea a 5 membri în comitetul de supraveghiare cu mandat pe 3 ani.

Obiectele de sub punctele 2—4 şi 6 ale ordinei de zi în sensul §-lui 30 al statutelor institutului numai în acel caz se vor putea pertracta în această adunare generală, dacă în ea va fi reprezentată cel puţin o terţialitate a acţiunilor emise.

Domnii acţionari, cari voesc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotenţiaţi în conformitate cu §§-ii 23, 24 şi 25 din statutele societăţii sunt rugaţi a-şi depune acţiile şi eventual dovezile de plenipotenţă cel mult până Mercuri în 20 Martie a. c. st. n. 6 ore p. m. la cassa centralei noastre în Sibiiu, a filialelor din Braşov, Elisabetopole, Lugoj, Marosvásárhely şi Mediaş, sau a agenturilor din D. Sânmărtin şi Sânmiclăuşul mare.

Depunerea acţiilor, respective a plenipotenţelor spre scopul indicat se poate face şi la institutele: „Ardeleana“ în Orăştie; „Auraria“ în Abrud; „Bihoreana“ în Oradea-mare; „Bocşana“ în Bocşa montană; „Doina“ în Câmpeni; „Furnica“ în Făgăraş; „Lipovana“ în Lipova; „Mureşana“ în Reghinul-săsesc; „Oraviciana“ în Oraviţa; „Patria“ în Blaj; „Sebeşana“ în Sebeşul-săsesc; „Silvania“ în Şimleu; „Timişana“ în Timişoara; „Victoria“ în Arad şi „Cassa de păstrare“ în Mercurea şi în Sălişte, în acest caz însă cel mult până Sâmbătă în 16 Martie a. c. st. n.

Sibiiu, în 12 Februarie 1912.

Direcţiunea.

(47) 1—1

Raportul comitetului de supraveghiare.

Onorată adunare generală!

Subsemnatul comitet de supraveghiare examinând conturile „Bilanţ“ şi „Profite şi Perderi“ pro 1911 ale institutului de credit şi economii „Albina“, am aflat singuraticele poziţii în consonanţă numerică cu cărţile principale şi extrasele din cărţile auxiliare.

La finea anului am scontrat cassa, efectele şi alte valori şi le am aflat în consonanţă cu registrele institutului purtate exact.

Referitor la împărţirea profitului net de Cor. 500,646·81 ne alăturăm propunerii direcţiunii şi o recomandăm spre primire.

Vă rugăm în fine, că aprobând bilanţul pe 1911, să daţi atât direcţiunii, cât şi comitetului subscris absolutorul pentru gestiunea lor pe anul 1911.

Sibiiu, 15 Februarie 1912.

Comitetul de supraveghiare:

Mateiu Voileanu m. p., prezid. **Emil Verzariu** m. p. **Dr. Vasile Bologa** m. p.
Victor Fincu m. p. **Ioan Henteş** m. p.

Nr. 63/1912. (42) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră din comuna **Meteşiu** cu filia **Găureni** se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul: 360 cor. dela comuna bisericească, cuartir şi grădină în natură iar restul prin întregirea dela stat votată.

Cererile de concurs se vor înainta subscrisului oficiu, în terminul susindicat, îndatorat fiind alesul învăţător a instrua pe elevi în cântările bisericeşti şi a i conduce în Dumineci şi sărbători la biserică, unde va cânta cu ei la sf. liturgie.

Alba-Iulia, 4 Februarie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-ort. al tractului Alba-Iulia, în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresb.

Edict de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Preav. Consistor Arhidiecesan dto 14 Iulie 1911 Nr. 8623 Şcol. comuna bisericească **Hetur** tractul Sighişoara dă în întreprindere zidirea unei şcoale nouă pe calea licitaţiunei publice minuunde. care se va ţinea Dumineca în **26 Februarie (10 Martie) 1912** la 3 ore în şcoala română din Hetur cu preţul de strigare 14,650 cor. 64 fil. având licitanţii a depune vadiu de 10% după preţul de strigare în bani gata sau în hârtii de valoare.

Planul şi preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial din Hetur.

Cemitetul parohial îşi reservă dreptul de a da în întreprindere edificarea acelui dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere fără privre la suma oferită.

Hetur, la 3 Februarie 1912.

Ambrosiu Tatar
paroh.

Mihail Cifrea
epitrop I.

Nr. 85/1912. (41) 3—3

„Văzut“! **Dimitrie Moldovan**
protopresbiter

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobate de Preaveneratul Conzistor arhidiecezan, prin rezoluţiunea din 25 Noemvrie 1910 Nr. 13381 Şcol. prin aceasta se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere edificarea şcoalei confesionale române gr. or. din parohia **Füzesszentpéter** (Fizeşsânpetru) protopresbiteratul Ungnraşului.

Licitaţiunea se va ţinea în **4/17 Martie a. c.** în parohia Fizeşsâmpetru la 11 ore a. m.

Preţul de strigare este de 13.000 coroane, după care licitanţii au a depune vadiul de 10% după suma de strigare, în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comitetul îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea şcoalei aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Planul şi preliminariul de spese se pot vedea la oficiul parohial, unde se pot afla şi condiţiile de licitare, eventual se dau, şi alte informaţiuni.

Fizeşsânpetru, 27 Ianuarie 1912.

Din şedinţa comitetului parohial ţinută în 15 Ianuarie 1912.

Pavel Roşca
preşedinte.

Ioan Lazar
notar.

(38) 3—3

◆ ◆ ◆

Pentru biroul unei fabrici din Sibiiu să caută o

Corespondentă

pentru limba maghiară şi română, care să-şi ocupe postul cât mai curând.

Se recere, ca respectiva după puţină întroducere să poate de sine coresponda.

Domnişoare cari în astfel de afaceri au mai fost ocupate, asemenea şi iniţiate la maşine de scris sunt preferite.

Oferte cu condiţiunile de salar au a se adresa la administraţia acestei foi sub iniţialele **(X. Y.)** (39) 3—3

◆ ◆ ◆

„VICTORIA“,
institut de credit şi economii, societate pe acţii în Arad.

Bilanţ la 31 Decemvrie 1912.

Activa.		K f
Cassa în numărar	293,083·15	
Bon în Giro la banca austro-ungară	255,038 55	548,121·70
Capitale elocate la alte bănci		262,913·93
Cambii		18 438,141·36
Imprumuturi hipotecare		3.055,436·—
Imprumuturi de cont-curent cu acoperire hipotecară şi de efecte		1.232,293·56
Avansuri pe efecte		59,340·—
Efecte proprii:		
500,000 cor. nom. oblig. comunale cu 4% Pesti Hazai Első Tak.-pénzt.-egyes. à 90 C.	450,000·—	
100,000 cor. nom. scris. fonciare cu 4½% Egyes bpesti főv. takarékpénztár à 96 C	96,000·—	
24,500 cor. nom. oblig. cu 4½% „Hazai Bank részv.-társ.“ Budapest à 96 C.	23,520·—	
20 acţii „Banca Austro-Ungară“ à 1600 C	32,000·—	
100 acţii „Ustredna Banka ceskych sporitelen“ Praga à 400 C	40,000·—	
50 acţii „Magyar pénzintézetek közp. kitelbankja“ à 1000 C	50,000·—	
60 acţii „Hungaria“ aradi pámutárugyár à 500 C.	30,000 —	
Acţii dela diverse bănci şi întreprinderi	143,720·—	865,240·—
Casele institutului şi alte realităţi		380,395·40
Diverse conturi debitoare		33,484 89
Mobiliar descris		
Interese transitoare restante		7,840 93
(48) 1—1		24.883,207·77

Pasiva.		K f
Capital societar: 12500 acţii á 200 Cor.		2.500,000·—
Fond general de rezervă	1.000,000·—	
Fond special de rezervă	776,000·—	
Fond de penzie	193,100·—	1.960,100 —
Depuneri spre fructificare		13 702,932·22
Depozit de cassă		88,254·88
Cambii reescontate		5.954,833·90
Dare de interese nesolvită		36,196·11
Dividendă neridicată		1,912·—
Interese acţionarilor emis. IV. 1911		44,830 22
Diverse conturi creditoare		41,736·13
Interese transisoare anticipate		261,333·17
Profit tr. din anul 1910	21,785·32	
Profit net	260,293·82	282,079·14
		24.883,207·77

Profit şi Perdere.

Debit.		K f
Interese pentru depuneri		625,586·98
Interese de reescont		215,332 96
Spese:		
Salare		80,484·41
Bani de cvartir		15,967 69
Imprimate, diverse plăţi, spese de birou		52,050·26
Porto		8,651·65
Chirie		5,350·—
Marce de prezenţă		3,600 —
Contribuţie	62,729·89	
10% dare la depuneri	62,553·71	125,283 60
Amortizarea mobiliarului		12,255·71
Profit transpus din 1910	21,785·32	
Profit net	260,293·82	282,079 14
		1.426,792·43

Credit.		K f
Venitul transpus din anul trecut		21,785·32
Interese:		
dela cambii	1.056,518·13	
dela împr. hipotecare	211,909 29	
dela împr. de c.-curent	34,646·55	
dela avansuri pe efecte	4,009 82	
dela capitale elocate la alte bănci	11,854 94	
dela efectele proprii	35,940·18	1.354,878·91
Chirii şi alte arînzi		17,560·44
Proviziuni şi alte venite		32,567·76
		1.426,792·43

Arad, 31 Decemvrie 1911.

Dr. Nicolae Oncu m. p., director executiv. **Sava Raicu** m. p., vice-director. **Ioan Moldovan** m. p., contabil.

Direcţiunea:

Mihaiu Veliciu m. p, preşedinte. **Roman R. Ciorogariu** m. p, vice-preşedinte. **Dr. Nicolae Ciaclan** m. p.
Petru Truţa m. p. **Traian Văţianu** m. p. **Dr. Aurel Demian** m. p. **Axente Secula** m. p.

Comitetul de supravegheare:

Subsemnatul comitet de supravegheare am examinat conturile prezente şi le-am aflat în deplină consonanţă cu registrele institutului.

Dr. Sever Ispravnic m. p. **Dr. Cornel Ardelean** m. p **Dr. Ioan Nemet** m. p.
Iosif Diamandi m. p., revizor expert al „Solidarităţiii“.

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul“,
însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică
„Mugurul“,
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 23—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 16/29 Februarie 1912. *Nr. 18.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 774 Plen.

Circulară.

către toate oficiile protopresbiterale şi parohiale din arhidieceza Transilvaniei.

Având Consistorul arhidiecezan în vedere, că în anul acesta la Dumineca Tomei vor expira mandatele deputaţilor aleşi la sinodul arhidiecezan pe periodul din urmă, — în virtutea §-lui 91, punct *k)* din „Statutul Organic“ ordinează prin această circulară, ca în arhidieceza întreagă să se facă alegeri de deputaţi la sinodul arhidiecezan pe un period nou de trei ani, care se va începe cu Dumineca Tomii în anul curent, observându-se exact la aceste alegeri dispoziţiunile din „Statutul Organic“ §. 91 şi din Regulamentul votat de sinodul arhidiecezan din anul 1899 sub Nr. 84, şi aclus la protocolul acelui sinod sub litera *G)*, paginile 123—138.

Arondarea cercurilor electorale are să rămână şi la aceste alegeri neschimbată, precum s'a publicat prin circulara consistorială din 7 Septemvrie 1887 Nr. 3414 Pl., înţelegându-se de sine, că în fiecare cerc electoral preoţimea are şi acum să aleagă pe durata noului period de trei ani în colegiile preoţeşti câte un deputat din cler, iar mirenii în sinoadele lor parohiale câte doi deputaţi mireni la sinodul arhidiecezan.

Conspectul comisarilor consistoriali, denumiţi pentru alegerile noue atât din cler pentru colegiile electorale preoţeşti, cât şi dintre mireni pentru colegiile de scrutiniu mireneşti, se aclude la această circulară sub *A)*, iar timpul pentru diferitele momente ale actului electoral se fixează după calendarul vechiu în anul curent, şi cu valoare pentru întreagă arhidieceza astfel:

a) pentru alegerea deputaţilor din cler, *Joi în 23 Februarie;*

b) Anunţarea sinoadelor parohiale *Dumineca în 19 Februarie.* Ţinerea sinoadelor parohiale *Dumineca 26 Februarie;*

c) pentru întrunirea colegiilor mireneşti de scrutiniu, *Dumineca în 4 Martie.*

Ca să aibă şi acum sinoadele parohiale oarecari înlesniri, se aclude la această circulară sub *B)*, pentru fiecare comună matre câte un exemplar de blanchetă pentru protocolul electoral şi câte o covertă acomodată pentru două sigile în care să se pună protocolul electoral încheiat, subscris şi sigilat conform Regulamentului menţionat. Se recomandă sinoadelor electorale, a fi cu grijă,ca blanchetele de protocoale electorale să fie îndeplinite exact, fără nici o lacună; să nu lipsească la protocoalele electorale lista generală a membrilor sinodali, prezentată în formă de tot autentică, şi să nu se întâmple defecte de sigile în protocoale şi pe coverte, sau vre-o întârziere cu prezentarea protocoalelor la comisarul consistorial, pentrucă la caz contrar protocoalele defectuoase sau întârziate pot să rămână neconsiderate la actul scrutiniului.

In special oficiile parohiale se fac atente, să studieze bine normele provocate în această circulară şi în special dispoziţiunile noului regulament, ca la actul alegerii să poată da factorilor chemaţi toate deslușirile necesare şi să nu lipsească nimic din cele prescrise; remâind fiecare oficiu parohial sub grea răspundere pentru scăderile, ce ar proveni din vina lui.

Oficiile protopresbiterale primesc deodată cu acestă circulară un număr corăspunzător de circulare spre distribuire neamânată la fiecare oficiu parohial din tractul său spre ştire şi conformare.

Sibiiu, din şedinţa plenară ţinută la 6 Februarie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Noul Mitropolit-Primat al României.

Fe eri, Marţi, a fost convocat marele colegiu electoral la Bucureşti, pentru a alege pe noul Mitropolit Primat al României. Nu avem încă ştire despre resultatul alegerii, dar credem că putem da ca positiv faptul, că a fost ales P. S. Sa, Episcopul Conon *din Huşi. Ministrul de culte, domnul* C. C. Arion, *a avut adecă o consfătuire Sâmbătă cu membrii sfântului Sinod în chestia aceasta, şi Sinodul în unanimitate a desemnat pe Episcobul* Conon *de Mitropolit-Primat, ca pe cel ce are mai mare autoritate în Sinod, în urma serviciilor aduse bisericii şi a purtării sale corecte şi ireproşabile. Sara, domnul ministru de culte a adus la cunoştinţa majorităţilor parlamentare, întrunite în conferenţă, această hotărâre a Sinodului, acceptată din partea guvernului, iar majorităţile au aprobat nimerita candidatură şi au decis susţinerea ei la alegerea efectuită eri. Astfel e sigur, că Episcopul* Conon *a fost ales eri Mitropolit-Primat al României.*

Un congres biblic românesc.

De Dr. N. Bălan.

(Urmare).

Cum vedem, înaintaşii noştri, întrucât puterile şi împrejurările i-au îngăduit, s'au îngrijit să aibă cuvântul dumnezeesc în limba românească. Dar pentru trebuinţele noastre de astăzi — nu mai satisface nici una dintre traducerile şi ediţiile înşirate ale Bibliei. E plină de frumseţi de stil, plină de farmec şi de un duh sfânt limba acelor traduceri. Tălmăcitorii lor şi-au pus toată puterea simţirii lor religioase şi toată inspiraţia poetică, în lucrarea pe care au săvârşit-o. Adeseori rămâi uimit în faţa frumseţilor de limbă ce le găseşti cetind vre-una dintre ediţiile vechi ale sf. Scripturi. Totuş, nici unul dintre textele acelor traduceri n'ar putea fi retipărit astăzi fără o temeinică revizuire. De când s'au făcut acele traduceri, limba românească a evoluat mult, aşa încât pentru ceice nu sunt familiarizaţi mai deaproape cu studiul biblic şi cu limba veche a cărţilor noastre bisericeşti, multe întorsături de vorbe şi multe expresii rămân neînţelese. In locul vechilor slavonisme şi grecisme, avem astăzi cuvinte neaoşe româneşti. Fără îndoială, avem cea mai neapărată şi urgentă trebuinţă de *o nouă ediţie a sf. Scripturi, cu un text românesc bun.*

Trebuinţa aceasta este astăzi general simţită. O simţeşte în primul rând biserica, pentru necesităţile cultului dumnezeesc, o simţesc scriitorii bisericeşti şi preoţii, o simţesc intelectualii dintre mireni şi, de când s'a sporit numărul alfabeţilor în popor, o simţeşte şi acesta. In repeţite rânduri s'a făcut în ziare cereri în privinţa aceasta. S'a început chiar şi o colectă pentru publicarea unei ediţii ieftine a sf. Scripturi pentru popor. S'a semnalat trebuinţa unei Biblii pentru şcoală. Părintele Const. Morariu din Pătrăuţii Bucovinei a făcut propunere şi a dat dese îndemnuri pentru înfiinţarea unui institut biblic. Cu toate acestea, Biblia cerută — întârzie şi ne iau alţii terenul, răspândind ediţii pe cari noi nu le încuviinţăm. Societatea biblică britanică a răspândit numai într'un singur an (1907) prin un colportor al ei, în România: 11,222 exemplare din sf. Scriptură.[1]

Când vorbim de o nouă ediţie şi mai ales de o ediţie pentru popor a sf. Scripturi, ne dăm bine seama, că ne găsim în faţa unui întreg complex de chestiuni, cari trebuesc foarte bine lămurite.

Greutatea cea mai mare a chestiunii nu constă, precum cred unii, în lipsa mijloacelor materiale, pentrucă atâtea parale, — chiar când nu s'ar acoperi cheltuielile tiparului prin preţul exemplarelor ce s'ar vinde, — s'ar găsi în biserica românească întreagă; dar greutatea cea mare a chestiunii constă în faptul, că *n'ai ce publica*, fiindcă ne lipseşte un bun text românesc al Bibliei.

Cine să ni-l dea şi cum să fie făcut?

St. Sinod al bisericei României s'a simţit dator să ni-l dea el. A ales din sânul său o comisie compusă din câţiva membri, cari s'au pus pe lucru ca să revizuiască textul românesc al sf. Scripturi pe baza ediţiilor vechi. Dar lucrarea aceasta progresează foarte cu anevoie. Dacă nu greşesc, de doi ani şi mai bine, de când s'a început, abia au fost revăzute câteva cărţi din vechiul Testament. Dacă şi de aici înainte va progresa în acelaş tempo şi considerând că revizuirea cărţilor profetice şi didactice va fi împreunată cu şi mai multe greutăţi decât a celor istorice, putem calcula, că până la terminarea lucrării întregi vom avea să aşteptăm încă mulţi ani. Dar abstrăgând dela aceasta, chiar felul cum a fost iniţiată lucrarea nu este în măsură să ne inspire deplină încredere în reuşita ei. La timpul său am cetit desbaterile urmate în sf. Sinod asupra chestiunii, dar mărturisesc că am rămas cu multe nedumeriri, fiindcă n'am găsit accentuate tocmai acele principii, cari trebuesc să fie călăuzitoare într'o asemenea lucrare. Nu se poate crede că acele principii ar fi fost considerate ca de sine înţelese, căci greşelile neiertate, ce s'au făcut la Bucureşti cu revizuirea altor cărţi bisericeşti, ne dovedesc cu prisosinţă contrarul. Dar prin aceasta nici decum nu voesc să contest competenţa membrilor comisiunii încredinţate de sf. Sinod cu revizuirea Bibliei, ci voesc să arăt numai că bazele pe cari a fost iniţiată această operă mare sunt prea înguste. Iată pentru ce!

Noua ediţie a Bibliei, pe care o doreşte întreaga obşte românească, trebue să fie o *expresie a unităţii noastre de limbă, un monument al unităţii culturale a întregului popor românesc.* In privinţa aceasta avem o *tradiţie* foarte veche şi foarte bine cristalizată. Pentru întâiaş dată a formulat această tradiţe mitropolitul *Simeon Stefan* în nemuritoarele cuvinte din „Predoslovia către cetitori“ din Noul Testament dela Bălgărad: „Bine ştim că cuvintele trebue să fie ca banii, că banii aceia sunt buni, cari umblă în toate ţările; aşa şi cuvintele, acelea sunt bune, care le înţeleg toţi; noi drept aceea ne-am silit de încât am putut, să izvodim aşa cum să înţeleagă toţi, iară să (dacă) nu vor înţelege toţi, nu-i de vina noastră, ci-i de vina celuia ce-au răsfirat rumânii pri'ntralte ţări, de ş'au mestecat cuvintele cu alte limbi, de nu grăesc toţi într'un chip“.

Acest principiu l-au avut în vedere în măsură şi mai mare traducătorii Bibliei de Bucureşti, de aceea această Biblie e considerată ca „cel dintâiu document sigur de limbă literară stabilită *pe înţelesul tuturor Românilor*“.[1]

Limba acestor două traduceri vechi ale Bibliei, a fost *limba vie a poporului românesc.* Traducătorii lor au lucrat în sensul frumoaselor cuvinte ale sf. apostol *Pavel:* „trimbiţa de va da glas fără de semn, cine se va găsi de războiu? Aşa şi voi, de nu veţi da prin limbă cuvânt cu bună înţelegere, cum se va cunoaşte ceeace se va grăi? că veţi fi grăind în văzduh... în biserică voesc a grăi cinci cuvinte cu mintea mea, ca şi pe alţii să-i învăţ, decât zece mii de cuvinte în limbă (adecă neînţeleasă. I. Cor. 14, 8—9, 19)“. E un merit al bisericei ortodoxe că a ţinut seamă de acest principiu sănătos, în temeiul căruia traducătorii vechilor noastre cărţi bisericeşti erau, precum zice Şaguna „un răsunet nu numai al limbei, ci şi al simţirei şi preste tot al chipului cugetării poporului“.

Prin urmare: frumoasa noastră limbă bisericească s'a născut dintr'o norocoasă împreunare a elementului viu al limbii poporului cu noţiunile religioase-morale ale Bibliei şi ale celoralalte cărţi bisericeşti. Se înţelege, că în acest proces şi-au avut influinţa lor — o influinţă destul de mare — şi limbile străine, din cari au fost tălmăcite pe româneşte cărţile noastre bisericeşti.

---

[1] Cf. „Păstorul ortodox“ a. 1908, Nr. 2, pag. 58.

[1] N. Iorga: *Istoria bis. rom.* vol. I. pag. 402

Limba bisericească astfel născută, iar nu făcută, a pătruns adânc în conştiinţa poporului românesc de pretutindeni, contribuind în măsură foarte însemnată la întărirea şi susţinerea unităţii lui culturale. Ea s'a păstrat în cărţile noastre bisericeşti până astăzi, cu excepţia celor rău revizuite în vremea din urmă, şi tot din ea s'a desvoltat limba noastră literară. (Va urma.)

Inmormântarea D-rului Liviu de Lemény.

Dăm astăzi în întregime vorbirea domnului *Dr. Vasile Bologa*, rostită în catedrală, cu ocasiunea înmormântării mult regretatului *Dr. Liviu de Lemény*. A fost de următorul cuprins:

> „Că plăcut era Domnului sufletul lui, pentru aceasta s'a grăbit a-l scoate din mijlocul răutăţii“. (Inţ. Sol. 4, 14).

Inalt Preasfinţite Părinte!
Eminenţa Voastră!
Jalnici ascultători!

In revărsatul zorilor de alaltă-ieri, când s'a răspândit înfiorătoarea veste, că distinsul advocat Dr. *Liviu Bran de Lemény* nu mai este între cei vii, un sentiment de îndoială a întimpinat trista veste şi nehotărâte şoapte murmurau pe buzele prietinilor. O faimă necrezută, dar crudă realitate.

Şi când dangătul clopotului a întărit trista veste, o nespusă durere a închis inimile noastre ale tuturor, cari am cunoscut, am iubit şi am stimat pe acest bărbat distins al neamului, al bisericii şi al patriei noastre.

O, nemiloasă soarte! Când, când se va toci oare a morţii lungă coasă!

Ieri încă în mijlocul prietinilor săi, ager, promt, fără nici o bănuială, scânteind în judecăţile zilei, — astăzi în sicriul rece al morţii, cu genele-i ostenite şi faţa-i veştejită.

Ieri încă în sinul dulce al familiei, găsind desmerdări părinteşti pentru gingaşele-i odrasle, — astăzi cuprins de fiorul morţii, rece şi fără răsuflare.

Stăm înmărmuriţi, tineri şi bătrâni, prietini şi rudenii, căci e nespus de dureros să te desparţi ca de clipa unui fulger, de cel ce cu o oră mai înainte era în floarea vieţii, în puterea bărbăţiei, muncind cu zel pentru binele familiei sale şi pentru binele comun.

„O lume pământească, când credem că te-am dobândit, atunci în groapă ne sălăşluim!“

Şi înzadar ne-am sbuciumă căci nepătrunse sunt sfaturile Domnului ceresc!

Descendent al unei strălucite familii intelectuale în sinul poporului român, fiul celui dintâi advocat român al Braşovului, al energicului conducător al Românilor: fericitul *Ioan Bran de Lemény*, consilier la Curtea de apel în Sibiiu pe la 1854, iar din 1861 căpitan (comite) suprem al districtului Făgăraşului. Când era la Curtea de apel în Sibiiu i-s'a născut cel mai tinăr fiu: Tit Liviu, la 26 Decemvrie 1855.

Aici a zărit cea dintâi rază a soarelui. Aici l-a împărtăşit de cea dintâi educaţie îngrijită o mamă devotată, o mamă de cultură superioară, a cărei casă şi masă devenise o şcoală publică pentru toţi fiii aleşi ai poporului român dela studiile superioare. O şcoală gingaşă de educaţie aleasă şi de cultură literară, ceea ce în timpul nostru atât de uşor se dă uitării.

In spiritul acestei educaţiuni şi-a făcut studiile sale secundare şi de drept în Sibiiu, cu succes distins, apoi în 1882 păşeşte pe cariera administraţiei, primind postul de pretor suprem al cercului Tălmaciu. Acest pas i-a fost cel mai deciziv pentru viaţa sa, pentrucă aici i-au ţesut firul norocului zeiţele Parcas, când în 1882 a păşit la taina sfintei căsătorii cu aleasa inimii sale, atunci tinăra dşoară *Eleonora Dörr*, fiica deputatului dietal al cercului Nocrich: *Samuel Dörr*, o figură distinsă a conlocuitorilor nostri Saşi, cu intime simpatii pentru poporul român. Căsătoria sa a fost binecuvântată cu patru fiice şi un fiu, toţi în viaţă, harnici muncind, cea mai frumoasă cunună pentru părinţi.

Intre străbunii devotatei sale soţii, trebue să amintesc cu intimă pietate, că unul a fost căpitanul cetăţii Făgăraşului, iar unul — Hans v. Benkner — ca primar al Braşovului a tipărit la 1533 Catehismul românesc pentru răspândirea credinţei lutherane. — O taină e, cum provedinţa divină urzeşte şi ţese firele vieţii!

Căsătorit a trecut în scurtă vreme ca pretor suprem în cercul Săliştei. Aici mai bine de 12 ani a fost chemat să ţină cumpăna între sentimentul adânc al poporului român, dornic de o plină libertate, şi între rigoarea legii, care nu cunoaşte gingăşia sentimentului. Condus de vederi luminate şi tact înţelept, cu energie bărbătească, împacă sufletele şi le îndrumă pe terenul muncii şi agonisinţei naţionale, ca să poată secera şi urmaşii de mâne fructele înţelepciunii şi patriotismului său adevărat.

In activitatea sa de pretore suprem s'a văzut bărbatul superior, talentu-i înalt şi destoinicia pentru acţiunile vieţii publice. Pentrucă prin o surprinzătoare diligenţă el îşi desăvârşià mereu cunoştinţele sale literare şi juridice. Stăpân pe două limbi universale, franceză şi germană, ori ce publicaţiune mai de seamă din literatura acestor naţiuni civilizate, adormitul între cei dintâi le studià şi le cunoştea. Astfel a devenit un bărbat de adevărată cultură universală, deopotrivă obligător şi deopotrivă folositor pentru obştea ţării noastre întregi.

Bărbatul stimei generale însă nu putea să mai rămână în cercul îngust de până aci. Prin diligenţă particulară îşi agoniseşte diploma de doctor în ştiinţele juridice, şi cu aripi de vultur se smulge din cuibu-i de până aci, primind din încrederea bisericii noastre postul de referent şcolar în consistorul arhidiecezei Transilvaniei. Aici un nou teren de muncă se deschide ochiului său ager, ceeace însă nu i-a fost decât o punte de trecere. Pentrucă în scurtă vreme trece cu isbândă censura advocaţială şi în culmea mulţămirii sale îşi deschide cancelaria în sinul acestei cetăţi, centrul vieţii bisericeşti şi culturale a două popoare din patria noastră.

In această posiţie se bucură de plina încredere a factorilor chemaţi pe teren bisericesc, cultural, politic-naţional, financiar şi social.

Astfel îl găsim asesor în consistorul arhidiecezan, asesor şi jurisconsult al consistorului mitropolitan, rezolvind din încrederea Inaltului Prelat, Escelenţia Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, cele mai gingaşe chestiuni de drept public sau privat ale bisericii noastre.

Il găsim conducătorul probat al clubului nostru municipal şi deputat al Universităţii săseşti, apărând întotdeauna cu demnitate justele pretenţii ale poporului român.

E membru în comitetul central al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, substituind uneori pe însuşi prezidentul acestei înalte instituţiuni culturale. Strălucita adunare generală a Asociaţiunii dela Timişoara, din vara anului 1906, condusă de adormitul ca prezident substitut, va rămânea o vecinică dovadă de înalta sa cultură, de tactul şi demnitatea prezentării sale, ce a cucerit inimile, fără deosebire de limbă, din vechea capitală a Bănatului.

E membru în direcţiunea celui dintâi institut financiar român „Albina“, acest razăm, acest nerv de viaţă economică a poporului român din patria noastră, şi în multe misiuni ale institutului e mâna dreaptă a direcţiunii, în zorita ei muncă de binefacere şi de ajutorinţă pentru cei trudnici şi muncitori.

O, şi unde nu găsim pe acest distins bărbat al neamului, unde numai l au reclamat interesele vieţii noastre publice?

La glasul celor chemaţi s'a aruncat odată şi în valurile luptei electorale, să cucerească un cerc pentru parlamentul ţării. Cu un cuvânt a luptat, a jertfit ori unde i s'a cerut pentru idealul şi pentru dreptarile poporului român, pentrucă dreptarile sfinte ale unui popor pururea 'ncălzesc şi pururea inspiră nădejdea biruinţei în fiii săi aleşi.

Iată, Jalnici Ascultători, întrucât posibil mi-a fost a schiţà în puţine cuvinte viaţa acestui distins bărbat al neamului, o viaţă plină de demnitate, de sârguinţă nobilă şi de muncă neobosită. Iată pe cine pierd instituţiunile noastre publice! Iată pe cine pierdem noi prietinii! Şi, vai, greu îmi este acest cuvânt, iată pe cine pierde îndurerata sa familie!

Da! „Că plăcut era Domnului sufletul lui, pentru aceasta s'a grăbit a-l scoate din mijlocul“ celor ce l-au iubit pe el.

Şi acum către tine, Doamne, alerg, ţie ne cucerim, ţie cădem, ca unui atotputernic în cer şi pe pământ.

Tu, care ne-ai aşezat în această vale a plângerii, unde viforul ispitelor se înalţă asupra noastră ca valurile mării; Tu, singurul Domn în cer şi pe pământ, mare întru sfat şi puternic în virtute, primeşte în locaşurile cereşti sufletul alesului tău, mutat dela noi după porunca ta, necuprinsă şi nepătrunsă de zidirea ta.

Iară îndureraţilor săi rămaşi, Stăpâne al îndurării, trimite darul tăriei şi al mângăerii, să nu cadă cu inima frântă, biruiţi de sarcina durerii, căci Tu eşti scutul, Tu eşti pavăza şi limanul nostru, sfânt în cer şi pe pământ, acum şi în veci, amin!

Necesitatea unei colecţiuni de cântece poporale la noi.

Cetesc într'o revistă maghiară despre constatarea ce se face asupra lipsei unei colecţiuni îngrijite a ariilor poporale, ungureşti, pe basa cărora s'ar putea face un studiu amănunţit pe teren folcloristic muzical comparativ.

M'am indignat, dar şi ruşinat, văzând cum se trece peste noi, când să face o reprivire peste colecţiile deja esistente la diferitele popoare, fără să fim învredniciţi de vre-o amintire în domeniul creaţiunii de muzică poporală, sub cuvânt că la noi nu se poate înregistra nimic pe terenul acesta, nedispunând de nici o colecţie completă de seamă.

Mă văd îndemnat a aduce în discuţie această chestie, cu atât mai vârtos, cu cât în acea revistă se face apel la elementele conducătoare ale poporului maghiar, preoţi şi învăţători, îndemnându-i să întreprindă paşii de lipsă pentru colectarea ariilor lor poporale, mai ales din ţinuturile locuite de Români.

Pentru a trezi interesul acelora, respectiva revistă înşiră toate celelalte neamuri mai norocoase, cari îşi au deja adunate într'un mănunchiu unitar buchetul de cântece poporale, productele geniului lor artistic.

Că ce rost are o astfel de întreprindere şi pentru noi, şi ce servicii ne poate face, înţelegem numai dacă ne dăm sama de rostul acelui ram nou de ştiinţă, de care am amintit mai sus, şi adecă „Folcloristica muzicală comparativă“.

Scopul ei este, ca pe baza colecţiilor de cântece, demne de credinţă ale diferitelor rasse şi teritorii înrudite, respective învecinate, sau prin compararea mai bine zis ştiinţifică a acestora să se poată stabili tipurile originale ale cântecului poporal, aşa ca dela referinţele acestor teritorii sau rasse să se poată conclude la gradul de înrudire a acestor popoare sau la gradul de influinţă reciprocă.

Cum vedem este o înrudire între această nouă ştiinţă şi studiul limbisticei comparative.

Ceea ce a îngreunat terenul de desvoltare al acesteia, şi munca celor ce se ocupă cu aceasta e, că colectarea de atare muzică nu s'a întreprins în măsura cuvenită.

Mi se va reflecta, că şi noi avem ici colea câte un escerpt, un modest început de cântece, care aşteaptă numai să fie concentrate într'un volum.

Dar tocmai acesta e motivul plângerii noastre, că adecă nu s'a găsit nime să întreprindă o muncă de clasificare, colectare şi publicare unitară a lor.

Fiind vorba de altă parte de stabilirea de tipuri, nici pe departe nu e suficient, un număr de 50—100 esemplare chiar sau şi mai multe.

In scopul acesta trebuesc adunate mii de bucăţi, pentru a se putea iniţia o operă serioasă ştiinţifică.

Ambiţia noastră ca neam cu calităţi alese şi distincte — cred n'ar trebui să ne îngădue, a ne da şi mai departe pradă indolenţii, chiar şi atunci când e vorba de o operă, de o capitală importanţă, şi adecă de a mântui de peire comoara cea nepreţuită a muzicei noastre de o valoare artistică indiscutabilă.

Un sentiment neplăcut de jenă şi mândrie de neam rănită se înstăpâneşte peste întreagă fiinţa mea de Român, de câteori aud făcându-se constatări puţin măgulitoare, ba chiar ruşinoase la adresa noastră, în ce priveşte stările noastre culturale, sociale şi naţionale.

Şi aceasta mă supără chiar şi atunci, când aceste acuse nu sunt întemeiate.

Cu cât mai vàrtos dară, dacă acestea au o bază reală de adevăr, dacă ele sunt acuse meritate!

Peste imputarea ce ni se aduce pe tema numărului înspăimântător de analfabeţi la noi, în care doară dacă Ţiganii de ne întrec, cum se scrie de atâteaori, — şi pentru sanarea, cărui rău să sperăm că se va lucra cu nădejdi de reuşită în viitorul cel mai apropiat, ne-am deprins a trece nepăsători la ordinea zilei, mângăindu ne cu stările noastre politice critice din trecut şi de faţă, pe care le invocăm cu deosebită predilecţie ca motive de scuză pentru starea noastră înapoiată culturală.

Şi trebue de fapt să se şi admită aceasta neputându-se tăgădui, că sistemele de cârmuire nu ne-au prea îngăduit să arătăm succese în aceeaşi măsură ca celelalte popoare, conlocuitoare mai favorisate de soarte.

Intr'un domeniu cum este cel al muzicei poporale, cred însă că alţi factori sunt dătători de ton. Cerându-se apoi şi mai puţine jertfe de osteneală şi muncă relativ neînsemnată, în schimbul căreia s'ar putea realisa succese frumoase, — în nepasarea noastră nu aflăm nici o scuză.

Avem doară atâţi oameni chemaţi a face servicii de preţ în direcţia aceasta!

Chiar şi cei mai puţin pregătiţi se pot angaja în serviciul ducerii la isbândă a acestui plan.

La rolul de intermediator, de a comunica adecă sau a face transmiterea ariilor pe seama unui pricepător, se poate angaja liniştit şi cel puţin pregătit teoretice.

E destul dacă respectivul posede puţină dibăcie întru a prinde aria auzită şi şi a o întrupa în forma concretă a notei, pe care apoi cei chemaţi vor avea să o prelucre după toate postulatele teoriei muzicale.

Dară şi numai prin simpla inmagazinare a ariilor acelora în memorie deja s'a făcut un bun serviciu, având apoi ca respectivul să le comunice unui pricepător. E chestia numai să se pornească o mişcare mai sistematică.

Şi cine ar fi în primul rând chemaţi a porni în direcţia aceasta, dacă nu preoţii şi învăţătorii, ca conducători naturali ai poporului, şi cari sunt neîntrerupt în contact cu el, putând astfel să dispună de el, fie prin intermediarea corului bisericesc sau prin şcoala de adulţi şi analfabeţi.

Să nu credem doară, că la străini, mult puţina muncă ce s'a depus, s'a mijlocit esclusiv prin elemente de o pregătire înaltă de specialitate.

Astfel la noi Slovacii, cari se pot mândri poate cu cea mai bună colecţie (cuprinde la 1800 cântece poporale) au a mulţămi acesta preoţilor şi învăţătorilor, cari au avut ambiţia nobilă a se angaja la o muncă care le-a reclamat poate cu mult mai multă jertfă decât ne-ar reclama nouă, cari deja avem un repertoriu destul de bogat şi care aşteaptă numai să fie esploatat.

Acesta ar fi terenul cel mai potrivit pentru a putea mulţi dintre pricepătorii nostri ambiţioşi să-şi câştige merite mai uşor şi mai preţioase, prin cari merite să-şi poată satisface mândriei lor de multeori prea vanitoase, decât să se poată mulţămi cu o muncă ce se mărgineşte la o colectare pur mehanică şi ingrată, cum cred dânşii.

Să nu creadă însă acestia, că nu esistă teren mai potrivit de a desfăşura o muncă folositoare şi binecuvântată pentru neam decât tocmai acesta, pe care îl oferă colectarea de cântece poporale.

Ce folos avem noi de nişte încercări silite şi pretinse originale ale cutăruia, câtă vreme comoara noastră de mărgăritare de preţ ale muzicei noastre genuine stă neesploatată şi neglijată, pentruca în dragă voe şi necontrolaţi de nimenea să vină nu ştiu ce cârpitori de neam străin să le esploateze în folosul lor personal, pentru muzica lor de operete şi cupleturi, cu cari fac gheşeft rentabil, după cum am avut ocasia să mă conving într'un cas concret, când un anumit Zeikovitz ce aici în capitală trece de un mare meşter de cuplete a utilisat fără teamă de a fi desminţit motivele unei sârbe neaoşe româneşti (ce se cântă pretutindenea deja aici).

Prin o atare activitate s'ar putea cultiva şi un gust artistic mai temeinic şi mai sănătos, căci deprinderea şi familiarizarea mai de aproape cu frumseţile motivelor poporale ce îşi aşteaptă numai o haină mai presentabilă pentru a putea fi introduse cu sentimentul deplinei siguranţe şi a nădejdii deplinului succes de către propagatorii lor, ar face ca fondul sufletului nostru artistic să prindă viaţă şi trebuinţele noastre să fie mai pronunţate şi pe teren muzical.

Puţinele casuri, că bărbaţii nostri de meserie se întorc la isvorul adevăratului geniu muzical pentru a se adăpa din frumseţa şi curăţenia apelor aceluia sunt încercări prea sporadice şi timide, măcar că se poate susţinea, că în general acelea alcătuesc singura temelie solidă şi garanţa sigură despre valoarea repertoriului nostru de muzică naţională.

Peste tot zic, că în ce priveşte creaţiunile originale ale autorilor nostri muzicali, numai în măsura în care se adapă din isvorul curat şi sănătos al geniului poporal, ne pot oferi acelea o garanţă de trăinicie şi de valoare incontestabilă.

Despre aceasta m'am convins şi într'un cas recent, cu ocasia concertului aranjat de corul bisericesc din Deva în zilele trecute, care de asemenea își datorește reușita mai ales esecutării corăspunzătoare a punctelor naționale esecutate acolo. Un program ca și acesta din chestiune, în care figurează hora lui Dima lucrată pe motive neîntrecute poporale de așa, că străinilor le este un obiect de adevărată admirație, necondiționat că trebue să fie un punct de atracție chiar și pentru publicul cel mai pretensiv.

Profit aici de ocasie a face amintire despre debutul corului din Deva, pentrucă țin de datorie a informa și publicul mare despre acest eveniment muzical ce a avut loc într'un centru nu prea pronunțat românesc ca Deva, și deci care își are însemnătatea sa neîndoioasă.

Prin o atare manifestare cred, că s'a ajutat cu mult mai mult causei naționale decât cu sute de conferențe. Nu pot din destul recomanda dirigenților nostri a se pune în serviciul propagandei muzicei poporale în stil mai mare și întru cât e posibil cu concursul de fanfară militară, după cum mi-a fost dat fericirea să esperiez la petrecerea aranjată de prietinul meu L. Corea la Deva, lucru pentru care merită toată lauda și recunoștința publicului, căruia i-a fost dat să audă, să se delecteze în accentele duioase și fermecătoare ale unor composiții ca Brumărelul și Hora:

„Sub stejar la rădăcină“,

accente întărite de o măiestră esecuție orchestrală susținută de o muzică militară de prima forță, cum este cea din Orăștie. Cu deosebită plăcere am asistat la repetiția generală, luând uneori și rol activ și servind cu unele observări cu privire la muzica militară. (Va urma).

Alegerile pentru sinod.

Consistorial arhidiecezan a numit *comisari consistoriali* pentru alegerile de deputați la sinodul arhidiecezan, cari se vor face în zilele stabilite în *circulara* pe care o publicăm în fruntea foaiei, pe următorii domni:

Cercul I. *Sibiiu*, comis. preoțesc *Dr. E. R. Roșca*, protosincel, asesor consist. în Sibiiu; mirean, *Pantaleon Lucuța*, ases. consist., căp. c. și reg. în pensiune.

Cercul II. *Săliște*, comis. preoțesc *Dr. Ioan Lupaș*, protopresbiter în Săliște; mirean, *Parteniu Cosma*, directorul „Albinei“.

Cercul III. *Sebeș*, comis. preoțesc *Sergiu Medean*, protopresbiter în Sebeș; mirean, *Ioan de Preda*, fiscal consistorial.

Cercul IV. *Alba-Iulia*, comis. preoțesc *Ioan Teculescu*, protopresbiter A.-Iulia; mirean, *Dr. Ioan Pop*, advocat în Alba-Iulia.

Cercul V. *Deva*, comis. preoțesc *Dr. Ioan Dobre*, protopresbiter în Deva; mirean *Dr. Enea Papiu*, advocat în Orăștie.

Cercul VI. *Hațeg*, comis. preoțesc *Dr. Cornel Popescu*, protopresbiter în Hațeg; mirean, *Ambrosiu Bârsanu*, primar pens.

Cercul VII. *Ilia*, comis. preoțesc *Zevedeiu Murășianu*, protopresbiter în Ilia; mirean, ...

Cercul VIII. *Geoagiu*, comis. preoțesc *Ioan Popoviciu*, protopresbiter în Geoagiu; mirean, *Dr. Ioan Marghitta*, advocat.

Cercul IX. *Zarand*, comis. preoțesc *Vasiliu Dămian*, protopresbiter în Brad; mirean, *Dr. Ioan Pap*, advocat în Brad.

Cercul X. *Câmpeni*, comis. preoțesc *Romul Furdui*, protopresbiter în Câmpeni; mirean, *Dr. Zosim Chirtop*, advocat în Câmpeni.

Cercul XI. *Turda*, comis. preoțesc *Iovian Murășianu*, protopresbiter în Turda; mirean, *Dr. Valeriu Moldovan*, adv. în Turda.

Cercul XII. *Cluj*, comis. preoțesc *Pavel Roșca*, protopresb. în Fizeș Sâmpetru; mirean, *Vasile Almășan*, advocat.

Cercul XIII. *Solnoc*, comis. preoțesc, *Teodor Hermann*, protopresbiter în Dej; mirean, *Dr. Gavriil Buzura*, advocat.

Cercul XIV. *Bistrița*, comis. preoțesc, *Gregoriu Pletos*, protopresbiter în Bistrița; mirean, *Dr. Ioan Popescu*, advocat.

Cercul XV. *Târnave*, comis. preoțesc, *Romul Mircea*, protopresbiter în Mediaș; mirean, *Dr. Dumitru Pop*, advocat.

Cercul XVI. *Sighișoara*, comis. preoțesc, *Demetriu Moldovan*, protopresbiter în Sighișoara; mirean *Dr. Nicolae Vecerdea*, dirigent de bancă.

Cercul XVII. *Trei-scaune*, comis. preoțesc, *Constantin Dimian*, protopresbiter în Brețcu; mirean, *Ioan Lenger*, advocat.

Cercul XVIII. *Brașov*, comis. preoțesc, *Dr. Vasiliu Saftu*, protopresbiter în Brașov; mirean, *Ioan Socaciu*, prof. la școala com.

Cercul XIX. *Bran*, comis. preoțesc, *Ioan Hamsea*, protopresbiter în Zernești; mirean, *Iosif Pușcariu*, advocat.

Cercul XX. *Făgăraș*, comis. preoțesc, *Nicolau Borza*, protopresbiter în Făgăraș; mirean, *Dr. Octavian Vasu*, advocat.

NOUTĂȚI.

Dela Academia Română. Vineri după amiazi s'a ținut o ședință publică la Academia Română. La ședință, care a fost condusă de dl Iacob Negruzzi, a asistat un numeros public. Dl *C. I. Istrate* a făcut mai multe comunicări, și anume: Despre cultul zeiței Rhea. Această comunicare a fost însoțită de prezentarea mai multor statuete înfățișând zeița Rhea și găsite în județele Romanați și Buzău. Dl Istrate a vorbit apoi despre industria olăriei, care este foarte veche în țara românească și a expus câteva interesante piese găsite în România. In a treia comunicare a cuvântat despre armele preistorice, cu raport la cele găsite în mai multe județe din țară. A arătat câteva arme de acestea, spunând că asemenea lucru i a văzut și în muzeul din Budapesta, precum și în muzeul Brukenthal din Sibiiu. Intr'o viitoare ședință se vor continua comunicările din ramura arheologiei.

*

Episcopia greco-catolică maghiară. Un ziar din Budapesta primește știrea, că înființarea episcopiei greco catolice maghiare este deplin sigură. Teritorul episcopiei se va alcătui din mai multe parohii luate din următoarele eparhii greco catolice: *Eperjes, Munkács, Oradea-mare, Gherla și Blaj.* Din eparhia Eperjes se vor rupe opt parohii, din cea dela Munkács 70, dela Oradea-mare 52, dela Gherla 7 și dela Blaj 39; cu totul vor fi 176 parohii cu 137,513 credincioși.

*

Relațiile cu patriarhatul. Se scrie din Constantinopol, că patriarhul însoțit de secretarul său a vizitat pe reprezentantul României, dl Mișu, care l-a primit cu mari onoruri înconjurat de întreg personalul legațiunii române.

*

Vizita unui moștenitor de tron. Din Sofia se anunță, că principele Boris al Bulgariei va vizita în cursul lunei Aprilie pe principii moștenitori ai României, Greciei, Sârbiei și Muntenegrului, precum și pe representanții celorlalte curți, cari au participat la sărbările majoratului său.

*

Tarifa de persoane pe căile ferate ungare. Direcțiunea căilor noastre ferate a întocmit un proiect de tarifă pentru trenurile de persoane. Se anunță, că ministrul de comerț a cerut să se introducă mai multe modificări în proiectul amintit. Noua tarifă se crede, că va intra în vigoare pe la mijlocul lui Mai a. c.

*

La universitatea din Cernăuț s'au făcut zilele acestea sgomotoase demonstrațiuni. Manifestanți au fost tinerii evrei aparținători la două reuniuni studențești. Tinerii aceia au cerut dela decanul universității, ca rectoratul să recunoască naționalitatea evrească și să permită reuniunilor evreești purtarea culorilor, ca și celorlalte societăți de studenți. Cererea li s'a refuzat. Poliția a intervenit și împrăștiat repede pe demonstranți.

*

Automobile în Viena. Birjele vieneze, care până acum erau o specialitate a capitalei austriace, dispar pe zi ce merge. Locul lor îl ocupă automobilele, al căror număr se urcă astăzi la peste o mie și crește neîntrerupt. Viena întreagă va avea în scurtă vreme mai mult de 5000 de automobile. In fața lor stau abea 300 de birje (cu câte 2 cai), 400 cu câte un cal și 400 echipaje.

*

D'ale asentărilor. Asentarea principală din anul acesta nu se va ținea ca de obicei în lunile Martie și Aprilie, ci la un termin care se va face cunoscut mai târziu.

*

Scriitor boicotat. Lucrările poetului italian Gabriele D'Annunzio, care este dușman înverșunat al Austriei, au fost înlăturate, după o discuție vehementă, dintr'o bibliotecă publică a Vienei.

*

Amenințare. *Nesad bey*, comandantul trupelor arabe și turcești dela Tripolis, a aflat că italienii tratează cu multă cruzime pe toți prisonierii turci. De aceea a trimis generalului Caneva o scrisoare, în care cere ca prisionerii din răsboi să fie bine tratați, la din contră Nesad amenință, că imediat va împușca pe toți prisonierii italieni, și adecă 21 ofițeri și 1109 soldați de rând.

*

Concert. Domnișoara *Ana Voileanu*, absolventă a conservatorului din Viena, și distinsă cu diplomă pentru capacitate, va da un concert aici în Sibiiu Vineri în 24 Februarie (8 Martie) 1912 în sala dela Unicum. Programul va urma în numărul viitor.

*

Congresul notarilor. In 2 April a. c. se va ținea la Budapesta un congres al notarilor comunali și cercuali.

*

Cu aceeaș măsură. Un librar berlinez a pus în vânzare o hartă geografică a Austro-Ungariei. Harta arată numirile de localități din toată Ungaria în limba *maghiară.* Ministrul de culte german s'a simțit îndemnat a opri întrebuințarea acestei harte în școlile din Prusia. „Patrioții“ noștri dela gazetele unguresti, firește, au iarăși prilej de indignare.

*

Progresele germanismului în Banat. Corespondentul din Timișoara al ziarului sibian *S. D. Tageblatt* într'un număr mai nou vestește următoarele: Centrala însoțirilor Raiffeisen din Timișoara și-a ținut zilele acestea prima adunare generală. Insoțirea a realisat în primul an de gestiune un venit net de 17 mii coroane. Cea mai nouă filială, întemeiată de reuniunea aceasta în Banat, s'a deschis în satul nemțesc *Lovrin*, o comună care mai nainte era vestită pentru kossuthismul său, și care în anul 1906 purta pe păreții caselor afișe roșii cu inscripțiunea: „Hunden und Deutschen ist der Eintritt verboten“...

*

Exil voluntar. Liubomir Crsmanovici, un milionar sârb din Belgrad, a părăsit Sârbia, din cauză că unii din compatrioții săi voiau să-l stoarcă de bani, amenințându-l cu moarte. Numitul milionar, care nu se mai simțea sigur de viață în Belgrad, era cunoscut în societatea sârbească pentru dărnicia și sprijinul oferit tuturor așezămintelor instituite pentru binele comun din țara sa.

*

Insulă licitată. Aproape de portul Toulon se află insula Porquerolles, proprietatea statului francez. Un bogătaș parizian, Fournier, a cumpărat la licitație insula numită, dând prețul de un milion și 100.000 de franci. Licitarea insulei a fost aspru desaprobată în presă și în cercuri parlamentare; deoarece se crede, că insule, care ar avea o mare importanță strategică, va putea ajunge în mâni străine.

*

Nouă însoțire de credit Raiffeisen. In comuna Velendorf s'a întemeiat o nouă Insoțire de credit sistem Raiffeisen cu 70 membri. Meritul înființării revine harnicului învățător Ioan Drăghits de acolo, totodată cassar al Insoțirii. Noua însoțire alcătuită după principiile adoptate de Reuniunea română agricolă sibiană a aderat la înființânda centrală a Insoțirilor contemplată de Reuniunea amintită. (*Invingătorul*).

*

Impotriva evreilor americani In Petersburg s'a ținut o mare adunare, care a protestat în contra invasiunii evreești din America. La adunare au participat mai mulți membri din consiliul imperial și deputați ai dumei. Resoluțiunea votată pretinde, ca evreii americani, fără considerare la poziția lor socială, să fie opriți de a intra în Rusia.

*

Trahoma. Boala primejdioasă de ochi se lățește de câți-va ani în unele părți ale Ungariei. Se găsesc sate în care toți locuitorii, începând dela cei mai mari până la cei mai mici, sufăr de trahomă. Medicii militari, cu prilejul asentărilor, au constatat că mulți feciori s'au inficiat intenționat cu trahomă, pentru a scăpa pe calea aceasta de serviciul militar. Oamenii neștiutori, atinși de boală, adevărat că scapă de cătănie; dar de altă parte își primejduesc nu numai vederea lor, ci și a tuturor persoanelor cu care vin în atingere. Afacerea preocupă acum cercurile administrative ale țării noastre.

*

La fondul de 20 bani al Reuniunii meseriașilor sibieni pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare au mai dăruit: Candid Popa, învățător la scoala de aplicație seminarială, soția sa Elisabeta și copilele lor Mărioara, Silvia și Minodora 1 cor., Aurel Bungărdeanu, preot (Bilac) 20 bani, George Dordea, blănar (București) 50 bani, Dr. Aurel Crăciunescu, profesor sem. 1 cor., Emilian Dancăș, paroh (Rășinari) 20 bani, Dr. Sebastian Stanca, par. (Sebeșul-săs), soția sa Maria n. Munteanu și fiii lor Mircea și Horia 1 cor., Iosif Moldovan, preot (Oltiteag) și soția sa Sofia n. Glițe 1 cor., Dr. Alexandru Morariu, advocat (Elisabetopole) și soția sa Valeria n. Albini 2 cor. 50 fil. și V. Tordășianu, prez. 10 bani.

*

Spargere. Făptuitori necunoscuți au pătruns la cassariatul azilului „Maria Valeria“ din Cluj și au furat bani și efecte în valoare de 60 de mii coroane.

*

Bioscopul Apollo din piața Hermann are tot la două zile program nou, variat si interesant. Representațiile se dau la orele 6 și 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci și sărbători la 3 4$^1/_2$ 6 și 8. In fiecare zi cântă la representație muzica militară.

Cărți și reviste.

Candela, foaie bisericească literară din Cernăuț, a apărut nr. 2 din Febr. 1912 si cuprinde: Discurs de inaugurare de Dr. Șt. Saghin. Exodul, de Dr. V. Tarnavschi. Pastoralele episcopilor noștri, de Dr. L. Gherman. Text rusesc. Comunicări. Intrebări și cazuri pastorale. Cronică. — Abonementul 8 cor. pe an. Adresa: Cernăuț, strada Baltinester nr. 8

*

Biserica Ortodoxă Română nr. 10 din Ianuarie 1912 cuprinde: Modificarea legii sinodale. Moartea P. S. Gherasim Timuș episcop al Argeșului. Trei mari catiheți ai bisericii vechi. Insemnări despre miel în simbolismul bisericesc, de B. Mangâru. Mahometismul. Ceva despre mitropolia Moldovei. Fiul risipitor, de I Teodorescu. Biserica din Râfov, de N. Popescu. Un raport interesant, de Gr. P. Bezasta. Act de umanitate a răposatului episcop Gher. Timuș. Raport. Pentru clerul nostru. Iulian Apostatul în tradiția crestină. O faptă frumoasă. Buchile cirilice. Oficiale. — Abonamentul în străinătate 12 lei pe an. Adresa: Str. Principatele-Unite nr. 60. București.

Poșta redacției.

Dlui V. F. în Subpeatră. Nu putem să-ți dăm răspuns la întrebările puse. Urmărește însă cu atențiune ziarul nostru, pentrucă totdeauna când se deschid astfel de cursuri, luăm act despre ele și publicăm tot ce trebue să știe cei ce vreau să participe la ele.

Teatru.

Mercuri, beneficiul artistului *Victor Rieger*. Se dă *„Kabale und Liebe“*, Joi, beneficiul cântăreței *Lina Frank*: *„Lustiger Kabarettabend“*.

Oficială.

Pentru a putea încheia ratiociniul întregirii dotațiunii dela stat, parohii cari nu și-au ridicat încă competința sunt recercați, să-și trimită fără amânare cuitanțele oficiului cassei arhidiecezane.

Concurs.

Societatea pentru fond de teatru român publică concurs la premiile și ajutoarele, în suma totală de 1000 cor., cari se vor acorda din venitele fondului Procopiu Czotti.

Se admit la acest concurs:

1. Piese teatrale românești originale, potrivite pentru trebuințele noastre și pentru scopurile urmărite de societatea noastră.

2. Colecțiuni de muzică poporală românești.

3. Compoziții muzicale originale cu motive românești.

Lucrările presentate la concurs pot să fie:

a) publicate (tipărite) în anii 1910, 1911 și 1912, sau *b*) lucrări în manuscript, cari încă nu s'au dat publicității.

Cele de sub *a*) pot fi premiate, iar cele de sub *b*) pot să fie ajutorate, în scopul publicării.

Autorii cari vor să participe la concurs, își vor presenta lucrările lor până la 30 Septemvrie n. a. c. comitetului Societății, trimitându-le la adresa secretarului Dr. Iosif Blaga, profesor, Brassó (Brașov).

Notă. Manuscriptele lucrărilor încă nepublicate se vor înainta anonim; se va alătura însă la manuscript un plic închis în care se va indica numele și adresa autorului.

Lucrările premiate sau ajutorate de Societatea pentru fond de teatru român rămân proprietatea autorilor, dar acestia sunt obligați a da din lucrările lor tipărite câte 20 esemplare comitetului societății.

Brașov, în 3/16 Februarie 1912.

Pentru comitet:

Virgil Onițiu
v.-prez.

Dr. Ios. Blaga
secretar.

„CREDITUL“,

institut de credit şi economii, societate pe acţiuni în Zerneşti.

Convocare

la

IX-a adunare generală ordinară,

a institutului de credit şi economii, societate pe acţiuni „Creditul“ în Zerneşti ce se va ţinea **Duminecă în 10 Martie st. n. 1912**, la 2 ore după amiazi în localul institutului, la care sunt învitaţi cu toată onoarea toţi domnii acţionari a se prezenta în senzul §-lui 20 din statutele societăţii.

Obiectele de pertractare sunt următoarele:

1. Alegerea a 2 notari şi 3 verificatori.
2. Raportul direcţiunei şi al comitetului de supraveghere.
3. Statorirea bilanţului şi al împărţirei profitului.
4. Intregirea direcţiunei prin alegerea a 2 membri.
5 Alte propuneri eventuale.

Zerneşti, în 18 Februarie 1912.

(51) 1—1 **Direcţiunea.**

takarék- és hitelintézet részvénytársaság Zernest.

Meghivó

a „Creditul“ zernesti takarék- és hitelintézet részvénytársaságnak **vasárnap 1912 évi márczius hó 10-én** délután 2 órakor az intézet helyiségében megtartandó

IX-dik rendes közgyülésre,

melyre a részvényes urak az alapszabályok 20 §-a értelmében tisztelettel meghivatnak.

A közgyülés tárgyai a következők:

1. Két jegyző és három hitelesitő megválasztása.
2. Az igazgatóság és felügyelő bizottságnak évi jelentése.
3. A mérleg megállapitása és a tiszta nyereség felosztása.
4. Az igazgatoság kiegészitése 2 tag választása altal.
5. Egyéb esetleges inditványok.

Zernest, 1912 évi február hó 18 ikán.

Az igazgatóság.

Contul bilanţ cu 31 Decemvrie 1911.

Activa—Vagyon. Mérleg számla 1911. Dec. hó 31-ével. **Pasiva—Teher.**

Activa—Vagyon.	K f	K f
Cassa — Pénztàri készlet		6,600·72
Cambii — Váltok	543,779·16	
Cambii hipot. — Jelzálogi v.	54,524·—	598,303 16
Oblig. cu hip. şi cavenţi — Kötelezvény kől.		124,866·23
Efecte acţii dela bănci — Ertekpapirok bank r.		2,500·—
Mobiliar — Leltár	656·—	
după amortizare — leirás	66·—	590·—
Depuneri la diferite bănci — Betétek különféle bank		18,066·—
Realităţi — Ingatlanok	10,847 20	
după amortizare — leirás	1,047·20	9,800·—
		760,726·11

Pasiva—Teher.	K f	K f
Capital societar em. I — Részvénytöke I.	80,000·—	
din emisiunea II — Részv. II	46,534·—	126,534·--
Fond gen. de rezervă — Tartalékalap		24,150·---
Fond cultural — Jótékonyczelok alap		3,570·—
Depuneri spre fructificare — Betétek		556,379 49
Reescont — Visszleszámitolt váltok		20,819·—
Diverse conturi cred. — Különféle hit. sz.		2,864·71
Interese trans. ant. — Atmeneti kam.		4,716·—
Venit trans. din a. 1910 — Nyereség áthozat 1910-ık évről	2,385 27	
Profit cu 31 Decemvr. 1911 — Tiszta nyereség	19,307 64	21,692·91
		760,726·11

Contul profit şi perdere.

Debit—Tartozik. Nyereség és veszteség számla. **Credit—Követel.**

Debit—Tartozik.	K f	K f
Interese pentru depuneri spre fructific. — Kamatok takarék betétek után		24,120 16
Spese: — Költségek:		
Salarii — Fizetések	1,650·—	
Impr. reg. chirii, porto, asig. diver. — Nyomtatv., könyv, házbér, postabér és különbőző	979·93	2,629·93
Contribuţiuni: — Adok:		
10% după int. dep. — adó és betéte kamatok után	2,412·02	
dare directă — egyenes	3,116·21	5,528·23
Amortizări: — Törlesztés:		
din mobiliar — felszerelésböl	66·—	
din realităţi — inglatlanokböl	1,047 20	1,113·20
Venit trans. din a. 1910 — Nyereség áthozat a 1910-ik evről	2,385·27	
Profit net — Tiszta nyereség	19,307·64	21,692·91
		55,084·43

Credit—Követel.	K f	K f
Interese: — Kamatok:		
dela cambii şi cambii hipot. — váltók és jel. váltók után	42,923·26	
dela oblig. — köteleszvények	8,837 63	51,760 89
Proviziuni — Jutalékok		858·27
Taxe de tran. de acţii — leirás. a részvényekből		80·—
Venit trans. din anul 1910 — 1910-ik évből nyereség		2,385·27
		55,088·43

Zerneşti, la 31 Decemvrie 1911. — Zernest, 1911 Deczember hó 31-én.

Nicolae Garoiu m. p. **Dr. Iancu Meţianu** m. p., director. **Moise Micu** m. p. **N. Pană** m. p., contabil.
Ioan G. Comşia m. p. **Ioan Dan** m. p. **Dr. Eugen Meţian** m. p. **N. Guguia** m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente şi le-am aflat în deplină regulă şi în consonanţă cu registrele principale şi auxiliare. — A fenti kimutatást, valamint a jövedelmi kimutatást átvizsgáltuk és azukat ugy a könyvek, mint az egyes okiratokkal megyegyezöknek találtuk.

Zerneşti, 18 Februarie 1912. — Zernest, 1912 február 18-án.

Ioan Strevoiu m. p., preş. **Ioan Sperchez** m. p. **Ion St Colesin** m. p.
Iosif Oncioiu m. p., revizor expert al „Solidarităţii“.

Insoţirea de credit din Hurez.

Convocare.

Membrii „Insoţirei de Credit din Hurez“ prin aceasta să convoacă la

I-a adunare generală ordinară

care se va ţinea **Duminecă 10 Martie st n.** la 2 ore p. m.

Ordinea de zi:

1. Constituirea adunărei.
2. Raportul direcţiunii şi comitetului de supraveghiere despre gestiunea anului 1911.
3. Darea absolutorului şi hotărâre asupra profitului realizat.
4. Hotărâre în chestia cuotelor de membru, împrumuturilor de Cont-curent, Escomptului şi Depunerilor.
5. Alegerea Comitetului de supravegh.
6. Eventuale propuneri.

Hurez, 25 Februarie 1912.

(53) 1—1 **Direcţiunea.**

Hurezi Hitelszövetkezet.

Meghivó.

A „Hurézi hitelszövetkezet“ tagjai az 1912 **Márczius 10-én d. u. 2 orakor** tartandó

I-ső rendes közgyülésre,

ezennel meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. A közgyülés megalakulása.
2. Az igazgatóság és felügyelőbizottság 1811 évről szolo jelentése.
3. A felmentvény megadása és a tiszta nyereség fölötti határozathozatala.
4. A tagsági dijak, Folyó számla hitelek, vállt adósságok és betétek tárgyában hozandó határozat.
5. A felügyelőbizottság választása.
6. Esetleges inditványok.

Hurézon, 1912 Február hó 25-én.

Az igazgatóság.

Contul bilanţ cu 31 Decemvrie 1911.

Activa—Vagyon. Mérleg számla 1911. Dec. hó 31-ével. **Pasiva—Teher.**

Activa—Vagyon.	K f
Cassa — pénztári készlet	476 02
Escompt — Leszámitolt váltok	51,905·—
Mobiliar — Felszerelés	279·—
Spese de fondare — Alapitási költségek	181·81
	52,841·83

Pasiva—Teher.	K f
Capital de cuote incurs — Befolyt alaptöke	1,468 50
Depuneri spre fructificare — Kamatozó betétek	6,730·71
Cont-curent — Felyó-számla	43,114·—
Interese transitorii — Atmeneti kamatok	548 08
Profit curat — Tiszta nyereség	980·54
	52,841·83

Contul profit şi perdere.

Spese—Kiadás Nyereség és veszteség szám'a. **Venite—Bevételek.**

Spese—Kiadás	K f
Interese la depuneri — Betéti kamatok	104·08
Interese de cont-curent — Folyó számla kamatok	1,745·82
Spese — Költségek	83·66
Porto — Portó	1·—
Amortizări — Törlesztések	76 45
Profit curat — Tiszta nyereség	980·54
	2,991·54

Venite—Bevételek.	K f
Interese de escompt — Kamatok	2,763·27
Proviziune — Provizió	228 28
	2,991·55

Hurez, în 31 Decemvrie 1911. — Hurézon, 1911 évi Deczember 31 én.

Direcţiunea: — Az igazgatóság:

Dănilă Sasu m. p., preşedinte. — elnök. **Dumitru Purece** m. p., cassar. — pénztárnok.
Titu Cipu m. p. **George Sasu** m. p. **Şiofron Czez** m. p. **George Drugociu** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare examinând conturile de mai sus le-am aflat în consonanţă cu registrele Insoţirei. — Alulirott felügyelő bizottság a fentebbi számlákat a Szövetkezet üzleti könyveivel mindenben megegyezőnek találta.

Ion Pop m. p., preş. elnök. **Nec. Brânzea** m. p. **Iosif Sasu** m. p.
Ion N Sasu m. p. **Ion Ilie Sasu** m. p. **Gavriil Burlea** m. p. **Ion ios. Benţia** m p.
George M. Cipu m. p. **Vichente Pop** m. p.

„NOIANA“,

cassă de economii, soc. pe acţiuni în Noul-român (Oláhujfalu).

Convocare.

Domnii acţionari ai cassei de economii „Noiana“, societate pe acţiuni în Noul român (Oláhujfalu) prin aceasta să convoacă la

a V-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Noul-român, la **20 Martie st. n. 1912** la 9 ore a. m. în localitatea societăţii.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Constituirea adunării generale.
2. Raportul direcţiunei şi al comitetului de supraveghere, şi aprobarea bilanţului pro 1911.
3. Distribuirea profitului curat, conform bilanţului.
4. Alegerea membrilor în direcţiunea în înţelesul statutului.

Acei domni acţionari, cari voiesc a participa la această adunare generală, în persoană, sau prin plenipotenţiaţi, sunt rugaţi a depune, — conform §-ului 17 din statute — acţiile scrise pe numele lor, precum şi actul de plenipotenţă, cel puţin cu o zi înainte de ţinerea adunărei, la cassa societăţii, — pe lângă revers.

Direcţiunea.

(50) 1—1

Bilanţ la 31 Decemvrie 1911.

Activa—Vagyon. Mérleg számla 1911 dec. hó 31-én. **Pasiva—Teher**

Activa—Vagyon.	K f	K f
Cassa în numărar — Készpénz		2,238·28
Cambii de bancă — Bankváltók		146,765·—
Imprumuturi hipotecare — Jelzálogos kölcsönök		3,740·—
Cont-curent — Folyó számla		1,319·01
Mobiliar — Felszerelés	988 92	
10% amortizare—10% leirás után	98·89	890 03
Acţii — Részvények		1,560·—
		156,562·32

Pasiva—Teher	K f
Capital societar — Részvénytöke	42,000·—
Fond de rezervă — Tartalék alap	8,412·60
Depuneri — Betétek	78,343 69
Reesconi — Viszleszámitolás	19,281·—
Cont-curentul creditorilor — Hitelezök folyószámla	441·27
Dividende neridicate — Fel nem vett osztalékok	105·—
Interese transitoare — Atmeneti kamatok	3,627·20
Profit net — Tiszta nyereség	4,351·56
	156,562·32

Contul Profit şi Perderi.

Eşite—Kiadás Nyereség és veszteség számla. **Intrate—Bevetelek.**

Eşite—Kiadás	K f
Interese după depuneri — Betéti kam. után	4,161·77
Interese de reescont — Vizleszám. kamatok	2,134·19
Spese de birou şi porto — Irodai költségek	677 43
Salare — Fizetések	1,200·—
Mărci de prezenţă — Jelenléti dijak	470 55
Chirie — Házbér	100·—
Contribuţiune — Adó	2,042·41
Competinţe — Illeték	10·80
10% amortizare din mobiliar — 10% felszerelési törlesztés	98·89
Porto postal — Posta dij	121·21
Profit net — Tiszta nyereség	4,351·56
	15,368·81

Intrate—Bevetelek.	K f
Interese dela cambii — Leszámitolási váltók után	12,589·60
Interese dela împrumuturi hipotecare — Jelzálogos kölcsönök után	227·45
Proviziuni — Jutalékok	2,551·76
	15,368·81

Noul-român (Oláhujfalu), 31 Decemvrie 1911.

Membrii direcţiunei: — Igazgatósági tagok:

Aurelian Negruţiu m p., preş. **Alexandru Bugner** m. p. **George Boeriu** m. p.
Aurel Oprean m. p. **Lesmann Arnold** m. p. **Ioan Giurca** m. p. **Alexandru Comşa** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare, am examinat conturile prezente şi le-am aflat în deplină consonanţă cu registrele. — Alólirott felügyelő bizottság jelen számlákat megvizsgálta és a könyvekkel teljes öszhangzásba találta.

Membrii comitetului de supraveghiare: — Felügyelő bizottsági tagok:

Lazar Cocoş m. p., preş. **Ioan Pop David** **Dr. George Moldovan** m p.
Ioan Holerga **Nicolae Balu** **Lesmann Mor** **Vasile Aron** m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 18 Februarie (2 Martie) 1912 Nr. 19.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 14138 Şcol.

In atenţiunea învăţătorimei.

Cu prilejul conferinţelor învăţătoreşti din 1911 în cari s'au luat măsuri definitive pentru organizarea nou înfiinţatelor biblioteci pedagogice tractuale, s'a cerut din mai multe părţi, ca Consistoriul să restitue pe seama acestor biblioteci averea în bani a fostelor Reuniuni învăţătoreşti. In chestiunea averii fostelor Reuniuni, Consistoriul a făcut sinodului arhidiecesan din 1911 următorul raport:

„Averea fostelor Reuniuni învăţătoreşti a atins suma de Cor. 13579. 20 fileri, care s'a prefăcut într'o fundaţiune cu menirea de a se da din interesele ei stipendii elevilor din secţiunea pedagogică a seminariului Andreian, având preferinţă băeţii de învăţători“.

„Taxele neîncasate dela foştii membri ai reuniunilor s'a dispus din nou să se încasseze, respective să se relaxeze în caz de neîncassabilitate, iar bibliotecile reuniunilor se vor împărţi bibliotecilor pedagogice ale tractelor“. (Protocolul sinodal pag. 88. 89)

Punctul acesta sinodul arhidiecesan l-a luat spre ştire, cu aprobare, sub Nr. 33 şi în forma aceasta chestiunea averii în bani şi în cărţi a fostelor reuniuni s'a rezolvit definitiv.

Fără îndoială, că dacă banii fostelor Reuniuni s'ar fi întrebuinţat spre folosul nouălor biblioteci pedagogice tractuale, acestea s'ar fi putut organiza dintr'odată foarte bine, dar ele, pe lângă un dram de interes, se pot îmbogăţi uşor şi pe alte căi (cotizaţii anuale obligatorii, contribuţii ocazionale, serbări şcolare şi culturale etc.).

Sibiiu, 8 Februarie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Noul Mitropolit al României.

Marţi, la orele 2 după ameazi, marele colegiu electoral din România a ales pe noul cap al bisericei autocefale gr. ort. din regat, pe noul Mitropolit-Primat, în persoana Preasfinţiei Sale, Domnului *Conon Arămescu Donici*, Episcop în Huşi.

Alegerea s'a făcut, cum spusesem în numărul trecut, în perfectă înţelegere cu membrii sfântului sinod, şi după cum scriu ziarele din Bucureşti, în mijlocul unei mari însufleţiri şi cu unanimitatea voturilor date, o împrejurare, care ne face a crede, că de astădată cu adevărat cel mai vrednic dintre cei vrednici a fost ridicat la cea mai înaltă treaptă hierarhică în biserica gr. ort. română din regat.

Ne bucurăm din toată inima de aceasta solidaritate dintre cei chemaţi, de aceasta bună înţelegere între toţi factorii competenţi, şi de năzuinţele puse din toate părţile, de a se da bisericii gr. ort. române din regat, nu numai capul văzut al ei, ci şi *autoritatea* cuvenită, mai ales însă *liniştea* şi *pacea*, atât de necesară pentru a-şi putea împlini chemarea patriotică şi culturală, pe care o are o biserică naţională într'un stat naţional.

Suntem deci de firma credinţă, că prin actul săvârşit Marţi în Bucureşti din partea marelui colegiu electoral s'a pus capăt tuturor neînţelegerilor, desbinărilor şi animositătilor, atât de dureroase şi pentru noi, din trecutul nu prea îndepărtat, şi acum biserica gr. ort. română din regat va putea păşi cu zor şi cu sporiu pe calea consolidării interne, sub înţeleapta conducere a noului ei şef, care în cei zece ani din urmă, cât a condus destinele episcopiei din Huşi, a dat dovadă că e un bun păstor sufletesc şi un bun administrator bisericesc.

Ii dorim şi noi viaţă îndelungată, sănătate şi voe de muncă, ca să-şi poată împlini cu succes greaua misiune, căreia va avea să se dedice în viitor.

*

Noul Mitropolit-Primat din România, Părintele *Conon*, s'a născut în comuna Bahna, judeţul Roman, în Moldova, în anul 1850. E fiu de preot. Studiile pregătitoare le-a făcut în Roman, iar seminarul la mănăstirea Neamţului, unde s'a şi călugărit. Şi-a continuat apoi studiile la seminarul cel mare din mănăstirea Socola, urmând după aceasta cursurile la facultatea de litere şi ştiinţe a Universităţii din Iaşi, unde la 1877 a obţinut absolutorul pentru ştiinţele fizice naturale.

In acelaşi timp era, ca ierodiacon, şi profesor de religiune, întâi la liceul din Iaşi, apoi la ambele şcoale normale, de băeţi şi de fete din acel oraş, precum şi predicator al mitropoliei din Iaşi.

A mers în urmă la Cernăuţi, de unde s'a reîntors la 1885 cu titlul şi cu diploma de doctor în sfânta teologie, şi şi-a reluat catedra de religie la şcoala centrală normală de institutoare din Iaşi, ridicat fiind la rangul de Arhimandrit. A ocupat apoi pe rând catedra de istoria universală şi bisericească la cursul superior al seminarului mutat dela Socola la Iaşi, catedra de filosofie, cu psihologia, logica, morala şi retorica bisericească, la acelaş seminar. In urmă a luat catedra de religie la noul liceu cu internat din Iaşi, păstrând însă şi catedra dela şcoala normală de institutoare.

In anul 1897 a fost ales Arhiereu din partea sfântului sinod şi hirotonit la Mitropolia din Iaşi, în anul 1900 a fost încredinţat cu conducerea interimală a eparhiei Romanului, iar în anul 1902 a fost ales şi întărit Episcop la Huşi, unde a desvoltat o bogată şi rodnică activitate, întroducând multe îmbunătăţiri, ridicând şi împodobind multe biserici, şi mai ales susţinând buna ordine în clerul eparhiei sale.

O surprindere. Intr'o notiţă, publicată în numărul 35 dela 15/28 Februarie anul curent al ziarului „*Gazeta Transilvaniei*“, găsim descrisă nemulţămirea parohienilor noştri din Apaţa cu preotul lor, şi apoi observaţia, cu totul inoportună şi nefolositoare, că în faţa pericolului ce'l constitue noua episcopie maghiară, asemenea nemulţămiri pot deschide adversarilor noştri porţile la întrarea în biserica noastră. Lăsăm cu totul la aprecierea cetitorilor „*Gazetei*“, ca ei să judece, dacă a făcut bine ori rău ziarul braşovean, când de asemenea nemulţămiri, de cari sunt multe în popor, leagă şi episcopia maghiară. Noi însă credem, că „*Gazeta*“ se putea mulţămi şi numai cu îndrumarea dată parohienilor noştri din Apaţa, *de a solicita resolvarea cauzei lor la protopresbiterul din Braşov, însărcinat din partea consistorului cu cercetarea ei*, pentrucă fără cercetare nu o poate resolva consistoriul şi nu poate aduce judecată după dreptate. Am dori, ca „*Gazeta*“ să iee act despre starea lucrului, care e cea espusă de noi.

Un congres biblic românesc.

De Dr. N. Bălan.

(Urmare).

De aici urmează de sine, în ce chip trebue întreprinsă o nouă revizuire a textului românesc al Bibliei: ea va trebui întreprinsă *pe baza traducerilor vechi* şi luându-se în considerare *limba vorbită astăzi* de poporul românesc de pretutindeni. Slavonismele, grecismele şi toate cuvintele vechi, cari astăzi sunt scoase din întrebuinţare, vor fi înlocuite prin cuvinte neaoşe româneşti şi uzitate la Românii de pretutindeni; construcţiile nefireşti, cari adeseori întunecă înţelegerea ideilor şi cari au rezultat din o traducere sclavică a textelor streine, vor fi modificate conform firei limbii româneşti, — dar la toate aceste modificări se va păstra, întru cât admite firea limbei româneşti, *structura limbei noastre bisericeşti*. Neologismele uzitate în limba literară, dar cari introduse în cărţile sfinte strică toată armonia şi dulceaţa limbei noastre bisericeşti,[1] apoi provincialismele, cari nu sunt bani mergători printre toţi Românii, — vor fi cu desăvârşire evitate. Foarte corect exprimă aceste principii mitropolitul Şaguna în cuvintele: „*Limba Bibliei pentru un popor numai odată se poate face*; dacă s'a învins piedeca cea mare a traducerii credincioase şi înţelese, şi dacă poporul a primit limba aceea aşa zicând însaş fiinţa sa: atunci următorii n'au de a mai face alta, ci numai a o reînoi şi îndrepta aşa, *după cum o ar fi reînoit şi îndreptat traducătorul cel dintâi al Bibliei, de ar fi trăit până în veacul lor*“.

La o îndreptare a traducerii româneşti în conformitate cu aceste norme, se vor lua de bază *textele originale* ale cărţilor sfinte, în ediţiile cele mai critice, ce există, se vor consulta traducerile străine utilizate şi de traducătorii noştri vechi, ba chiar şi traducerile moderne, recunoscute ca foarte bune, din limbile cele mai culte de astăzi.

Lucrul de căpetenie şi cel mai gingaş, pe care revizuitorii vor trebui să-l aibă în deosebită considerare este: să redee *înţelesul dogmatic genuin al textului sf. Scripturi.* Mitropolitul Simeon Stefan îşi tălmăceşte această grijă a sa prin cuvintele: „Mai vârtos de toate prea (spre) aceasta ne-am silit: *să ţinem înţelesul Duhului sfânt*“, adecă acel înţeles al cuvintelor Scripturii, pe care autorii sfinţi l-au depus în ele sub inspiraţia şi povăţuirea Duhului Sfânt. Este în sine evident, că o traducere care n'ar corespunde pe deplin acestei cerinţe cardinale, n'ar fi o traducere bună şi n'ar putea fi încuviinţată de biserică nici chiar pentru întrebuinţare privată de credincioşii ei.

Cum vedem, manuarea acestui aparat ştiinţific, cu care va trebui să se lucreze la o bună revizuire a sf. Scripturi în româneşte, cere bărbaţi cu temeinice pregătiri speciale pe multe terene. Un singur om, care ar întruni toate condiţiile înşirate în măsura cerută, e aproape imposibil să se găsească. Eu nu cunosc un asemenea bărbat la noi. Dar nici mai mulţi inşi cu pregătiri numai într'o direcţie, d. ex. numai teologi, nu vor fi în stare să săvârşească o operă reuşită. Se cere, fără îndoială, ca revizuitorii să fie în primul rând buni teologi, înzestraţi cu cunoştinţe temeinice în limbile originale, în critica textului şi în interpretarea autentică a sf. Scripturi, dar în acelaş timp se cere să cunoască foarte bine şi limba bisericească şi limba vie vorbită astăzi de Românii de pretutindeni, apoi limbile traducerilor străine de cari s'au folosit vechii noştri traducători, ba chiar şi limbile moderne ale celor mai bune traduceri.

Eu nu cred că membrii comisiunii instituite de sf. Sinod vor susţinea despre sine că sunt singurii sau chiar cei dintâi specialişiti la noi în toate aceste direcţii. Iar dacă se găsesc şi în afară de sf. Sinod bărbaţi învăţaţi, cari ar putea să fie foarte folositori la săvârşirea unei opere atât de însemnate, nu înţeleg de ce să nu fie cooptaţi şi aceştia?

---

[1] Ca exemplu de profanare a limbei noastre bisericeşti reproduc, după scrierea „Limba nouelor cărţi bisericeşti“ de dl Onisifor Ghibu, următoarele (din Evhologiul tipărit în ediţia II, a Sf. Sinod, în a. 1896, la Bucureşti):

Doamne Dumnezeule, administratorul cel bun al celor pământeşti, (54) (Nrul indică pagină din Evhologiu) carele cu negrăita ta înţelepciune l-ai făcut pe om şi prin economia ta cea mântuitoare din ţărână formându-l spre doxologirea şi bunacuviinţă a împărăţiei Tale l-ai pus (160), păzeşte-l şi acum să nu fie el derâdere (96) şi despreţ diavolului (363) şi duşmanilor celor înţelesuali, (363) — ci ca unul ce prin adâncul înţelepciunii Tale pui termen vieţii (223) pe repausatul servul Tău acesta, (268) care cu cuvânt adevărat te-a dogmatisit pe tine, (213) enumără-l cu drepţii şi-l iartă, iar trupul lui cel fără figură (514) repausează-l la ape de repaus, întru strălucirea luminilor Tale celor sfinte, unde este versul bucuriei şi al laudei, (223) izbăveşte-l de conspirările diavolului (551) şi-i dă lui putere înaintea înfricoşatului Tribunal (251). Mai cu dinadinsul procădem totîndurate (557) la a Ta mizericordie (566) şi producând Ţie doxologie, (566) implorăm (451) filantropia Ta (453), cu care alungi demonii şi insinuirile lor (451) şi toată contrarietatea (453), intonând cu glas armonios (248) actuala rugă a noastră (553): Doamne celace eşti adorat (567) de laudabilul număr al profeţilor şi de întreg universul, (567) celace lucrezi cele miraculoase, (549) carele cu cuvântul ai format toate din nefiinţă în fiinţă (517) şi ai îndesit mulţimea stelelor pe firmament punându-le în ordine (432) şi ai dat profetului David putere împotriva gigantului Goliat, (432).

Editorii vechilor noastre traduceri au căutat asemenea bărbaţi chiar printre străini, — de ce n'ar putea fi aleşi astăzi de-ai noştri, când îi avem? Mă gândesc la teologii din România, Bucovina şi dela noi, între cari se găsesc bărbaţi cu pregătiri serioase pentru o asemenea lucrare. Principele Ioan Şerban Cantacuzin a pus la lucru chiar pe miniştri — logofeţi ai săi, — de ce nu s'ar cere astăzi concursul unor literaţi de-ai noştri dintre mireni, cari cunosc limba bisericească şi mai ales graiul poporului şi cari prin simţul lor pentru frumseţile limbii ar aduce servicii foarte preţioase pentru reuşita cât mai deplină a lucrării? Sf. Sinod ar putea face uz de dreptul ce-l are, de a supune lucrarea, înainte de publicare, unei ultime revizuiri.

Textul revăzut cu aparatul ştiinţific arătat, ar trebui apoi tipărit într'o *ediţie completă, frumoasă ca execuţie tehnică,* cum fiecare biserică şi fiecare popor creştin cu pretenţii de cultură ţine să aibă cuvântul lui D-zeu în limba sa. O asemenea ediţie a sf. Scripturi ar fi, ca şi cele vechi, cea mai serioasă şi mai impunătoare manifestare a unităţii noastre ca neam care vorbeşte aceeaş limbă, mărturiseşte aceeaş credinţă şi e însufleţit de aceleaşi aspiraţii culturale. (Va urma).

Din România.

Investirea noilor Episcopi.

Duminecă s'a făcut în Bucureşti, cu solemnitate deosebită învestirea noilor Episcopi gr.-orr. români, *Calist*, al Argeşului şi *Teodosie* al Romanului.

La Mitropolie s'a oficiat serviciu divin prin I. P. S. Sa, Mitropolitul *Pimen* al Moldovei, asistat de noii Episcopi, *Calist* şi *Teodosie*, şi de înaltul cler al Mitropoliei, iar la orele 11, noii Episcopi au fost duşi în trăsură regală şi cu corteglu de onoare la palat, împreună cu I. P. S. Sa, Mitropolitul *Pimen*.

La palat au fost întimpinaţi de aghiotanţii de serviciu ai curţii regale şi conduşi în saloanele de primire.

La orele 12 Maiestatea Sa Regele Carol şi-a făcut intrarea în sala tronului, însoţit de Moştenitorul de tron, principele Ferdinand. Aci se aflau deja domnii miniştri, dignitarii ţării, presidenţii şi birourile corpurilor legiuitoare, şi mai mulţi deputaţi şi senatori, apoi membrii sfântului sinod, în frunte cu I. P. S. Sa, Mitropolitul *Pimen*, afară de noii Episcopi, cari se aflau într'o sală de alături, şi membrii consistoriului superior bisericesc.

După suirea pe tron a Maiestăţii Sale, Regelui Carol, aghiotanţii regali au adus în faţa tronului pe noii Episcopi, *Calist* şi *Teodosie*, cari erau îmbrăcaţi în mantia episcopească, şi erau precedaţi de protoereii din Bucureşti şi urmaţi de arhidiaconii, cari duceau cârjile arhiereşti.

Mitropolitul Pimen a luat cârjile din mânile arhidiaconilor şi le-a predat Regelui, ministrul de culte a cetit diplomele de întărire în scaunele lor a noilor Episcopi, apoi Regele a încredinţat fiecărui Episcop cârja cu cuvintele următoare:

„Iţi încredinţez semnul păstoriei eparhiei Romanului (respective Argeşului) Preasfinţiei Tale, pentru a păstori asupra credincioşilor, pe cari ţara ţi i-a încredinţat, cu dreptate şi credinţă“.

După învestire Maiestatea Sa Regele a rostit următoarea cuvântare:

P. S. Episcop al Romanului!

Ales de Sf. Sinod şi de reprezentanţii naţiunei Episcop al eparhiei de Roman, cu încredere Ţi-am înmânat cârja pastorală.

După o bogată activitate literară, pe tă râmul scrierilor bisericeşti, P. S. Ta eşti chemat a cârmui această veche şi renumită eparhie a Moldovei, înscrisă cu pagini frumoase în istoria Ţării, unde încă din tinereţe şi în mai multe rânduri Ţi-ai desfăşurat munca pentru binele Bisericei.

Numele cuvioşilor Domni şi a învăţaţilor Arhipăstori ai Moldovei sunt strâns legate de această Episcopie, de unde au isvorât numeroase documente de valoare istorică, precum şi cărţi bisericeşti de o deosebită însemnătate. Nu se poate uita activitatea lui Dosofteiu şi Melchisedec, cari au închinat neobosita lor muncă Bisericei, îmbogăţind literatura sa. Episcopul Macarie, cunoscut sub numele de „dascălul Moldovei“, a împrăştiat dela Roman luminele pe vremea lui Petru Rareş Voevod, şi tot acolo s'a scos la iveală interesante hrisoave domneşti şi catastiful breslelor de meseriaşi, cel mai vechi în privinţa breslelor din Ţară, întocmit prin îngrijirea Episcopilor, care ne arată viaţa economică de atunci desfăşurându-se sub aripa ocrotitoare a Bisericei.

P. S. Ta ai dar pilde frumoase de muncă folositoare şi de înălţătoare fapte creştineşti. Sileşte-Te a păşi pe aceste căi binecuvântate şi fii mereu însufleţit de duhul blândeţei şi al toleranţei, spre a împlini astfel însemnata P. S. Tale chemare.

P. S. Episcop al Argeşului!

In urma trecerei în o viaţă mai fericită a P. Sf. Gherasim Timuş, a cărui memorie va rămânea neştearsă pe frumoasele maluri ale Argeşului, ai marea cinste de a fi urmaşul său.

Cu o vie mulţămire am întărit alegerea P. S. Tale la scaunul Eparhiei de Argeş, încredinţându-Ţi, după vechile date, cârja episcopală, ca semn al puterei duhovniceşti.

Cunosc înaltale Tale însuşiri şi râvna ce ai închinat în folosul Sf. Biserici; sunt dar sigur, că P. S. Ta vei fi deapururea condus de simţimântul de dreptate şi de blândeţe. Nu poţi avea o satisfacţie mai mare decât aceea, de a cârmui tocmai o eparhie unde, de veacuri, este o mănăstire, al cărei renume a trecut departe peste hotarele noastre. Sunt mândru că acest Sf. locaş, în parte dărâmat de foc şi de cutremure, s'a putut reînălţa sub domnia Mea în vechea sa strălucire, ca un falnic odor strămoşesc, vrednic de a fi păstrat şi cinstit din generaţie în generaţie, drept semn neperitor al evlaviei blândului Neagoe Basarab şi ca o amintire vădită a întemeicrei Regatului.

Regina şi Eu îl înconjurăm cu o nemărginită dragoste şi nădăjduim, că atunci când Noi nu vom mai fi în mijlocul vostru, urmaşii Noştri se vor îndrepta cu drag către acest Sf. locaş Basarabesc, ca spre simbolul de unire între slava străbunilor şi renaşterea naţională, amintindu-şi de Cei ce au iubit România din adâncul inimei Lor“.

La această clasică vorbire a Regelui Carol a răspuns P. S. Sa, Episcopul *Teodosie* al Romanului, următoarele:

„*Sire!*

Marele Colegiu electoral alegându-mă în demnitatea de Episcop al Eparhiei Romanului, în locul vacant, Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit al Moldovei şi Sucevei, al meu stăpân canonic, şi Preşedintele Marelui Colegiu, m'a adus la picioarele tronului Maiestăţei Voastre, spre a-mi primi învestitura prevăzută de legea organică a Sf. Sinod, de regulele bisericeşti şi de datinele ţărei.

Apropiindu-mă acum cu sfială, primii din mânile Maiestăţei Voastre toiagul pastoral, care simbolizează puterea spirituală încredinţată mie, asupra acelei de Dumnezeu păzite Eparhii a Romanului, unde în trecerea timpului au strălucit în cursul timpurilor atâţia mari Ierarhi ai Bisericei noastre ortodoxe.

Şi aici tocmai stă sfiala şi frica ce o am în aceste momente, când Maiestatea Voastră aţi încredinţat slabelor mele mâni acest toiag pastoral, ce a fost ţinut cu vrednicie în timpurile vechi de Dositeiu, Teodosie, Ioanichie, Leon, Veniamin Costachi, iar acum în timpul nostru de nemuritorul Melchisedec, cari cu toţii au strălucit şi vor străluci ca niste luminători pe orizontul intelectual al Sfintei noastre Biserici Ortodoxe Române.

Mă tem, zic, Sire, ca nu cumva mânile acestea să fie slabe si neputincioase si să mă arăt nevrednic de încrederea ce Maiestatea Voastră aţi pus-o în mine.

Insă, Sire, cu deplină încredere în Atot-Puternicul Dumnezeu, căruia i-am dedicat întreaga mea fiinţă şi viaţă, cu înţeleptele sfaturi ce Maiestatea Voastră îmi veţi da, după cum daţi tuturor celor ce se apropie de gloriosul Vostru tron, acum şi cu solirile şi rugăciunile ce le vor pune pentru mine către Dumnezeu acele fericite umbre, eu voiu păşi cu drag şi încredere la Eparhia Romanului, unde Marele Colegiu şi Maiestatea Voastră mă trimeteţi! Făgăduesc înaintea lui Dzeu şi a M. Voastre, că mă voiu sili, Sire, ca turma încredinţată mie spre păstorire, să fie condusă cu blândeţe şi dreptate, pe calea mântuirei!

Voiu inspira pururea în inimile fiilor mei duhovniceşti: frica de Dumnezeu, iubire de patrie şi neam, dragoste şi devotament neţărmurit către tronul preaslăvit al Maiestăţei Voastre!

Să trăiţi, Sire!

Să trăiască Maiestatea sa Regina!

Să trăiască Augusta familie a Maiestăţei Voastre!

Să trăiască România!“

P. S. Sa, *Calist*, noul Episcop al Argeşului, a răspuns următoarele:

„*Sire!*

In luna Decemvrie trecut, Dumnezeu chemând la sine pe fericitul nostru părinte Gherasim Timuş, fost Episcop de Argeş, scaunul acelei Sfinte Episcopii a rămas vacant, iar în ziua de 4 Februarie Marele Colegiu electoral, fiind convocat prin Inaltul Decret al Maiestăţei Voastre spre a alege un titular la Eparhia Argeşului, această mărează adunare a ales la numitul scaun pe smerenia mea.

Sire!

Smerenia mea, până în prezent, n'a lucrat decât în şcoală, ca smerit profesor, pentru înobilarea minţilor copiilor poporului român, şi pentru moralizarea şi întărirea lor în credinţa în Dzeu, Părintele dragostei şi al luminei.

In sfânta noastră Biserică n'am avut alt rol, decât de a conduce o mână de popor de la marginea Capitalei Ţărei, mai bine de 30 de ani.

De astăzi înainte însă, activitatea smereniei mele va fi mai grea şi mai anevoioasă. Câmpul de activitate ce-mi stă de schis înainte este mai vast, iar numărul credincioşilor, înmiit, faţă de aceia pe cari i-am condus până aici.

Nădăjduesc însă şi am credinţa nestrămutată, că Dzeu mă va întări şi mă va ajuta, pentru ca să mi îndeplinesc şi misiunea arhierească şi sarcina de păstor şi învăţător al turmei cuvântătoare din Dzeu păzita Eparhie a Argeşului, unde, tot cu ajutorul luiDumnezeu, şi în timpi mai grei, pentru ţara noastră, s'au ilustrat bărbaţi bisericeşti ca marii Episcopi: Iosif I şi al II., Ilarion, Climent şi în timpul Măriei Voastre Ghenadie şi Gherasim.

Pe lângă aceasta, în timpul în care trăim, Măria Voastră, ajutat de Dzeu aţi putut reda, dela războí încoace, liniştea şi pacea dorită acestei scumpe ţări, — aşa, că toate ramurile de activitate românească s'au desvoltat şi s'au întărit, încât cel trecut către Domnul, de acum trei zeci de ani, de ar mai veni în lume, n'ar mai cunoaşte cetăţile şi oraşele noastre, căci toate s'au schimbat şi s'au transformat.

Sire!

In trecutul nostru naţional Vlădicii ţărei şi ai Bisericei, cu toate furtunile ce au venit asupra acestei Ţări, au găsit putinţa de a se ilustra în păstoria lor, iar azi căpeteniile Bisericei vor avea sarcină mai uşoară, ajutaţi de preoţi luminaţi, eşiţi din şcoalele superioare bisericeşti, ce s'au înfiinţat sub imboldul şi părintescul Vostru scut, a cărui dorinţă nu este alta, decât de a vedea totul în această Ţară crescând şi înaintând spre progres.

Şi eu următor voi fi sfaturilor Sf Apostol care a zis: „Fă-te pildă credincioşilor cu cuvântul, cu petrecerea, cu dragostea, cu duhul, cu credinţa şi cu curăţenia“, şi iarăşi: „Nevoeşte-te să te arăţi pe tine însuşi lăudat înaintea lui Dzeu, lucrător neruşinat, drept îndreptând cuvântul adevărului“.

Cu aceste asigurări şi învăţături vrednice de urmat, smerenia mea cu cel mai profund respect vine astăzi a primi din mânile Maiestăţei Voastre cârja pastorală, pe care sprijinindu-mă să pot duce pe cei încredinţaţi păstoririi mele la limanul mântuirei şi al fericirei vieţei veşnice.

Să trăiască Maiestatea Voastră cu scumpa noastră Regină Elisabeta Doamna şi cu întreaga Voastră dinastie mulţi şi fericiţi ani, pe tronul scumpei noastre României“.

Maiestatea Sa Regele Carol o mai adresat acum noilor Episcopi următoarele cuvinte:

„PP. SS. Părinţi!

Mulţumesc călduros pentru sentimentele de credinţă şi bunele urări ce Mi le-aţi arătat cu atâta duioşie în cuvântările voastre: ele găsesc un resunet recunoscător în inima Mea.

Cu deplină încredere vă privesc plecând în Eparhiele Voastre, unde veţi duce asigurarea viului Meu interes şi a dragostei Mele pentru preoţii şi poporenii Voştri, fiind bine încredinţat, că veţi închina toată râvna numai în folosul mărirei Bisericei şi fericirei Ţărei, povăţuind neîncetat pe fiii voştri sufleteşti să veţuiască într'o unire şi dragoste unul cu altul şi în înălţarea inimilor spre jertfe cât mai mari spre binele obştesc.

Din tot sufletul vă urez ani mulţi şi fericiţi pe scaunele Voastre Episcopale“.

Solemnitatea s'a terminat la orele 12 jum. a. m., când noii Episcopi au fost reconduşi la palatul mitropolitan cu acelaşi ceremonial, cu care au fost aduşi la palat.

La ora unu d. a. a fost recepţie la Mitropolie. Au rostit cuvântări: domnul ministru de culte *Arion* Mitropolitul *Pimen* şi noii Episcopi *Teodosie* şi *Calist*.

Necesitatea unei colecţiuni de cântece poporale la noi.

(Fine).

E doară o datorie de ordin moral a da concursul, când e în joc reputaţia şi ducerea la triumf a geniului nostru artistic, mai ales că în acest scop sunt angajate elemente străine de sufletul nostru, cari ori cât ar întruni priceperea executării instrumentale, totuşi nu stiu a turna viaţa şi căldura de lipsă în fermecătorul nostru cântec naţional. Neştearsă îmi va rămânea în memorie impresia plăcută ce mi-a lăsat-o în suflet, însufleţirea ce am observat-o şi la dirigentul capelei, dl Weber, pentru ariile noastre poporale, căruia în numele neamului meu îi esprim sentimentele mele de stimă şi recunoştinţă sinceră pentru serviciile ce le aduce causei noastre naţionale, prin râvna cu care nizueşte a pătrunde tainele acelor creaţiuni de muzică, absolut străină de mentalitatea sa, dară cărora le ştie da atenţia cuvenită.

M'am abătut dela obiect, pentruca să atrag atenţia cercurilor noastre muzicale asupra unui fapt, care merită să fie înregistrat pentru a servi şi altora de îndemn la aranjarea de atari concerte, prin cari ne asigurăm o bună reputaţie şi ne putem afirma ca un element de cultură între neamurile conlocuitoare.

Nici că se poate dovadă mai eclatantă despre superioritatea noastră pe teren muzical faţă de conlocuitorii noştri unguri, lucru care pare că se putea ceti pe feţele celor ce au asistat la acest concert, ca tocmai această manifestare deamnă în faţa străinilor, dar mai vârtos a Românilor din părţile Devei, cari cum am văzut nu se ştiu însufleţi în măsura cuvenită, atât în ce priveşte frumseţa limbei, cât şi în ale muzicei naţionale. Un pas ca şi acesta întreprins de părintele Curea trebue repetat cât mai des şi sprijinit de toată inteligenţa de pe acolo.

De altcum despre însemnătatea şi frumseţile muzicei poporale, pare a se şi pătrunde tot mai bine publicul nostru mare!

Cum se esplică doară succesul secerat în anii din urmă de compoziţiile în stil curat poporal, cum este Serata etnografică şi Şezătoarea lui Brediceanu, cari tocmai prin faptul, că sunt scutite de prea esagerată rafinărie a unei muzici prea artificiale şi prin faptul, că-şi păstrează virginitatea geniului poporal, au avut serul să cucerească complăcerea şi simpatia clasei noastre culte pe seama muzicei poporale, care începe a se cultiva pe o scară tot mai estinsă.

E vremea dară de a ne călca puţin pe inimă şi să punem stavilă pornirilor noastre vanitoase, chiar şi cu risicul de a fi mai puţin originali în creaţiunile noastre particulare din domeniul cel mai curat al artei muzicale, când e vorba de a ne crea un teren sănătos de desvoltare pentru viitorul muzicei noastre specifice româneşti.

Intru a ajuta la întruparea acestui ideal să nu se dea înapoi nici unul din cei ce se simt cât de cât capabili.

Din parte-mi dat fiind mediul străin, în care mă aflu de present, neputând să mă pun direct în serviciul întrupării acestei idei, mă mărginesc deocamdată până când voi ajunge în împrejurări mai favorabile pentru a putea privi această causă, a veni în public cu aceste modeste rânduri, prin cari am nădejdea că voi putea îndemna pe cei chemaţi a-mi sta în ajutor cu serviciul lor de preţ.

Imi iau voe deci a mă adresa tuturor celor ce poartă la inimă progresul şi desvoltarea muzicei noastre naţionale, cu rugarea de a păşi în public cu eventualele lor păreri sau vederi mai potrivite, prin cari cred dânşii a se putea afla căi şi mijloace mai sigur ducătoare la scopul ce l-am prefipt în aceste rânduri la alcătuirea unei colecţiuni cât mai complete de cântece poporale dela Românii din Transilvania şi Ungaria.

E vorba, ca noi cei de azi prin mult puţinele daruri cu cari ne-a învrednicit firea, să creăm condiţiile de lipsă pentru viitoarea generaţie de pricepători. Să uşurăm condiţiile lor de desvoltare, cel puţin aceia să fie cruţaţi de greutăţile unui început de muncă ce trebue necondiţionat întreprins întru deţelenirea terenului puţin lucrat al cântecului poporal.

La rândul lor apoi ei ne vor pomeni memoria cu recunoştinţă, ce se cuvine celor ce au înţeles glasul vremii.

Deci la muncă, iubiţi colegi, la muncă măreaţă de curăţire a pietrilor nestimate ce stau ascunse în solul atât de neglijat al geniului nostru artistic, pentruca cât mai curând să vedem născându-se acel geniu mult aşteptat, pe care alte neamuri mai norocoase il au deja, şi care să pună temelie solidă unei muzici clasice naţionale româneşti, care să fie recunoscută şi respectată în toată lumea cultă.

In chestia repertorului nostru muzical, dată fiind nepăsarea publicului nostru, precum şi lipsa de interes faţă de binele mai înalt public, m'aşi bucura şi dacă numai mi-ar fi succes să trezesc puţin interes fată de această chestie, prin ceea ce uşor s'ar putea provoca o discuţie cât mai vie între factorii şi cercurile noastre de pricepători.

Intru cât ar simţi cineva necesitatea comunicării private, fie a părerilor, fie a eventualului material de arii naţionale, de cari dispune, eu stau bucuros la dispoziţie cu serviciile mele, rugând pe aceia dintre stimaţii colegi, cari tocmai au aşteptat ocasia a se pune în serviciul unei cause sfinte şi de binecuvântată înrâurinţă pentru întărirea neamului nostru a se adresa la subscrisul în Budapesta, II. Iskola-utca 40 sz. 7

Celelalte ziare româneşti sunt rugate a reproduce acest articol.

G. Fl. Preşmereanu.

NOUTĂŢI.

România şi Patriarhia. Raporturile dintre România oficială şi Patriarhia din Constantinopol devin tot mai intime şi mai cordiale. Dumineca dl Mişu, ministru plenipotenţiar al României, a asistat cu întregul seu personal la serviciul divin, celebrat în biserica Patriarhiei. Patriarhul a ridicat rugăciuni la ceriu pentru Suveranii români şi pentru moştenitorii de tron. A rostit apoi o cuvântare, în care spunea, că se simte fericit „a putea celebra sărbătoarea ortodoxiei, în presenţa ministrului unui stat ortodox, care în cursul vremilor a luptat şi a lucrat alături cu noi. Marea biserică, care nu uită vechile tradiţii, este fericită de acest eveniment“. S'a oficiat apoi parastas pentru Erarhii români răposaţi, şi Patriarhul a oferit dlui Mişu anaforă pentru copiii moştenitorului de tron. Domnul Mişu a esprimat mulţămiri Patriarhului pentru rugăciunile făcute şi l'a asigurat, că dorinţa Regelui şi a guvernului român este, ca raporturile dintre cele două biserici să fie cât mai strânse.

*

Parastas pentru Gozsdu. Ni se scriu următoarele: „Dumineca în 12/25 Febr. s'a celebrat şi în Cluj, la Biserica gr.-ort. română, după Sfânta Liturghie, parastasul obicinuit, pentru odihna sufletului marelui *Emanuil Gozsdu.* Răspunsurile le-a dat corul Universitarilor, instruat de stăruitorul dirigent *Andreiu Ludu,* Tinerimea universitară nu a prea dat importanţă, cu care e dator orice Român, memoriei Marelui bărbat, şi mulţi au lipsit dela parastas. După sfârşitul pătrunzătorului cântec funebral: Cu sfinţii odihneşte, cântat de corul amintit, Dl *Ioan Solomon* st. în med. a dat ascultătorilor prin graiu plin de durere unele lămuriri asupra felului cum simţea şi cum era în viaţă Emanuil Gozsdu. A amintit între altele nemărginita dragoste ce o avea fericitul în Domnul faţă de neamul său zicând, pecând mulţimea i striga „Trăiască Gozsdu“, că „Numai până atunci să trăesc, până când trăesc pentru naţiunea mea“. Cred că mulţi dintre tineri universitari ar fi avut lipsă de comunicările ce le-a dat Dl *Solomon* cu multă putere oratorică“.

*

Călătoria împăratului Wilhelm. Se scrie din Berlin, că împăratul Wilhelm va sosi la Viena în 20 Martie şi va sta o zi ca oaspe al Monarhului nostru. Impăratul german va pleca în aceeaşi zi seara la Pola, unde va avea o întrevedere cu arhiducele moştenitor Franc'sc Ferdinand. In 22 Martie va merge pe iahtul Hohenzollern la Veneţia, — acolo îl aşteaptă regele Italiei, Victor Emanuel. Impăratul va călători apoi la insula Corfu, unde împreună cu familia imperială va petrece câteva săptămâni.

*

Caz de moarte. Marele duce Alexandru Wilhelm de Luxemburg a răposat Dumineca în etate de 60 de ani. Din căsătoria sa cu infanta Portugaliei, Maria Ana, s'au născut numai fete. Cea mai mare dintr'însele, Maria Adelaida, va fi de 18 ani în 14 Iunie, când va ocupa tronul. Până atunci o înlocueşte mama sa, ca regentă.

*

Prelegeri despre Ardeal. Dl *T. R. Popescu* va ţinea o serie de prelegeri în mai multe oraşe austriace. Cea dintâi prelegere are loc astăzi Vineri în 1 Martie la Viena în sala academiei de comerţ; în 4 Martie va vorbi în Graz. Obiectul prelegerii este „Călătorie în Ardeal şi, prin pasul dela Turnu-roşu, în România“.

*

Nou oraş cu magistrat. Diciosânmartinul din comitatul Târnavei mici, în urma concesiunii ministrului de interne, se schimbă din comună mare în oraş cu magistrat regulat.

*

Congres. Congresul partidului social-democrat din Ungaria se va ţinea cu prilejul sărbătorilor de Paşti, în 7 şi 8 Aprilie, în sala mare a vechiului parlament ungar (strada Sándor) în Budapesta. Unul din punctele programei se ocupă cu lupta pentru dreptul electoral în Ungaria.

*

Pentru scopuri culturale. Institutul de credit fonciar (Bodenkreditanstalt) din Sibiiu, în adunarea sa generală din 27 Febr. n., a votat suma de rotund *91 mii coroane* pentru scopuri de binefacere şi culturale. Suma aceasta corespunde la 30 de procente din venitul net al anului 1911.

*

Boala regelui spaniol. Alfonso, regele Spaniei, a sosit Dumineca la Bordeaux pentru a consulta un medic specialist în boale de urechi. Regele s'a întors în aceeaşi zi la Madrid.

*

Demonstraţii croate. In Zagreb, Fiume, Mostar şi Spalato s'au organizat săptămâna aceasta mari demonstraţii antimaghiare. Studenţi croaţi şi cetăţeni din Mostar, cu prilejul manifestărilor, au ars două steaguri ungureşti.

*

Candidatura lui Roosevelt. Se anunţă din Newyork: Roosevelt a declarat, că va primi candidatura la preşedenţia republicei, dacă i se va oferi.

*

Ţăran milionar. Din Arad se anunţă, că proprietarul ţăran *Niedermayer* a cumpărat moşia dela Reşaş a unui baron pentru un preţ de un milion şi două sute de mii coroane. Sârguinciosul Niedermayer, care şi acum umblă în cizme şi în haine ţărăneşti, a plătit în bani gata şi dintr'odată suma aceasta considerabilă.

*

Căpitan salvator. Silviu Gilhuber, căpitan la regimentul de infanterie nr. 33 din Arad, trecea peste podul Mureşului tocmai în momentul, când un tinăr bine îmbrăcat s'a aruncat în râu. Căpitanul şi-a dat jos mantaua şi sabia şi a sărit pe urma tinărului, pe care după multă luptă a izbutit să-l scape. Candidatul sinucigaş nu şi-a descoperit numele, ci repede s'a făcut nevăzut.

*

Hidro-aeroplane. In San-Diego din California se fac încercări cu hidro-aeroplane. S'au inventat părţi nouă de maşină pentru scopuri aviatice, urmărite cu mare interes de marina de răsboi a Statelor unite.

*

Bogat şi totuşi sărac. A murit zilele acestea în Oradea-mare un mic negustor de vechituri, Carol Greska, care la bătrâneţe a dus o viaţă plină de mizerie. In odăiţa sa întunecoasă şi murdară s'a găsit îndată după moartea lui o avere în sumă de 60 de mii coroane ascunse în salteaua patului. S'au aflat şi câteva acte, din care se dovedeşte că după răposatul Greska a rămas o avere imobilă în preţ de peste o sută de mii coroane. Se crede că zgârcitul bătrân a trăit în chin şi năcazuri numai de aceea, fiindcă pe vremea când fusese negustor tinăr, a bancrotat; iar dupăce s'a îmbogăţit, se temea că l-ar năpădi creditorii de pe vremuri şi i ar lua toţi banii.

*

Contribuire. La fondul „Dr. Petru Şpan“ pentru înfiinţarea muzeului şcolar, parohul Romul Constantinescu din Ighişdorful-român a donat 5 coroane.

*

Una-alta. Isteţul cronicar al *Tribunei,* care deunăzi făcea măsurătoarea frigului în procente, acum scrie într'un număr mai nou, că jidovii sibieni încep a face progrese tot mai mari „în vechea urbe a lui Bruckenthal“ (!); iar vina pentru această stare de lucruri o poartă mai ales *S. D. Tageblatt* şi *Telegraful Român*... Aceasta o afirmă ziarul *aradan,* care în fiecare număr, zi de zi, tipăreşte reclamele firmelor *evreeşti* din Sibiu, şi din alte oraşe, poate chiar şi dela — München.

*

Marea moartă. In Octomvrie din anul trecut plecase o expediţie din Copenhaga pentru a face studii asupra Mării moarte. Expediţia, terminându-şi cercetările, s'a întors zilele acestea acasă. Rezultatele obţinute sunt foarte interesante din punct de vedere hidrografic şi chemic. Materialul zoologic, botanic şi meteorologic, adunat de exploratori în mare cantitate, urmează a fi prelucrat.

*

Nu mai umblă că farfuria. Din Timişoara vine ştirea, că ţiganii muzicanţi de acolo au pornit o mişcare pentru a înlătura obiceiul cunoscut de a aduna bani cu farfuria, trecând dela o masă la alta în restaurante şi cafenele. Modul acesta de a face parale este nu numai incomod pentru public, ci e adeseori foarte problematic pentru existenţa muzicanţilor. Chestiunea s'a deslegat aşa, că de aici înainte patronii localelor publice vor plăti o sumă fixă ţiganilor muzicanţi, iar patronii vor vinde beuturile cu preţuri cevaş mai urcate pe timpul cât cântă muzica în local.

*

Nouă însoţire Raiffeisen în comitatul Alba inferioară. Tribunalul r. din Alba-Iulia a luat cu aprobare la cunoştinţă statutele Insoţirii de credit sistem Raiffeisen din Vingard, alcătuită la stăruinţa dlor Pompiliu Predovici, paroh, Ioan Mihaiu, învăţător şi Nicolae Ciugudeanu, comerciant şi cu conlucrarea secretarului Reuniunii române agricole sibiene, a dlui Vic. Tordăşianu. Noua Insoţire a aderat la proiectata centrală a Insoţirilor, pusă la cale de Reuniunea noastră agricolă.

*

Botezat pe patul morţii. Fostul vicepreşedinte al bursei din Budapesta, Max *Neumann,* mort Sâmbăta trecută, fusese de câteva decenii membru al reuniunii „Chevra Kadişa“ şi al comunităţii religioase evreeşti din capitală. Anunţul funebral spunea, că răposatul va fi înmormântat, la dorinţa proprie, după ritul romano catolic. Intr'un testament însă, făcut mai demult, Neumann cerea să fie îngropat în legea, în care s'a născut. La intervenirea familiei sale, bolnavul a primit botezul cu puţin înainte de a muri. Inmormântarea, pe lângă tot protestul comunităţii evreeşti, s'a făcut Luni conform ritului romano-catolic.

*

Câte universităţi se găsesc în lume. Conform unei statistice de curând alcătuite se găsesc astăzi 220 de universităţi pe toată faţa pământului. In şcolile acestea sunt înscrişi peste o jumătate de milion de studenţi. Cea mai cercetată universitate este a Parisului cu 17.500 studenţi. In locul al doilea urmează universitatea din Berlin cu 14000, în al treilea cea din Cairo cu 10.500, în al patrulea cea din Moscova cu 9500, în al cincilea cea din Petersburg cu 9000, în al şaselea cea din Viena cu 8.900, în al şeptelea cea din München cu 8.100, în al optulea cea din Budapesta cu 8000 de studenţi.

*

Impotriva alcoolismului. Ministrul de instrucţiune publică, contele Zichy, a dat inspectorilor şcolari o ordinaţiune privitoare la ţinerea unei zile antialcoolice în şcolile de stat primare din ţara noastră. Ministrul cere să se hotărască o zi a anului şcolar, când tinerimea va asculta o prelegere despre stricăciunile produse de alcoolism. Astfel de de prelegeri se pot găsi gata şi întocmite după indicaţiunile ministeriale.

*

La fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără de lucru, ai Reuniunii meseriaşilor sibieni, au mai dăruit: Ioan Răduleţ, paroh (Sălistat) 50 bani, Popovici Mondoc, învăţător (Sebeşulsuperior) şi soţia sa Ana n. Totan, 60 bani, Basiliu Neagşe, paroh (Apoldul super.), 11 bani; George Lupu, paroh (Drid f), soţia sa Valeria n. Decianu şi copiii lor Sabina, Mircea, Radu, Virginia, Minerva, Viorel, Dora şi Livia, 1 cor., Ioan Hanzu, paroh (Cacova) şi soţia sa Maria n. Baltes, 50 bani şi Vic. Tordăşianu president 10 bani.

*

Aeroplanul în răsboi. Italia este primul stat, care a făcut experienţe cu aeroplanul în răsboi. Câmpul de luptă dela Tripolis, unde adeseori domneşte o vreme liniştită şi un aer foarte limpede, este potrivit pentru activitatea maşinelor de sburat. Când stările acestea fireşti se schimbă, se întoarce şi foaia aeroplanelor. Astfel, bunăoară, într'o zi aeroplanul unui căpitan în vreme ce se cobora, s'a umplut de năsip atât de mult, în cât maşina nu mai putea funcţiona; altădată o vijelie năprasnică a nimicit aproape toate hangarele, făcând mare pagubă în maşine. Focurile din puşcă şi tun ale duşmanului, îndreptate asupra aeroplanelor, n'au avut efect, şi până acum turcii n'au izbutit să pună mâna pe nici un aeroplan italian. Italia a deschis în zilele acestea o şcoală aviatică menită pentru subofiţeri. Maşinele cele mai întrebuinţate sunt de origine franceză: monoplanele lui Blériot şi biplanele sistem Farman. In Franţa se fabrică cele mai multe aeroplane (550 în anul 1911), urmează apoi America, Germania şi Anglia.

*

Concert. Concertul de Vineri în 8 Martie nou a. c. al domnişoarei *Ana Voileanu,* în sala dela „*Unicum*“ are următorul program: 1. Bach-Busoni: Chaconne. 2. Brahms: 2 Rapsodii, g moll, h moll. 3. Schumann: Sonate g moll. 4. Chopin: Phantasie, f moll, şi Nocturne, c moll.

*

Să contribuim la fondul ziariştilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit şi economii Ardeleana“ în Orăştie-Szászváros.

*

Taina mării. Doi pescari din Fiume au pornit către o insulă apropiată să pescuiască. In drumul lor au zărit un cadavru, care împrejurul gâtului avea o funie, ear la capetele funiei erau legate două pietri mari. Pescarii la moment s'au înapoiat la oraş şi au denunţat cazul. Medicul poliţiei a stabilit, că necunoscutul cadavru a stat mai multe zile în apa mării.

*

Bioscopul Apollo din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi sărbători la 3 4½ 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Mulţămită.

Rugăm corporaţiunile, cunoscuţii şi prietenii, cari au trimis flori pe sicriul iubitului nostru soţ şi tată, iar pe noi ne-au împărtăşit de vorbe de mângăiere la crunta lovitură ce am îndurat, să binevoiască a primi pe această cale mulţumitele noastre călduroase.

Familiile Lemény, Crăciunescu, Bohăţel.

Declaraţie.

In ziarul „Budapesti Hirlap“ din capitală s'a publicat ştirea, că eu am luat parte la o consfătuire ţinută acolo cu domnii: arhimandritul vicar Vasile Mangra, deputat dietal, Eugen Brote şi A. Vlaicu, în scopul înfiinţării unui jurnal guvernamental, şi din incidentul acesta ziarele „Tribuna“ şi „Românul“ din Arad pun în discusiune persoana mea.

Declar, că eu nu am luat parte la o asemenea consfătuire, n'am fost învitat la o asemenea consfătuire şi n'am cunoştinţă de asemenea consfătuire.

In zilele de 15 şi 16 Februarie a. c. st. n. am fost în Budapesta în ministerul de culte în afaceri oficiale, trimis din partea consistorului arhidiecezan, spre a se regula definitiv afacerea cu regulamentul pentru esamenele de cualificaţiune învăţătorească, care afacere e pendentă de ani de zile.

De oarece sunt pendente şi alte două chestiuni de interes general pentru şcoalele noastre, anume, chestiunea ridicării unui nou edificiu al şcoalei comerciale, şi chestiunea cu fondul de pensiuni al profesorilor dela şcoalele medii şi cele comerciale din Braşov şi Brad, ca să li se socotească la pensiune şi considerabilele întregiri dela stat, şi în minister a trebuit să întrevin şi în afacerile acestea, am rugat pe directorul şcoalei comerciale Arseniu Vlaicu, să fie şi el present cu mine, când vom întreveni în minister în ambele aceste afaceri.

Care a fost şi care este ţinuta mea în afacerile acestea, o ştiu bine cei interesaţi; ce am făcut în minister în afacerea aceasta, o ştiu cei competenţi.

Acesta este adevărul în afacere.

Sibiiu, 16/29 Febr. 1912.

Mateiu Voileanu
asesor cons.

Cărţi şi reviste.

Producţiunea grâului în lumea întreagă pe anul 1911. Ed. ministrului r. u. de agricultură. Budapesta, Tip. Pallas. 1911. — Un vol., în l. maghiară, de 206 pp.

Teatru.

Sâmbătă, opereta „*Frauenfresser*“, Dumineca d. a. „*Musikantenmädel*“, iar sara „*Fraunfresser*“.

Oficială.

Pentru a putea încheia raţiociniul întregirii dotaţiunii dela stat, parohii cari nu şi-au ridicat încă competinţa sunt recercaţi, să-şi trimită fără amânare cuitanţele oficiului cassei arhidiecezane.

„BRĂDETUL“, institut de credit și economii, societate pe acții în Orlat. pénz- és hitelintézet részvénytársulat, Orláton. . . . .

Convocare.

Domnii acționari ai Institutului de credit și economii „Brădetul“, societate pe acții, se învită conform §-lui 19 din statutele societății la

a XVIII-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Orlat la **21 Martie n. 1912**, 12 ore a. m. în localitatea institutului.

Program:

1. Raportul direcțiunii despre resultatul anului de gestiune 1911 și propunerile acesteia.
2. Raportul comitetului de suprav. și propunerile acestuia.
3. Deciziune asupra compturilor anuale și asupra împărțirii profitului curat.
4. Exmiterea alor doi acționari pentru verificarea procesului verbal al acestei adunări generale.
5. Eventuale propuneri în marginile statutelor.

Domnii acționari, cari în sensul §-lor 20 și 21 din statutele societății, doresc a participa în persoană sau prin plenipotențiați, sunt poftiți a-și depune acțiile și eventualele documente de plenipotență la cassa institutului cel mult până la 21 Martie n. a. c. înainte de deschiderea adunării.

Orlat, în 26 Februarie 1912.

(54) 1—1

Direcțiunea.

Meghivó.

A „Brădetul“ pénz és hitelintézet részvény társulati részvényes urak az alapszabályok 19 §-a értelmében ezennel meghivatnak

a XVIII-dik rendes közgyülésre,

mely Orláton **1912 evi Márczius hó 21-én** déli 12 orakor az intézet helyiségében fog megtartatni.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatoság jelentése az 1911 üzleti évről és ennek inditványai.
2. A felügyelő bizottság jelentése és ennek inditványai.
3. Az évi mérleg és a tiszta nyereség felosztására vonatkozo határozat hozatal.
4. A közgyülési jegyzőkönyv hitelesitése végett 2 részvényesnek megválasztása.
5. Esetleges inditványok az alapszabályok keretében.

Az alapszabályok 20 es 21 §-a értelmében azon részvényes urak, kik ezen közgyülésen személyesen vagy megbizottaik által részt venni ohajtanak felhivatnak, hogy részvényeiket esetleg felhatalmazásaikat az intézet pénztáránál legkésőbb a közgyülés megnyitása előtt Márczius hó 21-ig letenni sziveskedjenek.

Orlát, 1912 évi február hó 26 án.

Az igazgatóság.

Active — Vagyon. Contul Bilanț la 31 Dec. 1911. — Mérleg-Számla 1911 dec. 31-én. Pasive — Teher.

Active — Vagyon		K f
Cassa în numărar — Pénztár készlet		15,234 76
Escont — Váltó kölcsön		55,691·—
Impr. pe obligațiuni — Kötvény kölcsönök:		
a) pe hipotecă — Jelzálokra	96,866 45	
b) pe obligațiuni cu cavenți — Kezesség	176,822·46	273,688·91
Depuneri proprii — Saját betétek		51,935·51
Imprumuturi de cont-curent — Folyószàmla		150,670·34
Casa institutului — Az intézet épülete		7,000 —
Anticipațiuni — Előlegek		240·43
Mobiliar — Felszerelés	779·—	
după amortizare — leirás után	79·—	700 —
Efecte — Ertékpapirok		4,200·—
Diverși debitori — Különféle adósok		200·—
		559,560·95

Pasive — Teher		K f
Capital de acții 500 bucăți — Részvénytőke à 50 K		25,000·—
Fond de rezervă — Tartalékalap	50,000·—	
Depuneri spre fructificare — Betétek	449,724·03	
Fond de binefacere — Jotékonycélu alap.	6,614·98	
Fond de penziune — Nyugdijalap	4,779·30	
Fond special de rez. — Külön tartalékalap	7,080·05	518,198·36
Interese transitoare — Atmeneti kamatok		4,092·57
Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék		54·—
Diverși creditori — Különfélék		1,046·78
Profit curat — Tiszta nyereség		11,169·24
		559,560 95

Eșite — Kiadás. Contul profit și pierdere — Nyereség és veszteség számla. Intrate — Bevétel.

Eșite — Kiadás		K f
Interese la depun. spre fructificare — Betéti kamatok		20,307·73
Spese administrative: — Kezelési költség:		
a) spese de cancelarie — Irodai költségek	1,344·59	
b) porto postal și telefon — posta dij és telefon	361·19	
c) contribuțiune directă — Egyenes adó	2,075·47	
d) darea comitatensă — megyei pótadó	184·19	
e) arunc comunal și cameră — községi pótadó és kamarai	1,431 56	
f) darea după interesele depunerilor — betéti kamatok után	2,030·77	7,427·77
Salare — Fizetések		2,400·—
Marce de prezență — Jelenléti jegyek		1,018·—
Amortizare din mobiliar — Felszerelésből leirás		79·—
Profit curat — Tiszta nyereség		11,169·24
		42,401·74

Intrate — Bevétel		K f
Diverse interese: — Különféle kamatok:		
dela cambii — váltók után	4,455·28	
dela împrumuturi pe hipot. — jelzálogra	7,749 28	
dela împrumuturi pe obligațiuni cu cav — kezesek	14,145·76	
dela cont curent — folyó számla	8,116 05	
dela depuneri proprii — saját betétek	2,334·47	36,800·84
Interese de întârziere — Késedelmi kamatok		1,233 17
Proviziune — Jutalék		2,600·95
Competință — Illeték		1,436·78
Chirie — Házbér		330 —
		42,401·74

Orlat, la 31 Decemvrie 1911.

Dr. George Prunaș m. p., prezident.
Ioan Manta m. p., v.-prezident.
Dionisiu Aaron m. p., cassar.
Alexandru Dregan m. p., secretar.
Ludovic Pesamosca m. p., contabil.
Ioan Hanzu m. p., membru în direcțiune.
Valeriu Popoviciu m. p., membru în direcțiune.
Ioan Iliu m. p., membru în direcțiune.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat bilanțul prezent, precum și contul profitului și al perderilor și asemănându-l cu registrele principale și auxiliare l am aflat corect și în deplină consonanță cu acestea. — Alolirott felügyelő bizottság a jelen mérleg számlát, valamint a nyereség és veszteség számlát a fő- és segédkönyvekkel összehasonlitván, azokkal megegyezőnek és helyesnek találta.

Orlat, la 26 Februarie 1912.

Dr. Ioan Stroia m. p., prezident.
Ioan Rebega m. p., membru în com. de supr.
Aurel Decei m. p., membru în com. de supr.
Iosif Lissai m. p., rev. exp. al „Solidarității“.

Edict de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistoriu arhidiecezan sub Nr. 14014—909 Epitr. — comuna bisericească **Boiu** tractul Geoagiului de jos, dă în întreprindere prin licitație minuendă zidirea bisericei. — Licitațiunea se va ținea în 4/17 Martie a. c. la orele 11 a. m. în localul oficiului parohial gr.-ort. român din Boiu.

Prețul de strigare este 10,777 cor 61 fil. după care sumă licitanți vor depune vadiul de 10% în bani gata sau hârtii de valoare.

Oferte în scris provezute cu vadiul recerut și declarația, că oferentul cunoaște condițiunile de licitație și să supune lor, — să primesc până la începerea licitațiunei.

Din materialul brut comuna bisericească dă: peatra, cărămida, varul nestâns și năsipul.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere edificarea aceluia dintre minus oferenți în care va avea mai multă încredere,

Planul și preliminariul de spese să pot vedea la oficiul parohial.

Boiu, din ședința comitetului parohial ținută la 10/23 Ianuarie 1912.

Eftimie Costescu președinte.
Antonie Dumitru notariu.

(52) 1—1

Szebenvármegye alispánjától.

1792 és 1793/1912. alisp. Sz. (49) 1—1

Versenytárgyalási hirdetés.

A szászsebes — sugagi th. közut 20—21 km-nek áthelyezésére és a szerdahely — kisapold — toporesai uton levő 5. sz. hid épitésére vonatkozó és a vármegyei közigazgatási bizottság által 1912. évi február hó 8-án 436 és 437/1912. sz. a. hozott határozatokkal engedélyezett munkálatok biztositása céljából 1812. évi április hó 2 ik napjának kedd d. e. 10 óra Szebenvármegye alispánjánál a kis ülésterméhen tartandó, zárt ajánlati versenytárgyalást hirdetek ki és felhivom a versenyezni óhajtókat, hogy fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó lepecsételt ajánlataikat Szebenvármegye alispánjához cimezve fentebb kitett nap d. e. 9 óráig annál is inkább adják be, mivel a későbben érkező ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni. Csak szabályszerüen kiálitott és pecséttel lezárt sértetlen boritékban elhelyezett és közvetlenül, vagy posta utján beadott ajánlatok fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlatokhoz az általános feltételekben előirt az engedélyezett költség 5% ának megfelelő bánatpénzt a nagyszebeni m. kir adóhivatalnál történt letételéről szóló nyugta csatolandó. A versenytárgyaláson az ajánlattevők vagy ezek igazolt képviselői jelen lehetnek; ajánlattevők ajánlataikkal még 30 napig kötelezettségben maradnak.

Azon ajánlattevők kik Szebenvármegyének eddig üzleti összeköttetésben nem állották tartoznak megbizhatóságukat a brassói kereskedelmi és ipar kamara által kiállitott bizonyitványnyal igazolni.

A fentebb kijelölt munkálatokra vonatkozó tervek és egyéb iratok a nagyszebeni m. kir. államépitészeti hivatalnál a hivatalos órákban megtekinthetők.

Nagyszeben, 1912. évi február hó 22 én.

Fabritius
alispán.

Nr. 63/1912. (42) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră din comuna **Meteșiu** cu filia **Găureni** se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul: 360 cor. dela comuna bisericească, cuartir și grădină în natură, iar restul prin întregirea dela stat votată.

Cererile de concurs se vor înainta subscrisului oficiu, în terminul susindicat, îndatorat fiind alesul învățător a instrua pe elevi în cântările bisericești și a i conduce în Dumineci și sărbători la biserică, unde va cânta cu ei la sf. liturgie.

Alba-Iulia, 4 Februarie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-ort. al tractului Alba-Iulia, în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresb.

Tipografia Ier. Preda, Făgăraș
primește un băiat cu 1—2 clase medii ca
învățăcel.
Condiții favorabile Preferiți sunt cei cari cunosc limba maghiară, eventual și cea germană.
(44) 2—2

Bănci de școală
se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerințelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de școală a lui
(19) 4—24
Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada Gușteriții 53.

O casă
Wolfgasse Nr. 10/a; — încă pe 12 ani scutită de dare, zidită în stil de villă pe un loc de 400 stângini pătrați constătătoare din 4 chilii mari, bucătărie, cămară, pivniță, spălătorie, verandă, și mai multe șoproane, — din cauza repentinei călătorii, e din mână liberă — cu preț foarte favorabil de vânzare.
Deslușiri la fața locului.
(29) 4—6

Admoniare!
Société des Papiers Abadie.
Ivindu-se în timpul din urmă diverse falsificate a marcei tuburilor noastre foarte plăcute și de toți cunoscute
RIZ ABADIE (Riz doré)
rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atențiune la numele Abadie, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. Vă sfătuim deci să fiți precauți la cumpărarea vreunei imitațiuni fără valoare, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 22—52

Monografia
institutului seminarial teologic-pedagogic „Andreian“
al
arhidiecezei gr.-or. rom. din Transilvania
de
Dr. Eusebiu R. Roșca,
director.
Se poate procura dela Librăria arhidiecezană din Sibiiu sau dela autor cu prețul: Broșată 3 cor. 50 fil. Legată 4 cor. Porto poștal 30 fil.

SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITY
SALVATOR
Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!
(275) 30—52
Se află pretutindenea.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.
Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marţi 21 Februarie (5 Martie) 1912 *Nr. 20.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Preţul împăcării.

Sibiiu, 4 Martie n.

Partidul de sub conducerea domnului Kossuth şi a contelui Apponyi s'a împăcat cu guvernul şi cu majoritatea parlamentară, a depus armele şi a declarat, că e contrar principiar al obstrucţiei, deci nu va mai obstrua, dar va lua parte la discuţia obiectivă şi meritorială a legilor militare, aflătoare la ordinea zilei.

Fireşte, oamenii nu-şi mai aduc aminte, ori se fac că nu-şi mai aduc aminte, că tocmai ei au început se lupte în dietă cu armele obstrucţiei, înainte cu vre-o 10 ani, când nu spuneau, că sunt contrari principiari ai obstrucţiei, ci chiar din contră, că nu sistează obstrucţia până nu li se dă aceea ce cereau: armată independentă maghiară, cu limba maghiară ca limbă de comandă!

Şi dela multul, prea multul pe care-l cereau atunci, au ajuns la puţinul, la foarte puţinul pe care l-au primit acuma dela guvern, nu în realitate, ci numai în promisiuni. Pentrucă positiv nu le-a putut oferi nimica domnul prim-minitru, contele Khuen Hédervåry. Le-a spus numai atâta, că chestia cu steagurile şi cu emblemele se studiază şi va fi resolvată spre mulţumirea Maghiarilor, deci probabil astfel, că în locul steagului negru-galbin de acuma, să va combina pentru armată un steag, care să fie împodobit şi cu colorile statului ungar.

Atâta tot. Pentrucă altă promisiune guvernul nu a putut să facă kossuthiştilor. In proiectele militare nu s'a putut angaja să facă modificările cerute de kossuthişti, pentrucă cei dela Viena au spus, că nu se poate.

Chiar şi mica modificare, pe care voea să o facă guvernul în legile militare, cu privire la convocarea reserviştilor pentru a fi supuşi serviciului activ militar, în înţelesul, că lucrul acesta să se întâmple cu consentimentul legislativei maghiare, — va trebui se remână neefectuită, pentrucă aceasta ar însemna o ştirbire a drepturilor Coroanei, şi la aşa ceva Maiestatea Sa şi ceialalţi factori competenţi nu-şi pot da învoirea. Iar despre ştergerea limbei germane din legea militară, ca limbă de pertractare la judecătoriile militare, şi regularea acestei chestiuni pe calea ordinaţiunilor, aşa cum cereau kossuthistii, nici vorbă, pentrucă de o astfel de propunere n'au voit nici să audă cei dela Viena.

Singurul câştig al kossuthistilor este deci promisiunea, că chestia steagurilor şi a emblemelor va fi regulată. Acesta e preţul împăcării, preţul tăcerii lor, pentrucă ei de fapt acum nici nu se mai arată prin dietă.

Se poate însă, ca politiciani consumaţi, ca Kossuth, Apponyi şi alţii, să se mulţămească cu o nimica atât de mare ca aceasta? Nu! De aceea, preţul împăcării lor cu guvernul trebue căutat altundeva: *în reforma electorală*. Domnii kossuthişti s'au temut, că dacă nu să împacă ei cu guvernul, — ei şi desidenţii de sub conducerea contelui Andrássy, — se vor împăca jusbiştii, şi atunci se introduce negreşit votul universal, egal şi secret la alegeri, inovaţia, de care au mare groază, şi kossuthiştii şi andrássiştii. Pe când, dacă leagă ei înţelegere cu guvernul, fie chiar şi pe basa unor goale promisiuni, justhiştii remân isolaţi, şi guvernul şi majoritatea parlamentară va putea purta cu succes lupta în contra lor, recurgând în cele din urmă chiar şi la disolvarea dietei. O imprejurare, din care iarăşi numai kossuthiştii vor putea scoate folos, pentrucă pe ei îi va favorisa guvernul, iar pe justhişti va căuta să-i sdrobească.

Căci faptul e, că argumentul folosit de şefii partidului, pentru a capacita pe cei mai grei la cap, că obstrucţia de astădată nu e folositoare, ci păgubitoare, a fost votul universal. S'a spus aşa: dacă impedecăm votarea legilor militare, vine un guvern cu misiunea de a face legea electorală, şi atunci legea electorală se face, nu aşa cum noi vrem, ci aşa cum vreau duşmanii noştri: socialiştii şi naţionalităţile! Şi argumentul a prins. Kossuthiştii au capitulat, iar justhiştii au remas isolaţi, avisaţi numai la sprijinul puţinilor kossuthişti disidenţi şi la al micului partid ţărănesc maghiar, compus din patru deputaţi.

Dar şi atâţa câţi sunt, au dovedit că pot purta lupta cu succes în contra legilor militare, pentrucă în cursul săptămânei trecute au oprit în loc mersul lucrărilor şi n'au lăsat se ajungă treaba la discuţia asupra legilor militare. Şi dacă se va dovedi, că ei pot să obstrueze şi fără ajutorul kossuthiştilor, cari i-au lăsat singuri, nu e eschisă posibilitatea, ca guvernul să caute a ajunge şi cu ei la înţelegere, dându-le garanţii potrivite, că legea nouă electorală va fi compusă totuşi pe basa votului universal, egal şi secret, şi atunci kossuthiştii, cari voeau se păcălească pe aliaţii lor de mai nainte, vor fi — cei păcăliţi!

Din România.

Vorbirea Mitropolitului-Primat.

După ce a fost proclamat ca ales Mitropolit-Primat al României, I. P. S. Sa, Părintele Conon, a urcat tribuna şi a rostit în faţa marelui colegiu electoral al României o cuvântare mai lungă, în care sunt atinse chestiuni, cari par a forma programul de muncă din viitor al noului Mitropolit-Primat.

Interesanta vorbire a fost de următorul cuprins:

„Inalt prea sfinţite arhiepiscop şi mitropolit al Moldovei! Prea sfinţiţi confraţi episcopi şi membri ai Sf. Sinod! Onor. Consistoriu superior! Domnilor Senatori! Domnilor Deputaţi!

Sub auspiciile înaltului guvern al regatului român, astă-zi clerul şi poporul regatului prin reprezentanţii săi legali şi canonici, săvârşeşte cel mai înalt act pentru regularea sfintelor şi marilor interese ale bisericei române, alegând în persoana smeritului episcop de Huşi pe arhiepiscopul şi mitropolit al Ungro-Vlahiei.

Nu au căutat, că cel ales este prea mic şi neînsemnat pentru o aşa de mare demnitate bisericească, şi pentru o sarcină atât de grea de purtat, mai ales în imprejurările actuale, când corabia Sf. noastre biserici române este aşa de învăluită de către furia valurilor ridicate printr'un vânt nenorocit, care a năvălit peste noi toţi.

Marele colegiu electoral a săvârşit astăzi acest măreţ fapt de sigur cu încrederea, că Dumnezeescul dar, care totdeauna pe cele neputincioase le vindecă şi pe cele de lipsă le întăreşte, va întări şi braţul smereniei mele de a putea conduce înainte cârma sfintei biserici ortodoxe române către limanul păcii, al mântuirei şi al fericirei viitoare.

Inalt prea sfinţite părinte! Prea Sfinţiţi membri ai Sf. Sinod! Domnilor Senatori, Domnilor Deputaţi!

In asemenea momente mari de fapte cari privesc supremele interese ale bisericii strămoşeşti şi ale bunului popor român, este foarte folositor, ca să ne raportăm şi la faptele istoriei noastre, pentru ca din exemplele trecutului să putem trage învăţăturile practice ale viitorului.

Sunt aproape două mii de ani acum, de când Dumnezeiasca sămânţă a Sf. Evangheliei, răspândită în toată lumea prin Dumnezeieştii apostoli, a fost semănată şi în ţările de la gurile şi de la nordul Dunării. Sămânţa aruncată în ogorul bun a răsărit şi a început a creşte arborele, care alimentat prin cultivarea coloniştilor marelui Traian, a crescut neîncetat, devenind un stejar viguros, care şi-a întins ramurile sale peste toată Dacia Traiană şi s'au odihnit la umbra lui toate seminţiile şi neamurile locale peste cari a domnit marele element al coloniştilor învingători. La umbra arborelui răsărit din sămânţa Sfintei Evangheliei — Biserica creştină — s'au odihnit, s'au cimentat şi s'au întărit toate elementele încreştinate, formând o biserică proprie a Daciei Traiane.

Prin această Sf. Biserică întărindu se credinţa în Dumnezeu, nădejdea în viitor şi unirea tuturor, s'au întărit străbunii neamului nostru aşa, că trecând peste ei valuri-valuri năvălirele popoarelor barbare, nu i-au putut învinge şi nimici, fiind lip-

---

FOIŞOARĂ.

Românii din America

de preotul I. Podea.

(Urmare).

La adunarea generală ţinută în 7 Februarie 1910 în Indianapolis s'au constatat din nou neregularităţi, furturi de bani, şi lipsa de acţiuni ale institutului tipografic, au fost huliţi din nou preoţii şi ceilalţi bărbaţi inteligenţi, cari au fost apăraţi numai de către reprezentanţii societăţilor din Joungstown O. East. I. O. Alianţe O. şi Chicago. In 4 Iulie 1910 s'a ţinut o altă adunare generală, tot pentru jafuri şi protocoale rupte.

In Februarie 1911 a ajuns preşedinte un tinăr vrednic, de care se legau multe speranţe. Era primul bărbat cu carte, care a putut ajunge, ca o vreme scurtă să conducă Uniunea. In curând după această norocoasă alegere, institutul tipografic, unde sunt şi oficiile administrative ale Uniunei, a devenit iarăşi un cuib de certe şi vrajbe, — cari ne-au adus iarăşi nu puţină ruşine inaintea Americanilor. Numai poliţia a putut pune capăt destrăbălărilor, numai judecătoria a putut constata lipsurile. De vină cine putea fi?

In 21 Maiu 1911, la adunarea generală din Joungstown O. puţinii noştri inteligenţi, preoţii, medicul Dr. Horea Ropcea, inginerul Gavril Barbul, V. E. Moldovan şi alţi câţiva funcţionari, au cercat pentru ultima dată să iee în mână cârma Uniunei.

Cum a decurs această adunare, mai bine vedem din raportul unui delegat al societăţii „Speranţa" din Chicago:

„Adunarea aceasta, care a durat nu trei, ci cinci zile, a fost una din cele mai regretabile adunări de Uniune avute în trecut...... O insultă mai grosolană, la adresa neamului nostru, nu am adus'o încă, ca cea dela această adunare. O călcare a bunului simţ la fel cu a noastră, un alt popor nu ar putea face.

Aici a fost locul unde am dat publice palmă inteligenţei noastre, documentând, că noi de fapt suntem conduşi de nişte paraziţi, deschiotoraţi, alungaţi din ţara mamă de răi şi primiţi aici de buni.

Vă aduceţi aminte, că mai înainte ne-am plâns, că inteligenţa nu ia parte între noi, deci nu e vina noastră, că lucrăm greşit, căci nu avem oameni la cârmă, nu avem cine să ne dee câte un sfat. La această adunare însă inteligenţa noastră, cu preoţii în frunte, nu a lipsit. A venit, a oferit serviciu, de cinste, fără bani. Preşedinte fără salar, controlori şi un comitet de redactare fără bani, care comitet apoi să scoată gazeta din scârnăvenie, mâzgălită de un condeiu de păpucar.

...Ce să vă mai spun? Nici unul dintre inteligenţii noştri nu au fost puşi nici în candidaţie, fiindu-le frică celor din comisie, că vor fi aleşi de popor, iar ai lor, şofalarii, rămân fără slujbe, sunt împinşi iarăşi la lopată.

Preoţii îşi esprimă părerile de rău, iar poporul din Joungstown O., care o mare parte asistase şi el la adunare, a isbucnit în strigăte furioase de nemulţumire.... Procesul verbal dela adunarea Uniunei din Philadelphia Pa. a fost găsit falsificat şi tras o cruce peste el.... Popaiov găsit vinovat la adunarea din Philadelphia Pa. nu şi-a împlinit pedeapsa.... Două acţiuni de pe timpul lui Popaiov s'au găsit în neregulă.

. . . .

Aceste sunt rezultatele ce vi le pot aduce de acolo de unde m'aţi trimis ca delegat, şi permiteţi mi să vă spun şi aceea că eu nu am avut, nu am şi nu voiu avea încredere în conducerea Uniunei şi mai ales a institutului, până când cei chemaţi nu vor ocupa locul lor la conducere. Acum nu mai ecsistă morală acolo, minciuna e iubită ca aurul, ea e la ordinea zilei mai ales în gazeta: „Organul Uniunei" la care sunt încuibate buhele, cărora le place întunerecul şi fug de lumină.

„Speranţa" să ia locul de frunte pentru mişcarea ce trebue pornită pentru restabilirea ordinei la acele instituţiuni, unde spre ruşinea neamului stă în frunte un fost servitor, ca Cucuiat Zamfirescu, un leneş şi pătat ca Popaiov, şi un beutor şi stricat ca Crăciun, pe cari nici ruşinea de a fi duşi cu horeapul poliţiei pe la închisoare nu i-a împedecat de a întra din nou, ca nişte mirese nevinovate, în casele unde se toacă aşa prosteşte sudoarea atâtor societăţi şi în cari trântorii se simt bine, căci lenevesc şi nu le place lucrul, fiind susţinuţi din mila lui Dumnezeu şi prostia oamenilor ca domni. .... Mai mult nu vă spun, înlăuntrul fiecăruia dintre d-voastră e judecătorul, judacaţi fără părtinire".

(Va urma.)

siţi de pământul adăpat adese cu sângele lor şi formând proverbul: „apa trece, pietrile rămân“.

De atunci s'a întărit sentinela română văzută de către poeţii din vârful Carpaţilor şi desimea brazilor până la ţărmurile cele mai îndepărtate ale răsăritului.

In vijelia timpurilor, care a adus şi căderea străbunului imperiu roman de apus, cine a întărit pe acest orfan popor dintre Dunăre, Nistru şi Carpaţi? Cine altul de cât mâna lui Dumnezeu prin sfânta religiune şi biserică creştină?

La umbra turnurilor bisericii şi a crucii strălucitoare au trăit străbunii neamului, s'au întărit, au luptat, au învins şi au trecut la veşnicie, lăsând o frumoasă şi înfloritoare moştenire urmaşilor lor, întreg pământul ţărilor locuite de ei.

Coloniştii marelui Traian, împământeniţi veşnic în aceste regiuni binecuvântate de Dzeu şi de natură, s'au grupat pretutindenea după regiuni, formându-şi centre importante şi peste tot având pavăza şi scutul credinţei predicate de biserica protectoare lor. Mai cu timpul centrele mici unindu-se au format alte centre şi mai mari, iar acestea au format principate, toate însufleţite de morala Sf. Evanghelii predicată lor de Sf. biserică străbună. Iar în timpul formării principatelor mai însemnate, îngrijindu-se de o mai bună asigurare pe viitor şi-au format citadele de scăpare şi apărare prin munţi, numindu-le mănăstiri, înzestrându-le cu cele trebuitoare pentru viaţă, şi menindu-le ca să fie pe viitor instituţiuni de pietate, adăpost veteranilor răniţi în lupte şi centre de păstrare ale limbei curate şi a răspândirei religiunii în masele poporului, împrăştiat la câmpii, pentru cultivarea acestora. Aşa s'a păstrat neamul nostru multe secole la umbra marelui arbore crescut din sămânţa Evangheliei având totdeauna biserica, povăţuitoarea, protectoarea, legiuitoarea şi adăpostul tuturor la cazurile de nenorociri. Această stare de lucruri bisericeşti şi naţionale a găsit-o fericita epocă a Unirii Principatelor moldo-române.

Până atunci biserica singură a fost adevăratul paladiu şi depozitarul păstrător al credinţii, a limbii curate şi a moravurilor alese ale neamului românesc.

Venind epoca unirii, de care cu toţii am simţit cea mai absolută necesitate, pentru conservarea neamului pândit şi urmărit de către lacomii megieşi: nevoile materiale ale timpului le-a satisfăcut numai biserica, neîmpotrivindu-se întru nimic la secularizarea averilor sale, atât de necesare marilor interese naţionale, în momentele reconstituirii României actuale.

De atunci încoace, timpul trecând a fost nevoe de a se renaşte şi întemeia toate instituţiunile ce compun statul român, iar biserica singură a rămas ca şi în uitare sub pretextul altora, că ea tot o mai poate duce în puterea rezervelor trecutului său. Au venit timpuri mai încoace, când s'a simţit nevoe de sprijinul acestei străbune instituţiuni ameninţate, ca din cauza sărăciei şi a lipsei de tot felul, să cadă în paralizie.

Bărbaţii de stat, atât bisericeşti cât şi laici, au simţit aceasta mai prin toate mesagiile domneşti şi prin răspunsurile la acestea. Mai ales între anii dela 1872 încoace se vorbeşte despre „îmbunătăţirea soartei clerului“, dar nici odată nu s'a pus aceasta în practică serioasă, până când în 1893, prin guvernul patriotic de pe atunci, s'au făcut elementarele începuturi prin „Legea clerului mirean“. Această lege, cu tendinţe bune, dar făcută în pripă şi nu în deajuns de bine studiată, a dat rezultate nu destul de satisfăcătoare, provocând chiar prefacerea ei, care a adus şi mari perturbaţiuni în biserică, ale cărora consecinţe le simţim cu toţii şi până în prezent.

Inalt prea sfinţite părinte, Prea Sfinţiţi membri ai Sf. Sinod, Domnilor Senatori, Domnilor Deputaţi!

Biserica regatului român suferă azi de mai multe lipsuri adunate în sânul ei din trecut dela secularizarea averilor, şi luarea tipografiilor sale şi mai cu seamă dela câteva zecimi ale anilor din urmă, când nu i s'a dat destulă atenţiune de către cei puternici ai timpului, la toate nevoile reclamate de ea. Nu s'a înlesnit intrarea în ierarhia înaltă a numeroşilor bărbaţi cu educaţie teologică, din cari mulţi nici nu au mai intrat în cler, rămânând civili şi servind alte instituţiuni laice. Nu i s'au lăsat şcolile bisericeşti sub privegherea directă a chiriarhilor, precum fusese altă dată, nu i s'a înlesnit trimiterea a zecimi de tineri prin diferitele vechi facultăţi de teologie ortodoxe, ca de acolo venind bine formaţi să ajungă cu timpul la conducerea şcolilor şi afacerilor bisericeşti; nu i s'a lăsat bisericei de a-şi avea preotul în fiecare sat românesc, după cum a fost, ci s'au aglomerat adeseori şi câte 7—8 sate într'o singură parohie, cu teritoriu prea întins sub conducerea unui singur preot, rău plătit şi descurajat; nu ni s'au înlesnit şcolile bisericeşti ca să fie ştiinţele predate numai de clerici vrednici şi conduse tot de ei, ci s'a lăsat să fie până în prezent cu totul laicizate, dând rezultate puţin folositoare bisericei; nu s'a înlesnit prin mijloace atrăgătoare, ca să se poată ocupa de îndată numeroasele parohii vacante, aşa că azi am ajuns de avem şi până la câte 30 de parohii vacante într'o singură eparhie. Şi toate acestea sunt căutate tot numai de către vechii parohi, precum pot şi ei dovedi, iar poporul rămas ca şi fără preot, se sălbătăceşte şi se corupe văzând cu ochii; nu ni s'au dat predicatorii trebuitori, cari să fie bine salariaţi şi dotaţi cu biblioteci speciale, cel puţin în fiecare oraş şi judeţ câte unul, ca ajutător preotului, care abea poate dovedi celelalte servicii cerute lui; nu e salariat îndeajuns personalul administrativ şi judecătoresc al eparhiilor; nu s'a lăsat întreagă autoritatea episcopilor, aşa că astăzi cancelariile noastre au devenit aproape simple birouri de înregistrare şi de expediţie a cererilor către ministere, foarte adeseori rămase fără nici un rezultat, iar autoritatea canonică a episcopilor este redusă prin puterea consistoriilor, ale cărora hotărâri adeseori nu pot fi refuzate.

Şi alte multe lipsuri sunt în biserică şi în popor, destul de bine văzute de către toţi cei ce observă cu luare aminte mersul lucrurilor. Asemenea stare de lucruri sărăcăcioasă şi neîngrijită în biserica noastră a făcut pe o samă de personaje, ca, regretând înflorirea trecută a bisericii să dorească a reveni iarăşi la aceasta, condamnând starea de lucruri actuală; a căror ideal neputându-se tăgădui şi înăbuşi, vinovaţia lor este numai că, în loc să combată răul dela originele sale, ei s'au aruncat cu furie asupra chiriarhilor bisericei româneşti, batjocurindu-i, insultându-i şi calomniindu-i mai rău decât cum ar fi nişte străini şi venetici în ţara părinţilor lor.

Toţi aceşti fii rătăciţi ai bisericii române, crezând că fac un bine bisericei în numele căreia pretind că lucrează, i-au făcut cel mai grozav rău, compromiţând pe mama lor însăşi în faţa străinilor, nebăgând seama, că prin aceasta fac bunului renume al bisericii româneşti cel mai compromiţător rău. Până acolo au mers cu rătăcirea lor, în cât n'au băgat de seamă, că fac rău religiunii şi bisericii nu numai în ţară, dar şi la multe milioane de fraţi răspândiţi peste hotarul regatului, cu cari ne leagă strâns nu numai limba, ci şi religiunea, moravurile şi tradiţiunile, şi cari toţi aşteaptă dela noi mântuirea lor!

Iar în curentul acestui vânt turbat în contra chiriarhilor ţării mai năvălind şi ideile anti-religioase, indiferentismul religios şi altele împrăştiate de broşurile străine, suferim tot noi chiriarhii, nevinovaţi fiind de o asemenea stare de lucruri şi asupra cărora se îndeplineşte proverbul că: „Părinţii au mâncat agurida şi străpezesc dinţii copiilor“.

Am ajuns timpuri dureroase şi ne mai întâmplate până acum în biserica neamului nostru, când chiriarhii ţării sunt descurajaţi şi fug dela înaintarea lor în locurile de onoare, cari li se cuvin de drept după sf. canoane şi după legi.

Timpul este descurajator, dar eu cred, că biserica nu va peri, pentrucă este în firea omului bunul simţ unit cu pietatea şi pentrucă Mântuitorul a întemeiat-o pe „piatra credinţei“ şi spre încurajare ni-a făgăduit că: „Porţile iadului (gurile veninoase) nu o vor birui“.

Avem însă pentru ridicarea bisericei strămoşeşti la apogeul ce i se cuvine multe şi mari nevoi, cari toate trebuesc satisfăcute şi pe cari nu le mai putem pomeni aici, dar cari aşteaptă urgenta lor satisfacere numai dela ajutorul statului, care dispune de mijloacele materiale cu deosebire, fiind depozitarul străbunelor fonduri religioase.

Inalt prea sfinţite părinte, Prea Sfinţiţi membri ai Sf. Sinod, Domnilor Senatori, Domnilor Deputaţi!

Marea şi greaua sarcină pe care astăzi aţi binevoit a o pune asupra mea, recunosc, că în timpurile de faţă şi în curentul atâtor idei rătăcite şi pretenţiuni greu de realizat îmi este foarte cu anevoie de îndeplinit. Fără de seriosul concurs al tuturor puterilor de stat, bisericeşti şi laice, mă voi resimţi foarte mult. Drept care pentru a mi se înlesni purtarea acestei sarcini de cel mai mare interes al neamului românesc din ţară, de afară şi de peste oceanuri, rog chiar pe toţi bunii patrioţi să-mi acorde îngăduinţa şi sprijinul necesar. Rog pe toţi bărbaţii politici, de orice nuanţă vor fi, să vază bine, că biserica este instituţiunea tuturor şi ca atare merită tot sprijinul posibil din partea fiilor săi. Poftesc chiar şi pe publiciştii cu intenţiuni binevoitoare bisericii, să înceteze cu atacurile lor prea violente, să fie mai practici în pretenţiunile pe cari doresc a le putea realiza recunoscând, că exagerarea nu foloseşte la nimic şi că, dacă continuă drumul greşit, practicat până acuma, nu fac atât rău persoanelor, pe cât rău fac strămoşeştei şi binefăcătoarei neamului — *Bisericei naţionale.*

Cu încrederea dar în ajutorul bunului D zeu, cu încredere în sprijinul tuturor oamenilor de bine şi cu speranţa chiar în cruţarea necredincioşilor răuvoitori, mă supun voinţei naţionale, prin care se manifestează voinţa lui D-zeu, şi recunoscător primesc sarcina şi demnitatea de archiepiscop şi mitropolit al Ungro Vlahiei, pentru ducerea căreia la limanul păcii, al fericirii şi al mântuirei, mi-am închinat sufletul şi-mi voiu sacrifica toate puterile vieţii, pe câtă îmi va dărui-o bunătatea dumnezeiască.

Recunoscător fiind, mulţumesc înaltului guvern al ţării, din care face parte marele binevoitor al bisericii, eminentul ministru al cultelor, C. C Arion.

Mulţumesc întreg marelui colegiu electoral şi rog pe D-zeu a dărui tuturor fericire, sănătate şi prosperitate.

Trăiască Maiestatea Sa Regele Carol, bunul, înţeleptul ocârmuitor şi fondatorul regatului român!

Trăiască Maiestatea Sa Regina Elisabeta, modelul virtuţilor cetăţeneşti şi protectoarea tuturor instituţiunilor de binefacere pentru poporul român!

Trăiască iubiţii noştri Principi moştenitori, dimpreună cu toată Augusta dinastie regală, nădejdea viitorului românesc!

Trăiască, crească şi înflorească România mare şi veşnic progresistă!“

Esposiţia doamnei Maria Cosma.

Sibiiu, 4 Martie n.

Doamna *Maria Cosma,* vrednica presidentă a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“, şi a espus spre privire publică, în casa proprie din strada Schewis numărul 15, bogata colecţie de frumoase lucrări artistice din domeniul industriei casnice româneşti. Interesanta esposiţie a fost deschisă eri, Duminecă, la orele 11 şi jumătate, în presenţa unui public ales, compus din dame şi domni din înalta societate românească sibiană. A fost de faţă la deschidere şi Excelenţa Sa, Inaltpreasfinţitul Domn Archiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu* însoţit de Preacuvioşiile Lor, Archimandriţii *Dr. Ilarion Puşcariu,* vicariu archiepiscopesc în Sibiiu şi *Augustin Hamsea,* egumenul mănăstirii Hodoş Bodrog, Protosincelul *Dr. Eusebiu R Roşca* directorul seminarului nostru „Andreian„ şi de mai mulţi domni asesori consistoriali.

In faţa publicului adunat pentru a vedea preţioasa colecţie, adunată cu multă sirguinţă şi pricepere, cu mari oboseli şi cheltueli, doamna *Maria Cosma* a rostit următoarea cuvântare:

„*Excelenţa Voastră!*
Doamnelor şi Domnilor!

Daţi mi voie să vă spun în câteva cuvinte, ce scop am urmărit prin aranjarea acestei mici exposiţii. Condusă în totdeauna de dorinţa de-a promova interesele „Reuniunii femeilor române“ din loc, am crezut, că fac un bun serviciu, atât şcoalelor susţinute de ea, cât şi onor. public sibian şi din jur, dacă expun colecţia mea de modele originale româneşti, strânse din toate ţinuturile locuite de Românii din patria noastră.

Când am adunat aceste obiecte credeam, că conform promisiunii unui domn din Ţară, care a stăruit foarte mult de mine să aranjez Povilionul Transilvănean dela Exposiţia jubilară din Bucureşti, cea mai mare parte din ele vor forma secţia industriei de casă ardeleneşti în Muzeul etnografic de acolo. Dar din diferite motive acest plan nu s'a realizat şi azi mulţumesc lui Dzeu, că mi-a rămas mie comoara aceasta, şi o pot folosi în prima linie ca model în şcoala de industrie a Reuniunii noastre.

Atâtea modele originale conţine această colecţie, şi munca ţărancelor române, cari le-au lucrat, dovedeşte un gust aşa de distins şi artistic, încât merită să fie apreciată de toată lumea românească şi streină. Sunt fericită, că mi-a succes să v-o pot arăta în forma aceasta şi să vă pot spune, că aproape tot e lucrat de ţărance, cari nu în şcoală, ci dela mamele lor iscusite au învăţat această artă neîntrecută.

Câtă stimă şi recunoştinţă datorim mamelor române, cari ne au păstrat pe lângă limbă, religie şi obiceiuri şi prea frumosul şi igienicul nostru port naţional! Mulţi afirmă, că e prea bogat, confecţionarea lui răpeşte prea mult timp şi e prea costisitor. Intr'o privinţă le dau dreptate. E prea costisitor, dar numai al ţărancelor, cari trăesc în apropierea oraşului şi sunt influinţate de elemente streine. Dorul de varieţie, moda, pe multe le ispiteşte să-şi schimonosească portul. Multe ţărance bogate îşi comandă chiar la streini costumele, ca să fie cu atât mai deosebite. Acest rău aduce de obicei ruina familiei, fiindcă astfel de femei nu muncesc nici în casele lor, şi nu sunt o pildă bună fetelor lor, precum erau străbunele.

In lunga mea călătorie, întreprinsă cu fiica mea Minerva, în anul 1906, am văzut, pe lângă frumoasele noastre ţărance în port original şi unele femei bogate, cari adoptaseră un port de tot strein şi erau atât de schimbate, de parcă se ţineau de altă rasă. Am văzut chiar şi pe un fecior de 18 ani din cea mai avută familie în comună, care în loc de cămaşe de pânză, ţesută de mânile mamei sale, purta o bluză de catifea roşie necăptuşită, brodată cu boboci de trandafir, în colori imposibile, şi spunea, că ani dearândul o foloseşte, mai ales la dans. Vă puteţi închipui, ce urmări fatale are adoptarea unui port aşa de neraţional. In schimb, costumul românesc, pe lângă că e pitoresc, are şi favorul de-a fi cel mai igienic, fiind alb, curat şi prin lărgimea lui cedând ori cărei mişcări a corpului.

Când am stăruit să înfiinţăm şi şcoala de industrie pe lângă cea de menaj, am sperat, că ne va succede să punem stavilă multor porniri de felul acesta, dăunoase femeilor noastre. Şi nu m'am înşelat. Românca, deşteaptă dela fire, uşor o poţi convinge despre adevăratele ei interese. Dovada cea mai eclatantă ne-o dau Seliştencele, cari înainte cu câţiva ani aveau numai cusături streine, flori în toate colorile posibile, pe ii, şurţe şi cătrinţe, iar azi, graţie conducătorilor, au revenit la vechiul şi frumosul costum original. Mai îmbucurător e faptul, că în toate centrele româneşti s'a pornit propagandă pentru păstrarea portului original, şi motivele naţionale sunt mult aplicate chiar de elita noastră la ţesături şi cusături.

La espoziţia din Blaj am avut o deosebită plăcere, văzând cu câtă îngrijire şi pricepere s'au ales obiectele espuse. Ar fi de dorit, ca preoţii şi învăţătorii, conducătorii naturali ai poporului, să strângă obiectele vechi de importanţă etnografică, şi parte să le trimită la Muzeul Asociaţiunii, iar cele cari ar putea servi de model, să le păstreze într'un muzeu al şcoalelor lor, împedecând astfel de a se risipi pe la străini comoara noastră naţională.

La ce grad de artă se poate desvolta industria noastră casnică, vă puteţi convinge privind la ţesăturile şi cusăturile aici espuse, lucrate de ţărance tinere, sub conducerea dnelor *Maria Şerban* din Făgăraş şi *Maria Cosma* din Vaşcău. Sunt mult admirate şi căutate de străini, dar neavând destule lucrătoare, nu putem produce atâta cât ni se cere. Sperăm însă, că elevele noastre reîntoarse acasă vor continua opera începută, instruând la rândul lor pe ţărance de a lucra sistematic şi numai obiecte potrivite pentru comerţ. Aşa vom ajunge cu vremea să avem prăvălii speciale pentru industria casnică.

Această muncă ar forma însă numai o parte din educaţia naţională de care aş dori mult să se împărtăşească tineretul nostru pe toate terenele. A conlucra la deşteptarea simţului de datorinţă şi demnitate a tineretului şi a jertfi cu drag pentru creşterea lui este azi cea mai înaltă misiune a noastră, şi binefăcătorii neamului îşi vor găsi răsplata, văzînd că obolul lor a adus roade frumoase pentru bunăstarea întregului popor.

Vă mulţămesc I. P. S. Voastră, Doamnelor şi Domnilor, pentru onoarea ce mi-aţi făcut, asistând la deschiderea modestei mele espoziţii şi vă rog să rămâneţi şi în viitor sprijinitorii Reuniunii şi ai şcoalelor susţinute de ea.

Să trăiţi!!“

La cuprinzătoarea vorbire de deschidere a răspuns I. P. S. Sa, Archiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu,* în cuvinte foarte frumoase, aducând elogii şi mulţămiri doamnei *Maria Cosma,* pentru însemnatele servicii aduse neamului, prin conducerea înţeleaptă a „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“, prin conceperea şi norocoasa realizare a ideii înfiinţării şcoalei de fetiţe, apoi a şcoalei de industrie casnică, şi acum prin aranjarea acestei bogate şi frumoase esposiţii.

Publicul a aclamat cu căldură pe doamna *Maria Cosma,* apoi a luat în privire amănunţită obiectele espuse în patru odăi mari din casele doamnei *Cosma.* Şi până vom putea da un raport mai detailat despre această esposiţie, care ne face mare cinste, suntem mulţămitori doamnei *Maria Cosma,* că ne-a dat ocaziune să-i admirăm bogata colecţie de lucrări artistice, săvârşite de mâna desteră a ţărancei române, şi să-i admirăm gustul fin artistic, cu care a ştiut alege şi colecta de pretutindenea aceea ce e mai frumos și mai bine lucrat, ca artă țărănească.

Expoziția e deschisă în toate zilele, dela 10—12 și dela 2—4. Indemnăm publicul să o viziteze. Prețul de întrare 50 fileri în favorul școalei de industrie a *„Reuniunei femeilor române din Sibiiu"*.

Din Brad.

Adunarea generală a Crișanei din Brad.

Institutul de credit și de economii Crișana din Brad, una dintre cele mai solide și bine consolidate bănci românești, și-a ținut în ziua de 25 Febr. n. adunarea generală ordinară, condusă de președintele V. Damian. A luat parte ca întotdeauna un număr însemnat de acționeri din Brad și jur. Din raportul direcțiuni ce s'a prezentat, s'a putut constata, că institutul a făcut în anul expirat un pas însemnat spre progres, urcându-și activele dela 2.128 000 cor. la 2.755.000 cor., iar venitul curat dela 57,404 cor. la 60.025. cor. Dividenda s'a stabilit ca și acum un în 11% = 11 cor. de acție; a fi deci acționar la Crișana însemnează a avea o investiție sigură și foarte rentabilă de capital. Toți ramii de operațiune arată creșteri frumoase. Acest spor a determinat apoi direcțiunea de a propune adunărei generele urcarea capitalului societar, de prezent de 200,000 cor. la 400,000 cor. In afară de capital, societatea mai dispune de fonduri însemnate, în sumă de cor. 205,000.

Propunerea a fost primită cu unanimitate prin ceeace i s'a dat „Crișanei" posibilitatea de a întra în șirul băncilor mai mari românești.

Se prevede deja de acum, că emisiunea cea nouă va reuși pe deplin, căci interesul ce se manifestează în jurul ei, e foarte viu. Nici nu e mirare, căci „Crișana" a știut să se avânte de vre-o câțiva ani în așa măsură, că se poate zice cu drept cuvânt, că azi a ajuns a fi una dintre primele institute financiare ale noastre în ceeace privește soliditatea, culanța și buna reputație.

De spiritul de filantropie, de care sunt însuflețiți conducătorii ei, nici nu mai vorbesc, căci e lucru în deobște cunoscut, că în privința aceasta „Crișana" bate toate recordurile. Din venitul curat de 60 025. cor. a votat în ăst an pentru scopuri culturale și de binefacere respectabila sumă de 11,300 cor. Relativ întrece deci aici toate băncile românești, iar absolut e întrecută numai de cel mai mare institut finaciar al nostru, căci singur acesta votează mai mult pentru scopuri publice. Dela înființarea ei și până astăzi, Crișana a jertfit cu totul peste 105.000. cor. Acestea sunt cifre, cari fac orice comentar de prisos.

Iată distribuirea celor 11 300 cor. votate acum: 1. Fondului cultural arhidiecezan din Sibiiu, rata a IV-a anuală din suma votată de cor. 1000. Cor. 200. 2. Fondului pentru zidirea Seminarului gr.-ort din Caransebeș din suma votată de 300 cor. 100 cor. 3. Rata penultimă din suma de 50 000. cor. votată pentru completarea gimnaziului gr.-or. din Brad la 8 clase 6250 cor. 4. Fondului gimnazial de Brad 2000 cor. 5. Fondului protopresbiteral al Zarandului 300 cor. 6. Fondului protopresbiteral al Halmagiului 700 cor. 7. Bisericei gr.-or. române din Brad 400 cor. 8. Bisericei gr.-or române din Crișcior 200 cor 9. Bisericei gr.-or. române din Ormindea 200 cor. 10. Bisericei gr.-or române din Țărățăl 100 cor. 11. Bisericei gr.-or. române din Ribița 100 cor. 12. Bisericei gr. or. române din Mesteacăn 100 cor. 13. Bisericei gr.-or. române din Saturău 100 cor. 14. Bisericei gr.-or române din Bonțești 100 cor. 15. Mesei studenților dela gimnaziul gr.-or. rom. din Brad 100 cor. 16. Mesei studenților dela gimnaziul gr.-or. rom. din Brașov 25 cor. 17. Mesei studenților rom. academici din Cluj 25 cor. 18. Lui Gheorghe Pașca, elev la școala comercială română din Brașov, ajutor pentru continuarea studiilor 100 cor. 19. Lui Aron Petruț, elev la gimnaziul român din Brașov, ajutor pentru continuarea studiilor 100 cor 20. Lui Dionisie Bencs, ascultător la facultatea de medicină din Viena, ajutor pentru continuarea studiilor 50 cor. 21. Lui Ioan Pleșa, ascultător la facultatea de medicină din Cluj, ajutor pentru continuarea studiilor 50 cor. Total 11 300 cor.

Dorim deci „Crișanei" ca să poată prospera și în viitor în aceeași măsură îmbucurătoare, ca și până acum, spre a putea rămânea și de aici înainte ceeace este azi: cetățuie economică și culturală a Zarandului românesc.

D-zeu să-i ajute!

Un acționar.

NOUTĂȚI.

Investirea noului Mitropolit-Primat al României, *Conon Arămescu-Donici*, s'a făcut eri, Dumineca, cu mare solemnitate, în București.

*

Alegerea dela Ighiu. Inalta Curie regească din Budapesta *a respins* petiția Românilor, dată în contra alegerii de deputat în cercul Ighiului, și a condamnat pe petenți la plătirea cheltuelilor, în sumă de 8160 coroane.

*

Sesiunea corpurilor legiuitoare române, care avea să fie închisă la 15 Februarie v. a fost prelungită până la 15 Martie v.

*

Episcop la Huși, în locul devenit vacant, prin alegerea Episcopului *Conon* de Mitropolit-Primat, a fost ales Sâmbătă, din partea marelului colegiu alectoral al României, P. S. Sa, Arhiereul Nicodim Băcăuanul, vicariul mitropoliei din Iași.

*

Banchet. Membrii senatului și ai camerei române vor oferi un banchet domnului *C. C. Arion*, ministrul instrucțiunei și al cultelor, în semn de admirație pentru norocoasa restabilire a păcii în biserică.

*

Sfântul Sinod al României a fost convocat pe 25 Februarie v. în sesiune estraordinară, pentru a face alegerea a trei Arhierei, în locurile devenite vacante.

*

Protopresbiteri noi. Consistorul plenar din Caransebeș a numit protopresbiter la Biserica-albă pe domnul *Dr. Gheorghe Dragomir*, profesor seminarial, și la Ciacova pe preotul *Augustin Ghilezan.*

*

Conferențele Asociației. Conferența de eri a dlui Dr. I. Mateiu despre Viața femeilor în trecutul românesc pe temeiul cărții dlui Iorga a fost foarte bine cercetată de publicul nostru, ceea ce poate fi o mulțămire pentru munca depusă de conferențiar. Dl Dr. Mateiu și-a împărțit conferența în două părți. In partea primă a vorbit despre Doamnele și Domnițele române sub raportul originii lor. Interesante au fost mai ales știrile despre Doamna lui Ieremie Vodă și despre cele două fiice alui Vasile Lupu. Mărturisim însă, că nouă ne-a plăcut mai mult partea a doua a conferenței, în care dl Dr. Mateiu a tratat despre viața socială și casnică a femeii române. Modul de predare, stilul viciu și bogat a conferențiarului au contribuit de sigur foarte mult la succesul depiin al conferențiarului.

*

Biroul de informațiune din Piața mare a Sibiului este deschis începând cu 1 Martie înainte de ameazi dela 8 până la 12 ore, după amiazi între 2—5. Dumineca și în sărbători este închis.

*

Edison. Se scrie din Newyork, că Thomas *Edison*, împlinind Dumineca trecută vârsta de 65 de ani, a primit vizita mai multor ziariști și amici, cărora l-a dat informațiuni interesante din viața sa. „Mă simțesc ca un flăcău de douăzeci și cinci de ani", a zis celebrul inventator Edison (cetește: Idisn). „Aș putea să mă iau la întrecere cu oricare tiner, și să alergăm pe rămășag scările unei clădiri cu șase etaje. Mă scol în fiecare dimineață la patru și jumătate, și mă culc seara între 11 și 12. Somnul acesta îmi este tocmai deajuns, ca să pot lucra cu atât mai mult. Munca incordată mă face să întineresc. Acum lucrez la perfecționarea chinematografului vorbitor și la un nou soi de mobile, care vor face o senzație uriașă".

*

Reorganizare. Armata grecească în anii din urmă era mult compromisă. Guvernul Greciei însărcinase pe generalul *Eydoux* să facă un proiect de reorganizare. Generalul francez a propus următoarele măsuri: Armata Greciei se împarte în patru diviziuni de câte trei regimente de infanterie. Se mențin cele trei regimente de cavalerie și o școală de călărie. Artileria se împarte în șase diviziuni: patru de artilerie de câmp și două de artilerie de munte. Se înființează câte o companie de tren pentru fiecare diviziune de artilerie. Se vor întemeia companii de poștă, telegraf, pontoane, radiotelegrame și aviațiune. Se vor reorganiza școalele militare și justiția militară. Se va mări contingentul anual cu 3300 oameni, până ce se va ajunge la un efectiv de 135 mii soldați bine instruiți și echipați. Reformele propuse de generalul francez au fost primite cu satisfacție în cercurile militare dela Atena.

*

Impotriva literaturii imorale. Ministrul de finanțe a dispus, ca în toate tutungeriile din *Austria* să fie oprită vânzarea și expunerea în vitrine a tipăriturilor, care pot avea o înrâurire stricăcioasă asupra creșterii tinerimii. Ministrul va îngriji totodată, ca oprirea aceasta să fie strict executată.

*

Academie și școală reală militară. Maiestatea Sa a dispus, ca școala de cadeți a landwehr-ului austriac și cursul de ofiteri de cavalerie ai landwehr-ului din Olmütz să se desființeze cu sfârșitul anului școlar 1911/12; în locul lor se înființează „Academia militară Francisc Iosif", precum și „Școala reală superioară pentru militari" în Viena.

*

Politică de rasă. Contele Niemirsa a făcut studii asupra obiceiurilor unui popor sălbatic în Paraguay (America de sud). Oamenii acestia, numiți Camacocos, fac ca spartanii, și omoară pe toți copiii slabi de constituție, pentruca rasa să nu degenereze. Sunt omorâți și bătrânii trecuți de 70 de ani, cum se crede, tot din acelaș motiv. Executia se face în presența familiei întregi; cel mai mare dintre fiii candidatului la moarte apucă măciuca făcută numai pentru acest scop, și dintr'o lovitură sfarmă capul tatălui său, care nu face nici o opoziție, fiindcă așa este obiceiul. Femeile bătrâne însă nu numai că nu sunt omorâte, ci din contră se bucură de cel mai mare respect.

*

Teatre deschise în timp de vară. Un membru al consiliului comunal vienez face propunerea, ca teatrele curții din Viena să nu-și țină vacanțele de vară în acelaș timp; ci când unul, când altul dintr'nsele să dea reprezentații și în lunile de vară. Afară de aceasta a propus, ca toți directorii de teatru ai Vienei să se întrunească pentru a discuta ideea de a ținea deschise 5—6 teatre vieneze în lunile Iulie și August.

*

Vase de mare pierdute. Siguranța vaselor de pe mare este și astăzi expusă la numeroase pericole. Faptul se dovedește prin o statistică acum apărută, care face o dare de seamă despre vasele naufragiate în luna lui Noemvrie 1911. S'au nimicit cu total 37 de vapoare și 77 corăbii cu vântrele. Afară de vasele acestea distruse total, au mai suferit pagube considerabile în aceeași lună 515 vapoare și 182 de corăbii cu vântrele.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriașilor sibieni au mai dăruit: Tr. Almășescu, inginer reg. (Deva) 2 cor, Ioan Drăghici, înv. din prilejul înregistrării firmei Insoțirii Raiffeisen din Valendorf 50 bani, Dr. Alexandru Morariu, adv. (Elisabetopole) și soția sa Valeria n. Albini 2 cor. 50 bani, Iacob Sfetea, par. (Săliște), soția sa Eugenia n. Sfetea și copiii lor Ioan, Marius și Lucia 2 cor.

*

Grăniceri în Bosnia. Din Saraievo se anunță, că în Bosnia și Herțegovina se vor înființa trupe de grăniceri, după modelul batalioanelor de vânători tirolezi. Trupele de grăniceri vor face serviciu de-alungul hotarelor muntenegrine și sârbești. Deocamdată este vorba de două batalioane, ale căror reședințe vor fi în Raguza și Saraievo.

*

Aviz. Magistratul orașului Sibiiu anunță, că lista celor obligați a se prezenta la asentare, aparținători Sibiului și născuți în 1891, 1890 sau 1889, este expusă până în 8 Martie n. 1912 în despărțământul pentru afaceri militare al magistratului (strada Fleischer nr. 4, parter 4). Tragerea la sorți a celor născuți în 1891 se va face în 9 Martie n. 1912 dimineața la orele 10.

*

Congres al femeilor. Marți s'a ținut în Berlin un congres al femeilor germane, care s'a ocupat cu problemele cele mai însemnate ale chestiunei femeilor. Congresul a fost bine cercetat, au luat parte multe femei și din Austro-Ungaria, Elveția și Scandinavia.

*

Tuberculoza în armată. In senatul francez s'a vorbit zilele acestea despre pustiirile tuberculozei în armată. S'a scos la iveală faptul, că boala este cu mult mai respândită în armata franceză, decât în cea germană. Din o mie de soldați sunt bolnavi 6. 5, în armata franceză, și numai 1. 8 la germani. In senat s'a mai accentuat pericolul mare ce zace în molipsirea soldaților sănătoși. Cei mai puțini tuberculoși se află, după Germania, în armata din Italia; urmează apoi Anglia, Austro-Ungaria și Statele Unite. Cei mai mulți tuberculoși sunt în armata Rusiei, Spaniei Franței, Belgiei și Olandei.

*

De-a războiul. Nu este astăzi joc mai respândit în școlile Italiei, decât jocul de-a războiul turco-italian. Inșiși învățătorii sunt comandanții copiilor. Elevii silitori alcătuesc firește armata italiană; cei slabi fac pe turci. Orașul cel mai răsboinic al Italiei este astăzi Ancona. Intr'una din școlile acestui oraș s'a întâmplat săptămâna trecută o nenorocire. In loc de gimnastică fetele institutului aveau să se joace de-a războiul; una dintre eleve, o fetiță de 11 ani, adusese de acasă un revolver. Deoarece făcea parte din elevele cele mai silitoare, avea să se „lupte" în oștirea italiană. In mijlocul jocului fata și-a scos revolverul și a tras un foc... O elevă „turcă" a căzut nimerită de moarte.

*

Al 193-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu" a plătit ajutorul statutar după răposatul membru Dr. Liviu de Lemény, fost advocat în Sibiiu. Acesta este al 193-lea caz de moarte în sinul Reuniunii române de înmormântare sibiene.

*

Logodna unei principese din India cu un european. O tinără prințesă indică, sora unui domnitor bogat al Indiei, s'a logodit cu un baron englez, asemenea bogat. Mireasa, cu numele Pretive, și-a făcut educația în Anglia, are o înfățișare foarte seducătoare, e înaltă și mlădioasă, ca cele mai multe fete de rasa aceasta, culoarea întunecată a feței o prinde bine. Mirele, Lionel Mander, are fabrici extinse și alte averi. Căsătoria se va face într'o biserică engleză din Calcuta, apoi într'un templu indic.

*

Descoperire arheologică. La poalele muntelui Olimp, aproape de Caterina, țăranii au descoperit rămășițele unui minunat palat de marmoră, așezat pe columne. Pentru cercetarea acestei clădiri au plecat la fața locului mai mulți specialiști.

*

Craiul Aziei mici. Țărmurile apusean al mării din Azia mică, și cu deosebire vilaietul Smirnei, a fost jăfuit ani dearândul de vestitul bandit Ciekirciali, care își luase numele de *crai al Aziei mici.* In anul trecut „craiul" în sfârșit a fost omorât de jandarmi și soldați turci, conduși de un cerchez numit *Sami* efendi. Tronul Aziei mici, ajuns vacant, a fost acum earăș ocupat, și anume de cătră însuși — Sami efendi. Fostul conducător de jandarmi se vede că a invidiat soartea banditului Ciakirciali, bogat în averi jăfuite. Noul „crai", Sami efendi, și-a început activitatea și a adus osânde de moarte asupra mai multor negustori bogați. Sentențele se execută, îndată ce „osândiții" refuză de a plăti prețul de rescumpărare, stabilit în câteva mii de lire.

*

Bioscopul Apollo din piața Hermann are tot la două zile program nou, variat și interesant. Representații se dau la orele 6 și 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci și sărbători la 3, $4^{1}/_{2}$, 6 și 8. In fiecare zi cântă la representație muzica militară.

Teatru.

Astăzi, Luni se dă comedia *„Vor dem Sündenfall"*, iar mâne, Marți, *„Versunkene Glocke"*.

Cărți și reviste.

Despre adventiști, conferență de preotul Const. Gh. *Andrei*, paroh al comunei Șindilari-Mera, județul Putna, ținută cu ocazia conferențelor generale pastorale din Focșani, în Noemvrie 1911. Ploești, Tip. „Izbânda" 1912. — O interesantă broșură, care se ocupă cu originea, credințele și progresele sectei adventiștilor. Prețul 50 bani.

*

Raportul anual al Societății meseriașilor din Blaj. Al IX-lea an administrativ dela 1 Ianuarie până în 31 Decemvrie 1911. Blaj, tip. seminarială. — O broșură de 35 pp., din care se vede că societatea are 95 membri ordinari, o bibliotecă de 336 cărți, sală de lectură și o avere în total de 15 mii coroane. Președinte al societății este dl Gavril Precup, profesor.

Oficială.

Pentru a putea încheia rațiociniul întregirii dotațiunii dela stat, parohii cari nu și-au ridicat încă competința sunt recercați, să-și trimită fără amânare cuitanțele oficiului cassei arhidiecezane.

„VIITORUL“, institut de credit şi economii, societate pe acţii în Ocna-Sibiiului (Vizakna).

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii „Viitorul“ soc. pe acţii în Ocna-Sibiiului se convoacă şi sunt rugaţi a participa la

a IV-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea **Duminecă, în 24 Martie 1912 st. n.** la 2 ore p. m. în localul institutului cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale, constatarea acţionarilor prezenţi şi acţiilor reprezentate.
2. Numirea notarului adunării, alor 2 membri pentru verificarea procesului verbal şi 2 membri pentru facerea scrutiniului.
3. Raportul anual al direcţiunei şi al comitetului de supraveghiare şi aprobarea bilanţului.
4. Propunerea direcţiunei şi decidere asupra împărţirei profitului curat.
5. Darea absolutorului pe anul espirat.
6. Alegerea alor 2 membri în direcţiune în locul membrilor Nicolae Vidrighin şi Marcu Jantea sortaţi cf. §. 31 din statute pentru stabilirea ordinei vechimei.
7. Alegerea comitetului de supraveghiare pe un nou period de 3 ani.
8. Luarea la cunoştinţă a rezultatului emisiunei a II-a şi modificarea statutelor reclamată prin urcarea capitalului societar, precum şi propunerea direcţiunei pentru modificarea § lui 21 din statute cu privire la dreptul de vot.
9. Propunerea direcţiunei pentru transformarea fondului de binefaceri în fond de penzii.
10. Fixarea marcelor de prezenţă pe anul 1912.
11. Eventuale propuneri prezentate conform statutelor.

Domnii acţionari, cari voiesc să participe la adunarea generală cu drept de vot decisiv, sunt rugaţi a-şi depune acţiile înainte de adunarea generală la cassa institutului, sau la institutele: „Albina“ (Sibiiu), „Furnica“ (Făgăraş) şi „Andreiana“ (Răşinari) rugate spre acest scop înainte de adunarea generală cu 2 zile. Plenipotenţiaţii au a depune şi documentele de plenipotenţă.

Direcţiunea.

(58) 1—1

Bilanţ cu 31 Dec. 1911 — Mérleg-számla 1911. dec. hó 31-én.

Activa — Vagyon.	K f	Pasiva — Teher	K f
Cassa — Pénztár	3,237 61	Capital societar — Részvény őke	100,000 —
Cambii — Váltók	295,622 —	Fond de rezervă — Tartalékalap	7 600·—
Imprumuturi hipotecare — Jelzálog kölcsönök	182,331 50	Fond de binefaceri — Jótékonysági alap	191·52
Imprumuturi pe obligaţiuni — Kötvény kölcsönök	40,982 —	Fond cultural — Müvelődési alap	203 98
Cont curent — Folyószámla	4,537 80	Depuneri spre fructificare — Takarékbetétek	259,963 21
Mobiliar — Butorzat	300·—	Reescont — Viszleszámitolás	135,912·—
Acţionari — Részvényeak	40,016·—	Hipotecare cedate — Engedm. jelz. kölcsönök	43,695·—
Inter. transit. la reescont — Viszlesz. váltók kamat	1,900·—	Creditori — Hitelezők	3,220 85
		Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	326·78
		Interese transitoare — Átmeneti kamatok	8,530·—
		Profit curat — Tiszta nyereség	9,283·57
	568,926 91		568,926 91

Contul Profit şi Perdere. — Nyereség és veszteség számla.

Eşite — Kiadás.		K f	Intrate — Bevétel.		K f
Interese: — Kamatok:					
după depuneri — betétek után	11,139 74		Interese de escont — Kamat váltókra	18,786 27	
de reescont — visszlesz. váltók után	6,389 63		Interese de împr. hip. — Jelz. kölcs. kam.	10,362·98	
dela hipot. ced. — eng. jelz. kölcs.	2,090 67	19,620·04	Interese pe obligaţiuni — Kötvény kölcsön kamatai	3,038·74	32,187·99
Spese: — Kiadások:			Proviziuni — Jutalékok		2,790 42
salare — fizetések	1,800·—				
chirie — házbér	200·—				
porto — postabér	181·13				
marce de prezenţă — Jelenléti dijak	380·—				
spese generale — általánok kiadások	980 07	3,541·20			
Contribuţiune: — Adó:					
10% dare după interese de dep. — betét kamat után	1,113·97				
dare directă — egyenes adó	1,419·63	2,533·60			
Profit curat — Tiszta nyereség		9,283·57			
		34,978 41			34,978·41

Ocna-Sibiiului (Vizakna), la 31 Decemvrie 1911.

Dr. Nicolae Cristea m. p., dir. subst. — vezérigazg. h. **Ioan Tr. Henteş** m. p., contabil — könyvelő.

DIRECŢIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

Dr. Stroia m. p., prezident — elnök. Savu Avram m. p. Nicolae Vidrighin m. p. Moisă Opriş m. p.
Isaia Popa m. p. Nicolae Albu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat contul prezent şi l-am aflat în consonanţă cu registrele institutului. — Alólirott felügyelő bizottság jelen számlát megvizsgáltuk és az intézet könyveivel összhangzónak találtuk.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE: — FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Constantin Popp m. p. prez. — elnök. George Comşa m. p., Savu Radu m. p. Emil Vinţeleriu m. p. Iacob Manoil m. p.

„TURNU-ROŞU“, cassă de economii, societate pe acţiuni în Boiţa.

Convocare.

Domnii acţionari ai cassei de economii, societate pe acţiuni „Turnu-Roşu“ în Boiţa, se învită prin aceasta în virtutea §-lui 18 al statutelor societăţii la

a VIII-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Boiţa **23 Martie st. n 1912 la 3 ore p m.** în localul societăţii.

Obiectele.

1. Raportul direcţiunii şi al comitetului de supraveghiare privitor la bilanţul societăţii cu finea anului 1911.
2. Propunerea direcţiunii şi a comitetului de supraveghiare referitor la distribuirea profitului curat şi darea absolutorului.
3. Fixarea marcelor de prezenţă a membrilor direcţiunii şi a comitetului de supraveghiare.

Boiţa, la 29 Februarie 1912.

(56) 1—1

Direcţiunea.

Contul bilanţ cu 31 Decemvrie 1911.

Activa—Vagyon. Mérleg számla 1911. Dec. hó 31-ével. **Pasiva—Teher.**

Activa—Vagyon.		K f	Pasiva—Teher.	K f
Cassa în numărar — Pénztári készlet		163·24	Capital de acţii — Részvénytőke	20,000 —
Cambii escontate — Leszámitolt váltók		49,756·50	Depuneri spre fructificare — Gyümölcsöző betétek	62,813·37
Imprumuturi hipotecare — Kötvény kölcsönök		23,990·—	Fond de rezervă — Tartalék alap	3,607 38
Imprumuturi pe obligaţiuni — Kötvény kölcsönök		3,900·—	Fond de binefaceri — Jotékonyczélu alap	141 64
Cont-curent — Folyó-számla		9,495·—	Diversi — Különfélék	286 38
Acţii — Részvények		1,000·—	Dividende neridicate — Fel nem vett osztalék	9 28
Interese transitoare restante — Hátralékos átmeneti kamatok		1,762·56	Interese transitoare anticipate — Előlegezett átmeneti kamatok	1,289·24
Mobiliar — Felszerelés	200 —		Profit curat — Tiszta nyereség	2,100·01
10% amortizare — leirás 10%	20·—	180 —		
		90,247·30		90,247·30

Contul profit şi perdere.

Spese—Kiadás. Nyereség és veszteség számla. **Venite—Bevételek.**

Spese—Kiadás.	K f	Venite—Bevételek.	K f
Interese de depuneri — Betéti kamatok	2,955 92	Interese de escont — Leszámitolt váltók utáni kamatok	4,712·89
Contribuţie directă — Allami adó	1,171·84	Interese hipotecare — Jelzálogos kamatok	1,528 70
Spese — Kiadás	892·23	Interese de imprumuturi pe obligaţiuni. — Kötvény kölcsön kamatok	433·97
Marce de prezenţă — Jelenléti jegyek	400·—	Interese după cont-curent — Folyó számla utáni kamatok	307·27
Amortizare din mobiliar — Felszerelésből leirás	20·—	Proviziuni şi alte venite — Jutalékok és más jövedelmek	557·17
Profit curat — Tiszta nyereség	2,100·01		
	7,540 —		7,540·—

Boiţa, la 31 Decemvrie 1911. — Boicza, 1911. évi deczember hó 31-én.

Direcţiunea: — Az igazgatóság:

Ioan Druhora m. p. **George Comşa** m. p., prez.-elnök. **Ioan Stoia Bobeşiu** m. p.
Vasilie Cloaje m. p. **Ioan Cândea** m. p. **Ioan Bratilescu** m. p.

Confrontând aceste conturi cu registrele principale şi auxiliare le am aflat în regulă. — Jelen számlákat megvizsgálván, a fő és segédkönyvekkel összhangzásban találtuk.

Boiţa, în 29 Februarie 1912. — Boicza, 1912. évi fébruár hó 29-én.

Comitetul de supraveghiare: — A felügyelő bizottság:

Nicolae Hânsea m. p. **Frangu Constantinescu** m. p. **Marcu Bratilescu** m. p.
Nicolae Bratilescu m. p. **Ioan Moldor** m. p.

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese, aprobat de Prea Venerabilul consistoriu arhidiecezan dto 4 August 1911 Nr. 9509 Şcol. şi de comisiunea administrativă comitatenză sub Nr. 2010/1911, comuna bis. gr.-ort. **Seliştat**, din comitatul Târnava mare, protopopiatul Agnita, dă în întreprindere zidirea salei de învăţământ pe calea licitaţiunei publice minuende, ce se va ţinea Vineri în 9/22 Martie a. c. la 2 ore p m. în localitatea şcoalei.

Preţul de strigare 3700 coroane. Comuna bis. se deobligă a da piatra, cărămida şi năsipul de lipsă în zid.

Planul şi preliminariului de spese se poate vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul a alege dintre minus oferenţi, pe acela în care va avea mai mare încredere.

Selişţat, în 13 Februarie 1912.

Ioan Răduleţ paroh. **Ioan Uncheşel** epitrop I.

(55) 1—3 Nr. 227/1912 protop.

Văzut: **I. Muntean** protop.

---

4 Veri de Basna

cu certificat, de 11 luni bătrâni sunt de vânzare la domnul

Nicolae Muntean
(57) 1—2 în Mohu (Szeben m.)

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

(46) 2—

Mâncări de Post!!!

La băcănia N. ONIŢIU, Sibiiu.

Ofer onoratului public român din loc şi jur cele mai alese mâncări pentru postul sfintelor Paşti:

Peşti marinaţi în diferite gusturi, heringi baltici şi marinaţi, ruşi (muscani) şi anguilă marinată, icre roşii excelente de Odessa, icre negre, sardine sardele, păstravi de mare, masline mărunte şi mari, halva şi rahat de Constantinopol, unt de lemn francez şi oleu de in curat, ţuică veritabilă, rum de Jamaica în 8 calităţi, ceaiu rusesc de Popoff în 15 calităţi, prăjituri pentru ceaiu, unsoare de nucă (Cocus), precum şi alţi articoli de branşa colonialelor şi de ale băcăniei în sortiment bogat.

Toate apele minerale cunoscute, în special „Apa de Căciulata“, precum şi apa „Hebe“ de Sângeorgiul-român toate în calitate excelentă şi proaspete cu **preţuri moderate.**

(45) 2—

SALVATOR
SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITY

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 31—52

Se află pretutindenea

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 23 Februarie (7 Martie) 1912 *Nr. 21.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Scandal în dietă.

Sibiiu, 6 Martie r.

Fiind de credinţa, că obstrucţioniştii sunt acum puţini şi vor putea fi aduşi la brazdă bună prin o aplicare mai severă a regulamentului de casă, domnul *Návay*, presidentul camerii ungare, a început a nu le prea împlini cererile, şi a le refuza mai multe votări nominale, luându-le astfel din mâni una din cele mai sigure arme de luptă. Dar şi-a aprins numai paie în cap, pentrucă obstrucţioniştii i au jurat răsbunare şi Sâmbătă au inscenat un scandal în dietă, cum rar s'a mai pomenit în analele parlamentului nostru.

Furtuna s'a început imediat după deschiderea şedinţei, când s'au anunţat mai mulţi deputaţi din opoziţia nepacificată la cuvânt, pentru a vorbi în chestia regulamentului de casă. Presidentul nu a prea voit să le acorde acest drept; şi atunci s'a sculat şeful Justh Gyula, şi a atacat cu vehemenţă pe domnul president, acuzându-l căşi calcă cuvântul dat cu ocasiunea alegerii sale de president, când a promis respectarea regulamentului de casă. Deputatul Lovaszy a cetit apoi o declaraţie a presidentului, dată în scris, că va proceda faţă de regulamentul casei întocmai ca antecesorul seu. Presidentul a voit acum să răspundă şi să lămurească lucrurile, dar opoziţia nu l'a lăsat să vorbească, spunându-i, că dela masa presidială nu se poate apăra.

La vociferările celor din opoziţie răspundeau tot astfel şi cei din partidul guvernului, născându-se în dietă o gălăgie enormă. Intre acestea oposiţia a presentat biroului o coală subscrisă de mai mulţi deputaţi, ca să se ţină şedinţă secretă. Presidentul Návay, în iritaţia în care se afla, a cetit coala, a rupt'o în bucăţi şi a aruncat'o la o parte. Oposiţia a văzut în această procedură a sa o nouă violare a regulamentului de casă, şi tumultul a devenit şi mai fioros. Din partea oposiţiei s'au repezit mai mulţi la tribuna presidenţială, unde apoi au venit întru ajutoriul presidentului şi deputaţi din partidul muncii, ba a întrat în sală şi ziaristul Pàlyi dela foaia „Budapesti Napló“, care înjura mereu pe cei din oposiţie şi voia să urce tribuna presidentului pentru a'l apăra pe acesta în contra justhiştilor, cari rupseseră balustrada din faţa scaunului presidial.

Ziaristul a fost scos afară din sală, ca neaparţinător „maturului“ corp legiuitor, iar atacurile asupra presidentului Návay au început de nou. Oposiţia a cerut de nou şedinţă secretă, iar presidentul de nou nu a ordonat'o, ci a aruncat coala la o parte. Voea să se apere, dar oposiţia nu-l lasă se vorbească. Astfel apoi a suspendat şedinţa, odată, de două ori, de trei ori. La orele trei fără un sfert o redeschide de nou, dar oposiţia nu s'a astâmpărat nici acuma, ci cerea mereu şedinţă secretă. Presidentul nu o admite, ci suspinde de nou şedinţa. La noua redeschidere cedează însă, ordonează ţinerea şedinţei secrete, care a durat până la patru şi jumătate, şi apoi s'a stabilit ordinea de zi a şedinţei proxime, şi scandaloasa şedinţă a fost terminată.

In şedinţa de Luni, presidentul camerei, domnul Návay, şi-a exprimat părerea de reu pentru cele întâmplate în şedinţa de Sâmbătă a dietei, a recunoscut, că a făcut greşală, atunci, când nu a dat ascultare cererii de a se ţinea şedinţă secretă, dar cere a se atribui aceasta unei stări de iritaţie extraordinară în care se afla, şi nici decum vreunei intenţiuni rele faţă de oposiţie. Promite, că în viitor va respecta întru toate regulamentul casei. Şi astfel obstrucţia s'a pus iarăşi pe bazele ei cele vechi, şi aşa va fi continuată, cine ştie până când?

Justhiştii jubilează acum, şi au tot dreptul să jubileze, pentrucă au raportat o mare învingere asupra presidentului, guvernului şi asupra majorităţii parlamentare, care stă neputincioasă în faţa unei mâni de oameni. Dar nu jubilează, nu e multămită şi nu are motiv să fie multămită Viena, căreia îi zace în interes votarea cât mai grabnică a legilor militare. De aceea se crede, că domnul ministru-president, care a fost Dumineca şi Luni de nou la Viena, împreună cu generalul Hazai, ministrul de honvezi, a venit acasă cu însărcinări precise, că ori să lege pace cu justhiştii, ori să disolve dieta. Căci până la infinit nu poate merge tot aşa, cu obstrucţie în dietă. Ne putem aştepta deci la mari surprinderi.

Pomenile.

De preotul *Manasie Jar.*

I.

Pe zi ce merge se înmulţeşte numărul celor ce sunt contrari ai pomenilor, un străvechiu obiceiu românesc şi bisericesc. Până mai eri alaltăeri, numai mirenii îşi ridicau vocea ici colea în contra pomenilor, dar acum şi feţe bisericeşti păşesc în contra lor. Ba chiar şi „*Revista Preoţilor*“ publică în numărul 5 din anul acesta un articol în contra pomenilor, scris de însuş redactorul foii, de părintele *D. Voniga*.

Ştiu prea bine, că părintele Voniga are mulţi soţi de principii, atât mireni cât şi preoţi; e însă sigur, că sunt mai mulţi oamenii, cari nu acceptează vederile lor cu privire la obiceiul pomenilor noastre. Eu încă sunt între aceia, cari nu le acceptează. Espun motivele, din cari nu le acceptez, nu pentru a polemisa cu ziarul numit, ci curat numai cu intenţiunea şi scopul de a lămuri chestia.

Părintele Voniga prezintă pomenile noastre ca constătătoare din prânzuri lipsite de fondul moral, deoarece, deşi prânzurile dela pomeni se dau la sfatul evangelic de a face bine cu cei săraci, flămânzi şi setoşi, totuşi ele se fac pentru ceice au ce mânca şi bea!

Dar lucrul nu stă aşa! Pomenile noastre întâi de toate constau din anumite cântări bisericeşti şi rugăciuni pentru odihna sufletelor reposaţilor, făcute la casele celor cu morţii, de către preotul local, şi *apoi* din prânzuri, cari nu se dau celor nelipsiţi, la sfatul evangelic de a sătura pe cei flămânzi şi setoşi, cum crede dl Voniga, ci în chip de jertfă pentru odihna sufletelor şi întru cinstea memoriei reposaţilor în Domnul, întocmai cum părinţii sau tutorii celor noucăsătoriţi dau prânzuri de nuntă, respective fac ospeţe, pentru norocirea şi fericirea noucăsătoriţilor.

Aceia dintre participanţii dela pomeni, cari au ce mânca şi bea la ei acasă, nu merg la pomeni cu scopul de a cruţa cumva mâncarea şi beutura lor de acasă, ori pentruca să primească binefacere dela făcătorii de pomeni, prin aceea că-i satură de mâncare şi beutură, ci curat numai cu scopul, de a manifesta prin prezenţa lor simţământul de pietate către cei reposaţi, cum şi dorinţa, ca Dumnezeu, în urma rugăciunilor şi cântărilor bisericeşti, făcute de preot, şi în urma jertfei de bucate şi beutură, să facă celor reposaţi loc de odihnă lină.

Prânzurile dela pomeni, prezentate ca nişte lucruri de prisos şi lipsite de fondul moral, după a mea părere, şi cred că şi după a altora, au deci un prea evident fond moral, care, dacă acele prânzuri s'ar cassa sau şterge, nu s'ar putea manifesta.

FOIŞOARĂ.

Românii din America

de preotul I. Podea.

(Urmare).

Iată dar unde au ajuns societăţile noastre şi cine grijesc de credincioşii noştri, cari merg tot ca racul şi în ţara în care toate şi toţi merg înainte.

Uniunea mai are şi un fond cultural, înfiinţat în Septemvrie 1909, care în Maiu 1911 era de treizeci de dollari, iar nu 30 de mii, după cum scria oarecând o gazetă dela noi.

Unele societăţi mai dispun apoi de averi particulare, de câte 2—5—8 sute dolari; două trei sunt, cari au mai mult ca o mie, iar despre averea Uniunei şi felul cum se administrează această avere, servească următorul *raport*:

„Starea cassei, aflată cu ocaziunea controlului făcut în ziua de 30 Ianuarie 1911, e următoarea:

Suma aflată în mânile cassarului gen. al Uniunei la 24 Noemvrie 1910 la adunarea generală din Philadelphia Pa. 1589·23 doll. Dela 24 Nov. s'a încassat până la 31 Dec. 1910 1945·06 doll. Dela 1 Ian. s'a încassat până la 1 Februarie 1911 488·35 doll. Suma totală încassată 4022·64 doll.

Din această sumă subtragem cheltuelile: Dela 24 Nov. până la 31 Decemvrie 1910 s'a cheltuit 1256·04 doll. Dela 1 Ianuarie până la 1 Feb. 1911 s'a cheltuit 1070·74 doll. Suma cheltuită 2326·78 doll. Din suma totală încassată de 4022·64 doll. subtrăgând toate cheltuelile 2326·78 doll. rămâne netto 1695·86.

La această sumă s'a mai încassat dela 1 Febr. până la controlul cassei în 7 Februarie suma de 28·99 doll. Suma totală: 1724·85 doll. şi s'a cheltuit în acest interval 146·10 doll. Suma aflată la cassarul gen. în 7 Febr 1911. total 1578·75 doll.

Din suma totală aflată la cassarul gen. de 1578·75 doll. s'au depus spre fructificare 1000.— doll. şi rămâne la mâna cassarului suma de: 578·75 doll.

Dela înfiinţarea Uniunei şi până la data de mai sus au beneficiat de ajutorul Uniunei 23 de membri.
Total suma de: 5300.— doll.

Făcând socoteala dela înfiinţarea Uniunei am aflat, că astăzi s'ar găsi la fondul de înmormântare suma de 409·70 doll. plus banii incurşi la ultimul caz Achim Pralea 187·82 doll. Suma totală 597·52 doll.

Restanţă la societăţi în sumă de 325·97 doll. Suma totală a fondului de înmormântare 923·49 doll. In resumat cassa Uniunei este de 1578·75 doll. — Acţiuni la Instit. tip. 1275 — doll. Averea totală: 2853,75 doll., pe lângă butoni, statute etc“.

Cine e în drept, şi cine poate spune mai mult decât acest raport, care singur se ruşinează, că are o formă atât de schilavă şi neînţeleasă, şi că e atât de sărac? O „Uniune“ care esistă de şapte ani de zile, care numără vreo cincizeci de societăţi şi astăzi dispune de 1578 dol. şi 1275 dol. în acţiuni, la un institut, care lucră cu perdere, nu cred că înveseleşte inima nici celui mai optimist român.

Organizaţia bisericească.

O parte dintre emigranţii, rătăcitori prin toate colţurile Americei, chiar dela început simţea o mare lipsă în cele religioase, şi încă de cu vreme au început a se gândi la mijlocul, prin care s'ar putea câştiga aceea ce America nu le putea da.

Dela streini aveau dollarii, câştigaţi cu primejdia vieţii şi cu sudoare de sânge. Aceştia mai făceau atâta, că le deschideau cârciumele şi prăvăliile, ca să tragă cât mai mult înapoi din mâna „verzilor“; le păstrau şi trimeteau banii acasă şi le vindeau bilete de vapoare pe o plată destul de bună; dacă se schilăveau prin cele fabrici îi duceau în fuga mare la spital, sau morţi fiind îi aruncau în groapă, la o margine de cimiter, tot numai pentru câştig bănesc; dar mângăerea care le lipsea, nu le-o îmbia nimenea. Au început a se încheia chiar şi legături familiare, urmau botezuri şi totdeauna erau siliţi a alerga la agenţi, la Jidani — cari cunoşteau şi limba română şi şi cea engleză — ca prin ajutorul acestora să cheme un preot, din ceremoniile şi slujba căruia nu înţelegeau nimic.

Vremea se scurgea repede, populaţia română din unele oraşe, creştea văzând cu ochii şi lipsa de biserici şi preoţi români se simţea tot mai mult. Pentru începutul unei organizaţii bisericeşti cu frumos viitor, lipsea numai iniţiatorul.

In Cleveland O. pe la începutul anului 1904 „Clubul român“, pe lângă câţiva certăreţi şi intriganţi, vecinic vânători după câştiguri, fie pe orice cale, număra şi câţiva bărbaţi serioşi, muncitori vrednici, cinstitori de biserică şi ascultători ai tuturor îndemnurilor bune, pe cari în 25 August al aceluiaş an, îi aflăm discutând înflăcăraţi — pentru prima dată, — despre înfiinţarea unei parohii româneşti.

Cei mai slabi de înger, cari nutreau o nespusă ură faţă de preoţi şi biserică

Aceea, că prânzurile dela pomeni constau din mâncări şi beuturi simple sau alese, şi că de cele date la şeasă săptămâni, la jumătatea de an şi la anul dela îngroparea reposaţilor, de regulă se împărtăşesc numai neamurile, pretenii şi cunoscuţii cei de aproape ai celor cu morţii, — nu e esenţial. Esenţial e însă, că toate prânzurile dela pomeni se dau din simţământ de pietate faţă de cei răposaţi în Domnul şi pentru odihna sufletelor şi întru cinstea memoriei reposaţilor, ceeace face, că ele au un deosebit şi valoros fond moral. Un foarte ponderos motiv, de a se păstra obiceiul prânzurilor dela pomeni.

Desigur, contrarilor pomenilor nu le place, că pomenile se fac cu beutură. Nici mie nu-mi place. Şi de aceea zic, că ar fi foarte bine, dacă pomenile s'ar face fără beutură. Dacă s'ar putea face pomenile astfel, atunci s'ar putea face şi aceea, ca lucrătorilor economici să nu li se mai deie beutură, în care cas banii cei mulţi daţi de proprietarii de pământ pentru beutură pe seama lucrătorilor economici ar rămânea în pungile lor. Insă pomenile astfel nu se pot face, din causă, că beutura are la pomeni rolul pe care-l au beuturile cele scumpe, dară cu cumpăt folosite, la bancheturile domneşti, usitate la feliuritele întruniri festive, culturale.

Precum rolul beuturilor scumpe la bancheturile domneşti, astfel şi rolul beuturilor simple şi ordinare la pomeni şi la mâncările ce se dau lucrătorilor economici, numai aşa ar înceta, dacă stăpânirea ţărei prin legi severe ar opri peste tot ferberea şi fabricarea beuturilor alcoolice, cum şi cultura viilor, ceeace însă stăpânirea ţărei, în considerarea interesului său financiar, de a se consuma cât mai multă beutură, nici când nu o va face.

Pentru aceea, nu rămâne decât ca oamenii noştri făcători de pomeni, participanţilor la acelea, ear proprietarii de pământ lucrătorilor economici, să le deie beutură numai în măsura, ca ea să nu pricinuească făptuiri contrare moralei, buneicuviinţe şi sănătăţii, cum de regulă se şi face. Faptul e, că poporul nostru foloseşte la pomeni beutura fără a abusa de ea, şi aşa, cum la prilejuri o folosesc şi toate celelalte popoare conlocuitoare.

Zice dl Voniga, că în unele părţi din Banat oamenii se îmbeată la pomeni! Chiar dacă se îmbeată, sau s'ar imbeta unii ori alţii ici sau colea, acesta încă nu e motiv de a se declara pomenilor răsboiu de nimicire, ci e cel mult motiv, de a se spune celor ce dau pomeni, că ei să nu deie oamenilor participanţi la pomană beutură în măsura de a-i îmbeta.

Pentru decurgerea pomenilor în bună ordine şi fără incidente condamnabile, e de lipsă prezenţa preotului la pomeni. De aceea, preotul să fie şi el de faţă la pomeni, chiar şi dacă nu i-ar prii mâncările şi beuturile simple, de cari în cele mai multe casuri se servesc. Preotul, dacă nu vrea, pentrucă nu poate, nu e silit a mânca şi a bea. Dacă preotul, din cause şi motive acceptabile, nu poate sta la pomeni, atunci după terminarea prescriselor cântări bisericeşti şi rugăciuni să autoriseze pe unul sau pe mai mulţi dintre oamenii cu trecere în comună, presenţi la pomană, a veghia asupra ordinei şi buneicuviinţe, ca astfel să nu se vateme sfinţenia pomenilor, şi la nici un cas să nu fie lăsaţi oamenii dela pomană de capul lor, cum părintele Voniga, — dupăcum însuşi spune, — i-a lăsat la masa unui om bogat, cari apoi, dupăcum earăşi însuşi mărturiseşte, au manifestat veselie, sau disposiţie sufletească nepotrivită cu pomana.

Se poate, ca unii ori alţii să nu asculte de sfatul părintesc al preotului, ori al autorisatului sau autorisaţilor aceluia. Insă acesta asemenea nu e motiv de a pretinde cassarea pomenilor, cari dupăcum am arătat, au un deosebit fond moral, ci e motiv numai de a înfrunta după merit pe cei neascultători, ear dacă înfruntarea nu s'ar lega de ei, ai espune ca pe nişte duşmani a-i bisericei la dispreţul obştei.

Dela sate.

Cum să ne îngrijim de prosperarea noastră.

Imprejurările în cari trăim azi, ne silesc şi pe noi, ca altcum să lucrăm pentru susţinerea noastră decât în trecut. Dar de altcum datorinţa noastră e, ca noi să studiem împrejurările şi nu acestea să ne împingă, ci din contră noi să ţinem pas cu lumea.

In trecut altcum se trăia şi altcum trebuia lucrat; acum cu totului deosebit trebue să ne luptăm pentru esistenţa noastră.

Azi poporul nostru răsleţit nu poate să ţină piept cu greul traiului, ci e mare lipsă pentru împreunarea puterilor lui, ca corporativ — în însoţiri — să-şi elupte esistenţa.

De altcum, că singuraticii nu se pot lupta cu bun resultat, chiar şi în sf. scriptură ni se spune; iar maxime de învăţătură avem destule.

La noi însă puţini sunt, cari pe lângă vorbe să se şi apuce de lucru real. Cei mai mulţi cred, că şi-au făcut datorinţa, dacă în care care adunare au vorbit în chip şi formă, dând învăţături şi îndrumări; dar cu mânile stau în loc.

Puţini sunt, cari „tac şi fac“. Dintre acesti puţini trebue să amintesc unele esemple, ca să servească de îndemn real la cei mulţi, cari în continuu întreabă, se informează, dar de început nu mai încep.

Aşa comuna *Cărăstău*, o comună mică prin părţile Bradului, îşi are în frunte pe tinărul preot Ioan *Mihuţiu*. La începerea carierei sale multe lucruri slabe a găsit în popor. S'a pus pe lucru, a studiat referinţele, că ce adecă să facă el poporului său, ca să-l ţină strâns legat la olaltă şi să aibă şi alt mijloc de a-i apăra interesele bine pricepute.

„Fiecare acolo trage, de unde îi vine ajutorul“.

In trecut biserica era, care ajutora poporul nostru cu povăţuirea; acum în timpul schimbat de ce să nu fie tot biserica aceea care să ajutore poporul în traiul său, căci de sigur şi biserica în casul acesta mai uşor îşi ajunge scopul sublim?

Cerând acest domn informaţiuni dela dl Tordăşianu se pune pe lucru, pleacă în persoană în o comună din jurul Iliei şi acolo zile întregi îşi ia informaţiuni, îndrumări şi după învăţătura căştigată se întoarce acasă, unde înfiinţează o „Insoţire de credit“, care după ce s'a înregistrat şi-a început activitatea.

Despre foloasele unei astfel de însoţiri în toate direcţiile nu mai fac amintire aici. E un lucru demn, dacă din partea bisericii, a preotului s'a făcut începutul şi se lucră ca poporul în diferitele nevoi să-şi aibă ajutorul în puterile sale proprii şi pe de altă parte produsul său să se folosească pentru el.

Un alt esemplu. Harnicul preot Victor Sălăgean din Săcămaş, după esemplul văzut tot în comuna din jurul Iliei, se pune pe lucru şi edifică biserica nouă în comuna sa mică şi săracă, şi e foarte bine.

Văzând el apoi inclinarea tineretului spre muzica instrumentală, se pune pe lucru, trimite pe câţiva să vadă esemplu şi înfiinţează o muzică a tinerimii agricole în Săcămaş pe base solide.

Au tresărit spiritele din indiferentism şi ideea unei însoţiri află tot mai bun sprijin şi aici.

Şi în Ilia s'au îndemnat oamenii din pilda comunei numite şi s'a înfiinţat o muzică de vre-o câteva persoane, dar neavând învăţătură fundamentală nu cred să aibă viitor.

Dacă în propăşirea noastră cu lumea ne vom năzui, ca noi să creăm mijloacele de susţinerea noastră în toată privinţa, de sigur nu se va întâmpla între popor şi biserică separare; căci binele real odată făcut atrage pe toţi, şi vor înainte, creşte şi înflori paralel.

Am voit să aduc acestea de esemplu celor mulţi cari pun întrebări, şi să le zic că dacă este voinţă, este şi putinţă, numai pururea voia de lucru să nu lipsească!

Cineva.

•

Cum se înfiinţează fondurile bisericeşti?

Corespondenţă particulară a „Tel. Român“.

Onorată Redacţiune! In nrul 2 din a. c. al preţuitei D voastre foi, între „Noutăţi“ se aminteşte de „Fondul de 20 bani al bărbaţilor pentru zidirea bisericii“ şi de „Fondul de ouă al femeilor“, din mica parohie *Sânger*, protopopiatul M.-Oşorhei. La dorinţa de a se arăta cum s'a pus basă acelor fonduri, — după ce actualul paroh de acolo nu dă vre-o lămurire, — fiind eu subscrisul iniţiatorul numitelor fonduri, ca să fac un modest serviciu causei, vin să spun, cum s'au întâmplat lucrurile. Iată ce am făcut:

In toamna anului 1908, luna Octomvrie, am fost instalat ca paroh în Sânger. Acolo ce să vezi? O bisericuţă modestă, şcoală de stat şi un popor mic şi sărac. M'am informat dela fruntaşii din parohie mai ales dela vrednicul epitrop I. Ciuca, ce fel de oameni sunt credincioşii, au simţ românesc curat? Fiind şcoală de stat acolo şi portul lor curat unguresc, ştiu ei jertfi pentru biserica lor şi n'ar fi zadarnic pasul meu de a pune basă la nişte fonduri în favorul zidirii bisericei? Răspunsul a fost: Poporul e bun, deşi e portul stricat. Pentru biserică jertfeşte bucuros, după puterile sale materiale; dar sforţări să nu cercăm, că ne vom lovi de greutăţi, după ce un preot din comuna vecină, care încă avea doar 3 familii aici, la toată ocasiunea îndeamnă oamenii să se lapede de biserica de lemn românească, că le va face el din buzunarul propriu o biserică frumoasă.

După ce am făcut cunoştinţă cu oamenii mei, mai ales cu ocasiunea deselor sfeştănii, am pus în mişcare pe epitropi, pe membrii comitetului parohial şi pe bătrânul meu cantor, George Simonis, fie iertat că a murit, şi într'o zi potrivită am convocat sinodul parohial la şedinţă extraordinară, unde cu mare însufleţire s'a decis unanim înfiinţarea „Fondului de 20 bani al bărbaţilor pentru zidirea bisericii“ şi anume, pentruca să nu simtă povară credincioşii mei am decis, că în toată Dumineca să contribue fiecare membru al sinodului parohial cu câte 20 bani. Sinodul în lipsa altei case mai spaţioase l-am ţinut la casa parohială.

Cu administrarea fondului au fost încredinţaţi 2 bărbaţi, pe cari îi controlam eu în fiecare Dumineca. Şi m'a pus în uimire cum alergau Dumineca după ameazi oamenii mei cu banii la fond şi nu voiu uita pe răposatul cantor George Simonis, slugă credincioasă a altarului, la care a servit şi bun tovarăş al preotului, cum sărac fiind, — căci trăia numai din puţinele venite cantorale, peste săptămână când dela vre-o slujbă primea ceva parale, le ţinea bine pe seama fondului.

In Dumineca următoare am adunat femeile, cu cari de asemenea, pe lângă mare însufleţire am pus basă „Fondului de ouă al femeilor“, obligându-se fiecare a contribui în toată Dumineca cu un ou sau 4 bani.

Astfel s'a adunat dela un popor mic şi sărac, dar cinstit şi iubitor de lege, biserică şi neam, frumoasa sumă de coroane 530.30.

Pentru zidirea bisericii am fost făcut încă eu ceva pregătiri, dar a trebuit să mă despart de un popor vrednic, la glasul poporului din parohia mea actuală Mercheaşa, tractul Cohalmului — şi deja la finea a. 1909 a trebuit să-mi ocup postul de capelan pe lângă P. O. D. protopresbiter Titu V. Ghesja.

Se vede însă, că urmaşul meu, actualul paroh conştienţios din parohia Sânger a mers înainte, căci la primăvara a. c. se va sfinţi în Sânger noua biserică, fiind şi subscrisul invitat la actul sfinţirii de harnicul fruntaş, epitropul Ioan Ciuca, om ca şi care să ne dea Dzeu în toate parohiile noastre româneşti de pretutindenea.

Ca o notă bună, caracteristică despre vrednicia parohienilor din Sânger, pe lângă cele înşirate voesc să amintesc încă una. A 2-a Dumineca după ce m'am aşezat acolo, după ameazi m'am trezit cu 2 oameni mai tineri. Au intrat la mine în casă şi după o introducere potrivită au început cu cuvintele: „Ne rugăm de iertare, dle părinte, noi am venit să-ţi spunem, că vrem ca şi dta să seceri grâu, când vom secera noi. Ştim, că eşti om tinăr, gazdă nouă şi n'ai toate celea, dar noi ne-am vorbit să dăm grâu fiecare şi mâne să sămănăm locul din eclejie“. Deşi eu m'am opus arătându-le, că nu le-am făcut nici un serviciu, pentru care să aştept atâta bunăvoinţă, în ziua următoare la 11 ore 9 ferdele de grâu erau în pământ.

In felul contribuirilor cu câte un ou sau 4 bani, în fiecare Dumineca din partea femeilor, am înfiinţat şi aici în Mercheaşa „Reuniunea femeilor române ortodoxe pentru înfrumseţarea bisericii“, în fondul căreia din câte un ou în a. 1910 a întrat frumoasa sumă de 165 cor.

La suma de mai sus s'a adăugat şi venitul curat de 24 cor. 84 fileri produs de o petrecere aranjată de Reuniunea femeilor noastre, astfel că astăzi avem suma de 189 cor. 84 fil.

Contribuirile cu începerea anului curent incurg mai departe.

Mercheaşa, 8 Febr. 1912.

Ioan Leuca
paroh.

Apel.

Cu ocasiunea edificării nouei şcoale române gr. ort. din Gusu-Kisludas, săvârşită în anul 1911, s'a făcut o datorie, al cărei termin de solvire se apropie.

Datoria aceasta obvenită din cumpărare de material pe aşteptare, în lipsă de parale gata, dorindu-se cu ori ce preţ isprăvirea lucrării, nefiind de loc edificiu de şcoală, comuna bisericească s'a obligat a o achita în primăvara a. c. cu ori ce preţ.

Poporul nostru de aici este însă mic la număr şi cu stare materială slăbuţă, iar în urma groaznicului foc venit asupra lui în primăvara a. tr., când a fost lăsat sub cerul liber, a devenit şi mai mizer.

In lipsa totală de case şi celelalte supraedificate, spre a nu fi şi peste iarnă în viitor sub ceriu, vrând a şi le reedifica, s'a înglodat în datorii, încât mulţi ani buni trebue să treacă până să se vadă scăpat de ele.

Astfel stând lucrul, uşor poate crede ori cine, că nici vorbă nu poate fi, ca pe

---

de acasă, — chiar dela început au fost *contra*; şi ca planul să se zădărnicească, au scos la suprafaţă ideia confesionalismului, care şi aici, la noi acasă, adeseori a fost şi este o prăpastie, peste care numai cu greu se poate trece.

Părea că nici nu se va face nimic, când uniţii, membri ai aceluiaşi club, potolesc toată neînţelegerea, declarând singuri, că deocamdată sunt cu trup şi suflet pentru o parohie şi biserică gr. or. care să nu-i escludă nici pe ei; iar dacă mai târziu va fi, ca să se înfiinţeze şi o parohie unită, ortodocşii cari sunt în număr mai mare, să le întindă şi lor mâna de ajutor*)

Intriganţii, văzând însufleţirea care promitea mult, s'au declarat şi ei aderenţi, cu gânduri ascunse, că vor putea face cumva şi din biserică un mijloc de speculaţiune, pentru a ajunge mai uşor la câştiguri băneşti, — ceeace s'a şi întâmplat; iar pe de altă parte, în acelaşi timp, când protocolul luat în această şedinţă şi adresat mitropoliei noastre, mergea spre Sibiiu, pe ascuns ei au avizat — Blajul.

Rezultatele păreau a fi chiar frumoase. Metropolia gr. or. în Noemvrie 1904 trimite pe preotul Zaharie Oprea, din Bandul de Câmpie, ca să viziteze pe credincioşii noştri, şi să se convingă dacă ar fi nădejde de vre un viitor pentru o organizaţie bisericească serioasă, iar după întoarcerea părintelui Oprea, în Aprilie 1905 Consistoriul denumeşte de preot în Cleveland O. pe clericul din anul al treilea: Moise Balea — un tinăr de un temperament sanguinic şi nervos, totdeauna gata de plecare pentru a cunoaşte „sufletul lumii“ şi de a-şi încerca norocul în tot felul de întreprinderi, — care de altcum cunoştea bine mai multe limbi europene.

Dorinţa parohienilor din Cleveland O. era ca să fie căsătorit, şi din cauza aceasta nu a putut să-şi ocupe postul până către finea anului.

In faţa acestor întâmplări nu se putea ca Blajul să rămână neutral şi să nu-şi trimită reprezentantul său în persoana S. Sale Dr. Epaminonda Lucaciu, — fiu credincios al Romei, unde şi-a făcut studiile, care soseşte în 15 Noemvrie, cu câteva săptămâni înaintea preotului ortodocs, — în mijlocul acelora, cari dăduseră naştere unei idei şi cari acum lucrau din toate puterile pentru întruchiparea ei, — fără să fi fost chemat şi aşteptat de cineva.

Până aicea merge istoria bisericei române din America, apoi se împarte în două, în biserica gr. or. română şi biserica unită, supusă Episcopilor latini, amândouă cuprinzând pagini de tristă memorie.

(Va urma.)

---

*) Statutele bisericei gr. or. din Cleveland O. aprobate de Consistoriul din Sibiiu.

un stare popor să-l mai împovăreze cineva cu nouă datorie, făcută de mare silă, cum mai sus am arătat, mai ales, că întreg edificiul nou şcolar s'a făcut cu bani împrumutaţi, nefiind bani proprii, gata sau pe la particulari daţi pe interese, fiind şi biserica fără avere.

In faţa acestei triste stări de lucruri şi în ajunul achitării datoriei din vorbă, care nu poate fi la nici un cas lăsată sau amânată, şi spre a se încunjura eventualul proces şi spese procesuale, la care sigur ar ajunge comuna bisericească, epitropiei parohiale, în marea sa strâmtoare, vrând ca cu cinstea cuvenită să se achite faţă cu binevoitorul creditor, nu i-a rămas alta decât să se adreseze on. public român de aici din patrie, cerându-i binevoitorul sprijin material.

Şi în speranţa, că acel mare public român din patrie, sau şi de aiurea, împreună cu zecile de bănci române, cari au sume destinate spre atari scopuri culturale şi de binefacere, cum este şi al nostru, ne vor sări întru ajutor cu contribuirile dorite, apelăm la marinimosul lor sprijin.

Binevoitoarele contribuiri vor fi la timpul său cuitate publice în foaia noastră bisericească „Telegraful Român“, şi sunt a se trimite epitropiei parohiale gr. ort. române din Kisludas.

Gusu-Kisludas, la 1 Martie 1912.

In numele epistropiei parohiale gr. or. rom. din Gusu:

Samoilă Muntean
epitrop-cassar.

Stefan Medeşan
paroh.

NOUTĂŢI.

Dela Academia Română. In şedinţa publică de Vineri a Academiei Române a vorbit *dl N. Iorga* despre *Cărţi şi reviste tipărite şi netipărite, în colecţia George Asachi.* Dl Iorga a arătat un catalog al cărţilor de Asachi. In acest catalog se înşiră numele a 60 de manuscrise remase netipărite. Manuscrisele după cuprins se împart în: literatură, ştiinţă şi câteva manuale. O Eneidă în proză, poezii de Săulescu, o traducere e istoriei imepriului otoman a lui Cantemir ş. a. se menţionează în catalog. Vorbitorul a mai amintit împrejurările, în care Asachi si-a întemeiat tipografia şi litografia. Tot Asachi a înfiinţat la 1841 o fabrică de hârtie, obţinând monopol dela guvern.

*

Adunarea socialiştilor. Din Budapesta se anunţă, că Luni dimineaţa în 4 Martie n. s'au făcut mari manifestări în favorul votului universal. Muncitorii s'au întrunit în 16 locuri din capitală, au ieşit în calea Andrássy, de acolo au plecat cu toţii spre pădaricea oraşului, unde s'a ţinut adunarea. Parlamentul ţării a fost păzit de 300 poliţişti. Prăvăliile, pe unde treceau manifestanţii, erau închise. S'a remarcat faptul că a participat la demonstraţie o mare mulţime de femei, care striga mereu: Să trăiască votul universal! Conductul imposant, alcătuit din cel puţin 35 mii de oameni, a sosit la amează în păduricea capitalei. Trei oratori au ţinut cuvântări poporului. Nu s'a produs nici o disordine.

*

Conferenţă franceză. Poetul *Iean Richepin* a vorbit la Cercul militar şi la Ateneul din capitala română despre marele *Napoleon.* Conferenţiarul francez, cunoscut ca orator elegant, a zugrăvit viaţa sbuciumată a eroului, puterea lui de uriaş care a înspăimântat Europa; a schiţat toate momentele carierei strălucite a marelui împărat. Elita intelectuală a Bucureştilor a ascultat acestă conferenţă a mult talentatului scriitor.

*

Serviciu divin pentru surzi. Autorităţile bisericeşti din Breslau au hotărât să organizeze servicii divine speciale pentru acei credincioşi ai comunităţii religioase, cari din cauza surzeniei numai cu greutate pot urmări slujbele divine. S'a ales spre acest scop o biserică foarte potrivită, a cărei acustică este dintre cele mai excelente. Cea dintâi slujbă divină de felul acesta se va oficia Duminecă în 10 Martie, după amiază la orele 3. In oraşul Wiesbaden se fac de mai mult timp asemenea servicii divine.

*

Excesele sufragetelor. Se anunţă din Londra, că sufragetele iarăşi au făcut mari excese. Grupe numeroase de femei au străbătut zilele trecute câteva strade, au sfărmat obloanele şi vitrinele dela marile prăvălii; au mai spart ferestrile dela palatul guvernului. Paguba vitrinelor şi a ferestrelor sparte se urcă la 90·000 coroane. Poliţia a făcut150 de arestări şi a pedepsit mai multe femei cu arest de 2—3 zile.

*

Invitare. Comitetul permanent al comitatului Sibiiu pentru educarea poporului îşi va ţinea adunarea lunară Vineri, în 8 Martie la 11 ore î. a. în sala mică a casei comitatense, la care am onoare a invita pe domnii membri. *Iuliu Bárdosy* prezident.

*

Tunuri nouă. Guvernul român a comandat tunuri nouă şi proectile dela fabrica Krupp din Essen.

*

Concertul dşoarei Ana Voileanu. Pentru concertul de Vineri în 8 Martie al dşoarei A. Voileanu se găsesc bilete de vânzare la librăria George Meyer din Piata mare nr. 10. Preţul locurilor: loge 10 K., cercle 3 K., parchet 2 K., loc de stat 1 K., bilet de studenţi 60 bani. Inceputul la 8 ore seara, în sala mare dela Unicum.

*

De-ale abstinenţilor. Preotul Dr. Burk din Auerbach a ţinut o vorbire vătămătoare la expoziţia de igienă din Dresda împotriva berarilor şi a destilatorilor. Din cauza acesta mai mulţi berari şi cârciumari au acuzat pe numitul preot, care a şi fost pedepsit cu o amendă de 250 mărci şi purtarea cheltuelilor de proces.

*

Jucători în cărţi. In cafenelele Seghedinului sunt la ordinea zilei diferitele jocuri de hazard. Intr'unul din locurile cele mai cercetate ale oraşului, în cafeneaua Balaton, care se găseşte în apropierea unei şcoli şi a unei biserici romano-catolice, poliţia a surprins o companie întreagă de lucrători, cari jucau în cărţi cunoscutul joc „douăzecişiuna“. Banca în care se afla o sumă considerabilă, a fost imediat confiscată. Cartoforii au recunoscut, că au jucat fără întrerupere două zile şi două nopţi.

*

Ziar confiscat. *Reichspost,* ziarul creştinilor social din Viena, a fost confiscat de procuratură pentru publicarea unui discurs rostit la întrunirea partidului creştin social.

*

O îndrumare la ordine. In ultima şedinţă a camerei deputaţilor din Prusia un deputat socialist cu numele *Hoffman* a declarat, că răsboiul nu este altceva decât o batjocură la adresa omenirii, a creştinismului şi a lui Dumnezeu. Prezidentul conservator a îndrumat la ordine pe deputatul Hoffman pentru declaraţia aceasta. Este primul cas, când într'un parlament se îndrumă la ordine un vorbitor, care osândeşte răsboiul.

*

Şepte zile nebeut şi nemâncat. Câţiva lucrători dela căile ferate din Budapesta au aflat în vârful unei clăi de fân, din apropierea capitalei, un soldat leşinat. Deşteptându-se într'un târziu a spus, că îl cheamă Ion Tar, este de 24 de ani şi îşi face serviciul militar la regimentul 4 de artilerie; a fugit din casarmă şi a zăcut şepte zile în fân, fără să mănânce şi fără să bea nimic. Artileristul, slăbit cu desăvârşire, a fost transportat la spitalul militar din apropiere.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului românesc, dl *Vasile Stroescu,* a binevoit a dărui comunei bisericeşti Oarda de jos (tr, prot. Alba-Iulia) suma de 200 cor. In numele parohienilor mei exprim ilustrului binefăcător profunde mulţămiri. *Ioan Handa*, paroh.

*

Hymen. Domnul locotenet *Simeon Piso* şi dşoara *Elisabeta Bergleiter*, îşi serbează cununia Joi, în 7 Martie, la orele 5 d. a. în catedrala din Sibiiu.

*

Vestitorii primăverii. Se sporesc semnele de primăvară. In Neukölln s'a observat Sâmbătă în 2 Martie n. un cocostârc, în sbor liniştit, la o înălţime de o sută de metri. In părţile Berlinului s'au mai văzut în zilele acestea numeroase paseri călătoare, sosite din ţările călduroase.

*

Greva minerilor englezi. Marea grevă a minerilor din Anglia, pe lângă toate negocierile de până acum, n'a putut fi împedecată. Proprietarii minelor zic, că greva are să dureze trei săptămâni. Opinia publică engleză nu este favorabilă mişcării lucrătorilor. Presa conservatoare îi atacă cu înverşunare; ear ziarele liberale accentuează necesitatea împăcării, fără a mai lua în apărare pe muncitori. — Lipsa de cărbuni se simte în multe locuri; în o mulţime de oraşe industriale a trebuit să înceteze lucrul în câteva mii de fabrici. — Un consiliu de generali ţinut în ministeriul de răsboi a hotărât, ca în tot timpul grevei să nu se acorde nici un concediu soldaţilor şi oficerilor. Armata teritorială, în unele cetăţi, nu inspiră încredere. Aşa, bună oară, garnisoanei din Glasgow i s'au luat toate armele şi muniţiunea.

*

Principele moştenitor german în ţara noastră. La manevrele mari, ce se vor ţinea anul acesta în Ardeal, cum se vesteşte din Viena, va lua parte şi principele de coroană al Germaniei.

*

Se vând 21-31 de acţii de-ale „*Secăşanei*“, institut de bani în Ludoşul-mare, eventual şi sub preţul nominal. Doritorii de a le avea să se adreseze redacţiei ziarului acestuia.

*

Aeroplan pentru turci. Din Paris se scrie, că ministrul de răsboi turcesc, a cumpărat opt monoplane din fabrica lui Blériot. Maşinile se expedează în săptămâna aceasta. In serviciu turcesc au fost angajaţi şi patru piloţi francezi.

*

Latin ori slav? Privitor la tendenţa scriitorilor literari actuali de a înlocui cuvintele latine cu vorbe slavone, poetul George *Coşbuc* publică un articol vrednic de cetit în foiţa *Românului* de Duminecă, 3 Martie 1912. Poetul arată criteriile, după care are să se facă alegerea, când e vorba de a înlocui un cuvânt de origine latină cu altul de origine slavonă.

*

Să contribuim la fondul ziariştilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit şi economii Ardeleana“ în Orăştie-Szászváros.

*

Inaugurări de monumente. La Cannes se va inaugura în cursul lunei viitoare un monument în memoria regelui englez Eduard al VII, care a fost cum se ştie un mare amic al Franţei. In acelaş timp se va inaugura şi la Nizza o statuie a reginei Victoria. Cu ocazia ceremoniilor împreunate cu aceste festivităţi, va sosi o escadră engleză la Villefranche. La sărbările mărete va asista ministrul preşedinte al Franţei.

*

Record aviatic. *Vedrines,* celebrul aviator francez, cum se anunţă din Pau, a făcut cu aeroplanul său o sută şasăzeci şi patru de chilometri în timp de o oră.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: Basiliu Necşa, par. (Apoldul-sup.), soţia sa Ana n. Dragomir şi copiii lor Vasile, inginer (Constanţa), George, calfă de prăvălie (Giurgiu), Paraschiva, Asinefta şi Marta 1 cor., Ioan Neagoe, par. (Stremţi) 50 bani, Ioan Druhora, paroh (Boiţa), soţia sa Ana n. Bratilescu şi copiii lor Icnel, Virgil şi Liviu 1 cor., Nic. Drăgan, notar (Bungard) şi soţia sa Valeria născ. Maniu (Băcăinţi) 1 cor. 25 bani, P. Bărbat, notar cerc. (Şercăiţa) şi soţia sa Emilia n. Sglimbea 1 cor. şi Ioan Prescure, cand. de advocat (Retişdorf) 1 cor.; iar la legatul Victor Petrişor, pentru ajutorarea copiilor din Veştem, aplicaţi la meserii au mai dăruit: Ioan Balea, contabil la firma de croitorie I. Petraşcu 40 bani, Ioan Petraşcu, croitor, soţia sa Elisabeta născută Podea şi copiii lor Sever şi Minerva 1 c, Moise Bălăcescu, croitor la firma Ioan Petraşcu 40 bani şi Miorica Tordăşianu 10 bani.

*

Al 1000-lea membru la Reuniunea meseriaşilor sibieni a fost trecut zilele acestea în protocolul fundamental al ei, anume în persoana sodalului pantofar Ioan Cofariu (orig. din. Ibăneşti, fiu de ec.), primit totodată şi membru ordinar al ei împreună cu Alexandru Macaveiu (originar din Bucium-Şasa, fiu de băeş) şi Glig. Trifu (originar din Veseuşi, fiu de econom), sodali pantofari, Ilie Prasca (originar din Sibiiu, fiu de ziler), Ioan Văcariu (orig. din Aciliu, fiu de econ.) sodali zidari, George Şuleru (orig. din Sibiiu, fiu de ziler), sodal zugrav de case, Savu Albu (orig. din Sibiiu, fiu de ziler), sodal lustruitor, Dem. Banu (orig. din Poiana, fiu de negustor), sodal curelar, Ioan Petruţa şi Nicolae Mihu (or. din Ciufud) şi Irimie Maxim (originar din Pănade), toţi fii de ţărani, sodali cismari; George Cândea (origin. din Sibiiu, fiu de econ.) şi Nicolae Cornea (orig. din Veneţia-inf., fiu de econ.), sodal lăcătuşi, Ioan Pleşa (origin. din Sibiiu, fiu de econ.) şi Iosif Ungur (orig. din Orăştia, fiu de zugrav de case), culeg. tipografi şi G. Vasiu (orig. din Bucerdea-grânoasă, fiu de ec.), sodal croitor.

*

Bioscopul Apollo din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi sărbători la 3, 4½, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Cărţi şi reviste.

Ramuri. revistă literară bilunară, nr. 4 din 15 Februarie 1912, are următorul sumar: Delobelle în literatura noastră, de D. Tomescu. Noaptea, de I. Marinescu. Luleaua englezului, de Kiru-Nanov. Cântec, de I. Soricu. Literatura în 1911, poeţi şi nuvelişti, de Făgeţel. Grigorescu, de Oreste. Visul, de M. Vulculescu. Mărturisire, de L. Rebreanu. Seara de toamnă, de I. Săngeorgiu. Câteva însemnări pe o carte veche, de N. Bănescu. Pata neagră, de L. Marian. Gândacii, versuri de Xerxes. Cronică rimată, de Lerui-Ler. Listă de subscriţie pentru ridicarea unui monument scriitorului I. Adam.

*

Povestiri pentru copii şi tinerime. Sub titlul acesta a apărut în Braşov o broşurică de 2 coale, conţinând trei povestiri, pentru copii şi tinerimea adultă prelucrate după autori streini de învăţătorii dela şcoalele primare române din Braşov *Radu Prişcu* şi *Didi Muşlea.* Se poate comanda dela autori, în Braşov, cu preţul de 12 bani esmplarul. In curând apare şi numărul 2 din această publicaţie de folos tinerimei române.

*

„Luceafărul“ revista literară, artistică şi politică nr. 8, 1912, a apărut cu următorul cuprins bogat şi variat: Ulysse.. Atentatul dela Oradea-mare. Octavian Goga: Lacul (poezie). Al. Ciura: Bătrânii. Dr. Onisif. Ghibu: Şcoala românească din Ungaria în anul 1911. Maria Cunţan: Cântec (poezie). I. Agârbiceanu: Povestea unei vieţi (roman). I. N. Pârvulescu: Sonet (poezie). Cronici: Marin Simonescu-Râmniceanu: Statul şi literatura. Adrian Corbul: Pictorii futurişti. Casa lui Corneille. Casa poeţilor la Paris. Divorţul lui Edmond Rostand. Insemnări: Expoziţia pictorului M. Teişanu. Episcopia greco-catolică maghiară. Privighitoarea Suediei. Expoziţia de industrie casnică românească. Ilustraţiuni: M. Teişan: Copil în flori şi Colţ de pridvor.

Teatru.

Cu începerea de eri, Marţi, se dau representaţiuni cu concursul artistei *Cornelia Kögl*, dela teatrul de curte din Viena. S'a jucat eri „*Versunkene Glocke*“. Astăzi se dă „*Cyprienne*“, comedie, iar mâne, Joi „*Flachsmann als Erzieher*“, comedie.

Poşta redacţiei.

Ofenbaia. Primit. Ii vom face loc cât mai curând.

Galaţi. Asemenea. *Budapesta.* Se vor publica.

Adunarea generală a „Luminei“.

Astăzi, 6 Martie n. şi-a ţinut „*Lumina*“, institut de credit şi economii în Sibiiu, adunarea generală ordinară, în sala şcoalei centrale române din loc.

Au participat la adunare 28 de acţionari, cu 807 acţii, representând 160 voturi.

Adunarea a condus-o domnul *Nicolae Ivan,* asesor consistorial, prezidentul direcţiunii institutului, care în vorbirea de deschidere a constatat, că greutăţile începutului au fost învinse din partea acestei bănci culturale, care acum e pe calea sigură a întăririi şi a consolidării.

Presidentul a numit notar al adunării generale pe domnul *Dr. Lucian Borcia,* iar bărbaţi de încredere pe domnii *Victor Fincu* şi *Ilie Hociotă,* apoi s'a întrat în ordinea de zi.

Raportul direcţiunei către adunarea generală, cetit de dl *Dem. Comşa,* şi al comitetului de supraveghere, cetit de dl protopresb. *Ioan Teculescu,* se iau la cunoştinţă.

Direcţiunei şi comitetului de supraveghiere să dă absolutoriul obicinuit.

Marcele de prezenţă se stabilesc şi pentru anul acesta în 5 coroane pentru o şedinţă, ca în trecut.

Urmând a se face alegerea întregei direcţiuni pe un period de 5 ani, şedinţa se suspinde, apoi se începe votarea, al cărei resultat e, că se declară aleşi următorii: Nicolae *Ivan,* Pantelimon *Lucuţa,* Pavel *Muntean,* Galacteon *Şagău,* Nicolau *Garoiu,* Dimitru *Comşa.* Nicolae *Borzea,* Stefan *Rusu,* Dumitru *Vulcu,* şi Dr. Nicolau *Ittu.*

In urmă se alege în comitetul de supraveghere dl *Ioan B. Boiu,* în locul decedatului *Dr. P. Şpan,* şi şedinţa se încheie.

Nr. 727/1912 (61) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a **Rapoltul mare**, în protopopiatul Geoagiului prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotației preoțești.

Cererile de concurs adjustate conform normelor în vigoare (se admit numai clerici absolvenți cu 8 clase gimnaziale) să se înainteze subscrisului în terminul deschis; iar concurenții să se presinte în comună, pe lângă restricțiile regulamentare, pentru a cânta, cuvânta, eventual a celebra, și a se face cunoscuți poporului.

Geoagiu, 11/24 Decemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial:

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 46/1912. (59) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc vacant dela școala noastră confesională din **Criț** protopresbiteratul Sighișoarei, pe baza ordinului Prea. ven. Consistoriu arhidiecezan din 3 Februarie a. c. Nr. 1098 Școl. — 1912 se escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Salariul este: 1000 cor. și anume 166 cor. din darea de cult, iar restul și cvincvenalele dela stat pe baza documentelor celui ales. Cvartir și grădină în natură, precum și 2 stânjini lemne de foc.

Invățătoriul ales este obligat a instrua pe elevi și a cânta cu ei răspunsurile liturgice, iar la trebuință e obligat a cânta și în strană utrenia și vecernia în Dumineci și sărbători.

Se vor preferi concurenți cu aptitudini muzicale.

Concursele instruite cu documentele prescrise să se înainteze Preaon. oficiu protopresbiteral în Sighișoara în terminul indicat. Petenții să se prezente înainte de alegere și în comună, pentru a cânta și a face cunoștință și cu poporul.

Criț, 14 Februarie 1912.

Toma Bârsan prez. *Ioan Ricu* notar. *Niculae Suciu, Eftin Berezki, Teodor Muntean, Ioan Suciu, Ioan Biriș, George Pulca, Teodor Suciu, Ioan Berescu.*

Nr. 132/1912 protopresb.

Văzut: **Dimitrie Moldovan**
protopop.

Nr. 21/1912. (52) 2—3

Edict de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistoriu arhidiecezan sub Nr. 14014—909 Epitr. — prin aceasta se publică licitație minuendă pentru a se da în întreprindere zidirea bisericei din parohia **Boiu**, protopresbiteratul Geoagiu-de jos.

Licitațiunea se va ținea **Dumineca în 4/17 Martie a. c.** la 11 ore a. m. la. cancelaria parohială.

Prețul de strigare este 10,777 cor. 61 fil. după care sumă licitanții vor depune vadiul de 10% în bani gata sau hârtii de valoare.

Din materialul brut comuna bisericească dă: varul nestâns, cărămida, peatra, năsipul și lemnul de gorun, precum și toate cărăușiile.

Oferte să primesc până la începerea licitațiunei, — dacă acelea conțin vadiul recerut și declarația, că oferentul cunoaște condițiunile de licitație și să supune acelora.

Comitetul își rezervă dreptul de a da lucrarea în întreprindere aceluia dintre minus oferenți, în care va avea multă încredere.

Planul și preliminariul de spese și condițiunile de licitație se pot vedea la oficiul parohial din Boiu.

Boiu, din ședința comitetului parohial ținută la 10/23 Ianuarie 1912.

Eftimie Costescu preș. com. par. **Dumitru Antonie** not. com. par.

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese, aprobat de Prea Venerabilul consistoriu arhidiecezan dto 4 August 1911 Nr. 9509 Școl. și de comisiunea administrativă comitatenză sub Nr. 2010/1911, comuna bis. gr.-ort. **Seliștat**, din comitatul Târnava mare, protopopiatul Agnita, dă în întreprindere zidirea salei de învățământ pe calea licitațiunei publice minuende, ce se va ținea Vineri în 9/22 Martie a. c. la 2 ore p. m. în localitatea școalei.

Prețul de strigare 3700 coroane. Comuna bis. se deobligă a da piatra, cărămida și năsipul de lipsă în zid.

Planul și preliminariului de spese se poate vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul a alege dintre minus oferenți, pe acela în care va avea mai mare încredere.

Seliștat, în 13 Februarie 1912.

Ioan Răduleț paroh. **Ioan Uncheșel** epitrop I.

(55) 2—3 Nr. 227/1912 protop.

Văzut: **I. Muntean**
protop.

Casă de închiriat.

Casa din Wollgasse Nr. 10/a, zidită în stil de vilă pe un loc de 400 stângini pătrați (curte și grădină) constătătoare din 4 chilii mari, bucătărie, cămară, pivniță, spălătorie, verandă, și mai multe șoproane, cum și grădina de-a lături în extindere de 212□° e de închiriat.

Deslușiri în strada Bruckenthal Nrul 17. (29) 5—6

---

4 Veri de Basna

cu certificat, de 11 luni bătrâni sunt de vânzare la domnul

Nicolae Muntean
(57) 2—2 în Mohu (Szeben m.)

VECHIA MEA

experiență este și rămâne, că pentru a alunga lintițele, precum a ajunge și a susținea fraged o piele moale și un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin**. marca cal pe băț de Bergmann și Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii și in alte prăvălii aparținătoare branșei. Asemenea e minunată aprobată și Crema de Crin a lui Bergmann „**Manera**" pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 1—40

Garduri colosal de ieftine!

Invențiune senzațională.

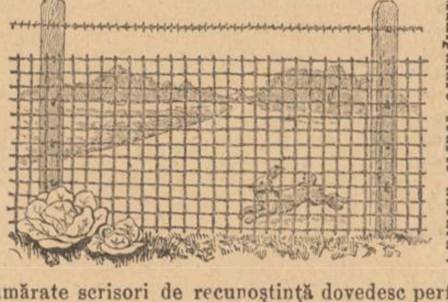

Afară din cale practic!

Manipulare foarte ușoară!

Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc perfecțiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârmă suflată de zinc.

Prețul per metru quadrat 30 bani și mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri și gard. de sârmă.

Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu ieftin, prompt și conștienț'os.
Catalog ilustrat gratuit și franco.

(32) 2—10

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

(46) 3—

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger"

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin".
Budapesta, VI. Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(372) 23—26

„Cassa de păstrare în Mercurea"

societate pe acții.

Primește la filiala sa din **Alba-Iulia** depuneri spre fructificare până la **5000 cor.** cu **5**%, dela aceasta sumă în sus cu **5½**%. Depunerile se capitalizează de două ori la an. Darea de camete o plătește institutul.

Acoardă împrumuturi pe intabulare cu **7**%, pe chizeși cu **8**%.

Mijlocește asigurări de vieață și foc la banca generală de asigurare română din Sibiiu.

Localul filialei e în strada Vințului Nr. 1 (Alvinczi utcza 1 szám) în casa domnului Publiu Rozor, vămaș, lângă firma Misselbacher.

(5) 5—5 **Direcțiunea.**

VASILE BAN

Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16

în casa sa proprie

„La cizma roșie"

cel mai mare

Depozit de încălțăminte

pentru bărbați, femei și copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt și cu prețuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt și se schimbă cu altele. (221) 19—

Trimitem ghete de probă și la locuință în orice timp.

Români! Replantați viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniți firmele românești, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul",

însoțire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică

„Mugurul",

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(435) Material disponibil în altoi peste 24—

trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!

La cerere prețcurent și instrucțiuni gratis și franco!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit!

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 25 Februarie (9 Martie) 1912. *Nr. 22.*

TELEGRAFUL ROMAN

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Situația s'a agravat. Guvernul a căzut.

Sibiiu, 8 Martie r.

Nu i-a fost guvernului de nici un folos împăcarea cu kossuthiștii, pentrucă obstrucția totuși nu a putut să fie învinsă, ci ea grasează și mai departe în dietă, grație regulamentului de casă, care face cu putință, ca și numai 30-40 de deputați se oprească în loc pe vreme necalculabilă mersul regulat al desbaterilor, iar în sus împăcarea a stârnit mare neîncredere și a îngreunat mult posiția guvernului, astfel, că în momentul în care scriem șirele acestea, ne aflăm deja în fața unei crise ministeriale.

Se știe, că două lucruri a promis guvernul kossuthiștilor pentru a-i îndupleca să nu mai obstrueze: regularea chestiei cu steagurile și cu emblemele, în mod mulțămitor pentru Maghiari, și luarea unei hotărâri din partea parlamentului ungar, că în casul, când recruții nu sunt votați din partea legislațiunei țării, cei din reserva întregitoare să nu poată fi chemați sub arme, pentru a face serviciu activ în armată.

In contra promisiunei din urmă și-au ridicat cuvântul în mod energic toți factorii însemnați și competenți dela Viena: ministrul comun de răsboiu, prim-min. austriac, poate chiar și Moștenitoriul de tron, Arhiducele Francisc Ferdinand, și în audiențe avute la palat au făcut atentă Coroana asupra primejdiei, care s'ar cuprinde în o astfel de hotărâre, căci prin ea se poate face ilusorie, la o ocasiune dată, capacitatea de luptă a armatei noastre.

S'au cerut lămuriri dela guvernul nostru în chestia acestei promisiuni, pe care domnul ministru-prezident, Khuen-Hédervázy, spunea, că a făcut-o cu prealabila învoire a Coroanei, și ultima sa audiență, pe care a avut-o Luni la Viena, a stat în strânsă legătură cu promisiunea aceasta. Resultatul audienței a fost esprimarea dorinței din partea Maiestății Sale, ca domnul prim-ministru al nostru să se înțeleagă cu cei competenți dela Viena în chestia aceasta. Intrevederile avute cu ei au dat însă un resultat negativ.

Domnul ministru-prezident a venit deci acasă, la Budapesta, a ținut consiliu de ministri, Marți după amiazi, în care s'a luat hotărârea, că guvernul ungar nu mai poate face nefăcută promisiunea dată kossuthiștilor, insistă deci, ca Coroana să se pună pe partea guvernului ungar de astădată, căci în cas contrar guvernul trebue să se retragă.

Cu hotărârea aceasta, dar totodată și cu demisia gata, a plecat domnul prim-ministru Mercuri la Viena, și eri, Joi, s'a prezentat de nou în fața Monarhului, pentru a-i espune situația grea în care a ajuns guvernul.

Credința cercurilor politice dela Viena era, că Maiestatea Sa va primi demisia guvernului ungar, pentru a evita alte încurcături mari, cari s'ar putea naște la Viena; pecând în Budapesta să spera, că totuși va succede cumva aplanarea conflictului, remânând guvernul la postul seu. Se deducea aceasta din faptul, că partidul guvernamental a ținut Marți sara o conferență, în care a luat posiție energică în favorul guvernului, solidarisându-se cu intențiunile sale, și dând să se înțeleagă, că un alt guvern, fie presidat de oricine, nu va fi sprijinit de actuala majoritate parlamentară.

S'a dovedit de corectă părerea celor dela Viena, pentrucă de fapt Maiestatea Sa nu a putut aproba promisiunea făcută kossuthiștilor și parlamentului întreg din partea guvernului în chestia convocării reserviștilor sub arme, fiind ea păgubitoare intereselor Coroanei, în urma cărei împrejurări domnul prim-ministru, contele *Khuen-Hédervàry, a înaintat Maiestății Sale, eri, Joi, la ora unu d. a. demisia întregului cabinet.*

Contele Khuen-Hédervàry a plecat încă eri d. a. acasă, la Budapesta, și astăzi va raporta dietei despre cele întâmplate. Sigur că dieta să va proroga până la formarea noului cabinet. E vorba, ca Maiestatea Sa să încredințeze pe baronul *Láng Lajos* cu compunerea noului guvern, care *va disolva dieta și va face alegeri noi.*

Pomenile.

De preotul *Manasie Jar.*

II.

Va zice poate cineva dintre contrarii pomenilor, că pomenile au să se facă numai intonându-se cântările bisericești și rostindu-se din partea preotului rugăciunile obicinuite, însă în biserică, ear prânzurile să se prefacă în bani, cari apoi în semn de jertfă pentru odihna sufletului reposaților să se dăruiască pentru scopuri umanitare sau culturale.

Făcându-se pomenile astfel, pomenile deacuma ar înceta a mai fi aceea ce sunt, fiindcă acelea constau din cântări bisericești și rugăciuni, făcute de preotul la casele celor cu morții, apoi din prânzuri, cari și ele se dau tot la casele celor cu morții.

Nu zic, ca să nu se facă pomeni și în semn de dăruiri pentru scopuri umanitare sau culturale; îmi exprim însă părerea, că prânzurile, ca părți constitutive ale pomenilor de acuma, au să se păstreze, deoarece dacă s'ar cassa, sau s'ar sterge, ceeace nu se poate, fiindcă poporul nostru, în virtutea firei sale conservative, să alipește de ele și nu le abandonează, — mai ales cele dintâi, sau dela îngropăciune, — prin aceasta nu numai că s'ar șterge străvechiul obiceiu al pomenilor de acuma, ci am suferi și o perdere necalculabilă din mai multe puncte de vedere.

La prânzurile dela pomeni, sub conducerea preotului sau a autorizatului lui, se tratează despre chestii de interes bisericesc și școlar, despre chestii de interes social și economic, etc. Cei bătrâni povestesc despre oamenii harnici, cari au viețuit înainte de ei, și despre astfel de lucruri folositoare, despre cari cei tineri nu au cunoștință. Bărbații în floarea vieței povestesc despre cele esperiate pe terenul cultivării pământului și al vitelor, cum și despre cele esperiate în timpul serviciului lor militar, dacă au fost soldați, eventual despre cele pățite în cutare sau cutare răsboiu, etc. Cei tineri apoi cu modestie și încordată atențiune ascultă din cutare colț al mesei la povestirile interesante, instructive și educative ale celor mai în vârstă.

Cu drept cuvânt să poate zice deci, că prânzurile dela pomenile noastre sânt aceeace sânt pentru domni casinele și feliuritele întruniri, și de aceea ele și din punct de vedere social, economic, tradițional, sânt de un folos și de o valoare deosebită.

Dar și pentru preot sânt prânzurile dela pomeni instructive și educative, deoarece și el, ca om care nu poate ști tot ce s'a întâmplat și se întâmplă în lume, poate auzi la asemenea prânzuri despre multe lucruri frumoase și folositoare, despre cari până atunci n'a auzit. Povestirile dela prânzurile dela pomeni poatecă nu totdeauna se unesc cu regulele din saloane, cu morala însă se unesc totdeauna, și pe adevăratul preot român nu'l plictisesc și nu'l scandalisează, ci din contră, îl distrag în modul cel mai plăcut. Afară de aceasta preotul, la prâzurile dela pomeni, mai ales la cele de îngropăciune, fiindcă la acelea vin mai mulți oameni, are prilej mai bun decât ori când altădată a lumina, instrua și educa poporul încredințat pastorirei sale, pentrucă atunci preotul poate împărtăși sfaturile și învățăturile sale numai vor-

---

FOIȘOARĂ.

Românii din America

de preotul I. Podea.

(Urmare).

Biserica ortodocsă.

După păr. Lucaciu sosește în Cleveland O. și preotul Moise Balea. Desbinarea era deja făcută și terenul de ceartă pregătit. Ca certele să isbucnească cu toată furia, era de lipsă numai conducătorul ortodocșilor, care acum sosise. Și în loc ca preoții noștri să se ridice peste micile patimi ale credincioșilor lor, chiar dela început au propagat separatismul, care cu încetul s'a desvoltat până la estrem. Iar rezultatul a fost, că aproape în toate orașele mai însemnate au început înființarea parohiilor paralele, fie care lucrând din răsputeri pentru sine, și împedecând pe cât se putea pe cei de altă confesiune.

Preotul M. Balea curând după sosire merge în So. Scharon Pa. și cu ocaziunea serviciului divin, declară de înființată parohia gr. or. „Sf. cruce“ și face alegerea primului comitet, constătător *din uniți și neuniți.* Urmează apoi înființarea parohiei „Sf. Petru“ din Joungstown O. unde era deja o parohie unită, iar în 11 Martie 1906 pune bază parohiei gr. or. din Indiana Harbor Ind. Insuflețirea părea a fi la culme. In realitate însă era mai mult o manifestație pătimașă, agitată de ziarul „Românul“ redactat de Dr. E. Lucaciu.

Alte parohii nu se mai înființează deocamdată, și nici că mai erau de lipsă, pentru că a înființa o parohie în America nu însamnă mult; greutatea este a o susținea, a o îngriji, ca la vreme să se cunoască ceva în urma unei străduințe. Indeplinirea cerințelor religioase pe sama credincioșilor noștri pretindea de altă parte atâtea alergări, încât era imposibil ca și aceste patru parohii înființate să poată fi administrate regulat prin un singur preot.

Totuși în toamna anului 1906 parohia din So. Scharon Pa. avea deja cumpărat un lot la o poziție foarte frumoasă, în valoare de 800 dollari, parohiile din Joungstown și Cleveland deasemenea dispuneau de frumoase sume de bani, iar credincioșii noștri din Indiana Harbor Ind. au ajuns, ca în 4. Noemvrie (1906) să pună piatra fundamentală a primei biserici ortodoxe române din Statele Unite.

Administrarea parohiei din Harbor rămâne și pe mai departe în sarcina păr. Balea, pe când parohiile din Joungstown și So. Scharon cer preot nou dela Sibiiu. Drept răspuns la cererea lor în Noemvrie sosește păr. Trandafir Scorobețiu (de origine din Cârțișoara), un tinăr cu pregătire frumoasă, de care Consistorul lega multe speranțe, dar care în lumea nouă a avut prea puțin noroc.

Erau acum doi preoți ortodocși, fiecare lucrând după cea mai bună a sa chibzuială. Scorobețiu studiază, se ocupă cu limba engleză, cearcă a duce o viață comoadă. Urmează criza, care a durat aproape doi ani întregi. Banii colectați mai înainte se isprăvesc; poporul, care era foarte năcăjit, își pierde toată însuflețirea și se nimicește totul, până și nădejdea că se vor mai schimba vre-odată trebile în spre bine. Balea își vede mai departe de ziarul „America“, caută toate căile de a-l susținea, de a-și plăti tipografia, pe care o cumpărase, și de a-și conduce agenția de bani, pe care a deschisese nu demult, tot mai puțin interesându-se de parohia din Cleveland O. și Indiana Harbor, unde în 23 Iunie 1907 sosește al treilea preot ortodox: Ioan Tatu din Țichindeal, care funcționează ca administrator până în Martie 1908.

In Cleveland preotul Balea, în urma multelor neînțelegeri, provenite mai mult din vina sa, e silit ca în 13 Septemvrie (1907) să dimisioneze, ocupându-se de acum înainte numai cu afacerile sale private, iar mai târziu făcând noue încercări, de a organiza pe credincioșii noștri din orașele unde nu erau încă parohii înființate. In urma acestei dimisionări, comitetul parohial, alcătuit din cel mai putrăd element — din cârciumari, — nimicește totul ce se făcuse și aici până acuma. In 17 Noemvrie peatra fundamentală a bisericei noastre — de și au fost învitați toți trei preoții noștri, — se sfințește de către cantorul bisericei unite, spre cea mai mare a noastră rușine.

Tot în toamna anului 1907 înființează păr. Scorobețiu parohia „Sf. Nicolae“ din Alliance O. și împreună cu Tatu din Indiana Harbor parohia „Sf. Vinere“ din Newark O.

La începutul anului 1908 poporul stă departe de preoții săi, pe cari îi hulea și ura cu toată puterea; organizația biseribind şi conversând, adecă întrebând ori răspunzând la întrebările unora sau altora, la auzul şi în atenţiunea tuturor celor prezenţi.

Prânzurile dela pomeni, cari poatecă sânt deodată cu zămislirea poporului nostru românesc, au fost deci, sânt şi vor fi şi în viitor de folos!

Părintele Voniga, cu provocare la un cas ivit în parohia sa la un parohian sărac, vrea să dovedească, că prânzurile dela pomeni sânt prea costisitoare şi deci contrare intereselor economice ale poporului nostru. Eu zic şi constat adevărul, că poporul nostru nu e pretensiv, nu e gingaş, nu e alegător în mâncări şi beuturi, ci e mulţămit şi dacă sunt ele ori-cât de simple. Aşa fiind, Românul nu e silit a pune pe masă la pomeni cine ştie ce mâncări şi beuturi alese şi scumpe; iar procurarea unor simple mâncări şi beuturi pentru pomană, pe nime nu'l sileşte a se băga în datorii. Cât de numeroşi de ar fi participanţii la pomană, şi chiar şi dacă cel cu pomana ar fi silit să cumpere cu bani luaţi împrumut toate cele de lipsă pentru pomană, nu se bagă în sărăcie, sau în astfel de datorii, ca să nu le poată plăti.

Dacă ici colea sânt Români, cari cu pomenile fac spese ce trec peste puterile lor, cumpărând articoli de mâncare şi beutură nepotriviţi cu starea lor materială şi în cantitate mai mare decum ar trebui, — acesta nu e motiv de a abandona străvechiul obicei al prânzurilor dela pomeni, ci e motiv numai, ca asemenea Români, prin cei mai deaproape ai lor, între cari eu înţeleg şi pe preotul, să fie îndemnaţi la cruţarea şi moderaţiunea cuvenită şi recerută, şi spre acest scop să li se atragă luarea aminte la admonietoarea zicătoare, că: „Fiecare să se întindă numai cât îi ajunge straiul“.

De 24 de ani sânt preot în funcţiune, şi ocasiune de a face pe vreun parohian al meu atent la această zicătoare înţeleaptă nu mi s'a dat. Cred, că la puţini preoţi li se va fi dat, şi în puţine locuri!

Conced, că între numeroşii noştri Români *pot* fi unii, cari cu facerea pomenilor fac abusuri în contra propriului lor interes economic. Dar escepţiile nu formează regula! Nu acus pe nime cu urâtul obicei al minciunei; constat însă, că după esperienţele mele, cele mai multe dintre povestirile referitoare la spesele mari făcute cu prânzurile dela pomeni, sânt exagerări tendenţioase.

Fie pomenile, respective prânzurile dela pomenile noastre, de altcum ori cât de costisitoare, ele prin valorosul lor fond moral şi prin folosul lor cel mare, sânt pe deplin răsplătite. De aceea zic, că ele, dimpreună cu celelalte obiceiuri româneşti asemenea lor, *să se cultive* cu toate mijloacele posibile şi cu cea mai posibilă tenacitate. Să se facă asta mai ales acuma, când necontenit se atentează la aceeace ne deosebeşte de alte neamuri şi popoare; să se facă asta acuma, când pretutindenea religiositatea şi moralitatea e atacată cu cea mai straşnică vehemenţă de uriaşa râvnă după bunuri materiale şi de feliuritele principii periculoase, profesate de indivizi şi secte, cari în măsură mai mică ori mai mare, sau chiar de tot, s'au instreinat de adevăratele principii ale bisericei lui Cristos!

„Albina“.

Primul nostru institut de bani „*Albina*“ îşi ţine adunarea generală ordinară în *23 Martie n.* la orele 10 a. m. în sala festivă a Muzeului „Asociaţiunii“, în Sibiiu. Cătră adunarea generală din anul acesta, consiliul de administraţie adresează următorul *raport*:

„*Onorată adunare generală!*

In raportul nostru cătră adunarea generală din anul trecut am dat espresiune speranţei noastre, că vom putea urca fondul de garanţie al scrisurilor fonciare la cifra de trei milioane, ca acelea să devină scutite de dare.

Un lucru acesta reclamat de prestigiul institutului nostru, care este unul din cele mai mari institute financiare din provincie, şi de interesul deponenţilor nostri, cari în mod foarte măgulitor ne onorează cu încrederea lor potenţată, de care putem fi mândri.

Intru realisarea acestui scop, la locul său vom veni cu propunerea ca să binevoiţi a urca capitalul societar *dela coroane trei milioane, la coroane şase milioane.*

*

Recercaţi de direcţiunea *Cassei de păstrare, societate pe acţii „Nera“ din Bozovici*, ca fusionând ea cu noi, să înfiinţăm acolo o filială şi să escontentăm pe acţionarii ei cu acţii de ale institutului nostru, eventual cu numărar, am primit ofertul şi dacă până la adunarea generală ni se va comunica şi conclusul adunării generale a „*Nerei*“, Vă vom presenta propunerea noastră şi cu privire la această fusiune.

Cu aceasta şi cu transformarea agenturii noastre din *Elisabetopole* întru filială, ceea ce s'a făcut în anul curent, *numărul filialelor noastre din patrie se va urca la 6.*

Ţinând cont de interesele familiilor rămase în patrie a emigranţilor români din America, cari în anul precedent au fost esploataţi în mod foarte necinstit din partea unor agenţi fără conştiinţă de acolo, direcţiunea a decis *înfiinţarea unei filiale eventual a unei agenturi în America*, la locul care se va considera de cel mai potrivit, care va avea să se ocupe *numai cu primirea şi espediarea de bani, cu vinderea de bilete de călătorie, cu primirea de deposite spre fructificare şi cu esoperarea pentru emigranţi de acte notariale şi legalizarea acelora la autoritatea competentă.*

Doi funcţionari trimişi în acest scop la New York, acuma se ocupă cu punerea în lucrare a acestei instituţiuni.

In anul curent am mai înfiinţat o agentură în *Orşova.*

Agenturi conduse de funcţionari proprii avem 4.

Numărarul s'a scumpit în cursul anului espirat în mod extraordinar. Cu toate acestea, afacerile noastre s'au desvoltat astfel, încât bilanţul nostru se încheie cu un profit net de cor. 500,646 81, mai mare decât în anul precedent cu cor. 43,000.

La acest profit au contribuit filialele şi agenturile noastre cu considerabila sumă de cor. 209,034·68.

Depositele spre fructificare au crescut cu cor. 4 807,000, trecând peste cor. 24.800,000.

Cambiile de bancă cu cor. 2.000,000.

Creditele cambiale hipotecare cu cor. 2 700,000.

Impromuturile hipotecare în scrisuri fonciare cu cor. 900,000.

Creditele de cont-curent cu c. 3,000,000:

Efectele publice cu cor. 500,000.

Fondul general de reservă în cursul anului s'a urcat dela cor. 700,000 la cor. 770,000.

Fondul de pensiuni al funcţionarilor a crescut cu cor. 87,000 şi astfel astăzi e de cor. 758,000.

Dubioase am amortizat din fondul special de reservă în sumă de c. 14,000.

La cursul efectelor am avut o perdere de curs de cor. 36,000, care s'a achitat din fondul special de reservă, unde intră şi câştigul acestora.

*

La 31 Martie 1911, abia 6 zile după adunarea generală pe care o prezidase — dl *Iosif Sterca Şuluţu*, prezidentul consiliului nostru de administraţiune, a încetat din viaţă.

Decedatul a stat treizeci de ani în fruntea institutului nostru, contribuind cu devotament şi zel neobosit la desvoltarea aceluia.

Vă rugăm ca la locul său să binevoiţi a esprima condolenţa adunării generale pentru acest cas trist.

La locul devenit vacant prin moartea dlui *Şuluţu*, direcţiunea în sensul §-ului 38 din statute a ales în mod provizor pe dl *Andreiu Bârseanu*, care şi-a ocupat locul la 15 Iulie 1911, având D-Voastră a face alegerea definitivă.

După ordinea vechimei, ies din consiliul de administraţiune domnii *Dr. Liviu de Lemény* şi *Stefan Stroia.*

Locurile devenite astfel vacante veţi binevoi a le îndeplini prin alegere.

In sensul §. 37 din statute membrii ieşiţi din direcţiune pot fi realeşi.

Primindu-se propunerea noastră de sub punctul 3 cu privire la modificarea statutelor — numărul membrilor consiliului de administraţiune se va urca dela 12 la 15 cu mandat pe câte 5 ani.

De astădată deci se vor alege în locul răposatului *I. St. Şuluţu* şi în locul dlor Dr. L. Lemény şi St. Stroia 3 membri cu mandat pe 5 ani şi 3 membri noi, total 6 membri.

Relativ la cei 3 membri noi vă presentăm o propunere în sensul căreia: dela adunarea generală din 1915 încolo nu va mai fi necesitate să se aleagă anual mai mulţi de 3 membri“.

*

Iar cu privire la distribuirea profitului net de 500.646 cor. 81 fil., direcţiunea face adunării generale propunerea următoare:

I. Să se dee acţionarilor dividenda de 5% prevězută în §. 64 din statute după capitalul societar de cor. 3.000,000, cor. 150,000.

II. Restul de cor. 350,646·81 să se împartă cum urmează:

1. 21% tantiemă statutară (§. 64 *b, c, d, e, f*) membrilor direcţiunii, comitetului de supraveghiare şi funcţionarilor institutului, cor. 73,635·74.

2. Remuneraţiune funcţionarilor fără drept la tantiemă şi servitorilor, c. 5,000.

3. Pentru scopuri culturale şi de binefacere, cor. 26,000.

4. Supradividendă acţionarilor, cor. 150,000.

5. Fondului general de reservă, cor. 60,000.

6. Fondului de pensiuni al funcţionarilor, cor. 10,000.

7. Fondului special de reservă, restul de cor. 26 011·07, cor. 350,646 81.

Primind această propunere, dividenda anului 1911 va fi de cor. 20 de acţie şi se poate ridica imediat după adunarea generală.

Fondul general de reservă va fi de cor. 830,000.

Fondul special de reservă de cor. 121,588·36.

Fondul de pensiuni al funcţionarilor de cor. 768,250·90.

*

Raportul adresat adunării generale se termină astfel:

Vă rugăm, ca înainte de toate să binevoiţi a da espresiune prin sculare condoleanţei adunării generale, pentru tristul cas al morţii fostului prezident al consiliului de administraţiune Iosif St. Şuluţu.

In fine ne luăm voe a vă presenta raţiociniul cu toate conturile sale, rugându-vă ca după ce veţi fi ascultat şi raportul comitetului de supraveghiare, să binevoiţi:

1. a aproba bilanţul încheiat cu 31 Decemvrie 1911 şi a da descărcare direcţiunii şi comitetului de supraveghiare de gestiunea lor pe anul espirat;

2. a primi propunerea noastră pentru urcarea capitalului societar la c. 6 000,000;

3. a primi propunerea noastră cu privire la modificarea statutelor institutului;

4. a primi propunerea noastră cu privire la esecutarea §-ului 37 al statutelor modificate relativ la alegerea membrilor în consiliul de administraţiune;

5. a primi propunerea noastră relativ la augmentarea fondului „Parteniu Cosma“;

6. a primi propunerea noastră relativ la fusiunea cassei de păstrare „Nera“ din Bozovici, cu institutul nostru;

7. a primi propunerea noastră cu privire la distribuirea profitului net;

8. a distribui suma destinată pentru scopuri culturale şi de binefacere;

9. a fixa preţul marcelor de presenţă pe anul curent;

10. a alege 6 membri în consiliul de administraţiune;

11. a alege 5 membri în comitetul de supraveghiare cu mandat pe 3 ani.

(Va urma).

Dela „Banca generală de asigurare“.

După cum aflăm în 2 l. crt., Comitetul dirigent al Băncii generale de asigurare a ţinut şedinţă lunară, în care s'a raportat asupra afacerilor curente şi s'au adus mai multe hotărâri însemnate. Cunoscând interesul publicului nostru faţă de aceasta nouă instituţiune financiară, credem că ne îndeplinim numai o datorinţă când venim să comunicăm rapoartele şi hotărârile şedinţei, de care vorbim.

1. Cu privire la afacerile din luna trecută s'a raportat că în ramura asigurărilor contra focului în decursul lunei Februarie s'au emis 378 poliţe, prin cari s'au asigurat obiecte în valoare de K 1.331,000 cu un incasso de K 3,903·37. Faţă de luna precedentă deci, în care s'au emis 189 poliţe pentru valori de K 10,079·00 cu un incasso de K 2,180·30 resultă un plus în poliţe de K 189 în valori de K 333,100 şi în incasso de K 1,723.07. In total în decursul celor două luni trecute ale anului curent s'au emis 567 de poliţe, pentru valori de K 2.348,900 cu un incasso de K 6,083 67. In ramura asigurărilor asupra vieţii, au întrat în luna trecută oferte de K 184,000·— — faţă de K 132,000 din Ianuarie, deci un plus de K 52,000. — In total în decursul lunilor Ianuarie şi Februarie au întrat oferte în valoare de K 316,000, dintre cari s'au resolvit definitiv K 163,500 şi au rămas în stadiu de resolvire K 152,500. Incasso anual al afacerilor resolvite face K 7,853·40. Incasso total la asigurările de foc şi viaţă face deci K 13,937.07.

Din acest raport rezultă deci că afacerile băncii de asigurare au crescut în măsură suficientă şi mulţumitoare, mai cu samă dacă considerăm, că banca noastră de asigurare abia de aci înainte va puteà lucrà cu un început de organizare corespunzătoare.

II. Cu privire la lucrările de organizare s'a raportat:

a) în Braşov — mulţumită sprijinului larg şi generos al „Albinei“ — s'a instituit o agentură principală în legătură cu filiala „Albina“, agentură cu a cărei conducere a fost încredinţat dl Valer Üveges. Această agentură lucrează pe întreg terenul de acţiune al filialei „Albina“ din numitul oraş. Ca delegat direcţional funcţionează dl adv. Nicolae Garoiu, membru în direcţiunea băncii de asigurare;

b) în Făgăraş deasemenea s'a instituit o agentură principală în legătură cu banca „Furnica“. Conducerea acestei agenturi a fost luată de dl Mateiu C. Jiga, directorul „Furnicei“, iar ca delegat direcţional funcţionează dl adv. Nicolae Şerban, membru în direcţiunea băncii de asigurare;

c) la Mediaş şi Ibaşfalău s'au organizat agenturi în legătură cu cele două filiale ale „Albinei“ din aceste oraşe; tot asemenea s'a organizat la Mercurea în legătură cu „Cassa de păstrare“ şi la Poiana cu cele două bănci de acolo: „Mielul“ şi „Mărgineana“.

S'a raportat în fine că în alte centre s'au iniţiat pertractări pentru organizarea de agenturi, dar că acestea numai mai târziu vor puteà fi inactivate.

III. In legătură cu lucrările de organizare s'a decis, ca părţile bănăţene şi ungurene să fie detaşate de teritorul de acţiune al centralei băncii de asigurare şi că pentru aceste ţinuturi să fie organizate două reprezentanţe principale, după putinţă în Arad şi Timişoara. Pentru organizarea şi conducerea lucrărilor din aceste ţinuturi a fost angajat dl Anastasiu Demian, secretar la „Standard“, un bărbat cu praxă frumoasă pe terenul afacerilor de asigurare. Cu începutul lunei viitoare, se crede, că reprezentanţele principale, amintite mai sus, să-şi poată începe activitatea

IV. Tot în şedinţa de care vorbim, comitetul a luat act că s'a pus bază unui fond special pentru garanţia asigurărilor asupra vieţii, fond care se alimentează în prima linie din acele provizii de afaceri, cari se cedează societăţii. S'a constatat, că din afa-

---

cească mergea mersul racului, iar certele cu ascuţiş confesional din „America“ şi „Românul“ deveniseră şi ele plictisitoare. In Martie Tatu plecă din Harbor foarte nemângăiat, ca să facă loc păr. Simeon Mihălţian, care cu toate certele, cu toate neînţelegerile, administrează cinstit parohia de acolo din 20 Iulie 1908 până astăzi.

Incă neisprăvită biserica din Cleveland O. se sfinţeşte prin păr. Scorobeţiu; iar Balea mai înfiinţiază în anul acesta parohia din Martins-Ferry O. şi Erie Pa.

Anul 1909 aduce schimbări mari. Chiar la început moare „agenţia română“, tipografia şi ziarul „America“ trec în mânile Uniunei şi cu aceasta certele confesionale încetă. In prima Martie sosesc şi eu în Cleveland, unde am fost primit foarte rece de către aderenţii păr. Balea, care nesupunându-se ordinelor mai înalte, mai târziu a avut foarte mult de suferit.

Curând după sosirea mea, Scorobeţiu părăseşte Joungstown-ul şi pleacă acasă, iar Balea într'o supărare nemotivată îşi trimite familia în patria veche ca să-şi poată începe voiajul de răsbunare în largul Americii şi să-şi încerce norocul pe la căile ferate şi pe la băile de aur şi argint din diferitele părţi.

(Va urma.)

cerile până azi rezolvite fondul acesta a fost dotat cu suma de cor. 1,002·38 o sumă care sigur se va spori din lună în lună.

Şedinţa s'a sfârşit dupăce s'au mai rezolvit şi alte afaceri administrative de mai puţină importanţă.

NOUTĂŢI.

Dela Viena. Societatea română-ortodoxă jubilar-imperială pentru zidirea unei biserici şi înfiinţarea unei parohii în Viena, îşi ţine a V-a Adunare Generală: Sâmbătă, 9. Martie 1912, la orele 8 seara, în „Hotel Riedhof", VIII., Schlösselgasse (Salonul Nr. 5) cu următoarea ordine de zi: 1. Cuvânt de deschidere; 2. Cetirea raportului anual; 3. Raportul comisiei de revizuire; 4. Votarea budgetului pe anul VI administrativ; 5. Propuneri eventuale, cari conform § 30, alin. 2 din statute trebuie aduse mai întâi la cunoştinţa prezidiului cu cel puţin 2 zile înaintea adunării generale. 6. Alegerea celor 3 membri ordinari şi a unui suplent în comitet, conform § 18 din statute, precum şi alegerea comisiunii de revizuire şi a tribunalului de arbitri.

*

Serbare jubilară. Pentru a comemora existenţa de 50 de ani a societăţii de lectură *„Petru Maior"* din Budapesta, tinerimea întrunită în şedinţa din Dumineca trecută a hotărât, ca serbarea jubilară a societăţii să se ţină în zilele 20—22 April n. 1912. Comitetul va stabili amănuntele programei festivităţilor.

*

Şezătoare literară se ţine în Sebeşul-săsesc, Duminecă în 10 Martie n. c. în pavilionul de vară, ori în sala mică dela hotelul „Leul de aur". Inceputul la orele 8 sara.

*

Moştenitorul nostru de tron în călătorie. Se anunţă din Viena, că arhiducele moştenitor de tron Francisc Ferdinand, împreună cu familia sa, a plecat Dumineca seara la insula Brioni, unde va petrece mai mult timp.

*

Socialiştii în Braşov au organizat Luni seara o demonstraţie în favorul votului universal. S'au adunat vre-o 600 de oameni în faţa palatului justiţiei şi au străbătut câteva străzi până în faţa localului reuniunii muncitorilor, unde s'au ţinut două cuvântări, româneşte şi ungureşte, despre dreptul electoral.

*

Excese studenţeşti. Studenţii dela universitatea din Neapol au pătruns în mare număr, zilele trecute, în salele de prelegere şi au împedecat profesorii să-şi ţină cursurile. Au sfărmat ferestri şi bănci, şi în sfârşit s'au aruncat asupra poliţiei, care încercase a face ordine. Motivul exceselor este nemulţumirea studenţilor pentru faptul, că guvernul a refuzat să le împlinească dorinţele privitoare la facerea examenelor. Universitatea a fost închisă pe timp de o lună.

*

Act de mulţămită. Adunarea generală a „Agricolei", bancă poporală în Sebeş, ţinută la 27 Februer 1912 din profitul anului 1911 a votat pentru pentru zidirea bisericei gr.-or din Şpring un ajutor de 100 cor. Ii aduc şi pe această cale cea mai sinceră mulţumită. Pentru comitetul parohial: *Ioan Crăciun*, paroh, prezident.

*

Distincţie. Domnul *Zágoni Gábor*, notar public regesc în Sibiiu, a fost distins din partea Maiestăţii Sale cu titlul de *consilier regesc* drept recunoştinţă pentru activitatea desvoltată până acum pentru binele obstesc. Domnul *Zágoni*, născut la anul 1847 în Braşov, a fost, după terminarea studiilor, funcţionar în ministerul de comerciu, iar dela anul 1875 încoace e notar public regesc. In viaţa publică a compatrioţilor noştri maghiari din Sibiiu, dl *Zágoni* a avut şi are un rol de frunte, ca unul dintre cei mai desinteresaţi conducători, în toate acţiunile lor culturale şi sociale; o împrejurare, care va face, ca toţi să primească cu bucurie ştirea despre distincţia de care a fost împărtăşit vrednicul lor fruntaş. Ne facem părtaşi şi noi la bucuria lor, şi felicităm pe dl *Zágoni* din prilejul acestei binemeritate distincţii.

*

Mulţămită. Marele mecenat al neamului românesc Dl Vasile Stroescu a binevoit a dărui şi pentru şcoala noastră gr.-or. română din comuna bisericească Bendorf suma de 500 coroane, pentru care faptă marinimoasă şi nobilă i se aduce şi pe această cale cea mai călduroasă şi fierbinte mulţămită. Bendorf, în 20 Februarie 1912. Pentru comitetul parohial gr.-or.: *Nicolae Gavrea*, paroh gr.-or.

*

Biblioteca scriitorului Iókai, tablourile sale şi corespondenţa sa voluminoasă au trecut în proprietatea statului. Guvernul a acordat, în schimb, văduvei romanţierului o rentă viageră de 7200 coroane pe an.

*

Inmulţirea institutelor financiare. Se ştie, că băncile din Oradea-mare au luat hotărârea de a nu mai sprijini institutele nouă de bani, ce se vor mai înfiinţa. Acelaş lucru se anunţă acum din Caşovia, unde institutele de bani asemenea au constatat, că nu este în interesul publicului întemeierea de bănci nouă.

*

Fondul de pensiune al societăţii pe acţiuni. Curia regească a adus nu de mult o hotărâre într'o afacere interesantă. O societate pe acţiuni a întemeiat, parte din averea sa, parte din contribuirile funcţionarilor săi, un fond special de pensiune pe sama celor aplicaţi în serviciul său. Averea acestui fond ajunsese la cifra de 72.812 c., când societatea a destinat suma aceasta pentru acoperirea unor perderi suferite în afacerile sale. Funcţionarii însă au protestat şi au pornit proces împotriva societăţii. Tabla regească a îndatorat societatea, ca să susţină şi mai departe fondul de pensiune, ajuns la 72.812 coroane, ca fond separat, care să fie administrat şi mai departe conform statutelor de pensiune ale institutului. Sentenţa aceasta cu motivarea sa a fost aprobată şi de curia regească.

*

Târg de primăvară. In comuna *Avrig* se va ţinea târgul de vite Marţi în 19 Martie n. a. c.

*

Congres împotriva tuberculozei. Al VII-lea congres al Romei împotriva tuberculozei se va ţinea din 14 până în 20 Aprilie a. c. în capitala Italiei. Congresul este patronat de părechea regală italiană.

*

Se scumpesc hainele de bărbaţi. Reuniunea generală a croitorilor din ţara noastră, în urma unui nou contract făcut cu lucrătorii, pune în vedere publicului din Budapesta şi din mai multe oraşe provinciale o urcare a preţurilor pentru facerea hainelor bărbăteşti.

*

Mulţămită. Marele mecenat *Vasile de Stroescu* a donat suma de 500 cor. pentru parohia Chezdi-Martănuş, tractul Treiscaunelor. Pentru care faptă marinimoasă în numele sinodului parohial îi aduc mulţămită şi pe această cale. *Ioan Dan*, paroh.

*

Grevă din causa barbei. Coriştii dela Opera mare din Paris vor avea în curând să represente pe scenă mai mulţi venerabili senatori romani din piesa „Roma" de Massenet; de aceea li se pretinde să-şi radă bărbile, pentru a putea înfăţişa cu atât mai exact figurile rase ale romanilor. Coriştii însă nu sunt dispuşi a se despărţi de podoaba bărbătească; ci declară, că mai de grabă fac grevă, decât să umble raşi „ca nişte lachei". Fiecare dintr'înşii are şi venite laterale; prin urmare poate să se pună cu atât mai uşor în grevă.

*

Un rămăşag. In localitatea Alessandria din Piemont s'a făcut săptămâna trecută următorul rămăşag: Opt părechi de dansatori aveau să arete cine dintr'înşii va putea să joace timp mai îndelungat valsul? Dansul pe rămăşag s'a început la zece ore seara şi a durat până în ziua următoare la orele 12 din zi, când mai jucau numai două părechi. Juriul, după ce dansul a durat 14 ore, a hotărât ca jocul să se întrerupă, fără a se decide care dintre cele două părechi ar ieşi biruitoare. Unul dintre jucăuşii din urmă, îndată ce s'a oprit dansul, a căzut leşinat.

*

Ducesă — servitoare în bucătărie. In centrul Madridului s'a deschis nu demult în presenţa familiei regale un nou hotel aristocratic, în care serveşte la bucătărie o veritabilă ducesă spaniolă, *Tereza Acosta.* Este o fiică a unui general, care şi-a perdut averea în joc. Tereza şi mamă sa au ajuns în sărăcie mare şi nu mai aveau de mâncare. Resolută să lucreze, tinăra ducesă s'a hotărât să primească un loc de servitoare într'un hotel vizitat de nobilimea spaniolă, în care de altfel are mai multe rudenii d'aproape.

*

Conferenţiar grevist. Am dat ştire despre marea grevă din Anglia. Primul muncitor, care s'a pus în grevă la o mină din provincia Wales de sud, a primit ofertul direcţiunii unui teatru de varietăţi din Londra, ca în haine de miner, cu ciocanul în mână şi cu un mic felinar la brâu să se arete pe scenă şi să ţină o conferenţă despre grevă. Directorul are să-i plătească 500 de coroane pentru fiecare conferenţă.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii, au mai dăruit: Petru Cadariu, paroh (Restosnea), 1 cor.; Petru Simtion, librar, 30 bani, Nicolae Florescu, proprietar şi Petru Circo, paroh, ambii din Ighiu, câte 1 cor.; Valeriu Bonea, paroh, (Fofeldea), 50 bani, Ioan Prescure, cand. de adv. (Retişdorf), 1 cor.; Ioan Broşu, paroh, (Braşov-Dârste), soţia s'a Maria şi copiii lor Ioan, Constanţa, Maria şi Laurenţiu, 2 cor.; Ioan Cândea, protopresb. (Avrig) din prilejul căsătoriei ficei sale Silvia cu hirotonitul paroh Traian Maxim (Avrig) 5 cor.; starea fondului cor. 1284.92. Pentru prinos aduce calde mulţumite, în numele comitetului Reuniunii sodalilor români din Sibiiu, Vic. Tordăşianu president.

*

In sala dela „Unicum" concertează în fiecare zi vestita capelă de dame din Viena *„Die süssen Mädel"*. Inceputul la orele 9 seara. Intrarea 50 fileri de persoană. Dumineca sara începutul la 8, întrarea 60 fileri.

Spre știre.

Rev. domn Mateiu *Voileanu*, asesor consistorial din Sibiiu, a arătat în declaraţiunea publicată în „Telegraful Român" causele, pentru care m'a chemat la Budapesta pe ziua de 2/15 Februarie a. c. şi anume să intervenim în chestiunea ajutorului cerut pentru ridicarea unui edificiu nou pe seama şcoalei comerciale şi în chestiunea fondului de pensiune al profesorilor dela şcoalele medii şi comerciale, la ceea ce se mai adauge şi regularea mult aşteptată a salariilor profesorilor şcoalei comerciele. Deja acest fapt m'ar dispensa de a mai da ori ce lămuriri publice.

Cum însă o parte a presei noastre şi străine tot mai face combinaţiuni prăpăstioase, ţin să declar din parte-mi, că toate acele combinaţiuni de consfătuiri, conventicole, ori cum voesc să le numească, sunt scornituri tendenţioase, vrednice numai de creerii bolnavi, cari le-au iscodit.

Ce priveşte ziarul „Deşteptarea", el este proprietatea mea absolută, n'are nici o subvenţiune din nici o parte, căci eu n'am obiceiul a lucra cu subvenţiuni, şi nici nu stă în serviciul nici unei persoane şi nici al guvernului, ci stă absolut în serviciul causei naţionale româneşti. Ca foaie naţională independentă, ideile şi principiile depuse în ea pot fi criticate şi combătute cu toată asprimea culturii adevărate europeneşti, în care nu încap nici injurii, nici bănueli de rea credinţă.

Atâta am de zis pentru cei cu inima curată!

Braşov, 21 Martie v. 1912.

Arseniu Vlaicu

Din public.*)

Mulţămite publice.

Cu prilejul serbării şcolare date de corpul didactic ortodox din Gurarâului la 30 Ianuarie a. c. (hramul şcoalei) în folosul bibliotecii şcolare au binevoit a trimite oferte: Dr. Nicolae Comşa, medic, Sălişte, 20 cor., Ludovic Pesamosca, casier, Orlat, 2 cor. Au oferit taxă benevolă de întrare: Emil Dancăş, paroh, Reşinar, 7 cor.; Nicolae Comaniciu, notar, Gurarâului, 6 cor.; Ioan Manta, paroh, Ionel Manta, paroh Aurel Decei primnotar, Gurarâului, câte 5 cor.; Ioan Agârbiceanu, paroh, Orlat, Ioan Hanzu, paroh, Cacova, câte 4 cor.; Dionisie Aron, paroh, Iohann Simon, privatier, Michael Fleischer, ospătar, Gurarâului, Dr. Ion Matei, cand. de adv., Stefan Boer, funcţ. de bancă, Aurel Cosciuc, conf. agronomic toţi din Sibiiu, Leon Maior înv., Gheorghe Baciu, comerciant, Orlat, Nicolae Bembea, înv., Sibiel câte 3 cor.; N. Pascu, Ioan Stoia, înv., Orlat, Anania Decei, paroh, Hamba, dna Neaga Ivan, văd. de notar, Dionisie Dancea, înv.. Coman Gligor, înv. pens., Vasile Conţ primar, Gurarâului, Aurel Popovici, econom seminarial, Octavian Costea, arhivar. cons., Virgil Nistor, funcţ. cons., Sibiiu. dşoara Vicrica Matei, Sebeşul de jos, Alexandru Iosof, înv.. Apoldul mic, câte 2 cor.: dna Maria Arseniu, dna Ana Balea, preoteasă, Iacob Cătoi, pădurar, Savu Droc, econom, Ioan Cătoi, măsar, Gurarâului, Petru Olariu, înv., Hamba, Ioan Turculeţ, econom, Şura-mare, Sebastian Stanciu, cleric, Nic. Dobrotă, cleric, Sibiiu, câte 1 cor.; Ilie Brad, Ioan Arsenie, Alexandru Arsenie, A. Stoiţă, V. Găţa, Petru Demian, Chrie Taban, Ioan Lăloiu, Bucur Conţ, Gurarâului, Nic. Bratu, Sibiiel, I. Mânciuc, V. Ghişoiu, Lazar Popa, Gavr. Bighea, şi Dum. Bobiţ câte 50 fileri. Cu totul 125 cor. 40 fileri.

Subtrăgându-se din suma aceasta cheltuelile de cor. 76.34, rămâne venit curat cor. 49·06, care se va întrebuinţa pentru cumpărarea de cărţi pe seama bibliotecii şcolare.

Gurarâului, în 15 Februarie 1912.

Emilian Stoica
dir. şcol.

*

Cu ocaziunea producţiunei aranjate de corul bisericesc din Turnisor, Dumineca la 29 Ianuarie st. v. (11 Febr. n.) a. c. în comuna numită, au binevoit a contribui cu suprasolvire următorii P. T. Domni: V. Păcală profesor în Sibiiu 1 cor., A. Popovici, econom seminarial Sibiiu 1 cor., Nic. Drăgan, notar Bungard 2 cor., T. Modran paroh Bungard 2 cor., Dion. Bucur şi Ilie Păştina studenţi în teologie, Sibiiu câte 30 fil., Ioan Muntean 186 din Turnişor 50 fil. Primească susnumiţii Domni şi pe această cale, espresiunea sincerei mulţămite, ce corul bisericesc le aduce pentru sprijinul dat la realizarea scopului nobil ce-l urmăreşte. Asemenea aduce mulţămită tuturor participanţilor pentru interesul manifestat faţă de năzuinţele noastre culturale. Venitul curat al producţiunei a fost de 70 cor., din cari 20 cor. s'au dat pentru augmentarea bibliotecii parohiale, 25 cor. pentru şcoală, şi 25 cor. fondului corului bis., la care fond Dl paroh Toma Doican din Sebeşul de jos, mai înainte încă a contribuit cu 3 cor., pentru care dar corul bisericesc îi esprimă mulţămită şi recunoştinţă.

Turnişor, la 12/25 Februarie 1912.

In numele corului bisericesc:

Romul Platoş
paroh-preşedinte.

Pavel Vulc
cassar.

Teatru.

Astăzi, Vineri, se dă comedia *„Die Liebe wachl"*, iar mâne, Sâmbătă, comedia *„Schmeterlingschlachl"*, ambele piese cu concursul artistei *Cornelia Kögl* dela Viena.

Ad Nr. 11760/911 Epitr. (69) 1—3

Licitațiune.

Consistorul arhidiecezan completează zidirea fostului palat Habermann — din Sibiiu — cu un **edificiu nou** cu 3 etage, în care se va instala un hotel modern cu 80 camere bine mobilate, locuinţă pentru hotelier, încălzire centrală, ascenzoriu (Lift) — sală de prânzit, grădină de iarnă acoperită, toate în legătură cu cafeneaua care încă poate să o arândeze la 1 Iuliu 1915.

Pentru instalaţiile aceste căutăm un antreprenor, care va avea să-şi înainteze ofertul până la 28 Martie a. c., iar însuşi hotelul îl va lua în primire şi folosinţă numai în **1 August 1913** st. n.

Arânda anuală este cel puţin 53.000 coroane şi ofertele sunt a se trimite la Consistorul arhidiecezan însoţite de un revers că au depus garanţă (vadiu) de 13—14 000 cor. în hârtii de valoare la institutele „Albina" ori „Lumina" din Sibiiu. Vadiul depus se va întregi la suma întreagă a arândei anuale.

Consistorul îşi reservă dreptul de a alege dintre oferenţi pe cari îi convine, eventual de a escrie o licitaţie nouă.

Sibiiu, din şedinţa senatului epitropesc ţinută la 13/26 Februarie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Ad. Nr. pp. 189/1912. (66) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Lona săsască** cu filia **Stolna** din acest tract protopresbiteral, prin acesta se escrie concurs cu termin 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele arătate în foaia B. pentru întregirea dotaţiei dela stat.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-şi aşterne suplica de concurs subsemnatului în terminul sus îndicat, şi a se prezenta la biserică în vreo zi de Dumineca sau sărbătoare spre a fi cunoscuţi din partea poporului.

Cluj, 18 Februarie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

„SECAŞANA“,

cassă de credit şi economii, societate pe acţii în Ludoşul-mare, Nagyludas (com. Sibiiu).

Convocare.

Domnii acţionari ai cassei de credit şi economii „Secaşana“, sunt învitaţi prin aceasta în virtutea §-lui 29 din statutele societăţii la

a IV-a adunare generală ordinară,

ce se va ţinea în Ludoşul-mare în **25 Martie 1912 st. n.** la oara 1 după ameazi în localul băncii cu următoarea:

Ordine de zi:

1. Raportul direcţiunii, bilanţul anului 1911 şi raportul comitetului de supraveghiare.
2. Aprobarea bilanţului pe anul 1911, distribuirea profitului curat şi votarea absolutorului.
3. Fixarea preţiului marcelor de presenţă pentru membrii direcţiunii şi comitetului de supraveghiare.
4. Alegerea alor 3 membrii în direcţiune pe termin de 2 ani.
5. Alegerea comitetului de supraveghiare pe termin de 3 ani.

Domnii acţionari cari voesc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotenţiaţi, în conformitate cu §-ul 32 din statute, sunt rugaţi a-şi depune acţiile şi eventual dovezile de plenipotenţă cel puţin cu 1 oară înainte de începerea adunarii la cassa societăţii în Ludoşul mare, sau cu 3 zile înainte la cassa institutelor „Albina“ în Sibiiu, „Porumbăceana“ în Porumbacul-inf. „Mărgineana“ în Poiană şi „Poporul“ în Sălişte.

Ludoşul mare, în 6 Martie 1912.

Direcţiunea.

(67) 1—1

Bilanţ la 31 Decemvrie 1912.

Activa.

		K f
Cassa în numărar		6,760·45
Cambii de bancă		136,550·80
Imprumuturi hipotecare		26,413·—
Imprumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi		37,620·50
Acţii		400·—
Capital social neincassat		17,545·—
Mobiliar	300·—	
după amortizare	100·—	200·—
Interese restante		3,611·48
		229,101 23

Pasiva.

	K f
Capital social 600 buc. acţii á 100 cor.	60,000·—
Fondul de rezervă	3,488·48
Fondul de penziuni	368 18
Fondul de binefaceri şi cultural	519·71
Depuneri spre fructificare	42,250·30
Reescompt	63,449·77
Cont-Curent	51,456·76
Dividendă neridicată	78·—
Interese transitoare anticipate	2,860·75
Profit curat	4,729·28
	229,101 23

Profit şi Perdere.

Eşite.

		K f
Interese:		
pentru depuneri spre fruct.	1,960·99	
pentru reescompt	5,136·68	
pentru cont-curent	2,898·62	9,996·29
Spese:		
salare	1,200·—	
chirie	100·—	
spese de birou	389 70	
porto poştal	21·83	
marce de prezenţă	213·—	1,924·53
Dări:		
directă, comitatensă şi comun.	758·95	
10% după interesele de dep.	196·09	955·04
Amortizare:		
din mobiliar		100·—
Profit curat		4,729·28
		17,705·14

Intrate.

		K f
Interese:		
dela escont	10,607·52	
dela împrumuturi hipotecare	2,041·03	
dela împrumuturi pe obligaţiuni şi cavenţi	3,323·79	15,972·34
Proviziuni şi alte venituri		1,732·80
		17,705·14

Ludoşul-mare, în 31 Decemvrie 1911.

Ieronim Spornic m. p.,
director executiv.

Alexiu Staicu m. p.,
casar.

Direcţiunea:

Nicolae Dobrotă m. p., prez. **Ioan Mărginean** m. p. **A. Staicu** m. p.,
I. Spornic m. p. **I. Vătăşan** m. p., revizor expert al „Solidarităţii“.

Suubsemnatul comitet de supraveghiare am examinat conturile prezente şi le-am aflat în deplina ordine şi în consonanţă cu registrele institutului.

Ludoşul-mare, în 6 Martie 1912.

Iacob Manuil m. p., prez. **Ioan Staicu** m. p. **Ioan Grecu** m. p.
George Comşa m. p. **Ioan Neamţiu** m. p.

Publicare de licitaţiune minuendă.

Pe baza planului de edificare şi a preliminarului de spese în suma de 5596 cor. 71 fil., din care se subtrage materialul brut ce-l dă comuna bisericească socotit în 1320 cor. şi mobiliarul din şcoală socotit în 324 cor. — aprobate de Măritul Conzistor Arhidiecezan sub Nrul 9C73/1906 Epitrop., să publică prin aceasta licitaţie cu oferte închise pentru darea în întreprindere a zidirei şcoalei gr. ort. constătătoare din o salá de învăţământ şi 2 odăi mai mici ca antecameră şi cancelarie şi apartinentele ei din **Ilimbav,** cercul Nocrich (Ujegyház), protopresbiteratul Agnitei.

Cei ce vor să ia această lucrare în întreprindere au a-şi trimite ofertul lor până în 30 Martie st. n. a. c. oficiului parohial gr. ort. din Ilimbav poşta ultimă Márpod, împreună cu vadiu de 10%. In loc de bani numărari pot să fie şi hârtii de valoare libel de depunere acceptate de valabile ori o declaraţie, că de câte ori va avea să primească ratele de plată, pe jumătate să învoieşte a i să reţinea ca cauţiune până la terminarea lucrării.

Planul şi preliminariul de spese, precum şi condiţiunile se pot vedea la oficiul parohial gr. ort. Ofertele au să conţină declaraţia, că oferentul cunoaşte condiţiunile de licitare şi că se supune necondiţionat acelora.

Comitetul îşi rezervă dreptul, de a angaja pe acel întreprinzător dintre reflectanţi, în care va avea mai mai mare încredere.

Reflectanţii nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese dela comitet pentru aşternerea ofertului lor sau pentru câştigarea informaţiunilor mai de aproepe la faţa locului.

Oficiul parohial gr. ort.

Ioan Alexandru
paroh.

(62) 1—3

Nr. 134/1912. (65) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh de clasa a III-a **Galomfalăul-mare** cu filiile: **Andraş falăul unguresc**, **Betlenfalău**. **Bitfalău, Galomfalăul-mic, Odorheiul săcuesc şi Bugonfalău** din protopresbiteratul tractului Sighişoara în conformitate cu ordinul Preaveneratului consistoriu arhidiecesan dto 14 Februarie a. c. Nr. 1560 Bis. să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concursele împreună cu documentele prescrise de normele în vigoare şi eventual şi cu alte documente recomandătoare sunt a se înainta subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenţii cu prealabila încunoştiinţare la acest oficiu se pot prezenta până 8 zile înainte de alegere înaintea alegătorilor în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvânta făcând cunoştinţă cu poporul.

Sighişoara, 20 Februarie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara. In conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

„FRĂŢIA“,

institut de credit şi economii, societate pe acţii în Agnita.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii „Frăţia“ se învită la

a V-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea **Joi, în 28 Martie 1912 st. n.** la 10 ore în localul hotelului „Zur Traube“ (Breckner) cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea şi constituirea adunării.
2. Raportul direcţiunei şi al comitetului de supraveghiare.
3. Aprobarea bilanţului pro 1911 şi darea absolutoriului.
4. Distribuirea profitului net şi fixarea marcelor de prezenţă pe anul 1911 şi 1912.
5. Alegerea unui membru în direcţiune cu mandat pe 6 ani.

Domnii acţionari, cari voesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotenţiaţi, sunt rugaţi a-şi depune la cassa intitutului acţiile, eventual documentele de plenipotenţă cel mult până în 26 Martie a. c. la 12 ore din zi.

Agnita, la 18 Februarie 1912.

(64) 1—1

Direcţiunea.

Contul bilanţ cu 31 Decemvrie 1911.

Mérleg számla 1911. Dec. hó 31-ével.

Activa—Vagyon.

		K f
Cassa — Készpénz		4,432 15
Capital social ne incurs — Be nem folyt részvény tőke		2,060·—
Cont-curent — Folyó számla		976·54
Escont — Leszámitolt váltók	100,697·26	
Credite camb. hip. — Jelzálogilag biztositot váltók	8,683·—	
Credite personale — Személy hitel	71,624·—	
Credite pers. hip. — Jelzálog. biztositott személy hitel	98,354·—	169,978 —
Efecte — Erték papir		5,600·—
Mobiliar după amortizare de 10% — Felszerelés leirás után		349·44
Interese restante — Hátralékos kamatok		1,917 12
Interese anticipate la reescont — Előlegezet viszleszámitolási kamatok		336·46
		295,029 97

Pasiva—Teher.

		K f
Capital — Részvénytőke		60,000·—
Fond de rezervă — Tartalék alap	1,793·37	
Fond special de rezervă — Külön tartalék alap	401·06	
Fond cultural — Müvelődési alap	132·25	
Fond de penz. — Nyugdij alap	294·30	2,620 98
Depuneri — Betétek		147,311·77
Cambii reescontate — Viszleszámit. váltók		29,859·—
Cont-curent — Folyó számla		44,520 —
Dividende neridicate — Fel nem vett osztalék	85·14	
Int. capit. incurs din Em. a II-a — A II-dik kibocsátás utáni fel nem vett oszt.	1,048 90	1,134·04
Pro-diversi — Különféle hitelezők		1,216·80
Interese transitoare — Atmeneti kamatok		4,411·58
Profit net — Tiszta nyereség		3,955 80
		295,029 97

Contul profit şi perdere.

Nyereség és veszteség számla.

Debit—Tartozik

		K f
Interese: — Kamatok:		
după depuneri — betétek után	6,417 76	
5% fondului de rezervă — 5% tartalék alapnak	89·65	
5% fendului special de rez. — 5% külön tartalék alapnak	20·05	
5% fondului cultural — 5% művelődési alapnak	2·—	
5% fondului de penziune — 5% nyugdij alapnak	14 30	6,543·76
După cambii reescontate — Viszleszámitolt váltók után		1,838 44
După capit. inc. din Em. a II-a — A II-dik kibocsatásból befolyt tőke után		1,006 36
După cont-curent — Folyó számla után		1,619·62
Salare — Fizetések		1,972·—
Marce de prezenţă — Jelenléti dijak		100 —
Spese curente — Irodai költségek		764·01
Spese de fondare — Alapitási költs.	330·—	
Mobiliar — Felszerelés	38·82	368 82
Dare directă — Egyenes adó		930 65
Dare de 10% după int. de depuneri — 10% betét kamat adó		654·38
Competinţă de timbru — Bélyeg illeték		64·82
Profit net — Tiszta nyereség		3,955 80
		19,818 66

Credit—Követel.

	K f
Interese: — Kamatok:	
De escont — Leszámitolási kamat	8,045·70
De cambii hipotecare — Jelzálogilag biztositot váltok után	649·06
De credite personale — Kötvény kölcsönök után	5,811 99
De credite personale hipotecare — Jelzálogos kölcsönök után	4,938 06
Proviziuni — Jutalékok	273·35
Interese de cont-curent — Folyó számla kamat	100 50
	19,818·66

Agnita, 31 Decemvrie 1911. — Szentágota, 1911. deczember hó 31-én.

Ioachim Muntean m. p.,
prez. şi dir. exec. — elnök és vezérig.

Pavel Crişan m. p.,
contabil. — könyvelő.

Direcţiunea: — Az igazgatóság:

Nicolae Gavrea m. p. **Ioachim Părău** m. p. **Georgiu Borzea** m. p.
Alexandru Bârsan m. p. **Ioan Crăciun** m. p. **Ilie Stirbeţ** m. p.

Examinând conturile prezente le-am aflat exacte. — A jelen számadásokat megvizsgálta és helyeseknek találta.

Agnita, 18 Februarie 1912. — Szentágotán, 1912. február hó 18-án.

Comitetul de supraveghiare: — A felügyelő bizottság:

Dr. S. Cheţian m. p. **Dumitru Duca** m. p. **Eugen Muntean** m. p.
Militon Berghea m. p. **Ioan Oros** m. p.
Matei C. Jiga m. p., revizor expert al „Solidarităţii“.

Szebenvármegye alispánjától.

Szám: 1800/1912. (63) 1—1

Versenytárgyalási hirdetmény.

A hortobágyfalva-szakadát-fenyőfalvi th. ut 0—1 km. szakaszán levő 1. sz hid. javitására vonatkozó munkalatik biztositása céljából **1912 évi Április hó 2-ik** napjának (kedd) d. e. 10 óra szebenvármegye alispánjánál a kis ülésteremben tartandó zárt ajánlati nyilvános versenytárgyalást hirdetek ki és felhivom a versenyezni óhajtókat, hogy fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó lepecsételt ajánlataikat szebenvármegye alispánjához cimezve fentebb kitett nap d. e. 9 óráig annál is inkább adják be, mivel a későbben érkező ajárlatok figyelembe nem fognak vétetni.

Csak szabályszerüen kiállitott és pecséttel lezárt sértetlen boritékban elhelyezett és közvetlenül, vagy posta utján beadott ajánlatok fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlatokhoz az általános feltételekben előirt és az ajánlati költségnek 5.%-át kitevő bánatpénznek a nagyszebeni m. kir. adóhivatalnál történt letételéről szoló nyugta csatolandó. Az ajánlattevők az ajánlataikkal még 30 napig kötelezettségben maradnak. Azon ajánlattevők kik szebenvármegyével eddig üzloti összeköttetésben nem állottak, tartoznak megbizhatóságukat az illetékes kereskedelni és iparkamara által kiállitott bizonyitványnyal igazolni.

A szóban forgó fentebb megjelölt munkálatokra vonatkozó tervek és egyéb iratok a nagyszebeni m. kir. állanépi tészeti hivatalnál a hivatalos órákban megtekinthetők.

Nagyszeben, 1912. évi március hó 4 én.

Fabritius
alispán.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marţi 28 Februarie (12 Martie) 1912. *Nr. 23.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Un congres biblic românesc.

De Dr. N. Bălan.

(Urmare din Nrul 19)

Având o astfel de ediţie bine revăzută a sf. Scripturi, ea ar fi înzestrată cu autoritate normativă pentru întreaga biserică românească. De ea s'ar folosi scriitorii bisericeşti în lucrările lor teologice, preoţii în predici, precum şi toţi aceia cari ar dori să ceteascǎ sf. Scriptură în întregime. De pe ea s'ar retipări, pentru trebuinţele cultului dumnezeesc, Evanghelistarele şi Apostolul, iar în privinţa limbei ar fi considerată ca normativă pentru revizuirea celorlalte cărţi bisericeşti, ceeace e cu atât mai posibil, cu cât aceste cărţi şi textual se bazează foarte mult pe sf. Scriptură. In acest chip s'ar introduce, cu timpul, uniformitate în toate cărţile noastre bisericeşti, un lucru de mare importanţă pentru păstrarea şi întărirea unităţii noastre religioase şi culturale-naţionale.

Tot pe baza textului revăzut al cărţilor sfinte ar avea să se compună şi acea *„Biblie pentru popor“*, de care s'a vorbit mult în anii din urmă. S'a vorbit mult şi totuşi nu s'a spus tot ceeace trebuia să se spună. După cât cunosc eu chestiunea, încă nimeni nu s'a pronunţat la noi asupra felului cum ar trebui să fie alcătuită o Biblie pentru popor. O lămurire principiară a chestiunii se impune înainte de a trece la înfăptuirea ei.

Când zicem „Biblie pentru popor“, cei mai mulţi se cugetă numai la o ediţie foarte ieftină a sf. Scripturi, pe care să şi-o poată cumpăra cu înlesnire şi poporul; se cugetă deci numai la partea materială a chestiunii. De fapt însă e cu mult mai complicată partea referitoare la alcătuirea unei astfel de Biblii şi la răspândirea ei, ca să fie spre folosul poporului.

Cum să fie alcătuită o astfel de Biblie şi ce ar trebui să conţină?

Să ne oprim mai întâiu la a doua parte a întrebării: ce ar trebui să conţină o Biblie pentru popor? Ori, formulând chestiunea mai concret: e consult să se publice pentru popor sfânta Scriptură în întregime, sau numai anumite părţi dintr'însa?

Cine e familiarizat cât de cât cu studiul biblic, acela ştie că în sf. Scriptură se găsesc multe locuri cu anevoie de înţeles şi altele cari uşor pot fi interpretate greşit. Sf. apostol Petru spune despre scrierile sf. apostol Pavel, că în ele „sunt unele cu anevoie a se înţelege, care cei neînvăţaţi şi nestatornici le răsvrătesc, ca şi celelalte scripturi, spre pierderea lor“ (II Petru, 3, 13). Cetitorul cu pregătirea şi înţelegerea necesară ştie interpreta asemenea locuri din sf. Scriptură, pe când cel lipsit de ea rămâne needificat cetindu-le. De altfel aşa stă lucrul cu cetirea oricărei cărţi: dacă n'ai pregătirea necesară ca să o înţelegi drept, mai mult poate să-ţi strice decât să-ţi folosească. Acestea le are în vedere şi sf. *Vasile cel Mare*, când îi dă chiar unui preot următorul sfat: „Nu te lenevi întru cetiri, mai ales din noul Testament, căci din cetirea vechiului Testament adeseori rezultă pierderi, dar nu fiindcă ar conţinea lucruri stricăcioase, ci din cauză că spiritul celor ce-l cetesc spre paguba lor, este prea slab. Toată pânea este folositoare ca hrană, dar celor slabi le strică“.[1]

In sf. Scriptură se găsesc şi astfel de locuri, pe cari nici decum nu e consult să le ceteascǎ copiii, junii şi chiar şi mulţi oameni maturi. Mă gândesc la acele părţi din vechiul Testament, cari conţin istorisiri şi prescripte referitoare la raporturile vieţii sexuale. Nu cred să existe vre-un pedagog şi om înţelegător, care cu conştiinţa liniştită ar admite să ceteascǎ şi copiii, ba chiar şi mulţi oameni maturi părţi din Biblie, ca de ax. istoria incestului lui Lot şi a fiicelor sale (Facere, c. 19), apoi cele despre păcatul lui Onan, a lui Iuda şi a Tamarei (Facere c. 38), despre păcatul lui Amnon cu sora sa Tamar (II Imp. c. 13), legile iudaice referitoare la vieaţa sexuală (Levit c. 18-20; A doua lege c. 22—23) etc.

Ce concluziune rezultă din aceste constatări? Aceea, că nu e consult să dai în mânile poporului Biblia în întregime, ci într'o ediţie anume alcătuită, în care vor fi suprimate unele părţi, din motive pedagogice şi etice. „Biblia pentru popor“ trebue să fie o astfel de carte care, stând pe masa ţăranului nostru, va putea fi cetită, ascultată şi înţeleasă cu folos sufletesc de toţi cei din casă. Prin urmare biserica nu are numai dreptul, ci e chiar *datoare* să iee măsuri în acest sens, când s'a hotărât să răspândească sf. Scriptură printre popor. Ea e datoare, de o parte, să nu lase cuvântul lui Dumnezeu pradă unor interpretări arbitrare şi greşite, iar de altă parte, să ferească pe credincioşi de rătăciri păgubitoare pentru sufletele lor.

Dar când aderez la părerea ca pentru popor să nu se publice sf. Scriptură în întregime, nu mă gândesc la o ediţie a ei compusă din fragmente fără nici o legătură între ele, ci mă gândesc la o *Biblie prescurtată*, care *păstrând legătura întregului*, ar conţinea numai ceeace e mai edificator şi mai pe înţelesul tuturor.

La alcătuirea unei astfel de Biblii, unele părţi se indică dela sine ca fiind foarte potrivite; în privinţa alegerii altora ar fi decizător folosul religios moral cel mai mare ce s'ar putea obţinea prin ele. Din vechiul Testament ar fi de luat în considerare acele scrieri, pe cari încă biserica veche le-a încuviinţat spre cetire catehumenilor. In ce priveşte cărţile istorice ale lui, ar fi suficient ceeace ne oferă o „Istorie biblică“ lucrată pe baze mai largi şi în legătură strânsă cu textul sf. Scripturi, iar din cele profetice s'ar alege cu deosebire locurile cu cele mai însemnate prorocii mesianice şi acelea cari conţin propoveduiri moralizătoare. E de sine înţeles, că importanţa cea mai mare va trebui să i se dea noului Testament. Din cele patru evanghelii, decât să se publice toate patru cu desele lor repeţiri ale aceloraş lucruri, cred că ar fi cu mult mai bine să se alcătuească o aşa numită „armonie a evangheliilor“. Faptele Apostolilor ar putea fi reproduse în întregime. Locurile mai grele de înţeles ar fi provăzute cu explicări cât se poate de scurte şi precise. Pe lângă toate acestea, un lucru pe care eu îl ţin neapărat de lipsă pentru o astfel de Biblie pentru popor, e: ca să fie provăzută cu *ilustraţii* frumoase şi executate artistic. Importanţa ilustraţiilor ar fi nepreţuită într'o astfel de carte, căci prin ele s'ar stârni interesul spre cetit şi s'ar înlesni foarte mult înţelegerea celor cetite.

Aşa îmi închipuesc eu o „Biblie pentru popor“. Pentru publicarea ei, ca să coste cât mai puţin, ar avea să se îngrijească autorităţile bisericeşti, dar cred că s'ar găsi chiar şi particulari, cari vor jertfi cu dragă inimă pentru o operă atât de folositoare.

Dupăce se va fi răspândit această „Biblie“ în sinul poporului în zeci şi sute de mii de exemplare, se vor putea publica şi cărţi întregi din sf. Scriptură, însoţite de scurte tâlcuiri pentru popor, — şi numai după ce se va fi pregătit terenul prin toate acestea, ne vom putea gândi şi la o ediţie *mai* completă (întru toate completă, nici când) a sf. Scripturi pentru popor, dar şi aceasta însoţită de explicările necesare.

(Va urma.)

---

[1] Ep. ad . Chilonem n. 3.

Personal. *Escelenţa Sa, Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit al nostru* Ioan Meţianu *a plecat eri, Duminecă, la Budapesta, pentru a presida şi conduce şedinţele representanţei fundaţiunei* Gozsdu, *întrunită în sesiune ordinară de primăvară.*

Situaţia. In şedinţa de Vineri a dietei ungare, prim-ministrul ţării, contele *Khuen-Hédervàry*, imediat după deschidere şi autenticarea procesului verbal al şedinţei premergătoare, a declarat următoarele: „Am onoare a anunţa onoratei case, că *guvernul şi-a înaintat demisia, pe care Maiestatea Sa a avut bunăvoinţa a o primi*, încredinţându-ne cu conducerea agendelor în mod provizoriu. Binevoiţi deci a dispune, ca *până la formarea noului cabinet dieta să nu ţină şedinţe*“. Se decide în acest înţeles, şi după o durată de cinci minute, şedinţa se închide în mijlocul unei tăceri mormântale.

Sara, la club, partidul guvernamental a făcut sgomotoase ovaţiuni contelui *Khuen*, şi în unanimitate a luat hotărârea, că va sprijini *numai un astfel de guvern, care îşi insuşeşte punctul de vedere al demisionatului guvern în chestia reserviştilor, stă pe bazele transacţiei dela 1867 şi are în program legea electorală compusă pe basa principiilor profesate de guvernul demisionat.* Tot mai mult se vorbeşte, că noul guvern va fi presidat de ministrul de finanţe *Lukács*, şi că din guvern vor face parte şi justhistii. Maiestatea Sa va consulta în cursul săptămânii acesteia mai mulţi bărbaţi de stat ai ţării, apoi va decide.

„Lumina“.

— Banca culturală dela Sibiiu. —

Sunt abia trei ani de zile decând s'a înfiinţat la Sibiiu, sub scutul bisericii şi pentru a-i fi ei de ajutor, o nouă bancă, căreia i se zicea din capul locului bancă culturală, ca având adecă menirea a fi ajutătoare culturei române, prin aceea, că îi pune la îndemână mijloace materiale cu care să se susţină şi răspândească.

S'au aflat unii Români, chiar printre bărbaţii noştri de seamă, cari n'au primit cu bine pornirea pentru înfiinţarea nouei bănci, căci se credea că ea va fi o concurentă nealegătoare şi primejdioasă, şi că va aduce mai curând vrajbă, zizanie, împărecheri, pe acolo pe unde va lucra.

Aşa ar fi putut fi, dacă oamenii dela conducerea băncii celei nouă, n'ar şti şi ei, că prin zizanie şi vrajbă nu se slugeşte şi întăreşte cultura, căreia e închinată şi munca lor. Suntem mulţumiţi în sufletul nostru, că temerile celor ce erau contra acestei înfiinţări, nu s'au adeverit de întemeiate. Banca s'a pus în lucrare. Işi face în pace rostul ei. Dar de nicăiri nu se ridică plângeri, că doar pe urma ei ar merge, pe unde lucrează, stafiile urei, zizaniei, sfăşierilor. Din potrivă, se vede că lucrează aşa de în linişte, încât nici nu se vorbeşte mult de ea.

In acelaşi timp însă, banca creşte şi se întăreşte în chip normal, firesc. A ajuns a avea în al treilea an al vieţii sale, un câştig anual de peste 45.000 cor. din care nu dă acţionarilor decât 5% (cinci la sută), căci nici nu aşteaptă acţionarii ei să le dea mai mult, pentru ca în schimb ea să poată întinde un cât mai simţit ajutor scopului pentru care s'a înfiinţat: după ce dă cele 5% după acţii, din restul de câştig să predee bisericii acuşi jumătate, pentru trebuinţele sale culturale.

Infiinţată de abia 3 ani, şi banca „Lumina“ a ajuns să dee astan bisericii gr.-or. române ardelene, aproape 7000 cor., iar în anul viitor va da 9—10.000, apoi 12—14 cu vremea 20 şi mai multe mii, cu care biserica se va ajuta bine în multele şi grelele ei lipsuri culturale.

De fapt dă azi mai mult, deja doar 12 000, căci mulţi acţionari au abzis de acţiile înseşi în folosul bisericii!

Când vedem acest folos pentru biserica gr. or. ardeleană şi prevedem ajutoarele tot mai frumoase ce le va avea pe urma acestei bănci, a sale, — o mulţămire ni se aşază pe suflet, aducându-ne aminte, că în acele zile, când multă lume se roscolise contra acestei bănci, ziarele române ca organe ce ţin dreaptă samă de pornirile de obşte şi de aceea ca acelea să fie călăuzite de cât mai mult ideal, erau aproape toate pe partea băncii, ţinând de foarte cuminte întemeerea ei. Şi printre acestea a fost şi „Libertatea“. Şi nu s'a înşelat în credinţa sa.

Iar dacă azi, când ne bucurăm de rodul tot mai frumos ce banca „Lumina“ îl aduce şi-l predă, ca sfânt prinos, bisericii şi culturei româneşti, — dacă azi avem vre-o părere de rău, e numai aceea, că numai una dintre băncile noastre este de acest fel! Pe când arzătoare trebuinţă ar avea fiecare episcopie română de câte o bancă de acest fel, cât mai puternică!

Uitaţi-vă azi la roadele ce dau băncile noastre toate: „Albina“ îţi varsă într'un singur an un râu de aur de peste jumătate milion cor. (504.000), „Victoria“ din Arad aproape 300.000. „Ardeleana“ din Orăştie aproape 200.000 cor., Bihoreana din Oradea mare 122.000 şi celelalte după ele.

Inchipuiţi-vă, buni Români, că dascălului de'a Răşinari care a venit acum 39 de ani cu gândul de a înfiinţa cea dintâi bancă românească („Albina“), i-ar fi dat Dzeu bunul gând s'o înfiinţeze în felul băncii culturale, ca să dea nu 5%, ci 45% bisericii pentru ajutorarea şcolilor sale, de care avea atuncea atâta lipsă şi azi are şi mai mare!, — şi închipuiţi-vă ce slujbă s'ar face culturei naţionale, când de pildă

„Albina“ ar fi îndatorată prin Statutele ei, a da peste 100.000 bisericii pentru scop cultural!

N'am mai fi ca azi, o biserică săracă, neajutorată, care stă şi plânge lângă sărmanele sale fiice, şcolile pe care gerul noilor legi le-a aflat desculţe şi sdrenţoase şi ea n'are cu ce le îmbrăca, şi dacă ea n'are, vine puterea zilei şi zice: „de frig şi de foame nu e iertat să moară, lasă că ţi le îmbrac eu! „Şi i-le smulge nenorocitei mame din braţe şi le aduce şi le îmbracă apoi şi le încalţă ea, dar aşa, ca mama lor mai mult să nu le cunoască, şi — nici ele pe ea! Şi ea trebue să vadă acest jalnic lucru şi să n'aibă altă putere, decât — să plângă.

Că e săracă.

Cât ar ajuta o bancă de acest fel, întemeiată cu zeci de ani nainte, de pildă episcopiilor celor atât de lipsite de la Caransebeş, Lugoj, Gherla, — chiar şi la Blej! Că numai chiar episcopia de Oradea e bogată.

Gândindu-ne asupra „Luminei“, cu care Arhiepiscopia de Sibiiu vrea să se ajutore, — şi cu timpul se va şi ajuta bine, — fără voie se naşte întrebarea: Oare n'ar fi timpul, ca ceea-ce am scăpat a face în trecut, să facem macar acum, asigurându-ne macar pentru viitor zile mai bune? N'ar fi oare timpul să înzestrăm fiecare episcopie românească cu câte-o bancă culturală, care să fie aşazicând propta lor cea scumpă şi bună? Sau, unde se poate, să prefacă pe care care din băncile de azi, punându-o pe temeiul cel nou, ideal, superior, — ceea-ce ar fi si mai frumos! Şi acele bănci cari s'ar preface în acest fel, — nemuritoare s'ar face prin aceea!

Că altfel nu mai merge. Că ne îngroapă greutăţile vremilor! Şi biserica nu mai poate trăi nici ea, nici şcoala ei, din cerşite. Şi cerşitul află azi răsunet, află si mâne, apoi dincolo întimpină nepăsare. Şi rolul lui e mic şi slab. Inchipuiţi-vă ce fel de apeluri şi câtă trudă ar trebui să dezvoalte, zicem, arhidieceza de Sibiiu, ca să stoarcă, prin cerere de milă, dela credincioşi 10—12.000 cor.? Şi de o capătă ăstan, în anul viitor n'o mai capătă! Dar aşa prin bancă, iacă are această „milă“, fără umilire, fără a supăra pe nimenea!

E ceasul al 12-lea să ne gândim în toate părţile la acest lucru.

(„*Libertatea*“.)

† Dr. Ioan Borcia.

Ca un trăsnet din senin ne-a atins, pe noi, şi credem că întreaga societate românească din Sibiiu, ştirea dureroasă, răspândită eri înainte de ameaz în oraşul nostru, că tinerul, înţeleptul, modestul şi conştienţiosul profesor dela şcoala civilă de fete a „Asociaţiunii“, *Dr. Ioan Borcia*, membru în comitetul central al „Asociaţiunei“, membru al „secţiunilor literare“, etc. a adormit în Domnul, părăsindu-ne pentru totdeauna. Grozav de multe şi de mari trebue că sunt păcatele noastre, de ne pedepseşte ceriul atât de aspru, răpind din mijlocul nostru aceea ce avem mai bun, mai de valoare şi mai de omenie! Adormitul în Domnul a fost pildă vie a omului corect, conştienţios, modest şi onest, şi e nespus de mare perderea ce ni se pricinueşte prin neaşteptata sa moarte. Ştiam că e bolnav, de vre-o trei săptămâni, dar de o boală care la nici un cas nu putea da ansă la îngrijorări. Se vede însă că boala s'a complicat în ultimele zile, a dat naştere la o nouă boală, care în scurtă vreme a pus capăt unei vieţi, dela care eram în drept a aştepta atât de mult pentru binele de obşte. Pe decedatul îl deplânge neconsolata sa soţie, buna sa mamă, fraţii şi sora, amicii şi cunoscuţii, şi neamul cel nefericit românesc.

In veci amintirea lui!

*

Din partea familiei îndurerate s'a dat următorul anunţ funebru:

Cuprinşi de adâncă durere, aducem la cunoştinţa rudeniilor, prietinilor şi cunoscuţilor, că mult iubitul nostru *Dr. Ioan Borcia*, profesor la şcoala civilă de fete şi membru al comitetului central şi al Secţiunii şcolare a „Asociaţiunei pentru lit. română şi cultura poporului român“, a încetat din viaţă astăzi, Dumineca, în 26 Februarie v. (10 Martie n.) 1912, în etate de 31 ani, în anul al 10-lea al serviciului său profesoral şi în primul an al fericitei sale căsătorii.

Rămăşiţele pământeşti ale scumpului defunct se vor depune spre vecinică odihnă din locuinţa proprie (strada Cisnădiei nr. 7), în cimiterul gr. or. din suburbiul josefin, poimâne, Marţi, în 28 Februarie v. (12 Martie n.) la orele 2 p. m. In veci amintirea lui! Sibiiu, 26 Februarie v. (10 Martie n.) 1912 *Elena născ. Siandru*, soţie. *Maria Borcia n. Cioran*, mamă. *Ermil Borcia, Eleonora Borcia, Dr. Lucian Borcia* fraţi şi soră. *Calipsa Siandru*, soacră. *Eufrosina, Calipsa, Dr. Ioan Siandru*, cumnate şi cumnat.

*

Iar corpul profesoral dela şcoala civilă de fete anunţă astfel moartea neuitatului coleg:

Corpul profesoral dela şcoala civilă de fete cu internat a „Asociaţiunii“ din Sibiiu cu adâncă durere anunţă, că iubitul şi neuitatul coleg Dr. *Ioan Borcia*, profesor, membru suplent în comitetul central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, secretarul Secţiei şcolare a Asociaţiunii etc. a încetat din viaţă după scurte suferinţe în 10 Martie n. 1912, la orele 9 şi jum. a. m. în al 32-lea an al etăţii.

In adormitul coleg perdem un erudit dascăl al şcoalei române, înzestrat cu virtuţi înalte şi aptitudini distinse, prin care, în activitatea sa de zece ani pe terenul învăţământului şi-a înscris numele cu litere de aur în analele şcoalei noastre.

Rămăşiţele pământeşti se vor transporta dela locuinţa adormitului, strada Cisnădiei Nr. 7, Marţi în 12 Martie n. 1912, la 2 ore după ameazi, în cimiterul bisericei ortodoxe române din loc, Suburbiul-Iosefin.

Sibiiu, 10 Martie n. 1912.

In veci amintirea lui!

Din România.

Investirea Inaltpreasfinţitului Mitropolit-Primat Conon şi a Preasfinţitului Episcop Nicodim.

Dumineca trecută, 3 Martie n. s'a făcut în Bucureşti investirea solemnă a I. P. S. Sale Mitropolitului-Primat *Conon Arămescu-Donici*, şi a Preasfinţiei Sale, Episcopului *Nicodim Muntean* din Huşi.

Inalţii prelaţi au fost duşi dela Mitropolie în trăsuri regale şi cu cortegiu de onoare la Palat, unde au fost intimpinaţi de aghiotanţii de serviciu şi conduşi în saloanele de primire.

La orele 12 şi-a făcut intrarea în sala tronului Maiestatea Sa, Regele *Carol*, însoţit de principele *Ferdinand*, Moştenitorul de tron, şi numai decât a fost adus în faţa M. Sale, întâi Mitropolitul-Primat *Conon*, apoi Episcopul *Nicodim*.

I. P. S. Sa, Mitropolitul-Primat era îmbrăcat în manthia arhierească, era precedat de protoereii din Bucureşti şi urmat de arhidiaconii mitropoliei, cari duceau cârjele.

Ministrul de culte *C. C. Arion* a luat din mâna arhidiaconului cârja arhiepiscopească şi a predat'o M. Sale Regelui, cu următoarele cuvinte:

„*Sire, aceasta este cârja arhiepiscopală a Mitropolitului Ungro-Vlahiei, Exarh al plaiurilor, Primat al României şi preşedinte al sfântului Sinod. O înfăţişez M. Voastre pentruca după datinele ţării cu înaltă bunăvoinţă M. Voastră să o puteţi încredinţa noului ales*“.

Regele Carol luând cârja a predat'o I. P. S. Sale, Mitropolitului-Primat *Conon*, spunându-i următoarele:

„*Vă încredinţez cârja arhiepiscopală de Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Primat al României şi preşedinte al sfântului Sinod*“.

I. P. S. Sa o primeşte şi sărută mâna Regelui.

E introdus apoi în sala tronului, — P. S. Sa, Episcopul *Nicodim*, care asemenea primeşte cârja din mâna Regelui cu acelaş ceremonial.

Rosteşte acum Mitropolitul-Primat următoriul discurs:

Sire!

Cu adâncă emoţiune şi cu mare sfială, eu, până acum smerit Episcop al Huşilor, astăzi Mitropolit Primat, pentru a doua oară primesc toiagul pastoral din augusta mână a Maiestăţii Voastre.

Păşind spre treptele scaunului celei mai înalte demnităţi a Sf. noastre Biserici Ort. Române, chemat de glasul naţiunii, glas inspirat de harul lui Dumnezeu şi întărit de Inalta bunăvoinţă a M. V., îmi simt inima cutremurându-se de răspundere dar şi însufleţindu-se de râvnă pentru împlinirea acestei măreţe, dar grele chemări.

Şi dacă alţii m'au preţuit atât, în cât au pus pe slabii mei umeri o sarcină aşa de mare, nădejdea mea nestrămutată este în Dumnezeu, care nu mă va lăsa şi căruia mă rog să mă ajute spre a fi vrednic de scaunul marilor şi pururea pomeniţilor arhipăstori ai Neamului.

Căci, datorită acestor măreţe figuri ale trecutului nostru bisericesc, Sf. Mitropolie a Ungro-Vlahiei ocupă un loc de frunte între bisericile ortodoxe ale Răsăritului.

In această Sf. Mitropolie s'a închegat „Marea Pravilă Târgovişteană“ — mănunchiu de legi bisericeşti — din ale cărei file galbene şi învechite răsare senin chipul Mitropolitului Teodosie cel ce s'a învrednicit a le culege şi tipări în româneşte.

Din amvonul acestui Sf. locaş a răsunat puternic glasul înfocat şi plin de credinţă al martirului — Antim Ivireanul — mort pentru legea şi neamul lui, care prin cuvânt arunca sămânţa credinţei în suflete, iar cu fapta — întemeind cea dintâiu şcoală bisericească — aprindea scânteia luminei pentru viitor.

In tipografia acestei Sf. Mitropolii Gligorie, — Dascălul cel mare împreună cu învăţatul Gherontie, — au dat la iveală în graiu românesc un mare număr de cărţi bisericeşti, pe care le-au împărţit în dar celor drept credincioşi.

Tot aici a strălucit Nifon, învrednicitul de Dumnezeu să prezideze adunarea ce a consfinţit Unirea, şi al cărui nume e legat pe veci de seminarul fondat din propria avere.

Aici, în vechea catedrală a Sf. Mitropolii, s'a primit jurământul pe Constituţie şi Evanghelie al Maiestăţii Voastre de către fericitul întru pomenire Calinic Miclescu, stareţul meu în Iaşi care este şi fondatorul facultăţei noastre teologice.

Tot din acest Sf. locaş blândul şi evlaviosul Iosif Gheorghian s'a sârguit până la adânci bătrâneţe întru temeinică plină de bunătate şi binefăcătoare păstorire a turmei credincioşilor şi întru îmbogăţirea literaturii noastre bisericeşti.

Pururea Biserica a fost, nu numai isvorul credinţei, ci şi ocrotitoarea culturii, graiului şi datinelor strămoşeşti.

La adăpostul Bisericii a crescut neamul românesc, din sânul mănăstirilor s'au ivit primele licăriri de cultură; în cărţile religioase ne-am regăsit limba străveche; apostolii credinţei au fost la noi pururea şi apostolii neamului. In trecut, ca şi în timpurile mai apropiate, viaţa noastră politică naţională s'a desfăşurat în strânsă legătură cu viaţa bisericească; tot ce turbură biserica, sguduie conştiinţa naţională; tot ce o înveseleşte, înviorează întreaga noastră fiinţă; destinele bisericei şi ale poporului român sunt nedespărţite. Credinţa care ne a întărit şi mângăiat în vremuri de restrişte, ne-a luminat şi încălzit în zilele de pace şi reculegere.

Sire!

Primind astăzi din mânile Maiestăţii Voastre Sf. Cârja arhipăstorală, — toiag simbolic, care trezeşte în suflet aşa mari simţăminte — atâta stă în puterile mele ca plin de credinţă şi nădejde în Dumnezeu, să făgăduiesc solemn, ca zilele pe cari mi le va mai dărui bunătatea dumnezeiască, să le închin numai intereselor mari ale Sf. Biserici Ortodoxe Române, biserica în care dragostea de ţară şi de neam îşi are loc alăturea de divinele precepte de pace, iertare, iubire frăţească şi creştinească îngăduire.

Am credinţa, Sire, că voiu avea pentru întărirea slabelor mele puteri tot sprijinul puternic al Maiestăţii Voastre, sprijin care n'a lipsit niciodată Bisericii noastre. De aceea, cu încredere primesc acest Sf. Toiag şi, adânc recunoscător Maiestăţii Voastre, păşesc fără şovăire la datoria care-mi este pusă înainte.

Să trăiţi Maiestatea Voastră, Inţelept fundator şi întăritor al regatului român, care în timpul lungei şi glorioasei domnii aţi hărăzit ţării instituţii temeinice şi bisericii monumente neperitoare.

Să trăiască Maiestatea Sa Regina, augusta noastră suverană, protectoarea tuturor instituţiilor de cultură şi caritate creştină.

Trăiescă iubiţii noştri Principi Moştenitori, împreună cu toată Augusta Dinastie, nădejdea viitorului neamului românesc.

Trăiască, crească şi înflorească scumpa noastră Românie“. (Va urma).

„Albina“.

(Fine).

Urcarea capitalului la 6.000.000 coroane.

Cu privire la urcarea capitalului societar, dela 3 la 6 milioane coroane, consiliul de administraţie al „*Albinei*“ face adunării generale din 23 Martie n. următoarea propunere:

Capitalul societar se urcă dela K 3.000,000 la K 6.000,000.

In acest scop se vor emite 15,000 acţii noui de câte K 200 sub numerii curenţi 15,001—30,000.

Fiecare acţionar actual are dreptul de preferinţă să opteze pentru atâtea acţii noui, câte acţii vechi sunt trecute pe numele lui în Registrul acţionarilor (§ 7 al Stat.)

Abateri dela condiţiunea ca acţiile vechi să fie înregistrate pe proprietarul actual, se admit numai erezilor cari vor dovedi: că proprietarul vechiu a răposat, că ei sunt îndreptăţiţi a moşteni acţiile vechi înregistrate pe numele decedatului şi că s'a pus la cale procedura de ereditare, dar nu s'a terminat. Această excepţiune însă se poate admite numai până la terminul fixat pentru insinuarea optării.

Astfel de acţii se vor libera îndreptăţiţilor numai după predarea judecătorească a eredităţii.

Preţul acţiilor se va răspunde în sensul §-ului 9 al Statutelor în cinci rate de trei luni egale, şi anume: prima rată până la 1 Iulie a. c., a doua rată până la 1 Oct. a. c., a treia rată până la 1 Ianuarie 1913, a patra rată până la 1 Aprilie 1913, a cincia rată până la 1 Iulie 1913.

Se pot plăti însă şi mai multe rate deodată.

Acţiile noui nu vor participa la dividenda anului curent, ci acţionarii vor primi numai 5% interese după sumele răspunse, dela solvirea banilor la cassa institutului până la ultima Decemvrie a. c.

Vor participa însă la dividenda anului viitor, din care motiv ratele a patra şi a cincia se vor răspunde cu 5% interese dela 1 Ianuarie 1913.

Faţă de acţionarii cari nu vor plăti ratele regulat, se va aplica § 10 al Statutelor.

Terminul pentru optare se fixează pe ziua de 15 Iunie a. c.

Acţiile cari nu se vor subscrie până la acest termin, se vor vinde în favorul Fondului de garanţă al scrisurilor fonciare.

Acţiile noui se vor data din 1 Iulie 1913.

Deodată cu prima rată, se va răspunde de fiecare acţie o taxă de câte K 10 pentru acoperirea speselor.

Această taxă se va conta la fondul special de rezervă, din care se vor acoperi şi spesele.

Distribuirea cuotei pentru scopuri culturale.

Relativ la distribuirea cuotei pentru scopuri culturale şi de binefacere de K. 26,000, propunerea e următoarea: 1. Contribuire la colecta pentru zidirea unui seminar în eparhia Caransebeşului 1,000 cor. 2. Contribuirea la „Fundaţiunea pentru ajutorarea ziariştilor români din Ungaria“ 1,000 cor. 3. La fondul mesei studenţilor, întemeiate şi susţinute de institut 8,000 cor. 4. Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român: *a*) la fondul „Muzeului etnografic“ 1,000 cor. *b*) la fondul „G. Bariţiu“ 1,000 cor. 5. Reuniunii femeilor române din Sibiiu pentru şcolile susţinute de dânsa 2,000 cor. 6. Reuniunii române de muzică din Sibiiu 200 cor. 7. Reuniunii române de agricultură din Sibiiu 200 cor. 8. Reuniunii pompierilor din Sibiiu 100 cor. 9. Reuniunii pentru înfrumseţarea oraşului Sibiiu 100 cor. 10. Reuniunii igienice din Sibiiu 100 cor. 11. Aceleiaş reuniuni, pe seama dispenzarului pentru tuberculoşi 100 cor. 12. Gremiului comercial din Sibiiu 100 cor. 13. Internatului Reuniunii femeilor române din Braşov 400 cor. 14. Asociaţ. pentru sprijinirea învăţăceilor şi sodalilor rom. din Braşov. 200 cor. 15. Reuniunii de muzică din Braşov 200 cor. 16. Reuniunii pentru înfrumseţarea oraşului Braşov 100 cor. 17. La fondul studenţilor morboşi din Braşov 200 cor. 18. La fondul studenţilor morboşi din Blej. 200 cor. 19. La fondul studenţilor morboşi din Brad 200 cor. 20. Tinerimei universitare din Budapesta („Petru Maior“) 200 cor. 21. Tinerimei universitare din Cluj 200 cor. 22 Internatului gr.-or. din Beiuş 200 cor. 23. Reuniunii fem. rom. din Deva pentru atelierul industriei de casă 200 cor. 24. Contrib. la colecta pentru zugrăvirea bis. gr.-or. rom. din Lugoj 200 cor. 25. Reuniunii femeilor române din Lugoj, pentru cantina şcolară 200 cor. 26. La dispoziţia direcţiunii 8,400 cor. Total 26,000 cor.

Un aşezământ umanitar.

In Iunie 1911 s'au împlinit 12 ani, de când lucrează în Sibiiu „Reuniunea română de înmormântare din Sibiiu", îmbiând ajutoare băneşti celor mai deaproape ai foştilor membri, trecuţi la cele vecinice, şi făcându-le cu putinţă şi celor mai scăpătaţi să-şi îngroape în mod cuviincios pe iubitul răposat. La 15 Febr. n. 1912 acest aşezământ şi-a ţinut a 12-a adunare generală sub conducerea deamnă a prezidentului director Pantaleon *Lucuţa*, care a arătat sporiul făcut de aşezământ dela întemeierea lui. Secretarul, totodată întemeietor al Reuniunii, dl Victor *Tordăşianu* a cetit raportul general despre lucrările din 1911. Din el am aflat, că în 1911 au murit 20 membri şi între ei 3 profesori seminariali, fie iertaţii Dr. Petru Şpan, Aurel Bratu şi Nicolae Vătăşan, dintre cari Dr. Şpan a fost membru în direcţie. Din 1900 de când Reuniunea s'a alcătuit au răposat 191 membri, dintre cari 115 au fost economi, mare parte zileri, 32 meseriaşi şi 44 din clasa aşa zisă a inteligenţei. Evident, că aşezământul stă mai ales în slujba celor mai săraci ai nostri. Ajutoarele date urmaşilor membrilor răposaţi au fost de cor. 24.410.93. Reuniunea în 1900—1911 a încassat taxe de câte 60 bani dela membri în total coroane 42.647.69, iar taxe de câte 2 cor. de înscriere s'au încassat dela 758 membri cor 1516.

Incă din 1900, la sfatul secretarului Tordăşianu s'a pus temeiu la un fond numit al „Asilului", care să fie o casă cu grădină, unde să se adăpostească să-şi petreacă şi să fie îngrijiţi şi hrăniţi cu vremea neputincioşii nostri scăpătaţi şi îmbătrâniţi, cum şi orfanii sărmani ai membrilor Reuniunii. La acest fond se dau câte 10%, ce se trag din ajutoarele ce le capătă urmaşii membrilor răposaţi, apoi ajutoarele ce le dau oamenii milostivi, şi cametele după banii fondului.

Reuniunea mai are alte 4 fonduri şi anume: 1. „Fondul Pantaleon Lucuţa", întemeiat din competinţele de câte 4 cor., cari dl Lucuţa le are ca prezident după fiecare caz de moarte. 2. „Fondul Victor Tordăşianu", întemeiat din cele 3 cor., pe cari dl Tordăşianu le are în calitate de secretar după fiecare caz de moarte. 3. „Fondul căpitanul Ioan Toma", întemeiat din suma de 1900 cor., pe care acesta a dăruit-o „Azilului" şi 4. „Fondul Petru Ciora", întemeiat cu suma de cor. 200 cuprinsă într'o acţie a băncii „Lumina", pe care mult regretatul P. Ciora, fost cassar al Reuniunii, a dăruit-o încă până a fost în viaţă „Azilului". Averea totală a Reuniunii e de cor. 24,498.20 din cari: cor. 16,977.36 e averea proprie a Reuniunii, cor. 7,520.84 a fondului „Azilului" şi din acestia: cor. 3,471.43 este averea proprie a fondului „Azilului"; cor. 877.23 e „fondul Lucuţa", cor. 667.05 e „fondul Tordăşianu", cor. 2,296.32 e „fondul Toma" şi cor. 208.81 e „fondul P. Ciora". Averea în 1911 a crescut cu cor. 3,339.13.

Adunarea generală a luat cu plăcere la cunoştinţă faptul îmbucurător, că de un timp încoace la Reuniune s'au înscris şi continuă a se scrie preoţi, învăţători etc. din ţară, cari urcând numărul recerut de membri, vor face cu putinţă activarea secţiei a 2-a, de sine stătătoare.

In adunare s'a vorbit mult despre lipsa ce se simte de a se cumpăra o casă cu grădină pentru „Azil", care odată alcătuit va aduce cu sine sporirea fondului „Azilului", de oarece oameni cu inimă către săraci şi cu dare de mână, văzând binefacerile de care vor fi împărtăşiţi bătrânii neputincioşi şi orfanii nostri sărmani vor face daruri mai mari în scopul urmărit.

Cum Reuniunea română agricolă sibiană are lipsă de o casă cu grădină model, în care să planteze pomi, să producă fel de fel de sămânţe de nutreţuri, de zarzavat etc., cum Reuniunea meseriaşilor are lipsă de o casă, un fel de vatra meseriaşilor, aceşti copii ai muncii grele, unde să se adune învăţăceii, unde să se dea la o samă locuinţă şi la altă samă cel puţin o mâncare, o supraveghiare şi o îndrumare părintească la zi, şi cum Reuniunea de înmormântare are lipsă de „Azil" pentru bătrânii neputincioşi şi pentru copii sărmani, secretarul Tordăşianu a scos la iveală cum scopul urmărit de acestea 3 aşezăminte s'ar ajunge cu mai multă înlesnire, dacă conducătorii lor ar lucra mână în mână.

Direcţiunea pe anii 1912—1914 s'a ales astfel: Prezident: Pantaleon Lucuţa, secretar: Victor Tordăşianu, cassar: Romul Perian, iar în direcţie au fost aleşi: 4 din clasa inteligenţei, domnii Dr. Vasile Stan şi Timotei Popovici, profesori sem., I. B. Boiu, paroh şi Dr. Ilie Iancu, medic (în locul lui Dr. P. Şpan); 4 dintre meseriaşi, domnii Fl. Cruciţă, croitor, Iosif Marcu sen., pardositor, Teodor Moldovan, cismar, I. Roman, barbier şi 4 dintre economi: domnii Simeon Stoiţă, Petru Stoica, Nic. Apolzan şi Nicolae Joandrea, economi.

Dee bunul Dumnezeu, ca cei buni şi cei cu dare de mână să facă cu putinţă înfăptuirea lucrurilor bune, înscrise cu litere de aur pe steagul aşezământului umanitar, care de altfel înscrise sunt şi în inimile cârmacilor lui. „*Dreptul Iov*".

NOUTĂŢI.

Deputaţi sinodali din cler au fost aleşi Joi, pentru sinodul arhidiecezan, următorii domni: Cercul Sibiiu, P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu*, vicariu arhiepiscopesc. Cercul Sălişte, *Dr. Ioan Stroia*, protopresbiter. Cercul Săbeşul-săsesc, *Sergiu Medean*, protopresbiter. Cercul Alba-Iulia, *Nicolae Ivan*, asesor consistorial. Cercul Deva, *Vasile Domşa*, protopresbiter. Cercul Haţeg, *Lazar Tritean*, asesor consistorial. Cercul Ilia, *Zevedeiu Mureşian*, protopresbiter. Cercul Geoagiu, *Dr. Ioan Lupaş*, protopresbiter. Cercul Zarand, *Vasile Damian*, protopresbiter, deputat dietal. Cercul Câmpeni, *Romul Furduiu*, protopresbiter. Cercul Turda, *Jovian Mureşan*, protopresbiter. Cercul Cluj, P. C. Sa, Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, director seminarial. Cercul Dej, *Vasile Duma*, protopresbiter. Cercul Bistriţa, *Galacteon Şagău*, asesor consistorial. Cercul Târnava, *Mateiu Voilean*, asesor consistorial. Cercul Sighişoara, *Dumitru Moldovan*, protopresbiter. Cercul Treiscaune, *Const. Dimian*, protopresbiter. Cercul Braşov, Dr. *Vasile Saftu*, protopresbiter. Cercul Bran, *Ioan Hamsea*, protopresbiter, şi Cercul Făgăraş, *Nicolau Borzea*, protopresbiter.

*

Ajutor de stat pentru consistoriul gr.-or. român din Oradea-mare. Suntem informaţi din loc competent, că ministrul cultelor şi instrucţiunei publice a ridicat ajutorul de până aci de 12.000 cor. anual, care îl primea consistorul nostru din Oradea-mare dela stat, dela 1870, la suma de 29.000 cor. făcându-se, în chipul acesta, posibilă îndeplinirea a două posturi de referenţi, cel şcolar şi epitropesc, cari în lipsa de mijloace băneşti, au rămas neîndeplinite până în present; apoi s'au îmbunătăţit totodată şi lefile funcţionarilor consistoriali, urcându-se plăţile referenţilor şi secretarului consistorial la câte 4000 cor. anual.

*

Concertul dşoarei Ana Voilean, dat Vineri sara în sala dela „Unicum", a avut un succes foarte frumos. Un public număros şi ales a ascultat prestaţiunile şi a admirat talentul tinerei noastre artiste, care şi-a executat bogatul şi greul program cu o desteritate şi uşurinţă uimitoare. A fost răsplătită după fiecare punct de program cu aplause sgomotoase şi a primit mai multe buchete de flori. Dşoara Ana Voilean, cu talentul, şcoala, ambiţia şi sirguinţa ce o are, e pe calea cea mai bună de a deveni o celebritare, ca pianistă, spre bucuria şi mândria noastră, a tuturor Românilor.

*

La Ischl. Din Viena se scrie, că Majestatea Sa va pleca la *Ischl* înainte de serbătorile Rusaliilor. Călătoria se va face în 20 Mai. In Ischl, unde în anul acesta Monarhul va petrece trei sau patru luni, se fac pregătiri de pe acum în vila Majestăţii Sale.

*

Adunarea generală a „Reuniunii femeilor gr.-or. române din Sibiiu suburbiul Iosefin, pentru înfrumseţarea bisericei" s'a ţinut Dumineca în 3 Martie a. c. în sala şcoalei centrale. Adunarea a fost bine cercetată din partea membrilor. Prezidenta reuniunii, doamna preoteasă *Victoria Boiu*, a deschis adunarea prin un frumos discurs, primit cu aclamări. Din raportul general despre activitatea comitetului, cetit de secretarul Nicolau *Iordan* resultă faptul îmbucurător, că această harnică reuniune şi-a creat deja în primul an al existenţei sale un fond de *500 cor.* Socotelile s'au aflat corect purtate. Notez, că la adunare a luat parte şi comitetul parohial, în frunte cu parohul *Ioan B. Boiu.*

*

Jubileul regatului sârbesc. Cu ocazia aniversării de treizeci de ani a proclamării regatului sârbesc s'a ţinut Joi în 7 Martie o şedinţă festivă în academia de ştiinţe a Belgradului, la care au participat şi miniştrii în frunte cu regele Petru. Presa Sârbiei îşi exprimă părerea, în legătură cu serbarea aceasta, că ţara sârbească n'a realizat progresele aşteptate, decât în măsură foarte modestă; deşi este adevărat, că în vremea acestor trei decenii Sârbia a avut să se lupte cu multe crize interne şi externe.

*

Flota aeriană. Colecta pentru flota aeriană franceză se urmează cu însufleţire tot mai mare. S'au adunat până acum 900 de mii de franci. Artista Sarah Bernhardt colectează în fiecare seară, în teatrul său, sume considerabile pentru flota aeriană.

*

La fondul Dr. Liviu Bran de Lemény, pentru ajutorarea elevelor mai lipsite de mijloace dela şcoala civilă de fete a Asociaţiunii, a contribuit familia Crăciunescu: 50 cor.

*

† Univ. med. Dr. Alexandru Popa, medic de oraş cercual în Viena, a decedat Dumineca în 3 Martie 1912 la orele 9 şi ½ dimineaţa după multe şi grele suferinţe, împărtăşit cu Sf. Taine, în al 50 an al etăţei sale. A fost înmormântat Mercuri 6 Martie 1912 la 3 şi ½ după amiazi în cimiterul din Lainz. Odihnească în pace!

*

Radiul în Austria. Stăpânirea austriacă a cumpărat în Ioakimsthal pământuri conţinătoare de radiu şi a plătit un preţ de aproape două milioane coroane. Guvernul a scos anul trecut o cantitate de un gram şi jumătate de radiu. In viitor se crede că va scoate mai mult.

*

Şcoala mireselor. Se întâmplă prea adese, că mamele în ziua de astăzi nu au timp sau nu se pricep la instruirea fiicelor lor pentru viaţa casnică. De altă parte economia de casă, cum se propune în şcoli, cuprinde multă teorie şi nu se ocupă de lucrurile cele mai necesare pentru o bună menajeră. De aceea o doamnă engleză din clasa de mijloc a Londrei, Lady Northcott a realizat ideea cuminte de a înfiinţa în capitala Angliei o şcoală destinată esclusiv pe seama mireselor. In şcoala aceasta tinerele fete, pe timpul cât durează fidanţarea lor, vor putea învăţa tot ce se cere neapărat dela o viitoare gospodină, care să fie capabilă de a crea o armonie în viaţa de salon şi trebuinţele bucătăriei.

*

La pol. Se vesteşte din London, că expediţia condusă de căpitanul Scott a ajuns la polul sudic. Altă ştire spune, că eroul care a atins polul, ar fi norvegianul *Amundsen*.

*

Tren căzut în râu. O catastrofă s'a întâmplat lângă Prince Albert în Canada: un tren accelerat, care avea să treacă peste un pod, s'a răsturnat în râu. S'au înecat 15 călători, 20 au fost greu răniţi.

*

Invenţie chemică. Un ziar parisian, *Journal*, povesteşte, că un chemic francez Verley, a isbutit să producă pe cale chemică aur, argint şi platină din alte metale. — Ştirea confratelui din Paris nu este deocamdată altceva, decât o glumă de April făcută în luna lui Martie. Numele chemicului Verley este cu desăvârşire necunoscut în Franţa.

*

Cariera civilă a ofiţerilor. Se iveau adesea cazuri, în care membrii din corpul ofiţerilor primeau concediu mai lung, şi cercetau diferite cursuri, pentruca părăsind serviciul militar să se aplice în cariera civilă. Ministrul de război a pus capăt acestei stări de lucruri. A dat adecă un ordin, care opreşte pe ofiţerii concediaţi de a face studii străine de arta şi ştiinţa militară, câtă vreme primesc salar milităresc. Ofiţerii vor putea face studii neatârnătoare de cariera lor numai în cazul, când mai întâi renunţă la postul avut în armată.

*

Băeat viteaz. In Stokholmul Suediei există *un fond pentru eroi*, întemeiat de *Carnegie*. Intre cei premiaţi în anul acesta din fondul lui Carnegie se găseşte şi un băeat de cinci ani, cu numele Gunnar Aberg din Brastorp. Inainte cu o jumătate de an, când în absenţa părinţilor săi se aprinsese casa, băeatul a alergat de trei ori în casa care ardea şi a scos pe rând din flacări trei fraţiori mai mici. Băeatul viteaz a fost premiat cu un ceasornic şi cu o sumă de cinci sute de coroane.

*

D'ale aviatorilor. In şcoala din Pau a lui Blériot s'a făcut încercarea de a întrebuinţa maşina de scris în vremea sborului. Pe un aeroplan pentru două persoane pilotul a dus cu sine un scriitor cu maşina de scris. Incercarea a reuşit splendid. Ea înseamnă în orice caz un progres în ale aviaţiunii.

*

Călătorie în balon. Arhiducele Iosif Ferdinand, însoţit de de câţiva ofiţeri, a făcut Miercuri o călătorie cu balonul din Salzburg până la Kaltenhausen.

*

Spargeri. Poliţia din St. Gallen a arestat trei elevi gimnaziali şi doi ucenici, cari în câteva săptămâni au săvârşit peste treizeci de furturi cu spargeri. In buzunarele tinerilor de bună speranţă s'au găsit toate uneltele trebuincioase acestor ocupaţiuni.

*

Adventiştii. Am anunţat în numărul din Martie trecută apariţia broşurii: *Despre adventişti*, de preotul Constantin Andrei. Aflăm din broşura aceasta, că secta adventiştilor, în urma stăruinţelor puse de misionari străini, începe a se respândi în unele pături sărace şi lipsite de cultură din satele şi oraşele României. Centrul religios al adventiştilor din ţară se găseşte în Bucureşti, unde tipăresc o revistă adventistă cu titlul *Semnele Timpului.* In capitală au comunitatea cea mai mare de adepţi, al căror număr ajunge la cifra de 1200. In ţara întreagă se află cam cinci mii de adventişti. Predicator este unul cu numele Paulini; afară de el mai are dreptul de a boteza un bătrân comerciant, Dănilă, care primise autorizarea dela misionari germani veniţi la Bucureşti anume pentru aceasta. Adventiştii sau Sabatiştii se adună în casele lor de rugăciuni în fiecare Sâmbătă, precum şi Vineri seara; aici se cântă în cor de întreaga comunitate mai multe cântări religioase, după care urmează o rugăciune rostită de un aderent; în tot timpul rugăciunii fraţii şi surorile — aşa se numesc între sine adventiştii — stau jos cu faţa la pământ; după terminarea rugăciunii se urcă la tribună predicatorul şi vorbeşte despre o învăţătură adventistă sau explică un text din biblie, mai ales din Vechiul Testament. După terminarea conferenţei predicatorului, în adunarea de Sâmbătă, urmează spălarea picioarelor, însoţită de cântări în cor, deosebiţi bărbaţii de femei. După aceea se întrunesc iarăşi fraţii şi surorile spre a li se distribui sf. Cină. La plecare fiecare persoană trece prin faţa predicatorului, îşi depune benevol contribuţia bănească şi primeşte broşuri religioase, tipărite româneşte în Germania, în Hamburg, — unde secta îşi are sediul, sprijinită pe ascuns de bani evreeşti.

*

Fapta unui nebun. Un tinăr croat de 21 de ani, cu numele Marici din Saraievo, într'un acces de nebunie a împuşcat pe moşul său, un bătrân de 110 ani. După aceasta s'a omorât pe sine.

*

O revocare. Comuna Apatin, de lângă Zombor, îşi cedase în Septemvrie a. tr. statului toate şcolile primare, sub condiţie că în aceste şcoli să fie numiţi învăţători numai romano-catolicii. Ministrul de culte a numit cu toate acestea în săptămâna trecută o învăţătoare cu numele Grün, o evreică, la şcoala din Apatin. Imediat s'a pornit o mişcare în comună, care nu s'a liniştit până când ministrul contele Zichy s'a văzut îndemnat a revoca numirea făcută. Invăţătoarea Grün care se şi instalase în şcoală, a fost necesitată să plece în altă parte.

*

Cloroform în loc de electricitate. Comisiunea de justiţie a parlamentului din Maryland a cercetat temniţa din Baltimore. Weyler, directorul temniţei, a salutat pe senatori şi deputaţi şi i-a rugat să uşureze chinurile celor osândiţi la moarte, aducând o lege care să înlocuiască prin cloroform execuţările obişnuite până acum prin electricitate. Osândiţii la moarte, cum spune directorul, sufăr durere cumplită nu numai în vremea execuţării, ci mai ales atunci, când zăresc scaunul electric în care au să se sfârşească. Adormirea cu cloroform este lipsită de dureri; ear moartea urmează cât se poate de uşor. Legislatorii au promis directorului Weyler, că vor aprecia părerile sale.

*

Anunţ. O bivolă de 5 ani cu semnul: urechia stângă tăiată, din comuna Galaţi (lângă Făgăraş) s'a perdut din Decemvrie 1911 — şi în urmă s'a găsit în comuna Hundrubechiu, unde a durmit două nopţi — şi cercetând a-i mai da de urmă, nu s'a mai găsit. — Celce va afla această bivolă, să facă cunoscut primăriei din Galaţi, şi va primi un premiu. *Vasile David.*

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriaşilor români sibieni, au mai dăruit: Valeriu Milea, notar (Tilişca), soţia sa Ana n. Borcea şi copii lor Lucia, Valeriu, Felicia şi Liviu, 1 cor.; Ioan Halalai, notar (Săsciori), 50 bani; Petru Bărbat, notar (Şercăiţa) şi soţia sa Emilia n. Sglimbea, 1 cor.; Victor Slăvescu, paroh (Mohu), soţia sa Elisaveta n. Cărăban şi copila lor Minerva, 60 bani; Nicolae Vlad, paroh (Braşov-Dârste), soţia sa Maria şi copiii lor Ioan, Constanţa, Maria şi Laurenţiu 2 cor.; Nicolae Drăgan, notar (Bungard) şi soţia Valeria n. Maniu (Băcăinţ) 2 cor. 50 bani.

Teatru.

Astăzi, Luni, ultima representaţiune în sesiunea anului acestuia. Se dă, cu concursul artistei dela Viena, *Cornelia Kögl*, comedia „*Renaissance*", de F. Schönthan.

Ad. Nr. pp. 189/1912. (66) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Lona săsască** cu filia **Stolna** din acest tract protopresbiteral, prin acesta se escrie concurs cu termin 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele arătate în foaia B. pentru întregirea dotației dela stat.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-și așterne suplica de concurs subsemnatului în terminul sus îndicat, și a se prezenta la biserică în vreo zi de Duminecă sau sărbătoare spre a fi cunoscuți din partea poporului.

Cluj, 18 Februarie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 727/1912 (61) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a **Rapoltul mare**, în protopopiatul Geoagiului prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotației preoțești.

Cererile de concurs adjustate conform normelor în vigoare (se admit numai clerici absolvenți cu 8 clase gimnaziale) să se înainteze subscrisului în terminul deschis; iar concurenții să se presinte în comună, pe lângă restricțiile regulamentare, pentru a cânta, cuvânta, eventual a celebra, și a se face cunoscuți poporului.

Geoagiu, 11/24 Decemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial:

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 134/1912. (65) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh de clasa a III-a **Galomfalăul-mare** cu filiile: **Andraș falăul unguresc**. **Betlenfalău**. **Bitfalău**, **Galomfalăul-mic**, **Odorheiul săcuesc și Bugonfalău** din protopresbiteratul tractului Sighișoara în conformitate cu ordinul Preaveneratului consistoriu arhidiecesan dto 14 Februarie a. c. Nr. 1560 Bis. să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concursele împreună cu documentele prescrise de normele în vigoare și eventual și cu alte documente recomandătoare sunt a se înainta subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenții cu prealabila încunoștiințare la acest oficiu se pot prezenta până 8 zile înainte de alegere înaintea alegătorilor în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvânta făcând cunoștință cu poporul.

Sighișoara, 20 Februarie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara. In conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 46/1912. (59) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc vacant dela școala noastră confesională din **Criț** protopresbiteratul Sighișoarei, pe baza ordinului Prea. ven. Consistoriu arhidiecezan din 3 Februarie a. c. Nr. 1098 Școl. — 1912 se escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariul este: 1000 cor. și anume 166 cor. din darea de cult, iar restul și cvincvenalele dela stat pe baza documentelor celui ales. Cvartir și grădină în natură, precum și 2 stânjini lemne de foc.

Invățătoriul ales este obligat a instrua pe elevi și a cânta cu ei răspunsurile liturgice, iar la trebuință e obligat a cânta și în strană utrenia și vecernia în Dumineci și sărbători.

Se vor preferi concurenți cu aptitudini muzicale.

Concursele instruite cu documentele prescrise să se înainteze Preaon. oficiu protopresbiteral în Sighișoara în terminul indicat. Petenții să se prezente înainte de alegere și în comună, pentru a cânta și a face cunoștință și cu poporul.

Criț, 14 Februarie 1912.

Toma Bârsan prez. *Ioan Ricu* notar. *Niculae Suciu*, *Eftin Berezki*, *Teodor Muntean*, *Ioan Suciu*, *Ioan Biriș*, *George Pulca*, *Teodor Suciu*, *Ioan Berescu*.

Nr. 132/1912 protopresb.

Văzut: **Dimitrie Moldovan**
protopop.

Ad Nr. 11760/911 Epitr. (69) 2—3

Licitațiune.

Consistorul arhidiecezan completează zidirea fostului palat Habermann — din Sibiiu — cu un **edificiu nou** cu 3 etage, în care se va instala un hotel modern cu 80 camere bine mobilate, locuință pentru hotelier, încălzire centrală, ascenzoriu (Lift) — sală de prânzit, grădină de iarnă acoperită, toate în legătură cu cafeneaua care încă poate să o arândeze la 1 Iuliu 1915.

Pentru instalațiile aceste căutăm un antreprenor, care va avea să-și înainteze ofertul până la 28 Martie a. c., iar însuși hotelul îl va lua în primire și folosință numai în **1 August 1913** st. n.

Arânda anuală este cel puțin 53.000 coroane și ofertele sunt a se trimite la Consistorul arhidiecezan însoțite de un revers că au depus garanță (vadiu) de 13—14 000 cor. în hârtii de valoare la institutele „Albina“ ori „Lumina“ din Sibiiu. Vadiul depus se va întregi la suma întreagă a arândei anuale.

Consistorul își reservă dreptul de a alege dintre oferenți pe cari îi convine, eventual de a escrie o licitație nouă.

Sibiiu, din ședința senatului epitropesc ținută la 13/26 Februarie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese, aprobat de Prea Venerabilul consistoriu arhidiecezan dto 4 August 1911 Nr. 9509 Școl. și de comisiunea administrativă comitatenză sub Nr. 2010/1911, comuna bis. gr.-ort. **Seliștat**, din comitatul Târnava mare, protopopiatul Agnita, dă în întreprindere zidirea salei de învățământ pe calea licitațiunei publice minuende, ce se va ținea Vineri în 9/22 Martie a. c. la 2 ore p. m. în localitatea școalei.

Prețul de strigare 3700 coroane. Comuna bis. se deobligă a da piatra, cărămida și năsipul de lipsă în zid.

Planul și preliminariului de spese se poate vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul a alege dintre minus oferenți, pe acela în care va avea mai mare încredere.

Seliștat, în 13 Februarie 1912.

Ioan Rduleț
paroh.

Ioan Uncheșel
epitrop I.

(55) 3—3

Nr. 227/1912 protop.

Văzut: **I. Muntean**
protop.

Publicare de licitațiune minuendă.

Pe baza planului de edificare și a preliminarului de spese în suma de 5596 cor. 71 fil., din care se subtrage materialul brut ce-l dă comuna bisericească socotit în 1320 cor. și mobiliarul din școală socotit în 324 cor. — aprobate de Măritul Conzistor Arhidiecezan sub Nrul 9073/1906 Epitrop., să publică prin aceasta licitație cu oferte închise pentru darea în întreprindere a zidirei școalei gr. ort. constătătoare din o sală de învățământ și 2 odăi mai mici ca antecameră și cancelarie și apartinentele ei din **Ilimbav**, cercul Nocrich (Ujegyház), protopresbiteratul Agnitei.

Cei ce vor să ia această lucrare în întreprindere au a-și trimite ofertul lor până în 30 Martie st. n. a. c. oficiului parohial gr. ort. din Ilimbav poșta ultimă Márpod, împreună cu vadiu de 10%. In loc de bani numărari pot să fie și hârtii de valoare libel de depunere acceptate de valabile ori o declarație, că de câte ori va avea să primească ratele de plată, pe jumătate să învoiește a i să reținea ca cauțiune până la terminarea lucrării.

Planul și preliminariul de spese, precum și condițiunile se pot vedea la oficiul parohial gr. ort. Ofertele au să conțină declarația, că oferentul cunoaște condițiunile de licitare și că se supune necondiționat acelora.

Comitetul își rezervă dreptul, de a angaja pe acel întreprinzător dintre reflectanți, în care va avea mai mai mare încredere.

Reflectanții nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese dela comitet pentru așternerea ofertului lor sau pentru câștigarea informațiunilor mai de aproepe la fața locului.

Oficiul parohial gr. ort.

Ioan Alexandru
paroh.

(62) 2—3

Nr. 21/1912. (52) 3—3

Edict de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistoriu arhidiecezan sub Nr. 14014—909 Epitr. — prin aceasta se publică licitație minuendă pentru a se da în întreprindere zidirea bisericei din parohia **Boiu**, protopresbiteratul Geoagiu-de jos.

Licitațiunea se va ținea **Dumineca în 4/17 Martie a. c.** la 11 ore a. m. la. cancelaria parohială.

Prețul de strigare este 10,777 cor. 61 fil. după care sumă licitanții vor depune vadiul de 10% în bani gata sau hârtii de valoare.

Din materialul brut comuna bisericească dă: varul nestâns, cărămida, peatra, năsipul și lemnul de gorun, precum și toate cărăușiile.

Oferte să primesc până la începerea licitațiunei, — dacă acelea conțin vadiul recerut și declarația, că oferentul cunoaște condițiunile de licitație și să supune acelora.

Comitetul își rezervă dreptul de a da lucrarea în întreprindere aceluia dintre minus oferenți, în care va avea multă încredere.

Planul și preliminariul de spese și condițiunile de licitație se pot vedea la oficiul parohial din Boiu.

Boiu, din ședința comitetului parohial ținută la 10/23 Ianuarie 1912.

Eftimie Costescu
preș. com. par.

Dumitru Antonie
not. com. par.

Casă de închiriat.

Casa din Wollgasse Nr. 10/a, zidită în stil de vilă pe un loc de 400 stângini pătrați (curte și grădină) constătătoare din 4 chilii mari, bucătărie, cămară, pivniță, spălătorie, verandă, și mai multe șoproane, cum și grădina de-a lături în extindere de 212□° e de închiriat.

Deslușiri în strada Bruckenthal Nrul 17.

(29) 6—6

Se cau ă un tinăr cu cunoștințe comerciale pentru biroul unei fabrici ca

Corespondent

pentru limba maghiară și română, care să aibă și scrisoare caligrafică și recomandații bune.

Ofertele au a se adresa sub **condițiune stabilă** la administrația acestei foi.

(68) 1—3

---

4 Veri de Basna

cu certificat, de 11 și 12 luni bătrâni sunt de vânzare la domnul

Nicolae Câmpean

(57) 1—2 în Mohu (Szeben m.)

SALVATOR

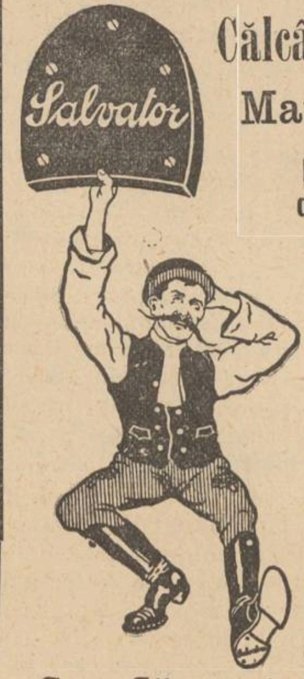

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 32—52

Se află pretutindenea.

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur.

„Pastilele de-piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“.
Budapesta, VI. Váczi-körut 17

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(372) 24—26

Români! Replantați viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniți firmele românești, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul“,

însoțire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică

„Mugurul“,

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 25—

trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!

La cerere prețcurent și instrucțiuni gratis și franco!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 1/14 Martie 1912 Nr. 24.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Expoziția doamnei Cosma.

Sibiiu, 13 Martie n.

Cine a urmărit evoluția noastră supt toate raporturile în cei din urmă zece ani, își va fi dat seama, că aceasta epocă de desvoltare să reliefează de altele, prin nota sa specific *națională*. Curentul românesc, care a fost preconizat pe tărîmul literar acum sunt zece ani, prin marii scriitori ai neamului nostru, a început să pătrundă și în celelalte câmpuri de manifestare a vieții noastre, așa, încât astăzi, ideea *națională*, ca idee conducătoare, este considerată drept o dogmă, nu numai folositoare, dar și necesară și foarte logică. Căci e limpede adevărul, că diferitele formațiuni etnice nu se pot susținea la suprafață, decât prin o civilizație, care concentrează în sine tot prisosul de energie al acestui popor și exprimând sufletul lui deosebit, prin bogăția creațiilor și averilor ce este în stare să le producă. Un popor va sta cu atât mai sus pe treapta civilizației adevărate, cu cât alcătuirile vieții sale *naționale* specifice vor purta mai distinct nota *frumosului etern,* menit să ducă mai departe și să înalțe evoluția culturii *universale.*

Pentru cultul acestui *frumos* stă la îndemâna omenirii *arta* cu toate mijloacele ei. Atât operele de proză literară, cât și poetice, sculptura, pictura și muzica, se hrănesc prin reprezentanții lor de seamă din elemente naționale, elemente cari vor fi obiectivate, ca nuanțe ale unui suflet specific.

Ne gândim, firește, la neamul nostru, când facem această constatare, pe care e în măsură s'o verifice întreaga noastră viață sufletească a anilor din urmă. Din câmpul artelor, ideea *națională* a trecut și pe teren economic, comercial și industrial. Astăzi ea preocupă deocamdată numai cărturărimea, îndată însă ce ea cu ajutorul presei și a întinsei propagande ce are să se facă va pătrunde și în conștiințele adormite ale masselor, va trebui să biruiască.

In această operă, atât de folositoare și înțeleaptă, concursul damelor române e de cea mai mare necesitate. Iar în domeniul *industriei casnice* el este deadreptul hotărâtor. E o datorie din cele mai mari aceea de-a păstra cu sfințenie comorile moștenite dela înaintași și a le trimite îmbogățite urmașilor. In toate aceste lucruri se ascunde pare-că o parte din sufletul, din credința, din zbuciumul și iubirea lor, și din acest motiv păzirea și perfecționarea lor conștientă să înfățișează pentru noi ca o supremă poruncă și problemă eternă. Implinirea acestei înalte îndatoriri va fi pentru noi cu atât mai plăcută, cu cât în această moștenire putem să descoperim urme de calități distinse, cari numai din bogăția unui suflet superior pot răsări. Cu deosebire industria casnică este acel teren, unde ni s'a oferit prilejul, să găsim surprise sufletești, însușiri artistice nebănuite la femeile române. Indată ce s'a observat aceasta, interesul pentru toate obiectele eșite din mâna țărancelor noastre supt raportul industriei de casă a început să fie tot mai viu și mai stăruitor. Astfel încă la 1881 s'a aranjat în Sibiiu o expoziție industrială de către „Reuniunea de agricultură“, căreia ia urmat aceea din 1902, foarte bine izbutită. Reuniunea meseriașilor din Sibiiu a alcătuit apoi în 1905 un Album de cusături și țesături românești, subt conducerea dlui prof. Comșa, care ca început este din cele mai bune, deși implică scăderi, din punct de vedere practic.

Cel mai mare merit însă, în desgroparea și popularizarea acestei arte țărănești, îl are de sigur familia *Cosma*. Cultul *artelor* s'a făcut aici totdeuna c'o iubire și înțelegere caldă. Inteligența distinsă, gustul artistic subtil al doamnei *Cosma*, acompaniat de-o adâncă dragoste pentru tot ce este românesc, a înțeles curând că în cusăturile și țesăturile țărancelor noastre e o mare și neprețuită bogăție, nu numai ca originalitate, dar și ca talent de compoziție și execuție. Dsa a început să facă o întinsă propagandă pentru adunarea acestor obiecte, din toate colțurile țării, scăpându-le de peire și trezind în măsură deosebită dragostea pentru ele. In 1906 a aranjat la expoziția din București pavilionul etnografic transilvănean, atât de mult lăudat de cei cari l-au văzut. Cu acest prilej doamna *Cosma* s'a afirmat ca o admirabilă cunoscătoare a artei țărănești din toate colțurile pământului românesc. N'a rămas însă la această recunoaștere, de sigur frumoasă, însă cu nuanță personală. A fost convinsă, că e o mare datorie națională trezirea sentimentelor de iubire și prețuire a acestei arte în conștiința publicului nostru. Și pentru așa ceva era nevoie de-o muncă sistematică. A făcut deci lungi și costisitoare călătorii într'un lung șir de ani prin Ardeal și Ungaria, adunând adeseori cu multă greutate obiecte de industrie casnică prețioase și pline de frumseți. Apoi domnișoara *Minerva Cosma* a compus după această colecție un splendid album cu modele de țesături și cusături românești, care a adus foarte bune servicii damelor noastre și prin practicitatea lui, întru cât marcate fiind și firele, modelele puteau fi ușor copiate. Și pentru a înlesni și mai mult popularizarea acestor motive, dșoara *Minerva Cosma* le-a editat și în câteva caiete ieftine. Ele în adevăr se pot găsi astăzi prin toate satele noastre, spre deosebita mângăiere a autoarei și spre marele noroc al artei noastre naționale. Dna *Cosma* însă nu s'a oprit aici. Dsa, care a făcut atâtea lucruri frumoase, cari îi vor eternisa numele în paginile istoriei culturii noastre artistice, sociale și naționale, a mers mai departe pe terenul faptelor. După înființarea mesei studenților, școlii de menaj, a pus la cale și o școală de industrie, care să fie o biserică a artei noastre românești. Tot ceea ce să lucră aici de eleve, e pur național. E o mare binefacere această școală, ale cărei eleve, după ce ies de aici, au să devină tot atâtea răspânditoare și ocrotitoare ale industriei naționale.

Drept modele pentru obiectele ce să execută aici servește bogata și aleasa colecție a doamnei Cosma. E o imensă comoară această colecție, care ar putea fi un titlu de mândrie superioară, nu pentru o familie, ci pentru o instituție, sau un popor chiar.

Pentru a da un nou prilej publicului românesc și străin să se convingă de talentul și gustul artistic fin al femeilor noastre dela sat, dar și pentru a contribui la cultivarea acestei minunate arte naționale, dna *Cosma* și a expus în patru camere din locuința proprie tot ce a adunat cu mari cheltuieli de bani, timp și inteligență, din domeniul artei țărănești.

*

Vom da acum în cele următoare o scurtă descriere a acestei splendide expoziții, care ofere ori cărui spirit inteligent cele mai delicioase revelații artistice.

In camera primă: albumele originale de țesături și cusături ale dșoarei Minerva Cosma. Ochiul vizitatorului se oprește asupra țesăturilor în mătasă, perinițe, garnituri de rochii, ridicule, aranjate în grupuri și lucrate în colori de toată armonia. Aceste țesături sunt executate în Făgăraș, sub conducerea doamnei Dr. Șerban, care are meritul compunerii colorilor și motivelor, tot după albumul dșoarei Minerva Cosma. Pe o măsuță se vede o admirabilă mapă de scris, lucrată în a-jour-ul cel mai fin și c'o artă în adevăr surprinzătoare, de dșoara Virginia Podoabă, conducătoarea școlii de industrie.

Tot atât de frumoasă este o covertură de pat, broderie în colori pe stofă ce e compusă și lucrată în a-jour de dom-

---

FOIȘOARĂ.

Românii din America

de preotul I. Podea.

(Urmare).

Stările în parohiile noastre erau mizerabile. In Cleveland, biserica în urma furturilor și delapidărilor (5 mii dollari) a ajuns la licitație, dar a fost răscumpărată de „Clubul religios: Legea strămoșască“ pe care l-am înființat în 19 Noemvrie. La înființarea acestui club, care de prezent înlocuește fosta parohie, am grijit chiar dela început ca cârciumarii, cari au adus odată biserica la ruină, să fie escluși cu totul. Astfel mi-a succes, ca să adun laolaltă tot ce avea Clevelandul mai bun. Incetul cu încetul s'a liniștit toată gâlceava, iar colectele și darurile la finea lui Maiu au trecut peste suma de cinci mii dollari, din cari s'a plătit o bună parte din datoria bisericei s'a regulat, s'a înfrumsețat biserica, așa că astăzi este cea mai frumoasă biserică din toate câte avem acolo.

Dar dacă în Cleveland era așa, nici în celelalte parohii nu era mai bine. In Joungstown O. o ceartă grozavă între credincioși, — 40 dollari bani gata și o datorie de câteva sute de dollari. In So. Sharon e vândut lotul, pe care păr. Scorobețiu îl aflase cumpărat, și ceartă. In Alliance O. iarăși ceartă și 40 dollari. Parohia din Erie Pa. avea 200 dollari, Martins-Ferry O. 200 dollari, Newark O. o casă frumoasă de rugăciuni, cu o mică datorie.

Nu mă pot lăuda că în toate parohiile acestea aș fi făcut minuni, și nici nu mi se cade; am făcut însă în tot locul atâta, cât am putut. In timpul cât am administrat parohiile din Erie, Alliance și Martins-Ferry în tot locul s'au cumpărat intravilane pentru zidiri de biserici. In Martins-Ferry cu 850 de dollari, în Erie cu 1200 doll., în Alliance O. cu 600 dollari, toate la poziții destul de bune. Puțin de tot s'a mai făcut și în Newark O., nimic în So. Sharon, unde la începutul anului 1910 se alege de preot M. Balea. De data asta dă dovezi de o seriozitate și voință tare, care până aicea îi lipsea. Cu mână de fer se apucă de reorganizarea parohiei, colectează în toate părțile și în ziua de 15 Maiu sfințește peatra fundamentală — pe lotul cumpărat cu patru ani mai înainte, — iar în 16 Oct. sfințește biserica, cu hramul „Sf. Cruce“.

Durere însă, că acest preot nici aici nu s'a putut simți bine timp mai îndelungat; demisionează în mai multe rânduri, până când la cererea credincioșilor noștri de acolo sosește păr. Ilie Pop din Ludoș, care de prezent conduce aceea parohie.

In același timp, parohia „Sf Treime“ din Joungstown O, înființată la îndemnul meu în 10 Ianuarie 1910, merge cu pași repezi înainte. Urmând sfatul și exemplul dat, credincioșii noștri jertfesc mai mult de cât s'ar crede, așa, că încă în primăvară cumpără un lot în valoare de 2500 dollari, în cea mai frumoasă stradă. In 28 Septemvrie se sfințește piatra fundamentală, iar în 30 Aprilie 1911 biserica, după formă cea mai românească biserică.

Câtă însuflețire a fost între credincioșii noștri, dovedește faptul, că în acest scurt timp, fără a bate pe la ușile altora au colectat numai ei între ei șapte mii de dolari, așa că astăzi mai este numai o datorie de tot neînsemnată.

Aceasta este cea mai mare mulțămire sufletească a mea, că într'un oraș ca Joungstow-nul, unde era stâns tot simțul de jertfă, am putut face din credincioșii noștri adevărați robi ai bisericei, cari în schimbul dragostei și ajutorului material și moral ce le-am dat, totdeauna m'au întimpinat cu multă dragoste și pe mine, iar pentru biserică au făcut și jertfit totul.

Tot în decursul anului 1910 la stăruința păr. S. Mihălțian din Indiana Harbor Ind. în 8 Maiu, credincioșii noștri din Indianopolis înființează parohia „Constantin și Elena“, iar în 22 August cumpără o biserică veche, la care vreme scurtă a slujit păr. Octavian Petra din Ibănești, sosit în America în 25 Aprilie 1911.

In 26 Iunie (1910) s'a sfințit biserica cu hramul „Pogorârea duhului sf.“ din Garry Ind., a cărei peatră fundamentală s'a pus tot de păr. Simion Mihălțan în 22 Oct. 1909.

Dintre toate bisericile noastre, aceasta pare a fi cea mai cu puțin viitor, pentrucă e la o distanță mare de oraș, clădită pe niște loturi gratuite dela o companie de pământuri, care urmărește scopul de a concentra pe Români undeva afară de oraș. Tot cu acest scop a dăruit și primarul orașului însemnata sumă de 5 sute de dollari. Avem apoi aicea un element cam disordonat, câțiva cârciumari și câțiva speculanți, cari folosesc de mijloc pe niște călugări vagabonzi din Moldova, spre a face câștiguri prin biserică, cum era cândva și în Cleveland O.

(Va urma).

nişoara Minerva Cosma. E o muncă plină de artă neîntrecută. Simpatică e garnitura de masă pentru 6 persoane, lucrată în motive originale de nişte ţărance din Vaşcăul Bihorului, sub conducerea dnei Cosma din Vaşcău.

E tot lucru de mână, care a durat doi ani de zile. Stofă pentru ornate bisericeşti, ţesută în argint veritabil şi galbin deschis de către şcoala de industrie. O stofă princiară. Tot aici se văd un rând de haine preoţeşti superbe, ţesute în mătasă de coloare liliachie. El a fost cumpărat în preţ de 1000 cor. de nişte săliştence şi dăruite simpaticului şi laboriosului nostru protopop *Lupaş* din Sălişte. Preoţimea noastră are marea datorie să-şi comande aici ornatele sfinte, abandonând firmele străine şi spurcăciunile de jidani, cari îşi bat joc de conştienţa noastră. Consistorul nostru ar face un lucru nespus de cuminte, îndemnând şi obligând chiar preoţimea, să poarte ornate lucrate în motive româneşti.

Tot sub îngrijirea doamnei Şerban sunt lucrate mai multe covoare şi perdele în alesături, colori deschise pastel, draperii în colori vechi. Şcoala de industrie încă are o seamă de covoare, între cari unul în coloare verde oliv, altul pentru balansoare etc. tot în motive româneşti.

Podoaba acestei camere o face însă colecţia de vre-o 150 de *conciuri* din Bănat, cari representă o mare valoare, nu numai prin vechimea lor de peste 100 ani, ci şi prin bogăţia şi variaţia motivelor, a colorilor şi combinarea lor într'o esecuţie atât de frumoasă.

Urmează învălitori de cap din jurul Braşovului, vre o 50 de *oprege* şi şorţe din Banat, lucrate în aur şi argint, după splendide motive vechi. Marea valoare a expoziţiei doamnei Cosma se accentuează în această minunată colecţie de conciuri şi oprege bănăţeneşti. Tot aici se văd cuiere cu ulcioare şi farfurii vechi, furci crestate cu multă măiestrie, un almariu vechiu de peste 200 ani, la mijloc cu o iconiţă, scaune în stil românesc cu pirogravură. Păreţii şi colţarile împodobiţi cu broderii şi galoane vechi.

Camera a doua este esclusiv bănăţenească şi întrând în ea ai sensaţia că te găseşti într'o biserică, a cărei pictură murală veche, ţinută în colori discrete, îţi scoboară în suflet pace şi linişte. Covoare vechi în colori vegetale. Domineză roşul închis, vânăt, verde şi alb, tot nuanţe de colori liniştite. O masă în mijloc este acoperită de vre-o 150 de oprege şi cătrinţe deosebit de frumoase. Două farfurii de cositor, vechi din veacul al XVII-lea, completează atmosfera această de tămâie şi smirnă.

In opoziţie cu cea anterioară, camera a treia are caracter ardelenesc. Aici găsim leşnicuţe, ştergare, între cari unul din Sebeşul-de-sus c'o vechime de 200 ani, culmi, cătrinţe din Sebeş, Orăştie, Munţii-Apuseni, feţe de masă, căpătâie cu motive, vechi ţesute în colori, icoane, blidar din Răşinari, furci, ploşti de lut şi lemn, cămeşi din toate colţurile locuite de Români: dela Topliţa, Bran, Râşnov, Tarcheş, Cluj, Câmpeni, Poiana, Ilimbav, Mercheaşa, Rodna, cusute tot numai cu acul şi în formă de a-jour pe pânză ordinară, ceea ce face, ca o astfel de muncă să fie foarte migăloasă şi foarte greu de esecutat. Un nou prilej pentru a admira răbdarea, isteţimea şi gustul ţărancelor noastre. Tot aici dăm peste ulcioare de lemn şi lut, lăzi vechi, scaune, pomeselnice, ouă încondeiate, un toc pentru praf de puşcă din veacul XVII lea ş. a.

Vizitatorul trece acum prin un coridor împodobit cu cojoace din Sălişte şi cătrinţe din Bistriţa şi Orăştie cu flori în verde discret şi foarte simpatic.

Camera ultimă are blidare din Sălişte şi Răşinari, ulcioare foarte vechi, almariu, laviţă ţărănească, culme din Răşinari, peste 70 de oprege, 5 şorţe, 2 cuverturi de pat, peste 20 ştergare, 3 broboade, 10 decorative, 3 pieptare de postav, pânză din Satul-nou, 4 cămeşi din Ecica-română, 2 cămeşi din Ciacova, 1 cămaşă de lângă Caransebeş, poale brodate din Sasca, cămeşi cu poale din Buziaş şi Jebel, una brodată cu fir, cămeşi bărbăteşti cu pantaloni din Sasca şi din Buziaş, un brâu foarte vechiu din Ciacova. Tot obiecte din cele mai alese, lucrate cu multă artă şi gust rafinat.

Schiţarea aceasta, făcută în fuga condeiului, e în măsură să ne dovedească, câtă bogăţie cuprinde expoziţia dnei Cosma, adunată cu mari jertfe de bani şi tot atâta inteligenţă. Privirea obiectelor confecţionate ne descopere din nou talentul şi gustul de o rară fineţă al ţărancelor noastre, care a stors admiraţia chiar şi a străinilor, atât de sgârciţi în împărţirea laudelor când e vorba de neamul nostru. E o imperioasă datorie pentru toţi intelectualii noştri, să aprecieze aceste calităţi distinse, încurajând şi sprijinind prin toate mijloacele perfecţionarea artei noastre româneşti. In primul rând vin cărturarii dela oraşe, apoi cei dela sate, unde fiecare preoteasă, soţie de notar şi învăţător, ar trebui să-şi facă un mic atelier, cultivând motivele româneşti şi dragostea pentru ele în rândurile ţărancelor noastre. Numai prin muncă sistematică se poate săvârşi o operă cu folos real pentru cultura noastră naţională.

Doamna *Cosma*, prin personalitatea sa escepţională, poate servi ca o perpetuă pildă deosebit de frumoasă tuturor damelor noastre în împlinirea îndatoririlor către cultura şi neamul nostru. D sa este un simbol, o sinteză a muncei ideale şi însufleţite, care a adus îndelungate roade în curs de câteva decenii pentru cultura şi arta românească. Figura D-sale luminoasă va trăi totdeauna în conştiinţa superioară a neamului, încunjurată de aureola recunoştinţii înţelegătoare a celor ce ne urmează.

Cercetarea expoziţii e una din rarile plăceri artistice ce ni se pot oferi. Să mulţămim doamnei Cosma din tot sufletul, că ne-o dă. *M.*

Din România.

Investirea Inaltpreasfinţ. Mitropolit - Primat Conon şi a Preasfinţitului Episcop Nicodim.

(Fine).

La rândul său, Preasfinţia Sa, *Nicodim*, Episcopul Huşilor înaintează asemenea în faţa M. S. Regelui şi rosteşte următoarea cuvântare:

„Sire!

Scaunul episcopal al eparhiei Huşilor devenind vacant prin trecerea titularului — I. P. S. *Conon* — la vrednicia de Arhiepiscop şi Mitropolit al Ungro-Vlahiei şi Primat al ţării, marele colegiu electoral prin votul său dela 18 Februarie a. c., a ales pe smerenia mea pentru acel scaun episcopal. In urma acestui vot, cu sfială m'am apropiat acum la tronul M. V., şi M. V. potrivit datinilor străbune a binevoit a-mi încredinţa toiegul pastoral al Eparhiei Huşilor, ca simbol al autorităţii duhovniceşti.

Simbolul acesta este cum se poate mai potrivit pentru actul ce se îndeplineşte astăzi cu mine, pentrucă el nu numai că închipueşte autoritatea pastorală cu care Dzeu şi naţiunea mă învestesc astăzi prin augusta mână a M. V., ci-mi arată şi greutatea vredniciei episcopale, datoriile felurite unite cu ea şi întreaga linie de purtare ce trebue să urmez în chemarea mea de păstor sufletesc.

Păstorului de oi nu-i este îngăduit a se deda la odihnă fără grije, ci ziua şi noaptea trebue să străjuiască şi să vegheze împrejurul turmei sale povăţuind-o la păşune bună şi la apă sănătoasă şi întru îndeplinirea chemării sale singurul lui sprijin este toiegul păstoresc. Afară de aceasta păstorul poartă toiagul nu pentru a-l ridic asupra oilor sale, ci pentru a feri şi a apăra turma de fiarele rapace şi de rău făcători.

De aici urmează învăţătura, că eu, păstorul de suflete sprijinit pe acest toiag sunt dator să veghez neadormit împrejurul turmei cuvântatoare ce mi se încredinţează spre păstorire, s'o povăţuesc la păşunea sănătoasă şi la isvoarele apelor dătătoare de viaţă ale învăţăturilor evangelice, s'o feresc de păşunele şi apele otrăvite ale superstiţiilor, rătăcirilor şi învăţăturilor mincinoase şi s'o apăr de lupii răi ai viţiilor şi patimilor ce se vor încerca s'o sfâşie.

Crucea, care încoronează acest toiag îmi arată că eu, întru îndeplinirea chemării mele trebue să fiu pururea însufleţit de credinţă vie şi nestrămutată în Dzeu şi să îmi fac datoria faţă de turma cuvântătoare ce mi se încredinţează până la jertfirea de sine, urmând pilda Marelui Arhiereu şi Incepătorul păstorilor — Domnul nostru Isus Cristos — care a zis despre sine: „Eu sunt păstorul cel bun, şi păstorul cel bun sufletul său îşi va pune pentru oi“.

In sfârşit cei doi şerpi din preajma crucii, amintindu-mi sfatul dat de Cristos Mântuitorul ucenicilor săi, când i-a trimis la propovăduire: „Fiţi înţelepţi ca şerpii şi blânzi ca porumbeii“, îmi insuflă învăţământul preţios, că în lucrările mele pastorale trebue să fiu cu prudenţă, cu bună chibzuinţă şi cu blândeţe.

Iată, Sire, ce cugete, ce simţăminte şi ce învăţăminte trezeşte în sufletul şi mintea mea simbolul representat de toiagul păstoresc ce mi-aţi încredinţat şi făgăduesc M. V., că le voiu urma cu sfinţenie.

De asemenea făgăduesc M. V., că povăţuit de învăţăturile Sf. Scripturi şi ale Sf. Tradiţiuni, de sfaturile primite dela Părinţii mei duhovniceşti — fericitul Mitropolit al Moldovei Iosif şi actualul I. P. S. al Moldovei *Pimen*, — precum şi de pildele de păstorire lăsate de ilustrii ierarhi, cari s'au perindat în cursul veacurilor pe scaunul episcopal al episcopiei Huşilor, voiu căuta să sădesc în păstoriţii mei virtuţile creştineşti, iubirea de ţară şi de neam, supunerea la legi, ascultarea de autorităţi, dragoste de devotament către M. V. şi către augusta voastră dinastie.

Mă voiu sili de asemenea să lucrez, ca poporul să fie din ce în ce mai bine pregătit şi pentru întimpinarea nevoilor vieţei de toate zilele, căci şi aceasta este datoria bisericii şi a păstorilor ei.

Mulţămesc cu supunere M. V. pentru încrederea ce mi-aţi arătat, binevoind a confirma alegerea mea şi a mă întări în vrednicia de episcop, şi în semn de recunoştinţă voiu ruga pururea pe Dumnezeu pentru sănătatea şi îndelungata înzilire a M. V.

Să trăiască M. V. Regală!

Să trăiască M. Sa Regina şi întreaga voastră augustă familie.

Să trăiască România!“

*

După cuvântările ambilor prelaţi, M. S. Regele se scoală de pe tronul regal şi răspunzând cuvântărilor nouilor prelaţi le ţine următoarea cuvântare:

„Inaltpreasfinţite părinte!

Glasul marei adunări ridicând pe Inaltpreasfinţia Ta pe scaunul mitropolitan al Ungro-Vlahiei, cu deosebită mulţămire ţi am încredinţat toiegul arhipăstoresc cu semn vădit al stăpanirii duhovniceşti.

Sigur fiind, că Inaltpreasfinţia Ta deapururea vei fi însufleţit de sfânta datorie şi de însemnata chemare, ca primat al României şi prezident al sinodului, simt o adevărată bucurie că, după un lung şir de ani ca profesor, ca arhiereu şi ca episcop de Huşi, ai ajuns la cea mai înaltă treaptă a bisericii autocefale române. Cinstea este mare şi mai mare răspunderea. Cunosc înaltele Tale însuşiri şi bunătatea sufletului Inaltpreasfinţiei Tale şi ştiu, că pătruns de această răspundere vei păşi pe scaunul mitropolitan cu aceeaş râvnă ca şi până acum, spre a răspândi simţământul de evlavie şi de iubire de patrie, sădind în sufletul norodului credinţa şi frica de Dumnezeu.

Neclintitul sprijin şi via mea simpatie vor însoţi pe Inaltpreasfinţia Ta în munca pentru binele şi mărirea bisericii, acest stâlp puternic al statului şi al naţiunii.

Din toată inima doresc să fi condus în împlinirea sfintei tale chemări de duhul creştinesc al păcii. Dee Domnul să părtoreşti mulţi ani în deplină sănătate pe scaunul mitropolitan al Ungro-Vlahiei şi primat al României.

Mulţămesc din suflet pentru cuvântarea Inaltpreasfinţiei Tale plină de simţiri înalte şi patriotice, cum şi pentru caldele urări ce ne aduceţi Reginei, mie şi familiei mele, care de sigur vor fi bine cuvântate de Atotputernicul, pe care îl rog să ocrotească până în veac scumpa noastră patrie.

Preasfinţit episcop al Huşilor!

Cu vie mulţămire am încredinţat Preasfinţiei Tale cârja pastorală, întărindu-te în scaunul episcopal al Huşilor.

Munca desfăşurată ca vicar al sfintei mitropolii din Iaşi, sub înţeleapta conducere a I. P. S. Mitropolit al Moldovei, precum şi cuvântarile şi publicaţiile pentru buna sporire a simţământului religios, te-au ridicat la această înaltă demnitate şi nu mă îndoesc, că vei fi vrednic de încrederea ce ţara ş-a pus în P. S. Ta.

Vei cârmui o eparhie, care are un însemnat trecut istoric, dând bisericii mulţi mitropoliţi, ale căror nume au rămas neuitate în istoria naţională.

Aici a păstorit Mitrofan, acel harnic ucenic şi ajutor al marelui Dosoftei al Moldovei pentru tipărirea cărţilor bisericeşti, care ajungând episcop la Buzău a muncit cu atâta râvnă la înlocuirea cărţilor de slujbă slavonă prin cărţi în limba română.

P. S. Ta ai marea cinste de a fi urmaşul Primatului României, care lasă amintiri neuitate în eparhia Huşilor, mulţămită silinţelor sale neobosite pentru buna starea şi înzestrarea sfintelor lăcaşuri bisericeşti.

Am deplina încredere, că P. S. Ta vei păstori cu blândeţe şi cu toată osârdie, îndreptând şi povăţuind pe toţi credincioşii pentru pace, sufletească lor mântuire, şi pentru împlinirea datoriilor către biserică şi ţară.

Nădăjduesc, că cuvintele bine simţite ce mi-ai adresat şi pentru care mulţămesc călduros, se vor împlini cu ajutorul lui Dumnezeu.

Iţi urez ani mulţi şi ferigiţi pe scaunul episcopal al Huşilor“.

Solemnitatea investirii s'a terminat la orele 12 şi jumătate şi Inalţii Prelaţi au fost duşi cu cortegiu de onoare şi în trăsuri regale îndărăt la Mitropolie, unde a avut loc recepţiunea. A vorbit Mitropolitul *Pimen* din Iaşi, ministrul de culte *C. C. Arion*, noul Mitropolit-Primat *Conon*, Episcopul *Nicodim* şi alţii.

Inmormântarea profesorului Dr. Ioan Borcia.

Eri, Marţi, la orele 2 s'a făcut înmormântarea mult regretatului şi de toţi deplânsului profesor dela şcoala civilă de fete a „Asociaţiunei“, *Dr. Ioan Borcia*. A participat la acest trist şi dureros act un public foarte număros. Au fost de faţă elevele dela şcoala civilă de fete, cu profesorii şi profesoarele lor, mai mulţi domni asesori consistoriali, în frunte cu P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu*, vicar arhiepiscopesc, profesorii dela seminarul „Andreian“, în frunte cu P. C. Sa, Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, directorul seminarului, membrii comitetului central al *„Asociaţiunii“* şi ai *„secţiunilor literare“*, în frunte cu domnul *Andreiu Bârseanu*, prezidentul „Asociaţiunei“, şi multă altă inteligenţă, română şi neromână, din loc şi apropiere.

Actul înmormântării l-a săvârşit dl *Dr. Vasile Bologa*, directorul şcoalei civile de fete, asistat de domnii presbiteri *Ioan B. Boiu* şi *Dr. A. Crăciunescu*, şi de diaconul ceremonial *Dr. Vasile Stan*. A cântat corul seminarial, condus de dl prof. *T. Popoviciu.*

După un scurt serviciu divin oficiat la casa mortului, sicriul a fost pus pe carul mortuar, încărcat de coroane, şi dus la biserica din suburbiul josefin, unde s'a cetit prohodul.

Panegiricul l-a rostit dnul *Dr. Vasile Bologa*, directorul şcoalei civile de fete, scoţând la iveală însuşirile frumoase ale decedatului, apoi a rostit domnul *Andreiu Bârseanu*, prezidentul „Asociaţiunii“, o cuvântare frumoasă şi pătrunzătoare.

La orele 3 şi jumătate sicriul a fost aşezat în cripta familiară din cimiteriul de lângă biserica suburbiului josefin, dupăce membrii familiei, amicii şi cunoscuţii, între lacrimi au mai adresat un ultim adio celui ce le-a fost atât de drag şi de scump în lumea aceasta.

Odihnească în pace!

Din protopresbiterate.

Sinodul protopop. în tractul Murăş-Oşorheiu.

Am luat parte şi eu la sinodul protopopesc al tractului Murăş-Oşorheiu ţinut la 30 Ianuarie v. c. Neplăcerile călătoriei mele de 37 km., făcută pe un timp de tot nefavorabil, au fost răsplătite cu o frumoasă şi plăcută mulţumire sufletească — prin cele ce am văzut, auzit şi învăţat. Acum 10 ani am participat, ca cleric, la cel dintâi sinod protopresbiteral, condus de actualul protopop — în calitate de administrator tractual — unde întâiaşi dată s'a făcut pomenire de zidirea unei case protopopeşti şi astăzi sunt fericit a putea vedea vorba deatuncea dusă la îndeplinire. Am auzit vorbe de îndemnuri la muncă stăruitoare şi armonie între păstori şi păstoriţi. Am învăţat, că progres real numai prin activitate desinteresată se poate ajunge şi dacă vom lucra şi veghea ziua şi noaptea, pentru-că „zilele grele sunt“.

Intrunită preoţimea tractuală, — în număr cam defectuos — se face constituirea sinodului protopopesc pe noul period de 3 ani, ceeace a decurs în armonie. După aceasta s'a ţinut serviciul divin, după mântuirea căruia şi invocarea Duhului sf. şi după alegerea de notar în persoana preot. A. Borda şi alor 2 bărbaţi verificători, a urmat raportul dlui protopop *Stefan Rusu.*

Acest raport, fiind alcătuit cu o esactitate pilduitoare, este oglinda adevărată a părăginitului nostru tract în cei din urmă 10 ani.

Ochiul ager şi deprins a privi totdeauna cu încredere în viitor, energia care nu se lasă învinsă la cea dintâia pedecă, îndemnătorul de a pune vorba de îmbărbătare totdeauna acolo unde descurajarea începea a-şi căuta culcuş în sufletele credincioşilor espuşi la multe încercări şi chiar dispreţ din partea conlocuitorilor — a făcut, ca şi sărăcuţele noastre parohii să se trezească la o nouă viaţă.

Prin aşezarea preoţilor mai tineri în parohiile pornite spre povârnişul perzărei se naşte o emulaţie nobilă, ear omul de încredere al Excelenţei Sale nu lipseşte nici odată, nici cu faptul nici cu vorba de a sprijini nobilele îndemnuri ale elementelor dornice de o soarte mai bună.

Stăruinţa de fier şi înţelepciunea protopopului a făcut numai, că cu toate că suntem — aşa zicând cel mai sărac tract,

— mai toate şcolile, cari le aveam înainte de legea aporyiană — să le vedem susţinute şi pe viitor. Bar, la Molomfalău — unde de vro 20-30 ani nu este nici un fel de şcoală, — acum la îndemnul dsale se reactivează şcoala confesională română.

Hărniciei şefului în primul rând şi al preoţilor revine meritul, că în locul bisericelor modeste — zidite toate din bârne — astăzi, în multe comune, biserici de toată frumseţea vestesc că parohiile şi-au pe preoţii lor conştienţi de chemarea lor, iar tractul pe şeful său destoinic şi desinteresat, care chemarea sa bine şi-o înţelege!

Dl protopresbiter face o comparaţie între starea actuală a tractului şi în cea deacum 10 ani şi cu o modestie — care-i şede atât de frumos — a scos la iveală marea deosebire şi frumoasa desvoltare a tractului, în ultimul deceniu. Dsa n'a cruţat nici osteneală, nici cheltuială şi nu întrelasă nici odată a se intrepune la locurile competente în interesul parohiilor din tract.

Prin mijlocirea dsale şi din bunăvoinţa Preaveneratului Consistor Arhidiecesan multe parohii sărace au fost ajutorate, şi cutez a spune, că — poate — în întreaga noastră Metropolie, ajutorul P. V. Consistor Arhidiecesan nu va fi fost jertfă mai bine primită „întru jertfelnicul cel mai pe sus de ceruri“, ca în obiditul nostru tract al M. Oşorheiului.

Prin râvnă şi muncă stăruitoare biserici nouă se ridică, şcoli moderne pentru răspândirea culturei şi păstrarea limbei strămoşeşti se zidesc, averile bisericeşti se sporesc, armonia între superiori şi preoţime e deplină, — eată ce se constată din raport.

Cu multe cheltuieli şi sacrificii — demne de laudă — s'a ridicat casa tractuală protopopească, iar acum cu zel febril se lucră pentru acuirarea mijloacelor, pentru-ca într'un centru atât de însemnat, cum este Oşorheiul, să se zidească şi o biserică frumoasă, — fiind cea veche făcută din bârne şi atât de deteriorată, încât azi-mâne va fi interzis serviciul D-zeesc în ea.

In şirul discuţiilor s'a vorbit cu demnitate şi despre catehisarea mai cu temei a elevilor gr.-or. dela diferitele şcoale, şi mai cu seamă a învăţăceilor de meseriaşi, cari sunt resfiraţi în acest oraş strein în număr foarte frumos, — dar lăsaţi fără instruare din religiune. Un catihet anume rânduit ar avea lucru cu atâţia elevi, câţi cercetează şcolile M. Oşorheiului.

Din munca de regenerare a dlui protopop, nici societatea română, — care prin venirea alor două bănci româneşti s'a sporit frumos, — nu se retrage, ci cu bucurie îşi dă tot concursul, pentru a ne putea desvolta pe toate terenele şi în acest oraş — unde, dela an. 1848, de când s'a fost afirmat atât de frumos tinerimea română în frunte cu *Avram Iancu*, s'a părut, că spiritul naţional şi ori ce viaţă românească s'a alungat pentru totdeauna.

Prin vorbirea de mulţumită a dlui protopop pentru armonioasa conlucrare a preoţimei şi a tuturor cari şi-a luat partea de muncă în regenerarea tractului nostru, şi răspunsul de felicitare — de 10 ani de protopopie şi bună conducere, a preotului Teodor Muice, şedinţa s'a terminat.

M.

NOUTĂŢI.

Şedinţele „fundaţiunei Gozsdu“ s'au început Luni, în Budapesta. Sunt presidate de Escelenţa Sa, Mitropolitul *Ioan Meţianu*, şi iau parte la ele Preasfinţiţii Domni Episcopi *Ioan* şi *Miron*, apoi domnii P. Cosma, Nicolae Poynar, Avram Berlogia, Dr. Iosif Gall şi George Szerb. In locul decedatului *Ioan cav. de Puşcariu*, pe care Escelenţa Sa l'a parentat în vorbirea de deschidere cu cuvinte foarte frumoase, a fost ales membru nou al reprezentanţei fundaţiunii distinsul fruntaş *Dr. Ioan Mihu*, mare proprietar în Vinerea.

*

Dela Academia Română. Şedinţa publică din Vineria trecută s'a deosebit prin vizita făcută Academiei de cunoscutul scriitor şi academician francez *Iean Richepin.* Atât membrii Academiei Române, cât şi publicul din tribune au primit cu aplause pe ilustrul oaspe. Prezidentul Iacob Negruzzi a rostit o cuvântare, dorind bună venire scriitorului francez în mijlocul Academiei şi mulţămindu-i pentru interesul arătat instituţiilor şi poporului român. Iean Richepin a răspuns în cuvinte călduroase pentru dragostea, cu care a fost întimpinat. Au urmat apoi recomandările tuturor membrilor academiciani. Când oaspele a părăsit sala, au răsunat iarăşi aplausele unanime ale celor de faţă. Tot în această şedinţă a cetit dl D. A. *Sturdza* comunicarea sa despre însemnătatea europeană a realizării dorinţelor rostite de Divanurile ad-hoc în 7 şi 9 Octomvrie 1857. Spunea, că România n'a fost ajutată numai de marile state, ci ajutorul de căpetenie şi l-a dat ea însaşi. A cetit apoi câteva acte şi documente, esplicând felul cum s'a întemeiat partidul *uniunii* la Iaşi şi arătând de nou marea însemnătate a Divanurilor ad-hoc.

*

Şeful statului major la Berlin. Ziarul berlinez Norddeutsche Allg. Zeitung scrie, că în zilele acestea va sosi la Berlin generalul *Schemua*, noul şef al statului major din armata austro-ungară, pentru a asista la exerciţii militare germane. Vizita generalului Schemua la Berlin răspunde unui vechi obicei, ce există între şefii militari ai celor două imperii aliate.

*

Parastas. Dumineca, în 4 Martie v. 1912 la orele 10 şi jum. a. m. se va celebra în biserica Sf. Nicolae din Braşov (Schei) al XI-lea parastas anual pentru odihna de veci a fericiţilor răposaţi, în a căror amintire s'au făcut donaţiuni la masa studenţilor români din Braşov, în timpul de când ea esistă.

*

Loc de cură climaterică. O societate cooperativă s'a înfiinţat în capitala română cu scop de a face din *Predeal* un loc plăcut de vilegiatură. Se vor clădi: un hotel, teatru, baie, sală de lectură şi alte aşezăminte sanitare şi de distracţie. Capitalul social este 200.000 lei, şi se poate mări până la un milion.

*

Intrevedere între suverani. Părechea imperială a Rusiei, în călătoria sa la Frediberg, va trece prin Austria. Ţarul ruşilor, cu această ocazie, se va întâlni cu monarhul nostru.

*

Un arc de triumf roman. Revista italiană *Cultura Moderna* a publicat un articol despre arcul de triumf, ridicat în Tripolis de împăratul filosof Marcu Aurel (161—180). Autorul articolului, generalul Perruchetti, scrie că acest monument roman, pe lângă toate nenorocirile prin care a trecut, a rămas păstrat, ca să amintească posterităţii de răsboaiele lungi romane, terminate cu înfrângerea barbarilor din Africa. O tradiţie arabă zice, că în ziua când europenii vor restaura vechiul monument roman, va apune puterea turcească.

*

Clădirea canalului de Panama. Colonelul *Goethals*, constructorul canalului de Panama, a venit la Berlin şi a declarat, că acest canal va fi dat circulaţiunii în toamna anului viitor 1913.

*

Medalie comemorativă. In amintirea marelui cutremur de pământ, întâmplat în iarna anului 1908 în Sicilia şi Calabria, regele Victor Emanuel III. a dispus baterea unei medalii de argint pentru a distinge persoanele, care au contribuit la acţiunea de ajutorare a celor nenorociţi. Medalia poartă pe o parte chipul regelui, ear pe ceealaltă se ceteşte inscripţia următoare: *Medaglia Commemorativa, Terremoto Calabro-Siculo, 28 Dicembre 1908.*

*

Eroii văzduhului. Aviatorul *Salmet* a sburat cu un monoplan Blériot din London la Paris şi înapoi. Calea dintre cele două capitale a făcut o în timp de trei ceasuri.

*

Pentru muncitori. Camera franceză discută proectul de lege, prin care munca de zi a lucrătorilor are să dureze cel mult zece ceacuri în toate stabilimentele industriale şi comerciale ale ţării.

*

Accident. Din Haţeg se scrie, că la gara de acolo au fost călcaţi de tren doi ţărani. Cazul se cercetează.

*

Bulevardul Eduard. In curând va fi terminat la Paris bulevardul la care se lucrează de doi ani, şi care va purta numele fostului rege englez Eduard al VII-lea. Bulevardul va fi cea mai imposantă construcţiune a Parisului de astăzi.

*

Nou metal. Din Columbia britică se anunţă, că într'un teritoriu bogat în platină s'a găsit un nou fel de metal, care ar fi să ocupe locul între aur şi argint. Descoperitorul său este *French*, care a dat noului metal numirea de *canadiu.* Canadiul este un corp simplu, lucitor, nu se rugineşte, se topeşte la un grad cevaş mai mic decât aurul şi argintul şi este mai moale decât platina. Compoziţiile chemice, care înegresc argintul, n'au nici o înrâuire asupra canadiului.

*

Mulţămită. Marele mecenat *Vasile de Stroescu* a donat bisericei recte şcoalei noastre rom. gr. or. din Ilia-murăşană suma de 1000 cor. Pentru această faptă marinimoasă în numele acestei parohii îi aducem şi pe această cale mulţămită, dorindu-i dela bunul Dzeu mulţi ani fericiţi. Ilia-murăşană, la 11 Martie 1912 n. In numele parohiei: Zevedeia Murăşanu, protopop. Dr. Stefan Chirilovicīu, ep.-cassar.

*

Chinematograf şi teatru. Venitele teatrelor germane au scăzut în mod considerabil, de când chinematografele resar ca ciupercile după ploaie. Autorităţile competente se ocupă cu întrebarea, cum s'ar putea apăra teatrul împotriva concurenţei chimatografelor? E vorba, ca aceste din urmă să fie admise sub aceleaşi condiţiuni, ca şi teatrele de varietăţi; iar numărul lor în ori ce caz să fie restrâns.

*

Balonul în răsboi. Se vesteşte din Roma, că în Tripolis s'au făcut acum încercări cu două baloane dirigeabile, trimise pe câmpul de răsboi. Locuitorii priveau de pe coperişele caselor, cum se ridică în văzduh baloanele, care în curând au dispărut cu totul din vedere. Peste două ceasuri aparatele s'au întors în oraş. Soldaţii, cari s'au dat jos din balon, au spus că încercarea de recunoaştere a izbutit deplin. Au descoperit îndată tabăra arabilor în apropierea unei ouaze, cu şanţurile construite în formă de potcoavă. Arabii s'au înspăimântat, când au zărit baloanele; iar când au căzut în mijlocul lor două bombe, care au explodat, toată soldăţimea arabă s'a refugiat în desişurile ouazei. Se afirmă că balonul dirigeabil, din punct de vedere al răsboiului, este superior aeroplanului; deoarece observările se pot face cu mult mai uşor din balon, bombele se aruncă cu mai mare siguranţă, echilibrul aparatului este mai statornic şi maşina poate pluti timp mai îndelungat d'asupra taberei duşmane.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului românesc de *Vasile Stroescu*, a binevoit a dărui parohiei Oarda de jos (tr. prot. Alba-Iulia), pentru trebuinţele bisericeşti 200 cor. şi pentru şcoală 300 cor., total suma de 500 coroane. In numele parohienilor mei exprim ilustrului binefăcător şi pe calea aceasta profunde mulţămiri. *Ioan Handa* paroh.

*

Al 194-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“ a plătit ajutorul statutar după răposatul membru Coman Cioran, fost măcelar. Acesta este al 194-lea caz de moarte în sinul Reuniunii române de înmormântare sibiene.

*

Coroane eterne. Constanţa P. Barcianu, în loc de cunună peritoare pe cosciugul neuitatului său nepot Dr. Ioan Borcia profesor, dărueşte cor. 10 la fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea calfelor (sodalilor) fără lucru, al Reuniunii meseriaşilor sibieni.

*

Dr. Ioan Borcia şi meseriaşii. Cum mult regretatul profesor Dr. Ioan *Borcia* s'a numărat între calzii sprijinitori ai clasei noastre de mijloc, şi cum prin conferenţele sale a contribuit la luminarea meseriaşului nostru, „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, întru eternisarea memoriei lui, pune temeiu cu cor 10 la *„Legatul Dr. Ioan Borcia“* al fondului Episcopul Nicole Popea pentru masa învăţăceilor şi cu scop de a ajuta copii scăpătaţi din Sălişte, aplicaţi la meserii. La legat au mai dăruit: familia Tordăşianu cor. 5; Dr. Vasile Stan, prof. sem. Ioan Chirca, notar, (Sălişte), Aurel Decei, notar, (Gurarâului), Ioan Iliu, notar, (Orlat), şi Ioan Mihu, paroh (Laz) câte 1 cor.

*

La fondul de 20 bani, pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare al Reuniunii meseriaşilor români sibieni, au mai dăruit: Ioan Halalai, notar (Săsciori), 50 bani, Valeriu Miles, notar (Tilişca), soţia sa Ana n. Borcia şi copiii lor Lucia, Valeriu, Feliciaşi Liviu, 1 cor., Ioan Hanzu, paroh (Cacova), soţia sa Maria n. Balteş, 50 bani, Basiliu Necşa, paroh (Apoldul super.) soţia sa Ana şi copiii lor Vasile, George, Asinefta, Paraschiva şi Marta, 1 cor., Ioan Neagoe, paroh (Stremţ), 50 bani; Nicolae Drăgan, notar (Bungard), soţia sa Valeria n. Maniu 1 cor. 25 bani, Nicolae Vlad, paroh (Şelimber), 50 bani şi Vic. Tordăşianu, prez. 10 bani.

*

Bioscopul Apollo din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi sărbători la 3, 4½, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Cărţi şi reviste.

Moarta înamorată, şi alte patru novele: O noapte a Cleopatrei, Omphala, Căţeluşul marchizei şi Cuibul de privighetori ale marelui prozator şi poet *Théophile Gautier*, traduse în româneşte de d. bacīul novelist *Caton Theodorian*, compun numărul dublu 743—744 din „Biblioteca pentru toţi“. Volumaşul, care deşi dublu, se vinde numai cu 60 bani, se găseşte la librăria editoare Leon Alcalay, în Bucureşti, dar se poate comanda şi prin librăria arhidiecezeană din Sibiiu.

*

Revista Teologică nr. 3 din 1 Februarie 1912 cuprinde: Un congres biblic românesc, de Dr. N. Bălan. Ioan cav. de Puşcariu, de Verax. Pavel şi Ioan ca îndrumători ai păstorilor de suflete, de A. Popovici. Cum să postim, predică de I. Popa. Cronică. Tipicul cultului religios. — Redactor: Dr. *Nicolae Bălan*, prof. sem. Red. şi adm.: Sibiiu, strada Reissenfels 11. Abonamentul: 10 cor. pe an.

*

Din „Biblioteca Şcolarilor“ au apărut până acuma 4 broşurele: 1 *Legende*, de S. Fl. Marian. 2 *Cenuşotca,* poveste, de I. T. Mera. 3 *Balade Populare,* de V. Alexandri. 4 *Din lumea paserilor.* legende, de S. Fl. Marian. Preţul 6 fileri. (Broşura 2-12 fileri). Conţin toate lectură uşoară, plăcută şi pot fi cetite cu mult folos de tinerimea şcolară. *D.*

*

„Luceafărul“ revistă literară, artistică şi politică nr. 9, 1912, a apărut cu următorul cuprins bogat şi variat: Octavian Goga: Eu ştiu un basm (poezie). Dr. Onisifor Ghibu: Şcoala românească din Ungaria în anul 1911. I. Irim-Cândeşte: Moş Udrişte. Maria Cunţan, Cântece (poezie). I. Agârbiceanu: Povestea ùnei vieţi (roman). Dări de seamă: Dr. Pavel Roşca, Elemente de metafizică. Cronici: M. Străjan: Despre spiritism. Const. Prodan: Expoziţia pictorului Mützner. Insemnări: Expoziţia Doamnei Cosma. Cultura românească în Maramurăş. Ilustraţiuni: N. Grigorescu: Pe valea Siretului.

Din public.+)

O Lămurire.

On. Redacţiune! In numărul din săptămâna trecută al ziarului „Libertatea“ din Orăştie să vatămă persoana subscrisului. Daţi-mi voie ca asupra scrisoarei răutăcioase să'mi fac unele observări în preţuitul d-voastre ziar. E drept, că la petrecerea Ungurilor de aici am luat parte, cu soţia mea împreună. Dar nu m'am presentat din causă că aş fi avut mare dorinţă să'mi petrec, ci m'am presentat din cauză, că am avut binele obştesc în vedere. Dupăce unii din compatrioţii noştri, împreună cu învăţătorul dela şcoala de stat, încă au luat parte la petrecerea noastră românească, ţinută a II-a zi de Crăciun în sala şcoalei de stat; după ce însuşi învăţătorul de aici ne-a stat în ajutor de am căpătat sala şcoalei de stat pentru scopul sus amintit, şi după ce am fost special invitat, am ţinut de lucru cuviincios a mă presenta la petrecerea lor. Am stat însă numai până s'a terminat programul, ear când s'a început jocul, m'am depărtat, pe la 10 ore. Acesta e adevărul. Ear cuprinsul scrisorii din „Libertatea“ îl declar de calumnie răutăcioasă, pentru care autorul va răspunde în faţa forului judecătoresc. Mulţămindu-vă înainte de bunăvoinţă, rămân cu stimă: Coroisămărtin, la 11 Martie 1912. *Traian Popa*, preot ort. rom.

Declaraţie.

Subscrişii, cetind în preţuita foaie „Telegraful Român“ Nr. 19 cu datul 18 Februarie (3 Martie) 1912 la rubrica „Noutăţi“ ştirea, că însoţirea de credit sistem Raiffeisen din Vingard com. Alba inf. s'ar fi înfiinţat şi la stăruinţa parohului Pompiliu Predoviciu, declarăm că ea nu corespunde adevărului. Durere, dar aşa este. Pentrucă susnumitul paroh nu numai că n'a stăruit la înfiinţarea acestei însoţiri, ci a lucrat chiar în defavorul ei, pentru nimicirea ei. Dl paroh Pompiliu Predoviciu nici nu este membru al acestei însoţiri. Aceasta însoţire sistem Raiffeisen s'a alcătuit cu sprijinul Dlui secretar al Reuniunii române agricole sibiene, a Dlui Vic. Tordăşianu, de către membrul: Ilie Mihaiu înv. şi de cei subscrişi. Deocamdată acestea pentru clarificarea chestiunii şi adevărului. Vingard în 26 Februarie (10 Martie) 1912 Nicolae Civgudean v.-pres. Vasilie Răduţu cassar. Iacob Jinariu, Ioan Bozdog l. Ilie, Alexandru Găinar, membri în direcţiune. George Bozdog pres. com. de supraveghiare.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 727/1912 (61) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a **Rapoltul mare**, în protopopiatul Geoagiului prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotaţiei preoţeşti.

Cererile de concurs adjustate conform normelor în vigoare (se admit numai clerici absolvenţi cu 8 clase gimnaziale) să se înainteze subscrisului în terminul deschis; iar concurenţii să se presinte în comună, pe lângă restricţiile regulamentare, pentru a cânta, cuvânta, eventual a celebra, şi a se face cunoscuţi poporului.

Geoagiu, 11/24 Decemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial:

Ioan Popovici
protopop.

Ad. Nr. pp. 189/1912. (66) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Lona săsască** cu filia **Stolna** din acest tract protopresbiteral, prin acesta se escrie concurs cu termin 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele arătate în foaia B. pentru întregirea dotaţiei dela stat.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-şi aşterne suplica de concurs subsemnatului în terminul sus indicat, şi a se prezenta la biserică în vreo zi de Dumineca sau sărbătoare spre a fi cunoscuţi din partea poporului.

Cluj, 18 Februarie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 134/1912. (65) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh de clasa a III-a **Galomfalăul-mare** cu filiile: **Andraş falăul unguresc**, **Betlenfalău**, **Bitfalău**, **Galomfalăul-mic**, **Odorheiul săcuesc şi Bugonfalău** din protopresbiteratul tractului Sighişoara în conformitate cu ordinul Preaveneratului consistoriu arhidiecesan dto 14 Februarie a. c. Nr. 1560 Bis. să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concursele împreună cu documentele prescrise de normele în vigoare şi eventual şi cu alte documente recomandătoare sunt a se înainta subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenţii cu prealabila încunoştiinţare la acest oficiu se pot prezenta până 8 zile înainte de alegere înaintea alegătorilor în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvânta făcând cunoştinţă cu poporul.

Sighişoara, 20 Februarie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara. In conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 46/1912. (59) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc vacant dela şcoala noastră confesională din **Criţ** protopresbiteratul Sighişoarei, pe baza ordinului Prea ven. Consistoriu arhidiecezan din 3 Februarie a. c. Nr. 1098 Şcol. — 1912 se escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariul este: 1000 cor. şi anume 166 cor. din darea de cult, iar restul şi cvincvenalele dela stat pe baza documentelor celui ales. Cvartir şi grădină în natură, precum şi 2 stânjini lemne de foc.

Invăţătoriul ales este obligat a instrua pe elevi şi a cânta cu ei răspunsurile liturgice, iar la trebuinţă e obligat a cânta şi în strană utrenia şi vecernia în Dumineci şi sărbători.

Se vor preferi concurenţi cu aptitudini muzicale.

Concursele instruite cu documentele prescrise să se înainteze Preaon. oficiu protopresbiteral în Sighişoara în terminul indicat. Petenţii să se prezente înainte de alegere şi în comună, pentru a cânta şi a face cunoştinţă şi cu poporul.

Criţ, 14 Februarie 1912.

Toma Bârsan prez. *Ioan Ricu* notar. *Niculae Suciu*, *Eftin Berezki*, *Teodor Muntean*, *Ioan Suciu*, *Ioan Biriş*, *George Pulca*, *Teodor Suciu*, *Ioan Berescu*.

Nr. 132/1912 protopresb.

Văzut: **Dimitrie Moldovan**
protopop.

Publicare de licitaţiune minuendă.

Pe baza planului de edificare şi a preliminarului de spese în suma de 5596 cor. 71 fil., din care se subtrage materialul brut ce-l dă comuna bisericească socotit în 1320 cor. şi mobiliarul din şcoală socotit în 324 cor. — aprobate de Măritul Conzistor Arhidiecezan sub Nrul 9073/1906 Epitrop, să publică prin aceasta licitaţie cu oferte închise pentru darea în întreprindere a zidirei şcoalei gr. ort. constătătoare din o sală de învăţământ şi 2 odăi mai mici ca antecameră şi cancelarie şi apartinentele ei din **Ilimbav**, cercul Nocrich (Ujegyház), protopresbiteratul Agnitei.

Cei ce vor să ia această lucrare în întreprindere au a-şi trimite ofertul lor până în 30 Martie st. n. a. c. oficiului parohial gr. ort. din Ilimbav poşta ultimă Márpod, împreună cu vadiu de 10%. In loc de bani numărari pot să fie şi hârtii de valoare libel de depunere acceptate de valabile ori o declaraţie, că de câte ori va avea să primească ratele de plată, pe jumătate să învoieşte a i să reţinea ca cauţiune până la terminarea lucrării.

Planul şi preliminariul de spese, precum şi condiţiunile se pot vedea la oficiul parohial gr. ort. Ofertele au să conţină declaraţia, că oferentul cunoaşte condiţiunile de licitare şi că se supune necondiţionat acelora.

Comitetul îşi rezervă dreptul, de a angaja pe acel întreprinzător dintre reflectanţi, în care va avea mai mai mare încredere.

Reflectanţii nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese dela comitet pentru aşternerea ofertului lor sau pentru câştigarea informaţiunilor mai de aproepe la faţa locului.

Oficiul parohial gr. ort.

Ioan Alexandru
paroh.

(62) 3—3

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

(46) 4—

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin**, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann „**Manera**“ pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 2—40

Mâncări de Post!!!

La băcănia N. ONIŢIU, Sibiiu.

Ofer onoratului public român din loc şi jur cele mai alese mâncări pentru postul sfintelor Paşti:

Peşti marinaţi în diferite gusturi, heringi baltici şi marinaţi, ruşi (muscani) şi anguilă marinată, icre roşii excelente de Odessa, icre negre, sardine sardele, păstravi de mare, masline mărunte şi mari, halva şi rahat de Constantinopol, unt de lemn francez şi oleu de in curat, ţuică veritabilă, rum de Jamaica în 8 calităţi, ceaiu rusesc de Popoff în 15 calităţi, prăjituri pentru ceaiu, unsoare de nucă (Cocus), precum şi alţi articoli de branşa colonialelor şi de ale băcăniei în sortiment bogat.

Toate apele minerale cunoscute, în special „Apa de Căciulata“, precum şi apa „Hebe“ de **Sângeorgiul-român** toate în calitate excelentă şi proaspete cu **preţuri moderate.**

(45) 3 —

Se caută un tinăr cu cunoştinţe comerciale pentru biroul unei fabrici ca

Corespondent

pentru limba maghiară şi română, care să aibă şi scrisoare caligrafică şi recomandaţii bune.

Ofertele au a se adresa sub **condiţiune stabilă** la administraţia acestei foi.

(68) 2—3

---

4 Veri de Basna

cu certificat, de 11 şi 12 luni bătrâni sunt de vânzare la domnul

Nicolae Câmpean
în Mohu (Szeben m.)

(57) 2—2

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atenţiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane şi pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu preţuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de şcoală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

(411) 14—

Ingrijiţi-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scutì pe sine şi pe ai săi de lipsă este a se înscrie de membru la

„Asociaţia Esechiană de ajutoare reciprocă“.

La această asociaţie poate să se facă membru oricare persoană dela etatea de **21—80 ani.** Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. şi taxa de cazurile de moarte, dejà după un an de membrie i-se **solveşte moştenitorului un ajutor de 2000 cor.**, iar devenind membrul după cel puţin 3 ani de membrie, prin oarecare nenorocire **neputincios de muncă, i-se solveşte până când trăieşte o rentă lunară de 50 cor.** Dacă un membru trăieşte 30 de ani dela înscriere, poate ridicà în bani gata **2000 cor.**, însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moştenitorii, i-se solveşte membrului pânăce trăieşte o rentă lunară de **50 cor.** Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul **nu e obligat a solvì.** Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Aceşti membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membrie toate plătirile se pot sistà rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate şi taxe de măritişuri, poate fiecare a şi asigurà fetele, dacă acestea n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membrie rămâne orfană, încetă solvirea taxelor, iar **la măritiş, fata primeşte suma asigurată,** ori dacă nu se mărită, la împlinirea etăţii de 24 de ani. Fetele **mici** plătesc taxe foarte mici, aşà că se pot înscrie chiar îndată după naştere.

Răposând o fată **după 3 ani de membrie, solvim erezilor suma asigurată.**

Licuidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanţă: cuote semnate până la **15.000,000 cor.** şi **215,000 cor.** fond de garanţă.

Prospecte şi blanchete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate oraşele şi bărbaţi de încredere în toate comunele.

Asociaţia Esechiană de ajutorare reciprocă.

Direcţiunea pentru Ungaria:
Timişoara (Temesvár, Hunyadi-utcza 4 szám).

(474) 5—

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul“,

însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică
„Mugurul“,
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 26—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronospora.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 3/16 Martie 1912. *Nr. 25.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Pace în partid.

Din partea conducerii partidului naţional român s'a dat publicităţii următorul proces **verbal:**

Subscrişii delegaţi ai comitetului naţional român, pe deoparte, şi comanditarii ziarului „Tribuna“, pe de altă parte, pătrunşi de necesitatea imperioasă de a restabili viaţa normală de partid afirmând unitatea şi solidaritatea naţională, precum şi de dorinţa, de a asigura disciplina de partid şi a încheia pacea cinstită pentru toţi, curmând astfel neînţelegerile iscate între comitetul naţional şi ziarul „Tribuna“, am căzut de acord şi am convenit la următoarea înţelegere:

Comanditarii ziarului „Tribuna“ pun acest ziar, precum şi ziarul „Tribuna Poporului“ şi întreaga avere a acestora la dispoziţia Comitetului naţional, obligându-se de a împlini toate formalităţile ce se vor găsi necesare.

Comitetul naţional se va reîntregi prin retragerea demisiunilor din partea dnilor Dr. N. Oncu, N. Ivan, Oct. Goga şi P. Givulescu şi prin cooptarea de către comitet a dlui R. Ciorogariu în locul vacant.

Comitetul naţional va lua asupra-şi activul şi pasivul societăţii în comandită „Tribuna“.

Ziarul „Tribuna“ se va fuziona cu ziarul „Românul“ într'un singur organ al Comitetului naţional.

In consiliul de administraţie al ziarelor Comitetului vor intra domnii Dr. Nic. Oncu şi Sava Raicu, iar dl Oct. Goga în comitetul de redacţie al acestor ziare.

Chiar prin încheerea înţelegerei de faţă dispărând pentru totdeauna toate motivele de discordie, dispunem ca acest fapt îmbucurător să fie adus la cunoştinţă generală prin publicarea prezentului proces verbal.

Arad, 9 Martie 1912 n. c.

Delegaţii Comitetului:
Dr. T. Mihali m. p. Dr. I. Maniu m. p.
Dr. Romul Veliciu m. p.

Comanditarii „Tribunei“:
R. Ciorogariu m. p. Sava Raicu m. p.
Dr. Nicolae Oncu m. p.

Comitetul naţional, întrunit Duminecă la Arad în şedinţă plenară, sub presidiul dlui Dr. T. Mihali a ratificat cu unanimitate conţinutul acestui proces verbal.

Astfel pacea este restabilită în sinul partidului naţional român.

Un congres biblic românesc.

De Dr. N. Bălan.

(Urmare).

Mi-ar putea face cineva obiecţiunea: de ce să punem atâtea îngrădiri, când voim să răspândim Biblia printre popor? Protestanţii doar nu fac aşa, ci dau Biblia în mânile tuturor, fără deosebire de vrâstă şi cultură şi fără teamă, că prin aceasta vor produce vre-un rău.

Nu-mi este greu să răspund la această obiecţiune. Am indicat mai sus motivele de ordin pedagogic şi etic, pentru cari se impun anumite restricţiuni în privinţa răspândirii Bibliei în popor. Am arătat că biserica e datoare să ia măsurile de lipsă, ca Biblia să fie înţeleasă drept şi să servească spre edificarea morală a cetitorilor. Necesitatea unor asemenea măsuri încep să o recunoască chiar şi protestanţii. Sinodul protestant general din Palatinat, ţinut în toamna anului 1901, a luat cu unanimitate hotărârea să roage autoritatea bisericească să se ocupe mai de-aproape cu edarea unei Biblii prescurtate, „fiindcă există o trebuinţă *generală simţită* (ein allgemein empfundenes Bedürfniss) de o carte, care, dupăce se vor fi suprimat locurile mai puţin importante şi cele ispititore pentru tinerime, să dea cuprinsul esenţial al Scripturii într'o formă îndemânatică“.[1]

Păreri de felul acesteia aş putea cita mai multe, căci sunt mulţi teologi protestanţi cari le susţin.

Iată deci că şi protestanţii cer anumite restricţiuni în privinţa cetirii şi răspândirii Bibliei!

Dar provocarea la protestanţi, în cazul de faţă, nici nu e la loc, fiindcă altfel e privită Biblia la ei, şi altfel la noi. Se ştie că protestanţii, conform aşanumitului *principiu formal* al lor, ţin Scriptura ca singura normă a credinţei. Fiecare creştin protestant are dreptul să-şi extragă el însuş, prin interpretarea ce el o dă cuvintelor Scripturii, învăţăturile de credinţă ale sale. Acest principiu dus cu consecvenţă până la sfârşit, admite *quot capita, tot sensus* în materie de credinţă. E evident, că între astfel de împrejurări, la protestanţi n'a putut şi nu poate să se susţină unitatea credinţei, o condiţie indispensabilă pentu unitatea internă a bisericii. De aici se explică numărul mare al sectelor în cari este divizat protestantismul, precum şi diversitatea ce există între teologii protestanţi chiar şi în privinţa celor mai esenţiale învăţături ale creştinismului.

Prin urmare protestanţii lucrează în consecvenţă cu amintitul principiu formal al lor, când dau Biblia în mânile tuturor credincioşilor, fără să-şi bată capul mult cu aceea de ce duh vor fi ei inspiraţi cetindu-o.

De tot altfel stă chestiunea privită din punctul nostru de vedere. Căci pentru noi nu Scriptura este norma nemijlocită a credinţei, ci *doctrina cea vie,* păstrată definitivă şi propoveduită din partea bisericii pe baza sf. Scripturi şi a sf. Tradiţiuni, ca izvoare ale revelaţiunii dumnezeeşti. Biserica a fost instituită de Mântuitorul ca să-i continue opera; ei i-a încredinţat spre păstrare harul şi adevărul religios, pe care e datoare să-l împărtăşească tuturor oamenilor cari doresc să-şi lucreze mântuirea. Biserica are făgăduinţa, dată de întemeietorul ei, că nici porţile iadului nu o vor birui, iar prin azistenţa neîntreruptă a Duhului Sfânt, de care se bucură, ea singură are să fie şi este în mijlocul tuturor furtunilor „stâlp şi întărire a adevărului“ (I Tim. 3, 15). Biserica lui Cristos şi poate să fie depozitara credincioasă a mijloacelor de mântuire, fiindcă ea nu este o societate care s'ar schimba de-odată cu trecerea persoanelor cari o compun într'un timp, ci este o comunitate stabilă, bazată pe aceleaşi principii ale credinţei şi condusă dela început şi până astăzi de acelaş Duh al adevărului. Biserica a păstrat şi sf. Scriptură, pe care, împreună cu sf. Tradiţiune, o consideră ca izvor al revelaţiunii divine. Invăţăturile credinţei şi ale vieţii creştineşti, pe cari biserica le scoate din aceste izvoare cu competenţa ce o are de a le interpreta autentic, le împărtăşeşte ca o mamă bună fiilor ei credincioşi spre mântuire.

Principiul formal al protestanţilor este insuficient şi de o valoare foarte subiectivă. Ca să scot la iveală numai câteva scăderi ale acelui principiu, întreb: oare dela Cristos şi până la încheierea canonului cărţilor sf. Scripturi, deci până spre sfârşitul veacului prim, creştinii ce normă a credinţei au avut? Scriptura, evident, nu; ci acea normă a fost doctrina cea vie păstrată şi propoveduită de biserică prin apostoli şi prin succesorii lor. Ear creştinii cari nu ştiu ori nu pot ceti sf. Scriptură, — şi câţi au fost de aceştia dela început şi până astăzi! — ce normă a credinţei au ei? Mântuitorul n'a scris nici un şir măcar şi n'a dat apostolilor poruncă să scrie ei, ci li-a împărtăşit doctrina cu graiul viu şi li-a poruncit să o vestească la toată făptura. Prin urmare voinţa Mântuitorului n'a fost să le dea oamenilor o carte drept normă a credinţii lor. Sf. Scriptură nici nu conţine o expunere sistematică a doctrinelor Mântuitorului, ci singuraticile ei scrieri au fost compuse la ocazii speciale

---

[1] Citat la I. Hoffmann: Die Hl. Schrift ein Volks-und Schulbuch in der Vergangenheit. Kempten 1902, pag. 135.

FOIŞOARĂ.

Românii din America

de preotul I. Podea.

(Urmare).

Biserica unită.

Păr. Dr. Epaminonda Lucaciu, îndată după sosirea sa la Cleveland (15 Nov. 1905), a organizat o parohie unită, iar afară de Cleveland făcea propagandă pentru o biserică românească (?). De teamă, ca nu cumva ortodocşii să facă mai multă ispravă, a recurs la un mijloc de tot ruşinos şi condamnabil: în schimbul unei protecţii umilitoare a supus parohia, Episcopiei rom. cat. din Cleveland — *fără ştirea şi învoirea credincioşilor.*

Trist, foarte trist, cum nu se poate mai trist, că astăzi, când toţi conducătorii noştri lucră pentru a îngropa divergintele confesionale şi a închega poporul în un trup, fiul unui V. Lucaciu rupe dela trunchiu o ramură a poporului nostru pribeag! Şi astăzi nu numai parohia şi biserica din Cleveland, ci toate bisericile zise unite sunt latine, chiar şi după formă, nu numai că sunt supuse episcopilor rom. cat. Dar scopul sfinţeşte mijloacele.

Părintelui Ep. Lucaciu i-a succes, ca în curând să pună piatra fundamentală a caselor parohiale, şi a celei dintâi biserici româneşti „Sf. Helena“, care în 21 Oct. 1906 s'a sfinţit prin Ill. Sa, D. Dr. Ignatie Hortsman, episcopul rom. cat. din Cleveland. Notez că cu această ocaziune s'a vorbit poporului nostru, poate pentru prima dată în biserica sa, latineşte şi englezeşte.

Nu a mers chiar aşa repede în celelalte parohii cu zidirile de biserici. Aşa, că în So. Sharon, parohie înfiinţată în aproape acelaşi timp cu cea gr. or., nici până astăzi nu este biserică, iar în Joungstown Ohio abea târziu, sub îngrijirea păr. Aurel Haţegan s'a terminat şi sfinţit o foarte frumoasă biserică de cărămidă.

La începutul anului 1907 Dr. Ep. Lucaciu predă „Românul“, bancă, ziar şi librărie, d-lui inginer Gavril Barbul şi trece în Aurora, statul Illinois, ca să înceapă nouă organizări bisericeşti.

In realitate urmărea însă alte scopuri. Căuta cât mai mult să fie singur şi departe de ceice i-ar putea face vre-o concurenţă în „bussines“-ul privat. Inainte de toate înfiinţează aici o parohie şi o nouă agenţie de bani şi bilete de vapoare sub numele de „Aurora“, apoi editează şi redactează „Catolicul American“ în care se continuă cu mai multă scârbă certele confesionale pornite de „Românul“ şi „America“. Pe de altă parte se ocupa cu o idee nouă, cu colonizarea Românilor, şi în legătură cu o agenţie de pământuri cearcă a coloniza pe muncitorii noştri în Texas, în satul „Lucăceşti“.

Spre binele şi norocul oamenilor noştri, aceasta intreprindere a păr. Lucaciu, ca multe altele, a dat greş. Şi poate, că ar fi reuşit, dacă „fiul vitreg al papii din Roma“ *) nu s'ar fi arătat atât de mare catolic. A tipărit o broşură de reclamă în care scria: „A doua condiţie pentru ceice voesc să se aşeze în satul românesc din Texas, este, că nu pot fi oameni fără credinţă (?) şi trebue să primească organizaţia noastră bisericească din Aurora Ill.“, unde modesta bisericuţă s'a sfinţit prin Il. S. D. Dr. I. P. Muldoon, despre care scria „Catolicul American“ că: „dânsul este, care cu cea mai mare dragoste ne-a ajutat, şi când ni se părea că toate sunt contrare, când nu aveam pe nime, dânsul ni-a fost ca un tată şi ce nu am fost în stare să facem (?), cu ajutorul lui am dus la îndeplinire“.**)

In Aurora Ill. păr. Lucaciu rămâne până la finea anului 1908, când trece pentru scurtă vreme în Europa, ca întorcându-se să deschidă în New-York „Casa de emigrare Aurora“ cu un capital de 125 mii coroane.

Deodată cu această nouă întreprindere încetează de a mai apărea „Catolicul American“, care hulea biserica ortodocsă, şi în 15 Octomvrie apare la New-York „Românul din America“, la început de două ori pe lună, mai târziu săptămânal, ca ziar de reclamă.

Pe lângă conducerea casei de emigrare, pe lângă conducerea ziarului şi nouăle încercări de a coloniza pe Români în Sandomingo (botezat de sf. sa „Raiul pe pământ“), mai înfiinţează şi o nouă parohie în Trenton N. Y. în 19 Septemvrie 1909, şi cu aceasta, activitatea de organizator bisericesc a păr. Lucaciu deocamdată se curmă. Până prin Aprilie 1911 se mai ocupă cu şi cu considerare la anumite trebuinţe sufleteşti ale credincioşilor. Chiar unii dintre scriitorii sfinţi spun că n'au scris tot, ci şi-au păstrat unele învăţături ca să le împărtăşească cu graiul viu, îndatorind pe creştini să păzească şi pe acestea întocmai ca şi pe cele vestite în scris. Prin urmare şi Tradiţia este un izvor al doctrinei revelate. Dar chiar presupunând că în sf. Scriptură se găseşte întreg adevărul creştin, cine ne dă chezăşie despre autenticitatea ei şi cine ni-o interpretează aşa cum trebue ea înţeleasă? Fără îndoială, biserica, în puterea drepturilor şi prerogativelor ei ca depozitara adevărului mântuitor. Prin urmare nu Scriptura, ci doctrina bisericii este normativă pentru conştiinţa noastră religioasă.

---

*) Românul, Nr. 13 Anul VII.

**) Catolicul American, Nr. 3 Anul II.

Prin aceasta, se înţelege, nu scade nici decum valoarea sf. Scripturi, ci dimprotrivă: creşte în faţa credincioşilor, având ei din partea bisericii garanţa deplină a interpretării autentice a cuvântului dumnezeesc.

Din cele zise rezultă şi mai mult, că biserica e datoare să poarte grijă, în interesul binelui sufletesc al fiilor săi, ca aceştia să înţeleagă drept cuvintele Scripturii. Prin măsurile ce le va lua în scopul acesta, biserica tinde să normeze şi lumineze conştiinţa religioasă a credincioşilor săi şi să o ferească de rătăciri, ceeace este o condiţie neapărată pentru crearea unei religiozităţi profunde şi a unei vieţi morale sănătoase. In acelaş timp biserica îşi păstrează şi păzeşte în acest chip unitatea internă, bazată pe unitatea credinţei membrilor săi. Ce importanţă are această pază a unităţii religioase nu numai pentru biserică, ci şi pentru neamul pe care-l ocroteşte ea, ne putem închipui gândindu-ne la primejdia ce ne-ar ameninţa, când pe urma unor interpretări subiective a sf. Scripturi s'ar ivi secte religioase şi în sinul poporului nostru. Până acum avem destul de furcă cu secta nazarenilor, n'avem trebuinţă şi de alte stăşieri.

(Va urma.)

Inmormântarea profesorului Dr. Ion Borcia.

Vorbirea domnului Dr. *V. Bologa*, directorul şcoalei civile de fete a „Asociaţiunii“, rostită la înmormântarea profesorului *Dr. Ion Borcia*, a fost următoarea:

> „Zilele omului ca o picătură de apă din mare, şi ca un grăunţ de năsip, aşa sunt de puţini anii în ziua veacului“. Inţ. lui Sirach 18, 9.

Jalnici ascultători! Adâncă impresie sgudue sufletul nostru, când în lacrimi şi durere ne vedem întruniţi din nou în jurul unei jertfe din sânul neamului nostru, o jertfă duioasă, nici măcar bănuită mai înainte, ca să fie cu atât mai amară şi sfăşietoare.

Abia sunt zece zile decând însoţirăm cu lacrimi şi jale pe unul din stâlpii societăţii noastre în cea mai de pe urmă a sa cale, pentruca astăzi să urmăm aceaşi cale cernită, pentru un alt frate al nostru, tinărul profesor *Dr. Ion Borcia*, un vrednic şi distins muncitor pe terenul literelor şi al învăţământului public românesc.

Se părea o indispoziţie trecătoare suferinţa junelui bărbat, o răceală mai uşoară după o iarnă grea şi aspră. Dar ne-am înşelat amar, căci peste şubredele combinaţii omeneşti, ghimpele morţii i-a rupt firul vieţii în floarea bărbăţiei şi a activităţii sale rodnice şi binefăcătoare.

Crud e când intră prin stejari
Năprasnica săcure
De-abate… copacii mari
Din falnica pădure!..

(V. Alecsandri.)

Peste trei luni se vor împlini zece ani, decând s'a întors dela studiile sale universitare, în o vârstă fragedă de 22 de ani, laureat cu diploama doctoratului în filozofie: summa cum laude, dela universitatea din Lipsca, şi a păşit pe cariera profesorală la şcoala civilă de fete a Asociaţiunii. Era tinăr încă de vârstă, dar cu calităţi morale şi intelectuale de o înaltă erudiţie, cum rar se dau cazuri în sânul tinerimei unui popor.

Cu neîntrecută râvnă şi punctualitate exemplară începe munca sa devotată pe terenul învăţământului. Şi în acest spirit a continuat, demn şi conştient, până la ultima sa răsuflare.

Nu voiu înceta a mărturisi în toate zilele vieţii mele şi cu cea mai adâncă recunoştinţă, că întotdeauna lecţiile sale erau o adevărată sărbătoare, luminată şi încălzită de văpaia ştiinţei sale profunde şi bogate. Analizele sale literare şi estetice, ţinute la un nivel înalt al culturii moderne literare, ca poveţele sale blânde şi înţelepte, pătrunse de cele mai gingaşe momente de educaţie morală şi naţională, vor fi o vecinică icoană de altar pentru ceice l-au ascultat, fie ca elevi, fie ca prietini sau colegi.

Ideile lui şi graiurile lui, isvorite din adâncul unei convingeri luminate şi senine, erau limpezi ca cristalul. Erau ca un fagure de miere pentru tinerele mlădiţe ale neamului nostru, pururea cuprinse în cadrele unei modestii nobile şi obligătoare.

Pe terenul acţiunilor publice pentru promovarea educaţiei şi culturii poporului român, lucra cu însufleţire totdeauna între cei dintâi, inspirat şi condus de cel mai sfânt ideal al poporului român. Icoana genialului nostru *Eminescu* ca bărbat de şcoală, zugrăvită de condeiul său vrăjit, e un nepreţuit mărgăritar în literatura noastră pedagogică. Şi lucra cu zor, în vremea din urmă, ca secretarul Secţiei şcolare a Asociaţiunii, pentru… un vis neîmplinit, copil al suferinţei — duioasa expresiune a poetului — de jalea cui ne-au răposat şi moşii şi părinţii. Lucra, din îndemnul unui sentiment comun, pentru organizarea secţiunii şcolare într'o corporaţiune deamnă de Asociaţiunea noastră, şi, mai pe sus, deamnă de un stat profesoral conştiu de vocaţiunea sa în sânul unui popor cu aspiraţiuni culturale.

O, şi deacum toate acestea au încetat, căci graiul său a amuţit, şi condeiul său a obosit.

Nu mă sfiesc a mărturisi, că am plâns, nemângăiat am plâns, când m'am gândit la golul ce lasă'n urma sa acest tinăr bărbat, îndeosebi la catedra sa dela şcoala Asociaţiunii.

Mare a putut fi taina durerii sale, să lase în lacrimi şi în atâta jale: o mamă duioasă, soţie gingaşe cu care abia începuse o viaţă senină, familiară, unchi şi fraţi iubiţi, colegi, pretini şi elevi devotaţi, fără nici o mângăere, numai un lung suspin al durerii pentru vremuri neuitate.

O scumpă comoară de viaţă sufletească, un scump isvor de bine şi de lumină a apus pe nesimţite, fără vreme, în noianul tristei vecinicii.

Fatal joc al sorţii! Crunt destin pentru cei buni şi nobili!.. Căci, „aşa sunt de puţini anii în ziua veacului!“..

O, dormi în pace, Iubit Coleg, însoţit de glasul durerii noastre. Dormi în pace suflet blând, suflet senin, căci noi, câtă vreme vom fi purtaţi încă de valurile acestei vieţi, nu vom înceta a şopti duiosul tău nume cu nepreţuitul tău suvenir ce ne laşi şi dincolo de mormânt.

Doamne, auzi rugăciunea mea, ascultă cererea mea, întru adevărul tău, auzi-mă întru dreptatea ta. Nu cu iuţala mâniei Tale să ne certi pe noi, căci cu inimă sdrobită cădem către Tine, milă şi iertare cerşind.

Doamne, fă loc de odihnă acestui chemat dela noi, acestui fiu înţelept, soţ credincios, frate şi pretin iubit, model de blândeţe şi de muncă stăruitoare în sânul poporului tău, mult obidat de încercările grele ce îndură mereu, căci Tu eşti puterea şi mărirea, acum şi în veci, amin!

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresb. al tractului Lupşa.

Ofenbaia, 11 Febr. v. 1912.

Sinodul protopresbiteral al tractului Lupşa s'a ţinut aici în centru la 3 l. c. Decursul vreau să i-l redau în câteva cuvinte.

Un sinod protopesc totdeauna este eveniment pentru tractul respectiv, cum eveniment trebue să fie sinodul parohial pentru comuna în care se ţine, dacă nivoul aceluia este destul de înalt şi dacă educaţia poporului s'a făcut cum trebue, ca sinodul pentru popor să nu fie numai jucărie de a constituţionalismul, ci adevărat for spiritual, unde se frământă şi se dau aripi ideilor, curentelor sănătoase la regenerarea poporului.

Sinodul tractului nostru trece în şirul evenimentelor din tract cu atât mai vârtos, că are darul a schimba monotonia satelor, a produce oare care mişcare în şirul intelectualilor nostri, cari rar au ocazii a conveni în grupuri mai mărişoare, fiind, ca pretutindenea aproape, viaţa socială puţin desvoltată în aceste părţi. Domnii de oraş, cari au casine, biliarde, biblioteci, teatre, fel şi fel de distracţii şi conveniri, nici nu ştiu câtă sete are un sătean după conveniri, cu cât dor aşteaptă o convenire comună, cum este sinodul protopopesc. Multe au de comunicat în şedinţe, dar poate şi mai multe afară de şedinţe — doi câte doi, în grupuri, ori şi în totalitate. Aci nu-i mai leagă nici un fel de paragraf: cine, când şi cum să-şi scoată la iveală ce are pe inimă. Fiecine are deplină slobozenie. De aceea nivoul astorfel de conversaţii nu odată este foarte înalt, cele auzite formează multă vreme aluatul din care se coace frământătura lucrărilor menite a schimba situaţia nefavorabilă a bisericei, şcoalei şi a altor institutii ale neamului.

Era să mă prea perd în filosofări. Le şi las şi trec la descrierea celor ce s'au petrecut în sinodul protopopesc din tractul Lupşei.

Precedând serviciul bis., sinodul s'a întrunit în cancelaria protopopească. Imediat după 9 ore a. m. numărul membrilor sinodali era aproape complet şi protopopul *Vasile Gan* a putut să deschidă şedinţa cu următorul cuvânt presidial, care îl redau în întregime aci:

„Preaonorat sinod protopresbiteral! E modă între oameni a purta pe buze frazele persoanelor celebre. Vorbele oamenilor mari — în formă de proverbe, maxime de viaţă etc. — devin bun spiritual pe seama societăţii, care le repetă. Circularea în mulţime a vorbelor oamenilor mari dovedeşte, că oamenii mari esprimă adevărurile eterne, ei sunt stegarii societăţii omeneşti. Propăşirea, cum bine ştim, numai aşa se şi poate face, că geniile stau în frunte, iar gregarii — noi obştea — mergem după ei, cum oastea bine disciplinată urmează comandanţilor săi.

Avut-a şi neamul nostru genii, cari au croit drumuri nouă în agrul sufletesc al neamului. Strălucit între străluciţi este poetul-filosof M. Eminescu. Nu greşesc mult, dacă zic, că societatea română a timpului mai nou stă sub influinţa spirituală a poetului Eminescu. De aceea şi sunt lăţite multe fraze de ale sale. Nici una însă nu e aşa des folosită ca aceasta: Toate-s vechi şi nouă-s toate! Zic aşa oamenii politici, voind a demonstra, că noile curente din societate totdeauna sunt efluxul altora mai vechi; zic aşa istoricii, cari cu fraza caută a arăta causele evenimentelor ce le analisează, şi zic poeţii ce — adevărat în altă formă — aceleaşi doruri, aceleaşi patimi le cântă cari au frământat şi creerii vechiului Homer. Nu se lasă pe jos filosoful. Rosteşte şi el: Toate-s vechi şi nouă-s toate! Filosoful prin frază vede dovedit fatalismul, cărui toate lucrurile din lume se supun. Ce să zic de bisericani? Şi ei repetă: Toate-s vechi şi nouă-s toate! Glasul poetului pentru bisericani este parafrazarea cuvintelor Apostolului Pavel, care esclamă: Intru început Tu Doamne pământul ai întemeiat, şi lucrul mânilor Tale sunt cerurile. Acele vor peri, iar Tu rămâi. Şi toate ca o haină se vor învechi, şi ca pe un vestmânt le vei învăli şi se vor schimba, iar Tu acelaş eşti şi anii Tăi nu se vor împuţina! (Evrei 1, 10—12). Teologii, va să zică, în vorbele poetului află esprimată ideea eternităţii — în formă poetică. In termini reali şi plini de simţ ne spune poetul, că aceeaş zi şi aceeaş noapte a fost eri şi azi; acelaş soare a luminat din veac şi va lumina în veac; şi că privind la măreţia cerului înstelat, aceeaş boltă minunată cerească ne umple de fiori dulci, cari şi profetului i-a pus în gură esclamaţia: Mare eşti Doamne şi minunate sunt lucrurile Tale! Cu un cuvânt, în conglăsuire cu scriptura ne dumereşte poetul, că în acelaş fel se strecoră anotimpurile, că între perondarea anilor nici o deosebire nu e între acum şi începutul începuturilor.

Profundă, sublimă concepţie. Sublimitatea devine frapantă şi din alt punct de vedere, de capitală importanţă. Dacă presentul este trecut şi trecutul present — de ce nu ne plictiseşte monotonia vieţii? De ce evenimentele ce se perondează în esenţă aceleaşi — ne procură interes, ba au pentru noi timbrul noutăţii? Răspunsul poetului, cuprins în vorbele: „şi nouă-s toate“, se poate reda astfel: In înţeles psihologic şi real, astăzi nu este eri şi eri nu este mâne. Eri evenimentele şi-au avut locul şi peripeţiile lor, astăzi aceleaşi întâmplări şi fapte se repeţesc înaintea altor martori, au alte legături, altă tenziune. Tenziunea, variaţia mediului şi peripeţiilor sunt cele ce procură nouă şi nouă elemente gândirei şi escită interesul spiritual faţă de evenimente şi împrumută nota „noutăţii“ în gândirile omeneşti.

Care va să zică curentele spirituale ce-şi fac mersul în sinul societăţii şi o determină în acţiunile ei, sunt efluxul gândirei omeneşti, cărei elementele de judecată le dă privirea lucrurilor din lume din deosebit punct de vedere cum a fost până acum, sau cum am zice cu alte vorbe: curentele nouă nu sunt alt ceva, decât scoaterea la iveală a adevărurilor, cari de când e lumea au esistat, însă înaintaşilor li-au rămas necunoscute.

Fraza: Toate-s vechi şi nouă-s toate! vrea cu alte cuvinte să ne îndrume a scormoni bine lucrurile, a scoate în relief ideile primenitoare (le putem numi nouă, deşi ca lumea sunt de vechi), cari apoi cu puterea sucului de primăvară din erburi să-şi facă cursul triumfal, regenerator în arterele societăţii.

In momentul acesta psihologic (îl pot numi şi filosofic) culminează fraza emineseiană şi de aceea şi-a făcut cursul său spiritual atât de repede la toţi inteligenţii neamului, făcând tot aşa des uz de ea,

---

afacerile de natură financiară, iar după căderea „Aurorei“ se retrage dela locul de frunte, pe care i l-au dat aderenţii săi.

Pe când Dr. E. Lucaciu trece din Cleveland la Aurora Ill., soseşte aicea Dr. A. Nicolescu, prof. din Blaj „care a fost om de omenie, dar care n'a trecut prin purgatorul de intenţiuni româneşti, mai înainte de a veni din Roma. A rămas papistaş pătimaş, încât în capul lui nu putea să pătrundă ideia, că Românul are şi ţine la credinţa lui proprie — credinţă românească“.*)

La America a plecat cu gândul, să pună în praxă cunoştinţele câştigate între zidurile Romei. Cearcă să convertească; predică contra bisericei ortodoxe, preamărind biserica catolică, cea „singură mântuitoare“; colaborează la „Catolicul American“ şi tipăreşte o broşură cu titlul „Spicuiri din trecutul bisericei răsăritene“ tot numai cu scop de convertire. In timp de doi ani de zile cât stă în America, înfiinţează parohia din Alliance O. şi administrează parohiile din Sharon Pa. şi Joungstown O.

In 25 Iulie 1909 ia parte la sfinţirea petrei fundamentale a bisericei „Sf. Maria“ din Joungstown O. prin Il. S. Farelli Ep. rom cat. din Cleveland, apoi pleacă acasă spre a-şi ocupa din nou catedra de profesor în Blaj.

Deodată cu plecarea păr. Nicolescu, poporul salută cu multă bucurie pe alţi doi preoţi: Aurel Haţegan destinat pentru Cleveland şi Ioan Pop destinat pentru Aurora Ill.

După sosirea acestora, s'a împlinit şi un vis al tuturor oamenilor de bine din America. Indată ce doctorii de Roma au dispărut, a încetat şi propagarea separatismului şi urei confesionale. S'a coborât pacea în mijlocul nostru şi muncind cu toţii mână în mână, am propagat pretutindenea dragostea creştinească, care prinde rădăcini şi în sufletele cele mai înţelenite. Pace între preoţi, pace între credincioşii noştri, pace în biserici, progres pe toate căile. Păr. Haţegan face nişte frumoase colecte pe sama bisericei din Cleveland pe care o aflase îngropată în datorii, cu mai puţin succes administrează parohiile din So. Sharon şi Alliance O., iar în Joungstown O. jerfeşte şi îndeamnă cu toată puterea să se isprăvească biserica, care se şi sfinţeşte la 15 August 1910 cu multă pompă, luând parte şi bucurându-se deopotrivă greco catolicii şi greco-orientalii.

Păr. Ioan Pop, originar din Giula, comit. Cluj unul dintre cei mai de frunte preoţi uniţi de acasă, în urma etăţii sale, duce o viaţă mai retrasă, trăind mai mult numai pentru biserica şi credincioşii săi din Aurora Ill. şi căutând totdeauna a-şi împlini cât mai mult chemarea de preot român.

Pe la începutul anului 1908, pe lângă preoţii din Cleveland O. şi Aurora Ill. mai aflăm în Scalp Level Pa. pe păr. Alecsandru Pop din Negreşti-Satmar, iarăşi bărbat vrednic, care nici când n'a propagat idei catolice şi care în 2 Februarie (1908) înfiinţează parohia de acolo şi începe zidirea bisericei, sfinţită în 21 Septemvrie 1909.

Trăeşte şi Sf. Sa retras, bucurându-se de stima credincioşilor săi, până la finea anului 1910, când trece la Joungstown O., unde funcţionează şi astăzi. Singurul păcat al păr. Pop este, că — nu ştiu la al cui îndemn, a făcut în Scolp Level O. biserica, care nici decât nu samănă a biserică unită-românească.

(Va urma).

---

*) „Românul“ Nr. 13 a. VII.

cum se face şi de cea alui Shakespeare: a fi, sau a nu fi!

Domnilor! Dacă nu aţi pus încă, sunt sigur veţi pune acum întrebarea: Ce au a face chestiile filozofice cu întrunirea noastră sinodală? Spre a vă da răspuns, daţi-mi voe a pune şi eu câteva întrebări: De ce treabă sunt alegerile la sinod? De ce ne trebuesc deputaţi noi tot la trei ani? Nu se putea oare face treaba şi aşa, ca cei odată aleşi să rămână până la sfârşitul vieţii tot deputaţi? S'ar cruţa spese, agitaţii electorale, ba şi unele sfăşieri în partide, ce vin ca urmări din agitaţiile electorale . . . In sinodul protopopesc, cum ştim, „toate-s vechi“. Aceleaşi rapoarte se pertractează an de an, după acelaş calapod urmează desbaterile şi aceleaşi chestii se resolvă. De ce să se mai facă alegeri? Ce caută deputaţii noi în sinod, când aceeaş fac ce au făcut cei vechi?

Răspunsul la întrebările ce vă pun, la sigur o iau, acesta este: Au fost de lipsă alegeri nouă şi agitaţiile electorale, ca să se frământe ideile, să se aducă şi alte persoane la suprafaţă, cari representă nouă energii şi pun nouă idei în circulaţie. Fără nouă energii, nouă idei, instituţia sinodală cade în apatie, nu mai produce roade, ca şi pomul la a cărui rădăcină nu se sapă tot mereu. Alegerile, agitaţiile electorale nu sunt nici odată prea scumpe, pentrucă ele produc viaţă, cum înviorează apa în mişcare.

Suntem deplin înţeleşi. Dvoastră susţineţi, că alegerile nouă au darul premenirilor. Aceasta v'am dovedit-o şi eu în filosofia mea cu: Toate-s vechi şi nouă-s toate! V'am arătat, că vieţii dă farmec scoaterea la iveală a nouălor şi nouălor adevăruri, de aceea devine atât de necesară munca spirituală ce scrutează adevărurile.

Dacă acesta este adevăr (şi mare adevăr se cuprinde aci), două conclusiuni ni se impun:

a) Să păstrăm cuvenita evlavie faţă de marele Şaguna, care în orânduirea alegerilor periodice bisericeşti a văzut asigurată primenirea bisericii naţionale române.

b) Dvoastră, cari nu numai aţi eşit din frământări electorale, ci $^1/_3$ parte din membrii sinodului şi sunteţi oameni cu totului noi aici, datori sunteţi a dovedi prin ţinuta din acest sinod, că şi puneţi în circulaţie idei nouă şi le şi duceţi în îndeplinire — cu energia bărbaţilor ce nu cunosc nici un obstacol.

In această speranţă vă salut şi şedinţa sinodului protopopesc o declar de deschisă“. (Va urma).

Din Alba-Iulia.

Concert şi teatru

Concertul, împreunat cu producţiune teatrală, dat în 12 Februarie n. 1912, a reuşit, pe cum s'a aşteptat, atât din punct de vedere moral, cât şi material.

Munca extraşcolară a d-lui învăţătoriu Ilie Mihaiu, care cu un zel vrednic de toată lauda şi recunoştinţa a instruit corul, şi-a adus roadele sale îmbelşugate, mulţămind pretensiunile On. public participant şi aducând un câştig frumos şcoalei.

Venitul brut a fost de 568 coroane. Cântările corale „Resunetul Ardealului“ şi „Lugoşana“, ambele de Vidu, executate à capela, au reuşit admirabil.

Aici numai atâta observ, că s'a simţit lipsa vechilor corişti, cu vocile lor frumoase şi instruate, şi ar fi mare păcat, dacă ar deveni nepăsători şi pe mai departe pentru astfel de ocupaţiune frumoasă, care pentru ei ar fi şi ar trebui să fie o distracţie nobilă şi instructivă, iar pentru poporul nostru din Alba-Iulia fală şi mândrie, precum era şi în trecut corul din Alba-Iulia Maieri.

Piesa teatrală în 4 acte şi un tablou, „*Moise Păcurariul*“, a reuşit foarte bine. Au escelat în joc următorii: Ioan Şerban, N. Şeuşian, Iencu Perian, Dumitru Şerban, Domnica Cormoş, învăţătoriul Pintea şi Săftica Străjan.

Pe mine m'a încântat mult atât conţinutul piesei, din care fiecare pătură a societăţii române poate trage învăţătură folositoare, cât şi jocul diletanţilor, cari au fost toţi ţărani, încât din inima le zic din cele esperiate: Inainte dragii mei, şi ascultaţi de conducătorii naturali, de preot şi învăţător, că înaintarea voastră va fi sigură!

Cred, că nu jignesc simţul de modestie al părintelui Florian Rusanu, iniţiatorul astor fel de mişcări culturale române în acest oraş, când îi aduc laudă şi recunoştinţă, mai ales, că dsa este cel ce se pricepe la instruarea producţiunilor teatrale şi care a instruat şi teatrul acesta.

In fuga condeiului mi-am notat şi pe unele dintre stimatele familii participante, rugând de scuze pe cei ce eventual îi voi fi scăpat din vedere: Stim. Familie I. Falea dir. de bancă, Dr. Ioan Pop adv., Dr. Ioan Marciac adv., Dr. Camil Velican adv., Dr. R. Patiţia adv., R. Patiţia adv, Dr. Z. Muntean adv., N. Nestor of. la tribunal, Dr. N. Muntean cand. de adv., V. Vlad farmacist, A. Stoica inginer, A. Velican comerciant, V. Velican cf de dare, N. Cădariu casar de bancă T. Lobonţiu mare proprietar în Alba-Iulia şi V. Pop not. cercual în Hăpria. *Un participant.*

Exposiţia doamnei Maria Cosma.

Cumcă publicul nostru înţelege rostul exposiţiei doamnei *Maria Cosma*, şi ştie să aprecieze meritele pe cari şi le-a câştigat doamna *Cosma*, se poate vedea şi din următoarea scrisoare, pe care doamna *Cosma* a primit'o zilele trecute din Bistriţa:

„Venerată Doamnă! Românii de pretutindeni urmăresc cu vie recunoştinţă eminenta lucrare culturală ce săvârşiţi, conduceţi şi sprijiniţi de ani îndelungaţi în fruntea instituţiunilor noastre culturale din Sibiiu, cum e: Reuniunea femeilor române, Şcoala reuniunii, Şcoala de menagiu, Şcoala de industrie casnică ş. a., cu o competenţă indiscutabilă, cu un spirit de jertfă şi cu o perseveranţă neobosită, care ridică tot mai sus nivelul nostru cultural românesc şi care stoarce admiraţia noastră a tuturor, ba chiar a străinilor. Dar această operă culturală românească merită şi aşteaptă sprijinul material şi moral al publicului nostru de pretutindeni. Pătruns de aceste sentimente institutul „Coroana“ vă transmite modesta sumă de 50 coroane pentru scopul servit de mult apreciata *Expoziţie de industrie casnică* ce anume aţi deschis, rugându-vă a nu privi la micimea sumei oferite, ci la profunda veneraţiune ce vă nutrim pentru tot ce aţi prestat într'o viaţă întreagă culturei neamului nostru. Dumnezeu să vă ţină în deplină sănătate cu familia Dvoastre întreagă mulţi, mulţi ani fericiţi, mereu servind destinele culturii noastre ameninţate. Bistriţa, 1912 Martie 11. Cu profundă stimă, „*Coroana*“ institut de credit şi economii, societate acţionară, Bistriţa: *Tripon* m. p. *Chiffa* m. p.“

NOUTĂŢI.

Personal. Escelenţa Sa, Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, a sosit azi dimineaţă acasă, la reşedinţă, venind din Budapesta, unde a participat la şedinţele representanţei fundaţiunei *Gozsdu*.

•

Numire. Maiestatea Sa monarhul a acordat preşedintelui de tribunal din Sibiiu, dlui *Dr. Iuliu Kemény*, titlul şi caracterul unui judecător de curie.

*

Liber. Domnul *Octavian Goga* a eşit eri, Joi, din temniţa de stat din Seghedin, împlinindu-şi pedeapsa dictată în procesele de presă pentru agitaţie.

•

Sistarea „Tribunei“. In urma înţelegerii legate între proprietarii „*Tribunei*“ din Arad şi membrii comitetului naţional român, ziarul „*Tribuna*“ a apărut Marţi mai pe urmă, sistându-şi apariţia.

•

Spesele încoronării. Cum se ştie, regele George V. al Angliei a fost încoronat cu mari festivităţi ca împărat al Indiei. Festivităţile acestea, a căror socoteală s'a făcut zilele acestea, au costat peste 15 milioane de coroane.

•

Milioane în fum. Regia monopolului tutunurilor a publicat darea de seamă despre consumarea fabricatelor sale în Noemvrie 1911. S'au încassat aproape 127 milioane de coroane, cu vre o zece milioane mai mult decât în acelaş period al anului trecut.

•

Târg în Sibiiu. In zilele de 1 şi 2 April n. a. c. se va ţinea în Sibiiu al douăzeci şi treilea târg periodic *de vite de prăsilă*. Târgul este subvenţionat de stat şi de comitat, şi e împreunat cu acordarea de premii în bani şi diplome de recunoştinţă.

*

Socoteala în florini e oprită. Cu ziua de 15 Martie 1912, conform ordinaţiunii ministrului de finanţe şi pe temeiul §-ului 7 din art. de lege XX. al anului 1912 industriaşii şi comercianţii de pe întreg teritorul ţării noastre au să întrebuinţeze în socotelile lor menite pentru public numai valuta *în coroane*. Cine calcă dispoziţia aceasta, poate să fie pedepsit cu o amendă până la *două sute* de coroane.

*

Membrii corpului profesoral al seminarului arhidiecezan „Andreian“, în loc de cunună pe sicriul profesorului Dr. Ioan Borcia dela şcoala civilă de fete a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ au contribuit suma de 30 cor. pentru a se cumpăra haine elevilor săraci dela şcoala de aplicaţie a seminarului, la sărbătorile Naşterii Domnului.

•

Cancelaria advocaţială a mult regretatului *Dr. Liviu de Lemény*, a trecut, prin cumpărare, în proprietatea tinerului şi harnicului advocat *Dr. C. Bucşan* din Sibiiu.

*

Statuia lui Homer. Impăratul Wilhelm al Germaniei a cumpărat din Atena o frumoasă statuie de marmoră, care înfăţişează pe autorul Iliadei şi al Odiseei, pe ilustrul Homer. Statuia, în mărime naturală, va fi aşezată în curtea castelului *Achilleion* de pe insula Corfu, şi anume faţă în faţă cu monumentul lui Achile.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului românesc dl *Vasilie de Stroescu*, a binevoit a dărui pentru edificarea şcoalei confesionale gr. or. române din Stâna (tr. prot. Unguraş) suma de 500 cor. In numele parohienilor mei exprim ilustrului donator profunde mulţămiri. Stâna, 28 Februarie 1912. *George Olariu*, preot.

•

In urma beuturii. In comuna Ghioroc, lângă Arad, au murit doi ţărani, cari beuseră rachiu într'o cârciumă din sat. Se crede, că rachiul ar fi conţinut alcool metilic.

•

Explozie. Duminecă seara a explodat într'una din străzile Budapestei o cutie de scrisori. Din norocire, în momentul exploziei, nu se găsea nimeni în apropiere. Cutia de fier a fost sfărmată în bucăţi şi aruncată la distanţă. Cercetarea a constatat, că cineva a pus în cutie o cartuşă de dinamită, care a explodat cu ajutorul unei făşii de hârtii aprinse; făptuitorul a avut timp să se retragă în siguranţă. Poliţia cercetează.

•

Un film aruncat în râu. Poliţia parisiană a confiscat un film, care conţinea număroase scene imorale. De oarece filmul avea o lungime cu adevărat chilometrică (nu mai puţin de 25 km.), poliţia neştiind ce să facă cu această uriaşă massă de murdărie, a hotărât să o arunce în Sena. Câţiva agenţi au plecat într'o luntre spre insula Vert Galant şi au cufundat încetişor filmul în valuri. Cu acest prilej s'a produs un incident hazliu: Un oficiant zelos, trecând din întâmplare pe acolo, era să aresteze pe agenţii, cari nu au luat în seamă oprelişte a de a lăpăda murdării în apa Senei.

*

Mare foamete în Rusia. Foametea din împărăţia rusească ia proporţii tot mai înfiorătoare. In guvernamentul Samara 9000 de persoane n'au ce mânca. Tifosul şi scorbutul seceră zilnic multe vieţi omeneşti. Ajutorul guvernamentelor învecinate este foarte neînsemnat.

•

Dela universitatea din Cernăuţ. In semestrul de iarnă al anului şcolar curent universitatea din Cernăuţ a fost cercetată de 1232 studenţi, între cari sunt 312 români. Evrei sunt 455, ruteni 187, poloni 80, germani (cu evrei cu tot) 614. După localităţi sunt 907 din Bucovina, 75 din România, 11 din Ungaria, 195 din Galiţia, restul din alte ţări.

*

Greva orbilor. O curioasă grevă s'a declarat Duminecă dimineaţa la *Vatra Luminoasă* din capitala română. Patruzeci şi cinci de orbi au părăsit institutul şi s'au dus în grădina Cismigiu, declarând grevă din causa tratamentului rău din azil. Un inspector de poliţie a sfătuit pe grevişti să se întoarcă la institut, promiţând că li se va face dreptate. In urma sfaturilor primite orbii s'au reîntors acasă. Se va face o anchetă în afacerea aceasta.

•

Monete romane. In comuna Auxerre din Franţa un ţăran lucrând pământul a dat de o oală cu patru mii de monete romane de aur şi aramă. Descoperirea se consideră ca una dintre cele mai extraordinare.

•

Apostol desculţ. Poliţia din Arad a deţinut pe un bătrân, care pribegea pe străzi desculţ şi cu capul gol. Acuzat, că cerşitoreşte fără a avea permisiune, a declarat că nu cerşeşte dela nimenea nimica, ci numai primeşte darurile ce i se ofer de bună voie. Se ocupă cu afaceri de misionar, şi de aceea cutreeră ţara desculţ şi în capul gol. Numele misionarului este Ilie *Nistor* din comuna Şugag a comitatului Sibiiu. In comună are familie şi o mică avere. Poliţia l-a invitat să părăsească Aradul.

*

Nouă însoţire de credit Raiffeisen în comitatul Târnava mare. Tribunalul r. din Elisabetopole a luat cu aprobare la cunoştinţă statutele Insoţirii de credit „Frăţia“ din Ungra. Insoţirea, care aderează la înfiinţânda centrală, contemplată de Reuniunea noastră agricolă, îşi începe în curând activitatea binefăcătoare.

•

Stampilarea epistolelor. Ministrul nostru de comerţ a dat oficiilor poştale un ordin, ca pe viitor toate epistolele să fie legibil stampilate, — având în vedere, că mai ales în cazuri de procese este adeseori de importanţă hotărâtoare, când şi unde s'a adresat o scrisoare oarecare.

•

Executat. Ucigaşul dela Edelény, *Regula* Ede, osândit la moarte de curtea cu juraţi din Mişcolţ, în considerare că cererea de graţiere nu i s'a încuviinţat, a fost executat Miercuri dimineaţa în curtea tribunalului dela Mişcolţ.

•

Osândire. Tribunalul din Pressburg a condamnat la moarte pe ucigaşul Iosif *Benes*, care a stâns viaţa femeii Németh şi a fiicei aceteia, jăfuindu-le de banii adunaţi în o mică tutungerie a oraşului.

•

Dela Ocna Sibiului. Direcţiunea băilor din Ocna anunţă, că sezonul din anul acesta îşi va lua începutul cu ziua de 15 Mai şi va dura până la 15 Septemvrie. Sezonul principal ţine din 16 Iunie până în 15 August.

•

Mulţămită. Subscrisul paroh în numele comitetului parohial, precum şi al tuturor credincioşilor din Sebeşul superior, mă simţesc plăcut îndatorat a esprima On. Institut de credit şi economii din Sebeşul inferior „*Izvorul*“ cele mai călduroase mulţămiri pentru darul de 50 cor. făcut bisericei noastre spre scopuri şcolare. Tot asemenea mulţumesc bunului creştin Simeon Bucurenciu, comerciant în Târgovişte, originar din Sebeşul inferior, pentru o candelă de argint masiv cu trei sfeşnice donată bisericei noastre spre a se pune în sf. Altariu. Sebeşul superior, în 26 Februarie v. 1912. *Ioan Mateiu*, paroh ort. rom.

Pentru multele dovezi de sinceră participare la durerea noastră ce am îndurat prin pierderea iubitului nostru *Dr. Ion Borcia*, exprimăm tuturor pe calea aceasta adânc simţitele noastre mulţumite.

Sibiiu, 2 Martie 1912.

Familiile Borcia şi Siandru.

Dela sate.

Petrecerea din Hendorf.

Tinerimea noastră din Hendorf ni-a făcut din seara de 3 Sfinţi o seară neuitată, atât pentru noi, cât şi pentru oaspeţii din jur, aranjând un concert cu reprezentaţiune teatrală, care a reuşit destul de bine şi a fost cercetat de un public număros din loc şi jur.

De vr'o 3-4 ani n'a avut această tinerime norocirea, de a-şi încălzi sufletul, cu vr'o producţie, prin care să se mai lumineze, dar având acum în frunte pe tinărul şi harnicul preot *Andreiu Moldovan*, care de când a venit în mijlocul nostru, îşi dă toată osteneala pentru tot ce e bun, nobil şi românesc, începe tinerimea noastră a da nouă semne de viaţă.

Am avut o deosebită bucurie sufletească prin această aranjare de producţie, pentru a cărei izbândă, morală şi materială, ne bucurăm, şi suntem de credinţa, că prin modestele noastre prestaţiuni, şi noi oameni din popor, ca talpă a neamului, am adaus o zală cât de micuţă la marele lanţ cultural, ce trebuie să lege inimile tuturor, cari voiesc a înainte.

Concertul dat a fost compus din următoarele bucăţi corale „Pe-al nostru steag“, „Spune mândro mei hii tale“, „Inzadar alerg pământul“ şi „Morariul“ care la cererea publicului s'a executat de nou. S'a predat apoi hazlia piesă „Nunta ţiganului“ de E. Suciu, care a produs mult haz.

Venitul acestei petreceri a fost destinat pentru sporirea bibliotecii parohiale.

La urmă s'au jucat jocurile noastre naţionale Căluşerul şi Bătute, cari au fost admirate mai ales de publicul străin. După acestea ne-am dus fiecare la ale noastre, cu dorinţa, ca cât de des să putem lua parte la astfel de producţii frumoase şi instructive. *Un participant.*

Ad Nr. 11760/911 Epitr. (69) 3—3

Licitațiune.

Consistorul arhidiecezan completează zidirea fostului palat Habermann — din Sibiiu — cu un **edificiu nou** cu 3 etage, în care se va instala un hotel modern cu 80 camere bine mobilate, locuință pentru hotelier, încălzire centrală, ascenzoriu (Lift) — sală de prânzit, grădină de iarnă acoperită, toate în legătură cu cafeneaua care încă poate să o arândeze la 1 Iuliu 1915.

Pentru instalațiile aceste căutám un antreprenor, care va avea să-și înainteze ofertul până la 28 Martie a. c., iar însuși hotelul îl va lua în primire și folosință numai în **1 August 1913** st. n.

Arânda anuală este cel puțin 53.000 coroane și ofertele sunt a se trimite la Consistorul arhidiecezan însoțite de un revers că au depus garanță (vadiu) de 13—14 000 cor. în hârtii de valoare la institutele „Albina“ ori „Lumina“ din Sibiiu. Vadiul depus se va întregi la suma întreagă a arândei anuale.

Consistorul își reservă dreptul de a alege dintre oferenți pe cari îi convine, eventual de a escrie o licitație nouă.

Sibiiu, din ședința senatului epitropesc ținută la 13/26 Februarie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

O domnișoară germână

tineră de 21 ani, născută în Germania din familie bună, caută un post ca însoțitoare de voiagiu, ori ca bonă pentru România, salar după învoeală. (74) 1—3

Ofertele sunt rugate sub „**Nr. 200**“ la administrația acestei foi.

Se caută un tinăr cu cunoștințe comerciale pentru biroul unei fabrici ca

Corespondent

pentru limba maghiară și română, care să aibă și scrisoare caligrafică și recomandații bune.

Ofertele au a se adresa sub **condițiune stabilă** la administrația acestei foi.

(68) 3—3

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturí până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(46) 5— (Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

Monografia

institutului seminariál teologic-pedagogic „Andreian“

al

arhidiecezei gr.-or. rom. din Transilvania

de

Dr. Eusebiu R. Roșca,
director.

Se poate procura dela Librăria arhidiecezană din Sibiiu sau dela autor cu prețul: Broșată 3 cor. 50 fil. Legată 4 cor. Porto poștal 30 fil.

Bănci de școală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerințelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de școală a lui

(19) 5—24

Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada GușterIții 53.

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informații** și

Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general **în orice cauză** dau în răstimp de 2—3 zile ori și cui, resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgitez resolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog resolvire favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detailate.

La aviz aștept la gară.

(73) 1—5 **L. Olariu,**
Budapest, Lajos-utca 141 III/19.

Garduri colosal de ieftine!

Invențiune sensațională.

Afară din cale practic!
Manipulare foarte ușoară!

Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc perfecțiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârmă suflată de zinc.

Prețul per metru quadrat 30 bani și mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri și gard. de sârmă.
Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

- Serviciu ieftin, prompt și conștiențios.
- Catalog ilustrat gratuit și franco.

(32) 3—10

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.
[448] 55— Director-șef
Dr. Cosmutza.

Papier à Cigarettes

PARIS

se capătă în toate tutungeriile.

124 b) 19—

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“.
Budapesta, VI. Váczi-körut 17

O să mă înnece această tusă rea!

Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(372) 25—26

Crutați și Vă încercați norocul!

In 1 Aprilie va fi tragerea proximă a **lozurilor** de **Tisa** cari afară de 2 câștiguri principale de câte **Cor. 180,000·—** mai au câștiguri în suma totală de: **Cor. 2.300,000·—** în fiecare an și aduc pe lângă toate acestea și **4% int.**

De prezent vindem acestea lozuri pe **48** rate lunare de câte **10 coroane.**

Ultima tragere va fi în 1930 până la care termin

tot lozul trebue să se tragă necondiționat cu câștig.

Nici un risic! Toate cassele statului primesc aceste lozuri ca cauțiune. — Valoarea lor crește din zi în zi.

Deja după solvirea ratei prime participă cumpărătorul, — pe baza listei de rate ce i se estradă cu reîntoarcerea poștei, — la toate tragerile, iar câștigurile sunt în întregime încă ale lui.

Rata primă Vă rugăm a ne-o asigna prin mandat postal pentru asignarea celoralalte rate punem la dispoziția cumpărătorilor cecuri postale.

Prospecte și explicări trimitem la cerere gratis și franco.

Se caută agenți contra proviziune mare.

Ústredná Banca Účastinný Spolok,
(70) 1—3 **Budapest V., Sas-u. 24 sz.**

Vindem apoi de prezent:

1 buc. loz dela „Banca Hipotecară Ungară“ pe 40 rate à 6·75 cor. cu **6 trageri** anual și cu câștigul cel mai mare din lume de **Cor. 1,000,000·—.**

NB. La proxima tragere din **25 Aprilie** se va sorți câștigul de **Cor. 300,000·—.**

1 buc. loz dela „Pesti Hazai“ pe 36 rate à 5·— coroane cu **3 trageri** anual și cu câșt. principal de **C. 400,000·—.**

NB. La tragerea proximă din **5 Iunie** se va sorți câștigul de **Cor. 200,000·—.**

Români! Replantați viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniți firmele românești, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul“,

însoțire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică
„Mugurul“,
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 27—

trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!

La cerere prețcurent și instrucțiuni gratis și franco!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.
Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 6/19 Martie 1912. *Nr. 26.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Corporațiunile bisericești și învățătorii.

In zilele aceste s'au reconstituit corporațiunile bisericești pe un nou period de 3 ani. In șirul acestora fără îndoială, sinodul arhidiecezan este cea mai înaltă corporațiune legislativă în biserica noastră din arhidieceză. Din incidentul alegerii deputaților sinodali a ieșit la iveală dorința învățătorilor nostri dela școalele poporale, ca și ei să fie reprezentați în aceasta înaltă corporațiune pentru ocrotirea intereselor *tagmei* dăscălești. „Gazeta Transilvaniei“ pe care ne-am obicinuit a o socoti drept un ziar serios și imparțial, s'a făcut echoul acestei dorințe, cu care să ocupă pe larg și la loc de frunte în Nrul 42 din 23 Februarie a. c. *Modul tendențios* cum „Gaz Trans.“ tractează această chestiune este dea-dreptul condamnabil, pentru-că scrisele ei, lipsite de adevăr, la aparență fac impresia, ca și când învățătorii școalelor noastre poporale *intenționat și sistematic ar fi scoși din corporațiunile bisericești,* în cari interesele școalei și ale lor, — mai ales ale lor — nu sunt ocrotite cu bunăvoința și priceperea necesară. Urmând „Gaz. Trans.“ a-și face datorința în feliul acesta și presupunând, că va fi cetită și ascultată, într'o bună zi ne vom pomeni, că în sinul bisericei noastre ne aflăm față în față cu un nou dușman: *tagma învățătorească.* N'avem însă această teamă, deoarece argumentele invocate în articolul „Gazetei“ sunt luate din vânt, sunt lipsite de ori-ce temeiu real, iar invectivele aruncate cu multă ușurință asupra conducerii bisericești nu pot avea darul să înfluințeze opinia publică pentru a să constitui în alean al acestei conduceri. „Gaz. Trans.“ pe care așa din bun senin o doare grozav capul învățătorilor nostri, și-a publicat articolul de propagandă Joi, în 7 Martie n. deci cu *3 zile înainte* de sinoadele parohiale, — convocate pe 10 Martie n. — în cari credincioșii nostri erau chemați a învesti cu încrederea lor doi reprezentanți în sinodul arhidiecezan. Scrutinarea voturilor din singuraticele comune bis. și proclamarea deputaților aleși s'a făcut în centrele cercurilor electorale, *Duminecă în 17 Martie n. a. c.* In răstimpul acesta de zece zile intenționat n'am răspuns la acuzele nedrepte din „Gaz. Trans.“, pentru-că am voit să delăturăm chiar și bănuiala, că prin scrisul nostru s'ar fi putut încâtva înfluința voința alegătorilor. Am lăsat deci, ca credincioșii nostri să-și manifesteze voința în deplină libertate și *sub influința* hotăritoare a articolului substanțial (?) din „Gaz. Transilvaniei“. Rezultatul alegerilor să va da publicității în zilele proximè. Ori-care ar fi acest rezultat pe noi nu ne impiedecă a discuta principial chestiunea pusă în fruntea astui articol și a infirma neadevărurile din „Gazeta Transilvaniei“.

Inainte de toate ținem *să protestăm cu toată indignarea în contra învinuirei nedemne, că în corporațiunile noastre bisericești, începând dela comitetul parohial și până la congresul național-bisericesc, chestiunea școalei confesionale și soartea dăscălimii române n'ar fi tractate cu bunăvoința și cu priceperea reclamată de importanța acestor chestiuni.* Istoria bisericei noastre naționale nu poate înregistra chestiune, care să fi cauzat atâta bătaie de cap factorilor chemați și care să fi consumat atâtea jertfe de bani și energie, ca chestiunea școalei confesionale, în timpul din urmă. Nu e lucru cuviincios deci din partea unui ziar cu pretenții de seriositate ca să arunce în public bănuiala, că în corporațiunile bisericești interesele școalei și ale învățătorilor nu află ocrotirea recerută.

Și acum la obiect. Bine informatul autor al articolului din „G. Trans.“ dupăce zadarnic caută pe învățătorii nostri în comitetele și epitropiile parohiale, în comitetele și sinoadele protopresbiterale, în sinoadele diecezane și în congresele naționale bisericești cu mult ifos se întreabă: „*Cum și în vârtutea cărui §., un dascăl român inteligent și de omenie n'ar putea fi ridicat la înălțimea de deputat sinodal ori congresual?*“ Intrebarea așa formulată e un *nonsenz* și dacă am vrea să deplasăm chestiunea și s'o coborâm la povestea cu cocoșu-roșu am putea răspunde c'o întrebare la fel, iac'așa: Când și în vârtutea cărei ordinațiuni unui dascăl român inteligent și de omenie nu i s'a permis să se ridice la înălțimea de deputat sinodal, ori congresual, sau a fost doborât dela aceea înălțime? Evident, că prin astfel de întrebări și răspunsuri fără rost, nu se poate lămuri o chestiune. Vom apuca deci altă cărare.

*

Statutul organic, legea fundamentală a bisericei noastre, în §-ul 6 dispune următoarele: „*In sinodul parohial iau parte toți parohienii maioreni, de sine stătători, nepătați, cari își îndeplinesc datorințele parohiale*“.

După litera și spiritul cu adevărat constituțional al acestui paragraf, credincioșii bisericei noastre *nu se împart după brezle,* ci sunt *între sine egali.* Fiecare credincios al bisericii, care e susceput legal în lista vre-unui sinod parohial, să investește în mod nețărmurit cu drept de vot *activ* și *pasiv.* Poate *alege* prin votul său representanți și poate fi *ales* în corporațiunile bisericești de jos până sus. Cu dreptul de vot activ și pasiv biserica, investește pe *individ* și nu anumite *tagme.* Fiecare *fiu* al bisericei își croiește drumul după forțele sale intelectuale și morale și își cucerește în biserica noastră posiția ce i-se cuvine după *valoarea sa personală* și nu după interesele colective ale unei tagme. Așa dară corporațiunile noastre bisericești începând dela comitetul parohial și până inclusive congresul național-bisericesc sunt compuse din *representanții poporului credincios* și *nu* din representanții anumitor tagme.

Prin urmare învățătorii școalelor noastre confesionale se bucură de acelaș drept activ și pasiv, ca ori care alt membru al bisericii, iar în exerciarea acestui drept, *în ambele direcții, nici un învățător* n'a fost împedecat vre-odată din partea superiorității sale bisericești. Este *absurd* deci a vorbi despre „*excluderea*“ învățătorilor din viața constituțională representativă!

— „Foarte frumos; — vor zice advocații nechemați ai învățătorimei noastre — așa e în *teorie*, dar în *realitate* altcum stau lucrurile!“

— „Așa va fi“ — răspundem noi. Pricina însă e, că Consistoriul *nu poate porunci* alegătorilor pe cine *să aleagă* și pe cine să *nu aleagă* în corporațiunile bisericești. Asta-i treaba alegătorilor!

Cu aceste am putea și termina. Avem însă impresia, că oprindu-ne aci, am făcut drumul numai pe jumătate lăsând chestiunea, care ne preocupă, nelămurită pe deplin. Deci să toarcem firul mai departe, pecât să poate în *direcție practică.*

*

Să luăm de pildă: *Comitetul parohial.* Ar crede cineva, că din aceasta corporațiune n'ar trebui să lipsească un singur învățător, și cu toate aceste — trebue să recunoaștem, — că abia, ici colo aflăm câte unul strecorat printre membrii comitetelor parohiale. Cum să explică aceasta anomalie și este ea păgubitoare intereselor școalei române? Răspunzând la întrebarea primă nu vom adopta logica sucită a credincioșilor nostri dintr'un sat fruntaș din jurul Sibiiului. S'a cetit adecă lista membrilor candidați pentru comitetul parohial, în care erau și 3—4 învățători. Dintr'o strană se ridică un urmaș de Dac cu firea dârză și zice: „*Noi așa știm, că nu să cade a sta împreună sluga cu stăpânu*“. Și s'a pornit un murmur și pădurea de cojoace s'a pus în mișcare, iar învățătorii au trebuit scoși din combinație. Reprobăm aceasta argumentare învechită și jignitoare chiar pentru învățătorii nostri. In șirul argumentelor noastre am făcut însă pomenire de acest caz, fiindcă *nu e izolat.* Să mergem mai departe. *Școala confesională, ca instituție cu tot ce aparține ei inclusive învățătoriul,* în ochii poporului nostru e și azi o *sarcină,* pe care o poartă pe umerii săi mai mult de silă, ca de voie bună. Fie, că provine aceasta regretabilă stare de lucruri din împrejurarea, că sufletul poporului nostru încă *nu e pătruns de însemnătatea școalei confesionale*, fie, că aceasta școală, în situația anormală, — provocată de relațiile politice din țara noastră, — *nu i dă ecuivalentul potrivit* jertfelor aduse pentru susținerea ei, fie că resultă din ambele aceste împrejurări. Existența acestei credințe însă nu se poate nega. Parafrazând pe genialul Eminescu, în ochii poporului nostru, școala e:

Un lung prilej pentru durere,
Ori câte jertfe i-ai aduce,
Ea tot mai multe-ți cere.

Apoi întreg odiul plângerii generale: tot dăm și tot ne mai cere, — cade asupra învățătoriului, care e considerat, *pars pro toto,* mai ales acum decând cu *urcarca plăților* învățătorești. Și D-Voastră Vă mai întrebați, că de ce nu-l aleg în comitetul parohial? Apoi, doar comitetul parohial de câte-ori s'adună nu face altă decât *aruncuri* pentru școală și pentru învățători. Dacă vor fi și învățătorii în comitet, apoi mai de multe-ori s'adună și mai multe *date* ne cer. Așa judecă poporul!

Are școala sau învățătorul vre-o pagubă din aceasta? *Nu*, e răspunsul nostru categoric! Chestiunile de *educație* și *instrucție* nu se hotăresc în comitetele parohiale, iar *afacerile administrative* le solicitează învățătoriul prin *directorul* școlar, prin *șeful* tractual și prin *Consistoriul* diecezan. Din contră învățătoriul trebue ferit de frământările din comitetele parohiale și întrucât e posibil trebue ținut departe, de tot ce i-ar putea întuneca nimbul de cel mai idealist și mai mare binefăcător al neamului nostru.

Dar chestiunea are și o lature cu mult mai *delicată.* In senzul §-lui 1 art. de lege XXVII din 1907 *învățătorii școalelelor noastre confesionale sunt funcționari publici;* în aceasta calitate la întrarea lor în funcțiune trebue să facă înaintea Inspectorului regesc următoriul jurământ, pe care-l dăm aici în întregime fiindcă ne abținem dela comentarea lui: *Eu N. N. învățător ordinar, jur pe Dumnezeul cel viu, că față de Majestatea Sa Regele meu apostolic, față de patria mea maghiară și față de constituțiunea aceleia mă voi purta cu credință tare și nestrămutată, voi păzi legile sancționate ale țării, și obiceiurile legale, ordinațiunile legale ale autorităților din țară; asemenea datorințele împreunate cu oficiul meu învățătoresc le voi îndeplini totdeauna conștiențios, cu credință și cu acuratețâ și tinerimea încredințată îngrijirei mele voi educa-o în dragostea față de patria maghiară. Așa să-mi ajute D-zeu*“.

Comitetele noastre parohiale înlocuesc *scaunele școlare* și astfel cad sub normele cuprinse în art. de lege XXVIII din 1876, despre autoritățile școalelor poporale. Credem absolut de prisos a dovedi mai pe larg, că interesele bisericei noastre și ale școalei confesionale nu totdeauna cadrează cu interesele și vederile autorităților administrative politice. Invățătoriul român încă are *suflet*, dar pe acel suflet are și un *jurământ* făcut în fața autorităților sale, pe care dacă'l va călca „cu moarte va muri“. Și cât de ușor poate aluneca. Voind noi a feri pe învățătorii noștri de aceasta chinuitoare *colizie a datorințelor* îi sfătuim să nu râvnească a ajunge membrii în comitetele parohiale. Nu demult câți-va învățători, membri în comitetul parohial al unei comune fruntașe din jurul Brașovului, și-au dat dimisia pe astfel de motive. Dimisia aceasta vorbește mai elocuent decât ori ce argument.

*

. Despre *învăţători*, ca *epitropi* nu vom avea multe de zis. De când cu urcarea lefurilor învăţătoreşti, pe satele noastre cu greu se mai găsesc credincioşi, cari să primească sarcina epitropiei. Funcţia aceasta onorifică odinioară, astăzi e cea mai grea şi cea mai odioasă. Abstrăgând dela împrejurarea, că învăţătorilor le lipseşte timpul fisic pentru purtarea epitropiei, dar vă rog, cum vă puteţi închipui un învăţător-epitrop bătând pe la porţile oamenilor pentru a-şi încassa propria leafă? In sufletul unui astfel de învăţător-epitrop — am avut şi noi, — să va fi conceput maxima: „Quem dii odere, paedagogum fecere". Asupra acestei chestiuni nu mai inzistăm. O vorbă ca o sută: învăţătorii noştri ne sunt cu mult mai dragi, decât să le dorim să ajungă epitropi.

*

Zorind înainte pe treptele, cari duc la înălţimea de deputat, ajungem de unde am plecat, la sinodul arhidiecezan. Pe „Gazeta Trans". o priveşte exclusiv *principiul* şi considerând îndreptăţită dorinţa învăţătorilor cu multă emfasă afirmă: „*După ştirea noastră, decând există arhidieceza ortodoxă, sinoadele noastre n'au avut un singur deputat-învăţător*". In faţa acestei afirmări categorice noi punem realitatea: *Invăţătoriul de odinioară din Sebeşul săsesc, actualul protopresbiter în Ilia, d. Zevedeiu Mureşan a fost ales şi a reprezentat cercul III. al Sebeşului ca deputat în sinodul arhidiecezan precum şi în congresul naţional-bisericesc!* Şi n'a fost trimis în aceste înalte corporaţiuni ca reprezentant al tagmei învăţătoreşti, ci ca reprezentant al alegătorilor din acel cerc. Indreptăţirea învăţătorilor de a fi aleşi deputaţi sinodali şi congresuali om cu mintea întreagă nu o poate contesta; dar nu înţelegem cum vine un ziar serios să învinovăţească conducerea bisericească pentru-că alegătorii nu trimit în sinoade şi în congrese deputaţi din breasla învăţătorilor!? S'a făcut căndva sau undeva din partea conducerei bisericeşti vre-un afront acestei legitime dorinţe a învăţătorilor? A candidat când-va vre-un învăţător pentru a fi ales, şi conducerea bisericească i-a pus beţe în roate? Advertisăm pe ori-cine să ne arete un astfel de caz. Dar în concret. *Ideea* a aflat cel mai puternic resunet în sinul învăţătorimei noastre din cercul Braşovului. S'au adunat; s'au constituit în deputaţie şi s'au prezentat la şeful tractual rugându-l să sprijinească „acest desiderat al dăscălimei sale", adecă la unul din cele două mandate mireneşti să candideze un învăţător. Tot din „Gazetă" aflăm: „*D-sa* (adecă şeful tractual), *a promis că va ţinea cont de această dorinţă motivată*". Preste 2 zile tot „Gaz. Trans." scrie, că „la cele două posturi de deputaţi sinodali candidează numai dl Dr. *Nicolae Vecerdea* şi dl *A. Vlaicu*" şi apoi sfătueşte pe alegătorii din cercul Braşovului, ca toţi să voteze cu primul, iar cu al doilea candidat nici unul. Nu ne impoartă. Cel mult din proporţia voturilor date să vor putea trage concluzii cu privire la încrederea de care să bucură ziarul braşovean la alegatorii din cerc!

Am vrea să ştim însă, că „Gazeta Transilvaniei" care cu 2 zile înainte milita pentru *deputăţia dăscălimei*, de ce acum a abandonat această dorinţă îndreptăţită? De ce n'a stăruit pentru *candidarea* unui învăţător şi de ce n'a făcut propagandă pentru reuşita aceluia? Nu cumva tot conducerea bisericească a provocat în coloanele „Gazetei" acest conflict dintre teoria şi practica ei? De sigur, că *nu*. Prin ignoranţa şi duplicitatea cu care „Gazeta" a tractat aceasta chestiune ne-a dovedit, că n'o doare capul de interesele şcoalei şi a le învăţătorimei, ci tendinţa „Gazetei" a fost să arunce în sufletul dăscălimei bănuiala, că conducerea bisericească n'ar purta destulă grije pentru soartea ei. Şi aceasta înveninare a sufletelor e cât să poate de păcătoasă!

*

In articolul din „Gazetă" se mai face amintire şi de rolul profesorilor dela şcoalele noastre medii în corporaţiunile bisericeşti mai înalte, precum şi de alcătuirea Consistoriilor, tot în raport cu interesele şcoalei şi ale învăţătorimei. „Gazeta" edifică şi aci pe temelii şubrede, întocmai ca în cele premerse. Ne obligăm a dovedi aceasta, — cu alt prilej.
L. T.

Dela „Fundaţiunea Gozsdu".

Şedinţele representanţei fundaţiunii *Gozsdu*, ţinute sub prezidenţia I. P. S. Sale, Arhiepiscopului şi Mitropolitului *Ioan Meţianu*, în Budapesta, s'au terminat Joi. Spuneam, că în vorbirea cu care a deschis sesiunea de primăvară a representanţei, Escelenţa Sa a comemorat în cuvinte calde pe decedatul membru al fundaţiunii, *Ioan cavaler de Puşcariu*, ca pe unul, care şi-a câştigat mari merite în jurul fundaţiunii.

Dăm astăzi în întregime acest discurs de deschidere, care avea următorul cuprins:

„*Ilustrilor şi prea stimaţilor Domni membri ai reprezentanţei fundaţiunei Gozsdu!*

Intrunirea noastră la şedinţele acestei reprezentanţe a fost totdeauna un eveniment de bucurie pentru noi, membrii reprezentanţei, nu numai pentru-că ni se ofere dorita ocasiune de a lucra împreună la sprijinirea, sporirea şi desvoltarea acestei măreţe fundaţiuni, a fericitului şi marelui binefăcător Emanuil Gozsdu, *şi prin aceasta la promovarea culturei religioase morale a poporului nostru ortodox din această patrie, dar şi pentru satisfacerea dorinţei noastre de a mai conveni împreună.*

Deastădată însă acea bucurie a noastră este paralizată printr'o mare durere, prin durerea încetării din viaţă a unuia dintre cei mai vechi, mai valoroşi şi mai iubiţi membri ai acestei reprezentanţe, a Domnului Ioan cav. de Puşcariu, *singurul, care dela înfiinţarea şi inactivarea acestei măreţe fundaţiuni a fost unul dintre cei mai zeloşi sprijinitori şi conlucrători la desvoltarea şi sporirea ei.*

In această durere a noastră nu ne rămâne decât, ca ridicându-ne depe scaune, să ne exprimăm şi la această ocasiune adânca noastră condolenţă, să-i eternizăm memoria binecuvântată în protocol şi în analele fundaţiunei, şi să implorăm dela bunul Dzeu vecinică fericire, iar dela noi şi dela posteritate vecinică pomenire".

In şedinţele ţinute, reprezentanţa a censurat şi aprobat socotelile anului trecut (1911) şi budgetul anului viitor (1913), a adus mai multe hotărîri cu privire la administrarea averii fundaţiunii, şi a decis căutarea modalităţii, pentru adunarea datelor referitoare la viaţa şi activitatea lui *Gozsdu*, pentru a se putea compune pe basa lor o biografie amănunţită a marelui fundator. Domnul *Parteniu Cosma*, membru în representanţa fundaţiunei, a fost încredinţat cu formularea unui proiect de conclus în chestia aceasta. Averea fundaţiunei e cu finea anului 1911 următoarea: active 8,467.548 cor. pasive 1,349 050 cor. deci avere curată 7,118 898 coroane.

Inmormântarea profesorului Dr. Ion Borcia.

Vorbirea domnului *Andreiu Bârseanu*, prezidentul „Asociaţiunei", rostită la înmormâtarea mult regretatului profesor *Dr. Ion Borcia*, a fost următoarea:

Jalnică familie,
Intristată adunare,

Cuprinşi de adâncă durere, stăm abătuţi în faţa sicriului mut, care închide în sine rămăşiţele pământeşti ale aceluia, care a fost, până alaltăeri, de toţi iubitul şi stimatul *Ionel Borcia*. Jelim cu toţii: tineri şi bătrâni, bărbaţi şi femei, rudenii şi prietini, profesori, profesoare şi eleve pe omul de bine şi de-o gingăşie de sentimente fără păreche, firea blândă şi de o armonie desăvârşită, caracterul firm, împreunat cu afabilitate înnăscută, pe prietinul de nădejde în bine şi în rău, pe bărbatul erudit, dar de o modestie neobicinuită, pe poetul de talent şi pe cugetătorul adânc, pe profesorul devotat, — cu un cuvânt: pe unul din cei mai aleşi membri ai societăţii noastre.

A vorbi mai pe larg de Ionel Borcia ca *om* e de prisos. Ori-cine şi-l reaminteşte în clipele acestea dureroase, când ne pregătim a-i aşeza rămăşiţele pământeşti în sinul rece al mormântului spre vecinică odihnă: cu trăsurile feţii delicate şi simpatice, aproape vecinic cu un zâmbet prietinos pe buzele-i frumos arcuite, cu glasul plăcut şi domol, cu gestul măsurat şi totdeauna firesc, cu ochi scânteietori de vioiciunea inteligenţei, — îşi va da seama, că el era însăşi bunătatea şi modestia personificate, că curăţenia simţirei, vioiciunea minţii, înălţimea cugetării şi voinţa de a face bine se contopiau în sufletul lui în modul cel mai armonios.

Ca *poet*, Ionel Borcia, deşi n'a lăsat după sine, în cursul scurtei sale vieţi de abia 31 ani, pe cerul literaturii noastre naţionale o dungă de lumină orbitoare, se distinge prin sinceritatea şi gingăşia simţirei, prin adâncimea cugetării, prin curăţenia şi plasticitatea limbei, prin armonia versului. Versurile sale, în care şi-a dat la iveală sentimentele neamului nenorocit, din care făcea parte, sunt însăşi întruparea fiinţei sale sufleteşti, căci Borcia a fost acelaş ca om şi ca artist.

Şi astăzi, când ne aflăm în faţa sicriului lui şi când întreagă natura se pregăteşte la o nouă viaţă, fără de voie ne vine a întreba cu dânsul:

„Nu simţi tu tremurând în toată firea
Fiorii cei dintâi de primăvară,
Asemeni unui cântec, care 'ncearcă
Din adâncimi de suflet să răsară?

Peri-va giulgiul morţii de pe dealuri
Şi culmile albastre se vor face,
Şi 'n curând de glasuri fără număr
Va invia această tristă pace."

Dar poetul rămâne mut la întrebarea noastră, căci, vai! giulgiul morţii s'a întins şi asupra lui.

Ca *profesor* Ionel Borcia a fost totdeauna un model de conştienţiositate şi de devotament. Aceasta o cunoaşteţi D-Voastră mai bine decât mine, căci l-aţi văzut lucrând în mijlocul D Voastră timp de aproape 10 ani, de când a părăsit treptele Universităţii, până în zilele din urmă. El n'a privit nicicând dăscălia de o meserie, pe urma căreia să poată trăi, ci de un apostolat, de cel mai nobil apostolat naţional. In ochii lui a strălucit totdeauna ca pildă acel mare dascăl român, ale cărui oseminte binecuvântate zac într'un sat de aproape şi în icoana căruia pare că-l vedem însaşi pe mult regretatul răposat, când îl descrie astfel:

„Aicea e isvorul de-apă vie,
La care vin cu drag şi se adapă…
Acum tăcere! Ora o să 'nceapă
Şi aşteptatul trebue să vie.

Cu câtă dragoste îi sorb din gură
Cuvintele ca fagurul de miere…
Pe strade-i larmă, sgomot de trăsură…

Dar în tăcuta, scunda încăpere
Un om vesteşte sfânta 'nvăţătură…
Proroc al ceasului de înviere!"

Ce a fost Ionel Borcia *afară de şcoală* în societatea, în mijlocul căreia s'a desfăşurat prea scurta sa viaţă, încă nu e de lipsă s'o spun eu. O ştiu mai bine decât mine toţi aceia, cari au fost de faţă la conferinţele publice ţinute de dânsul şi în care conferinţe înţelegerea deplină a materiei se împreuna cu limpezimea expunerii şi cu frumseţa graiului; o ştiu membrii „Asociaţiunei", în comitetul căreia fusese ales în timpul din urmă şi în a cărei secţie şcolară îngrija cu atâta devotament de înfiriparea unei bune Biblioteci a tineretului; o ştiu toţi aceia, cari au luat parte la adunarea generală a Societăţii pentru fond de teatru din a. 1905, cu prilejul căreia a ţinut un luminos discurs des Eminescu şi problema noastră teatrală. — Cu un cuvânt: Ionel Borcia „n'a ţinut ascunsă sub obroc" lumina minţii sale, — ca să vorbesc cu scriptura, — ci a întrebuinţat-o ori şi când i s'a dat prilej, spre luminarea şi înaintarea neamului nostru românesc.

Iar ce au perdut într'însul prietinii săi şi mult cercata sa familie, să nu cereţi dela mine a o spune, că n'aş voi să scormonesc răni şi aşa prea cumplite.

Lacrimile ce le văd tremurând în ochii tuturora sunt dovada cea mai elocentă a durerii, ce o simţim cu toţii în aceste jalnice clipite. Ele nu sunt numai rodul durerii, de care ne simţim cuprinşi de obiceiu la întâmplări aşa de triste, ci sunt totodată prinosul recunoştinţii noastre pentru omul vrednic, cinstit şi bun, ce a plecat aşa de curând dintre noi.

Şi ca să vorbesc iarăşi cu cuvintele scumpului decedat:

„Pe cine-l plâng astfel de stropi când moare
Aprins-a candelă, ce nu se stânge,
Ci luminează 'n zile_viitoare!"

Dormi în pace, iubitul nostru Ionel! Icoana ta blândă ne va împreuna totdeauna sufletele şi ne va aduce aminte în frământările acestei vieţi trecătoare de tot ce este nobil, frumos şi drept.

Amintirea ta va fi în veci binecuvântată.

Banca generală de asigurare română.

Frumoasele resultate ale primelor două luni de esistenţă ale acestei bănci ne încântă. In proporţie cu referinţele noastre s'a ajuns deja la posiţii însemnate, la cari poate unii nu se aşteptau. Pe lângă munca pornită de conducători însă aceste vor creşte zi de zi, se vor desvolta, şi cu atât mai mult cu cât în prima linie cei chemaţi: băncile noastre se vor interesa după datorinţă.

Băncile noastre ca fundatoare vor primi representanţa, vor face toate asigurările nouă la banca noastră, dar vor storna la scadenţă totodată lună de lună toate poliţele vechi dela institute streine. Conform legii şi judicăturei asiguratul e dator numai primul an de premii să-l plătească, deci trecerea (stornarea) se poate face fără perdere, fără teamă, că vor ajunge asiguraţii la proces sau vor fi câştigaţi cu proces, şi fără teamă chiar şi în casul când pe biletele de premii (chitanţe, cambii) pentru scadenţele proxime subscrise e decretat că premiile se pot încasa şi judecătoreşte. Această dispoziţie judicatura a declarat-o contrară legii, deci nevalidă. Banca noastră stornează deci poliţe dela bănci streine, afară de acelea cu cari stă în legătură de afaceri, în care caz o reţine chiar şi culanţa, — şi dă informaţii şi garanţă că asiguraţii nu pot avea perdere, primindu-le totodată poliţele chiar în aceleaşi condiţiuni.

Băncile vor avea însă datorinţe, ca pe agenţii lor să-i câştige totodată şi pentru banca de asigurare, să-i angajeze chiar cu contracte ce le primeşte dela aceasta, — mai departe prin funcţionarii, direcţiunea, comitetul lor de supraveghere încă să se intereseze de causă.

Asemenea sunt datori toţi românii, cari sunt agenţi la bănci streine de asigurări să abzică de acestea, să-şi ofere serviciile băncii noastre de asigurare, care îi onorează cu provizii tot aşa de însemnate. Abzicerea de agentură se face fără scrupul şi temere, fiind că nimeni nu poate fi constrâns să ţină o agentură, pe care nu o mai vrea, — sau să mai facă afaceri de asigurări, dacă nu vrea.

Pe lângă băncile fundatoare vor sprijini în acţiunea sa banca noastră de asigurare toate instituţiile morale şi culturale. Aşa prin organele bisericeşti vor fi îndemnaţi preoţii şi învăţătorii la sprijinirea ei, cu ocazia diferitelor întruniri vor discuta cum să conlucre la lăţirea asigurărilor în popor, — şi apoi „Asociaţiunea" noastră culturală va fi instituţia, care va aduce în discuţie în secţia ei economică această chestie de mare importanţă. Subiectul prelegerilor economice se va spori de aci înainte tractându-se poate din oficiu la ori ce ocazie şi afacerea asigurărilor, — ba se va pregăti şi împărţi poate şi o prelegere practică în acest scop.

Pentru ca asigurările, mai ales cele de foc să ajungă o întindere mai mare la popor, foarte bun serviciu pot face însoţirile de credit ce le avem pe sate. Scopul principal al acestora e binefacerea, e ajutorarea ţăranului pe diferite căi şi între aceste multe căi e şi garantarea averii lui prin asigurări. Foarte uşor se poate ajunge aceasta, căci avem model la unele însoţiri săseşti, cari din al lor plătesc premiile de foc pentru membrii lor sau pentru satul întreg.

Metodul pe care însoţirile noastre de credit va trebui să-l introducă, e următorul: 1, sau că ele din venitul lor plătesc fără a pretinde restituirea premiile de foc pentru toţi membrii lor, — 2, sau că le detrag dividendele după părţile fundamentale, cu aceste dividende apoi şi cu diferinţa ce ar solvi-o însoţirea ar achita premiile de asigurare a membrilor lor, — 3, sau că ar anticipa însoțirile premiile pentru toți membrii deodată și le-ar încassa ulterior fără interese la scadența împrumuturilor luate de membri sau la un timp binevenit țăranului.

In aceste chipuri și în alte chiar s'ar putea asigura prin însoțiri bunul țăranului nostru cu multă ușurință, s'ar crește și deda cu asigurările pregătindu-l pentru asigurările de viață țărănești, pe cari banca noastră cu timpul încă le va lua în plan. Insoțirile ar avea să decreteze principial, că numai acelor membri le dau împrumuturi, cari se asigură; sau să valideze acest principiu după ce a acordat deja împrumuturile, fără a anunța anterior, ca nu cumva să înstrăineze poporul de însoțire.

Dela asigurarea membrilor ar veni de sine cu încetul asigurarea întregei comune. Am ajunge astfel prin însoțirile noastre aceea ce comune săsești la noi au ajuns cu concursul comunelor lor politice. Aranjamentul acesta pe încetul nu e nerealizabil, iar în privința aceasta banca noastru de asigurare ușor dă informațiunile de lipsă, ba poate chiar și „Reuniunea de agricultură română a comitatului Sibiiu“ care cu drag s'a ocupat de chestia însoțirilor noastre. Prin asigurările în massă însoțirile ar beneficia apoi și de unele provizii, cari tot pentru scopuri de asigurări s'ar putea folosi.

Numai prin o conlucrare comună a tuturor organelor și instituțiilor noastre ce ne mai stau la dispoziție, numai prin atragere de muncă și numai prin noi înșine vom putea ajunge la realizarea problemei mărețe ce și-a pus banca noastră de asigurare. Avem sfântă datorință toți să sprijinim opera începută întru ridicarea bunei stări a poporului și întru consolidarea noastră pe teren economic. Fiecare la locul său să-și facă datorința întru onestea sa și binele neamului, iar presa noastră mai ales zi de zi să ne dea îndemn agitând mereu pentru întărirea acestei instituții, unică la noi Românii.

Oct. Sglimbea.

NOUTĂȚI.

Arhiereu nou. Sfântul sinod al bisericei autocefale gr.-ort. din România s'a întrunit săptămâna trecută în București, pentru a face candidările necesare pentru cele trei posturi de Arhierei, devenite vacante. Dintre candidați, — trei pentru fiecare scaun de Arhiereu, — guvernul român a confirmat numai pe unul, pe P. C. Sa, Arhimandritul *Teofil Mihăilescu*, dela Mitropolia din București, iar cu privire la ceialalți a dispus *cercetarea trecutului și activității lor de până acuma*, pentru a se evita ajungerea la demnitatea de Arhiereu a celor nevrednici de ea. Măsură foarte înțeleaptă, care merită laudă și recunoștință.

*

† Melania Gozsdu născ. Dumtsa, văduva marelui mecenat și fundator *Emanuil Gozsdu*, a decedat Joi, în Budapesta. Representanța fundațiunei Gozsdu, aflându-se tocmai întrunită în sesiune ordinară în Budapesta, a luat cu regrete act despre acest trist eveniment, și-a esprimat condolențele prin scrisoare, a depus cunună pe sicriul decedatei și a încredințat cu participarea la înmormântare pe membrii domiciliați în Budapesta. Decedata a fost soția a doua a marelui *Gozsdu*, cu care s'a cununat la 8 Ianuarie 1864. Prima soție a lui Gozsdu a fost văduva Anastasia Vulpe născ. Pometa. S'a cununat cu ea în 12 Iulie 1832. A murit în 2 Ianuarie 1863. Acum de o dată *Melania Gozsdu*, avea o rentă de 12.000 cor. la an, pe care i-o plătea fundațiunea și care de aici încolo revine fundațiunei. Dorim adormitei în Domnul odihnă lină în sânul pământului.

*

O aniversare. In 12 Martie s'au împlinit 33 de ani dela potopul Seghedinului. Cu acest prilej s'au oficiat servicii divine în toate bisericile Seghedinului. In noaptea catastrofei din 1879 s'au prăbușit în apă 5458 de case și s'au înecat 154 de oameni.

*

Călătorie de studiu. Societatea „Kosmos“ din Stuttgart întreprinde o călătorie de studiu la Dobrudgea în zilele de 4-31 Mai. La întoarcere societatea, care se compune din 40 de membri, va trece și prin Brașov, unde va sosi în 29 Mai.

*

Răspândirea sistemului metric. In anul acesta se va introduce întrebuințarea obligatorie a sistemului metric în Grecia și în unele state americane. Sistemul metric este acceptat tot de mai multe țări și este foarte probabil că va înlocui pretutindeni vechile sisteme.

*

Batere de monete. Monitorul oficial din Budapesta publică legea despre baterea pieselor de două coroane și de o coroană. Se vor bate 50 milioane piese de câte 2 cor. (în locul florinilor), și 100 milioane piese de câte 1 cor.

*

Eroul polului de sud. Un deputat din storthing, cum se anunță din Cristiania, a propus să se înființeze o catedră universitară, dotată cu o retribuție anuală de șase mii coroane, pentru *Roald Amundsen*. Ministrul președinte a făcut comunicarea, că va înainta parlamentului o propunere pentru a se vota pe seama lui Amundsen suma necesară cu scop de a se organiza o expediție și la polul de nord.

*

Manuscrise prețioase. Muzeul ardelean din Cluj a primit zilele acestea câteva prețioase manuscrise. Contele Bela *Vass* a dăruit muzeului șapte volume de memorii, scrise de înaintașii săi George și Ladislau Vass, privitoare la anii 1659—1748 și conținând izvoare însemnate pentru istoria acestui timp.

*

Operă în Sibiiu. Corul sibian de bărbați *Hermania* va reprezenta în curând cea mai nouă operă a compositorului Kienzl „Der Kuhreigen“. Opera s'a jucat până acum numai la un singur teatru din Viena, unde a ajuns în timp scurt 50 de reprezentații.

*

Intrecere cu automobile. Clubul automobiliștilor din Ungaria organisează în vara acestui an o întrecere cu automobile pe o cursă de 1250 km. Plecarea se face în 5 Iunie din Budapesta, peste Seghedin la Timișoara, de aici la Alba-Iulia, Cluj, Sătmar, Dobrițin, Mișcolț, Budapesta. In 9 Iunie seara se va face distribuirea premiilor în localul clubului. La concurs pot participa proprietarii de automobile, precum și persoane din serviciul fabricelor de automobile.

*

Flotă aeriană. După modelul francez, s'a constituit și în orașul Wiesbaden din Germania o reuniune cu scop de a se înființa pe calea contribuirii naționale o flotă aeriană germană. Reuniunea din Wiesbaden poartă numirea *Vulturul Roșu*. In toate orașele mai mari ale Germaniei se vor întemeia asemenea societăți.

*

Insulă în arendă. Insula Margareta, din apropierea Budapestei, era mai demult proprietatea archiducelui Iosif. Trecută în proprietatea capitalei, va fi dată în arendă pe o durată de șasezeci de ani unui consorțiu compus din hotelieri elvețieni și budapestani. Societatea se îndatorează a ridica pe insulă clădiri în valoare de patru milioane de coroane și a învesti alte șase milioane de coroane. Arenda anuală este 210,000 coroane, plus o cvotă de 40 procente a venitului net. O bancă de joc, cum era vorba că s'ar înființa pe insula Margareta, nu se admite.

*

Institut de corecțiune. Temnița vestită dela *Gherla* va fi transformată în institut de corecțiune. Clădirea aceasta servește din anul 1786 pentru întemnițarea criminalilor. De atunci și până în ziua de astăzi au fost închiși între zidurile sale 18 mii de robi. Viitorul institut de corecțiune va avea 720 de elevi, împărțiți în „familii“ de câte treizeci de membri. Transformarea temniței va costa cam o jumătate de milion coroane. Elevii se vor ocupa cu tot felul de lucrări industriale și agricole, dar mai ales cu industria textilă.

*

La fondul Dr. Liviu Bran de Lemény, pentru ajutorarea elevelor mai lipsite de mijloace dela școala civilă de fete a Asociațiunii, au contribuit în memoria mult regretatului profesor al școalei *Dr. Ion Borcia*, următorii: Elena Petrașcu, directoara internatului, 10 cor.; Elevele interne ale școalei, 47 cor. 50 fil.

*

Esposiție de industrie casnică românească. colecțiunea doamnei Maria Cosma. Va fi deschisă numai din 3 Martie până în 31 Martie n. a. c. în fiecare zi la orele 10 - 12 a. m. și 2—4 p. m. în Strada Schewis Nr. 15. Taxa de intrare e de K 0·50. Venitul este destinat pentru școala Reuniunii femeilor române din Sibiiu.

*

Locuitorii Parisului. Acum s'au terminat lucrările recensământului în Franța. Conform acestor date, Parisul a avut 2 847.229 de locuitori în 31 Decemvrie 1911. E interesant, că numărul femeilor în capitala franceză este aproape cu două sute de mii mai mare, decât al bărbaților.

*

Avis. Locuri fără plată în colonia de copii din Vizakna și în sanatoriul din Avrig distribue reuniunea igienică din Sibiiu. Rugările sunt a se înainta până la finea lunei Aprilie în edificiul comitatens (Strada Șaguna 10). Tipărituri gratuite pentru rugări se află în librăria W. Krafft (Strada Urezului).

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriașilor sibieni, au mai dăruit: Ioan Cândea, protopresbiter (Avrig), cu prilejul căsătoriei fiicei sale Silvia cu hirotonitul paroh Traian Maxim (Avrig), 5 cor.; Nicolae Ciugudean, v.-prez. Insoțirei Raiffeisen, Alexandru Găinaru, membru în dir., câte 20 bani și Vasile Răduț, cassarul ei, 40 bani; Nicolae Gavrea, paroh (Bendorf) 1 cor.; Ioan Aleman, inspector silvic în Ilidze (Bosnia), 2 cor.; Nicolae Timariu, măestru pantofar și soția Ana n. Opriș, 40 bani; Laurențiu Nemeș, măestru pantofar, 20 bani și Maria Cioran n. Stanciu, în amintirea soțului său Coman Cioran, fost măcelar, 1 cor.

*

Un centenar. In Rusia se fac pregătiri pentru a serba o sută de ani dela expediția din 1812 a împăratului Napoleon I. Intențiunea guvernului rus este, ca să se asocieze la aceste serbări și francezii. Astfel s'a constituit și în Franța un comitet, cu scop de a contribui la reușita ceremoniilor. Pe câmpul de bătălii dela 1812 se vor ridica obeliscuri sau alte monumente în amintirea celor morți pentru patrie și împărat. Pe monumente se vor pune inscripțiuni rusești și franceze. — Tot din acest prilej se anunță din Petersburg, că mai trăește un bătrân cazac de 118 ani, cu numele Simeon *Logoș*, care în 1812 s'a luptat ca tiner de 18 ani împotriva francezilor. Bătrânul Logoș este și astăzi voinic, aude și vede excelent, și își aduce foarte bine aminte de întâmplările d'acum 100 de ani. La ordinul țarului, cazacul a fost fotografiat și portretul său trimis la Țarscoe-Selo.

*

Mulțămită. Pentru scopurile școalei economice și industriale a „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“ au binevoit a dona: Excelența Sa, Metropolitul I. Mețianu 10 cor. Serenitatea Sa, prințul Hohenlohe 6 cor. Preacuvioșia Sa A. Hamsea 10 cor. Dl Andreiu Bârsean 10 cor. Preacuvioșia Sa Dr. Ilarion Pușcariu 5 cor. Dl Dr. Eus. Roșca 4·50 cor. Dl I. Henteș 3 cor. Dna Bârsean 2·50 cor. Dșoara Elena Petrașcu 1·50 cor. Dșoara Sabina Brote 1·50 cor. N. N. 1·50 cor. Dna Mihăilă 2·50 cor. Dna Eug. Tordășianu 1·50 cor. Dl Aurel Cosciuc 1 cor. Dl Victor Stanciu 1 cor. Dl I. Banciu 1 cor. Dl locotenent Schiau 1 cor. Dl Anastasiu Boiu 50 fil. Dna Maria Pop 50 fil. Dl N. Zigre 50 fil. Dl Dr. Șerban 50 fil. Dna Mat. Hinterleitner 50 fil. Dl Sorin Barcian 50 fil. Dna Elvira Barcian 50 fil. Dna M. Dragits 50 fil. Dna Berta Bock 50 fil. Dl Dr. Telegdy István 10 cor. Tuturor donatorilor le exprimă mulțămită: Comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“.

Economie.

Programul de lucru

al Reuniunii rom. agricole sibiene pe 1912.

Cum Reuniunea noastră agricolă în anul de față împlinește 25 ani dela înființare, și cum în acești 25 ani ea a indicat aproape toate căile, pe cari ar fi să umblăm toți aceia, cari de problemă și-au luat să lucreze pentru îmbunătățirea morală și materială a claselor noastre agricole, și cum ea în acest pătrar de veac prin muncă stăruitoare și desinteresată a pus temeiu în aproape fiecare comună la câte un așezământ, la câte o lucrare folositoare și dăinuitoare, la începutul toamnei va serba rezultatele muncii sale, anume *prin aranjarea unei expoziții generale cu produse din domeniul tuturor ramilor agriculturii, apoi din domeniul industriei agricole, al celei de casă și din domeniul industriei profesionale (meserii)*. Expoziția se va aranja cu concursul Reuniunii meseriașilor sibieni, care în 1912 împlinește 20 ani dela aranjarea (în 1892) primei expoziții române industriale și al 10-lea an dela aranjarea cu conlucrarea Reuniunii agricole (în 1902) a primei expoziții cu produse din industria de casă și din cea profesională. Ca exponenți vor fi admiși toți economii și meseriașii nostri cu locuința în comitatul Sibiiu. Pentru acoperirea cheltuelilor sărbărilor, pentru premii etc., se vor organiza sărbări poporale cu jocuri țărănești, representațiuni teatrale, concerte cu coruri țărănești și cele ale Reuniunilor meseriești etc. Apelăm la toate băncile și însoțirile sătești să îmbie ajutoare, să creieze anume premii, ce să se dea pentru anumite lucrări din ori ce branșă o crede potrivită a fi încurajată.

In afară de aceste sărbări s'a luat în programă ca în cursul anului 1912 comitetul să cutriere comitatul în lung și în lat. Intre altele: Intruniri agricole se vor ținea în comunele Șugag, Galeș, Glâmboaca, Ludoșul-mare, Vurpăr. Expoziția de vite (a 2-a) se va aranja în Sebeșul superior. Expoziția de poame (a 6-a) în Răhău. Expoziția de copii (a 7-a) în comuna Rășinar. Sărbarea (plantarea) pomilor se va face în comuna Cacova. Se va lucra la organisarea oierilor prin înființarea de Insoțiri de credit și valorizare etc. In toamnă se pune în lucrare cuptorul „Cazenille“ (din Săliște) pentru uscatul de poame, zarzavat etc. Câte o vițea de rassa „Pinzgau“ curată se va sorta între membri cu locuința în comuna Sebeșul inf. Un curs de pomărit și viierit se va ținea în comuna Cărpeniș. Micilor proprietari li se acordă împrumuturi cu 5%, cu scop de a procura animale de prăsilă. Intre membri se vor împărți în mod gratuit semințe de nutrețuri măiestrite, iar pentru obștea noastră de pretutindenea se va mijloci procurarea de semințe mai bune și mai ieftine. Se vor împărți galițe, stupi, coșnițe etc., apoi purcei de soiu superior. Se împart premii pentru monografiile comunelor, pentru lucrări din pomărit și alți rami de agricultură. Se vor organiza comiții agricole în diferite centre ale comitatului. Se va lucra la desăvârșirea școalei practice economice din Săliște, cum și la înființarea de pometuri, de societăți de valorizarea poamelor etc. Se vor studia cauzele decadenței economiei de vite cu deosebire la hotarele mărginașe ale comitatului și în legătură se va lucra la crearea și îmbunătățirea pășunilor comune. Se va lucra la augmentarea colecțiilor de păpuși și eventual se va scoate o nouă ediție a albumului artistic (de brodării și cusături). Adunarea generală se va ținea în comuna Apoldul superior. Grapa de fânațe, mașinile de sămânat, plugul de săpat, mașina „Tornado“, răsboaiele de țăsut și alte eventuale mașini se dau spre folosire, și în fine se va lucra la sporirea Insoțirilor sătești.

Vic. Tordășianu
secret. Reuniunii.

Cărți și reviste.

Vatra Școlară, revistă pedagogică, nr. 3 din Martie 1912 cuprinde: Creșterea morală, de I. Stratei. Rostul limbii materne în școala pop., de A. Sicu. Elefantul indic, lecție practică de R. Prișcu. Raport despre starea învățământului din prot. Sibiiului cu finea anului șc. 1910/11, de C. Popa. Informațiuni. Bibliografie. — Redactor: Dr. V. Stan, prof. sem., Sibiiu str. Măcelarilor 27. Abonamentul pe an 8 cor., pe $^1/_2$ de an 4 cor.

Atentat

împotriva părechei regale a Italiei.

Joi, în 14 Martie, când regele și regina Italiei mergeau la Pantheon ca să participe la serviciul divin oficiat pentru regele Umberto, un individ a tras trei focuri de revolver asupra lor. Părechea regală a scăpat neatinsă; un major însă, care comanda escorta chiurasierilor, a fost rănit și răsturnat de pe cal. Atentatorul arestat și dus la comisariat, a spus că-l cheamă Antonio Dalba, e de 21 ani, născut în Roma, zidar de meserie. Părechea regală ieșind din Pantheon după terminarea serviciului divin, a fost întimpinată cu entuziaste ovațiuni de publicul adunat. Indată după sosirea sa la Quirinal, regele a plecat într'un automobil deschis, să cerceteze în spital pe majorul rănit. In tot drumul său suveranul a fost de nou aclamat cu însuflețire. Tinărul atentator a declarat, că este membru al unei bande de apași, că a fost osândit de trei ori pentru furt, și că nu regretă atentatul.

Poporațiunea Romei s'a presentat în aceeaș zi în fața Quirinalului și a făcut o imposantă manifestație, care și-a ajuns punctul culminant când regele, regina și copiii lor s'au presentat pe balcon. Seara capitala întreagă a fost iluminată festiv. Numeroase telegrame de felicitare, din orașele Italiei și din străinătate, sosesc zilnic la adresa suveranilor.

Mâncări de Post!!!

La băcănia N. ONIŢIU, Sibiiu.

Ofer onoratului public român din loc şi jur cele mai alese mâncări pentru postul sfintelor Paşti:

Peşti marinaţi în diferite gusturi, heringi baltici şi marinaţi, ruşi (muscani) şi anguilă marinată, icre roşii excelente de Odessa, icre negre, sardine sardele, păstravi de mare, masline mărunte şi mari, halva şi rahat de Constantinopol, unt de lemn francez şi oleu de in curat, ţuică veritabilă, rum de Jamaica în 8 calităţi, ceaiu rusesc de Popoff în 15 calităţi, prăjituri pentru ceaiu, unsoare de nucă (Cocus), precum şi alţi articoli de branşa colonialelor şi de ale băcăniei în sortiment bogat.

Toate apele minerale cunoscute, în special „Apa de Căciulata“, precum şi apa „Hebe“de Sângeorgiul-român toate în calitate excelentă şi proaspete cu **preţuri moderate.**

(45) 4—

Se află de vânzare la Librăria arhidiecezană, Sibiiu.

Ioan cav. de Puşcariu:

Fragmente istorice

despre

boierii din ţara Făgăraşului.

La partea I 40 fileri, la partea II 60 fileri, la partea III 80 fileri, la partea IV cor. 5 20.

A apărut:

Carte de cântece

întocmită pe bază pedagogică şi în conformitate cu planul de învăţământ din 1911 pentru şcoalele primare, de profesorul de muzică dela seminariul „Andrean“ din Sibiiu,

T. Popovici.

Cuprinte peste 80 cântece alese din comoara muzicală naţională şi aranjate cu deosebită îngrijire şi **e aprobată ca manual didactic** de Preaven. Consistor arhidiecezan.

Partea I cuprinde cântece în 1 şi 2 voci, pentru clasele I—IV; preţul e **60 fil.**

Partea II cuprinde cântece în 2 şi 3 voci, pentru clasele V—VI; preţul e **1 cor.**

Porto 10 fileri. La comande de peste 10 ex. **se dă rabatul** cuvenit.

Cartea poate fi folosită cu succes şi în gimnazii şi şcoale reale inferioare, în şcoale civile şi preparandii.

Se poate comanda la:

Librăria arhidiecezană din Sibiiu.

„BIBLIOTECA ŞAGUNA“

REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAŞ**, SĂLIŞTE

A apărut şi se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană, în Sibiiu

Nr. 1.

Însemnătatea bisericii

Nr. 2.

Despre pocăinţă

de

Dr. I. Lupaş.

Preţul à 10 fil. + porto 5 fil.

Garduri colosal de ieftine!

Invenţiune sensaţională.

Afară din cale practic!

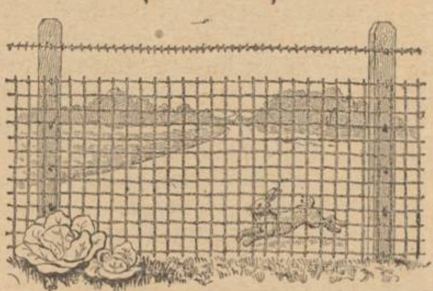

Manipulare foarte usoară!

Nenumărate scrisori de recunoştinţă dovedesc perfecţiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârmă suflată de zinc.

Preţul per metru quadrat 30 bani şi mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri şi gard. de sârmă.

Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu ieftin, prompt şi conştienţios.

Catalog ilustrat gratuit şi franco.

(32) 4—10

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 33—52

Se află pretutindenea.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească după ce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Sălişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice,** şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff

strada Valea

Szelistye—Szebenmegye.

(383) 25—

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Preţul cor. 25·—.

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

„Mugurul“,

însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică

„Mugurul“,

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(435) Material disponibil în altoi peste 28—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

Cruţaţi şi Vă încercaţi norocul!

In 1 Aprilie va fi tragerea proximă a **lozurilor** de **Tisa** cari afară de 2 câştiguri principale de câte **Cor. 180,000·—** mai au câştiguri în suma totală de: **Cor. 2.300,000·—** în fiecare an şi aduc pe lângă toate acestea şi **4% int.**

De prezent vindem acestea lozuri pe **48** rate lunare de câte **10 coroane.**

Ultima tragere va fi în 1930 până la care termin

tot lozul trebue să-se tragă necondiţionat cu câştig.

Nici un risic! Toate cassele statului primesc aceste lozuri ca cauţiune. — Valoarea lor creşte din zi în zi.

Deja după solvirea ratei prime participă cumpărătorul, — pe baza listei de rate ce i se estradă cu reîntoarcerea poştei, — la toate tragerile, iar câştigurile sunt în întregime încă ale lui.

Rata primă Vă rugăm a ne-o asigna prin mandat postal pentru asignarea celoralalte rate punem la dispoziţia cumpărătorilor cecuri postale.

Prospecte şi explicări trimitem la cerere gratis şi franco.

Se caută agenţi contra proviziune mare.

Ústredná Banca Účastinný Spolok,

Budapest V., Sas-u. 24 sz.

(70) 2—3

Vindem apoi de prezent:

1 buc. loz dela „Banca Hipotecară Ungară“ pe 40 rate à 6 75 cor. cu **6 trageri** anual şi cu câştigul cel mai mare din lume de **Cor. 1.000,000·—.**

NB. La proxima tragere din **25 Aprilie** se va sorţi câştigul de **Cor. 300,000·—.**

1 buc. loz dela „Pesti Hazai“ pe 36 rate à 5·— coroane cu **3 trageri** anual şi cu câşt. principal de **C. 400,000·—.**

NB. La tragerea proximă din **5 Iunie** se va sorţi câştigul de **Cor. 200,000·—.**

VASILE BAN

Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16

în casa sa proprie

„La cizma roşie“

cel mai mare

Depozit de încălţăminte

pentru bărbaţi, femei şi copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt şi cu preţuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt şi se schimbă cu altele.

(221) 20—

Trimitem ghete de probă şi la locuinţă în orice timp.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 8/21 Martie 1912. Nr. 27.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Un congres biblic românesc.

De Dr. N. Bălan.

(Urmare)

Aceste motive, cred eu, sunt destul de serioase, ca să nu ne luăm orbiş după exemplul protestanţilor. Dar şi în sine e lucru evident, că numai punând poporul în situaţia ca să înţeleagă bine sf. Scriptură, îi va fi de folos cetirea ei. Din cauza aceasta găsesc că trebue pregătit terenul din bună vreme şi prin alte măsuri, pe cari voiu să le indic pe scurt în cele următoare.

Intre aceste măsuri înşir la locul prim *un mai intensiv studiu al sf. Scripturi în seminarii*, ca viitorii preoţi, cari vor avea să explice poporului cuvântul lui Dumnezeu, să fie „tari în Scripturi“. Nu am în vedere un studiu făcut cu un mare aparat de erudiţie şi care s'ar pierde în tot felul de amănunte referitoare la critica textului, la arheologia biblică etc., ci mă gândesc la un astfel de studiu biblic, care ar împrieteni pe ceice l-ar face cu sf. Scriptură, li-ar câştiga dragostea de a se ocupa mereu cu ea, i-ar face să pătrundă adânc în gândirile ei mari cari le vor influinţa şi mintea şi inima şi voinţa, înlănţuindu-le sufletul pentru vieaţa lor întreagă de adevărul dumnezeesc, ai cărui propovăduitori plini de convingere şi însufleţire vor avea să fie. Nouă ne trebue un studiu biblic în vederea activităţii pastorale a preoţimii şi din care să răsară roade ale vieţii creştineşti în popor. Nu vreau să zic că astăzi nu s'ar face bine studiul biblic în seminariile noastre, ci ceeace susţin eu e că, în vederea răspândirii Bibliei în popor, trebue să i se dea studiului biblic o importanţă mai mare decum o are astăzi în programele seminariilor noastre.

Această măsură i-ar da preoţimei noastre putinţa să însoţească cuvintele Scripturii cu tâlcul viu al predicei pe înţelesul tuturor; pentrucă atunci, când se va fi răspândit Biblia în păturile largi ale poporului, *neapărat* trebue să capete glas amvoanele. Predica va trebui să înveţe poporul cum să cetească şi să înţeleagă Scriptura. Cum vor face însă acest lucru acei predicatori, cari n'au urmat îndemnul Mântuitorului: „Ispitiţi Scripturile“? (Ioan 5, 39). Eu nu cunosc un mijloc mai eficace pentru a introduce în măsură mai mare şi a înviora predica în biserica noastră, decât o adâncire a preotului în studiul sf. Scripturi. Fără de această pregătire înzadar se dau preoţilor noştri porunci să predice, căci nu vor predica, ori şi dacă vor predica, predica lor va fi lipsită de vieaţă. Fericitul *Augustin* zice într'un loc din scrierile sale că „predicatorul va cuvânta cu atât mai înţelept ori mai puţin înţelept, cu cât mai mult ori mai puţin progres a făcut în sfintele Scripturi“.[1] Cetiţi puţinele predici cari se publică la noi şi vă veţi convinge, că anemia de care pătimesc provine mai ales din lipsa unui intim contact sufletesc al predicatorilor cu adevărul viu al Bibliei. Le lipseşte acel element religios plin de putere şi vieaţă, care deschide inimile ascultătorilor şi le cucereşte. In schimb, veţi găsi un moralism sarbăd si monoton, care n'are puterea să pună în mişcare inimile şi să întărească voinţele, ci mai curând îndârjeşte pe ascultători şi îi predispune chiar împotriva predicatorului care, văzând rezultatele contrare intenţiilor sale de altfel nobile, îşi pierde zelul de a mai predica. La astfel de predicatori se potrivesc cuvintele Mântuitorului: „Rătăciţi, neştiind scripturile, nici puterea lui Dumnezeu“. (Mat. 22, 29).

Prin urmare: înainte de ce s'ar da Biblia în mânile poporului, trebuie să o introducem în mai mare măsură de cum este astăzi, începând chiar din seminare, în cercul celor mai de căpetenie îndeletniciri spirituale ale preoţimii noastre. Işi poate închipui ori-cine, ce foloase ar rezulta de aici pentru cultura religioasă-morală a preoţimii şi, prin ea, pentru popor.

Dar pe lângă predică, preotului îi stau la îndemână şi alte mijloace şi ocaziuni pentru a răspândi în popor cunoştinţa şi înţelegerea dreaptă a sfintelor Scripturi. Nu numai pentru timpul când va fi pătruns Biblia în păturile largi ale poporului, ci şi astăzi ar fi de cel mai mare folos ca să se întroducă şi la noi *şezători* sau *cetiri biblice*, după felul aşanumitelor „*Bibelstunden*“, cari la protestanţi există de mult. La noi asemenea cetiri biblice cu poporul n'ar fi o imitaţie după protestanţi, de vremece e ştiut că mulţi dintre preoţii noştri cei bătrâni aveau bunul obiceiu să cetească poporului din cărţile sfinte, un obiceiu care de altcum se practica şi în biserica veche creştină. N'ar trebui decât ca acest obiceiu să se generalizeze şi să se practice sistematic.

Nu găsesc destule cuvinte ca să recomand acest mijloc de educaţie religioasă morală a poporului cu toată căldura şi stăruinţa, fiindcă mi-am câştigat însu-mi, pe urma unei încercări făcute, o puternică convingere despre eficacitatea lui. Petrecând într'una din iernile trecute mai mult timp în satul meu natal, am ţinut o serie întreagă de asemenea cetiri sau şezători biblice cu poporul. Procedura pe care am observat-o cu acea ocaziune a fost următoarea: Uneori luam anumite părţi din sf. Scriptură (d. ex. 1-2 capitole), pe cari le ceteam foarte răspicat şi la înţeles, iar unde simţeam trebuinţa, le însoţeam şi de scurte explicări, scoţând la iveală ideile religioase morale din ele şi făcând aplicări practice la referinţele ascultătorilor. Aceste explicări aveau deci forma unor omilii mai libere, căci din când în când făcând pauze, lăsam şi pe ascultători să-şi facă reflexiile lor asupra celor auzite. Aceste reflexii au fost aproape totdeauna foarte interesante şi eu le luam în considerare în continuarea destăşurării ideilor; ele aveau darul să trezească şi mai mult interesul ascultătorilor. Alteori alegeam din întreaga Scriptură texte cari se referesc la aceeaş chestiune, de ex. la rugăciune, jurământ, sudalme etc., şi le întreţeseam la loc potrivit în şirul ideilor ce le desvoltam. In aceste cazuri explicările mele luau forma unor cuvântări mai sistematice, iar discuţiile libere cu ascultătorii le făceam la sfârşit. Câte-odată îmi indicau înşişi ascultătorii despre ce să le vorbesc. Aşa, spre pildă, într'o seară înainte de Anul nou i-am găsit discutând împreună despre servitori, despre greutatea de a găsi astăzi servitori buni, pe când mai 'nainte se găseau mai uşor şi slugeau la stăpâni cu anii etc. Eu nu le-am întrerupt discuţia, ci — deşi îmi propusesem să vorbesc despre alt obiect — am intrat şi eu în discuţie, am deschis imediat sf. Scriptură la epistola ap. Pavel către Efeseni c. 6. v. 5-10 şi către Coloseni c. 3, v. 22 — c. 4 v. 2 şi în legătură cu învăţăturile cuprinse aici am făcut aplicări cu privire la datorinţele morale dintre stăpâni şi slugi. Uneori făceau înşişi ascultătorii, pe baza ideilor desfăşurate de mine, aplicarea practică în legătură cu vre-o întâmplare reală a vre-unuia dintre dânşii. Când cel cu pricina era de faţă şi vedeam că nu se simte de loc jignit fiindcă i s'a pus cazul în discuţie, ba lua însuş parte la vorbă, eu grijeam să nu se spună nimic ce l-ar fi putut ofenza. Rezultatul unor asemenea discuţii a fost uneori peste aşteptări. Aşa, odată mi-a reuşit să opresc un proces de divorţ în curgere, împăcând pe cei împricinaţi, altă dată am obţinut alte rezulte.

Dar văd că am prea intrat în amănunte. Acestea le-am amintit numai ca să arăt ce folos mare poate să rezulte din şezătorile sau cetirile biblice, practicate cu priceperea necesară. Eu îndrăznesc să susţin, că

---

[1] De doctrina christiana, c. V, cap. 5.

FOIŞOARĂ.

Românii din America

de preotul I. Podea.

(Urmare).

Despre organizaţia bisericească din Canada, şi peste tot despre biserica Românilor bucovineni şi moldoveni, nu pot spune, decât că e foarte la început, şi acest început e mizerabil. In unele biserici slujesc preoţi ruteni, iar la altele şi-au aflat sălaşiu nişte călugări vagabonzi, cari comit toate păcatele pe cari mintea omenească nici nu şi-le poate închipui. Un călugăr cu numele Irimie Delea, sau Zdrelea, s'a lipit şi de biserica noastră din Newark O, a colectat în toate părţile Americei în numele acestei biserici, apoi a fugit cu banii în Canada, unde şi-a cumpărat pământ, şi de unde a trimis o scrisoare pretinilor săi din Moldova, în care între altele se spuneau şi următoarele: „Puteţi veni aicea, că sunt mulţi români şi puteţi trăi bine. Radeţi-vă barba, aruncaţi revereanda la o parte şi vă îmbrăcaţi civili. De documente nu aveţi lipsă. Vă fac eu dacă ajungeţi aicea, numai să aduceţi hârtie de acasă, că aicea este hârtie, dar să cunoaşte că e din America. Pe drum să nu spuneţi nimărui că unde mergeţi, până nu veniţi la mine să vă dau documentele“.*)

Un alt călugăr cu numele Iliescu s'a căsătorit cu servitoarea sa şi după ce a fost suspendat de forul competent şi alungat din parohie, a pornit la cerşite printre credincioşii noştri ardeleni. Se opreşte în fiecare oraş câte o săptămână două, sub pretext că înfiinţează parohie şi zideşte biserică, colectează bani, apoi îşi perde urma

„Ieroschimonahul Nica“, iarăşi din Moldova, şi-a câştigat prietini între cârciumarii noştri din Garry Ind. şi a făcut multe posne în biserica noastră de acolo, iar alţii înşală cu „lemn din crucea lui Cristos“, „cuie din crucea lui Cristos“ şi „muşchiu de pe mormântul lui Cristos“, — pe cine le vine la mână. Americanii îşi bat joc de ei şi de bisericile noastre, iar adevăraţii preoţi ai noştri poartă ruşinea şi nu se pot apăra contra lor, pentrucă în America e libertate, şi face fieşte care ce'l taie capul.

•

Dacă ne întrebăm acum, că oare de ce a trebuit să aibă organizaţia noastră bisericească un început atât de mohorât, nu putem răspunde altceva, decât că cei chemaţi nu au dat destulă atenţiune organizaţiei începute, iar America, cu libertatea ei prea mare, din mulţi credincioşi buni a facut nişte limbuţi şi semidocţi primejdioşi, cari împedecă lucrurile bune şi se bucură de rău.

Dacă e dar, ca organizaţia începută să se continue, în primul rând Moldova să-şi recheme bărboşii analfabeţi, falsificatori de documente şi negustori de lucruri sfinte, şi să trimită în locul lor preoţi vrednici, preoţi aleşi, preoţi cu carte, predicatori, iar nu bosconari şi vrăjitori.

Blajul să scoată de sub mâna noilor stăpâni bisericile şi preoţimea, şi împreună cu Sibiiul să se îngrijască, ca pe cale diplomatică să-şi asigure dreptul de a dispune în cele bisericeşti asupra credincioşilor noştri, şi să se recunoască de către forul suprem al Statelor unite reprezentanţii lor, fie oricine ar fi. Astfel apoi ar avea şi organizaţia noastră un caracter mai serios, şi ne-am putea prezenta înaintea Americanilor ca un element de ordine, nu ca o turmă împrăştiată.

Că o organizaţie serioasă ar aduce cu sine o perdere naţională, contribuind la încetăţănirea credincioşilor noştri, este numai o temere nemotivată. Fiind credincioşii noştri espuşi multelor curente socialiste, antibisericeşti, şi mai cu samă propagandei baptiste, o organizaţie cât mai serioasă e tocmai în favorul bisericei şi neamului nostru, de oarece numai prin biserică se poate micşora influenţa acestor curente şi se pot ţinea credincioşii noştri în legea şi credinţa în care s'au născut. In acele oraşe, unde avem biserici şi preoţi, abia sunt câţiva socialişti şi baptişti, unde nu, miile de credincioşi sunt pierduţi pentru totdeauna. In Cincinati .O. este biserică baptistă-românească şi în curând se vor zidi şi în alte locuri, iar Românii noştri din statul Visconsin sunt toţi socialişti.

Şi ca să scot mai bine la iveală necesitatea organizaţiei noastre bisericeşti, întreb, de ce poartă atâta grije de bisericile din America alte popoare şi alte ţări din Europa? Rusia doar nu are lipsă de braţe muncitoare ca şi noi? Slovacii şi Rutenii din Ungaria nu sunt în aceeaşi poziţie ca şi noi? Şi totuşi Rusia jertfeşte an de an sume colosale, are un arhiepiscop, proto-

---

*) Scrisoarea se păstrează la *V. E. Moldovan*, redactorul ziarului „Românul“ din Cleveland O.

prin ele se pot obţinea rezultate morale mai mari chiar decât prin predică; căci predica o ascultă poporul nostru în multe părţi — ca să zic aşa — cu oficialitatea cu care azistă şi la sf. liturghie; pe când cuvintele Scripturii, cetite la înţeles şi însoţite de explicări pline de vieaţă şi spontaneitate, au darul de a pătrunde mai uşor la inimile ascultătorilor. Ar fi foarte bine ca viitoarele conferinţe preoţeşti să se ocupe serios de această chestiune importantă.

O altă chestiune importantă, tot în legătură cu răspândirea Bibliei în popor, e întroducerea ei *în şcoală*. Alte confesiuni au de mult aşanumita „*Biblie pentru şcoală*“ (Schulbibel), a sosit timpul să ni-o procurăm şi noi, alcătuindu-o după modelul celor străine şi în conformitate cu trebuinţele noastre speciale. Aceasta e calea cea adevărată pentru întroducerea Bibliei în popor, când adecă l-ai imprietenit încă de pe băncile şcoalei cu cetirea şi cu cuprinsul ei. Poporul astfel pregătit încă din timpul şcoalei, va înţelege uşor prodica şi cuvintele Scripturii, când i se va pune în mână o ediţie mai completă a ei. Introducerea Bibliei în şcoală va avea o influinţă binefăcătoare asupra întregului spirit al instrucţiei şcolare, căci va răspândi în şcoală acea atmosferă morală curată şi edificătoare, care transpiră din fiecare cuvânt al Scripturii. Prin aceasta s'ar repara pe viitor, măcar în parte, urmările formalismului sec, care stăpâneşte în măsură păgubitoare şcoalele noastre şi nu lasă să se desvoalte în sufletele copiilor tocmai acele puteri şi însuşiri morale, cari sunt mai preţioase pentru formarea caracterului şi mai necesare în vieaţă.

Cu elevii şcoalelor medii, reale, comerciale etc., întru cât nu se ţin astăzi, ar fi de dorit să se introducă ore anume pentru cetirea sf. Scripturi sub conducerea cateheţilor. La Nemţi se ţin cu bun rezultat aşanumitele „*Bibelkränzchen*“ cu tinerimea şcoalelor medii. Cred că nici la noi n'ar întâmpina opoziţie introducerea lor; începutul s'ar putea face în şcoalele noastre cu caracter confesional. In acest chip am deprinde pe viitorii noştri intelectuali cu cetirea sf. Scripturi, o deprindere de care astăzi, afară de rarisime excepţii laudabile, sunt cu totul străini. Astăzi se ceteşte în clasa intelectualilor noştri, nu cât ar trebui să se cetească, dar totuş suntem în progres în privinţa aceasta. Se consideră ca un lucru ruşinos, ca un intelectual, care se respectă, să nu cunoască măcar scrierile mai de seamă din literatura noastră. E bine că a pătruns acest chip de a judeca, dar nu e oare mai ruşinos pentru un om cu pretenţii de cultură, ca să fie cu desăvârşire neorientat asupra cărţii cărţilor şi să nu o fi cetit nici măcar odată în viaţa sa? Când mentalitatea intelectualilor noştri se va fi schimbat şi în această direcţie, atunci vom putea zice, că educaţia lor morală, *adevărata lor cultură*, e în creştere pe calea cea bună.

In şirul măsurilor de cari am vorbit în vederea răspândirii Bibliei în popor, nu voesc să las neamintită ideea înfiinţării unei *reviste religioase pentru popor*. In programul unei asemenea reviste, explicarea sf. Scripturi ar trebui să aibă neapărat un loc de frunte. N'ar fi lucru tocmai greu să se publice o astfel de revistă cu concursul acelor preoţi dela sate, cari cunosc nevoile poporului şi au darul de a scrie pe înţelesul lui. Dacă ar apărea la Bucureşti, s'ar putea reproduce număr de număr în vre-o tipografie dela noi într'o a doua ediţie, augmentată cu articole şi ştiri potrivite cu referinţele ţărănimei noastre. Dat fiind interesul ţăranului nostru pentru chestiunile religioase, o astfel de revistă, mai ales când ar fi făcută cu pricepere, şi-ar câştiga în scurt timp, prin propaganda ce ar face-o preoţimea pentru ea, un număr considerabil de cetitori.

(Va urma.)

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresb. al tractului Lupşa.

(Fine).

Cuprinzătorul cuvânt este întimpinat cu: Să trăiască! Se alege notar adhoc Nicolae Lazar şi se procede la verificarea deputaţilor sinodali, pe basa raportului presentat de protopop. Afară de deputatul din cercul VI., asupra căruia a întrat protest, toţi ceialalţi deputaţi se verifică. De faţă sunt 18 membri sinodali, absenţi 6. Prezidentul constată, că sinodul este capabil a aduce decise valide, fiind, cu escepţia unuia, verificaţi toţi deputaţii şi majoritatea absolută de faţă. De aceea sinodul se constitue definitiv, alegând notar tot pe Nicolae Lazar, iar bărbaţi de încredere pe deputaţii A. Boeriu şi Vasile Bumbuţ, cari primesc autorizarea a verifica şi protocolul şedinţei.

Causa deputatului neverificat din cercul VI. se predă protopopului pentru a întregi cercetarea, întrodusă deja şi a reporta sinodului proxim, escriind — încât cercul ar deveni vacant prin abzicere, — alegere nouă şi întregind şi acest cerc cu deputat până la sinodul din anul viitor.

Constatând sinodul, că din unele comune tractuale nu s'au trimis în regulă protocoalele la scrutiniul ce s'a ţinut în 19 Ianuarie, a încredinţat protopresbiterul a trage la răspundere oficiile parohiale din Brăzeşti, Lătureni, Mogoş-Mămăligani, Sălciua de-sus şi Vinţa, ca unele ce nu au satisfăcut datorinţei oficioase.

Preşedintele prezentă: a) Raportul despre starea tractului Lupşa la finea anului 1911, b) Raportul aceluiaş despre executarea unor mandate din anul trecut, c) Raportul comitetului protopresbiteral despre activitatea sa în 1911, d) Raportul bibliotecariului pe 1911, e) Raţiociniul protopresbiteratului pe 1911 şi f) Raportul şi lista de repartiţie pe 1912

Rapoartele de sub a, b, d, se predau comisiunei din care fac parte: Vasile Şpan, Iosif Panţa şi Diomid Badelean, iar cele de sub c, e, f, comisiunei, în care se aleg: Nistor Manciu, Leonte Canja şi Ioan Popuţa. Cu aceste şedinţa se suspinde şi se redeschide numai fiind terminată censurarea actelor predate comisiunilor.

Raportul comitetului, raţiociniul pro 1911 şi budgetul şi lista de repartiţie — la propunerea referentului L. Canja — se aproabă fără multă desbatere. Chestia mai grea a format-o şi astădată reparatul caselor protopopeşti. De mai mulţi ani se perondează prin comitet şi sinod. La finalizare n'a ajuns şi pare a nu ajunge în curând, lipsind mijloacele materiale.

Raportul bibliotecei, la propunerea ref. Vasile Şpan, s'a luat la cunoştinţă, fără desbatere, însă regretând faptul, că preoţimea şi învăţătorimea nu prea se însufleţeşte faţă de bibliotecă. Numărul cetitorilor şi în acest an a fost atât de mic, că dându-l publicităţii, mult s'ar mira lumea mare, cum poate să fie, că din 50 membri ai bibliotecei nici 2°/₀ nu scot cărţi şi nu cetesc. Au poate biblioteci proprii, ori private? Se poate. Nu sunt chemat a judeca pe nime. Presemnele militează totuş par'că pe lângă adevărul, că numai puţini preoţi şi învăţători îşi bat capul cu perfecţionarea. Grosul trăeşte din fărmiturile adunate pe băncile şcoalelor.

Era vorba şi de o şcoală de cantori, care s'ar înfiinţa aici în centru. Ideea s'a lăsat în grija comitetului, lipsind mijloacele a o realiza. Poate va mai dormita multă vreme, până să se cheme la viaţă, dacă se va putea chema când-va.

Discuţie mai lungă, putem zice, aprigă s'a încins în jurul raportului general al protopresbiterului. Acest raport conţine multe date, cari îmbrăţişează toată viaţa bisericească, religioasă, culturală şi economică a tractului. A le eshauria pe toate recere timp, nu două trei ore, cât durează un sinod protopopesc. De aceea din conglomeratul chestiilor, sinodul — la propunerea comisiunii prin referentul V. Şpan s'a ocupat numai cu câteva chestii. A esprimat mulţămită donatorilor, cari an de an sunt tot mai număroşi prin parohii. Şi-a esprimat părerea de bine faţă de mişcarea generală din tract de a chivernisi bine averile bisericeşti, a spori fondurile şi fundaţiunile din parohii. Mişcarea în timpul din urmă a luat proporţii din ce în ce mai mari. Abia vre-o parohie ori două să fie în tract, care are un singur fond. Cele mai multe au câte 3—4—6 fonduri. Şi picurii mereu se înmulţesc.

S'au luat măsuri pentru cultivarea mai intensivă a grădinilor şcolare, cercetarea mai regulată a şcoalei ş. a. Poporul din tract în totalitate este agricultor, pomicultor. Şi e mare ruşine, că grădină şcolară cultivată după toată forma aproape nu esistă, că poporul rămâne neorientat chiar în ramul principal de ocupaţie.

Un cas celebru şcolar a preocupat sinodul. In comuna Baru de vre-o 10—12 ani nu mai avem şcoală regulată, numai parohul şi cantorul provede instruarea copiilor în cetit-scris, cum pot. Atunci — adecă cu 10—12 ani înainte de asta — statul nu a mai permis a ţinea şcoală în un edificiu vechiu şi destul de sărăcăcios al bisericii. A decretat şcoala de şcoală comunală, mai apoi de stat. Nici una însă n'a înfiinţat-o nici până azi. De ce? Nu cercetez causele. Destul, că copiii de erau lăsaţi a învăţa în şcoala, care o poate susţinea comuna (mică, abia are 364 suflete), s'ar fi ales cu ceva. Aşa de zece şi atâţa ani cresc copiii în întunerec. Incercări s'au făcut ele de multe ori a avea şcoala noastră, însă fără resultat, căci ministrul nu ni-a mai dat ajutor. Sinodul a zis acum: Vener. Consistor Arhid. să roage pe dl ministru din nou a ne permite ţinerea instrucţiei în edificiul ce-l poate comuna avea, votând şi ajutorul de stat, ca să putem avea şi învăţător ordinar. Dacă însă nu permite instrucţie în şcoala noastră, să ridice grabnic şcoală de stat, ca să nu mai fie lipsiţi copiii de şcoală şi în al doilea deceniu.

Aceasta este singura comună fără şcoală în acest tract. In restul comunelor avem şi şcoale, şi (cu escepţia alor 4) sunt asigurate şi salarele amăsurat legii apponyiane.

In legătură cu acea parte a raportului, unde se arată moralitatea ce domneşte la popor, sinodul conform propunerilor comisiunii a adus conclus de mare importanţă, care las să urmeze aci în întregime:

Din considerare, că beţiile în timpul din urmă au luat înspăimântătoare proporţii în popor, cari îl demoralisează, îi consumă forţele fisice, îl decimează prin boalele ce le întroduc în corpul omenesc şi îi ameninţă esistenţa materială — sinodul roagă P. Ven. Consistor Arhid. a lumina prin memorand bine motivat guvernul ţării noastre, că este vital interes de stat a pune frâu demoralizărilor şi ruinelor ce resultă din cercetarea tumultoasă a crâşmelor din partea poporului ţăran, rugându-l (pe guvern) a pune capăt acestora, fie prin legislativa ţării, fie în cale de ordinaţiune cu putere pentru întreagă ţara; căci fără normă generală în faţa dezastrului, conducătorii stau neputincioşi, având mai multă vrajă pentru popor pildele rele, decât cuvintele părinteşti ale conducătorilor.

Considerând apoi, că poporul de multeori caută crâşmele din lipsa de distracţie sufletească, aflând el în crâşmă hrana ce i-ar putea-o da casinele (case de lectură) şi convenirile nevinovate, şi considerând, că în părţile noastre nu se înfiinţează casine poporale din lipsa de orientare şi necunoştinţa legilor — sinodul roagă P. Vener. Consistor Arhid. a veni şi în această privinţă în ajutorul organelor parohiale, dând în circular ori pe altă cale instrucţiile amănunţite relative la organizarea poporului şi tineretului în societăţi de temperanţă, conveniri ce moralisează şi zidesc poporul şi pe terenul cultural.

Bateţi şi se va deschide, cereţi şi se va da. Ţinută analoagă ar trebui să iee toate corporaţiile noastre bisericeşti, îndatorate prin legea bisericii a veghia asupra religiozităţii şi moralităţii în popor, şi cârma ţării va trebui să asculte odată, să pună capăt demoralizărilor. Cetăţenii mizeri, piperniciţi, nu sunt de folos nici statului, şi strică şi bisericei.

S'a anunţat şi o propunere din partea lui Ioan Popuţa de a opri beuturile

---

presbiteri şi o mulţime de preoţi şi biserici, al căror număr creşte mereu, iar Slovacii şi Rutenii îşi concentrează în America toată puterea, pentrucă biserica lor de acolo e cea mai puternică şcoală naţională, din care lipseşte pandurul şi în care dreptul de a vorbi şi a învăţa este liber. Rusia ştie, că jertfind, cetăţenii săi nu se întorc de acolo pistriţi în lege şi credinţă; iar Slovacii sunt convinşi, că lipsa de biserici în America ar însemna cea mai mare perdere naţională. Preoţii slovaci din America trimit acasă un element plin de sănătate şi de dorul de a lupta pentru apărarea a tot ce e slovăcesc, pe când ai noştri vin bolnavi, şi trupeşte şi sufleteşte.

Biserica în America însamnă cu mult mai mult decât îşi închipue omul, care nu o cunoaşte. In o biserică din America preotul slovac predică despre cinstea muncii şi agoniselei, despre datorinţele faţă de familiile rămase acasă, despre datorinţele faţă de neam şi colţul acela de pământ, pe care îl numesc „ţara noastră“.

Bisericile nu leagă deci pe Slovaci de America, ci din contră, îi fac muncitori buni, îi învaţă a cruţa, şi mai presus de toate le dă o armă cu care să lupte după întoarcerea în „ţara lor“. In lipsă de biserici şi preoţi, spună cineva, cine îngrijeşte de credincioşii noştri? Jidanii, cari îi despoaie, îi desgustă de casă, de masă, îi fac socialişti şi baptişti, smulgându-i astfel şi dela sinul bisericii, lângă care s'au adumbrit până la nenorocita zi în care s'au hotărât să plece în ţara dollarilor.

Iată dar, că o organizaţie sănătoasă în America nu numai că nu e în dauna bisericii şi neamului nostru, ci e chiar de lipsă, dacă vrem ca fiii acestui neam să rămână şi să se întoarcă cel puţin aşa cum au fost la plecare.

Că emigrarea ar înceta vre-odată, şi că bisericile noastre ar rămânea pustii, încă nu e de temut. Ţara noastră a cercat în timpul din urmă, ca prin asprimea legii să ţină acasă pe cel mai bun element de muncă, pe junii, cari stau sub îndatoririle militare, iar rezultatul este, că emigrează tot mai mulţi, căci fug fără pas-poarte. Emigrarea nu va înceta nici atunci, când domnii ar croi pentru fiecare cetăţan o lege, şi vor pune pentru paza fiecăruia un pandur. Emigrarea va înceta numai atunci, când va fi şi în ţara noastră cel puţin aşa cum e în America, sau când America îşi va închide porţile înaintea Europenilor. Aceasta însă nu va fi în curând. Statele Unite încă nu dispun nici de 100 milioane de locuitori, iar acolo pot trăi cel puţin atâţia câţi trăesc în Europa. Cea mai mare parte din pământ e pustiu, nelucrat nici astăzi şi până se va împopula vor mai trece încă multe vapoare încărcate cu emigranţi români.

Dar să admitem chiar, că emigrarea ar înceta peste vre-o cinzeci de ani. Ar urma doar vre o pagubă de acolo? Peste cincizeci de ani eu nu cred, că Ungaria va mai avea vre-un cetăţan, care să nu fi fost în America, fie numai pentru un an sau doi. Şi ce tristă ar fi icoana aceea pentru noi, când peste cincizeci de ani bisericile noastre de aicea ar fi goale şi în schimb am vedea ridicându-se casele de rugăciuni baptiste, ori am afla pe ţăranii noştri leneşi şi stricaţi, întrunindu-se în societăţi socialiste, sfătuindu-se cum ar putea pune capăt aşezemintelor noastre de astăzi!

Biserici şi preoţi trebue deci să existe în America, şi încă multe şi mulţi şi aleşi preoţi, iar nu certăreţi, desperaţi şi speculanţi, ori chiar analfabeţi, cum a trimis Moldova în Canada.

Dar abstrăgând dela folosul moral pe care ni-l aduce biserica, având în vedere numai materia sunătoare, *banul*, care se îngroapă în clădiri, nici din acest punct de vedere nu poate urma nici o perdere. Astăzi sunt în America şapte biserici gr. or. şi în trei oraşe loturi cumpărate pentru noue zidiri, cari valorează mai mult ca cincizeci mii dollari. Cele patru biserici unite, împreună cu averile filialelor lor, încă ating cifra de cel puţin 30 de mii dollari. Peste cincizeci de ani, să zicem că am avea numai cincizeci biserici ortodoxe şi 25 unite. Socotind valoarea lor, în caz că emigrarea ar înceta, Mitropolia din Sibiiu ar ajunge deodată la un capital de cel puţin (200,000 dollari), un milion de coroane, iar Blajul la cel puţin o jumătate de milion.

De sine înţeles, că cei competenţi ar avea datorinţa, ca încă de pe acum să se îngrijască, ca bisericile gr. or. să se intabuleze pe Mitropolia din Sibiiu, iar Blajul să facă din bisericile române-latine, biserici unite româneşti.

Peste cincizeci de ani fondurile culturale se vor crea poate cu mai multe greutăţi decât astăzi, şi ce bine ar prinde sumele acestea, în caz că ar urma ceeace astăzi presupunem, fără să avem nici cel mai slab motiv!..

(Va urma).

spirtoase pe la pomeni, însă la propunerea deputatului R. Gomboş, sinodul n'a intrat în meritul chestiunii, care şi altfel este regulată prin circular arhieresc.

Reconstituindu-se corporaţiile tractului pe noul period, au fost aleşi următorii: I. Membri ai epitropiei tractuale: Nistor Manciu, Vasile Şpen, Vasile Bumbuţ şi Diomid Bedelean. II. Comitetul protopresbiteral: *a*) membri ordinari: Avram Cioran, George Lazar, Andreiu Muntean, Iosif Panţa, Sevastian Ceapa, Nicolae Fodorean; *b*) membri suplenţi: Aur. Boeriu, Iosif Herdea şi Leonte Canja. S'a ales apoi în scaunul protopopesc, în un loc devenit vacant Simion Vasînca, cu majoritate absolută a voturilor.

Era pe la orele 1 şi un pătr. p. m., când au putut fi terminate lucrările. Protopopul închide şedinţa, şi convenim cu toţii la masă comună în casele protopopeşti. Era şi vremea, ca munca mistuitoare de puteri să o înlocuim cu recreaţia banchetului. Ne-am petrecut bine, până se îmbina ziua cu noaptea. N'au lipsit toastele şi n'au lipsit mai ales îndemnurile bune ce şi le-au dat membrii sinodali unii altora. S'ar putea scrie mult despre ideile ce au circulat între comeseni, însă nu mai obosesc publicul, căci am fost destul de lung şi până aci. Incheiu crâmpeiele, cerându-mi scuze, dacă cumva voi fi făcut prea multe lacune în redarea decursului sinodului.

V.

NOUTĂŢI.

Deputaţi congresuali. Conform actelor intrate la consistorul mitropolitan, deputaţi congresuali pe anii 1912—1914 au fost aleşi în dieceza Caransebeşului următorii: *a*) *Preoţi:* Caransebeş: Filaret Musta, arhimandrit, Caransebeş. Lugoj: Dr. George Popovici, protopresbiter, Lugoj. Făget: Sebastian Olariu, protopresbiter, Făget. Jebel: Ioan Pepa, protopresbiter, Buziaş. Ciacova: Augustin Ghilezan, adm. prot., Ciacova. Vârşeţ: Dr. Iosif T. Badescu, protosincel, Caransebeş. Petrovaselo: Stefan Popa, paroh, Seleuş. Iam: Sofronie Nedicïu, adm. prot., Biserica Albă. Oraviţa: Andrei Ghidiu, protopresbiter, Caransebeş. Mehadia: Dr. Ioan Sârbu, adm. prot., Rudăria. *b*) *Mireni*: Valea-boului: Dr. Petru Cornean, advocat, Oraviţa. Lugoj: Dr. Valeriu Branisce, publicist, Lugoj. Făget: Dr. George Gârda, advocat, Făget. Buziaş: Br. Geza Duca de Kádár, mare proprietar, deputat dietal, Cadar. Ghilad: George Breban, mare propr., Ghilad. Vârşeţ: Dr. Petru Zepeneag, advocat, Vârşeţ. Iam: George Szerb, consilier aulic, Budapesta. Sasca-montană: Petru Corcan, protopretor, Iam. Oraviţa montană: Dr. Ion Nedelcu, advocat, Oraviţa. Bogşa-montană: George Szerb, consilier aulic, Budapesta. Caransebeş: Antonie Mocsonyi de Foen, mare proprietar, Bulci. Ohababistra: Patriciu Dragalina, preş. al comunităţii de avere, Caransebeş. Teregova: Dr. Alexandru Morariu, advocat, Caransebeş. Domaşnia: Constantin Pepa, magistru silvanal, Caransebeş. Mehadia: Nicolae Cena, mareşal campestru, Mehadia. Prigor: Titu Haţeg, advocat, Lugoj. Bozoviciu: Ioan M. Roşu, advocat, Biserica-Albă. Biserica-Albă: Dr. Aurel Novac, advocat, Biserica-Albă. Alibunar: Dr. George Dobrin, advocat, Lugoj. Satul-nou: Dr. Stefan Petroviciu, advocat, Lugoj.

*

Academician francez în România. Scriitorul şi academicianul Jean Richepin plecând spre Constantinopol s'a oprit şi la Constanţa, unde a fost întâmpinat de dl Cincinat Pavelescu, de consulul francez şi de un public numeros. Academicianul francez a vizitat oraşul, ear seara a ţinut o conferenţă despre „Epoca lui Napoleon“. După conferenţă dl şi dna Richepin s'au îmbarcat pe vaporul „Principesa Maria“ şi au plecat spre capitala Turciei.

*

Vizita suveranului. Împăratul german Wilhelm va sosi în 26 Martie pe iahtul Hohenzollern la insula Brioni pentru a face o vizită arhiducelui moştenitor Franscisc Ferdinand şi familiei sale.

*

Armenii jubilează. Se anunţă din Constantinopol, că în anul acesta 1912 se vor serba mai multe jubilee în Armenia. Festivitatea cea mai mare se va ţinea în Tiflis, şi anume cu prilejul împlinirii de patru sute de ani dela tipărirea primei cărţi în limba armenească; cartea aceasta apărută în Veneţia, la 1512, astăzi este foarte rară, abea în muzeul britic şi în proprietatea duor familii bogate armene se mai găseşte câte un exemplar. Celelalte jubilee se reportă mai ales la activitatea scriitorilor armeni mai distinşi.

*

Distincţie. Monitorul oficial scrie, că Maiestatea Sa a conferit titlul de consilier regesc dlui George *Breban*, mare proprietar în comitatul Timişului.

*

Căsătorie în casă domnitoare. Din Petersburg se anunţă, ca marea ducesă Irina Alexandrovna, nepoata ţarului, se va căsători cu principele de Wales.

*

Moştenirea lui Tolstoi. După moartea scriitorului Leo Tolstoi, s'au ivit mari neînţelegeri între urmaşii săi. Văduva răposatului dorea să asigure pe seama familiei partea cea mai mare din averea rămasă; fiica sa Alexandra însă, conform ultimei voinţe a părintelui său, voea ca pământurile să treacă prin cumpărare în proprietatea ţăranilor din Iasnaia-Poliana. Acum în sfârşit, cum se scrie din Moscova, s'a făcut o învoială, în înţelesul căreia văduva vinde fiicei sale toate lucrările inedite ale scriitorului, cu preţul de 90 mii de ruble. Pentru celelalte lucrări ale lui Tolstoi văduva mai primeşte 150 de mii ruble. Contesa Alexandra a şi găsit un institut de editură, dela care se încasează câteva sute de mii ruble; cu banii acestia a început a cumpăra pământuri, iar pământurile le dă ţăranilor cu un preţ extraordinar de ieftin şi în condiţiuni de plătire dintre cele mai uşoare.

*

Mulţămită. In numele sinodului parohial aduc şi pe calea aceasta mulţămită călduroasă marelui mecenat şi sprijinitor al culturei româneşti Ilustrului Domn *Vasile de Stroescu*, care a dat un ajutor de cor. 500 pe seama parohiei noastre române ortodoxe din Tárlungeni, protopresbiteratul şi cttul Braşovului. Tárlungeni, 1/15 Martie 1912. *Dimitrie Manole*, paroh rom. ort.

*

Femei în consiliul comunal. In 12 Martie s'a făcut alegerea noului consiliu comunal din Copenhaga. Din cei 42 membri ai consiliului fac parte şi opt femei.

*

Marea grevă. Din London se anunţă, că în urma grevei 1,340.000 de muncitori sunt până astăzi fără lucru.

*

Voluntari bosniaci în Tripolis. Din Saraievo au plecat la Tripolis mai mulţi tineri mohamedani, pentru a se lupta în armata turcească împotriva italienilor. Primii voluntari au şi sosit în Africa şi au fost primiţi cu însufleţire în tabera lui Nezat paşa.

*

O căsătorie. O profesoară de muzică, Maria Gottesman din Budapesta, şi-a serbat căsătoria zilele acestea în India cu fiul unui nobil indic, cu numele Sardar Umrao Sing Ma'th'a, cunoscut în patria sa ca filozof şi savant.

*

Numere interesante. Analele de statistică arată, că în Ianuarie 1912 s'au născut 62.765 de copii în Ungaria, au murit 45.650 de oameni, sporul va să zică este 17.125. S'au căsătorit în aceeaşi lună 21.395 părechi. Tuberculoza a secerat 6316 persoane. Au emigrat în Ianuarie 4618, din care aproape 4000 la America, 265 în România, 163 în Germania.

*

Aritmetică în şcoală. Invăţătorul dintr'un oraş întreabă pe un elev zicându-i: — „Eu locuesc într'o casă cu trei etaje; fiecare etaj are 15 trepte; ca să pot ajunge la al treilea etaj, câte trepte am să urc? — Elevul: „Toate, domnule învăţător“.

*

Descoperirea polului de sud. Ziarele aduc ştiri ceva mai amănunţite, zicând că îndrăzneţul explorator norvegian *Amundsen* de fapt a atins polul geografic de sud. Amundsen declară, că este foarte cu putinţă, ca şi căpitanul Scott să fi ajuns în călătoria sa până la pol. Adevărata călătorie spre pol a întreprins-o Amundsen în 20 Octomvrie 1911, ear în 9 Ianuar 1912 a fost iarăş la cuartirul său de earnă. In cursul acesta a făcut 2800 km., în termin mediu 25 km. pe zi. Cea mai mare înălţime, la care a ajuns expediţia, este 3277 metri, ear temperatura cea mai rece de — 53 grade Celsius. In patru sănii, trase de 52 câni, au luat parte cinci oameni în călătoria spre polul de sud, care după credinţa lui Amundsen l-au atins în 15 Decemvrie 1911. Au stat trei zile la pol pe vreme liniştită. Polul e situat pe un platou înalt de 3200 de metri, într'o pustietate uriaşă de gheaţă. Expediţia a suferit mult în urma vijeliilor cumplite de zăpadă. Amundsen a mai declarat, că este mulţumit cu rezultatele expediţiei sale; însă deocamdată nu poate spune mai mult căci, în urma unui contract încheiat, este dator să păstreze tăcere.

*

Să contribuim la fondul ziariştilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit şi economii Ardeleana“ în Orăştie-Szászváros.

*

Al 195-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“ a plătit ajutorul statutar după răposatul membru Maria Hoprich n. Ţereanu, văduvă de econom. Acesta este al 195-lea caz de moarte în sinul Reuniunii române de înmormântare sibiene.

*

Esposiţie de industrie casnică românească, colecţiunea doamnei Maria Cosma. Va fi deschisă numai din 3 Martie până în 31 Martie n. a. c. în fiecare zi la orele 10–12 a. m. şi 2—4 p. m. în Strada Schewis Nr. 15. Taxa de intrare e de K 0·50. Venitul este destinat pentru şcoala Reuniunii femeilor române din Sibiiu.

*

Mulţămită. Pentru zidirea şcoalei din Mogoş-Mămăligani au mai contribuit: Domnul I. G. Babeş, mare proprietar în Azuga (România) 52 cor. 50 fil., „Detunata“ institut de credit şi econ. soc. pe acţiuni în Bucium 40 cor., Augustin Hamsea arhimandrit în Hodoş-Bodrog, 10 cor., T. Popovici profesor de muzică în seminariul „Andreian“ (Sibiiu) 5 cor., Petru Támăşiciu preot în Bogdanháza cu lista Nr. 345 = 3 cor. George Barlea preot gr. ort. în Bărcan 2 cor. Oficiul parohial gr. cath. Şoimuş cu lista Nr. 635 = 1 cor. 82 fil. Primească sincere mulţămiri. Cei ce au primit apeluri sunt rugaţi a le înapoia. In numele comitetului parohial: *Vasile David*, paroh gr. ort.

*

Răspuns. Domnul *Pompiliu Predoviciu*, paroh în Vingard, răspunde la declaraţia din numărul 24 al ziarului nostru, că ideea înfiinţării însoţirii de credit sistem Raiffeisen dela dânsul a emanat, în anul 1906, că în anul 1911 dânsul a pus în discuţie chestia într'o adunare bisericească, cu care prilej s'au înscris 35 membri şi că adunarea constituantă pe dânsul l-a ales prezident al însoţirii. Dar după ce ca vicepreşident nu a fost ales acela care ar fi meritat, s'a retras în favorul acestuia, care apoi a fost ales prezident. Acesta e adevărul. Părintele *Predovici* nu a avut şi nu are intenţiunea de a lucra în contra intereselor însoţirii! Credem, că răspunsul va mulţămi pe toţi.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Ioan Morariu, sodal măsar, 20 bani, Maria Cioran n. Stanciu, în amintirea soţului său Coman Cioran, fost măcelar, 1 cor., George Păcurariu, sodal croitor, 20 bani, Aurel Cosciuc, conferenţiarul „Asociaţiunii“ 50 bani, Vasile Pop, sodal faur, 20 bani, din lădiţa învăţăceilor s'a ridicat cor. 4 86 şi Miorica Tordăşianu, 10 bani, iar la „*Legatul Dr. Ion Borcia*“ al acestui fond pentru ajutorarea copiilor săraci din Sălişte, aplicaţi la meserii, a dăruit Dr. Ilie Ianov, medic, 5 cor.

*

Bioscopul Apollo din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi sărbători la 3, 4½, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Crisa.

Sunt aproape două săptămâni, decând guvernul a demisionat, şi guvern nou încă nu avem. Maiestatea Sa a ascultat, în cursul săptămânei trecute, părerile mai multor bărbaţi de stat din Ungaria asupra situaţiunei, şi anume: a domnilor Csáky Álbin, Návay, Tisza István, Láng Lajos, Andrássy, Széll Kálmán şi Zichy Aladár, şi e pe deplin orientat asupra situaţiunei. In cursul săptămânei acesteia va mai primi în audienţă pe domnul Khuen-Héderváry, demisionatul ministru-president, şi Lukács László, demisionatul ministru de finanţe, şi ori pe unul, ori pe altul îl va încredinţa cu formarea noului cabinet. Mai verosimil e, că rămâne vechiul guvern, în formaţiunea de mai înainte.

Cărţi şi reviste.

Din „Biblioteca poporală a Asociaţiunii“ a apărut broşura întitulată: Povestile unchiaşului sfătos, *Ercule*, din istoria Grecilor, de *Petre Ispirescu*, cu un adaos despre scopurile „Asociaţiunii“. Formează broşura primă a anului acestuia din biblioteca poporală a „Asociaţiunii“, care se împarte între membrii ajutători ai „Asociaţiunii“. Preţul 30 bani.

*

Ramuri, revistă literară bilunară, nr. 5 din 1 Martie 1912 cuprinde: Literatura noastră dramatică, de C. Ş. Făgeţel. Fata lui Iair, de I. U. Soricu. Picătură de rouă, de N. Ciotori. Farmecul grădinii, de Oreste. Plânge inime, de G. Rotică. Intelectualizare, de D. Tomescu. Noapte, de M. Săulescu. Pribegii, de Nicolae Matei. Flori de primăvară, de Ion Borcia. Lui Cincinat „improvizatorului“, de Xerxes. Cronică.

*

„Luceafărul“ revistă literară, artistică şi politică, nr. 10, 1912, a apărut cu următorul cuprins bogat şi variat: „Luceafărul“: † Dr. Ion Borcia. Octavian Goga: Poetul (poezie). Corn. Moldovan: Sărbătoare mistică. Alice Călugăru: Rugă Soarelui (poezie). I. Agârbiceanu: Povestea unei vieţi (roman). Dări de seamă: Dr. P. Roşca. Elemente de metafizică. Cronici: Il. Chendi: Evreii şi literatura română. I. E.: „Albina“. Insemnări: Declaraţie. † Dr. Ion Borcia. Memoriul Tăuţilor. Concertul dşoarei Ana Voileanu. Concertul George Enescu. Opinia publică. Premiile şi ajutoarele societăţii pentru fond de teatru român. Cocoşul negru. — Poşta Redacţiei. Bibliografie. Ilustraţiuni: N. Grigorescu: La fântână. Profesorul Dr. Ion Borcia între eleve.

Poşta redacţiei.

Dlui I. B. preot în T. Trimite răspunsul la foaia care te-a atacat. Alţii sunt cetitorii noştri, şi alţii ai foii aceleia. Cetitorii noştri nu ştiu despre ce e vorba, iar cetitorii foii celeialalte nu vor şti nimica despre apărarea D-Tale. Natural, că răspunsul trebue să fie compus aşa, ca să *poată* fi publicat. Cel trimis nouă, nu ţi-l poate publica nici o foaie românească.

Din public.+)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea producţiunii teatrale aranjate de către comitetul parohial al parohiei gr. or. române din Ocsiu, la îndemnul bătrânului, dar zelosului nostru paroh D. Pantelimon Pop, ţinută la 2/15 Febr. a. c. în sala şcoalei confesionale din loc, au binevoit a suprasolvi următorii domni: Ioan Siaiu, logofet domin. în Ciubanca 6 cor., Iuliu Mihali, proprietar în Husmezeu 4 cor., Andreiu Filip, not. cerc. în Ocsiu 3 cor. 60 fil., Oliver Goron, preot, 2 cor., George Magdaş, primar com., Bezded 1 cor., Muntean, conducător de post. jandarm. 1 cor. şi soţul său în serviciu N. N. corporal 1 cor., Laur. Coste, preot, Bezded 60 fil., Dem. Magdaş, proprietar, Bezded, L. Katz, Ocsiu, câte 60 fil., Gavr. Dama, Ocsiu 20 fil., pentru cari oferte marinimoase li se esprimă şi pe această cale sincera mulţămită.

Sinceră mulţămită se cuvine şi harnicului învăţător Ioan Percea, care prin neobosită stăruinţă în timp scurt a instruat diletanţii în aşa mod, că deşi fiind aceasta prima producţiune de acest fel la noi, şi diletanţii au fost tineri ţărani, atât piesa teatrală „Ruga dela Chiseteu“, cât şi declamările şi cântările poporale din program au reuşit peste aşteptare.

Tot asemenea se esprimă mulţămită doamnei Susana Percea, care încă şi-a dat toată silinţa pentru buna reuşită a acestei petreceri, precum şi doamnei notarese din loc Valeria Filip, care a binevoit a face onorurile faţă de oaspeţi.

In special esprimăm mulţămită dlui Ioan Siaiu, logofet domin. şi dlui Alexandru Perhaiţa, maturisant, cari şi-au dat tot concursul întru instruarea corului, şi în urmă tineretului care a dat ascultare poveţelor bune, şi şi-a dat toată silinţa întru învăţarea şi predarea rolurilor şi astfel ni-a făcut cinste şi nouă şi dânşilor.

Comitetul parohial.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 215/1912. (72) 1—3

Concurs din oficiu.

In virtutea înaltei resoluțiuni consistoriale Nr. 1348 B. dela 7 Februarie a. c. prin aceasta se publică concurs nou pentru întregirea parohiei de clasa I (primă) **Hidiș**, cu termin de 30 zile socotite dela prima inserare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea dotației dela stat.

Concurenții au a-și subșterne rugarea de concurs, instruite cu documentele prescrise pentru parohii de clasa primă în terminul sus indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral. Rugările întrate după termin nu se vor considera.

Concurenții cu previa învoire a oficiului protopresbiteral se pot prezenta în parohie și la biserică spre a-și arăta destoinicia și a face cunoștință cu poporul.

Turda, la 25 Februarie 1912.

Oficiul protopresbiteral:

Iovian Murășianu
protopop.

Nr. 295/1912 prot. (75) 1—3

Concurs.

Pentru postul vacant de învățător la școala noastră poporală gr. or. română din **Ruja**, protopresbiteratul Agnitei, conform ordinului Preaveneratului Consistor arhidiecezan dela 21 Febr. a. c. Nr. 1800 Școl. se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pe lângă următoarele emolumente:

1. Din repartiție dela popor 600 cor. La mai mult comuna bisericească și poporul nu se obligă. Intregirea salariului conform art. de lege XXVII. din 1907 se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales.
2. Cvartir în natură la școală și o pivniță.
3. Cinci (5) stânjini lemne de foc din pădurea comunală. De făcutul și adusul lor se va îngriji învățătorul.
4. Relut de grădină 10 cor.

Invățătorul e obligat se instrueze tinerimea adultă și se cânte cu ei în Dumineci și sărbători la sf. liturghie în biserică.

Ceice doresc se ocupe acest post sunt poftiți să trimită rugările împreună cu documentele de lipsă (Estras de botez, Absolutor, Diploma, Atestatul ultim despre studiile pregătitoare) în terminul indicat subsemnatului oficiu și să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Agnita, 2 Martie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Agnitei, în înțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Anunț.

Comitetul parohial al bisericii române ort.-or. a Sf. Treimi de pe Tocile din Brașov voește a renova pictura învechită din biserică, precum și aureala tâmplei altarului.

Măestri pictori doritori a lua asupra lor această lucrare sunt învitați a-și presenta la comitetul parohial ofertele lor scrise până la 1/14 Aprilie 1912.

Spese pentru informații sau pentru oferte nu se plătesc.

Brașov, în 25 Februarie 1912.

V. Sfetea
președ.

(77) 1—3

Nr. 59/1912. (76) 1—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Prea Venerabilul Consistor arhidiecezan Nr. 8629 școl. cu datul 23 Septemvrie 1910 și de comisiunea administrativă comitatenză sub Nr. 526 cu datul 24 Februarie 1912 comuna bisericească gr.-or. **Bulzești de sus**, protopresbiteratul Zarandului edă întreprindere zidirea unei sale de învățământ de 14 metri lungimea de 8 metri lățimea pe calea licitațiunei publice minuende ce se va ținea Duminecă 18/31 Martie 1912 la 2 ore p. m. în localul școalei. Prețul de strigare 5000 cor. peatra e de aproape înteprinzatorul are să o deie gata.

Planul și preliminarul de spese se poate vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a alege dintre minus oferenți pe acelea în care va avea mai mare încredere.

Bulzești de sus, 2/15 Martie 1912.

Daniil Giurgiu paroh. **Ioan Danu, Costanu Giurgiuca** și **Mester Alexandru**, epitropi.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă
Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

(46) 6—

Ingrijiți-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scutì pe sine și pe ai săi de lipsă este a se înscrie de membru la

„Asociația Esechiană de ajutoare reciprocă“.

La această asociație poate să se facă membru oricare persoană dela etatea de **21—80 ani.** Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. și taxa de cazurile de moarte, dejà după un an de membrie i se **solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor.**, iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membrie, prin oarecare nenorocire **neputincios de muncă, i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor.** Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridicà în bani gata **2000 cor.**, însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului pânăce trăiește o rentă lunară de **50 cor.** Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul **nu e obligat a solvì.** Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Acești membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membrie toate plătirile se pot sistà rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritișuri, poate fiecare a și asigurà fetele, dacă acestea n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membrie rămâne orfană, încetată solvirea taxelor, iar **la măritiș, fata primește suma asigurată,** ori dacă nu se mărită, la împlinirea etății de 24 de ani. Fetele **mici** plătesc taxe foarte mici așa că se pot înscrie chiar îndată după naștere.

Răposând o fată **după 3 ani de membrie, solvim erezilor suma asigurată.**

Licuidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuote semnate până la **15.000,000 cor.** și **215,000 cor.** fond de garanță.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

Asociația Esechiană de ajutorare reciprocă.

Direcțiunea pentru Ungaria: (474) 6—

Timișoara (Temesvár, Hunyadi-utcza 4 szám).

NOUI piese muzicale de Tiberiu Brediceanu!

LA ȘEZĂTOARE

Icoană din popor (un act cu un preludiu)

Text de C. Sandu-Aldea și I. Borcia.

CUPRINSUL:

Preludiu și cor.
Nr. 1. Doina lui Sorin
„ 2. Mândruță cu ochii verzi
„ 3. Cântec din bătrâni
„ 4. A lui Moș Marin
„ 5. Melodrama
„ 6. Cântecul Ilenei
„ 7. De masă
„ 8. Scenă
Nr. 9. Cântec haiducesc
„ 9. *a*) Solo de fluier
„ 10. Brâu
„ 11. Duet
„ 12. Invârtita și cor.

Partitura pentru canto și piano cor. 8·— fr. 10·—

Doine și cântece românești.

(Canto și piano).

Caietul I. (ed. II).
Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărtișor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

Caietul II. (ed. II).
Ști tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Tageți voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Caietul III.
Păsărică mută-ți cuibul.
Leagănă-te frunzuliță.
Turturea din valea sacă.
Ardemite-ai codru des.
Ce vii, bade, târzior.
Tu te duci, bade, sărace.
Foaie verde, foaie lată.
Pe unde umblă doru'.

Caietul IV.
Pe sub flori mă legănai.
Foaie verde, pup de crin.
Sus în vârful dealului.
Mândro, de dragostea noastră.
Când treci, bade, pela noi.
Frunză verde, frunzuliță.
Auzi, mândro, cucu-ți cântă.
S'a dus cucul de p'aici.

Jocuri românești.

(Piano solo).

Caietul I.
Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca 'n Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca 'n Banat) II.

Caietul II.
Ardeleana (ca 'n Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

Caietul III.
Brâu III.
Hațegana.
Ardeleana (ca 'n Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca 'n Banat) V.
Brâu IV.

Caietul IV.
Hora.
Invârtita III.
Brâu V.
Pe picior IV.
Din Maramurăș.
Ardeleana V.
Danțu.
Ardeleana (ca 'n Bănat) VI.

Prețul unui caiet cor. 4·— fr. 5·—

Preludiu și **Hora** din **„Serata etnografică“,** pentru piano, ed. II.
Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.
Viorele, vals, pentru piano, ed. II.
Aurora, vals, pentru piano.

Prețul à cor. 2·— fr. 2·50

Quadrille pe motive românești . . . . . cor. 2·— fr. 2·50
Hora (cis moll) . . . . cor. 1·50 fr. 2·—

De vânzare la:

Librăria arhidiecezană, Sibiiu (Nagyszeben)

Români! Replantați viile cu altoi dela firmă română!

„Mugurul“,

însoțire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică

„Mugurul“,

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 29—

trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!

La cerere prețcurent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Sprijiniți firmele românești, că numai acelea vă vreau binele!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 10/23 Martie 1912 Nr. 28.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 2741 Școl. 1912.

Circulară

către toate oficiile protopresbiterale și parohiale din arhidieceza gr.-or. română a Transilvaniei.

Dl ministru de culte și instrucțiune publică ne aduce la cunoștință prin hârtia sa Nr. 15,510/1910, că și în vacanțele mari ale anului acestuia se vor ținea, ca de obiceiu, cursuri de vară pentru învățătorii și învățătoarele școalelor poporale. Și anume: se vor ținea pentru învățători în Baja, Kiskunfélegyháza, Stubnyafürdő și Timișoara, iar pentru învățătoare în Eperjes și în Szabadka.

Programul acestora e acelaș în toate cele șease orașe și cuprinde următoarele cursuri:

1. Priviri asupra celor mai nouă idei și instituții pedagogice-sociale în străinătate și în patria noastră, 10 ore.
2. Desemnul și dexteritățile manuale în serviciul instrucțiunii, 4 ore.
3. Instrucția limbii maghiare în școalele nemaghiare (cu explicarea noului plan de învățământ și a instrucției metodice), în 10 ore.
4. Propunerea cântărilor, a desemnului și a lucrului manual în școalele primare (cu explicarea planului de învățământ și a instrucției), 8 ore.
5. Importanța practică a raporturilor sociale în legătură cu propunerea aritmeticei și a științelor naturale, 5 ore.
6. Lecțiuni de model în legătură cu cursurile de sub p. 2—5, 12 ore.
7. Tovărășiile economice și învățătorul poporal, 6 ore.
8. Modurile cele mai simple de contabilitate economică, 2 ore.
9. Ocupațiuni practice din desemn și din lucru manual, 30 de ore.
10. Sistemul de patronaj, 3 ore.
11. Excursii și vizitări de instituțiuni publice în după-amiezele libere, după împrejurările locale.

In fiecare curs se primesc câte 50 de ascultători, dintre cari 30 primesc gratuit din partea statului locuință și mâncare în diferite internate, și pe lângă aceasta și câte 15 coroane bani de drum, iar ceilalți primesc numai locuința gratuită. In ce privește mâncarea, aceasta o pot avea pe prețuri moderate în institut.

La aceste cursuri poate fi primit ori care învățător și învățătoare cu diplomă din țara intreagă. Petițiile în acest scop trebuesc înaintate inspectorului regesc concernent până cel mult în 1 Aprilie n. a. c.

Oficiile parohiale primesc prin aceasta însărcinarea de a comunica imediat învățătorilor noștri cuprinsul acestei circulări.

Sibiiu, din ședința consistorului arhidiecezan, ca senat școlar, ținută la 8 Martie v. 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Procesul pentru mănăstiri.

Primim informația din Budapesta, că procesul intentat din partea Mitropoliei noastre în contra Mitropoliei sârbești, pentru mănăstirile cari la despărțirea ierarhică au remas în posesiunea Sârbilor, ca avere comună, după o stagnare de doi ani, în care restimp s'a bolnăvit și apoi a decedat referentul încredințat din partea tribunalului delegat din Budapesta cu studiarea procesului, — e pus acum de nou în curgere. Tribunalul regesc din Budapesta a ordonat întregirea actelor și a datelor, acordând advocaților Mitropoliei noastre dreptul de a răspunde la datele și documentele istorice, presentate din partea Sârbilor, cu contradate și contradocumente și dându-le în scopul presentării răspunsului un termin fix, până la 23 Maiu c.

In urma acestei hotărâri a tribunalului regesc din Budapesta, advocații Mitropoliei noastre, domnii *Dr. E. Babeș* și *Nic. Zigre*, au avut acum decurând o consfătuire cu P. C. Sa, Arhimandritul *Augustin Hamsea*, Egumenul mănăstirei Hodoș-Bodrog, stabilind împreună aceea ce va fi trecut în răspunsul cerut din partea tribunalului. Este speranță, ca sentința tribunalului în acest proces de despărțire se fie pronunțată până la finea anului curent.

In procesul intentat din partea Mitropoliei sârbești pentru mănăstirea Hodoș-Bodrog, aflătoare în posesiunea Mitropoliei noastre, tribunalul regesc din Budapesta a hotărît, ca resolvarea lui se remână în suspens până la aducerea sentinței în celalalt proces pentru mănăstiri.

Corelațiunea
dintre administr. civilă și cea bisericească

de *Dr. I Lupaș*.*)

I.

Organizarea oamenilor în societăți și alcătuiri politice s'a făcut în diferite chipuri și după diferite interese. Cel dintâi și cel mai firesc a fost instinctul de conservare, dând naștere la diferite grupări și asocieri în interesul apărării comune și al asigurării traiului. Acest instinct îl găsim și la temelia statului, care nu este altceva decât o alcătuire naturală, o colectivitate organizată cu scop de apărare și ocrotire a intereselor traiului material și vremelnic și cu scop de a subordona interesele și pornirile singuraticilor unui interes mai înalt, care țintește la promovarea binelui obștesc.

In cuprinsul și cadrele organizării de stat, sau uneori trecând chiar peste aceste cadre, s'a întemeiat și își desfășură activitatea sa binefăcătoare o instituție de origine divină: *biserica*, adecă societatea creștină, compusă din toți aceia, cari cred și mărturisesc, nu numai cu graiul, ci și prin fapte învățăturile și poruncile lui Isus Cristos.

Pe când statul urmărește mai mult scopul de a ocroti interesele materiale și economice ale traiului cetățenilor săi, asigurându-le viața și averea, biserica are scopuri cu mult mai înalte, de ordin moral și spiritual, și anume: 1. Biserica este chemată a continua prin slujitorii săi lucrările mântuitoare ale lui Isus Cristos. 2. Biserica este chemată a susținea prin o neîntreruptă propoveduire a învățăturilor creștinești legătura supranaturală între om și Dumnezeu deoparte, legătura frățească între credincioșii săi, între om și om, de altă parte.

E lucru firesc, că aceste 2 instituțiuni: biserica și statul, au fost și vor rămânea totdeauna într'o anumită corelațiune, fiind biserica avizată la sprijinul material al statului în aceeaș măsură, în care statul e avizat la sprijinul moral al bisericii. Adevărat, că istoria ne presentă și astfel de epoce, când puterea bisericii a fost cu mult mai mare decât a statului, când pontifici romani, ca Grigorie VII., Inocențiu III., Bonifaciu VIII. ș. a. au reușit să îngenunche și să plece cu fruntea în țărână pe cele mai ilustre capete încoronate din apus. Dar e știut, că întemeietorul bisericii creștine n'a urmărit scopul de a asigura pe seama apostolilor săi și urmașilor acestora stăpânire peste cele lumești. Mântuitorul Isus a dorit o singură reformă a omenirii: regenerarea sufletească morală a ei, pregătindu-o spre desăvârșire și spre câștigarea împărăției lui Dzeu. Din punct de vedere al acestei împărății cerești ori ce bogăție și putere, prin care dobândește cineva aici pe pământ o superioritate și stăpânire efemeră, nu este decât o pedecă și o povară pentru sufletul creștinului. De aceea esclamă Mântuitorul în predica sa dela câmp: „Vai vouă, bogaților, că vă luați mângăerea voastră; vai vouă, cari sunteți sătui acum, că veți flămânzi; vai vouă, cari râdeți acum, că vă veți întrista

---

*) Comunicare făcută la conferența preoțească ținută în *Săliște*, în *23 Februarie 1912*.

FOIȘOARĂ.

Românii din America

de preotul I. Podea.

(Urmare).

Ziaristica română.

Deodată cu înmulțirea emigranților noștri s'a simțit și lipsa unui ziar, care să servească de faclă luminătoare pe toate căile, să-i pună în curent cu legile țării pentru a încunjura băncile tribunalelor; cu legile de muncitori pentru a-și cunoaște datorințele și drepturile ce le compet în urma muncii lor și mai presus de toate, să le dee și o hrană sufletească, întărindu-i în credință, în nădejde, îndemnându-i la muncă, la crutare, la curățenie și să le reamintească starea jalnică a familiilor rămase acasă, de cari mulți își uită.

Durere, că în locul bărbatului vrednic, care să aibă cultura și priceperea de lipsă pentru a redacta un astfel de ziar, s'au ivit niște netrebnici, niște semidocți, dar destul de pricepuți ca să tragă pe sfoară pe cei mai buni oameni ce aveam acolo.

O admirabilă caracteristică a ziaristicei române-americane de până acuma ne dă dl V. E. Moldovan în Nr. 18-911 al ziarului „Românul“, când zice: „Ciobanii s'au spălat frumos și s'au făcut „redaftări“. Câți fugiți de acasă, defraudanți, ofițeri țipați, vice notari cu mâța în sac — cocișii de pe la București, fugiți cu inelele stăpânilor lor la America, toți câți nu iubesc munca, lucrul și câștigul cinstit, s'au făcut redactori“.

1. Cel dintâi ziar românesc apare cu opt ani înainte de asta la New-York sub numele de „Ecoul American“, redactat de un bucureștean, care netrăgându-și seama că nu e în România, a făcut un ziar de stradă, publicând cele mai proaste știri. A apărut pe neașteptate și tot pe neașteptate a și murit.

2. Urmează „Poșta Română“ din Pittsburg, redactată de jidanul Dinescu, iar în 1904 un anumit Prașca din Sibiiu înființează:

3. „Tribuna“ în Cleveland O., și după ce și-au incassat abonamentele, au dispărut amândoi.

4. In 15 Noemvrie 1905 sosește la Cleveland păr. Dr. Epaminonda Lucaciu și înființează „Românul“, ca ziar de propagandă catolică, care trebuia să dispară dacă nu-l prelua un Nicolae Barbul, mai târziu inginerul Gavril Barbul, iar în primăvara anului 1909 Vasile E. Moldovan, care mai înainte de a merge la America a fost redactor la „Tribuna“, „Foaia Poporului“ și „Libertatea“, raportor la „Lupta“ și director al revistei „Orizontul“ din Cluj. Frumoasa poezie „Roata dela Bălgrad“ precum și articolele și povestirile publicate în diferite ziare și reviste dela noi și România i-au asigurat un loc de frunte între scriitorii noștri, și nenorocul și multele procese ce-l amenințau într'o vreme l-au mânat în America, unde a muncit încontinuu patru ani de zile pentru luminarea și organizarea Românilor de acolo, fără să aibă vre-o recunoștință, și a suferit mai mult de cât s'ar putea aștepta dela un om. Sub conducerea d-sale „Românul“ s'a desbrăcat de haina confesională și a devenit cel mai bun ziar din America, putându-se compara cu oricare ziar dela noi.

5. Curând după „Românul“ apare și „America“, organ al bisericei gr. or. redactat de păr. Moise Balea. La început e slabă, pentrucă apare numai când stăpânul ei are „bani, voie și timp“, iar dela 1909 încoace e slabă, pentrucă a devenit o tribună a cârciumarilor, leneșilor și nepricepuților, înjurând preoțimea noastră și tot ce este mai bun în America, propagând niște idei scâlciate și desorientând pe cei ce se interesează de soartea emigranților noștri.

Dintre redactorii „Americei“, afară de întemeietorul ei, unul singur, Iuliu Ioanoviciu a fost om cu carte, deci încolo tot nepricepuți și leneși: un notar suspendat, Marcu Lazar; un băiat măsar: Popaiov, iar actualul redactor Zamfirescu se pricepe la gazetărie ca și la păpucărit, meseria pe care a învățat-o ca băiat tinăr. Ca să se susțină în postul de redactor, lovește în conducătorii cei adevărați ai poporului de acolo, și nu odată s'a atins de pătura noastră inteligentă de acasă și de partidul național. Intre colaboratorii acestui ziar, cel mai de frunte e un jidan — Landescu din Cincinati O., care a făcut biserica baptistă pe sama Românilor și care scrie sub numele de „Prorocul“.

Dela 1906 încoace revistele și ziarele se înmulțesc ca ciupercile.

6. In Joungstowa O. Cosciuc redactează „Viitorul“ fără viitor și fără trecut.

şi veţi plânge. Vai vouă, când toţi oamenii vă vor lăuda, pentrucă părinţii lor făceau în acelaş chip cu prorocii cei mincinoşi". (Luca, VI., 24—26). Iar în alt loc zice Isus cătră ucenicii lui: „Cât de greu vor întra cei bogaţi în împărăţia lui Dzeu (Marcu X., 23), pentrucă această împărăţie e răsplata celor săraci cu duhul", adecă a celorce însetează după adevărul dzeesc şi cari ştiu suporta toate cu umilinţă şi răbdare creştinească.

Impotriva acelor canonişti ai evului mediu, cari cercau să apere tendinţele de stăpânire lumească ale pontificilor romani, se găsesc argumente hotărâtoare chiar în cucuvintele Mântuitorului, care zice: „Fiul omului n'a venit, ca să-i slujască lui alţii, ci ca să slujască el altora şi să dea sufletul său preţ de răscumpărare pentru mulţi". (Mateiu XX., 28) şi în alt loc spune Isus: „Impărăţia mea nu este din lumea aceasta". (Ioan VIII., 36).

In sfârşit prin vestita şi des citata sentinţă: „Daţi Chesarului cele ce sunt ale Chesarului, şi lui Dzeu cele ce sunt ale lui Dzeu". (Mateiu XXII., 21) însuş Isus determină o linie demarcaţională.

Intemeiat pe această sentinţă a Mântuitorului, canonul apostolesc al 83-lea cere să se caterisească episcopul, presbiterul sau diaconul, care ar vrea să ţină 2 feluri de puteri: *romană* (de stat) şi *ieraticească.* Notiţa, pe care o găsim adăugată la tâlcuirea, ce se face în *Pidalion* acestui canon, indică o deosebire foarte distinctă între cele două puteri, între cea lumească şi bisericească, în următoarele rânduri interesante: „In două se imparte stăpânirea şi incepătoria. Una este lumească, pe care o au încredinţat Dzeu împăraţilor şi stăpânitorilor. Iară alta duhovnicească, care o au încredinţat Dzeu Arhiereilor şi sufleteştilor economi. Insă una alteia este osebită. Căci una este pământească, iară alta cerească. Una poartă sabie şi omoară, iară ceealaltă cu blândeţe iartă şi înviază. Pentru aceasta şi Hrisostom zice: Altele sunt hotarele împărăţiei şi altele hotarele preoţiei; împăratul are încredinţate ceste de aice, iară preotul cele cereşti; împăratului trupul i s'a încredinţat, iară preotului sufletul. Impăratul rămăşiţuri de bani iartă, iară Preotul datorii de păcate. Acela sileşte, acesta mângăe. Acela are arme simţitoare, acesta arme duhovniceşti. Aceeaş necuviinţă urmează, dacă sau împăratul va îndrăzni a întra în sfântul altar, sau Arhiereul a împărăţi şi a încinge sabia, precum o au păţit aceasta uriaşul cel cu două coarne al Romei, Papa zic, care pe lângă aceasta, că este din lăuntru şi după duh Arhiereu, va să fie din afară şi după trup împărat. Să blagoslovească şi să omoară, să ţie cârja cea păstorească şi sabia cea ucigătoare. Amestecare neamestecată şi grozăvie străină! Cadă dar însuş, că se află călcător al apostolescului canon şi caterisirii se supune vrând a le avea pe amândouă: şi stăpânirea romaicească şi ocârmuirea ieraticească. Cătră aceasta pretrebnice sunt cele de cuviosul Episcop Cudruvis cătră marele Constantin zise: Ţie Dzeu Ţi-au încredinţat împărăţia, nouă ne-au încredinţat cele ale Bisericei. Şi precum celce ar răpi stăpânirea ta se împotriveşte lui Dzeu cel ce o au rânduit: aşa teme-te şi tu, ca nu cândva trăgând la tine cele ale bisericei, să te faci vinovat unei mari vinovăţii. Că scris este: daţi înapoi cele ale Chesarului Chesarului, cele ale lui Dzeu lui Dzeu. Deci nici nouă ne este ertat a stăpâni pe pământ, nici Tu, o împărate, ai stăpânire a tămâia". (Pidalion pag. 70—71).

Porniri bune.

— Corespondenţă din Sebeşul-săsesc. —

Semne bune se ivesc pe orizont. Se vede, că trupul neamului nostru bântuit de fel şi fel de boale pe urma avântului prea pripit spre înălţimile culturii începe să se purifice. Ici colea încep să încolţească mugurii nădejdilor de mai bine. Cârmuitorii sorţii poporului nostru încep să se convingă, că atât interesele personale, cât şi cele obşteşti, nu se pot valida mai bine pe calea duşmăniilor şi a desbinărilor, decât pe calea bunei înţelegeri. Şi în unele locuri bântuite de această urgie naţională încep să jertfească şi unii şi alţii prejudiţiile, şi zorile unor zile mai bune parcă încep să licărească în depărtare.

Cam acelaş proces sufletesc de pace obştească parcă începe să licărească şi în Sebeşul nostru. Poate nicăiri nu s'au fost deslănţuit patimile în mod mai vrăşmaş, ca aici în anii din urmă. Vestea dusă departe îi croise porecla cuibului de vrajbă. Dar patimile s'au scurs, răsvrătirea s'a potolit şi dorul de pace iese tot mai pronunţat la iveală. Adevărat, că spuza tot mai esistă, dar văpaia doarme şi nădăjduim să o putem stânge cu totul.

Şi acţiunea de pace a ţinut-o şi o ţine treză şi neclintită mai ales preotul nostru, Dr. Seb. Stanca. Cu trudă neobosită şi jertfe simţitoare a isbutit să închege în jurul său elementele înţelegătoare din amândouă partidele şi să pună la cale manifestări modeste de apropiere. Şi pornirea bună prinde, oamenii sătui de sbucium şi frământare înclină spre pace. Şi mai ales în urma păcii dela Arad nici societatea românească de aici nu e străină ideii de împăcare.

Iată răsărind şi pentru noi Sebeşenii zorile unor zile de închegare cu nădejdi de resultate positive pentru binele obştesc.

•

Cele două săptămâni din urmă au fost zilele nesfârşitelor adunări. S'au ţinut în aceste zile zece adunări. Intâi sinodul protopopesc ordinar, în care s'au pertractat obiectele obicinuite privitoare la administrarea tractului.

Tractul Sebeşului e unul dintre cele mai trainice. Parohiile sunt regulate, în ordine, parohii cu situaţie materială şi morală bună; în întreg tractul sunt numai 66 concubinate şi şi acestia ţigani. Scrisul şi cetitul representă 51%, o situaţie destul de mulţămitoare. Şcoala presentă 74% de copii umblători la şcoală, iarăş un fapt îmbucurător faţă de alte ţinuturi, cari se ridică abia la 20—30%. Şcoli şi puteri didactice sunt în tract foarte bune. Averea totală a tractului face 466 mii cor.

Raportul amănunţit al protop. Sergiu Medean arată datele cele mai mulţămitoare, dovadă, că parohiile pe deoparte îşi pricep datorinţa, iar conducerea tractului e încredinţată unui om care îşi ştie împlini chemarea cu sfinţenie.

Intre multele momente de discuţie amintesc îndeosebi faptul, că s'a înfiinţat în Sebeş bibliotecă tractuală în condiţiile cele mai frumoase pe o basă trainică. Abia s'a dat ideea şi biblioteca dispune deja de aproape 500 opuri.

Reorganisarea comitetului şi epitropiei, cu toate că sinodul se compune din elemente cu feliurite vederi, în considerarea binelui obştesc, s'a făcut neted fără obicinuitele frământări electorale.

S'au ţinut apoi tot în zilele trecute: adunarea generală a reuniunii de înmormântare, a tovărăşiei pentru asigurarea de vite, a tovărăşiei promontoriale, a băncilor „Sebeşana" şi „Agricola", şi a reuniunii meseriaşilor, tot atâtea aşezăminte frumoase şi trainice pentru progresul naţional, cari vor putea presenta adevărată energie naţională şi muncă positivă, când toate elementele româneşti vor fi grupate în jurul lor. Şi convingerea, că aceste instituţii de forţă naţională vor putea şi vor trebui să ajungă o putere vie în viaţa Românilor de aici, sperăm că va închega întreg elementul românesc în jurul lor, aducându-le la o muncă unitară şi cu puteri unite.

•

Tot pentru această idee măreaţă a unităţii noastre naţionale, pentru promovarea culturii noastre în pături mai largi, s'a adus la viaţă reuniunea de cântări sub conducerea dlui Dr. Seb. Stanca. Şi zelul şi dragostea pentu această instituţie creşte mereu.

S'au început convenirile sociale, cari se vor ţinea în fiecare lună pentru consolidarea noastră şi pe acest teren. Prima convenire s'a ţinut Dumineca trecută, în cadre modeste, dar frumoase. A cântat corul reuniunei sub conducerea dlui Dr. S. Stanca patru piese de cor mixt, iar dl Ion Băilă a ţinut o conferenţă: „Din tainele poeziei" făcând o subtilă critică defectelor observate la unii poeţi mai de seamă ai noştri. Publicul destul de numeros a fost încântat de succesa improvizaţie a convenirei întregi.

•

O altă manifestare de natură edificătoare s'a ţinut tot în Sebeş Sâmbăta trecută, şi anume prima *convenire religioasă* a grupului religios al Sebeşului, înfăptuite de conferenţa preoţească a tractului. Convenirea aceasta a fost un act religios de o însemnătate nepreţuită. Au luat parte la aceasta toţi cei nouă preoţi ai grupului. Dimineaţa au servit utrenia şi liturgia preoţii Nic. Maniu, Vas. Matei şi Dr. S. Stanca, fiind biserica ticsită de popor dreptcredincios, iar preotul Dr. Seb. Stanca a rostit o pătrunzătoare şi avântată predică ocazională, îndemnând poporul la pocăinţă şi mărturisire.

La urmă s'a săvârşit sf. maslu de toţi preoţii asistenţi, în frunte cu prot. S. Medean, un maslu frumos şi impunător, la care alergaseră peste 150 bolnavi.

Sfârşitul serviciului divin a fost mărturisirea preoţilor, cari alegându-şi duhovnic pe preotul Nic. Maniu, au satisfăcut şi acestei îndatoriri bune creştineşti.

Convenirea aceasta cea dintâi a lăsat o adâncă impresie, nu numai în sufletele poporului, ci şi a preoţilor şi a dovedit, că e unul din cei mai puternici factori de propagandă religioasă.

Agapa dela masa ospitală a prot. tract. S. Medean a încheiat această convenire de adevărată elevare sufletească.

A fost o idee fericită introducerea acestor porniri de primenire sufletească şi întărire în credinţă, şi aceste conveniri, prinse într'un sistem bine închegat, vor ajunge arme puternice pentru propaganda religioasă în poporul nostru.

•

Iată câteva modeste porniri de bine în oraşul nostru, cari ne dau chezăşie, că dorul şi dragostea de muncă va face cu timpul ispravă frumoasă în acest ţinut. Nădăjduim aceasta cu atât mai vârtos, că avem în acest centru cultural câţiva oameni, cari dispún de forţă intelectuală şi morală superioară, cari ştiu să se ridice peste mizeriile mărunte de toate zilele şi să îmbrăţişeze cu drag instituţiile noastre naţionale de aici, aducându-le la o ogaşă comună, pentrucă aceste instituţii numai atunci pot desvolta muncă naţională unitară, dacă ele sunt conduse de oameni cu pricepere şi inimă caldă pentru interesele obşteşti ale neamului. *Cor.*

Din protopresbiterate.

Sinod protopresbiteral în Ilia.

Ilia Murăşană, 27 Februarie.

Un viu interes faţă de biserica şi şcoala noastră românească a început a pătrunde la inima tuturor fruntaşilor acestui protopresbiterat.

Aceasta se poate vedea şi din faptul, că dela sinodul protopresbiteral ţinut în 20 Febr. a. c. a lipsit un singur membru, parohul *Octavian Albani*, care îşi pregăteşte drumul spre America.

Toate obiectele puse în discuţiune au fost pertractate cu cea mai mare obiectivitate şi demnitate, şi toate decise cu unanimitate.

P. O. D. protopresbiter Zevedeiu Mureşanu a făcut deschiderea sinodului protopresbiteral cu vorbirea următoare:

„Onorat sinod protopresbiteral, Stimaţi Domni şi Iubiţi Fraţi!

O bucurie simţesc în inima mea, când vă văd adunaţi la olaltă, fruntaşii protopresbiteratului, preoţi şi mireni, toţi cu un gând, toţi cu un cuget, conduşi numai de binele şi prosperarea bisericii şi şcoalei noastre, de înaintarea şi fericirea poporului nostru.

Vă salut cu „bine aţi venit!" Domnilor, sunt grele vremile în cari trăim. E timpul de transacţiune pentru poporul nostru. Sunt mari ispitele. Insă cu cât acestea sunt mai mari, cu atât chemarea noastră a tuturora e, ca mai cu credinţă, cu curagiu şi mai resoluţi să fim întru îndeplinirea conştienţioasă a datorinţei noastre.

Vitregimea timpurilor peste tot a împedecat poporul nostru de a se bucura şi el de lumina binefăcătoare a culturei; mi se pare că chiar în acest ţinut razele de lumină au străbătut mai puţin. In puţine tracte va fi un aşa ogor, o aşa înţelenire a tuturor chestiunilor de viaţă a poporului nostru, ca în tractul acesta. Şi dacă nu ne vom îndeplini datorinţa toţi, preoţi şi mireni, toţi fruntaşii, necruţând nici oboseli, nici chiar jertfe, întru luminarea, deşteptarea şi îndreptarea poporului nostru, atunci nu poate fi vorba de progres în nici o privinţă, ear unde e regres, acolo e perire.

Domnilor! Poporul nostru e conservativ din însaşi firea sa. Lui îi trebue în toate chestiunile să vadă, să se convingă, să vadă exemple, să vadă fapte.

Deci primul pas ce ar fi a se face pentru binele şi înaintarea poporului nostru, e *să-i dăm pilde şi fapte*, fie prin purtarea noastră, fie prin premergerea chiar şi în jertfe.

Avem exemple chiar în acest tract, că unde fruntaşii au fost la înălţimea chemării lor, au făcut fapte rodnice, neperitoare aşa zicând,

---

7. In Chicago Scumpea crează „Muncitorul român", care neştiind munci moare în curând.

8. Zamfirescu, actualul redactor al „Americei", vrea să facă râs cu revista „Allright", dar nu râde nimenea şi în o dimineaţă moare plângând.

9. După ce păr. Lucaciu se desparte de „Românul" şi trece în „Aurora Ill." ca nu cumva să încete certele confesionale purtate de „America" şi „Românul", editează „Catolicul American", care apare până în Septemvrie 1909. Dela început până la sfârşit a fost totdeauna o revistă de propagandă catolică, susţinută cu banii episcopilor rom. cat. de acolo.

10. La finea anului 1908 şi la începutul anului 1909 apar câţiva numeri din „Apostolul" părintelui Trandafir Scorobeţiu; iar în 15 Oct. apare primul număr din al treilea ziar înfiinţat de păr. Lucaciu:

11. „Românul din America" prin care cerca să-şi facă reclamă pentru noua întreprindere „casa de emigrare Aurora". Moare deodată cu apusul „Aurorei" în Aprilie 1911.

12. „Izvorul culturii", care isbucneşte din mintea unor băetandri desmăţaţi muncitori în Homestead Pa., sacă curând, în 15 Nov. 1909, după patru numeri scrişi fără nici un gust.

13. In prima Ianuarie apare „Ecoul Americei" de Zamfirescu, o revistă tragi-comică, care încetează după ce puţinii cetitori îşi achită abonamentul.

14. In aceeaşi vreme, un anumit Petrino din Chicago „cu 82 de gimnazii" surprinde pe bieţii cetitori păcăliţi în atâtea rânduri cu „Lumea nouă", care în curând trece în lumea veche, lăsând în urma sa pe cei doi fii ai săi fără pic de creştere.

15. Posnaşul şi

16. Trimbiţaşul, de cari s'a scandalizat toată lumea, în timpul scurt cât au bătut pe la uşa unuia s'au altuia. Au murit amândoi în lupta cu „Calicul American", o revistă care apare de câţiva ani şi e redactată de nişte desperaţi din Indiana Harbor. Această revistă împreună cu redactorii ei vor rămânea pentru toate timpurile ruşinea ziaristicei române.

17. Tot la începutul anului 1910 apare în So Sharon Pa, încă o foaie de batjocuri, sub îngrijirea preotului M. Balea şi P. Costea, sub numele de „Adevărul".

18. Moş Crăciun din anul 1910 soseşte cu „Românul din New-York", pe care îl poartă în toate părţile Americei, îmbiindu-l ca cel mai frumos dar. Editor a fost inginerul Gavril Barbul, care de prezent are oficiu de bancă în Cleveland O.

19. O revistă literară, care moare în faşă, apare la 1 Februarie 1911 iarăşi în New-York sub numele de „Pribeagul", redactată de un anume Zamfir din Braşov, iar la 1 Martie:

20. „Deşteaptă-te Române" a lui Iancu Romanul, fost mai înainte agent al căsii de emigrare şi redactor al ziarului „Românul din America".

In decurs de opt ani de zile vedem dar că în America am avut peste douăzeci de ziare şi reviste, dintre cari azi mai trăesc două: „America" susţinută de societăţile de ajutor, şi „Românul" la care munceşte dl V. E. Moldovan. Iar din aceste douăzeci de foi româneşti ţăranul nostru din America a învăţat atâta, ca să nu se mai încreadă în nimenea şi în nimica, şi când cineva îşi plăteşte abonamentul îşi zice înainte: Poftim banii, dar gazeta ştiu că nu mult o să-mi strice ochii. (Va urma).

Pildă vie să fie faptele noastre în poporul nostru. El crede ce vede!

Dela noi singuri, preoţi, învăţători, inteligenţa toată, şi toţi alţi fruntaşi, atârnă îndreptarea relelor celor multe încuibate în poporul nostru — şi acestea sunt destul de multe, — să-l învăţăm, să-i arătăm relele şi greşelile, şi să-l sfătuim a păşi pe calea îndreptărei, a binelui şi fericirei.

Toţi cu un gând şi cu dragoste să purcedem spre deşteptarea şi luminarea poporului nostru. Dragostea şi buna înţelegere produc fapte, fructe vrednice de laudă. Dragostea şi buna înţelegere să domnească şi în sinodul nostru protopresbiteral din acest an 1912, pe care prin acestea îl declar deschis".

Lucrările îndeplinite în acest sinod au fost acestea:

După deschidere a urmat verificarea membrilor sinodului protopresbiteral pe noul period de trei ani, apoi s'a constituit sinodul, alegându-şi bărbaţi de încredere pe Ioaniche Olariu şi Iuliu Orbonaş, ear de notari pe Ioaniche Oprean şi Ioan Laslo.

A urmat apoi interesantul raport general al P. O. D. protopresbiter despre starea tractului nostru cu date speciale şi instructive. Din raport scot următoarele: Nrul esibitelor în anul 1911 a fost 780. Nici o restanţă nu a remas. Parochi sunt în tract 29. Nrul sufletelor 24.599. Nrul naşterilor 776, ear al morţilor 661.

Astfel avem o creştere de 115 suflete.

Numărul naşterilor în anul 1911 au fost mai mare ca în 1910 cu 104, ear al morţilor în 1911 mai mic ca în 1910 cu 55. Numărul căsătoriilor a fost în 1911 de 322, faţă de anul trecut o creştere de 63 căsătorii. Numărul căsătoriilor ilegitime au remas cu 31 Dec. 1911 la 319, o scădere faţă de anul trecut de 122. Copii ilegitimi s'au născut (în 1911) 52, faţă de anul trecut o decreştere de 28.

Deci anul 1911 pentru acest tract a fost un an destul de favorabil. Naşterile s'au înmulţit, mortalitea a scăzut, căsătoriile încă s'au înmulţit, ear căsătoriile ilegitime au scăzut cu 122. O singură căsătorie s'a încheiat numai la organele administrative în anul 1911. La toate aceste au contribuit mult măsurile aspre luate de preoţimea tractuală, şi prin aceasta s'a întărit simţul rel.-moral în poporaţiunea noastră.

Mai însemnată şi mai îngrijitoare este starea şcoalelor noastre din acest tract.

Din patruzeci de şcoale ce am avut în acest tract, organele administrative, începând din anul 1905 până în 1909 ni-au închis 26 şcoale, toate din motiv, că nu sunt edificiile corespunzetoare.

Şi minune de necrezut! Patru, până la 6 ani au stat închise, ear acum de un an de doi au început a le deschide ca şcoli comunale sau de stat. Şi vin chiar aceleaş organe şi ne iau în chirie aceleaş localuri pentru şcoli comunale ori de stat, pe cari ele le-au închis. Acum sunt bune şi deplin corespunzetoare pentru copiii noştri, cari 4-6 ani nu s'au bucurat de bunătăţile cărţii. Dar ce să vezi, deşi comunele sunt locuite curat de români gr.-or. nefiind nici un suflet străin în ele, totuş în aceste şcoli nu este ertat a se propune nici un cuvânt în limba românească, ci se aplică învăţători şi învăţătoare străine de limba şi de biserica noastră, nepricepând nici un cuvânt românesc.

Faţă cu chestiunea şcolară din acest tract, sinodul cu unanimitate şi însufleţire a primit propunerea următoare:

„Sinodul protopresbiteral ascultând cu viu interes raportul P. O. D. protopresbiter Z. Mureşan privitor la chestiunea şcoalelor noastre din acest tract;

considerând, că în întreagă Ungaria nicăiri nu a fost o aşa goană contra şcoalelor noastre confesionale, ca în acest protopresbiterat, închizându-se în anii 1906—1909, 26 de şcoale şi rămânând numai 14 în loc de 40, dar şi acestea în continuu sunt admoniate şi ameninţate cu închidere, nefiind, afară de două, — Ilia şi Câmpuri-Surduc — deplin corespunzătoare;

considerând, că şi conservarea acestor 14 şcoale confesionale din protopresbiterat în partea cea mai mare formează meritul P. O. D. protopresbiter, care în cei doi ani de când a ocupat postul de protopresbiter, prin întrevenirea sa, cu zelul său neobosit şi activitatea extraordinară a făcut adaptări la aceste şcoale şi diverse procurări, cu totul în sumă de peste 25,000 coroane;

considerând, că pentru a putea aduce toate acestea şcoale confesionale — 12 — în stare deplin corespunzătoare, mai trebuesc fiecăreia dela 2000—7000 cor. în total peste 50,000 cor., iar poporaţiunea noastră din tract e atât de săracă şi atât de îngreunată chiar cu susţinerea acestor şcoli, încât este imposibil a se mai putea îngreuna prin repartiţii nouă;

considerând, că a se lăsa să se peardă aceste şcoli ar fi un păcat neiertat, căci în cele 18 şcoale de stat ori comunale, deschise în locul celor noastre, azi nu se propune absolut de loc limba română, deşi locuitorii din sate sunt curat români gr.-or. şi nici un suflet neromân, ceeace înseamnă pentru prezent abandonarea şi batjocorirea, iar pentru mai târziu perderea dulcei noastre limbi strămoşeşti;

considerând, că şi azi mai stau 8 şcoli închise de 4—6 ani, pentru a căror edificare poporaţiunea noastră din diferitele comune — fie cât de săracă — ar fi în stare a jertfi fiecare câte 7—10,000 cor., iar alte 7—10 000 cor. de şcoală să se ceară ajutoare, ori să se introducă colecte, ca astfel să putem salva şi aceste şcoale;

sinodul protopresbiteral cu unanimitate decide:

a) A se esprima P. O. D. protopresbiter Z. Mureşan, mulţumită protocolară pentru activitatea extraordinară şi zelul pus întru apărarea şi conservarea şcoalelor noastre confesionale.

b) Sinodul îl roagă, ca şi pe viitor să ia sub scutul său apărarea şi îngrijirea şcoalelor confesionale ce ne-au mai rămas în protopresbiterat, şi în scopul acesta, precum şi eventual al redeschiderii celor 8, ce şi azi după mulţi ani sunt tot închise, să binevoiască a face toţi paşii posibili, ce P. O. D Sa crede de buni, fie prin ajutoare, fie prin colecte şi apel la inimile bune şi calde pentru conservarea şcoalelor noastre, adecă a limbei şi legei strămoşeşti".

La cele patrusprezece şcoli confesionale sunt aplicaţi 9 învăţători definitivi, 2 provisori, iar 3 şcoale stau închise din lipsa de învăţători. Din acestea 14 şcoli, afară de cea din Ilia şi Câmpuri-Surduc, celelalte în continuu sunt admoniate şi ameninţate cu închiderea, din fel şi fel de motive.

Averea totală a acestor şcoli este de 91,346 cor.

Sporiul în şcoale a fost mulţămitor, afară de şcoala din Târnava.

Privitor la afacerile epitropeşti P. O. D. protopresbiter comunică, cumcă cu finea anului 1911 nu a mai rămas nici o parochie în restanţă cu raţiociniile. Erau înainte de 2 ani, la venirea D-Sale în fruntea tractului, parohii, în restanţă cu raţiocinii pe 2—14 ani, în total 153 raţiocinii.

Averea totală a bisericilor (afară de cea şcolară) face cu 31 Decemvrie 1911, 221,016 cor.

Donaţiuni mai însemnate s'au făcut în parochia centrală Ilie. S'a procurat un clopot de dl Iuliu Orbonaş, s'au procurat 4 prapori în preţ de 1000 cor., s'a înmulţit fondul pentru renovarea bisericii dela 1400 cor. la 4400 cor. Toate acestea prin colecte dela fruntaşii din Ilia şi mai mult dela alţi binefăcători şi marinimoşi. S'au făcut donaţiuni mai mici şi în alte parohii din tract.

Reuniuni de femei pentru înfrumseţarea bisericilor sunt în Ilie, Almaş, Selişte şi Câmpuri-Surduc. Coruri bisericeşti au: Ilia, Gothatea, Cerbia, Zam şi Câmpuri-Surduc.

Acesta este în general cuprinsul raportului P. O. D. protopresbiter Zevedeiu Murăşanu pe anul 1911.

Se censurează şi aprobă raţiociniul fondului tractual pe anul 1911 şi se votează budgetul pe anul 1912.

După aceasta a urmat alegerea comitetului şi a epitropiei protopresbiterale pe periodul de 3 ani, cum şi alegerea defensorului matrimonial şi a fiscalului, în persoana vrednicului advocat Dr. Stefan Chirilovici.

Cu acestea fiind pertractate obiectele dela ordinea zilei, P. O. D. protopresbiter prin o cuvântare, în care îndeamnă pe toţi la muncă, la dragoste şi bunăînţelegere, temelia tuturor lucrurilor bune, declară sinodul protopresbiteral închis.

Sinodul îl aclamă. Ne-am depărtat cu dorinţa de a ne revedea tot cu aşa dragoste şi însufleţire pentru causele noastre bisericeşti şi şcolare.

Ion Laslo
not. al sinod. protopopesc.

Deputaţi sinodali.

Deputaţi mireni la sinodul archidiecezan pe periodul 1912—15 au fost aleşi următorii domni:

I. Cercul Sibiiu: Parteniu Cosma, dir. „Albinei". Ioan de Preda, adv.

II. Cercul Sălişte: Dr. Nicolae Comşa, medic. Dr. Onisifor Ghibu, insp. şcol.

III. Cercul Sebeş: Dr. Eugen Meţianu, fiscal. comit. Dr. George Mácelar, adv.

IV. Cercul Alba Iulia: (resultatul scrutiniului necunoscut).

V. Cercul Deva: Dr. Aurel Vlad adv. Dr. I. Groza adv.

VI. Cercul Haţeg: Dr. George Proca secr. cons. Nicolae Macrea contabil.

VII. Cercul Ilia: Victor Tordăşian of. cons. Dr. Ştefan Chirilovici adv.

VIII. Cercul Geoagiu: Dr. Ioan Marghita adv. Dr. Enea Papiu adv.

IX. Cercul Zarand: Dr. Nerva Oncu adv. Dr. Ioan Papp adv.

X. Cercul Câmpeni: Dr. Vasile de Preda adv. Dr. Zosim Chirtop adv.

XI. Cercul Turda: Dr. Nicolae Bălan prof. semin. Dr. Valer Moldovan adv.

XII. Cercul Cluj: Vasile Almăşan adv. Dr. Pavel Roşca profes. semin.

XIII. Cercul Solnoc: Dr. Gavriil Buzura adv. Dr. Augustin Bodea adv.

XIV. Cercul Bistriţa: Dr. Ioan Popescu adv. Iosif Popescu dir. de bancă.

XV. Cercul Târnave: Octavian Goga secr. Asoc. Eugen Todoran prof. semin.

XVI. Cercul Sighişoara: Victor Păcală, prof. sem., Virgil Onițiu, dir. gimn.

XVII Cercul Treiscaune: Dr. Iancu Meţianu, mare propr., Nicolae Bogdan, prof. gimn.

XVIII. Cercul Braşov: Dr. Nicolae Vecerdea, dir. f. „Albinei", Arseniu Vlaicu, dir. şc. com.

XIX. Cercul Bran: Nicolae Garoiu, adv., Iosif Puşcariu, adv.

XX. Cercul Făgăraş: Dr. Ioan Şenchea, adv., Dr. Octavian Vasu, adv.

NOUTĂŢI.

Director nou de bancă. Din Arad se scrie, că domnul *Dr. Nicolau Oncu* s'a retras, din causă de boală, dela postul de director esecutiv al institutului de bani „Victoria" şi că consiliul de administraţiune a numit director în locul seu pe domnul *Sava Raicu*, până aci vice-director al acestui institut.

*

Impotriva lui Apponyi. Contele Apponyi de câtva timp se pare, că nu mai are noroc. In Jászberény, oraşul pe care-l reprezentă nobilul conte în dietă, s'a ţinut Dumineca după amiazi o mare adunare poporală. Au participat câteva mii de oameni. Adunarea a declarat, că aprobă partidul lui Justh şi al social-democraţilor cu privire la lupta pentru votul universal; totodată condamnă politica contelui Apponyi Albert şi protestează împotriva ei, deoarece politica aceasta nu se uneşte cu dorinţele poporului din Jászberény.

*

Intrunire pentru drepturile femeilor. Din Viena se scrie, că Dumineca s'a ţinut cea dintâi întrunire a sufragetelor austriace. Pentru acest scop au venit la Viena mai multe delegaţii de femei din provinciile austriace. Adunarea a primit unanim moţiunea, care pretinde vot pe seama femeilor la alegerea de deputaţi în parlament.

*

Biblioteca Academiei Române. In luna Februarie 1912 s'au consultat 2591 volume şi broşuri tipărite de către 1151 cetitori; 508 manuscripte, 1082 documente, 48 cărţi vechi (1508—1830 au fost comunicate la 190 cetitori. Colecţiunile Bibliotecei au sporit în această lună cu 554 volume şi broşuri, 313 numere de reviste române, 204 reviste străine, 3 atlase şi hărţi, 8 stampe şi portrete, 5 volum manuscripte, 13 documente, 3 fotografii, 2173 foi volante, 19 monete şi obiecte de muzeu. Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărţile tipărite dela 8 dimineaţa până la 6 seara, pentru manuscripte şi documente dela 8 la 12 şi dela 1 la 6.

*

Mormânt din anii revoluţiei. In apropierea magazinului militar din Timişoara s'a găsit un mormânt de soldaţi. Scheletele aflate erau turnate cu var. S'a constatat, că este un mormânt dela 1849. Autorităţile au dispus ca oasele găsite să fie din nou înmormântate.

*

Aviaţiune. Administraţia armatei austro-ungare plănueşte să cumpere mai multe aeroplane mari şi mici, pentru construirea unei flote aeriane. La sfârşitul lui Martie se va ţinea, spre acest scop, un concurs de aeroplane la Fischamend.

*

Documente şi scrisori. La moşia contelui Kossakovski în Polonia rusească s'a găsit o uniformă d'alui Napoleon cel Mare cu mai multe scrisori şi documente de însemnătate. Impăratul francez a trecut pe la moşia aceasta în anul 1812.

*

Mulţămită. Marele mecenat al neamului nostru, dl *Vasile de Stroescu*, a binevoit a dărui pentru edificarea şcoalei noastre confesionale gr. or. române din Fueşbăgara (tract: Ilia) suma de 500 cor. Pentru care faptă primească marinimosul donator sincerile noastre mulţumiri. Ion Laslo paroh, Arghel Miclea epitrop.

*

† Ioan Jurca, paroh gr.-or. rom. în Cebea, membru al scaunului şi sinodului protopresbiteral, membru al congregaţiunei comitatense şi al altor corporaţiuni culturale, în etate de 79 de ani, după un serviciu de 46 ani la altariul Domnului, împărtăşit cu S. Taine a adormit în Domnul la 2/15 Martie a. c. Osămintele i-au fost aşezate spre odihnă vecinică Luni 5/18 Martie a. c. la oara 1 d. a. Fie-i ţărina uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Dl Ioan Vătăşan, inspectorul general al institutului „Albinii", s'a înscris membru pe viaţă al Reuniunii femeilor române din Sibiiu, solvind taxa statutară de 40 cor.

*

Târg în Sebeşul-săsesc. Târgul de ţară pentru oi se ţine în Sebeşul-săsesc în 4, 5 şi 6 Aprilie n. c.

*

Mulţămită. Au binevoit a dona pe sama şcoalei industriale şi economice, susţinută de Reuniunea femeilor române din Sibiiu, institutul „Coroana" din Bistriţa 50 cor., institutul „Cordiana" din Folfeldea 20 cor., institutul „Orientul" din Dobra 20 cor. Pentru aceste donaţiuni exprimă mulţămită: Comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu".

*

Onorare medicale. In zilele acestea, când medicii aproape în toate ţările se jăluesc din pricina venitelor neîndestulătoare, de care sunt împărtăşiţi, o revistă medicală germană a publicat câteva date despre onorarele uriaşe primite de medici în timpul mai nou dela oameni bogaţi şi dela principi. Bunăoară, doctorii Mackenzie şi Lorenz au fost remuneraţi cu câte 400 mii mărci, Lapponi şi Leyden cu câte 100 mii de mărci, pentru o singură consultare sau operaţie.

*

Copilul nimănui. Poliţia din Seghedin a arestat pe un tinăr pungaş, care n'a ştiut da alte lămuriri despre sine, decât că-l cheamă Iohann *Vogelfrei*. Nu-şi aduce aminte nici de părinţi, nici de locul sau anul naşterii, nici de ceva înrudiri. Susţine că face parte dintr'o caravană ţigănească. La faţă e totuşi alb, părul blond şi ochii albastri. A cutreerat, în societatea ţiganilor, Europa întreagă. Faraonii l-au tratat cât se poate de rău, bătându-l şi chinuindu-l. A voit să fugă, însă totdeauna l-au prins. A comis furturi, ca să scape de ţigănime.

*

Teatru jidovesc. In săptămâna aceasta s'a deschis în London primul teatru jidovesc numit „Temple", în care se dau drame şi opere în limba evreiască.

*

Mulţămită. Ilustrului mecenat şi binefăcător al neamului nostru, dlui Vasile de Stroescu, în numele credincioşilor mei exprim mulţămită şi pe calea aceasta pentru ajutorul de 600 cor. dat pentru zidirea şcoalei noastre. Mercheaşa, 7 Martie 1912. *Ioan Leuca*, paroh.

*

Dela poliţie. Doi indivizi se prezentă la şeful poliţiei. „Dle şef, zice unul, dumnealui mi-a furat o bicicletă!" — „Nu este adevărat, răspunde acuzatul; mă rog, să mă căutaţi în toate buzunarele".

*

Sucursala din Sibiiu a societăţii de ajutorare pentru alienaţii vindecaţi îşi ţine adunarea generală ordinară la 1 Aprilie n. orele 5 d. a. în localul casinei maghiare, sub presidiul domnului *Walbaum*, comite suprem şi comes săsesc.

*

Oameni harnici. Comitetul şi sinodul parohial din comuna Suligete, protopresbiteratul Devei, a decis în 29 Februarie v. c. susţinerea şi pe mai departe a şcoalei confesionale gr. or. române, urcând salarul învăţătoresc la 1000 cor., conform legii noi şcolare, care sumă va fi încassată din repartiţie făcută pe popor. Laudă şi onoare harnicilor oameni!

*

In contra tuberculozei. In primele zile din Martie s'a întemeiat şi organizat în Budapesta liga generală pentru combaterea tuberculozei în Ungaria.

*

Ştire teatrală. Trupa ibseniană a dnei Maria *Rehoff*, cunoscută publicului sibian, va da în teatrul oraşului nostru o serie de interesante reprezentaţiuni, începând cu ziua de Dumineca sau Luni.

*

Vapor atacat. Vaporul *Scodra* al societăţii de navigaţiune Ungaro-Croata, venind din portul albanez Obotti spre Fiume, a fost primit cu puşcături în seara de 14 Martie, când trecea pe lângă fortul turcesc Luasa. Doi marinari au fost răniţi. Făcându-se cercetare, turcii au declarat că au tras focuri numai din greşală: vaporul adecă purta trei colorul alb-roşu-verde, pe care soldaţii turci l-au considerat ca drapel italian.

Nr. 149/1912. (78) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învățătoresc în comuna **Deal**, protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 1. Salar fundamental din cassa bisericii 600 cor, întregire dela stat 400 cor. 2. Relut de cvartir 100 cor. 3. Relut de grădină 20 cor. 4. Pentru lemne 12 cor.

Invățătorul, care se va alege va fi dator a forma și conduce corul bisericesc.

Concurenții au să-și aștearnă cererile instruite conform normelor din vigoare, în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 5/18 Martie 1912.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Sergiu Medean
protopresb.

Nr. 243/1912. I. (79) 1—1

Publicațiune.

Pentru procurarea unui plan de clădire corespunzător și preliminariului de spese detaliat în scopul clădirei unui hotel orășenesc se escrie concurs cu termin până la 20 Iunie a. c.

Pentru planuri se împart două premii de 1000 cor. resp. 400 cor. Documentele și condițiunile de concurență necesară la compunerea planului se pot primi gratuit dela magistratul orășenesc.

Szászsebes, la 14 Martie 1912.

Magistratul orășenesc.

Bănci de școală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerințelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de
(19) școală a lui 6—24

Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada Gușteriții 53.

O domnișoară germână

tineră de 21 ani, născută în Germania din familie bună, caută un post ca însoțitoare de voiagiu, ori ca bonă pentru România, salar după învoeală. (74) 2—3

Ofertele sunt rugate sub „**Nr. 200**“ la administrația acestei foi.

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă **diverse falsificate** a marcei tuburilor noastre foarte plăcute și de toți cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atențiune la numele **Abadie**, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. **Vă sfătuim** deci să fiți precauți la **cumpărarea** vreunei **imitațiuni fără valoare**, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 23—52

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informații** și

Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general **în orice cauză** dau în răstimp de 2—3 zile ori și cui, resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urg tez resolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog resolvire favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detailate.

La aviz aștept la gară.

(73, 2—5 **L. Olariu,**
Budapest, Lajos-utca 141 III/19.

Crutați și Vă încercați norocul!

In 1 Aprilie va fi tragerea proximă a **lozurilor** de **Tisa** cari afară de 2 câștiguri principale de câte **Cor. 180,000·—** mai au câștiguri în suma totală de: **Cor. 2.300,000·—** în fiecare an și aduc pe lângă toate acestea și **4% int.**

De prezent vindem acestea lozuri pe **48** rate lunare de câte **10 coroane.**

Ultima tragere va fi în 1930 până la care termin

tot lozul trebue să se tragă necondiționat cu câștig.

Nici un risic! Toate cassele statului primesc aceste lozuri ca cauțiune. — Valoarea lor crește din zi în zi.

Deja după solvirea ratei prime participă cumpărătorul, — pe baza listei de rate ce i se estradă cu reîntoarcerea poștei, — la toate tragerile, iar câștigurile sunt în întregime încă ale lui.

Rata primă Vă rugăm a ne-o asigna prin mandat postal pentru asignarea celoralalte rate punem la dispoziția cumpărătorilor cecuri postale.

Prospecte și explicări trimitem la cerere gratis și franco.

Se caută agenți contra proviziune mare.

Ústredná Banca Účastinný Spolok,
(70) 3—3 **Budapest V., Sas-u. 24 sz.**

Vindem apoi de prezent:

1 buc. loz dela „Banca Hipotecară Ungară“ pe 40 rate à 6·75 cor. cu **6 trageri** anual și cu câștigul cel mai mare din lume de **Cor. 1.000,000·—**.

NB. La proxima tragere din **25 Aprilie** se va sorți câștigul de **Cor. 300,000·—**.

1 buc. loz dela „Pesti Hazai“ pe 36 rate à 5·— coroane cu **3 trageri** anual și cu câșt. principal de **C. 400,000·—**.

NB. La tragerea proximă din **5 Iunie** se va sorți câștigul de **Cor. 200,000·—**.

„MATCA“,
institut de economii și credit, societate pe acții în Țebea.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Matca“, sunt invitați prin aceasta la

a II-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Țebea (Cebea) **Marți în 26 Martie 1912** st. n. la 1 ore d. a. în biroul istitutului, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Constatarea numărului acționarilor și al acțiilor pe care le reprezintă.
2. Denumirea alor 2 notari și 2 scrutători.
3. Raportul direcțiunii și al comit. de supraveghere după gestiunea anului 1911 și aprobarea bilanțului.
4. Propunerea direcțiunii și deciderea asupra împărțirii profitului curat.
5. Darea absolutorului direcțiunii și comitetului de supraveghere pe anul espirat 1911.
6. Deliberarea asupra proiectului direcțiunii în privința urcării capitalului societar.
7. Modificarea §. 6 18 și 34 din statute.
8. Fixarea prețului mărcilor de prezență pro 1911 și 1912 pentru membrii direcțiunii și ai comitetului de supraveghere.
9. Propunerea direcțiunii asupra strămutării sediului Acționarii au să și prezinte acțiile conform §-ului 20 din statute.

Țebe (Cebea) la 5 Martie 1912.

Direcțiunea.

(80) 1—1

Contul bilanț cu 31 Decemvrie 1911.

Activa—Vagyon. Mérleg számla 1911. Dec. hó 31-ével. **Pasiva—Teher.**

Activa—Vagyon		K f
Cassa — Pénztár		5,353·79
La inst. „Victoria“ — „Victoria“ takaréknál		730·—
Cambii — Váltók	80,899·—	
Cambii cu acop. hip. — Jelzálog. biztos. vált.	295,480·—	376,379·—
Obligațiuni — Kötvény kölcsönök		3,270·—
Marfă la consum — Aru az áruraktárnál		22,916·84
Mașini agricole și motor — Mezőgazdas. gépek és motor		3,400·—
Edificiul instit. în H.-Cristior — Intézeti ház H.-Kristyor		14,668·46
Mobiliar la institut — Felszerelés az intézetnél	1,205·—	
Mobiliar la consum — Felszerelés az áruraktárnál	1,265·—	2,470·—
Debitori — Tartozó számlák		10,189·87
Interese restante — Hátralékos kamatok		388·63
Interese transitoare de reesc. — Atmeneti visszlesz. kam.		4,126·30
		443,892·89

Pasiva—Teher	K f
Capital societar — Részvénytőke	53,300·—
Fond de rezervă — Tartalékalap	5,408·—
Depuneri — Takarékbetétek	67,276·49
Reescompt — Visszleszámitolás	299,436·—
Diverse creditori — Különféle követelő számlák	1,706·29
Interese anticipate — Előre vett kamatok	6,420·40
Profit curat — Tiszta nyereség	10,345·71
	443,892·89

Contul profit și perdere.

Debit—Tartozik. Nyereség és veszteség szám'a. **Credit—Követel.**

Debit—Tartozik		K f
Interese de depuneri — Betét kamatok		3,134·52
Interese de reescompt — Visszlesz. váltó kamatok		16,358·94
Salar la institut — Fizetések az intézetnél	3,242·—	
Salar la consum — Fizetések az áruraktárnál	2,175·32	5,417·32
Spese de birou — Irodai költségek		550·93
Dare directă dela institut — Egyenes adó az intézetnél	1,704·20	
Dare directă dela consum — Egyenes adó az áruraktárnál	262·98	
Dare comitatenză — Megyei pótadó	112·38	
10% dare după depuneri — Betétkamatadó	313·64	
Dare com. dela institut — Községi pótadó az intézetnél	288·80	
Dare com. dela consum — Községi pótadó az áruraktárnál	100·—	
Provent — Illeték	323·40	3,105·40
Amortizare de mobiliar la institut — Leirás felszerel. az intézetnél	100·58	
Amortizare de mobiliar la conzum — Leirás felszerel. az áruraktárnál	140·44	
Amortizare de marfă — Leirás az áruból	2,000·—	2,241·02
Profit curat — Tiszta nyereség		10,345·71
		41,153·84

Credit—Követel	K f
Venit transpus — Athozott nyereség	186·84
Interese dela împrumut — Kölcsön kamatok	31,103·01
Provizie — Jutalékok	6,806·62
Venit dela consum — Áruraktártól bevétel	3,057·37
	41,153·84

Țebea (Czebe), la 31 Decemvrie 1911.

I. Indrei m. p., dir. subst. — vezérig. helyettes.

Direcțiunea: — Az igazgatóság:

Iosif Tisu m. p., președinte—elnök **Ioan Jurca** m. p., vice-președinte—alelnök.
Lazăr Pârva m. p. **Florea Alesandru** m. p. **Petru Stanciu** m. p. **Leontin Micluția** m. p.
Marcu Huțiu m. p. **Petru Câmpean** m. p. **Nicolae Mateiu** m. p.

Comisiunea de supraveghiare: — A felügyelő bizottság:

Ioan Mihuț m. p., preș. **Pavel Lazar** m. p. **Emil Negruț** m. p.
Nicolae Bexa m. p. **Atanasiu Brana** m. p.

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“.
Budapesta, VI. Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii. (372) 26—26

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marţi 13/26 Martie 1912. Nr. 29.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Corelaţiunea
dintre administr. civilă şi cea bisericească

de *Dr. I. Lupaş.*

II.

Vedem aşadară atât din Sf. Scriptură, cât şi din tălmăcirea canoanelor, că biserica şi statul îşi au împărăţiile lor deosebite. Cu toate acestea, fiind oamenii din punct de vedere al statului cetăţeni, iar din punct de vedere al bisericii creştini, problemele vieţii de stat şi ale vieţii bisericeşti isvorând din trebuinţele aceloraşi fiinţe, cari compun şi statul şi biserica, între aceste două puteri şi între organele lor trebue să fie totdeauna o corelaţiune armonică, ca împreună să desvoalte viaţa sufletească şi materială a popoarelor, iar nu să surpe una ceea ce ar fi chemată să edifice ceealaltă.

In această privinţă vor fi totdeauna actuale constatările mitropolitului Şaguna,[1]) care scrie următoarele: „Deşi Cristos a fixat principiile bisericii pentru mântuirea sufletească, ce se referă la religie şi la creştini, dar nu absolut şi la *stat* şi la *cetăţeni*; fiindcă însă biserica şi statul, creştinii şi cetăţenii, trebue să stee unii către alţii în aceeaşi corelaţiune armonică şi amicală, în care vedem sufletele şi trupurile noastre, ...[2] pentru aceea noi aplicarea principiilor bisericii creştine la afacerile statului nu o înţelegem altmintrelea ţără aşa, că dela stat nu se poate pretinde, ca el să aplice în afacerile sale principiile bisericii cu valoare juridică, ci să apreţuiască moralitatea lor, care să-l povăţuiască, ca el astfel de legi să aducă, care merită sustarea lor cu valoare juridică în stat fără cea mai mică derogare a autorităţii bisericeşti înaintea cetăţenilor ..... Căci, precum biserica se îndatoreşte a da statului ajutorul său moral fără nici o condiţiune, căci aceasta demândă sfânta Scriptură, aşa şi statul e dator a da bisericei *ajutorul său material* fără nici o condiţiune, va să zică fără de a-şi pretinde de acolo vre-un drept de patronat, căci atunci ierarhia este chemată a nu primi un asemenea ajutor condiţionat din partea statului şi a priveghia pentru nevătămata observare a aşezămintelor Mântuitorului“.

Din consideraţiile teoretice mai sus înşirate resultă unele consecvenţe practice, cari cuprind îndrumări folositoare şi normative, atât pentru administraţia bisericească, cât şi pentru cea civilă.

Biserica nu poate fi considerată, nici în sensul legilor civile, ca o simplă corporaţiune sau reuniune, ci ei trebue să i se recunoască pretutindeni rangul de cea mai însemnată instituţiune în stat, cu menirea de a crea, promova şi conserva însaşi cultura religioasă, morală şi intelectuală a credincioşilor săi. Pentru îndeplinirea acestei misiuni biserica a avut şi va avea totdeauna trebuinţă şi de mijloace materiale. Intre împrejurări prielnice procurarea acestor mijloace s'a făcut şi se face cu ajutorul cuvântului dzeesc: prin înduplecarea creştinilor marinimoşi la donaţiuni şi jertfe pe altarul credinţei şi al culturii. Unde însă donaţiunile şi jertfele de bunăvoe lipsesc, sau nu sunt suficiente pentru acoperirea trebuinţelor, acolo biserica decretează prin organele sale autonome câte un imposit corăspunzător. Dar când ajunge treaba la esecutarea hotărârilor aduse de organele bisericii, de oarece acestora le lipseşte puterea esecutivă, având ele o singură armă: cuvântul, care de multe ori rămâne fără efect în faţa unor împotriviri stăruitoare, iar de altă parte fiind calea justiţiei prea zăbavnică şi ocolitoare, revine administraţiei civile dreptul şi datorinţa de a esecuta hotărârile organelor bisericeşti, având aceasta la disposiţie şi mijloace coercitive, prin cari să poată frânge ori ce împotrivire.

In acest sens scrie şi procurorul comitatului Pest-Pilis-Solt-Kiskun, *Dr. Zolnay Jenö*, care la sfârşitul anului trecut (1911) a publicat o broşură în această chestie.[1] Această broşură, cuprinzând lucruri vrednice de luat în seamă din partea tuturor cari se interesează de afacerile noastre administrative, a fost transpusă de Prea Ven. Consistor, la începutul acestui an, oficiilor protopopeşti, spre a le servi ca orientare şi a împărtăşi eventual şi preoţilor resultatele ei.

Pe lângă partea teoretică broşura aceasta înşiră şi câteva cazuri concrete, resolvate de forurile mai înalte administrative în favorul bisericii, şi publică *per extensum* ordinaţiunea ministerială din 1 Oct. 1910 nr. 107,105, care a fost comunicată la timpul său fiecărui preot şi învăţător din arhidieceza noastră prin circular consistorial.

Constată şi autorul broşurii, că prin citata ordinaţiune ministerială s'a făcut dreptate autonomiei bisericeşti, care a fost jignită prin §. 51 al instrucţiei date de Apponyi în legătură cu art. de lege XXVII. din 1907.

De încheiere autorul spune, că: „incassarea tuturor pretensiunilor bisericeşti revine numai administraţiei civile. Fiindcă venitele funcţionarilor bisericeşti se compun şi astăzi, în cea mai mare parte, din prestaţiunile singuraticilor, şi astfel esistenţa a clase întregi de oameni (preoţi, învăţători) e ca şi suspendată în aer, dacă undeva s'ar denega în massă asemenea prestaţiuni: e lucru clar, că incassarea pretensiunii nu se poate îndruma nici decum pe calea justiţiei, cu ajutorul căreia nu s'ar putea incassa astfel de pretensiuni ani de-arândul, şi ar putea să piară de foame toţi membrii acestor tagme sociale.

De competenţa justiţiei se ţin şi astăzi numai acele pretensiuni bisericeşti, a căror *bază de drept* e discutabilă... Dar şi astfel de pretensiuni, *întru cât achitarea lor e un uz*, trebuesc incassate pe cale administrativă până în acel moment, când baza de drept a pretensiunii este invalidată pe calea justiţiei prin o sentinţă întrată în valoare de drept.

Intre datorinţele generale ale forurilor administrative este şi aceea, de a susţinea stările de fapt de până acum.

Dacă însă baza de drept se clatină şi pretensiunea discutată n'a fost în uz, d. e. a fost numai însemnată în vizitaţiunea canonică, sau e o pretensiune, care obvine rar de tot şi în privinţa căreia nu este uz: atunci datoria o statoreşte judecăria (cu excepţia cazurilor, când bisericile autonome au pretensiuni faţă de credincioşii lor şi în aceste cazuri judecă însaşi biserica) şi pe cale administrativă nu se poate da nici un ajutor fără sentinţă judecătorească, întrată în valoare de drept.

Aceste cazuri însă sunt rare, şi în general se poate spune, că incassarea pretensiunilor bisericeşti în timpul de faţă revine administraţiei.

Imprejurarea, că nu sunt isvoare de drept *positive* pentru incassarea pretensiunilor bisericeşti şi în special, că art. de lege XLIV. din 1883 nu se estinde şi asupra acestora, nici decum nu poate fi dătătoare de ton în această privinţă. Lege generală despre esecuţia administrativă încă nu esistă (sunt numai câteva legi speciale pentru anumite afaceri), dar nu esistă peste tot nici un fel de procedură administrativă generală (art. de lege XX. din 1901 este numai începutul în-

---

[1] Compendiu de drept canonic, pg. 280 şi urm.

[2] Cam din aceleaşi principii porneşte şi petiţia adresată din sinodul dela 1850 către împăratul, cerând garantarea libertăţii şi a egalei îndreptăţiri pe sama bisericii noastre, care se cuvine să aibă din partea statului „toată vaza şi cinstea“, căci „*se sârgueşte pentru cele vecinice*“ şi aduce însemnate servicii statului, care grijeşte numai de „*cele vremelnice*“.

[1] „*Egyházikövetelések behajtása s ezzel kapcsolatos kérdésekről*“, Budapest 1911.

FOIŞOARĂ.

Românii din America

de preotul I. Podea.

(Fine).

Perdere sau profit?

In urma celor premerse, urmează de sine întrebarea: este emigrarea Românilor în favorul sau în defavorul intereselor obşteşti ale Americei? şi — America poate-se considera ca un isvor de câştig, sau de perdere?

Răspunsul nu poate fi decât negativ, în ambele cazuri. Şi iată pentru ce!

America are lipsă de cetăţeni, iar Românii nu se încetăţenesc. Sunt în America colonii ungureşti, polăceşti, nemţeşti etc. dar o colonie românească, pe întreg teritorul Statelor Unite nu este. A cercat păr. Lucaciu să înfiinţeze satul „Lucăceşti“ în statul Texas, dar nu i-a succes. A cercat tot păr. Lucaciu să formeze o colonie românească în Sandomingo, dar nici aici nu i a succes. A cercat dl Vasile E Moldovan să colonizeze pe Români în Florida, dar făcându-i-se o contrareclamă, a fost împedecat şi dânsul de a-şi realiza planul. Au cercat diferite companii Americane, dar nici una nu a ajuns la rezultat. Câteva colonii româneşti s'ar afla în Canada (Bucovineni şi Moldoveni), dar nici acestea nu dau semne de trăinicie. Risipiţi prin diferitele state şi oraşe, nu avem mai mult ca 4-5 mii de Români încetăţeniţi. Numărul lor creşte însă în proporţie cu asprimea legilor de emigrare din Ungaria. Când legile ţării noastre vor fi atât de aspre, ca emigranţii să se teamă de a se mai reînapoia, America începe a câştiga — din acest punct de vedere, până atuncea însă nu.

America nu poate avea folos, decât în urma unui popor organizat — din sinul căruia se nasc comercianţi şi industriaşi. Poporul nostru până eri, alaltăeri, a fost singur, iar astăzi, pe lângă câţiva preoţi, abia mai putem număra un ziarist: V. E. Moldovan, — un farmacist: Laurenţiu L. Moldovan, — un medic: Dr. Horea Ropcea, — un inginer: Gavril Barbul şi câţiva funcţionari de bancă — pe cari poporul nostru nu-i ascultă, ci-i înjură şi batjocureşte, urmând mai mult sfaturilor unor agitatori primejdioşi, cari altoesc în sângele lui socialismul şi nazarenismul, astfel împedecând orice organizaţie mai sănătoasă.

Cât priveşte numărul comercianţilor şi industriaşilor, e de tot neînsemnat. Abia avem 25 comercianţi mici, 10 pantofari, 20 brutari, 25 barbieri, şi 8 croitori. Cu cârciumele stăm foarte bine! Sunt mai mult de 150 cârciume publice şi mai mult ca 200 cârciume clandestine, în cari se vinde beutura fără concesiune dela stat — *spre ruşinea noastră.*

America are folos numai în urma acelor muncitori, cari cunosc o cinste, a muncii. Ai noştri nu o cunosc. Lucră pe orice plată, orice lucru, ori unde ajung, — sparg grevele şi aduc în încurcătură muncitorimea de acolo, atât de bine organizată în „American Federation of Labor“.

Tot folosul ce l-au adus ai noştri intereselor obşteşti ale Americei se reduce deci la nimica. Milionariii, aceia da, câştigă, pentrucă ai noştri lucră mult şi eftin, trag sigur, lin şi fără a protesta, la carul capitalului lor, pe care muncitorimea americană, astăzi, mai mult ca oricând, cearcă să-l răstoarne.

*

Dar a nu câştiga nu înseamnă încă a perde.

America nu câştigă, dar în schimb, *ne cauzează nouă o perdere, neînchipuit de mare.*

Cum? Nu se fac destule colecte pentru biserici? Nu se fac colecte pentru şcoale? Nu se ridică cruci, pe toate marginile de drum, tot cu bani din America? Vasile al Schiopului nu şi-a plătit toate datoriile, cu bani americani? Nicolae al Hudiţoaii, nu şi-a făcut casă şi şură de piatră tot cu bani americani? Dinu Salcie nu era sărac lipit pământului, şi acum e acţionar la vre-o trei bănci? Floarea Sfătosului, nu umbla din casă în casă la tors de cânepă, şi acum iac o doamnă tot numai cu bani din America? Nu spunea Ghiţă al căprarului, că el lucra cu plată de 3 dolari la zi? Şi totuşi mai zice cineva, că America nu ne-a îmbogăţit, nu ne-a scos din năcazuri?

Cam astfel judecă minţile în pripă, cari nu cunosc poporul nostru decât din cetitul ziarelor, şi cari abătându-se dela regulă, aleg esceptiunile.

Ca să ajungem la un rezultat şi numai aproximativ, nu putem lua de pildă pe Nicolae al Hudiţoaii sau pe Dinu Salcie, de cari sunt foarte puţini între cei ce s'au reînturnat din America, ci trebue să căutăm ceputului). Şi cu toate acestea vedem, că procedura administrativă se desfăşură cu vioiciune în toată ţara în cadrele date de natură şi greşelile de căpetenie în privinţa aceasta nu se reduc la lipsa unei proceduri cuprinse în paragrafi, ci mai curând la alte scăderi, cunoscute pe terenul administraţiei.

Astfel dară, în lipsa totală a regulelor de drept positive, administraţia adeseori e silită a recurge la regula de drept, care se află mai aproape de dânsa şi de natura chestiunii. Aşa a păţit şi art. de lege XLIV. din 1883, care lege specială n'a fost intenţionată astfel, ca anume dispoziţii practice ale ei administraţia în cazuri necesare, create de împrejurări, să le ia de-a gata şi să le aplice şi pe alte terene. Dar aceasta s'a întâmplat de fapt, şi astăzi practica generală şi recunoscută în ţara întreagă e, că esecuţiile administrative în genere se îndeplinesc după regulele acesteia.

Şi aceasta e o dovadă, că însaşi viaţa e *procesul cel mai puternic*, care sau găseşte o lege şi se acomodează ei (dar, dacă legea e *rea, o desfiinţează*), sau dacă nu află, crează însuş una aşa cum îi este de trebuinţă. In resumat resultatele amintitei broşuri sunt cuprinse în următoarele 4 puncte:

1. După starea actuală incassarea a tot felul de pretensiuni bisericeşti în genere se întâmplă pe cale administrativă.

2. Excepţie formează acelea, a căror bază de drept e *discutabilă*.

3. Totuş la astfel de pretensiuni bisericeşti, cari obvin între biserică şi între credincioşii ei, şi cari pretensiuni au bază de drept necontestabilă (d. e. fiecare biserică trebue să aibă drept a decreta imposite şi contribuţiuni bisericeşti), în astfel de cazuri sunt competente numai forurile administrative şi în asemenea afaceri nici judecătoria nu se poate amesteca.

4. De lege ferenda: „Ar trebui să se susţină starea de astăzi, cu deosebirea, că afacerile cari de present aparţin forurilor administrative, în viitor în cas de proces să fie regulate prin *judecătoriile administrative*, iar sfera de competinţă a justiţiei să se estindă şi asupra acelor cazuri, cari după natura lor juridică revin justiţiei“.

Am nădejdea, că această scurtă comunicare va îndemna pe vre-unul dintre preoţi a se dedica unor cercetări mai aprofundate pe terenul dreptului administrativ, a cărui cunoaştere ne este tuturor atât de necesară.

Crisa. Ministrul-president, contele Khuen-Héderváry, a fost primit eri, Dumineca, în lungă audienţă din partea Maiestăţii Sale, Impăratului şi Regelui Francisc Iosif I, la Viena. Se crede, că a primit însărcinarea, de a remânea şi pe mai departe la conducerea de stat, împreună cu întregul seu guvern, sub anumite condiţiuni, cari încă nu se cunosc în toate amănuntele lor. Noua *lege electorală*, compusă pe basa sufragiului universal, să află însă negreşit între ele.

Impăratul Wilhelm la Viena.

Sâmbătă, la orele 11, a sosit la Viena, pentru a face visită Monarhului nostru, Impăratul Wilhelm al Germaniei. La gară l-a primit Arhiducele Leopold Salvator, care l-a salutat de bună sosire în numele Domnitorului nostru, apoi compania obicinuită de onoare, cu musica, care a intonat imnul german, în momentul în care Impăratul Germaniei s'a dat jos din tren, mai mulţi Arhiduci, membrii legaţiunei germane dela Viena, şi un public număros.

In trăsură închisă de gală (pentrucă ploua) a plecat Impăratul Wilhelm dela gară la Schönbrunn, unde a fost primit cu multă afabilitate din partea Monarhului nostru. Cei doi domnitori s'au îmbrăţişat şi s'au sărutat. La orele 5 d. a. a fost prânz mare la palat, cu care ocasiune s'au rostit toaste din partea Monarhului nostru şi din partea Impăratului Wilhelm. La prânz a participat şi prim-ministrul nostru, contele Khuen-Héderváry, cu soţia, care e damă de onoare a curţii.

Impăratul Germaniei a plecat apoi spre Veneţia, unde are astăzi întâlnire cu regele Italiei, Victor Emanuel, iar mâne, Marţi, e oaspele Moştenitorului nostru de tron, Arhiducelui Francisc Ferdinand, pe insula Brioni, de unde apoi îşi va continua călătoria spre Corfu.

Impăratul Wilhelm e însoţit în călătoria sa de principele August Wilhelm, soţia acestuia, şi de principesa Victoria Luiza.

Acestei călătorii a Impăratului Wilhelm, şi mai ales intrevederii sale cu Monarhul nostru şi cu Regele Italiei, ii se dă mare importanţă politică.

Adunarea generală a „Albinei“.

Sâmbătă şi-a ţinut „*Albina*“, primul nostru institut de credit şi economii, adunarea generală, aici în Sibiiu. Au participat 75 acţionari, representând 6686 acţii, cu 701 voturi. Adunarea a fost presidată de P. C. S, Protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roşca*, directorul seminarial şi membru în consiliul de administraţie al „Albinei“, asistat de dl *Parteniu Cosma*, ca notar al adunării, şi de domnii *Dr. Ilarion Puşcariu*, Arhimandrit, vicariu arhiepiscopesc în Sibiiu şi *Ioan F. Negruţiu*, directorul pedagogiei din Blaj, ca verificatori şi scrutinători.

Adunarea generală şi-a esprimat condolenţele prin sculare faţă de decedaţii *Iosif St. Şuluţu*, şi *Dr. Liviu Lemény*, foşti membri ai consiliului de administraţie, a aprobat bilanţul anului trecut şi a votat absolutoriul obicinuit, a decis urcarea capitalului, dela trei la şase milioane de coroane, modificarea statutelor şi fuzionarea cu banca „*Nera*“ din Bozovici, a acceptat propunerea direcţiunei cu privire la împărţirea sumei destinate pentru scopuri culturale, apoi a ales în consiliul de administraţie pe dnii: Stefan *Stroia*, Andreiu *Bârseanu*, Dr. Ioan *Mihu*, Dr. Enea *Draia*, Octavian *Goga* şi Dr. George *Popoviciu* (Lugoj) şi a realeş în comitetul de supraveghiare pe domni: Mateiu *Voileanu*, Dr. Vasile Bologa, Victor *Fincu*, Ioan *Henteş* şi Emil *Verzariu*.

Preţul marcelor de presenţă s'a stabilit în 10 cor., ca în trecut.

Şcoală civilă în Sălişte.

Propunere referitoare la înfiinţarea ei.

In o şedinţă a comitetului parohial din Sălişte, ţinută către finea anului trecut, îmi espusesem vederile cu privire la posibilitatea înfiinţării unei şcoale civile în Sălişte, la folosul cel mare economic, cultural şi naţional pentru locuitorii Săliştii, jurului, ba chiar şi pentru cei din depărtări, ce ar resulta pe urma acestei şcoale, precum şi la câştigarea concesiunii şi finanţarea şcoalei.

Prin faptul, că mărginenii, îndeosebi săliştenii, cunoşteau de zeci de ani şi ştiau să aprecieze însemnătatea învăţăturii în urma ocupaţiei lor neguţătoreşti, atât aici în ţară, cât şi în România, salerizau pe învăţătorii şcoalelor lor destul de bine pe timpuri, când în alte părţi aceste salare erau minimale, ba chiar disparente. Căci înainte cu 30—40 ani salare de câte 3—400 florini erau suficiente pentru esistenţa unui învăţător la sate şi acestia nu erau avizaţi să se ocupe şi cu economia câmpului etc., ca în alte părţi. Şcoala era regulat cercetată şi să facea spor în decurs de 10 luni. Le era dată deci mărginenilor posibilitatea să aleagă de învăţător pe cei mai harnici teologi şi pedagogi din arhidieceză. Băeţii eşiţi din aceste şcoli erau mai deştepţi şi se pricopseau mai bine, atât ca economi, cât şi mai cu samă ca neguţători şi meseriaşi. Unde ajungea mărgineanul, era preferit altor ţărani români.

Astăzi situaţia e schimbată: în urma intervenirii legii, toţi învăţătorii sunt egal remuneraţi, iar în urmare şi celor mai sărace comune le e dată posibilitatea să-şi aleagă învăţători bine calificaţi, din care causă superioritatea copiilor eşiţi din şcoalele mărginene (săliştene) nu mai e aşa de însemnată ca în trecut.

Urmează deci să ne cugetăm ca să ajungem iarăşi superiori, şi aceasta o putem face înfiinţând şcoală civilă în Sălişte. Zic *civilă*, căci altfel de şcoală superioară e pentru timpurile şi împrejurările actuale de mai puţin folos real. Pentru o şcoală reală sau gimnaziu s'ar recere capital cu mult mai mare, iar concesiunea s'ar da mai cu greu. Statul pe de o parte în urma înmulţirii proletariatului intelectual împedecă după putinţă înfiinţarea de noui gimnazii, ba şi în cele esistente caută să reducă numărul şcolarilor; pe de altă parte sprijineşte înfiinţarea şi cercetarea şcoalelor civile, de oarece ştie, că numai în felul acesta se poate desvolta industria, comerciul şi meseriile la noi în ţară, în măsura dorită, adeca ca să poată concura, sau cel puţin ţinea pas cu concurenţa austriacă şi germană, atât ca cantitate, cât şi calitate.

Aplicându-se deci la negoţ, meserii şi industrie tineri cu pregătire de şcoală civilă, — ajungem pe o treaptă cu popoarele, cărora de present le suntem încă tributari.

Mulţi oameni inteligenţi, preoţi, învăţători, notari etc., ba şi ţărani fruntaşi şi cu dare de mână şi-ar îndruma copiii pe carierele amintite. Insă, să fiu sincer, li-e groază de săritura mare, pe care ar trebui să o facă băeţii lor, căci un băiat crescut sub aripile părinţilor, cu blândeţe în frica lui Dumnezeu, având hrana şi odihna necesară şi igienică, — vine dat pe mâna câte unui meseriaş (onoare esceptiilor) unde vorbă bună abia aude, biserică nu mai cercetează, hrana e sub toată critica, odihnă are mai mult pe furiş prin şuri, poduri şi lucrătoare nesănătoase — şi e folosit în primii ani ca servitor — să ţină copii mici în braţe, să meargă la sapă etc. Ştiu chiar un cas, că un meseriaş din Sălişte, ca să economiseze — a trimis un ucenic pe jos la Sebeşul-săsesc.

Tinerii absolvenţi de şcoală civilă cu cunoştinţe temeinice din matematică, geografie, desemn, contabilitate, literatură, igienă etc. nu vor mai putea fi trataţi rău, căci şi stăpânilor le vor mai fi mai folositori la meserie deja la începerea carierii; iar acesti tineri la timpul său când vor ajunge măeştri etc., altcum vor trata cu subalternii lor. Mai mult folos va aduce un astfel de băiat în decurs de 2—3 ani, decât un analfabet în 4—5 ani.

La Sălişte şi-ar trimite mulţi părinţi băeţii, fiind că pe lângă aceea că traiul e cu mult mai ieftin ca la oraşe, cresc într'un mediu curat românesc şi moral, — ceea ce în ziua de azi nu e de desconsiderat.

Aceasta ar fi prima şcoală civilă română gr. or. de băeţi în întreaga ţară.

Săliştea s'ar avânta la un centru cultural, iar esistenţa unei tipografii şi librării încă ar fi asigurată.

Edificiul şcoalei poporale de azi ar fi suficient şi pentru şcoala civilă, căci cele 6 clase de azi s'ar reduce la 4, iar unii dintre învăţătorii actuali ar putea fi aplicaţi să predee studii, pentru cari nu se recere pregătire mai multă decât pentru şcoale poporale. Aceste ar fi: desemnul, caligrafia, gimnastica, cântările şi muzica.

Tinerii absolvenţi, cari au talent şi mijloace ar putea apoi continua studiul la gimnaziul sau la şcoala reală superioară, făcând esamen de diferinţă — din latina sau franceză, — iar fără alt esamen ar putea trece la şcoala militară, la pedagogie, sau la şcoala industrială superioară.

Comitetul parohial a acceptat vederile acestea şi la propunerea mea a însărcinat biroul şi pe dl protopop Dr. Ioan *Lupaş* să mai studieze chestia, iar la timp potrivit să convoace representanţii comunelor din protopopiatele Sălişte şi Mercurea la consultare.

Concesiunea pentru înfiinţarea şcoalei civile s'ar putea esopera prin V. Consistor Arhidiecezan, cu intervenţia şi a altor persoane cu trecere la locurile competente.

Mijloacele ar fi să se asigure prin:

1. Interesele celor 200.000 cor. votate din partea comunei politice Sălişte şcoalei gr. or. române din Sălişte pentru scopuri culturale şcolare.

2. Ajutor permanent dela V. Consistor Arhidiecezan.

3. Contribuiri sigure anuale din partea comunelor politice şi bisericeşti ale cerc. Sălişte.

4. Ajutoare durabile dela institutele de bani de pe teritorul protop. Sălişte şi Mercurea.

5 Colecte, donaţiuni şi fundaţiuni.

Am dat ideea, cei chemaţi caute să o realiseze.

Dumitru Banciu.

---

ce au câştigat, şi ce câştigă o sută de mii de oameni, — ce ne vine nouă din America?

Dacă din o sută de mii, fiecare, lucrând cu un dollar şi 50 centsi, presupunând că sunt 300 de zile de lucru într'un an de zile, am avea un câştig de 75 milioane de coroane. Fiind însă, că din o sută de mii 3% mor, 10% se bolnăvesc, 10% nu capătă lucru, 15% îşi prădează tot câştigul şi 5% se dedau la o viaţă de vagabond, tot câştigul muncitorimei noastre nu trece peste suma de cel mult 30 de milioane de coroane.

Ar fi dar totuşi o sumă destul de frumoasă; numai cât o perdem, îndată ce mergem cu un pas mai departe.

Socotind, că o sută de mii de emigranţi au spesat cu drumul până în America 40 de milioane coroane (400 cor. unul); socotind că din o sută de mii se vor reîntoarce 70 de mii, cari vor spesa până acasă 28 de milioane de coroane; socotind că cei mai mulţi emigranţi, să zicem ³/₄ au plecat cu bani împrumutaţi pentru cari plătesc interese pe primul an cel puţin 2 milioane de coroane; că nelucrându-şi fiecare moşia sa de acasă, a avut o perdere de cel puţin 50 cor., la olaltă 5 milioane; socotind că fiecare familie, neavând acasă pe feciorul cel mai harnic, sau chiar pe capul familiei, ar spesa din banii ce vin din America cel puţin 50 cor. anual, laolaltă 5 milioane; socotind, că la plecare fiecare îşi mai vinde din vitele cari muncesc, şi îşi aruncă la o parte carul, plugul, grapa etc, cari în absenţa stăpânului lor se dogesc, şi astfel fiecare reemigrant ar spesa cel puţin 50 de cor. ca să-şi înceapă din nou viaţa de plugar, şi pe lângă toate acestea mai socotind şi spesele cu ospeţele şi aldămaşurile dela plecare şi întoarcere: ajungem la cifra de 85 milioane coroane.

Aceştia se spesează!

Câţi ani trebue să muncească o sută de mii, ca să se acopere această sumă, — din care cincizeci de milioane trec în punga companiilor de vapoare?

Dar să admitem, că totuşi ar fi un câştig material, cât de mare. Oare are acest câştig vreo valoare reală, dacă vom ţinea cont şi de perderile morale-religioase, sociale şi sanitare? E vreun câştig, când din o sută de mii se întorc acasă cel mult 70 de mii, iar din 30 de mii cei mai puţini se încetăţănesc, cei mai mulţi se prăpădesc sau umblă pustiu în lungul şi latul Americii? Şi putem vorbi de câştig, când din aceste 70 de mii cel puţin 10% sunt nazareni (pocăiţi); cel puţin 20% sunt socialişti; cel puţin 20% dintre familişti nu mai duc traiu bun în casă; cel puţin 40% sufer de boale sifilitice, de tuberculoză, de ochi, de stomac etc, iar restul nu mai munceşte cum a muncit înainte de a pleca în America?

Răspunsul să şi-l dee fiecare.

*

De încheiere repet încă odată: *în urma emigranţilor noştri, nici America, nici noi nu vom avea nici un folos, până ce nu vom avea acolo o biserică bine organizată, care să facă din credincioşii noştri muncitori cinstiţi, şi ferindu-i de risipă, de curentele nazarene şi socialiste, de o viaţă care ruinează trupul şi sufletul, să-i trimită iarăşi înapoi, după cum au fost înainte de a cunoaşte dolarul.*

Vorbe înţelepte.

Cel mai mare făcător de rele în lumea aceasta este omul, care lasă pe alţii se facă rău făcătoriului seu de bine!

Dela Viena.

Adunarea generală a societăţii bisericeşti române.

In mijlocul unei mari însufleţiri s'a ţinut în 9 Martie n. c. adunarea generală a societăţii bisericeşti române din Viena. A fost prezidată de domnul general *Alesandru Lupu*, care a salutat cu bucurie numărosul public, compus din dame şi domni, asistent la aceasta adunare, în special pe domnii *Silviu de Herbay*, colonel şi *Pavel Boldea*, protopresbiter militar, membri noi ai coloniei române dela Viena.

S'a cetit apoi şi s'a luat la cunoştinţă raportul general al comitetului despre activitatea desvoltată în anul espirat, compus de secretariul Dr. Mihai A. Popovici, s'a aprobat darea de seamă a casierului Dr. Lazar Popovici, dându-se comitetului absolutoriul obicinuit, s'a votat budgetul anului curent şi a fost ales membru onorar dl *Alesandru Em. Lahovary*, ministru plenipotenţiar român la Paris.

Din raportul comitetului scoatem următoarele amănunte:

Dl Dr. M. A. Popovici a arătat, că acest an al 5-lea al societăţii, a fost cel mai rodnic şi că el îndreptăţeşte credinţa într'o grabnică împlinire a planurilor. Scopul societăţii îl scoate în relief şi-l defineşte: năzuinţa neşovăitoare de a se zidi în Viena *o biserică greco-ortodoxă românească*, care să asigure de sine stătornicia păturei româneşti în privinţa cultului divin. In strânsă legătură cu aceasta, societatea mai plănueşte crearea unui *internat* pentru tineri români lipsiţi de mijloace, fără deosebire de confesiune. Aci oratorul scoate în evidenţă însemnătatea Vienei, ca centru cultural şi academic, însemnătatea care a câştigat o în vremea mai recentă prin înfiinţarea *unui seminar de filologie română pe lângă universitatea din Viena*, un eveniment de rară importanţă, îndeplinit prin intervenirea şi sprijinul dlui Titu Maiorescu, ministrul de externe actual în România. (Comunicarea aceasta se primeşte de plenul adunării cu ovaţiuni entuziaste.)

Prin crearea internatului societatea socoate să înlesnească venirea tinerilor la Viena.

In anul acesta comitetul a delegat în două rânduri câte doi aleşi din sânul său, cari au pus în curent cu planurile societăţii atât lumea oficială, cât şi publicul cel mare din regatul român. Planurile noastre au fost îmbrăţişate cu căldură, şi afară de sprijinul şi de ajutoarele *imediat* ce ni s'a dat, ni s'a promis un puternic sprijin spre realizare din toate părţile.

Prima delegaţiune a fost încredinţată Dlor Dr. Lazăr Popovici şi Dr. Virgil Cioban. A doua Dlor Dr. St. N. Ciurcu şi Dr. Virgil Cioban (preotul „Capelei" de aci). Mulţumim aci încă odată acestor stâlpi valoroşi ai noştri şi energicei lor sacrificări pentru interesele societăţii şi a'e cauzei. Din aceste ambe călătorii, afară de angajamente serioase şi solvabile, odată Dl Dr. L. Popovici ni-a adus opt mii lei bani număraţi, iar Dl Dr. St. Ciurcu peste 12000 lei.

In a doua misiune a comitetului la Bucureşti s'a închegat pentru noi promisiunea de a ni se acorda din partea statului român 200,000 lei, cari ne-ar asigura definitiv.

M. S. Regele Carol, care în repeţite rânduri ni-a dat semne de prea înalta sa dragoste şi protecţie, a primit pe delegaţii noştri şi a răspuns raportului lor detaliat, că statul român ne va da mână de ajutor pe dată ce guvernul M. S. Impăratului Francisc Iosif I. nu va avea nici o nedumerire în privinţa aceasta. In vederea faptului că biserica proiectată de noi se închină memoriei jubileului de 60 ani al domniei M. S. Impăratului Francisc Iosif I., avem firma credinţă, că guvernul M. S. nu va avea obiecţie în contra. (Adunarea arată mulţumiri frenetice delegaţilor de faţă.)

In capela provizorie ce o avem s'a oficiat serviciul divin în toate duminecile şi la sărbătorile cele mari ale creştinătăţii, precum şi câte un Tedeum la ziua naşterei Impăratului Francisc Iosif I. şi la 10 Mai. Capela a fost totdeauna plină, iar la festivităţile de seamă credincioşii stau în anticameră şi chiar în vestibulul palatului, unde se află instalată capela. Aceasta e numai una din dovezile zelului public pentru acţiunea noastră şi pentru soliditatea întreprinderei noastre.

Interpretul comitetului esprimă apoi căduroase regrete în urma fostului păstor sufletesc *Dr. Virgil Cioban*, permutat la Sibiiu, el accentuează recunoştinţa ce se datoreşte acestui zelos preot şi membru al coloniei române şi reaminteşte frumoasa „serată de adio" aranjată de comitet în onoarea fostului paroh. Apoi salută în numele comitetului pe protopopul *Pavel Boldea*, care după o absenţă de 6 ani se reîntoarce în sânul coloniei vieneze şi cu acţiuni foarte mişcătoare îmbrăţişează cauza noastră spirituală şi culturală. Totodată salută pe dl diacon D. M. Popescu mulţămindu-i pentru zeloasa asistenţă ce-a dat-o serviciilor religioase.

Urmează enumărarea membrilor societăţii şi anume: 4 ctitori, 3 onorifici, 4 fondatori, 93 pe viaţă, 254 ordinari şi 63 extraordinari.

Incordata şi neobosita activitate a comitetului se vede din numărul considerabil al şedinţelor ţinute, din corespondenţa, care arată în arhivă 296 de acte întrate şi ieşite, din catehizarea copiilor români cu locuinţa în Viena şi din ajutorarea plină de sacrificii personale a multor studenţi lipsiţi de cele mai elementare şi neapărate mijloace.

Apoi dl Dr. Popovici aminteşte pierderile simţitoare pe care le-a încercat societatea ai colonia în repausaţii membri: Dl Dr. C. Alimăneşteanu, vicar general, M. Călinescu, Dr. Al. Pora, Dimitrie Mihăilescu, George Dan, George Mosin şi dna Hermina Dr. Manir, şi dra Zoe B. Popovici. In semn de doliu adunarea se ridică în picioare.

Ca în fiecare an s'a serbat şi ăstimp un parastas pentru odihna membrilor repausaţi.

Revenind asupra ajutoarelor acordate dl prim secretar arată, că aceste ajutoare s'au urcat la suma de 700 coroane. Pe lângă acestea se amintesc *prânzurile gratuite* acordate prin stăruinţa Dlui Dr. St. N. Ciurcu la opt studenţi de către patronii a şeapte restaurante de mâna 'ntâi din Viena.

Raportul se închee cu mulţumiri publice aduse sprijinitorilor şi binefăcătorilor societăţii şi ai ideii ce o urmăreşte: *Fondul religionar gr.-or. din Bucovina* cu 5000 coroane, care în urma unei petiţii înaintate M. S. Impăratului, va spori probabil la 10000 cor.; *statul român* cu suma de 4000 lei pentru serviciile bisericeşti aduse Legaţiunei române din Viena, *Românii* din regat şi din monarhia austro-ungară prin listele înapoiate până acum cu suma de coroane 13023.16

Din *Raportul de cassă* pe al 5-lea an administrativ dăm aci: Bilanţul făcut la 31 Decemvrie 1911 st. n. Active: I. Bani gata depuşi cor. 50019.29 II. Hârtii de valoare cor. 3149.25 III. Pretensiuni cor. 11871.55 IV. Mobilar amortizat cor. 12877.67 Suma: cor. 77917 74.

Budgetul acceptat pentru anul al 6-lea administrativ 1912—1913: S'a fixat la suma totală de cor. 10350.

*

Comitetul societăţii, conform realegerilor şi alegerilor prevăzute de § 18 din statutele societăţii, s'a constituit astfel: general *Alexandru Lupu preşedinte, Dr. St. N. Ciurcu* vicepreşedinte, *Dr. Mihai A. Popovici* primsecretar, *Const. Nedelcu* secretar II. *Dr. Lazar Popovici* primcasier, *Dr. Victor Roşca* casier II. *Dr. Const. Mândrilă* primcontrolor, *Architect Cesar B. Poppovicts* controlor II. Dl Protopop *Pavel Boldea* şi inginer *Teofil Popovici*, membri fără funcţie, şi colonel *Silviu de Herbay*, consilier *Daniel Politia* şi oficial *Nicu Landulovici* substituţi.

Consiliul de revizuire: Dnii *Dr. Ioan Cuparescu*, Dr. *Marius Sturza*, şi consilier guvernial *George Toma*

Tribunalul de arbitri: Domnii: colonel *Gr. Trailovici*, căpitan *Simion Iancu*, şi căp. auditor *Adrian Nedelcu*.

NOUTĂŢI.

Arhierei noi. Guvernul român a numit Arhierei, în cele două posturi vacante, pe preotul *Petrescu* din Craiova, şi pe arhimandritul *Bartolomeu Stănescu*.

*

Numire In şedinţa plenară ţinută Luni la 18 Martie a. c. dl *Dr. Ioan Mateiu* a fost numit în secţia şcolară a Consistorului nostru. Prin această nimerită achiziţie, chestia noastră şcolară a câştigat un priceput şi călduros sprijinitor.

*

Inaugurarea unui nou vas de răsboi. Joi s'a făcut în şantierul din Pola inaugurarea unui nou dreagnought al marinei austro-ungare. Este al doilea vas uriaş şi poartă numele *Tegetthoff*. Lansarea s'a făcut în presenţa arhiducilor Francisc Ferdinand şi Leopold Salvator şi a altor persoane de distincţie.

*

Urmările marei greve. Mizeria în păturile poporului englez creşte tot mai mult în urma grevei uriaşe a minerilor. Preţurile pânei şi ale cărnei s'au urcat cumplit. In multe case din Cardiff locuitorii nu mai au de mâncare şi mor de foame.

*

Caz de moarte. A murit în Budapesta profesorul universitar al facultăţi de drepturi, Dr. Vilhelm *Mariska*, în etate de 63 de ani.

*

Ofiţerii şi postul. Comandantul de corp din Cracovia a dat un ordin, în care opreşte tuturor ofiţerilor de a participa la petreceri în timpul postului.

*

La fondul Dr. Liviu Bran de Lemény, pentru ajutorarea elevelor mai lipsite de mijloace dela şcoala civilă de fete a Asociaţiunii, a contribuit cu 30 cor. Dl *Dr. Emil Babeş*, advocat în Budapesta, întru amintirea mult regretatului coleg şi prietin.

*

Muzica militară refuză. Directorul teatrului din Győr a voit să serbeze ziua de 15 Martie, reprezentând o piesă istorică, în care avea să se cânte şi celebra cântare a lui Kossuth Lajos. Muzica regimentului de infanterie nr. 26, aflând despre aceasta, a refuzat să-şi dea concursul la serbarea patrioţilor.

*

Loteria de clase în Austria. Incepând cu 1 Ianuarie 1914 se va introduce şi în Austria loteria de clase, va fi însă administrată în regia proprie a statului, şi nu va fi dată întreprinzătorilor particulari, cum se face în tara noastră. Proiectul de lege va fi înaintat Reichsratului în timpul cel mai apropiat. Introducerea loteriei de clase în Austria va însemna o pierdere simţitoare pentru loteria din Ungaria, care îşi plasează multe losuri în provinciile austriace.

*

Cai pentru armată. O comisiune stătătoare din trei membri, în urma însărcinării primite dela guvernul italian, a sosit la Seghedin şi la Maria-Teresiopol pentru a cumpăra cai pe seama armatei italiene. Până acum a cumpărat peste 500 de cai cu preţul de câte 600—800 coroane. In Timişoara dimpotrivă, s'au cumpărat cai pentru armata turcească. Din oraşul acesta s'au trimis de curând o mie de cai la Constantinopol.

*

Budapesta în — România. Cetim într'un ziar unguresc budapestan următoarele: „Un cetitor al ziarului nostru ne trimete o cartă poştală primită din America; pe adresă poartă cuvintele: *Budapest, in România*... In ori ce caz este o apariţie, care iţi dă de gândit: cum se face de România este mai bine cunoscută în străinătatea depărtată, de cât Ungaria, care e de 5 ori mai mare decât ţara românească?" — Confratele se mângăie, că asemenea lucru se poate petrece numai în America.

*

La fondul elevelor absolvente de şcoala Asociaţiunii, pentru trebuinţele şcoalei, a binevoit a contribui 10 cor. dna *Maria Baboie n. Popp*, din Braşov, fostă elevă, întru amintirea mult regretatului profesor al şcoalei: *Dr. Ion Borcia*.

*

Eroul explorator. Din Cristiania se vesteşte, că *Amundsen* va debarca în Australia, unde are să ţină mai multe prelegeri. De aici va călători la Buenos-Aires şi va da la lumină cartea despre descoperirea polului de sud. Plecând din Argentina va sosi în Europa, ca să facă un turneu prin oraşe mai mari, ţinând pretutindenea conferenţe. Abea la toamnă va sosi acasă, în Norvegia. In 1913, tot pe vasul *Fram*, se va duce la San-Francisco, iar de acolo se va îndrepta spre polul de nord.

*

Tarifa aeroplanelor. Gazeta franceză *Aerophile* a publicat de curând o tarifă de aeroplane. Biplanele sunt peste tot mai scumpe decât monoplanele. Cel mai scump monoplan costă 29 mii de coroane. Cel mai ieftin biplan se vinde cu 9600 de franci. Preţul mediu al unui aeroplan, fără motor, este 10—15 mii de franci; împreună cu motor preţul său variază între 20—30 mii de franci. Fireşte, se găsesc motoare şi mai scumpe. Cu toate acestea aeroplanul, întru cât priveşte ieftinătatea, incepe să întreacă automobilul. Dacă va putea concura cu automobilul şi în ceea ce priveşte siguranţa, nu mai încape îndoeală că maşina de zburat are să fie un mijloc ideal de comunicaţie.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului românesc Dl *Vasile de Stroescu*, a binevoit a dărui pentru edificarea şcoalei confesionale gr.-or române din Amnaş protopresbiteratul Seliştei, suma de 500 cor. In numele parohienilor mei aduc ilustrului donator profunde mulţumiri. Amnaş, la 8 Martie 1912. *Ioan Predovici*, paroh gr.-or.

*

Aviz. La seminariul teologic-pedagogic „Andreian" sunt de vânzare mai multe ferestri scoase din uz, dar cele mai multe în stare bună, cu rame de stejar foarte trainice. Informaţiuni mai detaliate dă economul seminarial.

*

Călcată de trăsură. Fetiţa *Rafila Albu*, în etate de 5 ani, din Apoldul mare, a fost călcată de carul ţăranului Nicolae *Gligore* din Orlat. Fetiţa a rămas moartă. Impotriva lui Gligore s'a pornit cercetare.

*

Ţara gemenilor. Germania s'ar putea numi ţara gemenilor. In ultimii zece ani s'au născut în Germania 26 mii gemeni în termin mediu pe fiecare an; naşteri de trei gemeni au fost 202 pe an. Patru gemeni s'au născut în 4 cazuri, 5 gemeni într'un singur caz. De altfel numărul naşterilor în Germania scade; numărul poporaţiunii cu toate acestea sporeşte, deoarece mortalitatea de astăzi în asemănare cu cea din anii trecuti a scăzut considerabil. — In legătură cu aceasta amintim, că în ţara noastră, cu aproape 21 milioane locuitori, s'au născut în anul trecut 742.899 de copii, dintre cari 8.970 sunt gemeni, ear 96 trei gemeni.

*

Pentru pedeapsa cu moarte. După atentatul comis zilele acestea în Roma, s'a pornit o mare mişcare în Italia pentru a reîntroduce pedeapsa cu moarte. Presa italiană desvoltă o intinsă agitaţie, şi se provoacă la împrejurarea, că state cu mult mai înaintate în cultură decât Italia nu se pot hotărâ să înlăture pedeapsa cu moarte. Conform dispoziţiei generale a Italiei de astăzi, este foarte cu putinţă, ca să se întroducă iărăşi pedeapsa aceasta cel puţin la două feluri de crime: la uciderea de părinţi şi la uciderea capului încoronat.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii, au mai dăruit: Lazar Hedu, măiestru zidar, 20 bani, Ioan Aleman, inspector silvic Ilidze (Bosnia), 2 cor., Petru Simtion, librar, 20 bani, Iosif Ungur, cul. tip., 15 bani, Cornel Axente, 20 bani, Alexandru Stanciu, cul. tip., 30 bani, d-nele Paraschiva Marcu, n. Apolzan, Paraschiva Mohan n. Stanciu şi Maria Marcovici n. Apolzan, câte 20 bani; Ioan Pleşa, cul. tip. 30 bani, Nicolae Stoica şi George Lazar, cul. tipografi, câte 20; Ioan Damian, paroh (Nucet) soţia s'a Maria n. Fruma şi copiii lor Traian, Olimpia şi Emilian, 1 cor. Starea fondului cor. 1290.07. Pentru prinos aduce calde mulţumite, în numele comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu": Vic. Tordăşianu, prezident.

*

Luptele cu taurii. Un tinăr scriitor spaniol, Eugenio *Noel*, a ţinut în Ateneul din Madrid o prelegere, în care a combătut obiceiul naţional spaniol: luptele cu taurii. Noel arată, că la aceste lupte sângeroase sunt de faţă în fiecare an nu mai puţin de şapte milioane de persoane. In 392 de circuri spaniole s'au ţinut în anul trecut 872 de lupte cu tauri, la care au asistat câte opt mii de privitori; în arenele din Madrid şi din alte oraşe mari erau de faţă chiar 14 mii de privitori. Este în adevăr ruşinos, a zis prelegătorul, că Spania cheltueşte pe an 21 milioane pentru astfel de lupte, ear pentru instrucţiunea publică cheltueşte abia cu zece milioane mai mult. — Matadorii vechi sunt în număr de 44, ear de cei tineri 324; mai este apoi o ceată de vre-o două mii de călăreţi şi pedestraşi, ocupaţi cu ocazia reprezentărilor. Toţi la olaltă sunt plătiţi cu 4 milioane coroane pe an. In 1911 au fost omorâţi peste patru mii de tauri în luptele din oraşele Spaniei, şi aproape şase mii de cai. Taurii au omorât zece oameni, şi au rănit 166. Regii spanioli până acum n'au fost în stare să stârpească acest obicei barbar; din contră, Ferdinand VII. s'a văzut necesitat a ridica în 1830 o şcoală pentru matadori în Sevilla.

Cărţi şi reviste.

„Cosinzeana", revistă literară ilustrată săptămânală, Nr. 12—1912, a apărut cu următorul cuprins: Ion Agârbiceanu: Căsnicia lui Ludovic Petrescu, nuv. I. U. Soricu: Sonete, poezie. Ion Dragoslav: Lizica, povestire. O. Hulea: Cântec de primăvară, poezie. A. Fogazzaro — D. Tomescu: Misterul poetului, roman. V. Stoica: Cântec, poezie, trad. Prof. T. L. Blaga: Seca vor cândva mărilе? R. Mărgean: Reformele în China. Scrisori dela redacţie. Ghicitori. Ilustraţii: Cu aeroplanul peste ocean; Oraşul Bairuth; Turcoaice îmbrăcate după moda din Paris. Abonamentul e 12 cor. la an. Intre abonaţii, cari plătesc abonamentul înainte pe un an întreg, se sortează premii opt biblioteci de câte 25 cor.

Poşta redacţiei.

Dlui G. Fl. Preşmereanu, Budapesta. Vă rugăm să ne comunicaţi *adresa esactă*, pentru a vă putea împlini cererea.

Nr. 149/1912. (78) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învăţătoresc în comuna **Deal**, protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 1. Salar fundamental din cassa bisericii 600 cor., întregire dela stat 400 cor. 2. Relut de cvartir 100 cor. 3. Relut de grădină 20 cor. 4. Pentru lemne 12 cor.

Invăţătorul, care se va alege va fi dator a forma şi conduce corul bisericesc.

Concurenţii au să-şi aştearnă cererile instruite conform normelor din vigoare, în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 5/18 Martie 1912.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sergiu Medean
protopresb.

Nr. 215/1912. (72) 2—3

Concurs din oficiu.

În virtutea înaltei resoluţiuni consistoriale Nr. 1348 B. dela 7 Februarie a. c. prin aceasta se publică concurs nou pentru întregirea parohiei de clasa I (primă) **Hidiş**, cu termin de 30 zile socotite dela prima inserare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea dotaţiei dela stat.

Concurenţii au a-şi subşterne rugarea de concurs, instruite cu documentele prescrise pentru parohii de clasa primă în terminul sus indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral. Rugările intrate după termin nu se vor considera.

Concurenţii cu previa învoire a oficiului protopresbiteral se pot prezenta în parohie şi la biserică spre a-şi arăta destoinicia şi a face cunoştinţă cu poporul.

Turda, la 25 Februarie 1912.

Oficiul protopresbiteral:

Iovian Murăşianu
protopop.

Nr. 59/1912. (76) 2—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Prea Venerabilul Consistor arhidiecezan Nr. 8629 şcol. cu datul 23 Septemvrie 1910 şi de comisiunea administrativă comitatenză sub Nr. 526 cu datul 24 Februarie 1912 comuna bisericească gr.-or. **Bulzeşti de sus**, protopresbiteratul Zarandului edă întreprindere zidirea unei sale de învăţământ de 14 metri lungimea de 8 metri lăţimea pe calea licitaţiunei publice minuende ce se va ţinea Duminecă 18/31 Martie 1912 la 2 ore p. m. în localul şcoalei. Preţul de strigare 5000 cor. peatra e de aproape înteprinzatorul are să o deie gata.

Planul şi preliminarul de spese se poate vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a alege dintre minus oferenţi pe acelea în care va avea mai mare încredere.

Bulzeşti de sus, 2/15 Martie 1912.

Daniil Giurgiu paroh. **Ioan Danu, Costanu Giurgiuca** şi **Mester Alexandu**, epitropi.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturí până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile ele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

(46) 7—

Două căsi

sunt din mână liberă **de vânzare**. Doritorii să se adreseze la domnul

Andreiu Danilă,
Sibiiu, Schanzgasse Nr. 23. (82) 1—1

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin**, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann **„Manera“** pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 3—40

Anunţ.

Comitetul parohial al bisericii române ort.-or. a Sf. Treimi de pe Tocile din Braşov voeşte a renova pictura învechită din biserică, precum şi aureala tâmplei altarului.

Măestri pictori doritori a lua asupra lor această lucrare sunt învitaţi a-şi presenta la comitetul parohial ofertele lor scrise până la 1/14 Aprilie 1912.

Spese pentru informaţii sau pentru oferte nu se plătesc.

Braşov, în 25 Februarie 1912.

V. Sfetea
preşed.

(77) 2—3

Mâncări de Post!!!

La băcănia N. ONIŢIU, Sibiiu.

Ofer onoratului public român din loc şi jur cele mai alese mâncări pentru postul sfintelor Paşti:

Peşti marinaţi în diferite gusturi, heringi baltici şi marinaţi, ruşi (muscani) şi anguilă marinată, icre roşii excelente de Odessa, icre negre, sardine sardele, păstravi de mare, masline mărunte şi mari, halva şi rahat de Constantinopol, unt de lemn francez şi oleu de in curat, ţuică veritabilă, rum de Jamaica în 8 calităţi, ceaiu rusesc de Popoff în 15 calităţi, prăjituri pentru ceaiu, unsoare de nucă (Cocus), precum şi alţi articoli de branşa colonialelor şi de ale băcăniei în sortiment bogat.

Toate apele minerale cunoscute, în special „Apa de Căciulata“, precum şi apa „Hebe“de Sângeorgiul-**român** toate în calitate excelentă şi proaspete cu **preţuri moderate.**

(45) 5—

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 34—52

Se află pretutindenea.

Nr. 295/1912 prot. (75) 3—3

Concurs.

Pentru postul vacant de învăţător la şcoala noastră poporală gr. or. română din **Ruja**, protopresbiteratul Agnitei, conform ordinului Preaveneratului Consistor arhidiecezan dela 21 Febr. a. c. Nr. 1800 Şcol. se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pe lângă următoarele emolumente:

1. Din repartiţie dela popor 600 cor. La mai mult comuna bisericească şi poporul nu se obligă. Intregirea salariului conform art. de lege XXVII. din 1907 se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales.
2. Cvartir în natură la şcoală şi o pivniţă.
3. Cinci (5) stânjini lemne de foc din pădurea comunală. De făcutul şi adusul lor se va îngriji învăţătorul.
4. Relut de grădină 10 cor.

Invăţătorul e obligat se instrueze tinerimea adultă şi se cânte cu ei în Dumineci şi sărbători la sf. liturghie în biserică.

Ceice doresc se ocupe acest post sunt poftiţi să trimită rugările împreună cu documentele de lipsă (Estras de botez, Absolutor, Diploma, Atestatul ultim despre studiile pregătitoare) în terminul indicat subsemnatului oficiu şi să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Agnita, 2 Martie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Agnitei, în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

VASILE BAN

Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16

în casa sa proprie

„La cizma roşie“

cel mai mare

Depozit de încălţăminte

pentru bărbaţi, femei şi copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt şi cu preţuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt şi se schimbă cu altele. (221) 21—

Trimitem ghete de probă şi la locuinţă în orice timp.

VINUL

de pe coastele dealurilor **Şiria-Maderat** este deja cunoscut ca **cel mai bun**, deci care voeşte **vin bun** şi **curat** să se adreseze mie cu toată încrederea şi-l voiu servi cât se poate mai conştienţios.

Vinurile le expedez dela **50 litre în sus** cu următoarele preţuri — în butoaiele mele proprii — pe lângă rambursă:

Vin de masă alb din 1911	56 fil.
Vin de desert alb din 1911	58 „
Vin de masă alb din 1910	60 „
Vin de desert alb din 1910	64 „
Vinuri vechi de 3—6 ani	72—78 fil.

Preţurile se înţeleg per litru loco Şiria. Promiţând onor. public o servire culantă şi conştienţioasă, Vă rog a mă cerceta cu On. D Voastre comande.

Cu deosebită stimă:

George Socaciu,
producent de vin.
Világos (comitatul Arad).

Telegram: Socaciu Világos.
Telepfon Nr. 23.

(81) 1—

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

„Mugurul“,

însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică

„Mugurul“,

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 30—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 15/28 Martie 1912 Nr. 30.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Un congres biblic românesc.

De Dr. N. Bălan.

(Urmare din Nrul 27.)

In expunerile de până acum am tratat chestiunile cari mi s'au părut mai importante în legătură cu revizuirea traducerii românești a Bibliei și cu răspândirea ei în popor. Acum voiesc să arăt pe scurt modalitatea înfăptuirii unei opere atât de însemnate și necesare pentru biserica și cultura poporului nostru.

Din cele desfășurate mai sus ne-am putut convinge, că ne găsim în fața unui întreg complex de lucrări, a căror ducere la îndeplinire reclamă puteri bine pregătite și o muncă făcută cu sistem. Puterile necesare cred că le avem; ele trebuesc chemate la muncă sistematică și bine plănuită dela început. Prin o lucrare răsleață nu s'ar putea obținea rezultatul dorit. O operă cu ramificații în atâtea direcții, trebue legată de o *instituție* întemeiată și organizată anume în vederea realizării ei. Ințeleg o *Societate biblică românească*, organizată după modelul societăților similare din Apus, dar cu considerare la trebuințele noastre speciale. O astfel de societate ar fi cea mai puternică garanță pentru continuitatea, unitatea și trăinicia muncii ce s'ar desfășura în cadrele ei.

In apus există mai multe societăți biblice, cari desvoaltă o activitate febrilă pentru respândirea Bibliei la toate popoarele. Cea mai puternică dintre toate e „Societatea biblică pentru Britania și străinătate“, întemeiată în Londra în anul 1804. In fruntea ei stă un comitet central compus din 36 membri, care dirigează toate agendele societății și activitatea filialelor ce le are în diferite țări. Dispunând de averi mari, adunate din donațiuni, legate, subscripțiuni și din vinderea Bibliei, dela înființarea ei până astăzi a îngrijit de traducerea Bibliei în aproape 400 limbi și dialecte, și a pus-o în circulație pe un preț foarte ieftin în multe milioane de exemplare. In anii din urmă a ajuns să distribuiască anual cam 6 milioane de volume. Oricum am aprecia în amănunte activitatea acestei societăți și a celorlalte surori mai mici ale ei susținute tot de protestanți, trebue să recunoaștem că ele au lucrat colosal de mult pentru răspândirea Bibliei pe întreg rotogolul pământului. Deși au fost combătute de ortodocși și mai ales de catolici, totuș exemplul lor poate fi urmat de ambele părți, se înțelege — cu restricțiunile și întregirile necesare.

Biserica romană apuseană, care este cea mai severă în ce privește răspândirea Bibliei în limbile vii ale popoarelor, a înțeles această necesitate. In câteva părți ale ei s'au întemeiat în anii din urmă societăți pentru răspândirea Bibliei. Așa: în Anglia, America, Franța și Italia. In fruntea tuturor se pare a sta Italia, cu harnica societate numită „*Pia Societa di s. Girolamo*“, înființată la anul 1902 în Roma. In cel dintâi an al activității sale, această societate a distribuit 180,000 exemplare din cele patru Evangelii și din Faptele Apost., într'o ediție frumoasă, care cu toate că e însoțită de scurte tâlcuiri, se vinde totuș numai cu 24 bani. Printre catolicii din Germania se făcea mai în anii trecuți o vie propagandă pentru înființarea unei astfel de societăți, deși ei au bune ediții ale sf. Scripturi accesibile și pentru popor.

Nici biserica ortodoxă n'a rămas cu totul străină de ideea înființării unor astfel de societăți, pentrucă, cum am amintit, a existat una în Petersburg, întemeiată cu sprijinul societății britanice și cu încuviințarea țarului Alexandru I. la anul 1813, dar n'a funcționat decât până la anul 1826, când a fost desființată de țarul Nicolae I. De există și astăzi în biserica rusească ori în altă biserică ortodoxă vre-o societate de acest fel, n'am cunoștință; dar chiar dacă n'ar exista, aceasta nu e o pedecă ca să nu se înființeze la noi. Ba eu susțin, că *noi suntem cei mai indicați să facem începutul în această privință*, pentrucă dintre toate bisericile ortodoxe numai biserica românească întrebuințează limba cea vie a poporului ca limba bisericească; prin urmare e firesc, ca la noi să se fi simțit mai întâi necesitatea înființării unei instituții care să poarte grijă de tipărirea și răspândirea Bibliei în popor. Societatea noastră n'ar avea scopul să tipărească Biblia și în alte limbi, decât în cea românească.

Cadrele de organizare ale unei asemenea societăți n'ar fi greu de găsit. Consider ca un lucru de sine înțeles, că toți arhiereii bisericei românești vor primi să stea în strânse legături cu această societate, dându-li-se locul potrivit cu poziția ce o au. In fruntea societății va sta un comitet, compus din cei mai de seamă specialiști, preoți și mireni, ce-i avem în întreaga biserică românească pe terenul cunoștințelor cari stau în legătură cu publicarea Bibliei. Acest comitet va conduce toate afacerile societății și se va organiza la lucru, împărțind între membrii săi partea de muncă, pentru care fiecare e mai bine pregătit și căutând modalitatea pentru a da operei întregi caracterul unității. In cadrele societății se va găsi apoi loc și pentru tot felul de membri, cari vor avea dragostea să sprijinească scopurile ei.

Pentruca societatea biblică să-și poată realiza scopurile sale, va avea neapărată trebuință și de mijloace materiale. In toate expunerile de până acum, la acestea m'am cugetat mai puțin, pentrucă am încredere în sublimitatea scopului și în dărnicia inimelor nobile. Societatea biblică britanică și-a început activitatea numai cu 17 mii de lei, și a ajuns să lucreze cu sute de milioane. Există și în sinul poporului nostru atât spirit de jertfă și atâta însuflețire pentru o operă măreață, ca să facă posibilă realizarea ei și prin mijloace materiale. Prin donațiuni dela biserici cu averi, prin colecte întreprinse cu îndemnul arhiereilor și cu sprijinul preoțimei, prin vinderea exemplarelor Bibliei și prin alte ajutoare, se vor aduna resursele necesare. Abia dăduse părintele C. Morariu îndemn pentru înființarea unui institut biblic, și s'a și găsit o inimă nobilă ca a d-lui Alimăneșteanu, care a pus la dispoziție un dar de 5,000 lei pentru realizarea ideii. Acest exemplu ne îndreptățește la frumoase nădejdi. Când se va face o înțeleaptă propagandă în întreaga biserică românească pentru un scop atât de măreț, nu putem avea temerea că vor întârzia rezultatele reale ale ei.

O asemenea propagandă va trebui să se facă și pentru răspândirea exemplarelor din Biblie, când vor fi puse în circulație. Pe lângă concursul ce-l va da preoțimea, a cărei chemare este să lucreze la răspândirea cuvântului lui Dumnezeu, societatea biblică va angaja colportori anume, ba chiar și conferențiari biblici, cari deodată cu răspândirea exemplarelor Bibliei vor împărtăși cumpărătorilor și îndrumările necesare pentru a o ceti cu folos. Și lumea mirenească va trebui să dea mână de ajutor la acest lucru. Societății britanice îi stau într' ajutor vre-o 670 de doamne la răspândirea Bibliei în Orient. O sută de doamne au putut distribui numai în cartierele cele mai sărace din Londra, în decursul anului 1907, aproape $2^1/_2$ milioane de exemplare ![1] Mă gândesc ce exemplu vrednic de urmat este acesta pentru „Societatea ortodoxă națională a femeilor române“ din București, care și-a ramificat activitatea asupra țării întregi. Din pildele străinilor putem învăța și noi multe lucruri bune, căci ei au experiențe îndelungate și cunosc căile pentru a găsi cetitori pe seama Bibliei unde nici nu cugeți. Intr'o vacanță din anii trecuți, făcând o călătorie peste Germania-desud și luând cvartir în hotelurile numite „ospicii creștinești“ susținute de asociația protestantă (se primesc însă și oaspeți de alte confesiuni) pentru „misiunea internă“ aproape în toate orașele Germaniei, — pe masa din cameră găseam și câte un exemplar din noul Testament. După mulțimea impresiilor primite în decursul unei zile, nu puteam găsi o recreație mai plăcută și mai liniștitoare decât cetind seară de seară, împreună cu neuitatul meu prietin și soț de călătorie — mult regretatul profesor Dr. Ioan Borcia, părți alese din această sfântă carte... Pentru câți călători copleșiți de năcazuri și suferințe ori de grijile lumei acesteia, va fi fost ea un izvor de întărire sufletească și de întoarcere a cugetului spre cele bune!

Scoțând concluzia finală, găsesc, că înființarea unei societăți biblice românești este modalitatea cea mai avantagioasă pentru a înfăptui cu succes bun revizuirea Bibliei și pentru a o pune în circulație în ediții potrivite trebuințelor noastre.

(Va urma).

---

[1] Cf. „Păstorul ortodox“ anul 1908, Nr. 2, g. 58.

Cronică pedagogică.

Deprinderea tinerimii la muncă

de *G. Fl. Preșmereanu.*

Mari și multe sunt sarcinile, ce se pun azi în contul școalei. Ba putem zice, că dela școală esclusiv se așteaptă o îndreptare radicală a raporturilor sociale și morale ale societății de azi.

Ca un factor hotărâtor, de o valoare educativă incontestabilă, precum și ca un mijloc escelent, întru pregătirea tineretului pentru viața practică, este considerată creșterea și deprinderea aceluia pentru o viață de muncă. De altcum aceasta ca factor al cultivării ființii omului a fost cunoscută cu secole înainte.

Meritul de a fi întrodus acest factor în școală, ca ceva necesar și firesc, căutând prin aceasta o legătură intimă a școalei cu viață practică, e al secolului nostru.

Numai în timpul mai nou s'a căutat a se afla puncte de identitate, prin cari școala să se poată aduce mai aproape de viața reală, pregătind tineretul și pentru lupta traiului.

Azi întru atât a crescut dorința după o nouă școală a muncii, încât acest postulat de educație practică nu numai că nu mai e întimpinat cu zimbete ironice, dar a ajuns chiar a fi considerat de o necesitate firească. Ideea deprinderii la muncă a tinerimii de școală, câștigă teren tot mai mare, cerând cu inzistență punerea lucrului manual, ca centru al viitoarei culturi și educațiuni!

Deprinderea desterităților manuale, însușite conform postulatelor pedagogiei, în măsura, ca ele să promoveze ajungerea scopului celui mai înalt dorit de ele, și care este educația pentru o cultură armonică, alcătuește piatra din capul unghiului al școalei viitorului.

Aceasta va fi *școala muncii,* în care lucrul de mână va predomina principiul instrucțiunii și al însușirii materiei de școală, ba chiar va duce rolul conducător.

Pretutindeni școala muncii e deviza scrisă pe steagul reformelor școlare. Ea preocupă capetele luminate ale bărbaților ce poartă la inimă binele și interesele școalei.

Munca a servit ca cel mai puternic factor cultural, ca motor la înființarea de școale industriale, școale pentru însușirea de desterități manuale.

Și de oarece mai ales azi se sporește numărul acelora, ce-și ridică glasul în contra pretensiunilor esagerate ale școalei, cât privește însușirea mehanică și unilaterală a cunoștințelor din partea elevilor, e firesc, că azi mai toate părerile bărbaților de școală sunt de acord și se unesc într'un punct, și adecă în aflarea unui astfel de remediu higienic, care să înlesnească elevului suportarea unei munci spirituale cât de intensive, recreându-i spiritul obosit de o activitate prea intensivă a creerului.

Acest remediu a fost aflat în tendința de a se satisface unei necesități adânci, simțite în ființa omului, și adecă în recunoașterea, că în sufletul copilului e înăscută pornirea spre viața de activitate, căreia nu se poate ținea calea. Deja Comenius a băgat de seamă, că acel sentiment de neliniște, ce își face apariția în mod necesar în etatea de copil a omului, acea dorință de a alcătui sau de a strica, pornește sau își ia naștere dintr'un atare instinct, care dormitează în adâncul sufletului lui și pe care trebue să-l promovăm.

Și cu cât epocele istorice s'au apropiat tot mai bine de ideea nobleții muncii, și cu cât mai mult a luat societatea un caracter mai democratic, cu atât mai mult a crescut valoarea muncii desfășurate de cele două mâni ale noastre în ochii creatorilor omenimii.

Locke și Monteigne țineau lucrul numai de o pasiune domnească. Aderau la concepția opiniei publice de atunci, care vrea să crească oameni galanţi, trupeşte vânjoşi şi de un spirit vioi şi ager, nobili în mişcări şi accesibili, cari pe cât sunt în stare să reciteze din clasicii romani şi să învârtească gramatica, pe atât să fie de dibaci şi în treburile de şport şi la întrecerile de luptă şi vânătoare. Dar nu mai puţină pricepere să ştie dovedi şi la lucrul de grădină, sau la manuarea vreunei unelte.

La Rousseau însă lucrul deja are un rol pur educativ. La el pe Emil al său, nu numai consideraţii de şport sau poftă de distracţii îl îndeamnă la lucru, ci socoteala bine calculată ce şi-o face, că numai prin praxa proprie ajunge omul să-şi însuşiască nişte noţiuni sigure.

Şi ştiut lucru este, că şcoalele filantropice conduse în spiritul său, de fapt se şi pot considera de primele şcoale de lucru, fiindcă în ele decurge munca regulată industrială şi de grădină, şi nu litera, ci activitatea însaşi este aceea, care conduce pe elevii săi la cunoaşterea conceptelor.

Dela Basedow apoi până la Tolstoi, ori cine dintre aceia, cari doresc să crească omenimea în spiritul lui Rousseau, se conduc de ideea, că omenimea nu se va deprinde să dea cinstea şi preţul cuvenit muncii, până când fiecare clasă socială a omenimii întregi nu va fi crescută în deprinderea practică a acesteia, până ce nu va învăţa fiecare, ce va să zică a săpa, a sămăna, a împleti la coşuri sau a ţese inul şi până ce conştiinţa muncii, aerul ei curat şi oboseala dulce a unei vieţi de muncă nu va acorda pe sama sufletului liniştea şi sensaţia plăcută a unei vieţi de om muncitor!

Orice educator isteţ doreşte ca munca să fie aceea, care să ridice pe om din starea sa animalică.

Aceasta are să ne procure cunoştinţe şi să ne facă viaţa mai variată şi de aceea şi trebue ca educaţia individului să se îmbine şi să concrească cu toate problemele sociale, tocmai prin mijlocirea unui traiu de muncă cât mai variată şi măreaţă, şi care să nu ne cruţe nici membrele corpului nostru.

Datorinţa deci a fiecărui susţinător de şcoală este de a promova şi sprijini ideea de a se introduce această notă de umanism în planul de studii.

Poate că înfăptuirea ideii unui muzeu şcolar, în care să se păstreze toate obiectele pregătite de elevii şcoalelor noastre, o să ne trezească la viaţă şi să ne împretinească şi pe noi cu ideea înfiinţării de mici ateliere industriale, unde să se dea prilej tinerimii şcolare a-şi câştiga desterităţi tehnice.

De altcum încă n'am prea întârziat, căci nici Germanii, cari ştiut este că trec de cei mai zeloşi în ce priveşte introducerea de inovaţiuni, — n'au putut fi cuceriţi pe deplin pentru ideea şcoalei americane. Cu toate acestea în câteva oraşe ca Lipsca, München se lucră în acest înţeles.

Ca dovadă servesc multele icoane, fotografii luate de prin atelierile lor, cu cari nu arareori ne întâlnim în cărţile de instrucţiune mai nouă.

Ele au darul de a trezi interesul tuturora acelora ce le răsfoesc, faţă de munca, ce se desfăşură în aceste ateliere. Modestia unor mâni harnice, zelul unor copii mititei plini de voe bună, ce se răsfrânge în sufletul privitorului, şi cari armoniază atât de plăcut cu căutătura blândă a conducătorului de lucru sau cu gesturile mângăetoare ale soţiei aceluia, ne vorbesc destul de clar despre influinţa binefăcătoare educativă a acestora.

(Va urma.)

Crisa.

Contele *Khuen-Hédervàry,* a fost primit în audienţă la Viena, Dumineca la orele 10 şi Luni la orele 11. In aceste două audienţe Maiestatea Sa a comunicat prim-ministrului nostru condiţiunile, sub cari ar putea să-l încredinţeze pe el de nou cu formarea cabinetului, respective cu conducerea afacerilor de stat, iar domnul ministru-prezident a sosit Luni sara acasă, la Budapesta, pentru a comunica şi celoralalţi aceste condiţiuni şi a căuta să ajungă la înţelegere cu ei. In acest scop a făcut eri, Marţi, visită domnului Kossuth, iar astăzi va pertracta cu ceialalţi fruntaşi din opoziţie şi din partidul muncii.

Biblioteca poporală a „Asociaţiunei"

Intre făptuirile pe cari „Asociaţiunea" le săvârşeşte pentru cultura poporului român, „biblioteca poporală" este una dintre cele mai ducătoare la scop.

Prin editarea şi răspândirea acestei biblioteci, în masele largi ale poporului român, numărul membrilor ajutători, s'au înmulţit în mod îmbucurător. Şi, în viitor, prin desvoltarea gustului de cetit, indulcindu-se şi ţăranii noştri din roadele acestui focular dătător de lumină, se vor deda şi ei a sprijini „Asociaţiunea" cu mai multă căldură. In felul acesta, numărul membrilor ajutători se va înmulţi din an în an tot mai mult.

Deplina isbândă a acestei cause atârnă în mare parte dela conducătorii naturali ai poporului. Precum în trecut, aşa şi în viitor, preoţii, învăţătorii şi cealalţi fruntaşi, credem că vor fi totdeauna la înălţimea chemării lor, îndemnând poporul să sprijinească „Asociaţiunea".

Din motive neatârnătoare de redacţiunea „bibliotecei poporale" Nrii 12 şi 13 din a. c. s'au espedat cu o întârziere oarecare. Intârzierea aceasta neprevăzută, nu trebue însă să descurajeze pe nime. In viitor se va năzui ca expedarea să se facă cât mai regulat şi la timp şi nici un membru nu va rămânea păgubit.

Când scriem aceste rânduri, aproape 8000 de membri ajutători au deja două cărţi şi anume: Nrul 12, pe Ianuarie, cu frumoasa povestire a lui *Ercule*, care a săvârşit cele douăsprăzece fapte mari. Povestirea aceasta e scrisă din istoria Grecilor, de P. Ispirescu. Ea ne arată o mulţime de credinţe păgâne, dar tot odată, putem scoate din ea, multe şi frumoase învăţături pentru viaţa noastră mult cercată.

Cartea Nr. 13, „*Cum să trăim*", e scrisă de Dl Dr. A. Dobrescu. Cartea aceasta este un adevărat mărgăritar de mare preţ pentru ţăranii noştri români. Ea n'ar trebui să lipsească din nici o casă românească. E scrisă pe înţelesul tuturor, cu multă cunoştinţă de causă şi cu adevărată iubire pentru ţăranul român. Ea ne spune, *ce să mâncăm, cum să pregătim mâncările în zile de dulce şi în zile de post.* Ne vorbeşte despre primejdia *beuturilor spirtuoase* şi ne spune cum să ne ferim de această otravă. Urmaţi-le, iubiţilor cetitori, căci bun şi sfânt lucru veţi îndeplini pentru buna starea şi fericirea neamului nostru românesc.

Domnii colectanţi, cari n'au inapoiat încă listele de abonament, sunt rugaţi a le trimite la biroul „Asociaţiunei" cât mai îngrabă, pentru ca să se potă face expedarea cărţilor apărute, precum şi Nr. 14, care încă a eşit de sub tipar.

Pilde bune.

(Corespodenţă din Mercurea, comit. Sibiiu).

Trăim în acest orăşel împresuraţi de Saşi, cari favorizaţi de soarte au ajuns la o stare mai bună ca ai noştri, iar instituţiile lor publice se bucură de bunuri însemnate. Ţăranii noştri însă mai lipsiţi de pământ luptă cu toate năcazurile vieţii, iar alături de ei nici instituţiile lor publice nu se bucură de bunuri moştenite.

Din vrednicia oamenilor de inimă avem biserică şi şcoală model, dar nu avem isvoare, fonduri pentru susţinerea acestora. Inainte cu 14 ani s'a găsit însă omul, care priceput şi sprijinit de mulţi binevoitori, a pus basă unui institut financiar în loc: „Cassa de păstrare în Mercurea", soc. pe acţii, care în acest timp s'a desvoltat ajungând la avânt neaşteptat de satisfăcător. Acest institut a devenit apoi razimul instituţiilor amintite: biserică şi şcoală din loc, ba chiar şi pentru unele din jur precum şi pentru alte instituţii culturale din localitate.

In statutele acestui aşezământ financiar este apriat zis, că interesele fondului de rezervă se dau pentru scopuri de binefacere. Această sumă face aproape 3000 cor. la an, care în jumătate se dă bisericii din loc pentru scopuri culturale, iar jumătate se trece în un fond de binefacere cu scop de a se folosi pentru scopuri de binefacere din jur.

Afară de această sumă fixă institutul amintit an de an mai dă ajutoare diferite şi în alte părţi pentru scopuri de binefacere. A făcut apoi şi unele parţelări fără a râvni după câştig, cu scopul însă de a întări poporaţiunea română din loc, — a înălţat apoi un măreţ edificiu în piaţă, ridicând astfel şi în ochii streinilor nimbul românesc.

Meritele acestui institut financiar pentru Mercurea şi jur sunt nepertoare, căci fără concursul lui nu puteam avea şcoală cu doi învăţători, ferindu-ne astfel de influinţe streine. Şi dacă nimic altceva nobil nu s'ar fi creat prin acest institut, prin faptul amintit trebue recunoscută marinimositatea iniţiatorilor şi susţinătorilor lui, — şi ar fi vrednic de imitat în măsură tot mai mare.

*

După prescrisele bisericii ort. s'a ţinut în localitate în zilele trecute sinodul protopopesc. Dintre hotărârile acestuia de remarcat sunt mai ales două: 1. S'a aprobat cumpărarea pe sama tractului protopopesc a caselor d-lui Ioan Droc, fost protopop în Mercurea, cu suma de 16000 cor. din care preţ 12000 cor. s'au plătit din fondurile tractului, iar 4000 cor. le-a pus „Cassa de păstrare în Mercurea" la dispoziţie ca împrumut fără interese pe 4 ani.

Prin această cumpărare s'a realisat o veche dorinţă, ca şi tractul nostru să aibă o reşedinţă protopopească. Se speră, că tractul să ajungă le un legat promis de d-l protopop Ioan Droc întru eternizarea păstorirei sale de 40 ani în acest tract, — apoi la vreun ajutor din partea Ven. Consistor arhidiecesan, ca astfel să se poată forma şi da de nou destinaţiei fondurile, ce s'au investit în edificiul cumpărat; 2. a doua hotărâre însemnată ce s'a luat în sinodul amintit e, că după cum se face deja în alte părţi, să se introducă în comunele din tract asigurările ţărăneşti pentru caz de moarte cu cvote anuale minimale, formându-se reuniuni cu statute combinate în cadrul statutului organic. Astfel de instituţie avem în Sebeşul săsesc, care s'a desvoltat în mod neaşteptat.

*

Din viaţa socială culturală e de remarcat progresul „Reuniunii de cântări şi teatru din Mercurea". Aceasta s'a înfiinţat în anul trecut, dând deja trei producţiuni teatrale şi procurând o scenă în preţ de 600 cor. Diletanţii ei s'au produs chiar şi în localităţi streine cu piesele studiate. Reuniunea acum se pregăteşte să dea un concert de cor mixt, cor bărbătesc şi apoi o producţiune teatrală. La Paşti concertul şi producţiunea teatrală se vor da cu preţuri reduse pentru ţăranii din loc, iar la Dumineca Tomii pentru inteleсtuali din jur. Apelăm la sprijinul oamenilor de bine, să ne dea concursul; căci numai dându-ne mână cu mână şi prin stăruinţă continuă vom putea presta pe acest teren ceva şi ne vom putea impune streinilor din localitate.

Un binevoitor.

Serate de-ale meseriaşilor noştri.

Joi, în 29 Februarie n. 1912, Reuniunea meseriaşilor sibieni şi-a ţinut a 2-a şedinţă literară. Prezidentul Tordăşianu înainte de toate scoate la iveală perderea îndurată prin moartea membrului nostru pe viaţă, mult regretatul Dr. Liviu de Lemény şi apoi bineventând număroşii participanţi, şi între ei pe dl profesor Victor Stanciu, ne vorbeşte despre progresele, ce le fac meseriaşii români din Cluj, grupaţi sub steagul „Reuniunii sodalilor români din Cluj". Face pe scurt istoricul ei, până la 4 Ianuarie c. când şi-a sărbat jubileul de 40 ani dela întemeiare şi stărue asupra vredniciilor întemeietorului şi primului prezident al ei, ale mult regretatului profesor universitar Dr. Grigore Silaşi, al cărui chip îl găsim în fruntea raportului, în care se dă istoricul Reuniunii. Aproape toţi cârmuitorii acestei Reuniuni au fost conduşi, asemenea protopărintelui Reuniunilor române de meseriaşi, Nicolae Cristea, de adevărată iubire de neam, lucrând în Cluj, în marea de străini de limba noastră, pentru organizarea meseriaşului român, şi munca lor a fost binecuvântată. Meseriaşul nostru din Cluj sporeşte, şi sporeşte şi sentimentul naţional, lucru ce se remarcă mai ales prin producţiunile publice, prin sprijinirea şi ajutorarea în fel şi formă a ucenicilor şi calfelor din Cluj de către Reuniunea soră de acolo. Ea e condusă astăzi de zelosul prezident Valentin Drăganu, care tot timpul liber aşa zis „extra-oficial" îl consacră spre binele aşezământului cu o chemare atât de sfântă pentru viitorul neamului românesc. Intre altele ea dispune de fondul de 20 bani numit şi fondul Dr. G. Silaşi, care se alimentează şi din banii adunaţi de prezidentul Drăganu cu pălăria „Dzeu vede", dăruită încă acum 2 ani de domnul Tordăşianu.

După cetirea proceselor verbale prin notarul Duca, dl profesor Victor Stanciu ne vorbeşte într'un limbagiu de toţi înţeles despre morburile lipicioase, şi despre alimente, despre curăţenie şi despre lucrurile, cari contribue la răspândirea morburilor, de cari sufer mai ales muncitorii, aplicaţi la lucru greu, în localuri umede, scunde şi nesănătoase. Vorbirea înţeleaptă şi instructivă a dlui Stanciu a fost ascultată cu viu interes, iar conferenţiarul viu aplaudat. Intre debutanţii seratei şi în afară de escelenta orhestră a bravilor clericii de sub conducerea dlui Coltofeanu, s'au distins dl Victor Dalmolin cu flauta, învăţăcelul cu 8 gimn. Alexandru Anca cu poezia „Deşteptarea României", dşoara Miclea la pian, tinărul G. Hedu la citeră, domnişoara Elena Bordia cu poezia „La icoană", şi cu deosebire Ana Avrigeanu, Paraschiva Pleşa şi Paraschiva Tălmăcean în trilogul „Despre lene", de Maria Drăganu. Neîntrecuţi au fost domnii Stefan şi Bucur în predări de bucăţi hazlii.

La fine sortându-se 15 cărticele folositoare, dl Tordăşianu mulţămeşte tuturor şi invită la a 3-a şedinţă, ce se va ţinea Joi, în 28 Martie n. c.

„Invingătorul".

NOUTĂŢI.

Dela clubul municipal. Clubul municipal român al comitatului Sibiiu a ţinut eri, Marţi, şedinţa, în localul casinei române din loc. A ales president, în locul decedatului Dr. Liviu de Lemény, pe domnul asesor consistorial *Nicolae Ivan*, vicepreşedinte pe dnul *Dr. Vasile Freda*, şi a recomandat în cercul Sebeşului, de deputat pentru universitatea săsească, pe domnul advocat *Dr. Lucian Borcia.*

*

Ştire personală. Marţi dimineaţa a sosit în Sibiiu generalul de infanterie şi inspector al armatei *Liboriu Cav. de Frank* însoţit de statul său major. Scopul venirii sale este o consfătuire militară asupra viitoarelor manevre de toamnă ale corpurilor de armată 7 şi 12. La consfătuire participă mai mulţi generali din amândouă corpuri ale armatei noastre.

*

Darul unui poet. Am adus ştirea, că dl Al. Vlahuţă a pus în vânzare colecţia sa de tablouri. Societatea pentru cultura şi literatura poporului român din Bucovina a hotărât să jertfească mai multe mii de coroane pentru a cumpăra una din pânzele regretatului pictor Grigorescu, cari fac parte din bogata colecţiune a poetului. Dl Vlahuţă la rândul său a declarat fraţilor din Bucovina, că dărueşte cu multă bucurie pe seama Societăţii unul dintre cele mai însemnate tablouri de Grigorescu, şi anume *Păstoriţa* (reprodusă pe pagina 208 din monografia lui Grigorescu). Tabloul este acum la Cernăuţi, ocupând un loc de cinste în casa naţională a Societăţii.

*

Moştenitorul de tron şi flota. Din Triest se anunţă, că arhiducele Francisc Ferdinand s'a exprimat în termini foarte elogioşi despre progresul marinei austro-ungare, şi plin de bucurie a declarat, că în sfârşit şi împărăţia noastră va merge înainte.

*

Falşificări de bancnote în Bulgaria. In Sofia au fost arestaţi 20 de membri ai unei bande, care a răspândit bani falşi în toate ţările balcanice. Mulţi dintre arestaţi sunt funcţionari de stat şi de bănci. S'au găsit în posesiunea lor bancnote falşificate în sumă de 100 de mii de franci; au pus însă în circulaţiune o sumă şi mai mare decât aceasta. Cuibul bandei era Sofia, având de şef pe un întreprinzător de acolo, cu numele Constantin Gheorghiev.

*

Doamna Foca Neagoş Hanciu s'a înscris membră fundatoare la Reuniunea femeilor române din Sibiiu, solvind taxa statutară de 100 cor.

*

Explosiunea unei bombe. Un soldat italian a atins din nebăgare de seamă, în apropierea fortului Hamidie din Tripolis, o granată plină. Glonţul a explodat, omorând patru soldaţi din apropiere.

*

Caz de moarte. Din Paris se vesteşte moartea sculptorului *Petru Turgheniev*, care a fost fiul marelui scriitor rus Ivan Turgheniev.

*

Concert simfonic. Dumineca sara s'a dat în Bucureşti, la Ateneu, un concert închinat în întregime compoziţiilor lui Wagner. La concert a cântat şi doamna *Veturia Triteanu* din Sibiiu, despre care ziarul „*Minerva*" din Bucureşti scrie următoarele: „La concertul de eri, doamna *Veturia Triteanu*, cunoscuta noastră cântăreaţă, a încântat auditorul, care a sărbătorit-o cu mult entusiasm. A cântat „Visul Elsei" din Lohengrin, dând acestei părţi din operă o interpretare cu adevărat „wagneriană". Notele înalte, cât şi cele grave, sunt atacate cu multă măestrie de cântăreaţa noastră. De câte ori apar pe orisontul nostru artistic elemente noi, de câteori vedem răsărind dintre noi elemente cu adevărat importante, avem o bucurie cu adevărat sinceră; căci simţim, că idealul nostru de a avea o activitate musicală mai fondată, se traduce în fapt".

*

Desgropare. Din Belgradul sârbesc se scrie, că regele Petru va aduce rămăşiţele pământeşti ale soţiei sale *Zorca*, principesa montenegrină, şi le va aşeza în mausoleul dela Topola, unde nu de mult au fost îngropaţi părinţii regelui. Un colonel sârbesc a şi sosit la Cetinie pentru a lua măsurile trebuincioase de transportare.

*

O monografie. In seria de monografii ale oraşelor şi comitatelor din Ungaria a apărut de curând o carte voluminoasă despre comitatul *Torontal.* Ziarele din capitală scriu, că monografia aceasta ar da o icoană credincioasă despre toate naţionalităţile, şapte la număr, din Torontal, — şi adecă despre: români, ungari, sârbi, nemţi, slovaci, croaţi şi bulgari.

*

Schelet de mamut. In albia râului Bega, cum se scrie din Timişoara, s'a găsit un os de mamut, a cărui lungime este de un metru şi jumătate, iar grosimea aproape de un metru. Se crede, că în acelaş loc se va găsi întreg scheletul mamutului.

*

Mine explosive. De când s'au aşezat minele explosive în strâmtoarea Dardanelelor, vapoarele de comerţ nu mai trec prin strâmtoarea aceasta, ca să nu se întâmple primejdie. Călătorii 350 la număr, de pe vaporul german Cincinnati, cari au sosit săptămâna trecută în faţa Dardanelelor, s'au dat cu toţii jos din vapor şi au fost duşi pe uscat până la Constantinopol.

*

Mulţămită. Pentru biserica gr.-or. din Rusciori au binevoit a dona: 1. Dl Vasile de Stroescu, în anul 1910, 200 şi acum de nou 400 cor. 2. Domnul Ioan şi Elisaveta Dancu din Săcel 200 cor. 3. Nicolae Sas din Mag, supranumit Grecu, 200 cor. 4. Doamna Costanţa Gheorghe Brătean din Sălişte 10 cor. Subscrisul în numele parohienilor, mă simţesc îndatorat a le aduce numiţilor binefăcători şi pe această cale sinceră mulţămită. Rusciori, 7/20 Martie 1912. *N. Platoş*,, paroh.

*

Conferenţă turburată. Baronesa Berta *Suttner* a ţinut Vineri seara în aula universităţii vieneze o conferenţă despre pace. La începutul conferenţei s'a petrecut un penibil incident. Baronesa abia rostise câteva cuvinte, când mai mulţi membri din societatea „Flotta“ au străbătut în sală şi făcând mare sgomot au înjurat pe Berta Suttner, strigându-i: Anarchistă mizerabilă! Publicul, în câteva minute, a dat afară pe lărmuitori. Baronesa şi-a continuat conferenţa; iar la sfârşit a fost împărtăşită de entuziaste ovaţiuni.

*

Aviaţiune. Primul aeroplan turcesc se va înălţa în văzduh la 24 April a. c., care este ziua urcării pe tron a sultanului actual. Inălţarea se face pe şesul dela San-Stefano, unde se va ţinea o mare paradă militară, în fiinţa de faţă a Padişahului.

*

Expulsare în massă. In oraşul Dumbrave, în guvernamentul Petricau al Rusiei, şepte mii de evrei au primit ordin, ca în 8 zile să părăsească oraşul. Partea cea mai mare dintr'înşii sunt negustori.

*

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte a binevoit a dona 40 cor. pentru scopurile Reuniunii femeilor române din Sibiiu. Pentru această donaţiune exprimă mulţămită: Comitetul Reuniunii femeilor române din Sibiiu.

*

Mulţămită. Marele mecenat al Românilor, domnul Vasile de Stroescu, a dăruit Reuniunii femeilor române din Sibiiu, suma 5000 cor. Conform dorinţei mărinimosului donator suma aceasta se va întrebuinţa în felul următor: *a*) 1500 ca bursă pentru eleve la cursul de văpsit cu colori vegetale, din Mora; *b*) 3000 cor. ca stipendii în străinătate pentru un curs de ţesut; *c*) 500 cor. pentru vizitarea expoziţiei culinare din Viena, a unui delegat dela şcoala de menaj. — Pentru acest frumos dar exprimă mărinimosului donator mulţămită publică: — Comitetul Reuniunii femeilor române din Sibiiu.

*

Descoperiri arheologice în Maroco. Doi arheologi francezi au descoperit, pe un platou spre vest dela oraşul Tanger, rămăşiţele unui oraş din secolul al patrulea după Cr. La o depărtare de 20 chilometri spre sud-vest dela acelaş oraş s'au aflat urmele unor localităţi de băi romane.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului, domnul *Vasile de Stroescu* a donat în anul trecut 200 coroane pentru biserica noastră, iar anul acesta a trimis 1000 coroane ca ajutor la ridicarea noului edificiu şcolar. Primească cele mai călduroase mulţămiri. Berghia, protopop. Murăş-Oşorheiului, 8 Martie 1912. *Mihuil Chibeleanu*, preot.

*

Al zecelea congres internaţional. Din 10 până 14 Aprilie a. c. se va ţinea în Roma congresul al zecelea internaţional pentru tuberculoză. Programa, între altele, conţine tezele: Raportul între tuberculoza la om şi la vite; terapia specifică a boalei; tuberculoza la femei. — Participanţii la congres vor vizita termele lui Diocleţian, mai multe expoziţii de artă şi ştiinţă. In onoarea lor se aranjează numeroase festivităţi.

*

Aurul dela Ruda. In 17 Decemvrie anul trecut s'a fost comis un furt în minele de aur „*La 12 apostoli*“ din Ruda. Jandarmeria a prins pe făptuitori, şase cu totul. Tribunalul din Deva, într'o şedinţă ţinută în săptămâna trecută, a adus sentenţă în afacere. Toţi acuzaţii au mărturisit, că furtul din minele de aur s'a săvârşit în urma îndemnului şi a organizării unui fost funcţionar al minelor, cu numele *Riedl* Gyula. S'a constatat, că Riedl a anunţat de mai nainte direcţiunea despre furtul ce se plănueşte, şi că pentru aceasta a fost remunerat din partea minelor. Riedl prin urmare organizase banda numai cu scop ca să fie premiat pentru denunţare. Tribunalul a osândit dintre acuzaţi pe patru, iar pe doi i-a achitat. In acelaşi timp a învitat parchetul din Deva să pornească cercetare împotriva lui Riedl pentru furt şi înşelătorie.

*

La numărul acesta e alăturat un supliment dela Dl I. Bărbat, producent de viţă de vie în Sâncel, (poşta Balázsfalva).

Economie.

Târg de vite de prăsilă.

Atragem luarea aminte a economilor noştri, cum şi a acelora, cari vor să se provadă cu vite bune de prăsilă, asupra târgului de vite de prăsilă (al 23-lea), subvenţionat de stat şi de comitatul Sibiiu, ce se va ţinea la 1 şi 2 Aprilie n. c. în Sibiiu şi va fi împreunat cu împărţire de premii. La târg se primesc numai vite cornute (bivoli nu se primesc): *a*) de rasă Pinzgau originală; *b*) vite feminine de încrucişări cu rasa Pinzgau şi rasa indigenă. Nu se primesc la târg încrucişări masculine sau atari corcituri, a căror descendenţă din rasa Pinzgau nu se poate cunoaşte sigur, şi nu se primesc vite îngrăşate sau de acelea, cari din alte cause nu sunt potrivite pentru prăsilă. Târgul se ţine pe locul numit „târgul nou de vite“, se începe în 1 Aprilie la 6 ore dim. şi se termină la 2 Aprilie ora 12 din zi. Inainte de premiare se ţin prelegeri (vorbiri) practice. Primirea vitelor se începe în 1 Aprilie la 6 ore dim. şi se termină la 10 ore a. m. In această zi publicul n'are întrare în târg, decât după 3 ore d. a. şi pe lângă solvirea unei taxe de 1 cor., iar în 2 Aprilie întrarea în târg este îngăduită ori şi cui, pe lângă plătirea unei taxe de 10 bani. Vitele espuse trebue să fie însoţite de paşapoarte în regulă. Doritorii de a espune au să înştiinţeze vitele de espus la primăriile comunale, unde primesc informaţii şi cu privire la premiile ce se vor împărţi.

AMVONUL.

Predică pentru postul Paştilor

de *Dr. Seb. Stanca.*

> „Fericiţi sunteţi cei ce plângeţi acum, că veţi râde“. (Luca 6, 21).

Iubiţi Creştini! Două puteri tainice şi protivnice sunt în lumea aceasta cari înconjură neputinţa firii noastre omeneşti şi caută să câştige pe om pentru ele. Una vrea să te ridice la bogăţia luminii cereşti, la seninătatea fericirii vecinice şi necunoscute; cealaltă te înlănţue în cătuşile ţărânei, în cătuşile amăgitoare ale fericirii atât de nestatornice şi trecătoare a pământului. Şi în mijlocul acestor două puteri omul se sbuciumă şi de cele mai multe ori îl birue iubirea pământului.

Oglinda amăgitoare a fericirii vremelnice îţi deschide o poartă largă şi vezi o cale lungă plină de frumseţi şi belşug de seninătate. Vedenia te ispiteşte şi te fură, pentru că nu îţi dai seama că în dosul aceleia zace amarul desnădejdii şi al păcatului, cum zice evangelistul:

„Largă este poarta şi lată e calea ce duce spre perzare şi mulţi sunt cei ce întră printr'însa; şi strâmtă este poarta şi îngustă calea ce duce la viaţă şi puţini sunt cei ce o află“. (Mat. c. 7. 13)

Dzeu a dat omului minte curată şi voinţă liberă, ca să afle poarta cea strâmtă şi să între prin aceasta pe calea cea îngustă, ca să ajungă la viaţa cea adevărată; dar omul nesocotind darurile măreţe ale lui Dumnezeu intră slugă la stăpânul patimilor, trece pragul porţii celei largi şi se face robul amăgirilor, robul păcatului şi îşi perde cu aceasta ceea ce e mai scump şi mai nobil, cheea fericirii sale vecinice, *virtutea curăţeniei sufletului.*

Dar Dumnezeu, în nemărginita sa iubire faţă de nevrednicia noastră, nu ne pedepseşte cu osânda vecinică de care am fi vrednici în urma păcatului de moarte ce îl săvârşim nesocotindu-i poveţele lui sfinte, nu ne aruncă pradă flacărilor din focul Gheenei. Răbdarea lui fără margini şi blândeţea lui cea neasemuită ne dă prilej să ne întoarcem din calea cea largă a peirii şi să întrăm pe poarta cea strâmtă ce duce la viaţă. Ne dă prilej să ne mântuim sufletul de osânda vecinică, de care de atâtea ş'atâtea ori în viaţă vrednici ne facem.

Ne dă prilej să ne curăţim simţirile sufletului prin baia spălării de apă, *prin cuvânt*, să ne uşurăm povara topindu-ne sufletul în văpaia *pocăinţii* celei adevărate, a pocăinţii curate isvorâte din adâncul cel mai ascuns al inimilor noastre, a pocăinţii scăldate în lacrimile ferbinţi ale părerii de rău, şi a pocăinţii încununate de aureola strălucitoare de mulţămire şi linişte sufletească ce ni-o imbie mărturisirea sinceră şi desăvârşită a păcatelor.

Frumoasă e viaţa omului ce îşi împlineşte cu exactitate toate datorinţele sale, frumoasă e mintea clară şi sănătoasă, frumoasă e tăria caracterului bărbătesc şi consecvent, frumoasă e dragostea omului pentru tot ce e nobil, ales şi cinstit, nimic nu-i însă aşa frumos, şi mai presus de toate nimic nu-i aşa scump, ca virtutea curăţeniei sufleteşti. Virtutea sufletului limpede de orice prihană lumească este chezăşia cea mai sigură a fericirii celei vecinice.

In nimicnicia fiinţei noastre pitice, în mijlocul troianului de păcate ce ne apasă umerii, pentru noi drumeţii lumii năruite de patimi mari şi multe, nu este tezaur mai ales, decât această virtute morală, care singură ne poate mântui.

Iar potecul plin de spini ce ne călăuzeşte paşii la câştigarea acestei vistierii dumnezeeşti, nu este alta decât pocăinţa, durerea şi amărăciunea sufletului pentru întinarea acestuia prin păcat.

Omul este robul păcatelor. Firea lui şovăelnică cade uşor în cursa ispitelor amăgitoare, şi înşelăciunea deşertăciunilor frumos lustruite ale pământului îl încătuşează, îl leagă cu cârlige de oţel de glia plăcerilor lumeşti. Omul înconjurat de mizerii zilnice caută linişte, plăcere, desfătare. Şi cine îţi imbie cea mai mare plăcere şi desfătare tocmai atunci, când eşti mai năcăjit? — Păcatul. Satana îl îmbracă în haină de porfiră şi vison, îl încinge cu mărgăritare strălucitoare cari îţi orbesc temeiul cugetului curat şi îţi îmbii păcatului inima ta, iubirea ta şi prin aceasta pe tine. Şi iată, că ajungi să *iubeşti* păcatul. Ţi-ai omorât prin aceasta grăuntele de nădejde curată şi drojdia credinţii mântuitoare. Ţi-ai sdrobit temelia fiinţei tale de om, dând pradă diavolului scânteea ruptă din dumnezeire şi sălăşluită în trupul tău nemernic: sufletul.

Oare nu cu dreptate le strigă evangelistul fiinţelor acestora: „Voi, păcătoşilor, dela tatăl iadului sunteţi“! (Ioan 8. 44)

Satana se întronează rânjind de bucuria biruinţii pe ruina sufletului năruit de greul păcatului şi primejdia pierii de veci te ameninţă ca o furtună înfricoşată, ce ameninţă cu povara norilor de plumb să sdrobească truda sutelor de braţe arse de soare, să pustiiască tot.

Şi iată, că deşi unii se pogoară pe scara deşertăciunilor lumeşti şi a nelegiuirilor până în adâncul cel mai de jos al păcatului, Dumnezeu nu-i lasă ca să piară, pentru că zice: „Eu nu vreau moartea păcătoşilor, ci să se întoarcă şi să fie vii“, — le dă prilej de a scutura jugul păcatului şi de a fi vii întru Isus Cristos prin pocăinţă. Dumnezeu a sălăşluit în lutul fiinţei noastre pământene o parte din sine însuşi, din dumnezeirea sa. Iar scânteia aceasta, sufletul, găzduit de trupul nostru, n'are altă ţintă decât pe Dumnezeu. Pământul cu legământul păcatelor îi opăceşte însă calea către Dumnezeu, i-o umple de spini şi polomidă, ba de multe ori i-o închide cu totul.

Priveşte, omule, priveşte suflete ce eşti, de unde eşti şi unde vreai să mergi. Priveşte la bunătăţile Tatălui din cer, priveşte la bogăţiile raiului, la cari ai dreptul, căci Tatăl ţie ţi l-a dat când ai venit în lume, priveşte la tezaurul împărăţiei cerurilor cari toate ţie îţi sunt gătite, şi atunci vei vedea cât de mare şi greu este tot păcatul ce l-ai săvârşit neascultând poruncile lui Dumnezeu.

Frânge-ţi genunchii, pleacă-ţi fruntea în ţărână, dumereşte-ţi rostul zilelor tale pe acest pământ şi cu cucernica sfială apropie-te de Domnul, zicându-i:

„Iată, greşit-am înaintea ta, în ceriu şi pe pământ, iartă-mă“.

(Va urma).

Apel.

In ziua de 19 Martie a. c. d. a. pe la orele 2 s'a iscat în comuna noastră Măgărei, comitatul Târnava-mare (N. Küküllő) un foc — din cauză necunoscută — la creştinul P. Blotor. Focul, fiind vânt mare, nu a putut fi localizat. S'a lăţit foarte iute, nimicind în o jumătate de ciasşurile, grajdurile, nutreţul şi uneltele economice la 7 familii române. Celui din urmă i-a ars şi casa cu haine, cu bucate cu tot.

Spre a le veni în ajutor cu ceva — celor nenorociţi — rog pe toţi oamenii de bine să trimită un cât de mic ajutor bănesc pe adresa oficiului parohial gr. or. român în Magaré per Sztágota, care se va împărţi apoi după dreptate celor păgubiţi.

Măgărei, la 21 Martie n. 1912.

Ioan Radu
paroh.

Din public.

Mulţămită publică.

Din incidentul morţii regretatului profesor seminarial, Dr. Petru Şpan, prietinul acestuia, *Petru Tincu*, funcţionar la „Albina“, a pornit o colectă între tinerii din Sibiiu cu scopul de a depune o cunună pe cosciugul defunctului. Colecta s'a continuat şi în alte centre româneşti, încât, după detragerea cheltuelilor împreunate cu cununa, a rezultat un prisos de 205 cor. Tinerimea în adunarea sa din 22 Decemvrie, 1911 a hotărât unanim, ca suma aceasta să fie dăruită „*Fondului Dr. Petru Şpan pentru înzestrarea Muzeului şcolar dela şcoala de aplicaţie a seminarului „Andreian“ din Sibiiu*“. Pentru fapta aceasta frumoasă, atât tinerilor din Sibiiu, cât şi tuturor celor cari au contribuit cu obolul lor la colecta sus amintită, le aducem pe această cale sincere mulţumite.

Lista dăruitoriler este următoarea: Câte 10 cor. au dat domnii: Dr. Z. Chirlap, Dr. T. Mocan, adv. în Câmpeni, V. Păcală, prof. sem. în Sibiiu. Câte 5 cor.: Dr. I. Fruma, Dr. L. Borcia, adv., Dr. I. Muntiu, cand. adv., P. Tincu, funcţionari de bancă, Oprea Stefea, v. not. com. şi A. Cosciuc, agronom la „Asociaţiunea“ din Sibiiu. Dionisie Moldovan, adv. în New-York. Dr. P. Petraşcu, medic în Tálmaciu, E. Surdu, ingineriu în Agnita; T. Orlea, contabil, Dr. R. Paşca, adv. Dr. Andreiu Nicola, adv. toţi din Câmpeni; Dr. D. Roman, adv. Mediaş; Dr. C. Moga, adv. Braşov; R. Ardelea funcţ. de bancă Braşov. Câte 4 cor.: D. Goie, preot Câmpeni. Câte 3 cor.: E. Vinţeleriu, funcţ. de bancă; V. Radu, cand. adv. Ar. Bunea, secr. la fondul gran.; A. Vasile, cand. adv. toţi din Sibiiu. Câte 2 cor.: D. Mohan, I. Rebega, E. Pipoş, E. Borcia, funcţionari de bancă; Z. Ghiaja, Dr. V. Saciu, V. Chiroiu, Dr. I. Ioanoviciu, Dr. E. Breda, Dr. L. Balint, cand. de advocaţi; R. Perian, f. cons.; A. Bratu, fost prof. sem; V. Stanciu, prof; I. Tilea, stud; G. Imbăruş, inginer; toţi din Sibiiu. Dr. L. Turcu, cand. adv. Făgăraş; I. Budiu, dir. de bancă în Haţeg; Remi Cosma, inginer Călimăneşti, A. Milea, notar, Fofeldea, Is. Popa, preot în Ocna, I. Arieşan, preot în Câmpeni; V. Palade, înv. în Câmpeni; V. Langa, cand. adv. Mediaş; D. Lupan, prof. Braşov; Dr. V. Ghibu cand. adv. Târgu-Murăşului; G. Seulean, notar, Pianul de sus. Câte 1 coroană: A. Pop, D. Simtion, A. Bena, V. Bucur, funcţionari de bancă, E. Vancu, casar, R. Popescu, casar, L. Lemény stud. iur.; C. Nartea, cancelist, S. Barcian, cand. de adv, Hociota, cancelist, A. Schiau, locotenent de art.; I. Sociu, revizor la dir. fin.; Dr. A. Milea, cand. de adv. O. Tăslăuan, sec. al „Asociaţiunii“ Ov. Grita, f. la Albina; I. Aranyoşi, cont. la c. ferate; A. Popoviciu, prof. sem. W. Bonfert, H. Schieb, hotelieri; Dr. V. Stan, prof. toţi din Sibiiu. I. Topârcian, comp. în R. Vâlcea; D. Sîrbu stud. academician, în Viena; C. Muşlea funcţ. de bancă în Dicső Szmárton; M. Jurca cassar de bancă în Oradea Mare; A. Comşa func. de bancă, în Mediaş; I. Bercan adm. protopopesc, Cohalm; Dr. I. Rusan medic cercual în Nochrich; O. Tobiaş, conducător al agenturii Albina în Elisabetopol; D. Pop, Câmpeni, T. Andreica, comp. în Câmpeni; Dr. R. Furdui; A. Comşie, funcţ. de bancă în Mediaş; A. Curta în Mediaş; M. Popoviciu, Mediaş; D. Limbăşian, Mediaş; Dr. D. Bleahu, cand. adv. Mediaş; N. Adam; N. Drasescu; D. Negru; N. Barsa; N. Mandeal; N. N.; N. N.; I. Manica; I. Fodorean; A. Popoviciu; E. P. Păcurariu, protop. gr. cat. Sebeş; D. Munthiu notar comunal Kacs; I. Cosma, not. com. Ludoş; I. Bercan, adm protop. Cohalm; I. Prescurea, notar şi cand. de adv. în Kalbri; câte 50 fileri: T. Necşa, Mediaş; V. Vlad, Mediaş; G. Fodor; T. Cioara.

Sibiiu, 14 Februarie 1912.

Direcţiunea seminarială.

Nr. 39—1912 paroh. (87) 1—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Preaven. Consistor arhidiecezan Nr. 11,807/910 şcol. prin aceasta se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere **zidirea şcoalei confesionale din Şirnea**, tract. Bran, comit. Făgăraş.

Licitaţiunea se va ţinea *Marţi în 27 Martie (9 Aprilie) a. c.* la 1 oară p. m. în edificiul şcoalei celei vechi din Şirnea. Preţul de strigare este de 17,000 cor. după care sumă licitanţii au a depune un vadiu de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Tot materialul, precum şi toate mobilele atât în sala de învăţământ, cât şi în toate celelalte apartamente ale ei este dator a le da anteprenorul.

Oferte închise provăzute cu vadiul corăspunzător şi cu declaraţia că oferentul cunoaşte condiţiunile şi se supune lor, sunt a se depune până la începerea licitaţiunei la mâna prezidentului comit. parohial.

Comitetul îşi rezervă dreptul de a da lucrarea în întreprindare aceluia, dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminarul şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial din Şirnea în oarele oficioase ori şi când.

Şirnea, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 6/19 Martie 1912.

A. Crişan, prezident. **M Cenţu**, notar. **G. Coleşiu**, epitrop.

Nr. 282/1912 prot.
Văzut:

Ioan Hamsea,
protopop.

„FRĂŢIA“,

institut de credit şi economii, societate pe acţii în Szentágota (Agnita).

Anulare.

In urma neplătirei ratelor restante, pe baza §§-lor 169 şi 170 din legea comercială, precum şi în puterea §-lui 9 din Statute acţiile semnate sub Nrii 532, 533, 534, 535 şi 536 se declară de anulate.

Agnita, 25 Martie 1912.

(88) 1—1 **Direcţiunea.**

Mâncări de Post!!!

La băcănia N. ONIŢIU, Sibiiu.

Ofer onoratului public român din loc şi jur cele mai alese mâncări pentru postul sfintelor Paşti:

Peşti marinaţi în diferite gusturi, heringi baltici şi marinaţi, ruşi (muscani) şi anguilă marinată, icre roşii excelente de Odessa, icre negre, sardine sardele, păstravi de mare, masline mărunte şi mari, halva şi rahat de Constantinopol, unt de lemn francez şi oleu de in curat, ţuică veritabilă, rum de Jamaica în 8 calităţi, ceaiu rusesc de Popoff în 15 calităţi, prăjituri pentru ceaiu, unsoare de nucă (Cocus), precum şi alţi articoli de branşa colonialelor şi de ale băcăniei în sortiment bogat.

Toate apele minerale cunoscute, în special „Apa de Căciulata“, precum şi apa „Hebe“de Sângeorgiul-român toate în calitate excelentă şi proaspete cu **preţuri moderate.**

(45) 6—

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă
Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

(46) 8—

Nr. 147/1912 protopresb. (83) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohii **Feleag cu filia Sidriaş**, de clasa a III-a, protopresbiteratul tractului Sighişoara devenită vacantă prin răposarea parohului Nicolau Suciu, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concurenţii au aşi înainta cererile conform prescrisului în vigoare provăzute cu atestat de botez, atestat dela şcoalele medii, absolutoriul teologic, apoi atestatul de cualificaţiune preoţesc, şi eventual alte documente de serviciu în terminul deschis, având în timpul acesta cu prealabila încunoştiinţare a subscrisului, a se prezenta şi înaintea alegătorilor spre a cânta, cuvânta eventual celebra.

Sighişoara, 24 Februarie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

Nr. 59/1912. (76) 3—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Prea Venerabilul Consistor arhidiecezan Nr. 8629 şcol. cu datul 23 Septemvrie 1910 şi de comisiunea administrativă comitatenză sub Nr. 526 cu datul 24 Februarie 1912 comuna bisericească gr.-or. **Bulzeşti de sus**, protopresbiteratul Zarandului edă întreprindere zidirea unei sale de învăţământ de 14 metri lungimea de 8 metri lăţimea pe calea licitaţiunei publice minuende ce se va ţinea Duminecă 18/31 Martie 1912 la 2 ore p. m. în localul şcoalei. Preţul de strigare 5000 cor. peatra e de aproape înteprinzatorul are să o deie gata.

Planul şi preliminarul de spese se poate vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a alege dintre minus oferenţi pe acelea în care va avea mai mare încredere.

Bulzeşti de sus, 2/15 Martie 1912.

Daniil Giurgiu, paroh. **Ioan Danu, Costanu Giurgiuca** şi **Mester Alexandu**, epitropi.

Garduri colosal de ieftine!

Invenţiune senzaţională.

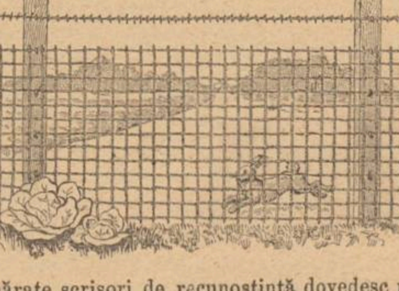
Afară din cale practic!
Manipulare foarte uşoară!

Nenumărate scrisori de recunoştinţă dovedesc perfecţiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârmă suflată de zinc.

Preţul per metru quadrat 30 bani şi mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri şi gard. de sârmă.

Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu ieftin, prompt şi conştienţios.
Catalog ilustrat gratuit şi franco.

(32) 5—10

Aceea prin **Coloman de Földes**, farmacist în **Arad** fabricata

„CREMA-MARGIT“

e cea mai bună pomadă de obraz, care în 2—3 zile înfrumseţează şi întinereşte obrazii.

Crema-Margit singurul mijloc contra lintiţelor, pete de ficat, spuzelor, mittesser, creţelor etc.

Crema-Margit e un mijloc neîntrecut contra spuzătura pielei, buburiţelor, mânilor roşii, arsură de soare a obrazelor. a) (85) 1-8

Crema-Margit produce efect miraculos ce constă în aceea, că fiind unsă pe obraz, are imediat efectul dorit, şi în restimp de 2—3 zile curăţă obrazii de lintiţe şi de pete de ficat.

Crema-Margit e total nestricăcioasă şi fără unsoare, obrazii nu sclipesc de ea, şi deci se poate folosi şi ziua. Preţul Cremei Margit a lui Földes un borcănel mare 2 cor., unul mic 1 cor.

Poudra Margit albă, rosa sau crem Cor. 1·20.

Săpunul Margit bucata 70 fil.

Veritabil e numai dacă fiecare cutie e cu inscripţia:

Gutori Földes Kelemen,
farmacist în ARAD.
Contra imitaţiunilor să Vă feriţi!

Anunţ.

Comitetul parohial al bisericii române ort.-or. a Sf. Treimi de pe Tocile din Braşov voeşte a renova pictura învechită din biserică, precum şi aureala tâmplei altarului.

Măestri pictori doritori a lua asupra lor această lucrare sunt învitaţi a-şi presenta la comitetul parohial ofertele lor scrise până la 1/14 Aprilie 1912.

Spese pentru informaţii sau pentru oferte nu se plătesc.

Braşov, în 25 Februarie 1912.

V. Sfetea
preşed.

(77) 3—3

Nr. 149/1912. (78) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învăţătoresc în comuna **Deal**, protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 1. Salar fundamental din cassa bisericii 600 cor, întregire dela stat 400 cor. 2. Relut de cvartir 100 cor. 3. Relut de grădină 20 cor. 4. Pentru lemne 12 cor.

Invăţătorul, care se va alege va fi dator a forma şi conduce corul bisericesc.

Concurenţii au să-şi aştearnă cererile instruite conform normelor din vigoare, în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 5/18 Martie 1912.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sergiu Medean
protopresb.

In atenţiunea onoraţilor domni preoţi:

„Smyrnă“

veritabilă de Sumatra

pentru sfintele sărbători şi alte ocaziuni, — a sosit în calitate extrasuperioară la firma

N. Oniţiu,
Nagyszeben—Sibiiu.

(90) 1—

Nr. 215/1912. (72) 3—3

Concurs din oficiu.

In virtutea înaltei resoluţiuni consistoriale Nr. 1348 B. dela 7 Februarie a. c. prin aceasta se publică concurs nou pentru întregirea parohiei de clasa I (primă) **Hidiş**, cu termin de 30 zile socotite dela prima inserare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea dotaţiei dela stat.

Concurenţii au a-şi subşterne rugarea de concurs, instruite cu documentele prescrise pentru parohii de clasa primă în terminul sus indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral. Rugările întrate după termin nu se vor considera.

Concurenţii cu previa învoire a oficiului protopresbiteral se pot prezenta în parohie şi la biserică spre a-şi arăta destoinicia şi a face cunoştinţă cu poporul.

Turda, la 25 Februarie 1912.

Oficiul protopresbiteral:
Iovian Murăşianu
protopop.

Am onoare a aduce la cunoştinţa Onoratelor Dame, că sosind acasă din voiagiul meu de procurare, — unde am ales în persoană, — cele mai frumoase şi delicate

modeluri originale de Paris şi Viena,

aşa încât sunt în plăcuta poziţie a satisface orice pretensiuni.

Invit prin aceasta Onor. public la vizitarea frumos asortatului meu depozit de **pălării de dame**, precum şi în pălării de fetiţe, copii, sport şi de troteur. Binevoiţi a Vă convinge despre preţurile cele ieftine.

In aşteptarea binevoitorului sprijin, mă recomand

cu toată stima
Salonul pentru pălării de dame
Hanna Adleff
Honterusgasse 8.

(84) 1—3

Reparaturile se execută foarte frumos, de tot ieftin şi repede.

Salonul de modă se află în aceeaşi casă sub firma **Hermina Adleff.**

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

„Mugurul“,

însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică

„Mugurul“,

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 31—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 17/30 Martie 1912. *Nr. 31.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. **3093** Prez.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Mitropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania.

Iubitului cler şi popor al arhidiecezei noastre transilvane; iubiţilor şi onoraţilor deputaţi la sinodul arhidiecezan: dar şi milă dela Dumnezeu Tatăl şi Domnul nostru Iisus Christos.

Având în vedere §§. 89 şi 90 din statutul organic, convocăm şi prin aceasta declarăm de convocat sinodul ordinar anual al arhidiecezei noastre transilvane, în biserica catedrală din Sibiiu **pe Dumineca Tomei**, adecă **1/14 Aprilie a. c.**, la 9 oare antemeridiane, când se vor începe ritualele bisericeşti, iar după acestea va urma deschiderea sinodului în localul designat spre acest scop.

Sibiiu, la 15 Martie 1912.

Ioan Meţianu m. p.,
arhiepiscop şi mitropolit.

Fondul de pensiuni.

In înţelesul statutelor fondului de pensiuni al arhidiecezei gr.-ort. române din Transilvania, modificări în aceste statute se pot face numai la propunerea consistorului arhidiecezan, care e dator *„a publica propunerea de modificare în organul oficios al arhidiecezei cel puţin cu 15 zile înainte de întrunirea sinodului*, şi deodată cu literile convocătoare a le comunica şi cu deputaţii sinodali“. Acestui paragraf (30) din statutele fondului de pensiuni satisfacem, când publicăm raportul consistorului arhidiecezan către sinodul din anul acesta, în chestia modificării acestor statute. El sună astfel:

Nr. 1369 Plen.

Preavenerabil Sinod arhidiecezan!

In conformitate cu concluzul Venerabilului Sinod din 19 Aprilie (2 Maiu) 1911 Nr. 40, referitor la modificarea Statutelor şi Instrucţiunii fondului de pensiuni arhidiecezan ne luăm voie a presenta Venerabilului Sinod următorul

RAPORT:

Studiind amănunţit afacerea, Consistorul arhidiecezan a constatat, că atât Statutul cât şi Instrucţiunea fondului numit, nu reclamă modificări mai esenţiale, ci mai mult unele întregiri de mai puţină însemnătate, în urma cărora, ambele ar satisface tuturor recerinţelor, reclamate de interesele fondului.

In urma acestei constatări Consistorul arhidiecezan, află de bine a propune Venerabilului Sinod următoarele:

1. Cu susţinerea în întregime a textului stabilit în § 1 din Statute, să se decreteze, că între membrii fondului se consideră şi catehetii noştri dela şcoalele străine, instituiţi definitiv şi în posturi sistemizate, dacă acestea nu beneficiază de alte venite dela biserică.

2. § 6 din Statute, referitor la înaintarea dela un post la altul mai bine salarizat, să se întregească cu dispoziţiunea, că respectivul pe lângă taxa fundamentală după suma urcată are să mai solvească, odată pentru totdeuna, şi $1/2$ din suma aceasta.

3. § 14 din Statute să se întregească cu un punct nou, în care, suma maximală a penziunii, pentru catehetii, să se statorească în suma salarului, ce numiţii primesc în ziua penzionării.

4. Cu privire la § 18 din Instrucţiune, să se decreteze, că anii de serviciu din altă eparhie pot fi consideraţi din partea Veneratului Sinod numai la propunerea Consistorului arhidiecezan. Acestea fiind întregirile ce ar fi să se facă în Statutele şi Instrucţiunea numitului fond, Veneratul Sinod e rugat a le primi şi a le decreta ca dispoziţiuni întregitoare, la §§ amintiţi.

Sibiiu, din şedinţa plenară a Consistorului arhidiecezan, ţinută la 6 Februarie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Un congres biblic românesc.

De Dr. N. Bălan.

(Fine).

După toate acestea mi-a mai rămas să vorbesc de chestiunea indicată în cuvintele din fruntea acestui studiu: *un congres biblic românesc.*

Pe mulţi poate îi va fi surprins ideea unui asemenea congres, pentrucă la noi congresele religioase sunt neobicinuite. Afară de primul congres anual al „Societăţii ortodoxe naţionale a femeilor române“, care s'a ţinut în toamna trecută în Bucureşti, eu n'am cunoştinţă despre altele; dar şi acela, pe lângă toată importanţa ce a avut-o, a fost mai mult o dare de seamă asupra activităţii mult promiţătoare a unei societăţi. Vieaţa religioasă a poporului nostru s'a petrecut şi se petrece şi astăzi în formele ei tradiţionale, consfinţite prin un trecut de veacuri. Fără îndoială este foarte bun acest conservatism, care ţine la una şi bună, pentrucă prin el am ajuns să ne formăm o puternică *tradiţie creştină-bisericească*, care a pătruns adânc în conştiinţa poporului nostru şi care a fost cel mai însemnat factor de educaţie şi cultivare înţeleaptă a tuturor generaţiilor ce s'au succedat până în prezent. Dar de aici nu urmează că n'am avea dreptul să căutăm factori noui de educaţie şi de adânciri a conştiinţii noastre religioase-morale, se înţelege — în spiritul aceleiaşi mari tradiţii creştine. Progresul continuu al vieţii noastre bisericeşti scoate la suprafaţă tot mai multe trebuinţe sufleteşti, cari trebuesc satisfăcute prin măsurile cele mai înţelepte. Păstorirea sufletelor încă trebue să facă progrese în alegerea şi aplicarea mijloacelor şi a metoadelor cari o pot conduce mai uşor la ţântă.

In alte biserici şi la alte popoare congresele religioase sunt considerate ca un însemnat mijloc de propagandă religioasă în massele credincioşilor. Nu mă provoc la protestanţi, cari an de an ţin mulţime de congrese religioase cu diferite scopuri, ci voiu aminti numai congresul euharistic din biserica romană apuseană, care s'a ţinut în diferite centre ale lumii catolice cu o solemnitate impunătoare. Am informaţii mai amănunţite despre congresul euharistic, care s'a ţinut în anul 1907 sub prezidenţia cardinalului Vincenzo Vannutelli în Londra, unde dela anul 1554 nu mai pusese piciorul alt delegat al papei dela Roma. Cu acea ocaziune s'au adunat la Londra reprezentanţi ai bisericei apusene din toate părţile lumii: cardinali, arhiepiscopi, episcopi, abaţi, reprezentanţi ai multor orduri monahale, preoţi, teologi şi credincioşi mireni în număr de câteva mii. S'au ţinut slujbe religioase cu multă desfăşurare de pompă în celebrare şi cu coruri măiestre; s'au făcut procesiuni religioase pe stradele oraşului şi defilări înaintea delegatului papei; s'au ţinut cuvântări şi conferinţe în legătură mai strânsă ori mai depărtată cu sf. cuminecătură, dar cari toate, ca şi hotărârile luate, aveau scopul să întărească conştiinţa catolică în sufletele celor prezenţi şi mai ales alipirea lor faţă de papa. Astfel, într'o ţară, în care catolicii au fost mult timp persecutaţi şi în care şi astăzi sunt în mică minoritate, au ştiut să-şi manifesteze credinţa lor într'un mod foarte impunător.

De ce n'am putea ţinea un asemenea congres religios şi noi, Românii de pretudindeni? Ce putere ar îndrăzni şi ar fi în stare să ne oprească de a ne manifesta credinţa şi însufleţirea noastră religioasă? Congresul nostru l-am ţinea în numele adevărului vieţii cuprins în *dumne-*

FOIŞOARĂ.

Mişcarea literară mai nouă.

— Dare de seamă. —

Sub titlul „Ceva despre mişcarea noastră literară mai nouă, I. în Regat“ a apărut de curând o broşură în Caransebeş. Autorul său, dl *Vasile Loichiţa*, este un muncitor pe terenul învăţământului românesc, un versificator drăgălaş şi un neobosit urmăritor al productelor vieţii noastre literare mai nouă, aşa după cum s'a manifestat această viaţă în revistele beletristice şi în gazetele noastre de zi, precum şi în operele scriitorilor grupaţi în jurul acestora.

Materia despre care tratează această broşură, este mişcarea literară din regat pornită în jurul şi de revista *Sămănătorul*, începând cu anul 1901.

Scopul urmărit de autor, după cum se accentuiază în prefaţă, — este dorinţa de a stârni în păturile intelectualilor noştri o mai mare dragoste şi un mai viu interes, faţă de creaţiunile noastre literare din ultimul deceniu.

Şi în special să trezească în tinerele mlădiţe aflătoare pe băncile şcoalei dragostea de o muncă netărmurită şi de menţinerea cu stăruinţă la un ideal de viaţă românească.

Cartea domnului Loichiţă nu este un tratat critic al istoriei vieţii noastre literare din aceşti zece ani din urmă, ci e pur şi simplu o broşură, care are tendinţa să ne dee câteva informaţii precise, în liniamente mari, despre mersul şi relaţiunile de existenţă ale literaturii noastre, stăpânită de curentul *poporanist.*

Centrul în jurul căruia se grupează toate celelalte frânturi de viaţă literară — după cum ne arată domnul Loichiţa — este domnul Nicolae Iorga — apostolul cugetării româneşti, dimpreună cu revista sa *Sămănătorul.* In tratarea acestei materii autorul nu este original, decât în parte. Aprecierile asupra unor scriitori, precum şi altele, le citează din „Cinci ani de mişcare literară“ a dlui Sextil Puşcariu, şi chiar aceste citate dese, fac îngreunare păstrării în memorie a diferitelor fapte literare şi în unele locuri sufere chiar şi unitatea cărţii. Original este dl Loichiţa în înşiruirea evenimentelor literare, aşa după cum au urmat aceste în timp.

In cele ce urmează vom da în resumat câteva puncte esenţiale din cartea amintită.

Cu începutul anului 1901, literatura noastră dispunea de un număr destul de mare de scriitori; dar aceşti scriitori nu erau grupaţi în jurul unei reviste sau cel puţin închegaţi laolaltă şi asiguraţi în contra intemperiilor de dinafară. Lipsa de credinţă în acelaş ideal şi de colaborare serioasă şi armonică pe aceleaşi târâmuri literare, uşor puteau duce tinera noastră literatură, — aflătoare pe calea progresului, — în rătăcire.

Se află însă câţiva tineri, cari se însufleţesc de înalta şi greaua chemare a unei literaturi naţionale şi de idealul, de care trebue să se conducă un literat.

Subtilul poet Ştefan O. Iosif dimpreună cu alţi tineri se grupează în jurul revistei *„Florii albastre“* a inimosului *Constantinescu-Stans*, ca după un an de activitate literară să se grupeze în frunte cu Slavici şi Coşbuc, în jurul nouei reviste, ce avea să apară pentru a da naştere unui curent literar puternic.

Şi astfel la 2 Decemvrie anul 1901 se înfiinţează în Bucureşti revista *Sămănătorul*, care a fost chemată să deie naştere unui curent literar, numit: *poporanism.*

In jurul acestei reviste s'au grupat o mulţime de scriitori tineri, având de patroni pe maestrul Slavici şi Coşbuc, dând astfel naştere unor şiruri întregi de talente literare destul de mari. Dintre aceştia amintim pe *Mihail Sadoveanu* (s'a distins prin bogăţia motivelor, prin aprofundata pătrundere a sufletului românesc, prin stilul viu şi colorat etc.), *Sandu Aldea* câştigă admiraţie prin poezia câmpiilor din România şi a altor locuri pe unde a făcut călătorie, turnată în o proză cu bogăţie de fraze uimitoare, *Ion Ciocârlan* în scurte schiţe presintă, cu toată dibăcia unui dascăl dela ţară, întreaga viaţă patriarhală din Moldova, precum şi idila codrilor şi a ţarinilor îmbelşugate, *Stefan Iosif* şi *Dimitrie Anghel*, trec ca fruntaşi în templul artelor, prin poezii, ce îmbrăţişează, — într'o formă măiastră, — întreaga viaţă românească. Apoi *P. Cerna, Ionescu Boteni, Corneliu Moldovan, Zaharia Bârsan, G. Vâlsan* ş. a. In sfârşit o altă serie de scriitori distinşi, ca: *Ion Gorun, Const. Hodoş, A. Stavri O. Carp*, (Dr. G. Proca), *Maria Cunţan*, ş. a. Editura mai de seamă, care întreprinde tipărirea scrierilor acestor literaţi, este *„Minerva“* din Bucureşti.

In anul al doilea al apariţiei sale *Sămânătorul* rând pe rând îşi pierde din colaboratori. In acele momente decizătoare un bărbat cunoscut prin puterea sa extraordinară de muncă şi prin dragostea netărmurită de lege şi neam, a luat în mânile sale frânele acestei reviste, pentru a o duce la apogeu. Acest bărbat este profesorul universitar dl *Nicolae Iorga.* Coloanele *Sămânătorului* sunt de aici încolo pline de slovele de aur ale acestui mare scriitor, fiind pus tot odată în brazda, pe care avea să purceadă. In urma *Sămânătorului* se întemeiază alte reviste, parte ca aderente ale poporanismului, parte ca contrare acestui curent.

Una dintre cele dintâi este *Făt frumos,* *zeeasca carte a Scripturi,i* care este venerată de toată creştinătatea ca o carte sfântă. Cine ne-ar putea împedeca să ne arătăm entuziasmul şi veneraţia noastră faţă de această carte a cărţilor? Da altă parte, dragostea faţă de sf. Scriptură şi faţă de adevărul cuprins în ea, care stă la temelia bisericii şi a culturii poporului nostru, ar îndemna pe multe inimi româneşti şi creştineşti să iee parte la o astfel de serbare măreaţă. S'ar ţinea slujbe religioase de către arhiereii noştri; s'ar ţinea cuvântări şi conferinţe religioase despre importanţa sfintei Scripturi, despre adevărul dumnezeesc cuprins în ea, despre însemnătatea ei pentru unitatea religioasă şi culturală a neamului nostru, despre imperioasă necesitate a unei bune traduceri a ei în româneşte etc. S'ar face procesiuni cu evanghelia şi alte serbări, cari ar fi în stare să înalţe conştientele religioase pe aripile unui sfânt entuziasm.

Acum, când biserica românească e ameninţată în Regat de rele şi turburări interne, la noi în Ardeal de primejdii mari externe, iar în Bucovina de îndrăzneală crescândă a Rutenilor, — e timpul cel mai potrivit pentru a întări conştienţele credincioşilor prin o astfel de manifestare deamnă a solidarităţii religioase şi naţionale.

Aşa îmi închipuesc eu partea festivă a unui congres biblic românesc. El ar fi o serbare plină de demnitate şi însufleţire religioasă, şi în acelaş timp o frumoasă manifestare a unităţii noastre religioase şi culturale.

Dar pe lângă partea aceasta sărbătorească, scopul principal al congresului va fi să întrunească pe cei mai competenţi bărbaţi din biserica românească spre a se sfătui împreună şi a pune la cale înfiinţarea unei societăţi biblice româneşti, în cadrele căreia să se organizeze lucrarea de revizuire, publicare şi răspândire a sf. Scripturi în limba românească. In scopul acesta ar fi necesar să se constitue un comitet la Bucureşti, ai cărui membri să binevoiască a-şi lua însărcinarea de a prezenta referate asupra modalităţilor înfiinţării societăţii biblice, precum şi asupra revizuirii şi publicării sf. Scripturi. Aceste referate se vor lua de bază la discuţie şi apoi, pe urma sfătuirii tuturor celorce vor putea folosi cu vre-un cuvânt de lămurire, se vor lua deciziuni definitive şi se vor organiza forţele la muncă. Venind cu propuneri numai, unul dela Bucureşti, altul dela Cernăuţi, al treilea dela Sibiiu — nu vom ajunge de grabă să vedem opera realizată. Congresul biblic ar fi o măsură concretă spre realizarea ei: o trecere dela vorbe la fapte.

Am ajuns la sfârşitul acestui studiu. Mi-am dat silinţa să evit amănuntele cari puteau interesa mai mult pe teologi, ca astfel să câştig pentru chestiunile de cari m'am ocupat interesul unui cât mai larg cerc de cetitori. Considerând importanţa chestiunii, ar fi de dorit să se pronunţe şi alţii asupra ei.

Dar rugămintea mea o îndreptez în rândul prim şi îndeosebi către toţi ierarhii bisericei noastre româneşti de pretutindeni, ca cu înalta autoritate şi cu înţelepciunea ce o au, să binevoiască a lua în înţelegere măsurile necesare pentru înfăptuirea unei opere atât de mareţe şi de o importanţă covârşitoare pentru biserica şi cultura religioasă-morală şi naţională a poporului nostru. Mă îndreptez apoi, în rândul al doilea, dar cu aceeaş încredere, către profesorii noştri dela facultăţile teologice din Bucureşti şi din Cernăuţi, ca cele mai înalte areopaguri ale ştiinţii teologice la noi, rugându-i ca, cu competenţa Domniilor Lor ca oameni de ştiinţă, să se angajeze la îndeplinirea acelei opere. Indeosebi mă adresez către domnii profesori ai facultăţii teologice din Bucureşti, ca către cei-ce sunt în centrul celei mai mari părţi a bisericei româneşti, rugându-i să binevoiască a lua, în înţelegere cu Preasfinţiţii ierarhi din Regat, iniţiativa pentru convocarea unui congres biblic românesc la Bucureşti şi pentru îndeplinirea lucrărilor pregătitoare în vederea ţinerii lui.

Când din aceste două părţi se va lua iniţiativa, avem încrederea că toţi ceialalţi bărbaţi din cler şi mireni cari vor putea folosi cu ceva se vor alătura cu dragă inimă şi lucrarea întreagă va porni pe calea cea mai bună. Iar atunci, când sf. Scriptură nu va mai fi o carte pecetluită pentru poporul nostru, când cuvântul lui Dumnezeu va încălzi şi va lumina inimile tuturor credincioşilor bisericei noastre, atunci un nou duh se va revărsa asupra noastră şi va înnoi viaţa sufletească a întreg neamului românesc. „Pentrucă viu este cuvântul lui Dumnezeu şi lucrător şi mai ascuţit decât sabia ascuţită de amândouă părţile… şi judecător cugetelor şi gândurilor inimii“ (Ep. către Evrei, c. 4 st. 12). „Au nu este cuvântul meu, zice Domnul, ca focul şi ca ciocanul care taie piatra“ (Ieremia c. 23 st. 29).

Să dea Dumnezeu ca flacăra acestui foc sfânt şi dătător de viaţă nouă, să ne încălzească sufletele cât mai curând!

„Corporaţiunile bisericeşti şi învăţătorii“. Opt zile i-au trebuit surorei dela Braşov, ca să îndrocăleze un fel de răspuns la articolul nostru cu titlul de mai sus. Opt zile de zadarnică trudă. Pusă chestiunea în discuţie, noi am tractat o din toate punctele de vedere, în mod principiar, şi-am ilustrat afirmaţiunile noastre cu exemple practice. Autorul răspunsului din „Gaz. Trans.“ dă târcoale în jurul chestiunei şi se mişcă în generalităţi banale. Face glume de spirit ieftin, că „Telegraful“ nu-i telegraf; trimite apoi săgeţi de carton autorului ascuns sub iniţialele „L. T.“, un „assoraş“, tiner şi războinic şi termină cu bazaconia, că „Gaz. Trans“. a trebuit să abandoneze candidatura unui învăţător, ca deputat sinodal în cercul Braşovului, nu din duplicitate, *ci fiindcă învăţătorul designat a fi ales a trebuit să se retragă în favorul d-lui Arsenie Vlaicu, la poruncă mai înaltă.* Până când „Pretinul dascălilor“, — aşa iscăleşte autorul din „Gaz. Trans.“ — nu va dovedi adevărul afirmaţiunei sale, rămâne un *simplu calomniator.*

Cronică pedagogică.

Deprinderea tinerimii la muncă

de *G. Fl. Preşmereanu.*

(Fine).

E de admirat, cu câtă dibăcie se nězuesc elevii a deprinde în mod practic măsurarea şi calculul şi peste tot toate cunoştinţele ce li s'au predat în mod teoretic în şcoală.

Notiţele, pe cari şi le pregătesc pe baza predării profesorului, ei le sistemisează şi tipăresc în tipografia de casă a şcoalei, pe cari apoi le leagă şi le provăd cu diferite chipuri colorate.

Bine înţeles, că scopul final al acestui fel de instrucţiune, e însuşirea unei desterităţi generale, nu specialisarea, ca în şcoala americană, care are în vedere luarea de garanţă sigură, că elevul dedicându-se vre-unei meserii va şti manua după trebuinţă ori ce unealtă.

Trebue să ne pună pe gânduri indiferentismul ce se observă în şcoalele noastre faţă de acest curent european, mai ales dacă ne dăm sama de interesul cu care se practică lucrul manual în Londra şi în întreagă Anglia, unde pentru a se economisi în timp şi osteneală, s'au înfiinţat ateliere, în cari mai multe şcoale îşi esercită elevii în comun.

Nimeni decât „Asociaţiunea“ noastră nu e mai chemată a se face ecou acestor idei sănătoase întru predicarea valorii educative a desterităţilor manuale! E un gravamen general — după cum ştim — surmenajul în şcoală.

Medici, profesori, scriitori şi alţi factori din viaţă publică îşi frământă capul cu problema, că oare în ce mod s'ar putea uşura munca spirituală a tinerimii de şcoală de azi, sau cel puţin cum s'ar putea crela condiţii igienice, pentruca fisicul debil al elevilor să poată suporta fără urmări grave şi dezastroase pentru sănătate o muncă spirituală cât mai intensivă?

O privire atentă a acestor chipuri, care e destulă pentru a ne împrieteni cu spiritul ce stăpâneşte în acele şcoale, ce răsună de ciocnetul ciocanelor, şi de voia bună a copiilor, ne face să cunoaştem înrâurinţa binefăcătoare a acestor şcoale de lucru, influinţă ce se resimte atât în ce priveşte cultivarea sufletului, cât şi oţelirea trupului. Obiectele acelea pregătite de mâna densteră a elevilor, deprind ochii privitorului cu frumseţa formelor. Chiar şi cel mai mărunt obiect, pe care ni se odihneşte ochiul, şi din care pare că vorbeşte ideea practicităţii, face să se trezească în noi idei şi plăceri artistice, sau cel puţin estetice.

Dar nu numai partea aceasta estetică este, care împrumută valoare acestui fel de îndeletniciri în instrucţiune, şi care s'ar putea asigura şi cu jertfe mai neînsemnate, ci însuşi conţinutul sufletului creşte prin aceasta.

Nu numai, că această îndeletnicire are ca urmare o îmbogăţire de cunoştinţe, ca şi ori care alt mod de învăţământ, dar pe lângă aceasta viaţa sufletească se contopeşte în o unitate mai înaltă, cum zice neamţul Kerschensteiner.

Cvantul de cunoştinţe se lărgeşte, şi nouă puncte de vedere se câştigă, până ce munca mehanică se aseamănă cu a unei mori, care îşi toceşte pietrile în lipsa de grăunţe. Munca, prin care se creiază ceva, umple întreg sufletul copilului cu un conţinut bogat de viaţă, face ca elevul să simtă sensaţia plăcută, ce i-o procură încordarea forţelor la o muncă rodnică. Ii sporeşte şi i se întăreşte şi încrederea în puterile proprii, precum şi conştiinţa de sine. Lucrul îndeplinit de el, fie acela o cutie pentru epistole sau o ramă pentru tablouri, face pe elev să simtă, că aceea ce ese din mâna sa, e o bucată din fiinţa lui. In fantasia lui doară e depusă o parte din cunoştinţele, memoria şi puterea sa de voinţă!

Cu deosebire trebue scos la iveală rolul educativ al muncii, şi anume merită atenţie acesta, fiind un factor de căpetenie, care joacă rol hotărâtor în educaţiunea voinţii. Ea este puterea, care împrumută avântul în acţiune şi impulse puternice sufletului.

Şi întrucât, dupa Herbart, nu atârnă numai dela comoara de idei şi dela cuprinsul bogat sufletesc puterea de voinţă, ci şi dela măsura de prestare a energiei, putem zice, că în acest sistem de învăţământ ne e dat şi un factor puternic întru promovarea energiei de voinţă.

Energie, curajul, fantasia, toate cresc în proporţia, în care elevul e lăsat să-şi încerce, în însaşi deprinderea şi îndeplinirea de lucruri folositoare, cvantul de energie al facultăţilor sale.

Spiritul invenţios se potenţiază, aşa că viaţa aceasta plină de griji îşi perde tot mai mult caracterul de groază şi primejdii. Despre influinţa morală a unei atare instrucţiuni, nu poate să încape nici o îndoială, mai ales că elevul 1—2 ore, în fiecare zi, face câte un esamen din întrebările cele mai de preţ. Aşa de pildă, are să dovedească, că e iubitor de ordine, punctual, iubitor de curăţenie etc.; aceasta este influinţa morală a muncii, a unei munci ce nobilitează, ţintind la mulţămirea internă a sufletului, a muncii, ce se foloseşte cu şanse minunate de reuşită şi în institutele de corecţiune şi penitenciare, spre promovarea moralităţii. „Om bun e acela numai, care lucră“, — zice Zola. Dar noi putem adauge, că numai acela, căruia este dat să lucre cu simţul de mulţămire în suflet!

Dacă în privinţa etică resultatele nu se pot trage la îndoială, în privinţa desvoltării fisicului şi deci încât priveşte promovarea sănătăţii, aceste esercitii gimnastice îndeplinite cu câte o unealtă — sunt adevărate condiţii de viaţă pentru păstrarea normală a sănătăţii noastre.

Ca dovadă ne servesc acele institute de copii debili şi nervoşi, sau acele şcoale sanitare, cari mai întâi de toate au pus în praxă aceste vederi. E fapt fisiologic constatat, că deprinderea desterităţilor manuale desvoaltă şi promovează activitatea întreagă şi simetrică a creerului, un lucru cu care felul de instrucţiune din şcoala de azi nu se poate lăuda.

Tot ce se întreprinde în direcţia întăririi fisicului tineretului — ştim apoi — că promovează şi desvoltarea etică; căci după spusa fisiologilor şi educatorilor buni, e fapt incontestabil, că întărirea întregei vieţi etice se poate ajunge numai prin oţelirea fiinţei trupeşti.

Dacă ţinem cont apoi şi de părerea lui Foerster, că isvorul degenerării tinerimii trebue căutat în împrejurarea, că tineretul de azi se îndoapă esclusiv cu cultură spirituală fără a se îngriji şi de desvoltarea constituţiei fisice, cred că nu mai avem de a zăbovi, fiind vorba să începem o acţiune de reorganizare a planului de învăţământ şi de reformarea spiritului do-

---

întemeiat în 1904 la Bârlad de căţi-va tineri, având ca colaboratori pe: *A. Mândru* (Zări senine), *C. Moldovan, D. Nanu, G. Tutoveanu, A. C. Cuza,* şi *Em. Gârleanu* directorul revistei; *Ramurile* apar în Craiova (1906) sub direcţia domnilor *Tomescu*, şi *C. Ş. Făgeţel.* Tot ca aderentă a *Sămănătorului* apare la Bucureşti în 1905 *Revista Noastră* sub conducerea dnei *Constanţa Hodoş.* Apare 3 ani. Ca rivală a *Sămănătorului* apare în Bucureşti la 1905 *Viaţa Nouă* a dlui *Ovid Densuşianu,* părtinind arta profană şi literatura decadentă, fiind totodată contrară în păreri poporaniştilor. Ca aderentă a Vieţii Nouă apara timp de un an în Galaţi revista *Curentul Nou.* Cu începutul anului 1906 se întâmplă unele schimbări, cari se păreau a fi periculoase pentru viitorul *Sămănătorului.* In Bucureşti apare sub direcţia dlor *Gorun* şi *Coşbuc*: *Viaţa literară,* revistă al cărei proprietar era dnul Ilarie Chendi. In anul prim apare condusă de *Coşbuc* şi *Gorun.* In anul al doilea şi al treilea cât mai apare îşi schimbă numele în *Viaţa literară şi artistică* grupând în jurul ei colaboratori variaţi şi scriitori ca: *I. Basarabescu, M. Cunţan, A. Cazaban, Alice Călugăr* şi *Victor Eftimiu,* care a debutat în literatură prin poema feerica *Inşiră-te Mărgărite,* jucată pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti.

Sămănătorul continuă să apară, dar în 1906 domnul Iorga întemeiază o revistă politică, *Neamul Românesc,* şi astfel Sămănătorul ajunge sub altă conducere — şi pe încetul începe să decadă.

Domnul Iorga înfiinţează apoi *Floarea Darurilor,* care apune după un an, dând naştere *Neamului Românesc Literar.* Rând pe rând pleiada scriitorilor din jurul *Sămănătorului* se împrăştie. Unii dintre ei ajută domnului *M. Dragomirescu* la înfiinţarea *Convorbirilor critice* şi *Falangei.* Alţii apoi întăresc gruparea dela Iaşi, din jurul *Vieţii Româneşti* de sub conducerea d-lor *C. Stere, P. Bujor,* şi *G. Ibrăileanu.* Dintre cei cari s'au grupat mai pe urmă la *Viaţa Românească* amintim pe: *A. Vlăhuţă, Ion Al. Brătescu Voineşti, Şt. O. Iosif, M. Sadoveanu,* şi *Dimitrie Anghel.*

Convorbirile literare tot în acest an iau o direcţie bună sub conducerea dlui S. Mehedinţi. In toamna anului 1911 (Noemvrie) se întemeiază la Bucureşti o nouă revistă literară şi artistică, *Flacăra,* sub direcţia domnului profesor C. Banu. Revista are un început frumos. Dispune de un material bogat şi variat, având colaboratori pe cei mai distinşi scriitori ai noştri.

Trebue să mai amintim şi *Societatea scriitorilor români,* având atunci prin-preşedinte pe dl M. Sadoveanu, directorul Teatrului Naţional din Iaşi, şi al doilea preşedinte pe domnul E. Gârleanu, directorul Teatrului Naţional din Craiova. Societatea a avut o revistă *Cumpăna,* pentru apărarea dreptului său.

Aceasta este în liniamente generale mişcarea literară din Regat, dela anul 1901 încoace.

Această mişcare află răsunet şi în literatura ardelenească. Gruparea dela *Luceafărul* ne dă pe *Oct. Goga* „cântăreţul durerilor noastre“, pe *Ion Agârbiceanu,* povestitorul vieţii neamului nostru „dela sate“ şi pe *Al. Ciura,* „impresionistul şi analistul fin“, apoi pe *M. Cunţan, M. Popovici, Ec. Pitiş* şi alţii.

In Bucovina de asemenea se trezesc tinerii la activitate literară. Gruparea din jurul *Junimii literare* din Cernăuţi, condusă de tinerii *Iancu I. Nistor, George Toţan* şi *Victor Morariu,* ne dă pe poeţii *G. Rotică, Ion Ciocârlan-Leandru Sever-Beuca-Constantineanul,* pe noveliştii *Liviu Marian* şi *Ion Grămadă.*

Iată, pe scurt, cuprinsul cărţii domnului Loichiţa.

Lucrarea sa e bine venită în literatura noastră şi o recomandăm tinerimei să o cetească şi să urmeze îndrumărilor sale folositoare.

V. C. Stejerel.

mirant în şcoala de azi, de a ridica adecă lucrul de mână la înălţimea sa ideală de educaţie şi a promova dragostea de muncă făcând să crească valoarea ei în ochii tinerimii.

Se pretinde o ţinere în cinste a muncii, ca mijloc potrivit întru nivelarea asperităţilor sociale şi întru progresul social care are să fie deviza secolului nostru.

Nici nu esistă un mijloc mai ducător la scop, decât făcând pe elev părtaş unei munci în comun, unui organism social în care fiecare membru să fie avizat la serviciul şi iubirea soţilor săi.

Fiecare factor din educaţiune trebue să-şi afle o atare aplicare, încât să se cultive tot ceea ce promovează unitatea şi înfrăţirea oamenilor, precum şi să delăture tot ceea ce îi deschilineşte pe acestia.

Cred dară, că prin cele înşirate am scos în de ajuns la iveală, ce problemă mare e chemată să resolve o deprindere a elevilor la lucrul de mână practic.

Să căutăm deci din vreme a împrietini pe elevii noştri cu îndeplinirea de lucrări folositoare, de cari se pot găsi în deajuns în cadrul instrucţiei şcolare şi să-i facem să simtă farmecul unei activităţi practice accesibilă pentru ori ce suflet de om, ce-şi poate vedea roadele folositoare, atât pe sama societăţii, cât şi pentru sine, dobândite prin o dreaptă întrebuinţare a darurilor şi facultăţilor, cu care s'a ales din nemărginita dărnicie a lui Dzeu!

NOUTĂŢI.

Conferenţă la Asociaţiune. Duminecă în 18/31 Martie a. c. se va ţinea o conferenţă în sala dela Muzeul Asociaţiunii. Va vorbi dl *Dr. Nic. Bălan*, profesor seminarial, despre *Religiune şi desăvârşirea caracterului.* Inceputul la orele 5 d. a.

*

Aniversare. Miercuri în 14/27 s'a serbat aniversarea proclamării regatului român. La oarele 11 dimineaţa s'a oficiat la mitropolia din Bucureşti un serviciu divin în prezenţa miniştrilor şi a autorităţilor civile şi militare. Seara s'au ţinut întruniri cu programe artistice bogate, întocmite de Liga culturală.

*

Jertfele unei lavine. Din Viena se anunţă, că o societate de vienezi, compusă din zece bărbaţi şi o femee, a făcut Luni o excursiune de ski la Hochschneeberg. O lavină grozavă s'a rostogolit cu excursioniştii cu tot şi i-a înmormântat în zăpadă. Femeea a scăpat ca prin minune; toţi ceialalţi au fost desgropaţi morţi.

*

Exposiţie de industrie casnică. Aducem la cunoştinţă publicului nostru, că expoziţia frumoasă de industrie casnică a doamnei *Maria Cosma* se va închide Dumineca în 31 Martie n. c. la ora 4 după ameazi, şi-l îndemnăm să viziteze până atunci această interesantă expoziţie.

*

Demonstraţie sângeroasă. Dumineca după ameazi s'a ţinut în Budapesta, în faţa Muzeului naţional, o adunare poporală, la care au participat peste 20 mii de oameni. Adunarea s'a convocat pentru a manifesta în interesul votului universal. Au rostit discursuri deputaţii Justh, contele Teodor Batthyány, Holló, Giesswein şi Barabás. După aceasta mulţimea adunată a format un conduct imposant pentru a demonstra în faţa parlamentului. Un cordon de poliţişti voia să oprească publicul în drumul său spre parlament. Mulţimea însă a rupt cordonul şi a pătruns înainte. La locuinţa deputatului Vázsonyi demonstranţii au spart toate ferestrile, precum şi la cafeneaua Edison din apropiere. Poliţia a tras câteva focuri în aer; ear în atacul său asupra mulţimei a rănit mai mulţi manifestanţi. Un poliţist a fost lovit în cap de o peatră şi greu rănit. S'au făcut 20 de arestări.

*

Marele premiu. Administraţia fondului Nobel face cunoscut, că *premiul Nobel* al anului acestuia va fi de 140 476 coroane.

*

Dela Basna. In ziarul sibian S. D. Tageblatt găsim următoarele ştiri mai nouă despre băile dela Basna: Apaductul comunei, construit în vara trecută, funcţionează perfect; s'au mai clădit în localitate trei vile, şi s'a plantat un mic parc dela restaurantul Binder până în apropierea lacului. S'a mai făcut apoi un nou bazin de apă; iar Hotelul Naţional a fost transformat într'un sanator, care peste câteva săptămâni va fi gata complet, pentru a putea primi oaspeţi. Este vorbă să se introducă o circulaţiune regulată de automobil-omnibus între Basna şi Mediaş.

*

Dela Academie. In şedinţa publică din Vinerea trecută, ţinută la Academia Română sub preşedinţia dlui *Ion Bogdan*, s'a cetit răspunsul regelui italian Victor Emanuel la telegrama ce i-a adresat Academia cu ocazia atentatului dela Roma. Preşedintele, dl Bogdan, anunţă, că parlamentul român a votat legea pentru acordarea sumei necesare la construirea clădirii, în care se va instala biblioteca Academiei. Dl N. *Iorga* arată, că a primit din Stokholm o lucrare interesantă, unde se vorbeşte despre campania lui Carol XII. în Rusia. La această expediţie a participat şi un regiment de roşiori conduşi de colonelul *Sandu Colţea*, care în lupta dela Poltava a căzut prisioner la ruşi. Scăpând din Rusia, colonelul Colţea a fost invitat de suedezi să treacă în ţara lor; românul însă a refuzat, zicând că acolo n'are biserică unde să se închine. Dl Iorga roagă Academia să mijlocească la Stokholm, pentru a se căpăta amănunte privitoare la Sandu Colţea şi le împrejurările sale. — Dl D. A. Sturdza a cetit apoi în continuare comunicarea sa cu privire la constituirea Divanului adhoc.

*

La fondul Dr. Liviu Bran de Lemény, pentru ajutorarea elevelor mai lipsite de mijloace dela şcoala civilă de fete a Asociaţiunii, au contribuit: *Dl Andreiu Bârsanu*, prezidentul Asociaţiunii, 10 cor., Dl *Eugen Todoran*, profesor seminarial, 5 cor.

*

† **Moise Popoviciu,** paroh gr.-or. român în Gânţaga, după lungi şi grele suferinţe, în anul al 33-lea al vieţii şi al 11-lea al căsătoriei şi preoţiei, împărtăşit fiind cu sf. taine, a adormit în Domnul Luni în 12/25 Martie a. c. la 3 oare dimineaţa. Rămăşiţele pământeşti i-au fost aşezate spre vecinică odihnă Mercuri în 14/27 Martie a. c. la 2 oare p. m. în cimiteriul gr.-or. din Gânţaga. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

O condamnare. Intr'o comună din apropierea Dobriţinului, o văduvă cu numele Stertzer, având oarecare avere, trăea în concubinat cu unul Anton Balla, om beţiv şi cheltuitor. Deoarece văduva nu putea scăpa de omul, care i-a stors aproape toată averea, s'a hotărât să-l omoare. Când bărbatul durmea, l-a tocat în cap cu o săcure. Femeea ucigaşă şi-a recunoscut crima; ear tribunalul din Dobriţin, având în vedere împrejurările uşurătoare, i-a dat o pedeapsă de nouă luni de temniţă.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului nostru, dl Vas. de Stroescu, a dăruit pentru edificarea bisericei noastre suma de 400 cor. In numele parohienilor mei esprim ilustrului donator profunde mulţămiri. Armeni, la 20 Martie 1912. *Vasile Spătar*, paroh.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe seama meseriaşilor, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu", au mai dăruit: Nicolae Licareţ, sub locotenent (Braşov), 50 bani, George Ittu, paroh (Vale), 20 bani, Ioan Muţiu, prez. Insoţirii Raiffeisen (Mohu), 50 bani, Victor Cărăban, notar (Mohu), soţia s'a Ana n. Slavu şi copiii lor Eugenia, Victor, Ionel şi Cornelia, 1 cor., Marcu Grigor, sodal rotar, 27 bani şi Eugenia Tordăşianu, profesoară, 10 bani.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului românesc Dl *Vasile de Stroescu*, a dăruit în favorul şcoalei noastre confesionale gr.-ort. române din Mureş-Cuieşd prot. Reghinului, suma de 800 cor. In numele parohienilor mei exprim şi pe această cale ilustrului donator profunde mulţămiri. Mureş Cuieşd, 4 Martie 1912. Dionisiu Radu, paroh.

*

Asasinarea unui principe. Din Constantinopol se anunţă, că principele insulei Samos, *Andrei Copassis*, a fost ucis de un atenian cu numele Stavros Paridis. Atentatul s'a comis Vineri seara în momentul când domnitorul se întorcea la palat. Asasinul a tras cinci focuri de revolver. Cu toate îngrijirile medicale, principele n'a putut fi scăpat şi a murit Sâmbătă după ameazi. Făptuitorul a fost arestat. Copassis, după soţia sa, este înrudit cu aristocraţia din Austria. — Insula *Samos*, aproape de Smirna, formează un principat, al cărui domnitor e numit de către sultan din supuşii săi de naţionalitate grecească. Principele insulei este îndatorat să plătească Turciei un tribut anual de 300.000 piestri şi stă sub protecţiunea Franţei, Angliei şi Rusiei. Intinderea insulei este de 468 chilometri pătraţi, are 55 mii locuitori, în partea cea mai mare greco-orientali. Camera sa constă din 40 deputaţi; metropolitul este din oficiu membru al camerei. — Atentatul de acum, după cum se crede, s'a comis din motive politice.

*

Familia fruntaşă Preda şi meseriaşii. Vrednica familie Preda, ce-şi trage obârşia din Avrig, poartă, ca puţine altele, deosebită dragoste clasei noastre de mijloc, dovadă faptul, că dl Ioan de Preda, advocat şi fiscal consist., cu ani înainte, s'a înscris între primii membrii fundatori ai Reuniunii meseriaşilor sibieni cu taxa de 100 cor. Mult regretata *Sabina Preda n. Andreica*, soţia dlui *Dr. Vasile Preda*, fost advocat în Câmpeni, pe patul de moarte dărueşte Reuniunii 100 cor. întru vecinica odihnă a iubiţilor săi părinţi *Mihail şi Carolina Andreica n. Palade.* Cu această sumă Reuniunea a pus temeiu primului legat al fondului „Masa învăţăceilor", numit mai în urmă fondul „Episcopul Nicolae Popea", anume „Legatului Sabina Dr. Preda n. Andreica" şi cu scopul de a ajutora copii scăpătaţi din Câmpeni, aplicaţi la meserii. Dl advocat Dr. Vasile Preda, fost până aci membru pe viaţă al Reuniunii, cu taxa de cor. 50, a pus zilele acestea la mâna presidentului Tordăşianu suma diferenţială de cor. 50 şi a fost trecut şi d-sa în şirul membrilor fundatori ai numitei Reuniuni. Nepoţii dlor advocaţi Preda, dl Victor Preda, măsar în Avrig şi Ieronim Preda, librar în Făgăraş, sunt membri ajutători ai Reuniunii. In afară de acestea, membrii vrednicei familii Preda se disting cu dăruiri de sume însemnate la darurile de Crăciun şi la alte scopuri, pe cari Reuniunea le urmăreşte. Fie ca pilda dată de această fruntaşă familie să găsească cât mai mulţi imitatori!

*

Dl Dr. Alexandru Dobrescu, med. univ. şi dentist s'a reîntors şi şi-a început praxa în piata mare Nr. 11.

AMVONUL.

Predică pentru postul Paştilor

de *Dr. Seb. Stanca.*

(Urmare).

Iată deci cât de mare lipsă are păcătosul de pocăinţă curată, de mărturisire sinceră a faptelor sale greşite. Şi lipsă avem de ea toţi pentrucă toţi suntem păcătoşi, toţi ne-am întinat haina albă şi curată a botezului cu noroiul păcatului. Tuturora ne glăsueşte cuvântul celui ce strigă în pustie din pragul Iordanului: „Pocăiţi-vă, că s'a apropiat împărăţia cerurilor", iar Domnul nostru Isus Cristos prin glasul evangelistului esclamă: „Pocăiţi-vă, că de nu vă veţi pocăi, toţi veţi peri". (Luca 13, 3).

Cum avem să înţelegem povaţa aceasta luminată a Mântuitorului nostru?

„Tată, greşit-am înaintea ta în ceriu, pe pământ, iartă-mă".

Fiul îmbuibat şi desfrânat, înoroit în fărădelegi şi păcate, înşelat în amăgirile plăcerilor lumeşti, înşelat de deşertăciunea bucuriilor şi a desfrâului îmbujorat, sdrobit şi umilit se întoarce la pragul Tatălui, ale cărui sfaturi le-a nesocotit, sufletul i se topeşte în lacrimi de foc, iar buzele arse de văpaia inimii conştie de vinovăţia sa îi şoptesc: iartă-mă.

Iată pilda cea mai strălucită a pocăinţii adevărate. Iată văpaia sfântă, care arde sufletul şi îl curăţă, precum văpaia focului curăţă şi lustrueşte ferul ruginit. Acesta e focul pocăinţii adevărate, acesta trebue să ardă şi sufletele noastre şi să ni le cureţe de rugina păcatului.

Ca şi fiul cel rătăcit să ne întoarcem şi noi cătră Tatăl, căci Tatăl ne cheamă: „Cutează, fiule, iartă-ţi-se păcatele tale", şi cu încredere şi nădejde curată apropiindu-ne şi mărturisindu-ne păcatele ne va zice şi nouă: „fiule, iartă-ţi-se ţie păcatele tale" (Mat. 9, 2).

Asemenea fiului celui rătăcit întoarce-te şi priveşte la faptele tale, ruşinează-te, arde-ţi sufletul în văpaia curăţitoare a părerii de rău, spală-ţi-l cu baia lacrimilor de durere, pentrucă numai pe calea aceasta vei dobândi iertarea dela Tatăl, care singur poate da iertare. „Fericiţi sunteţi cei ce plângeţi acum, pentrucă veţi râde", zice evang., căci nu este nici în ceriuri bucurie mai mare ca atunci, când un păcătos se întoarce la calea adevărului.

„Intoarceţi-vă la mine din toată inima voastră; rupeţi inimile voastre, vă întoarceţi la Domnul" (Ioil 2, 12—13).

Dzeu însuşi ne cheamă să ne frângem ruşinea omenească şi să ne apropiem de el cu încredere şi el ne va asculta.

„Că de-l veţi căuta pe Domnul îl veţi afla, dacă îl veţi căuta din toată inima voastră şi din tot sufletul vostru".

Aceasta este calea pocăinţii adevărate. Cutremură-te suflete pentru întunerecul ce te-a cuprins, îngrozeşte-te de haina murdară a păcatului cu care te-ai îmbrăcat, înfricoşează-te de osânda morţii, celei vecinice, înfioră-te de milă şi durere pentru tine însuţi şi cu cea mai adâncă *părere de rău* cazi înaintea Domnului zicându-i: „Tată, greşit-am înaintea ta, iartă-mă".

Şi iată aci, treapta cea din urmă pe care urcându-te vei dobândi iertarea păcatelor: mărturisirea. „Mărturisiţi-vă unul altuia păcatele", zice Domnul. Şi aceasta este porunca cea mai grea pentru cei păcătoşi. Domnul nostru Is. Chr. când a poruncit ucenicilor săi zicându-le „mărturisiţi unul altuia păcatele", li-a dat totodată putere peste Duhurile cele necurate ca să le scoată pe ele, li-a dat putere dumnezeiască dela duhul sfânt, li-a dat putere ca să lege şi să deslege cele ce se întâmplă întru popor, zicându-le: Ori câte veţi lega şi veţi deslega pe pământ, vor fi legate şi deslegate şi în ceriuri.

Şi iată darul acesta sfânt ni l-a lăsat Isus moştenire şi nouă şi tuturor neamurilor creştine, învestindu-l asupra preoţilor cărora Isus le zice: „Cel ce ascultă de voi, de mine ascultă" (Luca 10 10), şi iarăşi: „Luaţi Duh sfânt, cărora veţi ierta păcatele se vor ierta lor, şi cărora le veţi ţinea vor fi ţinute".

Nu este greutate mai mare însă pentru omul păcătos, decât a-şi mărturisi păcatele, pentrucă în neputinţa firii ticăloase omeneşti se ruşinează de faţa duhovnicului chemat să-l deslege de povară. Şi povara păcatului este grea, este ca o corabie încărcată cu greutăţi uriaşe cu care valurile mânioase se joacă în salturi nebunatice şi o lovesc de colţurile stâncilor ce pândesc în adăpostul umed al apelor.

Păcătosul se ruşinează de fapta semenului său, căruia Dzeu îi porunceşte ca să se mărturisească.

O, nepriceputilor şi zăbavnici cu inima, de ce nu v'aţi ruşinat *de păcat*, de ce nu v'aţi ruşinat atunci, când la adăpostul singurătăţii aţi săvârşit păcatul? De ce nu v'aţi ruşinat de faţa lui Dzeu, care vede întru ascuns, care cunoaşte cele mai ascunse taine ale sufletului omenesc?

Ş'acum nu îndrăzniţi să vă apropiaţi de acela, care e chemat să uşureze pocăinţa, să vă ceară dela Dzeu iertarea păcatelor?

Sf. Chiril stând odată în mijlocul unei adunări mari de oameni, cari veniseră să-şi mărturisească păcatele şi să se pocăiască, a văzut la o parte pe diavolul în chip de om şi l-a întrebat: Ce cauţi tu aici, unde nu îţi este locul? Iar diavolul i-a răspuns: Le dau oamenilor ceea ce le-am luat. „Ce le-ai luat?" „Eu, zise diavolul, când i-am făcut să păcătuiască, le-am luat ruşinea ca să nu se sfiască a săvârşi păcatul, acum le întorc ruşinea ca să le fie ruşine a-şi mărturisi păcatele."

Iată diavolul în tot chipul se meşteşugeşte ca să închidă gura păcătoşilor.

Ce negrăită nebunie! Cum, să păcătueşti nu te ruşinezi şi a te mărturisi ţi-e ruşine. Nu-ţi este ruşine de rane, ci de leacul cu care să te tămădueşti? Nu-ţi fie ruşine, a zis un tată fiului său, să ieşi dintre tovarăşii tăi ticăloşi destrăbălaţi, ci ruşine să-ţi fie pentrucă *ai intrat.*

Ascultaţi chemarea cuvintelor lui Isus Navi care zice: „Iubitul meu, dă mărire astăzi Dlui şi spune mie ce ai făcut şi să nu ascunzi nimica de către mine" (Isus Navi 7. 19).

Adu-ţi aminte de toate păcatele. Ispiteşte-ţi conştiinţa. Ascultaţi chemarea toţi cei ce doriţi uşurarea şi limpezirea sufletelor voastre şi vă mărturisiţi cu credinţă, cu smerenie şi cu frică sinceră păcatele şi veţi dobândi iertare.

Că eu de mi-ar fi slobod să fac minuni, nu aş cere ca soarele să-şi oprească cursul său necurmat, cum a făcut-o Gedeon, nici să se desfacă marea în două şi să lase cale neudată, cum a făcut toiagul lui Moise, nici nu aş pofti ca Dzeu să trimită foc din cer ca să ardă pe cei păcătoşi cum a ars Sodoma şi Gomora, ci singur aceea aş cere ca D-nul Is. Chr. să facă acea minune pe care a săvârşit-o scoţând din omul evangeliei pe Duhul cel mut şi să scoată din sufletele multor creştini pe duhul cel mut, care îi amuţeşte şi le ţine limba legată, ca să nu-şi mărturisească păcatele şi îi orbeşte ca să nu le vadă (P. Maior v. II. p. 32).

(Va urma).

Cărţi şi reviste.

„Luceafărul", revistă literară, artistică şi politică nr. 11, 1912, a apărut cu următorul cuprins bogat şi variat: *** Cuvântul nostru asupra schimbărilor politice dela noi. Şt. O. Iosif: Sonet. Liviu Marian: Pe fundul cupei. Vas. C. Osvadă: Mişcarea cooperativă. Octavian Goga: Oameni (poezie). Aegrotus: Trandafirul şi cartofii. I. Agârbiceanu: Povestea unei vieţi (roman). Cronici: Ion Gorun: Sărbătorirea lui Caragiale. Agitaţii politice. Insemnări: Un interviev. De strigis quae non sunt. O personalitate. Ilustraţiuni: N. Grigorescu: La marginea satului.

ad. 3125 Epitr./1912. (92) 1—3

Concurs.

Comitetul parohial ortodox român din Sălişte prin aceasta publică concurs pentru **facerea unei schițe de adaptare şi ornamentare** a bisericei mari din Sălişte, pe lângă 2 premii: primul de 500 cor. şi al doilea de 300 cor.

Schițele au să se înainteze comitetului parohial ortodox român din Sălişte până în 1 Maiu st. v. 1912.

Schițele premiate devin proprietatea bisericei din Sălişte şi se vor servi de bază la facerea planului definitiv şi preliminarului de spese.

Din şedința comitetului parohial ortodox român din Sălişte, ținută în 2 Martie 1912.

Dr. Comşa, președinte. **V. Giura**, secretar.

Nr. 127/1912.

Văzut.

Sălişte, în 12 Martie 1912.

Dr. Ioan Lupaş, protopop.

„FRĂȚIA“, institut de credit şi economii societate pe acții în Szentágota (Agnita).

Anulare.

In urma neplătirei ratelor restante, pe baza §§-lor 169 şi 170 din legea comercială, precum şi în puterea §-lui 9 din Statute acțiile semnate sub Nrii 532, 533, 534, 535 şi 536 se declară de anulate.

Agnita, 25 Martie 1912.

(88) 2—3 **Direcțiunea.**

Bănci de şcoală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerințelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de

(19) şcoală a lui 7—24

Wilhelm Connerth

Sibiiu, Strada Guşteriții 53.

Anunț de licitațiune.

In 9 Aprilie st. n. (a III zi de Paşti) la orele 2 d. m. se va da prin licitațiune minuendă în întreprindere **edificarea bisericei gr.-or. din Armeni**, tractul Mercurei.

Prețul de strigare: 28 500 cor.

După această sumă are să se depună vadiu de 10% în hârtii de valoare sau în bani gata.

Licitațiunea se va ținea în edificiul şcoalei.

Planul, preliminarul de spese şi condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial.

Piatra, cărămida şi năsipul le dă comuna bisericească. (91) 1—3

Armeni, la 24 Martie 1912.

Vasile Spătar, preot. **George Cinăzan**, epitrop.

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,

supraveghiare medicală constantă.

Telephon 88—89

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Ferencz-körut 29

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.

[448] 56— Director-şef

Dr. Cosmutza.

Papier à Cigarettes

ABADIE

PARIS

se capătă în toate tutungeriile.

124 b) 20—

130 filiale proprii în patrie si străinătate.

GHETELE „TURUL“

(89) 1—10 sunt

de clasa primă, elegante şi de mare preț.

„TURUL“, fabrică de ghete,

societate pe acții în

Timişoara.

Cea mai mare fabrică de ghete din monarhie.

Filială: SIBIIU,

Str. C'snădiei Nr. 20.

O domnişoară germână

tineră de 21 ani, născută în Germania din familie bună, caută un post ca însoțitoare de voiagiu, ori ca bonă pentru România, salar după învoeală. (74) 3—3

Ofertele sunt rugate sub **„Nr. 200“** la administrația acestei foi.

Mâncări de Post!!!

La băcănia N. ONIȚIU, Sibiiu.

Ofer onoratului public român din loc şi jur cele mai alese mâncări pentru postul sfintelor Paşti:

Peşti marinați în diferite gusturi, heringi baltici şi marinați, ruşi (muscani) şi anguilă marinată, icre roşii excelente de Odessa, icre negre, sardine sardele, păstravi de mare, masline mărunte şi mari, halva şi rahat de Constantinopol, unt de lemn francez şi oleu de in curat, țuică veritabilă, rum de Jamaica în 8 calități, ceaiu rusesc de Popoff în 15 calități, prăjituri pentru ceaiu, unsoare de nucă (Cocus), precum şi alți articoli de branşa colonialelor şi de ale băcăniei în sortiment bogat.

Toate apele minerale cunoscute, în special „Apa de Căciulata“, precum şi apa „Hebe“de Sângeorgiul-român toate în calitate excelentă şi proaspete cu **prețuri moderate.**

(45) 6 —

In atențiunea onoraților domni preoți:

„Smyrnă“

veritabilă de Sumatra

pentru sfintele sărbători şi alte ocaziuni, — a sosit în calitate extra-superioară la firma

N. Onițiu,

(90) 2— **Nagyszeben—Sibiiu.**

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informații** şi

Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informații comerciale şi în general **în orice cauză** dau în răstimp de 2—3 zile ori şi cui, resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgitez resolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog resolvire favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detailate.

La aviz aştept la gară.

(73, 3—5 **L. Olariu,**

Budapest, Lajos-utca 141 III/19.

Am onoare a aduce la cunoştința Onoratelor Dame, că sosind acasă din voiagiul meu de procurare, — unde am ales în persoană, — cele mai frumoase şi delicate

modeluri originale de Paris şi Viena,

aşa încât sunt în plăcuta poziție a satisface orice pretensiuni.

Invit prin aceasta Onor. public la vizitarea frumos asortatului meu depozit de **pălării de dame**, precum şi în pălării de fetițe, copii, sport şi de troteur. Binevoiți a Vă convinge despre prețurile cele ieftine.

In aşteptarea binevoitorului sprijin, mă recomand

cu toată stima

(84) 2–3 **Salonul pentru pălării de dame**

Hanna Adleff

Honterusgasse 8.

☞ **Reparaturile se execută foarte frumos, de tot ieftin şi repede.** ☜

Salonul de modă se află în aceeaşi casă sub firma **Hermina Adleff.**

Români! Replantați viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniți firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

Prima condiție de reuşită este de a folosi material solid.

„Mugurul“,

însoțire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viță americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică

„Mugurul“,

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 32—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiții de plată!

La cerere prețcurent şi instrucțiuni gratis şi franco!

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marţi 20 Martie (2 Aprilie) 1912. Nr. 32.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Crisa e resolvată.

Sibiiu, 1 Aprilie n.

Sâmbătă a fost resolvată crisa ministerială dela noi, şi anume, astfel, că Maiestatea Sa a numit de nou pe contele Khuen-Hédervâry ministru-president ungar, iar miniştri de resort pe cei de mai nainte, aşa, că ministeriul ungar remâne şi mai departe în funcţie în formaţiunea sa de mai nainte.

Faptul acesta a surprins mult lumea politică dela noi, pentrucă guvernul lui Khuen era considerat ca definitiv căzut, în urma refusului încassat dela partidul kossuthist, care i-a spus, că în chestia *resoluţiunei* cunoscute nu cedează de loc în ce priveşte fondul, ci numai cu privire la formă. Insistă deci, ca resoluţiunea să fie presentată dietei şi votată din partea acesteia, conform înţelegerii avute.

Prim-ministrul *Khuen* a plecat Joi la Viena, pentru a face raport Maiestăţii Sale despre neisbutirea misiunei primite, din motivul, că nici partidul kossuthist, şi nici partidul seu propriu, partidul muncii naţionale, nu vrea să abandoneze resoluţiunea, şi a cere dela Maiestatea Sa, să-l dispenseze, pe el şi guvernul seu, dela conducerea afacerilor ţării, — dar în audienţa pe care a avut'o Vineri la palat s'a întâmplat ce s'a întâmplat, sigur că ceva mare, pentrucă contele Khuen, care se afla în Viena împreună cu ministrul de finanţe Lukács, a telefonat acasă la Budapesta să plece imediat toţi miniştrii la Viena, căci e mare trebuinţă de ei. La orele 8 sara au şi sosit toţi în Viena, s'au întrunit numai decât în consiliu de miniştri, şi au votat o hotărâre, pe care contele Khuen a presentat'o apoi Sâmbătă la orele 11 Maiestăţii Sale, şi Maiestatea Sa a aprobat-o, decretând îndată, ca *întregul ministeriu ungar se remână la postul seu.*

In hotarâre se cuprindea probabil angajamentul guvernului, de a primi conducerea ţării şi fără resoluţiunea, care i-a pricinuit căderea. Iar aceea ce s'a intenţionat a se face pe calea resoluţiunei, se face acum pe calea unui *manifest*, în care Coroana declară, că drepturile ţării, în ce priveşte votarea contingentului de recruţi, remân neatinse şi pe viitor, dar tot aşa şi drepturile Coroanei cu privire la dispunerea asupra reserviştilor.

Atât manifestul, cât şi numirea de nou a guvernului, au apărut eri, Duminecă, în foaia oficioasă maghiară, şi probabil că astăzi se va presenta guvernul de nou numit în faţa parlamentului pentru a face comunicare acestuia despre felul cum a fost resolvată crisa, şi pentru a-şi precisa programul de muncă, care e compus deocamdată din un singur punct: *votarea legilor militare*, în textuarea originală, deci neschimbate; iar în scopul acesta *înfrângerea obstrucţiei*, fie prin luarea de măsuri energice, fie *prin disolvarea dietei.*

Dreptul de vot al femeilor.

Comitetul executiv al partidului naţional român a încredinţat, în şedinţa sa din urmă, pe domnii Dr. Valer Moldovan, Dr. Victor Onişor şi Dr. Romul Boilă, membri ai comitetului, cu compunerea unui studiu amănunţit în chestia reformei electorale, aflătoare la ordinea zilei, şi cu compunerea, dacă am înţeles bine, şi a unui proiect de lege despre votul universal, aşa cum l'ar reclama interesele poporului român din patria aceasta, aduse în consonanţă cu interesele generale ale ţării.

Lucru bun a făcut comitetul prin aceasta hotărâre a sa, pentrucă prin realisarea ei se pun în mânile deputaţilor naţionalişti, pe cari îi avem în dietă, toate armele bune, cu cari vor putea lupta în contra unui eventual proiect de lege despre dreptul electoral, care nu ar corespunde intereselor poporului român şi celoralalte naţionalităţi din patria aceasta. Ce am eu de regretat e numai, că lucrul acesta nu s'a făcut mai de mult, în anul trecut, pentru a fi putut presenta guvernului ţării şi comitetul partidului naţional român, în chestia reformei electorale, memorandul, pe care guvernul îl ceruse, până la finea anului, dela alte corporaţiuni, şi uitase (?) să-l ceară şi dela comitetul partidului naţional român.

Era bine deci dacă comitetul îndrepta din propria sa iniţiativă greşala guvernului, aşa, cum se propusese la timpul său în coloanele acestui ziar.

Cred, că nu mă înşel, când afirm, că tocmai în urma însărcinării primite dela comitet, dl *Dr. Valer Moldovan* a publicat mai multe articole în *„Gazeta Transilvaniei“* în chestia reformei electorale, expunându-şi în ele în mod amănunţit principiile de cari e condus şi modalităţile după cari s'ar putea face cu dreptate introducerea votului universal şi în statul nostru, rămas în privinţa aceasta de mult îndărătul altor state, mai puţin „liberale“, de cum e prezentat în afară statul ungar.

Domnul Moldovan cere aceea ce trebue să ceară fiecare Român: vot universal, egal şi secret, şi adecă, nu numai pentru bărbaţi, ci şi *pentru femei.* Intr'un articol final pledează cu multă căldură pentru dreptul de vot al femeilor, făcând în firul articolului constatarea, că partidul naţional român a luat în chestia dreptului de vot pentru femei *o singură dată* poziţie, dar şi atunci *împotriva ei*, şi anume, în comisia de 40, exmisă din partea conferenţei electorale dela 1905, unde domnul *Dr. Alex. Vaida Voevod* (şi poate că şi dl Dr. V. Moldovan) a pledat în favorul dreptului de vot pentru femei, dar comisia s'a pronunţat în contra trecerii acestui postulat între desideratele partidului naţional român.

Sunt întru toate de acord cu vederile şi concluziunile dlui Dr. V. Moldovan, expuse în coloanele ziarului „Gazeta Transilvaniei“. Principiului dreptăţii va corespunde noua lege electorală numai în cazul, dacă ea va fi pusă pe bazele sufragiului universal, egal, direct, cu votare secretă, căci numai pe calea aceasta va putea ajunge parlamentul ungar să fie aceea ce ar trebui să fie: expresiunea fidelă a voinţei poporaţiunei întregi. Din punct de vedere special românesc apoi noua lege electorală va putea fi dreaptă numai în cazul, dacă cercurile electorale vor fi de nou arondate, după naţionalităţi. Nu sunt străin nici de ideia de a se acorda drept de vot şi femeilor independente, cari îşi conduc singure gospodăria, ca văduve, ori sunt aplicate în funcţii şi plătesc dare statului, pentrucă sunt de părerea, că toţi cari contribue cu ceva la susţinerea statului, au dreptul să contribue cu voturile lor şi la conducerea statului, fără deosebire de sex.

Aceea însă ce nu pot de loc aproba este afirmarea domnului Dr. *V. Moldovan*, că partidul naţional român nu s'a ocupat decât *o singură dată* cu chestia dreptului de vot al femeilor, la 1905, din simplul motiv, că ea *nu corespunde adevărului.* Aşi ruga pe dl Moldovan, să nu numere zilele partidului naţional român numai dela datul, de când dânsul a ajuns să facă parte din partid, — ci de atunci, de când partidul cu adevărat există, de când adecă poporul român s'a decretat însuş de „naţiune politică“ în statul acesta, egal îndreptăţit cu celelalte neamuri.

Partidul naţional român şi-a avut totdeauna comitetul său executiv, cu începere dela 1848, iar în parlament şi-a avut reprezentanţii săi şi înainte, cu mult înainte de 1905, când s'a decretat activitatea parlamentară, după lunga şi stearpa epocă de pasivitate, nerespectată de nime.

Dacă dl Moldovan studia cu luare aminte aceea ce au făcut deputaţii naţionalişti români din vremile mai îndepărtate în dietă, ar fi aflat, că nici alianţa naţionalităţilor nemaghiare din patria aceasta nu e de dat mai nou, cum afirmau şi credeau (ba poate mai cred) unii, căci ea a existat şi la anii 1865 - 68 şi cei următori, ba a existat şi la 1848/49, când naţionalităţile au adresat coroanii petiţiune colectivă în scopul apărării intereselor lor, şi că nici cu dreptul de vot pentru femei nu s'a ocupat partidul naţional român *numai o singură dată*, la 1905, ci *şi altă dată*, cu mult mai înainte, la 1874. Studiind trecutul ar fi aflat dl Dr. V. Moldovan, că cu ocaziunea discuţiei purtate în dieta ţării asupra actualei legi electorale, deputatul naţionalist român *Mircea B. Stănescu*, totodată secretarul clubului parlamentar român (prezident era Antoniu Mocsonyi), a făcut la §-ul prim al legii propunerea, ca din textul paragrafului să fie eliminate cuvintele *„cu escepţia femeilor“*, pentrucă vrea să facă la paragrafii următori propuneri, ca şi femeile independente, cu averi, intreprinderi comerciale, ori aplicate în funcţii, *să aibă drept de alegere*, iar lucrul acesta îl poate face numai dacă se şterg din §-ul prim cuvintele citate.

Iată deci, că partidul naţional român *s'a ocupat* şi altă dată cu dreptul de vot al femeilor, şi a luat poziţie, nu împotriva, ci *în favorul lui!*

Am voit să fac numai constatarea aceasta şi se restabilesc adevărul ofensat prin afirmarea dlui Moldovan, că partidul naţional român s'ar fi ocupat cu chestia aceasta *numai odată*, la 1905, — iar încolo dl Moldovan se bucură şi mai departe de stima şi simpatiile mele, ca mai nainte, cu toate că mi se pare a fi cam pripit în formularea părerilor şi afirmărilor sale, după cum se vede şi din articolul său *„Politică oportunistă“*, publicat în numărul 58 al „Gazetei“, articol, asupra căruia asemenea voiu reveni.

Bătrânul.

Temeliile traiului nostru

de **Dr. Ioan Lupaş.**

„Rămâneţi întru ale voastre“. Ap. Pavel.

I.

Noi toţi Românii credincioşi ai bisericii româneşti mărturisim credinţa într'un Dumnezeu în trei feţe: Tatăl, Fiul, Duhul Sfânt. Biserica noastră ne învaţă aşa. Şi noi credem în învăţăturile ei mântuitoare.

Sunt însă destui botezaţi cari cred altfel. Au fost şi în vechime certe mari, până când sfinţii părinţi ai bisericei lui Hristos au izbutit să frângă pe toţi, cei-ce propovăduiau învăţături protivnice. Icoane de prin biserici şi de prin casele sătenilor noştri ne înfăţişează pe Sfântul Nicolae, marele făcător de minuni dela Mira Lichiei, cum într'o clipă de mânie pălmueşte pe Arie, care a cutezat să tragă la îndoială, că Isus Dumnezeu Fiul ar fi întru toate de-o potrivă cu Dumnezeu Tatăl. Alţii nu voiau să creadă în puterea şi Dumnezeirea Duhului Sfânt.

Asupra tuturor acestor învăţături greşite şi rătăcite a rămas însă biruitoare tăria credinţii creştine, păstrată în Sf. Scriptură şi în adevărurile bisericii noastre dreptmăritoare, căreia ne închinăm şi dela care primim multă mângăiere, întărire şi înălţare sufletească, atunci, când glasurile pline de evlavie ale tuturor ce iubesc podoaba casei Domnului, se unesc în frumosul cântec prelung al acestui tropar: „Nădejdea mea este Tatăl, scăparea mea este Fiul şi acoperemântul meu este Duhul Sfânt, Treime Sfântă şi nedespărţită....“

Aşadară credinţa în Sfânta Treime este apărarea noastră, prin această credinţă dobândim mântuirea sufletelor noastre şi tot din ea răsare nădejdea vieţii noastre... Către această Sfântă treime atotstăpânitoare se îndreaptă spre dobândirea vieţii celei de veci, rugăciunile, închinările şi jertfele laudei noastre „din straja dimineţii până în noapte“.

II.

Dar viaţa noastră pământească mai este stăpânită de-o treime, căreia deasemenea în fiecare zi şi în fiecare ceas trebuie să-i aducem cuvenita închinare şi jertfă. Nu jertfa fumului de tămâie, nici jertfa laudei, ci jertfa curată a muncii roditoare şi cinstite, jertfa simţirii şi, dacă s'ar cere, chiar jertfa vieţii noastre!

Această treime puternică şi sfântă, care a dat strămoşilor noştri tărie să poată înfrunta toate viscolele şi răutăţile vremurilor de urgie este: *limba, legea şi moşia.* Pe legătura trainică a acestor trei puteri mari şi neînfrânte s'a întemeiat în lungul şir al veacurilor de urgie, întreg traiul din trecut al neamului nostru, şi tot din această legătură aşteptăm să răsară pe seama noastră şi a urmaşilor noştri un viitor mai senin şi mai fericit, decum ni-a fost lungul trecut înviforat. Pe treimea aceasta de puteri va trebui să se înalţe, odată şi odată, cetatea măririi, clădirea biruinţii, care va aduce întruchiparea în fapte tuturor dorurilor sfinte, din cari s'a ţesut până acum şi se ţese şi azi viaţa sufletului nostru.

Limba românească este viaţa neamului nostru.

Legea românească a fost totdeauna şi va rămânea pentru toate vremurile tăria noastră.

Iar moşia strămoşască este izvorul drepturilor noastre şi temelia de căpetenia a traiului nostru în această lume pământească.

Iată pentru ce trebuie să ţinem cu sfinţenie la aceste trei lucruri, să le îngrijim, să ostenim, să jertfim pentru ele.

Din vremurile cele mai depărtate şi până azi atâtea rânduri de strămoşi ai noştri au luptat lupte crâncene, au pătimit cazne crude şi îmbrânciri de tot felul, dar n'au lăsat niciodată să li se înstrăineze această treime de comori sfinte şi nedespărţite. De câte ori duşmanii, de a căror mulţime n'a fost scutit nici odată neamul nostru, au încercat să se apropie, cu vr'un gând păgânesc, de una dintre aceste comori, totdeauna braţul înarmat al celor porniţi spre ucideri şi despoieri a trebuit să se izbească de zidul puternic al piepturilor româneşti, în cari ardea focul sfânt al dragostii de limbă, lege şi moşie strămoşească.

Trebue să luăm cu toţii pildă din vitejiile înaintaşilor noştri şi să ne dăm toată silinţa, ca să apărăm şi noi cu aceeaşi vrednicie *avutul strămoşesc* faţă de oricine s'ar cerca să ne ştirbească o părticică cât de mică din el. Căci nu ne este iertat a suferi ca alţii să ne micşoreze moştenirea strămoşască. Din potrivă, cea mai sfântă datorinţă a oricărui bun român e, să sporească această moştenire pe sama urmaşilor.

Oricând s'ar ivi ceasuri grele şi zile de cumpănă, totdeauna să fim gata, unul ca unul, a întâmpina orice primejdie şi a înfrunta orice ameninţări ar veni asupră-ne pentru apărarea acestei treimi: limbă, lege şi moşie.

Cum au ajuns acestea, în viaţa poporului nostru românesc, să fie socotite drept lucruri sfinte, se va vedea din cele ce urmează.

III.

Pe lângă obârşia comună, pe lângă aceleaşi amintiri ale trecutului şi aceleaşi nădejdi ale viitorului, pe lângă obiceiuri şi datini comune, — cari toate acestea, închează laolaltă, într'un singur mănunchiu pe toţi ceice se mărturisesc fiii aceluiaş neam — limba este care face în zilele noastre să se deosebească mai mult un popor de toate celelalte popoare.

Limba românească este cel mai de căpetenie organ al vieţii noastre naţionale, căci pe ea se întemeiază legătura sufletească, puternică şi biruitoare, între diferitele pâlcuri răzleţe ale neamului nostru, fărâmiţat şi împrăştiat peste atâtea hotare, în atâtea ţări şi sub atâtea cârmuiri.

Dacă ar lipsi ori ar slăbi *legătura asta sfântă*, pe care ni-o dă unitatea limbii vorbite de toţi Românii, ar fi rău de noi! Bunul Dumnezeu să păzească neamul nostru de o pacoste ca aceasta! Căci atunci nu ne-am mai iubi ca fraţii, dupăcum se cuvine, şi din sufletul multora s'ar putea pierde cu timpul cunoştinţa, că noi toţi Românii, ori cât am fi de despărţiţi unii de alţii, ca popor suntem totuşi, — împotriva tuturor graniţelor, ce ne despart — un singur trup, o singură fiinţă.

Pe lângă că ne dă putinţa de a împărtăşi gândurile şi simţirea noastră până şi celor mai depărtaţi fraţi ai noştri, limba românească mai ascunde şi alte comori, nespus de preţioase pentru toţi, câţi o vorbesc cu drag şi se străduesc să înţeleagă toate tainele ei pline de învăţăminte mari...

Căci ea are şi darul de a ne putea desluşi, prin slova cărţilor bătrâne, toate frământările sufleteşti, gândul şi vrerea strămoşilor noştri, cari au trăit cu zeci şi sute de ani mai înainte! Prin aceasta face ca toţi fiii de azi ai neamului nostru să se simtă uniţi cu gândul atâtor rânduri de oameni, cari s'au strecurat şi ei pe aceste plaiuri, luptând şi robotind pentru binele nostru, urmaşii lor.

Punându-ne deci dea-dreptul în legătură cu trecutul, limba românească dă tuturor străduinţelor noastre o proptea puternică şi întăreşte hotărârea noastră spre lupte şi fapte, a căror împlinire ni-o înfăţişează adesea ca o datorinţă sfântă, hărăzită de moşi-strămoşi...

Insemnătatea cea mare pentru noi, a limbii româneşti, mai sporeşte şi prin faptul, că ea este cea mai dreaptă şi mai puternică dovadă a obârşiei noastre înalte.

Alte neamuri cu cari am fost sorociţi să veţuim împreună în aceasta ţară, au brăzdate în cartea legilor drepturi vechi întemeiate în diplome, scrise pe piele de câne, în aşa numite diplome nemeşeşti, prin care cutare Craiu li-a dăruit pentru toate vremurile moşie întinsă şi scutinţe însemnate.

Poporul nostru nu are de acestea! Puţini dintre ai noştri, câţi au izbutit să pună şi ei mâna pe câte o asemenea piele de câne, au luat-o de obiceiu razna, s'au desbinat de noi, s'au înstrăinat de limba părinţilor, şi au ajuns „să şadă cu domnii la masă“, ceeace pentru timpurile mai vechi însemna, că erau pierduţi cu desăvârşire pentru neamul, din care s'au ridicat.

Dar în schimb, diploma de nemeşie, pitacul nostru al tuturora este limba românească!

Ca o credincioasă mărturie a trecutului ne arăta din ce neam mare şi strălucit îşi trage poporul nostru obârşia, din neamul Romanilor vestiţi, cari au fost odinioară singuri ocârmuitori peste lumea întreagă, şi din neamul Dacilor fieroşi, decât care nu s'a văzut alt popor mai viteaz şi mai războinic.

Poporul nostru a păstrat mai ales graiul Romanilor. Adevărat că l-a amestecat şi cu alte cuvinte, împrumutate dela neamurile, cu cari a venit mai târziu în atingere, dela Bulgari, Sârbi, Greci, Turci, Unguri ş. a.

Dar aceste cuvinte aspre şi colţuroase împreunându-le şi folosindu-le în vorbire, le-a potrivit după graiul frumos şi dulce al strămoşilor noştri aşa, că până în ziua de astăzi se vede, cât de colo, că limba românească a păstrat mai toate formele graiului vorbit de Romani.

Tocmai lucrul acesta a pus pe mulţi în uimire. Un învăţat italian, înainte de asta cu 400 de ani, având prilej să cunoască pe Români şi limba lor, scrie despre noi astfel: „Socotind bine câte năvăliri barbare şi încălcări străine, câte criveţe şi vijelii au venit asupra acestui popor, cine nu se va minuna foarte, că până acum a păstrat urmele limbii romane. Căci aşa s'au războit Românii, încât îţi pare că s'au luptat mai mult pentru viaţă“.

Şi cuvintele învăţatului Bonfini, — căci aşa îl cheamă, — cuprind un mare adevăr. Numai aşa putem înţelege, cum de n'au pierit în părţile acestea urmele graiului roman, dacă vom şti cu câtă sfinţenie ţine poporul român şi azi la limba strămoşilor. Mirarea scriitorului italian ne pare şi mai îndreptăţită, dacă ştim, că veacuri întregi, aproape o mie de ani dearândul, limba românească a fost surghiunită şi din trebile statelor române, şi din şcoli, şi din biserică, şi că numai la obştea de rând a poporului nostru în coliba ciobanului şi în bordeiul plugarului putea găsi ocrotire.

Timp foarte îndelungat a trăit limba românească numai în doina, trăgănată jalnic, a ţărănimii noastre obidite, pe când în diregătoriile cele înalte îi trecea toate sudorile pe bieţii slujbaşi, până încleşteau trei-patru vorbe în limba slavonă, pe când în palatele boerilor se răsfăţau ciripituri de limbă grecească şi alte miorlăituri străine, iar la sfintele altare slujba se făcea slavoneşte ori greceşte, astfel încât creştinii nu înţelegeau şi adeseori nici preotul nu va fi ştiut ce spune.

Pentrucă toţi aveau părerea aceasta greşită şi foarte primejdioasă, că limba pe care o vorbeşte poporul ar fi bună numai pentru prostime, că ea n'ar fi potrivită pentru cei de ranguri înalte şi mai ales nu ar fi vrednică, să se vestească cu ajutorul ei cuvântul lui Dumnezeu.

Păcat, că atâta timp nu s'a ţinut de loc sama de frumosul cuvânt al apostolului Pavel, care scrie, că: „mai bine cinci cuvinte în limba ta, decât zece mii în limbă străină!“

Dela o vreme însă s'au ivit oameni cu înţelegere dreaptă, cari prin cuvântul lor de lămurire şi luptă necurmată au izbutit să surpe catapiteazma tuturor rătăcirilor de ranguri înalte.

S'a schimbat apoi duhul vremii şi graiurile îngâmfate au început a se umili.

Limba slavonă, care era socotită drept limbă sfântă, dela o vreme nu o mai înţelegea nime. A fost deci pe îndelete izgonită din toate locurile de cinste, câte ţinuse în stăpânire din timpuri mai vechi. Şi la altarul Domnului preoţii noştri au început a face rugă românească, în auzul şi pe înţelesul mulţimii, al cărei suflet înseta după lumina şi priceperea adavărurilor credinţei mângăitoare.

Preoţii harnici şi luminaţi s'au făcut „meşteri de scriere cu tiparul“ şi la îndemnul mitropoliţilor vrednici — muncind şi aceştia cu ei alăturea, — au început să dea tot felul de cărţi bisericeşti pe limba poporului sau după cum scriau ei, înainte de asta cu două veacuri şi jumătate: „au început a pogorâ scriptura pe înţelesul oamenilor, pentru ca se înţeleagă fiecine şi să înveţe şi să mărturisească minunate lucrurile lui Dumnezeu.“

(Va urma.)

AMVONUL.

Predică pentru postul Paştilor

de *Dr. Seb. Stanca.*

(Fine).

Duhul cel mut te orbeşte, şi dacă am putea privi în sufletul mulţimii de oameni ne-am măhni, ne-am îngrozi de iadul patimilor, în care se svârcole cele mai multe. Sufletul este cel mai vrednic de compătimire, de milă şi de plângere, pentrucă păcatul îl îneacă în orbire şi întunerec.

Şi dacă pedeapsa dreaptă a lui Dzeu ar face ca să orbească şi trupeşte toţi cei ce sunt orbiţi la suflet, oare câţi dintre muncitorii pământului s'ar putea bucura de lumina ochilor? Numai gândul putinţii acesteia te îngrozeşte.

Ori închipuiţi-vă, iubiţi creştini, că un împărat ar da poruncă în largul ţării: toţi cei robiţi în închisori şi în temniţe, dacă se vor căi şi vor mărturisi păcatele cu adâncă părere de rău, li se va ierta pedeapsa. Ce chiot de bucurie ar răsuna prin zidurile mucegăite ale temniţelor, păcătoşii ar alerga cu sufletele îmbujorate de lăcomia libertăţii, să asculte porunca dulce si mântuitoare.

Oare nouă celor ce suntem întemniţaţi în hotarele strâmte ale lumii acesteia pământene, însetaţi după fericire largă şi pururea dăinuitoare, oare nouă nu ni-a dat tot această poruncă împăratul împăraţilor, Dzeul nostru? Ni a dat-o şi ne cheamă în toată ziua şi în toată clipa: „Veniţi cei însetoşaţi şi eu vă voi odihni pe voi“.

Şi noi de ce nu chiotim de bucurie, de ce nu săltăm de mulţămire, că împăratul ne cheamă să ne scoată din robia păcatului, de ce nu alergăm să ne mărturisim păcatele, ca să ne facem vrednici de largul fericirii celei fără de hotare?

De ce ne lenevim întru câştigarea îndurării Tatălui din ceriuri? Suntem slabi, suntem neputincioşii robi ai patimilor, slugile pământului, slugile lumii, cari nu luăm în seamă glasul binevoitor care ne spune limpede, că: Ce va folosi omului de ar dobândi toată lumea, şi îşi va perde sufletul? (Marcu VIII. 36).

Dăm pradă perzării sufletul în preţul argintului solipitor. Labirintul păcatului e mare, cel ce trece peste pragul acestuia uşor se rătăceşte, cu cât păşeşte mai departe, cu atât este întoarcerea mai anevoioasă. Inainte mergi uşor pentrucă drumul iadului este neted şi mai ispititoare dulceaţa păcatului, decât amarul curăţeniei; dar cu cât este coborâşul mai uşor, cu atât mai greu este suişul, care creşte cu vârsta şi cu povara păcatului omenesc. Greşelile vechi nu se pot ispăşi cu alte greşeli, nici nu se pot şterge, din potrivă, ori ce păcat nou apasă cumpăna dreptăţii cu putere tot mai mare spre prăpastie.

Apropie-te necredinciosule de pragul mormântului şi priveşte ce este frumseţa vieţii pământene, ce este floarea plăcerilor lumii acesteia? Şi oasele goale şi frânte, căpăţinile sdrobite şi ţăndările răsleţe ale trupurilor îţi spun mai limpede ca ori ce document, că nu pentru lumea aceasta trăim. Praful şi pulberea din morminturi e mărturia cea mai nemincinoasă a deşertăciunilor pământului. Viaţa sufletului este ţinta trudei noastre. Sufletului să-i dai viaţă, să-l deslegi de cătuşile în cari îl închegă păcatele trupului, să-l cureţi şi să-i deschizi cale ca desbrăcându-se de haina murdară şi putredă a trupului, să între în lumina cea fără de seamăn a fericirii celei vecinice.

Iată pentru ce ni-a trimis Dzeu pe fiul său să ne deştepte, iată pentru ce acesta ni-a adus pocăinţa, iată pentru ce ni-a poruncit mărturisirea păcatelor singurul mijloc al mântuirii noastre, singura chee a iertării din partea preabunului Părinte din ceriuri.

Dar să aruncăm o privire fugară în sufletul celui ce s'a pocăit, celui ce cu adâncă părere de rău şi-a mărturisit păcatele, cu gând curat şi statornic să nu mai greşească.

Ai ascultat poveţa sfintei porunci dumnezeeşti, cu smerenie şi sfială ţi-ai plecat fruntea sub aripa patrafirului sfinţit şi înfiorat de măreţia actului ce îl săvârşeşti, sufletul ţi se cutremură, un foc dumnezeesc trece ca un fulger prin vinele trupului, îţi mărturiseşti păcatele şi într'o clipă ţi se înseninează toată fiinţa. Simţi o uşurare neînţeleasă, o povară parcă ţi s'a luat de pe inimă, te simţi uşor de parcă stai să nu atingi pământul, lumina soarelui îţi pare mai caldă şi ziua mai senină, o linişte largă, o pace sfântă te-a cuprins când duhovnicul ţi-a rostit rugăciunea deslegării de păcate. Te simţi întinerit şi pretin tuturora şi pe buze ţi se furişează cuvântul sfintei scripturi: „Ah, frumos eşti azi, iubitul meu (suflet), iată cât de frumos eşti“.

Iată rodul mărturisirii. Daţi-vă samă şi vă opriţi o clipă la această curăţenie sufletească, nu lăsaţi să treacă prilejul şi gustaţi cu toţii această mană dumnezeiască a mărturisirii şi pocăinţei, pentrucă cu adevărat nu este pe acest pământ fericire mai mare şi mai desăvârşită, decât pacea largă şi sfântă a curăţeniei sufleteşti.

Apropiaţi-vă toţi cei însetaţi de această pace dumnezeiască, veniţi toţi cei cu sufletele îngreunate de sarcina păcatelor, veniţi să păşim pe calea Getsimaniei şi în aceste zile ale mult grăitoarei cruci să ne pocăim şi să ne curăţim.

Luaţi pildă lacrimile lui Petru. De trei ori s'a lăpădat de Domnul, şi îndată a cântat cocoşul. Şi Petru şi-a adus aminte de cuvintele învăţătorului. A eşit afară şi a plâns plângere cu amar. Iată pocăinţa: Petru cel îndrăsneţ din clipa aceasta se face blând şi smerit, Petru cel uşuratic e priceput şi hotărât, Petru cel fricos dintr'odată se face cel mai aprig mărturisitor al lui Isus în faţa poporului.

Iată puterea focului curăţitor! Pocăinţa curată, lacrimile părerii de rău îi ard sufletul şi Petru într'o clipă se schimbă în alt om. Pocăinţa îl întăreşte, şi el fără teamă păşeşte în sinagoga jidovilor, iasă în mijlocul poporului, între duşmanii de moarte şi ucigaşii lui Isus şi mărturiseşte pe Isus.

Luaţi pildă dela fiul cel rătăcit. Este oare părinte, care să nu ierte pe fiul său, care cu atâta durere se întoarce la dânsul. Sufletul îi sângerează de rana pocăinţii, cu lacrimi de foc cade la picioarele tatălui său, îşi recunoaşte, îşi mărturiseşte păcatul mare şi greu: Tată greşit-am . . . cel mai mare păcat ce l-a putut face, cere iertare. Iertarea e leacul vindecător, care l curăţă. Şi un suflet astfel curăţit nu va mai greşi.

Luaţi pildă dela Ninivitenii prorocului Iona. Iona propoveduia, că numai 40 zile mai are oraşul de trăit şi Dzeu îl va prăpădi pentru păcatele oamenilor. Atunci tot poporul, dela rege până la cerşitor, dela moşneag până la copil a lăpădat hainele şi podoabele, a îmbrăcat haină de pocăinţă, haină de durere, şi au pus cenuşă pe cap, şi s'a dat poruncă: nimenea să nu mai mănânce, nici să bea, ci în post şi rugăciune smerită să ceară mila lui Dzeu. Tot păcătosul să se proştearnă în ţărână şi să ceară iertare dela Dzeu. Şi aşa în lacrimi de durere şi părere de rău şi-au ridicat Ninivitenii glasul lor la cer şi Dzeu i-a ascultat. „Şi-a văzut Dzeu faptele lor, că s'au întors dela calea cea rea a păcatului, şi şi-a schimbat Dzeu hotărârea de a i pustii de pe faţa pământului, după cum zisese şi n'a făcut aceasta“. (Iona 3, 9).

Iată curăţirea adevărată.

Nu ca regele Faraon care şi-a adus aminte de Dzeu numai când osânda păcatelor lui i-a adus primejdii şi peire peste ţară. Şi-a adus aminte de Dzeu, s'a căit în faţa lui Moise, iar rugăciunea lui Moise a întors urgia prăpădirii. Dar căinţa lui Faraon n'a fost sinceră, n'a fost dreaptă, şi ajuns iar la bine şi-a bătut joc de bunurile lui Dzeu. Unora ca acestora le zice Domnul: „Toate dreptăţile lor, cari le-au făcut, nu li se vor pomeni“. (Esech. 18. 24).

In aceste zile sfinte deci, când veseliile şi bucuriile sgomotoase tac, când lustrul ţărânei amăgitoare se întunecă şi în zarea mohorâtă apare înţelegătoare crucea de pe Golgota, în aceste zile şcoala crucii ne povesteşte jalea şi osânda de bună voe a fiului celui unul născut din fecioara Marie, cel ce ne-a chemat la calea mântuirii prin pocăinţă şi iertarea păcatelor, în aceste zile de neprihănită şi sfântă povaţă a curăţeniei sufleteşti îndumnezeite, se cuvine să ne întoarcem şi noi cu gândul în cămăruia sufletului nostru, să ne ispitim o clipă păsurile faptelor noastre.

Jalea şi durerea fiului celui rătăcit, lacrimile de foc ale lui Petru, pocăinţa curată şi sfântă a Ninivitenilor, (durerea lui David) şi văpaia sufletului sângerat al Mariei Magdalinei să ne înveţe şi pe noi lumina cunoştinţii păcatelor noastre, pentruca şi noi căindu-ne de păcatele noastre în lacrimile părerii de rău şi ale mărturisirii sincere, să facem *pocăinţă* desăvârşită, pentru ca şi noi ca tâlharul cel de-a dreapta Domnului să ne facem vrednici de împărăţia ceriurilor.

Pune, Doamne, pază gurii noastre, ca să nu luăm în deşert belşugul bunătăţii tale, pune Doamne uşă de îngrădire împrejurul buzelor noastre, pentruca această uşă a buzelor noastre să se deschidă cât de des spre mărturisirea păcatelor noastre, ca printr'însa din suflete curate să putem cânta şi noi cu psalmistul: „Lăuda-voi pe Domnul în viaţa mea, cânta-voi Dzeului meu până ce voi fi. Amin“. (Psalm 145).

NOUTĂŢI.

Regele Carol bolnav. Ziarele din Bucureşti scriu, că Maiestatea Sa, Regele Carol, fiind indispus, în urma unei uşoare suferinţi de ficat, neînsoţită de febră, e nevoit să remână în pat câteva zile.

*

Conferenţa dela Asociaţiune. Şirul de conferenţe, ţinute în iarna aceasta la Muzeul Asociaţiei, s'a terminat ieri, Dumineca după amiazi, cu o conferenţă religioasă desvoltată de dl Dr. *Nicolae Bălan*, profesor seminarial. Ce este religiunea? Ce scop urmăreşte? Cum învăţăturile, care formează raporturile între om şi Dumnezeu, se desăvârşesc tocmai în *religiunea creştină*, — şi cum în sfârşit ea, religia creştină nu poate fi înlocuită nici prin doctrina utilitarismului, şi nici prin sentimentul de onoare şi ambiţiune. Acesta a fost subiectul conferenţei, ilustrat prin câteva pilde foarte potrivite, scoase din viaţa Mântuitorului lumii şi din istoria evului mediu. Public mult şi distins a răsplătit cu aprobări sincere prelegerea sârguitorului profesor al seminarului nostru.

*

Permutaţi. Domnul *Ioan Miculescu* subdirector de finanţe în Sibiiu, a fost permutat la direcţia de finanţe din Murăş-Oşorheiu, iar domnul *Gheorghe Anghel*, tot dela direcţia de finanţe din Sibiiu, a fost permutat ca şef de contabilitate, la direcţia de finanţe din Kaposvár.

*

Parastas. Pentru odihna sufletului răposatului în Domnul *Iosif Sterca Şuluţu*, dela a cărui moarte se împlineşte un an, s'a serbat ieri Dumineca un parastas la biserica dela Poarta turnului. La serbare a participat din partea familiei dl Aurel Şuluţu, profesor în Ploeşti, precum şi un public numeros din Sibiiu, în frunte cu membrii comitetului central al Asociaţiunii.

*

Serbări la Iaşi. Inaugurarea monumentului ridicat lui *Cuza Vodă* s'a fixat pe ziua de 3/16 Mai 1912. Comuna oraşului Iaşi a bătut o medalie comemorativă, care pe avers poartă figura lui Cuza şi a lui Kogălniceanu cu inscripţia „Cuza Voda 1820—1873“. Pe reversul medaliei este scrisă următoarea gândire a reginei Elisabeta: „Popoarele se onorează pe sine, când păstrează şi înconjoară de iubire memoria marilor lor patrioţi“. Numeroase delegaţiuni, din toate ţările locuite de români, vor participa la serbările dela Iaşi.

*

Din Bucovina. Partidul naţional din Bucovina a convocat în săptămâna trecută o mare adunare la Cernăuţ, cu scop ca poporul român bucovinean să manifesteze împotriva încercărilor, făcute de ruteni pentru a rusifica biserica ortodoxă română a Bucovinei. Adunarea, la care au participat peste zece mii de români în frunte cu preoţimea, a fost condusă de baronul *Hurmuzachi*. Oratorii au arătat primejdia, ce zace în ocuparea postului de arhimandrit şi vicar prin un rutean; — aceasta ar însemna, că şi viitorul mitropolit al Bucovinei ar putea fi un *rutean*. Telegrame omagiale s'au trimis monarhului şi arhiducelui moştenitor; ear petiţiuni s'au înaintat mitropolitului şi guvernatorului ţării. O deputaţiune va merge la Viena, pentru a da împăratului un memoriu.

*

La Petersburg. Un ziar din Praga anunţă din isvor competent, că arhiducele Carol Francisc Iosif va merge în curând la Petersburg pentru a întoarce vizita făcută nu de mult la Viena de către marele duce Andrei.

*

Abonaţii „Poporului Român“. Foaia „Poporul Român“ din Arad scrie, ca are 12,000 de abonaţi. E un semn bun, când gustul de cetire se respândeşte în măsură aşa de mare între ţăranii noştri.

*

Intunecime de soare şi de lună. Miercuri în 4/17 April, după amiazi între orele 1 şi 3, vom avea o întunecime parţială de *soare*. — Astăzi Luni în 19 Martie (1 April) va fi o întunecime parţială de de *lună*, şi anume între orele 10 şi 12 noaptea.

*

Mulţămită. Harnicul econom Todor Muntean I. Ioan şi feciorii săi Ioan şi Nicolae, de sf. sărbători ale „Invierii Domnului“ au dăruit un rând de vestminte preoţeşti de catifea, în preţ de 94 cor, — iar Savu Muntean un steag (prapor) în preţ de 62 cor. Le aduc şi pe această cale cele mai călduroase mulţămiri. Tău, la 15 Martie 1912. *Patriciu Marcu*, paroh.

*

Programul serviciului divin, în săptămâna cea mare, în catedrală, e următorul: *Luni* la 8 Ceasurile şi Liturg. înainte sfin., la 4 Pavecerniţa, la 6½ Denie. *Marţi*, la 8 Ceasurile şi Liturg. înainte sfin., la 4 Pavecerniţe, la 6½ Denie. *Miercuri*, la 8 Ceasurile şi Liturgia înainte sfin., la 4 Pavecerniţe, la 6½ Denie. *Joi*, la 8 Sf. Maslu Vecer. cu liturg. s. Vasile şi sfinţirea Paştilor, la 6½ Denie. *Vineri*, la 8 Ceasurile Domneşti, la 4 Vecernia cu luarea Mântuitorului de pe cruce, la 6½ Utrenia cu prohodul Domnului Christos. *Sâmbătă*, Vecernia Paştilor cu liturg. s. Vasile. *Dumin*ecă, la 4 Invierea, la 9 Liturgia la 4 Vecernia.

*

Miliţie bosniacă. După modelul honvezimei se va înfiinţa o miliţie bosniacă şi herţegovineană. Oastea aceasta se va compune din două corpuri, fiecare va sta din câte trei regimente, şi fiecare regiment va avea câte trei companii. Pe fesul miliţienilor bosniaci se vor pune cuvintele următoare: *Pentru împărat, rege şi patrie!* Limba de comandă va fi sârbă-croată. Proiectul de lege privitor la miliţia aceasta va fi înaintat delegaţiunilor celor mai apropiate.

*

Dar pentru biserică. Parohianul Vasilie Gergel cu soţia sa Ludovica au dăruit bisericei gr.-or. din Bruiu prot. Agnita suma de 50 cor. ca bază a unui fond pentru cumpărarea unui clopot mare, şi 11 cor. pentru cumpărarea unui apostol cu litere latine; pentru care faptă marinimoasă le aduc cele mai sincere mulţămite. *Ioan Berghean*, paroh.

*

Viaţă lungă. A murit în Budapesta văduva Salamon Wagner în etate de o sută şi zece ani. A fost cea mai bătrână persoană din capitală.

*

Supărarea artistului. Celebrul tenor rusesc *Şaliapin* petrece de câteva săptămâni la Riviera. Intr'una din zile a intrat în sala faimoasă dela Monte-Carlo şi în câteva minute a pierdut 70 de mii de franci. Neputând să-şi înfrâne patima jocului, s'a rugat de direcţiunea băncii, să binevoiască să-l oprească de a mai intra în sala de joc. Direcţiunea i-a împlinit rugămintea. Mai târziu apoi earăş i-a venit pofta lui Şaliapin să-şi [illegible] norocul; s'a rugat de direcţie să revoce [illegible] dată. Acum însă direcţiunea, mai consecventă decât cântăreţul, a refuzat să-şi schimbe hotărârea. Artistul, furios, a părăsit imediat principatul Monaco.

*

Producţiune şcolară. Luni, în 26 Martie v. a doua zi de Paşti, se dă o producţiune şcolară în comuna Galaţi, lângă Făgăraş, sub conducerea parohului Nicolae Aron. Inceputul la 8 ore sara. Venitul e destinat pe seama bibliotecii parohiale.

*

Bandiţi în automobil. In Paris şi împrejurime a produs mare agitaţie o crimă dintre cele mai îndrăzneţe. In ziua mare, pe drumul dela Montgeron, şase bandiţi au oprit în loc un automobil luxos, au tras câteva focuri de revolver, au omorât şoferul, ear pe mehanic, care a luat-o la fugă, l-au rănit. Bandiţii au sărit îndată în automobil şi cu o mare iuţeală au plecat spre Chantilly, unde s'au oprit în faţa filialei unei bănci, au intrat în birou, au împuşcat doi funcţionari, au pus mâna pe banii din cassă — vreo 40 mii de franci, — s'au urcat în automobil şi au dispărut pe drumul ce duce spre Paris. Cercetările poliţiei au rămas, până astăzi, fără resultat.

*

Cât câştigă un spion? Se crede în general, că spionajul ar fi o meserie foarte bănoasă. S'a scris nu de mult, că guvernul rusesc a promis 200 000 de ruble (cam 780.000 cor.) pentru planul de mobilizare a unei fortăreţe din Germania ostică; — ştirea însă nu era de loc adevărată. Sumele plătite pentru meseria ticăloasă a spionului sunt, în cele mai dese cazuri, disparente în raport cu pericolul, la care se espune cel ce spionează. Banii de spionaj se plătesc dintr'un fond secret, asupra căruia dispune ministrul de răsboi în fiecare stat fără a fi îndatorat să dee socoteală parlamentului. Fondurile acestea constau pe an din 200 de mii până la un milion de mărci, însă banii se folosesc pentru nenumărate alte scopuri, — şi astfel nu prea rămâne mult pe sama remuneraţiei spionilor trădători. Franţa, cum se spune, plăteşte 100—250 franci pentru un singur caz; iar când cazul conţine lucruri din cale afară momentuoase, dă cam două mii de franci. Astfel spionajul şi tradarea sunt nu numai un lucru desonorator, ci şi foarte puţin rentabil.

*

Dl Dr. Alexandru Dobrescu, med. univ. şi dentist s'a reîntors şi şi-a început praxa în Sibiiu piaţa mare Nr. 11.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşian pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriaşilor români sibieni, au mai dăruit: Ilie Iosof, paroh (Galeş) şi copiii săi Maria măr. Răchiţan, soţie de capelan, Ana măr. Batuca, soţie de notar, Victor, contabil (Turda) şi nepoatele sale Maria şi Felicia Răchiţanu şi Veturia, — Maria Batuca, 1 cor.; Popovici Mondoc, învăţător (Sebeşul super.), 40 bani, George Bendorfeanu, lustruitor şi copiii lui Linuţa şi Victor, în amintirea mamei respective bunicei Maria Hoprich n. Ţereanu, 2 cor., Petru Cosciuc, funcţ. penz. (Mediaş), soţia sa Maria şi copiii lor Octavian, Ovid şi Irina, învăţătoare (Brad), 1 cor. şi Ioan Muţiu, prez. Insoţ. Raiffeisen (Moha) şi soţia sa Ana n. Mălaiu, 50 bani.

Sărbarea pomilor în Cacova

Precum se ştie Reuniunea română agricolă sibiană, dorind să contribue în măsură şi mai mare la îndrăgirea culturii pomilor, cu începerea din 1910, obicinuita plantare a altoilor, dăruiţi membrilor din cutare localitate, o a însoţit de o anume serbare şcolară, la care ia parte obştea din comună şi din comunele învecinate. Asemenea sărbări înălţătoare s'au ţinut în 1910 în comuna Mag, iar în 1911 în Tălmăcel. Hotărându-se pentru anul de faţă ţinerea sărbării pomilor în comuna Cacova (cercul Sălişte), comitetul Reuniunii s'a adresat către parohul Ioan Harzu de acolo cu următoarele şire:

Cuvioase Părinte!

După cum în deobşte este cunoscut, Reuniunea noastră agricolă a îmbrăţişat cu toată căldura cultivarea pe scară întinsă a pomilor. In acest scop ea distribue pădureţi şi altoi, ţine prelegeri şi cursuri de pomărit, aranjează expoziţii de poame împreunate cu împărţire de premii, dărueşte an de an membrilor săi din câte o localitate câte un măr altoit de soiu superior şi rentabil etc., toate acestea cu scop de a deprinde poporaţiunea la cultură în massă a cât mai puţine, dar cu atât mai căutate soiuri de poame.

In conformitate cu programul nostru de lucru, în anul de faţă să vor dărui cu meri altoiţi membrii noştri cu locuinţa în comuna Cacova.

Cum scopul ce-l urmărim este ca şi prin această lucrare să contribuim la cât mai mare îndrăgire a poporaţiunei cu cultura pomilor, am luat [illegible] plantarea să se facă sub conducerea trimişilor comitetului nostru, şi să legăm de ea, precum făcusem la serbarea pomilor din Mag şi din Tălmăcel anume sărbări şcolare, la cari să asiste obştea de acolo şi eventual şi din comunele învecinate. Lucrul are să se petreacă astfel: altoii ce-i destinăm pentru comuna Cacova, îi dăruim elevilor mai mari de şcoală, cari sub conducerea Cuvioşiei Tale şi a învăţătorului să pregătească de pe acum la loc potrivit şi după toate prescrisele gropile de lipsă, iar în ziua, ce se va defige pentru plantare, plantarea s'o săvârşească sub conducerea şi după îndrumările date de esmişii noştri, tot elevii, cari devin stăpânii şi îngrijitorii ulteriori ai pomilor plantaţi. Pentru plantare să servească grădinile părinţilor copiilor, cimiterul, curţile, şcoala de pomi şi eventual vre-un drum din comună.

Pentru ca lucrul acesta să fie cât mai atrăgător, învăţătorul D. Voastre cu concursul Cuvioşiei Tale, să instrueze copii de şcoală în cântări, în declamaţiuni, în exerciţii gimnastice etc., cu cari să se producă în ziua plantării şi în faţa publicului adunat.

Ca un ce îmbucurător şi încurajator pentru noi toţi este faptul, că marele proprietar şi mecenat, dl Alexandru Lebu, membru fundator al Reuniunii noastre, a dat o nouă dovadă a dragostei ce o păstrează comunei Cacova şi prosperării locuitorilor ei prin punerea la dispoziţia noastră a sumei 100 cor. pentru procurarea şi distribuirea de pomi cu prilejul sărbării proiectate. Cum în scopul acum amintit Reuniunea noastră jerfeşte şi ea 100 cor. şi cum avem speranţă, că asemenea jertfe vor aduce şi aşezămintele D. Voastre, la dispoziţia sărbării ar sta o sumă destul de însemnată, prin care să se contribuie la cultura în mare a pomilor în Cacova.

Acestea premerse, îndrăsnim a vă ruga cu frăţească dragoste să binevoiţi a convoca de urgenţă o conferenţă a fruntaşilor de acolo, în care atât Cuvioşia Ta cât şi domnul învăţător şi ceialalţi intelectuali să desbateţi această afacere, să designaţi elevii de şcoală, cari vor fi dăruiţi cu pomi, să alegeţi ziua, în care să se facă plantarea şi să stabiliţi programul definitiv al sărbării pomilor.

Despre cele statorite să ne încunoştinţaţi şi pe noi spre a putea face de cu vreme publicaţiunile şi celelalte, ce se ţin de sărbare.

Gropile pentru pomi să se facă de 100—120 cm. largi şi de 50 cm. adânci. Pământul mai de deasupra, ca mai bun, să se pună de o lature, iar cel scos din fundul groapei, ca mai sărăcăcios, de cealaltă lature a groapii.

Mulţumindu-vă înainte pentru ostenelele, ce le puneţi în serviciul acestei cause bune, vă rugăm să primiţi espresia dragostei noastre frăţeşti.

Sibiiu, 17 Martie 1912.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa
prezident.

Victor Tordăşianu
secretar.

Cărţi şi reviste.

Revista Teologică nr. 4 şi 5 cuprinde: Laicizarea instituţiunilor noastre constituţionale-bisericeşti, de Dr. Il. Puşcariu. Este omul produs al mediului fizic înconjurător, de I. Mihălescu. O familie de preoţi din Răşinar, de E. Cioran. Principiile fundamentale ale civilizaţiei, de Dim. I. Cornilescu. Un congres biblic românesc, de Dr. Nicolae Bălan. Tinereţa apostolului Iuda Iscarioteanul, de A. Popovici. Predica pentru Dumineca Floriilor, de I. Beleuţă. Mişcarea literară, de Dr. N. Bălan. Cronică bisericească-culturală de N. B. Tipicul cultului religios, de Cantor. — Redactor: Nicolae Bălan, în Sibiiu strada Reissenfels, 11. Abonamentul pe an 10 cor.

*

Biserica Ortodoxă Română, nr. 11 din Februarie 1912 cuprinde: Alegerea, întărirea şi investirea noilor episcopi de Argeş şi Roman. Mahometismul. Apologeţii creştinismului în veacul al doilea. Unirea Principatelor. Judecata în biserica ortodoxă, de C. Erbiceanu. Pilde frumoase de caracter, de Iuliu Valaori. Buchile cirilice. Diferite teorii asupra sufletului, de B. Mangâru. Credinţa preotului, de I. Teodorescu. Un raport interesant, de P. Popescu-Breasta. Aghiazma, de C. Nazarie. Oficiale. — Abonamentul 12 lei pe an. Adresa: Bucureşti, strada Principatele Unite 60.

*

Revista asociaţiei generale a învăţătorilor din România, nr. 9 din 1912 cuprinde: Problema educaţiei. Reacţiile înăscute. Examenul de absolvire în învăţământul primar. Fenomenele psihoelectrice. Observări din clase. Spre mai bine. Părăsirea copiilor o cauză a criminalităţii ş. a.

*

Candela nr. 3 din Martie 1912, cuprinde: Discurs de inaugurare, de Dr. St. Saghin. Exodul, de Dr. V. Tarnavschi. Pastoralele episcopilor noştri, de Dr. L. Gherman. Text rusesc. Comunicări. Intrebări şi cazuri pastorale. Cronică.

*

Poeziile noastre poporale istorice, conferenţă ţinută în sala gimnaziului român din Braşov, de S. Moldovan. Tipografia A. Mureşanu, 1912. — O broşură de 42 pp. Preţul 30 fileri.

*

Năvala rutenilor venetici asupra bisericii române din Bucovina. Lămuriri pentru popor în faţa meetingului naţional din 25 Martie n. 1912, de *Dori Popovici*, Cernăuţ, Soc. tip. bucovineană. — O broşură de 32 pp., tratând despre: Starea românilor în urma încorporării Bucovinei la împărăţia Austriei; Inceputul rutenilor ca popor organizat politiceşte; încuibarea lor în biserica română; cererile îndrăzneţe ale rutenilor de astăzi; ce trebue să facă românii ş. a.

*

Despre lungoare sau febră tifoidă, de Dr. B. Basiota, medic. Cluj, tip. „Carmen“ Petru Bariţ, 1912. — O mică broşură de 16 pp., conţinând îndrumări folositoare pentru a ne apăra împotriva tifosului. Preţul 20 de bani.

Licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistoriu arhidiecezan în 8 Martie 1912 Nr. 2690 Şcol, comuna bisericească gr.-or. **Sâmbăta superioară** apuseană din protopopiatul Făgăraş dă în întreprindere repararea şcoalei pe calea licitaţiunei publice minuende ce se va ţinea a treia zi de Paşti în 27 Martie v. (9 Aprile n.) 1912 la 2 ore p. m.

Preţul de strigare 12,524·84 cor.

Planul şi preliminarul de spese se poate vedea la oficiul parohial şi condiţiunile de a pune vadiu 5%.

Comitetul parohial îşi reservă dreptul de a alege dintre minus oferenţi — pe acela în care are încredere.

Sâmbăta-sup.-apus, în 12 Martie 1912.

Spiridon Mardan
paroh.

Chirion Adămoi
not. com.

Nicolae Borzea
protop.

Nr. 495/912
(96) 1—2

Nr. 39—1912 paroh. (87) 2—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Preaven. Consistor arhidiecezan Nr. 11,807/910 şcol. prin aceasta se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere **zidirea şcoalei confesionale din Şirnea**, tract. Bran, comit. Făgăraş.

Licitaţiunea se va ţinea *Marţi în 27 Martie (9 Aprilie) a. c.* la 1 oară p. m în edificiul şcoalei celei vechi din Şirnea. Preţul de strigare este de 17,000 cor. după care sumă licitanţii au a depune un vadiu de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Tot materialul, precum şi toate mobilele atât în sala de învăţământ, cât şi în toate celelalte apartamente ale ei este dator a le da anteprenorul.

Oferte închise provăzute cu vadiul corăspunzător şi cu declaraţia că oferentul cunoaşte condiţiunile şi se supune lor, sunt a se depune până la începerea licitaţiunei la mâna prezidentului comit. parohial.

Comitetul îşi rezervă dreptul de a da lucrarea în întreprindare aceluia, dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminarul şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial din Şirnea în oarele oficioase ori şi când.

Şirnea, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 6/19 Martie 1912.

A. Crişan, prezident. **M Cenţu,** notar. **G. Coleşiu,** epitrop.

Nr. 282/1912 prot.
Văzut:
Ioan Hamsea,
protopop.

In atenţiunea onoraţilor domni preoţi:

„Smyrnă"
veritabilă de Sumatra
pentru sfintele sărbători şi alte ocaziuni, — a sosit în calitate extrasuperioară la firma

N. Oniţiu,
(90) 3— **Nagyszeben—Sibiiu.**

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin**, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann **„Manera"** pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 4—40

Cărbuni de Petroşeni, Cărbuni pentru fauri, Kox de gaz
oferă trimiterea numai în vagon
Rudolf de Gardik, Sibiiu,
(95) 1— biroul în edificiul sanatorului.

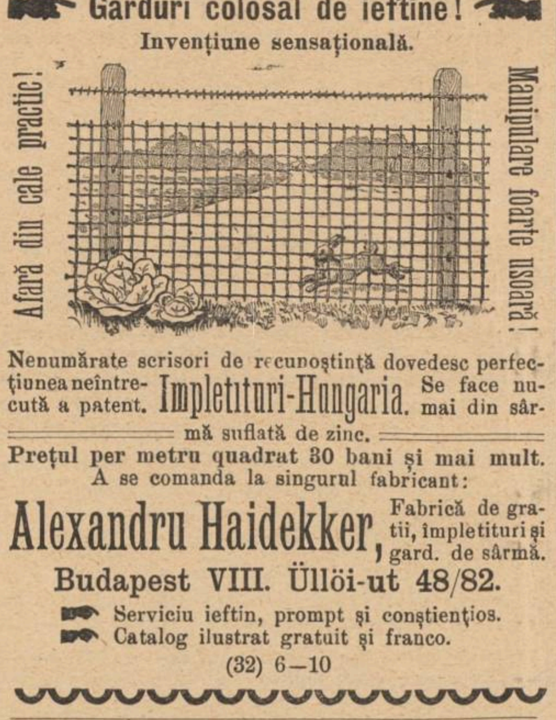
Afară din cale practic!
Manipulare foarte usoară!

Garduri colosal de ieftine!
Invenţiune sensaţională.

Nenumărate scrisori de recunoştinţă dovedesc perfecţiunea neîntrecută a patent. Impletituri-Hungaria. Se face numai din sârmă suflată de zinc.
Preţul per metru quadrat 30 bani şi mai mult.
A se comanda la singurul fabricant:
Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri şi gard. de sârmă.
Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.
Serviciu ieftin, prompt şi conştienţios.
Catalog ilustrat gratuit şi franco.
(32) 6—10

SALVATOR
Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!
(275) 35—52
Se află pretutindenea.

Fabricat din patrie!

Berea de Paşti

din berăria lui **RUDOLF HABERMANN, SIBIIU** să nu lipsească de Paşti de pe masa nimănuia, **câtă vreme mai ajunge depozitul,** se află mai în toate ospătăriile şi prăvăliile.
(93) 1—6

TELEGRAMĂ!

Salonul de pălării de modă
JOHANNA JEKELI
Nagyszeben
Strada Măcelarilor 7—9.

Mâne sosesc din voiagiul meu de cumpărare, am studiat temeinic ultima modă, expediţia mea prezentă va consta din cele mai nouă şi aparte **modele originale de Paris şi Viena,** poimâne soseşte. Comunicaţi aceasta stimatelor mele clientele.

Johanna Jekeli,
Modes.
(94) 1—3

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Selişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice,** şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
(383) 26— **strada Valea**
Szelistye—Szebenmegye.

Anunţ de licitaţiune.

In 9 Aprilie st. n. (a III zi de Paşti) la orele 2 d. m. se va da prin licitaţiune minuendă în întreprindere **edificarea bisericei gr.-or. din Armeni**, tractul Mercurei.

Preţul de strigare: 28 500 cor.

După această sumă are să se depună vadiu de 10% în hârtii de valoare sau în bani gata.

Licitaţiunea se va ţinea în edificiul şcoalei.

Planul, preliminarul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial.

Piatra, cărămida şi năsipul le dă comuna bisericească. (91) 2—3

Armeni, la 24 Martie 1912.

Vasile Spătar preot. **George Cinăzan** epitrop.

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul",
însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică
„Mugurul",
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 33—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

130 filiale proprii în patrie şi străinătate.

GHETELE „TURUL"
(89) 2—10 sunt
de clasa primă, elegante şi de mare preţ.
„TURUL", fabrică de ghete,
societate pe acţii în
Timişoara.
Cea mai mare fabrică de ghete din monarhie.
Filială: **SIBIIU,**
Str. Cisnădiei Nr 20.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 24 Martie (6 Aprilie) 1912. *Nr. 33—34*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treio
rândul cu litere garmond.

Cristos a înviat!

Nr. 2610 Prez.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Mitropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania.

Iubitului cler şi popor din arhidieceza noastră transilvană, dar şi îndurare dela Dumnezeu Tatăl şi Domnul nostru Iisus Christos.

Christos a înviat din morţi, cu moartea pre moarte călcând şi celor din mormânturi vieaţă dăruindu-le.

Dacă ne-am întrunit acum, în număr aşa mare, aici în casa lui Dumnezeu, iubiţilor mei fii sufleteşti, am făcut aceasta pentruca prin rugăciuni şi cântări de laudă şi de mulţămită, să serbăm şi noi dimpreună cu ceilalţi creştini de pe faţa pământului, evenimentul cel mare şi de bucurie, minunea minunilor, minunea învierii din morţi a Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Christos, întâmplată de aproape 1900 de ani.

Iar dacă vom cercetà, iubiţilor, pentruce învierea Domnului se serbează, cu atâta bucurie şi evlavie, timp atât de îndelungat, de toţi creştinii de pe faţa pământului, vom aflà, că bucuria şi evlavia cea mare a oamenilor provine nu numai din însaşi minunea cea mare a învierii Domnului din morţi, ci şi din sfânta noastră credinţă, care şi prin minunea învierii ne încredinţează, că Domnul nostru Iisus Christos, n'a fost numai om, ci şi *„Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat“*, care ca om *a pătimit, a murit şi s'a îngropat*, iar ca Dumnezeu a înviat din morţi, cu mărire, *pentru noi oamenii şi a noastră mântuire.*

A murit şi a înviat Domnul din morţi, pentruca să ne mântue pe noi de moartea cea vecinică, şi să ne dăruiască, şi după moarte, vieaţa vecinică, precum ne spune aceasta şi troparul acestor sărbători prin cuvintele: *„Christos a înviat din morţi, cu moartea pre moarte călcând şi celor din mormânturi vieaţă dăruindu-le“.*

Taine mari, minunate şi necuprinse de mintea noastră, sunt toate acestea lucrări, prin cari preabunul Dumnezeu a voit ca pe noi oamenii, făpturile sale cele mai alese de pe pământ, să ne mântue de starea cea tristă şi dureroasă, şi mai ales de osânda morţii celei vecinice, pe care ni-o pricinuise păcatul, şi să ne ridice iarăşi la starea fericirii celei dintâi, dăruindu-ne vieaţă vecinică şi fericită şi după moarte.

Din acestea veţi înţelege, iubiţilor, că Domnul nostru Iisus Christos, numai pentru noi şi a noastră mântuire a venit din ceriu pe pământ, întrupându-se dela Duhul sfânt şi din sfânta fecioară Maria; numai pentru noi şi a noastră mântuire, a pătimit, a murit, s'a îngropat şi a înviat a treia zi din morţi, cu mărire ca un Dumnezeu.

Iată deci, iubiţilor, sfânta şi măreaţa misiune a venirii Domnului din ceriu pe pământ, iată şi cauza morţii şi învierii sale; iată şi cauza bucuriei celei mari, ce o simţesc azi toţi creştinii, bogaţi şi săraci, tineri şi bătrâni, fără osebire; şi iată şi de ce serbăm şi noi cu atâta evlavie amintirea minunii celei mari a învierii Domnului; iată de ce cântă astăzi şi sfânta maica noastră biserică: *„aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm şi să ne veselim într'însa“.*

O taină mare şi preamărită aceasta, iubiţilor, ce ne descopere nemărginita bunătate şi dragoste a lui Dumnezeu spre noi, arătându-ne, că vieaţa noastră cea scurtă şi trecătoare, din această lume, nu se curmă la marginea groapei, ci trece cu noi şi dincolo de mormânt. Taină mare aceasta care ne spune, să nu ne întristăm peste măsură, când ne despărţim de iubiţii noştri; când soţii se despart de soţii, părinţii de fii şi fiii de părinţi, fraţii de fraţi, deoarece acea despărţire este numai vremelnică, pe timp scurt; căci dincolo, în vieaţa cea viitoare, iarăş ne vom vedeà şi ne vom bucurà împreună de fericirea cea vecinică. De asemenea bucurie şi fericire vom aveà parte însă, numai dacă aici în această lume vom duce o vieaţă creştinească, bună şi cinstită, plăcută lui Dumnezeu şi oamenilor.

Din acestea avem a luà două învăţături mari şi folositoare, iubiţilor: una este, că precum noi oamenii suntem alcătuiţi din două părţi, adecă din trup muritor şi din suflet nemuritor, tot asemenea suntem şi destinaţi pentru două vieţi, pentru cea muritoare şi trecătoare din această lume, şi pentru cea viitoare şi nemuritoare din cealaltă lume. Iar a doua învăţătură este, să ne întocmim bine şi înţelepţeşte lucrările şi faptele noastre din această vieaţă, ca pe lângă binele pământesc să ne facem vrednici şi de fericirea cea vecinică din ceealaltă lume.

La asemenea lucrări şi fapte bune vom puteà ajunge, iubiţilor, numai dacă vom aveà şi darul şi ajutorul lui Dumnezeu, iar acel dar şi ajutor îl vom aveà, numai dacă vom ţineà cu tărie la acea sfântă şi mare poruncă a Domnului ce se chiamă **iubire,** adecă iubirea de Dumnezeu şi deaproapele.

Cât este de mare puterea acelei iubiri, şi mai bine vom înţelege, dacă ne vom reamintì, iubiţilor, că şi însuş Dumnezeu numai din iubire către noi oamenii a făcut lumea cu toate bunurile ei, pentru binele şi folosul nostru; căci El şi fără de lume, şi fără de oameni, tot atât de sfânt şi de preamărit erà; că şi însuşi Domnul nostru Iisus Christos, tot numai din iubire s'a pogorît din ceriu pe pământ, a pătimit, a murit şi a înviat din morţi, nu pentru sine, nici pentru vre-un folos al său, ci numai pentru noi oamenii, pentru binele şi fericirea noastră.

Numai acea iubire sau dragoste a însufleţit şi pe sfinţii Apostoli, şi pe toţi sfinţii din vechime la faptele cele mari şi la jertfele făcute spre binele şi folosul oamenilor, şi tot numai acea dragoste a însufleţit în trecut şi însufleţeşte şi în timpul de acum la lucrări şi jertfe de fapte bune, şi pe alţi fruntaşi ai noştri, cari ajută bisericile, şcoalele, spitalele, azilele de săraci, şi alte asemenea aşezăminte de binefacere. De aceea ne spune şi sfântul Apostol Pavel, zicând: *„de aşi aveà prorocire, de aşi ştì toate tainele şi toată ştiinţa, de aşi aveà toată credinţa, cât să mut şi munţii, iară dragoste nu am, nimica nu sunt“.*

Şi mai bine vom înţelege puterea şi folosul cel mare al iubirii sau dragostei, iubiţilor, dacă vom cugetà, că iubind noi pe Dumnezeu, atunci şi el ne va iubì pe noi, de vom face voia lui, atunci şi El ne va împlinì rugările noastre. Şi tot asemenea dacă vom ţineà la cuvintele sfintei evangelii *„precum voiţi să vă facă vouă oamenii, faceţi şi voi lor aşişderea“*, adecă dacă vom iubì noi pe deaproapele nostru, şi el ne va iubì pe noi, de-l vom cinstì, de-l vom sprijinì, şi-l vom ajutà în vremea necazului, şi el ne va face aşişderea.

Cât de bine şi de fericiţi ar fi oamenii, dacă ar urmà aşa; atunci n'ar mai fi prigoniri, certe, duşmănii şi judecăţi între ei, n'ar fi atâtea dări şi sarcini grele, căci n'ar fi lipsă de atâţia slujbaşi şi diregători, atunci s'ar sălăşluì pacea şi buna înţelegere între oameni, şi ar domnì şi pe pământ împărăţia lui Dumnezeu din ceriu, pe care o cerem în rugăciunea de toate zilele zicând: *„Tatăl nostru, carele eşti în ceriu, sfinţească-se numele tău, vie împărăţia ta, fie voia ta, precum în ceriu aşa şi pe pământ“.*

Din aceste încredinţându-vă şi voi că sfânta lege a iubirii sau dragostei creştineşti, dată nouă de Domnul, este numai pentru noi, pentru binele şi folosul nostru, şi că pentru cunoaşterea, cultivarea şi binevestirea ei, Domnul ni-a lăsat sfânta noastră biserică strămoşească întemeiată pe sfânta credinţă în Dumnezeu: ce v'aşi puteà sfătuì mai cu căldură şi la ocaziune, decât să ţine

tot sufletul, şi cu toată tări
acea lege a iubirii şi la s
noastră biserică strămoşeasc
nicicum să nu vă lăsaţi adem
şi amăgiţi de oameni rătăciţ
cari sunt mulţi în zilele noa
cari tind a vă înstrăinà de sf
maica noastră biserică şi de D
nezeu, pentruca să vă exploa
în folosul lor.

Să nu uitaţi nici când, că
serica strămoşească este, car
întruneşte pe noi cei de o le
şi de o limbă într'o societate r
gioasă, ca şi într'o familie mar
tocmai precum întruneşte şi m
cea bună pe toţi fiii ei în ju
său; şi că prin asemenea întrun
ea ne însufleţeşte la păstra
celor mai scumpe comori păr
teşti, legea, limba şi datinele st
moşeşti; să nu uitaţi, că ea n
crescut pe toţi bărbaţii cei m
cari ne-au deşteptat şi luminat
cari din iubire au lucrat şi luc
la înaintarea noastră în toate ce
bune şi folositoare, mai lăsându-
şi averi însemnate, fonduri şi f
daţiuni pentru biserici şi şc
şi pentru buna creştere a tin
tului nostru.

Să nu uitaţi nici-când, că
cul nostru scut şi liman de m
tuire, ce mai avem şi noi în
ceste timpuri grele, ne este
serica strămoşească şi că nu
prin ţinere cu toată tăria la ea
putem susţineà şi înaintà, ş
neţinând cu tărie la ea ne
ruinà, cum se ruinează toţi c
nu ţin la ea şi ne-am pierde
s'au pierdut şi alţii cari s'au
streinat de ea.

Acea ţinere la legea Do
nului şi la biserică să o arăt
însă şi prin fapte bune, de tot
liul, anume prin buna creş
a fiilor voştri, cercetarea cât
regulată a bisericei, prin
părtăşirea cu sfintele taine,
ajutorarea bisericilor, a şcoal
şi altor aşezăminte de binefac
prin miluirea săracilor şi alte a
menea.

Pe lângă acestea, să vă sil
la lucrurile voastre, să cruţaţi
nisita voastră din zile bun
pentru zile grele.

Urmând aşa, din zi în zi v
înaintà şi voi, ca şi alte popoa
tot mai mult, în vază, bunăsta
în bine şi fericire şi veţi simţì t
mai multă bucurie şi plăcere d
vieaţă.

Ceeace dorindu-vă şi eu di
inimă şi poftindu-vă ca acest
sfinte serbători să le petreceţi î
pace, sănătate şi mulţămire ş
le ajungeţi încă la mulţi ani
ciţi; cu binecuvântare arhierea
am rămas,

Sibiiu, la sărbătorile Paş
lor din 1912

Al vostru tuturor
de tot binele voitor:
Ioan Meţianu m. p.
arhiepiscop şi m opolit.

Invierea

raționaliștii moderni.

De Dr. Seb. Stanca.

piritul omului strâmtorat în că- a materiei și prins în margi- r anumite hotare a fost pu- emulțămit. Conștiința măr- ale, care îi stă pedecă pen- nulte să nu le poată pricepe, ut neîncrezător în toate măr- e auzite ale fenomenelor na- . Acest soiu de spirite ale scep- mului a căutat să satisfacă va- ții de a ști și a pricepe totul faptul, că toate manifestările ezeirii neînțelese de creerul i le-a redus între marginile eptibilității intelectuale ome- .

Stăruința aceasta de a reduce la diferite forme de manife- ale materiei i-a adus pe mulți ragul prăpastiei de a nega exi- ța a oricăror fenomene supra- rale și prin aceasta a dumne- .

Curentul acesta, care a prins în ljile sale pe mulți frământători idei, s'a sălășluit cu deosebită ilecție în biserică, unde au că- t să-și plaseze ideile lacome de trugere a tot ce e dumnezeesc.

Unul dintre punctele cele mai emnate atacat cu vehemență de ști robi ai rațiunii a fost și este azi: *învierea lui Isus Cristos.*

Minunea învierii e un fapt pe re rațiunea acestor dușmani ai dinții nu îl pot admite, pentrucă nu cade în cadrul prea modest puterii creerului de a o putea elege. Și de aceea mulți au des- at o trudă fără astâmpăr de a âma acest stâlp de temelie al ericei și credinței creștine. Cu- tul acesta s'a numit *școala rațio- istă.*

Ucenici însemnați ai acesteia, fost: Reimarus, Semler, Baur, nan, Harnack și Wrede.

Școala raționalistă a căutat să fel de fel de interpretări învie- i Isus, tăgăduind faptul în forma re ni-l prezintă sfânta Scrip- ră. Astfel unii susțin teoria fur- lui.

Tovarășii lui Isus, apostolii și cenicii, *au răpit* peste noapte tru- ul lui Isus și l-au ascuns, prezen- nd a doua zi tot furtul acesta ca manifestare supranaturală a dum- zeirii, că adecă Isus a înviat cu upul din mormânt. Teoria aceasta aduce aminte de faima de acelaș țeles răspândită de jidovi în Ieru- lim după înviere, când au mituit ostașii păzitori ai mormântului ca nimănui nimic să nu spună. (Matei c. 28).

Alta este teoria banală, care susține, că Isus n'a murit pe cruce. In urma chinurilor grele și-a perdut conștiința, și Pilat în credința, că e mort, l-a dat lui Nicodim. Acesta l-a îngropat, dar Isus se vede că în mormânt s'a trezit și a ieșit peste noapte, a fugit și s'a ascuns. Ostașii s'au spăimântat și înșiși apostolii auzind de dispariția din mormânt a lui Isus au crezut că de fapt acesta a înviat. Aderenții teoriei acesteia iau în ajutor fiziologia și medicina și cu mărturia concluziilor acestora caută să o dovedească.

Tot la ajutorul medicinei și a psihologiei reflectează și a treia teorie, care susține, că întreagă învierea, dar mai ales arătarea lui Isus după înviere, a fost numai rezultatul fantaziei bolnave a apostolilor și ucenicilor, și în special a lui Petru. Ei n'au văzut aevea pe Isus, ci Petru l-a văzut în halucinațiile lui, pe baza sugestiunii l-au văzut și ceilalți și ei au rămas în firma credință, că l-au văzut și au vorbit aevea cu el.

Fluctuația acestor fel de interpretări merge departe. Fiecare raționalist își are teoria sa aparte. Unii susțin adevărate bazaconii. Astfel e teoria, care zice, că grădinarul locului unde era mormântul, ar fi îndepărtat el însuși trupul lui Isus, pentruca să zădărnicească pelegrinajul, pe care îl prevedea, al creștinilor la mormânt, și prin aceasta să i se ruineze grădina; alta e teoria naivă care susține, că vr'un cutremur întâmplat tocmai când Isus era în mormânt a despicat stânca și trupul i s'a cufundat în adâncime, așa că mormântul a rămas gol.

Părerile aceste copilărești însă n'au aflat răsunet, ci au fost considerate naivități de cea mai banală specie. Cum ar fi îndrăsnit grădinarul să depărteze trupul, câtă vreme stăpânul său și-a ținut de cea mai mare fericire, că marele mort e în grădina lui? Ori dacă adâncimea l-a înghițit, cum de giolgiurile cu cari a fost înváluit, au rămas în mormânt?

In vremea mai nouă s'au ivit tot în calea acestui curent de idei alte teorii. Réville, profesor la facultatea protestantă din Paris, în cartea „Jesus de Nazareth“, desvoltă teoria, că însuși sinedriul ar fi îndepărtat trupul lui Isus din mormânt cu ajutorul soldaților. Au avut de scop, ca să zădărnicească pelegrinajul creștinilor, ca acest loc să nu fie un vecinic memento pentru ei, ca în chipul acesta să poată opri posibilitatea de a se răspândi sămânța aruncată de Isus. Mormântul lui Isus ar deveni un isvor de întărire, de însuflețire pentru credincioși, isvorul unei propoveduiri pătimașe din partea apostolilor, ceeace pentru sinedriu ar putea fi primejdios. Și tocmai aceasta doria sinedriul să o zădărnicească.

Teoria aceasta nu-i nici cu un gram mai norocoasă ca celelalte. Totul se reduce la o speculație intelectuală, ori bolnavă, ori răutăcioasă, cu care în chipul acesta orice fapt istoric l-ai putea întortochia după plac. Ea dovedește tocmai contrarul. Interesul sinedriului ar fi fost dimpotrivă tocmai ca trupul să rămână în mormânt, pentru ca în chipul acesta să dea de minciună prorocia care zicea că a treia zi va învia.

Trupul lui Isus ar fi fost o armă puternică în mâna sinedriului de a sdruncina toate ilusiile apostolilor și ale aderenților lor.

Teoria aceasta are însă și o altă temelie șubredă. Jidovii înainte de a ajunge la ideia de a fura trupul lui Isus, și-ar fi dat seamă cu precauțiune din bună vreme despre urmările omorârii lui Isus și admițând precauțiunea de după răstignire, ar trebui să admitem și precauțiunea de dinainte și atunci peste tot nu l-ar fi răstignit. Pentrucă și-ar fi dat seama că omorându-l, Isus îmbrăca moartea de martir, iar martirul e totdeauna periculos pentru ceice îl ucid.

Faptul e tocmai contrarul. Jidovii sinedriului auziseră pe Isus zicând, că a treia zi va învia (Mateiu 27), se temeau că la mormânt se va întâmpla ceva neobicinuit și tocmai ca să zădărnicească învierea sau dispariția trupului lui Isus, pun ostași de pază și pecetluesc mormântul.

Cine ar putea deci presupune, că sinedriștii rafinați să fie atât de neprecauți, ca prin îndepărtarea trupului din mormânt să-și taie singuri creanga de sub picioare?

Teoria viziunei încă își are manifestările cele mai pestrițe. Astfel *Renan* îi dă un caracter erotic punând prima viziune în sarcina Mariei Magdalenei. *Jülicher* în cartea „Kultus der Gegenwart“ dă teoriei acesteia un colorit mai biblic. El recunoaște pe cel dintâi vizionar în persoana lui Petru. Acesta în situația sufletească bolnavă, în urma întâmplărilor legate de răstignirea lui Isus, ar fi avut viziunea că vede pe Isus, ceeace ușor a sugestionat și celorlalți.

Psihologia, pe care se basează teoria aceasta, tot ea o și răstoarnă. Este un fapt, care nu admite posibilitatea unei simple halucinații. Și anume Isus se arată în feliurite chipuri după înviere, Mariei ca grădinar, celor doi din Emaus ca un călător, celor șepte apostoli la lacul Genezaretului ca un străin.

Halucinația e o boală a fantaziei prea iritate. Ea se nutrește însă din memorie și nu poate reproduce un lucru cu totul străin de percepțiunile avute. Halucinația nu putea deci să reproducă pe Isus odată ca grădinar, altădată ca tovarăș de călătorie etc. Il reproducea așa precum trăise în mijlocul apostolilor înainte de răstignire.

Pe lângă aceasta faptul că deodată cu ziua înălțării Dlui, 40 zile după înviere, halucinațiile acestea se rup brusc și încetează, încă e o dovadă că teoria e șubredă, deoarece halucinațiile fiind o boală lentă nu încetă în forma aceasta brusc și deodată.

Cea mai sdrobitoare dovadă asupra teoriei acesteia o dau evangeliștii Luca și Ioan. Ca o sfidare a tuturor năzuințelor acestora de sobol evang. Luca dovedește, că Isus a fost aevea între ei, în carne și oase, căci mănâncă cu dânșii pește și miere.

Tot asemenea evang. Ioan amintește cazul lui Toma care n'a voit să creadă. Și dovedește prin proba aceasta a lui Toma, că Isus a fost aevea cu trupul între ei.

Aci nu mai poate fi vorba de viziuni sau halucinații.

Unii recurg la alte mijloace pentru a afla temelie de existență pentru teoriile raționaliste. Ei suprimă pur și simplu părți întregi din sf. scriptură, declarându-le false. Astfel *Harnack* în „Lehrbuch der Dogmengeschichte“ pune în locul părților finale ale evangeliilor numai semne de întrebare. Părțile referitoare la înviere și înălțare le declară lipsite de adevăr, apocrife și nu recunoaște nimic din ele. In chipul acesta își justifică apoi teoria.

Alții ca *Pfleiderer* (Das Christusbild) și *Dieterich* (Eine Mithrasliturgie) trec cu speculația în domeniul miturilor. Fac analogie între zeitatea vremilor păgâne, a Grecilor, care muria și învia, (Isis, Adonis) și între învierea lui Isus. Ei zic că zeitatea aceasta păgână s'a transpus asupra lui Isus. Perfecțiunea lui intelectuală, turburarea socială uriașă ce a produs-o, moartea repentină și coincidența faptelor acestora cu învierea zeității primăverii, au avut rezultatul că poporul care îl divinisa pe Isus l-a transpus asupra zeității înviate, susținând că

FOIȘOARĂ.

Un instigator.

— Dare de seamă. —

Domnul Mihail Sadoveanu este un clasic reprezentant în proză al curentului literar dela revista „*Sămănătorul*“.

Numărul extins al scrierilor sale literare, — încheiat cu romanul *Apa Morților*, apărut în ajunul anului trecut, — se caracterizează prin bogăția motivelor în- ioșătoare, chemate la viață de un stil u și colorat și prin o bună cunoaștere psihologiei țărănești.

Anul 1912 nu putea veni fără de a aduce unele schimbări în scrisul domnului Sadoveanu. Impresionismul pe care îl înrădăcinează tot mai adânc în literatura noastră subtilii poeți Ion Minulescu și Dimitrie Anghel, împreună cu o întreagă ceată de tinere talente artistice, nu se putea încuiba în proza și poezia noastră, fără a avea o influință asupra acestui distins artist. Po ranistul ce până acuma iubea cercetare obră și minuțioasă a vieții dela [illegible] dela oraș) scrutând

și impresii *Un instigator* *) apare un impresionist, căruia îi place să și descarce în explosii înduioșătoare impresiunile ce i le îmbie în mare parte scenele trecătoare ale naturii, și studiate odată aceste scene îi place să le redeie, întovărășite de reflexiile proprii, într'un stil cât se poate de adecvat.

*

Nu numai moș Nicolae Prună, instigatorul, este denunțat Stăpânirii de domnul Sadoveanu, ci și toți ceilalți instigatori, ca: meșterul Ghiță, Petrea Nastase și Niculai Florea din „*Șase sute de lei*“, moș-Avram, vizitiul monahului și alții. Toți sunt oameni stăpâniți de sentimente și pasiuni și toți cugetă. Toți laolaltă formează un *cuib de instigatori*, căci la urma aceștia sunt oamenii, a căror răsplată e suferința și a căror virtute e răbdarea.

Și *acest* cuib de instigatori este chemat la viață de domnul Sadoveanu în volumul său.

O bună parte din cele patru-spre-zece schițe și-a luat subiectele din viața țărănească; dar de aceea mulți ar putea zice, că autorul n'a ieșit din cadrele țărănismului, e încă tot poporanist. Dar pe noi nu ne interesează atâta isvorul motivelor acelor schițe, ci forma tratării, știind, că valoarea și originalitatea unei opere de artă nu depinde atâta de subiect, cât de felul în care acest subiect este concretizat în opera de artă.

Caracterizând cuprinsul acestei cărți prin numirea de lectură instructivă, plăcută și atrăgătoare, vom cerceta și vom analiza calitățile sale artistice mai frapante.

Aproape întreg materialul s'ar putea reduce la două grupe: 1. File în cari se dezvălue psihologia țăranului din Moldova, 2. Bucăți consacrate amintirii lui Creangă.

Ca dovezi de o adâncă psihologie țărănească, ne servă în special: *Un instigator*, *Un poet și un filozof*, *Ulița Rădășenilor* *și Ion Rusu Ungureanu.*

In *Un instigator* ne frapează la prima citire convorbirile vii și pline de simțire și viață; stilul săltăreț și naturaleța expunerii fac din această schiță, o schiță desăvârșită. Povestea cu vornicul din iad, dela Scaraoschi, este spusă de un adevărat țăran, iar domnul Sadoveanu prin punerea acestei povești în gura lui moș Niculae Prună, ni-a pus înaintea ochilor un țăran viu.

Meșterul, care lipsit de ori-ce carte este în stare să facă edificii mai frumoase decât un inginer, e foarte frumos zugrăvit în *Un meșter și oamenii lui.* Iar paginile în cari se descriu lucrătorii acestui meșter dimpreună cu scenele vieții lor de o vară, petrecută la marginea unui târg, — sunt presărate cu clipe de dulce du-

Descrierea, plină de nuanțe fine, a unei după amiezi de vară, petrecută de autor la un isvor din câmp, dimpreună cu un monah bătrân și cu moș Avram vizitiul, om cu vederi de filozof, fac din *Un poet și un filozof* o compoziție artistică foarte reușită. Călugărul care, după ce și-a cheltuit sănătatea trupească răpit de vâltoarea vieții orașelor mari, se retrage la țară păscut de ideea de a face bine oamenilor și de a-și câștiga renume prin literatură și prin simpatia ce o are față de arta cu tendență — este un personaj marcant și valoros în schițele domnului Sadoveanu, iar scenele zugrăvite în Un poet și un filozof sunt scene smulse din realitate și prezentate într'un mod logic.

In *Ion Rusu Ungureanu*, țăranul român din Moldova își exprimă întreaga filozofie și întregul său cerc de concepții asupra vieții. Autorul pune în gura unui țăran bătrân și oropsit, un pasagiu, în care se dezvălește cu cea mai vădită fidelitate o întreagă sferă de păreri filozofice ale lui Ion Rusu Ungureanu: „Noi oamenii suntem ca niște gâze, ca niște pulberi, trebue să ne strângem, să tăcem și să ne lăsăm să ne poarte vântul. Dumnezeu are grija și de puțina noastră viață și de hodina noastră din urmă“. Așa vorbește țăranul filozof, care crede, că: „Tare i frumoasă lumea asta a lui Dumnezeu“, și că „tare-i bine să trăiești și să te încălzești la sfântul soare“… căci „dacă vine un cre-

---

*) M. Sadoveanu: *Un instig* esti Rev. „*Flacăra*“; C. Göbl 1912 P

Isus este acel zeu şi că Isus prin urmare a înviat.

Analogia aceasta însă e şi ea trasă de păr, ca toate celelalte. Fondul misticismului grecesc sunt fenomenele fizice ale naturii, moartea naturii toamna, şi învierea ei primăvara; pe când fondul învierii lui Isus e moralul. Dacă la învierea lui Isus s'ar fi ivit vreo umbră de scepticism mistic, ar fi rămas urmă de el la evangelişti. Invierea însă a fost atât de clară şi neîndoelnică, încât evangeliştii n'au mai avut ce să raţioneze asupra acestui fapt, ci l-au accentuat numai scurt şi limpede, ca un lucru împlinit, care nu se mai poate discuta.

Teoriile acestea, cari neagă adevărul învierii lui Isus, urmăresc toate un scop, şi anume, să dovedească că după moarte nu mai este înviere. Raţionaliştii în general cred în nemurirea sufletului, dar învierea după moarte nu o mai admit. Credinţa lor e rece ca ghiaţa, o viaţă sufletească de eschimoşi. Pentru ei nu există decât mormântul rece şi trist şi o credinţă resignată în nemurire. E lipsită de căldura credinţii propoveduite de Isus.

Scepticismul teoriilor acestora dovedeşte o nelinişte sufletească, o teamă nervoasă dar nehotărâtă, care face pe autorii lor să prindă în dreapta şi în stânga dovezi noui, mărturii necunoscute, care să le împrumute pe câteva momente liniştea sufletească, iar lumea să o îmbete cu apă rece. Scepticismul raţionaliştilor e un fenomen sufletesc nesănătos şi periculos pentru individ. El nu le [illegible]e da mulţămirea sufletească de-[illegible] Sufletul însă are lipsă de cre-[illegible]ar dacă credinţa aceasta ţi-o [illegible]cu apele veninoase ale scep-[illegible]i, aceste ţi-o sugrumă, un [illegible] care îl dovedeşte destul de [illegible]esastrul sufletesc şi moral al multor raţionalişti sceptici şi necredincioşi din viaţa de toate zilele.

O credinţă curată însă, fără speculaţii mărunte şi răutăcioase, o credinţă cum ne-a lăsat-o Mântuitoriul, numai aceasta ne poate îmbia liniştea şi mulţămirea, seninătatea, şi fericirea vieţii.

Şi dacă cele douăzeci de veacuri n'au putut clăti din adevărul învierii lui Isus nici o iotă, n'avem să ne temem nici de pornirile bolnăvicioase ale veacului nostru amintite mai sus. Ce e bolnav, trebue ori să se însănătoşeze ori să piară, iar trunchiul viguros al religiei lui Cristos va rămânea pururea trainic şi neînfrânt, adăpostind sub crengile sale largi pe toţi cei însetaţi de adevărata fericire.

Politică transigentă.

Ziarul *„Drapelul“* din Lugoj a publicat în timpul din urmă mai multe articole de fond, al căror cuprins ar trebui să formeze obiect de adâncă meditare pentru toţi cei ce poartă la inimă adevăratele interese ale poporului român din patria aceasta.

Conclusia la care ajunge scriitorul articolelor este, că Românii trebue se rupă cu politica de intransigenţă şi se accepteze politica de transigenţă, politica de înţelegere cu cei dela putere, iar în scopul acesta trebue căutate şi aflate basele, pe cari se fie pusă această politică, dacă vrem, ca ea se fie aducătoare de foloase pentru Români.

Ne bucurăm, când vedem că se propagă astfel de idei sănătoase în coloanele ziarului lugojan, care prin lansarea şi răspândirea lor se apropie mult de vederile noastre, cari de altcum nici nu sunt ale noastre, ci ale Marelui *Şaguna*, dela care ne-a remas ziarul, asigurat prin fundaţiune pentru toate vremile în esistenţa sa, fără a fi avisat, ca alte ziare, la sprijinul şi ajutoriul altora, dar ne-a remas şi însărcinarea, de a conduce ziarul în spiritul seu, în înţelesul politicei pe care El a urmat'o. Si politica sa a fost politica transigentă, politica de înţelegere.

Pentru politica aceasta a Marelui Arhiereu am fost noi atacaţi, batjocoriţi şi insultaţi de multeori în trecut, — dar am remas totdeauna statornici întru propagarea şi apărarea ei, în firma convingere, că ea e o politică sănătoasă, care mai curând ori mai târziu trebue se iase biruitoare din frământările noastre politice.

In parte a şi fost acceptată politica lui Şaguna, — pe urma căreia am avut în trecut foloasele cele multe şi mari, cunoscute tuturor, — anume, atunci, când în locul politicei sterpe de pasivitate, combătută de Şaguna până la moarte, a fost decretată politica de activitate a lui Şaguna, care, cum bine accentuiază „Drapelul“, e deja o politică de transigenţă, de înţelegere; şi noi credem, că ea are se iasă în curând biruitoare pe întreaga linie, deci şi cu privire la temeliile pe cari trebue se fie pusă, pentru a aduce foloase neamului. Articolele din „Drapelul“ ne indică o pornire spre bine în direcţia aceasta, şi lucrul acesta nu poate decât să ne bucure.

Resolvarea crisei.

Acum se ştie, cum s'au petrecut lucrurile în memorabila audienţă, pe care a avut-o Vineri contele Khuen-Hédervány la palat, în Viena. Dupăce dl ministru-prezident a comunicat Maiestăţii Sale, că în chestia *rezoluţiunei* nu vrea să cedeze, nici partidul kossuthist, şi nici partidul seu propriu, prin urmare guvernul se află pus în imposibilitatea de a sta la conducerea ţării, şi trebue să roage pe Maiestatea Sa, să-l dispenseze cu totul de sarcina aceasta, — Maiestatea Sa, Monarhul, a spus ministrului-prezident ungar următoarele:

„Ştii bine, că eu, care de 64 de ani sunt Domnitor şi de 45 de ani rege încoronat al Ungariei, am fost totdeauna sincer aderent al constituţionalismului, şi totdeauna am respectat drepturile constituţionale ale ţării. M'am bucurat apoi totdeauna sincer şi de avântul economic şi de înflorirea Ungariei. Ungaria nu a avut nici odată un amic mai bun de cum i-am fost eu. Cu toate acestea, mi se ating acum drepturile mele de Domnitor, ca din senin, căutându-se restrângerea lor, şi mi se arată neîncredere. *Dacă nu se delătură chestia rezoluţiunei, atunci nu-mi rămâne alta,* — Dta cunoşti imprejurările, — *nu-mi rămâne alta, decât....*“

Aci Maiestatea Sa a făcut un gest, care exprima seriositatea determinării sale personale, şi care însemna atâta cât: *„trebue să abzic de tron“*.

Ministrul-prezident, Khuen-Hédervány, care se înduioşase atât de mult, încât i s'au ivit lacrimi în ochi, a întrerupt pe Maiestatea Sa cu cuvintele:

„Dumnezeu să ne ferească!“

Monarhul a continuat atunci astfel: „Nu e acum momentul pentru sentimentalităţi. Lucrurile stau *astfel,* şi eu îţi vorbesc după o matură precugetare. Trebue să ţii cont de ele. Iar dacă nu vreai să se întâmple, atunci *chestia cu rezoluţiunea trebue să dispară, şi încă cât mai curând, numai decât*“.

Ce a urmat se ştie. Domnul ministru-prezident a telefonat la Budapesta, ca să meargă toţi miniştrii la Viena, unde s'au întrunit în consiliu de miniştri, şi ţinând cont de gravitatea situaţiunei, au decis *abandonarea rezoluţiunei şi rămânerea la posturile lor*; iar Monarhul i a numit iarăşi pe ei membri ai cabinetului ungar.

Manifestul Monarhului.

Manifestul, prin care Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele nostru Francisc Iosif I, declară de neatacabile drepturile constituţionale ale naţiunei politice ungare, dar apără totodată şi drepturile Coroanei, a apărut Dumineca în foaia oficioasă din Budapesta şi are următorul cuprins:

„Iubite conte Khuen Hédervány!

Cu adânc regret am luat cunoştinţă despre divergintele de opinii, privitoare la drepturile de suveranitate ce-mi sunt acordate prin lege, divergințe, cari v'au determinat pe Dvoastră, şi pe colegii Dvoastră, să vă înaintaţi demisia.

In timpul domniei mele, care a urmat restabilirei binecuvântate a Constituţiei, am veghiat cu îngrijire la menţinerea neclătită a legilor şi a ordinei constituţionale.

Naţiunei i-am asigurat posesiunea neturburată a tuturor drepturilor sale constituţionale, printre cari şi dreptul acordărei recruţilor, şi nimic n'a fost mai departe de intenţiunile mele, ca atingerea sau îngrădirea acestora.

Pe de altă parte însă trebue să stăruesc *în menţinerea tuturor drepturilor ce mi s'au atribuit prin art. 18 din legea constituţională dela 1888*, pe baza căreia pot convoca sau menţine sub drapel pe rezervişti şi rezerviştii întregitori, atunci când se ivesc împrejurări neobicinuite.

Aşa precum voinţa mea hotărâtă e, să menţin drepturile constituţionale ale naţiunei, cu tot atâta hotărâre *trebue să menţin drepturile mele constituţionale de suveran*, şi eu pot să-mi împlinesc datoria mea de suveran numai atunci, când pot să îmi îndeplinesc în comun această menire a mea.

Plin de încredere invit naţiunea, să-mi uşureze împlinirea acestei probleme, în conglăsuire cu conştiinţa mea, în aşa mod, încât în înţelegere cu naţiunea să se poată îndeplini o muncă roditoare.

Francisc Iosif I. m. p.
Khuen Hédervány m. p.

Temeliile traiului nostru

de Dr. Ioan Lupaş.

(Fine).

Din strădania lor a izvorât mult bine. Astfel s'a asigurat biruinţa limbii româneşti şi ridicarea acesteia la treapta de limbă sfântă. Abia sunt două sute de ani, decând la altarul tuturor bisericuţelor noastre şi de pe amvonul lor a început să străbată graiul românesc, înţeles de obştea întreagă. — De-atunci şi Duhul Sfânt vorbeşte către noi în limba strămoşilor noştri.

ştin şi te miluesc şi altul trece şi-ţi spune o vorbă bună, toate câte sunt rele le uităm“. Aşa vorbeşte Ion Rusu Ungureanu, acestea sunt păreile şi izbucnirile sufleteşti ale ţăranului în diferitele clipe ale vieţii sale.

Cât de dureroasă şi cât de plină de adevăr este credinţa ţăranului din *Şase sute de lei* despre domnul, care nu poate ajuta pe bietul ţăran, fără a-l jupui de parale. Şi cât de plastic şi bine este zugrăvit halul de slăbiciune al lui moş Ifrim, în umblarea sa pela cei mari pentru a şi recâştiga bucata de pământ pierdută, singura şi adevărata prietenă care-l mai ţine.

Toate aceste bucăţi formează capitolul în care întâlnim adevărate „documente omeneşti“ (sub acest titlu au fost publicate în „Viaţa românească“), documente din cari se desprinde o neţărmurită dragoste şi un îndelungat studiu analitic asupra sufletelor celor obidiţi.

Al doilea capitol, care-l putem atribui împărţirei prozei din Un instigator îl constituiesc trei bucăţi închinate marelui măiestru şi neobositului muncitor pe ogorul literaturii poporale, Ion Creangă, cumpătatul povestaş al dulcilor *Amintiri din copilărie.* Este prea mult înrudit sufleteşte domnul Sadoveanu cu acest scriitor, a cărui viaţă a cercetat-o cu drag pe toate căile posibile şi era firesc să-i consacre câteva pagini isvorâte din o caldă iubire.

Simplele reflexii şi amintiri, întovărăşite pretutindeni de o adâncă duioşie, ne prezintă pe Creangă şi activitatea sa în o lumină vie şi clară.

Cu câtă modestie îşi exprimă Creangă dragostea şi admiraţiunea faţă de tot ce este al poporului, în convorbirea sa cu Sadoveanu. „Vezi Dumneata, cât suntem noi de simpli. Doamne, băete, când spunea moş Nichifor patru vorbe şi-şi muta luleaua dela un colţ de gură la altul şi clipea din ochi, spunea mai multe şi mai la înţeles, decât într'un discurs la Academie ... Cel puţin aşa cred eu“.

Trecând peste aceste reminiscenţe, ar mai remânea ceva de vorbit despre alte două bucăţi alese, anume, despre *Vidra* şi *Rătăcirea lui Cuconu Tudoraş.* In prima se zugrăveşte o noapte de iarnă desfătată de vânatul unei vidre. Zugrăvirea apare întovărăşită de sentimentele de dragoste ale autorului, care s'a dus la Iohan, morarul, nu atât pentru vânat, cât pentru dulcea morăriţă.

A doua *Rătăcirea lui cuconu Tudoraş* are o acţiune mai intensă. In ea se separă sentimentele şi halul ticălos al coanei Catinca şi bizarea şi starea pretinsă fericită alui Todoraş Licea, slujbaş pe moşia lui Beizedea Grigorie. Tudoraş se simte nefericit în căsătoria sa cu cocoana Catinca, se îndrăgosteşte în Agripina, soţia lui Dumitraşcu, contabilul lui Grigorie. Tudoraş şi Agripina se întâlnesc în fiecare zi la Ilona, ungurcaica, nevasta lui Ferenţ. Cocoana Catinca află despre aceasta. Cearcă cu ajutorul ţigancei Anica şi al babei Ursăriţa să omoare pe Agripina sau să-l abată pe Tudoraş dela calea rătăcirii prin toate farmecele, dar nu poate. Beizedea Grigorie depărtează familia contabilului de pe moşia sa, în urma unei jalbe, făcute de coana Catinca. Astfel coana Catinca îşi mai restabileşte puţin echilibrul sufletesc, până ce într'o bună zi Licea, aprins de dorul Agripinei porneşte pentru a nu se mai întoarce o jumătate de an. Şi după o pribegie prin ţinuturile Tecuciului, căindu-se de rătăcirea sa ce nu i-a adus nici un folos se întoarce la cămin, convins, că oricât de rău să fie, dar tot e mai prietenoasă şi mai binevoitoare vatra ta. Acţiunea din Rătăcirea lui cuconu Tudoraş, pe cât e de largă în cadre, pe atât de laconic e predată în opera de artă. Sunt unele pasagii, cari nu ni se par, decât frumoase şi precise concepţii pentru alte nuvele mai amplu dezvoltate.

Prin toate calităţile sale artistice — atât în privinţa fondului cât şi a formei — noul volumaş de schiţe şi impresii *Un instigator*, este chemat să trezească în pătura intelectualilor noştri dela oraş o mai mare dragoste faţă de talpa ţării şi un interes mai viu pentru sufletul ţăranului. Iar pentru iubitorii artelor este chemat să le îndulcească câteva clipe ale vieţii, în întreruperea eternului sbucium al neînfrânatei goane după câştigarea unei fărâmituri de pâne.

Cele trei bucăţi despre Creangă, fiind în mare parte amintiri duioase, — te pot înviora cu farmecul adăpării la isvorul vieţii acestui mare om.

Celelalte două sunt *Povestea cu Dumitrache Cazacu* şi *Umbre ale trecutului.* Prima este frumoasă ca formă, dar fondul nu ne permite să credem, că i-a fost locul alături de cele douăsprezece bucăţi, atât de complet cristalizate. *Umbre ale trecutului* au pagini duioase, în special unde autorul iase din cadrele istoriei.

Inainte de a încheia, remarcăm câteva calităţi, caracteristice stilului, care este atât de bogat şi măduos. Nu este scriere în proza românească, în cea a deceniului din urmă, care să aibă un stil mai adecvat fondului, ca scrierile dlui Sadoveanu. Aici pe lângă importanţa mare ce se dă fondului, şi stilul este compus din cuvinte aşezate toate la locul lor.

Un viu tablou, colorat cu cuvinte de o putere de sugestie extraordinară, ni se dă în *Vidra*: „De-odată ceva viu, lucios şi negru isvorâ ca din necunoscut în peisagiul alb şi fără viaţă. Ceva par'că strigă în mine şi mă deşteptă. Tresării. Era vidra. Venia repede pe lucioul zăpezii şi lăsa [illegible] dar cum a ajuns limba românească să fie pentru noi o limbă sfântă.

Aceasta a fost biruinţa ei cea dintâi, după care au urmat alte şi alte, toate însemnate şi de mare folos pentru neamul nostru.

După biserică, a cucerit şcoala şi toată învăţătura, care se face acum pe româneşte, ca să înţeleagă toţi, apoi au urmat palatele şi toate diregătoriile înalte din Ţara Românească. Dar până în zilele noastre, tot mai are limba românească de purtat o straşnică luptă în potriva limbilor străine, cari ne calcă neamul voind să-l îngenuncheze — şi ameninţă să ne strice limba strămoşilor, sau chiar să ni-o stârpească cu totul.

Istoria însă ne arată, că Românul totdeauna a ştiut să se lupte peutru limbă, mai mult chiar decât pentru viaţa sa.

De altă parte chiar limba românească are ea însăşi destulă putere, ca să izbutească a eşi biruitoare din învălmăşala cea mare, care se chiamă *războiul limbilor.*

Puterea şi bogăţia limbii noastre o cunosc şi străinii, dintre cari mulţi se minunează de podoabele ei tainice şi fermecătoare.

Fiindcă limba românească este pentru noi atât de scumpă ca şi viaţa noastră, trebue să-i dăm cinstea şi îngrijirea deosebită, de care sântem obicinuiţi să împărtăşim numai lucrurile sfinte. De aceea siliţi-vă, dascăli şi preoţi ai satelor noastre, şi dumneavoastră cu toţii, oameni buni, şi sădiţi în sufletul copiilor din cea mai fragedă vârstă, dragostea limbii româneşti, în care *sălăşlueşte duhul cel sfânt al neamului nostru!* Obişnuiţi-i de mici, din vremea pruncieî lor neprihănite, ca în fiecare sară şi dimineaţă, după-ce şi-a zis rugăciunile: „Tatăl nostru“, „Ingerelul“ şi „Născătoarea“, să intoneze cu glasurile lor curate ca argintul şi următoarele cuvinte puţine, dar foarte adevărate, ale cântecului:

Mult e dulce şi frumoasă
Limba ce-o vorbim,
Altă limbă mai duioasă
Ca ea nu găsim.

Saltă inima'n plăcere,
Când o ascultăm,
Şi pe buze-aduce miere,
Când o cuvântăm.

Tot Românul o iubeşte
Ca sufletul său,
Vorbiţi, scrieţi româneşte,
Pentru Dumnezeu!

Urmând astfel, veţi împlini cu cinste o datorinţă sfântă, ce avem toţi faţă de neamul nostru, datorinţă, care izvoreşte din simţul de evlavie faţă de amintirea strămoşilor, şi din acela de prevedere înţeleaptă faţă de rândurile multe şi necunoscute ale celor ce vor veni după noi, ca să toarcă cu spor mai departe firul vieţii româneşti.

IV.

Dintre câte popoare trăiesc în apropierea noastră şi mărturisesc credinţa în legea lui Hristos, despre toate se ştie, că înainte de-a fi primit legea creştină, timp de mai multe veacuri au trăit în rătăciri păgâneşti.

Dar noi Românii, de când a început a se face în cartea vremilor pomenire de numele nostru, totdeauna am fost amintiţi ca popor creştin. Urmează deci, că nu fără dreptate întăresc învăţaţii noştri prin cărţile lor, că printre toate popoarele dimprejur, noi am fost cei dintâi şi cei mai vechi în credinţa creştinească. Tot acest lucru pare a-l adeveri şi graiul poporului nostru de rând, căci Românul din popor numai despre sine şi despre cei de neamul său zice că sunt creştini, pe când pe cei de alt neam îi crede mai puţin creştini sau de-a dreptul calvini, ceea ce în gândul său e tot una ca şi păgâni. Dacă vede, de pildă, trecând pe drum doi Români, întovărăşiţi de un Sas, el zice: „Uite doi *creştini* şi un Sas“ ori chiar: „Uite doi *oameni* şi un Sas“, — sau dacă are de lucru cu un om rău, aspru şi fără credinţă îi zice, că e *păgân* ca un calvin.

Asta arată, că chiar cel mai de rând Român se crede numai pe sine creştin şi se simte mai altfel, decât cei de alt neam şi că credinţa, legea sa şi-o închipuie în taina gândului său, ca fiind deosebită de-a celorlalte neamuri, cari cu toate că şi ele sunt de legea creştinească, ca şi noi Românii, lui totuş îi par *„de altă lege“*.

De aceea se poate spune, că legea creştinească în curgerea multelor veacuri de viaţă curat bisericească şi evlavioasă, a trecut şi s'a prefăcut, în sufletul poporului nostru, într'o lege românească.

Această lege românească, care cuprindea în timpurile mai îndepărtate numai unele dintre învăţăturile creştineşti nedesluşite şi neînţelese pe deplin, iar de altă parte *moştenise* dela părinţii poporului nostru şi credinţe, cari nu se potriveau întocmai cu legea lui Hristos — a sporit, s'a lămurit şi întărit cu vremea atât de mult, încât ea poate să mulţumească azi toate trebuinţele sufleteşti ale poporului nostru. Astăzi legea românească nu mai este numai cuprinsul vieţii noastre bisericeşti şi al credinţelor creştine. — Ci mai mult, decât atâta!

Tot ce poate să înalţe sufletul Românului, să-l cutremure şi să-l umple de fiori tainici, începând dela Sf. Evanghelie a lui Hristos rostită din uşa altarului de preotul îmbrăcat în odăjdii şi până la scrisul de toate zilele al apărătorilor neamului, dela cărţile cele sfinte, până la scrierile de îndrumare, cari se fac astăzi şi până la gândurile înalte şi dorinţele îndrăzneţe ale oamenilor noştri mari, sau ale cântăreţilor cu glas de arhangel — noi la toate acestea trebuie să ne gândim, de toate să ne aducem aminte, de câteori rostim aceste două cuvinte, atât de frumoase şi de un cuprins atât de bogat: *lege românească!*

Aceasta totdeauna a fost *tăria* noastră şi podoaba cea mai de căpetenie a sufletului românesc:

„*Limbă, lege* — lucruri sfinte
La strămoşi erau“...

Legea românească a fost socotită drept sfântă, înainte de vremea, în care a ajuns şi limba noastră la această treaptă. Dar de 200 de ani încoace, mai ales aceste două lucruri sfinte au ajuns într'o legătură nedespărţită, aşa, că azi nici nu ne-am putea închipui o lege românească propovăduită în limbă străină. Şi să ajute Dumnezeu, ca aceste două lucruri, atât de sfinte pentru noi,să rămână până la sfârşitul tuturor veacurilor în aceeaş legătură şi unire strânsă, din care izvoreşte tăria cea mai neînfrântă.

Precum pentru limbă, tot astfel au avut Românii multe de îndurat şi pentru legea lor. S'a nimerit să fim aşezaţi printre mai multe neamuri, cu cari nu ne-am putut nărăvi totdeauna. Căci nu contenea de pe buzele lor hula şi batjocura, ce aruncau asupra strămoşilor noştri, fiindcă ţineau cu atâta tărie la legea românească.

Mare necinste i se făcea legii noastre, aruncându-i-se vorbe de batjocură ca acestea: că ar fi „o eresie“ sau numai *„nişte credinţe băbeşti“*.

Aşa o botezaseră vecinii şi cârmuitorii noştri puternici, înainte de asta cu vre-o 400 de ani. Şi cu stăruinţă nepregetată au cercat toţi, să facă pe Români, să-şi părăsească legea strămoşească, şi să treacă la alta.

Dar strămoşii noştri nu s'au lăsat amăgiţi de ispite, nici înfricaţi de ameninţările cele mai grele, cum a fost de pildă cea dela anul Domnului 1566, când dieta din Sibiiu a hotărât, ca toţi Românii, dacă nu vor vrea să primească *legea domnilor puternici*, să fie scoşi din ţară, iar moşiile lor să fie confiscate. Cu toate acestea poporul românesc a rămas neclintit, îndurând pentru statornicia sa în legea strămoşească cele mai grele suferinţe. A suferit şi a tăcut cu o *îndelungă răbdare*, cum nu s'a mai pomenit la nici un neam de pe faţa pământului. Dar dela ceea ce a apucat din bătrâni, nu s'a abătut niciodată, ci a urmat mai departe a se închina lui Dumnezeu, cerându-i mila şi dreptatea în felul, cum îl învăţaseră părinţii.

O singură dată în trecutul nostru s'a părut că au izbutit unele făgăduinţe împărăteşti să abată pe câţiva din calea credinţei strămoşeşti, dar mângâerea noastră e, că *legea românească* n'a pătimit vre-o schimbare mare nici atunci.

O altă mângâere e şi alipirea puternică a înaintaşilor noştri, de biserica lor strămoşească.

„Noi şi biserica noastră — scriu cu straşnică hotărâre Românii din Ţara Bârsei la anul 1723 — întru care ne-am născut prin sfântul botez, întru care trăim, întru care ne luminăm, prin care credem şi nădăjduim iertare de păcate şi viaţa de veci să dobândim, şi ori cine ne-ar întreba, *cu glas mare mărturisim*, că noi suntem fii adevăraţi ai sfintei soborniceştii şi apostoliceştii biserici a Răsăritului *şi pe această credinţă vom să stăm neclintiţi în veci. De care sfântă credinţă nici sabia, nici focul, nici închisoarea, nici sărăcia, nici nevoia, nici foamea, nici goana, nici moartea să nu ne poată despărţi*“.

Şi nu ne-au putut despărţi! Căci împotriva tuturor uneltirilor străine, cari ar fi voit să ne vadă desbinaţi de *tot*, *legea românească* a rămas totuş stăpânitoare.

Toţi Românii suntem una astăzi, fiindcă toţi ne facem sf. cruce dela dreapta la stânga, ca şi înainte de 1700, şi toţi înălţăm, la altarul Domnului, aceeaş *rugă românească* sfântă şi mântuitoare, care ne-a ajutat în trecut să ne străcurăm teferi prin mijlocul viforului veacurilor negre, şi care ne va îndemna în viitor să fim, precum spune poetul, că erau strămoşii:

Statornici în cinstea de lege şi ţară,
In focul credinţii statornici!

V.

Pământul, pe care l-au stăpânit veacuri îndelungate atâtea rânduri de strămoşi şi restrămoşi ai noştri, acest pământ frământat în sânge şi lacrimi este cel mai scump pentru toţi fiii neamului românesc. Toţi ne simţim legaţi de această moşie strămoşească prin legături trainice şi rădăcini adânci.

Şi e lucru firesc să fie aşa. Căci „e legat prin sânge pământul de popor“.

Câte doruri tainice, câte amintiri mişcătoare, câte lucruri sfinte nu ascunde, pentru noi toţi, această glie strămoşească!

Intreagă povestea neamului ni-ar putea-o desluşi, dacă ar avea graiu să cuvânteze, codrii cei bătrâni ai muntelui, care înainte de-a ne fi hotar de despărţire, graniţă împietrită, a fost leagănul ocrotitor al nostru, al tuturor Românilor. Şi freamătului lor de poveste i-ar putea ţinea isonul murmurul văilor şi al râurilor, în preajma cărora ne-am statornicit aşezările noastre pe întreg cuprinsul moşiei strămoşeşti.

Am putea afla atunci din această poveste mulţimea cea fără de număr a suferinţelor, opintirilor şi jertfelor, câte au adus înaintaşii noştri pentru păstrarea şi sporirea acestei moşii, peste care au trecut într'o mie de ani o mie de primejdii.

Prin vârtejul furtunos al celor mai cumplite vremuri s'au putut strecura strămoşii noştri numai prin cele mai încordate lupte şi prin cea mai neclintită vitejie. Veacuri întregi n'a slăbit din mâna lor vâjoasă spada, căci trebuia să alerge în ori-ce clipă la hotare, să înfrunte duşmanul, care venea cu gând de cutropire.

Şi de nenumărate ori îl înfruntară. S'au lărgit atunci hotarele moşiei. Iar ce au câştigat cu spada luptătorii cei vrednici, au statornicit în stăpânirea noastră plugarii cei harnici, împlântând plugul în brazdă şi făcând să verse ogoarele întinse toată roada şi belşugul lor dătător de viaţă şi de tărie.

Aşa era în bătrânele vremuri viteze, în „vremurile cele bune“.

Mai târziu s'au năpustit însă timpuri de grea încercare peste moşia noastră. Şi mai ales poporul de rând a ajuns la jelanie mare.

„Rumânii“ şi „vecinii“ de dincolo, şi „iobagii“ dela noi din Ardeal, aproape întreagă ţărănimea noastră a căzut la robie grea şi îndelungată. Din stăpâni, cum erau odinioară peste moşia strămoşească, au ajuns slugile împilate ale ciocoilor şi nemeşilor de toate neamurile. Ogoarele strămoşeşti rodiau şi de aci înainte tot prin munca ţăranului român, tot din ploaia lui de lacrimi şi sudoare se înviorau câmpurile şi răsăreau holdele îmbelşugate, dar secerişul nu era al lui, ci al străinului. Din acele timpuri de iobăgie neagră şi dureroasă esfe cules adevărul cuvintelor plângătoare, ticluite atât de mişcător în poezia lui Goga: „Dela Noi“.

Măria Ta! Suntem bătuţi de nevoi,
La noi înzădar ară plugul,
Căci holdelor noastre cu spicul de aur
Străinul le fură belşugul.

. . . .

....N'avem nimica la casă,....
Măria Ta! Toate străinii le duc,
Şi numai cu lacrimi ne lasă“.

In „cartea legilor“ s'a aşternut păgâneasca hotărâre, că muncitorii ogoarelor să nu poată avea nimic, nici un drept, afară de plata muncii lor trudnice. Şi nu li s'a lăsat nici nădejdea mângâitoare, că cel puţin copiii lor se vor putea ridica din starea aceasta tristă. Căci şi aceştia erau opriţi dela şcoli, legea nu îngăduia să răsară lumina cunoştinţei şi pentru ei.

Şi Românul a rămas *legat de glia strămoşească*, pe care o iubia, fiindcă ştia că fusese a părinţilor lui, şi o muncea mereu, cu gânduri la vremuri mai bune, când dreptatea dumnezeiască va face iarăşi, cel puţin pe nepoţii nepoţilor lui — stăpâni peste moşia strămoşească, înstrăinată prin strâmbătatea vremurilor şi prin răutatea oamenilor.

Şi vremea aceasta a sosit. Indelungatelor suferinţe ale acestui răbduriu popor de mucenici li s'a făcut dreptate. Ţăranii noştri de aci au scăpat la 1848 din lanţurile iobăgiei, iar celor din Ţara Românească li s'a dat cu câţiva ani mai târziu câte o sforicică de moşie, din care să poată trăi. Acum atârnă dela vrednicia fiecăruia, ca moşia aceasta să o îngrijească cât mai bine şi să o sporească cât mai mult. Oare aşa fac ţăranii noştri? Oare ţin ei la moşia lor cu toată sfinţenia, pe care o cere amintirea părinţilor, cu toată cucernicia, care ne leagă de mormintele străbunilor şi cu toată îngrijirea, ce trebuie să aibă unul fiecare de soartea urmaşilor şi de viitorul neamului?

Fac ei oare cum se cuvine?
Fac, — dar nu toţi!

Mulţi privesc nepăsători, cum străinul le ia azi o sfoară de moşie, mâne alta, până când casa lor rămâne numai cu cenuşa rece în vatră... Şi atunci ce mai pot face amărâţii de ei, decât să ia toiagul pribegiei în mână şi să plece spre America, unde se prăpădesc atâtea vieţi scumpe, unde atâţia Români de ai noştri îşi rup şelele în munca cea cruntă şi se istovesc în focurile diavoleşti ale fabricelor.

Din toate cele spuse până aci se desfac, fraţilor, trei învăţături, cari se pot cuprinde pe scurt în următoarele cuvinte:

Legea s'o cinstim,
Limba s'o iubim,
Moşia s'o sporim!

„O poveste fără de temeiu“

de Dr. Silviu Dragomir, prof. sem.

Din discuţiile pătimaşe nici-odată nu rezultă adevărul aşa de limpede, precum s'ar aştepta cetitorul nepreocupat. Aceasta se poate vedea bine la discuţia, ce s'a purtat nu de mult la noi despre viaţa şi activitatea mitropolitului *Sava Brancoviciu*. Amintirea merituosului arhiereu nu a rămas pentru unii nepătată, şi mai ales regretatul Bunea i-a făcut cea mai mare nedreptate, cum se va putea convinge ori-cine, dacă va încerca să se ocupe cu istoria acestui mitropolit ardelean.

Ce-i drept, şi istoriografia noastră
ricească a făcut progrese însemnate i
din urmă, aşa, ca astăzi am putea
un aparat mai bogat spre a anali
cari vorbesc despre acest mitropo
următoare voiu încerca să analize
episod din viaţa lui *Sava Brancovi*
arăt cum au putut rătăci şi oameni de
cuminţi, când au pornit să stabilească un fapt, întemeiându-se pe ştiri şi documente false.

La sfârşitul veacului trecut *Samuil Clain* povesteşte, că principele Mihail Apafi vrând să-şi bată joc de mitropolitul *Sava Brancoviciu*, a dispus acestuia să boteze un căţel înfăşat în scutece, în loc de copil. Mitropolitul însă a scăpat într'un mod foarte ingenios de această batjocură. A luat o bucată de ridiche şi a dat-o cânelui, care n'a vrut să mănânce. Atunci a luat o bucătură de carne, şi după ce cânele din aceasta, fireşte, s'a înfruptat cu plăcere, mitropolitul a zis, că de oare-ce nu-i de legea lui, nu-l va boteza, că de ar fi creştin ortodox, ar mânca bucatele mitropolitului, deci să l boteze aceia, cu cari mănâncă împreună aceleaşi bucate. Principele şi calvinii s'au aprins de mânie asupra mitropolitului, care a ştiut să-i păcălească aşa de bine. (1)

Clain asigură, că întâmplarea aceasta a auzit-o din „trădania“ bătrânilor, fără a ne spune mai de aproape în ce mod. Ea ni s'a păstrat şi în Istoria bisericească a lui *Petru Maior*, la care însă amănuntele sunt cu totul altfel înfăţişate. Pe când în „trădania“ lui Clain căţelul îl aduce o femeie, la Maior aceasta lipseşte şi mitropolitul îi pune cânelui înainte un *blid cu fasole* şi nu ridiche, iar întâmplarea se petrece „în cetatea Eciului, în varmeghia Turzii“ (2).

Faţă de această ciudată şi necuviincioasă „trădanie“ din bătrâni noi ne întrebăm, de are ea vre-un temeiu şi de se ascunde în dosul ei un sâmbure de adevăr? Mai întâiu trebuie să constatăm, că tradiţiile istorice nu înfăţişează adevărul istoric totdeauna şi în cazul cel mai bun nu-l păstrează întreg şi curat. Ele nu pot fi primite deci de un istoriograf cu pretenţii serioase, decât după ce le va fi aplicat o critică severă. A critica însă astfel de tradiţii este un lucru împreunat cu multe greutăţi, mai ales dacă nu posedem izvoare contimporane, cari să ne vorbească despre evenimentul respectiv. Atunci trebuie să urmăreşti tradiţia până în momentul, când apare ea mai întâi, când vei putea să te lămureşti asupra putinţei, de a-i da crezământ.

In cazul de faţă am avea multe motive a ne îndoi despre veracitatea tradiţiei istorice, care ne-au păstrat-o Clain şi Maior. S'ar putea oare, ca un Domn creştin, fie şi calvin, să-şi bată joc în mod atât de frivol de un sacrament, pe care îl are şi el în biserica sa? Pe Mihail Apafi istoria îl zugrăveşte, ca pe un Domn samovolnic, pătimaş şi răzbunător, care însă, ca un calvin zelos, ce era, nu a putut comite o barbarie atât de mare fie şi faţă de un mitropolit românesc.

---

o dâră întunecată în urmă. Blana ei avea o sticlire de metal scump. Pieri o clipă printre trestii. Morarul făcu o mişcare şi aplecă puţin puşca. Animalul ieşi iar în lumină, lângă o deschizătură în ghiaţă. Atunci fulgerează amândouă puştile noastre. Sălbătăciunea se zvârcolia aprig în omăt, pe când tunetul îndoit trecea aspru o clipă prin valea iezului“.

Cetind acest pasagiu, cu nerăbdare aştepţi culminarea finală. De-odată cu descărcarea puştilor, se descarcă şi inimile noastre de povara emoţiunii momentului. Efectul îndoit: închipuirea acestui tablou frumos, feeric şi emoţiunea în aşteptarea cu nerăbdare a sfârşitului tragic al bietei vidre, fac din stilul dlui Sadoveanu, un stil bogat în imagini şi în emoţiuni. Propoziţiunile scurte, aşezate cu cumpăt contribue la potenţarea efectului priveliştei.

Mai sunt apoi o mulţime de alte dovezi, cari arată pe dl Sadoveanu ca un dibaciu şi neîntrecut mânuitor al condeiului şi constructor al frazei.

Volumul de care am vorbit, îl recomandăm cu căldură publicului nostru, ca un nesecat isvor de instrucţie şi plăcere.

V. C. Stejerel.

Nici un izvor contimporan nu aminteşte nimic despre o asemenea întâmplare a mitropolitului *Sava*, şi de sigur George Brancoviciu, cronicarul faptelor săvârşite de acest mitropolit, nu ar fi uitat a însemna şi această înjurie adusă legii ortodoxe. Inexactitatea tradiţiei se vede şi din deosebirile de amănunte, cari s'au păstrat la Clain şi la Maior.

Insuşi Şincai a ţinut-o de *„o poveste fără de temeiu*, pentru-că de ar fi făcut şi grăit acelea mitropolitul Sava Brancoviciu, soborul mare, în care au fost mulţi calvini de faţă, n'ar fi lăsat a vinovăţi şi cu aceasta pe bietul Sava, că a batjocurit legea cea nu numai primită, ci şi stăpânitoare pe acelea vremi în Ardeal". (3)

Domnii *G. Bogdan-Duică* şi *V. Mangra* cred a putea dovedi veracitatea acestei tradiţii prin faptul, că este cuprinsă în actele sinodului de unire din anul 1697, care s'a ţinut sub mitropolitul Teofil. Acesta putea să ştie despre aceasta întâmplare, fiind-că a fost un contimporan alui Sava, şi dacă nu ştia de ea, atunci nu o aducea el însuşi, într'o vorbire rostită la sinodul numit, drept exemplu de violentare din partea calvinilor. Numiţii domni ar avea de sigur dreptate, dacă actele, la cari se provoacă dânşii nu ar avea un mic cusur. Ele nu sunt autentice şi nici vrednice de credinţă — cum a dovedit-o aceasta mai întâiu regretatul profesor Dr. I. Crişanu şi mai pe urmă cu prisosinţă dl Dr. G. Popoviciu. Iezuitul Nilles, după obiceiul ordinului, de care se ţinea, nu a publicat fidel actele acestui sinod. El a pus povestea cu căţelul în gura mitropolitului Sava, pe când în actele sinodale toată povestea aceasta este pusă în paranteză „ca o esplicaţie la celea ce spunea mitropolitul despre starea bisericii româneşti sub clavini", cum cu dreptate observă Ludvig Rosenfels în tratatul său despre unire, care se păstrează ca manuscript în biblioteca lui Brukenthal din Sibiiu. Prin urmare nu mitropolitul Teofil a povestit întâmplarea cu căţelul, ci aceasta au adus-o drept esplicaţie iezuiţii, cari au fabricat actele sinodului din 1697. Mitropolitul Teofil nu a ştiut de actele sinodului numit, sau şi dacă i s'a spus de aceste acte, nu a putut fi informat despre cuprinsul lor.

Va zice însă cineva, că şi iezuiţii, cu tot dispreţul lor pentru adevăr, au putut să afle despre întâmplarea aceasta dela contimporanii mai tineri ai mitropolitului Sava Brancovici. Răspundem: negreşit, însă noi cunoscând aplicarea acestor oameni de a falşifica adevărul istoric şi în special tendinţa iezuiţilor cari au propagat unirea la Români, de-a presenta starea bisericii româneşti în colori cât mai întunecate, avem motive puternice de a ne îndoi în cele istorisite de ei.

Ne temem însă, iubite cetitor, că un cutare apărător întârziat al acestei simpatice tagme de călugări, ne va înfrunta pentru aceste aprecieri, care le avem noi despre iubirea de adevăr a iezuiţilor, şi ne va întreba, că de unde au luat aceştia povestea cu căţelul, dacă ea nu-i adevărată? Spre a putea răspunde la această întrebare, trebuie să luăm în ajutor o carte istorică grecească scrisă de mitropolitul *Ierotei de Monemvasia*, care dela 1630-1 a apărut în mai multe ediţii, odată, la 1798, şi în Veneţia sub titlul *Βιβλίον ἱστορικόν*. Cartea aceasta răspândită şi în apus la pag. *427-8* cuprinde următoarea legendă: Sultanul Mohamed voia să-şi bată joc de tagma călugărească. El avea un câne foarte mare, de soiu din Milano, care era învăţat a sta în două picioare şi a şi umbla în posiţia aceasta. Sultanului i-a venit odată în minte să îmbrace cânele în haine de călugăr. Aşa a şi făcut. Pe urmă Sultanul a chemat la el pe patriarhul Maxim şi a prins a-i povesti că i-a venit ca oaspe un călugăr străin, care poartă aceleaşi haine de călugăr, ca şi patriarhul, şi care doreşte să fie sfinţit de ieromonah de însuşi patriarhul. Atunci patriarhul a răspuns, că i se va face pe voie călugărului străin. Aducând la porunca Sultanului câ nele îmbrăcat în haine de călugăr, patriarhul a înţeles repede şiretenia şi a zis cătră Mohamed: „eu cred, că acest monah nu se ţine de turma mea, ci este supusul tău". Şi spre a dovedi aceasta Maxim a rugat pe Sultan, să dispună a se da călugărului străin şi carne şi fructe; de va mânca din carne şi nu se va atinge de fructe, însemnează că este de legea Sultanului; iar dacă va mânca din fructe, dispreţuind carnea în post, atunci înseamnă că se ţine de legea patriarhului. Sultanul, după ce s'a făcut în acest fel confesiunea de credinţă a călugărului străin, s'a mirat mult de înţelepciunea patriarhului.

Să spună acum ori cine: nu există o asemănare frapantă între aceste două „trădanii"? Detailurile se deosebesc, fireşte, fiind-că iezuiţii, cari au fabricat actele sinodului din anul 1697, voiau să demonstreze dispreţul care-l aveau calvinii faţă de sacramentul botezului şi *au adaptat* povestea aceasta la împrejurările locale.

Scriitori de mai târziu au luat-o pe urmă din actele sinodului, ţinut sub mitropolitul Teofil, şi au crezut că şi prin aceasta trădanie s'ar putea nălţa nimbul de martir al mitropolitul Sava Brancoviciu. Regretatul canonic A. Bunea n'a admis însă veracitatea ei, dar s'a aflat într'un impas în faţa argumentelor aduse de contrarul său. Ca toţi scriitorii uniţi, şi dânsul era de părerea că actele sinodului din anul 1697 sunt autentice şi că nu altul, fără însuşi mitropolitul Teofil a putut să creadă legenda aceasta şi să greşească atunci, când a povestit-o; ea însă nu se poate referi la mitropolitul Sava Brancoviciu, ci cum se spune în actele soborului la mitropolitul Sava II care a fost mitropolit în Bălgrad în anii 1684-85. Nu încape însă îndoială, că iezuiţii au referit-o la Sava Brancoviciu, pentru că celalalt mitropolit cu numele Sava n'a fost un arhiereu luptător pentru ortodoxie şi nici nu avem nici o ştire că ar fi fost când-va întemniţat de calvini. Iezuiţii dovedesc o desorientare în istoria românească, când numesc pe Sava Brancoviciu *Sava II*. Astfel de greşeli le pot comite foarte uşor falşificatorii actelor şi ele servesc drept criteriu spre a constata falşificatul. Inţelegem foarte bine motivele, cari l-au îndemnat pe Bunea să-şi calce pe inimă şi să nu dea lecţia cuvenită „părinţilor iezuiţi", noi însă cari căutăm mai pe sus de toate adevărul, nu l putem retăcea.

Duşmanii pe cari îi are omul, sunt de mai multe categorii. Cu unii lupţi pe faţă piept la piept, iar de alţii, împreună cu dispreţul, ce-l ai pentru ei, îţi poţi bate şi joc. De sigur că Sava Brancoviciu, adversarul lui Apafi, nu a căzut în categoria din urmă. Nobil bogat, înrudit cu familii distinse în Ardeal şi în legături strânse cu magnaţii răzvrătiţi în potriva principelui Apafi şi cu Domnii din Ţara românească, el nu putea trezi în principele calvin, decât anumite sentimente de frică, cum de fapt s'a şi întâmplat cu acest principe, care în jumătatea a doua a anului 1680 şi-a eliberat de frică toţi duşmanii din temniţe, cum se esprimă un cronicar ungur contimporan.

Astfel deşi povestea cu căţelul este lipsită de ori-ce temei, fiind-că este o fabricaţiune a iezuiţilor, ea ne dă în mână o armă mai mult spre a putea trage la îndoială autenticitatea actelor sinodale din 1697.*)

Scrisori din America.

Şcoală pentru Români. Târgul la americani. Cluburile americane.

Cu ocasia unei înmormântări m'am oprit trei zile în oraşul Indianapolis.

Acest oraş frumos este capitala statului Indiana. Se află aici cam 1000 de Români. Avem aici o biserică gr.-or. şi 2 Societăţi de ajutorare. Intr-o după ameazi, un Român mă conduce să le văd şcoale. Am remas uimit, căci nu ştiam, la ce şcoală are să mă conducă.?

Intru adevăr, în câteva minute întru în şcoala emigranţilor, — despărţământul Românilor.

Cer informaţii asupra scopului acestei şcoli, şi iată ce mi se spune:

Deoarece oraşul a văzut, că Românii iubesc mult cârciume, de unde apoi se inscenează multe scandaluri, a injghebat această şcoală gratuită pentru ori ce ascultător român.

Scopul ei este cultivarea oamenilor emigraţi.

Este o sală spaţioasă pentru lectură. Sală pentru biliard. Pot consuma oamenii în acea localitate diferite limonăzi, nu însă beutură alcoolică. Pot face băi după plac. Au şi chinematograf, în care se arată numai lucruri instructive.

In aceeaşi după ameazăzi arăta parada Românilor cu ocasia sfinţirei bisericii.

Pe lângă propunerea limbii engleze, se propune şi limba română. Şi li se cetesc diferite bucăţi frumoase.

Aproape în fiecare Duminecă vine câte un bărbat cărturar şi le ţine vorbiri.

Dumineca în 11 Martie la 3 ore d. a. a vorbit majorul oraşului.

Ori cum ar fi privit lucrul acesta, chiar dacă el ar fi făcut cu interes politic, eu zic că este foarte salutar şi bun pentru Românii noştri.

Multe cunoştinţe frumoase pot prinde Românii în orele de studiu şi multe pot auzi din vorbirile ce oameni de posiţie înaltă rostesc în faţa lor.

Fiind şcoala încă nouă, până acuma are puţini ascultători, în raport cu numerul Românilor cari de present locuesc în acel oraş.

*

Dintr'o convorbire avută cu un farmer (econom) american despre târguri, mi-am însemnat următoarele:

Târguri de ţeară sau de vite în America nu există.

Dacă vrei se cumperi o păreche de boi sau de cai, mergi la casa farmerului, unde din herghelie îţi alegi pe care vrei.

Târgul are preţ fix. Nici un cent mai puţin din ce cere vânzătorul. A te târgui la preţ, pentru americani este ruşine, şi îndată te întreabă dacă nu cumva eşti jidan?

Mai interesant este târgul cailor.

Fiecare farmer are herghelii întregi de cai, cari cresc ca selbatici.

Până în momentul când calul nu este vândut, pe el n'a pus mâna nici un om.

Prinderea lor este cu anevoie. Sunt anumiţi Cow boy (servitori) cari se îndeletnicesc cu prinsul animalelor cu ghilţul.

După ce cumpărătorul pune ochiul pe o păreche de cai din herghelie, îi arată la cow boy, care călare dă roată de mai multe ori în jurul calului ales, până ce-i vine bine, atunci îi aruncă ghilţul în gât, şi el cu calul său o rupe la fugă. Calul prins se smânceşte, sare, aleargă, până ce cade jos tremurând de frică.

In acest moment vine cow boy şi-i pune căpăstrul în cap.

Tot aşa prinde el pe ceialalţi. Bine înţeles, calul nu ştie ce-i carul sau hamul. Asemenea nu e deprins cu tropoitul podelelor, încât două trei săptămâni calul sare în grajd ca nebun. Unii se îmblânzesc uşor, alţii foarte cu greu, sau de loc.

Vacile cele mai multe în America se vând pe garanţă.

Farmerul american îţi vinde cutare vacă, garantând că dă 28—32 litre de lapte. Cumpărătorul duce vaca acasă, fără se plătească nimic. Ţine vaca acasă 2 sau 3 zile cearcă dacă farmerul a spus adevărul.

După ce a aflat şi s'a convins, că spusele farmerului sunt esacte se duce şi i plăteşte preţul. Dacă însă nu-i convine, duce vaca înapoi, fără de nici o supărare.

*

In oraşele mari americane omul poate multe vedea. Cei mai mulţi trecători se mulţămesc cu vederea stradelor mai frumoase, parcuri, teatre etc.

Sunt însă o mulţime de alte lucrari interesante de văzut.

De cătră un bun cunoscător al oraşului Chicago, om care face parte din elita înaltă a acestui oraş, am fost condus în zilele acestea prin localităţile diferitelor cluburi americane.

La tot casul, în cluburile universitare, culturale, comerciale etc. sunt numai persoane cu deosebită valoare. A percurge toate salile acestor cluburi nu se poate, decât numai în frac, clac şi lac.

Astfel nu-i mirare, dacă sunt sale, restaurante, în cari şi numai dacă ocupi o masă, fără mâncare şi beutură, plăteşti pe sară 25 dolari.

O simplă mâncare cu un pahar de bere costă cel puţin 10 dolari, iar în sus te poţi duce până unde îţi ajunge punga şi gustul.

In edificiul fiecărui club găseşti sală pentru restaurant, muzică aleasă, cafenea, barbieri, cari pentru ras şi tuns iau cel puţin 5 dolari, baie, sală de gimnastică, pe care se pune un deosebit pond, sală pentru fumat, sală pentru nefumători, sală de cetit, bibliotecă. La o parte vedeam o damă, care curăţea unghiile şi le lustruia, pentru o taxă de 5 dolari. Conducătorul muzicei era un ţigan jidovit din Ungaria, venit cam de 15 ani în Chicago. Astăzi are nu mai puţin decât 4 automobile.

Un lux superb peste tot locul. Numai marmoră, mătasă şi auritură pretutindenea. Salele pentru convorbire sunt neîntrecute.

Sofe, fotele, canapee, flori, aranjate cu un gust fin, sunt la dispoziţia ori şi cui. Tot acolo găseşti plicuri, hârtie de scris, sau maşină de scris. Sunt apoi servitori şi servitoare, cari te servesc cu apă rece. Dacă ai plăcere, poţi şi dormi, nime nu te supără nici cu un cuvânt.

In Michigan Ave. în edificiul aşa numit Black Stone e cel mai superb club.

Acest club nu are decât numai 400 de membri. Taxa anuală este 400 dolari. Nime nu poate întra ca membru, până ce un membru vechiu nu moare.

Totdeauna sunt anunţaţi ca membri noi 1 până la 2 mii.

Unii chiar mor şi nu le ajunge rândul să se poată înscrie.

Am avut fericirea să umblu şi în casă regească, dar luxul ce l-am văzut aici nu l-am putut întâlni în alt loc.

Din biblioteca unui club extrag următoarele date referitoare la oraşul Chicago:

Chicago s'a întemeiat la 4 August 1830.

S'a incorporat de opid în anul 1835, Februarie 11.

S'a declarat de oraş în anul 1837, la 4 Martie.

Chicago cuprinde cam 280 km. patraţi.

A ars aproape de tot în anul 1872, 8 Octomvrie.

Acest foc teribil, care a ţinut 2 zile neîntrerupt, a distrus 18.000 de edificii, şi au rămas fără adăpost 100.000 de oameni.

Chicago are astăzi 104 parcuri, 38 teatre mari, (cele mici sunt nenumărate) 37 biblioteci, 31 gări de passageri, 27 gări de marfă, 69 spitale, 100 asile pentru neputincioşi ori orfani, 135 şcoli înalte, 192 bănci, 32 consulate şi 43 de cimiterii.

In 4 Martie s'au împlinit 75 de ani, de când s'a zidit primul edificiu din cărămidă în acest oraş.

Dacă unui trecător european, care venind, admiră măreţia acestui oraş, îi spui, că Chicago are astăzi numai 82 de ani dela întemeere, — va sta să nu creadă.

Indiana Harbor Inc. la 10 Martie, 1912.

S. Mihălţian
preot.

Reformatorul Român-American*).

Terminând păr. Podea studiul intitulat „Românii din America", publicat în acest ziar, ţin să întregesc icoana mohorâtă despre viaţa Românului american, — zugrăvită cu atâta dibăcie şi cu un spirit de observare propriu, — prin darea de samă ce urmează despre o broşură tendenţioasă scrisă de un laic transilvănean.

In 1911 apare în Cleveland O. broşura „Reformatorul Român-American" de laicul P. Bratu, care să trimite cunoscuţilor de aici gratuit, cu scopul de a se câştiga aderenţi cât mai mulţi pentru secta pocăiţilor şi pentru „socialismul creştin".

In prefaţă autorul ne spune, că „cuprinsul acestei cărţi este o parte din productul şi resultatul unui studiu profund şi serios în literatura teologică, în metodurile şi sistemele religioase ale bisericilor americane"...

Cartea se împarte în 3 părţi, în cari laicul Bratu ne vorbeşte, după cărţi englezeşti, despre biserică, credinţă, sfânta scriptură, cruce, taine, rituri, preoţie ş. a. cu siguranţa şi îndrăsneala unui adevărat reformator! Citează din sf. scriptură, din broşuri englezeşti, se năpusteşte asupra capilor bisericilor gr. or. şi unite de aici, contra Consistorului de ambe confesiuni, dejoseşte tagma preoţească în legătură cu unele obiceiuri religioase, cu nervozitatea şi vehemenţa omului care are greeruşi în cap. Acest Bratu, asamănă ceremoniile şi obiceiurile religioase cu ceremoniile păgâne, şi umblarea cu crucea în ajunul Bobotezii o declară „de gheşeft". Se enervează, că I. P. S. Mitropolit *Ioan* a concces pictarea bisericii catedrale din Sibiiu.

Ne vorbeşte de sf. scriptură, admiţând numai testamentul nou, acesta singur, alte cărţi cu crezământ nu află reformatorul. Nu-i trebue biserică, ornate,**) pictură, preot, cruce, mitropolit, consistor etc. Nu numai că vrea şi încearcă să combată cele zise, dar ici colea îşi bate joc formal, mai ales de forma externă a serviciului dzeesc, (pag. 67). Ne fiind împăcat şi mulţămit cu forma în care bisericile noastre predau şi practică învăţăturile dzeeşti, se întreabă: Care e biserica adevărată a lui Cristos? Şi răspunde tot reformatorul, că acea e biserică adevărată, care de fapt nu există, pentrucă baptiştilor şi socialiştilor nu le trebue biserică!

In ton scârbos vorbeşte despre preoţi. în special batjocoreşte şi calomniază preoţii români din America. După ce se răsboeşte cu ordinea morală, susţinută şi propagată de biserică şi slujitorii ei dela începutul creştinismului, reformatorul formulează următoarele sentinţe: „Preoţie creştină coruptă şi înglodată în dogme putrede şi absurde şi în ceremonii păgâneşti, cari s'au abătut dela evanghelie şi ordinul dat de stăpânul ei", este declaraţia autorului pozitivă. (pag. 128).

„Nu am nimic de observat ori contestat contra socialismului creştin, al cărui aderent mă declar însuşi, care esistă atât în Europa, cât şi în America". (pag. 149).

„Prin urmare cine ţine la sufletul lui, studieze mai întâiu biblia,***) numai în senzul acesta pot deveni românii socialişti creştini, şi sufletele lor păstrate şi mântuite" (pag. 150).

Iată resultatul studiului profund teologic al reformatorului şi declaraţiile pozitive!

Cartea se încheie cu un „apel serios" cătră poporul român, în special cătră cei din America, să nu mai zidească biserici; să se lapede de legea străbună; să cetească literatură şi reviste religioase străine, pentrucă literatura română „consistă din legende false, romanţe, proverbe, poezii pesimistice, fabule din mitologia grecească"... (Dar vedem, că până ce reformatorul Bratu a cetit atâta cât a fi cetit în româneşte, a rămas om limpede; şi tocmai aceea la ce îndeamnă pe alţii, l-a încurcat la cap şi pe el).

---

*) Cele cuprinse în acest articol se pot controla la V. Mangra: M. Sava II Brancoviciu p. 115 şi urm. Nilles: Symbolae I p. 169-167. A. Bunea M. Sava Brancoviciu p. 40 şi Lebedew A. P. Istoria bisericii greco-răsăritene sub stăpânirea Turcilor S. Peterburg 1904 (ruseşte) p. 224 şi urm.

*) O carte tendenţioasă, scrisă de P. B. Bratu. laic, tip. Uniunea societăţilor române, Cleveland O, 1911, 150 pag.

**) La patrafir îi zice „jug".

***) Dela acest lucru bis. noastră pe nimenea nu opreşte, — din contră.

Aceasta e broşura reformatorului şi „declaraţiunile pozitive" la cari ajunge! Că în ce limbă românească e scrisă, şi ce nex logic găsim în espunerea reformatorului, servească citaţiile de sus, şi încă următoarele: „Pentru defecte de stil şi insenzibilitate de espresiuni, ori vehemenţă, îmi i-au (!) libertatea relativ la cari vor ceti şi medita cu atenţie cuprinsul acestei cărţi a mă pardona, fiindcă insenzibil mi-am permis — dacă voiu fi făcut aşa — în oare care criticism abusiv ori nefavorabil cauzei sfinte a Domnului nostru Is. Cristos, relativ la sistemul şi metodul teologic instructiv intelectual, şi spiritul pe care biserica gr. or. şi gr. cat. la adoptat, îl menţin cu rezistenţă, şi pe care-l presentă credincioşilor lor, ca lumină şi energie pentru câştigarea vieţii eternă şi mântuirea sufletului lor".

•

Secta pocăiţilor, împreunată cu socialism, prinde uşor între oamenii nostri, mai ales la acei cari acasă nu pot trăi, în România nu, în America asemenea, pentrucă ori aici ori dincolo trebue să muncească. Că cu ce însuşiri vin înapoi cei ce trec oceanul, ni-a descris păr. Podea bine şi documentat, şi noi cei de aici subscriem întocmai.

Un model perfect al celor zise de păr. Podea, e şi autorul broşurii amintite, laicul Bratu, care cu şcoala din satul natal, cutreerând România, a aflat-o prea mică, deci a trecut Oceanul, şi iată reformatorul în tălpi! Inzadar, şi în America trebue să muncească omul, şi acest năcaz îl determină pe Bratu să reformeze lumea, să se răsboiască cu biserica şi credinţa sa, până când dacă ar munci cinstit, ar afla mulţămire în munca ce prestă şi în resultatul ei material, iar mângăerea şi mulţămirea sufletească ar găsi-o uşor, tocmai în biserica şi credinţa sa.

Dar aşa-i Românul; munceşte în fabrică, iar — „avutul complect îl spesează la scrierea acestei cărţi", — după cum ne spune laicul Bratu. Că va veni din America, şi iar nu va avea nimic pentru zile negre, — cine poartă vina? Peirea ta din tine, reformatorule! De altcum faptul, că un ţăran îmbrăcat domneşte, învăţând limba englezǎ, după opuri străine vrea să imiteze pe Luther şi alţii, — e cât se poate de trist. El a plecat să-şi câştige pâne de mâncare, şi când colo iată-l socialist cu steag în mână!

Atrag atenţiunea preoţimii din mărginime asupra acestei cărţi, care se trimite gratuit credincioşilor de aici, cu intenţia de a se câştiga aderenţi pentru secta baptiştilor şi a socialismului creştin.

Iar superioritatea noastră bisericească, cred că pentru insultele şi calumniile ce sunt scrise la adresa feţelor noastre bisericeşti mai înalte, — ar putea să-i aplice nenorocitului Bratu canonul ce i se cuvine. Mitropolitul Şaguna zicea: oaia râioasă trebue scoasă din turmă, până nu infectează pe cele sănătoase.

Sile.

Dela sate.

Inmormântarea preotului Ioan Ghiuruţan din Unguraş.

In 12/25 Martie a trecut la cele vecinice, după un morb scurt, dar greu, împărtăşit fiind cu sf. taine — bătrânul şi de toţi onoratul preot Ioan *Ghiuruţan*, lăsând în doliu pe nemângăiata soţie şi pe iubiţii săi fii.

Vestea aceasta tristă s'a lăţit ca fulgerul în toate părţile; iar la 14/27 Martie i s'a făcut înmormântarea, fiind presenţi, pe lângă şeful tractual, P. O. Domn *Pavel Roşca*, protopresbiter în Fizeşsâmpetru, preoţii: Ioan D. Andrei, George Olar din Stina, George Vlaic din Păuşa, R. Roşca din Tresnea, Victor Both din Bălan, G. Puşcariu din Sântămărie, Andreiu Măgureanu din Tămaşa şi George Bodea din Bosna, actualul înv. din Gălpuia. Prohodul s'a început în casa defunctului, de unde a fost dus la sfânta biserică, unde s'a continuat, ascultat fiind de un număr foarte mare de inteligenţă şi popor din parohie şi jur.

La finea prohodului preotul Remus Roşca ţine o predică, în care arată meritele preotului răposat ca preot şi ca tată de familie. A fost ascultată cu multă atenţiune din partea celor presenţi.

E ridicat apoi cosciugul de către preoţi şi dus până la marginea groapei, unde preotul Ioan Andreiu îşi ia adio dela decedatul în numele preoţilor tractuali, iar în urmă cosciugul e lăsat în groapa rece în sunetele cântării „In veci pomenirea lui".

Sfârşindu-se acest act solemn, ne îndreptăm cu toţii la casa răposatului, unde se începe pomana, fiind serviţi cu mâncări de post foarte gustoase din partea doamnei preotese a preotului din loc, I. Ghiuruţan, fiul răposatului preot.

Cununi s'au pus pe sicriul decedatului din partea familiei, din partea parohiei şi din partea familiei Grosz József, mare proprietar din loc.

In veci pomenirea lui!

B..l.

NOUTĂŢI.

Cristos a înviat! *Trimitem acest creştinesc salut tuturor colaboratorilor, cetitorilor şi binevoitorilor ziarului nostru, dorindu-le să petreacă în pace şi deplină sănătate sfintele sărbători ale Invierii Domnului.*

Din cauza sfintelor sărbători ale Invierii Domnului, numărul proxim al ziarului nostru apare Mercuri după sfintele sărbători, la orele obicinuite.

Din parlament. Luni prim-ministrul Khuen-Héderváry a făcut comunicare în dietă despre felul cum a fost resolvată criza, şi a cerut sprijinul dietei pentru a-şi putea împlini guvernul misiunea. Partidul guvernamental i-a promis, prin rostul contelui Tisza, tot sprijinul, asemenea şi disidenţii de sub conducerea contelui Andrássy; iar cei din opoziţie au declarat, că vor lupta cu toată energia în contra legilor militare. Marţi d. a. guvernul s'a presentat şi casei magnaţilor. Dieta a luat Mercuri vacanţe până în 12 Aprilie n.

•

Jubileul societăţii „Petru Maior", se ţine, după cum am mai anunţat, în 20, 21 şi 22 Aprilie n. c. Programul e următorul: In 20 Aprilie, la orele 8, sară de cunoştinţă. In 21, serviciu divin la orele 9 şi şedinţă festivă la 11 şi jum. Va vorbi profesorul Dr. Iosif Popoviciu. La orele 2 şi jum. banchet. Sara la 8 concert. In 22 Aprilie, orele 10, şedinţa foştilor membri ai societăţii. Sara la 9 serată dansantă.

•

Serbarea pomilor în Cacova. Serbarea pomilor se va ţinea Marţi, a treia zi de Sf. Paşti, 9 Aprilie n. în comuna Cacova, cercul Săliştei. Sunt invitaţi la serbare toţi membrii şi binevoitorii reuniunei agricole române din Sibiiu. Serbarea se începe în şcoală, — după terminarea serviciului divin, apoi se continuă la locurile unde se vor planta altoii donaţi de comuna politică Cacova şi procuraţi din sumele de bani dăruite de reuniunea agricolă română din Sibiiu, de dl Ales. Lebu şi de institutul „Brădetul" din Orlat.

•

Parastas. Despre parastasul oficiat Duminecă, întru odihna sufletului decedatului *Iosif Şt. Şuluţu*, mai dăm următoarele amănunte: Parastasul l-a oficiat dl protopop *Nicolau Togan*. Din partea familiei a fost de faţă fiul decedatului: dl *Aurel Şt. Şuluţu*, profesor la liceul din Ploeşti şi revizor al şcoalelor cu limbă de propunere germană şi maghiară din România. In numele Asociaţiunii a luat parte prezidentul actual: Dl *Andreiu Bârsan*, dimpreună cu corpul profesoral şi cu elevele şcoalei Asociaţiunii, al căror părinte îngrijitor a fost adormitul. Institutul de credit şi de economii „Albina" a fost reprezentat la acest act de pietate, prin delegaţii săi: *Ştefan Stroia*, protonotar comitatens, şi *Dr. I. Beu*, medic, membri ai direcţiunii institutului. Elevele şcoalei Asociaţiunii au depus o cunună frumoasă pe mormântul decedatului, sincer prinos al stimei şi recunoştinţei.

*

Teatru. Domnul director *Leo Bauer* începe Duminecă o serie de representaţiuni de *operă*, cu o trupă compusă din artişti reputaţi, în teatrul orăşenesc din loc. Amănuntele le spun afişele.

*

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna" a elevilor din secţia pedagogică a seminarului „Andreian" va aranja o şedinţă publică în Duminecа Tomii, 1 Aprilie st. v. 1912 în sala festivă a Muzeului „Asociaţiunii". Inceputul la 5 ore după ameazi. Despre contribuirile binevoitoare în favorul Societăţii de lectură se va da socoteală publică.

*

Pace! Ziare parisiene vestesc, după ştiri primite din Roma, că în câteva zile se va încheia pace între Turcia şi Italia.

*

Băile dela Mehadia. Renumitele băi herculane de lângă Mehadia (Banat) au fost date în arândă din partea statului, proprietarul lor, unui consorţiu financiar din Elveţia, pe 50 de ani.

•

Atentatorul în faţa tribunalului. Din Roma se scrie, cu judecătorul de instrucţiune şi-a terminat lucrarea, şi că atentatorul Antonio Dalba va sta în faţa tribunalului în a doua jumătate a lunei lui Aprilie. La pertratare vor fi chiemaţi numai puţini martori, între cari şi majorul rănit Lang, acum aproape deplin restaurat.

*

Femeile şi cariera advocaţială. Se scrie din Petersburg, că duma a primit proiectul de lege, care acordă femeilor dreptul să profeseze advocatura.

*

Circulaţiunea tramvaiului electric. Din raportul societăţii de electricitate a Sibiiului aflăm, că circulaţiunea pe tramvaiul nostru electric creste în mod îmbucurător. In anul trecut 1911 au întrebuinţat tramvaiul cam *două mii* de persoane pe zi în termin mediu.

•

Un nou mijloc împotriva malariei? Un doctor din Triest, Dr. Anton Barcanovici, se zice că ar fi aflat un nou mijloc foarte bun pentru a combate malaria. Mijlocul, care în timp de 24 ore a vindecat cele mai grele cazuri de friguri acute, consistă din fier şi alte substanţe, ce se injectează în corpul bolnavului. Toate încercările de până acum, făcute de numitul medic, au dat rezultate splendide.

•

Mulţămită. Marele binefăcător şi mecenat al neamului nostru, Ilustritatea Sa Domnul *Vasile de Stroescu*, a binevoit a dărui şi pentru şcoala noastră din Panic 500 cor., iar pentru cea din Banfi-Dângău 600 cor. cu totul 1100 cor. Pentru acestea daruri aduc şi pe calea aceasta cele mai vii mulţumiri Ilustrului binefăcător. *Vasile Teotelecan*, paroh.

*

Doamna Eugenia Tordăşianu, profesoară, s'a înscris membră pe viaţă la Reuniunea femeilor române din Sibiiu, solvind taxa statutară de 40 cor.

•

Serbările dela Blaj Sub titlul acesta se tipăreşte în Blaj o carte, de aproape 400 pagini, cu mai multe ilustraţiuni, în care vor fi eternisate frumoasele momente, cari le-am avut în Blaj, în toamna anului trecut, cu ocasiunea serbărilor culturale de acolo, cuprinzând o cronică completă a lor. Cartea se poate comanda de acuma la dl *Ioan Fodor*, profesor în Blaj. Preţul volumului broşat 3 coroane, plus 30 bani porto.

•

Petrecere cu joc în Sălişte. Corpul învăţătoresc dela şcoala gr.-or rom. din Sălişte, Luni, în 26 Martie v. 1912 (a doua zi de Paşti) aranjează în sala festivă a şcoalei petrecere cu joc. Inceputul la 8 oare seara. Preţul de intrare de persoană 1 cor. Venitul curat e destinat fondului de excursiuni şcolare.

*

Mulţămită. In numele credincioşilor mei aduc cea mai călduroasă mulţămită marelui binefăcător al neamului românesc, Ilustrului Domn *Vasile de Stroescu*, care a binevoit a dărui un ajutor de 1000 cor. în scopul edificării bisericei noastre grecoortodoxe române din comuna Stârciu, protopopiatul Unguraş, cttul Sălagiului. Stârciu, la 15/28 Martie 1912. *Petru Tămăşoiu*, paroh gr.-ort.

*

Avis. Numărul de Paşti al „*Cosinzenei*", revistă ilustrată literară săptămânală, ce apare la Orăştie, se trimite ca număr de probă, gratuit, tuturor cari o cer.

•

Concert în Sâncel. In scopul zidirii unei săli de teatru şi conferenţe pentru popor, corul tinerimii din Sâncel dă un concert împreunat cu teatru şi declamări a treia zi de Paşti, la 9 Aprilie n. în şcoala românească din loc, sub conducerea inv. Ales. I. Sighişoreanu. Inceputul la 7 ore seara.

*

Mulţămită Pentru edificarea bisericei noastre din Şpring au binevoit a dona: institutul „Cassa de păstrare" din Mercurea 100 cor., inst. „Sebeşana" din Sebeşul săsesc 50 cor., inst. „Cassa de păstrare din Sălişte" 30 coroane. Pentru aceste donaţiuni subscrisul în numele credincioşilor mei esprim şi pe această cale cele mai călduroase mulţămiri. Şpring, în Martie 1912. Ioan Crăciun, paroh.

•

Să contribuim la fondul ziariştilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit şi economii Ardeleana" în Orăştie-Szászváros.

*

Se caută un cârciumar român pentru comuna Sălciua de jos, comitatul Turda-Arieş. Doritorii au să se anunţe până la 9 Aprilie n. la preotul *Romul Gomboş* din comuna numită, dela care pot primi toate informaţiunile.

•

Teatru Român în Făget. Comitetul filial din Făget al societăţii pentru crearea unui fond de teatru român aranjează în 26 Martie vechiu (Lunia Paştilor) o „Serată teatrală", când se vor representa piesele: „Curiozitate femeiască" şi „O petiţiune".

•

Din episcopia Gherlei. Representanţa oraşului Gherla a ţinut în 29 Martie o şedinţă, în care s'a ocupat cu cererea noului episcop Vasile *Hossu* privitoare la cedarea gratuită a unui loc potrivit pe sama clădirii unei biserici şi reşedinţe episcopale, precum şi a unui seminar. Şedinţa a votat cu bucurie şi în unanimitate, să se cedeze pentru acest scop un teritoriu al oraşului.

•

Şcolile în Prusia. In anul 1911 Prusia a avut 845 şcoli secundare, dintre care 602 complete cu 9 clase, iar celelalte cu 6 clase. Cam a treia parte din şcoli sunt ale statului; partea cea mai mare e susţinută de oraşe şi de alte autorităţi. Posturi de profesor au fost 9203. — La universităţile germane cei mai mulţi studenţi se înscriu la filozofie, şi nu la drepturi, cum se face la noi. In ultimul semestru facultăţile de filozofie au avut peste 20 mii de studenţi (44.5 procente), 4472 teologi, 10.484 la drepturi şi 10 257 medicinişti. — Şcolile secundare au fost cercetate de 232 de mii de şcolari.

•

Teatru în Hendorf. Tinerimea română din Hendorf dă o producţiune teatrală corală Luni, în 26 Martie st. v. 8 Aprilie n. a. c. (a 2-a zi de sf. Paşti) în sala şcoalei din loc, sub conducerea preotului Andreiu Moldovan. Inceputul la orele 6 şi jum. seara.

•

Producţiune teatrală va da tinerimea română din Pişchinţi, Luni, în 8 Aprilie st. n. 1912 (a doua zi de Paşti) în sala şcoalei de acolo. Inceputul la orele 7 şi jum. seara.

Poşta ultimă.

Intrunirea delegaţiunilor.

Se vesteşte, că pe la finea lunei acesteia se vor întruni delegaţiunile în sesiune extraordinară, pentru a vota o nouă îndemnizare, iar după aceasta va fi disolvată dieta ungară şi se vor face alegeri noi. Inainte de a proceda la disolvare, guvernul va apela de nou la sentimentele patriotice ale opoziţiei şi o va îndemna să nu mai pună pedeci votării legilor militare, devenite acum o mare necesitate pentru monarhie, iar dacă cuvântul său va răsuna de nou în pustiu, urmează disolvarea parlamentului.

Cărţi şi reviste.

Ramuri, revistă literară, nr. 6 a apărut cu următorul sumar: D. N. Ciotori: Picătură de sânge. I. U. Soricu: Cântec (poezie). D. Tomescu: O luptă sugrumată şi o pace improvizată. Oreste: Viziunea profetului (fragment). C. Ş. Făgeţel: Insemnări. — Băieţi necunoscuţi. Flaviu: Epigramă. Natalia Vasiliu: Scrisoare (poezie). Tiberiu Crudu: Poveste de ajun. Brenus: Răspuns. Eugenia Fl. Ionescu: Rugă (poezie). I. N. Pârvulescu: Sărbătoare (poezie). Lerui-Ler: Cronică rimată: Renunţare.

Tuturor pretinilor şi cunoscuţilor, cari din prilejul dureros al trecerii din viaţă a neuitatului nostru fiu, soţ, tată, frate, cumnat şi unchiu, Moise Popoviciu, fost preot în Gânţaga, verbal sau în scris ni-au adus cuvinte de mângăiere, le aducem şi pe această cale cele mai adânc simţite mulţămita ale noastre.

Gânţaga, în 2 Aprilie n. 1912.

Familia.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Cu ocaziunea producțiunii teatrale, aranjate în favorul școalei gr.-ort. rom. din Vingrad, de harnicul învățător Aurel Popa, în 17 Februarie n. e. c. în comuna Vingrad, au incurs următoarele suprasolviri benevole: Péterffy Kálmán, notar, în Vingrad, Vasile Rădaț, comerciant în Vingrad, Dumitru Răcuciu, comerciant în Țapu, Nicolau Ciugudean, proprietar, Vingrad, Valer Mărginean, învățător în Gîrbom, Oprea Greavu, comerciant în Roșia, Ilie Șare, locotenent în penz. din com. Șpring, fiecare câte 2 coroane. Dumitru Pricop, comerciant în Gîrbom 1 cor. 40 fil. Dobozy Ferenc, arândator în Gîrbom, Văd. Péli Ignác din Vingard, Kiss Iosif, comerciant în Vingard, Elekes Ioan stud. în pedagogie și Elekes Dezső măestru măsar, fiecare câte 1 cor. Petru Muntean, proprietar din Cergău 60 fil. Achim Mereu, proprietar în Tău 60 fil. Gheorghe Bozdog, funcționar în Vingard 50 fil. Anica Biris, din Vingard 40 fil.

Satisfacem unei datorinți plăcute, aducând pe calea aceasta Onor. contribuenți mulțumitele noastre cele mai calde.

Vingard, 25 Febr. 1912.

Comitetul aranjator.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

In atențiunea onoraților domni preoți:

„Smyrnă“

veritabilă de Sumatra

pentru sfintele sărbători și alte ocaziuni, — a sosit în calitate extrasuperioară la firma

N. Onițiu,
(90) 4— **Nagyszeben—Sibiiu.**

---

ad. 3125 Epitr./1912. (92) 2—3

Concurs.

Comitetul parohial ortodox român din Săliște prin aceasta publică concurs pentru **facerea unei schițe de adaptare și ornamentare** a bisericei mari din Săliște, pe lângă 2 premii: primul de 500 cor. și al doilea de 300 cor.

Schițele au să se înainteze comitetului parohial ortodox român din Săliște până în 1 Maiu st. v. 1912.

Schițele premiate devin proprietatea bisericei din Săliște și se vor servi de bază la facerea planului definitiv și preliminarului de spese.

Din ședința comitetului parohial ortodox român din Săliște, ținută în 2 Martie 1912.

Dr. Comșa, președinte. **V Giura,** secretar.

Nr. 127/1912.

Văzut.

Săliște, în 12 Martie 1912.

Dr. Ioan Lupaș,
protopop.

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informații** și

Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general **în orice cauză** dau în răstimp de 2—3 zile ori și cui, resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgitez resolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog resolvire favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detailate.

La aviz aștept la gară

(73) 4—5 **L. Olariu,**
Budapest, Lajos-utca 141 III/19.

Nr. 327/1912. (97) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a II a **Laslául-român,** cu filiile: **Laslául-săsesc** și **Ormeniș,** se escrie concurs cu termin de 30 zie dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Rugările au să se înainteze provăzute cu documentele prescrise la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul arătat; iar petenții sunt îndatorați, pe lângă avizarea ppbterului, a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare, în comună, resp. la biserică spre a cânta, resp. cuvânta și liturghisi.

Cetatea-de baltă, la 14 Martie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Târnava în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 39—1912 paroh. (87) 3—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Preaven. Consistor arhidiecezan Nr. 11,807/910 școl. prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere **zidirea școalei confesionale din Șirnea,** tract. Bran, comit. Făgăraș.

Licitațiunea se va ținea *Marți în 27 Martie (9 Aprilie) a. c.* la 1 oară p. m. în edificiul școalei celei vechi din Șirnea. Prețul de strigare este de 17,000 cor. după care sumă licitanții au a depune un vadiu de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Tot materialul, precum și toate mobilele atât în sala de învățământ, cât și în toate celelalte apartamente ale ei este dator a le da antreprenorul.

Oferte închise provăzute cu vadiul corăspunzător și cu declarația că oferentul cunoaște condițiunile și se supune lor, sunt a se depune până la începerea licitațiunei la mâna prezidentului comit. parohial.

Comitetul își rezervă dreptul de a da lucrarea în întreprindare aceluia, dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminarul și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial din Șirnea în oarele oficioase ori și când.

Șirnea, din ședința comitetului parohial ținută la 6/19 Martie 1912.

A. Crișan, prezident. **M Cențu,** notar. **G. Coleșiu,** epitrop.

Nr. 282/1912 prot.

Văzut: **Ioan Hamsea,** protopop.

Garduri colosal de ieftine!

[Invențiune senzațională.

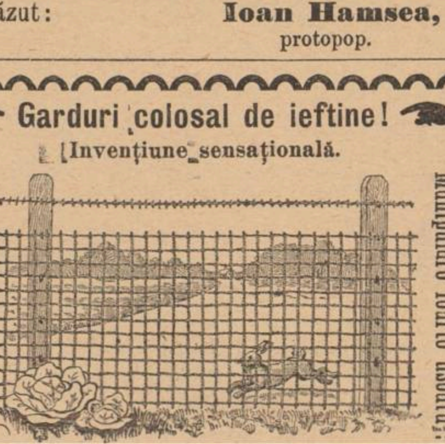
Afară din cale practic!
Manipulare foarte usoară!

Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc perfecțiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârmă suflată de zinc.

Prețul per metru quadrat 30 bani și mai mult.
A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, impletituri și gard. de sârmă.
Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu ieftin, prompt și conștiențios.
Catalog ilustrat gratuit și franco.

(32) 7—10

Favoritul mijloc de înfrumsețare a damelor din elită este

CREMA-MARGIT

a lui Földes.

Această pomadă de obraz o folosește în toată lumea multe milioane de dame, fiind pe baza cercetărilor științifice cel mai nou product de cremă pentru obraz, și după afirmarea renumiților chemici e cel mai bun și nestricăcios mijloc pentru înfrumsețarea și rafinarea obrazilor, cu cel mai rapid și sigur efect.

In restimp de vre-o câteva zile dispar toate crețele, lintițele, petele de ficat și toate spuzele. b) (86) 1—7

Crema Margit a lui Földes

înfrumsețează nu numai obrazii, ci îi îngrijește și scutește de toate influențele anotimpului, a soarelui și a vântului.

Contra imitațiunilor se Vă feriți! — Se află în toată lumea.

Un borcănel costă 1 și 2 cor. Săpun Margit 70 fil. Pudră Margit cor. 1 20.

Expedițiuni poștale prin producentul:

Coloman de Földes,
farmacist în ARAD

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
(46) 9— pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy)

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă **diverse falsificate** a marcei tuburilor noastre foarte plăcute și de toți cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atențiune la numele **Abadie,** de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. **Vă sfătuim deci să** fiți precauți la **cumpărarea** vreunei **imitațiuni fără valoare,** căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 24—52

„FRĂȚIA“,
institut de credit și economii, societate pe acții în Szentágota (Agnita).

Anulare.

In urma neplătirei ratelor restante, pe baza §§-lor 169 și 170 din legea comercială, precum și în puterea §-lui 9 din Statute acțiile semnate sub Nrii 532, 533, 534, 535 și 536 se declară de anulate.

Agnita, 25 Martie 1912.

(88) 3—3 **Direcțiunea.**

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.
[448] 57— Director-șef
Dr. Cosmutza.

Fabricat din patrie!

Berea de Paști

din berăria lui **RUDOLF HABERMANN, SIBIIU** să nu lipsească de Paști de pe masa nimănuia, **câtă vreme mai ajunge depozitul,** se află mai în toate ospătăriile și prăvăliile.

(93) 2—6

TELEGRAMĂ!

Salonul de pălării de modă

JOHANNA JEKELI

Nagyszeben
Strada Măcelarilor 7—9.

Mâne sosesc din voiagiul meu de cumpărare, am studiat temeinic ultima modă, expediția mea prezentă va consta din cele mai nouă și aparte **modele originale de Paris și Viena,** poimâne sosește. Comunicați aceasta stimatelor mele clientele.

Johanna Jekeli,
(94) 2—3 Modes.

Am onoare a aduce la cunoștința Onoratelor Dame, că sosind acasă din voiagiul meu de procurare, — unde am ales în persoană, — cele mai frumoase și delicate

modeluri originale de Paris și Viena,

așa încât sunt în plăcuta poziție a satisface orice pretensiuni.

Invit prin aceasta Onor. public la vizitarea frumos asortatului meu depozit de **pălării de dame,** precum și în pălării de fetițe, copii, sport și de troteur. Binevoiți a Vă convinge despre prețurile cele ieftine.

In așteptarea binevoitorului sprijin, mă recomand

cu toată stima

(84) 3—3 **Salonul pentru pălării de dame**
Hanna Adleff
Honterusgasse 8.

Reparaturile se execută foarte frumos, de tot ieftin și repede.

Salonul de modă se află în aceeași casă sub firma **Hermina Adleff.**

Nr. 295/1912 prot. (75) 3—3

Concurs.

Pentru postul vacant de învățător la școala noastră poporală gr. or. română din **Ruja**, protopresbiteratul Agnitei, conform ordinului Preaveneratului Consistor arhidiecezan dela 21 Febr. a. c. Nr. 1800 Școl. se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pe lângă următoarele emolumente:

1. Din repartiție dela popor 600 cor. La mai mult comuna bisericească și poporul nu se obligă. Intregirea salariului conform art. de lege XXVII. din 1907 se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales.
2. Cvartir în natură la școală și o pivniță.
3. Cinci (5) stânjini lemne de foc din pădurea comunală. De făcutul și adusul lor se va îngriji învățătorul.
4. Relut de grădină 10 cor.

Invățătorul e obligat se instrueze tinerimea adultă și se cânte cu ei în Dumineci și sărbători la sf. liturghie în biserică.

Ceice doresc se ocupe acest post sunt poftiți să trimită rugările împreună cu documentele de lipsă (Estras de botez, Absolutor, Diploma, Atestatul ultim despre studiile pregătitoare) în terminul indicat subsemnatului oficiu și să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Agnita, 2 Martie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Agnitei, în înțelegere cu comitetul parohial concernent

Ioachim Muntean
protopop.

Licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistoriu arh diecezan în 8 Martie 1912 Nr. 2690 Școl, comuna bisericească gr.-or. **Sâmbăta superioară** apuseană din protopopiatul Făgăraș dă în întreprindere repararea școalei pe calea licitațiunei publice minuende ce se va ținea a treia zi de Paști în 27 Martie v. (9 Aprile n.) 1912 la 2 ore p. m.

Prețul de strigare 12,524·84 cor.

Planul și preliminarul de spese se poate vedea la oficiul parohial și condițiunile de a pune vadiu 5%.

Comitetul parohial își reservă dreptul de a alege dintre minus oferenți — pe acela în care are încredere.

Sâmbăta-sup.-apus, în 12 Martie 1912.

Spiridon Mardan
paroh.

Chirion Adămoi
not. com.

Nr. 495/912
(96) 2—2

Nicolae Borzea
protop.

Bănci de școală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerințelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de școală a lui

(19) 8—24

Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada Gușteriții 53.

VINUL

de pe coastele dealurilor **Șiria-Maderat** este deja cunoscut ca **cel mai bun**, deci care voește **vin bun** și **curat** să se adreseze mie cu toată încrederea și-l voiu servi cât se poate mai conștiențios.

Vinurile le expedez dela **50 litre în sus** cu următoarele prețuri — în butoaiele mele proprii — pe lângă rambursă:

Vin de masă alb din 1911 . . .	56 fil.
Vin de desert alb din 1911 . .	58 „
Vin de masă alb din 1910 . . .	60 „
Vin de desert alb din 1910 . .	64 „
Vinuri vechi de 3—6 ani . . .	72—78 fil.

Prețurile se înțeleg per litru loco Șiria. Promițând onor. public o servire culantă și conștiențioasă, Vă rog a mă cerceta cu On. D-Voastre comande.

Cu deosebită stimă:

George Socaciu,
producent de vin.
Világos (comitatul Arad).

Telegram: Socaciu Világos.
Telepfon Nr. 23.

(81) 2—

Ingrijiți-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scutì pe sine și pe ai săi de lipsă este a se înscrie de membru la

„Asociația Esechiană de ajutoare reciprocă“.

La această asociație poate să se facă membru oricare persoană dela etatea de **21—80 ani.** Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. și taxa de cazurile de moarte, dejà după un an de membrie i-se **solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor.**, iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membrie, prin oarecare nenorocire **neputincios de muncă, i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor.** Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridicà în bani gata **2000 cor.**, însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului pânăce trăiește o rentă lunară de **50 cor.** Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul **nu e obligat a solvì.** Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Acești membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membrie toate plătirile se pot sistà rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritișuri, poate fiecare a și asigurà fetele, dacă acestea n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membrie rămâne orfană, încetă solvirea taxelor, iar **la măritiș, fata primește suma asigurată,** ori dacă nu se mărită, la împlinirea etății de 24 de ani. Fetele **mici** plătesc taxe foarte mici, așa că se pot înscrie chiar îndată după naștere.

Răposând o fată **după 3 ani de membrie, solvim erezilor suma asigurată.**

Licuidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuote semnate până la **15.000,000 cor.** și **215,000 cor.** fond de garanță.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

Asociația Esechiană de ajutorare reciprocă.

Direcțiunea pentru Ungaria: (474) 7—

Timișoara (Temesvár, Hunyadi-uteza 4 szám).

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice și în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a așezat în comuna Selište, comitatul Sibiiului, unde primește comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice,** și întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 27—

Anunț de licitațiune.

In 9 Aprilie st. n. (a III zi de Paști) la orele 2 d. m. se va da prin licitațiune minuendă în întreprindere **edificarea bisericei gr.-or. din Armeni**, tractul Mercurei.

Prețul de strigare: 28,500 cor.

După această sumă are să se depună vadiu de 10% în hârtii de valoare sau în bani gata.

Licitațiunea se va ținea în edificiul școalei.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial.

Piatra, cărămida și năsipul le dă comuna bisericească. (91) 3—3

Armeni, la 24 Martie 1912.

Vasile Spătar
preot.

George Cinăzan
epitrop.

Români! Replantați viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniți firmele românești, că numai acelea vă vreau binele!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid.

„Mugurul“,

însoțire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică

„Mugurul“,

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 34—

trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!

La cerere prețcurent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit!

130 filiale proprii în patrie și străinătate.

GHETELE „TURUL“

sunt

de clasa primă, elegante și de mare preț.

(89) 3—10

„TURUL“, fabrică de ghete,
societate pe acții în
Timișoara.
Cea mai mare fabrică de ghete din monarhie.
Filială: SIBIIU,
Str. Cisnădiei Nr 20.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 29 Martie (11 Aprilie) 1912. Nr. 35.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

„Laicizarea“
instituţiunilor noastre constituţionale bisericeşti

de Dr. Il. Puşcariu.

I.

Se împlineşte acum anul, de când dl Dr. Gh. Ciuhandu a publicat în Nr. 3 al *„Revistei Teologice“* din Sibiiu dela 1 Februarie 1911 un articol întitulat: *„Cerem sfinţirea vieţii constituţionale bisericeşti“*. In acel articol se atrage atenţiunea la o scădere ce se arată în vieaţa noastră constituţională bisericească şi stă în aceea că „concepţia bisericească despre vieaţa constituţională devine din ce în ce mai laxă, iar spiritul pozitiv bisericesc este ameninţat a se perde dintre complexul formelor constituţionale“. Aceasta se explică aşa, că mulţi dintre cei chemaţi la conducerea afacerilor bisericeşti sunt preocupaţi de „un naţionalism românesc rău înţeles, lipsit de baza sănătoasă, care este credinţa religioasă“. Urmarea dela aceasta este devalvarea bisericei ca instituţiune divină şi laicizarea instituţiunilor ei, aşa că în fond cei stăpâniţi de concepte false şi sceptice nu dau semne nici de adevăratul naţionalism nici de o credinţă sfinţitoare ce s'ar cere dela ei ca fii ai bisericei.

D-nul Dr. Gh. Ciuhandu pornind dela epoca mitropolitului Şaguna, care toate sinoadele le începea cu rugăciuni şi împărtăşirea cu sf. cuminecătură, semnalează încetarea acestui frumos uz bisericesc ca o abatere dela praxa veche a bisericei, prin ce instituţiunea sinodalităţii se laicizează şi credinţa fiilor bisericei în chemarea spirituală a ei se slăbeşte. Indeamnă în fine dl Dr. Gh. Ciuhandu cu tot dinadinsul, ca prin toate mijloacele posibile să înpregnăm adunărilor noastre bisericeşti caracterul sfânt şi dumnezeesc al bisericei şi să tindem a trezi şi nutri conştiinţele religioase, şi atunci se vor arăta şi efectele bune, căci atunci vor înceta în adunările bisericeşti hărţuielile pătimaşe personale.

„Cerem aşadară, zice dl Dr. Gh. Ciuhandu, învierea tradiţiei şaguniene de a da formelor şi lucrărilor de vieaţa constituţională cuvenita înfăţişare mai bisericească şi cât mai pronunţată. Aceasta o cere interesul de existenţă al bisericei: s'o ferim din vreme de curentul laicizător, ca să rămână şi mai departe sfântă şi neprihănită mireasă a lui Cristos şi ocrotitoare neînfrântă a vieţei neamului nostru obidat“.

Impărtăşesc întru toate vederile şi ideile dlui Dr. Gh. Ciuhandu, cari izvoresc dintr'un simţ bisericesc; şi dupăce Domnia Sa îmi face onoarea a apela şi la mine să încurg şi contribui şi eu cu cunoştinţele mele la lămurirea acestei chestiuni, nu preget a face aceasta după modestele mele puteri.

După vederile mele laicizarea instituţiunilor noastre bisericeşti se întâmplă astăzi în măsură cu mult mai mare de cum o semnalează dl Dr. Gh. Ciuhandu, prin urmare şi primejdia ce ameninţă a împedeca biserica în împlinirea chemării ei spirituale, este mai mare de cum o prevede dl Dr. Gh. Ciuhandu.

Să ne explicăm mai întâi în privinţa inconvenientului admis de dl Dr. Gh. Ciuhandu. Este mai presus de orice îndoială, că împărtăşirea membrilor sinoadelor şi congreselor noastre bisericeşti cu sf. euharistie înainte de începerea lucrărilor sinodale, precum a practizat biserica în timpurile clasice ale ei şi precum a urmat şi sinodul diecezei ardelene în anul 1850, ar contribui în mod însemnat la elevaţiunea spirituală şi la întărirea credinţei şi a dragostei creştineşti între membrii sinodului, ca semn vădit, că Duhul cel sfânt planează în sinod. Şi dacă în sinoade ar participa numai preoţi, lucrul acesta s'ar putea pretinde cu toată rigoarea şi în timpurile noastre. Elementului mirean însă, care în sinoadele noastre este în preponderanţă, în imprejurări ca cele de astăzi, când nivelul religiozităţii este scăzut, abia s'ar putea impune observarea tuturor uzanţelor bisericeşti, afară dacă doară ni-ar sta la dispoziţiune, ca în Rusia, organele de executivă din afară. Dacă deputatul mirean are creştere religioasă, ar face dela sine datorinţa sa şi fapta lui ar avea preţ; dacă însă sufletul lui e cuprins de indiferentism sau scepticism religios, sila nu ar fi de folos, fapta lui nu ar avea valoare morală, din contră ar servi numai spre compromiterea bisericei şi spre sminteala celor buni.

Ca să putem pretinde dela toţi membrii sinodali şi congresuali a se conforma datinilor din timpul clasic al bisericei, ar trebui să ne îngrijim ca în corporaţiunile bisericeşti să între numai bărbaţi religioşi şi crescuţi în spirit bisericesc. Aceasta să ne fie ţânta mai deaproape!

Bănuim, că de astfel şi alte asemenea consideraţiuni a fost condus mitropolitul Şaguna, când în sinoadele şi congresele ce s'au ţinut sub el după anul 1850 s'a abătut dela praxa sinodului din a. 1850 şi s'a mulţămit a săvârşi sf. liturgie pe lângă rugăciunile invocării Duhului sfânt.

Până când dară va succede prin o lucrare stăruitoare şi sistematică din partea bisericei a restabili religiozitatea în toate clasele societăţii noastre româneşti, sunt de părere ca în interesul sfinţeniei sinoadelor noastre, cel puţin preoţii cari fac parte din ele, la serviciul divin celebrat în ziua deschiderei sinoadelor, să se împărtăşească cu sf. euharistie, ca semn al credinţei şi dragostei creştineşti, ce trebue să existe între fii bisericei, şi exemplul preoţilor va influinţa în mod binefăcător la întărirea conştiinţelor religioase în ceialalţi creştini.

II.

Trecând acum dela acest caz concret, voiu dovedi şi cu alte cazuri din vieaţa noastră bisericească, că laicizarea vieţii noastre bisericeşti şi a instituţiunilor ei constituţionale se întâmplă astăzi pe o scară cu mult mai largă.

Mitropolitul Şaguna cu clerul său şi fruntaşii mireni din sinul bisericei noastre, prin constituţiunea bisericească din mitropolia noastră cuprinsă în statutul organic şi îndeosebi prin admiterea în sinoade, congrese, consistorii etc. a elementului mirean în proporţia numerică de $^{2}/_{3}$ faţă de $^{1}/_{3}$ dintre preoţime, a intenţionat a angaja la cârma bisericei toate puterile mai alese şi mai valoroase din sinul ei, ca prin aceasta să dea vieaţă şi sprijin puternic instituţiunilor noastre bisericeşti spre ajungerea scopurilor religioase şi culturale. O biserică ca a noastră avizată la puterile proprii a avut lipsă de asemenea constituţiune, căci numai aşa este posibil ca fiecare membru al ei să participe la susţinerea şi întărirea ei, cunoscându-şi fiecare datorinţele şi drepturile sale.

Acest drept mare însă, trebue să recunoaştem, l-a ajuns biserica noastră cu preţul laicizărei sale, pentrucă laicizare se poate numi însaş prevalenţa elementului mirean în conducerea bisericei faţă de cler. Să nu credem că mitropolitul Şaguna n'a fost conştiu de inconvenientul acesta; dară ţântind la un bine mai mare pentru biserica sa, a consimţit şi a lucrat pentru această organizare a bisericei, în fruntea căreia sta. Anumite nedumeriri a arătat dânsul cu toate acestea, cu ocaziunea organizărei consistoriilor faţă de tendinţa de a laiciza şi consistoriile pe întreaga linie. El a avut însă totodată mare încredere, că statutul organic preţuit ca legea cea mai liberală, bună şi folositoare în împrejurările politice şi culturale în care

FOIŞOARĂ.

Boldul de muncă

După Marden

de *G. Fl. Preşmereanu.*

„De ce să mai înhamă omul fără să fie constrâns de cineva la carul de năcazuri al unei vieţi de muncă obositoare, dacă el are atât cât să poată să-şi ducă traiul, neconturbat de lipsuri şi năcazuri?!“

Au doară ambiţia este o calitate egoistă?

Astfel de întrebări nu arareori ţi se dă prilej să auzi. Dorinţa pătimaşe după cucerire şi putere, sau cel puţin de a-şi asigura vre-o ocupaţie, este una dintre cele mai puternice părţi ale fiinţii omeneşti. Pentru foarte mulţi chestia procurării mijloacelor de trai este adeseori numai un îndemn de tot neînsemnat întru a se dedica unei vieţi sârguincioase şi active.

Noi purtăm în noi vrând nevrând sentimentul, că o putere mai înaltă ne determină la mişcare, că un categoric imperativ operează în noi, care ne îmboldeşte neîncetat la activitate neîntreruptă!

Ne aflăm permanent sub stăpânirea unei puteri dzeeşti ce ne constrânge la ajungerea idealului nostru mai înalt.

In năzuinţele noastre zace ceva mai profund decât simpla satisfacere personală a dorinţelor noastre proprii!

Prin acest ceva noi suntem ţinuţi în legătură strânsă cu planul cel măreţ al creaţiunii, cu progresul şi scopul final al omenimii.

Simţim pare că fără a ne putea da samă, că datorim ceva lumii şi că această datorie trebue să ne-o şi achităm.

Am lucra direct în contrazicere cu fiinţa noastră internă, dacă ar fi să ducem o viaţă trândavă, fără nici un rost. Căci noi simţim chiar, că datoria noastră faţă de omenime este de natură personală, de a cărei achitare nu ne putem mântui punând-o în cârca altuia, ci trebue să ne-o plătim înşine.

Şi de am fi făcut rost de o avere, de douăori mai mare decât ne reclamă necesităţile traiului, totuşi pare că simţim ceva în noi ce nu ne dă pace, şi care atâta ne nelinişteşte, până ce ne luăm şi noi asupra-ne sarcina de a aduce şi noi vre-un serviciu lumii.

Ni se pare ceva urât şi vrednic de dispreţ a trăi o viaţă de trântori în stupul cel mare al omenimii, pentruca să mâncăm, bem şi să consumăm aceea ce alţii au câştigat cu sudorile unei munci crunte!

Această dorinţă — ce stăpâneşte, pe ori ce bărbat şi femee de treabă, dorinţă după un mod de trai mai bogat, această tendinţă de cucerire şi întărire, această poftă arzătoare de a ne vedea împlinite idealele noastre şi a împrumuta lucrărilor ce şi le combină omul în fantasie, viaţă, de a procura teren de activitate pe sama dispoziţiilor artistice ce zac ascunse în noi, apoi imboldul înăscut nouă de a deveni aceea ce suntem meniţi, toate acestea sunt puterile motrice pentru o viaţă activă, pe când chestia esistenţii joacă în cele mai multe cazuri numai un rol cu totul secundar sau chiar nici unul.

Un artist înăscut nu pictează de pildă pentru a-şi aduna avere, ci pentrucă e silit, fiindcă îl constrânge ceva în mod imperios să dee espresie elementului divin din fiinţa sa, şi care şi tinde a eşi la suprafaţă.

Astfel simţim şi noi cu toţii impulsul de a da făptură esternă idealului ce viază în noi, voim să-l vedem acela luând trup şi în faţa ochilor noştri trupeşti, şi presentându-se şi lumii din afară.

Nu e câştigul luptei în primul rând, care mână pe om înainte, ci dorul înăscut pe sama fiecărui om la locul lui de a se înfăţişa pe sine şi a-şi esprima individualitatea sa!

Sunt unele seminţii sălbatice, cari cred, că sufletul duşmanului răpus îşi face intrare în învingător, pentru a-i spori cu puterile sale puterea acestuia.

In aceasta se pare a fi un sâmbure de adevăr, cel puţin în sensul acela, că ori de câte ori ne succede a învinge vre-o greutate, în afacerile şi cariera noastră, simţim — pare că — cum puterile noastre sporesc şi se măresc.

Dacă eu îmi ocup capacităţile mele creatoare, îndreptându-mi spiritul către probleme tot mai înalte, căutând a le stăpâni, aceasta are efectul unui mijloc admirabil de întărire, şi îmi asigură un sentiment de satisfacţie, ca nimic altceva!

Cât de mic şi slăbănog apare din contră un om, care n'are nimic de lucrat şi nu-şi impune un scop de viaţă, care să-l împintenească la muncă.

El n'are idee ce va să zică simţul puterii personale şi mulţămirea ce însufleţeşte pe omul activ şi luptător. Acela, care e în stare să se mire, că esistă oameni — cari, chiar şi când cred a avea din ce trăi, aşa că s'ar putea retrage de pe arena de luptă, dându-se la odihnă fără grijile traiului, — totuşi zelul lor de muncă şi focul lor de luptă nu le scade, acela de sigur n'are idee ce înseamnă farmecul, pe care îl procură jocul mare al vieţii pe sama tuturor acelora, cari îşi dau concursul în această luptă bărbătească şi mai ales acelora, cărora le e sădită în suflet capabilitatea şi darul de a crea ceva, de a presta sau a fi altora călăuzitori, spre tot ce e bun.

(Va urma.)

trăeşte poporul român din Ungaria, va fi pus în practică cu înţelepciune, economie şi mai ales cu îngrijirea şi precauţiunea de lipsă, ca instituţiunile bisericeşti de natură divină să nu degenereze la lucruri lumeşti şi vieaţa bisericească să nu devalveze dela sfinţenia ei. In credinţa aceasta s'a întărit el văzându-se încunjurat în congresul constituant din anul 1868 de cei mai distinşi şi luminaţi bărbaţi din sinul bisericei sale. Şi în adevăr în primele congrese bisericeşti au participat pe lângă clerul mai înalt cei mai de frunte şi experţi bărbaţi mireni.

Eu, care am avut norocirea a-mi începe cariera mea bisericească deodată cu întroducerea statutului organic în mitropolia noastră, eram entuziasmat pentru această lege de organizare şi m'am silit în toate funcţiunile bisericeşti la cari am fost chemat a mă conforma ei cu toată rigoarea. Cu toate acestea cred a nu exagera, dacă voiu remarca din vieaţa noastră bisericească unele momente de laicizare a instituţiunilor noastre bisericeşti, care dacă nu li se va pune cât mai degrabă stavilă, în adevăr pot deveni îngrijitoare şi păgubitoare pentru desvoltarea în sfinţenie a bisericei noastre în viitor.

Astfel eu ţin de mare scădere, că astăzi în sinoade şi congrese ajung şi persoane fără nici o pregătire pentru treburile bisericeşti. Inţeleg aci pe unii tineri, cari abia au terminat studiile universitare şi se cred a fi cei mai chemaţi şi în drept a regula biserica. Ei, dupăce ajung în sinod sau congres, în loc ca să aştepte a fi orientaţi în chestiile bisericeşti, fără să fi studiat şi fără să cunoască ce s'a lucrat mai înainte, se aruncă îndată cu foc în joc făcând propuneri şi interpelări, conduşi de o credinţă falsă, că tot ce s'a făcut până atunci este rău, şi că de acum, adecă dela intrarea lor în corporaţiunile bisericeşti, se începe prin ei o eră nouă în biserică. Faţă de astfel de închipuiţi, glasul îndrumător al prezidiului, care este arhiereul, de multeori sună în pustiu. De regulă astfel de indivizi poartă un gol în sufletul lor în ce priveşte credinţa şi religiozitatea, şi ceeace-i mână pe ei înainte este numai ambiţia falsă şi dorul de a figura şi a se impune.

Nu ne-am împedeca nici de astădată de acest soiu de oameni, dacă în timpul din urmă nu ar fi sporit în aşa măsură încât li a succes la actele cele mai însemnate bisericeşti, precum la alegerile de episcopi, să încurce iţele. Biata preoţime, care ar trebui să aibă cuvântul hotărâtor la actele mai însemnate bisericeşti, stă buimăcită în faţa fişcalilor, cari în biserică îşi caută şi află teren pentru satisfacerea ambiţiei lor şi a altor interese. Ea a ajuns, durere, pentru astfel de uzurpători, în multe cazuri, obiect de dispreţ. Este destul de recent cazul, când în o eparhie de ale noastre, după alegerea episcopului, în cea dintâi şedinţă consistorială plenară, un asemenea fişcal şi-a permis neînfruntat să prezenteze noului episcop un briciu de ras, care să-l aplice la bărbile preoţilor. Vor fi, admitem şi noi, şi între preoţi unii cari nu-şi văd de chemarea lor şi au purtări necorăspunzătoare tagmei lor; pentru aceştia tot biserica a îngrijit, cum să se îndrepteze şi cum să se pedepsească, fără a-i expune dispreţului obştesc. Au nu sunt acestea semne de laicizare a instituţiunilor noastre bisericeşti, ce o întâlnim destul de des până şi în cele mai înalte acte bisericeşti, cum sunt alegerile de episcopi? Vom ilustra şi aceasta cu fapte din trecutul nostru recent bisericesc.

---

† Dr. Iuliu cav. de Puşcariu.

Abia trecură trei luni dela moartea mult regretatului *Ioan cav. de Puşcariu*, şi eată, că chiar în ziua sfintelor Paşti ne soseşte din Budapesta trista ştire, că nemiloasa moarte a răpit dintre noi pe Dl *Iuliu cav. de Puşcariu*, jude de tablă în pensiune, unul din fiii răposatului jude de curie.

Fericitul în Domnul, după multe suferinţe trecând la cele vecinice în vârsta de 56 ani, lasă în adânc doliu pe soţia sa, Doamna Catiţa cav. de Puşcariu, născută Peţa, cu care a dus o viaţă fericită timp de 29 ani şi pe doi fii: Iuliu şi Zeno, cel dintâi practicant în Ministeriu, iar al doilea locotenent la cavalerie.

Pe adormitul în Domnul îl mai jelesc fraţii săi, inginerul Ioan Joe Puşcariu, Dr. Emil Puşcariu, profesor de universitate, şi Silviu Iuniu cavaler de Puşcariu, consul general austro-ungar, pe lângă alte numeroase rudenii.

Răposatul a fost un bărbat de o cultură socială superioară, distingându-se prin bunătatea şi nobleţa inimii sale, ceeace i-a atras mulţi prieteni, nu numai între conaţionalii săi, dar şi între alte neamuri, fiind iubit şi bine văzut şi în cercurile mai înalte ale societăţii.

Studiile gimnaziale şi le-a făcut defunctul în gimnaziul academiei tereziane din Viena, iară studiile juridice le-a făcut la academia de drepturi din Sibiiu şi la Universitatea din Budapesta, unde a obţinut diploma de doctorat în studiile juridice. El a ocupat mai multe funcţiuni în administraţie, la comitat şi în ministeriul de culte, apoi la justiţie: ca notar, subjude, jude-singular şi de tribunal, avanzând până la jude de tablă, în care calitate din cauză de morb a trebuit să se retragă în stare de odihnă. A servit la judecătoriile din Karczag, Braşov, Caransebeş şi partea cea mai mare în capitala ţării, în Budapesta, unde a fost proprietar de case.

In repausatul pierde poporul român un bărbat de valoare, care prin conduita, corectitatea sa şi simpatiile câştigate a susţinut în onoare numele de român......

Fie-i ţărâna uşoară şi amintirea în veci!

Stare de asediu în Croaţia.

La propunerea guvernului ungar, Maiestatea Sa, Monarhul, a numit pe domnul *Cuvaj*, banul Croaţiei, *comisar regesc* pentru regatele Croaţia şi Slavonia, cu putere nelimitată.

In urma acestui fapt viaţa constituţională e suspendată pentru aceste două ţărişoare, în cari acum domneşte absolutismul.

Banul Croaţiei şi-a început numai decât activitatea, ca comisar regesc, publicând, deodată cu numirea sa de comisar, şi o proclamaţie, în care aduce la cunoştinţa poporaţiunei, că activitatea dietei croate este acum întreruptă şi că alegerile cari aveau să se facă în luna aceasta nu se vor face. Croaţia şi Slavonia remân deocamdată fără sabor. Cu privire la presă se introduce apoi censura, astfel, că nimic nu mai poate fi tipărit în mod necontrolat, dreptul de întrunire se suspinde, iar organele încredinţate cu menţinerea ordinei publice trec sub controla statului, care va numi comisari poliţieneşti pretutindenea.

Croaţia şi Slavonia se află deci într'o adevărată stare de asediu, care poate se fie de o durată foarte lungă. Şi s'a întâmplat acest lucru în urma faptului, că poporaţiunea acestor două ţărişoare e stăpânită, în marea ei majoritate, de gândul desfacerii de către Ungaria şi a formării unui regat independent, cu Dalmaţia şi cu Bosnia şi Herţegovina împreună, care se fie apoi în monarhie al *treilea* stat, egal cu Ungaria şi cu Austria.

Absolutismul introdus acum în Croaţia şi Slavonia va putea însă numai să împedece, ori să amâne, realisarea gândului, dar nu'l va putea scoate din minţile şi din inimile Croaţilor, unde, tocmai din contră, se va înrădăcina el cu atât mai bine.

Notăm, că presa maghiară, fără deosebire de coloare politică, *laudă* măsurile aspre luate faţă de Croaţi, ceea ce formează dovada, că ziarele maghiare ştiu se apere numai drepturile şi libertăţile *lor*, nu şi ale altora.

Expoziţia doamnei Cosma.

In ceasul din urmă, în ziua închiderii am putut vizita şi eu această comoară de frumseţă şi artă românească. Şi nu mă rabdă inima să nu mai spun şi eu o vorbă asupra acestei *fapte*, care aşa de mult adevereşte înţălegerea superioară a datoriilor către neam şi totodată pătrunderea adâncă în sufletul românesc a doamnei Cosma.

Nu voi încerca o descriere a frumseţilor de aici, trebuesc *văzute* astfel de lucruri, pentru ca să ai senzaţia bucuriei adevărate şi mândriei naţionale. Şi nu voi încerca nici să fixez aci meritele şi vrednicia doamnei Cosma, care în o rară dibăcie desăvârşeşte un *plan* adânc chipzuit de activitate naţional-românească.

Nici nu are nevoie de laudele noastre. Am văzut cum îşi găseşte răsplata muncii fără preget în conştiinţa împăcată, în mângâierea sufletească, pe care o simte. Trebue însă să avem şi noi trează datoria recunoştinţei faţă cu atari fapte pozitive de o valoare nepieritoare, dacă nu pentru autorul lor, apoi măcar pentru folosul nostru sufletesc şi pentru folosul moral al neamului nostru.

In acest rând de idei mă miră totuşi, că se găsesc oameni, cari bârfesc cu răutate în îngustimea lor sufletească, iar alţii, cari au pretenţii tocmai în materie de ţesături şi cusături cu motive româneşti, au ţinut să lipsească dela vizitarea acesteia, desigur nu în paguba expoziţiei, nici a celei ce a întrupat'o cu jertfe multe şi cu o rară înţelegere, — de unde ar fi putut învăţa mulţi.

S'au văzut acolo lucruri vechi, făcute de mâna iscusită a ţărancei, cari zi cu zi pier. Şi cu ele nu îndurăm numai o perdere materială, ci e poate mult mai simţitoare paguba morală. Până când femeia ţărană îşi pironea mintea şi îşi vărsa toată inima în minunatele forme, făcute cu acul ori cu suveica, până atunci nivoul moral al ţărănimii a fost altul, decât acel de azi, pătat de împrumuturi străine. Adevărul, că munca nobilitează, că e şi lucrul în felul său o *rugăciune*, nu găseşte aiurea o aplicare mai bună. Până ce soţia şi mama îşi cheltuia toată vremea cu răgaz întru împodobirea casei şi a portului său, îşi punea tot sufletul pentru sporirea frumseţii lor: nici mintea nu sburda, nici inima nu lunece, căci nu avea vreme să se amăgească.

Mai apoi traiul cinstit, viaţa dreaptă şi trainică a soţiei hotăra şi ţinuta bărbatului. Pilda mamei da cea mai sănătoasă educaţie copiilor. Unde s'a abandonat însă portul românesc, s'a furişat în viaţa femeilor lenea şi cu ea toată droaia de păcate ce ne bântue.

Iată de ce îşi are importanţa sa *morală* covârşitoare reînvierea portului naţional, şi îndrumarea industriei casnice în aşa fel, ca prin aceasta să ne *impunem*. Eu socot, că nici nu ne stă la îndemână ca neam un mijloc mai sigur de a ne înălţa şi impune în faţa lumei, ca tocmai industria casnică, cu formele ei de o frumseţă fără păreche în asemănare cu ori-care popor. Numai cât aici se cere pricepere, devotament şi stăruinţă neînfrântă în aplicarea iscusinţei ţărăneşti.

S'au văzut apoi motive vechi aplicate minunat la lucruri nouă. Erau expuse 2 rânduri de ornate bisericeşti. Unul de o execuţie fină, în coloare frumoasă şi bogat împodobit, în preţ de 1000 cor. Altul mai după stările noastre, în preţ de 140 cor. dar neasămănat mai frumos, mai armonic şi mai durabil decât cele ce se cumpără dela firme străine cu 180-200 cor. M'am întrebat, de ce nu se răspândeşte cu iuţală acest mijloc de podoabă naţională şi în bisericile noastre? Şi nu găsesc altă pricină decât, că ţăranu', şi îndeosebi femeile, cari ar voi să cumpere, ca *să facă surprindere* părintelui lor, nu se vor încălzi de atari ornate pe câtă vreme *nu au văzut*, şi deci nu-şi pot da seama de farmecul şi frumseţa lor. Poate ar fi nimerit, ca să ni se dea posibilitatea, mai ales cu prilejul adunărilor despărţămintelor „Asociaţiunii“, cum şi pe la prelegerile poporale, de a arăta mulţimei astfel de ornate, acolo la ei acasă pe sate, în tovărăşia şi a altor obiecte, menite a trezi interesul pentru formele şi motivele naţionale. Altfel răspândirea e anevoioasă, cu tot apelul la preoţime, cunoscut fiind, că ţăranului numai „ce vede ochiu', crede inima“ şi toată întârzierea e o pagubă simţitoare şi materială, dar mai ca seamă morală.

Avem însă ferma încredere în priceperea largă, chipzuinţa şi preocuparea statornică a doamnei Cosma, că în tovărăşia altor factori, dedicaţi binelui obştesc pe acest teren, va găsi drumul drept, cel mai sigur, care să ducă la izbândă toate nădejdile legate de o *industrie casnică naţional-românească* — în mare.

Preotul *P. M.*

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Despărţământul Beclean în activitate.

— 3 Aprilie 1912.

In 26 Noemvrie 1911 s'a înfiinţat un nou despărţământ al „Asociaţiunii“, cu sediul în Beclean. Era timpul suprem, ca ţinutul comitatului Solnoc-Dobâca, acest colţ de ţară locuit de o populaţie compactă românească, să dee semne de viaţă. Un vast teren de muncă oferea acest ţinut părăsit şi neglijat de pe malurile Someşului şi se părea, că poporul blând şi muncitor al acestor plaiuri uitate de Dumnezeu şi de conducătorii neamului este osândit să rămână pe veci în întunerecul neştiinţei, departe de lumina razelor dătătoare de viaţă ale culturei naţionale. Mulţi dintre intelectualii nostri din acest ţinut stăteau sub influinţa pesimismului păcătos — lipsă de curaj şi mentalitate înveninată de creşterea ungurească — şi credeau, că bieţii plugari români din părţile noastre nu se vor însufleţi nici odată de lumina cărţii româneşti şi de mişcarea culturală a „Asociaţiunii“. Sunt săraci şi năcăjiţi, storşi şi batjocuriţi de toată lumea, — ziceau aceşti pesimişti — şi ori ce sforţare e zadarnică, căci poporul acesta nu mai e capabil de însufleţire.

Ei, dar toate presupunerile acestea s'au dovedit de neîntemeiate. Pesimiştii nostri vorbeau astfel înainte de a fi început munca trezirei poporului şi nu se gândeau la trecutul acestui popor de iobagi, care în vremuri critice a dovedit o conştiinţă naţională adânc înrădăcinată, o alipire uimitoare către conducătorii săi şi o sete arzătoare după progres şi lumină. Să ne coborâm numai la sate şi să stăm de vorbă cu ţăranul nostru, să nu cruţăm timp şi osteneală, ci să muncim să desgropăm comoarele ascunse în sufletul plugarului român — şi vom ajunge la resultate uimitoare.

Le scriu acestea pe baza esperienţei câştigate în ţinutul Becleanului, un ţinut sărac şi neglijat în înţelesul strict al cuvântului. Un ţinut unde analfabeţii fac 80—85%, unde ziarele noastre n'au pătruns şi unde doar afară de călindarul cu litere cirile dela Sibiiu nu vei prea afla carte românească.

Şi iată că în un astfel de ţinut, în decurs de 3 luni de activitate sub flamura „Asociaţiunei“, s'au produs resultate foarte îmbucurătoare. Cam 300 de membri noi a înrolat despărţământul Beclean sub steagul „Asociaţiunei“ în 3 luni de zile. Unde am ajunge într'un an, dacă fiecare intelectual român şi-ar înţelege pe deplin chemarea?

Biblioteca poporală a „Asociaţiunii“ s'ar putea răspândi în mii şi mii de esemplare între poporul setos de carte. In cel mai părăsit sat dela poalele muntelui s'ar putea aduna 40—50 membri ajutători şi fiecare comună s'ar putea înzestra cu câte o bibliotecă poporală.

Surprinderi plăcute ni-a oferit împrejurarea, că în comune, unde credeam că prelegerile noastre poporale vor produce resultate mai neînsemnate, nu numai bărbaţi ştiutori de carte, dar chiar şi femei şi copii se înscriau de membri ajutători ai „Asociaţiei“ şi ne cereau „cărţi de cetit“. Am avut deci ocazia să vedem, că dorul de carte şi de lumină în poporul nostru e mare, dar trebue să-l ştim trezi şi scoate la suprafaţă, esplicându-i în graiul lui folosul cărţii şi rostul „Asociaţiei“.

Voi observa la acest loc, că stâlpii cei mai puternici ai „Asociaţiunii“, veriga cea mai indispensabilă în lanţul ce duce „dela vlădică la opincă“, sunt bravii nostri preoţi dela sate. Fără preoţi, munca noastră culturală la sate ar rămânea stearpă şi nu ne-ar aduce roadele aşteptate. Laudă deci şi recunoştinţă le aducem şi pe aceasta cale vrednicilor pioneri ai culturei naţionale, preoţilor români, cari în opera de trezire a poporului român de pe teritorul despărţământului Beclean ne-au dat mână de ajutor. In special relevăm la locul acesta zelul neobositului părinte Teodor Cotuţiu din Diug, al dlor preoţi Teodor Moldovan din Măgheruş şi Ilie Gordon din Cristurul-Becleanului.

Despărţământul „Beclean“ al „Asociaţiunii“ şi-a început activitatea în luna Ianuarie a. c. Resultatul activităţii până la finea lunei Martie este următorul:

A înfiinţat 13 agenturi în comunele: Diug, Beclean, Ruşul de sus, Chiuza, Măgheruş, Ufalău'-Cheuchişului, Ienciu, Budiu, Cristurul-Becleanului, Bendiu, Tirlişna, Chethiu şi Caianul-mic. A înfiinţat 3 biblioteci poporale în Diug, Beclean şi Măgheruş şi a instituit un curs pentru analfabeţi în comuna Ufalăul Cheuchişului. A ţinut 30 prelegeri poporale în comunele: Diug, Beclean, Ruşul de-sus, Chiuza, Măgheruş, Ufalăul-Cheuchişului, Cristurul-Becleanului, Budiu, Tirlişna, Bozieş, Chethiu şi Caianul-mic. A înscris 40 membri ordinari şi 265 membri ajutători. Taxele acestor membri le-a incassat şi le-a administrat biroului central. Şi a adunat o avere proprie de 264 cor. 16 bani.

Prelegerile poporale au fost ţinute de următorii domni: Directorul despărţământului dl Dr. Iulian Chitul a ţinut 9 prelegeri; secretarul Dr. Aurel Iuga 8 prelegeri; viceprezidentul despărţământului, dl paroh Teodor Cotuţiu 3; dl preot Ioan Botean 1; dnul advocat Dr. Oct. Pavelea 2; stud. univ. Petru Rebrean 1; cand. adv. Nicolae Candale 1; învăţătorul pens. Ioan Cârcu 4; învăţătorul penz. Vas. Tergoveţ 1.

Acesta ar fi bilanţul activităţii noului despărţământ în cursul celor 3 luni dela început. In proximele zile se va întruni comitetul şi va stabili programul lunilor Aprilie, Mai şi Iunie. Rugăm şi pe mai departe sprijinul domnilor preoţi şi învăţători dela sate şi îi rugăm să nu uite, că a sprijini munca culturală a „Asociaţiunei“ e o datorie naţională, dela care e păcat şi ruşine să te retragi.

Dr. Aurel Iuga
secretarul despărţământului.

Intimpinare.

Intr'un articol al meu publicat în „Gazeta Transilvaniei“ asupra dreptului de vot al femeilor, am riscat între altele şi propoziţia urmatoare:

„Partidul naţional român a luat o singură dată posiţie în chestia aceasta, şi atunci în potriva ei“.

Afirmaţia asta a mea a dat prilej unui venerabil bătrân ca în articolul din nr. 32 al „Telegrafului Român“ să-mi dee o mică lecţie binevoitoare, îndrumându-mă „se studiez cu luare aminte ceea ce au făcut deputaţii români din vremile mai depărtate“. Atunci apoi mă voi convinge, că partidul naţional român nu s'a ocupat numai în 1905 cu chestia votului femeilor, ci şi în 1874, când deputatul Mircea B. Stănescu, „secretarul clubului parlamentar român a luat posiţie în favorul dreptului de vot, făcând propunerea, ca din textul paragrafului întâi să fie eliminate cuvintele „cu escepţia femeilor“.

Cu tot respectul ce-l am faţă de scriitorul articolului, sunt necesitat să-mi susţin din nou afirmaţia în toată întregimea şi să-l rog şi eu pe dl „bătrân“ ca să cetească cu atenţiune şirele mele. Din potrivă eu îi pot dovedi, că şi vrednicul deputat naţionalist de odinioară Mircea B. Stănescu, atunci când s'a întrepus pentru dreptul de vot al femeilor a făcut-o numai în numele său şi nu în al clubului parlamentar român.

Pentrucă altmintrelea nu ne-am putea esplica faptul, cum de oratorul următor, dl Vichentie Babeş, a avut deja cu totul alte păreri în chestia asta. Dl Babeş adecă propune următoarea moţiune: „Drept de alegere au toţi acei locuitori ai ţării de sex bărbătesc“ etc.

E întrebare acum, că dintre cei doi oratori, care a representat părerea adevărată a clubului parlamentar român?

Dl Stănescu sau dl Babeş? Se va convinge, că eu nu am susţinut, că cutare deputat român sau chiar clubul parlamentar român nu ar fi luat nici când posiţia pro sau contra votului femeilor, ci am afirmat numai ceea ce corăspunde întru toate adevărului, că partidul naţional, ca atare, nu s'a pronunţat în chestia aceasta nici odată până în 1905.

Şi îl rog pe dl Bătrân, ca să-mi arete o singură hotărâre a unei conferenţe naţionale sau un singur punct, fie în programul din 1848, fie în cel din 1881, în care se vorbeşte de dreptul de vot al femeilor?

Dacă dl Bătrân nu se va mărgini numai să mă stimeze, ci va vrea să fie şi just faţă de unul mai tinăr, va trebui să-mi concedă, că afirmaţia mea corăspunde adevărului şi că cel puţin în casul de faţă „nu m'am pripit în formularea părerilor şi afirmărilor mele“.

Turda, 1912 Aprilie 2.

Dr. Valer Moldovan.

•

Răspunsul meu. Intimpinarea aceasta mă întăreşte în convingerea, că dl Dr. V. Moldovan e pripit la vorbă. Cum stau adecă lucrurile? Domnul Dr. Ales. Vaida-Voevod suleveazǎ la 1905 o idee în comisiunea de 40 a conferenţei naţionale, dar ideea cade în comisiune, nu ajunge în faţa conferenţei, şi astfel conferenţa nici nu s'a ocupat cu ea. Cu toate acestea dl Moldovan presintă astfel lucrul, ca şi cum *partidul* s'ar fi pronunţat în potriva ei, împotriva dreptului de vot al femeilor. La 1874 aceeaş idee e susţinută *în cameră* din partea deputatului naţionalist român *Mircea B. Stănescu*, deci ideea nu e nouă (zic eu). Dar aceasta nu numără (zice dl Moldovan), pentrucă e vorba de *partid*, iar deputatul Stănescu nu a vorbit în dietă în numele partidului, ci *în numele seu propriu!*..

O astfel de resonare poate eşi din gura şi condeiul unui András y Apponyi, etc. dar nici decum nu poate fi întrebuinţată şi de un fruntaş român. Deputatul naţionalist e doară *representantul* partidului naţional în dietă, e *mandatarul naţiunei*, şi tot ce face el, în aceasta calitate a sa, e făcut *în numele naţiunei*. De n'ar fi aşa, putea oare generalul Doda se declare la 1887, că nu e în stare se represinte *singur* în cameră, ca deputat nationalist, poporul român din patria aceasta?.

E un principiu acesta, dle Moldovan, la temeliile căruia nu e bine să clătinăm *şi noi*, căci destul au clătinat şi clatină *alţii!*

Că după Stănescu a vorbit şi Babeş la 1874 în dietă şi a făcut propunere de alt înţeles, nu impoartă. De câteori nu s'a întâmplat şi nu se întâmplă şi astăzi, la discuţia asupra vreunui obiect, că vorbesc din acelaşi partid câte 4-5, ba şi 10 deputaţi, şi fiecare face propunere deosebită, — chestie de tactică, — dar pentru aceea fiecare vorbeşte şi propune în numele partidului, nu în numele seu propriu! Nici un deputat din dietă nu vorbeşte în numele seu propriu, ci totdeauna în numele celor ce l'au trimis la dietă. Deputatul naţionalist deci *în numele partidului, care i-a dat mandatul!* Aşa înţeleg şi judec eu lucrurile. Văd, însă că dl Moldovan are alt mod de gândire şi de judecată, care se deosebeşte de al meu. De aceea trebue să renunţ la plăcerea de a-i îndrepta şi *greşelile* din articolul „*Politică oportunistă*, publicat în Nrul 58 al „Gazetei“. Căci văd că nu ne putem înţelege.

Bătrânul.

NOUTĂŢI.

Invierea Domnului în Sibiiu. Cu mare solemnitate s'a serbat şi de astădată Invierea Domnului în catedrala din Sibiiu. Atât la înviere, cât şi la sfânta liturgie, a pontificat Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, asistat de domnii: Galacteon Şagău, Mateiu Voileanu, Lazar Triteanu, Dr. Vasile Bologa, Dr. A. Crăciunescu, şi de diaconii Dem. Câmpianu şi Dr. Vasile Stan. La finea liturgiei Escelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan*, a rostit o cuvântare plină de învăţături frumoase, pe care publicul număros din catedrală a ascultat'o cu încordată atenţiune.

*

Jubileu. Contele Eduard *Paar* şi-a serbat Dumineca jubileul de 25 ani, de când a fost numit primul adiutant al Maiestăţii Sale. Contele Paar, al cărui nume este astăzi foarte cunoscut, împlineşte vârsta de 75 ani.

*

Resultatul recensământului în capitală. Budapesta, conform celui mai nou recensământ, are 880 371 locuitori, între cari 16.636 soldaţi. Analfabeţii Budapestei sunt peste 133 de mii. Numărul evreilor este 203.687, adecă 23 procente, cu un spor de aproape 35 de mii în zece ani. După naţionalitate sunt 756.070 maghiari (cu jidani cu tot), 78.822 de germani, 20,359 slovaci, 2777 români.

•

† Terenţiu Oprean, paroh în Cenadul-sârbesc şi ales protopop al tractului Buteni, diecesa Aradului, a adormit în Domnul după lungi suferinţe în 30 Martie n. în etate de 48 ani. In veci amintirea lui.

•

Arderea lui Iuda Iscarioteanul. In Portugalia stapâneşte o adâncă linişte în tot cursul săptămânei mari. Clopotele nu răsună, muzică nu se face, chiar şi pianele tac în toate casele, — până în Sâmbăta Paştilor. Atunci lumea începe deodată a se înviora pretutindenea, şi cu deosebire în Oporto. Inaintea caselor portugezii înalţă ruguri; pe fiecare rug este un tron, în care şede o figură de om în haină grotescă, în mărime naturală, cu barbă mare şi faţă pocită. Figura păpuşă înfăţişeză pe Iuda vânzătorul. Indată ce răsună clopotele dela catedrală, anunţând învierea, se dau focuri la toate rogurile şi Iuda din tron se preface în scrum în mijlocul unui mare spectacol.

•

Act de mulţămită. Inaltpreasfinţitul Mitropolit Ioan Meţianu fiind ales membru onorar al Societăţii meseriaşilor din Blaj, a învrednicit societatea cu un respuns autograf ţinut în terminii cei mai părinteşti, iar pentru sprijinirea Societăţii în nizuinţele sale a trimis un frumos ajutor de 100 cor. Comitetul Societăţii pentru aceasta deosebită atenţiune îşi ţine de plăcută îndatorire a aduce marelui arhiereu cele mai călduroase mulţumite. Prof. *G. Precup*, president.

•

Faptă nesocotită. In noaptea de 1 spre 2 Aprilie făptuitori necunoscuţi au văpsit cu chinovar (zinober) relieful tablei comemorative ridicate anul trecut lui Petőfi în strada Wiesen a Sibiului. — Astfel de „demonstraţie“ se condamnă de'la sine. Memoria unui scriitor, care aparţine lumii întregi, trebue respectată în ori ce împrejurări.

*

Ciangăi nemulţămiţi. Din Deva se anunţă, că ciangăii din comitatul Hunedoarei, aduşi cu mult alai de pe plaiurile Bucovinei, au sărăcit cu desăvârşire şi se pregătesc să plece iarăşi în ţara, care au părăsit-o într'o clipă de nesocotinţă. In Bucovina, spun ciangăii, nici în zeci de ani n'au suferit atâta mizerie, cât au îndurat în 2—3 ani, petrecuţi în vechea patrie a Ungariei.

*

Intoxicaţie. Ministrul de finanţe din Austria, *Zalesky*, a călătorit Joi, înainte de Paşti, la Raguza. Pe drum îi s'a făcut atât de reu în naie, încât în Spalato a trebuit să fie pus pe uscat. A chemat numai decât un preot, ca să'l cuminece, pentrucă îşi simţia sfârşitul. Au sosit însă şi medicii, cari constatând o gravă intoxicaţie de *nicotin*, i-au dat imediat leacuri potrivite, cari l'au făcut iarăşi sănătos, astfel, că în ziua următoare şi-a putut continua călătoria. Invăţătura? Nu fumaţi prea mult!

*

Hymen. D-şoara *Miţi Baiulescu* şi domnul *Pompeius Benţia*, căpitan ces. şi reg. în regimentul de infanterie Nr. 2, îşi serbează cununia Joi, în 11 Aprilie n. la orele 5 d. a. în biserica gr.-ort. din Braşov-Cetate.

*

Comisiunea permanentă a comitetului comitatului Sibiiu pentru educarea poporului îşi va ţinea şedinţa lunară ordinară Vineri în 15 Aprilie n. în sala mică a casei comitatului. Domnii membri sunt rugaţi a participa la aceasta şedinţă. Iuliu Bárdosy, preşedinte.

*

Documente falşificate. Milionarul Morgan, cum se anunţă din Roma, a cumpărat cu bani grei câteva manuscrise d'ale copţilor (egiptenilor creştini). O cercetare mai de aproape a dovedit însă, că toate documentele acestea, despre cari se credea a fi de origine din Egiptul de sus, nu sunt altceva decât lucruri falşificate cu o perfectă măestrie.

•

Femei la teologie. Facultatea teologică a universităţii berlineze a hotărât să admită şi pe femei la doctoratul teologic. In semestrul de vară din 1911 s'au înscris 29 de femei la teologia din Berlin.

•

Jocuri olimpice pentru ofiţeri. Corpul ofiţerilor din Stockholm va organiza în vara aceasta jocuri olimpice, la care sunt învitaţi şi ofiţeri străini. In Rusia, la ordinul ţarului, s'au luat măsuri, ca la aceste jocuri să fie bine reprezentaţi militarii ruşi.

*

Concert militar vor aranja în Dumineca Tomii: despărţământul „Asociaţiunei“, casina română şi reuniunea română de cântări din Sebeşul-săsesc. Concertul se dă în sala hotelului „La leul de aur“. Inceputul la 8 ore. După concert urmează joc.

*

† Septimiu Sever Secula, fost referent şcolar şi profesor seminarial în Arad, pe urmă preotul ort român al Odvoşului, diecesa Aradului, a decedat Luni, la 12 ore noaptea, împărtăşit cu sfintele Taine, în etate de 42 de ani. Inmormântarea i se va face Joi, în 11 Aprilie, la 11 ore a. m. în cimiteriul din Deva. Odihnea că în pace!

•

Oraş de vânzare. In statul Michigan din America se află oräşelul Bay-Mills, care în zilele acestea va fi licitat de o companie din Cleveland. Orăşelul există cam de 20 de ani, s'a desvoltat repede, şi-a clădit fabrici, mori şi alte stabilimente industriale. In vara trecută s'a întâmplat de un foc a nimicit gara comunei, împreună cu podul ce ducea spre oraş. Societatea căilor ferate nu s'a mai îngrijit să clădească o nouă gară şi un nou pod. Locuitorii au început atunci să părăsească cu încetul oraşul Bay-Mills, — care astăzi a ajuns cu desăvârşire pustiu de oameni. Compania din Cleveland, care este proprietara imobilelor din partea locului, a hotărât să le pună în vânzare. Cine are bani, poate să le cumpere.

•

Teatru în Mercurea. „Reuniunea română de cântări şi teatru din Mercurea“ va da un Concert împreunat cu producţiune teatrală în ziua de Dumineca Tomii 14 Aprilie 1912 nou în sala de'a hotelul „Trei Arabi“ în Mercurea. Inceputul la 7½ ore seara.

•

Petrecere în Şeica-mare. Petrecere cu joc se va aranja în 1/14 Aprilie a. c. (la Dumineca Tomii) în sala hotelului comunal din Şeica mare. Inceputul la 7½ oare, seara.

•

Teatru. Representaţiunile societăţii de operă a dlui director *Leo Bauer* se continuă cu mare succes în teatrul orăşenesc din loc. Teatrul e plin totdeauna, iar artiştii sunt aplaudaţi cu căldură şi chemaţi la rampă. Până acuma au fost cântate operele: „*Der Troubadour*“, — „*Postillon von Lonjumeau*“, — şi „*Lohengrin*“. Astăzi se dă apoi opera „*Hoffmanns-Erzählungen*“, iar mâne, Joi „*Rigoletto*“.

Cărţi şi reviste.

„Viitoriul“, revistă bisericească şi didactică, apare în fiecare lună în Bucureşti. Numerii 9-12. Director *D. G. Boroianu*. Abonamentul 6 lei pe an. Administraţia Strada Negustori 19.

•

„Maica Sofia“. Din „*biblioteca pentru toţi*“ a apărut numărul 749, cu titlul „*Maica Sofia*“, un interesant roman, scris de dnul *Theodorian Carada*. Preţul 30 bani. De vânzare la toate librăriile.

•

„Viaţa şi faptele mecenatului Nicolae Jiga“, discurs comemorativ, de *Gheorghe Tulbure*, asesor referent consistorial, rectorul internatului „Jigaian“ în Oradea-mare. Preţul 50 bani.

•

„Revista Teologică“, anul VI. nrul 6, are un cuprins bogat. Acest organ pentru ştiinţă şi viaţa bisericească, apare de două ori pe lună în Sibiiu. Redactor Dr. Nicolae *Bălan*. Abonamentul face 10 coroane pe an.

•

„Biserica ortodoxă română“, numărul 12, pe luna Martie. Apare în Bucureşti. Admininistraţia Strada Principalele Unite 60. Abonamentul 12 lei pe an.

•

Un congres biblic românesc, de Dr. Nicolae *Bălan*, profesor de teologie. Retipărite din R. T. Sibiiu, tip. Arhidiecezană, 1912. — O broşură de 32 pp. închinată memoriei profesorului Dr. Ion Borcia.

•

Zări din univers, eclipsele solare, de *Gavril Todica*, editura librăriei Naţionale în Orăştie. — O broşură de 23 pp., scrisă în vederea eclipsei solare din 17 April n. 1912. Broşura fiind instructivă, se recomandă cărturarilor noştri şi cu deosebire tinerimei gimnaziale. Preţul 30 fil. Se poate comanda la Libräria Naţională în Orăştie şi la autor în Geoagiu (Algyógy, Hunyad m).

•

Vatra Şcolară, revistă pedagogică, redactată de *Dr. V. Stan*, a apărut nr. 4 cu următorul cuprins: Formarea caracterului prin instrucţiune, de Dr. P. Roşca. Cântarea în şcoala poporală, de T. Popovici. Rolul limbii materne, de A. Sica. „Sfinte Dumnezeule“, lecţie practică din cântare, de P. Rusu. Doctrina herbart-zilleriană şi şcolile noastre, de L. Roşculeţ. Monografia şcoalei din Branişca-Bicău, de M. Bambea. Ce să citim noi învăţătorii? de G. Cătana. Informaţiuni. Bibliografie.

„PLUGARIUL“,

institut de credit şi economii, societate pe acţii în Săcădate.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit „PLUGARIUL“, societate pe acţii se învită conform statutelor şi în înţelesul §-ului 17 din acelea a participa la

adunarea generală extraordinară

care se va ţinea în Săcădate (localul institutului) *Duminecă în 12 Maiu st. n. a. c. la orele 4 după amiazi.*

Obiectele:

1. Propunerea direcţiunii şi a comitetului de supraveghiare referitoare la urcarea capitalului social dela 20 mii la 50 mii cor.

2. Modificarea §§ lor 4, 6, 14, 16, 19, 28, 29, 31, 33, 36, 38, 42, 44, 45, 48, 53, 54, 55, 56, 57 şi 71 din statute.

Săcădate, la 3 Aprilie 1912.

(99) 1—1 **Direcţiunea.**

Nr. 327/1912. (97) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a II a **Laslăul-român**, cu filiile: **Laslăul-săsesc** şi **Ormeniş**, se escrie concurs cu termin de 30 zie dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Rugările au să se înainteze provăzute cu documentele prescrise la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul arătat; iar petenţii sunt îndatoraţi, pe lângă avizarea ppbterului, a se prezenta în vre-o Dumineca ori sărbătoare, în comună, resp. la biserică spre a cânta, resp. cuvânta şi liturghisi.

Cetatea-de baltă, la 14 Martie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Târnava în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 147/1912 protopresb. (83) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohii **Feleag cu filia Sidriaş**, de clasa a III-a, protopresbiteratul tractului Sighişoara devenită vacantă prin răposarea parohului Nicolau Suciu, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concurenţii au aşi înainta cererile conform prescrisului în vigoare provăzute cu atestat de botez atestat dela şcoalele medii, absolutoriul teologic, apoi atestatul de cualificaţiune preoţesc, şi eventual alte documente de serviciu în terminul deschis, având în timpul acesta cu prealabila încunoştiinţare a subscrisului, a se prezenta şi înaintea alegătorilor spre a cânta, cuvânta eventual celebra.

Sighişoara, 24 Februarie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

---

ad. 3125 Epitr./1912. (92) 3—3

Concurs.

Comitetul parohial ortodox român din Sălişte prin aceasta publică concurs pentru **facerea unei schiţe de adaptare şi ornamentare** a bisericei mari din Sălişte, pe lângă 2 premii: primul de 500 cor. şi al doilea de 300 cor.

Schiţele au să se înainteze comitetului parohial ortodox român din Sălişte până în 1 Maiu st. v. 1912.

Schiţele premiate devin proprietatea bisericei din Sălişte şi se vor servi de bază la facerea planului definitiv şi preliminarului de spese.

Din şedinţa comitetului parohial ortodox român din Sălişte, ţinută în 2 Martie 1912.

Dr. Comşa,
preşedinte.

V. Giura,
secretar.

Nr. 127/1912.

Văzut.

Sălişte, în 12 Martie 1912.

Dr. Ioan Lupaş,
protopop.

In atenţiunea onoraţilor domni preoţi:

„Smyrnă“

veritabilă de Sumatra

pentru sfintele sărbători şi alte ocaziuni, — a sosit în calitate extra-superioară la firma

N. Oniţiu,
Nagyszeben—Sibiiu.

(90) 5—

Aviz.

☞ Să sprijinim arta română. ☜

Aduc la cunoştinţă on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturî până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă
Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

(46) 10—

11
12
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

Oroloage

de toate soiurile sunt **bune** şi **ieftine** la

Stefan I. Roth,
orologier în Sibiiu
Strada Măcelarilor Nr. 36.

(98) 1—6

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, Steckenpferd din Lapte de Crin, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann „Manera“ pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 5—40

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 36—52

Se află pretutindenea.

TELEGRAMĂ!

Salonul de pălării de modă

JOHANNA JEKELI

Nagyszeben
Strada Măcelarilor 7—9.

Mâne sosesc din voiagiul meu de cumpărare, am studiat temeinic ultima modă, expediţia mea prezentă va consta din cele mai nouă şi aparte **modele originale de Paris şi Viena**, poimâne soseşte. Comunicaţi aceasta stimatelor mele clientele.

Johanna Jekeli,
Modes.

(94) 3—3

VASILE BAN

Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16

în casa sa proprie

„La cizma roşie“

cel mai mare

Depozit de încălţăminte

pentru bărbaţi, femei şi copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt şi cu preţuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt şi se schimbă cu altele. (221) 22—

Trimitem ghete de probă şi la locuinţă în orice timp.

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atenţiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane şi pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu preţuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de şcoală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

(411) 15—

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

„Mugurul“,

însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică

„Mugurul“,

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 35—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 31 Martie (13 Aprilie) 1912. *Nr. 36.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

„Laicizarea“

instituțiunilor noastre constituționale bisericești

de Dr. Il. Pușcariu.

III.

Regularea instituirii episcopilor în mitropolia noastră după Statutul organic nu este cea mai norocoasă. Aceasta o a dovedit praxa deceniilor din urmă. In Statutul organic, de dragul analogiilor și a consecvențelor, s'au strecurat dispozițiuni, cari trec peste gradul de desvoltare culturală a poporului nostru. Fericitul mitropolit Andreiu, pentru bunul păcii și pentruca să vadă odată încoronată opera sa, și-a călcat pe inimă, a cedat, sperând că neajunsurile legii vor fi acoperite prin bunul simț și înțelepciunea oamenilor dela conducerea bisericei. Este cunoscută gluma lui făcută în congresul din anul 1868, ca după moarte să-i pună în mormânt un băț, ca fiind lipsă, să se scoale și să lovească pe cei netrebnici.

Alegerile de episcopi în mitropolia noastră, o chestiune atât de importantă, a ajuns obiect de laicizare și teren de discordii și sfâșieri între frați.

A judeca calitățile unui aspirant la treapta episcopală, mai competenți sunt episcopii; de aceea unde într'o mitropolie se află un cor încheiat de arhierei, precum este în regatul român și în mitropolia sârbească din Ungaria, lucrul cel mai corect este ca sinodul arhiereilor să aleagă pe episcopi. In mitropolia noastră română din Ungaria, dacă nu este cu putință din cauze politice și pentru lipsa de mijloace a crea un cor episcopesc mai amplu, precum s'ar cuveni după numărul credincioșilor, ar fi mai salutar ca alegerea episcopilor să se facă prin clerul eparhial, protopresbiteri și un număr oarecare de preoți distinși, precum s'a practizat în timpurile de mai nainte.

Prin alegerea episcopilor în sinoade, în care elementul mirenesc este în prevalență, fără îndoială legea a intenționat un bine pentru biserică; trecutul mai recent al bisericei noastre ne-a dovedit însă contrarul. Lupte aprige neobicinuite în biserică s'au purtat la mai toate alegerile de episcopi. In luptele acestea de regulă s'au angajat mai cu seamă deputați mireni pentru unul sau altul dintre candidații la episcopie, târând în tină când pe unul când pe altul dintre candidați și defăimându-i în fel și chip, din punct de vedere politic sau social. La aceste scene preoțimea a rămas mai mult pasivă, ca martori și privitori îngrijați.

Nu voiesc să revin asupra detailurilor în discordiile dela unele alegeri de episcopi, ca să nu mai împrospătez disgustul oamenilor de bine; dar nici nu este de lipsă a mai face aceasta, căci broșurile ce s'au dat de două părți cu ocaziunea alegerilor de mitropoliți după moartea lui Șaguna, au eternizat în istoria bisericei noastre întâmplări de tristă aducere aminte; de asemenea sunt în proaspătă memorie luptele de partid, pervertirile și intrigile la alegerea de episcop a lui Goldiș și a următorului său. Răul acesta a culminat mai presus ca oricând cu ocaziunea ocupării din urmă a scaunului episcopesc al Caransebeșului, cu care ocaziune prin amestecul guvernului trei candidați au fost jertfiți, până ce a ajuns la al patrulea, care a fost instituit de episcop.

Incât privește persoana mea, m'am ținut totdeauna fericit să nu ajung în vârtejul nebun format de valurile patimilor pornite de oameni lipsiți de simțul bisericesc și conduși de un spirit lumean al intereselor din afară. Am rămas înmărmurit de mâhnire la scenele triste în fața publicului celui mare spre compromiterea bisericei noastre și îndeosebi a constituției prea liberale. Eu am fost și sunt de părere, că acei candidați la episcopii sunt cei mai nevrednici, cari cu tot prețul să îndeasă la locul ce nu le compete și spre ajungerea scopului, orbește, fără nici o considerațiune se folosesc de toate mijloacele iertate și neiertate.

Toate aceste sunt semne de o pornire spre laicizarea lucrărilor celor mai importante și mai sfinte ale bisericei.

N'am ridicat glasul în contra lor atunci, când scenele mai sus atinse se desfășurau înaintea ochilor noștri, pentrucă în toiul luptei cei angajați n'ar fi fost capabili să înțeleagă că sunt în calea rătăcirii. Și altcum, pășirea mea s'ar fi putut explica în mod sinistru, ca fiind interesat într'o privință sau alta. Acum însă, în timp de pace, așa cred, se poate, ba este chiar de lipsă a se discuta în mod academic chestiuni trecute în domeniul istoric, pentru a trage din ele unele învățături pentru viitor.

IV.

In mod natural vor urma în viitor și alte alegeri de episcopi în mitropolia noastră și ar fi lucrul cel mai înfricoșat și păgubitor pentru biserică, ca să se repețească aceleași nefaste scene și machinațiuni nedemne pentru o biserică, care are o misiune atât de înaltă pentru poporul român.

De aceea este neapărat de trebuință a căuta, cum să se prevină pe viitor acestui rău. Premitem părerea că, deși, cum am spus și mai sus, Statutul organic în ce privește alegerea de episcop a deschis o poartă largă spre laicizarea unui cardinal drept, totuș prin o practică înțeleaptă la aplicarea legii, care să aibă în vedere decorul și adevăratele interese ale bisericii, s'ar putea cu siguranță evita toate inconvenientele mai sus atinse.

Cum ar trebui să se întâmple aceasta, o învățăm din ideile și procedura fericitului mitropolit Șaguna, care la toate s'a cugetat, cum cu cuviință să se îndrepteze și săvârșească.

Inainte de toate putem presupune cu toată siguranța că Șaguna, deși a împărțit dreptul instituirei episcopilor cu sinodul eparhial, totuși, ca bărbat bisericesc adânc adăpat cu știința canoanelor, nicicând n'a putut nici să-și imagineze că este posibilă așezarea unui episcop fără consimțământul hotărâtor al mitropolitului. Când în legătură cu restaurarea mitropoliei noastre s'a tratat de ocuparea scaunului episcopiei nouă a Caransebeșului, cuvântul lui Șaguna a fost hotărâtor, pentrucă trecând el peste unele considerațiuni personale față de un candidat care îi sta mai aproape, și-a pus la mijloc toată autoritatea sa, ca să ajungă episcop la Caransebeș cel mai vrednic și mai binemeritat preot al acelui timp. Aceasta nu însemnează că și-a obtrus voința sa, dar s'a întâmplat cu consensul comun și a celor de aproape interesați. S'a întâmplat așa, pentrucă mitropolitul Șaguna a judecat ce era bine, corect și spre folosul bisericei și nu s'a legat de un favorit al său cu mai puține calități și merite.

După moartea episcopului Ioan Popazu (1889), mitropolitul de atunci Miron Romanul, iară în urma cumpănirii împrejurărilor, a pășit cu toată energia a se institui ca episcop cel mai bătrân, venerat și mai meritat candidat în persoana vicarului său arhiepiscopesc Nicolae Popea. El a oblit calea capacitând pe ceialalți aspiranți la episcopie a se retrage, iară sus la guvern pășind cu toată autoritatea sa pentru delăturarea unor pedeci, ce planau în contra candidatului din punct de vedere politic. Pentru acest fapt al său mitropolitul Miron a fost felicitat și aplaudat de toți oamenii de bine. O alegere de episcop mai frumoasă și mai pacinică ca cum s'a săvârșit la Caransebeș în anul 1889, abia se poate cugeta.

Dacă s'ar fi urmat tot astfel la alegerile de episcopi, ce s'au săvârșit de atunci încoace, am fi fost scutiți de agitațiile și luptele de partide, ce s'au purtat fără cumpăt în jurul alegerilor.

Un act corectiv bine plănuit și pus în practică de însuș mitropolitul Șaguna a fost și acela, că îndată după întroducerea Statutului organic s'a normat, ca persoanele cari voesc și aspirează a se dedica pentru trepte mai înalte bisericești, adecă cari sunt chemați să ajungă dignitari bisericești, precum protosinceli, arhimandriți, episcopi și m. d., să fie admiși și susceputi în tagma monahală numai prin votul sinodului arhieresc, adecă prin sinodul episcopilor din toate trei eparhiile. In rândul candidaților pentru posturi cardinale bisericești, sinodul arhieresc admite numai astfel de bărbați, cari se disting prin erudițiune, prin o vieață superioară morală și în toate privințele neexcepționabilă, prin simț bun bisericesc, prin activitate și râvnă spre o vieață mai aleasă și înaltă. Tot asemenea s'a regulat ca sinodul arhieresc să hotărască și promovările în treptele bisericești a astorfel de bărbați în fie care eparhie după trebuință, după vrednicie și ansienitate. Mitropolitul Șaguna a intenționat prin această normă ca toate să se facă cu bună rânduială, să dea bisericei bărbați harnici și destoinici, din cari să se aleagă episcopi, — vrând totodată să împedece ca nu din ușurătate, predilecțiune sau favorizare din partea singuraticilor episcopi să se strecoare în clerul mai înalt și indivizi cari nu corespund unei chemări mai înalte. Norma aceasta pusă în practică de mitropolitul Șaguna în sinodul arhieresc din August 1869, s'a menținut și sub următorul mitropolit Miron Romanul. După moartea acestuia episcopii dela Arad, începând cu răposatul Iosif Goldiș, s'au abătut dela aceasta normă reclamând pentru sine dreptul nelimitat al unui episcop de a înainta în grade ierarhice în eparhia sa după buna sa aflare. Nu voim nici pe departe să ne atingem de drepturile unui episcop; cu toate acestea putem constata, că un episcop tot așa de bine își poate exercia neîmpedecat drepturile sale privitoare la promovarea în trepte ierarhice mai înalte a oamenilor săi și pe calea sinodului arhieresc, pentrucă de bună seamă votul său va fi considerat. De ce dară, când este vorba a se realiza în biserică un bine mai mare, cum l-a contemplat mitropolitul Șaguna, să se abată sinodul arhieresc dela praxa introdusă de mitropolitul Șaguna?!

Pentru biserică numai bine poate să rezulte, dacă se cern prin o sâtă mai deasă aspiranții la trepte mai înalte bisericești, ca să nu se strecoare în staul și astfel de indivizi, cari conduși de interese egoistice să nesocotească adevăratele interese ale bisericei, căutând cu orice preț să ajungă mai degrabă la mult dorita episcopie; doară și astăzi după aproape doi ani dela ocuparea episcopiei Caransebeșului se mai svonește în ziarele românești, că în vremea, când din cauza intrigilor și a bătrânețelor fostului episcop Nicolae Popea erau mai încurcte treburile acestei eparhii, s'au aflat candidați dornici de episcopie, cari cu prețul de a da Statutului organic o lovitură, lucrau pe sub ascuns cu partizanii lor ca să fie denumiți de episcopi vicari cum iure succesionis lângă bătrânul episcop Popea.

Dacă s'ar urma însă după norma introdusă de mitropolitul Șaguna, atunci am avea candidați la episcopie poate mai puțini, dară mai distinși, dacă astfel de persoane distinse se înaintează prin sinodul arhieresc după vrednicia lor la trepte ierarhice de protosinceli, arhimandriți, ar trebui să fie sinoadele diecezane, cari aleg pe episcopi, liniștite și încredințate, că ori care dintre astfel de candidați ar ajunge episcopi, va fi vrednic pentru această treaptă; și din acest punct de vedere și dacă am pune cazul că episcopul n'ar fi ales ci scos cu soartea dintre candidați, n'ar fi nici o nenorocire pentru biserică; dacă este așa, pentruce atâtea sforțări la alegere de episcopi?! De unde năzuinţa satanică ca unul dintre candidaţi să fie lovit, ocărât şi descvalificat până a fi declarat de mort — moraliceşte, cum s'a întâmplat chiar şi cu unii, cari mai în urmă totuş au fost aleşi de episcopi.

Aproape nici unul dintre candidaţii la episcopii care s'au ridicat la suprafaţă, cu ocaziunea alegerii din urmă de episcop la Arad şi Caransebeş, n'a fost cruţat în toiul patimilor ce s'au manifestat din partea partizanilor unuia sau altuia dintre candidaţi.

Referindu-ne la alegerile din urmă de episcop la Caransebeş, ca unul care cunosc mai deaproape sau mai departe pe candidaţii aleşi sau rămaşi în minoritate la alegere, mă cred în drept a susţinea, că oricare din ei ar fi ajuns în scaunul episcopesc, n'ar fi fost nici o nenorocire pentru eparhie, căci dacă ei s'au valorizat bine în posturile ce le ocupă ca bărbaţi eruditi şi pregătiţi în mod eminent pentru posturi mai înalte bisericeşti, pentruce să nu poată ajunge ei şi la treapta arhierească?

Nenorocire mare a fost însă nu numai pentru eparhie, dar pentru întreaga biserică din mitropolie, că s'au provocat discordii şi învrăjbiri pe tema candidaţilor, formându-se partide înverşunate.

Cauza principală care a produs asemenea stări, mi se pare a fi aceea, că factorul principal în biserică, preoţimea, este lipsită de influinţa ce ar trebui să aibă la alegerea episcopilor.

Indată ce este vorba de alegerea unui episcop, mirenii îşi aroagă un drept mai mare ca ce le compete, ei vor să dea tonul şi au pretenţia ca preoţii să urmeze lor, cari toate le măsură după vederile şi interesele lor laice. Se găsesc încă, mulţămită Domnului, şi între mireni bărbaţi conduşi de simţul bun creştinesc şi bisericesc, cari însă nu străbat cu ideile lor mai sănătoase; de regulă învingerea rămâne pe partea gălăgioşilor şi îndrăzneţilor, cari nu ţin mult la pacea şi dragostea creştinească, ce trebue să domnească în sinoade, ca să putem avea în noi conştiinţa şi credinţa bisericească, că Duhul sfânt luminează pe cei adunaţi în sinoade.

După cele atinse aici pe scurt, „cerem şi noi dimpreună cu dl Dr. Ciuhandu, sfinţirea vieţii constituţionale bisericeşti“ în toate direcţiunile şi încă cât mai îngrabă, ca răul să nu ia dimensiuni tot mai mari spre sminteala şi stricăciunea noastră.

„Caveant consules ne aliquid detrimenti respublica capiat“.

(„Revista Teologică“.)

„In pragul unei nouă călcări de lege“.

Sub titlul acesta scrie „Gazeta Transilvaniei“ în numărul de Paşti următoarele:

„După cât suntem informaţi dnul ministru al instrucţiunii publice a luat măsuri ce, începând cu acest an şcolar toţi absolvenţii şcoalelor primare şi ai şcoalelor de repetiţie să primească câte un atestat final (Végbizonyitvány), în care să se adeverească că posed limba maghiară în măsura cerută de legea dela 1907 etc. etc.

Dnul ministru a tipărit deja formularele pentru aceste atestate şi le a trimis autorităţilor noastre şcolare confesionale spre a le introduce şi ele în şcolile, pe cari le susţin. *Aceste formulare sunt însă contra legii; ele sunt concepute numai în limba maghiară*, contrar §-ului 7 al articolului de lege XLVI din 1908 despre gratuitatea învăţământului, unde se zice, că alături de textul maghiar, susţinătorii de şcoale au dreptul de a pune şi textul paralel în limba lor. In afară de aceea atestatele acestea sunt tipărite în cele trei colori ungureşti (titlul cu *roşu*, iar pe fondul *alb* al hârtiei e tipărită cu *verde* marca ungurească).

Atragem atenţia Consistoriilor noastre, ca punându-se pe punctul de vedere exprimat în §. 33 al art. de lege XXVII din 1907 şi pe scala al §. 7 din art. de lege XLVI din 1908, să nu primească aceste măsuri ilegale, ci să redacteze înşile, potrivit acestor dispoziţii, atestate în două limbi“.

Suntem autorisaţi a declara, că din partea consistoriului nostru arhidiecezan s'au luat deja măsurile necesare, pentru a fi respectată legea cu privire la limba acestor atestate finale.

Resunet

*la articolul „Telegraful Român şi învăţătorii“.**)

Onorată Redacţiune! In „Gazeta Transilvaniei“ Nr. 59. s'a publicat sub titlul „Telegraful Român şi învăţătorii“ un articol răspuns la articolul D-lui L. T. din „Teleg. Rom.“ Nr. 26 „Corporaţiunile bisericeşti şi învăţătorii“, — ear articolul din „Gazetă“ era iscălit de „Pretinul dascălilor“.

O i câtă dorinţă aş avea să nu să mai continue o discuţie ziaristică în felul cum s'a dus din o parte aceasta controversă, ci mai bine să se curme şi să se dea uitărei, totuşi în interesul adevărului mă văd îndemnat a face următoarele obiecţiuni, pe cari vă rog, să le publicaţi în „Gazetă“, a cărei imparţialitate este recunoscută. (Cum apriat se vede din nepublicarea acestui resunet. Red.)

I. Vederile esprimate de Dl. L. T. — (de sigur Dl asesor Lazar Triteanu) în articolul „Corporaţiunile bisericeşti şi învăţătorii“, în numărul amintit din „Teleg. Rom.“ sunt juste, ear stările zugrăvite acolo corespund întru toate cu realitatea. Mai adaug şi din parte-mi, ca unul, care de 25 ani iau parte activă la toate manifestaţiunile vieţii constituţionale din biserica noastră, că *nu cunosc un singur cas*, ca un învăţătoriu să fi fost împedecat a întra în vre-o corporaţiune bisericească din pricina „unor dorinţe de sus“ sau a unui „ordin confidenţial“, ci din contră, ştiu, că ei au făcut şi fac şi acuma parte aproape din toate corporaţiunile bisericeşti mai inferioare. Aşa de pildă, în tractul Cohalmului, aproape în toate comunele, învăţătorii fac parte din comitetul parohial. La epitropia parohială nu râvneşte nimenea. Ear în sinodul protopresbiteral sunt 11 învăţători dintre cei 32 deputaţi mireni. In comitetul protopresbiteral sunt 3 învăţărori dintre 4 mireni. — Că nu ajung deputaţi sinodali şi congresuali, vina nu o poartă de sigur nimenea, decât înprejurările, cari sunt aşa precum sunt. Intâiu şi întâiu însaşi chemarea lor îi mărgineşte la un cerc de activitate mai restrâns, astfel, că mai cu greu se pot face cunoscuţi şi impune în 2 şi 3 protopresbiterate, din câte de obiceiu este compus un cerc electoral.

Vine apoi şi înprejurarea, că nu prea caută legături cu conducătorii satelor, dela cari depinde în primul rând reuşita unui candidat. Şi în fine joacă rol la astfel de alegeri şi patimile omeneşti, cari pe mulţi îi vor face să lucreze mai bucuros pentru reuşita unui strein decât a unui coleg. Constii de acestea pedeci, învăţătorii noştri s'au resemnat, şi nici nu au prea umblat după asemenea cinste. Şi astfel uşor să poate întâmpla, ca în sinoadele diecesane să se strecoare şi astfel de persoane, cari nu vor ocupa locul de acolo cu atâta competenţă, cu care de sigur l'ar putea ocupa mulţi din membrii corpului didactic al învăţământului nostru primariu. Deci cel ce susţine *că învăţătorii noştri „sunt scoşi intenţionat şi sistematic din corporaţiunile bisericeşti“ şi anume chiar „de cei cari guvernează interesele bisericeşti şcolare a le maselor“* nu numai că greşeşte, dar face şi un rău serviciu causei pentru care militează şi dovedeşte că nu e în curent cu stările din biserica noastră.

II. Articolul D-lui Lazar Triteanu din „Teleg. Rom.“ discută afacerea întrărei învăţătorilor în corporaţiunile bisericeşti în mod principiar, ear tonul în care e ţinut acel articol, e demn şi serios. Durere, nu pot susţinea aceasta şi despre articolul din „Gazetă“ al „Pretinului dascălilor“, fiindcă aci discuţia principiară să pierde şi deraileză în personalităţi, ceeace trebue reprobat.

Consistoriul bisericei noastre nu a avut o cauză mai grea de resolvat, decât causa şcolară, aşa precum ni-s'a impus ea în timpul din urmă. Dela 1907 încoace toate celelalte chestiuni bisericeşti au fost înpinse pe planul al doilea de dragul chestiunei şcolare; şi câtă muncă s'a pus pentru resolvirea ei, ni-ar putea-o învedera numai arhiva consistorială.

Deci ce rost pot să aibă învinuirile neîntemeiate şi jignitoare aduse Consistorului, sau unuia din membrii săi, tocmai pe această temă, care le formează titlul de laudă?

De aceea, îmi exprim dorinţa, ca discuţiile, cari se poartă în pressa noastră, — barem de aici încolo, — să se poarte într'un ton cuviincios şi să nu alunece de pe terenul principiar. Să ne respectăm unii pe alţii, ca să ne respecteze şi streinii.

Să ne respectăm oamenii noştri cinstiţi, dar mai ales corporaţiunile şi instituţiunile bisericeşti şi şcolare, precum şi organele noastre de pressă, puţine câte avem. Iar întru cât părerile difer, ele să se spună bărbăteşte şi fără încunjur, — dar între marginile bunei cuviinţe.

Cohalm, în 3 Aprilie 1912.

Ioan Bercan
paroh, adm. protopresb.

---

*) Trimis spre publicare „*Gazetei*“ din Braşov, care însă, pentru a-şi arăta „imparţialitatea“, nu l'a publicat. Rog deci, să fie publicat în „Telegraful Român“. *I. B.*

Apucături detestabile.*)

Dl Ioan Moldovan, învăţător în Sânmihaiu (protopopiatul Turzii), a făcut cu prilejul conferenţelor învăţătoreşti de astă-toamnă, o propunere prin care ruga consistorul arhidiecezan să „reînactiveze“ vechile Reuniuni învăţătoreşti. Propunerea a fost primită de cei zice învăţători ai tractului Turzii şi apoi înaintată Consistorului spre aprobare. (Arhiva Consist. nr. 13260/911) Intre altele se zicea aici: „Nu lucră bucuros învăţătorii pentru conferenţe, nici pentru motivul, că prin conferenţe nu ne putem manifesta şi în afară, iar în conferenţe, în şedinţele ei nu e stăpân Duhul dragostei şi a libertăţii de acţiune, cum ar fi aceasta în reuniuni. De aici provine apoi, că aceia cari controlează activitatea conferenţelor noastre ajung la resultatul din broşura: „Cercetări privitoare la situaţia învăţământului nostru primar“ a dlui Dr. O. Ghibu.

Aşa era pasagiul acesta în propunerea făcută de dl I. Moldovan şi primită de conferenţă. Care mi-a fost însă mirarea când am cetit în „Vatra Şcolară“ (nr. 2 a. c.), pasagiul acesta în chipul următor:

„De altcum nici un învăţător nu lucră bucuros pentru conferenţe, şi aceasta numai pentrucă prin conferenţe nu ne putem manifesta şi în afară, iar în conferenţe — în şedinţele ei, nu e stăpân duhul dragostei şi a libertăţii de acţiune, cum ar fi aceasta în reuniuni. De aici provine apoi, că acei *domni interesaţi*,**) cari controlează lucrările conferenţelor noastre, ajung la resultatul, la care a ajuns şi dl Dr. O. Ghibu, în broşura „Cercetări privitoare la situaţia învăţământului nostru primar“.

Iată-mă deci „*interesat*“ din graţia dlui Ioan Moldovan, autorul faimoaselor „*Reflexiuni*“ la broşura mea din chestiune, publicate în „Vatra Şcolară“. (Nr. 7.1911).

Dacă aş fi un *iresponsabil* oare care şi dacă cuvântul „interesat“ nu m'ar atinge

---

*) Articolul acesta l-am dat, la 22 Febr. dlui Dr. Vasile Stan spre publicare în „*Vatra Şcolară*“. La 17 Martie dl Stan mi l-a restituit dimpreună cu o scrisoare, în care-mi aducea la cunoştinţă că nu-l poate publica, aşa cum e scris, de oarece pe cetitorii revistei dsale nu-i interesează. Se vede că pe aceştia îi interesează numai *atacurile* la adresa mea, atacuri pe cari revista le repetă de vre-o doi ani, când pe faţă, când mai pe ascuns, cu o consecvenţă care face foarte multă onoare fostului meu profesor de Morală şi actualului meu coleg. *Dr. O. G.*

**) Sublinarea e a mea. (Dr. O. G.)

FOIŞOARĂ.

Boldul de muncă

După Marden

de *G. Fl. Preşmereanu.*

(Fine).

Nici n'avem să ne mirăm, dacă artişti muzicianii, sau scriitori de renume, chiar şi când şi-au ajuns apogeul gloriei lor şi când excelează mai mult în prestaţiunile lor, nu-şi curmă activitatea lor. Tot aşa n'are să ne pricinuiască nedumerire nici faptul, că un om de afaceri cu mare trecere nu-şi lasă afacerea din mână, atunci când se simte mai destoinic a presta ceva pe motivul simplu, că şi-ar fi agonisit destul pentruca să poată trăi fără griji.

In tocmai precum un artist, nu poate rezista impulsului creaţiunilor sale ce s'au zămislit în imaginaţia sa puternică, şi cari pretind a li se da viaţa şi să fie înfăţişate şi în afară, tot astfel îşi reclamă şi visurile şi planurile şi idealele dela omul de afaceri, să fie realisate, câtă vreme acesta mai e în stare să mişte ceva.

Acela care n'a secerat succese cu adevărat mari în viaţă, fireşte, că nu ştie ce farmec face să coboare în sufletul luptătorului fericit conştiinţa biruinţei şi cuceririi, care îl îndeamnă şi întăreşte la nouă şi nouă isbânde.

Un om de afaceri cu adevărat mare desfăşură aceeaş însufleţită pasiune, când e vorba de a câştiga putere şi influinţă, ca şi un mare cuceritor. Şi întocmai ca la acesta, această însufleţire sporeşte cu fiecare resultat nou până ce gândul de a renunţa la putere devine pentru el cu totul insuportabil.

Şi aici îşi află rostul său cuvintele poetului: „A te coborâ din înălţimile tronului e tot atât, ca şi când te-ai coborâ în mormânt“.

Sunt negustori şi industriaşi mari, cari au influinţă cu mult mai mare, decât mulţi principi regeşti. Mulţi au obiceiul să osândească lăcomia insaturabilă a bărbaţilor bogaţi de afaceri, cari se apucă de nouă şi nouă afaceri, deşi şi-au asigurat deja mai mult decât capitalul de lipsă pentru trai. Fireşte, nu la puţini li s'a prefăcut această vânare după bani şi venite într'o a doua natură, aşa că a ajuns aproape o boală pentru ei, sau cel puţin o patimă iresistibilă.

Dară pentru mulţi dintre acestia este aceea ce ei caută nu o îngrămădire de argint, ci o deprindere a simţului lor de putere, şi dorinţa după câştig joacă un rol aproape nebăgat în samă.

Cei mai de dai Doamne dintre aceştia întreprind acel lucru, numai îndemnaţi de boldul de a presta ceva, fiindcă numai astfel îşi văd ei satisfăcută pornirea lor pătimaşe de a-şi lărgi şi mări puterile lor.

Ce e drept şi puterea obiceiului încă contribue, ca un om de afacere, să nu şi curme firul activităţii sale. Cel ce a bătut calea la birou un pătrar sau chiar o jumătate de veac regulat în fiecare zi, îndeplinindu-şi conştienţios datoria, de sigur nu uşor se va împăca cu gândul de a-şi pune capăt acestei fel de ocupaţie.

Ori ce om se teme de lâncezeală spirituală, care are loc ori de câteori e vorba de o trecere dela un mod de viaţă activă la una de trândăvie, căci el o simte aceasta ca un fel de sinucidere înceată, sau ca o succesivă ruinare a unei facultăţi sau a unei puteri, care în multe privinţe i-a fost mândria vieţii sale.

Lupta cu pedeci de tot felul, ca şi lupta cu natura a fost cel mai bun educator al omului, şi ei avem să-i mulţămim tot progresul cultural de azi; ea a imprimat cele mai fine şi mai nobile trăsături în fiinţa omului.

Gândul, ca un om fără consideraţie la lucrul său să se retragă la odihnă, îndată ce se vede bine provăzut pentru trai, este direct nedemn de om. Fie ce om s'a născut cu datoria sfântă să se folosească de darurile sale, câtă vreme el poate; rezidă în legile fiinţei sale, ca şi a'e lumii ca el cu cât prestează mai mult pe lume, cu atât mai mult câştigă pe sama sa, şi cu atât se îmbogăţeşte şi se înstăreşte mai bine. Dacă însă se lasă stăpânit de patima egoismului şi a lăcomiei, el scade atât în putere, cât şi în bună stare, aşa că nu-i mirare că aci oameni cari numai din motive egoiste îşi curmă lucrul vieţii lor, să se simtă nefericiţi, căci ei nu se pot scăpa de gândul, că ei nu-şi pot detrage lumii puterea şi facultăţile lor fără ca prin aceasta ei înşişi să se păgubească.

Un mare simţ de răspundere îndeamnă pe om la o activitate neîntreruptă şi variată, dar aceasta se pierde pentru cel ce duce o viaţă trândavă şi fără nici un rost. Tocmai conştiinţă, că ei au să spună şi să împărtăşească lumii ceva, le dă curaj multor oameni să lupte cu bărbăţie între cele mai grele pedeci şi suferinţe.

Fiece om desvoltat deplin se simte atunci mai fericit şi mai în putere, dacă el are să eserciteo activitate corăspunzătoare facultăţilor sale, dacă el năzueşte să realiseze idealul, care i s'a înfăţişat în sufletul lui în cele mai înalte momente ale vieţii. Dimpotrivă, e o adevărată nenorocire pentru el şi se simte cu totul descurajat, îndată ce l-am pune să îndeplinească un lucru pentru care el n'are pricepere şi nici chemare nu are. La baza acelei nemulţămiri sau nelinişte, pe care o simt toate spiritele ce se năzuesc la ceva, stă dorinţa caldă de a creşte, a desvolta şi a-şi realisa toate propusele posibile.

Prin aceasta se esprimă glasul darurilor noastre, cari tind să iasă la iveală în forma realităţii concrete şi năzuinţa de a ne face părtaşi de acel simţământ al desvoltării şi întăririi noastre, care numai atunci se poate naşte, dacă noi urmărim un scop demn prin o muncă sănătoasă şi energică. Ori ce fel de creştere de care are parte spiritul nostru prin munca îndeplinită azi, ne face mai buni şi ne sporeşte puterile, pentru ca să fim mai bine pregătiţi pentru ziua mai de ispravă de mâne.

atât ca persoană particulară, cât şi ca slujbaş al bisericii şi al şcoalei — aş fi putut lăsa acest cuvânt grav să treacă. Dar chestiunea e pe de o parte de falşificare a unui act oficial, iar pe de alta de calomniarea mea, — e firesc deci ca să nu-i pot trece dlui I. Moldovan cu una cu două această dublă îndrăsneală, care mi-ar da dreptul de a-l numi, scurt şi cuprinzător, nu falşificator şi un calomniator, care trebue demascat fără nici o cruţare. I-am adresat deci imediat o scrisoare recomandată, somându-l ca, în timp de 8 zile să-mi răspundă cum a ajuns să publice în „Vatra Şcolară“ un act oficial *falşificat*, în care-şi permite un atac la cinstea mea personală şi oficială. Aceasta era la 10/23 Febr., ziua în care a apărut „Vatra Şcolară“. Am aşteptat nu opt, ci optsprezece zile şi dl Ioan Moldovan n'a mai aflat de bine să răspundă la somaţia mea categorică, în schimb însă — un *deus ex machina*, — primesc, în 28 Febr. dela „vechiul“ meu prieten V. E. Moldovan, fostul redactor al „*Românul*“-ui din Cleveland (America) următoarea scrisoare, datată din Turda, la 26 Febr. 912:

„Dragă prietene.

Sosind dela America, am fost pe la prietinul meu Ioan Moldovan, învăţător în Sânt-Mihai, — chiar atunci când dânsul copia manuscrisul pentru „Vatra Şcolară!“ Ca să isprăvească i-am dictat eu şi astfel „proprio motu“ am intercalat la fraza respectivă cuvintele „domni interesaţi“ fără să gândesc la tine, ceea ce apare şi din frază, când spune că la care concluzie ajunge *şi* Dr. O. G. etc., prin urmare nu tu eşti cel *interesat*, ci *şi* tu ai ajuns la concluzia lor. De altfel mă mir, că forţezi cu atât aparat un fleac de chestie, în care nu că ar fi „falsificare de acte“ cum afirmi, prorocind un proces, dar nici măcar vătămare de onoare nu este. Cât priveşte partea juridică, tu în privinţa asta eşti prea subţire, — iar în ce priveşte partea morală — eşti prea simţitor. Priveşte chestia cum o intenţionasem eu şi nu îţi va fi spre greutate să te mângăi că din întâmplare un capriţiu al unui vechiu prieten ţi-a tulburat liniştea şi prestigiul de care trebue să se bucure un factor atât de important ca tine.

Se înţelege, primesc răspunderea acestei neaşteptate neînţelegeri şi sperez închiderea incidentului.

Al tău prieten

V. E. Moldovan“.

Să zicem că e adevărat şi cel din urmă cuvinţel din acest americanism cusut cu aţă albă al dlui V. E. Moldovan. Se naşte totuşi întrebarea, cum ajunge dsa, care a trăit ultimii patru ani în America, unde n'a putut urmări toate amănuntele chestiunilor noastre şcolare, să vorbească „proprio motu“ despre „acei domni interesaţi“ etc. Cine-s acei „domni interesaţi?“ De ce nu-i numeşte *pe ei* cu numele, dacă-s interesaţi, şi mă numeşte *pe mine*, care nu-s interesat? Şi cine-s aceia „cari controlează lucrările conferenţelor?“ Domnul V. E. M. *sau ştie* cine le controlează şi atunci ştie *că eu sunt* acela şi deci *despre mine* afirmă că sunt interesat, *sau nu ştie* cine sunt aceia şi atunci îşi permite un „proprio motu“ inconştient.

Şi încă ceva! Cum ajunge dnul V. E. M. la acel „proprio motu“? Il ştiam, odinioară pe dl V. E. M. poet, în care calitate îşi va fi permis adesea licenţe poetice, dar credeam că dsa ştie deosebi un act oficial de o poezie şi ştie că nici măcar într'o *poezie a altuia*, dacă o copiezi, nu-i permis să faci vre-o schimbare, necum să poţi face schimbări în *actele oficiale ale altuia*, dându-le cu totul alt înţeles prin care se atacă onoarea unui — „vechiu prieten“!

Laxe concepţiuni despre cinste ştiinţifică au Americanii, dacă dela ei o fi învăţat dl V. E. M. aceste apucături!

Dar mai am un cuvânt pentru dnul Ioan Moldovan. Cum, domniei-sale îi poate dicta cineva un articol de al dsale cu ori ce fel de schimbări esenţiale, fără ca să observe un „proprio motu“ atât de îndrăsneţ? Dsa nu ştie ce a scris şi cum a scris? Pentru dsa scrierea după dictat e ceva exclusiv mehanic?

Şi încă ceva: Aşa se apără un nevinovat, unul care a căzut în mod fatal în cursă? Tăcând, nerăspunzând la o somaţie categorică şi punând pe un American să răspundă în locul dsale?

Nu trebue să fie cineva un mare psiholog, pentruca şi numai din această procedură să deducă vinovăţia dlui Ioan Moldovan. Dacă dsa s'ar fi simţit nevinovat în momentul primirii scrisorii mele, mi-ar fi răspuns imediat că dânsul nu ştie să fi scris acele două cuvinte, — n'ar fi alergat la Turda, ca să-l puie pe amicul dsale şi pe „vechiul“ meu amic să-şi ia asupra dsale rolul acesta ridicol — numai ca să scape cumva din bucluc.

Regret foarte mult, că un învăţător român se poate dimite la apucături de acestea, şi nu-mi pare mai puţin rău de rolul atât de puţin demn al „vechiului meu prieten“, care se dimite la astfel de „capricii“ foarte puţin demne de un om care pretinde a fi respectat!

Dr. Onisifor Ghibu

Apel către publicul românesc.

Dela Epitropia fundaţiunii pentru ajutorarea ziariştilor români din Ungaria primim spre publicare următoarele:

Sunt aproape doi ani de zile, de când s'a pus şi la noi, Românii din această ţară, bază unei fundaţiuni pentru ajutorarea ziariştilor noştri. Iniţiatorul acestei fundaţiuni, dl Dr. Ioan Mihu, înţelegând, că — dacă voim ca ziariştii noştri să ajungă la înălţimea misiunii lor şi să-şi ocupe rolul ce trebue să-l aibă în viaţa unui popor, avizat atât de mult la presa sa naţională, cum este poporul nostru — nu mai pot rămânea lipsiţi de sprijinul material, care să le asigure viitorul şi bătrâneţele, a donat pe seama fundaţiunii iniţiate de Dsa, însemnata sumă de Coroane 25,000.

Aceasta a fost o donaţiune foarte frumoasă, care însă e a se considera numai ca bază a fundaţiunii pentru ajutorarea ziariştilor noştri, bază pe care va avea să se aşeze o instituţie creată din obolul întregului nostru popor. Fundaţiunea trebue continuu augmentată, căci numai dispunând de fondurile necesare, va putea să-şi ajungă ţinta ce o urmăreşte: să fie de fapt o garanţie reală pentru asigurarea viitorului acelora, cari s'au dedicat şi se vor mai dedica serviciului greu al presei.

Până azi însă, din cauza imprejurărilor puţin prielnice, nu s'a putut face aproape nimic pentru augmentarea fundaţiunii ce ne preocupă. Dar socotim, că a sosit timpul, să ne interesăm cu seriositatea ce o merită şi de această chestiune şi epitropia subsemnată îşi consideră de cea dintâi datorinţă a sa, să se adreseze pe această cale tuturor oamenilor noştri de bine, poporului românesc de pretutindenea cu rugarea, să sprijinească — fiecare cum şi cu ce poate — acţiunea pornită în scopul augmentării cât mai grabnice a numitei fundaţiuni.

Din parte-ne suntem siguri, că pe lângă interes şi bunăvoinţă faţă de cauza ziariştilor noştri, în scurtă vreme fundaţiunea va putea ajunge la minimul sumei — 50,000 cor. recerută de literele fundaţionale, pentru ca să-şi poată începe activitatea şi astfel să devină cât mai curând un razim pentru ziariştii noştri. — Şi prilejuri pentru a ne putea da concursul la augmentarea cât mai grabnică a fundaţiunei, avem destule, numai interesul şi bunăvoinţa să nu ne lipsească. Serbări, producţiuni şi petreceri aranjate în beneficiul fundaţiunii pentru ajutorarea ziariştilor noştri sunt tot atât de potrivite şi binevenite ca şi răscumpărările de diferite evenimente familiare şi îndatoriri sociale. Inceputul trebue făcut numai, şi modestele contribuiri de acest fel vor deveni cel mai fecund isvor pentru augmentarea atât de dorită a fundaţiunii noastre.

Se poate însă — şi avem mare nădejde — că între noi se vor găsi şi bărbaţi de inimă, cari să se decidă a face şi donaţiuni mai mari pe sama fundaţiunii noastre. In asemenea cazuri, administrarea şi ţinerea în evidenţă a astorfel de donaţiuni se face în aşa mod, încât ele — deşi vor face parte din averea fundaţională — se vor arăta totdeauna separat, şi aceasta ca un tribut de recunoştinţă pentru aceia, cari în chipul acesta vor contribui la augmentarea acestei fundaţiuni. E un sistem acesta, care se practică şi în alte părţi şi care deci va putea fi de folos şi fundaţiunii noastre.

Adresând aceste cuvinte publicului nostru românesc, ne place a crede că ele vor afla răsunet în inimile tuturora, şi că augmentarea fundaţiunii noastre va urma în măsura, în care o reclamă necesitatea cea mare, pentru care s'a înfiinţat.

In această speranţă, rugăm ca orice contribuţie să se trimită la banca „Ardeleana“ din Orăştie (Szászváros), care administrează averea fundaţională, şi orice lămuriri şi informaţiuni cu privire la fundaţiunea şi augmentarea ei să se ceară dela secretarul Epitropiei, domnul Ioan I. Lăpădatu, director al „Băncii generale de asigurare“ din Sibiiu — Nagyszeben.

Dat în Sibiiu, la 8 April 1912.

Epitropia fundaţiunii
pentru ajutorarea ziariştilor români din Ungaria.

Din România.

Criză ministerială. Mercuri guvernul presidat de dl *P. P. Carp* şi-a înaintat demisia, iar Maiestatea Sa, Regele Carol, a încredinţat cu formarea noului cabinet pe dl *Titu Maiorescu,* până aci ministru de esterne. Noul guvern a fost compus încă Mercuri astfel: *Titu Maiorescu*, preşedinte de consiliu şi ministru de esterne, *C. C. Arion*, ministru de interne, şi ad interim la culte şi instrucţie publică, *Teodor Rosetti*, ministru de finanţe, general *Argetoianu*, ministru de răsboiu, *E. Pangratti,* ministru de lucrări publice, *I. Lahovari,* ministru de domenii, *M. Cantacuzino*, ministru de justiţie şi *I. Neniţescu,* ministru de industrie. Au eşit deci din ministeriu domnii P. P. Carp, Marghiloman, Filipescu şi Delavrancea.

NOUTĂŢI.

Conferenţe publice. Din prilejul sinoadelor eparhiale ale bisericii gr.-ort. române se vor ţinea în Sibiiu, Arad şi Caransebeş *conferenţe publice*, în folosul fundaţiunei pentru ajutorarea ziariştilor români din Ungaria. In Sibiiu conferenţa o va ţinea domnul *Dr. Ioan Lupaş*, protopresbiterul Seliştei.

*

Logodnă în casa domnitoare. Maiestatea Sa Monarhul a plecat Dumineca după ameazi cu tren separat la Walsee, unde locueşte familia arhiducelui Francisc Salvator. Maiestatea Sa cu ocazia aceasta a asistat la fidanţarea nepoatei sale *Elisabeta Francisca*, fiica arhiducesei Maria Valeria, cu contele *George Waldburg*, locotenent de dragoni. Mirele îşi trage originea dintr'o familie princiară germană şi serveşte la regimentul al 11-lea de dragoni în Tarnopol.

*

Distincţie. Contele *Paar*, cu prilejul jubileului de 25 ani, ca prim adiutant al Maiestăţii Sale, a primit din partea suveranului o medalie de aur, pe care este gravată figura contelui cu o inscripţie.

*

Societatea de lectură „Andrei Şaguna“ secţia pedagogică dela sem. „Andreian“ la şedinţa publică, ce-o va ţinea în 1/14 Aprilie în sala festivă a Muzeului „Asociaţiunii“, va executa următorul program: 1. *Deschiderea şedinţei* prin prezidentul Societăţii, *Dr. Vasile Stan,* profesor seminarial. 2 *Impărate ceresc*, melodie bisericească din Bănat, pentru cor de bărbaţi, de *N. Popovici*. 3. *Factorii educaţiei* disertaţie de *George Clinciu*, elev în cursul al IV-lea pedagogic. 4. *Imn la centenarul seminarului „Andreian“*, cor de bărbaţi, text de I. Teculescu, muzică de *T. Popovici*. 5. *Din clipa morţii*, nuvelă de *Nicolae Oltean,* elev in cursul al IV-lea pedagogic. 6. *Doina*, pentru solo de bariton şi cor de bărbaţi, text de M. Eminesçu, muzică de *T. Popovici*. 7. *Către pace...* de P. Cerna, declamată de *Vasile Voicu*, elev în cursul al II-lea pedagogic. 8. *Cântecul serii*, cor de bărbaţi, de *L. Gastinel*. — Inceputul la 5 ore după ameazi.

*

Avansamentul din Mai. Ziarul vienez *Zeit,* de obicei bine informat, scrie că avansările din Mai ale armatei noastre vor fi foarte favorabile. Cu acest prilej se vor face şi primele avansări la noul grad militar de *locotenent-maior*.

*

Agenturi poştale. Cu ziua de 16 Aprilie n. îşi vor începe activitatea două agenturi nouă poştale, şi anume: în *Caşolţ-gară* şi *Roşia-gară*, amândouă în comitatul Sibiului.

*

***Dl Dr. Alexandru Dobrescu,** med. univ. şi dentist s'a reîntors şi şi-a început praxa în Sibiiu, piaţa mare Nr. 11.*

*

Palatul presei. Sindicatul ziariştilor din Bucureşti dispune până acum de un fond de 60 mii lei, destinat pentru clădirea palatului presei. Cu scop de a completa cheltuelile de construcţie, care va costa cam 200 mii de lei, s'a hotărât să se organiseze mari serbări poporale în parcul Carol I. Serbările se vor ţinea în zilele de 11, 12 şi 13 Mai v. a. c. O comisiune va întocmi programul acestor festivităţi.

*

Sfârşitul marei greve. Din Londra vine în sfârşit ştirea, că marea grevă a minerilor a încetat, şi că munca va fi reluată în săptămâna aceasta. — Daunele pricinuite de grevă sunt enorme. Muncitorii au pierdut, ca plată, suma de peste 200 milioane coroane. Sunt, fireşte, uriaşe şi perderile proprietarilor de mine şi ale acţionarilor.

*

Bandiţi în automobil. In urma acţiunii energice desvoltate de poliţia franceză, câţiva membri ai bandei automobiliste, cari au săvârşit omoruri şi în Belgia, au fost prinşi şi arestaţi. Urmărirea însă nu este în stare a pune capăt fărădelegilor bandei, care din răsbunare a pus mâna Luni, a doua zi de Paşti, pe un poliţist şi i-a sdrobit capul. Apaşii apoi sunt sprijiniţi de numeroşi anarhişti, în locuinţele cărora se adăpostesc zile întregi.

*

Ştiri din Bucovina. Incepând cu ziua de 20 Aprilie n. o trupă de actori bucureşteni va da o serie de representaţii de operete moderne şi mai multe matineuri în Cernăuţ. Trupa este condusă de Al. Bărcănescu, are orchestră proprie şi se compune cu totul din 80 de persoane. — In 21 Aprilie n. inginerul *Aurel Vlaicu* va face în capitala Bucovinei o ascensiune cu aeroplanul său la hipodromul de lângă spitalul ţării. Dl Vlaicu a fost zilele trecute la Cernăuţ pentru a cerceta terenul şi a-şi espune aparatul spre vedere publică.

*

Un nou comitat? Din Zenta se anunţă, că în timpul cel mai scurt se va organiza un nou comitat, şi anume al *Seghedinului*. Noul comitat se va alcătui din părţi luate dela comitatele Bács-Bodrog, Torontal, Pesta şi Ciongrad. Oraşul Zenta va fi înzestrat cu dreptul de municipiu, şi împreună cu Seghedinul va avea un comite suprem comun. Proiectul de lege, cu privire la schimbările amintite, va fi înaintat cât de curând camerei deputaţilor.

*

Gimnazii pentru fete. In ministerul de instrucţiune publică se plănueşte, ca începând cu Septemvrie a. c. să se deschidă trei gimnazii de fete: în Cluj, Pojon şi Seghedin, în legătură cu şcolile superioare de fete din aceste oraşe.

*

Nenorocirea unui medic. Specialistul în boale de gât, Dr. Egmont Baumgarten din Budapesta, a operat zilele acestea polipul larinxului unei fetiţe. In cursul operaţiunii, bolnava din întâmplare a muşcat pe operator la un deget. Deşi medicul şi-a îngrijit rana, totuşi în urma înveninării de sânge, după câteva zile a încetat din viaţă.

*

Leac băbesc. Femeea Molnár István, dintr'o comună aproape de Giula, avea să îngrijească de un băeţaş de trei ani, primit dela azilul oraşului. Copilul a căpătat o boală de piele, pentru care medicul comunal i-a ordonat un medicament. Femeea Molnár însă, la sfatul unei babe din vecini, a vârât băeatul în cuptorul de pâne, care era tocmai ferbinte, şi a închis uşa cuptorului. De durere băiatul a început a sbiera ca din gura şarpelui; — dar când l-au scos din cuptor, era atât de ars, încât după câteva minute a murit. Impotriva femeii s'a pornit cercetare.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: George Ittu, paroh (Vale), soţia sa Ana n. Stirimin şi fiul lor Aurel 1 cor.; Petru Sămărghiteanu, paroh (Cucerdearom.), soţia sa Maria n. Moldovan şi copiii lor Iulia, Emil, Aurel, Eugenia, Silvia, Emilia şi Petru cor. 1.80; Costică Platoş, sodal croitor, 20 bani şi Vic. Tordăşianu, prezident, 10 bani; la legatul Dr. Ion Borcia al acestui fond pentru ajutorarea copiilor din Sălişte aplicaţi la meserii, au mai dăruit: Emil Sardu, inginer de căi ferate, Dr. Ioan Raţiu, prof. (Blaj) şi Dr. Ioan Muţiu, cand. de adv. câte 2 cor., Popovici Mondoc, înv. (Sebeşul super.), 40 bani şi Gavril Precup, prof. (Blaj) 1 cor., ear la legatul Victor Petrişor, dna Ana Petrişor n. Opreanu (Vestem) rata a 3-ia cor. 20 şi următorii economi, re'ntorşi din America: George Hurubeanu (Vestem) şi Ilie Toader (Mohu), câte 1 cor. şi Petru Gliga (Fofeldea), 20 bani.

Teatru.

Sâmbătă, 13 Aprilie, opera „*Martha*“, cu cele mai bune puteri ale societăţii de operă a dlui *Leo Bauer*, iar Dumineca „*Hoffmanns-Erzählungen*“, pentru a doua oră.

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistor Arhidiecezan, se publică licitațiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericei gr.-or. din Șugag, protopopiatul Sebeșului.

Licitațiunea se va ținea la 8/21 Aprilie a. c. în școala gr.-or. din Șugag — la 11 oare a. m.

Prețul de strigare este de 46.000 Cor. în care însă e cuprins și lemnul brut — pe care îl dă biserica — și prețul căruia se va detrage din prețul strigărei cu ocaziunea licitării după-ce se va statori în înțelegere cu licitanții.

Pe lângă lemnul brut, mai dă biserica și următoriul material care însă nu e cuprins în prețul strigării.

Anume:

1. Prundiș depus în figuri regulate M.³ 200.
2. Năsip aspru ales de petri M.³ 370
3. Năsip spălat și cernut M³ 50.
4. Piatra brută M.³ 985 și
5. Cărămida Mii 140.

Supraveghiarea și conducerea lucrărilor pentru procurarea acestor materiale — îl privește pe întreprinzător, precum și punerea la dispoziția epitropiei bis. a uneltelor necesare la cernerea năsipului.

Licitanții sunt datori a depune 10% vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare. Comitetul parohial însă poate admite și licitanți pentru cari în lipsă de vadiu — girează persoane cunoscute, cu avere și demne de toată încrederea.

Licitanții pot fi numai persoane cualificate și probate în aceasta meserie.

Comitetul își rezervă dreptul, de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Planul și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Șugag.

Reflectanții nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese ori diurne pentru câștigarea informațiunilor mai de aproape la fața locului, — precum nici pentru participarea la licitațiune. (102) 1—3.

Șugag, la 24 Martie 1912 st. v.

Pentru comitetul parohial:

George Perian
paroh-președinte.

Nicolae Bogdan
epitrop I.

Garduri colosal de ieftine!

Invențiune senzațională.

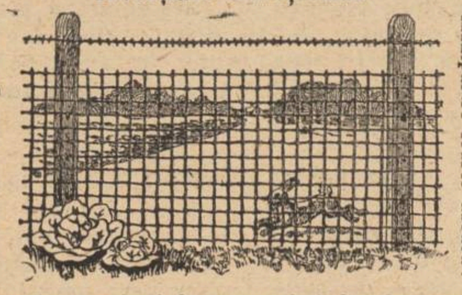
Afară din cale practic!
Manipulare foarte ușoară!

Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc perfecțiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârmă suflată de zinc.

Prețul per metru quadrat 30 bani și mai mult.
A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri și gard. de sârmă.
Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu ieftin, prompt și conștiențios.
Catalog ilustrat gratuit și franco.
(32) 8—10

Spre binevoitoare atențiune.

Am onoare a aduce la cunoștința Onor. public, ca măiestru de zidar și acoperitor de căsi cu țiglă sunt în plăcuta posiție a primi și efectui orice lucrări ce cad în branșa aceasta.

Pentru binevoitorul sprijin rămân cu toată stima

Ferenczi Iles
măiestru de zidar și acoperitor de căsi cu țigle.
Sibiiu
Kirchengasse Numărul 16.
(101) 1—2

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informații** și

Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general **în orice cauză** dau în răstimp de 2—3 zile ori și cui, resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgitez resolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog resolvire favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detailate.

La aviz aștept la gară

L. Olariu,
Budapest, Lajos-utca 141 III/19.
(73) 5—5

Aceea prin **Coloman de Földes**, farmacist în **Arad** fabricata

„CREMA-MARGIT“

e cea mai bună pomadă de obraz, care în 2—3 zile înfrumsețează și întinerește obrazii.

Crema-Margit singurul mijloc contra lintițelor, pete de ficat, spuzelor, mittesser, crețelor etc.

Crema-Margit e un mijloc neîntrecut contra spuzătura pielei, bubuițelor, mânilor roșii, arsură de soare a obrazelor. a) (85) 2 8

Crema-Margit produce efect miraculos ce constă în aceea, că fiind unsă pe obraz, are imediat efectul dorit, și în restimp de 2—3 zile curăță obrazii de lintițe și de pete de ficat.

Crema-Margit e total nestricăcioasă și fără unsoare, obrazii nu sclipesc de ea, și deci se poate folosi și ziua. Prețul Cremei Margit a lui Földes un borcănel mare 2 cor., unul mic 1 cor.

Poudra Margit albă, rosa sau crem Cor. 1·20.

Săpunul Margit bucata 70 fil.

Veritabil e numai dacă fiecare cutie e cu inscripția:

Gutori Földes Kelemen,
farmacist în ARAD.
Contra imitațiunilor să Vă feriți!

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice și în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a așezat în comuna Selişte, comitatul Sibiiului, unde primește comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice,** și întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.
(383) 28—

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.
[448] 58— Director-șef
Dr. Cosmutza.

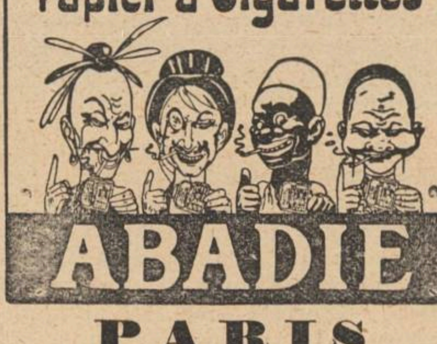

PARIS
se capătă în toate tutungeriile.
124 b) 21—

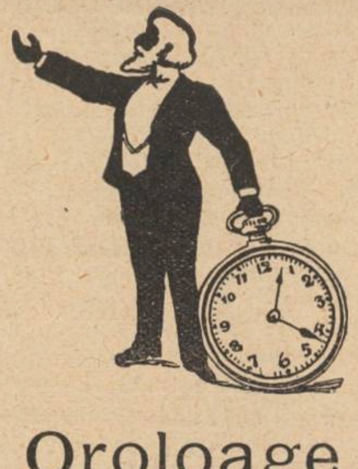

Oroloage

de toate soiurile sunt **bune** și **ieftine** la

Stefan I. Roth,
orologier în Sibiiu
Strada Măcelarilor Nr. 36.
(98) 2-6

Bănci de școală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerințelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de școală a lui

Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada Gușteriții 53.
(19) 9—24

Câștigul cel mai mare ev. Un milion m

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Șanzelor de câștig

garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care

13 mil. 731,000 mărci

cu siguranță trebuie câștigate!

Conform nouei decisiuni a înaltului guvern, aceasta loterie s'a îmbunătățit prin urcarea capitalului, prin ce în mediu aproape toate câștigurile sa urcat cu circa 40% în proporție de până acuma; așa, că nici o loterie din lume nu oferă șanze atât de splendide.

Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos până acuma

600,000 mărci

sa urcat la

Un milion mărci.

Câștigurile principale următoare vor fi:

Mărci	900,000	Mărci	305,000
„	890,000	„	303,000
„	880,000	„	302,000
„	870,000	„	301,000
„	860,000	„	300,000
„	850,000	„	200,000
„	840,000	„	100,000
„	830,000	„	90,000
„	820,000	„	80,000
„	810,000	„	70,000

precum și mai multe câștiguri de 60,000, 50,000, 40,000, 30,000, 20,000, 10,000 mărci, ș. a. m. d.

In total conține loteria 100,000 losuri, din cari 56,028 numeri, — **deci mai mult ca jumătate,** — se vor sorta cu siguranță, succesive în cursul celor 7 clase.

Prețul oficios al lozurilor cl. I. sunt:

Loz întreg	Jumăt. de loz	Sfert de loz
M. 10 (K 12).	M. 5 (K 6).	M. 2·50 (K 3·—)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco**.

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

3 Maiu.

Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în **Hamburg** 1013.

.... A se rupe aci. ....

Cupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.**
Cassă de bancă, Hamburg 1013.

Trimiteți-mi { un loz întreg à M. 10·— (K 12·—)
„ „ de jum. à M. 5·— (K 6·—)
.... un sfert de loz à M. 2·50 (K 3·—) }

Adresa: ....

....

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal
Ridicați-o prin ramburs } Ce nu corespunde a se șterge.

(100) 1—16

REVERENZI!

Premiat:

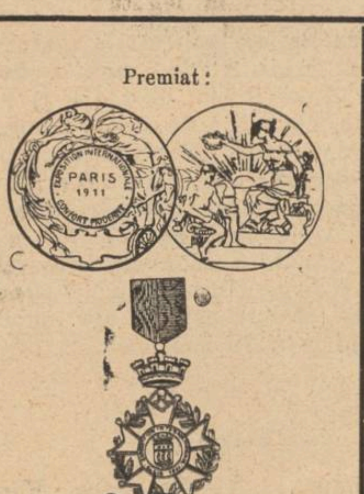

Expoziția internațională de modă, Paris 1911: Grand Prix și m. de aur.

La „Croitoria Universală“ I. PETRAȘCU

Sibiiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune și fine stofe se primesc și execută

Reverenzi pentru on. preoți

în cele mai bune condițiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid și grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Prețuri moderate. (472) 7—

Spriginiți industria română.

Premiat:

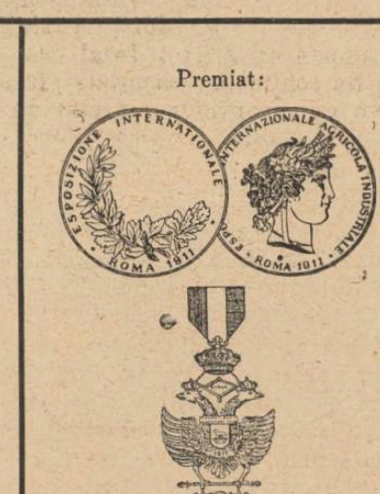
ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE
ROMA 1911
ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE AGRICOLA INDUSTRIALE
ROMA 1911

Expoziția universală din Roma 1911: Grand premiu și med. de aur.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 3/16 Aprilie 1912. *Nr. 37.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Sinodul arhidiecesan.

Vorbirea de deschidere

a Inaltpreasfinţitului Domn Arhiepiscop și Mitropolit ***Ioan Mețianu.***

Cristos a înviat!
Domnilor deputați!

Invrednicindu-mă bunul Dumnezeu, și la etatea mea înaintată, a Vă vedea întruniți în acest sinod arhidiecezan, pentru împreună lucrare, la opul cel mare al viitorului nostru, mă bucur foarte, Domnilor, că clerul și poporul nostru pe D-Voastră v'a distins cu încrederea, pentru acest nou period sinodal: deci salutându-vă cordial, rog ceriul, să ne lumineze și să ne ajute a lucra în dragoste, numai cele bune și folositoare bisericei, neamului și patriei noastre.

Aveți o măreață și frumoasă chemare, Dlor, chemarea de a promova cultura religioasă morală, nu a unui individ, ori a unei familii, ci a numărosului nostru popor, pentru a-l apropia tot mai mult de desăvârșire, sau perfecțiune, după zisa sfintei Evangelii: *„fiți desăvârșiți precum este și Tatăl vostru cel din ceriu"*, și prin aceasta de binele vremelnic și de fericirea cea vecinică, scopul suprem al omului.

După ce însă și poporul nostru se poate avânta la acea cultură numai prin biserica noastră străbună și națională, întemeiată de Domnul și Mântuitorul nostru Isus Cristos, pe peatra cea neclătită a credinții în Dumnezeu: este neapărat de lipsă Dlor, ca aprețiind acea mare putere și acel mare dar al bisericei noastre străbune, să lucrăm toți, din toate puterile noastre, nu numai la întărirea ei, ci și la convingerea tuturor alor nostri, că numai prin biserică putem ajunge și noi binele și fericirea după care însetăm, că numai biserica este mântuitoarea noastră.

Să stăruiți și D-Voastră, Domnilor, a convinge pe clerul și poporul nostru, că numai biserica străbună este, pentru noi, acel sicriu sfânt, care ne păstrează, cu mare pietate, cele mai prețioase tesaure părintești, legea, limba și datinele strămoșești; că numai ea ne ține întruniți în sfânta legătură a credinții și ne stimulează într'o împreună lucrare, la ajungerea măreţului scop, ce ni l-a destinat și nouă bunul Dumnezeu.

Pentru a înțelege și mai bine marea însemnătate ce o are biserica noastră națională pentru noi, ajunge să ne închipuim, ce s'ar fi ales, și ce s'ar alege de noi, dacă n'am avea nici biserica, și dacă n'am ținea cu toată tăria la ea?

Din acestea convingându-ne deajuns, că numai biserica, cu sfânta ei credință, ne susține și ne închiagă într'o societate lucrătoare, la binele și fericirea noastră: avem nu numai sfântă datorință, dar și cel mai mare interes a întări pe toți ai nostri în aceeași convingere, că numai biserica noastră străbună este fericitoarea și mântuitoarea noastră.

Pentru întărirea acestei convingeri, în toți ai nostri, nu e deajuns a lucra numai aici, în sinod; nu este deajuns a aduce aici concluze, normative, sau regulamente, ori cât de bune; ci mai este neapărat de lipsă să vă coborâți și jos la popor, Domnilor, să cercetați de simte și el ca noi, că adecă, numai prin biserica străbună poate ajunge bine și ferice, și că prin urmare numai biserica ne este mântuitoarea noastră?

Este de lipsă Dlor să coborâți jos la popor, să cercetați dispozitia lui sufletească, pentruca să vă informați, din propria intuițiune, dacă are și el acea firmă convingere, că numai prin biserica străbună să poate desvolta și cultiva în spirit religios, și că numai prin asemenea desvoltare și cultivare să poate susținea și mântui. Și apoi să-l întăriți și Dvoastră tot mai mult în acea convingere, spunându-i, că fără de aceasta nu ne vom putea mântui, ci vom merge din rău în mai rău.

Să vă informați Dlor, dacă clerul și poporul ține cu aceeași tărie la biserica străbună și la fiica ei, școala confesională, apoi la datinile religioase, precum țineau la toate acestea fericiții nostri străbuni, și dacă clerul și poporul au convingerea, că noi și acum, ca și în vechime, numai prin biserică ne putem mântui, și dacă inspirați de asemenea convingere și lucră la întărirea ei?

Să vă informați Dlor, dacă preoții și învățătorii nostri își știu însuși acea sfântă vocațiune ce o aveau înaintașii lor, deși cu mai modeste pregătiri, și dacă arată acea vocațiune și prin fapte, și anume: prin regulata cercetare a bisericii; prin stăruința de a se procura mijloacele necesare la susținerea bisericii și a școalei; prin înființarea de fonduri și însoțiri de binefacere în parohiile lor; prin sfaturi și îndemnuri bune către popor și în cele culturale, sociale și economice, și alte asemenea, precum fac acestea și preoții și învățătorii altor confesiuni; iar de cumva ați observa lipsa acestora, ori alte asemenea scăderi, să recomandați celor chemați delăturarea lor; căci numai urmând așa v'ați justifica încrederea clerului și poporului, cari v'au distins cu alegerea în acest sinod, și tot numai urmând așa v'ați arăta, și prin fapte, că purtați la inimă viitorul lor.

Știut fiind Dlor, că și noi, ca și toate popoarele cu aspirațiuni de viitor tot mai bun, numai prin însușirea culturii religioase morale cerute de spiritul timpului ne vom putea avânta la o soarte tot mai bună, și că pentru însușirea acelei culturi suntem avizați mai ales la terenul nostru bisericesc: dacă nu vom folosi bine și înțelepțește acel teren, atunci nu numai că nu vom ajunge o soarte mai bună, precum dorim, ci încă ni-am mai atrage și o mare și grea răspundere, înaintea lui Dumnezeu și a posterității.

Deci pentru a ajunge la soarte tot mai bună, și apoi a ne mai achita și de asemenea răspundere, nu ne rămâne, decât să stăruim din toate puterile la luminarea și cultivarea poporului nostru, biserica cea vie a Domnului, și la întărirea lui în sfânta credință strămoșească, căci numai așa vom putea împrăștia și norii cei grei, ce planează și asupra bisericei noastre.

Din acestea invederând Dlor, că viitoriul nostru și al alor nostrii depinde mult și dela conlucrarea noastră: este nu numai o mare datorință, dar și cel mai mare interes al nostru a face aceasta, constatat fiind, că precum soartea poporului e condiționată de înaintarea lui în cultură religioasă morală, tot asemenea și soartea noastră a intelectualilor este strâns legată de soartea poporului.

Dar fiindcă și la asemenea lucrări, pe lângă stăruințele noastre, să mai cere și ajutoriul cel puternic al lui Dumnezeu, pe carele eu, implorându'l și din acest loc, declar sesiunea sinodului nostru arhidiecezan ordinar pentru anul 1912 de deschisă.

Ședința de deschidere.

Sibiiu, 14 Aprilie n.

Astăzi, Duminecă, în 1/14 Aprilie, s'a deschis sesiunea ordinară a sinodului arhidiecezan. S'a celebrat sfânta liturghie în catedrală, la orele 9 dimineața, prin Inaltpreasfinția Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, asistat de Preacuvioșiile Lor, Arhimandritul *Dr. Ilarion Pușcariu*, vicariu arhiepiscopesc și Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roșca*, director seminarial, apoi de domnii *Demetriu Moldovan*, protopresbiter în Sighișoara, *Sergiu Medeanu*, protopresbiter în Sebeșul săsesc, *Lazar Triteanu*, asesor consistorial, *Dr. A. Crăciunescu*, profesor seminarial și de diaconii *Demetriu Câmpeanu*, și *Dr. Vasile Stan*.

După terminarea sfintei liturgii s'a făcut chemarea Duhului Sfânt și stropirea cu apă sfințită, iar la urmă Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit al nostru *Ioan*, a fost dus cu procesiune la reședință, cum a fost și adus la catedrală, înainte de începerea sfintei liturgii.

Deputații sinodali, întruniți în urmă în catedrală, au trimis o deputațiune, care să invite pe Escelența Sa la deschiderea sinodului.

Din deputațiune au făcut parte domnii: *Dr. Vasile Saftu*, protopresbiterul Brașovului, *Dr Nicolae Vecerdea*, și *Iosif Popescu*.

Urmând invitării, Inaltpreasfinția Sa vine în catedrală, ocupă loc la masa așezată în fața sfântului altar, împreună cu Preacuvioșiile Lor, Arhimandritul *Dr. Ilarion Pușcariu* și Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roșca*, și deschide sesiunea sinodală cu vorbirea, pe care o publicăm la loc de frunte, în numărul de față al ziarului nostru.

Vorbirea a fost ascultată cu încordată atențiune din partea deputaților sinodali și la urmă a fost acoperită cu sgomotoase „Să trăiască".

In înțelesul regulamentului Escelența Sa numește notari interimali ai sinodului pe următorii domni: din cler Mateiu Voileanu și Lazar Triteanu, iar dintre mireni Dr. Ioan Papp, Dr. George Proca, Dr. Pavel Roșca și Eugeniu Todoran.

La apelul nominal, cetit de notarul M. *Voileanu*, răspund 46 deputați, cari își presentează credenționalele.

Din partea presidiului se constată, că sinodul e capabil de muncă, prin urmare se intră în ordinea de zi. Să împart adecă deputații sinodali în patru secțiuni, în scopul de a face verificările. Deputații din cercurile electorale I.—V. vor verifica pe deputații din cercurile VI.—X., acestia pe cei din cercurile XI.—XV., acestia pe cei din cercurile XVI.—XX., iar acestia pe cei din cercurile I.—V.

Fiind cu aceasta eshauriată ordinea de zi, I. P. S. Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, declară ședința de deschidere a sinodului arhidiecezan de încheiată și anunță ședința proximă pe mâne, Luni, la orele 11 dimineața. Se va ținea în sala festivă a „Muzeului Asociațiunii".

După ședință, la orele 12, deputații sinodali s'au presentat la Escelența Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, pentruca prin rostul P. C. Sale, Arhimandritul Dr. *Ilarion Pușcariu*, să-i aducă omagii de recunoștință pentru meritele ce și le-a câștigat întru conducerea destinelor bisericii, care la noi e nu numai promovatoare a învățăturilor creștinești, a culturei religioase morale, ci și ocrotitoare a *limbei* și a datinelor strămoșești. Escelența Sa a mulțămit în termini frumoși pentru aceste noue semne de alipire și de dragoste, nu către persoana Escelenției Sale, ci către biserica, în fruntea căreia se află, din voia lui Dumnezeu, și a cerut concursul tuturor pentru a-și putea împlini greua chemare și în aceste zile grele pentru biserica noastră.

Domnii deputați sinodali au făcut apoi vizite și Preacuvioșiilor Lor, Arhimandritului *Dr. Ilarion Pușcariu* și Protosincelului *Dr. Eusebiu R. Roșca*, și ambii au mulțămit în cuvinte alese pentru noul semn de dragoste ce li se arată.

Dl Dr. Ioan Lupaș va ținea *Mercuri* în 4/17 Aprilie la *5 ore p. m.* în sala festivă a *Muzeului Asociațiunii* o conferență istorică despre *„Misiunea episcopilor Gherasim Adamovici și Ioan Bob la curtea din Viena în anul 1792"*. Suma, ce se va incassa din taxele de întrare, se va adauge la fondul ziariștilor, înființat de Dl *Dr. Ioan Mihu*.

Din parlament. După vacanțele de Paști, Vineri s'a întrunit dieta de nou pentru a-și continua activitatea. Era pusă la ordinea zilei continuarea discuției asupra legilor militare, dar nici Vineri, nici Sâmbătă, nu a ajuns nime să vorbească la obiect, pentrucă opoziția a înscenat iarăși în ambele ședințe adevărate representații de circ. S'au cerut votări nominale, s'au pornit discuții în chestii de regulament, s'au cerut ședințe secrete, cu un cuvânt, s'au făcut de toate, numai muncă serioasă *nu*. Se crede, că se asteaptă numai întrunirea delegațiunilor, cari vor fi convocate pe 25 Aprilie nou, pentru a vota o nouă îndemnisare pentru cheltuelile comune, și apoi se va pune capăt acestor detestabile stări de lucruri, fie prin măsuri energice, luate în contra obstrucționiștilor, fie prin disolvarea dietei.

Episcopia gr.-cat. maghiară. *Ziarele maghiare aduc știrea, că scaunul papal a comunicat în mod oficial ambasadorului austro ungar, că* aprobă *în principiu înființarea unei episcopii gr.-catolice maghiare, cu limba liturgică grecească, și că însuși secretarul general, cardinalul Merry del Val, a comunicat în persoană ambasadorului monarhiei noastre aceasta hotărâre a papei. Vor face parte din noua episcopie 41 parohii gr. cat. române din dieceza Orăzii-mari (proiectate erau 52) patru din dieceza Gherlei (proiectate 7) iar din Arhidieceza Blajului nu se ia nici una (proiectate erau 29). Inființarea unui vicariat în Săcuime nu a fost aprobată.*

Din protopresbiterate.

Sinod protopopesc în tractul Mediaşului.

Buzd, Martie 1912.

A trecut un şir de ani, de când nu s'a făcut nici un raport despre activitatea sinodului protopopesc al tractului Mediaş. Cauza tăcerii nu provine însă de acolo, că doar în tractul nostru nu s'ar fi lucrat si nu s'ar fi făcut progres, nici că nu ar fi fost cine să dee rapoarte amănunţite despre aceea ce s'a lucrat; ci din cauze, că ne-a plăcut şi ne place să lucrăm în linişte, fără a da la lume lucrările noastre. Şi acum încă nu voim alta decât a pune întreagă preoţimea tractuală şi pe alţi factori bisericeşti interesaţi în curent cu tot ce s'a lucrat şi hotărât în acest sinod protopopesc.

Sinodul a fost convocat pe ziua de 12 Martie c. v. S'aŭ prezentat dintre membrii din cler: D. Chendi, I. Fodorean, P. Moruşca, T. Holerga, Z. Sas, I. Dordea, I. Marian, G. Iacob, deci toţi membrii; dintre mireni: A. Boiu, Dr. D. Roman, E. Gabor, V. Langa, G. Limbăşan, V. Stan, D. Mihaiu, V. Florea, T. Roman, A. Steflea, V. Pope, au lipsit 5, dovadă, că membrii sinodului precum în trecut aşa şi acum au un viu interes faţă de înaintarea afacerilor bisericeşti-şcolare din tract.

Fiind aproape toţi membrii prezenţi şi deci sinodul în stare de a aduce concluse valide, protopresbiterul R. Mircea deschide sinodul prin o vorbire bine alcătuită. Din această vorbire interesantă, prin care dl prot. ne-a prezentat o icoană a celor îndeplinite în cele 6 perioade trecute de când avem fericirea de a-l avea în fruntea tractului nostru, îmi iau voie a scoate la iveală unele date mai însemnate, şi anume: zidiri nouă bisericeşti s'au făcut în 6 comune, iar adaptări, renovări împreunate în parte însemnată cu zugrăviri şi pictări de iconostase în 18 comune bis. Edificii noue şcolare corespunzătoare în 10 comune, adaptări şi renovări în 4 comune bis. Case parohiale şi clădiri economice s'au edificat în 6 comune bis. Intregiri şi reîntregiri de parohii prin alegeri de preoţi în 18 comune, întregiri de posturi învăţătoreşti în mod definitiv în 19 comune. S'au adus raţiociniile bis. în ordine aproape în toate parohiile, începând cu anul 1886. S'au sporit capitalele bisericeşti, s'au înfiinţat fonduri bis., s'au înfiinţat reuniuni de femei pentru înfrumseţarea bisericilor, biblioteci parohiale, fonduri de bucate ş. a. Toate acestea s'au făcut în scurtul timp de 18 ani, într'un tract mic şi sărac.

Ne spune dl protopop, că progres nu se poate face, numai acolo, unde stăpâneşte bunăînţelegere, iubire şi deplină încredere între conducători şi conduşi, şi dupăce îşi esprimă nădejdea, că şi pe viitor va rămânea iubirea, bunăînţelegerea şi încrederea, aşa ca şi până acum, declară sinodul de deschis.

La acest loc îmi iau voie a spune, că dl protopop nu ne-a spus nimic şi despre procurarea şi adaptarea reşedinţei protopresbiterale, care reşedinţă nu numai ca zidire dar şi feliul cum s'a procurat poate servi de model pentru întreaga arhidieceză, şi la a cărei procurare primul merit revine Domniei sale. Nu voiesc a mai spune, că e una din cele mai corespunzătoare reşedinţe protopopeşti, situată într'n loc nu se poate mai potrivit, în oraşul Mediaş, într'un loc, de unde dl protopop poate foarte uşor avea preoţimea la îndemână şi unde şi preoţimea, între alte năcazuri ce le are la oraş, foarte uşor îşi poate isprăvi şi daraverile, ce le are pe la oficiul protopopesc, fiind aproape de piaţă, şi de unde apoi dl protopop îşi poate îndeplini şi îndatoririle de paroh, fiind în centrul parohiei sale, resfirate în întreg oraşul, şi de unde nici biserica nu e departe, — căci toate acestea sunt lucruri de mult constatate şi recunoscute din partea tuturor acelora, cari au văzut această reşedinţă, dar mai vârtos din partea autorităţii noastre bisericeşti, ca cel mai competent factor — ci voiesc a reîmprospăta fraţilor preoţi şi altor persoane, pe cari le interesează, modul cum a ajuns tractul Mediaşului în proprietatea acestor case. Scurt şi cuprinzător aş putea zice, că după formă nu, dar după fond, aceste case sunt proprietatea preoţimei din tract în frunte cu dl protopop, căci cu ai lor bani s'au procurat. Fiecare preot, 32 la început, mai are 3 cvote, şi a achitat pentru acestea case suma de câte 400 coroane, scris patru sute coroane, protopopul suma de 1000 una mie coroane; mai sunt 3 cvote de câte 20 cor. resp. 50 cor. şi a incurs suma de preste 13000 coroane, din partea acelora, cari au fost tare însufleţiţi pentru casele acestea. Am lăsat de multe ori copiii neîmbrăcaţi corespunzător, am plătit de multe ori didactre cu bani împrumutaţi, pe interese, dar cvotele de câte 20 cor. la fiecare semestru nu le-am lăsat nesolvite, şi prin reîmprospătarea istoricului acestor case, fac constatarea, că jertfe cum a adus preoţimea tractului Mediaş, — fiind pe atunci, afară de unul, toţi dotaţi numai cu de tot prea modestul salar de câte 800 cor, numai acolo se pot aduce, unde, cum bine a accentuat dl protopop, stăpâneşte bunăînţelegerea, iubirea nefăţărită şi deplina înţelegere, iubirea nefăţărită si deplina încredere între conducători şi conduşi. Şi nu ne pare rău după jertfele aduse, ba din contră suntem mândri că le-am putut aduce şi nu ne-am plâns nici odată, ci cu drag am dat, — dar pretindem cu toată tăria ca nimic cu acestea case fără ştirea şi consensul nostru să nu se întâmple. La atâta recompenză, cred că suntem îndreptăţiţi.

Intercalate acestea mă reîntorc la decurgerea sinodului.

După deschiderea sinodului şi după denumirea unui notar interimal se trece la verificarea membrilor, şi se verifică toţi membrii aleşi, afară de cel din cercul electoral al XII Curciu-Velţ, de unde n'a intrat nici protocol; apoi se alege biroul numindu-se Ioan Fodorean şi George Limbăşan bărbaţi de încredere şi Georgiu Iacob notar.

Terminate acestea dl protopop îşi ceteşte raportul despre activitatea sa şi despre starea afacerilor protopresbiteratului cu finea anului 1911, din care raport estrag următoarele:

Numărul esibitelor întrate la oficiul protopresbiteral a fost în anul 1911, 596, cu 34 mai multe ca în anul 1910, toate resolvate. Organele parohiale şi-au îndeplinit chemarea lor în mod normal, în cele mai multe parohii cu conştienţiozitatea şi punctualitatea recerută de interesele bisericei noastre.

Protopresbiteratul constă din 34 parohii matere şi 7 filii, în cari au funcţionat 34 parohi şi un administrator parohial. Dintre acestia 5 sânt văduvi. Absolvenţi de teologie avem în tract 2.

Vizitaţiunea canonică s'a îndeplinit din partea protopresbiterului în decursul anului 1911 aproape în toate parohiile matere, cu care prilej s'a constatat, că arhivele parohiale în 25 parohii sunt în bună ordine, ear defectele şi neajunsurile constatate în celelalte parohii mai serace, sunt pe cale de a se delătura în urma măsurilor luate spre acest scop din partea organelor competente.

Sinoadele parohiale ordinare s'au ţinut în toate parohiile tractului.

In 25 parohii matere sunt edificiile bisericeti în stare bună şi din material solid edificate, înzestrate cu odoarele şi odăjdiile bis., cu cărţile şi utensiliile indespensabile. In parohiile Biertan, Agârbiciu şi Vesăud s'au zugrăvit iconostasele bis.; în Curciu s'a rezidit turnul şi renovat biserica pe lângă suma de aproape 10000 cor. In parohiile Ibiciu, Păucea, Mediaş şi Şeica-mare sunt în cale toate preparativele necesari pentru a se zidi biserici nouă, în locul celor de astăzi, cari nu mai corespund sau sunt în stare de ruină. In parohiile Hundorf, Richisdorf, Şoala, Saldorf şi Stenca starea edificiilor bisericeşti reclamă, la unele renovări fundamentale, la altele zidiri din nou.

Case parohiale sunt în 19 parohii. Dintre acestea sunt în stare bună în 8 parohii, numai în parte corespunzătoare în 7, ear necorespunzătoare în 4 parohii.

Starea poporaţiunei e următoarea: Numerul familiilor e 3192 (faţă de 1910 un spor de 53). Numărul sufletelor, bărbaţi 7052, femei 6764, total 13816, un spor de 224. Ştiu ceti si scrie, bărbaţi 4061 femei 2973, total 7034. Numerul părechilor cununate 121, dintre acestea căsătorii mixte 34. Căsătorii numai civile nici una. Convieţuiri ilegale 46. Numărul nou născuţilor de parte bărbătească 256, de parte femeească 207, total 463, dintre acestia din pat nelegiuit 22. Numărul morţilor: bărbaţi 176, femei 173, total 349. Treceri religionare la noi 69, dela noi 19.

Instrucţiunea s'a predat în anul şcol. 1910/11 în 21 şcoale, în cari au funcţionat 21 învăţători, din cari 19 instituiţi în mod definitiv şi 2 în mod provizor. Edificii şcolare corespunzătoare sunt 14, în 5 comune s'au întreprins toate măsurile de lipsă, ca încă în decursul anului să se poată zidi edificii nouă şcolare după recerinţele legii.

Copii obligaţi a cerceta şcoala au fost în anul şcol. 1910/11 dela 6-12 ani băieţi 824, copile 781, total 1585, dela 13-15 ani băieţi 222, copile 224, total 485; au frecventat şcoala dela 6-12 băieţi 583, copile 578, total 1161, dela 13-15 ani băieţi 139, copile 153, total 292; computaţi în procente au frecventat şcoal 71%. Şcoale streine au frecventat si anume şcoale elem de stat şi ev. luth. băieti 192, copile 190, şcoale medii 51, total 433.

Salariile învăţătoreşti dau suma de 19430 cor. cari se acoper dela comunele bisericeşti (repartiţii şi cassele bis.) 9312, dela fondul cultural arhidiecezan 2500 cor., dela stat 8618 cor.

Starea averilor bisericeşti, şcolare şi fundaţionale cu finea anului trecut a fost următoarea: Avere nemişcătoare în valoare de 343.152 cor. 82 fil., avere mişcătoare 80.800 cor. 23 fil. total 423.953 cor. 05 fil., passive 11322 cor. 82 fil. avere curată deci în valoare de 412.630 cor. 23 fil. Se constată o creştere faţă de anul 1910 de 17724 cor. 30 fil.

Raportul ne dovedeşte deci pe toate terenele înaintare, şi la propunerea membrului T. Holerga se ia cu plăcere la cunoştinţă.

După ce se ia la cunoştinţă şi ordinul consistorial din 1 August 1911. Nr. 8975 Plen., prin care se aprobă concluzele sinodului prot. din anul trebut, se alege o comisiune pentru cenzurarea raţiociniului prot. din anul 1911. Comisiunea, după cenzurarea raţiociniului şi a proiectului de budget, prin raportorul său P. Moruşca, raportează că raţiociniul l-a aflat în ordine si propune darea absolutorului. Sinodul dă comitetului şi epitropiei absolutorul, dar cere totodată, ca pe viitor să se facă o dare de samă detaliată despre starea datoriei pentru casele tractuale, ear restanţiile dela comunele bisericeşti şi singuratici să se incasseze pe calea administrativă, fără nici o cruţare. Budgetul se stavereşte definitiv cu percepţiuni: 2305 cor. 93 fil., erogaţiuni 1508 cor. 78 fil., rest de cassă 797 cor. 15 fil.

Se trece la alegerea comitetului şi epitropiei prot. In comitet se aleg din cler membrii D. Chendi, G. Iacob şi P. Moruşca, din mireni A. Boiu, N. Stan, V. Langa, E. Gabor, H Limbaşan şi D. Mihaiu. — In epitropie: I. Fodorean şi Dr. D. Roman.

Venind la rând propunerile, membrul Dr. D. Roman face propunerea, ca pentru a se putea controla cât mai cu temei starea averilor nemişcătoare ale bisericilor din tract, şi pentru a se putea constata, dacă aceste averi sunt libere ori sunt însărcinate de multe-ori şi cu poveri, despre cari poate nici proprietarul nu are ştire, oficiul protopresbiteral se îndatoreze toate oficiile parohiale a procura estrase autentice de pe foile funduare, cari estrase să le prezenteze cu ocaziunea vizitaţiunei canonice protopresbiterului şi acesta apoi rezultatul obţinut să-l cuprindă în raportul său la sinodul protopopesc. După-ce membrul G. Iacob observă, că aceasta dispoziţie s'a luat deja din parte Preav. Consistor arhidiecezan, prin regulamentul despre vizitaţiunile canonice (vezi regulament § 6) sinodul primeşte propunerea şi hotăreşte ca oficiul protopresbiteral resultatul obţinut referitor la starea foilor funduare ale averilor bisericeşti-şcolare din tract să-l cuprindă pe viitor în raportul său.

Membrul V. Langa face următoarea propunere: Având în vedere că parohia centrală Mediaş şi-a procurat un intravilan, la loc frumos, pe care să-şi zidească noua biserică: să se vândă casele protopopeşti şi cu suma incassată să se facă pe intravilanul cumpărat de comuna bis. Mediaş, o nouă casă protopopească ori să se adapteze casele esistente pe acel intravilan spre a corespunde de case protopopeşti. In jurul acestei propuneri se naşte o discuţie foarte vie, la care iau parte membrii T. Holerga, A. Boiu, Dr. D. Roman, P. Moruşca ş. a. sprijinind sau combatând ideia cuprinsă în propunere, cu motive destul de puteinice. In fine se primeşte propunerea membrului P. Moruşca de următorul cuprins: Mânecând din ideia cuprinsă în propunerea membrului V. Langa să se însărcineze comitetul protopresbiteral dimpreună cu o comisiune constătătoare din membrii Z. Sas, T. Holerga şi I. Marian, să studieze afacerea şi să pertracteze cu comitetul parohiei centrale Mediaş şi cu autorităţile superioare bisericeşti, şi când se va ajunge la o soluţie, care ar angaja tractul materialiceşte să se convoace sinod protopopesc estraordinar dimpreună cu toată preoţimea tractuală, cari apoi împreună să aducă hotărâre în acest obiect.

FOIŞOARĂ.

Cum trebue să fie un adevărat creştin?

După Marden

de *G. Fl. Preşmereanu.*

Se povesteşte despre un rege, care avea un fecior, la care ţinea foarte mult.

Ori ce ar fi dorit din bunurile lumii acesteia i se împlinea cu vârf, căci dragostea şi bogăţia tatălui său nu avea hotar. Dară măcar că nu era dorinţă, care să i se fi refusat, totuşi nimenea n'ar fi putut zice, că se simţea fericit; ba din contră, de pe faţa lui i se putea ceti o urmă de nemulţămire. Intr'o zi se înfăţişă înaintea regelui un vrăjitor şi se legă, că el va face pe feciorul său fericit. Fireşte, că regele nu-şi încăpea în piele de bucurie, deci se adresă către neaşteptatul mântuitor cu cuvintele: „Dacă îţi vei împlini acest angajament, îţi dau dreptul să ceri dela mine ce vei voi“. Vrăjitorul conduse pe copil într'o chilie singuratică, unde el scrise ceva pe o bucată de hârtie cu cerneală albă. Aceasta o oferi el copilului cu porunca, ca să o ţină într'un loc întunecat deasupra unei lumînări aprinse, având apoi să aştepte ce se va întâmpla. Nici nu a plecat bine vrăjitorul şi feciorul de rege a grăbit să împlinească cele ce îi poruncise vrăjitorul. Ce nu-i fu mirarea apoi, când văzu cum apar pe hârtia cea albă cuvintele scrise cu litere de coloare albastră: „Adauge ţi în fiecare zi câte o faptă de frăţească şi prietinească iubire la răbojul vieţii tale“. Crăiescul fecior, nici nu mai încape vorbă, că a urmat acestui sfat înţelept, devenind în scurtă vreme cel mai fericit om din întreg cuprinsul împărăţiei. Nimenea nu se poate numi într'adevăr fericit, dacă nu cumva îşi va afla norocul în simţul de mulţămire ce ni l procură binele şi momentele de bucurie, ce le procurăm pe sama altora.

Numai astfel putem să păstrăm cu tărie, ce se află în stăpânirea noastră, dacă ne dedicăm noi înşine binelui altora.

Materia minunată ce s'a iscodit de curând, radiul, împrăştie pe secundă milioane întregi din părticelele sale de materie, şi totuşi pare a nu scădea volumul lui. Aşa stă lucrul şi cu facerea de bine. Ori cât ne-am jertfi sau ori cu câtă dărnicie am împărtăşi ajutoarele, şi cuvintele de îmbărbătare pe sama altora, totuşi nici pe departe să simţim o scădere a bogăţiei noastre lăuntrice; ci din contră, aceasta creşte şi se sporeşte, cu cât mai mult împărţim din ea. Cu cât mai multă viaţă împărtăşim, cu atât mai mult curaj şi nădejde se adauge sufletului nostru.

Cum se esplică deci, că tot ne mai întâlnim cu acea curioasă însuşire în fiinţa omului, că adecă mulţi sunt formal orbi, când e vorba să vadă şi ce e bun în faptele şi fiinţa altora, ba le procură adevărată plăcere, dacă pot spune ceva rău despre alţii, sau să-i vateme, în loc ca aceasta să le procure o adevărată mâhnire.

Cunoaştem cu toţii acel soi de oameni răutăcioşi, cari nu se îndură să facă vre-un bine, fără ca să-şi tragă din acela vre-un folos pe sama lor, oameni cari nu scapă nici un prilej întru a-şi face observările lor stupide şi răutăcioase, se înţelege numai la spatele respectivului, cari totdeauna găsesc cele mai josnice îndemnuri în acţiunile altora! Ei scot la iveală părţile cele rele ale acelora şi dau să se înţeleagă, pe cât e cu putinţă, că unul sau altul ar fi cu totul altcum, decum să arată. Unor suflete ca aceste le cade deadreptul rău, dacă aud vorbindu-se de bine sau răsplătindu se cu laudă acela, care poartă vre-o afacere alăturea cu ei.

Această datină de a micşora pe alţii este o dovadă despre slăbiciunea proprie, şi nu înseamnă altceva decât că respectivul recunoaşte despre sine, că e un suflet mic şi pismătăreţ. Intr'un suflet cu adevărat mare nu încape pisma şi jaluza! La unul ca acesta se potrivesc cuvintele lui Goethe:

> „Wie viele Wege, ich auch geloffen —
> Auf den Neidpfad habt ihr mich nie betroffen“.

Un suflet mic vede în altul numai ce este mic, josnic. Ceea ce e bun în om micşorează, pe când ceea ce e rău, caută să mai mărească.

Un suflet cu adevărat mare, din contră, vede la alţii, dacă nu chiar totul în colori frumoase, cel puţin în prevalenţă părţile cele bune şi nobile ale fiinţei omeneşti, şi unde observă ceva rău, se nevoeşte a întoarce totul înspre bine. Durere, cu această trăsătură urâtă nu arareori ne întâlnim, chiar la bărbaţii de o capacitate rară, cari au prestat în vre o branşă lucruri de valoare. Aşa de pildă, artişti de scenă şi cântăreţi de renume, adeseori şi slujbaşii la altar şi savanţii de reputaţie, nu sunt scutiţi totdeauna de aceastǎ slăbiciune. Acela însă care comunică bucuros şi îmbelşugat din fiinţa eului său, acela de sigur că va şi culege roadă bogată. Cine îndeplineşte bucuros ceva pentru altul, cu surprindere va avea să constate, cât s'a sporit avuţia lui sufletească.

Obiceiul de a ne purta cu bună voinţă faţă de alţii, atât în vorbă, cât şi în fapte poartă în sine răsplata cea mai bogată. O inimă plină de bunăvoinţă şi bunătate, o fiinţă liberă deschisă, comunicativă este o bogăţie, pe lângă care averea unui arhimilionar nu are nici un preţ, şi acela care dispune de ea e în stare să facă atât bine, cât şi cel mai bogat om.

(Va urma.)

Terminate cu acestea agendele sinodului, dl protopop prin puţine dar călduroase cuvinte închee sinodul. La cuvântul de încheere răspunde părintele D. Chendi şi între aclamări la adresa dlui protopop ne-am depărtat cu dorul de a lucra tot mai mult pentru înaintarea bisericei şi şcoalei, instituţiuni sfinte, pe cari sântem datori a le susţinea şi apăra cu toată puterea dată nouă dela Dumnezeu.

G. Iacob
not. al sinodului.

„Apucături detestabile".

Dl Dr. Onisifor Ghibu într'o notiţă cu care însoţeşte articolul d-sale polemic cu titlul de mai sus, publicat în Nr. 36 din 31 Martie a. c. al acestui ziar, se leagă şi de mine, *împodobindu-mă* cu însuşiri pe cari nu le am. Mă acuză, că admit în „Vatra Şcolară" atacuri la persoana dsale şi refuz publicarea răspunsului ce mi-l trimite, sub cuvânt, că „pe cetitorii revistei nu-i interesează... numai atacurile la adresa" dsale. De altfel iată notiţa cu pricina:

„Articolul acesta l-am dat, la 22 Febr. dlui Dr. Vasile Stan spre publicare în „*Vatra Şcolară*". La 17 Martie dl Stan mi l-a restituit dimpreună cu o scrisoare, în care-mi aducea la cunoştinţă că nu-l poate publica, aşa cum e scris, de oarece pe cetitorii revistei dsale nu-i interesează. Se vede că pe aceştia îi interesează numai *atacurile* la adresa mea, atacuri pe cari revista le repetă de vre-o doi ani, când pe faţă, când mai pe ascuns, cu o consecvenţa care face multă onoare fostului meu profesor de Morală şi actualului meu coleg. Dr. O. G."

Faţă cu această notiţă las să urmeze aci scrisoarea, ce i-am adresat d-lui Ghibu în afacerea dsale cu dnii I. Moldovan şi V. E. Moldovan, ca să vadă On. public cât de unilateral şi pripit interpretează dl Ghibu scriptele altora, chiar şi când sunt scrise limpede, ca lumina zilei.

Domnule Ghibu!

Azi cetind reflexiile Dtale spre a le da la tipar, le aflu de aşa natură, mai ales în partea polemică cu dl V. E. M. încât publicate neschimbat, ar provoca răspunsuri, cărora aş fi obligat să le fac loc în revistă. Şi cred că nu este în interesul cetitorilor revistei, ca să cetească certuri personale, în cari poate fi ca inspectorul lor să primească lovituri, dupăcum şi dă în răspunsul său. De altfel întreaga afacere este într'un stadiu, care nu e menit pentru publicitate. Dacă învăţătorul a comis falşificare, firesc e să fie urmărit pe cale disciplinară, iar scrisoarea dlui V. E. M. este de un caracter atât de privat încât nici ea, nici polemia ce o provoacă, pentru cetitorii revistei nu e de nici un interes, — mai ales acum în preajma praznicilor Invierii Domnului. — Aceasta mă îndeamnă să-ţi înapoiez „Apucăturile detestabile" spre a le da o formă mai obiectivă cu eliminarea scrisorii şi a polemiei curat personale cu dl V. E. M, pentrucă nu doresc să-i public şi eventualele reflexiuni. Te rog deci să-mi dai pentru cetitorii revistei un răspuns, prin care să fie lămurit pe scurt şi rectificat fără violenţe de stil incidentul care Te-a ofensat. Până Luni dimineaţa nu va fi prea târziu.

Primeşte, etc.

Sibiiu, 30. III n. 1911.

Dr. V. Stan.

Din scrisoarea mea se vede curat, că nu i-am refuzat răspunsul, ci i-am cerut un răspuns obiectiv, scurt, fără violenţe de stil, prin care să fie lămurit şi rectificat incidentul care l-a ofensat. De ce retace dl Ghibu acest lucru? Spre a-şi formula doară un pretext, ca să-mi arate dragostea colegială? Rog On. public să cetească încă odată articolul polemic al d-lui Ghibu şi apoi judece, dacă am avut ori nu dreptate, când i-am cerut un astfel de răspuns.

In „Vatra Şcolară" *nu* s'au publicat atacuri, ci reflexiuni totdeauna obiective, făcute de învăţători (*nu de mine!*) la activitatea publică a dlui Ghibu, după cum s'au publicat atari reflexiuni şi prin alte reviste dăscăleşti (în „Reuniunea învăţătorilor" şi în „Foaia Şcolastică" în mai multe rânduri). La reflexiunile din V. Şcol. am publicat şi răspunsul dlui Ghibu, când mi s'a dat şi a fost obiectiv. (Vezi V. Şcol. pag. 287—289 din 1911) Ce stric eu, dacă activitatea dsale ziaristică provoacă nu osanale numai, ci şi resens în cercurile dăscăleşti?! Şi ce redactor al unei reviste dăscăleşti aş fi, dacă aş năbuşi glasul cuviincios al dascălilor, când se simţesc şi ei loviţi în munca lor cinstită?!

Cât priveşte modul, cum fostul meu elev şi actualul coleg dl Dr. O. Ghibu, foloseşte scrisoarea mea şi felul insolent, în care îmi suspiţionează cinstea, declar, că *nu* le-a învăţat nici din exemplul vieţii mele, nici la cursul meu de Morală, pe la care numai rar putea fi văzut. Se pare că a fost absent şi când era vorba despre *stima şi dreptatea* către aproapele şi datorinţele către învăţători. *Dr. V. Stan.*

Inmormântarea d-lui Iuliu cav. de Puşcariu.

Rămăşiţele pământeşti ale regretatului Iuliu cav. de Puşcariu, a cărui trecere din această viaţă am adus-o la cunoştinţa cetitorilor noştrii în Nr. 35 al ziarului nostru, după săvârşirea prohodului în palatul defunctului din Budapesta, a doua zi de Paşti, prin Prea Cuvioşia Sa părintele protosincel Dr. Ghenadie Bogoievici, în presenţa unui public distins din capitala ţării — au fost transportate la Bran, spre a fi depuse în cripta familiară lângă fericiţii săi părinţi.

Joia trecută la orele 2, după o scurtă rugăciune din partea parohului I. Reit, în presenţa rudeniilor şi a unui public număros şi distins de toate stările din localitate şi împrejurime, în sunetul cântecului „vecinica pomenire" au fost depuse la locul de odihnă.

Familia răposatului transpusă în adânc doliu a primit dela prietini şi cunoscuţi o mulţime de epistole şi telegrame de condolenţă.

Iar coroane afară de cele dela membrii familiei au întrat dela următorii domni:

Dr. Iosif Gall, membru în casa magnaţilor.

Dr. Ianou Meţianu şi soţie.

Banca „Parsimonia" a cărei preşedinte a fost.

Excelenţia sa Alexandru de Hanskarl.

Dr. Albert de Haupt, jude de curie cu soţia.

Corpul ofiţerilor al regimentului 2 de husari.

Excelenţa sa Bertalan de Lány, fost ministru.

Fritz Schödl preşedintele băncei austro-ungară cu soţia.

Ernst Láng, directorul fabricei de celulosă cu soţie.

Dr. Carol Smidt, deputat cu soţia.

Mihail de Bárdosy cu soţie.

Ernst Weber, cu soţia.

Familiile Dr. Koffler, Schneckenburger, şi alţii.

*

Moartea mult regretatului *Dr. Puşcariu* a fost anunţată din partea îndureratei familii astfel: Adânc întristaţi: *Ecaterina*, născută *Peţia* ca soţie, *Iuliu* şi *Zeno* ca fii, *Ion, Emil* şi *Silviu* ca fraţi, *Elena* şi *Elza* ca cumnate, *Iosif* şi *Ilarion* ca unchi, precum şi în numele celorlalte rudenii anunţă încetarea din viaţă a prea iubitului lor *Dr. Iuliu cavaler de Puşcariu,* judecător de Tablă în pensiune, — urmată la 24 Martie (6 Aprilie) a. c., după îndelungate suferinţe, în etate de 57 de ani şi în al 29-lea an al fericitei sale căsătorii. Sfinţirea rămăşiţelor pământeşti ale defunctului va avea loc Luni în 26 Martie (8 Aprilie) a. c. la orele 3 d. a, la casa defunctului (I., Halász-utca I) după ritul ortodox, de unde vor fi transportate la Bran (Törcsvár) pentru a fi aşezate spre vecinică odihnă în cavoul familiar. Budapesta, în 24 Martie (6 Aprilie) 1912. Fie-i memoria binecuvântată!

NOUTĂŢI.

Şedinţa publică a societăţii de lectură „Andreiu Şaguna" a elevilor din secţia pedagogică a seminariului „Andreian", ţinută eri după ameaz, la orele 5, în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii, a avut un succes foarte frumos. Un public număros şi ales, în preponderanţă dame, a asistat la acest prim debut al societăţii de lectură a pedagogilor noştri, şi a răsplătit frumoasele prestaţiuni cu aplause binemeritate. Programul, — publicat în numărul trecut al ziarului nostru, — a fost executat spre generala mulţămire, iar corul, condus cu multă pricepere de elevul Dragoş, a trebuit să repeteze frumoasa „*Doină*" a dlui profesor T. Popoviciu, atât de mult a plăcut publicului. După executarea ultimului punct de program, P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu*, a mulţămit publicului, pentrucă a onorat cu presenţa sa frumoasa serbare, iar elevilor din secţia pedagogică a seminariului „Andreian" le-a adresat cuvinte de laudă şi de îmbărbătare.

*

Progresele polonilor. Ziarele germane aduc ştirea, că polonii din Prusia, pe lângă toate prigonirile, progresează cumpărând averi imobile din mânile germanilor. Presa naţională germană din acest motiv face apel către proprietarii nemţi, să nu mai vândă pământuri polonilor.

*

Serbări în Veneţia. Mari festivităţi se organizează în 25 Aprilie a. c. în Veneţia cu prilejul inaugurării campanilei acum terminate. La serbări va participa pe lângă regele Italiei şi împăratul Wilhelm al Germaniei. In acelaş timp se va deschide a zecea expoziţie artistică internaţională. In preseara serbărilor se va face o imposantă iluminaţie. In ziua următoare un conduct istoric trece de a lungul canalului mare, ear trei mii de elevi intonează imnuri serbătoreşti. Două mii de porumbei vor sbura de pe turnul campanilei, pentru a duce vestea festivităţilor în oraşele Italiei. Piaţa sfântului Marcu va fi iluminată cu o sută de mii de lampioane, în aceeaş seară conducte nouă vor percurge oraşul lagunelor.

*

Gimnaziu nou în Bistriţa. Pentru noul gimnaziu romano-catolic din Bistriţa s'au preliminat 751 de mii coroane. Clădirea gimnaziului se va începe în cel mai scurt timp.

*

Pentru apărarea paserilor. Ministrul nostru de agricultură a primit numeroase plângeri cu privire la stârpirea neomenoasă a paserilor folositoare în unele părţi ale ţării. Din acest acest motiv ministrul a dat un nou ordin tuturor municipiilor, invitându-le să pedepsească cu toată asprimea atât pe cei ce vând ouă de paseri cântăreţe, cât şi pe cei ce strică cuiburile, sau nimicesc puii nevinovatelor păsărele.

*

Comerţul Belgiei. Datele mai nouă comerciale arată, că Belgia deşi din punct de vedere politic este un stat mic, din punct de vedere economic este un stat de frunte. Valoarea exportului său face anual aproape opt miliarde şi întrece comerţul Austro-Ungariei, al Rusiei şi al Italiei. Ca putere de industrie şi comerţ Belgia urmează îndată după Anglia, Germania, Statele unite ale Americei de nord şi Franţa. Relativ Belgia este cel mai mare stat comercial al lumii, şi belgienii cu dept cuvânt se pot mândri de progresul realizat de ţărişoara lor.

*

Aviz. Proba proximă a „Reuniunii de muzică" să amână pe Joi seara la orele 6. On. membrii sunt rugaţi să apară în număr complet. *Comitetul.*

*

Cel mai mare oraş evreesc. Conform ultimelor date statistice, cel mai mare oraş evreesc este astăzi Newyork, care a ajuns o adevărată metropolă izraelită. Acest oraş are peste *nouă sute de mii* de evrei. Partea cea mai mare dintr'înşii sunt veniţi din Rusia.

*

Aviaţiune internaţională. In 21 Aprilie se va deschide la Wiener-Neustadt un concurs aviatic internaţional. Cu această ocazie va fi vorbă şi de aruncarea bombelor în cazuri de război. In loc de bombe se vor întrebuinţa saci de nisip, cari vor fi aruncaţi dela o înălţime minimală de două sute de metri pe un anumit loc.

*

Mulţămită. In numele credincioşilor mei aduc cea mai călduroasă mulţămită marelui binefăcător al neamului românesc, Ilustrului Domn *Vasile de Stroescu,* pentru ajutorul de 800 coroane dat şcoalei noastre gr. ort. române din Mureşcuiesd, protopopiatul Reghinului, comit. Mureş-turda. Mureşcuieşd, la 5 Aprilie 1912. *Dionisiu Radu,* par. ort. rom.

*

Să contribuim la fondul ziariştilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit şi economii Ardeleana" în Orăştie-Szászváros.

*

Mulţămită. Preastimata Doamnă Justina Dr. Sândean din Sibiiu, văduva fericitului în Domnul Dr. Grigorie Sândean, fost medic erarial şi fiu al comunei noastre bisericeşti Turda, reposat în anul trecut în Sibiiu, — a binevoit a dărui întru memoria şi odihna vecinică a menţionatului ei soţ 400 cor. — şi anume 200 cor. pentru un fond cultural „Dr. Sândean", din interesele căruia să se ajute şcolarii săraci dela şcoala confesională din Turda cu cărţi şi recuizite, — 100 cor. pentru biserică, şi alta 100 cor. pentru susţinerea învăţătorului şi respective a şcoalei, promiţând dna Sândean că până va trăi, în tot anul va dărui câte 100 cor. pentru susţinerea şcoalei noastre. Pentru acest dar marinimos care n'are lipsă de comentar, primească dna Justina Dr. Sândean espresia cordialei mulţămite a bisericei noastre din Turda, care va păstra în vie memorie numele distinsei donatoare şi vă aminti din neam în neam numele fericitului ei soţ. Pentru comitetul parohial: Turda, 6 Aprilie 1912 n. *Iovian Murăşian,* paroh protop.

*

Fanatism religios. Autorităţile oraşului Lafayette din statul Louisiana, cum se vesteşte din Newyork, au dat de urma unei secte religioase, care în fanatismul său jertfeşte oameni. O femee de mulatru a tradat secretele sectei şi a mărturisit, că ea însăşi a ucis în serviciul adepţilor 17 negri. De obicei erau omorâte familii întregi într'o singură noapte.

*

Dar pentru biserică. Evlavioşii creştini Dna şi Dnul *Costachie Niculescu* din Bucureşti, iubitori de buna starea şi podoaba casei Domnului, au dăruit bisericei noastre gr. or. din Toarcla Mineile pe 12 luni, în 12 volume cu litere latine. Oficiul şi comitetul parohial gr.-or. din Toarcla îşi împlineşte prin aceasta o plăcută datorinţă de mulţămită şi recunoştinţă faţă de evlavioşii creştini sus amintiţi, când şi pe această cale le esprimă mulţămită şi recunoştinţă, dorindu-le dela Tatăl ceresc, răsplata faptei creştineşti şi mângăierea sufletească de a vedea urmându-le şi alţi creştini buni pilda ce au dat-o dânşii prin darul sus amintit. Toarcla, la 31 Martie 1912. *Ioan Branişte,* paroh ortodox rom.

*

Morţii călătorind. Pe suprafaţa lină a oceanului pluteşte încet un mare vapor, care duce cu sine câteva mii de morţi, pentru a fi îngropaţi în pământul patriei iubite. Vaporul acesta a plecat în săptămâna trecută dintr'un port al statului Washington. Acum este în drum spre China. Călătorii săi sunt oamenii cei mai liniştiţi, opt mii cu totul, şi se odihnesc nemişcaţi în tot atâtea sicriuri albe de brad. Toţi sunt chinezi, cari emigrând au muncit în pământ străin, iar acum se întorc acasă la vecinică odihnă. In America adecă esistă o societate chinezească, unde se adună bani dela toţi compatrioţii, cari doresc să fie îngropaţi în pământul ţării lor. Societatea se îngrijeşte, ca vaporul destinat pentru transportul morţilor, să nu ducă nimic altceva cu sine, nici marfă, nici pasageri. De obicei se închiriază mai întâi un cimiter separat, în care se înmormântează numai chinezi; după doi sau trei ani, când s'au adunat câteva mii de morţi, se exhumează şi se aşează în sicriuri albe de brad, bine închise şi purtând fiecare numele mortului. In anii din urmă s'au făcut mai multe asemenea transporturi.

*

Teatru. Astăzi, Luni, se cântă opera „*Carmen*", mâne, Marţi, „*Die Jüdin*", iar Mercuri „*Maskenball*".

*

Bioscopul Apollo din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi sărbători la 3, 4½, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Cărţi şi reviste.

Cuvântările M. S. Regelui Carol I către Academia Română, 1867—1906, adunate şi retipărite de Dimitrie A. *Sturdza*, secretarul general al Academiei Române. Bucureşti, tip. Rasidescu, 1912. — Un volum de 104 pagini.

Din public.+)

Mulţămită publică.

Să aduc şi pe această cale cele mai călduroase mulţămiri următorilor Domni, cari au binevoit a suprasolvi cu ocaziunea reprezentaţiunei teatrale împreunată cu cântări şi joc, aranjată de corpul didactic cu copiii dela şcoala confesională din Cuciulata a doua zi de sf. Paşti: I. Boldea not., N. Dobrin v. not., G. Csorkáu înv. dir., G. Bucur paroh. M. Branfă înv.. Cerbu înv. câte 2 cor. T. Klein 1 60 cor. G. Cantor înv. penz., G ki Ida, înv. de stat, I. M. Popa înv., Şt. Halmaghi paroh, Aurel Cantor notar diplomat, I. Şiulea iurist câte 1 cor.

S'au incassat 87 cor. 86 fil. Din suma aceasta subtrăgându-se 49 cor. spese, rămâne un venit curat de 38 cor. 86 fil., din care se vor procura cărţi de şcoală pentru copii săraci. Subscrisul în numele parohiei aduc totodată mulţămiri şi înv. E. Roşală şi G. Niciu, cari au ostenit cu aranjarea acestei producţiuni.

Cuciulata, în 11 Aprilie 1912 n.

George D. Cantor
epitrop.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 327/1912. (97) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a II a **Lasläul-român,** cu filiile: **Lasläul-săsesc** și **Ormeniș**, se escrie concurs cu termin de 30 zie dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Rugările au să se înainteze provăzute cu documentele prescrise la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul arătat; iar petenții sunt îndatorați, pe lângă avizarea ppbterului, a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare, în comună, resp. la biserică spre a cânta, resp. cuvânta și liturghisi.

Cetatea de baltă, la 14 Martie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Târnava în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 147/1912 protopresb. (83) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohii **Feleag cu filia Sidriaș**, de clasa a III-a, protopresbiteratul tractului Sighișoara devenită vacantă prin răposarea parohului Nicolau Suciu, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concurenții au a-și înainta cererile conform prescrisului în vigoare provăzute cu atestat de botez, atestat dela școalele medii, absolutoriul teologic, apoi atestatul de cualificațiune preoțesc, și eventual alte documente de serviciu în terminul deschis, având în timpul acesta cu prealabila încunoștiințare a subscrisului, a se prezenta și înaintea alegătorilor spre a cânta, cuvânta eventual celebra.

Sighișoara, 24 Februarie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan,
protopop.

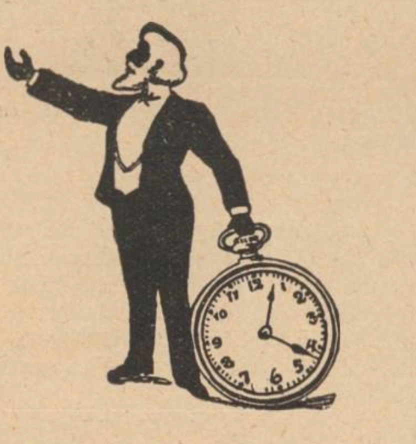

Oroloage

de toate soiurile sunt **bune** și **ieftine** la

Stefan I. Roth,
orologier în Sibiiu
Strada Măcelarilor Nr. 36.
(98) 3-6

SALVATOR

Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!

(275) 37—52

Se află pretutindenea.

In atențiunea onoraților domni preoți:

„Smyrnă“

veritabilă de Sumatra

pentru sfintele sărbători și alte ocaziuni, — a sosit în calitate extra-superioară la firma

N. Onițiu,
Nagyszeben—Sibiiu.
(90) 6—

Spre binevoitoare atențiune.

Am onoare a aduce la cunoștința Onor. public, ca măiestru de zidar și acoperitor de căsi cu țiglă sunt în plăcuta posiție a primi și efectui orice lucrări ce cad în branșa aceasta.

Pentru binevoitorul sprijin rămân cu toată stima

Ferenczi Iles
măiestru de zidar și acoperitor de căsi cu țigle.
Sibiiu
Kirchengasse Numărul 16.
(101) 2—3

Câștigul cel mai mare ev. Un milion m.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Șanzelor de câștig

garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care

13 mil. 731,000 mărci

cu siguranță trebuie câștigate!

Conform nouei decisiuni a înaltului guvern, această loterie s'a îmbunătățit prin urcarea capitalului, prin ce în mediu aproape toate câștigurile sa urcat cu circa 40% în proporție de până acuma; așa, că nici o loterie din lume nu oferă șanze atât de splendide.

Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos până acuma

600,000 mărci

sa urcat la

Un milion mărci.

Câștigurile principale următoare vor fi:

Mărci	**900,000**	Mărci	**305,000**
„	**890,000**	„	**303.000**
„	**880,000**	„	**302,000**
„	**870,000**	„	**301,000**
„	**860,000**	„	**300.000**
„	**850,000**	„	**200.000**
„	**840,000**	„	**100.000**
„	**830 000**	„	**90,000**
„	**820,000**	„	**80,000**
„	**810,000**	„	**70,000**

precum și mai multe câștiguri de 60,000, 50,000, 40,000, 30,000, 20,000, 10,000 mărci, ș. a. m. d.

In total conține loteria 100,000 losuri, din cari 56,028 numeri, — **deci mai mult ca jumătate,** — se voi sorta cu siguranță, succesive în cursul celor 7 clase.

Prețul oficios al lozurilor cl. I. sunt:

Loz întreg	Jumăt. de loz	Sfert de loz
M. 10 (K 12).	M. 5 (K 6).	M. 2·50 (K 3·—).

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco**.

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

3 Maiu.

Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în **Hamburg** 1013

A se rupe aci.

Cupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.**
Cassă de bancă, Hamburg 1013.

Trimiteți-mi
un loz întreg à M. 10·— (K 12·—)
„ „ de jum. à M. 5·— (K 6·—)
un sfert de loz à M. 2·50 (K 3·—)

Adresa:

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal
Ridicați-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se șterge.

(100) 2—16

VASILE BAN
Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16
în casa sa proprie

„La cizma roșie“

cel mai mare

Depozit de încălțăminte

pentru bărbați, femei și copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt și cu prețuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt și se schimbă cu altele. (221) 23—

Trimitem ghete de probă și la locuință în orice timp.

Fabricat din patrie!

Berea de Paști

din berăria lui **RUDOLF HABERMANN, SIBIIU** să nu lipsească de Paști de pe masa nimănuia, **câtă vreme mai ajunge depozitul,** se află mai în toate ospătăriile și prăvăliile.
(93) 3—6

VINUL

de pe coastele dealurilor **Șiria-Maderat** este deja cunoscut ca **cel mai bun**, deci care voește **vin bun** și **curat** să se adreseze mie cu toată încrederea și-l voiu servi cât se poate mai conștiențios.

Vinurile le expedez dela **50 litre în sus** cu următoarele prețuri — în butoaiele mele proprii — pe lângă rambursă:

Vin de masă alb din 1911 . . .	56 fil.
Vin de desert alb din 1911 . .	58 „
Vin de masă alb din 1910 . . .	60 „
Vin de desert alb din 1910 . .	64 „
Vinuri vechi de 3—6 ani . . .	72—78 fil.

Prețurile se înțeleg per litru loco Șiria. Promițând onor. public o servire culantă și conștiențioasă, Vă rog a mă cerceta cu On. D-Voastre comande.

Cu deosebită stimă:

George Socaciu,
producent de vin.
Világos (comitatul Arad).

Telegram: Socaciu Világos.
Telepfon Nr. 23.

(81) 3—

Români! Replantați viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul“,
însoțire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică
„Mugurul“,
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 36—

trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!

La cerere prețcurent și instrucțiuni gratis și franco!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 5/18 Aprilie 1912. Nr. 38.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Se va face ordine în dietă.

Sibiiu, 17 Aprilie n.

Manifestul, cunoscut cetitorilor noştri, prin care Maiestatea Sa Monarhul a declarat de neatacabile drepturile constituţionale ale naţiunei politice ungare, dar tot aşa de neatacabile şi drepturile şi prerogativele Coroanei, — a fost adresat, nu numai guvernului, care primise angajamentul de a remânea şi pe mai departe la postul seu, şi nu numai majorităţii parlamentare, pe care se razimă guvernul şi întreaga putere esecutivă a acestuia, ci ţării întregi, deci şi oposiţiei parlamentare, ori poate că mai ales oposiţiei.

In auzul tuturor a spus atunci Maiestatea Sa, că cu politica de concesiuni, practicată de decenii din partea Maghiarilor, s'a isprăvit. Monarhul nu s'a atins nici odată şi nu se atinge de drepturile naţiunei maghiare, dar nici „naţiunea“ să nu se mai atingă de drepturile Coroanei şi să nu mai râvnească la ştirbirea lor, pentrucă Coroana nu mai permite să fie ştirbite. Mulţămească-se deci Maghiarii cu aceea ce au primit până acuma dela Coroană, cu concesiunile, pe cari Maiestatea Sa, silit de împrejurări, le-a acordat până acuma Maghiarilor, mulţămească-se cu concesiunile pe cari le-au primit chiar şi în proiectele de lege referitoare la reformele militare, în cari limba maghiară a fost ridicată la rang egal cu limba oficioasă a armatei comune austro-ungare, cu limba germană, şi voteze acum legile militare, de care e mare necesitate, în interesul conservării prestigiului monarhiei noastre, ca mare putere în concertul european.

Guvernul şi majoritatea parlamentară a înţeles cuvântul înţelept al bunului nostru Monarh, pentrucă numai decât a abandonat cunoscuta resoluţiune, care avea de scop o nouă ştirbire a drepturilor Coroanei, dar nu l'a înţeles, pentrucă nu vrea să-l înţăleagă, oposiţia din dieta ţării, care continuă a pune beţe în roate şi a împedeca votarea legilor militare, bătându-şi prin aceasta joc de parlamentarism şi de interesele mari ale ţării, cari sufăr mult pe urma obstrucţiei din dietă.

Atitudinea oposiţiei, condamnată de fiecare patriot adevărat, o înţelegem. Dar nu înţelegem indulgenţa marei majorităţi guvernamentale din dietă, care priveşte la jocul frivol al oposiţiei fără a căuta să-i pună odată capăt. Noi credem, că dacă regulamentul casei dă arme destule minorităţii, cu cari poate să abuseze, — trebue să aibă arme şi pe seama majorităţii, cu cari aceasta se ţină în frâu minoritatea. Trebue căutate deci şi folosite aceste arme, pentrucă ţara e sătulă de deplorabila stare de neactivitate a dietei, şi ar dori să vadă odată reîntegrată ordinea şi legalitatea în dietă.

A fost obstrucţie şi în parlamentele altor ţări, dar ea a fost învinsă de energia majorităţilor şi a presidenţilor. Nu credem să nu poată fi deci învinsă şi la noi!

Şi după ştirile pe cari le avem, se va şi întâmpla în curând o mare intorsătură. Guvernul şi majoritatea aşteaptă numai, cum spuneam şi în numărul trecut, să se întrunească delegaţiunile, convocate pe *23 Aprilie* (iar nu 25 Aprilie, cum am scris în numărul trecut) spre a vota o nouă îndemnisare pe seama budgetului comun, şi apoi va urma aceea de ce se teme deja oposiţia: ori sdrobirea obstrucţiei, prin luarea de măsuri energice din partea majorităţii din dietă, ori *disolvarea parlamentului*. Pentrucă pe seama guvernului, dacă vrea să se ţină de angajamentul luat faţă de Coroană şi să treacă prin parlamentul ţării legile militare, în textuarea lor originală, deci fără nici o schimbare, nu sunt alte căi deschise, decât numai aceste două. Ori pe care din ele va apuca el însă, opinia publică a ţării se va afla pe partea sa, pentrucă ţara aşteaptă muncă serioasă şi rodnică dela prea „scumpul“ ei parlament, iar nu producţii acrobatice de circ; ţara vrea ordine şi legalitate, iar nu anarhie în dietă; iar mai presus de toate, ţara vrea, ca zilele pe cari le va mai avea să le petreacă pe acest pământ bunul şi înţeleptul nostru Monarh, — şi dee bunul Dumnezeu, ca ele să fie cât de multe, — să fie pentru Maiestatea Sa zile senine de bucurie şi fericire, iar nu zile de adâncă amărăciune!

Noul guvern al României.

Am dat ştire despre felul cum s'a făcut în România remaniarea cabinetului conservator. Au eşit din ministeriu persoanele, cari erau rău văzute din partea oposiţiei şi în contra cărora se îndreptau cele mai vehemente atacuri, iar locul lor l'au luat oameni noi, mai puţin espuşi duşmăniilor de partid, dar de aceleaşi convingeri politice, ca cei ce le-au golit locurile: fruntaşi ai partidului conservator.

Presidenţia noului guvern a fost încredinţată eruditului domn *Titu Maiorescu*, o persoană care se bucură de stima şi încrederea generală, şi care sigur va isbuti să realiseze programul cu care a primit conducerea destinelor ţării româneşti: regularea chestiei cu tramvaiele din capitala Bucureşti, singura chestie, care a provocat nemulţămirea oposiţiei în aşa măsură, încât a decretat pasivitatea parlamentară, eşind din parlament toţi deputaţii oposiţionali.

Iar prin faptul, că domnul *Titu Maiorescu* şi-a păstrat şi pe mai departe portofoliul dela esterne, se dovedeşte, că în politica esternă a României nu se face absolut nici o schimbare, şi că remaniarea cabinetului, făcută aşa cum s'a făcut, a fost reclamată de necesităţi pur interne.

Din punctul acesta de vedere apreciază şi presa din străinătate retragerea celor patru membri din fostul ministeriu (Carp, Marghiloman, Filipescu şi Delavrancea) şi înlocuirea lor cu membri noi, constatând, că pe calea aceasta guvernul român s'a întărit de nou, iar oposiţia a perdut caracterul de mai nainte şi a primit acum un caracter curat personal.

Sunt interesante comentările pe cari le face acestei remanieri de cabinet din România marele ziar vienez „Neue Freie Presse“, care spune, că politica externă a ţării nu va fi schimbată, deoarece dl *Titu Maiorescu* îşi păstrează portofoliul. De altmintrelea, de mai mulţi ani această politică a rămas neschimbată şi independentă de schimbările de minister, ceea ce dovedeşte, că această politică e în conformitate cu trebuinţele practice şi condiţiunile naturale ale ţării.

„Regatul român, — scrie ziarul numit, — este statul cel mai puternic din Europa de sud-ost. E cert, că din partea acestei ţări nu poate să se nască turburări. România e destul de puternică spre a putea interveni în mod energic, dacă cumva s'ar produce turburări periculoase. Regatul român urmează o politică fără aventuri: aci e forţa lui. Din politica externă conservatoare a României au izvorât relaţiunile sale amicale cu Austro-Ungaria. România e cel dintâi stat din Europa de sud-ost, care a ajuns la o politică externă calmă: de aceea, menţinerea liniştei şi a echilibrului în apropierea ei, e o mare misiune care i-a fost încredinţată.“

Nişte constatări şi adevăruri, cari fac cinste regatului român şi celor ce cu pricepere şi înţelepciune îi conduc destinele!

FOIŞOARĂ.

Cum trebue să fie un adevărat creştin?

După Marden
de *G. Fl. Preşmereanu.*

(Fine).

Câteva cuvinte de prietinească milă şi de îmbărbătare plină de dragoste, representă o putere uriaşe întru a putea face părtaşi de cât mai mare mulţămire pe alţii. Şi pe acela, care ne oferă aceasta trebue fără doar şi poate să-l şi iubim şi stimăm! O inimă caldă plină de soare, ascunde în sine cele mai mari comori. O faţă amicală de blândeţe, un suflet binevoitor este cea mai de preţ moştenire ce i se poate hărăzi cuiva, căci ori încotro se îndreaptă acela, el este un soare ce împrăştie raze de lumină, şi care coboară în suflet bucurie. El alungă umbrele grijilor ce apasă cu greutate de plumb asupra inimilor noastre.

Noi nu ne înţelegem între olaltă şi de aceea judecăm greşit pe alţii, câtă vreme în taxarea lor ne mărginim esclusiv la părţile lor cele slabe şi greşelile lor, cari ce e drept nu se pot trage la îndoială. Dară oare s'ar prăpădi lumea, dacă am fi în stare odată să recunoaştem că şi în individul cel mai de rând se ascunde ceva divin, şi că în cel mai mizerabil sgârie brânză încă se sălăşlueşte un prietin al omenimii, precum şi că chiar şi în laşul cel mai netrebnic stă ascuns un suflet de erou, care — cine ştie — aşteaptă numai o vreme de lipsă mare, pentru ca să se manifesteze în toată fiinţa sa.

Cu prilejul isbucnirii unei epidemii de friguri galbene, în oraşul american Memphis se prăpădiau oamenii în massă, aşa că era peste putinţă să se găsească destui îngrijitori pentru bolnavi. Intr'o zi însă se înfăţişă înaintea unuia dintre medici un bărbat cu o înfăţişare de tot barbară, esprimându-şi dorinţa să fie aplicat ca îngrijitor în spital. După ce medicul îl măsură din cap până în tălpi, îi replică scurt:

„La drept să-ţi spun, nu te pot întrebuinţa la nimic“. Omul nostru însă se rugă cu inzistenţă să fie primit cel puţin o săptămână de probă.

Medicul în cele din urmă îşi dete învoirea, îşi propuse însă totodată să-l urmărească pas de pas în toate mişcările lui, spre a se convinge, dacă e apt pentru acea misiune umanitară.

Acest om, minunea minunilor, cu un esterior atât de respingător şi dur, cum se părea, deveni unul dintre îngrijitorii cei mai buni din acel spital, neobosit şi gata de ori ce jertfă.

Unde boala bântuia mai cu furie, de sigur îl găseai pe el, aşa că bolnavii îl îndumnezeiau formal. Faţa lui dură aşa cum era li se părea lor, că ia o înfăţişare îngerească.

Şi nu numai că îngrijea escelent şi cu adevărată dragoste pe cei suferinzi, ba s'a şi dovedit mai târziu, că fiece bănuţ ce îl căpătă pentru oboseala sa îl ascundea într'o casetă, pe care tot el o introdusese în beneficiul bolnavilor! Când însă bietul Iohn, căci sub acest nume era cunoscut acolo, — s'a bolnăvit însuşi de această boală şi muri, ce să vezi!? Pe corpul lui se puteau ceti semnele cu cari se obicinuia să se înfiereze în arest făcătorii de rele.

Philipp Broock zice cu drept: Nimenea nu poate fi cu adevărat mare, dacă el nu-şi simte oare cum viaţa sa, ca aparţinând omenimii şi că stăpânirea i-a fost dată de Dzeu numai pentru a o administra aici pe pământ înspre binele semenilor săi, a omenimii întregi.

Când vezi însă pe unii oameni, cum se întrec în vânarea după câştig, după bani cât mai mulţi, vrând nevrând trebue să ajungi la convingerea, că ei nu sunt fraţi născuţi, ci adevăraţi duşmani, contrari unul altuia. De câteori nu stăm şi noi nepăsători, când vedem pe câte un om năcăjit prăpădindu-se sau ruinându-se fără a-i grăbi în ajutor, scuzându-ne cu cuvintele: „Nu ne priveşte“.

Nu-mi pot închipui lucru mai neomenesc, decât un om care întru atât s'a înglodat în nomolul patimilor sale egoiste, încât nu mai poate afla nimic bun în aproapele său. Nu fi sgârcit cu marinimia ta şi nici cu lauda ta, fii gata în toată vremea a sări în ajutorul altuia, dându-ţi ce ai mai bun!

Propune-ţi a vorbi într'un ton prietinos şi cu vorbă dulce cu oamenii, ferindu-te a vorbi de rău pe cineva; din contră fă cât mai mult bine şi vei vedea cum se îmbogăţeşte viaţa ta din lăuntru, cum se lărgeşte sufletul şi cum ţi se înalţă fiinţa ta întreagă.

Năzuinţa permanentă de a fi de ajutor, cât mai mult pentru ori cine, cu care venim în atingere, de a împrăştia pretutindenea curaj şi nădejde, flori aşa zicând pe toate drumurile ce le călcăm, face nu numai pe alţii, dară mai întâi de toate ne face fericiţi pe noi înşine. Dacă nu-ţi stă în putinţă să ajuţi cu bani, — să rosteşti o vorbă prietinească din inimă, un cuvânt de încurajare, de bună samă că vei fi în stare. Se găsesc mai multe inimi, cari însătoşează după iubire, decât după bani şi bunuri lumeşti, şi fiind vorba de acestea, har Domnului ai de unde să împărţi şi tu ori când.

Sinodul arhidiecesan.

Şedinţa a doua.

S'a ţinut Luni, în 2/15 Aprilie. Prezident I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, notar de şedinţă Dr. *Pavel Roşca.* Şedinţa s'a deschis la orele 11. Notarul *Eugen Todoran* ceteşte procesul verbal al şedinţei prime de deschidere, care se declară de autenticat, nefăcându-se nici o observare cu privire la cuprinsul său.

Se intră apoi în ordinea de zi. Se fac verificările. Secţiunea primă (cercurile de alegere I—V) constituită sub prezidenţia domnului Parteniu Cosma, raportează prin referentul Ioan A. de Preda, că toate credenţionalele deputaţilor din cercurile electorale VI—X au fost aflate în bună regulă, deci propune verificarea lor, cu escepţiunea credenţionalului deputatului mirean Dr. Enea Papiu, care nu a fost presentat.

Deputatul sinodal Zevedeiu Murăşianu comunică sinodului, că în câteva comune din cercul electoral Ilia-Murăşană actul de alegere nu a decurs în mod tocmai corect şi cere, ca sinodul să aducă hotărâre cu privire la cele întâmplate, pentruca să poată servi de cinosură în viitor.

Se decide: alegerea deputatului Dr. Enea Papiu, care nu şi-a prezentat încă credenţionalul, precum şi actele de alegere de deputaţi mireneşti din cercul electoral al Iliei-Mureşane, se predau comisiunei verificătoare, care se va alege.

In numele secţiunei a doua, constituită sub presidenţia protopresbiterului Romul Furduiu, raportează Dr. George Proca, că actele de alegere din cercurile electorale XI—XV se află toate în deplină regulă, proteste nu au intrat, decât numai în contra alegerii de deputaţi mireneşti din cercul electoral al Târnavei, deci propune verificarea tuturor deputaţilor din aceste cercuri, cu escepţia deputaţilor Oct. Goga şi Eugen Todoran, ale căror acte sunt a se preda comisiunei verificătoare.

Se decide în acest înţeles.

In numele secţiunei a treia, presidată de P. C. Sa, Protosincelul Dr. Eusebiu R. Roşca, raportează deputatul Dr. Valer Moldovan, că toate credenţionalele deputaţilor din cercurile electorale XVI—XX întrunesc recerinţele legale, deci propune verificarea deputaţilor aleşi.

Se primeşte.

In fine, secţiunea a patra, constituită sub presidenţia protopresbiterului Demetriu Moldovan, raportează prin referentul Dr. Octavian Vasu, că actele de alegere din cercurile electorale I—V au fost aflate toate în bună regulă, deci se propune verificarea deputaţilor aleşi, cu escepţiunea lui Dr. Aurel Vlad, care nu şi-a presentat încă credenţionalul, şi ale cărui acte sunt a se preda comisiunei verificătoare.

Sinodul decide în acest înţeles.

Inaltpreasfinţia Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu,* constată, că sinodul poate proceda acum la constituire, deci suspinde şedinţa pe câteva minute, pentru a se putea face combinările de lipsă cu privire la alegerea comisiunilor.

După redeschidere domnul deputat *I. A. de Preda* propune, iar sinodul alege:

Notari definitivi pe domnii: Lazar Triteanu, Mateiu Voileanu, Dr. Ioan Popp, Dr. George Proca, Dr. Pavel Roşca şi Eugen Todoran.

In comisiunea verificătoare, pe domnii: Vasile Duma, Romul Furduiu, Jovian Mureşianu, Dr. Gavril Buzura, Dr. Nicolae Comşa, Dr. Val. Moldovan, Dr. Enea Papiu, Dr. Ioan Şenchea şi Dr. Octavian Vasu.

In comisiunea organizătoare, pe domnii: Dr. Ilarion Puşcariu, Arhimandrit, vicariu arhiepiscopesc, Dr. Eusebiu R. Roşca, Protosincel, director seminarial, Nicolau Ivan, Vasile Almăşar, Parteniu Cosma, Dr. Iancu Meţianu, I. A. de Preda, Dr. Nicolau Vecerdea şi Dr. Aurel Vlad.

In comisiunea bisericească pe domnii: Sergiu Medeanu, Dr. Vasile Saftu, Galacteon Şagău, Dr. Nicolau Bălan, Dr. Augustin Bodea, Dr. George Măcelariu, Dr. Eugen Meţianu, Iosif Popescu şi Iosif Puşcariu.

In comisiunea şcolară pe domnii: Dr. Ioan Lupaş, Zevedeiu Murăşian, Dr. Ioan Strois, Nicolau Bogdan, Dr. Zosim Chirtop, Dr. Onisifor Ghibu, Octavian Goga, Virgil Oniţiu şi Victor Păcală.

In comisiunea financiară pe domnii: Nicolau Borzea, Vasile Damian, Dimitrie Moldovan, Joachim Fulea, Dr. Vasile Preda, Victor Tordăşianu, Dr. Oct. Vasu, Dr. Val. Moldovan şi Iosif Popescu.

In comisiunea petiţionară pe domnii: Constantin Dimian, Vasile Domşa, Ioan Hamsea, Dr. Stefan Chirilovici, Dr. Petru Groza, Nicolau Macrea, Dr. Ioan Marghitta, Dr. Nerva Oncu şi Dr. Ioan Popp.

Escelenţa Sa declară sinodul de constituit.

Actele intrate la sinod se împart comisiunilor.

Concediul cerut de deputaţii sinodali Virgil Oniţiu, Dr. G. Măcelariu, Dr. Zosim Chirtop, Dr. Ioan Popescu şi Ioachim Fulea se acoardă din partea sinodului.

Şedinţa proximă se anunţă pe Mercuri la orele 9 dimineaţa şi şedinţa se închide la orele 12 fără un sfert.

Din protopresbiterate.

Sinod protopopesc în Alba-Iulia.

Joi, în 1/14 Martie a. c., s'a întrunit în şcoala din Alba-Iulia sinodul protopopesc ordinar al tractului Alba-Iulia.

Ca şi în anii trecuţi aşa şi de astădată membrii sinodului s'au presentat aproape toţi la sinod, ceea ce dovedeşte că fiii maicii noastre biserici nutresc dragoste şi interes către aşezămintele şi legile noastre bisericeşti, ba spre bucuria noastră s'a putut observa, că credincioşii bisericii noastre din acest tract, cu puţine şi neînsemnate escepţiuni au ales de membri mireni în sinodul nostru protopopesc bărbaţi intelectuali: învăţători, notari şi advocaţi. Şi e bine şi frumos aşa, căci întrunite astfel de elemente în sinodul protopopesc se pot îmbărbăta reciproc unii pe alţii în îndemnuri bune şi fapte folositoare pentru binele şi folosul unicului nostru aşezământ ce ni-a mai rămas.

In cuvântul de deschidere al sinodului, Mult Onor. Domn protopresbitor Ioan *Teculescu,* ca prezident şi de astădată ca totdeauna a ţinut de bine, ca prin cuvinte isvorâte din inimă să dee membrilor adunaţi în sinod multe poveţe şi îndemnuri, ca unul fiecare în cercul său de influinţă şi putere să lucre pentru binele şi înaintarea bisericii noastre.

Din raportul general despre starea tractului am putut constata, spre mângăierea noastră numai lucruri îmbucurătoare pentru tractul nostru şi în special pentru fiii tractului nostru, cari înţeleg glasul vremii, şi cari cu cât sunt mai ameninţaţi şi persecutaţi, cu atât mai mult sunt stăpâniţi de căldura, alipirea şi dragostea către credinţa şi aşezămintele casei Domnului, unicul nostru aşezământ şi scut sufletesc în năcazuri şi suferinţe.

In legătură cu raportul anual despre starea tractului, păr. protopresbiter mai face o scurtă privire asupra progresului şi înaintării ce s'a făcut în tractul nostru în decursul celor 10 ani, de când dsa conduce ca şef tractul.

Din această dare de samă s'a putut constata, spre bucuria noastră şi a celor ce doresc binele neamului, că noi atât pe terenul bisericesc, cât şi pe cel şcolar am făcut paşi foarte îmbucurători, ceea ce serveşte spre cinste neamului nostru şi mai presus de toate conducătorilor poporului nostru din tract: preoţimei, în frunte cu şeful tractului, care totdeauna n'a pregetat a fi la locul său, sfătuind şi îmbărbătând poporul la îndeplinirea datorinţelor sale faţă de şcoală şi biserică.

Toate obiectele statorite în ordinea de zi a acestui sinod s'au pertractat în cea mai perfectă ordine, ceea ce se poate mulţămi conducerii înţelepte a actualului şef al tractului nostru.

Un membru.

„Biblioteca poporală a Asociaţiunii“.

Un exemplu vrednic de urmat.

Unde bunăvoinţa şi râvna nu lipsesc, acolo toate se pot. Mulţimea de scrisori venite de pe la singuraticii ţărani, precum şi cele ce vin dela preoţi, învăţători şi alţi fruntaşi, ne dovedesc, că poporul nostru însetează după o lectură bună şi folositoare şi pentru aceasta cu drag aduce pe altarul „Asociaţiunii“ jertfa de 2 cor.

Dacă mai sunt încă comune, în cari din lipsa de interes şi bunăvoinţă faţă de „biblioteca poporală a Asociaţiunii“, poporul este lipsit de această hrană sufletească, avem deplină nădejde, că în viitor se va dovedi mai multă râvnă şi bunăvoinţă şi astfel nu se va afla comună românească, în care „biblioteca poporală a Asociaţiunii“ să nu pătrundă.

Scrisoarea pe care o publicăm aci, dovedeşte pe deplin, că bunăvoinţa şi râvna puse în serviciul binelui obştesc înving toate greutăţile, iată-o:

On. Asociaţiuni pentru cultura poporului în Sibiiu. Douăzeci de şcolari din clasele V.—VI. ai şcoalei confesionale ort. române din Răcăşdia voesc să se înscrie ca membri ajutători ai „Asociaţiunii“ pe anul 1912; promiţând învăţătorului de clasă, dl Guga, că până la examen îşi vor plăti taxa de membru. Copiii, aşa-i obiceiul la noi, — în Dumineci, când zic apostolul, apoi când merg la înmormântări, capătă bani, şi în loc să-i cheltuiască pe fleacuri, m'am înţeles cu învăţătorul să-i adunăm dela dânşii şi să-i întrebuinţăm pentru lucruri folositoare. Invăţătorul se înţelege va fi cassarul elevilor. Unii au început deja să plătească câte 20—40 fileri. Ne pare rău, că n'am început lucrul acesta la începutul anului şcolar, căci până acum am fi încassat taxa dela dânşii.

Câştigăm foarte mult prin aceasta:

1. Introducem cărticelele şi în casele acelor părinţi, cari nu s'au înscris ca membri.

2. Copiii folosesc banii pe lucruri folositoare. (Tot elevul, care zice apostolul capătă 1—2 cor.)

3. Dăm elevilor, — după ce es din şcoală, lectură bună, şi aşa nu se înstrăinează de carte.

Vă rugăm respectuos să ne comunicaţi, că pot oare elevii să fie membri ai Asociaţiunii, şi dacă da, pot primi cărticelele pe 1912 fără ca să plătească înainte taxa de membru, ci până la finea anului şcolar? Eu şi învăţătorul Guga, garantăm, că peste 2 luni vom trimite taxa dela elevi.

Elevii, cari doresc să se înscrie ca membri, sunt următorii:

1. George Bufanu. 2. P. Cotreanţ. 3. Ioan Crăciunel. 4. Dimitrie Telegă. 5. St. Coadă. 6. George Crăciunel. 7. George Lăţan. 8. George Mircea. 9. Nicolae Goian. 10. Nicolae Cotreanţ. 11. Nicolae Cheva. 12. Petru Dogăngia. 13. George Măzgoni. 14. Ioan Peta 15. Nicolae Măzăran. 16. Jena Cheva. 17. Păun Peia. 18. Pavel Peia. 19. Pavel Fişteag. 20 George Cheva. Răcăşdia, 29 Martie 1912. Cu toată stima: *Cornel Mircea,* preot.

Dacă toţi vom lucra în felul acesta, numărul membrilor ajutători ai Asociaţiunii, nu va fi numai zece mii, ci în curând se va urca la douăzeci de mii şi mai mult.

Nrii 12, 13 şi 14 din anul acesta, s'au trimis la toţi membrii înscrişi până acum. Nr. 15 încă a eşit de sub tipar şi se va trimite peste câteva zile.

Rugăm pe toţi membrii, cari nu vor fi primit cărţile, să binevoiască a face întrebare la poştă şi tot odată, să ne scrie, trimiţându-ne şi adresa.

NOUTĂŢI.

Parastas. Dumineca în 8/21 Aprilie a. c. după sfta liturgie se va face parastas pentru fericitul în Domnul *Dr. Liviu de Leményi* — în catedrală.

•

† **Petru Liciu,** artist dramatic la teatrul naţional din Bucureşti, a decedat Luni, în etate de 40 ani.

•

Şeful statului major in călătorie. Cum se anunţă din Viena, şeful statului major, *Schemua,* a plecat spre Timişoara, pentru a vedea terenul, pe care se vor desvolta manevrele mari din anul acesta. De acolo va veni în Ardeal.

•

Hymen. Dşoara *Alma Damian,* din Brad, şi Dl *Emil Masca* din Beiu, îşi anunţă cununia ce se va celebra în 28 April n. în biserica gr.-cat. din Abrud la oarele 5 p. m.

— D-şoara *Eugenia Oprişa* din Brad şi domnul *Sabin Evuţian* din Caransebeş logodiţi.

•

Convenţie pentru fabricarea banilor de hârtie. Guvernul Statelor unite va convoca pe ziua de 1 Iunie a. c. în Washington o convenţie internaţională în chestiunea fabricării banilor de hârtie. Cu acest prilej va fi vorbă mai ales despre măsurile de luat pentru a combate falşificările de banconote.

•

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului românesc, dl *Vasile de Stroescu,* a dăruit şcoalei noastre confesionale gr.-ort. române din Covasna, protopopiatul Treiscaune, suma de 1000 cor. In numele parochienilor mei exprim şi pe această cale ilustrului donator cele mai profunde mulţumiri. Covasna 2 Aprilie 1912. *Gheorghe Furtună,* paroh.

•

Nou oficiu de dare. Ministrul de finanţe a dispus să se înfiinţeze un oficiu de dare în Agnita. Noul oficiu, la care aparţin 44 de comune, are să-şi înceapă activitatea în 1 Iulie a. c.

•

Tramvaiul electric din Sibiiu. In zilele acestea s'au început lucrările necesare pentru construirea unei linii a tramvaiului electric în partea de jos a oraşului nostru. Din cauza aceasta s'a sistat circulaţiunea de trăsuri dela gară până la strada Trei stejari.

•

Mulţămită. In numele credincioşilor din comuna Diomal aduc mulţămită marelui binefăcător al neamului românesc ilustrului Domn *Vasile de Stroescu,* pentru ajutoriul de 500 coroane, dat în scopul edificării şcoalei noastre greco-orientale române. Diomal, în 12 April 1912 st. n. *Nicolae Crişan,* notar penzionat.

•

Nu de mult un sărman străin, care abia era în stare să rostească câteva cuvinte în englezeşte, fu agrăit în parcul central din New-York de un bărbat amabil, care băgase de samă, cât e el de abătut, şi de aceea voia să-i dea mână de ajutor cu tot preţul. Străinul însă drept răspuns la ofertul lui îi replică, că n'are lipsă de nici un ban, dară se simte atât de părăsit, şi că îl munceşte un dor nespus după cineva, căruia să-i poată strânge mâna cu căldură.

Un om cu o faţă deschisă, amabilă şi prietinoasă e superior unui om închis, în veci posomorât, urâcios, care respinge pe toată lumea, pe când cel dintâi atrage pe toţi la sine. Incearcă dară a-ţi însuşi o atare natură. Nu-ţi fie silă a sta de vorbă cu oameni străini şi a le face parte de ce ai mai bun. Nu te trage înapoi ca şi un melc în căsulia lui, când te afli în societatea cuiva, căruia nu i-ai fost presentat. O astfel de ţinută nu numai că este un factor escelent pentru desvoltarea caracterului tău propriu, ci şi de folos nepreţuit pentru a da înainte în viaţă, căci acest progres atârnă cu mult mai mult decât se crede îndeobşte dela însăşi personalitatea şi dela proprietăţile atrăgătoare pe cari trebue să le cultivăm în raporturile noastre de viaţă.

Nimic nu exercită o influinţă atât de favorabilă, decât prima impresie ce o face o fiinţă nobilă asupra noastră, la spatele căreia nu se ascunde nici o intenţie tăinuită, pe când o păşire plină de orgoliu şi rigidă are efectul unui duş rece.

Sunt oameni cari dispun de o dibăcie de minune, de a şti greşi tonul cuvenit în contactul cu oamenii şi de a ghici totdeauna disarmonia dintr'un sistem de tonuri. Tot ce isprăvesc ei, trebue să conţină în sine o notă disarmonică respingătoare.

Ei văd viitorul în colorile cele mai posomorâte, vremurile pentru ei sunt în veci rele şi nemulţămitoare.

Har Domnului, sunt şi altfel de oameni, cari sunt tocmai contrarul. Dela aceştia pornesc raze de lumină, omul care se apropie de ei, simte cum i se înveseleşte inima, căci ori căruia care dă în vorbă cu ei îi insuflă curaj şi îmbărbătare. Ei împrăştie flori pe orice drum pe care li-ar călca piciorul, căci cunosc marele meşter de a preface proza în poezie, urâtul în frumseţe, disarmonia în armonie. In ori ce persoană ei văd ceea ce e mai bun şi cuvântul lor poartă o notă de prietinească bunăvoinţă şi îngăduinţă.

Si ne propunem şi noi să fim asemenea, să fim înşine aşa de mari, încât să vedem chiar şi în cei mai neînsemnaţi indivizi o scânteie din spiritul dumnezeesc.

Aceasta nobilitează întreaga noastră fiinţă, şi ne ridică deasupra peste preocupările de rând, salvându-ne de pornirile de invidie josnică, şi îmbogăţind şi lărgind întreaga noastră viaţă.

Posteritatea ridică, pe sama bărbaţilor altruişti şi pătrunşi de simţul de jertfă, monumente dacă şi nu din marmoră sau din metal, de bună samă în inimile acelora, pe cari ei le-au făcut părtaşe de mângăierile, de sfaturile lor de încurajare şi înveselitoare de suflete.

Noi nu suntem destinaţi să fim neşte făpturi josnice, ci de suflete mari, asemănători lui Dumnezeu, care ne-a creat după însuşi chipul său.

Egoismul şi lăcomia ne înjosesc şi ne strâmtează sufletul, depărtându-ne dela scopul ce ni l-a destinat Dumnezeu.

Numai dacă dovedim că suntem pătrunşi de duhul blândeţii şi al iubirii, ce se jerfeşte spre binele altora, şi numai dacă acest simţ de jertfă ni s'a prefăcut în a doua natură, putem conta, că vom deveni acea ce trebue să fim: representanţi şi chipuri ale marelui şi bunului Dumnezeu, ale cărui făpturi suntem.

Vorbe înţelepte.

Omul cuminte şi de omenie aflându-se între netrebnici, nu va aştepta ca aceştia să-l cinstească după vrednicie.

Caz de moarte. Din Paris se vesteşte încetarea din vieţă a prezidentului camerei franceze, *Brisson*, mort Duminecă în urma unei boale de intestine.

•

Balon german în Ardeal. Lunia trecută s'a coborât în satul *Ruşi*, din părţile Haţegului, un mare balon militar, în care se aflau doi ofiţeri ai armatei germane. Plecaseră cu o zi mai nainte din Bitterfeld, şi trecând în Ungaria au plutit deasupra oraşelor Pojon, Comorn, Kecskemét, Szentes, Arad şi Haţeg. In satul, unde s'a făcut descinderea, locuitorii adunaţi din toate părţile li-au dat mână de ajutor. Aeronauţii, conduşi de un inspector economic din partea locului, au arătat un viu interes pentru obiceiurile poporului nostru şi au fixat cu ajutorul fotografiei mai multe scene. Spuneau, că în decurs de o zi balonul a făcut un drum de peste o mie de chilometri, la o înălţime de 2000—3000 metri. A doua zi ofiţerii au plecat acasă cu trenul, — şi tot cu trenul a fost transportat şi balonul.

*

Din lumea mare. In călătoria sa de studii, moştenitorul coroanei engleze, principele *Chester*, a sosit la Paris, unde va rămânea câteva luni pentru a învăţa bine franţuzeşte şi pentru a cerceta muzee, biblioteci şi prelegeri universitare. Principele de coroană este un tinăr de 18 ani, înalt şi blond, sămănând la fire întru câtva cu răposatul său moş, Eduard VII. In societatea principelui, condus de marchisul Breteuil, se află educatorul său, împreună cu un maestru de limba franceză, — cari vor purta de grijă, ca viitorul rege al Angliei să nu fie sedus de atracţiunile modernului Babilon.

•

Trenuri nouă. Ministrul nostru de comerţ anunţă la direcţiunea căilor ferate, că începând cu ziua de 1 Mai a. c. se vor introduce între Sibiu şi Făgăraş zilnic *trei* trenuri, în loc de două, ca până acum. In acelaş timp au să circuleze între Sibiu şi Braşov, pe linia făgărăşană câte două trenuri; astfel călătoria peste Făgăraş va fi mai ieftină şi mai repede, decât cea peste Copşa mică.

•

Târg în Sebeş. Târgul de vite în Sebeşul-săsesc se va ţinea în 21, 22 şi 23 Aprilie, iar târgul de marfă în 24 Aprilie n. c.

•

Multămită. Aducem sincerile noastre mulţămiri pentru ajutorul primit dela institutul de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu, în suma de 50 coroane, în scopul reparării sf. noastre biserici române din Rapolţel. *Radu Jantea*, paroh, Mărunţi Toader epitrop I.

•

Iarăşi o bancă nouă. Se pare, că ţara noastră este încă tot prea săracă în institute de bani. Din *Deva* adecă se scrie, că în acest orăşel, care până acum a înfiinţat şase bănci, în zilele acestea are să se intemeieze a *şaptea* bancă. Noul institut va purta firma de Societatea pe acţii a *notarilor* şi *proprietarilor* din comitatul Hunedoarei, cu un capital social de 200.000 coroane. Oraşul Deva, atât de bogat în institute financiare, are abea şapte mii de locuitori.

•

Economul, institut de credit şi economii în Cluj, a binevoit a dona „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“ 20 cor., pentru care esprimă mulţămită: Comitetul „R. f. r. d. S.“

•

† Vasile Chirtop, cassar şi membru în direcţiunea institutului de credit „Doina“, după un morb scurt şi greu, fiind împărtăşit cu sfintele Taine, Sâmbătă în 13 Aprile la ceasurile 9 seara a încetat din vieaţă, în etate de 68 ani. Rămăşiţele pământeşti i s'au aşezat spre odihnă, în cimiterul bis. gr. or. din Câmpeni, Luni în 15 Aprile n. c., — la ceasurile 3 după prânz. Fie-i ţărâna uşoară şi pomenirea neuitată!

*

Multămită. Marele binefăcător al neamului nostru, dl *Vasile de Stroescu* a dăruit pentru edificarea şcoalei gr.-ort. din Vorumloc suma de 600 cor. In numele poporenilor mei esprim ilustrului donator adânc simţită mulţămită. Vorumloc, la 14 Aprilie. 1912 *Ilie Târchilă*, paroh ort. rom.

•

Naţiune vitejească. Ziarul *Stampa* din Turin scrie, că împăratul Wilhelm al Germaniei, când s'a întâlnit la Veneţia cu regele Victor Emanuel al Italiei, a rostit următoarele cuvinte: *„Cu un popor aşa de inteligent şi patriotic, cum este naţiunea italiană, s'ar putea cuceri jumătate din Europa“*. — Declaraţia împăratului, spun ziarele străine, nu este tocmai măgulitoare pentru poporul german.

•

Două statuie. Vinerea trecută s'au desvelit la *Nizza* şi la *Cannes*, în Riviera franceză, statuiele ridicate reginei engleze Victoria şi regelui Eduard VII. Cuvântul de inaugurare, care a conţinut enunţări politice importante, a fost rostit atât la Nizza, cât şi la Cannes de către însuşi ministrul-prezident francez *Poincaré*.

•

Nelegiuirea ţiganilor? Zilele trecute a dispărut băeatul de şase ani al unui ţăran dintr'un sat de lângă Baia mare. Părinţii desnădăjduiţi l-au căutat multă vreme zadarnic. In sfârşit băeatul a fost găsit legat de coada unui cal în hotarul comunal; copilul era însă mort. Se crede, că nelegiuirea este săvârşită de ţigani corturari.

•

Preot nenorocit. Un preot englez Samuil Henry trăsese nainte cu câteva săptămâni un foc de revolver în parlamentul din Londra. Glonţul n'a nimerit pe nimeni, dar Henry a fost arestat. Cercetarea a dovedit, că preotul era alienat. Liberat a plecat acasă, fără a fi supraveghiat. Bolnavul, într'una din nopţile săptămânei trecute, şi-a ucis soţia; după aceea s'a împuşcat în cap. Rănit grav a fost transportat la un spital. Autorităţile sunt învinuite, că de ce n'au internat pe Henry, despre care se ştia că este bolnav.

•

In cafenea. Doi muşterii se pregătesc să părăsească cafeneaua. Unul, nerăbdător, zice celuilalt: — „Bine, frate, nu-ţi mai găseşti umbrela?“ — „Ba, de găsit o găsesc; dar ... caut una mai bună“.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare al Reuniunii meseriaşilor sibieni, au mai dăruit: Ioan Fanea, notar, (Tălmăcel), 50 bani, George Pop, comersant (Sebeşul-săsesc) 20 bani; Camil Vlad, fotograf (Mag) 1 cor., Popovici Mondoc, învăţător (Sebeşul super.), 20 bani, Ioan Modroiu, paroh (Vamabuzău), soţia sa Maria n. Coman şi fiii lor Marius şi Sabin, 80 bani, George Furduiu, învăţător (Gurasada), soţia sa Lucreţia n. Olariu, câte 50 bani şi fiii lor Viorel şi Virgil câte 20 bani, sau în total cor 1.40 şi Eugen Tordăşianu, 10 bani.

*

Bioscopul Apollo din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat si interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi sărbători la 3, 4½, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica proprie.

Un răspuns.

Onorată Redacţiune! Subsemnatul am rămas uimit şi tot deodată indignat, cetind ofensele şi învinuirile aduse mie, ca preot gr. or. în Toarcla, tractul Agnita, în Nrul 43 al ziarului „Românul“, unde s'a spus: că eu la alegerile comunale am tradat interesele Românilor, ţinând cu saşii şi ovreii votând cu ei şi rupând şi din voturile Românilor, ca să împedec lista românească. Că sunt şi am fost un trădător de neam, că voiesc să dau şcoala pe mâna statului. Sunt timbrat ca unul „de scârboasă pomenire“ şi de om, care nu merit să fiu salutat de oamenii de bine, şi că am petrecut cu pretenii mei saşi şi că aş fi fost atât de îmbătat până „la picare jos“, — că Românii din comună mă ocolesc pentru faptele mele urâte şi nedemne de preot, — că am sărăcit oamenii prin procese purtate cu ei, şi alte multe ofense scârboase mi s'au adus.

Dau următorul răspuns: Nu mă simt vinovat cu nimic; din contră, sunt liniştit în conştiinţa mea, că totdeauna mi-am împlinit cu scumpătate datorinţele către biserică şi faţă de fiecare om. Nu am făcut nimănui nici un rău. (Şcoala este greco-catolică).

Am trăit între parohieni 13 ani, şi nu e lipsă să arăt onoratului public cetitor, ce am lucrat şi am făcut în parohia mea, în acest timp; a văzut şi-mi cunoaşte rezultatul muncii mele cinstitul comitet parohial şi representanţa comunală.

Cunosc activitatea şi purtarea mea şi autorităţile competente.

In ce priveşte învinuirile şi calumniile ce mi s'au făcut în ziarul „Românul“, îmi voiu căuta satisfacţie pe cale judecătorească.

Că cine am fost şi sunt, servească atestatul comunal, vidimat şi de prefectură aci alăturat, pe care vă rog să-l publicaţi în întregime precum şi adeverinţa comitetului parohial.*)

Ioan Branişte
par. gr.-or. rom. în Toarcla.

Deputat la universitatea săsască.

In locul decedatului Dr. Lemény a fost ales Luni deputat la universitatea săsască, în cercul Sebeşului, dl *Dr. Lucian Borcia*, advocat în Sibiiu.

Accident mortal.

Lunia trecută s'a întâmplat în apropierea comunei Porumbacul inferior (comitatul Făgăraşului) un grozav accident de automobil, despre care un martor ocular ne raportează următoarele:

După oarele 8 a. m. a trecut prin comuna Porumbacul inf. cu mare viteză un automobil, în care se aflau 2 domni, dirigând unul dintre dânşii automobilul. La un pătrar de ceas după aceasta s'a lăţit vestea în comună, că automobilul s'a resturnat într'un şanţ al şoselei.

Grăbindu-se la faţa locului primarul Ioan Stoichiţa a constatat, că unul dintre călători, dl *Robert Catargiu*, zăcea mort, iar tovarăşul său *Constantin Leonida*, avea mai multe contuziuni.

Respectivii se întorceau dela Paris spre Bucureşti.

Primarul a avizat prin telefon momentan despre acest trist caz pe domnii: Dr. Nicolau Şerban şi Dr. Moldovan, medic cercual. Dnul Moldovan a constatat, că dnul Catargiu a decedat, turtindu-i-să coşul pieptului; a bandajat apoi contusiunile dlui Leonida, iar dnul Dr. Nicolae Şerban a telegrafat conzulului român din Budapesta, pentru intrevenire la dnul ministru de interne ungar, în scopul esoperării concesiunei, ca cadavrul regretatului *R. Catargiu* să fie transportat la Bucureşti.

Din public.+)

Multămită publică.

In urma circularului Escelenţei Sale *Ioan Meţianu*, arhiepiscop şi mitropolit, nr. 14598 Prez. dtto 12 Dec. 1911, la propunerea parohului Nicolae Aron, la sărbătorile Naşterii Domnului, în parohia Galaţi (lângă Făgăraş) s'a înfiinţat şi un fond de zidire al unei biserici nouă în Galaţi, la care au contribuit de bună voe următorii cu următoarele oferte solvite şi cari se vor solvi, când le va da mâna, cu ajutorul lui Dumnezeu, şi anume:

Nicolae Aron, paroh gr. or. 50 cor., Ioan Tulbure, notar, Traian Păcală, înv., câte 10 cor., Petru Marhao, înv. pensionat 200 cor., cu condiţiune ca jumătate interesele anuale după această sumă să le ridice din acest fond de zidire dânsul şi soţia până vor trăi, şi jumătate interesele să se adaugă fondului de zidire, G. Aron (228) 1 hecto de grâu, ce s'a vândut cu 21 cor., George Bruda (204) 1 hecto de grâu, ce s'a vândut cu 21 cor., Petru Totoiu (85) 5 cor., Petru Lazar, primar 4 c., Ioan Fogoroşi (250) 3 cor., P. Şentea Păcală, epitrop 4 cor., George Leancă, epitrop 10 cor., George Stiniguţa, crâsnic 2 cor., Nicolae Fuserău (155) 2 cor., George Bârcea (232) 2 cor., Petru I. Marcu, epit. 2 cor., Nicolae Comşa (27) 3 cor., George Totoiu Manta, răposat 2 cor., G. Totoiu Ciucu 2 cor., Ioan Stiniguţa Bonea, răposat 1 cor. 20 fil., Ioan Dan (4) 1 cor., I. Stiniguţa (102), Ioan Şuşu (180), I. Totoiu (39), Ioan Florea (96), Ioan Scoferciu (174), Nicolae Totoiu (199), Ioan Totoiu Manta, colector, câte 1 cor. şi 1 hecto de grâu, dela o femeie străină 26 fileri, dela colecta sf. Nicolae 1911, 18 cor., George Nicoară, notar cercual în Calbor 10 cor., Ioan Bogdan, cassar 5 cor., Ioan Leancă Comşa (111) 5 cor., George Adam 2 cor., George Aron 5 cor., Nicolae N. Tănase 3 cor., Nicolae Stiniguţa Bonea 1 cor., G. Stiniguţa (203) 2 feldere de grâu, ce s'a vândut cu 8 cor. 40 fil., Bucur Topa (162) 1 felderă de grâu, ce s'a vândut cu 4 cor. 20 fil., Nicolae Ioan Fuserău (154) 1 felderă de grâu, ce s'a vândut cu 4 cor. 20 fil., Ioan Visea, viceprimar, 1 felderă de grâu, ce s'a vândut cu 4 cor. 20 fil., Societatea muzicanţilor din Galaţi, dela producţiunea teatrală din 13 Ianuarie 1912 n. 10 cor., Nicolae Scoferciu (150) 2 cor., Nicolae Dan (215) 2 cor., Gheorghe Rohan (103) 2 cor., Gheorghe Micu, 3 cor., Ioan Rohan (36) 2 cor., Nicolae Stanciu (41) 1 cor., Ioan Marhas (46) 2 cor., Nicolae Visea (48) 1 cor., Bucur Visea (50) 2 cor., Gheorghe Rohan (56) 1 cor., Nicolae Sepi (60) 1 cor., Nicolae Boca (61) 1 cor., Ioan Ţerec Marian (74) 1 cor., Ioan Albu (86) 1 cor., Ioan Sorea (90) 2 cor., Petru Ţerec (94) 2 cor., Ioan Bruda (109) 2 cor., Nicolae Stiniguţa (118) 1 cor., Ioan Alisie Marhas (129) 2 cor., Nicolae Rohan, (132) 2 cor., Ioan Scoferciu (146) 1 cor., Petru Stiniguţa (159) 2 cor., Ioan Bărghişan (167) 5 cor., Nicolae Tănase (168) 2 cor., Gheorge Filip (172) 2 cor., Petru P. Tănase (174) 2 cor., Ioan Aron (176) 2 cor., Vasile Şuşu (181) 1 cor., Nicolae Gridean (183) 1 cor, Ioan Tănase (212) 2 cor., Dumitru Marhas (217) 2 cor, Ioan Albu (245) 1 cor., Nicolae Comşa (246) 5 cor., Nicolae Bogdan (29) 2 cor., Gheorghe Miron (31) 1 cor., Nicolae Parfirie (33) 1 felderă de grâu, Ioan Totoiu (35) 4 cor., Nicolae Rohan (37) 60 fil., Ioan Rohan (37) 1 cor, Maria Alesandru (40) 1 cor., Petru Spatariu (42) 1 cor., Simeon Bârcea (43) 1 cor., Gheorghe Florea (45) 1 cor., Gheorghe Stiniguţa (47) 1 cor., Nicolae Savu (52) 4 cor., Acsente Leancă (53) 2 cor., George Marian (54) 1 cor., Nicolae Leancă (55) 1 cor., Bucur Cismaş (57) 1 cor., Petru Bruda (58), G. Alexandru (64) câte 1 cor., Nic. Totoiu (67), Ioan Totoiu (68), Ioan Alexandru (72), câte 2 cor., Petru Lazar (73) 3 cor, Ioan Pop (76) 1 cor., Ioan Dan (77), Mihaiu Bârcea (79), George Sorea (80), Ioan Ciuculeţ (82), câte 2 cor., George Bruda (83), Simeon Albu (84) Ioan Albu (86), P. Sorea (88), câte 1 cor., George Visea (89) 5 cor., Gheorghe Albu (91) 1 cor., Ioan Stiniguţa (92) 1 cor., 20 fil., Nicolae Visea (93), 1 cor., Ioan P. Tănase (97), 5 cor., Gheorghe Dan (98) 1 cor., Ioan Bârcea (99) 1 feldără de grâu., Petru Toader (100), 2 cor., Alesandru Toader (100) 2 cor., Ioan Stiniguţa (103) 2 cor., Maria Pop (106) 5 cor., Rafira Petru Lazar (105) 5 cor., Ioan Şorea (113) 1 cor, Ioan Leancă (114) 1 cor., Dumitru Leancă (115) 1 cor., Ioan Tanase (116) 3 cor., Nicolae Filip (121) 1 cor., Gheorghe Cismaş (128) 1 cor., Pavel Dinu Păcală (131) 1 cor, Iosif Boca (132) 2 cor., văd. Ioan Radu (134) 1 cor., Gheorghe Ciuculeţ (138) 1 cor., Ioan Neagoe (139) 1 cor., Ioan Sorea (140) 2 cor., Bucur Neagoe (141) 1 cor., Petru Stiniguţa (142) 1 cor., Ioan Neagoe (143) 2 cor., Gheorghe Fuserău (145) 2 cor., Nicolae Ţerec (149) 1 cor., Gheorhge Bruda (151) 2 cor., Gheorghe Scoferciu (152) 2 cor., Nicolae Zaharie (153) 2 cor., Mihaiu Păcală (156) 1 cor., Bucur Ţopa (161) 2 cor., Bucur Leancă (164) 2 cor., Ioan Leancă (165) 2 cor., Isaică Dinu Păcală (169) 1 cor., Sofia Dinu Păcală (169) 1 cor., Gheorghe Leancă (171) 1 cor., Nicolae Filip (173) 1 cor., Bucur Bărghişan (175) 2 cor., Petru Şuşu (177) 1 cor., Ioan C. Şuşu (178) 1 cor, Gheorghe Şuşu (179) 1 cor., Petru Cismaş (182) 1 cor., Petru Albu (184) 1 cor., Nicolae Comşa (185) 1 cor., Petru Marian (188) 2 cor., Ioan Irimie Bruda (189) 2 cor., Ioan Visea (190) 2 cor.. Gheorghe Parfirie (192) 2 cor., Grigore Totoiu (193) 1 cor., Ilie Totoiu (194) 1 cor., Nicolae Gridean (196) 2 cor., Nicolae Savu (200) 1 cor., Mihaiu Bărghişan (201) 1 cor., Ioan Bărghişan (202) 50 fil., Nicolae Tănase (203) 2 cor., Gherasim Brânzea (208) 20 fil, Rafira Totoiu (209) 1 cor., Gheorghe Dan (216) 2 cor., Rafira Aron (220) 5 cor., Ilie Marhas (221) 1 feldără de grâu, Nicolae Bruda (222) 2 cor., Bucur Comşa (223) 1 cor., Ioan Comşa (227) 2 cor., Marina Pop (229) 1 feldără de grâu, Rafira Gheorghe Bârcea (233) 10 cor., şi Costi Tome, comerciant în Făgăraş pentru amintirea părinţilor săi reposaţi Nicolae şi Elena şi pentru sine şi soţia sa Anca 10 cor., şi Gheorghie Bârsan, comerciant în Făgăraş pentru sine şi soţia Lucreţia 10 cor.

Suma oferită este 694 cor. 94 fil. şi 9 feldăre de grâu, din care s'a şi solvit 417 cor. 46 fileri.

Fondul se alimentează în continuu, afară de ofertele benevole, a) din „colecta sf. Nicolae“ în tot anul, din care două părţi intră în acest fond; b) la uşa bisericei s'a fixat o *cutie de fer*, în care în toate zilele, cei-ce intră şi es din biserică pun după-cum îi lasă inima, dela 1 filer în sus, — dar în mod obligător *nunii* la cununii câte 20 fileri; c) streinii, cari fac colecte în parohia Galaţi, se obligă a lăsa 10 % din suma adunată din favorul acestui fond; d) dela parohieni şi dela streini se primesc sume ca depuneri cu 5% în cassa bisericei, şi plusul de 3%, fructul banilor depuşi să remână în acest fond; e) din venitul curat al tuturor producţiunilor teatrale si petrecerilor cu joc 10% să remână în acest fond, şi f) din ori şi ce fel de donaţiuni ce vor urma dela parohieni şi dela streini în decursul timpului până la zidirea bisericei celei nouă. Preotul locului se îndatorează a scrie pe o tablă în sf. altar *numele* celor cari au dăruit în acest fond dela 1 cor. în sus, şi a-i pomeni la sf. jertfelnic în toate Duminecile şi sărbătorile de peste an, deosebit la sărbătorile mai mari şi la hramul sf. Ion botezătorul, ce-l are biserica din Galaţi.

Tuturor donatorilor li se aduce mulţămită şi pe această cale. Dzeu să le răsplătească înmiit ofertul pus pentru cinstea casei lui Dzeu ce se va zidi în viitor.

Galaţi, 27 Februarie 1912 n.

Nicolau Aron
par. gr.-or. preş.

Traian Păcală
not.

---

*) E de prisos. Notăm pe scurt, că în ele se vorbeşte *bine* despre părintele Branişte. *Redacţiunea.*

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea

Spre binevoitoare atențiune.

Am onoare a aduce la cunoştinţa Onor. public, ca măiestru de zidar şi acoperitor de căsi cu ţiglă sunt în plăcuta posiţie a primi şi efectui orice lucrări ce cad în branşa aceasta.

Pentru binevoitorul sprijin rămân cu toată stima

Ferenczi Iles
măiestru de zidar şi acoperitor de căsi cu ţigle.
(101) 3—3 **Sibiiu**
Kirchengasse Numărul 16.

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană în Sibiiu:**

Un congres biblic românesc

de

Dr. Nicolae Bălan,
profesor de teologie.

Retipărire din „Revista Teologică“.

Preţul 50 fil. + porto 5 fil.

La **Librăria arhidiecezană** în **Sibiiu** se află următoarele

Icoane sfinte

tipărite în tipografia cărţilor bisericeşti din Bucureşti şi aprobate de sfântul Sinod din România.

Icoane mărimea medalion 4×4½ cm.

	K f
Maica Domnului Isus Cristos	—·03
Sfântul Nicolae	—·03
Sfântul Gheorghe	—·03
Sfânta Paraschiva	— 03

Icoane mărimea 20×25 cm.

Naşterea Domnului nostru Isus Cristos	—·20
Botezul Domnului nostru Isus Cristos	—·20
Invierea Domnului nostru Isus Cristos	—·20
Sfântul Modest	—·20
Sfântul Ilie Prorocul	—·20
Sfântul Ioan Botezătorul	—·20
Domnul nostru Isus Cristos în vesminte de Arhiereu	—·20
Incoronarea Maicei Domnului	—·20
Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel	—·20
Puse în ramă sub sticlă, bucata	1·—

Icoane mărimea 40×50 cm.

Judecata Domnului nostru Isus Cristos	—·45
Sfântul Ilie Prorocul	—·45
Invierea Domnului nostru Isus Cristos	—·45
Botezul Domnului nostru Isus Cristos	—·45
Naşterea Domnului nostru Isus Cristos	—·45
Sfântul Ioan Botezătorul	—·45
Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel	—·45
Puse în ramă sub sticlă, bucata	1·60

Icoane mărimea 15×23 cm.

foarte fine, fondul auriu.

Maica Domnului nostru Isus Cristos	—·30
Sfântul Gheorghe	—·30
Sfântul Nicolae	—·30
Sfinţii Impăraţi Constantin şi Elena	—·30
Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril	—·30
Sfânta Paraschiva	—·50
Sfântul Dumitru	—·30
Puse în ramă sub sticlă, bucata	—·80

Icoane mărimea 22×34 cm.

foarte fine, fondul auriu.

Maica Domnului nostru Isus Cristos	—·45
Sfânta Treime	—·45
Sfântul Gheorghe	—·45
Sfântul Dumitru	—·45
Sfântul Nicolae	—·45
Sfinţii Impăraţi Constantin şi Elena	—·45
Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril	—·45
Sfinţii Trei Erarhi, Vasile, Grigore şi Ioan	—·45
Puse în ramă sub sticlă, bucata	1·40

Tablouri (Portrete).

Icoana Inmormântărei pe hârtie (aer)	1·—
Icoana Inmormântărei pe pânză (aer)	5·—
Proscomedia tipărită cu litere laline	—·50
Sfânta şi Marea Vineri a Patimilor, adecă ocolirea bisericei în seara acelei zile mari, formatul 50×65 cm. reprodus în culori	2·—
Pentru pach. şi porto să se adaugă 30- 40 fil.	
Mitropolitul Ioan Meţianu, format mare	2·—
Mitropolitul Şaguna, format mare 2 cor., mic	—·50
Mitropolitul Miron Romanul	2·—
Gozsdu	2·—
Alexandru I Ioan Cuza, fostul domnitor al principatelor Române-Unite, cu 12 scene din viaţa sa	3·—
Mihaiu Viteazul	1·50
Tudor Vladimirescu (1821) formatul 42×58	3·—
Domnii Ţerii Munteniei şi Moldovei (dintre cei mai însemnaţi) 36×58	3·—
Omorârea lui Constantin Brancoveanu şi a fiilor săi (15 August 1714) formatul 37×58	3·—

Pentru tub şi pachet. să se adaugă încă 70 fil.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturì pună la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile ele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(46) 11— (Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd** din **Lapte de Crin**, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann „**Manera**“ pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 6—40

Câştigul cel mai mare ev. Un milion m.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Şanzelor de câştig

garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care

13 mil. 731,000 mărci

cu siguranţă trebuie câştigate!

Conform nouei decisiuni a înaltului guvern, aceasta loterie s'a îmbunătăţit prin urcarea capitalului, prin ce în mediu aproape toate câştigurile sa urcat cu circa 40% în proporţie de până acuma; aşa, că nici o loterie din lume nu oferă şanze atât de splendide.

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos până acuma

600,000 mărci

sa urcat la

Un milion mărci.

Câştigurile principale următoare vor fi:

Mărci	**900,000**	Mărci	**305,000**
„	**890,000**	„	**303,000**
„	**880,000**	„	**302,000**
„	**870,000**	„	**301,000**
„	**860,000**	„	**300,000**
„	**850,000**	„	**200,000**
„	**840,000**	„	**100,000**
„	**830,000**	„	**90,000**
„	**820,000**	„	**80,000**
„	**810,000**	„	**70,000**

precum şi mai multe câştiguri de 60,000, 50,000, 40,000, 30,000, 20,000, 10,000 mărci, ş. a. m. d.

In total conţine loteria 100,000 losuri, din cari 56,028 numeri, — **deci mai mult ca jumătate,** — se vor sorta cu siguranţă, succesive în cursul celor 7 clase.

Preţul oficios al lozurilor cl. I. sunt:

Loz intreg	Jumăt. de loz	Sfert de loz
M. 10 (K 12).	M. 5 (K 6).	M. 2·50 (K 3·—).

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco.**

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

3 Maiu.

Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în **Hamburg** 1013.

A se rupe aci.

Cupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.**
Cassă de bancă, Hamburg 1013.

Trimiteţi-mi { un loz intreg à M. 10·— (K 12·—)
„ „ de jum. à M. 5·— (K 6·—)
.... un sfert de loz à M. 2·50 (K 3·—)

Adresa: ....

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin rambursi } Ce nu corespunde a se şterge.

(100) 3—16

Cărbuni de Petroşeni, Cărbuni pentru fauri, Kox de gaz

oferă trimiterea numai în vagon

Rudolf de Gardik, Sibiiu,
(95) 2— biroul în edificiul sanatorului.

In atenţiunea onoraţilor domni preoţi:

„Smyrnă“

veritabilă de Sumatra

pentru sfintele sărbători şi alte ocaziuni, — a sosit în calitate extra-superioară la firma

N. Oniţiu,
(90) 7— **Nagyszeben—Sibiiu.**

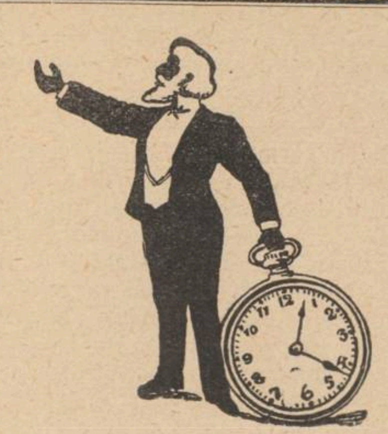

Oroloage

de toate soiurile sunt **bune** şi **ieftine** la

Stefan I. Roth,
orologier în Sibiiu
Strada Măcelarilor Nr. 36.
(98) 4—6

Schimbare de domiciliu.

Subscrisul am onoare a aduce la cunoştinţa On. public din loc şi jur, că din **1 Aprilie st. n. a. c.** mi-am schimbat locuinţa în

strada Rosmarin Nr. 6

unde primesc tot felul de lucrări şi anume: **zugrăvitul de case, spoitul faţadelor,** primesc **altaruri pentru aurit,** precum şi **pictare de biserici** după stilul nou cu motive româneşti, orice fel de reparaturi, pe lângă preţuri **foarte moderate.**

Rugând sprijinul valoros al binevoitorului public român semnez:

Cu toată stima: **Ioan Stanciu**
zugrav de case,
(103) 1—6 **Sibiiu, strada Rosmarin Nr. 6.**

Fabricat din patrie!

Berea de Paşti

din berăria lui **RUDOLF HABERMANN, SIBIIU** să nu lipsească de Paşti de pe masa nimănuia, **câtă vreme mai ajunge depozitul,** se află mai în toate ospătăriile şi prăvăliile.

(93) 4—6

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul“,

însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică

„Mugurul“,

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 37—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 7/20 Aprilie 1912. Nr. 39.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Crisă ministerială.

Sibiiu, 19 Aprilie n.

Situaţia guvernului nostru s'a agravat în zilele din urmă în măsură atât de mare, încât contele Khuen Héderváry s'a văzut necesitat a înainta Monarhului de nou demisia cabinetului. In scopul acesta contele Héderváry a plecat Marţi sara la Viena şi Miercuri a fost primit în audienţă din partea Maiestăţii Sale, care *a primit demisia guvernului ungar.*

Vom înşira acum antecedenţele, cari au provocat aceasta întorsătură neaşteptată de lucruri.

Contele Héderváry, prim-ministrul ungar, fusese şi Dumineca la Viena, pentru a se înţelege cu factorii competenţi cu privire la convocarea delegaţiunilor în sesiune estraordinară, pentru votarea îndemnisării. Cu toate că cei dela Viena ar fi dorit, ca delegaţiunile să se întrunească în sesiune, nu estraordinară, ci ordinară, pentru a vota budgetul anului curent, s'a ţinut cont de dorinţa prim-ministrului ungar şi s'a hotărît ţinerea unei sesiuni scurte, estraordinare, pentrucă, — zicea contele Héderváry, — sesiunea ordinară ţine prea lung, şi el vrea să sdrobească odată obstrucţia din dietă, şi încă cât mai curând. De aceea, delegaţiunile să ţină numai două-trei şedinţe de astădată.

S'a hotărât deci, cu comună învoire, convocarea delegaţiunilor pe 23 Aprilie nou la Viena, şi prim-ministrul nostru a luat în primire budgetul cheltuelilor comune pe anul acesta, pentru a'l aduce la cunoştinţă publică, pe calea presei, ceea ce s'a şi întâmplat.

Despre celelalte lucruri, isprăvite la Viena, domnul ministru-president, sosit acasă Luni dimineaţa, a făcut comunicare numai celor ce-i stăteau mai aproape. Probabil, că în urma sfaturilor acestora, a făcut apoi comunicare despre ele şi consiliului de ministri, care a aflat, că situaţia e atât de gravă, încât ministeriul nu mai poate să stee în fruntea ţării, ci trebue să se retragă. A decis deci imediata demisionare, şi contele Khuen Héderváry a şi plecat Marţi sara la Viena, pentru a presenta Monarhului de nou demisia guvernului.

Ce se întâmplase adecă la Viena? In audienţa pe care a avut'o la palat, contele Héderváry a cerut dela Maiestatea Sa jertfirea ministrului de răsboiu *Auffenberg*, pe motivul, că nu se bucură de simpatiile partidului guvernamental, în aşa măsură, ca cererile sale să poată fi toate împlinite din partea delegaţiunei maghiare, fără împotrivire; ba din contră, guvernul se teme, că ministrul de răsboiu va fi atacat cu vehemenţă din partea partidului seu. De aceea, ar fi bine, ca dnul Auffenberg să nu se presinte de loc în faţa delegaţiunilor convocate pe 23 Aprilie n., ci să absenteze dela şedinţele lor, făcându-se bolnav.

In formă potrivită îi s'a dat domnului prim-ministru a înţelege, că dorinţa aceasta a sa nu poate fi împlinită, pentrucă ea ar însemna o înfrângere a voinţei Coroanei, şi mai ales a voinţei Moştenitoriului de tron. Generalul Auffenberg remâne deci în postul pe care-l ocupă, şi se va prezenta în faţa delegaţiunilor, pentru a-şi apăra acolo proiectele şi politica sa militară.

A mai cerut apoi domnul ministru-president ungar împuternicire dela Maiestatea Sa, să poată disolva dieta, pentru a face alegeri noi, — dar Maiestatea Sa i-a denegat şi aceasta cerere, probabil condus de temerea, că o eventuală nouă alegere poate avea resultat şi mai nefavorabil pentru guvern, oposiţia poate să între întărită, iar nu sdrobită în dietă, şi atunci învingerea ei e şi mai anevoioasă.

In urma acestui dublu refus, guvernului ungar nu i-a remas deci alta de făcut, decât să tragă consecinţele şi să se retragă, acum a două oră.

•

Cu formarea noului cabinet Maiestatea Sa, Monarhul, va încredinţa, probabil, pe domnul *Lukács László*, ministrul de finanţe al cabinetului demisionat, care a fost învitat *pe astăzi* în audienţă la palat. Demisionarea cabinetului a fost anunţată eri, Joi, dietei ungare, prin rostul contelui Héderváry, şi dieta *s'a prorogat*, până la formarea noului cabinet. Natural, că în urma celor întâmplate, delegaţiunile nu se întrunesc la 23 Aprilie n. ci mai târziu, după resolvarea crisei ministeriale ungare.

Sinodul arhidiecesan.

Şedinţa a treia.

S'a ţinut Mercuri, în 17 Aprilie nou. President I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, notar de şedinţă *Mateiu Voileanu.*

Notarul *Dr. Pavel Roşca* ceteşte procesul verbal al şedinţei premergătoare. Se autentică, cu îndreptările propuse de deputaţii: Zevedeiu Mureşianu, P. Cosma, Nicolae Ivan şi de I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu.*

Concediul cerut de deputatul Dr. *Ioan Stroia* pe întreaga sesiune se acordă.

Mai multe petiţiuni întrate la birou se predau comisiunei petiţionare.

Deputatul Octavian Goga face următoarea propunere:

„Să se alegă o delegaţiune din sânul sinodului, care în frunte cu Escelenţa Sa, Mitropolitul, să presinte ministrului de culte un memoriu, în care arătând insuficienţa mijloacelor materiale ale preoţimei, să ceară urcarea salarului preoţesc din budgetul statului la suma minimală de coroane 2400 la an, retribuţiune egală pentru toţi preoţii. Să fie însărcinat consistorul a face prin organele sale o anchetă, care să statorească diferitele categorii ale venitelor stolare la preoţimea de astăzi, să pregătească pe baza acesteia un proiect pentru uniformisarea lor şi desfiinţarea acelora, cari nu sunt compatibile cu prestigiul moral al tagmei preoţeşti. Despre acestea să se raporteze în sesiunea viitoare a sinodului arhidiecezan“.

Propunerea se predă comisiunii bisericeşti.

Acelaşi deputat mai face propunerea următoare, care se predă spre studiare comisiunii organizătoare:

„Sinodul să hotărască: punctele *b)* şi *c)* din hotărârea sinodală nrul 116/1900 se elimineză şi se scot din vigoare, iar protopopilor li se votează din fondul general administrativ câte o retribuţie de 300 cor. în protopopiatele sub 20,000 suflete şi 400 cor. în cele cu peste 20,000 suflete. Această retribuţie li se acordă cu începere dela 1 Ianuarie 1912 în rate semestrale decursive. Protopopii sunt datori să cerceteze şcolile şi bisericile şi să conducă examenele de câteori cere trebuinţa, fără a mai primi diurne dela comunele bisericeşti, afară de alegerile de parohi şi învăţători, când sunt retribuiţi conform muncii lor“.

I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, dă unele lămuriri cu privire la chestiile atinse de deputatul Goga în motivarea propunerilor sale.

Deputatul Zevedeiu Murăşianu, care asemenea anunţase o propunere, şi-o retrage, în urma lămuririlor primite.

Se întră în ordinea de zi.

Comisiunea verificătoare, constituită sub prezidenţia protopresbiterului Romul Furduiu, raportează prin referentul Dr. Octavian Vasu, cumcă deputaţii Dr. Enea Papiu şi Dr. Aurel Vlad şi-au presentat credenţionalele, cari aflându-se în deplină regulă, se propune din partea comisiunii verificarea acestor deputaţi.

Sinodul îi declară verificaţi.

Comisiunea propune verificarea deputaţilor din cercul electoral Ilia-murăşană, Dr. Şt. Chirilovici şi Victor Tordăşianu, iar cu privire la greşelile făcute în unele comune, cu ocasiunea alegerii, consistorul să ordoneze cercetare.

Vorbeşte în chestia aceasta P. C. Sa Arhimandritul Dr. Ilarion Puşcariu, apoi deputatul P. Cosma, iar sinodul primeşte propunerea comisiunii.

Aceeaşi comisiune propune verificarea deputaţilor Oct. Goga şi Eugen Todoran, a căror mandate au fost atacate prin două proteste, după ce actul scrutiniului a decurs în regulă, iar motivele înşirate în proteste nu sunt acceptabile.

Deputaţii numiţi se declară verificaţi.

Urmează raportul comisiunii organizătoare, constituită sub prezidenţia P. C. Sale, Arhimandritului Dr. *Ilarion Puşcariu.*

Raportorul Dr. *Nicolae Vecerdea* propune, ca raportul consistorului *plenar* să fie luat la cunoştinţă în general şi în special.

Se primeşte, şi faţă de decedatul asesor consistorial onorar Dr. Liviu de Lemény, cum şi faţă de profesorii seminariali decedaţi, Aurel Bratu şi Nicolae Vătăşan, sinodul îşi esprimă condolenţele prin sculare.

Urmează raportul comisiunei bisericeşti, constituită astfel: prezident asesorul consistorial Galacteon Şagău, raportor Dr. Vasile Saftu.

Comisiunea face cu privire la raportul general al consistorului, ca senat bisericesc, următoarea propunere:

„Având în vedere supremul scop al bisericii noastre naţionale strămoşeşti, care este formarea caracterului religios moral în fiecare credincios: în conformitate cu frumosul discurs al Escelenţei Sale I. P. Sfinţitului nostru Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, cu care a deschis sesiunea actuală a sinodului arhidiecezan, sinodul hotăreşte, că 1. ia cu plăcere act de toate pastoralele Escelenţei Sale; 2. ia cu plăcere act de toate dispoziţiile consistoriului arhidiecezan, cari privesc această importantă chestie; 3. îşi esprimă hotărâta dorinţă, ca în biserica noastră fiecare slujitor, dela cel mai mare până la cel mai mic, să fie un organ plin de însufleţire, ale cărui fapte, în întreaga lui viaţă, să isvorască dintr'o credinţă luminată şi puternică, dintr'o creştere caldă şi bisericească, dintr'un sentiment profund religios, urmărind numai şi numai pe toată linia realisarea mult doritului caracter religios moral. Pentruca toţi slujitorii, mari şi mici, să-şi poată împlini această sfântă datorinţă, fără de care biserica noastră strămoşască nu-şi poate împlini sublima ei chemare pentru fericirea mult cercatului nostru neam: Consistoriul arhidiecezan să caute o modalitate, prin care să se facă posibilă tuturor slujitorilor împlinirea datorinţelor acestora“.

Se naşte discuţie. E în contra acceptării propunerii P. C. Sa, Arhimandritul Dr. Ilarion Puşcariu, Parteniu Cosma, Nicolau Ivan, iar pentru primirea ei Romul Furduiu, şi Dr. Nicolau Bălan. Işi spune părerea şi I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, în urmă comisiunea îşi modifică propunerea, conform părerilor esprimate, şi sinodul o primeşte în textuarea dată mai sus.

Acelaşi raportor propune, ca raportul consistoriului, ca senat bisericesc, să fie luat spre ştire, şi în special, cu unele propuneri, pe cari sinodul le acceptează, ascultând întâi părerile P. C. Sale, Protosincelului Dr. Eusebiu R. Roşca, ale protopresbiterilor Dr. Ioan Lupaş şi Romul Furduiu, şi ale raportorului.

Urmează raportul comisiunei şcolare. S'a constituit sub presidenţia protopresb. Z. Mureşianu.

Raportorul *Dr. Ioan Lupaş* propune, ca raportul general al senatului şcolar să fie luat spre ştire, în general, considerat fiind de cetit, după ce a fost tipărit şi împărţit între deputaţii sinodali.

Se primeşte.

Raportul senatului şcolar se ia apoi spre ştire şi pe articole, cu acceptarea propunerilor potrivite, făcute din partea comisiunei şcolare.

Discuţie se naşte la chestia ridicării unui nou gimnasiu în Brad. Vorbesc deputaţii sinodali Vasile Damian, Nicolae Ivan, Romul Furduiu şi Escelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu.* Se primeşte propunerea comisiunii, ca noua zidire gimnasială să fie ridicată cât mai curând.

Se mai naşte discuţie şi la chestia inspecţiei şcoalelor. Au vorbit deputaţii Nicolae Ivan, P. C. Sa, Arhimandritul Dr. Ilarion Puşcariu, R. Furduiu, Dr. Nicolae Comşa, Lazar Triteanu, Octavian Goga, Nicolau Bogdan, Dr. Bălan, Dr. Saftu, şi la urmă I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul Ioan Meţianu. Se primeşte propunerea comisiunei, cu o modificare a deput. Nicolae Ivan, ca coreferentul Dr. O. Ghibu să fie definitivat din partea consistoriului, şi să fie încredinţat *numai* cu inspectarea şcoalelor, nu şi cu profesura.

Şedinţa proximă se anunţă pe Joi, 18 Aprilie n. la orele 9 dimineaţa. Şedinţa se ridică la ora unu d. a.

Şedinţa a patra.

S'a ţinut Joi, în 18 Aprilie n. S'a deschis la orele 9 dimineaţa. Prezident I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, notar de şedinţă *Lazar Triteanu.*

Notarul *Mateiu Voileanu*, ceteşte procesul verbal al şedinţei premergătoare. Se autentică.

Rugările deputaţilor sinodali Dr. E. Papiu şi Nicolae Garoiu, pentru acordarea de concedii, sunt luate în considerare şi concediul cerut se acordă.

Inainte de a se întra în ordinea de zi, deputatul sinodal Nicolae Borzea face propunere, ca consistorul să întrevină la ministerul de răsboiu pentru înmulţirea posturilor de preoţi militari, încă cu trei. Escelenţa Sa dă lămuriri şi comunică sinodului, că s'au făcut deja demersuri în privinţa aceasta, dar fără resultat.

Propunerea se predă comisiunii bisericeşti spre studiare.

Deputatul Dr. Nicolae Bălan face propunerea următoare:

„Praxa esistentă în biserica ortodoxă întreagă şi astfel şi în sinul bisericii noastre este, că candidaţii de preoţi, înainte de a primi darul hirotoniei, se căsătoresc. In întreaga noastră mitropolie avem numai câteva cazuri de abatere dela această praxă generală. Ce e drept, normele canonice ale bisericii ortodoxe nu impun candidaţilor la preoţie să se căsătorească, precum nu le impun nici să nu se căsătorească (legea celibatului), ci lasă la voia lor liberă să se decidă, înainte de hirotonie, ori pentru una, ori pentru ceealaltă, — dar fapt este, că în biserica noastră, ca şi în celelalte biserici ortodoxe, preoţii, afară de rarisime escepţii, se căsătoresc. Această praxă, bazată pe dreptul divin, este bună; pentrucă, de o parte, fereşte pe preoţii noştri de scăderile clerului celibatar, iar de altă parte le dă posibilitatea să premeargă poporului cu exemplu bun în privinţa chivernisirii casei lor şi a educaţiei familiei lor. Cum şi-a împlinit preoţimea noastră aceste îndatoriri morale, ştim cu toţii; căci, pe lângă toate lipsurile materiale cu cari a avut şi are să lupte şi astăzi, a crescut în bune obiceiuri familii numărosse de oameni cinstiţi şi folositori neamului, din care fac parte. Indeosebi preoţimii este a se mulţămi creşterea păturei intelectualilor noştri.

Grea de tot e însă soartea acelor preoţi, cari, după câţiva ani de căsătorie, rămân văduvi şi cu copii, adese ori număroşi, cari au trebuinţă de educaţie şi de o îngrijire părintească. In condiţiile de vieaţă mai patriarhală şi cu raporturi mai bune dintre oameni de până acum, se găsea de celea mai multe ori vre-o rudă a preotului, care lua asupra sa angajamentul moral, ca să poarte grijă de educaţia copiilor rămaşi orfani de mamă. Astăzi însă, când condiţiile de traiu mai grele şi mai aspre îndrumă pe cei mai mulţi muritori să cugete mai întâiu la tihna lor proprie, se găsesc mai cu anevoie asemenea inimi nobile, gata a se jertfi pentru binele altora. In asemenea cazuri, copii de preoţi rămaşi orfani de mamă ajung pe mâna servitorilor şi a străinilor, şi cresc ca vai de ei, lipsiţi de binecuvântările unei educaţii îngrijite şi corespunzătoare poziţiei părinţilor lor.

Cum s'ar putea sări într'ajutor acestor orfani? Fără îndoială, mai bine prin aceea, că s'ar îngădui a doua căsătorie a preoţilor. Chestiunea aceasta e la ordinea zilei şi se discută cu viu interes în biserica ortodoxă; dar, după cât se poate prevedea astăzi, nu sunt nădejdi că se va rezolvi în mod favorabil într'un viitor apropiat. Prin urmare trebue căutată o altă modalitate. Dacă biserica opreşte pe preoţii văduvi să se căsătorească a doua oară, ea e moralmente obligată să le uşureze greul vieţii prin aceea, că le va da mână de ajutor la creşterea copiilor lor. Nu mai puţin datoare e biserica să sară şi în ajutorul acelor copii de preoţi, cari rămân orfani de tatăl lor şi fără pensie suficientă, ca să poată fi crescuţi în mod corespunzător.

Aceasta se poate face prin înfiinţarea unui *orfelinat* sau azil pentru creşterea copiilor orfani ai preoţilor. In biserica noastră până astăzi n'avem astfel de instituţii de caritate sau filantropie organizate, ceea ce nu înseamnă, că în biserica noastră nu s'ar face acte de caritate creştinească; se fac, dar fără organizare, dela om la om. Progresând însă biserica noastră şi dându-se o interpretare din ce în ce mai superioară principiilor moralei creştine, trebue să ne gândim şi la datorinţele de a purta grijă de alinarea lipsurilor şi a năcazurilor şi prin instituţii de caritate, organizate pe baza unor principii morale mai superioare decât acela al întinderii unei bucăţi de pâne cerşitorului dela uşa casei. O biserică, care produce astfel de roade ale iubirii deaproapelui, — câştigă încrederea şi alipirea credincioşilor ei, ca una, care se luptă să-şi realizeze principiile morale ce o însufleţesc şi care poartă la inimă binele celor loviţi de soarte. Din experienţele de până acum putem spune, că şi la noi, fiecare scop moral măreţ îşi găseşte inimile creştineşti, cari să-i facă cu putinţă realizarea. Aşa se vor găsi încetul cu încetul sprijinitori şi ai unui orfelinat sau azil pentru orfanii de preoţi, poate chiar astfel de oameni, cari vor fi simţit cândva lipsa lui.

Bazat pe aceste motive propun, ca Ven. sinod să îndrume Ven. Consistor arhidiecesan, să studieze chestiunea înfiinţării unui orfelinat sau azil pentru orfanii de preoţi, căutând mijloacele şi modalităţile necesare pentru înfiinţarea lui, şi având a raporta despre acestea într'o viitoare sesiune a sinodului".

Se intră în ordinea de zi.

Comisiunea financiară, constituită sub presidenţia deputatului Vasile Dămian, raportează prin referentul Dr. Valer Moldovan asupra raportului general al consistoriului, ca senat epitropesc.

Raportul consistoriului, la propunerea comisiunei, se ia în general la cunoştinţă, considerânduse de cetit, după-ce a fost tipărit şi împăţit între deputaţi.

Raportul se ia apoi spre ştire şi în special, priminduse propunerile potrivite ale comisiunei.

Discuţie s'a născut la *„fondul cultural"*. A vorbit Vasile Damian, Romul Furduiu, Escelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul Ioan Meţianu, I. A. Preda şi Victor Tordăşianu. Se primeşte propunerea, ca fondul cultural să se întregească până la suma declarată deja de neatacabilă, iar incassările la acest fond să se facă pe calea pe care consistoriul o va afla de potrivită, dar cu toată energia.

Cu privire la raţiociniile comunelor bisericeşti, comisiunea propune luarea la cunoştinţă a raportului consistoriului. Deputatul Nicolau Borzea propune, ca la consistoriu, raţiociniile se fie resolvate în curs de zece luni dela înaintarea lor. După observările făcute de deputatul Victor Tordăşianu, şi răspunsul lui Nicolae Borzea, se primeşte propunerea acestui din urmă.

In numele comisiunei organisătoare, raportorul Dr. Nicolau Vecerdea ceteşte raportul consistorului în chestia modificării statutelor fondului de pensiune, precum şi propunerea comisiunei, ca statutele fondului de pensiune să fie modificate în sensul propunerii consistorului, — astfel, ca să fie admişi la fondul de pensiune al arhidiecezei şi cateheţii dela şcoalele străine, iar anii de serviciu din altă eparhie să fie computaţi la pensie.

Vorbeşte la obiect deputatul Zevedeiu Murăşianu şi propune amânarea modificării statutelor şi convocarea unei anchete, care se studieze bine statutele şi să le modifice conform intereselor preoţimii.

Deputatul I. A. de Preda nu e contrar propunerii de amânare, dar rectifică unele afirmări ale antevorbitorului.

Deputatul Const. Dimian e pentru primirea propunerii de amânare.

Protopresbiterul Sergiu Medeanu încă e pentru primirea propunerei, dar în altă formă, astfel, ca la modificarea statutelor să se ţină în vedere eventuala îmbunătăţire a dotaţiunii preoţilor, pusă în vedere de guvern. Face propunere nouă de amânare, în acest înţeles.

Raportorul, Dr. Nicolae Vecerdea, declară, că acceptează propunerea deputatului Medeanu.

Sinodul încă o primeşte.

Acelaşi raportor ceteşte raportul consistorului în chestia sistemizării unui nou post de coreferent şcolar şi instituirea în acest post a dlui Dr. *Ioan Mateiu.* Propune aprobarea paşilor făcuţi din partea consistorului.

Sinodul ia la cunoştinţă angajarea nouei puteri.

Acelaşi raportor ceteşte raportul consistorului în chestia averii fostelor reuniuni învăţătoreşti; propune luarea la cunoştinţa a felului cum a dispus consistoriul de aceasta avere, şi aprobarea literilor fundaţionale, presentate din partea consistoriului.

Sinodul aprobă literile fundaţionale ale fondului format de consistoriu din averea fostelor reuniuni învăţătoreşti, cu modificările făcute din partea comisiunei organisătoare.

Raportorul comisiunei financiare, Nicolae Borzea, ceteşte raportul consistoriului către sinod, în chestia şcoalei centrale din Sibiiu, în zidirea căreia s'a investit suma de 52,000 coroane, bani luaţi din fondul catedralei.

Comisiunea propune luarea la cunoştinţă a raportului consistorial şi aprobarea investirei făcute. Se naşte discuţie. Vorbeşte deputatul P. Cosma, apoi I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul Ioan Meţianu, I. A. de Preda, P. C. Sa, Protosincelul Dr. Eusebiu R. Roşca, (care propune, ca investirea făcută să se iee la cunoştinţă, dar în viitor consistorul se observe normele în vigoare cu privire la administrarea diferitelor fonduri şi investirea banilor), în urmă deputatul Nicolae Ivan, care dă lămuririle necesare în chestia şcoalei centrale din Sibiiu.

Se primeşte propunerea comisiunei, cu întregirea făcută de P. C. Sa, Protosincelul Dr. Eusebiu R. Roşca.

Comisiunea şcolară raportează, prin referentul Victor Păcală, în chestia raportului consistorial, referitor la conferenţele învăţătoreşti. Ceteşte raportul consistoriului şi propune reactivarea conferenţelor, în felul cum se ţineau mai nainte, în consonanţă cu propunerea consistoriului.

Se primeşte.

Acelaşi raportor ceteşte proiectul consistoriului cu privire la arondarea cercurilor de întrunire a conferenţelor învăţătoreşti.

Comisiunea nu află arondarea de potrivită; propune deci restituirea actului, pentruca consistoriul să facă altă arondare.

Se primeşte.

Şedinţa proximă se anunţă pe Vineri la orele 9. Incheerea şedinţei la 12 fără un sfert.

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresbiteral al tractului „Cetatea de peatră".

Sinodul protopresbiteral ordinar al tractului Cetatea de peatră în anul acesta s'a ţinut la 24 Febr. st. v. în reşedinţa protopresbiterală din Lăpuşul Unguresc.

Dupăce s'au adunat membrii sinodali şi după invocarea Duhului sfânt, protopresbiterul tractual Dl Vasile Duma prin o cuvântare frumoasă şi bine potrivită momentului, în care se arată în mod cronologic progresul realizat dela înfiinţarea acestui tract până azi, când dânsul se depărtează din tractul nostru, — declară sinodul anului 1912 deschis.

După constatarea membrilor prezenţi, constituirea biroului, verificarea membrilor sinodali aleşi pe noul period de 3 ani 1912-1914, şi după alegerea comisiunilor organizătoare şi financiare, se prezintă raportul general al oficiului protopresbiteral despre starea protopresbiteratului la finea anului 1911 şi în legătură cu acesta recercarea Preaven. Consistor arhidiecezan dela 2 Maiu 1911 Nr. 5359 Plen. pentru a se declara sinodul acesta protopresbiteral în chestia cererei comitetului parohial din Vălenii Şomcutei de a fi încorporată această comună la protopresbiteratul Cetăţii de piatră.

Se dau comisiunei organizătoare. Se prezentează raportul comitetului protopresbiteral şi raţiociniile fondurilor protopresbiterale pe anul 1911 precum şi bugetele acelora pe anul 1912. Se dau comisiunei financiare. Şedinţa se suspinde până ce comisiunile îşi vor termina lucrările.

Redeschizându-se şedinţa se pune la ordinea zilei raportul comisiunei organizatoare. Raportorul aceleia ceteşte raportul oficiului protopresbiteral, iar sinodul primindu-l în general îl ia de bază la desbaterea specială. Trecându-se apoi la desbaterea specială, se ia punct de punct şi se aduc concluze în merit.

Dintre concluzele de interes mai general amintesc următoarele:

Punctul 1 şi 2, referitor la aprobarea din partea Preaven. Consistor arhidiecezan a concluzelor sinodului protopresbiteral din 1911 şi referitor la alegerea membrilor acestui sinod pe un nou period de trei ani. Se ia spre ştire.

La punctul 2 referitor la cererea comunei Vălenii-Şomcutei de a se incorpora la protopresbiteratul Cetăţii de piatră, la propunerea comisiunei se enunţă următorul concluz:

Fiindcă comuna Vălenii Şomcutei din vechime s'a ţinut totdeauna de protopresbiteratul Cetăţii de piatră, sinodul se declară pentru încorporarea acestei comune la protopresbiteratul Cetatea de piatră.

In legătură cu aceasta sinodul e de părere, ca împreună cu această parohie să se incorporeze la acest protopresbiterat şi celelalte comune învecinate parohiei Vălenii-Şomcutei şi anume: Finteuşul mare cu filiile Bozinta şi Berchezu, cari încă au aparţinut mai înainte protopresbiteratului vechiu al Chiorului şi cari fiind în depărtare mare dela centrul protopresbiteratului Deş, ca şi comuna Vălenii Şomcutei, nici într'un caz nu se pot despărţi aşa, ca una să fie la protopresbiteratul Cetăţii de piatră, iar celelalte la al Deşului, ci ori trec toate la acest protopresbiterat, ori rămân toate la al Deşului.

Punctul 4 referitor la strămutarea protopresbiterului Vasile Duma, ca protopresbiter al tractului Reghin, prin ce protopresbiteratul acesta rămâne vacant, şi la numirea preotului Andreiu Ludu ca administrator protopresbiteral al tractului nostru Cetatea de piatră. Se ia spre ştire înalta rezoluţie consistorială din 5 Decemvrie 1911 Nr. 13,205 Plen. prin care protopresbiterul Vasile Duma e numit protopresbiter al tractului Reghin, şi totodată pătruns de adâncă recunoştinţă faţă de P. O. D, protopresbiter Vasile Duma, care în urma acelei denumiri părăseşte tractul nostru, sinodul se simte plăcut îndemnat a-şi exprima sincera mulţămită pentru rodnica sa activitate, pe toate terenele ţinătoare de oficiul său, în decursul conducerei acestui protopresbiterat, ridicând în scurt timp bisericile şi şcoalele la o stare înfloritoare.

Ca semn al acestei recunoştinţe, ce clerul şi poporul din acest protopresbiterat o păstrează şi o va păstra şi în viitor primului protopresbiter al noului tract al Cetăţii de piatră, sinodul voeşte a eterniza numele lui iubit prin înfiinţarea unui fond care va purta numele „Protopresbiterul Vasile Duma". Modalităţile înfiinţării şi scopul acestui fond le va propune comisiunea financiară.

Numirea preotului Andreiu Ludu, de administrator protopresbiteral al acestui tract, se ia spre ştire cu aceea, că sinodul regretă, că prin actul acesta P. Ven. Consistor Arhidiecezan a desconsiderat preoţimea din acest protopresbiterat, cu toate că în împrejurările de azi şi în acest tract se află preoţi apţi de a conduce şi reprezenta în calitate de administratori oficiul protopresbiteral.

Punctul 5, referitor la starea culturală a credincioşilor, la propunerea comisiunei, se ia spre ştire cu observarea, că pe viitor se obligă toţi preoţii şi învăţătorii a se face membri la Asociaţiune, iar oficiul protopresbiteral e îndatorat a arăta la sesiunea proximă cu numele pe toţi acei preoţi şi învăţători, cari au negligat această datorinţă.

Punctul 7, referitor la conveţuirile nelegiuite, — la propunerea comisiunei şi cu aditamentul membrului Ioan Perhaiţă se decide, că comitetele parohiale, în cercul lor de activitate normat în Statutul Organic, spre a împedeca înmulţirea conveţuirilor nelegiuite, se îndatorează a lua concluze de a fi pedepsiţi aspru toţi acei credincioşi, cari ar îndrăzni să facă nunta, fără de a fi primit mai înainte cununia în biserică. Concluzele aceste fiind apoi aprobate din partea Preaven. Consistor arhidiecezan se pot executa în caz de lipsă şi cu intervenirea organelor administrative politice.

Comisiunea financiară prin raportorul său propune şi Sinodul în unanimitate şi cu mare însufleţire enunţă următorul concluz:

Considerând meritele necontestate, ce şi le-a câştigat protopresbiterul Vasile Duma pe terenul bisericesc, şcolar şi epitropesc, în scurtul timp cât a condus tractul nostru protopresbiteral, prin activitatea-i neobosită, în urma căreia s'a făcut vrednic de recunoştinţa şi mulţămita clerului şi poporului din protopresbiterat, votată cu atâta însufleţire de acest sinod la propunerea comisiunei organisătoare;

considerând, că toate fondurile de cari dispune azi acest protopresbiterat s'au înfiinţat în partea cea mai mare la iniţiativa acestui protopresbiter, şi toate au ajuns la starea de azi cu deosebire prin chivernisirea corectă şi dotarea din partea lui şi prin deosebită cruţare;

considerând, că dotaţia protopresbiterului tractual acum se plăteşte din repartiţia, ce cu mare greutate se încasează dela comunele bisericeşti;

considerând, că punându-se de bază la crearea unui fond nou suma de 2500 coroane, luată din fondul administrativ, care fond nu are statute, suma aceasta formează un fond, care nici decum nu se poate atinge,

în fine considerând, că pentru munca desinteresată, desvoltată numai în interesul binelui obştesc, dând iubitului nostru protopresbiter o răsplată bine meritată, prin aceasta protopresbiteratul nostru dovedeşte, că ştie aprecia munca cinstită, iar viitorilor protopresbiteri le poate servi această manifestaţie ca stimul de a emula în fapte vrednice:

sinodul decreează înfiinţarea unui fond cu numele „Protopresbiterul Vasilie Duma" cu menirea, ca din venitul lui să se solvească cu timpul dotaţia protopresbiterului tractual, eliberându-se atunci comunele bisericeşti de sub greutatea repartiţiei de azi.

Fondul acesta se înfiinţează astfel:

1. Din fondul administrativ cu suma de 2500 cor.

2. Din donaţiunea, făcută acum din partea protopresbiterului Vasile Duma în sumă de 200 cor.

3. Din contribuirile preoţilor şi învăţătorilor fiecare cu suma de 5 cor., şi

4. Din colecta ce se va întreprinde printre mireni.

Comitetul protopresbiteral se însărcinează a veni la sesiunea proximă sinodală cu un proiect de litere fundaţionale pentru fondul „Protopresbiterul Vasilie Duma".

Locul vacant de asesor în scaunul protopresbiteral se întregeşte prin alegerea parohului Alexiu Latiş din Plopiş. Iar ca notar al scaunului se alege Stefan Micle, paroh în S.-Copalnic.

Urmează apoi la ordinea zilei alegerea membrilor în corporaţiunile protopresbiterale pe noul period de 3 ani 1912—1914, şi anume: *a*) în comitetul protopresbiteral, din cler: Teodor Şovrea, paroh, Fânaţe şi Nicolae German, paroh, Rohia, iar dintre mireni: Dr. Gavril Buzura, adv., Dr. Ioan Petruţ, cand. de adv., ambii din Lăpuşul-unguresc, Ioan Filip, notar în Fânaţe şi Alexandru Pop, primar com., Rogoz. Supleanţi s'au ales trei membri; *b*) în epitropia protopresbiterală, din cler: Alexiu Latiş, paroh, Plopiş, iar dintre mireni: Ioan Dragomir, înv., S.-Copalnic şi Gavril Nechita, învăţător în Peteritea, iar supleanţi s'au ales doi membri.

Cu aceasta terminate fiind toate afacerile, prezidentul, protopresbiter, prin o cuvântare adânc simțită mulțămește membrilor, din cari cei mai mulți dela începutul activității sale au luat parte activă în sinod și celelalte corporațiuni tractuale, pentru valorosul lor sprijin și pentru înțelepciunea arătată în toate discuțiunile întâmplate în sinodul protopresbiteral, și îi roagă să continue pe calea cea bună de până acum, dând succesorului său în oficiu tot astfel de sprijin în deslegarea grelelor probleme, dela care depinde binele și fericirea bisericei din acest protopresbiterat, apoi declară sinodul de închis.

Membrii sinodali prin parohul Ioan Perhaiță și Dr. Ioan Petruț exprimă protopresbiterului Vasile Duma, mulțămite sincere pentru conducerea înțeleaptă a desbaterilor din acest sinod și din cele de mai nainte ce le-au condus și îi doresc, ca Dzeu să-i dee tărie și voință, ca și în tractul ce i s'a încredințat să poată îndeplini tot astfel de fapte bune și folositoare, precum a îndeplinit în tractul pe care azi îl părăsește.

Un membru sinodal.

Invățătorii de stat contra șovinismului.

Cetim în ziarul „Deutschungarischer Volksfreund“ de sub conducerea distinsului naționalist german Victor Orendi Hommenau, un raport de mare interes, despre salarizarea și soartea învățătorimei și despre atitudinea învățătorimei unguresti față de șovinismul practicat în școalele poporale.

Câtă vreme statul de oficianții mai înalți ai săi se îngrijește, dându-le salare relative bune, 32.000 de învățători sunt lăsați în grația sau disgrația guvernului, și trebuie să se mulțumească cu un salar de cerșitori. Invățătorii, cari au să instrueze câte 80—100 de școlari primesc, după un lung timp de serviciu, ca suplenți fără salar, anual 800—1000 cor., învățătorii suplenți 400—600 cor., ba nu e raritate nici profesorul, care după un serviciu de 20—25 ani trebuie să fie mulțumit cu un salar de 1400—2400 cor. Pe lângă aceasta învățătorul trebuie să tremure vecinic, că-și va perde pânea. Și vai de acel învățător, care nu poate arăta la școlari succesul cerut „în limba de stat maghiară“, cerut de legea apponyiană! Și dacă nu e în stare de a infiltra școlarilor „în mod suficient“ cunoștința limbei maghiare, este la moment suspendat și trebuie să se bucure, dacă nu e pus în cercetare pentru o „ținută dușmănoasă statului“. Numai în anul trecut s'a întâmplat, că au fost suspendați 233 învățători și 28 învățătoare; iar 5 au fost pedepsiți de judecătorie. Stările acestea au produs în învățătorimea ungurească de stat o fermentare mare.

In adunarea generală a reuniunei învățătorilor din întreaga țară, ținută în Budapesta la 4 a lunei curente, și-au dat expresiunea acestui spirit de nemulțumire 8000 de învățători prezenți. Ajungând — în urma alegerii de președinte a învățătorului cu sentimente radicale, csaban, — un comitet radical în fruntea reuniunei, adunarea generală a luat următoarele deciziuni:

Pe foștii miniștri de instrucție Wlassics și Apponyi reuniunea îi șterge dintre membrii săi de onoare.

Intreagă învățătorimea își exprimă dorința pentru o reformă a legii electorale drepte, *pentrucă ea consideră și pe naționalități și pe lucrători de cetățeni cu aceleași drepturi, ai acestei patrii.*

Pretinde un salar drept și corespunzător statului învățătoresc și muncei împlinite de învățători.

Adunarea a mai declarat, că nu va mai primi cu tăcere măsurile nedrepte cari se iau pentru „succesul nesuficient“ în instruarea limbei maghiare. („*Românul*“)

Conferința Dlui Dr. I. Lupaș.

După cum am anunțat în ziarul nostru, părintele *Lupaș* a ținut Mercuri, în 17 Aprilie n. a. c. la ora 5 p. m. la „Asociație“ o conferență istorică, despre „*Misiunea episcopilor Gherasim Adamovici și Ion Bob la curtea din Viena în 1792*“.

Dsa a vorbit mai bine de un ceas, evocând cu o căldură deosebită în espunerea evenimentelor starea mai ales politică a poporului românesc în veacul al XVIII-lea.

A tratat mai amănunțit epoca lui Iosif al II-lea și planurile mântuitoare ale acestuia pentru popoarele imperiului, și cum la sfârșitul vieții sale s'au prăbușit toate reformele luminate, pe cari voise să le inactiveze în cursul cârmuirii sale.

Românii deșteptați prin măsurile acestui înțelept împărat, și-au fixat și ei postulatele lor în „Supplex libellus Valachorum“, pe care însă dieta din Cluj dela 1791 l-au acoperit de injurii la adresa neamului nostru.

Deși prevedeau aceste resultate — căci cele „trei staturi“ își temeau puterea, — Românii n'au desnădăjduit, ci au cerut în noui petiții realizarea postulatelor naționale. Acum însă au știut afla organele potrivite, prin cari să se intreprindă o astfel de operă gingașă și însemnată. Ei au pus în fruntea lor pe arhierei, și astfel vedem pe ambii episcopi, *Adamovici* și *Bob*, plecând după multe pedeci — în 1792 la Viena.

Aici n'au fost împărtășiți la început de un tratament prea bun, dimpotrivă, au trebuit să audă cuvinte de aspră mustrare pentru atitudinea lor. Adamovici avea o situație mai ușoară, încât a putut arăta însărcinarea scrisă ce i-au dat-o cei 29 de protopopi în Sibiiu. Bob însă n'a avut un astfel de act. Cu toate acestea, ei au dovedit o atitudine din cele mai conștiente, susținând cu pricepere și căldură causa națională.

Deși situația lor era din cele mai grele, totuși au isbutit să scoată pentru Români art. LX.—1792 și decretul nr. 2812 din acelaș an, prin cari li se încuviințează și lor toate beneficiile, întru cât ele nu sunt ocupate de celelalte confesiuni. Episcopii au dat din nou alte petiții, dar văzând că resolvirea lor întârzie, s'au înapoiat la credincioși, de sigur c'o decepție și esperiență de mare preț.

Păr. Lupaș a vorbit foarte limpede și cu un avânt, care-l pune în fruntea prea puținilor nostri conferențiari în adevăr buni.

Deși mulți din colegii dsale sinodali au lipsit — s'au încassat totuși peste 300 cor. cari se vor adauge la *fondul ziariștilor*. Anunțăm cu plăcere, că frumoasa conferență va fi publicată în ziarul nostru.

M.

NOUTĂȚI.

Meeting național. Dumineca s'a ținut în biserica Sf. Gheorghe din capitala română o mare adunare pentru serbătorirea celor 16 elevi, eliminați din seminarul dela Oradea-mare. Cortegiul a pornit din Cișmigiu dimineața la 10 ore, cu muzică și cu drapele; a trecut prin bulevardul Elisabete, calea Victoriei, pe străzile Carol și Lipscani, până la biserica Sf. Gheorghe. Acolo, la sfârșitul serviciului divin, parohul bisericii a citit o rugăciune, în care a pomenit pe rând numele celor 16 tineri dela Oradea. S'au rostit mai multe cuvântări și s'a primit o moțiune, în care se trimite salutul frățesc de iubire și îmbărbătare seminariștilor pentru lupta purtată în interesul susținerii limbii românești. Dela biserică cortegiul s'a îndreptat spre bulevardul Academiei și a depus o coroană pe statua lui Mihai Viteazul. După câteva vorbiri, mulțimea s'a împrăștiat în liniște.

*

Naționalitățile și presa engleză. Ziarul „*Budapesti Hirlap*“, în numarul său de Marți, publică mai multe părți din epistola unui amic ungur din Londra. Amicul se jăluește, că ziarele engleze își întorc fața dela unguri și de-o vreme încoace încep a scrie tot cu mai multe simpatii pentru cauza naționalităților nemaghiare din Ungaria. Chiar și gazeta liberală *The Daily News*, care pe vremuri fusese o bună prietină a lui Kossuth Lajos, într'un număr mai nou condamnă cu asprime politica de maghiarizare. „Mult mă tem, zice scriitorul îngrijorat, dela Budapesti Hirlap, că sărmana noastră patrie va ajunge soartea Poloniei“. . .

*

Congres. Săptămâna aceasta s'a deschis la Roma al șaptelea congres împotriva tuberculozei. Inaugurarea solemnă s'a făcut la Capitoliu în presența suveranilor Italiei, a miniștrilor, autorităților și a unui mare număr de congresiști, veniți din toate țările lumii. Membrii congresiști au fost salutați de primarul Romei și de prim-secretarul congresului.

*

Caz de moarte. A răposat în Budapesta profesorul universitar și membru al Academiei, *Vécsey Tamás*, în etate de 74 de ani. Răposatul a propus la facultatea juridică dreptul roman.

*

Avis. S'a pus sub presă în București „Anuarul Presei Române și al Lumei Politice pe anul 1913“. Lucrarea este pusă sub patronagiul „*Sindicatului ziariștilor*“ a cărui Prezidentă de Onoare este *Majestatea Sa Regina Elisabeta a României*. Această lucrare se tipărește în limbile română, franceză și germană, și presintă o deosebită atențiune.

*

Hymen. *Silvia Vulcan* și *Nicolae Frâncu*, contabil, logodiți. Oprea-Cârțișoară. Paști 25 Martie st. v. 1912.

— Dl *Ionel Predoviciu*, fiul preotului Ioan Predoviciu din Amnaș, s'a logodit cu Dșoara *Elenuța C. Rădulescu*, fiica Dlui Constantin Rădulescu, Șeful Regiilor Statului, circumscripția Giurgiu, România.

*

Mulțămită. Pentru donațiunea de 400 cor. făcută de marele mecenat *Vasile de Stroescu* pentru bis. gr. ort. din parohia Chezdi-Mărtănuș, tractul Treiscaunelor, aducem sincere mulțămiri marelui nostru binefăcător. Chezdi-mărtănuș, la 4/17 IV. 1912. *Ioan Dan*, paroh gr. ort.

*

Catolicizmul în America. O publicațiune apărută acum în Newyork arată, că pe teritorul Statelor Unite se găsesc 15 milioane de romano-catolici, cu un spor de 4 milioane în zece ani. Bisericile sunt în număr de 14 mii, cu vreo 17 mii de preoți. In ierarhia bisericii catolice americane se află 3 cardinali, 14 arhiepiscopi, 2 arhiepiscopi titulari, 97 episcopi și 15 abați. Seminariile sunt în număr de 83, cu 6 mii de teologi. Bisericile acestea susțin peste 5 mii de școli și azile.

*

Familie numeroasă. Soția unui țăran belgian din comuna Berleur a dat naștere la patru copii gemeni: un băeat și trei fetițe. Aceeaș femee a născut în anul trecut trei gemeni, cari trăesc cu toții. Astfel familia vrednicului țăran belgian a sporit, în timpul scurt de un an, tocmai cu șapte suflete.

*

† Corneliu Roșescu, fost oficial la finanțe, după grele suferințe a încetat din viață, în 17 Aprilie la 5 oare p. m., în etate de 48 ani, fiind împărtășit cu sf. taine ale muribunzilor. Va fi înmormântat, astăzi, Vineri în 19 l. c. la 3 oare p. m. în cimiterul din Cluj. Fi-e țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

*

Exploziune de benzină. Intr'un vagon de clasa a treia, pe calea ferată Rășița-Oravița, se urcase un negustor, care ducea cu sine o sticlă de benzină. Deodată benzina a explodat și a rănit grav patru călători, și pe vre-o nouă mai ușor. Vagonul a luat foc, s'a produs o mare panică, — iar negustorul a sărit pe fereastră și a dispărut. Răniții, aproape toți români, au fost transportați la spitalul din Timișoara.

*

Intregire. Din Mulț. publică din Nr. 37/1912 a „T. R.“ a rămas nepublicat părintele G. Sglimbea, din Cucialata, cu 1 cor. iar ulterior a dăruit dl Dr. Victor Fodor, medic cerc. în Șarcaia 5 cor. cărora li se aduc cele mai sincere mulțămite în numele parohiei gr.-or. din Cuciulata. In 4/4 1912. *George D. Cantor*, epitrop.

*

Bancnote falșificate. Din Viena se scrie, că de câtva timp circulează în mare număr bancnotele falșificate de 20 coroane. Se deosebesc de cele veritabile prin hârtia lor mai groasă și mai moale, — încolo imitația este dintre cele mai reușite.

*

Vânătoare scumpă. Regele George al Angliei, cu prilejul petrecerii sale în India, a fost invitat de maharadja din Nepal la vânătoare de tigri. In timp de 4 zile vânătorii au ucis 30 de tigri. Distracția aceasta a costat suma uriașă de cinci milioane de coroane. Banii s'au dat de o parte pentru vânătorii și elefanții necesari, de altă parte ca bacșiș servitorimii și pentru alte trebuințe.

*

Scăpare aventuroasă. Nu de mult a fugit din temnița fortăreței Iusuvacea, din Muntenegru, fostul ministru muntenegrean *Iovanovici* și a scăpat la Constantinopol. Despre fuga sa au apărut în *Pall Mall Gazette* câteva amănunte interesante: Pomenitul ministru de externe și amicii săi au suferit patru ani de temniță, osândiți pentru conspirație împotriva domnitorului Nichita. Intemnițații purtau în tot timpul lanțuri grele la mâni și picioare și aveau să sufere chinuri grozave. Dela o vreme s'au hotărât să facă o încercare de scăpare. In toată noaptea, fără a avea unelte necesare, au săpat în celulele unde erau arestați; peste zi acopereau întrarea cu salteaua și cu paiele ce le aveau la îndemână. După o muncă de 6 luni au isbutit să se întâlnească în coridorul suteran; după alte două luni au reușit să rupă lanțurile dela mâni și picioare. In sfârșit, într'una din nopți, s'au văzut în libertate și nu s'au mai oprit până în capitala Turciei. Muntenegru cere extradarea fugarilor. Se crede, că Turcia va refuza cererea.

*

Catastrofă pe ocean. Cel mai mare vapor din lume, *Titanic*, s'a izbit Luni noaptea în apropierea țărmurilor new-foundlandeze de un munte plutitor de gheață. Lovitura a fost atât de grozavă, încât uriașul vapor s'a cufundat. Dintre 2358 de passageri au scăpat numai 868, mai ales femei și copii; iar ceilalți: o mie patru sute douăzeci și-au găsit moartea în valurile mării. Căpitanul vaporului cu mai toți marinarii s'au înecat. Intre morți se găsește și milionarul Astor, apoi William Stead, care obținuse premiul Nobel pentru pace ș. a. — Vaporul *Titanic* a fost clădit nu de mult, și era proprietatea societății White Star Line din Newyork, — a costat 70 milioane de coroane, având o greutate de 40 mii de tone.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ a dăruit dl Dr. George Moroianu, atașatul comercial al României la Viena, 20 cor., iar la legatul Dr. Ion Borcia, pentru ajutorarea copiilor săraci din Săliște, aplicați la meserii, au mai dăruit: Dr. Ioan Lupaș, protopresbiter (Săliște), 10 cor., Anastasiu Beșa, dirigentul filialei „Albina“ (Dicio Sânmărtin), 2 cor., Dr. Stefan Chirilovici, advocat (Ilia), 5 cor., Nicolae Macrea, contabil (Hunedoara), 2 cor., Vasile C. Osvadă, dir. de bancă (Hunedoara) 5 cor., Virgil Cioban, preot militar, 2 cor., și Vic. Tordășianu, president 10 bani.

*

Bioscopul Apollo din piața Hermann. Vineri 19 și Sâmbătă în 20 Aprilie se va da: Servitorime, dramă. Porumb mântuitor de viață, amusant. Secretar necredincios, dramă socială în 2 acte, filmul are lungime de 1000 metri. Dragoste și hipnotizm, dramă socială, 500 metri de lungă. Jertfa rușinei, dramă socială în 3 acte filmul este 1400 metri de lung. Tântălonea e supărat, amuzant. Representații se dau la orele 6 și 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci și sărbători la 3, 4½, 6 și 8. In fiecare zi cântă la representație muzica proprie.

Dela sinod.

In ședința de astăzi (Vineri) a sinodului arhidiecezan s'a pus în discuție *chestia seminarului*. Sunt mai multe păreri. Majoritatea comisiunei organisătoare propune acceptarea părerii consistoriului, și adaptarea, apoi întregirea actualului seminar încă cu un edificiu nou, cuprinzând salele de învățământ, iar minoritatea e pentru ridicarea unui nou seminar, pe loc liber. S'au rostit vorbiri pentru una și pentru ceealaltă dintre propuneri, iar la ora unu discuția s'a întrerupt, pentru a fi continuată după ameaz la orele patru.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Cu ocaziunea „producțiunei culturale“ cu elevii și elevele școalei de repetiție din Galați din 26 Martie (8 Aprilie nou) 1912, aranjată în sala mare a birtului comunal din Galați, sub conducerea subscrisului, au binevoit a contribui cu oferte în favorul „bibliotecii parohiale“ următorii p. t. domni:

Nicolae Borzea, protopresbiter în Făgăraș, Ilie Baleuță, catihet gr. or. în Făgăraș, Nicolau Aron, paroh gr. or. în Galați, Ieronim Preda, librar în Făgăraș, Ioan Moldovan, barbier în Făgăraș, câte 2 cor., Traian Păcală, învățător în Galați, Ioan Talbure, notar în Galați, Ioan Păcală, învățător în Jina, Ioan Paicu, învățător în Calbor, Moise Brumbea, învățător penz. în Calbor, Moise Neagoe, primar în Calbor, câte 1 cor., Gheorghe Comanariu, învățător gr. cat. în Făgăraș 60 fil., Gheorghe Comșa, învățător în Avrig, Vasile Cristea, proprietar în Calbor, Ioan Cristea, colector în Calbor, câte 40 fil., Gheorghe Bruda, proprietar în Galați, și Ioan Visea, viceprimar în Galați, câte 30 fil. Suma 18 cor. 40 fil.

Producțiunea a reușit peste așteptare, părinții elevilor (50) au avut întrare gratuită, și a remas venit și pentru bibliotecă.

Comitetul parohial din Galați în ședința dela 1/14 Aprilie 1912 a luat cu plăcere la cunoștință interesul ce-l poartă publicul român pentru luminarea poporului pe toate terenele, și aduce mulțămită pentru oferte.

Galați, 15 Aprilie 1912.

Nicolae Aron
paroh-prezident.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistor Arhidiecezan, se publică licitaţiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericei gr.-or. din Şugag, protopopiatul Sebeşului.

Licitaţiunea se va ţinea la 8/21 Aprilie a. c. în şcoala gr.-or. din Şugag — la 11 oare a. m.

Preţul de strigare este de 46.000 Cor. în care însă e cuprins şi lemnul brut — pe care îl dă biserica — şi preţul căruia se va detrage din preţul strigărei cu ocaziunea licitării după-ce se va statori în înţelegere cu licitanţii.

Pe lângă lemnul brut, mai dă biserica şi următoriul material care însă nu e cuprins în preţul strigării.

Anume:

1. Prundiş depus în figuri regulate M.³ 200.
2. Năsip aspru ales de petri M.³ 370.
3. Năsip spălat şi cernut M.³ 50.
4. Piatra brută M.³ 985 şi
5. Cărămida Mii 140.

Supraveghiarea şi conducerea lucrărilor pentru procurarea acestor materiale — îl priveşte pe întreprinzător, precum şi punerea la dispoziţia epitropiei bis. a uneltelor necesare la cernerea năsipului.

Licitanţii sunt datori a depune 10% vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare. Comitetul parohial însă poate admite şi licitanţi pentru cari în lipsă de vadiu — girează persoane cunoscute, cu avere şi demne de toată încrederea.

Licitanţii pot fi numai persoane cualificate şi probate în aceasta meserie.

Comitetul îşi rezervă dreptul, de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Planul şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Şugag.

Reflectanţii nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese ori diurne pentru câştigarea informaţiunilor mai de aproape la faţa locului, — precum nici pentru participarea la licitaţiune. (102) 2—2

Şugag, la 24 Martie 1912 st. v.

Pentru comitetul parohial:

George Perian
paroh-preşedinte.

Nicolae Bogdan
epitrop I.

Bănci de școală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerinţelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de

(19) şcoală a lui 10—24

Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada Guşteriţii 53.

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.

[448] 59— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Favoritul mijloc de înfrumseţare a damelor din elită este

CREMA-MARGIT
a lui Földes.

Această pomadă de obraz o foloseşte în toată lumea multe milioane de dame, fiind pe baza cercetărilor ştienţifice cel mai nou product de cremă pentru obraz, şi după afirmarea renumiţilor chemici e cel mai bun şi nestricăcios mijloc pentru înfrumseţarea şi rafinarea obrazilor, cu cel mai rapid şi sigur efect.

In restimp de vre-o câteva zile dispar toate creţele, lintiţele, petele de ficat şi toate spuzele. b) (86) 2—7

Crema Margit a lui Földes

înfrumseţează nu numai obrazii, ci îi îngrijeşte şi scuteşte de toate influenţele anotimpului, a soarelui şi a vântului.

Contra imitaţiunilor se Vă feriţi! — Se află în toată lumea.

Un borcănel costă 1 şi 2 cor. Săpun Margit 70 fil. Pudră Margit cor. 1 20.

Expediţiuni poştale prin producentul:
Coloman de Földes,
farmacist în ARAD.

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă **diverse falsificate** a marcei tuburilor noastre foarte plăcute şi de toţi cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atenţiune la numele **Abadie**, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. **Vă sfătuim** deci să fiţi precauţi la **cumpărarea** vreunei **imitaţiuni fără valoare**, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 25—52

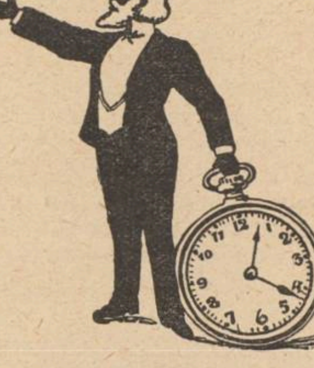

Oroloage

de toate soiurile sunt **bune** şi **ieftine** la

Stefan I. Roth,
orologier în Sibiiu
Strada Măcelarilor Nr. 36.
(98) 5—6

Câştigul cel mai mare ev. Un milion m.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Şanzelor de câştig

garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care

13 mil. 731,000 mărci

cu siguranţă trebuie câştigate!

Conform nouei decisiuni a înaltului guvern, aceasta loterie s'a îmbunătăţit prin urcarea capitalului, prin ce în mediu aproape toate câştigurile sa urcat cu circa 40% în proporţie de până acuma; aşa, că nici o loterie din lume nu oferă şanze atât de splendide.

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos până acuma

600,000 mărci

sa urcat la

Un milion mărci.

Câştigurile principale următoare vor fi:

Mărci	**900,000**	Mărci	**305,000**
„	**890,000**	„	**303,000**
„	**880,000**	„	**302,000**
„	**870,000**	„	**301,000**
„	**860,000**	„	**300,000**
„	**850,000**	„	**200,000**
„	**840,000**	„	**100,000**
„	**830,000**	„	**90,000**
„	**820,000**	„	**80,000**
„	**810,000**	„	**70,000**

precum şi mai multe câştiguri de 60,000, 50,000, 40,000, 30,000, 20,000, 10,000 mărci, ş. a. m. d.

In total conţine loteria 100,000 losuri, din cari 56,028 numeri, — **deci mai mult ca jumătate**, — se vor sorta cu siguranţă, succesive în cursul celor 7 clase.

Preţul oficios al lozurilor cl. I. sunt:

Loz întreg	Jumăt. de loz	Sfert de loz
M. 10 (K 12)	M. 5 (K 6).	M. 2·50 (K 3·—)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco.**

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

3 Maiu.

Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în **Hamburg** 1013.

A se rupe aci.

Cupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.**
Cassă de bancă, Hamburg 1013.

Trimiteţi-mi { un loz întreg à M. 10·—(K 12·—)
„ „ de jum. à M. 5·—(K 6·—)
un sfert de loz à M. 2·50 (K 3·—)

Adresa: ....

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin ramburs } Ce nu corespunde a se şterge.

(100) 4—16

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturі până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

(46) 12—

Garduri colosal de ieftine!

Inventiune sensaţională.

Afară din cale practic!

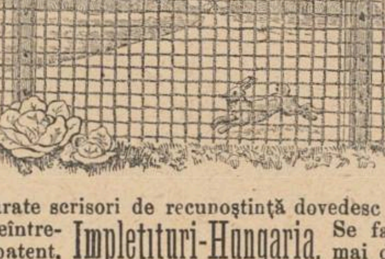

Manipulare foarte usoară!

Nenumărate scrisori de recunoştinţă dovedesc perfecţionea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hongaria.** Se face numai din sârmă suflată de zinc.

Preţul per metru quadrat 30 bani şi mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri şi gard. de sârmă.
Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu ieftin, prompt şi conştienţios.
Catalog ilustrat gratuit şi franco.

(32) 9—10

Schimbare de domiciliu.

Subscrisul am onoare a aduce la cunoştinţa On. public din loc şi jur, că din **1 Aprilie st. n. a. c.** mi-am schimbat locuinţa în

strada Rosmarin Nr. 6

unde primesc tot felul de lucrări şi anume: **zugrăvitul de case, spoitul faţadelor,** primesc **altaruri pentru aurit,** precum şi **pictare de biserici** după stilul nou cu motive româneşti, orice fel de reparaturi, pe lângă preţuri **foarte moderate.**

Rugând sprijinul valoros al binevoitorului public român semnez:

Cu toată stima: **Ioan Stanciu**
zugrav de case,
Sibiiu, strada Rosmarin Nr. 6

(103) 2—6

Fabricat din patrie!

Berea de Paşti

din berăria lui **RUDOLF HABERMANN, SIBIIU** să nu lipsească de Paşti de pe masa nimănuia, **câtă vreme mai ajunge depozitul,** se află mai în toate ospătăriile şi prăvăliile.

(93) 5—6

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul“,
însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică
„Mugurul“,
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 38—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 10/23 Aprilie 1912. Nr. 40.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Noul ministru-president.

Sibiiu, 22 Aprilie n.

Obiceiul e, că totdeauna când se retrage un guvern, prim-ministrul demisionat recomandă Monarhului persoana pe care o crede potrivită și chemată spre a-i lua locul. Așa s'a intâmplat și de astă dată. Contele Khuen-Hédervány, când și-a înaintat demisia, a recomandat Maiestății Sale pe domnul *Lukács László*, ministrul de finanțe, de urmaș al seu, iar Maiestatea Sa l'a poftit pe Lukács pe Vineri, la orele 11, în audiență, la palat.

Domnul Lukács știa pentru ce e chemat la palat, și astfel a mers cu planul gata după care crede că se va putea face ordine în dietă și în țară, și în lunga audiență de o oră întreagă și l'a espus în mod amănunțit în fața Maiestății Sale, care l'a aprobat. Sara apoi, dl Lukács a primit la mână decretul, prin care e numit din partea Regelui ministru-president ungar.

Domnul Lukács a plecat Sâmbătă dimineață acasă, la Budapesta, unde a sosit la ameaz, și a început numai decât pertractările cu persoanele din cari are de gând să-și compună noul cabinet, dar și cu partidele din dietă, pentru a ajunge la înțelegere cu ele.

Se crede, că cei mai mulți dintre miniștrii de până acuma vor face parte și din cabinetul domnului Lukács, și că schimbare mare se va face numai în corpul secretarilor de stat. Probabil, că mâne Lukács pleacă de nou la Viena, pentru a presenta Maiestății Sale lista noului cabinet ungar. Va urma apoi presentarea noului cabinet în fața dietei, poatecă Sâmbătă, ori Luni, iar după întrunirea delegațiunilor, cari vor fi convocate în sesiune estraordinară pe 30 Aprilie n. se vor continua desbaterile în dietă, asupra legilor militare.

Domnul Lukács are speranță, că desbaterile vor lua un curs normal, că opoziția nu va mai face obstrucție, după ce în chestia reformelor electorale îi va da garanții suficiente domnului Justh și partisanilor sei. Noul guvern își are planul gata în chestia legii electorale, și crede, că cu realisarea planului seu va multămi pe toți. Chiar și contele Tisza e câștigat, — după cum scriu ziarele din capitală, — pentru legea electorală, în felul cum e ea contemplată din partea noului nostru ministru president.

Ca fapt positiv, de interes pentru noi, putem se dăm știrea, că la resortul cultelor și al instrucțiunei publice remâne și mai departe contele Zichy Iános, ca ministru, și că secretarul de stat de pe lângă ministrul president, dl Jeszenszky Sándor, își părăsește postul. Să va face ordine apoi și în Croația și Slavonia, prin dispensarea domnului Cuvay din postul de ban și de comisar regesc, iar starea de asediu de astăzi va fi ridicată și regatul croat își primește de nou drepturile și libertățile constituționale.

Atâta e ce se poate ști deocamdată din programul noului guvern, iar întregul program și'l va espune domnul ministru president în fața parlamentului, cu ocasiunea prezentării sale, în una din zilele apropiate.

Cu privire la persoana noului ministru president ungar nu esistă decât o singură părere în cercurile politice, dela Budapesta și dela Viena, anume: că Escelența Sa e un bărbat de stat cu frumoase aptitudini, de o corectitudine rară, e binevăzut la Coroană, și chiar și la moștenitoriul de tron, Arhiducele Francisc Ferdinand, posede mult tact și multă înțelepciune politică, prin urmare ofere toate garanțiile, că va resolva cu succes toate problemele grele, cari dela dânsul își așteaptă acum resolvarea.

Bine ar fi să le poată resolva toate, spre fericirea țării și spre multămirea tuturor cetățenilor ei!

Sinodul din Arad.

Sinodul eparhial al diecezei arădane a fost deschis prin P. S. Sa, Episcopul *Ioan I. Papp*, cu următoarea cuvântare:

Cristos a înviat!
Dlor Deputați!

S'a mai încheiat un period de ani din viesța constituțională a bisericei din mitropolia noastră ortodoxă răsăriteană din Ungaria și Transilvania, și intrând astăzi într'un nou period de viesță și activitate sinodală, period precedat de alegeri nouă, pentru ajungerea scopului determinat în legea noastră organică, ochii credincioșilor acestei eparhii sunt ațintiți spre central și locul, unde ne aflăm întruniți în această adunare bisericească întocmai, precum ochii clerului și ai poporului din diecezele surori sunt ațintiți spre centrul eparhiei căreia aparțin.

Și aceasta interesare vie a eparhioților noștri este pecât de justă, pe atât de naturală, nu numai pentrucă ea emanează din bucuria libertății de întrunire, — de care drept se bucură biserica noastră astăzi sub scutul și ocrotirea legilor statului nostru, dar ea emanează și din sentimentul datorinței, ce se impune fiecărui eparhiot: de a cunoaște scopul și interesele bisericii sale și cunoscându-le să le promoveze cu toată căldura dragostei sale creștinești, întocmai precum stăruie la promovarea scopurilor și intereselor sale particulare, la ale casei și ale familiei sale proprii. Și aceasta cu atât mai vârtos, cu cât fiecare credincios știe, precum și trebue să știe, că din furtunile viforoase, ce s'au descărcat asupra fericiților noștri străbuni în cursul veacurilor, singura moștenire strămoșească ce ni-a remas este: biserica noastră națională, în care ni s'au păstrat cele mai scumpe tesaure, cele mai alese și mai valoroase mărgăritare: limba și legea strămoșească cu atributele și caracterele ei nedespărțite: credința neclătită și supunerea omagială către Inaltul Tron și paralel cu acestea: jertfirea pentru locul unde ne-am născut și unde trăim, de care loc ne alipim cu toată căldura dragostei cetățeanului credincios patriei sale.

Tocmai de aceea, când ne cugetăm la sublima misiune a bisericii noastre, care este: răspândirea în măsură tot mai mare a luminei și a culturei religioase-morale în popor; când ne cugetăm la adevărul, că scopul măreț al acestei misiuni este apropierea tot mai mult de perfecțiune și prin perfecțiune de bine și fericire, scopul suprem al omului de pământ: cine n'ar înțelege și cine ar putea înăduși bucuria unui arhiereu în momentul, când se vede încunjurat de reprezentanții acestui scop măreț și sublim, scop urmărit de biserica noastră vie, de clerul și poporul ei credincios, în toate timpurile și în toate acțiunile lui.

Și tocmai de aceea, dupăce în persoanele Domniilor Voastre, Dlor deputați vechi și noi, am bucuria a saluta asemenea reprezentanți legali, tot atâția fii și apărători devotați ai bisericei, nouă iubiți eparhioți, veniți aici din apropiere și din depărtare cu scopul și tendența, că în puterea mandatului primit dela alegători, să mă sprijiniți în conducerea năii bisericii noastre spre limanul dorit, cum aș putea da mai potrivit espresiune bucuriei, ce cuprinde sufletul meu în acest moment, decât să vă întimpin cu salutul de biruință „Hristos a înviat“, cu acest salut de mângăiere și întărire a nădejdei binelui, cu care se întimpină credincioșii sfintei noastre biserici, din ziua prea luminatei Invieri a Dlui până în ziua măritei Sale Inălțări la ceriu.

Cugetându-ne acum, că întrunirile noastre în adunări bisericești, în sinoade și congrese nu sunt însuși scopul, ci numai mijloc la ajungerea scopului sublim și măreț urmărit de biserica noastră, nouă reprezentanților ei legali, nouă apostolilor ei de acum, chemați a lucra cu vreme și fără vreme la conservarea și desvoltarea naturală și sănătoasă a așezămintelor ei religioase-morale și culturale, ni se impune sfânta datorință de a folosi cu plăcere și bucurie acest mijloc, deosebi acum în timpurile acestea de ispită, când indiferentismul religios bate la ușă și află întrare nu numai la o parte a poporului din pătură de jos ci, durere, și la unii dintre cărturarii noștri și chiar și la de aceia, cari se pretind a fi chemați și chiar îndreptățiți a da directivă vieții noastre publice bisericești, și care indiferentism se manifestă nu numai prin necercetarea bisericii în Dumineci și serbători, nu numai prin întrelăsarea împărtășirei lor cu sfin-

FOIȘOARĂ.

Misiunea episcopilor Gherasim Adamovici și Ioan Bob la curtea din Viena în 1792.

De *Dr. Ioan Lupaș.*

Domnia de 10 ani a împăratului Iosif al II-lea, în istoria Ungariei și a Transilvaniei, ni se înfățișează ca o epocă dintre cele mai însemnate, în care s'a aruncat sămânța pentru o serie întreagă de reforme salutare. Pentru Românii ardeleni, în deosebi, această domnie părintească și luminată a venit ca o binecuvântare de sus. Pe când în timpurile anterioare interesul cercurilor mai înalte se întorcea spre românimea, îngenunchiată în suferințele seculare ale iobăgiei, numai cu scopuri de convertire religioasă, fie la calvinismul dominant al secolelor XVI și XVII, fie la catolicismul militant — în dispozițiile și în atitudinea lui Iosif al II-lea față de Români vedem manifestându-se un interes statornic, care nu isvorește atât din scopuri de proselitism religios sau de dominațiune politică, ci într'o măsură neașteptat de mare: dintr'un sentiment curat de dreptate și milă creștinească față de toți supușii săi pe cari voia să-i știe *egal îndreptățiți.*

Din călătoriile sale prin Transilvania și Banat, Iosif s'a întors totdeauna cu impresiuni dureroase despre starea de nedreptate și elotism, în care aflase mulțimea cea mare a supușilor săi de naționalitate română. Și deoarece el nu se sfia a mărturisi, că datoria unui domnitor este să apere poporul față de abuzurile claselor privilegiate, ajuns la domnie n'a ezitat un singur moment a proceda în consecință, silindu-se a ușura, prin diferite ordinațiuni, soarta celor apăsați și a face dreptate celor nedreptățiți.

Chiar la începutul domniei sale găsim importantul *edictum tolerantiae* (1781) prin care interzice orice siluire a convingerilor religioase, desrobește din cătușele trecutului confesiunile necatolice și risipește o samă de privilegii învechite enunțând principiul, că la funcțiunile publice poate fi admis oricine, fără privire la confesiunea sa religioasă, ci ținându-se seamă numai de meritele, talentul și viața creștinească cinstită a candidaților.*)

Cele trei națiuni privilegiate ale Ardealului nu se putură nici decum împăca cu dispozițiile lui Iosif al II-lea, care cu o consecvență neobicinuită pornise a dărâma toate cetățuile lor de prerogative, desființând faimoasa „unio trium nationum“, înlocuind vechia împărțire a Ardealului în 3 teritorii deosebite (unguresc, săsesc și secuesc) cu o împărțire nouă în 11 comitate și acordând „dreptul de concivilitate“ tuturor supușilor săi ardeleni.

Toată năzuința privilegiaților ardeleni era să împedece ducerea la îndeplinire a planurilor de reformă politică și socială, inițiată de Iosif al II-lea. De aci opoziția statornică și neînduplecată în tot timpul domniei de 10 ani a luminatului împărat, până când acesta, la sfârșitul vieții sale, trebui să vadă, cum să prăbușesc aproape toate rezultatele stăruințelor sale nobile și umanitare („Nun sehe ich, dass der Allmächtige alle meine Werke zertrümmert“, a zis Iosif II. pe patul de moarte.)

Puterile dușmănoase și întunecate ale inerției seculare au reușit să zădărnicească realizarea reformelor salutare și triumful ideilor generoase, de care era călăuzit Iosif II. Tragicul vieții și domniei acestui împărat e a se căuta tocmai în împrejurarea, că a urmărit scopuri mari și nobile, dar n'a reușit să-și asigure concursul factorilor hotărâtori pentru ajungerea scopurilor sale. El nu s'a putut răzima nici pe oligarhia îndărătnică și îngâmfată, nici pe burghezimea orășenească pusilanimă, nici pe țărănimea îngenunchiată și lipsită de conducători cu vază. Ce s'ar fi întâmplat, dacă în fruntea Românilor ardeleni s'ar fi găsit atunci un arhiereu îndrăzneț ca Inocențiu Micu sau un diplomat genial ca Andreiu Șaguna? Iosif al II-lea n'ar fi stat la îndoială a-i da tot sprijinul necesar pentru ridicarea poporului român la o treaptă egală cu celelalte neamuri conlocuitoare.

Se găseau atunci printre preoții români numai câțiva inși cari au înțeles dela început, că ordinațiunile împăratului Iosif al II-lea vor aduce o ușurare însemnată pentru poporul român, deschizându-i calea spre un traiu mai omenesc și dându-i posibilitatea de a se desvolta mai liber. Unul dintre aceștia, protopopul Săliștii: Moise Moga, își exprimă la 1782, admirația și recunoștința către împăratul Iosif în versuri ca acestea:

„O dulce Iosife împărate și cu totul luminate,
Cea neîncetată lui Dumnezeu mulțămită înălțăm,
Și pe dânsul pentru împărăția ta îl rugăm,
Și încă și noi de-apururea și totdeauna vom sta,
Picătura de sânge cea mai de pe urmă pentru
Impărăția ta vom vărsa“.

(Va urma.)

---

*) „... remoto diversae religionis respectu sola meritorum et talentorum, probae item et christianae vitae *ratio habeatur*“.

tele taine ca şi daruri ale ei, ci şi prin răceala sentimentului jertfei de bună voie pentru biserica şi instituţiunile ei religioase-morale şi culturale, fără să-şi deie seamă unii ca aceştia, că biserica noastră naţională ne este tot atât de scumpă şi preţioasă şi nouă celor de acume, cum era şi părinţilor şi străbunilor noştri şi cum ne era tuturor şi în timpul nu tocmai îndepărtat, când şi inteligenţii cercetau biserica împreună cu poporul de rând în Dumineci şi serbători, cum cercetează alte neamuri şi acum bisericile lor, cinstesc aşezămintele lor, pe care bază aceştia se şi bucură de cinste deplină din partea celor de o limbă şi de o credinţă cu ei.

Am atins acestea apariţiuni triste şi până să urmeze rapoartele generale şi speciale cu icoană stărilor din eparhie, în care icoană sunt indicate succesele ajunse şi piedecile, cari înapoiază şi împedecă progresul în măsura reclamată de trebuinţele vieţii noastre religioase-morale şi culturale economice.

Spre orientarea Ven. Sinod mai ating şi aceea, că afacerea regulării salariilor învăţătoreşti cu ajutoriu de stat, afacere care ne-a preocupat atât de mult, este în curgere progresivă, rezoluţiile la cererile suşternute şi adjustate în regulă, deşi încet, urmează succesive.

Nu pot intrelăsa nici faptul îmbucurător, că Inaltul guvern, constatând necesitatea de a se da creşterii religioase-morale o mai mare importanţă, a luat iniţiativa pentru regularea chestiei de catehisare la toate şcolile medii, şi din bugetul statului ni-a făcut şi nouă parte mai mare de ajutoriu decât în trecut şi anume în măsură, încât cu diferinţa ajutoriului obţinut am ajuns în poziţia dorită de a putea propune ameliorarea şi regularea salariilor profesorilor dela institutul nostru pedagogic-teologic şi a funcţionarilor dela Consistoriul din Arad.

Dar după ce nici acest ajutoriu, nici mijloacele actuale ale diecezei nu sunt de ajuns pentru provederea şi a altor trebuinţe tot atât de ardente, cum se decretase regularea salariilor de sub întrebare, mă cred îndatorat să atrag din acest loc binevoitoarea atenţiune a Veneratului Sinod asupra raportului special ce urmează din partea Consistoriului nostru arădan în chestia sporirii venitelor fondului general, fără de cari nu putem corespunde postulatelor legii de instrucţiune şi nu putem impopula institutul în măsura reclamată de trebuinţele instrucţiunii şi a provederii trebuinţelor vieţii religioase a credincioşilor.

După toate acestea, implorând şi din acest loc darul şi binecuvântarea cerească asupra noastră şi asupra lucrărilor noastre, precum ne-am rugat şi în sf. biserică, — declar sesiunea ordinară a Sinodului nostru eparhial convocată pe ziua de astăzi de deschisă.

Sinodul arhidiecesan.

Şedinţa a cincia.

S'a ţinut Vineri, în 19 Aprilie nou. President I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, notar de şedinţă *Dr. George Proca.*

Notariul Lazar Triteanu ceteşte procesul verbal al şedinţei premergătoare. Se autentică.

Deputatul *Dr. Aurel Vlad* face următoarea propunere:

„Propunere pentru modificarea „Regulamentului pentru afacerile interne ale Consistorului arhidiecezan“ votat în sesiunea din 1901 sub Nr. prot. 78.

Propun, ca §-ul 7 să se aducă în consonantă cu concluzul congresual Nr. 77 din 1903, în consecinţă numărul asesorilor să fie stabilit în loc de 9 în 12 pentru şedinţele plenare; ear §-ul 74 să se modifice astfel, ca în alinea primă a acestui paragraf în loc de secretar să se pună referent.

Rog ca propunerea aceasta să se declare, conform §-ului 19 al reg. afacerilor interne pentru sinodul arhidiecezan, de urgentă“.

Sinodul nu acceptează urgenţa, ci predă propunerea comisiunei organisătoare.

Acelaşi deputat face încă următoarea propunere:

„Propunere pentru modificarea §-ului 15 şi 16 al regulamentului afacerilor interne pentru sinodul arhidiecezan.

Propun ca §-ul 15 să se modifice în sensul următor, — iar §-ul 16 să elimineză de tot:

Propuneri de sine stătătoare se pot face numai la începutul şedinţei înainte de ordinea zilei şi trebue presentate în scris şi iscălite de cel puţin 10 deputaţi prezenţi. Sinodul decide cu majoritate de voturi asupra întrebării, că propunerile făcute să fie sau să nu fie luate în considerare“.

Propunerea se predă comisiunei organisătoare.

Deputatul *Dr. Ioan Lupaş* face propunerea următoare.

„Sinodul decide, ca atât pentru elevii secţiei teologice, cât şi a celei pedagogice a seminarului Andreian, să se institue un curs de 2 ore pe săptămână, în care să li se propună cele mai elementare noţiuni de economie naţională şi sociologie, noţiuni de finanţe, elemente din dreptul comercial şi cambial, precum şi technica de contabilitate şi de asigurări. Spre scopul acesta Consistorul se autorizează a angaja ca profesor pe unul dintre bărbaţii noştri specialişti în această materie“.

Se predă comisiunei organisătoare.

Acelaşi deputat mai face propunerea următoare:

„Sinodul învită Consistorul a face paşii de lipsă la locurile competente, ca §-ul 16 al art. de lege XLIV din 1868 să fie în viitor astfel aplicat şi interpretat, ca să nu devină iluzoriu dreptul limbei române asigurat printr'însul, ci să se poată validita acest drept; iar la caz, că această încercare nu ar avea rezultatul dorit, Consistorul să intervină la ministerial de culte, solicitând din partea acestuia un ordin, prin care să fie îndrumate inspectoratele şcolare regeşti a nu mai coresponda în viitor direct cu organele noastre bisericeşti inferioare, ci numai prin intermediarea Consistorului“.

Propunerea se predă comisiunei organisătoare spre studiare.

Se intră în ordinea de zi.

In numele comisiunii organizătoare raportează referentul *Nicolae Ivan* în chestia ridicării unei noui zidiri pe seama seminarului arhidiecezan.

Ceteşte raportul anchetei către consistor, şi raportul consistorului către sinod. Din actele acestea se vede, că chestia a fost studiată din toate punctele de vedere. Propunerea consistorului e, ca aceea ce e mai necesar să se facă acum, în strada Măcelarilor, pe lângă seminarul actual, prin demolarea edificiilor mici şi vechi şi ridicarea în locul lor a unei zidiri mari, în care să se cuprindă salele de învăţământ, şi apoi prin adaptarea radicală a actualului seminar. Spesele incopciate cu acest mod de tranşare a chestiei ridicării noului seminar s'ar urca la suma de 230.000 coroane. Părere separată a avut P. C. Sa, Protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roşca*, care în consistor era pentru ridicarea noului seminar în strada Şaguna, şi anume, — fiindcă nu dispune consistorul de întreaga sumă necesară, — în mod treptat, deocamdată făcându-se numai un pavilon, cu salele de învăţământ.

Comisiunea organizătoare asemenea s'a împărţit în două, — în majoritate, care e pentru acceptarea propunerii consistorului, şi în minoritate, care e pentru ridicarea noului seminar în strada Şevis, eventual în strada Şaguna.

Referentul Nicolae Ivan representă vederile majorităţii din comisiune, care e pentru ridicarea seminarului pe locul pe care se află acum.

Spre orientarea deputaţilor sinodali se ceteşte din partea raportorului şi memoriul corpului profesoral dela seminarul „Andreian“, în care se cere ridicarea seminarului pe loc liber, făcându-se o zidire modernă, mulţămitoare din toate punctele de vedere.

Faţă cu cele cuprinse în acest memoriu, raportorul constată, că în contra realisării dorinţei corpului profesoral dela seminar, care e dorinţa tuturor, trebue să fie evocate motivele de ordin financiar. Pentru un seminar mare, nou, modern, care ar costa 700—800,000 coroane, consistoriul nu are bani.

De altă parte, seminariul, în starea lui de astăzi, nu mai poate rămânea. Roagă deci sinodul să primească propunerea consistoriului şi să decreteze amplificarea seminariului actual, iar ridicarea noului seminar să rămână reservată pentru alte vremuri mai depărtate.

Deputatul *P. Cosma* reflectează la unele afirmări ale referentului comisiunei, şi se declară în contra propunerei consistorului. E pentru ridicarea noului seminar pe loc liber. Dacă nu sunt bani destui, să se adune, punându-se în aplicare hotărârile sinodului din anul 1908. In numele minorităţii comisiunei face contrapropunere, ca noul edificiu seminarial să se ridice pe loc liber, iar consistoriul să esecute hotărârile sinodului dela 1908, adunând fondul necesar pentru ridicarea nouei zidiri.

P. C. Sa, Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, încă se declară pentru ridicarea noului seminar pe loc liber. Cel mai bun, mai ideal, ar fi locul din strada Şevis. Dar de altă parte recunoaşte, că e bine, ca seminariul să fie aproape de biserica catedrală. Deci e pentru ridicarea seminariului în strada Şaguna, cum s'a hotărât din partea sinodului la 1908. Nu e deci pentru adaptarea şi întregirea propusă de majoritatea comisiunei, ci e pentru esecutarea concluselor sinodale dela 1908. Face propunere în acest înţeles.

P. C. Sa Arhimandritul Dr. *Ilarion Puşcariu*, arată, că cu seminariul stăm aşa de rău, încât stările de lucruri nu se mai pot tolera. Trebue să se facă o ameliorare. Din lipsă de mijloace consistoriul nu a putut afla altă soluţie, decât cea propusă: adaptarea şi întregirea actualului seminar. Să facem deci aceea ce se *poate* face, pentruca să delăturăm răul. Aceea ce propune consistoriul şi majoritatea comisiunei, isvoreşte din o necesitate arzătoare. Să se facă deci aceea ce e posibil, dar să se facă. Recomandă sinodului primirea propunerii majorităţii comisiunei.

Deputatul *I. A. de Preda* constată, că *noul* seminariu negreşit va fi ridicat e pe loc liber. Nime nu e în contra acestei idei. Dar vorba e, că până vom ajunge să-l putem ridica, ne putem folosi de actualul seminar? Nu! Deci trebue să-l amplificăm şi adaptăm, aşa cum propune consistoriul, pentrucă pentru noul seminar nu sunt bani. E deci pentru acceptarea propunerii majorităţii comisiunei.

Deputatul *Vasile Damian* constată, că o lipsă, care e simţită, trebue delăturată. Lipsa unor îmbunătăţiri la seminar e mult simţită, deci trebue delăturată. Dela colectă nu aşteaptă mult. Vedem ce resultat slab a dat colecta pentru gimnasiul din Brad, cu toate că gimnasiul din Brad e tot aşa de necesar şi urgent ca seminariul. Să se facă deci ce se poate face. E pentru acceptarea propunerei majorităţii comisiunei organizătoare, pe care o votează.

Deputatul *Dr. Nicolae Bălan* rosteşte o vorbire mai lungă, în care motivează necesitatea ridicării seminariului pe loc liber, în stil modern, cu toate salele necesare şi întocmirile dictate de trebuinţele de astăzi. Decât să se facă numai întregiri şi adaptări, cârpituri, mai bine să se aştepte cu ridicarea noului seminar încă vre-o câţiva ani. Nu primeşte propunerea majorităţii comisiunei organisătoare. Se alătura la propunerea deputatului P. Cosma.

I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, reflectează la unele din afirmările şi argumentările antevorbitorilor. Arată fasele prin cari a trecut chestia, dela venirea Escelenţiei Sale la Sibiiu. Ridicarea unui seminar *departe* de catedrală, nu-i poate conveni, pentrucă seminariul are să fie aproape de catedrală.

Vorbeşte deputatul Romul Furduiu pentru propunerea majorităţii comisiunei, iar deputatul Zevedeiu Mureşianu cere amânarea resolvirei acestei chestiuni şi doreşte să se înceapă imediat cu adunarea mijloacelor necesare pentru noul seminar.

Deputatul Dr. Aurel Vlad e pentru ridicarea seminariului pe loc liber, în str. Şevis. Primeşte propunerea minorităţii comisiunei.

Dr. Nicolae Comşa asemenea pledează pentru un seminar nou, ridicat departe de sgomotul mare, pe loc liber, în str. Şevis.

Deputatul Octavian Goga crede, că dacă nu am avea locul în strada Şevis, un loc ideal, ne-am putea hotărâ să adaptăm numai şi se amplificăm edificiile actuale ale seminariului. Dar având locul, nu se poate ridica seminariul decât acolo. E pentru un seminar nou, pe loc liber, în strada Şevis, iar până se pot aduna banii, să se amâne resolvarea chestiei.

Discuţia se întrerupe. Se anunţă şedinţa proximă pe după ameaz, la orele 4, iar şedinţa se încheie la ora unu d. a.

Şedinţa a şasa.

Ţinută Vineri, în 19 Aprilie n. la orele 4 d. a. President I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, notar de şedinţă *Dr. George Proca.*

Notariul *Dr. George Proca* ceteşte procesul verbal al şedinţei ţinute înainte de ameaz.

Se autentică.

Se intră apoi în ordinea de zi. Discuţia asupra chestiei ridicărei unei zidiri noi pe seama seminariului, se declară încheiată după ce nu s'a mai anunţat nime la cuvânt.

Se dă cuvântul propunătorilor.

P. C. Sa, Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, respunde la cele înşirate în contra propunerei sale şi pledează de nou, pentru acceptarea propunerei.

Deputatul *P. Cosma* asemenea răspunde la unele din observările făcute în contra propunerei sale. Crede, că dacă se va face aşa cum propune majoritatea comisiunei şi consistoriul, se consumă un capital de 200,000 coroane, care e menit pentru un seminar ridicat pe loc liber. Doreşte să se facă planuri esacte pentru o zidire modernă, pe loc liber, pentruca să se ştie cât costă şi cât avem să adunăm pentru a putea vedea noul seminar ridicat şi dat destinaţiei. Roagă sinodul să primească propunerea sa şi *să se declare pentru un nou seminar, zidit pe loc liber.*

Ultimul cuvânt îl are raportorul majorităţii comisiunei organisătoare, deputatul *Nicolae Ivan.* Nu trage la îndoeală bunele intenţiuni ale domnilor contrapropunători. Ar fi foarte bine, dacă s'ar putea face o zidire ideală, modernă, corespunzătoare din toate punctele de vedere. Dar zidirile nu se fac numai cu vorbe. Consistoriul încă vrea un seminar nou, şi va prezenta planuri în privinţa aceasta, dar până putem ajunge la capitalul cu care să se poată ridica noul seminar, trebue să se facă aceea ce propune consistoriul. Nu e vorba deci de cârpituri, ori de risipă, făcută cu uşurinţă, ci de satisfacerea unei necesităţi. Banii investiţi nu sunt bani perduţi, nici în casul ridicării noului seminar, pentrucă zidirea contemplată a se ridica acum, poate fi folosită oricând spre alte scopuri. Să nu ne luăm după alţii, căci alţii, dacă fac zidiri mari şi luxoase, afară, în liber, nu le fac din banii lor, ci din banii primiţi dela stat, dela care noi nu prea avem nădejde să primim ceva. Să nu presupună nime, că consistoriul nu ar fi combinat bine lucrurile. Propunerea pe care o face isvoreşte deci din absoluta necesitate, dictată de motive financiare. Roagă sinodul să primească propunerea consistoriului, respective a majorităţii comisiunei organisătoare.

I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, roagă deputaţii sinodali să se gândească la respunderea cea mare pe care o are fiecare din ei în o chestie atât de însemnată. Convingerea Escelenţei Sale este, că nu e bine să fie seminariul departe de biserică, de aceea ar fi bine să fie acceptată propunerea consistoriului în chestia seminariului. O eventuală colectă crede că nu va da resultatul aşteptat, pentrucă lumea e angajată în multe alte părţi: la fondul cultural, la gimnasiul din Brad, etc. Nu zidirile mari fac întărirea neamului, ci *spiritul* care trebue să domnească între păreţii zidirilor. Voteze fiecare aşa, cum îi dictează conştiinţa. Fiind chestia foarte importantă, ordonează votare nominală.

Pentru propunerea deputatului *Parteniu Cosma*, pusă întâi la vot, au votat 27, contra 21 deputaţi. Doi deputaţi nu au votat.

Se declară deci *primită* propunerea deputatului Cosma, ca *seminariul să se zidească pe loc liber, iar consistoriul să iniţieze adunarea mijloacelor necesare.*

Urmează raportul comisiunei şcolare, asupra raportului consistoriului în chestia învăţământului din şcoalele poporale. Comisiunea face propuneri mai multe, la cari vorbeşte deputatul Dr. Ioan Şenchea, declarându-se contra primirei lor, fiindcă nu duc la scop. Părerea sa e, că consistoriul să se pună în înţelegere cu guvernul, ca să se stabilească bine care e cercul de competenţă al organelor guvernului, peste cari acestea nu pot să treacă?

Vorbeşte la obiect Lazar Triteanu, care face o nouă propunere, acceptată din partea sinodului, în locul propunerei prime a comisiunei şcolare, apoi deputaţii Vasile Damian, Dr. Onisifor Ghibu, Dr. Ioan Şenchea, Dr. Ioan Lupaş — în urmă se primesc celelalte propuneri ale comisiunei şcolare.

Tot comisiunea şcolară raportează prin raportorul, *Dr. I. Lupaş*, asupra raportului consistorial în chestia numărului şcoalelor poporale, cari, după raportul consistoriului, s'au împuţinat cu 191. Comisiunea propune luarea la cunoştinţă a raportului consistorial şi a paşilor întreprinşi pentru susţinerea şcoalelor noastre.

La discuţia asupra propunerii comisiunei, de a se prelimina în budget suma de 10,000 cor. pentru elevii săraci din secţia pedagogică a seminariului, şi asupra propunerii, ca teologii să facă esamen şi din studiile pedagogice şi să funcţioneze ca învăţători până la alegerea lor de preoţi, — au participat domnii: Nicolae Borzea, Lazar Triteanu, Nicolae Bogdan, Romul Furduiu, Dr. G. Proca şi I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu.*

Escel. Sa presintă o scrisoare a marelui mecenat *Vasile de Stroescu*, care a trimis 25,000 coroane, în scopul creării unei succrescenţe bune dăscăleşti. Se fac ovaţiuni sgomotoase dlui Stroescu. Propunerile comisiunei, se primesc, cea din urmă în stilisarea făcută de deputatul Lazar Triteanu.

Şedinţa proximă se anunţă pe Sâmbătă la orele 9 dimineaţa. La ordinea zilei se pun alegerile consistoriale.

Şedinţa a şaptea.

Ţinută Sâmbătă, în 20 Aprilie, n. la orele 9 dimineaţa. President I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, notar de şedinţă *Eugen Todoran*.

Notarul *Dr. George Proca* ceteşte procesul verbal al şedinţei din urmă. Se autentică.

Se întră în ordinea de zi. Se fac alegerile asesorilor consistoriali, în senatul şcolar şi cel epitropesc.

In comisiunea scrutinătoare se aleg următorii domni: P. C. Sa, Arhimandritul Dr. Ilarion Puşcariu, Vasile Almăşan şi Dr. Ioan Şenchea.

Şedinţa se suspinde, pentru a se consulta deputaţii asupra persoanelor ce sunt de ales.

După redeschidere se dau buletinele. Au votat 48 de deputaţi. Comisiunea scrutinătoarea se retrage, pentru a face scrutiniul, iar sinodul continuă desbaterile.

Deputatul Dr. Nicolae Vecerdea propune, în numele comisiunei organisătoare, ca propunerile deputaţilor Dr. Vlad şi Dr. Lupaş să fie transpuse consistoriului spre luare în considerare. Propunerile se cuprind în raportul despre şedinţa a cincia a sinodului arhidiecezan.

In numele comisiunei financiare raportează referentul Dr. Vasile Preda.

Raţiociniile anului 1911, — la propunerea comisiunei, — se iau la cunoştinţă cu aprobare, şi consistoriului se dă absolutoriul obicinuit.

Raţiociniile librăriei şi tipografiei arhidiecezane pe anul trecut se aprobă şi se dă absolutoriul îndatinat pe seama comisiunei administrative a acestei instituţiuni.

Deputatul Z. Mureşianu îşi esprimă dorinţa, ca la librăria arhidiecezană să se poată căpăta tot ce e necesar pentru biserică şi şcoală, pentruca preoţii să nu fie necesitaţi să procure aceea de ce au trebuinţă dela firme străine.

Se dau lămuriri linişiitoare în privinţa aceasta din partea înaltului presidiu.

Raportul consistorului, în chestia fundaţiunei Şaguna, la propunerea aceluiaşi raportor, se ia la cunoştinţă, şi reprezentanţei, care administrează fundaţiunea Şaguna, i se votează absolutorul. Budgetul anului viitor a fundaţiunei se aprobă.

Raportul consistoriului despre împărţirea ajutoarelor din fundaţiunea Andronic, la propunerea aceluiaşi raportor, se ia la cunoştinţă cu aprobare.

Urmează comisiunea bisericească. Raportor Dr. V. Saftu. Propunerea deputatului Nicolau Bălan, în chestia unui orfelinat pentru copiii orfani de preoţi, se predă, la propunerea comisiunei, consistoriului arhidiecezan, spre studiare şi presentarea unei propuneri concrete în chestia aceasta.

In numele comisiunei bisericeşti raportează Dr. Nicolau Bălan asupra propunerii deputatului Oct. Goga, referitoare la dotaţiunea preoţilor.

După o motivare lungă şi temeinică propune, ca sinodul să roage pe Escelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul Ioan Meţianu, ca punându-se în înţelegere cu ceialalţi Preasfinţiţi Arhierei, să întreprindă paşii de lipsă atunci, când va afla momentul de potrivit.

Deputatul P. Cosma propune, ca chestia să fie înaintată consistoriului mitropolitan, pentru a presenta acesta o propunere congresului ce se va întruni la toamnă.

I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul Ioan Meţianu, încă e de părerea, că aceasta e calea cea mai bună, pentru a se ajunge la bun resultat.

Propunătorul Octavian Goga se alătură la propunerea dlui P. Cosma.

Deputatul Vasile Damian e în contra aducerei vreunei hotărîri, pentru că nu e bine să ne îndesuim noi şi să cerem dela guvern îmbunătăţirea dotaţiunei preoţilor. Cere luarea chestiei dela ordinea zilei. Face propunere în acest înţeles, care însă nu se primeşte. Se declară primită propunerea deputatului P. Cosma, acceptată şi din partea comisiunei.

Cu privire la cealaltă parte a propunerii deput. Goga, privitoare la regularea *stolei*, comisiunea propune, ca consistoriul să o esecute în parte.

După observările P. C. Sale, Protosincelului Dr. Eusebiu R. Roşca, şi ale deputaţilor Vasile Damian, Nicolae Borzea şi Dr. Vasile Saftu, sinodul primeste propunerea P. C. Sale, Protosincelului Dr. Roşca, ca afacerea să fie predată consistorului pentru studiare.

Deputatul I. A. de Preda raportează în numele comisiunei organisătoare în chestie *pragmaticei*. Propune să fie transpusă afacerea consistoriului spre studiare şi raportare la sinodul proxim. Şi până atunci însă să se mai voteze ca adaos de scumpete încă 10% din salar pe seama funcţionarilor arhidiecezei, cu începere dela 1 Ianuarie 1912. Acelaşi adaus să se voteze şi pe seama protopresbiterilor.

P. C. Sa, Protosincelul Dr. Eusebiu R. Roşca, propune, ca salariul profesorului Tim. Popoviciu să fie urcat, cu începere dela 1 Ianuarie 1912, la 2000 cor. şi 600 cor. bani de cortel. Se predă consistoriului; iar propunerea comisiunei se primeşte.

Acelaşi raportor propune în numele comisiunei organisătoare, ca propunerea deputatului O Goga, referitoare la retribuirea protopresbiterilor pentru participarea la esamene, şi pentru visitaţiunile canonice, să se predee consistoriului spre studiare. Se primeşte.

Se comunică acum resultatul scrutiniului, care e următorul:

Au întrunit majoritatea voturilor, în senatul *şcolar*: Vasile Damian, Dr. Ioan Lupaş şi Dr. Vasile Stan, din cler, iar dintre mireni: Andreiu Bârseanu, Dr. Ioan Mihu, Virgil Onițiu, Dr. George Proca, Vasile Almăşan şi Dr. Lucian Borcia. In senatul *epitropesc*: Teodor Hermann, Romul Furdui şi Vasile Duma din cler, iar dintre mireni: Parteniu Cosma, Victor Fincu, Pantaleon Lucuţa, Ioan A. de Preda, I. I. Lapedatu şi Dumitru Vulcu.

Escelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul Ioan Meţianu, îi declară pe toţi aleşi.

Se continuă desbaterile.

In numele comisiunei financiare raportează *Nicolae Borzea* în chestia ridicării unui hotel în piaţa Hermann, centrul Sibiiului.

Comisiunea propune încuviinţarea ridicării acestei zidiri, şi lăsarea în grija consistoriului realisarea planurilor, pe cari sinodul le aprobă.

Escelenţa Sa, Arhiepiscopul crede, că e mai rentabilă o casă de închiriat. Să nu se facă deci hotel, ci casă, ori să se facă hotel numai în casul, că se află antreprenor sigur. Mai vorbeşte deputatul P. Cosma, apoi se primeşte propunerea comisiunei. I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul Ioan Meţianu anunţă vot separat.

Acelaşi raportor propune votarea budgetului, pe anul 1913. Se votează, după lămuririle date de asesorul Nic. Ivan.

Urmează comisiunea petiţionară, care s'a constituit sub prezidenţia protopresbiterului Vasile Domşa, având de raportor pe Nicolae Macrea.

Raportorul propune în numele comisiunii, ca toate petiţiunile, opt la număr, întrate la sinod, să fie predate consistorului spre competentă afacere.

Se votează cheltuelile sesiunei actuale sinodale şi Escelenţa Sa constată, că sinodul şi-a terminat lucrările.

Mulţămeşte deci în prima linie Atotputernicului Dumnezeu, că l a învrednicit la adâncile sale bătrâneţe, nu numai să deschidă, ci şi să poată închide această sesiune sinodală, mulţămeşte apoi domnilor deputaţi pentru zelul manifestat faţă de afacerile bisericeşti, şcolare şi fundaţionale şi implorând darul de sus asupra lucrărilor sinodului şi asupra membrilor săi, declară sesiunea actuală sinodală de încheiată.

In numele sinodului aduce mulţămiri Escelenţiei Sale, Arhiepiscopului şi Mitropolitului, P. C. Sa, Arhimandritul Dr. Ilarion Puşcariu, pentru tactul înţelept cu care a condus desbaterile, dorind Escelenţiei Sale să poată sta încă mulţi ani în fruntea bisericii, şi încă mulţi ani să poată presida şedinţele sinodului arhidiecezan.

Escelenţa Sa e viu aclamat.

Cu autenticarea procesului verbal al şedinţei acesteia se încredinţează deputaţii sinodali cu locuinţa în Sibiiu.

Inchiderea şedinţei la orele 12 şi un sfert.

NOUTĂŢI.

Jubileul societăţii „Petru Maior“. Sâmbătă s'au început serbările jubilare ale societăţii „Petru Maior“ din Budapesta şi astăzi se termină. A participat la ele lume multă românească. Arhiereii bisericii noastre şi-au scuzat toţi absenţa. Asemenea şi Arhiereii bisericii gr.-cat. române. La sara de cunoştinţă ţinută Sâmbătă sara, a produs mare însufleţire telegrama dlui *N. Iorga*, de cuprinsul următor: „O naţiune se validitează prin cultura, energia şi solidaritatea ce o poate desfăşura“.

*

Centenariul naşterii lui G. Bariţiu. In Braşov se va serba în Dumineca Rusaliilor, 13/26 Maiu c. centenariul naşterii lui *Gheorghe Bariţiu*, primul gazetar român ardelean şi creatorul „Gazetei Transilvaniei“. E proiectată şi o întrunire a gazetarilor români dela noi. Serbarea va fi aranjată de ziarul „Gazeta Transilvaniei„. Programul amănunţit va fi publicat în curând.

*

Corpurile legiuitoare române au fost închise Sâmbătă, prin mesaj de tron.

*

Nou consilier aulic. Maiestatea Sa a acordat dlui *Dr. Iosif Siegescu*, deputat dietal, profesor de limba şi literatura română la universitatea din Budapesta, titlul de consilier aulic.

*

Dela comitat. Comitetul central electoral al comitatului Sibiiu ţine şedinţă Marţi, în 30 Aprilie n. la orele 9 şi jumătate, în sala mică a casei comitatense, în chestia stabilirei listelor electorale pe anul 1913.

*

Pentru copiii săraci. Domnul advocat şi deputat sinodal Vasile Almăşan, din prilejul alegerii sale de asesor consistorial dărueşte fondului pentru ajutorarea copiilor săraci din Sibiiu-Cetate suma de 10 coroane.

*

Jubileul unui regiment. Regimentul de infanterie Nr. 6, care poartă numele *Regelui Carol I. al României*, şi-a serbat Marţia trecută jubileul de 150 ani de existenţă. Serbarea s'a ţinut în cazarma Maria Terezia din Budapesta. Regele Carol, cu această ocazie, a dăruit regimentului bustul său de bronz, pe care l-a adus colonelul român Stratilescu şi l-a predat ofiţerilor regimentului. La festivitate a luat parte şi consulul român din Viena, Mavrocordat. Telegrame de felicitare au sosit dela suveranul nostru, dela regele Carol şi dela principele moştenitor.

*

Işi schimbă religiunea. Cetim în ziare din Budapesta, că la preotul greco-oriental român *Aurel Moţiu* din Mişcolţ s'au prezentat 166 de oameni ai comunei Iza (în comitatul Bereg), şi au declarat că trec cu toţii dela religia greco-catolică la cea orientală.

*

Convocarea consistorului bisericesc. Consistorul bisericesc, cum se anunţă din Bucureşti, va fi convocat pe ziua de Luni 16/29 Aprilie în sesiune extraordinară.

*

Tarifa nouă pe căile ferate. Din Budapesta se anunţă, că noua tarifă de persoane şi bagaje pe căile ferate ungare va intra în vigoare cu ziua de 1 Iulie a. c. Vor fi urcate mai ales preţurile de călătorie pe clasa I. şi II., ear pe clasa treia preţurile vor rămânea aproape cele vechi.

*

Intunecimea de soare. Din cauza cerului norat, în părţile noastre s'a văzut cam puţin din întunecimea parţială de soare, întâmplată Miercuri. — Cu atât mai bine a fost observată în alte părţi ale ţării noastre, precum şi în străinătate. In Paris întunecimea la amesz era aproape completă; pe câteva minute în unele părţi ale capitalei a trebuit să se aprindă lampele. Temperatura a scăzut cu patru grade, ear după întunecime (care a fost inelară) earăşi s'a urcat. Numeroşi astronomi, unii în balon sau aeroplan, au studiat fenomenul.

*

Imbrăcămintea civilă a ofiţerilor. Preşedintele republicei franceze, la propunerea ministrului de război, a dat un ordin în care se reglementează purtarea hainelor civile la ofiţeri şi subofiţeri. Numai ofiţerilor însuraţi li se permite, fără alte formalităţi, ca afară de serviciu, în zile de Dumineca şi serbători, să umble în haine civile. Regulamentul pretinde, ca cei ce doresc să fie împărtăşiţi de acest favor, au să înainteze o petiţie, arătând motivele pentru care doresc să poarte asemenea îmbrăcăminte, b. o. exerciţii de sport, excursiuni ş. a.

*

Episcopul Lugojului îşi ia rămas bun. Noul episcop al Gherlei, Vasile *Hossu*, mai nainte de a părăsi eparhia Lugojului a convocat un consistor plenar, compus din toţi protopopii şi din mai mulţi parohi ai acestei eparhii. Cu acest prilej episcopul a făcut o fundaţiune de 100.000 coroane, cu scop de a se înfiinţa un internat în Lugoj pentru educaţia fetelor din familii de preoţi şi de mireni din eparhia amintită. Episcopul va pleca să-şi ocupe scaunul cel nou într'una din zilele lui Mai şi, din consideraţiuni sanitare, pe lângă înlăturarea tuturor serbărilor.

*

Manuscript biblic. O ştire a ziarului Times spune, că Muzeul britic a publicat zilele acestea câteva fragmente dintr'un nou manuscript biblic de al Copţilor. Specialiştii declară, că manuscriptul datează din mijlocul veacului al patrulea, şi că este copia unui text coptic din al treilea veac. Codicele este, prin urmare, cea mai veche traducere cunoscută a bibliei.

*

Mulţămită. Ilustrul Domn *Vasile de Stroescu*, marele binefăcător şi mecenat al neamului nostru, a binevoit a dărui şi pentru zidirea şcoalei noastre confesionale gr.-or. române din Dobârlău, protopresbiteratul Treiscaune, suma de 500 cor. In numele parohienilor mei aduc ilustrului binefăcător cele mai vii mulţămirii. Dobârlău 3 Aprilie v. 1912. *Iosif Tătulea*, paroh.

*

Cancelăria advocaţială a dnului *Dr. Emil Babeş* în Budapesta din 1 Maiu va fi mutată la Buda: *I. Kémenes utcza Nr. 4,* (lângă podul „Ferencz-József“).

*

Mulţămită. In numele credincioşilor mei îmi ţin de datorinţă a aduce şi pe această cale marelui binefăcător al neamului românesc, Ilustrului Domn *Vasile Stroescu*, cele mai călduroase mulţămite pentru ajutorul de 500 cor. dat şcoalei noastre confesionale gr. or. din loc. Cincul-mare, în 4 Aprilie 1912. *George Conta*, preot rom. ort.

*

Nenorocire. Când cu vijeliile din zilele trecute se stricase o parte din turnul bisericii române din Nădlac, în comitatul Cianadului, un meşter tinichigiu, Ioan Caracioni, a primit însărcinarea să repareze stricăciunea. In vreme ce meşterul de pe turn era ocupat cu lucrul, deodată a ameţit şi căzând din înălţime a rămas mort pe loc.

*

Lux modern. Pe Regentstreet din Londra de câteva zile este admirată o pălărie, al cărei preţ face cinci mii de coroane. Această pălărie de dame, deşi este atât de scumpă, nu are nici un fel de podoabe de aur sau de pietri scumpe. Este o pălărie simplă, de pae, cu un singur decor: câteva pene superbe de struţ.

*

Femee aviatoare. Se vesteşte din Paris, că *Miss Quimby*, din America, a trecut canalul Mânecii pe un aeroplan Blériot. Americana s'a înălţat în Dower la 5 ore 25 minute dimineaţa, şi s'a coborât la 6 ore 30 minute pe pământ francez, lângă Cap Gris. Sborul s'a făcut la o înălţime statornică de 200 metri. Miss Quimby este prima aviatoare, care a trecut în sbor canalul Mânecii.

Teatru.

Astăzi, Luni, opera comică „*Der Waffenschmied*“ iar mâne opera „*Martha*“.

Pentru fondul ziariştilor.

In favorul „*Fondului ziariştilor români din Ungaria*“ au contribuit, cu ocaziunea conferenţei ţinute de dl *Dr. I. Lupaş*, în Sibiiu, la 17 Aprilie a. c. următorii Domni: Escel. Sa, Ioan Meţianu, Sibiiu, 50 cor. Vasilie Almăşan, 20 cor. Dr. I. Margita, Geoagiu, Dr. Iancu Meţianu, Dr. N. Vecerdea, Braşov, Dr. Cioban, Sibiiu, Constantin Dimian, Dr. I. Pop, Alba-Iulia, Dr. I. Pap, Brad, Dr. L. Borcia, Sibiiu, Dr. Eusebiu R. Roşca, Sibiiu, Dr. Fruma, Sibiiu, Dr. Piso, Sibiiu, câte 10 cor. N. N., 8 cor. 40 fil. Iosif Puşcariu, *Braşov*, 6 cor. Dr. Ilarion Puşcariu, Sibiiu, Dr. V. Saftu, Braşov, Niculae Bogdan, Braşov, Dr. N. Cristea, Ocne-Sibiiului, Dna Dr. I. Lupaş, Sălişte, Andrei Bârseanu, Sibiiu, Fam. Ştefan Moga, Sibiiu, Dr. Comşa, Sălişte, Dr. Valer Moldovan, Turda, Vasilie Damian, Brad, câte 5 cor. Vasilie Duma, 4 cor. Dr. V. Stan, Sibiiu, Dr. Onisifor Ghibu, Sibiiu, Jovian Mureşan, Turda, Timotei Popovici, Sibiiu, I. Moldovan, Dr. I. Iancu, Sibiiu, câte 3 cor. Constanţa Balint, N. N, Dr. Boeriu, Lazar Triteanu, Cristescu, Dr. Rac, Dr. Proca, Vulcu, Sibiiu, Victor Stanciu, Sibiiu, Dna Dr. Stroia, Sibiiu, Dr. Pavel Roşca, Sibiiu, Dr. Buzura, Lăpuş, Dşoara N. N, Comaniciu, Gurariului, Dr. N. Bălan, Sibiiu, Hociotă, Sibiiu, Dr. Vasilie Bologa, Sibiiu, Matei Voileanu, Sibiiu, Eugen Todoran, Sibiiu, Enescu, Sibiiu, Bena, Sibiiu, Nicolae Macrea, Hunedoara, Niculae Borzea, Făgăraş, Niculae Bratu, Sibiiu, câte 2 cor. Romul Perian, Sibiiu, Nistor, Sibiiu, Victor Tordăşian, Sibiiu, Rebega, Sibiiu, Romul Simu, Sibiiu, Dr. Silviu Dragomir, Sibiiu, Stoica, Orlat, N. N., N. N., Dragomir, Ioan Toma, 1 cor. N. N., 60 fil. N. N., Traian Achim, câte 50 fil. N. N., Chirca, I. Sandru, Secarea, Sibiiu, Rociu, Sibiiu, Sfrenea, Sibiiu, N. Aron, Sibiiu, N. N, Sibiiu, N. N., Sibiiu, Esca, Sibiiu, câte 40 fil. N. N., Sibiiu, N. N., Sibiiu, câte 30 fil. Dşoara Cantar, Sibiiu, Avram, Sibiiu, câte 20 fil. *La olaltă 332 coroane.*

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice și în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a așezat în comuna Selişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice,** și întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
(383) 29— strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

Se află de vânzare la Librăria arhidiecezană, Sibiiu.

Ioan cav. de Pușcariu:

Fragmente istorice

despre

boierii din țara Făgărașului.

La partea I 40 fileri, la partea II 60 fileri, la partea III 80 fileri, la partea IV cor. 5 20.

La Librăria arhidiecezană în Sibiiu, se află de vânzare:

Album

de

brodării și țesături românești.

Compus și editat
de
Minerva Cosma.
Prețul 16 cor.

Monografia

institutului seminarial teologic-pedagogic „Andreian"

al

arhidiecezei gr.-or. rom. din Transilvania

de

Dr. Eusebiu R. Roșca,
director.

Se poate procura dela Librăria arhidiecezană din Sibiiu sau dela autor cu prețul: Broșată 3 cor. 50 fil. Legată 4 cor. Porto poștal 30 fil.

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.
Prețul cor. 25·—.

Oroloage

de toate soiurile sunt **bune** și **ieftine** la

Stefan I. Roth,
orologier în Sibiiu
Strada Măcelarilor Nr. 36.
(98) 6–6

SALVATOR

Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!

(275) 38–52

Se află pretutindenea.

Schimbare de domiciliu.

Subscrisul am onoare a aduce la cunoștința On. public din loc și jur, că din **1 Aprilie st. n. a. c.** mi-am schimbat locuința în

strada Rosmarin Nr. 6

unde primesc tot felul de lucrări și anume: **zugrăvitul de case, spoitul fațadelor,** primesc **altaruri pentru aurit,** precum și **pictare de biserici** după stilul nou cu motive românești, orice fel de reparaturi, pe lângă prețuri **foarte moderate.**

Rugând sprijinul valoros al binevoitorului public român semnez:

Cu toată stima: **Ioan Stanciu**
zugrav de case,
(103) 3–6 **Sibiiu, strada Rosmarin Nr. 6**

Ingrijiți-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scutì pe sine și pe ai săi de lipsă este a se înscrie de membru la

„Asociația Esechiană de ajutoare reciprocă".

La această asociație poate să se facă membru oricare persoană dela etatea de **21—80 ani.** Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. și taxa de cazurile de moarte, dejà după un an de membrie i-se **solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor.**, iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membrie, prin oarecare nenorocire **neputincios de muncă, i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor.** Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridicà în bani gata **2000 cor.,** însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului pânăce trăiește o rentă lunară de **50 cor.** Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul **nu e obligat a solvì.** Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Acești membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membrie toate plătirile se pot sistà rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritișuri, poate fiecare a și asigurà fetele, dacă acestea n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membrie rămâne orfană, încetă solvirea taxelor, iar **la măritiș, fata primește suma asigurată,** ori dacă nu se mărită, la împlinirea etății de 24 de ani. Fetele **mici** plătesc taxe foarte mici, așa că se pot înscrie chiar îndată după naștere.

Răposând o fată **după 3 ani de membrie, solvim erezilor suma asigurată.**

Licuidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuote semnate până la **15.000,000 cor.** și **215,000 cor.** fond de garanță.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

Asociația Esechiană de ajutorare reciprocă.

Direcțiunea pentru Ungaria: (474) 8—

Timișoara (Temesvár, Hunyadi-utcza 4 szám).

Fabricat din patrie!

Berea de Paști

din berăria lui **RUDOLF HABERMANN, SIBIIU** să nu lipsească de Paști de pe masa nimănuia, **câtă vreme mai ajunge depozitul,** se află mai în toate ospătăriile și prăvăliile.
(93) 6—6

VASILE BAN

Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16

în casa sa proprie

„La cizma roșie"

cel mai mare

Depozit de încălțăminte

pentru bărbați, femei și copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt și cu prețuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărât și se schimbă cu altele. (221) 24—

Trimitem ghete de probă și la locuință în orice timp.

Români! Replantați viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniți firmele românești, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul",
însoțire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică
„Mugurul",
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 39—

trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!

La cerere prețcurent și instrucțiuni gratis și franco!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 12/25 Aprilie 1912. Nr. 41.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Răsboiul italo-turc.

Sibiiu, 24 Aprilie n.

Răsboiul dintre Italia și Turcia încă nu e terminat. El decurge și acuma în Tripolitania. Turcia nu vrea să capituleze, și nici să lege pace în condițiunile dictate de Italia, care iarăși nu poate să învingă și să sdrobească trupele turcești, aflătoare în apărarea drepturilor statului și sultanului lor.

Probabil, că cu gândul de a constrânge pe Turci, să se supună și să lege pace, Italienii au început Joi dimineața să bombardeze forturile turcești din Dardanele, mutând astfel răsboiul pe un teritor, de care sunt legate interesele tuturor statelor europene. Pentrucă Dardanelele, numite în vechime Hellespont, formează strâmtoarea, care leagă marea Marmara cu marea Egeei și desparte Asia mică de Europa. Prin strâmtoarea aceasta trec vasele tuturor statelor în drumul lor spre Asia, prin urmare statelor europene nu poate să le fie irelevant, dacă e liber ori nu pe seama lor acest drum.

Imediat cum s'a știut la Constantinopol, că Italienii au deschis focul în Dardanele, s'a dat ordin să fie închisă strâmtoarea aceasta, pentrucă proprietara și stăpâna Dardanelelor e Turcia. Sigur, că Italienii și-au dat în curând seama, că aceea ce fac nu e bine, și astfel nu peste mult s'au retras, și vasele lor au sistat deocamdată atacurile. A fost vorba deci numai de o mică demonstrație, ori de o încercare de intimidare, care însă nu a isbutit, pentrucă la focurile Italienilor au răspuns și Turcii cu contrafocuri. Ca norocul, că perderi mari nu sunt de înregistrat din nici o parte.

Intreprinderea Italienilor ar fi și fost foarte riscată, pentrucă Turcia, înțelegând de mult importanța cea mare a Dardanelelor, a făcut fortificații puternice de ambele părți, astfel, că cine întră în Dardanele cu gând răsboinic, nu mai ese din ele decât numai nimicit cu desăvârșire.

Se svonește, că proba aceasta de bombardare, Italia ar fi făcut-o în înțelegere cu Rusia, și anume în scopul, că dupăce Turcia va decreta Dardanelele de închise, Rusia să poată veni cu un protest energic și să pretindă deschiderea Dardanelelor, în interesul comunicațiunei și al comerciului, făcând astfel presiune asupra Turcilor, ca să lege pace cu Italia. Dar nu era trebuință de nici un protest al Rusiei, ori al altui stat european, pentrucă Turcia însași ar fi deschis iarăși Dardanelele, imediat cum s'ar fi convins, că nu o amenință nici o primejdie mai serioasă, că nu mai este espusă la noi atacuri din partea Italiei. Iar până atunci închiderea Dardanelelor s'a făcut tocmai în interesul vaselor streine; pentrucă ce s'ar alege din ele, dacă ar străbate apele strâmtorii acesteia tocmai atunci, când lupta între Italieni și Turci ar fi în toiul ei?

Telegramele mai noi ne spun, că Turcia de fapt peste 2 – 3 zile va deschide iarăși drumul prin Dardanele.

Amănunte despre cele întâmplate în Dardanele, se cuprind în comunicatul oficios al ministrului de răsboiu din Turcia, care sună astfel:

„Douzeci și patru vase italienești au fost zărite eri (Miercuri) în largul mării la Lemnos. Azi dimineață (Joi) către orele cinci, un crucișetor și un torpilor inamice au mers spre Samos și au bombardat fără înștiințare prealabilă cazarma. La orele 6 un crucișetor și un torpilor au venit la răsărit de Rhodos pe coasta Asiei și au confiscat un yacht aparținând kedivului. Crucișetorul a aruncat ancora în fața portului Rhodos, iar torpilorul a tăiat cablul telegrafic. Alte opt vase s'au prezentat la intrarea Dardanelelor și au început la orele 11 și 45 bombardarea fortărețelor, cari au ripostat. Inamicul a tras 150 de obuze contra fortului Orhanie și 8 contra fortului Kumkale, și 12 spre Sedderbahr. Nici un proiectil nu a atins ținta. Nici un soldat care a luat parte la luptă, nu a fost nici rănit nici ucis. Numai dormitorul de la Orhanie s'a prăbușit pricinuind moartea unui cal. In dormitoarele de la Kumkale și Sedderbahr un soldat rămas sub dărâmături a fost rănit și unul a fost ucis. Proiectilele fortului Erbogul au avariat un vas inamic, care a fost obligat a eși din linia de luptă. Ordinea domnește în populațiune“.

Din parte italiană apoi s'a dat despre cele întâmplate comunicatul următor:

„S'a primit raportul oficial al comandantului forțelor navale regale de către guvern (de înțeles: guvernul italian.) Rezultă din acest raport, că încrucișarea ce s'a ordonat în Marea Egee a fost îndeplinită cu repeziciune și în mod strălucit. Operațiunile n'aveau de țintă, *nici să atace, nici să forțeze intrarea Dardanelelor*, și nici să opereze vre-o debarcare. Dovadă faptul, că nici n'au fost îmbarcate trupe pe aceste vase. In cursul nopței de 17 spre 18 Aprilie vasele regale au tăiat cablul telegrafic dintre Imbros și Dardanele și două cabluri din Lemnos. Diviziunea a primit ordin să se afle în revărsatul zorilor la intrarea Dardanelelor, în speranță de a determina flota otomană *să iasă și să atace vasele italiene*. In vreme ce aceste vase defilau prin fața intrării strâmtorii, un contratorpilor turc și-a făcut apariția la intrarea strâmtoarei, evoluând în fața noastră. Divizia italiană atunci a înaintat spre dânsul. In acest timp forturile de pe ambele țărmuri, european și asiatic, au deschis focul contra vaselor italiene de la mare distanță. Am fost nevoiți astfel să răspundem și am bombardat timp de vre-o două ore fortificările externe, în vreme ce contratorpilorul dispărea în strâmtoare. N'am avut pierderi. Forțele italiene atingând ținta ce li se dase, se îndreaptă acum spre coastele Italiei“.

Compărând comunicatele acestea între olaltă, e ușor de descoperit, că unul din ele nu spune adevărul, cel puțin nu în măsura, în cere trebuia să-l spună. Dar să nu căutăm acum care din ele e mai puțin vrednic de crezământ, ci să ne mulțămim cu constatarea faptului, că răsboiul era să se deschidă și să se poarte și în Dardanele, deci era foarte aproape primejdia, că acum vor fi silite și alte state să intre în luptă, poate chiar și monarhia noastră, dar pentru moment primejdia pare a fi delăturată. Stăteam însă foarte aproape de ea. Și poate că și mai aproape stătea — România.

Noul guvern. Domnul ministru-president *Lukács László* și-a reservat sieși ministeriul de interne și ministeriul de pe lângă persoana Maiestății Sale, iar la finanțe vine secretariul de stat din acest ministeriu *Dr. Teleszky*, și ministru croat va fi *Josipovich Géza*. Ceialalți ministri remân tot cei vechi. Foaia oficioasă va aduce mâne numirea noului guvern și noii ministri tot mâne vor pune jurământul. Pertractările dlui ministru-president cu șefii partidelor opoziționale nu au dat până acuma nici un resultat positiv.

Telegramă. Escelența Sa, Inaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit al nostru *Ioan*, a trimis societății academice „Petru Maior“ din Budapesta, din prilejul serbării jubileului de 50 de ani de esistență, următoarea telegramă:

Asociindu-mă și eu cu sufletul la frumoasele serbări jubilare ale societății academice „Petru Maior“ implor binecuvântarea cerului asupra lucrărilor ei mănoase, în folosul bisericii, al neamului și al patriei. ***Mețianu**, Mitropolit.*

FOIȘOARĂ.

Misiunea episcopilor Gherasim Adamovici și Ioan Bob la curtea din Viena în 1792.

De *Dr. Ioan Lupaș*.

(Urmare)

Românii ardeleni nu s'au putut bucura însă timp mai îndelungat de binefacerile sistemului iosefin, căci ajungând Iosif II. într'o situație strâmtorată și dificilă, cu câteva săptămâni înainte de moarte a dat așa numita *revocatio ordinationum* (28 Ianuarie 1790) prin care desființă toate dispozițiile sale absolutistice, mai lăsând în vigoare numai pe cele privitoare la toleranța religioasă, la îmbunătățieea stării iobagilor și la curmarea abuzurilor din viața administrativă.

E lucru ușor de înțeles, că această *revocatio ordinationum* a fost primită cu cea mai mare bucurie din partea Maghiarilor, Săcuilor și Sașilor din Ardeal. Când ea a fost publicată în adunarea comitatului Sibiiu, ținută la Slâmnic în 22 și 23 Martie 1790, s'au încins benchetuiri mari de înfrățire între Maghiari și Sași, cari se îmbrățișau de bucurie și dănțuiau împreună.*)

Dacă pentru națiunile privilegiate ale Ardealului publicarea edictului restituțional fu un prilej de mare bucurie, pentru Români nu putea să fie tot astfel, căci prin revocarea ordinațiunilor iosefine lor li se închideau iarăși cărările spre progres.

Fratele si următorul lui Iosif, Leopold al II-lea, veni la cârma Ungariei și a Transilvaniei cu gândul hotărât de a restitui viața constituțională în aceste țări pe bazele vechi ale constituției feudale. In chipul acesta voia să-și ușureze situația evitând de a ajunge cu factorii hotărâtori ai acestor țări în conflicte permanente și mistuitoare, cum fuseseră acelea, cari l-au răpus pe Iosif. Se pare că tocmai la sistemul de absolutism luminat al acestuia face Leopold aluzie într'o scrisoare către sora sa Maria Cristina spunând, că este greu a face poporului bine contra convingerii lui.*)

Condus de astfel de vederi Leopold nu întârzie a da curs liber constituției feudale convocând dieta atât în Ungaria, cât și în Ardeal.

Conducătorii Românilor, în legitima lor îngrijorare de soarta poporului, alcătuesc împreună vestita petiție, intitulată „*Supplex libellus Valachorum*“, în care, după o lungă argumentație istorică, formulează în următoarele 5 puncte postulatele politice ale națiunii române din Ardeal:

1. Numirile odioase „*tolerați*“, „*admiși*“, „*neprimiți între staturi*“ (venetici) să nu mai fie întrebuințate la adresa Românilor, căci ele sunt nedemne și injurioase; *națiunea română să fie reașezată* în folosința tuturor drepturilor civile și regnicolare;

2. Națiunii române să i se restitue între celelalte națiuni regnicolare locul, pe care l-a avut înainte de anul fatal 1437, (când s'a încheiat faimoasa „unio trium nationum“, caracterizată de un istoriograf al nostru ca o permanentă conspirație împotriva națiunii române);

3. Clerul, nobilimea și poporul român să se trateze în același mod și să aibă parte de aceleași beneficii ca și clerul, nobilimea și plebea națiunilor, cari constituesc sistema uniunii;

4. Ca deputați și funcționari publici să fie admiși și Români în număr proporționat;

5. Pentru comitate, scaune și districte să se stabilească numiri mixte ungurești-românești și săsești-românești, ori să li se dea numirile cele vechi, după *râuri* și *cetăți*.

De încheiere mai cer încuviințarea unui *congres național* (*in confluxu quodam nationali*) în care să se întrunească clerul, nobilimea și statul militar al Românilor.

Această petiție a fost înaintată în Martie 1791 din partea episcopilor Gherasim Adamovici și Ioan Bob direct lui Leopold al II-lea, care prin rescriptul său din *Florența* (18 Maiu 1791) o transpuse dietei ardelene spre resolvare.

O petiție deosebită s'a înaintat tot atunci și din partea clerului greco-catolic, transpusă și aceasta dietei prin rescriptul lui Leopold din Milano (18 Iunie 1791). De asemenea și câțiva nobili Români de origine arată, că de a-

---

*) Cf. *Fr. Teutsch*; Geschichte der Siebenbürg-Sachsen, vol II. pg. 318.

*) „Es ist schwer dem Volke gegen seine Überzeugung Gutes zu erweisen weil es schwer ist, dass eine Regierung oder selbst der aufgeklärteste Minister besser wisse, was für die Nation passt und ihr nützlich ist, als das Volk selbst, seine Individuen und deren Vertreter („*Archiv für siebenb. Landeskunde* 1892 pag. 10.)

Sinodul din Caransebeş.

Cuvântarea cu care P. S. Sa, Episcopul *Dr. Miron E. Cristea*, a deschis sinodul eparhial al diecezei Caransebeş, a fost următoarea:

„Venerabil sinod eparhial!

Poporul românesc din patrie, din care o însemnată parte formează credincioşii eparhiei noastre a Caransebeşului, a fost până bine de curând uşor de condus. Era blând, răbdător, cuviincios şi ascultător de conducătorii săi fireşti. Fără de sfatul lor nu făcea nici un pas mai însemnat.

Intreg sufletul poporului era format sub influinţa binefăcătoare a unei vieţi casnice proprii, deşi patriarhale, dară totuşi frumoase şi originale, şi îndeosebi sub înrâurirea puternică a bisericei, care în curs de veacuri i-a fost aproape singurul isvor de hrană sufletească; tocmai de aceea din toate manifestaţiunile vieţii sale sufleteşti transpiră acelaşi duh sănătos din jurul vetrei strămoşeşti, precum şi mirosul sărbătoresc al fumului de tămâie, care — străbătând printre bârnele altcum simplei bisericuţe de lemn — umplea întreagă atmosfera idilică a satelor noastre.

Preoţii acestor biserici — eşiţi din elită ţăranilor noştri dela sate — se deosebiau de ceialalţi credincioşi numai prin o cunoaştere mai temeinică a cărţilor sfinte, a tipicului şi a cântărilor bisericeşti. Nu aveau oare care înaltă cultură lumească; dară — în schimb — erau cu atât mai evlavioşi, mai buni bisericani şi de-o cinste ireproşabilă. Totdeauna erau strâns legaţi de toate interesele poporului lor, şi tocmai de aceea în nici o împrejurare nu se despărţiau de el.

In asemenea împrejurări raportul dintre preot şi credincioşi era intim, familiar, întemeiat pe încrederea dintre un părinte şi fiii săi. Era o legătură indisolubilă. Casa preoţilor era deschisă tuturor poporenilor, cari eşiau mângăiaţi de bunăvoinţe, cu care au fost împărtăşiţi de mângăierea sufletească, şi li s'au dat cuvenitele sfaturi şi în daraverile lor de toate zilele.

Acest fapt întăria mult puterea bisericei noastre ca instituţiune socială.

*

Dar vremile nouă au schimbat multe din faţa acestei icoane.

De o parte preoţii s'au ridicat în cultură, fără ca prin aceasta să câştige ceva religiositatea şi evlavia lor, ba — din potrivă — creşterea lor în institute străine — neţinând cont de trebuinţele credincioşilor şi ale bisericei, căreia vor avea să-i slujească — i-a mai îndepărtat de vechile tradiţii ale vieţii noastre religioase.

Acest fapt i-a îndepărtat pe mulţi şi de poporeni. Relaţia între preot şi fiii săi s'a mai răcit. Casa preotului nostru din multe sate nu mai are aceeaşi intrare largă şi deschisă pentru toţi sătenii şi pentru toate femeile fruntaşilor, cari vin ca naşe cu finuţii lor în braţe, ca să poftească pe „părintele" la botez. Uşa caselor preoţeşti s'a mai închis, căci — chiar dacă preotul i-ar vedea bucuros pe poporenii săi în casele sale — n'o permite aceasta „doamna preoteasă", căci mobilele şi covoarele aduse ca zestre nu sunt pentru opinciile poporenilor, faţa de cari creşterea ei, primită în institute străine de noi şi cultura noastră, nu are nici un interes deosebit.

De altă parte mijloacele de comunicaţiune atât de uşoare, şi o mulţime de alţi factori au produs oarecare conturbare sau chiar desechilibrare, în evoluţia succesivă şi naturală a desvoltării popoarelor. Curente estreme s'au ciocnit şi bătut în capete, producând ca efecte nişte estreme, adeseori chiar ridicole.

Poporul nostru încă a fost atins de suflarea acestor curente şi mişcări sociale şi resultatul este, că o foarte mare parte a credincioşilor noştri a ajuns în o stare de semidoctism, care e încă tare departe de nivelul unei culturi adevărate, şi în conformitate cu firea noastră etnică.

In această stare culturală, poporul este foarte greu de condus; şi uşor poate apuca în o direcţie primejdioasă.

*

Acest semidoctism unilateral, miop şi periculos, îşi esercită apoi influinţa sa distrugătoare în toate direcţiunile şi îşi face mendrele pe toate terenele, corcind toate din jurul său. Casa ţărănească îşi perde formele vechi originale; internul ei primeşte caracter de mahală; portul, dansurile, limba se împistriţează cu elemente străine, de nu le mai cunoşti originalitatea.

Biserica — ca instituţiunea cea mai de frunte a poporului nostru — încă nu-i scutită de acest curent greşit. Arhitectura ei nu mai are nimic artistic în sine; pictura a perdut ori ce legătură cu trecutul; podoabele ei interne înfăţişează o caricatură a tuturor stilurilor. Până şi băieţii cei cu ripiziile dela slujbele religioase primesc peste stihar gulerul „administranţilor" papistaşi.

Dela cele esterne primejdia trece la convingerile religioase interne, pe cari cearcă a le sgudui şi slăbi.

*

Zilnic avem ocasiune a vedea simbolul tipic al acestui semidoctism. Eu am văzut nu de mult un esemplar clasic al unui asemenea tip în persoana unui ţăran venit pe la Caransebeş.

Avea în picioare ghete domneşti, ciorapi până peste genunchi de o coloare imposibilă, cioreci, cămaşă scoasă, în loc de peptar o vestă nemţească, orologiu cu lanţ gros, masiv, la grumaz cravată, şi dessupra un preafrumos cojoc ţărănesc, cu croi şi cusături originale.

V'am atras anume luarea aminte asupra acestei apariţii, ca să vedeţi amintitul semidoctism personificat într'un tip concret şi caracteristic, şi ca să vă conving, că — progresând în asemenea direcţii — acuş nu ne vom mai cunoaşte. Şi cum obştea noastră are influinţa largă şi pe terenul bisericesc, duhul greşit — care a produs asemenea caricaturi — va pătrunde tot mai tare pe terenul şi în instituţiunile ce le avem mai scumpe şi vom perde ori ce legătură cu tradiţiile trecutului.

Semne îngrijitoare se ivesc destule.

Diferite secte îşi culeg şi dintre ai noştri prada lor, slăbindu-ne şi destrămându-ne rândurile. Se ivesc şi în parohiile noastre nazarineni, pocăiţi, sâmbăteni şi alţi rătăciţi, cari ne strică credinţa, ce ne-a susţinut şi ne profanează tainele, tradiţiile şi obiceiurile bisericeşti, cari ne-au întărit şi binecuvântat. Ba unii d. e. — ignorând ori ce rugăciune şi binecuvântare a bisericii — ţin că e de ajuns ca o nuntă să fie validă, dacă mirii şi nuntaşii au fost fixaţi la un moment potrivit de un aparat fotografic.

Precum ţăranul de mai sus şi-a schimonosit prin înfăţişarea sa esterioară originalul port al părinţilor săi, aşa acestia din urmă îşi batjocoresc convingerile interne religioase ale bisericei strămoşeşti.

Şi cum am ajuns la asemenea decadenţă? Cauzele pot fi multe; dară de sigur una principală este neglijarea din partea noastră a poporului şi a tendenţelor lui de desvoltare continuă şi într'o direcţie sănătoasă.

Conducătorii, eşiţi din sinul lui, l-au lăsat de sine; nu i-au dat îndrumările sănătoase, de cari avea lipsă, ca să nu rătăciască pe căi greşite. Cu destul de puţine escepţiuni, cei mai mulţi s'au interesat de popor, numai atunci când au avut lipsă de sprijinul lui sau au avut vre-un câştig în urma slujbei ce o au.

Răul e constatat.

Deci ce-i de făcut pentru a împedeca lăţirea lui?

Să ne întoarcem la viaţa patriarhală din trecut, e cu neputinţă. Lumea ne împinge înainte vrând-nevrând. Poporul e ca o apă vie, ce mereu vrea să curgă, să se mişte, să se desvoalte.

Trebue deci să reluăm firul unei desvoltări normale încopciate de tradiţiile trecutului. Aceasta se poate numai prin mijloacele unei culturi adevărate şi temeinice, isvorâte din trebuinţele proprii şi scutite de curentele, cari nu se potrivesc cu noi şi cu ţara noastră.

Clericilor şi învăţătorilor noştri, trebue să le dăm o cultură temeinică, din care să transpire ca un fir roşu duhul unei creşteri religioase, bisericeşti, conştie de toate tradiţiile trecutului şi aspiraţiile viitorului, care să deştepte în sufletul lor simţul misiunii apostoleşti ce o au; altcum vor privi în oficiul lor o slujbă, ca toate slujbele, a cărui îndatoriri le îndeplineşti de dragul unei plăţi mai bune, sau mai rele.

De altă parte şi catiheţii noştri trebue să-şi dee silinţa a sufla şi în inima elevilor lor un puternic duh bisericesc, ca nici inteligenţa mireană să nu iasă din ogaşul tradiţiilor bisericei părinţilor noştri, de care se ţin şi care de multeori îi uşurează creşterea prin ajutoarele ei însemnate, ce le primeşte dela ea. Este generală plângerea în potriva domnilor mireni, că nu se interesează desinteresaţi de biserică, şi că s'au înstrăinat de duhul bisericei strămoşeşti, care stăpânia atmosfera din casa părinţilor lor.

De acest duh bisericesc au cu atât mai mare lipsă, cu cât în urma principiilor constituţionale, pe cari stă viaţa internă a bisericei noastre, fruntaşii mireni — ajungând în corporaţiunile bisericeşti, atât inferioare, cât şi superioare — sunt chemaţi a fi un stâlp puternic al clerului şi al arhiereului întru conducerea bisericii noastre naţionale şi mai ales a instituţiunilor ei de tot soiul.

Iară de altă parte inteligenţa trebue să premeargă cu esemple bune poporului, pe care voim a-l ţinea cât mai alipit de biserică şi instituţiunile ei.

Având inteligenţa noastră clericală şi mireană în totalitatea ei o asemenea adevărată creştere, vor înţelege toţi — şi nu numai un număr restrâns din ei — că datorinţă sfântă au de a-şi rupe o parte a timpului de muncă şi pentru cauzele obşteşti şi îndeosebi pentru întărirea şi ridicarea în cele bisericeşti şi culturale a credincioşilor eparhiei noastre.

Pilda celor zeloşi în această privinţă trebue să se generalizeze.

Invit deci pe toţi fruntaşii eparhiei presenţi aici şi pe cei de acasă — clerici şi mireni — să studieze cu temei starea credincioşilor bisericei noastre, să le cunoască nevoile şi aprofundeze trebuinţele. Să stărue a găsi şi mijloacele ducătoare la scop spre o îndrumare sănătoasă a desvoltării lor ulterioare. Bine pregătiţi să caute vreme cu prilej de a descăleca cât mai des în massele largi ale poporului, spre a le da — fiecare, în sfera sa de competenţă şi în bună înţelegere cu toţi factorii competenţi — îndrumări în cele bisericeşti şi culturale, curăţind holda de burueni şi neghină, ca astfel floarea unei înaintări sănătoase să se poată desvolta neîmpedecată.

Şi fiindcă sărăcia cu cultura formează 2 poli opuşi, cari se resping unul pe altul — în interesul asigurării unui progres cultural mai vădit — trebue să-i dăm poporului şi îndrumări în cele economice, sprijinind — unde nu ne pricepem înşine — cel puţin pe toţi acéi factori, cari lucră pentru progresul economic al cetăţenilor.

Când poporenii eparhiei se vor convinge, că noi — fruntaşii lor — ostenim şi ne apropiem desinteresaţi de ei, spre a-i lumina, spre a-i întări şi a le arăta căile ce duc la binele lor — şi că îi cercetăm nu numai când avem lipsă de ei sau aşteptăm dela ei un câştig, ba din contră chiar jertfim din al nostru — muncă şi bani — pentru înaintarea lor: — atunci cu încredere se vor apropia şi lipi de noi, de biserica şi de aşezămintele ei. Sfătuitorii şi îndrumătorii de încredere vom fi noi; iar — dacă nu — vom deveni culpabili a fi lăsat credincioşii pe mâna unor proroci mincinoşi sau sectari primejdioşi deopotrivă pentru biserică ca şi pentru stat. Cu aceste vă zic:

Hristos a înviat!

Să ne năzuim deci toţi, a reînvia la o nouă activitate, toate forţele de muncă din episcopia noastră, spre sporirea şi întărirea bisericii şi a instituţiunilor ei, spre înaintarea în toate privinţele a credincioşilor ei şi prin aceasta şi spre binele iubitei noastre patrii, a cărei înălţare o dorim şi o urmărim prin munca noastră".

Dela sinod.

In raportul nostru despre şedinţa a *treia* a sinodului arhidiecezan, publicat în numărul 39 al ziarului acestuia, s'a făcut o greşală, care trebue îndreptată, pentrucă poate da ansă la răstălmăciri. Propunerea comisiunei bisericeşti, făcută prin raportorul ei, Dr. Vasile Saftu, cu privire la raportul general al consistoriului, ca senat bisericesc, nu a fost cea publicată în ziarul nostru, ci *alta*, în care se cuprindeau şi părţi, cari nu puteau fi aprobate şi încuviinţate. In contra *acestei* propuneri (originale) a comisiunei şi-a ridicat cuvântul: P. C. Sa Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu, P. Cosma, Nicolau Ivan,* apoi I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu,* iar comisiunea, ţinând cont de părerile esprimate, şi-a modificat propunerea şi sinodul a primit'o în textuarea publicată în ziarul nostru. Aceasta parte a raportului nostru are să sune deci astfel:

Comisiunea (bisericească) face cu privire la raportul general al consistoriului, ca senat bisericesc, o propunere, care în unele părţi ale ei e combătută de P. C. Sa, Arhimandritul Dr. Ilarion Puşcariu, de Parteniu Cosma şi Nicolau Ivan, iar pen-

---

proape 2 secoli se observă tendinţa de a înlătura din oficiile publice pe nobilii de origine română şi roagă pe Maiestatea Sa, să binevoiască a dispune ca la vacanţele, ce se vor ivi, să fie aplicaţi şi Români în număr corăspunzător.*)

Când a fost prezentat *Suplex libellus* în dieta din Cluj şi s'a cetit rescriptul deosebit de călduros şi stăruitor al lui Leopold, ca un fior de spaimă a trecut prin inimile nobililor adunaţi acolo şi cari erau obicinuiţi a considera pe bieţii Români ca pe nişte iobagi osândiţi la robie vecinică („*mera et perpetua servitute*", cum se zicea în *Tripartitum*). protocolul dietei arată în câteva rânduri sentimentele, de cari au fost diriguitorii ţării cuprinşi în primul moment. „Staturile ţării n'au putut să-şi ascundă acea mare sguduire a inimii, ce le-a cauzat sosirea unui rescript regesc atât de neaşteptat (az ország rendjei el nem titkolhatták azt a nagy szivbéli megilletődést, melyet okozott ilyetén *nem reménlett* királyi levélnek érkezése.)

In cursul verii anului 1791 Români ştiind, ce rezultat puţin favorabil pot să aştepte dela dieta din Cluj, s'au sfătuit, să trimită deputaţi la curtea din Viena întru apărarea cauzei lor. Fireşte mai întâi s'au gândit la episcopii Adamovici şi Bob, dar ei se temeau, să nu fie timbraţi ca nişte „capi ai răsvrătirii".

Căci pe vremea aceea îndrăzneala de a cere dreptate pe sama poporului român era socotită ca o „răsvrătire", cum se întâmplă uneori a fi timbrate şi în zilele noastre, din partea unor anume cercuri, astfel de revendicări naţionale.

Soartea maşteră, de care a fost împărtăşit *Supplex libellus* în dieta dela Cluj, era cunoscută şi până acum atât din protocolul dietei, cât şi din unele scrieri istorice referitoare la această chestiune.

Despre intervenţia episcopilor români şi despre călătoria lor la Viena, în interesul cauzei politice naţionale, abia în timpul din urmă au eşit la iveală câteva documente,*) circulare şi corespondenţe cu ajutorul cărora se poate construi o icoană mai fidelă şi mai amănunţită a stăruinţelor noastre politice dela sfârşitul sec XVIII şi a rolului important, ce l-au avut cei 2 episcopi români.

*

Atât prin cuprinsul celor 2 petiţii înaintate de amândoi episcopii în 1792 la monarh, cât şi din corespondenţa episcopului Gherasim Adamovici cu mitropolitul sârbesc Stefan Stratimirovici**) se lămuresc în parte pregătirile, făcute de episcopul Gherasim şi de clerul ortodox din Ardeal, în toamna anului 1791 cu scop de a nu lăsa să se zădărnicească frumoasa mişcare constituţională politică iniţiată prin „Supplex libellus Valachorum".

O petiţie atât de importantă ca „Supplex libellus Valachorum", nu se mai prezentase nici odată dietei ardelene. Argumentarea vastă, tonul plin de demnitate al acestei petiţii, postulatele isvorâte din conştiinţa de oameni şi cetăţeni ai acestei ţări şi mai presus de toate comitiva binevoitoare, cu care monarhul a însoţit această petiţie a Românilor impunând staturilor ardelene să caute mijloace potrivite pentru îndreptarea unei stări de lucruri, care devenise insuportabilă — toate aceste momente au pus în uimire pe representanţii celor 3 naţiuni ardelene privilegiate — (Nobili, Săcui şi Saşi). Comisiunea petiţionară, căreia i s'a dat spre studiare „Supplex libellus", a crezut însă că şi uşurează munca prezentând postulatele cuprinse în el, nu ca dorinţele naţiunii române, ci ca nişte pretenţiuni ale unor oameni tulburători. Deaceea în reprezentaţia (din 9 Aug. 1791) către monarh îndrăzneşte să scrie, că „Supplex libellus" este „fătul unor oameni tulburători", şi că Românii mai înţelepţi nici n'au consimţit, nici n'au ştiut de el. Aceasta se vede din cuprinsul lui şi însuş episcopul gr.-cat. a mărturisit într'o şedinţă publică,*) că n'a fost aceea dorinţa Românilor, ca ei să formeze a 4-a naţiune, ci numai ca să li se acorde şi lor aceleaşi drepturi şi prerogative ca şi celorlalţi locuitori ai patriei, cu cari trăesc împreună.

(Va urma.)

---

*) Petiţia nobililor a fost publicată în *Foaia pentru minte, inimă şi literatură* din 1863 nr. 11.

*) Cf. Luceafărul 1907 nrii 4—5, pag. 60, nota 3.

**) Publicată de dl prof. *Dr. S. Dragomir* în „Revista Teologică" 1911 pag. 400—423.

*) „... filiali cum fiducia detegere sustinemus (Supplicem Libellum) *foetum inquietorum solum modo quorundam hominum esse, neque prudentiores Valachos in illum consensisse vel de eo scivisse; patet ex* contextu precum *ipseque Reverendus Episcopus Graeco-Catholicus* in publica nostra sessione declaravit, non ea fuisse Valachorum vota ut quartam constituant nationem".

tru primirea propunerii e Romul Furduiu şi Dr. Nicolau Bălan. Işi spune părerea şi I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, în urmă comisiunea îşi modifică propunerea şi sinodul o primeşte în textuarea următoare:

„Având în vedere supremul scop al bisericii noastre naţionale strămoşeşti, care este formarea caracterului religios moral în fiecare credincios: în conformitate cu frumosul discurs al Escelenţei Sale I. P. Sfinţitului nostru Arhiepiscop si Mitropolit *Ioan Meţianu*, cu care a deschis sesiunea actuală a sinodului arhidiecezan, sinodul hotăreşte, că 1. ia cu plăcere act de toate pastoralele Escelenţiei Sale; 2. ia cu plăcere act de toate dispoziţiile consistoriului arhidiecezan, cari privesc această importantă chestie; 3. îşi esprimă hotărâta dorinţă, ca în biserica noastră fiecare slujitor, dela cel mai mare până la cel mai mic, să fie un organ plin de însufleţire, ale cărui fapte, în întreaga lui viaţă, să isvorască dintr'o credinţă luminată şi puternică, dintr'o creştere caldă şi bisericească, dintr'un sentiment profund religios, urmărind numai şi numai pe toată linia realisarea mult doritului caracter religios moral. Pentruca toţi slujitorii, mari şi mici, să-şi poată împlini această sfântă datorinţă, fără de care biserica noastră strămoşască nu-şi poate împlini sublima ei chemare pentru fericirea mult cercatului nostru neam: Consistoriul arhidiecezan să caute o modalitate, prin care să se facă posibilă tuturor slujitorilor împlinirea datorinţelor acestora".

Din România.

Inchiderea sesiunei corpurilor legiuitoare.

Sesiunea corpurilor legiuitoare române, după cum am anunţat şi în numărul trecut, a fost închisă Sâmbătă, cu următoriul messj de tron, cetit în faţa senatorilor şi a deputaţilor:

„Domnilor senatori,
Domnilor deputaţi,

Ajungând la sfârşitul actualei sesiuni legislative vă exprim viile mele mulţumiri pentru munca neobosită ce aţi întrebuinţat-o întru discutarea şi adoptarea numeroaselor proecte de lege supuse cercetărei domniilor voastre.

Aproape toate legile anunţate în mesagiul de deschidere au fost înfăptuite. Amintesc între altele legea meseriilor, a creditului şi asigurărilor muncitoreşti, legea încurajărei industriei naţionale, legea pentru trecerea în proprietatea Statului a bunurilor de mână moartă, legile financiare pentru scutire de impozite a micilor proprietăţi urbane şi a micilor patentari, precum şi ridicarea taxelor vamale în vederea eftenirei traiului.

De mare însemnătate este reforma universitară concepută pe temeiul autonomiei celei mai înalte instituţiuni a învăţământului public.

Solicitudinea d-tră pentru armată s'a dovedit din nou prin votarea legilor privitoare la organizarea şi întărirea ei, precum şi prin acordarea largă a creditelor cerute, nu mai puţin prin întinderea dată bugetului ministerului de războiu.

Sporul cheltuelilor necesare pentru realizarea acestor îmbunătăţiri se acopere cu sporul veniturilor evaluate cu prudenţă şi bugetul votat de d-voastră se arată perfect echilibrat.

Dar pe lângă aceste îndeletniciri prevăzute încă dela începutul sesiunei, d-tră v'aţi pregetat de a lucra împreună cu guvernul meu la îndestularea şi a altor trebuinţe: cea mai imperioasă prin importanţa ei, a fost *restabilirea păcei în biserică*. Modificarea legei sinodale a curmat controversele dogmatice, iar alegerea Mitropolitului Primat şi a noilor episcopi, îndeplinite de marele colegiu, şi alegerea a trei arhierei, făcută pentru complectarea definitivă a Sf. Sinod, a asigurat situaţia normală şi mersul liniştit al organizărei bisericeşti.

De amintit mai este în altă ordine de idei, reînfiinţarea Contenciosului administrativ şi complectarea legei pentru acordarea drepturilor politice locuitorilor din Dobrogea.

Asemenea trebue menţionată în raport cu interesele economice una din ultimele legi de care v'aţi preocupat: autorizarea construirei unei conducte de petrol dela Băicoi la Constanţa.

Pentru rodnica activitate ce aţi desfăşurat-o astfel, vă aduc încă odată în numele meu şi al ţărei, călduroasele mele mulţumiri.

Eu declar închisă a doua sesiune a Corpurilor legiuitoare.

(ss) *Carol.*

Urmează semnăturile d-lor miniştri.

NOUTĂŢI.

Cooperative săteşti. Comitetul central al *Asociaţiunii* se va ocupa de nou zilele acestea cu problema însemnată a cooperativelor săteşti, în legătură cu donaţiunea de 50 de mii coroane făcută de dl V. Stroescu. Ancheta numită în acest scop, după conferenţele sale ţinute întâi la Blaj apoi la Sibiiu, va propune comitetului să înfiinţeze un *birou central* cooperativ, care să aibă îndatorirea de a stărui pentru înfiinţarea de însoţiri pe sate. Biroul central cooperativ va întocmi apoi cursuri speciale, va ţinea conferenţe şi va tipări şi respândi informaţiunile trebuincioase la întemeierea cooperativelor săteşti de ori ce soi.

*

Aniversare. Implinindu-se în 19 l. c. a 73-a aniversare a regelui Carol al României, s'a oficiat un serviciu divin la mitropolia din Bucureşti. Slujba religioasă a fost săvârşită de I. P. S. Sa, mitropolitul primat, înconjurat de clerul catedralei. Servicii divine, cu această ocazie, s'au oficiat şi în celelalte biserici din capitală.

*

Dela Academia Română. In şedinţa publică de Vineri a Academiei Române dl *N. Iorga* a făcut o comunicare privitoare la politica Austriei faţă de unirea principatelor, înainte de tratatul dela Paris. Ocupaţia militară a ţărilor româneşti de către armata austriacă nu avea alt scop, decât interesele Austriei în provinciile dela Dunăre. Politica bărbaţilor austriaci urmărea anexarea principatelor: un general austriac, de origine francez, publicase chiar o broşură, în care se cerea şi se motiva anexarea Munteniei şi a Moldovei la Austria. Dl Iorga a terminat spunând, că va arăta într'o viitoare şedinţă, cum interese superioare europene au împedecat pe Austria în acţiunea ei.

*

Intrunirea directorilor dela şcolile secundare. Luni şi Marţi, în 22 şi 23 l. c., s'a ţinut în Orăştie obişnuita întrunire a directorilor dela şcolile secundare aparţinătoare cercului de învăţământ al Sibiului. Pe teritorul acestui cerc se găsesc 18 şcoli secundare, şi anume 6 de stat, 6 săseşti, 2 greco-orientale române (Braşov şi Brad), 2 romano-catolice şi 2 reformate. Cu acest prilej directorii au discutat asupra modificării lucrărilor scripturistice ale şcolarilor, în legătură cu ordinul dat în această afacere de către ministrul de instrucţiune al Prusiei. S'a mai vorbit despre modul, cum s'ar putea face mai practic învăţământul secundar, precum şi despre propunerea obiectelor extraordinare din punct de vedere didactic şi disciplinar. Intrunirea a fost condusă de directorul suprem, dl Béla Walther, ca preşedinte. In onoarea oaspeţilor s'a dat Luni seara un concert, întocmit de corpul profesoral dela gimnaziul din Orăştie.

*

Dela comitat. Comitetul municipal al comitatului Sibiiu ţine adunare generală (congregaţie) estraordinară în 29 Aprilie n. c. la orele 9 dimineaţa, în sala palatului comitatens. La ordinea zilei sunt puse 81 obiecte de interes obştesc.

*

Prelegeri despre cultura naţionalităţilor. In urma invitării conducătorilor sociologi din Budapesta, doi fruntaşi de-ai naţionalităţilor nemaghiare din Ungaria au ţinut zilele acestea în capitala ţării două interesante prelegeri. Unul dintr'înşii, dl *Iakşici*, a vorbit despre cultura naţionalităţii sârbeşti; al doilea dl *E. Neugeboren*, deputatul Sibiului, a scos la iveală cultura saşilor ardeleni. Vorbitorul din urmă, amintind de concurenţa economică ce li se creiază saşilor din partea poporului românesc, a recunoscut totodată faptul, că saşii au scăpat de maghiarizare mai ales prin massa compactă a românimii, de care au fost şi sunt înconjuraţi. La prelegeri a asistat un auditoriu destul de eterogen, compus din sociologi, din câteva figuri marcante ale vieţii politice din Budapesta, şi din tinerime. Amândoi oratorii au fost ascultaţi cu interes.

*

Colonizare. Din Elisabetopole se scrie, că în acest oraşel, odinioară armenesc, s'a pornit acum o mişcare cu scop de a coloniza alţi armeni aduşi din străinătate. Se crede, că în felul acesta se vor putea spori elementele „patriotice" ale ţării noastre.

*

Mulţămită. Subscrisul în numele parohienilor gr.-or. români din Săcelul-maramureşului aduc mulţumită marelui binefăcător al neamului românesc Ilustrului Domn Vasile de Stroescu pentru darul de 1000 coroane, dat în scopul edificărei bisericei gr.-orientale din Săcel. Săcel, la 20 April 1912. Vasile Maximinian, preot adm. al Săcelului.

*

Oficiu nou postal se deschide cu 1 Maiu n. c. în comuna Petrifalău (Péterfalva), comitatul Sibiiului.

*

La şedinţa literară a 4-a a Reuniunii meseriaşilor sibieni, ce se va ţinea Joi în 25 Aprilie n. la 8 ore sara, va ţinea conferenţă împreunată cu producţiuni de schiopticon dl Romul Popescu, funcţ. la „Albina", tratând despre munţii noştri.

*

Terminul de abzicere pentru redactori. Inalta Curie a stabilit de nou (acum a doua oră) că terminul de abzicere pentru redactorii responsabili (directorii) ai ziarelor politice este *un an de zile*. Casul s'a întâmplat cu redactorul responsabil al ziarului unguresc „*Magyar Állam*", care nu de mult şi-a sistat apariţia, fără a da redactorului escontentarea cuvenită. Acesta s'a adresat judecătoriei, şi judecătoria a decretat, prin sentinţa înaltei Curii, că foştii proprietari ai foii sunt datori să-i plătească *salarul întreg pe un an*. In motivare Curia spune, că munca sevârşită de redactor este atât de grea şi istovitoare, încât el nu poate fi pus în rând cu funcţionarii comerciali, şi pentru el nu se poate stabili o abzicere numai de şase săptămâni, ori trei luni, ci de *un an*.

*

Panică. Eclipsa solară, de care am pomenit, a produs o mare panică în câteva ţinuturi din Portugalia, şi cu deosebire în părţile nordice, unde lumea nu ştia nimic despre fenomenul ce avea să se petreacă. Locuitorii satelor s'au adunat în străzi şi căzând în genunchi au început a se ruga: toţi se temeau, că soseşte sfârşitul lumii. Paserile nu mai ciripeau; alte animale, de frică mare, căutau să se ascundă.

*

Premiu. Poliţia vieneză dă un premiu de 20 000 de coroane acelei persoane, care va mijloci descoperirea falşificatorilor de banconote à 20 coroane. Falşificatele, care circulează în mare număr, sunt produse pe cale fototehnică, coloarea lor este cevaş mai ştearsă, decât a celor veritabile, iar hârtia este mai moale şi mai lucitoare.

*

Călătorie de studiu? Fostul preşedinte al camerei franceze, dl Paul *Deschanel*, a plecat zilele acestea din Paris, cu scop de a merge la Sofia, Bucureşti şi Belgrad. De aici va trece prin Budapesta la Viena, pentru a se presenta în audienţă la domnitorul nostru. Se afirmă, că este vorba de o călătorie de studiu; cercurile politice susţin însă, că fostul preşedinte al camerei franceze a primit dela preşedintele republicei, dela dl Falliéres, o importantă misiune în afacerea răsboiului italo-turc.

*

Ortografia. O hotărâre interesantă a rostit zilele acestea tribunalul din Frankfurt în cauza unui proces de divorţ. Un bărbat adecă dorind să se despartă de soţia sa, a adus între alte motive şi împrejurarea, că stimabila sa consoartă nu cunoaşte ortografie. Drept dovadă a înaintat tribunalului notiţele de gospodărie, pline de greşeli ortografice comise de dânsa. Cererea soţului a fost respinsă cu motivarea că necunoaşterea ortografiei nu poate fi cauză de divorţ.

*

Pentru copiii orbi. In institutul orbilor dela Cluj vor fi primiţi pe anul şcolar 1912/13, fără deosebire de confesiune şi naţionalitate, 15—16 elevi orbi. Sunt primiţi tineri de 8—14 ani, cari afară de lipsa vederii nu sufăr de alte defecte corporale sau sufleteşti. Locuri gratuite pot obţinea copii din părinţi săraci, dacă produc certificatul necesar. Petiţiile se înaintează până în 31 Mai a. c. la direcţiunea institutului clujan („Vakok áll. segélyezett orsz. intézete, Kolozsvár"). Alte amănunte se pot primi la direcţiunea institutului amintit.

*

Alegerile parlamentare în Turcia s'au terminat cu izbânda tinerilor turci din partidul „unire şi progres". Parlamentul nou s'a întrunit Joi. Cu nerăbdare se aşteaptă să se vadă ce atitudine va observa în chestiunea păcii cu Italia.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii au mai dăruit: Romul Furduiu, protopresbiter (Câmpeni), 10 cor., Virgil Oniţiu, director gimnasial (Braşov), cor. 2·50, Dr. Ioan Pop, advocat (Alba-Iulia), 5 cor., Virgil Nistor, funcţ. consist., 90 bani; ear din prilejul sărbării pomilor din Cacova: Nicolae Tunaru, proprietar (Râmnic-Vâlcea), George Miha, înv. (Săcel), Ioan Hanzu, paroh (Cacova) şi Vasile Părăianu, învăţător (Mag), câte 1 cor. Starea fondului cor. 1.312·47. Pentru prinos, aduce sincere mulţumite, în numele comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu": Vic. Tordăşianu, president.

*

Boicot. In Belgradul sârbesc s'a organizat un comitet cu gândul de a porni o mişcare pentru boicotarea tuturor mărfurilor de provenienţă ungară.

*

Fumatul e oprit. Colonelul regimentului al 5-lea de honvezi din Seghedin a dat o poruncă, în care atât ofiţerii cât şi soldaţii sunt opriţi de a fuma în tot timpul serviciului, începând de dimineaţa până seara la ieşirea din serviciu. Fumatul nu este permis nici chiar în pauzele serviciului. Ordinul a produs o mare neplăcere în regiment. Soldaţii zic, că regulamentul de serviciu stabileşte, că în vreme de pace sau în răsboi, întrucât permit împrejurările, se permite militarului nu numai să fumeze, ci să şi cânte. In răsboiul ruso-japonez, până şi în faţa duşmanului, soldaţii din primele şiruri fumau; numeroşi japonezi şi ruşi au căzut pe câmpul de luptă cu ţigara în gură. Tot asemenea au fumat soldaţii şi la ocuparea Bosniei şi Herţegovinei.

Avis.

Membrii români ai adunării municipale din comitatul Sibiiului vor ţinea obicinuita lor conferenţă, Luni în 29 Aprilie n. a. c. la orele 8, în casina română din Sibiiu.

Având în vedere, că ordinea de zi a adunării generale din aceeaş zi cuprinde mai multe chestii importante, membrii sunt rugaţi să ia parte atât la conferenţă, cât şi la adunarea generală. *Biroul.*

Teatru.

Astăzi, Mercuri, se cântă opera „*Maskenball*", iar mâne, Joi, „*Der Evangelimann*".

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu prilejul şedinţei publice ţinute în 1/14 Aprilie 1912 de societatea de lectură „Andreiu Şaguna" a elevilor din secţiunea pedagogică, au binevoit a veni în ajutoriul societăţii cu contribuiri benevole următorii domni:

Excelenţia Sa I. P. S. D. Ioan Meţianu, arhiepiscop şi mitropolit, 20 cor. Dr. Ilarion Puşcariu, arhimandrit, 5 cor. Dr. Virgil Cioban, preot mil., Dr. Iancu Meţianu, m. proprietar, Dr. Vasile Saftu, protopresbiter, Dr. Ioan Popp, adv., Dr. Vasile Almăşianu, adv., Dr. Nicolae Vecerdea, dir. la fil. „Albina" din Braşov, câte 10 cor. Dr. Eusebiu R. Roşca, dir. sem., Elena Petraşcu, directoară, Şagău, asesor cons., Nina Dunca de Sajo, I. Bordea, Sergiu Medean, protopresbiter, Dr. Nerva Oncu, adv., N. N., câte 5 cor. Dr. V. Bologa, dir. ş. civ. de fete, Dr. V. Stan, prof. sem., V. Păcală, prof. sem., Dr. V. Moldovan, adv., V. Dama, protopresbiter, N. N., câte 4 cor. Constantin Dimian, protopresbiter, 3 cor. 20 fil. Dr. V. Corbul, med. mil., Dr. I. Chirilovici, adv., Dr. O. Ghibu, prof. sem., Dr. I. Feleа, prof. sem., Dr. Macrea, Văd. Dr. Săndean, Jovian Mureşian, protopresbiter, V. Tordăşan, funcţ. cons., câte 3 cor. Constanţa Popovici Barcian, Valeria Popovici, Aurelia Moga, Maria Rebega, Dr. I. Lupaş, protopresbiter. Dr. N. Bălan, prof. sem., Dr. P. Roşca, prof. sem., Dr. S. Dragomir, prof. sem., E. Todoran, prof. sem., A. Popovici, spir. sem., N. Bogdan, prof., Matei Voileanu, asesor cons., Dr. I. Beu, med., Dr. N. Cristea, D. Câmpeanu, asesor cons., Marcu Jantea, preot catihet, I. Hociotă, catihet, I. Rebega, cassar la „Albina", N. Opriş, preot., Candid Popa, înv., I. Din înv., V. Oniţiu, comer., N. N., P. Bota, M. Muntean, D. Lucuţa, A. Simian, P. Curea, V. Damian, preot. I., Decian, N. N., câte 2 cor. Stella Comşa, Lavinica Barcian, E. Goga, E. Tordăşanu, C. Teslăuanu, N. N., N. N., I. Turculeţ, înv., M. Bibu, înv., N. N., D. Oncu, N. N., S. Drăgoiu, I. Acsente, N. N., V. Stănilă, N. N., A. Baciu, N. N., B. Simtion, N. N., N. N., câte 1 cor. I. Boldea, 70 fil. P. Giurgiu, C. Neagoe, N. Toderaşiu, câte 60 fil. S. Agârbiceanu, Elena Şerban, I. Sârbu, D. Troanca, M. Poplăcian, R. Şulaţiu, N. N., D. Birtolon, N. N., P. Neaşa, M. Stoica, câte 40 fil. A. Pop, E. Sabău, M. Ţandrău, G. Vermesan, G. Suciu, N. Colhon, G. Măsariu, I. Vasiu, N. N., D. Bodea, S. Hurdu, câte 20 fil.

Tuturor acestor marinimoşi binefăcători le aducem şi pe această cale mulţămită pentru contribuirile făcute în favorul societăţii.

Sibiiu, în 20 April 1912.

Comitetul

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

In atenţiunea onoraţilor domni preoţi:

„Smyrnă“

veritabilă de Sumatra

pentru sfintele sărbători şi alte ocaziuni, — a sosit în calitate extrasuperioară la firma

N. Onițiu,
(90) 8— Nagyszeben—Sibiiu.

Biblioteca Bunului Păstor,

redactată de Dr. N. Bălan.

Nr. 1.

Taina pocăinții

Studiu pastoral

de

Ioan Hanzu,
preot ort. rom.

Preţul 50 fil. + 5 fil.

Se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiiu.**

La **Librăria arhidiecezană** în **Sibiiu** se află următoarele

Icoane sfinte

tipărite în tipografia cărţilor bisericeşti din Bucureşti şi aprobate de sfântul Sinod din România.

Icoane mărimea medalion 4×4½ cm.

	K f
Maica Domnului Isus Cristos	—·03
Sfântul Nicolae	—·03
Sfântul Gheorghe	—·03
Sfânta Paraschiva	—03

Icoane mărimea 20×25 cm.

Naşterea Domnului nostru Isus Cristos	—20
Botezul Domnului nostru Isus Cristos	—·20
Invierea Domnului nostru Isus Cristos	—·20
Sfântul Modest	—20
Sfântul Ilie Prorocul	—·20
Sfântul Ioan Botezătorul	—·20
Domnul nostru Isus Cristos în vesminte de Arhiereu	—·20
Incoronarea Maicei Domnului	—·20
Sfinții Apostoli Petru şi Pavel	—·20
Puse în ramă sub sticlă, bucata	1·—

Icoane mărimea 40×50 cm.

Judecata Domnului nostru Isus Cristos	—·45
Sfântul Ilie Prorocul	—·15
Invierea Domnului nostru Isus Cristos	—·45
Botezul Domnului nostru Isus Cristos	—·45
Naşterea Domnului nostru Isus Cristos	—·45
Sfântul Ioan Botezătorul	—·45
Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel	—·45
Puse în ramă sub sticlă, bucata	1·60

Icoane mărimea 15×23 cm.

foarte fine, fondul auriu.

Maica Domnului nostru Isus Cristos	—·30
Sfântul Gheorghe	—·30
Sfântul Nicolae	—·30
Sfinţii Impăraţi Constantin şi Elena	—·30
Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril	—·30
Sfânta Paraschiva	—·50
Sfântul Dumitru	—·30
Puse în ramă sub sticlă, bucata	—·80

Icoane mărimea 22×34 cm.

foarte fine, fondul auriu.

Maica Domnului nostru Isus Cristos	—·45
Sfânta Treime	—·45
Sfântul Gheorghe	—·45
Sfântul Dumitru	—·45
Sfântul Nicolae	—·45
Sfinţii Impăraţi Constantin şi Elena	—·45
Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril	—·45
Sfinţii Trei Erarhi, Vasile, Grigore şi Ioan	—·45
Puse în ramă sub sticlă, bucata	1·40

Tablouri (Portrete).

Icoana Inmormântărei pe hârtie (aer)	1·—
Icoana Inmormântărei pe pânză (aer)	5·—
Proscomedia tipărită cu litere latine	—·50
Sfânta şi Marea Vineri a Patimilor, adecă ocolirea bisericei în seara acelei zile mari, formatul 50×65 cm. reprodus în culori	2·—
Pentru pach. şi porto să se adaugă 30- 40 fil.	
Mitropolitul Ioan Meţianu, format mare	2·—
Mitropolitul Şaguna, format mare 2 cor., mic	—·50
Mitropolitul Miron Romanul	2·—
Gozdu	2·—
Alexandru I Ioan Cuza, fostul domnitor al principatelor Române-Unite, cu 12 scene din viaţa sa	3·—
Mihaiu Viteazul	1·50
Tudor Vladimirescu (1821) formatul 42×58	3·—
Domnii Ţerii Munteniei şi Moldovei (dintre cei mai însemnaţi) 36×58	3·—
Omorârea lui Constantin Brancoveanu şi a fiilor săi (15 August 1714) formatul 37×58	3·—
Pentru tub şi pachet. să se adaugă încă 70 fil.	

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturі până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
(46) 13— pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, Steckenpferd din Lapte de Crin, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann „Manera“ pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 7—40

Câştigul cel mai mare ev. Un milion m

Anunț de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Şanzelor de câştig

garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care

13 mil. 731,000 mărci

cu siguranţă trebuie câştigate!

Conform nouei decisiuni a înaltului guvern, aceasta loterie s'a îmbunătăţit prin urcarea capitalului, prin ce în mediu aproape toate câştigurile sa urcat cu circa 40% in proporţie de până acuma; aşa, că nici o loterie din lume nu oferă şanze atât de splendide.

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos până acuma

600,000 mărci

sa urcat la

Un milion mărci.

Câştigurile principale următoare vor fi:

Mărci	**900,000**	Mărci	**305,000**
„	**890,000**	„	**303,000**
„	**880,000**	„	**302,000**
„	**870,000**	„	**301,000**
„	**860,000**	„	**300,000**
„	**850,000**	„	**200,000**
„	**840,000**	„	**100,000**
„	**830,000**	„	**90,000**
„	**820,000**	„	**80,000**
„	**810,000**	„	**70,000**

precum şi mai multe câştiguri de 60,000, 50,000, 40,000, 30,000, 20,000, 10,000 mărci, ş. a. m. d.

In total conţine loteria 100,000 losuri, din cari 56,028 numeri, — **deci mai mult ca jumătate**, — se voi sorta cu siguranţă, succesive în cursul celor 7 clase.

Preţul oficios al lozurilor cl. I. sunt:

Loz intreg	Jumat. de loz	Sfert de loz
M. 10 (K 12)	M. 5 (K 6).	M. 2·50 (K 3·—).

Planul oficios de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco.**

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

3 Maiu.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg 1013.**

A se rupe aci.

Cupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.** Cassă de bancă, Hamburg 1013.

Trimiteţi-mi ………… un loz întreg à M. 10·— (K 12·—)
„ „ de jum. à M. 5·— (K 6·—)
un sfert de loz à M. 2·50 (K 3·—)

Adresa: …………

Suma o primiţi alăturat / Prin mandat postal / Ridicaţi-o prin ramburs — Ce nu corespunde a se şterge.

(100) 5—16

NOUI piese muzicale de Tiberiu Brediceanu!

LA ȘEZĂTOARE

Icoană din popor (un act cu un preludiu)

Text de C. Sandu-Aldea și I. Borcia.

CUPRINSUL:

Preludiu şi cor.
Nr. 1. Doina lui Sorin
„ 2. Mândruţă cu ochii verzi
„ 3. Cântec din bătrâni
„ 4. A lui Moş Marin
„ 5. Melodrama
„ 6. Cântecul Ilenei
„ 7. De masă
„ 8. Scenă
Nr. 9. Cântec haiducesc
„ 9. *a*) Solo de fluier
„ 10. Brâu
„ 11. Duet
„ 12. Invârtita şi cor.

Partitura pentru canto şi piano $\frac{\text{cor. } 8\cdot—}{\text{fr. } 10\cdot—}$

Doine și cântece românești.

(Canto şi piano).

Caietul I. (ed. II).
Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădişor depărtişor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiţă, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

Caietul II. (ed. II).
Şti tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Tageţi voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Caietul III.
Păsărică mută-ţi cuibul.
Leagănă-te frunzuliţă.
Turturea din valea sacă.
Ardemite-ai codru des.
Ce vii, bade, târzior.
Tu te duci, bade, sărace.
Foaie verde, foaie lată.
Pe unde umblă doru'.

Caietul IV.
Pe sub flori mă legănai.
Foaie verde, pup de crin.
Sus în vârful dealului.
Mândro, de dragostea noastră.
Când treci, bade, pela noi.
Frunză verde, frunzuliţă.
Auzi, mândro, cucu-ţi cântă.
S'a dus cucul de p'aici.

Jocuri românești.

(Piano solo).

Caietul I.
Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca 'n Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca 'n Banat) II.

Caietul II.
Ardeleana (ca 'n Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Ţarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

Caietul III.
Brâu III.
Haţegana.
Ardeleana (ca 'n Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca 'n Banat) V.
Brâu IV.

Caietul IV.
Hora.
Invârtita III.
Brâu V.
Pe picior IV.
Din Maramurăş.
Ardeleana V.
Danţu.
Ardeleana (ca 'n Bănat) VI.

Preţul unui caiet $\frac{\text{cor. } 4\cdot—}{\text{fr. } 5\cdot—}$

Preludiu şi **Hora** din **„Serata etnografică“,** pentru piano, ed. II.
Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.
Viorele, vals, pentru piano, ed. II.
Aurora, vals, pentru piano.

Preţul à $\frac{\text{cor. } 2\cdot—}{\text{fr. } 2\cdot50}$

Quadrille pe motive româneşti . . . . . $\frac{\text{cor. } 2\cdot—}{\text{fr. } 2\cdot50}$
Hora (cis moll) . . . . $\frac{\text{cor. } 1\cdot50}{\text{fr. } 2\cdot—}$

De vânzare la:

Librăria arhidiecezană, Sibiiu (Nagyszeben)

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul“,

însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică

„Mugurul“,

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 40—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 14/27 Aprilie 1912. Nr. 42.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Reforma electorală.

Sibiiu, 26 Aprilie n.

Decretele de numire ale noilor ministri au fost publicate în numărul de eri al foii oficiale maghiare, iar pentru punerea jurământului membrii noului cabinet ungar se vor prezenta mâne, Sâmbătă, în fața Maiestății Sale. Luni apoi va avea loc presentarea noului guvern în fața dietei, cu care ocasiune domnul prim-ministru, *Lukács László*, își va espune planul de muncă, programul de acțiune.

Va insista asupra necesității votării legilor militare, în textuarea lor originală, deci neschimbate, dar va accentua și necesitatea votării unei legi electorale, puse pe base largi democratice. Poate că-și va comunica domnul prim-ministru și principiile fundamentale, pe cari crede că va putea fi clădită aceasta lege, și pe cari, în parte, le cunoaștem deja, din ziarele maghiare, cari stau aproape de noul guvern.

Domnul ministru-prezident vrea, ca actualele cercuri electorale se rămână și mai departe, așa cum sunt, cu alegători *după cens*, dar censul se fie unificat și redus. Să nu fie adecă altul censul pentru Ungaria și altul, mult mai urcat, pentru Ardeal, ci unul și acelaș pretutindenea, și să nu fie cel vechiu, un sfert de sesiune urbarială pentru țărani, ci altul, mai mic, poate că o anumită sumă de dare anuală de stat.

Afară de cercurile electorale esistente, 413 la număr, s'ar mai crea apoi 100 de cercuri noue electorale, astfel, ca numărul deputaților dietali se fie în viitor mai mare. In aceste 100 de cercuri noue, dintre cari treizeci ar cădea pe orașe și șaptezeci pe sate, ar avea drept de alegere fiecare cetățean de stat, trecut de 26 de ani, care știe ceti și scrie.

In orașe votarea are se fie secretă, iar pe sate votarea să se facă pe față, dar pe comune, respective pe notariate.

Pe calea aceasta domnul ministru-president crede, că numărul alegătorilor s'ar ridica la două milioane și jumătate, deci am avea de două ori și mai bine atâța alegători, ca astăzi, pentrucă ar crește în mod însemnat numărul celor îndreptățiți să-și dee voturile în cercurile actuale electorale, prin unificarea și reducerea censului, — iar în cele 100 de cercuri noi electorale vor avea drept de alegere toți cei ce pe basa sufragiului universal pot se fie trecuți în listele electorale.

Acest sistem de alegere domnul prim-ministru îl contemplează numai pentru două cicluri parlamentare, deci pentru zece ani, iar după espirarea acestor ani de transiție se va introduce votul universal în toate cercurile electorale, vechi și noue.

După cum cetim în ziarele din capitală, atât contele Tisza, adevăratul conducător al partidului guvernamental, cât și contele Andrássy, șeful disidenților, ba poate chiar și Kossuth, *aprobă* aceste principii fundamentale ale domnului ministru-president, după cari vrea să înfăptuiască noua lege electorală, dar nu le aprobă domnul Justh și partisanii sei, cari cer vot universal în toate cercurile electorale, vechi și noue, și cer votare secretă în toate cercurile, la orașe și la sate, pentrucă, zic ei, numai așa se poate asigura curățenia și libertatea alegerilor.

Vom vedea acum, dacă dl ministru-president va căuta să se apropie mai bine de Justhiști, chiar depărtându-se puțin de ceialalți, pentru a asigura în dietă trecerea legilor militare, ori remâne pe lângă principiile sale, și atunci suntem tot acolo unde am fost: ordine și stări normale nu vor fi în dietă, ci obstrucție crâncenă, ca mai nainte, până la inevitabila disolvare a dietei?

Situația deci, așa cum o vedem astăzi, nu e deloc, nici clară, nici sigură. Dar poatecă se va limpezi ea Luni, când dl prim-ministru cu propriile sale cuvinte va spune în dietă, ce vrea, ce promite, și ce aduce, pe seama celor ce așteaptă dela el multe și bune lucruri?

Adunare de protestare. Credincioșii bisericii gr.-catolice române vor ținea a treia zi de Rusalii, în 28 Maiu n. o mare adunare de protestare în contra înființării episcopiei greco-catolice maghiare. Așa s'a hotărât într'o conferență, ținută Marți în Budapesta. Pentru punerea în lucrare a acestei hotărâri, s'a ales un comitet aranjator și un comitet executiv.

Intrunirea comitetului. Luni s'a întrunit în Budapesta comitetul central executiv al partidului național român, pentru a se pronunța asupra situației generale politice din țară, creată pe urma demisionării vechiului și a numirii noului guvern. Comitetul a învitat clubul deputaților români, ca la proxima ocaziune să dee expresiune în dietă punctului seu de vedere, care e, că partidul nu are încredere politică în noul guvern, sprijinit pe partidul muncii și pe principiile generale de guvernament ale acestuia. S'a hotărât apoi continuarea luptei pentru votul universal, egal, secret, cu votare după comune.

Rectificare. Ziarul „Gazeta Trans.“ în Nrul 76 din 6/19 Aprile a. c. la călcâiul raportului seu special dela sinodul arhidiecezan publică o hotărâre, pe care ar fi luat-o — la propunerea părintelui protopop *Dr. Vasile Saftu*, — deputații clericali într'o consfătuire particulară. Hotărârea publicată e următoarea: „deputații sinodali, cu deosebire cei din cler, să afle o modalitate, *cum să se satisfacă pe viitor îndreptățita dorință a învățătorilor noștri să fie și ei după cuviință reprezentați în sinod și congres*“. (Subliniarea e a „Gazetei“). Am întrebat pe toți protopresbiterii-deputați sinodali, despre cari am aflat, că au luat parte la consfătuirea amintită, și din partea tuturora am primit asigurarea, că hotărârea publicată în „Gazeta“ e o *simplă născocire*. Ei nu puteau lua hotărâre într'o afacere, care nu cade în cercul lor de competință. Hotărârea din gazeta brașoveană a fost intenționat iscodită, ca să justifice ulterior o promisiune dată din partea propunătorului, care în cazul de față — foarte probabil — a făcut și pe raportorul „Gazetei“.

Sărbările jubilare

ale societății academice „Petru Maior“ din Budapesta.

Serbările jubilare ale societății academice „*Petru Maior*“ din Budapesta nu au decurs întru toate așa cum au fost ele contemplate dintru început, pentrucă partea cea mai însemnată a lor, — *ședința festivă*, — a trebuit se fie contramandată și nu s'a ținut. Motivele pentru cari a fost contramandată, unii le caută și găsesc în faptul, că dupăce la ședință a fost invitat și rectorul universității din Budapesta, iar acesta a numit locțiitor al său pe domnul *Dr. Iosif Siegescu*, deputat dietal și profesor de limba și literatura română la universitatea din capitală, — care nu e simpatic publicului românesc, — era temere, că se vor inscena demonstrațiuni în contra lui, și astfel pentru evitarea scenelor neplăcute ședința festivă nu s'a ținut; pe când alții, cei mai deaproape interesați, afirmă, că nu dl *Siegescu* a fost motivul contramandării ședinței festive, ci faptul, că domnul *Parteniu Cosma*, care avea se presideze ședința festivă, a depeșat Sâmbătă d. a. din Sibiiu, că din motive sanitare nu poate pleca la Budapesta.

Despre decurgerea serbărilor dăm următorul raport:

Serbările s'au început Sâmbătă sara, cu obicinuita seră de cunoștință, la care au luat parte mulți fruntași ai vieții noastre publice, sosiți din acest prilej la Budapesta, și aproape întreaga colonie română din capitală. Vorbiri au rostit domnii: *Groza*, presidentul societății „Petru Maior“, Dr. Teodor *Mihali*, Dr. Vasile *Lucaciu* și Dr. *St. C. Pop*. Lumea românească a petrecut mult împreună, în bună voe și bună disposițiune.

Dumineca dimineața, la orele 10, s'a oficiat apoi un serviciu divin în capela română din casele fundațiunei Gozsdu, prin P. C. Sa, Potosincelul *Roman R. Ciorogaruitor* cuvenita ușurare și împărtășire de drepturile obștești ce li se cuvin.*)

FOIȘOARĂ.

Misiunea episcopilor Gherasim Adamovici și Ioan Bob la curtea din Viena în 1792.

De *Dr. Ioan Lupaș*.

(Urmare)

Dacă episcopul Ioan Bob a făcut în dietă această declarație, lucrul e esplicabil din mai multe motive. Intâi lui Bob îi lipsea îndrăzneala și spontaneitatea marelui său antecesor Inocențiu Klein, când în fața dietei întregi era singurul chemat să susțină și apere o cauză atât de mare. Apoi se va fi gândit, că răspunzând cu duhul blândeții, va reuși să înduplece staturile ardelene a resolvi favorabil măcar petiția înaintată de clerul greco-catolic deosebit de marele „Supplex libellus“. Această combinație a lui Bob nici nu a fost greșită. Staturile au recunoscut privilegiile clerului unit. Astfel Bob putea să înștiințeze prin epistola sa din Cluj (11 Aug. 1791) pe episcopul Orăzii Ignatie Darabant, că nici din partea comisiunii, nici din partea dietei privilegiile clerului unit n'au fost nici de cum trase la îndoială („Cleri uniti privilegia ne in minimo quidem disputantur“.)*)

Felul respingător, în care dieta ardeleană din 1791 a cercat să treacă la ordinea zilei peste cele cuprinse în „Supplex libellus“ a trebuit să provoace însă o adâncă nemulțămire în toți cei ce credeau, că a sosit vremea ca poporului român din Ardeal să i se ușureze încâtva soarta amară.

Protopopii ortodocși, 29 înși, întruniți la 14 Septemvrie 1791 la Sibiiu, ca să prezinte omagiile lor de fidelitate cătră Leopold al II-lea, aflând despre direcța nefavorabilă, în care porniseră staturile ardelene resolvirea postulatelor din Supplex libellus, profitară de această ocazie spre a da episcopului Gherasim Adamovici o plenipotență formală, ca împreună cu 1 sau 2 bărbați vrednici aleși dintre protopopi și cu alții, pe cari îi va alege eventual (nefors) clerul greco-catolic, statul militar și civil al Românilor, să poată stărui la locurile cuvenite pentru câștigarea drepturilor și pentru dobândirea unei mângăieri la „dreptele cereri cuprinse în menționatul supplex libellus și înaintate la prea milostivul tron regesc“ („ad justas *nostras* preces *in mentionato nostro supplice libello* uberius explanatas et Clementissimo Throno Regio porrectas“.)

In petiția din 17 Sept. 1791 cu care transpun cei 29 protopopi această plenipotență episcopului lor Gherasim, dau expresie durerii, ce i-a cuprins înțelegând, că *al lor supplex libellus* a fost socotit numai ca un făt al unor oameni tulburători (*cum* dolore intellegimus, quod *supples idem noster libellus* faetus inquietorum quorumdam tantum hominum judicaretur) și spun, că el este în adevăr *fătul națiunei întregi*, care fiind asuprită peste măsură și spoliată de drepturile, ce i se cuvin, nu s'a mai putut odihni ca starea sa înrăutățită, strâmtorată și desprețuită (dar patriei foarte folositoare) să nu o descopere la unsul Domnului, la tatăl tuturor și la împărțitorul de dreptate, cerând cu glas *stăruitor* cuvenita ușurare și împărtășire de drepturile obștești ce li se cuvin.*)

Pe baza plenipotenței și a petiției date de protopopi episcopul Adamovici cere dela guvern încuviințare, ca să poată călători la Viena, spre a interveni la tronul regesc în interesul poporului român, după cum îl *obligă* cererea protopopilor („obligans me ad assumendum eorundem negotium petitorium et coram Augustissimo Throno Regio proponendum ac elaborandum, ut particeps reddatur Valachica plebs iurium essentialium concivilitatis“.) Deși răspunsul guvernului întârzia mereu, în Sibiiu se făcură în cursul lunei Octomvrie pregătirile necesare spre a respinge afirmațiunile nedrepte și injurioase, cu cari a cercat dieta din Cluj să se achite de o problemă atât de importantă ca aceea, a cărei soluție se solicită prin „Supplex libellus“. In 20 Octomvrie 1791 Adamovici înștiințează pe mitropolitul Stratimirovici, că „*apărătorul nostru se silește bine*, pe lângă aceea unul dintre ai noștri scrie (copiază)“. Păcat că o precauțiune cam exagrată l-a oprit pe Adamovici a indica în această epistolă numele apărătorului și al scriitorului, cari amândouă ar fi de interes pentru noi.

Incuviințarea, ce întârziase a o da guvernul ardelean episcopului Gherasim spre a putea cătători la Viena, i se acordă la 25 Octomvrie chiar din partea monarhului ceeace i-a și comunicat în scris cancelarul aulic Teleki. Bazat pe această încuviințare prea înaltă episcopul ceru încă odată și dela guvern voie, ca să poată pleca la Viena. Deși nu e cunoscut, în întregime, textul răspunsului dat de guvern

---

*) Cf. „*Unirea*“ an. X. nr. 38 pag. 313.

*) *Rev. Teol.* pag. 422.

riu, asistat P. C. Sa Protosincelul Ghenadie G. *Bogoevici* şi de preotul militar Ioan *Pap*. A cântat frumos un cor studenţesc.

După terminarea fi ntei liturghii s'a făcut parastas pentru odihna sufletelor membrilor decedaţi ai societăţii „Petru Maior“ şi ale tuturor sprijinitorilor ei, trecuţi la cele eterne.

Din acest prilej P. C. Sa, Protosincelul *R. R. Ciorogariu*, a rostit o frumoasă cuvântare, spunând în ea, cumcă faptul, că se oficiază un parastas în amintirea neuitaţilor decedaţi ai societăţii „Petru Maior“, care sărbătoreşte 50 de ani de la înfiinţarea ei, dovedeşte, că generaţiile, cari au urmat, au ştiut să păstreze şi să sfinţească tradiţiile de cari s'au condus membrii dispăruţi. Această legătură dintre generaţiile trecute şi cele actuale constitue o probă evidentă, că cei de azi sunt purtătorii aceluiaş ideal, care a însufleţit pe antemergătorii lor!

Marii bărbaţi, cari au servit drept pildă tinerilor de astăzi, au fost şi ei odată tineri, şi printre ei încă au fost studenţi săraci, neavând de cât o singură comoară: *iubirea de neam.*

Este puternică această iubire de neam! Mai puternică decât ori ce altă putere lumească.

Ne aşteaptă un frumos viitor. Sunt sigur de aceasta, — a spus P. C. Sa, — căci numai acel neam poate să depue speranţele în viitor, care trăeşte prin tradiţie. Unde mormintele sunt pângărite, nu mai poate fi viaţă. Studenţii, actualii membri ai societăţii „Petru Maior“, au adus cu ei de acasă doina şi cântecul şi l'au potrivit aci la lumina ştiinţei, care a imprimat tuturor faptelor conştiinţa naţională adusă de acasă. Toate le-au folosit pentru un singur ideal, pentru neamul românesc. In faţa acestui moment solemn nu am putut să tac. In faţa trecutului glorios şi a generaţiilor cari înţeleg acest trecut şi urmează tradiţie, implor binecuvântarea lui Dumnezeu. Facă cerul, ca aceste tradiţii să ducă cu vrednicie la binele şi înălţarea neamului românesc!

Avea se urmeze, după serviciul divin, şedinţa festivă, care însă, cum am spus, nu s'a ţinut.

La orele 2 şi jumătate lumea s'a adunat în frumoasa sală a societăţii „*Pester Lloyd*“ la banchetul festiv, la care au participat peste 400 de persoane.

Primul toast l'a rostit domnul *George Pop de Băseşti*, ridicând paharul întru sănătatea Maiestăţii Sale, Impăratului şi Regelui nostru Francisc Iosif I, — căci lui Dumnezeu şi Maiestăţii Sale avem a mulţămi, că în anul trecut am putut ţinea marele jubileu al „Asociaţiunei“ şi acum putem serba jubileul societăţii „Petru Maior“.

A răspuns studentul *V. Groza*, presidentul societăţii „Petru Maior“, care a spus, că cea mai mare fericire este a fi astăzi membru al societăţii „Petru Maior“. Salută oaspeţii şi representanţii tinerimei universitare din Viena, Cernăuţi, Cluj şi Şemniţ.

Domnul *Emanuil Ungurian*, advocat în Timişoara, ridică paharul, în numele oaspeţilor, pentru societatea academică „Petru Maior“, dorindu-i activitate mănoasă.

In numele societăţii „România Jună“ dela Viena vorbeşte dl *Marmeliuc*, aducând urări de bine societăţii surori din Budapesta.

Domnul *Stefanelli*, preşedintele „Junimei“ din Cernăuţi, salută societatea „Petru Maior“ în numele studenţilor bucovineni.

Domnul *Dr. Rusu* împărtăşeşte societăţii „Petru Maior“ salutul şi felicitările tinerimei universitare române din Cluj.

Vorbeşte apoi P. C. Sa, Protosincelul *Roman R Ciorogariu*, închinând întru sănătatea tinerimei, purtătoarea tradiţiilor trecutului.

Studentul *Petran* închină în onoarea patronilor şi patroneselor serbării, mai ales în onoarea domnilor *P. Cosma* şi *Emanuil Ungurian.*

A mai vorbit Dr. *Horia P. Petrescu*, în numele presei române, dl *Balamace* în numele macedo-românilor şi *Ţeicu*, care a închinat întru sănătatea scriitorilor presenţi.

S'au cetit numeroasele telegrame şi scrisori, sosite din toate părţile la adresa societăţii.

Banchetul s'a terminat la orele 6 sara.

Sara, la orele 9 s'a dat concertul, cu un succes strălucit. A excelat d-şoara *Ana Voileănu*, din Sibiiu, doamna *Herbay*, şi cântăreţii noştri: Ionel *Crişan*, *Mărcuş* şi *Radulescu.*

Luni la orele 11 s'a ţinut o şedinţă a membrilor vechi ai societăţii „Petru Maior“, improvisată într'o şedinţă festivă, în care s'a decretat înfiinţarea unui *cămin studenţesc* în Budapesta. S'au votat statutele şi s'a ales comitetul societăţii constituite în acest scop.

Luni sara a fost balul, care a ţinut până în zori de zi.

Dela sate.

Inmormântarea parohului Tovie Popa din Suligete.

Comuna Suligete (tractul Devei) în ziua de 7/26 Aprilie a îmbrăcat haina doliului, căci a petrecut la cele eterne pe părintele său încăruntit şi apăsat de 70 ani ai vieţii pământeşti şi 35 ai preoţii, pe *Tovie Popa.*

Des de dimineaţă din toate direcţiunile s'au concentrat locuitorii satelor învecinate spre a i da cinstea cea mai de pe urmă vrednicului preot reposat.

Cu dânsul s'a dus din mijlocul nostru un preot venerabil, cu temperament viciu, însufleţitor; am perdut din rândul părinţilor mai bătrâni pe unul, care prin înăscuta sa inteligenţă, rara pricepere şi cunoaştere a vieţii şi prin neobosita activitate economică şi-a eluptat vază şi respect, atât sieşi, cât şi familiei sale.

Răposatul în Domnul era un bun sfătuitor şi sincer prietin al celor mai tineri, şi fizicul lui robust şi impunătorul său trup da nădejde de a-l vedea încă mulţi ani în mijlocul nostru.

La orele 3 p. m. protopresbiterul tractual P. O D. Dr. I. Dobre încunjurat de preoţii: Em. Şinca, N. Şinca, N. Popovici, G. Copos, Avram Giava, Alesandru Stoica, Ioan Popa din tractul Devei, Serafin Olariu, Octavian Albani din tractul Iliei, I. Ivan din tractul Zarandului, a început prohodul, care a făcut impresie duioasă prin observarea minuţioasă a tipicului prescris.

Clasica şi pătrunzătoarea vorbire a şefului tractual, blândeţa espresiunii cât şi îngrijirea părintească faţă de cei mai de aproape ai preotului răposat, ne-a întărit în credinţa, că vrednic şef are tractul scutit de Dzeu al Devei.

Strana a ţinut-o cântăreţul frate S. Rusan, ajutat de preotul Alex. Stoica, învăţătorul Stănilă şi alţi cântăreţi buni ai satelor.

La mormânt cel mai tinăr dintre preoţii asistenţi din tractul Devei, Em. Şinca, prin câteva vorbe îşi ia rămas bun de'la bunul povăţuitor, sincer părinte şi frate în Cristos.

Sfârşindu-se ritualul ppresb. tractual însoţit de preotul Em. Şinca şi O. Albani îndeplineşte sfeştania obicinuită.

Se purcede la predarea oficiului parohial. Nou denumitul administrator parohial, Teod. Popa, primeşte cele rămase în bună rânduială.

Era târziu, deja ziua se pleca spre seară, când a urmat luarea pomenei obicinuite.

La sfârşitul pomenei veteranul paroh Serafin Olariu în glas duios a cântat irmosul „Luminează-te, noule Ierusalime“, iar protopresbiterul tractual prin o caldă agrăire adresată celor mai de aproape îşi esprimă mulţămitele sale şi ale tuturora şi cu aceasta să ridică ultima dare de onoare a fericitului întru Domnul Tovie Popa.

In numele familiei mulţămeşte parohul Octavian Albani, făcând cuvenita amintire despre vrednicia, tactul şefului tractual, care din comitatul Făgăraşului, venit cu dorul de muncă, prin încordată activitate dă dovezi clerului său de mir, cum trebue să cultive via cea sădită de mâna Domnului.

Momente însemnate, duioase vor rămânea acestea în cronica parohiei Suligete, căci poporul „ţine minte“ cum se face pomenirea cu laude a celor iubiţi ai săi.

Iar tu noule Ierusalime, luminează-te, căci în urma învierii fiului tău, cu nădejdea firmă a învierii se apropie cătră tine sufletul bunului preot, servitor al Tău, reposatul *Tovie Popa.*

In veci pomenirea lui! *O.*

AMVONUL.

Predică despre dreapta folosinţă a bunurilor

de *G. Fl. Preşmereanu.*

Drept răsplată pentru o viaţă petrecută în frica de Dzeu şi bogată în virtuţi creştineşti, sfânta noastră biserică ne pune în vedere câştigarea împărăţiei cerurilor.

Pentru a ne învrednici mai uşor de aceasta, ea ne dă şi îndrumările de lipsă, parte arătându-ne calea, pe care umblând mai uşor putem pătrunde în lăuntrul acelei împărăţii, parte punându-ne la îndemână armele de lipsă, prin cari cât mai lesne să putem înfrunta primejdiile, ce ni le pregătesc vrăşmaşii fericirii noastre, precum sunt de pildă multele ispite, patimi şi păcatele de tot soiul.

De aceste mijloace, ce ni le pune biserica la îndemână, trebue să şi facem întrebuinţarea cuminte, căci numai aşa putem reporta biruinţă, cucerind această împărăţie de mărire, şi fericire ce ne-o făgădueşte biserica întocmai, după cum şi o oaste bine deprinsă la ordine, uşor se poate face stăpână pe o cetăţue duşmană.

O uşuratică şi nechibzuită deprindere a armelor de luptă, de cari ne folosim în viaţă, nu numai că ne zădărniceşte biruinţa, dară prin primejdia ce o ascund ele într'însele, ne putem alege cu pagube, multe neajunsuri şi nefericire, cu totală amăgire.

Despre o astfel de puternică armă de luptă, prin care pe cât ne putem sluji, pe atât ne putem agonisi şi osândă şi stricăciune sufletului şi trupurilor noastre, şi adecă despre adunarea de bunuri lumeşti, de avuţie, voesc să vă vorbesc în cuvântarea mea de azi, şi adecă arătându-vă rostul bunătăţilor lumeşti şi felul potrivit de a le folosi spre binele nostru, şi pe de altă parte atrăgându-vă luarea aminte la primejdia ce o ascund într'însele, făcând o întrebuinţare rea din ele.

Vă rog, dară să mă urmăriţi cu băgare de samă, pentruca cele auzite aici să vă fie un isvor de binefacere, de binecuvântare şi de îndemn, întru delăturarea pedecilor, ce stau în calea câştigării vieţii de veci.

De adevărate pedeci pot fi privite bunurile trecătoare. Şi care, care să fie pricina?

Iată întrebarea, la care de bună samă fiecare din dvoastră, cu mare nerăbdare aşteptaţi o deslegare. Imi voi pune dară de ţântă la vorbirea mea de azi, tocmai lămurirea acestei taine, adecă care strângerea de avuţie ne înlesneşte calea spre fericire, sau din contră ne pricinuşte mai mult o pedecă de neînlăturat întru ajungerea aceleia.

Din capul locului trebue să vă spun, că în această privinţă judecăţile singuraticilor oameni învăţaţi sunt deschilinite.

Zace adecă în firea omului — o ştim cu toţii — ca el să se nevoiască a-şi aduna cu sârguinţă bunuri şi mijloace de trai cât mai numeroase.

Mai ales vremurile de azi cu condiţiile de trai înăsprite şi cu multele greutăţi, cu care avem să ne luptăm, nu ne îngădue a sta cu mânile în sân, aşteptând să ne vină venitele de-a gata.

Neguţătorul şi ţăranul, ca şi cărturarul, deopotrivă se nevoesc a-şi face rost de câte o stăricică, cât mai bună pentru ca aşa cât mai lesne să poată face faţă greului vieţii.

Ce ne învaţă de altă parte biserica? Ea ne îndeamnă prin rostul preotului, care este încredinţatul lui Dzeu, din contră la lăpădarea de bunuri vremelnice, preamărind sărăcia, ca şi când asta ar fi singura cale întru a pătrunde în templul fericirii.

Mă întreb dară, iubiţilor, cum se face, că biserica şi şcoala vieţii nu cad de acord, în ce priveşte provederea noastră cu cele de lipsă ale traiului zilnic?!

Nimic mai uşor şi mai simplu de deslegat decât această întrebare.

Trebue să fii orbit de patimă, ca să nu bagi de samă, ce ţântă şi rost ascuns zace în cuvintele sf. Scripturi, şi că deschilinirea de vederi — iubiţilor — este numai o părere.

Fără teamă de a susţinea ceva neadevăr putem declara, că bogăţia nu conţine în sine nici o pedecă, cu atât mai puţin alcătueşte dară un păcat. Rău întrebuinţată însă ne poate aduce osânda. Nu e mai mare greşală decât a crede, că doară ar fi nedemn de un creştin bun a se îngriji de cele pământeşti.

A osândi pe faţă ori ce năzuinţă de a ne agonisi bunăstare materială, înseamnă a nu ne da seamă de rostul lumii şi de trebuinţele traiului zilnic.

---

la această petiţie repeţită (datată din 29 Oct. 1791), din faptul, că Adamovici a putut să plece la Viena numai în 19 Decemvrie 1791, deducem că acest răspuns i s'a dat din partea guvernului destul de târziu. Şi când s'a dat, el a fost astfel ticluit, ca să zădărnicească scopul călătoriei episcopilor la Viena. Se zicea anume în acel răspuns, că episcopii dacă au obţinut învoirea prea înaltă de a călători la Viena, nu se vor prezenta acolo ca deputaţi ai naţiunii, ci numai ca nişte persoane private. Episcopul Adamovici a remonstrat din nou la Viena, de unde a primit „rezoluţia prea înaltă“ că poate călători, fără nici o dificultate.

Cu 4 zile înainte de plecare (15 Dec. 1791) trimite episcopul Gherasim protopopilor sub nr. 339 următoarea înştiinţare: „Pe lângă milostiva slobozenie dela prea înalta curte, noao prin cuviincioasele locuri înştiinţată, pentru binele clerului de obşte, gândim cu ajutorul lui Dumnezeu în *19 zile* a lunii şi anului acestuia *a porni cătră Beci*, precum dară călătoria aceasta prea cucerniciei tale se ştiinţează ca *rugând pe Dumnezeu pentru norocitul ei sfârşit*, protopopitul sie-şi încredinţat, atâta de cătră preoţi, precum şi celalalt norod, întru toată liniştea şi dragostea (*care purtare bună mai mult poate să ajute dorirea de obşte aceiuş prea înălţate curţi arătate*) să-l ocârmueşti; aşa dimpreună ţi se porunceşte, ca până la întoarcerea noastră înapoi îndreptarea în trebile diregătoriei dela consistorium nostru să o aştepţi, aşijderea acestuia să-i refelueşti, atât despre comisiile până acum date, precum şi acelea să împlineşti, care întru asemănarea prea înaltelor rândueli şi a noastre, prin acelaş consistorium ţi s'ar întimălui, mai încolo trimiţând arhipăstorească noastră blagoslovenie, rămânem (Sibiiu 15 Decemvrie 1791) al prea cucernicii tale de binevoitor: Gherasim Adamovici.

Dacă din motive, nu tocmai grele de înţeles, nu a subscris „Supplex libellus“ nici el, nici episcopul Bob pe amândoi îi vedem în prima jumătate a anului 1792 intervenind cu destulă stăruinţă la curtea din Viena, pentru ca mişcare naţională-politică a clerului şi poporului păstorit de dânşii să nu rămână cu totul zadarnică.

Dacă cel dintâi „Supplex libellus“ este subscris numai de „humillimi perpetuoque fideles subditi Clerus, Nobilitas, Militaris Civicusque Status universae nationis in Transsylvania valachicae“ şi a fost înaintat „prin postă Maiestăţii Sale“, — după cum spune Adamovici în epistola sa din 10 Iunie 1791*) — la începutul anului următor pe amândoi episcopii îi vedem păşind cu mai multă bărbăţie în fruntea acestei mişcări naţionale-politice, prezentându-se în persoană la curtea împărătească şi înaintând alte două petiţii însemnate, isvorâte din aceleaşi principii şi călăuzite de aceeaş dorinţă de emancipare naţională ca şi Supplex libellus din 1791. De aceea e explicabil, că întreagă mişcarea iniţiată prin „Supplex libellus“ a trecut în amintirea posterităţii în legătură cu numele celor 2 episcopi, cari dacă n'au îndrăznit a se expune pentru ea chiar dintru început, s'au înduplecat totuş a se identifica cu scopurile ei şi a o susţinea mai târziu cu remarcabile stăruinţe şi jertfe.

La sfârşitul dietei din 1791 s'au ales 7 comisiuni, aşa numitele „Deputaţiuni sistematice“, cari să studieze proiectul pentru viitoarele sesiuni. Intre problemele, ce s'au încredinţat spre resolvire comisiunei eclesiastice compuse din 16 membri sub prezidiul contelui Ioan Eszterházi, a fost şi aceea de a pregăti un proiect pentru promovarea culturei poporului român mai de rând („proiectum promovendae culturae rudioris plebis Valachicae“.*)

Dieta a exmis şi o deputaţiune de 14 inşi, care să prezinte monarhului în Viena hotărârile şi proectele de legi. Această deputaţiune îşi începu sfătuirile în Viena la 16 Februarie 1792.**)

(Va urma).

---

*) Rev Teol. pag. 415, dar din petiţia adresată în 21 Iulie 1791 de episcopii Adamovici şi Bob cătră monarh reiese destul de clar că cei doi episcopi au înaintat şi „Supplex Libellus Valachorum“ din 1791 la tron; comitiva, cu care îl vor fi înaintat, nu e cunoscută, dar ea va fi fost probabil iscălită de amândoi episcopii, cari au făcut şi pregătirile necesare, câştigându-şi informaţii prealabile, dacă petiţia Românilor va fi primită la tron cu bunăvoinţă sau respinsă. Iată cum expun lucrurile chiar episcopii în petiţia lor a 2-a cătră monarh (*10 Iulie 1792*): „... într'o astfel de stare a lucrurilor, câtă vreme se manifesta din toate părţile dorinţa naţiunii, *ce am putut noi să facem altceva, decât să înaintăm în luna Martie a anului trecut (1791) la Augustul Tron al Dreptăţii şi al Milostivirii cererile umilite ale naţiunii întregi*“ şi mai departe: „... *pentru înaintarea amintitelor cereri ale naţiunii ne-am dat silinţa a obţinea prealabil învoirea prea augustului principe*, care domina atunci cu glorie, şi *cererile nu le am înaintat la augustul tron decât dupăce am primit ştire despre învoirea lui prea milostivă*“. Aşadar nu numai petiţiile din 1792, ci şi Supplex libellus din 1791 a fost înaintat la tron tot din partea episcopilor; dacă l-au înaintat „prin postă“, iar nu direct, motivul e că numai la sfârşitul anului 1791 li s'a dat voie a călători la Viena.

*) Cf. „*Articuli Diaetales* Anni *MDCCXCI.* Claudiopoli 1793 pag. 120—1.

**) Cf. Dr. Ferd. Zieglauer. Reformbewegungen in Siebenbürgen, capitolul XXII: „Die Romänenfrage vor dem Landtage“.

Pe departe de a lucra în conglăsuire cu învățătura sf. Scripturi, aceia, cari predică sărăcie, lucră tocmai contra voiei lui Dzeu; căci să nu scăpăm dinaintea ochilor, că Is. nici decât nu a osândit avuția și nici a cerut ca oamenii cu bunăstare să-și împartă averile lor, rămânând lipsiți.

Prin aceasta doară, — locul celor pricopsiți și proveżuți cu cele de lipsă l-ar fi luat niște oameni sărmani, lipsiți cari — știm — nu sunt decât o sarcină pentru obște.

Isus a predicat numai contra acelora, cari își cheltuesc toată vlaga întru adunarea de bunuri trecătoare, lăsându-se cu totul stăpâniți de grijile lumești.

Bogăția și gustarea ei nu trecea, în ochii înv. neamului omenesc, de păcat și nici nu a oprit ca omul prin sârguință și muncă cinstită să-și sporească stăricica sa cu atât mai vârtos, căci doară — știut lucru este, — omul înzestrat cu cele trebuincioase mai lesne poate jertfi și pentru alții lipsiți.

A pus însă — ce e drept — în vedere celor bogați, îndurarea față de cei săraci.

Pe de altă parte apoi s'a îngrijit și de cei lipsiți, mângăindu-i și întărindu-le încrederea în Dzeu.

Din toată învățătura sa se desprinde judecata, că bunurile pământești nu alcătuesc ținta vieții, nefiind ele niște bunuri dăinuitoare, ci mai vârtos niște mijloace, prin cari ne înlesnim calea spre fericirea vecinic dăinuitoare, ce ne este dată să și gustăm în nemijlocită apropiere a feței lui Dzeu și care se făgădueşte în sfânta Scriptură celor cu inimă curată neprihănită, când se zice: „Fericiți, cei curați la inimă“... etc.

Dar inima curată, Dzeu n'o va urgisi, pentrucă prețueşte mai mult decât toate acele mărunte bunătăți, în căutarea cărora se întrunesc năzuințele multora.

Nici că ne putem dori ceva mai de preț, și totuși când e să cercetăm rostul multelor alergări al cheltuelii de atâta energie în lupta vieții, cu durere trebue să ne alcătuim o părere foarte tristă despre mulți dintre noi, cari să lasă ispitiți de greșită judecată, că ținta tuturor ostenelelor trebue să fie agonisirea de bunuri și desfătări pentru trup.

In îndeplinirea fiecărui lucru, aceea ce le insuflă pofta de muncă, este numai și numai nădejdea dobândirii unei vieți de belșug, în care numai ei văd încoronate cu succes ostenelele lor.

De o răsplată, care să le îndestulească și trebuințele sufletești și să le procure mulțămirea și conștiența datoriei împlinite, nu voesc să știe unii ca aceștia.

De s'au și făcut vrednici, prin fapte de binefacere, de răsplată și de recunoștința celor constrânși la ajutorul lor, ei nu să se mulțămească cu mulțămirea ce o coboară atât de dulce în sufletul lor conștiința faptei bune, îndeplinite în folosul altuia, ci așteaptă o răsplată tot în bunuri lumești și deșarte, nutrind nădejdea că doară prin câștigarea de nume, de mărire își pot adauge o proptea mai mult la întărirea palatelor, sau la îmbunătățirea stării lor. (Va urma.)

Apel.

Intâlnirea la 15 ani după examenul de maturitate a colegilor, absolvați în anul 1897, la gimnaziul gr. or. român din Brașov.

Iubiților colegi!

Cincisprezece ani sunt o bună bucată de vreme. Așa, că azi abia prin rostul gazetelor dacă ne-om mai putea da de urmă cei, cari acum sunt 15 ani eram atât de strâns legați prin cea mai frățească colegialitate.

Intâlnirea la 10 ani am scăpat-o. Să nu lăsăm trecut prilegiul acestei de 15 ani, căci vremea se duce, trecându-ne nu numai tinerețea, dar știrbindu-ne și numărul. Să ne întrunim dar la 29 Iunie st. v. (12 Iulie st. n) în Brașov, cu toată dragostea ce ne legase odată.

Vă rugăm pe toți, cari știți așezarea și adresa altora, să le comunicați și particular despre proiectul acestei întâlniri, ca nimenea să nu ne lipsească.

Anunțările să le faceți de cu bună vreme la adresa: Dr. Victor Bontescu advocat, Hátszeg. Iar programul și celelalte de lipsă o să vi se vestească la timp.

Cu dragoste colegială:

Dr. Mihai Popoviciu, Victor Pușcariu, preot, *Dr. Virgil Cioban,* preot militar, *Zenovie Popoviciu,* preot, *Dr. Cornel Crăciunescu,* advocat, *Dr. Candid David,* advocat, *Dr. Victor Bontescu,* advocat.

NOUTĂȚI.

Centenarul luării Basarabiei. In Rusia se fac pregătiri pentru a serba centenarul răpirii Basarabiei. S'a constituit și în România un comitet, prezidat de profesorul universitar A. D. Xenopol, care a luat inițiativa ca ziua de 26 Mai, când se împlinesc o sută de ani dela luarea Basarabiei, să fie serbată în România ca zi de jale. In vederea acestei manifestații, s'a admis următorul program: La casele românești se va arbora treicolorul în doliu; în capitalele de județe se vor ținea conferențe, iar în comunele rurale se va trimite un discurs tipărit, care va fi cetit sătenilor; în ziua de 26 Mai v., data centenarului, se va ținea la teatrul național un festival, și în aceeași zi la toate bisericile din țară se vor oficia slujbe religioase. — O lucrare istorică, din acest prilej, pregătește dl N. Iorga, care a mai făcut propunerea următoare: Secțiile din Iași și Galați ale Ligei culturale să organizeze o expoziție basarabeană, iar la Iași să se ridice un internat pentru tinerimea din Basarabia, care vine la studii în România.

*

Vlaicu în Bucovina. Dumineca a avut loc în Cernăuț ascensiunea dlui Aurel *Vlaicu* în fața unui public de peste 20 mii de oameni. Au asistat numeroase persoane de distincțiunine, în frunte cu guvernatorul Bucovinei. Deși timpul nu era favorabil, îndrăznețul aviator a făcut un sbor reușit. Din cauza vântului nu s'a putut executa programa întreagă. După aterisare s'au adus ovațiuni furtunoase aviatorului român. Societatea pentru cultura poporului din Bucovina, a oferit dlui Vlaicu o cunună de lauri. Seara s'a dat un banchet în onoarea serbătoritului.

*

Distincțiune. Rectorul universității cernăuțene, dl Dr. Stefan *Saghin,* a fost numit doctor de onoare al universității din Atena. Distinsul membru al clerului și al facultății teologice dela Cernăuț representase universitatea bucovineană la serbările jubilare din Atena.

*

Expoziție. La 6 Mai a. c. se va inaugura în Bruxela o expoziție de artă religioasă. Deschiderea expoziției o va face însuși regele.

*

Monument Orașul Lipsca va înălța un uriaș monument de marmoră în amintirea compozitorului Richard *Wagner.* Monumentul are să fie construit de măestrul Max Klinger.

*

Festivități muzicale în Viena. Iubitorii de muzică vor avea parte de câteva interesante festivități, ce se vor ținea în Viena, începând din 21 Iunie până în 1 Iulie. Se vor organiza cinci concerte și două reprezentații de operă. Vor fi executate lucrurile de următorii compositori: Gluck, Haydn, Beethoven (simfonia a IX.), Schubert, Brahms, Hugo Wolf ș. a. Partea orhestrală va fi îngrijită de membrii societății filarmonice din Viena.

*

La fondul Dr. Liviu Bran de Lemény, pentru ajutorarea elevelor mai lipsite de mijloace dela școala civilă de fete a Asociațiunii, a contribuit cu 25 cor. Dna *Eleonora Bran de Lemény,* din prilejul parastasului oficiat pentru fericitul său soț în catedrala din Sibiiu la 21 Aprile 1912 n.

*

Decorați. Maiestatea Sa a decorat cu medalia specială pe mai mulți pompieri voluntari din Sibiiu, pentru serviciul prestat în curs de 25 ani, între ei și pe următorii Români: *Emil Vintilă, Ioan Imbăruș* și *Ștefan Vlad,* primul de 37 ani, iar ceialalți doi de 30 ani membri ai corpului voluntar de pompieri din Sibiiu.

*

Venitele teatrelor parisiene. Directorii dela teatrele din Paris arată, că în anul 1911 au incassat 33 de milioane franci, din care sumă teatrele subvenționate iau parte cu nouă milioane. Cinematografele parisiene au avut un venit de trei milioane de franci.

*

Cărțile de cetit. In Franța se ivește din când în când plângerea, că numărul cărților franceze tipărite scade tot mai mult. Eugen *Morel,* în *Mercure de France,* scrie, că în Franța apar pe an cinci mii de cărți nouă și se tipăresc tot cam atâtea din cele vechi. Eată șirul țărilor, în care apar cele mai multe cărți: Germania 30.000, Rusia 24.000, Anglia 10.000, Franța 9 000, Statele unite 9.000, Elveția 8.000, Italia 7.000. Cărți *literare* mai numeroase apar cu toate acestea în Franța, cu 21.4 procente, Anglia 20 procente, Statele unite 18.8 procente a cărților tipărite într'un an.

*

Bursă pentru crime politice. Magistratul din Praga a publicat un concurs la o bursă a doctorului Leo Uprka, în sumă de 65 coroane 48 bani. Conform literilor fundaționale, bursa este menită pentru criminali politici, cari au suferit pedeapsa închisorii. Doritorii de a obținea bursa au să dovedească prin certificat, că apațin naționalității slave, și că pe timpul osândirii n'aveau încă etatea de 24 de ani.

*

Cancelăria advocațială a dnului *Dr. Emil Babeș* în Budapesta din 1 Maiu va fi mutată la Buda: *I. Kemenes utcza Nr. 4,* (lângă podul „Ferencz-József“).

*

Doamna Ana Rebega n. Burdan s'a înscris membră pe viață la Reuniunea femeilor române din Sibiiu, solvind taxa statutară de 40 coroane.

*

Domnul Cornel Cioran, director al Băncii Naționale a României, a binevoit a dona Lei 100, iar domnul Vasile Almășan, advocat în Cluj, 20 cor. pentru scopurile Reuniunii femeilor române din Sibiiu. Marinimoșilor donatori le esprimă mulțămită publică: Comitetul R. f. r. d. S.

*

Pentru flota aeriană. Regele Victor Emanuel a contribuit 100.000 lire la colecta pentru flota aeriană a Italiei. S'au adunat până acum peste un milion de lire.

*

Cine lucrează mai mult. Poate nici odată nu s'a purtat în Statele unite o luptă electorală atât de vehementă ca acuma, când e vorba de lupta între *Taft* și *Roosevelt,* cei doi candidați la prezidenția republicei. Partisanii lor fac propagandă chiar și prin lăudarea calităților personale ale celor doi bărbați. Astfel despre Roosevelt afirmă, că este superior și din motiv, că poate să lucreze mai mult decât Taft. Amicii lui Taft răspund prin publicarea programei de lucru săvârșit zilnic de candidatul lor: arată la câte ore se scoală, cât timp se îmbracă, cât stă la masa de lucru, câți oameni primește și așa mai departe, — dovedind că și Taft e harnic să muncească pe zi cel puțin cât Roosevelt. Știrile mai nouă spun cu toate acestea, că fostul prezident Roosevelt are mai mulți sorți de izbândă, decât actualul prezident Taft.

*

Polițiștii învață nemțește. Mai în anii trecuți Parisul suprinsese lumea cu știrea, că agenții săi de poliție din stradele principale au învățat limba engleză, cu gând de a face servicii cu atât mai ales americanilor și englezilor, cari cercetează în tot anul capitala franceză. Pilda aceasta o imitează acum și poliția din Budapesta, care a dispus ca polițiștii unguri din piețele și străzile mai cercetate ale capitalei să învețe limba nemțească. Prelegerile în acest scop s'au și început. Sunt ascultate de vre-o două sute de persoane din serviciul poliției. — Va să zică străinii pot să visiteze de acum înainte Budapesta, fără teamă de a fi întimpinați de câte un agent prea patriotic cu vorbele: Nix dajtsch!

*

Inrudirea etrusco-maghiară. Eduard *Somogyi,* care se ocupă cu studiarea limbilor străvechi, a ținut Dumineca în Pojon o prelegere despre înrudirea etrusco-maghiară. Prelegătorul s'a rostit asupra descoperirii făcute în săptămânile trecute de către profesorul din Paris, *Martha,* despre care se scrie, că ar fi stabilit prin dovezi științifice originea amintită. Somogyi trage la îndoeală adevărul afirmațiunilor profesorului parisian, care însuși declară, că nu cunoaște temeinic limba ungurească. De altfel profesorul Martha și-a trimis studiul despre înrudirea etrusco-maghiară deadreptul la Academia de științe din Budapesta. Somogyi, mirându-se cum de Academia nu se grăbește a face cunoscut publicului părerile învățatului dela Paris, a vorbit apoi despre istoria etruscilor, despre legile, mitologia, arhitectura și limba acestui popor, așteptând ca mai ales învățații unguri să încerce deslegarea chestiunii de înrudire etrusco-maghiară.

*

Bioscopul Apollo din piața Hermann. Vineri în 26 și Sâmbătă în 27 Aprilie se va da: Genua, vederi. Dragoste tragică, dramă. Vânătoare de fasani în Wels, sport. Desdemona, dramă socială în 2 acte, rolul principal este jucat de W. Psilander, actor la teatrul regal din Copenhaga. Moara nebunilor, comedie. Afară de program: Arrah-Na-Pogue, dramă irlandeză în 3 acte, un nou record al cinematografiei. Lăptătorul, comedie. Representații se dau la orele 6 și 8 seara, în zilele de lucru, iar în Dumineci și sărbători la $2^1/_2$, 4, 6 și 8. In fiecare zi cântă la representație muzica proprie.

Teatru.

Astăzi, Vineri, se dă pentru a doua oră *„Der Evangelimann“,* iar mâne, *ultima representațiune,* cu opera *„Walküre“,* de Wagner.

Din public.+)

Mulțămită publică.

Subscrisul — din încredințarea comitetului și a sinodului parohial — aduc și pe calea aceasta cea mai călduroasă mulțumită iubiților noștri credincioși, aflători în America, cari au binevoit a contribui la apelul pentru școala noastră din Sebeșul-mare.

Indeosebi aduc mulțămită Dlui Ioan Serb și credinciosului Mihail Buzaș, cari s'au străduit a incassa suma de 243 cor.

Dl Ioan Serb a încassat în New-Castle 160 cor. dela urmării: Ioan Nicolae Serb, Sebeșul-mare, 4 dolari, Teofil și Virsavia Bărdaș, Zoltan, 1 dolar, Teodor Păcurariu, Șarosul săsesc, 50 cenți. Miron și Elena Șandru, Șarosul-săsesc, 1 dolar, Dna Ana Braicu, Vecerd, 50 cenți, Vasile V. Gavrilă, Criș (Târnava-mare) 1 dolar, Mihail Ștef. Pușcaș, Ștefan Stef. Pușcaș, câte 50 cenți, Ștefan S. Pușcaș, Nicolae Ștef. Pușcaș; Ioan S. Pușcaș, câte 25 cenți, V. Rohan, 50 cenți toți din Sighișoara, Axente Păcurar, Alexandru Părău, Ion Ion Țerbea, câte 25 cenți, toți din Coveș, George Oprean, Lăslăul-românesc, 25 cenți, George Băilă, Șarosu-săsesc, 50 cenți, Pentru Păcurar, Coveș, Nicolae Burlea, Zoltan, Ioan Oltean, Răhău, Achim Turcu, Șoarșul-mare, Nicolae Nechifor, Petrifalău, Teofil Oțetea, Mesindorf, Pavel Bărdaș, Ioan Bărdaș, Zoltan, Zaharie Gavrilă, Criș, câte 25 cenți, Ioan A. Suciu, Criș, 1 dolar, Ioan Oprea, Măieren, Petru Hânsa, Ioan A. Fleașu, Tilișca, Longhin Drăgan, Galeș, Ion Cup, Ioan Manasiu, Săliște, câte 50 cenți, Avram Marcu, Galeș, Vasile Stanciu, Rotbav, Pavel P. Bărdaș, Lapartoc, Toma Corsetea, Ilieni, Andreiu Tome, Ghimbav, Ion Leancu, Ilieni, Avisalon Suciu, Criș, Ioan Păcurar, Coveș, câte 25 cenți, Emanuil și Elena Bărbat, Sighișoara, Pavel Nistor, Crăciunescu, România, Ioan Mărginean, Vasile Ghetan câte 50 cenți, Ilarie Bogățean, Maria Vlăduțiu, Vasile Dudilă, toti din Bogata murășană, Georg Reimer, Felța, Mihail Pora, Sighișoara, câte 25 cenți, Nicolae Fluerașiu, Drasiovu, 50 cenți, Ion, Maria Barbu, Criș, 2 dolari, George Pulca, Archita, Ioan Oțetea, Zoltan, Vasile Barbu, Mălâncrav, George Pora, Archita, câte 25 cenți, Nicolae Bogolea, Daneș, 50 cenți, Ioan Moldovan, Beșa, 1 dolari, George Suciu, Saes, 1 dolar, Petru Șandru, Felța, 25 cenți, Ioan Bendorfean, Seleușul-mare, 2 dolari; — iar credinciosul Mihail Buzaș a incassat în Terehaute 88 cor. 50 fil. dela următorii: Mihail Buzaș 5 dolari, Ioan Cadar Andrașfalăul-român, 20 cenți, Alexandru Bărăbaș, Jacul-român, 50 cenți, Ioan Radu, 1 dolar, Petru Fulica, 50 cenți, Ioan Drăguș, 10 cenți, toți din Ferihaz, Petru Nistor, câte 10 cenți, Nicolae Dancu, Preсup Giurgiu, Ioan Tipuriță, câte 25 cenți, Nicolae Dragomir, 10 cenți, Vale, Petru Sărăcin, Sibiel, 25 cenți, Dumitru Tâbuca. Vale, 10 cenți, Comanu Porcariu, Vidacut, 20 cenți, Andreiu Baltașu, Canbina, 50 cenți, Nicolae Ittu, 25 cenți, Ioan Ittu, 10 cenți, ambii din Vale, Ioan Neagu, Boiul-mare, Vasile Mihaiu, Nicolae Mihaiu, Ștefan Suciu, toți din Hetur, Ioan Cojocariu, Ocna Sibiiului, câte 25 cenți, Izidor Moldovan, Erediai, 30 cenți, Avram Dârlegian, Ernea săsească, 20 cenți, Virica Ștefan, Ghiacăș, 25 cenți, Dumitru Borod, Negrilești, Ras Alexandru, câte 20 cenți, Ioan Câmpian, Ilie Parhirie, Sighișoara, câte 10 cenți, George Borodi, Cicioufalău, lău, 50 cenți, Ioan Dragoș, Nadeșul-săsesc, George Bogolea, Petru Rădut, Hetur, câte 25 cenți, Petru Drăgan, Rozalia Drăgan, Sighișoara, ambii câte 1 dolar, Pavel Buzaș, 25 cenți, Ioan Șordean, Ferihaz, 20 cenți, Ioan Chișiu, Boiul-mare, 15 cenți, Ioan Sârbu, Vidacut, 25 cenți, George Silioare, Alamor, 20 cenți, Toma Podea, Săcădate, Ioan Steier, Ferihaz, Vasile Oprea, Hetur, câte 25 cenți, George Ghiudea, Cuciulata, Mihail Drăgan, Sighișoara, George Stanish, Telnacu, câte 50 cenți, Ioan Blaga, Bencefa, Ioan Pavel, George Pavel, Ilie Mehez, Solov, George Morariu, câte 25 cenți, Dumitru Ilisie, 10 cenți, toți din Andrașfalăul-român, Nicolae Toma, 25 cenți, Vidacutul-român.

Tuturor dăruitorilor de sus le mai zic, ca bunul Dumnezeu să-i aducă deplini sănătoși și cu îmbelșugare la vetrele lor.

Seleușul-mare, 4/17 Martie 1912.

Iustin Sârbu, înv. gr.-or. român.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 177/1912. (109) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Trestia**. protopresbiteratul Cetății de piatră să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele parohiale.

Concurenții vor avea să înainteze rugările de concurs, instruite conform normelor în vigoare, la Preaven. Consistor Arhidiecezan, în terminul deschis.

Lăpușul-unguresc, 16 Martie 1912.

Oficiul protopresbiteral al Cetății de piatră, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasilie Duma
protopresbiter.

Nr. 207/1912. (107) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Peștera** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela datul publicării în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B, despre întregirea venitului dela stat.

Concurenții au a-și înainta cererile în terminul deschis la oficiul protopopesc, și cu prealabila încuviințare din partea protopresbiterului a se prezenta cu 8 zile mai înainte de alegere în biserică pentru a cânta și cuvânta, eventual celebra.

Brad, la 22/III. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Damian
protopresbiter.

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese, aprobate de Preaveneratul Conzistor Arhidiecezan Nr. 3009/1912 Epitrp., prin aceasta se publică licitațiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericei gr. or. rom. din **Zsinna**, protopopiatul Mercurei, Comitatul Szeben (Sibiiu).

Licitațiunea se va ținea la 29 Aprilie, (12 Maiu 1912) în edificiul școalei grănițerești din Zsinna la 11 oare a. m.

Prețul strigării este de 80·000 (Optzeci de mii) coroane, după care sumă licitanții au a depune un vadiu de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Intreg materialul este dator al da anteprenorul.

Comuna parohială are 100.000 cărămidă gata, care se pune la dispoziția întreprinzătoriului, dar numai dacă întreprinzătorul o cumpără dela comuna parohială.

Oferte închise, provăzute cu vadiul corespunzător și cu declarația, că oferentul cunoaște condițiunile și se supune lor, sunt a se depune până la începerea licitațiunei, la mâna prezidentului comitetului parohial.

Comitetul își rezervă dreptul, de a da lucrarea în întreprindere aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminariul și condițiunile de licitațiune, se pot vedea la oficiul parohial din Zsinna, în oarele oficioase ori și când.

Licitanții pot fi numai persoane cualificate și probate în această meserie.

Zsinna, din ședința comitetului parohial ținută la 1/14 Aprilie 1912.

D. Panfiloiu par.-preș.
Nicolau Vlad-Stezar paroh, not. com. par.

Epitropia parohială:

Vasilie Morariu Const. Streulea, Ioan Prode.

Nr. 382/1912. (108) 1—3

Am văzut: **Avr. S. Pecurariu**
protopresbiter.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

(46) 14—

Mișelule!! Nici acuma încă nu ți-ai însemnat o, că eu numai tuburi de **Jacobi-Antinicotin** fumez!

(106 a) 1—13

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.

[448] 60— Director-șef
Dr. Cosmutza.

Câștigul cel mai mare ev. Un milion m.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Invitare la participarea
Șanzelor de câștig
garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care
13 mil. 731,000 mărci
cu siguranță trebuie câștigate!

Conform nouei decisiuni a înaltului guvern, aceasta loterie s'a îmbunătățit prin urcarea capitalului, prin ce în mediu aproape toate câștigurile sa urcat cu circa 40% în proporție de până acuma; așa, că nici o loterie din lume nu oferă șanze atât de splendide.

Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos până acuma
600,000 mărci
sa urcat la
Un milion mărci.

Câștigurile principale următoare vor fi:

Mărci	**900,000**	Mărci	**305,000**
„	**890,000**	„	**303,000**
„	**880,000**	„	**302,000**
„	**870,000**	„	**301,000**
„	**860,000**	„	**300,000**
„	**850,000**	„	**200,000**
„	**840,000**	„	**100,000**
„	**830,000**	„	**90,000**
„	**820,000**	„	**80,000**
„	**810,000**	„	**70,000**

precum și mai multe câștiguri de 60,000, 50,000, 40,000, 30,000, 20,000, 10,000 mărci, ș. a. m. d.

In total conține loteria 100,000 losuri, din cari 56,028 numeri, — **deci mai mult ca jumătate,** — se vor sorta cu siguranță, succesive in cursul celor 7 clase.

Prețul oficios al lozurilor cl. I. sunt:

Loz intreg	Jumăt. de loz	Sfert de loz
M. 10 (K 12)	M. 5 (K 6).	M. 2·50 (K 3·—)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco**.

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

3 Maiu.

Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă in **Hamburg** 1013.

A se rupe aci.

Cupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.** Cassă de bancă, Hamburg 1013.

Trimiteți-mi .... un loz întreg à M. 10·— (K 12·—)
„ „ de jum. à M. 5·— (K 6·—)
un sfert de loz à M. 2·50 (K 3·—)

Adresa: ....

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal
Ridicați-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se șterge.

(100) 6—16

Garduri colosal de ieftine!
Invențiune senzațională.

Afară din cale practic!
Manipulare foarte ușoară!

Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc perfecțiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârmă suflată de zinc.

Prețul per metru quadrat 30 bani și mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri și gard. de sârmă.
Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu ieftin, prompt și conștiențios.
Catalog ilustrat gratuit și franco.

(32) 10—10

Bănci de școală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerințelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de școală a lui

(19) 11—24

Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada Gușteriții 53.

Papier à Cigarettes
ABADIE

PARIS
se capătă în toate tutungeriile.
124 b) 22 –

Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fier bătut.
Inființată la anul 1822. Sighișoara, piața de sus Nr. 47.

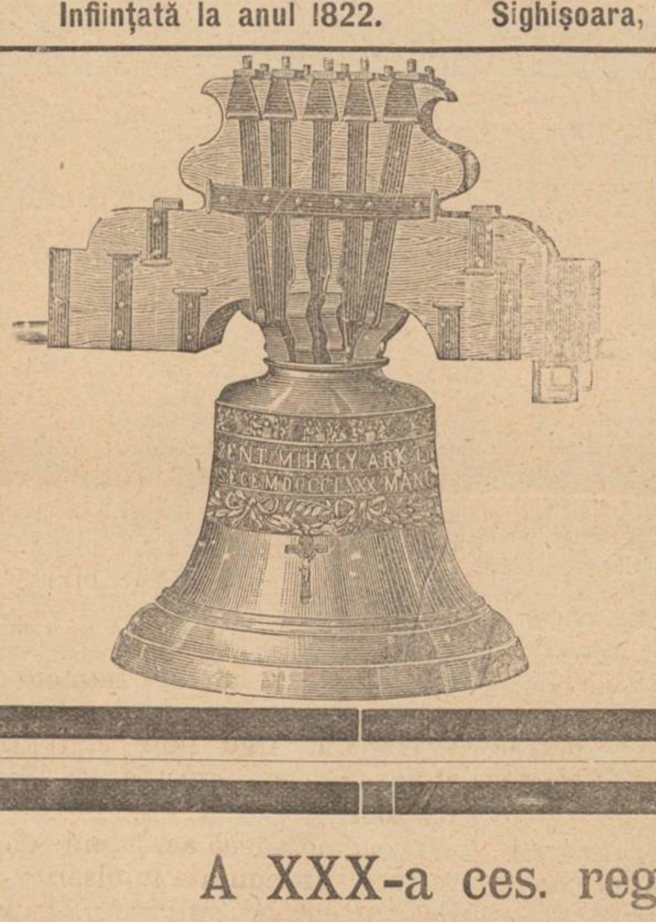

o firmă ce există dela anul 1822 și se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericești a lifera și repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum și clopote cu sunet armonic. Face și scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază și în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi și în rate.

(104) 1—24

A XXX-a ces. reg. priv.

LOTERIE DE CLASĂ

110.000 lozuri. **55.000 câștiguri.**

Tot al doilea loz câștigă.

Câștigul cel mai mare:

1.000,000	200,000	80,000
600,000	100,000	70,000
400,000	90,000	60,000

și așa mai departe.

La clasa I-ă
tragerea în 22 și 24 Maiu.

Recomandă și trimite lozuri originale cu prețurile oficioase de

los original:	1/8	1/4	1/2	1/1
pentru **cor.**	**1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Colectura principală

JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU Str. Cisnădiei 1
BRAȘOV Str. Mănăstirii 23.

Comandele se efectuesc în modul cel mai simplu prin **mandat poștal!** La dorință lozurile se expediază și prin **rambursă.** La cerere chequri poștale, precum și planuri de joc se trimit **gratuit** și **franco. Informațiuni gratuite.** (105) 1—4

Redactor responsabil Teodor V. Păcătian.
Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 17/30 Aprilie 1912. *Nr. 43.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Situația.

Sibiiu, 29 Aprilie n.

Sâmbătă la orele 10 s'a presentat domnul ministru-president, *Lukács László*, și cei doi ministri noi ai sei, Teleszky și Josipovich, la Maiestatea Sa, pentru a depune jurământul de fidelitate. Ceialalți ministri, fiind jurați, nu au pus jurământ nou. După terminarea acestui act, Maiestatea Sa a primit în audiență particulară pe toți ministrii. A primit apoi în audiență de adio și pe domnul Khuen Hédervàry, fostul ministru-president.

La ora unu d. a. domnul primministru *Lukács* a mers de nou la palat, unde a remas o oră întreagă, făcând raport amănunțit Maiestății Sale despre situația politică din țară. Maiestatea Sa a luat act cu aprobare despre cele comunicate, și a dat ministrului president ungar toate împuternicirile cerute.

Astăzi guvernul se presentează în fața parlamentului. Domnul *Lukács* își va desvolta întregul seu program politic, asupra căruia discuția se va amâna până după ședințele delegațiunilor, cari se încep mâne, în 30 Aprilie n, în Viena.

Se svonește, că dl *Lukács* a asigurat pe Maiestatea Sa, că va face tot posibilul, pentruca să ajungă la înțelegere cu oposiția în chestia reformelor electorale, spre a asigura astfel votarea legilor militare, și încă în timpul cel mai scurt posibil, până la mijlocul lui Maiu. Intâmplându se însă totuși să nu succeadă înțelegerea, guvernul a cerut și *a primit* autorisație *de a disolva dieta și a face alegeri noue.* Pentru nouele alegeri s'au și făcut deja toate pregătirile și comiții supremi au fost citați la Budapesta, pentru a da și a primi informațiile necesare, referitoare la alegerile noue dietale.

Relicvii false.

Cultul moaștelor, adorarea religioasă a relicviilor rămase pe urma sfinților, ale lui Isus Cristos și ale martirilor, s'a început prin veacul al patrulea. Creștinii începuseră să peregrineze, să aranjeze procesiuni la mormintele martirilor și se închinau moaștelor lor, convinși fiind despre puterea lor miraculoasă de vindecare. Cultul acesta a trecut apoi și asupra obiectelor legate de viața respectivului.

Biserica însași a admis cultul moaștelor ca un factor de mare însemnătate pentru întărirea creștinilor în credința cea adevărată și ca îndemn puternic, pentru călăuzirea acestora pe căile faptelor bune, ca o pildă de viață adevărat creștinească.

Sinodul ecumenic VII din Niceea la anul 783 a și decretat obligator pentru fiecare biserică acest cult, zicând:

......„Câte biserici s'au sfințit fără sfintele moaște ale Ucenicilor, poruncim ca să se facă punere de moaște într'însele cu obicinuita rugăciune, iar arhiereul care va sfinți biserici fără sfintele moaște, să se caterisească, ca unul care a călcat tradiția bisericei“.

Biserica noastră ortodoxă s'a și ținut strict numai de aceasta, până în zilele noastre, deoarece se vede, că precauțiunea unor oameni luminați a temut biserica de degenerare și n'a dat frâu liber cultului acestuia, cum a făcut de ex. biserica romană.

Luând adecă acest cult proporții tot mai pronunțate în biserica catolică, în curând s'au ivit și abuzurile. In evul mediu începe negoțul moaștelor, dar mai ales negustoria cu relicvii. Toate bisericile și mănăstirile se trudiau să-și câștige moaște și relicvii, cât mai prețioase și mai complete. Și de tendința aceasta s'a folosit speculația păcătoasă, care neavând controla necesară, a cutezat să profaneze însuși cultul și să-și bată joc de așezămintele dogmatice ale acestei biserici, inundând apusul pe bani scumpi cu cele mai îndrăznețe falsificări, pe cari credincioșii cucernici ai respectivelor biserici le adorau apoi ca moaște și relicvii adevărate ale cutărui sfânt sau martir.

Pentru decretarea sfințeniei respectivelor moaște biserica catolică întrodusese încă din vreme *„aprobatio“*, canonisarea moaștelor și a relicviilor, ba la 1689 se înființă o comisie anume spre acest scop „congregatio sacrarum reliquiarum“. Aceste însă n'au observat controla necesară și așa s'a întâmplat, că unul și acelaș obiect, una și aceeaș relicvie, a fost aflată în două, trei, patru, ba și mai multe exemplare, ne mai putându-se constata, care este de fapt cea adevărată.

Degenerarea aceasta a îndemnat pe papa Pius X. să dea în 1903 o ordinațiune aspră, ca toate moaștele false din întreg cuprinsul bisericei catolice să fie nimicite.

Intrucât se va putea săvârși curățirea bisericei de aceste falsificări, e o chestie foarte problematică, de oarece ele sunt foarte multe: Francia, Italia și Belgia sunt inundate și în multe casuri nu se va mai putea constata, care este relicvia originală și adevărată.

Cultul moaștelor l-a studiat un francez cu numele Iean de Bonnefon, într'o carte apărută la 1903.

Acesta descopere o mulțime de moaște și relicvii false, dovedind pe deplin adevărul celor zise mai sus..

Dăm aci o spicuire fugară din belșugul acestor falsificate.

Moaștele se împart în două grupe. Una o constitue trupurile întregi, sau părțile de trup, fărâme anatomice, și alta obiectele întrebuințate de martiri sau legate de diferitele momente din viața acelora.

Cu privire la cele dintâi observăm, că după ce Isus s'a înălțat la cer, iar pe fecioara Maria au ridicat-o acolo îngerii, moaștele lor n'au rămas în încăperile pământului, ca să le profaneze omenimea. Cu atât mai bogate sunt însă falsificatele sfinților.

Privitor la divinul Mântuitor speculația iezuitismului șovinist totuși nu s'a sfiit să atenteze la venerația și respectul ce-l datorește fiecare creștin Mântuitorului, și a promulgat de moaște sfinte și o rămășiță din corpul său, care există în nu mai puțin ca șapte exemplare, fiecare provăzută cu aprobație și împodobită cu indulgențe.

Exemplarele acestea se păstrează în: basilica din Lateran la Roma, Mănăstirea din Charroux, domul din Anvers și cel din Metz, biserica din Hildesheim, catedrala din Puy și la abatele de Coulombs dela Chartres în Francia.

Autorul mai sus amintit susține, că mai sunt încă cinci, — provăzute și acestea cu diplome de autenticitate și întărite cu bule papale.

Un italian cu numele Moreri le-a descoperit și le-a publicat într'un dicționar, la 1725. S'a pornit atunci o luptă aprigă între iezuiți și catolicii adevărați, care a degenerat până la cea mai murdară profanare a sfințeniei lui Isus.

Când unii interpelară pe papa Inocențiu III. în chestia aceasta el a răspuns: „E mai bine să lăsăm discuția aceasta în socoteala lui Dzeu, ca el să o resoalve!!“.

Ce privește rămășițele organice rămase dela fecioara Maria, ne spune Bonnefon, că 37 biserici păstrează în vase scumpe laptele Maicii Dlui. Un alt scriitor, Rémusat, amintește și 12 peri de pe capul Maicii Dlui, aduși din Orient de un ostaș al cruciatelor.

FOIȘOARĂ.

Misiunea episcopilor Gherasim Adamovici și Ioan Bob la curtea din Viena în 1792.

De *Dr. Ioan Lupaș.*

(Urmare)

Guvernatorul Transilvaniei G. Bánffi plecase la Viena încă din Octomvrie 1791. In aceași lună trimiseră și Sașii pe unul dintre cei 3 deputați ai lor (Rosenfeld, Soterius și Tartler) pe cel mai activ și mai erudit, pe Ioan Tartler din Brașov, ca să intervină la curtea din Viena pentru modificarea acelor proiecte de legi, cari nu erau pe placul Sașilor.*) Totodată li s'a impus celor 3 membri sași ai deputației exmise din partea dietei la Viena, să dea deosebită atențiune cauzei românești, a cărei resolvare favorabilă Sașii o considerau ca un pericol pentru ei.**)

Românii prevăzând felul mașter, cu care avea să fie tratată cauza lor în dieta din Cluj, aveau dupăcum s'a amintit mai sus, încă din vara anului 1791 planul de a trimite la Viena deputați în interesul cauzei. In epistola sa adresată din Sibiiu, la 5 Iulie 1791, către mitropolitul Stratimirovici, episcopul Gherasim dă în această chestiune următoarele informațiuni: „Cât privește inștanția poporului românesc înaintată Majestății Sale, a fost trimisă aici la dietă și cetită. Pe urmă s'a dat unui profesor de istorie *) ca să se uite peste ea și să poată dovedi, că nu Românii sunt cei dintâi în Ardeal, ci Ungurii. Pentru aceasta Românii sperează să mai aducă dovezi, despre ceeace ei nici că se îndoesc. In vreme ce așteaptă dela curte răspuns împotriva Ungurilor *se pregătesc să trimită și deputați în Viena*, dacă nu li s'ar îngădui să țină o adunare, compusă din cler, militari, nemeși și din popor simplu, la care să-și poată arăta dovezile și gravaminele. Aici se vorbește mult, că Românii vor primi drepturile, cari le au Sașii“. Inaceeaș epistolă adaugă Adamovici: „Cât privește mergerea (mea) în Viena, nu-i cu putință, pentrucă m'ar descrie, că eu sunt *capul răsvrătirii*, cum a pățit un calvin de aici, care a alcătuit Săcuilor o petiție pentru dietă“.**)

Până la sfârșitul anului 1791 Adamovici a reușit însă a învinge această temere și, înarmat cu plenipotența protopopilor săi și cu permisiunea monarhului, a plecat la Viena, în 19 Dec. 1791.

Nu știm, ce pregătiri va fi făcut episcopul Bob înainte de plecare, ce schimb de scrisori va fi fost între cei doi episcopi, nu cunoaștem nici timpul, când vor fi sosit în Viena și peripețiile unui drum atât de îndelungat și greu, în puterea ernei. Se vede însă, că amândoi au plecat deodată și au făcut împreună drumul acesta.

Atâta știm, că în 30 Martie 1792 ei înaintează împăratului Francisc II — Leopold II murise la 1 Martie acelaș an *) — un nou „Supplex libellus“, pe care îl subscriu împreună (arătând chiar prin subscrierea lor, că ei erau atunci în Viena) — astfel: „humillimi perpetuoque fideles subditi *Ioannes Bobb* m. p. Graeci Ritus unitorum, *Gerasimus Adamovics* m. p. Graeci Ritus non unitorum in Transilvania Valachorum Episcopi *in negotiis Nationis hic existentes*“.

Acest al 2-lea „supplex libellus“ subscris și înaintat monarhului de amândoi episcopii Românilor ardeleni este o călduroasă apărare a celui dintâi și, în acelaș timp, o demnă răsfrângere a tuturor afirmațiunilor injurioase și nebazate, cu cari și-au împănat staturile ardelene representația lor, înaintată la tron ca răspuns la binevoitorul rescript trimis de Leopold II din Florența, la 18 Maiu 1791, către dieta ardeleană.

La început reproduce pe scurt cuprinsul și postulatele din „Supplex Libellus Valachorum“, înaintat în Martie 1791 la tron, prin care se cerea restituirea națiunii române din Ardeal în toate drepturile cetățenești, de care s'a bucurat în vechime („in integrum restituere et ad usum omnium jurium regnicolarium reponere“.) Arată apoi, că națiunea română și-a înaintat cererea sa la tron, fiindcă a știut, că efectul astorfel de cereri atârnă de suprema autoritate regească și că se găsesc mai mulți indivizi din sinul națiunilor conlocuitoare, cari din considerația binelui public doresc foarte mult să i se redea națiunii române toate drepturile civile cetățenești („Petita haecce tanto maiori cum fiducia substraverat Augusto Throno Natio supplicans, cum scive-

---

*) Fr. Teutsch: *Geschichte der Siebenbürger Sachsen* für das sächsische Volk; II. Band Hermannstadt 1907, pag. 368.

**) „Für das Sachsenland damals schon eine Lebensfrage“, ibidem pag. 358 și 360.

*) Probabil profesorului de istorie din Cluj: *Bolla Márton. I. C. Eder*, care a publicat „Supplex Libellus“ însoțit de „note istorice critice“ era director al școalei normale din Sibiiu (cf. N. Densușean: *Revoluțiunea lui Horia* București 1884 pag. 25.

**) Dr. S. Dragomir l. c.

*) Cf. *protocolul dietei din 1792* pag. 20: „post brevem admodum morbum ex hac vita ad aeternam felicitatem, coelestemque gloriam evocatus“.

Aceste 12 fire de păr se păstrează în Rouen, Saint-Ouen, Le Bec și Canterbury. Li se atribue o putere estraordinar de miraculoasă. Sfântul Anselm susținea, că firele acestea sunt în stare să miște pământul din țițini.

Mult mai bogate sunt falsificatele referitoare la ceialalți sfinți. Astfel capul lui Ioan Botezătorul există în cinci exemplare.

Creerul lui Ioan există în două exemplare, unul în Nogent și celalalt în Thiron.

Trupul lui Pilat există în două exemplare, în Chartres și Seclin, Sf. Andrei există în cinci exemplare complete, și încă un braț și un picior, martira Iuliana are treizeci de trupuri complete și separat încă trei capete, martira Agata are șase sânuri etc.

Grupa a doua, care cuprinde diferite obiecte întrebuințate de sfinți, rămășițe din viața lor pământeană ne îmbie tot caleidoscopul de mai sus.

Astfel la locul cel dintâi amintim relicviile legate de Isus Cristos. Crucea lui Isus există în mai multe exemplare, iar bucăți de lemn dintr'însa sunt cu sutele.

Episcopul Paulin din Nola justifică lucrul acesta foarte ușor: Crucea e sfântă, ea se poate despărți în nenumărate bucăți și totuși rămâne întreagă, o dovadă despre divinitatea ei. Prin urmare nimic mai ușor decât să admiți, că toate bucățile de lemn adunate de mulțime sunt de fapt din crucea originală.

Cununa de spini, — o compoziție de paie și tân, — fără spini, există completă la Paris și e atât de mare, încât iți intră până pe umeri. Spini separați foarte mari sunt în Francia numai 575 de bucăți.

Trestia lui Isus există în 7 exemplare, parte complete, parte bucăți. Trestii de acestea sunt și în Constantinopol, la muntele Tavor, Florența, Paris etc.

Haina și giulgiul sunt dărăburite în sute de bucățele prin Francia și Italia.

Fecioara Maria încă își are contribuția: cingătoarea, care există în patru exemplare, în Constantinopol, Ierusalim, Paris și Florența. Mai există și câțiva pantofi de ai Maicii Dlui, verificați de papa Clement VIII și câteva icoane, cari reprezintă tot pe fecioara Maria, despre cari tradiția falsă susține, că ar fi lucrate după natură, după însași Maica Dlui.

Mai există o relicvie interesantă din 1730. Călugărițele desgropară în acel an pe martira Maria Margareta, iar din pravul trupului ei pregătiră o turtă mare, din care împărțiau bucățele cucernicilor pelerini ca leac sigur vindecător. Se înțelege, că relicvia aceasta existentă în bucăți nenumărate se plătia bine.

Conspectul acesta de falsificate l-am putea continua încă departe. Cele amintite sunt însă destul de convingătoare, că în biserica catolică cultul relicviilor a ajuns la o regretabilă degenerare. Biserica n'a exercitat controla necesară, ba de multe ori înșiși bisericanii s'au dejosit la falsificarea obiectelor sfinte, pentru satisfacerea unor afaceri murdare. Și păcatul acesta s'a răsbunat odată amar asupra bisericii catolice, prin reformațiune. Biserica a persistat însă și mai departe în păcat, iar răsbunarea a doua poate să-i fie și mai fatală.

Biserica noastră ortodoxă a fost mult mai precautăl. Ea a înțeles primejdia cultului liber al relicviilor și l-a redus în margini foarte strâmte și ceremonial foarte strict. De aceea cultul acesta în biserica noastră se reduce numai la cele câteva moaște de sfinți recunoscute din toate punctele de vedere ca veritabile. Față de relicvii peste tot biserica noastră a observat o justă temere de falsificate și astfel negoțul celor sfinte n'a putut prinde. Biserica noastră prin urmare a putut fi ferită de anomalia și destrăbălarea vârâtă în biserica catolică, mai ales din partea Francezilor.

Dr. Seb. Stanca.

Cămin studențesc în Budapesta.

Despre însemnata ședință a membrilor vechi ai societății academice „Petru Maior“, ținută Luni, săptămâna trecută, în Budapesta, ședință, în care s'a decretat înființarea unui *cămin studențesc* în Budapesta, dăm următoarele amănunte:

Ședința s'a ținut la orele 11 în sala societății „Pester Lloyd“. Intâi a luat cuvântul președintele actual al societății „Petru Maior“, dl *Victor Groza*, spunând, că azi este ziua faptelor mai mult de cât a vorbelor, de aceea, „noi tinerii, cari nu suntem să dăm tonul, ne pare bine că din partea bătrânilor se iau inițiative atât de lăudabile“. D-sa roagă apoi pe dl *Emanuil Ungurian*, să ocupe locul președintelui.

Ia cuvântul dl *Ungurian*, în absența dlui *Parteniu Cosma*, spunând, că primește locul președintelui.

Serbările ce se organizează acuma — spune d sa, — se refer la înaintarea culturală, care-și are locul său în organizmul nostru. Amintește apoi de acei bărbați, cari acum 50 ani au înființat societatea, având de scop să contribue la promovarea culturei noastre naționale.

Ioan Mihali din Maramureș, în 1863, împreună cu câțiva colegi, a redactat o foaie românească, luând conducerea societății, și contribuind astfel la înaintarea noastră culturală și la desvoltarea vieții sociale a Românilor.

Din garda veche eu, cu Hossu-Longhin, — spune dl Ungurian, — am continuat aceste tradiții. Mai târziu a venit dl Goldis, apoi Episcopul Miron Cristea, etc.

Din acest vechiu focar au eșit acești bărbați, cari azi conduc viața politică și culturală a Românilor. Avem să mulțumim tuturor acelora, cari au susținut acest focar într'un mediu atât de strein.

Până la crearea altor instituțiuni de interes pentru scopurile noastre culturale, trebue să apărăm această societate, a cărei viață trebue să fie legată de viața noastră, căci e chemată această societate să ne dea bărbați de elită culturală.

Domnul president dă apoi cuvântul dlui profesor universitar *Dr. Iosif Popoviciu*, pentru a-și desvolta conferența, pe care avea să o țină în ședința festivă contramandată.

Domnul Popoviciu a vorbit despre limba românească și însemnătatea ei.

Forța majoră, spunea d-sa, dorește să vorbesc, și eu mă voiu supune.

E bine să ne amintim de epoca în care s'a înființat soc. „Petru Maior“.

Petru Maior este un simbol, un reprezentant al idealogiei românești, pentru a păstra, a conserva, și a emancipa viața românească.

Rămâne să vorbesc despre steagul ce a legat pe membrii acestei societăți. Acest steag este *limba*. Limba a ținut piept tuturor curentelor streine. Soc. „Petru Maior“ în Budapesta era ca un seminar liber, unde băeții învățau limbe, unde s'au îndeletnicit cu conferențe, au scris nuvele, etc. Trebue să năzuim să ne cunoaștem limba. Azi nu mai zicem: „Scrieți băeți românește“, ci zicem: „Vorbiți românește“. Limba e singurul mijloc prin care ne putem manifesta ca națiune. Societatea „Petru Maior“ întregește golul instituțiunilor culturale.

Face foarte bine societatea, când face abstracție de discuții politice. Cât timp va cultiva limba națiunei noastre, va trăi și națiunea, vor trăi și ei.

O evoluție frumoasă pe terenul literar, datorită societății este, că ne-a dat oameni ca Goga, Lupaș, Agârbiceanu.

După ce a trecut Gh. Lazar dincolo, cu făclia aprinsă de Petru Maior, a ajuns făclia aceasta făclia redeșteptării neamului românesc. In viața fiecărei limbi e de mare însemnătate, ca poporul, care vorbește acea limbă, să-și aibă cultura sa.

Și noi am avut norocul, ca odată cu limba, să avem cultura noastră. Trebue deci să ne ocupăm de dialectele limbei, acele linii de întregire, de formele de desvoltare și manifestare a limbei.

Doina și basmele răsună din Marea Neagră până la marginile Istriei.

Câtă vreme națiunea noastră vorbește în limba ei, va dovedi și existența neamului nostru. Un rol foarte însemnat la conservarea limbei a avut *biserica*.

Incheie cu apelul către tinerime: cât timp veți umbla pe căile ce v'am arătat, veți face adevărată operă culturală. Feriți-vă de discuțiuni externe, de certe confesionale, de provincializme. Nu vă lăsați a fi seduși de ispite îndoelnice. Iubiți și vorbiți numai românește!.

Conferențiarul a fost viu aclamat și aplaudat, iar presidentul îi adresează cuvinte calde de mulțămire.

Ia cuvântul apoi dl *Teodor Mihali*, președintele clubului parlamentar al partidului național român, care spune următoarele: In frumosul program al serbărilor jubilare de sigur, că ședința de azi e una din cele mai însemnate momente. Ne puteți convinge de un adevăr constatat de înaintașii noștri: Să fim uniți în cugete și în simțiri. Constat unirea aceasta între tineri și bătrâni, în preocuparea problemelor importante ale neamului nostru.

M'a mișcat gestul tânărului președinte al societății, când a oferit locul prezidențial bătrânului *Ungurian*, fost președinte al societății. Intr'un popor trebue să fie o continuitate de luptă, să lege trecutul cu prezentul, prezentul cu viitorul. Pentru noi adunarea de azi a fost o înălțare, când am văzut că se unește trecutul cu prezentul. Toți suntem de acord, când e vorba de aducere de jertfe cu dragă inimă. Dorim ca planul măreț al lui „Petru Maior“ zămislit de sufletul său să se realizeze.

Vorbește apoi dl *Emanuil Ungurian*. D-sa spune, că acum ar fi bine să se treacă la adevăratul scop al ședinței, adecă la întemeiarea unui internat pentru studenții români din Budapesta.

Să aibă tineretul nostru un azil de trai cinstit. Venim aci cu mijloace restrânse, tineretul nostru este expus unei vieți mizerabile și demnitatea noastră ne poruncește să facem acest pas. Voim să ne consultăm și să dezbatem statutele. Ca oameni de încredere din Budapesta propun pe dl Dr. *Iosif Gall*, membru al casei magnaților, și Dr. Vidrașcu. In zilele următoare se vor prezenta guvernului statutele pentru a lua cunoștință de ele.

Apoi vom căuta să adunăm sumele necesare pentru ridicarea acestui internat.

Vorbește dl *V. Goldiș* și spune: Vreau să înlătur orice nedumerire, pentru a nu stânjeni acțiunea mare ce se începe azi. Mulți au spus, că e o imposibilitate, ca să înființăm în Capitala Ungariei un internat pentru studenții români.

Acestora le amintesc, că acum câțiva ani societatea pentru fond de teatru român murise și ea în Budapesta, pentru a se trezi la viață nouă la Brașov. Și eri am avut mângăerea dulce a roadelor societății, prin concertul la care au debitat artiștii susținuți de această societate, și nu vor trece mulți ani, ca această societate să dea trupe de teatru, cari vor purta din sat în sat făclia aprinsă a culturei noastre.

Să mergem cu credința tare, ca să punem acum prima piatră. Aceasta nu va fi o operă pripită și nu trebue să existe temeri și îndoeli, trebue să fim activi, să nu ezităm și să începem azi, când societatea „Petru Maior“ împlinește 50 de ani.

Azi catedrele de limba românească au mai mult rolul să întunece sufletul Românilor. Societatea „Petru Maior“ are rolul deșteptărei acestui suflet. Neamul nostru, care are posibilitatea de a crea atâtea bănci, de sigur că în scurt timp cele 14 milioane de Români vor contribui cu toți pentru a se aduna cele 2 milioane necesare în acest scop.

Dl *S. C. Pop* propune, ca membrii pe viață ai societății să nu fie obligați a achita sume prea mari, ca să se dea posibilitatea tuturor să-și dea obolul, cât de mic ar fi acela.

---

rit eorundem effectum a suprema duntaxat Authoritate Regia dependere et plura ex aliis Provinciae Nationibus individua ex consideratione Boni publici repositionem Nationis supplicantis ad usum omnium iurium civilium et regnicolarium anhelare“.)

Episcopii protestează contra expresiunilor vătămătoare, aruncate de staturi, și eternizate în representația lor către tron, la adresa poporului român și a preoților săi, afirmând că poporul român ar fi cel mai incult dintre toate națiunile Europei, iar preoții săi, lipsiți de orice învățătură, ar fi numai niște sfătuitori spre lucruri rele, spre hoții și fărădelegi, ei înșiși pedepsiți în mai multe rânduri pentru furturi și tâlhării. La aceste injurii grosolane răspund acum cei doi episcopi în petiția lor, că datoria staturilor ar fi fost, să cerceteze, după ce le-ar fi trecut mânia, oare nu este adevărat proverbul, că poporul este pretutindeni acelaș („inquirere prius debebant, sedatis animi motibus, an non sit illud proverbium verum: plebs ubique eadem“.)

Iar cu privire la acuzațiile ridicate pe nedrept contra clerului român, episcopii spun, că nu pot înțelege, cum singuratice cazuri de crime săvârșite din partea vre-unui preot român au putut să îndemne pe compunătorii acelei representații a așeza cea mai mare parte a clerului român în clasa sceleraților. Ar fi trebuit să țină samă de împrejurarea, că nici clerul altor națiuni nu e lipsit de scelerați. Dar pentru aceasta clerul insultat în ședința publică a dietei își rezervă dreptul de a cere satisfacție la timpul său. („.... qualiter vero exemplum fors unius, alteriusve scelerati eo inducere potuerit concinantores, ut majorem partem cleri ad classem sceleratorum collocaverint, concipi haud potest; perpendere utique debuisset nec aliarum nationum clerum caruisse sceleratis; sed reservat sibi prostitutus in publico Regnicolarum confluxu clerus satisfactionis jus suo tempore implorandae“.)

Spun mai departe episcopii, că s'ar fi aflat între cei prezenți la dietă mai mulți inși, cari au desaprobat aceste insulte grosolane, spunând, că în ce privește cultura, poporul maghiar se află pe aceeași treaptă cu cel român, și recunoscând, că însăși staturile sunt cauza inculturei poporului (deoarece mai curând și-au dat silința să împedece decât să promoveze cultura poporului). Aceiași membrii ai dietei au fost de părere, că trebuesc șterse din relația înaintată din partea staturilor la tron, astfel de învinuiri goale și necuviincioase, compromițătoare pentru însuș autorul lor. „Că în adevăr și întru cât s'au șters invinuirile amintite — spun episcopii — noi subsemnații până acum nu putem ști, deoarece înzadar ne-am dat silința să obținem o copie corectă a acelei relațiuni“.

După această introducere frumoasă revin la însuș cuprinsul relației staturilor, împărțind în 17 puncte toate afirmațiunile lipsite de temei și combătându-le pe rând una câte una.

O înșirare amănunțită a celor 17 puncte, între cari se găsesc și argumentări asemănătoare celor din „Supplex Libellus“ dela 1791, nu poate fi scopul nostru aici. De astădată ne mărginim a indica numai câteva specimene, spre a învedera felul de combatere a afirmațiunilor aruncate fără nici un temei din partea staturilor ardelene.*)

Despre cele cuprinse în I-ul „Supplex libellus“ privitor la originea Românilor staturile susțin, că sunt simple asertiuni, cari se pot răsfrânge prin o simplă negațiune. La aceasta episcopii răspund: „Să judece autorii relației către tron, dacă se poate numi asertiune simplă ceea ce ne învață istoria, tradiția continuă, obiceiurile și limba poporului; dar firește ei au născocit un escelent mijloc de a declara această chestiune ca o simplă afirmare, de care să se poată scăpa, fără multă discuție, ca cu o singură lovitură, prin o simplă negațiune.“

Mai departe arată, că nu există lege despre națiuni „recepte“, ci numai despre religiuni „recepte“, explică în acelaș mod ca și I-ul „Supplex libellus Valachorum“, că religiile recepte sunt toate mai recente în Ardeal decât religia gr.-or., care fiind cea mai veche aci, a existat totdeauna și nu mai era necesitate a o decreta ca primită (receptă) prin un articol special de lege, cum s'a întâmplat cu religiile *recepte* în cursul secolului XVI. Arată că sub cele 3 națiuni ale Ardealului nu trebue a se înțelege Nobilii, Săcuii și Sașii, ci Uungurii, Românii și Sașii, căci Nobililor și Săcuilor li se zice pe nedrept „națiune“. Atributul de *Nobil* nu indică națiunea, ci condițiunea socială a cuiva, iar cuvântul *Săcuii* nu denotă neam sau națiune, ci *regiune* („non denotat epithetum Nobilis nationem, sed conditionem individui, ad illam nationem pertinentis; nec nomen Siculus designat gentem vel nationem, sed *regionem* quam nationes vel individua, quibus illud tribuitur, incolunt“.)

(Va urma).

---

*) Petiția întreagă, împreună cu anexele ei, se va publica mai târziu în revista „*Transilvania*“

Dl Iuliu Maniu propune, ca banii adunați să fie plasați în hârtii de valoare ale statului, depuse la societatea de asigurare.

Se dă cetire statutelor societății, întocmite în mod privizoriu.

Statutele se votează.

Se face apoi alegerea comitetului și înscrierea membrilor. Comitetul societății pentru ridicarea unui internat în Budapesta pe seama studenților români se compune astfel: Președinte: Emanuil Ungurian, Vice-președinte: Dr. Alexandru Vaida-Voevod, Secretar: Dr. Titus Babeș, Cassier: Dr. Gheorghe Bilasco. Membri în comitet: Dr. Iosif Gall, Gheoghe Pop de Băsești, Dr. Teodor Mihali, Part. Cosma, Ioan de Mihali, Dr. Ioan Mihu, Roman R. Ciorogariu, Anton de Mocsonyi, Coriolan Pap, Dr. Aurel Vlad, Dr. Iuliu Maniu.

S'au înscris cu suma de câte 2000 coroane, *ca patroni*, următorii: Em. Ungariar, Dr. G. Bilașco, G. Pop de Băsești, Dr. Iosif Gall, Dr. Teodor Mihali, și Dr. Mihai A. Popoviciu. Ca membri fundatori (cu 400 cor.): Dr. Iuliu Maniu, Dr. Lud. Meheș, Dr. Titus Babeș, Dr. Aurel Ciobau, Dr. Iosif Popoviciu, Dr. Isidor Pop, Dna Alma Pop n. Maior, Dr. Ciaclan și Dna Aurelia Vulcan. Ca membri pe viață cu 200 cor: Dna Valeria de Herbay n. Papp (Viena) Colonel Silviu de Herbay (Viena), Dr. Ioan Selăgean (Baia-mare), Dr. Cormoș Alexandrescu, Dna Silvia dr. Boca (Deș), Dr. Iosif Boca, Dr. Vasile Chiroi, Nicolae Drugoci, Vasile Goldiș, Dr. Ioan de Mihali, Dr. St. C. Pop, Dr. Cornel Comanescu, Dr. Cornel Meszáros, Dr. Aurel Nyilvan, Veturia dr. Pop, Dr. Iulian Pop, Dr. Laurian Gherman, Roman R. Ciorogariu, Dr. Vas. Lucaciu, Dimitrie Birăuțiu, Ionel de Colbazi și Emil de Colbazi. Mai notăm, că dl Dr. *Ioan Mihu*, mare proprietar, în Vinerea, a trimis societății „Petru Maior" în preajma serbărilor jubilare suma de 2000 coroane.

NOUTĂȚI.

Mercuri, 1 Maiu n. e zi de răpaus pentru întreaga muncitorime, prin urmare nu se lucră nici în tipografia noastră. Numărul proxim al ziarului nostru apare deci Vineri *la orele obicinuite.*

*

Alegeri comunale în Viena. Luni s'au făcut alegeri comunale în Viena. Au fost de ales 21 consilieri, dintre cari în trecut erau 14 sociali-creștini. Partidul social-creștin de astădată nu a putut învinge decât în 4 cercuri, iar în 8 cercuri candidații sei au ajuns în balotaj. La balotajul sevârșit Joi apoi au mai învins în 7 cercuri. Față de trecut social-creștinii au deci o perdere de trei mandate, probabil din vina — conducătorilor.

*

Ultima petiție. La înalta Curie se mai află o singură petiție neresolvată, din cele multe, date în contra alegerilor de deputați, și anume, petiția înaintată din partea Românilor în contra alegerii dela Orăștie. Curia se va pronunța în merit asupra acestei petițiuni în ședința din 21 Maiu nou curent.

*

In semn de recunoștință. Representanța orașului Sibiiu, în ședința sa din urmă, a hotărât să aducă mulțămiri protocolare medicului primar dela spitalul civil, dlui Dr. Wilhelm *Otto*, cu prilejul aniversării de 25 de ani, de când numitul doctor se află în serviciul spitalului sibian. Hotărârea este întimpinată cu simpatii în toate cercurile orașului nostru.

*

Școlari în călătorie. Tinerimea dela școala română din Viștea-de-jos, 45 de elevi și eleve, sub conducerea învățătorilor, a fost ieri și alaltăieri în orașul nostru și a vizitat lucrurile vrednice de văzut. De aici a plecat la Brașov.

*

Tainele unui palat regal. Cu prilejul lucrărilor de canalizare din Belgradul sârbesc, s'a descoperit un coridor secret, care duce dela palatul regal până la fortăreața Belgradului. Coridorul care e clădit cât se poate de solid, a avut un rol și la uciderea părechei regale sârbești. Conjurații, negăsind repede pe Alexandru și pe Draga, crezuseră că au dispărut în tunelul secret; s'a dovedit însă că intrarea în coridorul tunel era astupată cu zid. Astuparea s'a făcut la porunca regelui Milan, care se temea că militarii conjurați ar putea pătrunde dela fortăreață prin tunel deadreptul în palatul regal. Tunelul are să fie în curând demolat.

*

Invitare. Intelectualii din loc și comitat sunt invitați la o întrunire pe Joi, 2 Maiu, seara la orele 8 în restaurantul Brote. *Biroul clubului municipal.*

*

Arhiduce la un concurs de automobile. Se anunță din Viena, că arhiducele Carol Francisc Iosif a avizat clubul austriac de automobile, că va lua parte la concursul internațional alpin, ce se va ținea din 16 până 23 Iunie. E primul caz, când membrul unei familii domnitoare participă la un concurs de automobile.

*

Dreptul electoral al femeilor. Din Petersburg se scrie, cu 40 de deputați ai dumei au făcut o propunere în interesul dreptului electoral al femeilor în Rusia. Consiliul de miniștri a respins propunerea; — inoirile și ideile radicale își vor face drumul cu toate acestea și în împărăția absolutistică a țarului.

*

Numirile oficiale de localități. Ministrul de interne unger a statorit numirile oficiale de localități pentru comitatul Sibiului. Comunele cele mai multe își păstrează numirea oficială de până acum. Schimbări s'au făcut la următoarele comune: Sebeșul de jos (Óltalsósebes), Boița (Bojoza), Sebeșul pe sus (Óltfelsősebeș), Racovița (Oltrakovica), Rusciori (Oroszcsű), Cacova lângă Sebeș (Sebeskàkova), Căpâlna (Sebeskápolna), Laz (Sebesláz), Galeș (Szebengálos), Cacova lângă Săliște (Szebenkákova), Tilișca (Tilicska), Racea (Szebenréose), Fofeldea (Hóföld), Săcădate (Oltszakadát). Intrebuințarea numirilor oficiale e obligătoare numai pentru autoritățile publice.

*

Trageri la țintă. Trupele din garnizoana Sibiului vor face exerciții de tragere la țintă, pe șesul dela Poplaca, în zilele următoare: 2, 9, 13, 15, 18, 20, 23, 29 și 30 Mai, după acea în 1, 5 și 8 Iunie n. a. c. Trecerea prin locul primejduit este oprită în zilele amintite începând dela orele 6 dimineața până la 1 și jumătate după amiazi.

*

Școli închise. Izbucnind epidemia de vărsat în Arad, toate școlile acestui oraș s'au închis, iar tinerimea școlară a fost revaccinată.

*

Eroii văzduhului. Asistentul *Wolff* dela institutul meteorologic din Potsdam, însoțit de un medic militar, s'a înălțat Marți cu balonul și a ajuns *nouă mii* de metri înălțime, stabilind un nou record.

*

Mormânt pe vecie. O propunere, care privește cercetarea severă a ruinelor rămase pe urma vaporului uriaș *Titanic*, a fost înaintată senatului american. Din acest prilej s'a făcut măsurătoare exactă cu privire la adâncimea mării, pe locul unde s'a întâmplat catastrofa. S'a aflat, că apa are acolo o adâncime de 3300 metri: în afunzimea aceasta enormă își odihnește vaporul Titanic ostenelile primei sale călătorii. Apăsarea apei este atât de grozavă la o asemenea adâncime, încât nu poate fi vorbă că vasul să se scoată la lumină. Cufundătorii se luptă cu mari primejdii chiar și la o adâncime de 60—70 metri. Numai o putere supra omenească ar mai putea să scoată la suprafață rămășițele Titanicului din fundul întunecos al oceanului.

*

Schimbări în mersul trenurilor. Cu 1 Mai a. c. se fac unele schimbări în mersul trenurilor pe căile noastre ferate. Schimbările mai însemnate sunt: Trenul care pleacă din Vinț la 7.40 dim, sosește în Sibiiu la 11.39; trenul dela 5.10 d. a. din Vinț sosește seara la 9.3 Din Sibiiu pleacă la 7.35 dim. și la 4.51 d. a. spre Vinț, unde sosesc la 11.14 n. d. a. și la 8.30 seara. Pe linia aceasta va circula *un nou tren*, care pleacă din Sibiiu la 10.35 n. d. a. și sosește în Vinț la 2.25 d. a.; de acolo se întoarce la 12.35 d. a. și ajunge la Sibiiu la 4 29 d. a. Trenul dintre Sibiiu și Cunța se sistează. Din Copșa mică pleacă la 7.10 seara, sosește în Sibiiu la 8.40. Trenurile de băi la Ocna vor circula cu ziua de 15 Mai, ca și în anul trecut.

*

Mulțămită. Ioan Ticușar, morar și soția sa Maria Neagoe, au dăruit 200 coroane, Vasile Timariu și soția sa Paraschiva Cristea 100 coroane și Alexe Cozma Boricianu și soția sa Reveica Barbu 100 coroane, — punând astfel bază fiecare la un fond pe seama sf. noastre biserici. Viu a le expima în numele com. bis. sincere mulțămite. Intorsura Buzeului, 1912, luna Aprilie. *George Neagoviciu Negoescu*, paroh gr.-or. rom.

*

Sanatoriul din Avrig și Colonia de copii din Ocna (Sibiiului). Atragem și în estan atențiunea celor interesați asupra acestor două instituțiuni salutare, susținute și din contribuiri românești. Reflectanții să-și trimită cererile lor pe adresa medicului comitatens. Pot reflecta numai locuitorii din comitatul Sibiiului.

*

Telefon fără sârmă. Din Berlin se vestește, că un profesor dela Darmstadt ar fi inventat telefonul fără sârmă. Aparatul, care produce curentul electric, are o înălțime numai de o jumătate de metru și îl poate transporta un singur om.

*

Țara cea mai bogată. Edmond Théry scrie în cartea sa *La fortune republique de la France*, că averea națiunii franceze face 287 miliarde de franci, și astfel de fiecare cap francez se vin 7314 franci. Cu toată bogăția aceasta proletariatul în Franța este foarte desvoltat; banul francez, ca și banul în general, are tendența de a se aduna în mare cantitate cu deosebire în mâna singuraticilor. Prin urmare cele 7314 franci, socotite de Théry pentru fiecare cetățean francez, sunt cifre frumoase — pe hârtie. Clasa mijlocie a sărăcit; ea nu mai alcătuește miezul poporului, nici în Franța, nici în alte țări.

*

Dela magistrat. Listele alegătorilor dietali sibieni pe anul 1913 sunt espuse spre privire publică în oficiul de espeditură al orașului Sibiiu, *din 5 până la 25 Maiu n. c.* în toate zilele, dela 8—12 și dela 2—6, și în orele de după ameaz pot fi și copiate. Reclamări se pot înainta în scris *din 5 până la 25 Maiu*, iar observări asupra reclamațiunilor se pot face *din 16 până la 25 Maiu.*

*

Mulțămită. Ilie Vlad, bătrânul econom și poporan gr.-ort. în Vorumloc, a procurat la 10 Aprilie nou c. dela Librăria Arhidiecesană din Sibiiu cărțile la sfânta biserică gr.-ort. din loc, toate cu litere latine ediție nouă în preț de 283 cor. și 90 fil., înlocuind acestea pe cele cu litere cirile, spre inlesnirea generațiunei tinere în cetire, și cântările bisericești, după cum a fost dorința fiului său *Ioan Vlad*, sosit dela America, și adormit în Domnul în luna Martie a. c. Drept mulțămire întreg poporul dorește reposatului odihnă lină. „*In veci pomenirea lui*"! Vorumloc, 14 Aprilie nou 1912. *Ilie Tărchilă*, paroh.

*

Coeducația. Doamna Florence *Keys*, profesoară la o universitate americană, a ținut zilele acestea în Berlin o prelegere, în care a tratat despre educația din școlile americane și mai ales despre folosul coeducației. Instrucția publică în Statele unite se face în trei feluri de școli. Sunt școli primare, cu opt clase, cercetate de copii în etate de 6—14 ani; urmează apoi școlile secundare, care au patru clase; în sfârșit universitățile. In institutele primare elevii și elevele primesc instrucțiunea în comun; acelaș lucru se întâmplă aproape în toate școlile secundare, — abia în 13 state (din 49) se găsesc școli separate pentru băeți și pentru fete. In școlile secundare se înscriu mai multe fete, decât băeți; căci în Statele unite băeții își aleg de tineri cariera comercială, pe când fetele se pregătesc pentru a fi învățătoare și profesoare. Coeducația este admisă și la universitate. America are 602 universități, dintre care numai 89 sunt ale statului, toate celelalte sunt susținute de particulari.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășian pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriașilor sibieni, au mai dăruit: Victor Cărăban, notar (Mohu) soția sa Ana și copiii lor Eugenia, Victor, Ionel și Coriolan, 1 cor, Moise Opriș, comersant (Armeni) 1 cor., George Neamțu, Vasile Neagoi, Teodor Sârbu, înv., Nicolae Hadăr, Nic. Belascu și Mihail Belascu, membri în direcțiunea Insoț. Raiffeisen din Armeni și fiecare câte 20 bani; Ioan Iosif, directorul băncii „Cetatea" (Cohalm) 2 cor.. Nic. Fleșariu, comers. (Toarcla), 40 bani, Ioan Comșa, înv., (Bruiu), 30 bani, Nicolae Vlad, înv., (Toarcla), 20 bani; ear din prilejul onomasticei cassarului Florea Cruciță: Stefan Duca, notar, soția sa Maria, câte 20 bani, copiii lor Valeria și Stefan, câte 10 bani, Ioan Stanciu, zugrav de case 1 cor., G. Săsărman, pantofar, și soția sa Maria, câte 20 bani, copiii lor: Victoria și Traian câte 10 bani; G. Trifan, bibliotecar și soția sa Elena, câte 20 bani, familia croitorului Nic. Tihirel, 1 cor., Maria Grecu, 40 bani, I. Imbăruș, exped. „Tel. Rom." și soția sa Maria, Nic. Stoica și soția sa Elena, Ilie Baciu și soția sa Frida, Nic. Bulea, instruitor și soția sa Maria, câte 20 bani, Eugenia Imbăruș, Victoria Savu, Cornelia Imbăruș și Cornel Baciu câte 10 bani, Ioan Steflea, croitor (Săliște) 1 cor., G. Popones, 40 bani și familia Tordășian, 60 bani.

*

Mulțămită. Cu ocaziunea expozițiunii aranjate de doamna *Maria Cosma* în favorul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu" au mai binevoit a suprasolvi: Dl I. F. Negruțiu (Blaj) 3 cor., doamna C. Barcianu 50 fileri, Vulcu, Vet. Stroia, Agapia Droc, câte 1 cor. 50 fil., Letitia Bologa, 50 fil., dnii St. Stroia 1 cor. 50 fileri, G. Dima (Brașov) 4 cor. 50 fil., Dr. Proștean (Lugos) 50 fil., Pantilie Ivan (Boian) 2 c., Nic. Hențiu 50 fil., Dr. Eu. Draia 9 cor. 50 fil., Dr. N. Comșa 9 cor. 50 fil., dnele Boiu 2 cor., Cristea (Ocna), Min. Brote, câte 50 fil., C. Muntean (Sibiiu) 3 cor. 50 fil., dșoara Elena Petrașcu 1 cor. 50 fil., Hahn, dna Mețianu, câte 50 fil., Tim. Popoviciu 1 cor., Galact. Șagău 20 coroane, Petrișor 1 cor., Bratu 50 fil., I. Banciu 1 cor. 50 fil., dnele Mazzuchi 5 cor., Moldovan (Cristian) 1 cor. 50 fil., Bunea (Sadu) 1 cor., Muntean (Aguita) 50 fil., căpitan Brândușan 1 cor., I. Marinescu (Ucea-inf.) 5 cor., dna Covrig, dra S. Mallic, doamna Druhora (Boița), câte 50 fil., Eug. Goga 1 cor. 50 fil., Cat. A. Bârseanu 1 cor., Dr. Vas. Preda 4 cor. 50 fil., Victor Onițiu 3 cor. 50 fil., Suciu (Sibiiu), Suciu, loc.-auditor, câte 50 fil., Câmpian 4 cor. 50 fil., A. Coscius 1 cor., Crăciun, ing. silv. 50 fil., dna Boiu 1 cor., I. Banciu 2 cor., V. Crișan (Fenlac) 1 cor., dna Sofia Crișan n. Florescu 1 cor. Tuturor marinimoșilor donatori mulțămește: Comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu".

*

Preot osândit. Tribunalul din *Reggio di Calabria* s'a ocupat cu procesul preotului italian *Naso*, care turnase în potirul sfințit otravă, cu scop de a omorâ pe superiorul său, Alba Nave. Acest din urmă, îndată ce a băut din potir, a amețit și a căzut pe treptele altarului, unde a și murit. Tribunalul a osândit pe Naso la temniță pe treizeci de ani.

*

Incendiu. Un mare foc s'a întâmplat săptămâna trecută în *Șibotul* din părțile Orăștiei. Au ars vreo 10 case și mai multe șuri, cea mai mare parte acoperite cu paie. Păgubiții sunt români, dintre cari numai unii se asiguraseră împotriva focului.

Cărți și reviste.

Poezii poporale din Bănat, partea III, *Descântece* adunate de *E. Hodoș*. Editura „Asociațiunii", Sibiiu 1912, Tipografia Arhidiecezană. — Un volum 73 de pag. Prețul 1 cor. Se găsește de vânzare la Librăria Arhidiecezană în Sibiiu.

*

„Românii din America". Interesantul studiu al domnului *Ioan Podea*, preot gr. ort. român, despre „*Românii din America*", tipărit în ziarul nostru, a apărut acum și în broșură separată și se poate comanda dela librăria arhididiecezană din Sibiiu. Prețul 50 fil.

*

Candela nr. 4 din Aprilie 1912 cuprinde: Discurs de inaugurare. de Dr. St. Saghin. Exodul, de Dr. V. Tarnavschi. Pastoralele episcopilor noștri, de Dr. L. Gherman. Conferență pastorală, de I. Tipa. Text rusesc. Comunicări. Cronică. Bibliografie.

Din despărț. „Asociațiunii".

Convocare.

Nou înființatul despărțământ „*Cincul-mare*" al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român", constătător din comunele aparținătoare cercului pretorial „*Nagysink*" (Cincul-mare), își va ținea adunarea generală în 29 v. c. la 1 oară p. m. în sala școalei confesionale gr. or. din loc cu următorul

Program:

1. Cuvânt de deschidere.
2. Raportul secretarului cu privire la diferitele rapoarte întrate la biroul despărțământului.
3. Prelegere poporală despre alcoholism și urmările lui.
4. Inscrierea de membri.
5. Eventuale propuneri.
6. Inchiderea ședinței.

Conducătorii, fruntașii și toți binevoitorii poporului român din comunele amintite sunt poftiți a lua parte la adunare.

Cincul-mare, în 12 Aprilie 1912.

George Conta
preot. rom. ort. dir. desp.

Nicolau Nicoliciu
înv.-secretar.

Nr. 2693 Ep. 1912. (111) 1 -3

Concurs.

Pentru trebuințele Consistorului arhidiecezan, în cursul anului 1912/13 să recere liferarea de 150 stânjini lemne de fag, neplutit, de prima cualitate, care să fie așezate parte în Seminariu, parte în curtea din Str. Măcelarilor Nr. 45 în cursul lunilor Iulie și August a. c.

Ofertele să se adreseze în scris Consistorului arhidiecezan până la 28 Iunie n. a. c.

Sibiiu, 14/27 Aprilie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 177/1912. (109) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Trestia**, protopresbiteratul Cetății de piatră să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele parohiale.

Concurenții vor avea să înainteze rugările de concurs, instruite conform normelor în vigoare, la Preaven. Consistor Arhidiecezan, în terminul deschis

Lăpușul-unguresc, 16 Martie 1912.

Oficiul protopresbiteral al Cetății de piatră, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasilie Duma
protopresbiter.

Nr. 207/1912. (107) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Peștera** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela datul publicării în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B, despre întregirea venitului dela stat.

Concurenții au a-și înainta cererile în terminul deschis la oficiul protopopesc, și cu prealabila încuviințare din partea protopresbiterului a se prezenta cu 8 zile mai înainte de alegere în biserică pentru a cânta și cuvânta, eventual celebra.

Brad, la 22/III. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Damian
protopresbiter.

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese, aprobate de Preaveneratul Conzistor Arhidiecezan Nr. 3009/1912 Epitrp, prin aceasta se publică licitațiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericei gr. or. rom. din **Zsinna**, protopopiatul Mercurei. Comitatul Szeben (Sibiiu).

Licitațiunea se va ținea la 29 Aprilie, (12 Maiu 1912) în edificiul școalei grănițerești din Zsinna la 11 oare a. m.

Prețul strigării este de 80·000 (Optzeci de mii) coroane, după care sumă licitanții au a depune un vadiu de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Intreg materialul este dator al da anteprenorul.

Comuna parohială are 100 000 cărămidă gata, care se pune la dispoziția întreprinzătoriului, dar numai dacă întreprinzătorul o cumpără dela comuna parohială.

Oferte închise, provăzute cu vadiul corespunzător și cu declarația, că oferentul cunoaște condițiunile și se supune lor, sunt a se depune până la începerea licitațiunei, la mâna prezidentului comitetului parohial.

Comitetul își rezervă dreptul, de a da lucrarea în întreprindere aceluia dintre minus oferenți., în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminariul și condițiunile de licitațiune, se pot vedea la oficiul parohial din Zsinna, în oarele oficioase ori și când.

Licitanții pot fi numai persoane cualificate și probate în această meserie.

Zsinna, din ședința comitetului parohial ținută la 1/14 Aprilie 1912.

D. Panfiloiu
par.-preș.

Nicolau Vlad-Stezar
paroh, not. com. par.

Epitropia parohială:

Vasilie Morariu, Const. Streulea, Ioan Prode.

Nr. 382/1912. (108) 2—3

Am văzut: **Avr. S. Pecurariu**
protopresbiter.

Cărbuni de Petroșeni, Cărbuni pentru fauri, Kox de gaz

oferă trimiterea numai în vagon

Rudolf de Gardik, Sibiiu,

(95) 3— biroul în edificiul sanatorului.

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 39—52

Se află pretutindenea.

Români! Sprijiniți firmele românești, că numai acelea vă vreau binele!

Români! Replantați viile cu altoi dela firmă română!

„Mugurul“,

înșoțire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică

„Mugurul“,

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 41—

trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!

La cerere prețcurent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid.

VASILE BAN

Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16

în casa sa proprie

„La cizma roșie“

cel mai mare

Depozit de încălțaminte

pentru bărbați, femei și copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt și cu prețuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt și se schimbă cu altele. (221) 25—

Trimitem ghete de probă și la locuință în orice timp.

Schimbare de domiciliu.

Subscrisul am onoare a aduce la cunoștința On. public din loc și jur, că din **1 Aprilie st. n. a. c.** mi-am schimbat locuința în

strada Rosmarin Nr. 6

unde primesc tot felul de lucrări și anume: **zugrăvitul de case, spoitul fațadelor,** primesc **altaruri pentru aurit,** precum și **pictare de biserici** după stilul nou cu motive românești, orice fel de reparaturi, pe lângă prețuri **foarte moderate.**

Rugând sprijinul valoros al binevoitorului public român semnez:

Cu toată stima: **Ioan Stanciu**
zugrav de case,
Sibiiu, strada Rosmarin Nr. 6

(103) 4—6

3½ Milioane coroane

poate câștiga fiecine, cumpărând următoarele lozuri:

1 Obligațiune de câștig cu premie convertită dela Banca Hipotecară Ungară,
1 Obligațiune de câștig cu premie dela prima Cassă de Păstrare Pestană din patrie și
2 lozuri Sanatorul Regina Elisabeta.

12 trageri anuale și anume:

5 Februarie, 25 Februarie, 1 Martie, 25 Aprilie, 5 Iunie, 25 Iunie, 1 Iulie, 25 August, 5 Octomvrie, 25 Octomvrie, 1 Noemvrie și în 27 Decemvrie.

CÂȘTIGURILE PRINCIPALE:

Coroane 1.000,000·—, 500,000·—, 400,000·—, 300,000·—, 2 câștiguri de 200,000·—, 100,000·— și 75,000·—, etc.

Acestea 4 bucăți lozuri le vindem de prezent pe lângă:

48 rate lunare à 10 coroane.

După primirea ratei prime imediat trimitem cumpărătorului Lista legală de rate, în care este indicată Seria, Numărul și Litera lozurilor vândute, pe baza căreia Va participa respectivul la toate tragerile viitoare și eventualele câștiguri sunt în întregime ale lui. — După fiecare tragere controlăm punctual lozurile vândute de noi și eventualele câștiguri le vom aviza telegrafice și întrucât e posibil chiar și telefonice st. nostri cumpărători. — Rata primă e mai bine a ni se trimite prin mandat postal pe a cărui cupon trebuie indicată legibil și punctual adresa cumpărătorului. — Spre a ni se putea trimite ratele viitoare gratis, fără porto postal, trimitem fiecărui cu ocaziunea estradărei Listei de rate și cecuri postale. — Toate eventualele câștiguri se esplătesc în bani gata la Cassa noastră.

Nici un moment să nu trăgănați cu comanda...

Noroc fără sfârșit și fără nici un risic!

Orice perdere este eschisă, numai și numai de câștig poate fi vorba. — Toate comandele sunt a se adresa către

Ústredná Banka Účastinný Spolok,
Budapesta, VI., Váci-körut. 31.

(110) 1-4

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbâtă 21 Aprilie (4 Maiu) 1912. *Nr. 44.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Programul noului guvern.

Sibiiu, 3 Maiu n.

Şedinţa de Luni a dietei ungare, în care noul nostru guvern s'a presentat pentru întâia oră în faţa părinţilor patriei, a fost de scurtă durată, cu toate că interesul faţă de ea a fost foarte mare. Galeriile erau îndesate de lume, iar deputaţii s'au prezentat la şedinţă în număr aproape complet. Şedinţa s'a deschis la orele 10 şi trei sferturi. Presidentul a făcut comunicările obicinuite, apoi noul guvern şi-a făcut apariţia în sală. S'au cetit decretele preaînalte, prin cari vechiul guvern e dispensat dela conducerea agendelor şi noul guvern e încredinţat cu conducerea afacerilor ţării, iar domnul ministru-president, *Lukács László*, şi a rostit vorbirea de inaugurare, şi-a espus programul de muncă. Discuţia asupra acestei vorbiri a fost amânată până după terminarea şedinţelor delegaţiunilor, întrunite Marţi la Viena. După ameaz noul guvern s'a presentat apoi şi în casa magnaţilor, unde numirea sa a fost luată la cunoştinţă, fără multă discuţie.

Cele întâmplate Luni în dietă au putut convinge pe orişicine, că la conducerea ţării s'au făcut numai schimbări de persoane, nu de sistem de guvernare, ori de program politic. Noul guvern are acelaşi program, pe care l-a avut vechiul guvern, din care motiv a şi fost primit în dietă cu aceleaşi aclamări sgomotoase din partea majorităţii guvernamentale, cu cari a fost primit şi contele Khuen-Héderváry, care şi-a făcut apariţia în dietă cu câteva minute înainte de a intra în sală urmaşul seu, însoţit de ceialalţi membri ai cabinetului ungar.

Din vorbirea rostită în dietă din partea domnului ministru-prezident, *Lukács László,* mai însemnată a fost partea referitoare la *reforma electorală*, care a mulţămit pe deplin pe cei din partidul muncii, dar n'a mulţămit pe cei din opoziţie, (dar nici pe cei din afară), findcă nici actualul prim-ministru nu s'a pronunţat destul de clar şi amănunţit, că noua lege electorală cam cum vrea să o compună? A vorbit numai în generalităţi.

Fiind şi pentru noi această parte a vorbirii dlui ministru-prezident de cel mai mare interes, o comunicăm cetitorilor nostri din cuvânt în cuvânt, după cum urmează:

„.. Vrem să delăturăm neîncrederea, care a esistat până acuma faţă de vechiul guvern din pricina creării legii electorale, prin documentarea faptică a voinţei, de a lua în lucrare imediată *reforma dreptului electoral,* de a compune proiectul de lege şi a-l prezenta dietei astfel, ca aceasta desbătându l, *alegerile cele mai apropiate să poată fi efectuite pe baza nouei legi.*

Findcă eu numai de câteva zile am primit conducerea afacerilor, e foarte natural, că nu sunt pus în poziţia de a putea prezenta proiect gata de lege; şi de aceea nu pot decât să precisez *ideile conducătoare* cari îmi servesc de cinosură la resolvarea acestei chestii, şi să stabilesc *punctele fixe,* în cadrele cărora, după părerea mea, are să se mişte proiectul, dacă vrem să-şi ajungă scopul.

Sunt cam şasezeci şi unul de ani decând legea noastră electorală nu a fost schimbată, nu a fost modificată, şi în timpul acesta lung au urmat cele mai mari schimbări în formaţiunea păturilor noastre sociale. Dar tocmai din motivul, că în urma acestui fapt noi trebue să facem paşi cu mult mai mari pe terenul reformei dreptului electoral, decât alte state mai fericite, cari au fost puse în poziţia de a-şi reforma din timp în timp dreptul electoral, acomodându-se împrejurărilor şi vremii, — avem trebuinţă *de îndoită precauţiune,* pentruca paşul acesta să nu fie paş greşit, ci să fie de aşa, ca să ştim, că reforma unde are să ne ducă?

Eu, onorată casă, în conştienţa grelei responsabilităţi care mă apasă nu pot propune nici coroanei, nici naţiunei, astfel de dispoziţiuni, cari ar duce simplu naţiunea la situaţii cu totul necalculabile şi necunoscute.

Când ne-am stabilit programul, de două condiţii am legat înfaptuirea dreptului universal de alegere: ca influenţa justă a păturilor inteligente de popor să fie asigurată, şi ca *să fie îngrădit cu garanţii caracterul naţional unitar al statului maghiar.* Prima condiţie e atât de naturală şi de sine înţeleasă, încât nu e necesar să mă ocup cu ea mai pe larg. Ce se atinge apoi de a doua, vreau să declar şi să accentuez, că *ea nu conţine absolut de loc ceva duşmănos în contra cetăţenilor de buze nemaghiare. Noi vrem să procedăm faţă de toţi cetăţenii statului maghiar, fie de orice limbă, la fel, punându-ne pe bazele egalităţii şi ale dreptăţii.* Dar asta nu înseamnă, că noi, de dragul unor lozince goale, lipsite de cuprins, cari la raporturile noastre peste tot nu pot fi aplicate, *să ne periclităm caracterul naţional desvoltat în curs de o mie de ani.* Aceasta ar fi nu numai o marinimie superfluă, ci şi o uşurătate condamnabilă.

La rezolvarea în merit a chestiei electorale trebue să punem faţă în faţă două puncte contrare de vedere: aspiraţiile îndreptăţite şi îngrijorările îndreptăţite. Urmarea faptului, că dreptul nostru electoral de atâta vreme nu a fost reformat, a fost aceea, că s'au născut în patria noastră foarte multe clase sociale, cu totul noue, cari în urma inteligenţii şi a purtării de sarcini publice, *sunt pe deplin îndreptăţite a fi reprezentate în parlament.* Dorinţa aceasta e atât de îndreptăţită, încât nu putem şi nici nu e permis să-i închidem calea. Dar earăşi, tot atât de îndreptăţită e şi îngrijorarea elementelor cu gândire mai conservativă ale societăţii, ca dreptul electoral să nu fie extins în mod extrem, în mod pripit sau în măsură prea mare.

Deci aceste două puncte contrare de vedere trebue oarecum aduse în consonanţă, pentruca pe baza lor să câştigăm o lege corespunzătoare despre dreptul electoral, ceeace, după părerea mea, s'ar putea face astfel, că ne punem în principiu pe temeiul ideii sufragiului modern universal, pe care o punem în vigoare cu toate atributele dreptului universal electoral; însă de altă parte, pentruca să nu ajungem în o situaţie necunoscută, să nu facem săritură în întunerec, e necesar *să întroducem o anumită gradaţiune, cu privire la realisarea ideei.* Ceeace, după părerea mea, poate fi ajuns astfel, că numărul mandatelor, eşte din dreptul universal de alegere, să fie provisoriu, ca un fel de transiţie. Restrângerea aceasta însă nu trebue să fie esagerată; ba după părerea mea trebue să fie dreaptă, să fie acomodată tăriei claselor sociale respective, stând cu ele în raport potrivit şi corect.

Declar însă, că nu mă leg de aceasta modalitate de restrângere în mod necondiţionat. Mărturisesc, că ceva mai bun de astădată nu ştiu să propun; dar repet, că nu mă leg necondiţionat de aceasta modalitate, şi dacă recomandă cineva ceva mai bun şi mai ducător la scop, sunt aplicat a lua în consideraţie propunerile sale. Lucrul principal e însă pentru mine *scopul* şi *basele principiare,* cari pot fi reasumate astfel: pe când deoparte ne punem cu totul pe baze liberale şi democratice, principiul îl legăm de o condiţiune, anume: de ideea gradaţiunei în realisarea principiului, pentruca să ştim

FOIŞOARĂ.

Misiunea episcopilor Gherasim Adamovici şi Ioan Bob la curtea din Viena în 1792.

De *Dr. Ioan Lupaş.*

(Urmare)

La afirmaţiunea staturilor, că Românii nu ar avea motiv de a se plânge pentru neadmitere la oficii publice episcopii răspund: E adevărat, că admiterea la oficii nu le-a fost cu totul denegată, dar de un timp încoace li s'au pus foarte multe pedeci. Ştie naţiunea, că în consiliul guvernial sunt 2 Români de origine şi câţiva subalterni; comiţii supremi: baronii Anton Josika şi Iosif Nalaczy, — precum şi mulţi alţii ajunşi în oficii publice ca adicţi ai religiei rom.-catolice sau reformate, — sunt de asemenea Români de origine, dar acestia, chiar dacă ar voi, nu pot apăra contra nedreptăţilor naţiunea apăsată din toate părţile şi de a cărei biserică s'au desfăcut ei sau antecesorii lor; dacă sunt observaţi, că o apără, îşi atrag ura neîmpăcată a oamenilor de altă naţiune, sunt socotiţi ca fii răi ai patriei şi nu mai pot scăpa de persecuţiuni; pentru a evita deci astfel de urmări, pe biata naţiune, din care îşi trag originea, mai curând o dispreţuesc decât o apără, ba câte odată chiar o asupresc mai tare decât oamenii aparţinători altor naţiuni. („... miseram, a qua ortum ducunt, Nationem contemnunt potius quam defendunt, imo illam magis interdum, quam aliarum Nationum homines affligunt".)

Reflectează episcopii, într'un punct, şi la afirmaţiunea staturilor, că „Supplex libellus Valachorum" ar fi fost fătul unor oameni tulburători şi că Românii mai aşezaţi n'ar fi ştiut nimic de el.

Această afirmaţiune — zic episcopii — nu este decât o frază obicinuită din partea celor, cari îşi dau silinţa să eludeze nişte cereri îndreptăţite şi să împedece îndreptarea relelor; îi numesc tulburători şi neaşezaţi pe ceice caută scut contra opresorilor.

Episcopul Bob rectifică ceeace se zicea în relaţia staturilor despre declaraţia lui din dietă, susţinând, că acea declaraţie a avut tendinţa, ca naţiunea să fie reaşezată în uzul tuturor drepturilor şi beneficiilor. Despre situaţia Românilor din fundul regesc episcopii spun următoarele: în acele locuri din fundul regesc, unde locuesc numai Români sau mai mulţi Români decât Saşi, Românii au aceleaşi drepturi, se bucură de aceleaşi beneficii şi poartă aceleaşi sarcini şi aceleaşi slujbe locale ca şi Saşii în comunele, unde locuesc singuri sau în număr mai mare decât Românii, dar pe Saşi, chiar dacă sunt mai puţini şi mai slabi la număr nu-i exclud nici dela drepturi, nici dela beneficii, nici dela slujbe locale. Saşii din contră, unde sunt mai numeroşi decât Românii, s'au obicinuit a-i exclude pe aceştia dela cele mai multe beneficii şi slujbe locale, ba au chiar obiceiul a lua unele taxe dela ei. Este netăgăduit, că aceste abuzuri sunt contrare constituţiei fundamentale a fundului regesc (şi de aceea au fost şi interzise prin câteva ordinaţiuni ale lui Iosif II-lea, predecesorul de glorioasă memorie al M. Voastre). Cuprinsul privilegiului Andreian din 1224 (alăturat sub litera I.), care este baza constituţiei moderne a fundului regesc, precum şi observaţiunile istoricului Iosif Benkő (alăturate sub litera G.) dovedesc cu vârf şi îndesat, că acela (privilegiul) nu se referă numai la Saşi, cum cred ei, ci la întreg poporul deci la toţi locuitorii fundului regesc şi al pământului săcuesc, căci nu se face aci nici o deosebire între naţiuni, ci oaspeţilor teutoni aşa li s'a redat vechia libertate, ca întreg poporul dela Orăştie până la Draos împreună cu ţara Săcuilor să fie un popor şi să-şi aleagă slujbaşii săi; deaceea ordinaţiunile împăratului Iosif II au făcut ca, Românii, cari poartă aceleaşi sarcini ca şi Saşii, să fie părtaşi aceloraşi beneficii. Acestor ordinaţiuni s'au supus Saşii, dar după moartea împăratului Iosif II în câteva locuri din scaunul Cohalmului şi al Şebeşului au încercat iară să-i scoată pe Români din beneficiile comune şi să le ia taxe, au fost îndrumaţi însă din partea forurilor competente, să observe ordinaţiunile amintite.

In multe locuri, unde sunt Românii în număr mai mic decât Saşii, se întâmplă de nu-i admit pe Români la sate între juraţi şi între bătrânii satului, iar mai ales la oraşe nu-i admit între cei 40 de membri sau între sutaşi sub pretext, că neştiind scrie şi ceti n'ar fi în stare să se ocupe cu lucruri obşteşti. Dar un astfel de pretext cu atât mai puţin poate scuza această excludere nedreaptă, cu cât e ştiut că şi dintre Unguri şi Saşi au fost primiţi nu numai ca juraţi şi ca sutaşi, ci adeseori chiar şi ca senatori meşteşugari neştiutori de carte („qui tamen praetextus iniustam exclusionem eo minus excusare potest, cum notum sit, etiam ex Hungaris et Saxonibus non tantum pro iuratis vel centum viris, sed etiam pro senatoribus non raro illiteratos opifices assumptos fuisse".)

unde mergem, ca văzând că am greşit, să putem îndrepta greşala“.

*

Din toate vorbele acestea nu ştim cu nimica mai mult decât am ştiut până acuma, anume: că guvernul actual, întocmai ca cel din trecut, nu ştie încă cum va face reforma electorală, care şi pentru el se află încă în stadiul *studierii.* Cu alte cuvinte, stăm şi acum tot aşa de aproape de reforma electorală, ca până acuma, iar de adevăratul sufragiu universal poate mai departe, ca oricând altădată.

O întrebare şi un respuns.

Ziarul „*Gazeta Transilvaniei*“ pusese distinsului nostru fruntaş Dr. *Ioan Mihu* următoarea întrebare, în numărul 79, dela 10/23 Aprilie curent:

„Din isvor absolut autentic ni se comunică, că *zilele acestea Vasile Mangra şi Eugen Brote* au fost la *Vinerea*, unde au avut *mai multe întâlniri* cu *Dr. Ioan Mihu*, în casa notariului de acolo.

In baza acestei comunicări, ne permitem a întreba cu tot respectul pe dl Mihu: *dacă e adevărat sau nu, că cei doi cameleoni politici au fost la dânsul, şi dacă da, în ce scop?*“

La această somaţie domnul Dr. *Ioan Mihu* dă în numărul 82 al „Gazetei Transilvaniei“ următorul luminos răspuns, pe care-l vor ceti cu mare satisfacţie toţi cei ce ştiu gândi şi judeca cu mintea proprie.

Domnul Dr. Mihu scrie „Gazetei“ astfel:

Stimate d-le Redactor!

Precum bine puteţi să ştiţi, eu, pentru motive pe cari nu le-am tăinuit de ani de zile, nu fac politică.

Astfel fiind, la adevărat vorbind, am rămas încâtva mirat de atenţia deosebită, în ori ce caz nemeritată şi de mine puţin dorită, de care m'aţi învrednicit prin întrebarea publică ce mi-aţi adresat, referitor la conventiculul politic cu Părintele Vicar Mangra şi dl Eugen Brote, care ar fi avut loc, în zilele din urmă, în casele notariului din satul nostru.

Cu toate că, pentru cei ce mă cunosc mai de aproape, în cele din urmă, m'aş fi putut dispenza de un răspuns public, din respectul, ce-l datoresc vechiului organ de publicitate, pe care aveţi cinstea a-l conduce, cred totuşi că va fi binevenit, să mă esecut, lămurindu-vă deplin asupra raporturilor mele cu domnii Mangra şi Brote, pentruca cel puţin pentru viitor, să aveţi o orientare sigură asupra situaţiei şi vederilor mele politice. Vă rog deci respectuos, să luaţi act de următoarele declaraţii:

I. Părintele Vicar Mangra şi dl Eugen Brote îmi sunt vechi şi buni cunoscuţi, în relaţii politice mai apropiate însă nu am stat nici în trecut, şi nu stăm nici astăzi, ceeace se învederează şi din faptul, că corespondenţă politică nu am purtat şi nu purtăm, iar întâlnire cu Părintele Mangra nu am avut de doi ani, pe dl Brote nici nu l-am văzut dela conferenţa naţională dela 1892, adecă de 20 ani.

Informaţia D-Voastră despre conventiculul cu pricina, este deci de domeniul închipuirii, fiind lipsită cu totul de adevăr, şi, dacă sunt bine informat, este pusă în circulaţie de o venerabilă babă politică.

II. La frământările noastre politice, în vremile din urmă, nu am luat parte activă, pentrucă, cum am spus-o lămurit şi cu alt prilej, nu pot să mă solidarizez nici cu programul şi tactica parlamentară a deputaţilor naţionali, nici cu ţinuta deputaţilor guvernamentali.

Politică separatistică însă nu am voit să fac în trecut, şi nu am să fac la nici un caz nici în viitor.

In asemenea situaţie, ce e mai firesc, decât să stau la o parte, lăsând teren liber acelora, cari sunt de alte vederi, pe cari sunt dator a-le respecta, cu toate că nu le pot face de ale mele. Vă asigur însă, că nimenea nu se va bucura mai mult ca mine, dacă se va vedea, că direcţia politică contestată de mine, va duce la rezultatele, pe cari cu toţii le dorim. Drept aceea orice acţiune sau complot în potriva politicei oficiale, a fost şi este străin de gândul meu!

III. Adevărat, că atunci când cu tratativele de împăcare, iniţiate de fostul prim-ministru, contele Khuen-Hédervári, am avut şi eu un rol oareşi-care; dar toţi, cari sunt iniţiaţi în desfăşurarea acelei acţiuni, vor trebui să mărturisească că demersurile mele nu au avut în vedere vre-o politică separatistică, şi că, mai ales, nu au fost îndreptate împotriva partidului naţional.

Iar eşuând tratativele de pace, eu, cum spusesem celor competenţi din capul locului, m'am retras de nou în izolarea mea politică de mai înainte, fără a mă gândi la noui acţiuni sau planuri politice.

Orice combinaţii sau alte supoziţii sunt deci absolut greşite.

IV. Cum din fire nu sunt nici radical, nici intransigent în orice caz, câtă vreme cineva se bucură de cinste absolută în viaţa sa particulară, faptul că în chestii publice profesează vederi diferite de ale mele, pentru mine nu a format piedecă în trecut, şi nu va forma nici în viitor, să stăm de vorbă discutând şi asupra punctelor de vedere, ce ne despart.

Drept aceea o spun lămurit, că întâlnind ocazional pe părintele Mangra, sau pe dl Eugen Brote, fie în casele notariului din Vinerea, fie la alt loc, eu şi în viitor bucuros voi discuta cu dânşii chestii politice de actualitate, ceeace nu poate însemna, că mi-am renegat părerile proprii, sau că m'am angajat la acţiuni, contrare convingerilor proprii.

Terminând, vă rog că, dacă altcum sunteţi satisfăcuţi de mersul şi rezultatele politicei, ce se face la noi, să nu vă tulbure gândul, că eu, prin comploturi sau acţiuni separatistice, cândva voiu conturba activitatea politicei oficiale.

Vinerea, 24/IV. 1912.

Vă salut respectuos

Dr. Ioan Mihu.

„Formaţiunea statelor naţionale şi chestia de naţionalitate“.

Sub titlul acesta a apărut în Budapesta, în editura lui Grill Károly, o carte maghiară de mare însemnătate. E opera distinsului sociolog maghiar *Iászi Oszkár*, bine cunoscut publicului cetitor român din mai multe articole scrise în chestia de naţionalitate şi reproduse de ziarele române. In această carte voluminoasă (are 544 pagini) e depusă munca stăruitoare de cinci ani a unui om de ştiinţă, care nu priveşte lucrurile din punct de vedere politic, ci din punctul de vedere al *dreptăţii*, şi spre marea noastră bucurie şi mângâere constată, că dreptatea e pe partea noastră, a naţionalităţilor nemaghiare, cari nu suntem tratate în patria aceasta comună aşa cum ar trebui şi cum am merita să fim tratate.

Domnul *Iászi Oszkár* a studiat în mod amănunţit chestia de naţionalitate, din alte state şi dela noi, şi a făcut călătorii prin mai multe părţi ale ţării noastre, pentru a se convinge din propria experienţă despre starea anumitelor lucruri, pe cari le-a aflat cu totul în altă lumină, nu în aceea în care ele sunt de regulă prezentate în neconştienţioasele rapoarte ale organelor publice. N'a găsit agitatori nici unde, ci pretutindenea cetăţeni pacinici, muncitori oneşti, cari nu au altă vină decât aceea că îşi iubesc *limba* şi *legea*.

Domnul *Iászi Oszkár* spune în cartea sa cum s'a desvoltat şi rezolvat în alte state chestia de naţionalitate, şi cum s'a născut şi desvoltat ea la noi, arată apoi, în mod clar, cari sunt gravaminele celor de limbă nemaghiară din patria noastră şi arată şi modul resolvării acestei chestii de vitală însemnătate pentru statul ungar.

Cu date şi cu tabele statistice arată dl Jászi, că Maghiarii nu au să-şi teamă rolul de conducere, care le rămâne asigurat în urma preponderanţii pe care o au acuma, dar au să-şi teamă independenţa statului, dacă nu fac dreptate naţionalităţilor nemaghiare. Pentrucă vor veni *alţii* şi le vor face dreptate.

Despre adunarea din Blaj dela anul 1848, — contrar altor păreri maghiare — dl *Iászi* spune, că nimic antipatriotic nu s'a săvârşit în ea şi că cele 16 puncte de program votate acolo (încă şi astăzi bazele politicei naţionaliste române) au stat în consonanţă cu situaţia politică de atunci. Iar despre memorabila vorbire a lui *Simeon Bărnuţiu*, rostită atunci în catedrala din Blaj, susţine, ca ea a isvorât *din o minte surprinzător de ageră şi că viitorul a confirmat-o în cea mai mare parte a ei.*

Pentru politicianii noştri, cartea dlui Iászi Oszkár e indispensabilă, din care motiv nu le putem recomanda din destul să şi-o procure fără amânare. Preţul e 9 coroane. Iar pentru publicul cel mare românesc fiind mai de interes stabilirea gravaminelor naţionalităţilor nemaghiare şi modalitatea delăturării lor, vom căuta să dăm în întregime, în traducere românească aceste părţi din interesanta carte a dlui Iászi, căruia trebue să-i fim mulţămitori pentru serviciul bun făcut chestiei de naţionalitate din statul nostru. Să-i fim *noi* recunoscători, căci *ai sei* sigur că-l vor pune pe rug, pentru îndrăsneala cu care le turbură apele, spunând —adevărul.

Din România.

Decoraţi. S'a acordat Coroana României în gradul de mare cruce I. P. S. Sale *Conon Aramescu Donici*, Mitropolit Primat al României. Coroana României în gradul de comandor s'a acordat următorilor: P. S. Sale *Calist Ialomiţeanu*, episcop al Argeşului, P. S. Sale *Teodosie Atanasiu*, episcop al Romanului, şi P. S. Sale *Nicodim Munteanu*, episcop al Huşilor.

•

Dela Academia Română. Vineri la orele 2 d. a. Academia Română a ţinut obişnuita şedinţă. A prezidat dl Ioan Bogdan. Dl Dr. *Istrati* a făcut comunicări arheologice prezentând câteva obiecte de origine egipteană şi dacică, găsite în România. Acest soi de obiecte sunt lăsate să se peardă, sau să fie trecute peste graniţă de străinii, cari înţeleg să le preţuiască. Dl Istrati a arătat mai mulţi idoli egipteni aflaţi la Constanţa şi în judeţul Dolj. Originea lor egipteană este confirmată şi de arheologi din străinătate. In aceeaş comunicare dl Istrati înfăţişează nişte arme găsite la Maglavit; forma lor încovoiată este la fel cu aceea ce se găseşte săpată pe o monetă dacică. Terminând, academicianul îşi exprimă dorinţa de a se interveni pe lângă ministrul de culte, şi a-l ruga să trimită circulare către preoţi şi învăţători din toate satele, făcându-i atenţi asupra îngrijirii şi păstrării diferitelor obiecte vechi ce s'ar găsi în pământul ţării.

Staturile afirmaseră în relaţia lor către tron, că pe Românii uniţi îi consideră ca pe romano-catolici.

Episcopii răspund, că naţiunea română le mulţămeşte pentru această declaraţie, spre a cărei îndeplinire restează un singur lucru şi anume, precum se aleg dintre catolici deputaţi la dietă şi se aplică un anumit număr dintre ei la toate oficiile şi diregătoriile, tot astfel să se aleagă deputaţi la dietă şi dintre Români şi să se aplice şi dintre ei diregători în număr proporţionat.

Iar despre Românii greco-orientali staturile au relatat, că îi vor considera întocmai ca pe cei aparţinători religiilor recepte, dacă se vor uni cu vre-una din aceste patru; religia lor nu o pot primi ca a cincea religie în patrie, căci prin aceasta s'ar răsturna constituţia ţării, dar nu-i împedecă în exerciţiul liber al religiei lor, de care s'au bucurat şi mai nainte.

La ce fel de unire ţintesc staturile aci — zic episcopii — nu e tocmai clar. Ar fi lucru inutil şi de prisos, ca Românii gr.-or. să se uniască cu vre-una din religiile recepte, dupăce în sensul legii sub religie „receptă“ se înţelege aceea, care se bucură de libertatea exerciţiului său religios; staturile recunosc religiei gr.-or. această libertate a exerciţiului. Pe de altă parte, dacă s'ar uni ea d. e. cu religia reformată, aceasta ar fi în detrimentul reformaţilor, cari în sensul declaraţiei staturilor ar trebui să împartă în viitor cu Românii toate beneficiile şi slujbele lor şi prin aceasta ar ajunge într'o stare mai slabă decât luteranii şi unitarii. Pentru-ce s'ar răsturna constituţia ţării, dacă s'ar face şi bisericii gr.-or. dreptate, este iarăş de neînţeles.

Despre proiectul de lege înaintat din partea dietei în chestia liberului exerciţiu al religiei gr.-orientale — spun episcopii, că acest proiect e un lucru cu totul inutil şi de prisos îndată ce staturile au recunoscut, că credincioşii acestei religii s'au bucurat şi până acum de liberul exerciţiu. Iar dreptul guvernului, al comitatelor şi al scaunelor de a supraveghia, ca să nu se înmulţească prea tare numărul preoţilor şi să nu se stoarcă prea mult poporul cu cheltuiala pentru zidirea bisericilor, e iarăş un lucru în general cunoscut şi o datorinţă, ce revine guvernului, comitatelor şi scaunelor faţă de toate religiile. Aşadar ce lipsă mai este a se inarticula în lege această supraveghere numai în ce priveşte pe neuniţi. Acest lucru se ţine numai de puterea executivă, precum şi acela, ca fiecare religie să-şi păstreze exerciţiul liber, pe care-l are („Ad quid opus hanc supratentionem quoad disunitos articulariter sancire? Res haec pure ad executivam potestatem pertinet, prout etiam illa, ut quaevis Religio in libero, quod habet, exercitio manuteneatur“.)

Privitor la planul, ce e în pregătire pentru educaţia şi întreţinerea clerului, observă cu durere episcopii, că nu pot lega nici o speranţă de acest plan, deoarece pregătirea lui s'a încredinţat, spre nefericirea naţiunei („pessimo nationis omine“) baronului Antoniu Iosika, Român de origine. Dar ce poate aştepta dela el clerul român, cu durere trebue să concludă din împrejurarea, că el ca autor al des amintitei relaţii a staturilor, nu s'a sfiit nici decum a ataca întreg clerul naţiunii cu injuriile cunoscute şi a acuza pe cei mai mulţi dintre bărbaţii bisericeşti ai acestei naţiuni, că ar fi instigatorii hoţiilor şi precursorii crimelor sub masca religiunii.

Terminând cu gravaminele şi recriminaţiile, episcopii reînoesc cererile Românilor în următoarele puncte, în esenţă aproape identice cu cele 5 puncte ale 1-lui „Supplex libellus“:

1. Românii să aibă aceleaşi drepturi, ca şi Ungurii, Săcuii şi Saşii a se representa prin deputaţi, cari să le apere interesele în dieta ţării. Şi deoarece e lucru cunoscut, că Românii formează $^2/_3$ din populaţiunea acestei ţări şi poartă deci greutăţile statului în măsură cu mult mai mare decât celelalte naţiuni, deaceea episcopii roagă pe monarh să binevoiască a dispune, ca în viitor $^2/_3$ din numărul deputaţilor, ce se trimit la *dieta Transilvaniei* să fie aleşi din sinul naţiunii române; pe lângă acestia din nobilimea acestei naţiuni să se numească un număr de regalişti ca şi din nobilimea maghiară („.. Et cum notorietate publica constet, Valachos in concreto sumptos reliquas Nationes in provincia numero longe superare, cum ultra duas totius populationis tertialitates constituant et onera quoque publica regni per ipsos longe majori mensura, quam per omnes alias nationes supportari, cum ipsi soli ad minimum duas tertialitates supportent, idcirco exorant infrascripti a M. tis Vestrae Clementia et Iustitia eas benignas dispositiones, ut in futurum deputatorum ad comitia mittendorum duae tertialitates e gremio supplicantis Nationis eligantur, praeterea e nobilitate ipsius Regalistae etiam, prout e nobilitate Hungarica, assumantur“.)

(Va urma).

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Prelegeri publice în Sălişte.

— 11 Aprilie v.

După o hotărâre a comitetului, măsura de muncă a „Despărţ. V. Sălişte“, nu mai e răstimpul dintr'o adunare generală la alta, ci — anul solar. Cu sfârşitul lui şi cu respect faţă de concluz, încă la vreme s'a încheiat bilanţul, şi după orânduire mai înaltă s'a aşternut un esemplar biroului Central; — iar publicităţii, spre a fi în vie memorie celor ce se îngrijesc de mersul cultural, mai ales a membrilor despărţământului, — se va da numai cu ceva mai nainte de adunarea generală.

Continuarea de muncă, propoveduirea învăţăturilor, în mersul firesc şi conştiu al unei societăţi, fie de ori ce soiu, nu e legată de ţărmurii înguşti ai unui an ce să săvârşeşte şi cade în abizul trecutului, — ci se continuă, se desprinde şi pe mai departe, din partea doritorilor de bine, — de o flacără nestânsă, şi curată, lină şi fără pâlpâituri a tot felul de învăţături îndrumătoare în anii de viaţă şi de desăvârşire ai poporului.

Despre o astfel de muncă, desfăşurată până acum, în anul cu numărul 1912, voind a rămânea credincios îndatorirุ de cronicar al despărţământului pomenit, voiu căuta mai pe scurt a da seamă prin cele următoare.

Inceputul îl face şi de astădată părintele protopop Dr. *Ioan Lupaş*. Ca o continuare a ciclului de prelegeri anunţat, vorbeşte pentru intelectuali, despre „*Literatura poetică*“, în 11 Ianuarie.

Spune, că se desvoaltă cam paralel cu poezia poporală, — pe cât e însă de bogată aceasta din urmă, cu atât mai smerită e cea cultă ... Că cele dintâi încercări s'au făcut după ritmuri străine, hexametre latine şi de cuprins mai mult religios. Că, primul care a pus o îngrijire mai serioasă asupra formei şi a ritmului, a ridicat-o la un grad mai înalt de cultură, a fost *Miron Costin*, şi că a trebuit să treacă o vreme destul de îndelungată până să se ivească versificatori, cari să dee un impuls mai însemnat desvoltării poetice şi să o apropie de gradul înalt al cugetării, frumseţii şi a gingăşiei poeziei altor neamuri.

In marginile unei prelegeri vorbeşte destul de pe larg şi lămurit, despre epoca Văcăreştilor, Alexandri, Eminescu, amintind şi caracterizând pe toţi versificatorii mai de seamă din jurul lor, dimpreună cu forma, ritmul, cuprinsul poeziilor lor, gradul de contribuire la desvoltarea literaturii poetice, făcând şi unele paralele interesante între alcătuitorii de „epopee“ în în literatura noastră poetică.

De încheere atinge literatura nouă poetică, adaogând, că înfăţişarea ei va forma subiectul unei alte prelegeri.

*

In viaţa poporului nostru, din neştiinţă, din nedestulă îngrijire şi încredere prea mare obvin multe rătăciri, — fără îndoială, însă cele mai multe încurcături se nasc din moşteniri neîmpărţite şi aşezate după lege, — ci numai după înţelesuri familiare; din cumpărări de case, locuri şi moşii, fără contracte şi intabulări legale.

Moare tata, crezii în cele mai multe cazuri, după un înţeles intreolaltă, împart şi folosesc averea rămasă ani îndelungaţi, fără să se mai gândească, că acelei părţi de moşie îi mai trebue şi o intabulare proprie. Ba de multeori înţelesul frăţesc se întinde până la nepoţi, dintre cari cerând unul sau altul intabularea părţii proprie, află că nici după moşu-său nu e făcută împărţirea legală.

Nu mai puţine, fel de fel de încurcăli, obvin la cumpărări. Se cumpără locuri neîmpărţite şi neintabulate, fie din neîngrijire, sau din pricina erezilor minoreni, pe cari cumpărătorul nu încearcă, sub cuvânt să nu se mai facă „cheltueli“, să le delăture, să-şi câştige dreptul de a putea încheea contract în regulă, ci le foloseşte în mângăerea că le-a plătit, fără să se mai cugete, că în lume e moarte şi viaţă, că murind vânzătorul, casa, locul sau moşia cumpărată, fiind tot pe numele lui şi neavând contract la mână, cu tot înţelesul şi toată plata, nevrând următorii să ştie de vânzare, pot cădea sub împărţire ...

Tot la vânzări se cumpără case locuri ş. a. împovorate cu datorii, fie chiar plătite, din neîngrijire neşterse însă, — cari neluându-se în seamă, la cumpărare trec dimpreună cu locul sau casa, — şi ivindu-se în decursul vremii vre-un pretendent, cumpărătorul e silit să-i răscumpere dreptul, — ş. a. m. rătăciri şi încurcăli de felul acesta.

Acesta a fost cuprinsul prelegerii a doua, (intitulată „Cărţile Funduare“), plină de sfaturi şi îndrumări practice, orânduită cu prilejul începerii rectificării „Cărţilor funduare“, în localitate, ţinută în 19 Februarie a. c. într'o limbă frumoasă şi înţeleasă de toţi, de domnul advocat Dr. *Nicolae Petra*

*

In legătură, c'o dare de seamă asupra cărţii religioase „*Eustaţiu*“ din partea subsemnatului li se ceteşte totodată capitolele „Animale sălbatice“ şi „Cei doi luptători“.

*

In a treia prelegere, ţinută în 26 Februarie a. c. domnul protopop Dr. *Ioan Lupaş* vorbeşte pentru popor, despre „Constituţia bisericii noastre“.

In introducere aminteşte însuş îndemnul ţinerii unei astfel de prelegeri, spunând, că fiind anul acesta, an constituţional în biserica noastră, alegându se în toate corporaţiunile bisericii noastre membri pe un nou period de trei ani, şi că toate aceste alegeri s'au făcut şi se fac cu votul poporului, — a găsit de bine a tălmăci poporului legea după care se fac aceste alegeri, începând dela cei mai mici până la cei mai mari.

Cuvintele ce se desprind c'o înlesnire uimitoare din graiul frumos şi popular al dlui *Lupaş*, împrietenesc mult şi sincer pe cei adunaţi cu legea de constituire a bisericii noastre. Arată că „constituire“ nu înseamnă altceva, decât alcătuire. Şi precum trupul omului e alcătuit din mai multe membre, aşa şi biserica noastră din mai multe foruri bisericeşti.

Destrămează cât numai se poate de lămurit trecutul, şi arată, că această lege nu o avem deodată cu o biserica; — ci, din vitregia vremurilor, de abia în cele mai nouă a început, în urma luptelor şi stăruinţelor neobosite ale marelui vlădică *Şaguna*, să ne surâdă şi nouă românilor, sa ne dee la anul nu prea îndepărtat de noi, 1864, o lege după care să se conducă mult încercata noastră biserică.

Ca bun cunoscător de istorie înfăţişează şi poporului timpurile de grea încercare ale bisericii, suferinţele ei, mai ales pe cele dela 1700—1850, în care duşmanii noştri nu voiau să mai ştie nimic despre creştinii şi biserica ortodoxă. Arată mai de aproape calităţile înalte, tăria credinţei în ajungerea scopului, a omului trimis de Dzeu neamului românesc, *Şaguna*, care în timpurile cele mai critice, când popoarele ţerii noastre cereau libertate şi dreptate, — nu încetează a cere aceleaşi lucruri şi pe seama naţiunii române. Aminteşte cererile multe către împărăţie, frământările cu fruntaşii neamului românesc, pân' izbuteşte să ne dee „Statutul Organic“, statorirea de lege, după care se conduce biserica şi şcoala noastră.

Fiind vremea înaintată, graniţele unei prelegeri cam înguste, spre o tălmăcire completă promite a reveni într'alte prelegeri. Sfătueşte poporul a ţinea la ea cu toată sfinţenia, mergând atunci toate în bine.

*

Harnicul director al băncii „Ardeleana“, azi al celei generale de asigurare, dl *Ioan I. Lăpădat*, după ce prin studieri temeinice, stăruitoare şi neobosite, cu sprijinul şi ajutorul altor bărbaţi de seamă şi specialitate, cu contribuirea materială curat românească, a ajuns să întruchipeze noua instituţiune, de mare însemnătate naţională, s'o rânduiască cu toate cele de lipsă, să-i deschidă porţile, — spre o curată propagandă, mai bine zis, luminare generală, — spre o lămurire a rostului, a chemării noii instituţiuni, — cari toate s'o ajutoreze, s'o sprijinească şi s'o întărească în începutul greu, în lupta plină de concurenţă a băncilor străine, — află de bine în zilele destinate odihnei, în mângăerea, că numai bine face, a alerga într'o parte şi într'alta, ca prin prelegeri frumoase şi temeinice să cheme poporul la lumina cunoştinţei şi a priceperii a unicului mijloc de aparare împotriva deşertăciunii vieţii pământeşti, — la asigurări de viaţă şi de cuprins!

Sub titlul „Insemnătatea băncii generale de asigurare“, în 4 Martie a. c. prelege sălişteniIor şi unor conducători din satele învecinate.

In introducere aminteşte istoricul frământărilor şi al înjghebării noii instituţiuni, spune că ideea s'a sulevat deja în 1888 la cea dintâi întrunire a directorilor de bancă şi că a trebuit să treacă o zecime bună de ani, pân' ideea să se realiseze.

Cu ajutorul muncei, care „învinge toate“ şi cu sprijinul şi conlucrarea tuturor băncilor şi a bărbaţilor de seamă, zice dl Lăpădat, zăgazurile s'au sdrobit — pedecile s'au învins, dorirea oamenilor de bine s'au împlinit, — o nouă bancă cu anul 1911 a început să funcţioneze.

Arată, că chemarea ei e cât se poate de nobilă şi de îndreptăţită; cere, ca: „asigurările române să se facă la această bancă, ca astfel creţarul să rămână în mâni româneşti“, — deci toţi să „samene în poporul nostru duhul de asigurare, cel mai desăvârşit mijloc al zilelor noastre pentru păstrarea şi înmulţirea avutului moral şi material al unui popor“.

Prin amintirea a tot felul de nenorociri şi încercări, — prin neasigurarea vieţii şi a bunurilor pământeşti documentează şi arată în cuvinte frumoase şi pline de sinceritatea doririi de mai bine, însemnătatea a tot felul de asigurări. Aduce de pildă pe alte popoare înaintate în cultură, pe Englezi, Francezi şi Germani, cari dela naştere pân' la moarte vieţuesc şi-şi îndeplinesc câte şi mai câte lucruri mici şi mari, numai şi numai prin asigurări.

Dovedeşte prin calculări şi asămănări cât numai se poate de potrivite şi reale, că banca noastră, deşi nouă, nu lucrează cu nimic mai scump ca celelalte, — că prin conlucrarea tuturor băncilor şi a fruntaşilor români, poate să câştige încrederea şi celor mai fricoşi şi îndoelnici. Arată, că bărbaţi străini de neamul nostru, recunosc tăria temeiului ei, că un bărbat din lumea finanşiară germană s'a esprimat: „Că în Ungaria nu s'a pus la cale în aceste 2 decenii din urmă o instituţiune cu o bază mai reală şi cu mai multe prospecte de succes, ca banca noastră“.

Face apel, mai ales la conducătorii fireşti ai poporului, preoţi şi învăţători, ca să nu scape nici un prilej binevenit, în care să nu spună şi să nu tălmăcească credincioşilor însemnătatea mare a asigurărilor, ca astfel să nu mai rămână străzi şi sate întregi aproape pustiite, oamenii să nu mai fie siliţi a alerga din sat în sat pân' să strângă o milă neînsemnată .... să nu mai rămână într'o vreme, când poate nimenea nu ar fi crezut, văduvă şi orfani fără nici un sprijin.

Ascultat cu îngrijire de numărosul public, e răsplătit cu cele mai călduroase ovaţii şi felicitări.

*

A cincea prelegere s'a ţinut de subsemnatul, cu propriul schiopticon al despărţământului, în 11 Martie a. c. A fost prima prelegere publică cu noul aparat, care mulţămită alegerii dlui profesor *A. Ciortea*, se vede a fi unul din cele mai bune, şi care e menit să ajutoreze, să lămurească şi să întărească cuvântul propoveduitor de tot felul de învăţături.

Fiind aproape de sf. patimi ale Mântuitorului, spre o reîmprospătare a învăţăturilor însoţite cu tot felul de minuni şi a patimilor, s'a vorbit despre „*Viaţa lui Isus*“. *Ioan Popa*, secretar.

AMVONUL.

Predică despre dreapta folosinţă a bunurilor

de *G. Fl. Preşmereanu.*

(Fine).

Prin împlinirea, aşa zicând pe tocmeală şi încă atât de sgârcită a celor mai mici servicii ce le aducem spre binele, fie al semenilor, fie al neamului nostru întreg. preţul virtuţii scade, ba putem zice că dispare cu totul; aci să nu scăpăm din vedere, că virtutea ca podoabă a sufletului nu poate fi răsplătită, prin bunătăţi de ale lumii trecătoare. Ea fiind de natură nemuritoare, răsplata şi-o poate afla numai în lumea nemuritoare.

Pentru dobândirea unei astfel de răsplătiri, trebue să tindem după spusa sf. Scripturi, care zice: „Căntaţi mai întâi împărăţia cerească“ etc.

Dându-ne samă, ce se cuprinde sub numirea de împărăţia cerului, uşor putem pricepe, că tinderea după bunuri lumeşti nu are să fie o ţântă a năzuinţelor noastre, ci din contră ceea ce trebue să ne preocupe este dobândirea de bunuri sufleteşti mai înalte, despre cari multora le place a crede, că năzuind la ele săvârşesc muncă zadarnică.

Credincioşi unei atari judecăţi greşite, ei nici nu voesc a şti de căile, cari conduc de-a dreptul la acea împărăţie de pace, fericire, unde nu sunt deschiliniri de avere, rang, ci toţi suntem priviţi ca deopotrivă, corăspunzător gradului de hărnicie, care am dovedit-o în folosirea darurilor împrumutate de Dzeu şi scoase din învăţăturile sf. biserici. Aceasta e diregătoria înaltă ce o representă biserica pe pământ, care atrage luarea aminte mai întâi asupra acelor puteri şi însuşiri alese ale sufletului, cari merită a fi cultivate, fiind de durată dăinuitoare.

Căci ce folos, că omul ar dobândi chiar şi lumea, dacă nu şi-ar cunoaşte nici sufletul propriu.

Asupra acestei trebuinţe stărue biserica, ca asupra unui lucru care alcătueşte temelia întregei înţelepciuni pământeşti. Din această judecată porneşte Scriptura. când ne îndeamnă prin cuvintele: „Ispitiţi-vă pe voi înşi-vă“, de — sunteţi în credinţă, ca şi când din ea se clădeşte întreagă zidirea măreaţă şi trainică, neîntinată şi sănătoasă, în care avem să ne petrecem viaţa noastră plăcută lui Dzeu şi deplin fericită.

Numai cunoscându-ne înşi-ne, ne ştim da samă ce bogăţie de sentimente nobile sau ce patimi vrednice de osândă ascunde sufletul nostru.

Să ne cugetăm la bogatul cel ce nu-şi bate capul cu suferinţele altora. De câtă cercetare şi cunoaştere a propriilor sale porniri, a boldurilor sale ce-i slujesc de îndemn în întinderea de ajutor nu are lipsă.

Ce schimbare s'ar produce în sufletul lui strâmt, dacă şi-ar da silinţa a-şi cunoaşte mai bine sufletul?! Ce e drept el dispune de tot atâtea mijloace întru a se putea îngriji de ale sufletului şi a sta în ajutorul altora.

Dară ce e rău, este că el însuşi se svârcoleşte fără de nădejde de a se putea slobozi din cătuşele patimilor poftei de avuţie, plăceri etc., despre cari crede a le stăpâni, pe când el însuşi e stăpânit de ele.

Dela unii ca acestia nimenea nu se poate aştepta la vre-un serviciu. Toate gândurile fiindu-le îndreptate spre adunarea de bogăţie — cari nu sunt în stare nici când a le îndestuli pofta de sgârcenie, inima lor rămâne rece şi nesimţitoare la suferinţele altora avizaţi la prisosul lor. Iată dară dragostea de ale lumii, de plăcerile trupeşti prefăcută într'un pod de netrecut, care pod are să ne conducă în împărăţia lumii netrecătoare.

Ce e de făcut dară?

Să ne lăpădăm de ori ce bunuri materiale; iar întru cât n'am avut parte de o stare mai bunicică, poate chiar din vina proprie — predându-ne unei vieţi uşuratice, nepăsători faţă de viitorul familiilor noastre, — să ne împăcăm oare şi pe mai departe cu un mod de trai petrecut în trândăvie, care — ştiut este — este isvorul tuturor răutăţilor? —

Nici decum, iubiţilor.

La o stăricică trebue cu toţii să tindem, prin o viaţă muncitoare, mai ales noi Românii, cari nu ne putem lăuda, că înotăm în belşug.

Datorinţă sfântă avem, ca prin întărirea stării noastre materiale să ne îngrijim şi de urmaşii noştri, de viitorul familiilor şi neamului nostru.

In acest caz strângerea de averi nu că nu e de osândit, ci prisosul nostru îndeplineşte lipsa altora.

Nu însă fiecărui îi este dat să-şi poată face o stare bună materială. Ori cât ne-am osteni pare că totul ar fi zadarnic, nu ne duce un pas mai departe, nu ne putem înstări aşa după cum am dori.

In astfel de împrejurări vom băga vină rânduielii lui Dzeu, care — ştiut e — fiecărui ne a dat ce a aflat de folos, pentru întemeierea fericirii noastre?

Nu! Ci mai vârtos vom căuta a ne dovedi chivernisitori înţelepţi ai celor primite din plinătate bunătăţii dzeeşti, şi credincioşi, păstrători chiar şi al puţinelor daruri, de care ne-am învrednicit, pe care trebue să năzuim a le înmulţi ca sămânţa cea bună.

Despre această dobândă cu mândrie vom putea apoi da sama la plinirea vremii şi a răsplăţii, când vom auzi răspunsul stăpânului, care zice:

„Slugă bună“ etc. Mat. 25, 23.

Intru a urma pe calea plăcută lui Dzeu, respectând orânduiala pusă de el şi în toate arătându-ne servitorii lui prin statornicie în năcazuri şi strâmtorări, ca şi în muncă istăvitoare (Luca, Sirah XXX. IV., 29) iată la ce vă îndemn cu, iubiţilor.

Da! a face o dreaptă întrebuinţare a bunurilor voastre nu numai spre binele propriu, dar şi spre folosul altora, căci pururea trebue să avem în vedere, că ele nu ne aparţin nouă.

Nimic nu ne aparţine nouă, ceea ce nu putem păstra cu trăinicie pe sama noastră.

Să nu scăpăm din vedere, că bunurile ce le avem la îndemână nu ne sunt date a le stăpâni numai, ci pentru a face dreaptă întrebuinţare, pe de o parte sporindu-le, pentruca din ele să se poată pricopsi şi alţii, pe de altă parte ferindu-ne a le risipi pentru fel de fel desfrânări, în trândăvie, chiar şi dacă le-am agonisit în sudoarea feţii noastre.

Cu cât mai vârtos ni se va cere samă de ele, de chiverniseala lor cuminte, dacă am ajuns la ele de-a gata moştenindu-le.

Drept pildă de o viaţă chibzuită şi condusă de o judecată luminată în gastarea bunurilor cu cari ne-am învrednicit noi oamenii, ne slujeşte Isus, care măcar că nu s'a îngrijit de cele pământeşti, îngrămădind la bunuri şi averi, totuşi a fost în stare să desfăşure o muncă uriaşă şi bogată în roade de fericire. El era convins, că împărăţia lui Dzeu nu vine cu strălucire din afară şi încă se poate arăta în loc şi timp, „că iată aici, au colea este“, căci „uitaţi împărăţia lui Dzeu, e în cele din lăuntru ale noastre“, se zice la Luca 7, 21.

El ni-a şi arătat, cum v'am amintit în fruntea cuvântării, unde şi cum e de a se afla aceasta.

Ne-a povăţuit cu privire la acele bunuri, şi podoabe cu cari trebue să ne înzestrăm sufletul, ca şi unele cari ne servesc de sprijin întru a fi de folos oamenilor dar, cari trec şi de mijloace sigure întru ajungerea ţântei noastre de căpetenie, mântuirea şi desăvârşirea sufletului, la care ne face băgători de samă Scriptura prin cuvintele:

„Aceasta este porunca, dela care atârnă realisarea acelei împărăţii fericite a păcii şi a bunei înţelegeri aici pe pământ, care singură ne dă garanţe, că legăturile dintre oameni atât de înăsprite se vor îndulci prin duhul blândeţii şi al iertării ce trebue să stăpânească între toţi cei ce poartă numele lui Cristos şi cari toţi fraţi trebue să ne fim“.

Astfel vom aveá fericirea să vedem înstăpânită între noi legăturile dragostii nefăţărite, a jertfirii de sine, a servirii neinteresate, isvorâte şi hrănite de iubirea deaproapelui, de care însuşi Cristos a dat o aşa de frumoasă dovadă, aşa că din pilda vieţii lui jertfite spre binele omenesc, ne putem scoate şi noi condiţiile de fericire.

Tuturor celor ce soartea ne-a îngăduit să ne agonisim ceva mai mult decât ne cer trebuinţele vieţii, să ne luăm ca model viaţa lui Cristos, bogată în fapte de binefacere, isvorâte din o inimă iubitoare de oameni, nu atât din belşugul de bunătăţi pământeşti.

Numai aşa ne putem numi învăţăceii săi, după cum însuşi zice: „Numai cel ce vieţueşte, după cum am vieţuit eu, se poate numi învăţăcelul meu“.

Intru năzuinţa noastră de a ne apropia de acea stare de desăvârşire, pe care el ni-o pune în vedere prin felul lui de viaţă, nu vom stărui dară atât pentru adunarea de bunuri lumeşti, ci mai ales pentru împodobirea inimii cu floarea curată a iubirii deaproapelui.

Aceasta numai ne va fi garanţă, că vom şti ţinea rânduială în economia ce o purtăm cu împărţirea bunurilor pământeşti.

Să stăruim a ne păstra neatinsă curăţenia inimii, ca să nu pătrundă pornirile rele, ca lăcomia, pisma, sgârcenia, cari alcătuesc o viaţă fără Dzeu.

„Inima curată Dzeu n'o va urgisi“, s'a zis, deci pornirile inimii sunt dătătoare de măsură, căci numai o inimă pătrunsă de curată dragoste ne poate fi o garanţă, că din faptele noastre se revarsă binecuvântarea şi balsamul alinător pentru suferinţele celor lipsiţi.

Durere numai, această dragoste creştinească nu putem zice, că stă la temelia faptelor noastre întreprinse în folosul omenesc.

Să vedem dară de unde se nutreşte şi isvoreşte duhul de jertfă, ce se aduce de atâţia pe altarul neamului — sau al celor din jurul lor?

Să vedem, dacă oare măsura în care stăpânesc o avere, nu este totodată şi o măsură neînşelătoare, cum îmi voi pleca urechia la suferinţele şi lipsurile altora? Sau mai pe înţeles zis: creşte oare şi pofta de jertfă în măsura, în care cresc averile noastre?

De sigur nu!

Nu s'au văzut destule cazuri, că oameni putred de bogaţi nu s'au înmuiat în faţa suferinţei, până ce nu şi-au văzut măgulită deşarta lor patimă a mândriei, până ce nu li s'a dat prilejul de a-şi vedea, prin fapta lor de binefacere promovată însaşi bunăstarea lor.

Câţi sunt dintre aceia, cari la întinderea de un ajutor sau milă să se multămească cu gândul şi conştiinţa împăcată, că au contribuit cu o părticică la intronarea acelei împărăţii de pace, în care fiecărui muritor îi este îngăduit să ducă un trai de îndestulire şi multămire?

Cu durere trebue să constatăm, că puţini sunt aceia, cari să se întreacă în fapte de binefacere şi ajutorare a semenilor lor, ce se abat în ghiarele miseriei, fără o pornire sau gând de făţarnică şi deşartă mărire.

E dovadă aceasta, că la temelia îndeplinirii acestora lipseşte piatra puternică a dragostei adevărate creştineşti.

Numai iubirea adevărată, ce nu face deschilinire deşartă şi nu se îngâmfă faţă de greşelile străine, ce nu se laudă, ci e gata să se jertfească spre binele altuia, ne da garanţa sigură a unor stări sănătoase şi trainice în societatea de azi.

Să ne năzuim dară a ne câştiga mai vârtos bunuri mai de preţ, comori în cer, pe cari furii nu le sapă, nici le fură, şi prin care mai uşor ne putem face mădulare folositoare societăţii, de care să şi căutăm apoi a face bună întrebuinţare în folosul propriu şi a ne feri a le face arme în paguba altora.

Intru a ne face folositori societăţii şi celor din jurul nostru să nu perdem din vedere, că nu numai mulţimea de bunuri şi averi ne slujesc ca mijloace, ci şi alte daruri sufleteşti, cu cari ne-a înzestrat Dzeu, ca, inimă caldă, calităţi nobile, minte înţeleaptă etc., din care se desprind atâtea sfaturi şi îndrumări de folos, cu cari stăm în ajutorul celor avizaţi la noi.

La tine mă îndrept dară, Doamne, isvorul a tot darul cel bun şi desăvârşit, Dzeu îndurat şi milostiv orânduitor înţelept a toate, tată bun al tuturor, ştiind că tuturor le-ai hărăzit daruri şi potrivite mijloace pentru fericirea proprie, dar şi a altora, îndreptându-ţi rugăciunea mea:

In împărăţia ta — ştiu ce e drept — ne-am ales unii cu mai mult, alţii cu mai puţin, dar fiecare cu cele de lipsă pentru mântuirea sa.

Nu voi trage la îndoială dară dreptatea împărăţiei tale.

Tocmai prin acea deschilinire în împărţirea de daruri ai crezut a întări legătura dintre oameni, făcând pe fiecare mădular din soborul omenesc prin darurile sale, — ce se abat de ale altora, sau cari lipsesc altuia — o trebuinţă pentru ceialalţi.

Din belşugul de daruri ce ai revărsat asupra făptuirilor tale, unora ni s'a venit mai mult, ni s'a făcut rost de bunuri şi averi mai de samă, dară mă voi feri a mă lăsa robit de patima sumeţiei şi deşertăciunii şi despreţuirii altora; din contră voi fi şi mai conştiu de datorinţa cu care datoresc faţă de alţii, scutind din prisosul meu pe alţii mai puţin pricopsiţi.

In toţi paşii şi faptele mele de ajutorare a oamenilor mei, mă voi conduce de poveţele date de Cristos Mântuitorul, având în vedere pururi îngrijirea de cele sufleteşti, pentru desăvârşirea acelei părţi din noi, prin care ne apropiem de scopul propus de tine, şi din care are să răsară şi crească roadele atât de mult dorite ale păcii, răbdării şi bunei înţelegeri pline de dragoste de oameni.

Intru a putea conlucra la sălăşluirea cât mai grabnică a lor, dă-mi tăria să-mi pot înfrâna patimele şi poftele, ce desfătează trupul pe câtăva vreme; dar cu preţul jertfirii cărora trebue să căutăm a ne învrednici de fericirea mai înaltă, de împreună petrecere cu tine în locaşul drepţilor, la adăpost de nevoi şi lipsuri. Amin!

Mulţămite publice.

La fundaţiunea „Dr. Petru Şpan“, a societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ a elevilor din secţiunea pedagogică, au binevoit a mai contribui următorii:

Ioan Butta, înv. 1 cor., din Sohodol-Bran, Ermil Roşală, Ioan Neciu, înv., câte 1 cor., Gheorghe Morariu 60 fil., Nicolae Blebea, Gheorghe Cantor, N. N., câte 50 fil., Nicolae Olenu 20 fil., George Cantor jun. 10 fil., toţi din Cuciulata. O. Sasu, paroh, Ioan Cristea, câte 1 cor., Nicolae Brânduşă 60 fil., toţi din Daneş. G. Simplăceanu, paroh, Toma Benchea, câte 1 cor., Octavian Fruma 50 fil., P. Popa 40 fil., Laurean Dobrotă 30 fil., Ivan Căliman, Miron Benchea, Toma Rado, Toma Mihu, câte 20 fil., Ioan Mihu 10 fil., toţi din Cornăţel. Iustin Sârbu, înv. 1 cor. 20 fil., din Seleuşul-mare. Nicolae Dobreţ 50 fil., Solomon Hanteu 40 fil., Ilie Moldovan 30 fil., Gheorghe Moldovan, Nicolae Piroş sen., câte 20 fil., Nicolae Piroş jun. 10 fil., toţi din Hendorf. Ilie Tărchilă, paroh, Ioan Mohan, Alexandru Şofariu, câte 30 fil., Simion Mohan 20 fil., toţi din Vorumloc. Ioan Rus 60 fil., Alexandru Nistor, Ioan Rus, câte 30 fil., Josim Morariu, Andreiu Morariu, Gherasim Cotora, Ioan Potor, câte 20 fileri, toţi din Şomărtin. Nicolae Gligor, paroh, Pavel Şendrea, înv., câte 1 cor., din Râpa superioară. I. Muntean 40 fil., Dumitru Muntean, A. Serb, câte 30 fil., Ioan Serb, paroh, Nic. Serb, înv., R. Vraciu, Nicolae Fântână, câte 20 fil., toţi din Poiana-Sibiiului. Ignatie Berendi, paroh 1 cor., Lucreţia Berendi 60 fil., Susana Berendi 50 fil., Val. Berendi 40 fil., Ana Biro 24 fil., toţi din Cârcedea. Vasile Bojai 1 cor., Susana Bojai, Claudia Berendi, câte 20 fil., toţi din Cojocna. Tinăra păreche Varga Andreiu, câte 1 cor., Lucreţia Bangor, Susana Calogi, N. N., câte 40 fil., toţi din Cluj. Ioan Sâmboiu 1 cor., Alexandru Budea, N. N., câte 40 fil., din Cintău. Aurel Venian 60 fil., din Saniacole, Aurelia Sabău 30 fil., din Grebeni, Vasile Muntean 1 cor., din Băişoare, Ioanichiu Luchu 1 cor., Gligor Popa 50 fil., din Carmazeşti, Olariu Partenie 1 cor., I. Medrea 20 fil., Iosif Medrea 10 fil., toti din Alsó-Boj, Nicolae Moţ 1 cor., P. Jujan, înv., 50 fil., Iacob Mazăre, Iacob Alexe, câte 30 fil., Petru Moţ, Ioanichiu Popa, Iosif Teodosiu, Teodor Teodosiu, I. Teodosiu, Parteniu Botă, câte 20 fil., I. Teodosiu 10 fil., toţi din Vika, Ioan Sârbu, paroh 1 cor., Nicolae Sârbu 50 fileri, din Poiană, Ioan Manta, paroh, Ian Manta jun. paroh, Coman Gligor, înv., Aurel Decei, Nicolae Comaniciu, câte 2 cor., I. Arnuiu, înv., Ilie P. Bradu, Nicolae Hanzu, înv., câte 1 cor., Ioană Tristiu 60 fil., Teodor Felea 80 fil., Ilie Brad 40 fil., I. Stroia 20 fil., toţi din Gurarâului, George Salomie, notar com. 2 cor., din Vale.

Tuturor donatorilor societatea le esprimă şi pe această cale multămită.

Sibiiu, 20 Aprilie 1912.

Comitetul.

*

In cursul anilor 1910, 1911 şi 1912 s'au făcut pentru biserica noastră din comuna Şercăiţa, protopresb. Făgăraş, mai multe donaţiuni şi anume:

1. Elisaveta I. Popa a donat o evangelie fin legată în catifea etc. în valoare de 100 cor.

2. Vasile Făciu şi soţia Eufrosina 1 cădelniţă, disc, stea, potir, 1 linguriţă, toate de argint în val. de 200 cor.

3. Dna preoteasă Ana N. Bărbat: 1 feşnic de argint de china 16 cor. 2 icoane mari cu rame aurite. 40 cor. 1 icoană mai mică 5 cor.

4. Dna preoteasa Maria D. Bărbat: 2 feşnice de argint 16 cor. 3 vesminte pentru serafimi 20 cor.

5. Dna Emilia P. Bărbat soţie de notariu, 1 candelabru de bronz în val. 40 cor. 1 icoană cu Naşterea Dlui Chr. 5 cor. 1 tetrapod la femei 20 cor.

6. Doamnele Ana N. Bărbat, Maria D. Bărbat şi Emilia P. Bărbat: 1 sfită de catifea bordo şi 2 patrafire în valoare 40 cor.

7. George Dogariu un rând de vestminte preoţeşti, 50 cor.

8. Maria G. Popa 1 icoană cu rame aurite, 14 cor.

9. Eva George Brageş 1 icoană cu rame aurite, 14 cor.

10. Dela Insoţirea de credit din aceasta comună am primit ca ajutoriu bis. pro. 1910 160 cor.

11. Dela „Cassa de păstrare“ societate pe acţii în loc: 1 dulap pentru vestminte preoţeşti, 1 masă în altariu, ambele în val. 70 cor.

12. Prin Vasile Dogariu, în urma colectei întreprinse cu zel şi abnegaţiune pentru maica noastră biserică la consătenii noştri aflători în America, precum şi la alţi binefăcători, s'a adunat suma de 700 cor. depusă la bancă: „Cassa de Păstrare“ societate pe acţii în Şercăiţa“. In numele comitetului parochial din comuna Şercăiţa susnumiţilor donatori, donătoare, Stimatelor Doamne precum şi acelora cari din eroare s'au trecut cu vederea şi nu sunt amintiţi aci le exprimăm recunoştinţă şi sincere multămiri.

Şercăiţa, 12 April 1912.

Petru Bărbat
preş. com. paroh.

Dimitrie Bărbat
preot.

Irimie Oancea
cassar, epitrop.

Apel.

Intâlnirea la 15 ani după examenul de maturitate a colegilor, absolvaţi în anul 1897, la gimnaziul gr. or. român din Braşov.

Iubiţilor colegi!

Cincisprezece ani sunt o bună bucată de vreme. Aşa, că azi abia prin rostul gazetelor dacă ne-om mai putea da de urmă cei cari, acum sunt 15 ani, eram atât de strâns legaţi prin cea mai frăţească colegialitate.

Intâlnirea la 10 ani am scăpat-o. Să nu lăsăm trecut prilejul acestei de 15 ani, căci vremea se duce, trecându-ne nu numai tinereţea, dar ştirbindu-ne şi numărul. Să ne întrunim dar la 29 Iunie st. v. (12 Iulie st. n) în Braşov, cu toată dragostea ce ne legase odată.

Vă rugăm pe toţi, cari ştiţi aşezarea şi adresa altora, să le comunicaţi şi particular despre proiectul acestei întâlniri, ca nimenea să nu ne lipsească.

Anunţările să le faceţi de cu bună vreme la adresa: Dr. Victor Bontescu advocat, Hátszeg. Iar programul şi celelalte de lipsă o să vi se vestească la timp.

Cu dragoste colegială:

Dr. Mihai Popoviciu, Victor Fuşcariu, preot, *Dr. Virgil Cioban,* preot militar, *Zenovie Popoviciu,* preot, *Dr. Cornel Crăciunescu,* advocat, *Dr. Candid David,* advocat, *Dr. Victor Bontescu,* advocat.

Cărţi şi reviste.

„Luceafărul“, revistă literară, artistică şi politică Nr. 15, 1912, a apărut cu următorul cuprins bogat şi variat: Octavian Goga: Scrisoare (poezie). Un student: Studenţimea noastră. M. Săulescu: Iulie (poezie). Aegrotus: Fărămituri. C. Sandu-Aldea: Pe Mărgineanca. M. Săulescu: Postumus (poezie). I. Agârbiceanu: Povestea unei vieţi (roman). Cronici: Dr. I. Mateiu: Conferenţa d-lui Dr. I. Lupaş. Insemnări: Robia lui Octavian Goga. Cum gândesc alţii. † P. Liciu. Şeghescu consilier aulic. Nici preocupare, nici reacredinţă. Simfonice. Ilustraţiuni: O. Spaethe: M. S. Regina Elisabeta.

*

„Banca generală de asigurare în Sibiiu“. O broşură, apărută ca numărul 12 al „Bibliotecii băncilor române“, în care se cuprinde conferenţa d-lui *I. I. Lapedatu*, directorul băncii, ţinută în comuna Sălişte, lângă Sibiiu. In broşură se arată, cum a fost înfiinţată banca, cum lucrează, şi care îi este menirea. Interesanta şi folositoarea broşură se vinde pe preţul de 50 fileri şi se poate comanda dela „Banca generală de asigurare“ din Sibiiu.

*

Poemele singurătăţii de *Victor Eftimiu*, autorul neîntrecutei piese: „Inşirăte mărgărite“. Volumul elegant, pe hârtie fină, de 224 pagini, cuprinde toate poeziile talentatului scriitor, care într'o formă uşoară, singură în felul ei în literatura noastră, ne redă în versuri pline de măestrie şi de farmec sentimentele unui suflet deapururi sbuciumat. Volumul a apărut în editura „Librăriei Naţionale“ din Orăştie (Szászváros). Preţul unui exemplar e cor. 2. Pentru România Lei 2·50. La comandă de peste 5 exemplare se expediază franco; iar la una de peste 10 exemplare se dă un rabat de 10% şi se expediază franco.

Publicare de licitaţiune minuendă.

Pe baza planului şi preliminarului de spese, aprobat de P. V. Consistor arhidiecesan, se publică licitaţie minuendă pentru zidirea bisericei române gr.-or. din **Sohodol Peleş** (Aranyosszohodol) p. u. Topánfalva, tractul Câmpeni (Topánfalva).

Licitaţiunea se va ţinea la 12 Mai st. nou la 11 ore a. m. în şcoala din Peleş.

Preţul de strigare este 20.000 coroane.

Licitanţii vor depune vadiu 10% dela preţul strigării în bani gata ori hârtii de valoare.

Planul şi preliminariul de spese, precum şi condiţiile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din loc, de unde cei interesaţi pot afla orice informaţiuni.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea bisericei aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Licitanţii n'au drept a pretinde diurne şi spese de călătorie.

Sohodol-Peleş, la 15 Aprilie st. v. 1912.

Nicolau Oneţ
par. prezid. comit.

Ioan Goia
epitrop.

Romul Furdui
protopop.

(118) 1–3

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobate de Preaven. Consistoriu arhidiecesan sub Nr. 11,156 Şcol. din 1911 şi de comisia administrativă comitatensă sub Nr. 1742/1911, comuna bisericească **Lovnic** din protopopiatul Cohalm, dă în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende adaptarea salei de învăţământ şi a cuartirului învăţătoresc.

Licitaţiunea se va ţinea Duminecă în 22 Aprilie (5 Maiu) a. c. la 1 oră p. m. în localul şcoalei. Preţul de strigare: 2310 cor. după care sumă licitanţii au a depune un vadiu de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comuna bisericească se obligă a presta peatra, cărămida, varul, ţigla pentru coperiş şi năsipul necesar.

Planul şi preliminariul de spese se pot vedea ori când până la ziua licitaţiunei la oficiul parohial.

Licitanţii nu vor fi îndreptăţiţi a pretinde diurne sau spese de cărăuşie pentru câştigarea de informaţiuni la faţa locului.

Comitetul parohial îşi reservă dreptul a da lucrarea aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Lovnic, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 1/14 Aprilie 1912.

Ioan Grecean
paroh preşedinte.
Nr. 515/1912

Ioan Prostea
Ioan Mircea
epitropi.

Văzut: Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Cohalmului.

Ioan Bercan
adm. prot.

(115) 1–3

Şedinţele delegaţiunilor.

Marţi s'a deschis în Viena sesiunea estraordinară a delegaţiunilor, convocată în scopul votării unei indemnisări pe şase luni. De astădată s'a presentat pentru prima oră în faţa delegaţiunilor: contele *Berchtold*, ministrul comun de esterne, şi *Bilinski*, ministrul comun de finanţe. Generalul *Auffenberg*, ministru de războiu, atât de nesimpatic cercurilor politice maghiare, nu era om nou pentru delegaţiuni, fiindcă participase odată la şedinţele lor. De aceea, esposeul acestuia, făcut în faţa delegaţiunilor, a fost foarte scurt, căci aceea ce avea de spus, a spus în rândul trecut delegaţiunilor. Cu atât mai lung şi mai interesant a fost însă esposeul ministrului de *esterne*, care a precisat bine politica esternă a monarhiei noastre.

A spus, că va căută se întărească tot mai bine legăturile cu statele aliate, dintre cari cele mai intime raporturi le are monarhia noastră cu *Germania*. Remâne însă nealterat şi caracterul de strânsă prietenie cu *Italia*. Cu *Rusia* ne aflăm în raporturi bune. Cu *Francia* urmărim aceleaşi scopuri de a vedea asigurată pacea în Orient, deci ne aflăm asemenea în raporturi bune. Faţă de *Anglia* nutrim cele mai sincere simpatii, iar între monarhia noastră şi imperiul *otoman* esistă cele mai bune raporturi de bună vecinătate. Va să zică, trăim bine cu toată lumea şi totuş ne trebuesc sute de milioane pentru înarmare!

Despre *România* a vorbit contele Berchtold cu multă căldură şi stimă. A spus, că *trebue să cultivăm şi să întărim legăturile de prietenie cu acest stat, care e astăzi factor important în Orient.*

A vorbit apoi contele *Berchtold* despre răsboiul italo turc, exprimându-şi părerea, că în curând răsboiul va fi terminat, căci puterile mari europene au început deja acţiunea de împăcare şi sunt pe calea de a afla soluţia potrivită.

Cu privire la deschiderea Dardanelelor contele a spus, ca guvernul turcesc a făcut declaraţiuni, că imediat cum se va convinge, că nu mai esistă nici o primejdie, va deschide Dardanelele pe seama vapoarelor statelor neamestecate în răsboiu.

Amănunţitul esposeu a făcut bună impresie asupra delegaţilor şi e bine apreciat şi din partea presei.

Indemnisarea cerută pe şase luni a fost votată din partea delegaţiunilor.

NOUTĂŢI.

Din cauza sfintei sărbători, „Sf. George“, numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Mercuri la orele obicinuite.

*

Dela comitat. In adunarea municipală a comitatului Sibiu, ţinută Luni, au fost aleşi, în locul decedatului Dr. Liviu de Leményi, cu unanimitate, în comisiunea administrativă dl Dr. Octavian Rusu, în comisiunea permanentă dl Dr. Vasile Preda, în comisiunea centrală electorală dl Dr. Lucian Borcia şi în comisiunea sanitară dl George Imbăruş.

*

Alegeri comunale în Viena. In cursul săptămânii acesteia s'au continuat alegerile comunale în Viena. A ales colegiul al doilea patruzeci şi opt de consilieri, cari mai nainte erau toţi aparţinători partidului social creştin. De astădată au fost aleşi 44 social-creştini şi 4 liberali. Social-creştinii au perdut deci patru mandate, iar în rândul trecut 3. Perderea totală până acuma 7 mandate. Mai are să aleagă colegiul prim.

*

Caz de moarte. La încheierea foii primim trista veste, că soţia părintelui *Constantin Proca* din Râşnov, *Eugenia* născ. *Meţianu*, a răposat aseară în etate abea de 29 ani, lăsând în profund doliu pe nemângăiatul soţ, mamă, frate şi rudenii. Inmormântarea va fi Sâmbătă după ameazi în cimiterul gr.-or. din Râşnov. Rugăm pe Dzeu, ca sufletul răposatei să-l aşeze cu drepţii, iar soţului neconsolat, obidatei mame, şi rudeniilor să le dea putere a purta această grea lovitură a sorţii.

*

Dl Dr. Iustin Cl. Iuga aduce la cunoştinţă, că şi-a deschis cancelaria advocaţială în Carlişdorf (Nagykárolyfalva) com. Timiş, în Strada principală, casa hotelului „Bürg“.

*

Listele electorale pe anul 1913 din cele patru cercuri de alegere ale comitatului Sibiiu, sunt espuse spre vedere publica din 5 până la 25 Maiu n. c. la magistratul din Sebeşul-săsesc şi la primăriile comunale, respective notariatele cercuale, unde după ameaz, între orele 2—6, pot fi şi copiate. Reclamaţiuni se pot înainta până la 15 Maiu, iar observări asupra reclamaţiunilor se pot face până la 25 Maiu.

*

† George Dănilă, cavaler al ordului Franciso Iosif I, primar penzionat al oraşului Hunedoara, fost deputat sinodal şi congresual etc. a decedat după lungi şi grele suferinţe, în 28 Aprilie n. la orele 2 din noapte, în etate de 73 ani. Inmormântarea i s'a făcut Marţi, în 30 Aprilie n. la orele 3 d. a. cu mare solemnitate, după ritul bisericii gr. ort. române. Odihnească în pace!

*

Redeschiderea muzeelor din Sibiiu. Atât muzeul de ştiinţe naturale din strada Harteneck, cât şi colecţia de tablouri şi anticităţi a muzeului Brukenthal din Piaţa mare s'au redeschis cu ziua de 1 Maiu. Muzeele pot fi vizitate gratuit în fiecare Joi şi Dumineca între orele 11 şi 1. Pe lângă o taxă moderată se pot cerceta şi în alte zile din săptămână.

*

Hymen. *Victoria D. Şchiop* şi *Alecsandru Bratu* îşi anunţă serbarea cununiei lor religioase, care se va celebra Dumineca, în 5 Maiu st. n. a. c., 11 a. merid., în biserica gr.-or. română din Porumbacul de jos.

*

Contribuire. La fondul „Dr. Petru Şpan“ pentru înfiinţarea muzeului şcolar a intrat la Direcţiunea seminarului „Andreian“ dela o. d. Ilie Moga, paroh gr. or. român în Săsciori, 5 cor.

*

Reşedinţa episcopiei gr. cat. maghiare. Din Eperjes se anunţă, că ministrul de culte a propus Maiestăţii Sale, drept reşedinţă pentru episcopia cea nouă grecocatolică, oraşul *Hajdudorog.*

*

Turburări din cauza foametei. Din Roma se scrie, că de câteva zile se întâmplă mari turburări în localităţile Cerignola Foggia şi în comunele învecinate ale Apuliei. Poporaţiunea sufere de foamete, şi nu i se dă de lucru. Demonstraţiunile s'au înfrânat numai cu putere armată.

*

Valoarea vocii. Toată lumea ştie, că o voce frumoasă preţueşte aur. Celebrul tenor *Caruso* a incassat în ultimele trei luni trecute 750 de mii coroane în concertele şi operele unde a cântat. Alţi cântăreţi de operă chiar dacă nu se pot asemăna cu tenorul italian, câştigă totuşi sume destul de însemnate.

*

Obiecte de artă dispărute. Din muzeul numismatic din Ferrara s'au furat câteva mii de monete vechi romane de aur şi de argint, împreună cu diverse obiecte de artă. Valoarea comorilor furate este 360,000 coroane.

*

Nou mod de executare. Provincia Cekiang din China a introdus un nou fel de executare: osândiţii la moarte sunt mai întâi cloroformisaţi şi apoi împuşcaţi.

*

Notariat public regesc. Foaia oficială din Budapesta scrie, ca începând cu 1 Iulie a. c. se înfiinţează un notariat public regesc în comuna Petroşeni.

*

Mulţămită. Subscrisul, în numele parohienilor mei din parohia *Balşa*, prin aceasta exprim mulţămită binefăcătorului neamului nostru, Ilustrului Domn *Vasile de Stroescu*, care a binevoit să doneze 200 cor. în scopul reparării bisericei noastre. Balşa, la 17/30 Aprilie 1912. *N. Todea*, paroh gr.-or. român.

*

Dascălul clopotar. Salarul unui învăţător confesional, dintr'o comună lângă Zalaegerszeg, era atât de mic, încât omul abea mai putea trăi cu familia sa de pe o zi pe alta. Invăţătorul s'a adresat comunităţii religioase şi a declarat, că primeşte însărcinarea de a fi clopotarul bisericii, şi anume pentru obişnuita retribuţie anuală de *şasezeci* de coroane. Cererea i s'a luat în considerare, ear dascălul a tras clopotele anul întreg cu o râvnă vrednică de o cauză mai bună. La sfârşitul anului a cerut să i se plătească retribuţia votată de 60 coroane. Membrii comitetului parohial s'au întrunit în şedinţă şi au hotărât să refuze plătirea banilor, pe motiv că dascălul *nu ştie trage clopotele destul de frumos.* In urma apelului facut de învăţător, comisiunea administrativă a nimicit hotărârea şi a dispus plătirea imediată a sumei de 60 coroane învăţătorului clopotar.

*

Pentru votul universal. Dumineca după ameazi s'a ţinut în Budapesta o nouă adunare poporală pentru dreptul de vot universal. Au ţinut cuvântări însemnate: deputatul Iuliu *Justh* şi Oscar *Jászi.*

*

Bilanţul băncii din Monaco. Banca din Monaco a avut earăşi un bun an de gestiune. Conturile sale s'au încheiat cu un profit net de 19·5 milioane franci. Dividenda după acţie este 320 franci. Principatul Monaco incassează din privilegiul acordat băncii pe 1911 suma de 7·33 milioane.

*

Impotriva finanţilor. Din Alba Julia se vesteşte, că locuitorii saşi din Vingard au bătut Dumineca seara pe la orele 7 pe mai mulţi finanţi, rănindu-i. Jandarmii au arestat în aceeaş sară vreo 40 de oameni. Finanţii fuseseră atacaţi, din cauză că au pedepsit pe un cârciumar Wagner pentru ceva neregularităţi.

*

Inundări. In urma ploilor lungi au crescut apele Murăşului şi s'au revărsat în hotarele mai multor sate din apropierea Bălgradului.

*

† Susana Popp născ. Zgircu, a decedat Marţi la orele 11 în Sebeşul săsesc şi a fost înmormântată Joi, în 2 Maiu n. c. la orele 3. Odihnească în pace!

*

Pentru fundaţiunea ziariştilor români. Reuniunea meseriaşilor noştri sibieni organisează Dumineca la 12 Maiu n. 1911 în sala mare dela „Unicum“ o convenire socială, din al cărei venit o parte este destinată pentru fundaţiunea ziariştilor noştri.

*

Teatru în Bundorf. Tinerimea română din Bundorf dă o producţiune teatrală urmată de joc, Luni în 23 Aprilie v. ziua sfântului George, în şcoala gr.-ort. română de acolo. Inceputul la orele 3 sara.

*

Jalnică statistică. Despre catastrofa vaporului *Titanic* se comunică din Londra următoarele date oficiale: Au călătorit pe vapor 2206 persoane cu totul. S'au înecat 1476, au scăpat 730 de persoane. In procente au fost salvaţi: bărbaţi 19%, copii 49%, femei 77%. Dintre femei şi-au găsit moartea în valuri 103, copii 53. Au scăpat cu viaţa *numai 58 de bărbaţi, şi au murit 1320.*

*

Monument bărbaţilor. Soţia preşedintelui *Taft*, cum se depeşează din Newyork, a publicat un apel către femeile din America, invitându-le să contribue în scopul înălţării unei statue, care are să simbolizeze eroismul bărbaţilor morţi pe Titanic. Apelul se termină cu cuvintele, că numai dela femei americane se primesc contribuiri, iar dela bărbaţi nu; monumentul va vesti, că sute de femei au să-şi mulţămească curajului bărbaţilor scăparea dela moarte sigură.

*

Mulţămită. In numele parohiei gr.-ort. din Cincşor, aduc mulţămita cea mai caldă vrednicilor noştri parohieni aflători de prezent în America, Ioan şi Raveca Greavu şi tinărul Alexe Bebeţ, cari au dăruit sf. noastre biserici un rând de odăjdii în preţ de 300 coroane. *Vasile Debu*, preot.

*

Post de vicenotar. In comuna Părău, comitatul Făgăraşului, e de ocupat nou înfiinţatul post de vicenotar, pentru care s'a escris concurs cu terminul până în 10 Maiu n. a. c. Comuna e curat românească. Alegerea se face pe viaţă, cu drept de pensiune, bani de cuartir etc. Doritorii de a reflecta la acest post să se adreseze pentru informaţiuni dlui notar Georgiu Popp, Paró u. p. Sárkány.

*

La „Legatul Dr. Ion Borcia“ pentru ajutorarea copiilor din Sălişte, aplicaţi la meserii, al fondului Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi, au mai dăruit: „Un prietin al decedatului Dr. I. Borcia“, în loc de cunună pe mormânt, 20 cor.; Eugen Todoran, prof. semin., 5 cor., Dr. Aurel Nyilvan, advocat în Şomcuta mare, în loc de cunună pe mormântul regretatului său principal Dr. L. de Lemény (prin red. „Românul“), 50 cor.; Virgil Oniţiu, dir. gim. (Braşov), cor. 2.50, Dr. Ioan Papp, adv. (Brad), 10 cor., d-na Eugenia Moga n. Trif, preoteasă (Săsciori) 1 cor. Starea Legatului cor. 147; ear la „Legatul T. L. Albini“ pentru ajutorarea copiilor din Cut, aplicaţi la meserii: Emil Verzariu, funcţ. la „Transilvania“, 5 cor., Valer Beşa lui Anastasiu (D. S. Mărtin), 2 cor., Eugenia Tordăşianu, profesoară 10 bani şi Eugen Munteanu, înv. (Agnita), 20 bani. Pentru prinos aduce calde mulţumite, în numele comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“: Vic. Tordăşianu, prezident.

*

Pace în Făgăraş. Primim ştirea, că neînţelegerile dintre fruntaşii noştri din Făgăraş au fost aplanate, la intervenţia domnilor: Nicolau Ivan, Dr. Iuliu Maniu şi Dr. Al. Vaida-Voevod. Clubul municipal român al comitatului Făgăraş a fost reorganisat fiind ales president dl *Dr. Ioan Şenchea*, vice-president *Dr. Octavian Vasu* şi secretar *M. C. Jiga.*

*

Aviz. Orele de cassă la institutul de credit şi economii societate pe acţii „Lumina“ din Sibiiu sunt cu începere din 15 Maiu până la 15 Septemvrie a. c. dela 7 a. m. — 1 p. m.

*

Să contribuim la fondul ziariştilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit şi economii Ardeleana“ în Orăştie-Szászváros.

*

Banditii automobilişti. Scenele sângeroase ale banditilor, cari au primejduit câteva săptămâni siguranţa publică a Parisului, s'au terminat Dumineca într'un mod destul de dramatic. Poliţia a înconjurat o casă singuratică din *Choisy le Roi*, în apropierea capitalei. Aici se adăpostise, scutit de un pretin anarhist, şeful *Bonnot* al banditilor automobilişti. Agenţii de poliţie n'au putut prinde pe criminalii cari se apărau cu focuri dese de revolver. Au fost chemaţi soldaţi de geniu spre a face cu dinamită ceea ce nu se putea face cu altă armă. Dinamita aşezată de un îndrăzneţ ofiţer a explodat şi a dărâmat un părete al casei. Proprietarul anarhist a căzut omorât; ear Bonnot, grav rănit, a murit pe drum când era dus la spital. — Ziarele parisiene cer să se iee măsuri energice împotriva anarhiştilor şi să nu li se mai permită să se organiseze în societăţi.

*

La Reuniunea meseriaşilor rom. sibieni au fost primiţi membri ordinari: Nicolae Timaru (originar din Bendorf, fiu de învăţător), măestru pantofar; Ioan Morariu (originar din Şaroş, fiu de econ.), sodal măsar; Vasilie Panfilie (orig. din Răhău fiu de econ.), Nicolae Marin (orig. din Boroşneul mic, fiu de econ.), Ilie Răureanu (orig. din Laz, fiu de econ.), Adam Băldea, (orig. din Vaideiu, fiu de econ.), sodali pantofari, George Pacurariu (orig. din Şaroş, fiu de econ.), Dem. Duşleagu (orig. din Bărghiş, fiu de econ.), sodali croitori; Ilie Aleman (orig. din Săsciori, fiu de econ.), sodal argăsitor; Ioan Suciu (orig. din Vinţul inf., fiu de econ.), cul. tipograf; Ilie Ţimpea (orig. din Reciu, fiu de econ.), sodal lăcătuş; Ioan Dumbreanu (orig. din Gherla, fiu de zidar), Ioan Moldovan (orig. din Sibiiu, fiu de cismar, cu 4 reale), sodali cismari; Constantin Lazăr (orig. din Agărbiciu, fiu de econ.), Chirion Stângaciu (orig din Feisa, fiu de econ.), măestri cismari şi Ioan Borjea (orig. din Bia, fiu de econ., cu 2 cl. gimn.), măestru cojocar. Intre membrii ajutători a binevoit a se înscrie dl Dr. Constantin Bucşanu, advocat.

*

Bioscopul Apollo din piaţa Hermann. Vineri în 3 şi Sâmbătă în 4 Maiu se va da: Iarna în Tatralomnicz, vederi. Locţiitor, amuzant. Joc periculos, dramă socială în 2 acte, filmul are lungimea de 1000 metri. Deschiderea terenului de gimnastică ungar, sport. Afară de program: Fata alungată, dramă socială în 2 acte, filmul are lungimea de 1000 metri. Chemaţi de grabă pe monter, amuzant. — Representaţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru, iar în Dumineci şi sărbători la 2½, 4, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica proprie.

Poşta redacţiei.

D-lui L. T. în H. Pusă chestia astfel, cum ai pus'o, poate că răspunsul ar suna, că nu eşti dator. Dar noi te-am sfătui, *să faci* micul serviciu ce ţi se cere, pentrucă se poate întâmpla, să fii avizat cândva şi Dta la ajutoriul celorlalţi, şi atunci pot şi ei se pună chestia astfel: suntem datori, ori nu suntem datori?

Din public.*)

Declaraţie.

Direcţiunea „Ajutorului“ ca succesoare a direcţiunei „Racoţana“, prin scrisoarea deschisă către dl Dr. Dionisie Roman în „Telegraful Român“ şi „Tribuna“, declară, că sub cuvintele „pretensiuni“ nu a înţeles „bani“, ci documente; şi prin aceasta revocă numita scrisoare în toată întregimea ei.

Şeica-mare, 28 Aprilie 1912.

(117) 1—1 *Direcţiunea.*

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **director esecutiv** la institutul de credit și economii **„Lumina“** în Sibiiu prin aceasta se publică concurs cu terminul până la 31 Maiu st. n. a c.

Emolumentele se stabilesc prin învoială având petenții să și-le precizeze în petiția de concurs.

Dela concurenți se cere: cualificația superioară, praxă de bancă, caracter integru, aptitudinile necesare de a putea reprezenta institutul și cunoștința în vorbă și scris pe lângă limba română a limbei maghiare și germâne.

Cei cu praxă de bancă mai îndelungată vor fi preferiți.

Din ședința plenară a Direcțiunei ținută la 2 Maiu 1912.

(120) 1—3 **Direcțiunea.**

Cancelaria advocațială

a dnului *Dr. Emil Babeș* din Budapesta, dela 1 Maiu se află în Buda: *I. Kemenes utcza Nr. 4,* (lângă podul „Ferencz-József“).

(121) 1--3

Un cancelist.

In cancelaria notarială din o comună din jurul Sibiiului, unul versat în agendele oficioase, află aplicare momentană pre lângă o dotațiune corespunzătoare. Informațiuni la administrația acestei foi. (119) 1—3

Se caută

pentru sezonul de băi în Vila Cosma

Călimănești, (România):

1 bucătăreasă perfectă,
4 cameriere (fete de casă),
2 spălătorese, care știu perfect și călca,
1 servitor,
1 comisionar.

Reflectantele au să se prezenteze între orele 2—4 p. m. Strada Schewis 15, etajul I unde vor afla condițiunile. (116) 1—2

Bănci de școală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerințelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de școală a lui

(19) 12—24

Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada Gușteriții 53.

Vezi așa... acestea sunt originalele tuburi de
Jacobi-Antinicotin.
(106 b) 1—13

Aceea prin **Coloman de Földes**, farmacist în **Arad** fabricata

„CREMA-MARGIT“

e cea mai bună pomadă de obraz, care în 2—3 zile înfrumsețează și întinerește obrazii.

Crema-Margit singurul mijloc contra lintițelor, pete de ficat, spuzelor, mittesser, crețelor etc.

Crema-Margit e un mijloc neîntrecut contra spuzătura pielei, buburițelor, mânilor roșii, arsură de soare a obrazelor. a) (85) 3—8

Crema-Margit produce efect miraculos ce constă în aceea, că fiind unsă pe obraz, are imediat efectul dorit, și în restimp de 2—3 zile curăță obrazii de lintițe și de pete de ficat.

Crema-Margit e total nestricăcioasă și fără unsoare, obrazii nu sclipesc de ea, și deci se poate folosi și ziua. Prețul Cremei Margit a lui Földes un borcănel mare 2 cor., unul mic 1 cor.

Poudra Margit albă, rosa sau crem Cor. 1·20.

Săpunul Margit bucata 70 fil.

Veritabil e numai dacă fiecare cutie e cu inscripția:

Gutori Földes Kelemen,
farmacist in ARAD.
Contra imitatiunilor să Vă feriți!

A XXX-a ces. reg. priv.

LOTERIE DE CLASĂ

110.000 lozuri. **55.000 câștiguri.**

Tot al doilea loz câștigă.

Câștigul cel mai mare:

1.000,000	200,000	80,000
600,000	100,000	70,000
400,000	90,000	60,000

și așa mai departe.

La clasa I-ă
tragerea în 22 și 24 Maiu.

Recomandă și trimite lozuri originale cu prețurile oficioase de

los original:	1/8	1/4	1/2	1/1
pentru **cor.**	**1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Colectura principală

JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU
Str. Cisnădiei 1

BRAȘOV
Str. Mânăstirii 23.

Comandele se efectuesc în modul cel mai simplu prin **mandat poștal!** La dorință lozurile se expediază și prin **rambursă.** La cerere chequri poștale, precum și planuri de joc se trimit **gratuit** și **franco. Informațiuni gratuite.** (105) 2—4

Papier à Cigarettes

ABADIE
PARIS
se capătă în toate tutungeriile.
124 b) 23—

Városmajor-Sanatorium
și Hydrotherapie
26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.
[448] 61— Director-șef
Dr. Cosmutza.

Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fier bătut.
Inființată la anul 1822. Sighișoara, piața de sus Nr. 47.

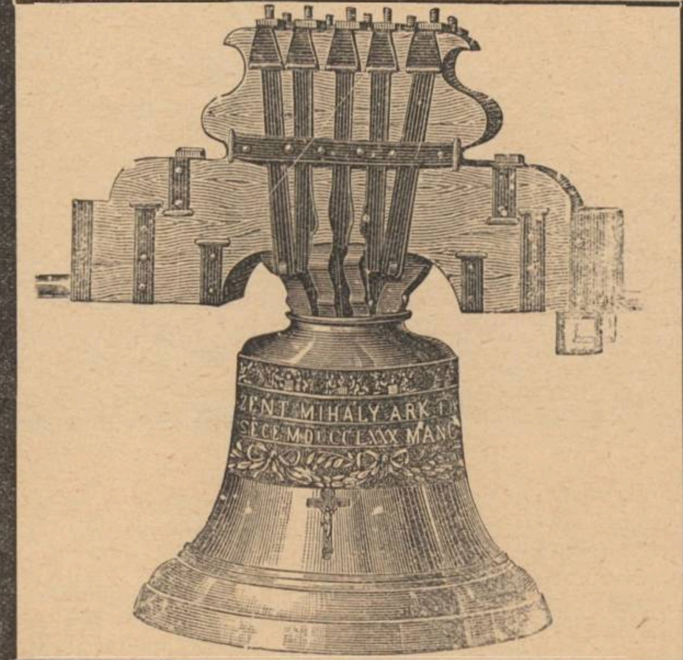

o firmă ce există dela anul 1822 și se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericești a lifera și repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum și clopote cu sunet armonic. Face și scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază și în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi și în rate.
(104) 2—24

3½ Milioane coroane

poate câștiga fiecine, cumpărând următoarele lozuri:

1 Obligațiune de câștig cu premie convertită dela Banca Hipotecară Ungară,
1 Obligațiune de câștig cu premie dela prima Cassă de Păstrare Pestană din patrie și
2 lozuri Sanatorul Regina Elisabeta.

12 trageri anuale și anume:

5 Februarie, 25 Februarie, 1 Martie, 25 Aprilie, 5 Iunie, 25 Iunie, 1 Iulie, 25 August, 5 Octomvrie, 25 Octomvrie, 1 Noemvrie și în 27 Decemvrie.

CÂȘTIGURILE PRINCIPALE:

Coroane 1.000,000·—, 500,000·—, 400,000·—, 300.000·—, 2 câștiguri de 200,000·—, 100,000·— și 75,000·—, etc.

Acestea 4 bucăți lozuri le vindem de prezent pe lângă:

48 rate lunare à 10 coroane.

După primirea ratei prime imediat trimitem cumpărătorului Lista legală de rate, în care este indicată Seria, Numărul și Litera lozurilor vândute, pe baza căreia Va participa respectivul la toate tragerile viitoare și eventualele câștiguri sunt în întregime ale lui. — După fiecare tragere controlăm punctual lozurile vândute de noi și eventualele câștiguri le vom aviza telegrafice și întrucât e posibil chiar și telefonice st. nostri cumpărători. — Rata primă e mai bine a ni se trimite prin mandat postal pe a cărui cupon trebuie indicată legibil și punctual adresa cumpărătorului. — Spre a ni se putea trimite ratele viitoare gratis, fără porto postal, trimitem fiecărui cu ocaziunea estradărei Listei de rate și cecuri postale. — Toate eventualele câștiguri se esplătesc în bani gata la Cassa noastră.

Nici un moment să nu trăgănați cu comanda...

Noroc fără sfârșit și fără nici un risic!

Orice perdere este eschisă, numai și numai de câștig poate fi vorba. — Toate comandele sunt a se adresa către

Ústredná Banka Účastinný Spolok,
Budapesta, VI., Váci-körut. 31.

(110) 2—4

Anul LX. Sibiiu, Joi 26 Aprilie (9 Maiu) 1912. Nr. 45.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Din delegațiuni.

Sibiiu, 8 Maiu n.

Ședințele delegațiunilor, întrunite săptămâna trecută în sesiune extraordinară în Viena, s'au terminat cu votarea indemnisării cerute de ministrii afacerilor comune, dar în mijlocul unor incidente, cari merită să fie relevate și inregistrate. S'au aruncat adecă împunsături și săgeți din amândouă părțile, între cei ce de patruzeci și cinci de ani trăesc în căsnicie politică, — pe baza dualismului, — între heghemonii nostri și cei din Austria. Și cei mai bine împunși și săgetați au remas — ai nostri, pentrucă săgețile celor de dincolo erau mai ascuțite și mai mult ori mai puțin îndreptățite.

Cei din Austria au făcut adecă în ședințele lor delegaționale grave imputări Maghiarilor, pentru suspendarea constituției pe teritoriul regatelor Croația și Slavonia, și unul dintre delegații austriaci a făcut chiar propunerea, ca delegațiunea să nu voteze nimica, fiindcă delegațiunea ungară nu e legală, e *mancă*, dupăce din ea lipsesc Croații, cari se bucură acuma de o domnie absolutistică, nu de drepturi constituționale, grație marinimiei Maghiarilor, cari — zicea el, — reclamă libertăți și drepturi numai pentru ei, nu și pentru alții.

Propunerea, firește, nu s'a primit, și nici n'a fost pusă la votare, pentrucă era vorba de o urgentă necesitate de stat, care nu putea fi amânată; dar nici combătută nu a fost, dovadă, că ea era considerată ca destul de temeinică.

A răspuns delegatului austriac, în delegația ungară, croatul Pejacsevich, că Croații *sunt* representați în delegațiunea ungară, pentrucă în înțelesul constituției, deputații trimiși la dieta ungară, și deci și în delegațiuni, din partea dietei croate, au să remână la postul lor și în caz că e disolvată dieta croată, până la efectuirea nouelor alegeri. Prin urmare delegația ungară nu e mancă, dupăce din ea fac parte și Croații!

Așa ar fi să fie. Dar de astădată nu e tocmai așa, pentrucă dieta croată nu e numai disolvată, ci e suspendată peste tot constituția, deci dietă croată nu mai există, ci există un regim absolutistic în Croația și Slavonia. Vorba e deci, că dacă nu există dietă croată, și nici prospecte de a fi ea redeschisă în curând: au dreptul să mai figureze ca deputați croați aceia, cari fac încă parte din parlamentul ungar și din delegațiunea ungară? Pot ei să mai represinte în parlamentul ungar și în delegațiuni, ca factori constituționali, acel popor croat, pentru care astăzi nu există constituție?

Prinsă astfel chestia, ea e discutabilă, și trebue să recunoaștem, că avea nițică dreptate delegatul austriac când spunea, că regatele Croația și Slavonia nu sunt representate astăzi în mod legal în delegațiunea ungară.

Dar și alți delegați austriaci au atacat cu multă asprime pe heghemonii nostri, pentru purtarea lor față de Croați și față de celelalte naționalități.

Li s'a spus, că dacă lor le place să se joace cu libertățile, cu drepturile, cu autonomia altora, și să trimită pe capul Croaților comisar regesc, cu putere nelimitată, — oare ce ar zice, dacă într'o bună dimineață s'ar pomeni și ei cu un comisar regesc, nu pentru a le lua drepturile lor, ci pentru a face dreptate celorlalte popoare și a le da și lor drepturile și libertățile, pe cari Maghiarii le au astăzi numai pentru ei?

Inzădar spuneau Maghiarii, în ședințele lor, că astea sunt lucruri interne, cari nu privesc pe cei din Austria, și că acestia nu au dreptul să se amestece în afacerile lor interne, căci nici un ministru nu și-a ridicat glasul în favorul lor în delegațiunea austriacă, iar Austriacii ripostau și cu mai mare îndrăsneală, că da, au dreptul să ventileze și astfel de chestii, pentrucă e vorba de soartea monarhiei întregi, care-și pierde prestigiul și vaza prin politica nesocotită a Maghiarilor față de celelalte popoare din Ungaria!

Au cam înghițit hapurile amare heghemonii noștri, și au venit acasă destul de deprimați, dar probabil că nu cu gândul de a se îndrepta și de a începe o altă politică, mai conciliantă, față de popoarele conlocuitoare.

Dintre săgețile lor apoi, aruncate dincolo, mai însemnată a fost propunerea kossuthistului *Deésy* de a se vota neincredere ministrului de răsboiu, generalului *Auffenberg*, pe motivul, că s'a amestecat în chestii interne ale statului ungar. E chestia cu *resoluțiunea*, pentrucă ministrul de răsboiu a fost acela, care a făcut atent pe Maiestatea Sa asupra primejdiei care se cuprinde pentru Coroană în acea faimoasă resoluțiune, pe care apoi M. Sa n'a mai voit să o accepteze. Și o astfel de faptă, un bun patriot maghiar nu poate să i-o ierte domnului ministru de răsboiu! Deci, propunere de neîncredere! Contele Tisza a capacitat însă pe delegatul Deésy și l'a îndemnat să-și retragă propunerea, ceea ce s'a și întâmplat, și prin aceasta au scăpat și delegații guvernamentali de marele impas în care se aflau, căci trebuiau să voteze în contra propunerii, care cădea, și pe calea aceasta votau în mod indirect încredere ministrului de răsboiu, în care nici ei nu au încredere, ca și Deésy!

Și aici dară o mică înfrângere, pe lângă care mai trebue pusă și aceea, că nici din partea guvernului ungar, și nici din partea presidentului delegației ungare, nu s'a rostit nici un cuvânt de reprobare în contra celor ce atacau mereu politica maghiară în delegațiunea austriacă, pentru ascuțișul ei dușmănos față de Croați și față de naționalitățile nemaghiare. Au tăcut toți. „Au tolerat în mod oficios rușinea pumnilor“, — cum scrie dl Kossuth Ferencz într'un articol politic.

Invățătura pe care ar putea să o scoată politicianii maghiari din cele întâmplate de astădată în delegațiuni ar fi deci, întâi aceea, că cei din Austria nu mai închid ochii și nu mai sunt dispuși a le face toate după voia și dorința Maghiarilor, ca în trecut, și că în aceste determinări ale lor sunt sprijiniți și de alți factori însemnați, și a doua, că Maghiarii nu se mai pot răsboi astăzi cu toată lumea: cu Croații, cu celelalte naționalități nemaghiare, cu Coroana, cu Austriacii, pentrucă s'a dovedit că sunt slabi; și sunt slabi, pentrucă tocmai în urma politicei lor greșite față de celelalte popoare din țară, nu au sprijin și ajutor din nici o parte. Prin urmare, nu le rămâne decât să înceapă o altă politică, atât față de Viena, cât și față de naționalitățile conlocuitoare! Mai ales însă față de acestea!

Din parlament. Luni dieta a început desbaterea asupra programului de muncă al noului guvern. A vorbit contele *Apponyi*, în numele kossuthiștilor, apoi *Bakonyi*, dintre Justhiști, care a presentat un proiect de resoluțiune, de înțelesul, că guvernul se îndrumă a compune imediat noua lege electorală, pusă pe bazele sufragiului universal, direct și secret, dar cu conservarea și asigurarea supremației maghiare. A mai vorbit apoi contele *Zichy Aladár*, în numele partidului poporal, și *Egry*. Eri, Marți, discuția s'a continuat. A vorbit deputatul naționalist român *Dr. Teodor Mihali* și a declarat în numele consoților sei de principii, că nu poate accepta programul guvernului, în care nu sunt îmbrățișate din destul interesele economice și culturale ale țărănimei. Astăzi discuția se continuă. Pertractările între domnul prim-ministru și Justhiști, spre a se ajunge la înțelegere, se continuă; și sunt speranțe, că vor duce la bun sfârșit.

FOIȘOARĂ.

Misiunea episcopilor Gherasim Adamovici și Ioan Bob la curtea din Viena în 1792.

De *Dr. Ioan Lupaș.*

(Urmare)

2. Deoarece în oficiile publice sunt foarte puțini Români, să se îndure M. Sa a dispune, ca Românii să fie admiși la toate beneficiile și la toate oficiile publice, de orice categorie, atât la cele aulice, cât și la cele provinciale, cercuale sau comunale în aceeaș proporție, în care poartă greutățile publice ale provinciei („.. cum ad officia in dicasteriis aulicis et provincialibus, in circulis item et apud communitates plerumque non nisi Hungari et Saxones admoti, e Valachis vero paucissimi ad illa assumpti fuerint, dignetur M. V-ra SS-ma pro innato iustitiae amore eas edere clementissimas dispositiones, ut Valachi in eadem proportione, in qua publica provinciae onera supportant, ad omnia beneficia, perinde etiam ad munera et officia cujuscunque speciei tam in dicasteriis aulicis et provincialibus, quam etiam in circulis et communitatibus assurantur“.)

3. Preoții bisericii gr.-orientale să fie făcuți părtași tuturor acelor drepturi și beneficii, de cari se bucură preoții celorlalte religii, deoarece ei au o sarcină cu mult mai grea decât preoții ceilalți, fiindcă slujesc unei biserici, căreia aparține cea mai mare parte a locuitorilor Transilvaniei („... ipsis multo maius, quam omnium aliarum religionum ministris onus incumbat, cum tali Eccelesiae ministerium praestant, cui maxima incolarum Transsilvaniae pars addicta est“.)

Iar dacă s'ar găsi între celelalte nați i din Ardeal oameni, cari să împedece realizarea acestor desiderate, să se milostivească Maiestatea Sa a permite Românilor, să țină, sub prezidiul comandantului suprem al oștirilor din Transilvania, o *adunare națională în felul congresului sârbesc* la care să ia parte deputați nu numai din statul militar, nobil, bisericesc, civil, ci și de cei aleși din popor („... ut sub protectione et praesidio supremi în Provincia armorum praefecti *confluxus Nationis* ad modum et normam congressus nationis Illyricae e deputatis non tantum e statu militari, Nobilitari, Ecclesiastico et civili, sed etiam e plebeio eligendis“.)

In sfârșit să fie socotiți și țăranii români toți fără deosebire de religie între staturi („plebeiae quoque conditionis Valachi iter status computandi sint“) dupăcum s'a fost admis prin diploma leopoldină din 1701 dată pe sama uniților.

La acest „Supplex libelus“ sunt alăturate și o mulțime de anexe, înșirate sub literele dela *A* până la *U*, partea cea mai mare extrase din legile țării, din documente și scrieri istorice. Intre aceste anexe cea de sub litera N. poartă titlul: „Extractus manuscriptae Historiae Graeci Ritus Orientalis Ecclesiae in Transilvania“ și e luată din istoria bisericească a lui Samuil Klein, ceea ce se poate constata cu ușurință prin o simplă asămănare a acestui text cu cel publicat de Treboniu Laurian în revista „*Instrucțiunea publică*“ din 1861 pag. 66 și urm. Faptul acesta e de natură de a ne putea da un indiciu sigur, că la compunerea acestui „Supplex libellus“ al 2-lea a colaborat, între alții, și eruditul Samuil Klein, care a combătut de altfel și notele critice publicate de I. C. Eder în legătură cu „Supplex libellus“ din 1791 prin un „*responsum ad crisim I. C. E. in Supplicem libellum Valachorum Transsilvaniae*“.[1]

Deosebire între postulatele 1-ului „Supplex libellus“ din 1791 și al celui de al 2-lea din 1792 este foarte puțină. Atât că în al 2-lea s'a omis punctul V al celui dintâi, în care se cereau pentru comitate, scaune și districte numiri mixte ungare-române sau saxo-române, după naționalitatea locuitorilor sau păstrarea numirilor vechi după râuri și cetăți.

Iar postulatul privitor la congresul național — în privința căruia Suppl. libellus din 1791 spunea, că cei doi episcopi vor face propuneri la curte — e exprimat ceva mai preciz, cercându-se ca să fie admis în felul congresului sârbesc ținut la 1791 în Timișoara, la care știm, că a luat parte și episcopul Gherasim Adamovici.[2]

---

[1] O copie a acestui răspuns se păstrează în biblioteca Acad. Române din București.

[2] Cf. N. Iorga: „Scrisori și inscripții ardelene și maramurășene“ I. pag. *113*: „... fiindcă Domnia Sa episcop Adamovici... s'au dus la Timișoara la *adunarea cea de opște*“.

Programul guvernului.

Am dat în rândul trecut din vorbirea domnului prim-ministru Lukács partea referitoare la reforma electorală, a cărei înfăptuire domnul ministru-president a declarat'o atât de necesară şi de urgentă, încât a promis punerea ei la ordinea zilei imediat după votarea legilor militare. Afară de aceste legi apoi, — referitoare la reformele militare şi la cele electorale, — domnul prim-ministru a mai amintit o mulţime de proiecte de legi, cari îşi aşteaptă resolvarea şi votarea din partea parlamentului.

Le înşirăm, după cum urmează:

Legea despre adaosul familiar al funcţionarilor de stat. (Cei cu copii mai mulţi să capete adaos mai mare). Legea despre pensionarea funcţionarilor de stat. Legea despre introducerea reformelor de dare directă cu începerea anului 1913. Lege despre emiterea de obligaţiuni cu premii (de câştig) din partea statului, în scopul înfiinţării de sanatorii pentru muncitori. Lege despre înlesnirile date din partea statului celor nefericiţi în urma cutremurului de pământ din Kecskemét, lege despre competenţele erariale, mai ales despre cele de moştenire, cari vor fi puse pe base progresive, şi legea despre impedecarea apariţiilor triste şi îngrijitoare din timpul din urmă pe terenul creditului. (Va fi înţeleasă probabil falimentarea celor câteva bănci mari din Budapesta.)

Vine apoi legea despre drumurile publice, despre asigurarea muncitorilor, despre contractele legate cu societăţile de navigaţiune, despre regularea râurilor şi despre căile ferate dalmatine, apoi despre gările din Budapesta şi despre repaosul de Duminecă cu privire la cei dela industrie, ale căror raporturi de drept vin de nou regulate.

Se va presenta legea despre pădurile statului, despre împădurirea locurilor inproductive şi peste tot despre înmulţirea pădurilor, pustiite prea mult în timpul din urmă. Se va regula de nou şi chestia pescuitului.

E gata legea despre regularea salarielor funcţionarilor dela comitat, apoi se va presenta legea despre regularea adaosului (aruncului) comitatens, şi alte multe legi referitoare la chestii sanitare, poliţiale etc.

In ministeriul de culte şi instrucţiune publică se lucră apoi cu zor la următoarele proiecte de legi, dintre cari unele sunt gata deja: despre autonomia bisericii catolice, despre dotarea bisericii protestante, în consonanţă cu articolul de lege XX. dela 1848 (§-ul 3), despre *regularea salariilor pe seama învăţătorilar, învăţătoarelor, a conducătorilor dela asilele de copii şi dela şcoalele agronomice,* o lege urgentă, care la 1 Ianuarie 1913 are să între în vigoare, *despre regularea congruei preoţeşti,* aflătoare în lucrare, apoi despre înfiinţarea nouelor universităţi etc.

Din domeniul justiţiei îşi aşteaptă votarea proiectul de lege despre întrarea în vigoare a nouei proceduri civile, precum şi alte legi mai mărunte. Se lucrează la codul civil, la legea despre islazurile neîmpărţite, despre reforma legii advocaţiale etc.

In fine legea despre taxele militare (ale celor scutiţi de serviciul militar), cari vor fi puse pe baze progresive, legea despre încuartirare, despre ajutorarea familiilor celor chemaţi la exerciţii de arme etc.

Cum vedem deci, guvernul are un program de muncă foarte bogat, spre a cărui mântuire se cere un singur lucru: *încetarea obstrucţiei* în dietă. Iar cu privire la această boală parlamentară, guvernul nu are trecut în programul său nici un remediu, nici un leac sigur. Domnul prim-ministru s'a mărginit numai la un călduros apel adresat oposiţiei, că după ce naţiunea *aşteaptă muncă şi resultate dela parlamentul ei,* să nu facă şi mai departe, ca naţiunea să rămână înşelată în aşteptările ei, şi să nu uite, că constituţia e o comoară scumpă, iar parlamentul e organul cel mai esenţial al ei, deci „*să-l scăpăm de boala de care sufere acum de zece ani!*“

Va asculta oare oposiţia şi se va conforma acestei dorinţe, care întru adevăr e dorinţa — *ţării?!..*

Un cas, ca alte multe.

Intr'un cerc oarecare electoral din Ungaria a candidat, la alegerile trecute dietale, un baron, care mai e şi director de bancă, şi a întrunit majoritatea voturilor, a fost proclamat deci deputat ales al cercului. Ştie cercul întreg, că domnul baron a ajuns deputat, cu program guvernamental, prin folosirea unor mijloace nepermise, şi s'au aflat unii oameni, cari pe acest motiv au atacat alegerea prin petiţie, înaintată Curiei regeşti. După ce au văzut însă cum procedează Curia de astădată în chestii de alegere, că nu numai respinge petiţiile dearândul, ci mai condamnă pe subscriitorii lor şi la plătirea cheltuelilor în sume enorme de zeci de mii de coroane, — şi-au retras petiţia încă înainte de a întra Curia în meritul ei.

Astfel apoi domnul baron a ajuns deputat verificat, cu mandat în regulă, curat, nepătat, şi pe basa mandatului a ajuns stâlp al partidului guvernamental.

S'a întâmplat însă, că s'a adus la cunoştinţa judecătoriei, pe o cale oarecare, cumcă unii dintre votanţii domnului baron au fost cumpăraţi şi şi-au dat voturile pentru bani, — lucru oprit din partea legilor ţării noastre, şi judecătoria a tras la răspandere pe aceşti alegători, cari şi-au pus în vânzare convingerile politice.

Nouăzecişicinci de inşi au stat în faţa tribunalului, pentru că au primit bani la alegerile trecute, şi tribunalul pe toţi i-a osândit, la temniţă de câte trei, până la treizeci de zile, pe motivul, că ei singuri au recunoscut că au primit bani.

— „Da, am primit bani, — au răspuns oamenii la întrebările puse, — am primit şi de astădată, pentrucă totdeauna am primit de când luăm parte la alegeri, şi pentrucă toţi primesc, şi alţii, din alte cercuri, şi nime nu ne-a spus, că lucrul acesta e lucru oprit“...

Şi aici zace tragicul lucrului. Se cumpără voturile pretutindenea în cercurile de alegere, la vedere publică, în ţara noastră, şi totuşi mandatele câştigate pe calea aceaste, prin corupţie, vin verificate; posesorii lor trec de oameni corecţi, aduc legi, veghiază asupra moralităţii publice, — iar cei seduşi de ei, alegătorii, vin aruncaţi în temniţă, pentrucă au pătat mandatul declarat de curat şi câştigat pe cale cinstită!

Lucrul s'a întâmplat într'un cerc curat unguresc, — Mezőkászony, — iar cei condamnaţi, pentrucă au primit bani pentru voturile lor, sunt din comuna *Ignécz.* In câte cercuri însă nu s'au întâmplat lucrurile tot aşa, ca în cercul acesta?

CRONICĂ LITERARĂ.

Cântecele lui Şt. O. Iosif

de *V. C. Stejerel.*

Iosif, cunoscutul poet de peste Carpaţi, trubadurul care până acuma alerga pe verdele pajiştei în căutarea unor floricele de câmp pentru a-le duce iubitei sale şi în a fluturilor ce zboară în necuprinsul firii, cântăreţul, care şi-a petrecut câteva clipe senine şi resemnate, ca bunic adus din spete la vatra bordeiului dela ţară, în legănarea pe genunchi a micilor săi nepoţei şi în înşiruirea fantasticelor poveşti cu Ilene-Consânzene, cu Feţi-Frumoşi şi Bălauri, el, artistul, al cărui suflet senin, duios şi potolit a fost mişcat de ori-ce adiere ce s'a putut manifesta cândva în mijlocul neamului său, cu o viaţă colorată de atât de variate nuanţe şi întimpinată de schimbări diferite, şi în bine şi în rău, de-odată cu strălucirea slabă a celor dintâi raze de soare primăvăratic în anul acesta, ne procură o nouă bucurie.

Vitrinele librăriilor pretutindeni arată trecătorilor o carte, a cărei copertă posomorâtă, — cea mai posomorâtă copertă a cărţilor literare apărute în anul acesta, — îţi mişcă curiositatea.

Căci Iosif şi-a adunat în volum o serie de *cântece* dedicate unei femei, „*Nataliei*“. Cântecele spun, că Natalia a fost o femeie, care a cauzat dureri mari. Iar cei cari cunosc productele literare precedente, ale autorului, vor vedea, că această femeie a schimbat chiar şi conţinutul sufletesc al unui poet.

*

Răsfoind cele dintâi pagini ale volumului ochii ţi se opresc întâmplător pe un *motto.* Deja coperta mohorâtă te-a îndreptăţit la prezicerea unui fond poetic, identic cu această mohorală, când un fragment de patru versuri, tradus din o bucată de Hiene, face ca presimţul tău să apară deja mai întemeiat:

„Tăcut şi trist am stat zilele-aceste
„Şi-acum pornesc să cânt ca din senin,
„Căci fără veste cântecele vin,
„Cum lacrimile vin fără de veste“.

Şi probabil, acest catren a fost tradus numai pentru a da expresie limpede fondului trist şi dureros al cărţii.

Estetica cântecelor lui Iosif se mărgineşte în căutarea noutăţii, şi această noutate şi-o limitează cu contururi vaste şi puternice. Căile artei sale de mai înainte, bătătorite prin exprimarea simţămintelor şi a pasiunilor altora, scoase din motive luate din traiul patriarhal al oamenilor dela ţară (mai ales din al bunicului şi al bunicii), din istoria de glorie şi fericire a neamului şi din viaţa trudiţilor şi a neputinciosilor dela oraş, s'au tăiat deja, căci Iosif în noul său volum de poezii caută să se exprime pe sine, devine personal (nu absolut în întreg volumul) şi scrisul său de-acum cearcă senzaţii noi. O parte bună a cărţii e stăpânită de *Natalia.*

Poetul şi-a pierdut iubita „raza surâzătoare în plânsul său“ şi „*Noaptea de Mai*“, în care narcisul, crinii şi razele îşi unesc mireasma sub poleiul lunii ce se urcă pe bolta albastră, ca să ningă argint pe drum, şi să umple de şoapte tainele de poveşti ce murmură în fântână, este aceea noapte, în care poetul umbla pe sub crengile pomilor din grădină, cari contureazǎ umbre fantastice pe pământ, şi ascultând trilurile fără greş ale filomelei ce cântă ascunsă în florile strălucitoare de cireş, se tânguieşte cu harfa-i zdruncinată, vrând să arunce haină de sărbătoare peste gândurile sale, împresurate de plăzmuiri, acoperite cu aur fantomatic, pe care îl vede în urma aşteptării zadarnice a *Nataliei.*

Poetul vede pe Natalia, îi aude glasul, se roagă de ea să revie, dar e nebăgat în seamă. Cu toate aceste nu dispereză, iubirea lui nu e atinsă de loc prin indiferentismul ei, căci doară *ea* a fost femeia, al cărei tremur de gene l-a fermecat pe veci, pe ea n'o s'o poată uita până la moarte. Cel puţin asta îi e credinţa. Şi bazat pe această credinţă se simte îndemnat de inima lui bună, să-i trimită „*Liei*“ câteva versuri, cari să-i adie la fereşti şi să-i spună povestea întunecată a inimii sale zdrobite, să-i spună că inima lui....

„...nici să o blesteme,
„Nici ură n'ar putea să-i poarte,
„Ci plânge, sângeră şi geme
„Şi o s'o cheme păn'la moarte.
„Şi ce sălbatic a iubit'o
„In patima-i mistuitoare,
„Şi cum ea însăşi a zdrobit-o
„Şi a călcat-o în picioare“

Inima poetului nu e însă multă vreme de piatră. Lipsa de efect a rugilor zadarnice rostite pentru întoarcerea Nataliei prefac în dureri mereu repeţite, chemările continue nutrite de nădejde. De când s'a dus ea, aleele îi par pustii şi el se vede strecurându-se trist şi stingher, de-alungul lor, ea o stafie palidă, iar banca şi pomul, care i-a nins ei flori în păr în seara când s'au iubit dintâi, îi reamintesc prima ei sărutare, şi dimpreună cu ea îi reînvie şi marea sa durere, stârnită de farmecul dureros al amintirii unor clipe, cari au atins culmea fericirii, îi reînvie şi „paradisul său pierdut“.

Durerea aceasta prin creşterea ei continuă, îl lasă pe poet pradă gândurilor morţii, şi aceste gânduri încetul pe încetul, devin rugăciuni, pe cari poetul se obicinuieşte să le rostiască zilnic, rupându-le din Biblia chinurilor sale.

El de aici încolo e întâlnit vecinic la poarta cimitirului cu atmosferă melancolică, umblând în căutarea lăcaşului în care cu drag şi-ar îngropa chinurile. In această continuă căutare după somnul cel dulce, se simte răpit de lăcaşul, în care s'ar sălăşlui mai bucuros decât ori-unde, şi se vede într'un mormânt, cu mânile încrucişate pe piept, la căpătâi cu harfă, care tace zdrobită şi în piept cu inima care nu mai bate. Cuprins de îndoială se întreabă, că oare tresări-va el când va merge iubita sa să-i îngroape o floare la căpătâi, şi crede, că da; căci:

...„te-am iubit aşa de tare
„Şi'n veci aşa-mi vei fi de dragă,
„Incât nici moartea nu-i în stare
„Să frângă lanţul ce ne leagă:
„Căci dacă viaţa mea e strânsă
„Şi tu mă dai uitării mâne,
„In cântecele mele însă
„Iubirea-mi trainică rămâne,
„Şi-ori cât te-ai apăra 'mpotriva
„Iubirii ce o'ngropai în ele,
„Fantoma-i tristă răsări-va
„Mereu din cântecele mele“

Aerul mocnit al cimitirului îi aminteşte poetului pe un mort necunoscut, pripăşit în oraş de cine-ştie de unde şi înmormântat într'o zi tomnatică, petrecut la groapă doar de ciocli, de frunzele veştede ale toamnei şi de poetul care a-

---

Dupăce înaintară episcopii la tron petiţia din 30 Martie 1792, n'au plecat către casă, ci au rămas în Viena aşteptând un răspuns mângăietor. Văzând episcopul Gherasim Adamovici, că răspunsul acesta întârzie timp prea îndelungat, la 18 Maiu[1] înştiinţează consistorul din Sibiiu, că are de gând să plece către casă. Această înştiinţare o comunică presidentul interimal al consistorului Stefan Popovici protopopul Ugrii şi notarul Aron Budai tuturor protopopilor prin circulara din 27 Maiu 1792 nr. 158, care e de următorul cuprins: „Prea cucernice protopoape, noao în Chr-iubite frate! *Măria sa domnul nostru episcop de întoarcerea din împărăteasca Beciului cetate cât mai cu graba în scaun spre mângăerea de obşte gândind şi gătindu-se,* nimica mai însetoşat nu doreşte, decât eparhia pravoslavnică (adecă norod şi preoţii) sie-şi încredinţată într'aceeaş dragoste, pace şi linişte de obşte a o afla, în care mergând o au lăsat-o, pentru aceea au şi binevoit noao consistorului său la 18 zile lunii şi anului curgătoare milostiveşte a porunci, ca prea cucerniciei tale, cum la ceilalţi protopopi, dimpreună poftoritele despre aceasta şi la şase zile Martie a. c. Nr. 78 ţirculare încă odată să le mai punem înainte, ca nu dezmutându-se ori în ce chip norodul din pacinica şi fieşte-cui ţăran, după dumnezeeştile şi ceale prea înalte pravile mai întâi de lipsă vieţuire, să alunece şi aşa în mângăierea, ce a dobândi o nădăjduim, neaşteptată piedecă să pună, iară pe sine de tot nenorociţi să se facă, dirept aceea, precum întru întâmplare ca aceasta mâhnită, prea cucerniciia ta cu ceialalţi protopopi şi toţi preoţii mai întâi v-aţi trage la grea dare de seamă şi toată simţitoarea pedeapsă, ca ceia cărora acum de prisosit vi s'au poruncit, pentru norodul încredinţat ziua noaptea necurmat a priveghia şi întru toată pacea şi liniştea a-l ţinea. Aşa nu se îndoeşte nici Măria sa d. episcop, nice noi, precum după poruncile de atâtea ori poftorite cu tot din adinsul strâns vei urma şi răvărsarea milii prea înalte spre tot neamul de obşte, întru toată dragostea, pacea şi liniştea vei aştepta-o, aşa făcând mila atotputernicului Dumnezeu cu prea cucerniciia ta pururea“.

Deşi comunicase consistorului intenţia sa de a pleca spre casă, episcopul Gherasim Adamovici împreună cu ep. Bob au mai rămas încă aproape două luni de zile în Viena. In timpul acesta a mai stăruit la locurile prea înalte ca petiţia adresată la tron să nu rămână cu totul zadarnică. Ca o urmare a petiţiei adresate la 30 Martie 1792 de cei doi episcopi trebue socotită modificarea esenţială introdusă din partea monarhului în proiectul de lege art 66, privitor la biserica greco-orientală. Pe când staturile admiteau în proiectul lor, ca „religia gr.-or., care în sensul legilor patriei a fost până atunci socotită între religiile tolerate, în virtutea acestui articol se confirmă în exerciţiul său liber astfel, ca toţi credincioşii acestei religii să atârne de un episcop, pe care îl va denumi Majestatea sa, rămânând însă în vigoare dreptul de supraveghere al guvernului regesc, al comitatelor şi scaunelor, ca să nu se înmulţească fără trebuinţă numărul preoţilor şi să nu se zidească biserici cu cheltueli, cari istovesc mijloacele de plată ale contribuenţilor („salva nihilominus regii gubernii, comitatum item et sedium relicta superattentione, ne parochi eorum absque necessitate multiplicentur templaque cum enervatione contribuentium aedificentur“.) Coroana a eliminat însă restricţiunea cuprinsă în rândurile din urmă, începând dela cuvintele „*sa'va nihilominus*“ până la sfârşit, înlocuindu-le cu următoarele stipulaţiuni: „şi credincioşii acestei religii să fie trataţi, după starea lor socială, deopotrivă cu ceilalţi locuitori ai ţării, nici în purtarea sarcinilor publice şi nici cu alte slujbe să nu fie îngreunaţi mai mult decât alţii, rămânând şi mai departe în vigoare drepturile regeşti majestatice privitoare la afacerile clerului, ale bisericii, ale fundaţiunilor şi ale educaţiei tinerimii“.[1]

(Va urma).

---

[1] Se păstrează şi o circulară a lui Gherasim Adamovici dela 20 Martie 1791 datată „*Viena Austriei*“ către protopopi îndemnându-i să împlinească „mintenaş“ poruncile şi să facă fără zăbavă relaţii la consistoriu.

[1] Astfel întreg articolul intitulat: „*De libero Religionis Graeci-Ritus Dis-Unitorum Exercitio*“ în formularea sa difinitivă sună în chipul următor: „Religio Orientalis Graeci Ritus non Unita quae juxta leges hujus provinciae hactenus *inter tolleratas Religiones* recensita fuit vigore praesentis Articuli *in libero suo Exercitio eo modo confirmatur,* ut omnes hujus Religionis Asseclae *ab Episcopo sui ritus per suam Majestatem Sacratissimam denominando dependeant* et *pro conditione* ad *instar reliquorum incolarum tractentur, neque in ferendis publicis oneribus aliisque praestationibus prae aliis aggraventur,* juribus Regiae Majestatis circa Negotia Cleri Ecclesiae Fundationum et educationis Juventutis porro quoque in solvo relictis“, cf. *Articuli Diaetales* Anni MDCCXCI, Claudiopoli, 1793 pg. 112—113.

runcat şi el ţărână peste mort, dar întors acasă, în odaia lui tristă şi rece, i se pare că aude glasul celui înmormântat:

„Au mort sunt numai eu?
„Eşti mort şi tu... nu vii?
„Eşti mort o dragul meu
„Ce cauţi printre vii?

Aceasta e bucata *„Înmormântare"*, una dintre cele mai bine simţite şi exprimate poezii din întregul volum. Prin darul său de a descrie în nuanţe discrete şi de a exterioriză fidel simţământul morţii şi mila neţărmurită faţă de un pribeag necunoscut, această bucată pătrunde cu uşurinţă şi se prelinge fin până în cutele cele mai ascunse ale unei inimi simţitoare.

(Va urma.)

NOUTĂŢI.

Meeting în Alba-Iulia. Mai mulţi fruntaşi mireni, de confesiunea gr.-catolică română, au convocat o conferenţă generală a credincioşilor gr.-cat. din provincia mitropolitană de Alba-Iulia şi Făgăraş, pe ziua de Mercuri, 29 Maiu n. în Alba-Iulia, cu următoarea ordine de zi: Deschiderea şi constituirea conferenţei. Desbatere asupra plănuitei înfiinţări a bisericii gr.-cat. maghiare şi aducerea unei resoluţiuni în această chestiune, în scopul menţinerii drepturilor şi integrităţii bisericii gr.-cat. române. Eventuale propuneri şi încheerea conferenţei.

*

Ştire personală. Mâne, Joi, în 9 Mai, la 8 şi 40 seara, cu trenul de către Copşa mică, va sosi Alteţa Sa arhiducele *Leopold Salvator*, mareşal campestru şi inspector general de artilerie, pentru a face inspecţiunea trupelor de artilerie staţionate în Sibiu. Inaltul oaspe va sta câteva zile în oraşul nostru şi, cu această ocazie, va vizita şi locul de vilegiatură dela Păltiniş.

*

Avansări. Pe ziua de 1 Mai a. c. au fost avansaţi, între alţii, şi următorii ofiţeri români din armata noastră comună: la rangul de *coloneli*: subcolonelul Ioan *Boeriu*, la brigada de munte nr. 13; *Alexandru Jivan*, comendant la şcoala militară din Kis-Márton; la rangul de *subcolonel*: maiorul *Victor Moga* dela şcoala de cadeţi din Budapesta; la rangul de *maiori*: căpitanii Dim. *Herbay* dela reg. de inf. nr. 2, Tr. *Jivan* dela reg. de inf. nr. 43, I. *Popovici* dela reg. de inf. nr. 82, Al. *Hanzu* din statul major de artilerie, I. *Măcelariu*, dela reg. de art. nr. 33; la rangul de *căpitani*: locotenenţii A. *Dordea*, *E. Craioveanu*, *A. Cozgarea* şi *N. Păserariu*; la rangul de *locotenenţi*: sublocotenenţii *I. Goaşă*, *V. Macavei*, *T. Colbazi*, *Arseniu Florea*, *O. Cernea*, *I. Pop*, *Iac. Frumosu*, *B. Voina*, *N. Lungu*, *N. Sângeorzean şi I. Popovici*; la rangul de *sublocotenenţi*: cadeţii *D. Popovici*, *V. Dănilă*, *E. Piso*, *Nic. Cândea*, *G. Bunea*, *R. Moldovan şi E. Verindeanu.*

*

Militare. Cu ocazia desbaterilor parlamentare asupra reformelor militare s'au ivit voci, care cereau sistarea dreptului de voluntariat în armata noastră. Oratorii se provocau la obiceiul din Franţa, unde nu există voluntari pe un an; ci fiecare ostaş, fără deosebire, are să servească *doi* ani. Tinerii francezi, ieşiţi din şcoli, dacă doresc să ajungă ofiţeri în reservă, au să treacă un examen la sfârşitul primului an de serviciu, după care sunt numiţi subofiţeri. Aceşti subofiţeri se instruiază în grupe deosebite şi se pregătesc pentru examenul de ofiţer în reservă. Cursul ţine o jumătate de an. Cei ce trec şi acest examen, îşi fac restul serviciului în rang de ofiţeri. Pe seama ofiţerilor în reservă mai sunt apoi şi alte şcoli pregătitoare.

*

Promoţie. Părintele *Ioan Stanciu*, paroh în Ludoşul-mare, a fost promovat Sâmbătă, în 4 Maiu n. c. doctor în ştiinţele de stat la universitatea din Cluj.

*

Tablou scump. Lord Feversham din Londra a vândut un tablou de *Rembrandt* milionarului Frick din Newyork cu un preţ de un milion de mărci.

*

Nu se pune monopol pe chibrite. Din Viena se vesteşte, că guvernul austriac a renunţat la monopolul pe chibrite. Ştirea este de însemnătate şi pentru ţara noastră; căci guvernul ungar, în anul trecut, pusese în vedere un asemenea monopol, care era să fie realizat deodată cu cel din Austria. Deocamdată, prin urmare, nu se va introduce nici la noi.

*

Urmările eclipsei solare. Din Essen se scrie, că 45 de medici ai Vestfaliei curariesc o *sută şi zece* persoane, care s'au bolnăvit de o gravă inflamaţiune de ochi, deoarece la întunecimea solară din 17 April 1912 au privit în soare cu ochii nearmaţi.

*

Congres internaţional. La 27 Mai a. c. se întruneşte în Londra congresul al optsprezecelea, ţinut de americanişti. Congresul are de scop promovarea cercetărilor ştiinţifice asupra istoriei popoarelor din America de nord şi sud. La congres sunt reprezentate toate societăţile de ştiinţă din lumea întreagă.

*

Al 34 lea membru pe viaţă la Reuniunea meseriaşilor sibieni a binevoit a se înscrie cu taxa de 50 cor. plătită, dl *Nicolae Grecu*, măestru pielar şi presidentul societăţii pielarilor români din Porceşti.

*

Răsboiul italo-turc. Flota italiană a ocupat insula *Rodos*. Este a doua insulă turcească, din marea egeică, ocupată de italieni. In Rodos se află reşedinţa unui paşa şi a unui arhiepiscop grecesc. Insula are 30.000 locuitori, dintre cari sunt greci cam 20.000, turci 7000, evrei 2000. Capitala Rodos, cu două porturi, are vreo 8000 de suflete. Intreagă insula se găseşte într'o stare desolată. E bântuită adese de cutremure de pământ.

*

Dramă familiară. Joi dimineaţa a fost descoperită în Bucureşti o dramă din cele mai sguduitoare. In strada armenească locuia o familie de evrei, cu numele Filipovici, compusă din doi bătrâni şi opt copii. Intreaga familie a fost găsită în podul casei, asfixiată cu gaz de cărbuni. Fiecare dintre sinucişi a lăsat câte un bileţel, în care spunea, că a luat de bună voie hotărârea de a se sinucide. Motivul se crede a fi fost marea miserie, în care trăia familia Filipovici.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului românesc domnul *Vasile de Stroescu*, a binevoit a dărui pentru repararea bisericei gr.-or. române din Plopiş, tract. Cetatea de peatră, suma de 200 cor. In numele parohienilor mei aduc ilustrului donator cele mai profunde mulţămiri. Plopiş, 18 Martie 1912. Alexiu *Latiş*, paroh.

*

Succesul unui arhitect român. Direcţia Căilor ferate ungare edifică în Budapesta un mare grup de case, cu 200 locuinţe, pe seama amploiaţilor săi. Au concurs peste 25 de arhitecţi, cu diferite planuri, artistic elaborate, între cari şi arhitectul român *Ion Niga*, al cărui plan a fost premiat cu premiul de 800 cor. Dovadă, că dispunem şi noi de arhitecţi şi ingineri, crescuţi fără escepţie cu stipendii româneşti, cari însă se perd în marea străinilor, fără să aibă ocaziune a răsplăti sacrificiul primit dela naţiunea lor, căci naţiunea nu prea are să le dee de lucru.

*

„Albina", institut de credit şi economii în Sibiiu, a binevoit a dona pe sama „Reuniunii femeilor române din Sibiiu" suma de 2000 cor., pentru care exprimă mulţămită: *Comitetul Reuniunii femeilor române din Sibiiu.*

*

„Frăţia", institut de credit în Agnita, a binevoit a dona pentru scopurile „Reuniunii femeilor române din Sibiiu" suma de 10 cor., pentru care exprimă mulţămită: *Comitetul Reuniunii femeilor române din Sibiiu.*

*

Serbări în amintirea lui Cervantes. Se împlinesc trei sute de ani dela apariţia primei părţi a vestitei opere *Don Quijote*, scrise de Cervantes, creatorul limbei literare spaniole. Data aceasta a fost serbătorită în mai multe ţări, şi fireşte cu deosebire în Spania. In Madrid s'au tipărit ediţiuni nouă din Don Quijote, împodobite cu ilustratiuni luxoase, făcute de artişti distinşi. Opera celebrului autor a apărut până astăzi în peste 1800 de ediţii tipărite în toate limbile europene.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hala de vânzare pe sama meseriaşilor, al Reuniunii sodalilor români sibieni, au mai dăruit: Ermil Borcea, funcţ. la „Transilvania", 20 bani, Ioan Dobrin, măestru faur (Avrig), căutând un tovarăş rotar pentru Avrig, 50 bani, Nic. Şoroştenean, învăţăcel pantofar, 20 bani, Dr. Onisifor Ghibu, profesor semin., 1 cor., Ioan Pienaru, învăţăcel faur, 30 bani, Dr. Lucian Borcea, adv., 20 bani, Ep. A. Balamace, controlor la centrala cooperativelor săteşti (Bucureşti), 1 cor., Iuliu Enescu, funcţ. la „Albina", 20 bani, Dr. Nicolae Bălan, prof. sem. 1 cor., Dr. Ioan Voina, funcţ. la banca gen. de asig., Victor Păcală, prof. sem., câte 20 bani şi Vic. Tordăşian, presid., 10 bani.

*

Oraşele cele mai nesănătoase. Intr'o revistă străină aflăm, că oraşele cele mai nesănătoase ale Europei sunt astăzi *Moscova* şi *Madridul.* In vechiul oraş rusesc mor pe an trei sute de oameni de boala bubatului, iar în Madrid aproape opt sute; de tuberculoză mor în Moscova 844, în Madrid 914, (în Bucureşti 813), în Berlin numai 351, în Paris 665, în Zürich 251, — pe 100.000 de oameni.

*

Târgul de primăvară al Sibiiului. La târgul de vite ţinut săptămâna trecută în oraşul nostru s'au adus: 8000 vite cornute, 7000 oi şi miei, 250 capre şi iezi. S'au vândut: 2409 vite cornute, 3707 oi şi miei, 150 capre şi iezi. Preţurile au fost mai scumpe decât ori şi când; cu toate acestea, mulţi vânzători n'au fost mulţămiţi nici cu preţurile acestea, şi mai bucuros şi-au dus vitele acasă. Părechea de boi s'a cumpărat cu 800 până la 1200 cor. Tauri de Pinzgau, de 1 şi jum. până la 2 ani, s'au dat cu 500—800 coroane de bucată. Oaie cu miel s'a vândut cu 30—36 coroane; capră cu ied 24—36 cor. Cai au fost aduşi 2000; cu preţuri foarte bune s'au trecut 729; cai de calitate mijlocie s'au cumpărat cu 500—700 cor. bucata, — cei mai mulţi pentru România.

*

Combaterea malariei. Aproape de San Antonio, în statul Texas, se găseşte o clădire ciudată, alcătuită din lemn şi având o înălţime de zece metri. Pe patru stâlpi se ridică o piramidă cu vârful retezat şi cu păreţii în formă de jaluzéle. Clădirea este opera bacteriologului Dr. Campbell şi serveşte drept adăpost *liliecilor.* Mamiferele acestea nocturne şi folositoare, în număr de vre-o zece mii, dorm acolo în completă întunecime. Construirea unei asemenea colonii de lilieci este un mijloc din cele mai bune pentru combaterea malariei. Se ştie, că malaria se răspândeşte prin înţepăturile ţinţarilor şi a altor insecte; liliecii însă fac o mare prădăciune stârpind fiinţele acestea mici şi primejdioase. De când cu piramida doctorului Campbell, boalele de friguri, în împrejurimile dela San Antonio, s'au redus în mod considerabil.

*

Creerii omeneşti. Profesorul Waldeyer, renumitul filolog, a ţinut zilele aceste o prelegere despre organismul creerilor la om şi la animale. A arătat legătura între mărimea creerilor la om şi între activitatea lor intelectuală. Massa acestei substanţe nervoase este mai bogată la oamenii celebri, decât la oamenii de rând. Greutatea medie a creerilor la un european este 1375 de grame, la un arap abea 1280 grame. Greutatea lor se urcă la persoane din nordul şi apusul Europei până la 1450 grame, la europeni de sud până la 1350. Facultatea de gândire a omului nu atârnă numai dela greutate, ci mai ales dela extensiunea suprafeţei creerilor. Cu cât sunt mai adânci circumvoluţiunile creerilor, cu atât este mai mare suprafaţa lor; prin urmare şi facultatea intelectuală în acest caz este mai desvoltată. Creerii lui *Turgheniev* aveau o greutate de 2012, ai lui *Gambetta* numai 1210 grame; diferenţa aceasta iarăşi arată, că activitatea spirituală nu atârnă numai dela massă. Greutatea medie a creerilor omeneşti este în continuă desvoltare.

*

Necrolog. Venerabilul bătrân *Mihail Candrea* paroh gr. or., asesor la scaunul protopopesc, pentru meritele bisericeşti distins din partea fericitului adormit în Domnul arhiepiscop şi mitropolit Miron cu brâu roşu, după un morb scurt şi plin de suferinţe, împărtăşit cu sfintele Taine, Luni în 22/9 Aprilie la orele 12 din zi a încetat din viaţă, după un serviciu de 62 ani la altarul Dlui şi în etatea de 93 ani. Rămăşiţele pământeşti i s'au aşezat spre odihnă în cimiteriul bisericei din Neagra, Joi în 25/12 Aprilie a. c. Fie-i ţărâna uşoară! Din acest incident fiul răposatului, Nicolau Candrea paroh gr. or. şi surorile dânsului Rafila Chirgea născută Candrea, Ana Corcheş născută Candrea — în loc de cunună pe sicriul reposatului lor tată şi întru memoria mamei lor Ana Candrea născută Motora — a fratelui lor Gerasim Candrea fost advocat şi asesor consistorial, donează pentru sfta biserică din Budapesta 50 cor. — pentru biserica din Mureşoşorhei 20 cor., la fondul „Petru Şpan" 10 cor. „Victor şi Eugenia Tordăşanu" 10 cor. Suma de 90 coroane s'a depus la oficiul de cassă al Consistoriului arhidiecezan, de unde se va distribui conform dorinţei donatorilor.

*

La numărul acesta e adaus un supliment dela Biroul de informaţii şi agentură românească L. Olariu din Budapesta.

Despărţământul Giurgeu al „Asociaţiunii".

Convocare.

Din încredinţarea comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", confom §-ului 23, lit. c. şi §-ului 36 al statutelor acestei instituţiuni, convoc cărturărimea şi ţărănimea din comunele aparţinătoare tractului protopopesc al Giurgeului (comit. Ciuc) la

Adunarea de constituire a desp. Giurgeu

care va avea loc în 26 şi 27 Maiu n. 1912 în Valea-Jidanului (Bicaz).

Cu ocazia adunării de constituire se va ţinea şi o *Serbare culturală* împreunată cu o *Expoziţie etnografică*, cu următorul

PROGRAM:

în 26 Maiu (ziua primă de Rusalii),

înainte de prânz:

a) dimineaţa serviciul divin în biserica din Valea-Jidanului;

după prânz:

b) cuvântare către popor de Oct. C. Tăslăuanu;

c) prelegere poporală despre economia de vite şi cultivarea pământului, ţinută de Aurel Cosciuc, conferenţiarul agronomic al Asociaţiunii;

d) deschiderea expoziţiei etnografice din şcoală;

în 27 Maiu (ziua a II-a de Rusalii),

înainte de prânz:

începând dela 7—9 ore, adunarea de primăvară a desp. Giurgeu a reuniunii învăţătorilor, serviciul divin;

e) prelegere poporală cu proiecţiuni de schiopticon despre Viaţa lui Iisus;

f) adunarea de constituire a despărţământului Giurgeu, prezidată de Oct. C. Tăslăuanu;

după prânz, seara:

g) reprezentaţie teatrală: „O viişoară", de Oct. Prie.

h) petrecere.

Oct. C. Tăslăuanu,
secretar al „Asociaţiunii".

Cărţi şi reviste.

La sate, comedie într'un act, prelucrată după O. *Feuillet* de *Horia Petra-Petrescu.* Braşov, 1912. Tip. A. Murăşanu. — O broşură de 66 pp. Preţul 50 bani.

*

Locuit-au români în Ardeal pe timpul venirii ungurilor? Răspuns dlui I. Karácsonyi, de *Zenove Pâclişanu.* Blaj, 1912. Tip. Semin. — O broşură de 15 pp., reproducere din „Cultura Creştină". Preţul?

*

Biblioteca „Lumina". A apărut Nr. 26 al excelentei bibliotecii „Lumina" din Bucureşti, care conţine „Omorul" de Maxim Gorki şi „Prăpastia" de Leonid Andreev. Un volum de 144 pagini, care se capătă pe preţul de 30 bani la toate librăriile.

*

Procedura nouă procesuală civilă a apărut şi în româneşte, în colecţiunea de legi de pe anul 1911 şi în editura ministeriului reg. ung. de interne. Preţul 9 coroane. Se poate procura dela librăria Tisza testvérek din Budapesta, II. Főutcza 12.

*

Ramuri revistă literară bilunară, nr. 8 din 15 Aprilie 1912 cuprinde: Organizarea studenţimii, de D. Tomescu. O înmormântare, de H. Stahl. Toamnă târzie, de M. Procopie. Privighetoarea şi trandafirul, după O. Wilde, de I. M. Marinescu. Poezii, de Eugenia Ionescu, Natalia Vasiliu, G. Rotică şi Ion Sângiorgiu. Reviste, ziare etc. Cronică rimată. — Abonamentul: în străinătate 10.50 lei pe an. Revista apare în Craiova.

*

„Luceafărul", Nr. 17, 1912, a apărut cu următorul cuprins bogat şi variat: *** Sinoadele eparhiale. A. Radu: Unei artiste (poezie). I. Enescu: „Hoţii" la Braşov. I. N. Pârvulescu: Singură (poezie). Maria Cunţan: Sonete. Victor Stanciu: Cum vin oaspeţii caselor noastre în vilegiatură? I. N. Pârvulescu: Inviere (poezie). I. Agârbiceanu: Povestea unei vieţi (roman). Maria Cunţan: Prietiniei (poezie). Cronici: Adrian Corbul: Despre Georges Courteline. Insemnări: Chestiunea naţionalităţilor. Filozoful Brătescu-Voineşti. Votul universal. Necuviinţe... Centenarul naşterii lui Bariţiu. Ilustraţiuni: N. Grigorescu: Aşteptându-l.

Nr. 120/1912. (125) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa I-a **Petroşeni**, pe baza înaltei rezoluţiuni a Preaveneratului Consistoriu arh. din 6 Martie a. c. Nr. 2583 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

1. Jumătate din toate venitele parohiale.
2. Remuneraţiunea întreagă pentru catehizarea elevilor gr.-or. dela toate şcoalele (gimnaziu sup., etc.) din Petroşeni.

Concurenţii îşi vor înainta cererile, instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în parohie, spre a cuvânta, respective a cânta şi celebra în sf. biserică.

Haţeg, la 16/29 Aprilie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresb.

4042/1912. alisp. sz (123) 1—1

Szebenvármegye alispánjától.

Pályázati hirdetmény.

A Szászsebes r. t. városban létesitendő korháznál betöltendő másodorvosi állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állás javadalmazása évi 1600 K fizetés, természetbeni lakás az intézeti épületben fütéssel, világitással és teljes ellátással.

A másod orvos köteles a korházban lakni.

Az állás a kórház megnyitása napján foglalandó el.

Felhivom pályázni szándékozókat, hogy az 1876 évi XVI. t. c. 63 §-ában előirt képesitésüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeket 1912. évi május hó 30-áig hozzám terjesszék be.

Nagyszeben, 1912. évi április hó 29 én.

Fabritius
alispán.

Publicare de licitaţiune minuendă.

Pe baza planului şi preliminarului de spese, aprobat de P. V. Consistor arhidiecesan, se publică licitaţie minuendă pentru zidirea bisericei române gr.-or. din **Sohodol Peleş** (Aranyosszohodol) p. u. Topánfalva, tractul Câmpeni (Topánfalva).

Licitaţiunea se va ţinea la 12 Mai st. nou la 11 ore a. m. în şcoala din Peleş.

Preţul de strigare este 20.000 coroane.

Licitanţii vor depune vadiu 10% dela preţul strigării în bani gata ori hârtii de valoare.

Planul şi preliminariul de spese, precum şi condiţiile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din loc, de unde cei înteresaţi pot afla orice informaţiuni.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea bisericei aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Licitanţii n'au drept a pretinde diurne şi spese de călătorie.

Sohodol-Peleş la 15 Aprilie st. v. 1912.

Nicolau Oneţ
par. prez.d. comit.

Ioan Goia
epitrop.

Romul Furdui
protopop.

(118) 2—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese, aprobate de Preaveneratul Conzistor Arhidiecezan Nr. 3009/1912 Epitrp., prin aceasta se publică licitaţiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericei gr. or. rom. din **Zsinna**, protopopiatul Mercurei, Comitatul Szeben (Sibiiu).

Licitaţiunea se va ţinea la 29 Aprilie, (12 Maiu 1912) în edificiul şcoalei grăniţereşti din Zsinna la 11 oare a. m.

Preţul strigării este de 80·000 (Optzeci de mii) coroane, după care sumă licitanţii au a depune un vadiu de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Intreg materialul este dator al da anteprenorul.

Comuna parohială are 100.000 cărămidă gata, care se pune la dispoziţia întreprinzătoriului, dar numai dacă întreprinzătorul o cumpără dela comuna parohială.

Oferte închise, provăzute cu vadiul corespunzător şi cu declaraţia, că oferentul cunoaşte condiţiunile şi se supune lor, sunt a se depune până la începerea licitaţiunei, la mâna prezidentului comitetului parohial.

Comitetul îşi rezervă dreptul, de a da lucrarea în întreprindere aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminariul şi condiţiunile de licitaţiune, se pot vedea la oficiul parohial din Zsinna, în oarele oficioase ori şi când.

Licitanţii pot fi numai persoane cualificate şi probate în această meserie.

Zsinna, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 1/14 Aprilie 1912.

D. Panfiloiu
par.-preş.

Nicolau Vlad-Stezar
paroh, not. com. par.

Epitropia parohială:

Vasilie Morariu, Const. Streulea, Ioan Prode.

Nr. 382/1912. (108) 3—3

Am văzut: **Avr. S. Pecurariu**
protopresbiter.

Nr. 207/1912. (107) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Peştera** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela datul publicării în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B, despre întregirea venitului dela stat.

Concurenţii au a-şi înainta cererile în terminul deschis la oficiul protopopesc, şi cu prealabila încuviinţare din partea protopresbiterului a se prezenta cu 8 zile mai înainte de alegere în biserică pentru a cânta şi cuvânta, eventual celebra.

Brad, la 22/III. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Damian
protopresbiter.

Avis.

Să cedează dreptul de opţiune la **40 bucăţi** acţii de ale **„Albinei"**. Adresa la administraţia acestei foi. (124) 1—1

Un cancelist.

In cancelaria notarială din o comună din jurul Sibiiului, unul versat în agendele oficioase, află aplicare momentană pre lângă o dotaţiune corespunzătoare. Informaţiuni la administraţia acestei foi. (119) 2—3

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin.** marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann **„Manera"** pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 8—40

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 40—52

Se află pretutindenea.

Nr. 2693 Ep. 1912. (111) 2-3

Concurs.

Pentru trebuinţele Consistorului arhidiecezan, în cursul anului 1912/13 să recere liferarea de 150 stânjini lemne de fag, neplutit, de prima cualitate, care să fie aşezate parte în Seminariu, parte în curtea din Str. Măcelarilor Nr. 45 în cursul lunilor Iulie şi August a. c.

Ofertele să se adreseze în scris Consistorului arhidiecezan până la 28 Iunie n. a. c.

Sibiiu, 14/27 Aprilie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 177/1912. (109) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Trestia**, protopresbiteratul Cetăţii de piatră să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele parohiale.

Concurenţii vor avea să înainteze rugările de concurs, instruite conform normelor în vigoare, la Preaven. Consistor Arhidiecezan, în terminul deschis

Lăpuşul-unguresc, 16 Martie 1912.

Oficiul protopresbiteral al Cetăţii de piatră, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasilie Duma
protopresbiter.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **director esecutiv** la institutul de credit şi economii **„Lumina"** în Sibiiu prin aceasta se publică concurs cu terminul până la 31 Maiu st. n. a c.

Emolumentele se stabilesc prin învoială având petenţii să şi-le precizeze în petiţia de concurs.

Dela concurenţi se cere: cualificaţia superioară, praxă de bancă, caracter integru, aptitudinile necesare de a putea reprezenta institutul şi cunoştinţa în vorbă şi scris pe lângă limba română a limbei maghiare şi germâne.

Cei cu praxă de bancă mai îndelungată vor fi preferiţi.

Din şedinţa plenară a Direcţiunei ţinută la 2 Maiu 1912.

(120) 2—3 **Direcţiunea.**

In atenţiunea onoraţilor domni preoţi:

„Smyrnă"

veritabilă de Sumatra

pentru sfintele sărbători şi alte ocaziuni, — a sosit în calitate extrasuperioară la firma

N. Oniţiu,
Nagyszeben—Sibiiu.

(90) 9—

Schimbare de domiciliu.

Subscrisul am onoare a aduce la cunoştinţa On. public din loc şi jur, că din **1 Aprilie st. n. a. c.** mi-am schimbat locuinţa în

strada Rosmarin Nr. 6

unde primesc tot felul de lucrări şi anume: **zugrăvitul de case, spoitul faţadelor,** primesc **altaruri pentru aurit,** precum şi **pictare de biserici** după stilul nou cu motive româneşti, orice fel de reparaturi, pe lângă preţuri **foarte moderate.**

Rugând sprijinul valoros al binevoitorului public român semnez:

Cu toată stima: **Ioan Stanciu**
zugrav de case,
Sibiiu, strada Rosmarin Nr. 6.

(103) 5—6

Ingrijiţi-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scutì pe sine şi pe ai săi de lipsă este a se înscrie de membru la

„Asociaţia Esechiană de ajutoare reciprocă".

La această asociaţie poate să se facă membru oricare persoană dela etatea de **21—80 ani.** Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. şi taxa de cazurile de moarte, dejà după un an de membrie i-se **solveşte moştenitorului un ajutor de 2000 cor.,** iar devenind membrul după cel puţin 3 ani de membrie, prin oarecare nenorocire **neputincios de muncă, i-se solveşte până când trăieşte o rentă lunară de 50 cor.** Dacă un membru trăieşte 30 de ani dela înscriere, poate ridicà în bani gata **2000 cor.,** însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moştenitorii, i-se solveşte membrului pânăce trăieşte o rentă lunară de **50 cor.** Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul **nu e obligat a solvì.** Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Aceşti membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membrie toate plătirile se pot sistà rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate şi taxe de măritişuri, poate fiecare a-şi asigurà fetele, dacă acestea n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membrie rămâne orfană, încetată solvirea taxelor, iar **la măritiş, fata primeşte suma asigurată,** ori dacă nu se mărită, la împlinirea etăţii de 24 de ani. Fetele **mici** plătesc taxe foarte mici, aşa că se pot înscrie chiar îndată după naştere.

Răposând o fată **după 3 ani de membrie, solvim erezilor suma asigurată.**

Licuidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanţă: cuote semnate până la **15.000,000 cor.** şi **215,000 cor.** fond de garanţă.

Prospecte şi blanchete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate oraşele şi bărbaţi de încredere în toate comunele.

Asociaţia Esechiană de ajutorare reciprocă.

Direcţiunea pentru Ungaria: (474) 9—

Timişoara (Temesvár, Hunyadi-uteza 4 szám).

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 28 Aprilie (11 Maiu) 1912. Nr. 46.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 4375 Şco'.

Notificare oficială.

Pentru examenele de cualificaţiune învăţătorească la institutul arhidiecezan pedagogic în anul 1912 s'au stabilit următoarele termine:

1. Examenele de clasă şi cele de cualificaţiune de clasă se fac în zilele de 23 şi 24 Maiu 1912 st. n. pentru cursul IV pedagogic.

2. Examenele de cualificaţiune de clasă în cursurile II şi III se fac în zilele de 24, 25 şi 26 Iunie 1912 st. n.

Cererile pentru admitere la examen sunt a se înainta la Consistorul arhidiecezan până la 15 Maiu 1912 st. n. însoţite de următoarele documente:

a) carte de botez,

b) testimoniu şcolar (şcoale medii sau civile),

c) testimoniu eventual dela alt institut pedagogic.

Cererile intrate după acest termin nu vor fi luate în considerare.

Condiţiunile aceste au valoare atât pentru elevii ordinari, cât şi pentru cei pregătiţi în cale privată.

Sibiiu, din şedinţa Consistorului arhidiecezan, ca senat şcolar, ţinută la 19 Aprilie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Episcopia gr. cat. maghiară.

Sibiiu, 10 Maiu n.

Agitaţia printre credincioşii bisericii gr. cat. române şi nemulţămirea lor faţă de situaţia ce li se creează prin înfiinţarea nouei episcopii gr. catolice, cu limba liturgică maghiară, devine tot mai mare şi mai pronunţată.

Protestul arhiereilor acestei biserici, înaintat scaunului papal în forma unui memorand, presentat în persoană de P. S. Sa, Episcopul Dr. *Demetriu Radu*, cum ştim, nu a folosit prea mult, probabil, pentrucă atunci lucrurile primiseră forma faptelor împlinite, cari nu se mai puteau strica, desface ori îndrepta. Papa îşi dase învoirea, ca să se înfiinţeze episcopia gr. catolică maghiară, şi cuvântul dat nu şi'l mai putea revoca. Tot ce s'a putut esopera pe calea memorandului înaintat scaunului papal a fost, — dacă sunt esacte informaţiunile pe cari le avem, — că nu toate parohiile, cari au fost luate în combinaţie pentru a fi trecute la episcopia nouă maghiară, au fost admise să treacă la această episcopie, ci câteva din ele au fost salvate, decretându-se remânerea lor şi pe mai departe în sânul eparhiilor gr. cat. române, la cari au aparţinut până acuma.

Cu toate acestea, sunt încă destule parohii gr. cat. române, — vre-o 50, — cu poporaţiune românească, — dacă şi nu pretutindenea după limbă, totuşi pretutindenea după sentimente, — cari sunt condamnate să facă parte din noua episcopie gr. cat. maghiară, şi să cânte în viitor în bisericile lor şi să laude pe Dumnezeu în limba — maghiară!

Credem, că motivul de nemulţămire, isvorul agitaţiei, e tocmai acesta, ori numai acesta. Petrucă dacă se ridica simplu vicariatul gr. cat. maghiar din Hajdudorogh la rang de episcopie, cu teritoriul său de mai nainte, adecă numai cu parohiile declarate deja de mult de maghiare, nu era nici un motiv de neliniştire, pentrucă situaţia remânea cea de mai nainte, cu care lumea era împăcată. Dar prin faptul, că se iau parohii gr. cat. române şi se încorporează la episcopia gr. cat. maghiară, situaţia se schimbă în mod foarte nefavorabil şi neplăcut pentru Români, cari văd în aceasta un atentat îndreptat în contra limbei lor, deci un nou mijloc de maghiarisare.

Episcopia gr. cat. maghiară acum nu mai poate fi ştearsă, ori desfăcută, pentrucă ea îşi are deja încuviinţarea Maiestăţii Sale şi a scaunului papal. Ea e, durere, un fapt împlinit. Tot ce s'ar mai putea face acum este, ca parohiile gr. cat. române, condamnate să facă parte din episcopia maghiară, să fie scoase cumva din această situaţie neplăcută şi nedorită, şi să fie lăsate să aparţină la eparhiile lor române de până acuma. Lupta de apărare în direcţia *aceasta* va trebui deci să fie purtată şi credem, că dacă ea se porneşte pe întreaga linie cu destulă energie, trebue să ducă la bun sfârşit. Şi au să o poarte, nu Arhiereii, cari stau oarecum în raporturi de dependenţă faţă de Roma, ci credincioşii înşişi, cei în prima linie interesaţi, aceia, cărora nu le poate fi irelevant, dacă înţeleg ori nu cântările şi rugăciunile din biserica remasă lor dela moşi şi strămoşi ca biserică — *românească!*

Credem, că n'ar putea să remână neconsiderate protestele energice ale credincioşilor din singuraticele parohii, condamnaţi să fie puşi sub o stăpânire bisericească streină de limba lor, sub o stăpânire deci, care lor nu le convine, nu le trebue şi nu vreau să o primească.

Şi vedem, că mişcarea e de fapt pornită în direcţia aceasta; ea se poartă de jos în sus, deci se află pe calea cea mai bună de a duce la un sfârşit barem cât de cât mulţămitor. Cetim adecă în „*Unirea*“, că credincioşii unei parohii gr. cat. române din Sătmar, dintre cari cei mai tineri nici nu ştiu româneşte, ba mulţi şi dintre cei bătrâni şi-au uitat limba, — cântările şi rugăciunile bisericeşti le ştiu însă toţi în româneşte, — au trimis un frumos protest la Roma, rugându-se în el de Papa, ca să-i lase şi pe mai departe să laude pe bunul Dumnezeu în biserica lor *în româneşte*, aşa *cum s'au obicinuit şi cum ştiu*, căci ei sunt mângăiaţi când pot lăuda pe bunul Dumnezeu „*în limba românească, remasă lor ca cel mai scump clenodiu!*“

Când toţi credincioşii din parohiile gr. catolice române, ameninţate cu încorporarea la noua episcopie gr. cat. maghiară, vor face astfel, sigur că Papa va trebui să se pună pe gânduri şi să caute şi să afle modalitatea de a îndrepta barem în parte greşala făcută, redând oamenilor liniştea sufletească, prin delăturarea primejdiei, care îi ameninţă.

Iar întâmplându-se să nu li se asculte justele rugăminţi, — oamenilor jigniţi în cele mai nobile sentimente ale lor tot le mai remâne încă o cale deschisă pentru a scăpa de primejdia desnaţionalisării: reîntoarcerea la biserica gr.-ort. naţională română, care sigur că cu drag îi va reprimi între credincioşii ei! E calea, pe care nu noi trebue să o indicăm, căci vedem că ea e indicată deja de un preot al bisericii gr.-cat. române, în coloanele ziarului, „Românul“, unde acest *preot unit* scrie, în numărul 89, următoarele:

„....Dacă se va vedea, că acele 50 de parohii destinate a se rupe din provincia noastră română gr.-cat., spre a se incorpora la episcopia înfiinţândă, nici cum nu se vor putea salva, — după ce Roma, pe carea noi, uniţii, totdeauna, acum de peste 200 ani, o am cinstit, ca pe o mamă dulce, acum s'a făcut maşteră, şi din ce ne-a dat acum 60 ani astăzi ne ia, ca să ne lase pe mâna ucigaşilor neamului nostru: pentru ce să nu ne facem şi noi fii maşteri, căci înainte de toate trebue să rămânem şi să fim Români, adecă aceea ce ne-a făcut Dumnezeu, şi numai după aceea gr.-cat. ori gr.-or?... ca să vadă Sanctitatea Sa Papa Piu X, că unui cap bisericesc pus aşa sus în societatea omenească nu i se cade să calce în picioare decretele antecesorilor, chiar numai de dragul celui mai urgisit neam de oameni de pe întreg rotogolul pământului. Şi dacă cârmacii corăbiei noastre nu vor merge cu poporul lor încredinţat, să-i lăsăm să rămână cu duşmanii

FOIŞOARĂ.

Misiunea episcopilor Gherasim Adamovici şi Ioan Bob la curtea din Viena în 1792.

De *Dr. Ioan Lupaş.*

(Urmare)

Această modificare favorabilă Românilor gr.-or. poate fi socotită ca o dovadă de bună voinţă şi de interes din partea coroanei pentru cauza Românilor. Nu a trecut multă vreme până când Francisc al II-lea a dat o nouă dovadă despre bunăvoinţa sa faţă de biserica gr.-or. din Ardeal permiţând la 25 Maiu 1809 în urma repeţitelor rugăminţi ale clerului, ca episcopul *să fie ales* din sinul clerului ardelean, iar nu *denumit*, cum se zice în art. dietei din 1791. („Sua Majestas Ssma iteratis precibus Cleri Graeci Ritus non unitorum in Transsilvania eidem alte fatae demisse prorectis admittere dignata est, ut vacans in illo principatu huius ritus Episcopi Statio restauretur ad eamque per clerum Valachicum Transsilvanicum ex ipsius gremio ... vir activus et idoneus, linguarumque nationalium et praecipue Valachicae, prout et jurium constitutionumque et consuetudinum ibidem vigentium gnarus *eligatur*“.[1]

Pe lângă modificarea introdusă în textul articolului amintit, în rescriptul său din 26 Maiu 1792 către dieta ardeleană Francisc al II-lea mai spune, că s'a milostivit a hotărâ, ca în ceeace priveşte admiterea Românilor neuniţi la purtarea oficiilor publice, dacă întrunesc condiţiile necesare, şi ei să fie admişi la toate oficiile publice, cari nu sunt rezervate prin legi speciale celor 4 religiuni recepte („quoad gerenda per Valachos Graeci Ritus non unitos publica munia clementer resolvimus, *hos etiam*, si requisitis qualitatibus instructi fuerint, ad omnia illa officia, quae per leges ad quatuor receptas religiones restricta non sunt, admovendos esse“.[1]

Staturile ardelene iau la cunoştinţă, fără împotrivire dispoziţiile lui Francisc al II-lea, îndrumând însă comisia bisericească a se îngriji ca în planul, ce va face pentru educaţia poporului român să indice şi modul potrivit spre a răspândi între Români cunoştinţa limbei maghiare.[2]

Nu era însă greu a prevedea, că dispoziţiile favorabile cuprinse în decretul din 26 Maiu 1792 se vor răstălmăci din partea celor puternici în Ardeal tot în defavorul Românilor. După atâta timp petrecut departe de scaunele lor arhiereşti, ştiind, cât de mari speranţe a legat preoţimea şi poporul de această călătorie a lor, episcopilor le venia foarte cu greu să se întoarcă în Ardeal fără un rezultat mai positiv şi mai sigur. Aceasta reiese în mod clar şi mişcător din altă petiţie a lor înaintată la tron în ziua de 1 Iulie 1792.

Prezentând această petiţie un deosebit interes istoric prin faptul, că dă motivaţia psihologică a păşirii celor doi arhierei pe arena revendicărilor naţionale-politice şi lămureşte unele momente importante pentru mişcarea politică din anii 1790—1792, o publicăm întreagă în traducere românească făcută după textul latin,[1] precum urmează:

„Sacratissimă Majestate Regească, Prea Milostive Doamne! Pe când aşteptam prea milostivele rezoluţiuni la rugările noastre înaintate în anul acesta Augustului Tron în afacerile Naţiunii, în 6 a lunei curente[2] ni s'a dat milostivul decret aulic din 26 a lunei trecute, prin care ni se aduce la cunoştinţă, că Maiestatea Voastră v'aţi milostivit noștri, căci nu turma e făcută pentru păstor, ci păstorul pentru turmă. Să alergăm deci cu mic cu mare, tinăr cu bătrân, învățat cu neînvățat, la congresul ce se va conchema, în Blaj, (Nu la Blaj, ci *la Alba-Iulia* e deja convocată adunarea de protestare. *Red.*) care dacă ar fi să nu se concheme, să pretindem ca să se concheme, și *precum în 1700 în corpore am trecut la unire, astfel acuma iarăși în corpore să trecem la neunire, căci aceea e corabia noastră de salvare*".

---

[1] Cf. revista „*Biserica Ortodoxă Română*“ Bucureşti 1911 pag. 782—783. „Acte privitoare la alegerea şi instalarea episcopului ardelean Vasile Moga“, publicate de Dr. I. Lupaş.

[1] Cf. Protocolul dietei din *1792* pag. *110*.

[2] „Ő Felsége azt méltóztatik rendelni, hogy a nem edgyesült Görög Vallásnak is szabad gyakorlása az 66-ik articulussal megengedtetvén, azon valláson lévők olyan tisztségekre vétessenek föl, a melyek a bévett 4 vallásuakra a törvény tartása szerént nincsenek szoritva, jelentvén azt is, hogy Ő Felsége az ország rendjeinek a mult országgyűlésében 1791-dik esztendőben Kis-Asszony havának 9-ik napján adott vélekedések szerént elvárja a szentegyházi dolgokra rendeltetett systhematika Deputatio által arról készitendő planumot: mimódon lehessen a tudatlan oláh népséget kimivelni. *Ezen rendelésre nézve nem tanáltanak az ország rendjei semmi ellenkező okot, de* a szentegyházi dolgokra rendeltetett Deputatiónak kötelessége lészen, hogy az oláhságnak kimiveléséről és szelidebb erköltsre leendő oktatásáról való planumban, a magyar nyelvnek közöttek való elterjesztéséről igyekezzen valami jó módnak elintézését dolgozni“ (Cf. acelaş protocol pg. *311*)

[1] Textul latin se va publica împreună cu al petiţiei din 30 Martie 1792 tot în revista „Transilvania“.

[2] Din acest dat se vede, că începutul acestei petiţii s'a scris în cursul lunei Iunie, şi s'a isprăvit tocmai în ziua 1-a a lunei Iulie, când petiţia a fost datată şi subscrisă de amândoi episcopii.

E un glas de durere, un glas de desperare acesta, isvorât din un suflet năcăjit, care tocmai pentru aceasta nu e prea alegător în cuvinte, un glas însă, care ne face să înțelegem ce se petrece acum în sufletele pline de amărăciune ale celor osândiți să-și peardă limba, prin însăși biserica, pe care ei, tocmai pentru salvarea și asigurarea limbei au unit-o cu Roma, în sufletele celor ce se văd astăzi desilusionați și înșelați în toate asteptările mari, legate de Roma!

Consistoriul superior bisericesc al bisericei autocefale gr.-ort. din România a fost convocat pe ziua de 1/14 Maiu în sesiune ordinară de primăvară la București. Va fi prezidat pentru prima oră de I. P. S. Sa, Mitropolitul Primat *Conon*, care, în vorbirea de deschidere, își va desvolta programul de muncă pentru viitor.

Meetingul din Alba-Iulia. Primim știrea, că primarul orașului Alba-Iulia nu a permis ținerea adunării de protestare, în chestia episcopiei maghiare, convocată acolo pe 29 Maiu n. c. din motivul, că înființarea episcopiei gr.-cat. maghiare e fapt deja împlinit, asupra căruia nu se mai poate discuta, și fiindcă adunarea are intenția să demonstreze în contra limbei maghiare, ceea ce nu poate fi tolerat. S'a anunțat recurs, și se așteaptă, ca domnul vicecomite al comitatului, eventual dl ministru de interne, să fie de altă părere.

Din parlament. Discuția asupra programului guvernului s'a terminat în ședința de Mercuri a dietei. Domnul primministru a răspuns tuturor oratorilor mai de seamă, și a atins pe scurt și chestia de naționalitate, apoi dieta a luat la cunoștință numirea noului guvern și a respins propunerea făcută de a se îndruma guvernul să compună imediat noua lege electorală; iar la propunerea presidentului Návay dieta s'a ajurnat pe timp nedeterminat, cu *„considerare la situația politică"*. Ceea ce e de înțeles astfel, că se dă regaz guvernului de a se înțelege și a lega pace cu oposiția. In scopul acesta se lucrează cu mare diligență în ministerul de interne la noua lege electorală, pe care guvernul vrea să o arete oposiției barem în liniamentele ei generale, pentru a servi de basa la pertractările de împăcare. Aplecarea spre pace e mare, și la cei din oposiție, și la guvern și partidul guvernamental, deci este speranță întemeiată, că în dietă se vor încetățeni de nou stările normale de lucruri, — cât mai curând.

Din Râșnov.

Inmormântarea preotesei Eugenia C. Proca n. Mețianu.

„O! rămâi, rămâi la mine,
„Te iubesc atât de mult,
„Ale tale doruri toate
„Numai eu știu să le-ascult".
Eminescu.

Am fost dureros atinși de neașteptata și sguduitoarea veste, că tinăra soție a parohului C. *Proca* din Râșnov a părăsit pentru vecie pe soțul său iubit, neamurile numeroase, prietini și cunoscuți, și s'a mutat la cele vecinice.

Rare ori mi s'a dat ocasiune să văd la o înmormântare atâta durere mută, atâta consternațiune și jale concentrată.

Adânc întristatul soț, sguduit în întreaga-i ființă, sleite fiindu-i și isvoarele lacrimilor, par că toate simțurile și le concentrase în privire. Se uita la un singur punct, la comoara sa perdută, la podoaba capului său, la fericirea vieții sale, la iubita sa Geniucuță, care sta rece și nemișcată, acoperită cu flori, în strălucitorul sicriu de metal, și pare că o ruga:

„O! rămâi, rămâi la mine,
Te iubesc atât de mult,
Ale tale doruri toate
Numai eu știu să le-ascult".

Am văzut cu inima strânsă de durere suspinele necontenite ale dlui asesor consistorial Dr. G. *Proca*, am văzut cum lacrimile îi curgeau neîncetat, și am cercat să străbat în acest suflet obidit și să-mi dau seama, oare ce-l va fi durut mai mult, despărțirea pe veci de drăgălașa sa cumnată, ori marea nenorocire ce l-a ajuns pe iubitul său frate, rămas stingher în floarea vieții?

Am văzut o mamă frântă de durere, o bunică care abia își mai poate purta trupul încovoiat de mulțimea anilor, numeroase rudenii și imensul public lăcrămând, și mi-am zis: Doamne Dzeule, părinte atotputernic, bun și milostiv, fără a cărui știre și voe nici un fir de păr de pe cap nu cade, ale cărui judecăți sunt dreptate vecinică, cum te-ai îndurat stăpânitorul văzduhurilor, cum te-ai îndurat tată iubitor, să desparți două inimi topite în focul dragostii tinereții, aruncând pe una în întunerecul mormântului rece, iar pe cea rămasă stingheră în doliu profund și în greaua văduvie pentru totdeauna?

Dar să nu cercăm noi viermi neputincioși a cere socoteală prea înțeleptului ocârmuitor a toate, să nu ne încumetăm a cerceta taine, cari vecinic vor rămânea neînțelese de mintea noastră mărginită, ci să ne plecăm genunchii și inimile spre tatăl ceresc și să primim cu fiască supunere din mânile lui și darul, dar și cercarea, bine știind, că pe cel ce-l iubește Domnul, îl și cearcă.

„Ș'apoi cine știe, de este mai bine
A fi sau a nu fi? Dar știe ori cine,
Că ceea ce nu e, nu simte dureri
Și multe dureri-s, puține plăceri".

Adormita în Domnul a fost odrasla gingașe a nobilei familii *Mețianu*, fiica mult regretatului protopop Traian. Pe lângă calitățile sale trupești, răposata s'a bucurat și de o cultură aleasă. Era bună, blândă, îndatoritoare și prevenitoare. Râsul ei limpede, deschis și pronunțat trada bunătatea inimii, o făcea plăcută în societate și câte un surâs de mulțămire smulgea ea și de pe fața unui misantrop. Intrând prin căsătorie în venerabila familie Proca, tinăra preoteasa a continuat cu succes tradiția acestei familii despre ospitalitatea devenită deja proverbială.

A trăit cu soțul său, părintele Constantin Proca, în perfectă mulțămire și fericire 10 ani, a răposat în anul al 29-lea al etății, plânsă și jelită de un colțișor de țară, cum prea adevărat s'a esprimat dl Pompiliu Dan în escelentul său discurs dela groapă.

N'a lăsat nimic neîncercat îndureratul soț, pentru ca să-și poată conserva această scumpă și neprețuită comoară a inimii sale. Dar nici celebritățile medicale din Pesta și Viena, nici clima dulce dela Abbazia, nici gingașa îngrijire de mamă, nici afecțiunea soțului nu o a putut scăpa din neiertătoarele ghiară ale morții, care a urmat Joi, în 19 Aprilie a. c.

Inmormântarea a avut loc Sâmbătă în 21 l. c. din casele proprii de curând renovate și adaptate, — în presența unui distins și numeros public, atât din loc, cât și din comunele frumoasei țări a Bârsei și din Brașov.

După cât am putut se țin minte, au fost de față la înmormântare:

Presbiteriul evangelic luth. din loc în frunte cu parohul.

Representanța comunală aproape întreagă, compusă din Sași, în frunte cu primarul și notarul.

Societatea de lectură cu steagul.

Comitetul parohial corporativ.

Elevii școalei din Râșnov cu învățătorii etc.

Din Brașov am observat pe domnii: Nicolae Garoiu și fiul Dr. I. Garoiu, cu doamna, Petru Popoviciu cu doamna, Arsenie Vlaicu cu doamna, dna Săbădeanu, d-nul Munteanu cu d-na, Dr. Străvoiu arhitectul Leucă și mulți alți domni și doamne.

Am observat mai departe preoți, învățători, notari, comercianți și alți inteligenți din Codlea, Ghimbav, Vlădeni, Șercaia, Vâlcan, Cristian, Holbav, Poiana Mărului, Zernești, Tohanul nou și vechiu, Bran, etc. etc., ear din Râșnov aproape tot satul, domni și țărani, fără privire la sex și naționalitate.

Prohodul s'a săvârșit de 18 preoți, în frunte cu P. O. D *Mateiu Voileanu*, asesor consisterial.

După o scurtă rugăciune, săvârșită în odaea prefăcută într'o grădină de flori, din care abea eșia la iveală catafalcul, convoiul se pune în mișcare, îndreptându-se spre biserică în modul următor:

Inainte, societatea de lectură cu steagul tricolor, urmau apoi elevii școalei de ambele sexe conduși de învățători, purtătorii de prapori și cruci, învățătorii cari purtau numeroasele cununi, corul elevilor, preoții slujitori, — sicriul, rudeniile și numerosul public.

Ajunși la frumoasa și încăpătoarea biserică, sicriul se așază în naia bisericei. Impregiurul lui șed numeroasele rudenii: soțul îndurerat, fratele dânsului dl Dr. G. Proca cu mama, d-nii Dr. Iancu Mețianu cu doamna, Dr. Eugen Mețianu, Sergiu Medeanu protopopul Sas-Sebeșului, protopopul Ioan Hamsea al Branului cu doamna și fiicele, preotul Iacob Zorca cu dna, Dr. Bolfa cu dna etc. etc. — Biserica ere ticsită de lume.

La strană au cântat învățătorii: Marcu din Ghimbav, N. Sperchez din Zernești și R. Cristolovean din Râșnov, ear din pcdișor corul elevilor din Râșnov condus de învățătorii Bude și Tipeiu.

După terminarea ritualelor P. O. D. Mateiu Voileanu din ușa altarului rostește un pătrunzător cuvânt panegiric. După D-sa, vorbește parohul Ioan Nan, luându-și remas bun dela reposata în numele Râșnovenilor.

Acum convoiul se pune de nou în mișcare în aceeași ordine și se îndreaptă spre cimitir.

Ajunși aici dl învățător Pompiliu Dan ține un prea frumos discurs, în care descrie viesța fericitei adormite în Domnul de când era copilă, invoacă umbrele vrednicilor de pomenire străbuni ai săi mai înainte răposați, a protopopilor Baiu și Tipeiu, a socrului G. Proca, și închee vărsând balsam alinător peste sufletele îndurerate ale celor rămași.

Mai vorbește în fine și părintele Comanescu din Codlea, luându-și remas bun în numele preoteselor din tract.

Un torent de lacrămi din ochii asistenților pică pe pământ, un dureros vaiet de desnădăjduire se ridică spre cer, iar sicriul cu odorul răpit se scoboară încet și nepăsător în cripta familiară, spre a fi așezat între al vrednicului fruntaș și bun Român, regretatul învăț. dir. G. Proca și al fiului său Victor, mai de mult răposat.

Ca un semn vădit al dragostei și stimei de care s'a bucurat răposata, servească și mulțimea cununilor depuse pe sicriu, între cari aici amintesc următoarele:

Din partea nemângăiatului soț cu inscripția: „Dragostei mele Geniucuța 1902. Intristatul Costi 1912". Apoi din partea d-nei și d-lui Iancu Mețianu, Dr. E. Mețianu, d-na și dl Dr. G. Proca. Familia T Popovici Brașov, Familia Muntean Brașov, Arthur Papp și soția Râșnov, Biserica rom. gr. or. din Râșnov, Corul bisericei din Râșnov, Invățătoresele din Râșnov, iar buchete de flori naturale: d-nele Aurelia Hamsea, Elena Săbădeanu, Virginia Vlaicu, Florica Garoiu, Marie Elsen, Ana Dorobanț etc.

Pentru popor s'au împărțit la ieșirea din cimiter colaci și făclii, ear inteligența, cam vr'o 200 persoane, a luat parte la pomana servită în restaurantul „Patron".

Astfel a decurs și s'a încheiat această tristă serbare, deosebit de dureroasă pentru neconsolatul soț. Intărește-ți însă inima, iubit coleg și pretin, greul vieții d'acum începe. Ai încredere în Dzeu și muncește ca și până acum tot cu același zel și devotament pentru fruntașa ta comună, pentru cei de aproape ai tăi, și pentru mult cercatul nostru popor. In muncă intensivă îți vei găsi pacea, liniștea și mulțămirea sufletească.

Preotul *George Babeș*.

Din despărț. „Asociațiunii".

Convocare.

Adunarea cercuală a despărțământului VI (Sebeș) al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român" în anul curent se va ținea în comuna Șugag la 2 Iunie st. n. a. c. la 11 ore a. m. la care se învită toți membrii și binevoitorii Asociațiunii.

Programul e următorul:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului și cassarului.
3. Alegerea comisiei pentru censurarea acestora.
4. Alegerea comisiei pentru înscrierea de membri noi.

---

a resolvi cererile noastre înaintate la 30 Martie a. c. în afacerile națiunii, și anume:

1. că, deoarece prin resoluțiunea prea înaltă din 24 Octomvrie 1791 nr. 7279 nouă nu ni s'a dat voie să mergem la tron în calitate de *deputați naționali*, ci ca niște oameni privați („qua privatis supplicantibus"), în numele Maiestății Voastre să ni se pună în mod serios în vedere, că fără legitimațiunea misiunii noastre și împotriva milostivei, resoluțiuni regești, am fi tratat, în numele națiunii române întregi, astfel de afaceri, în privința cărora zisa națiune nici nu poate fi de aceeaș părere, iar afară de aceasta am fi îndrăznit a atinge cu expresiuni necuviincioase nu numai staturile și ordinile marelui principat, ci chiar și legile, rezoluțiile și diplomele regești le-am fi atacat.

Obicinuiți a venera cu cea mai adâncă supunere orice fel de resoluțiuni regești, și pe aceasta o venerăm cu supunere, plecând genunchii noștri, însă deoarece din cuprinsul aceleia vedem, că ni s'au făcut oarecari imputări iar înnăscuta Maiestății Voastre milostivire, cu care vă îndurați a îmbrățișa pe toți supușii deopotrivă, lasă fiecăruia dintre dânșii calea deschisă spre a se înfățișa și a se scuza în mod legal înaintea acelui judecător, în fața căruia i s'a adus imputarea, în iubirea de dreptate a Maiestății Voastre ne punem toată speranța, că umilitele noastre desvinovățiri, cari le prezentăm cu supunere aici la fiecare punct al imputărilor, vor fi primite în mod binevoitor.

Nouă ni se impută 1: că deși în virtutea prea înaltei rezoluțiuni din 24 Oct. nr. 7279 nu ni s'a dat voie a merge la Augustul Tron ca deputați naționali, ci ca oameni privați, noi am pertractat totuș în numele națiunii întregi și fără legitimarea misiunii noastre.

Cu supunere răspundem la aceasta, că după publicarea așa numitului rescript restitutoriu din 28 Ianuarie 1790, prin care s'a înlăturat sistema ce fusese în vigoare dela anul 1784, și în sensul căreia toate națiunile din principat formau o singură națiune, cea transilvană — aruncându-se dintr'o parte și din alta vorbe și obiecțiuni, că Românii nu sunt după lege primiți (recepți) și prin urmare nici nu sunt vrednici de beneficii și oficii, multor Români din cler și dintre nobili și altor onorațiori din diferite părți ale provinciei le-a dat ansă să ne roage în mod foarte stăruitor pe noi subsemnații să expunem prea augustului principe gravaminele națiunii și să ne rugăm, ca aceasta să fie reașezată în usul tuturor drepturilor civile. Mărturisim sincer, prea auguste principe, că ne-am împotrivit a da ascultare astorfel de cereri, deși ni s'au făcut în repețite rânduri, ci mai vârtos am sfătuit pe toți la olaltă și pe singuratici, să fie în liniște și cu răbdare. Dar acest fel de purcedere ni s'a luat în nume de rău din partea națiunii și, spre durerea inimii noastre, a trebuit să auzim cum ni se spune din mai multe părți: că nu voim să fim de nici un folos turmei noastre, câtă vreme cererile ei nevinovate și foarte drepte ne împotrivim a le înainta la augustul principe. Deschizându-se apoi dieta către sfârșitul aceluiaș an (1790), am fost din nou impresurați din toate părțile cu rugări și obiecțiuni[1]; în o astfel de stare a lucrurilor, câtă vreme se manifesta din toate părțile dorința națiunii, *ce am putut noi să facem altceva decât să înaintăm, în luna Martie a anului trecut, la augustul Tron al Dreptății și al Milostivirii cererile umilite ale națiunii întregi*, și astfel inimile cuprinse de tulburare să le readucem, după putința noastră, la liniște. Știam, prea auguste principe, că recursul la augustul Tron nici celui din urmă cetățean nu-i este interzis, cu atât mai puțin unei națiuni întregi, care poartă cea mai mare parte din poverile țării. Cu toate acestea pentru înaintarea amintitelor cereri ale națiunii *ne-am dat silința a obținea prealabil învoirea prea augustului principe*, care domnea atunci cu glorie și *cererile nu le-am înaintat la augustul tron, decât dupăce am primit știrea despre învoirea lui prea milostivă.*

(Va urma).

---

[1] Amintirea acestei împrejurări era încă vie și pe la anul 1846, ceea ce se vede din cuprinsul petiției adresate de Brașoveni la 19 Noemvrie 1846 către consistor și în care se află următorul pasaj: „Beatae memoriae Episcopi Nationis valachicae Transsilvanae Ioannes Bobb fogarasiensis et Gerasimus Adamovits cibiniensis anno adhuc 1791 *rogati provocatique a clero, nobilitate populoque valachico* in ejusdem nomine supplicem Suae Majestati substraverunt libellum jura tribus nationibus communia valachis quoque adseri orantem Optimus Monarcha dignatus fuerat eundem illico I. I. S. S. et Ordinibus transmittere. Vera omnique attentione digna erant puncta per Majores nostros in eodem libello petita expositaque; sed in favorem nostri nihil praeter articulum 60-mum anni 1791-mi lege sancitum viderimus, qui tamen, etsi in levamen cleri populique non uniti latus, *multis nimiumque* praeiudiciosis in hunc usque diem interpraetationibus locum reliquit" (Cf. *Foaia p. minte*, 1863 pg. 150).

5. Prelegeri poporale.

6. Raportul comisiilor de sub 3 şi 4.

7. Alegerea a 2 delegaţi la adunarea generală.

8. Alegerea unui membru în comitetul despărţământului.

9. Inchiderea adunării.

Sebeş, în 7 Maiu 1912.

Sergiu Medeanu director. *Dr. Seb. Stanca* secretar.

NOUTĂŢI.

Primire de elevi în şcoala ces. şi reg. de cadeţi. Pe anul prim al şcoalei ces. şi reg. de cadeţi (infanterie) din Sibiiu, se primesc cu începerea anului şcolar 1912/1913 (mijlocul lui Septemvrie) aproximativ 25 tineri, fisiceşte apţi, cari cu 1 Septemvrie anul curent au împlinit etatea de 14 ani, dar nu au trecut peste etatea de 17 ani, simţesc în dânşii aplicare pentru chemarea militară, şi au absolvat cu succes cel puţin suficient patru clase civile sau patru clase dela o şcoală medie. Petiţiunile de primire pentru locuri cu plată sunt a se înainta la *comanda şcoalei*, imediat după primirea testimoniului dela finea anului şcolar curent, dar cel mult până în 12 Iulie st. n. Dacă petentul are să mai facă vreun examen de emendare, atunci trebue să trimită un atestat interimal. Cererile necomplete, care se înaintează tocmai la terminul ultim, adecă 8 Iulie st. n., nu mai pot fi luate în consideraţiune. E de observat, că cereri cari intenţionează obţinerea unui loc *de tot gratuit, fondat din partea statului*, sunt a se înainta necondiţionat *la ministerul r. unguresc de Honvezi* pentru apărarea ţării, până la terminul hotărât, publicat în foaia oficioasă „Rendeleti Közlöny“.

*

Şcoală pentru ziarişti. In 25 Septemvrie a. c. se va deschide la universitatea americană din Columbia o şcoală menită pentru ziarişti. In considerare că cei ce se consacră pentru cariera ziaristică, au trebuinţă de cele mai variate cunoştinţe, noua şcoală va cuprinde un curs de patru ani. Obiectele ce se vor propune, sunt următoarele: istorie, filozofie, drepturi şi limbile popoarelor mari. Programa de studii mai conţine şi o parte technică privitoare la redactarea ziarelor. Candidatul va fi admis la examen numai după o jumătate de an de probă, făcută în redacţia unui mare ziar. Făcând examenele cu succes, primeşte diplomă universitară şi titlul de *bacalaureat în literatură*.

*

† Efrosina T. Meţianu născ. Tipeiu, văduvă de protopresbiter, după scurte suferinţe, împărtăşită cu sfintele taine, a adormit în Domnul Marţi, în 24 Aprilie v. în etate de 56 ani şi a fost înmormântată eri, Joi, în cimiteriul gr. ort. român din Zerneşti. Odihnească în pace!

*

Hymen. *Laura Rusu* născ. *Furdui, Dr. Eugen Rusu*, medic căpitan, căsătoriţi. Viena, în April 1912.

*

„Mureşanul“, institut de credit în M.-Radna, a donat „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“ 20 cor., pentru care mulţămeşte: *Comitetul Reuniunii femeilor române din Sibiiu.*

*

Inundare. Fluviul *Mississipi* al Americei de nord s'a revărsat şi a pricinuit pagube uriaşe, 125.000 de oameni sunt fără adăpost. S'au năruit multe clădiri. Apa abea în timp de două luni va reintra în albie.

*

Un tablou de Rafael? Pictorul suedez Anders *Zorn* a cumpărat un tablou, despre care dă cu socoteală că este una din pânzele originale ale lui Rafael. Tabloul înfăţişează o madonă cu garoafă. Copii de pe acest tablou se găsesc în muzeele din Stokholm şi Florenţa, originalul însă s'a perdut. Icoana este înaltă de 75 centimetri şi lată de 60 centimetri. Pictorul Zorn a cumpărat-o dela un anticar, şi ar fi să fie primul tablou original de Rafael aflător în Suedia. Specialiştii vor cerceta şi apoi se vor pronunţa.

*

Mişcarea sufragetelor. Cam la o mie de sufragete au organizat Dumineca o mare demonstraţie în stradele din Newyork. In conduct a participat şi o deputaţiune de femei chineze; femeile veneau în trăsură deschisă purtând drapelul republican al Chinei. Adunarea a hotărât să facă propagandă pentru îmbunătăţirea sorţii femeilor din orientul depărtat. S'au petrecut şi turburări. Sufragetele au spart ferestri, au rupt pomi şi au sfărmat bănci din grădinile publice. Poliţia a fost nevoită *să aresteze mai multe dame.*

*

Cariera femeilor în Germania. Opiniunea publică s'a obişnuit să considere în general, ca una dintre caracteristicele de frunte ale femeilor germane, *căsnicia lor.* Femeile din Germania au reputaţia că îşi jertfesc tot timpul pentru îngrijirea copiilor şi a casei. Părerea aceasta, în urma datelor statistice mai recente, se va schimba în mod radical. Astăzi dintre femeile germane, în vrâstă de 16—30 de ani, abea patruzeci de procente sunt măritate. Partea cea mai mare din restul de şasezeci de procente îşi câştigă pânea zilnică prin muncă spirituală sau corporală, — situaţia lor devine în fiecare an tot mai grea. Câştigul lunar al unei femei se cifrează cu 60—80 coroane. Numai puţine dintr'însele ajung, după muncă grea de ani întregi, la un venit de 120 coroane. La universităţile germane se înmulţeşte tot mai tare numărul studentelor. Autorităţile şcolare din Prusia se ocupă cu ideea, cum ar putea reduce numărul prea mare al femeilor dela universităţi.

*

Serbări în Lipsca. Implinindu-se o sută de ani dela naşterea lui Richard *Wagner*, oraşul natal al marelui compositor va organiza o serie de mari festivităţi: în 22 Mai se va aşeza peatra fundamentală a statuei lui Wagner; în 23 va fi un concert dirigeat de Nikisch, ear în zilele următoare se vor reprezenta toate operele lui Wagner în teatrul comunal din Lipsca.

*

Pentru un câne. Un soldat de rând, dela regimentul nr. 12 de husari, mergea cu trenul dela Timişoara spre Budapesta. Husarul ducea cu sine un câne. In apropierea staţiunii Monor cânele a scăpat din vagon; ear soldatul, deşi trenul mergea repede, s'a aruncat după câne şi a sărit din tren. S'a izbit însă cu atâta putere de pământ, încât a rămas sdrobit. Trenul s'a oprit; soldatul, rănit de moarte, a fost ridicat şi transportat la un spital militar din capitală.

*

De ce s'a nenorocit Titanicul? Comisiunea senatului american în Washington şi-a terminat lucrările în afacerea catastrofei uriaşului vapor. Cauza nenorocirii este *negligenţa* conducătorilor vaporului şi a societăţii de navigaţiune. S'a constatat, că Titanicul a primit ştire despre apropierea munţilor de ghiaţă plutitori, şi totuşi a înaintat cu mare iuţeală; luntrele de salvare au fost prea puţine, iar matelotii cei mai mulţi nu ştieau să le mânuieze.

*

Reuniunea sodalilor români din Sibiiu, aranjază o convenire socială împreunată cu cântări, declamaţiune, postă umoristică şi joc, Dumineca, la 12 Maiu n. 1912, în „Unicum“. Dirigentul corului: Candid Popa. O parte a eventualului venit curat este destinată pentru fundaţiunea ziariştilor români. Inceputul la 8 oare seara. Preţul de întrare: De persoană 1 coroană. — Insemne de dans pentru dansatori 50 bani. Suprasolviri se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Festivităţi în amintirea lui Shakespeare. In Stratford, oraşul natal al lui Shakespeare, e obiceiul să se ţină an de an reprezentaţiuni teatrale în amintirea celui mai mare poet dramatic. In seria pieselor din anul acesta se joacă tragediile: Enric V., Antonia şi Cleopatra, Macbeth, Otello, Hamlet, în rolurile principale cu artistul londonez şi regizorul Benson.

*

Mulţămită. In numele parohiei gr.-or. române din Vâlcele (Előpatak) aduc şi pe această cale sincerile mele mulţumite părintelui Ioan Podea din Lupeni pentru darul de 35 altoi nobili de primul rang, ce a binevoit a-l face pe sama grădinei parohiale. Vâlcele (Előpatak), în 21 April 1912. Damitru Soiu, paroh.

*

Stricăciunea fumatului. Profesorul Frankl-Hochwart a studiat în decurs de mai mulţi ani boalele nervoase ale fumătorilor, stabilind următoarele grupe: Fumători slabi sunt aceia, cari nu fumează pe zi mai mult de patru ţigări (sau zece ţigarete); sunt moderaţi fumătorii cari trag zilnic 7 ţigări (sau 20 ţigarete); fumători mari sunt cei ce consumă zilnic 12 ţigări (sau 30 ţigarete). Nu este indiferent, dacă cineva fumează în aer liber, sau în odae cu ferestrile închise. Inrâurirea nicotinului depinde şi dela dispoziţie. Omul nervos simte mai de grabă efectul acestui venin, şi în deosebi îl simţesc copiii şi persoanele care muncesc fumând. Apariţiile caracteristice ale patimei de fumat sunt: durere de cap, ameţeală, insomnie, nelinişte, slăbirea memoriei, tremurătura mânilor, palpitaţiuni, lipsa de apetit ş. a. Asupra plumânilor nu are influenţă deosebită. Fumatul, zice numitul doctor, agravează convulsiunile epilepticilor şi face mai dese atacurile.

*

Centenarul lui Bariţiu. Comitetul despărţământului Cluj al „Asociaţiunii“ invită la adunarea comemorativă, care se va tinea Dumineca în 12 Maiu n. în comuna *Jucul de jos*, în amintirea lui *Gheorghe Bariţiu*, fostul preşedinte al „Asociaţiunii“, din prilejul aniversării de 100 ani dela naşterea marelui bărbat. Se va celebra serviciu divin şi parastas, apoi va urma în localul şcoalei şedinţa, cu următoriul program: 1. Cuvânt de deschidere, rostit de v. dir. desp. 2. Cântec exec. de corul tinerimei universitare din Cluj. 3. Conferinţă despre G. Bariţiu, ca ziarist, de dl Dr. O. Rusu. 4. Cântec (corul tiner. univ). 5. Conferinţă despre G. Bariţiu, de dl A. Lupean. 6. Cântec (corul tiner, univ.) 7. Cuvânt de închidere. După şedinţă masă comună.

*

Să contribuim la fondul ziariştilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit şi economii Ardeleana“ în Orăştie-Szászváros.

*

Comoara unui preot. A murit de curând în mod subit un preot militar, *Liebe*, în Wilmersdorf din Germania. In casa reposatului preot s'a găsit pe neaşteptate o comoară ca în poveşti. Şi adecă s'au aflat obiecte de artă şi o colecţie întreagă de pietri scumpe: sute de diamante, safire, turchize, opale, smaragde, rubine ş. a. Cea mai frumoasă bucată este un potir de aur masiv, lucrat în scumpeturi şi înalt de 45 centimetri, a cărui valoare este de 400 de mii coroane. Comoara întreagă este preţuită la un milion de mărci. — Din Berlin se vesteşte, că s'au aflat unele urme, care vor lămuri faptul, cum de preotul Liebe, care nu era cunoscut ca om bine situat, a lăsat după sine o asemenea avere. Afacerea comoarei este adusă în legătură cu marele furt comis în *mănăstirea dela Centstoho*, de unde au dispărut, cum se ştie, lucruri preţioase bisericeşti. Numitul preot avuse dese întâlniri cu călugări din Rusia, şi se crede că a ascuns obiectele furate din mănăstirea numită.

*

Concert în Alba-Iulia. Comitetul filial al „Fondului de teatru român“ din Alba-Iulia aranjază cu concursul unui cor compus din elevi ai Seminarului „Andreian“ din Sibiiu, un concert Dumineca, în 6/19 Maiu 1912, în Reduta Orăşenească de acolo. Inceputul la 8 oare seara. Venitul curat e destinat *în folosul Seminarului „Andreian“.* Bilete se pot procura înainte la domnii N. Vlad, farmacist şi A. Velican, comerciant, şi seara la cassă. După concert urmează joc.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor sibieni, au mai dăruit: Nicolae Vlad-Stezar, paroh (Jina), soţia sa Ioana şi copiii lor Constanţa şi Constantin, 14 cor., dna Mina Pop şi fiul său Victor, şef-contabil (Haţeg), 80 bani, dna Amalia Pop n. Papp, soţie de adv. (Alba-Iulia) şi fiii săi Dorin şi Pavel, 5 cor., Ioan Dambreanu, sodal cismar, Petru Feldioreanu, măestru pantofar, câte 20 bani; dela jocul aranjat de măestrul de joc Nic. Stoica, cor. 4·08; Ioan Ţândău şi Vasile David, învăţăcei pantofari, câte 50 bani şi Achim Oancea, învăţăcel faur, 30 bani.

Apel.

Intâlnirea la 15 ani după examenul de maturitate a colegilor, absolvaţi în anul 1897, la gimnaziul gr. or. român din Braşov.

Iubiţilor colegi!

Cincisprezece ani sunt o bună bucată de vreme. Aşa, că azi abia prin rostul gazetelor dacă ne-om mai putea da de urmă cei cari, acum sunt 15 ani, eram atât de strâns legaţi prin cea mai frăţească colegialitate.

Intâlnirea la 10 ani am scăpat-o. Să nu lăsăm trecut prilejul acestei de 15 ani, căci vremea se duce, trecându-ne nu numai tinereţea, dar ştirbindu-ne şi numărul. Să ne întrunim dar la 29 Iunie st. v. (12 Iulie st. n.) în Braşov, cu toată dragostea ce ne legase odată.

Vă rugăm pe toţi, cari ştiţi aşezarea şi adresa altora, să le comunicaţi şi particular despre proiectul acestei întâlniri, ca nimenea să nu ne lipsească.

Anunţările să le faceţi de cu bună vreme la adresa: Dr. Victor Bontescu advocat, Hátszeg. Iar programul şi celelalte de lipsă o să vi se vestească la timp.

Cu dragoste colegială:

Dr. Mihai Popoviciu, Victor Puşcariu, preot, *Dr. Virgil Cioban*, preot militar, *Zenovie Popoviciu*, preot, *Dr. Cornel Crăciunescu*, advocat, *Dr. Candid David*, advocat, *Dr. Victor Bontescu*, advocat.

Poşta ultimă.

Răsboiul italo-turc.

Telegrame particulare vestesc, că pe insula Rodus s'a întâmplat o ciocnire între trupele turceşti şi cele italiene. Lupta s'ar fi terminat cu o splendidă învingere a Turcilor asupra Italienilor, dintre cari o mie au remas morţi şi răniţi, iar o mie au ajuns în captivitate. In mod oficios însă ştirea nu e confirmată, iar din partea Italienilor e desminţită.

Guvernul şi chestia de naţionalitate.

In vorbirea rostită Miercuri în dietă, domnul ministru-president *Lukács László*, respunzând deputatului naţionalist român *Dr. Teodor Mihali*, a spus în chestia de naţionalitate cam următoarele:

„Reflectând la discursul deputatului Mihali, premit, că nu am intenţia de astă-dată să mă ocup mai pe larg cu chestia complicată şi foarte grea, care este chestia naţionalităţilor.

Eu sunt de părerea, că această chestiune nu poate fi rezolvată după anumite norme generale, ci numai studiind-o temeinic în toate referinţele ei, prin dispoziţii bine cumpănite vom putea afla modalitatea, ca popoarele nemaghiare *să se simtă cât mai mult legate de această patrie.*

Deputatul Mihali mi-a făcut reproşul, că poporul român l-am numit în discursul meu de program cetăţeni cu buze străine.

Dar eu declar, că nu-mi aduc aminte să fi spus aceste cuvinte, iar dacă le-am spus, a fost de sigur numai un lapsus linguae.

Nu are apoi deputatul Mihali dreptate când zice, că guvernul ar persecuta pe români pe toate terenele.

La aceasta răspund, că *cu multă bucurie urmăresc desvoltarea rapidă a poporului român pe terenul cultural şi economic*“.

Declaraţiile dlui prim-ministru sunt corecte şi liniştitoare.

Convocare.

In înţelesul §§-lor 12 şi 13 din statute membrii „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“ se convoacă în

Adunare generală ordinară

pe Dumineca, în 9 Iunie 1912, la 11 ore a. m., în localul reuniunii (Berggasse nr. 9).

Ordinea de zi a adunării este:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Raport despre activitatea comitetului în 1911/12.
3. Revizuirea raţiociniului pe anul 1911 şi statorirea budgetului pe anul 1913.
4. Propuneri eventuale.
5. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.
6. Incheierea adunării generale.

Din şedinţa comitetului „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“, ţinută în 1 Maiu 1912.

Maria Cosma m. p. prezidentă. *Dr. Beu* m. p. secretar.

Cărţi şi reviste.

„Cosinzeana“, revistă literară ilustrată săptămânală, Nr. 18—1912, a apărut cu următorul cuprins: Al. Ciura: Muzica Morţii. M. Săulescu: Umbra poezie. Ion Agârbiceanu: Căsnicia lui Ludovic Petrescu, nuv. Vasile Stoica: „Cobzarul“, dare de seamă. T. Mureşan: Noaptea cu pătrar de lună, poezie. A. Fogazzaro — D. Tomescu: Misterul poetului, roman. Radu S. Dragnea: A II-a ediţie a romanului „Instrăinaţii“. Scrisori dela redacţie. Ghicituri. Ilustraţii: Port naţional: Costum de pădureancă; Iana, Nedelca, Viorica şi Pradea, în opera „Cobzarul“. — Abonamentul e 12 cor. la an. Intre abonaţii cari plătesc abonamentul înainte pe un an întreg, se sortează la sfârşitul anului opt biblioteci à 25 cor.

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Veneratul Consistor arhidiecezan sub Nr. 703 Școl. dto 26 Ianuarie 1912 și de comitat sub Nr. 1877/1912 să publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere edificarea școalei gr.-ort. din **Cornățel**, protopopiatul Sibiiului.

Licitațiunea se va ținea **Dumineca în 6/19 Maiu a. c.** la 2 ore p. m. în edificiul școalei.

Prețul de strigare este 9600 cor. în care sumă se cuprinde întreg materialul.

Peatra, cărămida, țigla și năsipul le dă comuna bisericească.

După suma aceasta are a se depune vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valoare.

Planul și preliminariul, precum și condițiunile de licitație se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul își rezervă dreptul a da întreprinderea zidirei aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Reflectanții nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese ori diurne pentru câștigarea informațiunilor, precum nici pentru participarea la licitație.

Cornățel, la 18 Aprilie st. v. 1912.

Pentru comitetul parohial:

George Simplăcean
paroh, președinte.

Ioan Căliman
epitrop.

Nr. 215/1912 prot. Văzut:

Sibiiu, în 24 Aprilie 1912.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

(122) 1—3

Publicare de licitațiune minuendă.

Pe baza planului și preliminarului de spese, aprobat de P. V. Consistor arhidiecesan, se publică licitație minuendă pentru zidirea bisericei române gr.-or. din **Sohodol Peleș** (Aranyosszohodol) p. u. Topánfalva, tractul Câmpeni (Topánfalva).

Licitațiunea se va ținea la 12 Mai st. nou la 11 ore a. m. în școala din Peleș.

Prețul de strigare este 20.000 coroane.

Licitanții vor depune vadiu 10% dela prețul strigării în bani gata ori hârtii de valoare.

Planul și preliminariul de spese, precum și condițiile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din loc, de unde cei interesați pot afla orice informațiuni.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea bisericei aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Licitanții n'au drept a pretinde diurne și spese de călătorie.

Sohodol-Peleș, la 15 Aprilie st. v. 1912.

Nicolau Oneț
par. prez. d. comit.

Ioan Goia
epitrop.

Romul Furdui
protopop.

(118) 3—3

Se caută
pentru sezonul de băi în Vila Cosma
Călimănești, (România):

1 bucătăreasă perfectă,
4 cameriere (fete de casă),
2 spălătorese, care știu perfect și călca,
1 servitor,
1 comisionar.

Reflectantele au să se prezenteze între orele 2—4 p. m. Strada Schewis 15, etajul I. unde vor afla condițiunile. (116) 2—2

Admoniare!
Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă diverse falsificate a marcei tuburilor noastre foarte plăcute și de toți cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atențiune la numele Abadie, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. Vă sfătuim deci să fiți precauți la cumpărarea vreunei imitațiuni fără valoare, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 26—52

Mișelule!! Nici acuma încă nu ți-ai însemnat o, că eu numai tuburi de **Jacobi - Antinicotin** fumez!

(106 a) 2—13

A XXX-a ces. reg. priv.
LOTERIE DE CLASĂ
110.000 lozuri. **55.000 câștiguri.**
Tot al doilea loz câștigă.
Câștigul cel mai mare:

1.000,000	200,000	80,000
600,000	100,000	70,000
400,000	90,000	60,000

și așa mai departe.

La clasa I-ă
tragerea în 22 și 24 Maiu.

Recomandă și trimite lozuri originale cu prețurile oficioase de

los original:	1/8	1/4	1/2	1/1
pentru **cor.**	**1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Colectura principală
JULIUS FRIEDE & Co.
SIBIIU
Str. Cisnădiei 1
BRAȘOV
Str. Mănăstirii 23.

Comandele se efectuesc în modul cel mai simplu prin **mandat poștal!** La dorință lozurile se expediază și prin **rambursă.** La cerere chequri poștale, precum și planuri de joc se trimit **gratuit** și **franco. Informațiuni gratuite.** (105) 3—4

Cancelaria advocațială
a dnului *Dr. Emil Babeș* din Budapesta, dela 1 Maiu se află în Buda: *I. Kemenes utcza Nr. 4,* (lângă podul „Ferencz-József"). (121) 2—3

Bănci de școală
se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerințelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de școală a lui
Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada Gușterițîi 53.
(19) 13—24

Városmajor-Sanatorium
și Hydrotherapie
26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.
Director-șef
Dr. Cosmutza.
[448] 62—

Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal
Mihail Manchen
fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fier bătut.
Inființată la anul 1822. Sighișoara, piața de sus Nr. 47.

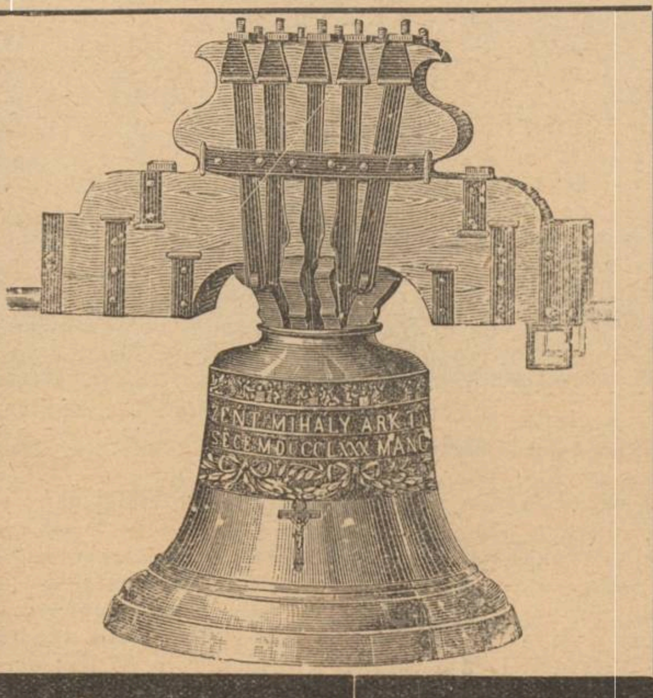

o firmă ce există dela anul 1822 și se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericești a lifera și repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum și clopote cu sunet armonic. Face și scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază și în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi și în rate.
(104) 3—24

3½ Milioane coroane
poate câștiga fiecine, cumpărând următoarele lozuri:

1 Obligațiune de câștig cu premie convertită dela Banca Hipotecară Ungară,
1 Obligațiune de câștig cu premie dela prima Cassă de Păstrare Pestană din patrie și
2 lozuri Sanatorul Regina Elisabeta.

12 trageri anuale și anume:
5 Februarie, 25 Februarie, 1 Martie, 25 Aprilie, 5 Iunie, 25 Iunie, 1 Iulie, 25 August, 5 Octomvrie, 25 Octomvrie, 1 Noemvrie și în 27 Decemvrie.
CÂȘTIGURILE PRINCIPALE:
Coroane 1.000,000·—, 500,000·—, 400,000·—, 300,000·—, 2 câștiguri de 200,000·—, 100,000·— și 75,000·—, etc.

Acestea 4 bucăți lozuri le vindem de prezent pe lângă:
48 rate lunare à 10 coroane.

După primirea ratei prime imediat trimitem cumpărătorului Lista legală de rate, în care este indicată Seria, Numărul și Litera lozurilor vândute, pe baza căreia Va participa respectivul la toate tragerile viitoare și eventualele câștiguri sunt în întregime ale lui. — După fiecare tragere controlăm punctual lozurile vândute de noi și eventualele câștiguri le vom aviza telegrafice și întrucât e posibil chiar și telefonice st. nostri cumpărători. — Rata primă e mai bine a ni se trimite prin mandat postal pe a cărui cupon trebuie indicată legibil și punctual adresa cumpărătorului. — Spre a ni se putea trimite ratele viitoare gratis, fără porto postal, trimitem fiecărui cu ocaziunea estradărei Listei de rate și cecuri postale. — Toate eventualele câștiguri se esplătesc în bani gata la Cassa noastră.
Nici un moment să nu trăgănați cu comanda...
Noroc fără sfârșit și fără nici un risic!
Orice perdere este eschisă, numai și numai de câștig poate fi vorba. — Toate comandele sunt a se adresa către

Ústredná Banka Účastinný Spolok,
Budapesta, VI., Váci-körut. 31.
(110) 3—4

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 1/14 Maiu 1912. *Nr. 47.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Gravaminele naționalităților.

Stabilite din partea dlui Iászi Oszkár.

In cartea sa despre *„Formațiunea statelor naționale și chestia de naționalitate"*, distinsul sociolog maghiar, domnul *Iászi Oszkár*, împarte gravaminele îndreptățite ale naționalităților nemaghiare din statul ungar în trei categorii. Ele se refer la *administrație* și *justiție*, sunt apoi de caracter *economic*, și în urmă de caracter *școlar*, sau în general de caracter *cultural*.

Despre cele din categoria primă dl Iászi scrie astfel:

„Ce se atinge de relele constatate în *administrație*, ele nu sunt rele singuratice, concrete, pentrucă nu e vorba, ca în străinătate, de funcționarea nepractică, greoaie și scumpă, a mașineriei administraționale, ci de însuși sistemul întreg, care e sistemul nesiguranței de drept, al volniciei și al înfumurării unei clase. Administrația feudală se basează și astăzi, deși nu de drept, dar de fapt, pe dreptul nașterii. Ea nu e esecutătoarea voinței poporului, ci stăpânitoarea poporului, cu singura misiune de a încassa dările, de a menține liniștea și de a constrânge voința poporului să meargă în direcția, care corespunde intereselor de clasă ale domnilor.

Chiar și acolo, în escepționalele locuri, unde spiritul administrației e mai bun, unde funcționarii sunt conștiențioși și își împlinesc datorințele, resultatul final nu e cu nimic mai favorabil, fiindcă funcționarii, în cele mai multe casuri, *nu cunosc limba poporului*, și sunt avisați la serviciul de tălmaciu al unor esistențe dubioase și venabile, iar presiunea din centru, cu pretensiunile ei, vânătoare de mandate, și de altă natură, aduce și pe cei mai buni funcționari în situație de nevoe, fiindcă posturile lor depind dela aceea, dacă sunt ei sau nu, unelte supuse ale guvernului și ale oligarhiei comitatense. Astfel apoi e cu neputință, ca între administrație și popor să se desvolte o încredere oarecare mai călduroasă. Poporul vede pretutindenea în administrație pe jăfuitoriul, pe dușmanul său. Cumcă în esență mecanismul domniei de clasă a administrației face, ca administrația să fie neaptă pentru orice acțiune corespunzătoare spiritului modern, e lucru dovedit prin faptul, că față de administrația financiară, care ocupându-se cu repartisarea dărilor, în prima linie poate să devină odioasă, sentimentele poporului sunt cu mult mai favorabile. Și acelaș lucru se poate spune și despre judecătorii, deci se poate constata pe toate terenele, de pe cari e eliminat punctul de vedere al domniei claselor, care e: subjugarea voinței majorității covârșitoare, prin o minoritate disparentă.

Și cumcă aceea ce învenineazâ administrația noastră este spiritul vechei lumi nemeșești, ura veche față de jobagi, e dovedit prin faptul binecunoscut, că în comitatele în cari nu există gentry, sau unde Românii sunt amestecați cu Sașii, disposiția e cu mult mai pacinică și cooperarea cu mult mai mulțămitoare.

Dar necunoașterea limbei poporului subsapă ordinea de drept chiar și acolo, unde nu există înfumurare de clasă și volnicie din partea puterii publice. E întru adevăr de necrezut, că în chestiile cele mai importante de drept și economice ale milioanelor, pot să decidă astfel de oameni, *cari nu cunosc limba milioanelor de oameni.* Aceasta e o violare atât de flagrantă a egalității civile de drept, încât pe lângă ea nu se poate închipui o guvernare bună și dreaptă.

Când s'a pus contele Andrássy Gyula pe punctul de vedere, corect și drept, că medicii cercuali sunt datori până la un termin fix să învețe limba poporului din ținutul respectiv, fiind aceasta o chestie curat umanitară: a uitat, că esecutarea consecventă a acestui înțelept principiu ar fi un postulat fundamental, nu numai al umanității desăvârșite, ci și *al restabilirii păcii cu naționalitățile,* căci doară pentru milioanele poporațiunei e administrarea dreaptă a ordinei de drept și a averii tot atât de importantă ca îngrijirea sănătății lor! Și precum medicul nu e în stare să scrie recepte fără a cunoaște perfect de bine limba și graiul pacientului, tot așa *nici funcționariul administrativ și nici judecătoriul nu poate să aducă sentință bună ori să iee disposițiuni corecte, necunoscând limba poporului.*

Presa patriotică nu a avut nimic de escepționat, când Primatele a ordonat, ca în seminariul seu teologii să învețe în mod obligator limba slovăcească, fiindcă, e *„imposibilă comunicarea sufletească cu poporul, fără a-i cunoaște limba"*. Deci opiniunea publică șovenă aprobă învățarea în mod obligator a limbei poporului, atunci când e vorba de sufletul și corpul bietului țăran; dar e buciumată tradarea de patrie imediat, cum pretensiunea aceasta se refere la dreptul seu, la averea sa, și la celelalte raporturi ale vieții sale. De ce? Pentrucă îngrijirea corpului și a sufletului nu atinge interesele domniei faptice de clasă, ba poatecă le mai și întărește, dar esecutarea onestă a ordinei de drept, — pentru țăran de o importanță cu mult mai vitală decât îngrijirea corpului și a sufletului seu, — poate să pericliteze sinecurele, panamalele și — mandatele!

Egalitatea omului sărac în fața legii, știm bine, că *e curată ficțiune.* In ordinea de drept, scumpă și complicată, numai omul bogat se poate orienta, cu ajutoriul organelor de specialitate. Deci fiecare om sărac, cu mijloace restrânse, materiale și intelectuale, e în anumită măsură scos din cadrele dreptului față de omul avut și cult. Iar această inegalitate de drept, aproape *„naturală"* pentru ordinea de drept a capitalistului, o potențează faptul necunoașterei limbei poporului din partea administrației și a justiției. Prin aceasta poporul naționalist (nemaghiar) e cu mult, foarte cu mult mai despoiat de drepturi, decât poporul maghiar.

Iată ce'mi scrie un advocat maghiar, care trăește într'un ținut naționalist:

„..Pentru părțile și martorii, cari nu știu ungurește, se numește, de regulă dintre advocații naționaliști, câte un tălmaciu, pe care pârâtoriul îl plătește cu 5 coroane pentru fiecare jumătate de zi. Aceste taxe de tălmăcire de multeori fac, ca justiția să fie din cale afară scumpă, pentrucă chiar și în procesele apelate dela comună la judecătoria de ocol, în cari e vorba numai de câteva coroane, pentrucă suma lor nu poate să treacă peste 40 cor., tălmaciul primește 5 coroane de fiecare pertractare. In astfel de împrejurări, poporul consideră, în ținuturile naționaliste, de *pedeapsă* taxele de tălmăcire, plătite pentru întrebuințarea limbei sale materne, și fără nici o agitație din altă parte, nu e prea încântat de isprăvile justiției maghiare"...

E foarte natural, după acestea, că administrația, făcută în limbă streină, cu nedreptățile și brutalitatea ei, apasă poporul ca niște lanțuri grele, pentrucă condiția fundamentală a desvoltării sale economice e o ordine de drept sigură. Fără de aceasta nu se poate naște

FOIȘOARĂ.

Misiunea episcopilor Gherasim Adamovici și Ioan Bob la curtea din Viena în 1792.

De *Dr. Ioan Lupaș.*

(Urmare)

Prea augustul principe a acceptat cu multă bunăvoință rugările umilite ale obiditei noastre națiuni și a ascultat asupra lor părerea credincioaselor staturi și ordine întrunite în dietă, cari în răspunsul înaintat la tron în această chestiune au declarat de bună voie, că nobilii și libertinii români sunt, în privința stării lor sociale, egali cu nobilii și libertinii Maghiari și Saxoni și că acestora nu li se cuvin drepturi mai multe decât acelora. Intreagă națiunea a venerat cu suflet mulțămitor această imparțialitate a staturilor; deoarece însă în acelaș răspuns cetit în ședința publică a dietei nu s'a propus nici o modalitate, cum să fie nobilii și oamenii liberi ai națiunii aevea reașezați în usul tuturor drepturilor și beneficiilor, despre cari înseși staturile au recunoscut că sunt deopotrivă cu ale celorlalți nobili și cetățeni liberi ai patriei, mai departe deoarece în acelaș răspuns s'a introdus un punct nu prea favorabil pentru religia de rit grecesc neunită („Disunitae Graeci Ritus Religioni haud adeo favens"), pe lângă aceasta în cuprinsul acelui răspuns întreg clerul națiunii a fost atacat din partea matadorilor cu niște batjocuri și însaș rugarea națiunii din 1791 a fost declarată ca fătul unor oameni tulburători, cu care Românii mai prudenți nu ar fi consimțit; iar din toate acestea unele au ajuns la cunoștința mai multor oameni ai națiunei, tulburările cele nouă iscate din aceste împrejurări au avut drept urmare, că deputații tuturor protopopiatelor — convocați, după închiderea dietei, în sensul ordinațiunii guverniale spre a depune jurământul de fidelitate către prea augustul principe — după terminarea solemnă a acestui act prea înveselitor, în numele națiunii întregi ne-au rugat cu stăruință pe noi subsemnații, să venim la Augustul Tron spre a mijloci un rezultat oarecare asupra celor cuprinse în amintita petiție a națiunii ori spre a exopera ținerea unui congres național sau încuviințarea deputaților naționali.

Nici acestor rugăminți nu le-am dat cu ușurință ascultare, dar dupăce aceiași deputați ai protopopiatelor ne-au asediat din nou cu rugările și stăruințele lor, și deputații protopopiatelor neunite mi-au dat mie subsemnatului episcop Gherasim Adamovici și în scris rugarea lor, precum și împuternicirea deplină — (prin acte formale, după cum dovedesc aci alăturatele copii) — spre a întreprinde orice mi s'ar părea, că este spre binele și folosul clerului și al națiunii, ne putând resista mai departe acestor repețite solicitări, fără primejdia de a-i întărâta și mai rău pe toți, am declarat, că vom pleca la Viena îndată ce vom primi dela Augustul Principe permisiune prealabilă spre acest scop, și în urmarea acestei declarațiuni noi am potrivit lucrul astfel ca umilita noastră rugare de a putea veni la Tronul Regesc în interesul națiunii să i se comunice prea augustului Principe, care s'a milostivit a da răspuns umilitei noastre rugări și rezoluția dată în această afacere ni s'a comunicat prin mijlocirea cancelarului regesc aulic transilvan la 25 Oct. a. tr. în următorii termini: „că Maiestatea Sa Sacratissimă s'a îndurat a da răspuns milostiv la rugarea noastră și a ne îngădui, ca să putem veni aici la Viena, dar ni s'a comunicat prin mijlocirea decretului guvernial aci alăturat în copie și milostiva resoluțiune citată în susamintitul decret aulic din 25 Oct. a. tr. de următorul cuprins: că noi deși am obținut permisiunea de a merge la Viena nu vom fi considerați și ascultați ca deputați ai națiunii, ci ca oameni privați; dar în urma altei cereri umilite, înaintată de episcopul subsemnat Adamovici la începutul anului curent către prea augustul principe de glorioasă memorie spre a i se îngădui națiunii posibilitatea de a-și apăra interesele sale cu ajutorul propriilor săi deputați, s'a dat mai târziu, în 7 Ianurie a. c. sub nr. 35 din nou o resoluțiune prea înaltă de următorul cuprins: că suplicantul să poată întreprinde drumul său spre Viena, fără nici o dificultate, în urma resoluției prea înalte, ce i s'a comunicat în 25 Oct. 1791. Am pornit deci amândoi la drum și am făcut drumul acesta în urmarea prea milostivei învoeli comunicate nouă; ne-am socotit noi pănăce am ajuns aici înaintea augustissimului Caesar și din genunchi ne-am rugat, să se îndure a asculta cu milostivire rugările, ce aveam să prezentăm noi în afacerile națiunii, ceeace augustissimul principe s'a și îndurat a ne promite prea milostiv; am prezentat deci dupăcum ne era datoria, augustului tron *câteva rugări* în afacerile acelei obidite națiuni și în acelea, pe cari le-am prezentat la început spre regularea afacerilor naționale, am declarat ne pe față, că noi am venit aici cu prea înaltă învoire și nici nu ni s'a făcut nouă vre-o imputare în această privință, ci toate rugările, ce am înaintat, au fost primite atât de Maiestatea Voastră Sacratissimă, cât și de prea augustul împărat de glorioasă memorie cu multă bunăvoință („perbenigno animo prevederea, voia de întreprindere şi încrederea în sine, fundamentul fiecărei culturi mai înalte. Prin urmare, administraţia şi justiţia modernă e o condiţia sine qua non a fiecărei desvoltări, iar în sufletul poporului simplu dela ţară aceasta năzuinţă primeşte, în mod necesar, forma unei năzuinţe *naţionaliste.* Ţăranul naţionalist nu poate să vadă în toate aceste asupriri altceva, decât asuprirea celor de limbă străină, a Maghiarilor, căci lui îi lipseşte cultura mai înaltă şi capacitatea de a scoate conclusiuni din ravagiile domniei de clasă, îmbrăcată în haine naţionale maghiare. Astfel apoi întreaga problemă administrativă primeşte în faţa sa un caracter naţionalist. *Lui îi trebuesc funcţionari din sângele său, cari vorbesc aceeaşi limbă ca şi el, cari trăesc cu el împreună, îi cunosc obiceiurile şi năzuinţele!*

Cumcă o reformă, în spirit modern a administraţiei, ar putea forma un mijloc puternic pentru crearea păcii cu naţionalităţile, e dovedit prin faptul, că chestia cea mai încordată, nu de naţionalitate, ci de rassă, *chestia negrilor*, s'a ameliorat în mod esenţial în Jamaica, unde 15.000 de albi au inaugurat o administraţie bună pe seama celor 600.000 de negri. In legătură cu acest fapt scrie Englezul Josiah Bryce, că: „răul va afla vindecare, (şi altundeva) dacă administraţia va deveni tot mai eficace, şi dacă negrii vor lua tot mai mult parte la responsabilitatea legată de administraţie, întrucât aceasta se refere la rassa lor proprie. Se pare a fi aceasta o idee selbatică, dar eu mă leg de ea. Aceasta e calea, pe care au să meargă Englezii! Priviţi numai la Jamaica şi învăţaţi cum trebue apăraţi cei de acasă!..“

Şi aceea ce propune un Englez cult, pe seama unei rasse streine, depravate, de jumătate încă în sclăvie, încunjurată de cea mai veche ură a antipatiei estetice, stăpânită de agitaţiile răsbunării de sânge: acest sistem e considerat de *imposibil* din partea *„bărbaţilor de stat“* maghiari, faţă de poporaţiunea veche, milenară, a ţării, faţă de membrii culturei comune creştine, faţă de cei ce împărtăşesc cu noi binele şi reul!

Din aceasta dorinţă, înrădăcinată adânc în sufletul poporului, formându-se o clasă mijlocie naţionalistă, se va naşte *autonomia teritorială*, ca punct de program, şi ca cel mai important obiect al năsuinţelor naţionaliste!

Asupra gravaminelor poporaţiunei naţionaliste, cu privire la administraţie, justiţie, şi mai ales la alegeri, nu mă estind mai pe larg. Vreau să stabilesc numai diagnoza generală. Amănuntele sunt de prisos, fiindcă le cunoaştem toţi, ceice am stat în atingere nemijlocită cu administraţia maghiară; iar în faţa celor ce nu le cunosc, lumea oficială le neagă simplu, spunând de multeori, durere, şi minciuni. Am adunat în curs de mai mulţi ani materialul, din care aşi mai putea compune un volum. Dar nu'l public, pentrucă puterea doveditoare ar atinge persoane, şi cine oare mai are poftă şi timp să se apuce de curăţirea grajdului lui Augias din administraţia maghiară? Unde mai pui apoi, că se turbură linişte unei mulţimi întregi de oameni nevinovaţi! Lucrarea mea şi de altcum nu vrea să fie un repertoriu al gravaminelor naţionaliste, ci o caracterizare fidelă a curentelor predomnitoare. Dacă cândva se va democratiza viaţa publică şi politica în Ungaria, iar parlamentul nostru va fi întru adevăr reprezentanţa poporaţiunii ţării: acest parlament negreşit că-şi va ţinea de prima datorinţă *adunarea şi esaminarea gravaminelor poporaţiunei naţionaliste prin o comisiune parlamentară*, cum a procedat parlamentul englez faţă de gravaminele naţionaliste ale celor din Irlanda, din Scotia şi Wales. Atâta însă pot să spun, cu suflet liniştit, pe basa lungei mele esperienţe, pe basa corespondenţei purtate cu cei mai de crezământ bărbaţi maghiari şi naţionalişti şi a consfătuirilor avute cu ei, precum şi pe basa anchetei scripturistice, aranjată de mine, că materialul adunat cu multă sirguinţă de *Scotus Viator*, în chestia asupririi naţionalităţilor, şi cuprins în cele două cărţi ale sale, tipărite în Londra, *corespunde adevărului în cea mai mare parte a sa!*

Orice informaţie, fapt, ştire nouă, pe care am primit-o, a întărit în mine convingerea despre corectitatea sentinţei, pe care şi-a formulat-o în faţa mea fiscul comitatens al unui comitat mare naţionalist, un Maghiar de viţă curată şi veche nemeşască, pe la începutul adunării materialului meu, spunându-mi următoarele: „In general pot să-ţi spun, că gravaminele pe cari le vei auzi dela Latinii noştri, — aşa numesc domnii de ungur, la periferiile naţionaliste, pe domnii de român, cu o ironie desmerdătoare, — în mare parte *sunt adevărate.* Poţi să subtragi din cele auzite o terţialitate, ca eflux al amărăciunei şi al preocupării, dar restul, celelalte două terţialităţi, *formează tabloul fidel al situaţiei poporului român*“.

*

Aşadară, — reasumăm noi, — nu cei *„câţiva agitatori“*: gazetari, advocaţi, etc. fac la noi şi ţin la suprafaţă *chestia de naţionalitate*, cum s'a spus de atâtea ori în presa maghiară şi în dieta ţării, ci ea îşi are temeliile adânc înrădăcinate în poporul nemulţămit cu funcţionarii sei, cari cred, că poporul e pentru ei, nu ei pentru popor! Suntem mulţămitori dlui *Jászi* pentru această preţioasă şi corectă constatare.

CRONICĂ LITERARĂ.

Cântecele lui Şt. O. Iosif

de *V. C. Stejerel*·

(Fine).

Tot acest cuprins jalnic de cimitir, îl face pe poet să-şi aducă aminte de iubiţii săi tovarăşi, poeţii Ştefan Petică, I. Păun-Pincio şi alţii, a căror vieaţă zdruncinată a sfârşit prin trecerea lor în ţara fericirii şi a liniştii de veci, unde nu li se mai dă nimica de suferit. Tot faptul acesta îl îndeamnă să umble noaptea în cimitir şi să traducă *Surugiul* (Der Postilion) alui Lenau.

Lugubritatea clară a tuturor acestor bucăţi este însă întrecută de câteva sonete (Ad mortem, Inserase, Linişte, Primăverii, Rana) în cari excelează discreţiunea nuanţelor descriptive. In toate întâlnim viaţă, mişcare, balansare şi metamorfoză de sentimente.

Durerea acum apare puţin mai încătuşată şi mai acoperită de hainele mai vioaie ale acestor calităţi, dar nu e acoperită pentru multă vreme, căci mai târziu se va stârni şi mai cu putere, şi deja în aceste sonete auzim un ecou depărtat şi slab al durerii de mai înainte, care încetul pe încetul cearcă să-şi scuture lacrimile. Cercetând mai *„cum grano salis“* vom vedea, că durerea e încă tot realitate, dar o viaţă mai tihnită, veselă chiar, închipuită de poet, o face să se ascunză. Ici colo mai apare durerea de mai înainte, dar forţa ei e în curând cutropită de seninătate. Ca o dovadă a fineţii descriptive şi a seninătăţii care acopere durerea poetului în sonete, ne servă mai bine următorul sonet:

„Linişte“.

„Fantastic joacă rândunici zglobii
„In cerul plin de umbră şi lumină
„Şi-i linişte adâncă în grădină,
„Sub piersicii cu flori trandafirii.

„Cu braţele sub cap ce bine mi-i,
„Cum stau aşa în linişte divină,
„Pământu-i cald şi chiamă la hodină
„Intocmai ca o mamă pe copii“.

„Pământ, bătrână gazdă primitoare
„A tuturor trudiţilor din lume,
„Ce bun eşti tu în zilele cu soare!“

„Tu-i hodineşti, i-adormi, îi legeni lin
„La sânul tău şi nu-i întrebi de nume,
„Nici unde merg şi nici de unde vin“...

Citind toate aceste cântece, din cari respiră tristeţă, lipsă de vieaţă şi de energie (excepţie fac sonetele şi câteva alte bucăţi) ai impresia, că te-ai cufundat în adâncul unui codru fără fund, şi obosit de calea, care îţi pare fără capăt, percursă sub conducerea durerii, care în cântecele lui Iosif soseşte în mod exuberant, ai vrea să cauţi un loc de curată recreaţie sufletească, ai vrea să ieşi la lumină. Şi această lumină o afli în poeziile lui Iosif, dacă o cauţi. Calul şi micul vizitiu, (*„Doi prietini“*) prietinii nedespărţiţi şi credincioşii unul altuia, *Corina* fata bună şi blândă, care şede lângă copilaşul ce doarme şi-i cântă cele mai frumoase cântece de leagăn, ce-ar puteà fi, decât tot atâtea motive, cari te fac să iubeşti pe de aproapele tău şi să-ţi placă viaţa. In ele este întrupată însăşi *bunătatea.*

„Romanţa veche“ încă este un curat linţoliu al durerii negre din bucăţile dela început. Ea încă contribuie la ascunderea melancoliei şi a tristeţei şi scoate în relief lumina şi viaţa. Dar în sfârşit nici aceste nu sunt de o durată lungă, căci valurile groase de umbră, ce se află înapoia lor şi le urmăresc, le ameninţă, că în curând o să le prihănească, întocmai ca noroiul apelor tulburi o insulă cu verdeaţă. Viaţă transpiră încă şi unele dintre pastele. Cel mai demn de amintit este *„Tălăngi“*. In el cititorul va găsi un model de pastel acompaniat de o liră clasică, cu toate că în fond este *„poporanistă“*.

„S'aud de pretutindeni tălăngile sunând,
„Plâng unele cu larmă şi altele'n surdină
„Răspund şi dau de ştire, că turmele'n curând
„Vor coborâ la şesuri...
„In galbena lumină

„De-abia le-auz cum sună, mai jos, tot mai departe
„Le-adună vântul par'că în negre văgăuni
„Şi-apoi le-alungă iară pe văi şi iar le 'mparte
„Ca glasuri de alarmă ce prevestesc furtuni“...

„Trezite din prăpăstii de plânsetele lor
„Cresc negurele sure, alunecând tăcute,
„Ies după stânci pripite şi pier ca un decor
„Retras din mâna unei fiinţe nevăzute“...

„Apar din altă parte sporind acum treptat
„Şi'n falduri ca o mantă se lasă peste munte,
„Iar piscul singuratic sub cerul întristat
„Posomorât îşi trage căciula peste frunte“.

Scenă din natură cu o pană egal de măiastră a mai zugrăvit în literatura noastră una singură, *Coşbuc*, aceea în *Vara.*

In poet se luptă două caractere: *energia* şi *visul* său de mai înainte şi tristeţa şi lipsa de viaţă din *trista realitate.* Ecoul slab al puterii, care predominează versurile sale de mai nainte îl mai auzim şi acum când poetul cearcă să închege, — nu cu multă artă, sau mai bine zis bogăţie de imagini, — vre-o odă lui Bachus, sau cu destulă artă să înşirue cântecele prea frumoase de leagăn ale Corinei. Căutând izvorul energiei, care în *Cântece* abia mai flutură slab din aripi, în câte o frântură de vers, îl vom găsi uşor. Poetul în *„Scrisoare lui Goga“* îşi deplânge locul şi ţara natală, părăsite. Işi aduce aminte de plaiurile, pe a căror floricele a văzut strălucind cele dintâi raze de soare, şi de pomii din grădină, în crengile cărora a auzit cele dintâi acorduri de cântece de privighitoare, şi aducându-şi aminte de acele locuri, plânge, căci îşi vede pierdută pentru tot-

---

acceptati fuerunt*) şi le-am subscris acelea nu ca deputaţi ai naţiunii, ci ca nişte oameni privaţi, cărora dela prea înaltul loc li s'a dat voie să vină aici în afacerile naţiunii.

Să se milostivească Maj. Voastră Sacratissimă a înţelege din acestea, că dupăce în luna Octomvrie a anului trecut s'a adus la cunoştinţa prea augustului împărat de fericită pomenire dorinţa naţiunii ca noi să venim aici spre a promova afacerile ei la prea augustul Tron, dupăce în aceeaş lună ni s'a îngăduit cu milostivire a întreprinde această călătorie aici la Viena, iar prin milostiva resoluţiune posterioară din 24 Oct. a. tr. numai numirea de deputaţi naţionali nu ni s'a îngăduit, dar libertatea de-a ne ocupa de afacerile naţiunii cu atât mai puţin ne-a fost interzisă, ba ne-a fost chiar confirmată în virtutea prea milostivei resoluţii verbale, împărtăşite nouă prin Maj. Voastră, şi dupăce rugările înaintate în afacerile naţiunii au fost primite cu bunăvoinţă şi pertractate în dicasteriile aulice ale Maj. Voastre fără nici o dificultate, din toate acestea rezultă că misiunea noastră a fost cunoscută prea înaltelor locuri şi că e deplin legitimată, şi noi ocupându-ne cu afacerile naţiunii nu am lucrat contra, ci mai curând conform prea înaltei resoluţiuni, în virtutea căreia ni s'a dat voie să venim aici în afacerile naţiunii. Astfel stând lucrurile, să se milostivească mai departe M. V-ră SS-mă a lua în considerare, cât de nefericită e soartea acestor 2 supuşi ai M. V-re Sacratissime, cari fiindcă au prezentat cu supunere rugările unui milion de oameni, îndemnaţi nu de propria lor voinţă (căci unul dintre ei e cunoscut *în ţara întreagă prin blândeţa firii sale*, iar al doilea, ca *om născut din altă naţiune*, nu e legat prin nici o necesitate firească de amintitul milion de oameni, aşa încât amândoi s'au hotărât a se supune atâtor osteneli, mai mult contra voinţii lor), ci constrânşi în modul mai sus arătat şi numai după obţinerea prea înaltei permisiuni din partea augustului Tron, sunt apăsaţi acum în faţa aceluiaş Tron sacru cu astfel de imputare, că şi când ei ar fi făcut aceasta în contra resoluţiunii prea înalte şi pentru asemenea faptă sunt mustraţi în mod serios; de altfel în ceea ce priveşte persoanele noastre, noi ca nişte supuşi credincioşi şi statornici, primim cu umilinţă mustrarea ce ni s'a dat, în numele Majestăţii Voastre; dar în ceeace se referă la însaşi cauza care nu ne priveşte pe noi, ci pe partea cea mai mare a locuitorilor Transilvaniei, e de datorinţa noastră a arăta cu umilinţă Maiestăţii Voastre: că fiind venirea noastră în afacerile naţiunii la augustul Tron în toată ţara cunoscută şi fiii naţiunii aşteptând rentoacerea noastră cu orecare resoluţiune regească mângăitoare, cum ştiu ei că este obiceiul a se da în scris oricărui suplicant, se va naşte în inimile tuturor o consternaţiune foarte mare, dacă din milostivul decret, ce ni s'a dat nouă în loc de resoluţie vor înţelege, că episcopilor săi li s'a luat în nume de rău chiar şi faptul că inaintea Tronului Milei şi Dreptăţii au prezentat durerile naţiunii lor obidite.

In rândul al 2-lea ni se impută, că în numele naţiunii am pertractat astfel de afaceri, despre cari naţiunea nici nu a avut ştire. Dar să se milostivească Majestatea Voastră Sacratissimă a înţelege prea milostiv din cele zise ceva mai nainte, că venirea noastră în afacerile naţiunii la augustul Tron e deja cunoscută în toată ţara; iar despre împrejurarea, că aceste afaceri privesc reaşezarea naţiunii în folosinţa reală a drepturilor concivilităţii, mai ales clerul şi nobilimea naţională a avut cunoştinţă, ceeace se învederează cu prisosinţă din cele înşirate mai sus.

In al 3-lea rând ni se impută, că am fi atacat cu expresiuni necuviincioase nu numai staturile şi ordinele ţării, ci chiar şi legile şi rezoluţiile regeşti şi diplomele, şi pentru aceasta iarăş ni se aduce învinuire serioasă.

Prea Auguste Principe! deoarece în milostivul decret din 26 Maiu a. c. din care am înţeles, că ni s'a făcut această imputare, se face amintire de rugarea noastră înaintată la 30 Martie a. c. în cauza naţională, de aci concludem, că expresiunile necuviincioase, de cari suntem învinuiţi, s'au strecurat în această rugare; dar mărturisim sincer, că grija noastră de căpetenie a fost să evităm în acea rugare toţi terminii, cari ar putea să conţină ceva necuviincios la adresa staturilor şi ordinelor ţării; despre matadorii acelei relaţiuni, care s'a făcut asupra rugării din anul trecut a naţiunii noastre şi a fost cetită în şedinţa publică a staturilor, am zis, că în aceeaş au dat dovadă de ura şi desfrânarea lor („diximus, quod in illa odii et impotentis animi simptomata prodiderint“) declarând, că poporul român e cel mai incult dintre toate naţiunile Europei, iar clerul acestui popor denaturează principiile religiunii şi cei mai mulţi din cler sunt aţâţători spre tâlhării şi precursorii tâlhăriilor sub masca religiunii. Dar oare expresiunile ce le-am folosit contra autorilor să nu le poată scuza durerea legitimă, cauzata de o asemenea vătămare? Lăsăm să răspundă la această întrebare judecata prea înţeleaptă a Maj. Voastre. Dacă totuş am fi folosit din nebăgare de samă vre-o expresiune necuviincioasă contra staturilor, în contextul acelei rugări, învinuirea, ce ni s'a făcut din acest motiv, o venerăm, dar declarăm, că acea greşală am săvârşit-o fără nici o intenţiune.

(Va urma).

deauna puterea de viață și energie, câștigată în ele și se vede răpit și sugrumat de valurile nemiloase ale lumii străine, în în cari, cu toată râvna, n'a putut face nimic. Cel puțin așa crede el.

Iată cum își amintește poetul locurile, unde și-a petrecut cele dintâi zile senine și cari i-au umplut cu sevă tinerească nervii vieții lui în floare pe atunci:

„Ce dor îmi era de ele, — căci pe aici
Am petrecut ca prunc odinioară.
Te sperii când de pe trecut ridici
Păingenișul, care-l înfășoară“.

Acesta este Iosif în *„Cântecele“* sale. Sufletul său trecut prin multe faze vitale, aici e în preponderanță încărcat cu durere. Dar chiar această durere în unele locuri e acoperită de valurile mai senine de liniște, sau chiar de veselie și viață, pentru ca mai târziu să iese din nou învingătoare din talazurile de umbre întunecate și cutropitoare, cari urmăresc această seninătate și viață.

Cauza fondului dureros al cântecelor lui Iosif e, fără îndoială, *Natalia*, care l-a părăsit. In unele bucăți în cele mai multe — el o rechiamă, să-i fie soră gândurilor, cu sufletul încărcat de povara amară și grea a durerii. Indiferentismul și nepăsarea îl împing pe poet la gândurile morții și îl fac să nu se mai despartă de cimitir și de aerul mocnit, în care se mișcă cioclii îmbrăcați în hainele lor simbolice.

Văzând însă slaba influință ce o are durerea sa asupra sufletului Nataliei, poetul o mai face uitată această durere și se întoarce la sânul naturii, spre a acorda în liniște strunele sale înfrânte. Din nou se aruncă în brațele durerii negre, cu ghiare de fier. Și astfel vedem, cum poetul oscilează cu sufletul, când mai ușor, când mai greu și mai amărât, între apele line ale liniștei, ale dragostei de viață și chiar ale bucuriei, și între apele furibunde și tulburi ale durerii.

Două fonduri cu caractere deosebite stăpânesc sufletul lui Iosif: durerea prezentă, cauzată de cruda realitate, și veselia sau liniștea, ecoul vieții bune și a fericirii de mai înainte. Elementul al doilea e însă foarte slab reprezentat în raport cu cel dintâi.

Forma acestor cântece încă dispune de câteva calități plăcute. Armonia versurilor este aceea, care frapează mai ușor. Un exemplu citat în întregime, va arăta ce rară simfonie e în ritmul versurilor lui Iosif:

„Cântec sfânt“.

„Cântecul ce-ades ți-l cânt,
Când te-adorm în fapt de sară,
Puiule, e-un cântec sfânt,
Vechiu și simplu dela țară“.

„Maica mi-l cânta și ea
Și la viersul lui cel dulce
Puiul ei se potolia
Și-o lăsa frumos să-l culce“.

„Azi te-adorm cu dânsul eu
„Eri el m'adormea pe mine
„Și-adormi pe tatăl meu
„Când era copil ca tine“...

„Mâne, când voi fi pământ,
„Nu-l uita nici tu și zi-le, —
„Zi-le doina, cântec sfânt
„La copiii tăi, copile!

Aici cuvintele se îngăimează ca notele muzicale și prin metamorfoza rară a așezării lor — care îți pare une-ori anume căutată, dar din contră, de o naturaleță foarte vădită și liberă, — se înalță armonia versurilor într'atâta, încât par'că adormi la dezmierdul fredonării lor.

Sunt încă multe exemple în Cântece cari tradează rara măiestrie alui Iosif, în ceea ce privește construcția versurilor în armonia și simfonia acestora. Rimele sunt foarte bogate și neașteptate. Imagini noi nu prea găsim. Ritmul pretutindeni curge liber și neîmpiedecat, în lipsa ori-cărei șchiopătări. Eminescu este cel dintâi, care a introdus unele rime noi în poezia noastră, și aceste le găsim foarte des în cântecele lui Iosif. Sunt rimele acele, în cari rimează un singur cuvânt dela finea unui vers, cu un cuvânt constătător din două cuvinte, sau chiar cu două cuvinte separate din alt vers. Câteva exemple vor aduce în deplină lumină, cele spuse:

„In ochii tăi de-mi *pare*
. . . .
„Eu nu știu cum se face, *dar e.*
(pag. 10).

„O sboară iar pe drum de seară
„Trist cântec păn'la casa *Liei*
. . . .
„Și tainic la ferești *adie-i.*
(pag. 16).

„... Că iar la pieptu-mi vii să-ți *razămi*
„Căpșorul scump, și-adormi *în pază-mi*“.

„De ce ai rămas pribeag în *lume*
. . . .
„Să văd și eu pe-acolo *cum e?*“
(pag. 38).

„Cu brațele sub cap ce bine *mi-i*
. . . .
. . . .
„Intocmai ca o mamă pe *copii*“
(pap. 49),

. . . .
„Nu-l uita nici tu și — *zi-le*
„Zi-le doina, cântec sfânt,
„La copiii tăi, *copile*“!

O rimă desăvârșită este următoarea:

„Au mort sunt numai eu?
Ești mort și tu, nu *vii?*
Ești mort, o dragul meu,
Ce cauți printre *vii?*

Sub aceste condiții se prezintă noul volum de poezii al dlui Iosif. Am citat poate prea multe exemple într'o răsuflare și cetitorii vor fi așteptat poate de mult o vorbă pe care vreau s'o spun aici. Anume: Una dintre calitățile distinse ale scrisului d-lui Iosif, în care armonia versului și forma lor artistică nu sunt dintre cele mai puțin însemnate — este fără îndoială *sinceritatea,* cu care dl Iosif cearcă să se exprime în analiza ce-o face asupra sufletului său. Cântecele își destăinuesc autorul dimpreună cu întreaga lui personalitate.

Și aceasta se întâmplă în special în poeziile, în cari se cântă durerea poetului cauzată de iubita pierdută. In coloritul sentimentului și al pasiunii sale Iosif, nu bagă nimic artificial, el se exprimă prin motive, cari vin dela sine, neavând nimic concentrat prin meșteșuguri cu forța. Se exprimă adecă așa cum este și cum a fost. Și această sinceritate o reliefează tot mai mult atenția, ce ne-o atrag poeziile una după alta, oare-cum într'un mod curios și revelațiunea sentimentală care ni seîmbogățește și ne satisface la tot pasul.

De încheiere mă mulțumesc să stabilesc un fapt:

„Trăind vremelnic pe pământ
Ești prea departe azi de stele,
Dar, suflete, nu-i un cuvânt
Să nu mai năzuești spre ele!

Știi tu ce spun necontenit
Cu licărirea lor senină,
Când cauți trist și ostenit
Din noaptea globului de tină?:

O, lasă lumea de noroi
Și ori ce patimi te frământă,
Te-avântă, suflete, spre noi,
Increde-te în noi, și cântă“!
(„Stelele“).

Așa cântă stelele, Iosif, poetul idealist, care vrea să se înalțe la ele, purtat pe aripile fantaziei sale bogate, spre nemărginire, în țara poeziei și a artei adevărate. Și deci toți iubitorii și partizanii artei senine și desăvârșite, ar trebui să-i trimită într'un glas o caldă urare, pentru a ajunge cât mai ușor la ideal, și a îndeplini cât mai iute glasul stelelor profețitoare.

Brașov, Aprilie 1912.

NOUTĂȚI.

Visite. Escelența Sa, Inaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Mețianu*, a făcut eri, Duminecă la ameaz, visită Alteței Sale Imperiale și Regale, Arhiducelui *Leopold Salvator*, care l'a primit foarte afabil. După ameaz Alteța Sa a reîntors visita, în vila mitropolitană, unde s'a întreținut cu Escelența Sa, Mitropolitul nostru, timp mai îndelungat.

*

Spre înțelegere. Sâmbătă domnul prim-ministru Lukács a primit la orele 10 visita dlui Justh Gyula, cu care a conferat, în chestia legii electorale, două ore întregi. I-a presentat o schiță a proiectului de lege despre dreptul electoral, și Justh a declarat, că proiectul *poate* să formeze basa pertractărilor între partidul seu și guvern. Acceptată fiind deci basa, este speranță, că pertractările cari vor urma, vor duce la bun sfârșit. Eri domnul primministru a fost în Viena, unde a participat la un consiliu comun de miniștri, iar astăzi va continua pertractările cu dl Justh. Despre proiectul de lege al dlui prim-ministru se vestește, că ar fi foarte complicat, și că în el dreptul de alegere ar fi de mai multe categorii. Numărul alegătorilor însă se urcă la două milioane și jumătate.

*

Știre dela curte. Se anunță din Viena, că Maiestatea Sa Monarhul nostru, în timpul cel mai apropiat nu va veni la Budapesta. Suveranul rămâne deocamdată la Viena, de acolo va călători la Ischl.

*

Ziua florilor. In folosul unor așezăminte sibiene culturale a'e compatrioților noștri sași, se va organiza și în anul acesta o serbare a florilor, și anume în ziua de Duminecă 2 Iunie. Inainte de ameazi se vor vinde flori, în toate străzile; ear după ameazi se va ținea o serbare în parcul de sub arini. Va fi și un corso în trăsuri împodobite cu flori.

*

Arhiducele Leopold Salvator în Sibiiu. Alteța Sa imperială și regală, Arhiducele *Leopold Salvator* a sosit conform programei Joi seara în Sibiiu. La gară a fost întimpinat de o deputațiune a magistratului, condusă de primarul A. Dörr, care a salutat pe înaltul oaspe în numele orașului nostru. Alteța Sa Arhiducele a răspuns în câteva cuvinte de mulțămire. Sosind la hotelul „Impăratul Roman“, a fost primit de comandanții militari ai garnizoanei. In zilele următoare, Vineri și Sâmbătă, s'a ținut inspecțiunea asupra tuturor trupelor de artilerie. Ieri, Duminecă la ameaz, a fost recepțiune în sala mare a casinei militare. Cu acest prilej Alteța sa a primit omagiile prezentate de fruntașii instituțiilor și autorităților bisericești, militare și politice din orașul nostru. Edificiile publice din Sibiiu sunt împodobite cu steaguri.

*

Călătoria suveranului României. Regele Carol al României va face o călătorie pe Dunăre îndată după serbările dela zece Mai. Domnitorul va vizita în Dobrogea pescăriile statului, balta Filipoi din județul Brăila și balta Crapina din județul Tulcea; va mai vizita și comuna Jurilovca situată la marginea mării și locuită de mulți pescari. După călătoria pe Dunăre regele și regina vor sta câteva zile la Constanța și apoi își vor relua reședința de vară dela Sinaia.

*

Descoperiri în Ardeal. In satul *Varfalău*, aproape de Turda, s'a descoperit un cimiter din vremea celor dintâi regi ai Ungariei. Din partea Muzeului ardelean din Cluj a fost trimis arheologul Dr. Martin *Roska* pentru a conduce săpăturile. In mai multe morminte s'a găsit în gura morților denari de argint din epoca Sfântului Ștefan, Andrei I. și Aba Samuel (1001—1061). Nu încape îndoeală, că cimiterul dela Varfalău datează din secolul al unsprezecelea. Obiectele aflate, brățare de bronz, inele, un cuțit de fier, un vârf de săgeată ș. a. s'au transportat în colecția de antichități a Muzeului ardelean.

*

Mijloc împotriva tifosului. Profesorul *Meșnicov* a raportat academiei medicale din Paris, că a inventat un medicament deplin probat pentru combaterea tifosului. Leacul a fost întrebuințat cu deplin succes la oameni și la maimuțe.

*

Atelierul din Orăștie al Reuniunei femeilor române din comitatul Hunedoarei, pentru țăsături și cusături românești, împrumută costume naționale și vestminte de călușeri.

*

Expoziție de vite în Brașov. In zilele de 16—18 Mai n. a. c. se va ținea la Brașov o expoziție de vite cornute, cai, porci, oi și paseri de casă. Au fost anunțate până acuma peste 700 de vite, mai multe sute de porci, cai și oi. Vizitatori numeroși vor sosi din țara noastră, din România și din Sârbia.

*

Comoara preotului. Am arătat în numărul trecut, ce fel de comoară a lăsat după sine preotul german *Liebe*, care s'a sinucis. Acum se anunță din Berlin, că originea averilor preotului s'a lămurit. Pietrile scumpe adecă nu sunt veritabile; ear diamantele care împodobesc potirul de aur, sunt false. Potirul are o valoare cam de 200 de mărci. Colecția întreagă nu este altceva decât o frumoasă *culegere de minerale,* a căror preț nu trece peste două sau trei mii de mărci.

*

Inrâurirea catastrofei asupra oamenilor. Cu prilejul catastrofei Titanicului un scriitor german a publicat un studiu mai lung despre influența catastrofei asupra oamenilor scăpați cu viața din mijlocul unei nenorociri. Intre altele scrie: In minele dela Courrières, unde s'au prăpădit 1100 de muncitori, s'au mai aflat la trei săptămâni după catastrofă 13 mineri. Oamenii aceștia, îngropați în adâncimea pământului, au stat 500 de oare în lipsele cele mai mari, — erau însă deplin liniștiți. Despre grozăviile catastrofei nu vorbeau nici decât ca despre un lucru extraordinar. Abea când au fost împresurați de ceata ziariștilor și a fotografilor, și când unul dintr'înșii a primit decorația legiunii de onoare, au început dintr'odată să se schimbe. Din acest moment și-au închipuit că sunt eroi, la cari privește o lume întreagă plină de admirare. Lucrătorii au fost cuprinși de o mare trufie. Unul a plecat la America să se arate pe bani. — Nenorociții răniți în cutremurul dela Messina din 1908 spuneau, că n'au simțit durere nici înainte și nici după catastrofă. Este evident, că moartea în asemenea cazuri nu este impreunată cu mari chinuri sufletești sau corporale.

*

Respinsă. Margareta *Láng*, care trecuse doctoratul în filozofie, a cerut să fie admisă ca agregată la facultatea de litere a universității din Budapesta. Facultatea, într'o ședință plenară, cu majoritate de voturi a respins cererea.

*

Nenorocirea eroului explorator. Căpitanul Sir *Shackleton*, care nainte de Amundsen s'a apropiat mai mult de polul sudic, s'a bolnăvit de moarte. Vestitul explorator, făcând un turneu de conferențe, a avut nenorocirea să se sgârie la o mână. Fără să dea atențiune ranei, și-a tras mănușa pe mâna rănită, iar mănușa i-a produs înveninare de sânge. Bărbatul, care în munții de gheață eternă ai polului a stat de mii de ori în fața morții și s'a întors sănătos, a căzut la pat și medicii nu mai au speranță de scăpare.

*

Mulțămită. Subscrisul în numele parohienilor din Certejul de jos, prin aceasta exprim mulțămită binefăcătorului neamului nostru Ilustrului Domn *Vasile de Stroescu*, care a binevoit să doneze 200 coroane în scopul reparării Sf. noastre biserici. Certejul de jos, în 10 Maiu 1912. *George Țăposu*, preot român gr.-or.

*

Desvelirea unei statue. In vechea capitală a împărăției rusești, în Moscova, se organizează pe ziua de 26 Maiu n. o imposantă sărbătoare: se va desveli statuea țarului Alexandru III. La inaugurare va participa și împăratul actual Nicolae II., care în curs de opt ani s'a ferit de a mai călca în Moscova, în orașul de jalnică amintire pentru familia sa. Stradele, pe unde are să treacă țarul Nicolae, sunt controlate în fiecare zi. Poliția cercetează casele și prăvăliile; tot ce inspiră bănueală, este arestat sau confiscat.

*

Tunel prin Caucaz. Stăpânirea rusească plănuește clădirea unui tunel de 23.5 chilometri prin munții Caucazului. Este vorba să se facă o cale ferată între Vladicaucaz și Tiflis. Calea ferată, care leagă astăzi aceste două localități, este mai lungă de 1500 chilometri, deși e'e în realitate sunt depărtate una de alta numai de 200 de chilometri. Noul tunel va fi cel mai lung în lumea toată.

*

Prigonirea mormonilor. Autoritățile din Germania au pornit un răsboi de exterminare contra mormonilor. Secta aceasta religioasă s'a statornicit în număr mai considerabil la Lipsca. De aici își trimetea misionarii în toată țara; cu deosebire fetele tinere conduceau propaganda cu o rară însuflețire. In vreme scurtă organizarea s'a întins pe un larg teritor, cu centrul în Zürich. Mormonii din Lipsca au fost expulsați încă din anul trecut; ear acum sunt goniți din toată țara.

*

S'a deșteptat în mormânt. Intr'o comună aproape de Przemysl era să se facă înmormântarea unui mare proprietar, cu numele Massni. Convoiul funebru a sosit în cimiter, preotul și-a terminat rugăciunile, cosciugul s'a lăsat în mormânt, ear jalnicile rudenii aruncau câte o mână de pământ în groapă. Deodată s'a observat, că acoperișul cosciugului se mișcă și din interiorul său răsună strigăte desperate. Lumea din apropiere s'a înspăimântat, oamenii au scos iute sicriul din mormânt și l-au desfăcut. Massni, crezut mort, s'a dat jos din sicriu și a plecat acasă fără nici un ajutor. Acum e deplin sănătos.

Publicațiune.

Consistorul arhidiecezan gr.-ort. din Sibiiu dă în arândă pe calea licitațiunei cu oferte și verbală moșia sa din comuna **Gheke** (Geaca) în Câmpie de circa 500 Jugăre pe timp de 6 ani începând din 1 Ianuarie 1913 până la 31 Decemvrie 1918.

Prețul de strigare să statorește cu suma de cor. 5300 pe an, mai având arândătorul a solvi și dările erariale, comunale etc.

Oferte închise să primesc până la 31 Maiu a. c. orele 10 înainte de prânz când să va ținea și începe licitația verbală.

Ofertele închise și sigilate să fie provăzute cu timbru de 1 coroană, cu declarația că cunosc condițiunile de licitație, că să supun întru toate acelora, și cu vadiu de 10% dela prețul de strigare în numărar sau hârtii de valoare notate la bursă.

La licitația verbală participanții deasemenea vor avea a depune vadiu în suma de 530 cor.

Licitația se va ținea în localul Cassei Consistoriale din Sibiiu strada Măcelarilor Nr. 45, unde se pot vedea condițiunile de licitație și să dau informațiuni zilnic în zile de lucru dela 8—12 oare înainte de prânz.

(129) 1—3 **Consistorul arhidiecezan.**

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **director esecutiv** la institutul de credit şi economii **„Lumina“** în Sibiiu prin aceasta se publică concurs cu terminul până la 31 Maiu st. n. a c.

Emolumentele se stabilesc prin învoială având petenţii să şi-le precizeze în petiţia de concurs.

Dela concurenţi se cere: cualificaţia superioară, praxă de bancă, caracter integru, aptitudinile necesare de a putea reprezenta institutul şi cunoştinţa în vorbă şi scris pe lângă limba română a limbei maghiare şi germâne.

Cei cu praxă de bancă mai îndelungată vor fi preferiţi.

Din şedinţa plenară a Direcţiunei ţinută la 2 Maiu 1912.

(120) 3—3 **Direcţiunea.**

Nr. 120/1912. (125) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa I-a **Petroşeni**, pe baza înaltei rezoluţiuni a Preaveneratului Consistoriu arh. din 6 Martie a. c. Nr. 2583 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

1. Jumătate din toate venitele parohiale.
2. Remuneraţiunea întreagă pentru catehizarea elevilor gr.-or. dela toate şcoalele (gimnaziu sup., etc.) din Petroşeni.

Concurenţii îşi vor înainta cererile, instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în parohie, spre a cuvânta, respective a cânta şi celebra în sf. biserică.

Haţeg, la 16/29 Aprilie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresb.

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Veneratul Consistor arhidiecezan sub Nr. 703 Şcol. dto 26 Ianuarie 1912 şi de comitat sub Nr. 1877/1912 să publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere edificarea şcoalei gr. ort. din **Cornăţel**, protopopiatul Sibiiului.

Licitaţiunea se va ţinea **Duminecă în 6/19 Maiu a. c.** la 2 ore p. m. în edificiul şcoalei.

Preţul de strigare este 9600 cor. în care sumă se cuprinde întreg materialul.

Peatra, cărămida, ţigla şi năsipul le dă comuna bisericească.

După suma aceasta are a se depune vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valoare.

Planul şi preliminariul, precum şi condiţiunile de licitaţie se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul îşi rezervă dreptul a da întreprinderea zidirei aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Reflectanţii nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese ori diurne pentru câştigarea informaţiunilor, precum nici pentru participarea la licitaţie.

Cornăţel, la 18 Aprilie st. v. 1912.

Pentru comitetul parohial:

George Simplăcean
paroh, preşedinte.

Ioan Căliman
epitrop.

Nr. 215/1912 prot. Văzut:

Sibiiu, în 24 Aprilie 1912.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

(122) 2—3

Nr. 2693 Ep. 1912. (111) 3-3

Concurs.

Pentru trebuinţele Consistorului arhidiecezan, în cursul anului 1912/13 să recere liferarea de 150 stânjini lemne de fag, neplutit, de prima cualitate, care să fie aşezate parte în Seminariu, parte în curtea din Str. Măcelarilor Nr. 45 în cursul lunilor Iulie şi August a. c.

Ofertele să se adreseze în scris Consistorului arhidiecezan până la 28 Iunie n. a. c.

Sibiiu, 14/27 Aprilie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Cancelaria advocaţială

a dnului *Dr. Emil Babeş* din Budapesta, dela 1 Maiu se află în Buda: *I. Kemenes utcza Nr. 4,* (lângă podul „Ferencz-József“).

(121) 3--3

Un cancelist.

In cancelaria notarială din o comună din jurul Sibiiului, unul versat în agendele oficioase, află aplicare momentană pre lângă o dotaţiune corespunzătoare. Informaţiuni la administraţia acestei foi. (119) 3-3

Cărbuni de Petroşeni, Cărbuni pentru fauri, Kox de gaz

oferă trimiterea numai în vagon

Rudolf de Gardik, Sibiiu,
(95) 4— biroul în edificiul sanatorului.

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 41—52

Se află pretutindenea.

Aduc la cunoştinţa On. public românesc, că mi-am mutat

cancelaria advocaţială

în **IV., Veres-Pálné-u. 26.**

Cu deosebită stimă

Dr. Liviu Linţa
advocat
în Budapesta.

(127) 1—3

In atenţiunea onoraţilor domni preoţi:

„Smyrnă“

veritabilă de Sumatra

pentru sfintele sărbători şi alte ocaziuni, — a sosit în calitate extra-superioară la firma

N. Oniţiu,
Nagyszeben—Sibiiu.

(90) 10—

Aviz.

☞ **Să sprijinim arta română.** ☜

Aduc la cunoştinţă on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturí până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

(46) 15—

In preajma examenelor!

Dela **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se pot procura următoarele:

Propise pentru scriere română, o sută bucăţi	cor.	1.20
Peniţe aluminium, 144 bucăţi cor. 2·40 şi	„	2·02
„ „ ordinare 144 bucăţi	„	—·80

Cerneală „Authracen“	1	litru	2·20	**Condeie** ordinare	12	bucăţi	—·06
„ „	½	„	1·10	„ „	12	„	—·20
„ „	¼	„	—70	„ solide	12	„	—·42
				„ „	12	„	—·64

Cărţi potrivite ca premii pentru şcolari la examene.

☞ Cataloage la cerere se trimit gratis şi franco. ☜

Schimbare de domiciliu.

Subscrisul am onoare a aduce la cunoştinţa On. public din loc şi jur, că din **1 Aprilie st. n. a. c.** mi-am schimbat locuinţa în

strada Rosmarin Nr. 6

unde primesc tot felul de lucrări şi anume: **zugrăvitul de case, spoitul faţadelor,** primesc **altaruri pentru aurit,** precum şi **pictare de biserici** după stilul nou cu motive româneşti, orice fel de reparaturi, pe lângă preţuri **foarte moderate.**

Rugând sprijinul valoros al binevoitorului public român semnez:

Cu toată stima: **Ioan Stanciu**
zugrav de case,
Sibiiu, strada Rosmarin Nr. 6.

(103) 6—6

REVERENZI!

Premiat:

Expoziţia internaţională de modă, Paris 1911: Grand Prix şi m. de aur.

La „Croitoria Universală“ I. PETRASCU

Sibiiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune şi fine stofe se primesc şi execută

Reverenzi pentru on. preoţi

în cele mai bune condiţiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid şi grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Preţuri moderate. (472) 8—

Spriginiţi industria română.

Premiat:

ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE
ROMA 1911
ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE AGRICOLA INDUSTRIALE
ROMA 1911

Expoziţia universală din Roma 1911: Grand premiu şi med. de aur.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 3/16 Maiu 1912. *Nr. 48.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Gravaminele naţionalităţilor.

Stabilite din partea dlui Iászi Oszkár.

Cu privire la gravaminele de caracter *economic* ale naţionalităţilor nemaghiare din statul ungar, părerile domnului *Iászi Oszkár* sunt următoarele:

„Năcazurile *economice* ale poporaţiunei naţionaliste sunt în general aceleaşi, ca şi ale poporului maghiar. Lipsă de cultură intelectuală şi economică, câştig mic, lipsă de industrie, care ar putea să dee ocupaţiune puterilor de muncă prisositoare pentru agronomie, caracterul usurar al creditului, şi pentru o agronomie intensivă lipsa de pământ şi de păşune, din care pricină tot mai puţin îşi află acoperire trebuinţele poporaţiunei ce creşte mereu.

Năcazul cel mai mare al ţăranului maghiar: *latifundiile*, pe ţăranii români îi apasă cu mult mai puţin; ba Ardealul cu drept cuvânt poate fi numit patria micilor moşieri. Dar nivoul economic al poporului român, cu toate acestea, e cu mult mai adâncit decât al Maghiarilor, ori al Saşilor, şi pe multe locuri numai faptul, că e grozav de nepretenţios, îl face să iase biruitor faţă de celelalte neamuri în lupta pentru câştigarea de pământ.

Pe temeiul unor studii amănunţite scrie în materia aceasta *Éber Ernő* următoarele: „Am auzit de multeori părerea în Ardeal, că un motiv mare al ruinării maghiarimei e lăţirea luxului. E adevărat. Maghiarul trăeşte mai bine decât Valahul. Dar nu e oare esagerare şi greşală, când se numeşte lux un mod de traiu, cum e al Maghiarilor? Nu e esagerare şi nu e greşală oare a învinovăţi pe Maghiarul din Ardeal, că face lux, fiindcă mănâncă pâne de secară în loc de mălaiu, poartă haine de postav, nu numai suman, în zile de sărbătoare îşi îmbracă mai bine muerea, poartă cisme, nu opinci, are două odăi la casa în care locueşte, nu numai una, şi de douăori în săptămână mănâncă carne, nu numai mămăligă? Alimentarea grozav de rea a poporului valah, îmbrăcămintea sa strămoşaşcă şi reducerea pretensiunilor sale cu privire la lux: nu pot să formeze măsura pentru stabilirea modului de traiu al poporului maghiar, şi nici motivul de a-l acusa, că e risipitor“....

Productele micului agronom valah, adevărat, sunt din cele mai primitive, iar consumaţia sa foarte nepretensivă. Micul agronom maghiar produce mai mult, şi consumă cu mult mai mult decât Valahul. Aceea ce produce micul agronom Sas e apoi cu mult mai bun decât ce produce Maghiarul, iar consumaţia sa e cevaşi mai mare. Felul de a purta economia nu e astăzi la ţăranul Valah cu nimic mai bun ca înainte de decenii, şi în Europa numai popoarele din apropierea Asiei mai au un astfel de sistem în lucrarea pământului.

Cu toate, că în unele ţinuturi, mai ales pe unde Românii au fost scutiţi de jobăgie, iar comunicarea directă cu Saşii a avut asupra lor efect educativ, nivoul cultural şi economic al poporului român începe să ţină concurenţa cu al Maghiarilor, ba şi cu al Saşilor, — în general caracterisarea de sus corespunde fără îndoeală adevărului.

Remânerea îndărăt a poporului român, şi peste tot a poporaţiunei naţionaliste, cu esceptia Saşilor, îşi are însă isvorul în mai multe motive. Locuind de regulă în ţinuturi inproductive dela periferii, nu a putut ajunge la vre-o economie mai mare, care e fundamentul industriei şi al comerciului. Acesta e motivul, că pecând la Maghiari, din o mie de oameni numai 481 sunt muncitori de pământ, la Slovaci 563, iar la Români 663 trăesc din cultivarea pământului. Apoi e afară de orice îndoială, că numai o economie intensivă, modernă, pusă pe baze cooperative, a micilor moşieri, poate să fie astăzi forma înaintării economice, iar nu petecuţele mici de pământ, încărcate de datorii, ca cele din ţinuturile naţionaliste.

Din aceste două motive, la cari fără îndoeală vin adaogate şi asupririle politice şi administrative, se naşte motivul al treilea, care e următoriul: cultura intelectuală e cu mult mai inferioară în ţinuturile naţionaliste, şi prin aceasta se împedecă în mod grav şi desvoltarea economică.

„Motivul nepriceperii sale, — spune Éber despre ţăranul român, — e acela, că *în şcoala poporală nu i se împărtăşesc elementele cunoştinţelor necesare*“.

E adevărat, că forţa fanatică a vieţii religioase, mai ales la Români, contribue în mod impedecător la înaintarea economică. Dar factor însemnat în acest resultat negativ e şi lipsa desăvârşită a unei instrucţii poporale speciale în ale economiei. Autorul de sus vrea să ne liniştească conştienţa în chestia aceasta cu următoarea resonare:

„E cert, că pe seama micilor proprietari români *astăzi nu esistă instituţiuni de stat, în cari şi-ar putea însuşi cunoştinţele agronomice.* Dar a pretinde, ca statul ungar să ridice şi alte instituţiuni de învăţământ, nu numai maghiare, ar fi nebunie. Când stabilim deci, că naţionalitatea valahă nu se împărtăşeşte de instrucţie inferioară şi superioară agronomică, că ea nu-şi poate înmulţi cunoştinţele economice, nici în institute agronomice de învăţământ, nici în şcoale, nici în cursuri, nici din conferenţele poporale agronomice, nici din cărţi şi nici din ziare (fiindcă toate sunt maghiare): nu facem imputare statului, ci cerem de urgenţă, ca şcoalele valahe să pregătească astfel elevii, ca să nu poată fi eschişi din aceste instituţiuni de stat, pentru necunoaşterea limbei maghiare“...

O argumentare slabă, care nu numai că stă în contrazicere cu cele mai fundamentale pretensiuni ale statului de drept, dar mai recomandă şi un leac imposibil, după cum se va arăta la chestia şcolară.

E numai natural, că pe lângă o agronomie şi prăsire de vite isolată şi înapoiată, pe lângă analfabetism, prejudiţii religioase şi domnia arbitrară administrativă, — în ţinuturile naţionaliste, mai ales la Români, înfloreşte frumos şi usura capitalismului. Din comunicările oamenilor vrednici de crezământ, cari cunosc temeinic raporturile, ştiu, că la institutele noastre de bani, creditele cu 20%, şi 30%, ba chiar şi 40% interese, sunt la ordinea zilei. Fireşte, ascunse sub mantaua diferitelor taxe şi competenţe. Infiinţarea institutelor de bani se face sub lozinca naţională. Inteligenţa română apoi le înfiinţează pentru a crea pe seama fiilor ei un mod de traiu, căci sunt isolaţi de funcţionarii de stat şi comitatenşi, întărindu-şi însă totodată şi influenţa politică. Iar băncile „patriotice“ astfel vreau să aducă ţinutul respectiv la dependenţă politică!

Farkas Pál a făcut *„desvăliri groaznice“*, despre uzurăriile băncilor române. Adevărul e însă acela, că aceste odioase afaceri nu sunt legate de naţionalitate, pentrucă capitalismul e internaţional. Nu are nici un scrupul, nici naţional, nici moral. De fapt întregul registru de păcate poate fi deci cu uşurinţă aplicat la institutele „patriotice“ de bani. Singura deosebire e aceea, între băncile „patriotice“ şi cele „naţionaliste“, că faţă de poporaţiunea naţionalistă mai săracă şi mai înapoiată se aplică forme mai grave de uzură, şi că băncile naţionaliste jertfesc mai mult pentru scopuri culturale naţionaliste, decât cele patriotice pentru scopuri culturale maghiare.

Abstragând dela toate acestea, e numai firesc lucru şi corespunde desvoltării economice, dacă afacerile de bani ale unui ţinut se fac cu ajutoriul capitalului îngrămădit acolo şi prin persoane cari cunosc cu temeinicie raporturile locale. Abatere făcând dela orice gând şovinist ori naţionalist, e cert, că inteligenţa naţionalistă e în favor pe orice teren în chestii de conducere a afacerilor locale. Situaţia aceasta e numai unul din ramurile principiului guvernării de sine.

Inţelepţeşte a vorbit deci Hantos Elemér, când cu ocasiunea înfiinţării alianţei institutelor de bani ardelene a spus, că: „Lăţirea şi întărirea crescândă a institutelor de bani naţionaliste este a se atribui faptului, că închiegate fiind ele în organisarea lor, se sprijinesc unele pe altele şi se năzuesc a întroduce întocmirile tecnice de bancă cele mai moderne. Cheia estinderei institutelor naţionaliste de bani este aceea, că ieftin, grabnic, cu dibăcie şi cu modestie dau banul acolo, unde este trebuinţă de el“.

Dar nu numai uzura institutelor de bani, ci şi cea de altă natură stoarce puterea de viaţă a poporului. In fiecare sat românesc, fie cât de înapoiat, se găseşte câte o casă mai mare, mai frumoasă, mai modernă. E casa cârcimarului, care e şi boltaş, casa usurarului, înţolit bine din pretensiunile avute la bieţii ţărani. Oamenii aceştia lucră de regulă cu 100%, şi stau la disposiţia ţăranilor şi în alte năcazuri, mai ales la mijlocirea de împrumuturi dela bănci, fireşte pentru provisie înaltă....

Pe lângă anarhia din jurul împrumutului vine pusă apoi anarhia valorisării. Nime nu se gândeşte la vre-o întovărăşire în scopul valorisării productelor, ci fiecare ţăran îşi duce la piaţa îndepărtată productele, cari au un preţ minimal. Lucrul acesta răpeşte două trei zile din timpul de muncă al ţăranului, iar obiceiul de a mai da şi pe la cârcimă, când vine dela târg, duce la ruină materială.

Dar aceea ce face mai gravă situaţia economică a ţăranului e împrejurarea, că faţă de creşterea poporaţiunei, şi în urma economiei estensive de câmp, pământul *e tot mai puţin*. Din motivul acesta preţul pământului s'a urcat îngrozitor. Astăzi pământul e şi pentru ţăranul naţionalist culmea doririlor sale, ca pentru ţăranul maghiar. Si *aici* zace esplicarea amărăciunii provocate de nefericita *politică de colonizare* a guvernului. Politica aceasta se face astăzi în general cu nişte mijloace atât de sărăcăcioase, încât ea, atât în politica agrară, cât şi în cea naţionalistă, poate fi considerată ca o cvantitate negligeabilă. Pe teren economic ea nu e alta, decât o parte din *acţiunea de salvare a nobilimei scăpătate.* Cu referinţă la naţionalităţi e adevărat apoi aceea ce scrie Argus, anume:

„..Fiecare om, care a fost prin ţinuturi naţionaliste, a putut esperia, că ţărănimea de altă limbă, care se ocupă cu agronomia şi prăsirea vitelor, duce lipsă în mare măsură de cele mai necesare condiţiuni de traiu: de pământ şi de păşune, din care motiv e silită să lupte amar pentru pânea de toate zilele, şi pe multe locuri, ca să nu moară de foame, îşi părăseşte satul şi-şi caută altă patrie. Guvernele noastre ţin reservate moşiile statului pentru scopuri de colonisare, şi conduse de puncte de vedere mai înalte de stat, — colonisează maghiari neaoşi, aduşi de regulă din alte ţinuturi, pe acolo, pe unde poporaţiunea băstinaşă se află în miserie din lipsa pământului. O astfel de importare supără apoi grozav poporaţiunea băstinaşă, văzând ea cum guvernul protejează pe „streini“, iar pe cei de acolo îi desconsideră. Coloniştii acestia importaţi rareori se validitează. Partea cea mai mare dintre ei, în urma inclinărilor lor şi a modului de traiu, nu se pot nici de cum acomoda, şi cu încetul dispar, iar Slovacul ori Românul, nepretenţios, jilav şi acomodabil, pe lângă toată miseria în care se află, remâne! Moşiile erariale şi fundaţionale le capătă în arendă, prin licitaţie ori fără licitaţie, aceia, cari câştigându-şi, ori aflându-se pe calea de a-şi câştiga *„merite patriotice“*, dispun de protectori şi protecţie, ori le capătă usurariul de pământ, evreu ori neevreu, care, pământul plătit cu 10 coroane de jugăr, îl dă ţăranilor, flămânzi după pământ, în subarendă, cu 20-40 coroane de jugăr! Pe lânga o astfel de manipulație nu e de mirat, că în popor s'a lățit convingerea, cumcă statul s'a aliat cu Evreimea pentru a esploata poporul".

Are dreptate Argus. E de prisos a se mai spune, că politica aceasta, chiar și din punctul de vedere special național, e o nărozie, căci stă în contrast desevârșit cu legea fundamentală o asimilației, după care marea înghite insula, și se basează pe presupunerea imposibilă, că cu timpul insula va înghiți marea! Resultatul final natural apoi că e acela, că câteva sute de coloniști maghiari se contopesc, după limbă și obiceiuri, în marea streină naționalistă.

Dar și din punct de vedere economic esperimentul e nefericit, pentrucă coloniștii statului, desmerdați cu sprijinul, devin domni comozi și nu pot ținea concurența economică cu țărănimea română, învățată să lupte pe moarte pe viață.

Astfel ajunge apoi să fie îmbrățișarea economică a țărănimei a doua pretensiune a politicei naționaliste. Partidele naționaliste, cu escepția Sașilor, o reclamă în măsură foarte neperfectă, și ele se mulțămesc cu desvoltarea chestiei financiare (de bănci), care e mai de importanță pentru clasa mijlocie. Tovărășiile sunt mai neglese decât în ținuturile maghiare.

Politica conștientă economică aduce roade mai îndepărtate în desvoltarea socială, și condiționează și astfel de forțe intelectuale și morale, de cari nu prea dispun nici Maghiarii, cu atât mai puțin naționalitățile, iarăși cu escepția Sașilor.

Nu poate nici statul maghiar să o facă, deși *o politică economică bine combinată și croită în stil mare e singură în stare să lege naționalitățile de maghiarime, prin comunitatea de interese*".

*

Adevărat, — încheiem noi. Guvernul ar trebui să inaugureze deci o politică economică sănătoasă, care să nu țină în vedere numai interesele Maghiarilor, Săcuilor, Ciangăilor, ci ale *tuturor* popoarelor din patrie.

Nu e ințelegere. Domnul Justh Gyula a comunicat eri, Marți, ministrului-prezident, că partidul seu nu poate accepta proiectul guvernului referitor la regularea dreptului electoral, din motivul, că nu e pus pe basele votului universal. Pertractările dintre guvern și Justhiști sunt deci terminate. Dieta își va continua Vineri activitatea, discutând mai departe asupra legilor militare, iar opoziția lui Justh va continua cu obstrucția, dacă cumva oamenii nu se vor mai resgândi. Pentrucă e aproape sigur, că dacă dl *Lukács* nu va putea face ordine în dietă, și va trebui să se retragă și el, locul seu are să-l iee unul, care nu va mai sta de vorbă cu opoziția!

3/16 Maiu. Zi de mare însemnătate istorică e ziua de mâne, care între alte împrejurări, mai prielnice, ar trebui să fie prăznuită ca o mare sărbătoare națională: ziua memorabilei adunări din Blaj, ținută înainte cu 64 de ani. Dar fiindcă nu o putem prăznui așa cum am vrea și am dori, să o prăznuim în sufletul nostru, aducându-ne cu pietate și cu recunoștință aminte de figurile mărețe ale trecutului nostru, cari au pus adunarea la cale, și de poporul bun și ascultător, care în urma glasului de chemare al mai marilor sei, s'a presentat în număr atât de impunător la acea adunare, pentru a jura credință pentru toate vremile *tronului, neamului* și *patriei*, trinitatea la care poporul român din patria aceasta a ținut totdeauna și ține și astăzi cu atâta sfințenie!

Scrisoare din America.

Ce spun ofițerii și martorii oculari despre scufundarea vaporului Titanic?

Nu știu dacă în lumea veche se vorbește cu atâta interes despre înfiorătoarea scufundare a celui mai gigantic vapor din lume, ca la noi, în America.

Las că este cel mai trist accident întâmplat cândva pe valurile Oceanului, când s'au putut vedea scenele cele mai tragice între bărbat și soție, părinți și copii. Deci nu e mirare, că foile americane, fără excepție, apar în câte 10 ediții pe zi, întrecându-se a da cetitorilor icoana cea mai fidelă a catastrofei îngrozitoare.

Despre întâmplarea catastrofei s'au spus multe, unele mai mult, altele mai puțin adevărate.

In fine după ce ofițerii scăpați au ajuns arestați și aduși în fața senatului, după spusele lor și ale martorilor oculari, iată cum s'a întâmplat ciocnirea:

Vaporul Titanic era cel mai mare și cel mai iute din lume.

Este cunoscut, că până în present Compania Cunard avea cele mai mari și mai iuți vapoare, cari făceau drumul până la New-York în 4 zile și jumătate, bună oară: Mauretania și Lusitania. Ofițerii vaporului Titanic își dedeau toată silința să facă drumul numai în 4 zile, pentru a se ridica peste recordul vapoarelor Mauretania și Lusitania.

Vaporul Titanic era în drum la depărtare de 1700 mile, în noaptea de 14 Aprilie, mergând cu toată iuțeala lui.

Pe vapor era tocmai bal de elită, unde curgea șampania ca apa. Cei mai tineri dansau pasionați; iar cei mai bătrâni, dintrecere de vreme, își scuturau buzunarile în cărți de joc.

Căpitanul Ted Smith primește de odată știre telegrafică dela vaporul francez La Provence: „Grijește, că întâlnești munți de ghiață în drum".

La aceasta căpitanul Smith încrezut în mărimea vaporului răspunde un scurt: „Mulțămesc".

Puțin îngrijat totuși dă ordin inginerilor și sub-căpitanului să dee vaporului numai forța jumătate.

Pentru un moment ordinul a fost ascultat. Căpitanul se reîntoarce la bal.

Menagerul vaporului, Ismay, temându-se, ca nu cumva vaporul să întârzie, dă ordin să se folosească forța toată.

Căpitanul simțind, că vaporul este în viteză mare, iute merge la vice-căpitan, cerându-i socoteala cum de nu ascultă comanda?

El răspunde: „Menagerul mi-a dat ordin". La aceasta Căpitanul i pune revolverul în piept zicându-i: „Pe apă eu sunt mai mare".

In acest schimb de vorbe vaporul s'a ciocnit de muntele de ghiață.

Muntele de ghiață avea o înălțime peste suprafața apei de 80 urme, iar în adâncime cam la 1000 urme. Pe coastele lui curgea apa ca un cataract.

Ciocnirea s'a făcut la orele 10.45 seara.

Vaporul Titanic a dispărut total sub apă la 2. 30 noaptea.

Inainte de a ajunge în port vaporul „Carpathia", care aducea pe cei salvați de pe vaporul „Titanic", s'a telegrafiat de pe vapor la New-York, ca să se aducă în port cămeși și haine, din cauza că cei mai mulți din cei salvați de pe „Titanic" fiind surprinși fără de veste de catastrofa vaporului, au părăsit așternuturile așa cum se aflau, numai în cămeși, iar hainele și tot bagajul le rămăsese pe vapor, neputând fi încărcate pe bărci.

In portul unde avea să sosească „Carpathia", așteptau ambulanțele ca să transporte la spitale pe cei răniți. Jumătate din populația New-York-ului aștepta cu nerăbdare în port sosirea vaporului „Carpathia", ca să vadă pe cei salvați. La debarcare au năvălit în port reporteri de la toate gazetele, ca să iea note mai exacte de la martori, cari au putut vedea cu ochii lor nenorocirea și să servească gazetelor știri mai precise, căci în știrile telegrafice s'au strecurat multe erori.

Multe din ziare publicaseră fel de fel de rapoarte, cari aveau pretenția de a fi exacte, când de fapt lucrurile se petrecuseră cu totul altfel de cum le descriau ele.

Ziarele daseră informațiuni că căpitanul vaporului „Titanic" Ted Smith s'ar fi refugiat și el pe barcă, apoi că nici un pasager de clasa a treia n'a fost salvat.

Iată însă cum descriu martorii oculari nenorocirea vaporului:

Când a ajuns vaporul „Carpathia" la fața locului, a fost o jale de nedescris la vederea pasagerilor refugiați pe bărci. Cei mai mulți erau numai cu cămeșile pe ei, tremurând de frig. Pasagerii de clasa a treia, (femeile) erau într'o stare și mai de plâns. Când s'a văzut pericolul și după ce s'au slobozit bărcile, parte din pasageri năvăleau asupra lor ca să se coboare în ele, însă căpitanul a dat ordin marinarilor să-i oprească, ca să se poată urca întâi femeile pe bărci, fără deosebire de clasă. In învălmășeala aceea marinarii au trebuit să se servească de revolvere contra acelora dintre pasageri, cari voiau să se refugieze pe bărci, înaintea femeilor. Trei italieni îndrăsneți au fost împușcați în îmbrânceala aceea. Alți trei pasageri de clasa a treia numai prin amenințări cu revolverul au putut fi opriți de a se refugia pe bărci.

Femeile au fost toate salvate, afară de acelea, cari nu voiau să se despartă de bărbații lor.

Două dintre bărci s'au scufundat în momentul când „Titanic" s'a lăsat în jos, fiind trase de vultoarea apei.

Căpitanul Smith, câți-va ofițeri și șeful inginer, când au văzut că numai e nădejde de scăpare, s'au împușcat.

Pe când „Titanic" își aștepta sfârșitul, muzica de pe el, cânta fără întrerupere cunoscutul cântec american: „Mai aproape Dumnezeul meu de Tine!"

In sfârșit vaporul s'a prăbușit la vale, și strigătele desperate au umplut văzduhul, acoperind notele muzicei, apoi în locul uriașului vapor s'a lăsat tăcerea morții, doar văicărelele de groază ale celor de pe bărci mai turburau pustiul apei. Pe la oarele 2 și 20, „Titanic" a dispărut cu totul în apă.

Apa era lină, dar presărată cu trupuri omenești; unii se sbăteau între moarte și viață pe suprafața ei, până când cuprinși de oboseală, valurile îi cuprinseră între ele.

Pe vaporul „Carpathia" au scăpat 751 persoane, dintre cari în drum spre New-York, Luni au murit doi, iar Mercuri 4, astfel că la New-York au ajuns cu viață 745 persoane, dintre cari 210 personal și 4 ofițeri.

După orologiul vaporului, ciocnirea vaporului „Titanic" cu stânca de ghiață s'a întâmplat pe la orele 10.45, în noaptea de Duminecă spre Luni. Unii dintre pasageri, cari au simțit sguduitura; au eșit afară să vadă ce e, dar ofițerii vaporului le-au spus, că vaporul are ceva, ei însă n'aibă frică de nici o primejdie. In acelaşi timp însă personalul vaporului pregătea bărcile de salvare, până când în sfârșit li s'a spus și pasagerilor să iasă în partea de deasupra a vaporului. Inainte însă de a se spune pasagerilor de a părăsi partea de jos, ofițerii alegeau familiile din clasa I-ia, și II-a și le spuneau să meargă la bărci ca să nu se facă mare învălmășeală. Ofițerii spuneau totuși, că „Titanic" e astfel construit, că nu se poate scufunda, dar în acelaşi timp învălmășiala deasupra vaporului și împușcăturile de revolver prevesteau, că primejdia e la ușă.

Icoana despărțirei a fost foarte jalnică. Soțiile își sărutau bărbații, cari aveau să rămână pe vapor, căci nu încăpeau pe bărci.

— Noi eram jos, în bărci, scrie Miss Lilly Bonnel din Joungstowo, Ohio, când vaporul se lăsa tot mai mult la vale! — Dacă ar fi fost bărci îndeajuns, ar fi putut scăpa toți pasagerii, dar „Titanic" n'avea decât 16 bărci.

De altfel se spune, că în partea dela fund a vaporului, unde erau cei de clasa a treia, mulți au murit fără să se deștepte.

Cei de pe bărci au petrecut toată noaptea pe apă până la oarele 8 dimineața, când a sosit vaporul „Carpathia". Mai târziu au sosit la fața locului și alte vapoare cari primiseră vestea prin telegrafia fără sârmă, dar n'au mai aflat ființă vie.

Iată lista oficioasă asupra persoanelor cari erau pe vapor, și a acelor scăpați:

Casa I ia 330 pasageri. Clasa II-a 320. Clasa III-a 750. Personalul vaporului 940, total deci 2340.

Dintre cei salvați sunt 210 din clasa I-ia, 125, din clasa II-a, și 200 din clasa III-ia. Total 535 pasageri. Din personalul vaporului au scăpat 4 ofițeri, 39 marinari, 71 focari și 96 chelneri. Total 210. Deci laolaltă numărul celor scăpați atinge cifra de 745 persoane, iar pieriți 1595.

Senatul american luând la răspundere pe cei 4 ofițeri scăpați, au mai scos la iveală, că unele vapoare erau aproape, dar n'au voit să dee ajutor.

Căpitanul Moore al vaporului Mount Temple acusat, că pentru ce nu a mers în ajutorul naufragiatului Titanic, spune: „Am primit telegrama dela Titanic că este în pericol, dar imediat am răspuns, că este de lipsă să vin în ajutor sau ba? La ce n'am mai primit nici un răspuns. Astfel am stat pe loc. Nu m'am grăbit a trimite ajutor, de oarece am înțeles prin firul telegrafic, că Titanic schimba telegrame cu vaporul Olimpic al aceleiași companii, care se afla la o depărtare de 1200 mile și care-i răspundea: „Am aprins toate cazanele, folosim cea mai mare viteză ca să-ți venim în ajutor, — Handock căpitan".

„Căpitanul Ted Smith de frică să mă rescumpere cu preț prea mare pentru ajutorul meu, a cerut ajutorul vapoarelor companiei sale, care erau prea departe pentru el". Vaporul Carpathia, care a scăpat pasagerii de pe luntrițe, pretinde 40.000 dolari.

Un matroz povestește, că mâna o luntre cu femei, când zărește pe căpitanul Smith luptându-se cu apa.

Un alt matroz îi strigă: „Adă mâna, căpitane, să te scap". El însă îi răspunde calm: „Mergeți înainte, voi v'ați făcut datoria, eu merg după vapor". Mai mult nu l-am zărit.

Un alt matroz spune, că a văzut cum vicecăpitanul stând pe punte deasupra — și-a pus revolverul în gură și s'a împușcat. Pe urmă s'a rostogolit peste bariera punții și a căzut în apă.

Pe vapor erau mai mulți milionari, cari toți au perit. Cei mai de valoare, pe cari îi plânge lumea americană, sunt milionarul John Astor, care de curând s'a căsătorit a doua oară cu o fată tinără. Acum se întorcea acasă din Paris, de unde auzind despre plecarea vaporului Titanic, a grăbit să ajungă la timp, pentru a se reîntoarce cu el. Al doilea bărbat însemnat a fost adjutantul prezidentului Taft, fost adjutant și al prezidentului T. Roosevelt. Acești doi bărbați s'au purtat foarte complesant față de femei, dându-le ajutor a se imbarca în luntri, în loc să-și scape viața lor.

O damă din Chicago, dimpreună cu fiica sa, aduce mulțămită publică în foaie, lui Astor, fiindcă a luat-o din mulțime și a pus-o în luntre zicându-i: Iou next lady" (Dv. sunteți la rând, doamnă).

Al treilea bărbat însemnat a fost marele publicist englez W. Stead, care a plecat la America să țină o conferență.

Al patrulea a fost milionarul Straus, un evreu, mare filantrop, care în repețite rânduri a forțat soția sa, să meargă în luntre, dar n'a voit zicându-i „cu tine am trăit, cu tine vreau să mor". S'au înecat amândoi.

Dimineața pe suprafața apei pluteau moarte 60 corpuri. Pe acestea le-a cules vaporul Mcksy Bennet.

După ce corpurile au fost ridicate, s'a celebrat un serviciu divin de către preotul Rev. Canon Hind pentru cei morți, iar după terminarea serviciului au fost slobozite iarăși în apă, care era considerată acum drept mormânt.

Indiana Harbor, Aprilie 1912.

Preotul.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Conferența preoțească din prot. Lupșa, conform decisului din anul trecut și normelor în vigoare, o declar convocată pe ziua de *Luni 21 Maiu v. c. la orele 7 dimineața în comuna Runc* din acest tract, pe lângă următoarea ordine de zi:

1. Serviciu divin cu invocarea Duhului sfânt, celebrat de preoții: Const. Giurgescu, Nistor Manciu, Vasile Bocșa, Vasile Șpan, în biserica din loc. Predica o rostește Vasile Bocșa. Serviciului urmează parastas pentru binefăcători și *eshortațiune* pentru popor, pontificând preoții prezenți.
2. Deschiderea și constituirea conferenții. Curențiile. Propuneri de sine stătătoare etc. — Se esmit comisiunile pentru studiarea actelor.
3. Critica serviciului și predicei, vizitarea cancelariei parohiale.
4. Raportul comisiunei în cauza statutelor, resp. votarea statutelor fondului de ajutorare din tract, ce acum se înființeză.
5. Raportul îndatinat asupra rapoartelor parohilor.
6. Cum se pot combate boalele venerice din popor. Dizertație de Simion Samuilă.
7. Se discută liber tezele: *a)* Relele alcoolizmului și mijloacele de a-l combate. *b)* Cum se pot contrabalanza moravurile rele ce le importă streinii prin comunele noastre?
8. Se dau sfaturi pastorale preoților în casurile speciale ce le invoacă ei. Protopopul accentuiază scăderile mai marcante de cari sufere clerul tractual și cari trebue îndreptate, dar laudă totodată și virtuțile în cari escelează.
9. Se împarte tractul în grupări religioase, provăzute în pct. 16. al instrucțiunei; se iau măsurile pentru facerea rapoartelor din pct. 17 al instrucției și mărturisirea preoților (p. 2)

10. Alegerea comisiunei pentru pregătirea programei conferenței viitoare și încheerea.

La această conferență se învită a participa toți parohii și adm. parohiali, sub urmările prescriselor din p. 15. Instr.

Preoții să fie înreverendați, având a servi la parastas. De vesminte se îngrijește parohul local, ajutat de preoții vecini.

Ofenbaia, 26 Aprilie, 1912.

Vasile Gan
protopop, președinte.

NOUTĂȚI.

Din cauza sfintei sărbători, „Inălțarea Domnului“, *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Luni la orele obicinuite.*

*

Tutunul și alcoolul. In ședința de Vineri a Academiei Române, profesorul *Dr. G. Marinescu* a făcut o comunicare interesantă, vorbind despre *tutun și alcool.* A expus, din punct de vedere sanitar, relele produse de fumat. Din alt punct de vedere însă, spune dsa, tutunul nu este privit cu ochi răi; așa Goethe bună oară s'a ridicat pentru apărarea fumatului. — Neasămănat mai rele și mai primejdioase sunt urmările alcoolului. Alcoolul este periculos și din punct de vedere social și moral. Este o strânsă legătură între *alcoolism* și *criminalitate,* precum și între alienație și alcoolism. Vorbitorul a arătat măsurile luate de Suedia, Norvegia și Franța pentru a combate plaga respândită a alcoolismului. La noi, la români, trebue făcută o întinsă propagandă; în deosebi medicii, preoții și învățătorii sunt datori a lupta pentru stârpirea abuzului de băuturi spirtuoase.

*

Congres. In zilele de 11—18 August a. c. se va întruni în Cracovia congresul esperantiștilor, la care s'au anunțat 2000 de persoane. Se va organiza o expoziție și se vor da reprezentațiuni de teatru în limba esperanto.

*

Impărat pierzând un proces. Se anunță din Berlin, că împăratul Wilhelm, cumpărând o proprietate, a pretins dela arândașul cu numele *Sohst,* să clădească o nouă locuință pe teritorul cumpărat, în considerare că așa pretinde contractul de arândă. Sohst a refuzat, iar împăratul Wilhelm i-a intentat proces. Judecătoria de prima instanță a dat câștig de cauză împăratului; însă tribunalele de a doua și a treia instanță au respins cererea împăratului, care va avea să plătească cheltuelile de proces.

*

Legea de imigrare americană. In zilele apropiate se va desbate noua lege de imigrare propusă de doi senatori americani. Proiectul acesta de lege pretinde să se ridice darea de cap cu 5 dolari; mai cere apoi dela imigranți să știe ceti și scrie în limba engleză sau în altă limbă. Măsurile acestea au stârnit resenz în multe părți ale Americei. De aceea Mercurea trecută s'au ținut adunări de protestare în Newyork, Boston, Filadelfie, Pitsburg și St. Louis. Oratorii au osândit cu asprime tendența de controlă a proiectului de lege amintit, care este considerat ca vătămător al libertății și al intereselor Uniunii. America, înainte de toate, cere brațe muncitoare; din acest punct de vedere este indiferent cunoașterea scrisului și cetitului. La adunări au participat mulți membri ai congresului, promițând că vor combate proiectul de lege, de oarece America are trebuință de imigranți.

*

Concertul Reuniunii de muzică. După mari sforțări, din cauza puținului interes ce se arată față de instituțiunea Reuniunii române de muzică din Sibiiu, suntem — în fine — în plăcuta poziție a anunța onoratului public că, această Reuniune va da un concert Vineri, înaintea Rusaliilor, sub conducerea noului dirigent D. A. Stubbe. Programul bogat al concertului, care se va ținea în sala festivă a Muzeului Asociațiunei, îl vom publica în numărul viitor. După concert se va dansa. *Comitetul.*

*

Dorință ciudată. Un brutar din Arad s'a presentat la oficiul de matriculare, declarând că i s'a născut o fetiță și voește să-i dee numele *Titanic.* Matriculantul însă n'a permis numele acesta, — scriu ziarele aradane.

*

Monument artistului Liciu. S'a constituit în capitala română un comitet cu scop de a aduna un fond pentru monumentul lui P. *Liciu.* Fac parte din acest comitet: doamna Aristizza Romanescu, dnii V. Arion, N, Iorga, C. Bacalbașa, C. Banu, arhiereul Iuliu Scriban, M. Sadoveanu ș. a. Se vor trimite liste de subscripție dela Liga culturală în toate ținuturile locuite de români.

*

Oarele de cassă la „Albina“ — Centrala în Sibiiu se vor ținea cu începere dela 20 Mai a. c. și până la alte dispoziții dela 7 dimineața până la $12^1/_2$ p. m.

*

Cloțani cari aduc desastru. In împrejurări cu totul neobicinuite s'a cufundat Vineri un vapor norvegian, care plecase din Cristiania la Stettin. In mijlocul drumului căpitanul a voit să stârpească cloțanii, cari prea se sporiseră în vaporul încărcat de marfă. Coborându-se pe fundul vasului, a aprins un rug, cu gând ca fumul să omoare cloțanii. Gazurile desvoltate au explodat deodată, vasul a luat foc și în câteva minute s'a cufundat. Dintre 18 marinari au scăpat 5; ceilalți cu căpitan împreună s'au înecat.

*

Ninsori în Rusia. Din Petersburg se vestesc mari ninsori întâmplate în mai multe ținuturi ale Rusiei. Pe linia ferată Smolensc, din cauza omătului, s'a sistat circulațiunea, — în mijlocul lunei lui Mai 1912.

*

Canalul de Panama. Autoritățile din Statele unite se ocupă de pe acum cu chestiunea administrării canalului de Panama, a cărui deschidere se va face abia peste doi sau trei ani. Prezidentul Taft a propus o administrație militară și taxe egale pentru vasele tuturor națiunilor. Presa Americei face o puternică propagandă, cu scop ca la stabilirea taxelor de trecere să fie favorizate vapoarele americane.

*

Plată — cu bomba. Un atentat criminal se anunță din Atena. La o cârciumă din Pireu avea obiceiul să-și petreacă un oarecare *Arvantis,* om chefliu și rău de plată. Intr'una din zile cârciumarul i-a declarat, că nu-i mai dă vin pe datorie. Arvantis s'a înfuriat și cu o bombă a aruncat în aer clădirea întreagă a cârciumei. Exploziunea a omorât doi copii de-ai cârciumarului, și a rănit grav opt persoane.

*

Mulțămită. Marele mecenat al bisericii noastre, domnul *Vasile de Stroescu* s'a îndurat a dona în scopul zidirii școalei din loc frumoasa sumă de 500 cor. In acelaș scop am primit și dela direcțiunea inst. de credit și economii „Albina“ 100 cor. Aduc marinimoșilor donatori și pe calea aceasta cele mai sincere mulțămiri. Ofenbaia, 27 Aprilie v. 1912. In numele comitetului parohial gr. or. *Vasile Gan,* prez.

*

Morminte celtice. Intr'o comună aproape de Alba-regală, cu prilejul unor săpături, s'au aflat rămășițele prețioase ale unui cimiter celtic. Caracterul celtic al cimiterului a fost stabilit din inscripțiunile pietrilor de mormânt și din obiectele de bronz aflate. In acelaș loc s'a mai descoperit o mare cantitate de urne. Toate lucrurile acestea se vor așeza în muzeul numitului oraș.

*

Epidemia bubatului bântue în șirurile armatei italiene din Tripolis. Faptul întristător a fost tăinuit mult timp. Dar, după ce au sosit din Tripolis la Calabria unele trupe, s'a observat că în provincia aceasta se respândește bubatul, și că boala a fost adusă de soldații întorși din Africa. Epidemia seceră în Tripolis jertfe numeroase.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Stan Petra, învățăcel lăcătuș, Nic. Istrate, învățăcel măsar, Ilie Muntean, V. Pleșa, Ioan Gerghel, învățăcei lăcătuși, fiecare câte 50 bani, Nic. Chichernea (orig. din Grid), acum în Neu Philadelfia-Ohio (America) 3 cor. 50 fil., George Silea, învățăcel croitor 50 bani, taxele ședinței literare festive (a 2-a) cor. 12.79 și V. Tordășianu, prezident 10 bani; iar la „Legatul T. L. Albini“ pentru ajutorarea copiilor din Cut, aplicați la meserii, al acestui fond: Achim Oancea, învățăcel faur, Teodor Popa și Ioan Boariu, învățăcei cismari, câte 30 bani și Ioan Pienaru, învățăcel faur 20 bani.

*

Vânzarea obiectelor din palatele regale portugheze. Guvernul din Lisabona a anunțat parlamentului, că a hotărât să pună în vânzare toate obiectele aflătoare în palatele regale portugheze. Lucrurile care formează averea privată a exregelui Manuel și a mamei sale, se vor restitui proprietarilor. Vor avea însă mai întâi să replătească statului avansurile acordate pentru reposatul rege Carlos în sumă de 20 mil. Comorile aparținătoare statului, care se vor vinde, cuprind și juvaerele coroanei. Se păstrează în castelul Necessidades. Valoarea lor se cifrează cu 16 milioane. Averile lui Dom Miguel, străbunul lui Manuel, sunt depuse la o bancă, și fac cam 10 milioane.

*

Concurs pentru primire în internat. In alumneul Dmke din Mekó se vor primi pe anul școlar 1912—13 cam 160 elevi gimnaziști, eventual normaliști. Taxa de întreținere lunar 40 cor. Taxa de inscriere, medic și mobiliar 40 cor. Rugările pentru primire, netimbrate, provăzute cu atestat școlar, estras de botez, iar la elevii de cl. I. și cu atestat de vaccinare sunt a se înainta comisiunei de supraveghere a alumneului Dmke din Mekó până în 10 Iulie 1912. La dorință direcțiunea alumneului din Mekó servește cu prospect mai detailat.

*

La fondul Reuniunii femeilor gr. or. române din Sibiiu suburbiul Iosefin pentru înfrumsețarea bisericii au mai contribuit: Doamna Lilien Dr. Boiu 10 cor., Rafira Popescu 4 cor., Anast. Boiu, dir. filialei „Albina“ (Mediaș) 10 cor., Aurelia Filimon și Otilia Doctor, câte 1 cor., Ana Manciu 2 cor., iar ca membre pe viață s'au inscris Elena Pop și Elena Sîrb cu taxa de 10 cor. Iar la fondul săracilor administrat de Reuniunea noastră au dăruit Victor Tordășianu 3 cor., Ana Dr. Stan 2 cor., Ana Imbăruș 60 fileri, Virgil Imbăruș, învățător 30 fileri, Maria Moldodovan, Maria Vintilă, Ana Pinciu și Ana Chivar, câte 20 fileri, Dochia Avram 1 c. Le esprimăm tuturor sinceră mulțămită. Sibiiu, la 11 Maiu 1912. Victoria *Boiu,* prez., Ana *Imbăruș,* casieră.

Cărți și reviste.

Transilvania, revista Asociațiunii, nr. I-II din 1912 are următorul cuprins: Vasile C. Osvadă: Mișcarea cooperativă. Raport către comitetul central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ în urma încredințării date pentru studiarea mișcării cooperative din Ungaria, România și Bucovina în legătură cu darul de cor. 50,000 al domnului Vasile Stroescu. Ioan Bratu, înv.-dir.: Monografia școalei greco-orientale române din Tilișca. M. Străjanu: Hermann și Dorothea. I. Enescu: Cooperativele sătești. E. G.: Bibliografia istorică românească pe anii 1909—1911. A. B. Necrologuri: 1. Ion Cavaler de Pușcariu. 2. Sidonia Muntean născ. Roșu. Insemnări: Pildă de educație economică, Notițe etimologice de Dr. Nicolae Drăganu. Partea oficială. Ilustrațiuni: Fotografii privitoare la monografia școalei din Tilișca.

Mersul trenurilor în Sibiiu.

I. Plecare.

1. La *Ocna,* băi: 2 d. a., 3·30 d. a., 9·08 seara. Dumineca și în serbători mai pleacă la 9·00 nainte de ameazi. Circulează până în 15 Sept.
2. Către *Copșa,* Ocna (Budapesta, Brașov, Cluj): 7·46 dim., 7·04 seara.
3. Către Copșa, Ocna (Budapesta, Brașov, Vinț) 1 d. a.
4. Către Copșa, Ocna (Brașov, Cluj, Arad, Budapesta) 4·34 d. a., 11·10 noaptea.
5. La *Vinț,* Săliște: 10·35 n. de a.
6. Către Vinț, Săliște (Budapesta, Oradea, Teiuș): 3·05 noaptea.
7. Către Vinț, Saliște (Budapesta, Arad, A. Iulia): 7·34 dim., 4·51 d. a.
8. Către *Făgăraș* (T.-roșu, Brașov) 4·20 noaptea.
9. Către Făgăraș-Brașov: 1·42 d. a.
10. Către *Turnu-roșu* (Căineni): 4·06 noaptea, 12·56 d. a.
11. Către *Agnita* (Sighișoara): 7·43 dim., 4·08 d. a.
12. Către *Cisnădie:* 5·21 dim., 7·30 dim., 1·29 d. a., 9·13 seara. (Dumineca și în serbători mai pleacă la 3·56 d. a. Circulează până în 15 Sept.)

II. Sosire.

1. Dela *Ocna,* băi: 3.17 d. a., 6.11 seara, 10·48 noaptea. Dumineca și în sărbători mai sosește la 11·28 n. de a.
2. Dela *Copșa,* Ocna (Budapesta, Brașov, Cluj) 11·55 n. de a., 5·22 d. a., 8·40 seara.
3. Dela Copșa, Ocna (Budapesta Cluj): 7·25 dim.
4. Dela Copșa, Ocna (Budapesta, Cluj, Arad, Brasov): 3·55 noaptea.
5. Dela *Vinț,* Săliște (Budapesta, Arad, A-Iulia): 6·45 dim., 11·39 n. de a., 4·29 d. a., 9·03 noaptea.
6. Dela *Făgăraș* (T. roșu, Brașov): 7·16 dim.
7. Dela Făgăraș (Brașov): 8·59 seara.
8. Dela *Turnu roșu* (Căineni): 3·37 d. a., 10·27 noaptea.
9. Dela *Agnita* (Sighișoara): 6·46, dim., 2·36 d. a.
10. Dela *Cisnădie:* 7 dim., 1·18 d. a., 3·22 d. a., 10·44 noaptea, (Dum. și în serb., până în 15 Sept., mai sosește la 8·03 seara).

Curs de muzică pentru dirigenți de cor.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. din Lugoj, în conțelegere cu domnul *I. Vidu* învățător din loc, cu începere dela 1/14 Iulie 1912 deschide „Curs de muzică“ pentru dirigenții de cor.

Acei domni, cari voiesc a lua parte la acest curs, sunt invitați a lua la cunoștință următoarele:

I.

1. Profesor propunător va fi învățătorul din Lugoj, d-l *I. Vidu.*

2. Prelegerile se vor începe la 1/14 Iulie 1912, și vor ținea până la 31 Iulie st. v. (13 Aug. st. n.) a. c., va să zică o lună.

3. Orele de prelegere se vor ținea în fiecare zi dela orele 9—11 a. m., (afară de Dumineci și serbători). Timpul de după ameaz e rezervat pentru deprinderi în studiu.

II.

4. Fiecare participant este anunțat, că la sosire să fie provăzut cu o violină. Acei cari au practicat până acum flautul, se pot lipsi de violină, înlocuind-o cu aceasta.

5. La finea cursului fiecare participant va primi un atestat oficios, cu calcul, estradat din partea oficiului protopresbiteral român gr.-or. din Lugoj, subscris și sigilat din partea șefului acestui oficiu și de profesorul propunător I. Vidu. Dorim prin aceasta, ca domnii participători să-și poată atesta participarea la acest curs și capacitatea în studiul muzicei.

III.

6. Taxa de curs e de 20 cor. douăzeci coroane, care are să fie trimisă la adresa d-lui I. Vidu învățător în Lugoj (Krassó-Szörény m.) cel mult până la 15 Iunie st. v. a. c. Această taxă va servi tot-odată ca aviz de inscriere.

7. La caz dacă până la 15 Iunie st. vechiu nu se vor anunța cel puțin 10 participanți, atunci cursul nu se va ținea, despre ceeace respectivii domni anunțați până la acest termin vor fi avizați și li se va retrimite taxa de curs.

8. Participanții vor avea cuartir gratuit la internatul de aici. Viptul îl vor primi tot în acest internat pe lângă o taxă de 40 cor. (patruzeci cor.) plătită anticipative pe întreg timpul cursului. Aceia, cari eventual vor avea cuartirul și viptul pe la rudenii ori cunoscuți, au să avizeze aceasta deodată cu trimiterea taxei de curs.

9. Interniștii au să-și aducă cu sine: o perină, un cearceaf (lepedeu) și o acoperitoare.

Lugoj, la 16/29 Aprilie 1912.

Dr. G. Popovici
protopresbiter.

I. Vidu
învățător.

◆ ◆ ◆

Prospect.

Adunarea generală extraordinară a institutului de credit și economii „Plugariul“, societate pe acțiuni în Săcădate (Oltszakadát) în ședința sa din 12 Maiu st. n. a. c. a decis urcarea capitalului social dela 20,000 cor. la 50,000 coroane.

In acest scop se vor emite 300 acțiuni nouă dela numerii 201 până la 500 de câte 100 coroane.

Fiecare acționar actual are dreptul de preferință să opteze pentru atâtea acțiuni nouă, câte acțiuni vechi sunt trecute pe numele lui în registrele acționarilor.

Prețul acțiunilor se va răspunde în trei rate, și anume: prima rată la subscriere, a doua rată la 1 Octomvrie și a treia rată la 1 Decemvrie 1912.

De fiecare acțiune se va solvi câte 2 coroane, ca spese de emisiune, care sumă se va solvi deodată cu subscrierea. Acțiunile nouă nu vor participa la dividenda anului curent, ci acționarii vor primi 6% după sumele solvite, dela solvirea banilor până la ultima lui Decemvrie 1912.

Față de acționarii, cari nu vor solvi ratele regulat, se va aplica § 9 din statute.

Terminul de optare se fixează pe 20 Iunie st. n. a. c. Acțiunile, cari nu se vor subscrie până la acest termin, se vor vinde din partea direcțiunei în favorul fondului de rezervă cu suma de 132 cor. de bucată.

Ratele nouei emisiuni pentru acționarii vechi sunt următoarele: prima rată de 32 cor., a doua rată 40 cor. și a treia 30 cor., iar pentru acționarii noi prima rată de 42 cor., a doua rată 50 cor. și a treia rată 40 coroane.

Oltsăcădate, în 12 Maiu 1912.

(128) 1—1 **Direcțiunea.**

◆ ◆ ◆

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Veneratul Consistor arhidiecezan sub Nr. 703 Școl. dto 26 Ianuarie 1912 și de comitat sub Nr. 1877/1912 să publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere edificarea școalei gr.-ort. din **Cornățel**, protopopiatul Sibiiului.

Licitațiunea se va ținea **Duminecă în 6/19 Maiu a. c.** la 2 ore p. m. în edificiul școalei.

Prețul de strigare este 9600 cor. în care sumă se cuprinde întreg materialul.

Peatra, cărămida, țigla și năsipul le dă comuna bisericească.

După suma aceasta are a se depune vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valoare.

Planul și preliminariul, precum și condițiunile de licitație se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul își rezervă dreptul a da întreprinderea zidirei aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Reflectanții nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese ori diurne pentru câștigarea informațiunilor, precum nici pentru participarea la licitație.

Cornățel, la 18 Aprilie st. v. 1912.

Pentru comitetul parohial:

George Simplăcean
paroh, președinte.

Ioan Căliman
epitrop.

Nr. 215/1912 prot. Văzut:

Sibiiu, în 24 Aprilie 1912.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

(122) 3—3

Dentist

Virgil Muntean

Sibiiu, Strada Măcelarilor,

în față cu Tipografia și Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 1—

Aduc la cunoștința On. public românesc, că mi-am mutat

cancelaria advocațială

în **IV., Veres-Pálné-u. 26.**

Cu deosebită stimă

Dr. Liviu Lința
advocat
în Budapesta.

(127) 2–3

VECHIA MEA

experiență este și rămâne, că pentru a alunga lintițele, precum a ajunge și a susținea fraged o piele moale și un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin.** marca cal pe băț de Bergmann și Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii și în alte prăvălii aparținătoare branșei. Asemenea e minunată aprobată și Crema de Crin a lui Bergmann **„Manera"** pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 9—40

Vezi așa... acestea sunt originalele tuburi de

Jacobi-Antinicotin.

(106 b) 2—13

Favoritul mijloc de înfrumsețare a damelor din elită este

CREMA-MARGIT

a lui Földes.

Această pomadă de obraz o folosește în toată lumea multe milioane de dame, fiind pe baza cercetărilor științifice cel mai nou product de cremă pentru obraz, și după afirmarea renumiților chemici e cel mai bun și nestricăcios mijloc pentru înfrumsețarea și rafinarea obrazilor, cu cel mai rapid și sigur efect.

In restimp de vre-o câteva zile dispar toate crețele, lintițele, petele de ficat și toate spuzele. b) (86) 3—7

Crema Margit a lui Földes

înfrumsețează nu numai obrazii, ci îi îngrijește și scutește de toate influențele anotimpului, a soarelui și a vântului.

Contra imitațiunilor se Vă feriți! — Se află în toată lumea.

Un borcănel costă 1 și 2 cor. Săpun Margit 70 fil. Pudră Margit cor. 1 20.

Expedițiuni poștale prin producentul:

Coloman de Földes,
farmacist în ARAD.

A XXX-a ces. reg. priv.

LOTERIE DE CLASĂ

110.000 lozuri. **55.000 câștiguri.**

Tot al doilea loz câștigă.

Câștigul cel mai mare:

1.000,000
600,000
400,000
200,000
100,000
90,000
80,000
70,000
60,000

și așa mai departe.

La clasa I-ă

tragerea în 22 și 24 Maiu.

Recomandă și trimite lozuri originale cu prețurile oficioase de

los original:	1/8	1/4	1/2	1/1
pentru **cor.**	**1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Colectura principală

JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU
Str. Cisnădiei 1

BRAȘOV
Str. Mănăstirii 23.

Comandele se efectuesc în modul cel mai simplu prin **mandat poștal!** La dorință lozurile se expediază și prin **rambursă.** La cerere chequri poștale, precum și planuri de joc se trimit **gratuit** și **franco. Informațiuni gratuite.** (105) 4—4

$3\frac{1}{2}$ Milioane coroane

poate câștiga fiecine, cumpărând următoarele lozuri:

1 Obligațiune de câștig cu premie convertită dela Banca Hipotecară Ungară,
1 Obligațiune de câștig cu premie dela prima Cassă de Păstrare Pestană din patrie și
2 lozuri Sanatorul Regina Elisabeta.

12 trageri anuale și anume:

5 Februarie, 25 Februarie, 1 Martie, 25 Aprilie, 5 Iunie, 25 Iunie, 1 Iulie, 25 August, 5 Octomvrie, 25 Octomvrie, 1 Noemvrie și în 27 Decemvrie.

CÂȘTIGURILE PRINCIPALE:

Coroane 1.000,000·—, 500,000·—, 400,000·—, 300,000·—, 2 câștiguri de 200,000·—, 100,000·— și 75,000·—, etc.

Acestea 4 bucăți lozuri le vindem de prezent pe lângă:

48 rate lunare à 10 coroane.

După primirea ratei prime imediat trimitem cumpărătorului Lista legală de rate, în care este indicată Seria, Numărul și Litera lozurilor vândute, pe baza căreia Va participa respectivul la toate tragerile viitoare și eventualele câștiguri sunt în întregime ale lui. — După fiecare tragere controlăm punctual lozurile vândute de noi și eventualele câștiguri le vom aviza telegrafice și întrucât e posibil chiar și telefonice st. nostri cumpărători. — Rata primă e mai bine a ni se trimite prin mandat postal pe a cărui cupon trebuie indicată legibil și punctual adresa cumpărătorului. — Spre a ni se putea trimite ratele viitoare gratis, fără porto postal, trimitem fiecărui cu ocaziunea estradărei Listei de rate și cecuri postale. — Toate eventualele câștiguri se esplătesc în bani gata la Cassa noastră.

Nici un moment să nu trăgănați cu comanda...

Noroc fără sfârșit și fără nici un risic!

Orice perdere este eschisă, numai și numai de câștig poate fi vorba. — Toate comandele sunt a se adresa către

Ústredná Banka Účastinný Spolok,
Budapesta, VI., Váci-körut. 31.

(110) 4—4

---

130 filiale proprii în patrie și străinătate.

GHETELE „TURUL"

sunt

de clasa primă, elegante și de mare preț.

„TURUL", fabrică de ghete,
societate pe acții în
Timișoara.

Cea mai mare fabrică de ghete din monarhie.

Filială: **SIBIIU**,
Str. Cisnădiei Nr. 20.

(89) 4—10

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 8/21 Maiu 1912. Nr. 49.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Oameni și fapte.

Ori cât de multe și de justificate ar fi nemulțămirile provocate de articolul de lege XXVII din 1907, trebuie să recunoaștem, că el a avut și o parte folositoare pentru noi. Este meritul incontestabil, de-a fi trezit în cele mai largi cercuri interesul pentru *chestiunea școlară.*

Cine cunoaște psichologia neamului nostru își va da seama de adevărul, că până în 1907 problemele școlare nu se împărtășiau la noi, mai ales în massele largi ale poporului, de solicitudinea pe care instituțiuni cu un rol atât de hotărâtor în evoluția culturală a neamurilor, o cer în mod imperios. Cauzele cari au făcut ca această stare de lucruri să fie așa și nu altfel, sunt foarte puține de nuanță *internă,* cele mai multe — luând chiar punctul de vedere *istoric* — au fost provocate de împrejurări *externe,* pe cari vrerea și putința noastră nu erau în măsură să le înlăture. Nici chiar stăruința și însuflețirea bisericii pentru trezirea conștiințelor adormite n'a putut face minuni, pentrucă relele erau *organice* — subt raportul sorgintei, și curmarea lor numai prin o operă de muncă sistematică și îndelungată se putea obține.

Acelea a căror înlăturare a atârnat de noi — deci cele strict *interne,* — s'au redus mult în vremea din urmă, mai ales prin conducerea bisericească și munca de luminare a satelor, venită din partea intelectualilor de bine.

Ceeace a reliefat mai mult și mai surprinzător adânca dragoste de școală a poporului nostru, a fost ivirea legii lui Apponyi. Apreciind atitudinea neamului nostru subt raportul apărării altarelor sale de cultură românească va trebui să constatăm, că în întreaga noastră istorie de luptă sbuciumată, nu vom găsi o faptă mai mare, mai luminoasă și mai *eroică* decât aceasta săvârșită dela 1907 încoace.

Se părea că glasul unui tulnic de arhangel străbate impetuos ca în zile de prăpăd și de grea cumpănă preste satele noastre, scuturându-le din pacea visătoare a nopților de lună. Și s'au trezit luptătorii. Ca'n basme răsăreau palatele, frumoase și strălucitoare, din însuflețirea unui popor strivit de sărăcie și întunerec. S'a văzut atunci, că în umilele căsuțe românești din leagănul codrilor și munților tainici, sălășluește în adevăr un *suflet* mare.

Sute, chiar mii de sate au ridicat — în vreme scurtă, subt impulsul unor îndemnuri venite parecă din adâncimea vremilor, cele mai trainice cetăți pentru adăpostirea *luminii* mântuitoare și apărarea *sufletului* românesc, cea mai bogată comoară a unui neam logodit cu sărăcia. Ceeace a făcut țărănimea noastră în acești patru ani pentru mântuirea școlilor supt raportul *spiritului de jertfă,* e fără îndoială un lucru nu numai *mare,* dar riscăm a susținea, că e chiar fără păreche în istoria luptelor noastre pentru cultură și civilizare.

E adevărat, că în această luptă defensivă am primit marele ajutor al binefăcătorului *Vasile Stroescu,* fără de care atâtea făclii ale culturii ar fi murit; în lipsa de însuflețire a țărănimii noastre însă, nu s'ar fi putut face aceea, ce de fapt s'a făcut. Dar în acelaș timp nu trebue să uităm, că toată această operă de *fapte pozitive* a fost îmbrățișată de solicitudinea caldă a supremelor autorități bisericești în frunte cu actualul lor cap I. P. S. Sa mitropolitul *Ioan Mețianu,* a cărui înțelepciune, tactică și experiență atât de folositoare și de necesară prin bogăția ei uimitoare, au ajutat nespus de mult la înlăturarea obstacolelor multiple și facilitarea situației atât de grele și nesigure prin complexitatea ei nebuloasă.

Prin povețele și îndrumările călduroase venite din centru, atât cu vorba cât și cu fapta, țărănimea noastră cu mijloace puține a știut face adevărate minuni. Aproape fiecare din cetitori ar putea înșira cu ușurință — fie din intuiție proprie, fie din comunicările ziarelor, zeci de exemple pentru dovedirea sentimentului de jertfire al țăranilor în scopul înălțării și apărării școlilor. Ar fi extrem de edificător un tablou care se indice pe comune cifra sumelor de bani eșite din punga îngustă dar sufletul larg al oamenilor nostri dela sate. Noi vom mai aminti de astădată o singură pildă nouă în această direcție, o pildă chemată să dovedească în chipul cel mai strălucit ce lucruri mari se pot face în cele mai neprielnice împrejurări, dacă sunt inimi largi și suflete înțelegătoare. In protopresbiteratul Treiscaunelor, în mijlocul secuimii deci — și înțelegem ce va să zică acest fapt din mai multe puncte de vedere — e comuna *Covasna* cu o mie de suflete românești. Silită și aceasta ca atâtea alte comune să-și facă școală corăspunzătoare, după multe frecări, greutăți și sfătuiri în lipsă de mijloace, au ajuns în urmă la înțelegere hotărând să-și zidească școală din puterile proprii. Bani nu aveau, iar ajutoare dela străini nu puteau aștepta. Și cu toate acestea ei au decis să-și facă un palat cu 40,000 cor.

Oamenii aceștia săraci și năcăjiți au luat atunci o hotărâre mare. Și-au impus o listă de contribuție prin care se scoată din pungile lor sărace această sumă respectabilă. S'a găsit un credincios, *Nicolae Manea,* care să subscrie 300 cor., iar lângă el 24 de țărani însuflețiți câte 200 cor., apoi alții câte 100 cor., câte 50 cor. și în fine mulți cu suma cea mai mică de 25 cor.

Hotărârea aceasta frumoasă a fost aprobată de forurile bisericești superioare și astfel acei oameni vor traduce în realitate însuflețirea lor fixată pe hârtia unui proces verbal.

Nu găsiți în această faptă superioară, în acest gest cu adevărat *eroic,* întruparea celui mai înalt sentiment de *jertfă?*

Fapta aceasta constituie o clasică pildă — reală și nu fictivă — un îndemn din cele mai puternice pentru atâtea comune de-ale noastre, la ușa cărora bat poruncitor aceleași trebuințe mari și imperioase.

Dar în acelaș timp se pare, că fapta mare a acestor țărani umiliți sună și ca o *strașnică mustrare* la adresa atâtor intelectuali de-ai noștri, cari cred probabil, că suprema lor datorie este să câștige cât mai mult pentru *sine* și să jertfească cât mai puțin pentru neam și instituțiunile sale de cultură religioasă și națională.

Ori *egocentrismul* este o măsură de apreciare a valorilor omenești în conștiința curentă a acelei părți din falanga noastră de cărturari, care să simte deslegată — prin cine știe ce considerații suprarafinate, de orice îndatoriri morale și materiale față de neamul, din care — cel puțin prin origine dacă nu și prin suflet — face parte? Să nu fie!

Pilda țăranilor din Covasna, vorbește foarte elocvent și mișcător atât acelora cari au *inimă* înțelegătoare, cât mai cu deosebire celor cari nu-și simt *conștiința* împăcată prin liniștea datoriei împlinite.

Să sperăm, că subt raportul determinării unei însufletiri atât colective cât și individuale, jertfa dela Covasna nu va fi zadarnică.

Dr. Ion Mateiu
coreferent școlar.

Personal. *Alteța Sa imperială și regală, Arhiducele* Leopold Salvator, *a plecat Sâmbătă d. a. din Sibiiu la Brașov. Joi, în 16 Maiu n. Alteța Sa a făcut escursiune cu automobilul la Sadu, apoi la Călimănești, în România. Pretutindenea i s'a făcut primire frumoasă.*

FOIȘOARĂ.

Misiunea episcopilor Gherasim Adamovici și Ioan Bob la curtea din Viena în 1792.

De *Dr. Ioan Lupaș.*

(Urmare)

Iar ce se ține de imputarea aceea, că am fi atacat legile și rezoluțiile regești și diplomele, e tristă soartea, în care ne sbuciumăm noi, dacă putem fi învinovățiți, că am atacat legile, rezoluțiile și diplomele, numai fiindcă am arătat cu supunere, că în cutare lege, resoluție sau diplomă se cuprinde ceva ce împedecă fericirea națiunii întregi. Nu este intenția Majestății Voastre Sacratissime, ca soartea tristă a unei sau altei națiuni să se perpetueze, aceasta o știu toate popoarele împrăștiate în împărăția atât de largă a Maj. Voastre, și dacă vreunul dintre ele simte că cutare lege sau resoluție îi stă în calea fericirii proprii, deobiceiu fac recurs la augustul Tron pentru ușurarea sorții; chiar și celelalte națiuni ale Transilvaniei au făcut astfel de recurs și deja la anul 1693 și 1699 prin diploma leopoldină s'a promovat în câtva fericirea lor, iar în timpul mai nou au arătat, că mai multe resoluții prea înalte împedecă fericirea lor și au cerut ușurare și prin rezoluțiile așa numite Alvincziane din 14 Mai 1693, cari explică diploma leopoldină, tot astfel prin rescriptul din 5 Sept. 1699 mângâitor pentru statul catolic și prin rezoluțiuni edate în timpul nostru au și obținut (ușurarea), totuș nimenea nu le-a făcut imputare, că urmând astfel ar fi atacat resoluțiile regești, legile sau diplomele; singură națiunea noastră, care poartă cea mai mare parte a poverilor țării, să fie atât de nefericită, ca să i se socotească ca un păcat, dacă face și ea așa ceva.

In sus lăudatul milostiv Decret ni se impune apoi, ca deoarece suntem de mai multe luni departe de diecezele noastre și dupăce am arătat Maj. Voastre toate câte am avut de spus, iar decisiunea regească favorabilă asupra dorințelor și rugărilor noastre o vom primi în rând cu celelalte rezoluțiuni milostive, ce se vor comunica staturilor și ordinelor țării cu privire la afacerile dietale, prin rescript regesc deosebit, fără nici o întârziere să ne întoarcem în diecezele noastre și să ne conformăm prea înaltelor rezoluțiuni regești și legilor marelui principat, iar poporul încredințat religiei și grijii noastre atât noi înșine să-l luminăm cu sârguință despre datorințele sale față de principe și patrie, despre cinstea ce se cuvine legilor și despre ascultarea de mai marii săi, cât și preoților nostrii să le poruncim a-l lumina și să priveghem în slujba noastră îndemnând serios poporul la liniște și bună înțelegere impruмutată cu cetățenii săi, împedecându-l și oprindu-l, sub propria noastră răspundere, dela orice fel de excese; astfel ni se spune, să fim siguri, că Maj. Voastră Sacratissimă și pe națiunea noastră cu clerul dimpreună o îmbrățișează între ceilalți supuși ai săi cu regească milă și o sprijinește vrând ca ea să se bucure de toate acele beneficii, pe cari le admit legile fără vătămarea altor națiuni și religiuni. E adevărat, Prea Milostive Doamne, că noi suntem de mai multe luni departe de diecezele noastre și că am arătat tot ce aveam de spus în afacerile națiunii noastre; dar tot atât de adevărat este, că noi nu ne-am depărtat de diecezele noastre, decât fără voie, siliți de rugările credincioșilor nostrii și cu obținerea prealabilă a învoirii prea înalte, și că pentru liniștirea spiritelor a trebuit s'o facem aceasta și venind aici nu am arătat și nu am stăruit pentru alte obiecte decât pentru acelea, cari ne-au fost încredințate. N'am propus și n'am arătat plângerile particulare sau cererile clerului, ale nobilimei, ale statului civil sau ale celui colonical, ci în genere ne-am rugat să fim reașezați în folosința drepturilor civile astfel, ca dintre nobilii nostrii și dintre oamenii liberi, cari după însăș mărturisirea staturilor se bucură de aceleași drepturi ca și nobilii și oamenii liberi de nația ungurească, să se aleagă și primiască un număr proporționat atât în deputațiunile dietale, cât și la oficii; în ultimul loc am adaus rugămintea, ca și preoții religiei, căreia aparține națiunea noastră să fie vrednici și părtași de aceleași beneficii ca și preoții celorlalte religiuni din țară; ni se spune, că la această rugăminte a noastră a urmat o decisiune favorabilă, pe care o vom înțelege din resoluțiile ce se vor da în curând staturilor și ordinelor în afacerile dietale; sunt mângâietoare pentru noi aceste cuvinte ale milostivului decret, dar deoarece îndată după ele urmează (restricțiunea) că națiunea noastră se va bucura de toate acele beneficii, pe cari le admit legile fără vătămarea altor națiuni și religiuni, nouă întristare se va naște de aici în sufletul fiilor națiunii noastre, cari nu fără cauză se tem înainte, că celelalte națiuni

CRONICĂ LITERARĂ.

Anghel: „Triumful vieţii".

Dare de seamă,

de *V. C. Stejerel.*

„.. Afară e iarăşi primăvară, crenguleţele svelte de liliac au început să înverzească, copiii pretutindeni după zaplazuri par împodobiţi cu mimoză şi cine trăieşte încă, nu poate rămânea străin şi cu braţele încrucişate, când o viaţă nouă isbucneşte şi începe triumfătoare pretutindeni"...

Da... da, într'adevăr nu poţi rămânea nepăsător, când natura îşi desface sânul ei bogat şi te chiamă la ocrotire şi la nădejdi nouă, cum nici nu poţi trece nebăgător în seamă, cu ochii peste o carte, ale cărei fantezii şi portrete îţi vestesc cu drag *„Triumful vieţii"* unui scriitor, — obidit cercetător prin stele, — ale cărui visuri şi nădejdi au dispărut instantaneu, deodată cu pâlpăirea pripită a unor flacări nemilostive, şi rămas acuma singur în urmă, aproape decepţionat mai înainte, cearcă să se reconstruiască, să viseze a doua-oră visurile trecute, cari i-au frământat cândva mintea şi imaginaţiunea.

Speranţa trebue să-l conducă pe autorul, care cearcă să se găsească din nou şi să-şi revadă aspectele — bune, rele — ale sufletului său de mai înainte. Reîntorcându-se spre piscul idealului, cu inima întrămată şi cu nădejde poate să exclame înainte de a porni, şi în decursul drumului: „*Dum spiro, spero*". Şi va ajunge.

Patrusprezece bucăţi frumoase, scurte prin excelenţă şi sobre, ne fac să admirăm fecunditatea de care e capabil condeiul domnului *Anghel* în timpul din urmă, şi mai ales din toamna trecută încoace. Au apărut „*Fantomele*" în vară, apoi „*Povestea celor necăjiţi*" în scurtă vreme, a urmat îndată „*Oglinda fermecată*", iar nu peste mult apare „*Triumful vieţii*"; şi pe când cea din urmă de abia a ajuns la noi, revistele din ţară vestesc apariţia unui alt volum de novele al domnului Anghel „*Arca lui Noe*". Şi într'adevăr, e ceva fenomenal şi remarcabil la dânsul, de când ceilalţi impresionişti din ţară s'au cam dedat să facă mari popasuri în activitatea lor....

Două trei bucăţi sunt mai reale în „*Triumful vieţii*", încolo totul e mărginit de graniţele unei lumi fantastice. Poetul este purtat de aripa imaginaţiei sale spre fantastic, căci aceasta îl farmecă. In schiţele sale străbate idealistul Ludovic II. al Bavariei, Habas Cipriotul, artistul minciunii, care înşirându-ţi întâmplări fantastice, îţi devine atât de simpatic, încât nu te mai poţi despărţi de el. Sau nebunul, care la cea dintâi atingere a razelor de soare primăvăratic, se întreabă asupra grelei probleme: „*A fi sau a nu fi*" spre a i se răspunde: „A fi sau a nu fi nu există, căci în toate e o eternă şi necontenită prefacere", — este bine prins, şi e zugrăvit de domnul Anghel cu multă artă.

Pe autorul, care a triumfat cu viaţa sa desiluzionată, — îl putem întâlni uşor pe ţărmul mării, petrecând câteva clipe răcoritoare dimpreună cu alţi artişti, în societatea poetei *Carmen Sylva*, sau ascultând înşiruirea unor întâmplări mănăstireşti, spuse de un călugăr desrădăcinat, ori îngenunchiând în Galaţi în faţa bustului lui Eminescu, spre a aduce memoriei dragi şi sfinte a acestui artist, prinosul său de iconoclast.

In sfârşit îl putem vedea cu câtă dragoste şi respect îşi aminteşte pe un fost trudnic al condeiului, pe *Ion Adam*, idealistul, care a mers în tinereţele sale fragede la Paris: „un tânăr cu ochii vioi şi scipitori, neastâmpăraţi şi lacomi de viaţă, care se desfăşura înaintea lor, — pentru a se întoarce acasă să-şi plimbe trist nostalgiile pe ţărmul mării".

Tot Anghel combate pe acela care vrând să descrie viaţa familiară a doi artişti: *Eminescu* şi *Veronica Micle*, a intrat în intimităţile vieţii acestora, care cu toată truda, nu poate ajuta nimic la studiarea individualităţii artistice alor doi poeţi. El croieşte cu fantazia sa îndrăsneaţă un teren a parte, pe care şi-au îndeplinit cândva o acţiune — după cum crede poporul — îngerii din rai aduşi de Dumnezeu pe pământ, pentru ca un rătăcit din turmă să se prefacă în stea lucitoare şi apoi atras de dorul globului nostru de tină, să se arunce în spaţ, ca atunci când va ajunge pe pământ, să fie desfăcut în bucăţele mici — pentru a da naştere *licuricilor*.

Domnul Anghel ia apoi parte la „*Jubileul Iorga*" sărbătorit anul trecut, spre a aduce prinosul dragostii şi al recunoştinţii obşteşti, acestui părinte al literaturii veacului nostru. Dânsul trece prin Luvru (muzeu în Paris) pentru a prinde tainele ce şi le spun statuiele — aceşti oameni reci — în timpul nopţii, când totul doarme şi tace, şi când numai natura îşi urmează necontenita sa cărare. Tot pe dânsul îl impresionează alaiul vechiturilor, ce se pornesc să-l vadă pe Blériot, care încearcă să supuie văzduhul cu maşinele sale, viitoare vechituri şi ele.

•

Domnul Anghel e predominat de fantazie, iar unde trebue, se întoarce şi la realitate. „Fantasticul a fost totdeauna iubit de poeţi şi de copii", — zice dsa. „A te izolá însă în acest domeniu şi a trai exclusiv în el, e cu neputinţă, căci nevoile vieţii nu ţi-o îngăduie. In tovărăşia fantasticului sufletul tău va fi foarte mulţumit şi sentimentalitatea ta foarte mângâiată, dar cea-ce-ţi trebue iţi va da numai realitatea şi astfel trebue să renunţi din când în când la fantastic". Domnul Anghel a ştiut-o prea bine şi a făcut-o aceasta, şi deşi dsa s'a arătat deja dela început ca părtaş al şcoalei literare fantastice cu deviza: „*Omnis determinatio, negatio est*" (adecă tot ce e complet spus, deneagă arta); inima d-sale are o cută şi pentru seaca şi cruda realitate. Bine înţeles şi această realitate, la domnul Anghel, îşi are coloritul şi haina sa particulară.

Stilul domnului Anghel ni s'a părut ca cel mai desăvârşit şi forma ca cea mai originală, de aceea a şi fost recomandat spre studiare din partea multora. In forma din „*Triumful vieţii*" însă, întimpinăm câteva greşeli stilistice, cauzate mai ales de un mers sacadat. Aceasta e însă la tot cazul un efect al pripei, de care însă domnul Anghel se va putea scăpa uşor.

Deja pe pagina întâi întâlnim o neregularitate.

Copiez: „Visurile pe cari le-am visat şi am încercat să le încheg, va trebui să renunţ la ele, căci nu poţi visa de două-ori acelaş lucru", sau „dacă poţi să faci să treacă visul şi să închegi o leacă de vis". „Dar eu casă nu mi-am făcut, dar asta e alta poveste, şi voi spune-o altădată".

Găsim apoi belşug de vorbe, ca aici: „Un întreg norod de fantome *a revăzut de nou* lumina zilei", sau „La ce bun să reîncepem *iar*".

Altă greşală: „Una după alta s'a înşiruit de atunci, negrul norod al slovelor". Ne-am bucura foarte mult să fie aceste neregularităţi numai pripeli, sau eventual greşeli de tipar.

Cuvântul „*a se aciui*", introdus şi folosit foarte mult în novelă de dânsul, atribuie un farmec distins limbii, în unele locuri.

Stilul unei a doua ediţii va avea câtăva lipsă de corectare în „Triumful vieţii".

Imagini noi, curioase une-ori, dar originale şi bune, găsim multe în volumaşul de faţă. Amintim câteva.

Copiez: „Mirosuri vagi trec, fermentul puternic al pământului lucrează pentru renaşterea ce vine şi *soarele nu-şi face decât meseria, ca un vechiu funcţionar, căruia i s'a încredinţat mâhnita noastră planetă*".

Sau: „E *glumeaţă, posnaşă* şi *gureşă* melisa după vecernie. O lacrimă picurată într'o cafea îi dă o aromă netăgăduită. Dar dela picătura ce o torni într'o cafea, dacă demonul te îmbie să-ţi umpli şi o jumătate păhărel, atunci fără să vrei faci apel la garafă". Sau în sfârşit: „Luna îşi mişcă razele printre ramurile merilor din livadă", ... adaugem noi: „în adierea vântului de seară", căci altcum nu şi le-ar putea mişca.

•

Iar acuma schimbând epitetul: *mincinos*, cu care domnul Anghel caracterisează pe Habas Cipriotul, ne vom întoarce şi vom zice la rândul nostru despre miezul scrisului său, cu cuvintele, pe cari le-a rostit dsa despre acest mincinos. Vom zice: „Fantasticul (fantezistul) e de sigur un poet neisprăvit, un copil căruia îi place să prindă iradierele cerului în beşici de spumă, un plictisit de monotonia urâtului cotidian.

Cât inventează el e fericit, trage o cortină peste lumea realului şi după ea, ca să se joace, ridică decoruri fictive, creiază personagii, cărora le împrumută toate calităţile pe cari nu le are el, şi-i face să joace drame ori comedii imaginare".

•

Deci cine nu va fi vesel să constate cu drag, că fantezistul bătut de soarte prin para flacărilor ce i-au ars manuscrisele, s'a mântuit din naufragiul vieţii şi s'a aruncat din nou în toiul luptei literare. Şi cine nu-i va trimite urarea, ca în tovărăşia speranţei să se poată căuta din nou şi să-şi poată cristaliza a două-oră sufletul trecut, ars de foc, pentru a apărea din nou, cel care a fost!

Braşov, Mai 1912.

Din România.

Deschiderea sesiunii „Academiei Române". Marţi săptămâna trecută, s'a făcut în Bucureşti deschiderea sesiunii ordinare a „Academiei Române". Presidentul, dl *I. Negruzzi*, a salutat cu cuvinte alese pe cei întruniţi şi veniţi din afară, făcând trista comunicare, că dintre colegii de cari s'a despărţit anul trecut, unul durere, a încetat din viaţă, anume decanul de vârstă al „Academiei", *Ioan cavaler de Puşcariu* pe care-l parentează cu cuvinte frumoase. Aduce apoi la cunoştinţa „Academiei" faptul îmbucurător, că corpurile legiuitoare române au votat suma de trei milioane pentru construirea unui local potrivit pe seama bibliotecii „Academiei". Presidentul propune apoi să se trimită telegramă Maiestăţii Sale Regelui Carol la Sinaia, iar domnul secretar *D. A. Sturdza* ceteşte amănunţitul seu raport către „Academie". Şedinţele se ţin în fiecare zi de lucru, iar în toate Vinerile se ţin şedinţe publice festive.

Consistoriul superior bisericesc. Tot Marţi s'a deschis în Bucureşti şi sesiunea de primăvară a consistorului superior bisericesc. S'a oficiat întâi serviciu divin la Mitropolie, iar la orele 10 s'a făcut deschiderea sesiunii prin I. P. S. Sa, Mitropolitul Primat *Conon* fiind de faţă şi domnul ministru al cultelor *C. C. Arion*. S'a cetit mesagiul despre convocarea sesiunii, apoi I. P. S. Sa, Mitropolitul Primat a rostit vorbirea de deschidere în care a stabilit programul activităţii viitoare a consistorului superior bisericesc şi a accentuat necesitatea îmbunătăţirii sorţii preoţilor rugând pe dl ministru să-i acorde sprijinul binevoitor. Domnul ministru C. C. Arion a răspuns, că aceasta e o mare şi grea problemă. Se cer peste 100 milioane de lei. Va studia însă chestia şi va face ce se poate face. S'a intrat în urmă în ordinea de zi. S'au ales diferitele comisiuni, între cari este şi una aleasă pentru *privegherea imprimării, cercetării şi îndreptării cărţilor bisericeşti de ritual.* Vineri consistoriul superior bisericesc a ţinut şedinţa a doua.

Concertul „Reuniunii sodalilor români".

S'a dat Dumineca în 13 Mai, în sala cea mare dela „Unicum". Publicul românesc din Sibiiu şi jur în număr destul de mare a venit să asculte frumoasa cântare românească. Numai clasa intelectuală şi de data aceasta a strălucit prin — absenţă.

Frumosul port săliştenesc, care ţinuse de cuviinţă o mare parte din domnişoare să-l îmbrace, dădea un aspect deosebit întregei săli.

Corul a fost condus de harnicul învăţător dl Candid Popa. Cele opt puncte au fost cât se poate de precis predate, datorindu-se faptul acesta de o parte conducerii măestre a dlui Cand. Popa, iar de altă parte puterilor muzicale de cari dispune acest cor. Indeosebi a plăcut publicului compoziţia dlui A. Bena „Măeştri şi plugari" (cuvinte de A. Bârseanu).

Cu toate greutăţile de tonuri a fost predată cu o siguranţă uimitoare, iar publicul par'că sorbea notele înălţătoare de inimi, când furtunoase ca sufletul ţăranului nostru încărcat de obidă, când line şi vibrătoare, ca murmurul zefirului de primăvară. A trebuit repetată încă odată, atât a plăcut de mult publicului ascultător. Compoziţia muzicală a acestui imn adus meseriaşilor şi plugarilor de dl Andreiu Bârseanu, a fost dedicată harnicului prezident al reuniunii, dlui V. Tordăşianu din partea dlui Augustin Bena.

Reuniunea sodalilor români cearcă toate mijloacele posibile de a o face cât mai cunoscută compoziţia aceasta atât meseriaşilor, cât şi plugarilor nostri, ca acestia, la rândul lor, sa o folosească la toate manifestaţiile culturale, ca imn naţional.

Dl I. Stanciu, cunoscutul nostru tenor liric, a cântat solo unele romanţe sentimentale, fiind răsplătit cu aplause îndelungate. Dl Dumitru Axente, cunoscut publicului sibiian dela reprezentaţiile teatrale înjghebate de dsa, sub aripile reuniunii, a recitat frumoasa poezie de Coş-

---

şi religiuni vor pretinde şi mai departe, că fără vătămarea lor cererile noastre mai sus atinse nu pot fi ascultate. E lucru cunoscut în Transilvania, că oameni de aceeaş condiţiune şi religiune au în Ungaria învecinată şi în Banat o soarte cu mult mai fericită, că chiar şi clerul neunit este scutit acolo de mai multe poveri, cari pe cel din Transilvania îl apăsă până acum, iar nobili de aceeaş religie sunt primiţi nu numai la oficii, deşi sunt puţini la număr, ci au fost aleşi şi ca deputaţi la dieta de acum în aproape fiecare comitat, unde locueşte popor de rit grecesc, deşi abia în dieta anului trecut 1791 au obţinut drepturile concivilităţii. Toate acestea sunt lucruri cunoscute locuitorilor din Transilvania, cari trăesc în contact aproape zilnic cu locuitorii vecini ai Ungariei şi ai Banatului. Acum şi clerul şi nobilimea transilvană de aceeaş religie aşteaptă milostivele rezoluţiuni ale M. Voastre având cea mai mare nădejde, că acelea îi vor aduce oarecare mângăiere, iar dacă acum se vor vedea înşelaţi în speranţa lor atât de mare şi vor înţelege din sus citatul decret aulic, că episcopii au fost mustraţi, fiindcă au dus afacerile naţiunii înaintea augustului Tron al Milostivirii şi al Dreptăţii, de sigur inimile tuturora vor fi rănite de o consternaţiune foarte mare, care va da ansă la alte nouă temeri şi agitaţiuni.

In adevăr, Augustissime Principe, datorinţei ce ne incumbă nouă vom satisface şi de aci înainte, ca şi până acum, cu zel neobosit vom învăţa poporul încredinţat religiei şi grijii noastre pastorale despre datorinţele, ce le are, precum şi în des amintitul decret milostiv ni se mai spune, şi nu vom lipsi a-l îndemna serios la linişte şi bună înţelegere cu concetăţenii săi şi în urma slujbei noastre vom îngriji ca şi preoţii să-l înveţe şi să-l îndemne; ceeace ni se mai impune nouă prin acelaş milostiv decret, ca sub propria noastră răspundere să ferim poporul şi să-l oprim dela orice fel de excese, după datoria, ce ne incumbă, iarăş ne vom sili din toate puterile să împlinim; dar Augustissime Principe, datoria noastră omagială aduce cu sine, ca noi totodată cu umilinţă să arătăm M. Voastre următoarele:

Acest popor, aşezat în număr atât de mare în tot cuprinsul provinciei şi purtând partea cea mai mare din poverile publice, acum are cea mai mare speranţă de a dobândi dela augusta milostivire oarecare mângăere, dacă timpurile şi împrejurările nu îngădue acum, ca fiecare clasă a acestui popor să capete acum vre-o mângăiere, graţia prea înaltă, ce s'ar da unei clase, îi va mulcomi şi pe ceilalţi şi le va uşura poverile, sub cari se află. Iar dacă acum nu s'ar da nici o rezoluţie mângăietoare pentru această naţiune năcăjită, dacă de atâtea ori edatele rezoluţiuni prea înalte, ca să fie aplicaţi şi nobili Valahi la oficiile publice, numai se repetează din nou, fără a se porunci în mod hotărât, câţi să fie aplicaţi în fiecare district şi dicasteriu, dacă noi înşine reîntorşi dela tronul milostivirii nu le vom duce vre-o resoluţiune mângăietoare, ci vom spune oamenilor nostrii că chiar şi aceea ni s'a luat în nume de rău, că am intervenit în afacerile naţiunii noastre, toate acestea vor umplea de întristare sufletul acestui popor năcăjit şi vor da ansă la tulburări din partea acelor cari îi sunt credincioşi, şi în genere oamenii de naţia şi religa noastră prin batjocoritoarea numire de toleraţi vor fi întărâtaţi şi mai departe şi se vor nelinişti în ţinuturile şi scutinţele lor sub diferite pretexte; ce tulburări şi agitaţiuni se pot naşte de aici şi câtă neîncredere între diferitele naţiuni, e uşor de prevăzut. In astfel de împrejurări ne este teamă, Prea Auguste Principe, că nu ne vor fi de ajuns puterile noastre spre a putea opri dela orice excese, după cum ni s'a impus sub proprie răspundere, un popor atât de mare şi răspândit în toată provincia.

Drept ce ne ţinem de datorinţa noastră subdită, pe lângă arătarea acestora, să rugăm cu umilinţă pe M. Voastră Sacratissimă, ca:

1. să se încuviinţeze oricum măcar una din cele 3 cereri cuprinse în representaţiunea noastră din Martie a. c. şi adecă: 1. din nobilii nostrii şi din oamenii liberi să se aleagă deputaţi la proxima dietă. 2. să se aleagă din ei în număr proporţionat slujbaşi în dicasterii şi cercuri, 3. clerul naţiunii întregi să se bucure de aceleaşi drepturi ca şi clerul celorlalte naţiuni, şi prea milostiva resoluţiune edată în această privinţă să ni se comunice nouă, spre mângăierea unei mulţimi atât de mari, ca răspuns emanat la umilitele noastre cereri, iar nu în legătură cu obiectele dietale, căci şi din alte părţi e obiceiul a se da resoluţie la rugarea oricărui supus al Majestăţii Voastre.

(Va urma).

buc „Ziua învierii“. A fost un interpret fidel al iubitului nostru poet, redându-ne în toată curățenia ei icoana căsniciei dela țară. A fost dureros însă, că versurile duioase ale poetului se perdeau în sgomotul asurzitor al tacâmurilor și al paharelor, de oarece publicul, în mare parte, era mai îngrijorat de întârzierea chelnerului, decât de frumoasa declamare. E un rău acesta, care se observă cam de regulă la producțiile noastre, și care ar putea fi înlăturat.

După concert un grup de tineri au jucat frumoasele jocuri naționale „Călușerul“ și „Bătuta“ fiind viu aclamați de public. A urmat dansul până aproape în zori.

Scopul acestui concert a fost ca totdeauna, — filantropic. Dl Tordășianu, cu spiritul dsale de pătrundere, vede golurile neobservate de marele public, și astfel ia inițiativa de a le umplea. Așa și acum, în conțelegere cu comitetul reuniunii a luat hotărârea, ca o parte a venitului curat să o dee fondului ziariștilor români din Ungaria, întemeiat anul trecut de binefăcătorul din Vinerea, dl Ioan *Mihu*.

Eliu Gruia.

NOUTĂȚI.

Centenarul lui G. Barițiu. Pentru serbările comemorative, cari vor avea loc din prilejul aniversării centenarului nașterii lui George Barițiu, Luni, în 14/27 Mai a doua zi de Rosalii în Brașov, s'a stabilit următorul program: 1. Luni la orele 10 a. m. parastas solemn în memoria lui George Barițiu, oficiat în biserica Sf. Nicolae din Brașov. Cântările de parastas vor fi executate de corul mixt al bisericii Sf. Nicolae sub conducerea dlui G. Dima. II. Luni după ameazi la orele 6 în sala Redutei orășenești festival comemorativ: *a*) Cuvânt de deschidere rostit de Dr. V. Nițescu. *b*) Coruri executate de reuniunea rom. de cântări sub conducerea maiestrului George Dima. *c*) Conferență despre George Barițiu, de Silvestru Moldovan. *d*) Declamațiuni: *a*) de Marioara G. Dima; *b*) de Aurel P. Bănuțiu. Intrarea la festival: Balcon 3 cor. 50 fil., Fotel 3 cor., Parchet I. 2 cor., Parchet II. 1 cor. 60 fil. Galerie 1 cor. 20 fil., Loc de stat 1 cor., Studenții 50 fil. III. Luni seara după festival cină comună în localitățile Redutei. Tot în ziua comemorării lui George Barițiu se vor întruni la Brașov reprezentanții presei române.

*

Dela comitat. Adunarea generală ordinară de primăvară a comitetului municipal al comitatului Sibiiu e convocată pe *3 Iunie n. c.* la orele 9 dimineața. La ordinea zilei sunt puse rațiociniile diferitelor fonduri ale comitatului și rugarea societății liniei ferate Sibiiu-Sighișoara pentru cumpărarea de acții în sumă de 50.000 coroane.

*

Moartea regelui Danemarcei. *Frederic VIII*, regele Danemarcei a murit subit în 14 Mai la Hamburg, unde se oprise în călătoria sa dela Riviera spre casă. Regele Frederic s'a născut la Copenhaga în 1843, s'a urcat pe tron în 1906. Urmaș al sau este fiul său Cristian, care astăzi este de 42 de ani. Noul rege va domni sub numele *Cristian* al X-lea.

*

Comisar ministerial. Ministerul de culte, și instrucțiune publica a numit comisar la examenul de maturitate dela gimnaziul nostru din Brașov pe dl *A. Kalkbrenner*, directorul dela gimnazial caransebeșan.

*

Ciclon în Ardeal. Un ciclon înfiorător a pustiit în ziua de 13 Mai, mai ales în părțile dela Dej până la Bistrița, pe o întindere aproape de 100 chilometri. S'au prăbușit în mai multe comune cam o mie de case și au rămas pe drumuri cinci mii de oameni. Au căzut jertfă catastrofei și câteva vieți omenești. S'au luat măsuri pentru a se constata pagubele suferite și pentru a veni în ajutorul celor nenorociți.

*

Promoție. Parohul nostru din comuna Blăjeni-Plaiu, tractul Zarandului, domnul *Stefan Hărăguș*, stipendist al fundațiunii „Trandafir“, a fost promovat Sâmbătă, în 18 Maiu n. c., doctor în științele juridice, la universitatea din Budapesta.

*

Cultivarea florilor în școală. Pentru a promova cultivarea florilor în mijlocul tinerimii școlare, orașul Breslau distribue de mai mulți ani în luna Mai la toți elevii și elevele claselor superioare primare câte o oală de flori, ca să fie îngrijite acasă. In anul acesta s'au împărțit la toate școlile primare din numitul oraș peste 12 mii de flori spre îngrijire.

*

Concert. Reuniunea română de muzică din Sibiiu își va ținea concertul *Vineri* în 11/24 Mai, cu binevoitorul concurs al dnei *Veturia Triteanu* și al dșoarei *Ana Voileanu*. Programa o vom da în numărul viitor.

*

Institut de radiu. Săptămâna trecută s'a făcut în Berlin deschiderea festivă a institutului de radiu pentru cercetări biologice și terapeutice.

*

† Văd. Iustina Dr. N. Olariu născ. Popovici-Barcianu, după lungi și grele suferințe, a încetat din vieață Marți, în 14 Maiu n. c. la orele 10 seara în etate de 55 ani, aici în Sibiiu. Rămășițele pământești i s'au așezat spre vecinică odihnă Joi, în 16 Maiu n. c. din locuința strada Poplăcii (Quergasse) Nr. 35 la oarele 3 p. m., în cimiterul gr.-or. din Sibiiu, Suburbiul Iosefin. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

*

Biblioteca Academiei Române. In luna Aprilie 1912 s'au consultat 1569 volume și broșuri tipărite de către 683 cetitori; 173 manuscripte, 382 documente, 14 cărți vechi (1508—1830) au fost comunicate la 86 cetitori. Colecțiunile Bibliotecii au sporit în această lună cu 544 volume și broșuri, 278 numere de reviste române, 226 reviste străine, 1 atlas, 2 volume manuscripte, 17 documente, 1 album, 2623 foi volante, 1 obiect de muzeu.

*

Pedepsit pentru usură. Un proprietar din München luase dela clienții săi camete de 350 procente. Cămătarul, după o desbatere de cinci zile, a fost pedepsit cu maximul pedepsei de cinci ani temniță și amendă de 15 mii mărci.

*

Efectul motorului. Un moșier din Sidney a acuzat pe un aviator începător, că sgomotul produs de motorul aeroplanului său a speriat atât de tare vacile de pe moșia sa, încât din ziua aceea — nu-i mai dau lapte de loc. Aviatorul a fost osândit să plătească o despăgubire.

*

S'a cununat pe sine. Preotul Iohn Peters din Annapolis dorea să se căsătorească. Reverendul C. Mantle, care avea să celebreze cununia a telefonat, că din cauza inundărilor fluviului Mississipi nu poate veni. Mirele atunci a hotărât să se cunune însuși pe sine. Și-a pus întrebările obicinuite, și a dat răspuns; apoi s'a adresat miresei sale, și sfârșind ceremonia s'a declarat cununat în toată regula. Părintele Iohn Peters, cum spun ziarele americane, crede că o astfel de căsătorie este valabilă.

*

Cursuri pentru întrebuințarea plantelor medicinale. La academia de agricultură din Cluj se va ținea în 29 Iulie până în 6 August a. c. un curs pentru preoți și învățători, cu scop de a li se da instrucțiunea necesară privitoare la adunarea și folosirea plantelor medicinale. Participanții primesc locuință gratuită și o retribuție de 64 cor. Se vor primi cu totul douăzeci de ascultători. Cererile se înaintează, până în 15 Iunie, la academia amintită.

*

Caz de moarte. A încetat din viață în Stokholm la 14 Mai renumitul scriitor suedez August *Strindberg* (1849—1912).

*

Bani noi. Ministerul de finanțe pune în circulațiune, cu ziua de astăzi, 20 Mai, monetele nouă de câte două coroane, în valoare de cinci milioane coroane.

*

Festivitate în amintirea fecioarei din Orleans. Implinindu-se 500 de ani dela nașterea eroinei franceze *Jana d' Arc* (1412—1431), orașul Orleans a organizat Sâmbătă o festivitate imposantă, la care au participat din provincie 50 de mii persoane. In conductul istoric, care și-a făcut intrarea în oraș, se vedea călare și înconjurată de o mare suită, o fecioară reprezentând pe biruitoarea englezilor dela 1428. Festivitatea s'a continuat în apropierea statuei Janei d'Arc.

*

Holera. Epidemie, care peste iarnă încetase, s'a ivit de nou în Constantinopol, unde s'a bolnăvit un soldat de holeră.

*

Bicentenarul lui Rousseau. Jean Jaques Rousseau (1712—1778), filosoful și scriitorul francez, autorul romanului pedagogic *Emil* și al altor lucrări, va fi sărbătorit la Paris. S'a constituit un comitet pentru celebrarea bicentenarului său, care se va ținea în 28 și 30 Iunie.

*

Cheltuielile răsboiului. Ziarul Secolo din Milano scrie, că răsboiul din Tripolitania a costat până acum 176 milioane lire, sau 800 de mii lire pe fiecare zi. Cheltuielile pentru răsboi cresc zilnic.

*

Ziarist împușcat. Malvood Stewart, corespodentul de pe câmpul de răsboi african al marelui ziar *Daily Chronicle*, a luat parte la o recunoaștere a unei trupe turcești. Apropiindu-se de avan-posturile dușmane, soldații italieni l-au împușcat. Ziaristul a fost dus grav rănit în tabera turcească, unde peste câteva ore a murit.

*

Pentru iubiții răposați. La fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără de lucru al „Reuniunii sodalilor din Sibiiu“, în loc de cunună peritoare pe coșciugul mult regretatei *Iustina Dr. Olariu n. P. Barcianu* au dăruit d-na Constanța P. Barcianu 10 cor. și d-șoara Sabina Brote 5 cor.

*

Mulțămită. In numele parohiei gr.-or. rom. din Jacul-român, tract. Sighișoarei, subscrișii exprimă și pe această cale cele mai adânci mulțămite marelui binefăcător al neamului românesc, Ilustrului domn *Vasile de Stroescu*, pentru darul de 500 coroane, făcut în scopul zidirei școalei conf. gr.-ort. române din această comună. Jacul-român, la 1 Mai st. v. 1912 *Terentie Popoviciu*, paroh gr.-or. *Zaharie Maier*, epitrop.

*

Concert in Oradea-mare. Reuniunea română de cântări „Hilaria“ din Oradea-mare își anunță concertul ce'l va aranja Luni în 3 Iunie n. (Sf. Constantin și Elena) în sala dela „Kereskedelmi-Csarnok“. Inceputul la orele 8 seara. Venitul curat este destinat pentru augmentarea fondului Reuniunii.

*

Mulțămită. Comitetul parohial gr. ort. român din Mogoș-Mămăligani (tract. Lupșa) mai aduce pe această cale sincere mulțumiri și următorilor stimați binefăcători cari au dat ajutor pentru zidirea școalei din Mogoș-Mămăligani, anume: Nicolae Bleg și soția Aftinie, 400 coroane; Dr. Virgil Cioban preot militar Sibiiu 10 coroane; „Murășanul“ institut de credit și economii M. Radna 10 coroane; Emilian Sincă paroh în Căenelul de jos 3 62 coroane; Petru Tămășoiu paroh în Bogdanháza 3 coroane; Ioan Marcu paroh în Boholt 2 coroane. M.-Mămăligani, în 5 Maiu 1912. In numele comitetului parohial: *Vasile David*, paroh gr. ort. rom.

Jubileul unui preot.

Domnul protopresbiter *S. Medeanu* din Sebeșul-săsesc a adresat preoțimei din protopresbiteratul seu următoarea convocare:

Purtarea corectă, munca desinteresată și consciențioasă pe ori-care teren de activitate s'ar dovedi, se cuvine să fie apreciată și recunoscută. Cu atât mai vârtos se cuvine să apreciem și recunoaștem această vrednicie pe terenul spinos și mai puțin recompensat al activității preoțești.

Onoratul paroh *Nicolae Maniu* din Vințul de jos, în anul acesta a împlinit 50 de ani ai preoției sale; și fiindcă în tot timpul păstoririi a dovedit corectitate laudabilă și activitate desinteresată, alipire și dragoste către poporul și biserica sa și a lucrat cu zel pentru binele și prosperarea poporului și bisericii noastre: datori suntem și noi, colegii lui, preoții din acest tract, să apreciem și recunoaștem această vrednicie.

Urmând deci dorinței arătate în cercul preoțimei, de a se serba jubileul de 50 ani al preoției numitului paroh, stabilesc pentru această serbare ziua de *15/28 Maiu a III-a zi de Rusale a. c.*, pe care zi prin aceasta convoc și invit pe toți preoții din protopresbiterat la o conferență estraordinară în Vințul de jos.

Programul conferenței este următoriul:

1. La 9 oare a. m. S. Liturghie, la care va celebra protopresbiterul cu asistența preoților: Ioan Bena, Nicolae Cărpenișan, Dr. Sebastian Stanca și preotul jubilant.
2. Predică ocasională despre însemnătatea oficiului pastoral și greutățile împreunate cu el, cu aplicare la activitatea jubilantului și greutățile intimpinate de el. Momente din viața lui pastorală. De parohul Nicolae Cărpenișan.
3. Cuvânt despre însămnătatea zilei și felicitarea jubilantului.

Sebeș, 10/23 Aprilie 1912.

S. Medeanu
protopresbiter.

Poșta redacției.

Dlui R. M. în Mada-Stănini. Adresează-te librăriei *H. Pardini*, în Cernăuț. Credem că ți-o poate procura.

Concurs.

Pentru conferirea unui stipendiu de 3000 coroane (trei mii coroane) *„Reuniunea femeilor române din Sibiiu“* publică concurs cu termin de 60 zile dela prima publicare. Stipendiul se conferă pentru cercetarea unui curs de țesut la o școală specială din străinătate. Pot concura numai fete ori dame văduve, cari au absolvat și pedagogia.

Informațiuni detaiate se pot primi dela comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“.

Sibiiu, în 2/15 Maiu 1912.

Maria Cosma mp., prezidentă.
Dr. I. Beu mp., secretar.

Cărți și reviste.

Vatra școlară nr. 5 din Mai 1912 cuprinde: Formarea caracterului prin instrucție, de Dr. P. Roșca. Rolul limbii materne în școala poporală, de A. Sica. Isus, prietenul copiilor, lecție practică, de R. Prișcu. Hotărâri în cauze școlare, de A. Gâlea. Din necazurile școalelor noastre, de I. Câmpeanu. Monografia școlii elem. gr.-or. române din Branișca-Bicău, de N. Bembea. Despre educația religioasă, de P. Bura. Cantinele școlare, de G. Lipovan. Informațiuni. Bibliografie. — Abonamentul: pe an 8 cor., pe jum. de an 4 cor. A se trimite la adresa: Dr. Vasile Stan, prof. sem., Sibiiu, strada Măcelarilor nr. 27.

Din public.+)

Mulțămită publică.

Aflându-ne în ajunul zidirii școalei confesionale, comitetul parohial din comuna Ilimbav face urmatoarea dare de seamă și aduce în numele bisericei gr.-ort. din comuna susnumită, mulțămită publică acelor persoane și institute, cari au binevoit a răspunde la apelul nostru cu oferte benevole; anume a intrat dela Domnul Vasile Stroescu 500 cor., dela institutul „Albina“ 100 cor., dela parohia Bedeleu tractul Lupșei 4 cor., dela domnii Ioan Rebega, David Mohan și Nicolau Bențiа oficianți la Albina câte 2 cor. laolaltă 6 cor., domnii Stefan Rozvány adv. în Ilia M. 2 cor. Dr. Beu medic, 5 cor. T. Bredicean 1 cor. C. Popp 1 cor. E. Vas 1 cor. toți din Sibiiu. Ioachim Părău preot în Agnita 2 cor. Pavel Crișan contabil la „Frăția“ 1 cor., diferiți parohieni din parohia Agnita 3 cor. 80, „Frăția“ institut în Agnita 20 cor., Ioachim Muntean protopop în Agnita 5 cor. și un diurn de 20 cor. cedat spre scopul zidirei; „Cordiana“ institut de credit în Fofeldea 10 cor., „Murășanul“ institut de credit Maria Radna 5 cor. Dr. L. Borcia adv. Sibiiu 10 cor. N. N. Sibiiu 1 c. Dr. Ioan Muntean cand. de adv. Sibiiu 2 cor. Vasile Chiroi cand. de adv. 1 c. I. B. impiegat 1 cor. Timotei Popovici profesor 2 cor. E. Borcia funcționar 1 cor. Dr. Vasile Stan profesor 1 cor. Roșca funcționar 1 cor. Iulian Popovici 1 cor. Ioan Hos 1 cor. Avram Fincu advocat 1 cor. Ioan C. funcționar 1 cor. Emil Verzariu funcționar 1 cor. Petru Fincu 1 cor. Ioan Bercan preot Cohalm 1 cor, Dr. Dumitru Borcia preot Săliște 1 cor., dela parohia Bendorf tractul Agnitei 6 cor.; Dr. Aurel Moldovan 1 cor., Dr. V. Covrig adv. 1 cor. Z. Colceriu funcționar 1 cor., Nicolau Bârsan funcționar 1 cor. Emanuil Pelean 1 cor. aceștia toți din Sighișoara. Niculae Coroi preot Ponorel 1 cor., Dr. Zosim Chirtop adv. Câmpeni 10 cor., Dr. Moga adv. Brașov 5 cor. Nicolau Todea preot Balșa 1 cor., diferiți parohieni din Balșa 4 cor. 30, Ioan G. Furnică măcelar Brașov, 6 cor. G. S. E. Furnică măcelar Brașov 10 cor. Ioan Avrigean comerciant Brașov 6 cor. Ioan Moroian Brașov 1 cor. Ioan I. Ciurcu Brașov 10 cor. Dr. Pavel Oprișa Brad 2 cor. biserica gr.-ort. Barcan 1 cor, Georgiu Burlea paroh Barcan 1 cor. „Steaua“ institut de credit Roman Petre 6 cor. Ioanichie Neagoe paroh 2 cor. „Mărgineana“ institut de credit Poiana 10 cor.; cu totul 804 cor. 10 bani, — pentru cari oferte benevole aducem pe această cale mulțămite călduroase. Intrucât ar avea bunăvoință careva din institutele și persoanele cărora li s'au trimis liste de cotribuire să ne sprijinească, le rugăm respectuos să ne trimită ceeace îi va lăsa inima.

Ilimbav, în 25 Aprilie 1912.

In numele comitetului:

Ioan Alexandru
paroh gr.-ort.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 5094 Bis. (131) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comunitatea bisericească greco-orient. română **Newark,** — statul Ohio, — America de nord se publică concurs în termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar lunar 65 dolari (Cor. 325).
2. Cuartir în natură în casa parohială constătătoare din 5 odăi şi grădină lângă biserică.
3. Venitele stolare.
4. Să notează, că parohul va administra şi la credincioşii din Columbia şi Zanneswille-Ohio în apropierea materei Newark.

Petentele e obligat a da o declaraţie, în sensul căreia se deobligă a funcţiona acolo cel puţin 3 ani.

Suplicele concursuali, instruate conform legilor în vigoare, cu documente despre cualificaţia petentului, sunt a se aşterne Consistorului in terminul deschis.

Sibiiu, din şedinţa Consistorului arhidiecesan, ca senat bisericesc, ţinută la 1 Maiu 1912.

Consistorul arhidiecesan.

Nr. ad. 738/1912, I. (134) 1—1

Concurs.

La spitalul din Szászsebes sunt a se ocupa următoarele posturi:

1. **Una bucătăreasă** cu o simbrie anuală de 360 cor. cost şi locuinţă în natură.
2. **Şase îngrijitoare de bolnavi** şi **una servitoare** pentru sala de operaţiune cu una simbrie de câte 288 cor. cost şi locuinţă.
3. **Un servitor de casă** cu una simbrie anuală de 360 cor., cost, locuinţă şi îmbrăcăminte, însă fără rufe şi încălţăminte.
4. **Trei servitoare la bucătărie** cu una simbrie anuală de câte 192 cor., cost şi locuinţă.
5. **Un servitor de curte** cu una simbrie anuală de 240 cor. cost şi locuinţă.

Concurenţii la aceste posturi se îndatoreşte a-şi înainta rugările lor în scris sau verbal provăzute cu documentele despre aplicaţiunea de până aci şi cărţile de serviciu până în **5 Iunie a. c.** la primariul oraşului.

Presentarea în persoană e de dorit.

Intrarea în serviciu la 5 Iulie 1912.

Szászsebes, la 16 Maiu 1912.

Comisiunea spitalului.

Nr. 28/1912. of. paroh. (133) 1—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistor arhidiecezan cu Nr. 2234/1912 Şcol. prin aceasta se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere zidirea şcoalei confesionale gr. or. române din **Cărpiniş,** tractul Mercurei, comitatul Sibiiu.

Licitaţiunea se va ţinea **Luni (a 2-a zi de Rusalii) în 14/27 Maiu a. c.** la 2 oare p. m. în edificiul şcoalei celei vechi din loc. Preţul de strigare este 28.000 cor. după care sumă licitanţii au a depune un vadiu de 10% în bani gata, eventual în hârtii de valoare acceptibile.

Licitaţiunea e verbală, însă oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător şi cu declaraţia oferentului, că cunoaşte condiţiunile şi să supune lor, se primesc până la începerea licitaţiunei, cari sunt a se da la mâna presidentului comitetului parohial.

Comitetul parohial îşi reservă dreptul de a alege dintre minus oferenţi pe acela în care va avea mai multă încredere fără considerare la suma oferită.

Planul, preliminarul şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial din loc în oarele oficioase.

Se notează, că comuna bisericească are la disposiţie 45.000 cărămidă arsă gata, precum şi 250 metri cubici peatră scoasă pe cari întreprinzătorul va fi deobligat a le primi în preţul cât costă, care sumă se va detrage din preţul de edificare.

Cărpiniş, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 22 Aprilie 1912.

Ioan Munthiu
paroh preşedinte.

Nicolau Opriş
not. com. par.

Nr. 447/1912. Văzut:

Avr. S. Păcurariu
protopop.

Dentist

Virgil Muntean

Sibiiu, Strada Măcelarilor,

în faţă cu Tipografia şi Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 2—

Publicaţiune.

Consistorul arhidiecezan gr.-ort. din Sibiiu dă în arândă pe calea licitaţiunei cu oferte şi verbală moşia sa din comuna **Gheke** (Geaca) în Câmpie de circa 500 Jugăre pe timp de 6 ani începând din 1 Ianuarie 1913 până la 31 Decemvrie 1918.

Preţul de strigare să statoreşte cu suma de cor. 5300 pe an, mai având arândătorul a solvi şi dările erariale, comunale etc.

Oferte închise să primesc până la 31 Maiu a. c. orele 10 înainte de prânz când să va ţinea şi începe licitaţia verbală.

Ofertele închise şi sigilate să fie provăzute cu timbru de 1 coroană, cu declaraţia că cunosc condiţiunile de licitaţie, că să supun întru toate acelora, şi cu vadiu de 10% dela preţul de strigare în numărar sau hârtii de valoare notate la bursă.

La licitaţia verbală participanţii deasemenea vor avea a depune vadiu în suma de 530 cor.

Licitaţia se va ţinea în localul Cassei Consistoriale din Sibiiu strada Măcelarilor Nr. 45, unde se pot vedea condiţiunile de licitaţie şi să dau informaţiuni zilnic în zile de lucru dela 8—12 oare înainte de prânz.

(129) 2—3 **Consistorul arhidiecezan.**

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Selişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice,** şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 30—

Aduc la cunoştinţa On. public românesc, că mi-am mutat

cancelaria advocaţială

în **IV., Veres-Pálné-u. 26.**

Cu deosebită stimă

Dr. Liviu Linţa
advocat
în Budapesta.

(127) 3—3

In atenţiunea onoraţilor domni preoţi:

„Smyrnă“

veritabilă de Sumatra

pentru sfintele sărbători şi alte ocaziuni, — a sosit în calitate extra-superioară la firma

N. Oniţiu,
Nagyszeben—Sibiiu.

(90) 11—

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 42—52

Se află pretutindenea.

Berăria Habermann.

Bere de Rusalii.

Umplătura originală numai cu vigneta:

Berea de Rusalii Habermann.

(132) 1—4

In preajma examenelor!

Dela **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se pot procura următoarele:

Propise pentru scriere română, o sută bucăţi	cor. 1.20
Peniţe aluminium, 144 bucăţi cor. 2·40 şi	„ 2·02
„ „ ordinare 144 bucăţi	„ —·80

Cerneală „Anthracen“	1 litru	2·20	**Condeie** ordinare	12	bucăţi	—·06
„ „	½ „	1·10	„ „	12	„	—·20
„ „	¼ „	—·70	„ solide	12	„	—·42
			„ „	12	„	—·64

Cărţi potrivite ca premii pentru şcolari la examene.

Cataloage la cerere se trimit gratis şi franco.

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atenţiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane şi pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu preţuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de şcoală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

(411) 16—

Ingrijiţi-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine şi pe ai săi de lipsă este a se înscrie de membru la

„Asociaţia Esechiană de ajutoare reciprocă“.

La această asociaţie poate să se facă membru oricare persoană dela etatea de **21—80 ani.** Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. şi taxa de cazurile de moarte, dejà după un an de membrie i-se **solveşte moştenitorului un ajutor de 2000 cor.,** iar devenind membrul după cel puţin 3 ani de membrie, prin oarecare nenorocire **neputincios de muncă, i-se solveşte până când trăieşte o rentă lunară de 50 cor.** Dacă un membru trăieşte 30 de ani dela înscriere, poate ridicà în bani gata **2000 cor.,** însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moştenitorii, i-se solveşte membrului pânăce trăieşte o rentă lunară de **50 cor.** Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul **nu e obligat a solvì.** Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Aceşti membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membrie toate plătirile se pot sistà rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate şi taxe de măritişuri, poate fiecare a şi asigurà fetele, dacă acestea n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membrie rămâne orfană, încetată solvirea taxelor, iar **la măritiş, fata primeşte suma asigurată,** ori dacă nu se mărită, la împlinirea etăţii de 24 de ani. Fetele **mici** plătesc taxe foarte mici, aşa că se pot înscrie chiar îndată după naştere.

Răposând o fată **după 3 ani de membrie, solvim erezilor suma asigurată.**

Licuidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanţă: cuote semnate până la **15.000,000 cor.** şi **215,000 cor.** fond de garanţă.

Prospecte şi blanchete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate oraşele şi bărbaţi de încredere în toate comunele.

Asociaţia Esechiană de ajutorare reciprocă.

Direcţiunea pentru Ungaria: (474) 10—

Timişoara (Temesvár, Hunyadi-uteza 4 szám).

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 10/23 Maiu 1912. *Nr. 50.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Gravaminele naționalităților.

Stabilite din partea dlui lászi Oszkár.

Cu privire la gravaminele de caracter *școlar* ale naționalităților nemaghiare, părerile dlui *Jászi Oszkár* sunt următoarele:

„Poatecă și mai importante decât referințele administrative și economice, sunt pentru chestia de naționalitate chestiile de *limbă* și de *școală*. Pentrucă *aceasta* e partea cea mai simțitoare a chestiei de naționalitate, fiindcă orice mișcare în lupta naționalistă e isvorâtă din cultul limbei comune și al tradițiilor comune. Acum deci, când curentul șovinist și național, mereu în creștere, se năzuește, pe față ori pe ascuns, dar în mod netăgăduit, ca limba naționalităților să fie dată la o parte și în locul ei să fie impusă învățarea forțată a limbei maghiare în școalele poporale în măsură tot mai mare: e numai natural, dacă naționalitățile, atacate în limba lor, reaghează în mod simțitor în fața acestor năzuințe, și dacă aceste fáptuiri, pe terenul maghiarisării, așteptată cu nerăbdare, în resultatul lor final nu duc decât numai la *întărirea conștienței la naționalități*, întocmai cum și încercările de germanisare forțată au avut rol mare întru deșteptarea conștienței naționale la maghiarime.

Și sensibilitatea și resistența sunt de fapt motivate. Sunt motivate din punctul de vedere al psihologiei colective a luptelor naționaliste, în cari îngrijirea și desvoltarea limbei comune e cea mai puternică forță de unire și de subordonare a ambițiilor personale, în fața intereselor mari, comune.

Dar sunt motivate și din punct de vedere social. Anume: maghiarisarea forțată a școalei formează motivul cel mai principal, că poporațiunea naționalistă e atât de înapoiată în cultură. Pentrucă pe unde poporațiunea naționalistă stă departe de orice cultură maghiară și e închisă în teritoriul ei, maghiarisarea prin școală e lucru imposibil, fiindcă școala, cu ale ei patru ore de învățământ, e cu totul neputincioasă în fața celorlate 20 ore din zi ale vieții. Chiar și dacă toate școalele poporale, din toate satele de pe largul teritor român al Ardealului, s'ar compune numai din elevi inzestrați cu facultățile lui Apponyi Albert, și dacă fiecare școală poporală ar fi un institut de cultură model, iar nu ca acuma, o singură sală de învățământ, peste măsură îndesată, și dată pe mâna a doi învățători, slab pregătiți, prea încordați, și rău plătiți: aplicarea forțată a învățării limbei maghiare poate să aibă numai resultatul, că copiii vor învăța câteva ziceri în ungurește, pe cari le ar uita iute în viață, dar *n'ar învăța nimica din cunoștințele cele multe și folositoare, ba neîncujurat de lipsă pentru viață, fiindcă în limbă străină nu poate fi instruat să socotească, să cugete, să scrie, să cetească, copilul, care și el, și ceialalți din sat, în marea lor majoritate nu aud întreaga lor viață altă vorbă decât de es. numai românească,* în urma situației geografice și etnografice în care se află. Pecând, dacă *în limba lor proprie* s'ar putea altoi în școale bune și gratuite poporale de stat, în copilași germenii vieții culturale și dorința de a se ridica la o soarte mai înaltă omenească: *cei mai talentați dintre fiii naționalităților sigur că cu plăcere vor învăța, ca a doua limbă, aceea dintre limbi, care poate să-i ridice în sfere mai înalte de viață,* întocmai precum și în America, aerul cultural, imbibat de libertate și de câștig mare, asimilează cu ușurință rară chiar și naționalitățile și rassele cele mai contrare statului.

Chestia de fapt și cu adevărat nu e deci aceea, că naționalitățile remân aceea ce sunt: slovacul slovac, românul român, etc. ori se prefac în Maghiari, ci e aceea, că oare își însușesc, în limba slovăcească, română, etc. acel minim de cultură, fără de care nu e posibilă, nici administrația, nici propășirea economică, în spirit european, ori remân apoi în neștiința barbară și în prejudițiile, cari fac din ele material accesibil pentru orice corupție economică și pentru orice domnie de volnicie politică? Un popor, care trăește în șiruri închiegate pe pământul seu, *nu poate fi despoiat de limba sa! Nu putem să'l maghiarisăm*, ci cel mult îl mai putem ținea câteva decenii în semibarbarismul, care formează temelia sistemului agrar-feudal. *Limba naționalistă și conștiența naționalistă e gradul indispensabil de trecere la o cultură mai înaltă*, și e condiția primordială istorică a fiecărui internaționalism mai nobil și mai înalt.

„Elevii eșiți din școalele medii, — scrie Kunfi Zsigmond, — cari în curs de opt ani au învățat vreo limbă străină, după sentința unisonă a tuturor oamenilor cunoscători de lucruri, abia în casurile cele mai rari știu să-și esprime gândirile, cu graiul și în scris, în limba respectivă.“ Ce temeritate este deci a aștepta, ca în școalele noastre sărăcăcioase și înapoiate poporale, în mijlocul groaznicei miserii a masselor, și al debilității spirituale a copiilor, să dee resultate un sistem, care a dat faliment în gimnasiile de model ale capitalei, provăzute cu cele mai distinse puteri didactice, la tineri mai înaintați în etate, și din familiile cele mai inteligente, în cari familia caută să întărească și să completeze munca profesorului?

Fără îndoeală deci, că are dreptate autorul citat, când afirmă, că: „timpul întrebuințat pentru învățarea limbei maghiare, pe lângă aceea că nu duce la resultatul dorit, *împedecă progresul în celelalte ramuri ale instrucției.*“ Și fără nici o esagerare putea să scrie Emil Babeș, că: „ce privește mai ales propunerea cu succes a limbei maghiare, punctul acesta de vedere e taxat prea peste măsură și în mod nemotivat pe terenul instrucției elementare. Forțarea limbei maghiare în școalele poporale nu are nici o valoare practică, pentrucă toți știu, că copilul de țăran, dacă a scuturat odată praful școalei, se întoarce la vatra familiară și scutură și cunoștințele, și de altcum mance, însușite cu mare greutate și în contul cunoștințelor practice, din limba maghiară, care e pentru el aceea ce a fost pentru scriitorul acestor rânduri limba grecă, cu care și-a amărât anii tinereței, fără ca să știe acum ceti un act grecesc. Pentrucă nu școala, ci *viața e cea mai mare măestră de limbi*, și istoria lumii nu ne poate arăta nici un esemplu, că vreun popor și-ar fi schimbat limba prin școală.“

Din parte naționalistă de multeori și în modul cel mai serios și-au dat oamenii esprimare convingerii, că perhorescând ei năzuințele de maghiarisare a instrucției poporale, nu sunt conduși de nici o antipatie față de limba maghiară. Din contră, cei mai mulți nutresc dorința ferbinte, ca poporațiunea naționalistă să învețe, în interesul propriu, pe lângă limba maternă, încă și limba statului. Ei luptă numai în contra sistemului de instruare în limba maghiară, a cărui idee fundamentală, tăinuită ori mărturisită, e aceea, de a se răpi dela naționalități limba lor maternă, ceea ce poate duce numai acolo, că prin papagalisarea unor cuvinte ori ziceri maghiare poporațiunea naționalistă perde și minimul ei de esistență culturală.

Si cumcă părerea și convingerea aceasta e de fapt cea singură corectă, mi-o spune nu numai gândirea

---

FOIȘOARĂ.

Misiunea episcopilor Gherasim Adamovici și Ioan Bob la curtea din Viena în 1792.

De *Dr. Ioan Lupaș.*

(Fine.)

2. Dacă însă din amintitele 3 cereri ale națiunii nu s'ar încuviința nici una, în ceea privește pe cea dintâi, să se dea măcar o milostivă ordinațiune, că deoarece însăși staturile au declarat în anul 1744, că starea nobililor de nația noastră e aceeaș ca și a celorlalți nobili ai patriei, și în dieta din anul trecut au afirmat, că nobilii valahi și oamenii liberi se bucură de aceleași prerogative și libertăți ca și ceilalți nobili și oameni liberi ai patriei, să se aleagă și din nobilii nostrii și din oamenii liberi după rânduiala cercurilor deputați la proxima dietă și să se dispună cele de lipsă în această privință pe calea guvernului regesc la prefecții cercurilor și ai comunităților, căci în regatul Ungariei de fapt s'au ales astfel de deputați de ritul nostru și sunt de față în dietă.

3. Nouă cari ne vom întoarce în sinul poporului, să ni se dea, spre mângăierea unei națiuni atât de numeroase, alt decret milostiv și în acesta să se evite terminii, cari ar putea da ansă la întristarea inimilor și la consternarea unui popor atât de număros, acum când el așteaptă mângăere dela Tronul Milostivirii, ci mai vârtos pentru preîntâmpinarea tuturor temerilor și tulburărilor, părinteasca bunăvoință a M. Voastre față de acest popor credincios să i se aducă la cunoștință cu acel adaos, că umilitele rugări înaintate în cauza lui au fost primite cu bunăvoință și că întru cât n'au putut fi acum resolvite pe de-antregul — li se va da în viitor atențiunea cuvenită, după cum cere echitatea și dreptatea.

4. In toate cercurile să fie îndrumați oamenii, aparținători diferitelor națiuni și religiuni, la păstrarea armoniei împrumutate și toate numirile, cari întărâtă spiritele, să fie oprite cu mustrare severă și nu numai oamenii nostrii să fie îndrumați cu stăruință la cultivarea păcii împrumutate cu ceilalți conlocuitori, ci și oamenilor aparținători altor națiuni să li se impună în mod serios, ca să sprijinească bună înțelegerea împrumutată cu concetățenii lor români și să se abțină dela orice batjocuri contra acestora și dela orice termini vătămători, clerul de rit grecesc în deprinderile sale să nu-l conturbe și să nu-l molesteze nici decum.

In interesul binelui obștesc al provinciei așternând acestea, cu umilință și din datorința noastră de supuși, Majestății Voastre, suntem cu vecinică supunere.

Ai Maiestății Voastre Sacratissime

Viena, în 1 Iulie 1792

Cei mai umiliți și de veci supuși:
***Ioan Bob**, episcopul Valachilor uniți de rit grecesc,*
***Gherasim Adamovici**, episc. Valachilor neuniți de rit grecesc — cari se află aici în afacerile națiunii*“.

După înaintarea acestui, al 3-lea „Supplex Libellus“ episcopii au plecat curând către casă fără a fi adus cu sine după cât știm, răspuns la cererile cuprinse într'însul.

Cu toate acestea nu s'ar putea spune, că misiunea lor la curtea din Viena a rămas fără orice rezultat. Știind, cum în deceniile din urmă, dela transacțiunea din 1867 încoace, intervențiile episcopilor români pe la curtea din Viena n'au mai reușit să introducă modificări esențiale în legile îndreptate cu atâta stăruință contra instituțiunilor noastre, va trebui să recunoaștem, că modificarea amintită a articolului de lege din 1791, privitor la liberul exercițiu religionar al Românilor ortodocși, precum și îndrumările, ce au primit la 1792 staturile ardelene din partea monarhului, pot fi socotite ca rezultate politice destul de însemnate pentru acele timpuri.

Cu mult mai însemnat și mai edificător a trebuit să fie însă rezultatul moral pe urma acestei acțiuni naționale-politice. După sbuciumările dureroase cauzate de ura confesională, care a sfâșiat întreagă românimea ardeleană în două tabere dușmănoase, curentul național dela 1791 și pășirea solidară a ambilor episcopi pe terenul revendicațiunilor de ordin politic ne arată, că la sfârșitul secolului al XVIII-lea toți Românii ardeleni, fără deosebire de confesiune, de stare socială sau de vârstă, începuseră a se emancipa de prejudițiile confesionale și sociale învechite și, sub conducerea arhiereilor, porniseră toți împreună o luptă bărbătească pentru câștigarea drepturilor politice de o parte, iar de alta: pentru consolidarea societății românești, a cărei prosperare atârnă — după cum zice filozoful V. Conta — dela armonia celor 3 elemente, cari o compun: *tinerii*, cari duc stindardul entusiasmului, *bărbații* pe cel al înțelepciunii și *bătrânii*: sdrențele sfinte ale experienții.

generală psihologică şi sociologică, dar o ştiu şi din nemijlocită esperienţă, precum şi din declaraţiunile persoanelor, cari şi le basează asemenea pe esperienţe nemijlocite. In călătoriile mele prin Ardeal şi părţile de sus am esperiat pretutindenea, că resultatele din şcoala poporală, cu privire la învăţarea limbei maghiare, sunt cu desăvârşire sterpe pe acolo, unde nu esistă vreun punct de atragere apropiat orăşenesc, ori cel puţin o considerabilă minoritate maghiară, care să întărească munca din şcoală prin comunicaţia zilnică a vieţii, făcută cu graiul. Fără de aceasta tot ce se face, *e lucru sterp, e o papagalisare neînţeleasă.*

Iată câteva esemple, scoase din esperienţele mele, ori ale oamenilor maghiari, vrednici de încredere în mod necondiţionat: Un amic al meu, cu ocasiunea unui turneu administrativ, aude prin fereastra deschisă a şcoalei comunale nişte strigăte desperate. Se opreşte şi ascultă. Bietul învăţător striga din toată puterea şi bătea tactul cu nueluşa: „Tass, Huba, Tőhötöm! Băga-s'ar d.. în tine, dar nici acum nu ştii?“ Intr'o comună, în care şi Iancsó Benedek a constatat cu bucurie frumosul sporiu al învăţătoriului, o fetiţă mică mă salută cu: „Kezét csokolom!“ O întreb pe ungureşte că unde merge, dar fetiţa nu-mi răspunde nimica. O întreb apoi româneşte, şi-mi răspunde clar şi cuminte. Am vorbit cu mulţime de copii şi adulţi, dar la nici o întrebare ungurească nu am primit răspuns. Dela antistia comunală am primit informaţia, că învăţătoriul „produce cel mai frumos resultat“, dar în comună numai şase oameni ştiu ungureşte (din 4000) însă şi aceştia au învăţat ungureşte la miliţie, ori în oraş. In altă comună însuşi învăţătoriul mi s'a lăudat cu sporiul frumos, dar n'am aflat nici un copil, care să se fi putut esprima cât de cât corect în ungureşte, ci cel mult dacă ştiau să răspundă la întrebări stereotipe, de es. „Cum e masa aceasta?“ etc.

Sistemul întrodus în şcoalele maghiare de stat, comite în privinţa aceasta greşala cea mai mare ce se poate închipui. Se trimit în ţinuturi naţionaliste învăţători şi învăţătoare, cari nu ştiu nici un cuvânt din limba poporului. Ne putem închipui, că ce resultate se pot obţinea în şcoalele arhipline cu un astfel de învăţător! Situaţia aceasta e şi din punct de vedere pedagogic atât de imposibilă, încât chiar şi domnia prusiană, care asimilează cu mână de fier, a ordonat, că în şcoalele elementare cu un învăţător din Schleswigul de Nord să fie aplicaţi numai învăţători, cari cunosc limba daneză, iar în pedagogiile din Hadersleben şi Tondern se propune limba daneză.

Pe lângă astfel de esperienţe, e mirare deci, dacă partea mai conştientă din poporaţiunea naţionalistă se îngrozeşte când aude de şcoală de stat şi se mulţămeşte cu defectuoasa sa şcoală confesională?

Un ţăran isteţ mi s'a plâns, că copiii *nu învaţă nici româneşte, nici ungureşte*, şi cu multă înţelepciune spunea că: *„întâi ar trebui să înveţe bine româneşte* şi apoi ungureşte. S'ar vedea mai mare sporiu“...

Peste tot în popor nu esistă nici o antipatie faţă de limba maghiară. Pe unde şcoala de stat e bună, oamenii îşi trimit copiii la ea chiar şi cu jertfe, şi nu la şcoala confesională, care e mai rea. Iar pe unde poporaţiunea e mestecată, am auzit spunându-se, că în şcoală copiii învaţă foarte puţin, dar învaţă bine ungureşte dela copiii de Secui, cu cari se joacă.

Intr'o comună preotul român mi s'a lăudat cu resultatul şcoalei în limba maghiară. Ca să mă conving, întreb pe un copil cu faţă foarte inteligentă „hogy hivnak?“ (cum te chiamă?) dar nu primesc nici un răspuns. Preotul îmi vine întru ajutor şi-mi spune: „întreabă'l astfel: hogy hivnak *tégedet?* pentrucă el aşa a învăţat!“ L'am întrebat *astfel*, şi am primit răspuns precis, *spre marea glorie a instrucţiei poporale maghiare!*

In altă comună vine inspectorul de şcoale. Invăţătoriul, care tremura de frică, începe să pună întrebările învăţate cu atâta năcaz, dar inspectorul nu-l lasă. Intreabă el. Pune tot întrebări simple, dar nu primeşte răspuns la nici una din ele. Fireşte, furtuna a isbucnit, bietul învăţător a fost ameninţat cu permutarea.

Dacă din punctul de vedere al instrucţiei maghiare sistemul acesta e cu totul fără preţ, apoi de altă parte el *e apt pentru a nimici cu totul celelalte resultate ale şcoalei.* Bietul învăţător ştie foarte bine, că „patrioticul“ inspector pune preţ numai pe „succesele naţionale“. Pedepseşte, ori remunerează, după măsura lor. Toate celelalte pentru el nu esistă. Un salut neaoş unguresc, un răspuns bine eserciat, o poesie ori un cântec patriotic, poate să facă minuni câte odată şi să aducă resplată bună patriotică zelosului învăţător. E numai natural deci, că învăţătoriul foloseşte tot timpul şi toată energia în scopul acestei papagalisări, *fără a-şi mai bate capul cu celelalte cunoştinţe.* Numai aşa s'a putut întâmpla, că pe multe locuri, în şcoalele confesionale, şovinistul Iancsó Benedek a trebuit să constate şi să condamne, că limba română nu e propusă după cuviinţă.

Sistemul acesta *e de condamnat*, pentrucă el duce numai la trista adâncire a nivelului cultural al poporaţiunei naţionaliste. E foarte natural deci, că politica naţionalistă îşi ridică glasul de alarmă în prima linie contra şcoalelor poporale maghiarisătoare, iar *în lupta aceasta a ei se poate răzima cu tot dreptul pe jignirile arzetoare şi pe adevăratele interese reale de esistenţă ale marilor mulţimi de popor*“.

*

Va să zică, — încheiem iarăşi noi, — instrucţia poporului are să se facă *în limba sa*, pentrucă numai în ea poate să înţeleagă şi să-şi însuşască copilul de ţăran aceea ce i se propune în şcoală. Esact acelea-şi păreri, pe cari le am avut şi noi totdeauna în chestia şcolară. E satisfacţie deci pentru noi, când vedem că vine şi câte un Maghiar şi constată, că întru adevăr, numai *aceasta* e calea care duce la scop, iar nu papagalisarea într'o limbă, pe care elevul nu o cunoaşte!

Arhiducele Leopold Salvator în Călimăneşti.

Despre escursiunea, pe care a întreprins-o Joi, săptămâna trecută, Alteţa Sa imperială şi regală, Arhiducele *Leopold Salvator*, la Călimăneşti, în România, dăm după un ziar din Bucureşti următoarele amănunte:

In ziua de 3/16 Mai c. Alt. Sa Imperială şi Regală Arhiducele *Leopold Salvator*, inspector general al artileriei din imperiul austro-ungar, membru al casei domnitoare dela Viena, găsindu-se în inspecţie la Sibiiu, a venit până la Călimăneşti.

Deşi vizita aceasta era incognito, totuşi dl prefect al judeţului Vâlcea, Dr. Sabin, care a fost încunoştiinţat în mod confidenţial de poliţia punctului Câneni, a mers dimineaţa, însoţit de dl căpitan Aricescu, comandantul companiei de jandarmi Vâlcea, până la frontieră şi a luat toate măsurile de pază până la Călimăneşti.

*

Alteţa Sa Imperială şi Regală, Arhiducele Leopold Salvator, a trecut prin frontieră la orele 2, într'un automobil însoţit de colonelul său adjutant, de un maior şi un căpitan într'un alt automobil, şi la orele 3 şi 23 m. a sosit în Călimăneşti, unde a fost primit de dl Dr. Sabin, prefectul judeţului, care a recomandat Alteţei Sale pe domnii Ghermani şi Giuvara, directorul şi subdirectorul societăţii băilor Govora-Călimăneşti.

Hotelul băilor Călimăneşti fiind în prefacere, s'a amenajat o cameră cu tot confortul şi o cabină de bae, care a plăcut mult Alt. Sale.

*

S'a servit un dejun de direcţia societăţii băilor Govora-Călimăneşti şi la şampanie doctorul Sabin, prefectul judeţului, a ridicat un toast pentru Alteţa Sa Imperială şi Regală în numele judeţului, arătând bucuria ce simte pentru înalta onoare ce se face acestui judeţ prin vizita Alteţei Sale, şi zicând că bea paharul în sănătatea Alteţei Sale şi a dlor ofiţeri cari îl însoţesc.

Alteţa Sa răspunzând, mulţămeşte dlui prefect al judeţului Vâlcea pentru urările ce-i aduce, atât Alteţei Sale, cât şi ofiţerilor cari îl însoţesc şi urează prosperitate judeţului Vâlcea, ale cărui frumseţi naturale le-a admirat pe valea Oltului.

Dnul Ghermani, directorul societăţii Govora-Călimăneşti, urează în numele acestei societăţi bună venire Alt. Sale şi arată cinstea mare ce se face acestor băi prin vizita Alteţei Sale.

Alteţa Sa mulţămeşte dlui Ghermani şi urează prosperitate societăţii băilor Govora-Călimăneşti.

In timpul dejunului muzica reg. Vâlcea nr. 9 a cântat mai multe arii şi mai ales hore române, jucate de un mare număr de ţărani şi ţărance în splendide haine de sărbătoare.

*

După dejun Alt. Sa a mers în mijlocul horei şi a admirat, atât costumele ţărăneşti variate, cât şi modul cum se joacă hora de ţăranii noştri, spunând prefectului judeţului, că a rămas foarte surprins de frumseţe, atât a costumelor, cât şi a ţinutei populaţiunii noastre rurale.

Inaltul vizitator cu prefectul judeţului şi personalul societăţii Govora-Călimăneşti, urmat de sute de persoane, a trecut în Ostrov, admirând frumseţa naturală a acestui parc.

A vizitat bisericuţa veche din mănăstirea Ostrovul, a cerut informaţii de timpul când a fost zidită, de cine a fost zidită, pentru care fapte, şi a admirat picturile şi sculpturile vechi din interior.

Când preotul i-a arătat o cruce veche de argint, care avea ca mâner, mânerul săbiei lui Neagoe-Voevod, şi când preotul a explicat: acesta este mânerul săbiei lui Neagoe-Voevod, — Alt. Sa a răspuns în franţuzeşte: la manche du sabre.

*

Pe când se găsea în bisericuţă, aceasta a fost umplută de doamne şi domni, veniţi din R.-Vâlcea, ca reprezentanţi ai Ligei culturale, secţia R.-Vâlcea, care întâmplător sărbătoreà împreună cu secţia Jiblea din Argeş, aniversarea zilei de 3 Mai.

Alteţa Sa, informat asupra Ligei şi a scopului ce urmăreşte, a primit cu plăcere dela o doamnă cocarda cu tricolorul românesc.

La orele 6 Alt. Sa a plecat în automobilul judeţului, însoţit de dnul doctor Sabin, care l-a condus până la frontieră, iar în automobilul Alt. Sale au luat loc ofiţerii cari îl însoţeau şi domnii Ghermani, Giuvara, reprezentanţii societăţii băilor Govora-Călimăneşi, dl Popescu, reprezentantul „Albinei“ din Sibiiu şi domnul R. Cosma din Sibiiu.

*

La frontiera R.-Vadului dl prefect presentă Alt. Sale pe dl căpitan Dimitriu, comandantul companiei de grăniţeri, dnul Rolicu, poliţaiul gării Câneni şi amploiaţii vamali. Alt. Sa s'a întreţinut în mod foarte afabil cu cei presenţi 20 minute, apoi luând rămas bun dela dl prefect al judeţului şi dela ceilalţi domni, cari au venit să-l petreacă până la frontieră, li-a mulţămit cu multă căldură pentru primirea spontanee ce i s'a făcut, spunând că va păstra o plăcută amintire de această vizită.

In mai multe rânduri, Alt. Sa s'a interesat de sănătatea M. Sale, Regelui Carol, a M. Sale Reginei şi a Principilor moştenitori.

*

In drumul spre Călimăneşti, Alteţa Sa Imperială şi Regală, Arhiducele *Leopold Salvator*, a trecut prin comunele româneşti *Sadu* şi *Boiţa*. In Sadu Alteţa Sa s'a oprit pentru a vizita uzinele electrice. Fiind zi de sărbătoare, Inălţarea Domnului, poporaţiunea întreagă a comunei a aşteptat şi primit pe Alteţa Sa cu mare însufleţire. La marginea satului a fost ridicat un arc de triumf, pe sub care a trecut înaltul oaspe, iar în piaţa comunei l-a bineventat preotul Dumitru Bunea cu cuvinte frumoase, asigurând pe Alteţa Sa despre fidelitatea şi alipirea poporului român de pe aceste plaiuri la casa domnitoare. Alteţa Sa a mulţămit pentru frumoasa primire şi a asigurat poporaţiunea română de simpatiile sale. Tot primire frumoasă i s'a făcut Alteţei Sale şi în comuna *Boiţa*, prin care a trecut după vizitarea uzinelor electrice din Sadu, pentru a ajunge la Călimăneşti, unde, cum s'a spus mai sus, a sosit la orele 3.23 d. a.

Dela „Banca generală de asigurare“.

Solicitaţi din mai multe părţi de a ţinea publicul nostru în continuu în curent cu lucrările băncii noastre de asigurare, venim astăzi să raportăm despre afacerile de pe luna trecută.

In secţia asigurărilor contra daunelor de foc, în luna April „Banca generală de asigurare“ a emis 393 de poliţe, pentru valori asigurate de peste un milion de coroane şi cu un incasso de K 3,898·93. In asemănare cu luna precedentă — Martie — rezultatul arată oarecare reducere. Cauza e a se căuta în sărbătorile Paştilor, când aproape 10 zile organele externe n'au putut lucra atât de intensiv, în branşa asigurărilor de foc.

In secţia asigurărilor de viaţă însă rezultatul lunei April este cu mult mai favorabil ca cel de pe Martie. In April au întrat cu totul 67 de oferte în sumă de K 286,000·— şi s'au emis 50 de poliţe în suma de K 250,000 — cu un incaso anual de K 10,181·90.

Peste tot în decursul celor patru luni din anul curent s'au emis în ramura asigurărilor contra focului 1475 de poliţe pentru valori asigurate de aproape 6 milioane şi cu incasso de aproape K 16,000. Iar în ramura asigurărilor de viaţă au întrat 187 de oferte pentru sume de asigurat de K 849,700·— şi s'au emis deja 123 de poliţe asupra unui capital de K 566,200 şi cu un incasso anual de K 24,226·42.

*

Ca momente mai însemnate din luna April amintim:

1. „*Sebeşana*“ institut de credit şi economii, societate pe acţii în *Caranşebeş*, având în vedere că fondul ei de pensiune — după prevederile omeneşti — nu va putea suporta decât numai în parte pensiunile funcţionarilor săi, le-a asigurat acestora şi câte un capital de câte K 10,000 aşa încât numiţii funcţionari — la timpul său — pe lângă pensiile, ce le vor compete, vor mai primi şi capitalele, ce li s'au asigurat. E — fără îndoială — un lucru bun acesta şi practic. Prin el se deslegă o problemă de importanţă pentru viitorul funcţionarilor noştri de bancă, un motiv care ne va îndemna să revenim cât mai curând asupra acestei chestiuni, reclamate cu insistenţă de multe din băncile noastre româneşti.

2. „*Insoţirea de credit din Apoldul-mic*“ (com. Sibiiului) dându-şi sama de folosul cel mare al asigurărilor contra daunelor de foc, s'a decis să asigure la banca noastră supraedificatele tuturor membrilor ei. In această însoţire sunt membri aproape toţi proprietarii din comună şi astfel asigurarea va cuprinde — cu puţine excepţiuni — comuna întreagă. E o idee bună aceasta, pentrucă oamenii devin cu toţii asiguraţi şi premiile le plăteşte însoţirea din profitul ce-l realizează. Ar fi de dorit ca exemplul dat de însoţirea din Apoldul-mic să afle răsunet şi în alte părţi.

3. Ca un memento amintim hotărârea direcţiunii dela „*Vatra*“ din Cluj, în ce priveşte sprijinirea „Băncii de asigurare“. Anume nu numai că a îndatorat pe directorul ei şi pe funcţionari să dee tot sprijinul lor băncii noastre de asigurare, ci membrii direcţiunii au luat angajamentul, ca cât mai curând să treacă cu asigurările realităţilor lor la banca românească. Procedura aceasta ar trebui să fie urmată în toate părţile.

4. Lucrările de organizare s'au continuat în părţile centrale şi nordice ale Transilvaniei, înfiinţându-se agenturi în *Blaj, Sebeşul-săsesc, Huedin, Gherla, Dej, Bistriţa, Năsăud şi Beclean*, în legătură cu băncile româneşti din aceste localităţi.

5. Cu 1 Maiu a. c. s'a activat *agentura principală din Arad*, pusă sub conducerea dlui *Anastasiu Demian*, un vechiu şi probat funcţionar de asigurare. Agentura s'a instalat, nefiind deocamdată loc în edificiul „Victoriei“, în strada *Lázár Vilmos Nr. 2.* Această agentură îşi extinde activitatea asupra părţilor ungurene şi — deocamdată — şi bănăţene.

6. Direcţiunea „Băncii generale de asigurare“ a adresat zilele acestea tuturor preoţilor şi învăţătorilor români o circulară, prin care le aduce la cunoştinţă felul de lucrare al „Băncii generale de asigurare“ şi-i roagă să o sprijinească în activitatea ei.

Din România.

Dela Academie. Membrii Academiei Române s'au întrunit Vineri în o şedinţă publică, în care dl D. A. *Sturdza* a făcut comunicare despre „Autoritatea faptului îndeplinit, esecutat la 1866 de cei îndreptăţiţi“. Comunicarea dlui Sturdza face parte din seria de cercetări asupra evenimentelor politice întâmplate în ţările româneşti după divanurile ad-hoc. Bătrânul academician, studiând documentele epocei, a vorbit despre apelul făcut după detronarea domnitorului Cuza, către contele de Flandra, spre a primi domnia şi despre refuzul categoric din partea acestuia. A arătat apoi intervenirea bărbaţilor politici români, ca Brătianu şi Cogălniceanu, pe lângă Napoleon III-lea. Terminând, vorbitorul a dovedit încă odată importanţa actului îndeplinit la 1866, accentuând că oamenii cari l-au săvârşit au fost pe deplin îndreptăţiţi.

*

Desastrul dela Moreni. Săptămâna trecută, Joi, a isbucnit un puternic incendiu în sondele de petrol din comuna Moreni, în România, unde sunt cele mai bogate isvoare de petrol ale regatului român. Incendiul s'a declarat dimineaţa, la orele 6, când au fost stânse lampele electrice, cari ard noaptea întreagă. Din causa unui circuit puternic, la stângerea lampelor electrice gazele au esplodat, şi au incendiat imediat două sonde, dela cari apoi focul a trecut şi la altele. Pagubele sunt foarte mari. Victime omeneşti sunt două: lucrătorul Nastase Ion, şi sonderul Iosif Uncevici, care a stâns lampele electrice. Ambii au fost arşi, şi după chinuri grele de opt ore au încetat din viaţă. Autorităţile publice au mers imediat la faţa locului pentruca să ancheteze. La câteva sonde focul a putut fi stâns. La una însă, care poartă numărul 3, arde şi acum cu aceeaşi furie, ca la început. Din Bucureşti a mers la faţa locului un batalion de pionieri, cari îşi dau toate silinţele să stângă focul, dar până acum nu le-a succes.

NOUTĂŢI.

Consistor plenar. Lunia trecută s'a întrunit membrii Consistorului arhidiecezan pentru prima oară în şedinţă plenară, după încheerea sesiunei sinodale din anul acesta, sub presidiul Exc. Sale I. P. S. Domn arhiepiscop şi mitropolit *Ioan Meţianu*. Noii asesori *Vasile Almăşan*, *Dr. Lucian Borcia*, *Dr. Ioan Lupaş* şi *I. I. Lăpedat* au depus jurământul prescris. S'au luat apoi dispoziţiunile necesare pentru executarea concluzelor aduse în sesiunea din anul acesta a sinodului arhidiecezan.

*

Centenarul naşterii lui Gh. Bariţiu se va serba din partea Asociaţiunii, printr'un serviciu divin comemorativ festiv, ce se va ţinea Sâmbătă în 25 Mai n. a. c. la 10 ore a. m. în biserica greco-catolică din Sibiiu şi printr'o conferenţă a secretarului Octavian Goga, pe care o va ţinea Dumineca, în 26 Mai n. a. c. la orele 5 p. m. în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii. Publicul din Sibiiu şi din alte părţi e învitat să ia parte la aceste serbări comemorative. *Biroul Asociaţiunii.*

*

Vizită regală. Se anunţă din Viena, că părechea regală bulgară, împreună cu principele moştenitor Boris, vine la Viena în 1 Iunie, pentru a face o vizită Monarhului nostru. Peste câteva zile, în acelaş scop, va sosi şi regele Nichita al Muntenegrului.

*

Congres. Liga Culturală îşi va ţinea congresul în zilele de 13 şi 14 Mai v. (în zilele de Rusale) la Constanţa. Ziua de 13 va fi zi de convenire a membrilor şi delegaţilor; iar şedinţele congresului se vor ţinea în ziua următoare, Luni.

*

Aniversarea zilei de 3 Mai. Liga Culturală a serbătorit şi în anul acesta printr'un festival amintirea zilei de 3/15 Mai 1848. Festivalul s'a ţinut în sala mare dela Muntele de pietate. Dl Ştefan Pop a ţinut o conferenţă despre însemnătatea zilei, citând mai multe pasagii din marele discurs al lui Simeon Bărnuţ. După conferenţiar au citit cu multă artă dl P. Locusteanu şi dna Constanţa Hodoş mai multe bucăţi literare; ear artiştii Teatrului naţional, dnii Grigorescu şi Belcot, au recitat câteva poezii naţionale şi patriotice.

*

† **Simeon Stoica,** medic în pensiune, prezidentul secţiunii ştienţifice a „Asociaţiunii“, autor al mai multor cărţi din domeniul igienei, a decedat eri, Marţi, subit în Abrud, unde-şi avea domiciliul. Va fi înmormântat mâne, Joi. In veci amintirea lui!

*

Concertul Reuniunii de muzică, din Sibiiu, după cum am anunţat se va ţinea *Vineri* în sala dela „Muzeul Asociaţiunii“ cu următorul *program*: 1. G. Dima: De Tine se bucură. 2. *a*) Stavenhagen: Minuetto şi *b*) Chopin: Scherzo H mol, ambele *esecutate la pian de dşoara Anicuţa Voileanu.* 3. *a*) M. Bruch: In valea Mosel (trad. de M. Cunţan); *b*) Gernsheim: Hafis. 4 *a*) Mozart: Cavatina din Figaro; *b*) Grieg: Cântec; *c*) Brădiceanu: Pe sub flori mă legănai şi Turturea din valea seacă *cântate de doamna Veturia Triteanu.* 5. A. Stubbe: *a*) Nu-i fir de iarbă; *b*) Fluturaşi şi trandafir (trad. de Maria Cunţan). 6. *a*) Raff: Cavatine şi *b*) Stubbe: Berceuse, *esecutate la violină de domnul A. Stubbe.* 7. Bena: *a*) Foaie verde tămâiţă; *b*) Pentru mândra mea Ileană. 8. N. Popovici: Hora Dobrogeană. Inceputul la orele 8 seara. Bilete de întrare se împart Joi, în 23 l. c. între orele 2—3 p. m. în localul *casinei române* şi Vineri seara la cassă pe lângă următoarele preţuri: Loc I. 3 cor., loc II. 2 cor., loc. III. 1 cor., studenţi 60 fileri. Membrii reuniunii primesc bilete gratuite. După concert va fi dans în restaurantul Brote.

*

Aviaţiune. S'a întemeiat în Bucureşti „Societatea Aviatorilor Români“ cu scop de a respândi cât mai mult cunoştinţele şi gustul aviaţiunii în ţară. Ca cea dintâi manifestare a activităţii sale, societatea a deschis un concurs pentru aeroplane *miniaturi*. Concursul se va ţinea în capitală într'una din primele zile ale lunei Iunie 1912. Premiile sunt de 20, 30 şi 50 de lei. Aparate cumpărate afară din ţară nu se admit, ci numai aparate originale şi còpii.

*

Urmărirea unui scriitor. Parchetul din Petersburg a dat ordin de arestare împotriva poetului *Maxim Gorki*. Până acum nu se luase nici o măsură pentru a împedeca întoarcerea în ţară a scriitorului Gorki care, după liberarea sa din fortăreaţa Petru-Paul, a părăsit de bună voie Rusia, stabilindu-se în Italia. Ordinul de acum al procurorului însemnează, că Gorki nu se mai poate întoarce în patria sa rusească. Prigonirea poetului este adusă în legătură cu o cuvântare vehementă revoluţionară, ţinută de Gorki nu de mult la Paris.

*

Mulţămită. Marele mecenat, domnul *Vasile de Stroescu*, a dăruit în scopul ridicării salei a doua de învăţământ la şcoala gr. ort. română din comuna Bedeleu suma de 500 coroane, pentru care dar marinimos în numele credincioşilor mei, îi aduc şi pe calea aceasta sincere mulţămiri. Bedeleu, 6 Maiu v. 1912. Ioan *Sava*, paroh gr. ort. român.

*

Dar pentru academia franceză. Văduva de curând reposată a unui milionar parisian, cu numele André *Edvard*, şi-a lăsat averea întreagă, un palat uriaş, bogat în obiecte de artă, precum şi un numărar considerabil, pe seama academiei. Averea toată are o valoare de 30 milioane franci. Academia a hotărât să facă un *muzeu* din palatul dăruit.

*

† **Văd. Luiza Făgărăşan n. Ţepeş,** după lungi suferinţe, provazută cu sfintele taine, a reposat în 19 Mai la orele 12½ din zi, în etate de 70 ani, în Abrud. A fost înmormântată în 21 Mai, la oarele 3 d. a. Fie-i ţărina uşoară!

*

Târgul de vite în Sebeşul săsesc se va ţinea în 30 şi 31 Maiu.

*

Mulţămită. Marele mecenat dl *Vasile de Stroescu,* a binevoit a dona pentru şcoala noastră din Turda 500 coroane ajutor. Pentru această donaţiune i esprimăm cea mai sinceră mulţămită. Turda, 5 Maiu 1912. Direcţiunea şcoalei. *Jovian Murăşian,* protop. director.

*

† **Nicolae Obedeu** negustor şi proprietar în Brad, membru în direcţiunea „Crişanei“, a încetat din viaţă în ziua de 5/18 Maiu 1912. Inmormântarea i s'a făcut Luni în 7/20 Maiu a. c. la 3 ore d. a. In veci pomenirea lui!

*

Mulţămită. Marele binfăcător al neamului românesc, domnul *Vasile de Stroescu,* a binevoit a dărui în scopul zidirei bisericei gr.-or. din Sadu, ppresb. Sibiiu, suma de 200 cor. In numele sinodului parohial aduc ilustrului Domn cele mai profunde mulţămiri. Sadu, 21 Mai 1912. *Dimitrie Bunea,* paroh gr.-or.

*

Expoziţie de aeroplane în Viena. Sâmbătă după ameazi s'a deschis în „Rotunda“ din Viena prima expoziţie internaţională de aeroplane, sub protectoratul Arhiducelui Leopold Salvator. Aviatorul nostru, dl Aurel Vlaicu, şi-a expus monoplanul său, lucrat în atelierul şcoalei de arte şi meserii din Bucureşti. Vizitatori specialişti au admirat şi lăudat construcţia aparatului dlui Vlaicu, care este viu felicitat.

*

Femee soldat. Intre soldaţii turci trimişi contra albanezilor se găsea şi un ostaş creştin, care mai târziu s'a bolnăvit. Dus la spital în Elassona, bolnavul a mărturisit preotului chemat, că nu este bărbat, ci femee. Descoperirea a făcut nu puţină senzaţie în mijlocul camarazilor. Femeea soldat a părăsit îndată spitalul; dar a refuzat să spună motivul, pentru care a intrat în armată.

*

Din Veneţia. Festivităţile impunătoare organizate la inaugurarea Campanilei au atras iarăşi un mare număr de străini. Veneţia, oraşul lagunelor şi al priveliştelor frumoase, este vizitată astăzi de mulţimea persoanelor sosite din toate părţile lumii. S'a deschis şi o expoziţie internaţională de artă, care în anul acesta este foarte izbutită.

*

Prigonirea creştinilor în China. Ziarul *Times* anunţă din Tiencin, că resculaţii au dat foc la câteva biserici creştine şi au omorât o mulţime de persoane convertite la creştinism. In interiorul imperiului creşte tot mai mult mişcarea îndreptată împotriva creştinilor.

*

In craterul Vezuvului. O faptă îndrăzneaţă a săvârşit învăţatul italian şi conducătorul observatoriului de pe muntele Vezuv, profesorul *Mallada.* Se veşteşte adecă din Neapol, că profesorul, însoţit de servitorul său Varvazze, s'au coborât în craterul Vezuvului. Pe o funie de 140 metri, s'au lăsat până la o adâncime de 120 metri, unde au dat de o pătură de lavă solidă. De aci pe o altă funie s'au coborât earăşi o sută de metri. Profesorul Mallada a stat peste două ore în interiorul craterului, făcând interesante descoperiri. A slobozit în mai multe deschizături termometre atârnate de sfori şi a constatat o temperatură de 80—90 grade. Craterul este adânc cam de 300 metri. Exploratorii, din cauza căldurii şi gazurilor sulfuroase, n'au mai putut sta în afunzime, şi urcânduse pe funie, cu mare greutate, au ieşit la marginea craterului.

*

Mare falşificare de bani. In părţile de sud ale Ungariei, precum şi în cele de răsărit ale Slavoniei circulează de mult timp o mare cantitate de monete falşificate. Acum se anunţă din Agram, că într'o comună a comitatului Belovar s'a descoperit o fabrică formală de bani falşi. S'au făcut mai multe arestări şi s'au confiscat câteva zeci de mii de piese. Saci întregi, plini de bucăţi falşe de câte 20 fileri, au fost găsiţi, precum şi numeroase piese de aur à 20 coroane, earăşi falşificate. Unul din arestaţi a mărturisit, că de şapte ani se ocupă cu meseria aceasta. Cercetarea urmează.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii, au mai dăruit: Petru Fincu, funcţ. la „Albina“ cor. 1, Nicolae Şoroşteneanu şi Ioan Boariu, învăţăcei cismari, Ioan Giurgiu, înv. (Rapoltu mare), câte 20 bani, între 44 copiii de şcoală din Viştea inferioară, cercetând localităţile Reuniunii, s'a adunat cu pălăria cor. 1·30, Ioan Buzdughină, învăţăcel lăcătuş, 50 bani, Georghe Navrea, paroh în Voivozi (Bihor), 1 cor., Şirian Coman, învăţăcel măsar, 50 bani, Aurel Popovici, prof. sem., în amintirea soţiei sale Iosefina n. Medrea, fost preoteasă în Streiu-Plopi, 2 cor., Simion Negrilă, înv. lăcătuş şi Horia Necşa, înv. librar, câte 20 bani şi Valeriu Judele, paroh (Mărgineni) şi soţia s'a n. Pop, 2 cor., ear din prilejul onomasticei profesorului Timotei Popovici, Dr. Silviu Dragomir şi Dr. Pavel Roşca, câte 20 bani, Dr. Vasile Stan, 40 bani, Eugen Todoran, 32 bani, Victor Păcală, 30 bani, toţi prof. semin.; Timoteiu, Victoria, Miorica şi Lia Popovici, 80 bani; Vic. Tordăşian, 10 bani, Eugenia şi Lucia Apolzan, 15 bani. Starea fondului cor. 1335·14. Pentru prinos aduce calde mulţumite, în numele comitetului Reuniunii meseriaşilor sibieni: Vic. Tordăşianu, prez.

*

Bioscopul Apollo din piaţa Hermann. Mercuri 22 şi Joi 23 Maiu se va da: Albinăritul, instructiv. Actorul ca soldat, amuzant. Gazeta cinematografului, actualităţile săptămânei. Datoria achitată, dramă socială în 2 acte, filmul 1000 metri lung. Sigotto şi hoţ'i, amuzant. Afară de program: Omoară-l! dramă socială italiană în 2 acte, filmul e de 1000 metri lung.

Poşta ultimă.

Furtună în dietă.

In dieta ţării se pregătesc lucruri mari. Majoritatea parlamentară, cu consentimentul guvernului, e ferm hotărâtă, a nu mai tolera jocul frivol al oposiţiei, ci a sdrobi obstrucţia, fie şi prin acte de volnicie. Presidentul camerei, dl Návay, n'a putut fi câştigat însă pentru esecutarea planului, din care motiv şi-a dat demisia. Astăzi ori mâne va fi ales noul president, în persoana contelui *Tisza,* care cu mână de fier va conduce şedinţele şi va căuta să pună capăt obstrucţiei. Cei din oposiţie ameninţă, că vor veni la şedinţe cu — revolvere!

Centenariul lui G. Bariţiu.

Comitetul despărţ. V Sălişte al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, aranjază cu concursul Reuniunii de cântări din Sălişte, Dumineca în 1-a zi de Rusalii, o şezătoare culturală, în sala festivă a şcoalei, în amintirea lui *Gheorghe Bariţiu,* pe lângă următorul program:

1. „Cuvânt de deschidere“, de directorul despărţ. Dr. Nicolae Calefariu.
2. „Răsunetul Ardealului“, cântare executată de corul mixt al Reuniunii de cântări din Sălişte.
3. „Instrăinaţii“, versuri de Gheorghe Bariţiu, declamate de elevii şcoalei poporale din Sălişte.
4. „Viaţa şi activitatea lui Gheorghe Bariţiu“, conferenţă de Dr. Ioan Lupaş, protopop.
5. „Dorul înstrăinatului“, cântare executată de corul mixt.
6. „Latina gintă“, cântare executată de corul mixt.
7. „Marş de Muzicescu“, cântare executată de corul mixt.
8. „Auzi“ de Mehul, cântare executată de corul mixt.

Inceputul la 4 ore p. m.

Onoratul public de pe teritoriul despărţământului, precum şi alţii din afară, sunt rugaţi pe calea aceasta a participa în număr cât mai mare la această festivitate culturală. — Invitări speciale nu se fac.

Sălişte, în 6 Maiu 1912.

Dr. Calefariu dir. desp.

Ioan Popa secretar.

Cărţi şi reviste.

Revista Teologică, nr. 7-8 din 1912, cuprinde: Ameliorarea dotaţiunii clerului nostru, de N. Albu. Despre calea arătată omului de Dumnezeu, trad. de I. Beleuţă. Armenii din regatul ungar, de Gh. C. Educaţia creştină a voinţei, de D. I. Cornilescu. Părerea preotului Sava P. Barcianu din Răşinari asupra unei gramatice româneşti, apărute în Viena, la 1851, comunicare de I. Lupaş. Mişcarea sectei adventiste şi scrierile îndreptate împotriva ei, de Gh. Comşa. Predică la Dumineca VI după Paşti, de V. Gan. Mişcarea literară, de A. C. Cronică. Tipicul cultului religios. — Abonamentul 10 cor. pe an. Adresa: Dr. Nic. Bălan, prof. sem., Sibiiu, strada Reissenfel, 11.

Poşta redacţiei.

Dlui I. S. în B. Redacţiunii ziarului nostru nu se pot trimite scrisori oficioase, *nefrancate.* De astădată cei dela poştă n'au observat greşala; altădată însă, constatându-o, au să vă pedepsească cu asprime. Informaţia aceasta sună şi la adresa altora, cari încă cred, că şi nouă pot să ne trimită scrisori nefrancate, *din oficiu,* ceea ce nu e corect.

Concurs.

Pentru conferirea unui stipendiu de 3000 coroane (trei mii coroane) „*Reuniunea femeilor române din Sibiiu*“ publică concurs cu termin de 60 zile dela prima publicare. Stipendiul se conferă pentru cercetarea unui curs de ţesut la o şcoală specială din străinătate. Pot concura numai fete ori dame văduve, cari au absolvat şi pedagogia.

Informaţiuni detaiate se pot primi dela comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“.

Sibiiu, în 2/15 Maiu 1912.

Maria Cosma mp., prezidentă.

Dr. I. Beu mp., secretar.

Nr. 120/1912. (125) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa I-a **Petroşeni**, pe baza înaltei rezoluţiuni a Preaveneratului Consistoriu arh. din 6 Martie a. c. Nr. 2583 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

1. Jumătate din toate venitele parohiale.
2. Remuneraţiunea întreagă pentru catehizarea elevilor gr.-or. dela toate şcoalele (gimnaziu sup., etc.) din Petroşeni.

Concurenţii îşi vor înainta cererile, instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în parohie, spre a cuvânta, respective a cânta şi celebra în sf. biserică.

Haţeg, la 16/29 Aprilie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresb.

Nr. 5094 Bis. (131) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comunitatea bisericească greco-orient. română **Newark**, — statul Ohio, — America de nord se publică concurs în termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar lunar 65 dolari (Cor. 325).
2. Cuartir în natură în casa parohială constătătoare din 5 odăi şi grădină lângă biserică.
3. Venitele stolare.
4. Să notează, că parohul va administra şi la credincioşii din Columbia şi Zanneswille-Ohio în apropierea materei Newark.

Petentele e obligat a da o declaraţie, în sensul căreia se deobligă a funcţiona acolo cel puţin 3 ani.

Suplicele concursuali, instruate conform legilor în vigoare, cu documente despre cualificaţia petentului, sunt a se aşterne Consistorului in terminul deschis.

Sibiiu, din şedinţa Consistorului arhidiecesan, ca senat bisericesc, ţinută la 1 Maiu 1912.

Consistorul arhidiecesan.

Publicaţiune.

Consistorul arhidiecezan gr.-ort. din Sibiiu dă în arândă pe calea licitaţiunei cu oferte şi verbală moşia sa din comuna **Gheke** (Geaca) în Câmpie de circa 500 Jugăre pe timp de 6 ani începând din 1 Ianuarie 1913 până la 31 Decemvrie 1918.

Preţul de strigare să statoreşte cu suma de cor. 5300 pe an, mai având arândătorul a solvi şi dările erariale, comunale etc.

Oferte închise să primesc până la 31 Maiu a. c. orele 10 înainte de prânz când să va ţinea şi începe licitaţia verbală.

Ofertele închise şi sigilate să fie provăzute cu timbru de 1 coroană, cu declaraţia că cunosc condiţiunile de licitaţie, că să supun întru toate acelora, şi cu vadiu de 10% dela preţul de strigare în numărar sau hârtii de valoare notate la bursă.

La licitaţia verbală participanţii deasemenea vor avea a depune vadiu în suma de 530 cor.

Licitaţia se va ţinea în localul Cassei Consistoriale din Sibiiu strada Măcelarilor Nr. 45, unde se pot vedea condiţiunile de licitaţie şi să dau informaţiuni zilnic în zile de lucru dela 8—12 oare înainte de prânz.

(129) 3—3 **Consistorul arhidiecezan.**

Nr. 28/1912. of. paroh. (133) 2—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistor arhidiecezan cu Nr. 2234/1912 Şcol. prin aceasta se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere zidirea şcoalei confesionale gr. or. române din **Cărpiniş**, tractul Mercurei, comitatul Sibiiu.

Licitaţiunea se va ţinea **Luni (a 2-a zi de Rusalii) în 14/27 Maiu a. c.** la 2 oare p. m. în edificiul şcoalei celei vechi din loc. Preţul de strigare este 28.000 cor. după care sumă licitanţii au a depune un vadiu de 10% în bani gata, eventual în hârtii de valoare acceptibile.

Licitaţiunea e verbală, însă oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător şi cu declaraţia oferentului, că cunoaşte condiţiunile şi să supune lor, se primesc până la începerea licitaţiunei, cari sunt a se da la mâna presidentului comitetului parohial.

Comitetul parohial îşi reservă dreptul de a alege dintre minus oferenţi pe acela în care va avea mai multă încredere fără considerare la suma oferită.

Planul, preliminarul şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial din loc în oarele oficioase.

Se notează, că comuna bisericească are la disposiţie 45.000 cărămidă arsă gata, precum şi 250 metri cubici peatră scoasă pe cari întreprinzătorul va fi deobligat a le primi în preţul cât costă, care sumă se va detrage din preţul de edificare.

Cărpiniş, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 22 Aprilie 1912.

Ioan Munthiu
paroh preşedinte.

Nicolau Opriş
not. com. par.

Nr. 447/1912. Văzut:

Avr. S. Păcurariu
protopop.

Dentist

Virgil Muntean

Sibiiu, Strada Măcelarilor,

în faţă cu Tipografia şi Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 3—

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, Steckenpferd din Lapte de Crin, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann „Manera“ pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 10—40

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

(46) 16—

Au apărut şi să află de vânzare la **Librăria arhidiecezană** următoarele cărţi din „Biblioteca Şaguna“, redactată de *Dr. I. Lupaş*:

Nr. 1. **Insemnătatea bisericii**, de *Dr. I. Lupaş.* Preţul 10 fileri.
Nr. 2. **Despre pocăinţă**, de *Dr. I. Lupaş.* Preţul 10 fileri.
Nr. 3. **La ziua sf. Andreiu**, de *Dr. I. Lupaş.* Preţul 6 fileri.
Nr. 4 şi 5. **Temeliile traiului nostru**, de *Dr. I. Lupaş.* Preţul 10 fileri.

Porto postal pentru fiecare 5 fileri.

La **Librăria arhidiecezană** în Sibiiu, se află de vânzare:

Album
de
broderii şi ţesături româneşti.
Compus şi editat
de
Minerva Cosma.
Preţul 16 cor.

NOUI piese muzicale de Tiberiu Brediceanu!

LA ŞEZĂTOARE

Icoană din popor (un act cu un preludiu)
Text de C. Sandu-Aldea şi I. Borcia.

CUPRINSUL:

Preludiu şi cor.
Nr. 1. Doina lui Sorin
„ 2. Mândruţă cu ochii verzi
„ 3. Cântec din bătrâni
„ 4. A lui Moş Marin
„ 5. Melodrama
„ 6. Cântecul Ilenei
„ 7. De masă
„ 8. Scenă
Nr. 9. Cântec haiducesc
„ 9. *a*) Solo de fluier
„ 10. Brâu
„ 11. Duet
„ 12. Invârtita şi cor.

Partitura pentru canto şi piano cor. 8·— / fr. 10·—

Doine şi cântece româneşti.

(Canto şi piano).

Caietul I. (ed. II).
Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădişor depărtişor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiţă, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

Caietul II. (ed. II).
Şti tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Tageţi voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Caietul III.
Păsărică mută-ţi cuibul.
Leagănă-te frunzuliţă.
Turturea din valea sacă.
Ardemite-ai codru des.
Ce vii, bade, târzior.
Tu te duci, bade, sărace.
Foaie verde, foaie lată.
Pe unde umblă doru'.

Caietul IV.
Pe sub flori mă legănai.
Foaie verde, pup de crin.
Sus în vârful dealului.
Mândro, de dragostea noastră.
Când treci, bade, pela noi.
Frunză verde, frunzuliţă.
Auzi, mândro, cucu-ţi cântă.
S'a dus cucul de p'aici.

Jocuri româneşti.

(Piano solo).

Caietul I.
Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca 'n Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca 'n Banat) II.

Caietul II.
Ardeleana (ca 'n Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Ţarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

Caietul III.
Brâu III.
Haţegana.
Ardeleana (ca 'n Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca 'n Banat) V.
Brâu IV.

Caietul IV.
Hora.
Invârtita III.
Brâu V.
Pe picior IV.
Din Maramurăş.
Ardeleana V.
Danţu.
Ardeleana (ca 'n Bănat) VI.

Preţul unui caiet cor. 4·— / fr. 5·—

Preludiu şi **Hora** din **„Serata etnografică“,** pentru piano, ed. II.
Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.
Viorele, vals, pentru piano, ed. II.
Aurora, vals, pentru piano.

Preţul à cor. 2·— / fr. 2·50

Quadrille pe motive româneşti . . . . . . cor. 2·— / fr. 2.50
Hora (cis moll) . . . . cor. 1·50 / fr. 2·—

De vânzare la:

Librăria arhidiecezană, Sibiiu (Nagyszeben)

Berăria Habermann.

Bere de Rusalii.

Umplătura originală numai cu vigneta:

Berea de Rusalii Habermann.

(132) 2—4

VASILE BAN
Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16

în casa sa proprie

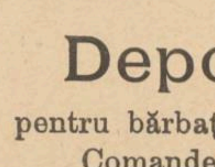

„La cizma roşie“

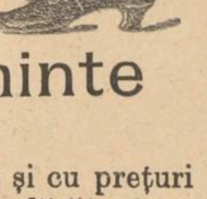

cel mai mare

Depozit de încălţăminte

pentru bărbaţi, femei şi copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt şi cu preţuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt şi se schimbă cu altele. (221) 26—

Trimitem ghete de probă şi la locuinţă în orice timp.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 12/25 Maiu 1912. Nr. 51.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Cu mână tare...

Sibiiu, 24 Maiu n.

Dacă vor merge lucrurile în dieta ţării şi mai departe aşa cum au mers în zilele din urmă, domnul *Lukács László* îşi va putea împlini angajamentul luat faţă de Coroană şi va putea trece legile militare prin parlament, în timpul cel mai scurt. Căci, după ce a văzut, că pe calea păcii şi a bunei inţelegeri cu oposiţia nu ajunge la resultat, a apucat pe calea luptei energice, purtate în contra obstrucţiei.

Cu începere de Sâmbătă, săptămâna trecută, sceneria în dietă nu mai e cea de mai nainte. Adevărat, că obstrucţioniştii au întrebuinţat şi mai departe armele cele vechi, cari însă nu au mai prins. S'au anunţat mai mulţi dintre ei, ca se vorbească înainte de a se întra în ordinea de zi, dar cererea nu li s'a acordat.

Au cerut apoi şedinţă secretă, care a fost ordonată, însă cei din majoritate au părăsit toţi sala de şedinţă şi şedinţa secretă nu s'a ţinut, pentrucă dieta nu era în număr. La obstrucţia minorităţii, majoritatea a răspuns deci cu contraobstrucţie.

Când s'a apropiat vremea de orele 2 d. a. şi dupăce şedinţa secretă a fost de mai multe ori suspendată şi iarăşi redeschisă, s'a ţinut apoi şedinţa publică, în care s'a stabilit ordinea de zi pentru şedinţa următoare, s'a autenticat procesul verbal al şedinţei, pentru a împedeca oposiţia să deschidă discuţie pe tema aceasta în şedinţa proximă, şi şedinţa a fost ridicată.

Cei din oposiţie au protestat, au vociferat, au ameninţat şi înjurat, iar majoritatea a aplaudat, căci au mers bine lucrurile.

Aşa a mers Sâmbătă şi aşa a mers Luni, când şedinţele au fost conduse de vicepresidenţii dietei. Şi aşa a mers şi Marţi, când oposiţia s'a aflat în faţa unei surprinderi noue: dl *Návay*, presidentul camerei, şi-a dat demisia! In mijlocul unui sgomot de nedescris a fost cetită demisia sa, a fost luată la cunoştinţă şi alegerea noului president a fost pusă la ordinea zilei pe şedinţa de Mercuri. Ceice voiau se vorbească în chestie de regulament, la demisie, la procesul verbal, etc. n'au fost lăsaţi se vorbească.

Toate lucrurile acestea s'au întâmplat atât de repede, încât oposiţia, buimăcită, nici nu a avut vreme să se indigneze, aşa cum ar fi voit. A promis însă solemn, că va griji, ca alegere nouă de president se nu se facă, până nu se repară greşelile sevârşite în şedinţele premergătoare, în cari a fost violat regulamentul de casă. Dar pentru aceea alegerea totuşi s'a făcut: Miercuri, întrunind încrederea majorităţii dietei contele *Tisza István*, omul *cu mână tare*.

De Mercuri deci president al camerei ungare e contele *Tisza*, cel mai pronunţat contrar al obstrucţiei, dela care se aşteaptă, ca acum să o şi sdrobească, pentru totdeauna, cu mâna sa cea tare.

O va putea sdrobi? Se poate că da, se poate că nu. Lucrurile s'au cam complicat, pentrucă în ajutorul oposiţiei din dietă a sărit acum şi strada din capitala ţării, şi strada e totdeauna periculoasă. Auzind adecă socialiştii, că president al dietei a fost ales contele *Tisza*, în care ei văd pe cel mai mare contrar al votului universal, egal, direct şi secret, au luat numai decât hotărârea de a decreta *greva generală* pentru ziua de Joi, în întreaga capitală.

De fapt muncitorimea din capitală eri nu a făcut alta, decât a demonstrat pe stradele capitalei, a provocat ciocniri cu poliţia şi cu miliţia, a distrus vagoane de ale tramvaiului electric, a spart fereşti, a stricat felinare, a puşcat din revolvere, şi resultatul final e: vre-o două sute de răniţi şi 3 morţi, dintre cari unul e poliţist, iar arestări din belşug.

Pentru eri sară întreaga miliţie din capitală a fost consignată, pentrucă era temere de noi şi de şi mai mari demonstraţiuni. In cursul zilei de astăzi însă sigur, că scenele de eri de pe stradele capitalei se vor fi repetat, poate că în formă şi mai îngrijitoare. Ştiri positive până la scrierea acestor şire încă nu avem.

Lupta a devenit deci mai grea, pentrucă ea trebue acum purtată în contra stradei, în afară de parlament, şi în contra obstrucţiei, în parlament. Multă energie şi multă chibzueală se cere prin urmare, pentru a se putea crea o situaţie limpede şi sigură pe întreaga linie. Dacă îi succede guvernului şi contelui Tisza să o creeze, — liniştind strada şi desarmând oposiţia din dietă, — atunci mersul regulat al afacerilor ţării e asigurat. Iar de nu succede? Atunci . . . dar cine poate şti, ce are să iasă din o situaţie atât de tulbure şi de complicată, cum e cea de astăzi?!..

Alegerea dela Orăştie. Marţi, în 21 Maiu, avea să se pronunţe Curia asupra petiţiei înaintate în contra alegerii de deputat în cercul Orăştiei, dar pertractarea a fost amânată, pentru a putea fi ascultat sub jurământ şi alesul deputat, dl Farkas Pál. Şi jurământul dlui Farkas, că n'a mituit pe nime, probabil, că va fi mai greu la cumpănă, decât al celorlalţi, cari au fasionat şi jurat, că au fost cumpăraţi de dl Farkas şi oamenii sei! Sentinţa va fi publicată în 1 Iunie n. c.

Meetingul din Alba-Iulia. Adunarea de protestare a Românilor gr.-catolici, convocată pe 29 Maiu n. la Alba-Iulia, în scopul de a protesta în contra înfiinţării episcopiei gr.-cat. maghiare, a fost oprită, cum se ştie, din partea primarului oraşului Alba-Iulia. Recursul înaintat vicecomitelui comitatens în chestia aceasta nu a avut resultatul dorit, pentrucă vicecomitele a dat dreptate primarului şi *a încuviinţat* hotărîrea de oprelişte a acestuia. Cei interesaţi s'au adresat apoi ministrului de interne, care *a cassat* hotărîrea subalternilor sei şi *a permis ţinerea adunării*. Meetingul de protestare se va ţinea deci negreşit Miercuri după Rosale, la orele 10, în Alba-Iulia. Ii dorim cel mai desevârşit succes.

Aniversare. In consistoriul plenar, ţinut Marţi în Arad, P. S. Sa, Episcopul *Ioan I. Papp*, a făcut comunicarea, că Escelenţa Sa, Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, în ziua aceea îşi serbează aniversarea naşterii, întrând acum în al 85-lea an al vieţii. Consistoriul, — după cum scrie „Românul“, — a luat cu bucurie act de acest comunicat, şi cu vii aclamări şi-a manifestat iubirea şi devotamentul pentru capul bisericii ortodoxe române din patrie, trimiţându-i următoarea telegramă: „*Consistoriul diecezan din Arad, întrunit în şedinţă plenară, Te felicită cu toată căldura la întrarea în anul 85-lea al etăţii, urându-Ţi încă mulţi ani de viaţă, spre bucuria şi înaintarea bisericii. Episcopul Ioan*“.

Limbaj violent.

In presa europeană au fost viu comentate unele cuvinte, cam necântărite, ale Impăratului Wilhelm II. al Germaniei, rostite cu ocasiunea unei vizite pe care a făcut'o nu de mult în Strassburg. După ce a luat adecă dejunul la secretarul de stat *Zorn von Bulach*, venind vorba despre ţinuta dietei provinciale din Alsaţia, — contrară intenţiunilor guvernului Maiestăţii Sale, — Impăratul a spus primariului din Strassburg, în ton apăsat, şi cu faţă gravă, următoarele: „Băgaţi de seamă; până acum m'aţi cunoscut numai din partea mea cea bună. Dar te asigur, că aveţi să mă cunoaşteţi şi din partea ceealaltă. Aşa cum au mers lucrurile până acuma, nu mai pot să meargă. *Am să sdrobesc constituţia Alsaţiei şi ţara să o incorporez la Prusia*“.

Ameninţarea a fost gravă; dar sigur, că Impăratul Wilhelm nu a făcut'o cu intenţiunea de a o şi *esecuta.* Şi mai sigur e apoi, că Impăratul Wilhelm nu se va fi gândit, că în cercul restrâns în care se a-

FOIŞOARĂ.

Din istoria luptelor noastre politice-bisericeşti.

Sub titlul „Viaţa şi faptele mecenatului Nicolae Jiga“ Păr. *Gh. Tulbure*, asesor consistorial în Oradea mare, a scos de curând o broşură, (a cărei apariţie am înregistrat'o şi'n ziarul nostru), în care ni se zugrăveşte icoana fericitului binefăcător al neamului nostru din Bihor, Nicolae Zsiga, fost comerciant, epitrop, senator şi director şcolar, din a cărui dărnicie generoasă s'au făcut multe lucruri bune, pe vremuri. Intr'altele Jiga a întemeiat o fundaţiune (care-i poartă numele), din venitele căreia se susţine *un internat* gr.-or. de băieţi. Fundaţiunea aceasta esistă de peste 50 de ani. Răsfoind mai cu atenţiune biografia lui Jiga găsim într'însa un capitol, care formează o pagină interesantă din luptele Românilor Ungureni pentru emanciparea bisericii noastre de sub ierarhia sârbească şi pentru dobândirea drepturilor autonomice ale bisericii gr.-or. româneşti. Pentru interesul, ce prezintă reproducem aici o parte a acestui capitol:

Tendenţa aceasta a lui Jiga, care tradează o minte ageră şi o adâncă înţelegere a situaţiei politice, se manifestă încă prin anii 1830. Pe atunci ajungând în vacanţă scaunul episcopesc din Arad, parohienii ortodocşi sau „greci“ din Oradea mare, la propunerea şi stăruinţa lui Jiga, înaintează patriarhului sârbesc din Carlovitz, căpetenia cea mai înaltă a bisericii ortodoxe din patrie, un memoriu, în care-i cereau cu inzistenţă, ca în scaunul văduvit dela Arad să numească un episcop de origine român, care să înţeleagă limba clerului şi a poporului diecezan. Ce e drept şi mai înainte fusese episcop Românul *Nestor Ioanovici*, care păstorise însă vreme foarte scurtă; dar e probabil, că în urma acestei şi altor asemenea jalbe a fost numit pe urmă episcop în Arad *Gherasim Raţiu*, despre confirmarea căruia patriarhul din Carlovitz şi-a ţinut de datorinţă să încunoştinţeze şi comunitatea ortodoxă din Oradea, ca răspuns la representaţia înaintată.

Cu toate acestea, după cum bine ştim, Sârbii nu cedau bucuros drepturile usurpate şi depuneau sforţări enorme, ca să menţină biserica ortodoxă română în starea deplorabilă de mai înainte şi subjugată ierarhiei sârbeşti.

Din pricina aceasta, dar mai ales din dragostea, ce nutria pentru biserica sa, Jiga purta o ură neîmpăcată asupra Sârbilor, cu toate că între parohienii bisericii noastre din Oradea încă erau câteva familii sârbeşti. Sentimentul acesta l-a determinat să ia faţă de Sârbi poziţie ostilă ori unde i se da prilej binevenit.

Astfel, în adunarea comunităţii bisericeşti dela 20 Maiu 1848 se designează delegaţii pentru *Congresul bisericesc*, care avea să se ţină în scurt timp. Din prilejul acesta Jiga, care încă era între delegaţii esmişi, aduce la cunoştinţă, că fiind dânsul la Pesta a aflat, că congresul se va ţinea în Timişoara şi că noul guvern naţional unguresc a luat ştire de dorinţa „naţiunii româneşti“ de a se separa de Sârbi, promiţând, că în cadrele legii îi va sprijini pe Români întru realizarea acestei dorinţe juste a lor.

Peste câtva timp însă un incident estraordinar i-a oferit lui Jiga ocaziunea potrivită să-şi manifeste în public sentimentele de antipatie şi neîncredere faţă de ierarhia sârbească. Episodul acesta îl vom istorisi în toată estensiunea,[1] findcă aruncă o lumină nu numai asupra personalităţii lui Jiga, ci în acelaş timp şi asupra atitudinii Românilor bihoreni în faţa evenimentelor din anii 1848—1849 şi astfel are o netăgăduită importanţă istorică.

După isbucnirea războiului din 1848, patriarhul din Carlovitz a trimis o *proclamaţiune*, către clerul şi poporul său credincios din toate părţile, în care îndemna şi sfătuia mai ales pe Românii din dieceza Aradului să se alieze cu Sârbii şi să se răscoale împotriva naţiunii ungureşti, care „tinde să despoaie pe celelalte neamuri de limba şi drepturile lor istorice“.

Proclamaţia patriarhului a ajuns şi la Oradea, unde mai întâi a primit o protopopul Boţco, care imediat a arătat-o lui Jiga. Cetindu-o, Jiga a convocat îndată adunarea comunităţii bisericeşti, aducând pe tapet scrisoarea patriarhului şi făcând-o obiect de discuţie. După o desbatere animată, la propunerea lui Jiga, comunitatea la 4 Iunie 1848 a adus următoarea interesantă *rezoluţiune*:[1]

— „După ce din partea mitropolitului dela Carlovitz, ca prezidentul comitetului naţional („nemzeti választmány“) şi ca patriarhul tuturor Sârbilor, *prin o proclamaţiune tipărită în limba română şi sârbească*, am fost provocaţi să ne aliăm cu naţiunea sârbească şi să părtinim pe Slavi; — această proclamaţie noi o reprobăm şi nu o primim, glasul ei nu-l urmăm şi nici într'un chip nu ne lăsăm seduşi pe căi rătăcite; dimpotrivă, atât proclamaţia, cât şi scrisoarea, cu care ni s'a trimis nouă, ca pe nişte mijloace, prin cari s'a intenţionat conturbarea relaţiunilor pacinice, care au esistat între Unguri şi Români, începând dela anul 848 (*sic!*), le vom depune la mâna comitelui suprem al comitatului, ca probă învederată a patriotismuafla, se va găsi cineva, care să dea mai departe aceste cuvinte amenințătoare.

---

[1] Protoc. com. bis. din Oradea-mare, nr. 31 din 1848.

[1] In protocolul adunării rezoluţiunea este redactată în ungureşte. Pentruca să fie accesibilă tuturor cetitorilor, o dau în traducere esactă.

De fapt însă s'a găsit unul, care le-a telegrafat numai decât la Paris, unde deja peste o oră au fost comunicate publicului pe calea ziarelor scoase în ediții estraordinare. In ziua următoare a luat apoi notă despre ele și presa germană, care însă a căutat să atenueze lucrurile, spunând, că nu o fost vorba de sdrobirea, ci numai de *suspendarea* constituției în Alsația, — ceea ce, în cele din urmă, e cam tot una.

Cu toate acestea, presa germană și lumea politică germană a luat în nume de rău Impăratului folosirea acestui limbaj violent la adresa celor din Alsația, și nici esplicările oficioase, că declarația Impăratului a fost de caracter pur particular, nu a putut să liniștească opiniunea publică germană, care și-a adus aminte, că Maiestatea Sa a mai făcut un astfel de *lapsus*, la anul 1908, când într'un interwiew acordat corespondentului dela „Daily Telegraph“ a făcut elogii Angliei, iar despre celelalte puteri mari europene s'a pronunțat într'un mod foarte nepoliticos.

Două zile întregi a fost discutată atunci chestia în parlamentul german, și capăt discuției s'a pus numai prin o declarațiune a cancelarului Bűlow, că în viitor Impăratul Wilhelm nu va mai face nici o declarație politică fără aprobarea consilierilor sei, responsabili pentru toate actele publice ale M. Sale.

De atunci Bűlow a căzut, iar Impăratul Wilhelm va fi uitat promisiunea făcută, dovadă cuvintele de sus, cari au fost aduse și de astădată în fața parlamentului german, prin rostul deputatului socialist Scheidemann, care a atacat cu atâta asprime pe Impăratul, încât cancelarul actual și celelalte persoane oficiale au părăsit imediat sala, în care s'au reîntors numai după ce presidentul a admoniat pe Scheidemann, că dacă va continua să atace persoana Domnitorului, va trebui să-l îndrume la ordine și eventual să iee și alte măsuri mai severe.

Scheidemann a continuat însă cu aceeași violență ca mai nainte, iar după ce și-a terminat vorbirea, i-a răspuns numai decât cancelarul, că ia asupra sa toată răspunderea pentru cuvintele rostite de Impăratul Wilhelm în Strassburg, cu toate că *nici el nu le aprobă*. Roagă însă, ca lumea să nu le dee importanță prea mare, pentrucă ele au fost rostite „într'un moment de afect, și într'o conversație cu totul particulară“.

Lumea a trecut la ordinea zilei, mai ales după ce un deputat alsațian a făcut observația următoare: „Da, da; suntem dintr'o țară producătoare de vin, și cuvintele spuse la masă, ori după masă, nu se iau prea tragic“, — iar Maiestatea Sa, Impăratul Wilhelm II al Germaniei, probabil că peste câțiva ani iarăși va „comite“ un astfel de *lapsus*, pentrucă astfel îi este firea, temperamentul, iar după vorba Românului: „năravul din fire, nu are lecuire!“

Invățătura însă e, că limbajul violent nu formează podoaba, nici a unui om mai de rând, cu atât mai puțin a unui Domnitor, care are multe motive ponderoase a — nu-l folosi.

Din România.

Zece Maiu. Eri, Joi, a fost aniversarea suirei pe tronul României, a Maiestății Sale, Regelui Carol I. Ziua a fost sărbătorită, ca prasnic național, în București și pretutindenea în țara românească, și de astădată cu solemnitate mare. In București sărbătorirea zilei s'a făcut după programul următor:

In revărsatul zorilor, 21 tunuri aŭ anunțat capitalei solemnitatea zilei.

La 10 jum. ore dimineața s'a oficiat la mitropolie un serviciu religios, prin I. P. S. Sa, Mitropolitul Primat *Conon*, cu asistență aleasă, în prezența Maiestăților Lor Regelui și Reginei și a Altețelor Lor Regale Principelui și Principesei României, încонjurați de Curțile Regale și Princiare.

Au fost de față la acest serviciu religios: președintele consiliului, miniștrii, președinții, vice-președinții și birourile corpurilor legiuitoare, precum și senatorii și deputații aflați în capitală, înaltele curți de casațiune și de conturi, Academia Română, membrii consiliului superior de agricultură, corpul profesoral, curțile și tribunalele, primarul capitalei cu consiliul comunal, camera de comerț și înalții funcționari ai statului.

Armata, ca de regulă, a fost așezată pe strade și piețe între palat și mitropolie.

Pornirea dela palatul din București a Maiestăților Lor, împreună cu Altețele Lor Regale, spre a asista la serviciul religios, a fost anunțată prin 101 tunuri.

La 11 jum. ore, M. S. Regele a primit defilarea armatei române, pe bulevardul Universității, înaintea statuei lui Mihai-Viteazul.

Dela ora 8 seara muzicile militare au cântat în grădinile și piețele publice.

Registrele de înscriere la Maiestățile Lor au fost ziua întreagă deschise la palatul din capitală.

In această zi însemnată, la ora 10 jum. dimineața, s'a oficiat un serviciu religios în toate comunele urbane și rurale din țară, la care au asistat autoritățile locale.

Pentru a putea participa la aceste serbări, Maiestățile Lor, Regele și Regina României, au sosit Sâmbătă d. e. la orele 5 în București, venind cu tren special de curte dela Sinaia, unde se aflau Suveranii români încă dela serbătorile Sfintelor Paști. Li s'a făcut la gara din București primire frumoasă, din partea domnilor miniștri, a autorităților publice și a unui public foarte numeros.

Dela sate.

Producțiune corală teatrală în Hendorf.

Nouă, celor de pe valea Hârtibaciului, ne procură o deosebită satisfacție sufletească faptul, că din când în când ni se oferă ocasiune de a ne odihni și noi ochii sufletești asupra câte unui eveniment fie la aparență cât de neînsemnat, dar cu menirea de a rupe cu trecutul și a strivi indiferentismul ce stăpânește de abinele în ținutul nostru.

Ne bucurăm, când putem înregistra câte un astfel de eveniment care dă prilej poporului de a-și deștepta, lumina, cultiva și nobilita mintea și inima, îndemnându-l totodată să-și păstreze cu sfințenie limba, obiceiurile și datinile sale.

Un mijloc potrivit pentru inițiativa unei activități intensive, al cărui efect să fie durabil, sunt fără îndoială petrecerile poporale. O atare importanță voesc eu a atribui și producțiunii teatrale-corale, aranjate de tinerimea română din Hendorf în sala de învățământ, care cu acest prilej a fost ticsită de public.

S'a jucat drama socială „Niculae Vulpea“. Din scena primă s'a putut vedea, că atât Vulpea, cât și nevasta sa și-au învățat rolurile bine și le-au predat în senzul lor adevărat, cu mișcările, gesturile, cu accentuările și undulațiunile tonului potrivite căutând a se transpune în starea sufletească a persoanelor, a căror rol l-au susținut. De asemenea bine au jucat și diletanții cari au interpretat rolurile preotesei și preotului și a Savetei Ghinea. A plăcut apoi mult episodul dintre servitorii lui „Vulpea“: Tanase și Petrea, o scenă ingrată, dar bine predată contribue mult la caracterizarea pasiunii eroului principal din piesă.

Alegerea piesei a fost foarte la loc, căci poporul nostru are lipsă de învățături morale, de aceea nu pot lăuda îndeajuns năzuința preotului local Andr. *Moldovan* de a înfiltra în poporenii săi simțul de jertfă pe altarul culturii naționale și de a-i îndemna la contribuirile pentru scopuri de binefaceri, ba chiar și pentru ziare.

O altă piesă a fost „Păcală argat“. Conținutul e de caracter hazliu. Aici mare recunoștință îi datorăm aceleia, care a redat în realism impunător toate peripețiile și întortocherile lui Păcală. Ceialalți diletanți încă s'au achitat binișor de rolurile lor.

Mai multă distracție ni-a oferit însă corul țăranilor cu cântările „Pribeagul“, „Leliță dela pridvor“ și „Morarul“. Acordurile dulci și armonioase ne impresionau, cu atât mai fermecător, cu cât știam că provin dela niște tineri începători în prestațiuni de felul acesta. Rolul cel mai dificil i-a revenit tinărului preot din loc *Andreiu Moldovan*. Activității însuflețite și stăruinței dsale neobosite avem a-i mulțămi, că relativ în scurt timp ni s'a dat ocasiune a ne recrea sufletește. Drept răsplată servească-i succesul care l-a avut producțiunea. Chiar și unele persoane cu pretenții mai mari, cu gusturi mai rafinate, s'au esprimat în mod foarte favorabil, atât despre cor, cât și despre teatru. Iar tinerimea își manifestă și ea recunoștința, asigurându-l de dragostea curată, cu care l-a încurat și până acum. Resultatul material al producțiunii a fost: 129 cor. 25 fil.

Un oaspe.

Serate de-ale meseriașilor noștri.

Profesorii noștri dela seminarul „Andreian“ sibian se numără fără îndoeală, între cei cari cu mai multă dragoste și devotament se pun, între altele, și în serviciul clasei noastre de mijloc. Se împlinesc câțiva ani, de când ei de problemă și-au luat nu numai să ospiteze, ci să conlucre chiar la ședințele literare ale „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“. La a 3-a ședință literară, din 28 Martie n. 1912, dl profesor Dr. N. *Bălan*, după ce a parentat pe mult regretatul Dr. Ion Borcia, care, înainte de a se îmbolnăvi, promisese că va ținea însuși o conferență la această ședință, ne vorbește cu multă competință, despre patimile Mântuitorului nostru Iisus Cristos, care pentru noi s'a născut, a pătimit, a murit și a înviat din morți. Cum ne găsiam în preajma săptămânii mari din paresemi, vorbirea creștinească a dlui Bălan a avut o influință desăvârșită asupra numeroșilor participanți, cari l-au urmărit cu multă pietate. De remarcat dela această ședință ar mai fi, că între participanții ei s'a numărat și dl coreferent școlar Dr. Onisifor Ghibu și doamna, apoi faptul, că prezidentul Tordășianu, în cuvântul de deschidere ni-a comunicat, că comitetul Reuniunii a conferit ajutorul de 100 cor. tinărului mașinist tipograf Octavian Veștemean, spre a se perfecționa în străinătate și a numit cele 21 Reuniuni române de meseriași, cu cari ne mândrim și cari lucrează conform împrejurărilor, întru consolidarea și prosperarea clasei noastre de mijloc.

La ședința literară a 4-a din 25 Aprilie n. c., prelegător a fost dl profesor seminarial *Eugen Todoran*, care ni-a vorbit despre activitatea literară a mult regretatului profesor Dr. Ion Borcia, cel care în două rânduri a ținut conferențe la Reuniunea meseriașilor, făcându-ne cunoscute scrierile prietinului meseriașilor, ale lui Ioan Popovici Bănățeanu. Punându-ne în relief dragostea de neam și de muncă, inima bună și caracterul firm al decedatului Ion Borcia, dl Todoran laudă fapta vrednică a Reuniunii, când întru eternizarea numelui răposatului, temeiŭ au pus la „Legatul Dr. Ion Borcia“, al fondului Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași și cu scop de a ajutora copiii săpătați din Săliște, aplicați la meserii, din acea Săliște, în care tatăl lui Borcia, întru fericire pomenitul advocat Dr. Ioan Borcia, a întemeiat la 1882 „Reuniunea meseriașilor români din Săliște“, cu care, până bine de curând, se mândriau meseriașii sălișteni și care ar putea desvolta și azi o activitate și mai mănoasă. Vorbirea interesantă a dlui Todoran a fost răsplătită cu nesfârșite aplauze.

La ambe ședințele parte orhestra, parte corul elevilor seminariali, au ridicat nivoul seratelor cu numeroase cântări, ear mai mulți debutanți au declamat, aŭ cântat, au cetit etc.

Cum la ședința a 4-a, dlui R. Popescu, funcț. la „Albina“, i-a fost cu neputință să-și desvoalte conferența împreunată cu proiecțiuni de schiopticon, d-sa va conlucra la ședința a 5-a din 17/30 Maiu n. 1912. „*D-zeu vede!*“

---

lui nostru; iar pe autorul și trimițătorul acelei scrisori și proclamațiuni îl vom încunoștiința despre procedura aceasta și-i vom trimite totodată declarațiunea, care am dat-o înaintea cinstitului guvern național, că adecă: *ziua aceea, în care se va decreta prin lege despărțirea și scoaterea noastră de sub tirana stăpânire bisericească a Sârbilor, o vom prăznui ca pe o sărbătoare a triumfului și a bucuriei obștești;* și cu tot dreptul, pentrucă e fapt constatat, că în tot decursul vremurilor trecute, Sârbii s'au purtat față de noi în chip mașter și dușmănos, din fondurile școlare și fundațiunile culturale-bisericești au împărtășit numai pe consângenii lor, iar la ai noștri le-au pus numai pedeci și le-au închis calea înaintării; acum ne numesc „frați“, când binecuvântata constituțiune a țării a proclamat libertatea, egalitatea și frăția tatea pentru toți, fără osebire de limbă și religiune; dar nu ne vor mai atrage la ei și nu ne vor mai putea amăgi, pentrucă noi ne ținem morțiș de declarațiunea, care am făcut-o înaintea înaltului guvern național al țării și rămânem credincioși aceluia în firma speranță, că justele noastre postulate se vor realiza pe calea legislațiunii publice“.[1]

Iată deci, cum a știut Jiga să esploateze momentul, pentruca să scoată la iveală intențiunile „ascunse și perfide“ ale Sârbilor și să detesteze în termini categorici încercarea lor de a slăbi pe Românii din Ungaria propriu zisă. Totodată a propus ca parohia să trimită o *deputațiune la guvernul țării*, ca să-l asigure de încrederea și alipirea lor, a Românilor, și să solliciteze despărțirea bisericii române de cea sârbească prin lege votată de dieta țării. Deputațiunea aceasta, din care făcea parte și Jiga, nu mult după aceea s'a și dus la Pesta, unde sub conducerea lui *Emanuil Gozsdu* s'a presentat guvernului, descoperindu-i gravaminele și aspirațiunile mai însemnate ale Românilor și cerând împlinirea și inarticularea lor în legile țării.

Deputația Românilor ungureni, după cum raportează Ioan Dragoș [1], a fost primită în modul cel mai călduros.

Sub înrâurirea vorbirii pătrunzătoare a lui Gozsdu, care pe atunci era advocat („táblai ügyvéd“), guvernul „a lăudat patriotismul Românilor din comitatele ungurești“ și le-a făgăduit tot sprijinul său întru realizarea dorințelor lor. Totodată le-a dat voe să țină o adunare de consfătuire, în care să se consulte asupra obiectelor luate în programa congresului bisericesc, convocat la Timișoara. In legătură cu referada aceasta Dragoș presentă și programa obiectelor congresului și convocările tipărite pentru adunarea prealabilă de consfătuire. Membrii comunității cu satisfacție iau la cunoștință pașii făcuți și resultatul obținut din partea representanților lor, votând lui Dragoș și lui Jiga mulțămită la protocol și identificându-se cu demersurile făcute de dânșii. Ca delegat din partea Orădanilor la adunarea prealabilă este trimis Nicolae Jiga.

Intorcându-se dela Timișoara, Jiga raportează comunității, că adunarea nu s'a ținut, de oarece episcopul sârbesc de acolo Pantelimon *Zsivkovics* a înaintat o rugare către vicecomitele comitatului, ca comisar regesc, cerându-i să interzică adunarea Românilor pe motiv, că ar avea scopuri primejdioase și „descriind în cele mai negre colori caracterul națiunii române“. Astfel în ziua de 25 Iunie, pe când a fost fixată ținerea adunării; deputații Românilor s'au adunat și, după o consfătuire comună, imediat au raportat la locul competent, denunțând fapta cea mârșavă și ilegală a episcopului sârbesc și cerând să se îngădue ținerea congresului în toate comitatele, iar episcopul Zsivkovics pentru procedura sa păcătoasă să fie destituit din scaun.

In urma acestora comunitatea bisericească a luat hotărârea să roage pe Emanuil *Gozsdu*, ca în înțelegere cu ceialalți deputați și representanți ai Românilor să înainteze guvernului o petiție, la care să alăture toate „postulatele naționale“ ale poporului român, cuprinse într'un *memorial* tipărit, cerând inarticularea lor în lege votată de dieta țării.

Durere însă, că toate rugările, solicitările și reprezentațiunile făcute pe urma stăruințelor lui Gozsdu și Jiga, după cum se știe, n'au avut îndată resultatul dorit. Despărțirea și emanciparea bisericii noastre de sub stăpânirea ierarhiei sârbești a urmat numai cu aproape două decenii mai târziu, după lupte grele și sforțări uriașe.

Momentele acestea din activitatea publică a lui N. Jiga sunt însă în tot cazul pline de interes și de o incontestabilă importanță istorică.

Deoparte ele, așa cuprinse într'un mănunchiu, au darul de a ne lumina un capitol din istoria luptelor noastre politice-bisericești, de altă parte formează o dovadă strălucită despre dragostea nețărmurită și despre simțul de jertfă a comerciantului Nicolae Jiga din Oradea-mare față de cauza generală a bisericii sale străbune, care în aceste străduinți ale sale se presentă înaintea noastră ca *un împreună luptător al mitropolitului Șaguna pentru desrobirea bisericii române de sub jugul ierarhiei sârbești*“.

*

Pentru cei ce doresc să cetească întreaga biografie a mecenatului *Nicolae Jiga*, notăm că broșura părintelui *Gh. Tulbure* se poate procura și dela libraria arhidiecezană. Prețul 50 bani.

---

[1] Protoc. com. bis. Oradea-mare, nr. 31/1848.

[1] Protoc. com. bis. Oradea-mare nr. 36/1848.

NOUTĂŢI.

Din cauza sfintei sărbători, „Pogorârea S. Duh" *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Mercuri la orele obicinuite.*

*

Serbările dela Iaşi. Solemnităţile împreunate cu desvelirea statuei lui Cuza Vodă la Iaşi s'au amânat pe zilele 9 şi 10 Iunie n. Familia regală română, luând parte la serbări, va fi găzduită în palatul mitropolitan din Iaşi şi va sta trei zile în capitala fostei Moldove. In ziua a doua se vor ţinea mari serbări poporale.

*

Academicianii în excursiune. Membrii Academiei române vor face Dumineca, în ziua întâi de Rusale, o excursiune la Târgovişte. Vor vizita împrejurimile oraşului, şi în special mănăstirile.

*

Dela gimnaziul din Braşov. La examenul de clasă de pe cl. VIII gimnazială, cum aflăm din „G. T.", s'au prezentat 35 de elevi; din aceştia au trecut examenul: 10 cu nota „foarte bine", 5 cu „bine", ear 15 cu „suficient". Un elev va repeta examenul peste un an, patru elevi vor fi de nou admişi la toamnă. — Luni s'au început examenele în scris de maturitate.

*

O serbare rară. Părintele protopop Ioan Droc al Mercurei — în retragere — împlineşte a II-a zi de Rosalii anul acesta 50 ani dela fericita sa căsătorie cu doamna Agapia n. Barbea din Braşov. Din prilejul acesta se vor întruni aici în Sibiiu, rudeniile de amândouă părţile ale fericiţilor jubilanţi, pentru de a le aduce felicitări şi se va da şi o masă comună, la care vor participa şi alţi onoraţiori şi prieteni ai jubilanţilor. Părintele Droc este cunoscut, ca un bărbat cu poziţie aleasă şi distinsă în societatea noastră românească, a făcut servicii foarte preţioase bisericei şi şcoalei noastre româneşti şi după cum suntem informaţi prin dispoziţiile sale testamentare îşi va eternisa numele alăturea de cei mai aleşi fii ai neamului nostru, — de aceea ne asociăm şi noi cu plăcere la felicitările ce i se vor aduce din toate părţile, — dorindu-i încă multe zile senine — cu pace, întreg, cinstit, sănătos, drept îndreptând cuvântul — adevărului.

*

Cântecul studenţilor. Citim în ziare din capitală, că profesorul universitar O. Densuşianu a înfiinţat un premiu pentru cea mai bună poezie şi pentru cea mai bună compoziţie a unui cântec studenţesc român. S'au semnat mai multe contribuiri în vederea premiului. Un juriu va stabili condiţiile şi terminul concursului.

*

Serbare militară. Regimentul nostru de infanterie nr. 31 a serbat Miercuri aniversarea zilei de 22 Mai 1809, în amintirea luptei dela Aspern, unde marele Napoleon a fost biruit de Arhiducele Carol. Soldaţii regimentului au luat parte la serviciul divin oficiat în catedrală şi în celelalte biserici ale Sibiului.

*

Inspecţiunea cavaleriei. Generalul de cavalerie Rudolf Cavaler de *Brudermann* a fost Miercuri şi Joi în oraşul nostru pentru a face inspecţiunea regimentului de husari nr. 4.

*

Centenarul răpirii Basarabiei şi românii bucovineni. Ziarele din Cernăuţ anunţă, că se fac mari pregătiri pentru serbarea centenarului răpirii Basarabiei. Festivităţile se vor ţinea în 26 Maiu în toate oraşele şi comunele mai însemnate ale Bucovinei. In catedrala din Cernăuţ se va oficia în dimineaţa zilei un serviciu divin în memoria acelora, cari au protestat contra luării Basarabiei. Seara va fi o şezătoare cu o conferenţă despre împrejurările care au hotărât pierderea Basarabiei şi despre ştirbirea caracterului românesc al acestei provincii. Se vor ceti şi recita bucăţi literare potrivite.

*

Artă română la Paris. Din iniţiativa principesei Margareta Ghica şi sub patronagiul dnei şi dlui Lahovari, ministrul român la Paris, s'a organizat o expoziţie interesantă, în care ţesăturile şi cusăturile ţărăneşti române vor putea fi admirate în toată splendoarea lor de către publicul parisian.

*

Savanţi români în Ardeal. Prim-ministrul L. *Lukács*, ca ministru de interne, a trimis comitatului Braşov o adresă, în care anunţă, că a dat concesiune mai multor savanţi din România pentru a face în părţile braşovene cercetări ştiinţifice de geologie.

*

Mulţămită. Marele binefăcător *Vasile de Stroescu*, a binevoit a dărui pentru şcoala noastră ort. rom. din Vurpăr suma de 500 cor., pentru care faptă — în numele întreg poporului — îi aduc mulţămită. Vurpăr, 9 Maiu 1912. *N. Maniţiu*, paroh.

*

Record de înălţime. Balonul dirigeabil militar *Clement-Bayard IV*, cum se vesteşte din Paris, s'a înălţat Luni în Compiegne, şi a ajuns la o înălţime de 2.900 de metri.

*

Arme de foc automatice. Armatele marilor puteri fac de mai mulţi ani încercări cu arma de foc automatică. Tehnica armelor de până acum n'a izbutit să construească o maşină, uşor de mânuit, cu care să se înarmeze întreaga infanterie. Se ocupă şi în armata austro-ungară cu chestiunea armelor de foc automatice şi, după cum se spune, cu un resultat destul de îmbucurător. Nu este departe vremea, când arma infanteriei noastre va fi reconstruită, şi încă fără mari cheltueli, aşa ca să corespundă cerinţelor militare ale unei perfecte maşine.

*

Dreptul de vot al femeilor. Prima cameră suedeză, cum se scrie din Stokholm, a respins cu 86 contra 56 voturi proiectul de lege privitor la introducerea dreptului electoral al femeilor. Camera a doua a primit proiectul cu 140 contra 66 voturi; cu toate acestea proiectul, în urma hotărârii primei camere, deocamdată este respins.

*

Grădina zoologică din capitală. Luni s'a inaugurat noua grădină zoologică, cu care se mândreşte astăzi Budapesta. Lucrările au durat mai mulţi ani şi au costat sume considerabile. Instalările sunt cu totul moderne şi vrednice de a fi vizitate.

*

Catastrofă pe calea ferată. O mare nenorocire s'a întâmplat lângă Paris: s'au ciocnit două trenuri din cauză că se stricase un macaz. Au fost omorâte 13 persoane, şi vreo 50 rănite.

*

Coroane eterne. In loc de cunună peritoare pe cosciugul mult regretatului medic Simeon Stoica din Abrud, rudeniile decedatului: Victor, Eugenia şi Miorica Tordăşianu dăruesc 5 cor. pentru fraţii nenorociţi din Solnoc-Dobârca şi 5 cor. la fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor români sibieni.

*

Concert în Ilia Mureşană. „Reuniunea de muzică şi cântări" din Câmpuri-Surduc va da un concert în Ilia-Murăşană Dumineca, în 2 Iunie st. n. (20 Maiu st. v.) 1912 în sala hotelului „Central". Inceputul la 8 ore seara.

*

Operete jucate de copii. O trupă teatrală, compusă din copii vienezi, face de câtva timp un turneu prin Germania. Membrii trupei sunt băeţi şi fete în vârstă de 14—16 ani şi joacă operete moderne în textul lor original. Câteva personalităţi marcante, artişti şi profesori, din Bavaria, ridică protest aspru contra operetelor jucate de copii. Protestul invită publicul să nu sprijinească o întreprindere, care poate avea cele mai rele urmări asupra sănătăţii corporale şi morale a tinerimii aflătoare în anii de desvoltare; încercarea din Viena, zice protestul, merită cea mai desăvârşită osândă atât din punct de vedere al artei, cât şi al umanismului.

*

Concert în Cernat. Inteligenţa română din Săcele aranjază Dumineca în 13/26 Maiu a. c. (Dumineca Rosaliilor) un concert urmat de danţ în sala „hotelului Internaţional" din Cernat, în favorul înfiinţărei Reuniunei de muzică. Inceputul precis la 8 ore seara.

*

Aviaţiune. O comisiune de specialişti ai armatei germane s'a întrunit zilele acestea în Berlin şi a discutat asupra chestiunii, importante mai ales din punct de vedere militar, şi adecă: la ce înălţime are să se ridice o maşină de sburat, pentru a putea fi scutită de gloanţele infanteriei şi ale artileriei? Specialiştii au stabilit, că aparatul de sburat, pentru a nu fi atins de puşcăturile infanteriei, n'are să se înalţe în direcţie verticală. La exerciţiile din urmă ale flotei aeriane franceze s'a experiat, că aparatul este în siguranţă la o înălţime de 4500 de urme. Un general englez, Henderson, afirmă că balonul şi aeroplanul este deplin sigur la o înălţime de 3000 de urme. Aeroplanul, care înaintează cu o iuţeală de 90-100 km. pe oră, este o ţintă foarte nesigură pentru arme de foc. In orce caz însă problema principala a unui aviator militar este a face recunoaşteri cât mai exacte, — fără considerare la pericole.

*

Să contribuim la fondul ziariştilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit şi economii Ardeleana" în Orăştie-Szászváros.

*

Expulsarea italienilor din Turcia. Consiliul de miniştri din Constantinopol a hotărât să expulseze din ţară pe toţi supuşii italieni. In capitala Turciei se găsesc astăzi 12 mii, ear în împărăţia otomană vreo 50.000 de italieni. Ştirea de expulsare este primită cu mare bucurie din partea turcilor dela Constantinopol.

*

Descoperiri în Pompei. Săpăturile ce se fac la Pompei au scos earăşi la iveală un fresc bine păstrat, care împodobea porticul unei case patriciane. Acest fresc înfăţişează pe zeiţa Venus, şezând în trăsură elegantă romană, dusă de elefanţi puternici. Zeiţa frumuseţii poartă în păr o diademă strălucitoare şi este însoţită de amoraşi plutitori. Colorile frescului sunt foarte vii.

*

Atragem atenţiunea Onor. cetitori asupra anunţului de pe pag. IV-a a dnului Vasilie Ban.

Cărţi şi reviste.

„Povestiri morale pentru copii", traduse din franţuzeşte, de *Eugeniu E. Vincler*, advocat în Buzeu. Editura *C. Sfetea* în Bucureşti. Preţul 1 leu 25 bani. Cărticică bună pentru copii. Se poate procura prin librăria arhidiecezană din Sibiiu.

*

„Triumful creştinismului". Câteva reflexiuni actuale la aniversarea 1600-a dela emanciparea religiunii creştine (313—1913), de *Ioan Roşiu*. Blaj, tipografia semin. teologică gr.-cat. 27 pagini. Preţul 1 coroană.

*

Minerva, institut de arte grafice şi editură în Bucureşti a tipărit în timpul din urmă şi a pus în vânzare următoarele cărţi bune şi folositoare: *Ioan Ciocârlan* „Traiul Nostru", preţul 1 leu 50 bani. *Ion Gorun* „Lume Necăjită", povestiri, preţul 2 lei. S. *Mehedinţi* „Către noua generaţie", preţul 1 leu 50 bani. I. *Neniţescu* „Poezii", ediţie completă, preţul 1 leu 50 bani şi C. *Negruzzi*, opere complete, vol. III. „Teatru", preţul 1 leu 50 bani. Iar din biblioteca Minervei au apărut broşurile 115—120. Se vând cu câte 30 bani. Se pot comanda prin librăria arhidiecezană din Sibiiu.

*

„Cosinzeana" revista literară ilustrată săptămânală Nr. 20—1912, a apărut cu următorul cuprins: Ion Agârbicean: Căsnicia lui Ludovic Petrescu, nuv. Ion Al-George: Posthumus, poezie. C. Georgescu-Muntean: Insemnări în vânt. Radu Mărgean: In noapte, poezie. A. Fogazzaro — D. Tomescu: Misterul poetului, roman. S. B.: Furtuni de primăvară. Scrisori dela redacţie. Ghicituri. Ilustraţii: Harta liniei pe care a percurs-o vaporul Titanic şi locul ciocnirii cu muntele de ghiaţă; Cufundarea vaporului Titanic; Un parlament în liber. — Abonamentul e 12 cor. pe an. Intre abonaţii cari îşi plătesc abonamentul înainte pe un an întreg, se sortează la sfârşitul anului opt biblioteci a 25 cor.

*

Biserica Ortodoxă Română, nr. 1 din Aprilie 1912 cuprinde: Sumarele şedinţelor Sf. Sinod. Cuvântarea P. S. Nicodim, episcop al Huşilor, la instalarea sa. Cei 3 tineri arhierei. Mănăstirile din sf. Munte. Câteva cuvinte asupra unui manuscript, de C. E. Nu-i decât materie? de C. Nazarie. Pentru clerul nostru, de I. Mangâru. Apologeţii creştinismului în veacul al doilea. Casa bisericii şi o expoziţie de lucrări manuale. Convocarea colegiului elect. monahal al eparhiei Moldovei ş. c. l. Un raport interesant, de Gr. Popescu. Invăţăminte religioase în catastrofa Titanicului, de Arhim. I. Scriban. Cuvântări, de Gr. Popescu şi C. Pavel. Oficiale. — Abonamentul 12 lei pe an. Adresa: Bucureşti, str. Principatele Unite nr. 60.

Concurs.

Pentru conferirea unui stipendiu de 3000 coroane (trei mii coroane) *„Reuniunea femeilor române din Sibiiu"* publică concurs cu termin de 60 zile dela prima publicare. Stipendiul se conferă pentru cercetarea unui curs de ţesut la o şcoală specială din străinătate. Pot concura numai fete ori dame văduve, cari au absolvat şi pedagogia.

Informaţiuni detaiate se pot primi dela comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu".

Sibiiu, în 2/15 Maiu 1912.

Maria Cosma mp., prezidentă. *Dr. I. Beu* mp., secretar.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Comuna noastră bisericească *Şeica-mare*, pe cale de a-şi zidi biserică nouă, corespunzătoare vremilor de acum, pe diferite căi a făcut apel la simţul de jertfă al celor râvnitori ai casei Domnului, căci numai cu ajutorul multora vom ajunge să ne vedem visul cu ochii. Unui astfel de apel, purtat de credinciosul *Ioan Ciora* în America, au răspuns multe inimi bune de acolo. Şi anume: Preotul Ilie Pop, din Ludoş, cu 5 dolari, Ioan şi Maria Ciora, din Şeica-mare 8 dolari, Aron şi Sofia Novac, Şeica-mare 6 dolari, Dumitru Spătar, Şeica-mare, 5 dolari, Nicolae Ignat, 2·50 Nicolae Rotar, Ioan Popa, Gligor Morar, Ioan şi Anica Benghea, Ilie Pali, Ioan Popa Stoia, Nicolae Făroaş, Victor Tinerean câte 2 dolari, Nicolae Anghiţă 1·50 dol., Ioan Opriş, Silvestru Rotar, Nicolae Vintilă, Nic. Tatu, Nic. Novac, Dumitru Rotar, Zamfir Mordăşan, Ilie Ciorgovean, Ion Găban, Ioan şi Susana Sandi, Nic. Rusu, Emil Ioseph, Ion Vişa, Gheorghe Mărginean, Ioan şi Ioana Vlad, Nic. Dragomir, Zamfir Văduci, Gh. I. Hârşeu, Nic. Idomir, Ioan şi Maria Necghifor Ioan Pleşca, Simion Pamfilie şi Gheorghe Fineş, toţi câte 1 dolar. Apoi 85 inşi cu câte 50 cenţi, unul cu 40 cenţi, 2 inşi cu 35 cenţi, 3 cu 30 cenţi, 30 cu 20 cenţi, 12 cu 15 cenţi şi 28 inşi cu câte 10 cenţi. Total în bani de ai noştri: *872 coroane*, la care ulterior Nicolae Carilă, Şeica-mare, a mai adaus 10 cor.

După-ce poporul a înălţat în faţa altarului rugăciuni către milostivul Stăpân al lumii pentru răsplătirea bogată al celor ce ni-au dat obolul lor, şi după-ce numele tuturor s'a indus în *„Cartea de aur"* a bisericii, acum le aducem calda noastră mulţămită şi pe această cale. De cei ce ne-au ajutat, ne vom aduce aminte şi în rugăciunile noastre pentru obşte. In numele credincioşilor bis. ort. rom. din Şeica-mare: Preotul *P. Moruşca*.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 302/1912. (135) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă parohul Crucian Mărginean, din parohia de cl. III. **Cinade**, tractul Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu postul de capelan sunt toate venitele cuprinse în coala de fasiune B. (întreaga porţie canonică, ferdelele, zilele de lucru, stola, etc.), pentru răscumpărarea cărora are să dea parohului 700 cor. anual, plătibile în 4 cvartale anticipative.

Parohul pe lângă această escontentare îşi reservă dreptul la congrua sa şi la casa parohială până trăeşte.

Doritorii de a reflecta la acest post, au să-şi înainteze cererile provăzute cu documentele cerute de legile în vigoare şi pe lângă prealabila încunoştiinţare a protopopului au să se prezinte la biserica de acolo în vre-o Duminecă ori sărbătoare spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi predică.

In conţelegere cu comitetul parohial din Cinade, ţinut la 28 Aprilie 1912.

Mercurea, 3 Maiu 1912

Oficiul protopresbiteral.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 20/1912 (140) 1—3

Publicare de licitaţiune minuendă.

Pe basa planului de edificare şi a preliminarului de spese aprobat prin autorităţile competente superioare, prin aceasta se publică licitaţiune minuendă pentru darea în întreprindere a zidirei şcoalei rom. gr.-or. din filia **Beia** (tractul Cohalmului).

Licitaţiunea se va ţinea **Duminecă în 2 Iunie st. n. a. c.** în sala de învăţământ a şcoalei noastre din Beia.

Preţul de strigare este 8468 cor. 99 fil. dela care sumă 10% sunt a se depune ca vadiu înainte de începerea licitaţiunei, la epitropia parohială de aici.

Planul de edificare, preliminariul de spese precum şi alte informaţiuni referitoare la edificare şi la materialul ce-l dă parohia, se pot afla la epitropia parohială din loc.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a încheia contractul cu întreprinzătorul, în care va avea mai multă încredere.

Contractul de edificare pentru întreprinzător e obligător îndată după subscriere, pentru parohie însă numai după aprobarea Prea Ven. Consistor. Filia Beia, 29 Martie 1912.

Comitetul parohial.

Ioan Vătăşan, paroh preşedinte. **Pompiliu Luca**, înv. notar.

Cohalm, în 3 Aprilie 1912.

Văzut: **Ioan Bercan**
adm. ppresb,

Nr. 89/1912 paroh. (137) 1—3

Publicaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobat de Preaveneratul Consistoriu Arhidiecezan, se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere edificarea şcoalei gr.-ort. din **Ruja**, protopresbiteratul Agnitei.

Licitaţiunea se va ţinea Duminecă în 3/16 Iunie 1912 în şcoala gr.-or. din Ruja la 11 ore a. m.

Preţul de strigare este 8500 cor. unde este cuprins şi cărămida şi năsipul care de fapt le dă comuna bisericească şi preţul căruia se va detrage din preţul strigării cu ocasiunea licitării, dupăce se va statori în înţelegere cu licitanţii.

Licitanţii sunt datori a depune 10% vadiu în bani gata ori în hârtii de valoare, comitetul parohial însă poate admite şi licitanţi pentru cari în lipsă de vadiu girează persoane cunoscute, cu avere şi demne de toată încrederea.

Licitanţii pot fi numai persoane cualificate şi probate în această meserie.

Comitetul îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Planul şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Ruja.

Reflectanţii nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese ori diurne pentru câştigarea informaţiunilor mai deaproape la faţa locului, precum nici la participarea la licitaţiune.

Din şedinţa comitetului ţinută la datul de jos.

Ruja, în 30 Aprilie 1912 st. v.

Oficiul parohial ort. român:

Nicolae Babeşi paroh. **Patrichie Pintea** preş. com. par.

Nicolae Cândea epitrop I.

Nr. 506/1912 prot.

Am văzut: **Ioachim Muntean** protop.

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobate de Preaveneratul Consistor arhidiecezan sub Nr. 6929 Epitr. ddta 29 Iulie 1906 se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere zidirea bisericei gr. or. din **Rogoz**, protopresbiteratul „Cetatea de peatră“.

Licitaţiunea se va ţinea în **3 Iunie st. nou a. c.** la 2 oare p. m. în cancelaria comunală.

Preţul de strigare este 22.000 cor. după care sumă licitanţii vor depune vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valoare.

Din materialul brut comuna bisericească dă: peatra (afară de cea cioplită, la cioclii) şi năsipul; precum şi cărăuşia cărămidei întreprinzătorului, făcută în hotarul Rogozului.

Comitetul îşi rezervă dreptul de a da lucrarea în întreprindere aceluia, în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminarul de spese şi condiţiunile de licitaţie se pot vedea la oficiul parohial din Rogoz.

Reflectanţii nu au dreptul să pretindă spese ori diurne pentru informaţiuni sau participare la licitaţiune.

Rogoz, din şedinţa extraordinară a comitetului parohial, ţinută la 6/19 Maiu 1912.

Ioan Herman paroh, preş. com. par. **Alecsandru Herman** notar, com. par.

Nr. 291/1912 prot. (139) 1—1

Lăpuşul-unguresc, în 8 Maiu 1912.

Văzut: **Andrei Ludu** adm. protopop.

Nr. 28/1912. of. paroh. (133) 3—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistor arhidiecezan cu Nr. 2234/1912 Şcol. prin aceasta se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere zidirea şcoalei confesionale gr. or. române din **Cărpiniş**, tractul Mercurei, comitatul Sibiiu.

Licitaţiunea se va ţinea **Luni (a 2-a zi de Rusalii) în 14/27 Maiu a. c.** la 2 oare p. m. în edificiul şcoalei celei vechi din loc. Preţul de strigare este 28000 cor. după care sumă licitanţii au a depune un vadiu de 10% în bani gata, eventual în hârtii de valoare acceptibile.

Licitaţiunea e verbală, însă oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător şi cu declaraţia oferentului, că cunoaşte condiţiunile şi să supune lor, se primesc până la începerea licitaţiunei, cari sunt a se da la mâna presidentului comitetului parohial.

Comitetul parohial îşi reservă dreptul de a alege dintre minus oferenţi pe acela în care va avea mai multă încredere fără considerare la suma oferită.

Planul, preliminarul şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial din loc în oarele oficioase.

Se notează, că comuna bisericească are la disposiţie 45.000 cărămidă arsă gata, precum şi 250 metri cubici peatră scoasă pe cari întreprinzătorul va fi deobligat a le primi în preţul cât costă, care sumă se va detrage din preţul de edificare.

Cărpiniş, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 22 Aprilie 1912.

Ioan Munthiu paroh preşedinte. **Nicolau Opriş** not. com. par.

Nr. 447/1912. Văzut:

Avr. S. Păcurariu protopop.

In Editura Tipografiei şi Librăriei „**Doina**“ din **Beiuş**, a apărut:

FOILETOANE

de **Alexandru Ciura**,

un volum elegant şi bogat care va face plăcere amatorilor de o lectură selectă.

Preţul Coroane 1·60 + 10 bani porto.
Pentru România Lei 1·80 + 20 b. porto.

Comandele să se adreseze Librăriei „Doina“ în Beiuş (Belényes) Ungaria.

(136) 1—3

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.

[448] 63— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Mişelule!! Nici acuma încă nu ţi-ai însemnat o, că eu numai tuburi de **Jacobi-Antinicotin** fumez!

(106 a) 3—13

Aceea prin **Coloman de Földes**, farmacist în **Arad** fabricata

„CREMA-MARGIT“

e cea mai bună pomadă de obraz, care în 2—3 zile înfrumseţează şi întinereşte obrazii.

Crema-Margit singurul mijloc contra lintiţelor, pete de ficat, spuzelor, mittesser, creţelor etc.

Crema-Margit e un mijloc neîntrecut contra spuzătura pielei, bubuiţelor, mânilor roşii, arsură de soare a obrazelor. a) (85) 4—8

Crema-Margit produce efect miraculos ce constă în aceea, că fiind unsă pe obraz, are imediat efectul dorit, şi în restimp de 2—3 zile curăţă obrazii de lintiţe şi de pete de ficat.

Crema-Margit e total nestricăcioasă şi fără unsoare, obrazii nu sclipesc de ea, şi deci se poate folosi şi ziua. Preţul Cremei Margit a lui Földes un borcănel mare 2 cor., unul mic 1 cor.

Poudra Margit albă, rosa sau crem Cor. 1·20.

Săpunul Margit bucata 70 fil.

Veritabil e numai dacă fiecare cutie e cu inscripţia:

Gutori Földes Kelemen,
farmacist în ARAD.
Contra imitatiunilor să Vă feriţi!

Bănci de şcoală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerinţelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de şcoală a lui

(19) 14—24

Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada Guşteriţii 53.

Dentist

Virgil Muntean
Sibiiu, Strada Măcelarilor,
în faţă cu Tipografia şi Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 4—

Serviciu prompt şi conştienţios.

Prima referinţe.

Prima fabrică transilvană
ces. şi reg. privilegiată
de casse de fier şi oţel,
şi
lăcătuşerie de artă şi construcţie,
instalată cu putere electrică.

(138) 1—20

E. Purece,
Sibiiu—Nagyszeben
Strada Faurului 19 (Schmidgasse).

Preţuri moderate.

Cataloage de preţ gratis şi franco.

30,000 de părechi
păpuci şi ghete
se vând cu preţ redus.

Toate în lume se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai păpucii şi ghetele exec. în atelierul lui

VASILIE BAN
la „Cisma mare roşie“

după cum se numeşte prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită prăvălie de încălţăminte s'a mărit în casa proprie şi la fiecare părechie se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera ghete bune şi trainice pe lângă preţuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Domineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca şi până acum.

E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alţii, eventual să returnează banii.

(221) 27—

Prima şi cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote şi scaune de clopote din fier bătut.

Infiinţată la anul 1822. Sighişoara, piaţa de sus Nr. 47.

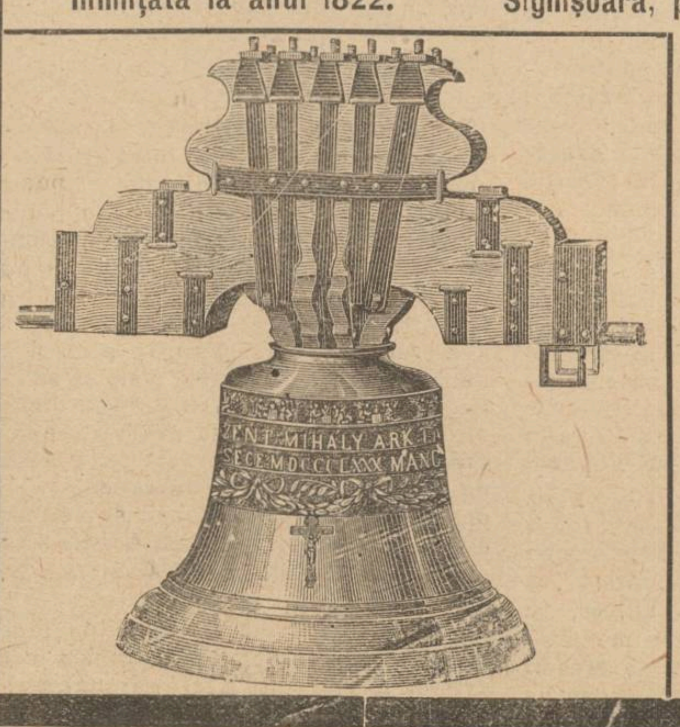

o firmă ce există dela anul 1822 şi se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericeşti a lifera şi repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum şi clopote cu sunet armonic. Face şi scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază şi în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi şi în rate.

(104) 4—24

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 17/30 Maiu 1912. *Nr. 52.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Zile de revoluţie.

Sibiiu, 29 Maiu n.

Două zile, Joi şi Vineri, din săptămâna trecută, capitala ţării noastre a fost teatrul unor scene cu adevărat revoluţionare. Stradele ei au fost stropite cu sângele muncitorimei înverşunate, care perzânduşi răbdarea, de astădată şi-a pus viaţa în primejdie pentru sufragiul universal, pe care'l reclamă de atâta vreme şi care i-a fost promis deatâteaori, dar de care tocmai acuma s'a crezut a fi mai îndepărtată, după ce se cunosc principiile după cari domnul prim-ministru *Lukács* vrea să compună noua lege electorală, şi după ce president al camerei ungare a fost ales contele *Tisza*, cel mai mare contrar al votului universal.

A curs sângele muncitorimei pe stradele capitalei în cele două zile, şi încă mult sânge, pentrucă sunt cu totul 7 morţi, 220 grav răniţi, şi câteva sute de răniţi mai uşor, — dar muncitorimea, la rândul ei, încă a făcut destule şi mari stricăciuni. Pretutindenea a nimicit aceea ce tot ea cu multă migăleală a făcut: a stricat vagoane de ale tramvaiului electric, a spart şi demolat ce a putut, a dat foc la câteva fabrici, a împuşcat şi ea din revolvere, şi zece mii de soldaţi, din capitală şi oraşele mai apropiate, chemaţi de urgenţă la Budapesta, cu două mii de poliţişti ai capitalei şi cu câteva sute de jandarmi, nu au putut se o învingă şi se o înfrâneze, — pentrucă şueratul gloanţelor nu i-a impus de loc. I-a impus însă glasul conducătorilor, cari cu un singur cuvânt, cu: „*destul*“, au putut să o liniştească şi se o facă să se retragă de pe câmpul de luptă, — văzânduşi iară de lucru, ca mai nainte.

Conducerea partidului social democrat din Budapesta a inscenat demonstraţia, prefăcută în adevărată revoluţie, şi tot ea i-a pus capăt, în momentul pe care l'a aflat ea de potrivit. Muncitorimea organisată din Budapesta s'a dovedit deci a fi o armată ascultătoare, bine disciplinată, o adevărată putere, care nu mai poate fi bagatelisată şi desconsiderată, şi de care va trebui să se ţină seama în viitor. Pentrucă dacă pagubele pricinuite în aceste două zile de muncitorimea din Budapesta se urcă, după cum scriu ziarele din capitală, la zece milioane coroane: oare câte zeci şi sute de milioane ar face pagubele, când întreaga muncitorime, din întreaga ţară, ar inscena aceea ce a inscenat muncitorimea din Budapesta acuma, şi când zilele de revoluţie nu vor fi numai două, ci poate douăzeci şi două?!

Fireşte, politicianii ţării se ceartă acum pe tema, că cine poartă vina pentru aceste regretabile şi dureroase îmtâmplări, şi se fac responsabili unii pe alţii pentru excesele muncitorimei. Justhiştii zic, că guvernul e de vină, cu partidul seu guvernamental, pentrucă prin alegerea contelui *Tisza* de prezident al camerei, muncitorimea s'a văzut despoiată de orice speranţă de a i-se da votul universal. Pecând cei din majoritatea parlamentară învinovăţesc pe Justh, care are legături cu socialiştii, şi pun în sarcina lui toată răspunderea pentru cele întâmplate.

Vinovaţi sunt însă şi unii şi alţii. Vinovaţi sunt Justhiştii cu Kossuthiştii impreună, pentrucă patru ani întregi au stat la putere, ca majoritate puternică şi bine închegată, şi n' au făcut legea nouă electorală, cu toate că au primit puterea dela Coroană cu obligamentul să o facă în curs de doi ani. S'au pus însă să facă alte legi, cu cari să supere şi neîndreptăţească popoarele nemaghiare, ca de es. legea şcolară a lui Apponyi, pragmatica căilor ferate în Croaţia şi Slavonia, legea congruei, etc. tot legi de cari nu era nici o trebuinţă, pe când legea, a cărei înfiinţare era obligament pentru ei, a fost amânată mereu, până la căderea guvernului lor. Vinovaţi sunt însă şi cei din actuala majoritate parlamentară, pentrucă cea mai mare parte din ei, dacă nu toţi, au fost aleşi pe temeiul promisiunei făcute în faţa alegătorilor, că sunt aderenţi ai votului universal, şi că vor lucra pentru înfăptuirea lui, iar acuma ar primi de bună şi o lege electorală compusă după principiile dlui *Lukács*, care ar fi mai rea chiar şi decât cea actuală.

Văzându-se înşelată în aşteptările ei şi în promisiunile ce i s'au făcut, e mirare deci, că muncitorimea a ţinut să arete şi se dovedească, în felul cum a făcut'o, că nu mai e dispusă se tolereze, ca să fie trasă pe sfoară din partea nimănui? De aceea, politicianii maghiari vor trebui să precumpănească acum bine lucrurile şi se liniştească muncitorimea, prin înfăptuirea unei legi drepte electorale, care să treacă între barierele constituţiei pe toţi cei ce sunt vrednici de a fi trecuţi, spre a nu se mai repeta scenele triste şi regretabile, cari au avut loc Joi şi Vineri pe stradele capitalei ţării noastre. Să nu se scape din vedere, că muncitorimea dela noi luptă pentru un ideal frumos şi scump, pentru *egalitatea de drept*, şi că în lupta aceasta are întregul sprijin moral al puternicei social-democraţii din străinătate, ajunsă la rol însemnat în unele state. Iar istoria ne arată destule exemple, că în luptele purtate pentru drept şi libertate au eşit învingători totdeauna, deşi cu mari şi grele jertfe, cei ce au fost hotărîţi a nu mai purtà jugul altora, şi că în astfel de lupte, baionetele şi gloanţele nu au stâns, ci au aprins şi mai bine focul.

In audienţă. Domnul Lukács László, prim-ministrul ungar, a fost primit Sâmbătă în lungă audienţă din partea Maiestăţii Sale, căruia i-a făcut raport amănunţit despre situaţia politică din parlament şi despre regretabilele evenimente de pe stradele capitalei. Maiestatea Sa a luat la cunoştinţă raportul, iar domnul prim-ministru a plecat la Semmering, pe sărbători, ca să se odihnească. Aşa scriu ziarele puse în serviciul guvernului, pecând unele ziare mai independente spun, că Maiestatea Sa ar fi fost foarte neplăcut atinsă de cele întâmplate în Budapesta, şi că ar fi reprobat mai ales întrebuinţarea armatei pentru învingerea muncitorimei, care trebuia liniştită pe altă cale, nu cu baionete şi cu gloanţe!

Blocul oposiţiei.

Cu toată energia desvoltată din partea contelui *Tisza*, ca prezident al camerei ungare, întru manuarea şi aplicarea regulamentului de casă, lucrările stau tot baltă în dietă. Până Sâmbătă nu s'a lucrat alta, decât s'au eschis dela câteva şedinţe unii dintre cei mai gălăgioşi membri ai oposiţiei, iar alţii au fost nevoiţi se ceară iertare dela dietă, pentrucă au fost necuviincioşi faţă de ea, şi între acestia s'a aflat şi însuşi şeful obstrucţioniştilor, dl *Justh*, — încolo şedinţe secrete, în cari deputaţii pot se vorbească despre ori ce şi cât vreau. Din causa sărbătorilor, dieta a luat vacanţe pe trei zile, şi astfel proxima ei şedinţă se ţine astăzi, Mercuri. Se vesteşte, că *Tisza* este firm hotărât a nu mai permite şedinţe secrete şi a nu mai lăsa pe nime să vorbească în altă chestie decât numai la obiectul dela ordinea zilei, deci la legile militare, pe cari vrea să le treacă prin dietă în câteva zile. In faţa acestor măsuri energice ale contelui *Tisza* şi ale guvernului, toate partidele oposiţionale din dietă, afară de partidul naţionalităţilor, au legat o înţelegere, în scopul de a lupta împreună în contra eventualelor acte de volnicie.

S'a stabilit principiile, după cari oposiţia doreşte să fie resolvată chestia electorală, iar cu privire la legile militare oposiţia unită e aplecată a vota un provisoriat de 2—4 ani, cu un contingent de recruţi mai urcat, dar legile militare dela ordinea zilei le va combate cu toată energia.

Noua lege electorală, oposiţie, unită acum în luptă, a proiectat-o astfel: Drept de vot să aibă toţi cei trecuţi acum în listele electorale, exercitându-şi dreptul de alegere până la moarte. Să primească apoi drept de vot toţi cei trecuţi de 24 ani, dacă ştiu ceti şi scrie, locuesc de cel puţin un an în aceeaşi localitate şi au gospodărie proprie. Cei ce nu ştiu ceti şi scrie, au drept de alegere numai în casul dacă plătesc cel puţin 15 cor. la an ca dare de stat. Cei ce au făcut serviciu militar, au drept de alegere şi dacă nu ştiu ceti şi

---

FOIŞOARĂ.

O nouă carte despre Brancoviceşti.[1]

De *Dr. Silviu Dragomir.*

Nu de mult s'a dat şi la noi o înverşunată luptă pentru a se reconstrui vieţii unuia din Brancovici, a lui Sava, Mitropolitul Ardealului, care în anume momente a putut să aibă alte convingeri religioase decât superintendentul calvin şi a îndrăznit să-şi închipuie în politică şi alte căi, afară de umilinţă, spre a-şi menţinea situaţia lângă Craiul unguresc al Ardealului, anume calea, cam primejdioasă, dar la urma urmelor poate mulţămitoare, a unor legături cu puternica oposiţie ce conspira împotriva Craiului din Ardeal. Lupta aceasta a încetat fără să ne lămurească pe deplin, cum se face într'o polemică, în care nu se caută mai presus de toate adevărul obiectiv, ci se judecă faptele unui om din punctul special de vedere al scriitorului. Aşa s'a făcut şi cu Sava Brancovici. Acesta o vreme a fost recunoscut aproape de toţi istoriografii noştri ca un om superior, cu calităţi care îl înnălţau peste alţi Mitropoliţi din Ardeal, şi a fost înfăţişat ca o jertfă a intoleranţei calvine, pentru ca, la urmă, dupăce i s'a pus viaţa în faţa criticei nemiloase, să i se tragă la îndoială gloria de martir şi de arhiereu vrednic şi luminat.

Curios e că acelaş lucru s'a întâmplat şi cu fratele mai mic al lui Sava, cu Gheorghe Brancovici, care a avut la Sârbi un rol politic tot aşa de însemnat ca şi Sava la Românii din Ardeal pe terenul bisericesc. Acesta, cât a fost în viaţă, era privit ca un îndreptător chemat al politicei sârbeşti — fiindcă singur se declara de urmaş al Despoţilor sârbi, — iar după clipa în care l-a răpus moartea în captivitatea austriacă, unde a tânjit mai mult de douăzeci de ani, i-a fost păstrată amintirea cu acea recunoştinţă şi pietate care înconjoară numai pe eroi. Şi aici însă, analisând toată viaţa lui Gheorghe Brancovici, groful şi „Despotul“ sârbesc, critica necruţătoare, nu totdeauna şi nedreaptă, a spus limpede că Gheorghe Brancovici, fratele Mitropolitului Sava, nu a fost un „Despot“ sârbesc, ci un aventurier şi înşelător fără păreche.

Aceste două feluri de judecată faţă de cei doi fraţi Brancovici trebuiau să îndemne la un studiu, care să ne lămurească asupra tuturor amănuntelor şi să ne îndrepte spre o părere definitivă.

La Sârbi vine acum profesorul din Belgrad, dl dr. Iovan Radonić şi ni dă astfel de lămuriri într'un întins studiu care tratează despre groful Gheorghe Brancovici şi despre epoca în care a trăit. Dr. Radonić este unul dintre cei mai severi şi mai bine apreciaţi istorici ai Sârbilor, care a dat anii trecuţi în „Contribuţiile“ d-sale din sbornicul istoric al Matiţiei sârbeşti foarte important material privitor la Brancoviceşti. De aceea opera d-sale ne poate interesa şi pe noi într'o îndoită măsură. Intâiu, prin faptul că Gheorghe Brancovici era fratele Mitropolitului Sava din Ardeal şi, pe urmă, cum nici nu se putea altfel, d. Radonić vorbeşte mult şi despre Sava al nostru, deschizându-ni nouă puncte de orientare pentru viaţa lui.

Fiind acest studiu scris sârbeşte, şi pentru mulţi greu de consultat, voiu da mai pe larg conţinutul părţilor care ne interesează pe noi mai de aproape.

In întroducere ni înfăţişează autorul literatura istorică sârbească ce s'a ocupat cu viaţa grofului Gheorghe Brancovici. E un şir lung de scriitori, dintre cari unii urmau greşelile celorlalţi, până ce s'a încumetat în sfârşit arhimandritul Ilarion Ruvaraţ — în aceeaşi vreme cu ungurul Thalloczy, dar neatârnător de el — să contesteze originea domnească şi buna credinţă a lui Gheorghe Brancovici. Pentru anii petrecuţi în Ardeal de Gheorghe spune d. Radonć că a utilisat preţioasele colecţii de documente ungureşti, Török Magyarkori állam okmànytár şi Monumenta Comitialia Transsylvaniae, mai ales însă istoria unui contimporan, a lui Ioan Bethlen, cancelariul din Ardeal, iar ştirile despre petrecerea lui în Bucureşti, puţine câte sunt, le-a cules mai ales din lucrările d-lui Iorga despre Cantacuzini.

In cel d'intâiu capitol, din cele 19, se vorbeşte despre coloniile sârbeşti din Ungaria de Sud în veacul al XV-lea, despre situaţia lor, şi, pe urmă, despre soartea familiei Brancovici. Din vechime se povestia că această familie îşi trage originea din Herţegovina, din Corenici, unde tradiţia poporală localisa casa lui Vuc Brancovici. Gheorghe, dar mai ales Sava, au adus în legătură tradiţia aceasta cu domnia Despoţilor sârbi în regiunile învecinate cu Ardealul, şi a venit astfel la ideia să-şi derive originea de la vechii Despoţi sârbeşti, de la Brancovici, pe cari, după Orbini, ei i-au numit mai întâi aşa. Legătura aceasta a aflat-o Brancovici cu ajutorul istoricului ungur Istvánffy, care la un loc spune de Ruxanda, soţia lui Lăpuşneanu, că-i din vechiul neam al Despoţilor. Brancovici, neştiind că Ruxanda era fiica lui Petru Rareş şi a Doamnei Elena, fiica despotului Ioan († 1502), a născocit pe un Lazăr, fiu al Despotului Grigore, şi a afirmat că acest Lazăr era tatăl Ruxandei şi al fraţilor ei Dimitrie şi Gheorghe. De fapt însă fraţii Doamnei Ruxanda nu erau Dimitrie şi Gheorghe, ci Bogdan (după tată) pe urmă Ilie, Ştefan şi Constantin. La Istvánffy a dat peste un oarecare „Demetrius Bulgarus“, iar pe scrie. Votul să fie secret în oraşe şi în cercurile în cari 70% dintre alegători ştiu scrie şi ceti, iar în celelalte cercuri votarea să se facă pe faţă, dar pe comune, respective cercuri. Să se iee măsuri pentru asigurarea libertăţii şi a curăţeniei alegerilor.

---

[1] Dr. I. Radonić, *Groful Gheorghe Brancovici i epoca sa*, Belgrad, 1911 (sârbeşte).

Dacă guvernul ar accepta acest mod de resolvare a chestiei electorale şi ar promite, că la toamnă va presenta dietei legea compusă pe basa acestor principii, opoziţia ar înceta cu obstrucţia şi poate că ar lăsa se treacă legile militare, aşa cum sunt compuse acum. Dacă însă guvernul, şi mai ales contele Tisza, va continua cu bruscarea oposiţiei acum unite şi cu nerespectarea regulamentului de casă, lucrurile se pot complica în defavorul guvernului, care a suferit deja o înfrângere, la Zenta, unde nu a fost ales deputat candidatul său, dl ministru de finanţe Teleszky, ci Fernbach, un membru al partidului — justhist.

Conferenţa poetului Goga.

In Dumineca Rusaliilor la 5 ore d. a. poetul Goga a ţinut o conferenţă în sala festivă dela Asociaţie vorbind despre „*Rolul presei la noi*“. Dsa a început prin a aminti un caz recent din ziaristica ungurească. Ovreul Farkashàzy Zsigmond, din păcate şi deputat al unui cerc românesc — căci după vorba de un adevăr dureros a scriitorului Mikszáth „un cerc românesc e ca un cojoc în care încape oricine“, — acest ovreu a fost demascat că scrie la două ziare cu direcţie şi principii opuse. Lumea s'a alarmat puţin, plasând câteva efusiuni la adresa ziaristului dedublat şi a amuţit. O dovadă, că în opinia publică ungurească nivelul conştiinţei morale e atât de redus, încât poate să tolereze o presă cu astfel de moravuri condamnabile. Câtă deosebire între aceasta şi presa apuseană, care îşi înţelege cu totul altfel chemarea de luminare. Goga trece apoi la ziaristica românească, oprindu-se la acea din România. Constată că, în majoritatea lor covârşitoare ziarele de aci nu sunt ceea ce de fapt ar trebui să fie, instituţii resultate din trebuinţele unei evoluţii culturale moderne, ci nişte simple intreprinderi *comerciale* în cea mai îngustă accepţie a mercantilismului de profesie. Luând ca pilde „Minerva“ şi „Universul“ fericitului domn Dumitrescu-Câmpina, zugrăveşte într'un stil nervos, plin de ironii usturătoare şi constatări judiţioase, cum se face această presă, care-şi consideră de o supremă datorie să atenteze zilnic la nervii bunilor cetăţeni, dându-le în litere cât pumnul coloane întregi de crime, imoralităţi, spargeri, nenorociri şi câte alte infamii şi informaţii oribile, ţinute în jargonul unei dialectice caraghioase, încărcate de *superlative* atât de grozave, încât stai să te îndoeşti dacă nu cumva suntem în pragul unui cataclism îngrozitor al bietei noastre planete, ori că echilibrul psihic al acestor condottieri anonimi este în o vecinică oscilare de perturbaţie patologică.

O astfel de presă e cea mai rea din câte se pot închipui. Ea nu va contribui cu nimic la progresul cultural şi moral al statului, pentrucă problemele cari o preocupă, sunt cu totul străine de nevoile sufleteşti ale unui popor, chemat să contribue la evoluţia civilizaţiei universale. Această presă întemeiată pe principiile unui utilitarism egocentric, nu-şi va bate capul cu chestiuni de educaţie politică şi socială, probleme de economie practică, naţionalizarea industriei şi comerţului, antagonismul diferitelor clase sociale, durerile ţărănimii, înlăturarea întunerecului prin cultură şi literatură etc., ci îi va da înainte cu fapte diverse, drame şi romane de senzaţie la subsol, pentrucă acest procedeu aduce la bucătărie şi face posibilă digestia acestor minori rafinaţi în stoarcerea pungilor şi esploatarea naivităţii trecătorilor.

Cu totul altfel este presa din Ardeal. Un popor asuprit şi cu atâtea lucruri de făcut, nu putea fi hrănit cu fleacuri şi veşti imposibile. La noi gazetarii, începând cu Bariţ, au fost cei mai capabili oameni cari şi-au dat seama că presa trebue să fie o catedră de unde să răsune cuvântul de îndrumare şi luminare sănătoasă pentru neamul întreg. Aici gazetarii înţelegeau, că ei trebue să fie nişte adevăraţi educatori ai masselor, nişte înţelepţi pedagogi sociali, cari îşi jertfesc viaţa în slujba unui înalt ideal. Ei nu considerau acest rost al lor ca o meserie, care aduce parale, ci mai vârtos ca un *apostolat*, răsărit din îndemnurile unei conştiinţe superioare, care nu cere recunoaşteri materiale, fiind că-şi dă seama de valoarea lui etică pentru poporul lipsit de ocrotire şi povaţă.

Deşi acesti muncitori cu condeiul săvârşesc una din cele mai binefăcătoare educaţii, opinia publică dela noi n'a ajuns încă să preţuiască după cum se cuvine pe acesti luptători, şi aceasta s'a putut vedea cu prilejul recentelor războiri interne, când cei mai de seamă scriitori şi gazetari au fost răsplătiţi cu o ploaie de injurii escepţional de grosolane. Poetul Goga aduce aici ca o pildă pe *Il. Chendi*, care de două decenii neîntrerupt ţine în mână unul din cele mai agere condee, muncind fără preget şi aducând cele mai de valoare pagini în îndreptarea şi disciplinarea vieţii noastre sub toate raporturile, ca astăzi istovit de trudă să stea părăsit într'un spital din Bucureşti, acoperit de uitarea unui neam nerecunoscător.

Acest fapt ilustrează foarte elocvent constatarea, că în conştiinţa publică dela noi încă nu stăpâneşte simţul pentru aprecierea şi recunoaşterea adevăratelor *valori* intelectuale.

Dl Goga a vorbit foarte frumos şi foarte categoric, adeseori c'o nuanţă de revoltă justificată în espunerile sale atât de limpezi.

Venitul considerabil s'a adăogat la fondul ziariştilor. *M.*

Concertul Reuniunii.

Sibiiu, 28 Mai 1912.

(*a*). In seara de Vineri, 24 Mai n., am avut în sfârşit ocazie de a asista în sala muzeului Asociaţiei la concertul reuniunii noastre de muzică şi a gusta producţiile artistice esecutate de solişti şi de un cor mixt bine representat.

Comitetul reuniunii de muzică, în anunţul său, ni-a descoperit că acest concert s'a putut organiza numai „după mari sforţări, din cauza puţinului interes, ce se arată faţă de instituţiunea reuniunii române de muzică din Sibiiu“.

Puţinul interes, de care se plâng conducătorii societăţii, se raportă — dacă nu ne înşelăm — la stările de natură mai intimă din internul reuniunii sibiene. Căci lumea din afară de reuniune, prin participarea sa numeroasă atât la ultimul concert, cât şi în general la ori ce producţie mai de seamă muzicală sau teatrală, dovedeşte dimpotrivă o interesare şi o simpatie învederată pentru mişcarea de artă, ce se iveşte în oraşul nostru. Iar când publicul ascultător ştie să aprecieze şi să admire darul, fie uneori şi mai modest, şi când o reuniune ca cea din Sibiiu dispune de mijloace artistice de valoare, — ar fi credem treaba conducătorilor să se folosească de aceste două împrejurări foarte favorabile, care în alte centre româneşti nu se prea găsesc. Un harnic şi statornic măestru dirigent, ajutat de un cor supus disciplinei, va putea apoi deştepta reuniunea din amorţire, cel puţin până acolo, ca semnele de viaţă în mersul instituţiei să se manifesteze fără prea lungi întreruperi.

* * *

La concertul de Vineri şi-au dat concursul preţios trei puteri muzicale de bună reputaţie.

Cea dintâi, doamna Veturia *Triteanu*, ni a readus calităţile uimitoare ale vocii sale în patru cântări: Cavatina din Figaro, de Mozart, un cântec de Grieg şi două poporale de Brediceanu. Mai ales cele din urmă au smuls un ropot de aplauze.

A doua putere, dşoara Ana *Voileanu*, a esecutat cu degete măestre câteva pagini, toate din memorie, scrise de Stavenhagen (Minuetto) şi Chopin (Scherzo H. mol). A mai acompaniat la pian bucăţile cântate la violină de dl A. Stubbe.

In sfârşit dirigentul actual, dl Artur *Stubbe*, în două cântări pentru violină, una de Raff (Cavatine), iar a doua o compoziţie proprie (Berceuse) ni-a arătat o tehnică şi interpretare vrednică de multă laudă. Tot dl Stubbe a susţinut acompaniamentul pe pian la cântecele româneşti şi străine cântate de dna Triteanu.

Corul mixt a început cu imnul „De Tine se bucură“ al măestrului G. Dima, a continuat cu două piese: de M. Brouch (In valea Mosel) şi Gernsheim (Salamandre), apoi cu compoziţii de A. Stubbe (Nu-i fir de iarbă, Fluture şi trandafir, trad. de M. Cunţan) şi a terminat cu doine de Bena (Foaie verde, Pentru mândre) şi cu Hora Dobrogeană, de N. Popovici. Corurile, studiate cu îngrijire, au făcut efectul dorit, şi astfel n'au putut lipsi nici aplausele călduroase ale publicului.

Noul dirigent, dl A. Stubbe, care a desfăşurat o muncă şi răbdare germană, trebue felicitat şi cu deosebire trebue — susţinut.

După concert lumea s'a adunat în restaurantul Brote la o animată petrecere, la care de astădată au predominat jocurile româneşti.

Dela sate.

Mişcări culturale în Deal.

Câte lucruri frumoase nu se pot face la satele noastre, dacă nu lipsesc dela postul lor cei ce au chemarea a le face?

Cumcă în comuna Deal din protopresbiteratul Sebeşului nu lipsesc conducătorii de'a împlinire datorinţei lor, ni s'a arătat în ziua de 6/19 Maiu a. c. (Dum. sf. Părinţ), când eată ce lucruri frumoase am văzut:

In acea zi a avut loc actul sfinţirii Iconostasului, prin dnul protopop Sergiu *Medean*, vrednicul şef al tractului Sebeş, cu asistenţa părintelui capelan local Nic. Dura.

Actului sfinţirii i-a premers sf. liturgie, la care a cântat frumos corul plugarilor din comuna vecină Răhău, sub conducerea dirigentului Laurian Fleşer, înv.

Biserica din Deal, deşi e o biserică din vechime, este destul de spaţioasă; şi pictată fiind acum de curând în oleu, are o înfăţişare plăcută, mai ales după ce s'a înfrumseţat şi cu Iconostasul cel nou.

In ziua numită biserica era ticsită de popor, atât din loc, cât şi din jur. Oamenii au venit anume pentru a vedea Iconostasul cel frumos, lucrat lemnul de un tinăr, dar în a sa meserie iscusit măestru măsar din loc, iar pictura iarăşi de tinărul, dar mult promiţătorul pictor bisericesc Nicolae Baciu din Agârbiciu.

Cei veniţi din vecinătate, cari până atunci n'au văzut Iconostasul şi n'au auzit nici cor cântând, nu ştiau spre ce să-şi îndrepteze privirile: spre Iconostas sau spre cor. Iar celor din Deal li s'a potenţat mulţămirea sufletească, auzind din predica ţinută la fine din partea dlui protopop, că de ce însemnătate sunt sfintele icoane pentru creştini, şi că ceea ce au făcut ei cu ridicarea Iconostasului, frumos şi bun lucru este.

După eşirea din biserică am auzit pe mulţi zicând, că acum nu le mai lipseşte alta în sf. biserică, decât un asemenea cor, ca acela pe care l-au auzit cântând azi.

Terminată fiind ceremonia sfinţirii Iconostasului, dl protopop spune poporului, că a venit ca să îndeplinească şi alegerea de învăţător pentru postul vacant, prin abzicerea învăţătorului Agapie Ghişoiu.

A fost un singur candidat, fiul comunei, cu numele Gregoriu Bădilă şi poporul şi-a dat cu încredere votul acestui mult promiţător dascăl.

Terminat acum şi acest act ne-am întrunit, inteligenţa dimpreună cu coriştii, la masa comună în una din salele şcoalei, unde ne-au delectat coriştii cu vre-o două cântări.

La orele 2, domnul protopresbiter S. Medeanu a ţinut apoi esamenul de finea anului cu elevii dela şcoala din Deal, şi s'a declarat mulţămit, el şi publicul, cu resultatul obţinut de învăţătorul Ioan Bădilă, care singur a condus toate clasele I.—VI., dela demisionarea învăţătorului A. Ghişoiu încoace.

Sara a avut apoi loc producţiunea mai multor tineri ţărani şi ţărance, după care a urmat un joc animat, jucându-se în pauză căluşerul şi bătuta, tot din partea unor tineri din comună, cari jocuri au plăcut mult oamenilor din comună, căci ei n'au avut încă ocasiunea de a le vedea, nici aici, nici aiurea. Petrecerea a ţinut până în zorile zilei, când toţi câţi au luat parte la ea, s'au întors acasă mulţămiţi cu cele petrecute în ziua de 6/19 Maiu c. în comuna Deal. *vnot.*

Isvorul Miron.

Dela domnul protopresbiter *Sebastian Olariu* din Făget, dieceza Caransebeşului, primim spre publicare următoriul *apel*:

In anul trecut — 1911 — Prea Sfinţia Sa Domnul Episcop diecezan Dr. E. Miron Cristea, condus de cuvintele Mântuitorului „Păstorul cel bun sufletul şi l pune pentru turma sa“, a cercetat toate cele 49 comune bisericeşti — parohii şi filii — din protopresbiteratul Făgetului.

Gheorghe l-a născocit sigur, ca să-şi arete familia urmaşă a Despoţilor sârbi. De aceea istoriseşte Brancovici mai departe că Gheorghe, pretinsul frate al Ruxandei, a trecut în Ungaria şi s'a aşezat în Cenad şi Arad, numindu-se comite al Ienopolei, în care calitate a fost recunoscut şi de principele Ardealului Sigismund Báthory. Acest Gheorghe ar fi avut un fiu, pe Avram, şi acesta altul cu numele Moise, care, călugărindu se supt numele Matei, s'a făcut episcop în Ienopolea (Inău). Episcopul Matei a avut un fecior cu numele Solomon, care a moştenit Scaunul tatălui său, făcându-se, cu numele de Sava, cel dintâi arhiepiscop al Ienopolei. Inaintând tot mai mult puterea Turcilor, Mitropolia Ienopolei a fost mutată la Bălgradul Ardealului, unde a rânduit şi Mihai Viteazul să fie Scaunul Mitropoliei. In această istorisire, spune d. Radonić, se confundă ştiri adevărate cu cele care nu au nici un temeiu istoric.

Din faptul că un Gheorghe Raţ, care se lupta în oastea lui Mihai Viteazul, şi pe urmă s'a pus în serviciul Impăratului Rudolf al II-lea, — se chiamă a fi fost un fiu al lui Avram numit mai sus, şi, pe urmă, din împrejurarea că Vlădica din Lipova şi Ienopolea, Sava Brancovici, şi moştenitorul său Lazăr Raţ, pe care d. Radonić îl identifică cu Longin Brancovici, îşi zălogesc moşiile lui Petru Raţ din Lipova pentru 350 de florini, face d. Radonić deducţia că în generaţia mai bătrână Brancovicii purtau numele de Raţ, pe care li-l dădea şi Cancelaria ardeleană, iar numele de Brancovici îl va purta statornic numai generaţia mai tinără, în frunte cu Sava al II-lea Brancovici, care atribuia o deosebită importanţă acestui nume[1].

Rămâne însă constatat faptul, că Brancoviceştii dispuneau la sfârşitul veacului al XVII-lea de mare autoritate şi posedeau moşii întinse în comitatele Arad, Zarand şi Timiş, cum se vede aceasta şi din lista bunurilor brancoviceşti, pe care a compus-o în anul 1705 un comisar erarial din Arad, baronul Hardegen, pe temeiul registrelor păstrate la capitolul din Oradea-Mare. Pe lângă alte ştiri interesante ni mai arată autorul şi legăturile de înrudire ale Brancoviceştilor cu familia Székely, dovedind astfel afirmaţia cronicarului ungur Gserey.

In capitolul al doilea descrie autorul Ienopolea după călătorul turc Evlia-Celebi şi soartea acesui oraş unde şi-au petrecut copilăria Sava şi Gheorghe Brancovici. Din copilăria lor nu ni-au rămas multe ştiri. Intr'un loc spune Gheorghe despre mamă sa că a intrat în cinul monahal după moartea soţului ei. „Această dată, spune d. Radonić, e preţioasă fiindcă ni aruncă lumină asupra caracterului mamei sale. Mama lui Brancovici cu greu a putut să fie pe deplin normală, dacă a putut să intre în mănăstire şi să-şi părăsească copilul slab, care atunci nu avea nici zece ani. Moartea soţului, a celor doi copii şi a ficei celei mai înnaintate în vrâstă, care, cum notează Gheorghe Brancovici în cronica sa, a murit subit de ciumă, şi pe lângă aceasta încăierările şi nesiguranţa ce domnea la graniţă au trebuit să influenţeze puternic asupra sufletului ei impresionabil şi asupra nervilor ei slabi, aşa încât, dorind linişte şi-a părăsit familia şi copilul mic“. De la ea a moştenit, spune d. Radonić, fiul cel mai mic Gheorghe, calităţile care l-au făcut pe toată viaţa desordonat, nereal şi uşuratec, iar ambii fraţi, Sava şi Gheorghe, i-au moştenit ambiţia mare“.[1]

După aceasta s'a întors şi Simion (Sava) din Ţara Românească, unde petrecea la unchiul său, făcându-se protopop în Ienopole, prin stăruinţa mamei sale.

Foarte original explică d. Radonić suirea lui Sava în Scaunul Mitropoliei din Bălgradul Ardealului. După ce Daniil, Mitropolitul de la 1652, s'a vădit renitent faţă de silinţele superintendentului Csulay şi a fost depus, principele Ardealului căuta să-l înlocuiască cu un om care avea legături cu Ţara-Românească, de al cărei ajutor sau bunăvoinţă avea nevoie Rákóczy înnaintea expediţiei sale polone.

Pentru aceasta i se părea potrivit protopopul din Ienopolea, Simion Brancovici, care stătuse multă vreme la unchiul său mitropolitul Longin în mănăstirea Comana, ctitoria lui Radu Şerban, tatăl domnului de atunci, Constantin Şerban. Faţă de aşa un om nu trebuia să se impună condiţiile Calvinilor din 1643, ci se putea aminti numai trecător că Sava are să ridice şcoli şi să răspândească în limba românească cărţile acelea, prin care se urmăria întroducerea treptată a doctrinei calvine. „Drept aceea nu-i îndreptăţită“, spune d. Radonić „afirmaţia canonicului Bunea că Sava a venit în Scaunul mitropolitan cu îndatorirea de a răspândi între ortodocşi doctrina calvină“.

(Va urma).

---

[1] Identificarea asta a Brancovicilor cu familia Raţ mie nu-mi pare îndreptăţită, fiindcă în anul 1627 Lazăr Raţ nu se mai poate identifica cu Longin Brancovici, pe care îl întâlnim, în 1662 ca călugăr în mănăstirea Beocinului din Sirmiu, (Archiva Ministeriului de Externe din Moscova, Actele Greceşti, 7.131 n-l 2). De altă parte, genealogia Brancovicilor sufere unele schimbări pe urma informaţiilor ce le avem tot din Moscova. In 1629 a spus Mitropolitul Longin că a urmat in Scaun „unchiului“ său, aşa dar lui Sava, pe care d. Radonić îl crede văr cu Longin şi pe urmă, tot atunci, a mai adus cu sine pe fratele său Ioan şi pe un nepot al său Petru, pe care d. Radonić îl face frate cu Longin şi cu Ioan (Archiva citată, Act. Grec., 7.138, n-l 3).

[1] Noi credem că d. Radonić e aici nedrept, fiindcă ştirea aceasta despre mamă-sa a născocit-o însuşi Gheorghe spre a-i da aceiaşi aureolă de sfântă cum a făcut o aceasta şi în cronica sa românească cu soţia lui Ştefan Nemania şi mama Sfântului Sava. De aceea şi deducţiile făcute aici nu se pot susţinea.

In decursul acestei călătorii, în Dumineca din 10 Iulie 1911, Prea Sfinţia Sa Domnul Episcop a descins la isvorul aşa numit „Balta caldă“ în hotarul comunei Româneşti, şi acolo, în mijlocul a mai multor mii de credincioşi a slujit cu mare asistenţă de preoţi sfânta liturghie şi a sfinţit izvorul, a cărui apă minerală şi până acuma atrăgea pe mulţi oameni şi mai ales bolnavi pentru tămăduirea boalelor lor trupeşti. Momentele neuitate, ce le-a petrecut la acest loc poporul împreună cu arhiereul său, au stârnit multă însufleţire în sufletul imensei masse. La dorinţa poporului, exprimată prin subsemnatul protopresbiter tractual, Prea Sfinţia Sa a permis a se numi izvorul acesta de-aci înainte „*Isvorul Miron*“.

Condus de marele adevăr că: credinţa este fundamentul tuturor virtuţilor, şi că numai poporul cu frica lui Dumnezeu devine puternic stâlp al societăţii, neamului şi patriei, cu permisiunea Prea Sfinţiei Sale Domnului Episcop diecezan — am hotărât, ca să eternizăm momentul acesta rar, ba chiar unic în viaţa noastră bisericească din Ungaria, când un arhiereu român afară pe câmp în mijlocul a mai multor mii de fii sufleteşti, prin rugăciuni şi sfaturi adevărat părinteşti sădeşte în inimile însătate, credinţa, dragostea şi nădejdea creştinească, prin ridicarea la acest izvor a unei sfinte mănăstiri. Aceasta o reclamă numărul mare de creştini, cari în continuu şi din toate părţile pelegrinează acum la acel izvor. Desvoltarea acestui isvor într'un frumos loc de pelegrinare, ar abate mult poporul nostru din aceste părţi dela uzul periculos de a cerceta mănăstiri străine, cum e d. e. şi Maria Radna din apropiere.

Din colecta de până acuma de peste 3000 coroane, incurse dela pioşi donatori şi mai ales dela credincioşii din comunele tractului Făget, am adunat în parte materialul necesar, aşa că la ziua „S. Proroc Ilie“ a. c. dorim să punem piatra fundamentală; iar în anul viitor 1913 tot la ziua aceasta, cu ajutorul lui Dumnezeu şi a obştei creştineşti, dorim să săvârşim sfinţirea acestui lăcaş dumnezeesc.

In lipsa mijloacelor materiale necesare la terminarea şi înzestrarea cu cele trebuincioase a sfintei mănăstiri, îndrăznesc a apela la simţul de jertfă a obştei româneşti, rugând pe tot Românul de bine, să contribue după putinţă şi îndemnul inimei pentru realizarea ridicărei acestui sfânt lăcaş, ca aşa zidită şi dată destinaţiunei sale această sfântă mănăstire, să devină lăcaşul de edificare sufletească şi întărire în credinţa strămoşască, iar „*Isvorul Miron*“ dar de tămăduire a multor mii de credincioşi, cari cu credinţă şi cu dragoste creştinească se vor apropia de acest loc.

Făget (Facsád), în 19 Aprilie 1912.

Sebastian Olariu
protopresbiter.

NOUTĂŢI.

Rusaliile în Sibiu. In ziua primă a sfintelor sărbători ale Pogorârii Duhului sfânt, Dumineca, sfânta liturgie a fost celebrată în catedrala noastră prin Escelenţa Sa, Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, asistat de P. C. Sa, *Dr. Eusebiu R. Roşca*, protosincel, director seminarial şi de domnii: Mateiu Voilean, Galacteon Şagău, Ioan Droc, Dr. Vasile Bologa şi Dr. A. Crăciunescu, apoi de diaconii Dem. Câmpianu şi Dr. Vasile Stan.

*

Centenarul lui G. Bariţiu. Implinirea primei sute de ani dela naşterea învăţatului, corectului şi modestului *Gheorghe Bariţiu* s'a serbat în Sibiiu prin un serviciu divin solemn, celebrat Sâmbătă în biserica gr. cat. română, prin protopresbiterul Nicolae Togan, asistat de preoţii Agârbiceanu din Orlat şi Pantea din Ocna. S'a oficiat sfânta liturgie şi apoi parastas pentru odihna sufletului marelui apostol Bariţiu. A participat la acest act solemn I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, însoţit de P. C. Sa, protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, director seminarial, apoi representanţii comitetului central al „Asociaţiunii“ şi ai băncii „Albina“, elevele institutului de fete al „Asociaţiunii“ cu profesoarele lor, şi alt public. După terminarea serviciului divin în biserică, s'a cetit o scurtă rugăciune şi la mormântul fericitului *Gh. Bariţiu.* Serbarea s'a început la orele 10, şi la 11 şi un sfert a fost terminată.

*

Dela Academia Română. Vineri după ameazi s'a ţinut şedinţă publică la Academie. Cu ocazia aceasta dl N. Iorga a făcut o comunicare despre: Insemnătate ţinuturilor de peste Prut pentru istoria românească şi pentru folclor. Peste Prut se află două milioane de locuitori, cari păstrează graiul naţional în basmele şi versurile lor. Se cuvine, zice conferenţiarul, ca Academia să întreprindă o amănunţită cercetare folcloristică în Basarabia.

*

Ape mari. In urma ploilor din zilele trecute s'au revărsat râurile Murăşul şi Someşul, pricinuind pagube mari în comitatele Murăş-Turda, Solnoc-Dobâca, Sălagiu etc. In Bănat apoi a eşit Timişul din albia sa şi a inundat Lugojul, cu mai multe sate din împrejurime. Apa a rupt podul liniei ferate din Lugoj. S'au înecat cinci oameni. Circulaţia trenurilor e întreruptă pe mai multe locuri, în urma stricăciunilor făcute de apele mari.

*

Examene. La gimnaziul de stat din Sibiiu se vor ţinea examenele orale de maturitate în 10-12 Iunie; examenele obişnuite de clase în 14-26 Iunie; iar examenele elevilor pregătiţi pe cale particulară vor avea loc în 21-24 Iunie, zilnic începând dela orele 8 dimineaţa.

*

Promoţie. Dl *Nicolae Vlaicu* v.-notar la scaunul orfanal din comit. Făgăraşului în 11 l. c. a fost promovat la universitatea din Cluj doctor în ştiinţele juridice.

*

Avis. In 3 Iunie a. c. se va ţinea adunarea generală ordinară de primăvară a comitatului Sibiiu. In aceeaşi zi la orele 8 dimineaţa va avea loc consultarea obicinuită a clubului municipal român, în localul casinei din Sibiiu. *N. Ivan*, prezident. *Dr. L. Borcia,* secretar.

*

Reuniunea română de înmormântare din Sibiiu, precum aflăm, a înmulţit de sărbătorile Rosaliilor avutul naţional, cumpărând zilele acestea fostul deposit al institutului de înmormântări, Fritz W. Elges, bogat sortat cu toate soiurile de obiecte trebuincioase la înmormântări cum sunt: două cară (drLouri) funebre, între cari unul închis cu sticlă şi cu 4 felinare, sicriuri, felinare funebre, cununi, acoperitoare, sicriuri de metal şi de lemn pentru transportarea morţilor, cu închizătoare ermetică etc. etc. Venitul curat al acestei prime întreprinderi româneşti de acest soiu în Sibiiu este destinat înmulţirii fondului Azilului pentru adăpostirea neputincioşilor şi pentru orfanii noştri scăpătaţi. Reuniunea va efectui cu preţuri convenabile înmormântări de clasa I. II şi a III. Pentru depozit Reuniunea va deschide după toată probabilitatea prăvălie în strada Quer (Poplăcii mici) peste drum dela salonul de barbierie Ioan Roman. Foştii membri ai Reuniunii se vor înmormânta cu reduceri însemnate.

*

Promoţie. Dl *Nicolae Damian* din Balş, absolvent de teologie şi drepturi, a fost promovat Sâmbătă în 25 l. c. *doctor în ştiinţele juridice* la universitatea din Cluj.

*

Hymen. *Mărioara Loşniţia* şi *Petru Giura* logodiţi. Sălişte, în Maiu 1912.

— *Cornelia Bratu* şi *Augustin Şandru* îşi anunţă serbarea religioasă a cununiei lor, ce se va ţinea Dumineca, în 2 Iunie st. n., la 6 ore d. a., în biserica gr.-or. română din Tilişca.

*

Pentru fondul gazetarilor. Drept răscumpărare a anunţurilor de fidanţare au trimis dl Augustin Şandru şi dşoara Cornelia Bratu la administraţia „fondului ziariştilor“ 20 cor.

*

† Petru Gabor, paroh gr.-or. român în Certeşul de sus, membru ordinar al Asociaţiunii, membru şi asesor al scaunului protopresbiteral, controlor-contabil al băncii Hondoleana etc., a decedat în 11/24 Maiu, la orele $6^1/_4$ seara, în etate de 63 ani. A fost înmormântat Luni (a 2-a zi de Rusalii) în 14/27 Maiu a. c. la orele 3 p. m. în cimiterul bisericei gr.-or. din Certeşul de sus. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Răsboiul italo turc. Ministrul turcesc de răsboi a publicat un raport mai lung despre ocuparea insulei Rhodus. Raportul spune, că trupele italiene erau de zece ori mai numeroase, decât cele turceşti şi aveau 24 tunuri, pe când turcii n'aveau decât două. Trupele turceşti erau compuse din 870 soldaţi activi şi 24 rezervişti. Italienii au făcut prisoneri 700 de soldaţi turci.

*

Mulţămită. Marele mecenat al neamului nostru, domnul *Vasile de Stroescu*, s'a îndurat a dona în scopul zidirii şcoalei din loc frumoasa sumă de 500 cor., pentru care dar aduc marinimosului donator şi pe calea aceasta cele mai sincere mulţămiri. — Criş, 14/27 Maiu 1912. In numele comitetului parohial gr.-or. *Ierofteiu Viscrean*, paroh-prez.

*

Deschiderea băilor dela Bazna. Direcţia băilor dela *Bazna* primeşte prenotări la odăile de închiriat. Doritorii se pot adresa acolo. Deschiderea festivă a băilor se face Sâmbătă în 1 Iunie n.

*

† Maria Căliman născ. **Stanciu**, soţie de învăţător, după grele şi îndelungate suferinţe, împărtăşită cu sfintele taine a încetat din viaţă în 23 Maiu n. 1912, la orele 12 noaptea, în anul al 33-lea al etăţii şi al 12-lea al fericitei căsătorii. Rămăşiţele pământeşti ale defunctei s'au aşezat spre vecinică odihnă Dumineca, în 26 Maiu st. n., la orele 12 din zi, în cimiterul comun din Săcădate. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Coroane eterne. Dr. Remus Paşca, advocat în Câmpeni şi soţia sa Mimi n. Popescu, drept răscumpărare a cununei pe mormântul mult regretatei Luiza Făgărăşanu născ. Ţepeş, dăruesc 10 cor. la fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

*

Mulţămită. Comitetul parohial gr.-ort. român din Mogoş-Mămăligani aduce sincere mulţămiri încă următorilor stimaţi binefăcători, cari au dat ajutor pentru zidirea şcoalei din Mogoş-Mămăligani, anume: Pascu & Inisca, comerciant Orăştie, cu lista 256: 19 cor. Alecsandru Lupu general Viena 10 cor. Dr. Emanoil Doctor medic 10 cor. Dr. Ioan Cuparescu dentist 10 cor., Teodor Selegianu (pens.) 10 cor. Vasile Avram notar (Intregalde) 5 cor. Mogoş-Mămăligani, în 25 Mai 1912. In numele comit. parohial: *Vasile David*, paroh gr.-ort. rom.

*

Distincţie refuzată. Terminându-se desbaterile asupra reformelor militare, împăratul Wilhelm dorea să ridice pe cancelarul Bethmann-Hollweg la rangul de conte. Cancelarul însă s'a rugat de suveran, să nu i se acorde distincţia aceasta.

*

Sbor din Londra până în India. S'a înfiinţat în Londra un comitet, care organisează în Septemvrie un concurs aviatic din Londra până în India. Comitetul speră că vor lua parte la concurs cel puţin trei aviatori. Concurenţii, înălţându-se din Londra, vor sbura peste Viena, Constantinopol, Azia mică, Bagdad şi Arabia până în India. Depărtarea este de 7200 chilometri.

*

Călătorie în Bosnia. Se scrie din Viena, că ministrul comun de finanţe, *Bilinsky*, va pleca în 5 Iunie peste Budapesta la Saraievo şi va sta în Bosnia vreo două săptămâni. Ministrul are să viziteze instituţiile ţării şi autorităţile provinciale.

*

Lăcuste în Azia mică. Se anunţă din Smirna, că s'au ivit lăcustele în cantităţi atât de urieşe, încât trenurile din partea locului înaintează numai cu mari greutăţi. Cercurile de export ale Aziei mici sunt foarte îngrijate pentru pustiirile enorme, cauzate de mulţimea acestor insecte înaripate, care consumă tot ce-i verde în calea lor.

*

Bogăţie Carol Linger a făcut cu apa de dinţi „Odol“ o avere de 12 milioane coroane.

*

Femee pusă în loterie. Oraşul rusesc Smolensc pune la cale în fiecare an o loterie, în care câştigul principal este o *soţie.* Din Petersburg se vesteşte, că loteria şi în anul acesta a avut cel mai bun rezultat: toate lozurile sunt vândute. Domnii din comitet aleg în tot anul o damă tinără, care este pusă la sorţi. Dama aleasă are să stee zece zile acasă, pentru a primi vizitele candidaţilor de căsătorie. Se vând cu total cinci mii de lozuri cu câte o rublă. Indată ce lozurile sunt vândute, se face tragerea la sorţi. Câştigătorul are drept de a se căsători cu tinăra damă, care primeşte din venitul loteriei o zestre de cinci mii de ruble. Dama însă are dreptul de a refuza pe câştigător; în cazul acesta primeşte numai 2500 de ruble, celelalte 2500 de ruble sunt ale candidatului respins. Decând există institutia acestei ciudate loterii, nu s'a prea pomenit ca dama să refuze pe norocosul câştigător.

Act de recunoştinţă.

Cu prilejul convenirii noastre sociale din 12 Maiu n. 1912 am primit, parte oferte, parte suprasolviri, precum urmează: Ioan de Preda, advocat, Ioan Ursu de Margine, inginer de comasaţie, câte 5 cor., Dr. Ilie Iancu, medic, Constantin Pop, funcţ. la „Albina“, câte 3 cor., Dr. Victor Raicu, advocat, T. Popovici, prof. sem., Sim. Simoneti, măestru pantofar (Sălişte), George Borzea, paroh (Coveş) Petru Bota, croitor, Nic. Bratu, proprietar de tipografie, Vas. Ban, cismar, Emil Borcia, redact. „Bobârnacilor“, câte 2 cor., Dr. Boeriu 1 cor. 50 fil., Victor Păcală, prof., Ars. Bunea, secretar, P. Tincu, D. Mohan, A. Bena, A. Odor, funcţ. la „Albina“, I. Petraşcu, croitor, E. Petruţ, măsar, I. Banciu, cassar, Il. Hociotă, catihet, A. Cosciuc şi A. Popovici, prof. sem., I. Precup, contabil, Dr. I. Voina, secretar, N. Neamţu, funcţ., câte 1 cor., N. Banciu, măsar 60 bani, P. Simtion, librar 50 bani, Iosif Cabdebo, Il. Roşca, N. N., Oprea Steflea, v. not. com., câte 20 bani, iar cu pălăria „Dzeu vede“, purtată dela om la om prin subscrisul prezident s'a adunat cor. 19.20.

Din venitul curat am transpus fondaţiunii ziariştilor români, prin mijlocirea secretarului Ioan I. Lăpădat, cor. 50, fraţilor nenorociţi prin potop din Solnoc-Dobâca, prin mijlocirea preotului Ioan Rotariu din Matei, cor. 25, în spesele de tipar ale compoziţiei „Măestri şi plugari“ de A. Bena cor. 25, fondului Şaguna cor. 19.20, fond. de 20 bani pentru hală cor. 25, fond. Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace cor. 20, fond. jubilar N. Cristea cor. 15, fond. expoziţiei jubilare cor. 10.80 şi fond. expoziţiei anuale cor. 12.

Indrăsnim a aduce cele mai calde mulţămite tuturor acelora, cari şi de data aceasta ni-au întins mână de ajutor spre a fi folositori obştei noastre şi spre a contribui la întărirea clasei de mijloc.

Din şedinţa comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 17 Maiu n. 1912.

Vic. Tordăşianu — *Stefan Duca*
prezident. — notar.

Din public.+)

Mulţămită publică.

Cu ocaziunea petrecerii aranjate de tinerimea română din Cetatea-de-baltă, la 26 Martie v., a doua zi de sf. Paşti, au binevoit a suprasolvi următorii domni, cărora le aducem mulţămită pe această cale: E. Sămărghiţan, preot 1 cor., Cornel Pascăl comerciant 50 fil. V. Sămărtinean stud. 40 fil., I. Ferenc 2 cor., Benedek 1 cor., N. N. 40 fil. N. N. fil., N. N. 36 fil., N. N. 30 fil. I. Dinu învăţător 2 cor. Din venitul curat de 22 cor. s'au cumpărat tablouri intuitive din ştiinţele naturale şi o icoană pentru şcoală. *Comitetul.*

*

Comuna bisericească *Şaldorf*, tractul Mediaşului, e mică şi săracă. Având dărăpănată bisericuţa sa, pentru a putea face cuvenita reparare, prin comitetul său parohial a dat un apel către oamenii de bine şi cu râvnă către casa Domnului, cari se găsesc în America. Şi la acest apel au răspuns următorii creştini cu inimă bună: Nic. Maica din Şaldorf, purtătorul colectei cu 10 dolari, Mih. Dano 1 dolar, I. Sarghie 1 dolar, Vas. Sarghie 50 cenţi, Florea Bădilă 45 cenţi, Vasile Vlad 25 cenţi, Nicolae Miclea 1 dolar, D. Chicia 2 dolari, Dănilă Florea 2 dolari, T. Ciata 1 dolar, Coman Balu 1 dol., George Laslo, Nicolae Muntean, Trifon Opriş, Gavrilă Ciacovan, câte 50 cenţi, Toder Ardean 1 dolar, Nistor Stofa, Constantin Ittu, Alexandru Boulian, Porumbac, George Cosgaria, Vadu, Todor Toma, Tomnatec, Iosif Stofa, Alexandru Stofa, Simion Vişa, Romoşel, câte 50 cenţi, Vas. Florea, Alămor, Ioan Florea, Alămor, Achim Boeriu, Şona, câte 25 cenţi, Ioan Othacu, I. Răhoian, Toma Stăniloiu, din Buzd, Nicolae Hila, Rusul, Nicolae Conţan, Buzd, câte 50 cenţi, Ioan Nerjiu 30 cenţi, Nicolae Barciu, din Rusul, 50 cenţi, Nicolae M. Voineag, Porumbac 50 cenţi, Nic. Gorun, Dridif 1 dolar, Aron Şiclovan, Sofleo 50 cenţi, Nicolae Oltean, Abus 1 dolar, Vas. Patru, Câlnic 50 cenţi.

Total 34 dolari, în bani de ai noştri 166 cor. 64 fileri. Dumnezeu bunul să răsplătească tuturor însutit fapta lor creştinească. Epitropia bisericii ort. rom. din Şaldorf.

Ioan Băcilă,
epitrop.

+) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 5094 Bis. (131) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comunitatea bisericească greco-orient. română **Newark,** — statul Ohio, — America de nord se publică concurs în termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar lunar 65 dolari (Cor. 325).
2. Cuartir în natură în casa parohială constătătoare din 5 odăi și grădină lângă biserică.
3. Venitele stolare.
4. Să notează, că parohul va administra și la credincioșii din Columbia și Zanneswille-Ohio în apropierea materei Newark.

Petentele e obligat a da o declarație, în sensul căreia se deobligă a funcționa acolo cel puțin 3 ani.

Suplicele concursuali, instruate conform legilor în vigoare, cu documente despre cualificația petentului, sunt a se așterne Consistorului in terminul deschis.

Sibiiu, din ședința Consistorului arhidiecesan, ca senat bisericesc, ținută la 1 Maiu 1912.

Consistorul arhidiecesan.

Nr. 302/1912. (135) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă parohul Crucian Mărginean, din parohia de cl. III. **Cinade,** tractul Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de capelan sunt toate venitele cuprinse în coala de fasiune B. (întreaga porție canonică, ferdelele, zilele de lucru, stola, etc), pentru răscumpărarea cărora are să dea parohului 700 cor. anual, plătibile în 4 cvartale anticipative.

Parohul pe lângă această escontentare își reservă dreptul la congrua sa și la casa parohială până trăește.

Doritorii de a reflecta la acest post, au să-și înainteze cererile provăzute cu documentele cerute de legile în vigoare și pe lângă prealabila încunoștiințare a protopopului au să se prezinte la biserica de acolo în vre-o Duminecă ori sărbătoare spre a-și arăta desteritatea în cântări și predică.

In conțelegere cu comitetul parohial din Cinade, ținut la 28 Aprilie 1912.

Mercurea, 3 Maiu 1912

Oficiul protopresbiteral.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 89/1912 paroh. (137) 2—3

Publicațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese aprobat de Preaveneratul Consistoriu Arhidiecezan, se publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere edificarea școalei gr.-ort. din **Ruja,** protopresbiteratul Agnitei.

Licitațiunea se va ținea Dumineca în 3/16 Iunie 1912 în școala gr.-or. din Ruja la 11 ore a. m.

Prețul de strigare este 8500 cor. unde este cuprins și cărămida și năsipul care de fapt le dă comuna bisericească și prețul căruia se va detrage din prețul strigării cu ocasiunea licității, dupăce se va statori în înțelegere cu licitanții.

Licitanții sunt datori a depune 10% vadiu în bani gata ori în hârtii de valoare, comitetul parohial însă poate admite și licitanți pentru cari în lipsă de vadiu girează persoane cunoscute, cu avere și demne de toată încrederea.

Licitanții pot fi numai persoane cualificate și probate în această meserie.

Comitetul își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Planul și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Ruja.

Reflectanții nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese ori diurne pentru câștigarea informațiunilor mai deaproape la fața locului, precum nici la participarea la licitațiune.

Din ședința comitetului ținută la datul de jos.

Ruja, în 30 Aprilie 1912 st. v.

Oficiul parohial ort. român:

Nicolae Babeși
paroh.

Patrichie Pintea
preș. com. par.

Nicolae Cândea
epitrop I.

Nr. 506/1912 prot.

Am văzut: **Ioachim Muntean**
protop.

Nr. 20/1912 (140) 2—3

Publicare de licitațiune minuendă.

Pe basa planului de edificare și a preliminarului de spese aprobat prin autoritățile competente superioare, prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru darea în întreprindere a zidirei școalei rom. gr. or din filia **Beia** (tractul Cohalmului).

Licitațiunea se va ținea **Dumineca în 2 Iunie st. n. a. c.** în sala de învățământ a școalei noastre din Beia.

Prețul de strigare este 8468 cor. 99 fil. dela care sumă 10% sunt a se depune ca vadiu înainte de începerea licitațiunei, la epitropia parohială de aici.

Planul de edificare, preliminariul de spese precum și alte informațiuni referitoare la edificare și la materialul ce-l dă parohia, se pot afla la epitropia parohială din loc.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a încheia contractul cu întreprinzătorul, în care va avea mai multă încredere.

Contractul de edificare pentru întreprinzător e obligător îndată după subscriere, pentru parohie însă numai după aprobarea Prea Ven. Consistor. Filia Beia, 29 Martie 1912.

Comitetul parohial.

Ioan Vătășan
paroh președinte.

Pompiliu Luca
înv. notar.

Cohalm, în 3 Aprilie 1912.

Văzut: **Ioan Bercan**
adm. ppresb.

In atențiunea onoraților domni preoți:

„Smyrnă“
veritabilă de Sumatra

pentru sfintele sărbători și alte ocaziuni, — a sosit în calitate extra-superioară la firma

N. Onițiu,
Nagyszeben—Sibiiu.
(90) 12—

In Editura Tipografiei și Librăriei **„Doina“** din **Beiuș**, a apărut:

FOILETOANE
de **Alexandru Ciura**,

un volum elegant și bogat care va face plăcere amatorilor de o lectură selectă.

Prețul Coroane 1·60 + 10 bani porto.
Pentru România Lei 1·80 + 20 b. porto.

Comandele să se adreseze Librăriei „Doina“ în Beiuș (Belényes) Ungaria.

(136) 2—3

VECHIA MEA

experiență este și rămâne, că pentru a alunga lintițele, precum a ajunge și a susținea fraged o piele moale și un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin**, marca cal pe băț de Bergmann și Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii și in alte prăvălii aparținătoare branșei. Asemenea e minunată aprobată și Crema de Crin a lui Bergmann **„Manera“** pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 11—40

SALVATOR

Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!

(275) 43—52

Se află pretutindenea.

Dentist
Virgil Muntean
Sibiiu, Strada Măcelarilor,
în față cu Tipografia și Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**
(126) 5—

Cărbuni de Petroșeni, Cărbuni pentru fauri, Kox de gaz
oferă trimiterea numai în vagon
Rudolf de Gardik, Sibiiu,
(95) 5— biroul în edificiul sanatorului.

Berăria Habermann.

Bere de Rusalii.

Umplătura originală numai cu vigneta:
Berea de Rusalii Habermann.

(132) 3—4

Serviciu prompt și conștiențios.

Prima fabrică transilvană
ces. și reg. privilegiată
de casse de fier și oțel,
și
lăcătușerie de artă și construcție,
instalată cu putere electrică.

Prima referințe.

Prețuri moderate.

E. Purece,
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19 (Schmidgasse).

(138, 2—20

Cataloage de preț gratis și franco.

130 filiale proprii în patrie și străinătate.

GHETELE „TURUL“
sunt
de clasa primă, elegante și de mare preț.

(89) 5—10

„TURUL“, fabrică de ghete,
societate pe acții în
Timișoara.
Cea mai mare fabrică de ghete din monarhie.
Filială: **SIBIIU,**
Str. Cisnădiei Nr. 20.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 19 Maiu (1 Iunie) 1912. Nr. 53.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Gravaminele naționalităților.

Stabilite din partea dlui Iászi Oszkár.

Cu privire la gravamenul cel mai mare al poporațiunei naționaliste, *la maghiarisare,* dl Iászi Oszkár își espune părerile în cartea sa despre „Formațiunea statelor naționale și chestia de naționalitate“ în modul următor:

„Din partea așa numiților libercugetători maghiari să afirmă de multeori, că aceeași greutate apasă și poporul maghiar, și poporațiunea naționalistă, adecă: greutatea comună a feudalismului.

Un punct de vedere foarte superficial, care după o scurtă analisare trebue să se prăbușască. Clasa de mijloc naționalistă e o clasă asuprită, boicotată de clasa domnitoare maghiară, pentrucă e eschisă dela posibilitatea de a se valora în oficii, pe terenul public și social, iar poporul de rând naționalist e apăsat de întreaga greutate agrară-feudală, întocmai ca și poporul maghiar, prin o administrație asiatică, prin dări nedrepte, prin școale slabe, și prin tot felul de usură economică. Dar apăsarea poporațiunei naționaliste e cu mult mai gravă decât a maghiarimei. Orbit de ura naționalistă, domnul de ungur taxează mai pe jos pe țăranul naționalist, decât pe cel maghiar. Administrația și justiția, făcute în limbă străină, potențează apoi nemulțămirea poporului, iar școala, cu năzuințele ei de maghiarisare, face, ca naționalitățile se remână pe un nivel mai inferior cultural. Situația e deci aceea, că pe lângă gravaminele comune sociale ale tuturor popoarelor din Ungaria, mai esistă și gravamine speciale naționaliste, și tocmai acestea formează chestia de naționalitate.

Iată câteva din ele: Nu numai poporul de rând naționalist e persecutat, ci și inteligența naționalistă, dacă nu întră cumva în serviciul clasei dominante a boerimei maghiare, ci remâne credincioasă năzuințelor politice și culturale ale poporului. Nime dintre acestia nu capătă slujbă, nu e primit în casinele domnești, iar la alegeri, inteligența naționalistă e obiect a tot felul de brutalitate, e vecinic implicată în procese de presă ori politice, și se bucură de un boicot permanent social.

Dar chiar și la poporul de rând naționalist situația și apăsarea nu e aceeași, ca la poporul maghiar. Celce afirmă contrariul, răspundă la întrebările următoare: Când a văzut plângându-se țăranul *maghiar,* că l'a lovit jandarmul în foale, pentrucă a purtat cocardă națională, că pretorul l-a dat afară, fiindcă n-a știut vorbi ungurește, că judecătoriul de ocol i-a adus sentință nedreaptă, pentrucă tălmaciul (un depravat) i-a tradus greșit plânsoarea, că copiii sei nu știu ceti și scrie, fiindcă timpul cel scump e întrebuințat în școală pentru învățarea de cântece și de declamări în limbă străină, că statutele corului, ori ale casinei, nu au fost încuviințate, fiindcă limba lor nu e limba statului, că nu-și poate alege de deputat, notar, primar, pe omul seu, fiindcă acesta nu e de limbă maghiară și vrea desvoltarea culturală a poporului seu, că orice citație, publicație, admoniere, e pentru el secret mare de stat, fiindcă nu înțelege acea tipăritură maghiară?...

Alții iarăși vreau să-și liniștească conștiența liberală cu aceea, că cultură naționalistă nu există, nici română, nici slovacă, deci *de strigis*... Lucrul însă stă astfel, că fără a mai vorbi de cultura superioară a poporului săsesc din patrie, dupăce cultura nu se compune numai din versuri, statue și tablouri, ci în prima linie din economia intensivă de câmp și din industrie, nu poate fi trasă la îndoeală facultatea culturală a naționalităților din Ungaria, mai ales nu a Românilor și Slovacilor, când vedem, că pe lângă toate împrejurările maștere, în butul tuturor prigonirilor și volniciilor, ei și-au înjghebat o organisație foarte respectabilă, economică și literară. Firește, cultura aceasta stă cu mult îndărătul culturei maghiare, dar se nu uităm, că Românii și Slovacii din patrie au două puncte de razim culturale, identice și cu desevârșire desvoltate: *Praga* și *București.* Orice sporiu în cultura, mereu în desvoltare, cehă și română (din regat) întărește imediat și în mod direct forțele culturale ale conaționalilor din Ungaria. Maghiarisarea cu forța a Românilor și Slovacilor ar fi însă imposibilă chiar și atunci, dacă n'ar avea ei popoare afine în Europa. Iar esistența celor două organisații puternice politice și culturale, afine lor, face, ca astfel de năzuințe se fie, nu numai imposibile, ci și nebune, pentrucă ne periclitează unitatea statului.

E foarte natural, că toate aceste asupriri vin presentate în fața mulțimilor celor mari ca *asupriri maghiare,* iar în urma inclinărilor spre simplificare și simbolizare a sufletului colectiv se ajunge la ideologia, că singurul motiv al miseriei poporațiunei naționaliste e: *domnia maghiară!*

Din aceasta stare de lucruri, din apăsarea politică și din boicotarea socială, devenită cronică, se îngrămădește în sufletul naționalităților cvantitatea cea mare de amărăciune și mânie. Cu toate acestea, la o mare parte a naționalităților starea sufletească e mai mult o resignație pasivă decât o ură răsboinică. Domni mari, puternici, cari și-ar consacra viața pentru ascuțirea pasiunilor politice, ele nu au. Sunt tot esistențe mici, modeste, cei mai mulți dintre ei, cari își tem pânea și nu cutează a da pept cu puterea.

Am avut ocasiune să studiez în mod nemijlocit disposiția sufletească, atât la popor, cât și la inteligență. La popor chestia de naționalitate înseamnă: administrație bună și școală bună, *în limba sa.* Să fie funcționarul și învățătoriul *„din sângele seu“.* Să nu se atingă nime *de limba lui și de obiceiurile lui.* Oamenii streini să nu se poarte față de el în mod bașibozucesc. Ura lui, antimaghiarismul, e îndreptată numai în contra stăpânitorilor (gentry) maghiari dela comitat. Se încrede în *Impăratul,* care e pe partea celor asupriți. In afară *nu gravitează de loc,* nici chiar la granițe, unde oamenii se duc în masse la lucru în străinătate, căci de regulă se reîntorc la coliba și pământul lor în o anumită parte a anului.

Lumea sufletească a clasei de mijloc naționaliste e, firește, mai complicată. Marea majoritate privește și aici cu amărăciune mută lucrurile. Trăește așa zicând cu totul izolată de societatea maghiară, consolându-se cu *cultivarea limbii și a literaturii sale.* Din fața lor și din modul lor de vorbire se poate vedea neîncrederea oamenilor persecutați.

Pășirea îndrăsneață, victorioasă, care caracterisează pe domnul de ungur (aceasta e însoțitoarea sufletească a domniei și a traiului fără muncă), lipsește cu totul în clasa mijlocie naționalistă. Ochii celor din clasa aceasta au o espresie abătută, melancolică, nesigură, dureroasă, tristă, espresia care caracterisează și pe Evrei și toate neamurile persecutate. Sunt oameni, cari rabdă și sufer cu resignare. In fiecare dintre ceice se apropie de ei din parte maghiară văd câte un dușman. Dușman ori spion! Din care motiv fără recomandație specială omul nu se prea poate apropia de ei în mod confidențial. Un escelent bărbat român de școală, om foarte inteligent, care vorbește ungurește *mai bine decât Apponyi Albert,* mi-a spus următoarele (și spusele sale consună pe deplin cu aceea ce am auzit și dela alți domni naționaliști conștienți):

FOIȘOARĂ.

O nouă carte despre Brancovicești.

De *Dr. Silviu Dragomir.*

(Urmare).

Cu astfel de îndatoriri nu s'a legat Sava, și aceasta nu se poate deduce nici din decretul principelui Rákóczy din 1656. Dar, de altă parte, trebuie să se admită că Sava nu a fost așa de scrupulos în alegerea mijloacelor, când urmă să-și satisfacă ambiția personală, să ajungă adecă Mitropolit. De aceia nu i-a fost greu a promite superintendentului Csulay, că va îndeplini îndatoririle pe cari i le-a impus acesta. In decretul principelui Apaffy din 1662 nu se spune care au fost acele îndatoriri, dar e clar că acelea nu au obligat nici pe departe pe Mitropolitul Sava, ca spre pildă, pe Ștefan Simion, urmașul lui Orest, pentru care au fost puse expres în decret. Sava privia îndatoririle date superintendentului Csulay ca o chestie personală care-i privia pe ei, doi: pentru aceia nici nu le-a împlinit mai târziu. Dacă ar fi fost Sava întru toate arma calvinilor și și-ar fi împlinit loial îndatoririle, cum pretinde Bunea, de sigur nu ar fi avut neplăceri în 1667, nici nu ar fi dat principele Apaffy, la îndemnul superintendenților Kovásznay și Tiszabecsi, decretele din 1667 și 1674, prin care se face o nouă încercare de a supune Biserica ortodoxă din Ardeal jurisdicției superintendenților.. Mai departe expune d. Radonić în colori foarte vii starea Ardealului pe timpul principilor Barcsay, Rédey și Kemény supt cari Sava s'a vădit un isteț diplomat.

Capitolul al treilea îl începe d. Radonić cu descrierea situației în care se afla Mitropolitul Sava Brancovici înnainte de războiul Turcilor cu Austria. Sava cam pe la mijlocul anului 1659 s'a hotărât pentru politica lui Gheorghe Rákóczy II, care-l întrebuința și în misiuni diplomatice, cum a fost trimiterea lui la Cazaci.[1] Atunci dispare, și nu-l mai întâlnim pe Sava în Ardeal până în primăvara anului 1661, când domnea în Ardeal principele Ioan Kemény care l-a întărit cu atât mai mult, cu cât aparținea partidei lui Rákóczy. După Kemény a urmat, în Septemvrie 1661, Mihail Apaffy. Situația lui Sava era acum îndoit de grea. De o parte avea două partide politice, iar, de altă parte, în aceiași vreme mai erau în Ardeal doi Mitropoliți români, Daniil și Ghenadie. Cu toate acestea Sava, talentat, isteț și iscusit cum era, a câștigat răpede favoarea lui Apaffy, fiind astfel întărit din din nou la 13 April 1662. Și ambiția sa a fost multămită, după ce a izbutit să ajungă în apropierea nemijlocită a principelui. Ambiția lui o vădește și faptul — spune autorul — că el a început să întrebuințeze statornic pentru familia sa numele de Brancovici, în locul celui vechiu de Raț, care era obișnuit până la el. Visând despre vechimea și mărirea familiei sale, el a adus-o mai întâiu în legătură cu despoții sârbești, pe când fratele său mai mic Gheorghe a încercat s'o dovedească aceasta cu argumente științifice.

De aici mai departe descrie d. Radonić cariera lui Gheorghe Brancovici, pe care un călugăr sârb din Ravanița îl numia Român, iar un cunoscut al lui, Roznyay, nu știa ce să spună de el, că-i Român sau Sârb (mivel ex natione rácz vala vagy oláh).

Gheorghe intră în serviciul diplomatic, și pleacă în calitate de diac să petreacă pe solul Ioan Daczó, care ducea tributul la Turci în Timișoara, Belgrad și pe urmă în Constantinopol, unde avu norocul să poarte și afacerile unui capuchehaie după moartea lui Petru Iank. Ungerea lui Gheorghe a despot sârbesc de către Patriarhul sârbesc Maxim o crede și d. Radonić născocită, fiindcă nici Gheorghe nu-i consecvent când o povestește.

In capitolul al patrulea ni descrie autorul în colori foarte vii și cu un bogat aparat științific relațiile între principatul Ardealului și Turcia, și cei patru ani petrecuți de Gheorghe Brancovici în Constantinopol, când acesta în diferitele casuri a adus foarte mari servicii principelui Apaffy. Când s'a întors în vara anului 1667 în Ardeal, Gheorghe a aflat pe fratele său Sava încurcat în afacerile bisericești.

Se pare că la începutul anului 1667 dușmanii lui Sava, din pricina bunei lui stări materiale, au izbutit să convingă pe Apaffy că Sava chiverniseşte rău averea bisericească ce i s'a încredințat. De aceea a impus Apaffy la 24 Maiu 1667 curatorilor Ioan Zoba și Toma Topai de la mănăstirea Bălgradului să iea chivernisirea veniturilor mănăstirești și să ridice din ele școli și tipografie, unde vor avea să se tipărească cărți românești folositoare. Afară de aceea dispune curatorilor să-i controleze precis toate socotelile, să-i iea chivernisala veniturilor și să-l oprească, nu numai de a pleca undeva fără știrea lor, ci chiar a sfinți preoți fără de aprobarea lor. E învederat că starea lui Sava era critică. De astă dată l-a scăpat însă propria istețime, precum și fratele său, atât de folositor diplomației ardelene.

Călătoria lui Sava Brancovici în Rusia, pe care ni-o înfățișează autorul în capitolul al cincilea — formează una din cele mai frumoase părți ale operei d-lui Radonić. Călătoria aceasta, după dânsul, a avut cu desăvârșire un caracter politic, deși îndemnurile care l-au pornit spre Rusia erau multe. (Va urma.)

---

[1] Nu Sava a fost trimes la Cazaci în solie, ci altcineva, cum voiu arăta eu aiurea, pe temeiul documentelor din Moscova.

„...Politicianii nostri luptă, pentrucă aceasta le este chemarea. Noi însă nu ne amestecăm în frământările politicei de zi. Ne-am periclita oficiul şi liniştea. De altcum eu ţin de imposibilă pe multă vreme vre o îndreptare. Raporturile dintre Maghiari şi naţionalităţi sunt înveninate cu desevârşire. Presa şovinistă, inconstientă ori de rea credinţă, a făcut maghiarimea să creadă, că noi suntem duşmanii patriei şi credinţa aceasta face imposibilă ori ce împreună lucrare. Eu am crescut într'un oraş mare unguresc, unde a fost permutat tatăl meu din un ţinut naţionalist pe motiv că e „dacoromân“. Am fost primul între elevi, şi am ajuns president al societăţii de lectură. In şcoală însă îmi ziceau totdeauna „Vadoláh“, şi astfel, atunci, când a ajuns în mâna mea o publicaţie a Academiei despre „popoarele sălbatice“, am început să cetesc cu inima svâcnitoare cartea întreagă, în credinţa, că în ea voi afla şi despre neamul meu ceva mai amănunţit“.*)

„Astfel de lucruri, şi altele, lor asemenea, înveninează sufletul tinerimei. Mai târziu apoi pizma pentru pânea vieţii desvoaltă şi mai bine germenii primejdioşi. Mai bine ca de zece ani trăesc în oraşul acesta (e unul din cele mai mari şi mai inteligente oraşe din Ungaria), dar nu s'a întâmplat încă nici odată să pot vorbi în mod confidenţial cu un Ungur, mai ales în chestia de naţionalitate. Şi afară de câţiva fanatici, persecutaţi şi amărâţi, pot se spun, că întreaga clasă mijlocie naţionalistă e compusă din buni patrioţi, cari ştiu, că o desfacere de Ungaria ar fi nu numai imposibilă, ci şi păgubitoare, dupăce România e mai săracă şi se află pe o treaptă mai inferioară culturală“...

De câteori nu am auzit astfel de declaraţiuni, şi altele, asemenea lor, cari poartă, nu numai timbrul psihologic al unui adevăr sincer, ci sunt adevărate şi pentru aceea, pentrucă corespund posibilităţilor faptice şi constringente! Dar modul de gândire al clasei de mijloc naţionaliste nu se judecă după aceste păreri, ci după cărţile lui *Popovici* şi ale consoţilor sei, din cari brutalitatea statului poliţial a stâns orice sentiment de solidarisare cu statul maghiar. (Va urma).

Din parlament. In sfârşit încep a se ivi zorile activităţii rodnice parlamentare şi la noi, după zece luni de obstrucţie nesocotită şi cu totul nemotivată. Şedinţele de Mercuri şi de eri, Joi, ale dietei ţării, au fost cu desevârşire *normale*: nu s'a provocat discuţie asupra procesului verbal ori la regulament, nu s'a cerut şedinţă secretă, ci s'a întrat în ordinea de zi, au vorbit câţiva deputaţi la proiectele militare, şi astfel nu s'a ivit nici necesitatea, de a-şi arăta presidentul, contele *Tisza*, energia şi dexteritatea în aplicarea regulamentului de casă. Cei din oposiţie apoi conferează mereu, pentru a stabili punctele de înţelegere aşa, ca ele să poată fi acceptate şi din partea partidului guvernamental. Astfel deci este speranţă, că în timpul cel mai scurt vor fi votate legile militare şi se va stabili o înţelegere comună şi cu privire la compunerea legii noi electorale. Astăzi dieta continuă discuţia asupra legilor militare.

Meetingul dela Alba-Iulia. După informaţiunile pe cari le avem, adunarea de protestare a credincioşilor bisericii gr.-cat. române, ţinută Mercuri în Alba-Iulia, a fost foarte reuşită. Au participat vre-o 15.000 de Români la ea: preoţi, învăţători, advocaţi şi ţărani. S'a trimis telegramă de loialitate la Roma, telegramă de fidelitate Maiestăţii Sale Regelui, la Viena, şi telegramă de încredere Arhiereilor bisericii gr.-cat. române. S'a ridicat apoi protest în contra înfiinţării nouei episcopii gr.-cat. maghiare şi s'a decis înaintarea unui memorand la scaunul papal, pe cale oficioasă, prin mitropolia din Blaj, precum şi rugarea Escelenţiei Sale, Mitropolitului Dr. Victor Mihalyi, ca împreună cu Preasfinţiţii Episcopi sufragani să conducă un peregrinaj al Românilor gr.-cat. la Roma. Pentru executarea concluselor luate s'a ales o comisiune de 50 membri. Adunarea a decurs în ordine exemplară.

Cercurile pastorale.

(Cu prilejul întrunirii la Roşia, prot. Sibiiului).

Intre inovaţiile prevăzute de regulamentul pentru conferenţele preoţeşti în activitatea preoţilor au o deosebită însemnătate: *Cercurile pastorale.* Acestea samănă cu ceea ce am întâlnit în străinătate sub numirea: *Misiune internă.* Pentru fiecare preot nu poate fi un ideal mai înalt, spre care să nizuiască, decât ca în parohia sa să înfăptuiască o mică şi puternică împărăţie a lui Dumnezeu pe pământ, fără a se cugeta dacă în jurul său turma creştinească e sfăşiată de vrăşmaşi ori ademenită închinăciunei idolului Vaal. Iar când în *toţi preoţii* e vie şi statornică această ţântă supremă — interese comune îi îndeamnă împreună a lucra.

„Şi numai împrejurarea, că preoţii vecini au să se întrunească de câteva ori pe an, să se cerceteze, e un merit deosebit al nouei inovaţii“ — observa cu dreptate unul dintre preoţi.

Viaţa intelectualului la sate e cât de monotonă. Te înghite valul vieţii ţărăneşti fără nici un adăpost sub sloboda mână a naturii şi a alcătuirilor omeneşti din afară.

Şi în adâncul acestei monotone vieţi la sate strigă atâtea glasuri misterioase, cari trebue ascultate, înţelese, scoase la suprafaţă şi supunându-le cercetării serioase, pe unele să le mulcomim, pe altele să le desvoltăm, şi în viaţa ţărănească să afle sălăşluire, tihnă şi mulţămire materială şi sufletească.

Cele mai bune lucruri se fac în linişte mortală, fără nici un murmur de aplause, fără nici un cuvânt de recunoaştere; însă calea aceasta nu e cea naturală şi dreaptă între oameni inteligenţi. Şi nu e regula lucrurilor bune şi mari. Majoritatea oamenilor produc ce e mai bun, se esprimă, cern lucrurile — când sunt într'o atmosferă congenială. Aceasta stă, în particular pentru acele lucrări nobile, cari esprimă individualitatea, calitatea şi darul personal.

Un om poate esecuta o lucrare mecanică în răceala nordică polară, şi chiar în desaprobarea generală; dar e greu să săvârşeşti un lucru, în care omul îşi varsă inima şi-şi esprimă sufletul său într'o atmosferă cu totul duşmănoasă, ori indiferentă.

Artistul iubit de mediul înconjurător lucrează mai bine, mai frumos şi mai uşor. El însă poate lucra şi fără de a avea aprobarea altora, decât aceea a conştiinţei sale. Insă astfel de oameni sunt rari.

E datorinţa fiecăruia a-şi lucra lucrul său prin sine, încât e cu putinţă, dar e dator a *crea o atmosferă*, în care şi alţii să poată lucra. E datorinţa fiecăruia a-şi desfăşura liber şi deplin caracterul său, dar şi a crea o atmosferă, în care şi alţii să-şi poată valora şi desvolta calităţile lor cele bune.

Sunt mulţi oameni, cari depind dela aprobarea altora.

Sunt oameni, a căror emoţiuni nu şi-au aflat espresia legitimă, cari sunt cuprinşi de sete pentru afecţiunea altora. Cari pot lucra în atmosferă de vară şi sunt restrânşi în chilie friguroasă de iarnă. Ei nu s'au studiat pe sine, ori pe cei din jur. Sunt slujbe omeneşti fără inspiraţie, nu pentrucă le lipseşte seriozitatea ori integritatea, ci pentrucă obiceiul recunoaşterii n'a fost format, şi nu e din cooperare spirituală, care nu numai dă, ci evocă ce e mai bun în sufletul omenesc. In lume e destul capital de nobile dispoziţiuni, care nu trebue ţinut ascuns şi nefolosit. Acela trebue esprimat şi vărsat în relaţiile dintre oameni pentru crearea atmosferii de prosperitate şi pentru semnalarea idealurilor, cari ne înfrăţesc în simţăminte şi în cooperare.

Preoţimea noastră are trebuinţă de această viaţă sufletească. E tagma de oameni în economia vieţii noastre naţionale, care trăeşte în împrejurările cele mai maştere chemării sale. Ea însaşi să-şi păstreze nepotolit focul entuziasmului religios împotriva bătăilor vânturilor protivnice, ca din căldura lui să se încălzească şi turma credincioşilor. Iar focul acesta sacru e condiţionat de măsura jertfirii de sine a preotului. E cea dintâi cariera, care cu atâta e mai fecundă şi mai demnă, cu cât oferă jertfe mai preţioase pentru alţii fără condiţia a contraserviciilor şi chiar fără nădejdea recunoaşterii cuiva.

*

Duminecă trecută destinată pentru inaugurarea activităţii cercului nostru pastoral în Roşia ni-a oferit un bun prilej pentru aprecierea influinţei acestei înoiri. Păr. Măniţiu, model de seriozitate şi conştienţiozitate, la sfârşitul slujbei divine a predicat frumos şi pătrunzător comentând frumoasa pericopă a Evangeliei, care eternizează sublimul moment din viaţa Mântuitorului, când acesta se roagă Tatălui său ceresc să-l preamărească între oameni, iar aceştia *să fie una pe pământ.* Această rugăciune o săvârşea noaptea peste pârăul cedrilor în măreţul templu al naturii, unde stâncile uriaşe, cari aruncau lungi umbre în lumina lunei, îi erau însoţitori. Stelele în miezul nopţii tăcute şi profunde îl priveau ca nişte ochi ai Dumnezeirii şi vântul lin îi împrăştia şoaptele lui pe pământ şi le înălţa în susul cerului la Tatăl său.

— Păzeşte-i Doamne şi pe aceştia! — încheie predicatorul. In cursul slujbei a cântat frumos corul de plugari liturghia măestrului Dima, sub conducerea învăţătorului Toma Benchea. Din ziua sfinţilor arhangeli, din Noemvrie anul trecut, bărbaţii tineri şi tineretul adult la stăruinţele mele s'au angajat să înveţe liturgia dlui Dima. Iar domnul învăţător Toma Benchea a arătat nu numai o pildă strălucită de muncă grea şi nobilă a iubirii de popor şi de biserică, dar a dovedit ce e în stare să săvârşească un om tinăr şi zelos, care stând în fruntea şcolii îi înalţă nimbul în faţa poporului, care o susţine cu mari sacrificii.

Iarna întreagă 30 inşi au cercetat orele de instrucţie, cu care prilej în pauze discutam cu ei diferite chestiuni din viaţa noastră şi a streinilor, astfel că prinseseră dragoste a se întruni, a cânta şi a sămăna felurite îndemnuri şi sfătuiri folositoare. In legătură cu cântările liturgice li s'au esplicat frumseţile cultului nostru, istoria diferitelor momente istorice din viaţa şi datinile vechilor creştini eternizate în liturgie, precum şi temeiul dogmatic al liturgiei noastre.

Serviciul divin în biserica noastră a primit un decor deosebit şi a devenit un metod ales pentru esprimarea religiei, câtă sălăşlueşte în viaţa noastră.

Pentru noi preoţii urmă, între altele, să arătăm fiecare ce parte sau pasaj din Biblie ne este mai predilect şi să-l comentăm. *Oda plugarului* din Isaia Cap 28 v. 23—29 era obiectul meu pentru soborul nostru.

Aş fi dorit cu aceste şire să ating o samă de chestiuni referitoare la importanţa cercurilor pastorale. Aş vrea să se comunice în „T. R.“ din alte locuri veşti şi informaţiuni despre activitatea lor şi în firul lor să reconstruesc icoana *misiunilor interne*, cari fiinţează şi în biserica anglicană, despre cari am informaţii precise, pe cari la vreme le voi publica.

Roşia, 8 Maiu 1912.

Tr. Scorobeţiu.

Insula Evangeliştilor.

Cine călătoreşte dela Samos către Rhodos, trece pe lângă câteva insule mititele: Patmos, Leros, Kalymnos, Kos şi Symi, despre care nu prea sosesc ştiri în Europa.

Acum însă, decând italienii au cuprins Rhodosul, au ajuns şi insulele din vecinătate la un renume oarecare.

Prima dintr'însele, Patmos, era în deosebi renumită în tot decursul evului mediu. Cum se ştie, în acest loc şi-a scris Ioan evangelistul revelaţiunea ce i s'a făcut. Este un cuib de stâncă, larg şi posomorât. Aici se arată locurile, unde evangelistul durmea, unde scria şi chiar deschizătura pe unde a străbătut glasul din cer.

In apropierea peşterii se găseşte o capelă mică, unde călugării din mănăstirea vecină fac slujbe divine. Mănăstirea s'a clădit în veacul al unsprezecelea de călugări cari s'au întrunit pe insula Patmos tocmai din motivul că revelaţiunea s'a făcut pe insula aceasta. Clădirea este împrejmuită de ziduri puternice, ca o fortăreaţă; în evul mediu era un centru al ştiinţelor, şi chiar şi astăzi se mai numeşte „universitatea insulei“. Studiile ce se propun sunt teologia şi filologia clasică.

Călugării, ca şi fraţii lor de pe muntele Athos, sunt oameni retraşi, lucrători şi nu se deosebesc la îmbrăcăminte de ceilalţi locuitori ai insulei.

Prin recomandaţia patriarhului grecesc din Constantinopol se permite întrarea în mănăstire. Intemeietorul se numea Cristodulos; mormântul său se află într'o capelă zidită în stil bizantin foarte bogat.

Biblioteca conţine manuscripte interesante, care sunt arătate cu o oarecare gingăşie rarilor vizitatori. Cele mai de valoare lucruri sunt: o parte din evangelia Stului Marcu, din veacul al V-lea; un capitol din cartea lui Iov cu ilustraţii pompoase din veacul IX-lea; predicele sfântului Gregorie din veacul al X-lea, şi o liturghie pe pergament din veacul al XII-lea. Cel mai interesant exemplar este o ediţie a lui Pindar, care, după cum afirmă călugării, ar fi prima carte tipărită greceşte în Germania, şi poartă data 1480.

De pe terasa înaltă a mănăstirii se poate vedea o parte mare din insulă, care astăzi nu mai este decât o stâncă neroditoare; în timpurile antice însă, întocmai ca şi cele mai mari insule ale mării egeice, era foarte fructiferă şi ajunsese la un mare grad de cultură.

Locuitorii sunt 7500 greci şi 40 turci. Satul Patmos, cu casele sale curăţele, este situat pe vârful cel mai înalt, împrejurul mănăstirii. Zidurile puternice mănăstireşti serveau odată de scut oamenilor împotriva atacurilor de piraţi ai insulelor vecine. Din piraţii de odinioară s'au făcut astăzi contrabandişti îndrăzneţi şi primejdioşi.

Cu deosebire sunt vestiţi cei din Kalymnos. Partea cea mai mare din bărbaţii acestei insule sunt de statură mijlocie, cu faţă uscată şi cu priviri înţepătoare; copiii sunt bălani, cu ochi albaştri. Pe lângă meseria hoţitului, mai au şi alt renume: sunt consideraţi drept marinari, cufundători şi înotători de prima calitate ai mării egeice.

Din Sălişte.

Şezătoare în amintirea lui G. Bariţiu.

Cu ocazia împlinirii de 100 de ani dela naşterea genialului bărbat al Românilor G. *Bariţiu*, comitetul despărţământului V. (Sălişte) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ a ţinut în 1-a zi de Rusalii o şezătoare culturală în sala festivă a şcoalei, având şi preţiosul concurs al „Reuniunii de cântări“ din loc.

Deschiderea a făcut-o venerabilul prezident al despărţământului dl Dr. *Nicolae Calefariu*, care în puţine cuvinte arată însemnătatea acestei şezători, aranjate în amintirea aceluia, care cu scrisul şi cu graiul său a fost apostolul redeşteptării noastre şi care în calitate de secretar, mai apoi de prezident al „Asociaţiunii“, a fost cel mai aprig luptător pentru scopurile culturale ale acesteia.

Conferenţa asupra activităţii lui *Bariţiu* era să o ţină dl Dr. I. *Lupaş*, dar fiind bolnav şi reţinut de a putea participa la această şezătoare, directorul şcoalelor din Sălişte dnul D. *Lăpădat* a cetit, după o scriere a dlui Dr. I. *Lupaş*, activitatea lui G. Bariţiu, atât pe terenul cultural şi economic, cât şi pe terenul politic.

A fost ascultat cu adevărată evlavie şi par'că întreagă adunarea era pătrunsă de marile fapte ale acestui apostol al culturii noastre.

Trei copilaşi, îmbrăcaţi de sărbătoare, în cămeşuţele lor cu „pui“, au recitat „Instrăinaţii“, versuri de G. Bariţiu, cu un curaj uimitor, iar „Reuniunea de cântări“ a ridicat nivelul acestei şezători prin splendidele bucăţi predate.

„Cântarea e mângăerea celor ce pătimesc“, — zice un proverb, care s'a adeverit şi de data aceasta. Feţele tuturora erau par'că cucernice ca la rugăciune, când în acompaniamentul corului tremurările duioase şi plângătoare ale doinei picurau lin şi jalnic în inimile ascultătorilor. Şi cum dintr'odată, ca la un semn de furtună, toţi ascultau înfioraţi notele pătrunzătoare şi profunde ale cutărui cântec vitejesc, par'că întreagă melodia se contopea în sufletul fiecăruia.

„Reuniunea de cântări din Sălişte“ în condiţiunile în care se află astăzi, şi sub măiastra conducere a dnului Iuliu *Crişan*, care însuşi este un măestru în ale muzicei, poate sta alături cu ori ce altă reuniune similară străină.

Astfel au sărbătorit săliştenii amintirea acelui valoros bărbat, care a fost George *Bariţiu*. *Elin Gruia.*

---

*) Posed scrisori dela câţiva tineri naţionalişti, în cari se arată cu multă sinceritate felul, cum şcoala maghiară, cu duritatea ei şovinistă, a făcut din ei devotaţi apărători ai poporului lor, fără ca să fi esistat mai nainte, nici în ei, nici în familiile lor, urma vreunei uri naţionaliste. *I. O.*

NOUTĂŢI.

Din cauza sfintei sărbători, „Constantin şi Elena“, *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Mercuri la orele obicinuite.*

*

Personal. Inaltpreasfinţia Sa, Domnul Arhiepiscop şi Mitropolit al nostru *Ioan*, pleacă mâne (Sâmbătă) dimineaţă la *Deda*, tractul Reghinului, unde Duminecă va face sfinţirea nouei biserici de acolo.

— Preasfinţia Sa, Episcopul *Ioan I. Papp*, care a venit Mercuri sara la Sibiiu, pentru a participa la şedinţele consistoriului mitropolitan, a plecat astăzi dimineaţa la reşedinţa sa din Arad.

*

Consistoriu mitropolitan. Eri, Joi, s'a ţinut consistoriu mitropolitan în Sibiiu, sub presidenţia Inaltpreasfinţitului Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu.* Dintre membrii *externi* au luat parte: Prea Sfinţia Sa păr. Episcop al Aradului *Ioan I. Papp* şi Prea Cuvioşiile Lor arhimandriţii: Filaret *Musta*, Augustin *Hamsea* şi Vasilie *Mangra.* S'au resolvat afaceri curente şi s'a hotărât înaintarea unei representaţiuni la Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele, pentru încuviinţarea convocării congresului naţional-bisericesc, la terminul statutar.

*

Daunele inundării. In două străzi din Lugoj apa a pustiit toate clădirile. S'au prăbuşit 289 de case, 1893 de familii cu 8429 de membri au rămas fără adăpost. Pagubele se cifrează cu peste un milion de coroane.

*

Ca răscumpărare a zilei sale onomastice dl *Constantin Popp*, şeful liquidaturii la „Albina“ şi Redactorul „Revistei Economice“, Sibiiu, a dăruit „Fundaţiunii ziariştilor români“ suma de K 25.

*

Milioane pentru şcoale. Se vesteşte din Melbourne, că văduva miliardarului Russel Hall a dăruit ţării sale 25 milioane pentru clădirea de şcoale.

*

Incendiu. In teatrul chinematograf din Villareal, în Spania, izbucnind un foc s'au nenorocit 80 de oameni, între cari mulţi răniţi de moarte.

*

Cules de roze. In jumătatea a doua a lunei lui Mai se începe culesul de roze în Bulgaria. Culesul ţine până la mijlocul lui Iunie. Se culeg numai bobocii trandafirului, căci numai din aceştia se poate pregăti uleul de roze. Valea Kazanlicului dă pe an 1700 chilograme din acest parfum preţios. Producţiunea ţării întregi se cifrează cu 13.770 chilograme. Culesul se începe în zori de zi, dar nu durează decât până la 9 ore dimineaţa; căci după ora aceasta trandafirul pierde ceva din miros şi este mai puţin potrivit pentru fabricarea uleului. Din trei mii chilograme de foi de roze se destilează cam un chilogram de uleu, al cărui preţ variază, după fineţă, între 800 şi 900 coroane. Partea cea mai mare o cumpără comercianţii din Constantinopol. Uleul de roze oriental, deşi se vinde cu preţuri mari, se falşifică în mare cantitate.

*

O reprezentaţie teatrală. Celebra tragedie a lui Goethe, *Faust*, în textul său primitiv, deşi este adeseori cetită la germani, până acum însă nu s'a reprezentat pe scenă. In sera de 24 Mai, cu prilejul întrunirii unei societăţi cu numele Goethe, trupa teatrală din Weimar a reprezentat pentru întâiaşi dată piesa lui Goethe în textul său primitiv. Reprezentaţia s'a dat în teatrul curţii din numitul oraş.

*

Numerus clausus. Din Viena se anunţă, că profesorii universitari de anatomie au cerut dela ministeriu să fixeze numărul studenţilor la facultatea de medicină. Ministerul va introduce, în urma acestei cereri, un numerus clausus cu începutul semestrului celui mai apropiat. Hotărârea ministerială se motivează cu faptul, că localităţile institutului anatomic nu pot cuprinde numărul mare al studenţilor înscrişi. Se vor primi pe viitor la facultatea vieneză de medicină, cum se afirmă, cam o mie de studenţi.

*

Cea mai frumoasă grădină. Regele tutunului din America, James *Duke*, a plantat o grădină, despre care se spune că este cea mai frumoasă în toată lumea. Grădina este situată împrejurul palatului acestui miliardar, şi anume în Sommerville din Newjersey. Grădina a costat 60 milioane de coroane: s'au construit coline, lacuri, apaducte, fântâni săritoare, cataracte şi cărări şerpuitoare. Este un adevărat parc, mare de 12 chilometri pătraţi. Arbori exotici, fel de fel de flori, paviloane cochete, statue de bronz aşezate în grupe potrivite decorează grădina miliardarului. Clădirea palatului este construită aşa, ca servitorii şi furnisorii să umble prin un tunel, şi să nu treacă prin grădină, când au să vină la palat. Publicului însă i se permite, de două ori pe săptămână, să viziteze gratuit grădina feerică a regelui tutunului şi să se delecteze în podoabele ei.

*

Umor american. Episcopul Willard Mallalieu, cu ocazia unui prânz festiv, a apărat legile privitoare la repausul duminecal şi la combaterea literaturii imorale. „Legile acestea“, a întrerupt un sociolog, „primejduesc libertatea noastră“. — „Libertatea“, a răspuns episcopul, „este un lucru bun; însă nu trebue să exagerăm: în Pennsilvania, de pildă, fie care bărbat are libertatea de a se căsători cu soacră sa, şi totuşi nici un bărbat nu s'a folosit încă de libertatea aceasta“.

*

Chinematograful şi animalele sălbatice. Universitatea din Pennsilvania se pregăteşte să facă o expediţie interesantă, cu scop de a studia felul de viaţă a fiarelor din ţinutul fluviului Amazon. In expediţia aceasta va avea un mare rol atât chinematograful, cât şi fonograful. Cercetările se vor începe în Septemvrie şi au să dureze trei luni. Toate cheltuelile sunt purtate de universitate, care se îngrijeşte şi de un film lung de câtiva chilometri. In părţile Amazonului, cum s'a dovedit în timpul mai nou, locuesc nu mai puţin de vreo trei sute de triburi sălbatice, despre care lumea nu prea ştie nimic până acum.

*

Coroanele nouă austriace. Piesele austriace de câte două coroane prezentă o inoire interesantă: pe avers, sub chipul împăratului, poartă signatura sculptorului care a construit modelul, „*St. Schwarz*“, în litere mărunte, abea vizibile. In alte ţări, bunăoară în Franţa, s'a întrodus demult obiceiul de a signa monetele cu numele artistului, care creează modelul lor.

*

Congresul notarilor. Marţi în 4 Iunie se va ţinea congresul notarilor în hala de industrie a păduricei din Budapesta. Şi-au anunţat participarea la congres trei mii de notari şi 820 ajutori de notari.

*

Vaporul cel mai mare. Joia trecută a fost o mare serbare în Hamburg. In fiinţa de faţă a împăratului german s'a inaugurat cel mai mare vapor din lume. Vasul poartă numirea superbă de *Imperator.* Clădirea lui a durat doi ani, şi are o greutate de 540.000 măji metrice; aranjamentul său intern va mai dura un an de zile. Lungimea Imperatorului este de 276 metri, lăţimea de 30 de metri, ear înălţimea de 50 metri, — nenorocitul Titanic ar încăpea comod într'însul. Pe bordul Imperatorului vor putea să călătorească patru mii de pasageri; căpitanul vaporului va avea la dispoziţie o mie o sută de marinari. Sala de teatru va cuprinde opt sute de locuri; vaporul va mai avea promenăzi, salá de gimnastică, de înotat, de dans ş. a.

*

Pentru fondul gazetarilor. La conferenţa dlui Oct. *Goga* din 26 l. c. s'au incassat, în favorul fondului ziariştilor, dela domnii: Dr. Blazianu, insp. gener., Râmnic-Sărat 34 cor., Teodor Nicolau, Bucureşti 10 cor., Şcoala de menaj 3 cor. 60 fileri, Dr. Onisifor Ghibu, Elena Petraşcu, câte 3 cor., Dron Barcianu, Giurgiu, Stefan Stroia, Sibiiu, Constantin Pop, Ioan de Preda, N. N., Dr. Ilie Beu, Dr. George Proca, Nicolae Ivan, Dr. Vasile Bologa, Romul Simu, Dr. Nicolae Ittu, Dr. Lucian Borcia, I. Enescu, Nicolae Bratu, Dr. Ilie Iancu, câte 2 cor., I. Decian, Dr. I. Mateiu, Mateiu Voileanu, dnele: Săndeanu, Marienescu, Barcianu, Boier, Meţianu, dnii Dragomir, Partenie Cosma, Dr. C. Bucşan, Simtion, N. Popescu, N. N., Rem. Cosma, câte 1 cor., I. Hurubeanu, Eugen Goga, N. Dan, D. Vulcu, dna Triteanu, dşoara Geta Tăslăuanu, Covrig, C. Bozgan, I. Ruset, P. Radulescu, Dr. Muţiu, Ioan Vătăşanu, V. Comşa, I. Fanea, I. Câmpeanu, Em. Verzar, câte 1 cor, I. Marcu 60 fil., D. Decian jun., Boier, I. Scornic, câte 50 fil., E. Ştefan, dşoara Minerva Brote, câte 40 fil., Esca 30 fil., N. N., N. N., N. N., N. N, N. N., câte 20 fil. Total 118 cor. 80 fil.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriaşilor români sibieni, au mai dăruit: Stefan Vlad, măestru pantofar, George Truţa, pedagog curs. I., Isidor Grindeanu, cismar, Varvara Vlad, Aurel St. Vlad, funcţ. la „Albina“, câte 20 bani, Elena Grindeanu pentru nepoţii săi Victoria şi Traian Săsărman, Victor şi Valeriu Grindeanu, 40 bani, George Trifan şi soţia sa Elena n. Grindeanu, 40 bani; la onomastica vice-prez. George Poponea, cu pălăria cor. 2·68, Stefan Duca, Ioan Stanciu, Ioan Desco, Petru Simtion, Valer Poponea, câte 20 bani, Virgil Imbăruş, înv. (Mediaş), Nic. Tihirel, croitor, câte 1 cor. şi I. Petraşcu, croitor, 92 bani.

Voci din public.

Stimate dle redactor! Precum s'a publicat deja în preţuitul nostru ziar „Tel. Rom.“ *adunarea generală* ordinară a comitatului Sibiiu este convocată pe ziua de 3 Iunie nou, adecă după calendarul nostru *21 Maiu*, când biserica noastră dreptmăritoare face pomenirea sfinţilor marilor împărati şi întocmai cu Apostolii, *Constantin şi Elena*, maică sa. Aceasta ar trebui să o ştie şi domnii dela cârma comitatului Sibiiu, unde Românii formează mai bine de două treimi ale populaţiunii şi să respecteze sărbătorile noastre româneşti. Aceasta o cerem cu drept cuvânt, ca să nu fim jigniţi în sentimentele noastre religioase!

Subscrisul am protestat deja cu ani înainte în representanţa oraşului Sibiiu contra necinstirei serbătorilor noastre, când dl primar convocase o şedinţă importantă tocmai pe a doua zi de Paşti, — ear' acuma mă văd silit a repeta acel *veto!* la care se vor asocia desigur toţi membrii români ai congregaţiunii.

Sibiiu, 30 Maiu 1912.

Cu toată stima:

Ioan Bapt. Boiu
paroh ortodox şi membru
în comitetul municipal.

Cărţi şi reviste.

Ramuri, revista literară din Craiova, cuprinde în nr. 9 din 1 Mai 1912 următoarele: Pe Mărgineanca, fragment, de C. Sandu-Aldea. Azi port gândurile mele, de M. Săulescu. „Cântece“ de Şt. O. Iosif, de C. Ş. Făgeţel. Colind, de I. Pârvulescu. Noul împiegat, de M. Procopie. Polemice, de D. Tomescu. Cronică. Bibliografie. — Abonamentul: în ţară 8 lei, în străinătate 10.50 lei pe an.

— Nr. 10, al acestei reviste are următorul sumar: * * *: Centenarul. I. U. Soricu: Pământul suferinţei. N. Cantuniar: Basarabia. George Son: La Basarabia. Teodor Miron: La şcoală. * * *: Doina Basarabeană. Cronica.

*

Candela, foaie bisericească-literară din Cernăuţ, nr. 5 din Mai 1912 cuprinde: Protopopul Mihail Strilbiţchi, de D. Dan. Exodul, de Dr. V. Tarnavschi. Pastoralele episcopilor noştri, de Dr. L. Gherman. Conferenţă pastorală, de I. Tipa. Text rusesc. Comunicări. Cronică. Bibliografie.

Dela „Asociaţiune“.

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de profesor ordinar la şcoala civilă de fete cu internat şi drept de publicitate a Asociaţiunii, se publică concurs până la terminul 30 Iunie n. 1912.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile până la terminul indicat comitetului central al Asociaţiunii în Sibiiu (Nagyszeben), Strada Şaguna, Nr. 6. însoţite de următoarele documente:

1. certificat de botez,

2. document despre cvalificaţiune cerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de profesori ordinari la şcoalele civile, cu pregătire specială pentru limbi şi istorie,

3. document despre studiile pregătitoare şi despre ocupaţiunea de până acuma,

4. să dovedească că ştiu perfect limba română în vorbire şi scriere.

Concurentul ales va avea să observe dispoziţiunile Statutului de organizare al şcoalei (care se poate primi dela direcţiunea şcoalei pentru suma de 30 fil.)

Profesorul, până când e provizor, primeşte salar anual K 2000 — în rate lunare anticipative, şi K 300·— bani de cvartir, în rate trei-lunare anticipative. Devenind definitiv primeşte salar anul K 2530·— şi bani de cvartir K 600·—, dacă proxima adunare va aproba decizîunea comitetului central privitoare la adausul de scumpete de 15% după salarul fundamental de K 2200·—. 5 cvincvenale á K 200·— şi drept de pensie la fondul regnicolar al statului, unde va achita taxele prescrise.

Cererile întrate după termin nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central al Asociaţiunii, ţinută în 11 Maiu 1912.

Andreiu Bârseanu, prezident. — *Oct. C. Tăslăuanu*, secretar.

Mersul trenurilor în Sibiiu.

I. Plecare.

1. La *Ocna*, băi: 2 d. a., 3·30 d. a., 9·08 seara. Dumineca şi în serbători mai pleacă la 9·00 nainte de ameazi. Circulează până în 15 Sept.

2. Către *Copşa*, Ocna (Budapesta, Braşov, Cluj): 7·46 dim., 7·04 seara.

3. Către Copşa, Ocna (Budapesta, Braşov, Vinţ) 1 d. a.

4. Către Copşa, Ocna (Braşov, Cluj, Arad, Budapesta) 4·34 d. a., 11·10 noaptea.

5. La *Vinţ*, Sălişte: 10·35 n. de a.

6. Către Vinţ, Sălişte (Budapesta, Oradea, Teius): 3·05 noaptea.

7. Către Vinţ, Sălişte (Budapesta, Arad, A. Iulia): 7·34 dim., 4·51 d. a.

8. Către *Făgăraş* (T.-roşu, Braşov) 4·20 noaptea.

9. Către Făgăraş-Braşov: 1·42 d. a.

10. Către *Turnu-roşu* (Căineni): 4·06 noaptea, 12·56 d. a.

11. Către *Agnita* (Sighişoara): 7·43 dim., 4·08 d. a.

12. Către *Cisnădie*: 5·21 dim., 7·30 dim, 1·29 d. a., 9·13 seara. (Dumineca şi în serbători mai pleacă la 3·56 d. a. Circulează până în 15 Sept.)

II. Sosire.

1. Dela *Ocna*, băi: 3.17 d. a., 6.11 seara, 10 48 noaptea. Dumineca şi în sărbători mai soseşte la 11·28 n. de a.

2. Dela *Copşa*, Ocna (Budapesta, Braşov, Cluj) 11·55 n. de a., 5.22 d. a., 8·40 seara.

3. Dela Copşa, Ocna (Budapesta Cluj): 7·25 dim.

4. Dela Copşa, Ocna (Budapesta, Cluj, Arad, Braşov): 3·55 noaptea.

5. Dela *Vinţ*, Sălişte (Budapesta, Arad, A-Iulia): 6·45 dim., 11·39 n. de a., 4·29 d. a., 9·03 noaptea.

6. Dela *Făgăraş* (T. roşu, Braşov): 7·16 dim.

7. Dela Făgăraş (Braşov): 8·59 seara.

8. Dela *Turnu-roşu* (Căineni): 3·37 d. a., 10·27 noaptea.

9. Dela *Agnita* (Sighişoara): 6·46, dim., 2·36 d. a.

10. Dela *Cisnădie*: 7 dim., 1·18 d. a., 3·22 d. a., 10·44 noaptea, (Dum. şi în serb., până în 15 Sept., mai soseşte la 8·03 seara).

Din public.*)

Mulţămită publică.

Pentru acoperirea speselor cu facerea Iconostasului din comuna Deal, au binevoit cu prilejul sfinţirii acestuia, precum şi cu ocasiunea producţiunii teatrale, ce s'a dat în acelaşi scop în ziua de 6/19 Maiu 1912, a contribui şi suprasolvi următorii: Gerasim Cărpenişan, not. pens., 10 cor., Ioan Răcean, pantofar, 90 bani, ambii din Sebeş, Ioan Moga, sen. proprietar, 5 cor., Ioan Dobre, înv., 1 cor. 40 bani, ambii din Căpâlna, Ioan Oprean, preot emer., Cunţa 2 cor., Corul plugarilor, 4 cor., Simion Flocea, înv., 1 cor., 40 bani, ambii Răhău. Simion Bădilă, v. not., Şugag, 1 cor., Ioan Bârsan, înv., Reci, 80 bani, Virgil Pop, înv., Petroseni, 50 bani, Vasile Pop, pract. not., Laz, 50 bani, Valeriu Morariu, econom, 50 bani, Ioan Pop, 20 bani, Valeriu Aleman, 20 bani, toţi din Săsciori, Sabin Jula, înv., Câlnic, 40 bani, Zaharie Tătar, not., 2 cor. 40 bani, Vasile Pav. Coman, econom, 70 bani, Nicol, Is. Popa, econom, 40 bani, George Urban, măsariu, 20 bani, George Ilie (?) 40 bani, toţi din Deal. Total: 32 cor. 90 bani, pentru care sumă, subscrisul în numele comitetului parochial, vin prin aceasta a le aduce mulţămită.

Deal, în 14/27 Maiu 1912.

Nicolau Dura
preot.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 20/1912 (140) 3—3

Publicare de licitațiune minuendă.

Pe basa planului de edificare și a preliminarului de spese aprobat prin autoritățile competente superioare, prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru darea în întreprindere a zidirei școalei rom. gr.-or. din filia **Beia** (tractul Cohalmului).

Licitațiunea se va ținea **Duminecă în 2 Iunie st. n. a. c.** în sala de învățământ a școalei noastre din Beia.

Prețul de strigare este 8468 cor. 99 fil. dela care sumă 10% sunt a se depune ca vadiu înainte de începerea licitațiunei, la epitropia parohială de aici.

Planul de edificare, preliminariul de spese precum și alte informațiuni referitoare la edificare și la materialul ce-l dă parohia, se pot afla la epitropia parohială din loc.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a încheia contractul cu întreprinzătorul, în care va avea mai multă încredere.

Contractul de edificare pentru întreprinzător e obligător îndată după subscriere, pentru parohie însă numai după aprobarea Prea Ven. Consistor. Filia Beia, 29 Martie 1912.

Comitetul parohial.

Ioan Vătășan **Pompiliu Luca**
paroh președinte. înv. notar.

Cohalm, în 3 Aprilie 1912.

Văzut: **Ioan Bercan**
adm. ppresb.

Dentist
Virgil Muntean
Sibiiu, Strada Măcelarilor,
în față cu Tipografia și Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**
(126) 6—

Bănci de școală
se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerințelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de
(19) școală a lui 15—24
Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada Gușteriții 53.

Vezi așa... acestea sunt originalele tuburi de
Jacobi-Antinicotin.
(106 b) 3—13

In Editura Tipografiei și Librăriei **„Doina“** din **Beiuș**, a apărut:
FOILETOANE
de **Alexandru Ciura,**
un volum elegant și bogat care va face plăcere amatorilor de o lectură selectă.
Prețul Coroane 1·60 + 10 bani porto.
Pentru România Lei 1·80 + 20 b porto.
Comandele să se adreseze Librăriei „Doina“ în Beiuș (Belényes) Ungaria.
(136) 3—3

Favoritul mijloc de înfrumsețare a damelor din elită este
CREMA-MARGIT
a lui Földes.
Această pomadă de obraz o folosește în toată lumea multe milioane de dame, fiind pe baza cercetărilor științifice cel mai nou product de cremă pentru obraz, și după afirmarea renumiților chemici e cel mai bun și nestricăcios mijloc pentru înfrumsețarea și rafinarea obrazilor, cu cel mai rapid și sigur efect.
In restimp de vre-o câteva zile dispar toate crețele, lintițele, petele de ficat și toate spuzele. b) (86) 4—7
Crema Margit a lui Földes
înfrumsețează nu numai obrazii, ci îi îngrijește și scutește de toate influențele anotimpului, a soarelui și a vântului.
Contra imitațiunilor se Vă feriți! — Se află în toată lumea.
Un borcănel costă 1 și 2 cor. Săpun Margit 70 fil. Pudră Margit cor. 1 20.
Expedițiuni poștale prin producentul:
Coloman de Földes,
farmacist în ARAD.

Városmajor-Sanatorium
și Hydrotherapie
26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.
[448] 64— Director-șef
Dr. Cosmutza.

Papier à Cigarettes
ABADIE

PARIS
se capătă în toate tutungeriile.
124 b) 24—

30,000 de părechi
păpuci și **ghete**
se vând cu preț redus.
Toate în lume
se scumpesc!
pânea, carnea, chiria casei, — numai păpucii și ghetele exec. în atelierul lui
VASILIE BAN
la „Cisma mare roșie“
după cum se numește prăvălia lui, se ieftinesc.
Pentruce? Pentrucă această renumită prăvălie de încălțăminte s'a mărit în casa proprie și la fiecare părechie se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera **ghete bune** și **trainice** pe lângă prețuri ieftine.
VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.
Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.
Comandele din afară se vor executa punctuos ca și până acum.
E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alții, eventual să returnează banii.
(221) 28—

Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal
Mihail Manchen
fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fier bătut.
Inființată la anul 1822. **Sighișoara, piața de sus Nr. 47.**

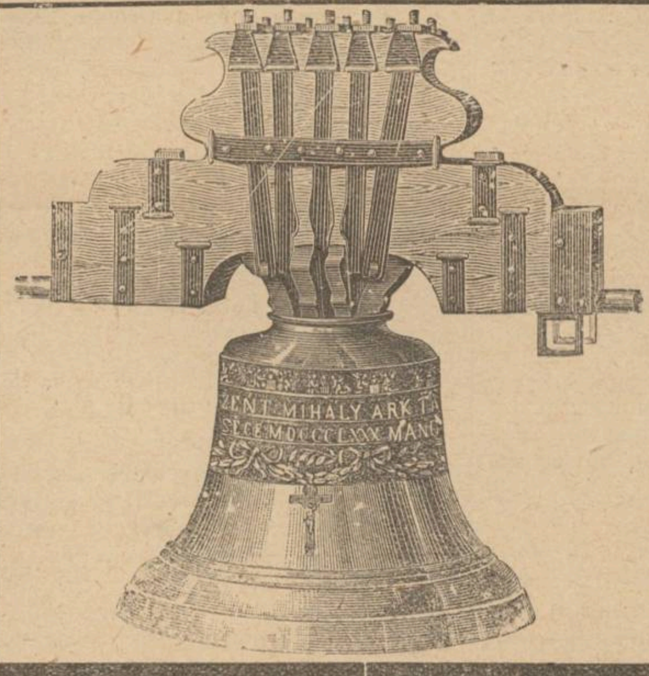

o firmă ce există dela anul 1822 și se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericești a lifera și repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum și clopote cu sunet armonic. Face și scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază și în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi și în rate.
(104) 5—24

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

REVERENZI!
Premiat:

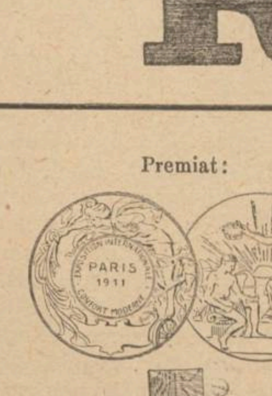

Expoziția internațională de modă, Paris 1911: Grand Prix și m. de aur.

La „Croitoria Universală“ I. PETRASCU
Sibiiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.
Bogat asortată cu cele mai bune și fine stofe se primesc și execută
Reverenzi pentru on. preoți
în cele mai bune condițiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid și grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Prețuri moderate. (472) 9—
Spriginiți industria română.

Premiat:

ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE
ROMA 1911
ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE AGRICOLA INDUSTRIALE
ROMA 1911

Expoziția universală din Roma 1911: Grand premiu și med. de aur.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 24 Maiu (6 Iunie) 1912. Nr. 54.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Obstrucția invinsă!

Sibiiu, 5 Iunie n.

In ședința de eri, Marți, a dietei țării, s'au întâmplat lucri mari și de mare insemnătate. Obstrucția, care de zece luni împedecă dieta în activitatea ei, făcând ilusorie orice manifestare a voinței majorității, *a fost învinsă*, prin energia estraordinară, prin *„mâna tare“* a contelui *Tisza*, presidentul camerei ungare.

Incă eri la ameaz am primit din Budapesta telegrama următoare: *„Proiectele de lege militare votate, în mijlocul unei gălăgii de nedescris. Parlamentul ocupat de poliție“*. Iar astăzi primim despre cele întâmplate în dietă informațiile următoare:

Partidele opoziționiste din dietă, după ce au declarat de întrerupte pertractările cu guvernul asupra propunerilor, despre cari va fi vorba mai la vale, au luat hotărirea de a începe numai decât cea mai strajnică luptă în contra guvernului, deci de a începe de nou obstrucția în dietă, acum cu puteri unite.

Cu acest gând s'au și presentat toți deputații oposiționali la ședința de eri a dietei, dar li s'a tras o dungă peste socoteală. Tuturor celor ce au cerut cuvântul înainte de a se întra în ordinea de zi, ori la regulamentul casei, presidentul, contele Tisza, nu le-a dat permisiune să vorbească. S'a cerut ședință secretă, dar nu s'a admis. S'a inscenat atunci o gălăgie asurzitoare în dietă, iar presidentul, contele Tisza, în mijlocul gălăgiei, a pus la vot proiectul de lege militar, pe care majoritatea l'a votat în general, pe articole, ba chiar și în a treia cetire, astfel că dieta nu mai are să se ocupe cu el. In 10 minute a fost terminată votarea legii.

Tot astfel s'a votat apoi și propunerea făcută încă în ședința de Luni a dietei, ca cu începere de eri, Marți, dieta să țină ședințe paralele, dela 10 până la 2, și dela 4 până la 8, pentruca să treacă repede prin dietă și proiectul de lege despre noua organisare a honvezimii, care încă își așteaptă votarea.

Oposiția unită e furioasă, dar n'are ce face, va trebui să se plece în fața faptelor împlinite. Probabil însă, că social-democrații vor mai da de lucru guvernului, pentrucă e vorba să decreteze greva generală, în întreaga țară.

E de prisos să spunem, că contele Tisza e serbătorit din partea partidului guvernamental, ca un erou, care a câștigat o luptă însemnată!

Propuneri și contrapropuneri.

După lungi și serioase consultări, partidele oposiționale din dieta țării noastre au ajuns la înțelegere și și-au formulat un program electoral comun, delăturând astfel deosebirile de vederi, cari esistau până aci între ele, cu privire la această însemnată chestie, care-și așteaptă grabnica resolvare dela actualul parlament ungar. In ședința de Sâmbătă a dietei, domnul Kossuth Ferencz a espus apoi în fața dietei acest program electoral al opozițiilor unite, și a făcut apel la guvern și majoritatea parlamentară, ca să-l accepteze, făcând astfel posibilă restabilirea păcii în dietă și funcționarea regulată a mașineriei statului.

Dacă era numai atâta, se poate că guvernul nu ar fi stat nici un moment la îndoeală, ci ar fi declarat numai decât, că primește propozițiile oposiției unite ca basă pentru pertractările ce le va începe cu conducătorii ei, pentru a stabili împreună, în comună înțelegere și în mod final, principiile după cari are să fie compusă noua lege electorală. Dar oposiția unită și-a precisat punctul de vedere și cu privire la legile militare, față de cari ridică astfel de pretensiuni, pe cari guvernul nu le poate accepta, ci trebue să le respingă în modul cel mai categoric. Oposiția unită nu vrea adecă să voteze legile militare, decât numai cu modificarea paragrafului, în care e precisat dreptul Coroanei, relativ la convocarea reserviștilor în timp de pace, în sensul cunoscutei resoluțiuni, care a provocat căderea guvernului de mai nainte, ori apoi votează numai un provisoriat, de 2—4 ani. Iar cererea aceasta a oposiției nu înseamnă alta, decât punerea guvernului ungar de nou în conflict cu Coroana, care a declarat în modul cel mai categoric, că nu e dispusă să cedeze nimica din prerogativele sale și nu acceptează nici provisoriatul.

Ridicând deci o pretensiune atât de imposibilă, pe care guvernul nu o poate accepta, oposiția unită a făcut guvernului imposibilă și acceptarea propunerilor ei cu privire la legea electorală, cari dacă lipsea condiția aceasta, puteau să servească de basă pentru pertractări, între guvern și oposiție, spre a se compune cu înțelegere comună noua lege electorală, atât de mult dorită și așteptată de poporațiunea țării acesteia.

La propunerile oposiției unite, domnul ministru-president *Lukács* a dat răspunsul încă Luni dimineața, în o scrisoare particulară, trimisă domnului Kossuth. Președintele consiliului de ministri declară în răspunsul său, că a luat cu bucurie act despre năzuințele partidelor oposiționale din dietă de a se aplana pe cale pacinică contrastele esistente, dar cu privire la legile militare trebue se declare, că o resolvare a acestei chestii în mod provisoriu, ori cu modificarea proiectelor presentate, e cu totul esclusă. Guvernul trebue să rămână pe lângă votarea proiectelor în mod neschimbat, și încă, cu considerare la timpul înaintat, cât se poate mai curând.

Cu privire la principiile stabilite din partea oposiției unite în chestia legii electorale, guvernul încă are mai multe scrupule și îndoeli, dar sunt și puncte, în cari guvernul e de acord cu oposiția. Domnul *Lukács* precisează apoi în răspuns contrapropunerile, pe cari guvernul le face oposiției. Sunt următoarele:

Guvernul se îndatorează să presinte dietei, la toamnă, proiect de lege despre dreptul electoral, pus pe bazele universalității și ale egalității. Va fi acceptat censul intelectual (scrisul și cetitul), iar censul material numai cu privire la cei cu inteligență mai inferioară. Votarea va fi secretă, însă între anumite margini, ca interesele mai înalte ale statului să nu fie periclitate. Se vor lua măsuri, ca listele electorale să fie compuse în mod esact, alegerile să fie curate și alegătorii neconturbați în libera eserciare a dreptului lor. Cercurile electorale vor fi arondate de nou, în mod corespunzător scopului. Legea va fi promulgată astfel, ca viitoarele alegeri să se poată face după noua lege electorală. In schimbul acestor promisiuni, obligătoare pentru guvern și majoritatea guvernamentală, oposiția unită are să permită votarea legilor militare, în timpul cel mai scurt, remânând, ca guvernul să le pună în vigoare numai la 1 Februarie 1913. Pentru anul curent dieta să voteze un contingent de recruți egal cu cel trecut în legile militare. Guvernul mai insistă apoi și pe lângă modificarea regulamentului de casă, în sensul celor cuprinse în vorbirea de program a domnului prim-ministru.

Șefii partidelor oposiționale din dietă s'au întrunit încă Luni înainte de ameaz la o consfătuire, pentru a se înțelege ce să răspundă la propunerile acestea, și au hotărât, că iau cu regrete la cunoștință răspunsul dlui prim-ministru, care fiind un *ultimat*, face imposibilă orice pertractare ulterioară. Oposiția deci nu mai stă de vorbă cu guvernul. Dar nici guvernul cu ea, mai ales acum, dupăce a ajuns stăpân pe situație!

FOIȘOARĂ.

O nouă carte despre Brancovicești.

De *Dr. Silviu Dragomir.*

(Urmare).

Gheorghe Brancovici spune în Cronica sa, că Sava a plecat în Moscova spre a aduna bani pentru restaurarea Mitropoliei din Bălgrad. D. Radonić crede că a fost greu atins în veniturile sale prin decretul lui Apaffy, care-l supusese curatorilor calvini. Pentru drum îi trebuia însă permisiunea Principelui, care nu-i va fi dat-o bucuros, fiindcă, prin călătoria unui ierarh al său în Rusia, i s'ar fi creat față de Poartă o situație dificilă. Cu toate acestea i-a dat voie să plece poate cu instrucția de a se informa despre relațiile dintre Rusia și Polonia de o parte, iar, de alta, despre raporturile Rusiei cu Cazacii și despre viitoarea ținută a Rușilor față de Turci.

Plecând din Bistrița la începutul anului 1668, a trecut peste Muncaciu în Liov, unde a întâlnit pe Mitropolitul din Chiev, care i-a dat o recomandație către Țarul Alexie Mihailovici. De aici a mers spre Varșovia, unde ajunse în jumătatea a doua a lunii lui April, și fu primit bine la Curtea regelui polon Ioan-Casimir. Despre planurile politice ale Poloniei pare să nu fi aflat, căci în Moscova amintește nesinceritatea Polonilor. Din Polonia a plecat Sava spre Smolensc, și de aici spre Moscova, unde ajunse la 20 Maiu. „Moscova mare, cu turnurile înalte ale Cremlinului, numeroasele biserici și mulțimea ierarhilor ortodocși, au impresionat adânc, fără îndoială, pe Mitropolitul Sava și pe fratele său, cari veniau dintr'un colț primejduit al ortodoxiei, din Ardealul depărtat, unde au suferit în de ajuns ortodoxii, împreună cu Sava, din partea calvinilor intoleranți“.

La 31 Maiu, a fost primit în audiență de Țar, iar la 2 Iunie a înaintat un act, care avea un larg interes pentru situația politică de atunci și cuprindea un proiect pentru ridicarea creștinilor împotriva Turcilor. Sava a putut să audă, pe când petrecea încă în Țara-Românească, despre o eventuală intervenție a Rușilor în folosul ortodocșilor din Țara-Românească, din Moldova și din Balcani. Și, cu cât era mai grea și mai insuportabilă apăsarea calvină, putea să se gândească mai ales la folosul ce l-ar aduce un amestec din partea Imperiului moscovit, cu atât mai mult cu cât de la apropiatul „Chesar“ Leopold I-iu, ortodocșii nu puteau spera nimic.

In August 1668 plecă îndărăt Mitropolitul Sava și cu fratele său Gheorghe, pe acelaș drum pe care au fost venit. Călătoria aceasta a fost mai ales pentru Gheorghe Brancovici de o deosebită importanță. Lui, de sigur, nu i s'a dat în Moscova atenția ce și-o atribuie singur; dar, stând el supt covârșitoarea influență a fratelui său Sava, a prins să-și lămurească idealul politic care i-a adus mai târziu glorie, dar și multe suferinți.

In capitolul al VI-lea și al VII-lea ni se înfățișează pe larg și în toate amănuntele cum, după întoarcerea sa din Rusia, a avut Sava să îndure din nou greutăți din partea Calvinilor, pe când fratele său Gheorghe întră iar în serviciul principelui Apaffy, fiind de cel mai mare ajutor în resolvarea neînțelegerilor iscate între Turci și Ardeleni pentru Ținuturile de la graniță. Tot atunci, când Principele Ardealului intervenia în favorul oposiției unguresti din Ungaria împotriva Impăratului, creîndu-și în modul acesta acasă la el un mare număr de mulțumiți, Gheorghe Brancovici e chemat să represinte interesele emigranților din Ungaria pe cari îi trădează ca și pe Apaffy, în secret oferind serviciile sale residentului austriac de la Poartă. Pricina acestei schimbări a lui Gheorghe o caută autorul în atitudinea Calvinilor față de Sava. In fața prigonirilor calvine, Sava, și la îndemnul său, de sigur, și fratele său, căutau pretutindeni unde li era cu putință un razim. Se apropie de oposiția magnaților din Ardeal, care conspira împotriva lui Apaffy și pe urmă Gheorghe diplomatul încheie învoială cu Grigorașcu Ghica, Domnul muntean.

La 20 Aprilie 1673, Ghica Vodă se leagă față de prietinul său, Gheorghe „Brâncoveanu“, că-l va ținea în mare cinste, milă și credință, — nu numai pe el, ci tot neamul lui, iar taina și învoiala încheiată între ei, și pentru binele comun și întru întărirea Sfintelor Biserici, o va păstra cu grijă. Se obligă mai departe Voevodul a fi prieten pentru prietenii lui Gheorghe și a-l apăra de protivnici, iar în lipsă a-l și ajuta până când îi va rămânea și Brancovici credincios lui și neamului său.

In acest act se menționează ca un lucru de căpetenie apărarea Bisericii cu gândul, de sigur, la Sava Brancovici, care avea de suferit din partea Calvinilor. Prin această apărare însă, se lovia Ghica în față cu politica lui Apaffy și, vrând-nevrând, se apropia de adversarii Craiului. De altă parte, cam în aceeași vreme, vestea despre formarea unei ligi creștine împotriva Turcilor a determinat pe Sava și pe Gheorghe a înfiripa legături cu Impăratul din Viena.

In capitolul al XIII-lea se expune situația politică a Europei în anii 1673-1674, când Ardealul n'a putut să se alăture la liga formată împotriva Turcilor.

(Va urma.)

Se îmbogățesc Românii! In congregația din urmă a comitatului Murăș-Turda, deputatul dietal, contele Bethlen István, a făcut o sensațională comunicare. A spus, că pe basa studiilor pe cari le-a făcut pe la oficiile de cărți funduare, *pe teritoriul Ardealului 166·000 de jugăre de pământ unguresc au trecut în cei cinci ani din urmă în mâni românești, pe prețul de 68 milioane de coroane.* Congregația, la propunerea deputatului, a hotărât înaintarea unei representațiuni la guvern, ca *prin lege* să se pună capăt acestei estinderi o valahimei, păgubitoare pentru interesele naționale maghiare! Noua lege ar putea să sune astfel (ne dăm *noi* părerea), că Românii sunt datori să dee îndărăt pământurile cumpărate dela Unguri, fără a avea dreptul să ceară îndărăt prețul de cumpărare! Ce bună ar fi o astfel de lege pentru „interesele naționale maghiare“ ale nemeșilor scăpătați, cari apoi și-ar putea vinde de nou pământurile, firește, iarăși — Românilor!

Congregația comitatului Sibiiu.

In congregația comitatului Sibiiu, ținută Luni, în 3 Iunie n. în Sibiiu, s'a făcut comunicare despre numirea noului guvern, precum și propunere din partea comitetului permanent, ca noul guvern să fie felicitat din partea comitatului nostru, prin adresă. In numele Românilor și din încredințarea clubului municipal român, domnul *Nicolau Ivan*, presidentul clubului, a făcut la acest obiect următoarea *declarațiune*:

„Noi Românii din comitatul Sibiiului, cu părere de rău, nu ne putem asocia la propunerea ce se face din partea comitetului permanent pentru a se trimite adresă de felicitare guvernului Lukács, — pentrucă acest guvern, ca și cele ce i-au premers dela inaugurarea erei dualistice, — au nesocotit și nesocotesc legea naționalităților, — se razimă pe majorități parlamentare, cari nu exprimă adevărata voință a maiorității cetățenilor cari alcătuesc statul ungar, — ci aceste majorități sunt resultatul unor alegeri, unde banul, abuzul, teroarea și baionetele au înlocuit manifestarea liberă a alegătorilor. Acest guvern, cum se vede, nici n'are cuget curat de a face o lege electorală europenească, — cu vot universal, egal și secret după comune, — ci stând sub presiunea oligarhilor și altor ocrotiți prin privilegii, va face, poate silit de sus ori de jos, o lege electorală schimonosită, cu circumscripții arondate în favorul claselor privilegiate și dominante. Dovadă despre aceasta sunt vărsările de sânge, ce a înscenat contra muncitorilor din capitala țerei, cari au reclamat drepturile lor cetățenești. Sub astfel de împrejurări nu-i putem anticipa și vota încredere, ci suntem siliți a lua o poziție rezervată, până ce nu ni se vor da dovezi, că guvernul voește serios fericirea și mulțumirea tuturor cetățenilor, fără deosebire de limbă și de lege“.

Declarația a fost presentată în scris, și domnul comite suprem *Walbaum* a enunțat, că se va lua notă despre ea în procesul verbal, iar majoritatea, compusă din toți Sașii și doi Maghiari, a primit propunerea de a se trimite guvernului adresă de felicitare. Românii n'au votat.

Hotărîrile meetingului din Alba-Iulia.

Rezoluțiunile votate din partea marelui congres al Românilor gr.-catolici, ținut Mercuri, săptămâna trecută, în Alba-Iulia, sunt următoarele:

„Având în vedere, că înființarea nouei episcopii gr.-cat. maghiare, prezentată la Roma ca o episcopie gr.-cat. cu limba grecească, nu o îndreptățește nici istoria și nici lipsele sufletești ale așa numiților gr.-cat. maghiari;

având în vedere, că înființarea nouei episcopii gr.-cat. maghiare o osândește scopul bisericii lui Cristos, de a nu face din biserică un instrument politic de desnaționalizare și de siluire și o osândesc și interesele generale ale bisericii: de a păzi pacea și buna înțelegere între credincioși și de a încunjura frecările religioase, congresul e de convingerea, că:

Inființarea episcopiei gr.-cat. maghiare, pentru multele rele, cari pot urma din cauza ei, e primejdioasă;

având în vedere, că prin înființarea plănuitei episcopii gr.-cat. maghiare, chiar și în forma contemplată de guvern, se calcă în picioare drepturile rezervate de strămoșii noștri cu prilejul unirii lor cu Roma: de-a remânea în ritul și limba noastră românească, și că prin ea se vatămă și drepturile date și garantate din partea Sf. Scaun și primite din partea noastră: de a fi totdeauna ingremiați la provincia gr.-cat. de Alba Iulia și Făgăraș și astfel vatămă integritatea teritorială a provinciei noastre mitropolitane:

congresul protestează contra înființării acestei episcopii gr.-cat. maghiare, așa, precum e contemplată de guvernul maghiar:

Decide a trimite un memoriu în înțelesul acestor rezoluțiuni la Sf. Scaun apostolic din Roma și exmite o deputațiune constătătoare din membrii biroului congresului la Inalt Preasfințitul domn arhiepiscop și mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș, d-l Dr. V. Mihali, pentru a-l ruga să înainteze acest memoriu la Sf. Scaun.

Tot aceasta deputațiune va ruga pe I. P. S. domn arhiepiscop și mitropolit, ca împreună cu preasfințiții arhierei sufragani să conducă în timpul cel mai apropiat un pelerinaj la Roma.

Pentru îndeplinirea hotărârilor luate, congresul exmite o comisiune de 50 membri, care va avea să iee toate măsurile necesare și legale întru apărarea drepturilor autentice ale bisericii române gr.-cat. unite cu Roma și *pentru păstrarea limbii românești în această biserică, chiar și în cazul dacă episcopia plănuită s'ar înființa*“.

Din Făgăraș.

Adunarea generală comitatensă.

Făgăraș, în 29 Maiu n.

Astăzi, Mercuri, s'a ținut adunarea de primăvară a comitatului Făgăraș. Românii au mers de astădată solidari.

In preseară, clubul s'a întrunit, și în numele Românilor a esmis pe protopopul Borzea, pe Dr. Șenchea, Dr. Vasu și Dr. Șerban, ca în numele tuturor Românilor, arătând gravaminile, să declare pasivitatea și se părăsască adunarea. Așa s'a și întâmplat.

Membrii români nu au participat la această adunare, afară de notarii comunali, cari la poruncă trebue să meargă. A vorbit la raport Dr. Șenchea, prezidentul clubului, arătând nedreptățile cele mari ce se fac Românilor din partea comitelui suprem. A vorbit apoi Dr. Vasu, vice-prezid., ungurește, arătând aceleași nedreptăți, ca să priceapă și cei ce nu cunosc limba română. A vorbit în urmă protopopul Borzea, arătând casuri concrete de neîndreptățire din protopopiatul Făgăraș. A spus cam următoarele:

Ilustrisime dle comite suprem!
Onor. adunare generală!

Antevorbitorii Dr. Șenchea și Dr. Vasu au amintit și de afacerile școlare, — pentru cari afaceri am fost cerut și eu cuvântul la raportul general al vicecomitelui. Deci voiu vorbi mai puțin și voiu aminti, ceea ce dânșii nu au amintit în această afacere de mare interes, pentru desvoltarea comitatului nostru românesc.

Sunt membru al acestei congregații comitatense din anul 1889, neîntrerupt și totdeauna am păstrat bunele relațiuni, cu ceealalți conmembri — în lucrarea pentru prosperarea și ridicarea comitatului nostru, în sensul cel adevărat — pe teren legal, respectând legile din vigoare.

In acest interval aproape de 24 ani în viața comitatensă, nu am avut a îndura atâtea nemulțămiri, ca acum de câțiva ani, n'am văzut atâtea atacuri îndreptate asupra noastră zi de zi, asupra drepturilor noastre naturale, ca Români în acest comitat românesc. Am crezut la început, că actualul comite suprem voește prosperarea comitatului nostru și înflorirea lui, — ceea ce s'ar putea face prin încurajarea elementului, care compune acest comitat — prin sprijinirea poporului român din comitat în desvoltarea sa culturală națională, fiind în genere cunoscut din partea tuturora, *ca lipsind pe un popor de cultură, — acel popor în necultura lui poate deveni periculos pentru stat — pentru patrie, — iar cultivându-se în limba sa natală devine cel* mai supus legilor, cel mai ascultător.

Poporul nostru din acest comitat, dornic de cultură, și-a făcut din sudoarea sa școli, și-a plătit pe învățători, impunându-se aruncuri culturale în parohii și acolo unde sunt comune curate de o confesiune — aruncuri pe întreaga comună, — sau din cassa comunală s'au votat sumele necesare, pentru cultivarea poporului; iar când legea a urcat salariile și a stabilit cuincuenalele învățătorilor, parohiile sărace au cerut dela stat ajutorul încuviințat de lege și aprobat și de organele superioare bisericești.

Dar onorată adunare! Cu durere trebue să mărturisim, că atitudinea Ilustrității Sale, dlui comite suprem, precum am observat din fapte, este dușmănoasă acestui element, adecă locuitorilor români din acest comitat, cari formează peste 95% din numărul locuitorilor.

Pentrucă aruncurile culturale ce le-au făcut comunele spre scopuri culturale *nu le-a aprobat*, cererile pentru ajutor de stat *nu le-a recomandat*, iar la aruncurile culturale unde era de lipsă, nu a dat ajutorul administrațiunii întru încassarea lor. Ba ce e mai mult, în o ședință a congregațiunii comitatense a enunțat *din presidiu* în fața noastră, că numai pentru biserica reformată este datoare administrația a încassa aruncul cultural, iar pentru biserica română ortodoxă (care în acest comitat trece peste 7%) nu este datoare administrația să dee ajutor la încassare, și aceea ce face, numai din bună voință face, dar nici decum din datorință.

Această enunciațiune a Ilustrității Sale dlui comite suprem o considerăm de un atentat în contra autonomiei bisericei noastre și a școalei române confesionale greco-orientale din acest comitat, și nu-mi vine a crede, că Ilustritatea Sa nu ar ști că biserica ortodoxă română din patria noastră își are autonomia sa, dată prin lege, își are drepturile sale, ca și biserica reformată, sancționate de Maiestatea Sa Regele.

Această autonomie și drepturi bisericești pot fi împedecate și desconsiderate, dar nu pot fi nimicite prin un comite suprem! Și durere! am văzut și aceea că ni s'au sequestrat aruncuri culturale, și cererile de întregire dela stat nu s'au recomandat de representantul guvernului spre a putea noi obținea ajutorul cerut. Și așa multe școli sunt espuse nimicirii, închiderii și cultura se ofilește la poporul nostru din acest comitat.

Vă rog să țineți cont de edificiile reparate și unele făcute de nou cu bani dela poporul român, numai spre a putea obținea ajutorul dat de lege; dar ajutorul nu s'a dat, deși s'a cerut în repețite rânduri.

Nu s'a dat nici acum la școala din Berivoii-mici, Breaza, Comana-infer., Comana-sup., Cuciulata, Făgăraș, Galați, Luța, Părău, Persani, Rucăr, Sâmbăta inf., Șercăița, Șinca-nouă, Venetia-sup.. Sâmbăta-sup. res. la un învățător. Această respingere este un semn că se calcă în picioare drepturile noastre garantate prin lege.

Legea dă dreptul la parohiile cari dovedesc sărăcia de a cere ajutor. Edificii școlare corăspunzătoare legii s'au făcut — însă organul guvernului recomandă cererile parohiilor bogate de a primi ajutorul în locul celor sărace. De pildă, aci în Făgăraș parohia gr. or. română — cu toate că are edificiul de școală corăspunzător și mai bun ca al reformaților, și-a dovedit sărăcia cu documente, nu i s'a recomandat cererea pentru ajutor, ci s'a dat ajutor la parohia reformată de aci, care dispune de averi mari și de vama târgului în sumă de 1200 cor. anual, și la catolicii de aci, iar 1200 cor. anual, și s'a dat și la israeliți.

Aceste casuri speciale pot ilustra aci deajuns atitudinea dușmănoasă față de elementul românesc din comitat. Deci noi ne vedem siliți a arăta aceste nemulțămiri, ca să le cunoașteți și dvoastră, domnilor membri, cari știți ce averi mari au reformații. Arătăm, pentru ce suntem nevoiți a părăsi adunarea comitatului și a nu mai participa la ea, până când nu se vor îndrepta spre bine aceste jigniri și pedeci în desvoltarea elementului român din acest comitat.

Era să uit un lucru atins de dl Dr. Șenchea cu școala din Dridif. Unde este judecata sănătoasă? Dacă confesiunea nu poate da atâta cât impune legea, — cum poate da comuna care se compune din aceiași contribuenți ca și la parohie? Aci se vede deci intențiunea de a ruina poporul nostru materialicește!

In Râușor edificiul școalei confesionale nu a fost bun, s'a închis — ca să fie acum închiriat cu 100 cor. anual, pentru școala comunală, — și minune, acum este bună, pentru a sta în el școala comunală! Și toate aceste atacuri de nimicire a școalelor confesionale le privim ca venite dela Ilustritatea Sa, dl comite suprem, iar nu dela Maghiari — cu cari am dori să aflăm punctele de întâlnire și împăcare, că așa nu mai poate merge! Cu acestea închei și mulțămesc onoraților membri pentru paciența cu care m'au ascultat“.

A mai vorbit pe scurt Dr. Șerban, și apoi au părăsit câteși patru esmiși sala comitatului — lăsând o impresiune de surprindere neplăcută în sală la străinii mirați, văzând că Românii sunt solidari, — ceea ce străinilor nu le convine. S'ar fi cuvenit să fie espuse datele despre toate școalele confesionale din tot comitatul; dar am înțeles ulterior, că datele școlare cerute dela protopopul Avrigului și al Branului, de protopopul Borzea, încă nu i s'au trimis.

Unul de pe galerie.

Din tractul Sebeșului.

Jubileul preotului Nicolae Maniu din Vinț.

In valurile atât de agitate și pururi înfrigurate ale vieții, la puțini oameni le este dat să-și ducă povara muncii în unul și acelaș ogor timp neîntrerupt de o jumătate de veac. Cât de lungă și cu pretenții de satisfacție îți pare o muncă de 5—10 ani în via Domnului. Când stai însă pe platoul înălțat alor 50 de primăveri, jugul patrafirului purtat atâta timp îți apare într'o splendidă aureolă. Pentrucă ori cum ar fi omul, într'un timp atât de lung este imposibil să nu întimpini în calea activității stânci și piscuri ascuțite de greutăți, pe cari numai cu trudă grea și cu sudori multe de osteneală le poți feri la o parte ca să treci înainte.

Preoțimea tractului Sebeș dându-și seama de însemnătata considerațiilor acestora, n'a lăsat să treacă prilejul rar de a prăsnui munca de o jumătate de veac a veteranului preot din Vințul de jos, Nicolae Maniu. Prasnicul acesta ținut a treia zi de Rusalii, fiind de față aproape întreagă preoțime din tract, câțiva învățători, intelectuali și reprezentanții străinilor din Vinț, s'a săvârșit în condițiile celor mai frumoase expresii de dragoste, alipire și devotament pentru jubilant. In fața publicului ales care umpluse biserica au săvârșit serviciul divin, liturgia, 6 preoți în frunte cu protopopul Sergiu Medean.

Predica ocazională o rostește preotul *Ion Bena* din Pianul de jos desvoltând în pilde luate din legea veche însemnătatea momentului. O alocuție mișcătoare și avântată rostește apoi protopopul *Sergiu Medean* prezentând jubilantului urările de bine ale preoțimii din tract și o caldă felicitare din partea Exc. Sale I. P. S. Domn arhiep. și mitropolit *Ioan Mețianu*, împreună cu distincția bine meritată de a purta de aci înainte brâul roșu. Cu ochii plini de lacrimi, adânc emoționat, mulțămește jubilantul pentru neașteptata cinste ce i s'a făcut.

La sfârșitul serviciului protopopul încinge cu noua distincție pe veteranul preot între ovațiile sgomotoase ale celor prezenți.

La recepția felicitărilor s'au prezentat notabilitățile din comună și în special reprezentanții celorlalte confesiuni, apreciind după merit munca grea a părintelui Maniu. O frumoasă surprindere, care ne-a prilejit tuturora un moment de emoție sufletească, a fost faptul că fostul dep. al Vințului dl Dr. Iuliu Maniu n'a pregetat să vie și să dea espresie stimei și dragostei deosebite ce o poartă bătrânului jubilant, cel mai înflăcărat stâlp al luptei electorale de pe vremuri.

Tot această atmosferă de dragoste și sinceritate, lipsită de spoiala oficialității rigide și a convenționalismului înghețat, ne-a împrejmuit și la masa comună dată de familia părintelui Maniu. Indispensabilele toaste au escelat deastădată prin lipsa de frazeologie și prin o nuanță pronunțată de adevărată sinceritate. A vorbit protop. tract. Sergiu Medean, preoții N. Cărpinișan, Dr. Seb. Stanca și Const. Oancea, protopresb. reformat și primariul din Vinț.

La sfârșit într'un moment de bună inspirație protop. Segiu Medean propune înființarea unui fond, care să poarte numele părintelui Nic. Maniu, pentru dotarea unui cantor bun în aceasta parohie destul de modestă în privința aceasta. Preoții pun temelie fondului prin colectarea momentană a sumei de 125 cor.

Tot pentru acesta s'a destinat și venitul petrecerii bine succese din seara zilei festive aranjate de tinerimea din Vinț în cinstea jubilantului preot.

Ziua aceasta a fost un prilej de adevărată recreare sufletească pentru preoții cei mai bătrâni, cari vedeau în părintele Maniu pe tovarășul înainte mergător, iar pentru cei tineri prilej de înălțare și oțelire pentru lupta vieții, pentru biruirea tuturor stavilelor a căror viie mărturie e însuși jubilantul. Căci nu e lucru ușor să trudești în sărăcie zeci de ani, să slujești 38 ani la unul și acelaș altar cu un preot de altă confesiune, și din nimic să ridici biserică și să pui temeiu de înaintare și deșteptare culturală națională, O muncă de 50 ani la altarul Domnului în condiţii mizere ca ale păr. Nic. Maniu reclamă cu drept totdeauna recunoştinţa contimporanilor ca un prilej de înălţare şi întărire pentru generaţia posterităţii.

Cor.

Apel.

Cu groază ne aducem aminte de dezastrul cauzat prin uraganul din 13 Maiu 1912.

Nici noi nu am fost cruţaţi de această pacoste crudă şi neaşteptată, care a devastat mai multe comune locuite de Români din cercul Teaca.

Biserici masiv zidite au fost prefăcute ruină, oamenii au fost omorâţi şi schilodiţi de titanica putere a vântului ne mai pomenit.

Peste 10 000 de Români au rămas fără adăpost de noapte. Bogat şi sărac împreună cerşesc după o bucată de pâne. Pagubele trec peste un milion.

Poporul şi altcum sărac, cu greu poate îndura lovitura aceasta.

In numele copiilor rămaşi orfani, a văduvelor şi a Românilor deveniţi cerşitori, apelăm deci la marinimozitatea publicului darnic, rugându-l să aline durerile greu încercaţilor.

Contribuirile sunt a se trimite la adresa Emil Birtolonu Teke (Kolozs megye) până la 1 Iulie 1912.

Teaca, în 31 Maiu 1912.

Pentru comitetul de ajutorare:

Emil Birtolonu cassar.
Dr. Eugen Bran preşedinte.

Potop în Lugoj.

Corespondenţă particulară a „Tel. Român“.

In acest an sfintele sărbători ale Rosaliilor aŭ fost pentru o mare parte din bănăţeni, în special însă pentru noi, lugojenii, o năpastă, o dreaptă judecată a celui de sus, care văzând răutatea crasă, ura şi pisma, neînţelegerile, cari sunt înrădăcinate, nu numai între cei din lumea mărginită la minte, ci — durere — şi în inimile unora dintre cei mai sus puşi, — n'a trimis limbi de foc, ci unde vrăjmaşe de apă, doară — se vor mai îndrepta oamenii!

Dumineca seara, în prima zi de Rosalii, Lugojul începu să fie cuprins de o înspăimântătoare frică! Prin cerculTeregovei în săptămâna trecută (Sâmbătă) se întâmplară două ruperi de nori, aşa, că râurile Timişul, Bogheiul, Nera şi Bârzava, ameninţară cu furioasele lor unde aproape toate satele locuite mai ales de Români năcăjiţi, cu nimicirea avutului şi a vieţii lor.

Lugojul pe la orele 8 sara era aproape plin de apă până la brâu. Strada parcului de pe lângă Timiş, a comitatului, Faur, Udrea, Valeriu, Eugen, Tunei, Isvoară, chiar şi piaţa Isabela cu frumoasele ei cafenele Corzo, Roial, Amigo, cu prăvăliile cele îndesuite de marfuri, erau în apă!

Nu mai era vorbă de a-ţi scăpa avutul, ci numai viaţa!

Il. Sa, dl Dr. Z. *Medve,* comitele suprem al comitatului, precum şi primarul oraşului, dl *Dr. Dim. Florescu,* ajutat de energicii protonotari *Z. Talajdy* şi Dr. *Băltescu,* se îngrijiră să mântuiască barem viaţa şi o parte din averea celor nenorociţi.

Miliţia de honvezi, de artilerie şi o parte din miliţia din Timişoara, cu riscul de a-şi pierde viaţa, scăpă multă lume din ghiarele morţii.

Locotenentul român *Chiticean* cu o bravură de admirat scăpă pe o mulţime de bulgari, de prin grădinile lor, dela moarte. Lumea îşi află adăpost în casa comitatului, în palatul de justiţie, în cel de finanţe, spital, în o casarmă şi în unele edificii şcolare. Apa pătrunse aproape prin toate bisericile, — afară de cea ortodoxă-română.

După socoteala îndeplinită în mod oficios s'au dărâmat aproape 300 case, au rămas sub cerul liber 1894 de familii cu 8979 de membri familiari!

Paguba oraşului se urcă la suma de peste 800,000 coroane, iar a privaţilor la peste un milion de coroane.

Ministrul president, dl L. *Lukács,* trimiţând comitatului deocamdată suma de 20,000 coroane îşi esprimă compătimirea prin următoarea telegramă:

„Catastrofa grozavă, la care a ajuns de nou comitatul, a cutremurat adânc guvernul, în numele căruia îmi esprim adevărata compătimire şi durere, atât comitatului, publicului aceluia, cât şi celor bântuiţi de pacostea elementară. Acţiunea întreprinsă întru ajutorarea celor păgubiţi guvernul o va împărtăşi din parte-i de cel mai intenziv sprijin posibil“.

Iar secretarul de stat în ministeriul de interne, dl *Em. Iakabffy,* a trimis comitelui supsem Dr. Z. Medve telegrama următoare:

„Amăsurat acelei strânse legături interne, ce mă leagă de acest comitat, şi pe care o voiu nutri în pieptul meu în mod statornic sub toate împrejurările, cu întreaga căldură a inimei mele iau şi eu parte la suferinţele nespuse ale acestui comitat“.

Apa începu să scadă abia a 3-a zi. Acum se cer pumpe, dar nu-s!

Se cer bani şi pâne, dar se capătă cam greu!

Grăbească-se deci ocârmuirea puternică şi obştea cu situaţie bună şi mai cucernică, dar cu dare de mână, şi sară într'ajutor bătuţilor de soarte! *G. J.*

NOUTĂŢI.

Personal. Inaltpreasfinţia Sa, Domnul Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu,* a sosit Luni sara la reşedinţă, venind din Deda, unde a săvârşit Dumineca sfinţirea bisericii de acolo.

*

Nou academician. In locul mult regretatului *Ioan cavaler de Puşcariu* a fost ales membru ordinar al „Academiei Române“, dl *Barbu Stefanescu Delavrancea,* distinsul scriitor şi fost ministru în cabinetul dlui P. P. Carp.

*

Vlaicu premiat. „Academia Română“ din Bucureşti a acordat premiul Lazar, în sumă de 5000 lei, domnului inginer *Aurel Vlaicu,* pentru aeroplanul Vlaicu.

*

Alegerea dela Orăştie. Curia a publicat Sâmbătă sentinţa, în chestia alegerii de deputat dela Orăştie. Petiţia Românilor a fost respinsă, ca *neîntemeiată,* şi petenţii au să plătească 16.900 coroane, cheltueli de proces.

*

Rector al universităţii din Bucureşti, a fost confirmat din partea guvernului român domnul *Ioan Bogdan,* decanul facultăţii de litere dela aceeaşi universitate.

*

Reuniunea femeilor române din Sibiiu îşi va ţinea adunarea generală din est-an Dumineca în 9 Iunie n. a. c., la orele 11 a. m., în localul propriu din Berggasse Nr. 9. La adunare se invită din nou toţi membrii şi binevoitorii reuniunii. — Cu ocaziunea aceasta se vor expune spre vedere publică obiectele lucrate de elevele şcoalei pentru economia şi industria de casă. Expoziţia va fi deschisă pentru nemembrii Dumineca dela 3 până 6 ore p. m., Luni si Marţi (10 şi 11 Iunie) dela 10 până 12 ore a. m. şi dela 3 până 6 ore p. m. O parte din obiecte e de vânzare.

*

Examenul cu elevii şcoalei de aplicaţie a seminarului „Andreian“ se va ţinea Dumineca în 9 Iunie a. c. st. n. la orele 3 p. m. în sala Nr. 23 a seminarului.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului nostru, ilustrul domn *Vasile de Stroescu,* a donat parohiei gr.-or. române din Cicer-Corabie suma de 500 coroane, în scopul edificării şcoalei confesionale, pentru care dar marinimos îi aduce sincere mulţămiri: *Comitetul parohial.*

*

La direcţia de finanţe din Sibiiu orele de oficiu, cu începere dela 1 Iunie n. până la 30 Septemvrie n. sunt: dela 7 dimineaţa până la 1 d. a. în zilele de lucru, şi dela 9 până la 12 în Dumineci şi sărbători.

*

Deraiarea unui tren al Vesuviului. Trenul circumvesuvian, cum se vesteşte din Neapol, a deraiat zilele acestea. Patru pasageri au fost grav răniţi.

*

Note rele. Din Belgradul sârbesc se scrie, că în grădina dela Topcider s'au găsit două cadavre, unul al elevului de clasa a VI-a gimnazială, Costa *Radoicovici,* al doilea al elevei dela şcoala comercială, Darinca *Djukici.* Elevul a împuşcat fata cu două focuri de revolver; pe urmă s'a împuşcat pe sine. Amândoi au lăsat scrisori, unde spun că din cauza notelor rele, primite în şcoală, s'au hotărât să-şi curme viaţa.

*

Serbare în Cluj. Universitatea Francisco-Iosefină din Cluj, cu prilejul încheerii anului şcolar curent, şi a serbat jubileul de patruzeci de ani dela înfiinţare.

*

Episcopat în Pojon. S'a pornit o mişcare în Pojon, cu scop de a se înfiinţa un episcopat romano-catolic în acest oraş.

*

Caz de moarte. In Ungvár a răposat episcopul diecesei greco-catolice a Muncaciului, Iuliu *Firczák,* în etate de 76 de ani.

*

† Wilbour Wright. Se anunţă din Dayton (statul Ohio), că celebrul aviator, părintele sborului, *Wilbour Wright* a murit în urma unei boale de tifos. Răposatul aviator, împreună cu fratele său Orville, este primul cuceritor al văzduhului. El a creat sborul cu motor, şi astfel şi-a câştigat un nume nemuritor în istoria aviaţiunii. Primul sbor, executat cu ajutorul motorului, l-a făcut răposatul Wright în 17 Decemvrie 1903.

*

Comori în adâncimea mării. Se anunţă din Londra, că au izbutit să scoată la lumină comorile vaporului cufundat Oceana. Este cea mai mare muncă, săvârşită până astăzi de cufundători. Vaporul se găsea la o adâncime de 90 urme, şi purta o avere în aur şi argint în valoare de peste douăzeci milioane de mărci. Societatea de asigurare a plătit, după catastrofă, 18 milioane de mărci ca despăgubire pentru societatea de navigaţiune; şi-a asigurat însă dreptul, ca dacă comorile se vor putea scoate la lumină, averea găsită să treacă în proprietatea sa. Munca cufundătorilor, în considerare că marea era de multeori furtunoasă, a ţinut nouă săptămâni. Aproape comoara întreagă a fost scoasă din adâncimea mării.

*

Etnografie. O revistă etnografică a publicat de curând câteva ştiri despre obiceiurile ciudate ale ţiganilor nomazi. Intre altele scrie următoarele: Rolul de căpetenie, la încheerea unei căsătorii între faraoni, îl joacă o coadă de mătură. Când tinera păreche porneşte la cununie, are să treacă peste o coadă de mătură, pusă în calea lor. Obiceiul se explică în mai multe chipuri. Ţiganii adecă zic, că mijlocul acesta alungă totdeauna duhurile necurate. Alţii cred, că dacă tinera păreche trece peste coadă de mătură, prin acesta este scutită de puterea făcăturilor şi a vrăjilor. Se mai zice, că nevasta de ţigan, dacă trece peste o coadă de mătură, va avea mulţi copii. Sunt însă şi de aceia, cari afirmă tocmai contrarul, zicând că omul care trece peste o coadă de mătură, va da de mare supărare.

*

Amundsen în Buenos-Ayres. Căpitanul *Amundsen,* descoperitorul polului sudic, a sosit pe vasul său *Fram* la Buenos-Ayres. La debarcare a fost salutat de primarul oraşului. Aici, în Buenos-Ayres, are să-şi înceapă Amundsen seria conferenţelor sale.

*

Pentru câteva cireşe. Un ţăran din Toulon a surprins doi soldaţi furând poame dintr'un cireş. Inarmându-se cu o puşcă, a tras câteva focuri: pe un soldat l-a omorât, pe al doilea l-a rănit de moarte.

*

† Rafila Chifa născ. Măries, soţia parohului Iacob Chifa, a decedat Joi în 30 Maiu st. n. 1912, la 4 ore dimineaţa în al 75-lea an al etăţii şi al 56-lea al fericitei sale căsătorii. A fost înmormântată Dumineca, în 2 Iunie 1912 la 1 oră după ameazi în cimiteriul din Blaşfalăul de jos. Fie-i ţărâna uşoară!

*

Mulţămită. Subscrişii în numele comitetului şi al întregului popor din comuna noastră venim şi pe această cale a mulţămi mecenatului neamului nostru, dlui *Vasile de Stroescu,* care a donat şi parohiei noastre, pentru edificarea şcoalei, frumoasa sumă de 500 cor. Rugăm pe Atotputernicul Dzeu să-l ţină la mulţi fericiţi ani. Sâmbăta-superioară-apus., 7 Iuniu 1912. In numele parohiei: Spiridon Mardan, paroh, Chirion Adămoiu, înv. dir., Nicolae Vidu, primar. Dionise Comşa, epitrop.

*

Călătorie de explorare în Groenlanda. In vara acestui an vor pleca două expediţiuni în Groenlanda, cu scop de a studia ghieţarii măreţi, şi a face cercetări privitoare la perioda de ghiaţă preistorică. Prima expediţie condusă de căpitanul danez Koch, va merge mai întâi pe pământul reginei Luiza, care se găseşte în partea nordică a insulei. Va sta acolo toată iarna; abia în Mai 1913 se va întoarce acasă. A doua expediţie groenlandeză este compusă din învăţaţi elveţieni, sub conducerea unor profesori celebri.

*

Chinematograful ca mijloc de învăţământ. Congresul pentru promovarea învăţământului în ştiinţele naturale şi matematice, cum se anunţă din Halle, a hotărât să introducă chinematograful ca mijloc de instrucţiune, mai ales pentru matematice. Se va înfiinţa o centrală, care va împrumuta şcolilor filmurile trebuincioase.

*

Arta punerii în scenă. Directorul vestit al Teatrului regal din Berlin, *Max Reinhardt,* este astăzi considerat ca cel mai iscusit regizor. Se ştie, că Reinhardt a representat cu un succes extraordinar piesa *Regele Oedip* într'un circ, unde celebra tragedia a lui Sofocle — întocmai ca în Grecia antică — a fost jucată în mijlocul publicului, şi nu pe scena cu decoruri. Max Reinhardt se află acum la Paris, ca să monteze o pantomimă cu subiect din „O mie şi una de nopţi“, cu titlul *Sumurun.* Cu acest prilej directorul de teatru şi-a expus teoriile de regizor, zicând că a introdus un nou element în arta punerii pe scenă prin faptul, că a încredinţat execuţia decorurilor şi costumelor în grija artiştilor pictori, şi nu a decoratorilor obişnuiţi.

*

Scăderea poporaţiunii în Franţa. Ministrul francez de lucrări publice a dat la iveală statistica poporaţiunii din Franţa pe anul 1911. Conform ultimelor date, Franţa în anul trecut a avut 742.114 naşteri, şi 776.983 casuri de moarte, va să zică o scădere de 34.869 de suflete. — In legătură cu aceasta se anunţă din Paris, că deputatul Messimy, fost ministru de răsboi, a pregătit un plan interesant pentru a împedeca scăderea în poporaţiunea ţării sale. A înaintat camerei un proiect de lege, care hotăreşte ca ori ce mamă franceză, dacă are patru copii, primeşte un premiu anual de cinci sute de franci. Suma premiului va creşte în raport cu numărul copiilor. Pentru acoperirea acestor cheltueli, statul — conform planului elaborat de Messimy — va pune dări pe burlaci, pe căsătoriţii fără copii şi pe familiile cu câte un singur copil.

Cărţi şi reviste.

Serbările dela Blaj, 1911, o pagină din istoria noastră culturală. Publicaţie a despărţământului XI Blaj al Asociaţiunii. Preţul coroane 3·50 plus 25 bani pentru porto. Se poate comanda dela dl Dr. *Victor Macaveiu,* profesor în Blaj.

Poşta ultimă.

Cum a fost votată legea militară?

La orele 10 şi jumătate, în mijlocu gălăgiei, tumultului, sbierăturilor celor din opoziţie, contele Tisza pe neaşteptate a pus eri la vot legea militară. Inzadar cereau cei din opoziţie cuvântul, căci Tisza nu vedea şi nu auzia nimica. Listele cu cari se cerea şedinţă secretă le-a aruncat la o parte. A pus întrebarea, a dat semn cu mâna, şi majoritatea s'a ridicat în picioare şi a votat, odată, de douăori, de câteori a făcut Tisza semn cu mâna, iar stenografilor Tisza le-a comunicat hotărârile enunţate din partea sa. La orele 11 şi jumătate şedinţa a fost terminată, autenticându-se şi procesul verbal al şedinţei. Pe coridoare se aflau 120 poliţişti, pentru împedecarea eventualelor escese, iar miliţia a fost întreagă consignată în casarme. După şedinţă partidul guvernamental a ţinut o conferenţă, în care primministrul Lukács a mulţămit contelui Tisza, pentrucă a scăpat ţara de o mare primejdie, iar deputaţii guvernamentali au subscris o declaraţie, că cele întâmplate în dietă s'au întâmplat din voia partidului muncii, că *toţi* au votat legea militară, deci o nouă votare nu mai e necesară.

Şedinţa de după amiaz.

In şedinţa dietei, ţinută eri d. a. la orele 4, opoziţia a înscenat de nou gălăgie. Prezidentul a provocat-o de trei ori să se poarte cuviincios, dar fără resultat. Atunci contele Tisza a eschis dela şedinţă pe 36 de deputaţi opoziţionali, între cari se află şi Justh, Polonyi, contele Károlyi etc. şi dupăce de buna voe nu s'au îndepărtat, *i-a scos afară cu poliţia.* Ceialalţi deputaţi opoziţionali au părăsit sala. Dieta a votat apoi legea honvezimei, în general şi pe articole. Astăzi va fi votată legea despre procedura judecătorească la miliţie, ultima din legile militare. Pe stradele capitalei circulează miliţia, gendarmăria şi poliţia. Până acuma e linişte în capitală.

Nr. 294/1912. (130) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III. **Uroiu** cu filia **Cărpeniş** din protopresbiteratul Geoagiului, prin aceasta se publică concurs nou cu termin de 15 zile, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru congruă.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu în terminul deschis, iar concurenţii — pe lângă prealabila încuviinţare a protopopului — să se prezinte în parohie pentru a cânta, cuvânta şi celebra, şi a se face cunoscuţi poporului.

Geoagiu-Algyógy, 11/24 Aprile 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Geoagiului în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 28/1912. of. paroh. (143) 1—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistor arhidiecezan cu Nr. 2234/1912 Şcol. prin aceasta se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere zidirea şcoalei confesionale gr. or. române din **Cărpiniş**, tractul Mercurei, comitatul Sibiiu.

Licitaţiunea se va ţinea **Duminecă în 3/16 Iunie anul curent** la 2 oare p. merid. în edificiul şcoalei celei vechi din loc. Preţul de strigare este 28 000 cor. după care sumă licitanţii au a depune un vadiu de 10% în bani gata, eventual în hârtii de valoare acceptibile.

Licitaţiunea e verbală, însă oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător şi cu declaraţia oferentului, că cunoaşte condiţiunile şi să supune lor, se primesc până la începerea licitaţiunei, cari sunt a se da la mâna presidentului comitetului parohial.

Comitetul parohial îşi reservă dreptul de a alege dintre minus oferenţi pe acela în care va avea mai multă încredere fără considerare la suma oferită.

Planul, preliminarul şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial din loc în oarele oficioase.

Se notează, că comuna bisericească are la dispoziţie 45.000 cărămidă arsă gata, precum şi 250 metri cubici peatră scoasă pe cari întreprinzătorul va fi deobligat a le primi în preţul cât costă, care sumă se va detrage din preţul de edificare.

Cărpinis, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 22 Aprilie 1912.

Ioan Munthiu — **Nicolau Opriş**
paroh preşedinte. — not. com. par.

Nr. 447/1912. Văzut:

Avr. S. Pecurariu
protopop.

Nr. 89/1912 paroh. (137) 3—3

Publicaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobat de Preaveneratul Consistoriu Arhidiecezan, se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere edificarea şcoalei gr.-ort. din **Ruja**, protopresbiteratul Agnitei.

Licitaţiunea se va ţinea Duminecă în 3/16 Iunie 1912 în şcoala gr.-or. din Ruja la 11 ore a. m.

Preţul de strigare este 8500 cor. unde este cuprins şi cărămida şi năsipul care de fapt le dă comuna bisericească şi preţul căruia se va detrage din preţul strigării cu ocasiunea licităţii, dupăce se va statori în înţelegere cu licitanţii.

Licitanţii sunt datori a depune 10% vadiu în bani gata ori în hârtii de valoare, comitetul parohial însă poate admite şi licitanţi pentru cari în lipsă de vadiu girează persoane cunoscute, cu avere şi demne de toată încrederea.

Licitanţii pot fi numai persoane cualificate şi probate în această meserie.

Comitetul îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Planul şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Ruja.

Reflectanţii nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese ori diurne pentru câştigarea informaţiunilor mai deaproape la faţa locului, precum nici la participarea la licitaţiune.

Din şedinţa comitetului ţinută la datul de jos.

Ruja, în 30 Aprilie 1912 st. v.

Oficiul parohial ort. român:

Nicolae Babeşi — **Patrichie Pintea**
paroh. — preş. com. par.

Nicolae Cândea
epitrop I.

Nr. 506/1912 prot.

Am văzut: **Ioachim Muntean**
protop.

Nr. 302/1912. (135) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă parohul Crucian Mărginean, din parohia de cl. III. **Cinade**, tractul Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de capelan sunt toate venitele cuprinse în coala de fasiune B. (întreaga porţie canonică, ferdelele, zilele de lucru, stola, etc), pentru răscumpărarea cărora are să dea parohului 700 cor. anual, plătibile în 4 cvartale anticipative.

Parohul pe lângă această escontentare îşi reservă dreptul la congrua sa şi la casa parohială până trăeşte.

Doritorii de a reflecta la acest post, au să-şi înainteze cererile provăzute cu documentele cerute de legile în vigoare şi pe lângă prealabila încunoştiinţare a protopopului au să se prezinte la biserica de acolo în vre-o Duminecă ori sărbătoare spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi predică.

In conţelegere cu comitetul parohial din Cinade, ţinut la 28 Aprilie 1912.

Mercurea, 3 Maiu 1912

Oficiul protopresbiteral.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Mobiliar de prăvălie
arangiat complet e de vânzare. Doritorii au a se adresa în **Sellenberg** (Szeben m.) **Nr. 39**.
(142) 1—2

Aviz.
Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturí până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă
Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)
(46) 17—

VECHIA MEA
experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin**, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann **„Manera“** pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 12—40

SALVATOR
Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!
(275) 44—52
Se află pretutindenea.

YOGHURT B-600
se prepară pe bază ştiinţifică din lapte curăţit şi pasteurizat; el conţine adevăratul „Bacillus bulgaricus“. Culturele de bacili, cari se folosesc pentru preparare, stau sub continua controlă a bacteriologului Dr. W. Winkler, profesor la şcoala superioară de agricultură în Viena.

Yoghurt B-600 să bea
mai bine sorbind dintr'un pocal şi se poate lua la dejun, ojină sau cină, precum şi la ori-ce mâncare. Se recomandă cu deosebire ca beutură la mâncări voluptuoase. In timpuri călduroase e un eminent mijloc răcoritor.

Pentru cură e neapărat de lipsă a bea Yoghurt cel puţin 2 luni, în fiecare zi 1—2 sticle.

„De fapt nu există nici un aliment care ca valoare nutritoare s'ar putea compara cu Yoghurtul bine pregătit“. **Dr. V. Brudny.**

„Yoghurtul, conţinând aproape 38% albumină e un mijloc excelent de nutrire şi întărire pentru oameni sănătoşi şi bolnavi. Costând numai 30 fileri partea sa nutritoare corăspunde cu acea a unui Beefsteac mijlociu, e însă cu mult mai uşor de mistuit şi împiedecă putrefacţiunea în intestine, pe când beefsteacul o accelerează. In Yoghurt laptele să află într'o stare de mistuire prealabilă ceea-ce se face în stomac prin pepsină. Astfel Yoghurtul se resorbează mai uşor ca laptele obicinuit, regulează scaunul şi pentru catarurile de intestine e de o valoare nepreţuită“.

Yoghurtul nu numai împedecă ivirea catarurilor de intestine, ci le şi vindecă repede chiar şi pe cele mai îndărătnice, cum e bună oară desenteria, anemia produsă prin automtosicaţie înclinarea spre durere de cap, indispositiuni nervoase e un leac profilactic contra apendicit-i şi a deosebite or boale intestinele, cari după profesorul Friedr. de Müller aproape 90% provin din infecţiunea intestinală.

„Yoghurtul are un gust foarte plăcut, puţin acriu şi se poate cosuma cu sau fără zahar, cu ori fără pâne, amestecat cu poame fierte ori ca adaus la alte bucate.
Dr. Ludovic Reinhardt
medic special pentru boale de stomac, intestine în Basel.

„Boale grele de stomac şi intestine, îndeosebi cele produse prin discompunerea şi putrefacţiunea în intestine şi prin prea puţină secreţiune a sucului stomacal (constipaţiuni, diaree etc.), precum esanteme, anemie boală de rinichi sau ficat, provocate de anomaliile anumite să pot vindeca prin cura cu Yoghurt“.
Profesorul Dr. W. Winkler.

„Yoghurtul împiedecă putrefacţiunea stricăcioasă în intestine, care înveninează corpul şi grăbeşte îmbătrânirea“. **Profesorul E. Metschnikoff**, Paris.

In Bulgaria, unde Yoghurtul e mâncare naţională între 4 milioane de locuitori se află nu mai puţin decât 3800 persoane trecute de 100 ani, pe când în Germania cu 61 milioane de locuitori sunt abia 78 persoane trecute de 100 ani.

Cât de energic desinfectează Yoghurtul intestinele, se adevereşte prin cercetarea Drului Duclau, care la 4 săptămâni după întrebuinţarea Yoghurtului a constatat scăderea bacteriilor dela 26 milioane la numai 1200 într'un decigram de conţinut intestinal.

„Yoghurt B 600“ costă în abonament lunar, o sticlă 30 fileri, inclusive transportul la locuinţă. Abonamentul se poate începe în fiecare zi.

Comandele se pot face prin:

Juliu Baumann, SIBIIU, strada Sării (Salzgasse Nr. 22). Telefon Nr. 210.
apoi la: **Prăvălia societăţii de agricultură** (Landwirtschaftliche Verkaufshalle) Piaţa mare, Telefon Nr. 100 şi la **Karl I. Spengler**, Piaţa mică Nr. 31, unde se capătă şi **în sticle singuratice**, cu 36 bani o sticlă. (141) 1—

130 filiale proprii în patrie si strainatate.
GHETELE „TURUL“
(89) 6—10
sunt
de clasa primă, elegante și de mare preţ.
„TURUL“, fabrică de ghete,
societate pe acţii în
Timişoara.
Cea mai mare fabrică de ghete din monarhie.
Filială: SIBIIU,
Str. Cisnădiei Nr. 20.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 26 Maiu (8 Iunie) 1912. Nr. 55.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C, 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Lovitura de stat din dietă.

Sibiiu, 7 Iunie n.

Scenele din şedinţele de Mercuri ale dietei ungare, ţinute înainte şi după ameaz, au fost aceleaşi, ca în ziua premergătoare. Deputaţii aparţinători partidelor oposiţioniste s'au presentat la ele cu gândul, să însceneze gălăgie, deci provăzuţi cu fluerițe, trimbiţe, şi alte instrumente asurzitoare, dar în momentul în care au început *concertul*, presidentul dietei, contele *Tisza*, a chemat poliţia şi i-a dat afară, trimiţându-i pe deasupra şi în faţa comisiunei de imunitate, care i-a judecat destul de aspru. Pe domnul Justh Gyula l'a esclus dela 45 de şedinţe, pe Polonyi, Lovászy şi Eitner dela 25 de şedinţe, şi pe alţi 29 de gălăgioşi dela câte 15 şedinţe.

După scoaterea cu forţa din sală a celor ce au înscenat gălăgia, au părăsit sala şi ceialalţi deputaţi oposiţionali, şi au rămas în sală numai deputaţii guvernamentali, cari şi-au căutat apoi de lucru. Au votat în general şi pe articole legea honvezimei, au votat legea despre înfiinţarea celor două universităţi noue, în Pojon şi Debreţin, şi legea despre convenţia literară cu Statele Unite din America.

Proxima şedinţă a dietei a fost anunţată pe astăzi, Vineri, şi la ordinea zilei e pusă legea despre procedură civilă. Se crede, că astăzi şi mâne, dieta, măturată acum de elementele turbulente, va vota *toate* proiectele urgente de lege, apoi va lua vacanţe până la toamnă.

Şi oposiţia sdrobită ce face în faţa acestor fapte împlinite? A decis să adreseze un manifest „naţiunei“, în care se arete procedura ilegală a „violentului“ president de cameră Tisza, să apeleze la sentimentul patriotic al magnaţilor, ca să nu voteze legile militare, trecute prin dietă pe cale ilegală, prin violarea regulamentului de casă, să apeleze la Coroană, ca să nu sancţioneze legi, cari nu sunt votate în regulă, şi să se adreseze străinătăţii cu un protest energic, pe care contele Apponyi a fost încredinţat să-l ridice şi in conferenţa interparlamentară!

Aşa a hotărât oposiţia că va face. Dar resultate nu va da nici una din acţiunile ei. Ţara, sau naţiunea, ba nici capitala, *nu se mişcă*, pentrucă dacă avea intenţiunea să se mişte, o făcea aceasta deja în prima, ori a doua zi, cum s'a întâmplat la Viena, în 1897, când s'au petrecut aceleaşi scene şi în senatul imperial de acolo. Casa magnaţilor va vota şi ea legile militare, pentrucă sunt urgente şi necesare. Monarhul le va sancţiona, iar în conferenţa interparlamentară poate că se va afla unul, care să răspundă astfel contelui Apponyi: Bine domnule, te plângi de acte de volnicie, de nerespectarea legilor, de brutalitate şi de dreptul pumnului întrebuinţat în ţara d-tale! Dar atunci, când alţii, *Românii*, s'au plâns în faţa noastră tot pentru aceste lucruri îngrozitoare şi la tot casul condamnabile: d-ta ai fost acela care ai declarat, că sunt numai minciuni, pentrucă în ţara d-tale *domneşte cea mai desăvârşită legalitate şi libertate!?* Când ai spus deci adevărul, atunci, ori acum?..

De aceea tare ne temem, că contele Apponyi, spre marea noastră părere de rău, nu va pune în discuţie, în conferenţa interparlamentară, lovitura de stat din dietă, la care a fost martor ocular, şi care, cum se vede acum, a fost bine pregătită înainte, şi ţinută în cel mai mare secret, astfel, că oposiţia n'a putut să iee din vreme măsurile de apărare. Ori apoi poate se aibă dreptate ziarul vienez „*Fremdenblatt*“ când afirmă, că oposiţia din dieta ungară a fost învinsă, fiindcă *s'a lăsat* să fie învinsă! Mai ştii?!...

Gravaminele naţionalităţilor.

Stabilite din partea dlui Jászi Oszkár.

(Urmare).

Dar ranele naţionaliste, causate de ordinea de drept şi administraţia feudală, le inveninează cu desevârşire activitatea aşa numită patriotică a *societăţii maghiare*. Diferitele reuniuni culturale, la fel cu cele germane, sunt numai spre stricăciunea scopului pe care'l urmăresc: a şovinismului, pentrucă prin demonstraţiunile sgomotoase şi trufaşe provoacă mereu susceptibilitatea naţionalităţilor. Nu vre-un agitator naţionalist, ci un patriotic vicecomite din Ardeal a caracterisat activitatea celei mai mari reuniuni maghiare de natura aceasta astfel:

„Reuniunea culturală maghiară din Ardeal, cu cele câteva milioane ale ei, e un gladiator strâns la părete, care-şi arată întreaga putere în toastele rostite la câteva banchete festive patriotice, dar succes, care să se vadă, nu poate arăta. Reuniunea aceasta foloseşte interesele celor câteva milioane pentru plătirea funcţionarilor ei, pentru acoperirea cheltuelelor de călătorie şi pentru câteva şcoale săteşti; în rapoartele ei anuale însă e silită a eşi pe faţă cu toate fortificaţiile activităţii ei, făcute în scopul întăririi rassei maghiare, pentruca astfel naţionalităţile să se poată apuca numai decât de contrafortificaţii, de contramine. Mă tem s'o spun, dar poatecă astăzi totuşi nu mă vor omorî cu petri, dacă spun, că E M K E (reuniunea de maghiarisare din Cluj), cu activitatea ei de acuma, între împrejurările actuale, *mai mult strică decât foloseşte*, pentrucă vrabiile nu se mai prind cu toba şi nici zidurile Jerichonului nu se mai derimă cu trimbiţe“.

Demonstraţiuni sgomotoase, petreceri lărmuitoare, cu colorit jăluitor, câteva sinecure bine plătite, câte un stipendiu patriotic: iată tot ce iasă din întreaga activitate a acestor fel de reuniuni, dela noi şi din streinătate. Şi un astfel de joc naiv patriotic e de iertat Nemţilor, cari sunt destul de tari şi de avuţi, dar şi destul de culţi, pentru a-şi putea permite un astfel de lux pe seama sentimentelor lor de „*alldeutsch*“. Dar în patria analfabetismului, a lipsei de pământ, a tuberculosei, — e păcat strigător la ceriu, când în loc de a fi salvată ţărănimea periclitată maghiară, se aruncă în vânt milioanele pentru a se da câte o lovitură compatrioţilor naţionalişti şi pentru a ne câştiga pe bani scumpi ca prietin câte un renegat, ori pentru a se învăţa cu forţa câteva cântece şi versuri patriotice!

Atunci, când sute de mii de copii ai ţăranilor maghiari nu umblă la şcoală, şi sute de mii din proletariatul maghiar emigrează, din lipsă de pământ: nu e oare adevărată nărozie şovinistă, când firul şi de altcum slab şi subţire al activităţii societăţii (maghiare) e îndreptat spre astfel de probleme sterpe? Chiar dacă nu ar exista în sufletul acestor şovinişti nici o urmă de umanism adevărat şi de iubire de cultură, ci aceea ce îi încălzeşte ar fi numai sgomotoasa lozincă a unei neesistente „*unităţi de rassă*“: atâta totuşi ar trebui şi atunci să ştie, că drumul ce duce la desvoltarea maghiarimei nu e maghiarisarea comitatelor Hunedoara şi Trencin, ci parcelarea latifundiilor din Alföld, — cum spunea Bekésics Gustav, — şi colonisarea ţăranilor maghiari pe moşiile popilor şi ale conţilor!

Peste tot politica de maghiarizare *e o caricatură imposibilă.* Asimilarea socială o promovează numai o politică economică socială pornită în stil mare, aşa ca în viaţa mai desvoltată culturală să între particularismele locale, mai înapoiate. Asimilarea o poate face deci numai cultura şi puterea, aşezate pe următoarele principii: *Evitarea oricărei susceptibilităţi. Promovarea tuturor nă-*

FOIŞOARĂ.

O nouă carte despre Brancovicești.

De *Dr. Silviu Dragomir.*

(Urmare).

Gheorghe Brancovici, încetând de a mai fi în Constantinopol agentul emigranţilor, s'a întors acasă, unde fratele său Sava căpătase în coaste un superintendent mai zelos decât cei de până acum, pe Gaspar Tisabecsi. Gheorghe luă drumul peste Ţara-Românească, căutând la Vodă-Ghica, conform învoielii, un adăpost pentru sine, şi mai ales protecţie pentru ortodocşii din Ardeal. Supt Ghica însă se clătinase Scaunul domnesc, şi de aceea Gheorghe Brancovici fu silit a trece în Ardeal fără nicio ispravă. In 1674 situaţia ambilor fraţi era foarte critică. Uşurare vremelnică li-a adus pe neaşteptate alianţa magnaţilor unguri: Mihail Teleki, Vladislav Székely, Pavel Béldi şi Ladislau Csáky, cari au izbutit să răpună pe puternicul căpitan Dionisie Bánffy. Sava şi Gheorghe întreţineau legături mai ales cu Béldi. Prin intervenţia lui de o parte, iar pe de alta şi printr'o resistenţă împotriva Calvinilor nu aşa de exprimată ca mai înainte, a primit Sava cunoscutul decret de apărare a lui Apaffy, din 13 Decemvrie 1675.

Mai înainte încă, în Octomvrie al aceluiaşi an, Brancovici fu numit capuchehaie al Craiului ardelenesc la Poartă, în care calitate a stat până la începutul anului 1677. Intervine între aceea şi conspiraţia lui Pavel Béldi şi a tovarăşilor săi împotriva lui Apaffy. Ei fug prin Ţara-Românească la Constantinopol, unde, după o bună primire din partea Vizirului, fură prinşi şi închişi.

Acesta era neapărat un succes al lui Apaffy, care prinse putere prin aceasta şi începu a prigoni pe adepţii conspiraţiei, între cari erau şi amândoi fraţii Brancovici. (Insuşi Apaffy o spune aceasta despre unul dintre ei.) Randul îi veni întâiu lui Sava. Se pare însă că de astă dată scăpă de învinuirile ce i se aduseră, şi chiar Apaffy, la 23 Octomvrie 1678, încredinţează pe Sava că nu-l va chema mai mult la răspundere pentru păcatele de care-i acusat, nici nu-l va mai supăra personal şi vătăma material, ci le va da toate uitării. Lui Sava însă nu-i era dat să guste multă vreme roadele păcii. Spre nenorocirea lui, în Iunie 1679 a fost numit superintendent Mihail Töföi, cel mai zelos şi mai fanatic propovăduitor al calvinismului. Indată după numirea sa, a şi început să prepare terenul pentru a supune pe ortodocşii din Ardeal Bisericii calvine. De aceea a luat la ochi pe Mitropolitul Sava, care, de şi era supus superintendenţilor de mai înnainte, totuş căuta unde-i era cu putinţă să slăbească năzuinţile calvine. Năcazul şi greutatea ce a adus-o Töföi asupra lui Sava erau cu mult mai mari decât cele precedente, şi nu-i mirare dacă Gheorghe Brancovici în Cronica sa atribuie şi suferinţile de înainte ale lui Sava lui Töföi, când acesta nu era încă superintendent. Töföi prepară o pâră împotriva lui Sava, în care spune că acesta administrează neconştiincios averea Bisericii, şi aceasta avea s'o aducă înnaintea Sinodului bisericesc adunat în Alba-Iulia. Sinodul a fost deschis la 6 Iulie 1679, şi Sava şi-a dat seama de starea averii bisericeşti, a cărţilor şcolii şi a tipografiei. Cum era însă de prevăzut, Sinodul i-a votat neincredere, luându-i, nu numai administrarea averii bisericeşti, ci şi dreptul de a isprăvi vre un serviciu bisericesc. Acum putea sălta de bucurie fanaticul superintendent, că a înlăturat de la locul său înnalt pe un om care prin isteţimea şi talentul său isbutise deplin, dacă nu să zădărnicească, cel puţin să pironească în loc acţiunea gropagandei calvine. In curând însă s'a întâmplat un lucru la care nu se aşteptase Töföi. La 4 Octomvrie 1679, publică principele Apaffy un decret prin care întăreşte din nou pe Sava ca Mitropolit al Românilor, Ruşilor, Grecilor şi Rutenilor din Ardeal, recunoscându-i, pe lângă taxele stabilite pentru hirotonirea preoţilor şi sfinţirea bisericilor, şi un drept la alegerea protopopilor. Causa acestei schimbări subite e, după autor care urmează aici pe d. Iorga, intervenţia lui Şerban Cantacuzino.

Decretul de mai sus fu primit şi cetit în dieta din Sighişoara, spre mai mare tărie şi spre a avea o garanţie mai mult în faţa adversarilor cari nu încetaseră de-a lupta contra lui Sava. In cele din urmă însă ajunseră biruitori tot ei, după ce, în Maiu 1680, primiră un ajutor prin sosirea din Constantinopol a lui Ladislau Székely, care, fiind înrudit cu Sava, nădăjduia sa pună mâna pe averile acestuia. Székely a putut să audă ceva din Constantinopol despre legăturile lui Sava Brancovici cu fracţiunea lui Béldi şi a putut să informeze pe Apaffy şi despre legăturile lui Şerban Cantacuzino cu oposiţia din Constantinopol. Aceste informaţii au determinat pe Apaffy a-l prinde de nou pe Sava şi a-l supune, pe urmă, judecăţii cunoscute şi de istoriografii români. Felul în care a fost depus Mitropolitul Sava, este cu desăvârşire necanonic şi volnic. In loc să fie ridicată acusaţia împotriva lui la Patriarhia din Constantinopol, principele Apaffy şi superintendentul Töföi fac investigaţia şi judecata unui Mitropolit ortodox după practica Bisericii calvine. Sinodul care a osândit pe Mitropolitul absent — apărătorii erau de faţă ca să salveze forma, — nu a avut un caracter ortodox, ci unul mixt, căci au luat parte activă la el şi câteva persoane marcante ale Bisericii Statului. Când, nu mult după aceea, în August 1680, a fost trimes urmaşul lui Sava, Iosif Budai, în Bucureşti, la sfinţire, Şerban şi Mitropolitul Ţerii-Româneşti nu ştiau ce să facă. Mitro-

zuinţelor de înaintare ale masselor de popor. Persecutarea fără cruţare a oricărei asupriri şi neîndreptăţiri. La noi însă se întâmplă tocmai contrariul: cu destrăbălări dela banchete pline de miros de vin, cu domnia exclusivă a clicelor nemeşeşti, cu provocarea necontenită şi împedecarea năzuinţelor economice şi culturale ale naţionalităţilor se caută a se face asimilarea! Şi cumcă această politică de maghiarizare e neprecugetată, căci e bazată numai pe chiuituri patriotice, se poate vedea din următoarele cifre: Cam un milion şi 900 mii de nemaghiari trăesc în comitate şi oraşe cu mari majorităţi maghiare. Astfel, în comitatul Strigoniu 18.000, în Komárom 21.000, în Somogy 35.000, în Zala 112.000, în Borsod 14.000, în Bichiş 77.000, în Cenad 37.000, în oraşul Caşovia 12.000, Sătmar 5.000, Cluj 7.000, apoi în comitatul Pestei 144.000, şi în Budapesta 148.000, sunt locuitorii de limbă nemaghiară. Nu e ridicol deci, să vrem să cucerim periferiile naţionaliste, atunci, când în centrul vieţii maghiare se află încă minorităţi atât de puternice naţionaliste? Procedura aceasta nu poate să dea alt rezultat, decât acela, că reacţia provocată de maghiarizarea forţată se estinde şi asupra ţinuturilor, cari de altcum se aflau pe calea contopirei pacinice".

Programa

Examenelor publice la finea anului şcolariu 1911/12 în seminariul pedagogic-teologic „Andreian" al arhidiecezei ortodoxe române transilvane.

Secţiunea teologică.

31 Maiu v.: a. m.: Dreptul canonic, Noţiuni de drept şi Contabilitatea (curs. III.) prof. Dr. E. Roşca; d. a.: Encicl. şi metod. ştiinţ. teologice (c. I.) prof. Dr. S. Dragomir, Limba şi literatura română (curs. II.) prof. Dr. V. Stan.

1/14 Iunie: a. m.: Pastorala şi Liturgica (c. III.) prof. Dr. A. Crăciunescu; d. a.: Isagogia (c. I.) prof. Dr. A. Crăciunescu, Limba şi liter. română (c. III.) prof. Dr. V. Stan.

2/15 Iunie: a. m.: Dogmatica (c. II.) prof. Dr. N. Bălan; d. a.: Ecsegeza şi Archeologia biblică (c. I.) prof. Dr. A. Crăciunescu.

4/17 Iunie: a. m.: Istoria bisericească (c. I.) prof. Dr. S. Dragomir; d. a.: Catehetica (c. III.) prof. Dr. N. Bălan, Didactica (c. II.) prof. Dr. O. Ghibu.

5/18 Iunie: a. m.: Morala (curs. II.) prof. Dr. N. Bălan, Pedagogia (c. III.) prof. Dr. O. Ghibu; d. a.: Ecsegeza (c. II.) prof. Dr. A. Crăciunescu, Economia (c. III.) prof. A. Cosciuc.

6/19 Iunie: a. m.: Psihologia (c. I.) prof. Dr. P. Roşca, Ist. bis. ort. române (c. II.) prof. Dr. S. Dragomir; d. a.: Omiletica (c. II. şi III.) prof. Dr. A. Crăciunescu.

7/20 Iunie: a. m.: Apologetica (curs. I.) prof. Dr. N. Bălan; d. a.: Cânt. bis. şi tipic şi Muzic. voc. şi instr. (curs. I. II şi III.) prof. Dr. I. Felea şi T. Popovici.

8/21 Iunie: a. m.: Limba şi lit. română (curs. I.) prof. Dr. V. Stan; d. a.: Conferenţă.

9/22 Iunie: Conferenţă.

14/27 Iunie: Serviciul divin şi încheierea festivă a anului şcolar 1911/12.

Secţiunea pedagogică:

31 Maiu v.: a. m.: Limba maghiară (c. I.) prof. E. Todoran, Religiunea (curs. II.) prof. Dr. S. Dragomir; d. a.: Limba maghiară (c. II.) prof. E. Todoran, Religiunea (c. III.) prof. Dr. P. Roşca.

1/14 Iunie: a. m.: Limba maghiară (curs. III.) prof. E. Todoran, Zoologia (curs. II.) prof. Dr. S. Dragomir; d. a.: Limba română (c. I.) profes. Dr. V. Stan, Matematică şi Geometrie (c. II.) prof. Dr. P. Roşca.

2/15 Iunie: a. m.: Pedagogia (c. III.) prof. Dr. O. Ghibu, Limba română (c. II.) prof. Dr. V. Stan; d. a.: Botanica (c. I.) prof. V. Păcală, Limba germană (curs. III.) prof. E. Todoran.

4/17 Iunie: a. m.: Istoria patriei (c. III.) prof. V. Păcală, Didactica (curs. II.) prof. Dr. O. Ghibu; d. a.: Istoria universală (curs. I.) prof. V. Păcală, Matematică şi Geometrie (c. I.) prof. Dr. P. Roşca.

5/18 Iunie: a. m.: Istoria universală (c. II.) prof. V. Păcală, Mineralogia şi Chemia (c. III.) prof. Dr. S. Dragomir; d. a.: Limba română (curs. III.) prof. Dr. V. Stan, Limba germană (curs. II.) prof. E. Todoran.

6/19 Iunie: a. m.: Psihologia (c. I.) prof. Dr. O. Ghibu, Geografia (c. III.) prof. V. Păcală; d. a.: Geografia (curs. I.) prof. V. Păcală, Fizica (c. III.) prof. E. Todoran.

7/20 Iunie: a. m.: Geografia (c. II.) prof. V. Păcală, Limba germană (curs. I.) prof. Dr. P. Roşca; d. a.: Religiunea (c. I.) prof. Dr. P. Roşca, Matematică şi Geometrie (curs. III.) prof. Dr. P. Roşca.

8/21 Iunie: a. m.: Cântări bis. şi tipic, Muzica voc. şi instr. şi Gimnastica (c. I. II şi III.) prof. Dr. I. Felea, T. Popovici şi V. Păcală.

9/22 Iunie: Conferenţă.

14/27 Iunie: Serviciul divin şi încheierea festivă a anului şcolar 1911/12.

Din conferenţa corpului profesoral seminarial, ţinută în Nagyszeben (Sibiiu) la 17/30 Aprilie 1912.

Dr. Eusebiu Roşca
dir. sem.

Noua lege electorală.

Acum, când opoziţia a fost învinsă, în felul cum contele Tisza, presidentul camerei, a aflat de bine a o învinge şi obstrucţia şi-a dat obştescul sfârşit, — nu mai sunt prospecte, ca opoziţia să-şi poată impune voinţa şi *să dicteze* guvernului cum are să facă noua lege electorală. Ea va fi deci compusă, — dacă peste tot va fi compusă, — aşa cum guvernul, în înţelegere cu contele Tisza şi cu majoritatea parlamentară, va vrea să o facă. Va fi bine să cunoaştem deci principiile fundamentale, după cari actualul guvern are intenţiunea să o alcătuiască, mai ales, că la o întrebare ce i s'a adresat, domnul prim ministru *Lukács* a răspuns, că negreşit va presenta dietei noua lege electorală, şi încă *cât mai curând*.

Principiile după cari va fi alcătuită noua lege electorală, sunt următoarele: Drept de vot vor avea în viitor:

I. Alegătorii de azi, câtă vreme pe baza legei actuale vor fi înscrişi în liste electorale.

II. Cei cari au absolvit o şcoală medie (gimnaziu superior, şcoală reală superioară) sau vre-o şcoală civilă de acelaş rang, ori o academie militară, şi au împlinit etatea de 24 ani.

III. Cei cari au terminat cel puţin o şcoală primară de 6 clase, cari au etatea de 30 de ani şi au un an de domicil. In categoria aceasta, întră:

1. Funcţionarii statului, judeţului şi comunei, precum şi funcţionarii stabili într'o întreprindere de stat, ori ai unei societăţi pe acţiuni, sau ai vre-unei altfel de societăţi.
2. Cine este proprietar de pământ sau de case; ori
3. arendaş capitalist, negustor de sine stătător; ori
4. este membru ajutător al familiei unei persoane, care are vot de alegător pe baza activităţei sale economice;
5. Funcţionarii particulari şi funcţionarii publici de rang inferior, ca: diurnişti, servitori, întru cât au servit în acelaş loc cel puţin 5 ani şi au locuinţă de o odaie şi o cămăruţă;
6. Cei cari sunt aplicaţi în agricultură şi foresterie, locuesc cel puţin de trei ani în aceeaşi comună şi au o locuinţă compusă din o odaie şi bucătărie.
7. Cine este argat — la agricultură, — sau servitor, stat în serviciu cel puţin 5 ani la acelaş stăpân;
8. Muncitorii din fabrici sau ori ce fel de lucrători, cari au fost: a) cel puţin 5 ani membri activi ai casei bolnavilor; sau b) au locuit cel puţin trei ani în aceeaşi comună, — dar în ambele cazuri au o locuinţă compusă din o odaie şi o cămăruţă; sau
9. Alţi muncitori, cari au locuit 3 ani în aceeaşi comună şi au avut o locuinţă compusă din o odaie şi o bucătărie;
10. Orice muncitor, care a stat în aceeaşi comună 3 ani şi are cel puţin o odaie şi o bucătărie.

Cei de sub 6, 7 şi 9 trebue să dovedească, că au făcut serviciul lor militar.

IV. Aceia cari ştiu ceti şi scrie, cari au o etate de cel puţin 30 de ani, şi cari stau cel puţin de un an în aceeaşi comună, şi anume:

1. Marii proprietari cu 5—10 jugăre, sau cari plătesc bir 10—20 de coroane.
2. Arendaşi, cari plătesc bir 20—30 de coroane; ori
3. Proprietarii de case sau capitaliştii cu 20—30 de coroane bir; sau
4. Meseriaşii de sine stătători, ori comercianţii mai mici, cari plătesc dare de stat în sumă de cel puţin 20—30 coroane.
5. Cei cari se disting pe terenul agriculturei şi al industriei, ca muncitori mai inteligenţi.

V. Proprietarii cu câte 10—20 jugăre pământ, ori cu câte 20—30 coroane dare anuală de stat.

*

Complicată, foarte complicată are să fie noua lege electorală şi în ea vor rămânea destule uşiţe deschise pentru săvârşirea abusurilor, cu ocasiunea compunerei listelor electorale. Să sperăm însă, că principiile acestea fundamentale vor mai trece prin vre-o modificare oarecare.

Suveranii bulgari la Viena.

Sâmbătă după ameaz au sosit la Viena: Regele Ferdinand, Regina Eleonora şi principii Boriş şi Chiril, ai Bulgariei. La gară au fost primiţi de Impăratul şi Regele Francisc Iosif I, de arhiducesa Maria Annunciata, de arhiducele Francisc Ferdinand, de toţi ceialalţi arhiduci aflători la Viena, de principii Filip, Leopold, Leopold August Ludovic de Coburg, de autorităţile civile şi militare. Salutările suveranilor au fost foarte cordiale. După ce suveranii au trecut în revistă compania de onoare, s'au dus în trăsură deschisă la Hofburg, aclamaţi pe tot parcursul cu entuziazm de o mulţime enormă.

Impăratul şi Regele nostru arăta foarte bine dispus şi sănătos.

La Hofburg oaspeţii bulgari au fost primiţi de marele măestru al Curţei, de marele măestru de ceremonii, de arhiducesele Blanca, Clotilda, Isabela şi de ducesa de Hohenberg. După prezentări, Curtea şi oaspeţii s'au retras în apartamentele lor.

Suveranii bulgari şi principii au făcut apoi vizită Impăratului şi Regelui nostru. La orele 6 seara a avut loc un prânz intim. Sara suveranii şi principii bulgari au azistat la opera Curţei, apoi la o serată în palatul arhiducelui Frideric.

La prânz s'au rostit toastele următoare:

Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele nostru şi-a salutat oaspeţii în limba franceză astfel:

„Simţ o vie plăcere de a ura bună venire Majestăţilor Voastre şi Alteţelor regale principelui moştenitor şi principelui Chiril. Peste câteva săptămâni se vor împlini 25 de ani de când providenţa a încredinţat Maiestăţei Voastre soartea Bulgariei. De la suirea M. Voastre pe tron, politica de înţelepciune şi de moderaţiune a Maiestăţii Voastre a adus poporului Său binefacerile păcii şi a contribuit puternic

---

politului Sava, pe care-l luase subt scutul său, cu un an înainte, Şerban Cantacuzino, nu i se pregătiseră numai neplăceri, ci, acum, fusese şi depus în felul care lovia în canoanele ortodoxiei. O atare procedură faţă de Sava putea să supere şi pe ocrotitorul său, pe Şerban-Vodă.

Dar a nu-l recunoaşte pe noul ales Iosif, şi a nu-l sfinţi ca Mitropolit, ar fi însemnat a lăsa pe ortodocşi făr de cap bisericesc. De aceea cu grea inimă s'a învoit Şerban să sfinţească pe noul ierarh, relevând în scrisoarea sa către Apaffy că ar fi trebuit mai înainte să se cerceteze după pravila Bisericii răsăritene şi să se statornicească vina Mitropolitului Sava.

Partea cea mai mare a izvoarelor (între care autorul pune mare preţ pe istorisirea protestantului Gerey) este de părere, că Sava nu a fost condamnat şi depus pentru viaţa sa imorală, cum se spune aceasta într'o scrisoare a lui Apaffy şi în decretul său din 28 Decembre 1680, prin care se numeşte urmaşul Mitropolitului Sava. Dar, dacă se asamănă acest decret al lui Apaffy în acele pasagii unde se relevează motivele pentru care a fost depus Sava, cu decretul din 1643 al Principelui Gheorghe Rákóczy I. prin care e depus Mitropolitul Iorest, atunci se vede că adversarii n'au avut înaintea lor, numai casul lui Iorest, ci au luat din acusaţia ce s'a adus acestui arhiereu şi anume frase, ca să-l înfăţişeze pe Sava în colori cât mai negre. Cum a fost Iorest învinuit că duce o viaţă imorală, spre a fi destituit cât mai uşor din Scaunul metropolitan şi a fi înlocuit cu Ştefan Simion, supus cu desăvârşire superintendentului calvin, aşa a fost şi Sava acusat şi depus mai ales de aceia, ca să fie înlocuit cu Iosif, care era cu totul supus lui Töföi. Pe lângă acestea, prin înlăturarea lui Sava trebuia mulţămită pofta duşmanilor după averea lui.

Dacă se priveşte lucrul aşa, atunci e de înţeles de ce s'au introdus în decretul lui Apaffy din 28 Decemvrie 1680 pentru Iosif din cuvânt în cuvânt cele 15 puncte ale lui Rákóczy şi afară de aceea şi cele patru puncte prin care încercase în 1669 superintendentul Kovásznay să oblige pe Sava la răspândirea calvinismului. „De oarece aşa dară în decretul din 28 Decemvrie 1680 al lui Apaffy se pune pondul principal pe cele 19 puncte, trag conclusia — spune autorul, — că şi acum rolul principal l-a jucat momentul religios, ca şi în anul 1643, când a fost depus Iorest". Faptul că Gheorghe Brancovici nu aminteşte nimic de învinuirile de imoralitate, ci le tace intenţionat, precum şi împrejurarea că în acusaţia împotriva lui Sava se aduc casuri concrete, ne-ar face să credem că ar fi fost ceva adevărat în învinuirea aceasta. Dar îţi vine greu a admite că Sava a putut să dea prilej la astfel de învinuiri la bătrâneţe, când era chinuit de podagră. Aceste casuri puteau să dateze din tinereţa lui, şi acum ar fi fost date pe faţă ca să-l poată duşmănii, nu numai depune din Scaunul mitropolitan, ci şi închide, spre a pune mâna pe averile lui.

Pe lângă acestea, nenorocirea i-au mai mărit-o şi legăturile lui politice cu adversarii lui Apaffy Aşa dar, nu atât aventurile de dragoste ale lui Sava, cât intoleranţa calvină şi legăturile lui cu aderenţii lui Béldi au făcut pe Apaffy să-i fie aşa de mare duşman.[1]

După catastrofa fratelui său, Gheorghe Brancovici a trecut în Ţara-Românească la Şerban Cantacuzino, după ce mai înainte îşi luă rămas bun dela Sava, care era închis în Radnot.

Gheorghe Brancovici refugiindu-se, cu o rudenie a sa, cu Ioan Brancovici şi cu fiul acestuia, Sava, în Ţara-Românească — după cum ne spune d. Radonić în capitolul al IX-lea — avea motive suficiente de a crede că va afla aici ajutor. Cunoştea doar de mai înainte pe Şerban Cantacuzino, în care Brancovici vedea, nu numai un prieten vechiu, ci şi o rudă a sa.

Brancovici a trecut prin Haţeg spre Craiova, unde l-a primit Banul Radu Năsturel, care, cum spune Gheorghe în Cronica sa, ştia slavoneşte şi latineşte. Din Craiova s'a îndreptat spre Bucureşti, unde ajungând în toamna anului 1680, n'a izbutit numai să încheie legături, cu cei mai de seamă boieri, ci i-a fost cu putinţă să se susţină toată vremea în apropierea şi în graţia Voevodului Şerban Cantacuzino. Faptul că Gheorghe Brancovici se află mai mulţi ani în apropierea principelui, care în înţelegere cu el ia iniţiativa unor lucruri foarte importante, dovedeşte că şi mai înainte au trebuit să fie între ei legături mai intime. Legături aşa de strânse cu greu se pot explica numai prin anume servicii, arătate mai de mult. Brancovici va fi convins pe Şerban Cantacuzino şi pe nepotul său, pe Constantin Brâncoveanu, că sunt urmaşii vechilor Despoţi sârbi, şi aşa e înrudit cu ei, mai ales însă cu Brâncoveanu. Că acesta considera pe Brancovici ceva mai mult decât ca pe un cunoscut, mărturiseşte şi o scrisoare a lui din anul 1681, în care-l numeşte „rudă iubită". De altfel e greu de constatat când a putut să convingă Brancovici pe Şerban şi pe Brâncoveanu despre originea sa domnească şi despre înrudirea lor. Neapărat însă că aceasta s'a întâmplat încă înainte de anul 1680, ba Constantin Brâncoveanu se numeşte în 1674: Brancovici.

(Va urma.)

---

[1] Povestea cu căţelul o ţine d. Radonić, cu drept cuvânt, drept o legendă. E importantă însă mărturia cancelariului Ioan Bethlen despre o rudă şi duşman neîmpăcat al lui Sava, despre Ladislau Székely, pe care l caracterisează ca un „om de cea mai rea specie" (homo infimae sortis); v. p. 150, în notă.

la propăşirea neîncetat crescândă a ţărei sale. Urările mele cele mai călduroase însoţesc desvoltarea pacinică a Bulgariei, care, graţie înaltei înţelepciuni a M. V., formează în Balcani un element de ordine şi de linişte. Sunt fericit, că pot considera prezenţa printre noi a MM. VV. şi a Alteţelor Regale ca un nou gaj despre excelentele relaţiuni, cari există între statele noastre. Ridic paharul în onoarea Majestăţilor Voastre şi a întregei familii regale".

Regele Ferdinand a răspuns tot franţuzeşte astfel:

„Sire, graţioasele urări de bună venire ce M. V. imperială, regală şi apostolică ne adresează, mă ating în modul cel mai viu şi îi exprim în numele meu, al reginei şi al fiilor mei sincera mea recunoştinţă pentru interesul simpatic ce M. V. nu a încetat a purta operei, ce providenţa mi-a încredinţat, şi desvoltării ţării. Interesul despre care cuvintele M. V. îmi dau o nouă şi preţioasă marturie, îmi făcea o plăcută datorie de a-i aduce ca suveran, şi la pragul celor 25 de ani de domnie ai mei, mulţumirile şi gratitudinea mea. Cu o mulţumire particulară îndeplinesc azi această datorie. Văd în aceasta în acelaş timp un prilej de a arăta sentimentele cari mă însufleţesc faţă de augusta persoană a M. V., căruia *o lungă domnie istorică i-a dobândit drepturile cele mai înalte la admiraţiunea şi la respectul Europei întregi.* Fericit astfel, că Voi, Sire, consideraţi aceste momente memorabile ca un gaj de excelentele relaţiuni cari există între cele două state ale noastre, ridic paharul meu în onoarea M. V. şi a întregei familii împărăteşti".

Meditaţie

pentru Dumineca a doua după Rusalii

de *Tr. Scorobeţ.*

Isus a combătut ierarhia coruptă jidovească, şi izgoni afară din biserică pe negustori. Prejudiţiile poporale din Galilea le respinse în vorbirea din Nazaret.

Făcând multora bine, pe mulţi vindecându-i, îşi câştigă astfel de prestigiu, care-l scutea de ori ce primejdie în călătorie.

Intr'o dimineaţă era la lacul Galileii. Azi e pustiu şi părăsit. Pe atunci locul acela era un centru sgomotos de negoţ, pescari, ţărani, negustori, o judecătorie superioară. Tot aici era curtea de vară a Domnitorului ţării.

Curiositatea oamenilor de-a-l vedea era mare. El tămăduia, înfrunta, sbiciuia şi învăţa. E clar, că avea trebuinţă de ajutători. Unde avea să-i găsească? Cum să-i aleagă? In răsăritul soarelui, pescarii obosiţi de vânatul în pustiu o noapte întreagă, traseră la mal. Ei îşi curăţiau, spălau şi dregeau mrejile.

Isus era îngrămădit de popor. Mulţimea se îmbulzia mai aproape. Atunci rugă pe un pescar să împingă puţin corabia dela uscat şi de-acolo să predice neîmbulzit.

Pescarul nu-l refuză.

Ar fi putut zice: am lucrat toată noaptea, ne-am obosit, ne grăbim spre casă, să plecăm capul spre odihnă, să mâncăm... pentru predicat poţi găsi şi alt loc!

Dar gândurile acestea nu se ridicară în sufletul pescarului. Simon lasă tot lucrul, ascultă rugarea lui Isus, împinse corabia dela uscat şi făcu loc lui Isus, pentru predicat.

Isus vorbi, învăţă, şi-apoi isprăvi.

Pe urmă zise lui Petru: Aruncă mreaja!

Nu stătu pe gânduri.

Iarăşi ar fi putut răspunde în sine: Ce se pricepe acest dascăl la pescuit! Ce se pricepe el în meşteşugul nostru! Iar către Isus ar fi putut zice: E de prisos, Dascăle, mreaja ni-e spălată. Lucrul ni-e sfârşit, suntem osteniţi, nu mai putem începe iară.

Insă acest Invăţător impresionase atât de adânc pe pescari şi pe Simon, care se părea a fi conducătorul lor, încât zise: Invăţătorule:

Toată noaptea ne-am trudit căznindu-ne şi n'am dobândit nimic, — *însă pe cuvântul tău aruncăm mrejile.*

Şi Cuvântul lui Isus nu a fost zădarnic. Se adunară în mreajă atâta puzderie de peşti, încât Petru fu nevoit să cheme şi pe fraţii săi Ioan şi Iacob, ca să ridice mreaja bogată.

Isus le zise cuvântul din urmă: *Urmează mie şi te voiu face vânător de oameni.*

Şi iar ar fi putut zice: Da... mâne. Intâi să ne vindem peştii la târg... Insă dacă pescarii n'ar fi împins corabia dela mal, n'ar fi avut răbdare să stea până ce sfârşeşte predica Isus, dacă n'ar fi lăsat ca alţii să le vinză peştii, pentru-că au urmat lui Isus, lumea n'ar fi avut pe Petru, Iacob şi pe Ioan, cari ar fi rămas acolo, şi ar fi căutat Isus într'alt loc ucenici.

Pe ei i-a captivat şi-apoi ei s'au alăturat lui.

Ei au găsit un interes real în misiunea lui Isus şi I s'au supus... s'au decis.

Trei calităţi caracterisează pe ucenicii Domnului: entuziazm spiritual, supunere loială şi acţiune promptă, fără ezitare.

Fără de acestea trei însuşiri nu e cu putinţă a lua jugul lui Hristos.

— Tu Doamne ştii, că către scopul meu doresc să alerg, pe Românii, ardeleni să-i deştept,... zicea *Şaguna* când cu prilejul sfinţirii de episcop; în actul în care se simţea mai aproape de Dumnezeu, primi să vie la noi să ne păstorească.

Luther grăi: Hier stehe ich, Gott helfe mir!

Toţi oamenii mari au simţit şi au înţeles chemarea lui Dumnezeu în împrejurări mai mult ori mai puţin dramatice.

Judecată e în toate zilele, pentru fiecare om.

Natura încă o simte; şi după iarna geroasă, când vânturile desbracă de zăpadă pământul şi razele soarelui cad blânde şi încălzitoare, mijeşte colţul şi mugurul... şi se supune chemării întreagă firea.

Noi zilnic suntem în cercare; nu ştim, când vine şi în ce formă se arată. De aceea să fim deştepţi, şi când alţii ne deşteaptă să nu fim ca petrile, tâmpiţi şi imbecili.

Strigătul vremii, să-l înţelegem, sătui de moliciune, meschinării, de trebşoare.

Glasul lumii ne adoarme — şi ameţeşte în noi chemarea cea sfântă.

Pe sfântul antimis cetesc slovele pătrunzătoare, încunjurând trupul Domnului bocit de mironosiţe: Eu dorm, dar sufletul meu veghează!

Nu se oboseşte: ori de călătorim, ori de petrecem în casă, ori de lucrăm ori de facem bine, ori de-am alunecat în alăturea drumului, ... se aţine de noi, şi-I vom da o socoteală!

NOUTĂŢI.

Dela „Academia Română". In şedinţă intimă „Academia Română" din Bucureşti a ales membru onorar pe dl *C. C. Arion,* actualul ministru de interne şi de culte al României, iar pe dl *P. Eliad* membru corespondent.

*

Distincţiuni militare. Maiestatea Sa a conferit general-majorului Ienacke *Iohn,* cu prilejul pensionării sale, crucea de cavaler al ordinului Leopold, cu scutire de taxă. — Pentru recunoaşterea serviciilor săvârşite când cu epidemia tifosului în Cluj, s'a exprimat prea înalta recunoştinţă medicului din statul major Dr. Aurel *Anca,* şef sanitar în diviziunea trupelor de infanterie 35.

*

Ofiţeri la universităţi. In toamna anului curent vor fi trimişi la universităţile din Viena şi Budapesta opt ofiţeri ai armatei noastre, pentru a asculta cursurile universitare în timp de trei ani. Aceşti ofiţeri universitari — şase în Viena, doi în Budapesta — au să funcţioneze, după terminarea studiilor, ca profesori la institutele de învăţământ militare.

*

Creşterea numărului studenţilor. In primul an şcolar al universităţii clujene, care există de patru decenii, au fost înscrişi 233 de studenţi; astăzi universitatea este cercetată de 2157 de studenţi.

*

Principe moştenitor — autor. Se scrie din Stuttgart, că un editor de acolo va tipări în zilele acestea un volum al principelui moştenitor german cu titlul: *Din memoriile mele de vânător, scrise de Frideric Wilhelm, moştenitorul de tron al Prusiei şi al imperiului german.* Principele îşi descrie întâmplările de vânătoare din Germania şi străinătate, cu deosebire pe cele din India. Volumul este împodobit cu desemnurile şi fotografiile făcute de principe şi de principesa Cecilia.

*

Cercetări ştiinţifice în arest. Droghistul Carol Holzmann, cum se scrie din Müchen, a incassat dela diferite persoane peste 70.000 de mărci pentru a pune în aplicare o invenţie a sa. Holzmann adecă afirmă, că a inventat un mijloc, prin care poate să transforme puterea razelor solare şi a curentului de aer în putere electrică. Parchetul însă, fiind de părere că invenţia nu este altceva decât o înşelătorie, a dispus ca droghistul să fie arestat. La propunerea apărătorului se va instala un laboratoriu în clădirea tribunalului, unde Holzmann va avea să dovedească într'un timp hotărât, că invenţiunea sa se întemeiază pe cercetări reale ştiinţifice.

*

Potopul dela Rusalii. Cu progresarea lucrărilor de salvare se desface tot mai desluşit icoana fioroasă a pustiirilor potopului. Valurile Timişului au înecat mai mult de jumătate din locuitorii comunei *Cebza*: 330 de case, câte erau, toate au fost dărâmate; a mai rămas numai biserica, şcoala şi primăria. De sub ruine se scot cadavrele oamenilor. Aproape aceeaş soarte a avut şi comuna *Macedonia,* cu 1100 locuitori. Mulţi s'au înecat. Abia peste câteva săptămâni se va şti numărul esact al celor nenorociţi.

*

Case de joc închise. Nu demult a fost închisă casa de joc din Ostende, unde se adunau jucători din toată lumea. Acum se anunţă şi închiderea casino-ului dela băile spaniole ale San Sebastianului; întreg personalul dela acest casino este concediat. Iubitorii de hazard se mângăie, că tot mai există un Monte Carlo.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului românesc *Vasile de Stroescu* a binevoit a trimite şi pentru zidirea şcoalei ortodoxe române din Alămor suma de 500 cor., pentru care jertfă i se aduce şi pe calea aceasta mare mulţămită. Alămor, la 21 Maiu 1912. *Simeon Alămorean de Alămor,* preot ort. român.

*

Opt ceasuri de lucru. Senatul Statelor unite americane a primit propunerea, ca nici un muncitor sau meseriaş să nu poată fi întrebuinţat la lucru mai mult de opt ceasuri pe zi.

*

Jocurile olimpice în Suedia. Din Stockholm se anunţă, că la jocurile olimpice s'au prezentat aproape trei mii de participanţi, sosiţi din toate părţile lumii. Cei mai mulţi sunt englezi, şi anume 287, în locul al doilea urmează Rusia cu 224 reprezentanţi. Din Norvegia au venit 221, din Ungaria 206, din Austria 189, din Germania 183, din Statele unite 136, din Japonia 2. Iau parte la concursuri 495 de atleţi, 196 scrimori, 187 footbalişti, 406 gimnastici, 105 bicicliştí, 89 călăreţi, 216 vâslaşi, 222 puşcaşi, 194 înotători. — La concursurile internaţionale din 1906, ţinute în Atena, au participat 901 concurenţi; în Londra, la anul 1909, s'a sporit numărul lor la 2666. Astfel interesul pentru jocurile olimpice creşte în fiecare an.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului românesc *Vasile de Stroescu,* a binevoit a dona pe seama şcoalei noastre gr.-or. din Ruja, protopopiatul Agnitei, suma de 500 cor., pentru care faptă marinimoasă în numele comitetului parohial îi aducem şi pe această cale cea mai caldă mulţămită. Ruja, 22 Mai 1912. *Nicolau Babeşiu,* paroh. *Nicolau Cândea,* epitrop I.

*

Inmormântarea preotului P. Gabor. In ziua a doua de Rosalii a fost înmormântat preotul Petru Gabor din Certeş. Actul înmormântării l-a săvârşit dnul protopresbiter Dr. Ioan Dobre, asistat de 10 preoţi. Cântările le-a esecutat corul bisericesc din Săcărâmb. Vorbiri au ţinut: protopresbiterul Dr. I. Dobre, preotul A. Oprea şi la mormânt învăţătorul O. Borcea. Odihnească în pace!

*

Ploaie mare. Ni se scrie, că Marţi a îndurat o lovitură mare comuna Şard din comitatul Târnava-mică: o ploaie torenţială s'a descărcat asupra ei, pe la orele 4 d. a. pricinuind mari pagube. Comuna întreagă se afla în apă. Pe unele locuri apa era de un metru şi jumătate.

*

Notificare. Aducem la cunoştinţă on. public cetitor, că răspunsul potrivit la inzulta din corespondenţa intitulată „Dela cap se împute peştele" de „Argus" publicată în „Revista Preoţilor" din Timişoara Nr. 20 din 13/26 Maiu a. c. îl vor da forurile judecătoreşti competente. *Ioachim Muntean,* protopop, *Eugeniu Muntean,* preot.

*

Alianţa academiilor slave. In Petersburg s'au întrunit representanţii academiilor din Praga, Agram, Belgrad şi Sofia, ca în înţelegere cu academicianii ruşi să statorească statutele alianţei academiilor slave. Punctele mai însemnate sunt: Publicarea sfintei scripturi, în textul lui Ciril şi Metodiu; tipărirea celor mai vechi texte glagolitice şi a monumentelor de veche literatură slavă; organizarea cercetării antropologice a seminţiilor slave; publicarea unei bibliografii periodice privitoare la slavi; adunarea numirilor de localităţi din ţinuturile, unde au trăit sau trăesc slavii; culegerea materialului necesar la istoria ritului greco-oriental ş. a.

*

Să contribuim la fondul ziariştilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit şi economii Ardeleana" în Orăştie-Szászváros.

*

† Ioan Popovici. Dumineca în 2 Iunie n. a trecut la cele eterne, după un morb mai îndelungat, preotul *Ioan Popoviciu* din Ocolişul-mare (ppresbiteratul Haţegului). Inmormântarea i-s'a făcut Marţi în 4 Iunie a. c. luând parte la ea mulţime de preoţi şi credincioşi din satele învecinate. Odihnească în pace!

*

Mulţămită. In numele comunei bisericeşti Mogoş-Micleşti, din protopopiatul Lupşei, aduc şi pe această cale cea mai profundă mulţămită Ilustrului şi marelui binefăcător, dlui *Vasile de Stroescu,* pentru donaţiunea de 500 cor. făcută în scopul zidirii edificiului şcolar. *Vasile Trifa,* paroh rom. gr.-or.

*

Monument lui Cicero. Un comitet alcătuit din filologi şi jurişti ai Romei face apel pentru înălţarea unui monument lui *Cicero.* Era vorbă ca monumentul să fie ridicat la Roma; în considerare însă, că în oraşul etern există un bust al lui Cicero pe muntele Pincio, s'a hotărât ca noul monument să se pună în oraşul de naştere al celebrului orator, în Arpino.

*

Darul naţiunii. Din Peking se anunţă, că preşedintele republicei chineze Iuanşicai şi prim-ministrul Tangşaoii au făcut în cameră propunerea să se voteze lui *Suniatsen,* pentru serviciile sale preţioase făcute republicei, un dar naţional de 400.000 de franci şi o rentă anuală de 200.000 franci. — Un alt proiect înaintat camerei cere, ca miniştrilor să li se plătească 2500 franci pe lună.

*

Balonul Zeppelin III. Se scrie din Hamburg, că balonul Zeppelin III, condus de contele Zeppelin şi având între călători pe principele Enric al Prusiei, pe primarul din Hamburg şi alte persoane distinse, s'a înălţat Dumineca după ameazi la orele 3 şi jumătate. Peste un ceas şi 45 minute, balonul plutea deasupra oraşului Brema. Apropiindu-se o furtună din spre sud, balonul s'a înapoiat, şi la orele 9 fără un sfert a debarcat uşor în faţa hangarului din Hamburg.

*

Munţi de ghiaţă. Toate vapoarele, care fac drumul între Anglia şi Statele unite, vestesc că la o depărtare de 300—400 mile spre sud dela locul catastrofei Titanicului plutesc munţi uriaşi de ghiaţă. Călătoria este prin urmare încă tot primejdioasă în partea locului.

*

La fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără lucru al Reuniunii meseriaşilor români sibieni, au mai dăruit: Ioan Fanea, notar (Tălmaciu), 40 bani, Popovici Mondoc, învăţător (Sebeşul sup.), 20 bani, Ioan Limpede, măestru pantofar, soţia sa Maria n. Morariu şi fica lor Maria, 50 bani, Pompiliu Acilenescu, învăţător (Zlatna), 20 bani, Ioan Dobrin, măestru faur (Avrig) în căutarea unui măestru rotar spre a lucra în tovărăşie, 50 bani, Constantin Lazar, măestru cismar, 20 bani şi Miorica Tordăşianu, 10 bani.

*

Tren subpământean pentru poştă. In Londra se va clădi cât de curând un tren subpământean al poştelor, mânat de electricitate. Tunelul, prin care va trece trenul va avea un diametru de doi metri şi jumătate. Cheltuelile clădirii noului tren se urcă la 12 milioane de coroane; cu toate acestea serviciul poştal va fi cu mult mai ieftin decât până acum. Londra plăteşte adecă pentru serviciul său poştal un milion două sute de mii de coroane pe an; pe viitor, după construirea trenului amintit, cheltuelile scad la 850.000 de coroane pe an. Afară de aceasta, expedarea se va face cu mult mai repede, iar trăsurile numeroase ale poştei nu vor mai îngreuna circulaţia pe strade. Vagoanele cu motor vor circula în tunel fără nici un personal de serviciu, — ele vor fi dirigeate dela staţiune la staţiune, şi vor avea o lăţime cam de 60 centimetri, înălţimea aceeaş, şi o lungime de doi metri. Iuţeala cea mai mare va fi de 50 de chilometri pe oră.

Poşta redacţiei.

Selişte. A remas pentru numărul viitor.

„Nemurirea". Ii vom face loc mai târziu.

Dlui V. F. în N. Am luat notiţă pe scurt despre cele comunicate.

Nr. 158/1912. (144) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III a **Tâmpa**, situată lângă stațiunea căii ferate Piski, conform ordinului P. Ven. Cozistor arhidiecezan de dto 13 Martie a. c Nr. 2986 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul indicat, îndatorându-se concurenții a se prezenta pe lângă restricțiunile regulamentare în o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta și predica, resp. celebra.

Deva, la 20 Martie v. 1812.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al tractului Deva.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 259/1912. (145) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. II-a **Lăpugiul superior**, din tractul Dobrei, să escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Să observă că în lipsă de concurenți cualificați vor fi admiși în candidație și concurenți cualificați pentru parohii de cl. III a.

Petenții au a înainta cererile concursuale, provăzute în conformitate cu regulamentul subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dobra, la 16 Aprilie 1912.

Oficiul protopresbiteral, în înțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 412/912. (147) 1—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de paroh, devenit vacant prin abzicere, în parohia de clasa a treia (III) **Valeaiepii**, în protopresbiteratul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotațiunii preoțești.

Cererile instruite conform normelor în vigoare să se înainteze la subsemnatul oficiu în terminul deschis, iar reflectanții — pe lângă prealabila înștiințare a protopopului — să se presinte în comună pentru a servi, a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Geoagiu, 19 Maiu v. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Geoagiu.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 294/1912. (130) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III. **Uroiu** cu filia **Cărpeniș** din protopresbiteratul Geoagiului, prin aceasta se publică concurs nou cu termin de 15 zile, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru congruă.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu în terminul deschis, iar concurenții — pe lângă prealabila încuviințare a protopopului — să se prezinte în parohie pentru a cânta, cuvânta și celebra, și a se face cunoscuți poporului.

Geoagiu-Algyógy, 11/24 Aprile 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Geoagiului în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice și în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a așezat în comuna Selìște, comitatul Sibiiului, unde primește comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice**, și întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 31—

Nr. 28/1912. of. paroh. (143) 2—3

Anunț de licitațiune.

Pe basa planului și preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistor arhidiecezan cu Nr. 2234/1912 Școl. prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere zidirea școalei confesionale gr. or. române din **Cărpiniș**, tractul Mercurei, comitatul Sibiiu.

Licitațiunea se va ținea **Duminecă în 3/16 Iunie anul curent** la 2 oare p. merid. în edificiul școalei celei vechi din loc. Prețul de strigare este 28 000 cor. după care sumă licitanții au a depune un vadiu de 10% în bani gata, eventual în hârtii de valoare acceptibile.

Licitațiunea e verbală, însă oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător și cu declarația oferentului, că cunoaște condițiunile și să supune lor, se primesc până la începerea licitațiunei, cari sunt a se da la mâna presidentului comitetului parohial.

Comitetul parohial își reservă dreptul de a alege dintre minus oferenți pe acela în care va avea mai multă încredere fără considerare la suma oferită.

Planul, preliminarul și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial din loc în oarele oficioase.

Se notează, că comuna bisericească are la disposiție 45.000 cărămidă arsă gata, precum și 250 metri cubici peatră scoasă pe cari întreprinzătorul va fi deobligat a le primi în prețul cât costă, care sumă se va detrage din prețul de edificare.

Cărpiniș, din ședința comitetului parohial ținută la 22 Aprilie 1912.

Ioan Munthiu
paroh președinte.

Nicolau Opriș
not. com. par.

Nr. 447/1912. Văzut:

Avr. S. Pecurariu
protopop.

Dentist

Virgil Muntean

Sibiiu, Strada Măcelarilor,

în față cu Tipografia și Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 7—

Bănci de școală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerințelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de școală a lui

(19) 16—24

Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada Gușteriții 53.

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă diverse falsificate a marcei tuburilor noastre foarte plăcute și de toți cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atențiune la numele Abadie, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. Vă sfătuim deci să fiți precauți la cumpărarea vreunei imitațiuni fără valoare, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 27—52

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.

[448] 65— Director-șef
Dr. Cosmutza.

Serviciu prompt și conștiențios.

Prima fabrică transilvană

ces. și reg. privilegiată

de casse de fier și oțel,

și

lăcătușerie de artă și construcție,

instalată cu putere electrică.

E. Purece,
Sibiiu—Nagyszeben
Strada Faurului 19 (Schmidgasse)

(138, 3—20

Prima referințe. Prețuri moderate.

Cataloage de preț gratis și franco.

Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fier bătut.

Inființată la anul 1822. Sighișoara, piața de sus Nr. 47.

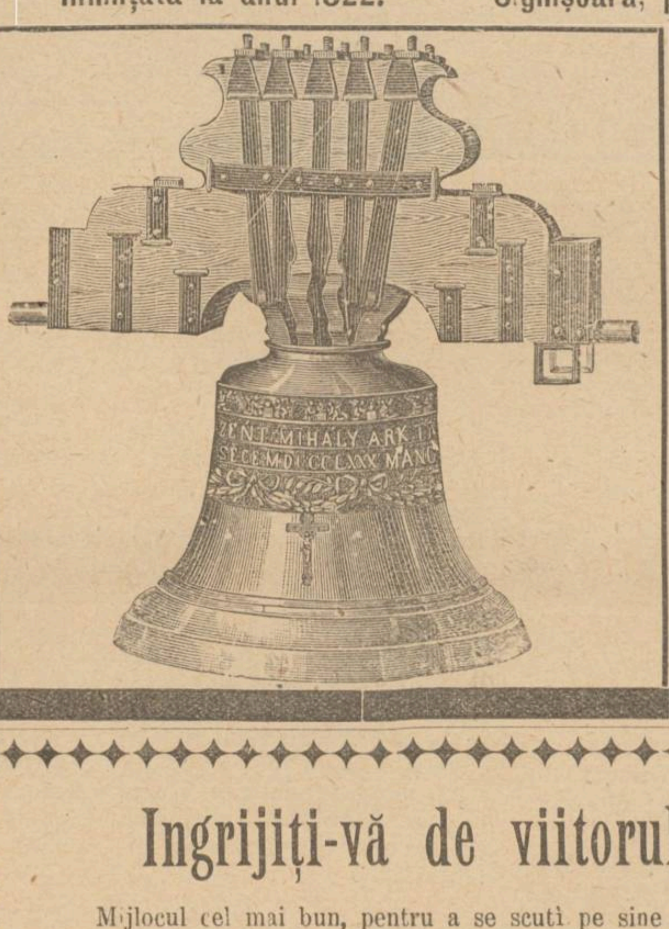

o firmă ce există dela anul 1822 și se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericești a lifera și repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum și clopote cu sunet armonic. Face și scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază și în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi și în rate.

(104) 6—24

Ingrijiți-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scutì pe sine și pe ai săi de lipsă este a se înscrie de membru la

„Asociația Esechiană de ajutoare reciprocă“.

La această asociație poate să se facă membru oricare persoană dela etatea **de 21—80 ani.** Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. și taxa de cazurile de moarte, dejà după un an de membrie i se **solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor.**, iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membrie, prin oarecare nenorocire **neputincios de muncă, i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor.** Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridicà în bani gata **2000 cor.**, însă dispună el membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului pânăce trăiește o rentă lunară de **50 cor.** Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul **nu e obligat a solvì.** Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Acești membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membrie toate plătirile se pot sistà rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritișuri, poate fiecare a și asigurà fetele, dacă acestea n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membrie rămâne orfană, încetată solvirea taxelor, iar **la măritiș, fata primește suma asigurată,** ori dacă nu se mărită, la împlinirea etății de 24 de ani. Fetele **mici** plătesc taxe foarte mici, așa că se pot înscrie chiar îndată după naștere.

Răposând o fată **după 3 ani de membrie, solvim erezilor suma asigurată.**

Licuidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuote semnate până la **15.000,000 cor.** și **215,000 cor.** fond de garanță.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

Asociația Esechiană de ajutorare reciprocă.

Direcțiunea pentru Ungaria: (474) 11—

Timișoara (Temesvár, Hunyadi-utcza 4 szám).

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 29 Maiu (11 Iunie) 1912. *Nr. 56.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Pușcături în dietă.

Sibiiu, 10 Iunie n.

Contele Tisza, presidentul camerei ungare, caută să-și esecute cu o rară energie planul, pe care și l'a croit dintru început cu privire la sdrobirea opoziției și învingerea obstrucției, atât de păgubitoare pentru interesele mari ale statului nostru.

Pe toți cei gălăgioși îi scoate cu poliția din dietă, pentruca dieta să poată munci în liniște. Până acuma 69 de deputați opoziționali sunt escluși dela ședințele dietei, iar ceialalți 37 părăsese totdeauna de bună voie ședințele, astfel, că la ele opoziția maghiară nu mai participă de loc. Și merg lucrurile strună în dietă! Astăzi se va vota și înăsprirea regulamentului de casă, prin care obstrucția se eliminează pentru totdeauna din dietă.

Va fi ilegală procedura contelui Tisza și va fi abus de putere aceea ce face: dar tot abus a fost și din partea opoziției impedecarea în mod cu totul nesocotit a mersului regulat al afacerilor din dietă, în curs de peste zece luni, și abusul numai *prin abus* poate fi nimicit, cum și revoluția numai prin contrarevoluție poate fi sufocată. Vorba Românului: cuiu cu cuiu!.

Patrioții noștri din dieta țării nu au deci să-și facă imputări unii altora pentru cele sevârșite în dietă din partea lor. Și unii și alții au luptat cu arme, poatecă pemise, dar la tot casul periculoase și vătămătoare pentru prestigiul parlamentului nostru, care acum e degradat la rangul unei cârcime ordinare.

Ba poatecă nici într'o cârcimă din cele mai de rând nu-și aruncă oamenii, unii altora, înjurăturile și titulaturile, cari sunt acum la ordinea zilei în dieta țării noastre: înalta corporațiune, chemată să legifereze și să moraliseze!

Dar nici cu atâta nu s'au mulțumit oamenii, ci au mers un pas mai departe: au recurs chiar și la revolver și au slobozit focuri în plin parlament, în scopul de a omorâ pe contele Tisza, presidentul camerei, impedecătorul obstrucției!..

Atentatul, ca norocul, n'a succes, — iar cel ce l'a săvârșit, s'a sinucis, însă trăește încă, și poatecă va remânea în viață, — dar el formează o dovadă eclatantă despre gradul de insălbătăcire a moravurilor publice dela noi.

Vom spune pe scurt ce s'a întâmplat. Vineri s'au presentat la ședința dietei toți deputații opoziționali, și aceia deci, cari prin conclusul dietei erau escluși dela ședință. La ordinul prezidentului, poliția i-a scos însă afară cu puterea. Au început atunci să facă gălăgie alți opoziționali, cari încă nu erau escluși, și urmarea a fost, ca și acestia au fost dați afară din sala de ședință.

Prezidentul, contele Tisza, tocmai începuse se vorbească și se comunice dietei cele întâmplate și măsurile luate din partea sa, când deodată apare în sală deputatul Kovács Gyula, care încă era esclus dela 30 de ședințe, și scoțând revolverul din buzunar îl îndreaptă spre contele Tisza și trage trei focuri asupra acestuia, fără a-l nimeri. Al patrulea glonț îl îndreaptă asupra sa, și cade la pământ, scăldat în sânge. E scos afară, dus într'un sanatoriu, unde i se face operația, glonțul e scos din rană, și medicii declară, că dacă nu se vor ivi complicații, sinucigașul rămâne în viață. Recâștigându-și conștiența, vine judele de instrucție, îi ia interogatorul, și-l declară *arestat*, iar patru detectivi stau strajă la ușa camerei sale.

Și contele Tisza? Declară, că e vorba de fapta unui om inconstient, și roagă dieta să-și caute de lucru, iar dieta intră în ordinea de zi.

Iată la ce grad de decadență a ajuns deci parlamentul nostru, în care acum argumentele le formează gloanțele de revolver. Și asta numai din pricina, că cei ce fac parte din el represintă mai mult interesele lor de clasă, clică, ori personale, decât interesele poporațiunei țării. Dovadă faptul, că țara remâne rece față de toate aceste scandale din dietă, menite să o facă de râs și de batjocură în fața străinătății.

Contele Tisza a primit telegramă de felicitare dela Maiestatea Sa, Monarhul, pentru norocoasa sa scăpare din gura morții, precum și alte multe telegrame, din țară și din străinătate, iar partidul seu îl serbătorește ca pe un erou de rară energie și de o forță estraordinară.

La Viena. Prim-ministrul Lukács a plecat Sâmbătă d. a. la Viena, unde a fost primit eri în audiență din partea Maiestății Sale, spre a raporta despre situația politică din țară și despre planurile guvernului cu privire la viitorul apropiat. E vorba despre prorogarea dietei până la toamnă, prin decret regal.

Alt atentat. Asupra banului din Croația, *Cuvaj*, s'a săvârșit Sâmbătă d. a. un atentat neisbutit. Pecând mergea acasă în birjă, cu nevasta și cu șeful de secție dela instrucție *Hervaici*, la cotitura unei străzi a descărcat un student revolverul asupra lui, nimerind însă pe *Hervaici*, care nu peste mult a și murit. Studentul se cheamă *Luchici*, e din Bosnia, și luat la goană din partea poliției a fost prins și arestat, după ce a mai vulnerat cu revolverul și un polițist. Atentatul e de caracter politic.

Serbările presei. Sindicatul ziariștilor din București, pentru a completa suma necesară la clădirea palatului presei, a organizat serbări, care au dat un resultat satisfăcător din toate punctele de vedere. Din părțile noastre au participat la serbări representanții ziarelor „Românul“ și „Gazeta Transilvaniei“; asemenea au luat parte și ziariști bucovineni. In onoarea lor s'a dat un banchet în frumosul parc Carol, unde s'au ținut festivitățile.

Politica de maghiarisare

de Iászi Oszkár.

In cartea sa despre „Formațiunea statelor naționale și chestia de naționalitate“ dl Iászi Oszkár stabilește, pe base științifice, resultatele politicei de maghiarisare cu forța, cari sunt tocmai contrare celor dorite și așteptate. Scrie astfel:

„Resultatele politicei de maghiarisare cu forța sunt identice la noi cu cele obținute în streinătate cu o asemenea politică, anume: *succesele slabe în învățarea limbii nu stau de loc în proporție cu pagubele economice și culturale, pricinuite de această politică.* Politica de asimilare forțată ne presintă, în amănuntele ei, o diversitate variată, cu privire la mijloacele și efectele din singuraticele țări, fiindcă politica aceasta e aplicată între împrejurări foarte deosebite economice, culturale, religioase, morale și de putere. Și totuși în esență tabloul e același, fie că absolutismul rusesc atacă pe cei din Finlanda și pe Poloni, ori vechiul feudalism englez pe cei din Irlanda și Wales, sau birocrația militară germană pe Poloni, Danezi și Elsațieni, ori apoi vechia Austrie naționalitățile proprii și feudalismul maghiar naționalitățile noastre.

La prima vedere e ceva curios în această consonanță, când cetește omul scrierile autorilor, cari se ocupă cu espunerea sbuciumărilor sufletești ale celor ce poartă lupta naționalistă, ca Irlandezi în contra Angliei, ca Poloni și Danezi în contra Germaniei.

Când am comparat esperiențele acestor autori cu cele adunate de mine de pe teritorii naționaliste din Ungaria și din Schleswigul de Nord, mirarea mea a devenit mai mare, pentrucă tabloul mișcării sufletești a remas același pretutindenea. Lucrul nu are să ne surprindă. Aceeași organisație feudală, sau aceeași nobilime cu moșii mari, stăpânită de valoarea vechiului cerc de vederi militar și de drept public, același

FOIȘOARĂ.

O nouă carte despre Brancovicești.

De *Dr. Silviu Dragomir.*

(Urmare).

Astfel primit ca o rudă depărtată a lui Șerban și a lui Constantin Brâncoveanu, a început Gheorghe imediat să lucreze pentru eliberarea fratelui său. De aceea caută el să încheie legături mai strânse cu opoziția din Ardeal și să facă o înțelegere între aceasta și între Șerban, spre a trânti pe Apaffy.

Fuga lui Gheorghe a adus într'adevăr multe griji Craiului din Ardeal, care au mai fost mărite și prin faptul, că groful Csáky, Paskó și ceilalți emigranți au isbutit să scape de închisoarea turcească. Era prin urmare îndreptățită temerea, că Brancovici, care cunoștea bine relațiile dela Poartă, va putea țese cu succes intrigi împotriva lui Apaffy. De aceea acesta trimese la 30 Septemvrie 1680 o instrucție lui Andrei Székhalmi, cum va avea să răspundă la eventualele pâri ridicate de Brancovici. „Dacă va fi atinsă chestia lui Brancovici, poți spune că și el a fost amestecat în conspirația lui Béldi și, cu toate că l-am primit în grația noastră, totuși nu a îndrăznit să rămână, fiindcă nu avea conștiința curată și se temea de o nouă acusație și de pedeapsa meritată“. Iar în privința episcopului român să spună că Poarta nu-i bine informată „căci acesta a fost depus după regulă, într'o ședință legală a preoților unguresti și românești“.

Gheorghe Brancovici însă nu merse la Constantinopol să lucreze în contra lui Apaffy, ci, printr'o vie acțiune, izbuti să lege pe emigranții din Ardeal cu Țara Românească. Aceste legături luară o formă mai concretă când veni, în 1681, la Constantinopol Constantin Brâncoveanu, care, cum se pare, promise ajutorul Țării-Românești emigranților numai supt condiția că nu vor mai prigoni pe ortodocșii din Ardeal și vor libera pe Mitropolitul Sava, cum a cerut'o aceasta însuși Șerban de la Apaffy, în April al aceluiași an. Supt influența acestor pretenții au dat groful Csáky și Cristofor Paskó cunoscuta declarație din 11 August 1681, în care recunosc că Apaffy a închis pe Sava cu totul nevinovat, iar ei se obligă a apăra la vremea lor ortodoxismul în Ardeal și a restitui pe Sava în Scaunul metropolitan.

Câteva zile după aceasta scria Paskó lui Brancovici să nu se îngrijască, fiindcă el se încrede în Dumnezeu că nu-i departe vremea eliberării Mitropolitului Sava. In aceeași zi s'au obligat Csáky și Paskó că vor preda lui Șerban Cantacuzino castelul Porumbac, iar lui Constantin Brâncoveanu Sâmbăta, cum se va liniști Ardealul după depunerea lui Apaffy. Cu aceasta stă de sigur în legătură și actul prin care jură Csáky pretinie veșnică lui Gheorghe Brancovici. Din toate acestea însă nu s'a putut alege nimic alta decât că, după istorisirea confusă a lui Gheorghe în Cronica sa, Sava a fost eliberat.[1] Csáky, văzând întârzierea unui succes favorabil, plecă subit în toamna anului 1681, din Constantinopol la Șerban.

In capitolul X urmează mai departe d. Radonić expunerea evenimentelor. Despre petrecerea contelui Csáky în București ni-au rămas foarte puține știri. Câteva scrisori, care nu ne informează însă despre legăturile lui Csáky cu Șerban Cantacuzino. Abia Brancovici ne istorisește în Cronica sa mai amănunțit despre legăturile sale cu Csáky și ale lui Csáky cu Șerban. Dar Brancovici aici nu înfățișează fidel lucrurile. Se pare că întortochează cu intenția să se scoată pe sine în relief. Adevărul însă îl scoate dl Radonić și din istorisirea nebuloasă a lui Brancovici.

Trimisul Ardealului la Poartă, Vizaknai, înștiința pe Doamna sa, Ana Bornemisza, la sfârșitul lui August 1682, că un om al lui Csáky, venind din Țara Românească, a umblat împreună cu Paskó și la trimisul Austriei, la contele Caprara, și în casa Voevodului român, — de unde se poate trage conclusia că atunci erau în curs negocierile de o parte între Șerban, Csáky și Brancovici, iar de alta între contele Caprara. Acesta din urmă putea fi informat despre aspirațiile lui Csáky, care voia să iea locul lui Apaffy. Cât interesa cercurile din Viena o eventuală schimbare de regim în Ardeal dovedește și știrea trimeasă în secret de presidentul Kunitz în Viena: că, după cum i-a comunicat Paskó, Vizirul prin intervenția lui Șerban a promis că la o schimbare a principelui ardelean va avea în vedere înainte de toate pe contele Csáky. In cursul anului 1682 lucrară Gheorghe Brancovici și contele Csáky cu toată puterea ca să câștige pe Șerban Cantacuzino pentru o acțiune comună cu „Chesarul“. Csáky înțelese răpede ambițiile lui Șerban, cum se poate judeca după scrisorile lui de mai târziu: el i-a putut pune în perspectivă coroana Constantinopolului, după ce vor fi izgoniți Turcii din Europa. Cu toate că Șerban din precauțiune se feria de-a păși pe față, totuș era dispus a se apropia de Chesarul, spre a putea scutura într'un moment favorabil legăturile nesuferite ale Turcilor. Spre a putea câștiga pe Șerban îl ajuta și Gheorghe Brancovici, care spera să-și poată realisa aspirațiile numai în vremuri furtunoase. Gheorghe va fi încercat să convingă și pe Csáky despre originea sa, și înainte de toate voià să fie ridicat în rândul magnaților unguri ca prin aceasta să găsească mai multă autoritate și încredere la Sârbi.

(Va urma).

---

[1] Dl Radonić pune moartea lui Sava în anul 1681, nu mult după eliberarea sa. Combinația ce o face însă d-sa nu-i sprijinită de dovezi destul de puternice, și de aceea credem că rămâne mai probabil anul 1683 stabilit de V. Mangra.

principiu de putere şi de autoritate luptă pretutindenea, direct, ori prin imputerniciţii, cari represintă ideologia lor, cu lipsa de scrupuli a renegaţilor, — în contra poporaţiunei primitive, bastinaşe naţionaliste, compusă în mare parte din ţărănime. Afinitatea aceasta adâncă a celor întraţi în luptă aduce în mod natural pretutindenea cu sine, că lupta se manifestă în aceleaşi apariţiuni sufleteşti. Dacă nu scăpăm din vedere, că apariţiile acestea nu formează fundamentul mişcării naţionaliste, ci sunt numai urmare necesară a unui anumit şi pronunţat grad de desvoltare istorică şi economică, va fi foarte instructivă stabilirea, pe lângă reservele acestea, a acestor legalităţi, cari se arată pretutindenea în jurul asimilării forţate.

1. *Politica asimilării forţate duce la întărirea sentimentului naţional şi a modului de gândire la popoarele asuprite.* Pe când patriotismul representanţilor puterii dominante de stat poartă în sine timbrul unui patriotism de afaceri, ori de paradă, sau în casul cel mai bun, să manifestă în demagogia lărmuitoare a cetăţenilor semidocţi: *la popoarele persecutate şi asuprite e viu curentul serios al patriotismului gata de făptuiri şi de jertfiri.* Foarte natural. Patriotismul e pentru clica domnitoare streină, aşa zicând colonisată, o luptă de clasă pentru păstrarea oficiilor, şi apărându-şi ea monopolul aristocratic, — pus pe funcţii şi pe chestiile sociale, — declară de atentat în contra *„patriei“* orice mişcare economică şi culturală a poporului, pe care ea-l „administrează“, fiindcă de fapt orice întărire a spiritului comun democratic e în defavorul ei. Pe când patriotismul poporului, cuprinde în sine de fapt mişcarea democratică a masselor, chiar şi atunci, când lupta se poartă sub steaguri clericale sau naţionaliste, pentrucă *limba maternă, şi apărarea autonomiei, e minimul de esistenţă culturală pentru fiecare popor*, căci fără acestea nu esistă progres, nici moral, nici social, din o sumedenie de motive. Iar conţinut serios moral au numai mişcările cu adevărat ale mulţimilor, cari servesc interesele celor ce formează armata pusă în mişcare. Mişcarea naţionalistă a poporului asuprit e o astfel de mişcare a mulţimii. Iar sgomotul clicei dominante, care descopere mereu *trădări de patrie* şi grijeşte de apărarea patriei, nu asigură decât numai interesele de clasă momentane ale unei organisaţii feudale birocratice.

2. O urmare firească a acestei situaţii este, că asimilarea forţată *demoralisează acea pătură a naţiunii domnitoare, care face politica aceasta, pecând elementele pline de viaţă ale poporului asuprit le întăreşte şi le desvoaltă, moraliceşte şi intelectualiceşte.* Serviciile făcute intereselor de clică demoralisează totdeauna, pentrucă acestea nu permit, ca mintea să iasă din cercul îngust frazeologic, ci o silesc să opereze necontenit cu mijloacele volniciei ori ale mituirii. O precumpănire liberă critică a situaţiei date numai decât ar stabili cât de păgubitoare este, din punct de vedere naţional, politica de clică, iar aplicarea sistemelor mai desvoltate morale, ale unei democraţii drepte, ar sgudui deodată din ţâţini domnia feudală. Oamenii acestei politici sunt caracterisaţi, în mod necesar, prin un fatalism de orisont restrâns, şi prin un desevârşit nihilism moral. Natural, că la ei *„patria“* sfinţeşte mijloacele. Atât de adevărat e aceasta, încât pot să spun, că dintre vitejii naţiunii domnitoare, cari luptă în contra naţionalităţilor, cunosc numai două tipuri: pe patriotul onest, dar mărginit şi cu gură mare, şi pe omul de afaceri, pe *arivistul* (Streber), care nu poate, de regulă, să-ţi privească în faţă.

Afară de aceste motive, pe domnii asimilatori îi mai demoralisează apoi şi faptul, că *orice luptă inegală strică caracterele.* Nu se poate împuşca necontenit, fără nici o primejdie, din posiţii bine apărate şi întărite din belşug din banii statului, asupra poporului totdeauna desarmat ori slab inarmat, fără ca cei ce practisează acest lucru *să nu cadă în o sălbătăcire a moravurilor* şi să nu-şi dee aere de gladiatori salariaţi. Pe când la cei ce luptă în mijlocul primejdiilor neîntrerupte, şi nu pentru interesele lor nemijlocite, ci pentru un viitor mai îndepărtat, se desvoaltă în mod necesar un grad mai înalt şi foarte respectabil de sentiment critic cu privire la precumpănirea raporturilor de viaţă şi la desvoltarea şi încordarea forţelor morale. Cu un cuvât, politica asimilării forţate e pentru stindardul moral al celor asupriţi peatră scumpă, după asemănarea lui George Henry, pentrucă elementele lipsite de valoare le apasă tot mai bine, le demoralisează de tot, iar elementele sănătoase şi de valoare le ridică, le înalţă. De acea la noi clasa de mijloc română şi slovacă *întrece în inteligenţă şi în zelul de jertfire pe cea maghiară*, fiindcă lupta continuă şi primejdioasă pretinde dela ea o judecată, o determinare grabnică, precum şi o înfrânare a egoismului.

(Va urma.)

Noua lege electorală.

Am publicat în numărul trecut principiile, după cari actualul guvern are de gând să compună noua lege electorală, iar de astădată publicăm programul, pe care şi l-a fost compus opoziţia unită din dietă cu privire la dreptul electoral. Propoziţiunile ei, în privinţa aceasta, erau următoarele:

„Temeiul dreptului de vot îl formează minimul censului intelectual, care se reclamă prin legile culturale ale statului dela fiecare cetăţean, va să zică, terminarea celor 6 cursuri poporale, cari se cer dela toţi în mod egal, obligator şi gratuit, şi presentarea certificatului şcolar gratuit în sensul paragrafului 7 al art. de lege XLVI. din 1908. Guvernul este dator a înfiinţa în termin preclusiv numărul corăspunzător de şcoale reclamat de lege, ca fiecare cetăţean al statului să poată termina în restimpul dela al 6 lea până la al 12-lea an cele şase cursuri, şi adecă cât mai curând. Totodată este invitat guvernul, ca §§-ii 17 şi 19 ai articolului de lege XXVII. din 1907 să se observe în cel mai sever mod şi ca în sensul § lui 7 al legii XLVI. din 1908 să se dee certificatul şcolar gratuit despre resultatele celor doi §§. citaţi ai legii XXVII. din 1907.

Şi până ce va fi cu putinţă a se aşeza esclusiv pe această bază, sunt a se lua în considerare următoarele principii la stabilirea îndreptăţirii la vot:

Fără privire la calificaţia ce se va stabili în noua lege, au drept de vot toţi aceia, cari au fost introduşi în decursul ultimilor 5 ani în vreo listă electorală, cu escepţia, dacă încetează baza de drept din care li-a resultat dreptul.

La alegerile de deputat dietal are drept de alegere fiecare cetăţean ungar, care e de 10 ani cetăţean, *dacă ştie scrie şi ceti*, a împlinit 24 ani şi dispune în unul şi acelaşi cerc electoral de cel puţin un an de o locuinţă stabilă. Legitimarea scrierii şi cetirei urmează practic în forma fixată de lege. Legislaţia se va îngriji, ca această dispoziţie să nu poată fi eludată.

Locuinţă stabilă se consideră, dacă singur, sau cu membrii familiei locueşte într'o cameră cu bucătărie, sau parte la bucătărie, ori cel puţin într'o parte de locuinţă, pentru care impune statutul din partea locului un termin de abzicere de 14 zile.

Dela legitimarea condiţiilor acestora sunt dispenzaţi:

a) cei ce au terminat cel puţin 6 clase civile, ori alte clase corăspunzătoare acestora;

b) cei ce pe temeiul unei licenţe industriale esercitează independent o industrie sau comerciu;

c) cei ce în ultimii doi ani înainte de conscrierea alegătorilor au fost cel puţin douăsprezece luni membri ai cassei de bolnavi şi asigurare a muncitorilor, instituită pe baza art. de lege XIX. din 1907, ori ai unei casse de băieşi (Bruderlade) pe baza legei montaniste.

Dela legitimarea scrierii şi cetitului sunt dispenzaţi:

a) cei ce au terminat cel puţin şase clase civile, ori clase corăspunzătoare acestora;

b) cei ce plătesc cel puţin 20 cor. dare directă de stat sub ori ce titlu.

Perd dreptul activ şi pasiv de alegere pe zece ani cei ce au fost judecaţi prin sentinţă în vigoare pentru agitare contra unităţii sau caracterului naţional maghiar al statului. O a doua condamnare aduce cu sine perderea pentru totdeauna a dreptului activ şi pasiv de alegător.

Votarea are loc în comune mari, resp. în centrele cercurilor electorale, iar în oraşe după circumscripţii de votare. In termin mediu se constitue pentru câte 1000 alegători câte o comisie de scrutiniu. In cazul alegerii secrete are să se facă alegerea în faţa unei comisii ambulante, în zile consecutive, iar în cazul votării pe faţă are loc votarea deodată în cercul întreg. Votarea se face sub controlul unui judecător regesc. Judecătorul regesc delegat are să libereze un certificat despre mersul alegerii.

Toate spesele de alegere, de cărăuşit şi întreţinere a alegătorilor, steaguri şi insignii, se opresc.

Candidarea deputatului se face cu 5 zile înainte de terminul alegerii.

Votarea este secretă în oraşele cu drept municipal şi cu magistrat regulat, în comunele cu mai mult de 15 mii locuitori, precum şi în fiecare comună unde se află un stabiliment industrial, sau o întreprindere montanistă, care ocupă mai mult de o mie de muncitori (bărbaţi), şi în fine în acele cercuri, unde atinge 60% numărul proporţional al bărbaţilor, cari ştiu scrie şi ceti. Guvernul este dator a estinde votarea secretă prin lege asupra acelor cercuri, cari ating această limite.

In scopul asigurării corectităţii compunerii listelor de alegători şi a curăţeniei procedurei electorale este a se oferi garanţă legală. Abuzurile mai grave sunt a se pedepsi cu temniţă.

In scopul judicaturii electorale este a se institui în termin preclusiv o curte specială. In legea ce se va creia sunt a se fixa de nou, atât normele de drept materiale, cât şi formale. Totodată trebue asigurată procedura repede şi ieftină.

Impărţirea nedreaptă de până acum a cercurilor este a se îndrepta, şi noua arondare a cercurilor electorale este a se inarticula în lege.

Până la noua regulare a îndreptăţirii electorale comunale şi municipale rămâne în vigoare îndreptăţirea electorală bazată pe legile de până acum“.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

O şezătoare culturală în amintirea lui George Bariţiu în Sălişte.*)

De odată cu reamintirile unor momente din viaţa religioasă: ale înseninării, luminării şi înţelepciunii, ale priceperii şi întăririi de credinţă în învăţăturile sfinte propoveduite de Cristos, — daruri revărsate asupra apostolilor prin puterea duhului sfânt, în chip de limbi de foc, — ziua de Rosalii, prin sărbarea culturală a despăr. V. Sălişte al Asociaţiunii, aranjată din prilejul împlinirii unui Centenar, desprinde şi reîmprospătează publicului ascultător, printr'un program bine întocmit, cele mai de seamă învăţături şi fapte, din viaţa plină de dragoste, de căldura deşteptării şi a înaintării, a unui om, care din cele mai fragede tinereţe şi până la adânci bătrâneţe, a muncit fără zăbavă, a luptat fără osteneală, a suferit fără să desnădejduiască, a stăruit cu trup şi suflet pentru înzestrarea poporului român, rămas cu totul în întunerec şi înapoia altor neamuri, cu poveţe a tot felul de învăţături, pentru chemarea lui la o viaţă conştie de sine şi de pasul vremii, la o viaţă păstrătoare de datini şi obiceiuri strămoşeşti, de cele mai sfinte comori, de limbă, lege şi moşie, — din viaţa lui George *Bariţiu.*

In avântatul „Cuvânt de deschidere“, directorul despărţământului, bătrân în numărul anilor, tinăr însă în văpaia şi căldura inimii, domnul Dr. Nicolae *Calefar*, în cuvinte alese şi bine chibzuite arată însemnătatea sărbării şi a recunoştinţei, îndatorirea faţă de mai marii nostri: de a ne aduce aminte de ei, de ai cinsti, prez nui, mai ales însă, după îndemnul apostolului: „de a le urma credinţa“.

Prin aprecieri scurte, dar cuprinzătoare, spune, că G. Bariţiu a fost întemeetorul ziaristicei la românii ardeleni, prin numerii căreia îşi trimitea sfaturile şi îndrumările naţionale şi politice, de economie şi educaţie în toate părţile locuite de români. Că el a fost, pe lângă marele *Şaguna*, unul dintre cei mai însemnaţi întemeetori ai „Asociaţiunii“, primul secretar al ei şi redactor al revistei „Transilvania“, iar mai apoi prezident al „Asociaţiunii“ şi „Academiei Române“.

Aminteşte suferinţele multe ce a avut să îndure Bariţiu în munca sa culturală şi politică, mai ales în anii de reşmiriţă, şi — că toate greutăţile pogorâte asupra lui şi a familiei n'a putut să subjuge şi să slăbească tăria de suflet, îndârjirea dragostei şi a râvnei de deşteptare, întărire şi înaintare a poporului român, în mintea şi sufletul căruia găsea Bariţiu multă putere de viaţă. Adaugă de încheere, că noi cei adunaţi întru prăznuire, nu ne vom putea arăta omagiile recunoştinţei, nu vom putea sărbători mai bine, decât dacă din sufletul mare, din viaţă plină de muncă conştie şi neîntreruptă, din faptele măreţe, ne vom reîmprospăta şi întări simţămintele şi puterile sufletelor noastre în munca intinsă, culturală şi naţională a noastră, ce îndatorează pe ori ce bun creştin şi bun român.

Se cântă în cor mixt cântarea „Răsunetul Ardealului“. Din partea a trei băeţi de şcoală, în rolurile de tinăr, bătrân şi înger, se spun „Instrăinaţii“, versuri de Bariţiu.

Fiind puţin cunoscute aceste versificări, le las să urmeze în întregime, spre a vedea şi din versul lor cum simţea Bariţiu la 1838, şi care era idealul său naţional.

Un tinăr:

Murăş, Murăş apă lină,
Prea de mulţi străini eşti plină;
Someş, apa ta-i prea rece
Că de veacuri zece,
Imprejurul tău n'am stare,
N'am bine şi 'ndestulare
Oh, ce 'nstrăinare!

Arieşul sărăceşte,
Oltul tot se mai iuţeşte;
Streiul seacă, ostăneşte,
Nici una nu creşte
Târnavele-s prea sărate
Turbure 'n mol înglodate,
Oh, ce răutate.

Munţii reci fără simţire,
Câmpii fără de rodire
Toate 'mbracă altă fire
Oh, tristă privire!
Trecem, trecem fraţi dincoace,
Unde ceriul toate coace,
Vântul suflă pace.

Un bătrân:

Anul trece, altul vine,
Eu tot nu mai dau de bine,
Când va fi să-mi însenine
Zilele-mi de dureri pline,
Şepte zeci de ani şi şase
Fără ţară, lege, casă,
Nedreptăţile m'apasă:
Ah, sfarmăte-a mele oasă!

Un înger:

Priviţi, vedeţi colo departe
Cum ceriu'n două se împarte;
Fiul timpului soseşte
Şi spre voi priveşte
Treceţi, mergeţi înainte
Cererea voastră ferbinte
E luat' aminte. —

(Din „Foaia literară“, Braşov 1838 nr. 18).

Fără îndoială, că sufletul sărbării, şi după caracterul ei, avea să fie conferenţa părintelui-protopop Dr. *Ioan Lupaş*, aşezată în program sub titlul *„Viaţa şi activitatea lui G. Bariţiu“*. Pagubă însă, că cuvântul răspicat şi însufleţitor, bogat în podoabe, scrutări şi descrieri măiestre, din pricina unor indispoziţii nu a putut să încălzească şi agite sufletele ascultătorilor, ci — spre părerea tuturor de rău, şi sunt pe deplin convins că şi a dniei sale, a trebuit să lipsească.

In schimb, ca totuşi on. public să nu rămână fără cunoaşterea, reîmprospătarea mai de aproape a vieţii şi activităţii lui Bariţiu, tot din purtarea de grije şi încredinţarea dlui *Lupaş* domnul director *Dumitru Lăpădat* ceteşte un estras destul de potrivit şi de larg, despre roadele mănoase ale activităţii continue şi neobosite a lui Bariţiu, dintr'o conferenţă mai lungă a dlui Lupaş, ţinută în Sibiiu în anul 1906 şi tipărită în biblioteca „desp. Sibiiu“ cu titlul: „Un capitol din Istoria ziaristicei româneşti ardelene. George Bariţiu“.

Prin îmbrăcarea ei în haina tiparului având-o în întregime ţin de prisos a mai stărui asupra cuprinsului, nu însă şi asupra unor spicuiri, cari găsindu-ne în zile de comemorare a unui Centenar, care cere prinosul de recunoştinţă al fiecărui om conştiu de sine şi de datoria închinării faptelor mari, şi în ale unuia dintre cei mai aleşi fruntaşi între fruntaşii neamului, repet, că nu şi asupra unor părţi, cari pot să ne înfăţişeze unele descrieri ale conferenţiarului amintit, cum şi unele aprecieri şi cuprinsuri de anumite chestii

---

*) Publicăm şi acest raport despre şezătoarea culturală din Sălişte, fiind el mai amănunţit decât cel publicat în numărul 53 al ziarului nostru. *Red.*

ale lui Barițiu însuș, cari toate să ne arete pe sărbătoritul în lumina curată, în care trebue să-l vedem în urma stăruințelor nepregetate, depuse în arătarea căii și ajungerea țintei mărețe, a „emancipării românimii ardelene de sub îndoitul jug al sclăviei politice și al celei intelectuale“, — să atragă atențiunea celor interesați, asupra conferenței pomenite, care deși nu s'a scris pentru comemorare, totuși în cele 26 de pagini, cuprinde într'un tablou cât se poate de luminat viața și activitatea unui om, „care cinci decenii încheiate a fost apărătorul înflăcărat și neobosit al tuturor intereselor românești“, și al cărui apostolat în zilele noastre de grea cumpănă, împreunate de amestecul încercărilor ispititoare, poate să dee pentru ori ce om doritor de bine și de progresul neamului atâtea și atâtea îndrumări și îndemnuri oțelitoare în lupta vieții.

„Munca lui nu se va putea aprecia după vrednicie altfel, decât nepierzând din vedere măsura dreaptă indicată de însuș Barițiu, — zice domnul Lupaș, — care într'un număr din „Observatorul“, (49 anul 1879) scrie: „Nu admir atât pe acei eroi cari într'o zi fac fapte mari, ci admir pe acela și acela este un adevărat erou pentru mine, care de dimineața până sara își face în conștiență datoria sa“.

„Și el și-a făcut-o din straja dimineții până în noapte“.

„Din primăvara tinereților sale și până în târzia toamnă, a celor 81 de ani împliniți, dela anul 1838 și până la 1888, chiar până la 1893, anul morții lui, să ni se arete un singur pas, o singură chemare a neamului românesc, la care Barițiu să nu fi alergat cu toată căldura inimii, cu toată lumina minții sale!..

In special în istoria Românilor ardeleni, cu anevoe s'ar putea întâlni în acest restimp de peste cinci decenii fapte și lupte — ori cât de însemnate, sau ori cât de mărunte ar fi ele — la cari Barițiu să nu fi avut mai totdeauna partea leului, sprijinind și îndemnând unde vedea porniri bune, povățuind și îndreptând unde cărarea îi părea greșită“. (Op. cit. p. 2).

In lupta de susținere sau nesusținere a școalelor noastre confesionale, ce se desfășoară zilnic, sentința hotărâtă a lui Barițiu care odinioară „semnalând printr'un memoriu brașovenilor cea mai neiertătoare trebuință a timpului“, o esclamă prin: „Școli, școli, bărbați brașoveni!“ — ar trebui ca întotdeauna s'o auzim, s'o avem înaintea ochilor.

Ca gazetar, zice dnul Lupaș, Barițiu „prin foile sale țintea să inaugureze un proces de frământare și închegare al diferitelor elemente, între cari stăteau încă deschise prăpastiile atât de mari și deschilinirile icuite de veacuri. Foile lui trebuiau să devină o școală pentru toți: să-i ridice pe cei umiliți și înapoiați în cultură, luminându-le întunerecul minții, dar în acelaș timp să-i mulțămească și pe cei mai înaintați și să-i facă a-și iubi și cinsti neamul pe aceia, cărora valurile civilizației amenințau a le rupe ori ce legătură organică cu ai lor“... Iar prin cele politice „trezirea poporului la viață națională“...

Propășirea și luminarea unui popor o ilustrează Barițiu prin următoarele aprecieri: „Lățirea științelor și a cunoștințelor, împărtășirea ideilor la toate clasele de oameni! strigă azi toate națiile, toate stăpânirile cele înțelepte și părintești; mijloacele la acestea sunt cărțile, literatura, scrierile periodice lățite și propoveduite la toți“... „Sărăcia o ar pricinui cineva de cea mai mare pedecă a sporirii noastre. Este așa: dar oare unde se află omul acela, care dupăce cheltuește sume pentru trupul său, să nu-și ție duhul vrednic de 2—3 galbeni, care ar avea să-i jertfească pe cărți și pe alte mijloace trebuincioase spre înmulțirea cunoștințelor și poleirea sa?“...

Punctele ultime sunt cântări, cari nici că puteau fi mai potrivite și mai corăspunzătoare cu duhul serbării. S'a esecutat pe lângă cea amintită cu mare însuflețire: „Dorul înstrăinatului“, de corul bărbătesc, iar de cel mixt cântările: „Latina gintă“, „Auzi“, de Mehul; și „Marș“, de Muzicescu. Și cum s'a cântat, e destul să amintesc, că ar fi trebuit spre o mulțămire deplină a publicului a se repeta aproape toate. Spre o împăcare reciprocă, pentru public și cântăreți, s'a repetat o parte din ele.

De încheere nu pot să nu amintesc îmbucurătorul fapt, că cu tot belșugul de ploaie ce s'a cernut în zilele precedente și chiar în ziua sărbării, aproape toate comunele aparținătoare despărțământului au luat parte prin conducătorii lor și prin unii din fruntași la această sărbare.

Pentru trebuințele culturale ale despărțământului, din taxele de intrare s'a încassat o sumă mulțămitoare.

Săliște, în 18/V. 1912.

Ioan Popa
secretar.

NOUTĂȚI.

„Solidaritatea“, asociația institutelor financiare române din Ungaria, își ține adunarea generală în Caransebeș, Dumineca în 16 Iunie n. la orele 10 dimineața. Se va aranja, cu acest prilej, și o escursiune la Băile herculane, la Porțile de fier și la Turnu-Severin. Cei ce doresc să participe, au să se anunțe până la 13 Iunie n. la dl *Dr. Petru Barbu*, director de bancă în Caransebeș.

*

Dela Academia Română. In ședința publică de Marți a Academiei dl Dr. C. Istrati a cetit o comunicare despre viața și lucrările istoricului *Nicolae Denșușanu.* Răposatul istoric, născut în satul ardelenesc Densuși, trecând în România a fost trimis de Academie să viziteze bibliotecile de frunte ale Europei, pentru a studia documentele privitoare la istoria românilor. Densușanu s'a achitat cu multă conștiențiositate de această misiune. Dl Istrati pomenește despre operele istoricului: Revoluția lui Horea, Monumente pentru istoria Făgărașului și mai ales despre scrierea sa, la care a muncit 26 de ani, *Dacia preistorică.* Oratorul spune că lucrarea aceasta ar trebui să se publice într'o ediție a Casei școalelor.

*

Explosie. Sâmbătă dimineața, una din clădirile pulberăriei dela Wöllersdorf, lângă Wiener Neustadt, a fost distrusă de o esplosiune puternică. Sunt mai mulți morți si foarte mulți răniți. Arhiducele Francisc Ferdinand a mers numai decât la fața locului, pentru a visita și mângăia pe cei răniți, și pentru a se convinge despre cele întâmplate.

*

Jubileu. In Dumineca tuturor sfinților și-a serbat P. O. Domn Trifon Micleș, protopresbiter al Panciovei în Satulnou, iubileul de 25 de ani de preoție.

*

Incendiu în Constantinopol. Nu există oraș european, a cărui istorie să fie atât de bogată în incendii, cum este capitala Turciei. Intr'una din nopțile săptămânei trecute a izbucnit un foc, care a cuprins repede mai multe cartiere și a distrus 1121 case, 119 prăvălii, 3 moschee, 7 școli, o mănăstire mohamedană și două stabilimente de băi. Pierderile sunt de 20 milioane de franci. Presa consacră lungi articole asupra catastrofei, acuzând stăpânirea otomană, că nu se îngrijește să creeze mijloace de stângere după atâtea pustiiri cauzate de incendii.

*

O serbătoare națională. Pe biroul camerei franceze s'a depus un proiect de lege, prin care ziua nașterii eroinei franceze *Jana d'Arc* (Fecioara din Orleans) va fi consacrată ca serbătoare națională. Comisiunea aleasă pentru a-și da părerea, a primit proiectul de lege, și adecă cu zece voturi din unsprezece. Impotriva proiectului a vorbit numai *Jaurés,* care a cerut ca statul să nu serbătorească o singură persoană eroică, ci pe toți eroii istoriei franceze.

*

† Nina Csergedi n. de Csato, văduvă de jude la tablă și membră pe viață a Asociațiunii și a altor societăți culturale, a încetat din viață în 4 Iun. n. 1912 la orele 4 și jum. p. m. după lungi și grele suferințe, în Diciosânmărtin, împărtășită fiind cu sf. sacramente ale muribunzilor, în al 67-lea an al vieții sale. A fost înmormântată în 6 Iunie, la orele 11, în cripta familiară din Murăș-Oșorheiu. Fie-i memoria binecuvântată!

*

Telegrafia fără sârmă anunțând furtuna. Meteorologul observatorului din Lyon, *Flajolet,* a pus în serviciul meteorologiei telegrafia fără sârmă, cu ajutorul căreia voește să prorocească izbucnirea vijeliilor. Aparatul lui Flajolet semnalează apropierea furtunii la o distanță de cinci sute de chilometri. Distanța aceasta o percurge furtuna în timp cam de 12 ore; astfel aparatul poate să anunțe erupțiunea unei furtuni cam cu 12 ore mai nainte.

*

Cufundatorul și polipul. Un vestit marinar englez, Witney, care cercetează de 25 de ani adâncimile mării, în zilele acestea ajunsese în mare primejdie. Cufundatorul la o afunzime de 50 metri, a avut să poarte o luptă pe viață și moarte cu un polip uriaș; abea în ultimul moment cu ajutorul unui topor a putut să scape de îmbrățișările nepoftite ale animalului. Witney, când a fost scos din apa mării, a căzut pe țărm fără simțire. Când s'a deșteptat, peste câteva ceasuri, a declarat că în toată viața lui n'are să se mai cufunde în adâncime.

*

Mulțămită. Subscrisul în numele comitetului și epitropiei parohiale, prin aceasta esprim mulțămită binefăcătorului neamului nostru, Ilustrului domn *Vasile de Stroescu,* care a binevoit să doneze 300 cor. școalei noastre. Chirpăr, în 24 Mai v. 1912. Ioan *Holerga,* paroh gr. or.

*

Negustorie întemeiată de un călugăr. Cea mai veche negustorie de ferărie în statul Lousiana s'a înființat de un călugăr pe locul unde astăzi se ridică orașul New Orleans. Călugărul și-a alcătuit o mică șatră, în care vindea tot felul de arme și instrumente. Cumpărătorii erau mai ales indieni. Afacerile mergeau excelent, și negustoria se făcuse renumită în mari depărtări. De atunci au trecut două veacuri. Proprietarul de acum al ferăriei a serbat zilele acestea jubileul de 200 de ani.

*

Mulțămită. Pentru edificarea școalei noastre gr.-ort. rom. din Sârbi, marele binefăcător al neamului românesc, Ilustrul domn *Vasile de Stroescu,* a binevoit a dărui suma de 500 cor. Pentru acest dar subscrișii îi aducem și pe calea aceasta cele mai vii mulțumiri. Sârbi (tractul Ilia), la 23 Maiu 1912. Silviu Andrica, paroh, Constantin Pops, și Popa Ianos, epitropi.

*

Deșteptarea patriotismului. Guvernul japonez trimite în fiecare an mai mulți universitari în Mangiuria, și anume pe spesele statului. Intențiunea este, ca tinerii vizitând câmpurile de luptă, să se inspire de iubirea patriei. Ofițeri, cari au făcut campania în răsboiul ruso-japonez, conduc pe universitari și le explică la fața locului luptele purtate și învingerile armatei japoneze. Guvernul japonez se mai îngrijește și pe altă cale cum să deștepte sentimentele patriotice ale tinerimei. Ministrul de răsboi și de marină a pus la dispoziția școlilor mai multe obiecte: arme rupte, săbii, lopeți, uniforme găurite de gloanțe, tărgi ș. a., care au să țină mereu trează amintirea răsboiului. Afară de acestea, se organisează în tot anul serbări comemorative cu prilejul aniversării tuturor luptelor de însemnătate ale pomenitului răsboi.

*

Mulțămită. Marele mecenat al nostru, ilustrul domn *Vasile de Stroescu,* a binevoit a dărui bisericii gr.-or. din Calbor suma de 400 cor. Pentru acest dar în numele comitetului parohial și a întregului popor îi aducem și pe această cale mulțumitele noastre. Calbor, în 23 Maiu v. 1912. George Șoloș, preot preș. com. Vasile Neagoie, Moise Căloiu epitropi.

*

Nunciul vienez și regele bulgar. Contele Scapinelli, nunciul vienez (cum scrie Corriere della Sera din Milano), pentru a nu se întâlni cu regele Ferdinand al Bulgariei cu prilejul vizitei sale dela Viena, a plecat pe neașteptate la Breslau să viziteze pe un cardinal. Raporturile încordate între vatican și Bulgaria, zice foaia amintită, datează de pe vremea papei Leo XIII., când se făcuse după ritul *ortodox* botezul principelui moștenitor Boris, și când vaticanul ridicase protest împotriva acestui act.

*

Mulțămită. Subscrisul în numele credincioșilor din filia Oșdula, tractul Treiscaunelor, prin aceasta exprim mulțămită binefăcătorului neamului nostru, Ilustrului Domn *Vasile de Stroescu,* care a binevoit să doneze 1000 coroane în scopul zidirei unei școale în numita filie. Chezdimărtănuș, la 22/V 1912. Ioan Dan paroh gr.-or.

*

Lac dispărut. In provincia engleză Chester a dispărut, fără să se știe cum, un lac cu un cuprins de cel puțin 5 milioane de litri. Lacul începuse a scădea în dimineața zilei de 22 Mai, și apa până în seară scăzuse cu șase metri. Mai nainte cu cinci ani se petrecuse acelaș fenomen; lacul însă în curând earăș a fost plin de apă. Se crede, că apa s'a scurs în vechile mine de sare; mai târziu apoi ieșirea subpământeană a apei s'a astupat.

*

Mulțămită. Reuniunea Femeilor Român din București, sub presidenția Doamnei Cantacuzino, în urma unei rugări făcute din partea Comunei bis gr.-or. Dăișoara (Longodár) opresbiteratul Cohalmului, ni-a votat în folosul Sf. biserici 284 K 46 fil. ca ajutor, pentru care faptă în numele poporului întreg aducem cea mai mare mulțămită. *Ioan Mihailă,* preot gr. or. român, Dăișoara.

*

Dela universitate. Incheerea festivă a anului școlar la universitatea din Budapesta se va face în 29 Iunie. Prelegerile s'au terminat la toate patru facultățile. Acum se țin examenele și rigoroasele obișnuite.

*

Teatru românesc în Sibiiu. *Representația de adio* a artiștilor *Olimpia și Zaharie Bârsan* dela Teatrul Național din București. Dumineca, în 16 Iunie n., în sala festivă a Muzeului Asociațiunii se va juca piesa *Dragostea adevărată,* de R. Bracco. Prețurile locul I. 3 cor., locul II. 2 cor., locul III. 1 cor., loc de stat 50 bani. Bilete se află de vânzare la librăria arhidiecezană și sara la cassă.

*

Salvată de un câne polițienesc. O fetiță de 13 ani a unui fabricant berlinez avea obiceiul de a ceti romane criminale. Citirea o zăpăcise cu totul. Intr'una din zile copila a dispărut fără veste. Tatăl său, în ziua următoare, a arătat cazul la poliție, care a cercetat și a aflat, că fetița se oprise la casa unui proprietar din apropierea Berlinului. Mai mulți funcționari, însoțiți de cânele polițienesc Lux, au intrat în casa amintită, cânele a mirosit locul unde stătuse copila și luându-se pe urmele ei, a fost găsită la o mare distanță într'un șanț al drumului, spre nespusa bucurie a părinților.

*

Minunile lumii moderne. Universitatea din Cornwell a adresat nu de mult somităților științei din toată lumea întrebarea următoare: „Care sunt, după părerea dvoastre, cele șepte minuni ale lumii moderne?“ — Conform răspunsurilor primite, iată cele 7 minuni moderne: 1. telegraful fără fir, 2. chemia sintetică, 3. radiul, 4. antitoxinul, 5. canalul de Panama, 6. aeroplanul și 7. telefonul. Savanții francezi observă cu mândrie că, din aceste șepte minuni ale lumii moderne, patru sunt franceze: canalul de Panama l-a început Ferdinand Lesseps, antitoxinul se datorește lui Pasteur, radiul doamnei Curie și lui Becquerel, chemia sintetică lui Berthold. — Telefonul lui Edison, cum se știe, face onoare americanilor.

*

Teatru în Orăștie. Secțiunea industrială a „Reuniunii economice române din Orăștie“ arangiază în scop filantropic Sâmbătă, 15 Iunie n. 1912, representație teatrală urmată de dans, în sala cea mare dela hotelul „Central“ din Orăștie. Inceputul precis la 8 și jumătate ore sara.

Programa

Examenelor publice dela școala civilă de fete a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ la finea anului școlar 1911/1912.

Sâmbătă în 15 Iunie: a) înainte de ameazi: dela 8—11 ore Religie cu elevele din toate clasele.

Luni în 24 Iunie: a) înainte de ameazi: dela 9—11 ore, Clasa III civilă, din studiile: Limba maghiară și Geografie; dela 11—12 ore clasa IV civilă, Limba franceză; *b)* după ameazi: dela 3—5 ore Clasa I civilă, din studiile: Limba română, Aritmetică și Geometrie.

Marți în 25 Iunie. a) înainte de ameazi: dela 9—11 ore Clasa IV civilă din studiile: Limba română și Limba maghiară. *b)* după ameazi: dela 3—5 ore Clasa II civilă, din studiile: Limba maghiară și Limba germană.

Mercuri în 26 Iunie: a) înainte de ameazi: dela 9—11 Muzică vocală și instrumentală (piano, violină) cu elevele din clasele civile și cursul complementar.

Sâmbătă în 29 Iunie; a) înainte de ameazi: dela 11—12 ore Incheerea solemnă a anului școlar și distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână, de caligrafie și desemn, sunt expuse în decursul examenelor într'una din salele institutului.

Direcțiunea.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Cu ocaziunea petrecerii și producțiunii corale-teatrale, aranjate de tinerimea adultă română din comuna Hendorf, la 26 Martie v. a doua zi de sf. Pașți, au binevoit a suprasolvi următorii domni: Emil Oțetea, notar comunal în Retișdorf 2 cor., Kuhn, Nicolae Morariu, Martin Schaaser, câte 1 cor., din loc, Iustin Sârb, înv. în Sebeșul-mare 3 cor. Din partea tinerimii române din Daneș ni s'a trimis 1 cor. 9 fileri Tuturor le esprimăm și pe această cale cele mai călduroase mulțămiri, precum și binevoitorilor participanți și sprijinitori. Andreiu *Moldovan,* preot ort. rom. Ioan *Moldovan,* stud. ing. sil. cassar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 294/1912. (130) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III. **Uroiu** cu filia **Cărpeniş** din protopresbiteratul Geoagiului, prin aceasta se publică concurs nou cu termin de 15 zile, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru congruă.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu în terminul deschis, iar concurenţii — pe lângă prealabila încuviinţare a protopopului — să se prezinte în parohie pentru a cânta, cuvânta şi celebra, şi a se face cunoscuţi poporului.

Geoagiu-Algyógy, 11/24 Aprile 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Geoagiului în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 158/1912. (144) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III a **Tâmpa**, situată lângă staţiunea căii ferate Piski, conform ordinului P. Ven. Cozistor arhidiecezan de dto 13 Martie a. c Nr. 2986 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul indicat, îndatorându-se concurenţii a se prezenta pe lângă restricţiunile regulamentare în o Dumineca sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi predica, resp. celebra.

Deva, la 20 Martie v. 1812.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al tractului Deva.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 412/912. (147) 2—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de paroh, devenit vacant prin abzicere, în parohia de clasa a treia (III) **Valeaiepii**, în protopresbiteratul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotaţiunii preoţeşti.

Cererile instruite conform normelor în vigoare să se înainteze la subsemnatul oficiu în terminul deschis, iar reflectanţii — pe lângă prealabila înştiinţare a protopopului — să se presinte în comună pentru a servi, a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Geoagiu, 19 Maiu v. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Geoagiu.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 28/1912. of. paroh. (143) 3—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistor arhidiecezan cu Nr. 2234/1912 Şcol. prin aceasta se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere zidirea şcoalei confesionale gr. or. române din **Cărpiniş**, tractul Mercurei, comitatul Sibiiu.

Licitaţiunea se va ţinea **Dumineca în 3/16 Iunie anul curent** la 2 oare p. merid. în edificiul şcoalei celei vechi din loc. Preţul de strigare este 28000 cor. după care sumă licitanţii au a depune un vadiu de 10% în bani gata, eventual în hârtii de valoare acceptibile.

Licitaţiunea e verbală, însă oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător şi cu declaraţia oferentului, că cunoaşte condiţiunile şi să supune lor, se primesc până la începerea licitaţiunei, cari sunt a se da la mâna presidentului comitetului parohial.

Comitetul parohial îşi reservă dreptul de a alege dintre minus oferenţi pe acela în care va avea mai multă încredere fără considerare la suma oferită.

Planul, preliminarul şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial din loc în oarele oficioase.

Se notează, că comuna bisericească are la disposiţie 45.000 cărămidă arsă gata, precum şi 250 metri cubici peatră scoasă pe cari întreprinzătorul va fi deobligat a le primi în preţul cât costă, care sumă se va detrage din preţul de edificare.

Cărpiniş, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 22 Aprilie 1912.

Ioan Munthiu paroh preşedinte. **Nicolau Opriş** not. com. par.

Nr. 447/1912. Văzut:

Avr. S. Pecurariu
protopop.

Nr. 259/1912. (145) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. II-a **Lăpugiul superior**, din tractul Dobrei, să escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Să observă că în lipsă de concurenţi cualificaţi vor fi admişi în candidaţie şi concurenţi cualificaţi pentru parohii de cl. III a.

Petenţii au a înainta cererile concursuale, provăzute în conformitate cu regulamentul subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dobra, la 16 Aprilie 1912.

Oficiul protopresbiteral, în înţelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Mobiliar de prăvălie

arangiat complet e de vânzare. Doritorii au a se adresa în **Sellenberg** (Szeben m.) **Nr. 39.**

(142) 2-2

Dentist

Virgil Muntean

Sibiiu, Strada Măcelarilor,

în faţă cu Tipografia şi Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 8—

Cărbuni de Petroşeni, Cărbuni pentru fauri, Kox de gaz

oferă trimiterea numai în vagon

Rudolf de Gardik, Sibiiu,

(95) 6— biroul în edificiul sanatorului.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

(46) 18—

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 45—52

Se află pretutindenea.

Berăria Habermann.

Bere de Rusalii.

Umplătura originală numai cu vigneta:

Berea de Rusalii Habermann.

(132) 4—4

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atenţiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane şi pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu preţuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de şcoală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

(411) 17—

Serviciu prompt şi conştienţios.

Prima referinţe.

Prima fabrică transilvană

ces. şi reg. privilegiată

de casse de fier şi oţel,

şi

lăcătuşerie de artă şi construcţie,

instalată cu putere electrică.

E. Purece,
Sibiiu—Nagyszeben
Strada Faurului 19 (Schmidgasse).

(138, 4—20

Preţuri moderate.

Cataloage de preţ gratis şi franco.

30,000 de părechi **păpuci** şi **ghete** se vând cu preţ redus.

Toate în lume se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai păpucii şi ghetele exec. în atelierul lui

VASILIE BAN

la „Cisma mare roşie“

după cum se numeşte prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită prăvălie de încălţăminte s'a mărit în casa proprie şi la fiecare păreche se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera ghete bune şi trainice pe lângă preţuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis pănă la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca şi până acum.

E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alţii, eventual să returnează banii.

(221) 29—

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 31 Maiu (13 Iunie) 1912. *Nr. 57.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

După audienţă.

Sibiiu, 12 Iunie n.

Nu numai domnul prim-ministru Lukács, ci şi ministrul de honvezi Hazai a fost primit Duminecă în audienţă din partea Maiestăţii Sale, în palatul din Schönbrunn. Intâi s'a presentat în faţa Monarhului nostru generalul Hazai, la orele 8 dimineaţa. Audienţa aceasta a stat în legătură cu consfătuirile, pe cari le-a avut ministrul nostru de honvezi în ziua premergătoare, Sâmbătă, cu ministrul de răsboiu Auffenberg şi cu ministrul apărării ţării din Austria, Georgi, în chestia *recrutărilor* din anul acesta.

Imediat după generalul Hazai a fost apoi primit în lungă audienţă particulară dl Lukács László, ministrul-president ungar, care a făcut raport amănunţit Maiestăţii Sale despre situaţia politică din ţară, şi a espus programul de muncă al guvernului ungar pentru săptămâna aceasta.

Maiestatea Sa a luat la cunoştinţă raportul şi a încuviinţat propunerile ministrului-president ungar. Ambii ministri ungari, Lukács şi Hazai, au plecat apoi Duminecă sara acasă, la Budapesta.

Atâta e ce se ştie positiv despre audienţele membrilor guvernului ungar, acordate Duminecă, în palatul din Schönbrunn. Ele însă, spun cei iniţiaţi în secretele politice, stau în legătură cu faptul, că legile militare, votate de parlamentul ungar (în felul cum au fost votate), întimpină mari greutăţi dincolo, în Austria, unde Rutenii, cam cincizeci de deputaţi, şi socialdemocraţii, destul de număroşi, nu vreau să le lase să treacă prea uşor prin senatul imperial.

Iar până nu sunt votate şi în Austria, — legile militare nu pot fi promulgate nici la noi. Şi până nu sunt promulgate, nu se poate vota contingentul de recruţi pentru anul acesta, şi nu se pot face asentările.

S'a ajuns deci la înţelegerea, că dacă dincolo, în Austria, cu adevărat nu pot fi trecute repede prin senatul imperial legile militare, atunci senatul se fie prorogat şi legile militare se fie puse în aplicare prin patent împărătesc, pe temeiul §-lui 14 din constituţie. La noi apoi guvernul va presenta numai decât proiectul de lege despre contingentul de recruţi, dieta îl va vota, şi apoi va fi ajurnată dieta până la toamnă.

Dieta ungară va mai ţinea deci numai câteva şedinţe, în cari se vor vota legile urgente, cari nu pot fi amânate până la toamnă, şi se va face şi închiderea primei sesiuni şi deschiderea sesiunei a doua parlamentare, cu alegerile prescrise, apoi se vor începe vacanţele lungi de vară. Ajurnarea dietei se va face prin decret regal, ca oposiţia să nu poată cere convocarea dietei înainte de espirarea vacanţelor parlamentare.

La toamnă apoi, primul proiect de lege pe care-l va presenta guvernul în dietă, va fi *noua lege electorală*, pe care guvernul o va compune negreşit în cursul vacanţelor.

De ar face-o astfel, ca *toţi* să ne bucurăm de ea!

Tisza la Viena. Presidiul camerei ungare va fi primit astăzi în audienţă din partea Maiestăţii Sale, Impăratului şi Regelui nostru, în palatul din Schönbrunn.

Contele Apponyi supărat. Contele Apponyi şi-a dat demisia din demnitatea de president al conferenţei interparlamentare, din motivul, că ar trebui să conferese cu prezidentul camerei, contele Tisza, dar după încălcările de lege, sevârşite de Tisza în dietă, el nu mai poate comunica cu acesta.

Din parlament. Presidentul camerei, contele Tisza, şi-a schimbat procedura faţă de oposiţioniştii gălăgioşi din dietă. Acum nu-i mai lasă nici să între în palatul parlamentului. La poartă îi aşteaptă poliţia şi miliţia şi-i opreşte se între în parlament. Oprelişte nu se estinde şi asupra oposiţioniştilor neesoluşi încă dela şedinţele dietei, dar fiindcă aceştia s'au declarat solidari cu ceialalţi, nu întră nici ei în dietă. Şi astfel şedinţa de Luni d. a. şi de Marţi înainte de ameazi a dietei, s'a ţinut fără a fi participat la ea nici macar un singur deputat din oposiţia maghiară. Marţi dieta a votat, cu votare nominală, *înăsprirea regulamentului de casă*, la fel cum ea fusese votată şi sub guvernul coaliţiei, cu esceptia, că modificarea remâne în vigoare pentru totdeauna, pecând coaliţia facuse modificarea numai pe timpul cât a stat ea la putere. Proxima şedinţă a dietei se va ţinea în 18 Iunie n.

Politica de maghiarisare

de Iászi Oszkár.

(Urmare).

3. Asimilarea forţată are de urmare, că *solidaritatea celor din naţionalitatea asuprită învinge orice deosebire de clasă.* Fiind vorba de apărarea minimului cerut pentru esistenţa culturală, dispare în lupta cu asupritoriul comun orice conştienţă a deosebirii de clasă şi de religie, cum şi a felului de a privi lucrurile din lume.

După clasicul tablou al lui Bernard Shaw, naţionalitatea persecutată e ca şi bolnavul de cancer: nici pe un moment nu se poate ocupa cu altceva, decât numai cu sine, cu năcazul seu naţionalist. Chestiile de altcum mărunte ale esistenţei naţionale au pentru ea o importanţă colosală, şi munca mare şi adevarată pentru înaintarea culturală nu poate fi începută tocmai, pentrucă condiţia ei primordială este o conştientă diferenţiare economică şi politică de clase. Abstragând dela gradul mai inferior de desvoltare economică al naţionalităţii asuprite, care de regulă esistă, apariţia aceasta mai formează şi motivul, că sunt mai bigote, mai religioase, mai înapoiate naţionalităţile cari luptă pentru drepturile lor. Ele judecă orice apariţie în prima linie din punctul de vedere al problemei naţionaliste, şi în privinţa aceasta singurul scut pe seama lor îl ofere *vechea organizaţie bisericească*, mai ales acolo, unde naţionalitatea are viaţă individuală separată de a naţionalităţii domnitoare, de care feudalismul asupritor nu prea îndrăzneşte să se apropie, din anumite motive istorice şi de domeniul psihologiei masselor. Astfel apoi în zilele de amară asuprire *biserica e singurul azil sfânt, în care, întocmai ca vinovaţii persecutaţi din evul vechiu, naţionalitatea luată la goană află mângăere şi apărare. Prin biserică îşi poate cultiva limba şi-şi poate promova cultura.*

Şi aceasta e situaţia şi pe terenul economic. Asuprirea de clasă, împărţirea pământului, nedreptăţile isvorâte din usură, — dispar toate când e vorba de ura în contra domniei de satrapie a asupritorilor comuni şi de limba străină. Aşa se face, că naţionalitatea persecutată nu vede şi nu cunoaşte altă problemă, decât numai asuprirea sa.

Intr'un tablou foarte frumos esplică Bernard Shaw lucrul acesta, protestanţilor englezi, cari sunt grozav de nervoşi totdeauna când aud numai de Irlandezii ultramontani. Le-a spus aşa Bernard Shaw: Inchipuiţi-vă, că supremaţia engleză ar fi durat mai mult în Francia (cum ştim, Francia a stat multă vreme sub stăpânirea Angliei, şi numai mai târziu, după răsboiul de o sută de ani, i-a succes a eşi din jugul acesta), închipuiţi-vă că Anglia remâne şi pentru mai departe tirana Franciei şi închipuiţi-vă cum se presenta atunci revoluţia franceză: ea nu ar fi fost o revoluţie în prima linie democrată şi liberală, ci înainte de toate o revoluţie pentru sdrobirea domniei streine engleze. Revoluţia franceză ar fi fost atunci o revoluţie în contra Angliei şi în contra domniei engleze, nu în contra aristocraţiei şi a papismului, şi toate forţele spirituale din Francia s'ar fi manifestat numai în ditirambe antiengleze şi naţionaliste, nu în desvoltarea ştiinţei politice şi a cugetării omeneşti!

4. Resultatele, referitoare la limbă, ale asimilării forţate, sunt minimale acolo, unde o corespunzătoare situaţie economică şi de comunicaţie nu sprijineşte munca şcoalei, şi ele *duc numai la adâncirea nivelului general spiritual.* Motivele acestei apariţiuni le cunoaştem. Nu va fi însă de prisos a accentua, că acolo, unde politica de asimilare poate să arete succese pe terenul învăţării limbii, în resultatele ei finale face servicii numai intereselor naţionaţităţii persecutate, prin faptul, că creiază o pătură naţionalistă cu două limbi, care poartă lupta pentru esistenţa economică pretutindenea cu mai bun succes, acolo, unde ajunge în atingere cu elementele industriale şi comerciale ale naţiunii domnitoare, cari nu cunosc decât numai o limbă. Cu drept cuvânt atribue scrutători mari, ca Paulsen, Delbrück, etc. o importanţă deosebită bilincvismului, iar Oppenheimer ne atrage atenţiunea asupra favorului superior intelectual al formaţiunei speciale sufleteşti, provocate de bilincvism.

5. Dar asimilarea forţată *nimiceşte resultatele culturale*, nu numai prin forţarea antipedagogică a învăţării limbii, ci şi prin aceea, că consideră şcoala în prima linie de mijloc pentru cultivarea sentimentelor patriotice, iar acest mecanism şovinistic, fără suflet, omoară în sufletul copilului orice înclinare mai fină spre spiritul critic.

6. Asimilarea forţată nu îngreunează numai înaintarea economică şi culturală a naţionalităţii asuprite, *ci a întregii ţări*, prin aceea, că cu necontenita presentare a tabloului îngrozitor al primejdiei naţionaliste, — care prinde cu atât mai bine, cu cât mai înapoiată e organisaţia economică şi culturală a ţării, — face cu neputinţă, ca naturala privire de lucruri şi diferenţiarea de clase să se facă după legile sale, ci se creiază o unitate meşteşugită şovinistă, singur numai pe seama celor susţinuţi din partea aristocraţiei feudale. Dar o îngreunează şi prin aceea, că la periferii (şi chestia de naţionalitate e o apariţie mai ales periferică, şi se arată în acele părţi ale statelor unitare, prin cari încă nu a străbătut cultura şi circulaţia schimbului de mărfuri) naţionalităţile sunt stânjenite în libera lor desvoltare, în mod artificial, făcându-li-se cu neputinţă esploatarea în mod potrivit a comorilor ţării şi deci şi de a deveni şi cetăţenii naţionalişti oferitori şi cumpărători egali cu ceialalţi în mişcarea comercială a ţării.

7. Din motivele înşirate, asimilarea forţată *face pretutindenea imposibilă asimilarea, nu numai în limbă, dar mai ales în sentimente.* Puterea de contopire a unei culturi mai înaintate dă faliment în faţa efectelor repulsive, provocate de un feudalism antieconomic, în întreaga sa fiinţă. Orice asimilaţie se basează pe schimbul spontan de bunuri şi de suflete, şi înaintează totdeauna în direcţia posibilităţilor mai mari de viaţă; şi tocmai acest schimb îl face imposibil, ori îl îngreunează, politica de forţă a feudalismului.

(Va urma).

Noua lege electorală.

Am spus cu altă ocasiune, că la propunerile făcute din partea oposiţiei unite în chestia compunerei nouei legi electorale, domnul prim-ministru *Lukács* a răspuns în o scrisoare, adresată dlui Kossuth. In scrisoarea aceasta sant precisate de nou principiile, după cari guvernul vrea să resolveze chestia electorală, şi din cele spuse în scrisoare vedem şi mai bine, cam cum are de gând guvernul să compună noua lege electorală. Domnul ministru-president scrie următoarele:

„.. Constat cu bucurie, că în ce priveşte reforma electorală partidele oposiţioniste încă primesc ca bază punctul de plecare al guvernului, întrucât şi proiectul opoziţiei prevede rezolvirea chestiunei primind ca bază un minim de cens intelectual. Dar pe când proiectul opoziţiei stabileşte numai pentru un timp îndepărtat ca cenz intelectual terminarea şcoalei poporale de stat, dând până atunci drept de vot la toţi câţi ştiu ceti şi scrie, fără considerare, dacă cutare şi-a câştigat cunoştinţele în şcoli de stat, ori altfel de şcoli poporale, sau pe cale particulară: guvernul doreşte, ca încă acum să se facă deosebire între cele două feluri de ştiutori de carte şi să se stabilească dintru început, dacă e consult să se dea dreptul de vot tuturor ştiutorilor de carte.

Trebuie să avem în vedere că, dupăcum ne arată datele statistice mai noue, cunoştinţa scriscetitului se lăţeste cu paşi repezi în urma stăruințelor particulare, chiar și în ținuturile cele mai înapoiate în cultură, cari până acum ne dădeau cel mai mare procent de analfabeți.

Sunt și eu de părerea, că e just, ca alegătorii actuali să-și păstreze și pe viitor dreptul de vot, dar numai aceia, cari sunt luați în listele de alegători ale anului din urmă.

Etatea cerută pentru a obține dreptul de vot să fie, ca și până acum, 24 de ani pentru toate categoriile de alegători. Având însă în vedere, că în urma lărgirii dreptului electoral numărul alegătorilor an de an va creste în mod simțitor, se impune drept corectiv, ca anul în care cetățeanul intră în drepturile sale electorale să fie ridicat succesiv, dela 24 până la 30, o cerință, care nici din punct de vedere democratic nu poate fi excepționată. Indeosebi trebuie să ne cugetăm la numărul mare al cetățenilor cu desăvârșire lipsiți de avere și la persoanele, cari stau pe un grad inferior de cultură. O etate mai înaintată le dă și acestora o judecată mai matură și îi face capabili de a putea exercia drepturi politice așa de însemnate.

Proiectul opoziției impune cetățeanului condițiunea, ca să aibă locuință stabilă cel puțin un an de zile în acelaș cerc electoral. Această restricțiune e, când prea largă, când însă neîndestulitoare. Primind-o, am neîndreptăți pe mulți alegători dela orașe, cari cuprind mai multe cercuri. I-am exclude pe nedrept dela dreptul de vot, numai pentrucă în cursul anului și-au mutat locuința dintr'un cerc în celălalt. Pe de altă parte am face să ajungă la drept de vot o mulțime de elemente dela sate, cari petrec un an întreg eventual în acelaș cerc, însă în comune diferite. Corectă e însă cerința, ca cetățeanul îndrituit la drept de vot să domicilieze răstimp de un an în aceeaș comună, având cel însurat locuință constătătoare cel puțin dintr'o odaie. Nu e just, ca acelora cari sunt membri ai corporațiunii de ajutorare reciprocă a bolnavilor să li-se dea dreptul de vot, fără a li-se cere să întrunească condițiunile de mai sus.

Față de analfabeți proiectul opoziției provede un minim de cens material. In teorie guvernul acceptează această măsură; rămâne să se discute însă felul cum are să fie pusă în practică, ca să corespundă deplin bunelor intențiuni de a investi și un număr de analfabeți cu drepturi cetățenești.

Motivul pe care-l aduce opoziția pentru excluderea agitatorilor dela dreptul de vot în teorie e foarte just și deplin bazat, dar în practică nu are nici pe departe însemnătatea pe care i-o atribue opoziția. Pe de altă parte proiectul opoziției trece cu vederea o mulțime de alte motive de excludere, obicinuite în toate statele, chiar și în acelea, cari au cea mai largă lege electorală.

Decentralizarea votării, după comune mari și notariate, o primește și guvernul în principiu. Ideea, ca la fiecare alegere să ia parte un membru al judecătoriei e însă deosebit de primejdioasă, iar în practică nu ar duce la nici un rezultat real. De altfel nici în alte țări nu s'a gândit încă nimeni la o așa reformă, să amestece adecă judecătoria, care trebuie să fie o instituție absolut independentă, în luptele politicei militante.

Propunerea, ca toate cheltuielile alegerii, înșirate în proiectul opoziției, să fie șterse, o primesc cu bucurie.

Nu pot primi însă propunerile referitoare la exercitarea secretă a votului. Consider de foarte primejdioasă trecerea fără de nici o transiție dela actuala lege electorală la alta, atât de radicală, mai ales în ce privește secretul votului. Dacă am face, ca votarea să fie secretă în toate orașele cu municipiu regulat și în comunele cu o populație mai mare de 15.000 de locuitori, precum și în toate cercurile în cari cel puțin 60% a bărbaților trecuți de 24 de ani știu scrie și ceti, — ar însemna, că îndată la început votarea secretă ar forma regula generală, iar cea publică n'ar fi decât excepțiune. Pentru că în cazul acesta nici în a 5-a parte din cercuri nu s'ar exercia votarea publică. E disparent numărul cercurilor în cari 60% dintre bărbații trecuți de 24 ani să nu știe ceti și scrie.

Guvernul încă e convins de împărțirea nedreaptă a cercurilor electorale. Dreptaceea va prezenta la timpul său o lege, care prevede o arondare cât se poate de dreaptă a cercurilor electorale. Ambele vor intra deodată în vigoare.

Ce privește dreptul de alegere și votarea în municipii, soluția opoziției nu e cea mai fericită. Pretutindenea, afară de orașul Budapesta, alegătorii pentru parlament au acelaș drept și în municipii. Ar fi un anacronism, ca în viitor aceia să aibă drepturi electorale în municipii, cari au avut mai înainte, conform legilor actuale, dreptul de a alege deputați pentru parlament. Numai două soluții posibile cunosc. Ori că investim pe alegătorii pentru parlament cu aceleași drepturi și în municipii, ori creăm o nouă lege, chemată să reguleze alegerea în municipii. Soluția primă ar fi prea liberală, și prin urmare rămâne cea din urmă, care va avea să asigure un număr de alegători mai mic, cu restricții mai multe pentru municipii decât pentru parlament.

Datele statistice ne arată, că proiectul contemplat de blocul opozițtionist ridică numărul alegătorilor dela un milion și două sute de mii la două milioane și nouă sute de mii, așadară un spor de 150 procente. Nu cred, că sporul acesta urias ar fi apt să asigure desvoltarea pacinică a vieții constituționale. Guvernul nu poate primi, ca o problemă atât de însemnată cum e aceea a reformei electorale să fie rezolvită într'un timp așa de scurt, cum o cere opoziția în proiectul său. Numai primindu-se proiectul prezentat de mine, văd dată posibilitatea unei conlucrări pacinice și asigurată viața parlamentară normală"....

Zile de sărbătoare pe valea Murășului.

Solemnitățile sfințirei bisericii greco-orientale române din Deda.

Motto:
La noi de jale povestesc
Și codrii și desișuri
Și jale duce Murășul
Și duc tustrele Crișuri.
O. Goga.

Valea Murășului, — acea tainică vale, pe care poporul nostru atât de des o cântă cu atâta dragoste și cu atâta durere, — a avut în zilele de 1 și 2 Iunie n. parte de niște solemnități, de cari rar i-să dă poporului nostru românesc să se bucure. S'a făcut adecă sfințirea noului Sion din Deda, la al cărui altar vor alerga veacuri dearândul sufletele sbuciumate și veacuri dearândul vor căuta mângăere în zilele de dureri sufletești și de zbucium, sub aripile acestei biserici.

Incă în ziua de 31 Maiu n. des de dimineață o mișcare neobișnuită să observa în sinul poporului din comuna Deda. Erau pregătirile, pentru a fi primit cu pompă cuvenită I. P. S. Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, supremul nostru cap bisericesc, care la adânci bătrânețe a venit să ne mângăie și să ne facă sfințirea bisericii celei noue. Dar preabunul Dumnezeu n'a dat curs liber desvoltării solemnităților, căci și noi am fost siliți să îndurăm încercarea din partea celui preaînalt, după cum a îndurat'o poporul din Banat, din Sălagiu și din alte părți, potopite prin ruperi repetate de nori și prin esundarea diferitelor văi. Adecă, pe când poporul era ocupat cu pregătirile deosebite pentru primirea supremului cap bisericesc, în ziua de 31 Maiu n. la oarele 12 și 12 minute, să deslănțue o furtună — o rupere de nori, — și în câteva minute valea Dedii începe se amenința, că va inunda o parte bună a comunei. Oamenii se urcară pe deal și astfel victime omenești — această vale, cu această ocaziune, n'a reclamat. Iar preotul Ioan Vodă străbate valurile vehemente, intră în vechia bisericuță, pe care în ziua de 1 Iunie aveam să o dăm uitării, — și cetește rugăciunea de ploaie. Cerul își îndreaptă privirea zimbitoare spre poporul zbuciumat și înfricat de mânia cerului, — valurile să potolesc, și poporul în liniște își continuă pregătirile, așteptând pre „Celce vine întru numele Domnului".

In drumul său Excelența Sa Arhiep. și Mitrop. *Ioan* a fost primit la gara din Murăș-Oșorheiu de protopresbiterul tractului, Ștefan Russu, în frunte cu preoțimea tractuală. Dl Russu într'o vorbire frumoasă binevântează pe Inaltul Prelat, răspunzând Excelența Sa în cuvinte părintești, în cari mulțămește clerului din acest tract pentru frumoasa primire. Vorbirea e acoperită de furtunoase aplauze și strigăte de: „Să trăiască". Intre aceste strigăte trenul să pune în mișcare, și în câteva minute sosim la gara din Ghernesig, unde harnicul preot Pavel Suciu primește pe Excelența Sa, salutându'l în numele parohiei. Trenul să pune apoi în mișcare. La gara din Reghin să atașează la suită mai mulți notabili și astfel suita tot crește. La Reghin primire oficioasă nu s'a făcut, căci harnicul protopresbiter, *Vasile Duma*, a dispus, ca Excelența Sa să fie primit din partea clerului tractului Reghin la gara din Deda.

Poporul e adunat la gara din Deda în ziua de 1 Iunie la orele 3³/₄. In fruntea poporului stă preoțimea și învățătorimea tractului Reghin, sub conducerea protopresbiterului Vasile Duma. Un sunet cadențat anunță, că trenul nu peste mult va sosi. Preoțimea tractuală, plină de iubire către Inaltul Prelat, se pune în ordine. Un sgomot lugubru și trenul se oprește în gară, iar Escelența Sa, Mitropolit *Ioan Mețianu*, albit de povara grijilor și a anilor, apare însoțit de vrednicul director al seminarului „Andreian" din Sibiiu, Dr. *Eusebiu R. Roșca*, protosincel, de sub a cărui mână au eșit atâța factori însemnați, conducători vrednici ai poporului nostru, apoi de fostul protopresbiter al tractului Reghin și actualul asesor consistorial *Galacteon Șagău*, de profesorul seminarial Tim. Popoviciu, de asesorul consistorial Victor Fincu și de corul seminarial din Sibiiu. Dl protopresbiter al tractului Reghin, Vasile Duma, într'o vorbire frumoasă binevântează pe Escelența Sa, spunându-i, că cu altă ocasiune: „a-ți sămănat și acum a-ți venit să secerați, căci sămânța aruncată a adus rod însutit." Vorbele s'au perdut în furtuna de aplause a preoțimii, a poporului și în bubuitul de treascuri. O clipă solemnă și sublimă a fost aceasta! Escelența Sa mulțămește în termini frumoși, plini de învățături părintești, și la sfârșit isbucnește o nouă furtună de ovații și bubuit de treascuri.

Două porți triumfale avem în față. Poarta a doua cu inscripția: „Binecuvântat cel ce vine întru numele Domnului," iar de ceealaltă parte: „Intru mulți ani Stăpâne!"

La această poartă, în fața casei preotului Ioan Vodă, e primit Excel. Sa de parohienii din Deda, în frunte cu preotul local I. Vodă, cu ambii învățători, cantorul și cassarul comunal, Stefan Murărean, iar din partea autorităților e de față protopretorul Reicher Aladár, cu domnii Dr. Zongor Endre, Szöcsey Endre, notarul local Ioan Bucur, și primarul Petru Ceontea.

Preotul Ioan Vodă într'o vorbire scurtă binevântează pe „Acela care întru numele Domnului vine să dee destinației sale noul Sion", apoi răspunde Escelența Sa în termini aleși, în cari scoate la iveală meritele acestui harnic preot. Urmează o nouă furtună de ovații, un groaznic bubuit de treascuri, și Escelența Sa intră în casa preotului, unde va rămânea până după solemnități.

In sara de 1 Iunie la orele 5 și jum. se săvârșește vecernia și priveghierea în vechea biserică, de către P. C. Sa, domnul director seminarial Dr. *Eusebiu R. Roșca*, încunjurat de dl protopresbiter Vasile Duma, de Ioan Vodă, paroh local și de alți preoți.

Clubul național român din Reghin a fost representat prin dl Iosif Popescu, directorul băncii „Murășana", fiu al acestei comune, iar despărțământul Reghin al Asociațiunii prin Dr. Ioan Harșia, advocat în Reghin. Au fost presenți și alți mulți inteleotuali, doamne și domni, iar popor cam vre-o 10.000 (zece mii) de suflete.

In 2 Iunie la orele 8¹/₂ dim. convoiul preoților pleacă după Escelența Sa, Mitropolitul, care a venit să împlinească visul poporului. Să efectuește apoi sfințirea bisericii de către Escelența Sa, Mitropolitul Ioan, asistat de P. C. Sa, Dr. *E. R. Roșca*, protosincel, de Galacteon Șagău, Vasile Duma, și de aproape toată preoțimea tractuală. La sfârșit Escelența Sa ține o instructivă vorbire, în care mulțămind poporului pentru darul adus „Celui Prea Inalt" prin edificarea noului Sion, îi dă învățăturile, pe cari numai un părinte adevărat poate să-le dea fiilor săi. Apoi Escelența Sa merge la mormântul fostului preot Leon Popescu, care 22 de ani a condus această parohie cu zăl și înțălepciune, face părăstas pentru odihna sufletului acestui conducător, peste mormântul căruia vecinicia și-a întins vălul.

Banchetul aranjat de dl Kapussy a fost foarte succes. La friptură să începe seria toastelor. Escelența Sa, Inalt Preasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Mețianu ridică păharul pentru Maestatea Sa. Protopresbiterul tractual Vasile Duma pentru Escelența Sa, Mitropolitul. P. C. Sa, Dr. *Eusebiu R. Roșca*, protosincel, pentru administrație, al cărei reprezentant e Reicher Aladár, primpretor. Nicolae Gliga preot pentru suita Mitropolitului. Gregoriu Nicoară pentru dl Iosif Popescu și familia Popescu în general. Asessorul Galacteon Șegău pentru protopresbiterul tractual Vasile Duma. Dr. Harșia pentru parohienii din Deda. Ion Duma preot pentru sexul frumos. Pavel Suciu pentru inteligență, preotul Ioan Vodă pentru toți oaspeții cari au luat parte la acest act însemnat, și însfârșit G. Ceontea pentru Dl profesor Timoteiu Popoviciu și coriștii seminariali.

După banchet publicul s'a dus și a asistat la producția tinerilor din Deda. S'au esecutat diferite jocuri naționale, cari au făcut plăcere publicului asistent. După jocurile naționale corul seminarial din Sibiiu, sub conducerea dlui profesor T. Popoviciu, a dat în curtea școalei un concert gratuit, pentru țărănime.

Sara la 8 ore dl profesor T. Popoviciu, cu corul seminarial, ne-a distras apoi cu un concert vrednic de admirat.

Programul a fost următorul: C. Porumbescu: „Marșul cântăreților". Schubert: „Noaptea". T. Popoviciu: „Imn la centenarul seminarului Andreian". L. Stern: „Carneval de București" fantesie română, esecutată de dșoara Elena Neagoș, fiica medicului Petru Neagoș din Deda. C. Porumbescu: baladă cu solo de violină și cu acompaniare de pian. N. Chovan: Dans roman, esecutat la pian. Baladă, esecutată de dșoara Mărioara Duma, fiica dlui Vasile Duma, protopresbiterul tractului Reghin. I. Vorobchievicu: baladă. „Vino lele" de I. Vidu. „Vivandiera", de Dima și „Hai în horă", tot de Dima și apoi *Doina*. Mai ales *Doina* lui Eminescu:

„Codrule Măria Ta
Lasă-mă sub poala ta"

a plăcut foarte mult.

Suveniri foarte plăcute a lăsat acest concert în inimile oaspeților.

....Și ca la toate concertele, a urmat dansul până dimineața.

In 3 Iunie la 10 ore Excelența Sa cu întreagă suita a plecat apoi spre casă, lăsând în inimile tuturor frumoasele suveniri cari îl leagă pe om de supremul său părinte sufletesc.

Cu ocaziunea acestor solemnități părintele Ioan Vodă și-a făcut sfințirea casei, și și-a botezat copilul, dându-i numele Ștefan, și astfel are un nume istoric: Ștefan Vodă. Sfințirea casei și botezul a fost săvârșit de către Excelența Sa, asistat de P. C. Sa, Dr. Eusebiu R. Roșca, dir. seminarial, protosincel.

Cu acestea apoi solemnitățile s'au încheiat, rămânând noi cu suvenirile cele mai plăcute, cari vor rămânea vecinic neșterse în inimile noastre, ale tuturora, cari am participat la frumoasele serbări.

Deda, la 5 Iunie 1912.

Gregoriu Ceontea.

Nouele sigile parohiale.

O chestie destul de importantă mi se pare a fi chestia nouelor sigile parohiale, în cari de aici înainte trebue introdusă și numirea oficioasă, adecă meghiară a comunei, și încă în locul prim.

Fiind parohia, respective comuna bisericească, cu totul independentă de comuna politică, natural, că și caracterul ei e altul, deci curat național bisericesc. Dându-se însă acum și comunei bisericești aceeași numire oficială, ca și comunei politice, se face o știrbire gravă acestui caracter. Adevărat, că în parenteză se va pune și numele românesc al parohiei, respective comunei, dar numirea românească, pe lângă ceealaltă, dispare, până când va peri cu totul.

Evident fiind atentatul în contra celui mai curat așezământ al nostru național, în contra oficiilor bisericești, ni se impune o deosebită precauțiune, pentru a para lovitura, fără a fi răniți câtuși de puțin.

Circularul consistorial din 12 Iulie 1911 nr. 8394 Bis. dispune, ca: „să se păstreze întru toate sigilele vechi: formatul, inscripție, hramul, făcându-se numai acea unică schimbare, că numirea oficială a comunei vine indicată la locul prim"...

Eu cred, că stabilirea unui text uniform, ca inscripție pentru toate sigilele parohiale, cum e la toate oficiile comunale și administrative, la matriculanți etc. — n'ar fi fost de prisos. Am văzut sigile cu fel și fel de inscripții, ca d. e. „Oficiul parohial gr. or. rom. din N.", „Sigilul oficiului parohial ort. rom. din N.", „Parohia gr. răsărit. cu hramul sf. Nicolae din T.", „Sigilul comunei bisericești N." etc. etc., deci, câte parohii atâtea feluri de sigile. Din acestea reiasă, că sigilele au fost lăsate în grija conducătorilor oficiilor parohiale, cari după împrejurări și pricepere au stabilit diferitele texte de inscripție. Tot așa stă lucrul apoi și cu sigilele comitetelor parohiale.

Până acum toate au fost bune, căci erau provăzute cu numirea românească, și deci nu altera nimic, dacă un cuvânt era prea mult, sau rămânea afară din inscripție, caracterul național fiind neștirbit. De aici înainte însă să schimbă foaia, și avem să fim cu mai mult scrupul la stabilirea inscripțiilor, ținând cont îndeosebi de cuvinte, și chiar de ordinea lor.

Mi se pare a nu fi tot una dacă zicem: „Comuna bisericească Kistorony", ori „Oficiul parohial din Kistorony". In textuarea primă întreagă comuna bisericească are caracter unguresc, pe când în a doua e atins numai oficiul parohial. Intru cât însă oficiul porohial e pendent de parohie, umbra desnaționalizării trece ușor și asupra întregei biserici. Și aici zace primejdia, care trebue prevenită.

Imi aduc aminte încă de inscripțiile de pe frontispiciile școalelor. Câtă ferbere și frământare pentru stabilirea unui text, acceptibil și din partea bisericei, ca susținătoare, și a statului, în care caracterul școalei să rămână cel vechiu, dar cu accent patriotic!

Şi cumpăna s'a plecat mai mult în partea statului.

Adevărat, că şcoala îşi păstrează încă caracterul ei confesional, dar numai atâta. Despre cel naţional nici urmă. Timbrul naţional al susţinătorilor de şcoală a perit din plan. Aceasta se vede mai clar din textul unguresc al inscripţiilor. Nu s'a acceptat: gör. kel. felekezeti *román népiskola*, ci gör. kel. *román felekezeti* népiskola; adecă, nu şcoală *românească* de confesiune gr. or., ci şcoală numai de *confesiune* gr. or. română, spre deosebire de altă confesiune gr. or, ca d. e. sârbească.

Şi din causa unui cuvânt, care aşezat în altă ordine putea să schimbe înţelesul intenţionat, au trebuit să fie schimbate o mulţime de table noue, fiind chemaţi prezidenţii comitetelor parohiale şi pe la pretură, ca să se justifice.

Şi aşa o putem păţi acum şi cu sigilele parohiale, cari sunt în locul inscripţiilor, mai cu seamă, că ne spune circularul, că organele administrative „ameninţă cu confiscarea sigilelor bisericeşti".

Pe biserică nu se pune inscripţie, va fi gândit ministrul, hai să vârâm deci ceva în sigilul bisericei, căci acela merge mai departe decât inscripţia, şi e cu mult mai important decât un fleac de tablă bătută pe părete. Şi iată-ne deodată cu numire ungurească în biserică.

Nu e de spăriat, vor zice unii, doar noi putem scrie pe sigil cum avem voe!

Putem zice d. e.: „Oficiul parohial gr. or. rom. din Kistorony". Adecă tot e gr. or. românesc, şi numai numele comunei e unguresc, iar pentru atâta lucru să nu ne doară capul.

Aşa ar fi, numai cât numirea aceea oficială ungurească se dă oficiilor administrative şi de stat, cari diferă cu totul de cele naţionale bisericeşti. Ba mai mult, numirea e a comunei politice şi nu a parohiei, care se află în numita comună politică. Tot astfel şi sigilul e al parohiei, care e curat românesc, şi stă sub jurisdicţiunea bisericii, nu e al comunei politice, care poate fi şi ungurească, şi stă sub administrarea statului. Dacă inducem acum în loc de numirea românească pe cea ungurească, caracterul politic trece şi asupra oficiului parohial, şi de aci înainte nici parohia nu va mai rămâne cu caracterul ei curat naţional bisericesc.

Ce putem face deci acum? Să grijim de compunerea textelor, cari singure mai pot ajuta ceva acestei cause destul de gingaşe şi prea puţin apreciate. Dacă vom zice d. e.: „Sigilul of. parohial gr. or. Kistorony", sau „Parohia gr. or. Kistorony" e cat se poate de greşit şi păgubitor. Trebue astfel compus textul, ca să fie evidentă independenţa parohiei de comuna politică. Deci economizarea a câtorva fileri pentru prescurtarea textului, sau proporţiunea sigilului, să nu ne preocupe; principalul e, că aceea ce dorim a demonstra, să fie clar şi evident. Un astfel de text potrivit mi s'ar părea mie următorul: „Oficiul parohial gr. or. român din comuna Kistorony". Sau pentru mai bună deosebire am putea zice chiar din comuna politică Kistorony, ceea ce ar dovedi, că „Kistorony" se referă numai la comuna politică, iar oficiul parohial fiind independent îşi are numirea sa veche din parenteză.

O uniformizare în inscripţia sigilelor, cu un text adecvat caracterului bisericii noastre naţionale strămoşeşti, se impune deci cu toată necesitatea. Fiind afacerea actuală, ba chiar urgentă, am sulevat chestia aceasta, pentruca cei chemaţi să mediteze asupra ei. Preotul *R. Platoş*.

NOUTĂŢI.

Dela „Academia Română". Vineri, săptămâna trecută, Academia Română din Bucureşti a ţinut şedinţă solemnă, sub presidenţia M. Sale Regelui *Carol*. Şi-a rostit discursul de recepţiune domnul Dr. *G. Antipa*, vorbind despre „Cercetările hidrobiologice în România şi importanţa lor ştiinţifică şi economică". I-a răspuns domnul *Dr. L. Mrazec*. Eri, Marţi, a fost apoi iarăşi şedinţă solemnă, presidată de M. Sa Regele Carol. Şi-a rostit discursul de recepţiune dl general *Crăiniceanu*, vorbind despre „Istoria organisaţiunii armatei române". I-a răspuns dl *St. C. Hepites*.

*

Societatea ortodoxă a femeilor române din Bucureşti şi-a ţinut Duminecă adunarea generală, în sala Ateneului român din Bucureşti. Adunarea a fost presidată de P. C. Sa, Arhimandritul *Iuliu Scriban*. Inainte de ameaz a fost serviciu divin la mitropolie, cu doxologie. Adunarea s'a ţinut d. a. la orele 3, şi a fost bine cercetată.

*

Serbările din Iaşi. Dumineca s'a făcut în Iaşi desvălirea monumentului lui *Alesandru Ioan I Cuza*, primul domnitor al principatelor române unite, desrobitorul ţărănimei, în presenţa M. Sale, Regelui Carol, a principilor Ferdinand şi Carol şi a unui public foarte număros. Vom da amănunte despre frumoasele şi impunătoarele serbări.

*

Regele Nichita la Viena. Regele Nichita al Muntenegrului a fost zilele trecute la Viena, unde a fost primit cu multă afabilitate din partea Monarhului nostru, al cărui oaspe a fost cât a stat în Viena.

*

Cutremur de pământ. Vineri dimineaţa s'a simţit în Bucureşti un puternic cutremur de pământ. Foarte mulţi, deşteptându-se din somn, au eşit la stradă, temânduse de vre-o nenorocire, care însă nu s'a întâmplat. Cutremurul s'a simţit şi pe alte locuri în regatul român. Cu câteva zile mai nainte fusese şi un alt cutremur de pământ, pe la Focşani, unde s'au pricinuit mari stricăciuni.

*

Acces de nebunie. Principele Sigfrid, fiul cel mai mare al principelui Maximilian Emanuel din München, astăzi în etate de 36 ani, a fost atins de alienaţie mentală şi a trebuit se fie internat într'o casă de sănătate. Isvorul boalei e de căutat în faptul, că principele Sigfrid a căzut înainte cu câţiva ani de pe cal şi a avut o puternică sguduire de creeri.

*

Părăstas pentru martirii militari, decedaţi în potopul din Lugoj, *Matei Laza* şi *Tovie Madincea*, s'a celebrat Dumineca în 9 Iunie n. în biserica gr.-or. din Lugoj, pontificat de P. O. D. Dr. G. *Popovici*, protopresbiter, cu asistenţă număroasă. Reuniunea de cântări a esecutat doios răspunsurile funebre. A fost de faţă întreagă ofiţerimea, sub conducerea colonelilor, primariul Dr. D. Florescu şi oficiolatele comitatense.

*

Vreau se vadă lumea. Un student universitar şi doi maturisanţi s'au anunţat la comandantul vaporului Cunard Ivernia, în Fiume, şi au cerut să fie primiţi pe vapor ca — chelneri. Au fost visitaţi prin medic şi universitarul a fost acceptat, maturisanţii însă nu, pentrucă erau prea debili. Toţi trei voiau se vadă lumea, fără bani.

*

Din pricina unui cambiu. Un ţăran de 84 de ani din o comună a comitatului Sătmar a cerut un împrumut dela o bancă, pe cambiu. Banca însă nu i-a escomptat cambiul. Lucrul acesta l'a supărat atât de mult, încât sosind acasă cu afacerea neisprăvită, s'a suit în podul casei şi s'a spânzurat. Când au dat de veste ai sei, era deja mort.

*

Omor. Un muncitor dela minele din Lupeni, venind sara acasă dela lucru, a aflat pe mamă-sa iarăşi beată, ca de regulă. Nu-i gătise nimica de cină. Nenorocitul s'a înfuriat atât de tare, încât a luat un ciomag şi a bătut pe mamă sa până a omorât'o. A fost arestat din partea jandarmeriei.

*

Invitare. Comisiunea permanentă a comitatului Sibiiu pentru educarea poporului îşi ţine şedinţa lunară Vineri în 14 Iunie n. la 11 ore, în sala mică a casei comitatului. Am onoare a invita pe dnii membri la această şedinţă. *Iuliu Bárdosy*, preşedinte.

*

Alegere de învăţător. La şcoala capitală ort. orientală română din Lugoj a fost ales învăţător definitiv învăţătoriul din Chisetău, *Gheorghe Onaie*.

*

Cusăturile ţărăneşti. Am anunţat deschiderea expoziţiei de artă naţională română, organizată la Paris de principesa Margareta Ghica. Corespondentul parisian al ziarului vienez „N. Fr. Pr." scrie, că cusăturile ţărăneşti cuceresc moda. Aceste simple cusături, care se vând foarte bine, împodobesc tousletele cele mai luxuoase ale doamnelor din lumea mare.

*

Şcoala de înnotare din Sibiiu a regim. 31 de infanterie, se deschide în 14 Iunie n. E instalată de nou şi provăzută cu băi de aer, soare şi nisip. La deschidere, între orele 10-12, va concerta musica regimentului, pentru distragerea publicului. Musica militară va concerta şi în cursul sesonului, în fiecare săptămână, ceea ce se va aduce la cunoştinţa publicului pe cale potrivită.

*

Teatru românesc în Sibiiu. *Representaţia de adio* a artiştilor *Olimpia* şi *Zaharie Bârsan* dela Teatrul Naţional din Bucureşti. Dumineca, în 16 Iunie n., în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii se va juca piesa *Dragostea adevărată*, de R. Bracco. Preţurile locul I. 3 cor, locul II. 2 cor, locul III. 1 cor, loc de stat 50 bani. Bilete se află de vânzare la librăria arhidiecezană şi sara la cassă.

*

Concert în Păuşa. Tinerimea rom. gr.-or. din Păuşa va da un concert împreunat cu teatru în 16 Iunie n. în sala şcoalei greco-orientale. Preţul de intrare: de familie 4 cor. de persoană 1 cor. 60 fil. Inceputul la 7 ore seara. Din venitul curat se vor procura cărţile necesare bisericeşti.

*

La Reuniunea meseriaşilor români din Sibiiu au fost primiţi următorii membri ordinari: Ioan Sala, (originar din Drăgăneşti-Bihor, fiu de ziler), sodal funar; Nicolae Borcie, (orig. din Sălişte, fiu de negustor), sodal mehanic; Lucian Lupu, (orig. din Răhău, fiu de econom), Nicolae Văcariu, (orig. din Haşag, fiu de econom), George Muntean, (orig. din Merghindeal, fiu de econom), sodali pantofari; Nicolae Dragomir, (orig. din Gales, fiu de econom), sodal lăcătuş; Mihail Barabaş, (orig. din Ghernesig, fiu de econom), măestru cismar; Nicolae Stoica, (orig. din Ocne, fiu de econom), măestru rotar; Nicolae Chelemenciu, (orig. din Sibiiu, fiu de ziler), sodal zugrav de case, ear între membrii ajutători a binevoit a să înscrie dl Alexa Odor, funcţionar la „Albina" şi dl Virgil Munteanu, dentist.

*

Paguba comitatului Caraş-Severin după potop. Afară de paguba oraşului Lugoj, care se urcă la suma de peste 800,000 cor., şi abstrăgând dela pagubele locuitorilor lugojeni, cari evalează la suma de un milion şi jum., — paguba întregului comitat s'a statorit astfel: Cercul Begheiului 35,000 cor. al Bozoviciului 240,650 cor. + 62,000 cor., al Făgetului 9,050 c., al Iamului 286,800 c., al Caransebeşului 640 320 cor., al Lugojului 280,990 cor., al Oraviţei 134 800 cor., al Reşiţei 877,150 c., al Timişului 961,450 c., al Teregovei 25,000 c., al Moldovei 102,200 cor. şi al oraşului Caransebeş 815,000 cor. Prin urmare, afară de pagubele căilor ferate, întreaga pagubă din acest comitat se urcă la suma de *8 milioane 609,121 cor.!* Il. Sa Dr. Z. *Medve*, camerarul ces. şi reg. si comite suprem, cu dl vice-comite A. *Issekutz* au plecat Vineri în 7 Iunie c. la Budapesta spre a mijloci pe baza dureroaselor constatări cuvenitul ajutor de stat. Dintre donatorii benevoli amintesc pe următorii: G. Dumitrescu, Budapesta, 3000 cor., „Albina" 200 cor., „Agricola" 200 cor., societatea „Jó sziv", societatea c. f. sundung. 1000 cor., C. f. vicinală, 1000 cor., colecta de pe stradele Lugojului, 1561 cor. deputatul Lugojului Dr. A. Plosz (alte) 500 cor., baronul F. Harsányi 500 cor., Arcadie Pastorio 100 cor., contele Cito de Turecuso (Budapesta) 500 cor., Dr. F. Rezeiu 50 cor., Dr. Iuliu Todorescu (Budapesta) 3000 cor., Dr. A. Gaita 60 cor., privatierul Daniel Nicolici 300 cor. etc. Sâmbătă în 8 Iunie c. primarul oraşului, dl Dr. D. *Florescu* şi energicul protonotar Dr. *Baltescu*, au împărţit 7000 coroane celor săraci cu desăvârşire. *G. J.*

Economie.

Expoziţiile de vite ale Reuniunii rom. agricole sibiene.

Activată în 1888, Reuniunea agricolă sibiană în cei 24 ani ai activităţii a aranjat, în afară de cele 6 expoziţii de copii, 5 de poame, 2 de oi şi 1 din industria de casă (lucru de mână femeesc), 20 expoziţii de vite de prăsilă (bovine), împreunate cu împărţire de premii în bani, sau în total 34 expoziţii. Deşi cu mijloace modeste, dacă nu i s'ar fi restrâns cercul de activitate la un singur comitat, Reuniunea agricolă, judecând după isprăvile făcute în comitatul Sibiiu, ar fi schimbat întreagă faţa economului român.

Scopul expoziţiilor de vite nu este atât de a da economilor ocaziunea de a-şi prezenta vitele lor de rassă şi de perfecţiune, ci mai mult de ai deprinde la nobilă emulaţiune, ai îndemna, mai ales prin împărţirea de premii în bani, la o prăsire mai raţională şi la o îngrijire mai bună a vitelor şi a prepara astfel şi pe economul român, ca să poată şi el participa şi concura la târguri şi expoziţii mai mari, cari se ţin în locuri centrale.

Expoziţiile de vite s'au ţinut: la 1890 în Răşinari, la 1891 în Tilişca, la 1892 în Avrig, la 1893 în Pianul român, la 1894 în Sălişte, la 1895 în Apoldul român, la 1896 în Fofeldea, la 1897 în Boiţa, la 1898 în Sebeşul-săsesc, la 1899 în Sibiiu, la 1900 în Mercurea, la 1901 în Ilimbav, la 1903 în Racoviţa, la 1904 în Răhău, la 1905 în Veştem, la 1906 în Săsciori, la 1907 în Sâcădate, la 1908 în Şura-mare. la 1909 în Marpod şi la 1911 în Săcel. Expoziţii de vite nu s'au ţinut singur în anii 1888 1889. 1902 şi în 1910.

Premiile împărtite la aceste expoziţii dau suma de cor. 4·746 şi anume în 1890 s'au împărţit cor. 126, în 1891 şi 1892 câte cor. 260, în 1893—1897 câte 200 cor., în 1898 cor. 500, în 1899 cor. 400, în 1900, 1901 şi în 1903—1908 câte cor. 200, în 1909 şi 1911 câte cor. 300.

Cum, conform programului de lucru al Reuniunii, cea mai de aproape expoziţie de vite de prăsilă se va aranja în comuna Sebeşul inferior, comitetul central s'a adresat către primăria comunală de acolo cu rugămintea, ca, în conţelegere cu oficiul parohial, să convoace de urgenţă o conferenţă a bărbaţilor fruntaşi din localitate şi din comunele învecinate, în care, deliberându-se asupra acestei afaceri de interes general economic, să se hotărască ziua, luna şi locul ţinerei expoziţiei, să se aleagă comunele, ai căror locuitori să fie admişi cu vitele la expoziţie, să numească persoanele, cari ar fi să între în juriu şi să institue de pe acum un comitet aranjator local, cum şi câte o anchetă în fiecare comună admisă, care luând a mână afacerea, să lumineze poporaţiunea asupra scopurilor urmărite, să îndemne la buna îngrijire şi hrănire şi la ţinerea în curăţenie a vitelor, cu cari să ia parte la expoziţie.

Cunoscând zelul cărturarilor noştri din partea locului şi dragostea ce i o poartă ţăranului român, speranţa ne nutreşte, că şi această lucrare de interes obştesc va contribui la înmulţirea avutului nostru naţional.

Sibiiu, 1 Iunie 1912.

Vic. Tordăşianu
secretarul Reun.

Din public.+)

Mulţămită publică.

La concertul „Reuniunii de muzică şi cântări" din Câmpuri-Surduc, dat în Ilia-murăşană la 2 Iunie n. 1912, au binevoit a suprasolvi următorii domni: I. Olariu 20 cor., Iul. Orbonaş, Dr. V. Gherasim, M. Oprean, I. Laslo, preoţi, András I., câte 5 cor., Victor Sălăgean, preot, fam. Iuga, D. Datca, Z. Popoviciu, fam. Ribitzai, Buzás P., câte 4 cor., Fülöp, Ioan Orbonaş, Simon R., Lalica M., Gros C., câte 3 cor., D. Mariş, G. Babeş, Kubik I., V. Iacob, N. N., câte 2 cor., Romul Iacob, preot, Flore Maxe, Barna, Tot N., Suciu A., Lung R., câte 1 cor. 20 fil.

Afară de aceste preţioase suprasolviri am mai avut însemnate suprasolviri sub 1 cor. şi poate peste 1 cor., dar din causa îmbulzelii mari nu s'au putut nota repede numele dăruitorilor. Numai aşa ne esplicăm un plus de zeci de coroane, adaus ulterior la listă.

Tuturor marinimoşilor suprasolvitori, precum şi celor ce în număr aşa de frumos au onorat această producţiune, le aducem sinceră mulţămită.

Iar fraţilor ţărani — plugari — din Ilia şi satele din jur, ai lor semeni, cari compun Reuniunea noastră, le trimit prin aceasta mulţămită pentru participarea la concert într'un număr aşa de mare. Câmpuri-Surduc, la 5 Iunie 1912. Ioan *Budoiu*, preot şi prezidentul Reuniunii. Romulus *Burse*, cassar.

*

In urma apelului publicat şi în preţuitul ziar „Telegraful Român" au intrat până astăzi la subsemnatul următoarele daruri benevole pentru zidirea sfintei mănăstiri dela „Izvorul Miron" şi anume: Din parohia Caşova sau colectat prin preotul Antoniu Angel 51 cor., din filia Nemeşeşti 9 cor. 80 fil., din parohia Surducul-mic prin preotul Nicolae Brîndău 20 cor., Giula-germană, prin preotul Petru Biberea 13 cor. 10 fil., Micălace, prin preotul Iustin Dascal 22 cor., Musca prin preotul Teodor Pinter 16 cor. 61 fil., Budila (com. Treiscaune) prin preotul Iordan Curcubeta 27 cor. 68 fil., Giula-meghiară prin preotul Alexandru Popoviciu 32 cor. 60 fil., apoi dela marinimoşii binefăcători Trifu Chiricescu, econom în Povergina 150 cor. şi Dr. Mihai Gropşan, advocat în Oraviţa 10 cor.

Pentru acest nobil sprijin şi fapte marinimoase primească toţi pe această cale cele mai călduroase mulţămiri.

Făget, în 25 Maiu 1912.

Sebastian Olariu
protop.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Concurs.

Pentru întregirea postului I. de învăţător la şcoala noastră confesională din **Dăişoara** (Longodár), protopresbiteratul Cohalmului, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental de 1000 cor. „din care 600 se vor plăti din repartiţie pe popor şi din „Cassa Proprietarilor“, iar restul de 400 cor. precum şi cuincuenalele sau cerut dela stat. Locuinţă corespunzătoare în edificiul şcolii şi doi (2) stângini de lemne pentru încălzit aduse la şcoală şi tăiate.

Se cere ca concurenţii se fie de religiunea gr.-orientală şi alesul va fi îndatorat, ca împreună cu celalalt învăţător să cânte la strană utrenia în Dumineci şi sărbători, iar la sf. liturgie se cânte răspunsurile cu copii.

Cererile de concurs instruite conform legii se vor trimite la oficiul protopresbiteral al Cohalmului, iar concurenţii se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Dăişoara, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 23 Maiu 1912.

Ioan Mihailă
paroh, preşedinte.

Antoniu Mihailă
înv. penz., not. comit.

Văzut şi aprobat.

Cohalm (Kőhalom), în 25 Maiu 1912.

Ioan Bercan
adm. ppresb.

(148) 1—3

Nr. 259/1912. (145) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. II-a **Lăpugiul superior**, din tractul Dobrei, să escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Să observă că în lipsă de concurenţi cualificaţi vor fi admişi în candidaţie şi concurenţi cualificaţi pentru parohii de cl. III a.

Petenţii au a înainta cererile concursuale, provăzute în conformitate cu regulamentul subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Dobra, la 16 Aprilie 1912.

Oficiul protopresbiteral, în înţelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 158/1912. (144) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III a **Tâmpa**, situată lângă staţiunea căii ferate Piski, conform ordinului P. Ven. Cozistor arhidiecezan de dto 13 Martie a. c Nr. 2986 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul indicat, îndatorându-se concurenţii a se prezenta pe lângă restricţiunile regulamentare în o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi predica, resp. celebra.

Deva, la 20 Martie v. 1812.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al tractului Deva.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 412/912. (147) 3—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de paroh, devenit vacant prin abzicere, în parohia de clasa a treia (III) **Valeaiepii**, în protopresbiteratul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotaţiunii preoţeşti.

Cererile instruite conform normelor în vigoare să se înainteze la subsemnatul oficiu în terminul deschis, iar reflectanţii — pe lângă prealabila înştiinţare a protopopului — să se presinte în comună pentru a servi, a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Geoagiu, 19 Maiu v. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Geoagiu.

Ioan Popovici
protopop.

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Preţul cor. 25·—.

YOGHURT B-600

se prepară pe bază ştiinţifică din lapte curăţit şi pasteurizat; el conţine adevăratul „Bacillus bulgaricus“. Culturele de bacili, cari se folosesc pentru preparare, stau sub continua controlă a bacteriologului Dr. W. *Winkler*, profesor la şcoala superioară de agricultură în Viena.

Yoghurt B-600 să bea

mai bine sorbind dintr'un pocal şi se poate lua la dejun, ojină sau cină, precum şi la ori-ce mâncare. Se recomandă cu deosebire ca beutură la mâncări voluptuoase. In timpuri călduroase e un eminent mijloc răcoritor.

Pentru cură e neapărat de lipsă a bea Yoghurt cel puţin 2 luni, în fiecare zi 1—2 sticle.

„De fapt nu există nici un aliment care ca valoare nutritoare s'ar putea compara cu Yoghurtul bine pregătit“. **Dr. V. Brudny.**

„Yoghurtul, conţinând aproape 38% albumină e un mijloc excelent de nutrire şi întărire pentru oameni sănătoşi şi bolnavi. Costând numai 30 fileri partea sa nutritoare corăspunde cu acea a unui Beefsteac mijlociu, e însă cu mult mai uşor de mistuit şi împiedecă putrefacţiunea în intestine, pe când beefsteacul o accelerează. In Yoghurt laptele să află într'o stare de mistuire prealabilă ceea-ce se face în stomac prin pepsină. Astfel Yoghurtul se resorbează mai uşor ca laptele obicinuit, regulează scaunul şi pentru catarurile de intestine e de o valoare nepreţuită“.

Yoghurtul nu numai împedecă ivirea catarurilor de intestine, ci le şi vindecă repede chiar şi pe cele mai îndărătnice, cum e bună oară desenteria, anemia produsă prin automtosicaţie, înclinarea spre durere de cap, indispoziţiuni nervoase, e un leac profilactic contra apendicitei şi a deosebite or boale intestinele, cari după profesorul Friedr. de Miller aproape 90% provin din infecţiunea intestinală.

„Yoghurtul are un gust foarte plăcut, puţin acriu şi se poate cosuma cu sau fără zahar, cu ori fără pâne, amestecat cu poame fierte ori ca adaus la alte bucate.

Dr. Ludovic Reinhardt
medic special pentru boale de stomac, intestine în Basel.

„Boale grele de stomac şi intestine, îndeosebi cele produse prin discompunerea şi putrefacţiunea în intestine şi prin prea puţină secreţiune a sucului stomacal (constipaţiuni, diaree etc.), precum esanteme, anemie, boală de rinichi sau ficat, provocate de anomaliile anumite să pot vindeca prin cura cu Yoghurt“.

Profesorul Dr. W. Winkler.

„Yoghurtul împiedecă putrefacţiunea stricăcioasă în intestine, care înveninează corpul şi grăbeşte îmbătrânirea“. **Profesorul E. Metschnikoff**, Paris.

In Bulgaria, unde Yoghurtul e mâncare naţională, între 4 milioane de locuitori se află nu mai puţin decât 3800 persoane trecute de 100 ani, pe când în Germania cu 61 milioane de locuitori sunt abia 78 persoane trecute de 100 ani.

Cât de energic desinfectează Yoghurtul intestinele, se adevereşte prin cercetarea Drului Duclau, care la 4 săptămâni după întrebuinţarea Yoghurtului a constatat scăderea bacteriilor dela 26 milioane la numai 1200 într'un decigram de conţinut intestinal.

„Yoghurt B 600“ costă în abonament lunar, o sticlă 30 fileri, inclusive transportul la locuinţă. Abonamentul se poate începe în fiecare zi.

Comandele se pot face prin:

Juliu Baumann, SIBIIU, strada Sării (Salzgasse Nr. 22). Telefon Nr. 210.

apoi la: **Prăvălia societăţii de agricultură** (Landwirtschaftliche Verkaufshalle) Piaţa mare, Telefon Nr. 100 şi la **Karl I. Spengler**, Piaţa mică Nr. 31, unde se capătă şi **în sticle singuratice**, cu 36 bani o sticlă. (141) 2—

Dentist

Virgil Muntean

Sibiiu, Strada Măcelarilor,

în faţă cu Tipografia şi Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 9—

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturí până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz.-Egerbegy.)

(46) 19—

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd** din **Lapte de Crin**, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann „Manera“ pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 13—40

Monografia

institutului seminarial teologic-pedagogic „Andreian“

al

arhidiecezei gr.-or. rom. din Transilvania

de

Dr. Eusebiu R. Roşca,
director.

Se poate procura dela Librăria arhidiecezană din Sibiiu sau dela autor cu preţul: Broşată **3** cor. 50 fil. Legată 4 cor. Porto poştal 30 fil.

NOUI piese muzicale de Tiberiu Brediceanu!

LA ŞEZĂTOARE

Icoană din popor (un act cu un preludiu)

Text de C. Sandu-Aldea şi I. Borcia.

CUPRINSUL:

Preludiu şi cor.
Nr. 1. Doina lui Sorin
„ 2. Mândruţă cu ochii verzi
„ 3. Cântec din bătrâni
„ 4. A lui Moş Marin
„ 5. Melodrama
„ 6. Cântecul Ilenei
„ 7. De masă
„ 8. Scenă
Nr. 9. Cântec haiducesc
„ 9. *a*) Solo de fluier
„ 10. Brâu
„ 11. Duet
„ 12. Invârtita şi cor.

Partitura pentru canto şi piano $\frac{\text{cor. } 8\cdot—}{\text{fr. } 10\cdot—}$

Doine şi cântece româneşti.

(Canto şi piano).

Caietul I. (ed. II).
Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădişor depărtişor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, băditā, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

Caietul II. (ed. II).
Şti tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageţi voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Caietul III.
Păsărică mută-ţi cuibul.
Leagănă-te frunzuliţă.
Turturea din valea sacă.
Ardemite-ai codru des.
Ce vii, bade, târzior.
Tu te duci, bade, sărace.
Foaie verde, foaie lată.
Pe unde umblă doru'.

Caietul IV.
Pe sub flori mă legănai.
Foaie verde, pup de crin.
Sus în vârful dealului.
Mândro, de dragostea noastră.
Când treci, bade, pela noi.
Frunză verde, frunzuliţă.
Auzi, mândro, cucu-ţi cântă.
S'a dus cucul de p'aici.

Jocuri româneşti.

(Piano solo).

Caietul I.
Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca 'n Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca 'n Banat) II.

Caietul II.
Ardeleana (ca 'n Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Ţarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

Caietul III.
Brâu III.
Haţegana.
Ardeleana (ca 'n Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca 'n Banat) V.
Brâu IV.

Caietul IV.
Hora.
Invârtita III.
Brâu V.
Pe picior IV.
Din Maramurăş.
Ardeleana V.
Danţu.
Ardeleana (ca 'n Bănat) VI.

Preţul unui caiet $\frac{\text{cor. } 4\cdot—}{\text{fr. } 5\cdot—}$

Preludiu şi **Hora** din **„Serata etnografică“,** pentru piano, ed. II.
Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.
Viorele, vals, pentru piano, ed. II.
Aurora, vals, pentru piano.

Preţul à $\frac{\text{cor. } 2\cdot—}{\text{fr. } 2\cdot50}$

Quadrille pe motive româneşti . . . . . $\frac{\text{cor. } 2\cdot—}{\text{fr. } 2.50}$
Hora (cis moll) . . . . $\frac{\text{cor. } 1\cdot50}{\text{fr. } 2\cdot—}$

De vânzare la:

Librăria arhidiecezană, Sibiiu (Nagyszeben)

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 2/15 Iunie 1912. *Nr. 58.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

O nouă jertfă pentru cultură.

Sibiiu, 14 Iunie n.

In primarticolul nostru din Nr. 49 a. c. am arătat, cum credincioşii nostri din *Covasna*, călăuziţi de cele mai frumoase sentimente pentru instituţiile lor de cultură, şi-au impus de bună voie o listă de contribuţie, din care să rezulte suma respectabilă de circa 40,000 cor. în scopul zidirii unei şcoli, corăspunzătoare din toate punctele de vedere aşteptărilor legii.

Astăzi suntem în măsură să aducem cetitorilor nostri o a doua faptă, din care să resfrânge de nou nu se poate mai luminos, dragostea de carte şi spiritul de jertfă al poporului nostru.

Credincioşii nostri din comuna *Şirnea* (prot. Bran), pătrunşi de folosul covârşitor al şcolii şi învăţăturii pentru vieaţa lor sufletească şi materială, au hotărât, ca în locul şcolii vechi şi nepotrivite să ridice un palat, care să fie la înălţimea condiţiilor unei adevărate vieţi moderne. Piedeca cea mai mare în calea realizării acestui plan era — ca pretutindeni la noi — lipsa de bani gata. Dar oamenii de inimă şi de acţiune ştiu înlătura şi cele mai mari obstacole. Ţăranii din *Şirnea* au decis să scoată din şerparele lor asudate suma de nevoie. Astfel s'au găsit 170 de ţărani săraci, cari să subscrie câte *100 cor.*, laolaltă deci 17,000 cor. şi lângă aceştia alţi 25 de inşi câte *50 cor.* adecă 1250 cor. resultând suma însemnată de *18,250 coroane.*

Hotărârea aceasta, adusă sub impulsul celei mai curate însufleţiri, a fost ratificată de consistorul nostru, cu cea mai vie bucurie.

Iată deci un nou caz de cel mai înalt spirit de *jertfă*, cum nu credem să se întimpine la ţăranii nici unei ţări europene, cari ar trăi în aceleaşi condiţii politice, culturale şi economice.

In adevăr, trebuie să rămânem uimiţi de astfel de fapte atât de însufleţite şi din punctul de vedere al ţăranului nostru deadreptul *eroice.*

Ne gândim cât de înălţat trebuie să fie *moralul* acestor oameni, cari deşi gem supt povara greutăţilor şi duc o vieaţă din cele mai chinuite, sunt totuşi în stare să se ridice la cele mai nobile şi mai trainice fapte ale unui suflet mare şi frumos. Aceasta e o nouă dovadă, că avem un popor înzestrat cu alese calităţi sufleteşti, şi datoria fruntaşilor e să cultive şi să perfecţioneze aceste însuşiri.

Dar rostul lor nu se poate resuma numai la atâta. Ei trebuie să fie neşte adevăraţi îndrumători, nu numai cu cuvântul, ci mai ales cu fapta, cu *punga*, în ori ce acţiune menită să promoveze progresul omnilateral al neamului nostru, cu atât mai vârtos atunci, când situaţia lui de intelectual cu bugete de sigur mai grase decât acelea ce pot rezulta pe urma *sapei* fără spor a ţăranului trudit, i-o îngăduie aceasta, iar necesităţi mari, ca acelea din vremile de azi, o cer în mod *imperios.*

Altfel intelectualitatea noastră mult lăudată îşi perde orice *îndreptăţire morală* de-a se constitui în areopag conducător, cu pretenţia de-a fi respectată şi glorificată la zile mari în termini ditirambici.

Pilda ţăranilor din *Covasna* şi *Şirnea*, precum şi a altora, cari suntem siguri că va urma, e în măsură să arate foarte limpede şi foarte convingător adevăratul drum spre împlinirea *datoriei* conştiente, înălţarea *morală* şi câştigarea *recunoştinţii* contimporanilor şi a posterităţii, care se va împărtăşi de roadele muncii noastre stăruitoare.

Şcoala este azi pentru noi cea mai arzătoare problemă, şi o deslegare a ei, conform aspiraţiilor noastre, se poate ajunge numai prin înfrăţirea la *fapte* a tuturor elementelor, cari se înfruptă din binefacerile ei însemnate.

Dealtfel întreaga problemă şcolară e o chestiune de *conştiinţă* şi de *inimă*, celelalte sunt accesorii, cari resultă din acestea.

Deci *inimă*, mărită naţie românească, *inimă*, ca aceea a ţăranilor din *Şirnea* şi *Covasna*, cărora le trimitem toată admiraţia noastră.

Dr. I. M.

Serbările naţionale dela Iaşi.

Desvălirea monumentului lui Cuza-Voda.

Iaşii, a doua capitală a României, a avut Duminecă momente frumoase istorice. Serbătoarea desvălirii monumentului lui Cuza-Vodă a luat proporţiile unei grandioase manifestări patriotice şi naţionale, ca şi care nu se văd decât la rare ocasiuni. Splendoarea serbării a fost ridicată prin presenţa Maiestăţii Sale, Regelui Carol, şi a principilor moştenitori de tron Ferdinand şi Carol. Evenimentul acesta a atras apoi şi lumea ceealaltă, aleasă şi de rănd, la Iaşi, astfel, că dela desvălirea monumentului lui Stefan cel Mare nu s'a văzut în Iaşi o aglomeraţie atât de mare. Şi nici atâta însufleţire!

Oraşul a fost foarte frumos decorat. Stradele erau ornamentate pe tot parcursul lor cu arcade împodobite cu crengi de brad, presărate cu becuri electrice. Casele erau deasemenea împodobite cu ghirlande de brad, cu pânză tricoloră şi cu lampioane electrice.

Piaţa Unirii, în mijlocul căreia se înalţă falnicul monument al lui Cuza-Vodă, era decorată în mod feeric. In partea stângă a monumentului se afla tribuna regală, construită cu o artă şi eleganţă estraordinară. In partea dreaptă a monumentului era tribuna damelor. Piaţa era încunjurată de arcade, întreţăsute de mii de becuri electrice colorate.

In piaţa Cuza-Vodă era construit un frumos bazin, cu jocuri de apă şi cu feerice jocuri de lumini. In mijlocul bazinului se ridica o frumoasă statuetă, în vârf cu un bec electric. Iar în piaţeta din capătul străzii Carol s'a fost construit un monument alegoric, cu jocuri de apă şi de lumini, representând patru cai şi o statue.

In oraş, pe toate stradele, era încă Sâmbătă o aglomeraţie estraordinară de lume. Zeci de mii veniseră să participe la desvălirea monumentului Domnitorului Alesandru Ioan Cuza, inteleotuali şi ţărani, ale căror costume dădeau un aspect pitoresc valurilor de mulţime.

Duminecă dimineaţa lume şi mai multă pe stradele oraşului. Incă pe la orele 7 dimineaţa mulţimea staţiona pe strade şi aştepta începerea serbărilor. La orele 9 toate balcoanele, ferestrile şi chiar şi acoperişurile caselor sunt ocupate de lume. Aşteaptă sosirea Regelui şi a principilor.

Dela gară până la mitropolie, unde va fi încartirat Regele, sunt înşirate trupele din Iaşi, elevii şcoalelor secundare, societăţile şi corporaţiunile, cu stegurile lor. Trăsurile şi automobilele merg în şiruri lungi la gară, cu representanţii autorităţilor civile şi militare.

La orele 10 trenul regal soseşte în gară şi lumea de pe peron isbucneşte în urale sgomotoase, iar muzica militară a regimentului Stefan cel Mare intonează *imnul regal.* Maiestatea Sa Regele *Carol* se coboară din vagon, împreună cu principii *Ferdinand* şi *Carol*, iar dl G. *Botez*, primarul oraşului, presentă tradiţionala pâne şi sare. Regele *Carol* trece apoi în revistă compania de onoare a regimentului 13 Stefan cel Mare, în urmă trece, împreună cu principii, în salonul de recepţie, unde se întreţine puţin cu representanţii autorităţilor publice.

La orele 10 şi un sfert cortegiul regal pleacă dela gară spre mitropolie. Pretutindenea pe unde trece e însufleţire mare, entusiasm şi urale nesfârşite. In trăsura regală se aruncă buchete şi jerbe de flori din balcoane şi din fereşti, iar Maiestatea Sa Regele mulţămeşte, salutând mereu milităreşte.

La intrarea în catedrală M. Sa Regele Carol şi principii sunt întimpinaţi de I. P. S. Sa Mitropolitul *Pimen* al Moldovei, încunjurat de P. S. Lor, episcopii *Teodosie* al Romanului şi *Nicodim* al Huşilor, de arhiereii Antim Petrescu şi Bartolomeiu Stănescu, precum şi de stareţii mănăstirilor şi de număroşi preoţi.

I. P. S. Sa, Mitropolitul *Pimen*, oferă Maiestăţii Sale Regelui crucea şi evanghelia, iar corul mitropolitan intonează *imnul regal.*

In catedrală se oficiează apoi un scurt serviciu divin, — pentru memoria Domnitorului Cuza-Vodă, — care la orele 11 e terminat, şi cortegiul porneşte în sunetul clopotelor spre Piaţa Unirii. Aci M. Sa Regele e întimpinat cu aclamări entusiaste, cari păreau a nu mai lua sfârşit. Maiestatea Sa Regele, principii, ministrii şi representanţii autorităţilor i-au loc în tribuna regală, iar ceealaltă tribună e ocupată de o frumoasă cunună de dame şi de notabilităţile oraşului.

La orele 11 şi jumătate I. P. S. Sa, Mitropolitul *Pimen*, încunjurat de înaltul seu cler, începe oficiarea serviciului divin:

FOIŞOARĂ.

O nouă carte despre Brancoviceşti.

De *Dr. Silviu Dragomir.*

(Urmare).

Evenimentele se precipită de acum. Turcii pleacă spre Belgrad şi Viena, de aceea şi Csáky trece în toată graba peste Moldova şi Polonia spre Viena, unde ajunge prin Maiu 1683, aducând instrucţii din partea lui Şerban Cantacuzino şi a lui Gheorghe Brancovici. In astfel de împrejurări, când Viena se afla în cea mai mare strâmtoare, când Impăratul lua cunoştinţă cu cea mai mare bucurie de simpatiile lui Şerban şi înclinarea lui de a se alătura la un prilej binevenit oştirii împărăteşti, nu putea să afle decât cu o vie satisfacţie şi de pregătirile lui Gheorghe Brancovici. De aceia-i dădu şi diploma de baron în 7 Iulie 1683, al cărei concept îl aduse Csáky din Bucureşti.[1] Prin ridicarea în rândul baronilor unguri s'a pus Brancovici înainte de toate în legătură mai strânsă cu Curtea din Viena. In felul aceste credea el că va putea realisa mai uşor planul, cam nelămurit, ce şi-l formase pentru alcătuirea unui Stat, neapărat sârbesc, supt protecţia Impăratului.

Şerban Cantacuzino şi-a urmat legăturile sale cu Împăratul şi după asediul Vienei, în cursul căreia a făcut servicii însemnate asediaţilor. Natural că înfrângerile Turcilor supt zidurile Vienei şi în Ungaria au avut un puternic răsunet, mai ales în Ardeal, în Ţara-Românească şi în Moldova, care în faţa slăbiciunii Turcilor se puteau gândi la o schimbare spre bine a situaţiei lor. Şerban hotărî definitiv a se sprijini pe Liga creştină. El credea atunci că Liga plănuieşte zdrobirea împărăţiei turceşti şi eliberarea popoarelor creştine supuse. In curând însă s'a convins, stând în legătură cu Polonia şi urmărind acţiunea emisarilor împărăteşti în Ardeal şi acasă la sine, că pe Impăratul şi pe Poloni nu-i durea de jugul popoarelor creştine, ci-i îndemna mai ales ocuparea Ardealului şi a Principatelor dunărene. A observat însă tot odată, că interesele aliaţilor se taie de-a curmezişul şi aşa şi-a întocmit purtarea, ca să-şi scape ţeara de vecinii cei ahtiaţi, de Turci, Poloni şi de Impăratul. Cum planurile lui Sobieski neliniştеau atunci în largă măsură cercurile politice din Viena, Şerban afla, că e lucru cuminte a se apropia de Viena, care, apărându-şi interesele împotriva Poloniei, apăra totodată şi interesele Ţerii-Româneşti. Pe urmă, în vreme ce încredinţa pe Impăratul Leopold despre fidelitatea sa, asigura şi pe Turci despre nestrămutata sa credinţă. Ceva mai târziu, voind să se asigure în contra Impăratului, şi-a îndreptat ochii spre ortodoxa Rusie. Politica aceasta a lui Şerban ni-o descrie foarte frumos dl Radonić şi ni-o înfăţişează în toate amănuntele ei.

In capitolul al XI-lea ne înfăţişează autorul starea lui Şerban Cantacuzino în faţa Austriacilor de o parte, iar de alta a Polonilor, cari căutau cu ochi de o potrivă de lacomi la Ţara-Românească. Prin stăruinţa cardinalului Buonvisi, Impăratul din Viena a renunţat la începutul lui Ianuarie 1686 la Ţara-Românească în favorul Poloniei, care declarase că nu ridică nici o pretenţie asupra Ardealului. Peste câteva săptămâni Impăratul îşi retrăgea această renunţare prea grăbită, trimiţând în Ardeal pe generalul Scherffenberg, iar în Ţara-Românească pe Contele Csáky, spre a prepara terenul pentru el.

Şerban, deşi a primit şi de astă dată solii împărăteşti, nu s'a declarat hotărât nici pentru Austrieci, şi nici pentru Poloni, ci, urmând foarte isteţ negocierile, s'a gândit să aştepte desfăşurarea evenimentelor şi, pe urmă să se hotarască pentru un partid. Armata împăratului pătrunde tot mai departe şi se apropie tot mai mult de hotarele Ardealului şi ale Ţării-Româneşti. De aceia declară Şerban la sfârşitul anului 1686, că se învoeşte a primi oştile împărăteşti şi a năvăli cu ele înlăuntrul Impărăţiei otomane. La începutul anului 1687 plănuiau cercurile din Viena o acţiune energică împotriva Turcilor. Se trimise deci un Iesuit, Dunod, la Patriarhul din Constantinopol, ca să câştige pe creştinii din Balcani, iar la Şerban porni un alt călugăr, Del Monte, împreună cu contele Csáky. Răspunsul fu şi acum evasiv. In fraze alese Şerban ascunse neîncrederea-i faţă de „Chesarul“ şi-şi spuse motivele care-l îndeamnă a nu se hotărî încă definitiv şi a fi foarte precaut, spre a nu cădea, cu toată ţara lui, într'o primejdie făţişă.

De toate aceste negocieri în taină ştia de sigur şi Gheorghe Brancovici, care se afla la Curtea lui Şerban. Poate pe el îl ating şi învinuirile prin care încerca Apaffy să înnegrească pe Şerban la Poartă, anume, că acesta, prin călugări emisari, aţâţă neîncetat popoarele creştine din Balcani.

Drept răspuns la motivele pe care le aduce Şerban pentru ţinuta sa, Impăratul trimise la el pe călugărul iesuit Dunod, pe care i-l impunea ca pe un fel de tutor. Imprejurarea aceasta, precum şi faptul, că Şerban se numeşte în manifestul Impăratului „general împărătesc“, îi descoperea perspectiva nefavorabilă a viitoarelor sale raporturi cu Impăratul. Acesta însă era de-acum aproape.

---

[1] In diploma aceasta e ridicat la rangul de Baron şi fratele lui Gheorghe, Sava. Pe când însă arhimandritul Ruvarać credea, în „Fragmentele sale despre Brancovici“, că aici nu poate fi vorba de Mitropolitul Sava, d. Radonić o admite aceasta şi presupune, că la începutul anului 1683, când a plecat Csáky din Bucureşti, acolo încă nu sosise vestea despre moartea lui Sava. Greşeşte şi aici d. Radonić, pentru că Sava nu a murit — cum am spus mai sus — la sfârşitul anului 1681, ci în primăvara anului 1683.

sfinţirea apei, cu care va stropi monumentul. Cu această ocasiune I. P. S. Sa a cetit următoarea rugăciune:

„Doamne Dumnezeul nostru, Impăratul Impăraţilor şi Domnul Domnilor, Cela ce cu puterea Ta ai făcut pe om, din care ai întemeiat neamul omenesc, şi cu înţelepciunea Ta conduci popoarele prin aleşii Tăi, spre a face voia Ta, pentru fericirea lor: Auzi-ne pre noi, ceice ne-am adunat azi în jurul chipului acesta, care s'a ridicat de poporul român pentru pomenirea fostului Domnitor Alexandru Ioan Cuza, de-asupra capului căruia Tu ai împletit cununa Unirei de veci a acelor două ţări surori de o credinţă şi de un neam, în o Românie cu nume mare. Şi precum în vremea veche ai poruncit să se aşeze semn de piatră spre aducerea aminte pentru faptele săvârşite întru numele Tău, de conducătorii poporului ales, aşa şi acum binevoeşte, rugămu-ne Ţie, a întări chipul acesta, ca să stea neclintit şi să fie vecinică pomenire pentru Voevodul Unirei şi a faptelor lui, care le-a săvârşit prin pronia Ta, spre folosul ţărei şi spre slava Ta, în veci Amin“.

La un semn dat cad pânzele de pe monument, I. P. S. Sa, Mitropolitul *Pimen* stropeşte monumentul cu apă sfinţită, apoi se rostesc vorbirile. (Va urma.)

Programul examenelor

la şcoalele medii gr.-or. române din Braşov.

Anul şcolar 1911—1912.

A) Examenul oral de maturitate la gimnaziu se va ţinea în zilele de 5/18—9/22 Iunie în sala festivă a şcoalei.

B) Examenele private (particulare) se vor ţinea în zilele de 12/25—16/29 Iunie, — având şcolarii privatişti să se prezinte în cancelaria direcţiunii gimnaziale Luni în 11/24 Iunie la 9 ore dimin.

C) Examenul public de gimnastică se va ţinea în curtea de gimnastică (intrarea din strada băilor de aburi) Dumineca în 17/30 Iunie la 5 ore p. m., în caz de timp nefavorabil în ziua următoare.

D) Examenele publice de încheiere se vor ţinea: Miercuri şi Joi în 27 şi 28 Iunie v. (10 şi 11 Iunie n.) după următorul program:

I. La gimnaziu.

Miercuri în 27 Iunie v.

Oara:	Clasa:	Obiectul:	Profesorul:
$7^1/_2$—8	VII.	Elina	V. Neguţ
8—$8^1/_2$	„	Fizica	A. Ciortea
$8^1/_2$—9	VI.	Istoria	Gh. Vătăşan
9—$9^1/_2$	„	Româna	Ax. Banciu
$9^1/_2$—10	V.	Maghiara	Dr. I. Bunea
10—$10^1/_2$	„	Latina	V. Neguţ
$10^1/_2$—11	IV.	Ist. naturală	D. Lupan
11—$11^1/_2$	„	Matematica	T. L. Blaga
$11^1/_2$—12		Declamaţiune Coruri vocale	
$2^1/_2$—3	III.	Latina	N. Sulică
3—$3^1/_2$	„	Germana	Dr. Al. Bogdan
$3^1/_2$—4	II.	Religiunea	Dr. Nic. Stinghe
4—$4^1/_2$	„	Geografia	Gh. Vătăşan
$4^1/_2$—5	I.	Maghiara	Ax. Banciu
5—$5^1/_2$	„	Ist. naturală	D. Lupan

II. La şcoala reală.

Joi în 28 Iunie v.

$7^1/_2$—8	IV.	Istoria	I. Petrovici
8—$8^1/_2$	„	Religia	Dr. St. Stinghe
$8^1/_2$—9	III.	Maghiara	N. Bogdan
9—$9^1/_2$	„	Fizica	V. Micula
$9^1/_2$—10	II.	Româna	N. Bogdan
10—$10^1/_2$	„	Geometria	P. Percea
$10^1/_2$—11	I.	Geografia	G. Vătăşan
11—$11^1/_2$	„	Aritmetica	V. Micula.

E) Incheierea solemnă a anului şcolar se va face Vineri în 29 Iunie v. (ziua Sfinţilor apostoli Petru şi Pavel) în sala festivă la orele 11, dupăce şcoalele vor fi asistat în corpore la serviciul divin în biserica Sf. Nicolae din Scheiu.

După încheierea festivă a anului şcolar se vor distribui între şcolari (prin D-nii profesori de clasă în localele de clasă) testimoniile şi anuarul şcoalei.

Participarea la examene şi la încheierea anului este obligătoare pentru toţi şcolarii. Absenţii nu vor primi testimoniu şi anuar şi vor fi deosebit pedepsiţi.

Brassó (Braşov), în 25 Maiu v. 1912.

Direcţiunea
şcoalelor medii gr.-or. române.

Avis.

Esamenele la finea anului şcolar 1911—1912 cu elevii dela gimnaziul rom gr. or. din Brad se vor ţinea din 17—26 Iunie n. Cu elevii privatişti se va ţinea în 24 şi 25 examenul scricturistic, iară în 26 Iunie verbalul. Esamenul din gimnastică va fi Luni în 17 Iunie dela 4—6 oare p. m. Cel din cant Sâmbătă 22 Iunie dela 4—6 oare p. m. Şcoalele elementare anecsate la gimn. vor ţinea examenul Dumineca în 23 Iunie. Incheierea anului va fi Sâmbătă în 26 Iunie st. n.

Direcţiunea.

Dela „Banca Generală de asigurare“.

Primim spre publicare următoarele:

Luna trecută, Maiu, a fost pentru afacerile „Băncii generale de asigurare“ o lună de progres constant, în care s'au obţinut rezultate bune, atât ce priveşte afacerile de asigurări contra focului, cât şi cele asupra vieţii.

Astfel:

1. La asigurările contra daunelor de foc Banca noastră de asigurare a emis în decursul lunii trecute 516 poliţe nouă pentru valori asigurate de K 1.357.844·— cor. şi cu un incasso anual de K 6205.37. Peste tot în decursul celor 5 luni de zile de când banca de asigurare şi-a început activitatea s'au emis peste 2000 de poliţe cu un incasso — după detragerea stornărilor — de cca 22,000·— cor. Valorile asigurate sunt aproape şapte milioane coroane. Pagube până acum banca noastră de asigurare încă nu a avut.

2. La asigurările asupra vieţii „Banca generală de asigurare“ a primit în luna Maiu 62 de oferte, în sumă totală de cor. 256,900·— şi a eliberat 61 de poliţe pentru un capital de K 234,400·— Incasso anual al poliţelor eliberate în luna trecută face K 12,134·34. Peste tot în decursul celor cinci luni de activitate trecută, banca noastră de asigurare a primit oferte de asigurări de peste 1 milion 100 de mii şi a eliberat poliţe de peste 800 de mii de cor. Incasso total dela 1 Ianuarie încoace este aproape 37,000 — cor.

Incasso ambelor secţiuni de foc şi viaţă este deci de aproape K 60,000.

In luna Maiu Banca de asigurare a mijlocit şi însemnate afaceri de asigurări contra grindinei. Aceste afaceri — şi până a le putea face în cont propriu — continuă a le mijloci pe întreg sezonul. Prin urmare publicul nostru interesat este rugat să contracteze astfel de afaceri prin banca noastră de asigurare, care le mijloceşte prompt şi în condiţiuni avantagioase.

După cum suntem informaţi, cu finea lunii curente se va încheia bilanţul pe jumătatea primă a anului, care bilanţ va fi pertractat în şedinţa plenară a direcţiunii.

Contribuiri la „Fundaţiunea ziariştilor români“.

Dela „Fundaţiunea pentru ajutorarea ziariştilor români din Ungaria“ ni se comunică următoarele:

1. In favorul fundaţiunii s'au transpus în decursul săptămânii trecute la banca „Ardeleana“ din Orăştie:

Venitul conferenţei dlui Dr. Ioan Lupaş ţinută la Sibiiu în 17 Aprilie a. c.	K 332·—
Venitul conferenţei dlui O. Goga, ţinută la 26 Maiu a. c.	K 118·80
Venitul conferenţei dlui Ioan I. Lăpědatu, ţinută la Arad în 15 Aprilie a. c.	K 237·—
Dela festivalul Bariţ aranjat de „Gazeta Transilvaniei“ Braşov	K 313·—
Dela convenirea socială a sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 15 Maiu a. c.	K 50·—
Dela „Sentinela“ Satul nou	K 50·—
Total	K 1,100·80

2. Conferenţa dlui Dr. Ioan Lupaş *„Misiunea episcopilor Gherasim Adamovici şi Ioan Bob la curtea din Viena în anul 1792“* s'a tipărit în broşură şi se va vinde în favorul fundaţiunii ziariştilor. Această broşură valoroasă, care va face cinste oricărei case româneşti şi al căreia preţ este numai 1 cor., se va trimite tuturor fruntaşilor români cu rugarea să o primească şi rescumpere, iar banii să-i trimită „Băncii generale de asigurare“ de unde se vor depune apoi la banca „Ardeleana“ din Orăştie.

*

Din partea băncilor noastre a încurs la „Fundaţiunea ziariştilor români“ până acum în total suma de K 3,179·44 şi anume dela:

„Albina“, Sibiiu	K	1,000·—
„Ardeleana“, Orăştie	„	1,000·—
„Arieşana“, Turda	„	25·—
„Agricola“, Sebeş	„	50·—
„Auraria“, Abrud	„	50 —
„Cassa de păstrare“, Sălişte	„	100·—
„Cassa de păstrare“, Mercurea	„	50·—
„Cordiana“, Fofeldea	„	20·—
„Coroana“, Bistriţa	„	50·—
„Corvineana“, Hunedoara	„	50·—
„Decebal“, Deva	„	50·—
„Doina“, Câmpeni	„	50·—
„Economul“, Cluj	„	25·—
„Frăţia“, Agnita	„	20·—
„Furnica“, Făgăraş	„	50·—
„Haţegana“, Haţeg	„	50·—
„Isvorul“, S. Georgiu român	„	10·44
„Luceafărul“, Verşeţ	„	50·—
„Mureşanul“, M. Radna	„	20·—
„Mielul“, Poiana	„	50·—
„Orientul“, Dobra	„	10·—
„Poporul“, Sălişte	„	50·—
„Porumbăceana“, Porumbac	„	20 —
„Sătmăreana“, Seini	„	100 —
„Sentinela“, Satul-nou	„	50·—
Transport	K	3,000·44
Transport	K	3,000·44
„Tibleşana“, Retesg	„	20·—
„Vatra“, Cluj	„	50·—
„Veneţiana“, Veneţia inferioară	„	14·—
„Vulturul“, S. Mărtin	„	25·—
„Vulturul“, Tăşnad	„	50·—
„Zlăgneana“, Zlatna	„	20·—
Total	K	3,179 44

Indemnăm On. noastre institute de bani, cari încă n'au contribuit la „Fundaţiunea“ aceasta, să trimeată contribuirile lor, direct la „Ardeleana“ din Orăştie (Szászváros).

Asemenea atragem şi noi atenţiunea publicului nostru asupra valoroasei broşuri a dlui Dr. I. Lupaş şi rugăm pe cei cărora li-se va trimite să o rescumpere, trimiţând după putinţă o sumă mai mare ca preţul ei bagatel de 1 cor. A contribui la augmentarea fundaţiunii ziariştilor trebue să fie o îndatorire naţională pentru ori şi cine.

NOUTĂŢI.

Casa magnaţilor ţine şedinţă mâne, Sâmbătă, în 15 Iunie n. La ordinea zilei sunt puse legile militare, votate din partea dietei. Comisiunea le propune plenului spre primire. In comisiune au votat 29 pentru primirea legilor, 12 pentru respingerea lor.

*

Regina Elisabeta bolnavă. Din Bucureşti vine ştirea, că Maiestatea Sa, Regina Elisabeta a României, care era puţin indispusă şi în cursul călătoriei pe care a făcut-o cu M. Sa Regele Carol pe Dunăre, s'a îmbolnăvit mai rău şi trebue se stee în pat.

*

La Sinaia. Escelenţa Sa, domnul comandant de corp din Sibiiu, *Köves de Kövesháza*, va merge în 20 Iunie n. cu o suită aleasă la Sinaia, pentru a se prezenta Maiestăţii Sale Regelui Carol al României.

*

Pentru nenorociţii din Banat. Suntem informaţi, că marele binefăcător al neamului nostru, domnul *Vasile de Stroescu*, a trimis pe seama nenorociţilor din Banat suma de 10,000 coroane, ca ajutor.

*

Căsătoria principesei Elisabeta. Un ziar mare italian aduce ştirea, că căsătoria dintre principele *Boriş* al Bulgariei şi frumoasa principesă *Elisabeta* a României este acum definitiv hotărâtă. Era vorba la început, ca *Boriş* să se căsătorească cu principesa Vera a Muntenegrului, care e mai în vârstă decât el, dar idea a fost abandonată, din motivul, ca să nu se prea slaviseze dinastia bulgară.

*

† G. Ocăşanu. In Bucureşti a încetat din viaţă vechiul ziarist *G. Ocăşanu*, Luni dimineaţa. S'a bolnăvit cu câteva zile mai nainte şi a fost dus la spital, pentru a i se face o operaţie. Au intrat însă complicaţiuni, cari au grăbit sfârşitul fatal. Reposatul a făcut parte din cei cinci, cari la anul 1884 au fost espulzaţi din România, pentru iredentism. Mai târziu li s'a permis să se reîntoarcă toţi în ţară, deci şi lui Ocăşanu. Pe decedatul îl deplânge soţia şi o fetiţă, apoi colegii şi cunoscuţii. Odihnească în pace!

*

La o resistenţă nu se putea gândi, ci în casul cel mai bun numai la o amânare a negocierilor, ca să afle sprijin în altă parte. El trimise deci pe episcopul de Nicopole, Antonio Stefani, la Viena, exprimându-şi sincera mulţămită pentru ocrotirea libertăţii creştinilor şi statorind vre-o câteva condiţii. Pentru stabilirea definitivă a raporturilor între Impărat şi Şerban se trimise în Bucureşti din nou contele Csáky. Până a nu ajunge acesta acolo, Iesuitul Dunod izbuteşte să iea jurământul de credinţă către Impăratul, dela Mihai, fratele lui Şerban, şi dela Constantin Brâncoveanu. Impăratul făgăduia acuma prin Csáky lui Şerban şi urmaşilor săi Scaunul domnesc, afară de aceea demnitatea de conte şi stăpânirea peste toate ţerile, pe care le vor ocupa dela Turci şi care mai înainte aparţinuseră Ţerii-Româneşti, mai departe păstrarea şi respectarea credinţii ortodoxe şi a vechilor datine româneşti. La promisiunile acestea, precum şi la celelalte, Şerban a răspuns punct de punct, fără a se obliga însă în definitiv, fiindcă se convinsese, că Impăratul vrea să între în provinciile turceşti cu ajutor străin, cu ajutorul popoarelor creştine subjugate. De aceia Şerban, neîncrezător faţă de Austrieci, şi mânios mai ales din pricina intrigilor meschine ale Iesuitului Dunod, a trebuit să-şi caute alt aliat. Acesta era Ţarul Ruşilor.

Spre a-l câştiga, trimite Şerban la el, în primăvara anului 1688, pe arhimandritul Isaia din Atos, cu scrisori, nu numai dela el, ci şi dela ex-Patriarhul Dionisie din Constantinopol şi dela Patriarhul Arsenie al Sârbilor.[1] Arhimandritul Isaia a spus în „Biroul Ambasadorilor“ că Ruşii trebue să năvălească în Bugeac, unde are să-i întimpine şi Şerban, care-i încredinţa pe Ţari că atunci se vor ridica toţi Sârbii, Bulgarii şi Românii şi vor putea străbate uşor în Ţarigrad, fiindcă drumul duce prin Ţinuturi creştine, unde nu sunt cetăţi întărite. Toţi Sârbii şi Bulgarii, cam trei sute de mii — spunea instrucţia ce i-a dat-o Şerban arhimandritului — vor prinde armele, căci de Nemţi nu le pasă şi nici nu-i vor ajuta. Şerban se află acum în Bucureşti cu toată oastea lui. Nu ajută nici Turcilor şi nici Nemţilor, ci-şi păzeşte ţara de Turci, Tatari şi de aceşti Nemţi. Deşi Impăratul Nemţesc i-a trimis multe solii, chemându-l să se răscoale împotriva Turcilor şi să i se supună lui, totuşi el nu a făcut-o, ci a lăsat vorbă Impăratului, că atunci i se va supune, când va birui cu desăvârşire pe Turci. Mai bucuros însă s'ar supune unui Impărat ortodox.

In aceeaşi vreme cu misiunea lui Isaia, s'a îngrijit Şerban şi de aceea să nu atragă asupra sa ura Austriecilor. Incă înainte de a pleca arhimandritul Isaia la Moscova a trimis, deci, în Viena pe episcopul Antonio Stefani, pe Gheorghe Brancovici şi pe Vasile Nagy. In instrucţia ce li-a dat-o, le porunceşte Şerban să exprime mulţămită Chesariului pentru apărarea promisă şi în aceeaşi vreme să pretindă dela el şi pentru familia lui diploma pe care i-a făgăduit-o Impăratul. Mai aveau solii să arate greutăţile şi situaţia desperată în care se afla ţara şi se acuse pe Iesuitul Antide Dunod care a făcut şi mai nesuferită situaţia ţerii prin faptul că a sămănat ură între boeri şi Domn şi a răspândit veşti mincinoase despre oarecare pretinse legături ale Domnului cu Tatarii. Pe urmă le mai impune Şerban a declara că-i învoit să le dea în cas de supunere tribut, însă mai puţin decât Turcilor, şi că poate să se unească şi el cu armata împărătească dacă va fi înştiinţat mai înnainte din care parte vor ataca pe Turci. Până ce isprăvesc tot, episcopul Stefani şi Brancovici au să rămână în Viena, iar Nagy să se întoarcă şi să-i raporteze lui Şerban despre toate. Astfel a plecat Gheorghe Brancovici la Viena cu gândul să lucreze acolo, nu numai pentru Şerban, ci şi pentru scopurile sale.

Incepând cu capitolul XII. ne descrie dl Radonić stările dela Curtea Impăratului Leopold I-iu unde a rămas Gheorghe Brancovici la îndrumarea lui Şerban Cantacuzino. Timpul petrecut în Viena l-a întrebuinţat Gheorghe spre a convinge cercurile de acolo despre originea domnească a familiei sale şi spre a-şi desfăşura planul de a forma un nou Stat sârbesc, cu ajutorul Impăratului, şi a-l aduce, pe urmă, în anume raporturi cu Casa de Austria. Aceasta a făcut-o el mai ales print'un lung Memorial, pe care l-a înaintat Impăratului în vara anului 1688: în el se vorbia pe larg despre modul cum s'ar putea ajuta înaintarea oştilor împărăteşti înlăuntrul Imperiului turcesc. Acest memorial nu a fost răspins, ci, pe temeiul lui, a primit Gheorghe Brancovici diploma sa de grof, şi pe temeiul lui, şi-a urmat el acţiunea sa după ce a plecat din Viena.

Dela capitolul XIII până la XVIII ne descrie autorul declinul interesantei personalităţi care a fost groful Gheorghe Brancovici. In aceeaşi vreme când încerca să-şi realizeze planul său cu formarea Statului nou, în fruntea căruia avea să stea el, se clătina şi încrederea cercurilor din Viena într'ânsul prin ivirea unui nou pretins urmaş al vechilor Despoţi sârbi şi prin descoperirea legăturilor lui Şerban cu Rusia. La denunţul lui Constantin Bălăceanu, solul lui Şerban, arhimandritul Isaia fu prins când se întorcea din Rusia, şi nu mult pe urmă aceeaşi soartă o avu şi groful Gheorghe Brancovici.

(Va urma).

---

[1] Scrisoarea patriarhului sârbesc Arsenie — cum a publicat-o învăţatul rus Capterev — poartă data de 25 Maiu 1688. D. Radonić, — spre a aduce în legătură scrisoarea aceasta cu o adeverinţă primită de Gheorghe Brancovici dela acelaşi Patriarh — presupune greşită data de mai sus. In cazul de faţă însă ni se pare neîndreptăţită presupunerea d-sale, fiindcă o copie contimporană a acestei scrisori, dintr'un manuscript care cuprinde corespondenţa Patriarhilor ruseşti poartă aceiaş dată (vezi „Icoana diel patriarşih“ în Bibliotheca Rumianţev“ din Moscova, No. 210 p. 272, precum şi „Arhiva Iugozapaduoi Ros.i“ p. I, t. VI, p. CLXXXI). Din documentele păstrate în acelaşi manuscript se vede că arhimandritul Isaia la sfârşitul anului 1687 şi la începutul anului 1688 era deja în Moscova unde de sigur sonda terenul pentru o eventuală ofertă a lui Şerban. In urma acestei ştiri cad şi combinaţiile d-lui Radonić făcute în jurul plecării lui Isaia din Athos.

Cas de moarte. Baronul *Erffa*, presidentul camerei prusiane, lovit înainte cu câteva zile de apoplexie, a decedat Sâmbătă la amează, în castelul seu din Wernburg.

*

Grevă. Muncitorimea din Debriţin s'a pus Sâmbătă d. a. în grevă, pe timp nedeterminat, din pricina volniciilor lui — Tisza, sevirşite în dietă.

*

Carnegie fluerat. Miliardarul american Carnegie, a făcut o fundaţiune mare pe seama universităţii din Aberdeen, în Scoţia. Drept recunoştinţă, corpul profesoral l-a ales rector onorar al universităţii. Zilele trecute i s'a făcut instalarea de rector onorar, însă în mijlocul unei gălăgii asurzitoare, astfel, că Carnegie nici nu şi-a putut rosti discursul de recepţiune. Gălăgia au făcut'o studenţii, cari nu l'au lăsat se vorbească, l'au huiduit, şi între fluerături l'au silit se părăsească universitatea. Motivul acestei purtări ostile faţă de miliardarul american studenţii îl află în faptul, că miliardele, fie cât de multe, nu dau îndreptăţire nimănui să se ridice la demnitatea de rector universitar, unde numai meritele mari stienţifice pot ridica pe cineva. Şi cam au dreptate studenţii din Aberdeen!..

*

Mulţămită. Marinimosul binefăcător al neamului nostru, ilustrul domn *Vasile de Stroescu*, a dăruit bisericei gr.-or. române din Vama-Buzău suma de 500 Coroane, pentru zidirea şcoalei noastre confesionale, pentru care dar, în numele întregei parohii, îi aducem adâncile noastre mulţămite. In numele Comitetului parohial: *David Coman*, paroh.

*

Darul Regelui. Un ţăran de pe la Alba regală, care are şase feciori la miliţie şi e neputincios, nu poate să-şi câştige pânea de toate zilele, a adresat Regelui o rugare, ca se-i acorde un ajutor. Maiestatea Sa i-a trimis prin cancelaria de cabinet suma de 50 coroane.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului nostru, Ilustrul Domn *Vasile de Stroescu*, a donat parohiei noastre gr.-orientale din filia Nemşe, în scopul adaptărei edificiului bisericei, suma de 200 cor., pentru care dar marinimos — în numele poporului — îi exprim cele mai sincere mulţămiri. Moşna, la 2 Iunie 1912. *Ioan Todorean*, paroh gr.-or.

*

Somn greu. In Fiume a sosit un funcţionar al societăţii austriace de navigaţie Lloyd, în etate de 28 ani, la prima a lunii acesteia. S'a culcat, a adormit şi de atunci doarme necontenit. Toate încercările făcute pentru a'l deştepta, au remas zadarnice. E temere, că sfârşitul somnului va fi — moartea.

*

A defraudat 11 milioane. Din Berlin se scrie, că directorul unei societăţi electrice, Emil Hatsfeld, a fost prins (pentrucă fugise) şi arestat, pe motivul că a defraudat 11 milioane, bani de ai societăţii, care lui i-a încredinţat chivernisirea averii.

*

Mulţămită. Dela ilustrul domn *Vasile de Stroescu* am primit 500 cor. pentru şcoala noastră din Sebeşel, tractul Sebeşului, pentru care dar îi aducem sincere mulţămiri. Sebeş, 8 Iunie 1912. Pentru comitetul parohial: *Nicolae Rinţa*, paroh pres. *Alexandru Duvlea*, înv. not. com.

*

Aeroplan cu tun. In Waschington a fost construit un aeroplan cu tun. Incercările făcute cu tunul au dat resultate uimitoare. Slobozirea tunului se face cu mare uşurătate în aer şi se pot face 500 de puşcături în o minută!

*

O lege salutară. In curând va fi votată şi pusă în aplicare, nu la noi, durere, ci în — Australia, o lege foarte bună, care obligă guvernul, să plătească fiecărei mame, imediat după ce a dat statului un suflet nou, suma de 120 coroane, fie nounăscutul fecior ori fată. Legea va fi votată cu unanimitate de voturi, deci şi cu ale opoziţiei, semnul, că îi se simte mult necesitatea.

*

La fondul pentru cumpărarea unei case cu supraedificatele economice, al Reuniunii române agricole sibiene, cu prilejul sărbării pomilor din Cacova au dăruit: Ioan Pope, notar (Loman), Ioan Dobrote, învăţător (Sibiel), Ioan Manta sen., paroh (Gurarâului), Alexandru Vlad, paroh (Mag), Nicolae Tămaş, notar şi Stanciu Stroia, învăţător (Cacova), câte 1 cor., Vasile Părăianu, înv. (Mag), 20 bani şi Vic. Tordăşianu, secretar 10 bani, ear Insoţirea de credit din Almăş-Sălişte, în semn de recunoştinţă pentru înlesnirile făcute cu tipărituri, libele etc. cor. 2.53.

*

Emulare în „football“. Reuniunile Sport-egylet din Sibiiu şi Vasutas Sportegylet din Pişchi, vor ţinea în 16 Iunie n. la orele 5 şi jumătate d. a., în câmp liber, lângă trei stejari, o întrecere în jocul football. Prima luptă de emulare între aceste două reuniuni a avut loc în 6 Iunie n. în Pişchi, când au eşit biruitori cei din Pişchi, în proporţia 4 la 3. Probabil că Dumineca vor birui Sibienii, fiindcă forţele sunt cam egale. La tot casul publicului i se vor oferi scene interesante.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriaşilor sibieni, au mai dăruit: Ioan Imbăruş, expeditorul „Telegrafului Român“ şi George Mocian, cul. tip., câte 20 bani, Andreiu Mişinger şi soţia Ana (Reşinari), 40 bani, Aurel Popovici, econom seminarial, în amintirea fratelui său, parohul Moise Popovici (Gânţaga), 2 cor., Nic. Dragomir, sodal lăcătuş, 20 bani, Nicolae Todea, paroh (Balşa), 50 bani, Ioan Hamzea, protopresbiter (Zerneşti), 2 cor., Nicolae Baciu, pictor bisericesc (Agârbici), 1 cor.; Nicolae Boeriu, paroh (Breaza) şi soţia sa Florica, 50 bani; Avram S. Păcurariu, protopresbiter (Mercurea), şi soţia sa Eufrosina n. Măcelariu, cu prilejul botezului nepoţilor lor Melania şi Romul Albu (Hunedoara) şi Mărioara Virginia Pecurariu (Gelmariu), 10 cor.

Un răpuns.

Primim spre publicare următoarele:

Mult onorate domnule redactor! Deoarece redacţiunea „Revistei preoţilor“ din Timişoara nu voieşte să ne publice întreg şi necomentat răspunsul nostru la atacurile lui „Argus“ îndreptate contra noastră, vă rugăm să-l publicaţi D.-Voastră întreg şi neschimbat în cel mai deaproape număr al preţuitului „Telegraful Român“, pe răspunderea subscrişilor.

Răspunsul nostru e acesta:

In numărul 20 al „Revistei preoţilor“ al cărei redactor este părintele D. Voniga, a apărut un articol întitulat „Dela cap se împute peştele“, care articol numai cinste nu poate să facă primredactorului, care prin scrierile sale bisericeşti arăta a fi unul dintre cei mai de frunte scriitori, care mai intensiv se ocupă cu literatura bisericească; dar învoindu-se dânsul a se da loc unui atare articol, care omoară total moraliceşte pe un „frate al său în Cristos“, şi ştiind că afirmaţiile respectivului sau respectivilor de sub pseudonimul „Argus“ numai obiective nu pot să fie, provenind acelea dela cei mai pronunţaţi duşmani ai dlui părinte protopop, şi pe cari afirmaţiuni credem că nici cel din urmă ziar de reclamă jidovesc nu le-ar fi publicat, — ni se presentă acum în altă lumină.

Nu voim să vorbim de viaţa şi purtarea dlui protopop de mai nainte, căci cei ce l-au urcat în scaun vor fi ştiut apreţia meritele sale, nici să-l luăm în apărare, de oare ce cei insultaţi îşi vor şti cere la rândul lor satisfacţia cuvenită; ci voim să ne clarificăm pe noi, pionerii neobosiţi ai culturii româneşti şi veghetorii neadormiţi ai pepineriilor generaţiilor tinere, pe cari scumpul nostru „Argus“ ne-a numit drept „spioni, formând un cabinet negru ala Banfi“, care s'ar recruta din membrii corporaţiunei noastre învăţătoreşti.

Timpul va descoperi dacă „Argusul“ nostru este cel bănuit de noi, şi se va dovedi atunci calitatea sufletului său negru, care după scriptele Sf. Scripturi „mai bine ar fi făcut de şi-ar fi legat o peatră de moară de gât şi s'ar fi aruncat în mare“, decât să vie sminteala din el la nişte oameni conştii de chemarea lor, cari se trudesc zi şi noapte să crească din micile odrasle caractere mai bune decât al d-sale.

Nu avea lipsă protopopul de un astfel de cabinet, având ocazie a se informa însuşi singur în fiecare comună despre prestaţia, atât a preoţilor cât şi a învăţătorilor, făcând vizitaţiuni canonice de 2—3 ori în fiecare an. Nu dânsul a „iscat între preoţi şi învăţători *ura, vrajba, discordia, zizania* şi *sămânţa* de *contrabandă*“, ci „Argusii“, cari privesc pe învăţător încă şi acum ca unealtă de a doua mână, care trebue să li-se supună orbeşte. Din contră, protopopul i-a sprijinit şi ocrotit, dându-le poveţe părinteşti, îndemnându-i la pace şi bunăînţelegere cu preoţii. De şcoală şi mersul învăţământului se interesează cu drag, prin sfaturile şi cuvântările sale ocazionale însufleţite îndeamnă poporul la zidire de edificii şcolare, aşa, că se poate mândri, ca puţini alţii, că nici o şcoală nu s'a pierdut din tractul său!

La plătirea căsii tractuale cumpărate cu 16,000 cor. contribuim şi noi învăţătorii cu 2% din salar, ca şi preoţii, iar protopopul anual cu 400 cor. La înfiinţarea băncii şi a reuniunei de înmormântare participă şi dascălii, ba ce e mai mult, numai la inzistinţa protopopului, care văzând că fără dascăli nu va fi bine, a apelat la ajutorul „spionilor“ d-lui „Argus“. Insă meritul, ori cine poate să judece, cade pe partea protopopului, pentru că toate acestea nu preoţii le-au urzit înainte de venirea dânsului aicea.

Ştiindu-ne drepţi, nepătaţi şi nefăcând nimănui servicii de spionaj, în numele dreptăţii protestăm şi susţinem cele sus înşirate cu toată energia convingerii noastre, dorind a sta cât mai curând de vorbă cu pseudonimul „Argus“, care n'a avut îndrăsneala morală să îşi susţină pe faţă afirmaţiile, şi atunci vom putea cere satisfacţie cuvenită şi pe altă cale.

Coveş, în 6 Iunie st. n. 1912.

Ioachim Preda, înv. Coveş, Niculau Suma, înv. Ghijasa inf., Ioan Porcea, înv. Bârghiş, Augustin Cichindelean, înv. Alţina, Aurel Varga, înv. Şulumberg, Ioan Şerban, înv. Proştea, Nicolau Enciu, înv. Ruja, Nicolae Neamţu, înv. Zlagna, Emanuil Suciu, înv. Măgărei, Eugen Muntean, înv. Agnita, Costantin Măhăre, înv. Alţina, Iosif Gligor, înv. Bendorf, Nicolae Bârsan, înv. Şoarş, Nic. Gergel, înv. Şomărtin, Vasiliu Nastea, înv. Vărd, Emil Mandocea, Cincul mare, Zaharie Muntean, Merghindeal, Iancu Dragotă, înv. Chirpăr, George Stănuleţ, înv. Sasauş, Sofia Vasilie, înv. Manuil Aleese, înv. George Bânda, înv. Fofeldea, Petru Rociu, Octavian Sumea, înv. Ioan Călborean înv.

Un apel.

Din partea damelor române din Făgăraş a fost adresată tuturor intelectualilor din ţara Oltului scrisoarea următoare:

Stimate Domnule! Cu Nr. 5850/1912 am căpătat dela dl vicecomite concesiune de colectare pentru mult încercaţii noştri fraţi din Banat, Bihor şi Ardeal, cari prin inundări, furtuni şi focuri au ajuns în cea mai mare mizerie. Damele române din Făgăraş, la iniţiativa subscrisei, am decis circularea de colecte, în loc şi în comitat, în favorul sus amintiţilor. Ne permitem, stimate domnule, a-ţi trimite şi d-tale o listă de colectare, cu rugarea, să o circulezi prin localitatea d-voastră, inzistând să contribue şi ţăranii noştri cu cât vor putea şi cu ce vor putea, d. e. pânză, cămeşi, cearceafuri, ţoale etc. Să se gândească fieştecare la suferinţele şi lipsele fraţilor noştri. Nu ne putem închipui inimă de român, care să se retragă de a contribui grabnic când ştie, că cu miile fraţi de-ai noştri per de foame şi stau numai cu ce au pe ei, căci valurile apelor, furtuna şi focul le-a nimicit tot avutul lor. Ca mai iute să le venim şi noi cât de cât în ajutor am decis, că ce incurge din colecta din loc şi din cele mai apropiate comune, să trimitem imediat, ier ce va resulta din colecta D-voastre, vă rugăm a trimite până în 30 Iunie n. la adresa subscrisei, de unde ajutoarele vor fi trimise la locul destinat. Despre toate contribuirile se va da seamă în jurnalele noastre.

Făgăraş, 6 Iunie 1012.

Pentru damele române din Făgăraş:

Maria Şerban de Voila m. p.

Cărţi şi reviste.

„Revista Teologică“, anul VI., numărul 9, a apărut cu următorul cuprins: Câteva reflexiuni cu privire la tendinţele practice ale diferitelor credinţe creştine, de I. Beleuţă. Educaţia creştină a voinţei, de Dim. I. Cornilescu. Pavel şi Ioan, ca îndrumători ai păstorilor de suflete, de preotul Aurel Popovici. O părere cu privire la căsătoria a doua a preoţilor, de Nicolae Bălan. Avem noi lipsă de sfinţii noui ai bisericii apusene? de Gh. Comşa. Cazuri escepţionale în viaţa pastorală, de N. Todea. Mişcarea literară, de N. Ţ. Cronică bisericească-culturală. Biserica contra neamului? Consistorul superior bisericesc, de N. B. Tipicul cultului religios, de Cantor.

*

„Povestiri pentru copii şi tinerime“. Zilele trecute a apărut nr. 2 din povestirile pentru copii şi tinerime, edate de dnii Radu Prişcu şi Candid Muşlea, învăţători la şcoala primară centrală din Braşov. Broşurica aceasta de un exterior simpatic şi cu 5 ilustraţii drăguţe în text cuprinde povestirea „Vanja“ şi povestea „Lupul, ursul şi vulpea“. Atragem atenţiunea directorilor de şcoale asupra acestei broşurele, potrivită de a fi împărţită ca premiu elevilor diligenţi. Preţul 12 bani. De vânzare la librăriile Murăşianu şi Ciurcu din Braşov şi la autori. Cele două ediţii ale nrului 1 sunt epuisate.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocaziunea reprezentaţiei teatrale date în favorul bisericii gr. or. din Brad la 3 Iunie n. a. c. au binevoit a contribui următorii ss. dni şi st. doamne: Dr. Ioan Papp şi st. doamnă 10 cor. Dr. Nerva Oncu adv. 10 cor., St. Albu, Vas. Hadgea, Ermin Stanca, Mihuţ Nicolau, I. Perian, Nic. Bedea, Ana Costea, Petru Rimbaş, Aron Feier, Popa Tecla, Mihail Stoica, Ioan Rusu, Dorca Savu, P. Cioflica, T. Geonea şi Ales. Buşa cu câte 2 coroane. Vasile R. Damian, Ales. Draia, Ioan Ghişa, Gavril Simedrea câte 3 coroane. Dr. Tisu 5 cor., Dr. Moldovan şi Perian 4 cor., Dr. P. Oprişa, Cornel Lazar, Zerne-Igrişan câte 4 coroane., I. German A. Feier, Azarie Circo, P. Hetco, Dr. Glava, Dr. Câmpian, Hurşan I. Cainap, Miheţ Lazar, I. Safta, Eliza Bota, Giurgiu R., Faur, Dr. Suciu, şi N. Crainic câte 1 cor., Familiile: Ar. Roman, Nic. Pop şi Rusan 9 cor., Studenţii 10 cor. 60 fil. Vas. Muntean, N. Tonţa câte 1 cor., Achim Chiş, Tirica şi Indrieş 80 fil., Familia Banciu-Bulza, 7 cor. P. Florinca, Irimie şi Dragoş câte 1 cor. 40 fil., D. Şiclovan şi Toma Oţel, câte 1 cor. 20 fil. Dr. Oncu 5 cor (ulterior). S'au încassat în total 141 cor. Spesele 33 cor. Venitul curat 108 coroane.

S'au jucat piezele: „Ingânfarea pedepsită“, farză într'un act de Efr. I. Adam şi „*Intâia scrisoare de dragoste*“ monolog trad. de S. Bornemisa.

Stimaţilor contribuenţi şi st. diletante să esprimă profundă mulţămită.

Totodată să esprimă profundă mulţămită stimatei doamne Veturia Kéri prof. pentru ostenelele avute la instruirea diletantelor, a căror producţiune a succes peste aşteptare.

Brad, la 10 Iunie 1912.

Ioan German
cassar-epitrop.

Mersul trenurilor în Sibiiu.

I. Plecare.

1. La *Ocna*, băi: 2 d. a., 3·30 d. a., 9·08 seara. Dumineca şi în serbători mai pleacă la 9·00 nainte de ameazi. Circulează până în 15 Sept.

2. Către *Copşa*, Ocna (Budapesta, Braşov, Cluj): 7·46 dim., 7·04 seara.

3. Către Copşa, Ocna (Budapesta, Braşov, Vinţ) 1 d. a.

4. Către Copşa, Ocna (Braşov, Cluj, Arad, Budapesta) 4·34 d. a., 11·10 noaptea.

5. La *Vinţ*, Sălişte: 10·35 n. de a.

6. Către Vinţ, Sălişte (Budapesta, Orade, Teius): 3·05 noaptea.

7. Către Vinţ, Sălişte (Budapesta, Arad, A. Iulia): 7·34 dim., 4·51 d. a.

8. Către *Făgăraş* (T.-roşu, Braşov) 4 20 noaptea.

9. Către Făgăraş-Braşov: 1·42 d. a.

10. Către *Turnu-roşu* (Câineni): 4·06 noaptea, 12·56 d. a.

11. Către *Agnita* (Sighişoara): 7·43 dim., 4·08 d. a.

12. Către *Cisnădie*: 5·21 dim., 7·30 dim, 1·29 d. a., 9·13 seara. (Dumineca şi în serbători mai pleacă la 3·56 d. a. Circulează până în 15 Sept.)

II. Sosire.

1. Dela *Ocna*, băi: 3.17 d. a., 6.11 seara, 10·48 noaptea. Dumineca şi în sărbători mai soseşte la 11·28 n. de a.

2. Dela *Copşa*, Ocna (Budapesta, Braşov, Cluj) 11·55 n. de a., 5.22 d. a., 8·40 seara.

3. Dela Copşa, Ocna (Budapesta Cluj): 7 25 dim.

4. Dela Copşa, Ocna (Budapesta, Cluj, Arad, Braşov): 3·55 noaptea.

5. Dela *Vinţ*, Sălişte (Budapesta, Arad, A-Iulia): 6·45 dim., 11·39 n. de a., 4·29 d. a., 9·03 noaptea.

6. Dela *Făgăraş* (T. roşu, Braşov): 7·16 dim.

7. Dela Făgăraş (Braşov): 8·59 seara.

8. Dela *Turnu-roşu* (Câineni): 3·37 d. a., 10·27 noaptea.

9. Dela *Agnita* (Sighişoara): 6·46, dim., 2·36 d. a.

10. Dela *Cisnădie*: 7 dim., 1·18 d. a., 3·22 d. a., 10·44 noaptea, (Dum. şi în serb., până în 15 Sept., mai soseşte la 8·03 seara).

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 373 F. G. — 1912 (149) 1–3

Concurs.

Pentru conferirea de stipendii din **„Fundațiunea Gozsdu“ pe anul școlar 1912/13** la școalele medii, facultăți, universități, și școalele de cadeți la armata comună și honvezi — se publică următorul concurs:

1. Concurentul să documenteze cu documente originale sau autenticate de notarul public:

a) că este fiu de cetățean ungar și aparține bisericii ortodoxe orientale române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaților provăzut cu clauzula parohului competent, că și de prezent aparține bisericei greco-orientale române;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop studenții dela școalele medii să prezinte atestatul despre anul școlar 1911—12, iar cei dela facultăți și universități indicele despre toate semestrele ascultate până acum;

c) că averea proprie și a părinților nu e de ajuns să acopere toate trebuințele pentru creșterea concurentului, spre care scop să producă atestat dela diregătoria politică competentă. Atestatul să cuprindă date pozitive despre această avere și să fie subscris și de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot, ori este înrudit cu concurentul trebue să fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerup studiile, să producă atestat oficios despre ocupațiunea și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Concurentul să arete în petițiune specialitatea la care și locul unde voește a continua studiile și dacă folosește și alt stipendiu.

4. Cel ce voește să studieze în străinătate să arete necesitatea de a continua studiile în străinătate, ca să se poată exopera concesiunea ministerială.

5. Petițiunea instruată cu documentele susamintite este a se adresa reprezentanții Fundațiunei lui Gozsdu (Budapest VII Holló utcza 8 sz) până la 23 Iuliu (5 August) a. c.

6. Toți stipendiștii actuali să provoacă, ca până la 2/15 Iulie a. c., să arete rezultatul studiilor din anul școlar 1911/12, căci altcum se va sista stipendiul, respective ajutorul avut.

7. Petițiunile defectuos instruate sau sosit după termin nu vor fi considerate.

8. Concurentul să indice în petițiune locul și poșta ultimă unde este a i-se trimite rezoluțiunea reprezentanței.

Din ședința comitetului fundațiunii lui Gozsdu, ținută în Iunie 1912.

Comitetul.

Nr. 198/1012. (150 1—1

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese aprobat de Prea Ven. Conzistoriu arh. cu datul de 5 Maiu a. c. Nr. 5498 Epitr., prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere zidirea bisericei gr.-or. române din filia **Streiu Ohaba** la matera Streiu-Sângeorgiu protopresbiteratul Hațegului.

Licitațiunea se va ținea **Dumineca în 10/23 Iunie a. c.** la 11 oare a. m. la locuința epitropului.

Prețul de strigare este 4000 cor., după care sumă licitanții au se depună un vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valoare.

Poporul dă în mod gratuit cărămidă, peatră, năsipul și varul.

Planul și preliminariul de spese se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da zidirea în întreprindere aceluia dintre minus oferenți, în care află mai multă garanță, fără considerare la suma oferită.

Streiu-Ohaba, din ședința comitetului parohial, ținută la 28 Aprilie v. 1912.

Jeronim Uieț
par.-preș.

Todosie Negulesc
notar com. par.

Vidi!

Dr. Cornel Popescu
protopresb.

Concurs.

Pentru întregirea postului I. de învățător la școala noastră confesională din **Dăișoara** (Longodár), protopresbiteratul Cohalmului, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental de 1000 cor. din care 600 se vor plăti din repartiție pe popor și din „Cassa Proprietarilor“, iar restul de 400 cor. precum și cuincuenalele sau cerut dela stat. Locuință corespunzătoare în edificiul școlii și doi (2) stângini de lemne pentru încălzit aduse la școală și tăiate.

Se cere ca concurenții se fie de religiunea gr.-orientală și alesul va fi îndatorat, ca împreună cu celalalt învățător să cânte la strană utrenia în Dumineci și sărbători, iar la sf. liturgie se cânte răspunsurile cu copii.

Cererile de concurs instruite conform legii se vor trimite la oficiul protopresbiteral al Cohalmului, iar concurenții se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Dăișoara, din ședința comitetului parohial ținută la 23 Maiu 1912.

Ioan Mihailă
paroh, președinte.

Antoniu Mihailă
înv. penz., not. comit.

Văzut și aprobat.

Cohalm (Kőhalom), în 25 Maiu 1912.

Ioan Bercan
adm. ppresb.

(148) 2—3

Bănci de școală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerințelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de școală a lui

(19) 17—24

Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada Gușteriții 53.

Mișelule!! Nici acuma încă nu ți-ai însemnat o, că eu numai tuburi de **Jacobi-Antinicotin** fumez!

(106 a) 4—13

Dentist

Virgil Muntean
Sibiiu, Strada Măcelarilor,

în față cu Tipografia și Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 10–

Au apărut și să află de vânzare la Librăria arhidiecezană următoarele cărți din **„Biblioteca Șaguna“**, redactată de *Dr. I. Lupaș:*

Nr. 1. **Insemnătatea bisericii**, de *Dr. I. Lupaș.* Prețul 10 fileri.
Nr. 2. **Despre pocăință**, de *Dr. I. Lupaș* Prețul 10 fileri.
Nr. 3. **La ziua sf. Andreiu**, de *Dr. I. Lupaș.* Prețul 6 fileri.
Nr. 4 și 5. **Temeliile traiului nostru**, de *Dr. I. Lupaș.* Prețul 10 fileri.

Porto postal pentru fiecare 5 fileri.

Papier à Cigarettes

ABADIE
PARIS
se capătă în toate tutungeriile.
124 b) 25—

Aceea prin **Coloman de Földes**, farmacist în **Arad** fabricata

„CREMA-MARGIT“

e cea mai bună pomadă de obraz, care în 2—3 zile înfrumsețează și intinerește obrazii.

Crema-Margit singurul mijloc contra lintițelor, pete de ficat, spuzelor, mittesser, crețelor etc.

Crema-Margit e un mijloc neîntrecut contra spuzătura pielei, buburițelor, mânilor roșii, arsură de soare a obrazelor. a) (85) 5–8

Crema-Margit produce efect miraculos ce constă în aceea, că fiind unsă pe obraz, are imediat efectul dorit, și în restimp de 2—3 zile curăță obrazii de lintițe și de pete de ficat.

Crema-Margit e total nestricăcioasă și fără unsoare, obrazii nu sclipesc de ea, și deci se poate folosi și ziua. Prețul Cremei Margit a lui Földes un borcănel mare 2 cor., unul mic 1 cor.

Poudra Margit albă, rosa sau crem Cor. 1·20.

Săpunul Margit bucata 70 fil.

Veritabil e numai dacă fiecare cutie e cu inscripția:

Gutori Földes Kelemen,
farmacist în ARAD.
Contra imitatiunilor să Vă feriți!

La **Librăria arhidiecezană** în Sibiiu, se află de vânzare:

Album

de

brodării și țesături românești.

Compus și editat
de
Minerva Cosma.
Prețul 16 cor.

Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fier bătut.

Inființată la anul 1822. Sighișoara, piața de sus Nr. 47.

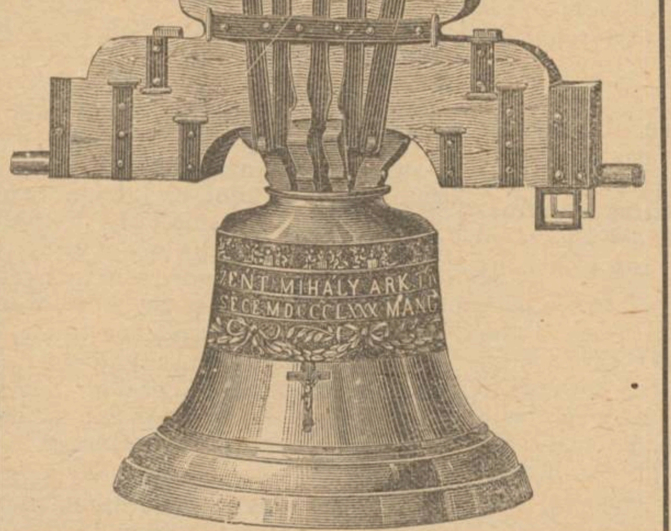

o firmă ce există dela anul 1822 și se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericești a lifera și repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum și clopote cu sunet armonic. Face și scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază și în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi și în rate.

(104) 7—24

REVERENZI!

Premiat:

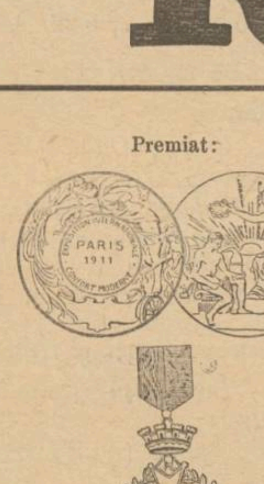

Expoziția internațională de modă, Paris 1911: Grand Prix și m. de aur.

La „Croitoria Universală“ **I. PETRAȘCU**

Sibiiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune și fine stofe se primesc și execută

Reverenzi pentru on. preoți

în cele mai bune condițiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid și grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Prețuri moderate. (472) 10—

Spriginiți industria română.

Premiat:

ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE
ROMA 1911
ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE AGRICOLA INDUSTRIALE
ROMA 1911

Expoziția universală din Roma 1911: Grand premiu și med. de aur.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 5/18 Iunie 1912. Nr. 59.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Politica de maghiarisare

de Iászi Oszkár.

(Fine.)

După cele spuse, nesuccederea asimilării forțate nu poate să suprindă pe nime, nici unde, și mai ales în Ungaria. Dacă politica ar fi întru adevăr o resonare rațională, în interesul binelui public, atunci imposibilitatea politicei naționaliste de astăzi s'ar putea constata din următoarea resonare:

Să luăm în considerare esperiențele făcute în străinătate. Cincizeci și două milioane de Nemți nu au fost în stare se contopească cu forța, pe lângă toată preponderanța groaznică militară și economică, trei milioane de Poloni, 210 mii de Francezi și 160 mii de Danezi. — Patruzeci și două de milioane de Englezi, cu rol de conducere în stăpânirea lumii, nu pot purta lupta forțată în contra celor abia vreo trei milioane de Chelți, și de mult au pășit față de ei pe terenul celei mai estreme conciliante și liberalism. — Colosul de la Nord, Rusia, cu optzeci și patru milioane de suflete rusești, e cu totul neputincios față de șapte milioane de Poloni, tot atâța Armeni, ba și față de cinci milioane de Evrei, cari din naștere sunt de fire renegată. Cine va fi deci atât de naiv, ori de hăbăuc, se creadă, că *nouă milioane de Maghiari sunt în stare se asimileze cu mijloace de forță ceealaltă jumătate a țării,* — maghiarimea, care și ea numai după statistică, după recensemânt, e de limbă maghiară, în realitate însă pe jumătate e compusă din elemente abia asimilate, și care, lipsită de armată proprie, e silită se lupte necontenit în contra prepotenței politice și economice a Austriei colonisătoare? Nu e vorba aici de mici frânturi naționaliste, căci aproape mai mulți Nemți, Slovaci și Români locuesc în Ungaria, decât face numărul locuitorilor din Denemarca, Elsața-Lorena, Grecia, Norvegia și Sârbia! *Nu sunt deci bani aruncați în vânt milioanele cheltuite pentru maghiarisarea naționalităților, numai pentruca în loc să ne ajungem scopul, se scormonim ura și neîncrederea față de noi, armele pe cari Austria le poate întrebuința oricând în contra noastră, întru sprijinirea intereselor sale?* Și dacă nemărginitul capitalism englez, care face negoț cu lumea întreagă, a putut privi multă vreme cu nepăsare la miseria din Irlanda și la înapoierea vechilor părți cheltice din Wales și Scoția: poate oare Ungaria săracă, plină de datorii și de deficite, să privească nepăsătoare la subminarea economică și culturală o jumătății de stat, la groaznica atrofiare a capacității de producere și consumare?

Zic deci, că dacă politica ar fi întru adevăr esecutarea principiului lui Bentham, întreaga problemă ar putea fi luată în jumătate de oră din mânile dure și neputincioase ale asimilării cu forța. Dar noi, cari știm, că în politică numără numai interesele de clasă, și anume, interesele clasei *de astăzi,* — nu continuăm cu predicarea acestor adevăruri, ci precisăm numai direcția de desvoltare, care va face, mai curând ori mai târziu, imposibilă politica de asimilare forțată.

Direcția aceasta de desvoltare e aceeași, pe care am espus'o în cartea aceasta ca direcție învingătoare de desvoltare în — apus. Mișcarea pe terenul schimbului de mărfuri, producerea pe seama piațelor din lume, creditul economic, cultura poporală, toate acestea își înmulțesc firele pe fiecare oră, și se lovesc de organisațiile feudale, cari formează pedecile cele mai mari în resolvarea chestiei da naționalitate. Feudalismul, deci domnia de caracter militarist, basată pe marea proprietate, se mai susține ici-colea, ba în țări poliglote ia asupra sa chiar rolul apărării patriei, dar fiindcă nu se poate ferici decât *numai cu forța, cu corupția, cu legi escepționale*, și nu poate trăi decât numai în aerul lipsit de cultură și îmbibat de superstiții religioase: mai curând ori mai târziu trebue se ajungă în conflict cu toate păturile productive ale societății.

Cei cu orizonturi înguste zic, că tocmai progresul industrial și revirimentul comercial a dat naștere chestiei de naționalitate, adormită în evul mediu în brațele economiei naturale și ale cetirii bibliei. Dar afirmarea aceasta e adevărată numai în sensul, întrucât adevărat e, că valurile strânse prea tare în zăgazuri, mai curând ori mai târziu strică zăgazurile; și dacă apele nu-și primesc scurgerea lor liberă, vai de corăbii, de pământuri și de porturi! Râurile au deci să fie canalisate, și atunci apele adunate la un loc sunt numai de folos comunicațiunei și economiei de câmp. Corăbii uriașe pot se umble atunci pe apele, pe cari mai nainte pluteau numai luntrițe mici, ba cu apa de prisos se pot uda holdele productive. Zăgazurile vechi feudale nu mai sunt astăzi acomodate pentru oprirea în loc a puternicilor energii ale popoarelor și pentru diriguirea lor, a energiilor, pe cari le-a născut capitalismul și cultura poporală. Și dacă aceste energii a nouei desvoltări esplodează în ținuturile cu limbă mixtă, ca o luptă între naționalități, motivul nu e acela, că apele, povoiul industrial, a crescut prea tare, ci acela, că *zăgazurile cele vechi nu mai sunt de nici o treabă.* E afară de orice îndoeală, că desvoltarea noastră modernă economică și culturală gravitează spre unitate și libertate, spre schimbul curat de mărfuri, spre piața neîmpedecată, spre învârtirea liberă de bunuri și de idei. Feudalismul e însă tocmai contrariul: lumea forțării, a particularismului și a legării de un loc anumit.

Emoțiunile chestiei de naționalitate sunt și astăzi foarte ingreunătoare pentru viața productivă culturală. Din punctul ei de vedere e o prostie nemărginită conturbarea, ani dearândul, a mersului regulat în legislațiune și în autonomiile locale, prin scoaterea pe plan a limbei din școală sau dela oficiile publice. Chestia fundamentală a spiritului timpului de astăzi nu e asigurarea limbei, ci *asigurarea ordinei de drept.* Ficțiunea unității de limbă devine imposibilă în momentul în care, pentru susținerea ei, o parte a poporului e despoiată de drepturi, iar democrația vine jertfită pe altariul unei clice scăpătate nemeșești, ca monopol al ei. Aceasta a fost constrângerea, care a îndemnat statele conducătoare pe terenul industrial: Anglia și Belgia, se pășască pe terenul liberalismului naționalist și Anglia se dee autonomie Irlandei. Și *curentul acesta va înainta mereu, dela apus spre răsărit.*

Asimilarea cu forța a dat faliment chiar și în Germania. Ea se continuă încă, însă numai pentru onoarea steagului, pentru conservarea prestigiului, pentru evitarea apariției unei slăbiciuni. Dar miserabila politică particulară a volniciei și a legilor escepționale nu mai poate fi continuată în mod serios atunci, când legea liberală de întrunire, adusă de Reichstag, deschide drum pe întreaga linie pe seama organisării libere a tuturor energiilor naționaliste. Și întrebați numai pe muncitorii și pe cetățenii inferiori germani, că ce le trebue: unitate de limbă cu Danezii, Francezii și Polonii, ori libertatea dreptului de întrunire?!.

Aceleași forțe vor da întorsetură și în Ungaria direcției politicei de naționalitate. Și încă din două părți se vor desvolta lucrurile spre acelaș scop. Ântâi, *chestia de natio-*

FOIȘOARĂ.

O nouă carte despre Brancovicești.

De *Dr. Silviu Dragomir.*

(Urmare).

De acum robia lui de peste douăzeci de ani in Viena și, pe urma, în Eger (Boemia), rolul lui în politica sârbească și legăturile lui cu fruntașii și conducătorii Sârbilor precum și peripețiile prin care a mai trecut, pe noi nu ne mai interesează în măsură așa de mare. Soartea lui rămane dela această dată legată de istoria Sârbilor, fiind cu desăvârșire străină de noi. Urmează însă să ne mai oprim un moment la Cronica lui, a cărei apreciere o face dl Radonić în capitolul XIX.

Pentru înțelegerea deplină a activității literare a lui Gheorghe Brancovici e de cea mai mare importanță timpul de opt ani pe care l-a petrecut el în București, unde a venit în atingere cu învățații români de atunci, ceea ce pe lângă motivele sale personale, i-a dat îndemn să se ocupe cu vechii cronicari, dela cari a luat materialul pentru Cronica sa.

Anume legături crede dl Radonić că le-a avut Gheorghe Brancovici cu Constantin Filipescu, care va fi primit dela Brancovici informații scoase din Letopisețele sârbești cu privire la veacul al XIV-lea și al XV-lea. Interesul lui Constantin Filipescu pentru Miloș Oblici îl atribuie dl Radonić raportului dintre el și Gheorghe Brancovici. Poate să fi cunoscut și pe logofătul Stoica Ludescu, cum a stat de sigur în strânse legături cu stolnicul Constantin Cantacuzino, care să și provoacă odată la învățatul ardelean Gheorghe Brancovici. E bătător la ochi, că Stolnicul Constantin utilisează pentru istoria veche aceleași izvoare ca și Gheorghe Brancovici, așa că nu-i mirare dacă în expunerea lor acești doi scriitori se ating de multe ori. Spre pildă istorisirea lui Cantacuzino despre raporturile dintre Constantin-cel-Mare și Liciniu samână cu istorioara lui Brancovici, ceea ce înseamnă că au folosit același izvor. Aceeași e cu desăvârșire la amândoi explicarea numelui de Cuțoviah, și influenței lui Brancovici, și nu tradiției îi atribue dl Radonić și afirmarea lui Cantacuzino despre originea sârbească a Basarabilor.

Toate acestea, ca și relațiile personale ale lui Gheorghe Brancovici cu Stolnicul Constantin, ne dau dreptul să tragem concluzia, că Brancovici s'a folosit în București de biblioteca Stolnicului Constantin. Preocupațiile lui literare în București le vădește și Cronica sa scrisă românește, care este un fel de schiță a Cronicei sale celei mari, pe care a scris-o în Viena.

In acest capitol din urmă ne dă dl Radonić o minuțioasă analisă a Cronicei, cu însemnarea izvoarelor pe care le-a întrebuințat Brancovici pentru anumite părți, și la urmă ne înfățișează influența ce-a avut-o el asupra celei dintâiu generații sârbești după dânsul.

Din acest scurt resumat al operei dlui profesor Radonić, în care am scos în relief mai mult lucrurile care ne interesează pe noi, se vede importanța covârșitoare pe care o are. Ea îmbrățișează aproape toate problemele cu privire la Brancovicești, care au avut darul să preocupe odată pe istoriografii sârbi și români și, dacă nu le rezolvă definitiv pe toate, arată totuși calea adevărată pe care pot fi ele deslegate.

Vedem parcă într'o nouă lumină pe groful Gheorghe Brancovici, și epoca sa nu o mai putem aprecia după impresiile noastre, favorabile sau nefavorabile, dar nu totdeauna drepte. Dl Radonić se apropie de eroul său ca sa-i cerceteze vieața, să i-o analiseze pas de pas și să-i fixeze însușirile care, strâns îmbinate cu toată personalitatea lui, i-au adus o vieață destul de viforoasă. Prin urmare nu ni-l înfățișează pe Gheorghe Brancovici ca pe un șarlatan fără păreche, cum au făcut-o alții, ci încearcă a pătrunde în modul lui de gândire spre a da o dreaptă explicare nenorocirilor sale din viață, precum și succeselor efemere și dela o vreme farmecului, pe care l-a avut acest „pseudo-Despot“ asupra contimporanilor săi, și până de curând și asupra adepților romantismului în istoriografia sârbească.

Grotul Gheorghe Brancovici, omul ambițios, înzestrat cu o bogată fantazie, crescut de fratele său Sava, Mitropolitul Ardealului, care i-a sădit în suflet ideia despre originea domnească a familiei sale, ideie care avea el s'o lumineze pe cale literară cu dovezi făurite de el însuși, — a fost ca om politic naiv și nereal: nu știa în împrejurări hotărâtoare să se razime pe realitate și să-și cumpănească adevărata valoare personală, ci totdeauna își supraprețuia puterile. Memoriul său din anul 1673, către presidentul austriac din Constantinopol, și cel înaintat de el, în 1688, în Viena, dovedesc aceasta pe deplin.

E de remarcat însă, că până în momentul când a fost prins la Cladova, Sârbii lui nu-l prea cunosteau. Indată ce a fost prins însă, numele lui pătrunde în masele poporului sârbesc. Temperamentul său vioiu și ambiția nemărginită nu l-au putut împăca niciodată cu gândul, că lumea poate trece peste el ca peste un om mort politicește. De fapt, el, în captivitatea sa și-a văzut realisate întru câtva aspirațiile, rescunoscut fiind așa fără arme și armată, ca un conducător al Sârbilor, cari i-au adoptat și urmat unele din ideile sale politice. In aceste colori ne înfățișează dl Radonić figura grofului Gheorghe Brancovici.

Bogatul aparat științific cu care și-a înzestrat dl Radonić opera sa, materialul estras din diferitele arhive și criticat cu o largă pricepere de autor, care mai posede și întinse cunoștințe în domeniul literaturilor istorice ungurești, rusești și românești, nu numai că i-au făcut cu putință să ne dea o mulțime de lucruri noi, ci i-au ușurat și deslegarea vechilor controverse literare ivite în jurul Brancoviceștilor.

(Va urma).

nalitate în Ungaria nu e chestia unei frânturi mici naționaliste, ci a unei jumătăți de țară. Astăzi, aceasta jumătate de țară e cu mult mai slabă decât ceealaltă, decât jumătatea maghiară. Dar totuși e ea și astăzi destul de tare, ca să poată pretinde un compromis corespunzător echității. Orice lățire a culturii, orice înaintare pe terenul agronomic și industrial în ținuturile naționaliste, aduce cu sine inevitabilitatea acestui compromis echitabil. Cu atât mai vârtos, că de altă parte nici maghiarimea muncitoare nu va mai putea tolera, ca democratizarea țării, înfrânarea feudalismului, se fie împedecată cu proasta poveste despre primejdia naționalistă. *Noi de o mie de ori mai mare trebuință avem de un parlament democratic al poporului, decât de maghiarizarea forțată a copiilor nemaghiari! De o mie de ori mai mare trebuință avem de o lege liberală de întrunire, decât de cântarea imnului maghiar în Blaj! De o mie de ori mai mare trebuință avem de desvoltarea economiei de câmp, decât de un solgabirău în Trencin, cunoscător numai de limba maghiară! Iar pentru o industrie desvoltată maghiară, am da cu cea mai mare grăbire toate inscripțiile unității de limbă din amărâtele sate ale ținuturilor slovacești și românești!*

Tot mai pronunțată devine deci dilema lui Kecskeméthy Aurel, care scria: „In Ungaria alegerea prudentă e a se face între două direcții politice: Ori se ține în vedere conservarea supremației istorice naționale maghiare, și atunci au se fie delăturate instituțiunile de libertate, — paradarea cu liberalismul și cu diferitele floricele democratice, — ba și națiunea însași trebue se renunțe dela anumite cercuri de drept politice, pe cari naționalitățile le întrebuințează în contra ei, cu alte cuvinte: dictatură sistematică, o concentrare puternică, în limba maghiară, — ori apoi, din contră, mânecăm din convingerea, că supremația de limbă a națiunei maghiare e imposibilă, cu instituțiuni îndrăsnețe naționalitățile nu pot fi ținute în frâu, și atunci *trebue creat statul poliglot, cu instituțiuni liberale, până la ultimo consecință.* Partidul lui Deák se află în confusie de idei și se svârcolește între acestea două, în dreapta și în stânga, iar opoziția nu e cu nimic mai înțeleaptă. Puțini sunt ceice văd răsărind primejdia din aceste contraziceri și șovăeli. *Pentru abnegația primă, națiunei îi lipsește facultatea, nu e destul de matură; iar pentru a se ridica la al doilea punct de vedere, îi lipsește avântul*“.

Astăzi resolvarea nu se mai poate căuta decât pe o singură cale: *în direcția democrației și a egalității de drept!*

Din casa magnaților. Sâmbătă a ținut casa magnaților ședință bine cercetată. S'-a spus și ea cuvântul asupra legilor militare, votate din partea dietei, și votul ei e cea mai frumoasă satisfacție dată contelui Tisza și guvernului. Casa magnaților a votat adecă legile militare, în general și pe articole, cu o majoritate neașteptată, și prin aceasta a aprobat procedura contelui Tisza, ca president al dietei. Pentru propunerea, ca legile se fie trimise îndărăt dietei spre a le pertracta și vota de nou, au votat numai 31 de magnați, iar contra ei 170. Pentru o altă propunere, ca în casa magnaților legile se fie luate în desbatere numai în 25 Iunie, au votat 33, contra 141 magnați. Casa magnaților deci în covârșitoarea ei majoritate s'a pus pe partea contelui Tisza, ceeace înseamnă o catastrofă pentru opoziția maghiară!..

Episcopia maghiară. Cetim în „Românul“ din Arad următoarele: „Din izvor vrednic de crezământ ni-se comunică știrea, că chestia episcopiei gr.-cat. maghiare — e amânată. O persoană, care știe din izvor autorizat, a declarat, că Papa a amânat chestia episcopiei — sine die, în urma intervențiilor făcute dintr'o parte, care este în măsură de a cunoaște marile primejdii, de cari ar fi amenințată biserica romano catolică din Orient pentru cazul, când episcopia gr.-cat. maghiară în Ungaria ar deveni fapt împlinit. Acea persoană, fiind chiar în urma vocațiunii sale în situație de a sta în legături directe cu Vaticanul, a descoperit acelea primejdii deadreptul Papei, care cumpănind motivele de gravitate inexorabilă ale raportului din chestie, a aflat soluția cea mai fericită în „tacendo omittere“. Nădăjduim, că informația noastră se va adeveri“. Să dee Dumnezeu!

Serbările naționale dela Iași.

Desvălirea monumentului lui Cuza-Voda.

(Urmare).

Intâi a vorbit I. P. S. Sa, Mitropolitul *Pimen* al Moldovei, presidentul comitetului instituit pentru ridicarea și desvălirea monumentului lui *Cuza*. A spus următoarele:

„Sire,
Altețe Regale,
Domnilor și Doamnelor,

Recunoștința este expresiunea simțământului datoriei.

Acest simțământ se ridică uneori până la virtute.

Un popor, ca și un om, cu cât e mai pătruns de simțământul recunoștinței față de conducătorii și binefăcătorii lui, cu atât are sorți a deveni un popor cu nume mare, — un popor puternic.

In deosebi, recunoștința către acei oameni, cărora Dumnezeu le-a dat sarcina de stăpânitori, și în persoana cărora se întrupează ființa și aspirațiile unui neam, devine cu atât mai mare, cu cât grija și viața acestora sunt consacrate pentru atingerea idealului sfânt al poporului ce-l conduc.

De acest simțământ lumea a fost pretutindenea și totdeauna pătrunsă, și manifestarea recunoștinței s'a arătat și s'a înfățoșat prin diferite forme.

Și noi ne-am adunat aci să sărbătorim manifestarea simțământului de recunoștință, de datorie și de mulțumire pentru fostul Domnitor Alexandru Ioan Cuza.

Sire,

Sărbătoarea de azi e cu atât mai măreață, manifestarea simțământului de recunoștință către fostul Domnitor e cu atât mai covârșitoare, cu cât Majestatea Voastră — iubitul nostru Suveran — ați binevoit a veni la Iași și a fi în fruntea noastră, însoțit de A. A. L L. Regale, Principele Ferdinand, moștenitorul Tronului, și Principele Carol al României, ca împreună să salutăm chipul lui Cuza Vodă, turnat în această bucată de bronz.

Prinosul acesta adus lui Cuza Vodă se cuvine; căci el a fost sufletul faptelor mari săvârșite în timpul domniei lui, cari au fost ca o nouă pregătire pentru noua organizare a statului român, făptuită prin înțeleapta conducere și probata vitejie a Majestății Voastre.

Dl *Grigore Ghica-Deleni*, unul dintre fruntașii țărei, a luat inițiativa de a se ridica acest monument.

Domniei Sale deci i se cuvine de drept marea cinste de a fi cel dintâi vorbitor la această sărbătoare.

Domnul Ghica-Deleni are cuvântul“.

*

Rostește acum domnul *Grigore Ghica Deleni*, inițiatoriul mișcării pentru ridicarea monumentului, vorbirea următoare:

„Majestate, Altețe Regale,
I. P. S. Mitropolit, și
Onorată adunare,

Popoarele înțelepte, și în deosebi cele latine, și-au scris în totdeauna, singure, istoria lor, prin monumentele neperitoare.

Astăzi și poporul român, prin inaugurarea acestui falnic monument, scrie în bronz una din cele mai frumoase pagini ale istoriei sale moderne, glorificând pe marele domnitor Cuza-Vodă.

Majestate,

Prin acest monument slăvim pe alesul poporului român, a căruia amintire trebue să rămână pururea în inima noastră a tuturora.

Prin monumentul acesta aducem prinosul nostru de recunoștință generațiuni lor trecute, în cari toți prenumerăm un nume, care însuflețit de un nemărginit devotament a pornit iresistibila mișcare a *unirei*, încheiată prin înființarea statului nostru de astăzi.

Cu această ocazie nu trebue să uităm, câtă recunoștință dorim Impăratului Napoleon al III-lea, pentru prietenosul sprijin ce a dat Românilor, ajutându-i să-și realizeze indealurile lor.

Acest monument este expresiunea recunoștinței noastre nemărginite pentru Cuza-Vodă, căci în El s'a încarnat toate idealurile generațiunei trecute, îndeplinite cu credință ca de un adevărat erou al istoriei noastre.

Am zis *Erou*, pentru că s'a luptat cu bărbăție și a căzut în luptă după izbândă.

Prin legea rurală de la 1864 a limpezit o mare chestie socială, punând ordine acolo, unde domnea confuziunea.

Pe terenul național Cuza-Vodă a cucerit moșiile înstreinate la călugării greci, reîntregind astfel patrimoniul național și lărgind câmpul împroprietăririi în folosul sătenilor.

Cităm aceste două mari izbânzi ale domniei lui Cuza Vodă, căci nu putem să reamintim aici toate faptele Lui însemnate, în toate ramurile activității Sale, căci în biserică, în învățământ, în armată, în justiție, în administrațiune, ca și în politica externă, *a fost un mândru și mare Român.*

Și acum, la sfârșitul cuvântării mele, suntem datori să exprimăm toată recunoștința noastră M. S. Regelui Carol I și AA. LL. Principilor Ferdinand și Carol, pentru că au binevoit a veni în mijlocul Ieșenilor, să ilustreze această sărbătoare națională, răsplătind cu prezența Lor sacrificiile făcute de orașul Iași în interesul patriei.

Fie-mi permis încă să mulțămesc din toată inima bunilor mei camerazi, cari m'au ajutat cu statornicie în curs de opt ani să izbutesc a realiza acest măreț monument, expresiunea recunoștinței publice a poporului român.

Mulțămesc asemenea ilustrului maestru, sculptorului Rafaelo Romanelli, care și-a pus tot dezinteresatul său talent în executarea acestei opere de artă și a izbutit să ne redea înfățișarea mândră și fidelă a lui Cuza-Vodă.

Mă adresez în fine domniei-voastre, domnule primar, și vă rog, să primiți monumentul nostru și să-l păstrați cu venerațiune, pentru cinstea orașului de unde au pornit cele mai mari idei și unde s'au născut toate sentimentele de abnegațiune și de sacrificii pentru cauza națională“.

*

Primarul orașului Iași, domnul *Gheorghe Botez*, răspunde următoarele:

„Sire,

Ca primar al Iașului, fosta capitală a Moldovei, astăzi a două capitală a M. V., cer Augusta Voie să aduc în numele Ieșenilor prinosul de dragoste credincioasă pentru iubitul Suveran, al căruia înalt suflet în fie-ce dată solemnă, din tot cursul domniei, s'a bucurat cu bucuriile noastre și a suferit de durerea poporului Său.

Și astăzi, când tot un moment solemn, poate cel mai solemn din zdruncinata viață a poporului român, ne întronește pe toți deaproape și de departe spre a sărbători un erou al neamului: Voi, Majestate, tot în mijlocul poporului sunteți și înalta Voastră prezență va rămânea adânc săpată în sufletele românești și va fi pildă înțeleaptă în lungul vremilor ce vor curge.

Sire,

S'a scurs mai bine de jumătate de secol de când cetățenii Iașului sărbătoreau îndoita alegere a colonelului Alexandru I. Cuza, cel sortit să fie ultimul Domn al Moldovei și primul Domnitor al României, — una singură și nedespărțită.

Și în bucuria ce cuprinse se în acele fericite zile toată suflarea românească, s'a încins o horă mare, nu tocmai pe acest loc, zis astăzi *„Piața Unirei“*, ci mai alături ceva — colo înaintea clădirei, numită pe atuncea „Hanul lui Petrea Bacalu“.

Și într'un entuziasm isvorât din suflete curate s'au prins în joc deavalma boerii cu negustorii cinstiți, cu breslașii harnici și cu plugarii oțeliți în nevoi grele.

S'au prins și mândrele domnițe, ca Ilenele Cosinzene ale poporului. Toți s'au prins în „Hora Unirei“ și toți aveau lacrimi de bucurie în ochii lor, căci așa este Românul: râde nepăsător în durerea lui, dar plânge de bucurie. Și cu atâta foc s'a învârtit sfânta horă a unirei, în cât Milcovul, râul blestemat, ce veacuri despărțise două țări surori, a fost săcat pentru vecii vecilor!

Sire,

Domnul prezident al comitetului de inițiativă, Grigore Ghica Deleni, a descris neperitoarele acte înfaptuite în atât de scurt răstimp de către Alexandru I. Cuza.

Eu voiu reținea numai actul Unirei, căci actul *acesta* este și va remânea pentru noi cel mai mare, cel mai sfânt, în veacul veacurilor.

Dintr'însul, *din Unire*, au ivorât toate câte s'au făcut de la 1859 până azi, toate câte nădăjduim că *se vor mai face în viitorul vremurilor.* Și dacă n'ar fi fost de cât aceasta, — destul era!

Nu doar că Unirea nu s'ar fi făcut cândva și fără Cuza! Prea mult pătrunsese în inimi, în ființa noastră, ideia salvatoare a unirei. Dar El, Voda-Cuza, a știut să grăbească în mod fericit mersul istoriei. A știut toate să le folosească, toate piedecile să le înfrunte, să le doboare.

Din energia, din credința entuziastă în destinele poporului român, a dat energie și încredere unei întregi națiuni. El a știut să imprime pecetea personalității sale pe întreaga epocă a redeșteptărei și regenerărei poporului românesc.

Și iată pentru ce Cuza-Vodă este și va rămânea deapururi în amintirea Românilor un erou legendar, a cărula figură va crește pe atât mai luminoasă, pe cât veacurile se vor scurge mai numeroase.

Sire,

Istoria vorbește de la sine. Ea înscrie pe bronzul ei tot ce a văzut și vede! Voința omenească cât de puternică să fie, nu poate schimba întru nimic faptele istorice. Pe veci istoria va scrie, că la 1859 Al. I. Cuza-Vodă a pus începutul unei epoci mari pentru noi, epocei pe care M. V. de la 1866, prin dragostea ce-ați închinat'o poporului român, a-ți continuat-o cu noroc, mărindu'o în strălucire.

Și nădăjduim în adâncul cugetului nostru, că A. S. R. Moștenitorul Tronului va continua mersul ascendent al acestei epoci.

Iașul, din sufletul căruia au pornit multe idei mari, multe acțiuni viguroase, și care a avut abnegarea a'și supune mari sacrificii pentru izbândirea țelului sfânt, salută astăzi tot cu acea pornire entuziastă, ca și la 1859, pe marele Domnitor a căruia statue prin inițiativa și străduința neobosită a distinsului român Gr. Ghica, încunjurat de persoane tot atât de înflăcărate și stăruitoare, a fost ridicată, precum trebuia, — da! precum și trebuia, în cetatea Iașului, — și care statue ne este astăzi încredințată pentru vecinica păstrare, nouă, Ieșenilor.

Ca primar al Iașilor rog pe M. V. să-mi acorde înalta învoire de a aduce cele mai călduroase mulțămiri d-lui Gr. Ghica-Deleni pentru fapta patriotică a înălțărei acestui falnic monument și pentru prețiosul dar făcut vechei capitale a Moldovei. Monumentul acesta înălțător, când o națiune întreagă salută și se închină în fața bronzului ce întruchipează pe legendarul Cuza-Vodă, va rămânea viu deapururea în amintirea noastră.

Să trăiți Majestate,
Să trăiască M. S. Regina,
Să trăiască întreaga Dinastie!“

*

A vorbit apoi studentul *Dăscălescu*, prezidentul centrului studențesc, care a spus următoarele:

„Sire,
Altețe Regale,
Doamnelor, Domnilor,
Frați Români!

In aceste clipe sfinte pentru poporul românesc, când se desvălește statuia marelui domnitor Alexandru Ion I. Cuza, primul suveran al Principatelor-Unite, studențimea universitară românească de pretutindenea își pleacă cu adâncă venerație genunchii și se inchină înaintea aceluia, care a desrobit cinci milioane de țărani, cari până atunci erau sclavi legați de pământul ce rodea pentru alții.

Actele mărețe, cari au fost săvârșite în cursul domniei lui Vodă-Cuza, și mai ales *Unirea Principatelor Române într'un singur stat: România*, unire, care e opera marelui domnitor, fac din domnia lui una din cele mai strălucite epoci din viața poporului românesc.

In domeniul culturii naționale, domnitorul Alexandru Ioan I. Cuza a pus bazele celor două temple ale culturei: *Universitatea din Iași și cea din București*, de unde radiază binefăcătoare pentru tinerime lumina adevărului și a științei.

Studențimea universitară aduce prinosul ei de recunoștință marelui domnitor, care a întemeiat cele mai superioare instituții de cultură națională, și care a eliberat țărănimea din robia de veacuri în care zăcea, redându-i libertatea pe pământurile ei.

Eșiți din mijlocul poporului de jos, cea mai mare parte dintre noi, studenții, știm să prețuim acel act fără seamăn în istoria poporului românesc: *Improprietărirea țăranilor.* Eram robi, Cuza-Vodă ne-a dat libertatea.

In acestea clipe sfinte, când chipul de bronz al marelui domnitor dovedește recunoștința popoarelor față de eroii lor;

In clipele aceste, când noi sărbătorim aici pe acela, care a creat o epocă de glorie în istoria României: departe de noi, tot în aceste clipe, cinci milioane de țărani plecați pe brazda neagră a pământului lor, varsă lacrimi de bucurie și recunoștință.

Sire,

In aceste momente solemne, când prin Augusta Voastră presenţă presidaţi acest mare act naţional şi istoric, studenţimea universitară se pleacă cu adâncă recunoştinţă înaintea Maiestăţii Voastre, şi vă asigură de râvna şi munca ei pentru binele scumpei noastre patrii, păstrându-şi neclintită credinţa către tron şi dinastie.

Cuza-Vodă ne-a dat unirea ţărilor române, — Maiestatea Voastră ne-a dat independenţa şi regatul României de azi!

Sfârşind strig: Trăiască memoria marelui domnitor Alexandru Ion I. Cuza! Trăiască M. S. Regele şi Regina! Trăiască Alteţele Lor Regale! Trăiască dinastia noastră naţională!" (Va urma).

Dela sate.

Misiune poporală în parohia Bârăşti (tr. Iliei).

In 27 Mai v. în bătăile soarelui de vară şi în legănatul pădurilor străvechi, oaspeţi plăcuţi au venit la noi în numele progresului şi al culturii române.

Des de dimineaţă se adunau fiii neamului nostru spre aşteptarea lor, chemându-i dăngănitul clopotelor la praznicul luminii ce se va ţinea.

In biserica, în anul 1910 pictată şi renovată, preoţii cucernici la 8 ore au început utrenia, fiind cuprinşi şi ei de însemnătatea momentelor ce se vor desfăşura.

La orele dimineţii 9 iată soseşte vestea, că delegatul despărţământului „Astrei", P. O. domn Z. Murăşan, protopresbiter, e în hotarul comunei. Preotul local O. Albani însoţit de preoţii: G. Ţăposu din Certejul-de-jos, I. Ivan (din Podele), S. Andrica (din Sirbi), îmbrăcaţi în odăjdii şi încunjuraţi de poporeni, îl aşteaptă la întrarea bisericii. Preotul locului în cuvinte scurte îşi esprimă via sa mulţămire sufletească, protopopului tractual, cât şi însoţitorului său, parohului I. Oprean (din Borş), că n'au pregetat a descăleca în mijlocul acestui sătuleţ, până acum lăsat în uitare. După vorbirea, iarăşi scurtă, dar cu miez a părintelui protopop, să întră în biserică, unde să urmează apoi serviciul divin, condus acum de T. Popa, (paroh în Furcşoara), servind cei 4 preoţi mai sus amintiţi.

La orele 10 şi jum. se termină sfta liturgie. Se purcede la îndeplinirea punctului I. din program: Sfinţirea unei cruci de stejar, pictată de un iscusit fiu al parohiei (neştiutor de pictură) Avram Suciu.

In fruntea convoiului fâlfâiau praporii, ca semne de biruinţă, şi în urma lor poporul, în număr frumos 4 cu 4, servitorii altarului, acum 7 la număr, pontificând Z. Murăşan, protopop. La depărtare de 2 km. în umbra pădurii de fag e înălţată crucea Domnului. Păsăricoarele cântă imn de laudă, glasul cantorilor răsună prin pădurea bătrână, iar preoţii cu poporul e cuprins de frumseţa şi importanţa clipelor. Sfântă evlavie, dătătoare de biruinţă poporului român, se vede în faţa fiecăruia. Se sfinţeşte crucea, iar părintele protopop în cuvinte simple esplică credinţa străveche, care ne-a mântuit, îndemnând a o păstra în curăţenia sa.

Obosiţi acum, preoţii şi poporul, să aşează la masa naturei, sub umbra deasă, unde să ia cu poftă de toţi un simplu ameaz.

Era o idilă adevărată. Păcat că a lipsit un fotograf. Dnele, precum: protopopeasa, preotesele din Booz, Furcşoara, Podele şi Bârăşti, erau neîntrecute în bucurie, văzând succesul frumos moral al acestui act.

La orele 2 d. a. ne ridicăm, deşi cu regret, din răcoritoarea umbră, spre a îndeplini celelalte 3 puncte din program:

a) Deschiderea adunării poporale, prin preaonor. păr. protopop.

b) Cuvântare despre alcoolism, păstrarea sănătăţii, de păr. G. Ţăposu.

c) Foloasele luminării minţii, a cărţii, înfiinţarea unei agenturi a Astrei, de păr. O. Albani.

d) Prelegere practică din domeniul agriculturii, de părintele I. Opreanu din Booz.

Iar ne aşezăm lângă mama bună, bisericuţa satului, unde domnul protopop îndeplineşte actul deschiderii şedinţei, ca delegatul despărţământului.

Se alege notar preotul S. Andrica din Sirbi, dându-se cuvântul apoi păr. G. Ţăposu, care cu temei, într'un limbaj frumos, curat şi simplu, ne face cunoscute urmările beţiei şi însemnătatea păstrării sănătăţii.

Sfârşind între aplausele tuturora, se dă cuvântul părintelui Octavian Albani, care cu cunoscuta sa dibăcie espune foloasele luminării minţii, a cărţii, îndemnând şi rugând, ca să înveţe se scrie şi cetească poporul în limba dulce şi frumoasă, şi pentru el şi pentru Dzeu.

Arată dragostea mult stim. domn A. Bârseanu, prezidentul Astrei, cât şi a comitetului central, faţă de ţărani, pe cari i-au învrednicit a le trimite 50 exemplare din Abcdarul Bota, spre a fi de folos şi prin aceasta poporului.

Espune, că în cursul iernii, în urma cercularului Esc. Sale părintelui Arhiepiscop *I. Meţianu,* s'a ţinut cursul analfabeţilor, învăţând 6 inşi bine, 10 suficient măestria cărţii.

E de părere, că să se înfiinţeze o agentură a „Astrei". Se primeşte. Se alege prezident păr. O. Albani, cassar: economul Avram Suciu, iar bibliotecar I. Popa l. Petru.

S'au înscris de astădată 5 inşi ca membri, având nădejde la sporirea membrilor. In urmă părintele iscusit agricultor al Boozului, ne duce la plăcuta şi folositoarea sa ocupaţiune, la stupărit. Pe înţelesul tuturor, clar, consecvent şi plăcut, ne desfăşură înaintea ochilor obiectul său, arătând şi în praxă, având stupi la îndemână, umblarea cu stupii şi foloasele lor multilaterale.

Punctul său e unul din cele mai gustate, şi e cu dragoste împreunată cu interes ascultat.

In fine la orele 6 se sfârşeşte programul vast si obositor.

Părintele protopresb. esprimându-şi via sa mulţămire şi declarând atât misiunea, cât şi adunarea de constituire deplin succeasă, încheie adunarea.

Iar noi, slujitorii împreună cu poporul, *„care acum se trezeşte"* prin sârguinţa preotului său, am rămas mulţămiţi în sufletele noastre zicând: „dă-ne Doamne mulţi preoţi însufleţiţi, cum au fost cei pomeniţi, ca poporul român la lumina Ta să ajungă". *Zărandeanul.*

NOUTĂŢI.

Pentru inundaţii din Lugoj. Pe lângă alte ajutoare, date celor nenorociţi prin foc, apă şi furturi, de pe teritorul Ardealului, Excelenţa Sa, Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit al nostru *Ioan Meţianu,* a trimis şi pe seama inundaţilor din oraşul Lugoj suma de 800 coroane.

*

Promoţie sub auspiciis Imperatoris. Spre cea mai mare bucurie a noastră anunţăm, că în curând va fi promovat la Universitatea din Cernăuţi doctor în teologie *sub auspiciis Imperatoris* domnul *Romul Cândea,* fiul protopopului din Avrig. Promoţia aceasta va fi o serbătoare pentru noi, căci pe lângă aceea, că se câştigă greu, e şi rară. Serbătoarea va avea un aspect deosebit, căci va lua parte şi Guvernatorul ţării, care îi va preda inelul trimis dela Maiestate, iară promovatul va ţinea un discurs festiv. Aşteptăm cu mare drag aceastǎ zi, care ne va reaminti pe regretatul profesor *Dr. Vasile Găina,* primul român promovat sub auspiciis în Cernăuţi, fiind baronul *Stârcea* al doilea, iar acum *Romul Cândea* al treilea. Cu această ocazie felicităm pe distinsul tiner, dorindu i şi pe mai departe succese strălucite pentru prestigiul neamului. (ab.)

*

Rectorul universităţi din Bucureşti. Maiestatea Sa, Regele Carol, a subscris decretul prin care dl *Ioan Bogdan* este confirmat în demnitatea de rector al universităţii din Bucureşti.

*

Sfântul Sinod al bisericii autocefale gr.-ort. din România a fost întrunit săptămâna trecută în sesiune ordinară. S'au resolvat afaceri curente. Cererea fostului Episcop de Roman, *Gherasim Safirin,* de a i se revizui procesul, n'a fost luată în considerare.

*

Mărcuş şi Crişan. Unele ziare vieneze aduc rapoarte despre încheierea anului la academia de muzică şi cant din Viena şi vorbesc cu multă căldură despre talentele şi prestaţiunile artiştilor noştri *Mărcuş* şi *Crişan,* elevi ai acestei instituţiuni.

*

Emularea în „Football" ţinută eri d. a. la orele 6. în câmpul de lângă trei stejari, s'a terminat cu învingerea reuniunii sibiene de sport, pusă sub conducerea dlui Gruber, profesor de gimnastică, în proporţia 2—0. S'a remarcat iscusinţa tinărului Cristea, elev pe cl. 7 liceală, în aruncarea pilei cu piciorul. Numărosul public a urmărit cu viu interes frumosul joc.

*

Teatrul Bârsean amânat! Representaţia pe care avea să o dee eri doamna şi dl *Bârsean* în Sibiiu, a fost amânată, din motive nouă necunoscute.

*

Grevă generală. Conducătorii partidului social democrat dela noi au intenţiunea să proclameze greva generală, în ţara întreagă, pe una ori două din zilele septămânii acesteia, pentruca pe calea aceasta se silească cercurile conducătoare se compună noua lege electorală pe basa votului universal.

*

Deputat femee! In cercul electoral Iungbunzlau, în Austria, a fost ales ca deputat la dieta provincială boemă scriitoarea Vyk-Kunelitzky, cu o majoritate de 475 de voturi. Presidentul de alegere nu i-a predat credenţionalul obicinuit, pe motivul, că femei nu pot face parte din corpurile legislative, iar alessa se va adresa justiţiei, pentru a provoca o sentinţă, dacă poate se fie aleasă o femee ca deputat? Chestia va fi foarte uşor de deslegat. E trecută respectiva în listele electorale, ori nu? Dacă *da,* atunci mandatul, cu puţină bunăvoinţă, poate fi declarat de valabil. Nu e trecută? Atunci alegerea nu e valabilă.

*

† Nina Cergedi, distinsa Româncă, a cărei moarte am înregistrat'o şi noi, şi-a testat miile economii, adunate din pensia ce o avea, pentru scopuri culturale româneşti. Astfel cetim în „Unirea", că a testat fondului gazetarilor români 600 cor., gimnasiului din Brad 500 cor., fondului de teatru 400 cor. etc. Suma legatelor face 15 mii de coroane. Fie binecuvântată memoria celei ce a ţinut atât de mult la neamul ei!

*

Mulţămită. Marele mecenat, Ilustrul Domn *Vasile de Stroescu,* a binevoit a dona şi pe sama şcoalei noastre suma de 500 cor., pentru care vădită faptă de încurajare îi esprimăm profunda noastră mulţămită. Ibăneşti, la 12 Iunie, 1912. In numele comitetului parohial: *Grigoriu Nicoară,* paroh pres. *Octavian Petru,* notariu.

*

Din Lupeni ni se scrie, că Duminecă în 9 Iunie n. c. s'au întrunit acolo preoţii noştri din Valea Jiului, pentru a celebra serviciul divin în sobor. Parohia gr.-ort. din Lupeni e abia de doi ani înfiinţată, biserică deci nu esistă în comună, ci numai casă de rugăciune, la care însă alergau oamenii cu sutele, din Lupeni şi împrejurime, chiar şi de cei de altă religiune. Serviciul divin a fost condus de protopresbiterul Dr. C. Popescu. Oamenii s'au mărturisit şi cuminecat, au ascultat predici frumoase şi au plecat mângăiaţi acasă, după ce preoţii au eşit şi la hotar, unde au cetit rugăciuni şi au făcut stropirea cu apă sfinţită. Cu această ocaziune s'a făcut şi instalarea noului preot Victor Sandru, un tiner de care parohienii leagă mari speranţe. A cântat corul băieşilor de legea gr.-ort. din Lupeni, pus sub conducerea dlui Vlad.

*

Mulţămită. Onorabilul Domn *Nicolae Petra Petrescu,* directorul băncii „Cordiana" din Feldea, originar din Ibăneşti, a binevoit a dona pe seama bisericii noastre toate cărţile rituale bisericeşti, tipărite cu litere străbune, — editura Ministerului de culte din Bucureşti, — pentru care faptă marinimoasă îi esprimăm şi pe această cale adânc simţita noastră mulţămită. Ibăneşti, la 12 Iunie, 1912. In numele comitetului parohial: *Grigoriu Nicoară,* paroh pres. *Octavian Petru,* notariu.

*

Dăruiri pentru biserică. Pentru înfrumseţarea nouei biserici din *Suplac* a dăruit: marele mecenat Stroescu 200 cor., Nicolae Severin Roşiori (România) 500 cor., Andronic şi soţi, America 204 cor., Rozalia Boeriu, Homorod 80 cor., Andreiu Boeriu, Homorod 30 cor., Maria Boeriu, Suplac 105 cor. Katona Vilma, înv. de stat, Suplac, o faţă de masă în altar în preţ de 60 cor. Versavia Tolan, Suplac 20 cor. Alesandru Conte, Bucureşti 50 cor. Primească sincere mulţămiri. Suplac, 27 Maiu 1912. Nicolae *Boeriu,* paroh gr. or. Vasile *Cosma,* epitrop.

*

Mulţămită. Comitetul parohial gr.-ort. român din Mogoş-Mămăligani (tractul Lupşa) să află plăcut îndemnat a aduce şi pe această cale cele mai sincere mulţămiri binefăcătorilor, cari au dat ajutor pentru zidirea şcoalei din Mogoş-Mămăligani, şi anume: Prea On. Domn Ioan Haţăgan protopop în Cojocna 10 cor., M. Stim. Domn Dr. Valeriu Moldovan adv. Turda 10 cor. On. Domn Andreiu Straja par. gr.-ort. Cacova-Ierii cu lista Nr. 635 8 cor. M. Stim. Domn T. Bogdan medic în Perchtolsdorf 3 cor. Dumnezeu să-le răsplătească. In numele comitetului parohial *V. David,* par. gr.-ort. rom.

*

Să contribuim la fondul ziariştilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit şi economii Ardeleana" în Orăştie-Szászváros.

*

† Alesandru Vericeanu. In Bucureşti a decedat *Alesandru Vericeanu,* censor la Banca Naţională a României, în mai multe rânduri senator, iar odată şi ministru, în cabinetul Florescu. A fost un fruntaş cu mare trecere în partidul liberal, om de o cultură înaltă şi serioasă, care regrete unanime lasă în urma sa. Era de 73 ani. Va fi înmormântat astăzi, Luni. Fie-i vecinica amintirea!

*

Mulţămită. Ilustrul Domn *Vasile de Stroescu* a binevoit a trimite şcoalei noastre frumoasa sumă de 500 cor. Subscrisul în numele întreg poporului credincios îi aduc mulţămită călduroasă. Valea Sângeorgiu la 1 Iunie v. 1912 *Sebastian Ciocan,* paroh rom. gr.-ort.

*

Dela „Secţia industrială" a „Reuniunii Econ." din Orăştie. Aducem onoratului public la cunoştinţă, că am înfiinţat pentru învăţăceii şi calfele de meseriaşi şi neguţători un birou de plasare, (Cancelaria de aşezare) alcătuit din membrii Comitetului secţiei meseriaşilor noştri. Pentru cei ce doresc dară să-şi îmbie munca, respective cei ce caută muncă de învăţăcel ori calfă de meseriaş şi negustor, stă la îndemână în localul Reuniunii şi la subcassierul Reuniunii A. Adămuţiu (casa băncii „Ardeleana"), o carte, în care se însamnă îmbiemintele, respective cererile de muncă, cari apoi cancelaria de plasare le resolvă săptămânal în mod gratuit (afară de spesele efective de corespondenţă). Rugăm pe cei interesaţi a se adresa cu toată încrederea în scopul acesta la Reuniunea noastră. Orăştie, Iunie, 1912. *Comitetul.*

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu" au mai dăruit: Simeon Stănuleţ, învăţător în Săcătura (prot. Câmpeni) 30 bani, Ioan Popovici, protopresbiter (Geoagiu) 50 bani, Octavian Vestemian 10 bani, văd. Carolina Imbuzan (Egrespatac) 16 bani, N. Todea, paroh (Baiţa) 50 bani, Ioan Paloşan, pantofar (Haşfalău) 20 bani, Dr. Ioan Stanciu, paroh 50 bani, Ioan Cosma, notar penz. 1 cor. 25 bani, Ilie Tănasă, înv. penz 50 bani, (toţi din Ludoşul-mare), învăţăceii din fabrica Wagner, în amintirea colegului lor răposat Virgil Călugăru (Cisteiul-român) 1 cor. 5 bani, Dr. Nicolae Anca, advocat (Arad), din lădiţa învăţăceilor 1 cor. 42 bani şi V. Tordăşianu, prezident 10 bani.

Cărţi şi reviste.

Odrasle de Dumbrăviţă, poesii, de *N. O. Dellocrin.* Bucureşti, editura tipografiei „Vocea Poporului". 48 pagini. Preţul 2 lei esemplarul.

Din despărţ. „Asociaţiunii".

Convocare.

Adunarea cercuală a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" din despărţământul „Sălciua", se convoacă pe Duminecă, în 17/30 Iunie a. c., imediat după serviciul divin la biserică, în comuna Felsőszolcsva (Sălciuade-sus) cu următoarea programă:

1. Deschiderea şedinţei prin directorul despărţământului şi constatarea presenţilor.
2. Raportul comitetului şi cassierului pe a. 1911.
3. Inscrierea de membri noi şi încassarea taxelor de membri.
4. Votarea budgetului despărţământului pe a. 1912.
5. Alegerile publice şi disertaţiile, cari trebue anunţate şi trimise directorului subscris cu 3 zile înainte de adunare.
6. Alegerea delegaţilor la adunarea generală proximă din August a. c., propuneri de sine stătătoare, curenţii şi eventuale mandate ale comitetului central.
7. Alegerea unui membru în comitet, în locul decedatului Simeon Paşca.
8. Autenticarea procesului verbal şi încheierea adunării.

Se invită la această adunare toţi membrii Asociaţiunii de pe teritorul acestui despărţământ, cum şi toţi binevoitorii şi sprijinitorii literaturii române şi culturei poporului român.

Din şedinţa comitetului cercual din despărţământul „Sălciua", ţinută în Ofenbaia, 11 Aprilie 1912.

Vasile Gan
director.

Lazar Chirilă
notar.

Szám: 890/1012. (151) 1—2

Faeladási hirdetmény.

Sebeskápolna község (Szeben megye szászsebesi járás) elad a „sub Buhaiu“ és „Grahotole“ nevü erdejének 31. 5 k. holdján létező mintegy 2263 m 3 becsült bükkfa tömeget nyilvános szóbeli árverésen f. évi **julius hó 2 án** d. e. 9 orakor a sebeskápolnai községi irodában.

Kikiálitási ár, melyen alul a fa nem adatik el, 5166 K. az az: Ötezerszázhatvanhat korona. Bánatpénz 516 K.

Zárt irásbeli ajánlatok, melyek a fenti bánatpénzt és azon nyilatkozatot tartalmazzák, hogy árverező magát az árverési feltételeknek aláveti a szóbeli árverés megkezdéseig elfogadtatnak.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el. Ar árverési feltételek és becsjegyzék az árverés napjáig Sebesláz körjegyzői irodában és a szászsebesi m. kir. járási erdőgondnokságnál, a hivatalos oràk alatt betekinthetük.

Szászsebes, 1912 junius 11-én.

A járási föszolgabiró.

Concurs.

Pentru întregirea postului I. de învăţător la şcoala noastră confesională din **Dăişoara** (Longodár), protopresbiteratul Cohalmului, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental de 1000 cor. din care 600 se vor plăti din repartiţie pe popor şi din „Cassa Proprietarilor“, iar restul de 400 cor. precum şi cuincuenalele sau cerut dela stat. Locuinţă corespunzătoare în edificiul şcolii şi doi (2) stângini de lemne pentru încălzit aduse la şcoală şi tăiate.

Se cere ca concurenţii se fie de religiunea gr.-orientală şi alesul va fi îndatorat, ca împreună cu celalalt învăţător să cânte la strană utrenia în Dumineci şi sărbători, iar la sf. liturgie se cânte răspunsurile cu copii.

Cererile de concurs instruite conform legii se vor trimite la oficiul protopresbiteral al Cohalmului, iar concurenţii se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Dăişoara, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 23 Maiu 1912.

Ioan Mihailă
paroh, preşedinte.

Antoniu Mihailă
înv. penz., not. comit.

Văzut şi aprobat.

Cohalm (Kőhalom), în 25 Maiu 1912.

Ioan Bercan
adm. ppresb.

(148) 3—3

Nr. 373 F. G. — 1912 (149) 2-3

Concurs.

Pentru conferirea de stipendii din **„Fundaţiunea Gozsdu“ pe anul şcolar 1912/13** la şcoalele medii, facultăţi, universităţi, şi şcoalele de cadeţi la armata comună şi honvezi — se publică următorul concurs:

1. Concurentul să documenteze cu documente originale sau autenticate de notarul public:

a) că este fiu de cetăţean ungar şi aparţine bisericii ortodoxe orientale române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaţilor provăzut cu clauzula parohului competent, că şi de prezent aparţine bisericei greco-orientale române;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop studenţii dela şcoalele medii să prezinte atestatul despre anul şcolar 1911—12, iar cei dela facultăţi şi universităţi indicele despre toate semestrele ascultate până acum;

c) că averea proprie şi a părinţilor nu e de ajuns să acopere toate trebuinţele pentru creşterea concurentului, spre care scop să producă atestat dela diregătoria politică competentă. Atestatul să cuprindă date pozitive despre această avere şi să fie subscris şi de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot, ori este înrudit cu concurentul trebue să fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerup studiile, să producă atestat oficios despre ocupaţiunea şi despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Concurentul să arete în petiţiune specialitatea la care şi locul unde voeşte a continua studiile şi dacă foloseşte şi alt stipendiu.

4. Cel ce voeşte să studieze în străinătate să arete necesitatea de a continua studiile în străinătate, ca să se poată exopera concesiunea ministerială.

5. Petiţiunea instruată cu documentele susamintite este a se adresa reprezentanţii Fundaţiunei lui Gozsdu (Budapest VII Holló utcza 8 sz) până la 23 Iuliu (5 August) a. c.

6. Toţi stipendiştii actuali să provoacă, ca până la 2/15 Iulie a. c., să arete rezultatul studiilor din anul şcolar 1911/12, căci altcum se va sista stipendiul, respective ajutorul avut.

7. Petiţiunile defectuos instruate sau sosit după termin nu vor fi considerate.

8. Concurentul să indice în petiţiune locul şi poşta ultimă unde este a i-se trimite rezoluţiunea reprezentanţei.

Din şedinţa comitetului fundaţiunii lui Gozsdu, ţinută în Iunie 1912.

Comitetul.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Selişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice**, şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 32—

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 46—52

Se află pretutindenea.

Serviciu prompt şi conştienţios.

Prima referinţe.

Prima fabrică transilvană
ces. şi reg. privilegiată
de casse de fier şi oţel,
şi
lăcătuşerie de artă şi construcţie,
instalată cu putere electrică.

E. Purece,
Sibiiu—Nagyszeben
Strada Faurului 19 (Schmidgasse).

(138, 5—20

Preţuri moderate.

Cataloage de preţ gratis şi franco.

Se află de vânzare la Librăria arhidiecezană, Sibiiu.

Ioan cav. de Puşcariu:

Fragmente istorice
despre
boierii din ţara Făgăraşului.

La partea I 40 fileri, la partea II 60 fileri, la partea III 80 fileri, la partea IV cor. 5·20.

A apărut şi se află de vânzare la Librăria arhidiecezană în Sibiiu:

Un congres biblic românesc
de
Dr. Nicolae Bălan,
profesor de teologie.

Retipărire din „Revista Teologică“.

Preţul 50 fil. + porto 5 fil.

30,000 de părechi
păpuci şi ghete
se vând cu preţ redus.

Toate în lume
se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai păpucii şi ghetele exec. în atelierul lui

VASILIE BAN
la „Cisma mare roşie“

după cum se numéşte prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită prăvălie de încălţăminte s'a mărit în casa proprie şi la fiecare părechie se trage jos chiria Deaceea el poate lifera ghete bune şi trainice pe lângă preţuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca şi până acum.

E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alţii, eventual să returnează banii.

(221) 30—

YOGHURT B-600

se prepară pe bază ştiinţifică din lapte curăţit şi pasteurizat; el conţine adevăratul „Bacillus bulgaricus“. Culturele de bacili, cari se folosesc pentru preparare, stau sub continua controlă a bacteriologului Dr. W. Winkler, profesor la şcoala superioară de agricultură în Viena.

Yoghurt B-600 să bea

mai bine sorbind dintr'un pocal şi se poate lua la dejun, ojină sau cină, precum şi la ori-ce mâncare. Se recomandă cu deosebire ca beutură la mâncări voluptuoase. In timpuri călduroase e un eminent mijloc răcoritor.

Pentru cură e neapărat de lipsă a bea Yoghurt cel puţin 2 luni, în fiecare zi 1—2 sticle.

„De fapt nu există nici un aliment care ca valoare nutritoare s'ar putea compara cu Yoghurtul bine pregătit“. **Dr. V. Brudny.**

„Yoghurtul, conţinând aproape 38% albumină e un mijloc excelent de nutrire şi întărire pentru oameni sănătoşi şi bolnavi. Costând numai 30 fileri partea sa nutritoare corăspunde cu acea a unui Beefsteac mijlociu, e însă cu mult mai uşor de mistuit şi împiedecă putrefacţiunea în intestine, pe când beefsteacul o accelerează. In Yoghurt laptele să află într'o stare de mistuire prealabilă ceea-ce se face în stomac prin pepsină. Astfel Yoghurtul se resorbează mai uşor ca laptele obicinuit, regulează scaunul şi pentru catarurile de intestine e de o valoare nepreţuită“.

Yoghurtul nu numai împedecă ivirea catarurilor de intestine, ci le şi vindecă repede chiar şi pe cele mai îndărătnice, cum e bună oară desenteria, anemia produsă prin automtosicaţie înclinarea spre durere de cap. indispoziţiuni nervoase, e un leac profilactic contra apendicitei şi a deosebitelor boale intestinele, cari după profesorul Friedr. de Miller aproape 90% provin din infecţiunea intestinală.

„Yoghurtul are un gust foarte plăcut, puţin acriu şi se poate cosuma cu sau fără zahar, cu ori fără pâne, amestecat cu poame fierte ori ca adaus la alte bucate.

Dr. Ludovic Reinhardt
medic special pentru boale de stomac, intestine în Basel.

„Boale grele de stomac şi intestine, îndeosebi cele produse prin discompunerea şi putrefacţiunea în intestine şi prin prea puţină secreţiune a sucului stomacal (constipaţiuni, diaree etc.), precum esanteme, anemie, boală de rinichi sau ficat, provocate de anomaliile anumite să pot vindeca prin cura cu Yoghurt“.

Profesorul Dr. W. Winkler.

„Yoghurtul împiedecă putrefacţiunea stricăcioasă în intestine, care înveninează corpul şi grăbeşte îmbătrânirea“. **Profesorul E. Metschnikoff**, Paris.

In Bulgaria, unde Yoghurtul e mâncare naţională între 4 milioane de locuitori se află nu mai puţin decât 3800 persoane trecute de 100 ani, pe când în Germania cu 61 milioane de locuitori sunt abia 78 persoane trecute de 100 ani.

Cât de energic desinfectează Yoghurtul intestinele, se adevereşte prin cercetarea Drului Duclau, care la 4 săptămâni după întrebuinţarea Yoghurtului a constatat scăderea bacteriilor dela 26 milioane la numai 1200 într'un decigram de conţinut intestinal.

„Yoghurt B 600“ costă în abonament lunar, o sticlă 30 fileri, inclusive transportul la locuinţă. Abonamentul se poate începe în fiecare zi.

Comandele se pot face prin:

Juliu Baumann, SIBIIU, strada Sării (Salzgasse Nr. 22). Telefon Nr. 210.

apoi la: **Prăvălia societăţii de agricultură** (Landwirtschaftliche Verkaufshalle) Piaţa mare, Telefon Nr. 100 şi la **Karl I. Spengler**, Piaţa mică Nr. 31, unde se capătă şi în sticle singuratice, cu 36 bani o sticlă. (141) 3—

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 7/20 Iunie 1912. Nr. 60.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Votul casei magnaților.

Sibiiu, 19 Iunie n.

Casa magnaților, al doilea corp legiuitor în patria noastră, a ținut Sâmbătă ședință, pentru a se pronunța asupra legilor militare, presentate ei ca votate în regulă din partea celuialalt corp legiuitor din patrie, din partea camerei, și mai ales asupra *felului* cum au fost votate ele în dietă: prin surprindere și prin acte de volnicie.

S'au presentat mulți magnați la această ședință, care promitea a fi furtunoasă, pentrucă oposiția, scoasă din dietă, a făcut tot posibilul, ca din partea casei magnaților se i se dee o *reparație* oarecare, — dar furtuna a lipsit, și a lipsit și reparația, pentrucă magnații au dat dreptate guvernului și contelui Tisza, votând legile militare cu o majoritate sdrobitoare, îndoit mai mare decum își făcuse guvernul socoteala că are se fie. Ceeace înseamnă, că au aprobat guvernul și pe contele Tisza mulți chiar și dintre aceia, pe cari guvernul nu-i număra între aderenții sei, ci-i cunoștea ca aderenți ai oposiției maghiare din dietă.

Apelul oposiției maghiare din dietă, la sentimentele patriotice și naționale ale magnaților, a remas deci fără resultat, pentrucă numai 30 de magnați au luat oposiția în apărare și au condamnat procedura contelui Tisza, pecând 170 de magnați au aprobat'o, au sancționat'o, și unii și-au exprimat chiar regretele, că nu s'a făcut *de mult* așa cum s'a făcut acuma, pentru a se fi delăturat de mult neînțelegerile dintre națiune și Coroană.

Nici nu putea se facă altcum casa magnaților. Ne aducem aminte, că pe la finea anului trecut casa magnaților și-a spus cuvântul *osânditor* asupra obstrucției din dieta ungară, și și-a exprimat dorința, ca în dietă să se întroducă odată stări normale de lucruri și să se înceapă o muncă serioasă și rodnică, folositoare pentru țară și poporațiune. A condamnat deci *atunci* obstrucția, prin urmare nu putea să o aprobe *acum*. Iar dacă respingea legile militare, ori le trimetea îndărăt dietei pentru a le pertracta și vota de nou, nu făcea alta, decât recunoștea de legală și îndreptățită obstrucția, pe care cu câteva luni mai nainte o condamnase, — ceeace era o *inconsecvență* prea evidentă.

Una din speranțele oposiției maghiare din dietă, că adecă casa magnaților nu va accepta de bune legile votate de dietă prin violarea regulamentului de casă și prin scoaterea oposiției cu forța din sala de ședințe, — a fost nimicită, și nimicite vor fi ele și celelalte. Coroana va sancționa legile militare, după cari de mult așteaptă, iar țara nu se mișcă, și nu se va mișca pentru a se pune pe partea oposiției, — cu toate că oposiția pune în acest scop toate pietrile în mișcare, — și anume, din motivul, că țara *nu mai are încredere* nici în oposiție.

Lucrurile deci, așa cum au fost făcute, remân *bine* făcute, și contele Tisza, nu că va fi stigmatizat din partea posterității și a istoriei ca un sdrobitor al constituției maghiare și al parlamentarismului, ci preamărit va fi el ca un *salvator* al lor, pentrucă prin energia și curajul ce l-a manifestat le-a scos din ghiarele degenerării și ale nimicirii. Serviciile pe cari le-a făcut contele Tisza maghiarimei prin aceea ce a făcut, poatecă mulți nici nu le înțeleg încă acuma, și nu le vor înțelege, decât numai mai târziu, când vor începe a se arăta roadele pe urma făptuirilor sale. Va fi însă de ajuns se spunem, că posiția dominantă a Maghiarilor în patria aceasta e acum de nou întărită și asigurată pe foarte mulți am înainte. Și trebue să spunem, că prea slabă orientare politică au aceia, cari vorbesc despre o apropiată prăbușire a parlamentarismului maghiar, ori a constituției maghiare. Astăzi ori ce primejdie de natura aceasta e delăturată pentru Maghiari. A fost o operație grea și periculoasă aceea pe care a făcut-o contele Tisza, ca president al dietei, — și pacientul *putea* să sucumbe; dar operația a succes pe deplin și parlamentarismul maghiar e astăzi ca nou născut și întinerit. Pe scurt, Maghiarii sunt astăzi mai tari în sus decât oricând altădată în trecut, în cele doue decenii din urmă, și faptul acesta au ei să-l mulțumească numai contelui Tisza. Casa magnaților a înțeles foarte bine situația, și tocmai de aceea nu a condamnat, ci a aprobat, sancționat și legalisat procedura contelui Tisza. Și tocmai *aici* zace importanța votului de Sâmbătă a casei magnaților!

Din parlament. După o pauză de o săptămână, eri, Marți, a ținut dieta de nou ședință. Deputații din oposiția unită maghiară s'au adunat încă la orele 9 dimineața la cafeneua din fața parlamentului, de unde au pornit in corpore, sub conducerea contelui Apponyi spre palatul parlamentului, pentru a intra toți în sala de ședințe, dupăce din partea lor tot ce s'a făcut și s'a întâmplat, e considerat de ilegal, deci lipsit de putere. La intrare i-a așteptat însă poliția și miliția, cu ordinul, că cei neesclușii dela ședințele dietei pot să intre, cei esclușii însă *nu*. Cei neesclușii au renunțat atunci la favorul acordat, și n'au intrat nici ei în dietă. Ședința dietei s'a ținut deci eri iarăși numai cu deputații din partidul guvernamental. S'a luat la cunoștință votarea din partea casei magnaților a legilor aduse de dietă în timpul din urmă, apoi a fost inchisă sesiunea parlamentară, prin rescript regal. Deschiderea nouei sesiuni se face în ședința de astăzi a dietei, când se va face și alegerea vicepresidenților și a notarilor. Presidentul nu cade sub alegere nouă.

Serbările naționale dela Iași.

Desvălirea monumentului lui Cuza-Voda.

(Fine).

Urmează vorbirea domnului profesor universitar *A. D. Xenopol*, care a spus următoarele:

„Sire,
Onorată adunare!

Desvălim astăzi monumentul lui Cuza-Vodă, unul din sufletele cele mai mari ale neamului nostru, căci el a îndrumat înfăptuirea statului nostru și a culturei românești în forma în care strălucește acum.

Veacurile ce s'au strecurat pe soartea poporului român sădiseră în mintea lui un mănunchiu de dorinți, pe care Cuza-Vodă, prinzându-le dela trecut le-a realizat în fapte și le-a înfipt în sufletele poporului, ca niște semințe rodnice pentru viitor: *unirea celor două țări surori, mântuirea poporului român de rămășițele stăpânirii grecești, ridicarea țăranului din ilot și rob în starea de proprietar și cetățean, emanciparea bisericii de sub chiriarchiile străine, începutul unei oștiri naționale, introducerea legislației țărilor civilizate și organizarea justiției și administrației, înființarea universităților, școlilor de cultivarea artelor și organizarea învățământului, introducerea literilor latine, scrierea română, democratizarea societății românești, sfâșierea constituției impusă României prin convenția de Paris, care îi jicnea autonomia, reducerea jurisdicției consulare, care lovea în acelaș principiu, și mai mult poate decât toate, înălțarea demnității neamului și țării față de puterile Europei, și mai ales de Turcia, pe atunci Suzerana noastră.*

Toate aceste fapte mărețe și neuitate, și multe altele mai mici, dar cari erau toate mari pentru vremurile grele în cari trăiam, au fost îndeplinite sub domnia lui Cuza-Vodă, și cu toate, că el a fost ajutat întru această lucrare de minți agere și dorinți puternice, dintre cari amintim pe cei ale căror chipuri împodobesc soclul monumentului: Kogălniceanu, Florescu, Negri, Krețulescu, — totuși primul imbold îl primiseră în totdeauna din marele suflet al Domnitorului.

Dacă toate aceste prefaceri adânci în viața poporului român au putut fi realizate, și acest popor schimbat ca prin minune din o formă înapoiată și orientală în una stăpânită de ideile civilizației mo-

---

FOIȘOARĂ.

O nouă carte despre Brancovicești.

De *Dr. Silviu Dragomir*.

(Fine).

Se înțelege, că întâmpinăm întrebări pe care nu le-a putut resolvi definitiv nici dl Radonić, iar soluția dată de dânsul altor chestiuni nu o putem primi noi.

Așa, spre pildă, dl Radonić admite o parte din tabela genealogică, înfățișată de Gheorghe Brancovici, începând cu strămoșul său Avram Brancovici (fig. 1):

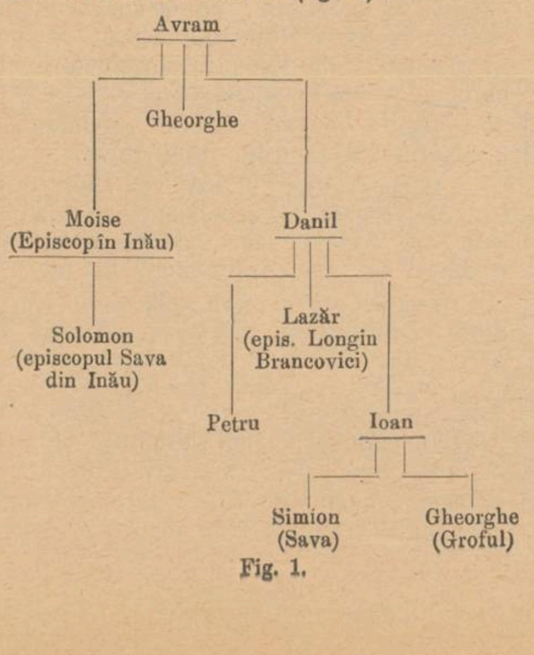

Fig. 1.

Dacă însă luăm în considerație declarațiile făcute în anul 1629, în Putivlia, de Mitropolitul Longin Brancovici, atunci tabela aceasta genealogică va lua o înfățișare, care să se deosebească de cea precedentă (Fig. 2): asta ar fi o greutate. Pe urmă și ipotesa identității familiei Raț cu Brancovici întâmpină unele greutăți. De ce nu amintește Gheorghe Brancovici în cronica sa niciodată de aceasta? Și cum se face, că pe lângă Brancovicii noștri din Ienopolea mai întâlnim o altă ramură a aceleiași familii, representată prin Ognian Brancovici, a cărui fată era măritată după Feldvári Gábor? Când avem două familii înrudite care poartă numele Brancovici, e cu neputință să admitem, că amândouă și-au luat acest nume numai din ambiție spre a înfățișa prin aceasta originea familiei din Despoți sârbești. De altă parte, dacă înainte de Sava știm, că Mitropolitul Longin și Ognian Brancovici purtau acest nume, cred că nu-i îndreptățita presupunerea dlui Radonić, că abia Sava a început a-l purta statornic.

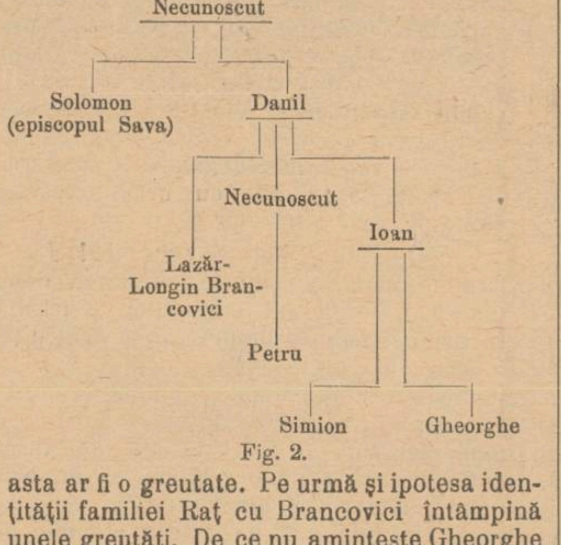

Fig. 2.

Eu cred înainte de toate, că relațiile familiare ale Brancoviceștilor se vor putea stabili în mod definitiv numai atunci, când vom cunoaște bine și istoria familiei Raț, care a avut două ramificații, una cu sediul în Lipova, ceialaltă în Teiuș și Vinț.

O comunicațiune dela Academie a dlui cavaler de Pușcariu[1] supt titlul de „Două Zamfire“, cu adausul făcut de dl Iorga,[2] ne descopere gräuntele de adevăr, care există de fapt în istorisirea nebuloasă a lui Gheorghe Brancovici despre înrudirea Basarabilor cu Brancovicii din Ienopolea. Dacă Brancovicii — cum de sigur ar admite dl Radonić — pot fi urmașii acelui Petru Rácz din Teiuș, care a luat de soție pe Zamfira Postelnicului[3] Ioan și a Domniței Stana (care Stana era fata lui Mircea Ciobanul și sora lui Petru Șchiopul), atunci ne-am mai lămuri puțin.

Și dacă în locul lui Avram din genealogia nesigură și confusă a lui Gheorghe, am pune pe Adam Racz, fiul Doamnei Zamfira,[4] dela care și-ar trage originea Sava și groful Gheorghe Brancovici, atunci avem o explicare pentru tradiția veche a familiei, care se chema a fi din neam domnesc, și am putea afirma poate, că în vinele Mitropolitului ardelean Sava și în ale fratelui său Gheorghe mai curgeau câteva picături din sângele domnesc al Basarabilor. Afirmația aceasta ar fi însă prea îndrăzneață și nu ni-o putem îngădui, câtă vreme nu ne dovedește, în mod neîndoielnic, dl Radonić, că una și aceeași familie a putut purta două nume: Rácz și Brancovici.

Altă ipotesă a dlui Radonić, care nu ni se pare sprijinită de argumente suficiente este aceea, prin care încearcă d-sa a arăta, că Mitropolitul Sava l-a crescut pe fratele mai mic, sădind în sufletul său ambiția fără hotare și ideia că ei s'ar coborâ din neamul despoților sârbești. Am urmărit cu luare aminte expunerile și argumentarea dlui Radonić, care însă nu m'a putut convinge în casul de față.

După acestea rămâne să constatăm meritul incontestabil al dlui Radonić de a fi studiat temeinic și lămurit de-ajuns una din cele mai interesante, dar și mai grele probleme ale istoriei sârbești. De sigur, că istoriografia sârbească îi va fi recunoscătoare, precum recunoștință îi datorim și noi pentru frumoasele pagini pe cari le-a scris despre Mitropolitul nostru Sava Brancovici, care nu ne mai evocă rușinoase aduceri aminte, cum pretindeau unii, ci ne apare iarăși, cum l-au descris vechii noștri istoriografi, suferind temniță și moarte pentru credința bisericii sale.

(„Neamul Românesc literar“ Nrii 27—33 anul 1911.)

---

[1] *Analele Academiei Române*, ser. II, XXIX.

[2] *Vieața femeilor în trecutul românesc*, pp. 41-4 Cf. și studiul lui Ștefan Grecianu, în „Săptămâna“ d-lui Paul Grecianu, an. 1911.

[3] Mai târziu a ajuns logofăt *(ibid)*

[4] *Ibid.*

derne, și aceasta în scurtul restimp de 7 ani, — această operă de o măreție, ce greu și-ar afla păreche, își găsește esplicația în mintea și caracterul, cu care Cuza-Vodă fusese înzestrat de natură din tainele eredității. Mândru și neștiind să-și plece fruntea, decât înaintea lui Dzeu, iubindu-și țara din fundul cel mai adânc al sufletului său, înzestrat cu o largă și bogată inteligență, și mai ales nepăsător de soartea și de persoana lui, neținând la tronul pe care fusese înălțat fără știrea și voia lui, decât pentru a întrebuința puterea alipită de dânsul spre binele țării și a neamului său: Cuza-Vodă s'a putut pune cu energie la ridicarea carului statului din nămolul veacurilor trecute și a putut dărâma una câte una toate urâcioasele forme de viață, în care el se mai mișca, punând în locul lor temelia unor forme nouă, frumoase și civilizate.

Altuia păstrase soartea sarcina de a ridica pe aceste temelii clădirea mărețului palat, care ne adăpostește astăzi. Acest altul sunteți M. V., care în o fericită domnie de aproape jumătate de veac, pe care Dumnezeu să v'o prelungească cât de mult, ați putut realiza năzuinți, cari în epoca lui Cuza-Vodă puteau fi numai întrevăzute, precum: reîmprospătarea vitejiei strămoșești, botezarea poporului român în focul războiului, biruința, neatârnarea și încoronarea frunții M. V., și deci a întregului popor român, cu Coroana Regală de oțel, apoi înflorirea neauzită a țării pe toate căile culturii.

Sire, poporul român vă mulțămește cu cea mai adâncă închinare pentru presența M. V. la această sărbătoare a neamului întreg, căci Voi sunteți tocmai întruparea tuturor gândirilor, tuturor visurilor chiar ale acestui neam. Sfântă este cugetarea mărturisită de M. V. și care v'a împins a veni să presidați această măreață sărbătoare, anume că: *Regele României nu poate lipsi dela desvălirea monumentului celui ce a pus, prin unirea țărilor, temelia regatului român!*

Veți trăi deci Sire în tot lungul timpurilor viitoare, pururea îmbinat în amintirea popoarelor cu figura lui Cuza-Vodă.

Săpând astfel pe vecinicie
Pe a inimei adânc părete,
Din două gânduri o cunună,
Din două gânduri o pecete".

*

A vorbit apoi domnul *Nicolae Iorga*, profesor universitar, spunând următoarele:

„Marele domn, al cărui chip de bronz se înfățișează astăzi întâiașidată în lumina soarelui, prin jertfa recunoscătoare a săracului, ajutat de dânsul, ca și prin recunoștința Regelui, căruia i-a pregătit calea și după puterile unui exilat i a ajutat cu loialitate, — a îndeplinit prin unirea trainică a principatelor și prin liberarea legală a țăranului un vast program de cultură, întrebuințând pe acel mare om de stat, care rezumă în el cu strălucire acea cultură: *M. Cogălniceanu.*

Ințelegând cui se datoresc puterile morale, fără de cari o nație cât de bogată și de isteață nu poate săvârși nimic, el a închinat culturei naționale cele două altare de lumină ale Universităților, pregătind astfel noua luptă și marea viață politică a neamului, pe drum de unire și libertate.

Venim astăzi în numele muncei noastre și a tineretului crescut de noi să aducem prinosul nostru de jertfă, dovedind, că în ceeace privește Universitățile, ne-am făcut datoria.

Ele au creat puterile morale, ce trebue pentru o nouă eră de avânt național. Și Majestate, întâiul Rege român, învietor al vitejiei și biruinței noastre, ctitor al bisericii și școalei, aceste puteri le închinăm dinastiei noastre pentru neamul nostru! Și îngrijim astăzi cu încredere de aceia, cari cândva vor ridica statuia de bronz a M. Voastre, după ce istoria va da fiecăruia dreptatea cea netăinuită, impărțind nemuritorii lauri".

*

Un frumos discurs a rostit în urmă domnul *C. C. Arion*, ministru de interne și ad interim la culte și instrucțiune. Il vom da întreg în numărul viitor.

*

Incheierea a făcut-o apoi Maiestatea Sa, Regele Carol, rostind următorul frumos discurs:

„Cu o vie satisfacțiune am venit în iubita mea a doua capitală, spre a da o însemnătate și mai mare acestei sărbători naționale, menită a dovedi, că poporul român știe a se arăta recunoscător către cei cari l-au sprijinit întru îndeplinirea aspirațiunilor sale. Cea mai înaltă, cea mai sfântă dintre aceste aspirațiuni, a fost Unirea țărilor surori, pentru care au luptat necurmat în împrejurări grele și chiar primejdioase toți fruntașii marei generațiuni dela mijlocul veacului trecut. Domnitorul Alexandru I. Cuza a avut gloria de a lega numele său de acest mare fapt istoric, început prin alegerea sa și adus la deplină înfăptuire prin încordata sa stăruință.

Sunt însă alte fapte mari, mai personale, cari îndreptățesc cinstirea ce i se face astăzi. Pe lângă Unire, acest monument ridicat pentru recunoștință obștească mai însemnează *desrobirea țăranilor, secularizarea bunurilor mănăstirești și îndrumarea țărei către neatârnare.* Voința hotărâtă a lui Vodă Cuza și pătrunzătoarea înțelepciune a sfetnicilor săi găsesc în sfârșit dreapta și frumoasa lor resplată. *Primul Rege al României își îndeplinește o sfântă datorie către primul Domnitor al țărilor surori unite, aducând în fața acestui monument prinosul de cinste ce se cuvine memoriei lui Cuza Vodă,* care va rămânea deapururea neștearsă în amintirea poporului".

*

Impresie adâncă a făcut asupra ascultătorilor acest înțelept discurs al Regelui Carol, care, când a vorbit despre *desrobirea țăranilor*, și-a descoperit capul și s'a plecat în fața monumentului, semnul, că *aceasta* faptă a lui Cuza Vodă a consideră de cea mai mare și mai însemnată.

Terminate fiind discursurile, Maiestatea Sa și Principii au luat în privire amănunțită monumentul, esprimându-și admirația pentru frumsețea lui. Sculptorul *Romanelli*, autorul monumentului, a fost decorat acolo, la fața locului, din partea Maiestății Sale, cu „*Bene Merenti cl. I.*" Tot atunci a dispus Maiestatea Sa, ca regimentul 7 de roșiori din Iași se poarte în viitor și pentru toate timpurile numele de „*Regimentul Cuza-Vodă.*"

Incepe defilarea delegațiunilor, cari depun coroane pe monument. Prima coroană e a Regelui Carol, cu inscripția următoare: „*Primul rege al României, lui Cuza-Vodă, primul domnitor al țărilor surori unite.*" Când au depus coroanele, au vorbit generalul *Scheletti*, în numele veteranilor, și țăranul *Solomon*, care a fost pe vremuri slujbaș al lui Cuza-Vodă.

Incheerea serbării a format'o defilarea trupelor, apoi a societăților, corporațiunilor și în urmă a țăranilor. Cu aceasta serbarea e terminată, în mijlocul celui mai mare entusiasm.

Despre cele sevirșite s'a dresat un act comemorativ, care a fost subscris de cei în drept și va fi păstrat la primăria din Iași. Textul actului e următoriul:

„Intru cea de-a pururi aducere aminte și proslăvire a faptelor săvârșite de Alexandru Ioan I Cuza, cel dintâi Domn al Principatelor Române Unite, sub a căruia oblăduire s'a înfăptuit Unirea, s'a făcut secularizarea averilor mănăstirești, s'au împroprietărit țăranii, s'au dat țării pravile noui civile și penale, și s'a pus temeiul așezământului statului român de astăzi, inceputu-s-a prin gândul cel bun și îndemnul d-lui Gr. Ghica Deleni să se adune dela norod bani trebuincioși pentru ridicarea acestui monument, care va învecinici în bronz mereu chipul Domnitorului Cuza în ochii urmașilor.

Iașii, în care Alexandru I Ioan Cuza a domnit ca cel din urmă domn al Moldovei, s'a crezut chemat a ridica el cel întâi monumentul cerut de întreaga suflare românească, pentru a se vorbi de aici dela Iași tuturora de partea mare ce au avut Iașii și cu ei Moldova întreagă în făurirea statului român de astăzi.

Inălțatu-s-a acest falnic monument în al 47-lea an de lungă și slăvită domnie a Maiestății Sale Carol I, Regele României, iar dezvăluirea lui s'a făcut în fața însăși a Maiestăței Sale, însoțit de Altețele lor Regale Principele Ferdinand, moștenitorul Tronului, și de principele Carol; Mitropolit al Moldovei și Sucevei fiind I. P. S. S. Domnul Domn Pimen Georgescu, Prim ministru și ministru de externe fiind d-l Titu L. Maiorescu, ad interim la presidenția consiliului de miniștri și ministru de finanțe fiind dl Th. Rosetti, cumnatul lui Alexandru Vodă-Cuza, primar al Urbei Iașilor fiind dl Gh. N. Botez.

Scrisu-s-a actul acesta în cea de a doua capitală, Iașii, în al mântuirei leat una mie nouă sute douăsprezе, luna lui Mai în 27 zile."

Maiestatea Sa, Regele Carol, a mers apoi la palatul mitropolitan, unde la orele 3 a avut loc prânzul, la care au participat principii Ferdinand și Carol, miniștrii Arion, Rosetti, Pargratti și Nenițescu, foștii miniștri Gane, Poni, Bădărău, Greceanu și domnii Ghica Deleni și A. D. Xenopol. In tot timpul a cântat muzica militară. Maiestatea Sa și-a esprimat în mai multe rânduri satisfacție, pentru frumsețea și măreția serbării la care a asistat.

La orele 5 Regele a părăsit orașul, condus la gară de miniștri și de representanții autorităților locale. A plecat cu trenul la București, încântat, — cum spuneau cei din apropiere, — de serbare și de entusiasmul care a domnit sub decursul ei.

Cum a plecat Regele, a început și mulțimea să părăsească orașul, mai ales aceia, cari nu căpătaseră locuință și nu aveau unde să doarmă. Imbulzeala la gară era de nedescris. Cei ce nu încăpeau în vagoane, s'au urcat pe coperișele vagoanelor, de unde nu au mai voit să se depărteze, pe lângă toate somațiile.

Principii Ferdinand și Carol au asistat sara la representațiunea de gală dela teatrul național din Iași, iar în ziua următoare, Luni, au părăsit și ei orașul Iași, împreună cu celalalt public din afară.

Mai notăm, ca în ajunul serbătoarei, Sâmbătă, s'a aranjat un frumos peregrinaj la Ruginoasa, unde e înmormântat Domnitorul Alexandru Ioan I Cuza, mort la anul 1873.

Din România.

Un monument al „Unirii" în București. Consiliul comunal al capitalei București a avut Sâmbătă o ședință însemnată. In ea Dl *Dobrescu*, primarul capitalei, a vorbit despre serbările, cari au avut loc la Iași cu prilejul desvelirei statuei lui Cuza-Vodă, la care a luat personal parte, ca reprezentant al comunei București, și a făcut apoi o importantă propunere, relativă la ridicarea unui monument al „Unirei" în capitală.

Dl Dobrescu a spus între altele următoarele:

„Capitala nu poate sta nepăsătoare față de acela, pe care l'a ales și dânsa Domn la 1859, și căruia, împreună cu frații moldoveni, într'un sincer avânt de iubire de neam și de propășirea României i-a încredințat destinele țărilor surori. Am onoarea a vă propune, ca consiliul comunal al capitalei să ia inițiativa ridicărei unui monument în capitală, care să glorifice Unirea principatelor române și faptele mari săvârșite în cursul domniei lui Cuza-Vodă. Acest monument să se ridice în mijlocul squarului Sărindar. Propun, ca comuna București, ca inițiativă, să subscrie chiar în această zi douăzeci de mii de lei, care sumă se va plăti din excedentul anului 1911—1912, după stabilirea și aprobarea lui. Propun ca să se formeze un comitet, care să deschidă subscripție publică, să organizeze serbări naționale în grădini și parcuri publice, reprezentații teatrale și altele."

Propunerea d-lui *Dobrescu* a fost primită cu aplauze de membrii consiliului, cari au dat deplină libertate primarului de a se îngriji de formarea comitetului. In legătură cu aceasta s'a mai hotărât, ca pe viitor bul. Dreptului să se numească bul. *Alexandru Ioan I. Cuza.*

Dela „Reuniunea femeilor române din Sibiiu".

Duminecă în 9 Iunie n. și-a ținut reuniunea femeilor române din loc adunarea generală, în palatul propriu. La adunare au participat multe membre, și toate elevele școalelor susținute de reuniune. A onorat adunarea cu presența sa și P. C. Sa, Părintele Arhimandrit, Vicariu arhiepiscopesc, *Dr. Ilarion Pușcariu.* Deschiderea adunării a făcut'o venerabila doamnă *Maria Cosma*, presidenta reuniunii, cu următoarea cuvântare:

„Onorată adunare generală! Azi se împlinesc 31 de ani dela adunarea constituantă a Reuniunii fem. rom. din Sibiiu. In decursul anilor plini de luptă pentru promovarea culturei femeii române, am avut multe momente frumoase, înălțătoare, grație sprijinului primit din partea publicului român, dar ziua de azi este cea mai însemnată, fiind-că azi îmi este dat să pot arăta onor. membri și binevoitori ai reuniunii, cum am înfăptuit o parte a planului plămădit înainte de 31 de ani.

Suntem *în casa noastră*. Și deie Dumnezeu, să fie cât de curând de tot a noastră.

Cu deosebită mulțumire sufletească vă aduc la cunoștință, că în anul ce se încheie mi a succes să pun bază mai temeinică școalei noastre. Angajând din toamna trecută ca inspectoare și profesoară de studii și limbi pe dșoara *V. Greavu*, fostă profesoară la institutul Otetelеșanu, susținut de Academia Română, și absolventă a școalei superioare de menaj din Friburg, am reorganizat școala de menaj, păstrând din programul vechiu tot ce-am găsit bun și practic, iar din programul școalei dela Friburg am adoptat aceea ce mi s'a părut mai necesar și realizabil cu mijloacele noastre modeste materiale. — Crescând numărul elevelor, s'au înmulțit și agendele profesoarelor noastre; cu toate acestea, afară de religie, n'am mai trebuit să apelăm la bunăvoința altoi puteri didactice din afară.

Noul program este astfel compus, încât *poate corespunde cerințelor tuturor păturilor noastre sociale.* In deosebi am ținut mult să organizez școala astfel, ca elevele școalelor civile să-și poată aici completa cunoștințele, să nu mai fie silite a pleca în țări și la școli streine, plătind prea scump spoiala streină, care în cele mai multe cazuri *îndepărtează sufletul copiilor de părinți și neam*, spre nemângăierea acelora, cari mult și din greu au muncit pentru paralele risipite între streini. La noi elevele află adăpost, instrucție, hrană sufletească oferită cu dragoste, educație rațională și națională, care în viitor să le fie scut în contra valurilor primejdioase ce mereu amenință neamul nostru.

Am creat un curs de doi ani pentru fete harnice și talentate, dar lipsite de mijloace, cari vreau să se cualifice de conducătoare superioare în menaj și industrie casnică. Este un câștig dublu, atât pentru fete, deschizându-le o carieră nouă, dar mai ales pentru familiile române, cari nu vor mai fi silite să-și angajeze puteri streine.

E de dorit, ca *mecenații noștri să creieze cât de multe burse pentru cursul acesta*, care ar fi o salvare pentru multe elemente bune și folositoare, cari de altfel se pierd și se înlocuesc prin elemente streine, fără simț și interes pentru prosperarea noastră națională. Prin bursele ce ne-a oferit marele mecenat Dl *V. de Stroescu*, sper să avem deja în anul viitor *un curs de văpsit cu colori vegetale*, foarte necesar țărancelor noastre, prin care s'ar da un nou avânt și folos real industriei de casă, și mai târziu, în urma bursei pentru o școală de țesut din streinătate, *să ajungem la perfecționarea țesutului mecanic*, care de altfel și până acum a fost deplin satisfăcător.

Se va introduce și *creșterea vermilor de mătasă*, un nou ram de câștig pentru inteligenți și țărani.

Cu durere am observat, că și azi se mai află preoți, învățători, și alți părinți mai bine situați, cari preferă să-și dea fetițele la școli streine din loc, unde nu găsesc nici instrucție nici îngrijire ca la școalele noastre înființate și susținute cu mari jertfe.

Câtă lipsă de educație, prevedere și simț național! — In copilăria petrecută între streini leagă prietinii pentru viață și câștigă acel respect exagerat pentru tot ce e strein, care mai târziu *produce nu numai indiferență, dar chiar și dispreț pentru sbuciumările noastre.* Trebuie să ne dăm seamă, ce pierdere enormă suferim prin aceste zeci și sute de suflete înstreinate; de aceea *e datorința noastră să ne organizăm în viitor mai bine, să câștigăm în fiecare comună românească membri, cari să ne sprijinească în toate nizuințele noastre, luminând poporul dela sate asupra adevăratelor sale interese.*

Mai am o dorință, repetată la multe ocazii. E vorba de *internatele de băieți și mesele studenților*, după părerea mea *cea mai arzătoare necesitate culturală* acum, de care *ar trebui să se ocupe toate reuniunile de femei din centre cu licee.*

Dvoastră știți cu toții, cât au să sufere bieții băieți, chiar și cei cu mijloace materiale, departe de casa părintească; cu cât mai grea e însă viața acelora, cari, pe lângă studiul încordat, trebuie să-și câștige pânea de toate zilele cu lecții private, cari sunt rău adăpostiți, și și mai rău hrăniți. De creștere să nu mai vorbim. Cine să le-o dea: femeile, cari și ele năcăjite și sărace luptă pentru esistență, cele mai multe singure lipsite de cultură?

Numai *în internate și în parte la mesele studenților se poate îmbunătăți starea generației noastre tinere*, care e de dorit să între în viață *cu mai multă sănătate trupească și sufletească;* de aceea trebuie să apelăm la toată ființa românească, să pornească o acțiune mai intensivă pentru educarea *familiară-națională* a tineretului nostru.

Despre mersul afacerilor reuniunii aflați totul din raportul comitetului.

In speranță, că și D. V. veți constata un frumos progres al școalei noaste, vizitând expoziția ambelor secțiuni, vă bineventez și declar ad. gen. de deschisă!".

După această frumoasă vorbire, primită cu furtunoase aclamări, s'a cetit raportul comitetului către adunarea generală, compus de dl secretar *Dr. I. Beu.* Din acest raport reiese, că reuniunea dispune de o avere cam de 60 mii coroane.

Raportul a fost luat la cunoștință și pe seama comitetului s'a votat absolutoriul obicinuit. Terminate fiind toate agendele adunării generale, doamna presidentă invită publicul se cerceteze acum esposiția compusă din lucrurile de mână, esecutate în cursul anului din partea elevelor din școala reuniunii, iar P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Ilarion Pușcariu*, se află îndemnat a lua cuvântul și a aduce mulțămiri acestei reuniuni, pentru frumoasa activitate desvoltată până acuma, și în deosebi doamnei presidente și celorlați dela conducere. Obiectele espuse spre privirea publicului au fost esecutate cu multă dibăcie și acuratețǎ. A urmat o mică gustare, și apoi publicul s'a depărtat, cu convingerea, că la reuniunea femeilor române din Sibiiu se lucră mult, foarte mult și cu mare sporiu. De ce nu să lucră oare și la alte instituțiuni culturale române cu același resultat?!..

Expoziție de copii în Rășinari.

Pătrunsă de importența faptului, că bunăstarea și înflorirea poporațiunii peste tot și a țărănimii muncitoare îndeosebi, stă în strânsă legătură cu puterea de viață și cu forța fizică, ce rezida în însaşi ființa omenească, Reuniunea noastră agricolă sibiană, cu începere din 1906, caută să contribue pe calea expozițiilor de copii și prin mijloacele, ce-i stau la dispoziție, parte la aflarea relelor, cari împedecă desvoltarea priincioasă a ființei omenești, parte și mai ales la delăturarea acelor rele. Asemenea expoziții până acum s'au aranjat 6 și anume: la 1906 în Apoldul-român, la 1907 în Ilimbav, la 1908 în Poiana, la 1909 în Orlat, la 1910 în Sadu și la 1911 în Lancrăm. La acestea expoziții s'au distribuit din partea Reuniunii 455 cor. premii, din partea primăriilor comunale 215 cor., din partea băncilor 270 cor., din partea comunelor bisericești 105 cor., iar din parte particulară 79 cor., sau în total 1124 cor. In afară de premiile în bani, la 3 expoziții s'au distribuit câte o garnitură hăinuțe de înfășat copiii, la 2 rechisite de läptat și la fiecare câte 100 cărți folositoare, sau în total 600.

Reuniunea în această lucrare a sa de interes igienic umanitar, n'a fost lipsită de prețiosul sprijin al celor mai competenți în asemenea materie, de sprijinul și conlucrarea medicilor noștri din comitat. Prelegeri au ținut la expozițiile noastre medicul Dr. I. Iancu: „Despre tuberculoză“ (în Apoldul-român) și „Despre nutrirea și îngrijirea copiilor sugători“ (în Ilimbav); Dr. G. Prunaș sub titlul „Chestiuni privitoare la expozițiile de copii“ (în Orlat), Dr. I. Beu despre „Ingrijirea copilului până la împlinirea vârstei de un an (în Sadu), Dr. Traian Petrașcu despre „Nutrirea copiilor“ (în Lancrăm) și Dr. N. Calefariu, care pe lângă că a presidat juriul aproape al tuturor expozițiilor, la expoziția din Poiana a preles despre „Cauzele marei mortalități a copiilor mici și mijloacele de combatere ale lor“. Afară de medicii amintiți au mai preles: profesorul Dr. Vas. Stan despre „Sufletul copilului“ (în Apoldul-român), preotul Trandafir Scorobeț despre „Evangelia pruncie“, (în Orlat), dir. școlar Teodor Stoia despre „Influințele alcoolismului asupra copiilor mici“ (în Sadu) și învățătorul Ioan Pavel despre „Greșeli la creșterea copiilor“ (în Lancrăm).

Cu prilejul expoziției din Orlat și din Lancrăm s'a pus temeiu la fondul pentru ajutorarea femeilor lăuze, dar sărace, din Orlat, respective din Lancrăm, cu suma de cor. 144.40 respective de cor. 200.

Drept efecte ale expozițiilor de copii amintim număroșii articli de ziare, scriși cu deosebire de medicul Dr. I. Iancu și 2 discursuri ocazionale remarcabile, rostite de părintele protopresbiter N. Togan la expoziția din Orlat și Sadu.

Cum expoziția a 7-a se va aranja în cursul a. c. în puternica comună românească Rășinari, comitetul central al Reuniunii s'a adresat către primăria comunală și către medicul Dr. I. Bucur de acolo cu rugămintea, ca în conțelegere cu conducătorii diferitelor societăți și a celorlalți cărturari din Rășinari, se convoace o conferență a bărbaților fruntași de acolo, în care să se hotărască ținerea expoziției, să se destineze luna, ziua și localul, în care să se țină; să se arete vârsta copiilor de admis și gruparea lor, maximul și minimul premiilor de împărțit, să se nomineze persoanele, cari să între în juriu, să se instituie un comitet aranjator local, care pe lângă, că va face toate demersurile în scopul organizării, va avea să apeleze și la diferitele noastre așezăminte de acolo pentru dăruire de sume în scopul premiării.

Conducătorii din Rășinari vor fi, nu ne îndoim, la înălțimea chemării și în această cauză de interes uman.

Sibiiu, Iunie 1912.

Vic. Tordășianu
secr. Reun.

NOUTĂȚI.

Prelații români și legile militare. Dintre prelații bisericii gr.-ort. române din patrie a participat la ședința de Sâmbătă a casei magnaților P. S. Sa, Episcopul *Ioan I. Papp* al Aradului, votând pentru acceptarea legilor militare. Tot pentru acceptarea lor a votat apoi Arhiereii bisericii gr.-cat. române, Escelența Sa, Mitropolitul *Dr. Victor Mihalyi*, și P. S. Lor, Episcopii *Dr. Radu* și *Dr. Hossu*.

*

Casa magnaților a ținut ședință și Luni. A votat fară discuție toate legile, pe cari le votase dieta în zilele din urmă, și cari acum, împreună cu legile militare, vor fi înaintate Maiestății Sale spre sancționare.

*

Deputat nou. In cercul electoral al Becicherecului mare a fost ales deputat la dietă cu aclamațiune, deci fără contracandidat, domnul *Telecsky*, ministrul de finanțe.

*

Atentatul din Zagreb. Consilierul *Hervoici*, nimerit de glonțul destinat banului *Cuvaj*, nu a murit, cum sunau primele telegrame, sosite dela fața locului, dar să luptă și acuma cu moartea. Starea sa e foarte îngrijitoare.

*

Poincaré la Petersburg. Ministrul-president al Franciei, dl *Poincaré*, va merge în August la Petersburg. Va fi primit în audiență din partea Țarului în 10 August.

*

Studenți români în Germania. După datele statistice mai noue la universitățile din Germania studiază 116 de studenți români. Cei mai mulți sunt înscriși la universitățile din Berlin, din Lipsca și München.

*

Călătorie de studii. Domnul ministru de culte și instrucțiune publică a acordat o bursă potrivită domnului *Victor Babescu*, profesor la școala civilă de băeți a statului din Sibiiu, pentru întreprinderea unei călătorii de studii prin Francia și Italia, în scopul de a studia raporturile geografice, istorice și culturale de acolo.

*

Călătoria cu trenul, pe căile ferate ungare, va fi mai scumpă decât până acuma, cu începere dela 1 Iulie n. c. Astfel un bilet la *Ocna*, dus și întors, va costa în viitor 80 fileri clasa II și 50 fileri cl. III. Blocuri, cu câte 30 de bilete, se vor da și în viitor, cu prețul de 12 cor. cl. II și 6 cor 50 fileri cl. III. Să mai introduc apoi următoarele inovații: blocul trebue presentat totdeauna înainte de plecare la cassă, ori la portar, pentru a fi stampilat biletul rupt din bloc. Dacă lipsește stampilarea, blocul nu e valabil pentru călătoria începută.

*

Un atentat. Un făcător de rele a intrat în locuința doamnei *Manu* din București, văduva generalului și marelui bărbat de stat român *Manu*, și după amenințări grave a început a tortura pe doamna Manu și a-i cere paralele. Doamna Manu i-a dat tot ce a avut: Cam 15 mii de lei. Hoțul a pus mâna și pe ceasul de aur al generalului Manu. Apoi legând mânile doamnei Manu, i-a pus un călus în gură, ca se nu poată striga după ajutor, și a fugit la o cârciumă, unde a început să chefuiască. Poliția l'a prins și l'a arestat. E unul din Ardeal, Ion Căpraru, care fusese mai nainte servitor la doamna Manu. Starea sănătății doamnei Manu, trecută prin mari emoții, e mulțămitoare.

*

Dramă în fața tribunalului. Tribunalul din Roma s'a ocupat în una din zilele trecute cu procesul de divorț al pictorului Luigi Rosetti. Dupăce presidentul tribunalului a pronunțat desfacerea căsătoriei, Rosetti a scos revolverul din buzunar și s'a împușcat în fața tribunalului și a soției sale, remânând mort pe loc.

*

† Iosif Bălan. In București a murit în mod subit *Iosif Bălan*, fost profesor la pedagogia gr.-ort. română din Caransebeș, iar în timpul din urmă interpret de limba maghiară la ministeriul de esterne al României. A fost un om de talent, de inimă, și cu multe însușiri bune, dar, durere, deveni-se alcoolic. A murit așa cum a trăit: cu păharul în mână. A făcut adecă rămășag, dupăce chefuise o săptămână întreagă, că va bea 40 de pahare de bere, unul după altul. Rămășagul l'a câștigat, dar după ce a golit ultimul pahar de bere, al 40-lea, a căzut de pe scaun și e sucombat. A fost chemat un doctor, care n'a putut constata decât moartea. Era de 55 ani. Dumnezeu să-l odihnească.

*

Condamnat! Deputatul naționalist român, dl *Dr. Nicolae Șerban*, a stat, după cum scriu ziarele din Budapesta, de nou în fața curții cu jurați din Murăș-Oșorheiu, care după o pertractare lungă de trei zile a declarat pe domnul deputat *Șerban* vinovat pentru delictul agitației în contra Maghiarilor, iar tribunalul i-a dat o pedeapsă de *șapte luni* temniță de stat și 14 mii coroane amendă. „Gazeta Transilvaniei“, scrie, că în procesul acesta pertractarea a fost de nou amânată. Care știre e deci adevărată?

*

Un escroc internațional. In Zara poliția a pus mâna pe escrocul internațional Ulrich, care a înșelat mulțime de persoane din Austria, Ungaria, Italia, Francia, America și Transvaal, cărora le-a vândut aur fals.

*

Pensionat pentru beție. In contra judecătorului de cercul Körtvélyfái din Murăș-Oșorheiu a ridicat prim-procurorul regesc acuză, că prea de multeori să îmbată și nu poate conduce pertractările cu părțile, pe cari apoi le isprăvesc advocații. Sentințele nu le poate motiva, iar procesele verbale i le poartă fiiul seu, student în drept. Supus fiind unei vizitațiuni medicale, s'a constatat, că respectivul e alcoolic în gradul suprem. A fost trimis la pensie din partea Curiei regești.

*

S'a aruncat în mare. O doamnă dela Viena, *Teodora Wagner*, care se afla în Lovrana pentru a-și vindeca boala de nervi, într'un moment de inconștiență și-a tăiat vinele dela mâni, apoi s'a aruncat în mare, de unde a fost scoasă — moartă. Era de 40 de ani.

*

Reforma electorală engleză. Guvernul englez a presentat Luni parlamentului proiectul de lege despre reforma electorală. După noul proiect, drept de alegere are în Anglia fiecare bărbat trecut de 21 ani, dacă n'a săvârșit fapte criminale, e normal la minte și nu trăește din mila altora, din cerșit. Votul plural, pe care l-a fost copiat și la noi contele Andrássy, *a fost cassat.* S'a zis așa: fiecare om are un cap și o inimă, deci fiecare poate se aibă numai *un* vot. Sufragetele, cu toate agitațiile lor, nu și-au ajuns scopul, pentrucă noua lege electorală nu le dă *încă* și lor drept electoral.

*

La fondul Dr. P. Șpan pentru ajutorarea copiilor de moți, aplicați la meserii, au mai dăruit: Petru Armeanu, paroh (Ohaba de sub peatră), soția s'a Victoria n. Stupineanu și fiul lor Octavian, cor. 3, Constantin Baciu, dir. școlar (Orăștie), 1 cor., Nicolae Oneț, paroh (Sohodol-Peleș), soția s'a Maria n. Goia și copiii lor Dorica, Minerva, Zorițe, Dorel și Viorel, 4 cor., Ioan Cosma, notar penz., 1 cor. 25 bani, Dr. Ioan Stanciu, paroh și Ilie Tănasă, învățător penz., câte 50 bani, (toți din Ludoșul mare), Dr. Nicolae Oncu, adv. (Arad), 1 cor., Ioan Comșa, învățător (Bruiu), 50 bani; George Hența, paroh (Lelese), cor. 2.60; Ioan Munteanu, preot (Velț), soția sa Eugenia și fica lor adoptivă, Veturia, 1 cor., Victor Vulcan, paroh (Oprea-Cârțișoara), și fiica s'a Silvie, cor. 1.50, Alexandru Danciu, paroh (Bucium Sat), 1 cor. Starea fondului cor. 1362.99. Pentru prinos aduce calde mulțumite, în numele comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ Vic. Tordășianu, prezident.

Internatul din Brașov.

Prospect.

Internatul cel nou din Brașov pentru elevii școalelor românești (gimnaziu, reale, comerciale) din Brașov *se deschide în 1 Septemvrie* v. a. c.

Clădirea e imposantă, aproape de școală și are:

a) sale spațioase și luminoase de dormit (cu paturi de fier, cu somieră și saltea),

b) sale luminoase de studiu cu mobiliar nou,

c) sale separate de mâncare (sofragerii),

d) coridoare spațioase, închise, luminoase,

e) conduct de apă (din isvoare de munte),

f) local propriu de baie cu dușuri,

g) încălzire centrală (calorifer),

h) infirmerie (spital) în grădină,

i) grădină mare cu pomi,

l) cât mai curând: lumină electrică.

Elevii internatului vor primi:

a) hrană bună, variată și igienică,

b) sprijin la prepararea lecțiilor,

c) baie,

d) tratament medical,

e) supraveghere, lăsându-li-se însă peste zi libertatea cuvenită.

Internatul e proprietatea școalelor și bucătăria se va conduce în regie proprie.

Taxa de 1 elev e 700 cor. pe an și se plătește în 4 rate anticipative, eventual și lunar.

Condițiunile de primire.

Cererea de primire se va da până în 15 Iulie v. și va fi însoțită de următoarele acte:

1. ultimul testimoniu școlar.
2. act de revaccinare (numai pentru elevii claselor I.—IV. gimn. și reale).
4. atestat medical, că elevul e sănătos.
5. declarațiune legală, că părinții se supun normelor cuprinse în regulamentul internatului și admit în cas de proces competența judecătoriei din Brașov.

Fiecare elev va aduce cu sine:

6 cămeși de zi
4 cămeși de noapte
pantaloni de baie
6 ismene
12 batiste
12 părechi de ciorapi
6 ștergare
3 cearceafuri de pat
1 plapomă cu nasturi
3 cearceafuri de plapomă cu găuri pentru nasturi
1 pernă de cap
3 fețe de pernă
perie de cap, de dinți, de haine, peptene des și rar, săpun
2 părechi de ghete
4 șervete de masă
chipiul și uniforma obligată la școalele noastre din Brașov.

Toate aceste lucruri trebue consemnate într'un inventar scris în 2 exemplare.

Părinții vor însemna cu arniciu roșu rufele și hainele, cosând pe ele numărul ce se va da din internat deodată cu răspunsul de primire. Rufe defectuoase (sdrențuite) nu se primesc.

Pentru asigurarea locului în internat se cere plătirea momentană a taxei pe una sau mai multe luni. Ori ce epistole precum și banii se vor trimite la adresa: Ioan *Petrovici*, profesor la gimnaziul gr. or. român din Brassó (Brașov), care va da toate informațiunile și deslușirile necesare.

Ca să nu fie nimenea espus de a fi refuzat în timpul ultim, e bine ca cererea de primire, sau cel puțin de prenotare, să se trimită cât mai curând.

Direcțiunea internatului
(Str. Prundului — Porond u. nr. 39.)

Mersul trenurilor în Sibiiu.

I. Plecare.

1. La *Ocna*, băi: 2 d. a., 3·30 d. a., 9·08 seara. Dumineca și în serbători mai pleacă la 9·00 nainte de ameazi. Circulează până în 15 Sept.

2. Către *Copșa*, Ocna (Budapesta, Brașov, Cluj): 7·46 dim., 7·04 seara.

3. Către Copșa, Ocna (Budapesta, Brașov, Vinț) 1 d. a.

4. Către Copșa, Ocna (Brasov, Cluj, Arad, Budapesta) 4·34 d. a., 11·10 noaptea.

5. La *Vinț*, Săliște: 10·35 n. de a.

6. Către Vinț, Săliște (Budapesta, Oradea, Teiuș): 3·05 noaptea.

7. Către Vinț, Săliște (Budapesta, Arad, A. Iulia): 7·34 dim., 4·51 d. a.

8. Către *Făgăraș* (T.-roșu, Brașov) 4·20 noaptea.

9. Către Făgăraș Brașov: 1·42 d. a.

10. Către *Turnu-roșu* (Câineni): 4·06 noaptea, 12·56 d. a.

11. Către *Agnita* (Sighișoara): 7·43 dim., 4·08 d. a.

12. Către *Cisnădie*: 5·21 dim., 7·30 dim., 1·29 d. a., 9·13 seara. (Dumineca și în serbători mai pleacă la 3·56 d. a. Circulează până în 15 Sept.)

II. Sosire.

1. Dela *Ocna*, băi: 3.17 d. a., 6.11 seara, 10·48 noaptea. Dumineca și în sărbători mai sosește la 11·28 n. de a.

2. Dela *Copșa*, Ocna (Budapesta, Brașov, Cluj) 11·55 n. de a., 5.22 d. a., 8·40 seara.

3. Dela Copșa, Ocna (Budapesta Cluj): 7·25 dim.

4. Dela Copșa, Ocna (Budapesta, Cluj, Arad, Brasov): 3·55 noaptea.

5. Dela *Vinț*, Săliște (Budapesta, Arad, A-Iulia): 6·45 dim., 11·39 n. de a., 4·29 d. a., 9·03 noaptea.

6. Dela *Făgăraș* (T. roșu, Brașov): 7·16 dim.

7. Dela Făgăraș (Brașov): 8·59 seara.

8. Dela *Turnu-roșu* (Câineni): 3·37 d. a., 10·27 noaptea.

9. Dela *Agnita* (Sighișoara): 6·46, dim., 2·36 d. a.

10. Dela *Cisnădie*: 7 dim., 1·18 d. a., 3·22 d. a., 10·44 noaptea, (Dum. și în serb., până în 15 Sept., mai sosește la 8·03 seara).

Nr. 357/1912. (153) 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter** al tractului **Cetatea de peatră** devenit vacant prin strămutarea protopresbiterului Vasile Duma în tractul Reghinului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele din parohia centrală Borcut fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

2. Dotațiunea protopresbiterală de 1000 cor., statorită prin conclusul sinodului arhidiecezan din 21 Aprilie 1900, Nr. 116, din cari 600 cor. se solvesc din fondul general administrativ al arhidiecezei în 4 rate treilunare, iar 400 cor. din fondul administrativ tractual în 2 rate semestrale.

3. Taxele pentru vizitațiunile canonice, accidenții, comisiuni și asistări la examene.

Reflectanții la acest post sunt poftiți a-și înainta cererile lor instruite conform normelor din vigoare Preaveneratului Consistor arhidiecezan în terminul deschis.

Din ședința comitetului protopresbiteral al tractului Cetatea de peatră ținută la 31 Maiu 1912.

Lăpușul-unguresc, la 31 Maiu 1912.

Oficiul protopresbiteral:

Andrei Ludu
adm. protopop.

Nr. 6783 Plen.

Aprobat, din ședința plenară a Consistoriului arhidiecezan ținută în Sibiiu, la 4 Iunie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 717/1912. (154) 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter** în tractul protopresbiteral al **Cohalmului** se publică concurs în basa ordinului Preaveneratului Consistor arhidiecezan dto 29 Decemvrie 1911, Nr. 15,224 Plen., cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Dotația protopresbiterală din fondul general administrativ conform conclusului sinodului arhidiecezan Nr. 116 din 1900.

2. Anual câte 600 coroane din fondul tractual.

3. Venitele din parohia centrală protopresbiterală Cohalm, când va deveni vacantă. In acel timp, dacă protopopul ales va fi din parohii tractului, rămâne în parohia sa, cu venitele aceleia, având a ocupa parohia centrală numai după venirea ei în vacanță.

Dacă protopopul ales este din o parohie afară de tractul protopresbiteral, va locui în Cohalm, fără a avea drept să ocupe parohia centrală.

4. Taxele usitate dela visitațiunea comunelor bisericești de preste an și dela examene.

Cererile de concurs sunt a se trimite la Consistorul arhidiecezan instruite conform legei.

Din ședința comitetului protopresbiteral ținută la 25 Februarie 1912.

Ioan Bercan *George Borcoman*
adm. protopresb. not. com. protop.

Nr. 6508 Plen.

Văzut și aprobat.

Sibiiu, din ședința plenară a Consistorului arhidiecezan ținută la 4 Iunie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 443 1912. (152) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători dela școalele noastre mai jos înșirate din tractul Iliei, prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Cerbia**: Salariu anual cor. 1000, din cari 400 se vor solvi dela biserică; 400 dela stat și 200 cor. din fondul școlar arhidiecezan; Cuartir corespunzetor în edificiul școalei; 16 metri de lemne, din cari are a se încălzi și sala de învățământ și grădină eventual relut de 20 cor.

2. **Gothatea**: Salariu cor. 1000, din cari 800 dela biserică și 200 din fondul școlar arhidiecezan; Cuartir corespunzetor în edificiul școalei; 16 metri de lemne din cari să se încălzească și sala de învățământ și grădină corespunzetoare ori relut de cor. 20.

3. **Tirnavița**. Salariu cor. 1000, din cari 600 dela biserică ear 400 cor. se vor cere dela stat. Cuartir corespunzetor în edificiul școalei; 16 metri de lemne și grădină, eventual relut de 20 cor.

4. **Târnava**: Salariu cor. 1000, din acestea 600 dela biserică ear 400 se vor cere dela stat. Cuartir corespunzetor; 16 metri lemne de foc, din cari să se încălzească și sala de învățământ și grădină, ori relut de 20 cor.

5. **Valea-Lungă**: Salariu cor. 1000, din cari 600 dela biserică ear 400 se vor cere dela stat; se observă că până la votare din partea statului ceste 400 sunt asigurate dela Ven. Cons. Arhidiecezan. Cuartir corespunzetor în edificiul școalei; 16 metri de lemne, din cari are a se încălzi și sala de învățământ și grădină, eventual relut de 20 cor.

6. **Fues Băgara**: Salariu cor. 1000, din cari 100 cor. dela biserică ear 900 se vor cere dela stat. Cuartir corespunzetor în edificiul școalei; 16 metri de lemne din cari să se încălzească și sala de învățământ și grădină, ori relut de 20 cor.

7. **Runcșor-Vica**: Salariu cor. 1000 solviți dela biserică. Cuartir în edificiul școalei; 16 metri de lemne, din cari să se încălzească și sala de învățământ și grădină, eventual relut de 20 cor.

Concurenții au a și înainta cererile instruate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Și au a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică, pentru a face cunoștință cu poporul.

Toți sunt îndătorați a conduce în Dumineci și sărbători copiii la biserică și a cânta cu ei.

Cunoscători de musică, și cari se vor obliga a instrua, conduce și câuta corul în biserică vor fi preferiți. Cuincuenalele se vor socoti numai dela aplicarea definitivă la respectiva școală.

Ilia, la 1 Iunie 1912 v.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Z. Mureșian
protopresb.

Nr. 373 F. G. — 1912 (149) 3-3

Concurs.

Pentru conferirea de stipendii din **„Fundațiunea Gozsdu“ pe anul școlar 1912/13** la școalele medii, facultăți, universități, și școalele de cadeți la armata comună și honvezi — se publică următorul concurs:

1. Concurentul să documenteze cu documente originale sau autenticate de notarul public:

a) că este fiu de cetățean ungar și aparține bisericii ortodoxe orientale române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaților provăzut cu clauzula parohului competent, că și de prezent aparține bisericei greco-orientale române;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop studenții dela școalele medii să prezinte atestatul despre anul școlar 1911—12, iar cei dela facultăți și universități indicele despre toate semestrele ascultate până acum;

c) că averea proprie și a părinților nu e de ajuns să acopere toate trebuințele pentru creșterea concurentului, spre care scop să producă atestat dela diregătoria politică competentă. Atestatul să cuprindă date pozitive despre această avere și să fie subscris și de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot, ori este înrudit cu concurentul trebue să fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerup studiile, să producă atestat oficios despre ocupațiunea și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Concurentul să arete în petițiune specialitatea la care și locul unde voește a continua studiile și dacă folosește și alt stipendiu.

4. Cel ce voește să studieze în străinătate să arete necesitatea de a continua studiile în străinătate, ca să se poată exopera concesiunea ministerială.

5. Petițiunea instruată cu documentele susamintite este a se adresa reprezentanții Fundațiunei lui Gozsdu (Budapest VII Holló utcza 8 sz) până la 23 Iuliu (5 August) a. c.

6. Toți stipendiștii actuali să provoacă, ca până la 2/15 Iulie a. c., să arete rezultatul studiilor din anul școlar 1911/12, căci altcum se va sista stipendiul, respective ajutorul avut.

7. Petițiunile defectuos instruate sau sosit după termin nu vor fi considerate.

8. Concurentul să indice în petițiune locul și poșta ultimă unde este a i-se trimite rezoluțiunea reprezentanței.

Din ședința comitetului fundațiunii lui Gozsdu, ținută în Iunie 1912.

Comitetul.

Szám: 890/1012. (151) 2—2

Faeladási hirdetmény.

Sebeskápolna község (Szeben megye, szászsebesi járás) elad a „sub Buhaiu“ és „Grahotole“ nevü erdejének 31. 5 k. holdján létező mintegy 2263 m·3 becsült bükkfa tömeget nyilvános szóbeli árverésen f. évi **julius hó 2 án** d. e. 9 orakor a sebeskápolnai községi irodában.

Kikiáltitási ár, melyen alul a fa nem adatik el, 5166 K. az az: Ötezerszázhatvanhat korona. Bánatpénz 516 K.

Zárt irásbeli ajánlatok, melyek a fenti bánatpénzt és azon nyilatkozatot tartalmazzák, hogy árverező magát az árverési feltételeknek aláveti a szóbeli árverés megkezdéseig elfogadtatnak.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el. Ar árverési feltételek és becsjegyzék az árverés napjáig Sebesláz körjegyzői irodában és a szászsebesi m. kir. járási erdőgondnokságnál, a hivatalos oràk alatt betekinthetük.

Szászsebes, 1912 junius 11-én.

A járási föszolgabiró.

Dentist

Virgil Muntean

Sibiiu, Strada Măcelarilor,

în fată cu Tipografia și Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 11–

In atențiunea onoraților domni preoți:

„Smyrnă“

veritabilă de Sumatra

pentru sfintele sărbători și alte ocaziuni, — a sosit în calitate extra-superioară la firma

N. Onițiu,

(90) 13– **Nagyszeben – Sibiiu.**

VECHIA MEA

experiență este și rămâne, că pentru a alunga lintițele, precum a ajunge și a susținea fraged o piele moale și un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, Steckenpferd din Lapte de Crin, marca cal pe băț de Bergmann și Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii și în alte prăvălii aparținătoare branșei. Asemenea e minunată aprobată și Crema de Crin a lui Bergmann „Manera“ pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 14—40

NOUI piese muzicale de Tiberiu Brediceanu!

LA ȘEZĂTOARE

Icoană din popor (un act cu un preludiu)

Text de C. Sandu-Aldea și I. Borcia.

CUPRINSUL:

Preludiu și cor.
Nr. 1. Doina lui Sorin
„ 2. Mândruță cu ochii verzi
„ 3. Cântec din bătrâni
„ 4. A lui Moș Marin
„ 5. Melodrama
„ 6. Cântecul Ilenei
„ 7. De masă
„ 8. Scenă
Nr. 9. Cântec haiducesc
„ 9. *a*) Solo de fluier
„ 10. Brâu
„ 11. Duet
„ 12. Invârtita și cor.

Partitura pentru canto și piano $\frac{\text{cor. } 8\cdot—}{\text{fr. } 10\cdot—}$

Doine și cântece românești.

(Canto și piano).

Caietul I. (ed. II).
Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărtișor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

Caietul II. (ed. II).
Ști tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageți voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Caietul III.
Păsărică mută-ți cuibul.
Leagănă-te frunzuliță.
Turturea din valea sacă.
Ardemite-ai codru des.
Ce vii, bade, târzior.
Tu te duci, bade, sărace.
Foaie verde, foaie lată.
Pe unde umblă doru'.

Caietul IV.
Pe sub flori mă legănai.
Foaie verde, pup de crin.
Sus în vârful dealului.
Mândro, de dragostea noastră.
Când treci, bade, pela noi.
Frunză verde, frunzuliță.
Auzi, mândro, cucu-ți cântă.
S'a dus cucul de p'aici.

Jocuri românești.

(Piano solo).

Caietul I.
Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca 'n Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca 'n Banat) II.

Caietul II.
Ardeleana (ca 'n Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

Caietul III.
Brâu III.
Hațegana.
Ardeleana (ca 'n Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca 'n Banat) V.
Brâu IV.

Caietul IV.
Hora.
Invârtita III.
Brâu V.
Pe picior IV.
Din Maramurăș.
Ardeleana V.
Danțu.
Ardeleana (ca 'n Bănat) VI.

Prețul unui caiet $\frac{\text{cor. } 4\cdot—}{\text{fr. } 5\cdot—}$

Preludiu și **Hora** din **„Serata etnografică“,** pentru piano, ed. II.
Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.
Viorele, vals, pentru piano, ed. II.
Aurora, vals, pentru piano.

Prețul à $\frac{\text{cor. } 2\cdot—}{\text{fr. } 2\cdot50}$

Quadrille pe motive românești . . . . . $\frac{\text{cor. } 2\ —}{\text{fr. } 2\ 50}$
Hora (cis moll) . . . . $\frac{\text{cor. } 1\cdot50}{\text{fr. } 2\cdot—}$

De vânzare la:

Librăria arhidiecezană, Sibiiu (Nagyszeben)

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 9/22 Iunie 1912. Nr. 61.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Procesele noastre cu Sârbii.

Sibiiu, 21 Iunie n.

La timpul seu am fost înregistrat ştirea, că Patriarhul sârbesc din Carloveţ, în bună înţelegere cu episcopul seu sufragan din Timişoara, a intentat proces, încă în anul 1909, Mitropoliei noastre, la tribunalul delegat din Budapesta, pentru reîncorporarea la biserica gr.-ort. sârbească a comunelor din Banat: Brestovaţ şi Nadăş, aparţinătoare diecesei române a Aradului, pe motivul, că credincioşii ambelor acestor comune sunt de origine sârbească, şi că la despărţirea hierarhică a Românilor de către Sârbi, în anii 1864—1865, ele numai din greşală au fost încorporate la Mitropolia română, respective la dieceza Aradului.

Procesul a decurs separat pentru comuna Brestovaţ, acum Aga, şi separat pentru comuna Nadăş (Mélynádas); şi cel prim s'a terminat de mult, cu învingerea bisericii noastre, căci s'a dovedit, că numărul Sârbilor a scăzut în comuna Brestovaţ în cursul vremii numai la 37 suflete, fiind celelalte toate româneşti, şi astfel tribunalul, — după cum am înregistrat la timpul seu, — a fost necesitat se respingă cererea Sârbilor, motivându-şi sentinţa astfel, că în comuna numită suflete suficiente sârbeşti nu sunt, iar cu credincioşi de naţionalitate română nu se poate întemeia parohie sârbească.

Sentinţa a fost întărită şi de forurile mai înalte, şi cu privire la comuna Brestovaţ procesul s'a terminat. Nu însă şi procesul intentat pentru reîncorporarea comunei Nadăş. Aci Sârbii au întrebuinţat altă stratagemă, au recurs la alt mod de dovedire. Au afirmat, că comuna aceasta pe vremea despărţirii hierarhice a fost curat sârbească, ba şi acuma, în marea ei majoritate, e sârbească. Şi pentru a-şi face plausibilă afirmarea, au alăturat la actele de proces o declaraţiune, dată în scris din partea capilor de familii din Nadăş, în care aceştia spun, că sunt Sârbi de origine, că aparţin şi acuma naţionalităţii sârbeşti, şi că doresc şi cer reîncorporarea lor la Mitropolia sârbească, respective la diecesa sârbească a Timişorii.

S'au mai provocat apoi Sârbii şi la faptul, că delegaţiunea română însaşi a recunoscut de *mixtă* comuna aceasta, şi a făcut propunere delegaţiunei sârbeşti, să se facă împărţirea averii pe calea păcii, prin înţelegere comună.

La aparenţă deci dreptatea era, cu privire la comuna Nadăş, pe partea Sârbilor. Apărătoriul intereselor Mitropoliei gr.-ort. române, domnul advocat *Dr. Emil Babeş*, s'a provocat însă faţă de argumentele şi dovezile aduse din parte sârbească la *datele statistice*, singure autentice şi oficioase, iar după datele acestea, în comuna Nadăş nu există nici un suflet de naţionalitate sârbească, ci întreaga comună e curat *românească*; iar dacă e românească, nu poate se aparţină decât numai bisericii gr.-ort. române, deci Mitropoliei din Sibiiu, respective diecezei arădane. Iar cu privire la declaraţia amintită mai sus, dl *Babeş* a făcut escepţie, arătând, că ea a fost stoarsă dela oameni prin promisiuni, că li se va face biserică şi li se va da bani, şi oamenii au subscris-o numai în urma unor neînţelegeri pe cari le-au avut cu preotul lor. O astfel de declaraţie apoi în faţa legii nu poate avea valoare, şi judecătoria nu-şi poate întemeia pe ea sentinţa.

Insistând însă Sârbii, ca declaraţia se fie acceptată ca document *decizător* în proces, judecătoria a tăiat nodul gordian astfel, că a ordonat ascultarea oamenilor prin judecătoria regească din Recaş, şi sub jurământ, ca pe calea aceasta să se constate naţionalitatea lor. Şi spre marea supărare a coreligionarilor noştri sârbi, toţi cei 27 capi de familii, cari au fost subscris declaraţia cu pricina, au spus în faţa judecătorului care i-a ascultat, că ei *au fost Români, sunt Români, şi vreau să remână Români, deci sub stăpânire bisericească română*. Declaraţia au subscris'o numai în supărarea lor, isvorâtă din unele neînţelegeri avute cu preotul, dar ea nu corespunde adevărului, şi acum se lapădă de ea.

Pe baza acestor mărturisiri, făcute în faţa judecătoriei regeşti, tribunalul delegat din Budapesta a adus apoi sentinţă şi în acest proces, în 15 Iunie n. c., dând câştig de causa iarăşi Mitropoliei noastre. Biserica sârbească *a fost respinsă cu cererea ei*, iar Mitropolia din Carloveţ a fost condamnată la purtarea tuturor cheltuelilor de proces.

Credem, că după acest evident blamaj, coreligionarilor sârbi le va trece pofta de a mai pescui după suflete româneşti, şi de a mai cere reîncorporarea la biserica lor a comunelor, cari şi după limbă, şi după sentimente, sunt — *româneşti*.

Trimitem felicitări domnului advocat *Dr. Emil Babeş* pentru acest nou succes, la care, după cum suntem informaţi, mult a contribuit şi preotul *Moise Barbulescu*, prin faptul, că a delăturat nemulţămirile poporului, i-a câştigat dragostea şi încrederea, şi prin aceasta l'a abătut earăşi la calea cea bună.

Din parlament. Tot în absenţa oposiţiei maghiare s'au ţinut şi şedinţele de Mercuri şi eri, Joi, ale dietei ungare, căci o parte a oposiţiei *n'a fost lăsată* să între, altă parte *n'a voit* să între în dietă. S'a deschis însă şi fără ea noua sesiune parlamentară, au fost realeşi vicepresidenţii şi notarii, şi au fost alese diferitele comisiuni, ţinându-se cont şi de deputaţii din oposiţie. Acestia însă au declarat, că nu primesc se fie aleşi, nici în comisiuni şi nici ca notari. Guvernul a presentat apoi proiectul de lege despre contingentul de recruţi, care probabil va fi votat astăzi, şi a presentat şi alte proiecte de lege, unul de mare însemnătate, anume: că mandatele acelor deputaţi, cari escluşi fiind pe o vreme oarecare dela şedinţele dietei, nu se supun provocării presidentului de a părăsi sala, ci se înpotrivesc, — *pot să fie cassate şi respectivii nu mai pot fi aleşi deputaţi în acel ciclu parlamentar*. Ministrul-president *Lukács* a declarat însă, că deschiderea discuţiei asupra acestui proiect de lege doreşte se fie amânată până la toamnă, ca să poată participa la ea şi oposiţia.

Serbările naţionale dela Iaşi.

Vorbirea dlui ministru C. C. Arion.

Vorbirea pe care a rostit'o domnul *C. C. Arion,* ministru de interne şi ad interim la culte şi instrucţie, cu ocasiunea desvălirii monumentului lui Cuza-Vodă, în Iaşi, a fost următoarea:

„*Sire,*

Acel care răsfoeşte istoria patriei noastre găseşte, la fiecare pas, o dovadă netăgăduită de nessemănată energie sufletească, de rezistenţă permanentă împotriva restriştelor vremurilor.

De când începe să-şi închege organizaţiuni de sine stătătoare, în voevodatele din văile munţilor şi râurilor noastre, poporul românesc apare având conştiinţă de individualitatea lui puternică şi o nestrămutată năzuinţă de viaţă a lui proprie, nestârnată de neamurile străine, cari îl înconjurau.

In decursul veacurilor micele stătuleţe de odinioară se întrupează în domnii mai puternice: Moldova şi Ţara Românească, care cu armele în mâni, pe câmpul de luptă, îşi câştigară dreptul de a trăi în lume şi de a avea o misiune istorică.

Numai prin unirea deplină a Românilor din cele două ţări şi-a dobândit viaţa noastră naţională expansiunea ei şi a ajuns la măreţia de azi, când putem privi cu atâta drag trecutul şi cu atâta încredere viitorul. Regalitatea Majestăţii Voastre, care este mândria noastră a tuturor, îşi are astfel obârşia nestrămutată în domniile cele glorioase de altă dată.

Cu câte lupte, din ce dureri, din ce glorie udată de sânge a răsărit, a crescut,

---

FOIŞOARĂ.

Nemurirea. Ce-i moartea? Ce-i viaţa?

De *Dr. Seb. Stanca.*

O discuţie ocazională asupra acestor mari puncte negre din filozofia omenirii, încinsă într'una din zilele trecute, în urma înmormântării unui fruntaş român, mi-a oferit trista constatare, că o mare parte dintre intelectualii noştri de azi şi-au înstrăinat mult sufletul de adevărurile propoveduite de biserica noastră, rămase nouă moştenire neprihănită dela strămoşii noştri, cari tocmai prin aceste adevăruri, prin tăria legii lor, ne-au susţinut până azi intactă individualitatea noastră etnică.

Lumina învăţăturii însă a strecurat în sufletul multora ispita uşor seducătoare a desmierdărilor materialiste pe de o parte, pe de alta unda superficialităţii ateiste, cari fac pe o seamă de oameni să declare principiile credinţii noastre străbune utopii, bune numai pentru popi şi ţărani.

Fenomenul acesta supărăcios nu se poate tâlcui decât pe calea unei culturi sufleteşti prea superficiale, care inconştient şi involuntar sguduie temelia morală şi prin aceasta energia activă a intelectualismului nostru.

Iată îndemnul care ne dă prilej să stăruim puţin asupra întrebărilor de mai sus.

Ce-i viaţa, ce-i moartea? Esistă o viaţă după moarte? Iată întrebări la cari n'a putut răspunde omenimea hotărât nici când şi în nici una din condiţiile sociale mai mult ori mai puţin culte. Popoarele vechi nici nu şi-au bătut mult capul cu deslegarea acestor enigme. La ele întâlnim singura credinţă, care în toate cazurile admite nemurirea. Ba cele mai multe credeau, că omul nu moare, ci se mută numai în altă esistenţă, că îşi continuă viaţa şi după moarte, dar în alte condiţii, necunoscute celor vii.

Egiptenii cei vechi, înainte cu treipatru mii de ani, îşi îngropau morţii împreună cu toate obiectele lor predilecte, ba le puneau chiar şi alimente în mormânt. Grecii îşi îngropau morţii cu toate armele lor, cu vase, cu obiecte de lux şi de distracţie, iar rudeniile se adunau în fiecare an odată la mormânt, unde se ospătau în cinstea mortului. Şi „umbra“ mortului încă îşi căpăta partea sa de bucate.

Cea mai veche religie monoteistă a izrailtenilor, cu toate că nu cunoaşte credinţa în învierea după moarte, are însă şi ea „sânul lui Avram“, în care să sălăşluesc morţii. Şi mai are această religie un obicei caracteristic. Când cineva cercetează mormântul unui prietin s'au rudenii, lasă la depărtare o petricică pe mormânt; un semn pentru cei morţi, că unul dintre vii l-a cercetat.

Şi aceste sunt dovezi, că respectivele popoare admit o viaţă după moarte o concepţie răsărită în sufletul lor ca o necesitate spontană şi de sigur fără nici o premeditare.

Se înţelege, că această credinţă inherentă firii omeneşti s'a desvoltat la fiecare popor în direcţie individuală, în proporţia culturii sale.

Iar creştinismul a concretizat credinţa aceasta în forma cea mai desăvârşită, pe basa mărturiilor convingătoare ale Mântuitorului.

Dar cu toate că raportul între vii şi morţi presentă formele cele mai diferite în credinţa feluritelor popoare, un lucru e sigur: că la toate popoarele şi în toate timpurile a trăit credinţa, că viaţa omului nu se sfârşeşte cu moartea trupului, că viaţa însăşi e fără de sfârşit.

Este indiferent în ce formă se manifestă aceasta în credinţa mohamedanului, a izraelitului, a indianului, ori a creştinului; indiscutabil e, că temelia credinţii tuturor acestora este una: viaţa este nemuritoare.

In faţa mărturisirii acesteia a sufletului omenesc vine tăgada raţiunii, cu toată gloata mărturiilor speculative ale ştiinţei. Şi ce zice ştiinţa?

Omul e cea mai perfectă maşinărie, cu aparate mobile şi chemice. Trupul se compune din părticele de natură fizică, iar din procesul chemic se nasc puteri, cari produc mişcarea. Dacă procesul chemic se alterează, el nu mai este în stare să ifereze trupului destulă energie, maşinăria funcţionează tot mai slab, până ce încetă cu totul. Şi aceasta e moartea. Viaţa nu-i decât manifestarea energiei moleculare a trupului, resultatul procesului chemic. Incetând funcţiunea trupului, încetă şi viaţa şi nu mai esistă.

Mărturiile biologiei speculative au fost în stare în unele timpuri să convingă pe mulţi despre adevărul descoperirilor ei. Mai ales în zilele lui Darvin ajunsese negaţiunea credinţii la adevărat delir, încât şcoala lui Darwin iubila deja bucuria biruinţii asupra „utopiilor“ bisericii şi a credinţii „vulgare“ în o putere supranaturală în Dzeu.

Dar bucuria a fost prematură, de oarece tocmai această atitudine agresivă a ştiinţei în potriva credinţii a dat prilej bisericii să dovedească netemeinicia curentului nesănătos.

Ştiinţa va să zică reduce toată viaţa omului la manifestarea energiei moleculare a trupului omenesc. Murind trupul energia se nimiceşte. Iată deci la primul pas o contrazicere cardinală. Ştiinţa doar susţine tesa generală, că în natură nici o energie nu piere, nu se nimiceşte, că materia e vecinică, nimic nu se perde, iar energia e continuă.

Oare chiar omul să facă escepţia legii acesteia? N'avem nici un motiv şi nici o dovadă, ca să admitem deviarea omului dela legea universală.

Manifestările trupului omenesc, legate de procesul chemic, se reduc numai la sima ajuns România la ceea ce este: o spune istoria, care însemnează şi zilele de restrişte şi zilele de biruinţă.

Şi inimile noastre bat la amintirea domnilor glorioşi şi înţelepţi descălecători ai neamului, Basarabi şi Muşatini, „dătători de legi şi datine“, a acelora, cari ne-au întrupat aspiraţiunile şi cari ne-au scris istoria cu vârf de sabie şi cu litere de foc.

Când în lunga noastră epopee, cu sleirea puterilor, apune gloria armelor, totuşi dăinueşte încă o aducere aminte a vitejiei trecute, şi în inimile multora mai rămâne o urmă de conştiinţă naţională, licărire de candele sfinte, arzând deapururea înaintea altarului patriei.

Cu începutul veacului al XIX această licărire devine din ce în ce în lumină mai vie, şi sub suflarea vântului de libertate din 1848, ea aprinde sufletele acelei mari generaţiuni, ale cărei neclintite credinţe şi iubire de ţară ne-a dat fiinţă de stat modern şi a aşezat temeliile pe cari se înalţă şi se va înălţa pururea Regatul Român.

Deşi nici Moldova nici Ţara Românească nu cunoscuseră înfrângerea totală şi supunerea fără condiţii, nu veniseră încă timpurile, ca Românii să îşi poată făuri ei înşişi soartea lor. Ţările Dunărene erau socotite mai mult ca obiect de compensaţiune în politica diplomaţiei europene, de cât ca naţiuni de sine stătătoare. Dar totuşi la 1848 Românii se ridică cu aspiraţiuni de popor modern, cu tentinţe către civilizaţiunea apuseană. Pe lungile lor lupte din trecut şi pe dreptul ce isvora din ele, dar şi pe principiile chiar ale acestei civilizaţiuni, ei reclamau dreptul de a renaşte în faţa lumei. Divanurile ad-hoc, şi în deosebi acela al Moldovei, exprimară în mod demn de admirat gândul care răsărea din adâncul cugetului naţiunei române, ca un strigăt de nădejde către o viaţă nouă!

Unirea era cea dintâiu trebuinţă a acestei vieţi. O proclamase *Cogălniceanu* în termini neperitori:

„In trecut aceleaşi dureri am indurat, acelaşi viitor avem de asigurat, aceeaşi soarte de împlinit“.

Acel care fu chemat să înfăptuiască dorinţele naţiunii, esprimate de divanurile ad hoc, fu Alexandru Ion I. — Cuza-Vodă, — a cărui amintire o celebrăm astăzi cu pioasa veneraţiune a trecutului, cu neclintita speranţă în viitor. Trecutul şi viitorul îl simbolisează Cuza-Vodă, căci cu el încetează România trecutului şi cu el începe România viitorului! Domn al Unirei! Trăsura de unire el însuşi, între ce a fost şi ce este.

Numai judecând pe Cuza-Vodă sub această valoare, numai astfel istoria îl va arăta cu o nepărtinire, care nu va esclude nici gloria lui de a fi făcut o operă utilă şi mare, nici recunoştinţa Românilor pentru această operă.

Opera fu utilă şi mare, a trebuit energie şi patriotism pentru a o înfăptui, căci n'au lipsit nici dificultăţile din năuntru, nici cele din afară.

Proclamarea marilor principii le determină curentele naţionale, manifestaţiunile de voinţă ale unui popor. In asemenea momente puterea lor e irezistibilă, nimic nu le poate împedeca de a eşi la lumina zilei.

Realizarea lor însă este adeseori mai grea, căci la realizare se ivesc pedeci în tot momentul, — reaua voinţă a unora, deprinderile, forţa de inerţie a altora, şi mai adeseori lupte pasionate, cari au fost cu atât mai violente, cu cât viaţa constituţională era mai nouă.

Trebue o voinţă, o energie morală, de fiecare moment, adeseori o dibăcie inteligentă, fără de cari principiul rămâne numai în stare de ideal, care ori cât ar fi de sus, este fără folos dacă nu-l putem coborâ pe pământ.

Aşa a fost şi cu Unirea şi cu toate marile dorinţe puse înainte de divanul ad hoc.

Prin energie, prin voinţă, prin minte ageră, Cuza-Vodă a învins toate pedecile.

Greutăţile din afară erau poate mai mari decât cele din lăuntru. Contra vieţii artificiale pe care ne-o crease diplomaţia europeană prin convenţia dela Paris era de realizat o viaţă reală, care să corăspundă trebuinţelor zilei şi se asigure destinele viitorului. Aceasta o făcu Cuza cu o admirabilă persistenţă, cu un simţ estraordinar al situaţiunilor şi cu o deplină mândrie naţională.

Dela îndoita sa alegere, care, ce este drept, nu viola litera convenţiunii, dar în contra căreia mai toate puterile protestau, până la lovitura de stat, cu urmările ei fecunde pentru ţară, până la proclamarea autocefaliei bisericii române, ultimul său mare act, a fost o luptă de fiecare moment, pentru realisarea acelor acte, cari înfăptuiau tot mai bine Unirea şi întăreau tot mai mult fiinţa noastră de stat, luptă, în care Cuza ştiu să profite de toate împrejurările pentru a transforma stările precare de fapt în stări de drept, recunoscute de întreaga Europă.

Il vedem a doua zi chiar după lovitura de stat, în vizita dela Constantinopol, dobândind o nouă consacraţiune a diplomaţiei europene, pentru faptele cari atrăseseră, când le făcuse, ameninţarea de intervenţiuni armate.

Şi mai târziu îl vedem iarăşi răspunzând marelui vizir Fuad-paşa în aşa fel, încât stârneşte admiraţia străinilor şi falnicul vizir este silit el însuşi să recunoască dreptatea mândrului domn român.

Iar Negri, iubită şi eternă figură de patriotism, vorbind cu ambasadorii din Constantinopol de secularizare, găseşte în inima lui acele cuvinte, cari atât de bine esprimau şi gândul Domnului său: „Nu poate fi vorba de convenţiuni internaţionale, căci e vorba de însuşi pământul nostru!“

Cât de mari sunt asemenea cuvinte, când le judecăm după timpurile în cari erau pronunţate!

Istoria, care înregistrează faptele şi laudă resultatele, nu va găsi decât cuvinte de laudă pentru Domnul, care îşi pricepuse misiunea, şi care cu atât curagiu păşi spre împlinirea ei.

Cuza văzu, că pentru a face un bine real ţărei sale, nu putea fi decât un antemergător.

Sigiliul pe care înseşi divanele ad hoc îl credeau indispensabil pentru a făuri o unire definitivă şi roditoare era: *Domnul străin.*

Următor cu dorinţele naţionale, următor cu el însuşi, Cuza-Vodă declară dela început, adresându-se puterilor europene, că nu consideră coroana decât ca un depozit, şi aproape de sfârşitul domniei sale el repetă acelaş lucru, adresându-se ţărei, a cărei unire era atunci deplină.

Şi aci stă măreţia ambiţiunii lui, căci a avut ambiţiunea de a lăsa o urmă neştearsă în istoria neamului nostru, şi a lăsat-o; nu a avut însă ambiţiunea deşertăciunilor.

Gata să părăsească coroana şi să o transmită acelui, care putea să înalţe mai mult patria şi să-i asigure rolul ei în lume, el se desprinse de coroană fără dificultăţi şi fără silă.

Cât a avut dreptate Cuza, că dela început şi până la sfârşit să se fi îndrumat pe această cale, o probează tot ce a urmat. A arătat-o războiul, ale cărui victorii, ecou depărtat al trecutului glorios, ne-au reamintit biruinţele, cari au brăzdat istoria noastră, cum brăzdează fulgerele un cer întunecat de nori; o arată dinastia, ale cărei rădăcini au pătruns până în sufletul chiar al naţiunii. O arată repedea şi splendida noastră desvoltare, rolul care ne e dat azi în lume, unde nu mai avem de smuls părticică cu părticică, câte un crâmpei al independenţei noastre chiar, dar unde suntem factor în politica europeană, în care ţara şi regele îşi au cuvântul lor de spus.

Cuza este mare, pentru că a făcut cu putinţă aceea ce este astăzi. Domnia lui sunt zorile zilei splendide, al cărui soare luminează acum la zenit.

De aceea, Sire, este frumoasă şi mare această sărbare. Intr'însa slăvind Unirea, toate inimele noastre bat într'un singur gând. Suntem într'unul din acele momente înălţătoare, în care toţi simţim, cugetăm, voim la un fel.

Prin aceasta, şi mai ales prin presenţa Maiestăţii Voastre, care azi ca totdeauna aţi ştiut *să nu vă despărţiţi de poporul vostru*, sărbătoarea de azi devine o adevărată solemnitate naţională“.

Dela sate.

Punerea pietrei fundamentale la biserica din Purcăreni.

Credincioşii bisericii gr.-ort. române din Purcăreni, tractul Braşovului, au avut în 15 Maiu v. zi de fericire, zi de sărbătoare. Atunci s'a pus adecă piatra fundamentală la noua biserică a lor, care va corespunde, când va fi gata, tuturor cerinţelor timpului de astăzi.

La acest act însemnat a participat, ca delegat al Escelenţiei Sale Arhiepiscopului şi Mitropolitului nostru *Ioan Meţianu* P. O. Domn protopresbiter tractual *Dr. Vasile Saftu*, care a fost primit în comună cu onorurile cuvenite, şi a participat mulţime de oameni, din comună şi împrejurime, chiar şi streini de neamul şi de legea noastră.

Serviciul divin l'a celebrat domnul protopresbiter Dr. Saftu, asistat de parohul locului Toma Giurgiu şi de preoţii Ioan Bogdan, Dumitru Manole şi Iordan Curcubetă.

Domnul protopresbiter *Dr. Saftu* a dat apoi cetire actului, prin care Escelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, binecuvântă însemnata lucrare a credincioşilor din Purcăreni. Era următoriul:

Nr. 5686 Pres.

Preaonorate domnule protopresbiter!

Din raportul P. O. D-tale din 5 Mai, 1912. Nr. 442, cu mare mângăiere sufletească văzând, că credincioşii noştri din Purcăreni doresc să ridice un nou lăcaş al Domnului, şi că în 15 ale curentei vor a începe lucrările de clădire, cu punerea petrii fundamentale, viu a binecuvânta şi eu acest frumos act şi a ruga pe bunul Dumnezeu, ca ceea-ce binecuvânt eu cu mâna mea debilă, aici pe pământ, să binecuvinte şi El din ceriu.

Tot aşa de ferbinte mai rog pe bunul Dumnezeu, ca să ajute credincioşilor noştri să termine şi să adjusteze biserica cea nouă ce se ridică în onoarea şi mărirea lui Dumnezeu şi spre folosul lor sufletesc şi trupesc.

Să le mai adaugi cu acea ocaziune, că noul Sion numai în acel caz le va fi izvor de bine şi de fericire, dacă se va cerceta cât mai regulat, mai ales în Dumineci şi sărbători, nu numai pentruca şi acolo să se roage lui Dumnezeu, dar şi pentru-ca din sfintele slujbe şi mai ales din scrierile Sfinţilor Apostoli, Evanghelişti şi Profeţi, precum şi din cuvântările preoţilor, să scoată învăţături frumoase şi folositoare, considerând biserica nu numai ca casă de rugăciuni şi de săvârşirea sfintelor taine, ci şi de învăţături folositoare.

După cari împărtăşind şi eu numiţilor credincioşi binecuvântarea arhierească, am rămas al Vostru tuturor,

Sibiiu, 9 Maiu 1912 de binevoitor:

Ioan Meţianu
arhiep.

Domnul protopresbiter Dr. *Saftu* a rostit apoi o predică frumoasă, despre însemnătatea zilei, terminând cu o caldă rugăciune, care a stors lacrimi de bucurie în ochii tuturor parohienilor. In predică dl protopresbiter a îndemnat parohienii, se cerceteze cu diligenţă lăcaşul Domnului, în Dumineci şi sărbători, şi să-şi iubească din tot sufletul sfânta biserică şi neamul.

S'a cetit apoi actul comemorativ şi lista celor ce au contribuit cu sume mai însemnate la fondul destinat pentru ridicarea acestui nou Sion.

Actul comemorativ era următoriul:

„Cu ajutorul lui D-zeu Tatăl, Fiul şi sfântul Duh, punem azi peatra fundamentală la aceasta biserică, în zilele Domnitorului nostru împărat şi rege Francisc Iosif I. cu aprobarea Excelenţei Sale Domnului Arhiepiscop şi Mitropolit Ioan Meţianu, cu binecuvântarea protopopului Dr. Vasile Saftu şi a parohului Toma Giurgiu.

Noi, Românii din Purcăreni, cu cheltuiala noastră, sub conducerea parohului nostru Toma Giurgiu, preşedintele comitetului şi sinodului parohial, cu osârdia epitropilor George Ţ goi şi Ioan Dârjan şi a membrilor din comitet, fiind în acest timp învăţători la şcoala noastră confesională gr.-or. română Nicolae Stancu şi Ioan Grama:

Am început să zidim şi din temelie să ridicăm această biserică în anul dela Mântuirea lumii 1912, în luna lui Maiu în a 15-a zi, fiind plănuitor arhitectul Ioan Pamfilie, meşter al zidirei Ioan Voicu, şi arhitect supraveghetor George Duşoiu.

Şi vom zidi pe locul unde a fost biserica veche de peatră. Şi vom ridica această biserică, ca să fie nouă şi urmaşilor noştri în veci locaş sfinţit, în care să ne adunăm noi şi următorii noştri spre a asculta folositoarele învăţături în el prevăduite, cari ne vor lumina mintea, ca să ştim ce să credem, ce să facem, şi cum să facem.

Să înălţăm pururea rugăciuni de mulţămită către părintele ceresc, pentru toate facerile sale de bine revărsate asupra noastră.

Consemnarea cu numele fiecăruia cât a contribuit până acum pentru zidirea bisericii, aclusă la acest act comemorativ, să va pune în cutie sub peatra unghiulară, ca semn deobligător, pentru cei acum în viaţă şi acelorce vor urma, că toţi vom ţinea cu toată tăria la legea strămoşească şi pururea în acest sfânt lăcaş vom rosti rugăciuni, numai în frumoasa noastră limbă românească. Amin!

Dr. Vasilie Saftu, protopop. Toma Giurgiu, paroh gr.-or. rom. Gheorghe Ţigoiu, epitrop. Ioan Voicu, anteprenorul bisericii. N. Stancu, învăţător şi cantor. Ioan Grama, învăţător.“

A urmat vorbirea preotului local Toma Giurgiu, terminată cu o rugăciune, la care a îngenunchiat tot publicul. Vorbirea conţine date interesante, de aceea o trimit spre publicare. (Urmează mai la vale. Red.)

Actul comemorativ a fost aşezat apoi în cutie, şi pus sub peatra fundamentală, care a fost aşezată la loc, cu obicinuitele lovituri de ciocan. Incheerea s'a făcut cu stropirea publicului cu apă sfinţită.

A urmat banchetul, cu toaste, ridicate de dl protopresbiter Dr. Saftu pentru Escelenţa Sa, Mitropolitul *Ioan*, de parohul Toma Giurgiu pentru protopresbiterul tractual, de protopresb. Saftu pentru preotul locului, de profesorul Pricu pentru popor, etc.

Vorbirea parohului *Toma Giurgiu*, despre care fù vorba mai sus, a fost următoarea:

„Prea Onorate d le Protopresbiter, delegat arhiepiscopesc!
Prea Stimaţi Oaspeţi!
Mult iubiţii mei parohieni!

Datoria noastră de buni creştini este mai inainte de toate să mulţămim atot puternicului D-zeu, tatăl nostru cel ceresc, că ni-a ajutat să ajungem ziua de azi, ziua dorită de toată suflarea românească din această parohie. Ziua de astăzi este cea mai însemnată zi în viaţa parohienilor noştri, e zi mare, de sărbătoare, şi actul săvârşit astăzi va fi întipărit pe vecie în sufletele noastre.

Ce act mai însemnat ar putea esista, care să ne umple într'atâta inimile de bucurie, decât trăirea a celor momente, în cari provedinţa divină ne-a destinat pe noi, cei azi în viaţă, să aşezăm peatra fundamentală, pe care măestria muritorilor să zidească din dreapta agonisală a noastră acel Sion măreţ, în care noi şi urmaşii noştri să înălţăm rugăciuni de laudă către tronul ceresc şi să ne întărim în credinţa tare şi în aceeaş dragoste şi iubire faţă de casa lui D-zeu, şi faţă de noi înşine, întocmai ca strămoşii noştri. Şi strămoşii noştri vor implora binecuvântarea cerească peste urmaşii lor, peste noi, cari văzând surpânduse cetatea în care au ascuns avutul lor lăsat nouă drept moştenire, limba şi legea creştinească, zidim templul puternic, în care să păstrăm şi urmaşilor noştri această comoară. Şi glasul clopotelor vechi va resuna şi în templul cel nou, tot aşa de mângăitor, şi va chema cu acelaş zel bătrâni şi tineri la altarul tatălui ceresc, ca să se întărească în credinţă faţă de religiunea scumpei noastre biserici ortodoxe orientale române, care în valurile vieţii e singura fortăreaţă nerăsturnabilă, menită să ne apere de prăbuşirea pe căile desastroase şi să ne arate calea spre fericirea vecinică.

In acestea momente măreţe, când punem fundament, conform frumosului ceremonial prescris de biserica ortodoxă, nouăi şi viitoarei noastre biserici, eu, păstorul vostru sufletesc, mă aflu deobligat, ca după modestele mele puteri să fac o scurtă reprivire asupra trecutului acestei parohii. Zic scurtă, din cauza lipsei de date pozitive, dar mă voiu năzui, ca puţinele mele spicuiri istorice să arunce cel puţin o rază licurătoare în trecutul întunecos al acestei parohii.

In una din zilele trecute am cetit, că comunele mari ale Săcelelor esistau ca mici săticele încă de pe timpul regelui

---

ţuri, cari în ultima analisă sunt destul de mărginite. Pentrucă foarte multe fenomene ale naturii nu le putem apercepe cu simţurile noastre; sub raportul acesta în multe privinţe ne sunt superioare chiar şi unele animale.

Cânele de pildă aude sunete şi simte mirosuri, pe cari noi nu suntem în stare să le pricepem. Energia vieţii presentă însă manifestări mult mai grandioase, cari trec departe peste hotarele simţurilor. Dar admiţând, că viaţa este energie, tocmai pe basa ştiinţei nu putem admite, că ea piere.

Ştiinţa ne spune, că de es. un ciocan lovind piatra produce energie, care se manifestă în felurite forme: auzim lovitura, simţim căldura, vedem scânteia. Neputinţa simţurilor nu ne îngădue să pricepem continuarea energiei. Ştim însă cu siguranţă, că energia produsă de lovitura ciocanului nu se nimiceşte. Lovitura pune în mişcare aerul şi sunetul, căldura şi raza de lumină (scânteia) trec mai departe, parte în aer, parte în pământ. Ce se întâmplă cu această energie în cuprinsul universului, noi nu avem putinţă să pricepem. Nici o energie prin urmare nu se perde, nu se nimiceşte. Cu atât mai puţin se poate nimici energia vieţii omeneşti, care presentă cele mai măreţe manifestări, cari trec peste marginile unei simple energii, produse numai de materie. (Va urma).

Stefan cel Sfânt, pela anul 1000 d. Cristos. Ele au fost înfiinţate de păstorii români, cari au fost singurii locuitori ai săticelelor, până prin secolul al XV-lea, când pentru apărarea graniţei au fost colonizaţi şi maghiari.

Fiind şi comuna noastră numărată între cele şapte sate, cred că afirmarea de sus să referă şi la ea. In monografia conlocuitorilor noştri de confesiunea aug. ev. luterană să zice, că comuna Purcăreni s'a înfiinţat în anul 1387. Că între datele pomenite mai nainte şi cele cuprinse în monografia conlocuitorilor noştri maghiari, esistă o diferinţă de 387 de ani, nu o consider de contrazicere, căci această diferinţă de ani eu mi-o esplic din modul formării acestei comune. Eu îmi esplic lucrul aşa, că un mănunchiu de oameni, câteva familii, în lupta lor pentru esistenţă şi în dorul lor de espansiune şi al traiului mai uşor s'au rupt de ceialalţi, cari erau în o grupare mai compactă şi mergând câţiva paşi mai spre răsărit, s'au aşezat aici la poalele bătrânei păduri de fagi, dealungul părăiaşelor limpezi, din cari s'au adăpat ei şi vitele lor.

Jirul în abundanţă al secularei păduri a îndemnat să vede pe oameni să se ocupe mai mult cu prăsitul şi îngrăşatul porcilor, şi de aici apoi şi-o fi primit comuna noastră numele de Porcăreni, esprimat Purcăreni.

Numele de bună seamă alţii i lau dat, ca un fel de polecră. — Că au trecut câteva sute de ani până ei au format o massă compactă şi organizată, o comună, aşa cred, că e raţional a crede, figurând astfel probabil comuna numai în anul 1387 cu numirea de Purcăreni.

Infiinţătorii români ai acestei comune, în ce referinţe vor fi trăit mai departe prin veacurile trecute, până în timpul când mi-a fost posibil să mă folosesc de date positive, nu ştiu. Deslegarea acestei probleme o las altora, mai competenţi şi mai dibaci.

In anul 1762 făcându-să conscripţia credincioşilor noştri, la ordinul episcopului Dionisie Novacoviciu, să aflau locuitori în această comună români: 147 bărbaţi. şi 141 femei. Sfintele rugăciuni le ascultau într'o bisericuţă de lemn, despre care răposatul parch Ioan Bogdan amintea de multe ori, că ar fi auzit din bătrâni vorbindu-să, că în ea mult timp s'au ţinut sfintele rugăciuni şi că după zidirea bisericei de peatră, acum demolată, a fost vândută altor creştini, tot de biserică. Că vor fi avut Românii noştri din Purcăreni şi altă biserică, mai veche decât cea de lemn, despre care să face amintire, nu să ştie. — Probabil că da, — căci altcum de ce să aminteşte în protocolul ctitorilor numele preoţilor Irodion, Ioan, Irodion, Costantin ş. a.

Ceeace pot spune după date pozitive este însă, că cel dintâiu paroh numit a fost Bucur Creţu, pela anul 1761. Tot unde să vorbeşte despre Bucur Creţu, să aminteşte şi numele lui Bogdan Gâltofeanu, care a slujit la biserica de lemn 35 de ani, ca dascăl. In anul 1785 a venit din comuna Preşmer George Radoviciu, ca parch în Purcăreni. Dânsul a introdus matriculele, începând cu anul 1785, şi tot dânsul a scris în 12 Aprilie 1801 despre punerea petrei fundamentale la biserica acum demolată.

Inmulţindu-să poporul treptat, s'a simţit nevoia unei biserici nouă, căci cea veche de lemn nu mai corespundea recerinţelor timpului şi numărului sufletelor.

In 3 Iunie 1797 s'a pus fundamentul bisericei de peatră deja demolată. In ea s'a ţinut serviciul divin dela prima sfinţire până la demolare, peste 112 ani, de parohii Radoviciu, care era paroh bătrân pela anul 1797, ear George Bogdanoviciu preot tiner. George Bogdan, ori Bogdanoviciu, a servit la sfântul altar dela 1797-1839. Alt George Bogdan dela 1839-1853; iar dela 1853 1907 Ioan Bogdan, fiindu-i întru ajutor eu, dela 30 Noemvrie 1895 până la încetarea sa din viaţă, când am luat asupra-mi conducerea acestei parohii. Biserica demolată avea o lungime de 20 m. 50 cm., lărgimea ei în hori 11 m. 30 cm. şi locul bărbaţilor şi femeilor era de o lărgime de 6 m. 30 cm. Ea a costat 3403 fl. 56 cr. O sumă prea modestă pentru un edificiu aşa mare şi care avea o grosime în zid jur împrejur de un metru.

Timpul îndelungat de peste 4 ani dela începerea până la sfinţirea bisericei arată, că creştinii noştri de atunci au dat ajutor la toată lucrarea cu braţele, lipsindu-le banii necesari, căci numai aşa se poate esplica zidirea aşa de îndelungată a bisericei.

Iată ce scrie protopopul Braşovului de atunci:

„La 1 Decemvrie 1801 după rânduiala cinstitului Consistor dela 11 Iunie a. c. sub Nr.574 am fost în faţa locului în Purcăreni şi încât este protopopului slobod cele trebuincioase la sfinţirea bisericei am săvârşit pe Chramul mai înainte avut al Inălţării Domnului Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Isus Cristos, care pentru pomenire sau însemnat. *George Heines*, protopopul Braşovului“.

La anul 1811 a fost poftit de obştea bisericei episcopul locului spre a sfinţi preavoslavnica biserică de legea gr.-or. neunită din satul Părcăreni pe Chramul Inălţării Domnului nostru Isus Christos. „Precum de către smerenia noastră după aşezământul sobornic eştilor canoane la 24 August 1811 sau sfinţit, sub iscălitură şi obicinuita Noastră pecete adeverim. *Vasile Moga*, episcop. *Radu Tempea*, protopop“.

(Va urma).

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Convocare.

Binevoitorii „Asociaţiunii“ şi membrii despărţământului Brad al aceleia, sunt invitaţi la adunarea cercuală a despărţământului, care se va ţinea *Marţi în 12/25 Iunie a. c.* într'o sală a gimnaziului român gr.-or. din *Brad* la 4 oare după amiezi.

Programul:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului despre lucrările din anul din urmă.
3. Raportul cassarului.
4. Revidarea raţiociniului pe 1911 şi darea absolutorului.
5. Stabilirea budgetului pe 1912.
6. Inscrierea membrilor noi şi plătirea taxelor restante.
7. Alegerea delegaţilor la adunarea generală a „Asociaţiunii“.
8. Alegerea alor 3 membri pentru verificarea procesului verbal.

Brad, în 1/14 Iunie 1912.

Dr. Traian Suciu
secretar.

Dr. I. Radu
director.

Serate de-ale meseriaşilor noştri.

Joi, în 30 Maiu n. 1912, Reuniunea meseriaşilor sibieni şi-a ţinut a 5-a şedinţă literară. Prezidentul Tordăşianu, pune în vedere, că, după a sa cunoştinţă, în Sibiiu acum să găsesc 29 măestri pantofari români desinestătători, 22 măestri cismari, 15 măcelari, 20 culegători-tipografi, 7 croitori, 3 croitori de vesminte ţărăneşti (naţionale), 6 pardositori, 3 grădinari, 2 iustruitori, 3 barbiri, 2 tapesieri, 1 coperitor de case, 1 bugner (dogar), 3 zidari, 1 curelar, 4 covrigari, 4 fauri, 4 măsari, 4 rotari, 1 zugrav de case, 2 lăcătuşi, 1 ferestrar, 4 cojocari, 1 blănar, 1 modistă, sau în total 144 măestri, dar e de credinţa, că numărul lor este mai mărişor, dat fiind, că o samă dintre meseriaşii noştri îşi au lucrătoarele prin suburbii, pe la periferiile oraşului şi unii ca aceştia nu se arată prin cercurile colegilor lor, şi cu atât mai puţin pe la Reuniune. Dar lipsesc în Sibiiu pălărierii români, tinichigii, argintarii, orologierii, alămarii (căldărarii), pieptănarii, turtarii, cofetarii, cuţitarii, turnătorii de clopote, pânzarii, postovarii, compactorii, cărămidarii, funarii, juvelarii, lemnarii, pietrarii, olarii, săpunarii, stimfarii, urloierii, argăsitorii, berarii, cârnăţarii, calapodarii, pilarii, perierii, sitarii, mănuşarii, sculptorii în lemn, fotografii etc. Dacă acestea meserii n'au representanţi de ai noştri în Sibiiu, apoi cu atât mai puţin vor fi având în alte părţi din ţară, esceptionând, în parte, Braşovul. Cauza acestui rău zace în împrejurarea, că preoţii, învăţătorii şi ceialalţi cărturari ai noştri nu luminează în de ajuns poporaţiunea despre importanţa şi foloasele meseriilor. Cum ne apropiem iarăşi de un sfârşit de an şcolar, când secerişul, şi al părinţilor şi al copiilor de şcoală, va fi sau mulţumitor, sau nemulţumitor, să-şi facă cu toţii sama pentru croirea viitorului copiilor lor. Aşezăminte, cu chemarea de a îndruma pe părinţi, încât pentru alegerea meseriilor şi a fi ocrotitoare pentru învăţăceii noştri, avem în aproape fiecare centru. De încheere dl Tordăşianu aminteşte cu laudă numele pădurarului Teodor Gherman din Poşaga-de-sus (Munţii-Apuseni), care până acum a îndemnat şi trimis la Sibiiu peste 10 băieţi de Moţi, cari s'au aplicat la meserii. Dar ceea ce este mai laudabil în lucru este, că aproape fiecare din învăţăceii aplicaţi, mergând de sărbători acasă, să reîntorc cu alţii 2—3. Esemplul inimosului pădurar Gherman ar trebui să aibă cât mai mulţi imitatori.

Notarul Duca ceteşte sumarele şedinţelor administrative, după cari s'a întrat în însaşi şedinţa literară cu program bogat şi variat. Corul seminarial, de sub conducerea dibace a dlui Ignaton, a ridicat mult nivoul seratei, la care s'au produs cu cântări, declamaţiuni, etc. număroşi sodali, învăţăcei, coriste etc.

La fine s'au împărţit 15 cărticele folositoare, iar dl Tordăşianu invită la şedinţa a 6-a din 27 Iunie n. c., când dl R. Popescu, funcţionar la „Albina“, care la şedinţa a 5-a a fost împedecat de alte afaceri, se va degagia de angajamentul de a ţinea o conferenţă cu ajutorul schiopticonului.

„*Invingătorul*“.

NOUTĂŢI.

Incheierea festivă a anului şcolar 1911/12 la seminarul arhidiecesan „Andreian“ se va face Duminecă la 10 şi ½ ore a. m. în sala pentru festivităţi a institutului.

*

Dela universitatea din Bucureşti. Domnul *Ioan Bogdan* a depus Luni sara, la orele 7, jurământul, în calitate de rector al Universităţii din Bucureşti, şi tot Luni sara a fost ales decan al facultăţii de litere domnul *Ioan Bianu*.

*

Cursurile de vară din Vălenii de Munte, în România, la cari va participa anul acesta şi Alteţa Sa Regală Principele *Carol*, se vor deschide la 1 Iulie v. Se vor ţinea în noua clădire, acum terminată, care în ziua deschiderii cursurilor va fi sfinţită prin I. P. S. Sa, Mitropolitul *Pimen* al Moldovei.

*

Turneul Bârseanu. Aflăm cu multă părere de rău, că turneul de teatru al dlui şi doamnei *Bârseanu* nu se va mai face, nici acum şi nici altădată. Activitatea sa artistică în Ardeal şi Ungaria dl Bârseanu şi-o consideră încheiată cu cele opt turneuri făcute până acuma. Dorim şi sperăm, ca acesta să nu fie ultimul cuvânt al dlui Bârseanu, care, cu firea sa gingaşe şi susceptibilă, sigur că s'a supărat pentru *ceva*, ce însă nu-l îndreptăţeşte să ne desposie pe noi, cei de dincoace, de plăcerea de a-i admira arta şi talentul.

*

La Paris. Domnul *Dobrescu*, primarul capitalei Bucureşti, pleacă Duminecă, cu suită mare, din care face parte şi compatriotul nostru, dl *Ulpiu Hodoş*, la Paris, pentru a reîntoarce visita consilierilor comunali din Paris: *Roussel* şi *Giron*, cari nu demult fuseseră prin Bucureşti.

*

Moartea unui savant. In Paris a murit Anatole Leroy Beaulieu, profesor de istoria contimporană, membru al academiei de ştiinţe morale şi politice, şi mare scriitor francez, în etate de 70 ani.

*

Liceu nou militar în România. Luni a fost pusă piatra fundamentală la noul liceu militar dela Mănăstirea Dealului din România, localitate aproape de oraşul Târgovişte, în presenţa ministrului de războiu Argetoianu, a ministrului de interne şi culte C. C. Arion, a ministrului Lahovari dela domenii, şi a unui public număros şi ales. La orele 12 şi jumătate a avut loc banchetul, oferit de ministrul de războiu. Au participat 60 persoane.

*

Pe vremea secerişului. Soldaţii activi, dacă cer şi dovedesc, că sunt necesari acasă, pe vremea secerişului, primesc concediu pe câte trei săptămâni şi în anul acesta, ca în anii premergători. Fiecare soldat are să-şi anunţe dorinţa de a merge în concediu pe vremea secerişului la comandantul seu, înştiinţându-se la raport. Informaţiunile mai amănunţite le primesc părinţii cu copii aflători în serviciul activ militar dela pretorii cercuali şi notarii comunali.

*

Al treilea tren la Câneni. Ziariul „*S. D. T.*“ din loc aduce ştirea, că cu începere din 1 Iulie va mai circula un tren între Sibiiu şi România, care va face posibil celor ce vin din România la Sibiiu, şi nu au mult de lucru pe aici, ca în aceeaşi zi să se întoarcă îndărăt, acasă. Trenul va sosi la Sibiiu, venind dela Câneni, cam pe la orele 11 dimineaţa, şi va pleca îndărăt, spre România, la orele 5 d. a.

*

Trăiască republica! La o întrunire de protestare a Maghiarilor nemulţumiţi cu guvernul şi cu Tisza, ţinută Duminecă în Miskolcz, unul din mulţime a strigat: Trăiască republica! Sigur a fost unul, care aspirează la presidenţia republicei maghiare!

*

Mulţămită. Marele mecenat, Ilustrul Domn *Vasile de Stroescu*, a binevoit a dona pe seama şcoalei noastre confesionale gr.-or, rom. din Zam suma de 500 cor. pentru care nobilă faptă în numele comitetului parohial îi esprimăm profunda noastră recunoştinţă şi mulţumită. Zam la 16 Iunie 1912 n. Emanuil Simce, paroh preş. Adam Todericiu. epitrop.

*

Domnul Justh agitează! Duminecă s'au ţinut întruniri publice maghiare de protestare în contra voinicillor contelui Tisza: la Măcău, Arad şi prin alte locuri. La Măcău şi Arad a vorbit şi dl Justh, şi a pledat şi agitat pentru votul universal, egal şi secret. Şi a fost acelaşi Justh, care în propoziţiile făcute guvernului din partea opoziţiei unite a acceptat un drept de vot, care nu e nici universal, nici egal şi nici secret pretutindenea. E consecvent al naibei dl Justh!..

*

Să contribuim la fondul ziariştilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit şi economii Ardeleana“ în Orăştie-Szászváros.

*

Mulţămită. Ilustrul Domn *Vasile de Stroescu* a binevoit a trimite bisericei noastre suma de 200 cor. Subscrisul în numele întreg poporului credincios îi aduc mulţumită călduroasă. Mureş-Cristur 18 Maiu 1912. Stefan Stoicoviciu, paroh gr.-ort.

*

Om bogat. Cine e om cu adevărat bogat? Domnul Rockefeller, din America, care are venit curat de 300 milioane la an. Poate deci se cheltuiască, fără a se atinge de averea fundamentală, câte 25 milioane pe lună. Sau, presupunând că ziua noaptea poate să resfire la bani: în fiecare secundă poate cheltui câte zece coroane!

*

Intre Mediaş şi Bazna. Cu începere din 23 Iunie, până în 25 August, circulează un automobil între Mediaş şi Bazna. Preţul e de persoană 2 cor., iar dus şi întors, dar în aceeaşi zi, trei coroane. Copii sub şase ani plătesc o coroană pentru dus, şi altă coroană pentru întors. Din Mediaş automobilul pleacă la orele 6 dimineaţa şi 4 d. a. iar din Bazna la 8 dimineaţa şi 8 şi jumătate d. a. Proprietariul automobilului, un anumit Haltrich, are subvenţie de 1000 coroane dela oraşul Mediaş şi comuna Bazna.

*

Omor în temniţă. Intr'un acces de nebunie, un arestant din temniţa poliţială din Bozen, a prins în braţe pe un alt arestant şi atâta i-a dat cu capul de părete, până a murit nenorocitul. Cinci părcălabi abia au putut învinge pe înfuriatul ucigaş, care a fost apoi băgat în cămaşă de forţă.

*

Ciocnire de trenuri. Intre Malmö şi Stockholm, în Şvedia, s'a ciocnit un tren accelerat cu un tren de marfă, şi catastrofa a fost una din cele mai dureroase dintre toate câte s'au întâmplat până acuma în Şvedia. Au remas morţi pe loc 21 de călători, şi în spitale sunt aşezaţi foarte numeroşi călători, toţi grav răniţi şi în stare desperată. Ciocnirea s'a întâmplat astfel, că din greşală trenurile înaintau pe aceeaşi linie. Catastrofa era deci inevitabilă.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe sama meseriaşilor, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: George Stoica, publicist (Cernăuţi), Dr. Constantin Bucşan, advocat, Octavian Goga, secret. I al „Asociaţiei“, Horia Petra Petescu, publ. (Braşov), Victor Eftimiu, publicist (Bucureşti), Eugen Goga, publicist, Zaharie Bârsan, actor (Bucureşti), fiecare câte 20 bani; Alexă Piso, sodal lăcătuş (Budapesta), 30 bani; fraţii Dragoş, Fabius şi Melania B, 60 bani; cu prilejul botezului fiului Ovidiu, al notariului Nicolae Drăgan din Bungard, vice prezid. G. Poponea a adunat cu pălăria cor. 2.80 şi Vic. Tordăşianu, president, 10 bani.

Cărţi şi reviste.

Basarabia, diferite articole de ziare din anul 1878, retipărite cu ocazia contraserbărei centenarului anexărei Basarabiei la Rusia, cu cheltuiala fondului societăţei „Prutul“, din Galaţi, şi cu o precuvântare de *M. N. Pacu* profesor onorar, advocat şi senator al judeţului Covurluiu. Bucureşti, „Minerva“ institut de arte grafice şi editură. B-dl academiei 3 edgar Quinet 4 1912. Preţul: Lei 1.20.

*

Revista „Ramuri“, Nr. 11 anul al 7-lea, a apărut cu următorul sumar: C. Ş. Făgeţel: In amintirea lui Ion Adam. N. Iorga: I. Adam. I. U. Soricu: De departe (poezie). I. Ciocârlan: Amintiri despre Ion Adam. Em. Gârleanu: La mormântul lui Ion Adam. M. Săulescu: Cântă la pian copila (poezie). Ion Adam: Hatmanul Hotnog. Eugenia Fl. Ionescu: Un gând (poezie). D. Tomescu: Un versificator „à la manière de...“ D-l Victor Eftimiu. G. Rotică: La pragul părăsit (poezie). Cronică: Lerui Ler. Cronică rimată: Unul ca o sută. Lista de subscripţie pentru Ion Adam.

Nr. 2693 Ep. 1912. (156) 1—3

Concurs.

Pentru trebuințele Consistorului arhidiecezan, în cursul anului 1912/13 să recere liferarea de 150 stânjini lemne de fag, neplutit, de prima cualitate, care să fie așezate parte în Seminariu, parte în curtea din Str. Măcelarilor Nr. 45 în cursul lunilor Iulie și August a. c.

Ofertele să se adreseze în scris Consistorului arhidiecezan până la **15 Iulie n. a. c.**

Sibiiu, 14/27 Aprilie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 357/1912. (153) 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter** al tractului **Cetatea de peatră** devenit vacant prin strămutarea protopresbiterului Vasile Duma în tractul Reghinului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele din parohia centrală Borcut fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

2. Dotațiunea protopresbiterală de 1000 cor., statorită prin conclusul sinodului arhidiecezan din 21 Aprilie 1900, Nr. 116, din cari 600 cor. se solvesc din fondul general administrativ al arhidiecezei în 4 rate treilunare, iar 400 cor. din fondul administrativ tractual în 2 rate semestrale.

3. Taxele pentru vizitațiunile canonice, accidenții, comisiuni și asistări la examene.

Reflectanții la acest post sunt poftiți a-și înainta cererile lor instruite conform normelor din vigoare Preaveneratului Consistor arhidiecezan în terminul deschis.

Din ședința comitetului protopresbiteral al tractului Cetatea de peatră ținută la 31 Maiu 1912.

Lăpușul-unguresc, la 31 Maiu 1912.

Oficiul protopresbiteral:

Andrei Ludu
adm. protopop.

Nr. 6783 Plen.

Aprobat, din ședința plenară a Consistoriului arhidiecezan ținută în Sibiiu, la 4 Iunie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 717/1912. (154) 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter** în tractul protopresbiteral al **Cohalmului** se publică concurs în basa ordinului Preaveneratului Consistor arhidiecezan dto 29 Decemvrie 1911, Nr. 15,224 Plen., cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Dotația protopresbiterală din fondul general administrativ conform conclusului sinodului arhidiecezan Nr. 116 din 1900.

2. Anual câte 600 coroane din fondul tractual.

3. Venitele din parohia centrală protopresbiterală Cohalm, când va deveni vacantă. In acel timp, dacă protopopul ales va fi din parohii tractului, rămâne în parohia sa, cu venitele aceleia, având a ocupa parohia centrală numai după venirea ei în vacanță.

Dacă protopopul ales este din o parohie afară de tractul protopresbiteral, va locui în Cohalm, fără a avea drept să ocupe parohia centrală.

4. Taxele usitate dela visitațiunea comunelor bisericești de preste an și dela examene.

Cererile de concurs sunt a se trimite la Consistorul arhidiecezan instruite conform legei.

Din ședința comitetului protopresbiteral ținută la 25 Februarie 1912.

Ioan Bercan adm. protopresb. *George Borcoman* not. com. protop.

Nr. 6508 Plen.

Văzut și aprobat.

Sibiiu, din ședința plenară a Consistorului arhidiecezan ținută la 4 Iunie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 443 1912. (152) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători dela școalele noastre mai jos înșirate din tractul Iliei, prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Cerbia**: Salariu anual cor. 1000, din cari 400 se vor solvi dela biserică; 400 dela stat și 200 cor. din fondul școlar arhidiecezan; Cuartir corespunzetor în edificiul școalei; 16 metri de lemne, din cari are a se încălzi și sala de învățământ și grădină eventual relut de 20 cor.

2. **Gothatea**: Salariu cor. 1000, din cari 800 dela biserică și 200 din fondul școlar arhidiecezan; Cuartir corespunzetor în edificiul școalei; 16 metri de lemne din cari să se încălzească și sala de învățământ și grădină corespunzetoare ori relut de cor. 20.

3. **Tirnavița**. Salariu cor. 1000, din cari 600 dela biserică ear 400 cor. se vor cere dela stat. Cuartir corespunzetor în edificiul școalei; 16 metri de lemne și grădină, eventual relut de 20 cor.

4. **Târnava**: Salariu cor. 1000, din acestea 600 dela biserică ear 400 se vor cere dela stat. Cuartir corespunzetor; 16 metri lemne de foc, din cari să se încălzească și sala de învățământ și grădină, ori relut de 20 cor.

5. **Valea-Lungă**: Salariu cor. 1000, din cari 600 dela biserică ear 400 se vor cere dela stat; se observă că până la votare din partea statului ceste 400 sunt asigurate dela Ven. Cons. Arhidiecezan. Cuartir corespunzetor în edificiul școalei; 16 metri de lemne, din cari are a se încălzi și sala de învățământ și grădină, eventual relut de 20 cor.

6. **Fues Băgara**: Salariu cor. 1000, din cari 100 cor. dela biserică ear 900 se vor cere dela stat. Cuartir corespunzetor în edificiul școalei; 16 metri de lemne din cari să se încălzească și sala de învățământ și grădină, ori relut de 20 cor.

7. **Runcșor-Vica**: Salariu cor. 1000 solviți dela biserică. Cuartir în edificiul școalei; 16 metri de lemne, din cari să se încălzească și sala de învățământ și grădină, eventual relut de 20 cor.

Concurenții au a și înainta cererile instruate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Și au a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică, pentru a face cunoștință cu poporul.

Toți sunt îndătorați a conduce în Dumineci și sărbători copiii la biserică și a cânta cu ei.

Cunoscători de musică, și cari se vor obliga a instrua, conduce și cânta corul în biserică vor fi preferiți. Cuincuenalele se vor socoti numai dela aplicarea definitivă la respectiva școală.

Ilia, la 1 Iunie 1912 v.

Oficiul protopresbiteral în konțelegere cu comitetele parohiale respective.

Z. Mureșian
protopresb.

La **Librăria arhidiecezană** în Sibiiu, se află de vânzare:

Album
de
brodării și țesături românești.
Compus și editat
de
Minerva Cosma.
Prețul 16 cor.

Dentist
Virgil Muntean
Sibiiu, Strada Măcelarilor,
în fața cu Tipografia și Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**
(126) 12—

Bănci de școală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerințelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de școală a lui (19) 18—24

Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada Gușteriții 53.

Au apărut și să află de vânzare la Librăria arhidiecezană următoarele cărți din „Biblioteca Șaguna“, redactată de *Dr. I. Lupaș:*

Nr. 1. **Insemnătatea bisericii**, de *Dr. I. Lupaș*. Prețul 10 fileri.
Nr. 2. **Despre pocăință**, de *Dr. I. Lupaș*. Prețul 10 fileri.
Nr. 3. **La ziua sf. Andreiu**, de *Dr. I. Lupaș*. Prețul 6 fileri.
Nr. 4 și 5. **Temeliile traiului nostru**, de *Dr. I. Lupaș*. Prețul 10 fileri.

Porto postal pentru fiecare 5 fileri.

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Prețul cor. 25·—.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturí până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă
Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(46) 20— (Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceiaș și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaș legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaș legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimați evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal
Mihail Manchen
fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fier bătut.
Inființată la anul 1822. Sighișoara, piața de sus Nr. 47.

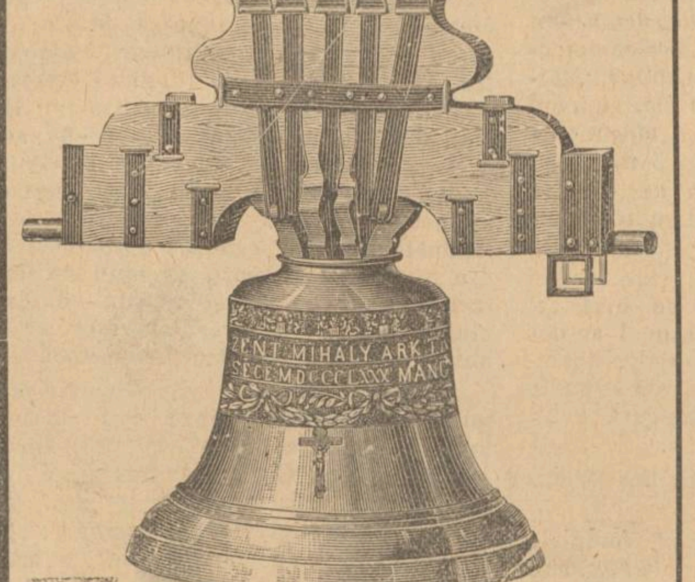

...NT MIHALY ARK...
...SECEMDCCCLXXX MANC...

o firmă ce există dela anul 1822 și se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericești a lifera și repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum și clopote cu sunet armonic. Face și scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază și în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi și în rate.
(104) 8—24

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 12/25 Iunie 1912. *Nr. 62.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Măsuri energice.

Sibiiu, 24 Iunie n.

Prin modificarea și înăsprirea regulamentului de casă obstrucția a devenit imposibilă în dieta țării noastre, pentru totdeauna. Minoritatea nu-și va mai putea impune *ea* voința în dietă, ci se va validita totdeauna în viitor voința majorității, așa cum se cuvine și cum e cu dreptate.

Natural, că oposiția maghiară, din mânile căreia a fost smulsă această armă puternică, tună și fulgeră acum, prin presa ei și în întruniri publice, și protestează cu toată energia în contra acestui atac la drepturile minorității parlamentare. Pentrucă, după părerea ei, obstrucția e o armă legală, e un drept al minorității, care nu poate fi confiscat prin surprindere și prin volnicie.

Va fi așa, cum se tângueşte oposiția maghiară că e, anume: că s'a luat din mâna ei o armă, care anume pentru ea a fost făurită din capul locului: posibilitatea de a obstrua, atunci când vrea, fie că are motiv, ori nu are motiv. Dar din păcate modificarea și înăsprirea regulamentului de casă s'a făcut întocmai așa, cum s'a fost făcut și pe vremea coaliției, când president al camerei ungare era dl Justh, — nu contele Tisza, — și când oposiția din dietă o formau: naționaliștii și Croații. Oare atunci nu a fost confiscat un drept, care competea minorității, dreptul de a obstrua, (deși atunci nu se gândea nime la obstrucție) dacă minoritatea ar fi aflat ca e necesară obstrucția?

O, atunci nu s'a gândit nime la drepturile minorităților parlamentare; dar acum, când li se măsură și domnilor din coaliția de odineoară cu aceeași măsură, varsă foc și pucioasă toți cei scurtați în drepturile lor, cari, când se aflau la putere, n'au făcut alta, decât au scurtat și ei pe alții în drepturile lor. Să ne aducem numai bine aminte, cu câtă severitate și cu cât cinism detrăgea cuvântul dl Justh, ca prezident al dietei, dela deputații naționaliști și croați din dieta trecută, pe motivul, că nu vorbesc la obiect. Și atunci deputații opoziționiști se presentau în dietă înarmați numai cu darul oratoriei, nu cu tobe, trimbițe, fluerițe, și alte instrumente asurzitoare, ca partizanii dlui Justh. Dar nici cu — revolvere!..

Insă guvernului actual și majorității sale parlamentare i se pare, că și modificarea regulamentului de casă, în felul cum l'a fost modificat coaliția, e pre puțin pentru desăvârșita înfrânare a minorităților parlamentare și pentru asigurarea și mai bună a mersului regulat în desbaterile dietei. Deci, în ședința de Miercuri, săptămâna trecută, a fost depus pe biroul dietei un proiect de lege, în care se cuprind încă și alte măsuri energice, ce pot fi luate în contra deputaților, cari nu se supun ordinelor presidentului camerei. In acest proiect de lege, care va fi discutat și votat numai la toamnă, se dă dreptul presidentului dietei de a putea folosi poliția și armata pentru înfrânarea deputaților renitenți, — lucru, pe care până acuma contele Tisza l'a făcut, nu pe baza legii, ci pe baza situației de nevoie, în care se află, — iar dietei ii se dă dreptul, ca pe deputații renitenți, cari nu se supun dispozițiilor dietei și ale presidentului, să-i poată despoia de mandat, declarând cercurile lor electorale de vacante, iar pe ei să-i poată despoia de dreptul de a mai putea fi aleși ca deputați în ciclul acela parlamentar.

Aspră dispoziție, nu-i vorbă. Dar trebue să facem dureroasa constatare, că ea nu e nouă de loc. Astfel de dispozițiuni draconice au mai fost luate odată din partea legislațiunei maghiare, și anume, la anul 1876, prin articolul de lege 39. Și au fost luate în contra deputaților naționaliști *români!* S'a întâmplat adecă pe atunci, că vre o doi dintre deputații naționaliști, aleși în toată regula ca representanți ai poporului român din patrie la dieta țării, nu au intrat în parlament, și nici nu și-au presentat credenționalele, în scopul, ca pe calea aceasta dieta țării să fie oarecum știrbită, și să nu se poată spune, că *întregul* parlament votează legile pe cari le votează. Guvernul de atunci al lui Tisza Kálmán o înțeles numai decât însemnătatea acestei tactice, și iute și de grabă a presentat dietei un proiect de lege, de înțelesul, că deputatul, care nici la a doua provocare a presidentului dietei nu-și ocupă locul în dietă și nu-și înaintează credenționalul, își perde mandatul; în locul seu se alege deputat nou, și el, în ciclul acela parlamentar, nu mai poate fi ales.

Și legea aceasta a fost votată cu consentimentul, ba între sgomotoasele aprobări ale oposiției maghiare de atunci din dietă. Și pe baza acestei legi a fost apoi cassat mandatul lui Axente Severu, ales deputat în cercul Orăștiei, al lui Dr. Avram Tincu, ales tot acolo, — dupăce fusese mai nainte anulat, fără bază legală, numai prin conclus adus din partea dietei, mandatul deputatului *Dr. Iosif Hodoșiu*, ales în cercul Bradului, — apoi mai târziu al generalului Doda și al protopresbiterului Mihail Popovici, aleși în cercul Caransebeșului. Și oposiția maghiară atunci aproba și aplauda!

Care a fost îndemnul presentării acestei legi din partea guvernului presidat de Tisza Kálmán? Nesupunerea față de dispozițiunile presidentului dietei! Și care e îndemnul presentării proiectului de lege, destul de draconic, din partea actualului guvern? Același! Nesupunerea față de hotărârile dietei și ale presidentului ei. Numai cât atunci era vorba de deputații naționaliști români, acum e vorba de oposiția gălăgioasă maghiară din dietă. Insă numai la aparență. Pentrucă să nu creadă nime, că actualul guvern, și contele Tisza, mai ales însă contele Tisza, vrea să se îngrădească bine numai în contra ei. E cu mult mai prevăzător el, decât să nu se gândească și la o eventuală oposiție *naționalistă* și *socialistă* din dietă, și cu gândul la ea vrea încă de pe acuma să se îngrijească de posibilitatea înfrânării ei temeinice, pentruca să nu se poată periclita nici decum interesele specifice naționale maghiare. Și mai ști, dacă nu tocmai unul dintre cei ce acuma înjură și vociferează, pentrucă se iau astfel de măsuri energice, — după părerea noastră superflue, — va fi acela, care va aplica dispozițiile draconice mai cu asprime în contra viitoarei minorități naționaliste și socialiste?!..

Par'că vedem, că așa are să fie!

Incheierea anului la seminar.

Sibiiu, 24 Iunie n.

Eri, Duminecă, s'a făcut încheierea solemnă a anului școlar la seminariul arhidiecezan „Andreian“ din Sibiiu. S'a celebrat în catedrală sfânta liturgie, prin P. C. Sa, *Dr. Eusebiu R. Roșca*, protosincel, director seminarial, asistat de diaconul ceremonial *Dr. Vasile Stan*, profesor seminarial. La finea liturgiei s'a cetit obicinuita rugăciune de mulțumire, apoi elevii și membrii corpului profesoral s'au întrunit în sala pentru festivități a seminariului, unde s'a ținut serbarea încheierii anului școlar.

La orele 11 fără un sfert își face întrarea în sală Escelența Sa, Inaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Mețianu*. E primit cu sgomotoase aclamări.

Escelența Sa, Mitropolitul, era însoțit de P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Ilarion Pușcariu*, vicariu arhie-

---

FOIȘOARĂ.

Nemurirea. Ce-i moartea? Ce-i viața?

De *Dr. Seb. Stanca.*

(Fine.)

Urmează deci în mod logic, că viața nu se nimicește, ea nu piere nici în cas când ar fi o simplă energie moleculară a materiei, cu atât mai puțin dacă îi admitem o oarecare descendență supranaturală divină.

Am admis, că viața omului este energie. Conclusia logică a științei dovedește, că energia nu se sfârșește. Prin urmare viața se perpetuă și după moarte.

Ei bine, dar viața omului să fie oare aevea numai energia materiei trupului? Și ce este această energie?

O privire indiscretă în tainele științei ne va lumina și întrebarea aceasta.

Naturaliștii susțin, că energia este productul procesului chemic ce se desvoltă în trup. Este adevărat, că trupul omului dispune de cel mai desăvârșit mehanism, iar în lăuntrul nostru este cel mai escelent laborator chemic, care compune și descompune în continuu. Munca aceasta chemică însă nu poate fi în stare să producă viață cu conștiință de sine. Biologia mărturisește, că pe lângă puterile de acțiune cunoscute, mai esistă altele, pe cari omul n'a ajuns ca să le poată pricepe. Și acestea le-au numit puteri anonime. In slujba acestor anonime stau toate celelalte, și tocmai din acestea răsare adevărata viață.

Acest anonimat știința n'a ajuns, și — conștie despre neputința sa în cele supranaturale, — nu va ajunge nici odată să-l poată reduce la o simplă manifestare a materiei, fiindcă nu poate fi, în urma conștiinței pe care o mărturisește.

Să dovedim și asta. Știința a ajuns cu ajutorul unor mijloace escelente să cunoască întreg procesul fisiologic al desvoltării embrionului. Și aceasta ne spune, că în protoplasma embrionului fructificat esistă așa numita centrosoma, care dispune de două puteri mistice și neînțelese. Aceste două puteri cu tendențe opuse au darul de a diseca sămânța în două părți, pe acestea apoi în patru, opt, șasesprezece, și așa mai departe, în ordinea unei progresiuni până la milioane și bilioane de particele, numite chromasome. Tot această putere mistică săvârșește pe urma acestei acțiuni analitice pe cea sintetică. Și anume: împreună milioane de chromasome astfel, încât din concentrarea lor în anumite locuri se formează capul, mânile, picioarele, trupul, inima, și celelalte toate.

Oare procesul acesta atât de înțelept poate-se reduce la un simplu eflux al materiei? Poate fi puterea aceasta mistică numai un resultat al procesului chemic din trupul omenesc? Nu. Doar este limpede, că această putere neînțeleasă lucră cu conștiență admirabilă.

Tot în firul acestor considerații mai este un fapt tot atât de însemnat.

Embrionul la început este compus din o mulțime de molecule, în formă de beșicuțe. Dintr'odată vine ceva, o putere necunoscută, și apasă beșicuța și din acel moment puterea anonimă lucră mai departe în sensul unei legi atât de perfecte, încât mintea omului stă uimită în fața grandiosității înțelepciunii, care a făurit acea lege.

Ei bine, ce este acest ceva? Poate fi aci vorbă numai de proces chemic? Conștiința ce o manifestă acel ceva în toată acțiunea sa, se simte clar și hotărât.

Și tocmai această putere neînțeleasă, necunoscută, anonimă, care lucră cu conștiință, este motorul care dă trupului viața. Căci de ar fi viața omului numai un resultat al procesului chemic din trup, oare n'ar fi de ajuns știința chemiei în avântul ei atât de grandios, ca pe baza unui proces chemic anumit să producă viață pe cale măestrită? De sigur, că da. Dar tocmai faptul, că ori ce altceva ar putea produce, numai viață nu, dovedește, că aceasta nu poate fi un simplu resultat al feluritelor procese legate de materia trupului.

Esistă aci o putere, o energie oarecare, care nu-i nici chemie, nici magnetism, nici electricitate. Până ce puterea aceasta este în noi, laboratoriul și mehanismul nostru lucră. Când ea ne părăsește, încetă în noi ori ce aparat chemic și mehanic, murim. Dar că ce se întâmplă cu puterea, cu energia aceea, — care tot după legile științei nu poate pieri și de fapt nici nu piere, — însușirilor noastre mărginite nu este dat ca să o știe, întocmai cum nu știm nici aceea, că ce a fost respectiva putere?

Iată deci, că o simplă privire cu ochi de laic în tainele științei, o scurtă rațiönare logică și nepreocupată îți dovedește pe deplin, că viața noastră nu este un eflux al materiei trupului, ea nu este resultatul diferitelor procese chemice din trup, ci este o energie superioară, o scânteе supranaturală, și așa fiind ea nu piere cu moartea trupului nostru, ci se perpetuă.

Va să zică, resultatele științei dovedesc mai temeinic ca ori ce, corectitatea concepțiunilor religiei. Iar pe basa acesta trebue să admitem și aceea, că viața n'a fost și nu este a noastră. Am primit-o împrumut dintr'un basin uriaș și comun, căruia trebue să i-o restituim. Coincide deci cu religia, care zice, că viața ne este dată dela Dumnezeu și tot lui i-o dăm îndărăt.

Iar nemurirea vieții acesteia, adecă a sufletului, coincide cu teza științei, care susține, că nici o energie nu piere, ci se perpetuă, transformându-se după împrejurări.

piscopesc, şi de domnii Ioan Droc, Galacteon Şagău, Lazar Triteanu, Dumitru Vulcu, Ioan de Preda, Dr. G. Proca, şi alţii. In sală aştepta sosirea Escelenţei Sale şi începerea serbării dl Andreiu Bârseanu, presidentul „Asociaţiunei“, dl colonel Munteanu, advocatul Dr. Petra din Sălişte şi alţii.

După potolirea aclamărilor cu cari e primit Escelenţa Sa, intonează corul seminarial cântecul „*La arme*“, sub conducerea dlui profesor *T. Popoviciu*, apoi dl profesor *Dr. S. Dragomir* rosteşte discursul festiv, ascultat cu încordată atenţiune. A vorbit elevilor cari părăsesc acum băncile şcoalei despre importanţa misiunei pe care o vor avea de aci înainte. Frumosul discurs a fost primit cu multă complăcere.

P. C. Sa, directorul seminarial, Dr. *Eusebiu R. Roşca*, comunică acum resultatul clasificărilor de finea anului. Spune, că elevii din secţia teologică au satisfăcut *toţi* pe deplin datorinţei lor, astfel, că între ei, elevi cu calculi neîndestulitori nu este nici unul. Nu poate să constate acelaş lucru şi despre elevii din secţia pedagogică, cu toate că şi aci se poate observa sporiul ce se face din an în an. E însă de dorit, ca tocmai elevii din secţia pedagogică să iase din seminar înarmaţi cu toate armele necesare, pentru a putea lupta cu succes în contra greutăţilor cari îi aşteaptă în viaţa practică. Calculii neîndestulitori îi au de altcum cei mai mulţi din studiile tecnice, ceea ce e o urmare a părerii greşite, că studiile tecnice nu ar fi necesare. Domnul director arată necesitatea lor şi efectul binefăcător, bunăoară a cântării, asupra sufletului ţăranului român.

P. C. Sa ceteşte cu numele pe cei ce au primit calculi neîndestulitori din unul, ori mai multe studii, şi spune, că doi elevi au să repeteze cursul, iar ceialalţi pot face esamen de emendare, la 1 Septemvrie n. c.

In urmă P. C. Sa, directorul seminarial, mulţumeşte Escelenţiei Sale, Arhiepiscopului şi Mitropolitului *Ioan Meţianu*, pentru părinteasca îngrijire cu care a urmărit şi în anul expirat mersul instrucţiei la acest institut, constatând, că această îngrijire părintească a Escelenţiei Sale dă tărie şi îndemn directorului şi profesorilor dela seminar, ca cu îndoită râvnă să învingă greutăţile şi să-şi facă datorinţa. Doreşte Escel. Sale viaţă lungă.

Mulţămeşte apoi P. C. Sale, părintelui Arhimandrit, vicariu arhiepiscopesc, *Dr. Ilarion Puşcariu*, şi dlui secretar consistorial *Dr. G. Proca*, pentru pacienţa, priceperea şi interesul, cu care, în calitate de comisari consistoriali, au condus esamenele de finea anului la seminarul „Andreian“, primul la secţiunea teologică, al doilea la cea pedagogică.

Mulţămeşte şi membrilor corpului profesoral pentru zelul şi sirguinţa depusă în cursul anului şcolar, şi îndeamnă elevii, cari încă nu au terminat, se esploateze în viitor tot mai bine isvoarele de cultură, cari le stau la dispoziţie în acest institut.

In urmă mulţămeşte publicului pentru interesul manifestat faţă de institut, prin participarea la această sărbare, şi declară anul şcolar 1911/12 la seminarul arhidiecezan „Andreian“ din Sibiiu de încheiat.

Intonează acum corul seminarial, condus de profesorul T. *Popoviciu*, cântecul „*Pe al nostru steag*“, apoi ia cuvântul I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, care-şi esprimă mulţămirea faţă de resultatele bune pe cari le-a dat sârguinţa elevilor dela seminar în anul şcolar, care acum se încheie, iar celor ce nu mai vin se şadă pe băncile seminarului le doreşte succes bun pe carierele pe cari vor apuca. Mulţămeşte Escelenţa Sa şi corpului profesoral dela seminar, pentru împlinirea cu bun succes a grelei sale misiuni. Dă apoi poveţe binevoitoare celor ce de aci încolo au se devină conducători ai poporului, admoniindu-i, să nu uite pe nici un moment, că basa esistenţei noastre o formează credinţa strămoşească, *biserica*. Se caute deci se deştepte tot mai mult în popor iubirea şi alipirea faţă de biserică şi aşezămintele ei, căci atunci, vină asupra noastră ori ce timpuri grele, ori ce primejdii, le vom învinge şi vom eşi şi noi biruitori din ele, ca înaintaşii nostri.

Intre aclamări frenetice serbarea încheierii anului şcolar la seminarul archidiecezan „Andreian“ ia sfârşit la orele douăsprezece.

Dela sate.

Punerea pietrei fundamentale la biserica din Purcăreni.

(Fine).

Lipsă de bani au avut totdeauna parochienii, pentru aceea au putut săvârşi pictura numai pela anul 1830. Deşi biserica demolată avea un zid destul de gros, peatra cea mare pusă în zid, fără a putea fi bine legată în zid, a fost cauza, că biserica n'a fost destul de solidă şi încurând zidul ei a crăpat, aşa că în anul 1856 parochienii noştri s'au văzut necesitaţi să o lege în fer şi să i facă reparatura necesară.

Precum boala îndelungată slăbeşte trupul omului şi-l apropie tot mai iute de ceasul încetării din viaţă, aşa şi crepăturile din trupul bisericii din ce în ce au slăbit întreaga clădire şi i-au causat cu timpul totala ruinare, aşa, că noi cei astăzi în viaţă, văzând pericolul ce ne aşteaptă, în credinţa noastră tare ne-am adus aminte de cuvintele sfintei evangelii: „Voeşte şi vei putea“, şi dela cel mai mic până la cel mai mare, bătrân şi tinăr, materialiceşte situat mai bine ori în stare mai modestă, am zis într'un cuget: trebue să declarăm solemn înaintea lui Dzeu, în a cărui mână este suflarea noastră, viaţa şi tot avutul nostru, că vom contribui după puteri fiecare, ca în timpul cel mai scurt să ridicăm casă nouă atotputernicului Dzeu.

Şi în dorul de a ne vedea visul cât mai iute realizat, ne-am întrunit în 17 Decemvrie 1900 în sinodul parohial, presidat de înţeleptul şi bunul nostru protopop, atunci încă paroh, Dr. Vasile Saftu, şi în conţelegere frăţească am împărţit poporul după starea materială în VI. clase, respective s'a aprobat această împărţeală făcută în şedinţa comitetului din 3 Decemvrie 1900: Clasa I. 400 cor. de familie; cl. II. 200 cor.; clasa III. 100 cor.; clasa IV. 80 cor.; clasa V. 50 cor. şi clasa VI. 20 cor. de familie. In chipul acesta intr'un moment am avut o sumă de 19,840 cor. adevărat că pe hârtie, dar tot atunci am decis cu mare însufleţire, că în decurs de 5 ani, deodată ori în 5 rate, fiecare să-şi achite datoria la epitropie, ca să începem zidirea bisericii. Incassarea însă durere n'a decurs aşa de uşor, şi azi, după 11 ani, cu esceptia unor fruntaşi şi buni creştini, cari imediat şi-au achitat datoria, mai sunt încă creştini, cari nu şi-au solvit repartiţia.

Dragostea frăţească şi spiritul blând al creştinilor noştri, preamărit adeseori de marele bărbat Popazu, pe de altă parte conducerea cu tact în parohie şi chiverniseala bună a banilor de către epitropie, ne-a făcut posibil, ca dispunând azi de o sumă de 60,000 cor. să privim cu mândrie şi încredere în viitorul apropiat, în care vom avea fericirea cu ajutorul Domnului să admirăm această biserică, care azi o admirăm pe o bucată de hârtie. Şi am firmă speranţă, că din mânile măestre ale antreprenorului nostru dl Ioan Voicu şi ale lucrătorilor săi, ea în realitate are să fie şi mai frumoasă, garantând deplină reuşită dibaciul arhitect dl G. Duşoiu, sub a cărui supraveghere se va lucra.

Acum dragii mei parohieni, după ce pe scurt aţi auzit sbuciumările noastre, cu toate momentele bune şi rele, până am ajuns să ne vedem visul realisat, să punem peatra fundamentală: sub această peatră, numită şi unghiulară, am pus consemnarea cu numele fiecăruia care a contribuit în bani până acum pentru zidirea acestei biserici. Deşi sunt mândru, că bunul Dzeu mi-a încredinţat mie conducerea voastră, despre cari pot afirma cu cea mai mare siguranţă, că voi sunteţi unii dintre cei mai religioşi creştini, cu tot simţul bun creştinesc, sălăşluit în inimile voastre, care unii din voi nu vă întrebaţi, pentru ce am jerfit aşa mult din avutul nostru? Pentru ce să mai jerfim încă din rodul ostenelelor noastre, şi pentru ce am dat noi parohienii la nivelarea terenului 450 de zile de lucru? Răspunsul este: pentru ca să avem o biserică frumoasă. Ce este oare biserica? Eu nu aflu cuvinte mai potrivite, decât cele cuprinse în una din cuvântările părintelui Scriban. Iată ce zice dânsul:

„Ce e biserica? E o clădire, care cuprinde înăuntrul său un loc sfinţit, despărţit de tot ce este necurat şi hotărât numai pentru săvârşirea lucrărilor sfinte. Mântuitorul a spus: „Unde sunt doi sau trei adunaţi în numele meu, acolo sunt şi eu în mijlocul lor“. Dar unde ne adunăm noi în numele Domnului Cristos decât în biserică? Deci biserica nu e numai zidire sfinţită, ci şi locul unde ne adunăm în numele lui Isus, Domnul nostru. Şi nu ori care loc unde ne adunăm este biserică, ci numai locul sfinţit pentru serviciul dumnezeesc.

Sfinţenia locului este aşa de mare, că ceeace aiurea poţi face cu tot dreptul, nu poţi face şi în biserică. In alt loc joci, bei, mânânci, munceşti, vinzi, cumperi, vorbeşti, râzi, glumeşti, fără ca acestea să fie păcate. In biserică nimic de felul acesta, nimic din viaţa asta trupească şi supusă pericIunei. Numai lucrurile vieţii vecinice, lucrurile cereşti, lucrurile sufleteşti sunt primite aici. In biserică ne rugăm, cugetăm, cântăm laude lui Dumnezeu, aci ne împărtăşim cu sf. taine. Departe de cele peritoare, aici ne gândim la cele vecinice. Mântuitorul Cristos este de faţă în biserică, ca şi în cer. El este în biserică cu trupul său sfânt, ascuns sub chipul pânei şi a vinului în sf. împărtăşanie. Şoapte îngereşti parcă se furişează la urechile noastre, zicându-ne: Biserica este casa lui Dumnezeu şi poarta cerului“.

Iar drept încheere, nu pot trece cu vederea, ca în numele meu şi al poporenilor mei să nu vă mulţămesc din inimă D-Voastră D le Protopop, că aţi binevoit să ne onoraţi cu presenţa D-Voastră. In această clipă fericită bucuria noastră creşte văzând în mijlocul nostru ca conducător pe prea stimatul şi mult iubitul nostru protopop, care nu esistă sărbare românească, unde să nu alerge cu dragă inimă.

Provedinţa cerească o fi vrut, ca dânsul, care în iarna anului 1900 prin puterea cuvântului ne-a îmbărbătat la muncă, azi să se bucure de bucuria noastră. Noi osteneala dânsului altcum nu o putem răsplăti, decât rugând pe atotputernicul părinte, tatăl cel ceresc, să ni-l ţână mulţi ani fericiţi, în deplină sănătate. Iar acum, îngenunchind iubiţii mei creştini, să aducem laudă tatălui ceresc şi să zicem cu toţii:

Doamne Dzeul nostru, cela ce ai făcut cerul şi pământul şi toată podoaba lor şi pe om, şi ai voit a avea biserică pe pământ, spre pururea laudă a sfânt numelui Tău, cu umilinţă ne rugăm de a ta bunăvoinţă, binecuvintează temelia bisericei acesteia şi toată zidirea ei, şi cu a ta putere nemărginită întăreşte-o, iar în noi, de pe ale căror buze vecinic vor resuna în aceasta biserică sfintele rugăciuni, insuflă scânteia dragostei de neam şi lege, ca în veci să preamărim preasfânt numele tău, al Tatălui, Fiului şi sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor amin“.

Din România.

Vizita Arhiducelui Leopold Salvator la Călimăneşti. In una din zilele trecute dl doctor Sabin, prefectul judeţului Vâlcea, a fost primit în audienţă la palat de M. S. Regele Carol al României. Drul Sabin a raportat M. Sale despre vizita făcută, pe Valea-Oltului până la Călimăneşti, de A. Sa Imperială şi Regală, Arhiducele Leopold Salvator. Suveranul român s'a interesat foarte mult de această vizită, rămânând vădit mulţămit, când drul Sabin i-a spus, că în biserica dela mănăstirea Ostrovul, de lângă Călimăneşti, A. Sa Imperială şi Regală, Arhiducele Leopold Salvator, pe lângă picturi vechi bine conservate şi sculpturi frumoase în lemn, a admirat şi crucea dăruită acestei mănăstiri de Matei Basarab Voevod, cruce al cărei mâner e făcut din mânerul săbiei lui Matei Basarab, şi cu care cruce a fost primit în 1866 Domnitorul Carol I. când a pus piciorul pe pământul României. S'a bucurat asemenea M. Sa Regele Carol, când prefectul de Vâlcea i-a spus, că deşi vizita era făcută incognito, totuşi fiind zi de sărbătoare (Inălţarea Domnului), un foarte mare număr de ţărani şi ţărance, în variate şi frumoase costume naţionale, au venit să întimpine pe A. Sa Imperială şi Regală, şi au încins o horă frumoasă, în sunetele muzicei reg. Vâlcea nr. 2. M. Sa a întrebat pe prefectul de Vâlcea, dacă în calitatea sa de doctor a esplicat A. S. Imperiale şi Regale efectele apei de Căciulata, şi dacă i-a spus, că Napoleon al III-lea a făcut cură cu această apă, şi de mai rămânea pe tronul Franciei, avea de gând să vină şi să facă cură chiar la sursă? Drul Sabin a spus M. S., că a dat A. S. I. şi R. toate aceste detalii.

„Omul povăţuit de minte“.

De multe ori o carte veche, care-ţi cade în mână, te transpune cu totul în timpul în care s'a tipărit ea. In minte îţi vine fără să vreai numărul mic al celor ştiutori de carte de acum 50 sau o sută de ani, şi numărul şi mai mic al celor cari *scriau* în acest timp, nu tocmai îndepărtat. Vorbesc de noi, Românii, cari am avut parte de o soarte atât de maşteră, în trecut, ca şi astăzi, faţă cu alte naţiuni din patria noastră.

Şcoale multe nu aveam acum 70–80 de ani, cu atât mai puţin bărbaţi luminaţi, cari să scrie. Şi totuş s'a scris. Unele din aceste scrieri sunt bine cunoscute cetitorilor din ziua de azi, iar numele autorilor lor îi întâlneşti la loc de frunte în toate manuarele de „Limba şi literatura română“.... lucrat de unul sau de altul.

Mai zilele trecute însă am dat de o carte veche — tipărită în 1843 în Budapesta — pe al cărei autor nu-l cunoaşteam din nici un manual de limbă şi literatură: *Petru Lupulov*. M'a surprins titlul cărţii, pe care l'am cetit în catalogul bibliotecii corpului învăţătoresc dela şcoala primară centrală română din Braşov: „*Omul povăţuit de minte*“ şi m'a surprins şi numele autorului: „*Petru Lupulov*,“ pe care numai odată îl mai cetisem în un număr din anul trecut al revistei „Luceafărul“.

„Lupuloave, Lupuloave,
Domn cu cisme cu potcoave“.

Am luat cartea cu mine, şi nu mi-a părut rău. Presupuneam, că pe paginile ei voi afla lucruri frumoase, adevărate şi folositoare. Şi nu m'am înşelat.

Mai mult decât ori şi ce însă mi-a plăcut prefaţa; şi chiar dacă ar fi lipsit celelalte foi din această carte şi ar fi rămas numai prefaţa, tot aşi fi fost mulţămit.

S'o iau însă dela început! Cartea e tipărită cu litere cirile. Pe pagina primă e titlul şi cele ce urmează:

„*Omul povăţuit de minte*“. Vistierie mai mândră decât ea, nu vei afla. De nici un rău nu te teme, luminii ei de vei urme. — Au tradus din limba franţuzească pe limba Românească *Petru Lupulov*, în cesaro-crăescul institut clerical de legea g. n. u. în Zara (capitala cetate a Dalmaţiei) de a III. clasă profesor. — Cu propria sa cheltuială. In Buda, cu tiparul cr. tipografii a universitatei. 1843“.

Pe pagina 2. sunt trei citate frumoase din limba franceză, traduse şi româneşte, iar pe pag 3 e prefaţa, care scrisă fiind în o limbă destul de frumoasă, luând în considerare, că de când s'a tipărit cartea aceasta au trecut 69 ani şi conţinând lucruri de actualitate, spuse şi scrise de atâtea ori de atunci încoace, m'am decis să o transcriu şi să o public.

Inainte de a arăta însă conţinutul acestei prefeţe, voiesc să arăt — după datele „Enciclopediei“, — cine a fost *Petru Lupulov*.

Petru Lupulov, pedagog rom. s'a născut în a. 1804 în Timişoara; a studiat fi-

---

Prin urmare religia propovedueşte cu armele credinţii, aceea ce ştiinţa are putinţa să dovedească pe cale raţională. Un om deci, care nu se lasă influinţat de ispita pseudoştienţifică a superficialităţii, poate primi concepţia religiei fără nici o teamă de rustificare sau de micşorare a valorii sale intelectuale, morale şi sociale. Iar ochiul omului nepreocupat vede în problemele religiei aevea raţiunea fiinţei omeneşti, raţiunea credinţei, a idealului, vede cu totul altceva decât omul care imbibat de grandomania unei pseudosuperiorităţi „incompatibile cu utopiile religiei“ îşi motivează punctul de vedere cu un prost gest de simplă negare.

Nu derogă nimănui, nici spiritelor moderne celor mai emancipate, cucernicia şi smerenia credinţii în adevărurile religiunei; din potrivă, cu cât omul va stărui mai statornic în mărturisirea credinţii acesteia, cu atât va fi mai ferit de ademenirile păcătoase ale preocupaţiilor materialiste moderne, cu atât îşi va şti stăpâni mai cu succes superioritatea, şi cu atât mai înălţată îi va fi basa fiinţei lui morale.

Omul este în cuprinsul universului o fiinţă atât de pitică şi neputincioasă, încât se cuvine să-şi frângă genunchii în faţa atotputerniciei neînţelese de neputinţa minţii noastre şi plecându-şi fruntea în ţărână, cu sfială şi smerenie să-şi recunoască nimicnicia.

losofia și teologia în Verona. In 1842 e profesor la teologia din Zara, iar după revoluție ajunge director al școalelor naționale gr.-or. din districtul regimentului rom. bănatic. Moare la 10 August 1872 în Timișoara. Scrieri: Poezii ale D. Gr. Alexandrescu, Văcărescu și Eliad, Buda 1845; Istoria morală, Buda 1835; Plânsul la mormântul părinților mei, Buda 1845; Omul Povățuit de minte, din limba franceză, Buda 1843; Recepte despre varii bucate, Timișoara 1846; Teologia naturală, Timișoara 1869. Despre educația religioasă, fizică, intelectuală și socială, Timișoara 1868. Drepturile părinților asupra pruncilor sei și a pruncilor către părinții sei, scos din dreptul naturei, Timișoara 1871. ș. a."

Și acum las să urmeze interesanta prefață:

Prețuite cititor! Nici o carte nu se află, mi se pare, în Impărăția Austriacă, care ar fi din Limba Franceză pe limba Românească tradusă. Deci având eu între alte multe această atât de folositoare în Paris în Limba Franceză tipărită Carte, am tradus-o în Zara pe Limba Românească, hotărând acuma să o dau la lumină; căci privind eu cu lacrimi la jalnica stare a Literaturii Românești, cum Românii cea mai mare parte beuturii predându-se (scoțând afară pe cei ce fug de beție) se feresc de carte ca de un lucru ucidător: nu pot sta cu mânile încrucite și să nu dau când și când ceva la lumină, deșteptând să se scoale cei dela întunerec, — apropiindu-se luminei ce li se arată, — de și nu mi se plătește osteneala.

Pentrucă auzi câte pe un prostovan zicând: da ce-mi trebue carte, că tată-meu au avut numai ceaslovu și totuși vinzând pește sau făcut gazdă mare! Insă nu știe prostul de el, că mulți cu cetirea cărților sau mântuit de multe rele. Apoi este mai mare batjocură pentru un orășan, decât dacă i se poate să învețe pe lângă limba maicii sale mai vre-o limbă, dar el ticălosul, nici limba să nu știe, ci o vorbește ca Doamne ferește. Orășanul, care nu știe să vorbească limba maicii sale pe cum se cade, nu e vrednic să fie orășan; — dacă tu nu ști limba ta, alta străină și mai necioplit vei ști, apoi mai în urmă spre râsu lumii nu vei ști ce ești: Hotentot, Arnaut sau Armean, — și chiar de te vei lăpăda de neamul tău, făcându-te coadă unui neam străin, însuși acesta va râde mai mult de tine, căci te ai încodat și te-ai lăpădat de aceea, ce natura au vrut să fii.

Din fruntea unui neam te faci coadă altui neam, doară și mai rău decât al tău; — vezi ce bine pățești! ca și racu prin scăeți. In statul naturii sunt toți oamenii și toate neamurile asemenea, și prost, pe cum și necioplit nărod este acela, care se sfiește și se rușinează de aceea nație, de care părinții lui au fost. Mi se pare că nația și mai mult se va rușina de așa plantă, că se născu în sânul aceia, și după ce îi supsă laptele, se lăpădă cu totul, ca și Iuda Iscarioteul. Nu-ți place să fi aceea ce natura au voit? Bine, însă nici naturii nu place să fi aceea ce poftește ticăloasa inima ta, apoi putea vei tu să te certi cu ea? Nici decât. Schimonosește-te cum vrei, însă aduți aminte, că toți aceia, cari au umblat împotriva naturii, aspru de ea au fost pedepsiți. — Natura au vrut să fie neamuri, și limbi deosebite, călcând tu aceasta a ei voință, vrei să fi al ei stăpân, vorbindu-i întru un chip, care tu însuți nu înțelegi. — Vorbești fără lipsă, gângăind cu limba ciofleacată, ca și acela, pe care l-au ametit rachiul, bolborosește ca vai de el, — îl râd copiii. Te faci cu sila gângăilă și sărsăilă.

Iubite cetitor! Iubește toate neamurile, ne lăpădându-te de al tău, apoi vei fi mai mult plăcut înaintea celor înțelepți, știind ei bine, că nici să fii tu Român au stat în voința ta, nici să fie alții Greci sau Arnauți au stat în voința lor, și numai cei sălbateci vreau cu sila să fii și tu sălbatec. — Tu îți caută lucrul tău, fii de omenie, iubește dreptatea și frăția; fugi, fugi de beție ca de focul cel mai mare, nu te învăța la beutură, nu merge la multe ospețe, și nici când nu te înbuiba, măcar de îți va da cineva și în dar, că sănătatea ta prin aceea pătimește, îți vei trage boală, care scump te va ținea. Unde se lucră pentru fericirea de obște, jertfește și tu din al tău, cât îți este cu putință, că nu te vei prăpădi cu aceea, ci a ta stricăciune purcede din nebăgare de seamă, când nu știi cum vinzi, cum cumperi, cât câștigi, cât cheltuești. Invățăți copiii de mici să știe poruncile toate, și aceea ce este prescris ca să știe, datorințele părintești nainte de ce vor fi părinți. Eu cunosc foarte mulți orășeni, cari nu știu poruncile Domnului, apoi și ei părinți, încă bătrâni fără dinți; și mă mir cum pot așa oameni să ceară ajutor din cer! Spunemi tu prietene! dând tu porunci slugilor tale, dacă ei nu le ascultă, oare le vei da plată?

(Va urma).

NOUTĂȚI.

Dela cassa arhidiecezană. Domnul primar Alexandru Pop din Rogoz donează fondului cultural arhidiecezan suma de 20 cor.

*

Din parlament. Ședințele de Vineri și Sâmbătă ale dietei s'au ținut iarăși fără participarea opoziției maghiare, care a lipsit, parte de silă, parte de voe. Dieta și-a căutat însă de lucru. A luat la cunoștință mai multe rapoarte și a votat mai multe legi mai mărunte. Ședința proximă se ține astăzi, Luni.

*

La Viena. Domnul prim-ministru *Lukács* a fost primit Vineri în audiență lungă din partea Maiestății Sale, Impăratului și Regelui Francisc Iosif I., care i-a ascultat cu viu interes și cu preaînaltă aprobare raportul despre situația politică din țară și despre programul guvernului cu privire la viitorul apropiat. Se crede, că cu această ocasiune s'a subscris decretul regal, prin care dieta va fi ajurnată în cursul săptămânei acesteia până la toamnă.

*

Episcopia maghiară. Ziarele maghiare scriu cu multă bucurie, că contrar știrilor răspândite din parte românească, cumcă Papa nu va încuviința noua episcopie gr. cat. maghiară, faptul e, că bula papală, prin care vine canonizată noua episcopie, *e gata deja* și în curând *va fi publicată*, astfel, că aceea ce va mai trebui să fie făcut pentru a-și începe activitatea noua episcopie, aparține numai guvernului țării, ca chestie curat administrativă.

*

Casuri de moarte. In Sibiiu a decedat Vineri, după lungi și grele suferințe, fiscul comitatului Sibiiu, *Dr. Arnold Böck*, în etate de 47 ani. Tot Vineri a fost înmormântat în Sibiiu cu solemnitate mare învățătoriul dirigent dela școala civilă de stat din Sibiiu, *György Ignátz*, mort în etate de 49 ani.

*

„Concordia" pentru fondul ziariștilor. Tipografia „Concordia" din Arad a luat hotărârea să dee din venitul tipăriturilor de orice fel cei i se comandă *două procente* pe seama fondului ziariștilor români din Ungaria. Tipografia „Concordia" e proprietatea comitetului executiv al partidului național român din statul ungar.

*

Catastrofă pe Dunăre. Joi dimineața vaporul maghiar „Regina Elisabeta", care abia înainte cu câteva luni a fost slobozit pe apă, s'a aprins în urma unei esplozii și a fost distrus de tot, pe la Cernavoda, în România. Pe el se aflau 80 de călători, dintre cari au fost salvați 57, iar 23 au perit, parte în flacări, parte în apă.

*

Dela comitat. Marți, în 2 Iulie n. ține ședință comitetul central electoral al comitatului Sibiiu, la orele 9 dimineața, în sala mică a casei comitatense. Se vor resolva reclamațiunile și observațiile intrate în contra listelor provisorii electorale de pe anul 1913.

*

Două aeroplane se ciocnesc în sbor. Din Paris se scrie, că pe câmpul de aviație de acolo s'a întâmplat o mare nenorocire. Doi aviatori militari, căpitanul Dubois și locotenentul Peignan, s'au urcat cu biplanele lor în aer, făcând exerciții. Din causa ceței nu s'au putut vedea, și astfel, când se aflau la o înălțime de 100 metri, biplanele lor s'au ciocnit și au fost distruse de tot, iar cei doi ofițeri au murit pe loc.

*

Burse pentru industriași. Comitatul nostru, al Sibiiului, acordă și în anul acesta șase burse de câte 300 coroane acelor tineri industriași de pe teritoriul acestui comitat, cari terminând cu bun succes clasa a treia a școalei industriale, vreau să cerceteze altă școală mai înaltă în scopul perfecționării lor. Rugările sunt a se înainta până la 15 Iulie n. c. domnului vicecomite comitatens, dela care se pot cere și informațiunile mai amănunțite.

*

Iarăși ciocnire de trenuri. In apropiere de Lipsca s'a ciocnit trenul de persoane cu un tren de povară. Au remas morți cinci călători, iar 15 au fost răniți, unii mai grav, alții mai ușor.

*

Trecuți la legea mozaică. Din Muncaci se scrie, că în comuna din apropiere Ilonța patruzeci de familii rutene au trecut dela legea greco-catolică la cea — mozaică, prăznuind acum Sâmbetele și toate celelalte sărbători jidovești.

*

La trei luni temniță a fost osândit zilele trecute capelanul Corcovici din Croația, pentru faptul, că în ziua de Paști a ținut o predică credincioșilor sei, în care s'a estins și asupra actelor de volnicie ale banului croat Cuvay, criticându-le cu asprime, și îndemnând poporul, să nu se supună dispozițiilor luate din partea banului și a organelor sale.

*

Pentru o notă rea. Iosif Dulca, elev pe clasa 7 gimnazială, din Măcău, n'a știut să răspundă nimica dintr'un studiu, cu ocasiunea esamenului de finea anului, și a fost trimis la loc. Nenorocitul s'a oprit însă în fața băncii, a scos din buzunar un revolver, și s'a împușcat în fața comisiunei esaminătoare. A remas mort pe loc, spre groaza colegilor sei.

*

Fondurile bisericii sârbești. Guvernul ungar a trimis la Carloviț pe consilierul ministerial Paul Ioanovici, pe esactorul Ioan Prodan și pe consilierul de conturi Zeininger, cu însărcinarea, să censureze în mod amănunțit toate rațiociniile fondurilor și fundațiunilor bisericii gr.-ort. sârbești, cari cu începere dela anul 1890 sunt necensurate. Comisiunea aceasta va avea de lucru în Carloviț cam șase săptămâni.

*

Colera în Berlin. In Berlin au fost constatate câteva casuri suspecte de colera în familia unui muncitor cu numele Wuth. Cei trei copii mai mici ai lui Wuth s'au înbolnăvit, iar în ziua următoare s'au înbolnăvit și părinții, împreună cu copilul cel mai mare, presentând aceleași simptome suspecte, ca copiii cei mici, cari în ziua a treia dela înbolnăvire au și încetat din viață. Părinții și copilul cel mai mare au fost transportați la spital, în stare foarte gravă, astfel, că nici ei nu vor remânea în viață. Esaminările bacteorologice au stabilit, că e vorba de colerină, nu de coleră asiatică. Alte casuri de înbolnăvire nu s'au mai ivit în Berlin.

*

Adunarea cântecelor românești. Cetim în ziarele din București, că dl *Const. Kiriac* din București, în urma însărcinărei Academiei Române, a sosit la Budapesta, pentru a începe tratativele cu profesorul Barta dela Academia de muzică, care fiind însărcinat de Academia de muzică din Budapesta, a cutreerat întreg Ardealul pentru a colecționa cântecele românești, sau cu motive românești. Barta a adunat în total peste 1000 cântece românești, pe cari le are în plăci de gramofon. Scopul tratativelor dlui Kiriac este, de a se înțelege cu Barta, ca acesta să-i dea câte o copie depe plăcile de gramofon a tuturor cântecelor populare românești, necesare pentru Academia Română. In schimb dl Kiriac va oferi lui Barta din partea Academiei Române toate plăcile de gramofon ale cântecelor populare ale ciangăilor din România, și alte cântece populare, cu motive unguresti. Tratativele dintre dl Kiriac și Barta au avut resultat bun.

*

Avis. Am onoare a aduce la cunoștință publică, că mi-am deschis cancelaria advocațială în Hunedoara, în casele Dnei văd. Stoichița din Piața mare. Cu stimă: *Dr. Ioan Popoviciu* advocat.

*

Intimpinare. Ca răspuns la o corespondență publicată în numărul 24 al „Libertății" din Orăștie, preotul Nicolae Candrea din Neagra ne trimite o întimpinare mai lungă, din care estragem esența, care e următoarea: Supărarea corespondentului dela „Libertatea" s'a născut din faptul, că preotul C., atacat de dânsul, l'a îndrumat la ordine, pentru unele cuvinte necuviincioase, rostite la adresa statului preoțesc. In casina maghiară din Câmpeni a intrat numai pentru a se odihni și a bea un păhar de vin. Nu e însă membru al casinei. Iar numai pentru atâta crede că nu a meritat epitetele cu cari l'a onorat corespondentul „Libertății", numindu'l: năbădăios, scandalos, etc. Declară apoi preotul Candrea, că la alte atacuri ale corespondentului din Câmpeni nu va mai răspunde.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriașilor sibieni, au mai dăruit: Ciril Negruț, preot (Ragla), soția sa Maria n. Ujica, copiii lor Laurențiu, calfă de prăvălie, Patrichiu, învățăcel lăcătuș (cu 5 gimn. în fabrica Török, Sibiiu), Emilia, Letiția, Emil, stud. gimn. și Ionel 1 cor., Ioan Cosma, notar cor. 2.50, Dr. Ioan Stanciu, paroh, Ilie Tănasă, înv. penz., câte 1 cor., (toți din Ludoșul-mare), Ioan Sârbu, fabricant de ape gazoase (Peatra-Olt) 3 cor., Nicolae Stoica, cul. tip., în amintirea răposatului său moș Petru Mihaiu, econom, 1 cor.; Ioan Imbăruș, expeditorul „Telegrafului Român", dela nunta sodalului pietrar Simion Stefu cu dșoara Elena Murășan cor. 6.52 și Dr. Nicolae Oncu, advocat (Arad), 1 cor.

*

Ordin refusat. Advocatul Korányi János din Sătmar a fost decorat cu ordinul Franciso Iosif, în rang de cavaler, din prilejul, că de 50 de ani e advocat și de o bună bucată de vreme president al camerei advocațiale. Decoratul însă nu a voit să primească decorația, din motivul, că comitele suprem a propus guvernului să-i dee titlul de consilier aulic, iar guvernul i-a dat numai decorația aceasta neînsemnată, cu toate că alți presidenți de camere advocațiale au fost numiți toți consilieri aulici. Ii derogă deci dlui Korányi să fie mai puțin decât colegii sei.

Economie.

Pentru viieri.

Subscrisul comitet, dorind să pregătească un tinăr în toate îndeletnicirile din viierit, și care să stee la dispoziția viierilor noștri, a hotărât să plătească din mijloacele Reuniunii române agricole sibiene taxa anuală, ce se recere pentru cercetarea școalei de viieri din Aiud (Nagy-Enyed), care ține 3 ani.

Condițiunile de primire la această școală, care începe la 1 Octomvrie n. c., sunt următoarele:

1. Tinerii, cari doresc să participe la această școală să dovedească cu carte de botez, că au împlinit vârsta de 16 ani; să dovedească cu testimoniu școlar, că au absolvat cu succes cel puțin școala poporală; cu atestat medical (dela doctor), că sunt sănătoși și viguroși; cu atestatul primăriei comunei, în care s'au născut, că sunt morali, iar cu adeverință dela părinți sau dela tutori, iscălită în fața a 2 martori și provăzută cu timbru de 1 coroană, că aceștia nu-l impedecă dela absolvarea școalei.

Aceste dovezi, alăturate la o rugare de primire, scrisă în limba maghiară și adresată înaltului minister de agricultură, este a se trimite cel mai târziu până la 20 August n. c. la direcțiunea școalei de viierit din Aiud (M. kir. vinczellér iskola tekintetes igazgatóságának, Nagy-Enyed).

2. Subscrisul comitet mai cere, ca tinărul, care voește să cerceteze școala, să fie fecior de proprietar de viie din regiunea viticolă a comitatului Sibiiu (din părțile, în cari se lucră viia).

3. Să dee o declarațiune scrisă și subscrisă de beneficiantul tinăr și de părinții săi, prin care se îndatorează a sta (a lucra) după absolvare cel puțin 5 ani în comitatul Sibiiu, iar la din contră părinții să se oblige, că vor înapoia ajutorul primit dela Reuniune.

4. Să dovedească cu o adeverință de primire a direcțiunii școalei, că sunt primiți la școală.

Preoții, învățătorii și ceialalți cărturari ai noștri să facă băgători de seamă pe cei în drept la această publicație repețită a noastră.

Sibiiu, 17 Iunie n. 1912.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Pant. Lucuța
prezident.

Victor Tordășianu
secretar.

Cărți și reviste.

„Luceafărul" revistă literară, artistică și politică, nr. 24, 1912, a apărut cu următorul cuprins bogat și variat: Z. Bârsan: De de mult (poezie.) Tib. Crudu: De pe la noi, ce-a fost odată. I. N. Pârvulescu: Dragoste. Vecernie. (poezii.) I. Agârbiceanu: Povestea unei vieți (roman). Cronici: Traian G. Dimitriu-Șoimu: Cu prilejul unei anchete literare. I. T. Lais: Politică și entusiasm. Insemnări: Poemele singurătății. † Aurel Berari. Un cor țărănesc în Maramurăș. Turneul Mărcuș-Crișan. Bătaie cu flori. Ilustrațiuni: Corul bis. al plugarilor din Slatina Marmației.

Poșta redacției.

Blăjel. Am aflat din isvor sigur, că respectivului domn nu-i face nici o plăcere mulțele mulțămite ce i se aduc pe calea publicității pentru ajutoarele împărțite celor lipsiți. Nu le dorește și nu le așteaptă în viitor. Tot ce așteaptă marele mecenat este, ca ajutoarele trimise să fie întrebuințate *esact* pentru scopurile pentru cari au fost date.

Coveș. Nu-ți putem publica observările. Ori sunt adevărate cele scrise, și pot fi dovedite, ori nu. In casul prim binevoește a le aduce la cunoștința venerabilului consistoriu, pe calea sa; în casul al doilea te bagi într'un proces de calomnie, neplăcut și costisitor, de care vrem să te ferim.

Nr. 52/1912. (158) 1—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobat de Prea Veneratul Consistor arhidiecesan Nr. 5552 Şcol. a tr. prin aceasta se publică licitaţiune minuendă pentru zidirea unei sale de învăţământ şi adaptarea şcoalei vechi în locuinţa învăţătorească din comuna bisericească gr.-or. **Trapold**, tractul Sighişoara.

Licitaţiunea va avea loc **Dumineca în 24 Iunie v. (7 Iulie n.) a. c.** la 2 ore d. a. în edificiul şcoale vechi din loc. Preţul de strigare este 9430 cor. 94 fil. după care sumă licitanţii au a depune un vadiu de 10% în bani bata, sau hârtii de valoare acceptibile.

Licitaţiunea e verbală, însă oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător şi cu declararea ofertului, că cunoaşte condiţiunile şi se supună lor, se primesc până la începerea licitaţiunei, cari sunt a se înmanua presidentului sinodului parohial.

Planul, preliminariul şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a alege dintre minus oferenţi pe acela, în care va avea mai multă încredere fără considerare la suma oferită.

Trapold, din şedinţa sinodului par. ţinută la Maiu 1912.

Chirion Muntean paroh preş. **Zaharie Petrează** not. sinod.

Nr. 467/1912 prot.

Văzut: **Dimitrie Moldovan** protopresb.

Nr. 443 1912. (152) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învăţători dela şcoalele noastre mai jos înşirate din tractul Iliei, prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Cerbia**: Salariu anual cor. 1000, din cari 400 se vor solvi dela biserică; 400 dela stat şi 200 cor. din fondul şcolar arhidiecezan; Cuartir corespunzetor în edificiul şcoalei; 16 metri de lemne, din cari are a se încălzi şi sala de învăţământ şi grădină eventual relut de 20 cor.

2. **Gothatea**: Salariu cor. 1000, din cari 800 dela biserică şi 200 din fondul şcolar arhidiecezan; Cuartir corespunzetor în edificiul şcoalei; 16 metri de lemne din cari să se încălzească şi sala de învăţământ şi grădină corespunzetoare ori relut de cor. 20.

3. **Tirnaviţa**. Salariu cor. 1000, din cari 600 dela biserică ear 400 cor. se vor cere dela stat. Cuartir corespunzetor în edificiul şcoalei; 16 metri de lemne şi grădină, eventual relut de 20 cor.

4. **Târnava**: Salariu cor. 1000, din acestea 600 dela biserică ear 400 se vor cere dela stat. Cuartir corespunzetor; 16 metri lemne de foc, din cari să se încălzească şi sala de învăţământ şi grădină, ori relut de 20 cor.

5. **Valea-Lungă**: Salariu cor. 1000, din cari 600 dela biserică ear 400 se vor cere dela stat; se observă că până la votare din partea statului ceste 400 sunt asigurate dela Ven. Cons. Arhidiecezan. Cuartir corespunzetor în edificiul şcoalei; 16 metri de lemne, din cari are a se încălzi şi sala de învăţământ şi grădină, eventual relut de 20 cor.

6. **Fues Băgara**: Salariu cor. 1000, din cari 100 cor. dela biserică ear 900 se vor cere dela stat. Cuartir corespunzetor în edificiul şcoalei; 16 metri de lemne din cari să se încălzească şi sala de învăţământ şi grădină, ori relut de 20 cor.

7. **Runcşor-Vica**: Salariu cor. 1000 solviţi dela biserică. Cuartir în edificiul şcoalei; 16 metri de lemne, din cari să se încălzească şi sala de învăţământ şi grădină, eventual relut de 20 cor.

Concurenţii au a şi înainta cererile instruate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Şi au a se prezenta în vre-o Dumineca ori sărbătoare la biserică, pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Toţi sunt îndătoraţi a conduce în Dumineci şi sărbători copiii la biserică şi a cânta cu ei.

Cunoscători de musică, şi cari se vor obliga a instrua, conduce şi cânta corul în biserică vor fi preferiţi. Cuicuenalele se vor socoti numai dela aplicarea definitivă la respectiva şcoală.

Ilia, la 1 Iunie 1912 v.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale respective.

Z. Mureşian
protopresb.

Nr. 357/1912. (153) 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter** al tractului **Cetatea de peatră** devenit vacant prin strămutarea protopresbiterului Vasile Duma în tractul Reghinului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele din parohia centrală Borcut fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.
2. Dotaţiunea protopresbiterală de 1000 cor., statorită prin conclusul sinodului arhidiecezan din 21 Aprilie 1900, Nr. 116, din cari 600 cor. se solvesc din fondul general administrativ al arhidiecezei în 4 rate treilunare, iar 400 cor. din fondul administrativ tractual în 2 rate semestrale.
3. Taxele pentru vizitaţiunile canonice, accidenţii, comisiuni şi asistări la examene.

Reflectanţii la acest post sunt poftiţi a-şi înainta cererile lor instruite conform normelor din vigoare Preaveneratului Consistor arhidiecezan în terminul deschis.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Cetatea de peatră ţinută la 31 Maiu 1912.

Lăpuşul-unguresc, la 31 Maiu 1912.

Oficiul protopresbiteral:

Andrei Ludu
adm. protopop.

Nr. 6783 Plen.

Aprobat, din şedinţa plenară a Consistoriului arhidiecezan ţinută în Sibiu, la 4 Iunie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 717/1912. (154) 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter** în tractul protopresbiteral al **Cohalmului** se publică concurs în basa ordinului Preaveneratului Consistor arhidiecezan dto 29 Decemvrie 1911, Nr. 15,224 Plen., cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Dotaţia protopresbiterală din fondul general administrativ conform conclusului sinodului arhidiecezan Nr. 116 din 1900.
2. Anual câte 600 coroane din fondul tractual.
3. Venitele din parohia centrală protopresbiterală Cohalm, când va deveni vacantă. In acel timp, dacă protopopul ales va fi din parohii tractului, rămâne în parohia sa, cu venitele aceleia, având a ocupa parohia centrală numai după venirea ei în vacanţă.

Dacă protopopul ales este din o parohie afară de tractul protopresbiteral, va locui în Cohalm, fără a avea drept să ocupe parohia centrală.

4. Taxele usitate dela visitaţiunea comunelor bisericeşti de preste an şi dela examene.

Cererile de concurs sunt a se trimite la Consistorul arhidiecezan instruite conform legei.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral ţinută la 25 Februarie 1912.

Ioan Bercan adm. protopresb. *George Borcoman* not. com. protop.

Nr. 6508 Plen.

Văzut şi aprobat.

Sibiiu, din şedinţa plenară a Consistorului arhidiecezan ţinută la 4 Iunie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

O familie germână în Sibiiu, primeşte pe anul şcolastic 1912/13, — lângă băiatul lor, — care e student eminent la gimnaziul superior maghiar

1—2 băieţi

în cuartir şi vipt; îngrijire strictă, întreţinere bună, conversaţie în limba maghiară şi germână. Deslușiri dă administraţiunea foii noastre.

(157) 1—1

Dentist

Virgil Muntean

Sibiiu, Strada Măcelarilor,

în faţă cu Tipografia şi Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 13—

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

(46) 21—

Nr. 2693 Ep. 1912. (156) 2—3

Concurs.

Pentru trebuinţele Consistorului arhidiecezan, în cursul anului 1912/13 să recere liferarea de 150 stânjini lemne de fag, neplutit, de prima cualitate, care să fie aşezate parte în Seminariu, parte în curtea din Str. Măcelarilor Nr. 45 în cursul lunilor Iulie şi August a. c.

Ofertele să se adreseze în scris Consistorului arhidiecezan până la **15 Iulie n. a. c.**

Sibiiu, 14/27 Aprilie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

SALVATOR
Salvator
Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!
(275) 47—52
Se află pretutindenea.

YOGHURT B-600

se prepară pe bază ştiinţifică din lapte curăţit şi pasteurizat; el conţine adevăratul „Bacillus bulgaricus“. Culturele de bacili, cari se folosesc pentru preparare, stau sub continua controlă a bacteriologului Dr. W. Winkler, profesor la şcoala superioară de agricultură în Viena.

Yoghurt B-600 să bea

mai bine sorbind dintr'un pocal şi se poate lua la dejun, ojină sau cină, precum şi la ori-ce mâncare. Se recomandă cu deosebire ca beutură la mâncări voluptuoase. In timpuri călduroase e un eminent mijloc răcoritor.

Pentru cură e neapărat de lipsă a bea Yoghurt cel puţin 2 luni, în fiecare zi 1—2 sticle.

„De fapt nu există nici un aliment care ca valoare nutritoare s'ar putea compara cu Yoghurtul bine pregătit“. **Dr. V. Brudny.**

„Yoghurtul, conţinând aproape 38% albumină e un mijloc excelent de nutrire şi întărire pentru oameni sănătoşi şi bolnavi. Costând numai 30 fileri partea sa nutritoare corăspunde cu acea a unui Beefsteac mijlociu, e însă cu mult mai uşor de mistuit şi împiedecă putrefacţiunea în intestine, pe când beefsteacul o accelerează. In Yoghurt laptele să află într'o stare de mistuire prealabilă ceea-ce se face în stomac prin pepsină. Astfel Yoghurtul se resorbează mai uşor ca laptele obicinuit, regulează scaunul şi pentru catarurile de intestine e de o valoare nepreţuită“.

Yoghurtul nu numai împedecă ivirea catarurilor de intestine, ci le şi vindecă repede chiar şi pe cele mai îndărătnice, cum e bună oară desenteria, anemia produsă prin automtosicaţie. înclinarea spre durere de cap. indisposiţiuni nervoase, e un leac profilactic contra apendicitei şi a deosebitelor boale intestinele, cari după profesorul Friedr. de Miller aproape 90% provin din infecţiunea intestinală.

„Yoghurtul are un gust foarte plăcut, puţin acriu şi se poate cosuma cu sau fără zahar, cu ori fără pâne, amestecat cu poame fierte ori ca adaus la alte bucate.
Dr. Ludovic Reinhardt
medic special pentru boale de stomac, intestine în Basel.

„Boale grele de stomac şi intestine, îndeosebi cele produse prin discompunerea şi putrefacţiunea în intestine şi prin prea puţină secreţiune a sucului stomacal (constipaţiuni, diaree etc.), precum esanteme, anemie, boală de rinichi sau ficat, provocate de anomaliile anumite să pot vindeca prin cura cu Yoghurt“.
Profesorul Dr. W. Winkler.

„Yoghurtul împiedecă putrefacţiunea stricăcioasă în intestine, care înveninează corpul şi grăbeşte îmbătrânirea“. **Profesorul E. Metschnikoff**, Paris.

In Bulgaria, unde Yoghurtul e mâncare naţională între 4 milioane de locuitori se află nu mai puţin decât 3800 persoane trecute de 100 ani, pe când în Germania cu 61 milioane de locuitori sunt abia 78 persoane trecute de 100 ani.

Cât de energic desinfectează Yoghurtul intestinele, se adevereşte prin cercetarea Drului Duclau, care la 4 săptămâni după întrebuinţarea Yoghurtului a constatat scăderea bacteriilor dela 26 milioane la numai 1200 într'un decigram de conţinut intestinal.

„Yoghurt B 600“ costă în abonament lunar, o sticlă 30 fileri, inclusive transportul la locuinţă. Abonamentul se poate începe în fiecare zi.

Comandele se pot face prin:

Juliu Baumann, SIBIIU, strada Sării (Salzgasse Nr. 22). Telefon Nr. 210.

apoi la: **Prăvălia societăţii de agricultură** (Landwirtschaftliche Verkaufshalle) Piaţa mare, Telefon Nr. 100 şi la **Karl I. Spengler**, Piaţa mică Nr. 31, unde se capătă şi în **sticle singuratice**, cu 36 bani o sticlă. (141) 4—

Redactor responsabil Teodor V. Păcătian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 14/27 Iunie 1912. *Nr. 63.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Resolvarea chestiei de naționalitate

de Iászi Oszkár.

Cu privire la modalitatea, după care ar putea să fie resolvată cu succes bun la noi chestia de naționalitate, domnul *Iászi Oszkár* își are în cartea sa despre „formațiunea statelor naționale și chestia de naționalitate“ părerile următoare:

„Care să fie deslegarea concretă a chestiei de naționalitate? Respunsul nu poate să fie șematic. Singuraticele naționalități se deosebesc foarte mult între olaltă, atât cu privire la forțele lor numerice, cât și cu privire la trecutul lor istoric și la raporturile culturale. Resolvarea nu se poate face deci după acelaș calapod. E un raționalist utopic acela, care ar vrea să resolveze după aceeași modalitate chestia naționalistă a poporului slab, neputincios, cu neînsemnată diferință de clasă, țărănesc rutean, și a poporului ceh din Boemia, care are aristocrațime cu latifundii întinse, are un intelectualism puternic universitar și mai are la activ și complicațiunile năzuinței seculare de a-și primi independența din punctul de vedere al dreptului public.

Raționalismul, care nu ține cont de diversitatea raporturilor date, — pare-mi-se e al lui Renner, — e greșit, pe lângă tot planul destul de grandios și de uman de resolvare (a chestiei de naționalitate). Poatecă chiar și cu privire la Boemia, pe al cărei calapod a fost compus, planul e neesecutabil. Iar cu privire la Ungaria, Belgia, Bucovina, sigur că planul e neesecutabil. Planul acesta nu ar însemna alta, decât împărțirea întregei organisații a instrucției, administrației, ba și a justiției, după naționalități. Dar istoria nu a cunoscut nici în timpurile cele mai revoluționare o astfel de abandonare desăvârșită și deplină a formațiunilor istoricește desvoltate.

Exemplul autonomiei bisericești aici nu poate fi aplicat. O trebuință a vieții, aparținătoare forului intern, poate să fie încredințată îngrijirii celor interesați. Dar școala, administrația, sunt chestii publice în cel mai larg înțeles, cari, dacă s'ar pune la disposiția blocurilor naționaliste, ar ajunge să fie date la o parte punctele de vedere regnicolare, și interesele mărunte locale particulare, de caracter reacționar, și-ar putea serba triumful față de punctele de vedere mari, mai universale și mai progresive ale întregului. Din acest motiv nu pot accepta nici împărțirea administrativă a lui Vandervelde, după teritorii vallone și flamande. Iar planul lui Renner nu e alta, decât o ediție mai amplificată a separatismului vallon.

După părerea mea, cu privire la resolvarea concretă a chestiei de naționalitate în general, se poate spune numai atâta, că în scopul realisării păcii naționaliste e necesară respectarea a două condițiuni: întâi, *școală bună, administrație bună, justiție bună, în limba poporului*, și al doilea, *recunoașterea pe seama fiecărei naționalități dreptul, de a-și desvolta în deplină libertate limba, cultura sa.* Acesta e programul, pe care l-am numit program minimal naționalist, care stă în consonanță cu programul minimal social.

Esecutarea acestor principii concrete, natural, că e chestie de practică, nu de teorie. La toată întâmplarea, cu totul altcum avem să procedăm pe locurile unde avem de a face cu un popor țărănesc, în esența sa, decât acolo, unde s'a format un mare proletariat industrial; altcum acolo, unde esistă tradiții vechi culturale, și altcum unde acestea lipsesc; altcum într'un stat bine centralisat, și altcum în statul cu desvoltare puternică a formațiunilor autonome; altcum acolo, unde e vorba de câteva sute de mii, și altcum acolo, unde e vorba de milioane; altcum acolo, unde a esistat o puternică viață particulară de drept public, și altcum acolo, unde despre aceasta peste tot nu poate să fie vorba.

Să nu uităm însă nici aceea, că chestia de naționalitate e ceva ce se află în curgere. De aceea, *dacă astăzi ridicarea unei universități naționaliste ni se pare lucru nemotivat, erogațiune de lux: peste cincizeci de ani această dorință se va presenta ca îndreptățită și necesară.* Lucrul principal e deci, ca chestia aceasta (de naționalitate) să fie tratată totdeauna cu cuvenita elasticitate și liberalitate, să înțelegem totdeauna despre ce e vorba, ce formează cu adevărat interes social din pretensiunile ridicate, și ce e pretensiune esagerată, ideologică ori de clică? Formula egalității de drept poate cam puțin să ajute, pentrucă partidele politice și clasele nu se împărtășesc de putere după vre-o dreptate teoretică, ci după greutatea ce o represintă, după presiunea economică, intelectuală și morală. Dar resolvarea chestiei de naționalitate pe basele perfectei egalități de drept e astăzi neesecutabilă chiar și din motive materiale. Anume, ar fi o politică neesecutabilă și absurdă, dacă fiecărei naționalități mărunte i s'ar da aceeași organisație culturală și administrativă, ca celei mai mari, pentrucă în casul acesta desvoltarea generală culturală ar fi dată îndărăt pe decenii. Pe când satisfacerea și împlinirea celor cuprinse în principiile fundamentale de mai sus, ar promova numai întărirea economică și culturală a întregului.

Mânecând din aceste puncte de vedere, eu găsesc, că chestia de naționalitate are următoarele trăsături caracteristice însemnate:

a) prepotența mare economică și culturală a maghiarimei, care asigură pe seama acesteia eghemonia;

b) chestia de naționalitate din Ungaria e lipsită cu totul de complicații de drept public. In țara aceasta nu a esistat nici o organisație, luată în sens regnicolar, care ar fi năzuit să formeze stat separat, care ar fi gravitat în mod firesc spre alte formațiuni de stat, ori care ar fi aparținut istoricește la ele. Imprejurarea aceasta ne silește să facem o severă deosebire între chestia dela noi de naționalitate și între cea cehă, irlandeză, polonă, daneză, finlandeză, ori cea din Elsața-Lorena.

c) lumea feudală maghiară a desvoltat, în mod natural, viața municipală astfel, că ea formează o mică republică nemeșască. Dacă corporațiunile acestea vechi autonome ar putea să primească duh cu adevărat democratic, făcându-se intrare în ele pe seama poporului, pe ruinele domniei nemeșești: atunci, după cum spunea și Kemény Zsigmond, o mare parte din pretensiunile juste naționaliste ar putea să fie bine și fără sguduiri împlinite, în cadrele autonomiei comunale și municipale. Legea de naționalitate de fapt în cadrele acestea a căutat să facă resolvarea chestiei.

Cu ținerea în vedere a acestor momente, conturele principale ale resolvării chestiei de naționalitate în Ungaria eu le văd astfel:

Inainte de toate aparține noțiunei statului de drept, ca *cetățenii de stat să se poată organisa în partide, în interesul realisării ori cărui scop legal, și fără nici o pedecă să-și poată esercia dreptul de întrunire și asociare.* Trebue să se rupă deci odată cu teoria și praxa proastă și nedreaptă, după care partide naționaliste nu sunt recunoscute și în activitatea lor sunt necontenit conturbate. Mai departe, în locul sistemului geometric de alegere, tocmai din contră, năzuințele ar trebui să fie acelea, ca după putință *să se formeze cercuri electorale de o limbă unitară*, pentruca cu agitații referitoare la limbă și la rassă să nu se poată vârâ ceartă între popoarele, cari trăesc în pace și în bună înțelegere împreună. Viața autonomă comunală, orășenească și municipală *să fie desvoltată în cel mai perfect spirit democratic, asigurându-se pe seama fiecărei minorități mai în-*

FOIȘOARĂ.

Cel mai bun amic.

— De Alfred Hedenstjerna. —

S'au găsit oameni, cari aveau curajul de a șopti, că dl consilier Singling nu este altceva, decât o „mare secătură, frumos mascată“. Erau însă puțini oameni de acestia și glasul lor nu era ascultat; de câteori îndrăzneau să-și arete părerea, lumea zimbea batjocoritor zicând: „invidie și răutate!“

Dl Singling era perfect încredințat, că este nu numai o persoană foarte corectă, ci și un om bun și simțitor, care înlătură dela sine ori ce motiv de clevetire, întocmai cum înlătură ori ce firicel de prav de pe haina sa foarte îngrijită și nouă nouță.

A fost și el tinăr odată. A stors de bani în anii de studiu, pe cât a putut, toate rudeniile, ca și alți tineri; a avut și el pasiunile sale, ca toți studenții. Insă nici odată n'a făcut răul, pentru că e rău; ci totdeauna numai pentru aceea, fiindcă dobândea printr'însul o plăcere oarecare sau un favor. Când îi murea cutare venerabilă mătușă sau venerabil unchiu, dela care primise ajutoare, totdeauna trimitea pe sicriul lor flori alese cu gust, uneori și costisitoare.

Odată, cu toate acestea, a pățit-o cam rău. Nu-i plăcea să-și aducă aminte de întâmplare, ba încerca să o uite și să se capaciteze, că la adecă lucrul nu s'a petrecut așa cum s'a petrecut. Insă în fantazia sa înfrigurată, sau când se svârcolea în pat pe urmele unui supeu copios, avea halucinații, că într'o vreme pentru a-și salva onoarea, împrumutase câteva mii de coroane dela un amic, care administra cassa unui institut. Imprumutul îl luase numai „pe câteva zile“. In timp scurt însă, amicul care era vecin cu dnul Singling, a fost aflat într'o dimineață mort în patul său.

Dl Singling s'a dus să-l vadă. S'a impresionat în adevăr; dar pe urmă s'a oprit și s'a gândit ... la amicul sărman Svensson, care era atât de singur.

Mortul adecă n'avea pe nimenea în lume, nici soție, nici mireasă, nici rudenie, care ar putea fi atinsă de judecata rostită asupra unui mort. Judecata în acest cas era să fie destul de aspră ... Dar Singling se simțea pe atunci foarte strâmtorat de bani.

La adecă, ce are de-a face pentru un mort, care nu lasă după sine nici nevastă, nici copii, că oare e îngropat ca om nepătat, sau ca om desonorat? Ce are de-a face?

Singling și-a repetat întrebarea aceasta de mai multeori, până ce i s'a părut, că de fapt — n'are nimic de-a face. A scotocit prin hârtiile răposatului amic să găsească obligațiunea ce i-o dase cu propria subscriere, a pus-o binișor la buzunar și cu un aer posomorât a dat de veste tuturora despre moartea neașteptată a amicului și vecinului său.

A produs nu puțină senzație știrea, că harnicul, modestul Svensson să fi comis un furt; însă nu mai încăpea îndoeală, că a furat, de oarece din cassă lipseau câteva mii. Din norocire nu-l jelea nici o soție și n'avea nici un copil, care să plângă de rușinea și ocara faptului; iar dintre puținii buni „amici“ câți i-a avut în viață, cel mai bun îi era Singling.

A și dovedit-o în realitate Singling, nu s'a ferit de casa rușinei, ci s'a purtat ca un adevărat prieten credincios, ca un frate bun. Și când sora lui Svensson, o dșoară tinără, simpatică, s'a ivit fără de veste dintr'un colț de țară, Singling a căzut în genunchi lângă cadavrul amicului său și a plâns desnădăjduit: „Cum ai putut să faci așa ceva, tu, care ai fost totdeauna așa de cinstit și așa de bun?“

Și apucând mâna tinerei dame, a început să apere în vorbe duioase „pasul nesocotit“ al fratelui ei. A însoțit-o pe urmă la masă, ca un protector și a stat aproape fără întrerupere lângă dânsa până la înmormântarea lui Svensson, — asta a durat cam mult, de oarece se spunea, că mortul s'ar fi otrăvit.

— Dta îmi dai dovezi de o mare bunătate, dar te rog lasă-mă singură cu supărarea mea! Rușinea răposatului nu trebue să atingă pe un amic, care și-a făcut o idee falsă despre nenorocitul meu frate! grăia dșoara Svensson.

Dar Singling știa să se jertfească, era bun și nobil; iar tinăra damă la despărțire îi făcea semn de adio din fereastra vagonului, fâlfâind o batistă tivită cu negru.

*

Oameni cu mult mai neînsemnați decât Singling au șezut la sfat cu un monarh sau au ajuns în fruntea cutărei societăți. Este numai o întâmplare, că el n'a dus-o tocmai până pe acolo. Era, cu toate acestea, respectat și avea multă autoritate. Când i-a murit soția, când și-a serbat aniversarea de 50 de ani a nașterii, sau jubileul de 30 de ani împliniți în serviciul statului, l-au salutat călduros cele mai distinse persoane din societatea bună.

Avea un singur fiu, doctor în filozofie. Tinărul în etate de 29 de ani publicase studii celebre și înțelegea cum să învârtească cu eleganță un cadril la un bal de elită.

Intr'una din zile fiul său a sosit acasă și a spus, că într'un oraș al Suediei de Sud a câștigat inima unei fete bogate, frumușele și bune. Intocmai în ordinea aceasta a descris-o: bogată, frumușică și bună.

semnate naționaliste dreptul de a se manifesta în limba sa în cursul desbaterilor. Am atins noțiunea „unei minorități mai însemnate“, pentrucă n'ași vrea, ca câțiva oameni, punând în discuție chestia de naționalitate, să poată conturba desbaterile chiar și acolo, unde 90% ale poporațiunii vorbesc aceeași limbă.

E de importanță mare apoi, ca *la autoritățile administrative și la judecătoriile de forul prim, cari stau în atingere nemijlocită cu poporul, să fie aplicați în număr suficient astfel de funcționari, cari afară de limba statului mai posed în mod perfect, în graiu și și în scriere, limba majorității poporațiunii* acelui ținut. Iar în ținuturi mixte, este a se purta de grije, ca să fie și astfel de judecători și funcționari, cari cunosc limba minorității mai însemnate și pot purta pertractările în limba aceasta.

La forurile administrative și judecătorești mai înalte este a se purta de grije, ca *să fie aplicați funcționari, judecători, și să fie formate senate și secții, cari să aibă cunoștințele necesare locale și de limbă, pentru a putea aprecia și judeca în afaceri de pe teritorii naționaliste.* Firește, că toate autoritățile comunică între olaltă și cu guvernul în limba statului.

(Va urma.)

Din parlament. Dieta a votat Luni și Marți o mulțime de legi mărunte, — în absența opoziției maghiare, — cari legi astăzi, Mercuri, vor fi votate și din partea casei magnaților, apoi înaintate Monarhului spre sancționare. Intre ele se află și legea despre contingentul de recruți. Mâne, Joi, dieta va fi apoi ajurnată prin rescript regesc până la 15 Septemvrie. Opoziția, ca de regulă, a voit să între în parlament, dar a fost oprită de poliție și miliție, cu ordinul, că numai cei neesclușí dintre deputați pot să între, cei esclușí nu. Dar cei dintâi s'au solidarisat cu acestia din urmă și astfel n'a întrat nici unul din ei în dietă. In vacanțele dietei opoziția va începe o campanie energică în contra guvernului.

Cronică pedagogică.

L. Braun: Emanciparea tineretului.

— Dare de seamă —

de *G. Fl. Preșmereanu.*

O sensație neobicinuită a avut darul să producă apariția unei broșuri eșită de sub tipar mai în zilele trecute, sub numirea de „Emanciparea tineretului“. Aceastá scriere de natură a revoluționa întreagă lumea pedagogică, prin conținutul său bogat și espunerea sa clară în idei logic și co nois redate, se presentă în forma unui cuvânt de dojană, dar totodată și de binevoitoare îndrumare adresat școalei și diferitelor straturi sociale.

Fiind eșită din peana scriitoarei, de recunoscut talent Lily Braun, ea e menită să servească de îndemn și subiect pentru noua discuții privitoare la multele reforme, ce își fac tot mai mult simțită lipsa lor în instrucția de azi.

Dacă alt efect nu ar avea, cel puțin ea va avea darul să descopere legăturile de pe ranele sângerânde încă și nevindecate, ce acoper cu îmbelșugare organele societății de azi, pentru a se aduce membrelor de căpetenie ale organismului social: școala și familie, radicala și mult dorita vindecare.

In scopul acesta autoarea cu pătrunderea sa psihologică a știut nimeri mijloacele, prin cari să poată trezi coarde gingașe în inimile celor meniți a fi conducătorii nouei generații.

Astfel ea ne face să defileze pe dinaintea noastră pe martirii tineretului, pe acei vitregi copii ai sorții, cari cu jertfa vieții lor au trebuit să espieze urmările unei educații greșite. Ceea ce însă alcătuește valoarea acestei scrieri este espus apoi în sentințele ce le pune autoarea în gura representanților opiniei publice, pe cari acestia le rostesc, având în vedere causele multelor sinucideri ale tinerilor de azi.

In punctul acesta se supun unei critice înțelepte, diferitele mișcări, direcții și încercări de reformare a învățământului, aflându-se în locul celor dovedite de greșite, soluții mai potrivite. Un cuvânt de osândă deosebit de grav, ridică autoarea contra acelui curent ce voește să elimineze religia din școală în credința, că aceea se poate suplini prin o doctrină de virtuți morale. Nu mai puțin osândește ținuta celor ce caută a reduce învățământul limbistic, precum și pe cei ce reclamă dreptul de prioritate pe sama instrucției pur științifice.

Ceea ce alcătuește meritul pedagogic al lucrării este dovada de pricepere, ce o dă autoarea, când își îndreaptă și concentrează toate silințele întru a face să triumfeze principiul respectării individualității elevilor.

In scopul acesta, ea și află căile potrivite întru promovarea desvoltării personalității în elev, cu tot complexul său de inclinări, talente, interese etc.

E de interes modul cum argumentează, când stabilește necesitatea unei individualizări a instrucției, combătând punctul de vedere contrar.

Ea zice, că fiece fel de individualitate, atacă interesele tinerimii, căci nu avem lipsă de școale, la fel, ci de școale cât mai diferite, pentru ca ori ce inclinație să-și afle isvorul convenabil, din care să-și poată estrage elementul de viață necesar: fie știință, fie energie spirituală etc.

Să se ferească școale, dară — zice scriitoarea — a constrânge pe elevi la însușirea acelorași obiecte de învățământ, în aceeași formă, mai ales dacă aceia presentă particularități foarte deosebite, ce privește aptitudinile și inclinațiile lor.

Nu e vorba deci aici de o emancipare în sens modernist a tinerimii, ci de o adaptare a referințelor școlare la întreagă lumea spirituală a elevului, de o reformare a învățământului de așa fel, ca prin o selecționare strictă a învățământului să se promoveze cât se poate mai bine desvoltarea spiritului de independență a elevului, la care îl califică și împrejurarea, că lumea spirituală de azi a tinerimii s'a îmbogățit, cunoștințele îi sunt mai vaste și mai multiple, și cugetarea mai desvoltată și mai ageră, ca la tinerimea din trecut. Tocmai de această schimbare în natura copiilor nu voește să țină cont, nici familia, nici școala de azi; aici dară e de a se căuta causa multelor anomalii ce au de urmare, nu arareori multele cazuri tragice de sinucidere ale tinerilor de azi. Din cele înșirate până aici se va putea convinge ori cine de valoarea acestei publicații, cât privește mai ales dăscălimea noastră, dornică de îndrumări și vederi mai largi, privitoare la felul de instrucție în școală, și din care trebue să se caute să se obțină foloase de valoare cât mai reală.

Voi da în traducere liberă această lucrare în firma convingere, că întreprind o muncă folositoare și procur și publicului mare o lectură plăcută și edificătoare.

Și sunt încredințat, că această traducere va întimpina o binevoitoare primire în toate cercurile noastre sociale, dar cu deosebire în rândurile educatorilor noștri de profesiune.

„Omul povățuit de minte“.

(Fine).

Nu cred! — Dar tu atâta ești de obraznic și nemulțumitor, încât poruncile cele mai scumpe, mai prețuite, mai sfinte, și cele mai drepte, ne vrând a le ști și a le împlini, aștepți ajutor din ceriu. Rușine săți fie, nu ești vrednic a te numi om, ci batjocura și ocara omenirii, dacă tu nu cunoști poruncile aceluia, dela care atârnă toată fericirea ta. Cântece rușinoase poți să înveți, dar poruncile nu! — Ah, ticălos de tine, cum te-ai zăuitat, cum te-ai nimicnicit! La birturi vă adunați, acolo batjocuriți sărbătorile, voi nemulțumitoare ființe! Vă ocărâți, apoi dacă sărăciți, vă văietați că nu aveți noroc, dar nu ziceți că nu aveți minte. A! minte aveți toți! Nu e glumă, oameni ca voi, cărora nu le trebuie nici o carte, nu se află, că voi toate le știți. Voi la birturi știți despre toată lumea să vorbiți! Cutarele e așa, apoi acela așa; dar e minciună goală și toate sunt altmintrelea, numai voi nu vreți să credeți, ba nici nu puteți crede, că beutura vau făcut capul cald, apoi și ghiața să pare că e caldă. — Când veți păși odată în rând cu alte neamuri? Când vă veți lăsa de beție? Vai de voi, bețivilor, și de cei ce vau născut, că și urma vă pute, și se îngrețoșează tineri, copii, văzânduvă umblând ca dobitoacele. Prunci, cari se nasc de părinți bețivi, asemenea vor fi bețivi și îndărătnici. Auzitați bețivilor? Auzitați ce nenorocire aduceți voi în lume? Apoi nu vă temeți că veți fi pedepsiți de mânia ceriului? Veți rămânea la bătrânețe ca vai de voi, și atunci chiar vrând să vă lăsați de spurcata beție nu veți putea, că vi sau îndătinat stomachu săl stropiți în toată ziua cu rachiu, și mintea vi s'au slăbit, încât nu e în stare săl chivernisească; mintea sau făcut roabă stomachului bețivilor: birtașii se 'nbogățesc cu crețarii voștri, cari iați câștigat cu multă și cruntă asudare, apoi își bat joc de voi când vă văd cât sunteți de spurcați după ce vați îmbătat, de putoarea ce iasă din guravă nu se poate omul de voi, ca de ciumă, apropie. Bețivilor! Vouă vă strig în numele legilor dumnezeiești și politicești, să vă lăsați de beție, și să vă îndepărtați de ea ca de cel mai cumplit rău, că prin ea veți pierde cinstea, sănătatea, și toată averea. — Indătinațivă a vă aduna Dumineca doi, trei, sau și mai mulți la un loc, unul să citească vreo carte folositoare, iară ceilalți să asculte, apoi veți petrece fără cheltuiala ce ați da la birturi, veți petrece mai bine, și cu mai mare desfătare, și va fi adunarea voastră rugăciune plăcută părintelui ceresc, va fi jertfă cuvioasă, și puteți fi încredințați, că atunci și Dumnezeu e în mijlocul vostru. După ce au citit unul din voi, unul altuia să spună în scurt cum au înțeles ceea ce au cetit, apoi iacă vă școala întreagă. Cartea vă este învățător, iară voi învățăcei și învățați Școală mai gata fără nici o cheltuială, așa încet, încet vă simțiți mai buni, mai drepți, mai sârguitori, mai păzitori de casă, mai lucrători, mai blânzi, mai așăzați, învățând a vă cunoaște pe voi înșivă, și pe acela, cu cari aveți să trăiți. Cunoscând aceasta, pe cum și datorințele voastre și a lor, nu vă va putea nimenea înșela, nici va cere dela voi mai mult decât se cade, căci prostul și mojicul totdeauna acolo unde nu se cade dă mai mult, iară unde sar cuveni să dea, acolo tremură, numai dacă i se face pomenire; el lucră fără lumină, și stricând aceea, ce la lumină ar fi făcut bine, are pagubă înzecită și însutită, apoi în urmă îi pare rău, că nau vrut să dea bani pe lumină:

Caută după ploae,
Căciulă de oae;
Insă timpul nu așteaptă
Pe cel, ce nu se deșteaptă,
Ci vine întârziat
La târg, cu lucru stricat.
Muerii zicând: vai de noi,
Că lucru merge 'napoi,
Clăbățu i vezi pigulit,
Țolu 'n spate tot cârpit.
Că 'nainte tot ce' avea,
Pă nimicuri risipea,
Și acum nici pâne n'are,
La copil să dea când cere,
Tremură cu el de frig,
Subțiat, ca un cârlig,
Când e gerul cel mai mare,
De 'ncălzit soba nu are,
De frig îl vezi tremurând,
Și pruncii auzi plângând,
Toți zic: Tată dă-ne pâne,
Ce ne-ai lăsat ca un câne?
De ce soba nu 'ncălzești?
Ci la birt tot cheltuești,
Și noi aici ne zgârcim
De frig, de foame perim.
Tu ce dară tată ești,
Casa dacă 'ți părăsești?
Doară de noi blăstămat
Să fii, viața ne-ai dat?
Vini beat, și 'n pat te trântești,
Pe noi toți ne ocărești.
Cu ocări în loc de poame
Vrei, să ne treacă de foame?
Cum putem să ne lăudăm,
Tată că și noi avem?
Când fără cină, și prânz,
Ne lași să stăm, și flămânzi.

Vedeți! Cum vă place această stare? Voi singuri iubiți cetitori ai mei știți, că mulți dintre voi se află în acest chip. — Deci învățațivă de tineri la lucru, și gândiți despre toate ce se pot întâmpla; până sunteți tineri alegeți-vă în ce stare gândiți că veți putea și vouă și altora mai mult folosi, și nu vă aplicați spre aceea ce vedeți că nu e amăsurat talentului vostru, că veți rămânea de rușine, când va cunoaște lumea, că nu sunteți vrednici de norocul la care ați ajuns, zicându-vă: mai mare e norocul, decât dobitocul. Mai bine e să întrebe lumea cum ai remas fără diregătorie, decât cum ai căpătat diregătorie.

In Zara, 20 Mai 1843.

Petru Lupul,
profesor de Teologie

Aceasta e prefața scrisă de P. Lupulov în fruntea lucrării traduse din limba franceză, prefață, care e de actualitate mai cu seamă acum, în timpul în care trăim, și care prefață ar putea fi pusă în fruntea ori cărei broșuri din biblioteca „Asociațiunii“ pentru popor. *C. M.*

(„Românul“.)

Din despărț. „Asociațiunii“.

Convocare.

On. membri ai despărțământului VIII. Deva al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, precum și toți binevoitorii și sprijinitorii culturii poporului nostru, sunt poftiți să ia parte la adunarea cercuală, care se va ținea la 14 Iulie n. 1912, la orele 10 din zi în biserica gr. ort. română din *Nevoieș*, pe lângă următoarea ordine de zi:

I. Deschiderea adunării prin directorul despărțământului. 2. Raportul comitetului prin notarul despărțământului. 3. Disertațiunea dlui Dr. Eugen Tatar: Cum să-ți aperi dreptul. 4. Esmiterea unei comisiuni pentru cenzurarea raportului comitetului. 5. Esmiterea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi și încassarea taxelor. 6. Raportul comisiunilor esmise. 7. Alegerea alor 2 delegați ai despărțământului pentru adunarea generală. 8. Eventuale propuneri. 9. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal. 10. Inchiderea adunării.

Din ședința comitetului cercual, ținută în Deva la 14 Iunie st. n. 1912. Dr. Ioan Dobre m. p., director. Dr. Eugen Tatar, notar.

Tatăl a zimbit mulțumit și s'a bucurat, că știința băeatului se adaptează realităților vieții. După aceasta dl consilier și-a împachetat fracul și a plecat cu fiul său la fidanțare.

Casa fabricantului Gumson era strașnic de împodobită; părinții Gumson știau, că au să dee tinerei părechi parale din greu, dar mai știau că doctorul de filozofie este o bună partidă, ear bătrânul consilier se bucură de cea mai mare trecere.

La sosire tatăl și fiul au fost primiți de o fată drăguță, cum sunt cele mai multe, de un tată cam gras, cu față roșă ca de bronz, și foarte prevenitor, și de o mamă destul de bine îmbrăcată, dar pentru moment cam timidă și nedumerită. Doamna a roșit ca focul, mai ales când dl consilier cu o delicată galanterie i-a ridicat mâna să i-o sărute.

— Dacă îmi dai voie, am să-ți zic „nene Franț“, ca la o viitoare rudenie, — zise ea. — „Te rog acum să jertfești câteva minute, ca să putem vorbi ceva între patru ochi“, adause femeea cu oarecare frică, îndată ce trecură primele momente după recomandare.

Intrând în salonașul doamnei, ea își înălță privirea umilită spre impunătorul consilier și zise:

— Noi ne-am mai văzut odată...

Dl consilier a încercat surizând să-și aducă aminte; însă n'a reușit decât să facă la urmă o mutră cam stupidă pentru un bărbat atât de inteligent. Fața doamnei Gumson s'a strâmbat nițel, gata să izbucnească în lacrimi. Deodată își plecă fruntea zicând încetișor:

— Eu sânt... eu sânt din familia Svensson... Ochii dlui consilier luară o expresiune de veselie, care trebuia să producă un efect măgulitor asupra fiecărui purtător al numelui Svensson. Insă doamna casei a înțeles, că dl Singling este departe de a cunoaște realitatea; și de aceea, ascunzându-și fața mâhnită în batistă, izbucni în suspine:

— Eu sânt Ana Svensson, pentru care dta ai fost odată atât de bun și desinteresat, atunci când... când nenorocitul meu frate...

Dl consilier a roșit; apoi pe un moment a încremenit... Și-a adus aminte de lucrul cel mai umilitor al vieții sale. Doamna Ana Gumson a înțeles rău încremenirea lui, a căzut în genunchi și cu lacrimi în ochi a urmat:

— Nu pot să mă supăr, dacă dta găsești rușinea celui mort și pe fruntea curată și nevinovată a nepoatei sale. Insă te rog... să cruți tinerii! Declar pe sufletul meu, că familiile noastre, a mea și a soțului meu, sânt încolo fără nici o pată...

Dl consilier s'a luminat, a sărutat cu eleganță mâna femeii și i-a răspuns avântat:

— Draga mea Ană, să nu mă înțelegi rău; trista amintire a iubitului și neuitatului, dar nefericitului amic, nu poate să mă lase nemișcat sufletește... Iți jur, că în clipa aceasta port un sentiment atât de cald și credincios pentru cel mort, și... că nu gândesc nici un rău despre sora și nepoata lui, și nici nu sânt îngrijat de înrudirea noastră apropiată...

Cu adevărat bărbat sincer și drăguț, cum nu se poate mai alt fel! La sfârșit mai zise:

— Fiica *ta* este tot atât de bună pe cât este fiul meu; ba este cu mult mai bună, căci o bună femee e totdeauna mai bună, decât bărbatul cel mai bun!...

La masa de logodnă dl consilier strălucea de fericire; a răpit pe toți invitații prin bunăvoința sa cuceritoare, chiar și fiul său se mândrea că are asemenea tată. Tinăra mireasă era nu mai puțin încântată; ear fabricantul Gumson se umfla ca un curcan, de plăcere că are să se înrudească cu o persoană d'așa calibru.

Ultimul gând al doamnei Ane, înaintea de-a adormi, era: „Sărmanul și nenorocitul meu frate a trebuit totuși să aibe în sine și ceva bun, dacă a izbutit să-și câștige un *astfel* de amic, nobil și marinimos“, *ah.*

Dela şcoala civilă de fete.

Program

pentru încheierea solemnă a anului şcolar 1911/1912 la şcoala civilă de fete a Asociaţiunii.

Sâmbătă în 29 Iunie n. 1912 dela 11—12 ore a. m. în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii.

1. Cor: „*Cântecul străinătăţii*“, de T. Popovici.

2. „*Vulturul prins*“, poezie de Ion Borcia. — Recitare.

3. „*Carnaval de Bucureşti*“ (p. pian), de Fr. Lorenz.

4. Cor: „*Hora*“, de T. Popovici.

Oaspeţii sunt bineveniţi!

Direcţiunea.

NOUTĂŢI.

† I. Luca Carageale. Veste tristă aducem cetitorilor noştri. Distinsul scriitor român, neîntrecutul măestru al condeiului şi al ridiculizării moravurilor noastre, *I. Luca Carageale*, a decedat în Schöneberg lângă Berlin în mod neaşteptat, în etate de 60 ani. Corpul seu neînsufleţit va fi adus acasă, la Bucureşti, unde va fi înmormântat cu toate onorurile cuvenite unui scriitor mare. Domnul Delavrancea, fost ministru, şi alţi prietini ai defunctului, au plecat la Berlin imediat după primirea tristei veşti, pentru a lua măsurile cuvenite cu privire la transportarea acasă a corpului neuitatului scriitor. In Sibiiu, după sosirea deprimătoarei veşti, a fost arborat numai decât steagul negru pe palatul muzeului „Asociaţiunii“, ca semn, că neamul întreg jăleşte pe unul dintre cei mai buni scriitori ai sei, pe *I. Luca Carageale*. Fie-i memoria eternă!

*

Regularea congruei şi a salarelor învăţătoreşti. In şedinţa casei magnaţilor ţinută în 16 a. l. c. a făcut ministrul de finanţe Teleszky, importante declaraţii privitor la regularea congruei preoţilor precum şi a salarelor învăţătoreşti dela şcolile confesionale. A zis, că pe toamnă va prezenta dietei proiectul de lege despre regularea congruei, în urma căruia preoţii vor căpăta cvincvenale şi anume: Aceia, cari în Ianuarie 1912 au deja 5 ani de serviciu vor căpăta începând cu acest an 400 cor. cvincvenal, cei ce au împlinit 10 sau mai mulţi ani de serviciu capătă cu 1 Ianuarie 1913, 800 cor. Sunt sistemizate apoi trei cvincvenale de câte 200 cor. pe cari preoţii le vor primi la termin, aşa că la 25 ani de serviciu preoţii vor avea 3000 cor. anual. Regularea salarelor învăţătoreşti, care se va îndeplini începând cu 1 Ianuarie 1913, e contemplată astfel: Cele trei categorii de salarizare se vor sista şi salarul fundamental învăţătoresc se statoreşte în 1200 cor., iar maximalul la 2800 cor.

*

Prelegeri publice. Despărţământul VI al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, cu sediul în Sebeşul-săsesc, va ţinea în vara anului curent prelegeri publice în următoarele comune: Daia, 30 Iunie. Răchita, 7 Iulie. Sebeşel, 14 Iulie. Căpâlna 21 Iulie. Cioara 28 Iulie. Deal, 4 August. Şibişani, 11 August. Pianul de sus 18 August. Lancrăm 25 August. Laz 1 Septemvrie. Tărtăria 8 Septemvrie. Iar în centru, în Sebeşul-săsesc, prelegerea publică va fi ţinută în 12 Iulie n. c.

*

Manevrele mari. Se ştie, că manevrele mari din anul acesta se vor ţinea la Seghedin. Şeful statului major, Schemua, cu suita sa, a vizitat ţinutul în săptămânile trecute. Conform planului de până acum, la manevrele conduse de moştenitorul Francisc Ferdinand vor participa şi patru arhiduci, împreună cu 12 generali. Servicii de recunoaşteri vor îndeplini, cu acest prilej, două baloane şi zece aeroplane. Cartierul general va fi în Mezőhegyes.

*

Jubileul împăratului Wilhelm. Se anunţă din Berlin, că cu ocazia jubileului de 25 de ani dela urcarea pe tron a împăratului Wilhelm va apărea o carte, la care au scris articole peste cincizeci de scriitori. Primul articol va arăta întru cât s'a desvoltat industria germană în timpul domniei împăratului jubilant.

*

Avis. In 2 Iulie st. n. a. c. la orele 10 a. m. comitatul Sibiiului ţine adunare municipală estraordinară, al cărei obiect principal e atitudinea faţă de situaţia politică creată prin regimul Lukács-Tisza. Clubul municipal român se va întruni în aceeaşi zi la orele 9 dimineaţa în localul Casinei române din Sibiiu. *Dr. V. Preda*, viceprezid. *Dr. L. Borcia*, secretar.

*

Servicii divine în vreme de noapte. In timpul cel mai apropiat se vor ţinea în bisericile din Berlin servicii divine de noapte, pe sama oamenilor cari ziua, în urma ocupaţiunii lor, nu pot participa la serviciile de dimineaţa. Plănuitorii s'au gândit mai întâi la personalul aplicat în prăvălii şi în restaurante. Ideea nu este nouă: în anul trecut s'au introdus astfel de slujbe în oraşul Dresda.

*

Expediţie ştiinţifică. Pentru explorarea mării polare de nord s'a constituit în Berlin o expediţie, a cărei durată va fi de trei sau patru ani, şi care este pusă sub direcţia locotenentului Schroeder-Stranz. Plecarea se face în Iunie 1913. Intoarcerea este proiectată prin Oceanul Pacific şi Atlantic. Prezidenţia de onoare este încredinţată principesei de Bavaria, Tereza, apoi ducelui de Altenburg, ducelui Frideric Adolf de Meckenburg şi altor personalităţi influente din lumea ştiinţifică şi politică. Un număr însemnat de savanţi iau parte la expediţie. Muzeele din Berlin vor procura aparatele de trebuinţă pentru explorare.

*

După examenul de majori. La examenul de majori, ţinut săptămâna trecută în Belgradul Sârbiei, au căzut douăzeci de căpitani. Dintre cei căzuţi s'au împuşcat în ziua următoare 3 ofiţeri. In scrisorile ce au lăsat, declară că se sinucid, pentrucă n'au reuşit să treacă examenul.

*

Mamă la douăzeci de băeţi. O ţărancă din comuna Kiefeifeld, între hotarul dintre Tirol şi Bavaria, a născut zilele aceste al 20-lea băiat. Toţi sunt în viaţă. Mama este de 40 de ani, ear băeatul cel mai mare de 23. Principele regent bavarez, care e naşul băeatului al douăzecilea, a dăruit mamei o sumă mai mare de bani.

*

Venitele automobilelor. Un ram de industrie franceză, dintre cele mai înfloritoare, este fabricarea de automobile, al căror export produce ţării un venit uriaş. In primele cinci luni ale acestui an Franţa a incasat din străinătate aproape optzeci şi patru de milioane de franci pe automobile. In acelaşi timp al anului trecut a vândut automobile în preţ de 79 milioane de franci.

*

Carte aprobată. Prin ordinul ministerial Nrul 64,756/1912 s'a aprobat *Geografia* pentru şcoalele primare cu limba de propunere română, ediţia 10, întocmită de Pompiliu Dan, înv. în Zerneşti şi apărută în editura librariei H. Zeidner din Braşov, de unde se poate procura. Preţul împreună cu harta colorată a Ungariei 60 fileri.

*

Cânele unui om ucis. Se scrie din Paris, că pe drumul ce duce în Bretagne, a fost găsit cadavrul unui muncitor cu numele Jules Iacob. Cercetarea după câteva zile, n'a dat nici un rezultat. De aceea un poliţist a făcut propunerea să se aducă cânele lucrătorului ucis, şi cu ajutorul animalului să se facă mai departe cercetarea. Cânele, adus la mai multe persoane suspecte, a rămas însă liniştit. In sfârşit l-au făcut să miroase pantalonii muncitorului Lecorre. Atunci cânele deodată a început să mârăe şi să se arunce la haina mirosită. Oamenii poliţiei au plecat îndată la locuinţa lui Lecorre, unde animalul s'a înfuriat atât de mult, încât era să sfâşie pe lucrător. După câteva minute s'a găsit un cuţit plin de sânge; Lecorre n'a mai avut încotro, a recunoscut crima comisă.

*

La fondul Bechnitz pentru răspândirea de cărţi folositoare între meseriaşi, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Ierofteiu Viscrianu, paroh (Criş), 15 bani, I. Balea, contabil la firma croitorului I. Petraşcu, 20 bani, Nicolae Nestor, canonic (Blaj), 15 bani, Dumitru Crăciun, primar (Cârpeniş), 20 bani, Ioan Pop, paroh (Sâmbăta sup.), 20 bani, Stefan Morariu, paroh (Cunţa), 15 bani, Alexandru Ciocaş, preot (Cărbunar), 15 bani, Ioan Orăştianu, rigorosant în drepturi, Ioan Ignaton, absolvent în teologie, câte 20 bani şi Miorica Tordăşianu, 10 bani.

*

Să contribuim la fondul ziariştilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit şi economii Ardeleana“ în Orăştie-Szászváros.

*

Cea mai mare adâncime a mării. Vasul Planet, care a sosit acum din apele Aziei, anunţă că cea mai mare adâncime a mării se află la o depărtare de 40 de mile dela insula Mindanao. Marea este aici afundă de 9780 metri. Cea mai mare adâncime a mării era până acum de 9635 metri în apropierea insulelor Mariane.

*

Reuniunea meseriaşilor români sibieni va face Dumineca la 14 Iulie, sau la caz de timp nefavorabil, în 21 Iulie n. c., o escursiune in „Dumbrava Sibiiului“. Plecarea cu muzica din Brateiu la ora 7 a. m. din localităţile Reuniunii. Conducătorii Reuniunii vor face tot posibilul, ca petrecerea aceasta să oferă distracţie pentru tinerime şi pentru familiile meseriaşilor noştri.

*

O întrebare. In primul său articol din nr. 127 a. c. *Românul* se ocupă cu *Asociaţiunea Aradană*, care deşi are un trecut semicentenar (este înfiinţată în 1862), a stat şi stă părăsită şi uitată în mijlocul unui ţinut românesc şi înfloritor, alcătuit de comitatele Arad, Cenad şi Bichiş. La sfârşitul articolului confratele aradan scrie următoarele: „Ştim cu toţii, că comitetul partidului naţional a primit fostul palat al *Tribunei* cu mari, cu aproape insuportabile sarcine. Sub povara acestor sarcine comitetul e nevoit acum să vândă palatul, şi ameninţă în cel mai serios mod primejdia, ca acest palat menit să ajungă avere românească, să treacă pe mâni protivnice... Intrebăm: Nu e oare o supremă datorie de onoare a noastră, a tuturor din cele trei comitate, să mântuim o frumoasă avere românească?... Nu simt aceste trei comitate: Aradul, Cenadul şi Bichişul mândria să înzestreze şi pe biata noastră cenuşotcă, Asociaţia Aradană, măcar cu un palat de modestia palatului Tribunei?“ — Confratele speră că Asociaţia naţională a Aradului, adăpostindu-se într'o clădire proprie, se va deştepta din amorţire şi va da semne de muncă înteţită.

Pentru pantofari şi cismari.

Ne adresăm către Reuniunile noastre de meseriaşi cum şi către cărturarii (preoţi, învăţători, notari etc.) nostri de pretutindenea cu rugarea, să aducă la cunoştinţa calfelor (sodalilor) şi măestrilor pantofari şi cismari, că la şcoala de specialitate de pantofărie din Sibiiu, subvenţionată de stat se ţine în zilele din 15 Iulie până la 3 August n. c., un curs de specialitate pentru calfele şi măestrii pantofari şi cismari cu locuinţa afară de Sibiiu (din provincie). Instrucţia să ţine zilnic dela ora 7—12 a. m. şi dela 2—6 d. a. Frecventanţii primesc instrucţia (învăţarea), cărţile, recvizitele (uneltele) şi locuinţa gratuit (pe nimica), iar cei de religia (legea) gr.-or. mai capătă şi câte un ajutor de 20 cor., pus la dispoziţia şcoalei de către consistorul nostru arhidiecezan. Frecventanţii la finea cursului primesc certificat de absolvire a cursului.

Doritorii de a lua parte la curs să se adreseze (pe o simplă carte postală) în acest scop fără zăbavă către dnul director Martin Schuster în Sibiiu (Nagyszeben, Saggasse 29.)

In legătură mai amintim, că cursul ordinar de 3 ani (pentru învăţăcei) al acestei şcoale se începe la 4 Septemvrie n. c. şi să primesc astfel de băieţi, cari vor dovedi cu carte de botez că au împlinit vârsta de 12 ani şi cu atestat şcolar, că au isprăvit cel puţin şcoala primară. In fine pentru pantofarii şi cismarii cu locuinţa în Sibiiu la această şcoală se va ţinea în zilele din 15 Iulie până în 3 August n. c. şi un curs de croit.

Sibiiu, la 25 Iunie n. 1912.

Comitetul Reuniunii sodalilor români din Sibiiu.

Vic. Tordăşianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

Cărţi şi reviste.

Vatra Şcolară, nr. 6 din Iunie 1912 cuprinde: G. Bariţiu. Ce fel de cântece să folosim în şcoala poporală, de T. Popovici. Rolul limbii materne, de A. Sica. La situaţiune, de I. Paicu. Monografia şcolii elem. gr. or. române din Branişca-Bicău, de N. Bambea. Informaţiuni. Bibliografie. — Abonamentul 8 cor. pe an, 4 cor. pe jum. de an. Adresa: Dr. V. Stan, prof. sem., Sibiu, strada Măcelarilor, 27.

*

Candela, nr. 6. cuprinde: Protopopul Miheil Strilbiţki, de D. Dan. Exodul, de Dr. V. Tarnavschi. Prelegere publică de inaugurare, de M. Călinescu. Text rusesc. Comunicări. Cronică. Bibliografie. — Abonamentul 8 cor. pe an. Adresa: Cernăuţ, în reşedinţa arhiepiscopală.

*

Biserica Ortodoxă Română nr. 2. din Mai 1912 cuprinde: Cuvântare de deschidere a Consistorului sup. bisericesc, de I. P. S. Mitropolit Primat Conon. Cei trei tineri arhierei. Dialectul alexandrin sau limba cărţilor sacre. Lumea prin păcatele ei supune la patimi nouă pe Isus Hristos, de I. Teodorescu. Apologeţii creştinismului în sec. II. Mănăstirile din Sfântul Munte. Urmările ireligiozităţii, de B. Mangăru. O şcoală privată pentru instrucţia şi educaţia fetelor. Clerul nostru. Asupra unor imperioase datorii preoţeşti. Două scrisori. Acte oficiale. Act de săpare de temelie, de T. Burada. — Abonamentul 12 lei pe an. Adresa: Bucureşti, Strada Principatele unite, 60.

*

Revista asociaţiei generale a învăţătorilor din România, nr. 11 din 1912, cuprinde: Al IX congres învăţătoresc. Problema educaţiei. Cum trebue să se înţeleagă educaţia în armată. Dela conferenţele generale. Sugestia în educaţie. Sărbătorirea unei pensionare. † Petre Liciu. Dela un cerc cultural. O caldă rugăminte. O inaugurare. Un centenar de doliu ş. a. — Abonamentul 5 lei anual. Administraţia: Ilie Lupu în Slobozia, Ialomiţa.

*

Anuarul XXVIII, al Institutului pedagogic-teologic al arhidiecezei ortod. române transilvane în Sibiiu, pe 1911/12, publicat de *Dr. Eusebiu R. Roşca*, director. — Este primul anuar ce-l primim în anul acesta la redacţie. Conţine: *Centenarul institutului*, descrierea serbării jubilare din 28 Sept. 1911 a primului centenar dela întemeerea acestui aşezământ. A lipsit dela serbarea aceasta centenară, — zice autorul lucrării, prof. sem. *Dr. Pavel Roşca*, — obişnuita paradă de vorbe; „Seminarul a fost şi este institutul muncii stăruitoare, dar tăcute; şi acest caracter s'a exprimat în modul cel mai potrivit în felul cum a fost aranjată serbarea centenară... Ea a fost un model de serbătorire a muncii în linişte, cu seriositate şi demnitate“. La sfârşitul descrierii se fac cu toate acestea şi două constatări, nu tocmai îmbucurătoare, care ţinem să le accentuăm şi la acst loc: Prof. Dr. P. Roşca face adecă constatarea, că preoţii în mare majoritate, şi învăţătorii aproape în totalitatea lor, s'au abţinut dela orce manifestare cu acest prilej. A doua: Lipsa de interes s'a arătat şi faţă de momentul netrecător al serbărilor jubilare, şi adecă faţă de *Monografia seminarului*, scrisă de protosincelul şi actualul director seminarial, Dr. Eusebiu R. Roşca, o monografie bine apreciată atât de corpul profesoral al seminarului Andreian, cât şi de publicistica română. Constatările acestea ar trebui să dee de gândit acelora, pe cari îi priveşte. — Anuarul mai publică disertaţia ţinută de profesorul *Dr. A. Crăciunescu*, care cu aceeaş ocazie a vorbit despre însemnătatea culturală a seminarului dela înfiinţarea sa, şi până astăzi. Vedem apoi lista foştilor şi actualilor elevi ai seminarului Andreian, cari au cântat în cor Imnul la centenarul I, cu ocazia festivalului din 28 Septemvrie 1911. Urmează *Imnul*, cu text de I. Teculescu şi muzica de T. Popovici. — Din ştirile şcolare aflăm, că corpul profesoral se compune din un director şi 14 profesori. Imatriculaţi au fost în secţiunea teologică 98, în secţiunea pedagogică 112, laolaltă 210 elevi. Au părăsit institutul: 2 elevi (1 din secţia teologică şi 1 din cea pedagogică), a repausat un elev din cursul III-lea pedagogic. Au vizitat institutul: P. C. S. arhimandritul vicar arhiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu ca reprezentant al consistorului arhidiecesan, precum şi inspectorul regesc de şcoale al comitatului nostru, dl Munka Sándor. Şcoala de aplicaţie, cu şase clase, a fost cercetată de 36 elevi şi eleve. Societatea de lectură „Andrei Şaguna“ a elevilor din secţia teologică a fost condusă de prof. Dr. N. Bălan; ear cea din secţia pedagogică de prof. Dr. V. Stan. — Anuarul mai cuprinde: Litere fundaţionale pentru fondul „Dr. Petru Şpan“, înştiinţări pentru anul şcolar viitor, câteva date despre activitatea literară a membrilor corpului profesoral în decursul anului şcolar expirat ş. a.

Poşta redacţiei.

In jurul unui răspuns. Regretăm, dar nu-l putem publica. Pentru publicul nostru cetitor e cu totul irelevant, că lucrurile *cum* s'au petrecut în cârciuma cea mare din B.. Cei ce au eşit nemulţumiţi, poate chiar ofensaţi din ea, caute-şi reparaţia pe altă cale nu prin gazete, dacă n'au avut din capul locului precauţiunea de a nici nu intra în ea.

Nr. 70873/1912 Bis. (163) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească **Bătrâna**, tractul Dobrei clasa a III-a, se publică din oficiu concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. despre ajutoriul dela stat.

Petițiile concursului, instruite conform legilor în vigoare, suplicanții le vor subșterne în terminul deschis Consistorului arhidiecezan.

Sibiiu, din ședința senatului bisericesc, ținută la 12 Iunie 1912.

Consistorul arhidiecesan.

Nr. 531/1912. (155) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. I. din **Apoldul inf.**, tractul Miercurei, devenită vacantă prin trecerea la cele vecinice a parohului Ioan Lazar, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B.

Doritorii de-a reflecta la ocuparea acestui post au să-și aștearnă petiția concursuală la subsemnatul oficiu în terminul preclus și a se presenta în parohie — cu prealabila încunoștiințare a protopopului în vre o Duminecă sau sărbătoare spre a-și arăta desteritatea în cântări și în predică.

Mercurea, 6/19 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mercurei în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

„Crișana" institut de credit și economii societate pe acții în Brad.

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de **funcționar** la centrala institutului „Crișana" din Brad să publică concurs cu termin până la **10 Iulie st. n. a. c.**

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

a) salar Cor. 1200;

b) banii de cvartir Cor. 300;

c) 15% adaus de scumpete după salar;

d) 6% cuincuenale de câte 10% după salarul fundamental;

e) tantiemă statutară (circa 200 cor).

Dela reflectanți să recere ca se documenteze, că au absolvat o școală superioară de comerciu cu examen de maturitate, că posed în afară de limba română, limba maghiară, eventual și cea germână, în scris și vorbit și că au praxă de bancă suficientă pentru licuidatură.

Să cere mai departe a fi eliberați de serviciul militar activ.

Cel ales numai după un an de probă va fi denumit definitiv, când va fi înscris și la fondul de penziune al institutului.

Cererile împreună cu atestatele în original sau copie legalizată au a se înainta la subsemnata direcțiune, iar postul este a se ocupa imediat după alegere.

(161) 1—3 **Direcțiunea.**

Nr. 2025/1912 IV. (160) 1—1

Concurs.

La magistratul orașului Szászsebes e a se ocupa postul de **Diurnist** carele se va aplica ca translator și astfel să recere cunoașterea pe deplin a limbilor germână și magiară în vorbit și scris.

Concurenții la acest post sunt datori ase însinua pe lângă arătarea condițiunilor de plată la magistratul orășenesc până în **3 Iuliu a. c.** alăturând tot odată și un atestat despre aplicațiunea lor de până acum.

Aplicarea se va face pe timp nehotărât cu abzicere de una lună.

Szászsebes, la 20 Iunie 1912.

Magistratul orășenesc.

Nr. 190/1912 (159) 1—2

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești din comunele bisericei, mai jos numite, în protopresbiteratul Câmpenilor, să publică concurs cu terminul **15 Iunie 1912.**

1. **Certegea**, cu salar 1000 cor. (600 cor. dela biserică și 400 cor. dela stat), locuință cu grădină. Invățătorul va propune religiunea, va ținea școală de repetiție, să conducă strana și la liturgie să cânte cu elevii, să fie cântăreț bun și dacă va putea forma cor bisericesc, atunci va primi și o remunerație deosebită.

2. **Poiana-Valeaverde**, cu salar 1000 cor. din repartiție și locuință cu grădină.

3. **Săcătura**, cu salar 1000 cor. din repartiție și locuință cu grădină.

Cinceniile să computâ numai după un serviciu de 5 ani în aceste comune bisericești.

Doritorii a ocupa aceste posturi învățătorești să trimită concursele lor cu documentele recerute la subscrisul oficiu până la terminul statorit.

Câmpeni, 6 Iunie 1912.

Oficiul protopopesc gr.-or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 2693 Ep. 1912. (156) 3—3

Concurs.

Pentru trebuințele Consistorului arhidiecezan, în cursul anului 1912/13 să recere liferarea de 150 stânjini lemne de fag, neplutit, de prima cualitate, care să fie așezate parte în Seminariu, parte în curtea din Str. Măcelarilor Nr. 45 în cursul lunilor Iulie și August a. c.

Ofertele să se adreseze în scris Consistorului arhidiecezan până la **15 Iulie n. a. c.**

Sibiiu, 14/27 Aprilie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 1401/1912 (166) 1—1

Publicațiune.

Subsemnatul comisar al Corporațiunii industriale pentru executarea ordinațiunii legii industriale, conform § 46, își permite prin aceasta a învita pe toți industriașii din Nagyszeben cari au concesiune și sunt capace a exercia liberi o meserie, la **adunarea generală a Corporațiunii industriale din Nagyszeben**, care se va ținea **Vineri in 28 Iunie** st. n. a. c. la oarele 6 după amiazi, în sala orășenească din loc.

Obiectele de pertractat:

1. Statorirea taxelor de primire și de eliberare.
2. Statorirea salarului secretarului.
3. Alegerea prezidentului.
4. Alegerea consiliului și alor 3 contabili.

Nagyszeben, în 21 Iunie n. 1912.

Dr. Michael Fograscher,
comisarul Corporațiunii industriale.

De vânzare

în Sibiiu (Viehmarktplatz Nr. 21) un loc intravilan unde se pot edifica mai multe case.

Doritorii au a se adresa *Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 30 etajul prim.*

(162) 1—3

Dentist

Virgil Muntean

Sibiiu, Strada Măcelarilor,

în față cu Tipografia și Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 14—

Biblioteca Bunului Păstor,

redactată de Dr. N. Bălan.

Nr. 1.

Taina pocăinții

Studiu pastoral
de
Ioan Hanzu,
preot ort. rom.

Prețul 50 fil. + 5 fil.

Nr. 2.

Clerul și chestia alcoolismului

de
Dr. Augustin Egger,
fost episcop de St. Gallen.
Traducere din limba germană
de
Vasile Oana,
absolvent în teologie.

Prețul 80 fil. + 5 fil.

Se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiiu.**

Cărbuni de Petroșeni, Cărbuni pentru fauri, Kox de gaz

oferă trimiterea numai în vagon

Rudolf de Gardik, Sibiiu,

(95) 7— biroul în edificiul sanatorului.

VECHIA MEA

experiență este și rămâne, că pentru a alunga lintițele, precum a ajunge și a susținea fraged o piele moale și un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin**, marca cal pe băț de Bergmann și Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii și în alte prăvălii aparținătoare branșei. Asemenea e minunată aprobată și Crema de Crin a lui Bergmann **„Manera"** pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 15—40

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceiaș și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaș legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaș legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimați evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

Serviciu prompt și conștiențios.

Prima referințe.

Prima fabrică transilvană

ces. și reg. privilegiată

de casse de fier și oțel,

și

lăcătușerie de artă și construcție,

instalată cu putere electrică.

E. Purece,
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19 (Schmidgasse).

(138; 6—20

Prețuri moderate.

Cataloage de preț gratis și franco.

30,000 de părechi **păpuci** și **ghete** se vând cu preț redus.

Toate în lume se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai păpucii și ghetele exec. în atelierul lui

VASILIE BAN

la „Cisma mare roșie"

după cum se numește prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită **prăvălie de încălțăminte s'a mărit în casa proprie** și la fiecare păreche se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera ghete **bune și trainice** pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, **Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.**
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca și până acum.

E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alții, eventual să returnează banii.

(221) 31—

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 16/29 Iunie 1912. *Nr. 64.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

16 Iunie v.

Sibiiu, 28 Iunie n.

Mâne, Sâmbătă, se împlinesc treizeci și nouă de ani dela moartea marelui Arhiepiscop și Mitropolit Andreiu baron de *Șaguna*, reintemeetorul și organizatorul bisericii noastre dreptmăritoare.

Zi de Sâmbătă era și atunci, la anul 1873, și mândrul soare își arunca ultimele sale raze asupra pământului, de pe care în aceleași momente, pe la orele 6, dispărea un alt soare, un suflet mare românesc, sufletul lui *Șaguna*, chemat la odihna de veci.

Cu adevărat *mare* a fost acest bărbat al trecutului nostru: mare prin *munca* sa uriașă, mare prin *înțelepciunea* sa și mare prin *corectitatea* faptelor sale, săvârșite toate spre binele obștesc, al neamului și al patriei.

A fost mare ca Arhiereu, pentrucă a știut să ne exopereze independența bisericească și să ne dee o astfel de organizație în biserică, pentru care cu drept cuvânt ne invidiează cei ce nu o au. Dar mare fost el și ca politician, ca bărbat stat al Românilor din patria asta, căci ne-a știut purta printre rile politice, în vremile cele critice și mai viforoase, în curs ste un sfert de veac, astfel, ca numai succese să putem secera pe toate terenele vieții noastre publice.

Firește, am secerat succesele frumoase, numai până am avut și noi prudența de a asculta de el și de a împlini sfaturile sale. Au încetat însă succesele, și am început să perdem chiar și din aceea ce aveam, în momentul în care ne-am despărțit de el, și nu i-am mai primit în politică povețele înțelepte, dictate de o adâncă pătrundere și corectă explicare a situațiunilor politice, dela noi și din străinătate. Ne-am crezut destul de destoinici de a putea umbla pe picioarele proprii, fără ajutorul lui, și de capul nostru am început să batem căile încurcate și nesigure ale politicei. Și el s'a tras la o parte și a privit numai cu inima îndurerată la greșelile ce le făceam. Și nu odată, covârșit de durere și de îngrijire pentru viitorul neamului său, și-a ridicat glasul admoniator în coloanele acestui ziar, întemeiat de el, spunându-ne: „Politiciani români! Nu faceți bine așa cum faceți! Nu umblați pe căile, cari pot să ducă la scop!“ Dar nime nu l'a ascultat, pentrucă de regulă, în mișcările de asemenea natură ale mulțimilor, nu cuvântul cumpătat și cuminte este ascultat, ci cuvântul celor ce știu să-l rostească mai frumos și mai cu apăsare! Și ce bine era, dacă l'am fi ascultat, căci atunci multe din relele cu cari avem astăzi să luptăm nu ar fi dat peste noi, și multe din favorurile pe cari le aveam sub el, nu le-am fi perdut.

Cu ce dar profetic ne spunea Șaguna în numărul 7 din anul 1870 al ziarului acestuia, că din politica națională română, inaugurată de mireni, fără cooperarea, ba cu eschiderea Arhiereilor, poate să iasă o mare primejdie „de care să ne ferească Dumnezeu!..“ Cetească cei de astăzi înțeleptele sale păreri și mediteze asupra lor, acum, la aniversarea morții sale. Iată ce scria:

„Un sentiment de umilință ne amenință inima și ne șoptește energic, că *nu e aceasta calea*, care să ne ducă către conservarea demnității și esistenței noastre naționale. Alte sunt căile către aceasta. Noi trebue să îngrijim de *constituirea (organisarea) și disciplinarea noastră înăuntru*, ca se manifestăm puterea vitalității noastre, căci atunci nu va fi lipsă să lovim în ușa nimănui, ca să ni se deschidă. Alții au să vină la noi și să ne ceară concursul... Sau dacă voim să fim mai modesti și nu pretindem să vină alții la noi, atunci, dacă ne sunt interesele egale, *acestea* ne vor aduce de sigur la olaltă.

Atragem atențiunea numeroșilor noștri naționali asupra împrejurării, că gândescu-se ei, că ce politică urmează prin asemenea pași, după cum îi vedem de vre-o cinci ani încoace? Noi studiindu-o și urmărindu-o am ajuns la judecata aceea, că nu am putea da acestei politice un atribut de patriotică și națională românească. Anticipând spunem, că ea *nu corespunde naționalității noastre, situațiunei noastre geografice, desvoltării culturii și altora de felul acesta.* Ca să nu fim rău înțeleși, mai adaugăm, că noi nu presupunem răință din partea cuiva, ci ne temem, că *din consecințele politicei purtate de cinci ani, interesele noastre se pot periclita*, de ce să ne ferească Dumnezeu, pe noi și pe toate popoarele din răsăritul Europei“...

Sunt 42 de ani trecuți decând marele *Șaguna* le-a spus acestea, prin organul seu de publicitate, și vorbele sale sunt actuale și astăzi, să potrivesc și la stările de lucruri de acuma. Ne lipsește și astăzi „*organisarea și disciplinarea noastră înăuntru*“, ne lipsește deci tocmai aceea, ce ne impedecă în a deveni factor în statul din care facem parte, factor care impune și se impune. Și n'am ajuns nici după acest lung șir de ani la înțelegerea și convingerea, că fiecare popor trebue să-și croiască politica amăsurat forțelor de cari dispune și amăsurat împrejurărilor în cari trăește. Am apucat pe o cale, pe care el, marele Mitropolit, a declarat'o din capul locului de greșită, iar noi mergem mereu pe calea aceea, cu toate că o mare parte din noi e convinsă, că cu adevărat nu e bună și nu duce la scop.

Când ne vom aduce deci de nou aminte de marele și înțeleptul *Șaguna*, din prilejul aniversării morții sale, să ne aducem bine aminte și de sfaturile sale și să căutăm a ne acomoda lor și împrejurărilor în cari trăim, pentru a putea conserva și salva aceea ce mai avem din moștenirile trecutului. Să nu ne gândim totdeauna numai la aceea, ce a făcut *Șaguna* până ne era drumul deschis la Viena, ci și la aceea, ce ne spunea el că trebue să facem, dupăce acest drum *ni s'a închis*, poatecă pentru multă vreme, anume: se apucăm pe calea *înțelegerii* cu cei mai tari și mai favorisați de soarte decât noi, fără a jertfi însă, firește, nimica din demnitatea și din bazele esistenței noastre naționale.

---

† Ion Luca Carageale.

Sguduitoarea veste, despre neașteptata moarte a marelui dramaturg român, *Ion Luca Carageale*, a produs o jale generală pretutindenea printre Români și a sguduit în modul cel mai dureros sufletele tuturor celor ce-și iubesc literatura și cultura națională. E o pierdere mare pentru noi Românii moartea lui *Carageale*, perdere pe care nu o poate repara, nici timpul, în stare să vindece multe dureri, și nici lacrimile multe cari se varsă acum din ochi românești, pe urma acestei mari catastrofe; pentrucă Carageale unul a fost și nime nu-l va înlocui.

Despre moartea sa se știe, după cum aflăm din ziarele din București, cari parentează pe mult regretatul defunct în articole lungi și duioase, că s'a întâmplat *Sâmbătă*, în urma unui anevrism, (spargerea aortei celei mari dela piept); deci a fost o moarte ușoară, subită, fără dureri. Durerile au să le suporte cei remași orfani de el: familia și literatura românească, familia și neamul întreg românesc.

La București a sosit trista veste Sâmbăta seara, și s'a lățit ca fulgerul în întreaga capitală, făcând cea mai dureroasă impresie în public.

Ministrul de interne, domnul *C. C. Arion*, luând cunoștință despre sguduitoarea catastrofă, a dispus, ca pe seama familiei decedatului, care trăia în raporturi foarte modeste materiale în Berlin, să se trimită pe cale telegrafică suma de 2000 lei, iar consiliul de miniștri a luat hotărârea, ca înmormântarea marelui scriitor să se facă pe cheltuiala statului român.

Corpul neînsuflețit al defunctului va fi adus deci acasă, la București, și ii se

---

FOIȘOARĂ.

Emanciparea tineretului.

— Un cuvânt pentru tinerimea de școală. —

După *L. Braun*, de *G. Fl. Preșmereanu.*

I.

Către voi toți mă adresez — iubiți tineri — în aceste rânduri, către voi, cărora povara cărților nu arareori a făcut să vi se îndoaie spatele, storcându-vă din pieptul vostru nu arareori oftătură de durere.

Un cuvânt de protest voesc să rostesc, totodată la adresa acelor factori, fie familie sau școală, fie stat, cari vă discută dreptul la esistența personală, jertfindu-vă copilăria voastră pe altarul maturității fără a-și da seamă, că prin procedura aceasta consumă tot ceea ce ar trebui, ca mai târziu să alimenteze în sufletul vostru flacări de viață dătătoare.

Către voi, cari ca niște copii bine crescuți, cari se zice — n'aveți parte de cuvânt la masa matură — ce e drept, — dar cu toate acestea dispuneți de un glas, de glasul morții ce nouă ne sună îngrozitor în urechi, cobitor a moarte.

Numărul celor ce vă bagă vină sporește pe zi ce merge; dar ce folos, căci plânsul lor e înzadar, câtă vreme urechile voastre vor rămânea surde la auzul acelora!

Sângele martirilor ce cad din rândurile voastre înroșește terenul, dar din jertfa vieții lor nu se alege nimic, până ce buzele voastre rămân încleștate și negrăitoare.

Haideți dară! Vă voi conduce în o încăpere întunecoasă, ghirlande de flori se încolăcesc șerpuitoare în jurul înaltelor colonade ale sălii, precum și roze în floare ce încep a se veșteji.

O perdea, cu bogăția ei de cute, cade grea, încingând pe jumătate întreagă încăperea. Dar iată, că fără sgomot se dă la o parte și pe bina slab luminată copii și fetițe înșiruindu-se doi cu doi se perondează într'un lung convoi.

Unul dintre ei pășește în frunte, într'o haină zdrențoasă, cu picioarele goale și înroșite de frig.

Să aibă vre-o șepte ani și pare că are ceva din înfățișarea omului obosit de viață, cu fața sbârcită și buzele supte.

In loc de a-și fi petrecut vremea în odaia pustie și neprietinoasă a școalei, unde învățătorul fără cruțare lua la bătae pe copii și fetițe fără nici o pricină, mai bucuros o ștergea prin pădure, alergând după păsări și culegând la flori.

Și din mizerabilul bordei cu cei șase frățiori, lărmuitori și cu mama sa vecinic sleită de puteri și cu tatăl său amețit de beutură, nu-i mirare că soarele îl amăgia cu razele sale dătătoare de căldură și lumină, ispitindu-l să părăsească casa părintească, spre a-și petrece partea cea mai mare din timp în liber, în tovărășia de jocuri și plină de farmec a camerazilor săi de școală.

Ei dară cei de acasă se puseră cu toții contra lui așa, că nu aflase altă scăpare decât să se arunce înaintea locomotivei.

Ian priviți pe cel de aici, binefăcut, palid, cu fruntea înaltă, încrețită de multe gânduri, se pare destul de bine îmbrăcat.

Vecinic consumat de o sete de studiu, de a cunoaște rostul celor esistente, ca și acelor din trecut, el din contră era plictisit vecinic cu cifre și cuvinte seci, din partea învățătorului.

Ei, dar tocmai o bună memorie pentru a și le însuși acestea, îi lipsea lui.

Era fiul unei sărmane văduve, a unei mame casnice, care după o notă rea în studii, era în stare să verse lacrimi o zi întreagă. N'a mai putut să o vadă suferind și iată-l spânzurat în podul casii între lăzi și dulapuri, cari în ordinea esemplară cum erau rânduite, tradau simțul de gospodărie și bună chiverniseală a strămoșilor.

Doi pășesc în urma lui, o fată și un băiat. Ei se iubiau cu toată văpaia celui dintâi și cald sentiment de dragoste curată.

Cu hohote de râs sarcastic și cinic, a eșit înaintea tinărului tatăl său, când a aflat de veste despre relațiile lor. Vorbele lui căzură ca un fulger pe florile curate de primăvară ale sentimentelor sale gingașe. Băiata însă, ce trecea de o ființă decăzută prea de vreme, trebuia să fie trimisă la țară, sub tutela strictă a unui preot bătrân, pentru a fi puse la adăpost surorile sale de influența ei stricăcioasă.

Dragostea ei n'a fost destul de trainică, ca să poată suporta această încercare, deci se aruncară ambii în mare.

Valurile se învârtiră, câtăva vreme, în vârtej de spume peste capul lor, apoi marea își așternu apele sale peste dânșii.

Iară acum privește pe acel copil svelt cu privirea sa pătrunzătoare, cu cât belșug de nădejde și vânjosie tinerească ar fi dat piept cu valurile vieții! Cum se face, că și el a fost prins în amăgitorul joc al morții?

Nu-i mirare! Inaintea clasei întregi i-a aruncat învățătorul iritat o vorbă de ocară.

Asta căzu însă ca o lovitură de biciu pe obrazul său simțitor, pe care cel mai gingaș simț de rușine își zugrăvise chipul său de roză.

va face o înmormântare, care va lua caracterul unui adevărat doliu național românesc. Ziua înmormântării încă nu e stabilită.

Din Sibiiu va participa la înmormântare domnul *Octavian Goga*, distinsul nostru poet, reprezentând totodată și „Asociațiunea“, ca prim-secretarul ei.

In urma mult regretatului Carageale a remas o văduvă neconsolată cu doi copii, un băiat și o fată, cari se aflau cu el împreună, în Berlin, și un fiu din prima căsătorie, care se află în București și e student în drept.

Personalitatea lui Carageale o descrie frumos dl I. Nădejde în „Dimineața“ din București, spunând despre el următoarele :

„Pentru cultura română moartea lui Carageale este, de sigur, o perdere dureroasă, cea mai dureroasă pe care o putea încerca în momentele de față. Uriaș al gândirei și al creațiunei artistice, el se ridica deasupra tuturor scriitorilor noștri, așa după cum numai Eminescu s'a ridicat deasupra generațiunei sale.

In mintea celor de azi, ca și în mintea generației de mâne numele lui Carageale va străluci, alături de acela al lui Eminescu, în acelaș nimb de glorie și de mărire.

Carageale a fost, mai presus de toate, un scriitor satiric, și adevărata însemnătate a operei sale stă în laturea ei socială. In scrierile lui, în comedii, ca și în schițe se reflectează un moment istoric de cea mai mare importanță pentru evoluția societății noastre, momentul introducerei instituțiilor moderne europene. Epoca aceasta de prefacere socială și contradicțiile la cari ea a dat loc între fondul vechiu și formele noui, au furnizat lui Carageale materialul pentru acele minunate satire, a căror valoare documentară nu se va pierde niciodată. Cât despre valoarea literară, ea stă înscrisă pentru totdeauna în tipurile vii, adevărate, create cu o siguranță uimitoare de acest neîntrecut cunoscător al sufletului omenesc“.

Scoatem din ziarele din București și câteva date biografice și bibliografice, referitoare la mult regretatul Carageale. Sunt următoarele:

Ion Luca Carageale s'a născut la anul 1852 în comuna Mărgineni, județul Prahova, în România. Studiile și le a făcut ~~în orașul~~ Ploești. A intrat apoi de tiner în funcții, fiind revisor școlar, registrator la regiile statului, în urmă director la teatrul național din București.

Meseria cea adevărată a sa a fost mânuarea condeiului.

Colaborator și prieten bun cu Mihail Eminescu și Ion Slavici a fost la *Timpul*, cu Delavrancea și Vlahuță la *România Liberă*, pentru ca mai în urmă să devină pentru scurtă vreme colaboratorul lui George Palade la *Gazeta Poporului*.

Pe la 1892 a început să publice revista umoristică *Moftul Român*, având ca prim-redactor pe Anton Bacalbașa.

La 1895 a devenit colaboratorul „*Epocei*“ dirijind suplimentul literar de Duminecă și având de colaboratori pe George Panu, Anghel Demetrescu, George Coșbuc.

Un an mai înainte începuse publicarea revistei „*Vatra*“, împreună cu Slavici și Coșbuc.

Un scurt timp a încetat orice activitate literară, deschizând o berărie lângă biserica Sf. Nicolae Șelari, iar mai târziu a condus berăria Gambrinus din București.

De vre-o patru ani se expatriase, stabilindu-se la Berlin, de unde venea adesea la București spre a-și vedea prietenii.

Deși a scris mai bine de 40 ani, Carageale nu lasă însă o operă prea voluminoasă. In schimb opera lui e neperitoare prin valoarea ei recunoscută.

Carageale a publicat: Năpasta, dramă. O noapte furtunoasă, Conu Leonida față cu reacțiunea, D'ale Carnavalului, comedii; Incepem!, o mică piesă scrisă și jucată cu prilejul deschiderei teatrului Davila; Păcat și om cu noroc, nuvele; Schițe noi; Momente; Alte schițe; 1907!

Articolele politice de prin ziare și numeroasele articole umoristice din *Moftul Român* nu le-a strâns în volum, cum n'a strâns nici multele discursuri politice ce le-a rostit în ultimii ani.

Despre Eminescu, — Carageale a scris paginile cele mai mișcătoare.

Mai notăm, că abia sunt câteva luni, decând românimea întreagă a serbat cu mult entusiasm și din toată inima aniversarea de șasezeci de ani a scriitorului admirat și iubit Ion Luca Carageale. Și cei ce atunci l-au sărbătorit, cu lacrimi de bucurie în ochi, astăzi varsă lacrimi de durere, pentrucă Carageale a fost și nu mai este.

Odihnească cu drepții!

*

După ultimele știri, sosite dela Berlin, domnul Delavrancea, fost ministru, și ceialalți prietini ai defunctului, în înțelegere cu familia au luat hotărârea, ca deocamdată Carageale *să fie înmormântat în Berlin, și numai la toamnă să fie adus acasă, la București pentru a i se face înmormântarea națională.*

Misiunea austro-ungară la Sinaia.

Sâmbătă, în 22 Iunie n. Escelența Sa, domnul *Hermannn Kővess de Kővessháza*, comandantul corpului XII de armată din Sibiiu, a sosit la Sinaia, la orele 9 dimineața, cu o suită aleasă, compusă din mai mulți domni generali, ofițeri de stab și alți ofițeri, pentru a face visită Maiestății Sale, Regelui Carol al României.

E obiceiu adecă introdus la dorința Maiestăți Sale, Impăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I, ca fiecare nou comandant de corp din Sibiiu, să meargă în România, să se presinte Maiestății Sale Regelui Carol, vecinul și bunul amic ar bătrânului nostru Monarh.

Despre primirea la Sinaia a Escelenței Sale, se publică în Monitorul oficial din București următoarea *relație*.

„La gară, Escelența Sa a fost primit de sghiotantul regal, colonel Barangă, și comandantul batalionului 4 vânători, locotenentul-colonel Berindei. Dela gară, dimpreună că însoțitorii săi, a fost condus în echipaje d'ale Curței la casa de musafiri dela Castelul Peleș.

Dela ora 10 și jum. până la 11 și jum. dimineața, d-sa cu ceialalți ofițeri a fost la batalionul 4 vânători, unde trupa a manevrat și a făcut diferite exerciții. La ora 12 și jum. din zi, Escelența Sa a fost primit în audiență de M. S. Regele. La ora 1 p. m. a avut loc dejunul, la care, pe lângă Altețele Lor Regale principii moștenitori, au avut onoarea a lua parte Escelența Sa cu d-nii Ofițeri, Contele Czernin, însărcinatul de afaceri al legațiunei I. și R. Austro-Ungare, atașatul militar locot.-colonel Hranilovic, atașatul militar de legație de Bourguignon, Curțile regale și princiare, comandantul și ajutorul batalionului 4 vânători, în total 46 persoane.

In timpul mesei M. S. Regele a închinat în sănătatea M. S. Francisc-Iosif, Impărat și Rege apostolic:

„Cu o deosebită plăcere salut venirea Escelenței Voastre, însoțit de un număr așa de mare de generali și ofițeri din corpul XII de armată și arăt viile Mele mulțumiri pentru această atențiune. Bucuria mea de a vă vedea în mijlocul nostru este cu atât mai mare cu cât Mi se dă mult doritul prilej de a reînoi caldele Mele urări pentru Maiestatea Sa Impăratul și Regele, preagrațiosul vostru stăpân, a cărui fericire și sănătate sunt deosebi de scumpe inimilor noastre și a tuturor, și asigurarea statornicului Meu interes pentru desvoltarea și întărirea glorioasei Sale armate, cu care sunt unit de un lung șir de ani prin strânse legături. Insuflețit de aceste sentimente ridic păharul Meu în sănătatea M. S. și în onoarea oștirei Sale. Să trăiască Maiestatea Sa Impăratul și Regele Francisc Iosif!“

Ultimele cuvinte ale Suveranului au fost acoperite cu puternice urale, după care muzica a cântat imnul imperial.

După dejun. M. S. Regele a ținut cerc până la ora 3 p. m., când s'a retras, salutat cu profund respect de asistență. La ora 5 au fost invitate la Castel și acelea din soțiile d-nilor ofițeri străini, ce veniseră cu d-lor la Sinaia. După reprezentația de cinematograf, care a avut loc în sala de teatru a Castelului, invitații au trecut la hall, unde s'a oferit ceaiul, și unde M. S. Regele, AA. LL. RR. Principele și Principesa, au convorbit cu doamnele și domnii ofițeri străini până la ora 7 și jum. seara, când Escelența Sa dl comandant al corpului XII, cerând permisiunea de a se retrage, având a părăsi Sinaia cu trenul de Arad, a exprimat M. S. Regelui adânca lui gratitudine pentru deosebita bunăvoință, cu care M. S. l-a onorat. M. S. Regele urându-i bună călătorie, i-a spus, că a avut o deosebită plăcere de a-l vedea la Castelul Peleș. Dela Castel, Escelența Sa, împreună cu ofițerii, a fost condus în trăsuri de ale Curței la gara Sinaia, de unde la ora 8 și jum. a plecat prin Predeal către Sibiiu, reședința corpului său de armată“.

*

Despre această vizită, Maiestatea Sa Regele Carol al României a încunoștiințat pe Monarhul nostru prin următoarea telegramă:

„Am avut o deosebită plăcere de a primi pe Generalul Comandant al Corpului al 12-lea, însoțit de un mare număr de generali și ofițeri. Cea mai vie dorință a inimei Mele este de a-ți exprima călduroasa Mea mulțumire pentru bună-voința ce ai avut de a le permite să se prezinte Mie. Bucuria ce mi-a făcut vizita lor a fost cu atât mai mare, cu cât mi-a dat un prilej binevenit de a reînoi cordialele Mele urări pentru scumpa Ta sănătate și a mărturisi din nou statornicul Meu interes pentru necurmata dezvoltare și întărire a glorioasei Tale armate, cu care sunt unit prin strânse legături. Cu nestrămutat devotament“.

Iar Maiestatea Sa, Impăratul și Regele nostru Francisc Iosif I. a răspuns prin telegrama următoare:

„Adânc mișcat de amabila Ta telegramă de eri, Te rog să primești cea mai sinceră a mea mulțămire, atât pentru cuprinsul ei, cât și pentru deosebita bunăvoință ce ai avut de a face o primire așa de strălucită generalilor și colonelilor corpului meu al 12-lea. Mă simt într'adevăr fericit de a ști, că acești representanți ai armatei mele sunt oaspeții tăi, și-ți sunt din adâncul inimii recunoscător pentru cinstea ce ai făcut prin aceasta armatei mele, care privind spre tine cu admirație, este mândră de a te număra în rândurile ei într'o îndoită calitate. Cuvintele călduroase ce ai rostit în toastul dela prânzul de eri găsesc în inima mea cel mai viu răsunet și cu deosebită plăcere mă folosesc de acest binevenit prilej spre a-ți esprima cele mai cordiale urări pentru neturburata ta sănătate și a familiei tale, precum și pentru strălucitul viitor al glorioasei tale armate“.

Două serbări culturale în Arad.

Cetim în „Românul“ din Arad următoarele:

Fără trâmbițări, fără toba cea mare, în liniștea claselor de învățământ s'au petrecut Duminecă în Arad două serbări culturale, pe cât de modeste, pe atât de înălțătoare însă pentru cine le-a înțeles: încheierea unui *centenar* de stăruitoare muncă culturală în seminarul și preparandia diecesei aradane, și serbarea cu ocasia sfârșitului anului școlar la „Școala civilă de fete“ a aceleiași diecese.

La seminar în fața P. S. Sale episcopului *I. I. Papp*, P. C. Sa părintele protosincel și rector al seminarului aradan, *Roman R. Ciorogariu*, a rostit cu multă vervă un înălțător discurs, în care a amintit despre esistența de 100 ani a institutului preparandial, despre razele binefăcătoare ale culturii române ce s'au răspândit din acest institut în tot cuprinsul Aradului și al Banatului, ba chiar și al Ardealului, zicând că toată viața culturală și românească din Arad își are isvorul în acest institut, pentru care mulți eroi și martiri au lucrat jertfindu-se și vărsând lacrimi, începând cu Moise Nicoară și Țichindeal, și sfârșind cu profesorii și conducătorii de azi. Monografia acestui institut, pe care o pregătesc mai mulți domni profesori, va fi icoana vie a frământărilor pri cari a trecut acest altar al culturii ro nești.

Pe urmă a luat cuvântul P. S. S episcop *I. I. Papp*, amintind despre ce o aduse diecesa pentru elevii în seminar, despre datorințele elevii față de institut și față d lor, în brațele cărora se întor nobili, mai buni și mai învăț le dădu binecuvântarea sa, odată apel la tinerii ce părăsesc totdeauna școala, ca să rămâie în diecesă și să nu caute posturi bine plătite în alte părți.

La școala civilă de fete, pe lângă declamările bine reușite, fetițele au cântat în cor și la pian cântece românești și străine, uneori cu o desteritate remarcabilă. Am relevat îndeosebi prea frumoasa conferență a doamnei Dr. *Ciuhandu* despre menirea femeii române. La fine comisarul, dl *Vasile Goldiș* a făcut un călduros apel la fetițele ce părăsesc școala, îndemnându-le să fie mame bune și românce vrednice.

Publicul a vizitat apoi frumoasa expoziție de broderii și cusături românești, rămânând încântat de hărnicia și gustul elevelor.

Abia să fi avut 15 ani; dar mândria lui de sine era a unui bărbat în vârstă.

Cum să poată rămânea mai departe cu această pată de rușine înaintea colegilor săi?

Nu rămase decât să-și ia refugiul la arma ucigașă, îndreptându-și în tâmple revolverul.

Cete întregi de copii și fetițe, bogați și sărmani, mici și mai mărișori se perondează în cete dese pe scenă. Cu tot caracterul lor deschilinit, ei totuși au o notă comună. O espresie a unui sentiment de frică și de îngrijorare ce se oglindește în ochii lor, măriți de groază, face să se spălăcească ori ce urmă de individualitate în trăsăturile lor.

De frică unii dintre ei s'au strangulat și înecat, alții s'au aruncat din fereastra casei sau și-au pus capăt vieții prin glonț, îndreptându-și asupra lor arma ucigașe.

Nu doară de groază în fața vieții, care doară le surâdea destul de ademenitor cu nădejdile sale idilice din depărtatele sale sfere necunoscute, ci în fața prăpastiei ce făcea să se deschidă atât de grețos între ei și ea.

De sila ce li se făcea cu nesfârșitele și obositoarele îmbărbătări, și de groaza pedepselor ce nu mai conteniau. Mai bine zis, de frica ce le-o insuflă aceia cari se numesc crescătorii lor. Și câți nu sunt de acestia.

Nici n'au trecut bine acestia și sunetul pașilor lor neregulați par'că se mai aude încă, ca un ecou singuratic în golul cel larg și iată, că alții își fac aparițiа, cari cu siguranță deplină a pașilor lor liniștiți înaintează atingând pământul în mers cadențat. Nici o urmă de teamă nu se poate observa în ținuta lor. In trăsăturile lor blânde s'a imprimat pare că espresia bătrânească a unui disgust de viață obosită.

In rândul întâi pășește o fetiță. Frumoasă cu mâni albe, ochii îi sunt duși în fundul capului. O lume întreagă pare că se oglindează în ei. Un plânset și bocet nesfârșit și sfâșietor de inimă pătrunde din depărtare.

Ah! tata și mama ei, cărora ea le-a fost toată nădejdea și mândria, nici nu-și dau cu socoteală de pricina trecerii de bunăvoe în o altă viață.

Urmează, părechi de prieteni, tineri. Ian priviți, nu cumva îi recunoașteți și pe acei nenorociți din rana sângerândă încă, a cărora picuri de sânge se preling încă înroșind pământul.

Unii din ei și-au curmat firul zilelor prin glonț, închizându-se fiecare în odăița sa. Și poate chiar în aceeași clipită au închis ochii pe veci.

Mama lor cu inima sfâșiată de durere, înfiorată și înmărmurită la vederea cadavrului lor, nu-și putea veni în simțiri nici decum.

Mame iubitoare, cari și-au cheltuit nopți de tihnă, îngrijindu-i și desmierdându-i, plâng neconsolate pe mormântul lor. Inzadar, odraslele lor trebuiră să-și aducă jertfă chiar viața proprie, pentru a le trezi la conștiența adevărată, că adecă ele nu și-au bătut capul cu ei, n'au trăit pentru ei.

Alții dintre ei se fac nevăzuți, prin negura deasă a pădurii. Ei își prinseseră câte o fundă de coloarea sângelui, pe cămașa lor albă, în dreptul inimii, care li se sbătea de emoții.

Și prietenul își îndreptă arma ucigașe asupra punctului vizat, și trase stingând viața tovarășului său de suferință. Oare în lupta pentru o inimă de fată să fi fost unul din ei de prisos?!

Ei s'au hotărât de bunăvoe să-și curme zilele, căci se vede că viața li-a părut insuportabilă. (Va urma).

Vorbe înțelepte.

Mulțumirea și buna cârmuire a supușilor face mai mult decât armatele cele mai mari.

NOUTĂȚI.

Aviațiune. Pe câmpul istoric de'a Aspern, lângă Viena, s'a început Duminecă după ameazi săptămână internațională aviatică. Au asistat: arhiducele Leopold Salvator, mai mulți membri ai familiei domnitoare, reprezentanții autorităților civile și militare și o mulțime enormă. Iau parte la sboruri aviatori francezi, germani, italieni, belgieni, români, ruși, elvețieni ș. a. S'au întâmplat până acum și câteva accidente. Un aviator francez a căzut cu aeroplanul dela o înălțime considerabilă și și-a frânt brațele. Aurel Vlaicu a făcut două izbutite ascenziuni și s'a distins în aruncarea proiectilelor într'un anumit cerc, dela o înălțime de 300 metri.

*

Atentat plănuit contra unui arhiduce. In Ronzina, din Craina, a fost arestat un bătrân cu numele Robert Colnar, care a îndemnat pe doi cunoscuți de ai săi să comită atentat asupra arhiducelui Iosif Ferdinand, cu ocazia când arhiducele trece în automobil pentru a participa la concursul alpin. Cei doi cunoscuți au denunțat faptul, spunând că Colnar li-a oferit 150 de coroane, dacă vor executa planul de omorâre. Se scrie, că acest Colnar ar fi un smintit. Cercetarea se continuă.

*

Cursurile dela Vălenii-de-Munte. Ni se scriu următoarele din Bucureşti: La 1 Iulie v. încep cursurile de vară la Vălenii-de-Munte în prezenţa prinţului Carol şi a Mitropolitului Moldovei. Fraţii de peste hotare sunt rugaţi a lua parte cât mai mulţi. Liga culturală secţia Văleni a luat toate măsurile de încartirare şi găzduire. Se va acorda o reducere pe C. F. R. Intreţinerea va costa cam 60 lei pe lună (casă, masă). Tot odată la Văleni în acest timp vor veni şi învăţători din întreaga ţară spre a urma cursurile de pedagogie. Cei cari doresc să vină, sunt rugaţi a scrie la secretariatul cursurilor de vară, Vălenii-de-Munte, România.

*

Pentru prezidenţie. Doi prieteni, odinioară intimi, au ajuns astăzi duşmani neîmpăcaţi. Domnii Taft şi Roosevelt, candidaţii la prezidenţia republicei Statelor-Unite, se bucură amândoi de multă simpatie în mijlocul alegătorilor. Conventul naţional al partidului republican, în adunarea sa din urmă, a candidat pe Taft cu 561 de voturi de preşedinte al republicei americane; Roosevelt a primit cu 50 de voturi mai puţin. Alegerea se va face abia în 5 Noemvrie; până atunci poate se mai iveşte şi al treilea candidat.

*

Liga „Deşteptarea“. Duminecă s'au întrunit în Bucureşti mai multe persoane distinse pentru a pune temeiul unei instituţiuni de deşteptare şi înălţare a poporului. Instituţia se numeşte *Deşteptarea*, ligă pentru apărarea şi continuarea activităţii sociale, culturale şi economice la sate. Şedinţa de constituire a fost condusă de dl Spiru Haret. S'au cetit şi aprobat statutele ligei şi s'a ales un comitet central.

*

Intrevederea suveranilor. Ziarul *Novoe Vremea* din Petersburg scrie, că ştirea oficială despre apropiata întâlnire a ţarului cu împăratul Wilhelm umple de satisfacţie pe toţi cetăţenii leali ai celor două împărăţii. Intrevederea suveranilor va fi un eveniment de mare importanţă.

*

Averi bisericeşti. Ministrul francez de finanţe a făcut raport despre inventarierea bunurilor bisericeşti romano-catolice. S'a constatat, că 47,000 de biserici şi mănăstiri dau statului 335 milioane franci. Această sumă uriaşă se va întrebuinţa pentru scopuri filantropice. Inventariarea se urmează.

*

Coranul. Dl Dr. S. O. Isopescu, docent la facultatea teologică a universităţii din Cernăuţ, a îmbogăţit literatura religioasă cu o lucrare voluminoasă, care poartă titlul *Coranul.* Traducerea e făcută după originalul arabic. Se capătă în librăriile din Cernăuţ, cu preţul de 10 coroane.

*

Un nou soi de legume. In piaţa noastră sibiană se află de câtva timp un nou soi de legume, până acum puţin cunoscut, numit rabarberă. Planta este cultivată şi mult preţuită în grădinile din Anglia; s'a încetăţănit şi în oraşele Germaniei. Se consumă cozile dela frunza rabarberei; şi adecă, desfăcându-se de coajă, se taie în bucăţele cubice, se fierb şi apoi să prăjesc cu zahăr şi cu puţină scorţişoară sau coajă de lămâie. Reci au gust de agrişi, dar cu mult mai plăcut. Acreala rabarberei se recomandă cu deosebire stomacurilor slabe.

*

Cai din Ungaria în Tripolitania. In Dobriţin se ţine acum obicinuitul târg de vite. S'a observat în general, că preţurile cailor s'au urcat în mod ne mai pomenit. Mai de mult, se puteau cumpăra cai frumoşi cu câteva sute de coroane; acum însă pentru o păreche de cai slabi se cere suma de o mie şi chiar de peste o mie de coroane. Comisiunea târgului a stabilit că preţurile s'au ridicat atât de sus mai ales prin venirea ofiţerilor turci, cari cumpără cai pentru răsboiul din Africa. S'au transportat în o singură zi 20 de vagoane de cai. Turcii au o predilecţie deosebită pentru roibii din Ungaria, zicând că soiul acesta suportă cu mult mai uşor clima deşertului african, decât alte soiuri de cai.

*

Principe moştenitor tuberculos. Din cercurile curţii din Petersburg se vesteşte, că principele moştenitor al Rusiei este grav bolnav. Medicii au constatat tuberculosă la osul genunchiului drept. Principele moştenitor Alexe, care împlineşte 8 ani, nu mai poate umbla de loc. Se crede că boala este incurabilă. De aceea la curtea ţarului stăpâneşte o dispoziţie sufletească foarte deprimată.

*

Energic. Bărbatul răstit către soţie: — „Unde te duci?“ Soţia: — „Acolo unde-mi place!“ Bărbatul: — „Foarte bine; însă te opresc să mergi în alt loc!“

*

Mulţămită publică. Dna Maria *Cosma*, prezidenta Reuniunii femeilor române din Sibiiu, a donat acestei reuniuni suma de 380 cor., resultatul unei expoziţii ce a fost aranjat cu colecţiunea dsale etnografică. Institutul *„Lipovana“* a donat 20 cor. — Pentru aceste donaţiuni esprimă mulţămită: Comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“.

*

† Dumitru Ivan, paroh român gr.-ort. în Dobârca, a decedat în 27 Iunie n. la 12 oare din zi, în anul 79-lea al etăţii, 54-lea al căsătoriei şi al preoţiei. Va fi înmormântat Duminecă, în 30 Iunie n. în cimiterul bisericii gr.-ort. române din Dobârca. Fie-i ţărina uşoară şi memoria eternă!

*

Călduri mari. Se scrie din Madrid, că de câteva zile domnesc călduri enorme în Spania. Termometrul arată la soare 53 de grade. S'au întâmplat numeroase cazuri de insolaţie. In Barcelona lumea se teme de izbucnirea holerei.

*

Soldaţi făcând politică. Doi soldaţi de rând, dela un regiment de infanterie din Budapesta, s'au oprit zilele acestea într'o stradă a capitalei, şi vorbind româneşte şi ungureşte au îndemnat pe trecători să voteze pentru opoziţia din cameră; după aceasta au strigat: Să trăiască Juliu Justh şi votul universal secret! Amândoi soldaţii au fost deţinuţi şi duşi la casarmă, unde îşi aşteaptă pedeapsa.

*

Ştiri din Bucovina. La mănăstirea Putna a răposat cel mai bătrân preot bucovinean, vicarul mănăstirii, *Arsenie Savescu*, în vârsta înaintată de 94 de ani. Născut în 1818, a servit altarului 68 de ani.

— La facultatea teologică din Cernăuţi a fost promovat doctor în sf. teologie dl Vasile *Loichiţă*, profesor la institutul ped.-teologic caransebeşan.

— O bună trupă teatrală, din România, dă reprezentaţiuni sub conducerea dlui C. Belcot în oraşele mai mari, în Cernăuţi, Suceava, Humor, Câmpulung ş. a.

*

Aviz colegilor, cari acum sunt 15 ani am făcut matura la gimn. gr. or. român din Braşov! In urma apelului lansat neanunţându-mi-se toţi colegii, vă comunic iarăşi pe calea aceasta programul întrunirei noastre:

Joi în 11 Iulie st. n. sosirea la Braşov, seara masa comună. Vineri, serviciu divin şi parastas pentru cei morţi; apoi vizite profesorilor; la prânz banchet, seara convenire. Sâmbătă: escursiune la Sinaia etc. Participanţii să se insinue pentru îngrijirea de camere la hotel, colegului Radu Prişcu învăţător în Braşov. La revedere: *Dr. Victor Bontescu* advocat, Haţeg.

*

O nouă piesă teatrală. Scriitorul Gerhardt Hauptmann a terminat o dramă, scrisă sub impresia unei călătorii făcute în Grecia. Piesa poartă numirea *Telemah şi Penelope.* Tratează despre întoarcerea lui Odiseu din răsboiul troian, şi se va representa în stagiunea cea mai apropiată.

*

Petrecere în Ocna. Astăzi Vineri, în 28 Iunie, se va aranja un dans în salele dela băile din Ocna-Sibiiului. Inceputul la orele 9 seara. Preţul de intrare: 1 cor. de persoană; un bilet de familie costă 3 coroane.

*

Descoperiri preistorice. Aproape de Caoline, în provincia italiană Ancona, cu prilejul unor săpături s'au găsit rămăşiţe numeroase din epoca de bronz. Până acum se credea, că în acest ţinut al Adriaticei s'ar afla cel mult urme din cultura etruscilor. Acum însă rămâne dovedit, că pe locurile acelea a esistat o civilizaţie cu mult mai veche şi neatârnătoare de poporul etruscilor.

*

Nenorocire. In munţii Bradului, din comitatul Sibiiului, la o stână s'au adăpostit într'o noapte două ţărance. Stâna s'a aprins; iar femeile, neputând găsi uşa din cauza fumului, au ars amândouă de vii.

*

Să contribuim la fondul ziariştilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit şi economii Ardeleana“ în Orăştie-Szászváros.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor români sibieni au mai dăruit: Nicolae Modoi, blănar (Făgăraş), soţia sa Maria n. Rohan şi fetiţele lor Melania şi Silvia 1 cor., fraţii: Dragoş, Fabritius şi Melania B. 40 bani, A. Milea, notar (Fofeldea), soţia sa Lucreţia născ. Horşia şi copiii lor Aurel, Traian, Lucreţia, Silvia, Letiţia, Minerva şi Aurel, cu a lor noră respective cumnată Susana din prilejul căsătoriei acesteia cu Dr. Aurel Milea, naşi fiind Octavian Goga şi soţia sa Hortensia n. Cosma şi ospitând Lazarean Aron (Braşov) 5 cor. 50 bani, Vic. Vulcan, paroh (Oprea-Cârţişoara) şi fiica sa Silvia cor. 1.50 şi Alex. Danciu, paroh (B.-Sat) 1 cor.

PARTEA LITERARĂ.

Carte de cântece

pentru şcoalele primare, gimnazii inferioare, şcoale reale, civile şi preparandii, întocmită de Tim. Popovici, prof. de muzică la seminarul „Andreian“. Proprietatea librăriei arhidiecezane. Sibiiu, 1911. Preţul 1 cor. 60 bani.

— Dare de seamă. —

Pentruca şcoala să-şi ajungă scopul prefipt, ea are lipsă de mijloace corespunzătoare, cari să promoveze instrucţiunea, să producă în elevi dorul şi năzuinţa pentru tot ceeace e bun, nobil şi frumos.

Unul dintre mijloacele cele mai eficace în privinţa aceasta, este fără îndoială, *cântarea.* Noi românii, cari pe toate terenele abia suntem scăpaţi de greutăţile începutului, trebue să salutăm cu deosebită bucurie apariţia cărţilor corespunzătoare spiritului şi aspiraţiunilor noastre naţionale.

Cartea de cântece a d-lui *T. Popovici* e menită să umple un gol în literatura noastră muzicală. Deşi s'au mai edat câteva cărţi de felul acesta, mai ales în România, totuşi la noi ea este prima care fiind întocmită pe baza principiilor pedagogice şi conform planului de învăţământ edat de Consistorul mitropolitan pentru şcoalele noastre primare din întreaga Mitropolie, e menită să fie întrebuinţată cu succes de către acei, cărora sunt încredinţate sufletele tinerelor vlăstare ale neamului nostru. Şi mai ales de aceea merită ea toată atenţiunea.

Cartea corespunde atât scopului formal al cântării, cât şi celui material, ambele indicate în planul de învăţământ pentru instrucţiunea cântării în şcoală. Ea cuprinde 96 pagini, e legată şi are formatul cărţilor de şcoală. Se împarte în două părţi. Partea I. conţine cântece pentru clasele I—IV într'o singură voce, precum şi în două voci; partea a II are cântece mai grele pentru clasa V—VI precum şi coruri şcolare.

„Materialul cărticelei“, precum spune însuşi autorul în introducere, „îl formează cântecele poporale, religioase şi lumeşti, parte originale, parte compuse în genul acestora sau prelucrate şi adaptate la texte potrivite“.

Cât priveşte *cântecele originale,* ţin să amintesc că dl T. Popovici a avut adevărate momente de inspiraţie naţională, aşa d. e. la compunerea bucăţilor: Păsărică 'n timpul iernii, Moara, şi cu deosebire la „Doina“ care, cu dreptul, întruneşte toate condiţiile bătrânei noastre doine. Idee fericită a fost armonizarea acestei piese şi separat pentru cor bărbătesc cu solo de bariton, care cu drept cuvânt este de a se număra între cele mai succese compoziţii ale muzicei româneşti.

Fondul real al cântecului românesc se poate observa la *melodiile cântecelor colectate.* Aceste ne prezintă creaţiunea spiritului românesc în adevărata ei frumseţe, d. es. Trageţi voi boi, S'a dus cucul etc.

Cartea conţine şi *cântece religioase,* unele mai simple şi uşoare, potrivite cu firea micilor cântăreţi, cum sunt: rugăciunile la intrarea şi eşirea din şcoală; altele mai desvoltate şi melodioase, ca: Imn la intrarea în biserică (D. Cunţan) şi Cântec la sf. Nicolae. Influinţa binefăcătoare a cântecelor religioase asupra formării caracterului religios-moral în şcoala este pe deplin cunoscută.

Unul din meritele esenţiale cari îi revin autorului, este şi *aranjarea şi selecţionarea textelor.* La edarea cântecelor de până acum autorii n'au dat chestiunei acesteia adevărată importanţă. Nu e neesenţial însă lucrul acesta din punct de vedere educativ. Dl T. Popovici a lucrat foarte consult, eliminând, la unele cântece cu melodii mai mult sau mai puţin cunoscute, textele de conţinut bizar şi vătămător, înlocuindu-le cu altele corespunzătoare. Bune servicii face prin publicarea articolilor săi, referitori la materialul de instrucţiune a cântecelor de şcoală, în revista „Vatra şcolară“.

Melodia cântecelor, în general, variază conform textelor. Găsim melodii simple, uşoare şi scurte, menite de a servi copiilor începători nu numai în şcoală, ci şi în decursul jocurilor, ca d. es. Mămăruţă — ruţă, Bourel etc. Altele iar se urcă — dupăcum am spus mai sus — până la subtilităţile adevăratei muzici.

Veneratul Consistor arhidiecezan, care totdeauna sprijineşte întreprinderi folositoare, a îndeplinit şi de astădată un lucru bun şi demn de toată recunoştinţa, tipărind cartea pe spesele sale. Aceasta e totodată un îndemn de muncă pentru autor, care e recunoscut ca un cunoscător de valoare al muzicei noastre.

Fiind cântecele acestea potrivite cu firea românului de pretutindenea, le recomand cu toată căldura nunumai dlor învăţători pentru instrucţiune în şcoală, ci şi tuturor amatorilor de muzica naţională românească.

Dr. I Felea
profesor sem.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Pentru procurarea unui orologiu în turnul bisericii gr.-ort. române din Şard, tractul Sighişoara, au colectat creştinii Ioan Marcu şi Patrichie Pavel dela mai mulţi credincioşi sumele următoare:

Ioan Dan, preot, Petru Postoiu, înv. câte 5 cor. Maria Ioan Hidvegi, 20 cor. George Bucur, epitr. 5 cor. Kohn David, comerciant 4 cor. Georghe Câmpean, Ioan Suciu, Ioan Scanea, Ioan Boitor, Ioan Pavel, cantor câte 2 cor. Toader Todea, Nicolae B. Cosma, Vasile Diac, Dumitru Răgulă, Teodor Marc, jun. Nagy Mihály, Nicolae Pavel, Ioan Bucur, Gheorghe Socaciu, Ioan Socaciu, Ioan Marc, Ioan Dan, Vasile Lăpădat, Mihail Gabor, Ioan Suciu, Petru Bucur, Patriche Pavel, Vasilie Pavel, Mihail Suciu, Nicolae Bucur, Mihail Bucur, Nicolae Suciu, Ioan Maier, Ioan Răgulă, Ioan Diac, Mihail Diac, Teodor Câmpear, Florea Câmpean, Mihail Diac, Teodor Diac, Mihail Dan, Petru Socaciu. Teodor Socaciu, Anna D. Socaciu, Teodor Dan, câte 1 cor. Florea Vasilie Rotar, Carostina Gligor, câte 50 fil. Nicolae Gligor, Maria Dinu, câte 20 fil. Georghe Socaciu, 40 fil. Emil Senti, 60 fil. Ana Bucur, Florea Câmpean, Mihail Bucur, Ana Crişan, Maria Diac, câte 40 fil. Mihail Câmpear, 50 fil. Irimie Morariu, 30 fil. Zaharie Bucur, 50 fil. Ioan Câmpean, 60 fil. Raveca Hidvegi, 20 fil. Toader Lăpădat, 50 fil. Mihail Hegybeli, 1 cor. Suma: 92 cor.

Le aduc tuturora, colectanţilor şi contribuenţilor, călduroase mulţămiri.

Şard, 7/20 Iunie 1912.

Ioan Dan
preot gr.-ort.

Mersul trenurilor în Sibiiu.

I. Plecare.

1. La *Ocna,* băi: 2 d. a., 3·30 d. a., 9·08 seara. Dumineca şi în serbători mai pleacă la 9·00 nainte de ameazi. Circulează până în 15 Sept.
2. Către *Copşa,* Ocna (Budapesta, Braşov, Cluj): 7·46 dim., 7·04 seara.
3. Către Copşa, Ocna (Budapesta, Braşov, Vinţ) 1 d. a.
4. Către Copşa, Ocna (Braşov, Cluj, Arad, Budapesta) 4·34 d. a., 11·10 noaptea.
5. La *Vinţ,* Sălişte: 10·35 n. de a.
6. Către Vinţ, Sălişte (Budapesta, Oradea, Teiuş): 3·05 noaptea.
7. Către Vinţ, Sălişte (Budapesta, Arad, A. Iulia): 7·34 dim., 4·51 d. a.
8. Către *Făgăraş* (T.-roşu, Braşov) 4·20 noaptea.
9. Către Făgăraş Braşov: 1·42 d. a.
10. Către *Turnu-roşu* (Căineni): 4·06 noaptea, 12·56 d. a.
11. Către *Agnita* (Sighişoara): 7·43 dim., 4·08 d. a.
12. Către *Cisnădie:* 5·21 dim., 7·30 dim, 1·29 d. a., 9·13 seara. (Dumineca şi în serbători mai pleacă la 3·56 d. a. Circulează până în 15 Sept.)

II. Sosire.

1. Dela *Ocna,* băi: 3.17 d. a., 6.11 seara, 10·48 noaptea. Dumineca şi în sărbători mai soseşte la 11·28 n. de a.
2. Dela *Copşa,* Ocna (Budapesta, Braşov, Cluj) 11·55 n. de a., 5.22 d. a., 8·40 seara.
3. Dela Copşa, Ocna (Budapesta Cluj): 7·25 dim.
4. Dela Copşa, Ocna (Budapesta, Cluj, Arad, Braşov): 3·55 noaptea.
5. Dela *Vinţ,* Sălişte (Budapesta, Arad, A-Iulia): 6·45 dim., 11·39 n. de a., 4·29 d. a., 9·03 noaptea.
6. Dela *Făgăraş* (T. roşu, Braşov): 7·16 dim.
7. Dela Făgăraş (Braşov): 8·59 seara.
8. Dela *Turnu-roşu* (Căineni): 3·37 d. a., 10·27 noaptea.
9. Dela *Agnita* (Sighişoara): 6·46, dim., 2·36 d. a.
10. Dela *Cisnădie:* 7 dim., 1·18 d. a., 3·22 d. a., 10·44 noaptea, (Dum. şi în serb., până în 15 Sept., mai soseşte la 8·03 seara).

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 720/912. (168) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învăţători dela şcoalele mai jos înşirate din tractul protopresbiteratului rom. gr. or. al Clujului: prin acestea se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“

1. **Bonţida**, cu salar anual de 1000 cor. şi anume: 800 cor. din cassa bisericii şi 200 cor. ajutor din fondul şcolar arhidiecezan, cuartir corespunzător în edificiul şcoalei cu grădină de legumi.

2. **Butene**, cu salar anual 1000 cor. şi anume: 516 cor. din cassa bisericii, 484 cor. ajutor dela stat ce se va cere, locuinţa liberă în edificiul şcoalei cu grădină de legumi şi 2 stângini de lemne din care se va încălzi şi sala de învăţământ.

3. **Cara**, cu salar anual 1000 cor. şi anume: 600 cor. din cassa bisericii, 400 cor. din fondul şcolar arhidiecezan, cuartir liber cu grădină de legumi.

4. **Sebeşul-mare** postul al 2-lea de învăţător cu salar anual de 1000 cor. şi anume: 200 cor. din repartiţia dela popor, 400 cor. ajutor din fondul şcolar arhidiecezan şi 400 cor. întregire dela stat ce se va cere, 50 cor. bani de cvartir şi 20 cor. pentru grădina şcolară.

Concurenţii au să şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul susindicat, şi să se prezinte la biserică în vre-o Dumineca ori sărbătoare, ca să fie cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale.

Cluj, 9 Iunie 1912.

Tulliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 341/912 (167) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc la şcoala noastră confesională din **Poiana porcului** (Lápospatak), protopopiatul Cetăţii de peatră, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegr. Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 cor. repartiţie dela popor; 258 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan; 42 cor. lemne de foc; 400 cor. ajutor de stat, care se va cere pe baza documentelor celui ales; cvartir corespunzător legii şi grădină în natură.

Alesul se îndatorează, fără remuneraţie specială, a conduce elevii la biserică în Dumineci şi sărbători; a cânta cu ei la sf. liturgie formând cor bisericesc şi a-i instrua în grădinărit.

Reflectanţii la acest, post să-şi înainteze rugările concursuale, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis şi să se prezinte în comună şi biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Lăpuşul-ungurese la 10/23 Iunie 1912. Oficiul protopopesc gr. or. al tractului Cetatea de peatră în conţegere cu comitetul parohial.

Andrei Ludu
adm. prot.

Nr. 52/1912. (158) 2—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobat de Prea Veneratul Consistor arhidiecesan Nr. 5552 Şcol. a tr. prin aceasta se publică licitaţiune minuendă pentru zidirea unei sale de învăţământ şi adaptarea şcoalei vechi în locuinţa învăţătorească din comuna bisericească gr.-or. **Trapold**, tractul Sighişoara.

Licitaţiunea va avea loc **Dumineca în 24 Iunie v. (7 Iulie n.) a. c.** la 2 ore d. a. în edificiul şcoale vechi din loc. Preţul de strigare este 9430 cor. 94 fil. după care sumă licitanţii au a depune un vadiu de 10% în bani bata, sau hârtii de valoare acceptibile.

Licitaţiunea e verbală, însă oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător şi cu declararea ofertului, că cunoaşte condiţiunile şi se supună lor, se primesc până la începerea licitaţiunei, cari sunt a se înmanua presidentului sinodului parohial.

Planul, preliminariul şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a alege dintre minus oferenţi pe acela, în care va avea mai multă încredere fără considerare la suma oferită.

Trapold, din şedinţa sinodului par. ţinută la Maiu 1912.

Chirion Muntean paroh preş. **Zaharie Petrează** not. sinod.

Nr. 467/1912 prot.

Văzut: **Dimitrie Moldovan**
protopresb.

---

(172) 1—2

Concurs.

Comuna bis. Vale dă în întreprindere prin licitaţie minuendă **restaurarea edificiului şcolar**, conform planului şi preliminarului aprobat de Preavenerabilul Consistor arhidiecezan sub nr. şcol. 7290 din şedinţa şcolară 14/VI. 1912.

Licitaţia se va ţinea *Dumineca în 24 Iunie v.* (7 Iulie st. n.) 1912 la orele 10 a. m.

Preţul strigării e Cor. 9490 54. Vadiu 10%.

Atât preliminarul, cât şi planul şi condiţiile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Vale.

Vale, la 10/23 Iunie 1912.

Comitetul parohial.

Nr. 70873/1912 Bis. (163) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească **Bătrâna**, tractul Dobrei clasa a III-a, se publică din oficiu concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. despre ajutoriul dela stat.

Petiţiile concursului, instruite conform legilor în vigoare, suplicanţii le vor subşterne în terminul deschis Consistorului arhidiecezan.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 12 Iunie 1912.

Consistorul arhidiecesan.

Nr. 531/1912. (155) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. I. din **Apoldul inf.**, tractul Miercurei, devenită vacantă prin trecerea la cele vecinice a parohului Ioan Lazar, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B.

Doritorii de-a reflecta la ocuparea acestui post au să-şi aştearnă petiţia concursuală la subsemnatul oficiu în terminul preclus şi a se presenta în parohie — cu prealabila încunoştiinţare a protopopului în vre o Dumineca sau sărbătoare spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi în predică.

Mercurea, 6/19 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mercurei în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Szám. 5998//1912. (165) 1—1

Szebenvármegye alispánjától.

Versenytárgyalási hirdetmény.

Szebenvármegye közigazgatási bizottságának 1257/1912. sz. a. kelt rendeletével a nagyszeben-kisdisznódi th.ut. 7 8 km. szakaszán és a mult évben 1589/1911. sz. a. kelt rendeletével a nagyszeben-nagydisznod czódi th.ut. 11—12 km. szakaszán építendő utászházára vonatkozó munkálatok engedélyeztetvén, ezen két utászház építésére vonatkozó munkálatoknak vállalati uton való biztositása céljából 1912 évi julius hó 17 ik napjának (szerda d. e. 10) órájára szebenvármegye alispánjánál a kisülés teremben tartandó zártajánlati nyilvános versenytárgyalást hirdetek ki és felhlivom a versenyezni ohajtókat, hogy fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó lepecs telt ajánlataikat szebenvármegye alispánjához cimezve fentebb kitett nap d. e. 9 óráig annál is inkább adják be, mivel a későbben érkező ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

Csak szabályszerüen kiállitott és pecséttel lezárt sértetlen boritékban elhelyezett és közvetlenül vagy posta utján beadott ajánlatok fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlatokhoz az általános feltételekben elöirt és az ajánlati összegnek 5%-at kitevő bánatpénznek a nagyszebeni m. kir. adóhivatalnál történt betételéről szoló nyugta csatolandó.

Az ajánlattevök ajánlataikkal még 30 napig kötelezettségben maradnak. Azon ajánlattevök kik Szebenvármegyével eddig üzleti összekötetésben nem állottak tartoznak megbizhatóságukat az illetékes kereskedelmi és iparkamara által kiállitott bizonyitványnal igazolni.

A szóbanforgó fentebb megjelölt munkálatokra vonatkozó tervek és egyéb iratok a nagyszebeni m kir. államépitészeti hivatalnál a hivatalosorákban megtekinthetök.

Nagyszeben, 1912 évi junius hó 24-én.

Fabritius
alispán.

Nr. 190/1912 (159) 2—2

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele bisericei, mai jos numite, în protopresbiteratul Câmpenilor, să publică concurs cu terminul **15 Iunie 1912.**

1. **Certegea**, cu salar 1000 cor. (600 cor. dela biserică şi 400 cor. dela stat), locuinţă cu grădină. Invăţătorul va propune religiunea, va ţinea şcoală de repetiţie, să conducă strana şi la liturgie să cânte cu elevii, să fie cântăreţ bun şi dacă va putea forma cor bisericesc, atunci va primi şi o remuneraţie deosebită.

2. **Poiana Valeaverde**, cu salar 1000 cor. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.

3. **Săcătura**, cu salar 1000 cor. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.

Cinceniile să computa numai după un serviciu de 5 ani în aceste comune bisericeşti.

Doritorii a ocupa aceste posturi învăţătoreşti să trimită concursele lor cu documentele recerute la subscrisul oficiu până la terminul statorit.

Câmpeni, 6 Iunie 1912.

Oficiul protopopesc gr.-or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

„Crişana“ institut de credit şi economii societate pe acţii în Brad

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de **funcţionar** la centrala institutului „Crişana“ din Brad să publică concurs cu termin până la **10 Iulie st. n. a. c.**

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

a) salar Cor. 1200;

b) banii de cvartir Cor. 300;

c) 15% adaus de scumpete după salar;

d) 6% cuincuenale de câte 10% după salarul fundamental;

e) tantiemă statutară (circa 200 cor).

Dela reflectanţi să recere ca se documenteze, că au absolvat o şcoală superioară de comerciu cu examen de maturitate, că posed în afară de limba română, limba maghiară, eventual şi cea germână, în scris şi vorbit şi că au praxă de bancă suficientă pentru licuidatură.

Să cere mai departe a fi eliberaţi de serviciul militar activ.

Cel ales numai după un an de probă va fi denumit definitiv, când va fi înscris şi la fondul de penziune al institutului.

Cererile împreună cu atestatele în original sau copie legalizată au a se înainta la subsemnata direcţiune, iar postul este a se ocupa imediat după alegere.

(161) 2—3 **Direcţiunea.**

Bicicletă

în stare bună şi ieftină, e de vânzare. Doritorii să se adreseze: **Sibiiu, Zeughofplatz 15.**

(170) 1—3

Dentist

Virgil Muntean

Sibiiu, Strada Măcelarilor,

în faţă cu Tipografia şi Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 15—

De vânzare

în Sibiiu (Viehmarktplatz Nr. 21) un loc intravilan unde se pot edifica mai multe case.

Doritorii au a se adresa *Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 30 etajul prim.*

(162) 2—3

Bănci de şcoală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerinţelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de şcoală a lui

(19) 19—24

Wilhelm Connerth

Sibiiu, Strada Guşteriţii 53.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz.-Egerbegy.)

(46) 22—

Vezi aşa... acestea sunt originalele tuburi de

Jacobi-Antinicotin.

(106 b) 4—13

Anunţ de întreprindere.

Subsemnatul **întreprinzător de zidiri** şi tot felul de lucrări în branşa aceasta se recomandă pentru lucrări în

beton, clădiri de case şi specialist pentru clădiri de biserici

după stilul cel mai modern. Praxa mea de mai mulţi ani în Germania, 13 ani în München, iar doi ani aici în Sibiiu la banca Siebenbürgen Vereinsbank ca arhitect, afară de aceasta am mai edificat vre-o şapte biserici, de unde am cele mai bune recomandaţiuni, mă pune în plăcuta poziţie a întreprinde orice lucrări pe lângă preţurile cele mai moderate.

In biroul meu dau informaţii şi fac schiţe cu creionul în mod gratuit.

Cu toată stima:

Eduard Göllner,
arhitect.
Sibiiu. — Zeughofplatz Nr. 15.

(169) 1—3

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marţi 19 Iunie (2 Iulie) 1912. *Nr. 65.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

O frumoasă serbare şcolară.

Sibiiu, 1 Iulie n.

Sâmbătă s'a făcut în Sibiiu încheierea solemnă a anului şcolar la şcoala civilă de fete a „Asociaţiunii“. Serbarea a eşit de astădată din cadrele ei obicinuite, şi s'a prefăcut într'o însufleţită sărbătorire a muncei, a devotamentului, a zelului şi abnegaţiunei, cu care domnişoara *Elena Petraşcu* conduce, cu cele mai frumoase resultate, internatul şcoalei „Asociaţiunii“, de douăzeci şi cinci de ani.

Dăm mai la vale raport detailat despre decurgerea serbării, iar aici lăsăm să urmeze frumosul *discurs festiv*, rostit cu ocaziunea aceasta din partea domnului *Andreiu Bârseanu*, presidentul „Asociaţiunii“, în calitate de delegat al comitetului central al „Asociaţiunii“, încredinţat cu presidarea şi conducerea esamenelor de finea anului la şcoala numită. A fost următoriul:

Stimatelor Doamne,
Stimaţilor Domni,
Iubite eleve!

Iată, cu ajutorul lui Dumnezeu, am ajuns la încheierea unui nou an şcolar, a primului an din al doilea pătrar de veac al existenţii acestei şcoli. Şi când ne aruncăm privirile asupra anului încheiat, un amestec de sentimente ne cuprinde inima, bucuria se împreună cu durerea, precum momentele, prin care a trecut şcoala noastră, au fost senine sau posomorâte.

De o vie satisfacţie sufletească ne simţim cuprinşi, când ne dăm seama, acum, când ne pregătim a închide pentru două luni de zile porţile acestui institut de creştere şi de învăţământ, că anul, ce se încheie, a fost un an de progres în studii şi de o stare sanitară pe deplin mulţămitoare pentru elevele încredinţate îngrijirii lui; de altă parte ni se strânge inima de durere, când ne cugetăm, că în cursul celor zece luni de studiu am avut nenorocul a perde pe unul din cei mai destoinici şi mai devotaţi dascăli ai şcoalei noastre, pe bărbatul distins şi pe scriitorul de talent, care a fost mult regretatul *Dr. Ion Borcia.*

Dar aşa sunt întocmite lucrurile în lumea aceasta, de o putere, pe care nu o putem pătrunde şi hotărârilor căreia suntem datori a ne supune, fără a murmura.

Lângă trandafirul gingaş şi frumos mirositor e aşezat ghimpele ascuţit, lângă strugurele dulce şi aromatic creşte adese-ori mătrăguna otrăvicioasă, nu departe de leagăn vedem de atâtea ori sicriul, durat din acelaş lemn.

Şi iată, chiar astăzi, când serbăm încheierea unui nou an şcolar şi când avem tot dreptul să fim veseli şi mulţămiţi cu progresele realizate: eleve, profesori, profesoare şi susţinătorii şcoalei, — un picur de amărăciune se amestecă în paharul bucuriei noastre, când ne aducem aminte, că tocmai zilele acestea a picat pentru totdeauna măiestrul condeiu din mâna marelui dramaturg şi novelist *Ion Luca Caragiale!*

Revenind însă la momentul serbătoresc, care ne-a întrunit în acest lăcaş, ridicat prin simţul de jertfă şi prin dorinţa de înaintare a poporului nostru, şi scuturându-ne de gândurile triste, ce nu-şi au locul în aceste clipite, repet din nou, că putem fi veseli şi mulţămiţi în sufletul nostru cu rezultatele dobândite în cele zece luni de muncă ale anului şcolar 1911/12, îndreptăţiţi fiind a socoti şi anul acesta ca un pas mai departe spre ţinta fixată de vrednicii noştri înaintaşi la întemeierea acestei şcoli.

O zic aceasta, nu ca o măgulire pentru membrii corpului profesoral, nici condus de vre-o preocupare optimistă, care nicăiri nu poate fi mai păgubitoare, ca în învăţământ, ci întemeiat pe experienţele făcute la examenele de încheiere, la care mi-a fost dat a fi de faţă, şi sub controla unei praxe proprii dăscăleşti de aproape 30 de ani.

Două gânduri de căpetenie au condus pe vrednicii noştri antecesori dela cârma „Asociaţiunii“, când au hotărât, acum 24 de ani şi mai bine, să înfiinţeze o şcoală civilă de fete românească, împreunată cu internat: dorinţa de a înzestra pe femeile noastre cu cunoştinţele şi deprinderile cerute de viaţa modernă, şi al doilea: tendinţa de a face această înzestrare cu ajutorul mijlocului celui mai potrivit de educaţiune, a singurului mijloc, care poate pătrunde adânc în suflet şi-l poate cultiva în adevăr, — cu ajutorul limbii naţionale.

Şi că, în adevăr, au avut dreptate antecesorii noştri, când s'au îngrijit, prin înfiinţarea acestei şcoli, de o creştere mai temeinică a fetiţelor noastre, o vedem din zi în zi tot mai mult, cu deosebire în timpurile acestea, când condiţiile de viaţă se fac tot mai grele, când femeia trebue să dea de multe ori mână de ajutor bărbatului în purtarea nevoilor zilnice, când conducerea gospodăriei pretinde atâta chibzuială şi prevedere, când relaţiile sociale sunt supuse unei prefaceri atât de repezi, când ştiinţa face, aproape în fiecare zi, progrese aşa de gigantice, când cu un cuvânt: omul nepregătit pentru viaţă este călcat în picioare sau dat la o parte de cei cu o pregătire mai bună.

Va zice însă cineva, că femeia simte mai puţin decât bărbatul schimbările timpului de faţă, de oare-ce bărbatul este chemat a se arunca în vâltoarea vieţii, pe când ea este mai adăpostită, retrasă fiind la vatra familiară.

Aceasta însă este adevărat numai în parte. Progresele timpului modern au pătruns în toate colţurile; ele se simt până şi în colibele cele mai modeste, şi femeia încă trebue să-şi dea seamă de ele şi să fie în stare a le folosi pentru sine şi pentru ai săi: căci altfel va trebui să sufere pagube şi neajunsuri.

Să luăm un singur exemplu: La câte nenorociri îşi poate expune familiia o femeie, care nu cunoaşte natura boalelor infecţioase, sau care în loc de a asculta de sfatul medicului, îşi iea refugiul la descântece şi la leacuri băbeşti! Sau, — ca să luăm şi un exemplu de altă natură, — la câte pagube se expune pe sine şi pe ai săi o gospodină, care nu poartă socoteală în economia sa, ci cheltuieşte pe nimerite, risipind, până mai este ceva, şi mirându-se, când vede că a ajuns la fundul sacului!

Dar nici femeia nu poate rămânea totdeauna la vatra casnică, ci adese-ori împrejurările vieţii o scot şi pe ea în lumea largă şi o pun în contact cu fel de fel de oameni. Astfel o vedem în piaţă şi în atelierele măieştrilor, la judecătorie şi la bancă, în reuniuni culturale şi filantropice, şi la diferite întreprinderi economice. — De câte cunoştinţe are dânsa trebuinţă în toate aceste împrejurări, mai cu seamă lipsită fiind de sfatul şi ajutorul bărbatului!

Deşi însă chemarea de căpetenie a femeii, în urma naturii sale, este a conduce casa, ca mamă de familie, a pregăti generaţiile de mâne pentru neamul şi ţara sa, a ferici pe ai săi, de multe ori cu jertfirea odihnei şi sănătăţii proprii, a înfrumseţa viaţa soţului său şi a chivernisi cu îngrijire cele adunate de dânsul, — totuş vedem, că în multe, foarte multe cazuri ea nu se mai mulţămeşte cu rolul acesta, avizat, aşa-zicând, de natură, ci caută tot mai mult a lua parte la viaţa publică, emancipându-se tot mai mult de sub influinţa bărbatului şi făcându-se tot mai neatârnătoare de dânsul.

Până unde poate şi este bine să meargă această emancipare, este o cestiune încă nedeslegată.

Fără îndoială, nu se poate tăgădui, că sunt unele ocupaţiuni, pentru care femeia are aceeaşi destoinicie ca şi bărbatul, dacă nu într'un grad mai mare ca dânsul. Astfel este îngrijirea şi creşterea copiilor, până la o anumită etate, îngrijirea bolnavilor, cultivarea artelor frumoase şi a meseriilor mai uşoare, cu deosebire a acelora, la care măiestria se împreună cu arta. In toate acestea femeia s'a validitat şi se validitează pe deplin, întrecând de obiceiu pe bărbaţi.

In genere am putea zice, că femeia se potriveşte cu deosebire pentru acele ocupaţiuni, la care inteligenţa se împreună cu sentimentul, priceperea cu îndemânarea, energia cu gingăşia, dibăcia cu simţul estetic.

Dar nu numai pe terenele amintite au căutat să se validiteze femeile, graţie înaintării în cultură din timpul din urmă, ci unele dintr'însele şi-au câştigat un nume în diferite câmpuri ale ştiinţei: în Ştiinţele naturale şi în Chemie, în Matematică şi în Filosofie, în Medicină şi în Drept, ba chiar şi în Ştiinţele tehnice, — dovadă, că creerul femeii nu este aşa slab, cum se credea mai 'nainte. Ce e mai mult, în zilele noastre vedem femei, care ieau parte la întreprinderi, ce reclamă o energie extraordinară. Astfel le vedem participând la expediţii geografice obositoare, la urcarea munţilor celor mai prăpăstioşi, la ascensiuni cutezate cu balonul şi cu aeroplanul. Dovadă, că nici nervii „sexului frumos“ nu sunt aşa fără putere, cum eram deprinşi a ne închipui.

Natural, esemple ca cele din urmă le aflăm la popoarele cele mai înaintate în cultură, la care „chestia feministă“ s'a ascuţit în timpul din urmă aproape tot aşa de mult, ca şi cea socială. — Resolvirea definitivă a ei este o problemă a viitorului.

La noi, Românii, cultura femeii încă a făcut în timpul mai nou progrese destul de însemnate. Cu deosebire pe terenul învăţământului, al artelor frumoase şi al industriei artistice femeile noastre au început a se manifesta în modul cel mai îmbucurător, dovedind talent şi stăruinţă, pricepere şi devotament, îndemânare şi simţ pentru frumos. Inimile noastre se umplu de mândrie, când cetim în ziarele străine despre admiraţia, ce o produc în capitalele mari ale Europei lucrurile de mână ale femeilor noastre, pe care cred, că de aici înainte le vom şti şi noi preţui mai mult ca până acum.

Iar cât priveşte priceperea şi devotamentul Româncelor pentru creşterea generaţiilor tinere, iată o pildă vie o avem în mijlocul nostru. Este femeia aceea, care de 25 de ani conduce, cu o alipire fără seamăn şi cu o înţelegere vrednică de admirat, internatul şcoalei noastre, care şi-a făcut ca ideal al vieţii sale desvoltarea acestui institut de creştere şi de învăţământ, şi căreia, în adevăr, şcoala noastră are a-i mulţămi o mare parte din progresele realizate în primul pătrar de veac al esistenţii sale.

Cu drept cuvânt putem numi o zi fericită pentru şcoala noastră, ziua de 6 Octomvrie 1887, când domnişoara *Elena Petraşcu* păşi pentru prima oară pragul ei, luând în mânile sale, în nişte împrejurări grele, conducerea internatului, cu care era împreunată, şi făcându-se crescătoarea şi povăţuitoarea atâtor serii de fragede mlădiţe ale neamului nostru, câte s'au perândat între aceste ziduri timp de un pătrar de veac.

Din această zi publicul nostru şi conducătorii Asociaţiei puteau fi liniştiţi de soartea acestui institut, ştiindu-i cârma, în cele interne, în mânile cele mai capabile şi mai devotate; părinţii elevelor se puteau cugeta fără grijă la odraslele lor, convinşi fiind, că ele şi-au aflat în Sibiiu o mamă pricepută şi devotată.

Puţini însă din noi ne vom fi dat seama în timpul acesta, cu ce jertfe s'a putut îndeplini această chemare, câtă muncă a trebuit închinată spre acest scop, câtă grijă, câtă abnegaţie, câte nopţi nedormite, câte ciasuri de sbucium sufletesc!

Vedeţi: ceea ce se petrece într'o familie în mic, se întâmplă în internatul unei şcoli într'o măsură cu mult mai mare.

Cine este în stare a socoti şi a preţui după adevărata ei valoare munca unei mame pentru creşterea copilului ei: privegherea ei pentru sănătatea lui trupească şi sufletească, îngrijirea, ce i-o dă în fiecare clipită, poveţele, cu care-l îndreaptă pe cărarea binelui, adevărului şi a frumosului, energia, cu care trebue combătută de multeori cerbicia lui, devotamentul, cu care veghiază la căpătâiul micuţului bolnav!

Aceeaş muncă, dar însutit aşa de mare şi de obositoare, se cere din partea conducătoarei unui internat, care adăposteşte o sută şi peste o sută de eleve. Şi greutatea ce trebue să o poarte o asemenea conducătoare conştienţioasă este cu atât mai mare, cu cât elementele, pe care are a le conduce şi a le îngriji, sunt mai diferite, venite din diferite ţinuturi şi crescute în diferite relaţiuni sociale, având, de multe ori deprinderi şi vederi felurite.

Din toate aceste elemente felurite trebue creată o singură familie şi deprinsă neîncetat cu iubirea de muncă şi de ordine, cu dragostea de Dumnezeu, de neam şi de ţară.

Ş-i dşoara Petraşcu a ştiut resolvi această grea problemă, în tot timpul, de când avem norocul a o vedea în mijlocul nostru, în modul cel mai fericit.

Pentru aceea datori suntem a-i aduce cu prilejul acesta cele mai călduroase şi mai sincere mulţămiri pentru tot binele ce l-a făcut fiicelor noastre, şi printr'însele întregului nostru neam, prin devotamentul, de care a dat atât de strălucită dovadă în cursul unui timp aşa de îndelungat; deşi bine ştim, că mulţămirea cea mai mare o va fi simţind în sufletul său, convinsă fiind, că şi-a îndeplinit aşa de strălucit datoria faţă de neamul, din care face parte.

Şi ca un mic semn al recunoştinţei noastre, o rugăm să primească acest album cu chipurile acelora, cari se simt în acest moment atât de îndatoraţi faţă de dânsa, şi care album poartă în fruntea sa modestele, dar sincerele cuvinte:

„De laudă e vrednică femeia,
Ce'n mândre flori grădina 'mpodobeşte;
Dar înzecit de vrednică-i aceea,
Ce, crescând oameni, pe sine se jertfeşte“.

Ii oferim acest neînsemnat prinos de recunoştinţă nu numai din partea noastră, ci în numele tuturor acelora, care s'au bucurat în cursul timpului de îngrijirea sa părintească, dorindu-i cu toţii, ca bunul Dumnezeu să-i dăruiască încă multe zile senine, spre bucuria şi fala întregului nostru neam românesc.

Nu vom da uitării însă nici pe celelalte persoane, care au contribuit în cursul anului trecut la bunul mers al şcoalei noastre şi între care în prima linie merită amintire acei membri ai corpului profesoral dela această şcoală, precum şi d-nii profesori Dr. Vasile Stan şi Eugen Todoran, dela „Seminariul Andreian“, cari au binevoit a înlocui gratuit pe mult regretatul Dr. Ion Borcia.

Şi acum, invitând publicul nostru, să dea tot sprijinul cuvenit acestei instituţiuni naţionale, înfiinţate cu scopuri aşa de măreţe şi susţinute cu atâtea greutăţi, şi totodată mulţămind din adâncul inimei acelora, cari au ţinut să fie de faţă la această serbare şcolară, declar cursul anului şcolar 1911/12 al şcoalei noastre civile de încheiat.

Incheerea anului şcolar la şcoala de fete.

Sibiiu, 1 Iulie n.

Un public numeros şi ales a participat şi de astădată la încheerea solemnă a anului şcolar 1911/12, ţinută Sâmbătă, în 29 Iunie, la şcoala civilă de fete a „Asociaţiunii“. Erau părinţii, ori rudeniile, din apropiere şi din mari depărtări, ai elevelor dela şcoala noastră civilă, şi era publicul sibian român care-şi ţine de datorinţă şi de mândrie, se participe la orice act însemnat cultural naţional din oraşul nostru.

Serbarea s'a ţinut în sala festivă a muzeului „Asociaţiunii“ şi s'a început la orele 11 din zi. Intre cei presenţi am remarcat pe P. C. Sa arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu*, vicar arhiepiscopesc, pe domnii *Andrei Bârseanu*, prezidentul „Asociaţiunii“. *Parteniu Cosma* directorul „Albinei“ *Nicolae Zigre*, secretar mitropolitan şi alţii.

A fost de faţă la serbare şi dl inspector regesc de şcoale *Alexandru Munka*, însoţit de dl subinspector *Ioachim Nistor*, precum şi întregul corp profesoral al şcoalei.

Programul serbării a fost următorul:

A cântat corul elevelor „*Cântecul străinătăţii*“ de T. Popovici, sub conducerea domnişoarei *Delia Olariu*, profesoară de muzică şi cant.

A declamat eleva *Viorica Gheorghiu* o frumoasă poesie: „*Vulturul prins*“, a mult regretatului profesor *Dr. Ion Borcia.*

A esecutat la pian eleva *Lucia Păltineanu* cu multă desteritate piesa grea „*Carneval de Bucureşti*“, de Fr. Lorenz, şi a cântat iarăş corul elevelor, condus de dşoara Delia Olariu, „*Hora*“, dlui T. Popovici.

Toate punctele de program au fost acoperite cu aplause.

A urmat apoi vorbirea dlui *Andreiu Bârseanu*, presidentul „Asociaţiunei“, care, ca totdeauna, a vorbit frumos, avântat, atingând coarde cari înalţă şi încălzesc sufletele ascultătorilor. Din vorbirea dlui *Bârseanu* a aflat publicul esistent, că de astădată nu e vorba numai de încheerea unui an şcolar la şcoala civilă de fete a „Asociaţiunii“, ci şi de jubileul de 25 de ani de muncă grea a neobositei conducătoare a internatului dela acest institut, a domnişoarei *Elena Petraşcu.*

Vorbirea dlui *Bârseanu*, primită cu aplause şi aclamări, o dăm la loc de frunte în numărul de faţă al ziarului nostru.

Emoţionată şi cu lacrimi în ochi respunde domnişoara *Elena Petraşcu*, mulţămind pentru doririle de bine şi elogiile ce i le-a adus dl Bârseanu în numele comitetului central al „Asociaţiunei“ şi în numele părinţilor, cari şi-au pus fetiţele sub îngrijirea sa, şi la fine adresează câteva pătrunzătoare cuvinte elevelor sale, îndemnându-le să-şi iubească *limba* şi neamul.

Ia apoi cuvântul P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu*, vicariu episcopesc, şi remarcând frumseţa discursului dlui *Bârseanu*, constată, că dintre cei ce au lucrat, ca membri ai comitetului central al „Asociaţiunii“, la ridicarea şcoalei civile de fete, numai P. C. Sa, şi dl Parteniu Cosma se află de faţă la această serbare. Inşiră greutăţile cari au trebuit se fie învinse pentru a se putea înfiinţa şcoala, şi spune, cum pe urma acestei şcoale s'au înfiinţat celelalte, cu asemenea misiune: din Blaj, Beiuş, Arad. Constată, că şcoala stă la înălţimea cuvenită, ceea ce se datoreşte corpului profesoral, directorului şi conducătoarei internatului. Aduce elogii dşoarei *Elena Petraşcu*, mulţămindu-i pentru zelul desvoltat în trecut şi dorindu-i spor frumos şi în viitor.

Publicul face ovaţiuni dşoarei Petraşcu.

O delegaţie a elevelor predă acum d-şoarei Petraşcu un frumos cadou: un călimar de argint, împodobit cu trandafiri galbini naturali. Dşoara Petaşcu le mulţămeşte emoţionată, apoi primeşte felicitările sincere ale publicului asistent, care la orele 12 părăseşte sala festivă a muzeului „Asociaţiunei“, mulţămit că a putut asista la o serbare atât de frumoasă, simplă, dar sinceră.

Dela „Asociaţiune“.

Nr! 1036—1912.

Convocare.

Conform §-ului 17 din „Regulamentul general al secţiunilor ştiinţifice literare ale „Asociaţiunii“, convoc prin aceasta pe onoraţii membri ai secţiunilor pe ziua de *Duminecă în 14 Iulie n. a. c.* la oarele 11 a. m. la

Şedinţa plenară ordinară,

care se va ţinea în sala de şedinţe a comitetului „Asociaţiunii“ (Sibiiu, strada Şaguna Nr. 6) cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea şedinţei plenare la oarele 11 a. m.
2. Raportul secretarului literar către şedinţa plenară.
3. Stabilirea ordinei de zi.
4. După amiazi şedinţele singuraticelor secţii.

Sibiiu, în 28 Iunie 1912.

Prezidiul Asociaţiunii:
Andreiu Bârseanu.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Convocare.

Onoraţii membri ai despărţământului Dobra al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ precum şi toţi sprijinitorii acesteia se invită la

Adunarea cercuală,

ce se va ţinea la 29 Iunie (12 Iulie) 1912 la 2 ore p. m. în şcoala gr.-or. rom. din *Roşcani* cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Rapoartele cassarului şi bibliotecarului.
3. Alegerea secretarului pe restul periodului.
4. Eventuale disertaţiuni şi prelegeri poporale, anunţate directorului conform prescrierii din statute.
5. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de noi membri.
6. Alegerea delegaţilor pentru adunarea generală a „Asociaţiunii“.
7. Eventuale propuneri.
8. Inchiderea adunării.

Dobra, la 15/28 Iunie 1912.

Iosif Morariu
dir. desp.

Octavian Fulea
secr. subst.

NOUTĂŢI.

In memoria răposatei noastre împărătese şi regine Elisabeta. In oraşul Pojon s'a clădit o biserică în memoria neuitatei noastre suverane Elisabete. Biserica se va inaugura în Noemvrie, anul curent, la aniversarea zilei onomastice a răposatei împărătese şi regine.

*

Părechea regală română la suveranul nostru. Din cercurile curţii române se anunţă, că regele Carol şi regina Elisaveta vor face o vizită suveranului nostru la Ischl pe la mijlocul lui August. Vizita este plănuită pe două zile.

*

Monument lui Carageale. Dl *Tache Ionezcu* adresează o scrisoare ziarului *Ordinea* şi roagă direcţiunea acestui ziar să deschidă o listă de subscripţie publică pentru ridicarea unui monument lui Carageale în Bucureşti. Dl T. Ionescu s'a înscris pe listă cu suma de o mie de lei.

*

Principele de Wales ajuns în vârsta majorităţii. *Eduard Albert*, principe de Wales, fiul cel mai mare al regelui englez, a ajuns la vârsta majorităţii în 23 Iunie. Atunci a împlinit 18 ani, şi conform legilor de casă ale familiei domnitoare precum şi în înţelesul constituţiei engleze, cu ziua aceasta principele este primit în camera lorzilor. Moştenitorul de tron este născut în ducatul Surrey, în castelul din Richmond-Park, la 23 Iunie 1894. Tinărul prinţ, cum am anunţat şi noi, a petrecut lunile din urmă la Paris pentru a se perfecţiona în limba franceză şi a studia cu temei viaţa unei naţiuni împretinite cu Anglia. Acum, cu ocazia împlinirii de 18 ani, s'a ţinut o serie întreagă de serbări în Londra. Principele de Wales se va înapoia la Paris, pentru a-şi continua studiile începute.

*

FOIŞOARĂ.

Emanciparea tineretului.

— Un cuvânt pentru tinerimea de şcoală. —

După *L. Braun*, de *G. Fl. Preşmereanu.*

II.

Fantomele trec înainte adâncite în tăcere. Ieşirăm la lumina zilei şi sgomotul din afară ne atinse auzul.

Inaintea porţilor de care ne depărtarăm, aşteaptă mulţimea sgomotoasă.

Toţi cei de faţă se grămădesc în grupuri dese, în jurul celor ce dau tonul.

Frânturi de vorbe se desprind din mulţime.

Iată, aceste sunt urmările nepăsării faţă de lucrurile sfinte!

Zice unul îmbrăcat în talar împestriţat cu ciaprazuri albe, de desuptul unei bărbii late.

Cu belşugul său de inclinări evlavioase urmăreşte ceata celor cucernici din jur, gesturile eroilor zilei.

Mişcate de emoţie nişte dame îşi şterg câteva lacrămi, ce li se furişează în colţul genelor.

Li-a lipsit temelia unei vieţi morale, esclamă alături un bărbat cu un aer patetic. Nitzsche şi Oscar Wilde li-a fost lectura predilectă. Nu-i mirare, că şi-au pierdut întreg rostul moral.

Cei cari îl ascultară, îl acoper cu un torent de aplause, ba câteva dame elegante îi aruncară pe furiş câte o privire de pasionată simpatie.

Idei de emancipaţie femenină le-a zăpăcit mintea acelor fete.

In loc de a sta la taifas cu ori ce perde-vară pe coridoarele liceului universităţii, mai bine îşi vedeau de treburile casei.

Peste glasul acestora se ridică vocea răguşită de bas a unui admirator al lui Bacus:

„Partida radicală e vina la toate.

„Ea sapă autoritatea impusă de Dzeu, atât din partea statului, cât şi a familiei şi şcoalei“.

Sinuciderea copiilor e numai un simptom din multele aparinţe triste ale societăţii cetăţeneşti de azi — i se replică cu un aer de reproş din partea contrară.

Pofta de câştig a speculanţilor împinge pe copiii noştri la marginea mormântului, adauge o damă, a cărei ochi scânteetori de mânie aruncă săgeţi fulgerătoare din dosul broboadei ei negre.

Grupuri nouă înaintează, făcându-şi cu forţa loc prin mulţime.

Un drapel de doliu îşi flutură cutele deasupra lor. Pe el se pot ceti cu litere albe cuvintele:

Contra şcoalei.

Iată, acesta e duşmanul, care are să dee samă de viitorul generaţiei nouă, începe cu glas rar conducătorul lor.

Ea are răspunderea pentru tinerimea încredinţată îngrijirii sale.

Dar ce crudă ilusie înşelată.

Tinerii noştri, bărbaţii de mâne ai neamului, sunt ţinuţi ore întregi îndesaţi în clase scunde de către învăţătorii lor fără simţ.

Sub povara de regule şi date, prin ceea ce sunt espuşi la cele mai neumane şi necruţătoare chinuri, nu-i mirare, că setea lor firească după ştiinţă li se stânge, inima lor gingaşe se împetreşte de brutala tratare din partea educatorului.

Şcoala poartă vina la toate, i se reflectează din mii de guri.

Mulţimea se împrăştie rând pe rând.

Fiecare se depărtează la ale sale, unul la birou, altul la atelierul său, al treilea grăbeşte la locul obicinuit de întâlnire, unul fiecare mulţămit în sine, că şi-a dat focul dela inimă.

Alţii dau fugă la cluburile sau adunările lor politice, doară vor afla nouă date, pentru ca dintr'un nou cas de sinucidere să-şi făurească un motiv mai mult pentru alcătuirea partidului lor într'o direcţie anumită politică.

III.

Şi iată acum începând să se discute asupra referinţelor, cari sunt menite a pune capăt odată încercărilor de sinucideri şi să curme casurile tragice de a-şi tăia tinerimea de bunăvoe firul vieţii.

Mai multă religie, esclamă unul dintre cei de faţă.

Ce ironie. Pe de o parte se accentuiază preceptele religioase în măsură tot mai mare, şi şcoalei i se impun sarcine tot mai grele, cerându-i-se să sporească contingentul intelectual al elevului prin memorizarea mehanică de sentinţe biblice şi versuri religioase, pe când de altă parte noi cei pretinşi culţi, abia dacă la botez, cununie şi casuri de moarte, de ne mai aducem aminte de biserică! Noi, cari în încăperile odăii noastre, între cei patru păreţi ai casei, în faţa subalternilor noştri şi a tovarăşilor noştri de muncă, nu mai ţinem cont de preceptele dragostei creştine faţă de deaproapele, dăm pe nemulţămiţii, când e vorba de creşterea puţin religioasă a tinerimii.

Noi credem a le putea repara acestea, ca şi lipsa de interes ce o dovedim faţă de copii, prin înmulţirea pretensiunilor ce le încărcăm în sarcina şcoalei, cerând, cum am spus — pe sama copiilor noştri cât se poate mai multe sentinţe biblice şi versuri religioase. (Va urma).

aeriană. Mercuri s'a constituit
n comitet central pentru înte-
i flote aeriane austriace. Din
et fac parte toţi miniştrii.

*

nele la cursul comercial pentru
s'au terminat săptămâna tre-
torul resultat: au fost admise
toate elevele în număr de 47;
au obţinut nota „foarte bine“
9, „suficient“ 10. O elevă este
xamen de corigenţă în Sep-
4 repetează cursul.

*

e de studiu. Profesorul *Carner*
dreptului criminal la univer-
hikago, a sosit în ţara noa-
de a studia penitenciarele
mele zile are să le petreacă
ţării, unde va fi însoţit de pro-
ersitari şi de procurorul regesc
esta.

*

uinţă a femeilor. La un concurs
parea catedrelor de desemn în
unale din Paris au ieşit învin-
umai femei, şi nici un singur
tedrele, zece la număr, dela şco-
ite vor fi ocupate de astădată
e femei.

*

sare contra holerei. Profesorul
ctorul Institutului Pausteur din
omunicat Academiei de ştiinţe,
it, cu ajutorul mai multor co-
acă imunisări împotriva holerei.
at în sângele lor bacilii holerei
i de Kock, imunisându-se împo-
ei boale.

*

muzical decăzut. O casă de edi-
Berlin a făcut o dare de samă
mpoziţiilor muzicale vândute în
i ani. S'a trecut mai ales aşa
uzică uşoară“, arii din operete
rări de felul acesta. Muzica se-
nuzica adevărată se respândeşte
ania numai cu mare greutate.
e raportul, gustul muzical ger-
în decadenţă.

*

u anestesic. Medicul Dr. Forbes-
Londra se zice că ar fi inventat
jloc pentru suprimarea sensibi-
prilejul operaţiunilor. Numitul
e în partea corpului de operat
stătătoare din chinin şi alte ma-
tesia provocată prin această în-
ează timp mai îndelungat: 24 de
a şase zile; după terminarea o-
bolnavul nici în cazurile cele
nu simte dureri. Fluidul injectat
ăunător pentru organism. S'au
ă acum 15 operaţiuni cu noul
t, şi toate au succes deplin.

*

ri izbutite. Ziua florilor şi bătaea
rganizate în Sibiiu pentru sco-
ropice săseşti, au realizat un ve-
şapte mii şapte sute de coroane.
organizător şi instituţiile ajutate
e deplin mulţămite cu rezultatul

*

mită. Pentru edificarea bisericii
române din comuna bis. Tâmpa
t a dona: N. N. 500 cor. „Al-
iu 200 cor. „Corvineana“, Hu-
cor. „Decebal“, Deva 100 cor.,
e nobilă faptă în numele cre-
exprim şi pe această cale cea
dă mulţămită. Tâmpa, la 23
. *Dionisiu Bobeiu*, preot adm.

*

orie în Europa. Două sute de
mericani au sosit Lunea trecută
vaporului *Finnlanda* la Anvers.
trecere de câteva zile în oraşul
plecat mai departe spre Stock-
să asiste de jocurile olimpice.
in ţara dolarilor au să viziteze
şi celelalte oraşe mari europene.

*

pălărie. Cel mai nou capriciu al
siene este următorul: Damele
rile Senei în vara aceasta um-
dă şi la plimbări fără să poarte
risienele renunţă la partea cea
antă a toaletei lor. Din punct
gienic ar trebui să ne bucurăm,
le se lapădă de uriaşele pălării,
u podoabe grele. Dar întrebăm,
t moda consideraţie pentru igi-

*

nire unică în felul său. Consilie-
Elsner a lăsat în testamentul
tenire de 2000 mărci pe seama
erlin, sub condiţie ca acest ca-
fructifice şi să se administreze
teresele su să se adaogă la ca-
când capitalul va ajunge mă-
riilor oraşului. Magistratul din
otărât să primească moştenirea
. Considerând că datoriile Ber-
urcă la cifra respectabilă de
ne de mărci, va mai dura un
are până la achitarea lor.

*

Mulţămită. Dl Nicolae Iliescu farmacist în Piteşti şi fiu al comunei noastre a donat 100 cor. pentru a să cumpăra cărţi folositoare pentru cultura poporului din Cioara de jos (Alsócsóra). In numele parohienilor îi aduc mulţămită. *Const. Oancea*, preot.

*

Rămas bun. Părăsind comuna Vărd pentru a-mi ocupa noul post îmi iau pe calea aceasta rămas bun dela toţi amicii şi cunoscuţii mei, rugându-i să-mi păstreze şi în viitor dragostea şi simpaţia lor. Vărd, la 17/30 Iunie 1912. *Eugeniu Munteanu*, paroh gr.-ort. român.

*

Voci care dorm un veac. Pentru a păstra vocile marilor cântăreţi pe sama posterităţii, administraţia artelor frumoase din Paris, cum se ştie, luase hotărârea să fonografeze vocile acestea; ear plăcile să le adune, închise ermetic, în localităţile dela Opera mare. De atunci şi până astăzi s'au adunat vocile tenorului Tamagno, Caruso, ale cântăreţelor Melba, Calvee ş. a. In zilele din urmă s'au depus, în prezenţa unui secretar de stat, plăci nouă cu alte voci în suteranele dela Opera parisiană. S'au observat şi de astădată aceleaşi formalităţi. Vasele închise ermetic se vor deschide numai peste o sută de ani.

*

Acuzatul plăteşte. In orăşelul Lubni, din provincia Poltava, se pertractase nu de mult un proces de omor. După publicarea sentenţei a ieşit la iveală, că o parte din juraţi mai nainte de a se începe pertractarea, s'a îmbătat într'o cârciumă din apropierea tribunalului, şi că îmbătarea s'a făcut pe cheltueala rudeniilor acuzatului. Prezidentul tribunalului a observat la publicarea verdictului, că domnii juraţi se leagănă suspect pe picioare şi i-a întrebat de motiv. Un jurat a răspuns, că au beut niţel şi că beutura o plăteşte acuzatul. Fireşte, în contra juraţilor s'a pornit cercetare, care s'a terminat săptămâna aceasta la tribunalul din Carcov cu pedepsirea juraţilor uitaţi de sine: fiecare jurat are să plătească o amendă de 20 ruble. Verdictul s'a anulat şi procesul de omor se va pertracta a douaoară.

*

Petrecere în Lechinţa. Inteligenţa română din Lechinţa şi jur aranjează o petrecere de vară cu dans în 21 Iulie st. n. 1912 (a 2-a Duminecă după Sân-Petru) în pavilonul „Coroana“ din Lechinţa; începutul la 7 oare seara.

*

Petrecere în Sânmărtin. Reuniunea femeilor de religiunea gr.-cat şi gr.-or. din comitatul Târnavei mici va aranja o petrecere de vară Dumineca în 14 Iulie n. 1912 în Diciosânmărtin în sala cea mare dela hotelul „Nemzeti“. Venitul curat este destinat pentru fondul reuniunii. Inceputul la 8 oare sara.

PARTEA LITERARĂ.

Foiletoane.

(1907—1910.)

Cel mai nou volum al profesorului şi scriitorului *Alexandru Ciura* a apărut sub titlul *Foiletoane* *) în editura tipografiei „Doina“ din Beiuş. Conţine pe 161 pagine 34 de articole literare şi de actualitate, publicate în decurs de patru ani în mai multe ziare şi reviste, de unde autorul şi le-a adunat acum în volum, care se poate ceti cu folos şi cu plăcere de oameni tineri şi mai puţin tineri. „*Notiţele unui dascăl*“ ni se par cele mai reuşite dintre aceste lucrări ale talentatului scriitor dela Blaj. Eată una din notiţe, purtând titlul *La gura băii:*

Când am văzut iarăşi lumina zilei, mi-am făcut cruce.

Trecuserăm, într'o scurtă revistă, o ştiolnă din apropiere, înghesuiţi pe o râzně. Imbrăcaţi în haine de băieşi, plecându-ne ca să nu ne izbim cu capul de stânca umedă, simţiam cum inima ni se bate mai cu putere, de îndată ce nu mai zărim dunga luminoasă dela intrare. O negură deasă învăluia flacăra celor două luminări de său, cari erau aşa de neputincioase în luptă cu întunerecul de mormânt al băii. Chiar lampa electrică a directorului părea mai mult o jucărie de copii în bezna aceasta.

De o parte şi de alta prăpăstiile deschideau guri negre de lacomie; te gândeai la aurul ce s'a scos din ele, la munca uriaşă ce s'a desfăşorat în aceste locuri, cari azi nu mai au nimic preţios în adâncurile lor.

Departe, ca un murmur ameninţător, s'aud în măruntaiele pământului, răbufnirile înăbuşite ale exploziilor cu dinamită.

Acolo ... în întunerecul de iad al adâncului muncesc băieşii palizi, plătiţi cu o coroană pe zi, să smulgă din stâncile îndărătnice aurul, pe seama celor îmbuibaţi, ca acestia să aibă de chefuri şi de zile albe, de mătăsuri, inele şi lanţuri de aur ...

Ii vedeam dela o distanţă mare, privind cu spaimă din înălţimea liftului, la vermuşorii, cari mişunau în abis, în fâlfâitul câtorva slabe luminări, peste cari lămpioanele electrice ale liftului stăpâniau ca tot atâţia sori asupra unor biete steluţe opace.

Din truda acestor muncitori neretribuiţi ai aurului, se adună belşugul prânzurilor bogate, sticlele lărmuitoare de şampanie, inelele femeilor zimbitoare în dantelării, banonotele ce se asvârl pe masa verde a cartoforilor uşuratici.

Ii văd mişcându-se în depărtări, mărite de închipuire şi de spaimă, ca nişte soboli mititei, cari scarmă cu botişorul măruntaiele pământului.

Şi-mi vine să le strig din înălţime, ca un semn de dragoste, ca un protest isvorât din inimă:

Sic vos, non vobis fertis aratra, boves ...

*

La reîntoarcere ne simţirăm mai la larg, când zărirăm slaba dâră de lumină, dela gura băii. Intâi apărea ca învăluită în ceaţă, într'o depărtare enormă. Vălul albastriu al ceţii trecu apoi într'un galbin spălăcit, care se desluşia tot mai tare, până se preschimbă, la ieşire, în aurul orbitor al soarelui de vară.

Ne scoborâm de pe râzně, bucurându-ne de lumina soarelui, de căldura binefăcătoare a zilei de vară — de viaţă...

Băieşii îşi mâncau mălaiul în hram, glumind şi hârjonindu-se, sucind veseli câte o ţigară din tabachera ce li-o oferisem. Dar feţele pământii, licăirea stranie a ochilor şi dinţii lor fără lustru marcau îndeajuns munca de iloţi a acestor degeneraţi descendenţi ai falnicei aquile romane.

Trecem în odăiţa directorului, să luăm o bere şi să gustăm din „tocana hoţească“ pe care numai băieşii o ştiu pregăti cum se cade.

Priviam din uşă, cum straja esaminează pe băieşi, cari ies, pipăindu-i pe la încheeturile hainelor, prin buzunare, sub şerpar şi în opinci. E o vizită superficială, în vremuri când băile merg rău şi nu e nici o probabilitate, ca muncitorii să poată şterpeli ceva din puţinul aur, ce se mai află pe urmele celebrului Alburnum al strămoşilor.

Directorul ne atrage atenţiunea:

— E schimbul!

Doisprăzece băieşi se pregătiau să între în baie, în locul celor ce ieşiseră.

Ii priviam, cu ţigareta între dinţi, răspunzând la „Glück auf“-ul lor cu o înclinare din cap: „Noroc!“

Atunci s'a petrecut un lucru, care mi-a redeşteptat fiorii, ce îi simţiam în seminar, înainte de cuminecare. Mi-am descoperit capul şi am aruncat cât colo ţigareta abia aprinsă.

Cei doisprezece băieşi se opriră cu capetele descoperite la gura băii, şi începură să se roage. In lumina de aur a soarelui, băieşii se închinau cucernici în straiele lor murdare de muncă. Glumele din hram încetaseră, ca prin farmec şi buzele lor se mişcau în şopotul înălţător al rugăciunii. Cei ce aveau să pogoare în măruntaiele pământului, fără să ştie, dacă s'or mai reîntoarce, îşi încredinţau munca şi viaţa în mâna stăpânului a toate.

Departe se auziau bubuituri înfundate, cari făceau să zângănească geamurile căsuţei noastre, iar ruga muncitorilor se înălţa umilită şi încrezătoare spre cerul albastru.

O simţiam, o auziam, o vedeam, par'că cum se înalţă în sus, ca un fum de tămâie, pe o curată rază de soare . . .

*

Va întreba vre-un cetitor impacient:

— Şi ce caută acest tablou în seria „notiţele unui dascăl?“

M'am gândit la greutăţile ce le întimpină instrucţia noastră în propunerea religiei, la intuiţiunea care ia tot mai mari proporţii în învăţământul modern şi care e aşa de dificilă în propunerea noţiunilor abstracte ale teologiei.

Şi mi-am zis: Iată un clasic esemplu de intuiţie în acest gen abstract. In loc de a vorbi elevilor două-trei ore, cu citaţii şi definiţii subtile, i-aş purta un ceas prin întunerecul băii, arătându-le primejdii de moarte, cari pândesc din orice ungher al stâncilor şi al vârtejelor, apoi i-aş scoate la lumina zilei şi când băieşii s'ar închina la uşa băii, ca să-şi înceapă munca, — li-aş spune elevilor:

— Băieţi, iată ce va să zică: rugăciunea.

---

*) Foiletoane (1907—1910) de Al. Ciura, Beiuş, 1912, tip. şi edit. „Doina“. — Preţul cor. 1·60.

Mulţămită şi rugare.

In urma furtunei deslănţuite în 13 Maiu a. c., care a devastat şi în cercul Teaca peste 10 comune, inteligenţa română de aicea s'a întrunit într'un comitet de ajutorare, ca prin sumele colectate, să aline durerile fraţilor rămaşi pe drumuri.

Comitetul acesta, constituit din domnii: Dr. Eugen Bran advocat Teaca, preşedinte, Nicolae S. Aron, protopop Teaca, vicepreşedinte, Dr. Ioan Vescan advocat Teaca şi Ioan Russu preot Juda, controlori. Emil Birtolon dirigent la filiala Bistriţanei Teaca casar, a lansat la diferite adrese 112 buc. liste de contribuire.

Suntem siliţi să constatăm, că în timp de 1 lună abea am reprimit 8 buc, dintre cari 4 liste cu răspuns negativ.

Deoarece listele lansate sunt numerizate şi casarul e răspunzător pentru ele, rugăm pe toţi cari încă nu ni le-au retrimis până acum, se binevoiască a le trimite la adresa indicată în apel, cel mai târziu până în 15 Iulie.

Totodată ne facem o plăcută datorinţă evitând sumele primite până acuma anume: lista Nr. 1. Dr. Eugen Bran advocat Teaca 100 cor. Nicolae S. Aron protopop Teaca 20 cor. Dr. Ioan Vescan advocat Teaca 60 cor. Ioan Rusu preot Judamare 40 cor. Emil Birtolon dir. filiala „Bistriţiana“ 20 cor. Adrian Raicu of. de bancă Teaca 5 cor. Constantin Pop şef. licvid la „Albina“ 25 cor. Grigore Ionescu econom Teaca 1 cor. Caesar Vitéz de Zsadányi esecutor Teaca 2 cor. Toma Furdu preot Logig 20 cor. Ilariu Nicoară scriitor de adv. Teaca 2 cor. Teodor Moldovan econom Visuia 1 cor. Filiala „Bistriţiana“ Teaca 100 cor. — Lista Nr. 4. I. P. S. Sa, Ioan Meţianu metropolit Sibiiu 20 cor. Lista Nr. 12. Colecta dlui A. Boiu dirigent la Albina Mediaş: Indescifrabil comerciant Mediaş 2 cor. Mih. Popovici casar filiala Albina, Mediaş 2 cor. A. Boiu dir. filiala Albina Mediaş 5 cor. Ion Crăciun comerciant Mediaş 1 cor. Ion Fodor paroh Muşna 1 cor. Iuliu Jurca prop. Răvăşăl 1 cor. Dr. Dionisiu Roman advocat Mediaş 5 coroane. Lista Nr. 33. „Economul“ institut de credit Cluj 50 cor. Lista Nr. 65. Traian Domşa of. Teaca 2 cor. Colecta dlui Nicolae R. Raţiu: Suma colectată cu discul dela credincioşii gr.-cat. români din Turda veche 26 cor. 23 f. Depus la filiala Bistriţiana, Teaca libel Nr. 287: 511 cor. 23 f. Colecta Blajului: Suma colectată şi deja distribuită 575 cor. 58 f. Total: 1086 cor. 81 f. Primească marinimoşii donatori cele mai sincere mulţămite, transmise prin noi, din partea nenorociţilor ajutaţi.

Teaca, la 24 Iunie 1912.

In numele comitetului de ajutorare:

Emil Birtolon
cassar.

Dr. Eugen Bran
preşedinte.

Poşta redacţiei.

„*Penzionarea învăţătorilor*“. S'a primit şi se va publica, cum vom dispune de loc.

„*In chestia regulării dotaţiunii preoţilor*“. Asemenea; dacă se poate, încă în cursul săptămânii viitoare.

Nadăşa-română, Arpaşul-inferior, Vidra-de sus. Cetiţi poşta redacţiunii din numărul 62 al ziarului nostru, unde spuneam, că mulţămitele aduse pe calea publicităţii nu fac nici o plăcere marelui binefăcător, deci nu le mai publicăm.

„ALBINA“,
Institut de credit şi de economii, Sibiiu.

Publicaţiune.

Terminul pentru prima optare la emisiunea a V-a de acţii a institutului nostru s'a încheiat cu ziua de 15 Iunie a. c. Acţiuni neoptate au rămas 370, cari — în sensul dispoziţiunilor prospectului nostru lansat la 23 Martie a. c. — se vor vinde cu preţul urcat de cor. 300 p. bucată, plus 10 cor. spese de emisiuni.

Terminul de optare la aceste acţii se închee la 31 Iulie a. c. — Prenotări se primesc şi dela neacţionari ai institutului.

Pentru achitarea preţului de cor. 300 pe bucată se stabilesc următoarele termine de plată:

1 rată până la 1 Septemvrie 1912
2 „ „ „ 1 Octomvrie 1912
3 „ „ „ 1 Ianuarie 1913
4 „ „ „ 1 Aprilie 1913
5 „ „ „ 1 Iulie 1913.

Deodată cu prima rată este a se solvi şi taxa de emisiune de cor. 10.

Sibiiu, 24 Iunie 1912.

Direcţiunea institutului de credit
şi economii „Albina“.

Nr. 6935 Bis. (175) 1—3

Concurs.

Pentru întregireá postului de paroh în comuna **Beşa** de cl. III, protopresbiteratul Sighişoarei, se publică concurs din oficiu cu termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român" pe lângă emolumentele fasionate în coala B. referitoare la întregirea dela stat.

Supliciile concursuale, instruate conform legilor în vigoare, petenţii le vor aşterne Consistorului arhidiecesan în terminul deschis, având candidaţii a-se prezenta cu prelabilla încuviinţare a protopresbiterului concernent în comună la biserică spre a cuvânta, respective a oficia.

Sibiiu, din şedinţa Consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ţinută la 12 Iunie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 7131 Biş. (176) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna **Feredeu** şi în comuna **Băcâia**, tractul Geoagiului, se publică concurs din oficiu în termin de 30 zile, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. despre ajutorul dela stat.

Petenţii vor subşterne suplicile concursuale instruate conform legilor în vigoare oficiului protopresbiteral al Geoagiului, şi cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului concernent, vor avea a se prezenta în comune la biserici spre a-şi arăta aptitudinea în cântările bisericeşti şi predicare.

Sibiiu, din şedinţa Consistorului arhidiecesan, ca senat bisericesc ţinută la 12 Iunie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 311/1912. (177) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc la şcoala noastră confesională din **Costeni** (Kosztafalva), protopresbiteratul Cetăţii de peatră, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 Cor. din repartiţia dela popor; 700 Cor. din ajutorul de stat, a cărui votare pusă deja în vedere de comisiunea administrativă — e condiţionată de înaintarea documentelor celui ales; cvartir corespunzător în natură şi relut de grădină 20 Cor.

Cvincvenalul se va cere dela stat.

Invăţătorul ales se îndatorează — fără remuneraţie specială — a instrua elevii în cântările bisericeşti formând cor, a-i conduce la biserică în Dumineci şi sărbători, cântând cu ei răspunsurile liturgiei şi a provedea învăţământul în şcoala de repetiţie.

Reflectanţii la acest post au a-şi înainta rugările concursuale, instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis şi a se prezenta în comună şi biserică, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Lăpuşul-unguresc, la 12/25 Iunie 1912.

Oficiul protopopesc gr.-or. al tractului „Cetatea de peatră" în conţelegere cu comitetul parohial.

Andrei Ludu
adm. prot.

Nr. 116/1912. (174) 1—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Preavenerabilul Consistor arhidiecezan cu Nr. 1910/1912 şcol. prin aceasta se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere **adaptarea şcoalei confesionale gr. or. române din Arpaşul inferior,** protopresbiteratul Avrigului, comitatul Făgăraş.

Licitaţiunea se va ţinea *Duminecă în 7 Iulie st. n. 1912 la 2 ore post-meridiane* în edificul şcoalei noastre din loc. Preţul de strigare este 2622 cor. 60 fileri după care sumă licitanţii au a depune un vadiu de 10% în bani gata, eventual în hârtii de valoare acceptabile.

Licitaţiunea e verbală, însă oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător şi cu declaraţia ofereutului, că cunaoşte condiţiunile şi să supune lor, să primesc până la începerea licitaţiunei cari sunt a se da la mâna prezidentului comitetului comun şcolar.

Comitetul comun-şcolar îşi rezervă dreptul de a alege dintre minus oferenţi pe acela în care va avea mai multă încredere fără considerare la suma oferită.

Planul, preliminarul şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial gr.-ort. din loc în orele oficioase.

Arpaşul-inferior, din şedinţa comitetului comun-şcolar ţinută la 26 Iunie 1912 st. n.

Trandafir Dragomir președinte. **Basilu Vasu** paroh.

Leon Vasu
not. com.

Nr. 49/912. (173) 1—3

Publicaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistor arhidiecezan prin Nrul 773/1912 şcol., prin aceasta se publică licitaţie minuendă, pentru a se da în întreprindere **zidirea şcoalei confesionale gr. or. române din Vama-Buzău,** tractul Treiscaune.

Licitaţiunea se va ţinea *Duminecă în 24 Iunie* (7 Iulie) a. c. la oarele 11 a. m. în edificiul şcoalei celei vechi din loc.

Preţul de strigare este 4690 cor. având întreprinzătorul a se îngriji de întreg materialul necesar. — Se observă, că să dă în întreprindere zidirea unei singure sale de învăţământ.

Licitanţii sunt datori a depune 10% vadiu în bani gata, eventual în hârtii de valoare acceptabile.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul a alege dintre minus oferenţi pe acelá, în care are mai multă încredere, fără considerare la suma oferită.

Planul, preliminarul şi condiţiile de zidire se pot vedea la oficiul parohial din loc în orele oficioase.

Reflectanţii nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese sau diurne pentru câştigarea informaţiunilor mai de aproape la faţa locului, precum nici la participarea la licitaţie.

Vama-Buzăului, în 27 Maiu 1912.

Oficiul parohial gr. or. român:

David Coman preşedinte. **Ioan Modroiu** notar.

Nr. 580/1912. Văzut:

Constantin Dimian,
protopop.

Nr. 52/1912. (158) 3—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobat de Prea Veneratul Consistor arhidiecesan Nr. 5552 Şcol. a tr. prin aceasta se publică licitaţiune minuendă pentru zidirea unei sale de învăţământ şi adaptarea şcoalei vechi în locuinţa învăţătorească din comuna bisericească gr.-or. **Trapold**, tractul Sighişoara.

Licitaţiunea va avea loc **Duminecă în 24 Iunie v. (7 Iulie n.) a. c.** la 2 ore d. a. în edificiul şcoale vechi din loc. Preţul de strigare este 9430 cor. 94 fil. după care sumă licitanţii au a depune un vadiu de 10% în bani bata, sau hârtii de valoare acceptibile.

Licitaţiunea e verbală, însă oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător şi cu declararea ofertului, că cunoaşte condiţiunile şi se supună lor, se primesc până la începerea licitaţiunei, cari sunt a se înmanua presidentului sinodului parohial.

Planul, preliminariul şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a alege dintre minus oferenţi pe acela, în care va avea mai multă încredere fără considerare la suma oferită.

Trapold, din şedinţa sinodului par. ţinută la Maiu 1912.

Chirion Muntean paroh preş. **Zaharie Petrează** not. sinod.

Nr. 467/1912 prot.

Văzut: **Dimitrie Moldovan**
protopresb.

Nr. 341/912 (167) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc la şcoala noastră confesională din **Poiana porcului** (Lápospatak), protopopiatul Cetăţii de peatră, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegr. Roman".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 cor. repartiţie dela popor; 258 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan; 42 cor. lemne de foc; 400 cor. ajutor de stat, care se va cere pe baza documentelor celui ales; cvartir corespunzător legii şi grădină în natură.

Alesul se îndatorează, fără remuneraţie specială, a conduce elevii la biserică în Dumineci şi sărbători; a cânta cu ei la sf. liturgie formând cor bisericesc şi a-i instrua în grădinărit.

Reflectanţii la acest, post să-şi înainteze rugările concursuale, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis şi să se prezinte în comună şi biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Lăpuşul-unguresc la 10/23 Iunie 1912. Oficiul protopopesc gr. or. al tractului Cetatea de peatră în conţegere cu comitetul parohial.

Andrei Ludu
adm. prot.

Nr. 70873/1912 Bis. (163) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească **Bătrâna**, tractul Dobrei clasa a III-a, se publică din oficiu concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. despre ajutoriul dela stat.

Petiţiile concursului, instruite conform legilor în vigoare, suplicanţii le vor subşterne în terminul deschis Consistorului arhidiecezan.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 12 Iunie 1912.

Consistorul arhidiecesan.

Anunţ de licitaţiune.

Comuna bis. Vale dă în întreprindere prin licitaţie minuendă **restaurarea edificiului şcolar**, conform planului şi preliminarului aprobat de Preavenerabilul Consistor arhidiecezan sub nr. şcol. 7290 din şedinţa şcolară 14/VI. 1912.

Licitaţia se va ţinea *Duminecă în 24 Iunie v.* (7 Iulie st. n.) 1912 la orele 10 a. m.

Preţul strigării e Cor. 9490 54. Vadiu 10%.

Atât preliminarul, cât şi planul şi condiţiile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Vale.

Vale, la 10/23 Iunie 1912.

(172) 2—2 **Comitetul parohial.**

Nr. 720/912. (168) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învăţători dela şcoalele mai jos înşirate din tractul protopresbiteratului rom. gr. or. al Clujului: prin acestea se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român"

1. **Bonţida**, cu salar anual de 1000 cor. şi anume: 800 cor. din cassa bisericii şi 200 cor. ajutor din fondul şcolar arhidiecezan, cuartir corespunzător în edificiul şcoalei cu grădină de legumi.

2. **Butene**, cu salar anual 1000 cor. şi anume: 516 cor. din cassa bisericii, 484 cor. ajutor dela stat ce se va cere, locuinţa liberă în edificiul şcoalei cu grădină de legumi şi 2 stângini de lemne din care se va încălzi şi sala de învăţământ.

3. **Cara**, cu salar anual 1000 cor. şi anume: 600 cor. din cassa bisericii, 400 cor. din fondul şcolar arhidiecezan, cuartir liber cu grădină de legumi.

4. **Sebeşul-mare** postul al 2-lea de învăţător cu salar anual de 1000 cor. şi anume: 200 cor. din repartiţia dela popor, 400 cor. ajutor din fondul şcolar arhidiecezan şi 400 cor. întregire dela stat ce se va cere, 50 cor. bani de cvartir şi 20 cor. pentru grădina şcolară.

Concurenţii au să şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul susindicat, şi să se prezinte la biserică în vre-o Duminecă ori sărbătoare, ca să fie cunoscuţi din partea poporului.

Cluj, 9 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale.

Tulliu Roşescu,
protopresbiter.

Bicicletă

în stare bună şi ieftină, e de vânzare. Doritorii să se adreseze: **Sibiiu, Zeughofplatz 15.**

(170) 2—3

Nr. 531/1912.

Flotă
în Viena u
meerea une
acest comit

Con

Pentru întregir
Apoldul inf., tractul Mierc
cantă prin trecerea la cele veci
hului Ioan Lazar, se escrie con
de 30 zile dela prima publicare
Român".

Emolumentele împreunate
sunt cele fasionate în coala B.

Doritorii de-a reflecta la
stui post au să-şi aştearnă petiţi
la subsemnatul oficiu în terminu
se presenta în parohie — cu
cunoştiinţare a protopopului în
necă sau sărbătoare spre a-şi
tatea în cântări şi în predică.

Mercurea, 6/19 Iunie 19

Oficiul protopresbiteral gr.-o
curei în conţelegere cu comitetul pa
cernent.

Avr. S. Pec
protopresbit

„Crişana" institut de credit şi ec
cietate pe acţii în Brad

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de
la centrala institutului „Crişana"
să publică concurs cu termin până
st. n. a. c.

Beneficiile împreunate cu acest
a) salar Cor. 1200;
b) banii de cvartir Cor. 300
c) 15% adaus de scumpete
d) 6% cuincuenale de câte
salarul fundamental;
e) tantiemă statutară (circa

Dela reflectanţi să recere ca s
teze, că au absolvat o şcoală su
comerciu cu examen de maturitat
în afară de limba română, limba
eventual şi cea germână, în scri
şi că au praxă de bancă suficie
licuidatură.

Să cere mai departe a fi e
serviciul militar activ.

Cel ales numai după un an
va fi denumit definitiv, când va f
la fondul de penziune al institutul

Cererile împreună cu atestate
nal sau copie legalizată au a se
subsemnata direcţiune, iar postul
ocupa imediat după alegere.

(161) 3—3 **Direc**

Dentist
Virgil Munt
Sibiiu, Strada Măcela
în faţă cu Tipografia şi Librăria
zană, întrarea prin strada **Que**
(126) 16—

De vânza

în Sibiiu (Viehmarktplatz N
loc intravilan unde se po
mai multe case.

Doritorii au a se adre
strada Cisnădiei Nr. 30 eta

(162) 3—3

Ocaziune foarte rară!

Din depozitul unei fabrici mari mi s'au încredinţat spre vânzare mai multe

Velinţe (cearceafuri) de durmit din flanel Tigru

cu borduri frumoase colorate. Cearceafurile sunt folosibile pentru orice casă
calde şi trainice, circa 190 cm. lungi şi 140 late. Comandaţi-vă numai decât

4 bucăţi de Velinţe (cearceafuri) de durmit din flanel Tigru

pentru suma de **Cor. 9·85.**

cu pachetare şi porto fără altă supraplătire trimise franco acasă. Cu conştiinţ
ştită pot adeveri, că fiecare care comandă va fi pe deplin mulţămit şi cu toa
crederea. Dacă nu corespunde se schimbă. (171)

D-şoara Margareta Ahrens, Wiesbaden, Waterloostrass

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidi

l LX. Sibiiu, Joi 21 Iunie (4 Iulie) 1912. Nr. 66.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

esolvarea chestiei de naționalitate

de Iászi Oszkár.

(Fine.)

„Problema însemnată a chestiei naționalitate e însă totuși *școala orală.* Chemarea școalei poporale nd aceea, de a da elevilor cât mai lte cunoștințe folositoare pentru ță, scopul acesta numai atunci ate fi atins, dacă *limba de propu re pentru instrucția elementară e pre tindenea limba maternă a poporului.* a trebui să se poarte însă de grije, a și *fiecare minoritate mai însemnată să e instruată asemenea în limba ei ma rnă.* Pe lângă limba maternă apoi oate fi învățată în anumite cadre i limba statului, dar la nici un cas u în măsură, ca forțarea ei să fie în etrimentul celoralalte cunoștințe ne esare. Dacă s'ar putea inaugura o astfel de nouă cultură în școala poporală, sigur că ideea instrucției poporale de stat ar prinde teren și printre poporațiunea naționalistă, în șirele învățătorilor și ale inteligenților, cari astăzi perhoreschează instrucția de stat numai din motivul, că văd în ea organisația maghiarisării forțate.

In ținuturile naționaliste au apoi să fie sistemisate la școalele medii catedre pentru propunerea limbii și literaturii majorității din acele ținuturi, ba și a minorității mai însemnate. Mânecând apoi dela principiul, că în ținuturile naționaliste închiegate folosirea regulată a limbii de stat se face de multeori chiar și în școalele medii în detrimentul resultatelor generale ale instrucției, trebue *să se ridice pe seama fiecărei naționalități câteva școale medii cu limba proprie ca limbă de propunere, în o anumită proporție stabilită în lege.* In aceste școale este însă a se purta de grije, ca limba statului să fie învățată în măsura, ca cei ce le termină, să știe vorbi și scrie bine ungurește.

La academii și universități *să se ridice catedre pentru limba și literatura naționalității din acel ținut, precum și pentru istoria literaturii sale.* Să nu se scape apoi din vedere, că pentru desvoltarea liberă a culturii se mai cere și *libertatea organisării economice.* Desvoltarea institutelor naționaliste de bani nu poate fi împedecată într'un stat de drept industrial. Politica economică a statului nu trebue făcută din puncte de vedere naționaliste, ci curat economice și sociale, dacă se urmărește scopul, ca pretensiunile de credit ale poporului să fie satisfăcute bine, ieftin și cu deplină încredere. Dar și față de alte întreprinderi economice trebue să fie aplicate numai punctele de vedere ale politicei drepte sociale. De esemplu, ar trebui *să încete politica stearpă de colonisare*, care așază țărani maghiari, pe pământuri cumpărate de stat, în mijlocul poporațiunei naționaliste. Această dispoziție nedreaptă nu are absolut nici o valoare din punctul de vedere al maghiarisării, în schimb însă provoacă ura poporului flămând după pământ, în contra statului maghiar!

Acestea sunt elementarele pretensiuni, schițate numai în conture generale, fără realisarea cărora nu se poate închipui pacea naționalistă. Opiniunea publică, hrănită cu fraze naționaliste și cu șovinism de afaceri, firește, că va timbra programul acesta de tradare de patrie, cu toate că în el nu se cuprinde nimica, ce democrațiile din apus nu ar fi realisat deja, în măsură cu mult mai mare, și ce nu s'ar cuprinde chiar și în legea de naționalități a lui Deák Ferencz, ori ce nu s'ar putea conclude din aceasta, ca o necesitate logică. Firește, că în parlamentul de astăzi, al asupririi de rasse și de clase, e o utopie naivă a se și vorbi despre chestiile acestea, precum și încercările de pace de până acuma au fost numai manevrări în preajma alegerilor, ori apoi încercări făcute numai pentru onorarea anumitelor intervențiuni ale Domnitorului, sau ale politicei esterne.

Natural, că amănuntele planului schițat aci, astăzi e cu totul imposibil a le stabili. Dar chiar și din această schițare mancă se poate vedea, că realisarea acestor principii fundamentale nu periclitează întru nimica unitatea statului ungar, și nu ar întări nici un fel de năzuință separatistică. Chiar din contră. Realisarea celor mai importante năzuințe sociale ale păturilor largi de popor ar lega cu copcii puternice naționalitățile de mama comună, de statul ungar. Și cumcă speranța aceasta nu e numai fantazie, se poate constata din două esperiențe. Esistă două naționalități în țară, față de cari politica ce se urmărește stă foarte aproape de aceea, pe care o reclamă democrația. Ințeleg procedura față de Italienii din Fiume și față de Sașii din Ardeal. Resultatul e: o desvoltare mai intensivă culturală, o cooperare îmbunătățită și o întărire a sentimentului de încredere reciprocă și de împreună aparținere. Pe omul cu cultură nu-l supără graiul italian și vorba germană, nici sprintenia comunicării economice și spirituale, ori particularitățile de rassă, atunci când știe, că Italienii și Sașii acestia sunt fii credincioși ai statului maghiar, a căror cultură face servicii înaintării economice și culturale din ținuturile lor. Politica aceasta ar trebui deci să fie inaugurată față de toate naționalitățile din țară, o politică pusă pe baze principiare, nu pe temeliile corteșirii. Pe urma ei s'ar sparge pe multe locuri unitatea de limbă, în administrație și pe teren cultural; dar perderea aceasta, mai mult de natură șovinistă și vanitoasă, ar fi din belșug răsplătită *cu unitatea intelectuală și de sentimente*, singurul stâlp sigur al unității de stat. Unitatea limbei de astăzi e unitatea cimiteriului cultural, în care, sub pătura subțire și dură a domniei maghiare municipale stau îngropate: muta neîndreptățire și ascunsa incultură poliglotă a sutelor de mii! Pe când înaintarea în bunăstare și cultură a milioanelor, cari *vreau să trăiască și să se fericească în limba lor maternă*, nu numai că ar da drept și pâne înapoiatelor noastre naționalități, ci le ar ridica la un nivel al industriei, culturii și libertății, la care nici nu ne gândim, și prin aceasta ar asigura și independența statului ungar față de ori ce complicații politice esterne. Asimilări adevărate, în stil mare, se fac numai *în urma emulației libere între popoare cu conștiență deșteptată.* Din domnia de clasă cu o limbă s'ar naște o democrație cu mai multe limbi, sub scutul statului unitar maghiar, și sub eghemonia pacinică a maghiarimei culte. Și într'o situație istorică, diversitatea aceasta de limbi, în resultatul ei final, poate să fie pentru noi isvor de mari favoruri; pentrucă viitoarea democrație maghiară ar putea să ajungă, cu cooperarea naționalităților, să fie avantgarda culturii apusene în Orient, la conaționalii din Balcani!"

Dela comitat. *Marți, în 2* [illegible] *extraordinară a comitatului Sibiiu, convocată la cererea mai multor fruntași sași, cu scopul, ca adunarea municipală să ia atitudine față de situația politică. Propunerea lor a fost, să se voteze încredere guvernului. Comitetul permanent și-a însușit această propunere, combătută de membrii români. In adunarea municipală punctul de vedere al Românilor l-a representat dl* Dr. Vasile Preda, *într'o temeinică vorbire. Oratorul sașilor a fost preotul Iosif Konnerth, unul dintre propunători. Marea majoritate a adunării municipale (5/6 sunt sași, 1/6 români) representanții poporului săsesc*, au primit propunerea, *votând membrii români în contra ei.*

FOIȘOARĂ.

Emanciparea tineretului.

— Un cuvânt pentru tinerimea de școală. —

După *L. Braun*, de *G. Fl. Preșmereanu.*

(Urmare).

E o dovadă, că cu acest mod de judecată ușuratică nu ne dăm sama, că religia nu se poate învăța din slova moartă a cărții învațată pe de rost, că sistemul religios de azi nimicește acel dram de viață religioasă, pe care copilul o aduce la etatea de șase ani cu sine la școală, crescând din acela mai mult un fățarnic. Un curent puternic, care și-a aflat representanți în toate statele culte, având în vedere stările faptice de azi, tinde să elimineze cu totul instrucția religioasă din școală.

Mulți dintre acestia voesc să pună o disciplină de virtuți etice în locul aceleia.

Ei să alintă în credința, că prin aceasta se poate ajunge la o întărire a caracterului, menit a cualifica pe om pentru suportarea greului vieții. Dar chiar presupunând, că aceste dorințe și-ar afla întruparea, oare s'ar schimba spiritul școalei de azi? Forma religioasă ar cădea, ce e drept, dar învățătorul s'ar ținea scai de punctele rigide ale catehismului, în cari ar fi turnate toate normele morale,

Că oare acestea se vor transforma într'o putere vie în internul elevului, aceasta n'o poate ști nici cel mai iscusit dascăl, mai ales dacă acela are a-și bate capul cu o clasă mai numeroasă.

Dela o reformă școlară, în sensul unei schimbări bine simțite a planului de învățământ, așteaptă alte cercuri largi, fericirea pe sama mult amenințatei tinerimi. Ele recunoscură, că un însemnat procent al școlarilor dela instituțiunile înalte de învățământ nu pot corăspunde postulatelor, că povara de muncă spirituală lasă prea puțin timp pentru o îngrijire necesară pe sama corpului. Din o prea mare forțare a spiritului cred ei, că provine și lipsa puterii de voință, precum și slăbirea nervilor.

Numărul mare al gimnaziilor de reformă, cari înlesnesc elevului, ca mai târziu la etate mai matură să poată face singur o alegere între o cultură umanistă și una de științele naturale, și cari prin urmare lasă un rol mai mare sau mai mic și aptitudinilor personale ale elevului, toate se reduc la agitația plină de efect a acestora.

Tot așa reducerea orelor de studiu și cassarea temelor, aceste fantome de spaimă ale multor copii.

Dar conducătorii cei mai radicali ai acestor mișcări merg și mai departe în postulatele lor.

Ei reclamă, ca instrucția științifică să conceadă locul unei instrucții tehnice și ocupații comerciale.

Ei cer cassarea propunerii limbilor clasice peste tot, declarând răsboi gimnaziilor umaniste, ca atari pe toată linia. Ce să însemne aceasta?

E tocmai așa, ca și când deodată cu premenirea apei din baie ai vărsa și copilul, după ce l-ai scăldat. Pentrucă mulți școlari nu dovedesc interes, sau pricepere pentru limbile clasice, trebue să li se închidă tuturor intrarea într'o lume spirituală și mai ideală, din care cei mai geniali cugetători și-au scos subiecte pentru creațiunile lor și le vor scoate și de aici înainte.

De oarece în zilele noastre de trează practicitate o samă de copii mai bucuros s'ar îndeletnici cu construirea unei locomotive sau a unui aeroplan, decât să se aprofundeze în opurile de istorie și literatură, trebue oare să fie siliți toți a face același lucru?

Aceasta ar fi o metodă de nivelare, care dacă ar fi să fie consecuent urmată, vom ajunge acolo, că vom lua pe elevii cei mai puțin destoinici drept măsură și directivă pentru educația spirituală generală.

*

Am văzut, că cele mai multe casuri de sinucidere a tineretului se culeg din o forțare a activității nervilor, provin din frica ce le-o causează esamenele, pedepsele, precum și pe urma unei vieți sedentare istovitoare.

Cum s'ar reduce numărul acestora, dacă școala și-ar reduce la minimum pretensiunile sale.

Dar durere, văzurăm cum se înmulțesc în timpul mai recent casurile de sinucideri ale elevilor de talent.

Și aceasta nu atât de frică, ci simplu, pentrucă azi viața și prin aceasta ș școala, nu le mai oferă nimic nou, nu l multămește spiritul lor, și că în loc ca s le umfle vâslele nădejdiilor cu o nouă dier, îi mai și reține în mers lor de desvoltare.

Numărul lor va crește, dacă refor școlară se va restrânge esclusiv la o re ducere curat mehanică a materialului de învățământ.

Astfel vor fi jertfiți cei tari, celor slabi.

Boale grave interne nu se pot v deca prin câteva pilule sau prin mixturi. Aici însă nu e vorba numai de o simplă boală, care ici colea poate pricinui moarte în mod sporadic.

In dosul acestor copii nenorociți, a căror desperare e în stare să seducă tinerimea setoasă de viață, așa fel, că ea, de bunăvoe se duce la moarte, sunt acei mii de inși, cari nu sucombă, ce e drept în

Răutăcioşi ori inconştienţi?

Organul unor preoţi din jurul Timişorii, întitulat „Revista Preoţilor“, o foaie foarte mult interesată de partea trupească a întemeetorilor, susţinătorilor şi aderenţilor ei, îşi distrage cetitorii, în numărul din urmă, sub atrăgătoriul titlu: *„4000 de coroane, odată! Cine dă mai mult? Pentru o protopopie“*, cu următoarea scornitură:

„Corespondentul nostru din protopopiatul *Lăpuşului* (Arhidieceză) ne relevează că protopopiatul, adecă postul onorific de protopop de acolo e pus la licitaţie. *Preţul de esclamare 4000 coroane.* „Acolo poate deveni protopop acela care „reschează“ atâta“ — zice corespondentul nostru. Şi ce e mai mult — urmează informaţia —, de această târguială şi licitaţie ruşinoasă are cunoştinţă nemijlocită şi „naţia“, adecă poporul, care, la sigur că se va edifica sufleteşte şi va învăţa şi el a stabili preţul parohiei la vreme de trebuinţă. Apoi să te mai miri că slăbeşte încrederea în persoanele oficiale ale bisericei? Şi să te mai miri apoi, că cu aceasta deodată slăbeşte credinţa şi iubirea către întreg aşezământul? Cine strică poporul? Şi cine poartă vina pentru slăbirea credinţei şi pentru atâta indiferentism religios ce-l constatăm?

Toţi *vameşii şi farizeii bisericei noastre ortodoxe* cari practică şi *sprijinesc* încercările de corupţie şi de imoralitate cu prilejul alegerilor în sânul bisericii!!

La relevarea şi la indignarea corespondentului nostru din Lăpuş observăm numai atâta, că dacă pe acolo preţul unui protopopiat e numai *4000 cor.*, atunci încă n'are ce despera, ci să nădăjduiască un *agio* mai ridicat.

La noi nu un protopopiat, ci o singură parohie te costă atâta. Ba despre parohia, acum nu demult deplinită din Nădlac (Arad), se zice, că a costat netto *30.000* coroane. Moralitate nu glumă, Domnule! Şi încă în Biserica lui Cristos. Vai de noi!“

Oricât de nesocotit, ori de răutăcios să fie corespondentul din protopresbiteratul Lăpuşului al „Revistei Preoţilor“, şi oricât de nescrupulos să fie redactorul acestei reviste în alegerea materialului publicat în foaia sa, atâta ar trebui să [illegible] şi unul şi altul, că astfel de lucruri nu se pot scrie şi tipări, fără a putea fi *dovedite;* iar dacă nu pot fi dovedite, fără a fi *pedepsite* persoanele cari le afirmă şi răspândesc cu toată asprimea meritată. Somăm deci pe domnii dela „Revista Preoţilor“ *să dovedească* în foaia lor aceea ce dau ca fapte positive. Să spună, cine a pus protopopiatul din întrebare la licitaţie: onorabilii membri ai sinodului protopresbiteral, cari vor avea *să aleagă* pe protopresbiterul, şi cari nici nu ştiu pe cine vor alege, pentrucă concursul încă nu a espirat? Si până acuma nimeni nu şi-a înaintat concursul. Ori venerabilii membri ai consistoriului arhidiecezan, cari prin votare secretă *denumesc* pe protopresbiterul, şi cari asemenea nu ştiu pe cine vor numi, pentrucă nu pot şti înainte, că sinodul protopresbiteral pe cine va alege? Ori apoi chiar Escelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul, care la acest act nu are alt rol, decât acela, de a presida consistorul plenar, care va numi pe protopresbiterul ales de sinodul protopresbiteral? Şi până când superioritatea bisericească îşi va face datoria faţă de cei vinovaţi, cerem *dovezi* despre cele afirmate în „Revista Preoţilor“, iar până la primirea lor remâne, că ele sunt neadevăruri sfruntate, răspândite de nişte oameni, ori răutăcioşi, ori inconştienţi. Foaia apoi, care adăposteşte în coloanele ei astfel de scornituri, e pentru noi foaie de scandal, iar scornitorii şi răspânditorii astorfel de faime, nişte calomniatori ordinari, vrednici de tot dispreţul.

Incasarea pretensiunilor bisericeşti.

După *Dr. Zolnay Ienő*, fiscal comitatens,
de *Const. Moldovan*, preot.

Luând de bază imprejurarea, că în ţara noastră fiecare comună bisericească legal recunoscută sau recipiată, are dreptul de a impune dări (înţelegând sub aceasta tot feliul de contribuţii, impozite bisericeşti) pe cari le întrebuinţează fiecare comună bisericească conform regulamentelor ei de organizare, — acestea în prima linie sunt a se încassa, — conform uzului local, — de oficianţii respectivei biserici.

E greşită deci presupunerea, că impozitele bisericeşti puse pe singuraticii ei membri, sunt a se repartisa de comuna politică, care apoi — ex offo — trebue să le şi încasseze, deoarece atât repartisarea, cât şi încassările, respective încercarea de încassare, formează în prima linie datorinţa autorităţii bisericeşti.

Escepţie se face numai acolo, unde prin un contract special — ia angajamentul altcineva, d. ex: comuna politică, de a face repartisarea dărilor, precum şi încassarea acelora, dar şi în cazul acesta, cheia de arunc (norma) ş. a. i le pune la dispoziţie autoritatea bisericească, iar comuna politică îndeplineşte numai repartisarea mehanică precum şi încassarea.

Astfel de cazuri, stabilite prin contract, obvin foarte des în sinul bisericii rom.-cat., unde — în lipsă de autonomie — este şi de cuviinţă a se da mână de ajutor funcţionarilor bisericeşti. Angajamentele de natura aceasta ale comunei politice trebuesc însă aprobate de municipiu.

In biserica gr.-or. română, conform „Statutului organic“, comitetul parohial compune lista de repartiţie (impozite etc.); aceasta se aduce la cunoştinţa sinodului parohial, şi după trecerea terminului de recurs — se înaintează oficiului protopresbiteral spre aprobare. După această procedură, se predă lista de impozite pentru încassare epitropiei, care este obligată a încerca toate modalităţile de incassare, permise de biserică. La caz că totuşi nu se poate face încassarea, atunci lista impozitelor neîncassate trebue copiată, apoi subscrisă de preotul local şi protopopul tractual, şi provăzută cu sigilele ambelor oficii se predă administraţiei spre încassare.

Comuna politică, ţinând cont de ajutorarea bisericilor la încassarea pretenziunilor ei — *trebue* să promoveze în mod mulţumitor interesele materiale ale oficianţilor bisericeşti (preoţi, învăţători) a căror activitate constă în cultivarea intelectuală şi morală a locuitorilor din o comună, sau a unei părţi din ea.

Mizeriile ce se observă — cu deosebire în biserica rom.-cat. cu încassările de bir, — sunt atât de mari, încât de multe ori fac 50-60% din bir spesele de încassare, de aceea e mai bine a le schimba în bani, căci atunci primeşte totdeauna — cel interesat — suma întreagă care i compete. — In cazurile, unde atât biserica, cât şi comuna politică, sunt aplicate a le schimba în bani, ca să se solvească bisericii lunar or în cuartal: ia comuna angajamentul de a repartisa suma de bani în mod egal pe toţi cei obligaţi la solvire de bir, pentru a fi scutită de a contribui cu ceva din alodiul comunal.

Dupăce însă sunt şi deaceia, cari din lipsă de mijloace materiale nu pot plăti, comuna politică poate repartisa ceva mai mult pe fiecare credincios, pentruca prin aceasta să se acopere lipsa născută pe urma celor ce nu pot plăti, iar biserica să primească totdeauna întreagă pretenziune stipulată în bani. Astfel de contracte se încheie şi aproabă pe un period de 5—10 ani; dacă încassarea pentru comuna politică este nefavorabilă (ar trebui să contribue din alodiul-comunal) ori chiar în detrimentul ei, atunci ea poate urca sumele fixate în bani. — *De ex.* unde birul de 2 ferdele de grâu anual în termin mediu e de 5 cor., comuna politică, — pe baza înţelesului avut cu biserica — repartisează 5 cor. anual pe cei obligaţi la solvirea de bir, dacă poate comuna politică să contrebue şi ea din alodiul comunal cu cât de puţin, dar are dreptul a ridica competinţa de bir până la 10 cor, şi în feliul acesta nu poate avea deficit nicïodată.

Contractele de natura aceasta pretind — pe lângă aprobarea municipiului — şi aprobarea Consitoriului bis., şi numai după aceea au valoare de drept.

Se naşte întrebarea, că ce este de făcut, dacă biserica — conform uzului local ori regulamentului ei — a încercat încassarea pretenziunilor, dar fără rezultat? (d. ex. s'a publicat în biserică, au umblat din casă în casă epitropii, crâsnicul, sau clopotariul).

Când repartiţia legală şi scadentă nu se poate incassa pe cale bisericească, atunci, dar *numai atunci*, pe baza dreptului advocaţial ce li se cuvine bisericilor din patrie, — are datorinţă comuna politică a veni în ajutor bisericii.

Biserica neavând autoritate executivă, se îndreaptă — pentru validitarea drepturilor şi îndreptăţirilor ei — la autoritatea politică (lumească), care — deoarece drepturile autonome, instituţiile şi legile bisericii, stau sub ocrotirea statului — este *obligată* a îndeplini recercările ei.

Dupăce incassările de pretenziuni bisericeşti nu sunt normate prin legile ţării, ori prin dispoziţii administrative de valoare generală, sunt şi astfel de cazuri, când autoritatea lumească, atât din motivul acesta, cât şi din altele, denegă sprijinul ei. *De. ex*: dacă acl
sufer de greşeli de formă, n
cu sigilul, ori pretenziune
(e'évült) ş. a.

Deci biserica, în intere
să se îngrijească, ca recer
înainteze prin organele oficial
cu mijlocirea organelor supe
ceşti, — autorităţii administr
tente, iar aclusele (lista de rep
prezentate în copii legale, s
provăzute cu sigil şi cifrele
fără ştersături şi raderi.

Recercarea către comun
face instanţa I. a autorităţii bi
rohul local, (of. par., la protest
şi epitropul, la izraeliţi preşe
munei bisericeşti).

Se înţelege, că prin acea
escluse autorităţile superioare
a se adresa şi ele la instanţa I
tăţilor politice, deşi praxa (uzu
ele se adresează autorităţilor
aproape egale (comitelui, vice
pretoriat, comis. administr.)

Prima instanţă politică co
care e a se recerca pentru incas
tenziunilor bisericeşti în cercuri
este *primpretorul* (subprefect), ia
primarul oraşului.

Ordonarea incassării cu f
deci în competnţa autorităţii p
ceasta e chemată în prima linie
dacă peste tot se poate da ajutorul
nu; şi dacă da, atunci dispune
xecuţie, cu îndeplinirea căreia
sau comuna politică, sau îşi trim
său propriu.

In cercuri (districte) de reg
ritatea politică concrede cu exec
măria comunală, care conf. art.
XLIV — 883, apoi art. de lege X
premergând amanetarea (zălogire
mobile a debitorului, — incassează
execuţională pretenziunea bisericii,
o predă — pe lângă chitanţă — r
tantului bisericii, (preot, epitr.)
de jure nu este dotatul (javadal
însăşi biserica aceea, care cere
şi care e *obligată* dotaţilor ei a
salariul.

In legătură cu acestea ţin să
o parte din legea art. XI 1909, ca
fică întrebarea că: ce *poate fi aman
logit) şi ce nu?*

Obiect de zălogire, conform
mintite, constitue averea în număr
tenziunile, averea mobilă şi imobil
rea mobilă şi imobilă se pune sub
tra numai atunci, dacă debitorul
altă avere de valoare corespunzăto
suma restantă cu care debitează. D
pentru zălogire serveşte conspectu
restante şi se îndeplineşte confor
din art. de lege amintit. La licitaţia
verea mobilă nu se pun timbre (§ 47

Pentru susţinerea ordinei pub
cazurile când se ţine execuţia conf. §-4
se poate întrebuinţa şi puterea bra

Pe lângă acestea — durere —
mai multe din legile mai nouă ce s'
dus, periclitează în mod serios val
incassării pretenziunilor bisericeşti. —
din astfel de dispoziţii de lege este
din art. de lege XLV—1907 care scu
servitorii economici de sub ori ce exe
— cu puţine escepţii — a averii mobil
ex: plata lui pentru serviciu e scutită d
ce execuţie etc.

---

faţa morţii, dar se aleg cu viaţa sdruncinată.

E vorba aici de o plagă, ce ameninţă întreg viitorul unui popor. Şi causa acesteia zace cu mult mai adânc, decât cum ne place nouă a ne legăna în presupunerile noastre.

Au doară se poate crede, că copiii îşi curmă firul vieţii, pentru că sunt prea încărcaţi cu lucru?

Copii cu setea lor de ştiinţă, cu energia lor ce se doreşte la muncă?

Ei perd pofta de muncă, pentrucă li se dau petri în loc de pâne.

Lei şi tigri cine a văzut să se închidă la un loc cu mieii şi cânii?! Sau înaintea aceleiaşi iesle alăturea cu caii şi boii?!

Tot aşa, cum vom pretinde, ca vrabia să atingă în sbor aceleaşi regiuni, ce numai maiestosului vultur e dat să le ajungă?

Numai oamenii să fie oare supuşi la una şi aceeaşi măsură? Numai copiii să poată fi formaţi după acelaşi calapod?

In singura deschilinire, pe care de obicei o facem în modul lor de creştere, şi care residă în faptul, că pe unul îl destinăm pentru şcoale mai înalte, pe altul cel mult dacă îl învrednicim de şcoala poporală, suntem conduşi nu atât de aptitudinile lor, cât mai vârtos de prejudiţiile de rang sau de stare materială a părinţilor. Feciorul de amploiat, de negustor şi ofiţer ajunge în gimnaziu, chiar şi dacă creerul lui nu e apt să priceapă latina şi greacă. In timpul din urmă a devenit chiar modă, a trimite pe copil la gimnaziu fără nici o selecţiune; iar mişcarea feminină, care tinde la eliberarea femeii din lanţurile şi legăturile sociale economice şi de drept, îşi alcătueşte chiar un titlu de merit din acest fel de progres.

Copii din clasa muncitoare însă sunt înfundaţi în şcoala poporală, indiferent dacă spiritul lor se simte bine acolo, sau tinde peste acele hotare, căutând orizonturi mai largi, cari să satisfacă espansiunii lui.

Şi câtă vreme gimnazistul cel neapt se strecoară cu chiu cu vai din o clasă în alta, doară va trece cumva şi peste afurisitul esamen de maturitate, pe atunci copilul de şcoală poporală şi-a mântuit deja studiile, pentruca amărât în suflet de soartea sa vitregă să-şi tărască viaţa de vecinică robie în câte o fabrică sau atelier.

Nici una din reformele reclamate aici, n'ar putea însă ajuta ceva, fiecare având partea sa slabă!

Prin aceasta însă numai am atins întru câtva causa cea mai adâncă a epidemiei, căreia cade jertfă tineretul. Copii cei mai capacitaţi, aceia cari sunt chemaţi să devină conducătorii de mâne ai neamului, tânjesc şi mai mult sub sistemul şcoalei, decât cei mai puţin talentaţi.

Lor, ea nu le poate da nimic, după ce şi-au mântuit cei patru ani de şcoală. Ei au să lupte cu urâtul, ori de câteori se vede constrâns învăţătorul, ca în hotărul celor mediocri să repete de mai multeori aceeaşi lecţie.

Au trecut cu succes peste acea lecţiune şi totuş nu se lasă să meargă pe picioarele lor proprii. A avea o părere proprie şi a şi-o descoperi chiar numai în faţa învăţătorului, cerând a o apăra, trece de o necuviinţă ce necondiţionat trebue pedepsită. Şi ceea ce e mai trist, numai puţini dintre acesti elevi sunt despăgubiţi în familie, pentru ceea ce li se denegă în şcoală.

Faţă în faţă cu poziţia autoritativă a învăţătorului stă poziţia arbitrară a părinţilor.

Durere, şi azi trece de o virtute, de o probă sigură, de bună creştere, dacă elevul ştie să-şi înfrâneze limba. Nici un amestec nu e admis, în vorbirea celor mari, precum nici a avea o părere proprie.

Şi dacă totuşi se întâmplă să aibă una, elevul are să şi-o ţină pentru sine. Aceasta este condiţia sine qua non, de înţelepciune pedagogică în familii bune.

Fireşte astfel se înstrăinează tinărul de părinţi şi şcoală, căci nimeni dintre cei ce i-ar putea sta în ajutor, în luptele sale sufleteşti şi spirituale, nu îl înţelege de loc şi nici nu ştie despre păsurile lui nimic.

Chinuit de trebuinţa de a-şi destăinui unor inimi treze şi înţelegătoare păsurile lui, el îşi merge înainte calea sa, neputându-şi afla o persoană de încredere.
Cel mult un soţ de aceeaş suferinţă,
îi mai şi sporeşte propriile sale durer

Şi dacă cumva unii dintre ce
vârstă, dintre acei peste măsură de î
lepţi, cum le place să se dee, observă
din lipsurile sufleteşti ale acestora, ei
din aceasta obiect de râs, aruncând
atâtea săgeţi veninoase de ironie la adr
micilor şi tăcuţilor eroi de suferinţă.

In faţa lor darurile, dragostea ti
rească trec de nişte fleacuri copilăr
sau de semne triste ale unei maturit
precoce bolnăvicioase, căutând să înăb
luptele sufleteşti ce se dau în internul l
Ei nu voesc să înţeleagă, că suferinţ
şi luptele tinerimii nu mai puţin, ci
aceeaşi măsură rănesc sufletul lor simţit
ca şi al nostru.

Ba ele lasă urme mai adânci pent
întreagă viaţa şi sunt mai hotărâtoare d
cât luptele vieţii noastre.

In ochii celor mari numai întru at
are copilăria valoare, întru cât ea es
o pregătire pentru epoca maturităţii! Cât
vreme ştiut este, că fiecărei etăţi trebu
să i se dee atenţia cuvenită, precum
dăm fiecărui anotimp din an.

Scopul ce se are în vedere la învă
ţătură, este ca cele învăţate să aducă u
profit pentru practica vieţii de mai târziu
câtă vreme ea ar trebui să îmbogăţească
totodată şi viaţa presentă a copilului, să-
încălzească inima şi să-i lărgească spiritul.

(Va urma).

Aceasta este a se înţelege aşa, că servitorii economici aplicaţi la economii şi domenii, — dacă nu dispun de bunăvoinţă, — se pot scoate în cele mai multe cazuri de sub sarcinile bisericeşti, mai ales, că astfel de oameni de regulă nu posed averi mobile şi imobile, afară de acelea poate, pe cari le au la respectivele domenii sau economii dela domnii lor.

O altă dispoziţie periculoasă este novela nouă de execuţie (art. de lege XLI—908 §-2—6) pe baza căreia, în aşa măsură se scot de sub execuţie, şi mobiliarul necesar al casei ori al bucătăriei şi alte valori ale unei famlii, încât abia se vor putea afla oameni, la cari se va afla ceva de sechestrat.

Dispoziţia aceasta este frumoasă; însă azi-mâne ajungem acolo, că la clasa de jos a oamenilor, zălogire legală pe avere mobilă abia se va putea efectui, cu toate că cea mai mare parte a poporului de rând constă din astfel de indivizi, cari ar fi în stare să plătească repartiţiile bisericii, fără a se ruina, pe când dacă se ajunge a se cere execuţie pe avere mobilă, — având în vedere favorurile legii, — e aproape imposibil a incassa orice sumă, fie cât de minimală, deoarece dispoziţia aceasta favorabilă a legii trebue să se aplice la toate execuţiile, cari se îndeplinesc pe cale administrativă, deci şi la incassarea dărilor şi la incassarea execuţională a pretensiunilor bisericeşti.

*

Prin art. de lege XLI—1908 § 2—6 se scot din valoare § 51—55, 58. 60—63, 67, 71, 120, 156—158 din art. LX—1881. Conform § 2 din XLI—1908 de sub execuţie sunt scoase: obiecte menite în mod nemijlocit pentru serviciu divin ori de evlavie; cărţi de rugăciune, mobiliarul necesar al bisericii, obiecte dela morminte şi cripte precum şi obiectele nemijlocit necesare pentru înmormântarea celui ce sufere execuţia, şi ale familiei sale; relicvii religioase, fotografii familiare, decoraţiuni, medailii pentru merite, sigilele oficiilor publice şi private, documente, cărţi de prenotare, de prăvălie ori de altă natură, ori alte recuisite de ale oficiilor publice ori private, uniformele necesare, odăjdii bisericeşti, armele jandarmăriei ori ale persoanelor cari păzesc trăsuri şi cai întrucât se ţin de serviciul lui, piese artistice (compoziţii muzicale etc); cărţile, documentele, modelele, instrumentele şi uneltele necesare ale oficiilor publice şi private, ale preoţilor, profesorilor, învăţătorilor, notarilor publici, advocaţi, medici, ingineri, scriitori, moaşe, etc. instrumentele, vasele, laboratoriile farmaciştilor, căci au lipsă de ele pentru continuarea ocupaţiunei, apoi recvizitele spitalelor publice şi private, mobiliarul necesar pentru casă şi culină a unei familii, vasele şi recvisite de fiert şi mâncat, cuptoare, vetre, îmbrăcămintea necesară, albituri de pat, rufăria, medicamentele şi cele necesare unei familii ce sufere de boală, cărţile de şcoală şi recvizitele de învăţământ, armele necesare, pentru asigurarea personală ori a continuării meseriei. La cei ce se susţin cu palme, zileri, industriaşi, mici meseriaşi, lucrători în fabrici, nu se pot sechestra instrumentele ori vitele necesare pentru continuarea lucrului; totodată nici materialul gata până la suma de 150 cor. al meseriaşilor şi industriaşilor mici; deasemenea din cele necesare de luminat încălzit şi hrana ale unei familii, cât e de lipsă pentru un interval de *o lună*; apoi atâţia bani în numerar câţi sunt necesari pentru chirie pe 1/4 de an; proviziunea, paie, nutreţ pentru susţinerea pe 1/2 an a unei vaci, ori 4 oi sau 4 capre, 4 porci; iar dacă se vinde tot, atunci primeşte recompensă în bani; la cei ce se ocupă cu economia de câmp, sământa necesară de sămănat pentru 12 jugăre catastr., vite de tras, proviziunea pe 1/2 an, paie, unelte economice; la caz contrar primeste recompenză în bani; la acelea persoane la cari nu se pot cuprinde emolumentele nici cel puţin în parte (salariile), din suma de bani în numerar aflaţi, nu se poate cuprinde o sumă de bani corespunzătoare, — dela realizarea execuţiei până la terminul cel mai apropiat de a primi salar, şi în fine acelea obiecte pe cari le scoate legea de sub execuţie. — § 6 — art. XLI — 1908. Oficianţilor de stat, municipali, comunali, preoţi, profesori, învăţători aplicaţi la institute publice de învăţământ, jandarmi, membrii personalului dela institute de corecţiune ori temniţe, apoi oficianţilor dela tren şi vapoare, ori altora cari sunt aplicaţi cu salare lunare ori anuale, ale oficianţilor artistici, economici, dela direcţiunea teatrului naţional, opera regească, soliştilor din drame şi operă, a membrilor de orchestră şi cor; apoi salariul anual sau ori ce fel de adaus de salar, cel mult numai 1/3 se poate pune sub execuţie, dacă rămâne intactă suma de 2000 cor. La persoanele înşirate mai sus banii de cuartir se pot sechestra numai pentru cuartir, iar venitele ce se încassează după oficiu în general nu se pot cuprinde. Dacă vreo persoană din cele amintite zideşte ori cumpără o casă şi în scopul plătirei ei a cedat prin document public banii de cuartir, atunci în caz de neconformare se pot sechestra. (Va urma).

NOUTĂŢI.

Dl Titu Maiorescu la Viena. Preşedintele consiliului de miniştri din România dl *Titu Maiorescu*, aflându-se la Viena, a fost primit în audienţă de Maiestatea Sa Monarhul nostru, care a conferit cu acest prilej dlui Maiorescu marea cruce a ordinului „Leopoldin“.

*

Şeful statului major la Sinaia. Duminecă după ameazi a sosit la Braşov baronul *Schemua*, şeful statului major; iar Luni dimineaţa a călătorit mai departe, la Sinaia, unde a fost primit în audienţă particulară de regele Carol şi a participat la dineul de gală al curţii. Cu trenul de seară, baronul Schemua a plecat pe la Predeal direct la Viena.

*

Vizita preşedintelui republicei franceze. Se scrie din Paris, că preşedintele Fallières va face ţarului Nicolae o vizită. Intâlnirea se va face în decursul lunilor de vară şi va avea loc în apele finnlandeze.

*

Congresul euharistic internaţional. Comitetul organizator din Viena a stabilit programa congresului euharistic şi a trimis-o tuturor statelor. Conform acestei programe se vor ţinea patru şedinţe festive în 11—14 Septemvrie 1912. Intre obiectele dela ordinea zilei se află: Consiliul ecumenic dela Trient (1545-1563), euharistia în istoria Habsburgilor, hrana spirituală şi corporală a muncitorului, despre euharistie şi viitorul bisericii ş. a.

*

Căsătorie princiară. Din Gmunden se vesteşte, că principele de Cumberland *Ernest August* se va fidanţa cu principesa *Victoria Luiza*, unica fiică a împăratului Wilhelm al Germaniei.

*

Asentări. Ziare din capitală anunţă, că asentările din anul acesta se vor începe în 28 Iulie în Austria, în 1 August în Ungaria.

*

Caz de moarte. Consilierul *Hervoici*, nimerit de glonţul studentului *Juchici*, care-l destinase banului crost *Cuvay*, a decedat Sâmbătă d. a. după lungi suferinţe. Inmormântarea i s'a făcut Luni cu mare pompă. Atentatorul *Juchici* e închis în temniţa din Zagreb şi-şi aşteaptă pertractarea finală în acest proces de omor, din care apărătorii sei vreau să facă un mare proces *politic.* Au invitat întreaga presă mare europeană să participe la pertractare, în cursul căreia se vor face mari destăinuiri politice.

*

Ştiri şcolare. La gimnaziul de stat al Sibiului au fost înscrişi în anul şcolar 1911/12, acum trecut, 522 de elevi, cu 18 mai puţini decât în anul şcolar precedent. Au făcut examen la sfârşitul anului 464 elevi; dintre aceştia sunt români 257, maghiari (şi evrei) 175, germani 32. — Inscrierile la acest gimnaziu se fac în primele cinci zile *din Iulie* n. In Septemvrie se vor mai primi şcolari numai în cazul când va fi loc în clasă. — La înscriere se plătesc următoarele taxe: 10 cor. pentru primire în institut; 1.60 cor. pentru anuar; 1 cor. la Biblioteca tinerimii, 1 cor. la instrucţia în muzică şi cântare, 1 cor. pentru fondul de ajutoare a tinerimii şi 1 cor. la fondul de excursiuni, — cu totul 15 cor. 60 fil. Nici un şcolar nu poate fi scutit de plătirea acestor taxe.

*

Caz de moarte. Din Belgradul sârbesc se vesteşte moartea ministrului prezident *Milovanovici*, unul din bărbaţii de stat ai Sârbiei. Răposatul a avut un rol însemnat, când cu anexarea Bosniei şi Herţegovinei.

*

Mulţămită publică. Pentru scopurile „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“ au binevoit a dona: Dr. Andreiu Ille, advocat în Tinca, şi Mărioara Dr. Ille n. Zigre câte K. 10. —; văd. I. Dr. Popp şi Sever Popp câte K 5 —; Eugen Sibiian, Dr. Aurel Pintea şi Alexandru Popovici câte K 2 —; Cornelia Ille, Neluţu Popp, N. N., Lia Barbu, Valeria Rocsin, Sabina Andru, Aug. Teohan, Teodor Czecz, Georgiu Cosiu, Teodor Ristin şi N. N. câte K 1 —; Rozalia Achimaş 20 fileri; Cornelia Cosma, Coroiu Nicolau şi Amalia Mayr câte 50 fileri; Lucreţia Zigre 40 fileri; Sandi Achimaş 20 fileri; în total K 52.70. Pentru aceste donaţiuni exprimă mulţămită: Comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“.

*

Alegere de preot. In fruntaşa comună gr.-ort. rom. *Petroşeni* a fost ales Dumineca trecută cu totalitatea voturilor şi cu deosebita însufleţire capelan dl *Ion Duma*, absolvent al seminarului nostru din Sibiiu şi al facultăţii de filosofie din Budapesta, unul dintre cei mai harnici membri ai generaţiei tinere.

*

Principele moştenitor rusesc. Din Berlin se desminte ştirea, că principele moştenitor rusesc Alexe ar fi bolnav de tuberculoza osului.

*

Osândire. Din Roma se scrie, că locotenentul *Paterno*, care omorâse pe contesa Trigona, dama de onoare a reginei italiene, a fost condamnat la muncă silnică pe viaţă. Aceasta este cea mai mare pedeapsă ce se dictează în Italia.

*

Monument lui Heine. Alianţa „Heine“ din Halle a cumpărat bustul uriaş al lui Heine, lucrat de sculptorul Schönemann. Bustul va fi aşezat pe una din pieţele acestui oraş. Desvelirea se va face în luna lui August.

*

Greva secerătorilor. După ştiri sosite din Szekszárd, lucrătorii din mai multe ţinuturi de comitatul Zsolna se pregătesc să se pună în grevă. Muncitorii în unele locuri declară, că nu se apucă de seceriş decât pentru o plată de cel puţin şapte coroane pe zi. Proprietarii se îngrijesc să comande maşine de secerat în număr corespunzător, pentru a nu suferi daune în urma viitoarei greve. Jandarmeria a fost întărită prin militari.

*

Holera se respândeşte repede în comunele de pe lângă Volga. In Ţariţin s'au constatat până acum 60 de cazuri.

*

Presa la jocurile olimpice. In Stockholm se pregătesc mari festivităţi cu prilejul jocurilor olimpice. Stadiul, arena concursurilor, clădit în formă de amfiteatru, este gata. Aici se vor întrece peste patru mii de concurenţi. Clădirea şi aranjamentul său a costat trei pătrare de milioane coroane, şi poate să cuprindă 27 mii de privitori. Pe sama presei s'a construit un loc deosebit. Pe tribuna publiciştilor sunt 500 de locuri, la fiecare câte o măsuţă de scris, telefon, şi lucrurile necesare reprezentanţilor presei.

*

Autonomia confesiunii evreeşti. In primăvara trecută s'au întrunit reprezentanţii din 250 comune religioase evreeşti în afacerea autonomiei confesionale a jidovilor din patria noastră. Din încredinţarea adunării, a plecat o deputaţiune la Budapesta, şi Vineri s'a prezentat la ministrul de culte Zichy şi la ministrul preşedinte Lukács, pentru a le cere sprijinul. Ministrii au răspuns, că se vor grăbi a da ajutorul cerut pentru întemeerea autonomiei acestei confesiuni.

*

Catastrofa unui balon. Iarăş s'a nimicit un mare balon-Zeppelin. Dirijabilul *Schwaben*, care din 10 Iunie a. c. făcea transport de persoane şi scrisori între Baden-Baden, Frankfurt şi Düsseldorf, a fost izbit la pământ de un vânt puternic. Cazanul a explodat şi dirijabilul s'a aprins şi a fost total distrus. Sunt vreo 40 de răniţi. — Schwaben este al optulea balon-Zeppelin, care s'a nenorocit.

*

Economie. Se scumpeşte preţul grâului de toamnă, în urma unor veşti nefavorabile despre starea sămănăturilor. Veştile însă nu corespund deplin adevărului. Se aşteaptă o nouă evaluare a recoltei. Ministrul de agricultură va publica zilele acestea constatarea oficială a sămănăturilor.

*

Viaţă lungă. La Copi, lângă Odesa, a murit un ţăran în vârstă de 141 de ani. Naşterea lui în anul 1771 se dovedeşte prin act oficial. Ţăranul în cei din urmă 15 ani era vegetarian desăvârşit. In toată viaţa sa a fost un fumător pătimaş, încolo a trăit cumpătat.

*

Dela universitatea din Budapesta. Inscrierile la universitatea din capitală pe anul şcolar 1912/13 se încep în 1 Sept. şi durează până la 15 Septemvrie. Sunt îndreptăţiţi la inmatriculare cei ce dovedesc cu atestat original, că au trecut examenul de maturitate. Se cere şi certificatul de naştere. Femei se primesc numai cu încuviinţare ministerială; astfel de cereri se naintează până în 31 Iulie la decanatul facultăţii, unde se doreşte înscrierea. Cereri pentru scutire de didactru au să se nainteze la questură până în 12 Septemvrie. Taxa semestrală pentru ascultătorii ordinari ai universităţii este 75 coroane.

*

Pe jos împrejurul pământului. Ziaristul din Haga, Gerhard *Perfros* cu soţia sa Maria *Zovarts* au întreprins o călătorie pe jos împrejurul pământului. Drumeţii pedestri au sosit zilele acestea în Ungaria. Călătoria întreagă va dura cam opt ani. Impresiile lor de călătorie vor alcătui un mare volum de scriere etnografică. Au plecat din Amsterdam în 16 Iulie anul trecut 1911.

*

Se ieftinesc timbrele poştale pe ziare. Din Budapesta se vesteşte, că guvernul ţării noastre a pregătit un proiect de lege cu privire la reducerea portului pe ziare. In loc de 2 fileri se va plăti 1 filer. Proiectul se va nainta camerei la începutul anului viitor.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Vasile Moşoiu, notar (Apoldul inf.) şi soţia sa Maria n. Orăştianu, 4 bani, Ioan G. Râbu, epitrop (Rodu), 5 bani, Alexă Piso, sodal lăcătuş (Budapesta 40 bani, Ioan Balea, contabil, 20 ban Ioan Comşa, înv. (Bruiu), 50 bani, Aurel Cosciuc, conferenţiar agron., 40 bani, Augustin Cupşa, paroh (Cupşeni) 1 cor. şi Vic. Tordăşianu, prezident, 10 bani; ear la legatul T. L. Albini, pentru ajutorarea copiilor săraci din Cut, aplicaţi la meserii au dăruit: Nicolae Todea, paroh (Balşa), 50 bani, fraţii Dragoş, Fabius şi Melania B., 40 bani şi Popovici Mondoc, învăţător Sebeşul super. 50 bani.

*

Teatru în Ibaşfalău. Inteligenţa română din Ibaşfalău va da o producţiune teatrală-corală, împreunată cu joc, cu concursul unui cor compus din elevi ai Seminarului „Andreian“ din Sibiiu, Dumineca, în 14 Iulie st. n. a. c. în sala Hotelului „Casa de păstrare“ din comună. Inceputul la 8 ore sara.

Cărţi şi reviste.

Poezia poporală din Bihor, de *Dr. Petru Hetcou*, Beiuş, tip. „Doina“, societate p acţii, 1912. — O broşură de 96 pp. I partea primă se găseşte un studiu asupr poeziei poporale bihorene; în a doua parte care e mai mare şi mai importantă, se dau probe de poezia aceasta, repreduse în jargon local cu anumite semne fonetice. Pro bele sânt următoarele: O legendă despr Gruia lui Novac; o baladă despre Soacr loatră; 12 colinde de pe valea Bărcăulu şi a Crişului; satire, cântece cătăneşti, d ferite doine şi patru descântece, — toa împreună formează o interesantă cont buţie pentru cercetătorii limbii românes — Preţul broşurii nu este indicat.

Bursele V. Stroescu.

Şcoale de măiestri tâmplari.

Concurs.

„Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ dă la concurs următoarele burse din donaţiunea de 10,000 cor. a d-lui Vasile Stroescu:

Două burse de câte 500 cor. pentru două calfe de tâmplar, care să urmeze cursurile de maiestri pentru tâmplăria de mobile şi clădiri, apoi cursul pentru industria casnică şi sculptură la şcoala specială i. r. pentru lucrarea lemnului în Câmpulungul Bucovinei, cu scopul de a se desăvârşi în meşteşugul tâmplăriei de mobile, în sculptură etc. Cursurile durează doi ani.

După terminarea acestei şcoale vo fi trimişi în străinătate, ca să înveţe co fecţionarea de jucării pentru copii.

Concurenţii pe lângă cerere vor f inta următoarele acte:

- *a*) certificat de botez;
- *b*) certificat de şcoală;
- *c*) certificat de calfă de tâmplar;
- *d*) certificat de practica făcută;
- *e*) certificat de sănătate.

Bursierii la primirea bursei v să deie o obligaţie iscălită de păr tutori, că după terminarea studiilo stabili pe teritorul locuit de Rom Ungarie, şi în caz când s'ar deschide noi o şcoală pentru industria lemnului s fie obligaţi a funcţiona ca instructor la această şcoală cel puţin 5 ani.

Cererile pentru ambele categorii de burse se vor înainta biroului „Asociaţiunii“ Sibiiu (Nagyszeben) Str. Şaguna Nr. 6 până la 21 Iulie n. a. c.

Sibiiu, 22 Iunie 1912.

Andreiu Bârseanu, prezident.
Oct. C. Tăslăuan secretar.

Nr. 346/1912. (146) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa I-ă **Vinerea**, pe baza rezoluțiunei prea Veneratului consistoriu Nr. 14,103. Bis. 1911 se escrie concurs cu termin de 60 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

1. Venitele întregi dela jumătatea parohiei Vinerea, şi anume: dela familiile din casele de sub Nrii 239 înainte până Nrul 500, eventual şi mai bine.
2. Jumătate din venitele dela altariu.
3. Venitele întregi dela filia Cujir, până va deveni materă.
4. Cel puţin 600 cor. ajutor din visteria ţării.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, şi se vor presenta în vreo Dumineca sau sărbătoare în parohie spre a cuvânta şi celebra în sfânta biserică pe lângă ordinea stabilită în conţelegere cu protopresbiterul.

Orăştie, 14 Maiu 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

„**Albina**“
institut de credit şi economii în Sibiu.

A XXV-a tragere la sorţi publică

a scrisurilor fonciare de 5% în florini ale *Institutului de credit şi economii „Albina“* a urmat în *29 Iunie 1912* în prezenţa domnului notar public regesc *Gavriil Zágoni*, a doi membri din consiliul de administraţiune şi a comitetului de supraveghiare al institutului. S'au tras în valoare totală de *florini 48,000* următorii numeri:

à fl. 500 Nr.: 90, 111, 116, 117, 143, 219, 225, 273, 274, 287, 342, 402, 441, 478, 513, 532, 615, 623, 648, 673, 688, 770, 773, 799, 804, 859, 875, 956, 972, 1097, 1103, 1041, 1054, 1113.

à fl. 1000 Nr.: 12, 28, 33, 56, 87, 104, 167, 170, 185, 238, 245, 247, 283, 290, 293, 349, 414, 465, 471, 510, 520, 522, 563, 582, 617, 718, 727, 732, 752, 788, 795.

A IV-a tragere la sorţi publică

a scrisurilor fonciare de 4½%. S'au tras în valoare totală de *Coroane 64,000* următorii numeri:

à K 500 Nr.: 4, 12, 33, 96, 118, 133.

à K 1000 Nr.: 3, 6, 26, 29, 85, 134, 191, 224, 268, 285, 310.

à K 2000 Nr.: 17, 34, 70, 102, 230, 278, 345, 358, 362, 371, 396, 472, 497, 499, 528, 608, 678, 692, 693, 715, 724, 730, 834, 885, 940.

Cu începere dela *1 Ianuarie 1913* aceste scrisuri fonciare se răscumpără la *cassa institutului* în *Sibiiu*, la *Filialele* sale în *Braşov, Lugoş, Mediaş* şi *Murăş Oşorheiu*, la *K. k. priv. Bank & Vechselstuben - Actien - Gesellschaft „Mercur“*, şi la *Wiener Filiale der Zivnostenská banka pro Cechy a Maravu* în *Viena*; la *Ungarische Escompte- und Wechsler-Bank* şi la *Pester ungarische Comercial-Bank* în *Budapesta*, precum şi la *Filiale der k. k. priv. oesterr. Credit Anstalt für Handel und Gewerbe in Triest*, în întreaga valoare nominală împreună cu interesele curente; însă se pot răscumpăra şi mai nainte oricând prin escomptare, sau se pot schimbà cu alte scrisuri fonciare după cursul zilei.

Cu *1 Ianuarie 1913* încetă interesele lor mai departe, şi cupoanele de interese scadente mai târziu, dacă la prezentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eşite la sorţi la tragerile de mai nainte nu s'au prezentat încă pentru răscumpărare următoarele:

de 5%: *à fl. 500* Nr.: 77, 131, 136, 264, 484 (din 1908), 490, 675, 710, 855, 1017, 1022, 1115 (din 1909).
à fl. 1000 Nr.: 10, 80 (din 1910), 580 (din 1910), 789 (din 1910), 829 (din 1910).

de 4½%: *à K 500* Nr.: 37 (din 1910).
à K 1000 Nr.: 82.
à K 2000 Nr.: 67, 226, 349, 577 (din 1910), 612, 716, 769, 865, 878, 930 (din 1910).

Sibiiu, în 29 Iunie 1912.

(179) 1—1 *Direcţiunea.*

Nr. 589/1912 prot. (178) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională gr.-or. română din **Ighişdorful-românesc**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1 Salar fundamental de 1000 cor. din care 600 cor. se vor plăti din repartiţie pe popor, iar restul de 400 cor., precum şi cvincvenalele, la care alesul poate reflecta numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această şcoală, s'au cerut dela stat. 2. Cvartir constătător din 2 odăi, o bucătărie şi cămară.

Invăţătorul ales va fi dator să ţină strana la utrenie şi vecernie în biserică, iar la sf. liturgie să cânte regulat cu copiii fără altă remuneraţie şi să propună atât în şcoala de toate zilele, cât şi în cea de repetiţie religia şi să cultive grădina de pomărit.

Invăţătorul care va dovedi şi cvalificaţiune muzicală pentru instruarea şi conducerea unui cor bisericesc, va fi preferit şi separat rebonificat.

Concurenţii sunt datori, cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului să se prezinte în vre-o Dumineca sau Sărbătoare în biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul, iar petiţiile de concurs, instruite cu estras de botez, atestat despre studiile premergătoare, absolutor de pedagogie şi diplomă de învăţător, eventual şi alte documente recomandătoare să le trimită la oficiul protopopesc subsemnat.

Agnita, 15 Iunie 1912.

In înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 1597/912 pret. (180) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **vicenotar** în comuna **Jinna**, (cercul Szerdahely, comitatul Szeben), dotat 1000 cor. salar anual prin aceasta public concurs şi provoc pe reflectanţii la acest post a-şi înainta cererile lor instruite conform §-6 ort. I. din 1883, respective §-3 art. XX 1910 şi cu atestatele despre serviciile lor de până acum, până în **3 August 1912**.

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbei româneşti se recere necondiţionat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Szerdahely, la 30 Iunie 1912.

Primpretorul cercual:
Dr. Bruckner.

Szám. 5951/1912. (181) 1—1

Szebenvármegye alispánjától.

Arlejtési hirdetmény.

Szebenvármegyében vármegyeház hivatalos helyiségeinek fűtéséhez 1912/13 évre szükséges kettőszáz (200) m³ nem usztatott kemény, száraz tüzifa szállításának biztositása céljából 1912 évi julius hó 20-án szombaton d. e. 11 órakor ajánlattal egybekötött versenytárgyalás fog tartatni.

Közelebbi adatok, Szebenvármegye hiv. lapja 25. számában közzétett hirdetményben foglaltatnak.

Nagyszeben, 1912 junius hó 21-én.

Fabritius
alispán.

Nr. 116/1912. (174) 2—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Preavenerabilul Consistor arhidiecezan cu Nr. 1910/1912 şcol. prin aceasta se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere **adaptarea şcoalei confesionale gr. or. române din Arpaşul inferior,** protopresbiteratul Avrigului, comitatul Făgăraş.

Licitaţiunea se va ţinea *Dumineca în 7 Iulie st. n. 1912 la 2 ore post-meridiane* în edificul şcoalei noastre din loc. Preţul de strigare este 2622 cor. 60 fileri după care sumă licitanţii au a depune un vadiu de 10% în bani gata, eventual în hârtii de valoare acceptabile.

Licitaţiunea e verbală, însă oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător şi cu declaraţia ofereutului, că cunaoşte condiţiunile şi să supune lor, să primesc până la începerea licitaţiunei cari sunt a se da la mâna prezidentului comitetului comun şcolar.

Comitetul comun-şcolar îşi rezervă dreptul de a alege dintre minus oferenţi pe acela în care va avea mai multă încredere fără considerare la suma oferită.

Planul, preliminarul şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial gr.-ort. din loc în orele oficioase.

Arpaşul-inferior, din şedinţa comitetului comun-şcolar ţinută la 26 Iunie 1912 st. n.

Trandafir Dragomir preşedinte. **Basilu Vasu** paroh.
Leon Vasu not. com.

Nr. 49/912. (173) 2—3

Publicaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistor arhidiecezan prin Nrul 773/1912 şcol., prin aceasta se publică licitaţie minuendă, pentru a se da în întreprindere **zidirea şcoalei confesionale gr.-or. române din Vama-Buzău**, tractul Treiscaune.

Licitaţiunea se va ţinea *Dumineca în 24 Iunie* (7 Iulie) a. c. la oarele 11 a. m. în edificiul şcoalei celei vechi din loc.

Preţul de strigare este 4690 cor. având întreprinzătorul a se îngriji de întreg materialul necesar. — Se observă, că să dă în întreprindere zidirea unei singure sale de învăţământ.

Licitanţii sunt datori a depune 10% vadiu în bani gata, eventual în hârtii de valoare acceptabile.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul a alege dintre minus oferenţi pe acela, în care are mai multă încredere, fără considerare la suma oferită.

Planul, preliminarul şi condiţiile de zidire se pot vedea la oficiul parohial din loc în orele oficioase.

Reflectanţii nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese sau diurne pentru câştigarea informaţiunilor mai de aproape la faţa locului, precum nici la participarea la licitaţie.

Vama-Buzăului, în 27 Maiu 1912.

Oficiul parohial gr. or. român:

David Coman preşedinte. **Ioan Modroiu** notar.

Nr. 580/1912. Văzut:

Constantin Dimian,
protopop.

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 48—52

Se află pretutindenea.

Depozitul general pentru Sibiiu şi jur la:

Vasilie Ban, Sibiiu,
strada Ocnii (Burgergasse) Nr. 7 şi
strada Faurului (Smidtgasse) Nr. 16.

AVIZ!

Am onoare a aduce la cunoştinţa onor. public, că în timpul absenţei mele de 5 ani, am studiat curăţitul şi coloratul vestmintelor în mai multe fabrici mari în străinătate, precum şi la fabrica domnului G. L. Schmidt în Bucureşti. Reîntors de acolo m'am aşezat în

SIBIIU,
strada Măcelarilor Nr. 5 şi strada Crucii Nr. 14,

unde am deschis cu **1 Iulie 1912**

o Vopsitorie şi spălătorie chimică cu aburi.

La acest fapt doresc a atrage atenţiunea onor. public. Primesc orice vestminte spre **colorat, curăţit** şi **spălat** în abori pe lângă executare conştienţioasă. Mai departe **costume de bărbaţi, dame** şi **copii**, de bal şi **teatru, preoţeşti** şi **de militari**, precum şi toate felurile de **stofe de mobile, covoare, dantele, gardine, blănării, pene de pălării, decoraţiuni de dantele** şi **mătasă, mănuşi de glacé** şi **svediene, umbrele** şi **lucruri de mână. Curăţirea albiturilor fine** şi **de trusouri. Gulere** şi **manjete** să spală cu aburi, făcându-le albe ca zăpada şi lustruite ca oglinda.

Pentru binevoitorul sprijin al onor. Public, să roagă

(164) 1—3 cu toată stima: **K. Meixner.**

30,000 de părechi
păpuci şi ghete
se vând cu preţ redus.

Toate în lume se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai păpucii şi ghetele exec. în atelierul lui

VASILIE BAN

la „Cisma mare roşie“

după cum se numeşte prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită **prăvălie de încălţăminte s'a mărit în casa proprie** şi la fiecare părechie se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera **ghete bune** şi **trainice** pe lângă preţuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca şi până acum.

E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alţii, eventual să returnează banii.

(221) 32—

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 23 Iunie (6 Iulie) 1912. *Nr. 67.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Oscar Iászi.

(B.) Numele acesta, cunoscut de vre-o zece ani cercurilor maghiare, ca formând pentru unii obiect de cea mai înaltă stimă și simpatie, iar pentru alții obiect de ură și de groază, — a ieșit acum în timpul din urmă mult la suprafață, pe urma valorosului seu op literar despre *„formațiunea statelor naționale și chestia de naționalitate“*, — studiul politic, din care a reprodus unele părți mai actuale și mai marcante și ziariul acesta, dovedind prin aceasta un simț corect față de importanța lucrării numite, care a provocat sensație în cercurile cele mai largi, nu numai pentru direcția cu adevărat liberală, până acuma neobicinuită în literatura maghiară, ci mai ales pentrucă de mult, ba poate niciodată, scriitor maghiar n'a pus raporturile noastre speciale pe un nivel atât de înalt, și față de ele n'a folosit o critică atât de obiectivă și nepreocupată, cum a făcut-o acum acest genial scriitor tiner.

Autorul acestei importante lucrări, pe care scriitorul acestui articol îl cunoaște bine și de mult, îi cunoaște modul de gândire și i-a urmărit cu atențiune întreaga activitate, merită să ne ocupăm cu el chiar la locul acesta de frunte.

Domnul Iászi s'a născut în orașul Careii-mari din comitatul Sătmarului. Părinții sei sunt — evrei. Dar nici esteriorul seu simpatic, nici modul seu de gândire și de judecare, nu-l tradează a fi evreu. Ce se atinge de cualificație, domnul Iászi e doctor în-științele de stat, și s'a distins pe acest teren în așa măsură încât în anul acesta a fost habilitat, ca docent privat de dreptul public la universitatea din Cluj.

Ca toți oamenii geniali, așa și Iászi, a avut norocul, ori nenorocul, că nu s'a putut lua după îndrumările altora, ci a început de tiner să judece lucrurile cu capul seu propriu, pășind cu multă încredere pe terenul scrutării independente și al criticei obiective.

Independența aceasta spirituală, cam rară în zilele noastre, precum și inclinările sale spre democratism, l-au atras în cercurile liber-cugetătorilor, unde în scurtă vreme și-a câștigat autoritate și și-a creat o posiție puternică.

Domnul Iászi a întemeiat și redactează și acuma revista maghiară „Huszadik Század“, în care au apărut multe articole favorabile naționalităților nemaghiare, și mai ales nouă, Românilor. Dela început a pornit în coloanele acestei reviste o luptă hotărâtă, purtată cu puternicele arme ale științei, în contra reacțiunei, mai ales în contra direcției feudale și clericale, în a cărei domnie vede Iászi isvorul relelor din viața noastră publică, și în a cărei sdrobire crede a afla, — cu drept, ori fără drept, — regenerarea morală a țării și a societății, ba a omenimei întregi. Mijloacele le caută în delăturarea deosebirii de clasă, confesiune și de rassă, prin urmare, stă pe baze mai mult internaționale, decât naționale.

Și tocmai aceste baze au făcut, ca contrarii sei, așa numitele cercuri conservative naționale, să desconsidere întreaga activitate a lui Iászi, suspicionându-l și presentându-l ca pe unul, care plutește în apele socialismului internațional, și care în detrimentul patriei, al religiei și al societății politice se apucă de o muncă herostratică, pentru a dărâma fortărețele, cărora este a se mulțămi esistența milenară a patriei noastre. In o astfel de lumină e presentat Iászi de es. din partea lui „Budapesti Hirlap“ și a consoților conservativi de principii, cari caută să-l discualifice din punct de vedere al patriotismului.

In urma acestei aparențe false apoi nu numai contrarii declarați perhoreschează direcția lui Iászi, ci și bărbați, cari stau pe un nivel înalt moral, cum e Mocsáry Lajos, care în chestia de naționalitate are o direcție congruentă, — nu se poate împrietini cu vederile lui Iászi, fiindcă acesta atribue starea de nefericire a țării aristocrațimei, elementelor feudale, cu câte peste o mie de jugăre, cari însă, după Mocsáry, au urmat totdeauna direcții patriotice, ba la 1848 de bună voe au renunțat dela prerogativele lor, au șters jobăgia și au dat țării bărbați luminați, ca Kossuth, Deák, contele Széchenyi, baronul Eötvös, etc. Deci Mocsáry nu face aristocrațimea responsabilă pentru stările miserabile din țară, ci în prima linie episcopatul romano-catolic, înzestrat cu latifundii estinse, și în linia a doua evreimea hrăpăreață, și zice așa: Dumnezeu să ferească țara de pacostea, ca în locul domnilor vechi, să vină domnii cei noi!..

Scriitorul acestui articol a stat în contact cu amândoi acești domni; și din punctul de vedere al intereselor noastre speciale a căutat să aplaneze divergențele de păreri dintre ei, dar fără resultat. Epoca și direcția veche nu se poate uni cu cea nouă.

Atâta însă pot să spun, că lipsa de religiositate și de patriotism, e o acuză, în contra căreia domnul Iászi totdeauna a protestat, și pe care nu i-au putut-o dovedi nici cei mai înverșunați contrari ai sei; fiindcă din nenumăratele sale scrieri nimic alta nu poate fi constatat, decât un democratism radical, pus pe bazele perfectei egalități de drept. Acesta e idealul pentru care luptă Iászi.

In urma acestei convingeri tari și obiective, cum și în urma pronunțatei sale direcțiuni politice, domnul Iászi a stat departe de orice politică de partid, propagând mereu principiile sale. A apreciat deci cu bunăvoință politica de guvernare a ministrilor conte Khuen, Lukács și Székely, câtă vreme aceștia erau aderenți ai direcției democratice, și mai ales ai reformei electorale, pe baza sufragiului universal.

Ceea ce însă ne interesează pe noi mai mult este, că *domnul Iászi e cel mai zelos propagator al recunoașterei drepturilor noastre și în această convingere a sa nu-l poate clătina nici un punct de vedere altul, fie oricât de înalt.*

Pentru această convingere a sa a luptat un deceniu, cu graiul și în scris, în ziare, în scrierile sale, în societățile științifice, în întruniri publice, ținând piept totdeauna pe față și fără frică cu prejudițiile încăpățînate și cu reavoința, care consideră nemulțămirea ivită în cercurile naționaliste de năzuință antipatriotică, iar pe noi de dușmani ai țării și ai maghiarimei, presentându-ne astfel în sus și în jos, pecând noi de fapt ne înșirăm numai durerile și cerem vindecare!

Când s'a făcut, înainte cu câțiva ani, și din partea românească încercarea, de a se aplana pe calea înțelegerii divergențele și a se restabili pacea cu naționalitățile, domnul Iászi a recunoscut și accentuat mai mult necesitatea păcii, punându-se în calea curentului șovinist și desvoltând o agitație însuflețită în cercurile maghiare. Și cu bun succes, pentrucă direcția puternică șovinistă, care începuse să iee dimensiuni amenințătoare, a fost spartă, și contrarii noștri s'au împărțit în două tabere.

E meritul lui Iászi că astăzi, noi Românii, nu mai suntem timbrați pentru sentimentele noastre și pentru năzuințele patriotice ale noastre, nu mai suntem apostrofați ca dușmani ai patriei, nu se mai cer în contra noastră legi și măsuri escepționale, și că mulțimile nu se mai pun în capitală în șir de bătae în contra noastră, fiindcă mulțimile dau astăzi mai mare crezământ lui Iászi, decât preocupaților contrari, ai sei și ai noștri.

Astfel a devenit acest bărbat un apostol sărbătorit al deșteptului

---

FOIȘOARĂ.

Emanciparea tineretului.

— Un cuvânt pentru tinerimea de școală. —

După *L. Braun*, de *G. Fl. Preșmereanu.*

IV.

Nici când nu s'a văzut, în decursul de desvoltare a omenimii ca o clasă socială să se fi făcut mântuitoare alteia. Nu atât din rea voință. Și nici din neștiință.

Intocmai precum nu arareori se întâmplă, că medicul trebue să descopere bolnavului felul boalei acestuia, dară voința de a se însănătoșa trebue ca bolnavul însuși să și-o manifeste, tot așa stă lucrul și în ce privește trecutul. Indată ce cei împilați au ajuns la cunoașterea stării lor de robie, ei înșiși au fost aceia cari au trebuit să lupte pentru eliberarea lor, fie că aceia au fost sclavii anticității sau țăranii evului mediu, fie că au fost cetățeni din epoca revoluției sau chiar și muncitorimea și femeile de azi, ce caută a-și elupta o poziție de drept mai estinsă. Nu numai soartea singuraticului zace în mâna sa proprie, ci și a clasei și a neamului său întreg.

Mi s'ar reflecta însă, că aceia au fost bărbați maturi, în vârstă, nu copii.

De sigur!

In ochii celor, în contra cărora se răsvrătiau însă, treceau totodată de niște copii fără minte, întocmai precum e ținut și azi tineretul.

Aceia, cari se luptau pentru eliberarea lor — mi se va replica de nou — erau totodată de aceia, cari în cursul de desvoltare au ajuns la deplină maturitate.

De sigur. Dar cine ar fi totuși în stare să afirme, că copii de pe vremea lui Carol cel Mare sunt ca cei azi?

Acei ce se fac apostolii vremurilor vechi, sunt tot atâția inși, cari umblă pe cârji, și de aceea nu pot ținea pas cu procesul de desvoltare de azi, se plâng cu glas înecat în oftări, că azi nu mai sunt copii ca cei de odinioară.

Pe vremea lor, zic ei, se ocupau fetițele chiar și la etatea de 15 ani esclusiv cu păpușa, și copiii nu aveau alt interes la aceeași vârstă, decât față de jocul „de-a indienii“.

Ei au tot dreptul. Numai cât consideră de ceva nefiresc, ba chiar de o apariție bolnăvicioasă, aceea ce trebue privit nici mai mult, nici mai puțin, decât de o urmare a împrejurărilor schimbate de trai.

O astfel de conclusie deamnă de compătimire, precum sunt multe din cele ce trecutul le-a luat cu sine în mormânt, trezește păreri de rău în noi — ce e drept. De o schimbare însă, în punctul acesta nu poate fi vorba. Procesul de desvoltare nu se poate împedeca în cursul său; din contră, pretinde să ținem pas cu el.

Sgomotul vieții, care pe vremea strămoșilor nostri se auzia numai din depărtare, azi pătrunde în fiecare casă.

Copilul de azi n'are decât să-și îndrepte privirea sa clară în jur de sine și să-și ascută cu băgare de seamă urechea la cele ce aude în jur de sine, pentruca să poată fi pus în poziția de a ști mai mult ca un om în etate înainte cu un secol.

Totodată nu sunt rare casurile, când copilul pas de pas e adus în poziția de a-și rosti cuvântul său de critică, referitor la fapte și judecăți ale altora cu atât mai vârtos, căci adeseori i se dă prilej de timpuriu a auzi cuvinte de osândă chiar și cu privire la ținuta și autoritatea părinților săi. De mijloc îi servește în punctul acesta circulația de ziare, de cari nici pe lângă cea mai severă controlă și educație nu se poate ca tinerimea să fie cu totul isolată.

O prematură desvoltare o înlesnesc multele întâmplări din viață, în virtutea cărora nu e rar casul, mai ales dacă e vorba de copiii de proletar, că în cea mai fragedă juneță, deja copiii sunt întroduși în toate tainele înfiorătoare ale luptei pentru trai. Ei sunt constrânși — întru cât nu e vorba de niște capete seci, să-și alcătuiască judecăți independente. Tinărul de azi e altul, pe când spiritul de educație în școală și familie a rămas acelaș. Și azi se mai încearcă mijlocul arbitrar de retorsiune și de a dispune absolut de spiritul elevului, în care școala vede încă — durere — nici mai mult, nici mai puțin decât o bucată de ceară moale, căreia n'avem decât să-i dăm formă după voia și pofta noastră. Pe când din contră, respectarea individualității copilului ar trebui să fie principiul fundamental în ținuta educatorului față de elev.

E o problemă, cu atât mai grea de rezolvat, cu cât părinții ar dori să vadă în copilul lor, ca și în o oglindă minunată înseși însușirile lor proprii, se înțelege, cele bune, mărite. (Va urma).

Vorbe înțelepte.

Nu grăi de rău pe cei morți, pentruca să rămâie în pomenirea oamenilor binele ce vei face.

*

De vei vrea să nu-ți afle vrășmașul tău taine, nu o arăta la prietinul tău.

*

Moartea este odihna săracilor.

popor maghiar, a cărui autoritate şi influenţă creşte din zi în zi; iar influenţa aceasta a sa *e sprijinul cel mai puternic al năzuinţelor noastre juste şi patriotice*, lucru pe care o naţiune conştientă e datoare să-l recunoască, onoreze, şi eventual şi remunereze, în felul de es. cum ne-am arătat odată recunoştinţa şi faţă de celalalt apărător al intereselor noastre, faţă de bătrânul Mocsáry Lajos. Trebue să eşim odată din greşala politică de a trece cu indolenţă neiertată peste amicii noştri şi ai causei noastre drepte, pentru că onorându-i pe ei după cuviinţă facem să simtă contrarii noştri greutatea de care dispunem, şi în cazul acesta ni s'ar înmulţi, nu contrarii, ci amicii noştri. Iar noi avem trebuinţă, mare trebuinţă, de amici, nu de duşmani.

La mormântul Marelui Andreiu.

Sibiiu, 1 Iulie n.

Sâmbătă, în 16/29 Iunie, ca în fiecare an, societăţile de lectură „Andreiu Şaguna" şi-au ţinut de sfântă şi pioasă datorinţă, a pelegrina la mormântul Marelui Arhiereu, în Răşinar, spre a depune o cunună pe mormântul său şi a celebra parastasul. Societăţile de data aceasta s'au presentat în un număr frumos de 14 membri, având a cânta sub conducerea clericului absolvent Ioan Ignaton.

La 8 ore s'a început sf. liturgie, celebrând părintele Emilian Cioran şi fiind răspunsurile esecutate de corul seminarial. După liturgie s'a început parastasul concelebrând şi păr. Maniu Lungu şi Emilian Dancăş. După „fericiri" sub cântarea „Sfinte Dzeule" am eşit cu toţii din biserică, mergând la mormânt, unde s'au mai esecutat câteva cântări şi s'a făcut încheierea. A luat apoi cuvântul clericul abs. Gr. Vermeşan, vorbind în general despre Şaguna şi personalitatea sa, arătând totodată şi scopul pelegrinajului. S'a esecutat apoi frumoasa cântare: „La mormântul marelui Andreiu" (text de Z. Boiu, muz. de D. Cunţan) şi cu aceasta s'a sfârşit serbarea.

Atât la liturgie, cât şi la parastas a asistat un frumos număr de inteleotuali, între cari am văzut pe dl Moise Frăţilă, dir. şcolar, Teofil Căliman, Emilian Dancăş etc., mai mulţi învăţători şi studenţi şi alţii. Poporul, fiind acum în toiul lucrului de câmp, nu a luat parte în număr mai mare la această modestă rugăciune; dar cu inime, credem că vor fi sărbătorit pretutindeni toţi memoria marelui bărbat, mai ales că steagul negru din turnul bisericii li-a adus aminte tuturor despre această zi de jale pentru toţi Românii.

Suntem mulţămitori comitetului parohial şi în special preoţimii de acolo şi învăţătorimii, pentru primirea caldă ce ne-au făcut, pentru poveţele ce ne-au dat şi ne vom aminti totdeauna cu cea mai mare plăcere de momentele înălţătoare petrecute lângă mormântul marelui Şaguna, idealul nostru al tuturora.

*

Vorbirea absolventului de teologie *Grigorie Vermeşan*, rostită cu această ocasiune, a fost următoarea:

> „Valoarea adevărată a unui om mare nu stă în aceea ce a gândit, răzimat pe cultura împrumutată dela alţii, ci în aceea: ce a pus în circulaţie din gândurile mari ale lui şi în aceea ce a realizat el din aceste gânduri". Dr. O. Ghibu.

On. cler! Iubiţi ascultători şi fraţilor!

In preajma mormântului rece, care cuprinde la sinul său moaştele scumpe ale celui mai iubit părinte şi arhiereu al nostru, gândurile noastre se îndreaptă spre trecutul apropiat, când Marele Şaguna, cu mintea lui înţăleaptă cârmuia destinele neamului nostru, şi vrăjiţi de splendoarea personalităţii lui distinse şi încântaţi de resultatele frumoase ale activităţii sale vaste, abia simţim cum o lacrimă de recunoştinţă ni se scurge dealungul feţelor, pentru cel ce întreagă viaţa a luptat numai pentru binele şi înaintarea neamului nostru, maşter de ori ce îngrijire până atunci, şi pentru întărirea bisericii româneşti strămoşeşti. Căci din gura lui ca o lumină de foc strălucind darul, românimea o a luminat; visteriile iubirii frăţeşti şi ale învăţăturilor sfinte nouă ne-a câştigat; înălţarea gândului spre cele bune şi de folos esistenţii noastre ne-a arătat, învăţându-ne cu cuvintele şi sfaturile sale înţelepte şi dându-ne drept pildă de urmat faptele sale măreţe!

Iubiţi ascultători!

Neamul nostru de pe aceste plaiuri binecuvântate, care de multă vreme zăcea în întunerecul neştiinţii, în sclăvia cea amară şi în totală amorţeală, provenită însă din apăsarea conlocuitorilor săi privilegiaţi, aştepta de mult zorile unei vieţi fericite, aştepta cu nesaţ un Moisi, care să-i conducă destinele spre un viitor mai favorabil şi mai priincios desvoltării sale. Cu nerăbdare aştepta pe cel ce trebuia „să sfarme porţile cele de aramă, să zdrobească încuietorile cele de fer şi să ne scoată din întunerec şi din umbra morţii la lumină". Şi deşi târziu, totuşi a sosit! Da, a sosit, într'un timp când aveam cea mai mare lipsă de el, când poporul nostru pe pragul de a-şi câştiga ale sale străbune drepturi, nu era în stare nici să privească cu deplină încredere spre acele ideale, pentru cari sbătându-se de secole şi neputându-le câştiga îi păreau imposibile şi iluzorii.

— Ai sosit Tu, Stăpâne Andrei, şi cu sabia înţelepciunii Tale ai tăiat acel nod gordian, dela care depindea întreaga noastră desvoltare în viitor. Ai venit Tu, Părinte Sfinte şi „ai descoperit fundul adâncului şi pe ai tăi i-ai trecut pe uscat"; „deslegatu-i-ai de cătuşele cele vechi, mântuitu-i-ai de cursele cari li se puneau în cale. Robia neamului nostru încătuşat o ai scos din Vavilonul străinismului şi pe noi din patimi la viaţă ne-ai scos, Părinte!"

Cu venirea lui Şaguna în Ardeal (1846) se începe o eră nouă în istoria bisericii noastre. Starea bisericii şi a poporului nostru până la începutul acestui period a fost cum nu se poate mai tristă. Nu erau şcoli, nu erau mijloace de a începe o muncă de regenerare mai intensă, şi de aceea el, bărbatul mare, înţelept şi prevăzător, şi-a îndreptat privirile mai întâi spre cele mai de lipsă instituţiuni, cari aveau să-l ajute la realizarea planurilor sale mari, şi cu o putere şi încredere în sine, vrednică de admirat, înfiinţează şi reorganizează şcoale şi instituţiuni menite a promova alăturea cu şcoalele, interesele şi desvoltarea culturală şi morală a poporului nostru. Reorganisează biserica şi se luptă în decurs de mulţi ani, pentru înfiinţarea mitropoliei noastre ortodoxe române, pe care prin decretul din Decemvrie 1864, după multe osteneli, delăturând mulţime de intrigi şi uneltiri, atât din partea străinilor, cât şi din partea fraţilor nostri, îi succede a o vedea reînfiinţată.

Prin „Statutul organic" garantează autonomia şi progresul bisericii, dându-i organizaţia solidă, „cum n'o mai avuse nici odată în trecutul ei şi cum n'o are nici o altă biserică greco-orientală". — Reorganizează seminarul nostru; înfiinţează tipografia ardidiecezană, pune bază la multe fundaţiuni şi fonduri şi câştigă şi drepturi politice poporului român. Infiinţează „Telegraful Român" şi scrie şi tipăreşte o mulţime de cărţi şi manuale pentru diferitele trebuinţe şcolare şi bisericeşti. Iar pentru a desăvârşi opera sa culturală începută la stăruinţa şi sprijinul lui luă fiinţă şcoala mare a neamului: „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român", care astăzi formează focularul culturii noastre nationale.

Iată în câte-va cuvinte schiţată activitatea mare a iubitului nostru arhiereu, de care ne leagă atâtea amintiri scumpe şi de care ne-a fost condiţionată şi ridicarea noastră la locul unde astăzi suntem în şirul celorlalte popoare din această patrie.

Activitatea lui Şaguna formează epoca de aur în desvoltarea bisericii noastre. Ea ne pune în uimire şi ne face să aducem preamărire părintelui nostru bun, care s'a îngrijit cu atâta gingăşie de fiii săi sufleteşti. — Mărire se cuvine, celui ce ne-a arătat nouă lumina, mărire se cuvine arhiereului, care prin splendoarea virtuţilor sale alese şi prin rodnica binecuvântare arhierească, a transmis posterităţii comoara sufletului său mare, pentru care a lucrat o viaţă întreagă, precum şi îndemnul pentru tot ce e bun şi folositor!

Iubirea sa de neam, lege şi biserică, formează coroana virtuţilor sale alese; ea a condus paşii marelui arhiereu pe cărările cele spinoase, spre ajungerea scopului său, fără şovăire, şi l-a ajutat întru isbândirea planurilor sale măreţe. — Credinţa sa firmă în Dumnezeu l-a umbrit ca şi norul legii vechi, ca să-l putem avea nevătămat mulţi ani în fruntea bisericii noastre. — Nădejdea sa în fericirea cea cerească i s'a contopit cu nădejdea şi dorinţa fericii poporului său, pe care a avut să-l conducă şi i-a mărit energia de muncă spre a putea ajunge la resultate atât de frumoase. — Inţelepciunea sa a pus în uimire pe toţi contimporanii săi şi aceasta se resimte mai mult în prevederea viitorului prea îngreunat pentru noi şi în căutarea modalităţilor de a ni-l face mai favorabil. — Dreptatea sa este admirată mult de noi; iar iubirea sa de ordine reiesă încă şi din cele mai neînsămnate lucrari ale sale.

„De aceea el va trăi în opera sa ca veşnicul luminător mare, care luminează atmosfera creată de el, pentru-că întrânsul, în părintele bisericii româneşti, aflăm întrupată elocinţa lui Hrisostom, caracterul pastoral al lui Vasile cel mare şi profunditatea dogmatică a lui Grigorie Teologul". „A fost apostol al neamului său, proroc anume trimis de provedinţa divină, ca să verse însufleţire şi încredere în inimile amorţite ale unui popor cu totul desnădăjduit! El, bravul luptător, nu s'a lăsat biruit de decepţii şi amărăciuni, nici s'a lăsat pierdut în rătăcirea visurilor, cari îmbată închipuirea pentru frumseţea lor, ci împrejurările cele mai grele, l-au aflat totdeauna treaz şi la locul chemării sale şi a stors din realitatea pe care a ştiut-o folosi, tot ce a putut stoarce în acele protivnice vremuri"...

De aceea valoarea adevărată a personalităţii lui va rămânea pururea ca un soare dătător de viaţă, pentru cei ce vor răsfoi istoria bisericii noastre, având a culege dintr'ânsa adevărate puncte de întărire religioasă şi naţională. De aceea el este „omul mare" al nostru, pentru-că a ştiut să pună în circulaţie şi să realizeze ce-a fost mai de valoare din gândurile sale mari, cari au fost tot-odată espresiunea gândului unui neam întreg.

Mulţumitori pentru câte a făcut şi pătrunşi de cea mai pioasă recunoştinţă faţă de marele nostru apostol, arhiereu şi părinte, venit-am şi noi câţi-va elevi ai „seminariului Andreian", elevi ai institutului, pentru care Şaguna a arătat un interes deosebit, pentru-ca în această zi, a mutării sale din lume — zi tristă pentru noi — alăturea de bravii Răşinăreni, cari au fost odată mâna dreaptă a lui Şaguna, să înălţăm rugăciuni fierbinţi către a tot milostivul Dzeu, pentru odihna sufletului celui ce un pătrar de veac şi mai bine s'a sbuciumat pentru a ne câştiga drepturile ce ne compet şi a ne asigura un viitor mai favorabil. — Iar pentru-ca în preajma mormântului tău, prea bunule Părinte, să căpătăm însufleţire şi curaj statornic, spre a putea înainta cu bine, pe cărările anevoioase ale vieţii noastre, întru ducerea la îndeplinire a idealului pentru care însuţi ai luptat atât de mult:

„Trimite-ne din sfânta-ţi slavă
Lumina sufletului tău,
Străbunei legi ne fie pază
Şi patimilor noastre stat,
Prin tine neamul să vieze,
Părinte pururi adorat!"

Din România.

Muzeu etnografic de artă naţională.

Duminecă, la orele 11 n. de a., s'a pus peatra fundamentală a *Muzeului etnografic de artă naţională*. Muzeul se va clădi pe ruinele vechei monetării a statului, la şoseaua Kiselev în Bucureşti.

La solemnitate au participat: principele moştenitor Ferdinand, principele Carol, principesele Elisaveta şi Maria, miniştrii şi alte persoane de distincţie.

I. P. S. S. Mitropolitul Primat Conon a oficiat slujba religioasă, întovărăşit de alţi 7 arhierei şi preoţi.

După oficiarea serviciului religios s'a iscălit următorul act comemorativ:

„Dorind a cinsti arta strămoşească cu un adăpost vrednic de însemnătatea sa pentru educarea poporului şi întărirea sentimentului patriotic;

„Astăzi, 17/30 Iunie, anul mântuirei 1912 şi al Domniei Noastre al 47 lea, împreună cu Augusta Noastră Soţie, Regina Elisaveta şi cu iubiţii Noştri nepoţi, Principele Ferdinand şi Principesa Maria, Moştenitorii Tronului, de faţă fiind preşedintele consiliului de miniştri ad-interim Th. G. Rosetti, ministrul cultelor şi al instrucţiunei ad-interim C. C. Arion, preşedintele comisiunei monumentelor istorice I. Kalinderu şi înalţii funcţionari ai Statului, prin serviciul divin, oficiat da I. P. Sf. Sa, Conon, Mitropolitul Primat;

„Am pus pe locul fostei monetării a Statului şi al palatului Mavrogheni, temelia Muzeului Naţional, menit sa întrunească colecţiile de artă acum răsleţite, spre a lăsa generaţiilor viitoare o oglindă desăvârşită a întreg tezaurului artistic din cuprinsul pământului românesc, începând cu vârsta preistorică şi până în zilele nostre.

„Intru amintirea acestui fapt, am semnat actul de faţă, din care unul se va păstra în arhiva Muzeului, iar altul s'a zidit în temelia clădirei.

Carol. *Elisabeta.*

Au rostit apoi cuvântări directorul muzeului, dl Ţigara-Samurcaş şi dl ministru C. C. Arion.

Nouă însoţire Raiffeisen în comitatul Albei inferioare.

Cum comuna *Armeni*, cu poporaţiune numeroasă şi aproape exclusiv românească, a fost lipsită, ca multe alte comune de ale noastre de prin comitate, de vre un aşezământ, care să aibă la inimă cauzele poporului nostru, comersantul şi proprietarul luminat din Armeni, dl *Moise Opriş*, a apelat la comitetul central al Reuniunii agricole sibiene, ca prin trimişii săi, să pună la cale întemeierea unei însoţiri economice la noi. Delegaţii Reuniunii, d-nii Aurel Cosciuc şi secretarul Victor Tordăşianu, s'au prezentat în comuna noastră la 17 Martie n. c., unde în faţa întregii obşte, dl Cosciuc a tractat cu deplină competenţă despre însămnătatea culturii pomilor, iar dl Tordăşianu a vorbit cu multă însufleţire despre foloasele reale, ce le aduc poporaţiunii însoţirile de tot soiul şi îndeosebi însoţirile săteşti sistem Raiffeisen, de cari s'au întemeiat, parte cu concursul direct, parte indirect al Reuniunii agricole, peste 50, din cari singur în comitatul Sibiiu 25, şi cari toate lucrează spre a mântui poporaţiunea din ghiarele cămătarilor, oferind părtaşilor împrumuturi în suma, de care au lipsă, dându-le atunci, când au lipsă de ele şi cu aproape nici o cheltuială, fie de timp, fie de bani. Dupăce dl Tordăşianu ne-a luminat, că în cadrele înşoţirii putem întemeia prăvălii (consumuri), magazine de bucate şi societăţi de valorizarea produselor, asigurarea vitelor etc., şi dupăce dl Opriş, care între altele este şi agent al unor bănci pe acţii, ne-a însufleţit şi asigurat de bunătăţile ce resultă din întovărăşirea noastră, — 63 fruntaşi s'au înscris membri la Insoţirea de credit Raiffeisen, numită „Plugarul" din Armeni, care s'a şi constituit imediat sub prezidenţia dlui Opriş, ear cu pregătirea actelor s'a angajat dl Tordăşianu. După multe peripeţii, tribunalul din Alba-Iulia a luat cu aprobare la cunoştinţă statutele Insoţirii noastre „Plugarul", de care noi plugarii legăm cele mai frumoase speranţe. In numele părtaşilor aduc sincere mulţumite comitetului Reuniunii agricole şi îndeosebi dlor Cosciuc şi Tordăşianu, cari pe cheltuiala lor de timp, de oboselă şi de bani, ne-au întreţinut o zi întreagă cu afaceri de interes obştesc.

„Spic".

Apel către inimile bune.

Primim următorul apel:

Pentru a doua oară, la scurt interval, s'a deslănţuit furia turbată a elementelor asupra frumosului nostru Bănat, apele cerului supărat distrugând rezultatul întreg al hărniciei multor braţe româneşti.

Abia s'au întrămat plaiurile româneşti ale Caraş-Severinului de pagubele enorme ce le-a pricinuit potopul de acum doi ani, şi iată, că norii năprasnici au rupt vadurile apelor cereşti, iar acestea au scos din albiile lor râurile noastre mai mult ca în trecut, potopind un număr însemnat de comune româneşti şi din comitatul nostru Timiş.

Mii de holde nimicite, sate total prăbuşite şi vaetele celor nenorociţi au rămas drum arătător al desastrului

Când fraţii nostri plâng şi n'au unde să-şi plece spre odihnă capul, noi nu putem sta nemişcaţi, durerea lor este şi a noastră şi vaetele lor strâng inimile noastre.

Pentru ca să alinăm după putinţă durerea lor şi să uşurăm inimile noastre, ne adresăm către toţi oamenii de bine cu rugarea: daţi pentru fraţii nostri nenorociţi din cele ce şi Vouă Dumnezeu Vi-a dat, şi daţi repede, că atunci îndoit aţi dat.

Deschidem deci o colectă de bani pentru inundaţii din comitatul Timiş; sumele incurse se vor plăti după măsura pagubelor între dânşii; despre contribuiri şi distribuirea lor se va da socoteala publică, bilete de colectă şi bani încassaţi să se trimită la adresa: *Romulus Carabaşiu*, directorul institutului „Timişiana" în Timişoara (Temesvár).

In numele celor nenorociţi repetăm rugarea noastră, şi mulţămim celor cu inimi bune.

Timişoara, 29 Iunie 1912. st. n.

Dr. Aurel Cosma, *Romulus Carabaşiu*, *Dr. George Adam*, *Petru Ionaşiu*, *Dr. Valer Mezin*, *Dr. Cornel Crăciunescu*, *Dr. Ioan Doboşan* (*Timişoara*), *Dr. Iuliu Coste*, *Constantin Diminescu* (*Ciacova*), *Vasile Terebenţiu* preot în *Petromani*.

NOUTĂŢI.

Maiestatea Sa la Ischl. Din Viena se anunţă că Maiestatea Sa Monarhul nostru a plecat ieri, Joi, la Ischl şi va petrece acolo două luni.

*

Concursul aviatic internaţional din Viena s'a terminat Dumineci. La concurs a asistat arhiducele Leopold Salvator cu familia şi cu alţi membri ai familiei domnitoare. Un nou record de înălţime a făcut locotenentul *Blaschke*, care cu un passager a ajuns 4260 metri. *Vlaicu* al nostru a obţinut mai multe premii, în sumă totală de 6400 coroane. Cele mai multe învingeri au fost secerate de francezi; îndată după dânşii urmeză austriecii. Publicul a participat în număr enorm. S'a încasat în prima zi 67 mii de cor., în ziua a doua 20 de mii, Sâmbătă 82 de mii cor. Venitul total e peste un pătrar de milion de coroane.

*

Desvelirea statuei lui C. Negri Oraşul Galaţi a avut Dumineci aspect de serbătoare deosebit, cu prilejul desvelirii statuei lui C. Negri, unul din bărbaţii cari au pus bazele României moderne. La orele 9 a. m. s'a oficiat un serviciu divin de P. S. Sa episcopul Nifon, înconjurat de cler. La serviciu au asistat reprezentanţii autorităţilor, membrii diferitelor societăţi şi ai comitetului de iniţiativă pentru ridicarea statuei, şi alt public numeros. Pe la orele 10 a urmat o imposantă procesiune în frunte cu episcopul, parcurgând drumul până în Strada Regală, unde se află statuea. După un scurt serviciu religios, la un semn dat a căzut pânza de pe statue, ear mulţimea a salutat monumentul cu aplauze şi ovaţiuni. Muzica regală a intonat imnul regal. Episcopul Nifon a rostit o cuvântare în memoria nemuritorului C. Negri. Au mai ţinut cuvântări: dl N. Iorga în numele universităţii din Bucureşti, dl Duiliu Zamfirescu în numele Academiei Române, dl D. Neniţescu ministrul industriei şi comerţului ş. a. — Statuia a fost executată de sculptorul Iordănescu, cu preţul de 28 mii de lei, strânşi prin subscripţie publică.

*

O renunţare senzaţională. Ziarele maghiare din capitală vestesc, că deputatul *Iuliu Justh* a trimis cabinetului cancelăriei imperiale din Viena o scrisoare, unde spune Maiestăţii Sale, că renunţă *la demnitatea de consilier intim*, în urma celor petrecute faţă de persoana sa cu prilejul desbaterilor din urmă asupra reformelor militare.

*

Comemorarea luptei dela Cosovo. Pe câmpul Mierlei în Sârbia, sau la Cosovo, unde în 1389 armata creştină de 200.000, compusă din sârbi, bulgari, albanezi şi români, a fost zdrobită de Baiazid I., s'a ţinut Dumineci o mare serbare comemorativă. Au fost de faţă peste opt mii de oameni. Au defilat trupele, s'au rostit cuvântări patriotice de turci şi albanezi. Poporul şi notabilii au manifestat pentru sultan şi pentru stăpânirea otomană.

*

Premiat. Societatea literară belgiană a acordat premiul din anul acesta dramaturgului *Maeterlinck* pentru piesa *Paserea albastră*. Maeterlinck a obţinut a treia oră premiul numitei societăţi.

*

Internat de fetiţe în Blaj. Direcţia internatului Vancean de fetiţe publică concurs pentru tinerimea doritoare de a se înscrie în acest internat. Pentru o elevă se plăteşte pe un an şcolar 360 coroane, în două sau patru rate. Elevele primesc: instrucţie în obiectele de învăţământ ale claselor I—IV elementare şi I—IV civile, locuinţă în etajul institutului, şi întreaga întreţinere necesară. La cereri pentru primire se alătură următoarele certificate: de botez, de clasa absolvată, de revaccinare, şi un atestat medical despre sănătatea elevei. Rugările de primire se înaintează către P. V. Consistor mitropolitan, în Blaj. Alte amănunte se pot primi dela direcţia internatului.

*

Rămăşag primejdios. Ioan Bazser din Stuhlweissenburg a făcut rămăşag, că bea un litru de rum fără a lua sticla dela gură. A golit rumul şi în câteva secunde a căzut mort.

*

Hainele suveranelor. Intre toate suveranele, regina Vilhelmina a Olandei cheltueşte mai mult pentru toalete. Hainele sale costă pe an 120 mii coroane. Impărăteasa Germaniei şi regina Italiei dau pe an cam câte 70 mii coroane pe toalete. Cea mai modestă este ţarevna Rusiei, care poartă haine negre fără podoabă, şi de aceea cheltueşte relativ foarte puţin pentru îmbrăcămintea sa.

*

Serbările slave. Din Praga se scrie, că serbările slave ţinute în acest oraş s'au terminat printr'un splendid cortegiu al corporaţiunilor socoliste din ţările slave, luând parte 23 de mii de oameni. Publicul i-a aclamat cu mare însufleţire.

*

Două codice corvine. Un anticar italian din Firenze a oferit spre cumpărare Muzeului naţional din Budapesta două codice corvine. Unul, numit codicele *Didymus*, este o adevărată operă clasică a picturii în miniatura din secolul al XV-lea. Pe întâia sa pagină se găseşte figura regelui Matia şi a reginei Beatrice. Cuprinsul codicelui este o disertaţie despre Duhul sfânt, scrisă de Didymus în 1488. Al doilea codice corvin este aşa numitul codice *Cicero*. Anticarul italian cere pentru aceste două lucrări un milion de coroane. Cu toată valoarea lor artistică şi literară, numitele codice nu valorează o sumă atât de enormă. Se crede, că preţul de un milion se va reduce cam la a patra parte.

*

Numai pentru femei. Se clădeşte în Newyork un hotel, în care unul dintre etaje va sta exclusiv la dispoziţia femeilor. Acest etaj are să fie cu totul separat de celelalte părţi ale hotelului. Va avea intrare separată, lift separat şi un serviciu de femei deosebit. Astfel damele, care vor sta în acest etaj, nu se vor întâlni acolo cu nici un bărbat. Intrarea bărbaţilor este cu desăvârşire oprită în acest loc. Ideea întreprinzătorului american se crede că va izbuti deplin.

*

Poporaţiunea insulelor mării egeice. Ziare militare italiene arata, că poporaţiunea islamului este cu desăvârşire neînsemnată în arhipeleg. Locuesc pe insule cu totul numai 26.936 islamiţi, ear grecii sunt în număr de 458.335. Mai sunt şi 4558 de străini. Rhodusul, bună oară, are 37.775 greci şi numai 5854 turci (străini 2845), Mitilene 125.763 greci şi 14.476 turci. Sămos 50.277 greci şi 300 turci, în Lemnos trăeşte un popor curat grecesc, de peste 20 mii de suflete.

*

Impotriva chinematografului. Un chinematograf braşovean dă reprezentaţiuni de câteva zile în Făgăraş. Reprezentaţiile sunt cercetate atât de bine, încât în fiecare seară cârciumele oraşului sunt goale de muşterii. Mai mulţi proprietari de cârciume, cum scriu ziarele din Budapesta, s'au adresat vicecomitetului cu rugarea să oprească producţiile chinematografice. Vicecomitele a respins rugarea cârciumarilor făgărăşeni.

*

Masa studenţilor români din Braşov. A apărut Darea de seamă a XIV-a pe anul de gestiune 1911-1912, făcută de *Virgil Oniţiu*, directorul şcoalelor medii gr.-or. române din Braşov. Aflăm din aceasta broşură, că masa studenţilor braşoveni există de 14 ani. In cei 14 ani de existenţă au fost ajutoraţi 512 şcolari, cheltuindu se suma de cor. 61·820·73. In anul şcolar 1911-12 s'au bucurat de ajutorul mesei studenţilor *33 de elevi*, şi anume 23 cu prânz întreg gratuit, iar 10 cu beneficiul de jumătate. Averea întreagă a mesei studenţilor este astăzi: cor. 63.552·17. Autorul dării de seamă roagă pe cetitori, ca la zile festive de bucurie (an nou, cununii, onomastice, zile natale ş. a.), precum şi la cazuri dureroase de doliu în familie, să-şi aducă aminte de masa studenţilor din Braşov. Ori ce dar, fie cât de modest, e bine primit!

*

Divorţurile. O statistică de curând apărută în Copenhaga, arată că cele mai multe divorţuri se fac în Elveţia, unde pe 100.000 de locuitori se vin anual 43 de despărţiri. Urmează Franţa cu 33, Saxonia cu 32, Prusia cu 23. Anglia, corectă ca totdeauna, are numai 17, Norvegia 15, Belgia 14, Suedia 10, Austria 8. In toate ţările, cu excepţia Angliei, numărul divorţurilor creşte neîntrerupt. In unele ţări s'au divorţat în anul trecut de două ori atâtea părechi, câte s'au despărţit cu zece ani mai nainte.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii, au mai dăruit: Petru Tarcea, învăţător (Streaza-Cârţişoara), 20 bani, Zaharie Popa, paroh (Richişdorf), 1 cor., Simion Grădinar, notar (Săcădate), 20 bani, Dr. Ilariu Holom, advocat (Elisabetopole) şi soţia sa Otilia n. Câmpianu, 1 cor., Ovidiu Gritta lui Ovidiu, 20 bani, Ioan Paicu, învăţător (Calbor), şi soţia sa Anuţa, 2 cor., Nicolae Stănescu, paroh (Someşul rece) şi Augustin Cupşe, paroh (Cupşeni), câte 1 cor. Starea fondului cor. 1.371·09. Pentru prinos aduce calde mulţumite, în numele comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“: Victor Tordăşianu, prezident.

*

Un far ca monument pentru „Titanic“. Societatea filantropică americană pentru marinari a hotărât să colecteze bani pentru a ridica un monument jertfelor „Titanicului“. Monumentul va avea forma unui turn luminător pe coasta mării.

*

Universitate grecească în Constantinopol. Patriarhul ecumenic doreşte să înfiinţeze o universitate confesională ortodoxă grecească în Constantinopol, cu scop ca tinerimea greacă din Turcia să cerceteze mai puţin universităţile catolice şi protestante ale apusului. Universitatea din Constantinopol s'ar înfiinţa deocamdată numai cu trei facultăţi: de teologie, de filologie şi de ştiinţe naturale şi matematice. Planul este cam greu de realizat, având în vedere că starea financiară a patriarhatului nu este dintre cele mai strălucite. Patriarhatul susţine până acum următoarele şcoli: 1 institut teologic, 4 gimnazii de băeţi, 4 gimnazii de fete, 1 şcoală comercială, 64 şcoli primare şi civile, 4 şcoli particulare. Sinodul din Rusia contribue cu mici sume anuale la susţinerea lor.

*

Transfusiunea sângelui pentru salvarea muribunzilor. Aceasta e tema unei conferenţe, a doctorului liones *Carrel* de la institutul Rockefeller din Newyork. Conferenţa s'a ţinut într'una din salele de operaţiune ale Parisului, fiind de faţă numeroşi doctori francezi şi studenţi în medicină. Dr. Carrel arată, că întreg secretul procedurii consistă în împrejurarea de a împedeca închegarea sângelui în timpul când se face transfusiunea dela un om la altul. Se deschide o arteră dela braţul persoanei, care se învoeşte a-şi da sângele în acest scop, se vâră un capăt al unei ţevi foarte fine în arteră, ear celalalt capăt într'o vână dela suprafaţa corpului omului bolnav. Prin mijlocirea ţevişoarei sângele curge dela cel sănătos în corpul celui bolnav. Carrel aşteaptă, ca tehnica chirurgică să perfecţioneze din ce în ce instrumentele, şi astfel operaţia să se facă cât mai uşoară şi mai sigură.

*

Mulţămită. Comitetul parohial gr. ort. român din Mogoş-Mămăligani (trac. Lupşa) se află plăcut îndemnat a aduce cele mai sincere mulţămiri binefăcătorilor, cari au dat ajutor pentru zidirea şcoalei din Mogoş-Mămăligani, şi anume următorilor domni: Alesandru Lupu, general î. r., Viena 10 cor., S. Herbay, colonel, Dr. Emanuil Doctor, Dr. Ioan Cuparescu, medic, Teodor Seleşianu, pensionar, din Viena, Dr. Virgil Cioban, preot militar, Sibiiu, „Murăşanul“ institut de credit şi economii, M.-Radna, câte 10 cor. In numele comitetului parohial: *Vasile David*, paroh ort. rom.

*

Biserica milionarului. Pierpont *Morgan*, milionarul din Newyork, are de scop să cumpere o veche şi celebră biserică egipteană, care se află pe insula *Filé*, şi să o ducă întreagă din Africa în America. Biserica din Filé, cu clădirile sale, este un monument dintre cele mai minunate ale arhitecturii vechi egiptene. Morgan a petrecut earna trecută în Africa, a cercetat cu deamăruntul biserica aceasta, care are un trecut de patru mii de ani, şi a venit la ideea să o transpoarte cu totul la Newyork, unde milionarul american are şi până acum cea mai frumoasă colecţie de artă. Despre minunăţiile bisericii din Filé a scris o lucrare admirabilă, în timpul mai nou, academicianul Pierre *Loti*, care arată că monumentul acesta este ameninţat cu ruină prin esundările dese ale Nilului. Transportarea bisericii din Egipet până în Newyork va costa opt milioane de dolari. Dacă planul reuşeşte, America va câştiga un obiect de artă unic în felul său.

Cărţi şi reviste.

Anuarul XXVI al şcoalei civile de fete cu internat şi drept de publicitate a Asociaţiunii pe anul şcolar 1911/12, publicat de *Dr. Vasile Bologa*, director, Sibiiu, tip. arhidiecesană. — Cuprinde: o analiză a scrierilor şi a personalităţii răposatului profesor *Ion Borcia*, scrisă de Victor Stanciu; cuvântările ţinute de Dr. Vasile Bologa şi Andrei Bârseanu la înmormântarea regretatului profesor Borcia; noul program de studii al şcoalei, şi ştiri şcolare. — Personalul şcoalei şi al internatului stă din 1 director, 5 profesori şi profesoare, 2 catiheţi, 7 instructoare, 1 directoară a internatului, 1 medic de casă, 2 guvernante şi 3 bone. Numărul elevelor înscrise este 107 ordinare şi 11 în cursul complementar; s'au retras în decursul anului 6. In internat au fost adăpostite 72 de eleve, toate din şcoala civilă a Asociaţiei.

Din public.*)

Mulţămite publice.

Cu ocaziunea sfinţirii bisericii gr.-or. române din Deda, care a avut loc în ziua de 2 Iunie st. n. 1912 săvârşindu-o Ex. Sa, Inalt Prea Sfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, corul seminarial din Sibiiu a dat concert şi petrecere, cu care ocaziune au binevoit a suprasolvi următorii P. St. Domni: Iosif Popescu, dir. de bancă 10 cor., Dr. Ioan Harşia, adv. 10 c., ambii din Reghin, Ioan Vodă, par. Deda 2 c., Dr. Ilean şi Dr. Ianoviciu, candidaţi de advocaţi Murăş Oşorheiu câte 2 cor., Comănescu, dir. la filiala „Lumina“ Murăş Oşorheiu 2 cor., Alexiu Grădinariu, învăţător Idicel 2 cor., Dr. Wiegner Samuel, advocat Reghin 6 cor., Alexandru Pop, primar, Teodor Pop şi Ioan Şimon, toţi din Caşva, câte 1 cor. Suma întratelor a fost 361 cor. din care sumă după detragerea speselor venitul curat s'a administrat epitropiei parohiale. Tuturor suprasolvitorilor le aducem şi pe această cale, cele mai călduroase mulţămite. Deda, la 29 Iunie 1912. *Ioan Vodă*, preşedine, *Ioan Bucur*, cassar, *Ştefan Morarean*, controlor.

*

Cu ocaziunea concertului aranjat în 16 Iunie st. n., de tinerimea rom. ort. din Păuşa, au suprasolvit următorii p. t. domni: D. Moldovan, paroh gr.-cat. în Brusturi, N. Gross, mare proprietar Unguraş, câte 6 cor.; G. Mureşan, paroh gr.-or. în Jimbor, Dr. I. Suciu, adv. Zălau, Dr. Kovács, not. în Unguraş, B. Hersh şi N. Herskovics, mari proprietari în Păuşa, câte 2 cor. 40 fil.; R. Roşca, paroh gr.-or. în Treznea, I. Ghiuriţan, paroh gr.-or. în Unguraş, câte 2 cor.; M. Moldovan, paroh gr.-or., V. Tufescu, înv. în Agriş, G. Achim, paroh gr.-cath. în Pustă, N. Nossa, înv. în Rachiş, câte 1 cor.; P. Bura, înv. în Jimbor, 50 fil., S. Tulbure, G. Triff, I. Zah, înv. câte 40 fil.; V. Ciuca, înv. în Miluan, A. Romiţan, înv. în Unguraş, câte 20 fil. Cu aceste suprasolviri a incurs suma de 263 cor. 70 fil., din care substrăgându-se spesele în sumă 163 cor. 70 fil., rămâne un profit curat de 100 cor.

Celor doritori de lumină, cari n'au pregetat a lua parte la modesta noastră petrecere contribuind astfel la un succes moral-material strălucit, le aduc şi pe această cale cele mai călduroase mulţumite.

G. P.

Mersul trenurilor în Sibiiu.

I. Plecare.

1. La *Ocna*, băi: 2 d. a., 3·30 d. a., 9·08 seara. Dumineca şi în serbători mai pleacă la 9·00 nainte de ameazi. Circulează până în 15 Sept.
2. Către *Copşa*, Ocna (Budapesta, Braşov, Cluj): 7·46 dim., 7·04 seara.
3. Către Copşa, Ocna (Budapesta, Braşov, Vinţ) 1 d. a.
4. Către Copşa, Ocna (Braşov, Cluj, Arad, Budapesta) 4·34 d. a., 11·10 noaptea.
5. La *Vinţ*, Sălişte: 10·35 n. de a.
6. Către Vinţ, Sălişte (Budapesta, Orade, Teiuş): 3·05 noaptea.
7. Către Vinţ, Sălişte (Budapesta, Arad, A. Iulia): 7·34 dim., 4·51 d. a.
8. Către *Făgăraş* (T.-roşu, Braşov) 4·20 noaptea.
9. Către Făgăraş-Braşov: 1·42 d. a.
10. Către *Turnu-roşu* (Câineni): 4·06 noaptea, 12·56 d. a., 4·42 d. a.
11. Către *Agnita* (Sighişoara): 7·43 dim., 4·08 d. a.
12. Către *Cisnădie*: 5·21 dim., 7·30 dim., 1·29 d. a., 9·13 seara. (Dumineca şi în serbători mai pleacă la 3·56 d. a. Circulează până în 15 Sept.)

II. Sosire.

1. Dela *Ocna*, băi: 3.17 d. a., 6.11 seara, 10·48 noaptea. Dumineca şi în sărbători mai soseşte la 11·28 n. de a.
2. Dela *Copşa*, Ocna (Budapesta, Braşov, Cluj) 11·55 n. de a., 5.22 d. a., 8·40 seara.
3. Dela Copşa, Ocna (Budapesta Cluj): 7·25 dim.
4. Dela Copşa, Ocna (Budapesta, Cluj, Arad, Brasov): 3·55 noaptea.
5. Dela *Vinţ*, Sălişte (Budapesta, Arad, A-Iulia): 6·40 dim., 11·39 n. de a., 4·29 d. a., 9·03 noaptea, 11·50 n. de a.
6. Dela *Făgăraş* (T. roşu, Braşov): 7·16 dim.
7. Dela Făgăraş (Braşov): 8·59 seara.
8. Dela *Turnu-roşu* (Câineni): 3·37 d. a., 10·27 noaptea.
9. Dela *Agnita* (Sighişoara): 6·46, dim., 2·36 d. a.
10. Dela *Cisnădie*: 7 dim., 1·18 d. a., 3·22 d. a., 10·44 noaptea, (Dum. şi în serb., până în 15 Sept., mai soseşte la 8·03 seara).

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 7434/1912 B. (182) 1—3

Concurs.

Pertru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Seleuşul-mare** cu filia **Prod**, protopresbiteratul tractului Sighişoara, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele acestui post de capelan sunt jumătate din toate venitele parohiale.

Petiţiunile se vor înainta instruate cu documentele prescrise de legile în vigoare în terminul indicat. Oficiul protopresbiteral al Sighişoarei îndatorându-se concurenţii a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a fi cunoscuţi poporului.

Sibiiu, 19 Iunie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 504/1912. (185) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa 3-a **Şonfalău** cu filia **Adămuş**, din protopresbiteratul Târnavei, devenit vacant prin penzionarea bătrânului şi neputinciosului paroh George Oprea, după un serviciu de 52 ani, la Ordinul Consistorial Nr. 12714 Bis. din 1 Noemvrie 1911 se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze cererile instruite cu documentele prescrise de normele în vigoare (estras de botez, testimoniul gimnasial absolutor clerical de 3 ani, atestat de cualificaţiune preoţească, documente recomandătoare despre purtare şi oficiul ce l'ar mai fi având undeva până acum); — la subsemnatul oficiu protopresbiteral, având a se presenta după încunoştiinţarea protopresbiterului, cu observarea dispoziţiilor din Regulamentul parohial §. 33 la biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare, spre a cânta, predica ori a oficia şi cuvânta.

Cetatea-de-baltă, 13 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tract. Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 549/1912. (184) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa 3-a **Şilea-maghiară** cu filia **Feisa** din protopresbiteratul Târnavei, devenit vacant prin moartea parohului Petru Pop, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze cererile instruite cu documentele prescrise de normele în vigoare (estras de botez, testimoniul gimnazial, absolutor clerical de 3 ani, atestat de cualificaţiune preoţească, documente recomandătoare despre purtare şi oficiul ce l'ar mai fi având unde-va până acum), — la subsemnatul oficiu protopresbiteral, având a se presenta după încunoştiinţarea protopresbiterului, cu observarea dispoziţiilor din Regulamentul parohial § 33 la biserică în vre-o Dumineca sau sărbătoare, spre a cânta, predica, ori a oficia şi cuvânta.

Cetatea-de-baltă, 13 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tract. Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 375. (188) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Berghin**, cu salariu de 1000 cor., 400 cor. dela comuna bisericească şi 600 cor. întregire dela stat.
2. **Colibi**, cu salariu de 1000 cor., 400 cor. dela comuna bisericească şi 600 cor. întregire dela stat.
3. **Cacova** cu salar de 1000 cor., 400 cor. dela comuna bisericească şi 600 cor. întregire dela stat.

Pentru fiecare cuartir şi grădină.

Invăţătorii aleşi sunt datori să conducă în Dumineci şi sărbători copii la biserică şi să cânte cu ei la sf. liturghie.

Concurenţii au să-şi aştearnă cererile instruite conform normelor din vigoare, în terminul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 18 Iunie (1 Iulie) 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 7323/1912 B. (186) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Vima-mică**, să escrie a doua oară coucurs din oficiu cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele parohiale.

Doritorii de a ocupa acest post au să-şi aştearnă rugările concursuale, instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis la of. protopresbiteral al cetăţii de piatră.

Sibiiu, 19 Iunie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 391/1912 Prot. (183) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei vacante de clasa a II-a **Muşin** cu filiile **Veţa** şi **Chibelea**, conform ordinului Preav. Consistoriu arhidiecezan de dto 22 Maiu a. c. Nr. 6067 Bis se escrie concurs nou cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul amintit, iar concurenţii — pre lângă prealabila încunoşciinţare a protopopului — să se presinte în parohie pentru a cânta, predica, ori celebra.

Murăş Oşorheiu, 10/23 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopop.

Nr. 190/1912. (159) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele bisericei mai jos numite în protopresbiteratul Câmpenilor, să publică concurs cu terminul **15 Iulie 1912.**

1. **Certegea** cu salar 1000 cor., (600 cor. dela bisorică şi 400 cor. dela stat), locuinţă cu grădină. Invăţătorul va propune religiunea, va ţinea şcoală de repetiţie, să conducă strana şi la liturgie să cânte cu elevii, să fie cântăreţ bun şi dacă va putea forma cor bisericesc, atunci va primi şi o remuneraţie deosebită.
2. **Poiana Valeaverde**. cu salar 1000 cor. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.
3. **Săcătura**, cu salar 1000 cor. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.

Cinceniile să computâ numai după un serviciu de 5 ani în aceste comune bisericeşti.

Doritorii a ocupa aceste posturi învăţătoreşti să trimită concursele lor cu documentele recerute la subscrisul oficiu până la terminul statorit.

Câmpeni, 6 Iunie 1912.

Oficiul protopopesc gr.-or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Ad. Nr. pp. 675/1912 (187) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh din comuna **Gheröfi-Dângău** cu filia **Banffi-Dângău** prin aceasta să deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B.

Doritorii de a ocupa acest post, au aşi aşterne petiţia de concurs, instruită conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul prescris, şi a să prezenta în parohie, cu prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului, în vre o Dumineca sau Sărbătoare, ca să fie cunoscuţi din partea poporului.

Cluj, 12 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 277/1912. (190) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă bătrânul preot Nicolae Isac, în parohia (de clasa a II-a) **Topârcea**, protopopiatul Săliştii, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile.

Alesul va beneficia de jumătate venitele din parohia numitului preot N. Isac, conform concluzului luat în sinodul parohial din 10 Iunie 1912.

Cei ce doresc a candida la acest post, să-şi înainteze petiţiile, instruite conform §-13 din „Statutul organic“, subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de 30 zile dela I-a publicare a acestui concurs în „Telegraful Român“.

In sensul § lui 33 din „Regulamentul parohial“ candidaţii se vor înfăţişa, după prealabila încunoştiinţare a subsemnatului oficiu protopresbiteral, într'o Dumineca sau sărbătoare în biserica din Topârcea spre a şi arăta destoinicia în cântarea şi cuvântarea bisericească.

Sălişte, în 19 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral al tractului Sălişte în conţelegere cu organele parohiale din Topârcea.

Dr. Ioan Lupaş
protopresbiter.

Nr. 49/912. (173) 3—3

Publicaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistor arhidiecezan prin Nrul 773/1912 şcol., prin aceasta se publică licitaţie minuendă, pentru a se da în întreprindere **zidirea şcoalei confesionale gr. or. române din Vama-Buzău**, tractul Treiscaune.

Licitaţiunea se va ţinea *Dumineca în 24 Iunie* (7 Iulie) a. c. la oarele 11 a. m. în edificiul şcoalei celei vechi din loc.

Preţul de strigare este 4690 cor. având întreprinzătorul a se îngriji de întreg materialul necesar. — Se observă, că să dă în întreprindere zidirea unei singure sale de învăţământ.

Licitanţii sunt datori a depune 10% vadiu în bani gata, eventual în hârtii de valoare acceptabile.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul a alege dintre minus oferenţi pe acela, în care are mai multă încredere, fără considerare la suma oferită.

Planul, preliminarul şi condiţiile de zidire se pot vedea la oficiul parohial din loc în orele oficioase.

Reflectanţii nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese sau diurne pentru câştigarea informaţiunilor mai de aproape la faţa locului, precum nici la participarea la licitaţie.

Vama-Buzăului, în 27 Maiu 1912.

Oficiul parohial gr. or. român:

David Coman
preşedinte.

Ioan Modroiu
notar.

Nr. 580/1912. Văzut:

Constantin Dimian,
protopop.

Nr. 116/1912 (174) 3—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Preavenerabilul Consistor arhidiecezan cu Nr. 1910/1912 şcol. prin aceasta se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere **adaptarea şcoalei confesionale gr. or. române din Arpaşul inferior**, protopresbiteratul Avrigului, comitatul Făgăraş.

Licitaţiunea se va ţinea *Dumineca în 7 Iulie st. n. 1912 la 2 ore post-meridiane* în edificul şcoalei noastre din loc. Preţul de strigare este 2622 cor. 60 fileri după care sumă licitanţii au a depuue un vadiu de 10% în bani gata, eventual în hârtii de valoare acceptabile.

Licitaţiunea e verbală, însă oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător şi cu declaraţia ofereutului, că cunaoşte condiţiunile şi să supune lor, să primesc până la începerea licitaţiunei cari sunt a se da la mâna prezidentului comitetului comun şcolar.

Comitetul comun-şcolar îşi rezervă dreptul de a alege dintre minus oferenţi pe acela în care va avea mai multă încredere fără considerare la suma oferită.

Planul, preliminarul şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial gr.-ort. din loc în orele oficioase.

Arpaşul-inferior, din şedinţa comitetului comun-şcolar ţinută la 26 Iunie 1912 st. n.

Trandafir Dragomir
preşedinte.

Basilu Vasu
paroh.

Leon Vasu
not. com.

Bicicletă

în stare bună şi ieftină, e de vânzare. Doritorii să se adreseze: **Sibiiu, Zeughofplatz 15**.

(170) 3—3

Bănci de şcoală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerinţelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de şcoală a lui

(19) 20—24

Wilhelm Connerth

Sibiiu, Strada Guşteriţii 53.

Dentist

Virgil Muntean

Sibiiu, Strada Măcelarilor,

în faţă cu Tipografia şi Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 17—

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin**, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann „**Manera**“ pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 16—40

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturí până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz.-Egerbegy.)

(46) 23—

Anunţ de întreprindere.

Subsemnatul **întreprinzător de zidiri** şi tot felul de lucrări în branşa aceasta se recomandă pentru lucrări în

beton, clădiri de case şi specialist pentru clădiri de biserici

după stilul cel mai modern. Praxa mea de mai mulţi ani în Germania, 13 ani în München, iar doi ani aici în Sibiiu la banca Siebenbürgen Vereinsbank ca arhitect, afară de aceasta am mai edificat vre-o şapte biserici, de unde am cele mai bune recomandaţiuni, mă pune în plăcuta poziţie a întreprinde orice lucrări pe lângă preţurile cele mai moderate.

In biroul meu dau informaţii şi fac schiţe cu creionul în mod gratuit.

Cu toată stima:

Eduard Göllner,
arhitect.
Sibiiu. — Zeughofplatz Nr. 15.

(169) 2—3

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 26 Iunie (9 Iulie) 1912. *Nr. 68.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Regularea dotațiunei preoților,

de preotul **George Rain.**

I.

Are poporul nostru un proverb cu mult simbure de adevăr: „De unde nu este foc, nu iese fum“... Unde nu este *causă*, e zădarnică deci căutarea după *efect.*

Este esplicabilă împrejurarea, că de un timp încoace particulari și ziare, cercuri preoțești și de diferite alte pături sociale, au început a ventila tot mai mult chestia unei regulări, și chiar a unei ameliorări a dotațiunei preoților noștri.

Ondulațiunile acestea, izvorâte din dorinți și aspirațiuni mai înalte, de sigur își au causa lor: miseria și *nesiguranța* în cari se află preoțimea noastră în timpul de față.

Evident, că chestia, în stimulările cunoscute, e apreciată din laturi diferite, e depănată adeseori din puncte de plecare la aparență opuse, și e privită prin prizma *interesatului,* ori apoi *a privitoriului cunoscător și necunoscător de causă, precum și a persoanei neutrale.*

Ori cum ar fi, dar chestia sulevată, cu tot dreptul constitue *efectul* produs de o *causă,* care nu poate fi desconsiderată, ținând seamă de interesele mari și vitale ale bisericei și neamului nostru.

Din capul locului declar, că simțesc greutatea problemei, zăresc conturile gingașe și delicate ale chestiei din întrebare, pentrucă tractând despre acest obiect ponderos, nu e ușor a eși învingător din discuție; și fără a scormoni în vesparul sentimentelor și convingerilor diferite, e greu a rămânea nestropit de nămoleala unor atribute, cari să te prezinte drept „*hipermaterialist*“ sau din contră de un „*insinuător vanitos*“.

Timpurile prin cari trecem, cu greutățile traiului zilnic, au tras cu sine în vâltoarea greutăților de subsistință toate clasele societății. De atracția acestei vâltori generale, — lucru firesc, n'a putut scăpa nici tagma preoțească peste tot. La grupările, cari strigau după pâne, s'a asociat, adresându-se statului, și preoțimea, firește, mai întâiu fracțiunea mai îndrăzneață a preoțimei, cea „mai de acasă“, cum s'ar zice — preoțimea reformaților.

„Congrua“, lucru știut, a fost adusă la vieață în primul rând pentru *această* preoțime. Dar statul, ca „tată“ a tuturor cetățenilor, a trebuit să ne înfrupte și pe noi. Glasurile pentru o nouă îmbunătățire a dotațiunei preoțești, tot dela această preoțime reformată au emanat. Ca echou la *aceste* glasuri trebue privit prospectul revizuirei congruei, pus în vedere pe anul 1913 din partea guvernului nostru.

Greul traiului pe deoparte, instinctul de imitație pe de alta, au provocat și mișcările în acest sens ale preoțimei noastre, precum și ale altor factori doritori de a ști biserica noastră strămoșească neclătită din echilibrul desvoltării și propășirii normale.

Ochiul atent a putut distinge, până acum, din ventilarea acestei chestiuni, trei direcțiuni purcese din diferite puncte de plecare.

1. Imbunătățirea *grabnică și cu orice preț* în soartea materială a preoților, solicitată cu insistență din parte *interesată,* din partea unei grupări de preoți din jurul „R. Preoților“.

2. Solicitarea unor persoane marcante și a unor organe mai prevăzătoare ale noastre, de a se îmbunătăți „*după putință*“ soartea materială a preoților, însă în așa fel, ca prin aceasta să nu se știrbească prestigiul bisericei și să nu sufere causa înaltelor interese ale neamului peste tot, și în fine

3. Reflexiunile celor ce — necunoscând în mod suficient stările precare și lipsurile cu cari luptă preoțimea, — susțin că „cum au trăit preoții cei vechi, numai cu leafa dela popor, neavând nici congruă, pot trăi și cei de azi“.... întoarcă-se deci numai către popor, descopere-și acestuia năcazurile... și — vor putea trăi și ei!..

Analisând cu calmitate aceste moduri de „*privire*“ a causei, vom ajunge la conclusia, că mai bine zăresc prin prizma desnodământului causei cei din rândul al doilea. Cei de convingerea aceasta sunt *mai aproape* de soluțiunea echitabilă și norocoasă a problemei.

Puțină corectură lipsește numai în modul lor de apreciere: espresia „după putință“, care ar putea să se înlocuiască cu cuvintele „*la tot casul*“...

Trecând peste „vederile“ celor din gruparea 3, cari pe cum se vede se află la o distanță, de unde nu pot descifra nici măcar în parte conturile *luptei cu miseria* a preoțimei, — nu se pot trece cu vederea accentele celorlalte două direcțiuni, cari deși la părere ar fi disonante, sunt totuși în strânsă afinitate, — căci află ambele de actuală o *regulare* și chiar îmbunătățire a dotațiunilor preoțimei.

Deosebirea între aceste două curente de apreciere a chestiunei se datorește numai puterii diferite de apercepțiune prin negura deasă a stărilor precare... Deoparte preoți, din grosul întunerec al luptei cu năcazul, cari — la moment — nezărind altceva decât greutatea traiului *propriu,* strigă după îmbunătățire grabnică și cu orice preț;.. de altă parte observatori cunoscători de existența acestor neajunsuri, dar — neînchiși oarecum *personal* în camera întunecoasă a miseriei, — circumspecți și prevăzători pentru *viitoriul* bisericei și al neamului, accentuează un desnodământ „după putință“ al causei...

De oare-ce nici preoții nu sunt toți de părerea ameliorării cu „ori ce preț“ a dotațiunei, deși toți simțesc greutatea zilelor de miserie, și deoarece covârșitoarea majoritate — desigur — a preoților noștri, împărtășește punctul de vedere al intereselor mai înnalte bisericești și naționale: nu va fi fără scop a se ventila chestia *în acest înțăles* și din parte interesată: din șirurile preoților.

Inainte de toate trebue să recunoaștem toți adevărul, care nu poate fi tăgăduit, anume, că starea materială a preoțimei nu mai corespunde zilelor de azi. Ea este de nesuferit, și în raport cu cerințele multiple ale timpului chiar nejustificabilă. *O regulare* convenabilă, așezată pe bază *sigură,* este deci neîncunjurabilă. Nu voim nici noi o ameliorare cu ori ce preț; dar vrem o *regulare* a stărilor actuale, iar aceasta o pretindem și o dorin „la tot cazul“, nu numai „după putință“..

Bunilor observatori și cunoscători ai cauzei, care ne privește, nu numai pe noi, preoții, ci chiar biserica și neamul în general, să le spunem și să-i asigurăm, că „*putința*“ accentuată de ei, dacă va da mâna cu sora ei — cu „*voința*“ — problema se va rezolva ușor. Această „voința“ e necesară din toate părțile și cu deosebire *din partea noastră, a preoților.* Ajutorându-se împrumutat aceste două: voința singuraticilor preoți și a organelor superioare bis. cu „putința“ sau forța înnăscută în elementele constitutive ale bisericii vii, — ținta va fi atinsă cu siguranță: se va zidi pe fundamente tari, cari nu pot fi *prăbușite de vânturi străine*.. iar ca dovadă a acestei trăinicii, va servi frontispiciul bisericei noastre străbune, prin inscripția simbolică: „Prin forțele noastre, la putere și mărire“!..

Dar să vedem întru cât sunt basate desele vibrațiuni pe această coardă? Este sau nu este adevărat, că stările actuale au devenit pentru preoți nesuferibile? Și peste tot este sau nu este timpul suprem pentru o îmbunătățire și regulare a competințelor preoților? La aceste întrebări, — ținând seamă de realitate

---

FOIȘOARĂ.

Emanciparea tineretului.

— Un cuvânt pentru tinerimea de școală. —

După *L. Braun,* de *G. Fl. Preșmereanu.*

(Urmare).

V.

Precum în școală și familie, astfel a rămas neschimbată poziția copilului și în stat. Incepând cu anul al 14-lea tineretul își poate susținea viața, prin propria sa muncă, ba chiar și concurge la întreținerea alor săi. Tinerii au să sufere întocmai ca și cei mari sub condiții nefavorabile de lucru, ca și sub prețurile ridicate ale mijloacelor de trai. Ar fi deci nu numai în dreptul lor, ci ar trebui să-și considere de datorință a se clarifica asupra causelor tuturor acestor relațiuni schimbate de trai, prin un schimb de vederi, punându-se în contact atât cu soții lor de muncă, ca și cu colegii lor de lucru mai în vârstă. Dar, durere, nu li se concede.

Precum deja în școală li se propun regule de gramatică și sentințe biblice până la desgust, fără însă a li se aminti despre constituția și legile statului, tocmai așa li se interzice și mai târziu a se ocupa cu acestea, ca și când ar fi vorbă de niște mistere, cari numai celor competenți sunt accesibile. Autoritatea statului și a școalei pare a fi așezată pe un sol putred, câtă vreme trebue să se ferece cu gardul de ghimpi al legilor și al ordinelor în fața atacului tinerimii. Și nici unul dintre cei chemați nu voește să înțeleagă, că tineretul de azi nu mai e acelaș, ci cel mult dacă etatea o are comună cu cel din trecut, dacă cumva nu se va întrepune cu bărbăție de aici înainte pentru a-și câștiga teren în loc de a se da de bunăvoe în brațele morții.

Pare că aud pe filistrii și pe cetățenii cei buni, strigând cu glas de durere!? Văd cum cei batjocoritori bat din umeri: Idei de emancipare a copiilor! Și un râs sarcastic secundează acest cuvânt nou, același râs prin care fură primiți anteluptătorii mișcării femenine cu o sută de ani înainte. Azi, când mii de inși le urmează lor, de oarece universitățile, ba chiar și parlamentele le stau deschise, nu mai ia nimeni lucrul în râs.

„Emanciparea tineretului!“

Și pumni amenințători se ridică. Aceiași pumni ce se opuneau celor dintâi muncitori, cari cereau îndreptățire politică de drept.

Azi se mai opun, dar chiar și dacă milioanele stau în față, știindu-se biruitori, nu se mai tem.

Dar văd și priviri întrebătoare pline de nerăbdare, îndreptate din ochi strălucitori, de tinerețe și nădejde.

Și inimi cari se sbat puternic, pare că s'ar frământa în emoțiile unei pregătiri la luptă, care e gata să înceapă.

In locul acesteia însă le stă deschisă o cale stâncoasă și petroasă, așa că sunetul pașilor întrerupți nu au nici un răsunet.

Și totuși, ei sunt aceia cari pretind cel mai neînfrânt curaj, cea mai trainică perseveranță.

Puțini părinți sunt, cari să nu-și iubească copii! Ceea ce face dragostea lor infructuoasă, este mai mult faptul, că nu și-i cunosc.

Prindeți deci curaj, tineri, de a vă descoperi și a vă face cunoscuți părinților voștri.

Tălmăciți-vă dorințele, părerile, sperantele și temerile voastre, chiar dacă la început ar fi să vă întâlniți față în față cu provocări la ordine, cu interziceri, cu poruncile și mustrările superiorilor vostri, ca tot atâtea gesturi ale unui sentiment de mirare în fața atitudinei voastre bărbătești.

Acestea însă să nu vă descurajeze. Ascultarea nu e nici o virtute, câtă vreme porunca nu e secundată de învoială și îngăduială de bunăvoe și veselă.

Ascultați ce zice unul dintre poeții cei mai mari germani de azi, Ricard Dehmel. El se adresează copilului său în felul următor: „Și dacă cumva, băiete, bătrânul tău tată îți va vorbi de datorința absolutei supuneri fiești, nu-ți pleca urechea sfaturilor lui“.

S'ar părea, că prin acest ton esagerat se proclamă tineretul direct la neascultare. Nici vorbă!

Elevi! Vorbiți cu inima deschisă despre tot ceea ce școala vă răpește și deneagă.

Prejudițiile sociale ale părinților voștri nu s'au înrădăcinat așa adânc în inima voastră, că să fi oprimat inclinările voastre. Reclamați-vă dreptul alegerii libere a carierii amăsurat destoiniciei voastre. Protestați, din contră, în fața ori cărei proceduri greșite, prin care prin impunerea de studii nepotrivite firei voastre, vi se otrăvesc cei mai frumoși ani din viață. Ce folos, că sisteme greșite de învățământ vă îndoapă spiritul cu matematică, greacă și latină, dacă inclinațiunile voastre artistice sau priceperea ce o dovediți în cele tehnice, vă cer o desvoltare, o alimentare cu totul de altă natură pentru spiritul vostru.

Nu vă rămâne decât să luați poziție voi înși-vă contra tatălui vostru, ce vă constrânge a intra în o școală reală, dacă el nu știe cumpăni ce atentat comite la viitorul vostru, lăsându-se condus și în şi de adevăr, — ori ce om simţitor *şi cunoscător de causă* trebue să răspundă cu un întreit — *da!*. Mă voiu esplica în articolul următor.

Legile militare. Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele nostru, Francisc Iosif I, a sancţionat Vineri, în Ischl, unde se află acume, toate legile militare, votate din partea parlamentului ungar, în felul, cum ştim că au fost votate. A fost sancţionată şi legea despre contingentul de recruţi, şi astfel asentările se pot face acum. După ştirile venite dela Viena, ele se vor începe în 12 August n. c.

Consiliu de ministri. In Viena se ţine astăzi, Luni, consiliu comun de ministri, sub presidenţia ministrului de esterne Berchtold. Vor participa ambii prim-ministri, din Austria şi Ungaria, ambii ministri de finanţe şi de comunicaţiune, şi ceialalţi ministri comuni: de răsboiu şi de finanţe. Se va stabili budgetul cheltuielilor comune pentru anul curent şi cel viitor, pentru a putea fi presentate delegaţiunilor, la — toamnă.

Incassarea pretensiunilor bisericeşti.

După *Dr. Zolnay Ienő*, fiscal comitatens,

de *Const. Moldovan*, preot.

(Urmare).

Dacă nu s'ar afla la datoraş avere mobilă recerută, ori şi aceea s'ar reclama, sau ca indispenzabilă — s'ar scoate de sub esecuţie, atunci antistia comunală sau autoritatea orăşenească este obligată din oficiu a lua protocol negativ de zălogire, în care este a să trece totodată şi datele referitoare la averea imobilă (art. XI — 1909 § 74).

Acesta se transpune apoi direct comisiunei administrative municipale, care, — convingându-se că esecuţia pe averea mobilă a fost fără rezultat — ordonează esecuţia pe averea imobilă, predând afacerea fiscului comitatens, (art. 60 — 1881 § 135).

Dealtcum biserica însaş poate să adune datele referitoare la averea imobilă, pe cari trimiţându-le instanţei prime a forurilor civile, care împreună cu protocolul de zălogire negativ cu privire la averea mobilă, sau numai cu raportul său, din care reese că pretensiunea nu s'a putut incassa din averea mobilă, — le înaintează comisiunei administrative.

Aceasta este procedura încassărei pretenziunilor bis. din averea imobilă.

Sunt cazuri, când pretenziunile bisericeşti se asigură *în mod provizor* pe averea imobilă, d. e. întabularea.

Procedura este următoarea:

Comuna bisericească roagă direct comisiunea administrativă municipală, pe baza unui estras legal (din repartiţie) sau a unei rugări, în care se cuprind atât datele ce formează pretenziunea bisericească, cât şi datele cărţii funduare (numele debitorului, Nr. cărţii fund.) — ca pretenziunea să o asigure prin intabularea dreptului hipotecar. De sine înţeles, că rugarea trebue să cuprindă *titlul de drept* a pretenziunei, precum şi scadenţa ei (bir, repartiţie de cult) etc.

Comisiunea adm., trecând toate datele primite într'un decis final, concrede fiscului prenotarea din oficiu a dreptului hipotecar, în favorul bisericei. Modul acesta, — de sine înţeles, — ne duce *numai la asigurarea* pretensiunei, pentru încassare trebue să se purceadă tot în modul arătat mai sus, prin *rugare specială*.

De sigur, procedura aceasta îşi are avantagiul ei, căci pretenziunea bisericei este principiar asigurată, şi urmează de sine incassarea din averea imobilă, mai curând sau mai târziu, — fiind intabulat dreptul hipotecar.

In praxa cărţilor fundare poate obveni cazul, când autoritatea funduară ordonează prenotarea dreptului hipotecar, fixând termin de 15 zile pentru legitimarea prenotării. In astfel de caz datorinţa fiscului este să mijlocească la autoritatea cărţilor fund., ca prenotarea să se ordoneze *fără fixarea celor 15 zile* uzitate, conform ord. cărţ. fund. 93, 102, ca nu cumva asigurarea câştigată să-şi piardă valoarea.

In cazurile, când este vorba de asigurarea unei pretenziuni de natură privată pe seama bisericei, d. e. (epitropul ori cassariul defraudează din banii bisericeşti) atunci biserica pentru asigurarea ei, în cartea funduară, purcede pe calea reprezentanţilor ei legali (preot, protopop etc). Autoritarea bisericească pe baza ord. cărţ. fund. 93, — astfel de pretenziuni, prin prenotarea dreptului hipotecat, le poate asigura şi direct, prin organele ei legale.

Procedura de incassare a pretenziunilor bisericeşti *din averea imobilă* se pare a fi necunoscută. Sunt însă cazuri, când debitorul e în stare a plăti, *dar nu voeşte*, şi tocmai faţă de astfel de debitori e necesară aplicarea puterei legale.

Dl Dr. Zolnay Ienő spune, că praxa lui de câteva decenii i-a dovedit — în parte — că servitorii bisericeşti (crăznic, clopotar etc.) au profesat aproape totdeauna faţă de cei mai săraci şi fără avere *umanitatea şi mila*, şi numai acolo au folosit remedii mai stricte, unde nepăsarea sau reavoinţa a pretins aplicare rigoroasă a legei. Spune mai departe, că cu încassări de pretenziuni bisericeşti nu a ajuns niciodată aşa departe, încât biserica să pretindă ţinerea licitaţiei pe averea imobilă, căci debitorii au achitat datoria, iar dacă nu au fost în stare să plătească, tot ea a fost aceea care a abzis de pretenziune.

Unele cazuri vrednice de remarcat ca modalităţi deosebite ale execuţiei sunt următoarele:

a) dacă oarecare biserică ori singuratic e obligat la prestarea unui lucru şi nu-l prestează, d. e. biserica nu pune la dispoziţia unui învăţător cuartir legal ori dependenţele necesare (vatră, cuptor, coteţ) atunci biserica cade sub judecată, adecă sentenţa finală a autorităţii superioare bisericeşti. Sentenţa aceasta apoi pentru esecutare — se transpune comunei politice, care pe baza analogiei din art. LX—881 §-222 constrânge pe debitor ca în terminul fixat să îndeplinească datorinţă; asemenea se întâmplă la pedeapsă în bani. — Mai practic şi ducător la scop este statorirea în bani de un espert — a lucrului de prestat în natură. In cazul acesta din averea debitorului (celui ce nu a prestat lucru) se execută şi scoate sumă de bani (acelaş art. §-217).

b) Esecuţia personală de care se îngrijeşte constituţia bisericilor în cazul când oarecare parte se opune. d. e. depunerea din oficiu a oficianţilor bisericeşti (servitor bis., clopotar) sau restituirea lor din nou.

In privinţa procedurei acesteia nu există lege lumească amănunţită, ci mijlocul de constrângere — preste tot, forţa necesară precum şi modul de executare îl statoreşte sentenţa, şi natura cazului respectiv.

Faptul acesta nu se poate — aici — înţelege altfel, pentrucă un astfel de lucru este mai mult o execuţie de *natură morală*, cu a cărei efectuire se concrede de regulă — oficiantul public, care luând în considerare opinia publică şi agitaţia ce domneşte — îndeplineşte orice procedură conform convingerii sale (cazul preotului Hlinka). Se pot stabili deci 2 regule principiare:

Una e aceea, că — *pe lângă oficiantul public concrezut cu procedura, trimite şi autoritatea bisericească supremă pe reprezentatul ei de la* care să aşteaptă păşirea cu tact (dacă trebue energică) şi care dacă ajunge lucrul până la extrem — va căuta să delăture cu armele iubirii urmările nefavorabile ale deciziunilor.

A doua este aceea, că reprezentatul politic în aplicarea mijloacelor coercitive numai până acolo poate merge, că a nimicit temeinic rezistenţa. Până aici trebue să şi ajungă. Ţinând cont de aceste puncte de vedere, foarte rar vor obveni cazuri, ca execuţia de fapt să se şi îndeplinească. Analog cu acesta este cazul, când autorităţi bisericeşti sau trimişi judecătoreşti sunt apăraţi — întru îndeplinire misiunei lor — de putere brachială. Aici, nu este vorba de *vreo împotrivire* brachială ori de *nimicirea acelei* împotriviri, ci de cruţarea oamenilor bisericeşti de eventualele insulte ce li s'ar aduce. — Procedura aceasta este de natură preventivă poliţienească, şi autoritatea politică e obligată a ordona forţa necesară de apărare. Dacă însă o ţine aceasta de evitabilă, autoritatea politică ordonează asistenţa unui membru al ei, care în cazul acesta e rezponsabil pentru apărarea necesară.

Dacă cei citaţi nu s'ar prezenta (d. e. martori etc.) înaintea forurilor bisericeşti, sau n'ar voi să mărturisească, atunci aceştia se trimit direct judecătoriei cercuale, care este obligată a-i asculta, respective jura.

Prin aceasta s'a exhauriat partea aceea, care interesează administraţia.

E de însemnătate întrebarea, care se referă *la dreptul de protestare al debitorului contra pretenziunei bisericeşti, asigurată prin execuţie.*

In general debitorii singuratici contra căror se îndreaptă execuţia deadreptul, fără a fi judecaţi la aceasta, au dreptul de a reclama contra vătămării comise. Dacă reclamarea (protest, rugare) se înaintează în timpul esecuţiunei, atunci autoritatea politică purcede ca istanţa I. în 2 feluri:

Bisericile autonome, — cari pe baza dreptului autonomic — îşi îndeplinesc ele afacerile lor proprii — transpun autorităţii politice numai cauze ajunse la execuţie, şi comuna politică nu are dreptul de a examina în esenţă procesul înaintat *de un credincios ci îl transpune autorităţii bisericeşti.*

Dacă ar fi împreunată execuţia cu o vătămare esenţială, îndeplinirea faptică a execuţiei se poată ţinea în suspens, până când vine respunsul autorităţii bisericeşti în cauză.*)

(Va urma).

Intrevederea din Baltic-Port.

Impăratul Wilhelm al Germaniei a avut Joi intrevedere cu Ţarul Nicolae al Rusiei, la Baltic-Port. Antâi sosise aci Ţarul Nicolae, cu Impărăteasa şi cu cele patru fiice ale sale, pentru a primi pe înaltul oaspe, care pe la orele 10 dimineaţa se apropie de port, venind cu vaporul care poartă numele „Hohenzollern". Vasele ruseşti, cari se aflau pe apă, au dat saluturile obicinuite, câte 33 focuri de tun, marinarii au strigat „ura", iar după ancorarea vasului german, Ţarul Nicolae al Rusiei s'a dus pe bordul iactului imperial german, să salute pe Impăratul Wilhelm, care se afla pe vapor. In suita Ţarului se aflau ministrii sei, comandantul vasului imperial rusesc, cum şi ofiţerii ruseşti, comandaţi de serviciu pe lângă Impăratul Germaniei.

Ţarul Rusiei avea uniformă de marină germană, iar Impăratul Wilhelm uniformă de marină rusească. Ambii monarhi s'au salutat în mod foarte cordial, s'au îmbrăţişat şi sărutat, apoi au trecut în revistă garda de onoare. Impăratul Wilhelm era însoţit de fiiul seu principele Adalbert şi de cancelarul imperiului german, pe cari Ţarul asemenea i-a salutat cu căldură. Cei doi monarhi s'au retras apoi la o parte şi au conferat până la orele 11.

Plecând Ţarul Nicolae, Impăratul Wilhelm, însoţit de principele Adalbert şi de cancelarul imperiului german, s'a dus pe bordul vaporului imperial rusesc, pentru a face vizită împărătesei Rusiei şi fiicelor ei. S'a dat apoi un prânz pe bordul vasului rusesc, iar sara cină pe bordul vasului german.

Se svonise, că scopul acestei întâlniri a monarhilor din Germania şi Rusia ar fi fost o proiectată încuscrire a curţilor din Berlin şi Petersburg, — logodirea principelui Adalbert cu una dintre fiicele Ţarului Nicolae, dar ştirea aceasta e desminţită în mod oficios. Rămâne dară, că întrevederea Monarhilor are o însemnătate de altă natură, o însemnătate mare *politică*. Aceasta se poate constata şi din faptul, că nu numai Monarhii, ci şi ministrii lor de esterne au avut lungi consfătuiri. Ba cancelarul Germaniei a plecat la Petersburg, unde a continuat consultările cu colegul său din Rusia, iar un ministru rusesc va pleca acum la Paris, pentru a comunica şi guvernului francez resultatul consfătuirilor. E vorba deci, cum se vede, de lucruri mari, cari se refer la înalta politică europeană.

Din România.

Examenul Principelui Carol. Conform dorinţei Maiestăţii Sale, Regelui Carol, Alteţa Sa Regală, Principele Carol, va da în cursul săptămânii acesteia esamenul desăvârşit din studiile secundare. Alteţa Sa va trece esamenul de maturitate, în înţelesul regulamentului în vigoare pentru absolvarea liceului real, dar va face esamen şi din limba latină şi din filosofie. Programul esamenului a fost stabilit astfel: Mâne, Marţi, composiţia în scris, din limba română. Mercuri lucrarea în scris de matematică, iar după prânz composiţia franceză. Joi lucrarea în scris din ştiinţele fizico chemice şi naturale, iar după prânz traduceri scrise şi orale din limba germană şi limba latină. Vineri disertaţia şi colocviul din filosofie. La esamen va asista familia regală. Comisia esaminătoare e compusă din şase profesori ai Principelui Carol şi e presidată de dl *Liţica.*

•

Conflict la Universitate. In locul domnului E. Pangratti, numit ministru de lucrări publice, a fost ales, numit şi confirmat domnul Ioan Bogdan rector al universităţii din Bucureşti. Mulţi dintre profesorii universitari au remas însă nemulţămiţi cu ridicarea dlui Bogdan la demnitatea de rector universitar şi i-au denegat supunerea. Astfel senatul universitar nu s'a putut întruni nici la repeţitele învitări ale rectorului, pentrucă decanii dela facultăţile de drept, medicină şi ştiinţe n'au voit să participe la şedinţele senatului presidate de dl Ioan Bogdan. In urmă au şi demisionat din demnităţile avute. Cetim acum în ziarele din Bucureşti, că domnul ministru de culte şi instrucţiune publică, C. C. Arion, a căutat să convingă pe dl rector despre necesitatea aplanării acestui conflict universitar, indicându-i două soluţii în privinţa aceasta: ori împăcarea cu decanii dela facultăţile de drept, medicină şi ştiinţe, ori apoi demisionarea. Iar dacă nu se va întâmpla nici una nici alta, domnul ministru va propune Maiestăţii Sale Regelui Carol a treia soluţie: revocarea dlui Ioan Bogdan din demnitatea de rector al Universităţii din Bucureşti.

---

această chestie de spiritul de speculaţie şi de consideraţii şi interese personale.

Ce folos vă va lua el vouă, destinându-vă pe cariera comercială din simplul motiv, că doară îi veţi sta în ajutor la întreprinderile sale.

Căci visurile voastre vă poartă în sferele idilice ale poeziei şi ale cugetării mai avântate.

Fiţi băgători de samă, că mai înainte de a fi succombat în faţa unei munci spirituale ce creerul vostru nu o poate suporta, v'aţi perdut curagiul moral, care azi e un lucru mai rar dacât o minte inteligentă.

Năzuiţi-vă deci mai bine a vă crea o stare bună ca meseriaşi harnici, decât să înmulţiţi numărul şi aşa atât de mare al mediocrităţilor intelectuale, — o povară atât pentru sine, cât şi pentru alţii.

Dar grija voastră să nu se răstrângă întru a vă spune negenaţi şi fără reservă păsurile voastre ce priveşte modul de instrucţie şi al celor ce le practică în şcoala, ci şi în internul vostru să nu vă tăgăduiţi convingerile voastre.

Indată ce a sosit vremea, când voi veţi învăţa nu numai regule, cifre, ci şi a esprima păreri despre diferite stări de lucruri, cari până acum se vede, că au alcătuit dreptul esclusiv al învăţătorului vostru, dar care ar trebui recunoscut ca drept pentru fiece om — vi se va cere şi dela voi să vi le predaţi cu aceeaşi siguranţă apodictică, ca nişte adevăruri nerăsturnabile.

Din acel moment lăpădaţi-vă de acea ambiţie vanitoasă de a fi nişte elevi de model, adecă ce au rolul unei plăci de reproducţie, care redă fidel vocea învăţătorului.

Să aveţi şi aici curajul convingerii, veţi fi aşezaţi ce e drept în banca din fund, căci şi în şcoală, ca şi în stat sunt cei tăcuţi, şi cei ce zic „da" la toate, cetăţenii cei mai comozi.

Aceasta însă nu va fi o osândă la adresa voastră, cât mai mult contra metodului şcoalei.

Poate, ba chiar probabil, părerile voastre sunt false, dar cine îmi poate garanta de corectitatea celor ale învăţătorului?

Un tinăr ce umblă pe propriile sale picioare, chiar şi dacă rătăceşte, mi-e mai drag, decât unul ce merge drept, dar condus de altul.

De acest sfat al lui Goethe să ne ţinem cu toţii.

(Va urma).

Vorbe înţelepte.

Teme-te de Dumnezeu, iar după Dumnezeu de nime altul, decât de cel-ce nu se teme de Dumnezeu.

---

*) In legătură cu espunerea părerilor Dlui Dr. Zolnay Ienő, cuprinse în broşura sa, dupăce întrebarea încassării pretenziunilor bisericeşti este una din cele mai însemnate, aflu de bine a comunica o parte din prelegerea ţinută la un concurs de ştiinţe juridice şi de stat, a dlui Viczian, secretar ministerial, care s'a publicat în „Magyar Közigazgatás" Nr. 47—911.

Esenţa ar fi: Oare întrucât se poate amesteca comisiunea administrativă în examinarea recercării autorităţilor bisericeşti, spre a se convinge, — că de fapt pretensiunea arătată spre încassare este adevărată ori nu? Şi la caz, că părţile interesate ar înainta protest contra execuţiei, întrucât poate avea loc suspendarea esecuţiunii?

Ceea-ce priveşte întrebarea primă, este clar că pe cale administrativă — se pot incassa numai pretenziunile confesiunilor recipiate; iar la bisericile numai legal recunoscute, pe cale administrativă orice încassare e oprită. (Vezi §-9 pct 3 din art. de lege 43—895).

Cercul de drept jurisdicţional al bisericilor pe terenul administraţiei bisericeşti se ia în considerare de aceea, pentru-că, — ca bază de drept — comisiunei administrative pentru esecuţie nu-i serveşte recercarea autorităţii sup. bisericeşti, ci hotărârea legală şi ridicată la valoare de drept al ei. Acesta e document public. In sensul acesta s'a declarat atât ministrul de interne, cât şi cel de culte şi instrucţie publică.

In sensul legii, execuţia se poată ordona numai pe baza unui document public de execuţie. — *Principiul acesta trebue să se aplice şi la ordonarea execuţiei pe cale administrativă*, de oarece nu aminteşte nici o lege, că ce fel de document public are să servească de bază la execuţie pe cale administrativă.

Deoarece confesiunile, cari nu dispun de cercul de drept jurisdicţional autonom, pe terenul administraţiei bisericeşti nu pot să estradee documente publice execuţionale, se poate zice referitor la toate confesiunile recipiate că şi la *recercările lor simple* se poate ordona execuţie. Dacă a servit însă de bază o hotărâre bisericească, *care nu s'a adus în cercul ei competent jurisdicţional*, atunci — la recercarea celui ce sufere execuţia, — autoritatea administrativă poate suspenda execuţia şi poate examina esenţa legală a pretenziunei. Hotărârea ce a rezultat din această examinare se poate apela pe cale administrativă.

Consfătuirea ziariştilor români din Ungaria,

ţinută Luni în 27 Maiu a. c. la Braşov, la care au participat parte prin reprezentanţi, parte prin aderări în scris ziarele: „Gazeta Transilvaniei“, „Românul“, „Drapelul“, „Telegraful Român“, „Foaia Poporului“, „Poporul Român“, „Unirea“ şi „Revista Economică“, luând în desbatere chestiunile fixate prin convocătorii acestei consfătuiri, a luat următoarele hotărâri:

I. Presa şi în special ziariştii noştri să stărue din toate puterile şi prin toate mijloacele ce se vor afla de potrivite, în scopul augmentării „fundaţiunii pentru ajutorarea ziariştilor români din Ungaria“. In acest înţeles:

a) vor iniţia şi vor sprijini producţiunile, petrecerile, conferenţele publice etc., ce se vor aranja, fie prin ziarişti, fie prin alţi pretini ai cauzei lor, cu scopul augmentării numitei fundaţiuni,

b) vor aranja în tot anul — la un timp potrivit — un bal al ziariştilor, al cărui venit deasemenea să rămână în favorul fundaţiunii pentru ajutorarea ziariştilor români din Ungaria, şi

c) vor stărui în cercul activităţii şi competenţei lor, ca din prilejul publicării anunţurilor de logodne, cununii, mulţumite publice ori alte de felul acesta, să se facă donaţiuni potrivite — din partea celor interesaţi — în favorul fundaţiunii.

II. Epitropia fundaţiunii să fie rugată, ca în numele ziariştilor noştri şi cu considerare la însemnătatea cauzei ziaristicei române din Ungarie, să intervină la fruntaşii şi mecenaţii neamului nostru să contribue la augmentarea fondului ziariştilor; tot asemenea să intervină la d-na văd. A. Mureşianu, precum şi la urmaşii legali ai ziarului „Tribuna“ să dee pentru augmentarea fundaţiunii sumele ce aceştia le-au fost adunat cu scopul creiării unui fond pe sama ziariştilor români.

III. Paralel cu augmentarea fundaţiunei, epitropia să fie rugată să studieze şi să caute modalităţile potrivite, prin care ziariştilor noştri — în parte cu concursul lor propriu, respective al editorilor, să li se contracteze şi asigurări potrivite împrejurărilor lor sociale şi familiare.

IV. Decisiunile acestei conferenţe se vor comunica Epitropiei fundaţionale, cum şi tuturor ziarelor române din Ungaria spre binevoitoare conformare.

Victor Branisce,
notar al consfătuirii.

NOUTĂŢI.

Esamene de cualificaţie. La secţia pedagogică a seminarului „Andreian“ din Sibiiu s'au ţinut esamenele de cualificaţiune în cursul săptămânei trecute, din 1 Iulie până în 6 Iulie n. Au fost presidate de P. O. Domn *Mateiu Voileanu*, asesor consistorial, ca comisar numit din partea consistorului, iar din partea guvernului a participat la ele Ilustritatea Sa domnul *Dr. Iosif Siegescu*, consilier aulic, deputat dietal şi profesor universitar. S'au supus esamenului 40 elevi, dintre cari 34 l-au prestat, iar 6 au fost îndrumaţi să facă la toamnă esamen de corigenţă din câte *un* studiu. Dintre cei ce au prestat esamenul, zece sunt absolvenţi de teologie.

*

Seminar nou. Preasfinţia Sa Episcopul Dr. Dem. Radu a anunţat în consistorul din 3 Iulie n. ţinut în Oradea mare, că la toamnă se va face deschiderea seminariului teologic român gr.-cat. în Oradea mare.

*

Legile nouă pentru dare. In ministerul de finanţe se iau toate dispoziţiile trebuincioase, ca începând cu 1 Ianuarie 1913 să între în vigoare legile nouă de dare.

*

Aviator român mort. Locotenentul Gh. Caranda, ofiţer aviator în armata română, pecând executa un sbor cu aeroplanul, s'a stricat motorul, şi aeroplanul a căzut de la o înălţime de 100 metri sdrobind pe nenorocitul aviator, care a rămas mort pe loc.

*

Vlaicu în Arad. Aviatorul român, dl Aurel Vlaicu, se află în Arad, unde va zbura Duminecă, în 14 Iulie n.

*

Himen. D-şoara Mărioara Antal din Topliţa română şi dl Dr. Alex. I. Morariu advocat în Caransebeş îşi serbează cununia lor religioasă în 1/14 Iulie c. la orele 11 în biserica gr.-ort. din Topliţa română.

*

Posturi vacante de notari. In comuna *Pianul de sus*, cercul Sebeşului săsesc, e vacant postul de notar comunal. Concurenţii au să-şi înainteze rugările până la 27 Iulie n. preturei din Sebeş. In *Poplaca* cercul Sibiiului şi în *Jina* cercul Mercurei sunt vacante posturile de vicenotari. Concursul pentru postul din Poplaca espiră la 25 Iulie şi pentru cel din Jina la 3 August n.

*

Reuniunea femeilor de religiunea greco-catolică şi gr.-orientală din comitatul Târnavei-mici (Kisküküllő) îşi va ţinea adunarea generală ordinară în Diciosânmărtin Dumineca în 14 Iulie n. 1912 la 2 ore după amiazi în sala cea mare a hotelului „Nemzeti“. Tot în această zi la 8 oare seara se va aranja din partea comitetului şi o petrecere de vară în beneficiul Reuniunii.

*

Tipografie românească în Lugoj. Cu data de 1 August a. c. se va deschide în Lugoj un atelier de tipografie românească fiind aranjată cu cele mai nouă soiuri de litere şi cu cele mai moderne maşini. Noua tipografie va purta numirea „*Minerva*“ şi va fi instalată în şcoala veche a parohiei gr.-ort. române din Lugoj, la internatul de fete. Proprietarul tipografiei e dl *George Ţăran*, fost mai mulţi ani conducător la fostul ziar „Tribuna“ din Arad.

*

Clasa a treia la trenuri accelerate. In toamna acestui an se vor introduce, ca probă, vagoane de clasa a treia la trenurile accelerate spre Viena, Braşov, Orşova, Zimony şi Sighetul Maramureşului; ear în primăvara viitoare se vor continua încercările şi pe alte linii ferate. Dacă probele vor reuşi, folosirea vagoanelor de clasa treia la trenuri accelerate se va introduce în mod definitiv.

*

Ziar oprit. Guvernul ungar a oprit intrarea în ţara noastră a marelui ziar vienez *Die Zeit.*

*

Statuie lui Deák. Oraşul Seghedinului se pregăteşte să înalţe o statue de bronz lui Francisc *Deák.* Inaugurarea acestei statue se va face în anul curent.

*

Om sălbatic. Intr'un spital din Zagreb a fost transportat zilele acestea un bărbat, pe care l-au găsit ciobanii în pădurea din apropierea satului Kutine. Omul găsit este cu desăvârşire sălbătăcit, nu poate grăi nimic, corpul său e acoperit întreg cu păr des. Păstorii au dat peste el într'o mocirlă în care se tăvălea ca un râmător. Autorităţile cercetează pentru a stabili cine este şi de unde vine misteriosul sălbatic.

*

De vre-o câteva zile se vede pe piaţa Hermann un cort colosal american cu inscripţia „Vederea balenei“. Vizitând cortul, admiri cel mai mare mamifer, care trăeşte în marea glacială. Balena aceasta are mărime de 22 metri 27 cm. şi greutatea în starea vie circa 200.000 klg., cu sânge cald. Este un colos de peşte. Grandioasă este şi expoziţia de diferiţi monştri maritimi şi a uneltelor de pescuit. Mai interesantă este explicaţia ştiinţifică, care se dă neîntrerupt vizitatorilor. Preţul întrării este moderat; cei ce doresc a o vizita, să nu peardă această ocazie rară..

*

Somnambulă. Gavernanta Hanna Mayer, de origine din Germania, într'una din nopţile trecute s'a sculat adormită şi s'a urcat pe o zidire ce se clădeşte acum la gara din Teuş. Nenorocita a căzut dela o înălţime de zece metri şi a suferit rane atât ge grele, încât transportată către spital a încetat din viaţă.

*

Un congres. La sfârşitul lunei lui Iulie se întruneşte în oraşul olandez *Leyden* congresul internaţional al religiilor şi limbilor.

*

Concurs aviatic militar. Se anunţă din Londra, că ministrul englez de războiu va organiza în August un concurs aviatic militar internaţional, care se va ţinea în ţinutul dela Salisburyplaiu. La concurs s'au anunţat până acum aeroplane engleze, franceze şi austriace.

*

Lăcuste în Ungaria. Din Dobriţin se vesteşte, că în cea mai mare parte a comunelor din comitat s'au ivit lăcustele în cantităţi uriaşe. Pentru înlăturarea primejdiei cauzate de mulţimea acestor insecte, cari vin din Italia, s'au luat toate măsurile necesare.

*

Respinşi din America. Din Ellis Island vine ştirea, că într'o singură zi au fost opriţi de a rămânea în America 430 de nenorociţi, aduşi de vaporul „Pannonia“. Toţi acestia se reîntorc cu acelaş vapor în Europa.

*

*La numărul de faţă al ziarului nostru e alăturat un supliment anunţând apariţia volumului **Foiletoane** (1907 — 1910) de **Alexandru Ciura.***

*

Grindină în Dej. Săptămâna trecută a bătut peatra în Dej şi împrejurime. Au căzut bucăţi de ghiaţă grele de 30 de grame, care au pustiit sămănăturile, au omorât paseri de curte şi au spart o grămadă de ferestri. La palatul de justiţie al Dejului n'a rămas întreagă nici o fereastră.

*

Monument primejduit. Din Roma se scrie, că statuia ecvestră a înţeleptului şi viteazului împărat roman *Marcu Aureliu Filozoful* (161—180) ameninţă să se prăbuşească în fiecare moment. S'a constatat, că în decursul veacurilor a pătruns apă în interiorul calului, şi astfel monumentul începe a-şi perde echilibrul. Pentru a face reparaturile trebuincioase, împăratul Marcu Aureliu va fi luat jos de pe calul, unde a stat timp de optsprezece secole.

*

Furt pe calea ferată. Un negustor, care călătorea dela Careii-mari spre Dobriţin, a primit o ţigară oferită de nişte tovarăşi de călătorie necunoscuţi. Negustorul a fumat ţigara şi în curând a adormit. Când s'a deşteptat, a văzut că îi lipseşte portmoneul cu numerarul ce avea şi cu efecte în valoare de 20 mii de coroane. Tovarăşii de călătorie dispăruseră. Până acum nu li s'a dat de urmă.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: Dr. Victor Macaveiu, prof. (Blaj) 1 cor., Ioan T. Ribu, epitrop (Rodu) 50 bani, Zaharie Popa, paroh (Richişdorf) şi soţia sa Maria n. Holerga 1 cor., I. Moşoiu (Apoldul-rom.) 80 bani, Dr. Ilariu Holom, adv. (Elisabetopole) şi soţia sa Otilia n. Câmpian 1 cor., Ioan Oana, măsar (Cichindeal) 40 bani, T. Oprean, preot (Cichindeal), soţia sa Paraschiva şi copila lor Virginia 1 cor., Dem. Comşa, înv. lăcătuş (Blaj) 50 bani şi Dr. Tiberiu Bredicean, secretar la „Albina“, cu prilejul fericit al botezului fiului său Coriolan-Columb 5 cor.

*

Originea modelor. Ziarul parisian *Figaro*, în numărul său mai nou, publică o interesantă reprivire asupra originei modelor. Figaro arată, că diferitele porturi au servit pentru acoperirea defectelor corporale reale sau închipuite. Astfel purtarea trenei lungi au întrodus-o fiicele regelui Ludovic al IX-lea, de oarece voiau să-şi acopere cu mijlocul acesta picioarele prea mari. Gulerul înalt l-a adus în modă soţia regelui Filip al III-lea, pentru a-şi acoperi lungimea neobicinuită a gâtului. Mânecile largi s'au purtat la curtea regelui Enric al III-lea, ca să acopere umerii strâmbi ai oamenilor dela curte. Regele Ludovic al XIV-lea avea o mare urmă de rană pe creştet, şi de aceea a purtat perucă. Pe vremea doamnei Pompadour erau mult la modă ghetele cu tocuri înalte; doamna Pompadour fiind o femee mică de statură, purta astfel de ghete, ca să pară mai înaltă, decât era în realitate.

*

Catastrofă deasupra mării. Inginerul Waniman din New-York construise un puternic balon, cu gând de a sbura din lumea nouă peste Oceanul Atlantic în lumea veche. Balonul, numit *Acron*, avea să facă Marţia trecută o încercare de călătorie. S'au adunat multe mii de curioşi să vadă balonul, care pe la orele şepte dimineaţa s'a ridicat la o înălţime de 800 de metri, iar după o jumătate de oră deodată s'a aprins şi a esplodat. Balonul a căzut în mare, iar călătorii au perit cu toţii. In gondolă se aflau, afară de Waniman, un inginer, un cârmuitor şi patru pasageri. Cauza catastrofei, după părerea specialiştilor, este că razele soarelui au înfierbântat gazul şi au făcut să plesnească balonul. Cadavrele celor nenorociţi n'au fost găsite decât al lui Waniman, cu totul sfărmat.

Cărţi şi reviste.

„Luceafărul“ revistă literară, artistică şi politică nr. 26, 1912 a apărut cu următorul cuprins bogat şi variat: Oct. Goga: A murit Caragiale. I. L. Caragiale: Amici. George Gregorian: Pe Golgota (poezie). Veniamin Negru: Autorul lui Chicoş Rostoganu. Ecaterina Pitiş: Cântec (poezie). A. Vlahuţă: Caragiale. ⁂ O scrisoare a lui Caragiale. I. Agârbiceanu: Povéstea unei vieţi (roman). D. Rotică: Cântec de primăvară (poezie). Cronici: Caragiale şi critica literară. Insemnări: Moartea lui Caragiale. Vlaicu la Viena. Ilustraţiuni: G. Coşbuc şi I. L. Caragiale. Caragiale cu poeţii Şt. D. Iosif şi Octavian Goga. I. L. Caragiale.

*

Dare de seamă despre mersul Societăţii pentru învăţătura poporului român, Biserica Sf. Ecatarina, cum şi despre mersul şcoalelor fröbeliană, primară şi normală, pe anul 1911—12, întocmită de Petru *Gârboviceanu*, directorul şcoalelor. Bucureşti. Tipografia cărţile bisericeşti, 1912.

*

Revista Teologică, organ pentru ştiinţa şi viaţa bisericească, nr. 10—11 din 15 Mai — 1 Iunie 1912, cuprinde: Papalitatea şi bisericile creştine, de I. Beleuţă. Degenerarea morală, de Dim. I. Cornilescu. Pavel şi Ioan ca îndrumători ai păstorilor de suflete, de preotul Aurel Popovici. Cazuri excepţionale în viaţa pastorală, de N. Todea. Biserica papistă şi doctrina despre uciderea ereticilor, de N. Bălan, Mişcarea literară, de A. C. Cronică bisericească culturală, de Sandu şi N. B. Tipicul cultului religios, de Cantor. — Abonamentul revistei, care apare de două ori pe lună, este: 10 cor. pe an. Adresa: Dr. Nicolae Bălan, prof. sem. Sibiiu, Strada Reissenfel 11.

Internatul din Braşov.

Prospect.

Internatul cel nou din Braşov pentru elevii şcoalelor româneşti (gimnaziu, reale, comerciale) din Braşov *se deschide în 1 Septemvrie* v. a. c.

Clădirea e imposantă, aproape de şcoală şi are:

a) sale spaţioase şi luminoase de dormit (cu paturi de fier, cu somieră şi saltea),
b) sale luminoase de studiu cu mobiliar nou,
c) sale separate de mâncare (sofragerii),
d) coridoare spaţioase, închise, luminoase,
e) conduct de apă (din isvoare de munte),
f) local propriu de baie cu duşuri,
g) încălzire centrală (calorifer),
h) infirmerie (spital) în grădină,
i) grădină mare cu pomi,
l) cât mai curând: lumină electrică.

Elevii internatului vor primi:

a) hrană bună, variată şi igienică,
b) sprijin la prepararea lecţiilor,
c) baie,
d) tratament medical,
e) supraveghere, lăsându-li-se însă peste zi libertatea cuvenită.

Internatul e proprietatea şcoalelor şi bucătăria se va conduce în regie proprie.

Taxa de 1 elev e 700 cor. pe an şi se plăteşte în 4 rate anticipative, eventual şi lunar.

Condiţiunile de primire.

Cererea de primire se va da până în 15 Iulie v. şi va fi însoţită de următoarele acte:

1. ultimul testimoniu şcolar.
2. act de revaccinare (numai pentru elevii claselor I.—IV. gimn. şi reale).
4 atestat medical, că elevul e sănătos.
5. declaraţiune legală, că părinţii se supun normelor cuprinse în regulamentul internatului şi admit în cas de proces competenţa judecătoriei din Braşov.

Fiecare elev va aduce cu sine:

6 cămeşi de zi
4 cămeşi de noapte
pantaloni de baie
6 ismene
12 batiste
12 părechi de ciorapi
6 ştergare
3 cearceafuri de pat
1 plapomă cu nasturi
3 cearceafuri de plapomă cu găuri pentru nasturi
1 pernă de cap
3 feţe de pernă
perie de cap, de dinţi, de haine, peptene des şi rar, săpun
2 părechi de ghete
4 şervete de masă
chipiul şi uniforma obligată la şcoalele noastre din Braşov.

Toate aceste lucruri trebue consemnate într'un inventar scris în 2 exemplare.

Părinţii vor însemna cu arniciu roşu rufele şi hainele, cosând pe ele numărul ce se va da din internat deodată cu răspunsul de primire. Rufe defectuoase (sdrenţuite) nu se primesc.

Pentru asigurarea locului în internat se cere plătirea momentană a taxei pe una sau mai multe luni. Ori ce epistole precum şi banii se vor trimite la adresa: Ioan *Petrovici*, profesor la gimnaziul gr. or. român din Brassó (Braşov), care va da toate informaţiunile şi deluşirile necesare.

Ca să nu fie nimenea espus de a fi refuzat în timpul ultim, e bine ca cererea de primire, sau cel puţin de preuotare, să se trimită cât mai curând.

Direcţiunea internatului
(Str. Prundului — Porond u. nr. 39.)

Concurs.

Pentru pregătirea de planuri şi preliminare de spese la zidirea unei biserici nouă gr.-or. române în **Orăştie**, — să scrie prin aceasta concurs cu premii, — şi anume:

1. Un premiu de 800 cor, (opt sute cor.), care să va acorda planului care va fi aflat de comitet ca cel mai bun.

2. Un premiu de 400 cor. care să va da celui a cărui plan să va afla ca al doilea de bun.

Din celelalte planuri ce ar incurge, comitetul îşi rezervă dreptul a cumpăra pe acela despre cari crede că i-ar fi de trebuinţă.

La pregătirea planurilor şi preliminarelor de spese, e a să ţinea samă de următoarele date:

1. Biserica se va zidi pentru a cuprinde 2000 (două mii) de persoane (cu cuprinsul corului şi a galeriilor cu tot).

2. Preţul zidirii să nu treacă peste suma de 120.000 cor., inclusive padimentarea şi partea de zid a tâmplei.

3. Fundamentul şi brâul au să fie lucrate în beton. Boltiturile în „rabitz“.

Zidurile au să fie tenciuite pe din afară în tenciuială din praf de piatră.

Coperişul cu eternit.

4. padimentul are să fie peste suprafaţa pământului, ridicat de 3 trepte. Treptele de piatră de granit.

5. Biserica să aibă cel puţin 2 întrări principale: una prin faţă (printre furnuri), alta în partea dreaptă,

6. Biserica să va zidi în stil oriental cu motive româneşti având două turle şi o cupolă.

7. Lemnul de stejar necesar îl dă parohia.

8. Reflectanţii au să facă 4 planuri orizontale, 2 secţii şi 2 faţa de în două exemplare, divizorul 1. ex.

9. Terminul de înaintare a planurilor: **15 August n 1912.**

10. Numele autorului să înaintează în în un plic închis, care să va deschide numai după alegerea planurilor.

11. Premiile să plătesc autorilor, după ce şi Consistorul va fi aprobat alegerea planurilor.

Din şedinţa dela 30 Iunie n. 1912 a Comitetului parochial gr.-or. român din Orăştie.

(192) 1—2

Concurs.

Pentru liferarea de:

1. Pâne de grâu curat.
2. Franzele făcute din grâu curat cu lapte.
3. Fărină de grâu curat numărul 2 şi 3.
4. Carne de vită.
5. Carne de viţel.
6. Carne de porc, şi
7. Unsoare de porc, toate de **prima calitate** pentru alimetarea alor 220 — 250 elevi dela seminariul arhidiecezan teologic — pedagogic gr.-ortodox român din Sibiiu în anul şcolar 1912/13.

Doritorii de a reflecta la vre-una din acestea posiţii să-şi înainteze ofertele în scris, provăzute cu timbru de 1 cor. şi sigilate până în **1 August st. n. inclusive** la subscrisul unde vor afla mai de aproape şi condiţiile speciale pentru încheierea contractului precum şi alte informaţii necesare.

Ofertele întrate după terminul prefipt în concurs nu se vor lua în considerare.

Tot în acest termin să pot înainta în scris oferte pentru resturile de mâncare dela mese şi dela culină.

Sibiiu, în 4 Iulie n. 1912.

Aurel Popoviciu.
spiritual şi econom seminarial.

(193) 1—3

Nr. 405/1912. (195) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc împreunat cu postul cantoral la şcoala conf. gr.-or. română din **Iclandul-mare** protopopiatul Murăş-Oşorheiului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 400 coroane repartiţie dela popor; usufructul de pe 12 jugăre pământ arător într'o tablă preţuit în 200 cor.; venitele stolare cantorale şi usufructul de pe 3 jugăre pământ într'o masă lângă marginea comunei lor de clasa primă — computate toate venitele cantorale între cari şi chiria casei cantorale în suma de 400 coroane. Total 1000 cor. Cuartir corespunzător în natură şi grădină.

Alesul să îndatorează fără remuneraţie specială a conduce elevii la biserică în Dumineci şi sărbători, a cânta cu ei la sf. liturghie formând cor bisericesc şi ai instrua în grădinărit.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis şi să se prezinte la biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a face cunoştinţă cu poporul.

Murăş-Oşorheiu, 20 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopop.

Nr. 391/1912 Prot. (183) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei vacante de clasa a II-a **Muşin** cu filiile **Veţa** şi **Chibelea**, conform ordinului Preav. Consistoriu arhidiecezan de dto 22 Maiu a. c. Nr. 6067 Bis se escrie concurs nou cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul amintit, iar concurenţii — pre lângă prealabila încunoşciinţare a protopopului — să se presinte în parohie pentru a cânta, predica, ori celebra.

Murăş-Oşorheiu, 10/23 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopop.

Nr. 190/1912. (159) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele bisericei mai jos numite în protopresbiteratul Câmpenilor, să publică concurs cu terminul **15 Iulie 1912.**

1. **Certegea** cu salar 1000 cor., (600 cor. dela bisorică şi 400 cor. dela stat), locuinţă cu grădină. Invăţătorul va propune religiunea, va ţinea şcoală de repetiţie, să conducă strana şi la liturgie să cânte cu elevii, să fie cântăreţ bun şi dacă va putea forma cor bisericesc, atunci va primi şi o remuneraţie deosebită.

2. **Poiana Valeaverde.** cu salar 1000 cor. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.

3. **Săcătura,** cu salar 1000 cor. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.

Cinceniile să computá numai după un serviciu de 5 ani în aceste comune bisericeşti.

Doritorii a ocupa aceste posturi învăţătoreşti să trimită concursele lor cu documentele recerute la subscrisul oficiu până la terminul statorit.

Câmpeni, 6 Iunie 1912.

Oficiul protopopesc gr.-or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 6935 Bis. (175) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna **Beşa** de cl. III, protopresbiteratul Sighişoarei, se publică concurs din oficiu cu termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român“ pe lângă emolumentele fasionate în coala B. referitoare la întregirea dela stat.

Supliciile concursuale, instruate conform legilor în vigoare, petenţii le vor aşterne Consistorului arhidiecesan în terminul deschis, având candidaţii a-se prezenta cu prelabilla încuviinţare a protopresbiterului concernent în comună la biserică spre a cuvânta, respective a oficia.

Sibiiu, din şedinţa Consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ţinută la 12 Iunie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 589/1912 prot. (178) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională gr.-or. română din **Ighişdorful-românesc**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1 Salar fundamental de 1000 cor. din care 600 cor. se vor plăti din repartiţie pe popor, iar restul de 400 cor., precum şi cvincvenalele, la care alesul poate reflecta numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această şcoală, s'au cerut dela stat. 2. Cvartir constătător din 2 odăi, o bucătărie şi cămară.

Invăţătorul ales va fi dator să ţină strana la utrenie şi vecernie în biserică, iar la sf. liturgie să cânte regulat cu copiii fără altă remuneraţie şi să propună atât în şcoala de toate zilele, cât şi în cea de repetiţie religia şi să cultive grădina de pomărit.

Invăţătorul care va dovedi şi cvalificaţiune muzicală pentru instruarea şi conducerea unui cor bisericesc, va fi preferit şi separat rebonificat.

Concurenţii sunt datori, cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului să se prezinte în vre-o Duminecă sau Sărbătoare în biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul, iar petiţiile de concurs, instruite cu estras de botez, atestat despre studiile premergătoare, absolutor de pedagogie şi diplomă de învăţător, eventual şi alte documente recomandătoare să le trimită la oficiul protopopesc subsemnat.

Agnita, 15 Iunie 1912.

In înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 7131 Bis. (176) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna **Feredeu** şi în comuna **Băcâia**, tractul Geoagiului, se publică concurs din oficiu în termin de 30 zile, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. despre ajutorul dela stat.

Petenţii vor subşterne suplicile concursuale instruate conform legilor în vigoare oficiului protopresbiteral al Geoagiului, şi cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului concernent, vor avea a se prezenta în comune la biserici spre a-şi arăta aptitudinea în cântările bisericeşti şi predicare.

Sibiiu, din şedinţa Consistorului arhidiecesan, ca senat bisericesc ţinută la 12 Iunie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 311/1912. (177) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc la şcoala noastră confesională din **Costeni** (Kosztafalva), protopresbiteratul Cetăţii de peatră, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 Cor. din repartiţia dela popor; 700 Cor. din ajutorul de stat, a cărui votare pusă deja în vedere de comisiunea administrativă — e condiţionată de înaintarea documentelor celui ales; cvartir corespunzător în natură şi relut de grădină 20 Cor.

Cvincvenalul se va cere dela stat.

Invăţătorul ales se îndatorează — fără remuneraţie specială — a instrua elevii în cântările bisericeşti formând cor, a-i conduce la biserică în Dumineci şi sărbători, cântând cu ei răspunsurile liturgiei şi a provedea în văţământul în şcoala de repetiţie.

Reflectanţii la acest post au a-şi înainta rugările concursuale, instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis şi a se prezenta în comună şi biserică, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Lăpuşul-unguresc, la 12/25 Iunie 1912.

Oficiul protopopesc gr.-or. al tractului „Cetatea de peatră“ în conţelegere cu comitetul parohial.

Andrei Ludu
adm. prot.

Ad. Nr. pp. 675/1912 (187) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh din comuna **Gheröfi-Dângău** cu filia **Banffi-Dângău** prin aceasta să deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B.

Doritorii de a ocupa acest post, au aşi aşterne petiţia de concurs, instruită conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul prescris, şi a să prezenta în parohie, cu prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului, în vre o Duminecă sau Sărbătoare, ca să fie cunoscuţi din partea poporului.

Cluj, 12 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 277/1912. (190) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă bătrânul preot Nicolae Isac, în parohia (de clasa a II-a) **Topârcea,** protopopiatul Săliştii, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile.

Alesul va beneficia de jumătate venitele din parohia numitului preot N. Isac, conform concluzului luat în sinodul parohial din 10 Iunie 1912.

Cei ce doresc a candida la acest post, să-şi înainteze petiţiile, instruite conform §-13 din „Statutul organic“, subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de 30 zile dela I-a publicare a acestui concurs în „Telegraful Român“.

In sensul § lui 33 din „Regulamentul parohial“ candidaţii se vor înfăţişa, după prealabila încunoştiie anţa rns bsemnatului oficiu protopresbiteral, într'o Duminecă sau sărbătoare în biserica din Topârcea spre a şi arăta destoinicia în cântarea şi cuvântarea bisericească.

Sălişte, în 19 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral al tractului Sălişte în conţelegere cu organele parohiale din Topârcea.

Dr. Ioan Lupaş
protopresbiter.

„Albina“
institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Publicaţiune.

In sensul art. de lege XXXVI din a. 1876 §. 29.

1. Suma scrisurilor fonciare în circulaţiune cu ziua de 30 Iunie 1912 face	K 9.994,000·—
2. Pretensiunile institutului de împrumuturi hipotecare, cari servesc de acoperire a acestor scrisuri fonciare sunt de	„ 12.141,434·73
3. Valoarea hipotecelor luate de bază la susnumitele împrumuturi hipotecare este de	„ 49.880,874·—
4. In sensul §. 97 din statute „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor fonciare este de . . .	„ 500,000·—

acesta e indus în cont separat şi plasat în următoarele efecte publice:

Nom.	K	3,000·—,	Sorţi de stat din 1860 cu 4%,
„	„	6,000·—,	Obligaţiuni cu premii ale băncii ung. hipot. cu 4%,
„	„	5,000·—,	Sorţi de ale împrumut. pt. regul. Tisei cu 4%,
„	„	1,400·—,	Sorţi de ale împrumut. pt. regul. Dunărei din 1870 cu 5%,
„	„	5,000·—,	Obligaţii cu premii de ale institut. austr. priv. de credit fonc. cu 3%
„	„	72,000·—,	Scrisuri fonciare Ungar. Landes-Central-Sparcassa cu 4½%,
„	„	24,000·—,	Scrisuri fonciare Pester ungar. Comercial-Bank cu 4½%,
„	„	100,000·—,	Scrisuri fonciare Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár cu 4%,
„	„	110,000·—,	Obligaţiuni comunale Pester ung. Comercial Bank cu 4%,
„	„	200,000·—,	Obligaţiuni comunale Pesti hazai első takp. egyes. cu 4%,
„	„	4,000·—,	Acţiuni de ale Institutului de credit fonciar pt. proprietarii mici din Ungaria cu 5%.

Sibiiu, 5 Iulie 1912.

(191) 1—1 *Direcţiunea.*

Numai timp scurt pe piaţa Hermann.

Pentru prima oară

Exposiţia Nordică

singura existentă în lumea întreagă.

O Balenă

Lungimea totală de 22 metri 27 cm. In viaţă greutatea se calculă la 200.000 Kg.

Hienă de Mare

Lungimea 5 metri 10 cm. Acest peşte este groaza Marinarilor în Marea Mediterană şi în Oceanul Atlantic.

Direcţiunea mai expune Preparate şi diferite specii de varietăţi ca:

Câine de Mare
(phoca vitulină)

Crocodil de Nil
(Aligator)

Rechin Cenuşiu
sau Scufundator
Se întâmpină în Marea Clacială Nordică etc.

Orangutanul Jack

Uriaşul pădurilor vergine din Africa Apuseană. Inălţimea 2 metri 7 cm. lungimea celor 2 braţe întinse 2 metri 8 cm.

Diferite oase din scheletul Balenei, precum şi Colecţia Aparatelor întrebuinţate la prinderea Balenelcr. ☞ La fiecare jumătate oră explicaţiuni ştiinţifice. ☜

Deschiderea dela 10 ore a. m. până la 10 seara.

Preţuri moderate.

Invităm pe Onor. Public a vizita Expoziţia de Balene fiind singura Curiozitate Zoologică.

(196) 1—3 **Direcţiunea.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 28 Iunie (11 Iulie) 1912. *Nr. 69.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Regularea dotaţiunei preoţilor,

de preotul **George Rain.**

II.

Ca salar fix şi „regulat“ pentru preoţi, cu începere din 1898, se consideră congrua dela stat. Abstragând dela faptul, că e o măsură care nici decum nu „congruează“ cu serviciile şi prestaţiunile preoţimei faţă de stat şi societate, această regulare de salarisare, spunând franc, şi-a permis o batere de joc la adresa preoţimei, întrucât a împărţit preoţii români în două clase: preoţi întregi şi preoţi de „jumătate“... Pentru lipsa de una sau două clase gimnaziale, preotul român a devenit prin legea congruei clasificat de „preot-jumatate“, care, ca *atare*, poate trăi cu jumătate de salar (800 cor. totalitatea retribuţiunilor sale anuale), *pentru ca astfel să îndeplinească funcţiunea unui preot întreg...*

Să nădăjduim, că această mare nedreptate se va repara prin noua revizuire a congruei din anul viitor. Noi însă să luăm starea faptică. Este oare cu putinţă a trăi cu familie numeroasă în mod cuviincios din 800 cor. sau fie chiar şi din 1600 cor.? De sigur că numai cu mare greu. Ce vor zice însă cei mulţi, cari neputând zări *realitatea*, vor înţelege din mărturisirile noastre, esprimate cu durere, dar în mod sincer, că şi acele 800 cor. „salarul“ absolutei majorităţi a preoţilor noştri, *astăzi* este numai pe hârtie!..

Este adevărat, că prin introducerea congruei primim şi noi ceva brumă de parale, dar cei mai mulţi dintre bunii noştri mireni intelectuali nici idee nu au, că prin apariţia acestui „izvor“ (congrua) ni s'au înfundat în mare măsură *celelalte izvoare*, cari îşi aveau obârşia chiar direct dela popor, şi cari, — până n'a venit congrua, — în cele mai multe sate de ale noastre de sigur făceau mai suportabilă existenţa preotului decât acum, în èra congruei. In marea sa majoritate, poporul nostru şi-a spus judecata!

Poporul zice: „Popii noştri se plătesc acum dela împărăţie, deci noi numai dacă voim le mai dăm câte ceva, după cum ne trage inima, căci datori nu mai suntem.“

Resonând astfel bogatul „inteligent“, şi urmându-i săracul peste tot, este firesc, ca preoţii să fie constrânşi a se mulţămi aproape numai cu congrua, care vai, cât e de clatinătoare şi ea în temelii!... Bietul „zlot de adău“ şi „ziua de clacă“, — retribuţiile de „căpetenie“ aproape ale tuturor preoţilor, — cum se plătesc astăzi de către popor, nu se poate descrie. Ce icoană mai dureroasă s'ar putea înfăţişa, decât aceea că d. e. în o parohie mică de 100—120 familii, abia se poate încassa competenţa preoţească dela $^1/_8$, ceilalţi rămân în restanţă — pentru totdeauna.

Pentru ca şi publicul cetitor să aibă o idee palidă despre miseriile preoţilor în această privinţă, ţin să ilustrez afirmaţia cu o pildă vie. Aproape toţi preoţii noştri se ocupă şi cu economia (fără aceasta n'ar putea exista). In această economie are lipsă preotul de lucrători, şi aici se sileşte deci a-şi folosi „plata“ preoţească dela popor — „ziua de lucru“, sau „clacă“. După ce a cercat pe rând servitoriul şi eventual şi crâznicul a chema parohienii la sapă sau la alt lucru, ca să „plătească“ preotului şi după ce acestia n'au fost ascultaţi, — o ia însuşi preotul de-a lungul satului, adeseori prin tină groasă, — noaptea târziu, căci ziua oamenii sunt la câmp, şi la sfârşit se pomeneşte, că din 120 de familii i s'a făcut promisiune dela *unul*, că-şi va face „claca“.

Mâne zi vine însuşi capul familiei cu copilaşul de 16 ani şi zice: „Părinte! m'a răzbit şi mila şi ruşinea de Dta, că ai tot umblat prin sat şi n'ai căpătat lucrători. Eată, eu vreau să mă „plătesc“ de părintele: am adus copilul să meargă la sapă, dar.... uite, părinte, ziua de lucru în oraş e 2 fl., eu însă am să dau pentru „clacă“ numai 50 cr., şi de aceea mă rog să fim înţăleşi, eu cu anul acesta cu tot îţi sunt dator cu trei zile de lucru, acelea ar fi 1 fl. 50 cr., să se ştie deci, că e făcută şi „clacă“ din anul viitor... Sau dacă vrea părintele, o să'l trimit pe copil mâne în oraş şi ţi-om da banii....“

Iată aci o icoană, care arată, cum îşi capătă astăzi preotul „plata“ sa. Şi aceasta este întâmplare faptică, şi nu tocmai rară. Acest soiu de oameni — bine înţeles — formează pătura celor „mai buni“... Cei mulţi nici habar nu au, că preotul încă are poftă de a trăi...

Tot asemenea se întâmplă şi cu alte competinţe preoţeşti. *Acestea sunt stări reale şi nespus de dureroase!..*

„..Toată buba are leac“.. se va resona din diferite părţi. Ei bine, să-i constrângem, noi, preoţii?.. Ar urma, să ne improcesuăm şi să ne esecvăm credincioşii! In chipul acesta apoi s'ar întâmpla, că cel care combate viţiul inclinărilor spre procese *de pe amvon*, va da dovadă, că în *vieaţă* nu e condus de convingerile ce le propagă... Pe lângă aceasta, pe credincioşii săi, din fii şi-i va face chiar *duşmani* periculoşi.

Pentru a evita toate acestea, natural, că preotul tace şi sufere de cele mai multeori cu resignaţie, ca un adevărat martir al oficiului său. *Aici*, o aducere la stare normală a lucrurilor nu mai poate întârzia mult, dacă nu dorim totala demoralisare şi degenerare a poporului. Regularea competenţelor preoţeşti şi stolare, după o măsură oare-care dreaptă, şi cu pecetea egalităţii, se impune în mod imperios şi grabnic.

Departe fie de noi a învinui pe cineva, cu atât mai puţin autorităţile noastre superioare biseceşti, pentru starea actuală a lucrurilor, afirmând cumva, că acelea „nu s'ar interesa de soartea noastră“.. Durerile noastre de sigur încă nu sunt în mod amănunţit cunoscute organelor noastre superioare, mai ales cele de acum din timpul din urmă; şi de aici apariţia, că descoperirea neajunsurilor este garnisită şi cu oare-cari învinuiri, că acele organe ar fi indiferente faţă de năcazurile preoţimei.

Suntem de neclătita credinţă, că consistoarele noastre consimţesc cu durerile noastre *juste şi reale*, arătate leal şi cu cuvenitul respect. Constatăm în acelaşi timp şi aceea, că o regulare temeinică şi unisonă este cu neputinţă a se înfáptui numai din descoperiri sporadice şi izolate, precum şi numai dintr'o singură parte, adecă din partea consistoriului.

La realisarea unei stări sănătoase în această privinţă, se cere în mod natural şi conlucrarea preoţimei, ca descoperitoarea gravaminelor sale în mod colectiv; preoţimea indigitând şi modalităţile vindecării relelor, — în *conţelegere cu Consistoriul, poate să aducă concluse cu pútere de drept.* Acestea apoi practicându-se pot să aducă organismul bisericesc în mers normal, unison şi sănătos, absolvându-se în acelaşi timp preotul de a mai fi *cerşitorul umil al competenţelor sale*, ori însuşi esecutorul parohienilor săi.

Iar pentruca să se poată înlesni această apropiere şi împreună lucrare a preoţimei cu forurile superioare bisericeşti, negreşit ar fi de lipsă inaugurarea *conferenţelor generale preoţeşti*, ventilate de mine în numerii 82 şi 125 din 1911 ai acestui preţuit ziar. — Este mai pe sus de orice îndoeală, că o atare instituţie, — pe lângă multe alte agende de interes vital pentru biserica noastră, — ar face nepreţuite servicii şi în această privinţă.

FOIŞOARĂ.

Emanciparea tineretului.

— Un cuvânt pentru tinerimea de şcoală. —

După *L. Braun*, de *G. Fl. Preşmereanu.*

(Fine.)

VI.

Eu aprind numai o scântee în sufletul vostru. Rămâne ca voi, apoi să vă aprindeţi un foc curăţitor, în care veţi arunca tot ce vă înlănţue inimile, ce vă înăbuşe respiraţia, ce vă strâng picioarele voastre în cârjile sclavajului.

Nu desperaţi! Indată ce flacăra începe să pâlpăe, vor da năvală trupe numeroase, grăbind în ajutorul micei voastre cete, — sunt părinţii vostri.

Fireşte nu toţi! De bună seamă, că nu! Multora singurătatea vieţii zilnice, lupta mistuitoare pentru trai li-a orbit ochii pentru veci, picioarele le-au slăbit; dar acestea trebue trecute cu vederea chiar în butul dragostei de fii şi a sentimentului de compătimire cu care le datoraţi.

Vor fi şi de aceia, cari îndată ce au ajuns să vă cunoască bine, de sigur se vor ataşa soţilor vostri de principii.

In faţa durerilor, mamele voastre ar prinde inimă; în faţa luptelor voastre tatălui vostru i s'ar împrospăta în memorie amintirile din copilărie, de care pare a fi uitat cu totul.

Voi aveţi de fapt un singur duşman: „pe voi înşi-vă“. Ţinuta voastră făţarnică, laşitatea voastră şi faptul, că sunteţi prea întrecuţi, acestia sunt duşmanii ce va aţin calea progresului vostru.

Căutaţi să oprimaţi acestea în voi şi calea vă este liberă.

Incătro liberă? Inspre o lume de utopii, ar reflecta unii dintre contrari.

Chiar de ar fi aşa, totuşi în calea spre utopii vi se deschide o lume nouă, orizonturi largi!

Toate acestea, pentru cari aici voesc să indic calea numai, sunt numai nişte etape spre acelaş scop, şi adecă: de a trezi tineretul la conştiinţă de a-şi croi singur soartea sa, destinul său.

In Germania esistă deja şcoale ce poartă numele de sedii şcolare libere, vetre şcolare de educaţie rustică etc.

Cei angajaţi, şcolari şi învăţători, de ambe sexe, alcătuesc o organizaţie cetăţenească de stat în mic. Forma de stat este cea democratică. In şedinţe comune se consultă şi hotăreşte asupra chestiilor de viaţă şcolară internă şi esternă. Şi ceea ce e mai interesant, cuvântul învăţătorului nu numără mai mult ca al elevului.

Instrucţia este în esenţă o conducere a elevului la lucru independent, nu e învăţare în sens mehanic.

Invăţătorul ca atare numai întru atât e o autoritate, întru cât el şi-o ştie câştiga prin autoritatea sa personală.

El şi tratează cu elevii ca cu nişte prietini mai tineri, nu ca cu nişte subalterni.

Ceea ce e lucru de căpetenie pentru aceste şcoale, este principiul, că nu ceea ce se învaţă, ci că *cum* se învaţă.

Cele mai diferite planuri de învăţământ pot fi realizate după aceeaşi metodă, a cărei semn caracteristic este, că în copil, deja de mic, să fie respectat omul întreg independent.

In Statele-unite s'au înfiinţat colonii întru educarea copiilor decăzuţi, în cari principiul de conducere şi administraţie proprie se esecută foarte riguros. Tinerii colonişti înşişi sunt legiuitorii, aducându-şi propriile lor legi, pedepsind ori ce transgresiune după propria lor hotărâre şi alegându-şi conducătorii lor.

Invăţătorii mijlocesc numai instrucţia, şi cel mult dacă sunt solicitaţi ca sfătuitori uneori.

Şi de fapt sistemul acesta s'a dovedit de practic şi sănătos, aşa încât numărul acestor colonii se sporeşte pe zi ce merge.

O dovadă e aceasta, că mai întâi se cere să facem elevului parte de libertatea de a se putea manifesta liber.

Un copil care a fost deprins să fie totdeauna ţinut de scurt, mai uşor se va da la o viaţă de esces, îndată ce vom fi siliţi să-i dăm frâu liber, decât unul care a fost lăsat să umble pe picioarele sale proprii.

Câtă vreme la noi reuniunile de şcolari sunt interzise, ele joacă rol mare în Statele-unite.

Acolo aproape fiecare şcoală are de acestea mai multe. In feriile de vară au loc acolo congrese de tineri, la care singuratice reuniuni îşi trimit delegaţii lor, şi unde pe lângă încordată şi serioasă atenţie din partea oamenilor maturi, se tratează şi discută cele mai arzătoare chestii de interes pentru şcoală, cât şi pentru cei ce stau gata să părăsească băncile şcoalei.

Multe reforme şcolare, cărora poate şi noi le luăm deja folosul, s'au plămădit şi şi-au luat fiinţă în aceste congrese.

Se înţelege, că poziţia ce o ocupă copilul în familie, corăspunde întru toate celei din şcoală.

Tinărul ştie deja de timpuriu să-şi apere părerea sa proprie; soţului său de sex contrar, de altă parte i se acordă o deplină libertate în mişcare, pe care la noi, ba chiar şi în Germania numai cu minciuni şi tăinuite gânduri şi-ar putea-o procura.

Să nu se creadă însă, că prin aceste voesc să ridic în slavă tot ce străinătatea a realizat şi nici nu voesc să militez pe lângă părerea, că toţi copiii ar trebui crescuţi în internate, după cum se petrece lucru în acest fel de şcoale.

Pensionarea învăţătorilor.

In timpul din urmă pensiunea dăscălească, — pentru unii dascăli, — a ajuns să fie ţinta cea mai de căpetenie în activitatea lor de luminători ai unui popor. Ba, unii pare că se cred osândiţi că s'au angajat să muncească în ogorul dascăliei, şi abia aşteaptă slobozirea de sub sarcina aceasta, ca apoi liberi şi fără bătae de cap să se odihnească, să facă numai umbră pământului, fie că munca lor va aduce, ori nu va aduce roadele aşteptate, şi că ea e vrednică ori nu de recunoştinţa, pe care ar trebui să o aştepte fiecare dela aceia pentru cari a muncit.

Nimic nu e mai dureros, mai păgubitor şi mai ruşinos chiar, pentru un neam, decât a fi osândit să aibă astfel de dascăli, cari numai din poftă de câştig se angajază să servească şi să aducă jertfe pe altarul culturii neamului.

E adevărat, că vitregele împrejurări, în cari sunt osândiţi să trăiască şi să muncească învăţătorii români din statul ungar, constrâng pe mulţi învăţători de ai noştri, ca vrând-nevrând să se dorească a se vedea odată scăpaţi de sarcina dăscălească: să-şi schimbe adecă cariera, pe care poate din dragoste şi-au ales-o. Ba, se mai ivesc câte odată şi neînţelegeri între învăţători şi organele noastre bisericeşti, cari de multe ori în loc de a se ajutora împrumutat, strică împreună cauzei şcolare, aşa, că vrând să se zădărnicească unii pe alţii, ambii zădărnicesc ţinta ce o urmăreşte şcoala, şi din cauza aceasta încă se poate naşte disgustul dăscălimei şi retragerea ei în pensiune.

Când un învăţător îşi mărturiseşte dorinţa, — că de şi apt de a mai servi, — constrâns de împrejurări, ar dori să treacă la pensie, să treacă adecă ca o parte a unui mehanism între vechituri, atunci dovedeşte lipsă de virtute; dovedeşte că pentru dânsul dăscălia e o tortură, sau o muncă de rob, şi că însuşi e o parte a unui mehanism, care nu de voie, ci de silă funcţionează, la o maşină mehanică. Alţii ar zice însă, că un astfel de dascăl e un fariseu între dascălii cu tragere de inimă.

Un dascăl care ţine la cinstea sa, sigur că îşi iubeşte neamul; şi dacă îşi iubeşte neamul, — îşi iubeşte şi chemarea sa, şi nu este putere lumească să-l poată despărţi de dragostea chemării sale; ba nici nu cutează nimenea să-l şicaneze: să-i pună beţe în roate, ca el să nu-şi poată împlini sfânta lui datorinţă. Chiar de ar şi fi unii aşa de răutăcioşi, ca să cerce pe toate căile să-l împedece în activitatea sa cinstită, totuşi izbânda are să fie a învăţătorului, activitatea lui are să fie însemnată cu mai multă cinste şi recunoştinţă, chiar pentru-că sufere pentru cauza cea sfântă.

Unui învăţător, căruia îi zace la inimă binele şi cinstea neamului, i-ar cădea greu şi s'ar simţi mâhnit şi dejosit în sufletul său până la desnădăjduire, dacă cineva ar cuteza să-l sfătuiască să-şi ceară pensionarea, fie învăţătorul acela cât de bătrân; căci e cam trist şi dureros, ca să desmoşteneşti pe cineva dela cea mai frumoasă grădină, unde poate zeci de ani dearândul, cu toată puterea şi dragostea inimei sale, a lucrat, ca roadă şi cinste să aducă, aşa, ca să-i fie spre bucurie, spre cinste şi mângăiere sufletească, sporiul muncii sale.

Asupra acestui fapt cugetând fiecare învăţător, e dator să judece drept şi cu inimă neprihănită, că oare e lucru cinstit, atât pentru dânsul, cât mai mult pentru neam, ca să-şi ceară pensionarea fără motive binecuvântate, înainte de timp, şi fiind încă în putere?

Dacă un învăţător trăieşte în ne'nţelegeri cu sătenii, — poate chiar din vina proprie, îşi zice: am să mă pensionez! Dacă trăeşte rău cu preotul, ori cu celelalte organe bisericeşti, iar cearcă scăpare la pensie. Dacă nu poate rezista contra şicanărilor ce vin dela organele statului, iar s'ar pensiona în tot ceasul.

Asta nu e virtute, ci e slăbiciune, şi încă o slăbiciune ruşinoasă.

Să nu se joace nime de-a dăscălia, ca cum te-ai juca cu schimbarea unor unelte economice, cari nu's destul de reuşite la îndeplinirea lucrurilor economice, căci doară dăscălia nu e întreprindere de speculă, ca dacă nu izbuteşti ori nu-ţi place una, să începi alta!

A se pensiona un învăţător înainte de timp, nu e nici semn, nici exemplu bun, nici pentru timpul de faţă, nici pentru viitor; căci ce folos are un om, şi mai ales învăţător fiind, de viaţa sa, dacă nu se poate mângăia şi bucura de fructele ostenelelor sale, şi dacă după retragerea sa dela muncă nu se simte lipsa lui?

Toţi slujbaşii pot dori pensionarea lor, o pot cere înainte de timp şi pot fi penzionaţi fără voia lor, fără să le cadă cu greu şi cu ruşine că au fost lipsiţi de slujbă; numai unui învăţător nu-i serveşte spre cinste pensionarea înainte de vreme, căci dela dânsul se cere lumină, până apune din viaţă, şi nu e nici cuviincios, nici cinstit, să se pună cu voia, sau să fie pus fără voie, între vechituri, din cauză că nu mai produce lumină!

Aşa dară nu de pensiune să fie călăuzită dăscălimea noastră, ca să ridice statul învăţătoresc la vrednicia ce i se cuvine, ci de dragoste, de zel şi ambiţiune, ca luminători ai unui popor, care numai dela dânşii aşteaptă lumină. *I. Bota.*

Incassarea pretensiunilor bisericeşti.

După *Dr. Zolnay Ienő*, fiscal comitatens,
de *Const. Moldovan*, preot.

(Urmare).

Conform ordinului min. 15.664—898, comisiunea administrativă numai atunci este obligată şi autorizată a îndeplini recercarea bisericilor autonome, dacă pretenziunea de incassare se basează în mod legal pe hotărârea autorităţii bisericeşti.

Un caz concret: Dacă s'a repartizat ca dare de cult pe un creştin 120 cor. şi acesta o esceptionează: zicând că 40 cor. recunoaşte, iar restul nu *are nici o bază de drept*; protopopul la timpul său încunoştiinţează pe primpretorul, că e legală întreagă pretenziunea, atunci acesta, — aprobând vicecomitele în comisia administrativă recercarea — îndeplineşte execuţia; dar ministrul — în esenţă, — poate nimici toate hotărârile, pe motiv, că după părerea lui o simplă recercare n'are bază de drept pentru execuţie, ci numai o hotărâre legală şi ridicată la putere de drept. In cazul acesta — contra excepţiunii ridicate — de respectivul credincios — autoritatea bisericească n'a dovedit că şi cele 80 cor. s'au repartizat în mod legal, deci a denegat comunei politice ori ce comunicare a hotărârilor ei, în cauză.

Aceasta pare a fi în contrazicere cu acees, că — statul şi autorităţile lui nu au dreptul de a esamina hotărârile bisericeşti, decât din acel punct de vedere, că, ţine-se cauza respectivă — în meritul căreia s'a adus hotărârea bisericească — de autoritatea politică ori nu?

Contrazicerea aceasta este numai la aparenţă, pentrucă legile sinodale eschid autoritatea politică *numai dela cenzurarea în merit a hotărârilor* (*sentinţelor*) *bisericeşti*. Nu este eschisă dela acees, că dacă debitorul ridică protest contra pretenziunii bisericeşti, — la care a fost recercat de autoritatea bisericească — să nu aibă dreptul de a pretinde adeverirea recercării ei. Cu alte cuvinte, este în drept a pretinde, — să i se comunice că de fapt esistă hotărâre legală referitoare la pretenziunea din chestie, ori nu?

E drept, că *p. ex.*, le biruri sau altele de natura aceasta, nu este la nici o biserică hotărâre anuală şi pentru singuraticii indivizi debitori, nici nu se aduce hotărâre pentru fiecare în special; cu ocazia recercării însă dându-se clarificările necesare, repartiţia se refere şi la cel nemulţămit, iar pe baza dreptului vechi comuna politică execută hotărârea legală.

La celelalte confesiuni, cari nu au autonomie (izraeliţii) reclamarea înaintată de vreun credincios în timpul execuţiei se consideră *ca proces* şi execuţia se ţine în suspenz, iar *părţile interesate anume*: representantul legal al bisericii şi debitorul se citează înaintea autorităţii administrative, care aduce ca for I. sentinţă finală. După aprobarea forului II-lea sau după ridicarea sentinţei la putere de drept, se poate efectui execuţia. Cazurile când e să se execute hotărârea finală a administraţiei sau când se ţine în suspenz execuţia, le regulează § 8 din art. XX — 901.

Stările acestea sunt mai neclare la izraeliţi, cari fiind *ortodocşi* şi *neologi* (status quo) a trebuit decenii până când s'a ajuns la deosebirea dintre ele. La stările izraeliţilor mă mărginesc a aminti, — conform cărţii fiscului numit mai sus — că în 1898 ministrul Csáky Albert a dat o ord. Nr. 2099 pe baza căreia afacerile de ceartă ale comunei bis. izr. ort. le îndeplineşte un for confesional autonom, ales din sinul propriu. Pe urmă ord. 97.420 — 904 a contelui Apponyi Albert a dispus că: a) afacerile de discordie ale ritului neolog-statusquo le rezolvă numai autorităţile politice; b) cele dela ritul ortodox le rezolvă diregătoria autonomă aleasă şi constituită cu ajutorul cancelariei centrale a izraeliţilor. In afacerile de incassare a dărilor de cult ale comunei ort. se ingerează administraţia atunci, dacă biserica — fără nici un drept — a împovărat cu dare de cult pe cineva.

Se naşte întrebarea, că incassarea pretenziunilor bisericeşti încă se *prescrie după 5 ani, ca* şi a dărilor publice ori nu? Procedura administrativă s'a format în felul acesta: adecă, după 5 ani se prescrie. — Prescrierea se calculează de când s'a format pretenziunea, respective de când e scadentă. Aşa *d. ex.* la biruri ori alte datorii anuale prescrierea se începe cu prima zi a anului următor. — Prescrierea ori în ce formă s'ar face din partea bisericii, provocare, admoniare, etc. nu se poate întrerupe decât atunci când recercarea bisericii a întrat la autoritatea politică competentă — ca I. instanţă — pentru ordonarea execuţiei. — Admonierea — ca prima gradaţie a execuţiei, — în cauze de dări şi competinţe întrerupe prescrierea; în cauze bisericeşti însă, procedura de încassare cade în competinţa bisericii, şi nefiind ea codificată în cercul de drept al bisericii, nici nu poate fi vorba de prescriere; deci admonierii pentru datorii bisericeşti nu i se poate atribui acel efect, că întrerupe prescrierea, ci tot aşa — ca şi în cazul de drept privat — numai procesul înaintat autorităţilor competente (şi în legătură cu acesta şi rugarea de încassare) poate să întrerupă prescripţia.

Ceea ce priveşte natura de drept a pretensiunilor prescrise, acestea sunt valabile în curs de 5 ani premergători; pe lângă toate că prescrierea a întrat, ele sustau însă şi pe mai departe, în forma dreptului roman „naturalis obligatio"; şi dacă datoraşul a plătit de bunăvoe sau la provocarea bisericii, atunci nu mai poate pretinde nimica îndărăt pe motiv că n'a fost dator. Pretensiunile acestea sunt valabile şi pe mai departe, numai întru atâta nu se pot valora, că pentru ele nu mai poate pretinde nime din partea statului ajutorul necesar pentru încassarea silnică. Prescrierea pretensiunilor le constată însăşi autoritatea din datele ce-i stau la dispoziţie; şi dacă se dovedeşte prescrierea pretensiunii, atunci ajutorul legal autoritativ se denegă chiar şi fără protestarea debitorului.

Pe baza §. 1 din art. de lege 27—907 s'a ordonat ca, asigurarea emolumentelor legale pentru învăţătorii confesionali să se statorească pe cale administrativă. Ordinaţiunea 76000—907 a legii de esecuţie în §. 51 între altele a ordonat, ca emolumentele învăţătoreşti să se încasseze pe cale administrativă (primpretor, comis. administr.). Procedura se poate porni de însuşi învăţătorul interesat, de inspectorul regesc, ori alt membru al comisiunii administrative.

Acest ordin a ştirbit autonomia bisericilor autonome, de oarece li s'a confiscat — aşa zicând — dreptul de for judecătoresc şi în astfel de casuri, care li s'a garantat prin legi sinodale aprobate.

Ca remediu pentru această vătămare gravă a apărut în timpul din urmă ordinaţiunea dlui ministru de culte şi instrucţie publică, către toate comisiile administrative comitatense:

Circularul acesta nr. 107,1905—1910 este următorul:

Circular

în causa procedurii de încassare a competenţelor învăţătoreşti dela şcoalele confesionale aparţinătoare bisericilor autonome.

S'a întâmplat, că unele comisii administr. cu provocare la §. 1 din art. de lege 27—907 au dispus în chestia solvirii competenţelor unor învăţători confesionali aparţinători la biserici autonome, fără considerare, că chestiunea controversată fost-a prealabil resolvită după normele legale ale bisericii autonome. Legile bisericilor au-

---

Voesc să arăt numai, că noul spirit de educaţie, care singur s'a dovedit de corăspunzător pentru noua desvoltare a tinerimii, deja şi-a făcut simţită influinţa sa, fără ca, după zisa scepticilor, prin aceasta viaţa familiară să se fi ruinat, şi fără ca moravurile şi disciplina să sufere.

Numai unde acesta s'a făcut stăpânitor, putem zice, că problemele secundare ale planului de studii pot fi rezolvate cum se cade.

Luând de bază acest punct de vedere se va putea arăta, că materialul de instrucţie nu e permis să fie acomodat priceperii grosului elevilor, ci că tocmai individualitatea lor spirituală deosebită pretinde tractare deosebită.

Deci nu o unitate pe teren şcolar, în destinele generaţiilor tinere să ne fie deviza celor ce îndrumăm, ci tocmai o bogată variaţie şi multilateralitate în şcoală, aşa că fiecare aptitudine, fiecare talent să-şi poată afla isvorul său adevărat, din care să se nutrească. Numai înaintând pe această cale şi îndreptând de aşa paşii de muncă ai elevilor, ca ei să poată deveni aceia ce trebue să fie şi adecă, de a pune în lucrare propriile lor puteri fără sforţări chinuitoare, putem conta la un viitor mai favorabil pentru generaţiile de mâne.

VII.

Aţi văzut dară perondându-se morţii, martirii vostri, şi inima voastră şi-a oprit bătăile şi ochii vi s'au umplut cu lacrămi.

Inima mi se umple de fior, când văd ce contrast şi prăpastie se deschide între speranţele de mai bine ce trebue să le nutrim, şi între stările triste de faţă din familie şi şcoală!

Imi voi călca pe inimă şi vă voi da deci o icoană a stărilor de azi, deşi ştiu că nu vă pricinuesc momente plăcute, câtă vreme voi aţi pluti mai bucuros prin sferele de farmec ale idealelor voastre de viaţă, mai bucuros v'aţi rupe din legăturile acestei lumi de mizerie, într'o lume unde totul să fie rânduit după o armonie ideală.

Uitaţi colo între roţi, ce te asurzesc prin uruitul lor, între maşini uriaşe, întocmai ca nişte facle de văpaie sclipesc focurile dela cazanuri. Din coşuri înegrite isbucnesc rotocoale groase de fum. Case mărunte se înşirue pitice şi strâmtorate în gura îngustă a văilor. Din lăuntru se aude pocnetul şi loviturile ciocanelor, pe când maşina de cusut se agită sub picioarele sprintene ale mamelor sârguincioase.

Oraşe mari apar tot mai desluşite în zare. Colo îşi aşterne umbra deasă o mare de petri adunate în grămadă.

Din pivniţe, ferestri de poduri şi din dosul casei se furişază sfioase câte o rază de lumină în bezna nopţii. Ori în ce parte se îndreaptă privirea, peste tot locul între bărbaţii cei posomorâţi şi femeile cele palide, se împletecesc copii obosiţi. In ochii lor tineri, e gata să se stângă şi ultima dorinţă după o rază de soare. Ea se pregăteşte să piară în vecinica noapte a chinurilor, crâmpee de visuri le sbuciumă inima. Şi de câtă vreme poate?

Nu-i mirare, căci caută să scape de sgomotul lucrătoarei.

Câte frunţi nu se scaldă în lumina strălucitoare de măreţe gânduri? Dar aerul pestilenţiar al fabricei caută să le înăduşe ori ce suflu de viaţă. De pe buze trandafirii căutau să se desprindă accentele unei arii dulci, dar glasul iute şi de grabă amuţeşte pe veci de spaima strigătelor sfâşietoare după un codru de pâne!

Câte aşteptări a zădărnicit şi câte porniri bune a omorât viaţa de lipsuri din sufletul acestor copii vitregi ai sorţii, în timp ce alţii se răsfaţă la masa încărcată cu tot felul de bunuri, de viaţă spirituală!

Acestia sunt ţinuţi cu sila la acea, fără să aibă priceperea şi curajul a se înfrupta.

Despre o cruciată a copiilor ne povesteşte istoria. Azi însă e vorba de o primejdie şi mai mare. Nu mormântul sfânt, ci sufletul copilului şi viitorul nostru e vorba să-l salvăm.

In această operă de mântuire va fi chemată să se angajeze tinerimea de mâne, făcând ca ceea ce până azi s'a părut un postulat modest, să fie eluptat pe toată linia.

Budapesta, luna Ianuarie 1912.

tonome cuprind hotărâri positive privitor la statorirea ordinei justiţiei, fixând totodată şi forurile bisericii competente.

E incontestabil, că §. 1 din art. de lege 27—907 asigurând competenţele învăţătoreşti prin forurile administrative, prin aceasta n'a voit să ştirbească drepturile autonome, ci dispoziţia aceasta din lege este a se înţelege astfel, că intervenirea organelor administrative în afaceri referitoare la competenţele învăţătorilor confesionali aparţinători unei biserici autonome, numai atunci are loc, dacă respectivul învăţător a eshauriat toate remediile oferite de jurisdicţiunea bisericii sale. Din motivul acesta am ţinut de necesar să atrag atenţia comisiunii administrative asupra faptului, că de câteori un învăţător confesional aparţinător unei biserici autonome cu provocare la §. 1 din art. de lege 27—907 va apela la sprijinul comisiunii administrative, pentru asigurarea competenţelor sale învăţătoreşti, în fiecare caz concret comisiunea administrativă are să stabilească, dacă învăţătorul confesional respectiv a eshauriat forurile şi remediile bisericii sale autonome ori nu? Dacă da, atunci e datorinţa comisiei administrative, ca o hotărâre adusă din partea forurilor judecătoreşti ale bisericii autonome şi ridicată la valoare de drept, s'o esecute.

Dacă s'ar întâmpla, ca în vre-un caz concret comisiunea administrativă să fie nedumerită în ceea ce priveşte legalitatea hotărârii aduse din partea forurilor bisericeşti, atunci asupra chestiunii va atrage atenţia ministrului de culte şi instrucţiune publică, făcând în cauză raport detaiat pe lângă promovarea actelor.

Circulara aceasta s'a trimis de Ven. Consistor arhidiecezan sub nr. 11544—910 fiecărui oficiu parohial şi protopopesc.

(Va urma).

NOUTĂŢI.

Din cauza sfintei sărbători, „Petru şi Pavel“, *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Luni la orele obicinuite.*

*

Excludere din o societate geografică. Renumitul explorator *Sven Hedin* este exclus din Societatea geografică rusească. Sven Hedin publicase o broşură, în care arăta pericolul ce ameninţă Svedia din partea Rusiei. Ziarul *Novoe Vremea* comunică hotărârea adusă de societate. Hotărârea este următoarea: „Societatea geografică imperială rusească a luat act de broşura *Un strigăt de alarmă*, compusă de membrul său activ Sven Hedin. A constatat, că scrierea aceasta conţine minciuni intenţionate şi ofenze la adresa Rusiei. Prin urmare este sub demnitatea societăţii a mai ţinea legături cu autorul, şi de aceea a hotărât, că Sven Hedin să fie declarat nedemn de a mai face parte din Societate“.

*

Se scumpeşte sarea. Cu ziua de 5 Iulie s'a urcat preţul sării, şi anume maja metrică se scumpeşte cu 30 de fileri. Chilogramul astfel va costa cu *trei fileri* mai mult, decât până atunci. Suma nu e mică, dacă ne gândim, că sarea este un articol indispenzabil în bucate.

*

Ştire ziaristică. Conducerea organului politic naţional din Cernăuţ, *Viaţa Nouă*, a fost încredinţată cu nr. 27 din 7 Iulie dlui *George Stoica*, fostului redactor al Tribunei.

*

Şcoală de vierit în Aiud. Cursul de 3 ani la şcoala de vierit a Aiudului se începe cu 1 Octomvrie 1912. Doritorii de a fi primiţi au să-şi nainteze cererile până cel mai târziu în 15 August. Condiţiile de înscriere se pot găsi şi în foaia oficială „Budapesti Közlöny“ din 7 Iulie.

*

Un capriciu al naturei. O vrabie *albă* se poate vedea în Sibiiu în vitrina băcăniei *N. Oniţiu*, de vreo câteva zile. Vrabia atrage mulţi curioşi, — de care ce rar ni se dă ocaziune a vedea aşa ceva, o — vrabie *albă*.

*

Serbare naţională în Croaţia. Atât în Zagreb cât şi în provincie s'a serbat cu multă însufleţire amintirea apostolilor slavi *Chiril şi Metodiu* (sec. IX.). Cu acest prilej s'au pornit colecte pentru înfiinţarea de şcoli croate şi întemeerea de biblioteci pe seama poporului.

*

Impotriva literilor latine. Din Berlin se scrie, că generalul Löwenfeld, comandantul corpului de gardă, a dat ordin ofiţerilor săi, să nu mai întrebuinţeze literile latine în corespondenţa lor de serviciu. Generalul crede, că în Germania prea se respândesc obiceiuri şi moravuri aduse din străinătate...

*

Nenorocire. Ţăranca Maria Abrudeanu din Cluj a fost omorâtă de trăznet, pe când era ocupată cu lucrul câmpului. In acelaş timp trăznetul a rănit grav doi bărbaţi, cari pescuiau în Someş.

*

Patria parfumului. In Franţa de sud se adună acum florile, din care se pregăteşte parfumul. Câmpii nesfârşite de roze, garoafe, lăcrimioare sunt cutreerate în zori de zi, pentru ca florile înrourate să fie culese şi aduse în laboratoriile fabricelor din apropiere. Nu este ţară, unde să se producă mai mare cantitate şi mai multe soiuri de parfumuri ca în Franţa, care esportează acest articol în toată lumea.

*

Zece ore timp de lucru. Intre creaţiunile sociale mai nouă ale legislaturii franceze, locul prim îl ocupă legea despre timpul de lucru în atelierele particulare. Conform acestei legi, care s'a desbătut câteva luni în cameră, nici o întreprindere privată din Franţa nu poate pretinde lucrătorilor săi să muncească mai mult de zece ore pe zi.

*

Nu se mai înalţă în văzduh. *Orville Wright*, fratele răposatului aviator Wilbur Wright, s'a hotărât să nu se mai înalţe cu aeroplanul în văzduh. Fraţii Wright, cum se ştie, sunt celebri pentru construcţiile lor. Ei şi-au vândut maşinile originale unei societăţi pe acţii. Conducătorul societăţii este de părerea, că Orville Wright, după moartea fratelui său Wilbur, este singurul om care cunoaşte secretul aparatelor, şi care ar putea desvolta mai departe sistemul celor doi fraţi. Din acest motiv, ca să nu-şi primejduească viaţa, nu i se mai permite să se urce cu aeroplanul. Wright s'a supus dorinţei societăţii, şi de aici încolo va aduce folcase aviaţiunii numai ca teoretician.

*

Boală nouă. In Bavaria de jos s'a ivit o nouă boală la cai. Boala consistă în faptul că mulţi cai sunt cuprinşi de somn. Ea se începe cu aprindere de creeri, şi în cele mai dese cazuri se sfârşeşte cu moarte. Pricinuitorii boalei nu sunt descoperiţi până acum. La început calul bolnav este foarte iritabil, mai târziu se leneveşte, îşi lasă capu'n jos, închide ochii şi doarme aproape fără întrerupere. Animalul nu mănâncă, ci adese se învârte în cerc. Institutul veterinar din München a cerut să i se trimeată câţiva cai bolnavi, pentru a face cercetările trebuincioase.

*

Carte aprobată. Cartea de cetire pentru anii V.—VI. de şcoală, de Dr. Ioan Stroia, Dumitru Lăpădat şi Iuliu Crişan, a primit aprobarea sub nr. 334/912 consistorial şi sub nr. 45,573/912 ministerial.

*

Amundsen în capitală. Vestitul descoperitor al polului sudic, căpitanul Amundsen, care acum se află în Londra, va veni în toamna acestui an la Budapesta, unde va ţinea o conferenţă despre celebra sa expediţie polară.

*

Alb şi negru. La o clinică din München o femee a născut gemeni: unul alb, al doilea negru. Femeea a recunoscut, că tatăl gemenilor este un arap. Cazul, din punct de vedere ştiinţific, este interesant; până acuma se credea, că coloarea copiilor este totdeauna egală cu a părintelui, şi astfel gemenii amintiţi trebuiau să fie amândoi negri.

*

O lesă-maiestate. Din Berlin se scrie că funcţionarul *Schach* dela o fabrică a fost osândit la temniţă de patru luni pentru o lesă-maiestate. Numitul Schach a comis vătămarea maiestăţii suveranului prin faptul, că într'o cafenea a întors bustul lui Vilhelm al doilea cu faţa către părete.

*

Cincizeci şi doi de ani în temniţă. In oraşul Hartford, din statul Connecticut, a fost graţiat individul Iohn Warren, care înainte cu 52 de ani fusese osândit la temniţă pe viaţă, pentrucă şi-a ucis soţia. Când nenorocitul a intrat în temniţă, era de 21 de ani. A comis omorul în credinţa că soţia sa îl înşală. Preumblându-se într'o Duminecă cu nevastă-sa pe marginea unui lac, a împins-o în apă, unde femeea s'a cufundat, iar el i-a ţinut capul în apă, până când s'a înecat.

*

Multămită. Subsemnaţii locuitori din comuna Măgăreiu, fiind păgubiţi prin foc, am primit prin învăţătorul nostru E. Suciu 100 cor. dela on. institut de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu. Pentru aceastâ faptă ne vedem îndemnaţi a aduce onoratului institut „Albina“ sincerile noastre mulţămite şi pe această cale. Măgăreiu, în 24 Iunie 1912. Ioan Holerga 172, Ioan Holerga 180, Ioan Suciu 1 81, George Stanciu, Leonte Lazar, Petru Blotor, Mihail Samoilă.

*

Intreprinderea de înmormântări a „Reuniunii române de înmormântări din Sibiiu“ — şi-a început activitatea. Atragem atenţiunea publicului asupra anunţului din Nrul de faţă al „Tel. Român“.

*

Să contribuim la fondul ziariştilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit şi economii Ardeleana“ în Orăştie-Szászváros.

*

La fondul Andrei Baron de Şaguna pentru ajutorarea văduvelor şi orfanilor meseriaşilor, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Trandafir Dragomir, paroh (Arpaşul inferior), 1 cor., Emanuil Florea, învăţător (Daneş), 30 bani, Silviu Andrica, paroh (Sârbi) şi soţia sa Lucreţia n. Goţia, 1 cor., Octavian Veştemian, sodal maşinist tipograf, 10 bani, Popovici Mondoc, învăţător (Sebeşul superior), 40 bani, Pompiliu Constantin, învăţător (Daneş), 30 bani. Din lădiţele săracilor: cor. 10·01, cor. 8·32, cor. 6·50, cor. 4·46 şi cor. 4·36, din cari s'a dat ajutorul lunar neputinciosului compactor Ioan Cristea de câte cor. 4.; şi Victor Tordăşianu, president, 10 bani.

*

Concert în Ocna. Cu scopul de a contribui la sporirea *fondului ziariştilor români*, inteligenţa română din Ocna-Sibiiului aranjază un *concert* cu concursul unor elevi ai conservatorului din Bucureşti, Vineri, în 12 Iulie st. n. a. c. (ziua S. S. A. Petru şi Pavel).

*

Petrecere în Poiana. Tinerimea studioasă din Poiana-Sibiiului invită la petrecerea de vară ce o va aranja Duminecă, în 1/14 Iulie a. c. în romantica pădure „Staule“. La cas de timp nefavorabil petrecerea se va ţinea în sala cea mare a şcoalei.

Cărţi şi reviste.

Anuarul institutului teologic şi pedagogic român gr. or. al diecesei Caransebeşului, pe anul şcolar 1911—12, publicat de *direcţiunea institutului.* — Cuprinde: Escursiunea noastră în Italia, de P. Popa, cleric în cursul al II-lea. — Corpul profesoral al institutului stă din 1 director, 10 profesori şi un învăţător la şcoala de aplicaţie. S'au supus esamenului la finea anului şcolar 29 de elevi în secţia teologică, şi 19 elevi în cea pedagogică, cu totul 48 de elevi. In şcoala de aplicaţie, cu şase clase, au fost înscrişi 29 de elevi şi eleve. Biblioteca profesorilor din secţia teologică conţine 919 volume, cea din secţia pedagogică 654 de volume. Societatea de lectură „Ioan Popasu“ în secţia teologică a fost condusă de Dr. Moise Ienciu, cea din secţia pedagogică de Sabin Evuţianu.

*

Raportul al XLIX-lea despre gimnaziul superior fundaţional din Năsăud, pe anul şcolar 1911—12, publicat de *Ioan Ghetie.* — Conţine: Sportul la cei vechi şi întrucât a servit de bază sportului modern, de Dr. N. Drăganu. Din ştirile şcolare vedem, că au funcţionat la gimnaziu 1 director şi 15 profesori. La sfârşitul anului şcolar s'au supus esamenului 299 şcolari, între cari 72 greco-orientali. La esamenul de maturitate au fost admişi 31 de candidaţi, s'au supus esamenului verbal de maturitate 28 de candidaţi, dintre acestia au fost declaraţi: maturi cu eminenţă 2, maturi cu bine 7, maturi 15, respinşi din câte un obiect 4 candidaţi.

Din public.*)

Multămită publică.

In urma apelului pentru zidirea unei biserici gr.-or. în locul bisericuţei de lemn, edificate în a. 1808 în Murăşoşorhei, au intrat până azi la epitropia bisericii noastre următoarele daruri benevole, şi anume:

Dela marele binefăcător al neamului nostru Ilustrul domn Vasile de Stroescu în anul 1910 500 cor., în anul curent 800 cor. Dela institutul de credit „Lumina“ din Sibiiu 500 cor. Dela institutul „Albina“ din Sibiiu 300 cor. Dela of. par. Căpâlna de sus 2 cor. Dela Domnul protopop Ioachim Muntean si institutul „Frăţia“ din Agnita 15 cor. Dela dl protopop Iosif Morariu prin institutul „Grăniţerul“ din Dobra 46 cor. Dela parohia Moşna prin dl paroh Ioan Toderean 21 cor. Dela parohia Filea prin dl paroh Georgiu Căzan 17·15 fil. Dela parohia Deda prin parohul Ioan Voda, 30 cor. Dela dl Constantin Dimian pp. în Bresc, colectaţi în biserică, 2 cor. Din Turda prin dl protopop Iovian Mureşan 26·20 fil. Dela biserica şi preotul Georgiu Burlea din Bărcan 2 cor. Din Balşa tractul Geoagiu prin parohul N. Todea 16 cor. Dele institutul de credit „Doina“ 30 cor. Dela institutul „Economul“ din Cluj 25 cor. Dela institutul de credit Mehadia 9 cor. colectare prin Ioan Răduţescu contabil. Dela „Isvorul“ din Sângeorgiu român 6 cor. Dela epitropia bisericii din Certici 5 cor. Din parohia Văleni prin parohul Aug. Herman 4·40 fil. Din parohia „Bedeleu“ 4 cor. Dela of. paroh. din Şasa 2·34 fil. Din parohia Râpa de jos prin parohul Vas. Mateiu 16·50 fil. Din parohia Loman prin parohul Cucuian 5·40 fil. Din Retişdorf prin parohul Ioan Manoviciu 6 cor. Din Sânbenedic tractul Târnava 2 cor. Din Spălmaca 2·06 fil. Din Mesteacăn prin Pavel Lazar învăţător 12·74 fil. Colecta întreprinsă prin dl Nicolae Vulc 39 cor. Colecta întreprinsă prin dşoara Victoria Lupan din Tohat 22 cor. Colecta întreprinsă prin dşoara Ema Lupan din Orlat 11·10 fil. Colecta întreprinsă prin dl Macedon Linul învăţător în Năsăud 5 cor. Colecta Dlui Nicolae Henţiu din Selişte 60 cor. Colecta Dlui Dumitru Cupu din Sălişte 36 cor. Colecta Dlui Ioan Bucur notariu în Deda 13·80 fil. Colecta Dlui Petru Şogan mare proprietariu în Cerghidul-mare 83·10 fil. Dela Domnul Dr. Eugen Bran şi dl Dr. Vescan advocaţi în Teaca 20 cor. Dela Dl Dr. Em. Ungurean adv. în Timişoara 10 cor. Din parohia Reşinari prin Dl paroh Maniu Lungu 22·60 fil. Colecta Dlui Dr. Remus Paşca advocat 28·30 fil. Colecta Dlui Dr. Ilariu Hoadrea adv. în Zerneşti 23 cor. Discul purtat în biserica din Micalaca 6 cor. Colecta din parohia Arad prin Dl Vasile Beles protopop 10 cor. Colecta din Şeitin prin Dl Petru Nemet 30·30 fil. Colecta din Chitighaz 2 cor. Colecta din Musca prin Dl învăţător George Muntean 10·52 fil. Din Brusturi prin Dl Iosif I. Ardelean capelan 7·70 fil. Dela Dl Remus Perian paroh în Mircovaţ 1 cor. Din Fitegiu 4 cor. Din Cornea prin Dl preot Nicolae Vălean 15·79 fil. Din Berzova dela Domnii Vasile şi Iosif Popovici 4 cor. Din Birchiş 4·22 fil. Dela Dl Ignatie Vişoiu din Chelmac 1 cor. Din Lalasinţi 1·80. Din Ohaba sârbească 6·70. Din Bara 1 cor. Din Fadimac 3·31 fil. Dela Dl Nicolae Martinovici preot în Topolul mare 2 cor. Dela P. C. Sa Augustin Hamsea arhiman. din Hodoş-Bodrog 25 cor. Dela Preacuvioşia Sa Ghenadie Bogoevici protosincel paroh în Budapesta 5 cor. Dela Dl Dr. Teodor Popescu adv. în Reghin 20 cor. Dela biserica Timişoara Ferenczváros (Mehala) 5 cor. Dela Dl Coman Şogan mare proprietar, în Grebeniş 100 cor. Dela Dl Alexiu Maniu contabil la filiala „Albina“ în Murăşoşorhei 50 cor. Dela Dl Dr. Iuliu Morariu adv. 10 cor. Dela Dl Ioan Faur sergent 10 cor. Dela Dl Petru Lazar comerciant 6 cor. Dela Dl Dr. Marghita adv. 20 cor.

Pe lângă ofertele de mai sus s'au înscris şi din partea credincioşilor aparţinători bisericei noastre de aici oferte benevole dela 5 cor până la 500 coroane.

Dintre cei subscrişi în lista parohiei au solvit până în present următorii:

Dl Dr. Enea Draia adv. 200 cor. Dl Nicolae Oprean comerciant 200 cor. Dl Nicolae Vulc 200 cor. Dl Ştefan Russu protopop 200 cor. Aurel Lazar, 20 cor. Mihail Breja, 60 cor. Mateiu Costan, 30 cor, Ioan Macavei, 60 cor. Toader Nistor, 10 cor. Ioan Cocis, senior 10 cor. Toader Fechete, 15 cor. Toader Duca, 8 cor. Nicolae Bordaş, 10 cor. George Comes, înv. pens. din Sântana 3 cor. Iacob Mărian, 5 cor. Vasile Pirlea sen. 5 cor. Ioan Pirlea, 10 cor. Dănilă Suciu 50 cor. Alesandru Suciu, 20 cor. George Cosma, 5 cor. George Suciu, 30 cor. Cruciţia Hoţia, 100 cor. Maria Pogăcian 5 cor. Dl Nicolae Candrea, paroh în Neagra şi surorile sale Rafila Chingea n. Candrea şi Ana Coroheş n. Candrea în loc de cunună pe sicriul răposatului tată şi întru memoria mamei lor Ana Candrea n. Motora şi a fratelui lor Gherasim Candrea fost advocat şi asesor conzistorial au donat 20 cor. Total: 4420 cor. 03 fileri.

Pentru aceste daruri şi jertfe marinimoase subscrisul în numele epitropiei şi comitetului parohial esprim şi pe această cale cele mai călduroase şi sincere mulţămite tuturor binefăcătorilor amintiţi, precum şi acelora a căror nume sunt induse în diferitele liste de colecte şi cari pentru mulţimea numelor nu s'au putut înşira aici.

Murăş-Oşorheiu, la 12/25 Iunie 1912.

Ştefan Russu
paroh-protopop.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Ingrijiți-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scutì pe sine și pe ai săi de lipsă este a se înscrie de membru la

„Asociația Esechiană de ajutoare reciprocă“.

La această asociație poate să se facă membru oricare persoană dela etatea de **21—80 ani.** Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. și taxa de cazurile de moarte, dejà după un an de membrie i-se **solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor.**, iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membrie, prin oarecare nenorocire **neputincios de muncă, i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor.** Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridicà în bani gata **2000 cor.**, însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului pânăce trăiește o rentă lunară de **50 cor.** Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul **nu e obligat a solvì.** Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Acești membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membrie toate plătirile se pot sistà rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritișuri, poate fiecare a-și asigurà fetele, dacă acestea n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membrie rămâne orfană, încetă solvirea taxelor, iar **la măritiș, fata primește suma asigurată,** ori dacă nu se mărită, la împlinirea etății de 24 de ani. Fetele **mici** plătesc taxe foarte mici, așa că se pot înscrie chiar îndată după naștere.

Răposând o fată **după 3 ani de membrie, solvim erezilor suma asigurată.**

Licuidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuote semnate până la **15.000,000 cor.** și **215,000 cor.** fond de garanță.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

Asociația Esechiană de ajutorare reciprocă.

Directiunea pentru Ungaria: (474) 12—

Timișoara (Temesvár, Hunyadi-utcza 4 szám).

Anunț de întreprindere.

Subsemnatul **întreprinzător de zidiri** și tot felul de lucrări în branșa aceasta se recomandă pentru lucrări în

beton, clădiri de case și specialist pentru clădiri de biserici

după stilul cel mai modern. Praxa mea de mai mulți ani în Germania, 13 ani în München, iar doi ani aici în Sibiiu la banca Siebenbürgen Vereinsbank ca arhitect, afară de aceasta am mai edificat vre-o șapte biserici, de unde am cele mai bune recomandațiuni, mă pune în plăcuta poziție a întreprinde orice lucrări pe lângă prețurile cele mai moderate.

In biroul meu dau informații și fac schițe cu creionul în mod gratuit.

Cu toată stima:

Eduard Göllner,
arhitect.
Sibiiu. — Zeughofplatz Nr. 15.

(169) 3—3

30,000 de părechi
păpuci și **ghete**
se vând cu preț redus.

Toate în lume se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai **păpucii și ghetele** exec. în atelierul lui

VASILIE BAN

la „Cisma mare roșie“

după cum se numește prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentru ce? Pentrucă această renumită **prăvălie de încălțăminte s'a mărit în casa proprie** și la fiecare păreche se trage jos chiria. De aceea el poate lifera **ghete bune** și **trainice** pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca și până acum.

E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alții, eventual să returnează banii.

(221) 23—

„Reuniunea română de înmormântare din Sibiiu“,

recomândă cu toată căldura binevoitoarei atențiuni a numărosului nostru public din Sibiiu și din provință

Intreprinderea proprie de înmormântări,

bogat sortată cu tot soiul de obiecte trebuincioase la înmormântări, între cari **sicriuri, cununi, acoperitoare, ghete** (păpuci), **felinare, cruci, care funebre** etc.

Prăvălia Reuniunii
Strada Quer Nr. 3,

(casa fabricantului G. Moess) să găsește sub îngrijirea dnului **Ioan Roman** (patronul salonului de barbierie din strada Quer — Poplăcii mici — Nr. 4), care stă la dispoziție în toate afacerile privitoare la înmormântări, fie în Sibiiu, fie la transportarea de morți afară de Sibiiu.

Inmormântări să fac de clasa I-ă, a II-a și a III-a. Inmormântarea membrilor răposați ai Reuniunei să face cu preț redus! Comandele să îndeplinesc cu prevenire și cu toată punctualitatea. (197) 1—

Intreprinderea să îngrijește de trăsuri, de tot soiul de tipărituri, ca redactarea și tipărirea anunțelor funebre etc. etc.

Cum venitul curat al întreprinderii e menit să înmulțască fondul „Azilului“ pentru adăpostirea orfanilor și neputincioșilor nostri scăpătați, preoțimea, dăscălimea și ceialalți cărturari ai nostri, sunt rugați a stărui pentru înscrierea de membri la Reuniune cu taxa de cor. 2 de înscriere și 60 bani după cazul de moarte al câte unui membru și pentru a se folosi de întreprinderea noastră în cazuri de înmormântări.

Pentru biroul Reuniunii:

Pant. Lucuța,	**Romul Perian,**	**Vic. Tordășianu,**
prezident-director.	cassar.	secretar.

Serviciu prompt și conștiențios.

Prima fabrică transilvană

ces. și reg. privilegiată

de casse de fier și oțel,

și

lăcătușerie de artă și construcție,

instalată cu putere electrică.

Prima referințe.

Prețuri moderate.

E. Purece,
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19 (Schmidgasse).

(138) 7—20

Cataloage de preț gratis și franco.

Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fier bătut.

Inființată la anul 1822. Sighișoara, piața de sus Nr. 47.

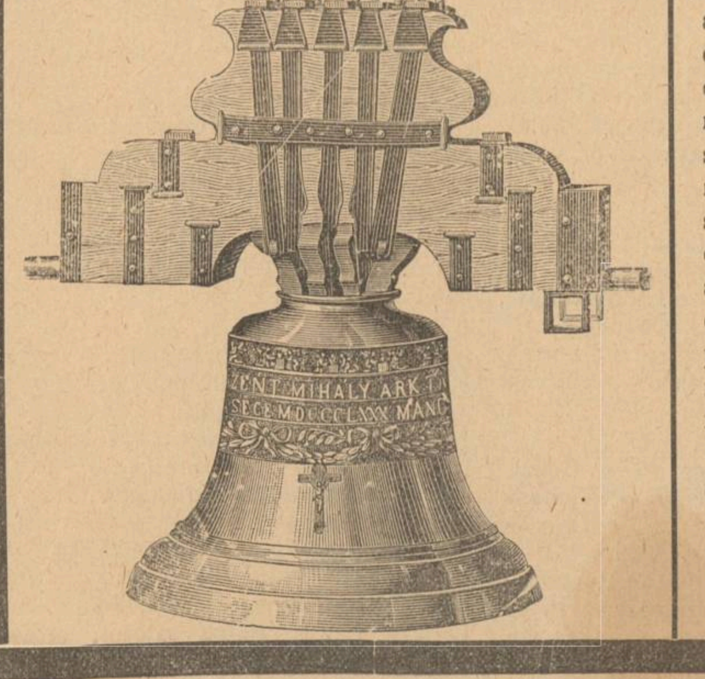

o firmă ce există dela anul 1822 și se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericești a lifera și repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum și clopote cu sunet armonic. Face și scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază și în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi și în rate.

(104) 9—24

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian,

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Nr. 614/1912 prot. (198) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători dela școalele noastre mai jos înșirate din tractul Agnitei se anunță concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Nocrichiu**, salariu anual 1000 cor., din care 272 cor. dela biserică și popor, 60 cor. sunt prețul la 4 stângini de lemne de stejar puse la dispoziția învățătoriului și 668 cor. sunt ajutor de stat, ¼ jug de grădină; cvartir în edificiul școalei. Cvincvenalele se vor cere dela stat. Invățătoriul ales e îndatorat a conduce elevii în Dumineci și sărbători la biserică și a cânta cu ei. Cunoscătorii de muzică și cari se vor obliga a instrua și conduce corul în biserică vor fi preferiți.

2. **Hundrubechiu**, salariu anual 1000 cor. din care 261 cor. prin repartiție, 45 cor. arunc de 5% după dare, 200 cor. ajutor dela P. V. Consistor, 494 cor. ajutor dela stat pe baza documentelor alesului învățător, ¼ jug. grădină cvartirul în natură, eventual relut. Cvincvenalele se vor cere dela stat.

Alesul învățător se îndatorează a instrua elevii de școală și tinerimea adultă în cântări bisericești și a cânta cu ei în biserică în Dumineci și sărbători.

Concurenții la aceste posturi sunt datori, cu prealabila încuviințare a protopresbiterului să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în respectiva biserică spre a și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul; iar petițiile de concurs instruite cu estras de botez, atestat despre studiile premergătoare (pentru Hundrubechiu IV clase gimnaziale), absolutor de pedagogie și diplomă de învățător, eventual și alte documente recomandătoare, să le trimită la oficiul ppesc subsemnat.

Agnita, 23 Iunie 1912.

In înțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 412/1912. (199) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr.-or. din **Șibot**, tractul Orăștiei să deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental de cor. 1000 dela biserică 775 cor., restul de 225 cor. e cerut dela stat. Cvincvenalele să socotesc după 5 ani de serviciu la această școală.

2. Cvartir în natură și 2 stângini de lemne.

3. Un ¼ jug. grădină în natură sau relut în bani. Invățătoriul ales e obligat să instrueze elevii și să cânte cu ei cântările sf. liturgii în biserică în Dumineci și sărbători.

La acest post în sensul concluzului comitetului parohial din 27 Noemvrie 1911, să admit și vor fi preferite și candidațiile de învățătoare.

Doritorii și doritoarele de a ocupa acest post să înainteze oficiului protopopesc rugările instruite cu documentele de lipsă conform regulamentului școlar și anume: Estras de botez, absolutor, diploma de învățător, învățătoare, ultimul testimoniu despre studiile pregătitoare, eventual și alte atestate de recomandație și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Orăștie, 4 Iulie n. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Domșa
protopresbiter.

Nr. 375. (188) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Berghin**, cu salariu de 1000 cor., 400 cor. dela comuna bisericească și 600 cor. întregire dela stat.

2. **Colibi**, cu salariu de 1000 cor., 400 cor. dela comuna bisericească și 600 cor. întregire dela stat.

3. **Cacova** cu salar de 1000 cor., 400 cor. dela comuna bisericească și 600 cor. întregire dela stat.

Pentru fiecare cuartir și grădină.

Invățătorii aleși sunt datori să conducă în Dumineci și sărbători copii la biserică și să cânte cu ei la sf. liturghie.

Concurenții au să-și aștearnă cererile instruite conform normelor din vigoare, în terminul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 18 Iunie (1 Iulie) 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 7323/1912 B. (186) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Vima-mică**, să escrie a doua oară concurs din oficiu cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele parohiale.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și aștearnă rugările concursuale, instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis la of. protopresbiteral al cetății de piatră.

Sibiiu, 19 Iunie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 1597/912 pret. (180) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **vicenotar** în comuna **Jinna**, (cercul Szerdahely, comitatul Szeben), dotat 1000 cor. salar anual prin aceasta public concurs și provoc pe reflectanții la acest post a-și înainta cererile lor instruite conform §-6 ort. I. din 1883, respective §-3 art. XX 1910 și cu atestatele despre serviciile lor de până acum, până în **3 August 1912**.

Cunoașterea în vorbire și scris a limbei românești se recere necondiționat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Szerdahely, la 30 Iunie 1912.

Primpretorul cercual:
Dr. Bruckner.

Nr. 7434/1912 B. (182) 2—3

Concurs.

Pertru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Seleușul-mare** cu filia **Prod**, protopresbiteratul tractului Sighișoara, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele acestui post de capelan sunt jumătate din toate venitele parohiale.

Petițiunile se vor înainta instruate cu documentele prescrise de legile în vigoare în terminul indicat. Oficiul protopresbiteral al Sighișoarei îndatorându-se concurenții a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a fi cunoscuți poporului.

Sibiiu, 19 Iunie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 549/1912. (184) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa 3-a **Șilea-maghiară** cu filia **Feisa** din protopresbiteratul Târnavei, devenit vacant prin moartea parohului Petru Pop, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile instruite cu documentele prescrise de normele în vigoare (estras de botez, testimoniul gimnazial, absolutor clerical de 3 ani, atestat de cualificațiune preoțească, documente recomandătoare despre purtare și oficiul ce l'ar mai fi având unde-va până acum), — la subsemnatul oficiu protopresbiteral, având a se presenta după încunoștiințarea protopresbiterului, cu observarea dispozițiilor din Regulamentul parohial § 33 la biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare, spre a cânta, predica, ori a oficia și cuvânta.

Cetatea-de-baltă, 13 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tract. Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 504/1912. (185) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa 3-a **Șonfalău** cu filia **Adămuș**, din protopresbiteratul Târnavei, devenit vacant prin penzionarea bătrânului și neputinciosului paroh George Oprea, după un serviciu de 52 ani, la Ordinul Consistorial Nr. 12714 Bis. din 1 Noemvrie 1911 se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile instruite cu documentele prescrise de normele în vigoare (estras de botez, testimoniul gimnasial absolutor clerical de 3 ani, atestat de cualificațiune preoțească, documente recomandătoare despre purtare și oficiul ce l'ar mai fi având undeva până acum); — la subsemnatul oficiu protopresbiteral, având a se presenta după încunoștiințarea protopresbiterului, cu observarea dispozițiilor din Regulamentul parohial §. 33 la biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare, spre a cânta, predica ori a oficia și cuvânta.

Cetatea-de-baltă, 13 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tract. Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Concurs.

Pentru liferarea de:

1. Pâne de grâu curat.
2. Franzele făcute din grâu curat cu lapte.
3. Făriuă de grâu curat numărul 2 și 3.
4. Carne de vită.
5. Carne de vițel.
6. Carne de porc, și
7. Unsoare de porc, toate de **prima calitate** pentru alimetarea alor 220 — 250 elevi dela seminariul arhidiecezan teologic — pedagogic gr.-ortodox român din Sibiiu în anul școlar 1912/13.

Doritorii de a reflecta la vre-una din acestea posiții să-și înainteze ofertele în scris, provăzute cu timbru de 1 cor. și sigilate până în **I August st. n. inclusive** la subscrisul unde vor afla mai de aproape și condițiile speciale pentru încheierea contractului precum și alte informații necesare.

Ofertele întrate după terminul prefipt în concurs nu se vor lua în considerare.

Tot în acest termin să pot înainta în scris oferte pentru resturile de mâncare dela mese și dela culină.

Sibiiu, în 4 Iulie n. 1912.

Aurel Popoviciu.
spiritual și econom seminarial.

(193) 2—3

Nr. 346/1912. (146) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa I-ă **Vinerea**, pe baza rezoluțiunei prea Veneratului consistoriu Nr. 14,103. Bis. 1911 se escrie concurs cu termin de 60 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

1. Venitele întregi dela jumătatea parohiei Vinerea, și anume: dela familiile din casele de sub Nrii 239 înainte până Nrul 500, eventual și mai bine.

2. Jumătate din venitele dela altariu.

3. Venitele întregi dela filia Cujir, până va deveni materă.

4. Cel puțin 600 cor. ajutor din visteria țării.

Concurenții își vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, și se vor presenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie spre a cuvânta și celebra în sfânta biserică pe lângă ordinea stabilită în conțelegere cu protopresbiterul.

Orăștie, 14 Maiu 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Concurs.

Pentru pregătirea de planuri și preliminare de spese la zidirea unei biserici nouă gr.-or. române în **Orăștie**, — să scrie prin aceasta concurs cu premii, — și anume:

1. Un premiu de 800 cor, (opt sute cor.), care să va acorda planului care va fi aflat de comitet ca cel mai bun.

2. Un premiu de 400 cor. care să va da celui a cărui plan să va afla ca al doilea de bun.

Din celelalte planuri ce ar incurge, comitetul își rezervă dreptul a cumpara pe acela despre cari crede că i-ar fi de trebuință.

La pregătirea planurilor și preliminarelor de spese, e a să ținea samă de următoarele date:

1. Biserica se va zidi pentru a cuprinde 2000 (două mii) de persoane (cu cuprinsul corului și a galeriilor cu tot).

2. Prețul zidirii să nu treacă peste suma de 120.000 cor., inclusive padimentarea și partea de zid a tâmplei.

3. Fundamentul și brâul au să fie lucrate în beton. Boltiturile în „rabitz“.

Zidurile au să fie tenciuite pe din afară în tenciuială din praf de piatră.

Coperișul cu eternit.

4. padimentul are să fie peste suprafața pământului, ridicat de 3 trepte. Treptele de piatră de granit.

5. Biserica să aibă cel puțin 2 întrări principale: una prin față (printre turnuri), alta în partea dreaptă,

6. Biserica să va zidi în stil oriental cu motive românești având două turle și o cupolă.

7. Lemnul de stejar necesar il dă parohia.

8. Reflectanții au să facă 4 planuri orizontale, 2 secții și 2 fața de în două exemplare, divizorul 1. ex.

9. Terminul de înaintare a planurilor: **15 August n 1912**.

10. Numele autorului să înaintează în în un plic închis, care să va deschide numai după alegerea planurilor.

11. Premiile să plătesc autorilor, după ce și Consistorul va fi aprobat alegerea planurilor.

Din ședința dela 30 Iunie n. 1912 a Comitetului parochial gr.-or. român din Orăștie.

(192) 2—2

Nr. 405/1912. (195) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc împreunat cu postul cantoral la școala conf. gr.-or. română din **Iclandul-mare** protopopiatul Murăș-Oșorheiului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 400 coroane repartiție dela popor; usufructul de pe 12 jugăre pământ arător într'o tablă prețuit în 200 cor.; venitele stolare cantorale și usufructul de pe 3 jugăre pământ într'o masă lângă marginea comunei lor de clasa primă — computate toate venitele cantorale între cari și chiria casei cantorale în suma de 400 coroane. Total 1000 cor. Cuartir corespunzător în natură și grădină.

Alesul să îndatorează fără remunerație specială a conduce elevii la biserică în Dumineci și sărbători, a cânta cu ei la sf. liturghie formând cor bisericesc și ai instrua în grădinărit.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis și să se prezinte la biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a face cunoștință cu poporul.

Murăș-Oșorheiu, 20 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopop.

Nr. 341/912 (167) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc *la* școala noastră confesională din **Poiana porcului** (Lápospatak), protopopiatul Cetății de peatră, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 cor. repartiție dela popor; 258 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan; 42 cor. lemne de foc; 400 cor. ajutor de stat, care se va cere pe baza documentelor celui ales; cvartir corespunzător legii și grădină în natură.

Alesul se îndatorează, fără remunerație specială, a conduce elevii la biserică în Dumineci și sărbători; a cânta cu ei la sf. liturgie formând cor bisericesc și a-i instrua în grădinărit.

Reflectanții la acest, post să-și înainteze rugările concursuale, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis și să se prezinte în comună și biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Lăpușul-unguresc la 10/23 Iunie 1912.

Oficiul protopopesc gr. or. al tractului Cetatea de peatră în conțegere cu comitetul parohial.

Andrei Ludu
adm. prot.

Nr. 720/912. (168) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători dela școalele mai jos înșirate din tractul protopresbiteratului rom. gr. or. al Clujului: prin acestea se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bonțida**, cu salar anual de 1000 cor. și anume: 800 cor. din cassa bisericii și 200 cor. ajutor din fondul școlar arhidiecezan, cuartir corespunzător în edificiul școalei cu grădină de legumi.

2. **Butene**, cu salar anual 1000 cor. și anume: 516 cor. din cassa bisericii, 484 cor. ajutor dela stat ce se va cere, locuința liberă în edificiul școalei cu grădină de legumi și 2 stângini de lemne din care se va încălzi și sala de învățământ.

3. **Cara**, cu salar anual 1000 cor. și anume: 600 cor. din cassa bisericii, 400 cor. din fondul școlar arhidiecezan, cuartir liber cu grădină de legumi.

4. **Sebeșul-mare** postul al 2-lea de învățător cu salar anual de 1000 cor. și anume: 200 cor. din repartiția dela popor, 400 cor. ajutor din fondul școlar arhidiecezan și 400 cor. întregire dela stat ce se va cere, 50 cor. bani de cvartir și 20 cor. pentru grădina școlară.

Concurenții au să și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul susindicat, și să se prezinte la biserică în vre-o Duminecă ori sărbătoare, ca să fie cunoscuți din partea poporului.

Cluj, 9 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parohiale.

Tulliu Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 391/1912 Prot. (183) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei vacante de clasa a II-a **Muşin** cu filiile **Veţa** şi **Chibelea**, conform ordinului Preav. Consistoriu arhidiecezan de dto 22 Maiu a. c. Nr. 6067 Bis se escrie concurs nou cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul amintit, iar concurenţii — pre lângă prealabila încunoşciinţare a protopopului — să se presinte în parohie pentru a cânta, predica, ori celebra.

Murăş-Oşorheiu, 10/23 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopop.

Nr. 190/1912. (159) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele bisericei mai jos numite în protopresbiteratul Câmpenilor, să publică concurs cu terminul **15 Iulie 1912.**

1. **Certegea** cu salar 1000 cor., (600 cor. dela bisorică şi 400 cor. dela stat), locuinţă cu grădină. Invăţătorul va propune religiunea, va ţinea şcoală de repetiţie, să conducă strana şi la liturgie să cânte cu elevii, să fie cântăreţ bun şi dacă va putea forma cor bisericesc, atunci va primi şi o remuneraţie deosebită.

2. **Poiana Valeaverde.** cu salar 1000 cor. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.

3. **Săcătura,** cu salar 1000 cor. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.

Cinceniile să computâ numai după un serviciu de 5 ani în aceste comune bisericeşti.

Doritorii a ocupa aceste posturi învăţătoreşti să trimită concursele lor cu documentele recerute la subscrisul oficiu până la terminul statorit.

Câmpeni, 6 Iunie 1912.

Oficiul protopopesc gr.-or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 6935 Bis. (175) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna **Beşa** de cl. III, protopresbiteratul Sighişoarei, se publică concurs din oficiu cu termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român“ pe lângă emolumentele fasionate în coala B. referitoare la întregirea dela stat.

Supliciile concursuale, instruate conform legilor în vigoare, petenţii le vor aşterne Consistorului arhidiecesan în terminul deschis, având candidaţii a-se prezenta cu prelabilla încuviinţare a protopresbiterului concernent în comună la biserică spre a cuvânta, respective a oficia.

Sibiiu, din şedinţa Consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ţinută la 12 Iunie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 589/1912 prot. (178) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională gr.-or. română din **Ighişdorful-românesc**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1 Salar fundamental de 1000 cor. din care 600 cor. se vor plăti din repartiţie pe popor, iar restul de 400 cor., precum şi cvincvenalele, la care alesul poate reflecta numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această şcoală, s'au cerut dela stat. 2. Cvartir constătător din 2 odăi, o bucătărie şi cămară.

Invăţătorul ales va fi dator să ţină strana la utrenie şi vecernie în biserică, iar la sf. liturgie să cânte regulat cu copiii fără altă remuneraţie şi să propună atât în şcoala de toate zilele, cât şi în cea de repetiţie religia şi să cultive grădina de pomărit.

Invăţătorul care va dovedi şi cvalificaţiune muzicală pentru instruarea şi conducerea unui cor bisericesc, va fi preferit şi separat rebonificat.

Concurenţii sunt datori, cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului să se prezinte în vre-o Duminecă sau Sărbătoare în biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul, iar petiţiile de concurs, instruite cu estras de botez, atestat despre studiile premergătoare, absolutor de pedagogie şi diplomă de învăţător, eventual şi alte documente recomandătoare să le trimită la oficiul protopopesc subsemnat.

Agnita, 15 Iunie 1912.

In înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 7131 Bis. (176) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna **Feredeu** şi în comuna **Băcâia**, tractul Geoagiului, se publică concurs din oficiu în termin de 30 zile, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. despre ajutorul dela stat.

Petenţii vor subşterne suplicile concursuale instruate conform legilor în vigoare oficiului protopresbiteral al Geoagiului, şi cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului concernent, vor avea a se prezenta în comune la biserici spre a-şi arăta aptitudinea în cântările bisericeşti şi predicare.

Sibiiu, din şedinţa Consistorului arhidiecesan, ca senat bisericesc ţinută la 12 Iunie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 311/1912. (177) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc la şcoala noastră confesională din **Costeni** (Kosztafalva), protopresbiteratul Cetăţii de peatră, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 Cor. din repartiţia dela popor; 700 Cor. din ajutorul de stat, a cărui votare pusă deja în vedere de comisiunea administrativă — e condiţionată de înaintarea documentelor celui ales; cvartir corespunzător în natură şi relut de grădină 20 Cor.

Cvincvenalul se va cere dela stat.

Invăţătorul ales se îndatorează — fără remuneraţie specială — a instrua elevii în cântările bisericeşti formând cor, a-i conduce la biserică în Dumineci şi sărbători, cântând cu ei răspunsurile liturgiei şi a provedea învăţământul în şcoala de repetiţie.

Reflectanţii la acest post au a-şi înainta rugările concursuale, instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis şi a se prezenta în comună şi biserică, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Lăpuşul-unguresc, la 12/25 Iunie 1912.

Oficiul protopopesc gr.-or. al tractului „Cetatea de peatră“ în conţelegere cu comitetul parohial.

Andrei Ludu
adm. prot.

Ad. Nr. pp. 675/1912 (187) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh din comuna **Gheröfi-Dângău** cu filia **Banffi-Dângău** prin aceasta să deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B.

Doritorii de a ocupa acest post, au aşi aşterne petiţia de concurs, instruită conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul prescris, şi a să prezenta în parohie, cu prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului, în vre-o Duminecă sau Sărbătoare, ca să fie cunoscuţi din partea poporului.

Cluj, 12 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 277/1912. (190) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă bătrânul preot Nicolae Isac, în parohia (de clasa a II-a) **Topârcea,** protopopiatul Săliştii, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile.

Alesul va beneficia de jumătate venitele din parohia numitului preot N. Isac, conform concluzului luat în sinodul parohial din 10 Iunie 1912.

Cei ce doresc a candida la acest post, să-şi înainteze petiţiile, instruite conform §-13 din „Statutul organic“, subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin de 30 zile dela I-a publicare a acestui concurs în „Telegraful Român“.

In sensul § lui 33 din „Regulamentul parohial“ candidaţii se vor înfăţişa, după prealabila încunoştiie anţa rns bsemnatului oficiu protopresbiteral, într'o Duminecă sau sărbătoare în biserica din Topârcea spre a şi arăta destoinicia în cântarea şi cuvântarea bisericească.

Sălişte, în 19 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral al tractului Sălişte în conţelegere cu organele parohiale din Topârcea.

Dr. Ioan Lupaş
protopresbiter.

Dentist
Virgil Muntean
Sibiiu, Strada Măcelarilor,
în faţă cu Tipografia şi Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**
(126) 18—

Bănci de şcoală
se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerinţelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de şcoală a lui
(19) 21—24
Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada Guşteriţii 53.

VECHIA MEA
experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin,** marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann „**Manera**“ pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 17—40

Mişelule!! Nici acuma încă nu ţi-ai însemnat o, că eu numai tuburi de **Jacobi-Antinicotin** fumez!
(106 a) 5—13

Favoritul mijloc de înfrumseţare a damelor din elită este
CREMA-MARGIT
a lui Földes.
Această pomadă de obraz o foloseşte în toată lumea multe milioane de dame, fiind pe baza cercetărilor ştienţifice cel mai nou product de cremă pentru obraz, şi după afirmarea renumiţilor chemici e cel mai bun şi nestricăcios mijloc pentru înfrumseţarea şi rafinarea obrazilor, cu cel mai rapid şi sigur efect.
In restimp de vre-o câtevă zile dispar toate creţele, lintiţele, petele de ficat şi toate spuzele. b) (86) 5—7
Crema Margit a lui Földes
înfrumseţează nu numai obrazii, ci îi îngrijeşte şi scuteşte de toate influenţele anotimpului, a soarelui şi a vântului.
Contra imitaţiunilor se Vă feriţi! — Se află în toată lumea.
Un borcănel costă 1 şi 2 cor. Săpun Margit 70 fil. Pudră Margit cor. 1·20.
Expediţiuni poştale prin producentul:
Coloman de Földes,
farmacist în ARAD.

Cărbuni de Petroşeni, Cărbuni pentru fauri, Kox de gaz
oferă trimiterea numai în vagon
Rudolf de Gardik, Sibiiu,
(95) 8— biroul în edificiul sanatorului.

Numai timp scurt pe piaţa Hermann.
Pentru prima oară
Exposiţia Nordică
singura existentă în lumea întreagă.
O Balenă
Lungimea totală de 22 metri 27 cm. In viaţă greutatea se calculă la 200.000 Kg.
Hienă de Mare
Lungimea 5 metri 10 cm. Acest peşte este groaza Marinarilor în Marea Mediterană şi în Oceanul Atlantic.
Direcţiunea mai expune Preparate şi diferite specii de varietăţi ca:
Câine de Mare
(phoca vitulină)
Crocodil de Nil
(Aligator)
Rechin Cenuşiu
sau Scufundator
Se întâmpină în Marea Glacială Nordică etc.
Orangutanul Jack
Uriaşul pădurilor vergine din Africa Apuseană. Inălţimea 2 metri 7 cm. lungimea celor 2 braţe întinse 2 metri 8 cm.
Diferite oase din scheletul Balenei, precum şi Colecţia Aparatelor întrebuinţate la prinderea Balenelor. La fiecare jumătate oră explicaţiuni ştiinţifice.
Deschiderea dela 10 ore a. m. până la 10 seara.
Preţuri moderate.
Invităm pe Onor. Public a vizita Expoziţia de Balene fiind singura Curiozitate Zoologică.
(196) 2—3 **Direcţiunea.**

SALVATOR

Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!
(275) 49—52
Se află pretutindenea.
Depozitul general pentru Sibiiu şi jur la:
Vasilie Ban, Sibiiu,
strada Ocnii (Burgergasse) Nr. 7 şi strada Faurului (Smidtgasse) Nr. 16.

Ocaziune foarte rară!
Din depozitul unei fabrici mari mi s'au încredinţat spre vânzare mai multe mii de
Velinţe (cearceafuri) de durmit din flanel Tigru
cu borduri frumoase colorate. Cearceafurile sunt folosibile pentru orice casă, sunt calde şi trainice, circa 190 cm. lungi şi 140 late. Comandaţi-vă numai decât
4 bucăţi de Velinţe (cearceafuri) de durmit din flanel Tigru
pentru suma de **Cor. 9·85.**
cu pachetare şi porto fără altă supraplătire trimise franco acasă. Cu conştiinţa liniştită pot adeveri, că fiecare care comandă va fi pe deplin mulţămit şi cu toată încrederea. Dacă nu corespunde se schimbă. (171) 2—6
D-şoara Margareta Ahrens, Wiesbaden, Waterloostrasse 4.

Anul L[illegible]. Sibiiu, Marţi 3/16 Iulie 1912. Nr. 70.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Pentru armată.

Sibiiu, 15 Iulie n.

Luni şi Marţi, săptămâna trecută, s'a ţinut consiliu comun de miniştri în Viena, sub presidenţia domnului ministru comun de esterne Berchtold. Au participat ceialalţi doi miniştri comuni ai monarhiei noastre: de răsboiu şi de finanţe, comandantul marinei austro-ungare, cei doi miniştri-presidenţi şi miniştrii de finanţe, din Austria şi din Ungaria. Sedinţele ţinute au fost de durată foarte lungă şi în ele a fost stabilit în mod final budgetul anului curent şi al anului viitor despre cheltuelile comune, astfel, că la toamnă delegaţiunile le pot lua în discuţie şi le pot vota pe amândouă.

Cu toate, că budgetele au fost lăsate în cadrele cele vechi, ele sunt totuşi ceva mai urcate (mai ales cel din anul viitor) decât budgetele comune din trecut, pentrucă s'au ivit unele trebuinţe urgente, pentru cari a trebuit să se dee acoperirea necesară.

Importanţa consiliului comun de miniştri nu e însă aceasta, ci ea reşede în faptul, că domnul ministru de răsboiu, generalul Auffenberg, a cerut votarea unui credit de 250 milioane coroane pentru reorganisarea armatei, şi mai ales pentru procurarea de tunuri noi pe seama artileriei austro-ungare, iar guvernele statelor interesate nu au fost aplecate să-i împlinească cererea, şi astfel ministrul de răsboiu şi-a retras de astădată propunerea, pe care însă a promis, că o va reînoi în anul viitor.

Mai ales ministrul-president ungar, dl Lukács, a luptat cu multă energie în contra acceptării propunerii ministrului de răsboiu, provocându-se, nu numai la situaţia nefavorabilă financiară, în care se află ţara pe care o guvernează, ci şi la situaţia politică, gravă şi încurcată, deci neprielnică pentru votarea unor cheltueli atât de mari, fie necesitatea lor oricât de motivată şi de urgentă. Domnul ministru-president al nostru a spus în consiliul comun de miniştri, că după cele întâmplate în Budapesta: votarea legilor militare şi sdrobirea obstrucţiei, — nu poate păşi în faţa parlamentului cu cererea votării unui credit atât de mare, fiindcă nu numai oposiţiei unite i s'ar pune în mână o nouă armă şi i s'ar da nou prilej de a agita ţara, ci şi partidul seu propriu poate se denege votarea, cu provocare la raporturile nefavorabile financiare din ţară, şi mai ales cu provocare la faptul, că cu ocasiunea votării ultimului credit mare, pentru procurarea de vase noi de răsboiu, s'a dat asigurarea, şi s'a făcut promisiunea din partea celor dela conducerea afacerilor militare, că alte cheltuieli mari, în curs de cinci ani, nu vor mai fi cerute pentru armată.

Părerile ministrului-president ungar le-a împărtăşit şi prim-ministrul austriac, şi astfel ministrul de răsboiu, văzând, că cu toată apărarea pe care a făcut-o punctului seu de vedere domnul ministru comun de esterne, nu va putea străbate cu propunerea sa, şi-a retras'o, cum am spus, dar nu pentru totdeauna, ci numai pentru anul acesta, promiţând, că în anul viitor va cere de nou acest credit, foarte necesar şi foarte urgent.

De sine înţeles, că domnul ministru de răsboiu se va putea ţinea de cuvânt numai în casul, dacă şi în anul viitor va fi tot dânsul conducătoriul afacerilor militare în monarhia noastră, şi nu va fi înlocuit cumva cu altul, care poatecă va avea alte planuri şi va păşi cu alte propuneri în faţa consiliului comun de miniştri şi în faţa delegaţiunilor. Dar acesta e un lucru, care puţin ne priveşte, şi puţină importanţă are pentru popoarele monarhiei noastre, datoare se aducă jertfele cerute pentru armată, totdeauna însă în cadrele posibilităţii. E irelevant, că domnul Auffenberg, ori altul, ne cere sutele de milioane pentru reorganisarea şi îmbunătăţirea armatei, — noi vom avea să le plătim. Tot ce putem se facem, şi ce avem se facem, este, se cerem şi noi la rândul nostru, popoarele contribuitoare, ca să fim cruţate de orice fel de cheltueli *de prisos*, pentrucă sutele de milioane nu se scutură din mânecă, ci se adună cu multă sudoare, — probabil necunoscută domnilor generali ai armatei noastre.

Am dat şi vom da tot ce ni se cere pentru armată; dar ne cade greu se dăm şi pentru capriciile celor din fruntea armatei, ori pentru nepriceperea lor. Pentrucă de astădată despre aceasta e vorbă. S'a dovedit adecă în cursul anilor din urmă, că tunurile de bronz ale artileriei noastre nu sunt bune, nu sunt destul de sigure, şi ele trebue înlocuite cu tunuri de oţel. Pentru tunuri de oţel cere deci domnul Auffenberg mulţimea aceea de milioane. Dar tunurile de bronz, pe cari le are acuma artileria austro-ungară, nu sunt vechi; înainte cu câţiva ani au fost abia turnate, cu cheltueli asemenea de câteva zeci, ori sute de milioane! Nu s'ar fi putut şti deci atunci, că n'au se fie bune, şi nu s'ar fi putut turna atunci tunuri de oţel pe banii pe cari au fost turnate cele de bronz?. De ce se fac astfel de experimente costisitoare, astăzi cu tunuri de bronz, mâne cu tunuri de oţel, poimâne poate cu tunuri de aramă, — în contul buzunarelor cetăţenilor, destul de împovăraţi cu sarcini publice? In alte state încă se fac îmbunătăţiri, se introduc inovaţii, se procură armament nou pentru armată, — dar nu în urma capriciului unuia ori altuia, ci pe temeiul unor studii scrupuloase şi amănunţite, făcute pretutindenea, pentru a se afla ce e mai bun şi mai folositor pentru zilele de astăzi, şi apoi aceea se procură, ori se face, ce esperţii au aflat că e mai bun, şi cetăţenii dau bucuros partea ce li se cere pentru acoperirea cheltuelilor. Experimentări însă, cu cheltueli de sute de milioane, nu se fac nici unde, decât numai la noi! Iar obiceiul acesta ar trebui se înceteze, pentrucă disgustă, înstrăinează şi ruinează pe aceia, dela cari se cer aceste enorme cheltueli!

Dela „Asociaţiune". Adunarea generală a „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român" se ţine anul acesta în Sibiiu, în 13 şi 14 Octomvrie n. Cu ocasiunea ţinerii se va desvăli şi bustul fericitului în Domnul *George Bariţiu*, fost prim-secretar, iar în urmă president al „Asociaţiunei".

Episcopia greco-cat. maghiară. Ministrul comun de esterne dela Viena a trimis încunoştiinţare oficioasă guvernului ungar, că scaunul papal dela Roma *a încuviinţat* înfiinţarea nouei episcopii gr.-cat. maghiare, cu sediul în Hajdu-Dorog. Noua episcopie va avea şi un vicariat, în Săcuime. La episcopie vor fi încorporate 44 de parohii române din dieceza Orăzii-mari şi 4 parohii din dieceza Gherlei, iar la vicariatul din Săcuime vor aparţinea 35 de parohii din arhidieceza română a Blajului. Bula papală, prin care se creiază aceasta nouă şi dureroasă stare de lucruri, a fost predată în mod solemn ambasadorului monarhiei noastre din Roma, şi a fost publicată în organul oficios al vaticanului, în săptămâna trecută.

Ne aflăm deci în faţa unui fapt împlinit, care nu mai poate fi schimbat, şi pe care nu l-a putut schimba nici costisitoarea adunare de protestare dela Alba-Iulia, care a avut o singură scădere, că s'a ţinut *prea târziu*, când lucrurile erau toate bine aranjate şi nu mai puteau fi stricate. Cine poartă vina?!

FOIŞOARĂ.

Schiţe dela sate.

Moş Irimie.

De *El. Măgean.*

Soarele ieşise de după munţi ca un glob roşu aprins scăldat în o mare de foc. De prin curţi copilaşii cu biciele lor *„cu pleaznă"* zoreau vacile către ciurda satului. Pe dinaintea porţilor era stropit şi măturat frumos ca în zi de sărbătoare, iar salcâmii de pe marginea drumului, încărcaţi de flori, împrăştiau în aer un miros plăcut, îmbătător. Dela biserica din sat clopotele umpleau văzduhul cu muzicalitatea lor, iar sunetul vibrător al metalului era atât de impunător în liniştea patriarhală a satului, că şi cel mai necredincios, — la auzul lor, — se simţia pătruns şi înviorat de tainica putere a credinţii.

Moş Irimie, după ce şi-a pieptenat pletele cărunte, a deschis ciaslovul şi în liniştea odăiţii lui şi-a zis cucernic rugăciunile de dimineaţă. A trecut apoi în „casa cea mare" şi deschizând vechea ladă adusă ca zestre de bătrâna lui de când s'au luat, a început să se gate de sfânta biserică. Peste cămaşa albă de in s'a încins cu şerparul lui înflorat, care-l avea de când era flăcău, şi-a luat apoi pe umeri cojocul alb ca spuma, cusut cu flori de ibrişin, care-l purta numai la zile mari şi astfel gătit de praznic a pornit domol spre lăcaşul sfintei biserici. Pâlcuri, pâlcuri de bătrâni şi femei cu frunze de măgheran şi calapăr în mâni mergeau către casa Domnului.

Şi clopotele sunau lin şi pătrunzător.

In progadia bisericii de pe mormintele mai proaspete se ridica fantastic, în ondulări line, fumul de tămâe din cupele de pământ aduse de rudeniile răposaţilor, iar pâlpăirile de lumini ale candelelor cari străjuiau mormintele dădeau un farmec mistic întregului ţintirim.

Biserica era plină de lume. In stranele de lângă altar erau epitropii bisericii şi fruntaşii satului, mai apoi gospodarii mai bătrâni cari îşi aveau fiecare strana lor. Lângă stranele învăţătorilor şi ale cantorilor erau copiii de şcoală cari cântau totodată şi la sfânta liturgie, iar în fund erau femeile.

Moş Irimie după ce intră în biserică, se duse la icoane, făcu câteva închinăciuni, sărută icoane, apoi se duse liniştit la strana lui.

Acasă lăsase pe Ileana, — fata lui, — să îngrijească de curte şi să facă de ale mâncării, pe când vor veni dela biserică.

După sfânta liturgie preotul se sui pe amvon şi cu cuvinte bine simţite vorbi poporenilor despre credinţa noastră strămoşească şi despre binefacerile sfintei biserici, unde desnădăjduitul, cât şi păcătosul îşi găsesc alinarea şi mângâerea sufletească. A vorbit după aceea despre duşmanii bisericii, cari sunt totodată şi duşmanii bunei stări a sătenilor, despre *beţie* şi despre *lux*, cari amândouă, unde se încuibă, fie omul cât de gazdă, îl duc la sapă de lemn. Oamenii ascultau cu nesaţiu învăţăturile idealistului cuvântător, iar femeile din fund aruncau câte o uitătură dojenitoare înaintea lor unde erau fetele, cari împodobite cu fel de fel de cusături scumpe, plecau capul roşindu-se, sub privirile mustrătoare ale mamelor.

După predică lumea a început să iasă din biserică, iar moş Irimie ocoli drumul pe unde a venit şi porni prin târg către casă. Pe drum se gândea mereu la vorbele părintelui preot zicându şi în sine: Eu beţiv n'am fost, stricat nu, strae scumpe domneşti n'am purtat, de muncit am muncit cincizeci de ani şi mai bine la vatra străinului şi acum nu pot să-mi hodinesc bătrâneţele la căsuţa mea fără să fiu silit să mai bat cele ţări străine, mânce le pustia. Ce nedreaptă mai e şi lumea aceasta cu unii oameni, — gândi moş Irimie, — şi oftă greu.

In poartă Ileana, — o fată ca de vre-o 18 ani, cu obrajii plini şi roşii ca două mere, — ieşise cu şorţul în brâu şi cu mânecile suflecate să vadă nu vin părinţii dela biserică. Un purcelaş, după ce a găsit uşa bucătăriei închisă, venise guiţând la poartă şi râcăind cu botul în pământ îşi cerea şi el partea lui de ameazi. Ileana îşi puse mânile scoc deasupra ochilor şi văzu în capul străzii, că moş Irimie vine încetişor, apoi se repezi în bucătărie să mestece mămăliguţa şi să încălzească tocana care rămăsese din ziua cealaltă.

Cerul era limpede şi senin, iar razele soarelui împrăştiau o căldură dulce, molatecă. In timpul cât au fost bătrânii în biserică, Ileana stropise şi măturase curtea frumos şi sub nucul stufos din faţa casei a adus o masă peste care pusese o pânzătură albă ca laptele, iar acum se gătea să aducă şi mâncarea. Mai la o parte sub un măr purcelaşul căuta să-şi facă prietenie cu pisica, dar aceasta văzându-l cum guiţă fără astâmpăr şi cum tot râcăe începuse să sforăe şi să scuipe, pregătindu-şi ghiarele de atac. Vre-o câteva găini văzând cearta între cei doi duşmani fugiră speriate în „gârliciul" pivniţii; iar cloca alerga în toate părţile îngrijorată, tânguindu-se într'una până îşi strânse puişorii sub aripi.

(Va urma).

Incassarea pretensiunilor bisericeşti.

După *Dr. Zolnay Ienő*, fiscal comitatens,

de *Const. Moldovan*, preot.

(Fine).

Aceste sunt regulele cele mai esenţiale pentru încassarea competenţelor bisericeşti.

Se naşte acum întrebarea, că de ce se încassează — în general — pretensiunile bisericeşti pe cale administrativă?

E de prisos a întra în amănunte cu privire la rezolvirea acestei întrebări, câtă vreme praxa a fost totdeauna aceasta; afară de aceea ordinaţiunea ministerială din 6 Decemvrie 1907 a enunţat, că ori ce referinţă de drept, care serveşte de bază la administrarea dărilor bisericeşti şi care esistă între biserică şi membrii ei, este de natura dreptului public, deci se ţine de autoritatea administrativă, de aici reesă, că ori ce pretensiune bisericească hotărâtă definitiv se încassează totdeauna pe cale administrativă. In decursul timpului s'a pornit o polemie (între secretarul de stat Pap Antal şi procurorul reg. Dr. Engel Sándor) asupra întrebării acesteia, la care discuţie a luat parte şi dl fisc Dr. Zolnay Ienő, cu a cărui broşură mă ocup. Din punct de vedere al cercului de activitate, ceea ce priveşte încassarea pretensiunilor bisericeşti, bisericile recunoscute în ţara noastră nu pot fi privite ca simple corporaţiuni (colegii), după cum se sileşte a le presenta unul din ei (Dr. Papp Antal). Bine a purces însă atunci, când a voit să dovedească din natura de drept a bisericilor — cercul de activitate a acestora, dar concluziile îi sunt greşite, deşi în mod abstract — totuşi defineşte destul de clar şi liber noţiunea bisericilor. Cu toate acestea nu se poate nesocoti recunoaşterea drepturilor, privilegiilor, îndreptăţirilor lor vechi, ba nici nu e permis să se facă aceasta decât dacă nu va voi cumva cineva să distrugă ordinea de drept.

Tot această lege prin §. 6 asigură susţinerea neschimbată a legilor pentru bisericile până azi recunoscute.

Recunoaştem că sunt multe lucruri şi pe terenul acesta (administrativ), cari şi-au trăit timpul lor; dar atât pentru trecutul lor, cât şi din recunoştinţă faţă de drepturile de natură obligătoare a bisericilor, ba mai mult şi pentru aceea trebue să se sprijinească, fiindcă instituţiuni de valoare morală, cari se bazează pe dreptul istoric, trebuesc conservate şi sprijinite. Deci biserica trebue sprijinită întru validitarea drepturilor ei.

Trecutul bisericilor recunoscute, în special a rom.-catolicilor, arată că dela fondarea ei ea este înădită cu istoria ţării noastre. E lucru cunoscut, că biserica — ca instituţiune a puterilor spirituale şi culturale — a fost decenii dearândul factor decisiv şi conducător în ţară. Statul clerical şi biserica rom. cat. ca factori conducători şi-au întărit şi estins — după putinţă — drepturile diferite. Toate acestea în periodul reformaţiunii nu numai că doar s'ar fi nimicit, ci din contră, principii ţării, — având dreptul de supremă inspecţie asupra tuturor confesiunilor — au dat până şi protestanţilor liberă dispunere asupra mijloacelor coercitive a autorităţilor politice.

Dacă judecăm bine antecedenţele, trebue să recunoaştem, că — între împrejurări normale — şi astăzi încassarea tuturor pretensiunilor bisericii revine numai administraţiei civile.

Fiindcă venitele funcţionarilor bisericeşti se compun şi astăzi în cea mai mare parte din prestaţiunile singuraticilor, şi astfel esistenţa unei clase întregi de oameni (preoţi şi învăţători) e problematică, dacă undeva s'ar denega din partea tuturor asemenea prestaţiuni, e lucru clar, că încassarea pretensiunilor nu se poate îndruma nici decum pe calea justiţiei, cu ajutorul căreia nu s'ar putea încassa astfel de pretensiuni ani dearândul, şi ar putea să piară de foame toţi membrii acestor tagme sociale.

Deci lucrul stă astfel, că de competinţa justiţiei se ţin şi astăzi numai acele pretensiuni bisericeşti, a căror bază de drept e discutabilă.

Dar şi astfel de pretensiuni, întrucât achitarea lor este un uz, trebuesc încassate pe cale administrativă până în acel moment, când baza de drept a pretensiunii este nimicită pe calea justiţiei prin o sentenţă întrată în valoare de drept.

Intre datorinţele generale ale forului administrativ este şi aceea, ca să susţină şi în viitor referinţele pozitive de până acum.

Când baza de drept se clatină, şi dacă pretensiunea discutată nu e în uz, d. e. a fost numai însemnată în vizitaţia canonică, sau e o pretensiune care obvine rar de tot, atunci îndatorirea (de solvire) o statoreşte judecătoria (cu escepţia cazurilor când bisericile autonome au pretensiuni faţă de credincioşii lor, unde judecă însaşi biserica). Fără sentenţă judecătorească nu se poate da ajutor pe cale administrativă.

Cazuri de acestea sunt atât de rari, încât se poate spune — că în timpul present — încassarea pretensiunilor bisericeşti se ţine numai de administraţie.

Imprejurarea, că pentru încassare de pretensiuni bisericeşti nu sunt izvoare de drept pozitive şi că art. de lege 44—883 nu se estinde şi asupra acestora, nu se poate accepta ca dătătoare de ton.

Legea generală de esecuţie pe cale administrativă nu cuprinde nici o dispoziţie pozitivă (afară de începutul începutului art. de lege 20—901) şi totuşi s'a esperiat, că procedura administrativă se desfăşură cu vioiciune în toată ţara; ce e mai mult, procedura administrativă se şi desvoaltă; greşelile de căpetenie în privinţa aceasta nu sunt resultatul unei proceduri cuprinse în paragrafi, ci mai curând se reduc la alte scăderi cunoscute pe terenul administraţiei.

De aceea — în lipsa totală de regule de drept pozitiv — de multeori administraţia este necesitată a se folosi de acele dispoziţii de drept, cari sunt mai aproape de natura cauzei ce o interesează. Aşa e şi cu art. 44-883, care n'a fost intenţionat astfel, ca anume dispoziţii practice ale ei, administraţia în cazuri necesare, create de împrejurări, să le ia dea gata şi să le aplice şi pe alte terene. Dar aceasta s'a întâmplat de fapt, şi astăzi practica generală şi recunoscută în ţara întreagă, e — că — în genere — execuţiile administrative se îndeplinesc după regula aceasta.

Faptul acesta încă e o dovadă, că *însăşi viaţa e procesul cel mai puternic*, care, sau află o lege şi atunci se acomodează ei (dar dacă e rea se desfiinţează), sau dacă nu află, creiază una cum îi este trebuinţa.

Deci şi pe viitor sunt tot de aceea părere — zice fiscul comit. Dr. Zolnay Ienő în broşura sa — ca pretensiunile bisericeşti să se încaseze pe cale administrativă. N'am amintit mai pe larg faptul că *în cercul autonom al bisericilor* — fără vătămarea aceluia — *nu s'ar putea concrede dreptul de a judeca dela judecătoria lumească.* A vătăma autonomia bisericilor nu numai că nu e consult, dar e chiar periculos. Din contră, se poate afirma, că luarea pertractărilor din mâna confesiunilor autonome nici nu s'ar putea, — deoarece de sute de ani îşi aduc înseşi sentenţele în privinţa contribuţiilor şi dărilor de cult, şi numai în caz de nesolvire, se îndreaptă către autoritatea lumească pentru executarea acelora.

Astăzi forul lumesc, care esecută hotărârile, este autoritatea administrativă; n'ar avea nici un înţeles ca pe viitor sentenţele bisericeşti să se execute prin forurile judecătoreşti, mai ales, că sunt şi astăzi sentenţe bisericeşti, la a căror esecutare — cel puţin astăzi — nu se poate da ajutor legal din partea judecătoriei. *D. ex.* cazurile execuţiei personale, punerea sau depunerea din oficiu a unui oficiant bisericesc ş. a.

Administraţia va păstra şi în viitor tot aceea demnitate — ca singurul realizător al puterii execuţionale, — în toate lucrările ei, îndeplinind acolo unde nu este nici o escepţie toate în modul cel mai scurt şi potrivit. In cazuri de controversă să se susţină stările adevărate. Administraţia are avantajul, că nu este legată de regulamente anumite şi astfel poate opera repede.

In gradele mai înalte, judecarea cauzelor controversate nu le-aş mai concrede forurilor de până acum (vicecomite, comisiune administr.), fără instanţei de mijloc a forului administr. ce se va înfiinţa; iar în general celui mai înalt: forului administrativ regesc. Se aşteaptă, ca la o reformă nouă, autoritatea forului I. să se întărească în aşa măsură, ca procedura judecătorească *în gradul prim* să fie mulţumitoare. Procesele adevărate de drept (cum sunt cele de proprietăţi, baze de drept, etc.) nu se pot lua niciodată dela judecătoriile regulate; din contră, cercul proceselor se poată estinde, (chestii de patronage, cari şi azi în mare parte se îndeplinesc pe cale administrativă, deşi în astfel de cauze grave nu corespunde această cale). In reasumat părerile mi le cuprind în următoarele:

1. După starea actuală, încassarea a tot felui de pretensiuni bisericeşti în general se îndeplineşte pe cale administrativă.

2. Escepţie formează acelea, a căror bază de drept e discutabilă.

3. Totuşi la astfel de pretensiuni bisericeşti, cari obvin între biserică şi credincioşii ei, a căror bază de drept e necontestabilă, sunt competente numai autorităţile administrative, şi în asemenea afaceri nici judecătoria nu se poate amesteca. (D. e. fiecare biserică are dreptul a decreta impozite şi contribuţiuni bisericeşti).

4. De lege ferenda: ar trebui să se susţină starea de azi cu deosebirea, că afacerile cari de prezent aparţin autorităţilor administrative, în viitor — în caz de proces, să fie regulate prin judecătorii administrative, iar sfera de competenţă a justiţiei să se estindă şi asupra acelor cazuri, cari după natura lor juridică revin justiţiei.

† Gavriil Vaida.

Cel mai bătrân preot din tractul Cetatea de peatră, — dacă nu din întreaga arhidieceză — venerabilul paroh gr.-or. din Berinţa, *Gavriil Vaida*, a încetat din viaţă în 1 Iuliu n. în etate de 87 de ani, având 62 de ani de preoţie. Inmormântarea s'a îndeplinit în mod impunător şi vrednic de persoana reposatului, prin 12 preoţi, în frunte cu administratorul protopresbiteral Andreiu Ludu, la 21 Iunie (4 Iulie) în presenţa unui public mare din parohie şi din toate satele vecine, unde în cursul lungei păstoriri, aproape în toate a servit pe rând, ca administrator parohial, decedatul *G. Vaida.*

La finea prohodului îndeplinit în biserică administratorul protopopesc a rostit o predică funebrală foarte frumoasă, ear la mormânt a vorbit subscrisul, caracterizând pe reposatul „ca preot, ca servitor al altarului, unde a fost concentrată întreagă fiinţa lui“. Ca bărbat din lumea veche nu se mândrea cu ştiinţa sa, deşi vorbea româneşte, ungureşte bine şi cita adeseori latineşte şi nemţeşte; podoaba sufletului său au fost virtuţile creştineşti, cari astfel au fost apreciate în vorbirea rostită la mormânt:

„Simplu la port, simplu la cuvinte, preotul Gavriil Vaida a arătat totdeauna o credinţă în stare să mute şi munţii, încât mulţi de aproape şi mulţi din depărtări mari sub efectul rugăciunilor lui, ce izvorau evlavios din credinţa adâncă către Dumnezeu, miraţi se întrebau, ce e acesta, căruia se pleacă şi dracii? Pentru credincioşi s'a rugat cu credinţă, şi prin ruga lui din credinţă pentru credincioşi, Dumnezeu făcea minuni, încât s'a lăţit cuvântul cu adevărat că aici „orbii văd; surzii aud; schiopii umblă, leproşii se curăţesc!“ Biserica lui, casa lui de rugăciuni, a fost cu adevărat lacul Vithezda, unde cine intra se vindeca „ori de ce boală era cuprins“. In Maramurăş doară nu este sat, de unde să nu-l fi cercetat bolnavi cu boale grele, ca prin rugăciunea lui să afle mântuire.

„Inima înfrântă şi smerită Dzeu nu o va urgisi.“ Aceste cuvinte ale Psalmistului le vestea adeseori cu faţa veselă şi în toată viaţa lui a fost adevărat tip al smereniei. Intreagă viaţa lui a fost o resignare de mucenic în voia lui Dzeu; departe de dorinţele deşerte, în toată viaţa sa nu s'a amestecat în afaceri streine altarului; nu a luat parte în viaţa sgomotoasă socială sau economică, ci cu atât mai mult şi-a adâncit sufletul în cetirea evangheliei, molitvelnicului şi a Psaltirei, pe cari le ştia dea rostul, încât uneori vorbirea lui sta din citate biblice aşezate lângă olaltă frumos, la înţeles. Dragostea către toţi ii era o altă însuşire de căpetenie, prin ce s'a adeverit vrednic ucenic al lui Cristos. Nimenui nu a făcut nici o nedreptate; invidia, răsbunarea, mânia erau streine sufletului său, şi chiar dacă unele împrejurări le-au aprins, îndată ierta pe ori şi cine, încât în el s'au întrupat cuvintele apostolului Pavel: „Soarele să nu apună peste mânia voastră“. Om întru care viclesug nu era“.

Berinţa va fi multă vreme încă loc de peregrinagiu a celor bolnavi, dornici a se mântui prin credinţă şi rugăciune.

Gavriil Vaida a fost până în zilele din urmă ale vieţii sale un cântăreţ de prima forţă cu un glas metalic, melodios şi bine stăpânit. In viaţă spunea adeseori, că a fost primul pe care l-a hirotonit Şaguna şi la întrebarea că cu ce va fi dator, i-a răspuns „cu nimic, fiule, în dar am luat, în dar dau“.

Despre Escelenţa Sa I. P. S. arhiepiscop şi mitropolit *Ioan Meţianu* zicea, că i-a fost conşcolar în seminar, dar ca om foarte învăţat şi cu minte mare s'a dus la şcoli mai mari, la Cluj.

Credinţa lui Gavriil Vaida să încolţească şi crească în toţi; fie memoria lui binecuvântată şi în veci pomenirea lui.

Vălenii-Şomcuţii, la 24 Iunie (7 Iulie) 1912.

Stefan Ghetie
paroh gr.-or.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Convocare.

Membrii „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ din despărţământul Reghin (XXVI). precum şi toţi sprijinitorii culturei române sunt invitaţi a participa la

adunarea cercuală,

ce se va ţinea în Reghinul săsesc (Szászrégen) în 25 Iulie n. la orele 3 p. m. în pavilonul din promenada oraşului cu următorul:

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul secretariului despre activitatea comitetului cercual.
3. Raportul cassariului statorirea budgetului pe anul de gestiune 1912/1913.
4. Alegerea unei comisiuni pentru încassarea taxelor şi înscrierea membrilor noi.
5. Alegerea directorului şi a comitetului pe un period nou de trei ani.
6. Alegerea cassariului şi a secretariului pe trei ani.
7. Eventuale prelegeri şi disertaţiuni anunţate directorului conform statutelor.
8. Alegerea delegaţilor pentru adunarea generală a „Asociaţiunii“.
9. Inchiderea adunării.

Reghin, la 4 Iulie st. n. 1912.

Dr. Ioan Harşia
dir. desp.

Ioan Vodă
secretar.

Intrunirea secţiunilor ştiinţifice-literare ale „Asociaţiunii“.

Sibiiu, 15 Iulie n.

Eri, Dumineca, s'au întrunit în Sibiiu secţiunile ştiinţifice-literare ale „Asociaţiunii“ în sesiune ordinară. Au participat la şedinţa de deschidere următorii membri ordinari şi corespondenţi: Partenia Cosma, Dr. Valeriu Branisce, Virgil Oniţiu, Nicolau F. Negruţiu, Dr. Ambroziu Cheţianu, Arseniu Vlaicu, Nicolau Togan, D Elie Dăianu, Dr. Ioan Lupaş, Traian Barz Dr. Silviu Dragomir, Dr. Onisifor Ghibu Ioan A. de Preda, I. I. Lăpedatu, T. V Păcăţian, Dr. Iosif Blaga, Aurel Ceortea, Victor Păcală, Dum. Lăpădat, Romul Simu, Dr. Ioan Raţiu, Dr. Vasile Bologa şi Dr. Ales. Bogdan, la olaltă 23 membri.

Şi-au scuzat absenţa următorii: Dr. Cornel Diaconovich (care totodată cere să fie dispensat de a mai fi membru al secţiilor literare), Dr. Ioan Stroia, Vasile Goldiş, Dr. N. Bălan, Dr. Ioan Radu, Dr. G. Preoup, Dr. I. Beu şi Nicolae P. Petrescu.

La orele 11 şi un sfert domnul *Andreiu Bârseanu*, prezidentul „Asociaţiunii“, deschide şedinţa plenară cu o cuvântare frumoasă, în care arată, că acum pentru a douăsprezecea oră se întrunesc secţiunile ştiinţifice-literare ale „Asociaţiunii“, chemate la viaţă, după două încercări neisbutite, la anul 1900, în scopul de a împlini o mare şi frumoasă misiune culturală. Secţiile ştiinţifice-literare ale „Asociaţiunii“ s'au ocupat în acesti 12 ani din urmă cu multe chestii însemnate, cu multe idei frumoase, din cari însă foarte puţine au putut fi realisate şi prefăcute în fapte. Au fost ca seminţa, care încolţeşte, face frunze, creşte, dar roade nu aduce. Cari să fie motivele? Pot să fie mai multe. Cel mai principal, crede însă că e acela, că între membrii secţiunilor lipseşte legătura sufletească, chemată să-i contopească într'o unitate armonică. Nu suntem deprinşi încă a ne încălzi pentru a lucra, a esecuta împreună aceea ce aflăm că trebue să facem. Constată, că pe terenul literar avem destule talente de valoare, cari s'au distins prin lucrările lor, şi tot ce ne lipseşte este: concentrarea acestor elemente bune, o legătură sufletească între ele. Să nu lăsăm deci să se continue această stare de lucruri, căci timpurile sunt grele şi îndoită grijă trebue să purtăm pentru a le preîntimpina. Să ne gândim bine, cum ar putea fi delăturat răul, făcându-se concentrarea tuturor puterilor de muncă sub steagul „Asociaţiunii“. Atrage atenţiunea membrilor secţiunilor ştienţifice literare asupra acestei probleme, rugându-i să caute posibilitatea regenerării acestei instituţiuni, înfiinţată cu bun gând şi cu mare misiune.

Anunţă apoi încetarea din viaţă a patru membri ai secţiilor ştienţifice-literare: Dr. Ion Borcea şi Simeon Stoica, membri ordinari, apoi Dr. Stefan Erdeli şi Sever Secula, membri corespondenţi, şi dorind, ca sesiunea actuală a secţiilor să fie rodnică, declară şedinţa plenară deschisă.

Vorbirea de deschidere a făcut impresie adâncă asupra membrilor presenţi şi la fine a fost acoperită cu aclamări.

Se ceteşte apelul nominal şi se constată presenţa membrilor numiţi mai sus.

Cu verificarea procesului verbal se încredinţeză membrii din Sibiiu: T. V. Păcăţian şi I. A. de Preda.

Renunţarea dlui Dr. Cornel Diaconovich din postul de membru al secţiei economice se va pune la ordinea zilei în şedinţa viitoare.

Urmeză amănunţitul raport anual al domnului secretar literar, *Octavian Goga*, către secţiile literare.

In el se face amintire despre frumoasele serbări culturale din Blaj, cu ocaziunea ţinerii adunării generale din anul trecut a „Asociaţiunii", despre activitatea literară a celor patru membri decedaţi ai secţiunilor literare, despre bustul lui G. Bariţiu, care e gata şi bine reuşit, despre fondul adunat în scopul procurării bustului lui Bariţiu şi al lui Eminescu, despre biblioteca poporală şi şcolară, etc. în urmă se stabileşte ordinea de zi pentru secţiile singuratice şi şedinţa plenară următoare.

La propunerea presidentului, şedinţa plenară îşi esprimă prin sculare pietatea şi condolenţa faţă de cei patru membri decedaţi ai secţiilor literare.

Domnul president presentă două manuscripte trimise pentru a fi tipărite pe spesele „Asociaţiunii", al dlui Ioan Corbu din Bistriţa şi al preotului Navrea. Se predau secţiunii şcolare spre censurare.

Membrul corespondent Dr. Onisifor Ghibu face propunerea, ca „Asociaţiunea" să se înscrie ca membru la toate reuniunile învăţătoreşti din patrie, iar la adunările lor generale să trimită câte un delegat, care să o represinte.

Propunerea se predă secţiunii şcolare.

Şedinţa se ridică la orele 12. După ameaz s'au întrunit în şedinţe secţiunile singuratice, iar astăzi la orele 11 s'a început a doua şedinţă plenară.

NOUTĂŢI.

Sfinţire de biserică. Biserica cea nouă din filia de nou înfiinţată *Pria*, aparţinătoare parohiei Stârciu, protopresbiteratul Unguraşului, se va sfinţi Dumineca în 8/21 Iulie a. c. prin P. O. D. *Pavel Roşca*, protopresbiter tractual, în calitate de mandatar al Excelenţei Sale Inalt Prea Sfinţitului Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*.

*

Revocarea rectorului Bogdan. Maiestatea Sa, Regele Carol, a semnat decretul, prin care dl Ion Bogdan e revocat din calitatea de rector al universităţii din Bucureşti. Cu girarea afacerilor, până la noua alegere, va fi încredinţat domnul profesor Dr. Toma Ionescu, cel mai vechiu dintre decanii universităţii bucureştene.

*

Strada Carageale. Consiliul comunal al capitalei Bucureşti a hotărât, ca strada Rotari în viitor să se numească *Strada Carageale*.

*

Părechea regală română în excursiune la Braşov. Dumineca după ameazi a sosit în Dârstele Braşovului un automobil al curţii române, în care şedeau regele Carol şi regina Elisabeta. Suveranii români au fost primiţi cu ovaţii şi după câteva minute s'au napoiat la Sinaia.

*

Manevrele marinei engleze. La manevrele din anul acesta ale marinei engleze iau parte 333 de vase de răsboiu, care împreună reprezentă o valoare de trei miliarde de coroane. Flota engleză stă sub comanda celor 16 admirali şi 800 de căpitani. De pe două vase, care participă la manevre, se pot înălţa în văzduh aeroplane militare.

*

Staţiune de radiu în Viena. După pilda din Berlin, se va construi şi în Viena la spitatul general o staţiune de radiu. Staţiunea deocamdată se va deschide într'una din curţile acestui spital şi va sta la dispoziţia clinicelor şi a medicilor din Viena.

*

Călătorie primejdioasă cu balonul. Cinci domni s'au înălţat cu balonul în Veneţia. Balonul a ajuns deasupra Veronei la o înălţime de şapte mii de metri. Toţi călătorii şi-au pierdut simţirile. Când s'au deşteptat din ameţeală, balonul se coborâse la o înălţime de 2000 de metri. Călătorii s'au coborât la Budapesta.

*

De-ale emigrării. Conform unui raport al poliţiei din Fiume, în jumătatea primă a anului 1912 au emigrat peste Fiume la America: 6932 bărbaţi, 1080 minori, 2459 femei şi fete. Pentru motive de boală au fost respinşi 160 de bărbaţi şi 213 femei. Se constată din aceste date o scădere a emigrării pe linia ungaro-americană.

*

Exploziune. In localitatea Örkény, unde se ţin tragerile la ţântă ale artileriei din Budapesta, s'a întâmplat o catastrofă înfiorătoare. Dintr'un tun s'au tras şapte focuri, fără să se petreacă nimic neobişnuit. Când tunul a fost încărcat a opta oară, deodată s'a produs o exploziune. Ţeava tunului a crepat, ear soldaţii au fost aruncaţi în aer: patru inşi au murit sfărmaţi în bucăţi, al cincilea soldat a răposat după câteva minute; alţi patru s'au ales cu rane foarte grave şi nu e speranţă să scape cu viaţa, vreo cinci soldaţi sunt răniţi mai uşor. Bateria celor nenorociţi aparţine unui regiment de artilerie din Viena.

*

Hymen. D-şoara *Anicuţa Duţa* şi *Cornel Măeruşan*, abs. de teologie îşi anunţă cununia, care se va celebra Dumineca în 8 (21) Iulie 1912, la 4 ore p. m. în biserica gr.-or. din Crizbav (Krizba).

— *Aurica Iercan* şi *Ioan Evuţian* logodiţi, Şiclău, la 11 Iulie 1912.

*

Nimicirea unui corp ceresc. O revistă germană scrie: Astronomi distinşi au constatat, că în primăvara acestui an s'a nimicit un corp ceresc în spaţiul infinit, şi împreună cu acest corp a perit poate o lume întreagă de fiinţe. Una din stelele Ursei mici, care fără îndoeală este centrul cutărui sistem solar, deodată a improşcat o lumină intensivă, care era de 120 de ori mai puternică decât lumina sa originală. Dacă în constelaţiunea aceasta au locuit fiinţe inteligente, focul cumplit le-a mistuit. Catastrofa se atribue exploziunei gazurilor, cari au făcut să pleznească scoarţa din afară. Fenomenul nimicirii se poate repeta adeseori în numeroasele sisteme solare. Nu încape îndoeală, că aceeaşi soarte va avea cândva şi sistemul solar al nostru, împreună cu planeta ce o locuim.

*

Vară caldă. In urma căldurii nesuferite au murit în Newyork 6, în Filadelfia 14, în Boston 3 şi în Pittsburg 5 persoane.

*

Vilegiatura Bistra. In timpul verii circulează trăsura postei de două ori pe săptămână între Sebeşul săsesc şi Bistra. Pleacă din Sebeş în fiecare Marţi şi Vineri la orele 6 dimineaţa şi soseşte la Bistra la orele 7 seara. Deacolo pleacă napoi în ziua următoare la orele 7 dimineaţa.

*

Din Murăş-Oşorheiu ni se scriu următoarele: La esamenele notariale, cari au decurs aici în 1—9 Iulie, s'au presentat 7 Români şi toţi au depus esamenul cu bine, şi anume: Romul Cosma, (com. Treiscaune), Ioan Deac, din Roşia (com. Alb.-inf.), Ioan Giurgiu, din Cichindeal (com. Sibiiu), Valeriu Herlea, din Cudşir (com. Huneaoarei), Emiliu Hulea, din Galda-inf. (com. Albei-inf.), Iuliu Murăşan (c. Murăş-Turda) şi Simeon Utcu, din Mikolapatak (com. Maramurăş).

*

Parcul din Fontainebleau. Ştiri din Paris vestesc, că splendidul parc din Fontainebleau, care de pe vremea marei revoluţiuni franceze a devenit proprietatea statului, va trece cât de curând în posesiunea unei societăţi particulare. Societatea îl va parcela şi îl va folosi pentru clădiri şi pentru scopuri economice. Se crede că preşedintele republicei nu va semna decretul, prin care s'ar pierde acest juvaer al excursioniştilor parisieni.

*

Din Chesler ni se scriu următoarele: Zilele acestea s'a terminat pictura la iconostasul bisericei noastre gr.-or. din Chesler, care pictură a fost esecutată de tinărul pictor Nicolae Baciu, din comuna Agârbiciu. Atât chipurile, cât şi decorativa altarului sunt lucrate în coloare plină de uleu. Infăţişarea chipurilor sfinte este atât de blândă, încât privind la ele îţi inspiră pietate, şi îţi măreşte credinţa. Tiviturile şi brodăriile tuturor chipurilor sunt lucrate pe baza motivelor noastre româneşti, fapt care trebue apreciat şi îmbrăţoşat de toată suflarea românească. Pentru că precum orice artă, — aşa şi pictura bisericească, numai atunci se poate desvolta ca să devie plăcută poporului nostru românesc, când baza pe care e făcută, caracterisează lucruri din viaţa poporului nostru. Numai întrunind ea această indispensabilă condiţiune, va cuprinde în sine sufletul poporului nostru românesc. Cred că vorbind despre felul caracteristic al picturei dlui Baciu, voi face un bine celor interesaţi rugându-i ca pe viitor, — pân' avem oameni din sânul nostru, — să evităm a angaja la astfel de lucrări oameni străini de obiceiurile, sufletul şi de neamul nostru românesc. *Nicolae Manoviciu*, paroh gr.-or. român.

*

Rachiul mortului. In statul Bogodunov din districtul Orel, cum scrie un ziar rusesc, s'a exhumat cadavrul unui ţăran îngropat nainte cu doi ani. Când au desfăcut sicriul, s'a găsit între oasele reposatului o sticlă de rachiu. S'a dovedit, că băutura a fost pusă în sicriu de către fiul mortului, la dorinţa stăruitoare a acestui din urmă.

*

Expoziţiile Olandei în 1913. Olanda se pregăteşte să serbeze în 1913 centenarul independenţei sale. Se vor organiza diferite expoziţii în oraşele de frunte ale ţării. Astfel în Amsterdam se vor deschide următoarele expoziţii: de navigaţiune, de lucrări tipografice, de arhitectură, apoi o expoziţie despre viaţa şi munca femeii din 1813—1913. In Haaga va fi o expoziţie de tablouri, desemne şi tipărituri privitoare la istoria Ţărilor de jos. In Leiden se va inaugura o expoziţie de artă, ştiinţe şi amintiri naţionale. In alte oraşe se vor organiza expoziţii de industrie, de artă bisericească creştină, de instrucţie publică, de comerţ ş. a.

*

Din Turda ni se scriu următoarele: Dumineca în 28 Iulie n. cu ocaziunea prestaţiunilor trupei artistice a Dlui A. P. Banuţiu, tinerimea română din Turda şi jur aranjază o serată dansantă în „Reduta orăşănească" din Turda. Invitările speciale sânt sub tipar. Comitetul aranjator face pregătirile cele mai întinse pentru reuşita seratei. De pe acuma atragem atenţiunea publicului nostru asupra acestei serate şi mai ales rugăm cu insistinţă inteligenţa română din comitatul Turda-Arieş să sprijinească din toate puterile această rară manifestaţie culturală şi naţională. Turda la 12 Iulie st. n. 1912. *Comitetul clubului comitatens român.*

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe sama meseriaşilor români, al Reuniunii sodalilor sibieni, cu prilejul întâlnirei colegiale cu dl Adrian Pop, actual măsar în America, s'au făcut următoarele daruri: Adrian Pop, 3 cor.; Romul Botezan, învăţător, Petru Simtion, librar, G. Bendorfean, măestru lustruitor, C. Lazar, măestru cismar şi Ioan Stanciu, măestru zugrav de case, câte 1 cor.; George Poponea, cond. tipografiei arhidiecezane, 50 fil.; Ioan Imbăruş, 32 bani, Ioan Pinciu, culeg. de litere şi Nicolae Bulea, măestru lustruitor, câte 30 bani; Ioan Marcu, Nicolae Stoica, Ilie Baciu, George Trifan şi Stefan Duca, culegători tipografi, George Săsărman, măestru pantofar şi Nicolae Işan, câte 20 bani. La acelaş fond au mai dăruit: Ioan Frâncu, paroh (Cetea), Constantin Popovici, paroh (Burjuc), Demet. Comşa, învăţăcel lăcătuş (Blaj), câte 50 bani, Emanuil Rohan, ospătar, soţia s'a n. Pandea şi copiii lor Ana şi Ioan, câte 20 bani şi Eugenia Tordăşianu, profesoară, 10 bani.

*

Un preşedinte al republicei către popor. Traiul bun şi risipa de averi se obicinueşte nu numai în Europa civilizată, ci şi în ţările depărtate ale orientului mai puţin civilizat. De aceea Suniatsen, preşedintele republicei chineze, a dat zilele acestea un ordin, care este vrednic să fie cunoscut şi la noi. Preşedintele, adresându-se cetăţenilor săi, zice: „Avem pilde numeroase, care dovedesc, că resultatul cruţării este buna starea, ear urmarea desfrâului este nenorocirea. Risipa averilor naţionale nu are hotar. Pentru o locuinţă frumoasă şi trai bun, pentru cumpărarea de nimicuri, la o nuntă, botez sau înmormântare, se cheltuesc sume enorme. De aici vine scumpetea traiului. Risipa şi desfrâul se lăţesc în cercuri tot mai mari; oraşe şi sate simţesc tot mai cumplit urmările dezastruoase ale cheltuielilor nesocotite. Oamenii sunt înglodaţi în datorii, se ruinează pe sine şi familiile lor; bogaţii devin săraci, şi săracii cerşitori. Tinerii îşi părăsesc locul naşterii, ţăranii îşi lasă pământurile, şi aleargă să caute averi. Alergarea aceasta respândeşte furtul şi înşelătoria. Starea poporului este cea mai deplorabilă. Dacă poporul nu poate trăi, cum să trăească ţara? Din pricina asta, eu, preşedintele vostru, vă fac băgători de seamă: De aici în colo faceţi tot ce se poate, ca să micşoraţi cheltuielile traiului vostru. Funcţionarii şi fruntaşii, negustorii şi bogaţii au să premeargă cu pildă bună, ca din oamenii noştri să se alcătuească o naţiune cumpătată şi modestă. In progresul lumii de astăzi o naţiune numai atunci poate exista, când este *sănătoasă* şi *solidă*; dar ca să fim sănătoşi, trebue să cruţăm, — ear solizi nu putem fi decât atunci, când suntem sârguincioşi. Situaţia în ţara noastră este tocmai aşa, ca în foarte multe locuri din străinătate. Alungaţi desfrâul şi fiţi cruţători, ca să vă puteţi bucura de norocul republicei!" — Unde este ţara, la care nu s'ar potrivi vorbele înţeleptului Suniatsen?!

*

Bicicletă sburătoare. Se vesteşte din Paris, că un aviator francez a sburat cu o bicicletă, fără motor, la o distanţă de trei metri şi jumătate. Distanţa este neînsemnată şi aviatorul s'a înălţat numai de zece centimetri dela pământ; este însă fapt, că a sburat cu uşurinţă şi a câştigat premiul de 1000 franci, cu nădejdi de a-şi perfecţiona aparatul.

*

Mulţămită. Comitetul parohial din Dăişoara, protopresbiteratul Cohalmului, aduce sinceră mulţămită reuniunii femeilor române din Bucureşti pentru ajutoriul de 284 cor. 46 fil. trimis pe seama bisericii noastre. Dăişoara, 26 Iunie 1912 Ioan Mihailă, preot gr.-ort. român.

Cărţi şi reviste.

O crimă celebră. A apărut Nr. 23 din cunoscuta bibliotecă „*Lumina*", cuprinzând „*O crimă celebră*" de renumitul scriitor englez Conan Doyle. In româneşte de Paul Ionescu. Un volum de 123 pagini. Preţul 30 bani.

*

Revista Teologică, organ pentru ştiinţa şi viaţa bisericească, nr. 12—13 din 1912, cuprinde: Pentru onoraţii abonaţi, Redacţiunea. Despre adaosul Filioque făcut la Simbol, de I. Beleuţă. Sublimitatea evangheliei, de Dim. Cornilescu. Ce cugeţi despre Cristos?, de Nic. Ţandreu. Caragiale om religios, de N. B. Inţeleptul Solomon, de Simeon Popescu. In chestia reunirii bisericilor, de Dr. N. Bălan. Mişcarea literară. Cronică bisericească culturală. Poşta redacţiunii. Tipicul cultului religios, de Cantor. — Abonamentul pe un an 10 coroane. Manuscrisele şi abonamentele se trimit la adresa: Dr. Nicolae Bălan, profesor seminarial, Sibiiu, Strada Reissenfel nr. 11.

Poşta redacţiei.

Ofenbaia. Primit şi se va publica în curând.

Dlui S. F. in R. Dăm posibilitatea fiecărui preot de a se apăra în contra atacurilor publicate în alte foi; dar trebue să cerem, ca răspunsurile, ori întimpinările, trimise nouă spre publicare, să fie astfel compuse, ca *să le putem* publica. Durere, „rectificarea" Dtale nu e de categoria acestora, şi nu ţi-o putem publica.

Bursele „V. Stroescu".

Pentru şcoli de dantelerie.

Concurs.

„Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român" dă la concurs următoarele burse din donaţiunea de 10 000 cor. a d-lui Vasile Stroescu.

Două burse de câte 2500 cor. pentru *două domnişoare* ce vor avea să urmeze timp de un an: una cursurile *şcoalei de dantelerie din Viena* (K. k. Central-Spitzenkurs în Wien), iar a doua cursurile *şcoalei de dantelerie din Schneeberg în Saxonia* (Spitzenklöppelmuster-Schule zu Schneeberg). Ambele bursiere, în acelaş timp, vor studia şi organizarea atelierelor de industrie casnică din ţările respective, precum şi a cursurilor ambulante pentru învăţarea pregătirei dantelelor, iar după terminarea cursurilor vor avea să prezinte comitetului central un raport amănunţit despre studiile făcute, şi un plan, cum s'ar putea înfiinţa şi la noi asemenea ateliere şi cursuri, cu ajutorul cărora s'ar putea crea nouă izvoare de venit ţărancelor române. Bursierele, după terminarea cursurilor, vor fi obligate să stea cel puţin timp de 5 ani în serviciul atelierelor de industrie casnică sau a cursurilor ambulante pentru învăţarea danteleriei ce se vor înfiinţa la noi.

Concurentele îşi vor însoţi cererile de următoarele acte:

a) certificat de botez;

b) certificat despre studiile făcute;

c) certificat că au terminat vreo şcoală de industrie (de lucru de mână) sau că au făcut praxă în vreun atelier de industrie casnică şi că s'au ocupat şi până acum cu lucrarea dantelelor;

d) certificat de sănătate.

Dela concurente se cere totodată, să cunoască limba germană verbal şi în scris.

Cererile pentru aceste burse se vor înainta biroului central al „Asociaţiunii", Sibiiu (Nagy-zeben) str. Saguna Nr. 6. până la 1 August n.

Sibiiu, în 5 Iulie n. 1912.

Andreiu Bârseanu, prezident.
Oct. C. Tăslăuanu, secretar.

Nr. 7477 Bis. (205) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna de clasa a III-a **Almaşul-mare Joseni**, tractul Geoagiului, se publică concurs din oficiu cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“ pre lângă emolumentele din coala B. despre ajutorul dela stat.

Suplicele concursuale instruate conform legilor în vigoare să se aştearnă la oficiul protopresbiteral al Geoagiului, având petenţii cu restricţiunile regulamentari a se presenta în terminul deschis în comună la biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului arhidiecesan ca senat bisericesc ţinută la 19 Iunie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 423/1912. (207) 1—3

Concurs.

Pe baza resoluţiunei consistoriale Nr. 7331/1912 şcol. se publică concurs din oficiu cu termin de 30 zile dela I-a publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea postului învăţătoresc dela şcoala confesională română gr.-or. din **Gelmar**.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 250 cor. din repartiţie, iar restul de 750 cor. dela Venerabilul Consistoriu şi din întregirea dela stat, ce se sperează a primi, precum şi cvartir liber în edificiul şcoalei, relut de grădină, iar 50 cor. pentru încălzirea salei de învăţământ.

Alesul învăţător este obligat a conduce şi cânta cu elevii răspunsurile liturgice Dumineca şi în sărbători.

La cvincvenal alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt la această şcoală.

Concurenţii să se prezinte în vre o Duminecă sau sărbătoare înainte de alegere în biserică pentru a face cunoştinţă cu poporul şi să-şi înainteze cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral al Orăştiei.

Orăştie, 26 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 527/1912. (200) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a primei catedre de învăţător la şcoala noastră confesională din comuna **Rotbav**, tractul protopresbiteratului Braşov, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela cea dintâi publicare în „Telegraful Român“.

Invăţătorul ales şi întărit va avea:

1000 coroane salar fundamental plătit în rate lunare anticipative dela biserica, cvartir în natură, în casele bisericei de sub Nr. 5, $^1/_4$ jugăr de grădină şi drept de cvincvenalele legale, plătibile de asemenea din cassa bisericei.

Invăţătorul va fi dator, fără remuneraţie specială, se instrueze tinerimea de repetiţie şi adultă în cântările bisericeşti şi poporale, să formeze cor împreună cu învăţătorul al doilea şi să cânte Dumineca şi sărbătoarea în biserică.

Doritorii au să-şi înainteze rugările lor conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral şi să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, ca să-şi arete destoinicia în cântări.

Braşov, în 23 Iunie 1912.

In conţelegere cu comitetul parohial oficiul protopresbiteral al tractului Braşov.

Dr. V. Saftu
protopop.

Nr. 577/1912. (201) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a catedrei a treia de învăţător la şcoala noastră din **Satulung** „Sfta Adormire“, protopopiatul Braşovului, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela cea dintâi publicare în „Telegraful Român“.

Invăţătorul ales şi întărit va avea:

1000 coroane salar fundamental plătit în rate lunare anticipative dela biserică, cvartir în natură, 20 coroane pentru $^1/_4$ jugăr de grădină; drept la cvincvenale, conform dispoziţiunilor regulamentului pentru organizarea învăţământului în şcoalele poporale.

Invăţătorul va fi dator, fără remuneraţie specială, să formeze cu elevi de şcoală cor şi să cânte Dumineca şi sărbătoarea în biserică.

Doritorii au să-şi înainteze rugările lor conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc şi să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, ca să şi arete destoinicia în cântări.

Braşov, în 23 Iunie 1912.

In conţelegere cu comitetul parohial oficiul protopresbiteral al tractului Braşov.

Dr. V. Saftu
protopop.

Nr. 126/1912. (209) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de învăţător şi al II-lea de învăţătoare, eventual şi aceasta de învăţător, la şcoala noastră confesională gr.-or rom. din **Hondol**, protopresbiteratul Devei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

a) Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt: salare fundamentale de câte cor. 1000 dela cassa bisericii, solvibile în rate lunare, cvartir în natură şi grădină.

b) Dela concurenţii să cere lângă cvalificaţiune legală, să mai aibă desteritatea de a conduce cor bisericesc, resp. învăţătoarea dexteritatea în lucrul de mână.

c) Ambii vor avea a instrua şi vor conduce în Dumineci şi sărbători pe elevi la biserică şi a cânta cu ei răspunsurile liturgice.

d) Conducătorul corului pentru care e în perspectivă o remuneraţie deosebită va avea a proba desteritatea sa prin atestat separat,

La cvincvenali aleşii pot reflecta numai după un serviciu de 5 ani la această şcoală amintind, această împrejurare în petiţiile de concurs.

Concurenţii vor înainta cererile instruate conform legilor în vigoare în terminul deschis la oficiul protopresbiteral al Devei şi să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Hondol, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 10 Iunie v. 1912.

Petru A. Mihuţ prezident. **Petru Vlad** notar.

Dr. Ioan Dobre
protopop.

Nr. 362/1912. (208) 1—3

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea posturilor de învăţători la şcoalele noastre confesionale din:

1. **Idicel-sat**, pre lângă următoarele emolumente:

a) Salar fundamental 600 cor. din repartiţie dela popor şi 400 cor., din ajutor dela stat pentru dobândirea căruia sau înaintat rugările de lipsă, cvincvenalele se vor cere dela stat, b) cvartir natural, c) grădină şi d) lemne de foc.

2. **Idicel-pădure**, pre lângă următoarele emolumente:

a) Salar fundamental 600 cor. din repartiţie pe popor şi 400 cor. precum şi cvincvenalele pe baza documentelor celui ales se vor cere dela stat, b) cvartir natural, c) grădină, d) lemne de foc din care se va încălzi şi sala de învăţământ.

Invăţătorii aleşi sunt îndatoraţi a propune elevilor cântările bisericeşti, ai conduce în toate Duminecile şi sărbătorile la biserică şi a cânta cu ei în cor răspunsurile dela Sf. liturghie, precum şi a instrua elevii de repetiţie fără altă remuneraţie.

Doritorii de a ocupa aceste posturi să-şi înainteze rugările de concurs instruate conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar pentru a face cunoştinţă cu poporul au a se prezenta la biserică spre a cânta.

Reghin, (Szászrégen) 23 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral al tractului Reghin în conţelegere cu respectivele comitete parohiale.

Vasilie Duma
protopop.

Nr. 398/1912. (210) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc la şcoala noastră confesională din **Curtuiuşul mic** (Kiskőrtvélyes), protopresbiteratul Cetăţii de peatră, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

200 cor. din repartiţie dela popor;

100 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan, 700 cor. se vor cere cu ajutor dela stat pe baza documentelor învăţătorului ales; cvartir corespunzător legii în edificiul şcoalei; grădină în mărime de 909 st. ☐ şi lemne de foc: o jumătate sesiune urbarială din cari se va încălzi şi sala de învăţământ.

Cel ales să îndatorează a provedea învăţământul şi în şcoala de repetiţie, a forma cu elevii cor bisericesc cântând cu ei la sf. liturgie în dumineci şi sărbători.

Reflectanţii la acest post au a-şi înainta rugările concursuale instruate conform normelor în vigoare în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se prezenta în comună în biserică pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Lăpuşul unguresc, la 25 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cetăţii de peatră în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Andrei Ludu
adm. protopop.

Concurs.

Se caută un **candidat de profesor**, care a dat cenzura, sau cel puţin examenul fundamental din **fizică şi matematică**, este sănătos şi voeşte să ocupe în 1/14 Sept. a. c. un post de **pedagog** în internatul şcoalei medii ort. româneşti din Braşov.

Pedagogul ales va primi în cele 10 luni de şcoală toată proviziunea obişnuită în internat, o odaie separată şi de atâtea ori câte 80 coroane, câte oare va avea să propună pe săptămână la şcoalele amintite (cam 7 oare). Afară de aceste oare de lecţii datoria principală a pedagogului va fi să asiste în internat la oarele de studiu ale elevilor, să ia parte la excursiunile şi jocurile lor şi să fie totdeauna cu ei, de câte ori apar în corpore la masă, la festivităţi, la biserică şi la alte ocaziuni.

Rugarea însoţită de atestatele recerute să se adreseze „Eforiei“ şcoalelor centrale ort. rom. din Braşov până **în 25 Iulie v. a.** c. şi candidatul — dacă se poate — să se prezinte personal la subscrisul şi la direcţiunea şcoalelor medii.

Braşov, din şed. Eforiei ţinută în 25 Iunie v. 1912.

Dr. Vasile Saftu
(213) 1—3 protopop şi preşedintele Eforiei.

Nr. 395/1912. (204) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Abrudului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Trâmpoele**, cu salar de 800 cor. din repartiţie, iar pentru rest se va cere întregire dela stat.

Cvartir în natură, relut de grădină 20 cor. şi 3 stângini lemne de foc.

2. **Valea-Dosului**, cu salar de 800 cor. din repartiţie, restul întregire dela stat sau dela ven. Consistor.

Cvartir în natură şi relut de grădină 20 cor.

3. **Vârtop**, cu salar de 600 cor. din cassa bisericii, iar restul din ajutorul cerut dela stat.

Cvartir în natură şi relut de grădină 20 cor.

Invăţătorii aleşi sunt datori a ţinea strană în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu copiii la sf. liturgie.

La cvincvenale se poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere la aceste şcoale.

Concurenţii sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul, iar cererile instruite conform normelor din vigoare le vor înainta sabsemnatului oficiu, în terminul deschis.

Abrud, 24 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Anunţ de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminariului de spese aprobat de Venerabilul Consistoriu arhidiecesan sub **Nr.** 14231 şcol. datto 17 Decemvrie 1909 se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere reedificarea şcoalei gr.-or. române din Braşov — Dârste, protopopiatul Braşovului.

Licitaţiunea se va ţinea **Duminecă în 29 Iulie st. v.** (11 August st. n.) a c. la 3 ore după ameazi în edificiul şcoalei. Preţul de strigare este 19,629 coroane.

După această sumă are să depună vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

Licitanţii pot fi numai persoane cualificate şi probate în această meserie.

Comitetul parohial îşi reservă dreptul de a alege dintre oferenţi pe acela în care va avea mai multă încredere fără considerare la suma oferită.

Planul preliminariului şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial.

Reflectanţii nu au dreptul a pretinde nici un fel de spese ori diurne penstu câştigarea informaţiunilor, precum nici pentru participarea la licitaţiune.

Licitaţiunea e verbală, însă oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător şi cu declaraţia oferentului că cunoaşte condiţiunile şi să supune lor, să primesc până la începerea licitaţiunei, cari sunt a se da la mână prezidentului comitetului parohial.

Se notează, că lucrările de reconstruire sunt a se pune în curgere la începutul lui Martie 1913.

Din şedinţa comitetului parohial ţinută în Braşov — Dârste la 24 Iunie v. 1912.

Ioan Broşu par.-preş. **Ioan Aldulea** not. adhoc al com. par.

Aprobat: **Dr. V. Saftu**
(212) 1—2 protopop.

Nr. 394/1912. (203) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională greco-or. română din **Abrud**, protopresbiteratul Abrud, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar 1000 cor. în rate lunare anticipative din cassa bisericii, cuartir în natură şi relut de grădină 20 cor.

Invăţătorul ales va fi dator să ţină strană la utrenie, iar la sf. liturgie să cânte cu copiii fără altă remuneraţie.

Invăţătorul care va avea cvalificaţia de a instrui şi conduce corul bisericesc deja existent, va fi preferit şi deosebit remunerat.

Concurenţii sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul, iar petiţiile de concurs instruite conform normelor din vigoare, să le trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Abrud, 24 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral în înţelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Szám: 1982/1912. (202) 1—3

Pályázati hirdetmény.

Szeben vármegye szászsebesi járáshoz tartozó és nyugdijaztatás folytán üresedébe jött **felsőpiáni községi jegyzői** állásra pályázatot hirdetek és felhivom pályázni ohajtókat, hogy az 1883 évi I. tc. 6 § a illetve az 1900 évi XX tc. 3 §-ában előirt képesitésüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányukkal felszerelt kérvényeiket f. évi **julius hó 27-ig** d. u. 4 óráig hozzám nyutsák be.

A román nyelvnek szóval és irásban való teljes birása nélkülözhetlen feltételt képez.

A javadalmazás a következő:

1. Fizetés készpénzben a községtől 980 K.
2. Egy kert természetbeni használat 20 Korona.
3. 7 és $^1/_2$ öl tüzifa értéke, melyből az iroda is fütendő 28 Kor.
4. Világositási átalány 48 Kor.
5. Lakbér 100 Kor.
6. Fuvar és napidij átalány 240 Kor.
7. Állami kiegészités 572 Kor.
8. A magánmunkálatok után járó szabályrendeletileg megállapitott dijak. A 3 pont alatti fa termeszetben adatik.

A választás határnapját később fogom kitüzni.

Szászsebes, 1912 julius 7-én.

A járási főszolgabiró:

Graef.

Băieţi de şcoală

să primesc pre lângă toată întreţinerea pentru anul viitor şcolar. Gratuit li-se dă *instrucţiune* în *scrisoarea caligrafică*, *pian* şi *ajutor* la *obiectele de învăţământ*. De a se insinua până la *15 August* la *Therese Keul*, *Sibiiu*, *Piaţa mică Nr. 24.* (206) 1—3

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 50—52

Se află pretutindenea.

Depozitul general pentru Sibiiu şi jur la:

Vasilie Ban, Sibiiu,
strada Ocnii (Burgergasse) Nr. 7 şi
strada Faurului (Smidtgasse) Nr. 16.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 5/18 Iulie 1912. *Nr. 71.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Regularea dotaţiunei preoţilor,

de preotul **George Rain.**

— Articol final. —

III.

Incât priveşte *ridicarea* dotaţiei preoţeşti din partea statului la 2400 cor. aceasta este o chestie, care nu depinde dela noi. In această privinţă noi ne folosim cel mult de citatul scripturei: „bateţi — ca să vi-se deschidă, cereţi — ca să vi-se dee", căci „vrednic este slujitorul de plata sa". Incolo însă această lature a chestiunei să o lăsăm numai în grija bunei chibsuinţe a corporaţiunei noastre supreme bisericeşti, care de sigur nu ne doreşte prescurtarea, dar, care nu scapă din vedere *nici interesele mai înalte ale bisericei şi neamului.*

Sub acest raport, dela preoţime, — factorul de supremă forţă şi importanţă în mecanismul vital al bisericei — se cere o atitudine de *conformare* ireproşabilă şi un respect de *disciplină* necondiţionat.

Cum se va resolva chestia congruei în anul viitor, şi ce atitudine va *putea* observa congresul nostru naţional bisericesc, nu suntem în posiţia de a şti şi a cunoaşte acum.

Un lucru însă îl ştiu, şi lucrul acesta nu trebue scăpat din vedere. Temelia congruei — dupăcum şi din esperienţele de până acum am putut vedea, — nu e destul de solidă şi nu e de construcţie *sigură*, cel puţin pentru noi — *nu.*

Să ne deşteptăm deci! La basele unei *congrue viitoare*, zidită pe lespezi de granit, trebue să ne gândim şi să muncim toţi şi cu zor. Să lucrăm din toate puterile la ridicarea cătăţuei *noastre*, ca — la cas de lipsă, — chiar şi în timpul cel mai apropiat, să ne poată adăposti. La „*fondul cultural*" să contribuim cu sume mai mari şi congrua sistată dela unii preoţi, fără motive şi fără *verdict* legal pe cale disciplnară, acceptabil şi din partea consistorului, să se dee şi rebonifice de aci — deocamdată, fie şi numai în parte, ca astfel să nu fie nici un preot, care să sufere fără drept.

Să lucrăm apoi cu intensitate şi fără preget în parohii pentru *înfiinţarea de fonduri bisericeşti!!* Văicăreala şi plângerile să-le lăsăm la o parte, noi să muncim — pentru *mâne.*

Dacă esistă fapt punibil, care să invoalve delict disciplinar, apoi necondiţionat ar fi să fie faptul, de a funcţiona în vre-o parohie 5—10 ani fără să se fi pus bază unui *fond bisericesc neatacabil.* Plângerile unui atare preot după „ameliorări" ar trebui onorate fără cruţare cu — cercetare disciplinară, pentru negligenţa îndatoririlor sale de *conducător* al unei parohii.. E cam aspru acest mod de a vedea, dar e susţinut de balansa dreptăţii care arată, că numai aşa s'ar putea vindeca cangrena din organism.

Fel şi fel de mijloace ne stau la îndemână pentru ajungerea la rezultate, trebue alese numai cele potrivite cu împrejurările locale.

In chipul acesta *mâne* salarul preoţilor ar fi pe deplin asigurat şi acoperit, şi la cas de lipsă, după modul arătat mai sus, — o parte — chiar şi *astăzi.*

E mai greu traiul azi decât acum 10-20 de ani; dar e adevăr prevăzut de calcularea positivă şi de logică, că peste 10-20 de ani va fi şi mai greu. Firesc lucru este deci, că dacă plângerile preoţilor de azi întrec pe acelea ale antecesorilor, — cu mult mai amară o să fie lupta pentru traiu a preoţimei de *mâne*, în casul că barca salvatoare a bisericei va fi lăsată numai în voea întâmplării şi a vânturilor *streine*, şi nu se va manifesta o sforţare *generală* spre îndreptarea ei către ţărmul dorit!.

Văd înnaintea mea individualitatea de cristal a fenomenalului român, *Vasile de Stroescu*... Ce mână darnică!. Ce inimă largă!.. Câtă jertfă curată şi sfântă din partea acestui suflet mare!!. Ei bine, dar în *raport cu lipsurile* unei biserici... care e rezultatul?.. In vreme de mare secetă abia să va observa în holdă rezultatul *udatului cu ulcica* a câte *unui* fir de plantaţie... Dacă dorim mântuirea holdelor, avem deci să preparăm *canaluri*!.. E lucru greu, migălos şi anevoios, cu adevărat, dar *după timp*, când vor fi pline *dela sine* toate cu umezeală hrănitoare, — roduri îmbelşugate ne vor suride!. Să ne creştem deci noi Stroeştii noştri, pentru fiecare parohie câte unul.. pentru timpurile viitoare! Să începem a săpa cu încetul, şi fără a descuraja, la răţeaua „canalurilor" mântuitoare a agrilor noştri bisericeşti. Infiinţarea şi continua alimentare a fondurilor bisericeşti să fie ordin de capitală datorie pentru fiecare purtător de patrafir. Basele fondurilor bisericeşti, alimentate mereu cu fileri mărunţi, — îmbinându-se în activitate cu „fondul cultural" central, după vremi nu tocmai prea depărtate, ar scăpa biserica de nevoi, şi ar scăpa şi pe preoţi de tânguiri...

Atunci, când fiecare parohie îşi va avea pe „Stroescul" său, care să o ajute în continuu şi la toate lipsele în mod îndestulitor... atunci când şi fondul bisericesc din cel mai ascuns cătun de munte, va acompania, va sprijini „fondul cultural" în înalta sa problemă, — se vor ivi şi literile de aur ale proverbului: „am *voit*, şi am *putut*"! „Prin ale noastre forţe am ajuns la putere şi mărire"!...

*

Să reasumăm acum cele accentuate mai sus în chestia ce ne preocupă.

O regulare şi îmbunătăţire a venitelor şi dotaţiunei preoţeşti este inevitabilă. Indreptarea acestei probleme spre cărările resolvirei norocoase ne indică două direcţiuni: a). Regularea fără întârziere a venitelor preoţeşti *dela popor* şi a tuturor competinţelor stolare, — după putinţă în mod uniform, egal şi aşezat pe bază *sigură*, absolvându-se totodată preotul de sarcina de a-şi încassa singur „adăul". alăturea cu văcarul satului, şi de a fi constrâns a spune fiecărui „miluitor" un „bogdaproste. b). Pregătirea terenului de *ameliorare şi ridicare* a salarelor preoţeşti pe base de asemenea sigure şi neclătinătoare, independente de suflul ori cărui vântuleţ.

Cea dintâiu e o problemă, care nu poate întârzia, ci trebue resolvită *acum.* Putinţă este, deoarece partea aceasta a chestiunei implică deadreptul numai *voinţa* Consistoarelor şi a preoţilor de o potrivă. Ear cooperarea acestor doi factori abia s'ar putea concepe altfel decât numai cu întroducerea „*Conferenţelor generale preoţeşti*", *conduse* de înşişi Arhiereii noştri şi constătătoare din toţi membrii consistoarelor, — a protopresbiterilor tractuali, ca membri naturali, şi din câte 2 preoţi din fiecare protopresbiterat, cu mandat pe un anumit timp.

Incât priveşte partea a doua a chestiei, aceasta reclamă un timp mai îndelungat. Dorind a satisface acestei necesităţi, trebue privit *viitoriul.* Să luăm anul 1960 ca şi cum acesta ar fi anul curgător.. Da, fiindcă sigur şi atunci vor fi preoţi, biserică, năcazuri şi lipsuri.., deci de pe acum să începem a pune stavile valurilor acelor vremuri... Fără fond bisericesc — neatacabil, să nu mai fie nici o singură parohie în întreaga noastră mitropolie. La vremea lor, aceste fonduri, ajutate şi de fondurile centrale, vor face cu putinţă — chiar şi de s'ar sista oarecum congrua primită dela stat — ca salarele preoţilor să corespundă cerinţelor timpurilor curgătoare.

In această ordine de idei cred eu că şi-ar putea primi resolvirea norocoasă problema regulării dotaţiunilor preoţeşti, atât de actuală şi atât de des accentuată în timpul din urmă.

FOIŞOARĂ.

Schiţe dela sate.

Moş Irimie.

De *El. Măgean.*

(Fine.)

Moş Irimie după ce îşi lăsă cojocul de pe umeri, venise în curte şi se aşeză sub nuc. Ileana aduse mămăliguţa, o răsturnă pe curpătorul de lemn şi acum se pregătea să aducă laptele fiert din pivniţă unde-l dusese să se răcească. Moş Irimie o întrebă:

— „Da mamă-ta n'a venit?

— „N'a venit, — răspunse Ileana, — că s'a dus la biserica din deal cu „lămpaşu" la groapa „*tuţului tău*", dar trebue să vie îndată". — „Tuţu tău", care era bunicul Ileanei, murise pe când aceasta era de vre-o zece ani. In anii aceia pe când era mică o lua pe genunchi şi o juca; îi spunea poveşti frumoase şi de câteori se ducea prin târg îi aducea câte ceva. Ileana îl avea mai drag chiar decât pe mamă-sa, care de câteori o dojenia, „tuţul tău" îi lua apărarea. Şi de câteori îşi aducea aminte de el, lacrămile i se iveau în ochi însoţite de câte un oftat.

— „Da încă n'a tras de ieşire în deal?" — întrebă moş Irimie.

— „Ba o tras mai adineaori, — răspunse Ileana, — şi trebue să vie îndată şi mama".

Nu trecu mult şi lelea Ana se şi ivi pe poartă ţinând în o mână lămpaşul, iar în ceealaltă un corn de prescură. Lelea Ana era o femee cam de vre-o cincizeci de ani, de statură mijlocie. De sub sovănelui alb se vedea pe la tâmple părul încărunţit.

Cu toate năcazurile câte le-a îndurat, totuşi şi-a păstrat faţa plină, dar câteva brazde de suferinţă se vedeau săpate pe obrazul ei. Ochii mici şi storşi de lacrămi erau plini de bunătate, şi vorbea întotdeauna zimbind. După ce aşeză lămpaşul în cui, veni sub nuc, la masă, băgă mâna în sân şi scoase o scrisoare pecetluită. Se uită cu băgare de seamă la ea, apoi o dădu lui moş Irimie să o cetească.

— Mi se pare că-i dela Dinu nost', din ţara nemţească, — zise lelea Ana nerăbdătoare să vadă ce scrie. Ileana când auzi că a venit scrisoare dela frate-său veni din bucătărie să asculte şi ea. Moş Irimie după ce desfăcu scrisoarea, îşi scoase ochelarii, îi aburi puţin şi dupăce îi şterse cu un colţ al năfrămei începu să cetească. Scrisoarea începea astfel:

„Scumpii mei părinţi!

„Doresc ca aceste rânduri să vă găsească sănătoşi şi fericiţi. Eu nu v'am mai scris până acum, că am trecut prin multe, şi bune şi rele, şi n'am vrut să vă mai amărăsc sufletul. După ce am plecat de acasă, cu stipendiul ce l-am căpătat şi banii ce mi-i-aţi dat dvoastră, m'am putut înscrie la şcoala de mecanică de aici. Patru ciasuri pe zi lucram într'un atelier de lăcătuşerie şi astfel îmi puteam câştiga ce să mănânc. In scurt timp mă împrietenisem cu mulţi, mai ales că erau vre-o câţiva şi din părţile noastre. Eu la biserică n'am fost, că aici nu sunt biserici de legea noastră, dar seara ceteam „cartea de rugăciuni" care mi-aţi băgat o în cufăr, când am plecat. Pe aici lumea îi tare pestriţă şi mulţi nici nu se închină lui Dzeu, ba când te vede că le vorbeşti de Dumnezeu te şi râd. Au vrut vre-o câţiva să mă momească şi pe mine să intru în adunarea lor, dar „cărticica de rugăciuni" care mi-a băgat-o mama în cufăr, plângând, m'a ferit de ispita lor diavolească. Mi-e dor tare să vă văd. Ce ochi ar face sorioara Ileana, să vadă câte minunăţii sunt pe aici. Cu ajutorul lui Dumnezeu cred că o să ies şi cu şcoala asta bine, şi atunci vom putea răsufla mai uşor cu toţii şi dvoastră veţi fi mai ajutoraţi. Sărut pe sorioara Ileana, iar dvoastră vă sărută mânile al dvoastră fiu *Constantin*".

După ce isprăvi de cetit, moş Irimie îşi ridică ochelarii pe frunte şi rămase pe gânduri. Lelea Ana rămase cu ochii pironiţi pe scrisoare, de par'că voia s'o soarbă şi lacrămi de bucurie şi dor se rostogoliră pe obrajii ei. Ileana fugise în bucătărie să-şi ascundă faţa, pe care lacrămile i-o inundaseră cu totul.

După mâncare lelea Ana ieşise la poartă să mai povestească cu vecinele, iar Ileana după ce deretică prin bucătărie se duse în casă să se gate de horă. Numai moş Irimie nu se mişcă din loc. Cu capul răzimat în palme gândurile învălmăşite îl duceau departe de tot, pe vremea când se însurase. Avea atunci în bătătură două vaci, două părechi de boi, cai, căruţă, plug şi toate sculele câte se cer la un gospodar. Hambarele erau pline de bucate şi fericirea domnea în casa lor. Şi a dus-o el aşa liniştit multă vreme. In vremea aceasta l-a dăruit Dumnezeu cu patru copii. Văzând că vremurile sunt tot mai grele şi banul vine tot mai greu în casă, se apucă de negustorie spre a şi putea creşte mai uşor copiii. In doi ani însă pierdu tot, bani şi vite, îşi zălogi locurile şi rămase aproape pe drumuri, fără să poată nădăjdui la cineva. A luat traista în spate şi a plecat în lumea largă, — că ce era să facă. A plecat cu inima împietrită de durere văzând în ce stare îşi lasă nevasta şi copilaşii, dintre cari cel mai mare era

Discurs festiv.

Dl director gimnazial, *Virgil Onițiu*, a rostit în ziua sfinților apostoli Petru și Pavel, cu ocasiunea încheerii anului școlar la școalele medii gr. ort. române din Brașov, următorul discurs festiv:

Domnilor și doamnelor!
Iubită tinerime școlară!

O deosebită bucurie-mi stăpânește inima mea, când — ca director al acestor școale — pentru a 18-a oară urc această tribună, ca să rostesc cuvântul meu de încheiere a anului școlar către elevii, către părinții lor și către prietinii și binevoitorii școalelor noastre, întruniți în sala aceasta.

Bucuria aceasta deosebită, — pe lângă, nota generală de bucurie, care caracterisează această zi de recoltă a unui an de muncă școlară, — isvorește din 2 momente ce-mi înviioșează gândul și inima.

Primul moment este o plăcută și fericită revedere după o lungă despărțire de 15 ani.

O grupă dintre cei mai vrednici și mai însuflețiți fii ai școalelor noastre, cari în vara anului 1897 au sburat din acest cuib cald al învățăturii spre orizonturile necunoscute ale luptei pentru viață, — iată că a revenit azi aducând prinosul său de iubire și de pietate către școala-mamă, care-i învățase să sboare.

In gândul meu îi revăd imberbi, cu ochii scânteitori de neastâmpărul plăpândei lor tinerețe, șezând pe băncile școalei noastre și sorbind învățătura ce le-o dam cu toată căldura inimei mele tinere de-atunci. Și mă înduioșez când îi revăd azi aci bărbați, gravi, serioși și așezați și când mă văd stând iarăș în fața lor, pe mine, dascălul lor tinăr de odinioară, grăindu-le acum cu glasul potolit al omului pornit pe povârnișul de încărunțire al vârstei. Dar clipa fugară a duioșiei trece, făcând iarăș loc bucuriei deosebite a revederii, care — în cazul de față — însemnează o solemnă mărturisire a reciprocei vrednicii. Căci vrednicia lor li-a dat curajul să se înfățișeze azi înaintea foștilor lor dascăli, — niște nevrednici nu îndrăznesc să se mai arete aci, — iar vrednicia noastră, a dascălilor lor de odinioară, i-a stimulat să facă acest act de recunoștință, — căci față cu niște nevrednici nu se îndeamnă nimeni la acte de pietate și de recunoștință.

Fixez acest moment, căci el ne dă putere și avânt și este un izvor de mare mulțămire sufletească pentru noi toți.

Vă salut deci cu toată dragostea inimei mele, iubiți elevi de odinioară, și vă mulțămesc pentru fortificarea sufletească ce ni-ați făcut nouă, celor ce am muncit la creșterea voastră! Rămâneți și în viitor cu credință tare și cu nădejde mare pe calea largă și dreaptă a neamului, din care ați eșit, care v'a crescut și care vă reclamă jertfa de muncă și de devotament.

Iubiților, bine ați venit în mijlocul nostru!

*

Și acum să-mi dați voe să trec la al doilea moment de mare bucurie ce mă stăpânește în ziua festivă de azi.

Cu ziua de azi, domnilor și doamnelor, încheiem o epocă în viața școalelor noastre, pentruca cu anul școl. viitor să începem o epocă nouă, mai frumoasă și mai bogată în roade. După o înaintare continuă în vreme de 62 de ani, pe o cale anevoioasă plină de asperitățile terenului încă prea puțin bătucit, — iată-ne ajunși la un cap de drum nou, cu meșteșug trasat, cu îngrijire temeluit și cu pricepere nivelat. Precum un turist, — care obosit de o cale trudnică și lungă a răzbit în sfârșit până la capătul ei și se află acum în fața unei cărări nouă, drepte, largi și bătute, — și cu desfătare umflându-și pieptul din plinul limpede al aerului de munte, își uscă sudoarea frunții sale și înviorat și ușorat pornește vesel și cu nouă puteri pe cărarea desfătată ce i s'a pregătit, — tot astfel ne simțim astăzi noi, călăuzii acestor școale.

Zeci de ani am urcat și ne-am încurcat pe cărările grele ale trecutului, — dar azi iată-ne la larg. De zeci de ani părinți și profesori cu o inimă am simțit neajunsurile trupești — și în consecvență de multeori și sufletești și morale — cu cari se luptau fiii noștri, școlarii acestor institute, — pentrucă nu aveau un adăpost potrivit, sănătos, îngrijit, care să le înlesnească lupta pentru carte și biruința asupra ispitelor multe ce țin calea unui tinăr. De zeci de ani ne-am sbătut cu dorința deșartă în suflet după un internat mare, modern, alcătuit în cele mai igienice și pedagogice condiții, care să ne înlesnească munca școlară și să ne garanteze trăinicia resultatelor acestei munci.

In sfârșit iată, că din dărnicia unor nobili și generoși mecenați mutați dela noi, din inima caldă, prin stăruința de fer și munca fără preget a Representanților actuali ai proprietarilor școalelor noastre: s'a înnălțat internatul dorit! Și cu ajutorul lui Dumnezeu, la toamnă va intra între zidurile lui sufletul vieții, se vor deschide porțile lui pentru cei dornici de lumină și de muncă rodnică și îngrijită.

Dați-mi voie, Dlor și Doamnelor, ca din prilejul zilei festive de azi, să Vă întrețin câteva momente — căci îmi închipui, că pe D-v. pe toți Vă interesează și vă animează chestia internatului nostru, în toomai ca și pe mine, — arătându-vă principiile fundamentale, cari ne-au condus la înfăptuirea, întocmirea și organizarea noului nostru internat, menit să fie o nouă vatra de cultură românească în patria noastră. Țin, ca chiar cu acest prilej și chiar din acest loc să dau despre noul nostru internat informațiuni exacte spre orientarea părinților școlarilor noștri.... In partițiunea arhitectonică a edificiului impozant ținut în stil românesc, — am stăruit să facem o separațiune completă între localurile cu diferite destinațiuni ale internatului. In edificiul internatului, care are un subsol, un parter și un etaj și se compune astfel din 3 părți principale, — fiecare din aceste 3 părți principale își are destinațiunea sa proprie și separată. *Subsolul* este destinat pentru *alimentare*, aci sunt salele de mâncare și bucătăria cu depozitele și apartamentele sale auxiliare; — parterul înalt este destinat pentru petrecerea și munca de peste zi a elevilor, aci sunt salele de studiu; — iar etajul este rezervat exclusiv pentru odihna de noapte, aci sunt dormitoarele și garderoba elevilor.

Prin această separațiune a localităților îndeplinim întâiu: un postulat igienic, întru cât numai în chipul acesta putem avea o curățenie ideală și o ordine exemplară în toate părțile edificiului, — al doilea: ținem samă de postulatul pedagogic al ușoarei supraveghieri, având așa zicând totdeauna la un loc și sub ochii noștri pe toți elevii.

Tot considerațiunile igienice ne-au făcut să așezăm edificiul internatului cu 8 metri mai înăuntru de linia străzii, ferindu-l astfel de zgomotul și de praful străzii și dându-i totodată și din partea aceasta aer curat din grădinița ce se va întocmi pe locul dinaintea fațadei, care are o arie de 225 m. ☐ Grădina mare, care formează curtea internatului, completează condițiile igienice. Iar când în zile ploioase, școlarii nu vor putea eși la mișcare în curte, ne-am îngrijit de un loc de plimbare în chiar edificiul internatului, în care coridoarele sunt astfel construite, încât constitue adevărate hale de promenadă închise, iarna încălzite, având câte 11 ferești foarte mari și astfel lumină completă. Aceste coridoare-hale sunt de toată frumseța; ele au 3 metri și $^1/_2$ înălțime și 33 în lungime, cu o arie de 115·5 m. ☐, fiind înalte de 4 metri. Sunt astel de coridoare hale în uzul școlarilor două: unul în parter și altul în etaj.

Și acum, stimați ascultători, în loc de-a Vă mai obosi cu înșirarea altor principii igienice și pedagogice, ce ne călăuzesc în întocmirea internă și în vieața școlarilor în internat, — Vă invit, să petrecem noi cu toții o zi în internatul nostru, așa cum vor fi să petreacă fiii noștri, în cadrul regulamentului intern stabilit...

E o dimineață frumoasă de Septembre. Soarele nu a răsbit încă peste culmile Tâmpei. La 5 și jum. signalul electric de deșteptare sună în întreg etajul, în toate dormitoarele. Băeții se scoală și intră în salele de spălat lipite de dormitoare, unde la 60 de lavoare fixe, având fiecare robinetul său separat dela conductul de apă și clapă separată pentru scurgerea apei întrebuințate, — se spală și se îmbracă.

La 6 ore sunt gata cu toții și părăsesc dormitoarele sub conducerea d-lor profesori inspectori ai internatului, cari au durmit și ei în odăile lor lipite de dormitoarele elevilor și în directă legătură cu aceste. De-acum până deseară la culcare elevii nu mai au ce să caute în etajul edificiului. Toți se coboară în parter și intră în salele de studiu, își scot cărțile din pulpituri și-și fac repetiția lecțiilor (pregătite ieri) sub supravegherea dlor profesori inspectori. La 6 și $^3/_4$ sună de dejun. Toți școlarii își iau cărțile și recvizitele școlare și se coboară în subsol, unde în salele de mâncare, la mesele așternute, li se servește dejunul. In 10 minute sunt gata cu toții și pleacă la școală, pentruca la 7 ore să fie fiecare în clasa sa. De-acum intră în activitate personalul de serviciu, care mătură, curăță și aerizează toate localele din edificiu. Apoi toată munca se concentrează în bucătărie, unde se încep lucrările de pregătire pentru prânz. La 10 ore, în pauza de recreație, elevii pot să vină dela școală la o mică gustare în salele de mâncare. La 11 ore o parte a elevilor, aceia, cari au isprăvit cu orele de lecții înainte de prânz, vin acasă, — își așează cărțile și recvizitele în pulpiturile lor din salele de studiu și fiind liberi până la 12 și $^1/_4$ ies în grădină să se joace.

La 12 și un pătr. se ia prânzul în salele de mâncare din subsol, împreună cu școlarii beneficiați ai mesii studenților. Masa se începe și se sfârșește cu o rugăciune și constă din 3 rânduri de bucate, pregătite și variate în cele mai igienice condițiuni în bucătăria proprie a internatului.

Nefiind după prânz lecții la școală, decât câte 1 mult 2 ore de cântări, de gimnastică sau alt obiect estraordinar, — școlarii — afară de aceste ore — dispun acum liber de timpul lor până la 5 ore p. m. In timpul acesta ei se plimbă, sau se joacă în grădină, unii fac lectură de distracție și pe urmă participă în grupe la jocurile gimnastice comune, ce se aranjează după un program anumit sub conducerea dlor profesori inspectori în grădina internatului. La 4 ore elevii iau o mică gustare, ca la 10 ore înainte de ameazi.

La 5 ore îi vedem pe toți elevii adunați în salele de studiu din parter, ocupându-și locurile la pulpiturile lor. Aci îi așteaptă domnii profesori-inspectori, cari își ocupă mesele lor așezate în fruntea fiecărei sale de studiu. E tăcere generală. Toți școlarii își fac lecțiile pentru mâne, iar profesorul inspector ajută și îndrumează pe școlarii mai mediocri.

La 7 ore se sfârșește silențiul. Urmează o recreație de 15 minute pe coridorul spațios. La 7 și un pătr. se ia cina în sufrageriile din subsol. După cină vre-o 20 de minute, este iarăși o mică recreație de digestie pe coridorul cel mare din parter. La 8 ore se intră în salele de studiu și până la 9 ciasuri este iarăși silențiu, preparație pentru mâne, tot sub aceeași supraveghere ca și înainte de cină. La 9 ore se aude signalul de stingere. Școlarii își grijesc recvisitele și cărțile, și sub conducerea profesorilor inspectori se duc la culcare, în dormitoarele din etaj.

Inainte de culcare toți elevii se înșiră milităreşte în dormitoare și sub comanda profesorilor-inspectori esecută esercițiî gimnastice libere, combinate după un anumit program igienic. Durata acestor esercițiî este de 5—10 minute. După aceasta morfeu își întinde aripile sale asupra întregului internat...

... Singura obiecțiune ce am auzit, că ni se face din unele părți față cu noul nostru internat, este, că ar fi prea scump, că taxa de 70 cor. pe lună ar fi prea mare.

La această obiecțiune — de altfel esplicabilă, dar din cauze financiare cu neputință de remediat, — observ că în Brașov azi școlarii noștri — în condiții din toate punctele de vedere prea puțin corăspunzătoare — plătesc la gazdă în medie câte 60 cor. pentru întreținere și cvartir, — fără de a avea în casă îngrijirea gratuită medicală, — supravegherea pedagogică și mai cu seamă neprețuitul ajutor permanent la preparațiunile lor școlare, ne mai vorbind de condițiile igienice și de comfort ale edificiului nostru cu desăvârșire modern. Așadar plusul pentru toate aceste mari avantaje nu face decât 10 c. pe lună. Dacă cineva ține seamă de toate aceste, nu va putea să se împedece serios de mărimea sumei de 70 cor. La cele arătate mai adaug, că în internatul nostru vor fi și 4—5 locuri gratuite pentru școlari buni și săraci, și că s'au făcut pași, ca din marile fundațiuni românești pentru stipendii să se înființeze locuri fundaționale în internatul nostru pentru școlarii mai săraci, — ca astfel porțile lui să se deschidă deopotrivă pentru tinerimea noastră de toate categoriile materiale... Iată dar, că ne-am făcut datorința și în aceastä direcție. Iar dacă insuficiența mijloacelor noastre materiale nu ne îngădue să facem mai mult, — vina nu este a noastră.

De acum cu Dumnezeu înainte!

Dorind din toată inima să ne revedem cu bine la toamnă și să ne bucurăm cu toții de noua vatră de cultură românească, care va fi internatul nostru, pentru care atâta muncă cu dragoste și cu multă nădejde am jertfit, — declar anul școlar 1911/912 de încheiat!

Promoțiune sub auspiciile Domnitorului.

Joi, în 11 Iulie, s'a ținut în aula universității din Cernăuț promoțiunea „*sub summis auspiciis Imperatoris*“ la gradul de doctor în teologie a candidatului *Romul Cândea.*

Din acest prilej s'au întrunit în aula festiv decorată profesorii universitari, asesorul consistorial Eusebiu Popovici, tatăl candidatului protopresbiterul Cândea din Avrig, deputații Simeonovici, Dori Popovici și un mare număr de studenți.

La orele 11 a. m. a sosit representantul Maiestății Sale Monarhului nostru, contele Dr. Rudolf *Meran*, șeful provinciei. Rectorul magnific, profesorul Dr. Saghin, salutând pe șeful Bucovinei în numele universității Francisco-Iosefine, a constatat că este primul caz, când se promovează un cetățean al Ungariei „sub summis auspiciis Imperatoris“ la universitatea cernăuțeană, și al doilea caz când se îndeplinește asemenea act serbătoresc la facultatea teologică a acestei universități. Primul candidat, care s'a împărtășit de distincția preaînaltă a promovării sub auspiciile Domnitorului, a fost profesorul Dr. Vasile *Găina*, răposat în floarea vieții.

La sfârșitul cuvântului său, rectorul invită pe candidat să-și desvoalte prelegerea științifică anunțată.

Dl Cândea, după aceasta, și-a ținut discursul: „Despre Teodor Studites, viața și activitatea sa, studiu din istoria bisericească“. Prelegerea instructivă a fost primită cu aplause călduroase.

A luat apoi cuvântul decanul facultății teologice, Dr. V. Tarnavschi, în numele facultății care a făcut propunerea, ca promoțiunea aceasta să se facă sub auspiciile Maiestății Sale Impăratului. Vorbind despre candidat a spus, că este născut la Avrig, în Ungaria, a studiat gimnaziul în Sibiiu, s'a înscris la facultatea teologică în Cernăuț și a trecut toate esamenele și rigoroasele cu resultat eminent.

A urmat după aceasta promoțiunea; iar contele Meran, rostind o vorbire ca representant al Maiestății Sale, a predat candidatului *inelul* împărătesc.

Dr. R. Cândea a adus omagii de recunoștință pentru grația înaltă a preabunului Monarh, care i-a acordat cea mai mare distincție ce o poate ajunge un cetățean academic.

La sfârșit a mai vorbit Dr. Constantin Popovici, adresându-se către noul pro-

---

atunci de opt ani, iar fetița numai de câteva luni. Și de atunci până acum atâtea nopți nedormite de griji, traiul amărât dus în străini, departe de casa lui, toate, toate i se înșiră acum prin minte. Acum, — după atât amar de vreme, doi feciori sunt duși în lume, fără să le mai știe de urmă; altul însurat, departe, nu l-a văzut de când era copil, iar pe cel mai mic dintre ei trebue încă să-l ajute acolo, în țara nemțească, până să-l vadă și pe el deasupra năcazului.

Ileana ieșise din casă gătită cu iie, cu altițe și cu crătințele cele cusute cu fir și după ce mai aruncă un pumn de cucuruz găinilor se depărtă ușoară ca un fulg. Dela poartă se auziau gurile femeilor cari țineau sfat despre noutățile din săptămână.

Moș Irimie se uită după Ileana până ce ieșise din curte și un zâmbet amar îi încremenise pe buze. Acum și fata asta e mare, — gândi el, — și doar cu firea ei veselă mă mai mângâiu și eu. Și dacă n'ar fi mâne poimâne de măritat, și dacă nu i-ar trebui zestre și haine, mi-ar ajunge ce amar am strâns până acum și n'ar mai trebui, om bătrân să iau țările dealungul. Copleșit de atâtea gânduri moș Irimie oftă înădușit și își ascunse fața în palme.

De către deal adia o boare lină aducând mireazme îmbătătoare de flori de tei. Câte-o rândunea se întorcea la cuib, aducând musculițe puilor golășei cari întindeau ciocurile ciripind. Soarele se lăsase în asfințit, de departe se auziau tălăngi sunând: Lelea Ana venise dela poartă să pregătească „răvarul“ pentru lapte, dar când văzu pe moș Irimie cu capul pe masă se duse îngrijorată la el și mișcându-l de umăr, îl întrebă că ce are. Moș Irimie să sculă oftând, ochii îi erau înecați în lacrămi.

— „Ne cearcă Dumnezeu, muere!“ — zise cu vocea sugrumată moș Irimie și se îndreptă abătut către casă.

Când veni vaca din ciurdă, lelea Ioana o băgă în șură și-i puse iarbă proaspătă dinainte. Dar nu trecu mult și veni și Ileana, care se desbrăcă îndată de hainele cele bune și se apucă de muls.

Amurgul se împânzia în asfințit ca niște palate strălucitoare din basme. Din grădină trilurile privighitoarei picurau când rar, înăbușite ca smulse din strune, când curate și repezi, ca o ploaie de mărgăritare.

Lelea Ana se așeză lângă fereastră și înțelegând durerea bătrânului, care totodată era povestea amară a vieții ei, oftă adânc.

movat și felicitându-l în numele facultății teologice din Cernăuț.

Serbarea s'a terminat cu aclamațiuni însuflețite la adresa Maiestății Sale Domnitorului nostru.

Secțiile „Asociațiunii“.

Secțiunile științifice-literare ale „Asociațiunii“, întrunite în sesiune ordinară în Sibiiu, și-au ținut a doua ședință plenară Luni, în 15 Iulie nou.

Domnul *Andreiu Bârseanu*, presidentul „Asociațiunii“, deschide ședința la orele 11 și un sfert.

Se intră în ordinea de zi. Se cetesc întâi rapoartele singuraticelor secțiuni, și anume: al celei *literare* prin raportorul Dr. Ales. Bogdan, al celei *istorice* prin raportorul Dr. Ioan Lupaș, al celei de *științe naturale și fizice* prin raportorul Arseniu Vlaicu, al celei școlare prin raportorul Dr. Onisifor Ghibu și al celei economice prin raportorul Romul Simu.

Se iau apoi pe rând în desbatere specială, și se primesc următoarele propuneri:

Ale secțiunii *literare*:

Să se înceapă lucrările pentru editarea unui *dicționar portativ*, în care să fie esplicate cuvintele necunoscute la noi ale scriitorilor români; în scopul realisării acestei idei să se voteze din partea comitetului central suma de 1000 coroane, pentru acoperirea cheltuelilor.

Să se recomande clasei inteleotuale române spre cetire cărțile trecute într'un conspect din partea secției literare, cele mai bune (112 la număr) din întreaga literatură română.

Propunerea comisiunei, că jumătate din premiul „Andreiu Mureșianu“ să fie acordat dlui T. R. Popescu, pentru lucrarea sa „Escursiuni prin Ardeal“, nu întrunește reglementara majoritate de două treimi, deci nu se primește, ci se primește propunerea dlui Dr. O. Ghibu, ca dl Popescu să fie ajutorat din partea Asociațiunii pe altă cale.

Pentru a se putea compune secția literară astfel, ca sediul ei să rămână și pentru mai departe în Brașov, domnul Andreiu Bârseanu demisionează din demnitatea de membru ordinar al acestei secțiuni, iar în locul seu se alege membru ordinar Dr. Alexandru Bogdan; iar membri corespondenți se aleg următorii: Axente Banciu, Const. Lacea, Dr. N. Drăgan, Alexandru Ciura, Ioan Agârbiceanu, Alexandru Țiple, Stefan Cacoveanu și Dr. Horia P. Petrescu.

Ale secțiunii *istorice*:

Dicționarul despre numirile de localități cu poporațiune română din Ungaria să se scoată în ediție nouă amplificată, încredințându-se cu compunerea lui domnii Nicolau Togan și Silv. Moldovan, autorii ediției prime.

Să se procure mai multe cărți de cuprins istoric și reviste istorice pe seama bibliotecii „Asociațiunii“.

Revista „Transilvaniei“ să fie redactată cu începerea anului viitor de un comitet, în care să fie representată fiecare secțiune prin un membru. Sunt designați următorii: Dr. Silviu Dragomir (secția ist.), Octavian Goga (secț. literară), Victor Stanciu (secț. științifică), Dr. Onisifor Ghibu (secț. școlară) și I. I. Lăpedatu (secția economică.)

Să se publice *acte și documente istorice*, adunate de membrii secțiunii istorice, iar în scopul acesta să se voteze suma de 1000 coroane.

La desvălirea bustului lui *G. Barițiu*, conferența despre viața și activitatea lui G. Barițiu o va ținea dl Dr. Ioan Lupaș.

Membri corespondenti în secția istorică se aleg următorii: Mateiu Voileanu, Dr. Sterie Stinghe, Dr. Iacob Radu și Dr. Stefan Pop.

Ședința se ridică la ora 1 și se continuă la orele 3.

Se cetesc propunerile secțiunii *științifice*.

Se decide, ca scrierile remase în urma decedatului membru Aurel Bratu să se tipărească pe spesele „Asociațiunii“.

Secțiunea și-a ales president în locul decedatului Simeon Stoica pe Dr. Ambroziu Chețianu, iar ca membru ordinar în locul vacant propune pe Ioan Corbu, și de membri corespondenți pe Iuliu Prodan, T. L. Blaga, Alexandru Borzea și Victor Stanciu. Ședința plenară îi acceptează pe toți.

Se primesc următoarele propuneri ale secției *școlare*:

Să se continue cu editarea „bibliotecii tineretului“, încredințându-se cu redactarea membrul Dr. Onisifor Ghibu.

Scrierile remase după decedatul Dr. Ion Borcia să se tipărească pe cheltuiala „Asociațiunii“.

„Abecedarul“ preotului Navrea, compus pentru analfabeți, se predă spre censurare membrului Dr. Ioan Stroia, iar „Cartea Poporului“ de Ioan Corbu, membrului Dem. Lăpădatu.

Propunerea dlui Dr. O. Ghibu, ca să se facă „Asociațiunea“ membru la toate reuniunile învățătorești și să trimită delegați la adunările lor generale, se primește, încredințându-se comitetul central cu esecutarea.

Membru ordinar se alege Dr. Onisifor Ghibu, iar membri corespondenți Dr. Octavian Prie și Dr. Seni, care trece dela secția istorică la cea școlară.

Discuție lungă și frumoasă a provocat propunerea, ca toți profesorii dela școalele medii române să fie numiți membri corespondenți ai secției școlare. Aducerea hotărârii s'a amânat până la anul viitor.

Se primesc apoi următoarele propuneri ale secției *economice*:

Premiul de 100 coroane, pus pentru cea mai bună carte despre „Contabilitatea pentru popor“, să se dee manuscriptului cu numărul 6, ca cel mai bun.

Cu deschiderea plicului, pentru aflarea numelui autorului, se încredințează comitetul central. Autorilor altor trei lucrări li se esprimă laudă. Două elaborate se restitue autorilor.

Demisia membrului Dr. Cornel Diaconovich se primește. In locul seu se alege membru ordinar I. I. Lăpedatu, iar membri corespondenți C. Herția, Constantin Pop și Adrian Oțoiu.

Propunerea de a se înființa a șasa secție, *juridică*, se predă secției economice spre studiare, având să facă propunere la timpul seu.

Fiind cu aceasta terminate lucrările secțiunilor, domnul Andreiu Bârseanu, presidentul „Asociațiunii“, mulțămește membrilor pentru interesul manifestat, și dorind ca hotărârile aduse să fie și realisate, declară închisă sesiunea ordinară a secțiilor științifice literare ale „Asociațiunii“.

Intre aclamări vii ședința s'a sfârșit la orele 5 și jumătate.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Convocare.

On. membri ai despărțământului XXIII. *Turda* al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, precum și toți sprijinitorii ei, sunt invitați la *adunarea generală* ce se va ținea în 4 August st. n. 1912 la 2 ore p. m. în biserica gr.-or. română din Sânmihai (Alsószentmihály) după următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării și alegerea bărbaților verificatori.
2. Rapoartele secretarului, cassarului și al bibliotecarului.
3. Alegerea comisiilor:

a) pentru censurarea rapoartelor comitetului, și

b) pentru înscrierea de membri noi și incassarea taxelor.

4. Predarea bibliotecii înființate pe seama comunei S.-Mihai.
5. Eventuale disertațiuni.
6. Raportul comisiilor.
7. Eventuale propuneri.
8. Inchiderea adunării.

Pentru comitet:

Iuliu Vladuțiu
director.

Dr. Valer Moldovan
secretar.

Convocare.

Comitetul filial Turda al „Societății pentru fond de teatru român“ își va ținea adunarea generală cercuală în comuna Sânmihai (Alsószentmihály) la 4 August 1912, 5 ore p. m. cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul secretarului.
3. Raportul cassarului.
4. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi și raportul acestei comisiuni.
5. Alegerea alor doi delegați pentru adunarea generală.
6. Eventuale propuneri.
7. Incheerea adunării.

La această adunare invităm pe toți membrii societății și pe toți aceia, cari doresc progresul fondului de teatru.

Turda, 14 Iulie 1912.

Iovian Murășian
prot.-preș. ort. rom.

George Pătăceanu
secretar.

NOUTĂȚI.

Dela cassa arhidiecezană. Pentru inundații din Bănat s'a colectat în protopopiatul Făgăraș: dela comunele bisericești Făgăraș K. 28·40 Râușor K. 18, Comana inf. K. 64·68 Veneția K. 66·32, Mândra K. 15 și Berivoii K. 5·40.

*

Vlaicu în Lugoj. După sborul isbutit dela Arad, inginerul Vlaicu va face o ascensiune la Lugoj în ziua de Dumineca 21 Iulie. Interesul și însuflețirea bănățenilor pentru sborul lui Vlaicu este extraordinar de mare. Un comitet organizător se îngrijește de pregătirile trebuincioase.

*

Ofițeri români la Brașov. Luni seara a sosit în Brașov corpul ofițerilor din batalionul de vânători, staționat la Sinaia, spre a întoarce vizitele făcute de ofițerii noștri. Sub conducerea comandantului lor, locot. colonelul Berindei, au participat în ziua următoare la esercițiile trupelor aflătoare în Brașov. La ameazi au luat masa în casina militară a ofițerilor. După ameazi au vizitat orașul și au asistat la un concert pe promenadă, iar cu trenul de sară s'au napoiat la Sinaia.

*

Monument. Profesorii universitari din Iași au luat inițiativa de a ridica un monument filosofului român *Vasile Conta.* Monumentul va fi ridicat în grădina universității. Se vor emite liste de subscripție pentru adunarea fondului necesar.

*

Gazul dela Șermășel. Se anunță din Cluj, că gazul subpământean dela Șermășel va fi utilizat din partea statului. O mare parte a gazului va fi condusă peste Alba-Iulia la fabrica dela Cudșir, pentru a fi întrebuințat la focul topitoarelor de acolo.

*

Ordin revocat. Ministrul nostru de comerț a revocat ordinul de oprire a ziarului vienez *Die Zeit.*

*

Gimnaziu de fete în Fiume. Cu începutul anului școlar din Septemvrie 1912 se va deschide la școala superioară de fete în Fiume clasa a cincea gimnazială. Clasele următoare, a șasa, a șaptea și a opta se vor înființa pe rând în anii școlari viitori.

*

Aeroplane pentru armata noastră. Ministrul de războiu a cumpărat zilele acestea cu 55 mii de coroane dela fabrica Lohne-Daimler un monoplan, cu care locotenentul Blaschke a obținut frumoase rezultate la concursul dela Aspern. In acelaș timp armata a comandat la firma numită alte zece aeroplane în preț de 550 de mii de coroane.

*

La manevrele mari. Se anunță din Viena, că la manevrele mari din anul acesta vor lua parte, pe lângă un balon dirijabil, și patrusprezece aeroplane.

*

Dela jocurile Olimpice. Din Stockholm se scrie, că reprezentanții Statelor unite au obținut rezultatele cele mai strălucite și la jocurile olimpice din vara aceasta. S'au repetat succesele atleților americani câștigate în Atena, Paris, St. Louis și Londra. Cei mai mulți profani cred, că recordul acesta neobișnuit este a se atribui așa numitului „trening“, adecă deprinderilor stăruitore. Cauza de căpetenie însă este alta, și anume: puterea corporală a atleților americani întrece cu mult pe a europenilor. Sportul în lumea nouă este o lucrare serioasă, cu care se ocupă atât bărbații, cât și femeile.

*

Societatea secolului al optsprezecelea. O elită de artiști, scriitori, savanți și politiciani francezi s'a constituit sub conducerea lui Claretie și Poincaree, ca să înființeze *Societatea secolului al optsprezecelea.* Reuniunea aceasta are de scop păstrarea culturii din marele veac, și va lucra prin ținere de conferențe și expoziții, precum și prin întemeerea unei reviste potrivite scopului.

*

Petrecere și escursiune. Universitarii români din jurul Făgărașului invită la petrecerea de vară împreunată cu escursiune, aranjată pe „Râul Dejanilor“ Dumineca în 8/21 Iulie. Intâlnirea e în Recea, între orele 8 și 9 dimineața, când se va face plecarea la locul hotărât. Programul constă din escursiune, dans, jocuri sociale, declamațiuni și cântări. Petrecerea se ține într'un pavilon de cetină, și seara se continuă în sala otelului comunal din Vaida-Recea. Pentru acoperirea speselor: contribuiri benevole. — Venitul net e destinat pentru ajutorarea nefericiților dela Lisa.

*

Absintul oprit. Guvernul Statelor unite, cum se vestește din Washington, a oprit importul de absint cu ziua de 1 Octomvrie 1912.

*

Expoziție plutitoare. O societate de mari industriași din Newyork a hotărât să organiseze o expoziție plutitoare a produselor lor. Industriașii au cumpărat un vas din cele mai mari, unde se va întocmi expoziția, iar vasul acesta va călători prin toate porturile oceanului. Călătoria se va începe în toamna acestui an și va ținea până în primăvară.

*

Comoara iezuiților. In zilele acestea a plecat o expediție către insulele Corot, ca să scoată din mare comoara iezuiților cufundată pe vremuri de către pirați. Aur și pietri scumpe, în valoare de 480 milioane de coroane, zac pe fundul mării. Averea aceasta o luaseră cu sine iezuiții din Peru, când fuseseră exilați din republica americană. Acum s'a format un sindicat, care are de scop să aducă la lumină din întunecimea mării comoara aceasta gigantică.

*

Galbeni din vechime. Din Brașov se scrie: La demolarea unei case vechi, nainte cu doi ani, s'a găsit între scândurile podului o cutie mică de lemn cu 452 bucăți de galbeni. Specialiștii au prețuit valoarea aurului la 15 mii coroane. Casa o cumpărase, înainte de găsirea comoarei, un croitor cu numele Iosif Nagy dela un major. Vechiul proprietar, pe temeiul tradițiilor păstrate în familie, avea cunoștință că în clădirea sa veche, de câteva sute de ani, sunt ascunse comori; de aceea la vânzarea casei a pus condiție, ca în caz, când s'ar afla averile ascunse, să i se dee lui a treia parte. La găsirea banilor, majorul a cerut însă jumătate din ei. In procesul, care s'a terminat nu demult la tribunalul din Brașov, s'a hotărât ca majorul să primească a treia parte, iar calfa de zidar care a dat peste comoară, a cincia parte din bani, restul este al proprietarului actual. Muzeul național din Budapesta are drept să-și aleagă și să cumpere piesele mai rare, care-i convin, din galbinii amintiți.

*

Ziua de Dumineca în Anglia. Despre obiceiurile engleze aflăm date interesante într'o revistă străină care, între altele, scrie următoarele: Ziua de Dumineca în Anglia este o zi de repaos absolut, ideal. Atunci încetează la englezi ori ce muncă. Teatrele și celelalte locuri de distracții sunt închise; căci nimeni nu le cercetează. Inainte de ameazi lumea se duce la biserică; după serviciul divin tinerimea face o preumblare. După masă urmează odihnă absolută. Muzică, joc de cărți, vizite nu se obișnuesc Dumineca; vremea distracției este Sâmbătă după ameazi. Lumea funcționarilor și a negustorilor își termină Sâmbătă la ameazi tot lucrul săptămânii, ca în aceeaș zi să aibă puțin timp și de petrecere.

*

La legatul Dr. Ion Borcia pentru ajutorarea copiilor săraci din Săliște, aplicați la meserii al Fondului Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași, neconsolabila dnă Elena Dr. I. Borcia, profesoară, dăruește întru vecinica pomenire a neuitatului său soț Dr. Ion Borcia, 20 cor. La acelaș legat au mai dăruit: Popovici Mondoc, învățător (Sebeșul sup.), Constantin Popovici, paroh (Burjuc), Ioan Frâncu, paroh (Cetea), câte 50 bani, Lazar Vraciu, directorul băncii „Orientul“ (Dobra), 60 bani; Petru Simtion, librar și Ioan Vasiu, calfă librar, câte 30 bani. Starea legatului, inclusiv 56 bani interese capitalizate, cor. 170·86. Pentru prinos, aduce calde mulțumite, în numele comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“: Vic. Tordășianu, prezident.

*

Săpături în Samaria. Guvernul turcesc a permis în 1908 unei expedițiuni arheologice dela univeraitatea Havard să facă săpături în Samaria Palestinei. Conducătorul expediției este profesorul *Reisner*, care a aflat acum în Samaria o clădire veche de mare importanță științifică. A aflat adecă palatul regelui Ahab, cunoscut din biblie. Pe locul, unde s'au început săpăturile, se găsesc în adâncimea pământului rămășițele din cinci epoce culturale. In stratul cel mai deasupra sunt ruinele unui oraș roman, sub dânsul urmează rămășițele unui oraș grecesc, mai jos ale unei localități asiriane, apoi ale unei evreești, și în sfârșit în stratul cel mai de jos sunt ruinele orașului Canaaniților, — despre acestia profesorul Reisner constată, că aduceau jertfe de oameni. S'au găsit în straturile de sus zidurile clădirilor puternice ale marelui Irod și numeroase inscripțiuni evree, între care se cetesc și numiri cunoscute din biblie. Profesorul amintit a făcut raport amănunțit despre cercetările sale de până astăzi.

Nr. 8201 Plen. (216) 1—3

CONCURS.

In secţiunea pedagogică a seminariului arhidiecesan sunt vacante 2 catedre de profesori anume catedra pentru studiile: Pedagogia, Didactica şi Metodica, Psyhologia, Istoria pedagogiei şi şcoala practică şi catedra pentru studiile: Aritmetica, Geometria, Sciinţele naturale, Fisica, Chemia şi Economia, pentru ocuparea cărora prin aceasta să publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Cererile de concurs sunt a se adressa consistoriului arhidiecezan provăzute cu următoarele documente:

1. Carte de botez că sunt români greco-orientali din patrie:
2. Testimoniu de maturitate dela vreo şcoală medie din patrie.
3. Absolutor teologic.
4. Diploma de profesor pentru institutele pedagogice de stat, sau diplomă de profesor pentru şcoalele medii cu studiile principale din grupele indicate.
5. Eventuale alte documente recomandătoare.

Cererile intrate după terminul concursual nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului arhidiecezan plenară ţinută la 2 Iulie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 398. (219) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune lângă parohul Vasile Dobre din parohia de cl. III **Căpâlna** (Sebes Kápolna) se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt jumătate din venitele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii au să-şi aştearnă cererile, instruite conform normelor din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 30 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 250/1912. (214) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis. de cl. a II-a **Vulcan** cu filia **Aninoasa** din tractul Haţegului, conform re zoluţiunei Prea Veneratului Consistor arh. dto 12 Iunie a. c. Nr. 6328 Bis., se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul amintit, iar concurenţii pre lângă prealabila încunoştiinţare a subsemnatului să se prezinte în parohie spre a cânta, predica ori celebra.

Haţeg, la 29 Iunie 1812.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 410/1912. (211) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III a **Potingani**, se escrie concurs repeţit, a 4-oară, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele cuprinsă în coala B. pentru întregirea dela stat.

Petenţii au a-şi aşterne rugările instruate conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral şi cu prealabila încunoştiinţare a acestuia să se prezinte în vreo Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta şi cuvânta, respective celebra.

Brad, la 22 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasilie Dămian
protopresbiter.

Nr. 312/1912. (221) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Vulcez** şi filia **Herepeia**, protopresbiteratul Deva — pe baza rezoluţiunei prea Veneratului Consistoriu Nr. 6720 Bis. 1912 să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele parohiale.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, şi se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie spre a cuvânta şi a celebra în sfânta biserică pe lângă ordinea stabilită în conţelegere cu protopresbiterul.

Deva, la 22 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 306/1912 prot. (220) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III a **Şaldorf**, protopresbiteratul Mediaşului, în urma Preaveneratului Consistoriu Arhidiecezan de dto 8 Maiu 1912 Nr. 5388 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au aşi înainta cererile concursuale subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat prezentându-se în vreo Duminecă ori sărbătoare şi în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvânta.

Mediaş, la 26 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Romul Mircea
protopop.

Nă. 7699/1912 árv. (218) 1—3

Edict de licitaţiune.

Din partea snbsemnatului scaun orfonal comitatens să publică că casa şi curtea minorenilor Eugen Roman şi consoţii situată in piaţa comunei Sălişte şi cuprinsă în protoc. f. No 16 A † No—ord. I, Nro top. 30, 31 şi în protoc. f. 17 A † ord. I Nro top, 32 să va vinde din mână liberă prin licitaţiune publică în 2 Septemvrie 1912 nou la 10 oare a. m. în cancelaria oficiului primăriei comunale din Sălişte.

Preţul de strigare e 50·000 coroane sub care preţ realitatea nu se va vinde.

Doritorii de a lua parte la licitaţie au a depune în bani gata ori în libel de depunere un vadiu de 5000 coroane la mâna comisariului însărcinat de a efeptui licitaţia.

Condiţiunile speciale să pot vedea în decursul oarelor de oficiu începând dela publicarea acestui edict până la ziua licitaţiunii in espeditul scaunului orfanal comitatens şi la primăria comunală din Sălişte.

Sibiiu, la 6 Iulie 1912.

Scaunul orfanal comitatens:

Mangezius
preşedinte.

Nr. 423/1912. (207) 2—3

Concurs.

Pe baza resoluţiunei consistoriale Nr. 7331/1912 şcol. se publică concurs din oficiu cu termin de 30 zile dela I-a publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea postului învăţătoresc dela şcoala confesională română gr.-or. din **Gelmar**.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 250 cor. din repartiţie, iar restul de 750 cor. dela Venerabilul Consistoriu şi din întregirea dela stat, ce se sperează a primi, precum şi cvartir liber în edificiul şcoale', relut de grădină, iar 50 cor. pentru încălzirea salei de învăţământ.

Alesul învăţător este obligat a conduce şi cânta cu elevii răspunsurile liturgice Dumineca şi în sărbători.

La cvincvenal alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt la această şcoală.

Concurenţii să se prezinte în vre o Duminecă sau sărbătoare înainte de alegere în biserică pentru a face cunoştinţă cu poporul şi să şi înainteze cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral al Orăştiei.

Orăştie, 26 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Concurs.

Se caută un **candidat de profesor**, care a dat cenzura, sau cel puţin examenul fundamental din **fizică şi matematică**, este sănătos şi voeşte să ocupe în 1/14 Sept. a. c. un post de **pedagog** în internatul şcoalei medii ort. româneşti din Braşov.

Pedagogul ales va primi în cele 10 luni de şcoală toată proviziunea obişnuită în internat, o odaie separată şi de atâtea ori câte 80 coroane, câte oare va avea să propună pe săptămână la şcoalele amintite (cam 7 oare). Afară de aceste oare de lecţii datoria principală a pedagogului va fi să asiste în internat la oarele de studiu ale elevilor, să ia parte la excursiunile şi jocurile lor şi să fie totdeauna cu ei, de câte ori apar în corpore la masă, la festivităţi, la biserică şi la alte ocaziuni.

Rugarea însoţită de atestatele recerute să se adreseze „Eforiei“ şcoalelor centrale ort. rom. din Braşov până **în 25 Iulie v. a. c.** şi candidatul — dacă se poate — să se prezinte personal la subscrisul şi la direcţiunea şcoalelor medii.

Braşov, din şed. Eforiei ţinută în 25 Iunie v. 1912.

Dr. Vasile Saftu
(213) 2—3 protopop şi preşedintele Eforiei.

Nr. 412/1912. (199) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională gr.-or. din **Şibot**, tractul Orăştiei să deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental de cor. 1000 dela biserică 775 cor., restul de 225 cor. e cerut dela stat. Cvincvenalele să socotesc după 5 ani de serviciu la această şcoală.

2. Cvartir în natură şi 2 stângini de lemne.

3. Un $^1/_4$ jug. grădină în natură sau relut în bani. Invăţătorul ales e obligat să instrueze elevii şi să cânte cu ei cântările sf. liturgii în biserică în Dumineci şi sărbători.

La acest post în sensul concluzului comitetului parohial din 27 Noemvrie 1911, să admit şi vor fi preferite şi candidaţiile de învăţătoare.

Doritorii şi doritoarele de a ocupa acest post să înainteze oficiului protopopesc rugările instruite cu documentele de lipsă conform regulamentului şcolar şi anume: Estras de botez, absolutor, diploma de învăţător, învăţătoare, ultimul testimoniu despre studiile pregătitoare, eventual şi alte atestate de recomandaţie şi să se prezinte în vre o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Orăştie, 4 Iulie n. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Domşa
protopresbiter.

Nr. 614/1912 prot. (198) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învăţători dela şcoalele noastre mai jos înşirate din tractul Agnitei se anunţă concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Nocrichiu**, salariu anual 1000 cor., din care 272 cor. dela biserică şi popor, 60 cor. sunt preţul la 4 stângini de lemne de stejar puse la dispoziţia învăţătoriului şi 668 cor. sunt ajutor de stat, $^1/_4$ jug de grădină; cvartir în edificiul şcoalei. Cvincvenalele se vor cere dela stat. Invăţătoriul ales e îndatorat a conduce elevii în Dumineci şi sărbători la biserică şi a cânta cu ei. Cunoscătorii de muzică şi cari se vor obliga a instrua şi conduce corul în biserică vor fi preferiţi.

2. **Hundrubechiu**, salariu anual 1000 cor. din care 261 cor. prin repartiţie, 45 cor. arunc de $5^0/_0$ după dare, 200 cor. ajutor dela P. V. Consistor, 494 cor. ajutor dela stat pe baza documentelor alesului învăţător, $^1/_4$ jug. grădină cvartirul în natură, eventual relut. Cvincvenalele se vor cere dela stat.

Alesul învăţător se îndatorează a instrua elevii de şcoală şi tinerimea adultă în cântări bisericeşti şi a cânta cu ei în biserică în Dumineci şi sărbători.

Concurenţii la aceste posturi sunt datori, cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în respectiva biserică spre a şi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul; iar petiţiile de concurs instruite cu estras de botez, atestat despre studiile premergătoare (pentru Hundrubechiu IV clase gimnaziale), absolutor de pedagogie şi diplomă de învăţător, eventual şi alte documente recomandătoare, să le trimită la oficiul ppesc subsemnat.

Agnita, 23 Iunie 1912.

In înţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 7477 Bis. (205) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna de clasa a III-a **Almaşul-mare Joseni**, tractul Geoagiului, se publică concurs din oficiu cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“ pre lângă emolumentele din coala B. despre ajutorul dela stat.

Suplicele concursuale instruate conform legilor în vigoare să se aştearnă la oficiul protopresbiteral al Geoagiului, având petenţii cu restricţiunile regulamentari a se presenta în terminul deschis în comună la biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului arhidiecesan ca senat bisericesc ţinută la 19 Iunie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Szám: 1982/1912. (202) 2—3

Pályázati hirdetmény.

Szeben vármegye szászsebesi járáshoz tartozó és nyugdijaztatás folytán üresedébe jött **felsőpiáni községi jegyzői** állásra pályázatot hirdetek és felhivom pályázni ohajtókat, hogy az 1883 évi I. tc. 6 §-a illetve az 1900 évi XX tc. 3 §-ában előirt képesitésüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányukkal felszerelt kérvényeiket f. évi **julius hó 27-ig** d. u. 4 óráig hozzám nyutsák be.

A román nyelvnek szóval és irásban való teljes birása nélkülözhetlen feltételt képez.

A javadalmazás a következő:

1. Fizetés készpénzben a községtől 980 K.
2. Egy kert természetbeni használata 20 Korona.
3. 7 és $^1/_2$ öl tüzifa értéke, melyből az iroda is fütendő 28 Kor.
4. Világositási átalány 48 Kor.
5. Lakbér 100 Kor.
6. Fuvar és napidij átalány 240 Kor.
7. Állami kiegészités 572 Kor.
8. A magánmunkálatok után járó szabályrendeletileg megállapitott dijak. A 3 pont alatti fa termeszetben adatik.

A választás határnapját később fogom kitüzni.

Szászsebes, 1912 julius 7-én.

A járási főszolgabiró:

Graef.

Un tinăr român

absolvent din şcoala comercială ca începător (practicant) să caută cu imediata întrare la un Institut de asigurare unguresc, la centrală în Budapesta. Pe lângă vorba şi scrisoarea română, să recere ungară şi germană.

Oferte sunt în limba română şi ungară a se trimite la Redacţia acestei foi.

(222) 1—2

Numai timp scurt pe piaţa Hermann.

Pentru prima oară

Expoziția Nordică

singura existentă în lumea întreagă.

O Balenă

Lungimea totală de 22 metri 27 cm. In viaţă greutatea se calculă la 200.000 Kg.

Hienă de Mare

Lungimea 5 metri 10 cm. Acest peşte este groaza Marinarilor în Marea Mediterană şi în Oceanul Atlantic.

Direcţiunea mai expune Preparate şi diferite specii de varietăţi ca:

Câine de Mare

(phoca vitulină)

Crocodil de Nil

(Aligator)

Rechin Cenuşiu

sau Scufundator

Se întâmpină in Marea Glacială Nordică etc.

Orangutanul Jack

Uriaşul pădurilor vergine din Africa Apuseană. Inălţimea 2 metri 7 cm. lungimea celor 2 braţe întinse 2 metri 8 cm.

Diferite oase din scheletul Balenei, precum şi Colecţia Aparatelor întrebuinţate la prinderea Balenelor. La fiecare jumătate oră explicaţiuni ştiinţifice.

Deschiderea dela 10 ore a. m. până la 10 seara.

Preţuri moderate.

Invităm pe Onor. Public a vizita Expoziţia de Balene fiind singura Curiozitate Zoologică.

(196) 3—3 **Direcţiunea.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcătian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 7/20 Iulie 1912. Nr. 72.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Obiecționări greșite
în chestia de naționalitate.

Am împărtășit cetitorilor noștri modalitatea, după care dnul *Jászi Oszkár* crede, că chestia de naționalitate ar putea fi resolvată în mod norocos în patria noastră. Cu multă temeinicie și putere de convingere combate apoi dl Iászi în cartea sa despre *„formațiunea statelor naționale și chestia de naționalitate“*, obiecționările acelora, cari orbiți de șovinism, sunt contrari ai înțelegerii cu naționalitățile. Domnul Iászi scrie în privința aceasta următoarele:

„Față cu corecta înțelegere a chestiei de naționalitate, espusă de mine, șoviniștii noștri se provoacă mai ales la următoarele argumente:

1. *Imperiile mari, puternice, sunt toate de o limbă unitară, iar unitatea limbei e isvorul puterii și bogăției lor. Țară cu mai multe limbi nici nu prea esistă, afară de neînsemnata Elveție și monarhia noastră.*

Așa! Eu răspund însă, că fără a mai vorbi ceva despre imperiile cele mari din evul vechiu și cel mediu, toate cu multe limbi, ori despre „neînsemnata Elveție“, care de altcum e stat de model în ce privește [illegible] argumentul e greșit chiar și din motivul, că *mai sunt* state cu mai multe limbi, de es. Belgia și Statele-Unite, ambele state conducătoare în industrie și democrație, state, pe cari nu le-a împărțit în bucăți împrejurarea, că sunt de mai multe limbi, tot așa cum n'a împărțit nici pe Rusia, centralizată până în grumaz și absolutistă și astăzi. Din contră, s'a despărțit Norvegia de Svedia, și Portugalia de Spania, cu toate că între ele există o anumită afinitate de limbă, iar Irlanda e pe calea de a primi autonomia dela Anglia. (A primit-o deja. Red.)

Cu toate acestea, recunosc, că în epoca modernă a capitalismului, statul cu o limbă e mai tare decât cel cu mai multe limbi, fiindcă administrația e mai ieftină și mai sigură, dela chestiile serioase sociale atențiunea nu poate fi abătută cu ațâțări de limbă și de rassă, iar lățirea culturii e mai egală și mai intensivă. Dar totuși, teza de sus e greșită cu desăvârșire, atât cu privire la trecut, cât și din punctul de vedere al viitorului. Din punctul de vedere al trecutului întru atâta, că istoria modernă ne-a învățat să știm, că statele puternice naționale nu le-a creat unitatea de limbă, ci în ele bunăstarea și cultura a creat unitatea limbei. Astfel vedem desvoltându-se în Anglia și în Francia pas de pas procesul acesta, adecă, vedem cum se formează din mulțimea de rasse, limbi, dialecte, — limba unitară engleză și franceză, ca o urmare naturală a industriei, comerciului, comunicației, centralizării de stat, cu un cuvânt, ca urmare a pieței, a schimbului de mărfuri, deci ca o evoluțiune pacinică, făcută pe îndelete și fără a fi observată.

Dar tocmai așa de greșită e teza și din punctul de vedere al viitoriului, fiindcă unitatea limbei nu depinde dela voința guvernatorilor. Austria încă a voit cândva să fie stat cu o limbă și Belgia încă; dar nu a succes lucrul, din motivul, că posibilitatea asimilării o determină mulțime de factori din domeniul istoriei, economiei, limbei și culturei.

2. Tot așa de fatală e greșala romanticilor noștri (căci ce alta e șovinismul, decât romanticism, care nu ține cont de faptele date, de trecut, de raportul forțelor?) cu ridicarea celeialalte teze, că adecă năzuințele naționaliste stau în mod necesar *în contrast cu unitatea statului.* E vechia părere greșită de drept public, că în năzuințele naționaliste s'ar cuprinde dorințe privitoare la formarea de state, fără a se ținea însă în vedere, că mișcările naționaliste câte odată cu adevărat sunt împreunate cu astfel de gânduri, de cele mai de multori însă — *nu!* Sunt împreunate acolo, unde naționalitățile luptătoare au clase vechi istorice de drept public, cum ar fi Irlandezii, Cehii, Polonii, Croații; nu însă și acolo unde naționalitatea respectivă nu a format niciodată stat propriu, n'a avut organisație militară, și [illegible] spre o altă organisație de stat nu a avut. Și tocmai casul din urmă e acela, care se refere la luptele naționaliste din țara și zilele noastre. Nu e vorba la noi de năzuințe alcătuitoare de state, ci e vorba simplu *de pretensiunile sociale fundamentale ale mulțimilor țărănești, cari numai în limba lor maternă pot să fie satisfăcute.* Așa stă lucrul cu privire la chestia de naționalitate din Ungaria.

3. Aparență mai reală pare a avea argumentarea, că statul modern de drept, capitalismul modern, e avisat în mod necondiționat la aceea, ca prin o limbă comună de stat, prin o limbă diplomatică, să țină legate la olaltă toate raporturile vieții complicate de stat. Dar nu aceasta e întrebarea, ci aceea, că oare unitatea de limbă a statului pretinde, ca limbile naționalităților să fie delăturate de pe toate terenele, ba ca noi să voim chiar nimicirea lor? Meditările teoretice și esperiențele practice ne conving deopotrivă, așa cred, că asigurarea unității limbei de stat peste tot nu cere forțarea unei singure limbi. Pentrucă deși recunoaștem favorul mare economic și cultural, născut din unitatea de limbă, — realisarea acestei unități de limbă nu poate forma vre-un scop al statului acolo, unde realisarea e cu totul imposibilă, ori apoi reclamă astfel de jertfe, cari nu stau în raport potrivit cu valoarea dubiosului scop, care poate fi atins.

Statul și capitalismul modern are, ce e drept, interesul, de a avea o singură limbă; dar are el și alte interese, cu mult mai mari, de es. siguranța ordinei de drept, spiritul democratic, cultura intensivă poporală; iar în Ungaria ficțiunea unității de limbă poate fi susținută numai pe calea monopolului dur și nedrept de clasă, și numai de azi pe mâne, adecă prin aceea, că administrația e asiatică, spiritul democratic e prefăcut în lipitoare, care suge poporul, iar cultura e pepinieră de — analfabeți. De aici faptul, că în stadiul de față al desvoltării noastre, ordinea de drept, democrația și cultura, sunt interese cu mult mai mari pentru stat, decât superficiala unitate de limbă, sub care geme miseria și nedreptatea, sevârșită față de popoarele poliglote“.

(Va urma).

Serbări în Arad.

Sborul inginerului Aurel Vlaicu, care a fost obiectul unei manifestațiuni impunătoare, și așezarea pietrei fundamentale a școalei „Reuniunii femeilor române“, au întrunit la Arad Dumineca trecută o lume românească neobicinuit de mare.

Serbările s'au început la biserică, unde P. C. Lor Arhimandritul Augustin Hamsea și protosincelul R. Ciorogariu, cu asistență numeroasă, au oficiat slujba dumnezeească.

Sfârșindu-se sf. liturgie, publicul s'a îndreptat spre strada Teleky, de lângă reședința episcopească, unde are să se înalțe clădirea școalei de fete a Reuniunii femeilor.

Sosind P. S. Sa Părintele episcop *Ioan I. Papp*, îmbrăcat în ornate și încon-[illegible] publicul binecuvântând în cele patru puncte cardinale, apoi stropește temelia, în care așează actul fundațional, peste care pune piatra fundamentală.

Actul fundamental, zidit în temelia clădirii *„Școalei Vasile Stroescu a Reuniunii femeilor române din Arad și provincie“* este următorul:

Pentru posteritate.

Astăzi, Dumineca în ziua de 1/14 Iulie anul dela nașterea Domnului nostru Isus Cristos 1912, în orașul Arad, pe intravilanele nr. 27 și 28 din strada ce se numește acum „Teleky“ de lângă reședința episcopului greco-oriental român, s'a așezat această piatră fundamentală pentru zidirea școalei civile greco-orientale române de fete din Arad, care fusese înainte de aceasta adăpostită în casele modeste nr. 32 din strada ce se numește azi „Deák Ferenc“, domnitor fiind în patria noastră Ungaria Maiestatea Sa Gloriosul și Preabunul Impărat și Rege apostolic Francisc Iosif I.; Mitropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania cu reședința în orașul Sibiiu din Ardeal Escelența Sa Inalt Preasfințitul Domn Ioan Mețianu, Episcop dreptcredincios al Aradului, Orăzii-mari, Ienopolei și al Hălmagiului, precum și al părților adnexate din Banatul-Timișan Prea Sfinția Sa Ilustrul Domn Ioan I. Papp.

S'a zidit această casă prin hotărârea și îngrijirea consistorului gr. or. român din Arad cu cheltuială de 208.000, zi douăsute-opt mii de coroane, din cari bani mare parte și anume 100.000, zi unasută mii de coroane a dăruit-o marele mecenate român Ilustrul Domn Vasile de Stroescu din Basarabia, care în zilele noastre a dăruit și alte sume mari de bani pentru întărirea în credință și luminarea minții fraților săi români din Ungaria și Ardeal, iar o altă parte însemnată a cheltuelilor a adunat-o cu multă râvnă și osteneală Reuniunea femeilor române din Arad și provincie, a cărei prezidentă este acum mult onorata doamnă Sofia Beleș, vrednica soție a protopopului gr. or. român Vasile Beleș din Arad. Zidirea a plănuit-o și a îndeplinit-o domnul Emil Tabacovici, iscusitul inginer-arhitect din Arad.

S'a zidit această casă pentru întărirea în credință, în cultură, în iubirea de lege și neam, în moravurile cele bune și frumoase a fetelor române de pretutindenea, cu gândul curat de a pune temeiu tare unui viitor mai strălucit pentru neamul nostru românesc prin înălțarea religioasă, morală și românească a vieții familiare din sânul acelui popor, preabine cunoscând, că mama este chezășia de bine pentru ori ce neam.

Suntem cu trupurile noastre înaintea gropii, unde se așează această piatră fundamentală, dar sufletele noastre înălțate spre cer se îndreaptă spre viitorul îndepărtat, în care am dori să știm neamul nostru românesc mare și puternic, bogat și fericit, și pentru împlinirea acestei ferbinte dorinți implorăm binecuvântarea marelui Dumnezeu, dela care tot binele purcede și cu smerenie închinându-ne Lui, iscălim slova aceasta ce dăm spre știre posterității.

Arad, 1/14 Iulie 1912.

Ioan I. Papp
episcopul Aradului.

Sofia Beleș,
prezidenta Reuniunii femeilor române
din Arad și provincie.

Vasile Beleș,
protopopul Aradului.

Emil Tabacovici,
inginer tehnic.

După aceasta P. S. Sa Episcopul Aradului, adresându-se către public, rostește cuvântarea, pe care o dăm în text după „Românul“:

> „Vrednic ești, Doamne, a lua mărire și cinste și putere, că Tu ai auzit toate și prin voia Ta sunt și — s'au zidit“.

Intre așezămintele omenești rămase din vechime, așezăminte, pe cari posteri-[illegible] ocrotit și desvoltat cu o pietate deosebită, ca și o moștenire sfântă, a fost și este și aceea instituțiune numită familie, ca fetele să-și primească educațiunea, în casa părintească sub privegherea nemijlocită și sub conducerea continuă a mamei, căreia după ființa și menițiunea ei este dat darul de a cunoaște gradul de desvoltare a facultăților minței, de a observa și pricepe înclinările inimei și de a determina voința fiicei sale, și care întru împlinirea acestei misiuni frumoase și sublime, și-a aflat în toate veacurile și între toate împrejurările cea mai mare desfătare și mulțămire sufletească, adevărata îndestulare și fericire a vieții conjugale, a vieții casnice familiare.

Inaintând însă lumea în ani și în veacuri și paralel cu această înaintare schimbându-se și referințele de viață și afirmare a popoarelor, s'a schimbat și condițiunile de esistență și înaintare a omenimei, s'a schimbat și întreaga icoană a lumii astfel, că omul vrând nevrând a trebuit să-și lărgească și estindă cercul vederii sale măcar până la acel hotar, ca să recunoască și constate între altele și aceea, că și femeia întrunește toate, că în lupta de premenire ce-l așteaptă, în lupta pentru esistență și afirmare, cel mai potrivit și mai bun ajutor, cel mai fidel tovarăș îl poate găsi tocmai în femeia, pe care a făcut-o Ziditorul, tocmai cu scopul, ca omul să nu fie singur pe pământ.

Și pornit omul pe acest drum, a trebuit să recunoască și constate, că și femeia întrunește toate acele calități personale, toate acele facultăți intelectuale și morale, cari o îndreptățesc la o libertate mai mare, la un teren mai vast de activitate, deci și la un rol mai însemnat în viața socială, decât rolul și activitatea, la care era redusă în tot cursul vieții patriarhale; iar recunoscând acestea a trebuit să recunoască și adevărul, că genul femeiesc formând jumătatea deplină din corpul societății omenești, deci fiind și femeia factor, care nu se poate nesocoti, ce era mai natural, decât să-i dee și ei rolul cuvenit și reclamat de împrejurările schimbate, să o angajeze la opera de premenire a vieții religioase morale și culturale economice, deci să o inducă în tainele presentului și în acțiunea creirei viitorului neamului, din care face parte, întocmai precum i se impune îngrijirea de afacerile casnice ale familiei proprii, — se înţelege de sine sub reserva ca femeia să nu piarză din vedere nici pe un moment cuvintele marelui apostol al neamurilor, că capul femeii este bărbatul, deci să-şi respecteze capul între toate împrejurările.

Ajunsă odată lumea la aceste vederi şi constatări a trebuit să devină şi la convingerea, că numai şi numai pe lângă educaţiunea unilaterală din casa părintească, femeia nu poate lucra cu resultatul aşteptat şi dorit la opera de premenire a moravurilor omeneşti, la opera de înaintare şi întărire a neamului şi la cea de desăvârşire a fiinţei omeneşti. Şi numai cu educaţiunea din familie femeia nu poate lucra cu resultat dorit pe acest teren nou, teren pe cât de frumos, pe atât de greu, din motivul invederat şi recunoscut de toată lumea, că şi părinţilor le lipsesc în cea mai mare parte condiţiile pentru o educaţiune corăspunzătoare trebuinţelor desvoltate ale vieţii; dar şi de ar avea părinţii cunoştinţe teoretice şi practice în măsura de a-şi putea pregăti membrii familiei măcar pentru anumite terene ale vieţii sociale, totuşi nu se poate nesocoti adevărul, că mama toate le vede cu ochiul dragostei, şi apoi angajată la conducerea afacerilor casnice şi aşa nu are timpul corăspunzător pentru a se ocupa mai intensiv şi mai special cu educarea membrilor familiei, iar tata prea în rari casuri are darul de a putea pătrunde în duhul cugetării şi simţirei fiicei sale, de unde a şi urmat necesitatea imperativă ca şi fetelor întocmai ca şi băeţilor, pe lângă educaţiunea din casa părintească, să li se dee o instrucţiune mai estinsă şi mai conformă cu necesităţile vieţii actuale şi încă în şcolile de specialitate, creiate anume spre a le conduce în agrul vast al ştiinţelor în măsura recerută la îndeplinirea rolului frumos ce le aşteaptă în viaţa publică.

Şi când apoi toate neamurile din cele patru părţi ale lumii, toate neamurile cu aspiraţii la viitor au ţinut şi ţin cont de trebuinţa imperativă ca femeii să i se dee posibilitatea de a-şi însuşi o cultură mai înaltă, când femeile acestor neamuri s'au organizat în reuniuni, au creat şi susţin diferite instituţiuni culturale spre ajungerea scopului urmărit, care ar fi fost cu putinţă, ca femeia română pururea trează, pururea gata la jertfă şi la munca pentru binele şi fericirea neamului său, să rămână nemişcată la glasul timpului şi să nu-şi dee seamă de cele ce se petrec în lumea [illegible] neputinţă, pentrucă femeia română încă pricepe duhul vremii, care ne deşteaptă a înţelege: că valoarea unui neam se măsură după gradul de desvoltare a culturei sale sufleteşti, intelectuale şi morale, şi femeia română a fost pururea conştie de misiunea ei sublimă şi de datorinţa cătră neam, despre ce mărturiseşte faptul, că femeile române din diferite centre ale teritorului de sub coroana Sf. Stefan, s'au întrunit cu decenii mai nainte în reuniuni, spre scopul promovării culturei fiicei române ca şi a unui factor chemat a promova interesele bisericii şi ale neamului din care face parte. Şi după esemplul acestor surori, femeile române din Arad încă la 19/31 Ianuarie 1884 s'au întrunit în conferenţa ţinută în Arad sub presidiul Esc. Sale dlui mitropolit Ioan Meţianu, atunci episcop al acestei dieceze, în care conferenţa a luat cu vot unanim concluzul de a se organiza în Reuniune sub numirea „Reuniunea femeilor române din Arad şi provincie“ cu scopul de a creia un fond, din care după timp să înfiinţeze aici în Arad un institut confesional gr. or. rom. cu internat pentru creşterea fetelor române.

Pentru a înlesni lucrarea istoriografului, care se va ocupa după vremuri cu chestia reun. şi a şcoalei de fete de sub întrebare şi a-l feri de eventuale alunecări în contul adevărului faptic, ţin de potrivit să ating cu această ocaziune unele din momentele mai însemnate ale afacerii, momente la cari am fost martor ocular şi cari şi altcum se confirmă atât din analele diecezei, cât şi din cele ale Reuniunii femeilor române din Arad şi provincie, şi adecă momentul: că ideea de constituire a acestor femei în Reuniune în scopul atins mai sus, a fost salutată cu mare bucurie şi însufleţire nu numai de fruntaşii vieţii noastre publice de atunci, ci şi de autoritatea bisericească, şi aceasta nu numai din motivul necesităţii constatate de atare şcoală sub scutul bisericii, dar ideea a găsit răsunet viu şi a fost salutată cu bucurie şi însufleţire chiar şi sub influinţa împrejurărilor timpului, că tocmai atunci se zădărniciseră toate încercările autorităţii diecezane de a înfiinţa în Arad un gimnaziu confesional, din care să ne recrutăm elementele pentru trebuinţele bisericeşti şi şcolare. Deci era bine venită această idee chiar şi pentru a linişti spiritele greu atinse în dorinţele lor şi a ţinea la suprafaţă sentimentul de jertfă al poporului pentru instituţiunile sale culturale religioase.

In cursul timpului femeile române s'au şi constituit mai nainte în mod provizor şi mai târziu pe baza statutelor aprobate de Inaltul guvern cu clauzula de dto Budapesta 24 Octomvrie 1886.

Spre a dovedi acum ţinuta autorităţii diecezane faţă cu Reuniunea pomenită şi cu scopul ei depus în statute, serveşte faptul, că ven. sinod eparhial din Arad constatând şi din parte-şi necesitatea înfiinţărei unei atari şcoli sub scutul bisericii, încă din sesiunea sa ordinară dela anul 1885 şi-a oferit sprijinul său moral şi material şi prin concluzul Nr. 97/885 a şi luat în bugetul consistorial o sumă de una miie fl. pentru ajutorarea şcoalei, la înfiinţarea căreia se angajese On. Reuniune pomenită, iar apoi constatând Ven. Sinod că deşi necesitatea şcolii de fete este învederată şi a devenit ardentă, Reuniunea totuşi nu o mai înfiinţează şi deschide, şi recunoscând în acelaş timp şi neajunsurile şi greutăţile de tot soiul, ce întimpină aceasta Reuniune întru realizarea scopului ce şi-a propus, a luat în anul 1890 concluzul de sub Nr. 124, în firul căruia însărcina Consistorul din Arad, să înfiinţeze însuşi atare şcoală şi spre acest scop îi dă îndemnizare să împrumute din fondurile diecezane o sumă de 20,000 fl. (douăzeci mii florini.)

Nu ne este dat să ştim, nici este chemarea noastră să ispitim, cum a înţeles On. Reuniune acest concluz, dar în drept suntem a constata pe baza datelor grăitoare, că în urma acestui concluz On. Reuniune şi-a angajat prin comitetul ei de atunci o localitate şi a luat toate demersurile pentru deschiderea şcolii la terminul de 1 Octomvrie n. 1890 fără să-şi fi adunat capitalul, la care era obligată conform §-lui 2 din statutele aprobate de Inaltul guvern, şi fără să-şi fi exoperat dreptul de a deschide şi a conduce şcoală sub firma proprie, iar rezultatul acestei procederi urmate din ambiţiune nobilă dar grăbită, a fost acela, că tocmai în ziua deschiderii şcoalei intrând dela Inaltul minister de interne rezoluţia dto 26 August 1890 Nr. 54529/V-10 în senzul că Reuniunea, ca însoţire privată nu are dreptul a susţinea şcoală confesională, acel comitet s'a adresat Consistorului nostru din Arad cu rugarea din 3 Octomvrie n. ca să primească şi conducă şcoala sub numele său, până ce Reuniunea să-şi exopereze dreptul spre aceasta.

[illegible] aceeaş zi de 3 Octomvrie (21 Septemvrie) 1890 s'a aflat necesitat a încuviinţa cererea, a primi şcoala în starea ei destul de modestă, dar susţinută de atunci şi până astăzi cu mari sacrificii din partea diecezei.

Dacă am atins această parte gingaşe a chestiei, am făcut-o pentru aceea, ca să se ştie acum şi în viitor: ce crezământ şi valoare se poate da svonurilor de provenienţă necontrolabilă, cum a fost şi svonul alimentat ani dealungul din unele părţi şi încă cu rea credinţă, că Consistorul ar fi usurpat dreptul Reuniunei şi i-ar fi luat din mână conducerea şcoalei de sub întrebare.

Precum însă după tempestate se linişteşte văzduhul, aşa s'a netezit şi chestia cu Reuniunea şi cu şcoala. La 1909 Reuniunea reluându-şi firul activităţii întrerupte a ajuns cu colecta la aşa rezultat binecuvântat, încât acum s'a putut vorbi serios de ridicarea unei şcoale, şi dupăce On. Reuniune nu şi-a exoperat pentru sine dreptul de a susţinea şcoala şi nici nu mai reflectează la asemenea drept, şi dupăce colecta a fost întreprinsă spre scopul aşezării şcoalei esistente diecezane civile de fete din Arad într'un edificiu deplin corespunzător postulatelor legii de instrucţiune, ce era mai de dorit decât înţelegerea între Reuniune şi Consistor, — ceeace a şi urmat spre mulţumirea generală a obştei, care încă a rezonat astfel, că dupăce existenţa şcoalei numai sub ocrotirea bisericei este asigurată, Reuniunea a depus suma adunată la mânile Consistorului spre folosire la scopul pentru care s'a adunat.

Deci după Dumnezeu acestei înţelegeri avem să îi mulţămim, că am ajuns această zi cu soare, această zi de sărbătoare, în care cu ceremonie religioasă ne am învrednicit a depune piatra fundamentală la acest Sion nou al culturei fiicei române, să depunem piatra fundamentală la acest templu, la altarul căruia fiicele neamului, pe lângă învăţăturile prescrise de legile regnicolare, vor avea să cultive limba şi credinţa strămoşească şi cu acestea paralel şi iubirea de patrie şi de neam.

Şi zi de mare sărbătoare este ziua de astăzi şi este însemnat actul săvârşit şi pentru coincidenţa fericită, că începerea zidirei acestui nou focular de cultură, se întâmplă tocmai la împlinirea centenarului dela deschiderea institutului preparandial.

De aceea, ajunşi din darul şi cu ajutorul lui Dumnezeu, să ne învrednicim de bucuria zilei, cuvine-se să ne aducem aminte la acest loc de toţi acei factori, cari au concurs la promovarea lucrului până la stadiul de acum.

In primul rând mă simt dator a aduce prinos de mulţumire Reuniunii Femeilor Române din Arad şi jur, pentru că nu a cruţat nici o osteneală spre a strânga ban la ban întru realizarea acestui ideal. Onor. Reuniune a contribuit, ca astăzi să punem piatra fundamentală a acestui lăcaş de cultură, care va avea să aducă bucuria în casele române, pregătind sufletul şi mintea românceior noastre spre a concurge la desvoltarea şi întărirea poporului nostru în cultură şi bunăstare. Mă simt dator să aduc prinos de deosebită recunoştinţă şi mulţămite marelui român Vasile de Stroescu, neîntrecutului mecenate, care cu o bunătate proprie oamenilor cu sentimente nobile, veghiază asupra nevoilor neamului său.

Mişcat de apelul doamnelor române, marele Stroescu, cu un gest de cea mai înaltă iubire şi jertfă, a trimis 100.000: una sută mii cor. pentru ca idealul Reuniunei femeilor arădane să ia fiinţă.

Nu putem să nu ne îndreptâm gândul şi spre Biserica mamă, pe care am lăsat-o înadins în urmă, pentrucă ea ca mamă iartă şi poate ierta mai mult.

Timp de peste 20 de ani şi mai bine autoritatea şi organele diecezane nu au cruţat nici o jertfă pentru realizarea acestei idei şi pentru asigurarea existenţei şcoalei.

Terminând toate acestea, ridic ochii inimei şi cugetul minţii la Tine, Dumnezeule ceresc, Tu ai zidit toate, prin voia Ta sunt, şi mulţumindu-Ţi dintru adâncul sufletului că ne-ai învrednicit a face începutul zidirei acestui nou Sion, Te rog cu milinţă, că aceea ce eu am binecuvântat cu mâna mea, să binecuvinţi Tu Impărate al cerurilor cu puterea dzeirei Tale, învrednicindu-ne a ajunge şi încheierea lucrului spre lauda şi mărirea numelui Tău, căci Vrednic eşti Doamne a lua mărire şi cinste şi putere, că Tu ai zidit toate şi prin voia Ta sunt şi s'au zidit. — Amin!

*

Frumoasele serbări arădane s'au încheiat cu reprezentaţia teatrală dată de bursierii Societăţii pentru fond de teatru.

Din România.

Cursurile de vară dela Vălenii-de-Munte.

Duminecă s'au deschis, cu o rară solemnitate, cursurile de vară din acest an la Vălenii-de-Munte. Au fost de faţă Alteţele regale principele Carol şi principesa Elisabeta, precum şi un mare număr de auditori, sosiţi din toată ţara.

Deasemeni au venit şi din Bucovina şi din Transilvania mai mulţi ascultători. Oaspeţii au fost întâmpinaţi la gară de dl N. Iorga, de primarul oraşului şi de alţi fruntaşi ai comunei.

La intrarea gării se înşiruea o gardă de 50 călăreţi săteni, cari aveau să formeze garda de onoare a principilor.

Sosirea principilor a fost salutată prin o cuvântare a dlui Munteanu-Râmnic, secretarul ligei culturale.

S'a format apoi un imposant cortegiu, în frunte cu sătenii călăreţi, care a condus oaspeţii princiari până la casa dlui N. Iorga. Oraşul era pavoazat, ear din balcoane se aruncau mulţime de flori în calea celor sosiţi.

Inaugurarea cursurilor în noua sală s'a făcut la orele 2 şi jumătate. Serviciul divin s'a oficiat de P. S. Sa episcopul Nicodem al Huşilor, asistat de arhimandritul Iuliu Scriban şi de alţi preoţi. I. P. S. S. mitropolitul Pimen al Moldovei, care anunţase că va participa la serbare, a depeşat că este împedecat a lua parte, fiind bolnav. După săvârşirea serviciului divin, dl N. Iorga a ţinut un strălucit discurs, care a produs o nespusă însufleţire în rândul ascultătorilor.

A urmat apoi răspunsul principelui Carol. Principele a arătat, cât se simte de fericit că poate participa la cursurile din acest an, şi a adus mulţămiri aceluia care a depus o nesfârşită stăruinţă pentru a răspândi iubirea de muncă şi cultură; prinţul Carol şi a încheiat cuvântarea cu vorbele: Trăească dl Nicolae Iorga!

După aceea s'a cetit următoarea telegramă, trimisă Maiestăţii Sale regelui la castelul Peleş:

„Regelui glorios în luptă, ocrotitorului culturei în pace, 5000 de români îi mulţămesc pentru dovada scumpă de încredere pe care a dat-o unei şcoli cu cultura naţională, trimiţând la deschiderea ei pe tinerii principi, înconjuraţi de nemărginita iubire a unui neam întreg.

Profesorii Cursurilor de Vară“.

La ora 3 şi jum. s'a ţinut lecţia de deschidere a dlui Virgil Arion, preşedintele ligei.

Alteţele lor regale au venit pe jos la sala de cursuri şi au fost primiţi cu entuziaste urale de publicul enorm.

Inainte de începerea lecţiei s'a procedat la zidirea unei plăci comemorative de marmoră cu următoarea inscripţie:

„A. S. R. Principele Carol al României a fost de faţă la inaugurarea acestei săli de cursuri pentru românii de pretutindeni în ziua de 1 Iulie 1912“.

Dl Arion şi-a desvoltat lecţia de sociologie, vorbind despre filozofia ce reiese din operile scriitorului Tolstoi.

La ora 5 şi jum. dl Iorga şi-a ţinut lecţia de deschidere, cuvântând despre rolul istoriei românilor în istoria popoarelor.

Principesa Elisabeta a plecat către seară la Sinaia; ear principele Carol a rămas şi mai departe la Văleni.

Anunţ şcolar.

Şcoala diecezană de fete din Arad

cu internat şi drept de publicitate.

Se aduce la cunoştinţă Onoratului public, că înscrierile la şcoala civilă de fete cu internat din Arad pentru anul şcolar 1912/13 se vor face în zilele de 20—23 August (2—5 Septemvrie) a. c., — în localitatea şcolii (Strada Deák Ferenc Nr. 27).

Părinţii vor proceda însă corect, dacă în scris îşi vor anunţa spre primire încă de mai nainte, îndată după publicarea acestui anunţ, adresându-se în această afacere referentului dela Consistorul rom. ort. din Arad, dlui Dr. George Ciuhandu, dela care se vor putea cere şi eventualele informaţiuni, de cari ar mai avea trebuinţă.

Taxa pentru internat, pe întreg anul şcolar este de 500 cor., în care sumă se cuprinde şi didactrul şcolar.

Taxa de întreţinere este a se plăti anticipativ în 4 rate de câte 125 cor. şi anume: la 1 Sept., 1 Nov., 1 Febr. şi 1 April al anului şcolar, la Administraţia cassei Consistorului, în persoană sau cu poşta.

Rata primă a taxei de internat este a se plăti înainte de înscriere.

Pentru această taxă elevele vor primi:

1. Instrucţiunea recerută pentru cla[illegible] IV civile, educaţiunea religioasă, maghiară şi germană, apoi instrucţie în economia de casă, deprindere în pregătirea bucatelor, croit şi cusut.
2. Locuinţă în odăi igienic îngrijite, provăzute cu mobilele necesare.
3. Vipt întreg şi anume: dejun (cafea cu lapte), prânz (2 piese, iar Duminecă şi în sărbători 3—4 piese), ugină (cafea cu lapte) cină (două piese).
4. Spălat, luminat, încălzit şi, tot la două săptămâni baie (scaldă).

Afară de taxa de întreţinere, elevele interne mai au a solvi 10 cor. pentru medicini (pe întregul an), pentru care taxă elevele interne vor primi în caz de lipsă îngrijire medicală şi medicamente.

Pentru instrucţia de pian se plăteşte lunar o taxă de 10 cor. (3 ore la săptămână).

Atât elevele externe, cât şi cele interne vor plăti odată pentru totdeauna la prima înscriere 6 cor., ca taxa de înscriere.

Inainte de înscriere, fiecare elevă, care vrea să fie internă, va avea să dovedească plătirea ratei din taxa de întreţinere.

Tot la înscriere fiecare elevă va avea să mai plătească: pentru biblioteca şcolară 1 cor.; pentru anuar 2 cor.

Taxele de înscriere, medicină, anuar şi pentru bibliotecă se vor plăti la mâna directoarei şcolii deodată cu înscrierea. Tot la directoara şcolii va trebui plătită lunar şi anticipativ taxa de pian.

Elevele externe vor plăti didactru 60 cor. la an, care asemenea se va plăti anticipativ, în 4 rate egale de câte 15 cor. şi anume: rata I la înscrierea din Septemvrie, rata II la 1 Nov., rata III la 1 Febr. şi rata IV la 1 April al anului şcolar, deasemenea la mâna directoarei şcoalei.

Elevele externe, cari se înscriu mai târziu, au să plătească întreg didactrul, iar elevele primite în internat mai târziu, vor avea să plătească didactru numai pe timpul întârzierii.

Elevele interne, cari ar absenta din internat în decursul anului şcolar din cauză de morb său din alte cauze, — fie absentarea mai lungă ori mai scurtă, — vor avea să plătească întreagă taxa de întreţinere, dar numai în cazul când eleva respectivă, pe lângă toate că va fi absentat, ar putea fi admisă după lege la examen public ori privat.

Elevele, cari ar intra mai târziu în internat, vor avea să plătească întreagă taxa, care cade pe cvartalul în care vor fi primite în internat.

In clasa I civilă se primesc eleve cari dovedesc, că au absolvat cu succes 4 clase elementare ori, în lipsă de certificat școlar, vor presta examenul de primire.

In celelalte se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes clasele premergătoare la școală de categoria școalei civile.

Absolventele clasei a VI-a elementare se primesc, pe baza unui examen de primire, în clasa corespunzătoare etății lor și rezultatului dovedit la examenul de primire.

Elevele, cari se înmatriculează pentru primadată la școală, au să producă: extras de botez (din matricula bisericească), atestat școlar din clasa precedentă și certificat de revaccinare; — celelalte eleve au să prezinte numai atestatul școlar.

Fiecare elevă internă are să aducă cu sine: 1 saltea (mădraț), un covorel lângă pat, 2 perini cu 4 fețe, 1 plapoma cu 2 cearșafuri de desupt (lepedee) și 2 cuverturi albe (acoperitoare de pat), 6 bucăți de rufe, schimburi din fiecare și anume: 6 cămeși, 6 camizoane, 6 pantaloni, 6 părechi de ciorapi, 4 rochițe, 12 batiste, 6 ștergare, 3 serviete, toate cu monograme proprii, apoi tacâmuri: cuțit, furculiță, lingură mare și linguriță, 2 pahare (1 pentru beut, iar altul pentru dinți), 1 lavor (lighian), 4 cârpe pentru șters lavorul; perie de cap, de dinți și de haine; peaptăn și foarfeci, haină de port și patru șorțe negre, 1 palton (haină de iarnă), o pelerină vânătă, 2 părechi de ghete și 1 ploier.

Afară de acestea, fiecare elevă internă ori externă, îndată dela începerea anului școlar are să se provadă cu recerutele manuale și recvizite de învățământ, și cu recvizitele de scris, de lucru de mână (și de muzică cine voiește).

Pentru lucrul de mână și pentru alte trebuințe se va depune, la mâna directoarei internatului, o sumă oarecare de bani, despre care se va purta socoteală.

Elevele la înscriere au să fie însoțite de părinții sau îngrijitorii lor.

In privința uniformei, care va fi modestă, se vor lua la vremea sa dispoziții din partea directoarei internatului, ca să fie cât de ieftină și bună.

Prelegerile se vor începe fără nici o amânare în 24 August (6 Septemvrie), și dela acest termin elevele vor putea fi primite numai cu concesiune specială din partea Consistorului diecezan.

Arad, din șed. cons. dela 7/20 Iunie 1912.

Consistorul rom. ort. din Arad.

Dela „Fundațiunea pentru ajutorarea ziariștilor români din Ungaria“.

Epitropia fundațională, întrunită în ședința sa din 15 Iulie a. c., a constatat și a hotărât următoarele:

I. A constatat, că fundațiunea s'a sporit în decursul semestrului prim al anului curent cu următoarele sume:

1. Interesele donațiunii Dr. Ioan Mihu	K	1.069 02
2. Diverse contribuiri dela particulari	K	231 44
3. Venite din confer. publice	K	1.001 80
4. Donațiuni dela corporațiuni	K	75·—
5. O acție de bancă dela un anonim	K	100·—
6. Donațiuni dela bănci	K	3.409·44
7. Diverse interese de depuneri	K	39 75
Total	K	5.926·55

Starea fundațiunii la 30 Iunie a. c. este:

1. Donațiunea Dr. Ioan Mihu	K	26·534·42
2. Donațiuni diverse	„	5.135·87
Total	K	31.670 29

II. A constatat mai departe, că din semestrul trecut are să se mai transpună fundațiunii:

1. Venitul conferenței dlui Dr. V. Onișor, Cluj.

2. Venitul conferenței dlui Dr. Braniște, Caransebeș.

3. Venitul broșurii „Misiunea Episcopilor Ademovici și Bob“ de Dr. Ioan Lupaș.

După informațiunile primite, venitele acestea trec peste suma de K 1000.

III. S'a decis ca și în jumătatea a doua a anului acestuia să se continue cu stăruință augmentarea fundațiunii prin conferențe, reprezentațiuni etc., în care scop Epitropia se va adresa la diferiți particulari și corporațiuni să ia inițiativa în scopul numit.

IV. Dl Dr. Valeriu Braniște a fost încredințat să facă pașii necesari, ca și sumele adunate odinioară de „Gazeta Transilvaniei“ și „Tribuna“ pentru ziariști să fie transpuse la fundațiune. Având în vedere, că suma adunată prin „Gazeta Transilvaniei“ e o suma mai mare, și cu considerare la meritele fericitului Dr. Aur. Mureșianu, suma din chestie s'a decis să se administreze și augmenteze sub numele acestuia.

V. Având în vedere necesitatea imperioasă, ca fundațiunea să ajungă cât mai curând suma de K 50.000, cu care să se poată înactiva, și având în vedere că desigur se vor afla și filantropi, cari să contribue și cu sume mai mari în favorul fundațiunii, s'a decis ca sumele donate de cel puțin K 5,000 să se administreze separat sub numele donatorilor respectivi.

VI. S'a decis să se lucreze un regulament, prin care să se normeze modalitățile de ajutorare din fundațiune și s'au rezolvit diverse chestiuni administrative.

Sibiiu, la 16 Iunie 1912.

NOUTĂȚI.

Examenele principelui Carol. Patru zile au durat examenele principelui Carol, sub presidenția înaltă a Maiestății Sale regelui Carol, care a urmărit cu neobosită atențiune răspunsurile tinărului prinț. In urma examenelor strălucite, date în fața comisiunei, s'a eliberat principelui diploma de bacalaureat. Regele a felicitat călduros, îmbrățișând în fața comisiunii, pe augustul său nepot.

*

Congres pentru instrucțiunea morală pedagogică. Din 22 până în 27 August a. c. se va ținea în Haaga al doilea congres internațional pentru învățământul moral pedagogic. Ungaria va fi reprezentată la congres prin mai mulți profesori atât dela universitate, cât și dela școlile secundare.

*

Hotărâre cuminte. Mai multe comitate din nordul Ungariei au întocmit un regulament, care oprește pe copiii sub cincisprezece ani de a cerceta cârciumele și alte localuri publice. Ministrul de interne a aprobat hotărârea.

*

Organizarea poliției. Consilierul ministerial, Francisc Pekáry, dela ministeriul de interne, face un turneu prin țară, pentru a studia la fața locului organismul poliției în provincie și lipsurile siguranței publice. Este vorba de lucrările unei reforme în organizarea poliției din provincie, — cu care se ocupă de prezent ministeriul de interne.

*

Reforma locuințelor în Franța. Președintele Fallières, în urma mizeriilor de locuință ce stăpânesc în capitala Franței, a semnat proiectul de lege care împuternicește consiliul comunal să ridice un împrumut de 200 milioane de franci pentru clădirea de locuințe ieftine. Chiriile acestor locuințe se stabilesc prin lege. Familiile cu copii numeroși vor fi preferite la închirierea caselor.

*

Pentru masa studenților. Absolvenții de acum 15 ani ai gimnaziului nostru brașovean, cu prilejul întrunirii lor din zilele acestea la Brașov, au dăruit pentru masa studenților suma de treisute de coroane.

*

In vacanțe. Revista sibiană *Luceafărul* a luat vacanțe: în cursul lunilor de vară, Iulie și August, va apărea numai odată pe lună. In schimb va da cetitorilor două numere mai voluminoase.

*

Separarea elevilor creștini de elevii evrei. Consiliul școlar al orașului Cernăuț a hotărât, ca pe viitor școlarii creștini germani din acest oraș să fie primiți în anumite școli din Cernăuț, unde cu ziua de 1 Septemvrie a. c. nu se vor mai primi copii de confesiune evreească. Impotriva acestei hotărâri a protestat minoritatea necreștină a consilierilor comunali din Cernăuț.

*

Alcoolismul în Petersburg. Au apărut tocmai acum câteva date îngrozitoare despre respândirea alcoolismului în capitala Rusiei. Conform cifrelor apărute, în Petersburg se consumă anual 4.5 milioane de vedre de rachiu, în valoare de 35.5 milioane de ruble. Pe fiecare locuitor al capitalei se vine cam o vadră și jumătate, în preț de 14 ruble. In ultimii 18 ani s'au constatat 84 217 cazuri de moarte produse de băuturi alcoolice; în termin mediu sunt 4678 cazuri de moarte pe an. Se mai constată, că partea cea mai mare din sinucideri s'a comis în stare de beție.

*

Să contribuim la fondul ziariștilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit și econ Ardeleana“ în Orăștie-Szászváros.

*

† **Eugenia M. Pintea** născ. **Mircea**, a încetat din viață în 4/17 Iulie a. c. la 2 ore din zi, după lungi și grele suferințe, în etate de 37 ani și al 15-lea an al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale defunctei se înmormântează astăzi Vineri în 19 Iulie, la 2 ore p. m. în cimiterul bisericii ort. române din Cața. Odihnească în pace!

*

Memoriile ex-sultanului. Fostul sultan Abdul Hamid, cum anunță un ziar parisian, a terminat scrierea memoriilor sale. Cartea cuprinde istoria domniei întregi a lui Abdul Hamid. Se vor publica unele date, care au să producă mare senzațiune.

*

Monete defectuoase. In curând vor fi scoase din circulație monetele à un florin de argint. De prezent circulează un număr considerabil de asemenea monete, care s'au întrebuințat ca salbe sau ca alte împodobiri ale țărancelor; — astfel de monete sunt defectuoase, și se pot schimba sau rescumpăra numai cu 1 cor. 20 fileri, în loc de 2 coroane.

*

Perderile japonezilor în răsboiul cu rușii. Guvernul japonez a publicat o statistică a pierderilor suferite în răsboiul cu rușii. In luptele principale, afară de pierderile dela asediul Port Arturului, au căzut 130,086 soldați, între cari 29.014 morți. Numerele acestea se distribue pe luptele dela Kinceau, Vafangu, Dahiceao, Șaho, Sandepu și Mucden. Lupta din urmă, care a durat 22 de zile, a costat viața a 16.404 soldați, (între cari 555 ofițeri) și 53 655 răniți, între ei 1799 ofițeri. Asediul Port Arturului a durat din 26 Iulie până în 6 Decemvrie; aici au pierdut japonezii 42.085 morți și răniți, între cari erau 1628 ofițeri.

*

Numărul miliardarilor. Un ziar francez publică un articol despre miliardari, și arată că în realitate există foarte puțini oameni atât de bănoși. Toți miliardarii din lume ar putea fi numerați pe degetele dela o singură mână. Ziarul francez afirmă, că sunt numai *trei* miliardari și toți trei sunt americani: *Rockefeller, Carnegie* și Pierpont *Morgan.* Omul cel mai bogat din lume este indiscutabil Rockefeller, care dispune de o avere de patru miliarde de mărci; regele oțelului Carnegie are „numai“ un miliard; — ar fi însă desigur multimiliardar, dacă de 20 de ani n'ar fi dăruit o mare parte a uriașelor sale venite pentru scopuri de binefacere; în sfârșit, Morgan are tot „numai“ un miliard. — In Europa nu este nici un singur miliardar, decând casa Rothschild și-a împărțit averea între membrii săi din diferite capitale și orașe. Persoane care au o jumătate sau un pătrar de miliard sunt cam o sută; oameni cari au între 50 și 100 de milioane, sunt peste două mii..

*

Excursiune. Reuniunea sodalilor români din Sibiiu învită la *excursiunea de vară* ce o va aranja Dumineca, la 21 Iulie st. n. a. c. în Dumbrava Sibiiului. Plecarea în corpore și cu muzica din Bratei în frunte, se va face la orele $7^1/_2$ dimineața dela localul Reuniunii. La caz de timp nefavorabil excursiunea se amână pe Dumineca din 28 Iulie n. a. c. Prețul participării: Pentru domni 1 cor., pentru dame 50 bani, în care se cuprinde și taxa pentru dans.

*

Concert în Făgăraș. Societatea de diletanți români *Progresul* din Făgăraș învită la concertul, ce se va aranja Vineri în 26 Iulie st. n. 1912 în sala dela „Hotel Paris“ (Sorea) în Făgăraș, cu concursul dlor Ștefan Mărcuș, Ionel Crișan, bursieri ai „Societății pentru fond de teatru român“, și al dșoarei Aurora Barbu, elevă a Academiei de muzică din Viena. Inceputul la 8 ore seara. După producțiune urmează dans.

*

Concert în Sebeșul săsesc. Artiștii St. Mărcuș și I. Crișan, foști bursieri ai „Societății pentru fond de teatru român“, vor da în Sebeșul-săsesc un concert Marți în 23 Iulie n. în pavilionul de vară dela hotelul „La leul de aur“. Biletele de intrare se vând în prăvălia dlui Cornel Isac, piața mică. Inceputul la orele 8 sara. — După concert urmează joc.

*

Serată în Turda. Tinerimea română din Turda și împrejurime învită la serata dansantă, ce o aranjează Dumineca în 28 Iulie st. n. 1912 în Reduta Orășenească din Turda, cu concursul trupei artistice, conduse de dl Aurel P. Banuțiu. Venitul net este destinat pentru „Fondul de teatru român“. Inceputul la 8 ore seara.

Cărți și reviste.

Transilvania, revista Asociațiunii, nr. III—IV din 1912, cuprinde: Dr. I. Matei: Vieața femeilor în trecutul românesc. Acrente Banciu: Material pentru studiul dialectelor române. Ioan Bretu: Monografia școalei greco-orientale române din Tilișca. M. Străjanu: Hermann și Dorothea. I. E.: Cooperativele sătești. A. Crișan: Documente istorice. Dr. Nicolae Drăgan: Dări de seamă. Insemnări: Despărțământul Giurgeu al Asociațiunii. Cât cheltuește Ungaria pentru agricultură de O. C. T. și V. P. Partea oficială: Ședințele comitetului central.

*

Cosinzeana, revistă literară ilustrată săptămânală, Nr. 28—1912, a apărut cu următorul cuprins: Ion Dragoslav: Lotul universal, nuvelă. A. Cotruș: Drumul eroilor, poezie. G. Courteline - Adrian Corbul: Dispensat de cravată, schiță. Vasile Stoica: Rentors, poezie. Miorița Cicoare: Cântec, poezie. A. Fogazzaro - D. Tomescu: Misterul poetului, roman. Leontina Ciura: Carageale în Blaj. Ghicituri. Ilustrații. — Abonamentul e 12 cor. la an. Intre abonații cari își plătesc abonamentul înainte pe un an întreg, se sortează la sfârșitul anului opt biblioteci à 25 cor.

*

Anuarul XLVIII, al gimnaziului gr. or. român din Brașov, al școalei reale și al școalelor centrale primare, pe al 62-lea an școlar, 1911—12, publicat de *Virgil Onițiu*, director, tip. A. Mureșanu: Branisce & Comp. Brașov 1912. In partea întâi cuprinde descrierea Internatului școalelor noastre medii brașovene, făcută de profesorul gimnazial Ioan Petrovici. In partea a doua sunt știrile școlare. Corpul didactic la gimnaziu stă din 14 profesori, la școala reală din 6 profesori. Biblioteca centrală are 14.262 volume și 7842 fascicole, în preț de 27.485 coroane. Bibliotecile de clasă au 2957 volume. Societatea de lectură Ioan Popescu, cu 146 de membri, a fost condusă de profesorul V. Neguț. La examen de maturitate s'au admis 42 de elevi, au trecut examenul 28, ceilalți sunt corigenți ori respinși. Școlari matriculați la gimnaziu 307, la reale 79, laolaltă 386.

Mersul trenurilor în Sibiiu.

I. Plecare.

1. La *Ocna*, băi: 2 d. a., 3·30 d. a., 9 08 seara. Dumineca și în serbători mai pleacă la 9·00 nainte de ameazi. Circulează până în 15 Sept.

2. Către *Copșa*, Ocna (Budapesta, Brașov, Cluj): 7·46 dim., 7·04 seara.

3. Către Copșa, Ocna (Budapesta, Brașov, Vinț) 1 d. a.

4. Către Copșa, Ocna (Brașov, Cluj, Arad, Budapesta) 4·34 d. a., 11·10 noaptea.

5. La *Vinț*, Săliște: 10·35 n. de a.

6. Către Vinț, Săliște (Budapesta, Oradea, Teius): 3·05 noaptea.

7. Către Vinț, Săliște (Budapesta, Arad, A. Iulia): 7·34 dim., 4·51 d. a.

8. Către *Făgăraș* (T.-roșu, Brașov) 4·20 noaptea.

9. Către Făgăraș-Brașov: 1·42 d. a.

10. Către *Turnu roșu* (Căineni): 4·06 noaptea, 12·56 d. a., 4·42 d. a.

11. Către *Agnita* (Sighișoara): 7·43 dim., 4·08 d. a.

12. Către *Cisnădie*: 5·21 dim., 7·30 dim., 1·29 d. a., 9·13 seara. (Dumineca și în serbători mai pleacă la 3·56 d. a. Circulează până în 15 Sept.)

II. Sosire.

1. Dela *Ocna*, băi: 3.17 d. a., 6.11 seara, 10 48 noaptea. Dumineca și în sărbători mai sosește la 11·28 n. de a.

2. Dela *Copșa*, Ocna (Budapesta, Brașov, Cluj) 11·55 n. de a., 5 22 d. a., 8·40 seara.

3. Dela Copșa, Ocna (Budapesta Cluj): 7 25 dim.

4. Dela Copșa, Ocna (Budapesta, Cluj, Arad, Brașov): 3·55 noaptea.

5. Dela *Vinț*, Săliște (Budapesta, Arad, A-Iulia): 6·40 dim., 11·39 n. de a., 4·29 d. a., 9·03 noaptea.

6. Dela *Făgăraș* (T. roșu, Brașov): 7·16 dim.

7. Dela Făgăraș (Brașov): 8·59 seara.

8. Dela *Turnu roșu* (Căineni): 3·37 d. a., 10·27 noaptea, 11·50 n. de a.

9. Dela *Agnita* (Sighișoara): 6·46, dim., 2·36 d. a.

10. Dela *Cisnădie*: 7 dim., 1·18 d. a., 3·22 d. a., 10·44 noaptea, (Dum. și în serb., până în 15 Sept., mai sosește la 8·03 seara).

„Reuniunea română de înmormântare din Sibiiu“,

recomândă cu toată căldura binevoitoarei atenţiuni a numărosului nostru public din Sibiiu şi din provinţă

Intreprinderea proprie de înmormântări,

bogat sortată cu tot soiul de obiecte trebuincioase la înmormântări, între cari **sicriuri, cununi, acoperitoare, ghete** (păpuci), **felinare, cruci, care funebre** etc.

Prăvălia Reuniunii

Strada Quer Nr. 3,

(casa fabricantului G. Moess) să găseşte sub îngrijirea dnului **Ioan Roman** (patronul salonului de barbierie din strada Quer — Poplăcii mici — Nr. 4), care stă la dispoziţie în toate afacerile privitoare la înmormântări, fie în Sibiiu, fie la transportarea de morţi afară de Sibiiu.

Inmormântări să fac de clasa I-ă, a II-a şi a III-a. Inmormântarea membrilor răposaţi ai Reuniunei să face cu preţ redus! Comandele să îndeplinesc cu prevenire şi cu toată punctualitatea. (197) 2—

Intreprinderea să îngrijeşte de trăsuri, de tot soiul de tipărituri, ca redactarea şi tipărirea anunţelor funebre etc. etc.

Cum venitul curat al întreprinderii e menit să înmulţască fondul „Azilului“ pentru adăpostirea orfanilor şi neputincioşilor nostri scăpătaţi, preoţimea, dăscălimea şi ceialalţi cărturari ai nostri, sunt rugaţi a stărui pentru înscrierea de membri la Reuniune cu taxa de cor. 2 de înscriere şi 60 bani după cazul de moarte al câte unui membru şi pentru a se folosi de întreprinderea noastră în cazuri de înmormântări.

Pentru biroul Reuniunii:

Pant. Lucuţa, prezident-director.
Romul Perian, cassar.
Vic. Tordăşianu, secretar.

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atenţiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane şi pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu preţuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de şcoală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

(411) 18—

Ocaziune foarte rară!

Din depozitul unei fabrici mari mi s'au încredinţat spre vânzare mai multe mii de

Velinţe (cearceafuri) de durmit din flanel Tigru

cu borduri frumoase colorate. Cearceafurile sunt folosibile pentru orice casă, sunt calde şi trainice, circa 190 cm. lungi şi 140 late. Comandaţi-vă numai decât

4 bucăţi de Velinţe (cearceafuri) de durmit din flanel Tigru

pentru suma de **Cor. 9·85.**

cu pachetare şi porto fără altă supraplătire trimise franco acasă. Cu conştiinţa liniştită pot adeveri, că fiecare care comandă va fi pe deplin mulţămit şi cu toată încrederea. Dacă nu corespunde se schimbă. (171) 3—6

D-şoara **Margareta Ahrens,** Wiesbaden, Waterloostrasse 4.

AVIZ!

Am onoare a aduce la cunoştinţa onor. public, că în timpul absenţei mele de 5 ani, am studiat curăţitul şi coloratul vestmintelor în mai multe fabrici mari în străinătate, precum şi la fabrica domnului G. L. Schmidt în Bucureştii. Reîntors de acolo m'am aşezat în

SIBIIU,
strada Măcelarilor Nr. 5 şi strada Crucii Nr. 14,

unde am deschis cu **1 Iulie 1912**

o Vopsitorie şi spălătorie chimică cu aburi.

La acest fapt doresc a atrage atenţiunea onor. public. Primesc orice vestminte spre **colorat, curăţit** şi **spălat** în abori pe lângă executare conştienţioasă. Mai departe **costume de bărbaţi, dame** şi **copii,** de **bal** şi **teatru, preoţeşti** şi de **militari,** precum şi toate felurile de **stofe de mobile, covoare, dantele, gardine, blănării, pene de pălării, decoraţiuni de dantele** şi **mătasă, mănuşi de glacé** şi **svediene, umbrele** şi **lucruri de mână. Curăţirea albiturilor fine** şi **de trusouri. Gulere** şi **manjete** să spală cu aburi, făcându-le albe ca zăpada şi lustruite ca oglinda.

Pentru binevoitorul sprijin al onor. Public, să roagă

cu toată stima: **K. Meixner.**

(164) 2—3

Prima şi cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote şi scaune de clopote din fier bătut.

Infiinţată la anul 1822. Sighişoara, piaţa de sus Nr. 47.

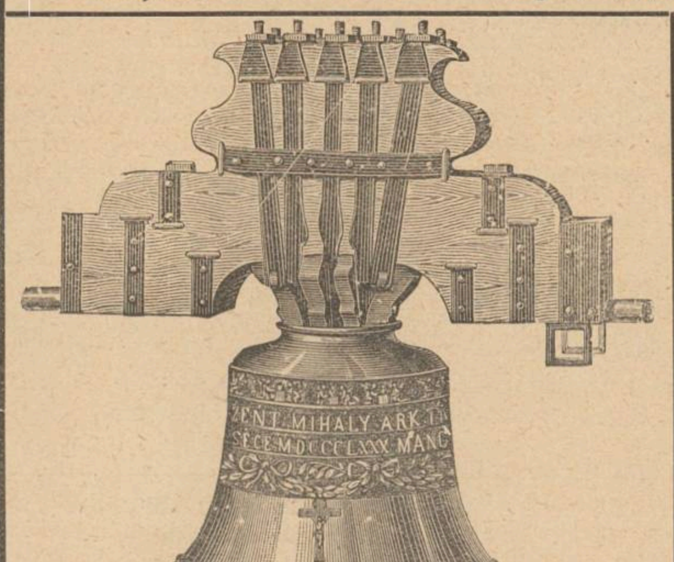

o firmă ce există dela anul 1822 şi se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericeşti a lifera şi repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum şi clopote cu sunet armonic. Face şi scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază şi în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi şi în rate.
(104) 10—24

REVERENZI!

Premiat:

ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE ROMA 1911
INTERNAZIONALE AGRICOLA INDUSTRIALE ROMA 1911

Expoziţia internaţională de modă, Paris 1911: Grand Prix şi m. de aur.

La „Croitoria Universală“ I. PETRAŞCU

Sibiiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune şi fine stofe se primesc şi execută

Reverenzi pentru on. preoţi

în cele mai bune condiţiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid şi grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Preţuri moderate. (472) 11—

Sprijiniţi industria română.

Premiat:

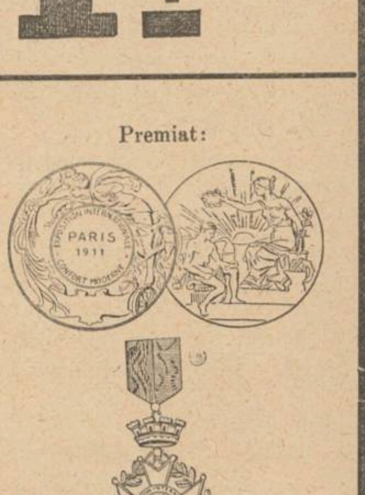

Expoziţia universală din Roma 1911: Grand premiu şi med. de aur.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Nr. 139/1912. (217) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis. de cl. III. **Chitid** din protopresbiteratul Haţegului, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi se vor prezentà în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică spre a cânta, cu vânta sau celebra.

Haţeg, la 2/15 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Haţeg în contelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 104/1912. (222) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învăţător la şcoala noastră confesională gr.-ort. rom. din **Bălan**, protopresbiteratul Unguraş se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 100 cor. din repariţia dela popor, 900 cor. ajutor dela stat, 50 cor. relut de cvartir şi grădină în natură.

Preferite vor fi învăţătoarele.

Reflectanţii la acest post au a-şi înainta rugările lor concursuale, instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral al tractului Unguraş în terminul deschis şi a se prezenta în comună şi biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Bălan, la 21 Iunie 1912.

Victor Both **Ioan Georgea**
par. preş. com. notar.
Văzut. **Pavel Roşca**
protopresbiter.

Nr. 490/1912. (225) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Blaşfalăul de jos**, tractul Bistriţei se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental de 1000 cor. şi anume 600 cor. din repartiţie dela popor, iar 400 cor. se vor cere întregire dela stat pe baza documentelor celui ales. — Cortel în natură. — Grădină. — Pentru conferinţele învăţătoreşti 12 cor., iar pauşal scripturistic 10 cor. Pentru lemne de foc din care este a se încălzi şi şcoala 48 cor.

Alesul este obligat a instrua atât în şcoala de toate zilele, cât şi în cea de repetiţie şi a cânta cu elevii şi adulţii în Dumineci şi sărbători liturgia în biserică, apoi va conduce şcoala de pomărit.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta rugările instruate cu documentele de lipsă în terminul indicat la oficiul protopresbiteral gr.-or. în Besztercze — Bistriţa şi în vre o Dumineca sau sărbătoare se pot prezenta în comună spre aşi arăta aptitudinele şi a face cunoştinţă poporului.

Bistriţa — Besztercze, 1/14 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter.

Nr. 640/1912 prot. (223) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţătoriu la şcoala confesională gr.-or. română din comuna **Ilimbav**, protopresbiteratul Agnitei, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundametal 1000 cor., dintre care 520 cor. dela stat, 400 cor. dela comuna politică, 80 cor. din aruncul de 5% după darea directă dela credincioşii bisericei; cvartir în natură în edificiul şcoalei de azi, care după zidirea şcoalei celei nouă va rămânea întreg ca locuinţă de învăţător; grădină în natură. Cvincvenalele de câte 100 cor., trei sunt deja asigurate dela stat. La I. şi II. cvincvenal mai contribue poporul cu câte 100 cor. Cvincvenalele se vor socoti însă numai după serviciul prestat la această şcoală. Invăţătorul ales e obligat să instrueze băieţii în cântările liturgice şi să cânte cu ei în biserică în Dumineci şi sărbători.

Se notează că concurenţii cari vor avea desteritatea de a cânta la serviciul divin, vor fi preferiţi. De aceea se recere ca să se prezinte în vre-o Dumineca sau sărbătoare la serviciul divin spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul.

Doritorii de a ocupa acest post să înainteze la oficiul protopopesc subsemnat rugările lor instruite cu estras de botez, atestat despre studiile premergătoare, absolutor de pedagogie şi diploma de învăţător, eventual şi alte documente recomandătoare.

Agnita, în 3 Iulie 1912.

In înţelegere cu comitetul parohial.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 105/1912. (224) 1—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobat de Prea Ven. Consistor arhidiecezan Nr. 3277 Ep. 1912 prin aceasta să publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere zidirea bisericii gr.-ort. rom. din **Bălan**, tractul Unguraş.

Licitaţiunea se va ţinea în **4 August st. n. a. c.** la oarele 11 a. m. în edificiul şcoalei confesionale gr.-ort.

Preţul de strigare este 12.547 cor. 98 fil. Comuna bisericească va da piatra, lemne de ars, cărămida, năsip, var, celalalt material trebuincios îl va da întreprinzătoriul, având însă comuna bis. al transporta dela gara Surduc sau Jibou.

Licitanţii sunt datori a depune 10% vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Planul, preliminariul şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Licitanţii nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese sau diurne pentru câştigarea informaţiunilor la faţa locului, precum nici pentru participarea la licitaţiune.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a alege dintre minus oferenţi fară considerare la suma oferită.

Bălan, la 22 Iunie st. v. 1912.

Victor Both **Ioan Georgea**
preş. com par. notariu.
Văzut. **Pavel Roşca**
protopresbiter.

Nr. 527/1912. (200) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a primei catedre de învăţător la şcoala noastră confesională din comuna **Rotbav**, tractul protopresbiteratului Braşov, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela cea dintâi publicare în „Telegraful Român“.

Invăţătorul ales şi întărit va avea:

1000 coroane salar fundamental plătit în rate lunare anticipative dela biserică, cvartir în natură, în casele bisericei de sub Nr. 5, $^1/_4$ jugăr de grădină şi drept de cvincvenalele legale, plătibile de asemenea din cassa bisericei.

Invăţătorul va fi dator, fără remuneraţie specială, se instrueze tinerimea de repetiţie şi adultă în cântările bisericeşti şi poporale, să formeze cor împreună cu învăţătorul al doilea şi să cânte Dumineca şi sărbătoarea în biserică.

Doritorii au să-şi înainteze rugările lor conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral şi să se prezinte în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică, ca să-şi arete destoinicia în cântări.

Braşov, în 23 Iunie 1912.

In conţelegere cu comitetul parohial oficiul protopresbiteral al tractului Braşov.

Dr. V. Saftu
protopop.

Nr. 394/1912. (203) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională greco-or. română din **Abrud**, protopresbiteratul Abrud, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar 1000 cor. în rate lunare anticipative din cassa bisericii, cuartir în natură şi relut de grădină 20 cor.

Invăţătorul ales va fi dator să ţină strană la utrenie, iar la sf. liturgie să cânte cu copiii fără altă remuneraţie.

Invăţătorul care va avea cvalificaţia de a instrui şi conduce corul bisericesc deja existent, va fi preferit şi deosebit remunerat.

Concurenţii sunt datori a se prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul, iar petiţiile de concurs instruite conform normelor din vigoare, să le trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Abrud, 24 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral în înţelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 398/1912. (210) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc la şcoala noastră confesională din **Curtuiuşul mic** (Kiskőrtvélyes), protopresbiteratul Cetăţii de peatră, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

200 cor. din repartiţie dela popor;

100 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan, 700 cor. se vor cere cu ajutor dela stat pe baza documentelor învăţătorului ales; cvartir corespunzător legii în edificiul şcoalei; grădină în mărime de 909 st. ☐ şi lemne de foc: o jumătate sesiune urbarială din cari se va încălzi şi sala de învăţământ.

Cel ales să îndatorează a provedea învăţământul şi în şcoala de repetiţie, a forma cu elevii cor bisericesc cântând cu ei la sf. liturgie în dumineci şi sărbători.

Reflectanţii la acest post au a-şi înainta rugările concursuale instruate conform normelor în vigoare în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se prezenta în comună în biserică pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Lăpuşul unguresc, la 25 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cetăţii de peatră în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Andrei Ludu
adm. protopop.

Nr. 395/1912. (204) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Abrudului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Trâmpoele**, cu salar de 800 cor. din repartiţie, iar pentru rest se va cere întregire dela stat.

Cvartir în natură, relut de grădină 20 cor. şi 3 stângini lemne de foc.

2. **Valea-Dosului**, cu salar de 800 cor. din repartiţie, restul întregire dela stat sau dela ven. Consistor.

Cvartir în natură şi relut de grădină 20 cor.

3. **Vârtop**, cu salar de 600 cor. din cassa bisericii, iar restul din ajutorul cerut dela stat.

Cvartir în natură şi relut de grădină 20 cor.

Invăţătorii aleşi sunt datori a ţinea strană în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu copiii la sf. liturgie.

La cvincvenale se poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere la aceste şcoale.

Concurenţii sunt datori a se prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul, iar cererile instruite conform normelor din vigoare le vor înainta sabsemnatului oficiu, în terminul deschis.

Abrud, 24 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 126/1912. (209) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de învăţător şi al II-lea de învăţătoare, eventual şi aceasta de învăţător, la şcoala noastră confesională gr.-or rom. din **Hondol**, protopresbiteratul Devei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

a) Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt: salare fundamentale de câte cor. 1000 dela cassa bisericii, solvibile în rate lunare, cvartir în natură şi grădină.

b) Dela concurenţii să cere lângă cvalificaţiune legală, să mai aibă desteritatea de a conduce cor bisericesc, resp. îmvăţătoarea dexteritatea în lucrul de mână.

c) Ambii vor avea a instrua şi vor conduce în Dumineci şi sărbători pe elevi la biserică şi a cânta cu ei răspunsurile liturgice.

d) Conducătorul corului pentru care e în perspectivă o remuneraţie deosebită va avea a proba desteritatea sa prin atestat separat,

La cvincvenali aleşii pot reflecta numai după un serviciu de 5 ani la această şcoală amintind, această împrejurare în petiţiile de concurs.

Concurenţii vor înainta cererile instruate conform legilor în vigoare în terminul deschis la oficiul protopresbiteral al Devei şi să se prezinte în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Hondol, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 10 Iunie v. 1912.

Petru A. Mihuţ **Petru Vlad**
prezident. notar.
Dr. Ioan Dobre
protopop.

Nr. 577/1912. (201) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a catedrei a treia de învăţător la şcoala noastră din **Satulung** „Sfta Adormire“, protopopiatul Braşovului, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela cea dintâi publicare în „Telegraful Român“.

Invăţătorul ales şi întărit va avea:

1000 coroane salar fundamental plătit în rate lunare anticipative dela biserică, cvartir în natură, 20 coroane pentru $^1/_4$ jugăr de grădină; drept la cvincvenale, conform dispoziţiunilor regulamentului pentru organizarea învăţământului în şcoalele poporale.

Invăţătorul va fi dator, fără remuneraţie specială, să formeze cu elevi de şcoală cor şi să cânte Dumineca şi sărbătoarea în biserică.

Doritorii au să-şi înainteze rugările lor conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc şi să se prezinte în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică, ca să şi arete destoinicia în cântări.

Braşov, în 23 Iunie 1912.

In conţelegere cu comitetul parohial oficiul protopresbiteral al tractului Braşov.

Dr. V. Saftu
protopop.

Nr. 362/1912. (208) 2—3

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea posturilor de învăţători la şcoalele noastre confesionale din:

1. **Idicel-sat**, pre lângă următoarele emolumente:

a) Salar fundamental 600 cor. din repartiţie dela popor şi 400 cor., din ajutor dela stat pentru dobândirea căruia sau înaintat rugările de lipsă, cvincvenalele se vor cere dela stat, b) cvartir natural, c) grădină şi d) lemne de foc.

2. **Idicel-pădure**, pre lângă următoarele emolumente:

a) Salar fundamental 600 cor. din repartiţie pe popor şi 400 cor. precum şi cvincvenalele pe baza documentelor celui ales se vor cere dela stat, b) cvartir natural, c) grădină, d) lemne de foc din care se va încălzi şi sala de învăţământ.

Invăţătorii aleşi sunt îndatoraţi a propune elevilor cântările bisericeşti, ai conduce în toate Duminecile şi sărbătorile la biserică şi a cânta cu ei în cor răspunsurile dela Sf. liturghie, precum şi a instrua elevii de repetiţie fără altă remuneraţie.

Doritorii de a ocupa aceste posturi săşi înainteze rugările de concurs instruate conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar pentru a face cunoştinţă cu poporul au a se prezenta la biserică spre a cânta.

Reghin, (Szászrégen) 23 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral al tractului Reghin în conţelegere cu respectivele comitete parohiale.

Vasilie Duma
protopop.

Anunţ de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminariului de spese aprobat de Venerabilul Consistoriu arhidiecesan sub Nr. 14231 şcol. datto 17 Decemvrie 1909 se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere reedificarea şcoalei gr.-or. române din Braşov — Dârste, protopopiatul Braşovului.

Licitaţiunea se va ţinea **Duminecă în 29 Iulie st. v.** (11 August st. n.) a c. la 3 ore după ameazi în edificiul şcoalei. Preţul de strigare este 19,629 coroane.

După această sumă are să depună vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

Licitanţii pot fi numai persoane cualificate şi probate în această meserie.

Comitetul parohial îşi reservă dreptul de a alege dintre oferenţi pe acela în care va avea mai multă încredere fără considerare la suma oferită.

Planul preliminariului şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial.

Reflectanţii nu au dreptul a pretinde nici un fel de spese ori diurne penstu câştigarea informaţiunilor, precum nici pentru participarea la licitaţiune.

Licitaţiunea e verbală, însă oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător şi cu declaraţia oferentului că cunoaşte condiţiunile şi să supune lor, să primesc până la începerea licitaţiunei, cari sunt a se da la mână prezidentului comitetului parohial.

Se notează, că lucrările de reconstruire sunt a se pune în curgere la începutul lui Martie 1913.

Din şedinţa comitetului parohial ţinută în Braşov — Dârste la 24 Iunie v. 1912.

Ioan Broşu **Ioan Aldulea**
par.-preş. not. adhoc al com. par.
Aprobat: **Dr. V. Saftu**
(212) 2–2 protopop.

Nr. 8201 Plen. (216) 2—3

CONCURS.

In secțiunea pedagogică a seminariului arhidiecesan sunt vacante 2 catedre de profesori anume catedra pentru studiile: Pedagogia, Didactica și Metodica, Psyhologia, Istoria pedagogiei și școala practică și catedra pentru studiile: Aritmetica, Geometria, Sciințele naturale, Fisica, Chemia și Economia, pentru ocuparea cărora prin aceasta să publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Cererile de concurs sunt a se adressa consistoriului arhidiecezan provăzute cu următoarele documente:

1. Carte de botez că sunt români greco-orientali din patrie:
2. Testimoniu de maturitate dela vreo școală medie din patrie.
3. Absolutor teologic.
4. Diploma de profesor pentru institutele pedagogice de stat, sau diplomă de profesor pentru școalele medii cu studiile principale din grupele indicate.
5. Eventuale alte documente recomandătoare.

Cererile intrate după terminul concursual nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din ședința consistoriului arhidiecezan plenară ținută la 2 Iulie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 398. (219) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune lângă parohul Vasile Dobre din parohia de cl. III **Căpâlna** (Sebes Kápolna) se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt jumătate din venitele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții au să-și aștearnă cererile, instruite conform normelor din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 30 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Sergin Medean
protopresbiter.

Nr. 250/1912. (214) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis. de cl. a II-a **Vulcan** cu filia **Aninoasa** din tractul Hațegului, conform rezoluțiunei Prea Veneratului Consistor arh. dto 12 Iunie a. c. Nr. 6328 Bis., se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul amintit, iar concurenții pre lângă prealabila încunoștiințare a subsemnatului să se prezinte în parohie spre a cânta, predica ori celebra.

Hațeg, la 29 Iunie 1812.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 410/1912. (211) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III a **Potingani**, se escrie concurs repețit, a 4-oară, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele cuprinsă în coala B. pentru întregirea dela stat.

Petenții au a-și așterne rugările instruate conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral și cu prealabila încunoștiințare a acestuia să se prezinte în vreo Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta și cuvânta, respective celebra.

Brad, la 22 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasilie Dămian
protopresbiter.

Concurs.

Se caută un **candidat de profesor**, care a dat cenzura, sau cel puțin examenul fundamental din **fizică și matematică**, este sănătos și voește să ocupe în 1/14 Sept. a. c. un post de **pedagog** în internatul școalei medii ort. românești din Brașov.

Pedagogul ales va primi în cele 10 luni de școală toată proviziunea obișnuită în internat, o odaie separată și de atâtea ori câte 80 coroane, câte oare va avea să propună pe săptămână la școalele amintite (cam 7 oare). Afară de aceste oare de lecții datoria principală a pedagogului va fi să asiste în internat la oarele de studiu ale elevilor, să ia parte la excursiunile și jocurile lor și să fie totdeauna cu ei, de câte ori apar în corpore la masă, la festivități, la biserică și la alte ocaziuni.

Rugarea însoțită de atestatele recerute să se adreseze „Eforiei“ școalelor centrale ort. rom. din Brașov până **în 25 Iulie v. a.** c. și candidatul — dacă se poate — să se prezinte personal la subscrisul și la direcțiunea școalelor medii.

Brașov, din șed. Eforiei ținută în 25 Iunie v. 1912.

Dr. Vasile Saftu
(213) 3—3 protopop și președintele Eforiei.

Nr. 7323/1912 B. (186) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Vima-mică**, să escrie a doua oară coucurs din oficiu cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele parohiale.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și aștearnă rugările concursuale, instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis la of. protopresbiteral al cetății de piatră.

Sibiiu, 19 Iunie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 7434/1912 B. (182) 3—3

Concurs.

Pertru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Seleușul-mare** cu filia **Prod**, protopresbiteratul tractului Sighișoara, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele acestui post de capelan sunt jumătate din toate venitele parohiale.

Petițiunile se vor înainta instruate cu documentele prescrise de legile în vigoare în terminul indicat. Oficiul protopresbiteral al Sighișoarei îndatorându-se concurenții a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a fi cunoscuți poporului.

Sibiiu, 19 Iunie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 312/1912. (221) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Vulcez** și filia **Herepeia**, protopresbiteratul Deva — pe baza rezoluțiunei prea Veneratului Consistoriu Nr. 6720 Bis. 1912 să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele parohiale.

Concurenții își vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, și se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie spre a cuvânta și a celebra în sfânta biserică pe lângă ordinea stabilită în conțelegere cu protopresbiterul.

Deva, la 22 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 306/1912 prot. (220) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III a **Șaldorf**, protopresbiteratul Mediașului, în urma Preaveneratului Consistoriu Arhidiecezan de dto 8 Maiu 1912 Nr. 5388 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au ași înainta cererile concursuale subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat prezentându-se în vreo Duminecă ori sărbătoare și în biserică pentru a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Mediaș, la 26 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Romul Mircea
protopop.

Concurs.

Pentru liferarea de:

1. Pâne de grâu curat.
2. Franzele făcute din grâu curat cu lapte.
3. Fărină de grâu curat numărul 2 și 3.
4. Carne de vită.
5. Carne de vițel.
6. Carne de porc, și
7. Unsoare de porc, toate de **prima calitate** pentru alimetarea alor 220 — 250 elevi dela seminariul arhidiecezan teologic — pedagogic gr. ortodox român din Sibiiu în anul școlar 1912/13.

Doritorii de a reflecta la vre-una din acestea poziții să-și înainteze ofertele în scris, provăzute cu timbru de 1 cor. și sigilate până în **1 August st. n. inclusive** la subscrisul unde vor afla mai de aproape și condițiile speciale pentru încheierea contractului precum și alte informații necesare.

Ofertele întrate după terminul prefipt în concurs nu se vor lua în considerare.

Tot în acest termin să pot înainta în scris oferte pentru resturile de mâncare dela mese și dela culină.

Sibiiu, în 4 Iulie n. 1912.

Aurel Popoviciu.
(193) 3—3 spiritual și econom seminarial.

Nr. 1597/912 pret. (180) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **vicenotar** în comuna **Jinna**, (cercul Szerdahely, comitatul Szeben), dotat 1000 cor. salar anual prin aceasta public concurs și provoc pe reflectanții la acest post a-și înainta cererile lor instruite conform §-6 ort. I. din 1883, respective §-3 art. XX 1910 și cu atestatele despre serviciile lor de până acum, până în **3 August 1912**.

Cunoașterea în vorbire și scris a limbei românești se recere necondiționat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Szerdahely, la 30 Iunie 1912.

Primpretorul cercual:

Dr. Bruckner.

Nr. 405/1912. (195) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc împreunat cu postul cantoral la școala conf. gr.-or. română din **Iclandul-mare** protopopiatul Murăș-Oșorheiului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 400 coroane repartiție dela popor; usufructul de pe 12 jugăre pământ arător într'o tablă prețuit în 200 cor.; venitele stolare cantorale și usufructul de pe 3 jugăre pământ într'o masă lângă marginea comunei lor de clasa primă — computate toate venitele cantorale între cari și chiria casei cantorale în suma de 400 coroane. Total 1000 cor. Cuartir corespunzător în natură și grădină.

Alesul să îndatorează fără remunerație specială a conduce elevii la biserică în Dumineci și sărbători, a cânta cu ei la sf. liturghie formând cor bisericesc și ai instrua în grădinărit.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis și să se prezinte la biserică în vre o Duminecă sau sărbătoare spre a face cunoștință cu poporul.

Murăș-Oșorheiu, 20 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopop.

Nă. 7699/1912 árv. (218) 2—3

Edict de licitațiune.

Din partea subsemnatului scaun orfonal comitatens să publică că casa și curtea minorenilor Eugen Roman și consoții situată in piața comunei Săliște și cuprinsă în protoc. f. No 16 A † No—ord. I, Nro top. 30, 31 și în protoc. f. 17 A † ord. I Nro top, 32 să va vinde din mână liberă prin licitațiune publică în 2 Septemvrie 1912 nou la 10 oare a. m. în cancelaria oficiului primăriei comunale din Săliște.

Prețul de strigare e 50·000 coroane sub care preț realitatea nu se va vinde.

Doritorii de a lua parte la licitație au a depune în bani gata ori în libel de depunere un vadiu de 5000 coroane la mâna comisariului însărcinat de a efeptui licitația.

Condițiunile speciale să pot vedea în decursul oarelor de oficiu începând dela publicarea acestui edict până la ziua licitațiunii în espeditul scaunului orfanal comitatens și la primăria comunală din Săliște.

Sibiiu, la 6 Iulie 1912.

Scaunul orfanal comitatens:

Mangezius
președinte.

Nr. 7477 Bis. (205) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna de clasa a III-a **Almașul-mare Joseni**, tractul Geoagiului, se publică concurs din oficiu cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“ pre lângă emolumentele din coala B. despre ajutorul dela stat.

Suplicele concursuale instruate conform legilor în vigoare să se aștearnă la oficiul protopresbiteral al Geoagiului, având petenții cu restricțiunile regulamentari a se presenta în terminul deschis în comună la biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Sibiiu, din ședința consistoriului arhidiecesan ca senat bisericesc ținută la 19 Iunie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 504/1912. (185) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa 3-a **Șonfalău** cu filia **Adămuș**, din protopresbiteratul Târnavei, devenit vacant prin penzionarea bătrânului și neputinciosului paroh George Oprea, după un serviciu de 52 ani, la Ordinul Consistorial Nr. 12714 Bis. din 1 Noemvrie 1911 se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile instruite cu documentele prescrise de normele în vigoare (estras de botez testimoniul gimnasial absolutor clerical de 3 ani, atestat de cualificațiune preoțească, documente recomandătoare despre purtare și oficiul ce l'ar mai fi având undeva până acum); — la subsemnatul oficiu protopresbiteral, având a se presenta după încunoștiințarea protopresbiterului, cu observarea dispozițiilor din Regulamentul parohial §. 33 la biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare, spre a cânta, predica ori a oficia și cuvânta.

Cetatea-de-baltă, 13 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tract. Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 549/1912. (184) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa 3-a **Șilea-maghiară** cu filia **Feisa** din protopresbiteratul Târnavei, devenit vacant prin moartea parohului Petru Pop, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile instruite cu documentele prescrise de normele în vigoare (estras de botez, testimoniul gimnazial, absolutor clerical de 3 ani, atestat de cualificațiune preoțească, documente recomandătoare despre purtare și oficiul ce l'ar mai fi având unde-va până acum), — la subsemnatul oficiu protopresbiteral, având a se presenta după încunoștiințarea protopresbiterului, cu observarea dispozițiilor din Regulamentul parohial § 33 la biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare, spre a cânta, predica, ori a oficia și cuvânta.

Cetatea-de-baltă, 13 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tract. Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 375. (188) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Berghin**, cu salariu de 1000 cor., 400 cor. dela comuna bisericească și 600 cor. întregire dela stat.
2. **Colibi**, cu salariu de 1000 cor., 400 cor. dela comuna bisericească și 600 cor. întregire dela stat.
3. **Cacova** cu salar de 1000 cor, 400 cor. dela comuna bisericească și 600 cor. întregire dela stat.

Pentru fiecare cuartir și grădină.

Invățătorii aleși sunt datori să conducă în Dumineci și sărbători copii la biserică și să cânte cu ei la sf. liturghie.

Concurenții au să-și aștearnă cererile instruite conform normelor din vigoare, în terminul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeș, 18 Iunie (1 Iulie) 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Anul LX. Sibiiu, Marţi 10/23 Iulie 1912. *Nr. 73.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Obiecţionări greşite
în chestia de naţionalitate.

(Fine.)

4. „Alţii argumentează iarăşi astfel, că unitatea statului, ce e drept, nu poate fi asigurată prin meşteşugiri forţate şi prin dispoziţii şi măsuri politice, acolo, unde lipsesc condiţiile primordiale naturale, economice şi culturale. Dar prepotenţa economică şi culturală a maghiarimei, zic ei, e atât de mare, încât ea va putea isprăvi munca aceasta, care în Austria tocmai de aceea nu a putut fi isprăvită, unitatea limbei acolo tocmai de aceea nu a putut fi realisată, pentrucă au lipsit condiţiile primordiale amintite.

Fără a nega peste tot, că heghemonia maghiară e pusă pe baze cu mult mai sigure în Ungaria, decât heghemonia germană în Austria, părerea mea este, că argumentarea aceasta dă cu totul uitării o învăţătură foarte însemnată istorică. Anume, aceea, că Austria a fost stat german numai până ce naţionalităţile nu s'au deşteptat la conştienţa de sine, nu au întemeiat industrie şi comerciu şi prin aceasta o puternică clasă mijlocie naţionalistă. Dar îndată ce pe urma capitalismului şi a democraţiei s'a pus în curgere curentul acesta, nu numai ficţiunea statului german a fost sdrobită, ci elementul german şi-a perdut chiar şi rolul de conducere, fiindcă între împrejurările faptice i-a lipsit preponderanţa numerică economică şi culturală. Ungaria a esistat însă totdeauna în întreaga ei viaţă şi organisaţie, ca stat unitar, naţional, cu toate că jumătate din poporaţiunea ei e formată din naţionalităţi străine. Cum a fost aceasta cu putinţă? Astfel, că naţionalităţile secole dearândul au fost simple mulţimi jobăgeşti, analfabete şi lipsite de drepturi, iar clasa mijlocie nemeşască a naţionalităţilor s'a contopit cu totul în elementul maghiar, în momentul, în care vântul desrobirii jobagilor şi al egalităţii de drept a periclitat privilegiile „singurei nobilimi". Situaţia era deci aceea cu ocasiunea inaugurării erei constituţionale, că naţionalităţile au stat economiceşte şi în cele culturale cu mult îndărătul poporului maghiar, şi în lipsa de industrie, comerciu şi alte ocupaţii libere, nu aveau clasă mijlocie, care putea fi luată în seamă în mod serios, şi care s-ar fi putut pune în fruntea mişcărilor şi năzuinţelor naţionaliste. Inteligenţa naţionalistă, neînsemnată ca număr, a fost apoi terorisată ori cumpărată, iar poporul analfabet şi alcoolic, care tânjea pe vechiul seu pământ, era neputincios pentru câştigarea de drepturi politice şi de limbă.

In curs de jumătate de secol însă s'au ivit schimbări colosale în forţele economice şi de putere. Unii sunt de credinţa, că schimbările acestea au întărit numai prepotenţa maghiarimei, astfel, că acum politica liberală a lui Deák şi Eötvös se află în contrast cu raporturile faptice. Nu poate fi negat faptul, că maghiarimea întru adevăr s'a întărit şi s'a înmulţit în mod neobicinuit în acest jumătate de secol. Ba şi asimilaţia de limbă se poate lauda cu mari succese, pe acolo, pe unde marea maghiară a încunjurat insule mici naţionaliste, ori pe unde cultura mai înaltă orăşenească a atras spre sine pariile misere şi despoiate de drept ale satelor. Dar totuşi direcţia şovinistă valorează în mod cu totul greşit procesul acesta. Scapă anume din vedere, că capitalismul şi cultura a întărit, nu numai maghiarimea, ci şi naţionalităţile, în mod extraordinar, fiindcă slavă Domnului, legile desvoltării nu sunt croite astfel, ca diferitele popoare ale ţării să se poată ferici numai în detrimentul celorlalte.

Tocmai din contră: aceeaşi circulaţie de sânge din organismul naţional dă putere de viaţă centrului maghiar, ca şi periferiilor naţionaliste. *Şi faptul acesta e totodată cea mai adâncă causă a conservării statului nostru.* Deci aceleaşi motive, cari au întărit tot mai mult maghiarimea, au întărit şi naţionalităţile, li-au deşteptat conştienţa şi au dat viaţă organisaţiei pe care o au. S'a format o nouă clasă ţărănească, muncitoare, deşteaptă şi capabilă de cultură. Din fiii de ţăran s'au făcut industriaşi şi comercianţi. S'a format o clasă de mici cetăţeni şi alta de inteligenţi naţionalişti. Iar sutele de mii de ţărani, cari cetesc gazete, ştiu să gândească şi şi tem drepturile, cum şi zecile de mii din clasa industrială şi inteligentă, nu mai pot fi cumpărate, ori terorizate. Viaţa politică şi autonomă devine tot mai vie. Presa naţionalistă încă a făcut progrese uriaşe cu privire la pricepere şi la modul de a propaga ideile. Năzuinţele după minimul de esistenţă naţională sunt tot mai statornice şi mai vehemente. Abuzurile pe cari le face şcoala, administraţia şi domnia de clasă, prin apăsarea poporaţiunei naţionaliste, fiindcă e de limbă străină, fac, ca ţinuturile naţionaliste să se afle în continuă stare de fierbere primejdioasă. Ficţiunea unităţii limbei tot mai cu greu se poate susţinea în ţara, în care după datele oficioase statistice la anul 1900 se aflau încă mai bine decât şase milioane şi jumătate de cetăţeni, cari nu ştiau ungureşte. (Şi din cei ce ştiau, câţi oare vor fi rupt numai limba, fără să se poată folosi de ea în viaţă?)

5. Aceeaşi argumentare se continuă apoi astfel, că însaşi concepţia lui Deák-Eötvös e contrară politicei propuse de mine, fiindcă legea de naţionalităţi spune, că diferitele limbi usuate în ţară numai întru atâta pot fi întrebuinţate, întrucât ele nu periclitează unitatea statului, posibilitatea practică a administrării, şi punctuoasa eserciare a justiţiei! Dar legea lui Deák şi Eötvös a văzut şi înţeles destul de bine, că toate aceste principii mari şi însemnate nu sunt periclitate prin şcoala, în care se învaţă în limba poporului şi nici prin dreapta cerinţă, ca autorităţile şi judecătoriile, cari stau în atingere cu poporul, să vorbească cu poporul în limba acestuia!.

6. Mai este apoi un contraargument, adresat radicalismului maghiar. El sună cam astfel: Ungaria aceasta săracă nu-şi poate permite luxul de a cheltui pentru cultura naţionalistă atunci, când trebuinţele culturale ale poporului maghiar încă pot fi satisfăcute în mod foarte maşter. Acele slăbuţe milioane, pe cari le folosim pentru şcoala poporală, să le întrebuinţăm deci în întregime pentru ţinuturile maghiare.

Abstragând dela orice supremaţie maghiară, — cel puţin pentru scopul acesta e bună politica de astăzi, contrară naţionalităţilor. Abstragând şi dela aceea, că aceasta teorie a împărţirii de pradă în cercuri cât se poate de restrânse e cu totul incompatibilă cu trebuinţele de viaţă şi esistenţă ale statului modern de drept, teoria e chiar şi din punctul ei de vedere foarte miopă şi imposibilă. Anume, de aceea avem pentru scopuri culturale bani puţini, pentrucă domnia de clasă a marilor proprietari şi a usurarilor face cu neputinţă desvoltarea liberă a forţelor productive. Dacă s'ar face cu succes democratizarea ţării, am putea întrebuinţa spre scopuri culturale un budget cu mult mai ridicat, de es. prin introducerea progresivităţii la darea pământului şi prin secularizare, şi am putea satisface din budget nu numai trebuinţele maghiare, ci şi cele îndreptăţite ale poporaţiunei naţionaliste. Iar eliminarea organisaţiei feudale de acuma

---

FOIŞOARĂ.

Despre fericire.

Părerile altora.

De când e lumea, se vorbeşte de fericire; unii o doresc, alţii o invidiază; şi cu toate acestea, oamenii cei mai fericiţi sunt aceia, cari nu se gândesc la dânsa, cari n'ar şti să-ţi spue ce este acea „fericire", şi cari se bucură de dânsa fără a o cunoaşte.

Nimeni nu e atât de fericit sau de nenorocit, pe cât îşi închipueşte.

Câţi fericiţi s'ar putea face cu toată fericirea ce se perde şi se risipeşte în lume de cătră oamenii, cari se bucură de dânsa fără a o simţi şi fără a o înţelege.

De multeori zici: „Oh! ce drăgălaşă e căsuţa asta de ţară, acoperită cu trestie şi încunjurată de trandafiri şi de iasomie!" Opreşte-te însă şi uită-te bine. Dacă ai locui într'însa, n'ai mai vedea-o astfel.

Acela care caută pe lumea asta o fericire deplină, nu va găsi decât un pat acoperit cu spini.

Epicur, care ştia însemnătatea fericirii, şi care zicea că şi virtutea este o voluptate, sfătuia totdeauna pe discipolii săi să caute întunerecul şi să fugă de mulţime. Demostene dimpotrivă mărturisea, că era fericit numai atunci, când trecând prin piaţă auzea câte o precupeaţă spunând alteia: „Uite, ăsta e Demostene!"

Diocleţian, după ce abdicase dela imperiu, un oare cine îl sfătuia să se reurce la tron. El îi răspunse: „Se vede cât de colo, că nu cunoşti frumoasele lăptuci ce am început să cultiv în grădina mea!"

Ignoranţa şi indiferenţa, zice Montaigne, sunt pernele cele mai moi pentru un cap bine făcut.

Ţi se impune cu drept cuvânt să respecţi nenorocirea. Dar fericirea, care este mult mai rară, n'ar trebui oare şi ea respectată? Când văd o pasăre, care a găsit câteva grăunţe şi le ciuguleşte, mă dau într'o parte ca să nu se sparie.

Solon zicea: „Am îmbătrânit, făcând curte Muselor, lui Bachus şi Vinerei, care sunt singurele isvoare de fericire pentru muritori".

Este o fericire, care constă întru a avea supărări prea mari, pentruca pe cele mici să nu le simţi.

Socrate se adresa la judecata lui Dzeu şi îl ruga să-i aleagă el fericirea ce i-ar putea face bine, căci dânsul se credea incapabil de a şti ce-i trebue.

Natura se opreşte la ceea ce e trebuincios; judecata doreşte aceea ce este onest şi folositor; vanitatea şi pasiunea caută voluptatea şi escesul.

In timpul iernii unul se mulţămeşte să nu-i fie frig, altul să-i fie cald, cei mai mulţi vor să-şi frigă picioarele la dogoarea jeraticului.

Filosofii, zice Cicerone, cu toate că nesocotesc gloria, umblă şi ei după dânsa.

De ce, când tipăresc câte o carte îşi pun numele în fruntea ei? Nu e şi aceasta o vanitate ca toate celelalte?

Fericirea şi nenorocirea oamenilor depinde nu atât de avuţia lor, cât de temperamentul lor.

D'Acruon crede, că zeii şi oamenii îl persecută. Adeseori îşi iscăleşte scrisorile: „cel mai nenorocit dintre oameni". Cu toate acestea e sănătos, are nevastă şi copii, şi fără să stea mai bine ca alţii, nu stă nici mai rău. Dar cele mai mici contrarietăţi, lui i se par nenorociri; se indignează şi disperă la tot ce i se pare nedrept şi împotriva dorinţelor lui.

După o secetă de mai multe săptămâni cerul se milostiveşte să dea o ploicică. Dar fiindcă D'Acruon avea poftă să se plimbe în ziua aceea, strigă: — „Şi asta e tot pentru mine!"

Brenlos, din potrivă crede, că atât el, cât şi toate lucrurile lui, sunt tot ce esistă mai bun pe lume. Casa lui e cea mai bine situată, cea mai frumoasă şi cea mai încăpătoare din toate; grădina lui produce florile cele mai parfumate, fructele cele mai gustoase; nevasta lui e cea mai frumoasă din toate nevestele, copiii lui sunt cei mai drăgălaşi, cânele lui e cel mai credincios, calul ce a cumpărat eri este de cea mai bună rasă; dacă el bate un cui în părete, este cel mai bun cui bătut în cel mai bun părete; în toate dimineţile se deşteaptă fericit şi îi pare bine, că se regăseşte tot pe el, înconjurat tot de lucrurile lui.

Cea mai mare parte a nenorocirilor şi a supărărilor noastre, zice Pascal, ne vin pentrucă nu ne place să stăm acasă.

Fericirile ce ne vin, sunt ca nişte datorii pe cari ni le plăteşte providenţa, iar nenorocirile ca nişte nedreptăţi: ne bucurăm de cele dintâi fără recunoştinţă, ne întristăm de cele din urmă fără să ne căim.

Părinţii noştri prânzeau împreună pentruca să petreacă, să cânte, să râză şi să bea. Astăzi un prânz este o chestie de politică sau de afaceri: se prânzeşte contra sau pentru guvern; s'a inventat punciul de onoare şi punciul de indignaţiune: „Natis in usum laetitae scypis pugnam thracum est". A se bate la masă şi a-şi arunca paharele în cap pentru a se înveseli, e o petrecere de sălbatici.

Oamenii înţelepţi ştiu, că trebue să-şi ascunză fericirea, după cum călătorul îşi ascunde aurul, când trece printr'o pădure.

Dacă bărbaţii însuraţi ar ascunde calităţile nevestelor lor, nu s'ar espune să li se fure inimile.

Sunt oameni, cari au darul să le fie frig la picioarele altora, şi să sufere de golul din stomacul altuia: sunt unii, cari nici nu ştiu că esistă alţii.

Nu invidiaţi fericirea acelora, pe cari îi vedeţi îmbrăcaţi în haine frumoase, numai ei ştiu ce fel le este căptuşala!

numai aşa ne-o putem închipui, dacă democraţia maghiară va fi în stare *să organiseze întreaga ţărănime, muncitorime şi pe toţi cetăţenii, fără deosebire de naţionalitate.*

7. In fine se mai spune şi aceea, că astăzi însuşi Deák şi Eötvös s'ar speria de politica lor conciliantă, fiindcă „de atunci s'au format acele state naţionale balcanice, cari au rasse înrudite pe teritoriul nostru şi asupra acestora eserciază putere de atragere“.

Sunt convins, că marii bărbaţi de stat ai renaşterii maghiare au fost în curat cu această posibilitate. Dar ştiau bine, că pentru desarmarea năzuinţelor centrifugale nu esistă decât un singur mijloc adevărat: atragerea în comunitatea democratică de interese. Dar şi de altcum statul maghiar e ameninţat cu mult mai rău de năzuinţele formaţiunei unui stat mare şi puternic, decât de stătuleţele din Balcani, năzuinţe cu efect distrugător în curs de multe veacuri, pe cari tocmai creatorii transacţiei au ştiut să le precumpănească după întreaga lor greutate. E concepţia unei *Austrii-Mari*, care a esistat totdeauna.

Domnii şovinişti, din cari picură patriotismul, şi-ar putea pune întrebarea, că oare ce s'ar întâmpla, dacă într'o bună dimineaţă Impăratul Austriei s'ar adresa astfel naţionalităţilor asuprite: „Maghiarii v'au confiscat toate drepturile, pe cari vi le-a garantat legea de naţionalitate. Deci noi, Marea-Austrie, vă dăm autonomie deplină, şi vă asigurăm desvoltarea culturală pe întreaga linie. Fie câte o provincie slovacă, română, sârbă! Vreţi să intraţi între astfel de împrejurări în senatul imperial?“..

Dacă noi vom continua cu nesocotita politică naţionalistă, dacă naţionalităţile nu vor simţi, că sunt surorile maghiarimei, ci remân şi pe mai departe popoare asuprite: oare care are să fie răspunsul lor la acest glas austriac de sirenă? Esistenţa statului, spune Renan, depinde zi de zi dela votul înoit al poporului. Nu se tem deci şoviniştii maghiarisării cu forţa, că acest vot al poporului poate să răstoarne odată acest stat, basat pe asuprirea de clasă şi de rassă, şi cu caracter feudal şi acuma? O politică democrată naţionalistă e deci *o cerinţă supremă*, nu numai pentru înaintarea socială, ci şi pentru asigurarea statului, la noi, în Ungaria!“

Din protopresbiterate.

Conferenţă preoţească în tractul Lupşei.

Proverbul străbun zice: Ziua bună se cunoaşte de dimineaţă. Drept are, se înţelege însă nu cu aplicare la timp, ci cu referire la stările sufleteşti. Sensul adevărat al proverbului e, că presemnele unui eveniment se arată cu mult înainte de sosirea evenimentului, întocmai cum undele vântului asupra lanurilor întinse, ce acuş le culcă, acuş le scoală dela pământ, prevestesc apropiata furtună.

Să nu cumva să se sparie cetitoriul, că vreau să-l aduc în iritaţie sau nelinişte, povestindu-i ştie Dumnezeu de ce furtună mare, care a nimicit câmpuri, ţarine; ori de esundări de ape cu care ne-a certat Dumnezeu binişor în timpul din urmă. Nu de iritaţie, ci de înălţare sufletească sună cronica, încă de înălţare ce numai poetica lună a lui Maiu ne poate aduce.

E vorba de adunarea sau conferenţa preoţilor tractului Lupşa, care a avut loc la 21 Maiu v. în comuna Runc din acest tract. Ea era ziua cea bună ce se vestea de dimineaţa pentru poporul din localitate şi jur, care învălit în podoabe alese des de dimineaţă undula spre biserică — deşi o ploaie deasă se vărsa asupra locului; — şi ea era ziuă bună pentru preoţimea ce se adună în conferenţă, fiindcă se ştia înainte, că la conferenţă va lua parte activă şi domnul Dr. Nicolae Bălan, profesor seminarial, care nu numai însufleţire, idealizm aduce cu sine, ci şi pregătiri ştienţifice, cari împrăştie multă lumină printre cei ce au fericirea a sorbi cuvintele sale blânde, pline de adânc înţeles.

Aşteptările şi deoparte şi de alta au satisfăcut. Ziua tot bună a remas dela început şi până la sfârşit. Se poate zice şi mai mult. Ziua bună este şi va remânea pentru mult timp în amintirea oamenilor din partea locului, cari şi copiilor lor vor povesti cele ce dânşii au văzut şi auzit în ziua de 21 Maiu.

Dar să încep lucrurile dela cap. La orele $7\frac{1}{2}$ s'a început serviciul divin, fungând ca celebranţi preoţii: Nistor Manciu, Constantin Giurgescu, Vasile Bocşa şi Eugen Muntean — în frunte cu protopresbiterul Vasile Gan. La priceasnă Vasile Bocşa rosteşte predica despre însemnătatea zilei — cu vervă oratorică descriind soartea bisericei înainte de Constantin cel mare şi făcând asemănare între goanele primilor creştini şi cele ale protopărinţilor noştri de pe timpul domninaţiunei calvine, resp. a catolicizmului (dinainte şi după unaţia din 1700), ca mai bine să iasă la iveală stările de azi şi mai bine să înţelegem datorinţele mari faţă de biserica naţională ortodoxă, care e ocrotitoarea şi limanul de fericire în timpul haotic modern pentru întreg neamul românesc.

Terminată sf. Liturgie, s'a celebrat parastas prin preoţii prezenţi pentru toţi reposaţii parohiei Runc. Respunsurile atât la liturgie cât şi aci le-a dat corul micilor elevi de şcoală, bine instruat şi condus de învăţătorul local Iosif Panţa.

Se înălţa sufletul omului trudit (înţeleg credincioşii din parohie), când putea fi martor unei solemnităţi, de care poate în viaţa sa nu mai avuse parte.

Deşi comuna Runc nu e mare, ba se poate zice, că e una din cele mai mici comune, numărând ceva peste 550 suflete cu filia Lunca-largă cu tot, totuş aglomeraţia de popor era aşa de mare, că cei mai mulţi numai de pe lângă păreţii dinafară au putut asculta ceremonialul, sevârşit în bisericuţa — faţă de mulţime — destul de micuţă, dar ca interior cu atât mai drăgălaşă. Drăgălăşia, lângă alte întocmiri, o împrumută pictura espresivă, pictură ce denoată: cât de artist este poporul nostru, care are pe la sate pictori de valoare fără a fi absolvat ştie Dumnezeu ce institute de arta picturei. Da! Pictura bisericuţei ce ne atrage a sevârşit-o (sunt mulţi ani de atunci) nişte laici, să-i numesc aşa, între cari şi părintele local Constantin Giurgescu, căruia în tinereţe — acum are vreo 77 ani — nu mult îi lipsea, ca să devină unul dintre puţinii pictori de valoare ce îi avem la zugrăvitul bisericilor şi pregătitul de icoane artistice bisericeşti.

Lângă popor au luat parte la slujbe mulţi şi dintre inteligenţi. Alăturea de Dr. Nicolae Bălan, care ne este şi deputat la sinodul arhidiecezan, sta al doilea deputat mirean al nostru, de toţi stimatul şi iubitul Dr. Valer Moldovan, advocat în Turda şi distins luptător naţional: cu cuvântul, fapta şi condeiul — trinitate ce foarte îl înalţă în ochii noştri. Erau de faţă şi câţi-va învăţători, (numele lor îmi scapă din condeiu) cum şi fruntaşii din vecina comună Ocolişul mare.

Protopresbiterul ţine la sfârşitul parastasului aşa numitul „cuvânt de învăţătură“, predat în limba şi pe înţelesul poporului în care purcezând dela scopul omului în lume, ia prilej a da câteva învăţături, menite a ridica nivoul intelectual şi moral al publicului credincios.

Era ceva peste 11 ore a. m., când s'a resfirat poporul din biserică. Se îndreptase şi timpul binişor, şi alăturea cu focul soarelui împrăştia raze şi focul însufleţirei din ochii şi din toată înfăţişarea publicului ce a participat la slujba bisericească.

A urmat o mică pausă, în care preoţii s'au pregătit pentru oboseala încordatei munci ce-i aştepta, apoi s'a deschis conferenţa preoţească prin preşedintele ei, protopopul Vasile Gan. Conferenţa s'a ţinut în şcoala din loc. Cuvântul de deschidere e cel următor, pe care îl reproduc aci după manuscrisul din care s'a cetit:

Onor. Conferenţă! Domnilor preoţi! Conferenţele preoţeşti, cum cunoscut vă este, au primit anul trecut nouă organizaţie — mai perfectă ca cea avută, pentrucă lângă conferenţa generală, mai mult administrativă, s'au introdus şi aşanumitele „grupări religioase“, cari urmăresc ţinta de a influinţa mai direct poporul. Noua instrucţie se pune în aplicare prin prezenta conferenţă. Nu mă îndoesc că Dumneavoastră — cărora s'a comunicat instrucţia la timpul său — aţi făcut aprofundările necesare, şi deci aplicarea instrucţiei o veţi duce-o cu îndemânare în îndeplinire.

Faptul că D-voastră cunoaşteţi bine instrucţia, nu mă poate totuş împedeca a vă atrage atenţiunea asupra unui punct cardinal al aceleia, care — fiind vorba de existenţa bisericei umanitare — multă vreme va trebui să formeze program al lucrărilor noastre.

Introduc, ca să pricepeţi mai bine, espunerea cu o pildă din S. scriptură: „Un om — se zice — avea doi feciori şi mergând la cel dintâi i-a zis: Fiule! mergi astăzi de lucrează via mea. Iară el respunzând a zis: Nu voi! Iară după acees, părându-i rău, a mers. Şi mergând la celalalt a zis asişderea, iară el respunzând a zis: Eu, Doamne, voi merge; şi nu a mers. Care dintru aceşti doi a făcut voia Tatălui?.. Cel dintâi (Mat. 21, 28—31)“. Pilda am fixat-o aci, ca să înţelegeţi mai bine o altă sentinţă, care tot Domnul Isus a adus-o în lume zicând: Nu tot cel ce zice Doamne Doamne, va intra întru împărăţia ceriurilor, ci cel ce *face* voia Tatălui meu, carele este în ceriuri (Mat. 7, 21), şi pricepându-o să vă dumeriţi: de ce în împărăţia lui D-zeu sunt mari cei ce *fac, nu cei ce zic.*

Ce folos a adus tatălui din pildă vorba feciorului: Eu, Doamne, voi merge! când nu a mers, nu a lucrat via? De altă parte iarăş: a adus ceva stricăciune feciorul dintâi tatălui său, respunzându-i: Nu voi! şi căindu se pe urmă totuş a lucrat via?

Fapte, fapte...nu vorbe; aşa învăţăm din pildă.

Nu e greu să înţelegeţi, că pilda se refere *per eminentiam* la preoţi. Ei sunt predicatorii, şi deci ei trebuie să fie în primul rând şi „făptuitorii“ *cuvântului divin.* Trecutul şi presentul dă destulă dovadă, că epitetul de „părinte“ în toate timpurile numai acei preoţi l-au meritat, cari au făptuit ceva bun pentru neam şi biserică. Trândavii au remas necunoscuţi. Cu trupul deodată li s'a înmormântat şi numele.

Deschid acum instrucţia nouă pentru conferenţele preoţeşti. In punct. 10 al ei se prescriu preoţilor următoarele: In conferenţă se va examina mai înainte de toate, cum a împlinit fiecare preot în parohia sa unele ori mai multe îndrumări, indicate în pastorala arhierească din 29 Iunie 1900 Nr. 7983. Pastorala chestionată în punctul ei 2 — reproduc — cuvântă apoi astfel: „Iar când va fi chemat (preotul) la îngrijirea bolnavilor, să meargă fără întârziere, ba să meargă şi nechemat şi să împlinească rugăciunile prescrise cu toată pietatea, să mângăe pe morbos a suporta suferinţele morbului cu resignaţiune şi cu credinţă tare şi cu mare speranţă în îndurarea bunului Dumnezeu, care singur poate tămădui boalele pe cari nu le poate vindeca ştiinţa omenească. După aceasta să întrebe pe casnicii morbosului, dacă au hrană potrivită pentru morbos, şi când nu ar avea aceasta, preotul să dispună ca din bucătăria sa să se trimită câte ceva — hrană potrivită — morbosului. Urmând aşa, nu numai bolnavul şi familia lui vor fi recunoscători preotului, dar şi ceilalţi poporeni, îndemnându-se şi ei la mângăerea şi ajutorarea celui lipsit de mijloace. Când ar fi copii minoreni în familia morbosului, avizaţi la ajutorul aproapelui, preotul cu soţia lui să întreprindă colectă benevolă la parohienii săi cei mai bine situaţi, contribuind mai întâi dânsul cu ce va putea pentru a ajutora pe cei nenorociţi. Aceasta ar fi şi pentru bolnav mare uşurare şi mângăere. Dacă bolnavul ar muri şi nu ar avea cele de lipsă la înmormântare, preotul să facă colectă între poporeni şi pentru cele mai necesare spese la înmormântare, iar dânsul — preotul să-i facă serviciile funebrale în dar“. (Va urma).

Dela „Asociaţiune“.

Ad Nrii 1886 şi 1946/1911.

Circulară

către Onor. Direcţiuni ale despărţămintelor „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“.

In circulara cu Nr. 1886 dela 10 Decemvrie 1911, referitoare la *Cursurile pentru analfabeţi*, am fost accentuat, între altele, şi următoarele:

„— Pentru a răsplăti întrucâtva munca săvârşită, comitetul central a decis să împartă *10 premii de câte 50 coroane* între acei preoţi şi învăţători, cari, *până la 1 Maiu 1912*, vor dovedi prin direcţiunile despărţămintelor, că au instruit în scris şi cetit mai mulţi analfabeţi în cursul iernii 1911/12“.

Iar în alineatul ultim al circularei ce v'am adresat cu Nr. 1946 dela 25 Decemvrie 1911, cu privire la *prelegerile poporale* din despărţăminte, am fost luat următoarele dispoziţii:

„Cele mai bune dintre prelegeri să se înainteze comitetului central, care le va censura prin organele sale şi le va publica în revista *„Transilvania“* sau în *„Biblioteca poporală a Asociaţiunii“*, ca prelegeri model. *Cele mai bune prelegeri model din diferitele ramuri Comitetul central le va premia cu câte 50 coroane*“.

Fiindcă până la data de faţă numai puţine din Direcţiunile despărţămintelor noastre au satisfăcut acestor dispoziţii, le rugăm cu toată insistenţa, pe cele în restanţă, să binevoiască a prezenta comitetului central atât rapoartele, referitoare la *cursurile pentru analfabeţi*, cât şi eventualele *prelegeri poporale model*, ce li s'ar fi prezentat spre scopul indicat.

La cererile pentru premiile puse în vedere pentru instruarea analfabeţilor să se arate în deosebi: 1. Cât timp au durat cursurile întocmite spre acest scop?; 2. Numele persoanelor, care au luat parte la aceste cursuri; 3. Resultatele obţinute. — Aceste împărtăşiri să fie confirmate din partea directorului despărţământului, de care se ţine comuna respectivă, şi să se înainteze Biroului central al „Asociaţiunii“ (Sibiiu—Nagyszeben, Str. Şaguna, Nr. 6), cel mult până în 15 August n. a. c.

Reclamăm de urgenţă aceste rapoarte, cu atât mai mult, pentrucă despre rezultatul cursurilor de analfabeţi avem a raporta adunării generale, şi pentrucă în scopul ţinerii acestora am fost distribuit, unde ni s'a cerut, circa 1000 ex. din Abecedarul de I. Bota.

Primiţi, vă rugăm, asigurarea distinsei noastre stime.

Sibiiu, în 19 Iulie 1912.

Andreiu Bârseanu
prezident.

„Biblioteca poporală a Asociaţiunii“.

Un cuvânt către cetitori.

Aflându-ne la jumătatea anului 1912, credem că e bine să ne dăm sama de mersul *Bibliotecii noastre poporale.* Cu bucurie vestim pe iubiţii noştri cetitori, că în anul acesta au apărut până acum *şase cărţi* şi anume: Nr. 12. *„Ercule“*, nr. 13. *„Cum să trăim“*, nr. 14. *„Isprăvile lui Păcală“*, nr. 15. *„Comuna Viitorul“*, nr. 16. *„Creşterea pomilor“* şi nr. 17 *„Povestiri“*. Aceste cărţi au şi fost trimise la adresa membrilor.

Din cauze neatârnătoare dela noi s'a întâmplat, că unele din cărţile acestea n'au putut să ajungă totdeauna la adresa membrilor, iar altele au ajuns cu o întârziere oarecare.

Tipărirea şi legatul cărţilor cer mult lucru. Se întâmplă câteodată, că nu se pot gata la timpul hotărît. Atunci întârzierea nu se poate încunjura, şi vina nu este a noastră.

Poşta încă nu răspunde pentru fiecare carte. De aceea se şi întâmplă, că unele se perd. Se poate, că vor fi chiar şi oameni, cari voind să cetească lucruri bune şi folositoare, primesc cărţile altora; dar nu se îndură a jertfi câte 2 cor. pe an, în schimbul cărora ar primi pe cale cinstită 10 cărţi şi un calendar.

O altă greşală poate fi, că ni se trimit adrese nelămurite. *Rugăm deci pe toţi aceia, cari ne trimit adrese, să scrie lămurit: Numele membrilor, ocupaţiunea lor, numele comunei de unde sunt, poşta ultimă şi comitatul.*

Acolo unde s'au dat comunelor numiri nouă, neapărat să se scrie atât *numele cel vechiu, cât şi cel nou.* Intru cât se poate, e bine să se însemneze şi *numele despărţământului Asociaţiunii*, de care se ţine comuna. In felul acesta se vor delătura apoi toate neorânduelile.

Dintre cei zece mii de membri ajutători, unii n'au primit la timpul său cartea nr. 15 *„Comuna Viitorul“*, de R. Simu, o carte cu multe şi frumoase poveţe pentru ţărani. Intâmplarea aceasta a neliniştit pe mulţi. O pedecă neprevăzută de noi, venită pe neaşteptate şi înainte de a fi putut isprăvi cu trimiterea acestei cărţi, ne-a pricinuit o întârziere de aproape 2 luni.

Acum după delăturarea acestei pedeci ne-am grăbit a trimite cartea despre care e vorba şi acelora, cari n'au primit-o la timp. Astfel cu sfârşitul lui Iunie credem, că fiecare membru a primit pentru anul acesta câte şase cărţi.

Dacă totuşi s'ar mai afla membri, cari să nu fi primit toate cărţile, îi rugăm să ne scrie, şi noi cercetând vom îndrepta greşala.

Celelalte patru cărţi sunt aproape gata şi cetitorii noştri le vor primi în lunile de toamnă. Calendarul de asemenea se află în lucrare şi se va trimite fiecăruia la începutul lui Noemvrie.

„Asociaţiunea“, ca şi o mamă bună nu cruţă nici o jertfă, şi cu multă osteneală şi cu mari cheltueli se năzueşte să dee fiilor ei o hrană sufletească cât mai bună.

Urmaţi, iubiţilor fraţi dela ţară şi din oraş, glasul ei de mamă şi intraţi în şirurile membrilor ei ajutători! Invăţăturile şi poveţele ce vi se dau an de an în cele 10 cărţi şi în calendar, sunt cu mult mai preţioase ca cele 2 cor., pe cari le aduceţi ca jertfă pe altarul „Asociaţiunii“.

Ele vă vor deschide ochii minţii, vă vor face tot mai deştepţi, mai silitori şi mai cruțători. Ele vă vor feri de multe neajunsuri și vă vor arăta calea care duce la bine.

Rugăm și de astădată pe toți *preoții și învățătorii noștri*, precum și pe ceialalți cărturari și binevoitori ai „Asociațiunii“ să nu lase nefolosit nici un prilej și prin înscrierea de membri ajutători *să răspândească Biblioteca noastră poporală în toate păturile poporului nostru.*

Numărul membrilor ajutători înscriși pentru anul acesta *trece ceva peste zece mii.*. Un număr acesta destul de mic față de jertfele pe cari „Asociațiunea“ le aduce pentru biblioteca poporală; cu mult prea mic însă față de cele peste trei milioane de Români, câți trăim în această țară. Să nădăjduim însă, că glasul de chemare al „Asociației“ va fi auzit și urmat de aici înainte mai mult ca până acum.

Cele 10 cărticele de pe anul 1911, împreună cu calendarul se pot căpăta la „Biroul Asociațiunii“ — Sibiiu (Nagyszeben), strada Șaguna nr. 6 cu prețul de 2 cor.

Administrația „Bibliotecii poporale“ a Asociațiunii.

Din Deva.

Adunarea cercuală a despărțământului Deva la Nevoieș. Espoziție de țesături și cusături țărănești. Un accident esploatat în mod tendențios.

Despărțământul Deva al „Asociațiunii“ și-a ținut adunarea cercuală din ăst-an în comuna Nevoieș, în ziua de 14 Iulie n.

Comitetul despărțământului ajungând în comună în fața bisericei a fost întimpinat și salutat în fruntea unui număr frumos de țărani și țărance, îmbrăcați sărbătorește, din partea preotului local Ioan Șinca, căruia i-a mulțămit pentru bineventare directorul despărțământului, *Dr. Ioan Dobre*, protopop în Deva. Indată după sosire s'a celebrat serviciul divin, cu care ocaziune dl protopop a ținut o predică potrivită despre urmările rele ale alcoolismului, sbiciuind cu pilde vii patima aceasta înrădăcinată în poporul nostru.

După sfârșitul serviciului divin și-a luat începutul adunarea despărțământului, prin cuvântul de deschidere al dlui director *Dr. Ioan Dobre*, care în cuvinte alese și convingătoare a desvoltat scopul sublim ce-l urmărește „Asociațiunea“, îndemnând numărosul public, în special țărănimea adunată, să se înșirue sub steagul falnic al „Asociațiunii“, pe care apoi să-l desvălească cu demnitate și în comuna acesta, unde comitetul despărțământului a dat de un ogor cu adevărat înțelenit pe terenul acesta. Cuvântarea dlui director a fost remunerată cu vii și călduroase aprobări.

Adunarea a decurs apoi conform ordinei de zi. Secretarul despărțământului, *Dr. Eugen Tatar*, a dat cetire raportului comitetului, din care ținem să amintim, că despărțământul Deva în anul trecut a ținut 2 adunări cercuale, dintre cari mai rodnică în rezultate a fost cea dela Sântindreș. A ținut mai multe ședințe de ale comitetului, în cari s'au rezolvat afacerile curente, și în fine a aranjat prelegeri poporale practice în 2 comune fruntașe ale despărțământului, în Petreni și în Hondol.

Inainte de alegerea comisiunilor pentru înscrierea de membri și cenzurarea raportului, secretarul despărțământului Dr. Eugen Tatar a ținut o prelegere practică, disertând despre: „Cum să-ți aperi dreptul“, dând sfaturi practice țăranilor cu pricini de proces, mai cu seamă referitor la cartea funduară, testament și dreptul ereditar.

Până când comisiunile esmise au fost ocupate cu înscrierea de membri și respective cenzurarea raportului, directorul despărțământului a împărțit poporului gratuit un număr însemnat din broșurile primite dela comitetul central și dela particulari.

După finirea adunării cercuale a urmat cercetarea espoziției de cusături și țesături românești din comuna Nevoieș, aranjată cu prilejul acesta din partea țărancelor din Nevoieș, sub conducerea domnișoarei *Valeria Șinca.*

Aflându-se între obiectele espuse mai multe lucruri demne de laudă și urmat — s'a format un juriu, care din contribuiri benevole întrate dela particulari și dela Reuniunea femeilor din comitatul Hunedoara, drept încurajare și statuire de pildă a premiat următoarele țărance: Victoria Radu pentru cusături pe cămeși și fețe de perini, Maria Anghel pentru cusături ajour în alb, Ana Radu și Maria Diniș pentru țesături de culmare, Sofia Savu pentru țesături de fund de perini, Floarea Popa pentru covor și Ana Savu pentru țesut de măsăriță.

Cu acestea actul oficios al adunării cercuale s'a sfârșit.

Trebue să amintesc și cazul, care de altcum peste tot nici o legătură nu are cu adunarea despărțământului, și anume, că un țăran dimineața sub decursul serviciului divin, din negrija sa, apropiindu-se de un treasc, s'a nenorocit rănindu-se grav la partea stângă a obrazului. Jurnalele ungurești au esploatat în mod tendențios, ba chiar scârbos cazul acesta, grăbindu-se a-l aduce în legătură — deși fără nici o bază — cu adunarea despărțământului. Adevărul e, că respectivul e vulnerat grav, dar după spusa medicilor se va vindeca. Din foile ungurești s'a strecurat știrea aceasta falsă și în unele ziare românești. Fiindcă știrea aceasta este neadevărată, rugăm foile românești, să nu grăbească a porni îndată după știrile tendențioase și fără bază ale străinilor, mai ales în chestii cari ne privesc pe noi.

Cor.

NOUTĂȚI.

Militare. Marile manevre din anul acesta, ce se vor ținea în părțile sudice ale țării, vor fi conduse de arhiducele moștenitor *Francisc Ferdinand.* Manevrele au loc din 7 până în 12 Septemvrie între Ciaba, Seghedin și Timișoara. Teritorul lor este mărginit spre nord de Chișineu, Pâncota și Lipova, spre sud de Timișoara, Chichinda mare și Pusztaszentmiklós, iar spre vest de Tisa. Se vor forma două armate adversare din corpurile de armată 4 (Budapesta), 5 (Cașovia), 7 (Timișoara), și 12 (Sibiu). Este plănuită și întrebuințarea de baloane dirigeabile și aeroplane.

*

Jubileul împăratului Wilhelm. Din Berlin se vestește, că s'au început pregătirile pentru serbarea jubileului de 25 ani de domnie a împăratului Wilhelm. Jubileul se va ținea în 15 Iunie 1913. Se vor bate medalii comemorative pentru funcționari de stat, pentru militari și pentru persoane care stau mai aproape de familia domnitoare. Capitala Berlin va organiza festivități, care vor dura mai multe zile.

*

Asentările. In anul acesta se vor ținea asentările din comitatul Sibiiului în zilele următoare: în cercul Miercurii în 12, 13, 14 și 16 August; în al Sebeșului în 26, 27, 29 și 30 August; în cercul Cisnădiei în 2, 3 și 4 Septemvrie; în al Seliștei în 6 și 7 Septemvrie; în al Nocrihului în 9 și 10 Septemvrie; în cercul Sibiiului în 12, 13 și 14 Septemvrie; în orașul Sibiiu în 16, 17 și 18 Septemvrie.

*

Naționalitățile în Austria. Din Viena se scrie, că s'au terminat lucrările privitoare la recensământul din 31 Decemvrie 1910, din care se vede sporul realizat de naționalitățile austriace în ultimii zece ani. Austria a avut rotund 28 milioane de cetățeni. Din aceștia sunt: 10 milioane germani, 6 și jum. milioane cehi, 5 milioane poloni, 3 și jum. milioane ruteni, peste un milion de sârbo-croați, 783 de mii italieni, *275 de mii români* și 10 mii de unguri.

*

Spesele pentru voluntariatul de un an. Ministrul de război a dat un ordin, în care statorește suma ce sunt datori să o plătească începând cu 1 Octomvrie 1912 voluntarii, cari fac serviciul militar pe spesele proprii. Noua lege militară nu mai permite adecă purtarea de uniformă separată a voluntarilor. Pe viitor voluntarii vor avea să plătească: 330 coroane pentru întreținere, 121 coroane pentru îmbrăcăminte, 16 cor. pentru echipare. Afară de acesta, la artilerie se mai plătesc 661 coroane pentru calul împrumutat. Medicii voluntari plătesc pentru locuință și întreținere 66 coroane pe un pătrar de an.

*

Căldura americană Din Newyork se anunță, că din nou a dat o căldură cumplită asupra orașului. Mai multe persoane au murit de insolație, și în deosebi e mare mortalitatea între copii.

*

Expoziție de anticități. S'a deschis zilele acestea în Londra o expoziție interesantă de anticități egiptene. Sunt mai ales importante, din punct de vedere al științei, câteva sarcofage din ținutul Nilului. In mijlocul unei grupe de mumii se poate vedea cadavrul uscat al unei tinere fete, care se pare a fi al unei fiice de rege. Fața ei este acoperită cu o mască de aur; împrejurul său se găsesc alte mumii, care după cum arată documentul de papirus din sicriu, formează ceata sa de sclavi și sclave, omorâți la moartea fiicei de rege și înmormântați deodată cu dânsa, pentru ca să aibă servitorime și în viața după moarte. S'au mai găsit lângă mumii și câteva vase, întrebuințate pentru păstrarea de bucate, cu scop ca morții la învierea lor în altă lume să nu sufere lipsă în ale mâncării.

*

Vânătorul misterios. De câteva zile pribegește prin satele bihorene un bărbat de vârstă mijlocie, îmbrăcat în haine de vânător, și redeșteaptă în credința poporului vechea poveste, că prințul moștenitor Rudolf n'a murit, ci trăește și e osândit să rătăcească dintr'un sat în altul. Străinul misterios nu-i șarlatan, nici cerșitor, ci dimpotrivă, — cinstește pe oameni cu bani. Unui cioban din Cheteghean, unde a stat peste noapte, i-a dăruit 20 C. în aur; unui țăran i-a dat aceeaș sumă, tot în aur, pentru un pahar de apă. Circulează legende despre misteriosul vânător. Până acum toți pribegii, cari se înfățișau în chipul prințului moștenitor Rudolf, trăiau din credulitatea oamenilor; vânătorul bihorean este cel dintâi, care — dacă e adevărat — dăruește galbeni.

*

† Nicolae Ivașcu, student pe anul III. la politecnica din Budapesta, membru și fost econom al societății „Petru Maior“, a decedat în 11 Iulie n. c. după lungi suferințe, în etate de 22 ani. A fost înmormântat în comuna sa natală, Surducul-mic, deplâns de părinții, colegii și amicii săi. Odihnească în pace!

*

Hymen. Dșoara *Lavinia Slavici* cu Domnul *Gr. Gheorghiu Putna* și-au serbat cununia Duminecă, 1/14 Iulie, ora $8^1/_2$ seara, în Biserica Albă, Calea Victoriei, în București.

*

Societatea pentru fond de teatru român, cercul Dej, își ține adunarea generală cercuală *în 28 Iulie n.* la orele 4 și jumătate d. a. în comuna *Reteag.* La orele 7 seara se dă reprezentație teatrală de diletanți, după care va urma o petrecere de vară și cină comună.

*

† Iacob Macaveiu, vicar gr.-cat. român în Făgăraș, a decedat în mod subit Vineri seara, în Făgăraș, în etate de 59 ani. A fost înmormântat eri, Duminecă, cu onorurile cuvenite. Odihnească în pace!

*

Uniforma liceului român din Brașov. Vestim pe cei interesați, că din 1. Sept. 1912 toți studenții claselor V—VIII dela liceul gr.-or. român din Brașov vor fi obligați să poarte uniformă și chipiu. Uniforma se va confecționa din stofă de coloare vânătă închisă și are să fie întocmai ca modelul stabilit de direcțiune. Cei ce au uniformă model vechiu, dar încă bună, o pot folosi încă un an. Uniforma obligată s'a întrodus cu intenția, de a face imposibil luxul, ce adese-ori s'a constatat chiar și la elevii săraci, făcându-și costume exagerat de scumpe. Direcțiunea liceului.

*

† Elena Popoviciu, preoteasă văduvă în Ghimbav, a reposat Vineri seara, în frumoasa etate de 94 ani. A fost înmormântată eri Duminecă d. a. Fie-i memoria binecuvântată!

*

Sfârșitul unui aviator. Guvernatorul din Africa centrală franceză a depeșat, că vestitul aviator Hubert *Latham* a fost omorât la o vânătoare de bivoli în ținutul Congo. Latham, în urma însărcinării guvernului francez, plecase în primăvara acestui an în Africa, pentru a studia întrebuințarea mașinelor de sburat, în scopuri militare și de comunicație, în partea locului. Nenorocitul aviator a fost sfâșiat de un bivol sălbatic, asupra căruia a tras un foc, dar nu l-a nimerit de moarte.

*

Logodnă. Domnul *Dumitru Popa*, candidat de preot, din Săliște și d-șoara *Aurelia Muntean*, Lipova, logodiți.

*

Aviz domnilor învățători! Prin aceasta aduc la cunoștință că manualul meu: *Geografia patriei și elemente din geografia universală* s-a prelucrat din nou după observările Inaltului ministru de culte și instrucțiune publică și conform noului plan de învățământ, pentru școalele cu *limba* de propunere *română* și va apărea în curând de sub tipar. Pentru orientare și binevoitoare atențiune. Cu distinsă stimă: I. Dariu, dir. școl. în penziune.

*

Sectă nouă. In satele săsești din țara Bârsei s'a întemeiat de câtva timp o nouă confesiune. Credincioșii săi se numesc între sine evangeliști. Misionarii sectei au lucrat cu mult succes, convertind un număr considerabil de țărani sași la noua credință. Din cauza aceasta preotul Ioan Fretschkes din Ghimbav a făcut arătare la ministeriul de interne, și a cerut să se pornească cercetare împotriva evangeliștilor, sub titlul de „agitare“ contra religiunii. Ministrul a răspuns însă, că noua sectă din țara Bârsei n'a comis până acum nici o faptă contrară legilor și moralității publice, — și astfel nu poate porni cercetarea cerută...

*

Aur. Se scrie din Petersburg, că în părțile răsăritene ale districtului Saissan, în Azia rusească, s'au descoperit câmpii întinse de aur.

*

Aviz. Stimatele doamne care au primit liste pentru înscrierea membrilor și incassarea taxelor la „Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei“, sunt rugate, ca în timpul cel mai scurt să binevoiască a retrimite listele — cu orice rezultat. Deva, la 18 Iulie n. 1912. *Elena Pop Hosszu-Longin*, prezidenta Reuniunii.

*

Mulțămită. In numele credincioșilor mei din Cinade aduc cea mai călduroasă mulțămită următorilor binefăcători ai noștri: D-lui paroh gr.-ort. Ioan Iosof și consoartei Dnei preotese Ana din comuna Galeș, și Dlor arendatori din Cinade Dumitru Ghibu și Ilie Șerbu, pentru ajutoriul dat în sumă de câte 100 coroane, cu totul 300 cor. în scopul înfrumsețării bisericei noastre gr.-or. din Cinade. Cinade, în 8 Iulie 1912. *Crucian Mărginean*, paroh gr.-ort.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: Gustav Stuchlich, tinichigiu (pleuar), încheiând contract cu învățăcelul George Corț din Poșaga-de-sus 2 cor. 50 bani, Ilie Dragomir, cursor consistorial 20 bani, George Hamsea, paroh (Brețcu), soția sa Maria n. Minișca și copiii lor Virginia, Viorica, Virgil, Viorel, Valeria, Valentina și Eugenia 1 cor., Samuel Conrad, turtar, încheiând contractul cu învățăcelul Pavel Cândea din Vărdu, 1 cor., V. Munteanu, sodal franzelar 30 bani și George Săsărman, pantofar, primind pe Teodor Vasiac din Lăschia (com. Solnoc-Dobâca) ca învățăcel, 60 bani.

*

Petrecere în Murăș-Uioara. Inteligența română din Murăș-Uioara și jur invită la petrecerea de vară, ce o va aranja Duminecă, în 28 Iulie st. n. 1912 în pavilonul din promenada orașului (Liget). Inceputul la 8 ore seara. Prețul de întrare 1 cor. 60 fileri, de familie 4 cor.

Apel.

Primim următoarele:

In legătură cu adunarea generală a însoțirii economice „Mugurul“, în prima jumătate a lunei August 1912 se va aranja în Ibașfalău (Elisabetopol): Un concurs de *jocuri naționale bărbătești* (călușer, bătuta, jocuri de băț și altele) la care se invită să participe trupe de dansatori din toate părțile locuite de români, unde se cultivă astfel de jocuri.

Trupele de jucători, doritoare de a participa, să se anunțe până în 1 August a. c. cancelariei advocatului Dr. Alexandru Morariu în Elisabetopol, pe lângă comunicarea jocurilor, pe cari le vor esecuta, și numărul participanților.

Ca normative pentru acest concurs de jocuri servească următoarele:

1. Trupele de jucători să se presente cu câte un vătav în frunte și cu lăutar, ori cu fluerașul lor obicinuit.
2. Trupele de jucători, cari doresc a participa, să constee din cel puțin 5, și cel mult 9 membri.
3. Jocurile sunt a se juca în formă originală, adecă așa cum se obișnuesc în comuna, de unde e inrolată ceata de jucători.
4. Este de dorit, ca membrii unei cete de jucători să fie, cât se poate, la fel îmbrăcați, în mod sărbătoresc, și după portul comunei, de unde vin.
5. Se vor împărți din partea unui juriu de esperți mai multe premii între cetele de jucători, ce se vor distinge. In ziua concursului toți călușerii vor avea întreținere gratuită și li se va plăti cheltuiala de tren ori trăsură.
6. „Strigăturile“ să nu lipsească în decursul jocului, la comunele unde sunt obicinuite.
7. Jocurile trupelor alese se vor fotografia pentru chinematograf și se vor preda Muzeului național al „Asociațiunii“, ca să le păstreze pentru toate timpurile.
8. Cetitorii acestui apel sunt rugați a-l comunica cu vătavii călușerilor din comună, desvoltând interes în ei față de întreprinderea noastră.

Elisabetopol, în 18 Iulie 1912.

Comitetul organizator.

Poșta redacției.

Geomal. Sărăcsău. Diomal. Am spus în două rânduri, că astfel de mulțămite *nu mai publicăm*, fiind aceasta dorința marelui binefăcător.

Nr. 639/1912. (189) 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh devenit vacant prin moartea parohului Ioan Popp din parohia de cl. III. **Ozun** cu filiile **Beșinău, Comolău Eresztevény, Laborfalu Réty și Sântion** cu **Lunca** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cn acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea ajutoriului dela stat, având a da jumătate văduvei numai până în 10 Nov. a. c.

Dela concurenți se pretinde a ști limba maghiară perfect și a cerceta filiile spre a vedea distanța.

Concurenții vor avea a se prezenta cu încuviințarea protopresbiterului în vreuna din Dumineci sau sărbători în Ozun (Uzon, unde este și stațiune de cale ferată) spre a cânta, cuvânta, celebra, înaintânduși documentele recerute în terminul prefipt subsemnatului în Bereczk, comitatul Háromszék.

Brețcu, 4 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Treiscaunelor, în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Szám: 1982/1912. (202) 3—3

Pályázati hirdetmény.

Szeben vármegye szászsebesi járáshoz tartozó és nyugdijaztatás folytán üresedébe jött **felsőpiáni községi jegyzői** állásra pályázatot hirdetek és felhivom pályázni ohajtókat, hogy az 1883 évi I. tc. 6 §-a illetve az 1900 évi XX tc. 3 §-ában előirt képesitésüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányukkal felszerelt kérvényeiket f. évi **julius hó 27-ig** d. u. 4 óráig hozzám nyutsák be.

A román nyelvnek szóval és irásban való teljes birása nélkülözhetlen feltételt képez.

A javadalmazás a következő:

1. Fizetés készpénzben a községtől 980 K.
2. Egy kert természetbeni használata 20 Korona.
3. 7 és $^1/_2$ öl tüzifa értéke, melyből az iroda is fütendő 28 Kor.
4. Világositási átalány 48 Kor.
5. Lakbér 100 Kor.
6. Fuvar és napidij átalány 240 Kor.
7. Állami kiegészités 572 Kor.
8. A magánmunkálatok után járó szabályrendeletileg megállapitott dijak. A 3 pont alatti fa termeszetben adatik.

A választás határnapját később fogom kitüzni.

Szászsebes, 1912 julius 7-én.

A járási főszolgabiró:
Graef.

Nr. 8201 Plen. (216) 3—3

CONCURS.

In secțiunea pedagogică a seminariului arhidiecesan sunt vacante 2 catedre de profesori anume catedra pentru studiile: Pedagogia, Didactica și Metodica, Psyhologia, Istoria pedagogiei și școala practică și catedra pentru studiile: Aritmetica, Geometria, Sciințele naturale, Fisica, Chemia și Economia; pentru ocuparea cărora prin aceasta să publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român".

Cererile de concurs sunt a se adressa consistoriului arhidiecezan provăzute cu următoarele documente:

1. Carte de botez că sunt români greco-orientali din patrie:
2. Testimoniu de maturitate dela vreo școală medie din patrie.
3. Absolutor teologic.
4. Diploma de profesor pentru institutele pedagogice de stat, sau diplomă de profesor pentru școalele medii cu studiile principale din grupele indicate.
5. Eventuale alte documente recomandătoare.

Cererile intrate după terminul concursual nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din ședința consistoriului arhidiecezan plenară ținută la 2 Iulie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 346/1912. (146) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa I-ă **Vinerea**, pe baza rezoluțiunei prea Veneratului consistoriu Nr. 14,103. Bis. 1911 se escrie concurs cu termin de 60 zile dela prima publicare în „Telegraful Român."

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

1. Venitele întregi dela jumătatea parohiei Vinerea, și anume: dela familiile din casele de sub Nrii 239 înainte până Nrul 500, eventual și mai bine.
2. Jumătate din venitele dela altariu.
3. Venitele întregi dela filia Cujir, până va deveni materă.
4. Cel puțin 600 cor. ajutor din visteria țării.

Concurenții își vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, și se vor presenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie spre a cuvânta și celebra în sfânta biserică pe lângă ordinea stabilită în conțelegere cu protopresbiterul.

Orăștie, 14 Maiu 1912.

Oficiul protopresbiteral rom gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 412/1912. (199) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr. or. din **Șibot**, tractul Orăștiei să deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental de cor. 1000 dela biserică 775 cor., restul de 225 cor. e cerut dela stat. Cvincvenalele să socotesc după 5 ani de serviciu la această școală.
2. Cvartir în natură și 2 stângini de lemne.
3. Un $^1/_4$ jug. grădină în natură sau relut în bani. Invățătorul ales e obligat să instrueze elevii și să cânte cu ei cântările sf. liturgii în biserică în Dumineci și sărbători.

La acest post în sensul concluzului comitetului parohial din 27 Noemvrie 1911, să admit și vor fi preferite și candidațiile de învățătoare.

Doritorii și doritoarele de a ocupa acest post să înainteze oficiului protopopesc rugările instruite cu documentele de lipsă conform regulamentului școlar și anume: Estras de botez, absolutor, diploma de învățător, învățătoare, ultimul testimoniu despre studiile pregătitoare, eventual și alte atestate de recomandație și să se prezinte în vre o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Orăștie, 4 Iulie n. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Domșa
protopresbiter.

Nr. 614/1912 prot. (198) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători dela școalele noastre mai jos înșirate din tractul Agnitei se anunță concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Nocrichiu**, salariu anual 1000 cor., din care 272 cor. dela biserică și popor, 60 cor. sunt prețul la 4 stângini de lemne de stejar puse la dispoziția învățătoriului și 668 cor. sunt ajutor de stat, $^1/_4$ jug de grădină; cvartir în edificiul școalei. Cvincvenalele se vor cere dela stat. Invățătoriul ales e îndatorat a conduce elevii în Dumineci și sărbători la biserică și a cânta cu ei. Cunoscătorii de muzică și cari se vor obliga a instrua și conduce corul în biserică vor fi preferiți.
2. **Hundrubechiu**, salariu anual 1000 cor. din care 261 cor. prin repartiție, 45 cor. arunc de $5^0/_0$ după dare, 200 cor. ajutor dela P. V. Consistor, 494 cor. ajutor dela stat pe baza documentelor alesului învățător, $^1/_4$ jug. grădină cvartirul în natură, eventual relut. Cvincvenalele se vor cere dela stat.

Alesul învățător se îndatorează a instrua elevii de școală și tinerimea adultă în cântări bisericești și a cânta cu ei în biserică în Dumineci și sărbători.

Concurenții la aceste posturi sunt datori, cu prealabila încuviințare a protopresbiterului să se prezinte în vre o Duminecă sau sărbătoare în respectiva biserică spre a și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul; iar petițiile de concurs instruite cu estras de botez, atestat despre studiile premergătoare (pentru Hundrubechiu IV clase gimnaziale), absolutor de pedagogie și diplomă de învățător, eventual și alte documente recomandătoare, să le trimită la oficiul ppesc subsemnat.

Agnita, 23 Iunie 1912.

In înțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 410/1912. (211) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III a **Potingani**, se escrie concurs repețit, a 4-oară, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele cuprinsă în coala B. pentru întregirea dela stat.

Petenții au a-și așterne rugările instruate conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral și cu prealabila încunoștiințare a acestuia să se prezinte în vreo Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta și cuvânta, respective celebra.

Brad, la 22 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului.

Vasilie Dămian
protopresbiter.

Nr. 394/1912. (203) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională greco-or. română din **Abrud**, protopresbiteratul Abrud, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar 1000 cor. în rate lunare anticipative din cassa bisericii, cuartir în natură și relut de grădină 20 cor.

Invățătorul ales va fi dator să țină strană la utrenie, iar la sf. liturgie să cânte cu copiii fără altă remunerație.

Invățătorul care va avea cvalificația de a instrui și conduce corul bisericesc deja existent, va fi preferit și deosebit remunerat.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, iar petițiile de concurs instruite conform normelor din vigoare, să le trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Abrud, 24 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral în înțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 577/1912. (201) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a catedrei a treia de învățător la școala noastră din **Satulung** „Sfta Adormire", protopopiatul Brașovului, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela cea dintâi publicare în „Telegraful Român".

Invățătorul ales și întărit va avea:

1000 coroane salar fundamental plătit în rate lunare anticipative dela biserică, cvartir în natură, 20 coroane pentru $^1/_4$ jugăr de grădină; drept la cvincvenale, conform dispozițiunilor regulamentului pentru organizarea învățământului în școalele poporale.

Invățătorul va fi dator, fără remunerație specială, să formeze cu elevi de școală cor și să cânte Dumineca și sărbătoarea în biserică.

Doritorii au să-și înainteze rugările lor conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, ca să și arete destoinicia în cântări.

Brașov, în 23 Iunie 1912.

In conțelegere cu comitetul parohial oficiul protopresbiteral al tractului Brașov.

Dr. V. Saftu
protopop.

Nr. 527/1912. (200) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a primei catedre de învățător la școala noastră confesională din comuna **Rotbav**, tractul protopresbiteratului Brașov, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela cea dintâi publicare în „Telegraful Român".

Invățătorul ales și întărit va avea:

1000 coroane salar fundamental plătit în rate lunare anticipative dela biserică, cvartir în natură, în casele bisericei de sub Nr. 5, $^1/_4$ jugăr de grădină și drept de cvincvenalele legale, plătibile de asemenea din cassa bisericei.

Invățătorul va fi dator, fără remunerație specială, se instrueze tinerimea de repetiție și adultă în cântările bisericești și poporale, să formeze cor împreună cu învățătorul al doilea și să cânte Dumineca și sărbătoarea în biserică.

Doritorii au să-și înainteze rugările lor conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, ca să-și arete destoinicia în cântări.

Brașov, în 23 Iunie 1912.

In conțelegere cu comitetul parohial oficiul protopresbiteral al tractului Brașov.

Dr. V. Saftu
protopop.

Dentist
Virgil Muntean
Sibiiu, Strada Măcelarilor,
în față cu Tipografia și Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**
(126) 19—

Un tinăr român
absolvent din școala comercială ca începător (practicant) să caută cu imediata întrare la un Institut de asigurare unguresc, la centrală în Budapesta. Pe lângă vorba și scrisoarea română, să recere ungară și germană.
Oferte sunt în limba română și ungară a se trimite la Redacția acestei foi.
(222) 2—2

Copii de școală
să primesc pre lângă toată întreținerea pentru anul viitor școlar. Gratuit li-se dă *instrucțiune* în *scrisoarea caligrafică, pian* și *ajutor* la *obiectele de învățământ*. De a se insinua până la *15 August* la *Therese Keul, Sibiiu, Piața mică Nr. 24.* (206) 2—3

Cărbuni de Petroșeni, Cărbuni pentru fauri, Kox de gaz
oferă trimiterea numai în vagon
Rudolf de Gardik, Sibiiu,
(95) 9— biroul în edificiul sanatorului.

Aviz.
Să sprijinim arta română.
Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școl., praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.
Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.
Cu deosebită stimă
Nicolae Baciu,
(46) 24— pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz.-Egerbegy.)

SALVATOR
Salvator

Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!
(275) 51—52
Se află pretutindenea.
Depozitul general pentru Sibiiu și jur la:
Vasilie Ban, Sibiiu,
strada Ocnii (Burgergasse) Nr. 7 și
strada Faurului (Smidtgasse) Nr. 16.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 12/25 Iulie 1912. *Nr. 74.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

In chestia dreptului electoral.

Sibiiu, 24 Iulie n.

Reforma electorală e pusă de nou la ordinea zilei. Dupăce chestiile grele militare au fost resolvate din partea parlamentului ungar, şi legile privitoare la aceste chestii, primind sancţionarea preaînaltă, au fost promulgate şi puse în vigoare: se crede, că are se urmeze, şi că *trebue* negreşit se urmeze acum resolvarea chestiei electorale, aducerea legii, prin care să se reguleze şi la noi şi să se pună pe baze mai largi, moderne şi drepte, cel mai însemnat drept cetăţenesc: dreptul de a alege şi a trimite representanţi în sfatul ţării.

Chestia e de altcum de mult pusă la ordinea zilei şi de mult îşi aşteaptă resolvarea norocoasă. A scos-o pe plan guvernul baronului Fejérváry, la anul 1905, şi mai ales ministrul de interne de atunci, domnul Kristóffy, care cu lozinca frumoasă şi ademenitoare a sufragiului universal voia să-şi întărească posiţia şi să-şi câştige o majoritate parlamentară, cu care se poată guverna ţara, în mod constituţional. Şi cum ideea a fost acceptată cu drag din partea Coroanei şi salutată cu multă bucurie din partea poporaţiunei ţării: ceice puneau pe atunci beţe în roate guvernului ţării, au făcut o grabnică şi surprinzătoare schimbare de front, — în vederea popularităţii pe care guvernul era pe calea cea mai bună a şi-o câştiga, — şi s'au oferit singuri se facă aceea ce promitea guvernul urgisit de ei că are se facă: o lege nouă electorală, pusă pe bazele sufragiului universal. Coroana s'a încrezut în sinceritatea promisiunilor lor, le-a dat puterea şi i-a obligat, ca în termin de doi ani se facă legea. Au stat însă la putere patru ani, şi legea n'au făcut'o. Şi puteau să stee încă patru ani, ori de patru ori câte patru ani, şi totuşi nu făceau legea promisă, — pentrucă *n'au voit* să o facă.

S'a convins Coroana şi s'a convins şi ţara, că astfel de oameni, cari promit, dar nu împlinesc aceea ce promit, nu merită nici o încredere, şi Coroana i-a făcut să plece dela cârma statului, iar ţara i-a făcut să-şi peardă sdrobitoarea majoritate pe care o aveau în dietă, grupându-se în jurul noului guvern, presidat de contele Khuen-Héderváry, numit din partea Maiestăţii Sale asemenea cu îndatorirea, să facă cât mai curând noua lege electorală, pusă pe bazele sufragiului universal.

Lupta electorală a fost dată deci la alegerile trecute iarăşi sub lozinca frumoasă şi ademenitoare a sufragiului universal, pe care l-a fost trecut guvernul în programul seu, şi l-au promis şi candidaţii la deputaţie alegătorilor lor, astfel, că noua majoritate parlamentară a fost creată tot sub vraja votului universal.

S'a dus însă şi contele Khuen-Héderváry, luându-i locul domnul Lukács, care, ce e drept, a promis şi el votul universal, dar după principiile, mărturisite şi nemărturisite, pe cari se pare că vrea actualul guvern să fie aşezată noua lege electorală, votul tare ne temem, că nu are se fie nici *universal*, dar nici *egal*.

Si iată cum, în curs de şapte ani, ideea votului universal a făcut la noi un pas gigantic, nu spre realisare, ci spre — *nerealisare*. Pentrucă aşa cum îl dorim noi, şi îl doreşte ţara întreagă, cu escepţia clasei înalte maghiare, nu ni se va da dreptul de alegere, căci el nu va fi universal, egal, direct şi secret. De făcut însă se face noua lege electorală, pentrucă după comunicările, mai mult ori mai puţin oficioase, apărute în ziarele budapestane, secretariul de stat din ministeriul de interne, domnul Némethy, lucrează cu zor la compunerea proiectului de lege, cu ajutoriul conducătoriului biroului de statistică, care îi pune la disposiţie toate datele şi îi face toate combinaţiunile de cari are trebuinţă, pentru a se convinge, care ar putea fi calea cea mai bună, spre a se sătura şi capra şi a rămânea şi varza neatinsă.

Faptul, că se lucrează la compunerea proiectului de lege despre reforma electorală, dovedeşte, că guvernul vrea să se ţină de cuvânt (barem acesta!) şi se presenteze la toamnă, aşa cum a promis, noua lege electorală parlamentului ţării, pentruca viitoarele alegeri se poată fi efectuite pe baza acestei legi. Se spune însă, că deodată cu presentarea nouei legi electorale guvernul va presenta dietei şi legea despre noua arondare a cercurilor electorale, cari vor fi astfel întocmite, ca aceea ce se perde din heghemonia maghiară prin noua lege electorală, să se câştige prin legea despre arondarea cercurilor electorale.

Cu toate, că depunerea unui proiect de lege pe biroul dietei încă nu înseamnă votarea lui, căci doară şi contele Andrássy a presentat dietei legea sa electorală, compusă pe baza pluralităţii, dar în discuţie nu a fost luată nici măcar din partea comisiunei căreia a fost împărţită spre studiare, lucru care se poate întâmpla şi cu legea pe care acuma o compune guvernul nostru despre reformele electorale: trebue se ţinem totuşi cont de împrejurarea, că la toamnă de fapt guvernul poate va prezenta dietei un proiect de lege despre dreptul electoral, care nu va fi, nici universal, nici egal şi nici secret, deci nu va fi aşa cum îl dorim noi, şi trebue să ne precisăm de pe acuma părerile şi atitudinea faţă de o astfel de lege, care eventual ar putea să fie nefavorabilă, ori chiar păgubitoare pentru noi.

Părerea noastră e, că şi dacă nu va fi pusă noua lege electorală pe bazele largi ale sufragiului universal, n'avem să ne speriem prea tare. In stârşit nu suntem nici noi popor de proletari, ci ţărănimea noastră e legată de glie, de *moşia sa,* şi o estindere mai largă a dreptului de alegere, o reducere şi o *unificare* a censului, are să ne fie tot aşa de folos, ca sufragiul universal.

După datele statistice dela anul 1900, moşieri mici şi mari se află adecă în ţara noastră 1,378.084, iar dintre aceştia *Români sunt 359.508,* dintre cari numai 132.946 cu proprietăţi sub cinci jughăre, ceialalţi toţi cu moşii *delà cinci jughăre în sus.* Datele acestea statistice se vor fi schimbat, sigur, în cei zece ani din urmă, şi ele vor da acum alt resultat, dar credem, că numai în favorul, nu în detrimentul nostru. Dacă s'ar reduce deci şi *unifica* censul, vom avea, în locul celor vre-o 80.000 alegători de acuma, cel puţin 220.000 alegători români, trecuţi în listele electorale pe baza censului, plus ceialalţi, luaţi în liste pe alte baze de drept.

Ar fi însă vătămător din cale afară pentru noi, dacă s'ar menţinea şi pe mai departe nedreptatea, de a fi altul dreptul de alegere în Ungaria şi altul în Ardeal; şi tare am dori, să nu se adeverească ştirea de acest înţeles, dată de foaia socialistă din Budapesta, care spunea, că în noua lege electorală se vor lua măsuri şi de această natură. Dacă aşa se va compune legea nouă, atunci se face iarăşi o mare nedreptate Românilor din Ardeal, dar se face şi o mare greşală politică, de care guvernul ar trebui să se ferească. Susţinându-se adecă şi pe mai departe două feluri de legi, una pentru Ungaria, alta pentru Ardeal, se recunoaşte prin aceasta, că întru adevăr, uniunea Ardealului cu Ungaria nu e perfecţionată nici acuma

FOIŞOARĂ.

Bacalaureatul Principelui Carol.

Alteţa Sa Regală, Principele Carol, viitorul Rege al României, a depus la finea lunei trecute, după cum scrisesem, esamenul de absolvire a şcoalelor medii, aşa cum îl cer regulamentele aflătoare în vigoare în statul român. Ba prinţul Carol şi-a îngreunat însuşi esamenul, pentrucă pe când alţi elevi dau esamenul de absolvire numai dela o singură secţie, augustul elev l-a dat deodată dela două secţiuni şi a făcut şi esamene orale din fiecare materie, lucru pe care nu-l cer regulamentele.

Cum se vede deci, Alteţa Sa Regală Principele Carol, a căutat însuşi să se deosebească de ceialalţi elevi ai şcoalelor medii, impunându-şi sarcini şi obligamente mai multe decât aveau ceialalţi.

Ziarele din România au adus amănunte interesante despre decurgerea acestui esamen de bacalaureat al Principelui Carol, pe cari le dăm şi noi mai la vale, scoţând aici la iveală, că aceea ce a impus mai mult tuturor cu ocasiunea esamenului a fost spiritul curat naţional *românesc*, în care şi-a făcut Principele Carol educaţia şi instrucţia.

Relaţia oficială despre resultatul esamenului sună astfel:

Marţi, 26 Iunie v. la amiazi, au sosit la Castelul Peleş, ca oaspeţi ai M. S. Regelui, domnii profesori ai A. S. R. Principelui Carol, spre a procede la esamenul Alteţei Sale Regale pentru absolvarea cursului liceal:

Domnii profesori C. Litzica, G. Adamescu, Marin Dumitrescu, M. Bümel, Bogdan Ionescu, E. Escouffier şi G. Murgoci, constituiţi în comisiune, sub prezidenţia dlui Litzica, cari au început esaminarea la 26 Iunie d. a. şi au urmat cu esamenul până la 29 Iunie în fiecare zi, dela 9 ore dimineaţa până la 1 p. m. şi dela 3—7 p. m.

La esamenele orale au luat parte în fiecare zi M. S. Regele şi A. S. R. Principele Ferdinand împreună cu dl general Perticari, guvernorul A. S. R. Principelui Carol. M. S. Regele a pus întrebări A. S. R. Principelui Carol, din fiecare materie.

In ziua de 29 Iunie la amiazi, după încheierea esamenelor comisiunea s'a retras spre a da notele la toate probele şi apoi a revenit şi a dat cetire următorului proces verbal:

Esamenul de absolvire al A. S. R. Principelui Carol.

Proces verbal.

Din ordinul M. S. Regelui s'a hotărât ca la sfârşitul anului şcolar 1911—1912, A. S. R. Principele Carol să treacă esamenul de absolvire al cursului liceal. M. S. Regele a binevoit a institui o comisiune de esaminare compusă din toţi profesorii A. S. R. Principelui Carol, şi anume, din domnii: G. Adamescu (limba română), M. Bümel (limba germană), Marin Dumitrescu (istoria), E. Escouffier (limba franceză), Bogdan Ionescu (matematici), C. Litzica (limba latină şi filosofia), G. Murgoci (fisica şi chimie), desemnând ca prezident pe dl C. Litzica, directorul învăţământului secundar şi superior din ministerul instrucţiunii.

Comisiunea supunându-se ordinului M. S. Regelui care dorea, ca Principele Carol să depună un esamen complet şi amănunţit, şi ţinând seamă pe de altă parte de faptul, că Alteţa Sa Regală în cursul studiilor sale liceale a urmat un program mixt, anume real-modern şi-a orânduit lucrarea precum urmează:

I. A aplicat în totul prescrierile art. 61 şi următoarele din regulamentul şcoalelor secundare, privitoare la esamenul de absolvire a secţiunii reale.

II. Pe lângă cele patru probe scrise şi una orală, prevăzute de regulament, şi anume: limba română, matematicile, ştiinţele fisico-naturale, limba franceză şi disertaţiunea, comisiunea a mai supus pe A. S. R. Principele Carol la o probă scrisă de limba latină, la o probă scrisă de limba germană şi la o probă orală şi ex-tempore din filosofie şi istorie.

III. Imediat după terminarea fiecărei lucrări scrise, comisiunea a procedat în presenţa M. S. Regelui şi A. S. R. Principelui Ferdinand, la esaminarea şi critica probei scrise, cerând Principelui Carol să-şi esplice şi susţină punctele esenţiale ale lucrării.

IV. Conform dorinţei M. S. Regelui în afară de acest colocviu, Principele Carol a avut apoi să susţină un esamen oral, timp de câte o oră asupra fiecărei materii.

M. S. Regele şi A. S. R. Principele Ferdinand au urmărit de aproape întregul mers al esamenului, iar M. S. Regele a interogat însuşi pe Principele Carol la fiecare materie.

Lucrările comisiunii s'au ţinut la Sinaia şi au durat zilele de 26, 27, 28 şi 29 Iunie, după următorul program:

Marţi, 26 Iunie, orele 3—7 p. m., proba de limba română. S'au propus următoarele cinci subiecte pentru lucrarea scrisă:

1. Alecsandri ca poet al patriei.
2. Prin ce s'a impus poezia lui Eminescu.
3. Principalele calităţi ale operei lui Caragiale.
4. Insemnătatea literaturii vechi româneşti.
5. Ambiţiunea ca mobil spre bine şi spre rău.

A. S. R. Principele Carol şi-a ales subiectul al treilea. (Va urma).

de tot, ea e deci numai o *ficțiune*, în contra căreia luptă cu tot dreptul Românii, reclamând autonomia Ardealului.

Nu măsuri escepționale, ofensătoare și contrare intereselor lor, să se iee deci în noua lege electorală față de Români, ci drept egal să li se dee și lor, fie în forma votului universal, ori și în forma unei lărgiri a dreptului de alegere de acuma, prin reducerea censului și unificarea lui, deci tocmai prin stergerea dispozițiilor escepționale de până acuma, aflătoare în legea actuală electorală, atât de mașteră pentru Românii din Ardeal. Și aceasta am dori să o facă Maghiarii în interesul lor propriu, pentru a ne face să ne apropriem, iar nu să ne înstreinăm și mai tare de ei, acuma, când se vede și când recunosc și ei, cât sunt de slabi în sus, și cât sunt de isolați și de neluați în seamă în afară, ceea ce e urmare firească a faptului, că până acuma au căutat mereu se slăbească pe căi meșteșugite jumătatea nemaghiară a țării, slăbind astfel însuși întregul, statul, din care fac parte și naționalitățile nemaghiare. Să nu se uite, că numai acel stat e tare, în care toate păturile poporațiunei își au pe deplin asigurate drepturile, fără deosebire de limbă și lege, în care să măsură cu aceiași măsură, egală pentru toți, dreptul și dreptatea!.

Din protopresbiterate.

Conferență preoțească în tractul Lupșei.

(Urmare).

Care va să zică, instrucția cea nouă fapte ne prescrie nouă preoților, fapte care ne scot din trândăvie, ne asigură și frumosul epitet de „părinte al poporului“. Momentul acesta îl consider eu de nota caracteristică a instrucțiunii. Cutez a risca afirmația, că instrucția — bine înțeles, dacă ne vom conforma ei — e menită a trage adânci brezde în sufletul poporului. Desvoltându-ne activitatea pastorală în direcțiunea inaugurată de instrucție, nou spirit se va introduce în biserică — spirit, până acum (să spunem adevărul) puțin validitat, se va introduce spirit ce cu consolidarea relațiilor dintre turmă și păstor, consolide-va și va apăra și biserica de toți văzuții și nevăzuții inimici.

Ferice — esclamăm cu scriptura — de cei ce ascultă de duhul în instrucție depus, și-l împlinesc pe el!

Ca în totdeauna și de data aceasta vă invit, domnilor preoți! a slugi duhului, a împlini mandatele duhului. Duhul înalță, duhul fericește! Mamonei să nu slugim, căci mamona ne târește și pe noi în noroiul urât al patimilor, în care din greu înoată mulțimea. Să fugim dinaintea întunerecului decadenței, dinaintea crasului egoism, care atâtea suflete a adus deja la perzare! Infricoșată este pustiirea acestora...

Zilele, adevărat, grele sunt — cum zice apostolul. Numai bunul Dumnezeu și noi preoții știm, cât de mașter suntem dotați, cu câte lipsuri și nevoe câștigăm codrul de pâne ce mai mult omoară foamea decât hrănește corpul trudit. In mijlocul învălmășelilor de tot felul, într'adevăr, puțin putem face din ceea ce fapta milei se numește. Cât putem, — să facem însă, căci — cum spune evangelia — fapta bună nu după mărime se măsură, ci după îndemnul intern cu care s'a săvârșit. Filerul văduvei dat din curat îndemn a valorat mai mult ca sutele bogătanilor vânători de ambiții deșerte.

Domnilor preoți! Nu pot termina fără a indica și o cale, care între împrejurările noastre se arată aproape ca unicul mijloc, ce duce la realisarea problemei ce ne frământă. E vorba de fondul de ajutorare ce intenționăm a-l înființa în centrul protopopiatului — cu estindere peste întreg tractul. Votarea statutelor este inscrisă între punctele programului de azi. In cadrul statutelor — pentru casul că se dă fondului ființă — se pot aduna mijloace, se pot împărți ajutoare săracilor, orfanilor, și — ce este de importanță pentru disciplina bisericească — toate elementele sănătoase ale tractului se pot grupa într'un mănunchiu puternic, care nici timpul, nici sectarii ce năzuesc a produce perturbațiuni în popor, cu un cuvânt nici „porțile iadului“ nu-l mai pot spulbera.

Contând la toată însuflețirea, de care dvoastră, ca apostoli ai marginilor, sunteți capabili — vă salut și conferența preoțească după număr a XIII-a o declar de deschisă“.

Cuvântul presidial s'a ascultat cu atenție deplină și s'a întimpinat cu multă bunăvoință din partea publicului present la deschidere.

Se constitue conferența. De notar se proclamă Ioan Dandea, bărbați de încredere Vasile Șpan și Romul Gomboș, cari au să verifice și protocolul ședinței. Se cetește apelul nominal. Lipsesc mai mulți preoți, fără scuză însă abia doi, cari vor plăti canon de câte 10 cor. Prezidentul salută pe distinșii oaspeți amintiți mai sus și presenți și la conferență, presentă mai multe esibite, apoi se trece la programul meritoric al conferenței.

Ca cel dintâi obiect pertractat al propriului program a fost votarea statutelor fondului de ajutorare din tract. De acesta mi se pare s'a mai făcut vorbă în coloanele acestui ziar anul trecut. Statutele conțin întruparea ideii depusă în pastorala arhierească și relevată și în cuvântul de deschidere mai sus reprodus, de a fi preoții spre ajutor nenorociților, orfanilor etc. Se creează adecă în tract fond, care în schimbul unor taxe, asigură membrilor înmormântare cinstită și cu ceremonial deosebit, se mai dau și ajutoare orfanilor rămași după preoți, învățatori și alți mireni, cari ei ori părinții lor au fost cândva membri ai fondului. Se dau ajutoare nu numai persoanelor singuratice, ci și instituțiilor din tract. Fondul pus sub controlul bisericii, se întemeiază pe așa baze, că numai puțină însuflețire se recere, ca din firul slăbuț să crească arbore falnic care rezistă ori cărei furtune și ocrotește sute și sute de ființe. De-ar pricepe publicul intenția cea bună, de s'ar face membrii ai lui cât de mulți fii de ai tractului!

Se dă cetire raportului protopopului asupra rapoartelor preoților. Propunerile dela finea lui, înainte de a se admite, au dat ansă la o discuție din cele mai înălțătoare. Profesorul Dr. N. Bălan întroduce desbaterile cu un discurs ce denoată, că consumatul profesor se află într'adevăr în elementul său — la el acasă. E vorba de conferențele religioase dispuse prin noua instrucție a conferențelor preoțești. Vorbitorul arată originea (cum s'au născut ele în Germania), ce curent au produs în popor și ce menire au. Inzistă mai pe larg asupra modalității de a le da viață în mijlocul poporului dela sate. Deosebit accentuiază, că la noi pot avea efect numai îmbinându-le cu practica religioasă: mărturisiri, cuminecări, maslu etc. Pe aceste să pună pond preoții. Predica, ca partea didactică a „misiunilor“, să nu fie nici când de sine stătătoare, ci numai în îmbinare cu exercițiul religios.

Dr. Valer Moldovan, nepot de preot român, espune praxa bunicului său (vestit în întreg ținutul prin vindecările trupești și sufletești ce le obținea prin săvârșirea diferitelor slujbe, diferitelor eshortațiuni, așa că și străinii de neam și biserică îl cercetau), praxă ce nu avea nici o altă taină la succese, decât că preotul *știa penetra în sufletul clienților*. (Să mi se ierte, că folosesc terminul de bancă în trebi de religie!)

(Va urma).

Convocare.

Pe Marți, în 18 Septemvrie vechiu, c. convoc onorata preoțime tractuală la conferența preoțească anuală în comuna Galomfalăul mare.

PROGRAMA:

1. La 7 oare, a. m. servițiu divin cu invocarea sf. duh prin preoții: Ioan Herțosgă, paroh în Daia săsească, Aurel Stoicoviciu, paroh în Zoltan, Andrei Moldovan, capelan în Hendorf și preotul locului Nicolau Peicu. Predică de parohul Ioan Baciu din Nadeșul săsesc cu textul: „Am dorit să vă văd pre voi, ca se vă dau dar duhovnicesc spre întărirea voastră în credința cea dimpreună a voastră și a mea!“ Apostolul Pavel către Romani.

Ședința I.

2. La oarele 10 deschiderea conferenței.

3. Constatarea celor prezenți și constituirea.

4. Discuție asupra serviciului și a predicei.

5. Comunicarea ordinului conzistorial dto 20 Decemvrie 1911 Nr. 13824 Bis.

6. Rapoartele despre activitatea oficioasă și extraoficioasă a preoților dela conferența anului trecut, cari se vor înainta la oficiul protopopesc cel mult până la 1 August a. c.

7. Referada comisiunei asupra acelor rapoarte.

8. Prezentarea rapoartelor despre rezultatul conferențelor cercuale religioase.

9. Pronunțarea conferenței asupra acelor rapoarte.

10. Vizitarea în corpore a arhivului parohial.

Ședința a II.

11. Raportul referitor la starea arhivului parohial.

12. In nex cu pastorala arhierească, tema: „Calea, mijloacele, modul, prin cari s'ar putea delătura relele ce amenință biserica.“ Elaborator Erofteiu Viscrean, paroh în Criș.

13. Tema: „Cari ar fi mijloacele mai ducătoare la scop pentru stirpirea concubinatelor?“ de Joan Manoviciu, paroh în Retișdorf.

14. Raportul epitropiei preoțești.

15. Propuneri.

16. Designarea verificatorilor.

17. Incheierea conferenței.

Sighișoara, 22 Iuniu 1912.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Vlaicu la Lugoj.

— 21 Iulie n. 1912.

In sfârșit sosi și ziua de mult așteptată de întreaga lume românească de pe aici, în care vestitul ardelean român din Binținți, mult apreciatul sburător dela Blaj, învingătorul dela Viena, dl *Aurel Vlaicu*, a pus prin sborul său artistic întreagă bănățănimea românească în uimire, și falǎ și glorie a adus neamului și țării, al cărei cetățean este.

Incă cu 2 săptămâni înainte inteligența română de aici se constitui într'un comitet de aranjare, care și-a îndepliniut chemarea cu dragoste românească, după toată conștiențiozitatea.

Iubitul aviator român sosește la Lugoj încă Joi sara (18 Iulie n,), primit fiind ca un erou al neamului.

Incă de Sâmbătă, orașul Lugoj începu să se umple de oaspeți veniți din toate părțile. Pe lângă toată pacostea elementară împreunată cu potopul ce l-am avut, — Dumineca în tot decursul zilei orașul era plin de lume românească și de alte limbi. Trenuri speciale și trăsuri priveste aduseseră aici onorațiori români de prin Orșova, Caransebeș, Buziaș, Ciacova, Timișoara, Panciova, Vârșeț, Radna, Dobra, Ilia etc. și această aglomerație de oameni discută mereu cu temere faptul, că oare sborul ce resultat va avea, nu cumva se va nefericí bravul român? Și era motivată temerea aceasta, pe urma împrejurării, că deunăzi la întrecerile aviatice din St. Ettiene (Franța), capul vestitului aeronaut *Renard* la sucirea unui șurub al mașinei sale a fost rupt și despărțit de corpul său în cel mai tragic mod.

Pe vastul teritoriu de după baracele militare de pe platoul dinaintea viilor lugojene, lumea imensă de spectatori, cam 6 mii de persoane, era ținută în ordine de mai multe plutoane de soldați și polițiști. Afară de massa aceasta, cu bilete de intrare, la depărtări de 2 chilometri se postase țărănimea de prin satele vecine, venită mai ales pe jos, cam 5000 de persoane.

Precis la orele 5 d. a. se deschide șopronul cu aeroplanul. Aviatorul, un tinăr svelt cu față brună, cu niște ochi ageri negri, în vârstă cam de 25—30 de ani, cu o privire serioasă își regulează miraculosul aparat. E de o construcție foarte simplă. Greutatea instrumentului dimpreună cu a aviatorului cu tot representă cam 300 chilograme.

Imensul public asistent cuprins acum de o emoțiune plină de temeri și cu o ambiție inspirătoare de încredere și nădejdi privește uimit, cum aviatorul *Vlaicu* „nepăsător și rece“ urcă piedestalul instrumentului, și după ce acesta face vre-o 10—15 pași pe jos, se urcă măiestos în liber, tot mai sus și tot mai sus. Mulțimea erumpe în frenetice aplause și însuflețite strigări de: „Să trăiască!“ și „Éljen!“

Vlaicu cu o precisiune sigură se urcă lin și treptat spre sferele înalte, se îndepărtează de noi la înălțimea de 3—400 metri și face un drum de 3—4 chilometri, se reîntoarce apoi plin de mândrie iar spre terenul spectatorilor, mulțămește cu batista asudată, face vizită și imenzei gloate de privitori fără taxe, ba chiar și locuitorilor din oraș, și după vre-o câteva întorsături făcute la distanțe înguste și mici se coboară neforțat cu o maiestate impunătoare spre pământul-mamă!

In momentul acesta festiv mulțimea rupe cordoanele militare și într'o fugă desperată se apropie de aviator, îl înconjură cu drag, aclamându-l cu însuflețire!

Sborul lui Vlaicu a reușit și aici spre mândria și gloria întregului neam românesc! Compatrioții de alte limbi încă admiră în el pe un brav artist al țării.

Municipiul a fost representat la sborul lui Vlaicu prin protonotarul comitatens Dr. Z. *Talajdy*, aproape cu toate oficiolatele comitatense. Il. Sa dl Dr. *Medve*, comitele suprem și vicecomitele A. *Issekutz* au trebuit să asiste la o consfătuire din Budapesta, ținută în 22 Iulie c. st. n. Orașul a fost representat prin primarul Dr. D. *Florescu*. A fost apoi de față întreg corpul ofițerilor, dimpreună cu generalii.

Sara, întreaga inteligență română s'a întrunit în grădina „Concordia“, unde marele artist român a fost preamărit și felicitat în toaste însuflețite și distras cu mândre cântece, esecutate de harnica noastră reuniune română de cântări!

Vlaicu va mai sbura în Hațeg și poate și la Brașov. *George Joandrea.*

Condițiuni de primire

în școala civilă de fete a Asociațiunii și în internatul aceleia.

In clasa I a școalei civile de fete se primesc eleve:

a) care arată prin extras din matricula botezaților ori dela forul civil, că au împlinit cel puțin vârsta de 9 ani și

b) dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe baza unui examen de primire, că sunt bine orientate în materialul de învățământ prescris pentru clasa IV-a elementară.

In celelalte clase ale școalei civile de fete se primesc eleve care dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare la școale de categoria școalei civile.

Fără asemenea atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V. și VI. dela școala elementară poporală, se pot primi eleve în oricare clasă a școalei civile, ce corăspunde vârstei elevei, numai pe baza unui examen de primire, depus cu succes înaintea corpului profesoral al școalei în sensul ordinațiunii ministerului regesc-ungar de culte și instrucție publică, dto 11 August 1889, Nr. 29000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele, care se inmatriculează întâiadată la școala noastră, au să aducă atestat școlar, extras din matricula botezaților ori dela forul civil și certificatul de revaccinare.

In cursul complementar (supletor). împreunat cu școala civilă de fete a Asociațiunii în sensul § lui 6 din statutul de organizare al școalei, se primesc eleve care au absolvat patru clase civile (secundare). Se pot primi și eleve care au absolvat cu note bune numai două clase civile, dacă au trecut de 15 ani și sunt împiedecate a absolva cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul școlar 1912/1913 se pot face din 1—6 Septemvrie 1912 stil nou.

Examenele de corigență se țin în 2 Septemvrie 1912 st. n. la 8 ore a. m. cu elevele care s'au anunțat la direcțiune.

In 4 Septemvrie 1912 st. n. la 8 ore a. m. se țin examenele de primire, iar în 5 Septemvrie se vor începe prelegerile regulate.

Didactrul e 5 cor. pe lună, iar pentru elevele, care se înscriu întâiadată la această școală, se plătește încă, odată pentru totdeauna, o taxă de inmatriculare de 4 cor. Acelaș didactru e și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele care voiesc să fie primite în internat, fie eleve ale școalei civile, sau ale școalei elementare din loc, au să fie anunțate de timpuriu la direcțiunea școalei, înainte de începerea anului școlar, pentrucă să se poată face dispozițiile necesare.

Taxa internatului e 550 coroane pe an, în care se cuprinde și didactrul, și se plătește înainte sau în două rate. Spesele pentru cărțile de învățământ, pentru materialul de scris, desemn și lucru de mână, le poartă părinții deosebit, precum și cheltuielile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în pian (violină) și în limba fraceză.

Taxele pentru instrucțiune în pian sunt: pentru o elevă (singură), 2 ore pe săptămână 16 cor.[1] pe lună; pentru două eleve (împreună), două ore pe săptămână, 8 cor. pe lună de elevă

Instrucțiunea din limba franceză: 3 cor. pe lună de elevă.

Toate taxele se plătesc direcțiunii școlare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase lângă parcul orașului și e provăzut cu apaduct, baie proprie și lumină electrică, încât oferă cele mai bune condiții igienice.

---

[1] Din care sumă 2 cor. pe lună se contează institutului, pentru susținerea pianelor în stare bună.

Elevele din internat au în fiecare zi anumite ore de conversație în limba franceză, maghiară și germană după trebuință. Pe lângă aceea ele se prepară și învață lecțiile sub conducerea directoarei, a profesoarelor și a guvernantelor.

Elevele care voiesc să fie primite în internat, au să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de coperit, 4 ciarșafuri (lințolii, lepedeie), 6 ștergare, 6 serviete, apoi perie de dinți, săpun 2 pieptenii, care rămân proprietatea elevei. Afară de acestea rufele sau albiturile câte $^1/_2$ de duzină din fiecare, o haină de vară și una de iarnă, două fuste de lustre (jupon) și două de flanel, ciorapi, batiste (mărămi) câte 1 duzină, o umbrelă (cort) și încălțămintea trebuincioasă. In cursul anului vor primi în internat o haină uniformă. Strâns de uniformă se ține: o haină, 2 șurțe în forma unei haine, o pălărie de vară și una de iarnă, care au să se facă aici și care vor costa peste tot 40—60 cor.

Dela direcțiunea școalei se pot primi prin poștă: „Statutul de organizare“, „Regulamentul intern“, „Regulamentul pentru cursul complementar“ și „Planul de învățământ“ al școalei, a 20 bani exemplarul, iar monografia școalei pe 25 de ani dela înființare, a 3 cor.

Nagyszeben (Sibiiu), în Iunie 1912.

Direcțiunea școalei.

Să contribuim la fondul ziariștilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit și econ. Ardeleana“ în Orăștie-Szászváros.

Din Cluj.

Concertul Mărcuș-Crișanu.

In turneul ce-l fac artiștii noștri St. Mărcuș și I. Crișanu prin centrele mai însemnate românești, cu scopul de a procura unele momente de înălțare sufletească prin maestria și prin farmecul cântării lor, în 18 Iulie. a. c. au debutat și în Cluj. Deși s'a făcut prea puțină reclamă, vestea, că acesti artiști vor concerta la terminul sus amintit, a întrunit întreagă inteligența din Cluj la concertul lor, așa încât reușita n'a lăsat nimic de dorit. De astădată i-a însoțit și dșoara A. de Barbu, de asemenea elevă a conservatorului din Viena, și bună pianistă.

Programul concertului a fost foarte variat și în el erau representate atât duioasele noastre cântări poporale (doinele) interpretate cu multă artă și sentiment de cântăreți, cât și muzica clasică, unde am putut mai mult admira progresele frumoase și strălucite obținute de artiștii noștri sus numiți.

Dl Mărcuș s'a dovedit și de astădată de un tenorist neîntrecut, care chiar și cele mai înalte tonuri le stăpânește cu desăvârșire.

Punctul de forță la concertul acesta l-a format aria lui Canio din „Bajazzo“, unde atât prin puterea vocei, cât și prin desăvârșirea, ce și-a însușit în tehnica cântării, artistul a stors aplause nesfârșite.

Dl I. Crișan a plăcut foarte mult în doine, în cari cu voce metalică și sonoră atinge cele mai gingașe coarde ale inimei și stârnește momente de înduioșare.

D-șoara A. de Barbu, deși primadată a pășit pe scenă, atât prin vocea melodioasă, cât și prin jocul la pian, a cucerit simpatiile auditoriului întreg. Drept semn de simpatie generală i s'a oferit un buchet de flori naturale.

Peste tot artiștii noștri s'au achitat peste așteptare de rolul lor, încât nu numai auditoriul, dar chiar și foile maghiare din Cluj au adus elogii la adresa cântăreților.

Cumpănind succesul cultural al concertului, precum și felul cum și-a înțeles de astădată inteligența română din Cluj rolul în viața noastră social-culturală — când fără considerare la păreri individuale și politice, s'au întrunit toți, atât la concert, cât și la cina comună, — trebue să constat, că reușita a fost splendidă. Nu pot retăcea faptul, că la reușita concertului între alții a avut un rol preponderant directorul băncii „Vatra“, dl Dr. L. German, care prin tact înțelept a câștigat pe fruntași pentru ideea concertului și astfel toți împreună au sdrobit părerea multor sceptici, că în Cluj reușita pășirei artiștilor va fi problematică. Dee Dumnezeu, ca pornirile cele bune să fie totdeauna primite și sprijinite de inteligența din Cluj, ca și concertul acesta.

In fine mai notez, că atât Mărcuș, cât și Crișan, sunt angajați pentru anul viitor la societăți teatrale-germane. *O.*

NOUTĂȚI.

Sfințire de biserică. Biserica gr.-or. din Mag, renovată și pictată prin pictorul N. Cabadaeff, se va sfinți Dumineca în 15 Iulie v. c.

*

Censura advocațială. In Cluj s'a produs o mișcare în cercul advocaților cu scop ca censura candidaților de advocat să nu se mai facă la Murăș-Oșorhei, ci la Cluj.

*

Bursă în Iași. Monitorul oficial de Sâmbătă conține decretul regal, prin care se înființează în Iași o bursă comercială.

*

Pe jos împrejurul pământului. Ziaristul olandez *A. Mossel* dela o gazetă din Amsterdam a sosit Sâmbătă în Sibiiu. Călătorind pe jos, ziaristul voește să studieze locul și oamenii diferitelor state, și apoi să-și publice rezultatul studiilor într'o lucrare literară mai voluminoasă. In drumul său, care va ținea 8 ani, are să atingă următoarele țări: Germania, Elveția, Italia, Austria, Ungaria, România, Statele balcanice, Africa de nord, Palestina, Persia, India, China, Japonia, America nordică, Anglia, Franța, Belgia, Olanda.

*

Dela Biblioteca Academiei Române. In luna Iunie 1912 s'au consultat 1774 volume și broșuri tipărite, de către 649 cetitori; 146 manuscripte, 702 documente 32 cărți vechi (1508—1830) au fost comunicate la 127 cetitori. Colecțiunile Bibliotecii au sporit în această lună cu 626 volume și broșuri, 252 numere de reviste române, 234 reviste străine, 6 atlase și hărți, 4 stampe și portrete, 8 volume manuscripte, 151 documente, 1 album, 704 foi volante, 7 note muzicale, 4 monete și obiecte de muzeu. Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărțile tipărite dela 8 dimineața până la 6 seara, pentru manuscripte și documente dela 8 la 12 și dela 2 la 6.

*

Invenție nouă. Un funcționar de bancă din Budapesta a inventat un aparat ieftin și folositor, care va putea împedeca spargerile în locuințe. Invenția stă din o cartușă, care se poate așeza la ori ce odaie. Indată ce se deschide ușa, patroanele se descarcă cu un sunet puternic. Și astfel, când un spărgător ar încerca să între în odae, sgomotul explosiunii anunță pe cei din casă, că un străin a pătruns înlăuntru.

*

Pentru teatru. *Tribuna* din Newyork a făcut socoteală, cât cheltuește orașul acesta în fiecare an pentru teatru. Socoteala arată, că în cassele teatrelor din Newyork intră pe an o sută milioane de coroane. Mărimea uriașă a acestei sume se explică prin faptul, că în numitul oraș se găsesc nouăzeci de teatre și șapte sute de chinematografe și cabareuri, cercetate zilnic de o sută de mii de spectatori.

*

† Emiliu Viciu, preot, profesor în penziune și asesor consistorial, fost prefect și rector al internatului Vancean de băieți, membru al exactoratului arhidiecezan din Blaj, a decedat Dumineca, în 21 Iulie 1912, la orele $5^1/_2$ seara, în anul al 49-lea al vieții și al 23-lea al preoției sale, după un morb îndelungat. A fost înmormântat Marți în 23 Iulie a. c. la orele 8 a. m. în Nirașteu. Odihnească cu drepții!

*

Nemții iubitori de procese. Din Dresda se scrie, că în anul trecut, conform celor mai nouă date, s'au pertractat la judecătoriile Saxoniei aproape 200 de mii de procese civile, cu vre-o câteva mii mai mult, decât în anii precedenți. Considerând că regatul Saxoniei are patru până la cinci milioane de locuitori, tot cam al 25 lea cetățean saxon se judecă cu deaproapele său. — Care va să zică, nu numai în țara noastră, ci și în patria germanilor „flegmatici“ înfloresc procesele... și sporesc advocații.

*

Telefon nemijlocit între Viena și București. In primele zile din August se va termina linia de telefon între Viena și București. Linia nouă va trece peste Galiția și Bucovina. Stăpânirea austriacă a făcut mari cheltueli cu construirea acestei linii, care are de scop să facă neatârnătoare de Ungaria comunicarea Austriei cu România. Până acum adecă Viena nu putea vorbi cu Bucureștii, decât prin mijlocirea Budapestei.

*

Paserea ibis pe țărmurii Balatonului. In vara aceasta s'a ivit un soi neobișnuit de paseri pe țărmurii Balatonului. Ibisul, venerat de vechii egipteni, s'a așezat în mare număr cu deosebire în trestișul de către comitatul Somogy al marelui lac din Ungaria, unde oamenii au zărit mai multe sute de asemenea paseri egiptene.

*

La ședința literară a 7-a din 25 Iulie n. c. a Reuniunii meseriașilor sibieni va prelege dl *Dr. Alexandru Dobrescu*, medic, tractând despre tuberculoză.

*

Poliție degenerată. Un bancher, cu numele Rosenthal, a fost asasinat în Newyork, ear polițiștii cari se aflau la o depărtare de 20 pași de locul crimei, n'au căutat să zădărnicească omorul, nici să aresteze pe criminali. Ziarele americane scriu, că asasinarea s'a făcut cu știrea poliției, și că Rosenthal este o jertfă a înțelegerii secrete încheiate de poliție și de criminalii din Newyork. Mulți dintre polițiști erau membri la clubul jocului de cărți, și au aflat că Rosenthal a denunțat parchetului sumele mari plătite poliției de către jucători.

*

Contracte cu servitorii. Mișcarea femenină a luat un puternic avânt în Danemarca, unde femeile au cucerit o mare parte a drepturilor, pentru care în alte țări abia acum se începe lupta. Un rezultat al mișcărilor din Copenhaga și din alte orașe daneze este împrejurarea, că gospodinele se obișnuesc tot mai mult a-și angaja servitorimea prin contract, în care pe lângă fixarea simbriei se cuprind și învoeli privitoare la întreținere, la repaos de $1—1^1/_2$ ore pe zi, la o vacanță de 8 zile în fiecare an ș. a. Se mai statorește în contract și durata lucrării zilnice dela 6 sau 7 ore dimineața până la 6 sau 7 ore seara; munca săvârșită în afară de orele acestea se rebonifică cu 30 bani pe oră. Firește, servitoarele, care se angajează cu asemenea contract, au terminat cursul de 6 luni în școala de menaj, și au învățat a fierbe, a spăla, și-au câștigat cunoștințe teoretice de economie, igienă ș. a.

*

Etatea omului. Renumitul cercetător parisian *Legrand* a publicat un studiu interesant despre vârsta omului. Invățatul francez dovedește că etatea medie a omului, în decursul ultimelor patru secole, s'a lungit; oamenii bătrâni sunt cu mult mai numeroși, decât în vremile vechi, omul epocei de astăzi trăește în termin mediu mai mult decât omul veacurilor trecute. Legrand stabilește bătrânețele cu anul al *șasezecilea*. Vârsta aceasta au ajuns-o 582 oameni dintr'o mie în veacurile XV. și XVI; 655 în al XVII., 718 în al XVIII, 757 în al XIX., iar în veacul nostru 806 oameni. Același raport se prezentă și la persoanele de 80 de ani. După Legrand, viața cea mai lungă o trăesc preoții, bărbații de stat, savanții, militarii și scriitorii. In familiile domnitoare sunt puține persoane cu viața îndelungată: dintr'o mie de principi numai 71 ajung vârsta de 60 de ani, pe când dintr'o mie de preoți ajung vârsta aceasta 264.

Cărți și reviste.

Anuarul XXXVI, al gimnaziului român gr.-or. din Brad și al școalei primare pe al 43-lea an școlar 1911-12, publicat de *Ștefan Albu*, director. — Cuprinde: Educațiunea religioasă în școală și în biserică de M. Stoia, preot învățător. Din datele școlare aflăm, că personalul didactic la gimnaziu se compune din 8 persoane, la școala elementară din 2 persoane. Biblioteca centrală a profesorilor are 4053 vol. și 3233 fascicole, în valoare de 14 mii cor. Bibliotecile de clasă au 545 volume. Masa studenților, cu un capital de peste 26 mii cor., a ajutat 18 elevi cu 721 cor. Elevi examinați la finea anului 113 în gimnaziu, 172 în școala primară.

*

Anuarul școalei comerciale superioare gr.-or. române din Brașov, pe anul XLIII al existenței sale, 1911—12, publicat de *Arseniu Vlaicu*, director. — Conține: un studiu de profesorul Ioan Socaciu, despre Forme tipice de organizație economică-socială. Un discurs al directorului A. Vlaicu, în legătură cu Statutele cercului foștilor elevi ai școalei comerciale române din Brașov. — Din datele școlare aflăm, că personalul didactic se compune din 12 profesori. Școala a avut, în 3 clase, la finea anului, 107 elevi. Au primit atestate de maturitate *35 de absolvenți*, cu 4 mai mulți, decât în anul precedent. Societatea de lectură a elevilor a fost condusă de profesorul Dr. I. Baciu.

*

Anuarul institutelor de învățământ gr.-cat. din Blaj: gimnaziul superior, institutul pedagogic, școala de aplicație, școala învățăceilor de meserii și negustorii, pe anul școlar 1911/12. Cuprinde: Din trecutul ordului Basilitan, un studiu lucrat cu multă temeinicie de profesorul Dr. Ioan *Rațiu*. — Corpul profesoral dela gimnaziu se compune din 17 profesori de studii ordinare, 4 profesori de studii extraordinare și 3 catiheți. Biblioteca profesorilor are peste 11 mii volume; biblioteca elevilor peste 2 mii volume. Școlari gimnaziali la finea anului au fost 534, dintre cari 101 greco-orientali. Institutul pedagogic are 12 profesori, 78 de elevi, între cari 2 elevi greco-orientali. — Școala pentru învățăceii meseriași a fost cercetată de 108 elevi, între aceștia 16 gr.-or. români.

*

Revista politică și literară, din Blaj, a apărut nr. 7—8 cu următorul sumar bogat și variat: Dr. Cassiu Maniu: Cum se poate asigura succesul politic. M. Străjanu: Simbolismul decadent. I. Corbu: Florii Primăverii (poezie) T. Murășan: Visătorul (poezie), N. Dunăreanu: Dorința neîmplinită (nuvelă). I. Corbu: Există lumină? Corneliu Moldovanu: Solipiri zădarnice (nuvelă), Virginia Grivase: Sonet, Dr. V. Hâncu: Cercetările de laborator. Aron Deac: Ardealul ca provincie a Coroanei. Vas. Al. George: Cântec trist (poezie) I. P. Florantin: Decebal (roman istoric). Gheorge Stoica: Un leac bun (nuvelă). Virginia Grivase: (Sonet). Gavr. Todica: Cronică economică (Cooperația la noi. A. C: Informațiuni; I. L. Caragiale; Centenarul răpirii Basarabiei; Desvălirea monumentului lui Cuza; Vlaicu la Aspern; Prințul Carol la Vălenii de munte). Redacțional etc.

*

Luceafărul, revistă literară, artistică și politică, a apărut Nr. 27, din 1912, cu următorul cuprins bogat și variat: Z. Bârsan: Se face ziuă (dramă). Gheorghe Stoica: Spionii. Sandu A. Hodoș: Fragment (poezie) C. Sandu-Aldea: Pe Mărgineanca. T. Murășan: Cântec (poezie). Dr. Pavel Roșca: Problema pesimismului. Maria Cunțan: Despărțirea (poezie). Adrian Corbul: Intru gloria lui Jean-Jacques Rousseau. I. Agârbiceanu: Povestea unei vieți (roman). Dări de seamă: Dr. I. Mateiu: Dr. S. Dragomir, Corespondența episcopului Gherasim Adamovici și mișcarea de emancipare a clerului și poporului românesc în 1791. Cronici: Dr. Silviu Dragomir: Știri nouă despre mitropolitul Dosofteiu al Moldovei. Radu S. Dragnea: Poetul I. U. Soricu și Ardealul. Insemnări: Vacanțe... 70,597... Teatrul nostru. Comitetul național. Așa să mor!.. Bănci sătești. Redactori expatriați. Producțiile muzicale ale Conservatorului. Recidivistul. Cântăreții noștri. Ilustrațiuni: Lionardo da Vinci: La belle Féronnière. Ștefan Mărcuș. Ionel Crișan.

Mulțămite publice.

Comitetul parohial gr.-or. român din Mogoș-Mămăligani (trac. Lupșa), a primit ajutoare în bani, pentru zidirea școalei din această comună, dela următorii domni: Dr. I. Turcu, medic, Dr. L. Popovici, Dr. Em. Doctor, toți din Viena, I. Cupărescu, A. Tautareanu, Dr. St. Ciurcu, Dr. M. Popovici, câte 5 cor.; Dr. G. M. 3 cor.; G. Buta din Bueno-Ayres (America), 10 cor.; Dr. Moldovan, 1 cor.; Cesar Popovits 2 cor. Total 51 cor.

Pentru aceste daruri comitetul parohial esprimă cele mai călduroase mulțumite tuturor binefăcătorilor amintiți, precum și acelora ale căror nume sunt induse în listele de colecte și cari pentru mulțimea numelor nu s'au putut înșira aici.

Mogoș-Mămăligani, la 4 Iulie 1912.

Vasile David
paroh gr.-or. rom.

*

Bunii creștini din Calbor, comitatul Târnava-mare, aflători în America, din dragoste față de casa lui Dumnezeu și din iubirea ce o poartă și acum față de frații lor rămași acasă au colectat prin I. Pira suma de 200 cor., pe care au trimis-o pentru biserică.

Cei cari au contribuit la colectă sunt următorii: Ioan Pira, Vasile Neagoe, câte 2 dolari, Ioan Rafira Guția 5 dolari, M. Ioanăș 3 dolari, Nicolae Brumboiu, Arestița Brumboiu, Constantin Brumboiu, Lucreția Bromboiu, câte 1 dolar, Moise Popenciu, Vasile Cândea, Vasile Cristea nr. 217, câte 2 dolari, Alesandru Cândea 5 dolari, Moise Pira, Rozica Pira, câte 1 d., Alesandru Hetrea, Ioan Hetrea, câte 3 d., Pavel Ana Brumbea 1 dolar și Elena Popenciu 2 dolari, toți din Calbor.

Au mai contribuit: Nicolae Dreptu 25 cenți, Iosif Stefan, Ioan Nistor, câte 50 cenți, toți din Cincul-mare și Ioan Tănase din Poplaca 1 dolar.

Comitetul parohial se simte îndemnat a aduce și pe această cale mulțămite în numele întregului popor, atât colectantului Ioan Pira, cât și celorlalți contribuenți. Calbor, în 2 Iuliu n. 1912. In numele comitetului parohial: Moise *Graora*, not. com. par. George *Șolca*, preot gr. or. Vasile *Neagoie*, Moise *Căloiu*, epitropi.

Nr. 429/1912. (228) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc la şcoala noastră confesională din **Vima mare** (Tordavilma), protopresbiteratul Cetăţii-de-peatră, să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

600 cor. din repartiţie dela popor;

400 cor. din ajutorul dela stat, care se va cere pe baza documentelor celui ales; grădină, cvartir corespunzător în edificiul şcoalei şi 2 stângini lemne de foc.

Cvincvenalele se vor cere dela stat.

Invăţătoriul ales se îndatorează, — fără altă remuneraţie specială, — a conduce şi a cânta cu elevii la sf. liturgie în Dumineci şi sărbători formând cu ei cor bisericesc precum şi a provedea învăţământul în şcoala de repetiţie.

Reflectanţii la acest post să-şi înainteze rugările concursuale instruate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi să se prezinte în comună şi biserică pentru cunoştinţa poporului.

Lăpuşul-unguresc, la 6 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Cetăţii-de-peatră în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Andrei Ludu
adm. protopop.

Nr. 615/1912. (229) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea unui post învăţătoresc la şcoala confesională gr.-or. română din **Sighişoara** să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar anual 1100 coroane în rate lunare anticipative din cassa bisericii, trei stângini de lemne de stejar pentru încălzit, cvartir în edificiul şcoalei şi $^1/_4$ de jugăr de grădină. Cvincvenalul numai după un serviciu de cinci ani la această şcoală.

Invăţătoriul ales va fi dator a ţinea strană la utrenie în mod perondător cu ceilalţi doi învăţători, iar la sf. liturgie să cânte cu copiii de şcoală fără altă remuneraţie.

Concurenţii sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau Sărbătoare în biserică, spre aşi arăta desteritatea în cântări şi tipic, şi a face cunoştinţă cu poporul, iar petiţiile concursuale instruite conform normelor din vigoare, să le trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sighişoara, în 7/20 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 398. (219) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune lângă parohul Vasile Dobre din parohia de cl. III **Căpâlna** (Sebes Kápolna) se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt jumătate din venitele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii au să-şi aştearnă cererile, instruite conform normelor din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 30 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 250/1912. (214) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis. de cl. a II-a **Vulcan** cu filia **Aninoasa** din tractul Haţegului, conform rezoluţiunei Prea Veneratului Consistor arh. dto 12 Iunie a. c. Nr. 6328 Bis., se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul amintit, iar concurenţii pre lângă prealabila încunoştiinţare a subsemnatului să se prezinte în parohie spre a cânta, predica ori celebra.

Haţeg, la 29 Iunie 1812.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 423/1912. (207) 3—3

Concurs.

Pe baza resoluţiunei consistoriale Nr. 7331/1912 şcol. se publică concurs din oficiu cu termin de 30 zile dela I-a publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea postului învăţătoresc dela şcoala confesională română gr.-or. din **Gelmar**.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 250 cor. din repartiţie, iar restul de 750 cor. dela Venerabilul Consistoriu şi din întregirea dela stat, ce se sperează a primi, precum şi cvartir liber în edificiul şcoalei, relut de grădină, iar 50 cor. pentru încălzirea salei de învăţământ.

Alesul învăţător este obligat a conduce şi cânta cu elevii răspunsurile liturgice Dumineca şi în sărbători.

La cvincvenal alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt la această şcoală.

Concurenţii să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare înainte de alegere în biserică pentru a face cunoştinţă cu poporul şi să-şi înainteze cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral al Orăştiei.

Orăştie, 26 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 126/1912. (209) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de învăţător şi al II-lea de învăţătoare, eventual şi aceasta de învăţător, la şcoala noastră confesională gr.-or rom. din **Hondol**, protopresbiteratul Devei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

a) Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt: salare fundamentale de câte cor. 1000 dela cassa bisericii, solvibile în rate lunare, cvartir în natură şi grădină.

b) Dela concurenţii să cere lângă cvalificaţiune legală, să mai aibă desteritatea de a conduce cor bisericesc, resp. învăţătoarea dexteritatea în lucrul de mână.

c) Ambii vor avea a instrua şi vor conduce în Dumineci şi sărbători pe elevi la biserică şi a cânta cu ei răspunsurile liturgice.

d) Conducătorul corului pentru care e în perspectivă o remuneraţie deosebită va avea a proba desteritatea sa prin atestat separat,

La cvincvenali aleşii pot reflecta numai după un serviciu de 5 ani la această şcoală amintind, această împrejurare în petiţiile de concurs.

Concurenţii vor înainta cererile instruate conform legilor în vigoare în terminul deschis la oficiul protopresbiteral al Devei şi să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Hondol, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 10 Iunie v. 1912.

Petru A. Mihuţ
prezident.

Petru Vlad
notar.

Dr. Ioan Dobre
protopop.

Nr. 395/1912. (204) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Abrudului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Trâmpoele,** cu salar de 800 cor. din repartiţie, iar pentru rest se va cere întregire dela stat.

Cvartir în natură, relut de grădină 20 cor. şi 3 stângini lemne de foc.

2. **Valea-Dosului,** cu salar de 800 cor. din repartiţie, restul întregire dela stat sau dela ven. Consistor.

Cvartir în natură şi relut de grădină 20 cor.

3. **Vârtop,** cu salar de 600 cor. din cassa bisericii, iar restul din ajutorul cerut dela stat.

Cvartir în natură şi relut de grădină 20 cor.

Invăţătorii aleşi sunt datori a ţinea strană în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu copiii la sf. liturgie.

La cvincvenale se poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere la aceste şcoale.

Concurenţii sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul, iar cererile instruite conform normelor din vigoare le vor înainta sabsemnatului oficiu, în terminul deschis.

Abrud, 24 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 139/1912. (217) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis. de cl. III. **Chitid** din protopresbiteratul Haţegului, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi se vor prezentà în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, cu vânta sau celebra.

Haţeg, la 2/15 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Haţeg în contelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nă. 7699/1912 árv. (218) 3—3

Edict de licitaţiune.

Din partea subsemnatului scaun orfonal comitatens să publică că casa şi curtea minorenilor Eugen Roman şi consoţii situată in piaţa comunei Sălişte şi cuprinsă în protoc. f. No 16 A † No—ord. I, Nro top. 30, 31 şi în protoc. f. 17 A † ord. I Nro top. 32 să va vinde din mână liberă prin licitaţiune publică în 2 Septemvrie 1912 nou la 10 oare a. m. în cancelaria oficiului primăriei comunale din Sălişte.

Preţul de strigare e 50·000 coroane sub care preţ realitatea nu se va vinde.

Doritorii de a lua parte la licitaţie au a depune în bani gata ori în libel de depunere un vadiu de 5000 coroane la mâna comisariului însărcinat de a efeptui licitaţia.

Condiţiunile speciale să pot vedea în decursul oarelor de oficiu începând dela publicarea acestui edict până la ziua licitaţiunii în espeditul scaunului orfanal comitatens şi la primăria comunală din Sălişte.

Sibiiu, la 6 Iulie 1912.

Scaunul orfanal comitatens:

Mangezius
preşedinte.

Nr. 104/1912. (226) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învăţător la şcoala noastră confesională gr.-ort. rom. din **Bălan**, protopresbiteratul Unguraş se publilcă concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 100 cor. din repariţia dela popor, 900 cor. ajutor dela stat, 50 cor. relut de cvartir şi grădină în natură.

Preferite vor fi învăţătoarele.

Reflectanţii la acest post au a-şi înainta rugările lor concursuale, instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral al tractului Unguraş în terminul deschis şi a se prezenta în comună şi biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Bălan, la 21 Iunie 1912.

Victor Both
par. preş. com.

Ioan Georgea
notar.

Văzut.

Pavel Roşca
protopresbiter.

Nr. 398/1912. (210) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc la şcoala noastră confesională din **Curtuiuşul-mic** (Kiskőrtvélyes), protopresbiteratul Cetăţii de peatră, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

200 cor. din repartiţie dela popor;

100 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan, 700 cor. se vor cere cu ajutor dela stat pe baza documentelor învăţătorului ales; cvartir corespunzător legii în edificiul şcoalei; grădină în mărime de 909 st. ☐ şi lemne de foc: o jumătate sesiune urbarială din cari se va încălzi şi sala de învăţământ.

Cel ales să îndatorează a provedea învăţământul şi în şcoala de repetiţie, a forma cu elevii cor bisericesc cântând cu ei la sf. liturgie în dumineci şi sărbători.

Reflectanţii la acest post au a-şi înainta rugările concursuale instruate conform normelor în vigoare în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se prezenta în comună în biserică pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Lăpuşul-unguresc, la 25 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetăţii de peatră în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Andrei Ludu
adm. protopop.

Nr. 362/1912. (208) 3—3

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea posturilor de învăţători la şcoalele noastre confesionale din:

1. **Idicel-sat,** pre lângă următoarele emolumente:

a) Salar fundamental 600 cor. din repartiţie dela popor şi 400 cor., din ajutor dela stat pentru dobândirea căruia sau înaintat rugările de lipsă, cvincvenalele se vor cere dela stat, b) cvartir natural, c) grădină şi d) lemne de foc.

2. **Idicel-pădure**, pre lângă următoarele emolumente:

a) Salar fundamental 600 cor. din repartiţie pe popor şi 400 cor. precum şi cvincvenalele pe baza documentelor celui ales se vor cere dela stat, b) cvartir natural, c) grădină, d) lemne de foc din care se va încălzi şi sala de învăţământ.

Invăţătorii aleşi sunt îndatoraţi a propune elevilor cântările bisericeşti, ai conduce în toate Duminecile şi sărbătorile la biserică şi a cânta cu ei în cor răspunsurile dela Sf. liturghie, precum şi a instrua elevii de repetiţie fără altă remuneraţie.

Doritorii de a ocupa aceste posturi să-şi înainteze rugările de concurs instruate conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar pentru a face cunoştinţă cu poporul au a se prezenta la biserică spre a cânta.

Reghin, (Szászrégen) 23 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral al tractului Reghin în conţelegere cu respectivele comitete parohiale.

Vasilie Duma
protopop.

Dentist
Virgil Muntean

Sibiiu, Strada Măcelarilor,
în faţă cu Tipografia şi Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 20—

Copii de şcoală

să primesc pre lângă toată întreţinerea pentru anul viitor şcolar. Gratuit li-se dă *instrucţiune* în *scrisoarea caligrafică*, *pian* şi *ajutor* la *obiectele de învăţământ.* De a se insinua până la *15 August* la *Therese Keul, Sibiiu, Piaţa mică Nr. 24.* (206) 3—3

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Selişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice,** şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 33—

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin**, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann „Manera“ pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 18—40

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiiu:**

Regulament

pentru

Procedura judecătorească

în cauzele disciplinare

în Mitropolia gr.-or. rom. din Ungaria şi Transilvania.

Preţul **20 bani**, porto **5 bani.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 14/27 Iulie 1912. *Nr.* 75.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

O lege electorală ideală.

Sibiiu, 26 Iulie n.

Noi, cetăţenii şi contribuabilii din Ungaria, suntem încă tot numai la dorinţa, cum am arătat în numărul trecut, cam îndepărtată, de a vedea întrodus şi la noi, la alegerile parlamentare, *votul universal*, pe care-l au deja toate statele europene, până şi Turcia şi Rusia, şi de care se bucură de mult în monarhia noastră cei din ţările conduse de guvernul dela Viena, cei din Bosnia şi Herţegovina, ba şi cei din Croaţia şi Slavonia, ţări întregitoare ale regatului ungar.

Toate şi-au estins dreptul electoral asupra celor mai largi pături cetăţeneşti, numai la noi se mai fac încă şi se vor mai face combinaţiuni, că oare cum ar putea fi întrodus votul universal şi la noi fără periclitarea heghemoniei maghiare, ceeace înseamnă atâta, cât fără delăturarea dela conducere a celor ce astăzi conduc destinele ţării?

Şi pecând la noi unii combinează şi croesc la planuri, alţii sperează şi aşteaptă, în alte state oamenii luminaţi şi cu simţ de dreptate au mers un pas mai departe şi au făcut o însemnată şi norocoasă corectură şi în votul universal, pentru noi încă supremul ideal pentru care luptăm şi ne încălzim. Au aflat adecă, că nici votul universal singur nu e încă desăvârşirea pentru parlamentul, care vrea se fie representanţa întregei poporaţiuni a statului. Cu votul universal încă remân mari şi însemnate minorităţi nerepresentate în parlament, care astfel nu poate fi espresiunea fidelă a întregului, a totalităţii locuitorilor din stat.

Şi au aflat, că aceasta scădere e de atribuit sistemului de alegere de până acuma, şi se poate delătura numai prin *întroducerea representării minorităţilor* în parlament. O inovaţie, care, ca şi votul universal, şi-a luat începutul în — *Francia.* Zilele trecute a fost votată din partea camerei franceze aceasta lege electorală, depre care se poate spune cu drept cuvânt că e o *lege ideală*, pentrucă e chemată să mulţămească pe *toţi* cetăţenii Franciei, căci tuturor le dă posibilitatea de a fi representaţi în parlament prin oamenii lor.

Lupta pentru întroducerea acestei inovaţiuni decurge de doi ani în Francia. Un proiect de lege în scopul representării minorităţilor a fost presentat camerei franceze din iniţiativă parlamentară, dar n'a ajuns să fie discutat şi votat. A presentat apoi altul guvernul prezidat de Brian, dar căzând guvernul, a căzut şi proiectul seu de lege. A urmat, după alte două guverne, cel de acuma, presidat de Poincaré, care şi-a stabilit din capul locului ca punct de program reforma electorală, cu întroducerea representării minorităţilor. Şi a fost norocos, pentrucă legea a fost acceptată cu mare majoritate de voturi, de şi a avut mari şi înverşunaţi protivnici.

Legea mai are se treacă şi prin senat, dar se crede, că senatul încă o va accepta, fiindcă interesele senatului nu sunt întru nimica atinse, căci e vorba de o chestie, care priveşte esclusiv camera franceză, referindu-se legea numai la alegerile pentru cameră.

Care e spiritul nouei legi electorale franceze? Cassarea dreptului majorităţii, pentrucă în viitor alegerile pentru cameră nu mai depind dela voinţa majorităţilor, ci dela voinţa tuturor alegătorilor.

Alegerile nu se mai fac adecă după cercuri electorale, după circumscripţiuni, astfel deci, ca cel ce a întrunit majoritatea voturilor se fie proclamat deputat ales pentru camera franceză, ci se fac după departamente, după comitate, cu liste, pe cari sunt trecuţi atâţa candidaţi, câţi deputaţi are se aleagă departamentul respectiv, socotindu-se tot la câte 70·000 de locuitori un deputat. Departamentul cu 210·000 de locuitori alege deci 3 deputaţi, cel cu 700 000 de locuitori 10 deputaţi, iar Parisul, capitala Franţei, alege 56 de deputaţi. Toţi alegătorii din Paris votează deci pentru 56 de candidaţi de odată.

Votarea e decentralizată. După terminarea ei se adună toate buletinele date şi se face scrutiniul. Dacă într'un departament, în care sunt de ales de es. zece deputaţi, s'au dat peste tot 120 000 de voturi, se stabileşte din capul locului, că pentru a putea fi proclamat cineva ales, trebue se aibă cel puţin 12.000 de voturi. Se adună apoi voturile după listele de votare, şi dacă se constată, că pentru o listă au fost date 60 000 de voturi, pentru alta 40·000, şi pentru a treia 20·000, — se proclamă aleşi *cinci* din lista primă, *trei* din lista a doua şi *unul* din lista a treia; iar fiindcă din lista a doua remân nerepresentaţi în cameră 4·000 de alegător, şi din lista a treia 8·000 de alegători, al *zecelea* deputat e luat din lista a *treia*, fiindcă ea are cele mai multe voturi nevalorisate.

Astfel se vor face deci în viitor alegerile pentru camera franceză, pe baza acestui legi noue, care e cea mai dreaptă, cea mai desevârşită, şi cea mai puţin espusă falsificării voinţei alegătorilor. Esecutată cu tact şi în mod constienţios, ea are se dee roade foarte bune, pentrucă dă posibilitatea chiar şi celui mai mic şi neînsemnat partid politic se fie representat în parlamentul ţării sale, şi se contribue, cu votul representantului seu, la conducerea statului.

Din Austria. Se vorbea, că între Cehii şi Germanii din Boemia e pe cale stabilirea unei înţelegeri cu privire la drepturile limbei, care va pune apoi capăt duşmăniilor dintre aceste două popoare; iar acuma vine ştirea dela Viena, că dacă legarea acestei înţelegeri va mai întârzia mult, va veni însuşi guvernul austriac şi va regula pe calea ordonanţelor şi cu provocare la dispoziţiile cuprinse în §-ul 14 al constituţiei din Austria drepturile limbei pe teritoriul Boemiei, cu ţinerea în vedere a intereselor cehe şi germane, deci spre mulţămirea ambelor naţionalităţi interesate.

Autonomia bisericii sârbeşti. Se dă ca positivă ştirea, că guvernul ţării va suspenda autonomia bisericii gr.-ort. sârbeşti din patrie şi va numi un comisar regesc pentru conducerea afacerilor epitropeşti ale acestei biserici. Motivul ar fi, că fondurile şi fundaţiunile acestei biserici nu s'ar administra cu destulă constienţiositate.

Episcopia gr.-cat. maghiară. Monitorul oficial din Budapesta a publicat în numărul de Dumineca rescriptul preaînalt, prin care Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele Francisc Iosif I, la propunerea ministrului de culte şi instrucţiune publică, *decretează de înfiinţată episcopia nouă gr.-cat. cu reşedinţa în Hajdudorog şi cu limba liturgică grecească*, având a se forma noua diecează din parohii luate din diecezele gr.-catolice: Eperjes, Muncaciu, Oradea mare şi Gherla, apoi din arhidieceza Blejului şi a Strigoniului. Cu luarea măsurilor necesare pentru esecutarea acestui rescript preaînalt a fost încredinţat ministeriul de culte şi instrucţiune publică din Budapesta.

Situaţia. Cei din oposiţia unită ţin mereu întruniri publice, pe acolo pe unde au partisani şi aderenţi, în cari se protestează în contra actelor de volnicie, sevârşite în dietă din partea contelui Tisza şi a majorităţii parlamentare, iar contele Tisza îşi apără şi justifică procedura în scrisori deschise şi in vorbiri, rostite în faţa celor ce-l aprobă. Oposiţionalii mai ameninţă apoi, că la toamnă vor muta terenul de luptă în delegaţiuni, unde vor face imposibilă discuţia şi votarea budgetului comun, iar organul lor de publicitate, ziarul „Magyarország“, cere ca jertfă, pentru liniştirea spiritelor, capul contelui Tisza şi al ministrului-pres. Lukács, deci retragerea şi a unuia şi a celuialalt din posturile lor. Credem însă, că situaţia s'ar limpezi şi fără aducerea acestei jertfe, dacă la toamnă, imediat după redeschiderea dietei, guvernul ar presenta un proiect de lege despre reforma electorală, compus astfel, ca toate păturile poporaţiunei ţării să fie mulţămite şi satisfăcute, pentrucă atunci întreaga opiniune publică s'ar grupa în jurul guvernului şi al majorităţii parlamentare, lipsind oposiţia de bazele, pe cari crede încă a mai putea sta.

FOIŞOARĂ.

Bacalaureatul Principelui Carol.

(Urmare).

Mercuri, 27 Iunie, orele 9 dimineaţa până la 1 p. m., proba de matematici. S'a propus următorul subiect pentru lucrarea scrisă:

Se dă un punct F şi o dreaptă D; fie FI=2, I fiind proecţiunea lui F pe dreapta D. 1. Să se scrie ecuaţia parabolei având F ca focar şi dreapta D ca directrice; (se vor lua ca axă dreapta FI şi perpendiculara pe mijlocul lui FI). 2. Să se scrie ecuaţia dreptei trecând prin F şi inclinată de 45 grade pe axa parabolei. 3. Să se calculeze coordonatele punctelor de intersecţie A şi B ale acestei drepte cu parabola. 4. Să se scrie ecuaţiile tangentelor la parabolă în punctele A şi B. 5. Să se calculeze aria triunghiului ABC, C fiind punctul de intersecţie al celor două tangente.

Mercuri, 27 Iunie, orele 3—7 p. m. proba la limba franceză. S'a dat următorul subiect pentru lucrarea scrisă: Caractères généraux de la littérature française classique au XVII-ème siècle.

Joi, 28 Iunie, orele 7 dimineaţa până la 1 p. m. proba la ştiinţele fisico-naturale. S'a dat următorul subiect pentru lucrarea scrisă: Petrolul şi derivatele sale. Utilizarea lor ca surse de energie în maşini termice. Motoare moderne, în special motorul Diesel.

Joi, 28 Iunie, orele 3—7 p. m. probele la limbile latină şi germană.

Pentru limba latină s'a propus traducerea din latineşte în româneşte a unui capitol din Cesar (de bel. gal.) şi a unei anecdote din Cicerone.

Pentru limba germană s'a propus scrierea sub dictat în limba germană a discursului pronunţat de Maiestatea Sa Regele la proclamarea regatului şi traducerea acestui discurs în româneşte.

Vineri, 29 Iunie, orele 9 dimineaţa până la 1 p. m. Disertaţiunea orală şi esamenul de filosofie şi istorie.

Pentru disertaţiunea orală s'au propus următoarele 20 de chestiuni din istorie:

1. Ce dovezi avem pentru înrâurirea naturii asupra desvoltărei economice a României?
2. Dunărea şi importanţa ei economică.
3. Insemnătatea poporului român pentru istoria generală.
4. Ce dovezi avem despre continuitatea elementului român în Dacia?
5. Raporturile Ţarii-Româneşti cu statele vecine până la 1526.
6. Relele de căpetenie de cari a suferit poporul român până la Mihaiu-Viteazul,
7. Epoca lui Mircea-cel-Bătrân.
8. Epoca lui Stefan-cel-Mare.
9. Insemnătatea bisericii în trecutul nostru.
10. Comparaţia între Stefan-cel-Mare şi Mihai-Viteazul.
11. Politica Rusiei în Orientul Europei până la 1774.
12. Câteva din epocele mai însemnate ale istoriei Prusiei, sau ale dinastiei de Hohenzollern.
13. Politica Rusiei în Orientul Europei în veacul al XIX-lea până la războiul Crimei.
14. Napoleon I. şi politica orientală.
15. Cauzele războiului Crimeei şi unirea Principatelor.
16. Pricinile războiului dela 1877 şi situaţia României în această epocă.
17. Cauzele războiului dela 1870 şi întemeierea imperiului german.
18. Rolul lui Napoleon I. în Europa.
19. Răspândirea ideilor revoluţiunii franceze în Europa.
20. Ce învăţăminte se pot desprinde din istoria patriei sau din cea universală.

Dintre aceste chestiuni A. S. R. Principele Carol şi-a ales următoarea: Politica Rusiei în orientul Europei până la 1774.

La această ultimă şedinţă, pe lângă M. S. Regele şi A. S. R. Principele Ferdinand, a mai asistat şi A. S. R. Principesa Maria.

Notele obţinute la acest esamen de A. S. R. Principele Carol sunt următoarele:

	S.	O.	M.
Limba română	8	10	9
Matematica	8	9	8.50
Limba franceză	8	10	9
Ştiinţele fisico-naturale . .	8	9	8.50
Limba germană	9	8	8.50
Limba latină	7	7	7
Disertaţia din istorie . . .	—	10	10
Filosofia	—	10	10

Media generală 8.81.

Văzând resultatul esamenului, precum şi notele obţinute de A. S. R. Principele Carol la fiecare probă, pe temeiul art. 66 din regulament, comisiunea declară pe A. S. R. Principele Carol admis la esamenul de absolvire a secţiunii reale şi a celei moderne.

(Va urma).

Din protopresbiterate.

Conferenţă preoţească în tractul Lupşei.

(Fine).

Ioan Dandea accentuiază necesitatea pentru preoţi de a face serioase studii pastorale, înainte de a procede la săvârşirea slujbelor în sabor; din alte părţi — a înşira numele tuturor celor ce au luat cuvântul, înseamnă a lungi prea mult raportul — se cere a angaja preoţi străini ca predicatori, ca cu atât mai mare să fie impresia la popor. Se fac promisii pozitive în toate direcţiunile. Se reasumă apoi ideile sulevate şi aditamentele făcute, conform cărora se votează următoarele concluze (Le reproduc după protocol): *a*) Cu sesiunea de faţă se începe activitatea conferenţelor în cadrul instrucţiunei nouă pentru conferenţele preoţeşti, şi deci lângă conferenţa generală (odată pe an) se introduc şi grupările religioase, cari îşi îndeplinesc agendele în cadrul prescriselor instrucţiunii, dar aşa că elementul didactic (predica) totdeuna se îmbină cu praxa (maslu, sf. apei, mărturisirea şi cuminecarea poporului, procesiuni etc.) Unde nu va putea fi de faţă protopopul, ce să imprime mai mare evlavie cu prezenţa sa, se vor invită de timpuriu conferenţiari anume, fie din preoţii tractului, fie alte persoane cu vocaţiune apostolică. E de dorit ca misiunile să se ţină la nivelul recerut, ca să se îndulcească poporul de fructele lor, spre a nu prinde teren apostolii mincinoşi (pocăiţii) ce chiar îşi întind mrejile şi în aceste părţi. *b*) Rapoartele preoţilor singuratici de până acum se scot din uz şi se înlocuesc cu rapoartele conducătorilor convenirilor religioase din pct 17 al instrucţiunii. *c*) Conferenţele generale să se ţină şi în viitor în luna Maiu (ca mai potrivit decât Sept. — Octomvrie din instrucţie), iar cele de grupă din Martie până în Martie, având conducătorii a înainta până în 31 Martie rapoartele ce vin prezentate conferenţei generale din luna Maiu. *d*) In scopul înactivărei grupărilor religioase tractul se împarte în următoarele VI cercuri: Cercul I comunele: Ofenbaia, Cioara de sus, Muncel, Sartăş, Brăteşti. Cercul II comunele: Lupşa, Valea-Lupşei, Hădărău, Şasa şi Vinţa. Cercul III comunele: Mogoş-Mămăligani, M.-Mioleşti, M.-Valea-Barnei, Valea-Gergelului, Ponor. Cerc. IV: Sălciua de jos, Sălciua de sus, Subpeatră, Lătureni, Poşaga de jos, Oreşti. Cerc. V: Ocolişul mare, Lunca, Buru, Ocolişul-mic, Cacova-Ierei. Cerc. VI: Runc, Vidolm, Bedeleu. E de dorit ca preoţii din un grup să ia parte şi la convenirile grupului vecin. Scăzând preoţii unui grup — prin vacanţă în parohii — la numărul de doi, tot timpul cât durează această stare, grupul se afiliază celui mai aproape grup vecin. *e*) In scopul constituirei şi începerii activităţii grupelor, conferenţa esmite din sinul său următorii preoţi aparţinători cercurilor fixate în punctul precedent, anume: Avram Cioran, George Lazar, Romul Gomboş, Nistor Manciu, Eugen Muntean şi protopopul. Esmişii în curs de 15 zile au să convoace preoţimea din cerc ca să alegă conducătorul grupei. In şedinţa de constituire se pregăteşte planul de acţiune pe a. curent. Planul şi constituirea se notifică imediat protopopului. In viitor planul de acţiune se pregăteşte în luna Martie şi se aşterne protopopului de odată cu raportul prescris în concluzele 2—3 de mai sus. *f*) Biroul conferenţei se autorisează a cenzura rapoartele conducătorilor de grupe şi a prezenta conferenţei generale proxime an de an raport general asupra activităţii din grupele religioase.

A urmat ca al treilea obiect disertaţia parohului Simion Samoilă cu titlul: „Despre boalele venerice în genere, şi sifilisul în special“. Pe baza de autori espune originea, esenţa şi felul de a vindeca aceste boale urâte, ce an de an seceră mai multe jertfe din popor şi pipernicesc generaţiile viitoare. Operatul conţine multe idei folositoare. De aceea Vasile Şpan propune a se esprima mulţămită protocolară autorului şi a-l invita să-şi publice operatul, ce să fie accesibil şi publicului mai mare. Prof. Dr. Nicol. Bălan recunoaşte meritul autorului, care a adus la cunoştinţă multe idei nouă. Insă din mijloacele de combaterea boalelor a lăsat afară pe cele morale; cu toatecă aceste pot fi cu mult mai esenţiale, decât medicinele şi profilaxa ce se recomandă. De mijloacele morale se ţine *întărirea voinţei* morale a tineretului încă din şcoală, ca să poată şi mai târziu rezista tuturor boldurilor aşa şi celor sexuale ce causează boalele sângelui. Vine considerat lângă voinţă şi *simţul de ruşine* şi întărirea sentimentului religios în popor. Ruşinea, frica de păcat, şi deci de pedeapsa pentru păcat, va influinţa mult la desrădăcinarea boalelor venerice. Preoţii să se folosească de mijloacele morale ce le stau la dispoziţie în toate convenirile cu poporul şi să-l determine la viaţă în *curăţenie*, care singură va izgoni toate boalele de acest fel. Preţioasele recomandări conferenţa le primeşte cu mare mulţămită.

Al patrulea punct l-a format teza „*Relele alcoolismului şi mijloacele de a-l combate*“. Vasile Şpan espune marile dezastre ce le aduce beutura de vinars, vin, bere etc. Combaterea — câtă vreme nu păşeşte la mijloc statul cu puterea sa — o află aproape imposibilă. Dr. V. Moldovan zice, că cea mai periculoasă beutură este vinarsul. Reul s'ar micşora, când poporul ar uza de vin şi bere, şi ar abandona „spirtul“ blăstemat. Până una alta, în direcţia aceasta să lucre preoţii. Simion Samoilă e contra ospeţelor, pomenilor etc. cu beuturi. Aceste şi pe preot îl pun în nedorita poziţie de a fi propagatorul alcoolismului. Preotul n'ar trebui să calce nici când peste pragul cârciumei. Dr. Nicolae Bălan promite a distribui nu peste mult o broşură ce tocmai tractează chestia combaterei alcoolismului prin preoţime. Lăţirea patimei se esplică — zice — din 2 feluri de interese: unul al crâşmariului ce râvneşte la câştig, şi altul al băutorului, care află plăcere în beutură. E greu a lupta în ambe laturile. Se poate combate totuş alcoolismul, dând educaţie bună poporului încă din şcoală. Mijloacele de luptă ar fi astfel cam cele atinse la boalele venerice. Lucrarea preotului să se îndrepte dela om la om; nu publică, ci între 4 ochi să convingă pe beţiv, că pe rea cale a apucat. Dela o vreme se vor ruşina. Două suflete de a dobândit preotul, şi e real folosul. I. Dandea, R. Gomboş, S. Vasinca etc. constată, că poporul nu totdeauna bea din sete de vinars, ci caută crâşmele pentru distracţie; şi dacă ar esista la noi aşezămintele ce pot distrage poporul, putem fi siguri, că nu mulţi s'ar infecta în aerul corupt al crâşmelor. Ţinta noastră trebue să se îndrepte în a înfiinţa aşezămintele corespunzătoare de distracţie spirituală a poporului.

Peste câteva obiecte, din lipsa de timp fizic, se trece, resp. desbaterea asupra lor se amână pe conferenţa viitoare. Apoi conferenţa — din publică ce era până aci, se preface în conferenţă intimă, părăsind publicul mare sala. In conferenţa intimă se critică predica rostită şi serviciul divin, preoţii cer şi primesc inviaţiuni în unele afaceri de pastorală, iar protopopul espune observările sale relative la purtările feţelor bisericeşti din tract. Fiind secrete desbaterile, nici eu nu ridic perdeaua discreţiunei de pe ele, cu atât mai vârtos, că şi până aci m'am prea lungit în vorbă.

Orologiul arăta 4 ore aproape, când şedinţa — abundantă în lucrări — s'a ridicat prin protopresbiter. Era timpul să ne recreem şi trupeşte, după muncă spirituală încordată. Din bunăvoinţa parohului local Constantin Giurgescu, am trecut la masa sa plină de belşug, — unde nu au lipsit nici obicinuitele toaste pentru capul bisericei, conducătorul tractului, pentru preoţi, învăţători şi oaspeţii distinşi etc. In şirul acestor toaste am înteles şi cine a fost parohul Constantin Giurgescu pentru comuna sa. Aprig luptător a fost, care sunt 30-40 ani de atunci, un deceniu şi mai bine a condus lupta oamenilor contra domnilor de pământ, cari căutau a le răpi munţii, păşunatele, regalele etc. până ce în sfârşit pe un preţ bagatel 10-12000 cor. i-a succes a câştiga avere satului ce rescumpărată azi nici cu un milion n'ar fi scumpă, dacă s'ar putea cumva căpăta şi aşa. S'au şi adus ovaţii căruntului paroh, care chiar atunci avea ziua onomastică (s. Constantin). Deşi dispoziţia era din cele mai bune, la masă n'am putut remânea totuş timp mai îndelungat, căci trebuia să alergăm din nou la şcoală, să vedem ce poate face şi celalalt factor al satului, zelosul învăţător Iosif Panţa. Acesta din prilejul conferenţei a dat cu elevii de şcoală şi tineretul de ţerani concert, împreunat cu teatru, care trebuia să-l gustăm şi noi, mai ales noi cei ce nu avusem prilej încă a lua parte la astfel de prestaţii ale învăţătorului. E de prisos să spun, că concertul (cântările în cor şi solo), declamările şi teatrul au succes peste aşteptare. Ţeranii noştri, cu talent pentru scenă, care de care s'au purtat mai admirabil, fie în rol de cântăreţi, fie ca diletanţi. Au şi fost resplătiţi cu aplause din partea publicului, care umpluse sala de învăţământ a şcoalei, ba mulţi neavând loc în lăuntru, de pe la ferestri priveau şi se amuzau. Ecou al bunei dispoziţii au fost cele 2 vorbiri de încurajare, rostite la sfârşitul producţiei: una de meritosul profesor Dr. Nicolae Bălan şi alta de protopopul tractual Vasile Gan. Amândoi au scos la iveală însuşirile măreţe (diamantele ascunse în năsip) ale poporului din localitate, au lăudat învăţătorul care şi afară de şcoală se îndeletniceşte cu educarea poporului, şi au îndemnat ţeranii a se grupă în jurul conducătorilor şi persevera totdeauna în cele bune, păstrându-şi în acelaş timp tradiţiile şi obiceiurile locale. „Viitor de aur românimea are, şi prevăd prin secoli a ei înălţare“! Da, nu se poate să nu aibă viitor neamul ce ascunde atâtea talente în sinul său...

Ne-am depărtat — unii numai a doua zi — cu dorul de a ne revedea la anul tot în asemenea condiţii în comuna bis. Mogoş-Mămăligani, unde se va ţinea conferenţa preoţilor din a. 1913.

Martorul ocular.

Cea mai frumoasă princesă!

Principele moştenitor de tron al Angliei şi-a împlinit zilele trecute majoratul. Natural, că acum cei ce-i stau mai aproape se gândesc la apropiata sa căsătorie. Ba se gândesc la ea şi aceia, cari nu-i stau aproape, dar stau foarte aproape de mulţimile pentru cari încă nu poate fi irelevant, că cine va fi la timpul său regina Angliei, pe cine va lua principele moştenitor de tron englez în căsătorie? Inţelegem *pressa*. Ziarele iau în combinaţie la locul prim pe principesa Victoria Luiza a Germaniei, unica fiică a Impăratului Wilhelm II., despre care însă tot ele spun, că modul ei de a vedea lucrurile, întreaga ei fiinţă, nu se potriveşte cu obiceiurile bune dela curtea din Londra, pentrucă ea e crescută ca o americană, şi nu-şi va perde timpul nici odată cu vizitarea spitalelor, cu aranjarea bazarurilor de caritate etc., deci nu e potrivită pentru a ajunge regina Angliei.

A doua pretendentă la mâna tinărului moştenitor de tron englez e apoi *Principesa Elisabeta a României*, despre care ziarele spun, că *e cea mai frumoasă princesă europeană*, după mărturisirile tuturor celor ce o cunosc. O caracterisează apoi astfel:

„Ea întruneşte frumseţa mamei sale, Maria, inteligenţa bunicei sale Carmen Sylva, Regina Elisabeta a României, şi are calităţile cele mai rari ale unei femei, ca interior, ceea ce va face să fie de ajutor soţului ei în politica esternă. Princesa Elisabeta e născută în anul 1894, prin urmare e aproape de aceeaşi etate ca prinţul şi cum se spune, ar fi asigurată de cea mai simpatică primire în Anglia, mulţămită farmecului şi virtuţilor casnice pe cari le posede“.

Mai iau apoi în combinaţie ziarele pe principesele Iolanda şi Mafalda, fiicele Regelui Victor Emanuel al Italiei, precum şi pe principesa Olga, fiica ţarului rusesc, şi mai ales despre aceasta din urmă afirmă, că poate avea şanse se devină într'o zi regina Angliei; lucru, care natural nu dela combinaţia ziarelor depinde, ci dela voia moştenitorului de tron englez, care probabil va începe în curând vizitele pe la curţile domneşti, spre a-şi afla singur pe aleasa inimei sale.

Dela şcoala comercială din Braşov.

Aviz pentru anul viitor.

Anul şcolar 1912/1913 la şcoala comercială superioară gr.-or. română din Braşov se începe la 1-a Septemvrie v. 1912. Inscrierile se fac de direcţiune în zilele de 1, 2 şi 3 Septemvrie v.

Pentru a se împiedeca o aglomerare prea mare de elevi în clasa I-a comercială şi a se putea face o selecţiune mai bună a lor, conferenţa a adus următoarea hotărâre:

1. Prenotările pentru înscriere în clasa I. comercială să se facă în fie-care an prin adresă în scris până în 15 August st. v. la Direcţiune.

2. Lista celor prenotaţi să se pertracteze în conferenţa de începere a anului şcolar, în care se va decide eventuala primire sau respingere.

3. Sub nici o împrejurare să nu se primească în clasa I. comercială un număr mai mare de elevi, decât cel admis de regulament, adecă 40 de elevi.

4. Cei neanunţaţi până la terminul fixat în punctul prim, precum şi ceice nu vor prezenta la insinuare atestatele cuvenite, pot fi primiţi la şcoală numai în cazuri de tot excepţionale.

In clasa primă pot fi primiţi numai acei elevi, cari au absolvat cu succes şi pot produce atestat de trecere din clasa IV. gimnazială, reală sau civilă, dela o şcoală publică. La înscrierea tuturora se cere atestat şcolar şi atestat de botez.

Examenele supletorii şi de emendare se vor ţinea în 1 şi 3 Septemvrie v. Cei ce vor întârzia atât dela acest examen, cât şi dela înscriere, pot fi admişi numai dacă vor dovedi cu certificate demne de credinţă cauza întârzierei. Examenele de privatişti se vor ţinea în 3 Septemvrie v. Aceştia au însă a se anunţa în persoană la Direcţiune cel mult până în 1 a Septemvrie v. 1912.

A. *Didactru şi taxe şcolare.*

§ 1. Fiecare elev primit la şcoala comercială superioară gr.-or. română plăteşte la prima înscriere o taxă de înscriere de 8 K.

§ 2. Didactrul anual pentru fiecare clasă e de câte 60 K de elev.

§ 3. Fiecare elev plăteşte pentru fondul de pensiune al profesorilor anual câte 10 K.

§ 4. Pentru amortizarea edificiului şcolar se plătesc anual câte 20 K taxă edilă din partea fiecărui elev.

§ 5. Elevii de confesiuni streine decât cea greco-orientală şi greco-catolică română, precum şi cei din ţări străine, plătesc taxele înşirate mai sus duple.

§ 6. La înscriere fiecare elev e dator a mai plăti următoarele taxe şi competenţe în sumă întreagă:

a) 3 K pentru certificatul şcolar,

b) 1 K pentru biblioteca profesorală şi şcolară,

c) 1 K pentru anuarul şcoalei,

d) 2 K pentru societatea de lectură,

e) 6 K taxa de excursiuni şi alte cheltueli şcolare,

f) 4 K pentru mijloace de învăţământ şi mobiliar,

g) 50 bani pentru locul de patinat.

Dela plătirea acestor taxe nu poate fi scutit nici un elev sub nici un titlu.

§ 7. Toate taxele se plătesc direct la Eforia şcolară şi direcţiunea are dreptul a primi şi înscrie în şcoală numai pe acei elevi, cari aduc bilet de îndreptăţire la înscriere dela Eforia şcolară.

§ 8. Scutirea de taxele înşirate în paragrafii precedenţi o face Eforia şcolară.

B. *Taxe de examene.*

§ 11. Examenele de primire şi examenele de clasă sunt libere de taxă.

§ 12. La examenele de clasă private, din câte un singur obiect, se plăteşte o taxă de 6 K de fiecare obiect, care revine profesorului examinator din obiectul respectiv, plus taxa de K 14·30 pentru director şi certificatul şcolar.

§ 13. Privatiştii plătesc pentru fiecare examen de clasă toate taxele înşirate în aceşti paragrafi, plus taxa de examen de K 80 şi taxa de certificat de K 2·30.

§ 14. La examenele de diferenţă nu se plăteşte didactru, ci o taxă de examen de K 120 şi K 2·30 pentru testimoniul de clasă.

§ 15. Absolvenţii şcoalei au a plăti deodată cu înaintarea cererii pentru examenul de maturitate o taxă de examen de 20 K., taxă de testimoniu de maturitate 6 K şi taxă pentru caiete de maturitate 3 K.

§ 16. La examenele din câte unul sau două obiecte, precum şi la repeţirea examenului întreg, se plăteşte taxa de 20 K şi caietele.

§ 17. Nimeni nu poate fi scutit de achitarea taxelor înşirate în §§ 12, 13, 14, ci ele trebuesc achitate complet deodată cu înaintarea cererii concesiunii de examen. La caz de respingere a cererii, taxele plătite se restitue petentului. Dacă însă petentul nu se supune la examen la terminul fixat din orice cauză, pierde taxele plătite.

§ 18. Elevii de confesiuni streine decât cea greco-orientală şi greco-catolică română, precum şi cei din ţări streine plătesc taxele de examene duple.

C. *Taxe de certificate şcolare.*

§ 19. Libere de taxe sunt numai conduitele semestrale şi certificatele şcolarilor ordinari dela finea anului.

§ 20. Oricare alte certificate sunt supuse la taxe şi anume:

a) Certificatul anual sau semestral de pe unul din cei 3 ani ultimi costă 2 K plus timbru 30 bani.

b) Certificat de frecventare, de moralitate etc. costă 1 K plus timbru 30 bani.

c) Extras de pe certificatul de maturitate costă 5 K plus timbru 1 K.

d) Certificat special de altă natură costă 5 K plus timbru 1 K.

§ 21. Dacă certificatul cerut e mai vechiu ca de pe cei trei ani din urmă, taxa se plăteşte îndoit.

§ 22. Toţi ceilalţi elevi, cari doresc să fie scutiţi de didactru, vor înainta până cel mai târziu în 30 Septemvrie v. pentru semestrul I. şi până cel mai târziu în 28 Februarie v. pentru semestrul II., direct la Eforia şcolară, petiţiuni speciale înzestrate cu atestat de paupertate, respective în caz de avere cu extras dela cartea funduară şi cu testimoniul sau conduita şcolară. Petiţiunile înaintate după aceste termine nu se vor lua în considerare. Acei şcolari, cari n'au din studii cel puţin nota „bine“ şi moralitatea „bună“, nu vor fi scutiţi de didactru.

§ 23. Scutiri se pot face absolut numai dela plătirea didactrului şcolar. Celelalte taxe sunt obligaţi să le plătească toţi şcolarii fără deosebire şi dela plătirea acelora nu poate fi nimeni dispensat sub nici o imprejurare.

§ 24. Didactrul şi taxele şcolare arătate se achită la cassa Eforiei şcolare în chipul următor:

1. Până la 5 Septemvrie v. toate taxele laterale; fără plătire cel puţin a acestor taxe nici un elev nu va fi înscris.

2. Jumătate din suma didactrului se va plăti până cel mai târziu la 31 Decemvrie v.

3. A doua jumătate a didactrului se va plăti până cel mai târziu la 31 Martie v.

Acei şcolari, cari nu vor achita didactrul până la terminele arătate, vor fi îndepărtaţi din institut şi despre această îndepărtare va fi încunoştinţat părintele, tutorul sau îngrijitorul respectivului elev. Restanţe sau amânări de plată nu se admit.

*

Fiecare elev e dator a avea la începutul anului şcolar toate cărţile necesare nouă şi în bună stare, deoarece legile şcolare opresc traficul de cărţi şi recvizite şi folosirea de cărţi vechi şi necorăspunzătoare. Cărţile vor purta viza institutului alăturea cu numele elevului.

Chipiul şi uniforma proprie a şcoalei comerciale se recomandă a se procura deja în primele zile de şcoală şi se impune în mod obligator tuturor elevilor din şcoala comercială. Pentru orice informaţiuni mai detailate părinţii şi tutorii şcolarilor să se adreseze la Direcţiune.

NOUTĂŢI.

Deputaţi congresuali. In cercul electoral al Caransebeşului a fost ales deputat la congresul naţional-bisericesc Ilustritatea Sa, domnul *Dr. Iosif Gall,* mare proprietar, membru în casa magnaţilor, iar în cercul Bocşei domnul Dr. *Cornel Cornean*, secretar consistorial în Caransebeş.

*

Sfinţire de biserică. Actul sfinţirii bisericii gr. or. române din Miheşul-de-Câmpie (protopresbiteratul Turdei) se va săvârşi prin P. C. Sa, *Dr. Eusebiu R. Roşca*, protosincel şi director seminarial, mandatarul Inaltpreasfinţitului domn Arhiepiscop şi Mitropolit al nostru Ioan, în 29 Iulie (11 August n.) 1912 la orele 8 dimineaţa. După sfinţire la ora 1 p. m. se va da banchet, iar seara concert din partea corului din Agârbiciu.

*

Directorul „Ardelenei“. Domnul *Dr. Octavian Sglimbea*, directorul „Cassei de păstrare în Mercurea“, a fost ales director la „Ardeleana“ din Orăştie.

*

Anunţ. Comisiunea economică a comitatului Sibiiu anunţă concurs pentru conferirea de *şase stipendii* de câte 300 coroane pentru tineri (mai ales de ţărani), cari au împlinit vârsta de 15 ani, sunt din acest comitat, au terminat cel puţin învăţământul primar, şi doresc să cerceteze şcoala de agricultură din *Mediaş*. Cererile, timbrate şi însoţite de atestatele necesare, se adresează către comisiunea economică a comitatului Sibiiu şi se înaintează vicecomitelui până cel mai târziu în 15 August n. 1912.

*

Primul drum al vasului Viribus Unitis. Cel mai mare vas de răsboi, Viribus Unitis, al monarhiei noastre, îşi va face în 1 August cea dintâi călătorie între Triest şi Pola. Comandanţii puterii armate vor lua vasul în primire în luna lui Septemvrie şi-l vor înrola între celelalte vase de răsboi. Viribus Unitis înaintează cu o iuţime pe 20·5 mile marine.

*

Profesor anarhist. Se anunţă din Cracovia, că profesorul universitar Dr. August Wroblewski, bănuit că face parte dintr'un complot anarhistic împotriva autorităţilor, a fost arestat. In locuinţa profesorului s'au găsit dovezi compromiţătoare, pe temeiul cărora va fi pus sub acuză şi pentru crima de lesă-maiestate.

*

Impotriva automobilelor. Circulaţiunea de automobile în unele ţinuturi din Tirol causează mari pagube poporaţiunii. S'a dovedit că în unele locuri a scăzut considerabil numărul turiştilor şi al călătorilor, decând automobilele numeroase ridică nori de praf dea-lungul drumurilor tiroleze. Elveţia de mai mult timp a oprit în unele locuri circulaţia de automobile; aceeaş acţiune, în interesul atracţiunii streinilor, s'a pus la cale şi în Tirol.

*

Copii beutori fără voie. O gazetă străină scrie: Printre copii vedem mulţi cu corpul mic umflat şi cu capul neobişnuit de mare: sunt beutori fără voie de rachiu; pe când se aflau încă în leagăn, li se da să bea rachiu, pentruca părinţii să poată lucra neturburaţi la câmp, pe când copiii „durmeau“ acasă.

*

Cursuri de vară la universitatea din Oxford. In 1 August se vor deschide cursurile de vară organizate la universitatea din Oxford pe seama studenţilor din străinătate. Consiliul universitar a învitat să participe la cursuri şi tinerimea universităţilor din ţara noastră. Prelegerile, care au să dureze până la sfârşitul lui August, se vor ocupa cu subiecte de istorie, limbă şi drept, expuse de cei mai renumiţi savanţi englezi.

*

Căpitanul Titanicului trăeşte? Din Londra se scrie, că un marinar a văzut şi a vorbit cu căpitanul *Smith*, despre care se credea că şi-a găsit moartea în catastrofa Titanicului.

*

Examen de notar. La cursul notarial din Dobriţin în anul acesta a obţinut diploma şi un român, dl Pavel Streulea, absolvent al teologiei din Sibiiu.

*

Luptă pe moarte şi viaţă. In pădurea comunei Zagon, din comitatul Treiscaunelor, s'a găsit cadavrul, cald încă, al unui urs de vre-o cinci ani. Corpul fiarei era plin de rane. S'a putut stabili fără greutate, că ursul a fost omorât în luptă cu un porc sălbatic. Urmele colţilor mistreţului se puteau observa în numeroase locuri pe corpul ursului, al cărui pântece era cu totul despicat. Picături de sânge pe frunzele tufişului şi în iarbă, precum şi făşiile de pământ răsturnate dovedeau, că lupta a fost lungă şi cumplită între cei doi adversari.

*

Port de războI. Din Paris se vesteşte, că ministrul *Delcassé*, cu ocazia unui banchet, a făcut declaraţiuni privitoare la întemeerea unui nou port militar. Portul se va clădi în oraşul naşterii marelui Napoleon, în Ajaccio, şi va servi pentru apărarea insulei Corsica şi pentru a servi de bază la operaţiunile din Marea Mediterană ale flotei franceze.

*

Rugare. Inţelegând din unele părţi, că multe din învitările speciale pentru serata dansantă, ce se aranjează în Turda, în 28 Iulie a. c. cu concursul trupei artistice conduse de către dl Aurel P. Bănuţiu, s'au pierdut pe la postă şi aşa nu au ajuns la destinaţiunea lor, pe calea aceasta din nou învităm publicul nostru românesc, şi mai ales pre toţi aceia, cari n'au primit învitări speciale, la această serată, care va fi un eveniment cultural de mare importanţă. *Comitetul aranjator.*

*

Dela şcoală. O fetiţă cam slăbuţă este dusă pentru întâia dată la şcoală. Invăţătorul o mângăe şi o întreabă ce face mamă-sa? — „Coase“, răspunde ea. — „Dar tatăl tău?“ — „Bea“. — „Dar altceva nu mai face?“ — „Da... bate pe mama!“

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi, al Reuniunii sodalilor români din Sibiiu au mai dăruit: Lazar Vulcu, morar la moara de scoarţă 50 bani, Samuel Conrad, turtar, încheiând contractul cu învăţăcelul Pavel Căndea din Vărdu, 1 cor., Mărioara Băcilă, 25 bani, Ioan Ursu de Margine, inginer de comasaţie 1 cor., Gustav Stuchlich, pleuar, încheiând contractul cu învăţăcelul George Corţ din Poşaga de sus, cor. 2·50 şi Vic. Tordăşianu, prezident, 10 bani.

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ au fost primiţi următorii membri ordinari: Vasile Gruiţa (originar din Doştat, fiu de econom), sodal faur, V. Stanciu (originar din Răhău, fiu de econom), G. Pluta (originar din Hepric-rom., fiu de econom), Nicolae Irimiaş (originar din Cluj, fiu de pădurar), sodali pantofari, Demet. Haşu (originar din Sălişte, fiu de oier), sodal lăcătuş, Teodor Medveşanu (orig. din Mişcreac, fiu de econom), Leon Câmpian (orig. din Pănade, fiu de econom), Achim Hentea (orig. din Vorumloc, fiu de econ.), Mateiu Borcia (orig. din Pănade, fiu de econ.), sodali cismari, I. Comaniciu (orig. din Felmer, fiu de econ.), sodal croitor, Vasile Muntean (orig. din Végszentmihai, fiu de econom), sodal franzelar, Vas. Ciontea (orig. din Vingard, fiu de econ.), sod. măsar şi Nicolae Suciu, măestru pant. în Zlaşti (fiu de econ.), elev al cursului de specialitate pentru pantofari, iar între membrii ajutători a binevoit a se înscrie dl Dr. Victor Raicu, advocat.

*

Congresul stuparilor în Cluj. In 18 şi 19 August se va ţinea în Cluj congresul al cincilea al stuparilor din ţara noastră. In programa lucrărilor este vorba şi despre înlăturarea piedecilor din calea desvoltării albinăritului ardelean. Se va deschide o expoziţie, la care se vor sorţi instrumente de albinărit şi alte lucruri, în preţ de o mie de coroane.

*

Jubileul semilunei. Marca naţională turcească, semiluna, cum se vesteşte din Constantinopol, îşi serbează jubileul în anul acesta. Despre luptele purtate de *cruce* în contra *semilunei* se vorbeşte în istoria războaelor cruciate şi în a maurilor din Spania; istoricii însă îşi permit o licenţă poetică, afirmând că semiluna otomană împlineşte tocmai în anul acesta patru sute de ani. In 1512 cumplitul sultan Selim I. a făcut din semilună emblemă naţională. Mai nainte emblema Turciei era vulturul; ear Selim introducând semiluna a redeşteptat amintirile din vechime: semiluna adecă a fost, cu şase sute de ani înainte de răspândirea creştinismului, marca oraşului Bizanţ. Când turcii au primit simbolul bizantin, l-au întrebuinţat îndată şi pe cupolele minaretelor, întocmai cum creştinii folosesc crucea pe turnul bisericilor. Afară de aceasta turcii mai pun semiluna şi pe drapel. Ienicerii au fost trupa turcească cea dintâi, care s'a luptat sub asemenea drapel; semiluna aceasta se mai păstrează într'un muzeu constantinopolitan. Drapelul ienicieresc constă din o semilună aurită în vârful unei lănci; semiluna poartă clopoţei mici de argint şi doua cozi lungi de cai, una roşie, alta neagră.

Cărţi şi reviste.

La mormântul Mitropolitului *Atanasie Anghel*, întemeetorul unirii cu Roma, discurs rostit în Alba Iulia la 21 Mai 1912, de Păr. *Dr. Elie Dăianu*, protopopul Clujului. Blaj, 1912, tip. seminarială. — O broşură de 41 pp. Preţul 1 cor.

*

Antialcoolul, buletinul ligei naţionale de temperanţă, nr. 1—2 din 1912, cuprinde: 12 ani de propagandă antialcoolică, de Dr. D. C. Popescu. La beţie, nuvelă de Sofia Nădejde. Chestia cârciumelor. De ce suntem Buni Templieri? Combaterea alcoolismului, de Toma Dicescu. Realităţi crude. Excursiuni. Rele deprinderi. Pe mare, de V. Mestugeanu. Comunicarea doctorului Marinescu despre tutun şi alcool, dare de seamă de D. Karnabatt. Insemnări mărunte, de Gh. Şterba.

*

Anuarul gimnaziului superior şi al şcoalei elementare gr.-cat. din Beiuş, pe anul şcolar 1911/12, publicat de *Vasile Ştefanica*, director, tip. „Doina“, soc. pe acţii în Beiuş. — In fruntea anuarului se publică o lucrare de prof. Dr. Petru Hetcou despre Poezia poporală din Bihor, apărută şi în broşură separată, despre care am luat notiţă într'unul din numerele trecute ale foii noastre. — Corpul profesoral la gimnaziu se compune din 17 persoane. Internatul greco-oriental român, administrat de consistorul gr.-or. din Oradea-mare, poate să adăpostească 56 de elevi; taxa anuală, pentru întreţinerea completă în acest internat, este de 340 cor. de elev, şi se achită în patru rate egale. Dintre 410 şcolari în gimnaziu au fost 150 gr.-or. — Şcoala elementară a avut un director, doi învăţători şi trei cateheţi, şi a fost cercetată de 31 de elevi. — Anuarul este redactat în limba română şi maghiară.

*

„Versuri fluşturate“. O nouă broşură umoristică a lui Haralamb Călămăr — Ermil Borcia — a apărut la Orăştie, în editura „Librăriei Naţionale“ S. Bornemisa, sub titlul: *Versuri fluşturate,* cu portretul autorului. Sunt peste 60 versuri originale de tot hazul, pe cari ni le dă drăgălaşa broşurică, unică în felul ei. Dl Borcia e destul de bine cunoscut publicului nostru cetitor, decât să inzistăm mult asupra felului de tot amuzant al versurilor sale. In „Versurile fluşturate“ întâlnim la Călămăr şi de astădată glume atât de nimerite, umor şi satiră, calambururi (jocuri de cuvinte) perfect reuşite şi un fin umor turnat în versuri delicioase. Intreaga broşură — elegant şi drăgaţ adjustată de „Tipografia Nouă“ (a foii „Libertatea“) dela Orăştie, — se prezentă ca o bombonieră de nostime inspiraţii, din care fiecare poate gusta cu plăcere. Distrează pe toţi, fără să supere pe nimenea, e o recreaţie dupăce te-a obosit cetitul atâtor lucruri serioase. Broşura se poate procura dela „Librăria Naţională“ S. Bornemisa în Orăştie (Szászváros) şi dela celelalte librării româneşti. Preţul 60 fileri franco.

*

România Jună, societatea academică socială literară din Viena (1871—1911), monografie istorică, de *I. Grămadă*, Arad, tip. „Concordia“, 1912, editura societăţii „România Jună“. Un volum de 174 pp. Preţul 3 cor., în România 4 lei. — Lucrarea aceasta este publicată de societatea România Jună cu prilejul jubileului său de 40 de ani şi cuprinde o interesantă monografie istorică, scrisă de membrul ei dl Ioan Grămadă. Autorul porneşte dela primele încercări ale studenţilor români din Viena de a se constitui în societate; arată cum s'a întemeeat „România Jună“; descrie serbarea dela Putna din 1871, apoi pe Eminescu, Ciprian Porumbescu, Alecsandri şi Titu Maiorescu în legăturile lor cu „România Jună“; activitatea literară, viaţă socială şi alte informaţiuni privitoare la istoria nostră culturală. Venitul net al publicaţiunii este menit pentru creearea unui *alumneu* în Viena; dar chiar şi fără a avea în vedere acest scop ideal al tinerimii, monografia dlui I. Grămadă este vrednică de a fi respândită în toate cercurile unde a străbătut numele „României June“. Desfacerea cărţii este încredinţată dlui *Ionel Tilea*, Sibiiu, Schulgasse 8, căruia sunt a i se adresa corespondenţele cu privire la desfacere, preţul exemplarelor şi eventuale oferte în folosul fondului pentru alumneu.

Viaţă socială.

Maial în Sălişte. Duminecă în 15/28 Iulie c. după ameaz se va aranja maialul pompierilor din Sălişte la „Netedu“. Oaspeţii sunt bineveniţi. La caz de timp nefavorabil maialul se amână pe ziua de sf. Ilie.

*

Teatru în Şomcuta-mare. In 3 August n. se dă o producţiune teatrală în Şomcuta-mare, sub conducerea dlui A. P. Bănuţiu.

*

Petrecere în Caransebeş. Dumineca, în 15/28 Iulie se dă o petrecere de vară împreunată cu tombolă, în Caransebeş. Inceputul la orele 2 d. a. Petrecerea se ţine în Teuş.

*

Teatru în Teaca. O producţiune teatrală, urmată de dans, se va aranja Dumineca în 4 August 1912 st. n. în sala hotelului „Riemer“ din Teaca. Inceputul precis la orelele 7½ seara. Se va juca *„Blăstămul“*, tragedie în 3 acte de L. Dauş.

*

Petrecere în Tilişca. Inteligenţa română din Tilişca învită la petrecerea de vară ce o va aranja Dumineca în 28 Iulie n. c. în „Arinii Grujului“, ear la caz de timp nefavorabil în edificiul şcoalei. Inceputul la 2 ore p. m. Preţul de întrare benevol. Invitări speciale nu se fac.

Poşta redacţiei.

Un fapt din H...r. Chestii familiare nu pot forma obiect de discuţiune publică. Respectivul e în drept să facă ce vrea în casa şi familia sa.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Pentru procurarea unui clopot nou pe sama bisericii gr. or. din Brad au binevoit a contribui: Emanoil Comşa şi Maria Impărat, câte 5 cor., Eliza Bota, Costea Chiva, Trifa Saveta, Mar. Pârva, Marta Corinda, Alexandru Draea, Schiopa Flore, Militon Feier, Feier Lina, Geonca Teodor, Ios. Şortoc şi Florea Ursu, câte 2 c. George Părău, G. Tolciu, N. Tirica, T. Trifa, N. Luca, Sabin Jula, G. Blăgăilă, I. Trifan, Petru Cioflica, N. Florea, Sânziana Gligor, Lina Creţ, Nic. Golcea, F. Şiclovan, Gligor Costin, Anica Călămariu, Tudar Toader, Lazar Copos, Zaharie Tuduran, Maria Bolcu, Mariuţa Floree, Maria Stefan, Marta Dragoş, G. Impărat, I. Martin, Trina Trifan, Ileana Bolcu, Toader Faur, A. Călămariu, S. Ancaş, M. Hueţ, Amalia Cioflica, Pavel Pop, Filip Galea, G. Hueţ, Petru Lupea, Teola Popa, Avram Golcea, Jula Petru, I. Tuduran, Rozalia Tuduran, Ios. Fărău, Ana Costea, P. Corinda, Ioan Banciu I. Constantin, Pascu Bordea, Simeon Lupea, Amos Feier şi Anica Pavel, câte 1 cor.

Mai mulţi au contribuit cu sume sub o cor., iar Olariu Marinca a dat 20 cor. Suma totală a contribuirilor 109 cor. 28 fileri. Stimaţilor donatori li se esprimă profundă mulţămită.

Brad-Zarand, la 22 Iuliu st. n. 1912.

Ioan German
preot-epit.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 8463 Bis. 1912. (230) 1—3

CONCURS.

Devenind din stipendiile dela stat de câte 1000 coroane anuale în vacanţă doue stipendiii, pentru conterirea lor se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Concurenţii vor avea a se pregăti în special pentru pedagogie şi pentru studiile ajutătoare ale acesteia.

Cererile de concurs sunt a se înainta la consistoriul arhidiecezan însoţite de următoarele documente:

1. Carte de botez;
2. Testimoniu de maturitate;
3. Absolutor teologic;
4. Alte eventuale documente recomăndătoare.

Cererile intrate după espirarea concursului nu se pot lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa consitorului arhidiecezan ca senat bisericesc ţinută la 10 Iulie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 591/1912. (232) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de al treilea învăţătoriu (învăţătoare) dela şcoala confesională gr.-or. română din **Drăguş**, protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului se escrie concurs cu terminul până în **2/15 August 1912.**

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariul anual de 1000 coroane şi anume 900 coroane ajutoriu dela stat, 100 coroane din cassa bisericei; cvartir şi grădină în natură.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (poşta Avrig, Felek Szebenvármegye) până la terminul susindicat, având a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a face cunoştinţă cu poporul şi poziţia locului de aici, observând, că edificiul şcolar e nou.

Avrig, 10/23 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 324/1912 protop. (233) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti vacante din comunele bisericeşti mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. **Ernea**, cu salariu fundamental de 1000 coroane, şi anume: 800 cor. dela comuna bisericească din repartiţie, iar 200 cor. din fondurile arhidiecesane dimpreună şi cvincvenalele ce se vor socoti numai după serviciul de 5 ani prestat la această şcoală, cvartir şi grădină în natură.

2. **Păucea**, cu salariu fundamental de 1000 coroane, şi anume: 400 cor. dela comuna bisericească, din repartiţie 200 cor. din fondurile arhidiecesane, iar pentru 400 cor. şi cvincvenalele recerute se va cere ajutor dela stat, pe baza documentelor învăţătoriului ales. Relut de cvartir şi grădină.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au aşi aşterne rugările lor concursuale instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis, îndatoraţi fiind cei aleşi a conduce la biserică copiii în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei sf. liturghie, iar la trebuinţă a cânta şi la utrenie şi a se prezenta poporului în biserică spre a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Mediaş, în 10 Iulie 1912.

Oficiul protopopesc gr.-or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetele parohiale respective.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 819/1912 pp. (231) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională din comuna **Bedeciu** prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1000 coroane salar din repartiţie dela popor, cuartir liber în edificiul şcoalei, lemne de foc şi 20 cor. relut de grădină.

Cvincvenalele se vor solvi numai după un serviciu de 5 ani la această şcoală.

Doritorii de a ocupa acest post, au aş aşterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul indicat.

Cluj, 9 Iulie st. v. 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Vezi aşa... acestea sunt originalele tuburi de
Jacobi-Antinicotin.
Engros Adolf & Alexander Jacobi, Wien VIII.
(106 b) 5—13

Aceea prin **Coloman de Földes**, farmacist în **Arad** fabricata

„CREMA-MARGIT“

e cea mai bună pomadă de obraz, care în 2—3 zile înfrumseţează şi întinereşte obrazii.

Crema-Margit singurul mijloc contra lintiţelor, pete de ficat, spuzelor, mittesser, creţelor etc.

Crema-Margit e un mijloc neîntrecut contra spuzătura pielei, buburiţelor, mânilor roşii, arsură de soare a obrazelor. a) (85) 6–8

Crema-Margit produce efect miraculos ce constă în aceea, că fiind unsă pe obraz, are imediat efectul dorit, şi în restimp de 2—3 zile curăţă obrazii de lintiţe şi de pete de ficat.

Crema-Margit e total nestricăcioasă şi fără unsoare, obrazii nu sclipesc de ea, şi deci se poate folosi şi ziua. Preţul Cremei Margit a lui Földes un borcănel mare 2 cor., unul mic 1 cor.

Poudra Margit albă, rosa sau crem Cor. 1·20.

Săpunul Margit bucata 70 fil.

Veritabil e numai dacă fiecare cutie e cu inscripţia:

Gutori Földes Kelemen,
farmacist în ARAD.
Contra imitatiunilor să Vă feriţi!

Ocaziune foarte rară!

Din depozitul unei fabrici mari mi s'au încredinţat spre vânzare mai multe mii de

Velinţe (cearceafuri) de durmit din flanel Tigru

cu borduri frumoase colorate. Cearceafurile sunt folosibile pentru orice casă, sunt calde şi trainice, circa 190 cm. lungi şi 140 late. Comandaţi-vă numai decât

4 bucăţi de Velinţe (cearceafuri) de durmit din flanel Tigru

pentru suma de **Cor. 9·85.**

cu pachetare şi porto fără altă supraplătire trimise franco acasă. Cu conştiinţa liniştită pot adeveri, că fiecare care comandă va fi pe deplin mulţămit şi cu toată încrederea. Dacă nu corespunde se schimbă. (171) 4—6

D-şoara **Margareta Ahrens,** Wiesbaden, Waterloostrasse 4.

Bănci de şcoală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerinţelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de şcoală a lui
(19) 22—24

Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada Guşteriţii 53.

Dentist
Virgil Muntean
Sibiiu, Strada Măcelarilor,
în faţă cu Tipografia şi Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**
(126) 21—

Serviciu prompt şi conştienţios.

Prima referinţe.

Prima fabrică transilvană
ces. şi reg. privilegiată
de casse de fier şi oţel,
şi
lăcătuşerie de artă şi construcţie,
instalată cu putere electrică.

E. Purece,
Sibiiu—Nagyszeben
Strada Faurului 19 (Schmidgasse).
(138) 8—20

Preţuri moderate.

Cataloage de preţ gratis şi franco.

AVIZ!

Am onoare a aduce la cunoştinţa onor. public, că în timpul absenţei mele de 5 ani, am studiat curăţitul şi coloratul vestmintelor în mai multe fabrici mari în străinătate, precum şi la fabrica domnului G. L. Schmidt în Bucureştii. Reîntors de acolo m'am aşezat în

SIBIIU,
strada Măcelarilor Nr. 5 şi strada Crucii Nr. 14,

unde am deschis cu **1 Iulie 1912**

o Vopsitorie şi spălătorie chimică cu aburi.

La acest fapt doresc a atrage atenţiunea onor. public. Primesc orice vestminte spre **colorat, curăţit** şi **spălat** în abori pe lângă executare conştienţioasă. Mai departe **costume de bărbaţi, dame** şi **copii**, de bal şi **teatru**, preoţeşti şi **de militari**, precum şi toate felurile de **stofe de mobile, covoare, dantele, gardine, blănării, pene de pălării, decoraţiuni de dantele** şi **mătasă, mănuşi de glacé** şi **svediene, umbrele** şi **lucruri de mână. Curăţirea albiturilor fine** şi de **trusouri. Gulere** şi **manjete** să spală cu aburi, făcându-le albe ca zăpada şi lustruite ca oglinda.

Pentru binevoitorul sprijin al onor. Public, să roagă

(164) 3–3 cu toată stima: **K. Meixner.**

30,000 de părechi
păpuci şi ghete
se vând cu preţ redus.

Toate în lume se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai păpucii şi ghetele exec. în atelierul lui

VASILIE BAN
la „Cisma mare roşie“

după cum se numeşte prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită **prăvălie de încălţăminte s'a mărit în casa proprie** şi la fiecare părechie se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera **ghete bune** şi **trainice** pe lângă preţuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca şi până acum.

E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alţii, eventual să returnează banii.

(221) 34—

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 17/30 Iulie 1912. *Nr. 76.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Chestia de naționalitate și Marea-Austrie.

In cartea sa despre *formațiunea statelor naționale și chestia de naționalitate*, domnul *Jászi Oszkár* se ocupă și cu ideea, ori cu planul, înființării unei *Mari-Austrii*, pe ruinele statelor dualiste de astăzi: Austria și Ungaria. Părerile sale sunt următoarele:

Am ajuns la problema Marei-Austrii. Orice altă gravitare în afară e astăzi lucru neserios, pentrucă după starea de astăzi a forțelor, cari conduc politica mondială, gravitarea în afară e curată imposibitate. Dacă este direcție centrifugală la poporul naționalist, ea astăzi e reală, lipsită de utopie, căci gravitarea se poate face numai spre — Marea-Austrie. Gravitarea aceasta astăzi e încă primitivă și inconștientă, dar nu poate fi negat, că se basează pe forțe mari istorice și pe forțe vii din present.

Asupririle din Ungaria, falsa democrație, constituția de clase, deșteaptă în mod necesar în poporațiunea naționalistă ideea unui federalism austriac, ideea unui imperialism democrat, în reuniunea statelor din Marea-Austrie.

Problema aceasta e veche. A formulat-o și Mocsáry Lajos, cu privirea clară a unui mare bărbat de stat, astfel: „Dacă Ungaria vrea să ducă o viață independentă de stat, nu se poate dispensa în mod absolut de datorința, *de a trăi în bună pace cu naționalitățile*. E imposibil, ca maghiarimea să nu înțeleagă, în cele din urmă, că a ținea pept cu năzuințele de unitate a monarhiei, și cu naționalitățile, e curată neputință, și e imposibil să nu înțeleagă, mai curând ori mai târziu, că cu utopiile maghiarisării, naționalitățile sunt mânate de-a dreptul în brațele molohului unității monarhiei“.

Incă în zilele prefacerilor revoluționare dela 1848 s'a putut constata imposibilitatea punctului de vedere, în contra căruia luptà Mocsáry. Logica faptelor e totdeauna mai tare decât logica oamenilor, și de fapt, după decretarea independenței, guvernul revoluționar caută numai decât să lege pace cu naționalitățile. Dar intențiunea a fost prea întârziată. Neînțelegerile cu naționalitățile au sigilat soartea revoluției maghiare. Concepția feudală despre chestia de naționalitate a fost neputincioasă pentru suportarea unei crize de stat.

Situația nu s'a schimbat de atunci întru nimica în esența ei. Clasa domnitoare maghiară numai astfel își poate menținea politica de asuprire față de naționalități, că a abzis de orice pretensiune serioasă, de independență economică și politică față de Austria. Când cu epizodul oligarhic al „resistenței naționale“, a cutezat a se pune în fața prerogativelor domnitoriului, dinastia numai decât a recurs la vechea ei tactică: a ridicat naționalitățile și democrația în contra feudalismului, care apoi sdrobit și tremurând a îmbrăcat de nou toga „credinței tradiționale față de rege“, numai pentruca să poată eluda dreptul electoral, universal și secret, promis poporațiunei țării din partea Coroanei.

E lucru clar, că Ungaria se află și astăzi în fața dilemei, ori de a remânea băgată în jugul feudalismului agrar, sub domnia oligarhiei naționale, ca colonie economică a Austriei, ori apoi de a crea adevărata democrație, de a păși pe terenul capitalismului industrial și a năzui din toate puterile spre întărirea vieții economice. Alternativa primă ar conserva așa numita domnie esclusivă maghiară, care însă nu e domnia poporului maghiar, ci vecinica susținere a privilegiilor desvălite ale staturilor vechi privilegiate. Alternativa a doua ar satisface, cu bazele ei consecvente democratice, pretensiunile juste ale naționalităților, ar uni spre o muncă creatoare toate puterile productive ale Ungariei, în scop comun, și ar asigura posibilitatea desvoltării libere a țării pe întreaga linie.

O democrație europeană apuseană, un capitalism modern, e absolut cu neputință pe lângă aparatul polițienesc al domniei de clasă, reclamat de politica naționalistă de astăzi. E imposibil să asuprești o jumătate de țară astfel, ca ceealaltă jumătate să poată înainta în perfectă libertate pe terenul industrialismului. Fără a fi statul un stat de drept perfect și cinstit, și fără a avea el o politică școlară, care să producă adevărata cultură a poporului, e cu totul imposibilă concurența, purtarea luptei cu statele mari industriale.

Legea de naționalități ne dă posibilitatea, de a sana ranele cele mai înveninate ale chestiei de naționalitate, de a scoate toate forțele productive ale țării de sub o grea și dureroasă apăsare, de a putea fi învinse puterile centrifugale, cari pot deveni primejdioase, de către puterile centripetale.

Natural, că șoviniștii, patrioții lărmuitori, robi leneși ai prejudițiilor oarbe, auzind despre planul acesta, despre punctul de vedere vechiu maghiar al lui Deák și Eötvös, vor striga, că e tradare de patrie, e batjocură la adresa maghiarimei, e primejdie pentru statul național! Dar să ne gândim cu calmitate la următoarele două eventualități:

1. Direcția politicei naționaliste remâne cea actuală. Maghiarimea țării remâne deci neștirbită. Dar ce înseamnă această maghiarime? Domnia esclusivă a aristocrației cu moșii, care cu servitorimea ei, cu usurarii ei, și cu renegații naționaliști, stăpânește întreg poporul maghiar, pe toți cetățenii maghiari și toate păturile naționalităților. Domnia aceasta a oligarhilor e însă posibilă numai cu ajutoriul Austriei. Iar Austria e aplecată a da mână de ajutor feudalismului numai în casul, dacă e mulțămită cu privire la starea actuală a țării, ca colonie economică austriacă, și cu privire la toate pretensiunile militare ale imperialismului.

Dar politica aceasta e politica sărăcirei materiale și spirituale, căreia îi lipsește orice putere de împreunare și de asimilare. Țara e proprietatea câtorva sute de familii domnești și a celor susținuți de ele. Asupra mulțimilor se lasă în mod tot mai apăsător criza economică, administrația asiatică, superstiția și — usura. Mulțimile încep a se mișca, a murmura și a se revolta. Fericiții posesori ai puterii văd și înțeleg primejdia, cu care le este amenințată domnia. Impart deci poporul flămând și prost, în grupuri naționaliste, pe cari le pun în conflict între olaltă. Și cu cât va fi mai mare amărăciunea poporațiunei țării, cu cât mai tare se va apropia ea de criza economică și morală, cu atât mai sgomotoasă va fi lupta naționalistă, pentrucă proletariatul spiritual, mereu în creștere, ne putând fi satisfăcut, își varsă focul în contra naționalităților, pe cari le urește.

Dar situația aceasta formează tocmai contrariul dela condițiunile, pe lângă cari s'ar putea începe munca puterilor de asimilare. Pentrucă oricât de multe vorbe maghiare s'ar turna cu forța în capetele micilor elevi, oricât de mulți agitatori panslavi sau dacoromâni ar fi aruncați în temnițe, oricât de multe colonii maghiare s'ar face printre naționalități și ori câte legi esceptionale s'ar creia pe seama natio-

---

FOIȘOARĂ.

Bacalaureatul Principelui Carol.

(Fine.)

Cuvântarea dlui Litzica.

După proclamarea resultatului, dnul Litzica, prezident al comisiunii, a rostit următoarea cuvântare:

Sire,

In numele colegilor mei și al meu, rog pe Maiestatea Voastră să-mi îngădue ca, în puține vorbe să-i arăt: ce anume ne frământă gândul și inima în clipa de față.

Maiestatea Voastră își poate lesne închipui, ce val de bucurie a trebuit să cuprindă sufletul fiecăruia din noi, când s'a văzut chemat să servească drept profesor A. S. R. Principelui Carol. Era o onoare, la care nimeni dintre noi nu îndrăznea să râvnească, o distincțiune, pe care nu știu prin ce anume o meritasem. Dar mândria firească pe care o resimțeam nu ne putea împedeca să vedem în acelaș timp și greutatea sarcinei și mărimea răspunderii. De aceea nimeni n'a pregetat un moment dela îndeplinirea datoriei, fiecare s'a silit din toate puterile sale să fie la înălțimea chemării. Nu noi vom judeca și hotărâ până în ce măsură am putut corăspunde așteptărilor Maiestății Voastre și dacă ne-am împlinit cum se cuvenea datoria mare și sfântă față de dinastie și față de Țară. Noi nu putem în momentul acesta decât să adresăm Maiestății Voastre adâncile noastre mulțămiri pentru onoarea deosebită și pentru marea încredere pe care Maiestatea Voastră a binevoit a ne arăta.

Este însă și o a doua lature, pe care cer voe Maiestății Voastre s'o pun în lumină. Dacă în școala publică marele număr al elevilor ne face să perdem din vedere pe fiecare din ei în parte și să ne ațintim ochii minții asupra totalității lor, în schimb atitudinea noastră sufletească în cazul de față era cu totul alta.

Ani desrându-l am avut înaintea noastră acelaș copil vioiu și sglobiu; zi după zi puteam vedea și urmări cum răsare și crește, tot mai frumoasă și viguroasă, planta de preț, care este *sufletul* unui copil ce se deșteaptă și năzuește spre viață. Iar soarta noastră cea bună ne hărăzise norocul nesămuit de a îngriji, de a plivi, de a uda această plantă. E oare surprinzător dacă și în sufletele noastre a încolțit și a crescut un sentiment cald de solicitudine părintească, o iubire, ca pentru un frățior mic, pe care-l duceam de mână și pe pajiști înflorite și pe povârnișuri pietroase. Ceasuri de lecțiuni nu mai erau pentru noi ore de muncă, ci ore de senină mulțămire sufletească, și vecinic ni le vom aminti cu duioșie ca pe cele mai frumoase ale vieții noastre. Pentru toate acestea și pe temeiul unui sentiment adevărat și trainic de iubire, viu să depun înaintea Maiestății Voastre espresiunea celei mai netărmurite recunoștințe.

In sfârșit, Sire, în acest moment, care pentru noi este de o rară solemnitate, fiindcă este un moment de despărțire și are în sine ceva din strângerea de inimă a pasării care asistă la cea dintâi încercare sfioasă de sbor a puilor ei, în acest moment zic, fie-mi îngăduit să adresez câteva vorbe de rămas bun Principelui Carol.

Măria Ta! Erai copil când te-am cunoscut; azi ești aproape un tinăr în floare. Multe schimbări s'au făcut în acest restimp în ființa Măriei Tale, dar între ele este una, la care și noi am contribuit cu tot prisosul gândului și a inimei noastre. Ceasurile petrecute împreună la masa de lucru dela Cotroceni, unde uitam și cine ești și ce suntem, ceasurile în cari când cu binele și când cu răul, te îndemnam ori te sileam la lucru, pentru Măria Ta erau ore de lecții, pentru noi însă erau ore de sbucium fericit, căci simțeam, că se desprindea mereu câte ceva din ființa noastră sufletească spre a se alipi de ființa Măriei Tale. Noi Te privim azi ca pe făptura noastră și ne ești drag și Te iubim, cum ori ce om își iubește rodul sufletului. Astăzi ne despărțim. Vei merge, firește, înainte cu învățătura și-ți dorim să ai parte de sfătuitori cât de buni și de destoinici; dar mai presus de toate îți urăm, să ai parte de sfătuitori, cari să te iubească așa cum te iubim noi. Cu această pârghie a dragostei fi sigur că vei isbândi. De aceea azi la despărțire îți strigăm cu toată puterea: Să fii iubit și să biruești, și ți-o strigăm cu atât mai mult cu cât isbânda Măriei Tale va fi și fala și răsplata noastră.

Iar ca o slabă amintire a zilei de astăzi, te rugăm să primești acest mic dar, căutând nu atât la valoarea darului, cât la inima dăruitorilor.

Cuvântarea M. S. Regelui.

M. S. Regele a binevoit a răspunde:

Ziua de astăzi este pentru tine, scumpul meu Carol, o dată solemnă, tot așa de solemnă ca aceea de acum doi ani, când ai intrat în rândurile oștirii.

Acum după esamenul tău de maturitate, închei întâia epocă a tinereței tale și întri în viața civică. Epoca următoare îți va fi cu atât mai ușoară, cu cât nu vei uita cele ce ai învățat în acesti din urmă ani.

Cu vie plăcere am luat parte la esamenul tău și cu bucurie m'am încredințat, că ai desfășurat o muncă sârguitoare pentru a învăța bine, căutând a atrage laudele profesorilor tăi, cari sper că n'au fost prea indulgenți cu tine.

Apoi M. S. Regele adresându-se dlor profesori, le-a zis:

Vă mulțămesc călduros de grija și munca, care ați închinat-o spre a da o învățătură solidă iubitului Meu strănepot. Ați zis, că era o mândrie și o bucurie pentru voi de a fi chemați să fiți învățătorii Principelui Carol. Eu vă răspund, că ați împlinit datoria voastră cu dragoste și credință, și că ați pus astfel o temeile trainică învățăturii sale.

nalităților: toate acestea nu formează decât pedecă pentru acel aer cultural, care singur e în stare să contopească în sentimente comune întreaga poporațiune a statului.

(Va urma).

† Henri Poincaré.

In Paris a murit zilele trecute și a fost înmormântat cu solemnitate rară *Henri Poincaré*, cel mai mare învățat al zilelor noastre, pe care chiar și Germanii, cei atât de jaluzi pe progresele făcute de ei pe terenul științelor, îl considerau de suprema autoritate în materie de stiință.

Era matematician, astronom și filosof.

Poincaré era un om, care nu se naște de cât la un veac sau două. Ca geometru a publicat peste 150 de comunicări în „Comptes Rendus“ ale Academiei de științe din Paris și vre-o sută de diferite memorii în revistele matematice din lumea întreagă. Ca profesor de fizică și matematică la universitate a publicat 14 volume asupra luminei, electricității, termodinamicei etc. Ca astronom a studiat probleme de cea mai mare însemnătate pentru cosmogonie.

Era membru la vre-o 50 de Academii și la 24 Iunie 1909 fusese ales ca membru de onoare al „Academiei Române“ din București.

Henri Poincaré s'a născut la Nancy, în 1854. A murit deci în vârstă de 58 de ani, atunci, când putea să mai producă încă multe opere de geniu.

Când a fost primit în sânul Academiei franceze, dl F. Masson, răspunzând la discursul de recepție al ilustrului savant, îi spunea, între altele, următoarele:

„Aveai nouă luni, când într'o seară, pentru prima oră, ți-ai ridicat privirile spre cer. Ai văzut apărând e stea. Ai arătat acea stea ce strălucea mamei d-tale, care te alăpta. Ai descoperit apoi o altă stea și ai scos același strigăt de mirare „Uite-o colo!“ Ai văzut apoi o a treia, o a patra, și ai scos același strigăt de bucurie și entuziasm. A trebuit să te culce, căci te emoționaseși căutând stelele. In acea seară ai avut primul contact cu infinitul“...

Studiile lui fură strălucite. După ce isprăvi liceul, intră în școală politehnică, apoi ca elev inginer vizită Austria și Suedia. Mai târziu a făcut călătorii în Africa și în cele două Americi.

In urmă distincțiunile ce i se acordară fură nenumărate și ar trebui poate câteva pagini pentru a înșira toate titlurile ce le poseda, toate distincțiunile ce i s'au acordat.

Ca ori care învățat mare, Poincaré era foarte distras, și se citează mai multe anecdote în privința aceasta. Astfel, o dată, pe când reflecta asupra unei probleme de mecanică cerească, plecă de acasă și apucă pe un bulevard. Când ajunse într'o grădină publică, prin care trebuia să treacă, se trezi că ține în mână o colivie. Se uită mirat la acel obiect și nu-i venea să crează. Emoționat se reîntoarse pe bulevard și văzu în adevăr un magazin în fața căruia se aflau expuse multe alte colivii. Intră înăuntru și, cerând scuze, dete colivia patronului încremenit. Dus pe gânduri, marele savant se oprise de sigur în fața magazinului, se sprijinise cu mâna de primul obiect ce-i esise în cale, și când să plece, strângând mâna, dăduse peste colivie, o apucase ca pe o umbrelă... ca pe un baston... și plecase.

Volumele de mecanică cerească scrise de Poincaré, studiile sale tehnice de fizică și numeroasele sale studii de metematică, nu pot fi citite de ori cine, căci cer o pregătire specială, dar sunt câteva studii ale sale, cari pot fi citite și înțelese și de cei, cari dacă nu au o vastă cultură matematică, se ocupă cu problemele generale ale științei.

Astfel, acei cari nu cunosc încă pè Poincaré de cât din auzite, pot să-l cunoască bine dacă vor citi *„La science et l'hypothèse“* și *„La Valeur de la science“*, publicate în biblioteca de filosofie științifică a lui Gustave Le Bon; *„Savants et Ecrivains“*, volum publicat de librăria Flammarion și în sfârșit *„Leçons sur les hypothèses cosmogoniques“*, publicat de libraria Masson.

Această scriere științifică, cea din urmă publicată de Poincaré, se ocupă cu cele mai interesante probleme, cu origina lumilor stelare și a sistemului nostru solar. Toate ipotezele sunt pe larg discutate, și spiritul clar al lui Poincaré luminează cu o nouă lumină cele mai întunecate chestiuni.

Moartea lui Poincaré nu e un doliu numai pentru Franța, ci pentru toate țările culte, de pe întreaga planetă.

Henri Poincaré a fost poate mai puțin cunoscut de cât vărul său, celebrul advocat, actualul președinte al consiliului de miniștri din Franța, — dar oamenii în adevăr mari, cu cât trece timpul cu cât se depărtează de noi, apar din ce în ce mai mari, adevărați giganți ai cugetărei, spre cari se îndreaptă gândurile tuturor cugetătorilor preocupați de problema infinitului.

Răpirea Basarabiei.

Distinsul publicist N. *Durnovo* din Rusia a scris mai multe articole temeinice în chestia Basarabiei, pledând în ele cu multă căldură pentru îndreptățirea României de a reclama pentru sine această provincie românească, luată pe nedreptul dela ea, și sfătuind cercurile conducătoare rusești, să o cedeze de bună voe României, în interesul bineprieeput al Rusiei, căreia statul român poate să-i mai fie de folos, cum i-a fost și cu prilejul războiului ruso-turc, când brava armată română a salvat onoarea trupelor și steagului rusesc!

Esistă în București o „organisațiune culturală a Românilor basarabeni“, care și-a ținut de datorință să mulțămească publicistului N. Durnovo pentru acțiunea intreprinsă, și în scopul acesta i-a trimis acum de curând, la Moscova, unde-și are domicilul, o interesantă scrisoare, în care se face istoricul răpirii Basarabiei și istoricul suferințelor Românilor din această provincie.

Trimițându-ni-se și nouă scrisoarea, o publicăm în întregime, pentru datele și informațiunile interesante ce le conține, după cum urmează:

„Organizațiunea culturală a Românilor basarabeni“ de aici (București), a avut și are ca și dvoastră convingerea, că pentru adevărații ruși, smulgerea Basarabiei din trupul unei țări pravoslavnice, ca și dânșii, este o nedreptate strigătoare, o faptă anticreștinească nelegiuită, ce va atârna continuu și greu de grumazul patriei lor, chemând sancțiunea justiției divine.

Formele sub cari oficialitatea rusească totdeauna a încălcat cu oștile sale pământul nostru, acele proteste de solidaritate creștină ortodoxă și acele aere ale pravoslavnicei Rusii de protectoare desinteresată a creștinilor ortodoxi din Orient, — astăzi nu mai pot înșela pe nimeni.

Răpirea pământului sfânt al Basarabiei, frământat cu sângele strămoșilor nostri eroi Moldoveni în lupte pentru aceeași lege creștină ortodoxă, nu se mai poate ascunde nici justifica cu nimic, și această faptă cu acea cumplită urgie, deslănțuită ulterior pentru desnaționalizarea și esterminarea fraților nostri basarabeni, nu numai că nu poate cimenta vechile legături de prietinie frățească ce esistau odinioară între poporul român și cel rusesc, sub egida sfântă a simbolului credinței ortodoxe creștine, dar dimpotrivă, le înveninează, le rupe, le nimicește cu desăvârșire.

Așa fiind, credem profund, că nu e posibil, ca lumina acestui adevăr să nu fi aruncat o cât de slabă licărire în conștiința adevăraților pravoslavnici ruși, cari cred, ca și noi, în binefacerile principiilor blândului și divinului nostru domn Isus Cristos, principii, cari nicăiri nu ne învață dreptul de a răpi teritorii, de a sugruma întregi popoare, precum a făcut și face oficialitatea rusească cu frații nostri din Basarabia.

După ce sub motivul de a protegui pe creștini de jafurile pazvangiilor turci, Rusia încalcă la 1806 principatele românești, nu le părăsește până ce în 1812 n'a răpit din țara Moldovei mai mult de jumătate din teritorul ei, Basarabia având o întindere de 45.000 kilometri patrați, pe când restul Moldovei dela Prut până în Carpați numai 38.840 kilometri patrați.

Dar numai cu atât nu se mulțămește: Despoae provincia Basarabiei de ori ce autonomie și libertate, de care s'a bucurat în totdeauna sub suzeranitatea Turciei, pune mâna pe toate bisericile și mănăstirile Moldovenilor nostri și deslănțuește acolo cea mai grozavă teroare, oprind ori ce urmă de cultură românească și interzicând până și în biserică de a-și face rugăciunile în graiul lor strămoșesc, silindu-i să învețe și să asculte acele rugăciuni într'o limbă necunoscută lor, în limba rusească, sub sancțiunea cea mai draconică a nimicirii acelora, cari se vor încumeta să înfrunte o asemenea tiranie!

In Transilvanie, Banat, Crișana, Maramurăș, Macedonie, frații nostri au școli primare, școli comerciale, de meserii, seminarii românești, gimnazii, licee, libertatea absolută a culturei românești, în Bucovina au și o universitate românească! Sub suzeranitatea Turciei în toți timpii, atât Moldova, cât și Muntenia, s'au bucurat de întreaga autonomie, de întreaga libertate culturală și religioasă, pentrucă acele țări n'au fost nici odată pașalâcuri turcești, pe teritorul lor n'a fâlfâit nici odată steagul verde al profetului, și nici o giamie nu s'a zidit pe nicăiri. Iar sfânta Rusie, după ce vine în numele ideii de proteguire a unor creștini de acelaș rit cu dânsa, se dedă la răpire și la o așa de cumplită sugrumare a unui întreg popor!

In cele trei județe ale Basarabiei de sud, Ismail, Bolgrad și Cahul, când au fost reocupate în 1878 de ruși, primul ucaz imperial s'a referit la obligațiunea preoților români, ca să învețe în trei ani rusește și să oficieze în această limbă sub sancțiunea destituirii. Acei dintre dânșii, cari nu s'au supus ori n'au putut să se supună, din causa bătrâneții, sau în decursul vremii, mânați de dragul limbei lor, au îndrăznit să oficieze vre-odată și românește în biserică, pur și simplu au fost suprimați!... Numai la cimitir, acolo sub cer liber, la groapa mortului departe de străşnicia jandarmului oficialității, dacă vre-odată mai îndrăznește preotul să zică cu jumătate gură numai acel singur și atât de dureros *Vecinica pomenire* în românește!... Altceva absolut nimic!!..

Hotarul de odinioară al Moldovei la Nistru fiind mereu amenințat de năvălirile tătarilor, Vodă Stefan-cel-Mare și alți domni ai Moldovei au împroprietărit pe pământul Basarabiei pe cei mai capabili ostași ai lor. Și astfel numai se esplică, cum urmașii acestor viteji în tot veacul espirat de robie și de o asemenea siluire au dovedit cea mai estraordinară rezistență națională contra rusificării, și nu numai că au continuat să perziste în rasa lor, dar s'au întins și peste vechia graniță a Nistrului, cu o tenacitate și biruință fără seamăn, păstrându-și ființa întreagă națională moldovenească și limba neatinsă, care n'a deviat absolut cu nimic dela dialectul curat moldovenesc.

(Va urma).

Am toată încrederea, că ea va da mai târziu roadele dorite, pe cari Eu nu le voi vedea, dar știu că vor fi spre binele Țării.

După aceste cuvinte, cari au mișcat adânc pe toți cei de față, M. S. Regele a îmbrățișat pe A. S. R. Principele Carol, care I-a cerut voe să rostească următoarele cuvinte de mulțumire:

Iubiți profesori!

Astăzi, în ziua în care încheiem opt ani de muncă comună, țin mai înainte de toate a vă mulțumi pentru neîncetata osteneală ce v'ați dat pentru învățătura unui elev, adesea foarte leneș.

Acest frumos dar, ce-Mi oferiți în această zi, Imi va rămânea ca o veșnică amintire a acestei dintâi epoci a tinereței Mele, atât de bogată în învățături. Epoca aceasta, cu toate micile ei mizerii, va fi una din cele mai fericite ale tinereții Mele. Desigur, că în acest răstimp mult ne-am necăjit împreună — după cum spunea dl Marin Dimitrescu — dar ori ce umbră neplăcută va fi ștearsă de luminile ce Mi le-ați dat. Dela dv. am învățat multe din cele ce-Mi vor trebui în viață; dar M'ați învățat pe lângă acestea încă două lucruri ce-Mi vor folosi și mai mult în viitor: *iubirea de grai și iubirea de neam.*

Privindu-vă pe toți întruniți aici, împrejurul Meu, constat cu cea mai adâncă mâhnire, că lipsește unul, pe care nemiloasa moarte l-a răpit încă tinăr și verde din mijlocul nostru.

Ion Cionca a fost acela, care a început opera. D-voastră sunteți acei, cari ați dus-o la bun sfârșit. El a fost primul, care m'a făcut să simt frumusețile limbii noastre; el a fost primul care arătându-Mi nenorocirile trecutului, M'a făcut să prețuesc frumusețea zilelor de azi.

O tu, prea iubit dascăl! Primește astăzi prinosul Meu de recunoștință pentru adânca iubire de țară cu care M'ai însuflețit. Ție îți voi fi veșnic recunoscător, căci tu ai fost întâiul care Mi-ai grăit de basmele și vitejiile Românilor.

Și acum, dlor profesori, simt o mare fericire, privind această statuetă, care înfățișează pe Horațiu, drept simbol de gândire și iubire de neam. De câte ori voiu privi darul d-voastră, îmi voi aminti frumosul timp petrecut împreună, și el va fi pentru Mine un imbold la muncă și datorie.

Incă odată vă mulțămesc din tot sufletul Meu!

M. S. Regele, spre a-Și arăta Inalta Să mulțumire pentru rezultatul dobândit, a binevoit a decora pe toți d-nii membri ai comisiunii examinatoare.

Prânzul dela Castelul Peleș.

Iar în seara zilei de 29 Iunie, a urmat un prânz la Castelul Peleș, la care au luat parte, pe lângă MM. LL. Regele și Regina, AA. LL. RR. Principele Carol și Principesa Elisabeta, dnii profesori examinatori și Curțile regale și princiare, cu totul 30 persoane.

Incheierile semestrale

ale „Băncii generale de asigurare“.

In „Revista Economică“, numărul ultim, se publică încheierile semestrale ale „Băncii generale de asigurare“.

Bilanțul semestral al „Băncii generale de asigurare“ se încheie cu un excedent de K 33,776·43, care provine parte din venitele capitalului social (secția centrală), parte din venitele celor două feluri de esigurări ce le cultivă societatea, asigurări, contra daunelor de incendiu și asigurări asupra vieții.

In starea ei începătoare — cum e și firesc — cele mai mari rezultate le dă capitalul social, ale cărui venite dau un excedent de K 27,661·84. Și cu cât banca va isbuti să-și plaseze mai bine capitalul său special, cu atât venitele îi vor fi mai mari. Ba suntem încredințați, că prin o plasare succeasă a acestui capital, banca poate să ajungă să-și scoată partea cea mai însemnată a cheltuielilor sale de regie și să producă și un excedent ca să acopere — singur — o dividendă modestă pentru acționari. Prin urmare, după noi, aceasta trebue să și fie tendența băncii, pentrucă în momentul când minimul de dividendă va fi produs de capitalul social, se pune baza cea mai sigură pentru viitorul întreprinderii. Atunci excedentele afacerilor de asigurări se vor putea folosi exclusiv pentru consolidarea societății, consolidare, care trebue să fie țintă suprem a străduințelor noastre.

Pe lângă venitele capitalului social, cele două secții de afaceri (incendiu și viață) încă arată excedente modeste. La secția I (incendiu) excedentul face K 4,261·69, un excedent care dacă considerăm că s'a produs după ce s'au acoperit toate cheltuielile de afaceri și s'a detras și o rezervă de 60% a angajamentului propriu (K 8,146 —), se poate considera de mulțumitor. Multe bănci de asigurare, cu deosebire cele începătoare, obicinuesc să detașeze ca rezervă numai 40%. Detașarea unui % mai urcat e o dovadă de soliditate și de precauțiune, și noi nu putem dori alta, decât ca în viitor banca noastră de asigurare să purceadă cu cea mai mare rigoare și seriozitate la alcătuirea rezervei de premii. Ne dăm foarte bine sama, că banca de asigurare n'a avut încă pagube și că prin pagubele cari fără îndoială se vor ivi, sarcinile ei vor deveni mai mari. Cu toate acestea credem, că gândul cel mai cuminte de care va trebui să fie călăuzită ea în viitor, nu poate fi altul decât: mai bine excedente mici și rezervă urcată, decât excedente mai mari și rezerve mai reduse. Pagubele pot fi însă ușor preîntimpinate prin o politică de reasigurare precaută, politica care deasemenea am dori să fie cât mai serios urmată la banca noastră de asigurare.

Și la stabilirea rezultatului afacerilor de viață — ca și la cele de incendiu — s'au urmat aceleași principii. S'au acoperit toate cheltuelile de afaceri, cheltuieli cari sunt însă cu mult mai mari, și s'a detașat o rezervă neînsemnată. Firește aceasta rezervă nu e calculată matematice, ci s'a luat cu o sumă aproximativă. Calcularea exactă se va putea face numai la finea anului de afaceri. Cu toate acestea, suma luată în bilanțul semestral acopere, întrece chiar rezerva de premii. Revenind la cheltuielile de afaceri, observăm că deși acestea au fost destul de mari, ele au fost compenzate în mare parte prin proviziile de reasigurare primite de societate și prin faptul, că unele afaceri au fost libere de proviziune. Numai așa se explică, că deși s'a detașat o rezervă însemnată și deși s'au acoperit cheltuieli de afaceri considerabile, totuș se arată și la această secție un excedent de K 1,815·90.

In legătură cu aceste reflexiuni, ținem să amintim și aceea, că după informațiunile ce le avem, în decursul semestrului asupra căruia s'au făcut încheierile, banca de asigurare a emis în ramura asigurărilor de incendiu 2599 polițe pentru un capital asigurat de K 8.130,000· — cu un incasso de K 25,798·11, și că afacerile acestea sunt în continuă creștere. Tot asemenea în branșa asigurărilor de viață au intrat cu totul 305 oferte cu un capital de K 1.400,000 din cari s'au emis 222 polițe cu un capital de 1 mil. coroane și cu un incasso anual de K 45,052.64, în care însă nu se cuprind competințele de polițe și timbru. Peste tot incasso anual al ambelor secțiuni inclusive competențele face peste K 70,000.

Dorim, ca proxima încheiere a conturilor băncii de asigurare să aducă răsplată justă pentru stăruința continuă ce se depune întru consolidarea nouei noastre instituțiuni financiare.

NOUTĂȚI.

Părechea regală engleză la Berlin. Se anunță din capitala Prusiei, că părechea regală engleză va face o vizită oficială la curtea imperială. Cu ocazia aceasta va veni la Berlin și principele de Wales. Moștenitorul tronului Angliei se va înscrie la una din universitățile Germaniei pentru a-și completa studiile.

*

Primire de auditori. In vederea apropiatei introduceri a codicelui penal militar, și pentru completarea corpului de ofițeri al auditorilor, vor fi primiți mai mulți aspiranți la auditoriatul i. și r. Doritorii au să fie persoane militare, care și-au împlinit serviciul și au trecut examenul juridic de stat. Aspiranții primesc o remunerație de 1200 coroane și un adaus anual de 400 coroane. Cererile făcute conform articolului 11 din regulamentul pentru auditoriat, se înaintează pe calea serviciului către ministerul de răsboi.

*

Pentru fondul ziariștilor. Dl Dimitrie *Bragadiru*, mare industriaș în București, împlinind 70 de ani de viață și 50 de muncă desvoltată în interesul industriei române, a dăruit *o miie* de lei fondului ziariștilor români din Ungarie.

*

Răscumpărarea felicitărilor. Dl Dr. *Ilie Beu,* medic în Sibiiu, a binevoit a-și răscumpăra felicitările de ziua onomastică, dăruind douăzeci cor. fondului Dr. L. Lemény pentru ajutorarea elevelor sărace ale școalei civile de fete a Asociațiunii.

*

De-ale aviațiunii. Dumineca trecută s'au făcut ascensiuni în trei orașe din țara noastră: la Becicherecul mare, la Hódmezővásárhely și la Lugoj. Au sburat aviatorii Kvass, Tóth și Vlaicu. „Dacă asămânăm aceste trei evenimente, și urmările lor, zice ziarul *Budapesti Hirlap*, ajungem la un regretabil rezultat: din punct de vedere material Kvass a câștigat poate 100-200 de coroane, Tóth a plătit pe deasupra tot cam atâta, ear Vlaicu a primit șase mii de coroane. Un aviator român, scrie B. H., face avere în Ungaria la anul 1912, în vreme ce aviatorii unguri își primejduesc viața gratuit. O interesantă paralelă se poate face și între publicul asistent: sborul lui Vlaicu a fost cercetat de toți românii cu bilete plătite; la sborurile lui Tóth și Kvass a fost de față public maghiar, din care nouăzeci de procente a stat pe locuri fără plată“. *Budapesti Hirlap* mai spune însă, că aviatorul român este inferior celorlalți doi; căci „Vlaicu a sburat abea 29 de minute la o înălțime de 80-100 de metri“, va să zică n'a produs nici un lucru deosebit… La afirmația din urmă a ziarului amintit ar putea răspunde mai bine *ungurii* din Lugoj, cari au asistat la izbânda românească din Dumineca trecută și au remas cu totul încântați de sborul lui Vlaicu.

*

Anunț. Președintele comisiunii economice comitatense din Sibiiu anunță concurs pentru conferirea unui stipendiu de 300 coroane dăruite de Cassa de păstrare generală sibiană (Allg. Herm. Sparkassa) pe seama unui industriaș, care dorește sa cerceteze școala de țesut din Cisnădie în anul școlar 1912/13. Se primesc cererile numai dela tineri industriași sibieni. Petițiile se adresează către comisiunea economică a comitatului Sibiiu și se înaintează vicecomitelui până în 15 August 1912.

*

La congresul eucaristic. Se scrie din Viena, că contesa Marietta *Chotek*, nepoata principesei Sofia Hohenberg, va duce la congresul eucaristic zece mii de peregrini slovaci din Ungaria. Peregrinii vor călători cu 25 de trenuri separate.

*

Prăvălii închise. Comercianții din Pojon au ținut săptămâna trecută o adunare, unde au hotătrât ca începând cu ziua de 1 August 1912 să-și închidă prăvăliile seara la *orele șapte.*

*

Apel. Direcțiunea Gimnaziului „Ioan Maiorescu“ din *Giurgiu* dorind a completa monografia gimnaziului, înființat la 4 Novembre 1869, roagă pe foștii școlari, să binevoiască a comunica eventualele amintiri interesante, ce păstrează cu privire la viața școlară și la profesorii de pe vremuri ai gimnaziului, precum și ce au devenit de la părăsirea gimnazlului până astăzi, spre a contribui astfel la îmbogățirea monografiei, ce se va publica. Contribuirile se vor trimite până la 1 Septembrie 1912, pe adresa directorului gimnaziului, *N. Droc Barcian*, singurul care se mai află în viață din primii profesori ai acestui gimnaziu de la înființare.

*

In urma scumpetei traiului. Frizerii din Sibiiu, considerând că mijloacele de viață se scumpesc mereu, au hotărât în unanimitate urcarea prețului pentru serviciile lor. Urcarea este moderată. Noua tarifă este afișată cu ziua de astăzi în toate atelierele de frizat.

*

Târg în Avrig. Târgul de vite în Avrig se ține în 12 August n., cel de mărfuri în 13 August n.

*

Conferență internațională. In zilele acestea s'a terminat conferența internațională pentru dreptul cambial, ținută în Haaga. Cele mai multe state au semnat convenția privitoare la codificarea dreptului cambial unitar.

*

Numerus clausus. Nu numai la facultatea de medicină a Vienei, ci și la școala politehnică vieneză se introduce cu anul școlar 1912—13 numerus clausus. De altfel la școala din urmă se primeau și până acum studenți în număr restrâns, și adecă în primul loc studenți din provincile austriace și numai în al doilea loc din alte provincii și din străinătate. Studenții înscriși în anul școlar trecut la școala politehnică, vor fi primiți și pe viitor fără nici o restricțiune.

*

Scrisoarea marinarului roman. In colecția de papirus a muzeului regal din Berlin s'a găsit zilele trecute o scrisoare, care datează din veacul al II-lea d. Cr. Scrisoarea a trimis-o marinarul *Apion* bătrânului său tată dintr'un sat al Egipetului de mijloc. Egipetul pe atunci era, în parte, colonie romană, și locuitorii destoinici erau înrolați în trupele din armata romană pe uscat și pe mare. Astfel a ajuns și Apion marinar și a fost trimis la Misenum în sinul Neapolului, de unde scrie tatălui său, că a sosit sănătos și se închină de sănătate la toți ai săi din Africa depărtată.

*

Monete de pe vremea împăraților bizantini. Doi țărani tineri și săraci dint'run sat al guvernamentului rusesc Poltava, lucrând la câmp, au dat de o casetă cu monete prețioase în aur și argint. Caseta cuprinde cam 450 bucăți de galbini, și 50 bucăți de argint. Monetele sunt din secolele IV.—VII. ale imperiului persic și bizantin. O comisiune de arheologi, care a văzut comoara, afirmă că valorează un milion de ruble. Din suma aceasta norocoșii flăcăi vor primi jumătate.

*

Despăgubire pentru sinucidere. Judecătoria din Neapol a rostit o sentență interesantă și vrednică de luare aminte. Negustorul Ansoldo din Bologna s'a sinucis în hotelul Toledo din Neapol. Proprietarul hotelului a făcut proces de despăgubire în contra moștenitorilor lui Ansoldo, afirmând că sinuciderea aceasta a cauzat daune considerabile hotelului. Judecătoria a admis părerea aceasta și a osândit pe moștenitori să plătească o despăgubire de zece mii de lire proprietarului, pentrucă sinucigașul a făcut abuz de un obiect închiriat, ear abuzul său a pricinuit o daună învederată.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriașilor români sibieni, au mai dăruit: dna Mărioara Petrescu n. Morariu, soție de negustor (Vidin-Bulgaria), 2 cor., Alexandru Nemeș jun., ospătar, soția sa Victoria n. Droc și fiul lor Alexandru, 1 cor., Lazar Vulcu, morar de scoarță pentru tăbăcari, 50 bani, Spiridon Irimescu, presidentul societății comersanților (Iași), 1 cor., Ioan Bânde, învățător (Gușterița), 40 bani, Nicolae Chirca, măestru rotar (Mediaș) și soția sa Maria n. Fodor, 1 cor., Petru Simtion, librar, 20 bani, domnișoara Elena Chirca, 1 cor., dna Paraschiva Iancu, 20 bani și Ioan Precup, contabil, 1 cor.

*

O nouă echipare pentru cufundători. Cercetătorii adâncimii mărilor sunt expuși la multe și mari primejdii; de aceea cercurile științifice se ocupă de mult timp cu modalitățile îmbunătățirii mijloacelor de apărare. In deosebi marina militară lucrează în scopul realizării acestei idei. Acuma au izbutit în sfârșit să construească un aparat nou pentru cufundători. Aparatul, turnat în fabrica Dräger din Lübeck, se deosebește de alte mașini de felul acesta mai ales prin împrejurarea că se poate purta liber și nu are nici o țeavă conducătoare de aer, ci aerul îl produce însuș aparatul. In modul acesta cufundătorul poate să lucreze fără a avea legătura de până acum cu pământul uscat sau cu vasul de pe mare. Cufundătorul comunica cu cei de sus prin mijlocirea unui cablu.

*

Caz de moarte. In Budapesta a repausat fostul secretar de stat Desideriu *Gromon.*

*

A murit descoperitorul filoxerei. Din Basel se anunță că în Neuenburgul elvețian a murit în etate de 73 ani August *Gauthier*, care este însemnat prin faptul descoperirii filoxerii în viile cantonului la 1878. Compatrioții lui n'au putut să-i ierte niciodată, că a descoperit insecta primejdioasă, pentru a cărei stârpire au trebuit să-și nimicească întreg teritorul viilor. Consiliul de stat i-a acordat un onorar de 500 de franci: cu suma aceasta Gauthier a emigrat în Tunis, unde a deschis o mică negustorie de vinuri. Mai târziu s'a întors acasă în Elveția. Aici umbla îmbrăcat în haine arabe și trăia conform obiceiurilor musulmane. Oamenii răi nu l-au lăsat în pace nici acum, și Gauthier a trebuit să emigreze a doua oră. S'a dus întâi în Argentina, pe urmă earăși în Tunis. A scris cărți bune despre cultivarea viilor. Acum, în sfârșit, și-a găsit liniștea și pacea.

*

Petrecere în Avrig. Tinerimea română din Avrig învită la producția teatrală împreunată cu dans, ce o va aranja Vineri, în 20 Iulie (2 August) (ziua sfântului Ilie) în sala hotelului comunal din Avrig. Inceputul la 8 ore seara. Venitul net este destinat pentru îngrijirea mormântului lui George Lazar. Se vor representa piesele „Slugă la doi stăpâni“ și „Curiositate femeiască“.

*

Teatru în Voila. Tinerimea română din Voila învită la Producțiunea teatrală împreunată cu joc, ce se va aranja Duminecă în 4 August 1912, în sala ospătăriei G. Vasu G. Brescanu din Voila. Se va reprezenta comedia *In vis* și două monologuri. Inceputul la 8 ore seara. Venitul net este destinat pentru procurarea unei scene teatrale.

*

Petrecere în Abrud. Meseriașii români din Abrud și Abrudsat învită la petrecerea de vară ce se va aranja Duminecă, la 4 August st. n. 1912 în grădina „Urmössy“ din Abrud. Prețul de întrare: de famine 2 cor., de persoană 1 cor. Inceputul la 4 ore d. a. In cas de timp nefavorabil petrecerea se va ținea în chioscul aceleiași grădini. Venitul net e destinat în folosul corului bisericesc-funebral din Abrud.

*

Petrecere în Reghin. Senatul școalei românești din Reghinul-săsesc învită la petrecerea de vară, ce o va aranja Sâmbătă, la 10 August n. 1912 în pavilonul din Parcul orașului Reghin. Venitul net e menit pentru școală. Inceputul precis la 8 ore sara.

*

Festivități în Sânmihaiu. Inteligența și poporul român din comuna Sânmihaiu (Szentmihály), vă învită la festivitățile ce vor da din prilejul adunărilor generale, cari despărțământul *Turda* al „Asociațiunii“ și al „Societății pentru fond de teatru“ le va ținea Duminecă, la 4 August n. 1912 la 2 ore p. m. în Sânmihaiu. Venitul net e destinat: jumătate pentru fondul de teatru român jumătate pentru școala română din comună. Programa cuprinde: concert executat de corul bisericii ort. române din Turda și reprezentarea piesei „Vlăduțul mamei“. La sfârșit dans.

*

Mulțămită.

Fiindu-mi imposibil a răspunde numeroaselor rudenii, prietini, cunoscuți și tuturor oamenilor de bine cari au participat la înmormântarea scumpei și neuitatei noastre defuncte: soție, mamă, fiică și soră, a preotesei *Eugenia Maria Pintea născ. Mircea*, precum și acelora cari în scris ne-au condolat, întărindu-ne întru suportarea adânc simțitei noastre dureri, — îi rog în numele membrilor familiei să primească pe această cale profunda și sincera noastră mulțumită.

Cața, în 13/26 Iulie 1912.

Patriciu Pintea
preot văduvit.

Cărți și reviste.

Candela, foaie bisericească literară din Cernăuț, nr. 7 din Iulie 1912 cuprinde: Exodul, de Dr. V. Tarnavschi. Prelegere publică de inaugurare, de M. Calinescu. Cuvântare de Dumineca Pogorârii sf. duh despre cauzele necredinței din vremea noastră, de A. Tăutu. Omilia XIX a s. Vasile cel Mare, de Dr. V. Gheorghiu. Text rusesc. Comunicări. Intrebări și cazuri pastorale. Cronică. Bibliografie.

*

I Aprilie, monolog de *Ion Chiroiu* Brașov, 1912. Prețul 20 bani.

*

Țăranul la București, monolog comic. Epigrame, de *Ion Chiroiu*, Brașov, 1912. Prețul 20 bani.

Economie.

Expoziția de vite din Sebeșul-superior.

Apelul lansat de comitetul central al Reuniunii române agricole sibiene în cauza organizării expoziției de vite a 21-a, a fost primit cu multă bucurie de conducătorii și de economii noștri din Sebeșul superior și din comunele învecinate.

In conferența fruntașilor, ținută sub conducerea notarului nostru Ieronim Motoc s'au luat următoarele hotărâri:

Expoziția să se țină în 8 Septemvrie n., neputându-se ținea mai curând din cauză că vitele din comunele vecine sunt la pășune de munte; locul expoziției e „Prundul“, lângă Olt; la expoziție se primesc vitele locuitorilor din Sebeșul superior, Sebeșul inferior, Porcești, Racovița, Avrig și Bradu.

Cu facerea propagandei în scopul asigurării bunei reușite a expoziției au fost însărcinați d-nii Toma Doican, paroh, Iosif Stoica, înv. și Adam Micu, notar, toți din Sebeșul inferior, T. Dragomir, Nicolae Grecu, comerciant și Andreiu Gâlea, înv. din Porcești; Valeriu Florian, paroh, Mihail Ogrean, înv. dir. și Stefan Popovici, notar din Racovița; Ioan Cândea, protopop, Irimie Răduț, notar și V. Spârlea, inv. din Avrig. Incât pentru noi din Sebeșul superior, am luat cu toții și parohul Ioan Mateiu și învățătorul Popovici Mondoc și primarul Iosif Radu și notariul Ieronim Motoc angajamentul să lucrăm, să luminăm și să îndemnăm obștea la participare. Acest lucru, nu mă îndoesc, îl vor face și conducătorii din comunele admise cu vitele la expoziție. Ne bucurăm, că Reuniunea a designat comuna noastră pentru expoziție, și va fi folosul obstei să participe cât mai mulți, dat fiind, că exponenții vor trage foloase și bănești și de cunoștințe despre ținerea vitelor, alegerea soiului și altele ce se țin de cultura vitelor. *„Drĕptul Iov“*

Poșta redacției.

Dlui I. S., înv. Boroșneul-mic. Adresează-te secretarului societății, dlui Dr. Iosif Blaga în Tusnádfürdő.

Dela „Asociațiune“.

Concurs.

Comitetul central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ publică concurs *cu terminul de 31 Decemvrie n. a. c.* pentru o lucrare *contra emigrării poporului nostru în America*, pe lângă următoarele condițiuni:

1. Lucrarea va avea să fie scrisă în stil poporal, arătându-se în ea toate primejdiile la cari sunt espuși emigranții, și pagubele materiale și morale ale celor rămași acasă.

2. Să se arete mai departe, cum cei siliți de împrejurări a emigra s'ar putea feri de primejdiile, ce-i amenință, și și-ar putea păstra sănătatea trupească și sufletească, folosindu-și în acelaș timp munca în modul cel mai avantagios și păstrându-și legăturile cu cei de acasă.

3. Să se arete căile și mijloacele de-a-și îmbunătăți oamenii noștri starea lor materială și a-și desvolta puterea morală aici, fără de a mai emigra.

Cea mai bună lucrare, cuprinzând material pentru 4 coale de tipar (formatul Bibliotecii poporale a „Asociațiunii“) va fi premiată *cu premiul de cor. 100* — pus la dispoziție din partea dlui *Ioan Pop*, preot greco-cat. român în Aurora Ill. (Statele-Unite) și se va publica în această bibliotecă în cursul anului viitor (1913).

Autorii să-și dea numele într'un plic închis, provăzut cu motto, trimițând, în chipul acesta, lucrările lor anonim.

Fiind lucrarea aceasta de o deosebită importanță pentru viitorul poporului nostru, rugăm cu toată insistența pe domnii preoți, reîntorși din America, și pe cei ce trăesc acum acolo, să-și ia sarcina de a da în mâna țăranului nostru o lucrare în adevăr bună și folositoare.

Sibiiu, în 25 Iulie n. 1912.

Prezidentul „Asociațiunii“:
Andreiu Bârseanu

Concurs de oferte

pentru lucrările necesare la **hotelul** cu trei caturi, pe care are intențiunea să-l ridice **consistoriul gr.-ort. din Ardeal al arhidiecezei române din Sibiiu**, pe teritoriul de lângă **palatul Haberman**, și anume:

I. Lucrările de pământ, zid de cărămidă și beton armat. II. Piatră artificială. III. Diverse lucrări de petrărie. IV. Traverse de fer bătut. V. Lucrări de fer. VI. Stâlpi de fer compuși. VII. Dulgherie. VIII. Tinichea. IX. Măsărit. X. Lăcătușerie. XI. Văpsit. XII. Sticlărie. XIII. Parchete. XIV. Pardosit. XV. Sculptură. XVI. Păreți—Fayence. XVII. Rolete de lemn, Esling și pânză. XVIII. Rolete de fer. XIX. Apaduct, Canalizare, Luminat cu gaz. XX. Incălzire centrală. XXI. Zugrăvit. XXII. Luminat electric, Telefon cu signal. XXIII. Lift de persoane și greutate, pentru cari lucrări se va ținea sub următoarele condițiuni, concurs public de oferte înaintate în scris:

1. Lucrările zidirii au să fie începute imediat după hotărârea ce se va lua, și au să fie combinate astfel, ca zidirea cel mult la 30 Iulie 1913 se poată fi luată în folosință.

2. Ofertele pot fi înaintate pentru singuraticele lucrări, ori pentru toate împreună stabilinduse eventual o sumă în paușal pentru cari se pot face.

3. Ofertele au să fie înaintate cel mult **până la 17 August st. n. a. c.**, oarele 10 dimineața subscrisului oficiu.

4. Oferenții nu au se depună cauție în schimb li-se detrage din sumele ce li-se vor plăti pentru lucrările efeptuite câte 5% ca garanță și încă 5% până după coladare.

5. Condițiunile generale și detailate, cum și planurile zidirii, pot fi luate în privirie la subscrisul oficiu, cum și la arhitectul Rainer Károly, Budapesta VIII Csepregy utca 1. Estrase se pot căpăta pentru 10 fileri de pagină, eventual planurile (7 foi) pentru 50 fileri de foaie la numitul arhitect.

6. Ofertele se pot face numai pe tipărituri originale și sumele finale au să fie scrise cu cifre și cu litere.

7. Consistoriul își rezervă dreptul a alege dintre ofertele prezentate, în mod liber și fără considerare la suma finală, acela care-i convine, eventual a publica concurs nou de oferte.

Sibiiu, în Iulie 1912.

Consistoriul gr.-ort. din Ardeal
(233) 1— **al Arhidiecezei române.**

Nr. 843/1912 pp. (234) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din comuna **Panic** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. din repartiție dela popor solvite în 4 rate 3 lunare, 400 cor. întregire dela stat, ce se va exopera, cvartir liber în edificiul școalei, lemne de foc și grădină de legume.

Cvincvenalele se vor solvi numai după 5 ani de funcțiune la această școală.

Concurenții au să-și aștearnă suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Cluj, la 12 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Anunț de licitațiune.

Pe basa planului și preliminariului de spese aprobat de Prea Ven. Consistoriu arhidiecesan sub Nr. 1462 Ep. prin aceasta se publică licitație minuendă pentru repararea sfintei biserici din comuna **Intorsura-Buzăului** (Magyarbodza, tractul Treiscaunelor).

Licitațiunea, care va fi verbală și în scris, va avea loc Duminecă în 22 Iulie st. v. la 2 oare p. m. în localul școalei confesionale din Intorsura-Buzăului.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitație se pot vedea la oficiul parohial al susnumitei comune.

Comuna parohială își reservă dreptul de a alege dintre minus oferenți pe acela, în care va avea mai multă încredere fără considerare la suma oferită.

Prețul de strigare este 3200 cor. Licitanții au a depune 10% vadiu cu bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

In suma de 3200 cor. este a se face o ușe în o lăture a bisericii pentru caz de necesitate în pericol.

Intorsura-Buzăului, (Magyarbodza), în 10 Iulie 1912.

George Neagoviciu Negoescu paroh, preș. com. par.
George Zaharia notar.

Nr. 664/1912. Văzut.

Constantin Dimian
(235) 1—3 protopresbiter.

Nr. 139/1912. (217) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis. de cl. III. **Chitid** din protopresbiteratul Hațegului, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții își vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și se vor prezentà în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Hațeg, la 2/15 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Hațeg în contelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 639/1912. (189) 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh devenit vacant prin moartea parohului Ioan Popp din parohia de cl. III. **Ozun** cu filiile **Beșinău, Comolău Eresztevény, Laborfalu, Réty** și **Sântion** cu **Lunca** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea ajutoriului dela stat, având a da jumătate văduvei numai până în 10 Nov. a. c.

Dela concurenți se pretinde a ști limba maghiară perfect și a cerceta filiile spre a vedea distanța.

Concurenții vor avea a se prezenta cu încuviințarea protopresbiterului în vreuna din Dumineci sau sărbători în Ozun (Uzon, unde este și stațiune de cale ferată) spre a cânta, cuvânta, celebra, înaintânduși documentele recerute în terminul prefipt subsemnatului în Bereczk, comitatul Háromszék.

Bretcu, 4 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Treiscaunelor, în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 591/1912. (232) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de al treilea învățătoriu (învățătoare) dela școala confesională gr.-or. română din **Drăguș**, protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului se escrie concurs cu terminul până în **2/15 August 1912**.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariul anual de 1000 coroane și anume 900 coroane ajutoriu dela stat, 100 coroane din cassa bisericei; cvartir și grădină în natură.

Doritorii de a ocupa acest post să-și subștearnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (poșta Avrig, Felek Szebenvármegye) până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a face cunoștință cu poporul și poziția locului de aici, observând, că edificiul școlar e nou.

Avrig, 10/23 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 306/1912 prot. (220) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III a **Șaldorf**, protopresbiteratul Mediașului, în urma Preaveneratălui Consistoriu Arhidiecezan de dto 8 Maiu 1912 Nr. 5388 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au ași înainta cererile concursuale subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat prezentându-se în vreo Duminecă ori sărbătoare și în biserică pentru a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Mediaș, la 26 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 312/1912. (221) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Vulcez** și filia **Herepeia**, protopresbiteratul Deva — pe baza rezoluțiunei prea Veneratului Consistoriu Nr. 6720 Bis. 1912 să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegrafol Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele parohiale.

Concurenții își vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, și se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie spre a cuvânta și a celebra în sfânta biserică pe lângă ordinea stabilită în conțelegere cu protopresbiterul.

Deva, la 22 Iunie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 104/1912. (226) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învățător la școala noastră confesională gr.-ort. rom. din **Bălan**, protopresbiteratul Unguraș se publilcă concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 100 cor. din repariția dela popor, 900 cor. ajutor dela stat, 50 cor. relut de cvartir și grădină în natură.

Preferite vor fi învățătoarele.

Reflectanții la acest post au a-și înainta rugările lor concursuale, instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral al tractului Unguraș în terminul deschis și a se prezenta în comună și biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Bălan, la 21 Iunie 1912.

Victor Both par. preș. com.
Ioan Georgea notar.

Văzut.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Nr. 105/1912. (224) 2—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese aprobat de Prea Ven. Consistor arhidiecezan Nr. 3277 Ep. 1912 prin aceasta să publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere zidirea bisericii gr.-ort. rom. din **Bălan**, tractul Unguraș.

Licitațiunea se va ținea în **4 August st. n. a. c.** la oarele 11 a. m. în edificiul școalei confesionale gr.-ort.

Prețul de strigare este 12.547 cor. 98 fil. Comuna bisericească va da piatra, lemne de ars, cărămida, năsip, var, celalalt material trebuincios îl va da întreprinzătoriul, având însă comuna bis. al transporta dela gara Surduc sau Jibou.

Licitanții sunt datori a depune 10% vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Planul, preliminariul și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Licitanții nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese sau diurne pentru câștigarea informațiunilor la fața locului, precum nici pentru participarea la licitațiune.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a alege dintre minus oferenți fară considerare la suma oferită.

Bălan, la 22 Iunie st. v. 1912.

Victor Both preș. com par.
Ioan Georgea notariu.

Văzut.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Nr. 640/1912 prot. (223) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională gr.-or. română din comuna **Ilimbav**, protopresbiteratul Agnitei, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundametal 1000 cor., dintre care 520 cor. dela stat, 400 cor. dela comuna politică, 80 cor. din aruncul de 5% după darea directă dela credincioșii bisericei; cvartir în natură în edificiul școalei de azi, care după zidirea școalei celei nouă va rămânea întreg ca locuință de învățător; grădină în natură. Cvincvenalele de câte 100 cor., trei sunt deja asigurate dela stat. La I. și II. cvincvenal mai contribue poporul cu câte 100 cor. Cvincvenalele se vor socoti însă numai după serviciul prestat la această școală. Invățătoriul ales e obligat să instrueze băieții în cântările liturgice și să cânte cu ei în biserică în Dumineci și sărbători.

Se notează că concurenții cari vor avea desteritatea de a cânta la serviciul divin, vor fi preferiți. De aceea se recere ca să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare la serviciul divin spre a-și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Doritorii de a ocupa acest post să înainteze la oficiul protopopesc subsemnat rugările lor instruite cu estras de botez, atestat despre studiile premergătoare, absolutor de pedagogie și diploma de învățător, eventual și alte documente recomandătoare.

Agnita, în 3 Iulie 1912.

In înțelegere cu comitetul parohial.

Ioachim Muntean
protopop.

Atelierul tehnic dantistic
alui E. DICKER,
din **28 Iulie** până în **12 August**
(238) este închis. 1—2

Se caută
o corespondentă,
care pe lângă cunoașterea limbilor **germană, maghiară, română** să fie perfectă în **stenografie** și în **mașina de scris.**

Ofertele dimpreună cu pretensiunea salarului au a se trimite la administrația acestei foi sub „Perfect“.

(237) 1—3

Dentist
Virgil Muntean
Sibiiu, Strada Măcelarilor,
în față cu Tipografia și Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**
(126) 22—

SALVATOR
Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!

(275) 52—52
Se află pretutindenea.
Depozitul general pentru Sibiiu și jur la:
Vasilie Ban, Sibiiu,
strada Ocnii (Burgergasse) Nr. 7 și
strada Faurului (Smidtgasse) Nr. 16.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.
Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 19 Iulie (1 August) 1912. Nr. 77.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Chestia de naţionalitate şi Marea-Austrie.

(Urmare).

2. A doua posibilitate ar fi aceea, că direcţia politicei naţionaliste se schimbă, conform spiritului păcii şi al înţelegerii, în felul cum o înţeleg eu. Politica aceasta ar resturna domnia esclusivă feudală de astăzi, membrii din clasa de mijloc naţionalistă ar participa în număr potrivit la ocuparea funcţiilor publice, maghiarisarea cu forţa ar fi sistată, iar şcoala şi administraţia s'ar acomoda pretutindenea pretensiunilor culturale şi de limbă ale poporului.

Starea chinuitoare de astăzi a încordării naţionaliste prin aceasta s'ar ameliora. Toate puterile productive ale ţării ar fi eliberate, şi creaţiuni în stil mare economice şi politice sociale ar lua locul legislaţiunei de clasă de astăzi şi locul duşmăniilor naţionaliste. Ungaria ar înainta cu paşi repezi pe terenul industrial, iar în locul coloniilor naţionale (maghiare) de astăzi, prin cari se bagă câteva mii de maghiari în marea naţionalistă română ori slovacă, multe sute de mii de familii ar putea fi colonisate pe estinsele latifundii de astăzi!

Democraţia maghiară ar putea să creieze cu celeritate americană, pe ruinele latifundiilor şi a bunurilor de mână moartă, un stat de drept, autonomia poporală, industria mare, şi condiţiunile de viaţă intensivă orăşenească. Iar resultatul tuturor acestora care ar putea să fie? S'ar desvolta în mod puternic tendinţele economice, cari şi până acuma au contribuit în mod atât de neîndoios la unitatea de stat. Heghemonia economică de pe ţinuturile productive maghiare ale ţării ar deveni tot mai pronunţată, şi agronomia mai intensivă, cum şi marea industrie ar întări viaţa orăşenească în mod estraordinar. Aceea ce s'a făcut în Budapesta, s'ar face şi în o mulţime de alte oraşe ale ţării. S'ar pune şi la noi în curgere procesul de închiegare a oraşelor, care se face pretutindenea şi care şi-a făcut începutul şi la noi. S'ar întâmpla şi la noi aceea, ce s'a întâmplat în Germania, unde domnia oraşelor asupra satelor devine tot mai desăvârşită.

Dar cu mult mai elocvent vor vorbi cifrele. Din o mie de locuitori ai întregei poporaţiuni din patrie au locuit la anul 1871 în oraşe cu peste 100 mii locuitori 48, iar la anul 1905 deja 190. In oraşe cu peste 20,000, dar sub 100,000 locuitori, la 1871=72, la 1905=129. In oraşe cu peste 5,000, însă sub 20,000 locuitori, la 1872=112, la 1905=137. In oraşe cu 5,000 locuitori la 1871=124, la 1905=118 locuitori.

E evident deci, că a cincia parte a poporaţiunii trăieşte în oraşe cu peste 100,000 locuitori. Mai de mult numai a douăzecea parte a poporaţiunii locuia la oraşe. In oraşe cu 50,000 locuitori trăieşte a patra parte a poporaţiunii. La anul 1843 trăiau în oraşe numai 3—4% ale poporaţiunii.

Cumcă o astfel de desvoltare, dacă s'ar continua, ce are să însemne pentru Ungaria, vom înţelege, dacă ne gândim la următoarele două fapte: *a*) că astăzi în Ungaria locuiesc în oraşe cu peste 100,000 de suflete numai 9 procente şi jumătate din poporaţiune, pe când în Germania locuesc în oraşe cu peste 100,000 de suflete 19 procente din poporaţiune; *b*) că oraşele formează şi astăzi stâlpii cei mai puternici ai maghiarimei. Starea aceasta de lucruri s'ar îmbunătăţi numai prin desvoltarea capitalismului şi prin gravitarea spre oraşe, căci capitalul se află în mare parte în mâni maghiare. Astăzi e concentrat în Budapesta, şi e foarte acomodat pentru o industrie desvoltată şi mobilă a poporului maghiar.

Dar vorba e, că numai aceste două posibilităţi sunt date pentru politica viitoare maghiară în chestia de naţionalitate? Ideea unei Mari-Austrii trăieşte încă în mintea oamenilor, în forma unei autonomii libere naţionale pe seama tuturor popoarelor din monarhie, sub cesarismul democratic al casei habsburgice!.

Un scriitor cu minte ageră, Otto Bauer, crede, că Ungaria, sub influenţa forţelor sale economice şi ideologice, va păşi în mod necesar pe terenul independenţei vamale, îşi va crea o industrie puternică, dar că tocmai desvoltarea aceasta va însemna moartea statului independent maghiar!

Anume, interesele contrare economice din Ungaria şi Austria vor face imposibilă pe mai departe comunitatea representării în politica esternă şi comunitatea armatei, iar dinastia habsburgică se va vedea pusă în faţa primejdiei de a împărtăşi soartea casei Bernadotte. In o situaţie atât de critică, nu va hesita apoi, ci va realisa planul Marei-Austrii, şi la esecutarea planului, chestia de naţionalitate va forma punctul, dela care se va începe prăbuşirea statului, aproape independent maghiar.

Bazele acestei politici o formează situaţia următoare: „..In Ungaria numai Maghiarii şi Croaţii au drepturi naţionale. Toate celelalte naţiuni sunt asuprite. Limbile lor nu se bucură de nici un drept în oficiile publice şi nici la judecătorii. Acum statul li-a luat şi numirile vechi ale oraşelor. (De atunci chiar şi ale satelor! Red.) Nu numai, că nu li se dau şcoale medii şi superioare, ci în contra legii, se fac încercări, ca copiii lor să fie constrânşi să umble la şcoale poporale ungureşti. In parlament abia sunt representate; în organismul oficios pentru ele nu e loc; în comune şi în comitate pretutindenea domnesc Maghiarii asupra lor, — aliaţi cu renegaţii naţionalişti şi cu Evreii. Numai Maghiarul are drept să ceară ajutor de stat, numai pe seama Maghiarului stau deschise toate funcţiile publice. Orice mişcare naţională ori politică a naţionalităţilor e timbrată şi tratată ca tradare de patrie. Toate păcatele pe cari le-a săvârşit Rusia, omorâtoarea de popoare, în contra naţionalităţilor ei, şi pe cari le săvârşeşte Prusia în contra Polonilor ei, ba chiar şi altele şi mai grele, le săvârşeşte minoritatea (maghiară) în contra majorităţii ţării. Clasele domnitoare maghiare îşi pot permite luxul acesta, pentrucă naţiunile subjugate aparţin tocmai claselor asuprite şi esploatate, *sunt naţiuni fără istorie proprie*“...

In general trebue să recunoaştem adevărul zugrăvit în acest trist tablou. Şi oare ce urmează din el?.. După Bauer aceea, că dinastia va întrebuinţa aceasta jumătate asuprită a ţării, pentru a sdrobi o Ungarie, care s'ar industrialisa prea tare şi ar înainta prea mult spre independenţă, — contopindu-le în monarhie.

Şi cum? Iată cum: „Va trimite armata în Ungaria pentru a o cuceri de nou pe seama monarhiei, dar pe steaguri va fi scris: drept electoral nefalsificat, universal şi egal! Dreptul coaliţional al muncitorimei de câmp! Autonomie naţională! In faţa ideii statului independent naţional maghiar va fi pusă ideea contrară a statelor unite din Marea-Austrie, în care fiecare naţiune îşi va regula afacerile naţionale în mod autonom, şi în care toate naţiunile se unesc, formând pentru apărarea intereselor comune un singur stat“...

Celelalte le isprăveşte apoi însufleţirea popoarelor înrudite cu naţionalităţile asuprite din Ungaria, şi capitalismul austriac, al cărui drum colonisător l-a îngreunat nesocotita politică naţionalistă a Maghiarilor, care a amărât până în suflet pe cei din Balcani, înrudiţi cu naţionalităţile din Ungaria. Astfel se va naşte apoi o Austrie unitară, Marea-Austrie, şi astfel, pe calea unui nou răsboiu de cucerire, se va nimici viaţa statului independent maghiar.

(Va urma).

Doliul Japoniei. Ieri, în 30 Iulie 1912, a murit în Tokio împăratul Japoniei *Muciuhito*, care şi-a guvernat ţara cu multă înţelepciune şi a desbărat-o de unele tradiţiuni ruginite. Doliul poporului japonez este general. Teatrele şi localurile de petrecere din Tokio stau închise de mai multe zile. Muciuhito s'a născut în 1852 şi a urmat pe tron după moartea tatălui său în 1867. El avea să fie reformatorul Japoniei. Cum a ştiut să-şi organiseze puterea armată, au dovedit-o răsboaiele glorioase purtate cu China şi cu Rusia. In urma succeselor obţinute sub domnia binecuvântată a lui Muciuhito, Japonia a intrat în şirul marilor puteri. Ultimul său act, de mare importanţă politică, este: alianţa ţării sale cu Rusia, cu duşmanul de ieri... „Turcul plăteşte“, s'a zis şi se zice în Europa; „*Chinezul plăteşte*“, se va zice în Azia. Noul împărat, proclamat în aceeaş zi, se numeşte *Josihito*. Născut în 31 August 1879, este fiul lui Muciuhito şi al uneia din cele cinci soţii ale acestuia. Legea japoneză permite adecă domnitorului, ca pe lângă împărăteasă să-şi ţină douăsprezece soţii: copiii acestora sunt consideraţi ca legitimi şi capabili de-a ocupa tronul. Josihito, pierzându-şi mama când era copil, a fost crescut de împărăteasa, acum văduvă, Haruco. Dintre limbile europene noul micado cunoaşte numai una: pe cea engleză.

Scrisoarea dlui Vasile Stroescu.

Societatea de lectură *Petru Maior*, a studenţilor români din Budapesta, pregăteşte o lucrare comemorativă, unde se va publica şi scrisoarea adresată de dl *Vasile Stroescu* comitetului societăţii cu ocazia festivităţilor semicentenare din primăvara acestui an. Scrisoarea aceasta, din care se cunosc până acum numai câteva fragmente, este — după „Românul“ — următoarea:

„Vă mulţumesc pentru invitarea la festivităţile jubileului de 50 ani al societăţii Dvoastră. Am azistat la serviciul divin de Duminecă, la concert şi la serata dansantă.

Am avut marea mulţumire, a mă afla între Românii adunaţi din toate colţurile ţării, a vedea tipuri româneşti, costumuri, dansuri naţionale, cari nu le-am văzut nici odată... Cântarea dşoarei Voileanu şi doinele d-nei Herbai mi-au făcut o impresie adâncă şi vor rămânea, în sufletul meu, ca un fermecător suvenir pe toată viaţa.

Am fost bucuros de hotărârea ce o luasem de a veni dela Lausanne în adins de a vedea serbările.

In seara concertului am întrebat pe un tânăr care era dintre aranjatori — ce vreau să facă cu banii cari se adună. Mi-a răspuns cam iritat de întrebarea mea, că societatea, ca o societate trebuie să dispună de capital, că societatea fără capital nu poate să existe, că societatea dela Viena dispune de un capital mai mare de 70 mii, atuncia când ei au numai vre-o 15 miişoare; şi au cheltueli cu întreţinerea anuală a societăţii. Atâta am aflat dela Dumnealui; s'a scuzat apoi fiindcă mulţi i se adresau şi trebuia să le răspundă la toţi.

Din ziare am aflat, că aici sunt la 150 de studenţi români şi că starea materială a multora e foarte deplorabilă, şi că în anii din urmă vre-o 20 de inşi cei mai talentaţi, din cauza sărăciei şi-au consumat puterile şi sănătatea şi au plătit cu viaţa. Se vede că miişoarele societăţii nici nu-i încălzesc, nici nu-i nutresc, ci se îngrijesc numai de hrana sufletească a tinerimei (şi pe ceea lume), dar trupurile sunt lăsate în ştirea lui Dumnezeu.

Starea asta anormală a înţeles-o lumea adunată: societatea a rămas cu miişoarele ei, plus banii adunaţi cu serbările, cum se scrie la 6 mii coroane, cari la un loc fac peste 20 de mii, şi cari în viitorime se vor îngriji mai mult numai de sufletele tinerimei. Dar s'au găsit oameni cari să se gândească şi la trupurile tineretului.

Ideia i-a venit domnului Emanuil Ungurean — sufletului nobil ce simte şi gândeşte pentru alţii. Dumnealui a propus, să se adune bani pentru înfiinţarea unui internat, pentru studenţii universitari. Ideia fiind cum nu se poate mai oportună a fost şi primită şi susţinută de cei prezenţi. In vre-o câteva oare s'au şi subscris peste 20 de mii.

Lumea s'a însufleţit, s'au pornit urări şi cuvântări. Intre alţii d. Vasile Goldiş a spus că suntem o naţiune de peste 14 milioane şi că crede, în scurt timp (5—6 ani) se vor aduna vre-o 2 milioane, ca fond pentru înfiinţarea internatului. Cu aşa planuri frumoase s'a împrăştiat adunarea. Când visurile noastre s'ar împlini, — ar fi foarte frumos. Dar a visa e una şi a veghia, a trăi în realitate — e alta. A visa înseamnă să-ţi ascunzi capul ca struţul — ca să nu vezi. In viaţă, ca să nu dai în gropi trebue să ai ochii deschişi, să vezi şi să înţelegi, ca să scapi de desamăgiri.

Să judecăm cazul de față.

Trebuesc bani pentru internat, nu zic 2 milioane, dar mai multe sute de mii. S'a spus că suntem la număr 14 milioane, — prin urmare este de unde să se adune banii.

Să vedem cine fac acelea 14 milioane?

Mai întâi 7 milioane frați de-ai noștri din regat. Mă mir că contați pe dânșii. Când ați avea D-stre cât de mulți bani de dat altora, Vă asigur, că frații noștri din regat vi i-ar lua pe toți până la cel din urmă filer și încă v'ar întreba — dacă mai aveți de dat, că D-voastre nu știți ce să faceți cu banii, dar ei au mari idei, numai cât la dânșii nu se găsesc bani, — dar odată ce se găsesc bani, viitorul tuturor românilor de pe fața pământului printr'înșii va fi asigurat. Lor totdeauna le trebue, și nici când nu le ajung banii. Tot bugetul statului de mai bine de $^1/_2$ miliard nu-i în stare să-i îndestuleze. După părerea lor, statul e dator pe toți să-i susție. Ei nu știu a da; știu numai a lua. România a devenit țara funcționarilor: se nasc — bursieri, trăesc ca funcționari și mor ca pensionari. Mai este chip ca să le ajungă? Ei să se gândească la alții? Națiune, patriotism, — mofturi; reală e numai ființa lor. Poate vă aduceți aminte, sau ați auzit din bătrâni, că Domnul României sprijinea pe toți românii, ori de unde ar fi fost. Da, asta a rămas ca o poveste frumoasă și a trecut ca un vis. Acel domnitor era Cuza-Vodă, Domn pământean, de care nu mai rodește pământul României, care-și iubea țara și națiunea, care se asemăna cu domnii legendari, ce i-a avut românimea: Alexandru cel bun, Ștefan, Mihai.— El care a sequestrat averile mănăstirești în folosul țării, singur pentru persoana sa nu s'a folosit cu nimica . . . . . . nime nu a îndrăznit să-i propună să-și facă apanaje din moșii închinate de străbuni pentru omenire și binefaceri. . .

. . . .

România încă-i tabula rasa, la dânșii acasă este încă prea mult de făcut. Au și ei o mângăere, — se bucură, că familia lor regală e cea mai bogată din lume. De acolo, unde sunt asemenea lucruri, D-Voastră nu aveți ce mai aștepta.

Unde mai sunt români?

In Rusia, mai bine de 2 milioane. Aceia nu știu de existența D-voastră. Știu ei, că peste munți sunt mocani cari vin pe la bâlciuri cu talăngi și tornițe de vânzare, sau vin cu oile la pășunat, dar cine-s și cum sunt, habar n'au.

De bucovineni nu poate să fie vorbă, măcar că ei au un frumos fond religionar, dar numai știu că este și că ar fi al lor, dar nu-i în mânile lor, și îl folosesc alții.

Să mai pomenim de românii macedoneni, de cei din Sârbia, Bulgaria, Istria — dar ei figurează numai în statistice, altfel nu contează.

Ei, și cum rămâne?

Rămâne să lăsați frazele goale la o parte și să Vă gândiți numai la aceea ce puteți singuri să faceți. Colecta făcută Vă arată, — acolo sunt toate numele, cari ori când sprijinesc orice fapte naționale. Mai punem 5—10 sau 20 de nume și s'a isprăvit. Poate Veți zice — apoi băncile noastre? La asta voi răspunde, că băncile D-voastre sunt învăscute în pieile cămătarilor, prin cari nu străbate nici un simț omenesc; dacă fac ceva, numai de ochii lumei — și cu niște contribuiri ridicole. V'ar rămânea cel de pe urmă mijloc: să adunați banii cu jocul miresei, o perspectivă dureroasă.

Anii trec, nevoile nu așteaptă; mulți tineri și-or perde sănătatea și viața, din mizeria traiului. Să stăm departe și să ne uităm — e păcat. Trebuie făcut ceva. La D-Voastră se fac planurile tot pe larg, să fie și pentru posteritate, — până la sfârșitul lumii! La omul sărac e gândul bogat — știe că nu se va împlini nici odată, de aceea nu cruță banii (imaginari). Să fim mai modești, să facem ce-i în putința noastră; să ne îngrijim pentru un timp cât de restrâns: de prezent. — Eu propun, ca toți studenții să formeze o societate și să înființeze cassa lor. Toți cei cu dare de mână să se înscrie cu cuote anuale; să atragă ca membri particulari și fețe particulare. Să-și aleagă dintr'înșii un comitet, care la începutul fiecărui an academic, mai întâiu să studieze starea materială a tuturor studenților nevoiași; să facă bugetul anual de cheltueli, cari se prevăd în cursul anului și de veniturile de cari dispun. Bilanțul să se publice în mai multe rânduri, cu intervale, în ziare. Banii necesari să se adune prin colecte, concerte, baluri, reprezentațiuni teatrale. Suma banilor nefiind mare, în fiecare an poate lesne să se adune. Purtând trebile în așa fel, pot să aștepte până ce s'or aduna milioanele trebuincioase. Altmintrelea, până i-a veni cheful bogatului, îi iese sufletul săracului.

Să fie bine fixat, că s'or da ajutoare, nu stipendii, — și mai întâi celor mai talentați, morali, sârguitori și săraci studenți. Aceia cari împart ajutoarele, au pe sufletele lor răspunderea, ca să dea celor mai morali și capabili tineri, ca să nu se crească vipere (cum ați pățit-o), ci oameni cu inimă, cari să aducă folos neamului.

Ca să împac vorba, sfatul cu treabă, dau pentru cassa studențească din Budapesta — douăsprezece mii coroane, care pot să fie depuse la „Albina“ sau altă bancă cu 5% pe an, cu aceea, ca începând cu anul academic August 1912 să se cheltuiască în fiecare an din cassă câte una mie coroane. Capitalul cu procentele lui va dura până la August 1929, rămânând pe 1930 la 340 cor., care se va cheltui în acel an și se stânge. — In timpul acesta studenții s'or deprinde a-și gira afacerile lor.

Această sumă de bani o dau în onoarea și în numele celui mai mare român ardelean — Ioan Slavici, autorul părintelui Tanda din Sărăceni, dela care prin opul său „Die Romaenen in Ungarn“ am învățat a cunoaște și a iubi pe românii din Ungaria. Fondul să se numească: *„Fondul Ioan Slavici pentru cassa studenților din Budapesta“.*

Doresc societății prosperare și tot binele; iar tineretului român: sănătate, dor fără preget de muncă, și ani mulți și fericiți, spre folosul lor și al națiunii noastre; în tihnă și sănătate să se adape din isvorul cel nesecat al științei, — ca să-și poată întocmi viața pe cât de activă, pe atât de frumoasă; și în viața lor să nu uite mediul, din sudoarea căruia a răsărit și că în tinerețe au fost ajutați și prin ajutor au plutit la suprafață: ca la rândul lor, să nu stea nepăsători, văzând luptele tineretului de a ieși la liman, ci să le dea, după putere, mână de ajutor. Primiți Vă rog încredințarea osebitei mele stime către societate; stimă și iubire către tineretul român, viitorul nostru.

Vasile Stroescu.

Răpirea Basarabiei.

(Fine).

Dar în fața acestei puteri, oficialitatea Rusiei nu s'a dat înlături dela nici un mijloc pentru ajungerea scopului său nimicitor, n'a esitat a recurge nici chiar la ideea esterminării. In toate războaele imperiului au fost duși și nimiciți mii și mii de moldoveni basarabeni. Numai în războiul ultim ruso-japonez, după cum ați binevoit a afirma și dvoastră, au pierit 14.000 fiind puși mereu în primele rânduri de atac și numai la Liao-Iang au căzut peste 5000 la prima ciocnire!

Dacă urmărim istoria omenirei deslungul veacurilor, nicăiri pe pământ nu s'a mai văzut vre-un cuceritor, care să se fi servit de asemenea mijloace în politică și în cuceririle sale!

Lumea civilizată se va uimi aflând, că s'a putut deslănțui o asemenea grozăvie chiar aci în inima Europei, pe care toți adevărații pravoslavnici ruși, de sigur o desaprobă din tot adâncul sufletului. Reprobarea lor însă până azi a rămas mută, numai în conștiința lor. In tot timpul acestei tragedii dela 1812 până în ziua de azi, din când în când poate că s'a produs vre-o mirare vagă, vre-o compătimire, sau și vre-o umbră de durere pentru suferințele obijduiților nostri frați moldoveni basarabeni; dar totul a rămas în umbră, fără rod, fără nădejde de nicăiri, până în momentul, când s'a ridicat glasul dvoastră, glasul omului, care nu numai că are putere de a vedea, de a pătrunde lucrurile în adevărata lor lumină, dar și eroism de a le numi curat pe numele lor, în forma cea mai închegată și mai limpede, trezind gândul adormit al celorlalți oameni și chemând pe cei drepți și buni la acțiune, cari tocmai așa au simțit și ei, au cugetat și ei în fundul conștiinței lor, doreau să spună acest adevăr și cât pe aci să pornească pentru repararea nedreptății ce s'a săvârșit, chiar în împărăția acea mare a Rusiei, cercuită în acel zid așa de gros și tenace absolutist, în care vorba politică trebue să o măsori bine, și de mii de ori, dacă nu voești a-ți plăti nechibzuința cu prețul vieții și a dispărea de pe fața pământului.

Iată pentruce noi toți cei din „Organizațiunea culturală a Românilor Basarabeni“, de și nu urmărim nici un scop politic, sau iredentist, ci numai pe acela cultural-filantropic, am fost atât de viu și binefăcător impresionați de glasul pe care l-ați ridicat în favoarea fraților noștri basarabeni prin articolul d-stră *„Inarmarea Austro-Ungariei și României“*, publicat în ziarul *„St. Peterburghi Viedomosti“* de la 21 Martie a. c. și în mod spontan v'am adresat telegrama noastră ca omagiu și drept cea mai profundă a noastră gratitudine.

Glasul cugetului d-voastră atât de curat și neatins de otrava șovinismului panslavist, acest glas profetic, care ne-a emoționat atât de adânc, credem că și în România și în Rusia a făcut să tresară gândul tuturor oamenilor de bine, și la ideea reparațiunii răului ce s'a făcut pentru ambele țări unite spiritual gândul acesta nu va mai adormi, ci se va desvolta mereu, va pătrunde din om în om, poate și din generație în generație, până ce adevărul va triumfa și dreptate plină se va face.

Noi pururea vom cinsti amintirea propoveduirii d-voastre și cu noi de sigur toți cei ce doresc binele deopotrivă ambelor acestor țări.

La telegrama noastră ați binevoit a ne trimite din Moscova cu data de 14 (27) Aprilie a. c. scrisoarea cea atât de încurajătoare, apoi ați publicat în *„Noua Revistă Română“* din București de la 20 Maiu a. c. articolul intitulat *„Greșelile Diplomației Rusești în Orientul Europei“* și în urmă pe cel din ziarul *„St. Peterburghi Viedomosti“* de la 27 aceeași lună, sub titlul *„Cu prilejul centenarului răpirii Basarabiei“.*

Nu v'am mulțămit îndată și n'am relevat nimic din adevărurile, pe cari le-ați expus așa de luminos; cauze de ordin intim ne-au împedecat; și acum, când a trecut și incidentul acela penibil provocat de nesăbuiții oficiali rusești din Basarabia cu serbările lor, vă rog, să binevoiți a-mi permite ca să relevez cel puțin ideia predominantă între celelalte idei din articolele d-voastre în chestiune, exprimată astfel:

. . . „Noi așteptăm lumină de la răsărit, dar nu o vedem. Singurul lucru, care îl simțim și îl vedem, este că oamenii de stat ai Rusiei, drept pedeapsă dumnezeiască, sunt lipsiți de minte; ei nu se sinchisesc“, etc...

O! mare adevăr ați spus! Greșelile diplomației rusești nu se pot explica altfel. Ele cu necesitate au tras după sine pedeapsa justiției divine, ce a lovit cu atâta severitate întreaga Rusie. Toată lumea a văzut greșelile, numai oamenii de stat ai Rusiei n'au voit să le vadă, și e probabil că nici n'au simțit severitatea pedepselor la cari au fost supuși, și ei, și prin ei întreaga Rusie. Las să vorbească în această privință evenimentele, a căror exactitate este mărturisită chiar de documente oficiale existente și necontestate de nimeni:

După răpirea Basarabiei la 1812 și după toate celelalte încălcări ale oștilor rusești pe pământul Moldovei, în 1877 Rusia iar își trimite armatele peste Prut la noi sub acelaș pretext de a protege și de a libera pe creștini de sub jugul otoman. De astă dată însă arată o cu totul nouă și nemai văzută față a diplomației sale, și anume: se preface, că acum nu mai urmărește nici o cucerire de teritorii și închee chiar și o convențiune cu guvernul român, datată 4 (16) Aprilie 1877, prin care țarul Alexandru al II-lea se obligă a menținea și a face să se respecte nu numai drepturile politice ale statului român, ci și de a respecta și apăra integritatea teritoriului său. Iar în cea ce privește cooperarea oștilor române cu cele rusești în războiul care începea, mândra oficialitate rusească în orgoliul său o respinge pe toată linia, nici nu vrea să audă de o asemenea idee.

Nu trecu însă mult, și comandanții oștilor rusești fac greșeli peste greșeli, nu văd importanța strategică a Plevnei, lasă pe Osman pașa de la Vidin ca să se fortifice acolo cu 40.000 de turci, și după ce în cele două mari atacuri dela 8 și 18 Iulie rușii sunt zdrobiți cu desăvârșire, având 11.000 de ostași și 250 ofițeri morți pe câmpul de luptă, iar restul scapă numai prin fugă, lăsând pe răniți iataganului păgân ca să-i măcelărească: atunci mândrul panslavist, țarul Alexandru al II lea, cu tot orgoliul său și desconsiderarea arătată mai eri armatelor românești în chestia cooperării la trecerea peste Prut, a uitat acum repede totul și trece noaptea podul de la Șiștov peste Dunăre în zăpăceala și spaima ce dominau în acel moment, ca să-și caute siguranța la Zimnicea, pe pământul ospitalier al țării noastre. Tot acum își aduce aminte și de oastea aceea, a cărei cooperare o respinsese cu atâta trufie, vede folosul atât de prețios ce-i pot da cei 50.000 ostași români, cari mai aveau la spatele lor încă un alt asemenea număr de rezerviști. Și cum până la sosirea ajutorului din Rusia așteptat trebuia să treacă timp îndelungat, în care de sigur că avântului luat de turci putea să urmeze inevitabil o zdrobire generală și aruncarea resturilor oștirii rusești înapoi peste Dunăre, pentru compromiterea întregei campanii, — în aceste momente de desnădejde, marele-duce Nicolae, comandantul suprem al oștilor rusești, chiar din ordinul țarului, apelează la Domnitorul nostru Carol I. adresându-i la 19 Iulie, a doua zi după înfrângere, cunoscuta de toți telegramă, în următoarea cuprindere:

„Turcii, adunând cele mai mari masse de trupe la Plevna, ne zdrobesc. Rog să faci fuziune, demonstrațiune și, dacă se poate, să treci Dunărea cu armata, după cum dorești. Intre Jiu și Corabia demonstrațiunea aceasta este neapărat necesară pentru înlesnirea mișcărilor mele. Nicolae“.

Apoi, fiindcă spaima îi întețise pe toți, peste tot, și oștile românilor nu mai treceau Dunărea, la 9 August, ducele Nicolae repetă aceeași rugăciune prin o altă telegramă către Domnitorul nostru, care sună astfel:

„Când poți să treci Dunărea? Treci mai curând. La Șipca este înverșunare. Mai multe atacuri au fost respinse de dimineață 9 August. Bătăliile continuă și noaptea. Nicolae“.

Unde a fost ochiul ager și vigilent al oamenilor de stat ai Rusiei, ca să vadă în toate acestea voia lui Dumnezeu și avertismentul just ției sale divine?!

Domnitorul nostru, în generositatea sufletului său, n'a precupețit momentul și nici nu și-a putut imagina, că cu toată convențiunea existentă scrisă pentru integritatea teritorului României, și cu toată această atât de critică pozițiune a oștilor rusești, oficialitatea rusească ar mai fi capabilă să nutrească intențiuni ascunse și dușmănoase României.

El dă ordin armatelor române ca să treacă Dunărea, primind comanda supremă a tuturor trupelor rusești din jurul Plevnei cu colaborarea celor române și, punând toată capacitatea lui militară, îndreaptă erorile comise, și după planul său nou de luptă. Plevna în curând cade, cu predarea lui Osman pașa, soartea războiului se schimbă și în definitiv Turcia este cu totul învinsă și nevoită a cere pace.

Si care a fost răsplata României din partea aceluiași țar, a aceluiași principe Gorciacov și a celorlalți diplomați ai Rusiei? Prin congresul de la Berlin ni s'au răpit iarăși cele trei județe din sudul Basarabiei, pe cari le dobândisem prin convenția de la Paris din 1856, în urma războiului din Crimeia. N'a fost posibil să se înmlădie orgoliul țarului Alexandru al II-lea și a celorlalți panslaviști din oficialitatea rusă, spre a renunța la jertfa cerută nouă. Iar când Domnul, guvernul, camerile și tot poporul românesc s'au rostit cu toții categoric, că nu vor consimți la această deposedare, prințul Gorciacov în numele aceluiași țar Alexandru al II-lea nici mai mult nici mai puțin, a amenințat mai întâi cu răpirea acelor trei județe, și apoi cu ocuparea României și desarmarea oștilor sale.

Dar mă rog, pe cari oști să le desarmeze?... Pe acele, la al căror ajutor mai eri a apelat însuși împăratul prin fratele său ducele Nicolae în primejdie colo la Șiștov, când fugea spre Zimnicea? Pe acele oști, prin a căror vitejie și sacrificii de sânge s'au salvat onoarea și întreaga situațiune a războiului Rusiei!!!

Diplomații congresuali de la Berlin, țarul Alexandru al II-lea, prințul Gorciacov, și toți panslaviștii, cari au coroborat la această nelegiuire, în aparența puterii lor lumești și-au închipuit, că totul s'a sfârșit! Mai toți ei — nimicnicia vremii — și-au închis ochii de veci, au plecat din lumea aceasta, dar totul încă nu s'a sfârșit. Au plecat de asemenea și toți cei cari au pironit pe cruce pe Mântuitorul lumii, au plecat Ana și Caiafa, a plecat Pilat din Pont, cu toți cei cari strigau: El să se răstignească!... Nedreptatea criminală însă a rămas și mereu strigă la cer: răzbunare!...

Urmașii poporului ucigaș au fost risipiți peste tot pământul. Impărăția romană, și alte atâtea împărății, au dispărut; și cu toate acestea, ispășirea celei mai mari nedreptăți, celei mai mari crime din istoria omenirii, nu s'a sfârșit! Astăzi încă se mai adună și se vor mai aduna cât va fi pământul, milioane de creștini pentru înălțarea rugăciunilor și detestarea acelui popor!

Puterea dreptății și a adevărului este invincibilă și indestructibilă, ea trăește vecinic, pentru că așa cere simțirea morală a inimii noastre a tuturor, așa este voia lui Dumnezeu, și de aceea crimele și nedreptățile nu rămân nici odată fără sancțiune.

Ce este un veac în infinitatea acestei lumi?... Fie și acela așa de lung, de urgie, de când s'a răpit pământul nostru sfânt și iubit al Basarabiei, de când frații noștri sunt lipsiți de ori-ce cultură națională, de când sunt opriți de a-și face rugăciunile către Dumnezeu în biserică în graiul părinților noștri, de când sunt mereu duși în diferite războae ale Rusiei și puși în primele rânduri ale focului ucigător al luptelor, spre o mai sigură a lor exterminare...

In timpul războiului ruso-japonez, după primele înfrângeri ale oștilor rusești, la St. Petersburg, cu prilejul unui Te-Deum, când s'au sfințit drapelele și s'a binecuvântat oastea nouă gătită de drum spre Manciuria, Inalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Rusiei și-a făcut și acolo în public toată datoria dojenitoare pentru slăbirea credinței pravoslavnice. Dar glasul său a răsunat în pustiu!... Căci evenimentele ce s'au desfășurat au dovedit, că numărul celor buni și drepți a fost covârșit de prevaricatorii și fraudatorii banului public, de trădători, de alcoolici, de prostituate, și de tot cortegiul corupțiunii. Iată pentru ce oștile rusești au fost așa de cumplit zdrobite de japonezi, pentru ce acele oști n'au fost capabile să câștige nici o victorie. Au știut numai să fugă, și în această fugă poate, ca și în 1877, semeția oficialității ruse s'a uitat în dreapta și în stânga, ca să găsească vre-un mijloc de scăpare, vre-un ajutor de unde-va, dar acolo pe marginile fluviului Amur, pe undeve, nu mai era o altă țară ospitalieră, ca a noastră de pe malurile Dunărei, nu mai era un alt popor bun și blând, ca poporul nostru românesc, și nici o oștire vitează sub conducerea înțeleptului, generosului și atât de iscusitului strateg Domnul nostru Carol I., căt e care să-și mai gârbovească și de astă dată orgoliul său trufaș, cerându-i ajutor de salvare!

Și-a adus aminte însă, că imperiul Rusiei stăpânește și o poporațiune de români moldoveni în Basarabia, urmași ai neîntrecuților luptători viteji de ai lui Ștefan-cel-mare de odinioară, a ridicat dintr'însa un număr ca la 14 mii ostași, frați ai noștri, i-a târât și pe ei în războiu, dar totul a fost înzădar. Acești frați, puși în fruntea oștilor rusești, au pierit până la unul, sacrificați pe altarul sancțiunii în care s'a manifestat divina justiție cu atâta putere!

Astfel în răpirea iubitei noastre Basarabii și în urgia grozavă, pe care oficialitatea rusă a desl'ănțuit-o pentru desnaționalizarea și exterminarea fraților noștri moldoveni de acolo, nu se vede puterea de viață a poporului rusesc. Din potrivă: această nedreptate nu-i de cât una din proeminențele externe vizibile ale stării morbide, în care se află moralul oficialității rusești, alături de celelalte escrescențe ale celorlalte păcate, ce au copleșit sufletul ei, determinate în chip fatal prin slăbirea pravoslavnicei credințe creștine, pentru care marii sacerdoți ai Rusiei au ridicat și ridică mereu glasul lor, precum îl ridicați și d-voastră în scrierile d-voastră.

Sub imperiul acestei credințe nestrămutate, împlinirea secolului de la răpirea Basarabiei nu s'a putut serba la „Organizațiunea culturală a românilor basarabeni“ de la noi, de cât numai în cea mai adâncă jale și rezerva cuvenită unui asemenea moment.

In cele 15 zile de doliu, pe care l-am ținut, s'a înălțat la noi în fiecare zi, — dimineața și sara, — o rugăciune întocmită ad-hoc și în spiritul sfintei noastre Biblii, rugăciune din care trei exemplare am onoare să vi le prezint și d-v. odată cu aceasta.

Fie, ca umila noastră plângere să fie primită înaintea milostivului nostru Dumnezeu, și voia Lui să se facă așa precum ne-am rugat și pentru noi și pentru vrășmașii noștri“.

Devotatul D-voastră

I. Costescu,
Directorul „Organizațiunii culturale a românilor basarabeni“.
București, strada Cometa, Nr. 88.

Anunț școlar.

Internatul de fetițe din Brașov cu școală de menaj și industrie casnică.

Reuniunea femeilor române din Brașov aduce la cunoștința onoratului public condițiunile de admitere în internatul său, pe care îl susține și subvenționează cu o sumă însemnată spre a putea primi eleve cu taxe cât se poate de reduse.

Invățământul practic cuprinde: pregătirea bucatelor, întreținerea locuinței, spălatul și călcatul, legumăritul, croitul de rochii și de rufărie, cusutul cu mașina, diferitele lucrari de mână până la cele mai variate broderii, esecutarea jachetelor împletite, țesutul la războiu dela cele mai simple până la țesături de Smyrna, covoare și costume naționale.

Invățământul practic se completează cu învățământul teoretic, tratând despre teoria bucătăriei cu tot ce cade în sfera unei bune econoame de case, teoria croitoriei, contabilitate și chemie culinară, igienă, îndeosebi religiune, limbă și literatură română, limba maghiară și germană, cântări, desemn, educațiune familiară.

Localul internatului este proprietatea Reuniunii și este situat în cea mai frumoasă parte a orașului și se compune din două corpuri de casă, împreună cu curte și grădină mare.

Primirea elevelor în internat se face cu 1 Septemvrie st. v. (14 Sept. st. n.). De oarece numărul locurilor este limitat, părinții doritori de a aduce fiicele lor sunt rugați a anunța cât mai din vreme înscrierea.

Taxa anuală este pentru întreținerea și instrucțiunea completă de 450 coroane, inclusive îngrijirea medicală și băi, adecă câte 45 cor. lunar. Taxele se plătesc anticipativ lunar, cu obligamentul de a achita toate 10 lunile anului școlar.

Elevele solvente vor trebui să aibă vârsta de 12 ani, să presinte certificat de școală, de botez și de revaccinare.

Fiecare elevă va aduce cu sine: rufărie de corp, câte 6 bucăți, cămăși, pantaloni, camisoane, ciorapi și 12 batiste. Așternut de pat: saltea, 2 perini și plapomă cu câte două rânduri de rufărie (4 fețe de perină, 2 cearșafe de plapomă și două cearșafe de saltea (lepedee). Ștergare și serviete câte 4. Un cuțit, o furculiță, o lingură mare și o lingurită mică. Perie de haine, perie de cap și perie de dinți, pieptene rar și des. Un palton (haină de iarnă) o cârpă sau un șal pentru curte.

Pentru uniformitate s'au reglementat costume și șorțuri uniforme, pe care elevele trebue să și-le lucreze în internat.

Localul și direcția internatului se află în Brașov, șirul Spitalului nr. 10.

Informațiuni se pot lua dela prezidenta Reuniunii, Brașov, Str. Fântânii 34.

Maria B. Baiulescu, prezidentă.
Ioan Lengeru, secretar.

NOUTĂȚI.

***Din cauza** sfintei sărbători*, „S. Proroc Ilie“, *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Luni la orele obicinuite.*

*

In sbor dela Hațeg la Orăștie. Din Hațeg primim următoarea depeșă: „Astăzi, Miercuri dimineața, a sburat admirabil *A. Vlaicu* dela Hațeg la Orăștie în 33 minute“.

*

Inaugurarea unui monument. In parcul gării căilor ferate sudice din Triest se va desvăli în Septemvrie 1912 o statue ridicată reposatei împărătese și regine *Elisabeta*. Inaugurarea va fi împreunată cu mari festivități, la care Maiestatea Sa Monarhul va fi reprezentat prin arhiducele moștenitor de tron Francisc Ferdinand.

*

Aviațiune. *Aurel Vlaicu* va sbura la Orăștie Dumineca, în 4 Aug. după ameazi la orele 5. Faptul că aviatorul, laureat de străinătate, va sbura peste comuna lui de naștere Binținți, va atrage public enorm. Ținând cont de aceasta, dl Vlaicu va face producțiuni cum n'a făcut nicăiri până acum. Sborul va avea loc pe dealul mic. Inainte de sbor și în decursul sborului va cânta muzica militară. Seara la orele 8 va fi banchetul în onoarea eroului zilei. La orele 9 va începe petrecerea cu dans. Trenurile de Dumineca, cari sosesc până la 5 ore, vor fi așteptate. La gară vor fi trăsuri în abondanță. S'au luat măsuri, ca birjarii să nu poată lua taxe estraordinare. La locul de sbor nu va putea ajunge nime fară bilet. Biletele se vând prin comune, iar în ziua de Dumineca la casse improvizate pe străzile principale.

*

Ofițeri austro-ungari în Metz. Patruzeci de ofițeri austro-ungari, conduși de un general, au sosit la Metz, pentru a face exercițiu tactice în 2 August pe câmpia de luptă a Metzului. Este primul caz, când ofițerii monarhiei noastre fac asemenea exerciții în străinătate.

*

Viitorul moștenitor al tronului la țar. Din Petersburg se anunța că țarul va pleca în 5 Septemvrie la manevrele de toamnă și la serbările jubilare în Moscova și Borodino; ear la sfârșitul acelei luni va călători cu o mare suită la vânătoare în Polonia, unde este invitat să participe și arhiducele nostru Carol Francisc Iosif.

*

General român la manevrele de toamnă austro-ungare. Arhiducele moștenitor Francisc Ferdinand a invitat la manevrele de toamnă pe generalul *Averescu*, șeful statului mejor al României.

*

Transferare. Ministrul de culte și instrucție publică a transferat pe dl *Ioachim Nistor*, ajutor de inspector școlar, la inspectoratul din comitatul Târnavei mari, ear pe dl Iuliu I. *Iftene*, ajutor de inspector, la cel din comitatul Sibiului.

*

Escursiune. Secția Sibiiu a Reuniunii carpatine ardelene organisează Dumineca în 4 August n. o escursiune la *Râmnicul-Vâlcii.* Plecarea dela gara Sibiiului la orele 4.06 dimineața; sosirea în Râmnic la orele 10 în. de a. Călătoria și întreținerea costă 14 cor. 50 fil. Conducătorul escursiunii este dl T. R. Popescu, funcționar la „Albina“.

*

† **Ioan Șenchea,** proprietar, tatăl advocatului Dr. Ioan Șenchea din Făgăraș, după scurte și grele suferințe, împărtășit cu sf. taine, a încetat din viață Sâmbătă, în 27 Iulie st. n. a. c. la orele 11 noaptea în etate de 80 ani. Rămășițele pământești ale defunctului s'au înmormântat Luni, în 29 Iulie n. a. c. la orele 3 și jum. în cimiterul gr. or. român din Făgăraș. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

*

Footbaliști în Sibiiu. Dumineca, în 4 August după ameazi la orele 5 și jumătate se va ținea pe locul de lângă *Trei stejari* o luptă între footbaliștii dela reuniunea de sport din Murăș-Oșorhei și între cei dela reuniunea de sport din Sibiiu.

*

Meserieșii sibieni și biserica catedrală. Ca în toți anii, în timpul feriilor de vară, cântările liturgice în biserica catedrală le execută corul bisericesc al Reuniunii meserieșilor sibieni sub conducerea dirigentului Candid Popa, învățător la școala de aplicație de pe lângă seminarul „Andreian“. E vrednic de laudă și de imitat și de către meserieșii noștri din alte orașe felul de a lua parte al meserieșilor sibieni la manifestări culturale.

*

Biserica neagră din Brașov. Unul dintre cele mai însemnate monumente vechi de artă din Ardeal este biserica evangelică săsească din Brașov, numită și *biserica neagră.* Clădită în stil gotic, a fost terminată în veacul al XV-lea după o muncă de câteva sute de ani. In decursul vremii, esteriorul bisericii s'a deteriorat. O comisiune s'a ocupat acum cu afacerea restaurării, și a înaintat o propunere către ministrul de culte și instrucțiune publică, cu scop ca lucrarea de restaurare să se înceapă cât de curând.

*

O nouă întreprindere în Sebeș. Se vestește din Sebeșul-săsesc, că dl Constantin *Băilă* va deschide cu ziua de mâne 1 August 1912 un *birou agricol*, care se va ocupa cu valorizarea produselor agricole, cu vânzarea de mașini economice și îngrășăminte chemice; va mijloci vânzarea și cumpărarea de realități, arendări și parcelări de moșii; va da consultațiuni în astfel de afaceri ș. a. O prăvălie, condusă de dl C. Băilă, se va îngriji de desfacerea în detail a diferitelor articole. Prăvălia se găsește în Piața mare, în casele Hening, din Sebeș.

*

Vicariatul săcuesc. Se scrie din Budapesta, că reședința vicariatului săcuesc, ce aparține episcopiei greco-catolice de Hajdudorog, va fi în Murăș-Oșorhei.

*

Societate pe acții pentru gazul subpământean. Turda este primul oraș, care face pregatiri serioase, cu scop de a întrebuința în mod practic gazul subpământean. Representanții acestei comune și ai comitatului Turda-Arieș, precum și industriașii interesați au ținut o conferență, care a hotărât înființarea unei societăți pe acții cu scop de a aduce gazul subpământean la Turda. Terminul pentru subscrierea acțiilor s'a încheiat cu ziua de 31 Iulie 1912.

*

Mulțămită. Mult stimată doamnă *Emilia Schreier* násc. Moga, domiciliată în Mizil (România) dintr'o pioasă dragoste față de biserica noastră a cărei distinsă fiică este, a binevoit a ne dărui un prea frumos rând de odăjdii bisericești în valoare de circa 350 cor. Pentru această nobilă faptă aduc în numele credincioșilor bisericii noastre marinimoasei donatoare cele mai vii mulțămite. Vălcele (E'őpatak), în Iulie 1912. *Dumitru Soiu*, paroh gr.or. român.

*

Târg în Sebeș. Târgul de oi în Sebeșul-săsesc se va ținea în 10, 11 și 12 August n.

*

Cel mai mare balon rusesc a fost terminat zilele acestea. Balonul, numit *Albatros*, are un conținut de 10 mii de metri cubici.

*

Camera de tortură. Zilele trecute a sosit la Haaga o societate englezească și a vizitat lucrurile vrednice de văzut ale reședinței olandeze. Turiștii, sosiți în localitățile primăriei, după ce au trecut prin mai multe încăperi, s'au rugat să li se arate și *camera de tortură.* Primăria însă nu avea nici o cameră de tortură; ear funcționarul conducător, dorind să mulțămească cu orce preț curiositatea străinilor, cu un gest hotărât a deschis ușa, care conducea în sala, unde se săvârșesc — căsătoriile civile. Englezii călători au crezut, câtva timp, că în adevăr se găsesc în camera cu instrumentele de tortură ale timpurilor de barbarie; — ironia însă, la adresa unor căsătorii, a fost deplin izbutită.

*

Jubileul unei universități. Celebra universitate engleză din Oxford își serbează acum jubileul de o mie de ani, de când și-a făcut apariția în istoria Angliei. Cu această ocazie se vor organiza festivități, la care vor participa oaspeți din toate țerile. După un serviciu divin în renumita catedrală a orașului, va porni un conduct istoric prin străzile din Oxford, la care vor lua parte profesorii și studenții universitari. Cea dintâi urmă istorică despre esistența Oxfordului se găsește într'o veche cronică, unde se zice: „In anul 912 regina Ethefleda a dat regelui Eduard celui bătrân cheile cetății“.

*

Asentările și serbătorile evreești. Ministrul de honvezi *Hazai* a dat comisiunilor de asentare o ordinațiune, în care dispune ca asentările să fie sistate în zile de serbători principale evreești; ear dacă sistarea nu este cu putință, ministrul cere, ca tinerii de confesiunea izraelită, obligați a se prezenta la asentare, să nu fie citați nici de cum în zilele de 12, 13 și 21 Septemvrie.

*

D'ale chinematografului. Reprezentanții unei societăți chinematografice au petrecut câteva săptămâni în Palestina, cu scop să pregătească la fața locului mai multe icoane, care să înfățișeze patimile Mântuitorului. Scenele au fost aranjate la poalele Muntelui Maslinilor lângă Damasc, căci nu li s'a permis să le facă în apropierea sfântului mormânt și pe Calvaria. Icoanele sunt cât se poate de fidele și au costat sume uriașe.

*

Fluturi în preț de patru milioane de coroane. Muzeul de științe naturale al Newyorkului s'a îmbogățit zilele acestea cu o prețioasă colecție de fluturi, în valoare de patru milioane coroane. Un adunător de fluturi, cu numele Strecher din Pennsilvania, a lăsat prin testament colecția sa muzeului amintit. Piesa cea mai scumpă este un fluture, care a costat aproape 40 de mii coroane. Prețul uriaș se explică prin împrejurarea, că Strecher a pus la cale o espediție întreagă de vânători, care cu mari greutăți a izbutit să pună mâna pe insecta mult dorită.

*

La fondul Dr. P. Șpan al Reuniunii meseriașilor români sibieni pentru ajutorarea copiilor de Moți, aplicați la meserii au mai dăruit: Dr. Ioan Harșa, adv. (Reghinul-săs.) 1 cor., Gustav Stuchlich, tinichigiu (pleuar), încheiând contract cu mai mulți învățăcei din Munții-Apuseni 2 cor. 50 bani, Ioan Duma, paroh (Săcalul-de-pădure) 1 cor., Ioan Bânda, înv. (Gușterița) 60 bani, Ioan Precup, contabil și soția sa Sofia n. Ceșcu 1 cor. Starea fondului, inclusiv 77 bani interese capitalizate, cor. 1376.96. Pentru prinos aduce calde mulțămite în numele comitetului „Reuniunii sodalilor rom. din Sibiiu“: Vic. Tordășianu, prez.

*

Serbări centenare. Festivități naționale imposante se vor ținea la Moscova în August, când se împlinesc o sută de ani dela expediția în Rusia a lui Napoleon cel Mare. Se vor expune în muzeul istoric din Moscova toate obiectele, adunate într'un șir lung de ani, privitoare la marele împărat francez. Intre aceste obiecte se găsește și patul militar al lui Napoleon, împreună cu aranjamentul bucătăriei, pe care francezii la retragere le-au lăsat în mânile dușmanilor. Colecțiunea mai cuprinde numeroase arme, uniforme, acte, tablouri, epistole și o mașină în care se tipăreau ordinațiunile împăratului către armată și către Franța. Se vor expune și alte multe obiecte interesante; căci familiile rusești au păstrat nenumărate lucruri prețioase din anul memorabil 1812.

*

Concert în Ilia. Reuniunea femeilor române pentru înfrumsețarea bisericii gr. or. române din Ilia invită la concertul ce-l va da la 20 Iulie v. (2 August n.) 1912 (sf. proroc Ilie), în sala hotelului „Central“ din Ilia. Inceputul precis la orele $8^1/_2$ seara.

*

Petrecere în Săliște. Tinerimea studioasă din Săliște își va ținea obicinuita petrecere de vară Dumineca, în 4 August n. 1912. Petrecerea se ține pe *Netedul* și se va continua seara în sala școalei. La cas de timp nefavorabil se va ținea numai seara. Venitul net e destinat fondului pentru ajutorarea studenților săraci din Săliște. Invitări speciale nu se fac.

Oficială.

Pentru a putea încheia socotelile despre dotația clerului dela stat pe Sem. II. 1912., On. parohi sunt recercați a trimite, fără amânare, chitanțele „Oficiului cassei arhidiecesane“.

Anunț de licitațiune.

Pe basa planului și preliminariului de spese aprobat de Prea Ven. Consistoriu arhidiecesan sub Nr. 1462 Ep. prin aceasta se publică licitație minuendă pentru repararea sfintei biserici din comuna **Intorsura-Buzăului** (Magyarbodza, tractul Treiscaunelor).

Licitațiunea, care va fi verbală și în scris, va avea loc Duminecă în 22 Iulie st. v. la 2 oare p. m. în localul școalei confesionale din Intorsura-Buzăului.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitație se pot vedea la oficiul parohial al susnumitei comune.

Comuna parohială își reservă dreptul de a alege dintre minus oferenți pe acela, în care va avea mai multă încredere fără considerare la suma oferită.

Prețul de strigare este 3200 cor. Licitanții au a depune 10% vadiu cu bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

In suma de 3200 cor. este a se face o ușe în o lăture a bisericii pentru caz de necesitate în pericol.

Intorsura-Buzăului, (Magyarbodza), în 10 Iulie 1912.

George Neagoviciu Negoescu parob, preș. com. par.
George Zaharia notar.

Nr. 664/1912. Văzut.

Constantin Dimian protopresbiter.

(235) 2—3

Nr. 105/1912. (224) 3—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese aprobat de Prea Ven. Consistor arhidiecezan Nr. 3277 Ep. 1912 prin aceasta să publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere zidirea bisericii gr.-ort. rom. din **Bălan**, tractul Unguraș.

Licitațiunea se va ținea în **4 August st. n. a. c.** la oarele 11 a. m. în edificiul școalei confesionale gr.-ort.

Prețul de strigare este 12.547 cor. 98 fil. Comuna bisericească va da piatra, lemne de ars, cărămida, năsip, var, celalalt material trebuincios îl va da întreprinzătoriul, având însă comuna bis. al transporta dela gara Surduc sau Jibou.

Licitanții sunt datori a depune 10% vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Planul, preliminariul și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Licitanții nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese sau diurne pentru câștigarea informațiunilor la fața locului, precum nici pentru participarea la licitațiune.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a alege dintre minus oferenți fară considerare la suma oferită.

Bălan, la 22 Iunie st. v. 1912.

Victor Both preș. com par.
Ioan Georgea notariu.

Văzut.

Pavel Roșca protopresbiter.

Atelierul tehnic dantistic

alui E. DICKER,

din **28 Iulie** până în **12 August** este închis.

(238) 2—2

Bănci de școală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerințelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de școală a lui

(19) 23—24

Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada Gușteriții 53.

Nr. 8463 Bis. 1912. (230) 2—3

CONCURS.

Devenind din stipendiile dela stat de câte 1000 coroane anuale în vacanță doue stipendiii, pentru conferirea lor se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Concurenții vor avea a se pregăti în special pentru pedagogie și pentru studiile ajutătoare ale acesteia.

Cererile de concurs sunt a se înainta la consistoriul arhidiecezan însoțite de următoarele documente:

1. Carte de botez;
2. Testimoniu de maturitate;
3. Absolutor teologic;
4. Alte eventuale documente recomăndătoare.

Cererile intrate după espirarea concursului nu se pot lua în considerare.

Sibiiu, din ședința consitorului arhidiecezan ca senat bisericesc ținută la 10 Iulie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Se caută

o corespondentă,

care pe lângă cunoașterea limbilor **germană, maghiară, română** să fie perfectă în **stenografie** și în **mașina de scris.**

Ofertele dimpreună cu pretensiunea salarului au a se trimite la administrația acestei foi sub „Perfect“.

(237) 2—3

VECHIA MEA

experiență este și rămâne, că pentru a alunga lintițele, precum a ajunge și a susținea fraged o piele moale și un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, Steckenpferd din Lapte de Crin, marca cal pe băț de Bergmann și Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii și în alte prăvălii aparținătoare branșei. Asemenea e minunată aprobată și Crema de Crin a lui Bergmann „Manera“ pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 19—40

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz.-Egerbegy.)

(46) 25—

Ocaziune foarte rară!

Din depozitul unei fabrici mari mi s'au încredințat spre vânzare mai multe mii de

Velințe (cearceafuri) de durmit din flanel Tigru

cu borduri frumoase colorate. Cearceafurile sunt folosibile pentru orice casă, sunt calde și trainice, circa 190 cm. lungi și 140 late. Comandați-vă numai decât

4 bucăți de Velințe (cearceafuri) de durmit din flanel Tigru

pentru suma de **Cor. 9·85.**

cu pachetare și porto fără altă supraplătire trimise franco acasă. Cu conștiința liniștită pot adeveri, că fiecare care comandă va fi pe deplin mulțămit și cu toată încrederea. Dacă nu corespunde se schimbă. (171) 5—6

D-șoara **Margareta Ahrens,** Wiesbaden, Waterloostrasse 4.

„Reuniunea română de înmormântare din Sibiiu“,

recomândă cu toată căldura binevoitoarei atențiuni a numărosului nostru public din Sibiiu și din provință

Intreprinderea proprie de înmormântări,

bogat sortată cu tot soiul de obiecte trebuincioase la înmormântări, între cari **sicriuri, cununi, acoperitoare, ghete** (păpuci), **felinare, cruci, care funebre** etc.

Prăvălia Reuniunii
Strada Quer Nr. 3,

(casa fabricantului G. Moess) să găsește sub îngrijirea dnului **Ioan Roman** (patronul salonului de barbierie din strada Quer — Poplăcii mici — Nr. 4), care stă la dispoziție în toate afacerile privitoare la înmormântări, fie în Sibiiu, fie la transportarea de morți afară de Sibiiu.

Inmormântări să fac de clasa I-ă, a II-a și a III-a. Inmormântarea membrilor răposați ai Reuniunei să face cu preț redus! Comandele să îndeplinesc cu prevenire și cu toată punctualitatea. (197) 3—

Intreprinderea să îngrijește de trăsuri, de tot soiul de tipărituri, ca redactarea și tipărirea anunțelor funebre etc. etc.

Cum venitul curat al întreprinderii e menit să înmulțască fondul „Azilului“ pentru adăpostirea orfanilor și neputincioșilor nostri scăpătați, preoțimea, dăscălimea și ceialalți cărturari ai noștri, sunt rugați a stărui pentru înscrierea de membri la Reuniune cu taxa de cor. 2 de înscriere și 60 bani după cazul de moarte al câte unui membru și pentru a se folosi de întreprinderea noastră în cazuri de înmormântări.

Pentru biroul Reuniunii:

Pant. Lucuța, prezident-director.
Romul Perian, cassar.
Vic. Tordășianu, secretar.

Serviciu prompt și conștiențios.

Prima referințe.

Prima fabrică transilvană

ces. și reg. privilegiată

de casse de fier și oțel,

și

lăcătușerie de artă și construcție,

instalată cu putere electrică.

E. Purece,
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19 (Schmidgasse).

(138, 9—20

Prețuri moderate.

Cataloage de preț gratis și franco.

30,000 de părechi
păpuci și ghete
se vând cu preț redus.

Toate în lume se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai păpucii și ghetele exec. în atelierul lui

VASILIE BAN

la „Cisma mare roșie“

după cum se numește prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită prăvălie de încălțăminte s'a mărit în casa proprie și la fiecare păreche se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera ghete **bune** și **trainice** pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca și până acum.

E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alții, eventual să returnează banii.

(221) 35—

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marţi 24 Iulie (6 August) 1912. *Nr. 78.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 8973 Bis.

Notificare oficială.

Se aduce la cunoştinţă publică, că *anul şcolar în seminarul nostru arhidiecezan*, atât pentru secţiunea teologică cât şi pentru secţiunea pedagogică, *se începe la 1 Septemvrie 1912 după calendarul vechiu.*

Cererile pentru primire în seminariu, atât în secţiunea teologică cât şi în cea pedagogică, sunt a se înainta la consistoriul arhidiecezan până inclusive *12/25 August 1912*, însoţite de documentele cerute de regulamentul seminarial, şi anume:

A. Secţiunea teologică.

1. Carte de botez.
2. Testimoniu de maturitate din şcoalele medii.
3. Testimoniu dela medic despre întregitatea trupească şi sufletească.
4. Testimoniu dela oficiul parohial competent, vidimat şi de către oficiul protopresbiteral respectiv despre purtarea morală.
5. Alte eventuale documente recomandătoare.

B. Secţiunea pedagogică.

1. Carte de botez.
2. Testimoniu despre absolvarea cu succes a 4 clase gimnaziale, reale sau civile.
3. Testimoniu dela medic despre întregitatea trupească şi sufletească.
4. Testimoniu dela oficiul parohial, vidimat de către oficiul protopresbiteral respectiv despre purtarea morală.
5. Alte eventuale documente recomandătoare.

Toate documentele să fie înaintate în original.

Cererile întrate după terminul indicat nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 19 Iuliu, 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 302 M.

CONCURS.

Pentru trei burse (stipendii) vacante de câte 1000 coroane din fundaţiunea *Trandafil*, anume: una din arhidieceză, una din dieceza Aradului şi una din dieceza Caransebeş, — se publică concurs cu termin până la *15/28 August a. c.*

Cererile de concurs sunt a se instrua:

a) Cu estras de botez, pe care să fie indusă adeverinţa din partea parohului local, ori a protopresbiterului, că concurentul aparţine şi acum bisericei gr.-or. române din mitropolie.

b) Cu certificat — atestat — de sărăcie dela antistia comunală, vidimat şi de preotul local, ori de protopresbiterul concernent, despre starea materială şi socială a concurentului şi a părinţilor săi.

c) Testimoniul şcolastic din anul trecut şcolastic cu nota generală eminent —, conform dispoziţiilor actului fundaţional.

Cererile sunt a se adresa şi trimite Consistorului mitropolitan gr.-or. român în Sibiiu — Nagyszeben — până la terminul fixat.

Sibiiu, 19, Iulie (1 Aug.) 1912.

Consistoriul mitropolitan.

Nr. 8536 Bis.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de *profesor de Istoria bisericească* în secţiunea teologică a *Institutului seminarial arhidiecezan* teologic-pedagogic gr.-or. român din Sibiiu se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român".

Concurenţii au a adresa în terminul deschis Consistorului arhidiecezan cererile lor de concurs instruite cu următoarele documente:

1. Carte de botez, din care să se vadă, că ei sunt Români din patrie de religiunea gr.-orientală.
2. Testimoniu de maturitate dela un gimnaziu din patrie.
3. Absolutor de teologie dela un institut teologic ortodox din patrie sau dela o facultate teologică ortodoxă din afară.
4. Diploma de doctor în teologie dela o facultate teologică ortodoxă sau diploma de profesor de istorie pentru gimnaziu.
5. Documente despre alte momente recomandătoare, precum eventuale scrieri sau opuri de specialitate edate în tipar din partea concurentului.

Sibiiu, din şedinţa Consistoriului arhidiecezan ca senat bisericesc ţinută în 10 Iulie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Autonomia bisericii sârbeşti.

După lungi şi grele lupte, iniţiate în părţile Aradului de fericitul *Moise Nicoară* şi consoţii săi de principii, iar în Banat de *Eutimiu Murgu* şi alţi contimporani, în urmă continuate cu multă pricepere şi statornicie de marele *Şaguna* şi sfetnicii sei, — despărţirea hierarhică a Românilor de legea gr.-ort. din patria aceasta de către Sârbi a fost decretată prin rescript preaînalt la finea anului 1864. Episcopia gr.-ort. a Ardealului a fost ridicată la rangul de Mitropolie gr.-ort. română, egală în rang cu cea din Carloveţ, căreia aveau să-i aparţină de aci încolo, ca sufragane, dieceza gr.-ort. română a Aradului şi cea de nou înfiinţată a Caransebeşului.

După întroducerea constituţionalismului în patria noastră s'a ivit apoi necesitatea de a se *inarticula în lege* acest act prea înalt, care forma un act de dreptate faţă de credincioşii români ai bisericei gr.-ort. din regatul ungar, şi astfel s'a dat naştere articolului de lege IX din anul 1868, prin care: „Mitropolia de sine stătătoare pentru Românii de religiunea gr.-orientală, şi după drept egală cu a Sârbilor, asemenea şi înălţarea episcopiei gr.-orientale din Transilvania la rang de arhiepiscopie, *se trece în lege*"...

Tot acest articol de lege conţine însă şi dispoziţia trecută în §-ul 7, că congresele, pe cari au să le convoace ambele biserici acum despărţite, au să-şi considere de prima problemă *organisarea internă bisericească.*

Mitropolia gr.-ort. română s'a conformat acestor dispoziţiuni, şi primul congres al bisericii noastre şi-a ţinut cu adevărat de prima şi arzătoarea problemă compunerea şi votarea *statutului organic*, legea fundamentală a bisericii noastre, care graţie înţelepciunii şi prevederii marelui *Şaguna,* a fost în curând sancţionat şi trecut între legile patriei noastre.

Sârbii însă nu au procedat astfel. Ei şi-au făcut un statut provisoriu, pe care l-au modificat după cum cereau trebuinţele, şi mai ales după cum cereau interesele celor ce se aflau în majoritate în congresele lor, şi astfel ei până astăzi nu au satisfăcut pe deplin §-lui 7 din articolul de lege IX dela 1868.

Nu cade în competenţa noastră a stabili, că cine poartă vina şi responsabilitatea pentru aceasta mare greşală; constatăm însă, că greşala s'a răsbunat în mod foarte dureros. Svonul care se respândise, şi pe care l-am fost semnalat şi noi, s'a confirmat. Autonomia bisericii sârbeşti a fost de fapt suspendată în parte, în puterea unui rescript preaînalt, publicat în numărul din 26 Iulie n. al monitorului oficial din Budapesta, prin care rescript, la propunerea guvernului ungar, se scot din vigoare:

FOIŞOARĂ.

Arh. V. Puiu:

„Pregătirea clerului în ţările române".

— Bucureşti 1912, pag. 37. —

Broşura aceasta a fost prezentată ca memoriu P. S. Sale, Episcopului Nifon al Dunărei de jos şi ministrului cultelor din România, de însuş autorul, care în calitate de director al seminarului din Galaţi a avut ocazia să facă constatarea, că creşterea clerului nostru românesc trebue ţinută la suprafaţă, alăturea de preocupaţiile cele mai de actualitate. Lucrarea e menită a prezenta o paralelă între îngrijirea ce s'a dat pregătirii clerului nostru din veacul al XIX-lea şi pregătirea viitoare a preoţimii noastre.

Ni se impune astfel a o face cunoscută, pentrucă tractează şi despre pregătirea clerului din Transilvania, dar mai ales şi din motivul, că autorul face temeinice propuneri cu privire la viitor.

Impărţindu-şi cartea în 3 părţi, — în cea dintâi, dupăce constată, că în principate (Moldova şi Muntenia) clerul era slab pregătit, face o precisă reprivire istorică asupra creşterii clerului nostru de aici, bazat pe „monografia institutului seminarial teologic-pedagogic „Andreian", scrisă de dl director seminarial *Dr. E. R. Roşca.* La sfârşitul espunerii, *laudă în mod deosebit seminarul „Andreian", spunând, că din unele puncte de vedere pregătirea ce se dă clerului aici, poate servi drept model multor seminarii româneşti din ţară* (pag 15).

Cu privire la clerul din Bucovina, aflăm, că pe la 1778 în şcoala dela mănăstirea Putna se putea învăţa pe lângă Ceaslov, Psaltie, Octoih, Catehism şi Psaltihie încă şi gramatica, geografia, retorica istoria bisericească a lui Eusebie şi alţi istorici...

Incheiând partea aceasta cu o scurtă espunere asupra clerului basarabean, trece autorul în partea a doua la clerul monahal. Ne spune, că s'a făcut începutul unei şcoale cu organizare aşa de bogată, cum nu avem nici astăzi. Planul fiind interesant, e bine să-l cunoaştem. Şcoala era menită a se înfiinţa pe lângă mănăstirile Neamţu şi Secu, fiind proiectat să aibă întâi un curs de 4 ani, — aşadară un fel de şcoală primară de azi, — cu deosebirea, că limba latină şi câteva discipline religioase constituiau o programă mai bogată. După cursul acesta urma să fie un curs de 8 ani, — ca în seminariile de azi din ţară, — şi în sfârşit o facultate de teologie cu 4 ani. Era vorba să se acvire şi o bibliotecă mare şi să se înfiinţeze o grădină botanică de model pentru praxa agricolă.

In partea a doua mai vorbeşte autorul despre clerul înalt, şi amintind de recrutarea clerului superior din şirul familiilor mai înalte, scoate la iveală adevărul tare şi firm, că „nu în naşterea cea după neam stă vrednicia clerului înalt, ci in spiritul de jertfă şi de nobilă pregătire pentru apostolatul creştin". (pag 28).

In partea a III-a se arată nevoia ardentă de-a se creia o altă atmosferă în seminariile din ţară.

Se atrage luarea aminte înainte de toate asupra activităţii apostolice a preoţimii. Trebue pregătit anume clerul pentru criza morală şi cea religioasă intelectuală. Un duh mai misionaric numai aşa va putea cuprinde inimile viitorilor preoţi, dacă au speciale pregătiri spre misionarism. Dl autor cere atât Sf. Sinod, cât şi Ministerului cultelor, să se organizeze în mod deosebit, fie chiar şi numai pe 10 ani, cel puţin un singur seminar, care să pregătească apologeţi de frunte, cuvântători destoinici, misionari înflăcăraţi şi câţi-va organizatori de mănăstiri. Limba latină şi greacă să fie înlocuite cu cele moderne: „franceză, engleză şi rusă, care ar da preoţilor putinţa de a cunoaşte şi însuşi tot aparatul apologetic şi pastoral al vremilor în care trăim, utilizat prea bine în alte biserici, dar cu totul necunoscut clerului nostru..." Autorul cere mănăstiri cu viaţă roductă, oratori pentru bisericile dela oraşe, apoi presă şi literatură bisericească temeinică ... pentrucă „nouă ne lipsesc cu desăvârşire broşurile bine alcătuite după un plan de activitate sistematică, iar revistele în fiinţă sunt departe de a împlini acest gol (pag 33). Mai cere, între altele, specială pregătire pentru personalul educativ dela seminarii şi încheie cu dorinţa, ca lucrurile spuse de dânsul „să poată fi cunoscute tuturor celor ce vor putea şi vor căuta, cu toată bunăvoinţa, să pună pe drumul cel bun formarea deosebită, ce se cere azi clerului nostru de toate gradele" (pag 37).

*

Am convingerea, că am făcut un lucru plăcut pentru cetitori, trecând în revistă memoriul, al cărui alcătuitor de sigur va fi făcut des constatarea, că în timpul pregătirei mulţi umblă besmetici dintre cei ce vor să aibă al preoţiei dar. Spre a contribui la scopul de a avea o pornire mai militantă viitorul preot român-ortodox, autorul fără preget s'a străduit de ni-a dat icoana pregătirei din trecut a clerului, ca să putem vedea ce avem să facem pe viitor. Noi cei de aici trebue să-i fim mulţămitori părintelui arhimandrit, că se interesează de clerul nostru şi mai ales acum, când avem oglinda trecutului acestui cler, să ne năzuim a pregăti oglinda viitorului. Las pe pe seama altora să arete calea de urmat. Amintesc însă, că acum, când se fac încercări sisifice pentru nimicirea temeliilor existenţii şi înăbuşirea conştiinţei noastre naţionale, chestiunei pregătirei clerului îi revine locul întâi... Preoţimei îi surâde o soarte materială mai bună, dar în schimb o aşteaptă un jug, pe care încă nu l-a purtat şi nici nu-l va purta, dacă (ceeace credem din toată inima) în cursul creşterii i se pune la inimă în chipul cel mai desăvârşit, că se pregăteşte pentru a face apostolie unui neam, care *una* se gândeşte pe sine, când se numeşte *creştin* şi *român*, zicându-şi că-i de *lege românească.*

Gh. Comşa.

a) Statutul despre organizaţiunea provizorică a mitropoliei greco-orientale sârbeşti, a eparhiilor sufragane şi a senatului bisericesc şi şcolar.

b) Regulamentul pentru alegerile congresuale.

c) Statutul de organizaţiune a congresului, trecut în decretul regesc din 14 Maiu 1875.

d) Precum şi toate *interpretările şi întregirile acestor statute şi regulamente*, făcute mai în urmă.

In locul acestor normative desfiinţate au să între din nou în vigoare dispoziţiile statutului autonom votat de congresul din 1864/65 şi aprobat prin rescriptul regesc, precum şi regulamentul electoral vechiu, care corespunde cu spiritul art. de lege IX dela 1868, şi *va fi provăzut de guvern cu modificările trebuincioase.*

Totodată rescriptul scoate din vigoare statutul pentru administrarea averilor mânăstireşti, aprobat la 28 Martie 1908, şi dispune, ca şi acesta să fie înlocuit cu practica de până aci.

Regele încredinţează pe ministrul-preşedinte ungar cu ducerea la îndeplinire a ordonanţei, şi îi porunceşte a lua măsurile de lipsă pentru convocarea la timpul său a congresului greco-oriental sârbesc, în conformitate cu art. de lege IX dela 1868, şi pe baza §. 7. al acestei legi obligă congresul a stabili înainte de toate, cu aprobarea prea înaltă, statutele de organizare nouă şi definitivă.

*

Acesta e pe scurt cuprinsul rescriptului prea înalt, care a pus în mare fierbere şi agitaţie spiritele printre coreligionarii noştri sârbi.

Motivele apoi cari l-au provocat, cari au îndemnat guvernul ţării noastre să iee faţă de biserica gr.-ort. sârbească aceste măsuri energice, sunt după ziarele din capitală următoarele:

Sinodul episcopesc al bisericii sârbeşti a votat în anul trecut un regulament, prin care se punea capăt destrăbălării, ce tot mai bine se întindea în biserica sârbească, şi se restaura încâtva puterea episcopească, în conformitate cu aşezămintele vechi bisericeşti.

Regulamentul acesta a fost aprobat din partea Maiestăţii Sale la 8 Noemvrie 1911, şi a fost retrimis Patriarhului spre esecutare. Consiliul mitropolitan însă *a refusat* promulgarea regulamentului, sancţionat de M. Sa, iar după ce guvernul a anulat hotărârea consiliului mitropolitan, acesta a declarat, că numai congresul e competent a se pronunţa, şi a denegat de nou promulgarea, — ceea ce e *renitenţă*, la care guvernul nu a putut să respundă decât cu propunerea făcută Maiestăţii Sale, ca consiliul mitropolitan să fie disolvat.

Cum însă consiliul mitropolitan e ales din partea congresului, care, în majoritatea sa de astăzi ar face numai o schimbare de persoane, alegând alt consiliu: guvernul a aflat de necesară scoaterea din vigoare a statutului, prin care a fost înfiinţat acest consiliu mitropolitan, şi care a fost numai provisoriu, pentrucă congresul s'a opus deadreptul la 1897 ordinului Regelui de a-l înlocui cu un statut nou, final, sub cuvânt, că numai congresul e competent a-şi stabili ordinea de zi, şi scoaterea din vigoare şi a celoralalte statute şi regulamente, cari stau în strânsă legătură cu el. Statutul acesta provisoriu poartă vina, că consiliul mitropolitan, ales de majoritatea partidelor autonomiste din congres, — cari sunt una cu partidele *politice*, — a avut îndrăsneala a se opune unor statute votate în regulă şi sancţionate, numai fiindcă acestea tind la restaurarea disciplinei bisericeşti.

E evidentă apoi printre Sârbii bisericii greco-orientale tendinţa de a trece şi pe terenul politic de luptă afacerile lor bisericeşti, şcolare şi fundaţionale, precum şi avantagiile însemnate, împreunate cu administrarea averilor mari bisericeşti încredinţată organelor autonome. Se constată apoi tendinţe de a se paralisa dreptul preaînalt de supraveghere şi încercarea de a se clădi autonomia bisericească astfel, ca să treacă peste limitele trase de legile ţării.

Toate acestea au făcut, ca autonomia bisericii gr. ort. sârbeşti să fie despoiată în cursul vremii de forma ei originală, şi ca congresele sârbeşti să fie puse tot mai mult sub influenţa conducătorilor naţionalişti. Nu e mirare deci, că nu s'au mai respectat decretele regeşti, prin cari se dispune, că fondurile şcolare *nu se pot înstrăina fără aprobare preaînaltă*, şi nu s'a respectat dispoziţia art. de lege 44 dela 1848, că autorităţile bisericeşti nemaghiare au să aştearnă procesele verbale şi în traducere maghiară.

Cu ocasiunea vacanţei mai recente a scaunului arhiepiscopesc congresul a pus apoi mâna şi pe venitele arhiepiscopeşti şi le-a declarat de avere bisericească naţională, iar statutul provăzut cu aprobarea regală, prin care se esclud dela dreptul activ şi pasiv de alegere cei condamnaţi pentru transgresiuni contra monarhului, a dinastiei, a statului şi a religiunii, nu a fost promulgat nici până astăzi.

Toate aceste rele îşi au isvorul în statutul provisoriu de organisare dela 1871, care trebue desfiinţat şi în consecinţă trebue să fie desfiinţate şi toate celelalte dispoziţiuni, cari în el îşi au bazele.

*

Cum vedem din acestea, biserica gr.-ort. sârbească din patrie a ajuns în o crisă grea, din care îi dorim să iasă restaurată şi întărită.

Reforma electorală. Domnul ministru prezident Lukács a declarat în faţa unui redactor dela o foaie de frunte din capitală, că la toamnă va prezenta negreşit parlamentului proiectul de lege despre dreptul electoral. Proiectul va fi atât de liberal şi de democratic, încât guvernul contează la sprijinul tuturor elementelor liberale şi democratice. Dacă opoziţia va amâna, ori împedeca votarea acestei legi, asupra ei are să cadă odiul şi răspunderea; iar opiniune publică va şti atunci pe partea cui să se pună: pe partea guvernului, care vrea să realiseze o dorinţă de mult esprimată a ţării, ori pe partea opoziţiei, care reclamă de o parte noua lege electorală, iar de altă parte împiedecă votarea ei... Credem, că nime nu va căuta se împiedece votarea proiectului de lege, dacă el cu adevărat va fi liberal şi democratic, deci mulţămitor pentru toate păturile sociale ale ţării.

In sbor dela Haţeg la Orăştie.

Despre sborul de Miercuri, al aviatorului nostru A. Vlaicu dela Haţeg la Orăştie, am dat o ştire telegrafică în numărul nostru trecut.

Iată acum câtevă amănunte, comunicate ziarului „Libertatea“ din Orăştie de însuşi aviatorul:

„Am plecat, ne spunea dl Vlaicu, dimineaţa naint de 5 ore, din Haţeg. Trei automobile au plecat şi ele cu mine de odată, ca să mă însoţească, ca, mi-te de mi-s'ar strica maşina, să-mi fie la îndemână. Le-am spus stăpânilor lor să nu-şi strice somnu dulce de dimineaţa, că n'am trebuinţă de ei, mai curând mă opăcesc în calea mea, — dar n'au vrut să mă asculte. Aşa a şi fost cum le-am spus.

Eu, având timp foarte plăcut şi maşina mergând de minune, — am gonit în linie oablă spre Orăştie, de-mi părea că în 20 de minute-s la ea, mai ales că şi inima mă trăgea mai tare ca ori când! Dar automobilele mă făceau să-mi astâmpăr goana, că nu se puteau ţinea de mine.

Când am fost pe la Călan, văzând că au rămas tare napoi, ca să le aştept, m'am învârtit de câteva-ori în jurul hoarnelor dela fabrica de fer, până au sosit gâfâind şi automobilele, — apoi am luat-o iar în sbor nainte de pe-deasupra lor. Când am fost la Piski şi-am văzut Orăştia şi-mi părea că-mi văd şi satul meu dincolo de ea, m'a apucat un dor de ducă, încât am dat frâu căluţului meu şi m'am dat de vre-o două ori roată în jurul turnului bisericii româneşti, apoi o tură peste oraş şi pe urmă rotindu-mă asupra „Dealului Mic“, mi-am ochit locul unde să mă cobor.

M'am dat jos, lin, bine, fără nici o zguduială. Lucrătorii cari lucrau la facerea hangarului, se uitau speriaţi la mine, că oare ce bălaur ori strigoiu se coboară din cer spre ei, şi nu voiau să vie spre mine. A trebuit să strig tare pe ei:

— Haidaţi, haidaţi de-mi ajutaţi să tragem maşina sub coperiş, — că eu-s, nu-i altul!

Văzând că le grăesc româneşte, au prins curaj şi au venit!“.

Aşa a venit Vlaicu dela Haţeg la Orăştie în dimineaţa zilei de 31 Iulie 1912. După vre-o 5—6 minute au sosit şi automobilele ce-l însoţise.

Corespondenţă din Sebeş.

— Concert şi conferenţă. —

Sensaţiile de bucurie şi înălţare sufletească, pe cari le poartă acum arta noastră naţională în lungul şi latul patriei, s'au oprit în săptămâna trecută pe o clipă şi la noi, Sebeşenii, îmbiindu-ne şi nouă câteva momente dulci de înviorare sufletească. Am avut prilej să gustăm şi noi prinosul unei munci stăruitoare şi al resultatului neîntrecut de bun, la care au ajuns cântăreţii noştri Mărcuş şi Crişan.

Marţi seara ni s'au presentat şi nouă acesti luceferi ai mândriei noastre naţionale, însoţiţi de dşoara A. de Barbu şi nedespărţitul lor tovarăş, pianistul rus. Concertul ţinut în pavilionul de vară al hotelului „La leul de aur“ în faţa unui public numeros din loc şi din jur, în care şi mai multe familii săseşti iubitoare de muzică, ni-a trezit în suflete fiorii adevăraţi ai artei, fiorii pe cari ţi-i trezeşte în suflet arta desăvârşită, care te fură şi te înalţă în tărâmul senin şi luminos al păcii sufleteşti nobile, smulse din noroiul mizeriilor mărunte ale zilei.

Şi cu drept. Pentrucă amândoi acesti artişti ai noştri sunt stăpâni desăvârşiţi pe darul lor măestru. Deşi încă tineri şi abia eşiţi la larg, au dovedit şi aici la noi, că au o şcoală escelentă, o tehnică admirabilă şi o stăruinţă de fier, însuşiri cu cari vor secera laudă şi glorie neamului, care i-a născut.

Dl *Mărcuş* stăpâneşte o voce clară şi puternică, potrivită pentru încăperile celor mai mari opere, un tenor eroic de prima forţă, croit parcă anume pentru operile lui Wagner. Am impresia, că dnul Mărcuş va ajunge unul din cei mai buni Lohengrini

Dl *Crişan*, cu vocea-i limpede de bariton dramatic, fără estensiune mare, dar de o flexibilitate pronunţată, îţi trezeşte în suflet fărâme de senzaţii ce ţi le amintesc operele clasice ale unui Verdi. Şi acesta va fi ogorul în care dl Crişan va putea ajunge la largul său.

Dşoara *A. de Barbu*, deşi încă la începutul drumului spre Parnas, dovedeşte cele mai frumoase însuşiri de a ajunge alăturea tovarăşilor ei; ea a fost nuanţa gingăşiei în ansamblu. Ca pianistă ne-a fermecat cu tehnica estraordinară ce o posede.

Caracteristic la artiştii acestia e faptul, că în piesele clasice, deşi poate mult mai grele, se mişcă cu o uşurinţă uimitoare, mult mai uşor ca în doinele noastre. O dovadă este aceasta, că şi doinele noastre reclamă şcoală temeinică.

Concertul artiştilor noştri Mărcuş şi Crişan a fost şi pentru noi Sebeşenii un prilej de înălţare sufletească şi întărire în credinţa unui progres continuu şi înfloritor al neamului. Le suntem mulţămitori pentru momentele senine ce ni le-au oferit şi le dorim izbândă frumoasă spre fala şi mândria neamului. —

Tot aci amintesc şi un alt moment vrednic de consideraţie în viaţa noastră din Sebeş. In şirul prelegerilor poporale pornite în vara aceasta de despărţământul Sebeş al „Asociaţiunii“, remarcăm prelegerea ţinută în săptămâna trecută în Sebeş de către preotul N. *Todea* din Balşa, fost odinioară învăţător în Sebeş, despre „Cura naturală“.

Prelegătorul a desvoltat pe larg principiile curei naturale, insistând asupra diferitelor aşezăminte de cură naturală din străinătate. A scos în relief imensele resultate sanitare ce ţi le îmbie aceste sisteme naturale de vindecare. Ca unul care ani dearândul a avut prilej să trăiască în sistemele acestei cure de apă naturală, astăzi după ce şi-a recâştigat pe deplin sănătatea odinioară sdruncinată, a turnat în prelegere o căldură deosebită, isvorâtă din adâncă convingere, cu care a captivat frumosul public adunat din Sebeş şi împrejurime. Presentându-se pe sine esemplu viu al resultatului bun oferit de cura naturală, a îndemnat auditoriul să îmbrăţişeze cu deosebită atenţiune sistemul curei naturale, care poate face de sute de ori mai mult, ca ori ce alt soi de doftorii.

Conferenţa interesantă şi instructivă, bazată pe intuiţie proprie, a lăsat impresie bună în ascultători, şi dacă părintele Todea ar prelucra tema pe baze curat practice tipărindu-o, ar putea face servicii nepreţuite publicului nostru românesc.

Cor.

Pentru cei inundaţi.

Pentru cei nenorociţi în urma inundaţiunilor s'au colectat şi trimis cassei arhidiecezane din Sibiiu următoarele sume:

Din Făgăraş: Ana Borzea, soţie de protopop, Petru Vişa, câte 5 cor., I. Martin, par. în Recea, Ana Ciocănelea, Maria Recean, Elena Florea, Ioan Valendorfean, Maria Tutoiu, Dumitru Covoran, A. Vişa, Maria Popa, Tănase Boeriu, Maria Florea, Ana Hobian, Iosif Vişa, Ioan Pop, Maria Vişa, câte 1 cor., Ana Hobian, M. Comşa, Maria Florea, câte 40 fileri, Leabu Ioan 50 fileri, Maria Dungu, Elena Reurean, Elena G. Gheţia, Toma Vişa, Ana Recean, câte 30 fileri, Vuţa Dănilă 20 fil.

Din Riuşor: Vincenţiu Grama, par., Valeriu Opriş, câte 2 cor., Ioan I. Pică, Toma Milea, câte 1 cor., Irimie Păişu 80 fileri, Ioan S. Comşulea 50 fileri, Nicolae Comşulea, George Comşulea, Ludov. Arsu, Maria Roşca, câte 40 fileri, T. I. Roşca, Ilie S. Pică, Vichente Moncu, Flor. Muntean, Ioan G. Pică, Login Cornea, Nicolae Paicu, Ioan P. Stroe, George G. Arsu, Ioan Barbu, Ioan T. Roşca, Mitrea Pică, Maria I. Comşulea, Maria Pică, Ilie Roşca, G. Pică, Nicolae Oancea, Ioan T. Pică, Asinefta Fogoroş, Herş Henric, Gav. Roşca, Mateiu Comşulea, George Boeriu, Vasile Roşca, câte 20 fil., Constantin Boeriu, Ioan Păişu, câte 40 fil., Ilie Pică 1 cor., Constantin Pică 70 fileri, Iulica 60 fil., George Roşca 30 fil., Ioan G. Pică, Nicolae Roşca, Ioan L. Stroe, Eftimie Păişu, câte 20 fil., Nicolae Roşca 10 fil.

Din Comana-inferioară: Ioan Popiţa, paroh 10 cor., Dela mai mulţi: bucate în preţ de 10 cor., George Halmaghi 3 cor., Ioan M. Popa, inv., George Mat. Popa, Maria Pop. Gridean, câte 2 cor., Nicolae I. Itu, Nistor Itoafă, Rosalim Popa Coanta, George I. Roşală, câte 1 cor., Iovu Itu 4 cor., Ioan Cioflec, Leonte Halmaghi, Maria I. Roşală, George Costea, Ioan Iosif Itoafă, Marta I. Boeriu, Ioan Cociş, văd. Maria Halmaghi, Zaharie Bardazuş, Nicolae Popiţa, Iosif T. Boeriu, Nicolae Popa, câte 1 cor., Nicolae Halmaghi 50 fil., Ioan I. D. Popa, Ana I. Popa, Avisalon Gridean, Elisabeta Costea, Maria S. Popiţa, câte 1 cor., Ioan Puşcariu 40 fil., Maria A. Neagoe, Nicolae Monea, Iosif P. Morariu, câte 20 fil., Ioan Ghică Popa, Ana I. Popa, Alesandru Ciutac, George Monea, Trifon Coanta, câte 10 fil., Ambrosiu Popa, Mih. Müller, Peuna D. Cociş, Hirşfeld Mór, I. Halum, câte 1 cor., Aron Hârju 50 fileri, Nistor Popa, Ananie Creţu, câte 40 fileri, George Iosif Comşa, Ilie Roşală, Elisabeta Langa, Ioan Marian, câte 30 fil., Bucur Schiopu, Maria I. Langa, David Roşală, câte 20 fil., Ioan Marcu Popa 10 fil., Dela două femei pânză 1 cor. 20 fil.

Din comuna Geaca: Ioan Paşca 10 c., Ioan Miron 8 cor., Ioan Saciu 5 cor., D. Saciu, Teodor Ciorba, Fironica Almas, câte 4 cor., Ioan Loga 3 cor., Alexă Hrăstăşan, Miron Bidian, Ioan Apahidean, Ioan Chertis l. Nic., Todor Gliga l. Goriţi, Al. Gliga, Iacob Almaş, Onisie Florea, Ioan Romonţan l. Iacob, câte 2 cor., Ioan Nergeş 1 cor. 38 fil., văd. Maria Sucutărtean 1 cor. 1 fil., Mihail Misareş, văd. A. Podariu, Maria lui David Demian, Ana lui Vasile Chertis, Pantelimon Isac, Vas. Bidian, Andrei Ciorba, Marina Misareş, C. Demian, Maria lui Stefan Demian, Simion Ciorba l. Ioan, văd. lui Alesandru Alb, Al. Apahidean, Ioan Morariu, Irina lui Ioan Gherman, Ana lui Dimitrie Sava, Emanoil Hrăstăşan, Todor Chertis, George Demian, Teodor Trif, câte 1 cor., Maria Banc, Nastasie Banc 70 fileri, Todor Chertis fetu, Ioan Trifan, Elisaveta lui Ioan Baciu, câte 60 fileri, Rafila lui Grigore Mărginean 54 fil., Iacob Simon, Vasile Cherecheş, câte 50 fileri, Teodor Misareş 47 fileri, Simion Frătean, Tanase Irimiaş, câte 44 fil., G. Puian, Sofia Măhălean, Precop Puian, Fl. Sav, Avram Isac, Ioan Fuia, Stefan Cesarean, câte 40 fileri, Rafila Seche, Ana Sav văd. Frătean, câte 30 fileri, Gavril Liscan, Ioan Ciorba l. Maxim, Paraschiva l. Toma

Ciorb, Marie Gliga a Goriţi, Alesandru Romoţan, Costan Ciorba, Anis'a Banc, Fira Misareş, Grigore Chertis, Ioan Huza, Sim. Mustea, câte 20 fileri, Teofil Deac 12 fil., Gavril Demian 10 fil.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Convocare.

Membrii despărţământului „Aiud-Teiuş“ al Asociaţiunii precum şi toţi sprijinitorii acestei instituţii se convoacă prin aceasta la

adunarea generală

ce se va ţinea *Duminecă în 11 August n. 1912 la orele 3 d. a.* în pavilionul ridicat în curtea dlui M. Radu din *Tâmpăhaza* (*Tompaháza*).

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul secretarului şi al cassarului.
3. Alegerea comisiunilor pentru cenzurarea rapoartelor şi înscrierea de membri noi.
4. Eventuale disertaţii, ce trebue anunţate vice-prezidentului despărţământului.
5. Alegerea directorului şi întregirea comitetului.
6. Eventuale propuneri.
7. Inchiderea adunării.

Aiud, la 25 Iulie 1912.

Dr. Emil Pop
vice-prezident.

Nicolae Marcu
secretar.

Anunţ.

Cursurile „Şcoalei pentru economia şi industria de casă“, (Sibiiu, Berggasse Nr. 9), susţinută de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“, se încep la 1 Septemvrie n. Instrucţiunea secţiunii economice cuprinde: *a*) învăţământ practic: pregătirea bucatelor, conservarea poamelor şi legumelor, spălatul şi călcatul rufelor, confecţionarea rufelor etc.; *b*) învăţământ teoretic: economia de casă, contabilitatea etc. Instrucţiunea secţiunii industriale cuprinde: cusut, croit, împletit cu maşina, tors şi ţesut.

Informaţiuni se pot primi dela

Direcţiunea „Şcoalei pentru economia şi industria de casă“.

Voci din public.

Declaraţiune.

Precum se vede din „Telegraful Român“ nr. 66 a. c., în careva număr din „Revista Preoţilor“ din Timişoara din anul acesta s'a publicat o corespondenţă sub titlul: *„4000 de coroane, odată! Cine dă mai mult? Pentru o protopopie“.*

Fiindcă sunt bănuit, că *eu* aş fi scris şi trimis corespondenţa aceea spre publicare în foaia amintită, — declar următoarele:

1. Nici nu am scris, nici nu am trimis *eu* corespondenţa aceea cuiva spre publicare, chiar nici ştire nu am avut despre ea, până când n'a fost reprodusă şi combătută în „Telegraful Român“.

2. Nu consimt şi nu mă identific de loc, nici cu forma, nici cu cuprinsul ei, fiind ea plină de acuse nemotivate la adresa superiorităţii mele bisericeşti, despre care eu nici presupune nu pot astfel de fapte incorecte.

3. Pentru restabilirea păcii şi încrederii reciproce, deoparte între preoţii tractului din care fac parte, iar de altă parte între preoţi şi autoritatea superioară bisericească, — rog pe calea aceasta pe onorata redacţiune dela „Revista Preoţilor“ să binevoiască a descoperi cu numele pe autorul corespondenţei respective, pentru ca să nu fie bănuiţi oameni nevinovaţi, făcându-li-se neplăceri fără nici un motiv.

4. Protopopiat cu numele Lăpuş nici nu esistă în arhidieceza noastră, ci numai în dieceza gr. cat. română a Gherlei.

Protopopiatul gr.-ort. român, ce se compune din comunele din jurul Lăpuşului unguresc, să numeşte Cetatea de piatră. Apoi cunoscând eu bine spiritul de bunăvoinţă, precum şi dragostea şi respectul ce-l are preoţimea noastră, nu numai din tractul, ci din întreaga arhidieceză, faţă de autorităţile noastre bisericeşti, precum şi între sine, — nici nu cred, că s'ar afla în sinul ei vre-un preot atât de mult uitat de sine, şi cu atât mai puţin conştient, care să fie capabil a ridica astfel de acuse nemotivate în contra cuiva şi cu atât mai puţin în contra autorităţii bisericeşti. — Deci, eu sunt aplicat a crede, că „Revista Preoţilor“ a fost trasă pe sfoară de careva străin răutăcios, ca să ne facă greutăţi la alegerea de protopresbiter, urmărind scopuri păgubitoare pentru biserica noastră.

5. Rog să le ia toate acestea la cunoştinţă „Revista Preoţilor“, în urma chemării ce o are chiar şi după numele ce-l poartă.

Cupşeni, la 8/21 Iulie 1912.

Augustin Cupşa
par. gr.-ort. rom.

NOUTĂŢI.

Deputat congresual. In cercul electoral al Iliei a fost ales deputat din cler la congresul naţional bisericesc dl Dr. *Ioan Stroia* protopresbiter al tractului Sibiiu.

*

Mănăstire nouă. Vineri, în ziua sfântului proroc Ilie, a fost pusă piatra fundamentală la mănăstirea ce se ridică lângă isvorul Miron din dieceza Caransebeşului. Raport amănunţit despre decurgerea serbării vom da în numărul viitor.

*

Nou protopop. La alegerea de protopop în Chişineu, dieceza Aradului, a fost ales cu majoritate de 44 voturi preotul din Pecica *Dr. Dimitrie Barbu.* Candidaţi mai erau preoţii Petru Marşeu şi Alexe Popovici.

*

Moştenitorul de tron al României la Tuşnad. Principele Ferdinand, însoţit de principesele Elisabeta şi Maria, au făcut Luni o excursiune mai lungă cu automobilul, şi au vizitat şi băile dela Tuşnad. Oaspeţii români ai băilor au făcut ovaţiuni însufleţite familiei princiare.

*

Caz de moarte. In Viena a murit profesorul universitar *Dr. Edmund Neusser*, în etate de 60 de ani. A fost unul dintre reprezentanţii de frunte ai şcolii de medicină din Viena şi celebru în diagnosticul boalelor interne.

*

Tragere la ţintă. Sâmbătă în 10 August se vor ţinea trageri comune la ţintă de regimentul de infanterie nr. 31 din Sibiiu şi de o baterie a garnizoanei noastre. Tragerea va avea loc între orele 6 şi 10 nainte de ameazi pe locul sud-vestic dela Ocna.

*

† **Ioan Suciu** paroh gr. or. român în Bogata-Olteană a decedat în 9/22 Iulie a. c. la 8 oare seara, după scurte, dar grele suferinţe în etate de 64 de ani. Rămăşiţele pământeşti au fost depuse spre vecinică odihnă Miercuri în 24 Iulie n. s. c. la 2 oare p. m. în cimiteriul bisericei gr. ort. din Bogata-Olteană. Odihnească în pace!

*

O regină modestă. Din Madrid se scrie, că un ziar din San Sebastian a publicat un apel de contribuiri pentru un monument, ce ar fi să se ridice în onoarea reginei-mame Maria Cristina din Spania. Auzind regina-mamă despre acest apel, a adresat ziarului o scrisoare în care declară, că nu şi-a câştigat nici un merit pentru a fi sărbătorită prin înălţarea unui monument. Dacă însă direcţiunea ziarului, în loc de monument se va îngriji de clădirea unui azil pentru copii de pescar, şi va colecta bani în acest scop, regina-mamă este gata a contribui cu o sumă considerabilă. Scrisoarea reginei a fost primită cu simpatii, şi în câteva zile s'a adunat o sumă atât de mare, încât proiectatul azil se va putea clădi cât mai curând. Maria Cristina, cum se ştie, e arhiducesă austriacă.

*

Vlaicu la Vârşeţ. Primim următoarele: Duminecă în 11 August st. n. va sbura la Vârşeţ şoimul Carpaţilor, fala neamului, Aurel Vlaicu. Se fac pregătiri întinse pentru a serbători în mod demn aceste momente înălţătoare, menite a turna însufleţire în sufletele Românilor din acele părţi şi de a stârni admiraţia şi respectul străinilor faţă de această nouă afirmaţie a triumfătorului geniu românesc. Din Oraviţa, din Biserica-albă, din Panciova şi din jurul acestor centre precum şi din jurul Vârşeţului se anunţă cu duimul participarea la sborul lui Vlaicu. Nu ne îndoim astfel, că vom avea ocaziunea să vedem toată ţărănimea noastră şi conducătorii ei participând cu entusiasm la aceste clipe de serbătoare. Programul detaiat se va publica zilele acestea. Pentru desluşire, a se adresa biroului permanent, la adresa dlui Dr. Nicolae Imbroane, Vârşeţ (Versecz).

*

Reuniunea notarilor din comitatul Sibiiului îşi va ţinea adunarea generală Vineri în 16 August n. la orele 8 dimineaţa în sala mare de şedinţe din casa comitatului.

*

Pentru ziua numelui. Membrul onorar al Reuniunii meseriaşilor sibieni, dl Pantaleon Lucuţa, căpitan c. şi r. în penziune etc., răscumpărând felicitările pentru ziua numelui său, a binevoit a dărui cor. 10 la fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al numitei Reuniuni.

*

Un colier preţios. Săptămâna trecută s'a licitat în Lisabona colierul fostei regine Maria Pia. Colierul are 324 de mărgele şi s'a vândut cu 320 de mii de franci, daţi de o firmă din Germania.

*

Descoperitorul polului de sud. *Amundsen*, care a descoperit polul de sud, a sosit Mercuri în Cristiania şi a fost primit în audienţă de regele.

*

Pe jos din Budapesta la Berlin. Membrul unei reuniuni de sport din Budapesta, Ludovic Klein, a făcut rămăşag pe *trei mii de coroane*, că în treizeci de zile va merge pe jos din capitala ţării până la Berlin. A percurs drumul acesta în 27 de zile, şi astfel a câştigat rămăşagul. Pe zi a făcut cam 60 de kilometri.

*

Adunare de studenţi. In primele zile din August s'a ţinut în Laibach congresul studenţilor croaţi şi sloveni. Au luat parte un mare număr de tineri, sosiţi din Croaţia, Austria, Boemia şi Polonia.

*

Accidentele pe străzile Parisului. Din 1 Mai până în 5 Iulie au fost călcaţi şi răniţi pe străzile Parisului 441 de oameni: în termin mediu pe zi 12 persoane. Majoritatea accidentelor este produsă de automobile, şi anume în 248 de cazuri. Rănirile uşoare nu sunt cuprinse în cifrele de mai sus.

*

Congres. In anul viitor se va întruni la Berlin un congres chinematografic, la care vor participa proprietarii de teatre chinematografice, industriaşii de filme, reuniunile învăţătoreşti, conducătorii aşezămintelor de ştiinţe, presa ş. a.

*

Răsbunarea doctorului. „Crezi dta, dle doctor, în sinapism (cataplasmă de muştar)?“ — „Negreşit, cred. Este un remediu foarte bun şi-l prescriu totdeauna pentru pacienţii prea sensibili, când noaptea mă deşteaptă fără trebuinţă din somn“.

*

Mortalitatea copiilor. Conform datelor mai nouă, în 1910 s'au născut în Ungaria 644.000 de copii, şi au murit înainte de a ajunge vârsta de un an 125 000. Perderea suferită este nespus de mare. După socoteală internaţională adoptată, cheltuelile întrebuinţate pentru un copil mai tinăr de un an fac în termin mediu o sută de coroane; astfel moartea celor 125.000 de copii însemnează şi o perdere în bani de 12,500.000 coroane. Cauza principală a marei mortalităţi este puţinătatea, sau mai exact lipsa totală a cunoştinţelor igienice în clasa de jos a poporaţiunii.

*

Republice de copii. Ziarele engleze scriu, ca la propunerea cunoscutului sociolog englez George *Montagu* se vor organiza la toamnă în provincia Dorset câteva republice conduse de copii, şi anume cu scop de educaţiune pentru copiii, cari au comis acte punibile. Copiii îşi aleg un preşedinte din mijlocul lor şi îşi aduc ei înşişi judecata; ear pedeapsa ş'-o fac în institutele de corecţiune ale republicei. Montagu afirmă, că sistemul a reuşit în America, şi că guvernarea de sine are o bună înrâurire asupra copiilor: mulţi criminali minoreni au revenit la calea cea bună în asemenea republice.

*

Memorie perdută şi recâştigată. Intr'una din zile dispăruse fără urmă doamna Elisabeta Anthoni din Filadelfia. Timp de patru ani a pribegit între străini, fără să-şi aducă aminte nici de bărbatul său nici de cunoscuţi: într'un mod până acum neexplicabil îşi pierduse cu desăvârşire memoria. Zilele acestea în sfârşit femeea a fost găsită în Baltimore. — Din ziua în care a dispărut, 5 Februarie 1908, familia sa a cheltuit mii de coroane, ca s'o regăsească. Cheltueala a rămas zadarnică, şi lumea credea că i s'a întâmplat vreo nenorocire. Bărbatul său a murit lovit de apoplexie şi în credinţă că soţia sa a fost omorâtă. Doamna Anthoni a cetit în ziarele din Baltimore ştirea despre moartea bărbatului său; şi deodată şi-a recâştigat memoria. Nenorocita femee abea acum a fost în stare să anunţe fiului său, că trăeşte.

*

Ninsori în timp de vară. In mai multe ţinuturi ale Rusiei a nins greu în 31 Iulie. In părţile Carsului a căzut atâta zăpadă, încât s'au înecat pe un câmp 900 de oi.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe sama meseriaşilor români al Reuniunii sodalilor români din Sibiiu, au mai dăruit: Ioan Angel, grădinar şi soţia sa Elena n. Albu, 50 bani, Gustav Stuchlich, pleuar, încheiând contract cu mai mulţi învăţăcei din Munţii apuseni cor. 2·50; Zaharie Aron, măestru cismar şi soţia sa Ana, cor. 1, Ioan Predovici, paroh (Amnas), soţia sa Maria şi copiii lor Alexandru, Elena şi Lucreţia, 50 bani, Axente Chirca, măestru pielar, 1 cor.; George Pleşa, sodal pantofar (Cluj), 20 bani, Nic. Suciu, măestru pantofar (Zlaşti), 1 cor., ambii elevi ai cursului de pantofărie, Ioan Manta, jun. paroh (Gurariului), soţia sa Eugenia n. Stănilă şi fiul lor Mircea, 1 cor. şi Miorica Tordăşianu 30 bani.

*

Teatru în Zerneşti. Tinerimea română din Zerneşti invită la producţiunea teatrală-muzicală, împreunată cu dans, ce o va aranja sub patronajul Doamnei Elena Dr. I. Meţianu, Duminecă în 29 Iulie st. v. (11 August st. n.) 1912, în sala Hotelului comunal din Zerneşti. Se va reprezenta „Doctorul fără voie“, comedie în 3 acte de Molière. Inceputul la 7 şi jum. ore sara. Preţul de intrare: loc I. de persoană 2 cor.; loc II. 1·50 cor.; loc III. 1 cor.; loc de stat 60 bani, galerie 40 bani. Venitul net este destinat „Fondului Reuniunii Femeilor române“ pentru înfrumseţarea bisericilor gr.-or. române din Zerneşti.

*

Mulţămită.

In numele meu şi al rudeniilor mele mulţămesc tuturor acelora, cari au binevoit să-i dea tatălui meu răposat, *Ioan Suciu*, fost preot în Bogata Olteană, cinstea din urmă, petrecându-l la locul de vecinică odihnă. Le mulţămesc în special mult onoraţilor domni preoţi, cari au binevoit a celebra gratuit serviciul funebru al colegului lor, adormit în Domnul.

Bogata-Olteană, 4 Aug. n. 1912.

Dr. Traian Suciu
profesor.

Poşta redacţiei.

Dlui Ioan Neagoe, paroh, Geomal. Ceteşte *Poşta Redacţiunei* din numărul 62 şi 73.

Dlui Pompiliu Luca, învăţător, Beia. Vă dăm acelaş răspuns.

Dlui L. Chirilă, Ofenbaia. In numărul viitor.

Oficială.

Pentru a putea încheia socotelile despre dotaţia clerului dela stat pe Sem. II. 1912., On. parohi sunt recercaţi a trimite, fără amânare, chitanţele „Oficiului cassei arhidiecesane“.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea petrecerii poporale din 1/14 Iulie suma întratelor a fost *289 cor. 90 fil*; ear cheltuelile 135 cor. 65 fil., deci a remas un *venit net de 154 cor. 25 fileri*, care conform destinaţiunii s'a distribuit: Pentru repararea turnului dela biserica gr.-or. română din Zlatna 77 coroane, ear läditei dela aceeaş biserică 77 cor. 25 fileri. — Primească pe această cale toţi marinimoşii contribuenţi cele mai sincere mulţămiri. Au contribuit următorii: dnii Iuliu Albini 5 cor., A. Popescu, I. Codruţ, Scrobote V., M. Albini, — Grünberger I., Lobstein A. cu câte 2 cor. şi R. Albini, M. Popescu şi P. Onea cu câte 1 cor. — Suprasolviri au intrat dela următorii: domnii E. Başa 5 cor; Dr. I. Ricea şi V. Damian 4 cor. St. Păsculeţ, — Trölhan I., şi Goldberger M. câte 3 cor., grupul dnilor ingineri hotarnici din loc şi jur 10 cor., — I. Nicola, — I. Montani, — Crişan, Iuliu Pop, şi Müller câte 2 cor. — P. Tanislav, I. Morariu, R. Corpade, U. Rof, I. Berbenţan, G. Almăşan M. Ţifu, St. Danilă, St. Fila, G. Presecan, N. Costea, P. Duca, I. Aron, Henning, Kolonics L., Lengyel, B. Popescu, Gongolea B, G. Tanislav. P. Feneşer, I. Moldovan Benkö K. şi I. Bungărzean câte 1 cor. şi P. Petringenariu 40 fil. *Comitetul aranjator.*

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 321/1912. Of. pprezbit. (240) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala elementară confesională gr.-or. română din parohia **Negrilești** prin aceasta să publică concurs cu termin de 30 zile, computat dela apariția acestui concurs în „Telegraful Român.“

Dotațiunea împreunată cu acest post este salar anual 1000 coroane, din cari 300 cor. dela biserică și 700 cor. din ajutor de stat, promis deja a se asigna pe numele învățătorului care va fi ales, — cvartir natural în edificiul școlar nou, grădină ori relut și lemne de foc.

Cvincvenaliile să vor acoperi din ajutor de stat fără privire la serviciul de aici ori din alt loc.

Alesul învățător este îndatorat a propune și religiunea. a instrua pe elevii din școala de toate zilele și din cea de repetițiune în cântările bisericești și a cânta cu ei în Dumineci și sărbători.

Concurenții au a și așterne rugările instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Deș în terminul deschis și, cu prealabila incunoștințare a mea, a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserica parohială pentru a cânta și a se face cunoscuți poporului.

Deș, 18 Iuliu, 1912.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. Deș în conțelegere cu comitetul parohial conpetent.

Teodor Herman
protopresbiter.

Nr. 7349/1912 alisp. szám. (241) 1—1

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyénél ujan rendszeresitett és évi 600 K. kezdöfizetéssel 320 lakpénzel és 94 K. 79 f. ruházatti átalánynyal egybekötött levéltári hivatalszolgai állásra, valamint ennek betöltésével esetleg megüresedö és évi 600 K. kezdöfizettéssel, lakpénzzel és ruházati átalánynyal javadalmazott **hivatalszolgai állásra** pályázatott hirdetek.

Pályázni ohajtokat felhivom, hogy szabályszerüen felszerelt kérvényeiket **1912. évi augusztus hó 31 én** hozzám annál is inkább nyujtsák be, mivel a később érkező kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

Nagyszeben 1912 évi julius hó 31-én.

Fabritius
alispán.

Nr. 843/1912 pp. (234) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din comuna **Panic** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. din repartiție dela popor solvite în 4 rate 3 lunare, 400 cor. întregire dela stat, ce se va exopera, cvartir liber în edificiul școalei, lemne de foc și grădină de legume.

Cvincvenalele se vor solvi numai după 5 ani de funcțiune la această școală.

Concurenții au să-și aștearnă suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Cluj, la 12 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 615/1912. (229) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea unui post învățătoresc la școala confesională gr.-or. română din **Sighișoara** să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar anual 1100 coroane în rate lunare anticipative din cassa bisericii, trei stângini de lemne de stejar pentru încălzit, cvartir în edificiul școalei și $^1/_4$ de jugăr de grădină. Cvincvenalul numai după un serviciu de cinci ani la această școală.

Invățătoriul ales va fi dator a ținea strană la utrenie în mod perondător cu ceilalți doi învățători, iar la sf. liturgie să cânte cu copiii de școală fără altă remunerație.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vre-o Dumінecă sau Sărbătoare în biserică, spre ași arăta desteritatea în cântări și tipic, și a face cunoștință cu poporul, iar petițiile concursuale instruite conform normelor din vigoare, să le trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sighișoara, în 7/20 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 490/1912. (225) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională din **Blașfalăul de jos,** tractul Bistriței se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental de 1000 cor. și anume 600 cor. din repartiție dela popor, iar 400 cor. se vor cere întregire dela stat pe baza documentelor celui ales. — Cortel în natură. — Grădină. — Pentru conferințele învățătorești 12 cor., iar paușal scripturistic 10 cor. Pentru lemne de foc din care este a se încălzi și școala 48 cor.

Alesul este obligat a instrua atât în școala de toate zilele, cât și în cea de repetiție și a cânta cu elevii și adulții în Dumineci și sărbători liturgia în biserică, apoi va conduce școala de pomărit.

Reflectanții la acest post își vor înainta rugările instruate cu documentele de lipsă în terminul indicat la oficiul protopresbiteral gr.-or. în Besztercze — Bistrița și în vre o Dumінecă sau sărbătoare se pot prezenta în comună spre ași arăta aptitudinele și a face cunoștință poporului.

Bistrița — Besztercze, 1/14 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter.

Nr. 324/1912 protop. (233) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești vacante din comunele bisericești mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. **Ernea**, cu salariu fundamental de 1000 coroane, și anume: 800 cor. dela comuna bisericească din repartiție, iar 200 cor. din fondurile arhidiecesane dimpreună și cvincvenalele ce se vor socoti numai după serviciul de 5 ani prestat la această școală, cvartir și grădină în natură.

2. **Păucea,** cu salariu fundamental de 1000 coroane, și anume: 400 cor. dela comuna bisericească, din repartiție 200 cor din fondurile arhidiecesane, iar pentru 400 cor. și cvincvenalele recerute se va cere ajutor dela stat, pe baza documentelor învățătoriului ales. Relut de cvartir și grădină.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au ași așterne rugările lor concursuale instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis, îndatorați fiind cei aleși a conduce la biserică copiii în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei sf. liturghie, iar la trebuință a cânta și la utrenie și a se prezenta poporului în biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Mediaș, în 10 Iulie 1912.

Oficiul protopopesc gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 640/1912 prot. (223) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională gr.-or. română din comuna **Ilimbav**, protopresbiteratul Agnitei, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundametal 1000 cor., dintre care 520 cor. dela stat, 400 cor. dela comuna politică, 80 cor. din aruncul de 5% după darea directă dela credincioșii bisericei; cvartir în natură în edificiul școalei de azi, care după zidirea școalei celei nouă va rămânea întreg ca locuință de învățător; grădină în natură. Cvincvenalele de câte 100 cor., trei sunt deja asigurate dela stat. La I. și II. cvincvenal mai contribue poporul cu câte 100 cor. Cvincvenalele se vor socoti însă numai după serviciul prestat la această școală. Invățătoriul ales e obligat să instrueze băieții în cântările liturgice și să cânte cu ei în biserică în Dumineci și sărbători.

Se notează că concurenții cari vor avea desteritatea de a cânta la serviciul divin, vor fi preferiți. De aceea se recere ca să se prezinte în vre-o Dumінecă sau sărbătoare la serviciul divin spre a-și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Doritorii de a ocupa acest post să înainteze la oficiul protopopesc subsemnat rugările lor instruite cu estras de botez, atestat despre studiile premergătoare, absolutor de pedagogie și diploma de învățător, eventual și alte documente recomandătoare.

Agnita, în 3 Iulie 1912.

In înțelegere cu comitetul parohial.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 639/1912. (189) 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh devenit vacant prin moartea parohului Ioan Popp din parohia de cl. III. **Ozun** cu filiile **Beșinău, Comolău Eresztevény, Laborfalu, Réty** și **Sântion** cu **Lunca** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea ajutoriului dela stat, având a da jumătate văduvei numai până în 10 Nov. a. c.

Dela concurenți se pretinde a ști limba maghiară perfect și a cerceta filiile spre a vedea distanța.

Concurenții vor avea a se prezenta cu încuviințarea protopresbiterului în vreuna din Dumineci sau sărbători în Ozun (Uzon, unde este și stațiune de cale ferată) spre a cânta, cuvânta, celebra, înaintânduși documentele recerute în terminul prefipt subsemnatului în Bereczk, comitatul Háromszék.

Brețcu, 4 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Treiscaunelor, în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 429/1912. (228) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc la școala noastră confesională din **Vima mare** (Tordavilma), protopresbiteratul Cetății depeatră, să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

600 cor. din repartiție dela popor;

400 cor. din ajutorul dela stat, care se va cere pe baza documentelor celui ales; grădină, cvartir corespunzător în edificiul școalei și 2 stângini lemne de foc.

Cvincvenalele se vor cere dela stat.

Invățătoriul ales se îndatorează, — fără altă remunerație specială, — a conduce și a cânta cu elevii la sf. liturgie în Dumineci și sărbători formând cu ei cor bisericesc precum și a provedea învățământul în școala de repetiție.

Reflectanții la acest post să și înainteze rugările concursuale instruate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și să se prezinte în comună și biserică pentru cunoștința poporului.

Lăpușul-unguresc, la 6 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Cetății-de-peatră în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Andrei Ludu
adm. protopop.

Nr. 591/1912. (232) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de al treilea învățătoriu (învățătoare) dela școala confesională gr.-or. română din **Drăguș**, protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului se escrie concurs cu terminul până în **2/15 August 1912**.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariul anual de 1000 coroane și anume 900 coroane ajutoriu dela stat, 100 coroane din cassa bisericei; cvartir și grădină în natură.

Doritorii de a ocupa acest post să-și subștearnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (poșta Avrig, Felek Szebenvármegye) până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Dumінecă sau sărbătoare la biserică spre a face cunoștință cu poporul și poziția locului de aici, observând, că edificiul școlar e nou.

Avrig, 10/23 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 8463 Bis. 1912. (230) 3—3

CONCURS.

Devenind din stipendiile dela stat de câte 1000 coroane anuale în vacanță doue stipendiii, pentru conferirea lor se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Concurenții vor avea a se pregăti în special pentru pedagogie și pentru studiile ajutătoare ale acesteia.

Cererile de concurs sunt a se înainta la consistoriul arhidiecezan însoțite de următoarele documente:

1. Carte de botez;
2. Testimoniu de maturitate;
3. Absolutor teologic;
4. Alte eventuale documente recomăndătoare.

Cererile intrate după espirarea concursului nu se pot lua în considerare.

Sibiiu, din ședința consitorului arhidiecezan ca senat bisericesc ținută la 10 Iulie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 819/1912 pp. (231) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din comuna **Bedeciu** prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1000 coroane salar din repartiție dela popor, cuartir liber în edificiul școalei, lemne de foc și 20 cor. relut de grădină.

Cvincvenalele se vor solvi numai după un serviciu de 5 ani la această școală.

Doritorii de a ocupa acest post, au aș așterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul indicat.

Cluj, 9 Iulie st. v. 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

O fetiță de școală

se primește la o familie de funcționar cu toată întreținerea. Bună îngrijire, ajutor la studiare se asigurează.

Adresa la administrația acestei foi.

(242) 1—3

Dentist

Virgil Muntean

Sibiiu, Strada Măcelarilor,

în fața cu Tipografia și Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 23—

Cărbuni de Petroșeni, Cărbuni pentru fauri, Kox de gaz

oferă trimiterea numai în vagon

Rudolf de Gardik, Sibiiu,

(95) 10— biroul în edificiul sanatorului.

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atențiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane și pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu prețuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de școală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

(411) 19—

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 26 Iulie (8 August) 1912. Nr. 79.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 302 M.

CONCURS.

Pentru trei burse (stipendii) vacante de câte 1000 coroane din fundaţiunea *Trandafil*, anume: una din arhidieceză, una din dieceza Aradului şi una din dieceza Caransebeş, — se publică concurs cu termin până la *15/28 August a. c.*

Cererile de concurs sunt a se instrua:

a) Cu estras de botez, pe care să fie indusă adeverinţa din partea parohului local, ori a protopresbiterului, că concurentul aparţine şi acum bisericei gr.-or. române din mitropolie.

b) Cu certificat — atestat — de sărăcie dela antistia comunală, vidimat şi de preotul local, ori de protopresbiterul concernent, despre starea materială şi socială a concurentului şi a părinţilor săi.

c) Testimoniul şcolastic din anul trecut şcolastic cu nota generală eminent —, conform dispoziţiilor actului fundaţional.

Cererile sunt a se adresa şi trimite Consistorului mitropolitan gr.-or. român în Sibiiu — Nagyszeben — până la terminul fixat.

Sibiiu, 19, Iulie (1 Aug.) 1912.

Consistoriul mitropolitan.

Nr. 8536 Bis.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de ***profesor de Istoria bisericească*** în secţiunea teologică a ***Institutului seminarial arhidiecezan*** teologic-pedagogic gr.-or. român din Sibiiu se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Concurenţii au a adresa în terminul deschis Consistorului arhidiecezan cererile lor de concurs instruite cu următoarele documente:

1. Carte de botez, din care să se vadă, că ei sunt Români din patrie de religiunea gr.-orientală.
2. Testimoniu de maturitate dela un gimnaziu din patrie.
3. Absolutor de teologie dela un institut teologic ortodox din patrie sau dela o facultate teologică ortodoxă din afară.
4. Diploma de doctor în teologie dela o facultate teologică ortodoxă sau diploma de profesor de istorie pentru gimnaziu.
5. Documente despre alte momente recomandătoare, precum eventuale scrieri sau opuri de specialitate edate în tipar din partea concurentului.

Sibiiu, din şedinţa Consistoriului arhidiecezan ca senat bisericesc ţinută în 10 Iulie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Chestia de naţionalitate şi Marea-Austrie.

(Fine.)

Nu mi-a fost intenţiunea să ating direcţia desvoltării raporturilor dintre Austria şi Ungaria în viitorul apropiat. Cu toate acestea din punctul de vedere al chestiei de naţionalitate din Ungaria, nu pot lăsa neapreciat proiectul lui Bauer, care astăzi cuprinde în sine părerea, mai mult inconştientă, decât resolută, a unor anumite cercuri înalte şi socialiste (din Austria).

După părerea mea punctul de vedere al lui Bauer e utopic, şi anume, nu din motivul că e îndrăsneţ, ci pentrucă e isvorât din o mulţime de premise dictate de fantasie şi din o precumpănire prea subiectivă a împrejurărilor, scoase din o concepţie hiperimperialistă şi hipermilitaristă. Obiecţionările mele sunt următoarele:

a) E curată naivitate a atribui o importanţă atât de mare teritorului vamal independent. Dacă în Ungaria ar esista condiţiunile industrialisării în măsură aşa de mare, cum crede Bauer, atunci desvoltarea ar putea fi *accelerată* prin măsuri meşteşugite, dar la nici un cas nimicită. Astăzi de es., fiecare om nepreocupat din Ungaria ştie, că mijloacele cele mai puternice pentru desvoltarea industriei maghiare ar putea să fie o politică agrară în stil mare, o reformă dreapta de dare şi o corectă politică de comunicaţiune, iar nu teritoriul vamal independent; deci tot lucruri, cari aparţin esclusiv politicei interne.

b) Mă gândesc, că în loc de a se derima cu mâni stropite cu sânge independenţa economică maghiară, nu ar fi mai bine, dacă s'ar asigura în măsură mai potenţată piaţele din Balcani pe seama industriei austriace? Las că industria austriacă are rol educativ destul de însemnat chiar şi pe teritoriul maghiar, supus industrialisării.

c) Bauer e socialist. Nu a auzit el deci nimica despre organisaţii internaţionale economice şi antimilitariste, despre organisaţii, cari după părerea multora vor face cu totul de prisos ori imposibile răsboaiele europene? Dar şi de altcum, ocuparea Ungariei prin miliţie ar putea să fie o aventură prea primejdioasă din punctul de vedere al — germanismului.

d) Oare de ce folos i-ar putea fi Austriei o Ungarie cucerită? Crede serios Bauer, că ar fi lucru cuminte, dacă senatul imperial, şi de altcum prea mare şi cu funcţionare greoaie, ar fi împedecat în activitatea sa şi prin resistenţa minorităţii maghiare, sdrobită cu forţa, nu în privilegii, ci în desvoltarea economică democratică?

e) Nu a auzit Bauer nimica despre greutăţile mereu în creştere ale chestiei slave, cari ne admoniază, că desvoltarea din viitor avem să o căutăm, nu în o monarhie unitară, ci în direcţia — trialismului?

f) Nu a auzit Bauer nimica despre planul unei uniuni vamale în mijlocul Europei şi peste tot despre unificarea vieţii economice pe basa schimbului liber de mărfuri, şi nu s'a gândit, că dacă se va realisa planul, politica răsboinică vamală, despre care vorbeşte, vine aruncată între vechituri?

g) Nu a făcut Bauer constatarea, că sub vălul luptelor naţionaliste stau ascunse mii de fire economice, istorice şi de organisaţie, toate legate de statul ungar, şi că o industrialisare a ţării ar fi de mare folos şi naţionalităţilor asuprite? Iar dacă Austria ar nimici cu forţa aceasta întărire economică, nu se gândeşte Bauer, că sentimentele naţionalităţilor noastre încă s'ar putea schimba în mod esenţial faţă de Austria? Crede, că se pot uita uşor esperienţele epocei lui Bach şi ale absolutismului? Şi aceea ce a fost cu neputinţă a se face atunci, cu o ţară slăbită, fără putere, indiferentă, aparţinătoare aşa zicând evului mediu, — să se poată face oare acuma cu uşurinţă, după jumătate de secol de colosală desvoltare economică, de întărire a capitalismului şi de muncă culturală? Numai din motivul, că naţionalităţile s'au deşteptat mai bine la conştienţă? Dar s'a deşteptat şi maghiarimea, în măsură şi mai mare!..

h) Şi fiindcă aşa cere utopia sa voluntară, Bauer ridică Austria de odată la rangul de stat democratic, de model în privinţa libertăţilor naţionale şi a deşteptăciunei, iar Ungaria e aruncată tot mai bine în mocirla asupririi naţionalităţilor, a despoierii ţărănimei şi a muncitorimii. Pe ce-şi basează Bauer concepţia aceasta? Nu a cetit, nu a auzit nimica despre faptul, că însăşi domnia nemeşască maghiară a staturilor, tare ca osul, a fost în stare să supraliciteze, cu privire la cerinţele liberale, centralismul dela Viena, care-şi uitase de tradiţiile absolutismului seu înaintat, fiindcă numai aşa a putut câştiga pe partea sa cetăţănimea şi ţărănimea? Şi nu se gândeşte, că democraţia maghiară, care tot mai bine şi mai puternic

---

FOIŞOARĂ.

Dela Academia Română.

Concursuri pentru premii. 1912.

A. Premii pentru cărţi publicate.

I. Premii generale.

1. *Marele premiu Năsturel*, de 12.000 lei se va da în sesiunea generală din 1913, unei cărţi scrise în limba română, cu conţinut de ori ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1909 până la 31 Decemvrie 1912.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei în 15 exemplare a cărţilor propuse pentru acest premiu este până la 31 Decemvrie 1912.

2. Premiul Năsturel de 4000 lei se va da în sesiunea generală din anul 1914, unei cărţi scrise în limba română cu conţinut de ori ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie până la 31 Decemvrie 1913.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei în 15 exemplare a cărţilor propuse la concursul acestui premiu este până la 31 Decemvrie 1913.

3. Premiul Asociaţiunii craiovene pentru desvoltarea învăţământului public, de 1500 lei se va da în sesiunea generală din 1914, pentru cea mai bună carte didactică în limba română dintre cele tipărite dela 1 Ianuarie 1911 până la 31 Decemvrie 1913.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei în 15 exemplare a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Decemvrie 1913.

II. Premiile secţiunii literare.

4. Premiul Demostene Constantinide, de 4000 lei, se va da în sesiunea generală din 1914, pentru o scriere de literatură, de filologie sau de artă, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1911 până la 31 Decemvrie 1913.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Decemvrie 1913.

5. Premiul Eliade-Rădulescu, de 5000 lei, se va da în sesiunea generală din 1915, pentru o scriere de literatură sau de filologie, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1911 până la 31 Decemvrie 1914.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei în 15 exemplare a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Decemvrie 1914.

6. Premiul Adamachi de 5000 lei (divizibil), se va da în sesiunea generală din 1915 pentru scrieri de literatură sau de filologie cu cuprins moral (în înţelesul că sunt escluse numai scrierile contrare moralei), cari se vor judeca mai meritorii printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1912 până la 31 Decemvrie 1914.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei în 15 exemplare a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Decemvrie 1914.

III. Premiile secţiunii istorice.

7. Premiul Adamachi de 5000 lei (divizibil) se va da în sesiunea generală din 1913, pentru scrieri istorice, economice, juridice, filosofice, de cuprins moral (în înţelesul că sunt escluse numai scrierile contrare moralei), cari se vor judeca mai meritorii printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1910 până la 31 Decemvrie 1912.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei în 15 exemplare a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Decemvrie 1912.

8. Premiul Eliade-Rădulescu de 5000 lei se va da în sesiunea generală din 1913 pentru scrieri istorice, economice, juridice, filosofice, cari se vor judeca mai meritorii printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1909 până la 31 Decemvrie 1912.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei în 15 exemplare a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Decemvrie 1912.

9. Premiul Demostene Constantinide de 4000 lei se va da în sesiunea generală din 1915 pentru o scriere socială sau istorică, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1912 până la 31 Decemvrie 1914.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei în 15 exemplare a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Decemvrie 1914.

10. Premiul Adamachi de 5000 lei (divizibil) se va da în sesiunea generală din 1916, pentru scrieri istorice, economice, juridice, filosofice, de cuprins moral (în înţelesul că sunt escluse numai scrierile contrare moralei), cari se vor judeca mai meritorii printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1913 până la 31 Decemvrie 1915.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei în 15 exemplare a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Decemvrie 1915.

IV. Premiile secţiunii ştiinţifice.

11. Premiul Demostene Constantinide, de 4000 lei se va da în sesiunea generală din anul 1913, pentru o scriere cu conţinut ştiinţific, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1910 până la 31 Decemvrie 1912.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei în 15 exemplare a cărţilor propuse se formează, cum şi partidul independist, ameninţat în esistenţa sa, poate să înceapă o asemenea politică cuminte, faţă, nu numai de ţărănii maghiari, de proletariatul de prin fabrici, ci şi faţă de naţionalităţi? Nu a băgat de seamă, că şi până acuma s'a întâmplat aşa ceva, luptând partidul independist împreună cu democraţia socială pentru votul universal, pe când Viena şi speriaţii aliaţi ai ei, feudalii maghiari, îşi ţin de cea mai importantă misiune urcarea sarcinilor militare? Nu cunoaşte pilda din Anglia şi din Belgia, unde democratizarea treptată a vieţii politice şi industrialisarea ţării a dus la deslegarea pacinică a chestiei de naţionalitate?

Nu afirm, că cu contraargumentele acestea am măturat de tot proiectul lui Bauer, dar sper, că am arătat uşurătatea şi nesocotinţa cu care a fost compus. Dela un cugetător socialist am putea să aşteptăm, ca să privească viaţa popoarelor din puncte de vedere, deşi nu mai umanitare, cel puţin mai largi, iar nu să o considere de apendice a vreunui regat, creat din mila lui Dumnezeu. Să nu uităm, că în treizeci de ani se poate schimba harta Europei şi militarismul poate da faliment pe întreaga linie. Cucerirea terenului din partea sindicalismului francez şi esperienţele făcute cu greva dela căile ferate din Anglia, nu sunt evenimente indiferente din punctul de vedere al problemei, care ne preocupă.

Fie însă ori şi cum, fapt neîndoios e, cumcă argumentarea lui Bauer e o lecţie, care nu poate fi desconsiderată din partea şoviniştilor maghiarisători cu forţa, şi ea dovedeşte în mod foarte elocvent, că Ungaria nu va fi în stare să păşască, în contra Austriei, cu serioasă gândire şi destulă greutate, nu numai în răsboirile curuţeşti, dar nici în chestiile serioase economice de interes vital, — până ce la Viena se va putea crede, că în dosul pretensiunilor maghiare stă numai o domnie răstrânsă de clase, care uşor poate fi sdrobită prin mobilizarea naţionalităţilor.

De aceea afirm, că chestia de naţionalitate e pentru democraţia maghiară şi pentru independenţa statului punctul arhimedic, şi că fără deslegarea ei, întregul parlamentarism maghiar e numai o constituţie de carton. Şi ea *poate* fi deslegată! Cred că am arătat, pe lângă toate greutăţile resolvării, posibilitatea şi direcţia, în care s'ar putea încerca resolvarea.

Concluzia aceasta mi-o întăreşte părerea unui privitor obiectiv şi cu minte ageră din străinătate, a lui Louis Eisenmann, care în urma studierii temeinice a raporturilor ungare şi austriace scrie astfel:

„Dispoziţiile legii de naţionalitate maghiare ar fi atins pe deplin scopul visat de Deák şi Eötvös: nu maghiarisarea întregei poporaţiuni, numită „nebunie“ din partea lui Eötvös, ci prefacerea ei în tot atâţa cetăţeni loiali ai statului; nu o unitate chimerică de limbă, ci o unitate sinceră de *patriotism*; nu o unitate formală esternă, ci o *unire*“...

De ce n'ar putea să se supună de nou şi cu mai mare succes democraţia maghiară unei munci, pe care o fracţiune liberală a staturilor maghiare a început-o cu atâta însufleţire nobilă, dar în urma puterilor slabe cetăţeneşti de atunci, — cu atât de puţin — sporiu?!.

---

pentru concurs, este până la 31 Decemvrie 1912.

12. Premiul Adamachi de 5000 lei (divizibil) se va da în sesiunea generală din 1914, pentru scrieri cu conţinut ştiinţific în înţelesul ştiinţelor esacte (matematică, fisică, chimie, istorie naturală, geografie, medicină, inginerie, industrie şi ştiinţele aplicate în general), cari se vor judeca mai meritorii printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1911 până la 31 Decemvrie 1913.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei în 15 exemplare a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Decemvrie 1913.

13. Premiul statului Lazăr de 5000 lei se va da în sesiunea generală din 1914, pentru o scriere cu conţinut ştiinţific, în înţelesul ştiinţelor esacte (matematică, fisică, chimie, istorie naturală, geografie, medicină, inginerie, industrie şi ştiinţele aplicate în general), care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1912 până la 31 Decemvrie 1913, sau pentru cea mai importantă invenţiune ştiinţifică făcută dela 1 Ianuarie 1912 până la 31 Decemvrie 1913.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei în 15 exemplare a cărţilor propuse pentru concurs, este până la 31 Decemvrie 1913.

(Va urma).

O îndreptare.

In voluminosul op al ministeriului nostru de comunicaţiune, în care se cuprind şi se dau publicităţii, tot la câte zeci ani, toate *datele statistice*, adunate cu ocaziunea *recensământului*, eram numiţi până acuma, la rubrica *„limba maternă“* (anyanyelv), nu cu numirea noastră cea adevărată, ci *„Valahi“* (oláhok).

Cineva a fost făcut atent încă pe decedatul ministru de resort Hieronymi asupra ofensei ce se cuprinde pentru noi în această numire, dar respectivul nu a fost aplecat a o schimba, pe motivul, că „Valah“ (oláh) e numire *istorică* şi *tradiţională* a poporului român.

I s'a reflectat, că în legile mai nouă nu se găseşte numirea aceasta, ci cea corectă, vorbindu-se de es. în art. de lege IX dela 1868 despre „gör. kel. *román* metropolia“ (metropolia gr. ort. *română*). Şi dacă totuşi numirea istorică şi tradiţională ar fi cea folosită de organele guvernului, adecă *„oláh“*, atunci să se procedeze la fel şi faţă de alte naţionalităţi. Sârbii să fie numiţi *„Rácz“*, Nemţii *„Swáb“* nemzetiség, căci aceasta numire corespunde tradiţiei.

Murind Hieronymi, chestia a rămas în stadiul de mai nainte. Cu venirea domnului Lukács la conducerea ţării, acel cineva i-a comunicat şi acestuia părerile sale, şi domnul Lukács a aflat că cererea *e justă*, şi a promis că va griji să se facă îndreptarea dorită.

După cum suntem acum informaţi, actualul ministru de comunicaţiune, domnul *Beöthy*, a şi *ordonat* deja să se facă îndreptarea în acest înţeles, şi astfel, în noua carte, care va cuprinde datele statistice ale recensământului din urmă, nu vom mai fi trecuţi ca *„oláh-i“*, ci ca *„Románok“*.

Celce a intervenit la guvern în chestia aceasta, şi încă cu bun succes, a fost domnul Dr. *Emil Babeş*, advocat în Budapesta.

Românii ocupă teren...

Mica broşură a contelui Stefan Bethlen, despre cumpărarea de pământ a Românilor ardeleni în ultimii cinci ani, este un obiect de studiu în articole de fond, apărute în numerele mai nouă ale ziarelor sibiene „S. D. Tageblatt“ şi „Nagyszebeni Ujság“.

Ziarul săsesc atribue o deosebită importanţă „vorbirii atât de elocvente a cifrelor“, care dovedesc că ungurii „pierd tot mai mult teren“ în ţara Ardealului; şi la sfârşit le adresează atât lor, cât şi saşilor avertismentul suprem de *„memento“*.

Cu mult mai real şi mai obiectiv scrie de astădată ziarul maghiar sibian despre cele 180 de mii jugăre (pogoane) de pământ trecut din mână ungurească în mână românească. Autorul arată, că broşura de 36 pagini a contelui Bethlen, cu tot zelul său patriotic, este o lucrare *unilaterală*, pentru că se ocupă numai de cumpărările românilor, şi omite cu totul cumpărările de pământ făcute de saşi şi de unguri; „par'că în cinci ani, zice autorul, n'ar fi trecut nici o proprietate românească în mâna ungurilor sau a saşilor?!“

„Toate lucrările, zice acelaş autor, câte au apărut până acum despre stările din Ardeal, sunt tot atât de unilaterale!“

In astfel de împrejurări fireşte nici nu se poate stabili: ce fel de raport esistă în cumpărările de pământ ale naţionalităţilor.

După mai multe adevăruri crude, spuse compatrioţilor săi, scriitorul maghiar sfârşeşte afirmând, că cele trei comitate săcueşti din Ardeal se ţin cu mult mai bine, decât le presentă broşura contelui Bethlen, care însuşi este nevoit să mărturisească, cum unele date din cartea sa nu se întemeează pe fapte deplin sigure.

Confraţii dela „Tageblatt“ au prilej să cetească o mică învăţătură de a nu esagera realitatea lucrurilor.

Din dieceza Caransebeşului.

Punerea petrii fundamentale la mănăstirea dela „Izvorul Miron“.

Ziua de Sf. Ilie, 20 Iulie v., a fost una din cele mai însemnate zile ale vieţii culturale şi bisericeşti din eparhia Caransebeşului. In această sf. zi s'a pus adecă temelie unui lăcaş dzeesc, menit să aibă o importanţă capitală în viaţa religioasă a Românilor din părţile bănăţene şi din apropiatul Ardeal. E vorbă de mănăstirea, ce cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu voinţa noastră se va ridica falnică în preajma „Izvorului Miron“, izvor de tămăduire şi până acuma pentru mulţi credincioşi. Această mănăstire, ridicată în ţinutul poetic al comunei Româneşti, la poalele munţilor lângă izvorul dătător de viaţă, fără îndoială, va fi un nou focar de credinţă, care cu razele sale strălucitoare va lumina până în depărtări, chemând la sine miile de credincioşi, tămăduindu-i de boalele trupeşti şi întărindu-le sufletele în legea străbună. Importanţa ei va fi mare nu numai din punctul de vedere religios, ci şi din cel naţional. Ea va fi menită să strângă la sinu-i pe mulţi dintre creştinii noştri, cari până în zilele de astăzi pelerinau la mănăstiri streine de legea şi sufletul nostru, unde primeau învăţături, ce în efectele lor nu puteau fi decât dezastruoase pentru curăţenia legii noastre, a credinţei ortodoxe. Apoi contactul cu tot soiul de neamuri, adunate în aceste pelerinaje, participarea la convoaiele împestriţate, nu putea fi edificătoare pentru sufletul curat şi până acuma necorupt al Românilor.

De acum aceste neajunsuri au trecut; peste un an de zile vom avea mănăstirea noastră pe aceste plaiuri şi ea ca o mamă bună se va îngriji de toţi fiii ei.

Premiţând aceste, ca un cronicar fidel, mă voi năzui să dau tabloul desfăşurării sărbărilor, împreunate cu punerea petrii fundamentale.

Incă cu săptămâni înainte se vorbea despre această sărbătoare, aşteptându-se şi participarea Prea S. Sale Domnului Episcop. Dar P. S. Sa fiind ocupat cu sfinţirea altui lăcaş dzeesc, în alte părţi, n'a putut participa.

In urma ştirei, că va participa şi P. S. Sa, s'a aglomerat aici o lume imensă. Incă de Joi noaptea roiau trăsurile, cari până în ziua Sf. Ilie păreau a nu se sfârşi. Cei din apropiere veniau pe jos, iar alţii din depărtări cu trenul. Mulţimea umplea întinsul şes din jurul izvorului. Numărul ei se ridica la 6—7 mii.

La orele 8 şi jumătate soseşte Prea Onoratul Domn *Sebastian Olariu*, protopopul tractual, primit cu urale din partea credincioşilor.

Autorităţile sunt reprezentate prin Domnii: primpretor Ladislau Schönenfeld şi notarii Dobrov şi Gáll.

Domnul protopop iese întru întimpinarea preoţilor şi credincioşilor din comunele învecinate, cari veneau cu litiile, între cari era comuna Curtea, Margine, Breazova, Coşava, Glanda, Jupăneşti şi altele. La intrarea pe şesul de lângă izvor, răzbubuitul treascurilor cutremură văzduhul.

La ora 9 şi $^1/_4$ se începe serviciul divin, cu sf. liturgie, celebrată la un altar improvizat, construit minunat din frunză verde, tocmai în faţa izvorului. Serviciul e condus de protopopul tractual asistat de 24 preoţi.

Cucernicile lor glasuri se ridicau într'o sf. armonie spre cer, implorând îndurarea celui de sus. Prezenţa atâtor preoţi împrumuta un deosebit fast acestei sărbători. Aici puteai gusta farmecul slujbelor noastre, cari nu au pereche şi nu le poţi vedea la alte confesiuni.

Cântările au fost esecutate de corul ţăranilor din Curtea, condus de harnicul învăţător Ioan Caba. Despre acest cor s'a scris în mai multe rânduri, şi nici de data aceasta nu pot scrie altceva, decât că prin abnegaţie şi dor de muncă multe bune se pot face la noi. Dovadă şi acest cor. Cântările cele mai grele le esecută cu o uşurinţă ce te uimeşte. Avem forţe în popor, trebue să ştim însă cum să le cultivăm. Şi în această privinţă e măiestru, învăţătorul Caba, căruia i se cuvine toată lauda.

După terminarea sf. Liturghii, ascultată de miile de creştini cu cea mai mare evlavie, părintele Anghel din Coşava dă citire decisului episcopesc, prin care conducerea actului punerii petrii fundamentale e încredinţată Prea On. Domn protopop *Sebastian Olariu.*

Ceata preoţilor porneşte acum câţiva paşi spre locul designat pentru mănăstire. Actul aşezării petrii fundamentale începe cu sfinţirea apei punct la 10 şi jumătate. Lumea se strânge într'o ordine exemplară în jurul groapei, unde măiestrii şi-au început lucrul. După sfinţire, părintele Anghel citeşte actul de zidire, al cărui text e următorul:

„In numele tatălui şi al Fiului şi al sfântului Duh... Intru amintirea vizitaţiunii canonice, făcute de Preasfinţitul Episcop al de Dumnezeu scutitei eparhii a Caransebeşului, *Dr. Elie Miron Cristea*, în ţinutul Făgetului, în vara şi toamna anului 1911, şi întru reîmprospătarea şi cultivarea frumoaselor învăţături creştineşti, şi cetăţeneşti, sămănate de numitul arhipăstor în cele 49 comune cercetate:

Clerul şi poporul drept credincios român din aceste părţi a hotărât întemeierea unui loc de sfântă mănăstire şi de pomenire lângă „Balta caldă“ de pe teritoriul comunei Româneşti, unde în cursul vizitaţiunii, anume la 5/18 Iulie 1911 acel episcop, înconjurat de preoţimea din ţinut şi în faţa mai multor mii de credincioşi, a slujit o sfântă liturghie, sfinţind şi apele izvorului, botezat atunci de popor „Izvorul Miron“.

Cu binecuvântarea Preasfinţitului Domn Episcop aşezatu-s'a cu mare solemnitate piatra fundamentală şi sfinţitu-s'a întreagă temelia sfintei mănăstiri în ziua sf. proroc Ilie 1912, în faţa unei mari mulţimi de popor de către esmisul episcopesc: Preaonoratul Domn protopop *Sebastian Olariu* al Făgetului, care a slujit în fruntea mai jos iscăliţilor preoţi, cerând dela Părintele ceresc, ca să întărească cu puterea sa cea nemărginită această temelie, încât sf. mănăstire să rămâie spre vecinică pomenire a alipirii poporului nostru românesc către credinţa sa strămoşească: apele izvorului să devină aducătoare de uşurare trupească şi sufletească, iar slujbele îndeplinite aicia şi învăţăturile propoveduite dela acest loc să fie un izvor nesecat de mângăiere sufletească celor ce cu credinţă şi cu dragoste se vor apropia de acest sfinţit lăcaş, Amin. La „Izvorul Miron“, în ziua sf. proroc Ilie 1912“.

Citindu-se actul de zidire Preaonoratul Domn protopop ţine un preafrumos discurs, în care relevează însemnătatea monumentelor bisericeşti. Aminteşte despre însufleţirea cu care primii creştini ridicau modeste monumente, apoi trecând peste epoca romană, scoate la iveală virtutea poporului român întru ridicarea monumentelor. Dovadă multele mănăstiri din ţările române: Muntenia şi Moldova, zidite întru amintirea faptelor mareţe, de către cucernicii voevozi români, şi închinate bunului Dumnezeu, drept mulţămită pentru ajutorul dat în timpuri grele. Tot în amintirea unui fapt măreţ — zice S. Sa — se zideşte şi acest sanctuar, întru amintirea momentelor neuitate, petrecute aci în 1911, 10 Iulie, împreună cu Preasfinţitul Domn episcop Miron, care a îngăduit preagraţios, ca acest loc să devină loc de pelerinaj. Indeamnă poporul la ţinerea la limba şi legea străbună, la iubirea neţărmurită a bunului păstor şi a conducătorilor.

Aduce apoi mulţumită pentru darurile date în scopul mănăstirei. Implorä în fine binecuvântarea lui Dumnezeu asupra acestor binefăcători.

Cuvintele domnului protopop sunt acoperite de puternice strigăte de: să trăiască.

Se petrece apoi o scenă duioasă, care demonstrează spiritul de jertfă al ţăranului român. Femeea Ana Popescu din Cliciova, însufleţită de cuvintele d-lui protopop, îi ofere din puţinul ei pentru zidirea mănăstirei 20 cor. Fapta ei a produs o însufleţire fără margini în popor. Pilda ei să străbată şi la alte suflete curate şi cu frica lui Dumnezeu.

La orele 11 şi jumătate actul comemorativ iscălit de preoţime şi de d-l primpretore, e aşezat de către dl protopop în piatra fundamentală. Urmează obicinuitele lovituri de ciocan, pe lângă cuvintele: „Pentru apărarea ortodoxismului şi a legii noastre strămoşeşti şi pentru întărirea neamului în credinţa creştină“, rostite de venerabilul protopop. După terminarea acestui act, măestrii zidari încep apoi lucrul, ridicând zidul deasuprea petrii cu un metru.

Par'că vedeam sevea mănăstirea fa'nică ridicându-se!

După terminarea ceremonialului, împreunat cu aşezarea petrii, începe slujba sfatului maslu. Indată după serviciul divin poporul din depărtări mai mari porneşte în cea mai perfectă ordine spre casă. Peste tot în decursul întregii sărbări a domnit o ordine, ce ne ridică mult înaintea streinilor.

Din prilejul acestei sărbători au incurs: dela pomelnic, dela sf. maslu şi dela tas suma de 750 cor. Banii incurşi până acuma dau suma de 5643 cor 24 fileri. Pentru edificare se recere suma de 24,000 cor.

După eshauriarea părţii oficioase a sărbărilor, la mesele întinse sub umbră şi pe verdeaţă, preoţimea şi învăţătorii dinpreună cu autorităţile administrative îşi petrec câteva momente senine. Toastează Preaonoratul domn protopop şi dă cetire telegramei de felicitare, adresate d-lui episcop Dr. E. M. Cristea. Mai vorbeşte d-l protopretore L. Schönenfeld.

Ne-am depărtat apoi dela această măreaţă sărbătoare, care va rămânea neştearsă în inimile tuturora cu o părere de rău după clipele solemne, ce le-am trăit în decursul ei, dar şi cu convingerea firmă, că un popor, ca al nostru, care se ştie însufleţi aşa de mult de legea lui străbună, lege care e apărătoarea limbii lui, nu poate să piară. Vitalitatea lui ce se manifestă la toate ocaziunile mai însemnate, are să-l ducă prin şirul secolilor înainte, tot înainte!

Raportor.

Din despărţ. „Asociaţiunii".

Adunarea cercuală a desp. „Sălciua".

„Increderea creşte 'n inimile mari", esclamă seninul bard dela Mirceşti. In consonanţă cu acest adevăr, poporul român de pe Valea-Arieşului cu zor de redeşteptare şi încredere în viitorul său îşi desvăluie în plin speranţele de cultură, îşi botează aspiraţiile în lumina figurilor spuse 'n surghiun. Precum vijeliile din natură primenesc atmosfera încărcată, tot asemenea omul, sub raportul culturii îşi prinde nuanţe mai perfecte şi mai limpezi. Pe când „Asociaţiunea" îşi serba o jumătate de veac de trăinicie, Valea Arieşului îi aduce ca tribut de recunoştinţă un făt tinăr, scăldat în raze jucăuşe şi umbre recoroase: noul despărţământ „*Sălciua*", ca să-i consfinţească ceasul naşterii şi calea vieţii.

Până în present, încântătoarea vale a Arieşului se bucura numai singură de comorile sale naturale, fiind timidă şi geloasă de frumseţile ce le are, ca să nu-i fie pângărite amintirile prin descălecători duşmani.

Cărturarii români de pretutindeni se îndulcesc din patriotismul moţului mai numai pe din afară, din auzite, sau numai cetind ici colea ceva din urmele bătrânilor. Lipsa de comunicaţie convenabilă a făcut cu neputinţă a se furişa personal, mai adânc în viaţa Românilor de pe aici. Insă calea ferată concentrează oaspeţi, spectatori sinceri, cari văzându-ne vor crea opinii sănătoase despre noi. Sub acest aspect gingaş se pune la cale adunarea cercuală a desp. „Sălciua" al Asociaţiunii. Sub învălişul prietinesc al zilei, prin ciasurile de vioiciune ale dimineţii, cete de cărturari, ca membri ai „Asociaţiei", se întovărăşesc la vorbă, preocupănesc cu grije reuşita, izbânda causei ce o representă. Acest despărţământ e a II-a oară găzduit cu bucurie de către comuna Sălciua, care e divizată în 2: Sălciua-de-sus şi Sălciua-de-jos.

E de observat, că locuitorii ambelor comune sunt Români muncitori, negustori, cari susţin piaţa ţărănească faţă de jidani.

Cu toată estensiunea sa, despărţământul „Sălciua" are teritor constătător numai din tractul protopresbiteral al Lupşei. Insă pe lângă mijloacele materiale modeste şi cu prilejul întrunirii din 30 Iunie, în Sălciua-de-sus, a dat dovadă eclatantă de o înţelegere dreaptă a chestiunii culturale ce representă Asociaţiunea. Directorul Vasile Gan, şi în acest teren nou, dă dovadă de spiritul său de muncă febrilă şi rodnică.

Sfânta liturgie e celebrată prin preoţii: Vasile Gan, protopop şi dir., S. Vasinca, Vasile Bumbuţ şi Ioan Dandea, parohi. Present e un popor număros adus cu acest prilej nu numai din curiositate de ocasie, ci entuziasmat şi de cultura sa. Ca oaspeţi ai acestei întruniri, pe lângă preoţimea, învăţătorimea şi cărturărimea despărţământului, se numără cu plăcere şi domnii Dr. Valer Moldovan cu fratele dsale V. Moldovan, Dr. I. Boeriu şi Dr. Ioan Giurgiu.

Domnul dir. rosteşte cuvântul de deschidere, caracteristic prin graiul veritabil popular. Imi aduc aminte de următoarele idei sulevate:

„Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român" a împlinit 50 de ani de esistenţă. Sub aripile sale cuprinde atât cărturărimea, cât şi poporul român agricultor din Transilvania. Esplică ţăranilor — ca membri ajutători — folosul practic ce-l câştigă dela „Asociaţiune", care urmăreşte unirea tuturor Românilor dela noi sub raport cultural, înfiinţând agenturi, biblioteci poporale, reuniuni şi tovărăşii de toate categoriile. Lămureşte noţiunile: „literatură şi cultură" pentru publicul ţăran. Ca product al celei dintâiu sunt publicaţiile „Asociaţiunii" de conţinut variat, iar ca resultat al celei de a doua, răspândirea publicaţiilor prin popor. Indeamnă publicul a se înrola de membri. Presidiul salută pe toţi oaspeţii întruniţi şi declară întrunirea de deschisă. Comitetul şi biroul îşi ocupă locurile la masa presidială.

Notarul L. Chirilă ceteşte raportul comitetului şi cassarului pe a. 1911. Se predă comisiunii: compuse din I. Dandea, Iosif Panţa şi Vasile Bocşa spre censurare.

Directorul lămureşte modalităţile de a se înscrie ca membri. Apoi se institue pe lângă cassarul desp. Vasile Şpan, încă S. Vasinca şi V. Ioanoviciu ca ajutor spre încassarea taxelor.

Cassarul Vasile Şpan comunică resultatul listei membrilor, care cuprinde: 1 membru pe viaţă nou, 30 membri ordinari şi 82 membri ajutători. Suma totală incursă face 742 cor. Taxele cu detragerile de 20% s'au administrat comitetului central cu rugarea, ca în schimb să se primească publicaţiile.

Diomid Bedelean, învăţător, prelege în mod liber despre „Şcoală". Publicul îi urmăreşte cu atenţie espunerile, cari culminează într'aceea de a câştiga poporul pentru învăţământ.

Esplică rolul naţional, moral, educativ, economic şi sanitar al şcoalei. Drept mulţămită e aclamat.

Dr. Valer Moldovan, adv. în Turda, espune liber teza: „Sufletul poporului ca întrupare artistică în poeziile lui G. Coşbuc". Espunerile şi le leagă de ideile prelegătorului precedent, combinând şcoala cu Asociaţiunea. Numeşte în mod alegoric pe cea dintâiu „opaiţ", şi „băieş" pe cea de a doua, care cu luminiţa licărind în şgheaburile stâncilor, scoate bulgări de aur, cari nu sunt altceva decât publicaţiile „Asociaţiunii". Prinde firul obiectului şi arată, cum Coşbuc ca nici unul altul a prins firea şi graiul Românului, în poeziile lui. Ca creaţii artistice ni-a dat legende, datine, basme, într'o limbă vioaie şi uşoară, ca: Nunta Zamfirei, Pe lângă boi, Unul ca o sută, Calul dracului, Ritornele, cari stârnesc o plăcere esceptională prin predarea vivace. Din categoria poeziilor mai serioase, ceteşte: „Rugămintea din urmă", ca fel de esprimare a dragostei la ţară e: „Numai una", care asemenea se gustă plăcut. Incheie cu apelul: să ne preţuim literatura naţională şi oamenii de talent, ca Coşbuc, apoi A. Vlaicu etc. Espunerile se primesc cu ovaţii sgomotoase. Se esprimă regrete unanime faţă de răposatul Simeon Paşca, fost membru al comitetului desp., iar adunarea alege în persoana preotului Aurel Boeriu, alt membru în comitet.

Ioan Dandea, ca referent al comisiunii însărcinate cu cenzurarea raportului comitetului, constată ordine în afacerea despărţământului. Propune ca toate punctele din raport să se primească cu adausul, că şi în Ocolişul-mare să se înfiinţeze agentură comunală. Adunarea primeşte, şi prezidentul enunţă ca concluze:

a) Raportul comitetului se aprobă, dându-se absolutorul pentru a. 1911, atât comitetului, cât şi cassarului şi oficianţilor despărţământului.

b) Să se procure un sigil pe seama despărţământului.

c) Să se invite comunele a angaja conferenţiari specialişti pentru popor.

d) Bugetul pe a. 1912 se votează cu întrate: 62.40 cor. şi eşite: 62.40 cor.

e) Se invită comitetul a aranja concerte, teatre în scopul acoperirii cheltuelilor pentru conferenţiari.

f) Să se înfiripeze o agentură în Ocolişul-mare şi să se procure cărţile necesare bune.

Ca propunere de sine stătătoare se ia şi aceasta:

„Publicaţiile poporale nu ajung totdeauna în mâna membrilor, fapt, ce deprimează membrii.

Se admite, ca acolo unde se vor întâmpla iregularităţi, să se ceară espedarea publicaţiilor membrilor ajutători la o singură persoană.

Cassarul V. Şpan propune, şi adunarea cercuală cere dela comitetul central a-i pune la dispoziţie un schiopticon, plătibil în rate anuale decursive.

Dr. V. Moldovan anunţă, că şi în desp. Turda s'a agitat această chestiune, dar fără de resultat. E de părere să se întovărăşască 2 sau mai multe despărţăminte în acest scop.

Dr. I. Giurgiu, ţine chestia schiopticonului de neactuală pe motivul, că sunt alte probleme de deslegat, cari nu reclamă schiopticon. La propunerea prezidentului adunarea transpune chestia comitetului spre studiare şi raportare.

N. Manciu, paroh şi Andreiu Muntean, înv. perz. — conform dorinţei publicului din Ocolişul-mare, — invită despărţământul a-şi ţinea adunarea proximă în acea comună.

Adunarea hotăreşte în acest senz.

Directorul încheie programul de muncă, anunţând cu plăcere, că problemele s'au eshauriat. Pentru interesul şi însufleţirea depusă în desbaterea problemelor, mulţămeşte membrilor şi oaspeţilor.

Dr. I. Giurgiu îşi esprimă bucuria asupra succeselor adunării, precum şi recunoştinţa faţă de direct. V. Gan, comitet şi conducător.

Banchetul gustuos al simpaticului M. Gaja a întrunit pe toţi membrii Asociaţiunii la o masă comună spre a-şi procura câteva clipe vesele. Au recreat şi edificat sufleteşte mult cuvântările ce au răsunat din convingeri.

Dir. închină pentru prezidentul Asociaţiunii A. Bârseanu, Dr. I. Giurgiu pentru dir. despărţământului, Dr. Valer Moldovan pentru poporul din Sălciua, V. Şpan pentru oaspeţi etc. Iar Vasile Moldovan îşi descrie în mod elegic starea sufletească actuală, care e cu totul alta faţă de lumea pe care o cunoaştea în trecut.

L. Chirilă.

NOUTĂŢI.

Deputat congresual. In cercul electoral al Branului a fost ales deputat congresual mirean, în locul regretatului *Ioan cavaler de Puşcariu*, domnul *Nicolae Garoiu*, advocat în Braşov.

*

Intors din călătoria de inspecţiune. Arhiducele *Leopold Salvator*, inspectorul general al artileriei, terminându-şi turneul în Bosnia, Herţegovina şi Dalmaţia, s'a întors la Viena. Arhiducele va pleca în zilele acestea la Ischl, pentru a face raport Maiestăţii Sale.

*

Sborul lui Vlaicu la Orăştie. Dumineca a sburat aviatorul Aurel Vlaicu la Orăştie, în faţa unei mulţimi de peste zece mii de oameni. Sborul a fost splendid, cel mai frumos şi mai reuşit din toate sborurile lui Vlaicu de până acuma. Insufleţirea publicului a fost mare, iar ovaţiunile făcute aviatorului de nedescris.

*

O nouă piesă teatrală. Cetim în ziarele din Bucureşti, că distinsul scriitor român, academicianul *Barbu St. Delavrancea*, a terminat acum de curând o nouă piesă teatrală, intitulată „*Hagi Tudose*", tragicomedie în 4 acte. Va fi jucată la toamnă pe scena teatrului naţional din Bucureşti.

*

Şcolari români în institutele de învăţământ secundare din Ungaria. Ziarele din Budapesta publică următoarele: „Conform statisticei acum apărute, în anul şcolar trecut 1911-12 au cercetat şcolile medii din Ungaria 3500 de români şi anume: In gimnaziul de stat al Vârşeţului 23, în Turda 81, la piariştii din Timişoara 50 (aci vorbesc româneşte 29 de şcolari unguri), la gimnaziul de stat timişorean 22, în Solnoc 1, în Csíksomlyó 65, în Seghedin 5, în Sătmar 14, în Szarvas 3, în Gherla 106 în Szabadka 1, în Sighişoara 19, Petroşeni 29, Panciova 23, în Năsăud 279, în Sibiiu la gimnaziul de stat 257, la cel săsesc 20, în Baea mare 88, în Sighetul din Maramurăş 20, în Macău 29, în Cluj la piarişti 33, la unitari 4, în Varda mică 1, Kézdivásárhely 5, în Caransebeş 173, în Oradea mare 5 la gimnaziul de stat, 95 la cel catolic, în Lugoj 116, în Alba Iulia 95, în Gyergyószentmiklós 11, în Făgăraş 188, în Biserica albă 82, în Ibaşfalău 54, în Deva 51, în Dej 54, în Csíkszereda 2, în gimnaziile din Budapesta 16, în Baja 1, în Bártfa 1, Odorheiul săcuesc 10, în colegiul reformat 6 în Murăş Oşorhei la gimnaziul de stat 77, la cel reformat 5; restul se distribue pe gimnaziile din Braşov şi Brad". — Şi Blajul, Beiuşul, Aiudul?

*

Sosiţi din America. Trenurile ce sosesc dela Oderberg, sunt pline de oameni din ţara noastră, întorşi dela America. Sunt mulţi mai ales din comitatul Sătmarului. Cei sosiţi povestesc, că munca stagnează pretutindeni în America din cauza alegerii de preşedinte al Statelor unite.

*

Aviaţiune. Din Viena se anunţă, că în vara aceasta se va organiza între Carlsbad şi Marienbad un curs de aeroplane întocmit pentru transportul de persoane. Aeroplanele vor circula zilnic între amintitele oraşe.

*

Colecta naţională, întreprinsă în Germania pentru procurarea de baloane şi aeroplane pentru armată, a dat un rezultat de peste cinci milioane de mărci. Colecta se urmează.

*

Pentru copii. Reuniunea pentru *Sanatorul copiilor*, de sub înaltul protectorat al principesei Sofia Hohenberg, organisează o mare festivitate în 20 August pe insula Margareta din Budapesta. Scopul festivităţii este întemeierea unui al doilea sanator pentru copii. Preţul de întrare pe insulă este o coroană de persoană.

*

Cel mai vechi muzeu. In oraşul Nara din Japonia se găseşte cel mai vechi muzeu al lumii. Acest muzeu din vechea capitală japoneză esistă dela 756. Un raport interesant al unui arheolog francez, către societatea franco-japoneză descrie amănunţit starea acestui muzeu, care se deschide o singură dată pe an. O comisiune specială cercetează atunci toate colecţiile; cu acest prilej pot să între excepţional şi oameni din Europa. In muzeu se află cam trei mii de obiecte, adevărate podoabe: lemn cioplit, mobile zugrăvite, obiecte de faienţă şi ţesături, toate din anul 756.

*

Şcoală nouă. Cu 1 Septemvrie 1912 se va deschide în Alba-Iulia prima clasă a şcolii civile de băeţi. Şcoala este înfiinţată de oraş.

*

Pod peste lacul Balaton. In ministeriul de comerţ se ocupă cu planul de a construi între Tihany şi Szantod un pod peste lacul Balatonului. Lăţimea lacului, care altfel este de 8—10 chilometri, acolo este numai de un chilometru şi jumătate. Clădirea va costa vreo şase milioane de coroane.

*

Jăfuitorii mormintelor. Din Braşov se scrie, că Roza Lötes, în înţelegere cu păzitorul mormintelor Toma Tük din Codlea, a oferit spre cumpărare unui juvaergiu braşovean un ceasornic de aur cu lanţ. Părându-i-se lucrul suspect, juvaergiul a făcut arătare la poliţie, unde femeea a recunoscut, că a furat ceasornicul, lanţul şi două inele preţioase din sicriul unui mort, pe când se afla în casa mortuară din Codlea.

*

Istoria scrierii. Arheologul francez *Courtie* a ţinut în Paris o conferenţă despre originea scrierii. Cum a ajuns omul la ideea să găsească semne hotărâte pentru cuvântul esprimat, este o întrebare, care cu greu va putea fi lămurită vreodată. Cercetările de până azi arată numai atâta, că cea dintâi scriere omenească a fost scrierea *prin icoane*, în felul hieroglifelor. Se poate admite ca sigură părerea, că scrierea n'a fost inventată numai pe un singur punct al pământului, de unde să se fi răspândit pretutindeni în omenime. Dela scrierea prin icoane oamenii au trecut la scrierea simbolică, şi în sfârşit la însemnarea sunetelor, sau la litere: procesul acesta s'a săvârşit, în aceeaşi formă, în diferite locuri ale pământului.

*

Impotriva mormonilor. Se comunică din Viena: Misionarii mormonilor desvoltă de mai mult timp o activitate febrilă în monarhia noastră, ca să-şi câştige aderenţi cât mai numeroşi. Autorităţile din Austria au fost înştiinţate de timpuriu, să urmărească cu luare aminte activitatea „apostolilor"; de aceea o mare parte a misionarilor a părăsit ţara şi a plecat spre Ardeal. Acolo se adresau cu deosebire către femei tinere, şi în vreme scurtă „au convertit" peste trei sute de persoane. Guvernul ungar a luat măsuri energice împotriva misionarilor, mai ales că „apostolii" îndemnau sufletele convertite să emigreze în America (reşedinţa mormonilor se află în statul Utah). Astfel, misionarii au năpădit acum în ţările Alpilor, precum şi în Galiţia. S'au luat măsuri, ca să fie înlăturaţi şi din locurile acestea.

Nr. 655/1912 protp. (243) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională gr. or. română din **Rodbav**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Ajutor anual dela biserică 340 cor.
2. Ajutor anual dela P. V. Cons. arhid. 200 cor.
3. 5% repartiție dela popor 15 cor.
4. 4 stângini de lemne socotiți în 45 cor.
5. Cvartir în natură. Total 600 cor.

Restul de 400 cor., precum și cvincvenalele se vor cere dela stat pe baza documentelor învățătoriului ales.

Invățătoriul ales va fi dator, fără recompenză specială, să instrueze tinerimea de repetiție și adultă în cântările bisericești și să cânte Dumineca și sărbătoarea în biserică.

Concurenții să aștearnă petițiile lor instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul susindicat și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, ca să-și arete desteritatea în cântări și să facă cunoștință cu poporul.

Agnita, 21 Iulie 1912.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 448/1912. (244) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc împreunat cu postul cantoral la școala confesională gr. or. română din **Iclandul-mare**, protopopiatul Murășorheiului să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) 600 coroane repartiție dela popor;
b) 200 coroane din lada parohială;
c) 200 coroane ajutor din fondul arhidiecezan, cvartir și grădină în natură.

Alesul să îndatorează, fără remunerație spețială, a conduce elevii la biserică în Dumineci și sărbători, a cânta cu ei la sf. liturghie formând cor bisericesc și ai instrua în grădinărit.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis și să se prezinte la biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a face cunoștință cu poporul.

Murășoșorheiu, la 21 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopresbiter.

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și a preliminarului de spese aprobat de Prea Ven. Consistor arhidiecezan sub Nr. 4537 școl. dtto 7 Aprilie 1911 se publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere edificarea școalei gr.-ort. române din **Daia-săs.** (Szászdálya), protopresbiteratul Sighișoarei.

Licitațiunea se va ținea **Duminecă în 12/25 August a. c.** la 1 oară p. m. în edificiul școalei. Prețul de strigare este 7195 cor. 68 fil.

După această sumă are să depună un vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a alege dintre oferenți pe acela, în care va avea mai multă încredere, fără considerare la suma oferită.

Planul, preliminariul de spese și condițiunile se pot vedea la oficiul parohial.

Reflectanții nu au dreptul a pretinde nici un fel de spese ori diurne pentru câștigarea informațiunilor, precum nici pentru participare la licitațiune.

Licitațiunea e verbală, însă oferte în scris închise provăzute cu vadiul corăspunzător și cu declarația oferentului că cunoaște condițiunile și să supune lor să primesc până la începerea licitațiunei, cari sunt a se da la mâna președintelui comitetului parohial.

Să notează, că peatra și cărămida o dă comuna bisericească.

Contractul de edificare pentru întreprinzător e obligător îndată după subscriere, pentru comuna bisericească însă numai după aprobarea Prea Veneratului Consistoriu arhidiecezan.

Daia-săsască, din ședința comitetului parohial ținută la 20 Iulie 1912 st. v.

Ioan Herțioaga — paroh preș. com. par.
Zaharie Fleșar — not. com. par.

Nr. 671/1912 protopresb. „Văzut“:

Dimitrie Moldovan
protopop.

(247) 1—3

Nr. 450/1912. (245) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confes. gr. or. din **Ludești-Costești** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. salar fundamental de 600 cor. din repartiție pe popor și 400 cor. ce se va cere ca ajutor dela stat.
2. Cvartir în edificiul școalei.
3. Grădină de legumi în natură.
4. 2 st. ☐ lemne de foc.

Cvincvenalele se vor socoti numai după 5 ani de serviciu la această școală.

Dela concurent se cere să fie cântăreț bun, să conducă strana și să cânte cu copiii răspunsurile liturgice în biserică în Dumineci și sărbători, preferiți vor fi cei ce vor instrua cor bisericesc.

Concurenții au a-și înainta cererile conform normelor în vigoare oficiului subsemnat, înainte de alegere a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare, spre a se face cunoscut poporului.

Orăștie, 21 Iulie 1912.

In conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 421/1912. (248) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești amintite mai jos, se publică concurs cu termin de 20 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Postul al II-lea din **Vingard**, cu salariu de 1000 cor. din cassa bisericii, cvartir de 2 odăi în edificiul școalei, și pentru grădină o soarte de lemne de foc din pădurea bisericii. — Cvincvenalele se computǎ numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această școală. — Dintre concurenți vor fi preferiți conducătorii de cor.

2. Postul al IV-lea din **Pianul de sus** cu salariu de 1000 cor., anume: 500 cor. dela biserică, 450 cor. întregire dela stat și 2 stângeni de lemne de foc în valoare de 50 cor., — cvartir și grădină.

Invățătorii cari vor fi aleși la posturile acestea sunt datori să instrueze copiii în cântări și Dumineca și sărbătoarea să-i conducă și să cânte cu ei la biserică.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul statorit, subsemnatului oficiu protopresbiteral, — și înainte de alegere a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Sebeș, 23 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Publicare de licitațiune minuendă.

Comitetul parohial din **Poiana**, comitatul Szeben, dă în întreprindere prin licitațiune publică minuendă, care se va ținea în școala din Poiana, **Duminecă în 11 August st. n. a. c.** în caz de nereușită, în ceealaltă Duminecă din 18 August st. n. a. c. la 3 oare d. a., — zidirea unei sale de învățământ împreunată cu unele adaptări la edificiul școalei gr. or. din „Deal“ în Poiana.

Prețul strigărei 15,000 cor., cu observarea modificărilor în plus și în minus a lucrărilor stipulate în planuri și în preliminare.

Licitanții au a depune vadiu de 5% a prețului de strigare, în numărar sau în hârtii de valoare acceptabile.

Să primesc și oferte provăzute cu vadiul recerut și cu declarațiunea că oferentul cunoaște condițiunile de licitație, precum și planurile și preliminarele.

Poiana, în 3 August 1912.

(246) 1—1 **Comitetul parohial.**

Nr. 321/1912. Of. pprezbit. (240) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala elementară confesională gr.-or. română din parohia **Negrilești** prin aceasta să publică concurs cu termin de 30 zile, computat dela apariția acestui concurs în „Telegraful Român.“

Dotațiunea împreunată cu acest post este salar anual 1000 coroane, din cari 300 cor. dela biserică și 700 cor. din ajutor de stat, promis deja a se asigna pe numele învățătorului care va fi ales, — cvârtir natural în edificiul școlar nou, grădină ori relut și lemne de foc.

Cvincvenaliile să vor acoperi din ajutor de stat fără privire la serviciul de aici ori din alt loc.

Alesul învățător este îndatorat a propune și religiunea. a instrua pe elevii din școala de toate zilele și din cea de repetițiune în cântările bisericești și a cânta cu ei în Dumineci și sărbători.

Concurenții au a și așterne rugările instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Deș în terminul deschis și, cu prealabila incunoștințare a meá, a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserica parohială pentru a cânta și a se face cunoscuți poporului.

Deș, 18 Iuliu, 1912.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. Deș în conțelegere cu comitetul parohial conpetent.

Teodor Herman
protopresbiter.

De arândat

o moșie în comitatul Selagiu, comuna Gălpâia, 800—1000 jug. arat și pășunat și 400 jugăre pădure, care încă se poate folosi de pășune. Gara ultimă e Zsibó. Ofertele sunt a se trimite la adresa: **Dr. Stefan Morariu, advocat, Cluj.**

(249) 1—6

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice și în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a așezat în comuna Sel'ște, comitatul Sibiiului, unde primește comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice,** și întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 34—

Se caută

o corespondentă,

care pe lângă cunoașterea limbilor **germană, maghiară, română** să fie perfectă în **stenografie** și în **mașina de scris.**

Ofertele dimpreună cu pretensiunea salarului au a se trimite la administrația acestei foi sub „Perfect“.

(237) 3—3

VECHIA MEA

experiență este și rămâne, că pentru a alunga lintițele, precum a ajunge și a susținea fraged o piele moale și un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, Steckenpferd din Lapte de Crin, marca cal pe băț de Bergmann și Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii și în alte prăvălii aparținătoare branșei. Asemenea e minunată aprobată și Crema de Crin a lui Bergmann „Manera“ pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60). 20—40

La **Librăria arhidiecezană** în **Sibiiu**, se află de vânzare:

Album
de
brodării și țesături românești.
Compus și editat
de
Minerva Cosma.
Prețul 16 cor.

Ocaziune foarte rară!

Din depozitul unei fabrici mari mi s'au încredințat spre vânzare mai multe mii de

Velințe (cearceafuri) de durmit din flanel Tigru

cu borduri frumoase colorate. Cearceafurile sunt folosibile pentru orice casă, sunt calde și trainice, circa 190 cm. lungi și 140 late. Comandați-vă numai decât,

4 bucăți de Velințe (cearceafuri) de durmit din flanel Tigru

pentru suma de **Cor. 9·85.**

cu pachetare și porto fără altă supraplătire trimise franco acasă. Cu conștiința liniștită pot adeveri, că fiecare care comandă va fi pe deplin mulțămit și cu toată încrederea. Dacă nu corespunde se schimbă. (171) 6—6

D-șoara Margareta Ahrens, Wiesbaden, Waterloostrasse 4.

30,000 de părechi
păpuci și ghete
se vând cu preț redus.

Toate în lume se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai păpucii și ghetele exec. în atelierul lui

VASILIE BAN

la „Cisma mare roșie“

după cum se numește prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită prăvălie de încălțăminte s'a mărit în casa proprie și la fiecare păreche se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera ghete bune și trainice pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca și până acum.

E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alții, eventual să returnează banii.

(221) 36—

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 28 Iulie (10 August) 1912. **Nr. 80.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 8973 Bis.

Notificare oficială.

Se aduce la cunoştinţă publică, că *anul şcolar în seminarul nostru arhidiecezan*, atât pentru secţiunea teologică cât şi pentru secţiunea pedagogică, *se începe la 1 Septemvrie 1912 după calendarul vechiu.*

Cererile pentru primire în seminariu, atât în secţiunea teologică cât şi în cea pedagogică, sunt a se înainta la consistoriul arhidiecezan până inclusive *12/25 August 1912*, însoţite de documentele cerute de regulamentul seminarial, şi anume:

A. Secţiunea teologică.

1. Carte de botez.
2. Testimoniu de maturitate din şcoalele medii.
3. Testimoniu dela medic despre întregitatea trupească şi sufletească.
4. Testimoniu dela oficiul parohial competent, vidimat şi de către oficiul protopresbiteral respectiv despre purtarea morală.
5. Alte eventuale documente recomandătoare.

B. Secţiunea pedagogică.

1. Carte de botez.
2. Testimoniu despre absolvarea cu succes a 4 clase gimnaziale, reale sau civile.
3. Testimoniu dela medic despre întregitatea trupească şi sufletească.
4. Testimoniu dela oficiul parohial, vidimat de către oficiul protopresbiteral respectiv despre purtarea morală.
5. Alte eventuale documente recomandătoare.

Toate documentele să fie înaintate în original.

Cererile întrate după terminul indicat nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 19 Iuliu, 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 302 M.

CONCURS.

Pentru trei burse (stipendii) vacante de câte 1000 coroane din fundaţiunea *Trandafil*, anume: una din arhidieceză, una din dieceza Aradului şi una din dieceza Caransebeş, — se publică concurs cu termin până la *15/28 August a. c.*

Cererile de concurs sunt a se instrua:

a) Cu estras de botez, pe care să fie indusă adeverinţa din partea parohului local, ori a protopresbiterului, că concurentul aparţine şi acum bisericei gr.-or. române din mitropolie.

b) Cu certificat — atestat — de sărăcie dela antistia comunală, vidimat şi de preotul local, ori de protopresbiterul concernent, despre starea materială şi socială a concurentului şi a părinţilor săi.

c) Testimoniul şcolastic din anul trecut şcolastic cu nota generală eminent —, conform dispoziţiilor actului fundaţional.

Cererile sunt a se adresa şi trimite Consistorului mitropolitan gr.-or. român în Sibiiu — Nagyszeben — până la terminul fixat.

Sibiiu, 19, Iulie (1 Aug.) 1912.

Consistoriul mitropolitan.

Nr. 8536 Bis.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de *profesor de Istoria bisericească* în secţiunea teologică a *Institutului seminarial arhidiecezan* teologic-pedagogic gr.-or. român din Sibiiu se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Concurenţii au a adresa în terminul deschis Consistorului arhidiecezan cererile lor de concurs instruite cu următoarele documente:

1. Carte de botez, din care să se vadă, că ei sunt Români din patrie de religiunea gr.-orientală.
2. Testimoniu de maturitate dela un gimnaziu din patrie.
3. Absolutor de teologie dela un institut teologic ortodox din patrie sau dela o facultate teologică ortodoxă din afară.
4. Diploma de doctor în teologie dela o facultate teologică ortodoxă sau diploma de profesor de istorie pentru gimnaziu.
5. Documente despre alte momente recomandătoare, precum eventuale scrieri sau opuri de specialitate edate în tipar din partea concurentului.

Sibiiu, din şedinţa Consistoriului arhidiecezan ca senat bisericesc ţinută în 10 Iulie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 9080 Şcol.

CONCURS.

Din fondurile arhidiecezane au venit în vacanţă următoarele stipendii:

1. Fond. Francisc Iosif un stipendiu de 100 cor.
2. Fond. Cologea un stipendiu de 100 cor.
3. Fond. Nicolae Vlad 4 stipendii á 100 cor. pentru conferirea cărora se publică concurs cu termin până inclusive 15/28 August 1912.

Cererile de concurs sunt a se înainta la consistoriul arhidiecezan provezute cu următoarele documente, toate în original:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu de şcoală.
3. Testimoniu de paupertate.
4. Alte eventuale documente recomandătoare.
5. Adeverinţă dela oficiul parohial despre conduita concurentului şi a părinţilor lui.

Cererile întrate după espirarea terminului de concurs nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, 26 Iulie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Gândirea liberă şi chestia naţionalistă.

Scrisoare către Redactorul.

Primim la redacţie următoarea scrisoare, pe care o publicăm la locul acesta şi promitem a reveni asupra ei:

Mult stimate Domnule Redactor! Abia acuma am ajuns în posesiunea numărului din 6 Iulie al preţuitului Dvoastre ziar, în care văd că vă ocupaţi cu multă căldură şi în mod onorific cu persoana mea şi cu activitatea mea.

Nu numai recunoştinţa şi buna cuviinţă mă îndeamnă să mă ocup cu aprecierile făcute, ci şi un punct de vedere important şi de interes obştesc. Rana chestiei de naţionalitate s'a înveninat atât de mult în patria noastră, încât e aproape cu neputinţă a se apropia cineva de ea, fără a fi molestat de sgomotul bănuitor al vrăjitorilor şi al oamenilor de afaceri. De altă parte şi în sufletul publicului naţionalist e adânc înrădăcinată neîncrederea faţa de toţi politicianii maghiari.

Nu e mirare. Problema aceasta a fost până acuma privită mai totdeauna numai din punctele de vedere ale corteşirei, iar roadele unei astfel de politici nu puteau să fie altele, decât tragerea pe sfoară şi amărăciunea.

In dispoziţia aceasta nervoasă şi încordată au şi motivele personale o anumită importanţă; şi o oarecare însemnătate de interes obştesc este a se atribui faptului, că opinia publică naţionalistă vrea să cunoască nu numai declaraţiunile politicianilor maghiari, ci şi motivele sufleteşti, cari i-au îndemnat a le face.

Mare mi-a fost deci bucuria văzând, că autorul articolului amintit a prins atât de fidel necesitatea psihologică, ce m'a condus pe mine la noua concepţie în chestia de naţionalitate. Cu adevărat, scopul şi

---

FOIŞOARĂ.

Dela Academia Română.

Concursuri pentru premii. 1912.

A. Premii pentru cărţi publicate.

(Urmare).

B. Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

I. Premiile Secţiunii literare.

1. Premiul Adamachi, de 5.000 Lei (divizibil), se va da, în sesiunea generală din 1913, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Studiu despre superstiţiile poporului român în asemănare cu ale altor popoare vechi şi nouă.

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1912.

2. Premiul Eliade-Rădulescu, de 5.000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1914, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Arta religioasă şi arta casnică la Români (cu excluderea arhitecturii).

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1913.

3. Premiul Năsturel, de 5.000 Lei, se va da, în sesiune generală din 1915, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Sufixele de formarea cuvintelor în limba românească, studiate din punctul de vedere al formei, al sensului şi al originii lor.

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1914.

4. Premiul Neuschotz, de 2.000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1915, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Cari industrii casnice ţărăneşti ale Românilor s'ar putea încuraja şi perfecţiona, şi prin ce mijloace?

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 31 Decemvria 1914.

5. Premiul Adamachi, 5.000 Lei (divizibil), se va da, în sesiunea generală din 1916, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Studiu asupra formaţiunii numelor de familie la Români.

Terminul prezentării manuscriptelor: 31 Dec. 1915.

II. Premiile Secţiunii istorice.

6. Premiul Alexandru Ioan Cuza, de 20.000 Lei, se va da în sesiunea generală din 1913, sau în orice sesiune următoare, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Istoria Românilor dela Aurelian până la fundarea Principatelor. — (Deciz, 5 Aprilie 1900 şi 25 Martie 1904).

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1912.

7. Premiul Năsturel, de 5.000 Lei se va da, în sesiunea generală din 1913, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Domniile române sub Regulamentul Organic până la 1848.

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1912.

8. Premiul Princesa Alina Ştirbei se va da în sesiunea generală din 1914, pentru cea mai bună scriere în limba română despre:

Principiile morale şi creştineşti, de cari trebue să se conducă părinţii în educaţiunea copiilor lor.

Premiul este de 8.500 Lei, în care sumă se cuprind premiul autorului şi cheltuelile de tipărirea scrierii (de minimum 30 coale de tipar garmond) în 1.000 exemplare, din cari 800 ale autorului şi 200 ale Academiei.

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1913.

9. Premiul Adamachi, de 5.000 Lei (divizibil), se va da, în sesiunea generală din 1914, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Sentimentul religios în populaţia noastră rurală.

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1913.

10. Premiul Alexandru Bodescu, de 1.500 Lei se va da, în sesiunea generală din 1914, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Revoluţia din 1821 în ţerile noastre.

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1913.

11. Marele premiu general Ioan Carp şi Maria Carp de 7000 lei se va da în sesiunea generală din 1915, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Istoria culturii româneşti dela 1821 până în zilele noastre.

Se va arăta desvoltarea culturii intelectuale în toate manifestările ei mai însemnate.

Terminul presentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1914.

12. Premiul Alesandru Ioan Cuza de 6000 lei se va da în sesiunea generală din 1916, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Istoria breslelor în principatele române.

Terminul presentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1915.

(Va urma).

drumul meu e: *năzuința spre idealul democrației, cu aplicarea metodului gândirii libere.* Democrația pretinde posibilitatea liberei desvoltări pe seama tuturor energiilor poporale, deci ajunge în conflict cu șovinismul pe întreaga linie, în toate punctele.

In dilema aceasta e ușoară însă orientarea și alegerea omului, care în gândirea liberă nu vede numai anticlericalism, ci mai presus de toate un sistem, un metod: *metodul scrutării independente.*

Punându-mă pe aceste baze, prin deducție și inducție științifică în curând am ajuns la convingerea, că politica naționalistă de astăzi impedecă desvoltarea, nu numai a fraților nostri naționaliști, ci și a maghiarimei. Remânerea îndărăt a patriei noastre e pricinuită, anume, nu de chestia de naționalitate, ci de sistemul feudalismului agrar, care dă pradă interesele oamenilor muncitori pe întreaga linie unei trândăvii sevârșite la umbra dreptului public.

Politica aceasta nouă trebue să strebată, mai curând ori mai târziu, prin cele mai largi cercuri ale cetățenimei și muncitorimei maghiare; și dacă *această* opiniune publică va ajunge să fie odată destul de tare: naționalitățile nu au să se mai teamă de vre-o nouă tragere pe sfoară.

De ce? Pentrucă formează interes vital pentru clasele poporale democratice *restabilirea păcii cu naționalitățile*, întocmai precum pentru clasele istorice formează interes de esistență *„rolul mântuirii patriei“* față de naționalități.

Ințeleptul și nobilul *Mocsáry Lajos* a văzut clar situația aceasta, pe care a prins-o din punctul de vedere al raporturilor noastre cu Austria.

Era evident înaintea lui, că în fața suprapretensiunilor Austriei ori ce luptă din partea noastră e zadarnică, până când jumătatea naționalistă a țării poate să fie mobilizată în contra maghiarimei. Greșala politică a sa a fost numai aceea, că a clădit pe interese de drept public, cari însă nu sunt destul de tari în fața intereselor contrare economice și sociale. Cred că claselor istorice mai curând le convine o tarifă vamală urcată, ori absolutismul municipal, decât banca maghiară de exemplu, ori limba de comandă maghiară.

Contrar acestui mod de vedere, politica mea se basează, nu pe situații de drept public, ci în prima linie pe interesele cele mai vitale materiale și morale ale păturilor largi de cetățeni și muncitori. Iar elementele acestea democratice pot să dispună de forțe suficiente în fața oligarhiei, bogată în latifundii, *numai mergând braț de braț cu elementele poporale naționaliste.*

Natural, că politica aceasta e totodată singura bază sigură pe seama independenței Ungariei, pentrucă numai o poporațiune contopită în sentimente îi poate apăra libertățile față de dușmanii din afară. Și dacă e corect acest punct de mânecare, atunci adevărat e și aceea, că *naționalitățile se pot rezima numai pe forțele cu adevărat democratice ale țării*, în cari se pot încrede fără frică, dupăce interesele acestora sunt identice cu ale lor, în mare parte.

Articolul atât de onorific pentru mine din ziarul Dvoastre e cea mai bună dovadă, că această nouă opiniune publică e în deșteptare, dincoace și dincolo. Iar munca grea, sevârșită întru trezirea ei, la nici un cas nu are să ne fie muncă zadarnică.

Cu distinsă stimă:

Dr. Jászi Oszkár.

Tunurile de oțel. Chestia cu tunurile de oțel, pe cari le dorește pentru artileria noastră atât de mult ministrul de răsboiu, a intrat în altă fază. După ce guvernul din Austria și cel din Ungaria au denegat dlui ministru de răsboi acordarea creditului cerut în sumă de 250 milioane coroane, — o fabrică de tunuri s'a anunțat numai decât la ministrul de răsboiu cu ofertul, că ea face tunurile și pe — așteptare. Ministrul de răsboi s'a învoit, a făcut raport Maiestății Sale în una din zilele trecute despre acest mod de resolvare provisorie a chestiei. Monarhul l-a aprobat, și tunurile se — fac! Numai cât, ca orice lucru cumpărat pe așteptare, nu vor costa ele pe calea aceasta cu mult mai mult decât face adevărata lor valoare? Dar astfel de întrebări nu și pun domnii generali, pentrucă cheltuielile nu se iau din pungile lor!

Legea electorală. Domnul Némethy, secretar de stat în ministeriul de interne, a făcut declarația, că proiectul de lege despre reformele electorale e gata cu desăvârșire, deci poate fi presentat dietei în una din primele ei ședințe, după redeschiderea sesiunei. A mai spus domnul secretar de stat, că proiectul de lege e compus astfel, încât poate servi ca bază la înțelegerea și împăcarea guvernului cu opoziția. Dacă e gata, ar fi bine să se publice în întregime, ca să-l cunoască toți cei interesați.

Criză în Turcia.

Trei ani sunt trecuți, decând Turcii tineri, prin o succeasă lovitură de stat, esecutată fără nici un strop de sânge, au pus capăt unor stări de lucruri din imperiul turcesc, cu cari nu era nime mulțumit. Au detronat pe Sultanul și au ridicat pe tron alt Sultan, au dat țării constituție, au pus mână pe putere: și toți erau în drept a aștepta, că acum o nouă viață, de regenerare și de întărire, are să se înceapă în Turcia.

Dar nu s'a întâmplat așa. Turcii tineri, ajunși stăpâni pe situație, cu căutat să-și vadă de trebile lor, nu de cele obștești, și nu peste mult nemulțămirea a început de nou a se ivi în imperiul turcesc. Ca și înainte cu trei ani, ofițerii din armata otomană și Albanezii au început a se mișca mai cu energie, și mișcările lor luaseră astfel de proporțiuni, încât guvernul tinerilor turci a fost necesitat a-și înainta dimisia, care nu numai că a fost primită, dar a fost numit un guvern contrar politicei și aspirațiunilor tinerilor turci, guvern luat din rândurile celor nemulțămiți.

Schimbarea aceasta de guvern a fost primită cu simpatii în Turcia; dar pe lângă schimbarea de guvern, opinia publică mai cerea și disolvarea parlamentului, pentruca majoritatea de acuma a Turcilor tineri din cameră se fie sdrobită la nouele alegeri, ca nevrednică de încrederea obștei. Noul guvern a căutat și a aflat modalitatea de a satisface și acestei dorințe juste a poporațiunei. A convocat în cel mai mare secret senatul la o ședință, care a ținut zece ore, și a pus senatul să discute și să aducă hotărâre, dacă camera poate fi disolvată și dacă se pot ordona alegeri noi pentru cameră?

Senatul a fost apoi de părerea, că după ce camera actuală a fost convocată esclusiv pentru a se pronunța asupra unui articol din constituție, pe care guvernul îl înțelegea într'un fel, parlamentul într'alt fel: cu împlinirea acestei misiuni mandatul ei e împlinit, și ea trebue se facă loc altei camere, eșită din alegeri noi. Conclusul acesta al senatului Sultanul l-a sancționat, și astfel guvernul n'avea decât să publice această hotărâre în ședința camerei. Probabil însă, că cei din cameră au simțit ceva, pentrucă imediat după deschiderea ședinței au dat vot de blam guvernului nou și apoi camera s'a prorogat cu dela sine putere pe timp nedeterminat. Votul de blam însemna căderea guvernului, iar ajurnarea camerei impedecarea publicării conclusului luat din partea senatului.

Guvernul a știut însă să-și ajute. A chemat de nou la ședință 11 deputați și 6 senatori, (pe atâța a putut pune mâna) și în fața lor a fost cetit decretul de închidere a sesiunei parlamentare. Se vor face deci în curând alegeri noi pentru parlamentul turcesc, care însă numai la primăvară se va întruni de nou, în 13 Aprilie.

Pentru evitarea turburărilor, guvernul a proclamat starea de asediu asupra Constantinopolului, pe timp de 40 de zile.

Pe deplin satisfăcuți au eșit din aceste frământări interne din Turcia Albanezii, cari purtând pertractări cu representanții guvernului în chestia ameliorării sorții lor, au fost norocoși a primi aproape tot ce au cerut dela guvernul nou turcesc, și ce înzadar au cerut ani dearândul dela guvernul tinerilor turci și dela majoritatea lor parlamentară. Li s'a acordat Albanezilor restituirea armelor confiscate, li s'a dat iarăși permisiune de a purta arme, li s'au promis despăgubiri pentru espediția militară, apoi amnestie generală, și li *s'a acordat introducerea limbei albaneze în școale și funcțiuni, și numirea de funcționari luați dintre Albanezi!*

Bucuria e enormă printre Albanezi pentru acest succes frumos al politicei lor.

Disolvarea camerei turcești era necesară și din motivul, că turcii tineri, aflători în cameră în majoritate, voiau continuarea războiului cu Italia până 'n pânzele albe, pe când noul guvern și Sultanul sunt pentru legarea păcii cu Italienii. Pe teritorul Elveției s'au și ținut deja consfătuiri între representanții guvernului turcesc și cei ai guvernului italian, pentru aflarea punctelor de apropiere și înțelegere. Cum se vede deci guvernul turcesc are o grea misiune: de a sista războiul prin legarea unei păci onorabile și de a restabili ordinea în lăuntrul țării. Ii va succede?..

Dela sate.

Sfințirea bisericii din Mag

Comuna Mag este una dintre acele comune ale tractului Săliște, care în timpul mai nou a luat un avânt îmbucurător spre progres. Situația ei, ferită de factorii comunicațiunei precum și împrejurările climatice cam maștere, au constrâns oarecum locuitorii acestei comune, ca timp îndelungat să se ocupe esclusiv cu pădurăritul și cultura de vite. Cu schimbarea conducătorilor, atât a acelora, cari au influință directă, cât și a acelora, cari indirect se interesează de înflorirea și prosperarea comunei, tabloul din trecut atât de sarbăd și de pustiu, astăzi s'a schimbat cu desăvârșire.

In locul multelor coline cu plopiș negligat azi vedem poiene frumoase împodobite cu lanuri bogate de grâne și alte spicoase, iar văile umede și mlăștinoase s'au prefăcut în livezi bogate și roditoare.

Cu schimbarea la față a câmpului se schimbă și fața din interiorul comunei. Străzi regulate, drepte și spațioase în locul celor scunde și înguste, drum îngrijit ține legătura cu centrele de comunicație, edificii frumoase și moderne ocupă locul celor învechite, tot atâtea semne, că generația de azi e harnică, muncitoare, străduitoare.

Pe cât de mult grăitoare sunt însă aceste semne despre starea culturală a unei comune, eu cred, că totuși proba cea mai neîndoioasă despre felul cum își înțelege poporul chemarea sa, este și va fi dragostea și însuflețirea, ce o manifestă față de acele așezăminte, cari îi cultivă mintea și-i nobilitează inima, dragostea față de școala și față de biserica sa națională.

Măgenii și în privința aceasta voiesc să fie la postul lor, iar ca dovadă despre aceasta este sărbarea, ce s'a desfășurat cu atâta pompă Dumineca în 15 Iulie v. în comuna lor, cu ocaziunea sfințirei bisericei renovate și din nou pictate.

Biserica de altfel zidită între anii 1846—1857 e destul de solidă și de încăpătoare, încât și pretensiunilor arhitecturei de azi poate corespunde întru toate. A fost însă lipsită de podoaba internă, de pictura inherentă casei Domnului. Astăzi ea însă se prezintă, ca un giuvaier scump al credinței creștinești și va adăposti multe timpuri inimile obidite și însetate după adevărul etern.

Actul sfințirei l-a îndeplinit cu solemnitatea cuvenită protopresbiterul tractual, *Dr. Ioan Lupaș*, ca mandatar al Escel. Sale Inaltpreasfinției Domn Arhiepiscop și Metropolit *Ioan Mețianu.* Poporul conștiu de frumoasa serbare a căutat cu tot dinadinsul, ca și prin ținuta sa esternă să mărească festivitatea zilei.

Străzile și ogrăzile erau măturate frumos și curate și prin aceasta destăinuiau măreția sărbătoarei. Pâlcuri de credincioși, îmbrăcați în haine de sărbătoare, alergau de pe toate stradele spre capătul comunei întru întimpinarea distinsului oaspe. Pompierii, în mare parte flăcăi tineri și viguroși, erau postați în ordine esemplară. Sosirea dlui protopresbiter e întimpinată cu puternice „să trăiască“. E bineventat în numele poporului acestei comune și e încredințat, că prin actul de astăzi își va asigura și mai mult dragostea poporului față de Sf. Sa. Cuvintele de bineventare sunt acoperite de urale puternice.

Protopresbiterul *Dr. Ioan Lupaș* plăcut surprins de frumoasa primire prin cuvinte alese mulțumește poporului adunat pentru manifestarea simțămintelor de simpatie și constată, că bucuria cea mai mare o simțesc conducătorii poporului atunci, când sunt chemați la sărbarea faptelor bune, isvorâte din dragoste creștinească. Le împărtășește binecuvântarea părintească a Escelenței Sale și cu toții se îndreaptă spre comună.

La orele 9 a. m. se începe serviciul divin. Șeful tractual, asistat de preoții Ioan Manta sen., Iacob Stefles, Aron Fiucuș, Ioan Oțoiu, Vasile Suciu, Ioan Hanzu și de parohul local Alesandru Vlad îndeplinește ceremonialul prescris pentru sfințirea de biserici precum și sfințirea apei și se începe sfânta liturgie. Biserica, deși destul de spațioasă, nu a putut încăpea tot publicul — venind și din satele vecine mulți credincioși — așa încât unii numai din cimitir au putut asculta serviciul divin. Cântările de strană le-au esecutat cu multă preciziune și sentiment înv. Vasilie Dobrescu și Constantin Criștiu. La finea serviciului divin rostește protopresbiterul Dr. Ioan Lupaș cuvântarea ocazională, cu cunoscuta-i vervă oratorică. Cuvântarea, prin bogăția ideilor și a cuprinsului ei instructiv și moralisător, a stors lacrimi de bucurie și de pocăință din ochii multor ascultători.

Oratorul constată, că motorul faptei frumoase, a cărei consfințire se îndeplinește astăzi, este credința creștinească. Ea este acea anghiră tare, care ne conduce la limanul fericirei și pătrunși de acest simțământ nobil ne-am întrunit astăzi în acest lăcaș dumnezeesc. Un mare bărbat al neamului nostru (Eminescu) ne spune că „credința zugrăvește icoanele în biserici“, deci aceste obiecte de artă nu sunt menite atât pentru împodobirea zidurilor bisericei, cât mai mult de a sluji, ca mijloace de învățătură folositoare și de trezire a evlaviei în sufletul poporului.

Influința educativă a icoanelor a fost asemănată cu înrâurința cărților și s'a zis cu drept cuvânt, că icoanele sunt „biblia celor, ce nu știu carte“. Schițează datorințele, ce au pe viitor credincioșii față de acest Sion sfânt; să-l cerceteze cu inimă smerită și cu evlavie și totdeauna vor afla mângăiere și alinare sufletească. Calea spre fericire li se va deschide prin calea bisericei, căci proverbul unui popor din răsărit iată ce zice despre fericire:

„O țară sau o națiune este fericită: când săbiile sunt ruginite, iar plugurile strălucesc; când jitnițele sunt pline, iar închisorile goale; când pragurile bisericei sunt tocite, iar ale *judecătoriilor sunt acoperite cu iarbă crescută pe ele*“.

Ii îndeamnă să asculte povețele slujitorilor altarului Domnului, să facă fapte bune și atunci își vor primi răsplata cuvenită dela Tatăl ceresc.

Pe urmă dă cetire cuvintelor de mângăiere și de bucurie adresate de Escelența Sa, prin cari laudă fapta frumoasă a poporului din Mag, și îi dorește, ca acest lăcaș sfânt să îi fie isvor nesecat de întărire și propășire în toate cele bune și folositoare. Escelența Sa este viu aclamat de întreg poporul.

La finea serviciului divin se face stropirea poporului cu aghiasmă și se depărtează toți întăriți în credința, că Dumnezeu va primi jertfa dragostei creștinești aduse de fiii sei.

Pictarea bisericei a fost esecutată de pictorul N. Cabadaieff, care și-a dat toată silințe, ca munca sa de artă să vrednicească toată lauda.

Caracteristica picturei e armonia colorilor și claritatea scenelor, între cari unele sunt de o valoare artistică (Sămănătorul). Aplicarea motivelor naționale încă e foarte nimerită și nu obosește ochiul privitorului prin nici un amestec fără gust. Peste tot dl Cabadaieff și prin aceastǎ operă a sa s'a recomandat foarte bine publicului.

La 1 oră p. m. s'a ținut prânz comun în sala școalei, la care au participat vreo 60 de persoane. Primul toast îl rostește șeful tractual pentru Escelența Sa bunul nostru arhipăstor, care și la această ocasiune a căutat să fie cu duhul în mijlocul fiilor săi. Ii dorește zile senine și vieață îndelungată spre binele și înaintarea bisericei. Toastul e primit cu „să trăiască Escel. Sa“. Parohul A. Vlad închină pentru mandatarul Escel. Sale, dl protopresbiter, care atât ca preot, cât și ca bărbat literat face onoare tractului. Parohul Ioan Oțoiu scoate în relief meritele parohului A. Vlad pentru comuna Mag, care sub păstorirea lui a făcut frumoase progrese. Părintele Ioan Manta laudă hărnicia poporului și a fruntașilor acestuia din Mag, cari lucră pe toate căile pentru înaintare. Invățătorul Constantin Criștiu închină pentru pictorul Cabadaieff, iar parohul N. Platoș accentuează meritele familiei Atanasie Moga câștigate pe terenul înaintării poporului în cele economicești.

La orele $4^{1}/_{2}$ se ridică masa, iar oaspeții se depărtează spre casă, având fiecare convingerea, că poporul din Mag luptă bună s'a luptat, credința a păzit, pentru care vrednicește laudă obștească și răsplata binecuvântării Tatălui ceresc.

O.

Poporațiunea „fundului regiu“.

Ziarul săsesc din loc a publicat într'un număr mai recent resultatul recensemântului din urmă, cu privire la poporațiunea din comitatele de pe „fundul regiu“ de odinioară, adecă: Sibiiu, Brașov, Târnava-mare, Târnava-mică și Bistrița-Năsăud. Resultatul după datele statistice oficioase e următorul:

In 31 Decemvrie 1910 populațiunea totală din cele cinci comitate amintite a fost de 662.888 suflete, față de 634.356 din anul 1900. Prin urmare creșterea în timp de 10 ani este de 28.532 suflete.

Dintre cei 662.880 locuitori erau cu 31 Decemvrie 1910: Sași 192.574 față de 184.190 din anul 1900; *Români 358.770 față de 341.590*; Maghiari 98.900 față de 97.080, iar evrei 12.644 față de 11.496 din anul 1900.

In cei 10 ani din urmă Sașii s'au înmulțit cu 8384 suflete, *Românii cu 17.180*, Maghiarii cu 1820, iar evreii cu 1148 suflete.

In *procente* populațiunea din cele cinci comitate se presentă astfel:

Comitatul Sibiiu 28.8 Sași, *66.0 Români*, 4.1 Maghiari și 0.7 evrei.

Comitatul Târnava-mare 42.7 Sași, *42.7 Români*, 11.6 Maghiari și 0.4 evrei.

Comitatul Brașov 31.4 Sași, *35.7 Români*, 31.9 Maghiari și 0.5 evrei.

Comitatul Târnava-mică 17.7 Sași, *50.7 Români*, 29.7 Maghiari și 1.6 evrei.

Comitatul Bistrița-Năsăud 22.0 Sași, *63.1 Români*, 7.1 Maghiari și 6.6 evrei.

Cum se vede deci, în comitatele Sibiiu, Târnava-mică și Bistrița-Năsăud, Românii se află în absolută majoritate, iar în celelalte două, în Brașov și Târnava-mare, au însemnate majorități relative. Și totuși patru din aceste comitate sunt stăpânite de Sași, unul de Maghiari!

Oficială.

Pentru a putea încheia socotelile despre dotația clerului dela stat pe Sem. II. 1912., On. parohi sunt recercați a trimite, fără amânare, chitanțele „Oficiului cassei arhidiecesane“.

Dela „Fundațiunea pentru ajutorarea ziariștilor români din Ungaria“.

I. In decursul lunei Iulie, fundațiunea, care cu 30 Iunie a. c. era de cor. 31,670.29, s'a augmentat cu următoarele sume:

1. Contribuiri dela particulari prin mijlocirea ziarelor noastre	K	649.66
2. D. M. Bragadiru, București	„	950·—
3. Venitul conferenței dlui Dr. V. Braniște, Caransebeș . .	„	470·—
4. „Patria“ institut de credit și economii Blaj	„	250·—
5. Mărcuș, Crișan și Barbu .	„	100·—
6. Venitul concertului, Oona .	„	90·—
7. „Ajutorul“ institut de credit și economii Șeica mare . .	„	50·—
8. N. N Arad	„	50.—
Total	K	2609·66

Starea fundațiunii la 31 Iulie a. c. a fost deci de cor. 34,279.95.

II. Afară de sumele incurse sunt a se mai transpune Epitropiei:

1. Venitul broșurii dlui Dr. I. Lupaș (Misiunea episcopilor Bob și Adamovici) care încă se evaluează la cca 400 cor.

2. Donațiunea fer. D-ne Nina Csergedi, care constă din 6 acții „Albina“ (valoare nominală cor. 600) și despre care Epitropia a primit asigurarea dela cei competenți, că i se vor transpune în timpul cel mai apropiat, și

3. Venitul conferenței Dlui Dr. Victor Onișor, Cluj.

Pentru ca să se poată face socoteala venitului broșurii Dlui Dr. I. Lupaș, Epitropia roagă pe cei ce nu au achitat încă prețul ei, să binevoiască a-l trimite cât mai curând.

III. La rugarea Epitropiei mai multe centre românești (Beiușul, Bistrița, Orăștie, Făgărașul etc.) au pus în vedere că vor contribui la augmentarea fundațiunii prin petreceri sau reprezentațiuni, cari sigur le vor aranja în cursul anului curent. Tot asemenea unii dintre scriitorii noștri au pus în vedere, că vor ținea conferențe la ocazii potrivite în beneficiul fundațiunii.

Sibiiu, 1 August 1912.

Epitropia fundațională.

NOUTĂȚI.

Domnul Lukács la Aiud. Domnul ministru-president *Lukács László* va veni în 15 August la Aiud, pentru a-și ținea darea de seamă în fața alegătorilor, cari l'au ales deputat la dietă. Cu ocasiunea aceasta dl ministru president va vorbi despre legea electorală, despre împăcarea cu oposiția și despre programul guvernului cu privire la viitorul apropiat.

*

Moșia din Gastein. Maiestatea Sa, Monarhul nostru, și-a vândut moșia din Gastein, orașului Gastein, cu trei milioane și jumătate. Un consorțiu din străinătate i-a oferit cinci milioane și jumătate, dar Maiestatea Sa a refusat ofertul acesta și a acceptat ofertul orașului Gastein.

*

Instalare de protopresbiter. In Biserica-albă, dieceza Caransebeșului, se face instalarea noului protopresbiter, *Dr. G. Dragomir*, în 15/28 August.

*

Moșie cumpărată. Marea moșie Königshof, dela Bruck de lângă Leitha, a cumpărat-o erarul militar cu prețul de șase milioane de coroane. Moșia, destinată pentru lărgirea taberei militare dela Bruck, va trece în posesiunea erarului cu ziua de 1 Ianuar 1913.

*

Numele vaselor nouă de război. Un ziar din Triest anunță, că al treilea și al patrulea „dreadnought“ al marinei noastre militare vor purta numele *Admiral Sterneck* și *Admiral Petz*. Amândoi admiralii, cavaleri ai ordinului Maria Terezia, au fost distinși militari ai armatei austro-ungare.

*

Tramvaiul sibian. Cu ziua de 10 August n. se va da circulațiunii noua linie a tramvaiului nostru. Linia pornește de la gară, trece prin strada Gușteriții și a Turnului, până la podul din Piața lemnelor. Biletele costă: 10 bani dela Piața lemnelor până la gară, 16 bani până la școala de cadeți și 20 bani până în dumbravă. Se vând bilete și în abonament.

*

Parlamentul austriac. Ziarele boeme din Praga scriu, că Reichsrath-ul austriac își va redeschide ședințele în 20 Octomvrie a. c.

*

Accident. Pe linia ferată Sibiiu-Făgăraș-Brașov, în apropierea stațiunii Mâncre, a deraiat Duminecă locomotiva și cinci vagoane de marfă ale unui tren mestecat. Nu s'a nenorocit nici o persoană. Circulațiunea se face, pe timp de vre-o zece zile, prin transbordare.

*

In Anglia ninge. Se vestește din Londra, că în țara întreagă, dar cu deosebire pe teritorul ducatului Derby, domnește o vreme de iarnă, și începând de Duminecă o ninsoare groasă acopere dealurile. In unele locuri au înghețat sămănăturile.

*

Incendii. Comuna Slatina din Maramurăș a fost bântuită Marți de un foc, care a durat cinci ore și a nimicit 52 de case și 96 de clădiri laterale. Păgubașii sunt mai ales evrei. Un român a fost greu rănit la lucrările de salvare. Au perit o mulțime de animale domestice. Dauna cauzată de incendiu se cifrează cu mai multe sute de mii de coroane.

— Tot Marți d. a. s'a ivit un mare foc în magazinul de lemne de pe Raslovsc din Petersburg. A căzut jertfă flacărilor și palatul lui Petru cel Mare. Paguba se urcă la două milioane de ruble. Pompierii din întreaga reședință rusească au întimpinat mari greutăți și n'au fost în stare a localisa focul, care a distrus magazinul și alte clădiri din vecinătate.

*

Certificat de moralitate pentru aviatori. Șeful poliției din Berlin a dat un ordin privitor la aviatori, dela cari de aici înainte se va pretinde să aibe un *certificat de conduită*. Poliția voește să înlăture pe cât se poate elementele dubioase dela încercările de aviațiune. Astfel pe viitor nu se mai cere aviatorilor din Berlin să fie înainte de toate geniali, activi și îndrăzneți, ci să arete — certificatul de moralitate.

*

† Raveca Hința născ. Stoicuța, soția preotului Nicolae Hința din Sebeșel, după un morb mai îndelungat, în 25 Iulie (8 August) 1912 la 11½ ore noaptea împărtășită cu sf. taine, în etate de 47 ani, și-a dat sufletul în mânile Creatorului. Osămintele defunctei se vor aseza spre eternă odihnă astăzi, Vineri în 27 Iulie (9 August) a. c. la 3 ore p. m. în cimiterul din Sebeșel. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

*

Un club unic în felul său. Ziarul *Standard* din Londra descrie felul diferitelor cluburi din lume. Intre altele povestește, că în orașul Geneva din statul Newyork există o societate cu numele *Clubul negru*. Membrii săi sunt totdeauna 40 de flăcăi tomnatici, cari plătesc în cassa clubului 250 de coroane odată pentru totdeauna. In tot anul se ține o întrunire festivă, când circulează din mână în mână, între cei 40 de membri, o cutie, în care se găsesc 39 de bobi albi și 1 negru. Fiecare membru închizând ochii scoate un bob și dă cutia mai departe. Cel ce a scos bobul negru, este îndatorat să se căsătorească în timp de un an. Norocosul — sau nenorocosul — candidat are drept să ridice din cassa clubului cheltuelile necesare pentru aranjamentul unei locuințe elegante.

*

Economie. După știrile de până acum, secerișul din toate țările va fi în anul acesta mai bun decât cel din anul trecut. Mai cu seamă sunt favorabile rapoartele sosite din *Statele unite*. Secerișul din *Canada* este de asemenea mult promițător. In *Rusia* și *Germania*, deși în unele districte timpul n'a fost priincios, secerișul în general va fi superior celui din anul trecut. In *România* grâul, atât cantitativ, cât și calitativ, a rămas ceva îndărăt în asemenare cu cel din anii trecuți. In *Italia* și *Spania* secerișul este slab. In țara noastră acum se face treeratul, iar resultatul se va vedea peste câteva zile; în ori ce caz, calitatea grâului nostru va fi inferioară celei din anul trecut; cucuruzul însă stă cât se poate de bine. In *Austria* se speră un seceriș mai bun, decât în anul precedent.

*

Crima din Newyork. Asasinii bancarului Rosenthal încă n'au putut fi descoperiți. Judecătorii și înșiși locuitorii din Newyork sunt convinși, că poliția oficială a orașului lor nu este de nici un folos. De aceea urmărirea criminalilor a fost încredințată în grija detectivilor particulari, în frunte cu vestitul detectiv *Burns*. Este primul caz, când în America se adresează autoritatea oficială către particulari.

*

Darurile de nuntă. In timpuri nu tocmai vechi darurile de nuntă în Anglia nu se puteau face în bani gata. Societatea americană a trecut de mult peste acest prejudiciu, și astăzi se întâmplă adeseori, că mireasa din America primește câte un chek despre o sumă considerabilă, ca dar de nuntă. In alte țări un asemenea dar ar însemna o mare lipsă de tact. Cercurile curții engleze în timpul mai nou au consacrat obiceiul american, care astăzi a devenit obicei general în Anglia. Insași regina Alexandra a trimis nu de mult unei prietine mirese un chek de patru mii de funți ca dar de nuntă. De atunci cu atât mai ales s'a răspândit obiceiul în societatea înaltă engleză.

*

Teatru în Arpașul-inferior. Tinerimea română din Arpașul-inferior invită la producțiunea declamatorică teatrală împreunată cu joc, ce se va aranja Duminecă în 11 August st. n. 1912 în sala Hotelului comunal din Arpașul-inferior. Inceputul la 8 ore seara.

*

Petrecere în Sebeșul-inferior. Tinerimea română din Sebeșul-inf. va aranja o producție teatrală-corală împreunată cu dans, Duminecă, în 11 August st. n. a. c. în edificiul școlar. Inceputul la orele 8 și jum. seara.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriașilor sibieni, au mai dăruit: Ioan Ursu de Margine, inginer de comassație, cor. 2.50, d-șoara Viorica Nicolescu (București), 20 bani, F. Ștoiber, mănușer 2 cor., doamna Elena N. Stoica 20 bani, Virgil Onițiu, director gimn. (Brasov) 2 cor., Nicolae Suciu, măestru paut. (Zlagti) 1 cor., Ioan Ilca, econom (Guraraia), aplicând pe fratele său Lazar la lăcătușerie, 40 bani, Ioan Manta junior, paroh (Gurarâului), soția sa Eugenia r. Stănilă și fiul lor Mircea 1 cor.

Cărți și reviste.

„Biserica și repausul duminecal“, de preotul *Teodor Antohe*, parohul bisericii Sf. Ierarh Nicolae-Șelari, din București. O broșură de 16 pagini, în care autorul pledează cu multă căldură și competență pentru modificarea legii despre repausul duminecal din România, în înțelesul, că nu numai Duminecile, ci și sărbătorile mari ale bisericii noastre dreptmăritoare să fie trecute în legea repausului. Prețul broșurii 70 bani.

*

„Viitorul“, revistă bisericească și didactică, numerii 13-18, pe lunile Martie, Aprilie și Maiu, a apărut în estensiune de trei coale, cu un cuprins bogat și interesant. Directorul revistei e domnul *D. G. Boroianu*, prim redactor domnul *V. Oiaga*. Abonamentul 6 lei pe un an. Redacția și administrația în București, strada Negustori 19.

*

„Die Krise der ungarischen Verfassung“, studiu obiectiv și interesant asupra situației interne politice, scris de distinsul sociolog maghiar *Dr. Jászi Oszkár*, docent la universitatea din Cluj, secretar general al societății sociologice din Budapesta și autor al mai multor lucrări literare, menite să netezească calea pe seama unei înțelegeri a maghiarimei cu naționalitățile.

In broșura dlui Jászi e criticată cu asprime procedura contelui Tisza și a majorității parlamentare, cari prin violarea regulamentului de casă, cu ocasiunea votării legilor militare, au dat lovitură grea constituției patriei, și se ajunge la concluzia, că o reparare o poate face numai un parlament al poporului, eșit din alegeri făcute pe baza votului universal. Se dă dreptate naționalităților, cari se plâng din pricina atrocităților ce le întimpină la alegeri, și se face interesanta constatare, că la ultimele alegeri pentru dietă s'au dat peste tot 379.899 voturi pentru candidații guvernului și 427·737 pentru candidații opozițiunilor. Prin urmare majoritatea voturilor a avut-o oposiția. In raport cu voturile date, dieta ar trebui să fie compusă din 190 deputați guvernamentali, 63 justhiști, 58 kossuthiști, 24 ai partidului poporal, 13 naționaliști români, etc. Argumentele înșirate pentru combaterea stărilor de lucruri de astăzi din patria noastră sunt tari și convingătoare, și în broșura aceasta, ca în toate scrierile dlui Jászi. Broșura s'a tipărit în Budapesta și e o traducere a articolului publicat de dl Jászi în revista „Huszadik Század“. Se capătă în librăria lui Politzer Sigmund, IV Kecskeméti utca 4. Prețul nu e indicat.

*

Șezătoarea Săteanului, nr. 6 din 1912 cuprinde: Justiția și cooperația. Din călătorii cooperative. † Ion Luca Caragiale. Liga Deșteptarea. Cum trebue să citim ziarele? Serbători poporale. Cooperația în trecutul românilor din Macedonia. Monumentul lui C. Negri. Dare de seamă. Un eveniment cooperativ. — Redacția revistei: București, Calea Victoriei, 51.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Cu ocaziunea petrecerei ținute la 14 Iulie a. c. în Elisabetopole cu concursul dlor teologi din seminarul Andreian din Sibiiu, în favorul fondului de edificare a bisericei gr.-orientale din loc, au binevoit a suprasolvi următorii domni:

Romul Mircea, protopresbiter, Mediaș, 4 cor., Dr. Alexandru Morariu, adv., Elisabetopole, 10 cor., Fabiu Toma, directorul societății „Magurul“, Elisabetopole 10 cor., Iuliu Albini, notariu, Zlatna 10 cor., Ionel Tilea, Șmig 7 cor., Stefan Theodorovits, Elisabetopole 5 cor., Marin Păculea, Sibiiu 4 cor., Dr. G. Gündisch adv., Elisabetopole 3 cor., Toma Stanciu, preot, Agârbiciu 3 cor., Dr. L. Popp, jude, Elisabetopole 3 cor., Dr. Z. Apáthy, adv., 3 cor., Dr. A. Gross, adv., Elisabetopole 3 cor., Ioan Dragolea, preot, Elisabetopole 2 cor., Ioan Fodorean, preot, Moșna 2 cor., Nicolae Gheaja, preot, Laslea-Mare 2 cor., Emanuil Fieșeriu, preot, Hundorf 2 cor., Dl Dr. Vasile Covrig, adv., Sighișoara 2 cor., Dr. Därschlsy, Elisabetopole 2 cor., Halmágyi Laczika, Elisabetopole 2·60 fil., Br Emy de Brochdorf 2 cor., N. N. 2 cor., Ioan Chisiu, teolog, Ernea 1 cor., Alexandru Medrea, teolog, Daneș 1 cor.. Pompiliu Constantin, înv., Daneș 1 cor., Macsimilian Bendorfean, înv., Daneș 1 cor., Teodor Petri, înv., Hundorf 1 cor., Dl Filon Coros, Elisabetopole 1 cor., Familia Deac, Hundorf 1 cor., Ambrosie Suciu, 1 cor., Carol Lajos 1 cor., Iohan Oberth, Elisabetopole 1 cor., V. Stemmer, Elisabetopole 1 cor., Pompil Marcu, Elisabetopole 1 cor., N. N., 1 cor., Ioan Almașan, Felța 40 fil., Lina Sas, 40 fil., N. N., 40 fil. Suma totală 102 cor. 80 fil.

In numele credincioșilor bisericii noastre îmi țin de datorință și pe calea aceasta a-mi esprima sincerile mulțămite pentru ofertele primite în favorul bisericii din Elisabetopole.

Elisabetopole, în 20 Iulie 1912.

Ioan Dragolea
preot.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 3326/1912. (251) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de notar în comuna **Nagyludaş,** cercul Szerdahely, comitatul Szeben, dotat cu **1600** cor. salar anual, prin aceasta public concurs şi provoc pe reflectanţii la acest post a-şi înainta cererile lor instruite conform § 6. art. I. din 1883, respective § 3, art. XX. din 1900 şi cu atestatele despre serviciile lor, până în 31 August 1912.

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbei româneşti se recere necondiţionat. Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 29 Iulie 1912.

Pentru primpretorul cercual:
Dr. Baku
pretorul cercual.

Nr. 3239/1912. (250) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de vice notar în comuna **Kisapold,** cercul Szerdahely, comitatul Szeben, dotat în 1000 cor. salar anual, prin aceasta public concurs şi provoc pe reflectanţii la acest post a-şi înainta cererile lor instruite conform § 6. art I. din 1883 respective § 3 art. XX. din 1900 şi cu atestatele despre serviciile lor, de până în 31 August 1912.

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbei româneşti se recere necondiţionat. Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 29 Iulie 1912.

Pentru primpretorul cercual:
Dr. Baku
pretorul cercual.

Ad. Nr. 37/1912 com. par. (252) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului al V-lea de învăţătoriu desp. V. şi VI. la şcoala noastră confesională gr.-ort. română din **Poplaca,** protopresbiteratul Sibiiului, să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariu fundamental 1000 cor., şi anume din cassa bisericei 100 cor., iar 900 cor. dela stat.

Relut de cvartir 30 cor.

Relut de grădină 20 cor.

Dela concurenţi să recere să poşadă bine limba maghiară şi să cunoască un instrument spre a putea forma cor.

Alesul învăţătoriu este deobligat a instrua elevii în cântările liturgice şi a cânta cu ei Dumineca şi sărbătoarea la sf. liturgie.

Pentru formarea unui cor de adulţi va primi o remuneraţie deosebită.

Concurenţii sunt datori, cu prealabila încuviinţare a Oficiului protopresbiteral, să se prezinte în vreo Dumineca sau sărbătoare în biserică, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Cererile de concurs însoţite de atestatele necesare sunt a se înainta Prea On. Oficiu ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu în terminul deschis.

Poplaca, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 15 Iulie 1912.

Georgiu Modran paroh şi preş. — **Ioan Neagu** notar.

Văzut:
Dr. Ioan Stroia
protopop.

Ad. Nr. 56/1912 com. par. (253) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului nou sistemizat de învăţător (al IX-lea), la şcoala noastră confesională din **Răşinari,** protop. Sibiiului, să publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt: salar fundamental 1000 cor.; relut de locuinţă 200 cor.; relut de grădină 20 cor. şi cvincvenalele prescrise de lege, computate după serviciul prestat la această şcoală.

Salariul să ridică în rate lunare anticipative, jumătate din mijloacele bisericei, iar jumătate din aruncul de 5% impus credincioşilor.

Invăţătorul va fi dator, fără remuneraţie specială, să cânte Dumineca şi în sărbători la strană, şi să poarte din sarcinile laterale ale învăţământului pe acela cari i-se vor designa de comitet.

Rugările, instruite în ordine, să se aştearnă oficiului protopresbiteral tractual în terminul deschis, iar concurenţiii să se prezinte în biserică spre a-şi arăta destoinicia în cântări.

Răşinari, din şedinţa comit. paroh. gr.-or. ţinută la 22 Iulie st. v. 1912.

Maniu Lungu preşed. — **Emilian Cioran** not. adhoc.

Văzut:
Dr. Ioan Stroia
protopop.

Nr. 687/1912 protp. (257) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului vacant de paroh în parohia de clasa III. **Vărd,** protopresbiteratul **Agnitei,** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul susindicat şi cu prealabila încuviinţare a acestuia să se prezinte în vreo Duminecă ori sărbătoare în biserică pentru a cânta şi predica, eventual a şi oficia.

Agnita, 18 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Agnitei în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 613/1912. (227) 1—3

Concurs.

In baza înaltei resoluţiuni consistoriale Nr. 6987 B. dela 12 Iunie a. c. pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune de nou sistemizat pe lângă parohul deficient Ioan Ghibu din parohia de clasa a II-a **Murăş Uioara** se escrie concurs cu termin de 30 zile socotit dela prima înserare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele parohiale fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Reflectanţii la acest post sunt poftiţi a-şi subşterne petiţiunile lor concursuale instruite în ordine în terminul preclus, la oficiul protopresbiteral al Turzii, şi cu previa încunoştiinţare a protopresbiterului concernent se pot prezenta în parohie spre a cânta, celebra la biserică şi a face cunoştinţă cu poporul.

Turda, 5/18 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Iovian Murăşian
protop.

Nr. 475/1912. (255) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Căienelul de sus** să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat.

Petenţii au a-şi aşterne rugările instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral şi cu prealabila încunoştiinţarea acestuia să se prezinte în vre-o Duminecă, ori sărbătoare la biserică pentru a cânta şi cuvânta, respective celebra.

Brad, la 9 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Damian
protopresbiter.

Nr. 92/1912. (239) 1—3

Edict de licitaţiune minuendă.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobat de autoritatea bisericească superioară, prin aceasta se publică *Licitaţiune minuendă* pentru zidirea caselor parohiale din comuna bisericească **Hendorf** (Hégen), tractul Sighişoarei.

Licitaţiunea se va ţinea **Duminecă, în 29 Iulie st. v. a. c.** în şcoala ort. română din loc la oara 2. p. m.

Preţul de strigare e 4630 cor. şi 44 fil. după care sumă licitanţii au a depune un vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valoare. Comuna bis. va da peatra, cărămida, ţigla, năsip şi varul.

Planul şi preliminariul de spese şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial.

Licitanţii nu pot pretinde nici un fel de spese sau diurne pt. luarea informaţiunilor şi participarea la licitaţiune.

Comitetul par. îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Hendorf, la 15 Iulie v. 1912. Din şedinţa comit. par. ţinută la datul de sus.

Andrei Moldovan preot-prezident. — **Ioan Boian** notar.

Nr. 656/1912 prot. Văzut:

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 660/1912 (254) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh, de venit vacant prin moartea parohului George Olariu din parohia de clasa III. **Lisnău** cu filiile **Gitfalău, Saciva** şi **Sepsi Măgheruş,** se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea ajutorului dela stat.

Dela concurenţi se pretinde a şti limba maghiară perfect.

Concurenţii vor avea a se presenta cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului în vreuna din Dumineci s'au Sărbători în Lisnău (Lisznyó) prin gara Uzon spre a cânta, celebra şi cuvânta, înaintându-şi documentele recerute în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral în Bereczk.

Breţcu, (Bereczk), 8 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Treiscaunelor, în conţelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 436/1912. (256) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III. **Dobriţinaş,** din protopopiatul Cetatea de peatră, să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare se vor înainta în terminul indicat subsemnatului oficiu protopopesc, îndatorându-se concurenţii a se prezenta pe lângă restricţiunile regulamentare în o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta şi predica, resp. celebra.

Lăpuşul-unguresc, 15 Iulie 1912.

Oficiul protopopesc gr.-or. al tractului Cetatea de peatră în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Andrei Ludu
adm. protopop.

2239/1912. (258) 1—1

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye törvényhatósági bizottságának 398/1912 sz. a. hozott határozata értelmében legelő javitásokra munkavezető 1400 K évi fizetéssel 5 év tartamára felfogadandó, mely állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Legelömesternek 4 K illetve ellátás esetén 2 K 40 f napdija és természetbeli lakás és fuvar, esetleg 40 f Km. pénz vagy II oszt. vasuti jegy elöá litása kiküldetése esetén az érdekelt legelők birtokosait terheli.

Különösen kiköttetik, hogy a pályázók vagy erdőőri szakiskolát vagy vizmesteri iskolat vagy földmivelésiskolát végeztek és legalább 40 éves korukk legyenek, két vagy 3 pályázó ide és vissza utazhatására őszesen 60 K engedélyeztetett.

Pályázni óhajtókat felhivom, hogy szabályszerüen felszerelt kérvéiket 1912 szeptember 8-ig hozzám annál inkább nyujtsák be, mivel a később érkező kérvények figyelembe nem fognak vétetni.

Nagyszeben, 1912. évi augusztus hó 7-én.

Fabritius
alispán.

Nr. 615/1912. (229) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea unui post învăţătoresc la şcoala confesională gr.-or. română din **Sighişoara** să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar anual 1100 coroane în rate lunare anticipative din cassa bisericii, trei stânjini de lemne de stejar pentru încălzit, cvartir în edificiul şcoalei şi ¼ de jugăr de grădină Cvincvenalul numai dupa un serviciu de cinci ani la această şcoală.

Invăţătoriul ales va fi dator a ţinea strană la utrenie în mod perondător cu ceilalţi doi învăţători, iar la sf. liturgie să cânte cu copiii de şcoală fără altă remuneraţie.

Concurenţii sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau Sărbătoare în biserică, spre aşi arăta desteritatea în cântări şi tipic, şi a face cunoştinţă cu poporul, iar petiţiile concursuale instruite conform normelor din vigoare, să le trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sighişoara, în 7/20 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 819/1912 pp. (231) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională din comuna **Bedeciu** prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1000 coroane salar din repartiţie dela popor, cuartir liber în edificiul şcoalei, lemne de foc şi 20 cor. relut de grădină.

Cvincvenalele se vor solvi numai după un serviciu de 5 ani la această şcoală.

Doritorii de a ocupa acest post, au aş aşterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul indicat.

Cluj, 9 Iulie st. v. 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

O fetiţă de şcoală

se primeşte la o familie de funcţionar cu toată întreţinerea. Bună îngrijire, ajutor la studiare se asigurează.

Adresa la administraţia acestei foi.

(242) 2—3

De arândat

o moşie în comitatul Selagiu, comuna Gălpâia, 800—1000 jug. arat şi păşunat şi 400 jugăre pădure, care încă se poate folosi de păşune. Gara ultimă e Zsibó. Ofertele sunt a se trimite la adresa: **Dr. Stefan Morariu, advocat, Cluj.**

(249) 2—6

Bănci de şcoală

se pregătesc în diferite sisteme, pe deplin corăspunzătoare, conform recerinţelor higienice. Modelele se pot vedea în fabrica pentru bănci de şcoală a lui

(19) 24—24

Wilhelm Connerth
Sibiiu, Strada Guşteriţii 53.

Mişelule!! Nici acuma încă nu ţi-ai însemnat o, că eu numai tuburi de **Jacobi-Antinicotin** fumez!

(106 a) 6—13

Favoritul mijloc de înfrumseţare a damelor din elită este

CREMA-MARGIT
a lui Földes.

Această pomadă de obraz o foloseşte în toată lumea multe milioane de dame, fiind pe baza cercetărilor ştienţifice cel mai nou product de cremă pentru obraz, şi după afirmarea renumiţilor chemici e cel mai bun şi nestricăcios mijloc pentru înfrumseţarea şi rafinarea obrazilor, cu cel mai rapid şi sigur efect.

In restimp de vre-o câteva zile dispar toate creţele, lintiţele, petele de ficat şi toate spuzele. b) (86) 6—7

Crema Margit a lui Földes

înfrumseţează nu numai obrazii, ci îi îngrijeşte şi scuteşte de toate influenţele anotimpului, a soarelui şi a vântului.

Contra imitaţiunilor se Vă feriţi! — Se află în toată lumea

Un borcănel costă 1 şi 2 cor. Săpun Margit 70 fil. Pudră Margit cor. 1 20.

Expediţiuni poştale prin producentul:
Coloman de Földes,
farmacist în ARAD.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 31 Iulie (13 August) 1912. *Nr. 81.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 9080 Școl.

CONCURS.

Din fondurile arhidiecezane au venit în vacanță următoarele stipendii:

1. Fond. Francisc Iosif un stipendiu de 100 cor.

2. Fond. Cologea un stipendiu de 100 cor.

3. Fond. Nicolae Vlad 4 stipendii á 100 cor., pentru conferirea cărora se publică concurs cu termin până inclusive 15/28 August 1912.

Cererile de concurs sunt a se înainta la consistoriul arhidiecezan provezute cu următoarele documente, toate în original:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu de școală.
3. Testimoniu de paupertate.
4. Alte eventuale documente recomandătoare.
5. Adeverință dela oficiul parohial despre conduita concurentului și a părinților lui.

Cererile întrate după espirarea terminului de concurs nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, 26 Iulie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Scrisoarea Domnului Iászi.

Am primit și am publicat în numărul trecut al ziarului nostru cu multă satisfacție scrisoarea distinsului sociolog și scriitor maghiar, *Dr. Iászi Oszkár*, interesantă în cuprinsul ei, pentrucă în ea vedeam confirmate întru toate părerile esprimate în articolul nostru de fond din numărul 67, care a dat anză domnului Iászi să ne onoreze cu scrisoarea trimisă.

Suntem și noi de părerea, pe care o împărtășește domnul Iászi, că numai o democratizare a țării și a tuturor instituțiunilor ei va putea deschide calea pe seama înțelegerii cu naționalitățile nemaghiare și pe seama înplinirii tuturor dorințelor lor juste, cari nu sunt de altă natură, decât de aceea, de a-și vedea asigurate toate esistența și desvoltarea lor materială și culturală, ca individualități etnice naționale.

Suntem și noi de părerea, că domnia de clasă de astăzi trebue se înceteze, făcându-se loc pe întreaga linie manifestării voinței libere a întregei poporațiuni a țării, care precum contribue din greu cu sângele și cu averea sa la apărarea patriei comune, e îndreptățită a cere ca se i se dee drept de ingerință și cu privire la conducerea afacerilor de stat, prin întroducerea votului universal, egal, direct și secret, la alegerile pentru parlamentul țării și la alegerile municipale.

Mai cerem apoi și noi aceea ce știm, că cere și domnul Iászi, și cer toți aderenții adevăratei democrații: reducerea numărului funcționarilor din patria noastră la minimul neîncunjurat de lipsă și ștergerea tuturor sinecurelor, create pe seama nemeșilor scăpătați, cari după ce au dat destule probe despre nedestoinicie în conducerea afacerilor lor proprii, au fost încredințați cu conducerea afacerilor publice. Suntem adecă de părerea, că tocmai droaia de funcționari dela noi, al căror număr în alte state nu e nici pe jumătate atât de mare ca la noi, formează pedeca cea mai mare cu respect la resolvarea norocoasă a chestiei de naționalitate. Funcționarii, adecă cei mai hiperzeloși dintre ei, au fost doară totdeauna descoperitorii comploturilor, conspirațiunilor, chiar revoluțiunilor, ai agitatorilor și ai trădătorilor de patrie printre naționaliști, în scopul de a înăspri raporturile și de a atrage urgia celor dela putere asupra naționaliștilor, atât de primejdioși pentru țară. Și bine înțeles, în interesul lor propriu, știind ei foarte bine, că ajungerea la o înțelegere cu naționalitățile ar avea de prima urmare înlocuirea lor imediată cu funcționari luați din sânul poporului, deci delăturarea lor din posturile, cari pentru ei formează isvor de traiu, nu însă totdeauna și pretutindenea și isvor de conștiență și de simț de datorință cu privire la împlinirea misiunii lor, care e aceea, de a fi luminătorii și povățuitorii în bine ai poporului.

Cu toate însă, că avem păreri, în cari ne unim pe deplin cu domnul Iászi, sunt și lucruri, pe cari noi le vedem și le înțelegem altcum, nu așa ca dl Iászi, și asupra acestora vrem să ne espunem vederile, tocmai în urma apropierii dintre noi, și pe temeiul principiului: clara pacta, boni amici!

Noi adecă nu suntem de părerea, că numai oligarhia, cu întinsele ei latifundii, ar forma pedecă pentru democratizarea țării și pentru realisarea principiului egalei îndreptățiri a naționalităților; ci după noi, afară de ceata număroasă a funcționarilor, cari cred, că singura lor misiune este șicanarea și asuprirea naționalităților, mai formează pedecă mare în calea înțelegerii și *capitalismul*, totdeauna năzuitor spre putere, capitalismul, care monopolisează venitele statului, a pus mâna pe întreaga presă maghiară, și face din cetățenii patriei robi puși în serviciile sale, fără deosebire de naționalitate.

In privința aceasta trebue să dăm dreptate bătrânului și înțeleptului Mocsáry, care e de credința, că aceste *elemente nouă*, cari pun mâna pe avere și pe putere, în urma sprinteniei și a forței pe care o reprezintă capitalul lor pus în circulațiune, formează pentru patria noastră o primejdie cu mult mai mare, decât oricare alta. Și credem, că în privința aceasta și dl Iászi e de o asemenea părere.

Un moment cu mult mai însemnat apoi, care ne privește pe noi mai de aproape, și care ne cam desparte de domnul Iászi, este acela, că după cât am putut noi străbate în spiritul scrierilor domnului Iászi, luptele purtate de dânsul și de consoții sei de principii pentru democratizarea țării sunt îndreptate în parte și în *contra bisericilor și autonomiilor lor*, și mai ales în contra *școalelor confesionale*, dorindu-se și cerându-se statificarea școalelor pe întreaga linie.

Dacă ni s'ar adeveri presupunerea aceasta, atunci ne despart mari și vitale interese pe unii de alții; pentrucă noi, Românii, în biserica noastră națională, (care de altcum nu e biserică cu latifundii, ci e biserică seracă, în schimb însă e o biserică *democratică* în cel mai larg înțeles al cuvântului) și în școala noastră confesională, nu ne aflăm numai mângăerea sufletească, necesară pentru fiecare popor, ca și pentru fiecare individ, ci ele formează totodată și au format pentru noi adevărate fortărețe, menite să ne apere naționalitatea, viața etnică, cultura, tradițiile, și tot ce ne aparține nouă, ca popor român. Singura garanță positivă pentru conservarea tuturor bunurilor noastre naționale ne este astăzi *biserica și școala*; deci a le perde, ori a renunța la ele, ar insemna a ne perde, ori a renunța la însași viața noastră de popor muncitor și dornic de cultură, de popor alcătuitor de stat în patria aceasta. Iar aceia, cari vreau să ne derime aceste fortărețe, ori cari, cu voea sau fără de voie, dau mână de ajutor celor ce caută să ni le derime: nu pot să ne fie preteni, nici aliați, și noi causă comună cu ei nu putem să facem.

Ne-am bucura, dacă la ocasiune potrivită, domnul Iászi Oszkár, care credem că nu se va supăra pentru sinceritatea cu care-i vorbim, ca cel mai competent ne-ar lămuri și li-

---

FOIȘOARĂ.

Dela Academia Română.

Concursuri pentru premii. 1912.

(Fine.)

13. Premiul Eliade-Rădulescu de 5000 lei se va da în sesiunea generală din 1916, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Relațiile noastre cu Turcia dela pacea dela Chiuciuc-Cainargi până la proclamarea independenței.

Terminul presentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1915.

14. Premiul Năsturel de 5000 lei se va în sesiunea generală din 1916, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Administrația austriacă în Oltenia, Banat și Transilvania până la pacea de Belgrad.

Terminul presentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1915.

15. Premiul Adamachi de 5000 lei (divizibil) se va da în sesiunea generală din 1917, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Valurile (troianele), drumurile și cetățile romane din toate țerile locuite de Români.

Terminul presentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1916.

16. Premiul Neuschotz de 2000 lei se va da în sesiunea generală din 1917, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Istoria costumului la Români până 1821.

Terminul presentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1916.

III. Premiile secțiunii științifice.

17. Premiul Lazăr de 5000 lei se va da în sesiunea generală din 1913, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Starea țăranului român din punctul de vedere antropologic, biologic și patologic.

Terminul presentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1912.

18. Premiul Neuschotz de 2000 lei se va da în sesiunea generală din 1913, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Cromatica poporului român, adecă: modul de a vopsi (bci) țesăturile de lână, mătase, bumbac etc., precum și pieile, lemnele, casele, ouăle de Paști, sulimanurile sau substanțele alimentare.

Terminul presentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1912.

19. Premiul Năsturel de 5000 lei se va da în sesiunea generală din 1914, celei mai bune lucrări scrise în limba română cuprinzând:

Studiul țânțarilor din România, ca propagatori ai malariei, și cercetarea mijloacelor practice pentru stingerea acestei boale.

Terminul presentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1913.

20. Premiul Adamachi de 5000 lei (divizibil) se va da in sesiunea generală din anul 1915, celei mai bune lucrări scrise în limba română cuprinzând:

Studiul chimic al lignitelor indigene și aplicațiunile lor în industrie.

Terminul presentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1914.

21. Premiul Lazăr de 5000 lei se va da în sesiunea generală din 1915, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Politica agrară a României și înrâurirea ce a avut asupra stării economice și sociale a poporațiunii rurale.

Terminul presentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1914.

22. Premiul Lazăr de 5000 lei se va da în sesiunea generală din 1917, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Crustaceele din apele interioare ale României din punctul de vedere sistematic, faunistic și biologic; descrierea și figurarea tuturor speciilor și varietăților, viața lor și raporturile lor față de mediul în care trăesc; distribuțiunea lor geografică.

Terminul presentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1916.

23. Premiul Năsturel de 5000 lei se va da în sesiunea generală din 1917, celei mai bune lucrări scrise în limba română cuprinzând:

Climatografia României bazată pe observațiunile până la finele anului 1910.

Terminul presentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1916.

IV. Comisiuni speciale.

24. Premiul Dacia-România se va da, în sesiunea generală din 1915, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre:

Istoria contractului de asigurare și în special a întroducerii lui în România. Deosebirea între asigurările cu primă și asigurările mutuale. Avantajele asigurărilor contra daunelor elementare în țerile unde agricultura este principalul izvor de bogăție.

„Valoarea premiului va fi representată prin venitul pe trei ani al fondului de 10.000 lei în efecte oferite de societatea de asigurare „Dacia-România“ din București și al capitalizărilor ce se vor putea face eventual, micșorat acest venit cu prelevările prevăzute de art. 35 din statutele Academiei și cu costul tiparului pentru maximum 5 coale de tipar“. (Art. 2 din regulamentul special).

nişti cu privire la această nedumerire pe care o avem faţă de lupta pe care o poartă cu condeiul pentru democratizarea ţării, căreia şi noi îi dorim cel mai desevârşit succes.

Congres naţional. Unele ziare maghiare, iar după ele şi ziarele din Bucureşti, au adus ştirea, că în curând, pe la finea lunii acesteia, se va ţinea în Sibiiu ori în Arad adunarea naţională, ori congresul naţional al Românilor din statul ungar, pentru a-şi stabili partidul naţional român atitudinea faţă de situaţia politică de astăzi. Am fost întrebaţi şi noi, chiar şi pe cale telegrafică, dacă cu adevărat se ţine adunarea politică a Românilor, când şi unde, şi am răspuns, că despre vre-o convocare a adunării nu avem nici o cunoştinţă. Aflăm acum, că întreaga ştire se reduce la o declaraţie rău înţeleasă a domnului deputat dietal *Dr. St. C. Pop*, făcută în faţa unui gazetar maghiar, că pe la finea lunei acesteia se va întruni *comitetul* partidului naţional român pentru a lua hotărârile necesare, fiindcă i *„s'au îngrămădit afacerile“*. Deci comitetul se întruneşte, nu adunarea naţională.

Salarele învăţătorilor confesionali. Invăţătorii confesionali din dieceza romano-catolică a Agriei s'au adresat cu o rugare ministrului de culte şi instrucţiune publică, cerând ameliorarea sorţii lor. Domnul ministru le-a răspuns într'o scrisoare, în care le spune următoarele:

„Todeauna am mărturisit, că principiul meu este, ca şi învăţătorii romano-catolici şi în general învăţătorii confesionali să fie trataţi în asemenea măsură ca şi cei de stat. Cu bucurie vă vestesc, că şi acum, cu ocaziunea desbaterilor pentru ridicarea salarelor învăţătoreşti, am luptat din răsputeri, ca principiul susţinut de mine să iasă învingător. Deosebirea ce rămâne şi de acum înainte între cele două categorii de învăţători, e cu totul neînsemnată. Nu pot să le asigur învăţătorilor confesionali adaus personal, fiindcă acesta are în vedere numai pe funcţionarii de stat, dar în schimb voi căuta să fac să dispară şi această mică deosebire, *asigurând învăţătorilor confesionali adaus de scumpete*“.

Declaraţia aceasta priveşte sigur şi pe învăţătorii noştri confesionali!

Legea electorală. Spuneam în numărul trecut, că după o declaraţie a domnului secretar de stat Némethyi, care se află acum în concediu, proiectul de lege despre reformele electorale e gata de tot şi la toamnă va putea fi presentat parlamentului spre votare. Mai spuneau ziarele din capitală, din cari am luat şi noi ştirea, cumcă proiectul de lege va mulţumi opoziţia, adecă e compus cu ţinerea în vedere a dorinţelor ei, şi că în el se cuprind şi unele *surprinderi*. Acum spun ziarele din capitală şi aceea, că una dintre surprinderile amintite de domnul secretar de stat Némethyi este aceea, că în proiectul de lege despre reformele electorale se dă drept de vot şi *femeilor*. Nu tuturor femeilor, ci acelora din ele, cari au vre-o cualificaţie superioară, au câştigat vre-o diplomă, ori acelora, cari având moşii şi le administrează singure, deci sunt independente. Primim însă informaţia din Budapesta, că nici una dintre ştirile date de ziarele din capitală nu corespunde întru toate adevărului. Proiectul de lege despre reformele electorale e gata numai întru atâta, că s'au stabilit aproape toate principiile, pe baza cărora va fi compus. Mai sunt însă unele chestii, cari nu sunt resolvate, şi cari au să treacă la toamnă prin consiliul de ministri, şi anume, chestiile referitoare la *restrângerea* dreptului electoral în anumite casuri, precum şi chestia estinderei dreptului de vot şi asupra femeilor independente ori cu cualificaţie superioară. Dreptul de vot al femeilor e deci numai *în idee* până acuma; dar dacă consiliul de ministri va accepta ideea, — el va fi trecut în noul proiect de lege, şi între alegătorii ţării noastre vor putea fi trecute în viitor şi vre-o 120.000 de femei. Căci cam atâtea sunt indepentente, ori cu cualificaţie superioară.

Terminul presentării manuscriptelor este până la 31 Decemvrie 1914.

*

Notă. Concurenţilor la această a doua serie de premii se pun în vedere următoarele articole din regulamentul votat de Academie la 8 Martie 1906:

Art. 19. Manuscriptele se vor presenta la concurs în terminul fixat în art. 3 până la 31 Decemvrie fără nume de autor, purtând o deviză sub motto; ele vor fi însoţite de un plic sigilat pe care va fi reprodusă deviza sau motto din fruntea manuscriptului şi în care se va afla închis numele autorului. Acest plic se va deschide numai dacă lucrarea va fi premiată.

Manuscriptele cari nu vor fi scrise curat şi lizibil, nu vor fi luate în cercetare.

Art. 21. Valoarea premiului acordat unei lucrări în manuscript se va număra autorului numai după ce lucrarea premiată va fi tipărită.

Art. 22. Manuscriptele nepremiate vor fi restituite autorilor, cari le vor cere şi îşi vor dovedi proprietatea la cancelaria Academiei prin deschiderea plicului cu numele lor; manuscriptele nereclamate în timp de un an dela pronunţarea resultatului vor rămânea proprietatea Academiei şi vor fi incorporate în biblioteca, în colecţiunea manuscriptelor.

Portul românesc.

Lecţia domnului profesor N. Iorga.

Cursurile de vară din Vălenii de munte sunt pe sfârşite. Cei ce participă la ele sunt încântaţi, după cum ne comunică unul, de vastele şi temeinicile cunoştinţe, cu cari s'au îmbogăţit în septămânile din urmă, primindu-le într'o frumoasă limbă românească dela cei mai de seamă bărbaţi de litere şi de şcoală din România. Cu ocasiunea cursurilor de vară s'au ţinut şi concursuri de porturi româneşti, cu premii, acordate costumelor celor mai simple şi mai originale româneşti. Duminecă în 22 Iulie v. a fost ultimul concurs de porturi, cu care prilej domnul profesor *N. Iorga* a ţinut o conferenţă, ori o lecţie, despre portul nostru românesc, foarte interesantă şi instructivă.

D-sa spunea, că faţă de portul nostru naţional au fost în diferite timpuri diverse atitudini. Intâi, o totală neînţelegere a lui. Mai curând străinii au priceput elementele de frumseţe, caracteristice portului nostru naţional. Cele dintâi colecţii de porturi naţionale s'au făcut de artişti străini. Un album în acest gen a fost alcătuit de francezul Bouquet. La venirea în ţară, M. S. Regele Carol a însărcinat pe pictorul Szatmary de a aduna costume de pretutindeni. Colecţia aceasta, lucrată între anii 1866—1870, e foarte frumoasă şi foarte rară, posedată actualmente doar de Academie şi câţiva amatori. E un obicei al nostru, de-a ne înflăcăra uşor de anumite lucruri, pentru ca apoi tot cu aceeaşi uşurinţă să le dăm uitărei.

M. S. Regina, — plăcându-i portul nostru, s'a îmbrăcat în costumul nostru strămoşesc, — şi atunci lumea înaltă a imitat-o.

Entusiasmul s'a accentuat. S'au înjghebat societăţi pentru cultivarea portului naţional, societăţi ce trăesc şi azi, — fără însă — drept vorbind — a avea o organizare metodică şi practică. Nu-i de ajuns numai să existe, dar să se şi desvolte. Şi moda aceasta a avut o durată. Puţini îşi mai amintesc acum de moda anului 1880.

A venit vremea însă, să se treacă dela faza de modă la o fază ştiinţifică. Ne facem un rău, dacă am atribui prea multă originalitate poporului nostru. Numai o cercetare ştiinţifică şi în privinţa portului popular — ca şi în privinţa limbei — poeziei populare — şi în tot ce produce poporul, ne va feri de greşeli şi scăpa de critica străinilor. Dar naţiunea românească e absolut originală. Poezia noastră populară n'are nici o legătură cu a altor popoare. Portul popular nu poate fi profanat, legându-l cu portul altor neamuri. Noi cu simţul de frumuseţe, dat de natură nouă, — l-am descoperit. *E al nostru şi numai al nostru.* E născut în vremi bătrâne, odată cu neamul nustru. Părerea de-a confunda portul nostru cu al altor popoare e greşită. Să-l punem în asemănare cu al neamurilor din jurul nosrru. Ne vom servi de cărţi poştale ilustrate, ce reprezintă costume din diferite ţări, — spune dl Iorga auditorilor săi.

Dl Iorga analizează costume după numeroase cărţi poştale, planşe şi albume, — pe cari apoi le împarte spre a fi examinate şi de public. D-sa ajunge la concluziile:

In Serbia costumele sunt asemănătoare cu cele româneşti de prin părţile Mehedinţului. Influenţa modei turceşti e caracterizată în special prin bogăţia cusăturilor aurite şi a feluritelor podoabe. Sunt şi împrumuturi ungureşti, cum ar fi de pildă tulpanele, ce tind a se răspândi şi la noi. Elemente orăşeneşti vin prin unele părţi, arătând începutul unei decăderi.

In Bulgaria, de când a ajuns liberă, o atenţie deosebită se dă vieţii legate de poporul de jos. Cercetările de folklor figurează în rândul întâi al preocupărilor învăţaţilor bulgari, şi în foarte scurt timp au făcut ce n'am făcut noi într'un timp îndelungat. Portul e asemănător cu al nostru. La femei în cap un tulpan, un peptar nu tocmai împodobit, o fotă dintr'o singură unitate, învălătucită pe corp. Bărbaţii au căciuli, un sumăraş mic, bernevici şi opinci. In o carte poştală din preajma Sofiei se vede influenţa distrugătoare orăşenească.

Din compararea costumelor din 2 cărţi poştale reesă frumuseţea superioară a unui costum de pe la Rusciuc, unde se simte influenţa portului nostru — faţă de urâtul şi odiosul port din regiunea balcanică.

Dar nu numai elementele de înfrumseţare sunt asemănătoare între portul nostru şi cel bulgăresc, ci şi numele ce se dă la diferitele părţi din costum. Aşa e: Româneşte = Maramă, Bulgăreşte = Cârpă; Româneşte = Cojoc, Bulgăreşte = Cojoc; Româneşte = Ciorapi, Bulgăreşte = Călciuni, asemănător cu românescul *Călţun* din latineşte.

Româneşte = fotă, bulgăreşte = fotă, ş. a.

In anul trecut s'a făcut o excursiune în Macedonia, sub conducerea d-lor Murgoci şi Istrate, şi din această excursie a ieşit o carte întitulată „Macedonia“, cuprinzând multe informaţii de valoare şi fotografii. E cartea lui Francisc Lebrune, — care a luat parte la această excursie.

In portul Aromânilor se găsesc elemente de asemănare şi cu portul nostru şi cu portul bulgăresc.

In costumul grecesc, cu fustanela şi cenef, — se recunoaşte uşor influenţa albaneză. Vechiul port grecesc era asemănător cu cel italian. Prin secolul al XIV-lea mulţi Albanezi trecând în părţi greceşti — influenţa lor a lăsat urme.

Peninsula balcanică ne prezintă deci costume asemănătoare de la un neam la altul, — cu mici deosebiri locale. Asemănarea dintre fondul unitar al portului popoarelor balcanice — şi fondul portului nostru, e incontestabilă.

Costumul nostru naţional e asemănător şi cu al popoarelor transcarpatine.

Asemănări găsim la Rusneci. Femeiele poartă cojocele şi fote asemănătoare cu ale ţărancelor românce din Bucovina. In portul Saşilor, Ungurilor, şi chiar al celor din pustă, se vede influenţa portului românesc.

La Ceangăi partea originală a lor, datorită în special lipsei de gust şi neştiinţei în a lucra a femeilor lor, — e întroducerea elementelor de târg.

Până şi în depărtata Suedie găsim asemănări cu portul nostru.

In o carte poştală din Skansen — se văd fote în totul asemănătoare cu a ţărancelor noastre.

De unde aceste asemănări cu portul popoarelor balcanice? De unde asemănarea portului rutean cu cel din Moldova, a elementelor ungureşti din stepă cu elementele româneşti? Comparând cu portul apusean, o lume deosebită vedem la neamurile apusene cu porturile lor caracteristice, şi o altă lume, — cu totul alte caractere, — aici în răsărit.

De unde asemănarea portului din Suedia cu cel al nostru? De am întreba pe cineva din generaţia veche, ar zice, că trebue să fie la mijloc ceva roman; — roman nu-i însă în portul nostru. Costumul nostru e împărţit după diferite părţi ale corpului, pe care le îmbracă în părţi bine definite. Costumul vechiu grec şi roman era dintr'o singură unitate, ce acoperea întregul corp. Grecii şi Romanii purtau capul descoperit, sau cel mult aveau pentru anume timpuri o glugă — sau acopereau capul cu o parte din manta. Clima sudică le îngăduia să umble cu capul gol şi într'o uşoară îmbrăcăminte. Aspra noastră climă nu îngăduia însă.

Romanii veniţi aici s'au mirat văzând căciula purtată în semn distinctiv al puterii lor de şefii triburilor dace şi alte căpitenii. Costum, ce împarte corpul în părţi deosebite, căciulă, opinci, sunt lucruri ce n'au fost cunoscute de Romani. Trebue deci admis, că acest costum al nostru — nu-i nici roman şi nici grecesc — asemănător cu al Romanilor, *ci e costumul elementului vechiu — al Tracilor, — neamul acela ce a dat tot fondul nostru popular.* Ei ni-au lăsat şi portul, în liniile lui generale şi elementele de înfrumseţare în colorile lui.

*

Prin Traci se aseamănă portul nostru cu cel din Suedia. Au fost timpuri, când cultura Tracilor a stat vecină cu cea gotică. Hunii venind au împins înspre nord şi elemente trace. Şi de aici vine această uimitoare asemănare în porturi. Şi iată, că în faţa acestui fapt, sentimentul de umilinţă faţă de legătura dintre portul nostru şi al neamurilor de peste Dunăre dispare. Noi suntem urmaşii vechilor Traci, continuând o viaţă în vatra vieţii lor. Portul nostru e al vechilor strămoşi, rămas neinfluenţat. Şi cum reclamăm ori ce piatră romană, ca mărturie a influenţei unui popor din care ne tragem, tot aşa trebue să reclamăm în folosul nostru elementele asemănătoare din diferitele porturi. Atragem acum atenţia, — continuă dl Iorga, — asupra regiunilor ce presentă caracterizări în portul nostru. Chestiune importantă şi practică. Costumul nostru popular decade. Gustul stricat al oraşului pătrunde la sate, nu numai prin rochia tăiată după ultima modă, ci şi prin felul cum portul popular e privit de orăşeni. Stratul de sus representă luxul estrem.

Prin şcoli, baluri, vizitele orăşenilor la sate, se creiază costumul popular fals, ce constă din o nepotrivită combinaţie a elementelor din diferite regiuni.

Costumul mixt e moartea costumului nostru. Căci costumul nostru popular corăspunde luminii din fiecare regiune, împrejurărilor speciale de acolo, şi reesă din o lungă esperienţă şi un bun gust. E făcut în legătură cu natura şi rasa. Iar natura şi rasa, trecute prin esperienţe de sute de ani, se presentă sub costume deosebite.

*

O regiune e Bucovina şi partea de munte a Moldovei — până prin Vrancea. Cândva poate c'a fost şi dincolo de Siret, — influenţa străină a nimicit însă trecutul. Costumul constă în aceste părţi la femei dintr'o maramă, ce acopere capul, un cojoc pentru vremea de iarnă, o fotă dintr'o singură unitate învârtită în jurul corpului şi prinsă de corp cu un brâu. Bărbatul are căciulă înaltă, sau pălărie cu margini late, cojoc, cămaşă mai scurtă, ca în Oltenia, şi brâu de piele cu ţinte. In Bucovina în elementul de înflorire predomină mărgelele. Fluturii nu se întrebuinţează. Influenţa acestui port s'a întins şi asupra unor părţi ardelene, în părţile bistriţene şi în secuime trece dincolo de Braşov, prin regiunea Făgăraşului.

A 2-a regiune de porturi e în ţinutul muntean din R.-Sărat şi până la Olt, şi puţin chiar dincolo de Olt, — constând într'o formă mai uşoară, mai redusă a unor elemente din portul moldovean. Colorile sunt apreciate. Acest port sufere în Oltenia foarte multe variaţiuni, — imitate în parte prin unele părţi corăspunzătoare din Ardeal, ca Sibiiu, Haţeg etc.

In Mehedinţi costumul e în legătură cu costumul din Banat, cu cel din Sârbia şi cu diferite elemente turceşti.

De ce această variaţie în Oltenia? Ea e mai conservatoare. Deosebirile dela o vale la alta s'au păstrat mai bine. Ca în Muntenia, unde cu timpul bogata frecvenţă a şters deosebirile.

In interiorul Ardealului şi în părţile Maramurăşului e portul mocănesc — cu căciula mare largă — ce se întinde întru câtva şi prin părţile vrâncene.

Prin judeţele Vlaşca, Olt, Ilfov e o luptă între portul vechiu, — dictat de clima caldă şi lipsa de timp liber a femeii, mai strâns legată de munca câmpului — şi între influenţa portului muntean.

Că portul popular vine de sus, dela clasa conducătoare, cum e părerea lui Şişmanof — e o idee greşită. Ce ar trebui făcut pentru păstrarea caracterului portului nostru?

Ţăranii nu-l mai pot păstra. Mânile femeii, din causa greutăţii traiului, nu mai sunt libere ca în trecut. E nevoe deci de sprijinul societăţii, al statului. Il poate da statul acest ajutor. E dator şi e şi în putere s-l de. In şcoalele de fete, în locul uniformelor imitate de acum, s'ar putea introduce portul naţional. Apoi învăţătorii şi învăţătoarele ce trăesc în mijlocul poporului, ar trebui să-l poarte. Şi chiar institutoarele dela oraş purtându-l ar servi de modele pentru îndreptarea gustului stricat al femeilor din mahalale. S'ar putea aduce obiecţia, că-i scump. Prin trăinicia îndelungată a lui răscumpără însă scumpetea.

Văzând importanţa ce se dă portului străbun, femeile dela ţară nu l-ar mai nesocoti, şi o nouă eră s'ar deschide şi pentru frumseţa portului nostru şi pentru munca naţională, fapt ce ar duce către un alt viitor economic şi politic al ţării noastre.

*

Acestea erau ideile, pe cari le-a espus în faţa ascultătorilor săi numeroşi, domnul profesor N. *Iorga*, cu iscusinţa şi farmecul său obicinuit. A fost ascultat, ca totdeauna, cu încordată atenţiune şi la urmă aclamat şi aplaudat.

Oficială.

Pentru a putea încheia socotelile despre dotaţia clerului dela stat pe Sem. II. 1912., On. parohi sunt recercaţi a trimite, fără amânare, chitanţele „Oficiului cassei arhidiecesane“.

Conferențele învățătorești.

Lucrul manual în școalele primare

de *Ioan Sporea*,
învăț. dir. în Feldioara.

Lucrul manual în școalele primare a început de vreo câțiva ani să deștepte atențiunea tuturor bărbaților dedicați învățământului primar, până și în cele mai mici state.

Introducerea unei ocupațiuni manuale, a fost de altcum totdeauna cerută, de toți pedagogii însemnați: Marele Commenius, adevăratul întemeetor al pedagogiei raționale, cerea în secolul al XVII-lea, ca copiii să învețe cea mai trebuincioasă meserie, fie spre a nu rămânea cu totul necunoscători de ceea ce se practică, fie pentru ca să-și imprime în urmă o direcțiune a însușirilor lor naturale. El stabilește chiar în marea sa operă asupra educațiunei, adresată consilierilor tuturor orașelor germane, pentru a-i îndemna pe acestia să înființeze și să întrețină școli creștine,— un șir întreg de principii, în număr de 11, după cari ar avea să fie predat acest învățământ în școalele germane.

Filosoful Locke spune asemenea, că copiii trebue să învețe câte o meserie, chiar două de se poate, dar cel puțin una în mod mai complect.

Despre Rousseau se știe apoi, cât de trebuincioasă socotea el învățarea unei meserii, și cum dorea el ca toți copiii, fără deosebire de clasă sau treaptă socială, să se dedea la aceste îndeletniciri. Influenței scrierilor sale se datorește în mare parte tradițiunea multor case domnitoare, că principii au să învețe și câte o meserie manuală.

Ași putea prelungi mult lista acestor citațiuni. Cele de până acuma însă cred că ajung, pentru a arăta cât de vechiu și de universal este acest desiderat al pedagogiei: lucrul manual în școală.

Să vedem acum în ce constă însemnătatea și valoarea cea mare, pe care lumea cultă o dă cu atâta simpatie lucrului manual.

Omenirea s'a convins, că omul are însușiri nobile, are puteri de mare valoare, cari se pot întări și cultiva, și această cultură îl ridică pe om mai presus de celelalte ființe de pe pământ, făcându-l stăpânitorul acestora. S'a convins mai departe, că omul cultivat știe să-și pregătească un traiu mai bun și mai fericit pe acest pământ. Din toate acestea esperiențe a ieșit apoi ideia înființărei școalelor. De aici resultă, că școala, fiind scoasă din practica vieței, trebue să lucre tot pentru viață, adecă ea e datoare a cultiva pe om până la cel mai înalt grad de perfecțiune.

Școala însă până înainte cu câțiva ani s'a îngrijit mai mult de pregătirea unei fericiri ideale, și a desconsiderat, spre nefericirea omenirei, o parte însemnată a operei sale, pe care foarte ușor o vom înțelege, dacă vom lua ca obiect al observațiunilor noastre pe micul copilaș în starea cea mai plăpândă a vieței sale.

Fie-care a putut observa, că copilul îndată ce începe a umbla, se îndreaptă către diferitele obiecte, le mișcă, le frânge sau le cioplește în atâtea și atâtea forme. Nu mai încape nici o îndoială, că mintea lui încă lucrează și mintea îi pune în lucrare mânile. Știm că de multe ori nici nu se simte că se află copil în casă, deoare-ce el este ocupat cu planul cum să facă „casă“ din cocenii de porumb, fără a se răsturna, cum să facă o „grădiniță“ sau un „om“ de zăpadă sau nomol, etc. Aceasta se poate observa și atunci, când copiii sunt în fașe, căci ei bat din mâni și din picioare, trântesc, aruncă tot ce pot vedea cu ochii și pot apuca cu mânile.

Dacă ar cerca cineva să-i oprească dela astfel de lucruri, i-ar amărî și nemulțămi în așa măsură, că foarte cu greu i-ar putea împăca.

Din aceste observațiuni ne putem convinge, că omul este destinat pentru lucru, este destinat pentru ocupațiune isprăvită cu mânile. Nici o ființă omenească nu poate esista în lume, care ar putea zice, că ea nu ar avea trebuință de mâni. Se naște acuma întrebarea, că oare ce să facem, dacă le avem, și dacă e atât de mare valoarea lor pentru noi, cum să facem ca să nu le lăsăm neexercitate, necultivate?

Un renumit pedagog zice despre însemnătatea mânilor că: Mânile omului sunt cele mai nobile instrumente ale sale. Iți poți închipui oare, că spiritul omului ar fi în stare a-și arăta feluritele sale puteri, dacă ar fi slăbănogite cele mai bune ale sale instrumente, dacă nu s'ar putea folosi mânile? Unde e nobilul, care ar fi în stare să garanteze, că nici odată nu va putea veni în împrejurări, unde se fie silit a-și folosi mânile sale. Și cât de penibilă trebue să fie apoi posiția, când îi trebuesc mânile, dar nu le are; sau le are, dar nu le poate folosi?

Este mai departe netăgăduit adevărul exprimat de Herbart, (1776—1841) care zice: „Fie-care om trebue să se deprindă a-și ști întrebuința mânile. Mâna își are locul său de onoare, pe lângă limbă, spre a ridica pe om peste animale. Mânile au însemnătate și pentru spirit, adecă pentru cultura intelectuală a omului, căci: Ori ce va lucra mâna, ochiul trebue să vadă și mintea să simtă. Activitatea mânei este controlată de ochi, căci nici o parte a obiectului nu poate rămânea neobservată, ear observațiunile sunt conduse la spirit“.

Analisând mai de aproape seria aceasta de lucrări, se poate constata, că: „Mâna lucrând își câștigă forță mai mare, devine mai vânjoasă, mai abilă și mai aplicabilă la toate ocupațiile omului. Ochiul având să vegheze și să observe toate obiectele, — este și el supus la exercițiii foarte variate și pe această cale devine mai ager, mai viu, mai pătrunzător; tot asemenea și organul auzului și al mirosului“.

Se poate zice deci, că mâna este cheia deșteptărei spiritului. Macsima școalelor de lucru manual din Lipsca caracterisează aceasta cu cuvintele: „Cultivă-ți ochiul și-ți exercită mâna, căci prin aceasta vei dobândi minte ageră și voință firmă“.

Instrucțiunea teoretică nu influențează aproape de loc asupra agerimei vederei elevului. Escepțiune face singur desemnul. Și de aceea vederea elevilor școalei curat intelectuale rămâne defectuoasă. Un om simplu cumpără de ex. un scaun sau o masă, pe care la cumpărare le examinează foarte bine, dar abia după câteva zile vede, că lipsește ceva fie la scaun fie la masă. Aceasta din motivul, că nici odată nu și-a esercitat ochiul a observa corect lucrurile ce-l încunjoară, și că nu a avut cunoștință practică despre acel lucru, sau altele, ceea-ce de sigur l-ar fi pus în posiție momentană de a ști cauza răului.

Salzmann zice că: „Omul care în tinerețele sale nu și-a însușit ore cari desterități, e numai jumătate de om, pentrucă e în necurmată dependență de alții“.

Lucrul manual are influența moralizătoare asupra individului. Câți copii desmățați nu își află lecuirea naturală în ocupațiunile mânilor. Lipsa de ocupațiune este izvorul tuturor reutăților; prin urmare ocupațiunea e mijlocul cel mai puternic de a moraliza pe om.

Ioachim Heinrich Campe (1746—1818): zice: „Copiii cari au căzut în greșeli și în întinări de păcate, i-ași ținea anume la lucru, ca prin aceea să capete sângele lor alt curs, corpul să se întărească, fantezia să se ocupe cu imaginațiuni moderate și domoale, si să se abată dela lucrările desfrânate. Aceasta ar fi cea mai sigură metodă vindecătoare“.

Prin lucrările technice ne întărim corpul și-l ținem în stare sănătoasă. Apoi este știut, că corpul întărit în forțele sale va fi vesel, vioi, cu judecată ageră și pătrunzătoare. Desperarea tradează o debilitate atât fisică cât și psihică. Rousseau se esprimă așa: „Cu cât e mai slab corpul, cu atât poruncește mai mult, și cu cât e mai tare cu atât e mai ascultător. Copilul e răutăcios, numai pentrucă este slab; întăriți-l și va fi bun. Exercitați corpul necontenit, ca să-l puteți face înțelept și cu minte.

Să lucreze, să se ocupe, să fugă, să fie tot în mișcare, să fie tare ca un bărbat și în curând va fi și cuminte“.

Prin lucru manual elevul de tinăr se dedă la ordine, esactitate și curățenie. Invățământul teoretic intelectual cu nimic nu poate contribui asupra ordinei, esactității și curățeniei așa de mult, ca lucrul manual, prin care elevul este silit a-și ținea instrumentele în ordine și totdeauna curate.

Prin lucrul manual i se dă învățătorului posibilitatea de a cunoaște, că cutare elev are inclinațiune și pricepere în unul dintre obiectele teoretice intelectuale, d. e. istorie, aritmetică etc., altul din contră va fi mai tare în unul din branșele activității tehnice, și astfel va îndemna pe fiecare să-și continue pregătirea în direcția aceea, către care are chemare specială naturală.

Lucrul manual înlesnește toate lucrările învățătorului. Fisica, geometria, desemnul, ba chiar geografia se pot aduce în legătură intimă cu lucrul manual, și astfel instrucțiunea se simplifică, se ușurează și se consolidează.

Din cele espuse mai sus și anume, din punct de vedere igienic, intelectual, educativ moral, precum și economic, însemnătatea și valoarea lucrului manual se concentrează în următoarele:

Lucrul manual are chemarea de a întregi învățământul, adecă de a contribui împreună cu celelalte obiecte de învățământ, ca școala să cultive pe om și să-l facă om întreg, să-i desvoalte și să-i perfecționeze puterile fisice în egală măsură cu cele spirituale pentrucă numai *spirit* și *corp* strâns legate între sine, constitue aceea ce se înțelege sub noțiunea de *om*, care e ființa cea mai perfectă de pe pământ, deci este netăgăduită și mare însemnătatea lucrului manual în școală. (Va urma).

NOUTĂȚI.

Manevrele de toamnă. Planurile manevrelor mari de toamnă sunt stabilite în mod definitiv. Ele se țin în zilele de 8—12 Septemvrie, în jurul Măcăului, și sunt conduse de A. Sa Imperială și Regală Arhiducele Francisc Ferdinand, moștenitorul de tron al monarhiei noastre.

*

Pentru fondul gazetarilor. Domnul *G. Fl. Preșmereanu*, candidat de preot în Brașov, a trimis prin noi *zece* cor. la fondul gazetarilor români, și anume, întru amintirea iubitei sale surori Elena Onciu, decedată în 24 Iulie v. c.

*

Imbunătățirea salarelor episcopești. In corpul episcopal al protestanților din țara noastră s'a pornit o mișcare în timpul mai nou cu scop de a se îmbunătăți salarul episcopesc, care nu mai corespunde cerințelor de astăzi. Se crede, că mișcarea aceasta în curând are să fie încoronată de succes.

*

Moștenitorul tronului Japonez. O știre din Tokio spune că împăratul s'a hotărât să trimită pe fiul său la învățătură într'un gimnaziu din Anglia. Principele moștenitor japonez *Michi* va petrece patru ani în străinătate: un an va rămânea în Anglia, apoi se va înscrie la un gimnaziu parisian, unde va sta doi ani, ear în anul ultim are să studieze la o școală din Berlin.

*

Hymen. Domnul *Ioan Duma*, candidat de preot, și-a serbat eri, Dumineca, cununia religioasă cu dșoara *Elena Stanca*, în biserica gr. ort. română din Petroșeni.

*

Ziar nou. In Joungstown, America, apare un ziar nou românesc, „*Glasul Vremii*“, redactat de dl *Ioan I. Schiopul*, fost redactor la „*Tribuna*“.

*

Greva birjarilor. Birjarii din Sibiiu s'au pus de Vineri în grevă, din motivul că nu le convine noul statut, votat de representanța orășănească și aprobat de guvern, prin care se stabilesc taxele pe cari sunt îndreptățiți a le încassa pentru drumurile făcute.

*

Furtună mare. Mercuri sara a fost furtună mare pe marea adriatică. Vaporul care a plecat la carele 7 din Fiume la Abazia, a sosit abia cu mare întârziere la locul destinației, și în mijlocul unei panici de nedescris, pentrucă valurile treceau câte odată peste vapor. Mai multe dame de pe vapor au leșinat.

*

Tumult în biserică. Dumineca trecută s'au petrecut scene sălbatice într'o biserică din orașul italian Sassari. O reuniune, purtând drapelul Italiei, a intrat în biserică. Preoțimea a protestat și a somat reuniunea să îndepărteze steagul treicolor. Oamenii s'au opus, și deareee preoții cereau tot mai energic să scoată drapelul din biserică, cearta a degenerat în bătae, întreruptă prin sosirea carabinierilor. Preoții și de astădată au pretins înlăturarea drapelului, jandarmii însă au declarat că steagul are să rămână în biserică. Atunci clerul a refuzat să celebreze liturgia și a părăsit lăcașul divin.

*

Cât costă alegerile americane. Au apărut datele privitoare la costul alegerilor în luptele electorale din urmă ale Statelor unite. In 1904 fondul comitetului pentru alegerea lui Roosevelt a cheltuit 9 și jumătate milioane coroane; în 1908 comitetul pentru alegerea lui Taft a dat 8 și jumătate milioane de coroane.

*

Cheltuelile cercetării, făcute în afacerea catastrofei Titanicului, cum se vestește din Londra, fac cu totul patru sute de mii de coroane.

*

Festivități în fabrica lui Krupp. Se anunță din Essen, că Joi s'au început festivitățile organizate cu ocazia jubileului de o sută de ani dela înființarea fabricei lui Krupp. Impăratul Wilhelm a conferit numeroase distincțiuni funcționarilor aplicați în fabrica aceasta. Familia Krupp a făcut fundațiuni în sumă de 14 milioane de mărci pentru scopuri filantropice.

*

Vlaicu la Alba-Iulia. Dumineca în 18 August, ziua Maiestății Sale, Impăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I, aviatorul român domnul *Aurel Vlaicu*, va sbura în Alba-Iulia, unde se fac deja toate pregătirile, ca cât de mulți Români se fie de față și să vadă marea minune, săvârșită cu atât de frumos succes de un — Român.

*

Cutremur de pământ. Vineri noaptea s'a simțit în București un puternic cutremur de pământ.

*

Profesor spărgător. Incă nici nu sunt arestați făptuitorii asasinatului din Newyork, și o nouă faptă senzațională se vestește din acest oraș: profesorul *Gutrey* din Chikago a fost arestat, de oarece s'a dovedit că a organizat numeroase spargeri și furturi în casele milionarilor din Newyork. Profesorul a recunoscut, că a pus la cale faptele acestea; dar a adaus, că cetirea romanelor criminale, și nu interese materiale l-au îndemnat la comiterea lor. Cercetarea continuă.

*

Serbări culturale în Diciosânmărtin. In 28 August n. c., ziua Adormirii Născătoarei de Dumnezeu, se ține în Diciosânmărtin adunarea generală ordinară a despărțământului de acolo al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“. Cu această ocasiune se aranjază și o esposiție de jocuri naționale, cu împărțire de premii, precum și o petrecere poporală. Sara va fi apoi teatru de diletanți. Sub tot decursul serbărilor va sta deschisă o esposiție de lucruri de mână și țesături românești. Doritorii de a participa la serbări sunt rugați a se adresa pentru cvartire domnului *Anastasiu Beșa*, în Dicső-szent-márton.

*

Sufragete condamnate. Curtea cu jurați din Dublin a pertractat zilele acestea procesul sufragetelor Mary *Leigh* și Gladys *Evans*, care cu prilejul vizitei ministrului prezident Asquith în 18 Iulie încercaseră să dea foc teatrului regal din Dublin. Sufragetele au fost osândite la cinci ani de muncă silnică. Este cea mai aspră sentență dictată până astăzi sufragetelor.

*

Foc. Din Oradea mare se scrie, că în satul românesc *Ghetea*, aproape de Marghita, focul a distrus 17 case și a rănit greu patru persoane ocupate la lucrările de stângere. Răniții au fost duși la spitalul din Oradea, unde doi au murit. Clădirile nenorociților n'au fost asigurate.

*

Cel mai mare onorar al cântărețului. Se anunță din Berlin, că celebrul tenor *Caruso* a subscris un contract, care-i asigură cel mai mare onorar ce l-a avut până acum. Conform acestui contract, artistul va cânta în stagiunea viitoare la Buenos-Aires în douăsprăzece seri și va primi de fiecare seară 28 de mii de mărci.

*

Sacrilegiu curios. Un ziar din Carcov a fost confiscat, iar redactorul său responsabil pus sub acuză pentru crima de sacrilegiu; ziarul adecă a publicat din Moscova o telegramă, unde se spunea că aviatorii din acest oraș și-au ales de patron pe Ilie prorocul, a cărui icoană a fost așezată în aerodrom.

*

Nou isvor de radiu. Se scrie din Viena, că în Ioakimsthal s'a descoperit un nou isvor de radiu, a cărui radioactivitate este de patru ori mai mare decât a celorlalte isvoare.

*

Nou metod de luptă împotriva lăcustelor. Apărarea câmpiilor împotriva lăcustelor este o chestiune de viață pentru economi, mai ales în țările Americei de sud, în Argentina, Paraguay, Bolivia, Uruguay și Brazilia. In locurile acestea se ivesc roiurile de lăcuste în masse atât de formidabile, încât pustiesc cu desăvârșire în câteva minute culturile cele mai înfloritoare. Nori întregi de insecte se lasă uneori în grămezi mari pe liniile căilor ferate și opresc trenurile: puterea locomotivei nu este de ajuns pentru a răzbi prin grosul de lăcuste îngrămădit pe șine. Farmerii întrebuințau până acum, în contra năvalei acestor insecte, gratii de sârmă și alte mijloace; însă fără rezultat deosebit. Guvernul a luat acum alte măsuri, și adecă, a comandat dela institutul Pasteur din Paris un *serum*, cu care a vaccinat numeroase lăcuste; iar insectele vaccinate, infectând milioane de alte lăcuste, în 2-3 zile le-au stârpit. Mijlocul acesta a făcut adevărate minuni în Mexico și Argentina. Se speră, că omenimea prin știință și tehnică va scăpa în timpul cel mai apropiat și de calamitatea aceasta egipteană.

Nr. (261) 1—3

Publicare de licitațiune minuendă.

Pe basa planului de edificare și a preliminarului de spese aprobat prin autoritățile competente superioare, prin aceasta să publică licitațiune minuendă pentru darea în întreprindere a *zidirei școalei române gr. or. din* comuna *Șaeș*, tractul Sighișoara.

Licitațiunea se va ținea *Duminecă, în 5/18 August* în sala de învățământ a școalei noastre din Șaeș, la orele 2 p. m.

Prețul de strigare este 16.116 cor. 63 fileri, dela care sumă 10% sunt a se depune ca vadiu înainte de începerea licitațiunii la epitropia parohială de aici.

Planul de edificare, preliminarul de spese, precum și alte informațiuni referitoare la edificare și la materialul ce-l dă parohia se pot afla la oficiul parohial din loc.

Toți aceia întreprinzători cari doresc a lua parte la licitare nu sunt în drept a pretinde diurne, nici spese de călătorie.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a încheia contractul cu întreprinzătorul în care va avea mai multă încredere.

Contractul de edificare pentru întreprinzător e obligător îndată după subscriere, pentru parohie însă numai după aprobarea Prea Venerabilului Consistor Arhidiecezan.

Șaeș, la 7 August st. n. 1912.

Comitetul parohial:

Ioan Cristea
presb. priz.

Iosif Cristea
epitrop I.

Nicolae Ticușan
înv. notar.

Nr. 679/1912 ppb.

„Văzut!“

Dimitrie Moldovan
protopop.

Szám: 7735/1912. (259) 1—1

Pályázati hirdetmény.

7735/1912 fj. alisp. sz. Szebenvármegye törvényhatoságánál elhatározás folytán megüresedett, a VII. fizetési osztályba tartozó vármegyei főügyészi állásra pályázatot hirdetek.

Felhivom a pályázni óhaitókat, hogy az 1883. évi I. tc. értelmében megkivánt minősitést igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket a vármegyei főispánhoz cimezve, a 125000/902. B. M. sz. rendelettel kiadott V. Ü. sz. 4. §-ában elöirt modon 1912 évi szeptember hó 25-ig hozzám terjesszék be.

Nagyszeben, 1912. évi augusztus hó 7-én.

Fabritius
alispán.

Publicare de licitațiune.

Duminecă, în 18 August st. n. 1912 la orele 1 d. am. comuna bisericească evang. lut. A. B. din **Gerdeal** dă în arândă țelina cea mare a bisericei de 203 jugăre catastrale *din 1 Noemvrie 1912 până în 1 Noemvrie 1915.* Prețul de strigare 2200 cor. Vadiu 200 cor.

Ofertele scrise închis dimpreună cu vadiul amintit și cu conținutul deslușirilor fiind condițiunile de licitațiune cunoscute, se primesc până la începutul licitațiunei verbale.

Informațiuni pentru condițiunile licitațiunei se pot lua din cancelaria parohială de acolo.

Gherdeal, (Gerdály, u. p. Nagysink), în 7 August 1912.

Presbiteriul evang. luteran A. B.

(260) 1—1

Nr. 655/1912 protp. (243) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională gr. or. română din **Rodbav**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Ajutor anual dela biserică 340 cor.
2. Ajutor anual dela P. V. Cons. arhid. 200 cor.
3. 5% repartiție dela popor 15 cor.
4. 4 stângini de lemne socotiți în 45 cor.
5. Cvartir în natură. Total 600 cor.

Restul de 400 cor., precum și cvincvenalele se vor cere dela stat pe baza documentelor învățătoriului ales.

Invățătoriul ales va fi dator, fără recompenză specială, să instrueze tinerimea de repetiție și adultă în cântările bisericești și să cânte Dumineca și sărbătoarea în biserică.

Concurenții să aștearnă petițiile lor instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul susindicat și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, ca să-și arete desteritatea în cântări și să facă cunoștință cu poporul.

Agnita, 21 Iulie 1912.

Ioachim Muntean
protopop.

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și a preliminarului de spese aprobat de Prea Ven. Consistor arhidiecezan sub Nr. 4537 școl. dtto 7 Aprilie 1911 se publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere edificarea școalei gr.-ort. române din **Daia-săs.** (Szászdálya), protopresbiteratul Sighișoarei.

Licitațiunea se va ținea **Duminecă în 12/25 August a. c.** la 1 oară p. m. în edificiul școalei. Prețul de strigare este 7195 cor. 68 fil.

După această sumă are să depună un vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a alege dintre oferenți pe acela, în care va avea mai multă încredere, fără considerare la suma oferită.

Planul, preliminariul de spese și condițiunile se pot vedea la oficiul parohial.

Reflectanții nu au dreptul a pretinde nici un fel de spese ori diurne pentru câștigarea informațiunilor, precum nici pentru participare la licitațiune.

Licitațiunea e verbală, însă oferte în scris închise provăzute cu vadiul corăspunzător și cu declarația oferentului că cunoaște condițiunile și să supune lor să primesc până la începerea licitațiunei, cari sunt a se da la mâna președintelui comitetului parohial.

Să notează, că peatra și cărămida o dă comuna bisericească.

Contractul de edificare pentru întreprinzător e obligător îndată după subscriere, pentru comuna bisericească însă numai după aprobarea Prea Veneratului Consistoriu arhidiecezan.

Daia-săsască, din ședința comitetului parohial ținută la 20 Iulie 1912 st. v.

Ioan Herțioaga
paroh preș. com. par.

Zaharie Fleșar
not. com. par.

Nr. 671/1912 protopresb. „Văzut“:

Dimitrie Moldovan
protopop.

(247) 2—3

Nr. 450/1912. (245) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confes. gr. or. din **Ludești-Costești** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. salar fundamental de 600 cor. din repartiție pe popor și 400 cor. ce se va cere ca ajutor dela stat.
2. Cvartir în edificiul școalei.
3. Grădină de legumi în natură.
4. 2 st. ☐ lemne de foc.

Cvincvenalele se vor socoti numai după 5 ani de serviciu la această școală.

Dela concurent se cere să fie cântăreț bun, să conducă strana și să cânte cu copiii răspunsurile liturgice în biserică în Dumineci și sărbători, preferiți vor fi cei ce vor instrua cor bisericesc.

Concurenții au a-și înainta cererile conform normelor în vigoare oficiului subsemnat, înainte de alegere a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare, spre a se face cunoscut poporului.

Orăștie, 21 Iulie 1912.

In conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 429/1912. (228) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc la școala noastră confesională din **Vima mare** (Tordavilma), protopresbiteratul Cetății-de-peatră, să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

600 cor. din repartiție dela popor;

400 cor. din ajutorul dela stat, care se va cere pe baza documentelor celui ales; grădină, cvartir corespunzător în edificiul școalei și 2 stângini lemne de foc.

Cvincvenalele se vor cere dela stat.

Invățătoriul ales se îndatorează, — fără altă remunerație specială, — a conduce și a cânta cu elevii la sf. liturgie în Dumineci și sărbători formând cu ei cor bisericesc precum și a provedea învățământul în școala de repetiție.

Reflectanții la acest post să-și înainteze rugările concursuale instruate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și să se prezinte în comună și biserică pentru cunoștința poporului.

Lăpușul-unguresc, la 6 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Cetății-de-peatră în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Andrei Ludu
adm. protopop.

Nr. 324/1912 protop. (233) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești vacante din comunele bisericești mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

1. **Ernea**, cu salariu fundamental de 1000 coroane, și anume: 800 cor. dela comuna bisericească din repartiție, iar 200 cor. din fondurile arhidiecesane dimpreună și cvincvenalele ce se vor socoti numai după serviciul de 5 ani prestat la această școală, cvartir și grădină în natură.

2. **Păucea,** cu salariu fundamental de 1000 coroane, și anume: 400 cor. dela comuna bisericească, din repartiție 200 cor. din fondurile arhidiecesane, iar pentru 400 cor. și cvincvenalele recerute se va cere ajutor dela stat, pe baza documentelor învățătoriului ales. Relut de cvartir și grădină.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au ași așterne rugările lor concursuale instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis, îndatorați fiind cei aleși a conduce la biserică copiii în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei sf. liturghie, iar la trebuință a cânta și la utrenie și a se prezenta poporului în biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Mediaș, în 10 Iulie 1912.

Oficiul protopopesc gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 843/1912 pp. (234) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din comuna **Panic** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. din repartiție dela popor solvite în 4 rate 3 lunare, 400 cor. întregire dela stat, ce se va exopera, cvartir liber în edificiul școalei, lemne de foc și grădină de legume.

Cvincvenalele se vor solvi numai după 5 ani de funcțiune la această școală.

Concurenții au să-și aștearnă suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Cluj, la 12 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 448/1912. (244) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc împreunat cu postul cantoral la școala confesională gr. or. română din **Iclandul-mare**, protopopiatul Murășorheiului să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) 600 coroane repartiție dela popor;

b) 200 coroane din lada parohială;

c) 200 coroane ajutor din fondul arhidiecezan, cvartir și grădină în natură.

Alesul să îndatorează, fără remunerație spețială, a conduce elevii la biserică în Dumineci și sărbători, a cânta cu ei la sf. liturghie formând cor bisericesc și ai instrua în grădinărit.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis și să se prezinte la biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a face cunoștință cu poporul.

Murășoșorheiu, la 21 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopresbiter.

De arândat

o moșie în comitatul Selagiu, comuna Gălpâia, 800—1000 jug. arat și pășunat și 400 jugăre pădure, care încă se poate folosi de pășune. Gara ultimă e Zsibó. Ofertele sunt a se trimite la adresa: **Dr. Stefan Morariu, advocat, Cluj.**

(249) 3—6

Nr. 321/1912. Of. pprezbit. (240) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala elementară confesională gr.-or. română din parohia **Negrilești** prin aceasta să publică concurs cu termin de 30 zile, computat dela apariția acestui concurs în „Telegraful Român.“

Dotațiunea împreunată cu acest post este salar anual 1000 coroane, din cari 300 cor. dela biserică și 700 cor. din ajutor de stat, promis deja a se asigna pe numele învățătorului care va fi ales, — cvartir natural în edificiul școlar nou, grădină ori relut și lemne de foc.

Cvincvenaliile să vor acoperi din ajutor de stat fără privire la serviciul de aici ori din alt loc.

Alesul învățător este îndatorat a propune și religiunea. a instrua pe elevii din școala de toate zilele și din cea de repetițiune în cântările bisericești și a cânta cu ei în Dumineci și sărbători.

Concurenții au a și așterne rugările instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Deș în terminul deschis și, cu prealabila incunoștințare a mea, a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserica parohială pentru a cânta și a se face cunoscuți poporului.

Deș, 18 Iuliu, 1912.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. Deș în conțelegere cu comitetul parohial conpetent.

Teodor Herman
protopresbiter.

Nr. 421/1912. (248) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești amintite mai jos, se publică concurs cu termin de 20 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Postul al II-lea din **Vingard,** cu salariu de 1000 cor. din cassa bisericii, cvartir de 2 odăi în edificiul școalei, și pentru grădină o soarte de lemne de foc din pădurea bisericii. — Cvincvenalele se computá numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această școală. — Dintre concurenți vor fi preferiți conducătorii de cor.

2. Postul al IV-lea din **Pianul de sus** cu salariu de 1000 cor., anume: 500 cor. dela biserică, 450 cor. întregire dela stat și 2 stângeni de lemne de foc în valoare de 50 cor., — cvartir și grădină.

Invățătorii cari vor fi aleși la posturile acestea sunt datori să instrueze copiii în cântări și Dumineca și sărbătoarea să-i conducă și să cânte cu ei la biserică.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul statorit, subsemnatului oficiu protopresbiteral, — și înainte de alegere a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Sebeș, 23 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 490/1912. (225) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională din **Blașfalăul de jos,** tractul Bistriței se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental de 1000 cor. și anume 600 cor. din repartiție dela popor, iar 400 cor. se vor cere întregire dela stat pe baza documentelor celui ales. — Cortel în natură. — Grădină. — Pentru conferințele învățătorești 12 cor., iar paușal scripturistic 10 cor. Pentru lemne de foc din care este a se încălzi și școala 48 cor.

Alesul este obligat a instrua atât în școala de toate zilele, cât și în cea de repetiție și a cânta cu elevii și adulții în Dumineci și sărbători liturgia în biserică, apoi va conduce școala de pomărit.

Reflectanții la acest post își vor înainta rugările instruate cu documentele de lipsă în terminul indicat la oficiul protopresbiteral gr.-or. în Besztercze — Bistrița și în vre o Duminecă sau sărbătoare se pot prezenta în comună spre ași arăta aptitudinele și a face cunoștință poporului.

Bistrița — Besztercze, 1/14 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 2/15 August 1912. Nr. 82.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 9080 Şcol.

CONCURS.

Din fondurile arhidiecezane au venit în vacanţă următoarele stipendii:

1. Fond. Francisc Iosif un stipendiu de 100 cor.

2. Fond. Cologea un stipendiu de 100 cor.

3. Fond. Nicolae Vlad 4 stipendii á 100 cor., pentru conferirea cărora se publică concurs cu termin până inclusive 15/28 August 1912.

Cererile de concurs sunt a se înainta la consistoriul arhidiecezan provezute cu următoarele documente, toate în original:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu de şcoală.
3. Testimoniu de paupertate.
4. Alte eventuale documente recomandătoare.
5. Adeverinţă dela oficiul parohial despre conduita concurentului şi a părinţilor lui.

Cererile întrate după espirarea terminului de concurs nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, 26 Iulie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Preoţii şi politica

de **Un preot**

I.

E cam mult, decând a fost publicat în ziarul „Gazeta Transilvaniei“ din Braşov (numărul 58 din anul curent) un articol de fond, care ne privea pe noi, preoţii bisericilor române, şi care reclama în mod imperios un răspuns, o lămurire. Am aşteptat, ca altul mai competent să-şi pună condeiul în mişcare şi să dee răspunsul cuvenit; dar, văzând că răspunsul tot întârzie, îmi pun eu pe hârtie părerile, pe seama cărora cer ospitalitatea cumpătatului nostru organ de publicitate „Telegraful Român“.

Inainte de a intra în meritul causei vreau să sulevez întrebarea, că oare noi, preoţii bisericilor române din statul ungar, în urma legăturilor, mai mult ori mai puţin de dependenţă, pe cari le avem cu guvernul ţării noastre, dela care ne primim congrua şi care la cas de necesitate poate să ni-o şi detragă, atârnând numai dela stabilirea acestei necesităţi, — mai putem să facem politică, şi încă politică naţionalistă română?

Răspunsul nu poate să fie, decât un categoric *da*. Nu suntem numai preoţi, ci şi cetăţeni ai statului, investiţi cu drepturi, pe cari le putem esercia în liberă voe. Putem participa la conferenţe şi întruniri politice, putem face parte din comitetele de conducere, şi putem să ne dăm votul conform convingerilor noastre politice pentru cine vrem. Nime nu ne poate opri, ori pedepsi pentru aceasta.

Vorba e însă, că în situaţia în care ne aflăm, ce politică *bună* naţionalistă română am putea să facem noi, preoţii bisericilor române, şi peste tot Românii din statul ungar, pentruca din politica noastră să resulte vreun bine, vreun folos pentru poporul încredinţat conducerii noastre?

Aceasta era chestia, care a preocupat şi pe scriitorul articolului „Gazeta Transilvaniei“, articol, în care se făcea constatarea, că preoţimea română dela noi inclină mai mult spre o politică oportunistă, moderată, decât spre politica naţionalistă intransigentă de până acuma.

Dar voiu da cuvântul autorului articolului. Iată ce ne spunea:

„Nu e mic numărul moderaţilor *din convingere* (pe cari „Gazeta Transilvaniei“ îi deosebeşte de cei interesaţi, dornici de căpătueală şi de grăunţe). Mai ales în o parte a clerului nostru, — nu în cel dela sate, — a pătruns în timpul din urmă o credinţă detestabilă, răspândită cu multă perseveranţă, şi care susţine, că pricina adevărată a tuturor nefericirilor şi înfrângerilor noastre e a se ascrie politicei intransigente şi agresive, ce o susţin elementele ultraiste faţă de Maghiari şi mai ales faţă de guvernele ungureşti. S'a răspândit cu multă viclenie părerea, că de vom pune stavilă unei astfel de politici, de vom inaugura o direcţie mai conciliantă, moderată, atunci toate bunătăţile statului se vor revărsa din abundanţă şi peste noi, Românii. Drept contraserviciu însă ni se cere cu hotărâre, întâi, ca să nu mai alegem deputaţi naţionalişti, ci să ne contopim în partidele maghiare; a doua, să nu ne mai espunem pentru afurisitul acela de sufragiu universal şi în fine, ce e mai important, ca atât în casa ţării, cât şi în congregaţiunile comitatense, să încetăm de a mai sbiciui administraţia şi de a desvăli vălul de pe multele abuzuri ce le sevârşeşte faţă de bietul popor dela sate“...

Şi fiindcă aşa cunosc domnii dela „Gazeta Transilvaniei“ starea lucrurilor, sunt gata şi cu sfaturile binevoitoare, pe cari le dau moderaţilor de bună credinţă, întru cât acestia sunt preoţi (probabil că a fost ţinută în vedere preoţimea *dela sate*, care *nu* e moderată!) îndemnându-i să nu părăsască, de dragul unor favoruri materiale, şirele prime ale luptei de resistenţă naţională, pe care (citez acum): „*noi elementele independente* (adecă domnii dela „G. T.“) *o vom purta mai departe şi fără moderaţi, ba de o fi de lipsă, chiar şi în potriva lor*...“

Scurt şi la înţeles! Avem să ne gândim deci în viitor, nu la lupte frumoase, purtate, ca în trecut, în rânduri bine închiegate, în contra celor ce ne voesc nimicirea, ci la lupte ce le vom purta noi între noi. Unii deci la ofensiva, alţii la defensiva, ce va trebui să o luăm. Frumoase au să fie şi aceste lupte, — nu-i vorbă. Frumoase şi folositoare. Mai ales folositoare pentru obştea românească!

Dar să nu ne speriem de ele. Sunt sigur, că n'au să ajungă lucrurile până la frângerea pânii între elementele independente române şi preoţimea bisericii noastre. Noi, preoţii, vom face şi în viitor politica pe care ni-o va croi conferenţa naţională, prin hotărârile ei, obligătoare pentru toţi Românii din statul ungar, deci şi pentru noi, preoţii. Vom sta şi în viitor în şirele prime, ca în trecut, în fruntea poporului încredinţat conducerii noastre.

N'aşi fi însă sincer, dacă n'aşi spune, ca deşi sprijinim politica dictată de conferenţa naţională, politică astăzi încă intransigentă, ea *nu ne convine multora dintre preoţi*, şi mult am dori, ca ea să fie schimbată cu o politică mai moderată, cu o politică oportunistă, cu politica marelui Mitropolit *Şaguna*, care e politica ziarului acestuia, şi încât ştiu eu şi a actualilor noştri Arhierei. Nu trebue multă pricepere politică, cred eu; ci şi o minte simplă ca a mea poate judeca, că nu poate să fie bună o politică, din care de patruzeci şi cinci de ani nu ne-am ales cu nici un folos, ci numai cu perderi, şi încă cu mari perderi.

Va fi deci o datorinţă a proximei conferenţe naţionale să se ocupe serios cu chestia aceasta, şi ţinând cont de împrejurarea, că atât preoţii, cât şi învăţătorii noştri, conducătorii naturali ai poporului român, nu se mai bucură de desăvârşita independenţă politică de mai nainte, fiindcă şi unii şi alţii sunt legaţi de guvern prin interese mari materiale: să schimbe direcţia noastră politică, conform situaţiei schimbate, în felul, cum a stabilit ziarul acesta în mai multe rânduri politica de oportunitate a Marelui *Şaguna*. Iar şi până atunci e de dorit

---

FOIŞOARĂ.

Condiţiunile fericirii

stabilite de *Leo Tolstoi.*

Cari sunt într'adevăr primele condiţiuni de fericire, condiţiuni pe cari nimeni nu va îndrăzni să le tăgăduiască?

Una din cele dintâi condiţiuni, admise de toată lumea, este neştirbirea legăturii ce esistă *între om şi natură*, adecă: lumina soarelui, aerul liber, câmpul, plantele, animalele.

Pretutindeni şi întotdeauna oamenii au socotit ca o nenorocire lipsa acestor lucruri. Prizonierul simte mai puternic aceasta. Uitaţi-vă acum la esistenţa oamenilor cari trăesc după codul lumii. Cu cât situaţia lor în lume e mai înaltă, cu atât şi lipsa acestei condiţiuni de fericire e mai mare, şi cu atât mai puţin se bucură ei de lumina soarelui, de câmpii, de păduri, de animale sălbatice sau domestice. Cei mai mulţi dintre ei — aproape toate femeile — ajung la bătrâneţe fără a fi văzat mai mult ca odată, sau de două ori în viaţa lor, un răsărit de soare, iar câmpul şi pădurile nu le-au văzut decât prin ferestruica unui vagon, sau a unei trăsuri; fără a fi semănat în viaţa lor o plantă, fără a fi crescut o vacă, un cal sau o găină, fără a şti chiar cum se nasc, cresc şi trăesc ca animalele. Nu cunosc decât ţesăturile, bijuteriile, lemnul lucrat de mâna omului, şi încă le văd şi pe acestea nu la lumina soarelui, ci la o lumină artificială; nu ascultă decât sgomotul maşinelor, al trăsurilor, al tunurilor, sunetul artificial al instrumentelor de muzică; respiră parfumurile esecrabile ale alcoolului şi fumul de tutun şi, cu toate că au stomacul şubred, nu mănâncă decât alimente stricate. Călătoriile lor sunt tot atât de încătuşate. Se plimbă, târâţi în căruţe închise, şi ori unde merg, la ţară, sau în străinătate, ei simţesc acelaş lemn, aceleaşi pietri sub picioare, aceleaşi perdele le astupă lumina zilei, aceiaşi lachei, vizitii sau portari li se închină.

Pretutindeni unde se duc sunt despoiaţi de *fericirea naturii*, întocmai ca cei întemniţaţi. Intocmai după cum acestia se mângăie la vederea ierbei ce creşte în curtea închisorilor, a furişării repezi a unui paianjen sau a unui şoricel, — tot aşa şi oamenii acestia se consolează cu plantele sărăcăcioase de prin sate, cu căţeluşi, papagali, maimuţe, crescuţi şi hrăniţi de slugile lor.

O altă condiţiune a fericirei este *munca*; munca plăcută şi liberă, apoi munca fizică, care dă poftă de mâncare şi face somnul profund şi întăritor. Dar în viaţa lumii, cu cât situaţia unui om e mai înaltă, cu atât omul e mai străin de această a doua condiţiune a fericirii. Toţi fericiţii acestei lumi, — funcţionarii şi bogătaşii — sunt lipsiţi de ori ce muncă fizică, întocmai ca prizonierii. Ei luptă, dar înzadar împotriva boalelor — rod al acestei trândăvii, — şi împotriva plictiselei, care-i roade. Zic, că lupta lor e zadarnică, căci munca nu e sănătoasă, decât dacă e necesară, ei însă nu duc lipsă de nimic.

In alte cazuri oamenii de lume muncesc urând această muncă, de pildă: bancherii, procurorii etc. Zic, că o urăsc, pentrucă nici odată n'am întâlnit printre dânşii vre-unul, căruia să-i placă munca, cum place de pildă unui portar, când mătură zăpada dela uşa sa. Toţi acesti fericiţi, cari sunt lipsiţi de munca pe care o despreţuesc, sunt absolut la fel cu cei întemniţaţi. — *Familia* este a treia condiţiune a fericirii. Şi aici cu cât cineva e mai sus pe scara socială, cu atât mai puţin cunoaşte această fericire. Cei mai mulţi, în plină cunoştinţă de cauză, resping plăcerile căminului. Chiar în relaţiunile legitime, copiii lor sunt o povară pentru ei. Se lipsesc de bucuria de a trăi împreună cu dânşii, căci după principiile lor, ei sunt datori să-şi încredinţeze altora copiii: mai întâi unor străini, veniţi de prin alte ţări, apoi profesorilor astfel, că familia este pentru ei un izvor de belele şi nenorociri. Copiii sunt din frageda lor tinereţe tot aşa de nenorociţi, ca şi tatăl lor, şi nu nutresc pentru părinţi alte sentimente, decât dorinţa morţii lor pentru a se putea bucura mai curând de moştenire.

Uimitor este, că părinţii se justifică prin următorul raţionament: „Eu nu am nevoe de nimic, viaţa e o povară pentru mine, dar trăesc şi muncesc pentru copiii mei“. Cu alte cuvinte: „Ştiu din esperienţa mea, că viaţa noastră e un izvor de nenorociri. In consecinţă îmi cresc copiii astfel, ca să fie nenorociţi ca şi mine. Numai din dragoste pentru dânşii îi duc într'un oraş plin de murdării fizice şi morale, îi încredinţez în mânile unor străini, cari în educaţia ce li-o dau urmăresc numai interesul lor, şi-mi nenorocesc conştiinţios copiii, atât din punct de vedere fizic, cât şi din cel intelectual“...

A patra condiţiune a fericirii constă în prietenia liberă şi sinceră cu toţi oamenii. Dar şi aici oamenii de lume sunt lipsiţi de această condiţiune esenţială a fericirii. Cu cât urcăm mai sus, cu atât e mai strâmt cercul relaţiunilor, în timp ce, pentru ţăran şi nevasta lui omenirea întreagă îi este accesibilă. Dacă un milion de oameni nu poate să se coboare până la ţăran, în schimb rămân încă 80 de milioane de muncitori, ca dânsul în întreaga Rusie, cu care simte împreună şi de care se simte legat prin legături strânse şi frăţeşti fără a fi nevoe de vizite şi presentări. Pentru un funcţionar şi nevasta sa sunt mii de oameni egali, dar superiorii îi îndepărtează din cercul lor, iar cei inferiori sunt la rândul lor şi ei excluşi. In ce priveşte pe un ministru, sau pe un milionar cu familia lor, cercul lor se mărgineşte la cel mult 10 persoane, tot atât de bogate şi de bine situate. Nu este aceasta viaţă de prizonier încunjurată de cei 2 sau 3 paznici?

a se evita punerea în conflict a preoţilor cu superiorii lor, pe chestii politice, pentrucă în acest cas nu ne mai obligă hotărârile conferenţelor naţionale, ci ne obligă alte consideraţiuni: supunerea, disciplină, iubirea şi alipirea faţă de mai marii noştri. Am văzut doară, cum s'a întâmplat lucrul în Bihor, unde ajunşi în asemenea situaţie, mulţi preoţi, poate în contra convingerii lor, au trebuit să subscrie şi să dee adresă de încredere vicarului lor. Şi nu puteau să facă altcum. Pentrucă văzând ei cu câtă patimă e atacat mereu mai marele lor, ca organe supuse lui trebuiau să-l iee ei în apărare. Ar fi mai departe de dorit, ca conducătorii politicei noastre oficiale, să nu presinte politica moderaţilor de bună credinţă altcum, decât numai în lumina ei cea adevărată; şi tocmai aici e greşala cea mare a articolului din „Gazeta Transilvaniei“. Dar despre aceasta voiu vorbi în articolul următor.

Conferenţele învăţătoreşti.

Lucrul manual în şcoalele primare.

(Fine.)

Venind acum a vorbi ceva despre materialul ce trebue predat elevilor, ne lovim de o grea problemă de resolvat, şi anume:

Cine, când, unde şi cu ce să predee în şcoală lucrul manual?

Cred, că numai o persoană cu pregătire pedagogică, didactică, poate avea chemarea a educa şi instrui şi în direcţia aceasta tinerimea şcolară.

Dascălul în predarea practică tecnică a lucrului manual, trebue să desvoalte în mod multilateral însuşirile atât fisice, cât şi psihice ale elevului.

Pentru a atinge cu bun succes acest scop, învăţătorul trebue să fie stăpân, nu numai pe materia, ci şi pe forma de a preda în şcoală; trebue să-şi ştie da seamă la ori ce ocasie, că pentruce învaţă pe elevii săi aceea ce-i învaţă, şi de ce-i învaţă aşa şi nu altfel? Trebue apoi să aducă în legatură esercitiile inteligenţei cu esercitiile tecnice manuale, precum esistă şi o legătură între corp şi spirit.

De aici se vede, că învăţătorilor trebue în special să li se predee partea pedagogică şi metodologia lucrului manual.

Cum vom putea însă noi să propunem lucrul manual, când unii dintre noi n'au nici idee de aşa ceva, de oarece forurile noastre şcolare-bisericeşti încă nu s'au gândit şi nu se gândesc a angaja la institutele pedagogice şi vre-o persoană de specialitate, care să predee lucrul manual pedagogilor? Cei puţini dintre învăţătorii noştri, cari au cunoştinţă de lucrul manual, o au dela cursurile de vară, ţinute la ordinaţiunile ministeriale, căci la îndemnul Consistorului, atari cursuri din vara anului 1892 14 Iulie (14 Aug.) nu s'au mai ţinut.

Greutatea mai este la ajungerea scopului şi planul de învăţământ prea îngreunat cu alte studii.

Tot asemenea ne lipseşte localul şi materialul necesar, în care şi cu care să lucrăm.

Aşadară cum să se predee această parte a învăţământului, într'o şcoală unde lipseşte totodată timpul, spaţiul, materialul şi mai presus de toate învăţătorul special?

Se poate da un singur răspuns lămurit: Se va face aceea ce se va putea, numai să se facă ceva.

Având aceea ce presupun că are fiecare învăţător, timpul, bunăvoinţa şi iscusinţa necesară, urmează să vedem ce material ar fi de predat.

A) La băieţi:

In clasa I. şi a II-a sunt de predat *forme şi jucării în năsip*, jucării din petricele, din lut, hârtie, nuele etc., după cum prescrie şi ordinaţiunea ministerială nr. 120000, basată pe legea şcolară din 1907 art. XXXII.

In clasa III. Din Martie flori ca trandafirul etc., desemnarea comunei, din năsip să se facă movilă, colină, deal, munte şi vale. In pământ să se taie isvorul, părâul, matca râului, lacul, să se facă în năsip forma unei mine, din lut forma cubului, a mielului, apoi bureţi, eventual şi animale.

Din paie să se facă lanţ; cu un cuvânt, din lut, hârtie, nuele să se facă recuisite economice.

In clasa IV. Din lut, hârtie, paie şi alte materiale să se pregătească astfel de obiecte, cari le intâlnim în geografie, fisică şi geometrie.

In clasa V. şi VI. va fi necesar a se exercia: împletiturile de paie, papură şi nuele, cartonagiu, lucrări uşoare de metal, tâmplăria şi sculptura geometrică în lemn.

B) La fete:

In clasa I. şi II. Impletituri uşoare cu ace şi andrele, tivitul, cusături în puncte numite în cruci pe o stofă cu ţesătură rară etc.

In clasa III. şi IV. Cusături simple, cerculeţe, cearceafuri şi rufe de copii etc.

In clasa V. şi VI. Diferite cusături de pânză, modele ţărăneşti, împletituri de ciorapi, mănuşi. Punerea de petice pe stofe simple, cămăşi bărbăteşti şi începuturi de broderii.

In ceea ce priveşte mijloacele, acelea sunt foarte simple la băieţi: paie, papură, răchită, hârtie, lemne, lut etc. La fete pânză, aţă, canava (pânză rară) andrele, croşete, ace etc.

Voi vorbi acum ceva şi despre metodica lucrului manual. Secretul educaţiei constă în armonia ce trebue să esiste între deprinderile spirituale şi corporale.

Pedagogul Francke şi discipolii săi au dat fiinţă şcoalelor industriale prin întroducerea lucrului manual în şcoalele primare. Pestalozzi, Fröbel şi toţi pedagogii au recunoscut, că lucrul manual este indispensabil în fiece şcoală, unde este vorba ca şcolarii să fie bine crescuţi.

Fichte, în discursurile sale către naţiunea germană, recomandă lucrul manual ca un mijloc de educaţiune. Mare atenţiune a dat lucrului manual Suedia şi Danemarca, cari au înfiinţat şcoale speciale pentru prepararea învăţătorilor în lucrul manual.

După Suedia şi Danemarca a luat esemplu Germania şi Austro-Ungaria.

La întrebarea cum să se introducă lucrul manual în şcoala de băeţi, a răspuns societatea pedagogică din Viena, care a zis:

1. Introducerea lucrului manual în şcoalele primare este o necesitate pedagogică.

2. Lucrările practice să se pună în legătură cu învăţământul teoretic, cu scop de a se sprijini şi înainta reciproc.

3. Cea mai potrivită împărţire a lucrărilor practice este lucrul de grădinărie şi lucrul de forme.

4. Trebue să se înfiinţeze şcoli speciale de lucru manual.

Metodica învăţământului lucrului manual la fete a fost stabilită de Rosalia Schallenfeld, care a cerut pe la jumătatea sec. al XIX-lea ca învăţământul lucrului de mână la fete să se facă conform principiilor generale ale pedagogiei.

In ceea ce priveşte principiile didactice:

a) învăţământul să fie simultan, adecă aceeaşi împletitură d. e. să se facă deodată cu toţi şcolarii, sau cu toate şcolăriţele, mai târziu şi individual, întrucât şi lucrul manual este o artă, şi arta se perfecţionează lucrând individual.

b) Invăţământul să fie intuitiv şi natural.

c) Să fie conform individualităţii şcolarilor.

Forma de învăţământ în predarea lucrului manual este arătătoare. Procesul învăţământului este cel sintetic (dela parte la întreg).

Procedarea în predarea lucrului manual s'ar putea stabili în următoarele:

1. Prepararea elevilor şi a materialului de lucru, d. e. la împletitul de paie: alegerea paielor după grosime, înmuiarea lor şi convorbiri asupra acestei lucrări.

2. Predarea. Invăţătorul esplică şi arată lucrând singur în faţa elevilor. Elevii imitează întocmai pe învăţător şi toţi deodată.

3. Invăţătorul face atenţi pe şcolari asupra felului, cum a împletit d. e. în 4 fire, apoi în 7 fire, comparând felul lucrărilor.

4. Apoi generalisează felul lucrărilor; şi în fine, după ce elevii s'au deprins bine cu împletitul, îi lasă să lucreze singuri.

Intreaga istorie contimporană a statelor moderne ne arată, că ţara şi neamul prin şcoală îşi caută mărirea şi din silinţele tuturor trage foloase.

Prusia, azi puterea cea mai însemnată, datorează enorm de mult zelului corpului ei didactic.

Oare cine nu ştie, că lupta dela Sadova s'a câştigat de dascălul prusian?

De aceea să ne facem şi noi, dascălii români, toţi datoria, faţă de elevii daţi nouă spre educare, căci ei formează ca mâne neamul nostru, puterea noastră intelectuală şi morală!

Nr. 8024 Plen. 1912.

Circular

către onoraţii membri, preoţi şi mireni, ai sinodului extraordinar-electoral din protopresbiteratul greco-ort. Cetatea-de-peatră.

Prin ordinul Preaveneratului Consistor arhidiecezan din 2 Iulie a. c. Nr. 8024 Plen., încredinţându-mi-se misiunea a convoca şi conduce sinodul protopresbiteral înmulţit al tractului Cetatea-de-peatră pentru alegerea de protopresbiter, conform dispoziţiunii cuprinse în § 15 din regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter, prin aceasta convoc pe onoraţii membri preoţi şi mireni ai sinodului protopresbiteral înmulţit din tractul Cetatea-de-peatră la sinodul electoral, ce se va ţinea în parohia centrală Borcut, Marţi, la 21 August (3 Septemvrie) a. c., la orele 11 înainte de ameazi, în biserica noastră de acolo.

Serviciul divin, împreună cu chemarea Duhului sfânt, ce va premerge actului alegerii, se va celebrà în aceeaşi zi la 9 ore a. m., în biserica noastră din Borcut, la care deasemenea sunt învitaţi a participà toţi onoraţii membri ai sinodului protopresbiteral electoral.

Onoraţii membri ai comitetului protopresbiteral sunt invitaţi prin aceasta să se întrunească Luni, la 20 August (2 Septemvrie) a. c., la orele 5 p. m., în cancelaria oficiului nostru protopresbiteral din Lăpuşul-unguresc, pentru statorirea listei candidaţilor la postul de protopresbiter.

Sibiiu, 30 Iulie (12 August) 1912.

Nicolae Ivan m. p.,
protopresbiter, comisar consistorial.

Gimnaziul român greco-oriental din Brad.

Inştiinţare pentru anul şcolar 1912/1913.

Anul şcolar 1912/1913 se începe la 1 Septemvrie n. 1912.

Părinţii, cari doresc a-şi da copiii la acest institut, sunt poftiţi a se prezenta cu fiii sau fiicele lor în cancelaria direcţiunii gimnaziale la 1, 2 şi 4 Septemvrie n. 1912 spre înmatriculare. Şcolarii, cari se înmatriculează pentru prima dată la gimnaziu, ori şcoala primară, împreunată cu acesta, vor aduce *testimoniu şcolar, extras de botez şi certificat de revaccinare. Testimoniul şcolar de pe clasa precedentă îl vor prezenta toţi şcolarii, cari au absolvat clasa precedentă în institutul nostru.* Examenele de corigenţă, de primire şi supletorii se vor ţinea la 30 şi 31 August n. a. c. Ceice se vor prezenta mai târziu, vor trebui să dovedească cauza întârzierii.

In clasa I. gimnazială se primesc numai şcolari, cari au împlinit anul al nouălea, dar n'au trecut peste al doisprezecelea; asupra primirii celor trecuţi peste doisprezece ani, hotăreşte conferenţa profesorală, şi numai în 5 Septemvrie se primesc atari şcolari, dacă nu s'a ajuns numărul prescris pentru o clasă.

Şcolarii din şcoala poporală se vor primi în şcoala primară, ori în cl. I. gim.

In şcoala primară nu se solveşte didactru.

In clasele gimnaziale şcolarii români gr.-or. şi gr.-cat. din protopresbiteratele Zarandului şi Hălmagiului solvesc didactru de 16 cor. pe an, iar cei de alte confesiuni, de alte naţionalităţi şi din alte locuri, câte 24 cor. pe an.

Fiecare şcolar solveşte pentru bibliotecă câte 2 cor. la an, taxă de înscriere 6 cor., pentru atestate şi anuar 3 cor., pentru *„fondul şcolarilor bolnavi“* câte 1 cor., pentru fondul de excursiuni 2 cor.

Scolarii săraci, diligenţi şi cu conduită bună, se scutesc de didactru, sau se împărtăşesc de ajutoare şi beneficii din fondul *„Masa studenţilor“*, sau din alte mijloace, de care dispune institutul. Ceice se simt îndreptăţiţi la scutirea de didactru, la înscriere au a-şi prezenta cererea instruată în regulă la începutul anului.

Didactrul se solveşte deodată la înscriere, sau în două rate, şi anume: întâia rată la înscriere, şi a doua în Februarie necondiţionat.

Toate celelalte taxe, în suma de 14 coroane, se solvesc deodată la înscriere.

Fără ştirea şi învoirea direcţiunii gimnaziale, şcolarii nu pot ocupa cuartire. Cuartirul mai înainte-l anunţă direcţiunii fiecare elev, şi numai după aprobarea acesteia îl poate ocupa.

Fiecare şcolar trebue să aibă cărţile de şcoală, admise la acest institut. Cărţile rupte şi murdare se vor lua dela şcolari şi se vor nimici.

Dela fiecare şcolar se cere, să aibă îmbrăcăminte corespunzătoare şi haine de pat.

In 5 Septemvrie 1912 medicul gimnazial va vizita şcolarii în prezenţa dirigentului de clasă, se va face împărţirea oarelor şi se vor începe prelegerile pe anul şcolar 1912/1913

In 8 Septemvrie n. 1912 se va face Invocarea Duhului Sfânt şi cetirea legilor şcolare.

Brád, (Brad) August 1912.

Direcţiunea gimnazială.

Reuniunea femeilor române din Mediaş.

Convocare.

In înţelesul §-lui 7 din statute şi a decisiunei comitetului din 2 August st. n. 1912 adunarea generală a „Reuniunii femeilor române din Mediaş şi jur“ în acest an se va ţinea în şcoala greco-orientală din Mediaş, în 1 Septemvrie st. n. la 3 ore d. am. cu următorul:

Program:

1. Deschiderea şedinţei prin presidentă.
2. Raportul Comitetului;
3. Raportul cassei;
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea rapoartelor de sub nr. 2 şi 3;
5. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri şi incassarea taxelor;
6. Raportul comisiunii de sub nr. 4;
7. Raportul comisiunii de sub nr. 5;
8. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării;
9. Eventuale propuneri;
10. Inchiderea şedinţei.

La adunare se învită a participa toate femeile române din Mediaş şi jur, — membrele fundătoare şi ordinare, precum şi membrele din comitetul acestei Reuniuni.

Mediaş, 2 August 1912 st. n.

Maria Necşa
secretară.

Maria Moldovan
presidentă.

In sfârşit, o a cincea condiţiune a fericirei constă în *sănătate* şi în moartea fără suferinţă. Aici iarăşi nu găsim nici urmă de fericire în sferele înalte ale lumei. Luaţi un om cu situaţie mijlocie şi nevasta sa, de o parte, de altă parte un ţăran şi nevasta acestuia. Comparaţi viaţa lor şi veţi vedea, cu toate lipsurile şi munca excesivă, îndurată de ţăran, că bărbaţii şi femeile sunt cu atât mai sănătoşi cu cât se găsesc mai jos de scara socială, şi cu atât mai bolnavi, cu cât se găsesc mai sus. Printre aceştia un om sănatos e tot atât de excepţional, după cum printre muncitori e un om bolnav. Toţi acei fericiţi au început printr'o depravare precoce care a ajuns în existenţa lor o condiţiune firească. Toţi sunt pleşuvi şi fără dinţi la vârstă, când ţăranul e în toată vigoarea sa. Toţi sufer de nervi, de stomac şi de alte boli, primite în urma exceselor, a beţiei, a desfrânărei şi a tratamentelor medicale. Acei cari nu mor tineri, îşi petrec jumătate din viaţă injectându-şi morfină, şi ajung nişte nenorociţi schiloz, incapabili de a se bucura de viaţă, traesc ca paraziţii, ca acele furnici, pe cari le hrănesc roabele lor. Dar moartea lor? Unul a murit de boli ruşinoase, altul şia tras un glonţ în creri. Unul după altul toţi pier ca victime ale vieţei actuale a lumei. Şi mulţimea de oameni îi imită, şi asemenea martirilor, sunt pradă suferinţei şi a nimicirei.

Mii de existenţe se aruncă sub carul Molochului: Carul trece peste ei, îi striveşte şi alte victime cad sub roate, cu blestemul pe buze…

NOUTĂŢI.

Dela „Asociaţiune“. In şedinţa de Joi, 8 August n. s. c., a comitetului „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, între alte obiecte, s'a hotărât şi asupra *burselor pentru dantelerie şi sculptură în lemn*, date, prin mijlocirea „Asociaţiunii“, de marele binefăcător *Vasile de Stroescu.* Anume, bursele de câte 2500 cor. pentru dantelerie s'au acordat: dşoarei *Tiberia Barcianu*, conducătoarea atelierului de ţesătorie şi cusături româneşti din Orăştie, susţinut de Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei, şi dşoarei *Lucreţia Iosif*, fiica dlui N. Iosif, învăţător pens. în Sibiiu, absolventă a „Şcolii de industrie femeiască“ din Cluj şi calificată ca măestră de lucru de mână din partea Preparandiei de stat din Cluj; iar cele două burse de câte 500 cor. pentru cercetarea şcoalei de tâmplărie şi sculptură în lemn din Câmpulungul Bucovinei s'au conferit tinerilor: *Vasile Balean* din Văliug (comit. Caraş-Severin), care a cercetat în a. şc. 1909/10, ca ospitant şcoala de tâmplărie din Câmpulung cu progres laudabil, şi *Ciril Morar* din Sân-Iosif (com. Bistriţa Năsăud), care a obţinut la espoziţiile şcoalei industriale din Bistriţa, pentru săpăturile sale în lemn, odată premiul al doilea şi de două ori premiul prim. In genere la concursul pentru aceste burse s'a presentat un număr însemnat de petenţi şi petente, cei mai mulţi cu pregătire foarte bună: la bursele pentru lemnărie 10, iar la cele pentru dantelerie 14. Tot în şedinţa aceasta s'a hotărât, la recomandarea secţiilor literare-ştiinţifice, premiarea cu suma de 100 cor. pusă la dispoziţie de dl Dr. G. Simon, advocat în Aiud, a lucrării „Contabilitate pentru popor“, de dl *Romul Dâmboiu*, iar dlor *Traian V. Ţăranu, Coriolan Radivoievici şi Petru Simtion* li s'a esprimat mulţumita comitetului pentru lucrările presentate la concurs.

*

Principi români la Viena. Principele moştenitor român Ferdinand şi soţia sa Maria, cari acum se află la Sigmaringen, cu prilejul rentoarcerii în ţară, se vor opri la Viena. Părechea princiară va petrece trei zile în capitala Austriei.

*

Tot pe 3 ani. Tinerii asentaţi la infanterie, conform legii militare de astăzi, ar avea să servească numai *doi* ani. Din Viena însă vine ştirea, că serviciul militar de doi ani se va introduce abea *în 1915.* Ear până atunci recrutările se fac, ca şi până acum, pe 3 ani.

*

Hidroplanul marinei militare. Din Wiener-Neustadt se anunţă, că în zilele acestea s'au făcut încercări cu un nou sistem de hidroplan. Incercările au reuşit deplin. Marina militară, primind aparatul a dispus să fie transportat la Pola. Hidroplanul este construit conform planurilor inginerului Varhalovski şi se înalţă tot aşa de uşor de pe uscat, ca şi de pe apă.

*

Congresul eucaristic vienez. Din Viena se anunţă, că la conductul festiv al congresului eucaristic va sta spalier nu numai ostăşimea din garnizoana Vienei, ci şi din garnizoanele dela Pojon, Gratz şi Wiener-Neustadt. In urma ordinului ministrului de războj, spalierul cu această ocazie va fi format de peste 15 mii de soldaţi.

*

Cumpărare de moşie. Guvernul ungar are de gând să cumpere moşia contelui Wenckheim, situată în comitatul Aradului. Preţul acestei moşii de 14.000 jugăre catastrale s'a stabilit cu 12 milioane de coroane. Erarul va întemeia în partea locului o nouă comună de colonişti. Contele Wenckheim, înainte cu optsprezece ani, a cumpărat proprietatea amintită numai cu două milioane de coroane.

*

Francezi la Berlin. Un grup mai mare de cetăţeni francezi a sosit la Berlin pentru a vedea capitala Germaniei. Grupul este compus din numeroşi ingineri, medici arhitecţi, industriaşi, studenţi ş. a. Numai din clasa întâi şi a doua a vagoanelor s'au dat jos la gara Charlottenburg a Berlinului peste şase sute de oaspeţi francezi. Oaspeţii vor sta opt zile în Berlin. Pentru distracţia lor s'a întocmit o vastă programă. — Inainte de asta cu 20 de ani o astfel de vizită ar fi fost cu totul imposibilă. Astăzi şovinismul, şi de o parte şi de alta, a mai încetat.

*

Teatru şi chinematograf. Se ştie, că chinematografele fac o mare concurenţă teatrelor. Pentru a se apăra împotriva acestei concurenţe, un teatru provincial din Germania a hotărât să introducă pe scena sa şi representaţiuni de chinematograf.

*

Mărci jubilare. La jubileul de 300 de ani al casei domnitoare Romanov, administraţia poştelor ruseşti va pune în circulaţie mărci poştale cu figurile tuturor ţarilor din familia Romanov. Lucrul este cu atât mai interesant, cu cât până acum în Rusia era strict interzis să se tipărească pe mărci icoana ţarului.

*

Milioane în fum. Deşi preţurile pe tutun şi ţigări s'au urcat, statistica acum apărută dovedeşte, că plăcerea de a fuma a publicului este în creştere. In Ianuarie a. c. s'au încassat cu 16.5 procente mai mult, decât în aceeaş lună a anului trecut 1911. S'au vândut în Ianuarie 1912 cu totul peste 140 de mii chilograme de tutun, 48 milioane ţigări, 1 milion ţigări de specialitate, 183 de milioane de ţigarete. Statul a încassat în luna aceasta 13 milioane de coroane pe tutun şi ţigări.

*

Inchisoarea femeilor din Berlin. Cu ziua de 1 Octomvrie a. c. se va reorganiza cu totul închisoarea din Berlin a femeilor. Conducerea sa se va încredinţa exclusiv femeilor. Atât pâzitorii, cât şi funcţionarii vor fi numiţi tot din sexul femenin.

*

Monete falşe. Poliţia din Triest a arestat pe falsificătorul de bani Santo Garabini, sosit dela Ravenna. In locuinţa lui s'au găsit mai multe monete falsificate de câte două şi cinci coroane.

*

Cum se roagă pentru împărat. La moartea împăratului Mucihito, a cărui înmormântare se va face abea în Septemvrie, s'au petrecut scene sguditoare. Şase zile şi şase nopţi, înainte de moartea micadoului, palatul imperial din Tokio era înconjurat de peste o sută de mii de bărbaţi şi femei. Pe treptele clădirii mulţi stăteau în genunchi fără a lua în seamă foamea şi ferbinţeala. O bătrână de 90 de ani a căzut la pământ, moartă de insolaţiune. Fetele îşi jertfeau părul şi-l puneau pe altarele ridicate în străzi pentru însănătoşirea împăratului. In Iochinoşita săreau în fiecare dimineaţă 300 de tineri în apa rece a mării, ca în curăţenie să se apropie de altare şi să se roage pentru împărat. Toate sectele religioase erau representate. Cei mai mulţi erau în genunchi cu faţa plecată la pământ. Din când în când soseau preoţi la altare şi săvârşeau servicii divine; atunci mulţimea se arunca la pământ şi atingea ţărâna cu fruntea. In noaptea când poporul a aflat, că împăratul a murit, a încetat dintr'odată ori ce murmur; fiecare om şi-a ridicat laterna, şi-a îndreptat faţa către palat, ca pentru un ultim adio, buzele se mişcau ca la rugăciunea din urmă; apoi cu toţii s'au ridicat şi în tăcere completă s'au risipit în întunerec. Peste câteva minute străzile din apropierea castelului împărătesc stăteau desolate şi pustii.

*

Condamnat la moarte. Tribunalul din Zagrabia a rostit Luni la orele 11 n. de a. sentenţa în afacerea complotului împotriva comisarului regal *Ciuvai.* Acusatul principal *Iukits* a fost osândit la moarte prin ştreang. Ceilalţi acuzaţi au fost parte achitaţi, parte pedepsiţi cu temniţă de 5—6 ani.

*

Oraşele cele mai împoporate. Institutul internaţional de statistica a adunat datele privitoare la ultimul recensământ din toate statele culturale ale lumii. Partea cea mai interesantă o formează capitolul despre poporaţiunea *oraşelor mari. Europa* are 30 de oraşe, în care numărul locuitorilor trece peste o jumătate de milion. Londra este şi acum capitala cea mai împoporată, cu peste 7 milioane de locuitori. Locul al doilea îl ocupă Parisul cu aproape 3 milioane; Berlinul are peste 2 milioane. In locul al patrulea urmează Viena cu 2 milioane, apoi Petersburgul şi Moscova. In locul al şeptelea vine Hamburgul cu 957 de mii, apoi Constantinopolul cu 943 de mii, Budapesta cu 880 de mii, Neapolul cu 723 de mii, Bruxela cu 629.000, München cu 615.000, Milano şi Madrid 600.000, Amsterdam 564.000, Roma cu 540.000, Praga cu 514.000. *America* are numai zece oraşe cu mai mult de o jumătate de milion de locuitori. Sunt următoarele: Newyork (aproape 5 milioane), Chicago (2 milioane), Filadelfia şi Bueno Aires (câte un milion şi jumătate), Rio de Janeiro (900.000), St.-Louis (687.000), Boston (671.000), Cleveland (561.000), Baltimore şi Pittsburg (peste 530.000). — Cel mai mare oraş al *Asiei* este Tokio cu 2,186.000 locuitori. Urmează Osaca şi Calcutta cu peste un milion. Apoi: Bombay, Canton, Peching, Şanghai. — *Australia* are numai două oraşe cu mai mult de o jumătate de milion de locuitori: Sidney 606.000 şi Melbourne 565.000. — In *Africa* numai oraşul Cairo are 680.000 de suflete.

*

Jalnică statistică. La catastrofa minieră din zilele trecute, întâmplată în Bocham, în Lotaringia, în urma unei esplozіuni şi-au perdut viaţa 125 de muncitori. La locul nenorocirii a venit şi împăratul Wilhelm, care adânc impresionat a primit raportul şefului minelor. S'au nenorocit optzeci de părinţi cu familie şi au rămas orfani două sute de copii.

*

Congresul esperantist internaţional. Duminecа s'a început în Cracovia al optulea congres esperantist internaţional, pentru care comitetul organizător a făcut mari pregătiri. Străzile oraşului erau împodobite cu drapele. Sergenţii siguranţii publice purtau insigniile esperanto, şi mai mulţi dintrânşii au învăţat limba esperanto în vederea acestui congres. In numeroase restaurante şi cafenele se găsesc chelneri cari vorbesc limba esperanto. Tot în limba aceasta s'au representat în onoarea oaspeţilor câteva piese teatrale.

*

La fondul jubilar Nic. Cristea pentru monumentele bărbaţilor binemeritaţi ai meseriaşilor, întemeiat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Popovici Mondoc, înv. (Sebeşul-superior) 40 bani, Ioan Predovici, paroh (Amnaş), soţia sa Maria şi copiii lor Alexandru, Elena şi Lucreţia 50 bani, Ioan Roman, paroh (Tălmăcel) 40 bani, Miorica Tordăşianu 30 bani, Paraschiva Maxim, văduvă de jude r. (Sălişte) 36 bani, Ioanichie Olariu, cassar (Ilia-mur.) 20 bani, P. Debu, paroh (Toderiţa), soţia sa Elena, copiii lor Vasile, Petru, Elena, Valeriu, Ilariu, Emilian, Maria şi Cornel 1 cor. şi Vic. Tordăşianu, 10 bani.

*

Concert în Zlatna. Corul bisericesc gr.-or. rom. din Zlatna invită la concertul ce-l va aranja la 15/28 August 1912 (ad. Născătoarei de Dzeu) în pavilionul Hotelului „Glück Auf“ (Moldovan) din Zlatna. Inceputul la orele 8 seara. Venitul net e destinat în folosul fondului „Reuniunii de cântări“, ce se va înfiinţa.

*

Cel mai mare şarpe. Savantul de origine scandinava, *Lange*, a întreprins o călătorie de explorare pe teritorul fluviului Amazoanelor. In descrierea călătoriei sale arată, cum a făcut o vânătoare primejdioasă asupra unui şarpe, care după afirmarea lui Lange întrece în mărime şi lungime pe toţi şerpii cunoscuţi până astăzi. Exploratorul, însoţit de indieni, a zărit şarpele în crengile uscate ale unui arbore. Acolo l-a împuşcat cu mai multe focuri, trase dela o apropiere de câţiva metri. Măsurând lungimea acestui uriaş, a aflat că este de şaptesprezece metri. Cel mai mare şarpe, cunoscut până acuma, avea o lungime numai de zece metri.

*

Bioscopul Apollo din piaţa Hermann. Mercuri 14 şi Joi 15 August n. se va da: Piesagiuri din jurul oraşului Livorno, după natură. Fica temniţei. dramă. Ochilarii vineţi, comic. O mamă indiană, dramă sensaţională în 2 acte. Gură-mare, comic.

Economie.

Insoţirile de credit Raiffeisen.

Comitetul central al Reuniunii române agricole sibiene a lansat către Insoţirile de credit săteşti următoarea rugăminte:

Onorabilă Direcţiune!

Cum de un timp încoaci ideia însoţirilor de tot soiul se discută pe cale ziaristică şi ea continuă a preocupa o samă din aşezămintele noastre, şi cum Reuniunea noastră agricolă, iniţiatoarea şi conlucrătoarea la înfiinţarea numeroaselor noastre Insoţiri de credit, nu se poate dispenza nici pe viitor dela îndatorirea de a continua munca desinteresată, începută cu aproape două decenii înainte de aceasta, şi cum datele din viaţa Insoţirilor noastre sunt proprii de a îndemna şi încuraja pe oamenii de bine la înfiinţarea de asemenea Insoţiri, îndrăznim a Vă ruga să binevoiţi a ne transpune cu posibilă grăbire socotelile Insoţirii D-voastre sistem „Raiffeisen“ pe 1911, însoţite de un raport amănunţit, din care să fie evidente schimbările referinţelor economice din comună dela înfiinţarea Insoţirii încoaci; numărul membrilor Insoţirei, al deponenţilor cu minimul şi maximul depunerilor; numărul datoraşilor cu minimul şi maximul datoriilor; numele membrilor din direcţiune şi al celor din comitetul de supraveghere. Din acelaş raport să fie mai departe evidente lucrările de interes obştesc economic întreprinse de Insoţire, cum şi cele ce intenţionează a întreprinde în viitor.

Datele de in[illegible]teres obştesc le vom da în raportul nostru [illegible] general pro 1911, ce se găseşte în redacta[illegible]e.

Cu o cale ne luăm [illegible] voie a pune Onorabilei Direcţiuni în vea[illegible]re, că, dupăce din cauze neatârnătoare de v[illegible]oinţa noastră am fost siliţi să mai amânăm [illegible]e un timp oarecare afacerea întemeierii Ce[illegible]ntralei însoţirilor, unica chiemată, după a noa[illegible]stră părere, să ia amână afacerea însoţiri[illegible]or de tot soiul, în chestii de dare, de bilanţ, raport general etc., On. direcţiune să adreseze cu toată încrederea către dl *Constantin Herţa*, directorul cassei de păstrare din Sălişte, care de mulţi ani a fost învestit cu titlul de revizor general al Insoţirilor şi care cu toată prevenirea stă şi în viitor la disposiţia D Voastră.

De încheiere Vă mai comunicăm, că punem la dispoziţia Insoţirilor cu preţ convenabil cărţile de contabilitate, statute, tipăriturile de lipsă, obligaţiuni, libele pentru datoraşi şi deponenţi etc.

Mulţămindu-Vă pentru osteneala D voastre, Vă rugăm să primiţi expresia dragostei frăţeşti.

Sibiiu, 7 August 1912.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa
prezident.

Victor Tordăşianu
secretar.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Pentru zidirea sfintei mănăstiri „Izvorul Miron“, au mai intrat la subsemnatul până astăzi următoarele daruri benevole şi anume: Din parohia Almaşul-mare Suseni, prin preotul Stefan Onae 2 cor., din Chitighaz prin preotul I. Iosif Ardelean 41 cor. 58 fil., din Mircovaţi prin preotul Remus Perian 3 cor. 24 fil., din Curtici prin preotul Ioan Nicorescu 7 cor. 68 fil., din Rachita prin preotul Al. Jucu 59 cor. 56 fil., din Starciu prin preotul Petru Tamaşoi 9 cor. 20 fil., din Mihaileni prin preotul Miron Popovici 26 cor. 50 fil., din Coronini prin preotul Pavel Bufan 6 cor., din Marişel prin preotul Teodor Toader 8 cor. 70 fil., din Sarazani prin preotul Iosif Olariu 12 cor. 20 fil., din Topliţa română prin preotul Gavril Maier 56 cor. 14 fil., Oroszidecі-Potoc prin preotul Mihai Bratianu 64 cor. 80 fil., din Remetelunca prin preotul Mihail Jurma 4 cor. 90 fil., din Ibăneşti prin preotul Grigoria Nicoară 84 cor. 50 fil., din Cliciova prin preotul Ion Stefanovicia 43 cor. 24 fil., din Ficatari prin învăţătorul Augustin Ruffu 15 cor. 70 fil., din Sârbova prin Pavel Savulovici 26 cor., din Sinteşti prin preotul Partenie Matei 26 cor. 80 fil., din Cabin prin preotul Izidor Sabersa 7 cor., din Balza prin preotul Teodor Smadrea 2 cor., din Bârla prin preotul Vasile Nascu 9 cor. 90 fil., din Bacsmezeu prin preotul Traian Barzu 15 cor., din Buzad 1 cor., din Bârzava prin preotul Iosif Popovici 30 cor. 32 fil., din B-Izbita prin preotul Nic. Băleşan 36 cor. 20 fil., din Valeabolvaşniţa prin preotul Zaharie Grozavescu 11 cor. 40 fil. din Troaş prin preotul Pavel Vacarescu 3 cor. 20 fil., din tractul Panciovei prin Preaonoratul domn protopop Trifon Miclea dela cele 9 comune şi anume: Satul-nou 21 cor. 90 fil., Petrovasela 5 cor. 40 fil., Alibunar 8 cor., Uzdin 16 cor., Ofcea 6 cor., Panciova 1.10 cor., Omoliţa 4.40 cor., Maramorac 4 cor. Deliblata 10.20 cor, din Deliblata prin cand. de preot Victor Popovici 56.30 cor., din protopresbiteratul Halmagiului prin P. O. Domn Cornel Lazar dela cele 16 comune şi anume: Aciuţa 4 cor. Baneşti 3.80 cor. Brusturi 8.08 cor. Crocna 3.90 cor. Halmagiu 12.82 cor. Halmagel 80 fil. Iosaş 1.70 cor. Lazuri 40 fil. Leasa 2.90 cor. Ociu 4.10 cor. Plescuţa 50 fil. Rişculiţa 1 cor. Tologiu 3 cor. Vaţa de sus 6.20. Vidra 3 cor. Zeldin 2 cor., apoi dela marinimoşii binefăcători Isaia Popovici preot Silha 10 cor., Bacsó Géza Făget 10 cor., Ana Popescu Cliciova 20 cor., Ioan Vasiescu Româneşti 15 cor. Adolf Dobrov notar cercual 20 cor., Krausz sergent major 10 cor. Patriciu Miclăuş preot Povergina 5 cor., Ioan Tamşa econom Făget 1 cor. Susana Leorinţiu din Făget 20 cor., Simion Dămian 1 cor., iar dela sărbătorile cu ocaziunea punerii petrii fundamentale 240 cor. 02 fil.

Pentru acest nobil sprijin şi fapte marinimoase primească toţi pe această cale cele mai călduroase mulţumiri.

Făget, 56 Iulie 1912.

Sebastian Olariu
protopresbiter.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 719/1912 protp. (262) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională gr.-or. română din **Ighişdorful românesc**, protopresbiteratul Agnitei se escrie concurs nou cu termin de 15 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar fundamental de 1000 cor., din care 600 cor. se vor plăti din repartiţie pe popor, iar restul de 400 cor, precum şi cvincvenalele, la care alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani la această şcoală sau cerut dela stat. 2. Cvartir constătător din 2 odăi, o bucătărie şi cămară.

Invăţătoriul ales, care trebue să poşadă limba maghiară perfect pentru a putea dobândi ajutoriul dela stat, va fi dator să ţină strana la utrenie şi vecernie în biserică, iar la sf. liturghie să cânte regulat cu copiii fără altă remuneraţiune şi să propună atât în şcoala de toate zilele, cât şi în cea de repetiţie religia si să cultive grădina de pomărit.

Invăţătoriul care va dovedi şi cvalificaţiune muzicală pentru instruarea şi conducerea unui cor bisericesc, va fi preferit şi separat rebonificat.

Concurenţii sunt datori să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul, iar petiţiile de concurs instruite conform normelor în vigoare să le trimită la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Agnita, 27 Iulie 1912.

In înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 592/1912. (269) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti în comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Mociul superior** cu salar de 1000 cor., şi anume: Dela biserică 100 cor. Dela comuna politică 200 cor. Din rescumpărarea didactrului 360 cor. Din cele 5% tacse de cult 40 cor. Pentru restul de 300 cor. şi cuincuinalele recerute se va cere ajutor dela stat. Cuartir şi grădină în natură.

2. **Fundata,** cu salar de C. 1000, şi anume: Dela biserică C. 100. Dela comuna politică C. 160. Din rescumpărarea didactrului C. 340. Pentru restul de 400 cor. se va cere ajutor dela stat, pe basa documentelor învăţătorului ales. Cuartir în natură, relut de grădină C. 20.—.

Cei aleşi vor fi datori a ţinea strană la utrenie, iar la sf. liturgie să cânte cu copiii de şcoală şi cu adulţii fără altă remuneraţie.

A provedea instrucţiunea în cursurile de toate zilele şi în cele de repetiţie şi a provedea instrucţiunea din religiune în toate clasele.

Concurenţii sunt datori a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbatoare în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul, iar petiţiile concursuale instruite conform normelor din vigoare a le trimite subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Zerneşti, în 26 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Bran în conţelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Hamsea
prot.

Nr. 613/1912. (227) 2—3

Concurs.

In baza înaltei resoluţiuni consistoriale Nr. 6987 B. dela 12 Iunie a. c. pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune de nou sistemizat pe lângă parohul deficient Ioan Ghibu din parohia de clasa a II-a **Murăş Uioara** se escrie concurs cu termin de 30 zile socotit dela prima înserare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele parohiale fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Reflectanţii la acest post sunt poftiţi a-şi subşterne petiţiunile lor concursuale instruite în ordine în terminul preclus, la oficiul protopresbiteral al Turzii, şi cu previa încunoştiinţare a protopresbiterului concernent se pot prezenta în parohie spre a cânta, celebra la biserică şi a face cunoştinţă cu poporul.

Turda, 5/18 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Iovian Murăşian
protop.

Nr. 677/1912. (268) 1—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea unui post învăţătoresc la şcoala confesională gr.-or. română din **Boiul mare**, să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salarul anual 1000 coroane, şi anume: 200 coroane dela Veneratul Consistoriu arhidiecezan, iar restul de 800 coroane prin repartiţie dela popor solviver în rate treilunare. Cuartir în natură, 30 coroane pentru lemne de foc şi pentru grădină 20 coroane.

Cvivcuenalul numai după un serviciu de cinci ani la această şcoală. Invăţătorul ales va fi dator a instrua tinerimea şcolară în cântările liturgice şi a le conduce în biserică fără altă remuneraţie.

Concurenţii sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, spre a şi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul, iar petiţiile concursuale instruite conform normelor în vigoare, să le trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sighişoara, 25 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Publicaţiune de licitaţiune minuendă.

Comitetul parohial din **Poiana,** comitatul Szeben, dă în întreprindere prin licitaţiune publică minuendă, *zidirea unei sale de învăţământ împreunată cu unele adaptări* la şcoala gr. or. din Poiana, conform planului aprobat de Prea. Ven. Conzistor arhidiecezan.

Licitaţiunea se va ţinea **Luni, în 19 August st. n. a. c.** la 2 oare d. a. în şcoala din Deal în Poiana.

Preţul strigărei 15.000 cor. cu observarea modificărilor în plus şi în minus lucrărilor provăzute în plan şi în preliminar.

Licitanţii au a depune vadiu de 5% a preţului de strigare, în numărar sau în hârtii de valoare acceptabile.

Se primesc şi oferte provăzute cu vadiul recerut şi cu declaraţiunea că oferentul cunoaşte condiţiunile de licitaţie, precum şi preliminarul.

Comitetul îşi rezervă dreptul de a alege dintre minus oferenţi pe care îi convine.

Poiana, la 12 August 1912.

Pentru comitetul parohial:

Ilie Georgescu
prezident.

Am văzut:

Avr. S. Păcurariu
protopresb.

(270) 1—1

Nr. (261) 2—3

Publicare de licitaţiune minuendă.

Pe basa planului de edificare şi a preliminarului de spese aprobat prin autorităţile competente superioare, prin aceasta să publică licitaţiune minuendă pentru darea în întreprindere a *zidirei şcoalei române gr. or. din* comuna *Şaeş*, tractul Sighişoara.

Licitaţiunea se va ţinea *Duminecă, în 5/18 August* în sala de învăţământ a şcoalei noastre din Şaeş, la orele 2 p. m.

Preţul de strigare este 16.116 cor. 63 fileri, dela care sumă 10% sunt a se depune ca vadiu înainte de începerea licitaţiunii la epitropia parohială de aici.

Planul de edificare, preliminarul de spese, precum şi alte informaţiuni referitoare la edificare şi la materialul ce-l dă parohia se pot afla la oficiul parohial din loc.

Toţi aceia întreprinzători cari doresc a lua parte la licitare nu sunt în drept a pretinde diurne, nici spese de călătorie.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a încheia contractul cu întreprinzătorul în care va avea mai multă încredere.

Contractul de edificare pentru întreprinzător e obligător îndată după subscriere, pentru parohie însă numai după aprobarea Prea Venerabilului Consistor Arhidiecezan.

Şaeş, la 7 August st. n. 1912.

Comitetul parohial:

Ioan Cristea
presb. priz.

Iosif Cristea
epitrop I.

Nicolae Ticuşan
înv. notar.

Nr. 679/1912 ppb.

„Văzut!“

Dimitrie Moldovan
protopop.

Doi băieţi

se primesc ca învăţăcei în franzelăria lui

Petru Moga,
Sibiiu, strada Sării Nr. 23.

(265) 1—3

Băieţi mai mari se primesc pe timp mai scurt.

Nr. 448/1912. (244) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc împreunat cu postul cantoral la şcoala confesională gr. or. română din **Iclandul-mare**, protopopiatul Murăşorheiului să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) 600 coroane repartiţie dela popor;

b) 200 coroane din lada parohială;

c) 200 coroane ajutor din fondul arhidiecezan, cvartir şi grădină în natură.

Alesul să îndatorează, fără remuneraţie speţială, a conduce elevii la biserică în Dumineci şi sărbători, a cânta cu ei la sf. liturghie formând cor bisericesc şi ai instrua în grădinărit.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis şi să se prezinte la biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a face cunoştinţă cu poporul.

Murăşoşorheiu, la 21 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopresbiter.

Nr. 421/1912. (248) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti amintite mai jos, se publică concurs cu termin de 20 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Postul al II-lea din **Vingard,** cu salariu de 1000 cor. din cassa bisericii, cvartir de 2 odăi în edificiul şcoalei, şi pentru grădină o soarte de lemne de foc din pădurea bisericii. — Cvincvenalele se computá numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această şcoală. — Dintre concurenţi vor fi preferiţi conducătorii de cor.

2. Postul al IV-lea din **Pianul de sus** cu salariu de 1000 cor., anume: 500 cor. dela biserică, 450 cor. întregire dela stat şi 2 stângeni de lemne de foc în valoare de 50 cor., — cvartir şi grădină.

Invăţătorii cari vor fi aleşi la posturile acestea sunt datori să instrueze copiii în cântări şi Dumineca şi sărbătoarea să-i conducă şi să cânte cu ei la biserică.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul statorit, subsemnatului oficiu protopresbiteral, — şi înainte de alegere a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul.

Sebeş, 23 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Ad. Nr. 37/1912 com. par. (252) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului al V-lea de învăţătoriu desp. V. şi VI. la şcoala noastră confesională gr.-ort. română din **Poplaca**, protopresbiteratul Sibiiului, să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariu fundamental 1000 cor., şi anume din cassa bisericei 100 cor., iar 900 cor. dela stat.

Relut de cvartir 30 cor.

Relut de grădină 20 cor.

Dela concurenţi să recere să poşadă bine limba maghiară şi să cunoască un instrument spre a putea forma cor.

Alesul învăţătoriu este deobligat a instrua elevii în cântările liturgice şi a cânta cu ei Dumineca şi sărbătoarea la sf. liturgie.

Pentru formarea unui cor de adulţi va primi o remuneraţie deosebită.

Concurenţii sunt datori, cu prealabila încuviinţare a Oficiului protopresbiteral, să se prezinte în vreo Duminecă sau sărbătoare în biserică, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Cererile de concurs însoţite de atestatele necesare sunt a se înainta Prea On. Oficiu ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu în terminul deschis.

Poplaca, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 15 Iulie 1912.

Georgiu Modran
paroh şi preş.

Ioan Neagu
notar.

Văzut:

Dr. Ioan Stroia
protopop.

Nr. 3326/1912. (251) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de notar în comuna **Nagyludaş,** cercul Szerdahely, comitatul Szeben, dotat cu **1600** cor. salar anual, prin aceasta public concurs şi provoc pe reflectanţii la acest post a-şi înainta cererile lor instruite conform § 6. art. I. din 1883, respective § 3, art. XX. din 1900 şi cu atestatele despre serviciile lor, până în 31 August 1912.

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbei româneşti se recere necondiţionat. Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 29 Iulie 1912.

Pentru primpretorul cercual:

Dr. Baku
pretorul cercual.

Nr. 475/1912. (255) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Căienelul de sus** să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat.

Petenţii au a-şi aşterne rugările instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral şi cu prealabila încunoştiinţarea acestuia să se prezinte în vre-o Duminecă, ori sărbătoare la biserică pentru a cânta şi cuvânta, respective celebra.

Brad, la 9 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Damian
protopresbiter.

Candidat de advocat,

ori un **scriitor cu praxă perfectă**, află aplicare momentana cu salar bun la

Dr. Mérő Samu,
advocat
Borosjenő, comit. Arad.

(264) 1—3

Căutăm

reprezentanţi pentru **asiguraţiunea noastră poporală,** în toate localităţile ţării. Cunoştinţa specială nu e de lipsă; ca **ocupaţiune laterală se poate uzita. Câştig lateral uşor şi cinstit.** Ofertele sunt a se adresa la:

Eszéki kölcsönös segélyzö szövetkezet igazgatósága Eszék.

(266) 1—1

O fetiţă de şcoală

se primeşte la o familie de funcţionar cu toată întreţinerea. Bună îngrijire, ajutor la studiare se asigurează.

Adresa la administraţia acestei foi.

(242) 3—3

De arândat

o moşie în comitatul Selagiu, comuna Gălpâia, 800—1000 jug. arat şi păşunat şi 400 jugăre pădure, care încă se poate folosi de păşune. Gara ultimă e Zsibó. Ofertele sunt a se trimite la adresa: **Dr. Stefan Morariu, advocat, Cluj.**

(249) 4—6

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, Steckenpferd din Lapte de Crin, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann „Manera“ pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 21—40

Redactor responsabil Teodor V. Păcătian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 4/17 August 1912. *Nr. 83.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Preoţii şi politica

de **Un preot**.

II.

Greşeşte scriitorul articolului din „Gazeta Transilvaniei“, când afirmă, că moderaţii din convingere, deci de bună credinţă, ar cere, să nu mai alegem deputaţi naţionalişti pentru dieta ţării; greşeşte când afirmă, că dorinţa lor ar fi, să nu ne mai espunem pentru afurisitul acela de sufragiu universal; greşeşte când susţine, că ei ar dori, ca să nu se mai atace, în parlament şi în congregaţii, administraţia, pentru abusurile sevârşite în contra poporului nostru; şi mai ales greşeşte când afirmă, că aderenţii politicei moderate ar fi convinsi, că dacă schimbăm politica noastră naţionalistă şi o prefacem în o politică mai oportunistă, moderată, redusă în pretensiuni, toate bunătăţile statului au să se reverse din abundanţă asupra noastră, a Românilor din statul ungar.

Toate aceste lucruri nu le-a afirmat nime, nici în presă, nici în întruniri publice; iar dacă cumva ele au fost atinse undeva în cerc restrâns, între păhare, la masa albă, nu sunt alta, decât vederile individuale ale unuia, ori unora, cari nu cunosc destul de bine politica moderaţilor de bună credinţă. Eu însă cred că o cunosc, şi pot să spun, că dintre aderenţii ei n'a cerut nime şi nu cere nime să nu mai alegem la dietă deputaţi naţionalişti. S'a cerut însă şi se cere din partea moderaţilor de bună credinţă, ca deputaţii naţionalişti să fie trimişi la dieta ţării pe basa unui program politic modificat din partea conferenţei noastre naţionale şi mai redus în pretensiuni, pentruca deputaţii nostri să poată ajunge la o înţelegere oarecare, — ca deputaţii Saşilor, — cu factorii competenţi, ca aşa situaţia poporului nostru să fie, nu agravată din zi în zi, ci ameliorată şi uşurată.

N'a cerut nime şi nu cere abandonarea sufragiului universal, — a cărui întroducere şi la noi de altcum ştim bine, că nu dela noi depinde, — ci chiar din contră, îl pretindem toţi, până şi deputaţii de naţionalitate română din partidul guvernului, pentrucă şi ei l-au promis alegătorilor lor şi s'au angajat să lucreze pentru înfăptuirea lui în cercul lor de activitate.

N'a cerut nime niciodată şi nu cere, ca abusurile administraţiei, pe cari am văzut din coloanele acestui ziar cât de temeinic le combate şi domnul Iászi, să nu fie desvelite şi sbiciuite cu toată asprimea, în dietă şi în congregaţii, pentrucă aceasta ar însemna aprobarea lor, ceea ce nu poate face nici un Român cu inimă curată.

Dar mai ales nime dintre moderaţii de convingere şi de bună credinţă nu a spus, că dacă ne reducem pretensiunile, dacă ne schimbăm programul şi direcţia politică, au să se reverse din abundanţă toate bunătăţile statului asupra noastră. Tocmai din contră, de nenumărateori s'a spus în coloanele ziarului acestuia şi, dacă-mi aduc bine aminte, şi din partea distinsului nostru fruntaş *Dr. Ioan Mihu*, înainte cu vre-o nouă ani, că şi dacă inaugurăm o politică mai moderată, oportunistă, politica pe care ni-a recomandat-o marele Mitropolit *Şaguna*, resultate imediate să nu aştepte nime dela ea, pentrucă se poate, că soartea noastră nici atunci nu se va ameliora. La un lucru putem însă cu siguranţă să ne aşteptăm: *la desarmarea contrarilor nostri politici*, cari atunci nu ne vor mai putea presenta în afară şi în sus, mai ales în sus, ca elemente revoluţionare, iredentiste, contrare statului, ca elemente, cari tocmai din acest motiv nu pot să fie tratate altcum, decât aşa cum suntem trataţi noi astăzi din partea stăpânitorilor nostri, în mod cam maşter. Şi firma convingere a moderaţilor de bună credinţă este, că acest singur resultat ar fi destul de mare pentru a ne face să ne gândim serios la aducerea programului nostru politic în consonanţă cu stările de lucruri de astăzi din patria noastră, cari mai ales acuma, după cele întâmplate în dietă, nu au să se schimbe aşa uşor în favorul naţionalităţilor nemaghiare din patrie, decât poate numai într'un viitor foarte îndepărtat.

Asta e politica moderaţilor de bună credinţă, — politica lui *Şaguna*, — pe care ei au căutat şi caută să o facă în sânul partidului, nu în afară de cadrele partidului, prin spargerea partidului şi înfiinţarea unui nou partid. — încercare făcută dar neisbutită la anul 1883, — şi tot în sânul partidului au să o propage ei şi în viitor, până o va accepta partidul, întocmai cum a acceptat, în locul politicei sterpe şi păgubitoare de pasivitate, — politica de activitate, — care tot a lor a fost. E adevărat, că treizeci de ani au trebuit să propage ideea activităţii, până a fost ea acceptată, şi poate că încă mulţi ani vor avea ei să propage şi ideea modificării programului nostru politic, dar precum au acum satisfacţia, de a ceti în coloanele organului oficios al comitetului naţional, că politica pasivistă a fost o *„politică nefericită“*, tot aşa vor avea la timpul seu satisfacţia de a ceti în organul de pe atunci al conducătorilor autorisaţi ai politicei naţionale române, că *şi programul* nostru de astăzi a fost un program nefericit, întocmai ca politica pasivistă, pentrucă el nu se potriveşte cu politica de *activitate*, care nu e politică de intransigenţă, ci politică de înţelegere.

Politică intransigentă a fost politica pasivistă, care n'a admis întrarea Românilor în dieta din Budapesta, n'a stat de vorbă cu guvernul ţării, cu parlamentul, ci ne-a îndrumat să mergem deadreptul la Monarhul cu plângerile neamului, pentru a ne convinge, că Monarhul cunoaşte mai bine constituţia patriei, decât conducătorii politicei româneşti, şi că nu e aplecat să facă nimica de dragul nostru cu violarea constituţiei. Dar politica aceasta intransigentă a fost îngropată la anul 1905, din partea *„elementelor independente“*, prin decreterea activităţii. E evidentă deci necesitatea de a se modifica acum şi programul nostru politic, pentrucă politică activistă, politică de înţelegere, nu se poate face cu succes cu program politic pasivist, cu program intransigent. De aceea, repet şi încheiu, că proxima conferenţă naţională va fi datoare să se ocupe serios cu *modificarea programului nostru politic*, eliminând din el punctele cari se lovesc de dreptul public al ţării noastre, — şi aceasta în interesul binepriceput al partidului naţional român. De sine înţeles, că până la efectuirea revisuirii şi modificării programului, avem să stăm toţi, ca şi după modificare, sub acelaşi steag al partidului, în rânduri dese şi bine închiegate.

Astea sunt părerile mele; cine are altele, spună-le, pentruca să ne cunoaştem din vreme gândirile şi să putem alege din ele pe cele mai bune, mai ducătoare la scop şi mai folositoare obştei româneşti.

Ziua Maiestăţii Sale. *Duminecă e ziua naşterii Maiestăţii Sale, Impăratului şi Regelui nostru Francisc Iosif I. Din acest prilej se va oficia în catedrala din Sibiiu un serviciu divin solemn, prin Escelenţa Sa, Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit al nostru* Ioan. *Cu ziua aceasta, în care se vor rosti rugăciuni pentru M. Sa la toate altarele româneşti, Maiestatea Sa, Monarhul nostru, întră in anul 83-lea al etăţii.*

FOIŞOARĂ.

Răsplata binefacerii

de *Leo Tolstoi.*

Un lup, rănit de nişte vânători, dete cu ochii de un ţăran, care se întorcea acasă dela muncă. Ţăranul ducea în spate un sac de fasole şi în mers se răzima pe un ciomag.

Cum îl zări, lupul începu să se roage:

— Om bun! Nişte vânători îmi sunt pe urmă şi vor să mă omoare! Fie-ţi milă de mine şi scapă-mă!

Ţăranului i se făcu milă de lup, deşertă sacul şi-i spuse să se vâre înăuntru. Lupul intră în sac. Şi ţăranul îl luă în spate şi-şi văzu de drum.

Nu merse mult şi dete peste vânători. Il întrebară, dacă nu cumva a dat de vre-un lup.

— Nu, n'am zărit nici un lup, răspunse ţăranul. Şi vânătorii îşi căutară de drum. Când îşi făcu socoteala, că n'are de ce să se mai teamă, ţăranul deschise gura sacului, ca să dea drumul fiarei. Dar cum se văzu scăpată, lighioana se aruncă asupra ţăranului.

Atunci ţăranul începu să-l ocărască:

— Cât de nerecunoscător mai eşti, măi lupule! Nici ruşine nu mai ai! Te-am scăpat din ghiarele morţii şi tu aşa vrei să-mi răsplăteşti binefacerea! Ce rău ţi-am făcut, de vrei să mă omori! La tine binefacerea nu preţueşte nimic?

— Vreau să te sfăşiu!, — fu răspunsul lupului. Nici nu vreau să ştiu ce-i aceea „binefacerea“! De când sunt, n'am mai pomenit, ca cineva să-şi fi adus aminte de vre-o binefacere!

— Tare greşit mai eşti! Faptele cele bune nu se uită niciodată! Asta-i... de când e lumea! Şi de nu mă crezi, hai de întreabă, pe cine vrei şi ai să vezi, că tot aşa are să-ţi spună.

Se gândi lupul şi în cele din urmă îşi descleştă fălcile.

— Atunci... iute... ce-i de făcut? Să ne pornim la drum, şi pe cel dintâi suflet ce-om întâlni, să-l întrebăm: „Binefacerile se uită, ori nu“? De ne-o răspunde: „Nu“. — să ştii, că te las să mai trăieşti! De ne-o spune altfel, să ştii, că te mănânc!

Omul primi învoiala. Şi se porniră.

Se întâlnesc în cale cu un cal.

Il întreabă ţăranul:

— Ia, spune-mi, măi calule! Faptele bune se uită ori nu?

Calul răspunse:

— Una ştiu! In lumea asta bine să nu faci, căci nu-i suflet, care să îşi aducă aminte de binele pe care l-ai făcut! Nu mai departe, uitaţi-vă la mine! Doisprezece ani mi-am slugit cu credinţă stăpânul, şi ăşti doisprezece ani, la ce nu i-am fost bun şi de folos? La cea mai uşoară muncă, ca şi la cele mai grele poveri, la ajutorul meu alerga. Doisprezece ani, cai i-am dat, la munca câmpului eu îl ajutam! De câţiva ani am orbit! Deatunci a căutat să mă pună la munci mai uşoare: m'a pus să car saci cu făină dela moară. Vremea se scurgea şi cu ea mi se duceau şi puterile. Ajunsesem în cele din urmă să nu mai pot face nici doi paşi, fără să mă opresc, ca să-mi mai viu în fire. Intr'o zi căzui în mijlocul drumului. Ca ploaia începură să cază loviturile. Când văzură că nu mai sunt bun de nimic, mă deteră pe poartă afară, încât căzui aproape mort în mijlocul drumului. Mai venindu-mi puţin în simţiri, întâia grije mi-a fost să fug cât mai departe de casa stăpânului nerecunoscător... Şi am plecat... Incotro s'o iau? Nu ştiu nici eu!... Ce să mă fac?... Spuneţi-mi şi voi!...

...Şi mai vreţi să vă spun, care-i răsplata binefacerii?

Plin de bucurie, lupul se întoarse către ţăran:

— Ei, omule! Mai ai de spus ceva? Ai văzut, cât de uşor se uită faptele bune? Unde ţi-e răsplata binefacerii?

Ţăranul răspunse:

— Ingăduie-mă puţin! Să mai întrebăm pe cineva! Nu numai pe unul! Şi de ni-o spune şi acela tot aşa, atunci... fă-mi ce vrei!

Lupul se înduplecă şi de data asta. Mai merg ei cât merg, şi se întâlnesc cu un câne bătrân de tot şi şchiop.

Il întrebă ţăranul:

— Măi câne! Ia, spune-mi! Ce crezi tu, binefacerile se uită, ori nu?

— Uite, ce ştiu eu! răspunse cânele. Am trăit 15 ani în curtea stăpânului meu. Şi cât bine nu i-am făcut în vremea asta? Ii păziam casa, lătram toată noaptea şi nimeni nu îndrăznea să s'apropie de curtea lui; de voiau să-l calce hoţii, lătratul meu îl deştepta şi vedea primejdia. Şi azi? Azi, când nu mai am dinţi, sunt alungat din curtea unde mi-am trăit viaţa. M'au gonit, lovindu-mă cu ciomegile. Mi-s coastele sfărmate şi mă târăi şi eu cum pot... Incotro s'o iau? Spuneţi-mi şi voi, căci eu nu mai ştiu! Atâta ştiu numai: oriunde, dar numai cât mai departe de casa stăpânului meu de până ieri!

Lupul nu mai putea de bucurie.

— Ei! Ai văzut, cum se răsplătesc binefacerile? Ce mai ai de spus?

Ţaranul răspunse cu jumătate de gură:

— Ce să mai am? Să-mi împlineşti cea din urmă rugăminte: Să ne mai întâlnim cu cineva şi, de ţi-o vorbi tot aşa, fă cu mine ce vrei!...

Pedagogia din Arad.

Cu multă modestie, în cerc foarte restrâns, numai în presenţa elevilor şi a corpului profesoral şi în fiinţa de faţă a Preasfinţitului Domn Episcop *Ioan I. Papp*, s'a serbat anul acesta, în Arad, la finea anului şcolar, împlinirea primului centenar dela înfiinţarea institutului pedagogic gr.-ort. român din Arad. Şi tot în felul acesta s'a serbat înainte cu un an şi în Sibiiu împlinirea centenarului dela înfiinţarea institutului teologic din Sibiiu. Fără sgomot, fără alaiu, fără paradă mare. Şi e bine că s'a procedat astfel. Noi suntem cu instituţiunile noastre culturale în aceeaşi situaţie astăzi, în care se află fata mare, cu mamă maşteră la casă. Are mai multe podoabe, frumoase şi de preţ, aşezate pe fundul lăzii, dar nu îndrăsneşte a se împodobi cu ele, pentruca nu cumva să i le iee mama maşteră şi să le dee fetei *ei*. Şi i-ar părea rău, pentrucă sunt dela mama ei cea adevărată!.. Ea ştie că le are, ii sunt scumpe şi grijeşte de ele ca de lumina ochilor; dar lumii, şi mai ales mamei maştere, nu le arată.

Aşa suntem şi noi, ori aşa *ar trebui* să fim şi noi, cu toate instituţiunile noastre culturale. Mai puţin sgomot, mai puţină paradă în jurul lor, dar cu atât mai multă şi mai inteţitoare muncă şi perseveranţă întru conservarea şi întărirea lor. Pentrucă scumpe ne sunt şi datori suntem să grijim de ele ca de lumina ochilor.

Ne sunt şi nouă tot atât de scumpe, ca acelora, cari au luptat, muncit şi asudat până le-au văzut înfiinţate şi date destinaţiunei lor. Şi că acestia, cari de mult nu se mai află între noi, decât numai în memoria binecuvântată ce li-o păstrăm, cu câtă bucurie, însufleţire şi încredere în viitorul neamului nostru, au privit la ele, — după ce le-au văzut înfăptuite, — ne dovedeşte o *dedicaţie* a marelui naţionalist şi luptător pentru cultura română, *Damaschin T. Bojincă*, adresată la anul 1830, pe atunci încă tinerului institut pedagogic gr.-ort. român din Arad, căruia i-a închinat opul seu întitulat „*Diregătoriul bunei creşteri, spre îndreptarea multor părinţi şi bunfolosul tinerimei române*“, carte tipărită „în crăiasca tipografie a universităţii ungureşti, în Buda“, în anul numit.

Această frumoasă *dedicaţie*, făcută „*multfolositoriului şi împărţitoriului de luminare regiului colegiu preparandial din Arad*“, de unul dintre luciferii de pe atunci ai Românilor din Banat, conţine întreaga gândire şi întreaga simţire a Românilor cărturari de pe atunci, faţă de pedagogia română din Arad. Transcrisă din opul citat, ea sună din cuvânt în cuvânt astfel:

> Inclite regiu colegiu a Muzelor Române!
>
> Literatura naţiei române, care astăzi cu cel mai bun folos *ţie* este încredinţată, câte reutăţi a păţit, şi prin câte rele s'a strecurat înflorirea ştiinţelor naţionale, parte prin amestecarea popoarelor, parte prin turburarea armelor, parte, şi mai cu deadinsu', prin nedindestul organisata, înainte de ridicarea ta, a şcoalelor sistemă: mai cunoscute sunt *ţie* şi toatei lumi, decât să fie de lipsă aci prin mine a se descrie. Preadreptul părinte şi preabunul nostru Impărat *Francisc*, care neadormit priveghiază spre fericirea credincioşilor, supuşilor sei, nu arareori ofta pentru trista soarte a fiilor sei români, văzându-i fără de ajutor, zăcând în mărăcinele întunerecului fără a se ridica, prin cei spre aceea îndatoraţi,din neputinţa lor.
>
> Pentru aceea, măcar că întru tot era deprins cu apărarea Monarhiei de prădătoarele arme, cari spre dărăpânarea împărăţiilor europeneşti se ridicaseră, totuşi n'a încetat a cugeta, cum şi prin ce mijlociri s'ar scăpa naţia românească din labirintul întunecimii, şi s'ar putea aduce la asemenea treaptă a culturii, cu care se vederează alţi supuşi ai fericitei sale împărăţii. Şi aşa, când era mai înflăcărat viforul armelor, când mai mare turbare suna şi se revărsa pe câmpiile lui Marte, când din înfioraţii nori cele mai groaznice fulgere şi trăsnete ameninţau: atunci augustisimul împărat Francisc, ca un erou neînfricoşat, de toate acestea necutremurându-se, şi necrezând zicala veche, că unde scrâşnesc armele, tac muzele: s'a îndurat a demanda ridicarea şi întemeerea ta, vestite institut!
>
> Nemuritoare remâne dară această eroiască faptă a Maiestăţii Sale sacratisime în analele tale, cu atât mai vârtos, că între aşa circumstanţii te-a înrădăcinat, când despre asemenea faptă şi a cugeta era mult. In table de aur şi pe columne mai înalte decât piramidele Egipetului, în veacurile viitoare se va însemna de Români sfinţitul nume al puternicului teu părinte Francisc, neuitat şi preamângăios remâne la toţi strănepoţii româneşti auritul secol al întemeerii tale, dulce aducere aminte va înroura totdeauna inimile fiilor români, cetind fericita epocă a începutului tău!
>
> De ridicarea ta nu numai Românii, fiii tei, ci şi generoasele şi vitezele ginţi, cea ungurească şi cea nemţască, cari totdeauna au patronat pe fraţii şi compatrioţii lor români, nemărginit s'au bucurat, şi nici nu au întârziat cu dreaptă inimă a lucra pentru înflorirea ta, mărturisind de comun adevărul şi părtinindu-ţi scutire şi la însăşi înalta curte asupra acelora, cărora sfintele Maiestăţii Sale intenţii nu le plăceau şi mergerii înainte a culturei române se vedeau a fi contrarnici. (Inţelege pe — Sârbi.)
>
> Iar tu, multfolositorule institut! Nu numai ai fost şi totdeauna vei fi fiu mulţămitor fundatorului tău şi scutitorului tău părinte, adecă preabunului împărat şi rege (craiu) şi patronilor tăi, ci şi în faptă arăţi patriei cel mai mare fruct prin puterea ta. Căci cine va zice, că nu din tine a împupit mugurul literaturii româneşti? Cine va nega (tăgădui), că nu din tine s'au desvălit florile cele astăzi naţiei de multe fructuri aducătoare? Cine nu ştie, că tu ai revărsat raze încălzitoare şi luminătoare peste ginta română, ştergându-i ochii de groasa negură sub care zăcea acoperită? Cine dintre Români nu ştie, că înainte de fiinţa ta abia unde şi unde se afla câte o şcoală românească, şi şi aceea nesistemisată şi nerânduită, iar dela întruparea ta încoace, foarte puţine sate se află, în cari nu ar fi şcoală bine organizată? Inainte de incorporarea ta numai dintre preoţi se aflau pe sate oareşi cari cetitori; iar acum sute de prunci poartă cărţile subsuoară! Atunci abia ştia ceti oare ceva din Ciaslov şi Psaltire, iar acum tinerimea în principiile religiei şi ale moralităţii întărită după regulele gramaticei şi ale epistolografiei îşi împărtăşeşte cugetele sale, şi de pe mape (hărţi) arată starea şi locuirea ţărilor. Atunci abia ştiau cetitorii învecinatele sate a fi pe pământ; iar acum tinerii ştiu toate republicile, crăimile, împărăţiile, împreună cu constituţiile lor. Cine nu pricepe zelul învăţătorilor, cari prin tine s'au format crescători reguleţi ai fragedei tinerimi? Cine nu ia aminte, că unde doi-trei se întâlnesc, nu de alta, ci de bunătatea ta, despre frumoasele ştiinţe ce le-au supt dela tine şi despre nemărginitul folos care din tine curge, vorbesc şi se sfătuesc, cum cu o inimă şi cu un cuget se păşască spre îmbrăcarea tinerimii cu gustatele din tine ştiinţe? Şi mai pe urmă, cine cutează a ascunde aceea, cum că tu insufleţişi pe bărbaţii cei ţie dăruiţi, ca deschizându-şi ochii, să păşască pe calea dreptului naţional, şi mai mult să nu rătăcească?
>
> Bărbaţii cei ţie mai întâi prin preabunul tău părinte Francisc I. spre servire daţi, ca nişte adevăraţi fii româneşti, n'au întârziat şi nu întârzieză toate paşurile a face, toate mijloacele a întrebuinţa, toate pedecile a rupe, toate greutăţile a răsbate, toate tăriile puternice a le frânge, şi toate încuetorile a le sfărma, pentru binele tău, altar lucitor al Românilor! Zişii bărbaţi, deşi cele mai mari împedecări au găsit în procopseala ta, totuşi eroiceşte pe acelea sfărmându-le, neînvinse rădăcini de zel au înfipt în piepturile fiilor şi ale ascultătorilor tăi, cari deapururea vor înverzi, şi se vor întări, nici se vor cutremura oarecând de focul cel veninos al inimicilor. Pe acei nemuritori bărbaţi nu numai îi urmează (spre cea mai mare mângăere şi folos al naţiei) astăzi credincioasele tale mădulare cele ce cu totdeauna ţiitoarea aducere aminte sunt cununate, adecă spectabilii şi clarisimii domni profesori de acum şi admodum reverendul domn catihet, întru toate cele bune şi folositoare; ci încă ca nişte păstori ai tăi neadormiţi şi spre toate privighietori, neostenit luptându-se pentru întărirea ta, chiar şi pe acelea, cari de cei dintâi nu se putură duce întru deplinire, eroiceşte le covârşesc, cărora cu adevărat cea mai adâncă mulţămire şi reverinţă cu tot dreptul se cuvine de către naţia română.
>
> Nemărginit ar trebui să fiu, de aşi sta a descrie folosul, care din tine, inclite colegiu, se revarsă spre Români. Ci ca să nu mă văd multe a fi cuvântat, zic: că precum eu, aşa şi toată ginta română de acum cunoaşte, că tu eşti fântâna luminării, tu tatăl cultivării, tu îndemnătorul tinerimii române spre înalte ştiinţe, tu alungătorul întunerecului, tu rourătorul fragedelor plante române, tu rumpătorul lanţurilor de asuprire, tu apărătorul şi scutitorul învăţăturilor, tu viu esemplu de urmare a tot poporului, din care unele comunităţi au şi supt zelul către cultură, şi s'au însuflat de spiritul (duhul) adevăratei naţionalităţi, tu dătătorul de caracter naţional al Românilor, tu, cu un cuvânt, mântuitorul şi scăpătorul din năcaz, tu autorul bunei norociri româneşti!
>
> Mijlocul cel de căpetenie al tuturor bunătăţilor ce din tine curg, este întemeetorul tău, Inălţatul Francisc, I*) şi pentru aceea şi eu, ca un mijlocit fiu al tău, dimpreună cu întreaga românească ginte, nemuritoare mulţămire aducem preaînduratului monarh şi preadreptului părinte Francisc I. pentru nemărginita bunătate ce a făcut naţiei româneşti, şi rugăm cu inimă curat credincioasă pe atotputernicul părinte ceresc, pentru îndelungata a Maiestăţii Sale viaţă, pentru bunăstarea, bună mergerea înainte şi fericita stăpânire a monarhiei sale.
>
> Deci inclite colegiu de învăţături pedagogice! Cumpănind bunătăţile şi fericita mergere înainte întru învăţături, care din tine se revarsă pe naţia română, am judecat, că nimărui mai cu cuviinţă n'aşi putea eu închina cărticica mea, cea pentru buna creştere a tinerimii române întocmită, decât ţie, voind cu aceasta a-ţi face mângăere pentru ostănelele întru creşterea sau formarea învăţătorilor tinerimei puse, şi a mă arăta mulţămitor pentru îndemnul, ce mi l-ai dat în tinereţele mele, spre înalte învăţături şi spre a mă face credinciosul bunelor tale intenţii.
>
> Aceste şi multe altele merite ale tale, sunt, luminătorule institut, pentru care toată mulţămirea şi reverinţa ţi se cuvine. Primeşte dară sub acoperemântul aripilor tale, scuteşte, patronează şi încredinţează ascultătorilor tăi, spre folositoare cetire, această cărticică, care cu cea mai credincioasă inimă şi adâncă umilinţă ţi se dedică de
>
> *Autorul.**)

Bibliotecile publice.

Nu vorbim despre bibliotecile publice dela noi, puţine de tot şi sărăcăcioase, căci noi suntem abia pe la începuturile celui mai modest început în privinţa aceasta, şi aceea ce a făcut şi face pe terenul acesta „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“, e numai strop de apă în marea aproape fără margini; ci vrem să vorbim despre bibliotecile publice din alte ţări, cu o civilizaţie mai veche, şi cu o cultură mai înaintată, unde iniţiativa particulară a luat un avânt estraordinar, iar statul are grijă să dee anual milioane pentru cultivarea şi educaţia obştei prin acest mijloc puternic al bibliotecilor publice.

Astfel în Statele-Unite al Americei de nord funcţionează, răspândite în toate colţurile, vre-o 20.000 asemenea focare de lumină, posedând o comoară de peste 100,000.000 de cărţi!

Şi ca să ne dăm mai bine sama de starea înfloritoare şi de chipul vertiginos cum cresc aceste aşezăminte culturale, mulţămită iniţiativei private aşa de desvoltate, şi dărniciei marilor filantropi americani, — cităm aceste cifre luate după datele statisticei oficiale:

Astfel în 1903 (dela 1 Iunie 1903—31 Mai 1904) s'au primit donaţii 137.318 volume şi 30.515.685 fr. de către 506 biblioteci.

Dela 1 Iunie 1904—31 Octomvrie 1904 s'au primit 116.552 volume şi 25.640.850 franci.

In anul 1905 s'a primit 234.649 volume, 111.497 broşuri, 6 terenuri, 4584 picturi, edificii în valoare de 1.565.500 şi numerar 28.046.330 fr.

In timp de trei ani deci s'au primit numai bani în numerar 84.202.865 fr.

Pare a fi ceva din lumea basmelor! Şi totuşi lucrurile sunt foarte adevărate.

Tot aci în mijlocul acestui popor înzestrat cu puteri de muncă estraordinare, care s'a impus prin activitatea lui recunoscută în toate direcţiunile tuturor popoarelor de frunte ale Europei, — se află cea mai grandioasă bibliotecă din lumea întreagă, nu numai prin numărul operilor sale, dar mai mult prin minunata organizaţiune şi administrare a acestei instituţiuni.

Intr'adevăr această uriaşă bibliotecă se află în New-York şi este clădită în stilul renaşterii, are o lungime de peste 118 metri şi o înălţime de 82. A costat peste 45 milioane şi poate primi peste 1700 cetitori. Posedă actual 100.000 volume, 300 000 broşuri, 100.000 manuscripte, 70.000 imprimate. In afară de aceasta mai are 300.000 volume, cari sunt puse în circulaţie şi alcătuesc aşa numitele „Circulating Libraries“. Ea poate să cuprindă peste 2.000.000 de volume, pe cari le va avea într'un timp scurt, căci este foarte bine înzestrată.

In spaţioasa sală de lectură se găsesc 30.000 de volume, dintre cele mai citibile, cari stau la îndemână cetitorilor, şi un catalog cu afişe, împărţit în 6000 de cutii, orânduite pe o masă uriaşă, care tae biblioteca în două.

O altă sală este reservată pentru cetitori de ziare şi reviste, iar o alta cu locuri speciale pentru cei cari vin să lucreze acolo.

Deasupra se află şepte etaje ocupate cu aranjarea şi catalogarea, precum şi cu păstrarea cărţilor. Aceste săli sunt prevăzute cu ascensoare, cari pot ridica greutăţi mari. Distribuţia în sala de lectură se face foarte repede, şi poate această bibliotecă este singura din lume în această privinţă. Imediat ce s'a găsit în catalog numărul cărţii, se transcrie şi se dă amploiatului. Acesta aruncă bucata de hârtie într'un tub pneumatic, care o transportă la magazinele de cărţi. De acolo cartea e aruncată într'un fel de transportoare mecanice, aşa ca cele dela telegraf, şi trimisă celui ce a cerut-o. In cel mult două minute cartea se află în mâna celui ce doreşte să o cetească.

In Anglia, pe lângă puternica iniţiativă particulară, statul dă anual 20 de mi-

---

Lupul se induplecă şi de data asta.

Şi se pornesc din nou. Dau de o vulpe.

— Ia, spune-ne, Vulpeo! — zice lupul. Ştii tu, ce e aceea „binefacerea?“

— Şi cam ce folos ai avea, de ţi-aş spune?

Ţăranul luă vorba:

— Uite de ce te-am întrebat!... Nişte vânători erau pe urmele lui şi cât p'aci era să-l omoare... Tocmai, când nici nu mai credea să scape cu viaţă, dă cu ochii de mine şi mă roagă să-l ascund undeva, până îl va ocoli primejdia... Mi-a fost milă de el şi l-am vârât în sacul ăsta... După ce trecură vânătorii şi văzură că nu mai e nici o primejdie, sări la mine să mă sfâşie... Uite, cu ce vrea să mă răsplătească cel căruia i-am făcut bine!

— Cui vinzi tu braşoave? răspunse vulpea. Să fi încăput în sacul acela? Par'că nu-mi vine să cred! Ştii ce? Să văd eu, cu ochii mei, de poate intra în sac, şi numai aşa voi putea spune, cu cine e dreptatea!

— Să crezi! răspunse omul. Cât îl vezi de mare... a intrat în sac! Zău aşa! Să-ţi spună şi el!

— Foarte adevărat, ce spune omul! adăogă lupul. Atunci vulpea grăi:

— Ia, arată-mi, cum te-ai putut ascunde în sac? Să văd şi eu minunea asta!

— Uite aşa! răspunse lupul. Şi se vârî în sac.

— Intră bine: Vâră-ţi şi coada, căci altfel nu pot judeca cum trebue!

Lupul se supuse poruncii şi intră cu coadă cu tot. Vulpea se întoarse către ţăran.

— Acum leagă sacul la gură!

Şi ţăranul făcu aşa, cum îl învăţa vulpea.

— Acum arată-mi, cum baţi tu fasolea?

Ţăranul înţelese şi se porni pe râs. Şi începu să croească pe lup, care nici nu mai mişca de frică. Din când în când ţăranul se mai oprea să odihnească şi se pornea din nou, spunând:

— Uite bine, vulpeo! Uite aşa se bate fasolea, până ce se desprinde de păstăi!

Şi ciomegile curgeau cu nemiluita pe spinarea bietului lup.

Când se încredinţă că lupul nici nu se mai mişcă, ţăranul se întoarse pe neaşteptate spre vulpe. Şi isbindu-o cu ciomagul drept în moalele capului, i-l crăpă în două, adăugând:

— Vezi care-i răsplata binefacerii? Asta e!..

---

*) Vezi intimatul înaltului consiliu regiu locumtenenţial unguresc din 9 Noemvrie 1813, numărul 26.500, prin care Maiestatea Sa sacratisimă se numeşte „*părintele şi fundatorul institutului celui nou*“, prin care şcoalele de legea gr. n. u. întru mai bună aşezare se pun.

*) Cumcă autorul, *Damaschin T. Bojinca*, cine a fost, vom arăta mai pe larg în alt număr. *Red.*

lioane pentru augmentarea bibliotecilor publice.

In Edimburg numai — în aceasta „Atenă a Regatului Unit“ — cum numeşte Eugene Morel acest oraş, pe care cunoscutul miliardar Carnegie l-a înzestrat cu o grandioasă bibliotecă ce-i poartă numele, se mai găsesc în afară de aceasta, bibliotecile „Advocate's library“. „Signat“ biblioteca Universităţei din localitate, care numără peste 219.000 de volume, cum n'are nici o universitate din Franţa, şi câte altele!..

In ceea ce priveşte biblioteca „Carnegie“, de la înfiinţarea ei (1890) până la 1905 s'au citit în sălile bibliotecii ori s'au împrumutat acasă, 11.704.722 volume! Rezultatul unei lecturi aşa de prodigioase este foarte curios: prosperitatea comerţului cu cărţile în acest oraş, care totuşi pune la îndemână cititorilor atâtea biblioteci gratis. Asta ne arată, că bibliotecile publice fac să se nască în public pasiunea pentru citit, ceea ce nu-i singurul şi nici cel mai însemnat folos al acestor instituţiuni.

In Germania nu există comună rurală, ori cât de îndepărtată, să nu-şi aibă biblioteca sa, care satisface setea de carte şi de lumină a poporului acestuia harnic şi înţelept.

Iată câteva însemnări pline de interes, cari ne dau o deplină cunoştinţă despre extensiunea, cu adevărat uimitoare, ce-au luat-o bibliotecile publice pe „pământul cărţilor“, — cum numeşte Eugène Morel întinsul imperiu al Germanilor.

In adevăr, ne putem face o idee de răspândirea gustului de cetit în această ţară dacă ne gândim, că pe lângă eftinătatea mare a cărţilor, Germania singură are 12 biblioteci cu peste 600.000 de volume, pe când Anglia nu are decât 4, America 6, Franţa 1, şi tot restul Europei 6. Acest gust de cetit aşa de puternic în Germania explică şi progresul mare pe care bibliotecile libere l-au făcut în această ţară. Astfel Berlinul singur posedea în 1900 27 biblioteci populare cu peste 100 000 de volume. Numai Charlotenburg cu o poporaţiune de peste 230 mii locuitori, are peste 30.000 de mii de volume în bibliotecile sale populare. Iar alte oraşe mai mari se întrec par'că între ele cu numărul bibliotecilor şi al volumelor. Hamburg, într'o singură bibliotecă liberă, are aproape 70.000 de volume, Strassburg are o mare bibliotecă liberă cu o circulaţie de peste 100.000 de volume. La Posen biblioteca principală are 70.000 de volume, la Darmstadt 20.000 etc.; iar Krup singur, la fabricele sale din Essen, a întemeiat o bibliotecă centrală cu peste 55.000 de volume.

Gustul de cetit se răspândeşte tot mereu, muncitorii în genere dau un procent foarte mare de cetitori, se cetesc mai ales lucrări ştiinţifice şi de sociologie.

In celelalte state europene: Belgia, Norvegia, Suedia, Olanda, Danemarca, unde la o mie de oameni de abia găseşti doitrei neştiutori de carte — sunt presărate pretutindenea biblioteci populare, cari ajută în cel mai înalt grad progresul intelectual şi moral al gloatelor.

Cât de departe stăm noi încă de aceste ideale stări de lucruri!..

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Convocare.

On. membri ai despărţământului *Indol* al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, precum şi toţi sprijinitorii culturii româneşti de sub poalele munţilor apuseni sunt invitaţi la I-a adunare generală a despărţământului ce se va ţinea în *8 Septemvrie* n. a. c. d. a. la 3 ore în localul şcoalei române din Jara de jos.

Programă:

1. Deschiderea adunării;
2. Raportul secretarului despre activitatea despărţământului dela înfiinţare până în prezent;
3. Raportul cassarului şi al bibliotecarului;
4. Alegerea alor 2 comisiuni pentru cenzurarea acestor rapoarte;
5. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi;
6. Disertaţiuni poporale;
7. Alegerea alor 2 membri, cari vor reprezenta despărţământul la adunarea generală;
8. Eventuale propuneri;
9. Inchiderea adunării.

Indol, 13 August 1912.

Ioan Bucur
protopop, dir. desp.

O săptămână pe drum.

— Schiţe de călătorie. —

Un escursionist din regatul român, făcând o călătorie în părţile sibiene, îşi publică într'un ziar din capitală următoarele impresii de drum:

De mai mulţi ani îmi făcusem planul de a cutreera Ardealul pe jos şi de a cunoaşte pe ardeleni la ei acasă. In anul acesta mi-am pus planul în esecutare şi timp de o săptămână am cutreerat vre-o zece comune din părţile Sibiiului.

Cu trenul de 11.40 noaptea am plecat din Bucureşti şi a doua zi la ora 3 am luat masa în comuna Porceşti de lângă graniţă.

*

Prima comună din Ardeal pe care am vizitat-o a fost Porceştii, o comună mare, locuită numai de români. Biserica acestei comune este veche, în bună stare şi are frumoase odoare, locuitorii fiind foarte credincioşi şi darnici; şcoala este nouă, cu etaj; în ea funcţionează 2 învăţători şi o învăţătoare.

Locuitorii acestei comune se ocupă cu agricultura, cultivă mai mult porumb şi cartofi, grâu şi săcară prea puţin, regiunea fiind muntoasă.

Populaţiunea fiind mare, şi pământul de cultură cam restrâns, s'au văzut oamenii nevoiţi a întreprinde şi alte meserii; aşa femeile făceau negoţ cu pălării, cumpărau pălării din Făgăraş şi le desfăceau pe la R.-Vâlcea şi la târgul din Râureni, la înapoere în loc de pălării veneau cu desagii plini cu nuci pe cari le desfăceau pe ţara Oltului pentru fuioare.

Bărbaţii erau în vremuri negustori de piei de capră, adecă tăbăcari, ei tăiau capre şi pielea o tăbăceau, iar din carne făceau pastramă, numită *şuşală*; pastrama aceasta a ajuns la renume, că oamenii din împrejurime o puteau mânca aproape şi în zile de post.

Spre sară am trecut coasta dela Porceşti şi am ajuns în comuna Boiţa, lângă Turnu-Roşu.

Comună frumoasă, locuită numai de români, cu biserică frumoasă şi şcoală, care ar putea figura şi în capitală, 4 învăţători bine instruiţi, preot harnic, au o bancă bună „Turnu-Roşu“, cu un capital de 50.000 coroane.

In vremuri Boiţenii erau negustori de porci, acum sunt agricultori; mulţi însă au trecut în România, ocupându-se cu comerciul, mai cu seamă pe la Călimăneşti.

Boiţenii ni-au dat şi oameni de valoare, ca profesorul Massim, dr. Cioaje şi alţii.

In Boiţa am rămas peste noapte, şi a doua zi di de dimineaţă am trecut în comuna românească Tălmăcel, unde o parte din locuitori se ocupă cu facerea cărbunilor, pe cari îi desfac în piaţa din Sibiiu. Să te păzească Dumnezeu, să nu întrebi pe vr'un cărbunar cum vinde prunele, că umbli bătut.

Au şcoală bună, biserică frumoasă, şi ni-au dat şi oameni de ajută Doamne; aici a crescut pictorul român Octavian Şmigelski, care a făcut pictura catedralei din Sibiiu.

Din Tălmăcel am trecut în comuna Sadu, sat de munte. O comună mare şi cu populaţiune bine situată, toţi agricultori.

Această comună ni-a dat pe episcopul micu Klein de Sadu, pe vestitul oculist dr. Molnar, pe directorul seminarului din Sibiiu, Hanie, pe protopopul militar Sava Popovici şi mulţi alţii.

Din Sadu am plecat spre comuna Veştem, oprindu-mă pentru puţin timp în comuna săsască Tălmaci. Aici am admirat cimitirul săsesc, care este închis cu zid şi fiecare locuitor a făcut o parte din zidul cimitirului, punându-şi numele pe zid.

Români sunt numai câteva familii la margine, cari aparţin în privinţa bisericei comunei Boiţa.

Din Tălmaci am luat drumul ţării spre Veştem, cale de aproape o oră şi jumătate.

Veştemul este sat de frunte, cu case numai de zid, graţie Societăţilor de asigurare şi isteţimei locuitorilor.

Şcoala e o clădire modernă, cu etaje, clădită din fondul grănicerilor, locuitorii fiind toţi grăniceri; ei se ocupă cu agricultultura, iar femeile provăd Sibiiul cu zarzavat...

Oamenii sunt sprinteni şi muncitori.

Din această comună au eşit oameni de valoare, ca Dr. Stoie, canonicul Veştemeanu, fost director al liceului din Blaj, şi se spune că şi un episcop bulgar ar fi originar din Veştem.

Din Veştem am luat-o la stânga în comuna Mohu, cale cam de o jumătate de oră.

Comuna este frumoasă, locuită numai de români, agricultori. Femeile se ocupă cu ţesutul covoarelor; care sunt mai săraci, strâng bureţi pentru Sibiiu, numiţi ciuciuleţi, de unde şi vorbele:

Mohu ciuciuleţi,
Bungard castraveţi,
Guşteriţa zamă,
Sibiiu tocană.

Mohu ni-a dat un bun doctor în medicină, care face fală Regatului Român.

Din comuna Mohu am trecut în comuna vecină Bungard; aci se află o biserică cu un popă catolic, dar fără parohieni, că toţi locuitorii acestei comune sunt români şi au preotul şi biserica lor.

Frumoasă este vila profesorului Dr. Coman din Bungard.

Bungărzenii se ocupă acum cu agricultura şi cultura castraveţilor, atât Sibiiul cât şi celelalte comune din jurul Sibiiului se provăd pentru iarnă cu castraveţi din comuna Bungard.

Mai acum 20 ani Bungărzenii făceau şi cărăuşie...

NOUTĂŢI.

***Din cauza** sfintei sărbători* „Schimbarea la faţă“, *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Mercuri la orele obicinuite.*

Ministrul prezident la Aiud. Ieri, Joi în 15 August, a sosit ministrul prezident *Lukács* la Aiud, unde şi-a făcut darea de seamă către alegători. Ministrul a fost însoţit şi primit de numeroşi aderenţi şi deputaţi ai partidului muncii.

*

Adunarea sârbilor. Ziarele din Budapesta enunţă, că partidele sârbeşti din Ungaria, adecă radicalii, independenţii, liberalii şi democraţii se vor întruni în 20 August în capitala ţării pentru a lua hotărâri în afacerea suspendării autonomiei bisericeşti.

*

La manevrele mari. Generalul Averescu, şeful statului major român, a plecat din Bucureşti, ca să asiste la manevrele de toamnă ale armatei austro ungare. Generalul român va merge apoi în Franţa şi Anglia pentru a participa şi la manevrele din ţările acestea, cu scop de a introduce, pe temeiul experienţelor făcute, unele reforme în exerciţiile militare ale armatei române. După întoarcerea în ţară a şefului statului major, se vor ţinea în Dobrudja manevrele române la care are să fie de faţă şi regele Carol.

*

Greşală de tipar. In prim articolul din numărul trecut, coloana II., şirul 12, este a se mai vârâ cuvântul „*el*“, sunând şirul întreg astfel: „stărnând numai dela *el* stabilirea etc.“

*

Congresul studenţilor. Din 26 până în 28 August (8—11 Septemvrie) 1912 se va ţinea la Craiova congresul studenţilor români. Programa e următoarea: *Duminecă*, în ziua întâi, primirea congresiştilor, serviciu divin în catedrală, şi deschiderea congresului în sala teatrului naţional; după ameazi la orele 3 urmează prima şedinţă publică cu rapoartele delegaţilor; la orele 9 reprezentaţie teatrală festivă. — *Luni*, ziua a doua. vizitarea monumentelor şi ale instituţiilor culturale din Craiova; după ameazi conferenţele despre Organizaţia studenţimii şi despre Rolul social al studenţilor români; seara: serbare câmpenească în parcul Bibescu. — *Marţi*, a treia zi, şedinţe intime cu discuţii asupra următoarelor puncte: Căminuri studenţeşti, Revista studenţimii, Semnul distinctiv al studenţilor (şapcă şi insignii), Organizaţiile judeţene, Completarea statutelor. Seara: banchet intim studenţesc. — *Mercuri*, a patra zi, excursiune pe Valea Jiului: la mănăstirea Tismana, Bumbeşti, munţii Parângului. — Inscrierile se fac până la 15/28 August la dl Emil Diaconescu, Mănăstireni, judeţul Botoşani.

*

Palatul lui Petru cel Mare. Am dat ştirea, că aşa numitul Palat a ţarului Petru cel mare a fost distrus de flacări. Clădirea nimicită n'a avut o deosebită însemnătate arhitectonică; cu atât mai mare era valoarea ei istorică. Marele întemeetor al împărăţiei ruseşti a petrecut adeseori în casa aceasta şi a ţinut sfat cu oamenii săi asupra chestiunilor de însemnătate pentru ţară. Clădirea era mică şi potrivită mai mult pentru un simplu cetăţan decât pentru un monarh. Tot simplu era şi interiorul său. Publicul putea să intre în palat cu un bilet de 28 copeice; dar nu vedea altceva, decât icoana în mărime naturală a ţarului Petru, diferite mobile cioplite de el însuşi, între care şi un mare dulap de nuc, un ceasornic olandez, adus din Olanda şi mult preţuit de marele împărat.

*

Schimbare de târg. Târgul de ţară al *Zamului*, comitatul Hunedoarei, ce se ţinea de obicei la 10 Septemvrie, în anul acesta s'a pus excepţional pe ziua de Mercuri în 11 Septemvrie n.

*

Inmormântarea regelui japonez. Din Berlin se anunţă că principele prusian Enric, fratele împăratului, va călători la Tokio pentru a representa pe împăratul Vilhelm la înmormântarea suveranului japonez Muciuhito. Inmormântarea se va face în 13 Septemvrie pe locul deprinderilor militare din Tokio; — adevărata înmormântarea se va sevârşi numai cu două zile mai târziu, în 15 Septemvrie la Kioto.

*

Un martor ocular al răsboiului dela 1812 La festivităţile imposante ce se vor ţinea în August la Moscova, va participa şi un martor ocular al răsboiului şi al întrării lui Napoleon în Moscova. Este ţăranul Maxim *Piateşencov*, care trăeşte în apropierea oraşului Chirsanov şi are astăzi tocmai 126 de ani. Se spune, că moşneagul este încă foarte viguros, aude şi vede escelent, şi povesteşte episoade interesante din esperienţele sale de pe vremea răsboiului dela 1812. In urma unui ordin al ţarului, ţăranul Piateşencov a fost dăruit cu vestminte nouă, i s'a dat un bilet de clasa a doua şi bani de drum, pentru a fi de faţă la serbările jubilare din Moscova.

*

Un bolnav primejdios. In casa de alienaţi a Sibiiului a fost omorât zilele acestea îngrijitorul Mihai Molnár, lovit de săcurea alienatului Ludovic Müllner. Alienatul adecă tăea lemne în curtea institutului; îngrijitorul a trecut pe lângă el, fără să-l bage în samă. Deodată Müllner a sărit la spatele îngrijitorului şi din toată puterea l-a izbit cu săcurea în cap. Dus la spital, a încetat din viaţă fără a-şi mai veni în simţiri.

*

Cutremurul din Constantinopol. In marea catastrofă de pe ţărmurii Dardanelelor s'au prăbuşit o mulţime de case din vre-o 30 de sate, locuite mai ales de greci; sunt ca la o mie de morţi şi cinci mii de răniţi. Câteva localităţi au fost cu desăvârşire distruse. Efectele cutremurului s'au simţit până în Azia mică. Consiliul de ministri din Constantinopol a hotărât să vire cu o sumă însemnată în ajutorul victimelor cutremurului. Dauna suferită se cifrează cu mai multe milioane de coroane.

*

Universităţile Rusiei. Ministrul de instrucţie publica al Rusiei a publicat în zilele acestea un raport despre universităţile ruseşti în 1911. Raportul constată, că Rusia are *zece* universităţi de stat, cu 455 profesori ordinari şi 681 de agregaţi. Numărul studenţilor se urcă la 38 de mii; cea mai cercetată este universitatea din Moscova (9940) şi din Petersburg (8446 de studenţi). Facultatea de medicina din Petersburg a avut 1369 de studente.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu, pentru înzestrarea fetelor, a Reuniunii sodalilor români din Sibiiu au mai dăruit: Iosif Barbu, hotelier, 20 bani, Iosif Morariu, paroh (Hozman), 1 cor., Rudolf Meisl profesor, 20 bani, Ilie Boroş (Bucureşti) 1 cor., Alexandru Fugată, funcţionar, 40 bani, Marin Paculea şi Ovidiu Gritta, funcţionari la „Albina“ câte 1 cor., Vasile Petraşcu absolvent de teol. (Lancrăm) 50 bani şi Aurel V... 1 cor.

*

Aviaţiune. In ziua sf. Ştefan, Marţi în 20 August, se organisează un concurs de aviaţiune pe câmpia Rákos de lângă Budapesta. La acest concurs vor participa toţi aviatorii unguri.

*

Candidat de advocat se caută cu 1 Septemvrie n. c. pentru cancelaria dlui advocat *Dr. Emil Babeş* din Budapesta.

*

Analfabeţii armatei franceze. Intre recruţii francezi, în număr de 235 de mii, nu ştiu ceti şi scrie 13 mii, adecă 5.65 procente.

*

Incendii în luna lui Iunie. Cum se ştie, incendiile sunt de obicei mai numeroase în lunile de vară. In ţara noastră s'au întâmplat şi în vara anului curent multe incendii mari, care au pricinuit pagube considerabile. Biuroul central de statistică a publicat datele despre focurile din luna lui Iunie. Conform acestor date, în Iunie 1912 au izbucnit 1184 de focuri în 913 comune din ţările coroanei sf. Ştefan Dauna pricinuită se urcă la trei şi jumătate milioane de coroane. Cel mai mare incendiu a fost în 22 Iunie, în Orosháza, din comitatul Bichişului, cu o pagubă de 400.000 de coroane.

Nr. 621/1912. (271) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de al doilea învățătoriu și al șeselea (VI) nousistemizat de învățătoriu (învățătoare) dela școala confesională gr.-or. română din **Avrig**, protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului se escrie prin aceasta concurs cu terminul (pănă la 23 August (5 Septemvrie) 1912.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru postul de al doilea învățător salar fundamental 1000 corone, și anume 600 coroane din cassa bisericei, 400 cor. din ajutorul dela stat, relut de grădină 20 cor., cvartir în natură sau relut 200 coroane.

2. Pentru postul nou sistemizat al VI-lea salar fundamental 1000 coroane, și anume 900 coroane ajutor dela stat, 100 coroane din cassa bisericei, relut de cvartir 200 cor. și pentru grădină 20 coroane; cvincvenalele pentru ambele posturi se vor cere dela stat.

Doritorii de a ocupa vreunul din acestea posturi să-și subștearnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului poșta Avrig, Felek, Szebenvármegye pănă la terminul susindicat având a se prezenta în comună la sânta biserică în vre-o Dumінecă sau sărbătoare spre a cânta și a face cunoștință cu poporul și posiția locului.

Avrig, 29 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în conțelegere cu comitetul parohial competent.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 480/1912. (274) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești din comunele mai jos însemnate protopresbiteratul Abrudului, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bucium-Cerbu**, cu salar de 400 cor. din repartiție, restul se va cere întregire dela stat.

Cvartir și grădină în natură și 2 stânjini lemne de foc.

2. **Bucium-Muntari**, cu salar de 600 cor. din repartiție, restul se va cere întregire dela stat.

Cvartir și grădină în natură și lemne necesare de foc.

3. **Buninginea**, cu salar de 600 cor. din repartiție, restul se va cere întregire dela stat.

Cvartir și grădină în natură și 4 stânjini de lemne din cari se va încălzi și sala de învățământ.

4. **Ciuruleasa**, cu salar de 600 cor. din repartiție, restul se va cere întregire dela stat.

Relut de cvartir 80 cor. și de grădină 20 cor. și 2 stânjini lemne de foc.

5. **Soharu**, cu salar de 352 cor. din repartiție, restul se va cere întregire dela stat.

Cvartir și gradină în natură.

Invățătorii aleși sunt datori a ținea strânși în Dumineci și sărbători și a cânta cu copiii la sf. liturgie.

La cvincuenale se poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere la aceste școale.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, iar cererile instruite conform normelor în vigoare le vor înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Abrud, 31 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parohiale.

Petru Popovici
protopresbiter.

Anunț de licitațiune.

Pe basa planului de edificare și a preliminariului de spese aprobate de autoritățile competente superioare se publică licitațiune minuendă pentru **augmentarea edificiului școlar din Mag,** și anume:

a) lucrul de zidire și bărdășitul cu materiaalul comunei bisericești și b) Măsăritul cu materialul întreprinzătoriului.

Licitațiunea se va ținea **Duminecă în 12/25 August a. c.** la 2 oare d. m. în școala din Mag. Prețul de strigare 6800 coroane.

Aprobarea licitațiunei compete comitetului parohial și încheierea contractului cu întreprinzătorii epitropiei parohiale.

Planul și preliminarul se pot vedea la oficiul parohial în Mag.

Mag, la 1 August 1912.

Alexandru Vlad,
(273) 1—3 paroh.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățătoriu la școala gr. or. din **Broșteni**, tractul Mercurea, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest organ oficios.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 cor. din repartiție de pe popor, grădină în natură și relut de cvartir după împrejurările locale. Intregirea până la 1000 coroane se va cere dela stat, eventual dela Consistor. Cvincuenalele să socotesc după un serviciu la școală neîntrerupt de 5 ani.

Reflectanții au să și înainteze cererile instruate în regulă la oficiul protopopesc în Mercurea având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a face cunoștință cu poporul.

Broșteni, la 30 Iulie 1912.

(275) 1—3 **Ioachim Marcu**
paroh. prez. com. par.

Cu consensul meu.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Concurs.

Pentru postul învățătoresc dela școala confesională gr.-or. română din **Capolnaș**, (Kápolnás) protopopiatul Lipovei, dieceza Aradului, e publicat concurs. Salarul legal îl asigură comuna bisericească. Terminul de recurgere expiră în 26 August (8 Septemvrie 1912.

Capolnaș, 30 Iulie v. 1912.

Ioan Micu
(272) 1—1 preot.

Nr. 527/1912. (263) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești anumite maj jos să escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

1. **Blăjeni Criș-Grosuri,** cu salariu de 1000 cor., din repartiție, cvartir în edificiul școalei și grădină.

2. **Buceș**, cu salariu de 1000 cor., și adecă 500 cor. din repartiție, 300 cor. din cassa bisericei și 200 cor. ajutor din fondurile arhidiecezane, cvartir în edificiul școalei grădină și lemne de foc.

3. **Luncoiul de jos**, cu salar de 1000 cor., și adecă 500 cor. din repartiție, 300 cor. din cassa bisericei și 200 cor. din fondurile arhidiecezane, cvartir în edificiul școalei, grădină și lemne de foc.

4. **Mihăleni**, cu salar de 1000 cor., și adecă 400 cor. din repartiție, 300 cor. din lada bisericei, 300 cor. ajutor din fondurile arhidiecezane, cvartir în edificiul școalei și grădină.

Concurenții, cari vor dovedi ca s'au ocupat cu grădinăritul sau praxă în ale pomăritului vor fi preferiți și vor primi pentru îngrijirea grădinei de pomărit tractuală situată în fața edificiului de școală anual 300 cor.

5. **Ribița**, cu salar de 1000 cor., și adecă 600 cor. din repartiție, 200 cor. din cassa bisericei, iar 200 cor. ajutor de stat pus în vedere numai după ocuparea postului cvartir în edificiul școalei și grădină.

6. **Săliște,** cu salar de 1000 cor., și adecă 300. cor. din repartiție 700 cor. sau cerut întregire dela stat, cvartir în edificiul școalei grădină și lemne de foc.

7. **Zdrapții,** cu salar de 1000 cor. și adecă 800 cor. din repartiție și 20 cor. din fondurile arhidiecezane, cvartir în edificiul școalei, grădină și lemne de foc.

Cei aleși sunt datori să instrueze elevii în religie și cântări, să i conducă Dumineca și în zile de sărbătoare la biserică și a cânta cu ei.

La școala din Blăjeni-Criș alesul are să țină la utrenie strana.

Cvincvenalele să computa numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la acestea școale.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral și cu cât le stă cu putință a se pregăti înainte de alegere în vreo Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta și a se face cunoscuți poporului.

Brad, la 26 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Vasilie Demian
protopresbiter.

Cărbuni de Petroșeni, Cărbuni pentru fauri, Kox de gaz
oferă trimiterea numai în vagon
Rudolf de Gardik, Sibiiu,
(95) 11— biroul în edificiul sanatorului.

Nr. 719/1912 protp. (262) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională gr.-or. română din **Ighișdorful romănesc**, protopresbiteratul Agnitei se escrie concurs nou cu termin de 15 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar fundamental de 1000 cor., din care 600 cor. se vor plăti din repartiție pe popor, iar restul de 400 cor, precum și cvincvenalele, la care alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani la această școală sau cerut dela stat. 2. Cvartir constătător din 2 odăi, o bucătărie și cămară.

Invățătoriul ales, care trebue să poșadă limba maghiară perfect pentru a putea dobândi ajutoriul dela stat, va fi dator să țină strana la utrenie și vecernie în biserică, iar la sf. liturghie să cânte regulat cu copiii fără altă remunerațiune și să propună atât în școala de toate zilele, cât și în cea de repetiție religia si să cultive grădina de pomărit.

Invățătoriul care va dovedi și cvalificațiune muzicală pentru instruarea și conducerea unui cor bisericesc, va fi preferit și separat rebonificat.

Concurenții sunt datori să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul, iar petițiile de concurs instruite conform normelor în vigoare să le trimită la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Agnita, 27 Iulie 1912.

In înțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 592/1912. (269) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești în comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Mociul superior** cu salar de 1000 cor., și anume: Dela biserică 100 cor. Dela comuna politică 200 cor. Din rescumpărarea didactrului 360 cor. Din cele 5% tacse de cult 40 cor. Pentru restul de 300 cor. și cuincuinalele recerute se va cere ajutor dela stat. Cuartir și grădină în natură.

2. **Fundata**, cu salar de C. 1000, și anume: Dela biserică C. 100. Dela comuna politică C. 160. Din rescumpărarea didactrului C. 340. Pentru restul de 400 cor. se va cere ajutor dela stat pe basa documentelor învățătorului ales. Cuartir în natură, relut de grădină C. 20.—.

Cei aleși vor fi datori a ținea strană la utrenie, iar la sf. liturgie să cânte cu copiii de școală și cu adulții fără altă remunerație.

A provedea instrucțiunea în cursurile de toate zilele și în cele de repetiție și a provedea instrucțiunea din religiune în toate clasele.

Concurenții sunt datori a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbatoare în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, iar petițiile concursuale instruite conform normelor din vigoare a le trimite subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Zernești, în 26 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Bran în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Hamsea
prot.

Nr. 613/1912. (227) 3—3

Concurs.

In baza înaltei resoluțiuni consistoriale Nr. 6987 B. dela 12 Iunie a. c. pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune de nou sistemizat pe lângă parohul deficient Ioan Ghibu din parohia de clasa a II-a **Murăș Uioara** se escrie concurs cu termin de 30 zile socotit dela prima înserare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele parohiale fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Reflectanții la acest post sunt poftiți a-și subșterne petițiunile lor concursuale instruite în ordine în terminul preclus, la oficiul protopresbiteral al Turzii, și cu previa încunoștiințare a protopresbiterului concernent se pot prezenta în parohie spre a cânta, celebra la biserică și a face cunoștință cu poporul.

Turda, 5/18 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Iovian Murășian
protop.

Nr. 677/1912. (268) 2—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea unui post învățătoresc la școala confesională gr.-or. română din **Boiul-mare**, să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salarul anual 1000 coroane, și anume: 200 coroane dela Veneratul Consistoriu arhidiecezan, iar restul de 800 coroane prin repartiție dela popor solviver în rate treilunare. Cuartir în natură, 30 coroane pentru lemne de foc și pentru grădină 20 coroane.

Cvivcuenalul numai după un serviciu de cinci ani la aceasta școală. Invățătorul ales va fi dator a instrua tinerimea școlară în cântările liturgice și a le conduce în biserică fără altă remunerație.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare în biserică, spre a și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, iar petițiile concursuale instruite conform normelor în vigoare, să le trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sighișoara, 25 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiiu:**

Regulament
pentru
Procedura judecătorească
în cauzele disciplinare
în Mitropolia gr.-or. rom. din Ungaria și Transilvania.
Prețul **20 bani,** porto **5 bani.**

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Prețul cor. 25·—.

La **Librăria arhidiecezană** în **Sibiiu**, se află de vânzare:

Album
de
brodării și țesături românești.
Compus și editat
de
Minerva Cosma.
Prețul 16 cor.

Biblioteca Bunului Păstor,
redactată de Dr. N. Bălan.

Nr. 1.
Taina pocăinții
Studiu pastoral
de
Ioan Hanzu,
preot ort. rom.
Prețul 50 fil. + 5 fil.

Nr. 2.
Clerul și chestia alcoolismului
de
Dr. Augustin Egger,
fost episcop de St. Gallen.
Traducere din limba germană
de
Vasile Oana,
absolvent în teologie.
Prețul 80 fil. + 5 fil.

Se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiiu.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Ad. Nr. 56/1912 com. par. (253) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului nou sistemizat de învăţător (al IX-lea), la şcoala noastră confesională din **Răşinari**, protop. Sibiiului, să publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: salar fundamental 1000 cor.; relut de locuinţă 200 cor.; relut de grădină 20 cor. şi cvincvenalele prescrise de lege, computate după serviciul prestat la această şcoală.

Salariul să ridică în rate lunare anticipative, jumătate din mijloacele bisericei, iar jumătate din aruncul de 5% impus credincioşilor.

Invăţătorul va fi dator, fără remuneraţie specială, să cânte Dumineca şi în sărbători la strană, şi să poarte din sarcinile laterale ale învăţământului pe acela cari i-se vor designa de comitet.

Rugările, instruite în ordine, să se aştearnă oficiului protopresbiteral tractual în terminul deschis, iar concurenţiii să se prezinte în biserică spre a-şi arăta destoinicia în cântări.

Răşinari, din şedinţa comit. paroh. gr.-or. ţinută la 22 Iulie st. v. 1912.

Maniu Lungu
preşed.

Emilian Cioran
not. adhoc.

Văzut:
Dr. Ioan Stroia
protopop.

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi a preliminarului de spese aprobat de Prea Ven. Consistor arhidiecezan sub Nr. 4537 şcol. dtto 7 Aprilie 1911 se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere edificarea şcoalei gr.-ort. române din **Daia-săs.** (Szászdálya), protopresbiteratul Sighişoarei.

Licitaţiunea se va ţinea **Duminecă în 12/25 August a. c.** la 1 oară p. m. în edificiul şcoalei. Preţul de strigare este 7195 cor. 68 fil.

După această sumă are să depună un vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a alege dintre oferenţi pe acela, în care va avea mai multă încredere, fără considerare la suma oferită.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile se pot vedea la oficiul parohial.

Reflectanţii nu au dreptul a pretinde nici un fel de spese ori diurne pentru câştidarea informaţiunilor, precum nici pentru garticipare la licitaţiune.

Licitaţiunea e verbală, însă oferte în scris închise provăzute cu vadiul corăspunzător şi cu declaraţia oferentului că cunoaşte condiţiunile şi să supune lor să primesc până la începerea licitaţiunei, cari sunt a se da la mâna preşedintelui comitetului parohial.

Să notează, că peatra şi cărămida o dă comuna bisericească.

Contractul de edificare pentru înfreprinzător e obligător îndată după subscriere, pentru comuna bisericească însă numai după aprobarea Prea Veneratului Consistoriu arhidiecezan.

Daia-săsască, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 20 Iulie 1912 st. v.

Ioan Herţioaga
paroh preş. com. par.

Zaharie Fleşar
not. com. par.

Nr. 671/1912 protopresb. „Văzut“:
Dimitrie Moldovan
protopop.

(247) 3—3

Nr. 450/1912. (245) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confes. gr. or. din **Ludeşti-Costeşti** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. salar fundamental de 600 cor. din repartiţie pe popor şi 400 cor. ce se va cere ca ajutor dela stat.
2. Cvartir în edificiul şcoalei.
3. Grădină de legumi în natură.
4. 2 st. ☐ lemne de foc.

Cvincvenalele se vor socoti numai după 5 ani de serviciu la această şcoală.

Dela concurent se cere să fie cântăreţ bun, să conducă strana şi să cânte cu copiii răspunsurile liturgice în biserică în Dumineci şi sărbători, preferiţi vor fi cei ce vor instrua cor bisericesc.

Concurenţii au a-şi înainta cererile conform normelor în vigoare oficiului subsemnat, înainte de alegere a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare, spre a se face cunoscut poporului

Orăştie, 21 Iulie 1912.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 655/1912 protp. (243) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională gr. or. română din **Rodbav**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Ajutor anual dela biserică 340 cor.
2. Ajutor anual dela P. V. Cons. arhid. 200 cor.
3. 5% repartiţie dela popor 15 cor.
4. 4 stângini de lemne socotiţi în 45 cor.
5. Cvartir în natură. Total 600 cor.

Restul de 400 cor., precum şi cvincvenalele se vor cere dela stat pe baza documentelor învăţătoriului ales.

Invăţătoriul ales va fi dator, fără recompenză specială, să instrueze tinerimea de repetiţie şi adultă în cântările bisericeşti şi să cânte Dumineca şi sărbătoarea în biserică.

Concurenţii să aştearnă petiţiile lor instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul susindicat şi să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, ca să-şi arete desteritatea în cântări şi să facă cunoştinţă cu poporul.

Agnita, 21 Iulie 1912.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 660/1912 (254) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh, devenit vacant prin moartea parohului George Olariu din parohia de clasa III. **Lisnău** cu filiile **Gitfalău, Saciva** şi **Sepsi Măgheruş**, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea ajutorului dela stat.

Dela concurenţi se pretinde a şti limba maghiară perfect.

Concurenţii vor avea a se presenta cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului în vreuna din Dumineci s'au Sărbători în Lisnău (Lisznyó) prin gara Uzon spre a cânta, celebra şi cuvânta, înaintându-şi documentele recerute în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral în Bereczk.

Breţcu, (Bereczk), 8 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Treiscaunelor, în conţelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 436/1912. (256) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III. **Dobriţinaş**, din protopopiatul Cetatea de peatră, să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare se vor înainta în terminul indicat subsemnatului oficiu protopopesc, îndatorându-se concurenţii a se prezenta pe lângă restricţiunile regulamentare în o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta şi predica, resp. celebra.

Lăpuşul-unguresc, 15 Iulie 1912.

Oficiul protopopesc gr.-or. al tractului Cetatea de peatră în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Andrei Ludu
adm. protopop.

Nr. 687/1912 protp. (257) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului vacant de paroh în parohia de clasa III. **Vărd**, protopresbiteratul **Agnitei**, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul susindicat şi cu prealabila încuviinţare a acestuia să se prezinte în vreo Duminecă ori sărbătoare în biserică pentru a cânta şi predica, eventual a şi oficia.

Agnita, 18 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Agnitei în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 3239/1912. (250) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de vice notar în comuna **Kisapold**, cercul Szerdahely, comitatul Szeben, dotat în 1000 cor. salar anual, prin aceasta public concurs şi provoc pe reflectanţii la acest post a-şi înainta cererile lor instruite conform § 6. art I. din 1883 respective § 3 art. XX. din 1900 şi cu atestatele despre serviciile lor, de până în 31 August 1912.

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbei româneşti se recere necondiţionat. Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 29 Iulie 1912.

Pentru primpretorul cercual:
Dr. Baku
pretorul cercual.

Vezi aşa... acestea sunt originalele tuburi de
Jacobi-Antinicotin.
Engros Adolf & Alexander Jacobi, Wien VIII.
(106 b) 6—13

Nr. 3326/1912. (251) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de notar în comuna **Nagyludaş**, cercul Szerdahely, comitatul Szeben, dotat cu **1600** cor. salar anual, prin aceasta public concurs şi provoc pe reflectanţii la acest post a-şi înainta cererile lor instruite conform § 6. art. I. din 1883, respective § 3, art. XX. din 1900 şi cu atestatele despre serviciile lor, până în 31 August 1912.

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbei româneşti se recere necondiţionat. Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 29 Iulie 1912.

Pentru primpretorul cercual
Dr. Baku
pretorul cercual.

Nr. 475/1912. (255) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Căienelul de sus** să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat.

Petenţii au a-şi aşterne rugările instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral şi cu prealabila încunoştiinţarea acestuia să se prezinte în vre-o Duminecă, ori sărbătoare la biserică pentru a cânta şi cuvânta, respective celebra.

Brad, la 9 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Damian
protopresbiter.

Aviz!

Subsemnatul, ca proprietar, aduc la cunoştinţa Onor. P. T. public, că din **1 Septemvrie 1912**

HOTELUL SCHMIDT,
strada Trenului (Bahngasse)

staţiunea tramvaiului electric orăşenesc, împreunat cu **cafenea şi restaurant**, îl voiu conduce şi pe mai departe.

Deoarece până în 1 Noemvrie 1912 voiu mai adăuga la zidire încă 14 odăi de închiriat pentru pasageri, total 34 odăi, **încălzire centrală** şi **scaldă,** cari stau la dispoziţia Onoraţilor pasageri, îi rog ca şi în viitor, precum au fost şi în trecut, să mă onoreze cu toată bunăvoinţa şi încrederea lor ce le voiu păstra.

Pentru bucătărie bună, beuturi curate şi serviciu conştienţios, cu toată încrederea sunt îngrijit.

Sibiiu, în August 1912.

Cu toată stima:
M. L. Schmidt,
hotelier.

(267) 1—3

Prima şi cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote şi scaune de clopote din fier bătut.

Infiinţată la anul 1822. Sighişoara, piaţa de sus Nr. 47.

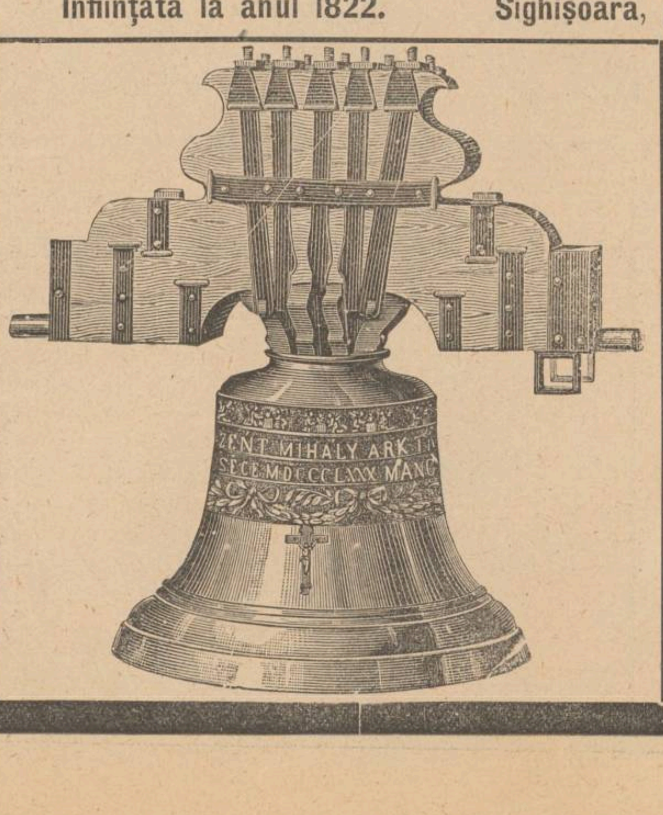

o firmă ce există dela anul 1822 şi se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericeşti a lifera şi repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum şi clopote cu sunet armonic. Face şi scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază şi în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi şi în rate.

(104) 11—24

Candidat de advocat,

ori un **scriitor cu praxă perfectă**, află aplicare momentană cu salar bun la

Dr. Mérő Samu,
advocat
(264) 2—3 Borosjenő, comit. Arad.

De arândat

o moşie în comitatul Selagiu, comuna Gălpâia, 800—1000 jug. arat şi păşunat şi 400 jugăre pădure, care încă se poate folosi de păşune. Gara ultimă e Zsibó. Ofertele sunt a se trimite la adresa: **Dr. Stefan Morariu, advocat, Cluj.**

(249) 5—6

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturі până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă
Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(46) 26— **(Agârbiciu—Sz.-Egerbegy.)**

Doi băieţi

se primesc ca învăţăcei în franzelăria lui

Petru Moga,
(265) 2—3 **Sibiu, strada Sării Nr. 23.**

Băieţi mai mari se primesc pe timp mai scurt.

Dentist

Virgil Muntean
Sibiu, Strada Măcelarilor,
în faţă cu Tipografia şi Libraria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**
(126) 24—

Nr. (261) 3—3

Publicare de licitaţiune minuendă.

Pe basa planului de edificare şi a preliminarului de spese aprobat prin autorităţile competente superioare, prin aceasta să publică licitaţiune minuendă pentru darea în întreprindere a *zidirei şcoalei române gr. or. din* comuna *Şaeş*, tractul Sighişoara.

Licitaţiunea se va ţinea *Dumineca, în 5/18 August* în sala de învăţământ a şcoalei noastre din Şaeş, la orele 2 p. m.

Preţul de strigare este 16.116 cor. 63 fileri, dela care sumă 10% sunt a se depune ca vadiu înainte de începerea licitaţiunii la epitropia parohială de aici.

Planul de edificare, preliminarul de spese, precum şi alte informaţiuni referitoare la edificare şi la materialul ce-l dă parohia se pot afla la oficiul parohial din loc.

Toţi aceia întreprinzători cari doresc a lua parte la licitare nu sunt în drept a pretinde diurne, nici spese de călătorie.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a încheia contractul cu întreprinzătorul în care va avea mai multă încredere.

Contractul de edificare pentru întreprinzător e obligător îndată după subscriere, pentru parohie însă numai după aprobarea Prea Venerabilului Consistor Arhidiecezan.

Şaeş, la 7 August st. n. 1912.

Comitetul parohial:

Ioan Cristea presb. priz. **Iosif Cristea** epitrop I.
Nicolae Ticuşan inv. notar.

Nr. 679/1912 ppb.
„Văzut!“ **Dimitrie Moldovan** protopop.

Ad. Nr. 37/1912 com. par. (252) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului al V-lea de învăţătoriu desp. V. şi VI. la şcoala noastră confesională gr.-ort. română din **Poplaca**, protopresbiteratul Sibiiului, să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariu fundamental 1000 cor., şi anume din cassa bisericei 100 cor., iar 900 cor. dela stat.

Relut de cvartir 30 cor.

Relut de grădină 20 cor.

Dela concurenţi să recere să poşadă bine limba maghiară şi să cunoască un instrument spre a putea forma cor.

Alesul învăţătoriu este deobligat a instrua elevii în cântările liturgice şi a cânta cu ei Dumineca şi sărbătoarea la sf. liturgie.

Pentru formarea unui cor de adulţi va primi o remuneraţie deosebită.

Concurenţii sunt datori, cu prealabila încuviinţare a Oficiului protopresbiteral, să se prezinte în vreo Duminecă sau sărbătoare în biserică, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Cererile de concurs însoţite de atestatele necesare sunt a se înainta Prea On. Oficiu ppresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu în terminul deschis.

Poplaca, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 15 Iulie 1912.

Georgiu Modran paroh şi preş. **Ioan Neagu** notar.
Văzut: **Dr. Ioan Stroia** protopop.

Serviciu prompt şi conştienţios.

Prima referinţe.

Prima fabrică transilvană

ces. şi reg. privilegiată

de casse de fier şi oţel,

şi

lăcătuşerie de artă şi construcţie,

instalată cu putere electrică.

E. Purece,
Sibiiu—Nagyszeben
Strada Faurului 19 (Schmidgasse).
(138, 10—20

Preţuri moderate.

Cataloage de preţ gratis şi franco.

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atenţiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane şi pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu preţuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de şcoală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)
(411) 20—

30,000 de părechi
păpuci şi ghete
se vând cu preţ redus.

Toate în lume se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai **păpucii** şi **ghetele** exec. în atelierul lui

VASILIE BAN

la „Cisma mare roşie“

după cum se numeşte prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită **prăvălie de încălţăminte s'a mărit în casa proprie** şi la fiecare păreche se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera **ghete bune** şi **trainice** pe lângă preţuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca şi până acum.

E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alţii, eventual să returnează banii.

(221) 37—

REVERENZI!

Premiat:

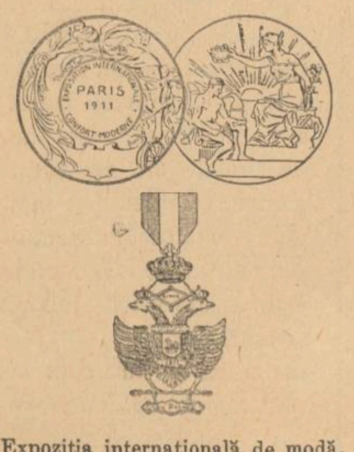

Expoziţia internaţională de modă, Paris 1911: Grand Prix şi m. de aur.

La „Croitoria Universală“ I. PETRAŞCU

Sibiiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune şi fine stofe se primesc şi execută

Reverenzi pentru on. preoţi

în cele mai bune condiţiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid şi grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Preţuri moderate. (472) 12—

Spriginiţi industria română.

Premiat:

Expoziţia universală din Roma 1911: Grand premiu şi med. de aur.

Anul LX. Sibiiu, Joi 9/22 August 1912. *Nr. 84.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Declaraţiile d-lui Lukács.

Sibiiu, 21 Augst n.

Insoţit de osutăşasesprezece deputaţi din partidul naţional al muncii, — aduşi cu două trenuri speciale, — a sosit domnul prim-ministru al ţării noastre, Lukács László, Joi dimineaţa la Aiud, pentru a'şi face darea de seamă, ca deputat ales în acest cerc electoral, în faţa alegătorilor sei.

Vorbirea domnului ministru-president a fost aşteptată cu mare interes de întreaga lume politică, pentrucă după reclamele pe cari i-o făcuseră cu săptămâni înainte ziarele guvernamentale, ea avea se conţină însemnate puncte de orientare pentru viitor. Mai ales era vorba, că domnul Lukács se va pronunţa în mod detailat asupra *legii electorale*, pe care cu mare sete o aşteaptă întreaga ţară.

După cetirea vorbirei, dată din cuvânt în cuvânt de ziarele din capitală, vor fi remas însă toţi cam desilusionaţi, pentrucă domnul prim-ministru n'a spus nimica nou în Aiud, iar cu privire la noua lege electorală n'a spus cu nimic mai mult decât ce au spus alţii: a precisat unele principii, pe baza cărora va fi compusă noua lege, dar amănunte nu a înşirat, probabil pentrucă amănuntele nu-i sunt încă cunoscute nici domnului prim-ministru. Ne face adecă impresia, că nici acuma nu se ştie în mod absolut, că noua lege electorală *cum* are se fie compusă.

In lunga sa vorbire domnul prim-ministru a spus ascultătorilor sei, cari au umplut sala de şedinţe a comitatului, unde s'a ţinut întrunirea, cum s'au întâmplat lucrurile la 4 Iunie n. când au fost votate legile militare, în felul cum au fost votate, şi cum s'au purtat cei din oposiţie, cari se consideră de martiri, pe când în realitate ei nu sunt decât nişte — *comedianţi*. Majoritatea a fost în drept se procedeze aşa cum a procedat faţă de oposiţie, pentrucă e datoare să-şi apere drepturile. Guvernul şi majoritatea vrea pacea cu oposiţia, chiar şi din motivul, că mai este mult de muncit, dar condiţiuni dela oposiţie nu primeşte.

Cu privire la activitatea mai apropiată a parlamentului domnul Lukács a spus, că dieta va avea se voteze budgetul anului viitor, legea de penzie a funcţionarilor, şi *legea electorală*. Dacă se poate, cu concursul oposiţiei, dacă nu, fără oposiţie.

Despre noua lege electorală a spus apoi următoarele:

Guvernul consideră reforma electorală de salutară şi de urgentă, pentruca proximele alegeri negreşit să se poată face pe baza nouei legi. De aceea să va grăbi cu compunerea şi prezentarea ei.

E necesară reforma electorală şi din motivul, că ea are se repare o mare nedreptate socială. Statul cere adecă tot mai multe şi mai mari jertfe dela cetăţeni, e cu cale deci, ca în măsura aceasta să se estindă şi drepturile cetăţeneşti. In privinţa aceasta guvernul va merge până la limitele cele mai estreme, până acolo, unde interesele vitale ale ţării încep se fie periclitate. Aci se va opri.

Vor fi ţinute în vedere mai ales clasele *industriale* ale ţării, cari nici nu esistau pe vremea compunerii actualei legi electorale. Amănunte domnul prim-ministru nu poate da de astădată, pentrucă proiectul de lege încă nu a trecut prin toate mânile competente, dar în general poate să spună, că va fi clădit pe *censul intelectual*. Elementele inteligente primesc necondiţionat dreptul de alegere. La celalalţi apoi dreptul de vot va fi legat de anumite condiţiuni (cens, etate, domicil). Votarea secretă va fi introdusă acolo, unde ea e cu putinţă, nu însă pretutindenea. Votarea va fi decentralizată, se va face după comune, respective notariate, pe sate, şi la mai multe comisiuni, în oraşe. Guvernul va pune mare pond pe *curăţenia alegerilor*, şi vor fi trecute în lege măsuri energice în privinţa aceasta. Toate cheltuelile de alegere *se sterg*. Se va presenta apoi un proiect de lege şi despre *noua arondare* a cercurilor electorale, şi guvernul se va îngriji şi despre *regularea dreptului de alegere la comune şi municipii*.

Atâta e tot ce a spus, în cuvinte frumoase şi bine primite, domnul prim-ministru Lukács în Aiud, iar cetitorii noştri vor fi de acord cu noi, când constatăm, că din cele spuse nu suntem cu nimic mai bine orientaţi, ori chiar liniştiţi, cu privire la situaţia politică şi la viitoriul apropiat. Ştim atâta, cât am ştiut şi mai nainte, despre *noua lege electorală*, care, cum se vede, totuşi nu e gata încă.

Acţiunea contelui Berchtold. *Ministrul de esterne al monarhiei noastre, contele Berchtold, a fost primit Vineri în lungă audienţă din partea Maiestăţii Sale, Impăratului şi Regelui nostru Francisc Iosif I, căruia i-a făcut raport amănunţit despre acţiunea începută din partea sa pe cale diplomatică pentru terminarea răsboiului turco-italian şi pentru regularea raporturilor interne în imperiul turcesc astfel, ca echilibrul să nu fie clătinat în peninsula balcanică. Cele comunicate, şi mai ales resultatele de până acuma ale acţiunei contelui Berchtold, au întrunit complăcerea Maiestăţii Sale în aşa măsură, încât M. Sa a distins pe contele Berchtold numai decât cu marele ordin* lâna de aur, *pe care n'a avut-o dintre miniştrii de esterne decât numai Kálnoky şi Goluchowsky. Maiestatea Sa însuşi i a pus ordinul pe piept, imediat după terminarea prânzului de curte, la care a participat şi contele Berchtold. In urma acţiunei ministrului nostru de esterne, representanţii puterilor mari europene se vor întruni în curând în conferenţă, pentru a se consulta şi a lua hotărârile necesare.*

„Maghiarii şi Românii“.

Sub titlul acesta a apărut Joi, săptămâna trecută, un prim-articol în ziarul *„Budapesti Hirlap“* din capitală. Articolul e scris de domnul *Lovassy Andor*, vicecomite în Turda, pe care'l cunoaştem de om cu vederi proprii în chestia de naţionalitate, vederi corecte şi sănătoase, şi'l cunoaştem de funcţionar activ, constienţios şi drept faţă de poporaţiunea comitatului în fruntea căruia se află, fără deosebire de naţionalitate. E unul dintre puţinii funcţionari din patrie, cari formează esceptiunea, pentrucă cei mulţi nu sunt aşa, deşi toţi aşa ar trebui se fie.

Domnul *Lovassy* e un sincer aderent al politicei de împăcare cu Românii, şi în scopul acesta a scris şi articolul din întrebare. Cunoscând noi mai demult vederile domnului Lovassy în chestia aceasta, nu ne-a surprins de loc temeinicul seu articol; dar ne-a surprins mult faptul, că articolul a fost publicat în foaia în care a apărut, cunoscută noauă că o foaie de rară întransigentă maghiară în chestia de naţionalitate, şi mai ales în chestia română. Se fie aceasta o îndreptare spre bine a părerilor domnilor dela conducerea acestui mare ziar maghiar?..

Revenind asupra articolului dlui *Lovassy*, constatăm, că în el se arată cu multă dreptate, cum *alţii* au băgat de cele mai de multeori neînţelegerile şi duşmăniile între Maghiari şi Români, şi cum funcţionari cu tact şi cu înţelepciune au ştiut se aplaneze totdeauna conflictele şi se mulţămească pe Români.

Se spune apoi, că inteligenţa română, mereu în creştere, poartă astăzi o luptă energică, mai ales pe teren economic, pentru înaintarea poporului român. Meritul ei este, că se văd astăzi progrese mari culturale şi economice la Români. Poporul maghiar, societatea maghiară, statul

---

FOIŞOARĂ.

Puterea vindecătoare a poamelor.

Un medic de frunte scrie într'un ziar mare parisian un articol foarte interesant despre puterea vindecătoare de boale, ori împedecătoare de boale, a *poamelor*, atât de mult şi de bine cultivate pe alte locuri, şi atât de mult neglese pe la noi. Dăm şi noi din părerile medicului francez pe următoarele:

Toate poamele acrişoare şi dulci cuprind: apă, acide, zahăr, săruri minerale, pectină, iar materii albuminoase în câtime neînsemnată. Apa din ele este de cea mai mare însemnătate, fiindcă maşina noastră, trupul, nu poate lucra fără apă. Iar apa din fructe e cu mult mai folositoare decât cea goală, fiindcă are în ea zahăr — levuloză şi dextroză, — zaharuri, cari nu sunt numai o imitaţie neîndestulătoare şi slabă a celor din natură, ci zaharuri vii, cari ard în sânge, ca în cuptor lemnul uscat... Acidele (acrimile) din fructe sunt îmblânzite, căci se împărechează cu potasa. Aşa, că nu cuprind acid malic, tartric şi pectic slobode, ci combinate cu potasă, deci malat, tartrat, pectat etc. de potasiu.

Aceste săruri ard şi ele în organism, dând carbonat de potasiu. Acest carbonat topeşte uratele şi mătură organismul, alungând prin rinichi aceste otravuri, cari ne dau atâtea boli, în legatură cu podagra, cu înţepenirea şi împietrirea arterelor etc. Fructele, prin *acrimea* lor, fac curăţirea internă a corpului omenesc.

Cu cât vom mânca fructele mai pline de viaţă, mai *proaspete*, cu atâta mai mare folos vom avea pe urma lor. Iată de ce fructele de mâncat la ţară, în pomete, sunt totdeauna mai gustoase, decât cele aduse în oraş şi păstrate timp mai mult sau mai puţin îndelungat.

Acum se ştie, că până şi puterea lecuitoare a apelor minerale nu stă atâta în compoziţia lor chimică, pe cât în *prospăţimea* lor, în nişte combinaţii delicate, — multă vreme necunoscute, pe cari abia cele din urmă descoperiri de radio-activitate, despre ionii electrici, etc. încep a ni le esplica, — cari se perd în mare parte în apele puse în sticle şi trimise peste mări şi ţări.

Acum ştim, ce înrâurire au agenţii *imponderabili*, ca: razele soarelui, razele radiului, razele Röntgen, curenţii electrici, soluţiile cu ioni electrizaţi etc.

Iată şi amănuntele privitoare la unele fructe:

Merele cuprind eteruri, cari le dau parfumul. Aceste eteruri liniştesc ficatul şi nervii; cuprind tartrate, cari fac să lucreze stomacul şi maţele. Carnea merelor are pectina, care închegându-se ne dă pelteaua atât de plăcută şi de folositoare, îndeosebi copiilor. In ea se află multă apă, săruri de potasiu, îndeosebi malat.

Pentru oamenii în vârstă mai de dorit este să mănânce merele fierte sau coapte în cuptor, dar cu pieliţă cu tot, ba chiar şi cu sâmburi.

Vinul de mere este minunat împotriva podagrei şi a pietrilor, ce se fac în beşică şi în rinichi. Doctorii ne încredinţează, că 'n Normandia, — unde beutura naţională este vinul de mere — se află de zece ori mai puţini bolnavi de piatră decât la Bourgogne, unde oamenii beau numai vin.

Prunele uscate dau compot minunat, cu condiţie să stee mai întâi 24 de ceasuri să se moaie bine în apă, să le punem niţică vanilie şi foarte puţin zahar.

Fragile şi căpşunele formează foarte bun leac împotriva reumatismului învechit, căci pe lângă altele cuprind un salicilat.

Nu e în câtime mare, dar e sub o formă aşa de minunată, încât lucrează înzecit mai tare decât acelaşi salicilat, fabricat la farmacie, dar totodată fără primejdie. O bucată de vreme s'a crezut că-i basm vorbe, că fragile au salicilat; ba doctorii au dat chiar în judecată pe un negustor din pricina salicilatului din siropul de fragi ce vindea. Il învinuiau, că l-a pus el. Omul se apăra, că nici n'a visat, şi ca să-şi dovedească nevinovăţia, a cerut să i se dea fragi din piaţă şi să facă siropul sub paza unui doctor.

S'a împlinit dorinţa şi siropul s'a găsit, că avea salicilat!

Siropul de fragi uşurează pe podagroşi, dar pe cei cu pielea prea fragedă îi supără, pricinuindu-le bubuşoare, cari îi ustură.

Puterea binefăcătoare a fragilor şi căpşunelor se cunoaşte din vremuri foarte vechi, căci cei mai vechi oameni s'au nutrit cu aceste fructe atât de gustoase. De altfel nici animalele nu le despreţuesc.

Migdalele sunt şi ele nu se poate mai folositoare. Fiziologul rus Pavlof, şi elevii sei, Şigin şi Lobasof, au stabilit, că grăsimile luate înainte şi după mâncare întârzie şi împuţinează sucul gastric. Laptele dat celor cu suc prea acru în stomac, îi linişteşte, pentru că untul din el potoleşte lucrarea prea puternică a ghindurilor din păreţii stomacului, lucrează ca un cataplasm liniştitor.

Migdalele trebue lăsate să se moae bine în apă şi curăţate de pojghiţa de pe ele şi ţinute în lapte cu puţină vanilie. Mâncând câte 40—60 de grame la masă, cei cari sufar de acrime la stomac se liniştesc.

maghiar, e dator, nu să împedece această mişcare, ci se caute, ca în lupta de emulare se remână deasupra. Spune, cât de frumoase şi de edificătoare sunt petrecerile româneşti, date sub auspiciile *„Astrei“*, şi cât de desgustătoare sunt, „cabareturile“ ungureşti. Face propagandă pentru îmbunătăţiri economice în Munţii Apuseni din partea statului, şi pledează pentru o mai sinceră apropiere a maghiarimei de Români pe terenul social. Arată ce momente plăcute a avut în Cucerdea-săcuiască, în anul trecut, cu ocasiunea sfinţirii bisericii gr. ort. române de acolo, când a stat în societatea Escelenţiei Sale, Mitropolitului *Ioan Meţianu* „încărunţitul şi înţeleptul patriarh din scaunul arhiepiscopesc al Sibiiului“, şi a vorbit şi cu alţi distinşi preoţi, asesori consistoriali „cu cultură înaltă şi minte ageră“, dela cari încă a auzit, că Maghiarii se pot şi *trebue* să se înţeleagă cu Românii. De aceleaşi vederi e apoi şi Escelenţa Sa, Mitropolitul *Dr. Victor Mihalyi* din Blaj. In fine constată domnul Lovassy, că două gravamine mari şi uşor de delăturat au Românii. Nu li se permite să-şi aleagă deputaţi de ai lor, acolo unde ei sunt în majoritate, şi în comitatele locuite de Români nu li se dau destui funcţionari din neamul lor. Dacă ar înceta această stare de lucruri, s'ar îndrepta situaţia. Aminteşte, cum în Bihor era odată protonotariul român, fizicul român, patru prim-pretori români, mai mulţi pretori români, şi pentru aceasta „nu s'a făcut nici o sguduire în lume, şi nici patria nu a fost tradată“...

Am schiţat pe scurt articolul dlui Lovassy, care ne dă acum o nouă dovadă despre bunele intenţiuni pe cari le are de a vedea efectuită cât mai curând înţelegerea între Maghiari şi Români, popoare avizate unul la altul. O dorinţă, care e şi a noastră!

Cvincvenalele preoţimei.

Cu venirea la putere a partidului muncei, ba chiar şi sub durata campaniei electorale din urmă, glasul dulce şi ademenitor al guvernului avea pentru toate corporaţiunile morale şi intelectuale din patrie câte un cuvânt de mângăere. Aşa învăţătorilor de stat şi confesionali li s'a pus în vedere urcarea salariului. Tot astfel preoţimei i s'a promis, nu numai urcarea dotaţiunii, ci deosebi acordarea de cvincvenale, fără considerare la pregătirile anterioare.

Incălzită de raza speranţelor întreaga preoţime din patrie aştepta liniştită împlinirea făgăduinţelor. Durere însă, că după comunicările ziarelor din capitală, toate nădejdile şi făgăduinţele ni se spulberă în vânt. Ca să arăt publicului cetitor glasul îngrijorării preoţimei cu pregătiri inferioare, dau în traducere comunicatul de sub rubrica „Biserică şi Şcoală“ din Nr. 189 al ziarului *„Budapesti Napló“* dela 11 August 1912 în care, sub titlul *Stefan Tisza despre cvincvenalul preoţesc*, se spun următoarele:

„Din Eperjes se anunţă, că contele Stefan Tisza a adresat o scrisoare redacţiunii ziarului evangelic: *„Őrálló“*. In scrisoare contele răspunde acelor preoţi, cari şi-au arătat îngrijorările privitoare la declaraţiunea ministrului de finanţe în chestia cvincvenalelor preoţeşti. Contele Stefan Tisza desvoaltă ideea, că ministrul de finanţe, Teleszky, vrea să împărtăşască de cvincvenale pe toţi acei preoţi, cari au îndreptăţirea şi pot reflecta la întregirea macsimală de 1600 cor. „In baza acestora, zice în scrisoarea sa contele Tisza — întreagă preoţimea cu cvalificaţie superioară se va bucura de cvincvenale, şi numai acei preoţi nu vor primi cvincvenale, în favorul cărora legea, din cauza pregătirilor inferioare, în loc de 1600 cor. le asigură numai 800 cor. congruă“.

Apare evident din acest comunicat, că nu se va ţinea samă de egalitatea funcţiunilor pastorale, ce le prestează întreaga preoţime, fără deosebire, ci uitându-se făgăduinţele date, ni se nesocoteşte chiar baza ajutorului de stat, întru cât, celor cu întregirea la 1600 cor., li se recunoaşte dreptul la cvincvenale, iar celor cu pregătiri inferioare, nu; — ca şi când noi am fi lipsiţi cu desăvârşire de vreo întregire.

Fiind chestiunea aceasta limpede ca lumina zilei, fac următoarea propunere:

Preoţimea gr. or. română din întreaga mitropolie cu cvalificaţie inferioară, prin o reprezentaţiune la In. guvern, înaintată până la 1 Septemvrie nou prin o delegaţiune compusă din preoţi interesaţi, câte 2 din fiecare tract, să ceară ştergerea eventualelor puncte gravaminoase din proiectul seu de lege referitor la cvincvenalele preoţimei.

Pe iubiţii noştri colegi cu 8 clase îi rugăm să ne tindă mână de ajutor, solidarizându-se cu cererile noastre.

Un preot din Bihor.

Jubileul Regelui din Bulgaria.

Joi, în 2/15 August c., s'au împlinit 25 de ani dela urcarea pe tronul Bulgariei a actualului rege Ferdinand. Această aniversară a fost serbătorită pretutindenea în Bulgaria cu solemnitate mare. S'a serbat câte un serviciu divin în toate bisericile bulgăreşti şi a fost paradă militară în toate garnizoanele. Serbările cele mari au decurs apoi în Târnova, în presenţa familiei regale, a autorităţilor publice şi a unui public foarte numeros.

Regele, regina, principii şi principesele au sosit cu suitele lor Joi dimineaţa la Târnova, unde li s'a facut primire sgomotoasă. I-a adus un tren special de curte. Cu tren special au sosit apoi la Târnova şi membrii corpului diplomatic, miniştrii, presidenţii şi vicepresidenţii adunării naţionale, reprezentanţii înaltelor instituţiuni de stat şi membrii deputaţiunei, care acum 25 de ani a înştiinţat pe regele Ferdinand, că a fost ales pentru a urca tronul Bulgariei.

Inceperea solemnităţii a fost anunţată prin 31 lovituri de tunuri şi prin sunetul clopotelor dela toate bisericile din Târnova. Cortegiul s'a pus apoi în mişcare, dela gară, la câmpul dela Marnopole. Aci aştepta primariul oraşului cu consilierii comunali pe regele pentru a-l saluta în faţa arcului de triumf, care fusese ridicat întru onorarea zilei. Regele a răspuns mulţămind pentru buna primire, apoi s'a început slujba religioasă la orele 7 şi jumătate, celebrată prin Mitropolitul din Târnova. La sfârşitul slujbei s'au dat alte 31 puşcături de tunuri, apoi a urmat trecerea trupelor în revistă. După parada militară, într'un pavilion ridicat anume spre scopul acesta, a avùt loc recepţiunea. Regele a primit corpul diplomatic, miniştrii, presidenţii adunării naţionale, membrii sfântului sinod etc., cari toţi au adus călduroase felicitări regelui Ferdinand din prilejul împlinirei primului sfert de veac ca domnitor al Bulgariei.

La ora unu a fost apoi prânz mare, după masă sărbări frumoase poporale, sara iluminaţie în oraş, iar târziu noaptea familia regală s'a reîntors la Sofia, cu tren special. Regele Ferdinand a primit felicitări dela toţi domnitorii din prilejul jubileului seu.

Anunţ şcolar.

Şcoala diecezană de fete din Arad.

— Cu internat şi drept de publicitate. —

Se aduce la cunoştinţă onoratului public, că înscrierile la şcoala civilă de fete cu internat din Arad pentru anul şcolar 1912/13 se vor face în zilele de 3/16 şi 4/17 Septemvrie a. c., — în localitatea şcolii (Strada Deák Ferencz nr. 27).

Părinţii vor proceda însă corect, dacă în scris îşi vor anunţa fetele spre primire încă de mai nainte, îndată după publicarea acestui anunţ, adresându-se în această afacere referentului dela consistorul rom. ort. din Arad, dlui Dr. George Ciuhandu, dela care se vor putea cere şi eventualele informaţiuni, de cari ar mai avea trebuinţă.

Taxa pentru internat, pe întreg anul şcolar este de 500 cor., în care sumă se cuprinde şi didactrul şcolar.

Taxa de întreţinere este a se plăti anticipative în 4 rate de câte 125 cor., şi anume: la 1 Sept., 1 Nov., 1 Febr. şi 1 Aprilie al anului şcolar, la administraţia cassei consistorului, în persoană sau cu poşta.

Rata primă a taxei de internat este a se plăti înainte de înscriere.

Pentru această taxă elevele vor primi:

1. Instrucţiunea recerută pentru clasele I.—IV. civile, educaţiune religioasă-morală, deprindere în conversaţia română, maghiară şi germană, apoi instrucţie în economia de casă, deprindere în pregătirea bucatelor, croit şi cusut.

2. Locuinţă în odăi igienic îngrijite, provăzute cu mobile necesare.

3. Vipt întreg şi anume: dejun (cafea cu lapte), prânz (2 plese, iar Dumineca şi în sărbători 3—4 plese), ugină (cafea cu lapte) şi cină (două plese).

4. Spălat, luminat, încălzit şi tot la două săptămâni baie (scaldă).

Afară de taxa de întreţinere elevele interne mai au a solvi 10 cor. pentru medicini (pe întregul an), pentru care taxă elevele interne vor primi în caz de lipsă îngrijire medicală şi medicamente.

Pentru instrucţia de pian se plăteşte lunar o taxă de 10 cor. (3 ore la săptămână).

Atât elevele esterne, cât şi cele interne vor plăti odată pentru totdeauna la prima înscriere 6 coroane ca taxă de înscriere.

Inainte de înscriere, fiecare elevă, care vrea să fie internă va avea să dovedească plătirea ratei din taxa de întreţinere.

Tot la înscriere fiecare elevă va avea să mai plătească: pentru biblioteca şcolară 1 cor.; pentru anuar 2 cor.

Taxele de înscriere, medicină, anuar şi pentru bibliotecă se vor plăti la mâna directoarei şcolii deodată cu înscrierea. Tot la directoara şcolii va trebui plătită lunar şi anticipativ taxa de pian.

Elevele esterne vor plăti didactru 60 cor. la an, care asemenea se va solvi anticipativ, în 4 rate egale de câte 15 cor. şi anume: rata I. la înscrierea din Septemvrie, rata II. la 1 Nov., rata III. la 1 Febr. şi rata IV. la 1 Aprilie al anului şcolar, de asemenea la mâna directoarei şcoalei.

Elevele esterne, cari se înscriu mai târziu au să plătească întreg didactrul, iar elevele primite în internat mai târziu vor avea să plătească didactru numai pe timpul întârzierii.

Elevele interne, cari ar absenta din internat în decursul anului şcolar din cauză de morb sau din alte cauze, — fie absentarea mai lungă ori mai scurtă, — vor avea să plătească întreagă taxa de întreţinere, dar numai în cazul când eleva respectivă, pe lângă toate că va fi absentat ar putea fi admisă după lege la esamen public ori privat.

Elevele, cari ar întra mai târziu în internat, vor avea să plătească întreagă taxa care cade pe cvartalul în care vor fi primite în internat.

In clasa I. civilă se primesc eleve cari dovedesc, că au absolvat cu succes 4 clase elementare ori, în lipsă de certificat şcolar vor presta esamenul de primire.

In celelalte clase se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat şcolar, că au absolvat cu succes clase premergătoare la şcoală de categoria şcoalei civile.

Absolventele clasei a VI-a elementare se primesc pe baza unui esamen de primire, în clasa corăspunzătoare etăţii lor şi resultatului dovedit la esamenul de primire.

Elevele cari se inmatriculează pentru primadată la şcoală, au să producă: estras de botez (din matricula bisericească), atestat şcolar din clasa precedentă şi certificat de revaccinare; — celelalte eleve au să presente numai atestatul şcolar.

Fiecare elevă internă are să aducă cu sine: 1 saltea (mădraţ), un covorel lângă pat, 2 perini cu 4 feţe, 1 plapomă cu 2 cearşafuri de desupt (lepedee) şi 2 cuverturi albe (acoperitoare de pat), 6 bucăţi de rufe, schimburi, din fiecare şi anume: 6 cămeşi, 6 camizoane, 6 pantaloni, 6 părechi de ciorapi, 4 rochiţe, 12 batiste, 6 ştergare, 3 serviete, toate cu monogramuri proprii, apoi tacâmuri: cuţit, furculiţă, lingură mare şi linguriţă, 2 pahare (1 pentru beut, altul pentru dinţi), 1 lavor (lighian), 4 cârpe pentru şters lavorul; perie de cap, de dinţi şi de haine; peapten şi foarfeci, haină de port şi 4 şurţe negre, 1 palton (haină de iarnă), o pelerină vânătă, 2 părechi de ghete şi 1 ploier.

Afară de acestea fiecare elevă internă ori esternă, îndată dela începerea anului şcolar are să se provadă cu recerutele manuale şi recvizite de învăţământ, şi cu recvizitele de scris, de lucru de mână (şi de muzică, cine voeşte).

Pentru lucrul de mână şi pentru alte trebuinţe se va depune la mâna directoarei internatului o sumă oarecare de bani, despre care se va purta socoteală.

Elevele la înscriere au să fie însoţite de părinţii sau îngrijitorii lor.

In privinţa uniformei, care va fi modestă, se vor lua la vremea sa dispoziţiuni din partea directoarei internatului, ca să fie cât de ieftină şi bună.

Prelegerile se vor începe fără nici o amânare în 6/19 Septemvrie, şi dela acest termin elevele vor putea fi primite numai cu concesiune specială din partea consistorului diecezan.

Consistorul rom. ort.
din Arad.

Hotărârile Sârbilor moderaţi.

Sârbii moderaţi din patria noastră s'au întrunit în conferenţă în 11 August n. c. în comuna Becia-veche şi au luat şi ei poziţiune în chestia suspendării autonomiei bisericii gr. ort. sârbeşti, votând cu ocaziunea această următoarele hotărâri:

1. Cu părere de rău trebue să stabilim, că prin suspendarea ordinaţiunilor date dela 1868 încoace cu privire la autonomia bisericească au primit o lovitură gravă Sârbii aparţinători mitropoliei din Carloveţ, dar cu gândire patriotică.

2. Condamnă conferenţa pe toţi aceia, cari au dat ansă şi prilej, ca în contra autonomiei bisericeşti să se aplice astfel de măsuri severe.

3. Provoacă conferenţa pe toţi Sârbii cu gândire patriotică, să se poarte cu calmitate, pentrucă numai astfel pot ajunge să vadă regulată chestia cât mai curând în mod final şi salutar.

4. Face atentă conferenţa pe poporul sârbesc asupra urmărilor primejdioase, cari îl pot ajunge, dacă ar vrea să fie sanată starea actuală de lucruri astfel, cum au intenţiunea să încerce unele partide sârbeşti; fiindcă regularea autonomiei bisericii sârbeşti atârnă nu numai dela poporul sârbesc, ci şi dela alţi factori competenţi.

5. Conferenţa alege un comitet de 12, compus din următorii domni (urmează înşirarea lor cu numele): încredinţaţi cu conducerea şi regularea afacerilor.

6. Conferenţa declară, că consideră de un rău transitoriu starea excepţională de lucruri intrată în autonomia bisericească şi ivită pe urma confusiunilor din anii din urmă, constatate în autonomia bisericească, şi e convinsă, că cu aprecierea meritelor pe cari şi le-a câştigat poporul sârbesc întru apărarea libertăţii patriei acesteia; regularea definitivă a autonomiei,

---

Bune sunt nu numai aceste fructe, dar toate, dacă le întrebuinţăm potrivit cu însuşirile lor, ascultând de sfatul doctorului, care ne cunoaşte boala sau slăbiciunea.

Strugurii lucrează asupra ficatului, a rinichilor şi a maţelor. Toţi cei otrăviţi cu urate şi cei cu arterele împietrite, cei cari mănâncă prea mult, se fac bine mâncând struguri. La congresul de fizioterapie, adecă medicină prin dietă, raze, electricitate, etc., profesorii Linossier, Toillens şi d-rul Carles, au arătat pe larg cum lucrează strugurii. Apa, sărurile lor de potasiu, lucrează asupra rinichilor; zaharul lor înrâureşte asupra ficatului; substanţele pectice şi tartratele lucrează asupra maţelor, făcându-le slobode. Cura de struguri foloseşte atât celor slabi, cât şi celor prea graşi şi sângioşi.

Celor dintâi li se dă câtime de 800—1000 de grame pe zi, mâncaţi în mai multe rânduri. Totodată li se dă hrană bogată de carne şi grăsimi.

Celor graşi li se dă puţină carne, puţine grăsimi, ba chiar îi opresc medicii cu totul de la acest fel de hrană. Li se dă voe să mănânce numai legume. Struguri pot mânca până la 1 kgr. 2 pe zi. Deocamdată cura aceasta oboseşte, apoi se deprind cu ea. Dacă nu merge, micşorează câtimea.

In ţările bogate 'n podgorii şi unde mai la fie-ce casă avem şi struguri, cura aceasta se face lesne. Cu cât mâncăm strugurii mai proaspeţi, dacă se poate chiar în vie, cu atâta şi lucrarea lor este mai grabnică.

Strugurii cuprind mai toate materiile din cari se alcătuesc purgativele din farmacie, dar în aşa formă, în cât, în câtimi mult mai mici, totuşi lucrează.

La cei slabi, dar bine nutriţi, vom da numai carnea boabelor, fără pojghiţă.

După ce se isprăvesc strugurii, ne putem folosi de mere, apoi de pere (mâncate dimineaţa), de portocale, de cireşe, de prune şi ajungem iar la struguri, în cât nu este lună pe an în care să fim lipsiţi de fructe.

Lămâele sunt foarte la modă acuma. Sunt folositoare în potriva scorbutului (studivita) şi lucrează bine asupra rinichilor. Se întrebuinţează la boalele de stomac, — dar după năravul ştiut al oamenilor, s'au făcut şi greşeli, căci unii au ajuns să mănânce câte 25 pe zi! Şease până la opt e doza, peste care nu e bine să se treacă. Sucul de lămâe trebue apoi puţin îndulcit şi subţiat cu apă. Să se iee la patru ceasuri după masă. Cafeauă neagră, cu zamă de lămâe, luată dimineaţa, are minunat efect întăritor. Ceaiul asemenea. De acees, ceaiul să nu se iee niciodată fără lămâe.

regularea afacerilor bisericeşti şi scolare, nu va întârzia mult.

7. Dacă din orice parte s'ar încerca stirbirea autonomiei bisericeşti, vom lupta în modul cel mai energic, cu toate mijloacele cari ne compet pe baza legii.

8. Conferenţa decide că hotărârile acestea ale ei să fie aduse la cunoştinţă publică pe calea presei şi provoacă pe toţi sârbii cu gândire patriotică, că dacă vor fi învitaţi, să primească a face parte în aceste zile grele şi pline de primejdii din corporaţiunile autonome bisericeşti, fiind aceasta o datorinţă patriotică, pentrucă numai astfel se poate pregăti terenul care ne va da posibilitatea de a vedea întrunit congresul naţional bisericesc.

9. Provoacă comunităţile bisericeşti ca să se adreseze cu petiţie Patriarhului spre a interveni în chestia convocării cât mai urgente a congresului bisericesc.

10. Roagă în fine episcopatul gr.-ort. sârbesc, precum şi deputaţii sârbi din dieta ţări, ca se intervină toţi la guvern în chestia regulării grabnice a autonomiei bisericeşti.

La conferenţa aceasta a sârbilor moderaţi au participat 305 de inşi, toţi din clasa inteligentă.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Convocare.

Onoraţii membri ai despărţământului Agnita al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, constătător din comunele cercului administrativ al Agnitei, precum şi toţi sprijinitorii culturii româneşti, sunt învitaţi la adunarea generală ce se va ţinea în 15/28 August a. c. la 2 ore d. a. în comuna Şuiumberg, cu următoriul program:

1. Deschiderea adunării;
2. Raportul secretarului;
3. Raportul cassarului;
4. Alegerea unei comisiuni pentru cenzurarea rapoartelor de sub 2 şi 3;
5. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi şi încassarea taxelor dela membrii vechi;
6. Decidere asupra propunerii comitetului cu privire la întregirea despărţământului;
7. Disertaţiuni;
8. Rapoartele comisiunilor;
9. Alegerea delegaţilor pentru adunarea generală;
10. Eventuale propuneri în cadrul statutelor;
11. Deschiderea expoziţiei de ţăsături şi lucruri de mână femeeşti.
12. Inchiderea adunării.

Agnita, 3/16 August 1912.

Ioachim Muntean
direct. desp.

NOUTĂŢI.

Ziua naşterii Maiestăţii Sale. Duminecă, în 18 August n., fiind ziua naşterii Maiestăţii Sale, Impăratului şi Regelui nostru Francisc Iosif I., serviciul divin a fost oficiat în catedrala din Sibiiu prin Escelenţa Sa, Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, asistat de domnii: Galacteon Şagău, Ioan Droc, Lazar Triteanu, Dr. V. Cioban şi de diaconii Dem. Câmpianu, Dr. Vasile Stan şi Cornel Buzura, care în cursul sfintei liturgii a fost sfinţit întru presbiter pentru parohia Agribici, tractul Clujului. A cântat corul meseriaşilor. La finea sfintei liturgii Escelenţa Sa a cetit obicinuita rugăciune pentru sănătatea şi lunga vieţuire a Maiestăţii Sale, iar credincioşii din catedrală au ascultat'o în genunchi. In onoarea zilei a fost masă mare la Escelenţa Sa.

*

Instalarea Episcopului Gherlei. Preasfinţia Sa, Episcopul *Dr. Vasile Hossu*, a luat în primire conducerea şi chivernisirea diecezei gr.-cat. române a Gherlei în 8 August n. în şedinţa capitlului, în care au fost cetite şi luate spre ştire actele de denumire şi preconisare ale P. S. Sale.

*

Membru al casei magnaţilor. Distinsul fruntaş al compatrioţilor noştri saşi, domnul *Dr. Carol Wolff*, a fost numit membru pe viaţă al casei magnaţilor. Ne bucurăm şi noi de această distincţie rară şi meritată.

*

Proprietar de regiment. Excelenţa Sa, domnul general de corp *Hermann Kővess de Kővessháza* a fost numit din partea Maiestăţii Sale, Monarhului nostru, proprietar al regimentului 95 de infanterie din armata austro-ungară.

*

Pentru fondul gazetarilor români. Domnul *I. V. Păcăţian* şi doamna *Silvia Păcăţian* au contribuit la fondul gazetarilor români dela noi cu suma de *douăzeci coroane*, în loc de cunună pe sicriul mult regretatului lor nepot *Simion Ciuchină*, decedat în 17 August n. în Diciosânmărtin.

*

Caz de moarte. Din Paris se anunţă încetarea din viaţă a renumitului compositor francez Jules *Massenet*, în etate de 60 de ani. Din operele sale sunt cunoscute mai ales: Regele de Lahore, Irodiada, Manon, Don Cesar de Bazan. A lăsat mai multe compoziţii gata: o melodramă în trei acte, Cleopatra operă în cinci acte, şi numeroase alte lucrări muzicale.

*

Monument lui Heine. Duminecă după ameazi s'a desvelit la Halle primul monument ridicat lui *Heine* în Prusia. Monumentul, înălţat pe cheltueala reuniunii „Heinrich Heine“, nu decorează nici o piaţă publică a numitului oraş, ci numai grădina modestă a unui stabiliment de distracţiune. Festivitatea desvelirii a fost cât se poate de nepretenţioasă.

*

Gas subpământean la Basna. In comuna Basna, din comitatul Târnavei mici, s'au început încă din 27 Iunie cercetările de gaz subpământean. In sfârşit, Mercurea trecută, cercetările au izbutit. Dela o adâncime de 138 metri a erupt o mare cantitate de gaz, — se zice că la 10.000 metri cubici pe zi.

*

Alegeri nouă în Turcia. Ministrul de interne a dat autorităţilor din vilaiete o circulară privitoare la nouăle alegeri, ale căror formalităţi se vor începe încă din luna aceasta. Noii deputaţi se vor întruni în Constantinopol în ziua de 14 Noemvrie a. c. Marele vizir pretinde dela toţi funcţionarii să grijească, ca alegerile să se facă deplin libere şi fără nici un fel de înrâurire; în caz de nesupunere, li se pun în vedere aspre pedepse.

*

Manuscripte scumpe. In Londra s'a ţinut o licitaţie de manuscripte. Cu ocazia aceasta s'au vândut scrisori de-ale oamenilor vestiţi de toate naţionalităţile. Pentru o epistolă scrisă de Carlyle s'a dat 540 coroane, pentru un manuscript din tinereţe al lui Oscar Wilde 187 de coroane, scrisori de Dickens s'au vândut cu 40—60 coroane, o scrisoare de Ricard Wagner cu 386, alta de lord Byron cu cinci mii de coroane.

*

† **Simion Ciuchină**, oficial la judecătoria reg. şi proprietar în Diciosânmărtin, a decedat Sâmbătă în 17 August n., orele 3 d. a. după lungi şi grele suferinţe, în etate de 53 ani. Il deplânge soţia sa Maria născută Popp şi mama sa Rahila născută Parhon. A fost înmormântat Luni, la orele 2 d. a. în cimiterul bisericii gr.-cat. române din Diciosânmărtin. Fie-i ţărina uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Aviz. Rugările de primire pe a. sc. 1912/13 în internatul gr.or. rom. diecezan din *Beiuş* trebue înaintate rectoratului până cel mult 11/24 August. Rugările vor fi înstruite cu: a) testimoniu şcolar, b) certificat medical. Elevii internatului din anul trecut *nu sunt* scutiţi de a recurge, cum nici aceia, cari şi-au înaintat rugările către consistorul din Orade, pentru a fi primiţi gratuit în internat. Taxa de întreţinere este de 420 cor. Informaţiile detailate sunt publicate în organul „Biserica şi Şcoala“.

*

† **Maria Perian născ. Balta**, soţia parohului *Ioan Perian* din Crişţior, după scurte dar grele suferinţe a răposat în 1/14 August 1912 în al 53 lea an al vieţii şi al 35 al fericitei sale căsătorii. Odihnească în pace!

*

Himen. Dl *Ioan Popoviciu* înv. în Mercheaşa s'a logodit cu domnişoara *Elisaveta Şolca*, fiica parohului B. H. Şolca din Felmer.

*

Târgul de vite în Sebeşul-săsesc se va ţinea în 21, 22 şi 23 August, iar târgul de mărfuri în 24 August.

*

† **Preoteasa Elena Comanescu n. Popoviciu,** după grele suferinţe, împărtăşită fiind cu sfintele taine, a încetat din viaţă Duminecă în 5/18 August c. la 5 ore 30 min. p. m. în al 66-lea an al vieţii şi al 41-lea an al fericitei sale căsătorii. Rămăşiţele pământeşti ale decedatei au fost depuse spre vecinică odihnă Marţi în 7/20 August c. la orele 3 p. m. în cimiterul român gr.-or. din Codlea. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Operaţiune medicală după 41 de ani. In comun Düsseldorf s'a făcut Lunia trecută o operaţiune poate unică în felul său, şi adecă: extracţiunea unui glonţ dela 1871 din corpul meseriaşului Nomrowsky, care în răsboiul franco-german fusese soldat. In lupta dela Dijon, întâmplată în 23 Ianuarie 1871, soldatul primise un glonţ în piept, glonţul a trecut prin plumâni şi s'a oprit în spate. In cursul vremii plumbul, care avea o grosime de 18 milimetri şi o lungime de 24 milimetri, s'a lăsat în corp tot mai jos, până când a ajuns în şold, de unde acum a fost operat.

*

Moştenitorul de tron în călătorie. Sultanul a dat voe moştenitorului de tron Iussuf Izzedin, să călătorească timp mai îndelungat în străinătate. Principele are să stea câteva zile în Viena, va merge apoi pe câteva săptămâni în Elveţia, ear de acolo la Paris. Se mai vesteşte că Iussuf Izzedin va avea o întrevedere cu delegaţii italieni, în afacerea negocierilor de pace.

*

Se răspândeşte somnambulismul. Un psihiatru englez a cules în timp de 45 de ani date privitoare la boalele mentale ale omenimii din toata lumea. A aflat, că mai ales somnambulii se sporesc în mod îngrozitor; în Anglia la 1840 era *un* somnambul la 573 de persoane, ear astăzi la 274 de persoane. Acelaş raport este şi în Franţa şi Elveţia. Somnambulismul e aproape necunoscut la popoarele necivilizate. Cu cât creşte mai mult încordarea spirituală, şi cu cât este mai deasă alergarea după distracţii, cu atât se sporeşte şi numărul somnambulilor. Cauza principală a respândirei boalei este alcoolismul: 25 procente dintre somnambuli sunt alcoolici.

*

Condamnarea la moarte a unui copil. Curtea cu juraţi a departamentului Sena, cum se vesteşte din Paris, a rostit sentenţă asupra unui băeat de 13 ani, cu numele Marcel Rouches, acuzat pentru omor premeditat. Băeatul îşi omorâse mătuşa şi o jăfuise de banii primiţi dela cassa invalizilor. Juriul, în considerare că şi rudeniile mai de aproape ale băeatului îl zugrăveau ca pe o fiinţă cu desăvârşire stricată, l-a osândit să fie ghilotinat.

*

Aviz. Concertul ce-l va aranja corul bis. gr.-or. rom. din Zlatna anunţat de 15/28 August 1912, — din cauze neprevăzute se amână pe *8 Septemvrie st. n. a. c.* Dumineca a IIa după Adorm. Născ. de D-zeu. Zlatna, 16 August 1912. *Parteniu Duca*, învăţător.

*

De ale emigrării. Statistica oficială, apărută zilele acestea, arată că în prima jumătate a anului 1912 au emigrat din Ungaria 41 mii de oameni, şi s'au întors în patrie 12 mii; astfel ţara a perdut prin emigrare în o jumătate de an 29 mii de locuitori. In timpul corăspunzător al anului precedent numărul emigranţilor a fost 27 mii, s'au întors acasă 15 mii, astfel perderea în jumătatea anului 1911 este de 12 mii de persoane.

*

Cea mai scumpă operă. Marea operă din New-York a angajat pentru stagiunea viitoare un număr de artişti şi de artiste neobicinuit de mare. Cântăreţe angajate sunt: 17 soprane, 12 altiste şi mezosoprane; cântereţi sunt: 18 tenori, 12 baritoni şi tot atâţa basişti. Dirigenţi: 6, ajutori de dirigenţi 7, membrii orchestrei 100, regizori: 10 şi tot atâţia măestri de balet. Directorul operei are un salar de 120 mii coroane, — o sumă nu tocmai mare, dacă luăm în considerare că mulţi din artiştii operei au un venit anual de un pătrar de milion de coroane. Plata cea mai mare o primeşte Caruso, şi adecă 2500 dolari pe seară; 2000 de dolari pe seară capătă Marcella Sembrich şi celebra Luiza Tetrazzini. Alţi tenori se plătesc cu 800—1200 dolari de o representaţie; baritonii sunt retribuiţi cu câte 600 de dolari. Având în vedere aceste spese uriaşe, este natural că şi preţul de întrare este mai mare decât în ori ce teatru din Europa. Opera din New-York încasează nu arareori câte 50.000 de cor. pe zi; iar în termin mediu 32.000 de coroane. Echilibrul financiar se susţine fireşte cu mare greutate. Acţionarii sunt mulţămiţi, dacă deficitul unei stagiuni nu trece peste 200 mii dolari, pe care îl plătesc bucuros, dacă nu din altă cauză, cel puţin din mândrie.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi au mai dăruit: Ioan Petrişor, paroh (Aiţine) 40 b., Georg Hienz, faur, soţia sa Ana n. Pildner şi copiii lor George şi Helmine, încheiând contractul cu învăţăcelul Partenie Stana din Burjuc cor. 1.50; I. Tuducescu, funcţ. la „Academia Romana“ (Bucureşti) 1 cor., Taxele şedinţei literare festive din 25 Iulie cor. 9.56, iar la „Legatul T. L. Albini pentru ajutorarea copiilor din Cut“, aplicaţi la meserii au dăruit: C. Schiau, înv. (Topârcea) 20 bani, N. Boieru, par. (Breaza) şi soţia sa Florica 40 bani, L. Puşcariu, şef contabil (Cluj) soţia sa Elena şi fiii lor Emil şi Mircea 80 bani, I. Anghel, grădinar şi soţia sa Elena n. Albu 50 bani, Ioan Ursu de Margine, inginer de comasaţie cor. 1.25 şi F. Stoiber, mănuşer 2 cor. — Pentru prinos aduce calde mulţămite, în numele comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“: Victor Tordăşianu, prez.

*

Aviz. Direcţiunea şcoalei diecezane civile de fete din Arad, aduce la cunoştinţă celor interesaţi, că începerea anului şcolar la institutul acesta va avea loc prelângă următoarele schimbări faţă de anunţul şcolar publicat anterior: în 1/14 Septemvrie c. conferenţă profesorală. In 3/16 şi 4/17 Septemvrie inscrierile. In 5/18 Septemvrie c. examenele diferenţiale sau de primire, în 6/19 Septemvrie începerea prelegerilor. In afară de aceste modificări anunţul şcolar de Veneratul Consistor din Arad sub Nr. 3412/1912, rămâne neschimbat. Arad, la 14 August 1912. *Direcţiunea şcoalei.*

*

Candidat de advocat se caută pentru cancelaria dlui advocat *Dr. Emil Babeş* din Budapesta, cu 1 Septemvrie n. Adresa: Budapest I Kemenesutca 4.

*

Se caută pentru o firmă mare dintr'un oraş de frunte din România un lucrător cizmar, tiner, care să ştie confecţiona şi croi ghete de lux. Leafa îi va fi, după destoinicie, 100—150 lei lunar. Adresa în redacţiunea ziarului nostru.

Act de recunoştinţă.

Comitetul parohiei gr. or. române din Indiana Harbor, Indiana Nord America, în urma plecării părintelui *Simion Mihălţan*, fie că după expirarea concediului se va mai reîntoarce, sau nu, îşi îndeplineşte numai o datorinţă când exprimă prin aceasta recunoştinţa şi mulţumita sa pentru conducerea cu multă vrednicie şi sirguinţă a parohiei noastre.

Progresul, numele bun şi înflorirea parohiei noastre, sunt toate fapte văzute, cari vorbesc şi laudă de sine munca cinstită şi zelul Sf. Sale, timp de patru ani, cât pastorul cel bun a fost în serviciul bisericii şi poporului din acest oraş.

Timpul cât în fruntea bisericii noastre a stat, va fi pentru noi cea mai evidentă pildă, din care vom învăţa cum să muncim şi să cinstim legea strămoşească.

Pentru toate acestea comitetul parohiah în unire cu glasul poporului, dă părintelui *Simion Mihălţan* cu plăcere acest act de recunoştinţă, dorindu-i încă mulţi ani de muncă cinstita în via Domnului.

Din şedinţa comitetului parohial, ţinută la 21 Iunie 1912.

Ioan N. Şufană
preşedinte.

Iordan Cosma
secretar.

Ioan Duca
epitrop.

Cărţi şi reviste.

De vorbă cu sătenii, gânduri şi îndemnuri, de *Alexandru Lupeanu*, Cluj, tipografia, Carmen, preţul 70 bani. O cărticică de 140 pagini, care vrea să fie o unealtă a luminării celor mulţi. Cuprinde o seamă de îndemnuri foarte potrivite pentru săteni. Gânduri şi poveţe actuale, prinse în bucăţi uşoare, în povestiri icicolo, cari se vor ceti cu plăcere. E vorba aici despre carte şi foloasele ei, despre îndemnurile firii, despre lege, apoi învăţături despre Bariţ, Cuza-Vodă, Basarabia, Stroiescu, Fapta bună, Credinţă, Curăţenie Cruţare, America şi altele. Limba e pe înţelesul tuturora, şi ţinută în acelaşi vreme la înălţime literară. Autorul Alexandru Lupeanu (Melin), e unul dintre bunii mânuitori ai penei din generaţia tineră. E cunoscut de cetitorii revistelor şi gazetelor noastre. De vânzare la Tipografia „Carmen“ în Cluj — Kolozsvár Str. Ferencz Józsf 58, şi la toate librăriile româneşti.

Nr. 444/1912 [279] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al IV-lea de învăţător la şcoala din **Daia** se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: Salar 1000 cor., din care 600 cor. dela comuna bisericească şi 400 cor. întregire dela stat. Cuartir şi grădină.

Invăţătorul e dator a conduce Dumineca şi sărbătoarea copiii la biserică şi a cânta cu ei la sf. liturgie.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral şi înainte de alegere a se presenta poporului în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Sebeş, 2/15 August 1912.

Sergiu Medean
protop.

Nr. pp. 908—1912. [278] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională rom. gr. or. din comuna **Someşul-rece**, prin aceasta să escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

600 cor. salar anual dela popor.

20 cor. relut pentru grădină.

Cuartir liber în edificiul şcoalei nou edificate şi lemne de foc pentru încălzit.

400 cor. întregire dela stat ce se va esopera.

Cuincuenalele se vor computa numai după un serviciu de 5 ani la această şcoală.

Doritorii de a ocupa acest post, au aş înainta suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului până la terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Cluj, 31 Iulie 1912.

Tuliu Roşescu
protop.

Nr. 719/1912 protp. (262) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională gr.-or. română din **Ighişdorful românesc**, protopresbiteratul Agnitei se escrie concurs nou cu termin de 15 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar fundamental de 1000 cor., din care 600 cor. se vor plăti din repartiţie pe popor, iar restul de 400 cor., precum şi cvincvenalele, la care alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani la această şcoală sau cerut dela stat. 2. Cvartir constătător din 2 odăi, o bucătărie şi cămară.

Invăţătoriul ales, care trebue să poşadă limba maghiară perfect pentru a putea dobândi ajutoriul dela stat, va fi dator să ţină strana la utrenie şi vecernie în biserică, iar la sf. liturghie să cânte regulat cu copiii fără altă remuneraţiune şi să propună atât în şcoala de toate zilele, cât şi în cea de repetiţie religia si să cultive grădina de pomărit.

Invăţătoriul care va dovedi şi cvalificaţiune muzicală pentru instruarea şi conducerea unui cor bisericesc, va fi preferit şi separat rebonificat.

Concurenţii sunt datori să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul, iar petiţiile de concurs instruite conform normelor în vigoare să le trimită la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Agnita, 27 Iulie 1912.

In înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 436/1912. (256) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III. **Dobriţinaş**, din protopopiatul Cetatea de peatră, să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare se vor înainta în terminul indicat subsemnatului oficiu protopopesc, îndatorându-se concurenţii a se prezenta pe lângă restricţiunile regulamentare în o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta şi predica, resp. celebra.

Lăpuşul-unguresc, 15 Iulie 1912.

Oficiul protopopesc gr.-or. al tractului Cetatea de peatră în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Andrei Ludu
adm. protopop.

Nr. 660/1912 (254) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh, devenit vacant prin moartea parohului George Olariu din parohia de clasa III. **Lisnău** cu filiile **Gitfalău, Saciva** şi **Sepsi Măgheruş**, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea ajutorului dela stat.

Dela concurenţi se pretinde a şti limba maghiară perfect.

Concurenţii vor avea a se presenta cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului în vreuna din Dumineci s'au Sărbători în Lisnău (Lisznyó) prin gara Uzon spre a cânta, celebra şi cuvânta, înaintându-şi documentele recerute în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral în Bereczk.

Breţcu, (Bereczk), 8 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Treiscaunelor, în conţelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Ad. Nr. 56/1912 com. par. (253) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului nou sistemizat de învăţător (al IX-lea), la şcoala noastră confesională din **Răşinari**, protop. Sibiiului, să publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: salar fundamental 1000 cor.; relut de locuinţă 200 cor.; relut de grădină 20 cor. şi cvincvenalele prescrise de lege, computate după serviciul prestat la această şcoală.

Salariul să ridică în rate lunare anticipative, jumătate din mijloacele bisericei, iar jumătate din aruncul de 5% impus credincioşilor.

Invăţătorul va fi dator, fără remuneraţie specială, să cânte Dumineca şi în sărbători la strană, şi să poarte din sarcinile laterale ale învăţământului pe acela cari i-se vor designa de comitet.

Rugările, instruite în ordine, să se aştearnă oficiului protopresbiteral tractual în terminul deschis, iar concurenţiii să se prezinte în biserică spre a-şi arăta destoinicia în cântări.

Răşinari, din şedinţa comit. paroh. gr.-or. ţinută la 22 Iulie st. v. 1912.

Maniu Lungu
preşed.

Emilian Cioran
not. adhoc.

Văzut:
Dr. Ioan Stroia
protopop.

Nr. 687/1912 protp. (257) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului vacant de paroh în parohia de clasa III. **Vărd**, protopresbiteratul **Agnitei**, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegrafu' Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul susindicat şi cu prealabila încuviinţare a acestuia să se prezinte în vreo Duminecă ori sărbătoare în biserică pentru a cânta şi predica, eventual a şi oficia.

Agnita, 18 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Agnitei în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţătoriu la şcoala gr. or. din **Broşteni**, tractul Mercurea, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest organ oficios.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 cor. din repartiţie de pe popor, grădină în natură şi relut de cvartir după împrejurările locale. Intregirea până la 1000 coroane se va cere dela stat, eventual dela Consistor. Cvincuenalele să socotesc după un serviciu la şcoală neîntrerupt de 5 ani.

Reflectanţii au să şi înainteze cererile instruate în regulă la oficiul protopopesc în Mercurea având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a face cunoştinţă cu poporul.

Broşteni, la 30 Iulie 1912.

(275) 2—3

Ioachim Marcu
paroh. prez. com. par.

Cu consensul meu.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 3239/1912. (250) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de vice notar în comuna **Kisapold**, cercul Szerdahely, comitatul Szeben, dotat în 1000 cor. salar anual, prin aceasta public concurs şi provoc pe reflectanţii la acest post a-şi înainta cererile lor instruite conform § 6. art I. din 1883 respective § 3 art. XX. din 1900 şi cu atestatele despre serviciile lor, de până în 31 August 1912.

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbei româneşti se recere necondiţionat. Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 29 Iulie 1912.

Pentru primpretorul cercual:
Dr. Baku
pretorul cercual.

Nr. 527/1912. (263) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti anumite maj jos să escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

1. **Blăjeni Criş-Grosuri,** cu salariu de 1000 cor., din repartiţie, cvartir în edificiul şcoalei şi grădină.

2. **Buceş,** cu salariu de 1000 cor., şi adecă 500 cor. din repartiţie, 300 cor. din cassa bisericei şi 200 cor. ajutor din fondurile arhidiecezane, cvartir în edificiul şcoalei grădină şi lemne de foc.

3. **Luncoiul de jos,** cu salar de 1000 cor., şi adecă 500 cor. din repartiţie, 300 cor. din cassa bisericei şi 200 cor. din fondurile arhidiecezane, cvartir în edificiul şcoalei, grădină şi lemne de foc.

4. **Mihăleni,** cu salar de 1000 cor., şi adecă 400 cor. din repartiţie, 300 cor. din lada bisericei, 300 cor. ajutor din fondurile arhidiecezane, cvartir în edificiul şcoalei şi grădină.

Concurenţii, cari vor dovedi ca s'au ocupat cu grădinăritul sau praxă în ale pomăritului vor fi preferiţi şi vor primi pentru îngrijirea grădinei de pomărit tractuală situată în faţa edificiului de şcoală anual 300 cor.

5. **Ribiţa,** cu salar de 1000 cor., şi adecă 600 cor. din repartiţie, 200 cor. din cassa bisericei, iar 200 cor. ajutor de stat pus în vedere numai după ocuparea postului cvartir în edificiul şcoalei şi grădină.

6. **Sălişte,** cu salar de 1000 cor., şi adecă 300. cor. din repartiţie 700 cor. sau cerut întregire dela stat, cvartir în edificiul şcoalei grădină şi lemne de foc.

7. **Zdrapţii,** cu salar de 1000 cor. şi adecă 800 cor. din repartiţie şi 20 cor. din fondurile arhidiecezane, cvartir în edificiul şcoalei, grădină şi lemne de foc.

Cei aleşi sunt datori să instrueze elevii în religie şi cântări, să-i conducă Dumineca şi în zile de sărbătoare la biserică şi a cânta cu ei.

La şcoala din Blăjeni-Criş alesul are să ţină la utrenie strana.

Cvincvenalele să computa numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la acestea şcoale.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu cât le stă cu putinţă a se pregăti înainte de alegere în vreo Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta şi a se face cunoscuţi poporului.

Brad, la 26 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Vasilie Demian
protopresbiter.

Anunţ de licitaţiune.

Pe basa planului de edificare şi a preliminariului de spese aprobate de autorităţile competente superioare se publică licitaţiune minuendă pentru **augmentarea edificiului şcolar din Mag,** şi anume:

a) lucrul de zidire şi bărdăşitul cu materiaalul comunei bisericeşti şi b) Măsăritul cu materialul întreprinzătoriului.

Licitaţiunea se va ţinea **Duminecă în 12/25 August a. c.** la 2 oare d. m. în şcoala din Mag. Preţul de strigare 6800 coroane.

Aprobarea licitaţiunei compete comitetului parohial şi încheierea contractului cu întreprinzătorii epitropiei parohiale.

Planul şi preliminarul se pot vedea la oficiul parohial în Mag.

Mag, la 1 August 1912.

(273) 2—3

Alexandru Vlad,
paroh.

Candidat de advocat,

ori un **scriitor cu praxă perfectă,** află aplicare momentană cu salar bun la

Dr. Mérő Samu,
advocat
Borosjenő, comit. Arad.

(264) 2—3

Nr. 70/1912 par. (283) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională gr.-ort. română din **Rohia** (Rohi), protopresbiteratul Cetatea de peatră, prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la **16/29 August 1912.**

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar anual de 1000 cor., şi anume: 300 cor. din repartiţie pe popor, 300 cor. ajutor dela Preavenerabilul Consistor arhidiecezan, iar 400 cor. ajutor dela stat, votat prin decisul Nr. 56,549—1912 Min.

2. Relut de grădină 20 cor.

3. Cvartir în natură.

Cvincvenalele se vor socotì numai după serviciul neîntrerupt la această şcoală.

Alesul va fi îndatorat a propune şi religiunea, a conduce în toate Duminecile şi sărbătorile copiii la biserică, şi a cânta cu ei la sf. liturghie.

Doritorii de a ocupa acest post au să-şi subştearnă cererile de concurs instruite conform legilor în vigoare la P. On. oficiu protopresbiteral gr.-ort. român al Cetăţii de peatră în Lăpuşul-unguresc până la terminul susindicat.

Rohia (Rohi), din şedinţa comitetului parohial, ţinută la 2/15 August 1912.

Nicolae German
prezidentul com. par.

Toma Pop
notarul com.

Nr. 477 prot.

Văzut:
Andrei Ludu
adm. protopop.

Nr. 592/1912. (269) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti în comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Mociul superior** cu salar de 1000 cor., şi anume: Dela biserică 100 cor. Dela comuna politică 200 cor. Din rescumpărarea didactrului 360 cor. Din cele 5% tacse de cult 40 cor. Pentru restul de 300 cor. şi cuincuinalele recerute se va cere ajutor dela stat. Cuartir şi grădină în natură.

2. **Fundata,** cu salar de C. 1000, şi anume: Dela biserică C. 100. Dela comuna politică C. 160. Din rescumpărarea didactrului C. 340. Pentru restul de 400 cor. se va cere ajutor dela stat pe basa documentelor învăţătorului ales. Cuartir în natură, relut de grădină C. 20.—.

Cei aleşi vor fi datori a ţinea strană la utrenie, iar la sf. liturgie să cânte cu copiii de şcoală şi cu adulţii fără altă remuneraţie.

A provedea instrucţiunea în cursurile de toate zilele şi în cele de repetiţie şi a provedea instrucţiunea din religiune în toate clasele.

Concurenţii sunt datori a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbatoare în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul, iar petiţiile concursuale instruite conform normelor din vigoare a le trimite subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Zerneşti, în 26 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Bran în conţelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Hamsea
prot.

Avis.

La „Cassa de păstrare“ în Mercurea (Szerdahely, Szeben m.) află aplicare **un practicant** cu **praxă de bancă.**

Condiţiunile se comunică în scris celorce reflectează.

(276) 1—2 Direcţiunea.

Un practicant

cu cel puţin 4 clase gimnaziale ori reale, care cunoaşte şi limbile germane şi maghiare, — află aplicare (condiţiuni după învoire) la băcănia

N. Oniţiu,
Nagyszeben—Sibiiu.

(280) 1—

Atelierul tehnic dantistic
a lui E. Dicker
Sibiiu, str. Măcelariler Nr. 30
iarăş s'a deschis.
(281) 1—4

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 11/24 August 1912. Nr. 85.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Ateismul

de *Dr. I. Broşu.*

Stimaţii cetitori ai „Telegrafului Român“ îşi vor aduce uşor aminte de seria articolelor apologetice începute aici, şi continuate în „Revista Teologică“. Imi iau voe de astădată a reveni şi a termina munca începută acum un an şi mai bine.

Credinţa într'un Dumnezeu personal, cu care ne-am născut şi împreună cu care am crescut, — făcând noi un apel sincer la facultatea raţiunii sănătoase, prin sprijinul căreia am cercat să resolvăm în mare şi în mic cele mai însemnate probleme ce preocupă lumea modernă, — s'a dovedit de raţională! Noi ne-am întrebat, că de unde şi de ce există mişcarea din univers, despre care ştiinţele naturale ne spun, că nu izvorăşte din eternitate?

De unde şi de ce există în întreg universul o regularitate şi evoluţie, pe cari ştiinţele naturale le declară de fapte reale, cari, în general, şi poate chiar probabil, se estind şi asupra corpului şi spiritului omenesc? De câte ori ne-am adresat nouă, sau altora, cu întrebările acestea, că de unde suntem şi pentru ce esistăm, n'am primit nici când alt răspuns mai multămitor, de cât următorul: mişcarea, viaţa, ordinea şi evoluţia ce se estinde până la înălţimea unde se află spiritul omenesc îşi află prima şi ultima lor causă în acea fiinţă divină suprapusă universului, în care, dimpreună cu alte miliarde de oameni, am crezut noi din cei dintâi ani ai copilăriei.

Insă, cu toate că credinţa se rectifică atât de frumos şi răpitor în faţa tronului de aur al raţiunii, totuş sunt oameni, cari nu mai posed, sau n'o mai posed, credinţa aceasta. Care este causa, pentru a mă exprima cu un cuvânt, că esistă şi *ateişti?*

Esistă în adevăr ateişti, adecă astfel de oameni, cari nu recunosc pe un Dumnezeu personal? Prea mulţi nu esistă! Aşezându-le în faţă numărul cu mult mai mare al credincioşilor, trebue să recunoaştem, că ateişti adevăraţi sunt numai foarte puţini. La cei credincioşi se pot socoti mai întâi de toate şi popoarele necivilisate, deoarece credinţa lor în idoli, sau în spirite, se basează tot pe recunoaşterea unui oarecare spirit atot puternic, fie chiar forma cât se poate de primitivă! Credincioase sunt însă şi popoarele civilisate. Să ne îndreptăm numai ochii la popoarele cele mai civilisate ale Europei, la Englezi, la Germani, ori chiar la Americani! Pretutindeni aflăm credincioşi chiar şi în clasele cele mai culte: în ştiinţă şi tehnică, în armată şi între jurisconsulţi, la administraţie şi la organele de comunicaţie, în industrie în fine şi în comerciu, se află oameni, cari cu toată credinţa lor, nu sunt rămaşi înapoi încât priveşte ştiinţa şi partea practică a vieţii. Da, în aceste ţări, o recunoaşte azi ori şi cine, credinţa a devenit o forţă socială. De lucrul acesta m'am convins, că nu se ruşinează nici Anglia, şi nici Germania! Valoarea şi puterea adevărului, pe cari le cuprinde în sine credinţa, le arată acolo mai întâi faptul, că incultura începe a se ascunde din faţa luminoasă a facliei progresului şi culturii. Credincioşi sunt mulţi, cari nu vreau să facă paradă cu credinţa lor, fie că au faţă de ori şi ce manifestare a unui sentiment religios, în extern, anumite prejudicii invingibile, sau fie că sunt siliţi s'o facă aceasta din causă ca să nu'şi peardă postul, pe care îl ocupă, şi astfel să cadă în braţele miseriei, atât el, personal, cât şi familia sa! Dar aceştia toţi nu sunt ateişti; şi nici chiar aceia nu sunt, cari se lasă stăpâniţi de felurite patimi, ce nu se pot împăca cu o credinţă într'un Dumnezeu personal, şi astfel au abzis de practica religioasă. Totdeodată nu'i putem numi ateişti pe aceia, cari lăpădând anumite dogme ale bisericii noastre ortodoxe, sau ale creştinismului în general, venerează însă şi sunt convinşi de un Dumnezeu personal, pe care îl socotesc ei de un judecător, ce va răsplăti fiecăruia după faptele sale. Flacăra credinţii e uneori foarte scăzută şi mică, dar nu e stinsă cu totul. E tocmai ca o gazorniţă cu fitilul micşorat, ce aşteaptă o mişcare iscusită din partea unei mâni, ca să izbucnească în toată lumina ei sclipitoare. Ateişti nu sunt aşa de mulţi cum socotesc unii, şi cum s'ar părea de la prima vedere.

Sunt însă oameni, cari alungă dinadins din cercul lor de vedere noţiunea unui Dumnezeu personal. Noi am putea adecă deosebi două categorii de ateişti, şi anume: unii, cari n'aduc pentru ateismul lor nici un motiv, iar alţii, ale căror motive sunt foarte serioase.

La cei dintâi nu vreau să mă reţin mai mult timp. Nu voi aminti nimic despre acel om modern, să-i zicem „al plăcerilor senzuale“, care socoteşte, că Dumnezeu n'are ce căuta în unghiurile crerului subţiat, şi care nu vrea să ştie nimic despre întrebările: de unde şi de ce suntem? Aceştia n'au causă pentru ateismul lor, deoarece nu vreau să aibă, şi astfel imitează numai pe alţii. Aceştia nici farmecul acela nu-l ştiu avea, ca să pară cel puţin interesanţi, pentru a mă folosi iarăş de un alt cuvânt, luat din lexiconul vieţii moderne... Nu voi vorbi nici despre acei oameni, cari sunt aşa de cuprinşi într'o serioasă şi onorabilă activitate socială, încât dinpreună cu masa de scris şi cassa din birou, cu cumpăna şi litru, încetează orice alte orizonturi mai largi, sau cari, mai bine zis, toate întrebările, cari se nasc din acel de unde şi de ce suntem, le consideră ca pe o simplă perdere de timp. Ei n'au motive pentru ateismul lor, deoarece fiecare pătrar de oră le este prea mult de cât să caute motive pentru el, şi reproduc astfel simplu numai aceea, ce au auzit vorbindu-se în oarecare restaurant, la masă, lângă un pahar de bere sau vin, despre aşa numiţii „liber cugetători“.

Nu voi vorbi nici despre acel specialist, din şirul savanţilor, care aprofundând studiile sale uită să-şi mai pună întrebarea, că de unde şi de ce există acestea toate, cari nu se pot vedea numai prin linţile acelea concave sau convexe ale microscoapelor? Nici aceştia n'au motive suficiente pentru ateismul lor; şi deoarece neavând nici un loc în vre-un unghiu ascuns al cercetărilor lor pentru întrebările, că de ce şi de unde suntem, se esprimă foarte autoritativ: nu esistă Dumnezeu!

In fine, nu voi vorbi nici despre acei oameni, cari au devenit ateişti din anumite lipse morale şi anume, fie că din o sumeţie vanitoasă şi amăgitoare, de-a părea învăţat şi în curent cu toate chestiunile moderne, fie că din o dorinţă iresistibilă şi nemotivată, care îşi află plăcerea în aceea, ca să contrazică tot ce afirmă alţii, fie că din senzualism, care nu poate suferi în conştiinţă pe Dumnezeu şi glasul lui, şi astfel îl depărtează din mijlocul ei cât se poate de tare, fie că din ambiţie, aceia cari numai pentru a eşi mai repede înaintea altora, trec şi peste chestiunea despre Dumnezeu, sau fie în urmă din un sentiment de amărăciune internă, câştigat prin esperienţe dureroase, prin ideale neîmplinite şi speranţe nerealisate, la cari cred ei că toată vina o poartă numai Dumnezeu! Dar toate acestea, nu sunt motive isvorâte dintr'un intelect, care judecă liniştit, ci motive cu totul neştienţifice şi iraţionale.

La ateiştii de felul al *doilea* lucrul e cu totul altfel, deoarece ei aduc atât împotriva credinţii noastre în Dumnezeu, cât şi pentru ateismul lor, motive culese din raţiune.

FOIŞOARĂ.

Damaschin Toma Bojinca.

Autorul frumoasei *dedicaţii*, adresate pedagogiei din Arad, la anul 1830, şi reprodusă în numarul 83 al ziarului nostru, înflăcăratul naţionalist român *Damaschin Toma Bojinca*, s'a născut în anul 1801, în comuna *Gârlişte*, comitatul Caraş-Severin, cercul administrativ al Reşiţei.

Părinţii săi erau oameni cu stare bună şi cu oare care vază, nu numai în satul lor, ci şi în împrejurimea mai largă. Văzând ei că copilul lor este înzestrat cu talente estraordinare, l-au dat la învăţătură, pentruca să facă din el om, care să fie de folos neamului său, atât de sărac pe atunci în oameni adăpaţi la izvorul ştiinţelor mai înalte.

L-au trimis deci la şcoalele elementare din oraşul Vârşeţ, cel mai apropiat oraş de satul lor, iar după terminarea cu bun succes a şcoalelor acestora, l-au trimis la gimnaziul din Timişoara, pe atunci una din cele mai bune şcoli medii din patrie. A fost primul eminent în toate clasele. A trecut apoi la liceul din Seghedin, unde şi-a făcut studiile filosofice, după sistemul de pe atunci, eşind şi de aci tot ca primul eminent.

Studiile juridice le-a făcut la academia de drepturi din Oradea-mare, iar după terminarea lor s'a dus la universitatea din Pesta, pentru a şi le completa, aplicat fiind totodată ca *jurasor* pe lângă tabla regească de acolo.

In curând a făcut toate rigoroasele şi a primit diploma de advocat pentru întregul regat al Ungariei. In floarea tinereţei sale, la anul 1824, deci în etate de 23 ani, ajunsese să fie înzestrat cu toate drepturile şi să-i fie deschise toate carierile în viaţa publică.

A fost chemat mai întâi la administraţia fondurilor şcolare româneşti, unde a apărat şi întărit cu multă bărbăţie şi pricepere drepturile şcoalelor româneşti din Ungaria şi Banat faţă de uneltirile Sârbilor. A apărat apoi cu căldură şi cu succes drepturile bisericilor româneşti din Banat, înghiţite şi cutropite de mitropoliţii şi episcopii sârbi. Şi văzând el, că Românii sunt escluşi cu multă nedreptate dela rangurile mai înalte din biserică, şi că mitropoliţi, episcopi, ba şi arhimandriţi, şi chiar şi protopresbiteri, se numesc numai dintre Sârbi, rămânând pe seama Românilor numai parohiile cele slabe, şi aceasta din motivul pe care Sârbii îl accentuau la toate ocasiunile, că Românii nu au oameni cu carte, vrednici să fie ridicaţi la asemenea trepte înalte bisericeşti: a făcut paşii de lipsă, ca să fie primit el în tagma călugărească, dar mitropolitul sârbesc de atunci Stratimirovici i-a pus toate pedecile posibile şi a împedecat realisarea acestui plan al său.

Tot pe atunci un Sârb bogat, care era şi om cu învăţătură, literat bun, Sava Tököli (Tuculie), care în urmă şi-a lăsat întreaga sa avere Sârbilor, a publicat în nemţeşte o broşură în contra Românilor, (la anul 1824) descriindu-i şi presentându-i lumei culte în colorile cele mai urâte, şi fireşte, necorăspunzătoare adevărului şi stării faptice de lucruri. *Damaschin Toma Bojinca*, marele naţionalist român, a fost omul, care a avut nu numai curajul, ci şi priceperea de a răspunde la cartea tendenţioasă şi plină de greşeli istorice a Sârbului Tököli, în o broşură latinească, tipărită la 1825 în Pesta. Broşura aceasta de o temeinicie rară şi scrisă cu o putere de convingere neobicinuită până aci, a făcut, ca Bojinca să-şi câştige cea mai înaltă vază, stimă şi iubire la toţi Românii din Ungaria şi Banat, cari vedeau în el pe un Moise al Românilor, pe apărătorul şi conducătorul de mult aşteptat al lor.

La anul 1827 Bojinca a tipărit broşura de apărare şi în româneşte, şi prin aceasta numele său a fost făcut cunoscut în cele mai largi cercuri româneşti, cari îl lăudau şi preamăreau, ca pe cel mai chemat apărător al causelor naţionale române, mai ales faţă de Sârbi.

Impins de zelul şi de datorinţa de a fi cât se poate mai folositor neamului său, pe atunci atât de înapoiat, Bojinca a tipărit apoi, la anul 1830, în tipografia crăiască din Buda, cartea de mare folos pentru Români, intitulată „*Diregătorul bunei creşteri, spre îndreptarea multor părinţi şi bunfolosul tinerimei române*“, o carte, care a fost mult căutată şi mult cetită de Românii de pe atunci. Cartea, cum ştim, a fost dedicată pedagogiei gr. ort. române din Arad.

O altă carte şi mai de preţ şi de mare însemnătate naţională a compus *Bojinca* sub titlul „*Anticele Românilor*“. In opul acesta, constătător din două volume, *Bojinca* arată în mod convingător, cari sunt datinile Românilor, mai ales din Banat, pe cari îi cunoştea mai bine, şi cum ele sunt şi astăzi identice cu datinele Romanilor, strămoşii noştri. Volumul prim din opul acesta a fost tipărit la anul 1832 în Buda, iar al doilea cu câţiva ani mai târziu în Iaşi, pentrucă Bojinca, chemat de guvernul din Moldova, a trecut Carpaţii şi s'a aşezat în Iaşi, în calitate de jurisconsult al Moldovei.

Aci Bojinca a contribuit cu vastele sale cunoştinţe juridice la compunerea *co-*

Unii dintre aceşti ateişti spun, că existenţa unui Dumnezeu personal este posibilă, dar noi oamenii nu putem stabili cu toată siguranţa faptul existenţii sale, deoarece n'avem mijloacele necesare pentru a ajunge la cunoaşterea lui. Dacă există un Dumnezeu personal, care e originea şi temelia universului, cu toată mişcarea, viaţa, teleologia şi evoluţia din el, în cazul cel mai bun noi pe acest Dumnezeu nu-l putem cunoaşte! Noi oamenii nu ştim nimic despre lucrurile, cari se află dincolo de obiectele ce le vedem; judecata noastră trece marginele, drepturile şi puterea ei, dacă peste acelea cari le observăm cu cele cinci simţuri şi pe cari le experiăm în internul nostru, se duce în lumea transcendentală. Noi însă nici pe calea experienţii esterne şi nici prin ascultarea de vocea experienţei interne, privind în adâncul nostru, nu putem să-l cunoaştem. Prin urmare, noi nu putem rosti sentinţa, că el există, şi astfel trebue să trăim aşa, ca şi cum n'ar exista; trebue să trăim, acomodându-ne glasului conştienţii, chiar şi dacă nu există D-zeu.

Ateiştii aceştia obicinuesc a se numi azi pe sine *agnostici* sau *positivişti*; ei nici nu neagă existenţa lui Dumnezeu, dar nici nu o afirmă. Dintre representanţii cei mai cunoscuţi sunt doi, şi anume: francezul A. Comte şi englezul A. Spencer.

Au dreptate însă aceşti ateişti? Chiar şi dacă alte motive nu le luăm în considerare, ci din faptul simplu, că ateismul amintit, adecă atât agnosticismul, cât şi positivismul, nu se poate pune de loc în viaţa practică, se cunoaşte uşor cât de puţin are el dreptate. Viaţa ne sileşte, ca dincolo de acelea pe cari le cunoaştem prin experienţa internă şi externă, să postulăm alte obiecte şi motive. De această necesitate nu se mântueşte nici un singur om; chiar positivistul, când trece şi el peste teorie şi ajunge în viaţa practică, dă de greutatea asta. Şi aceea ce este necesar vieţii, nu poate fi fals. Iar dacă prin aceea, ce am observat cu experienţa externă şi internă, dincolo de fenomenul mişcării, al vieţii, al teleologiei şi al evoluţiei, am căutat şi am aflat pretutindeni pe un Dumnezeu, în care am crezut de când eram copii, această credinţă nu este falsă! Chiar şi dacă am vrut să resistăm în teorie şi să scăpăm prin anumite tangente, totuş, când ne-am aflat în faţa figurii serioase a vieţii, care ne-a privit cu ochii ei de ghiaţă până în cele mai întunecoase tainiţe ale inimii, n'am putut resista mai mult... (Va urma).

Promoţie „sub auspiciis imperatoris“.

Despre promoţia domnului *Romul Cândea* de doctor în sfânta teologie, făcută „sub auspiciis imperatoris“ la universitatea din Cernăuţ, aduce revista „*Candela*“ amănuntele următoare:

Primul teolog, care s'a făcut părtaş de Preaînalta graţie a M. S. Impăratului de a fi promovat ca Doctor în sf. teologie la facultatea de teologie dela noi „sub auspiciis Imperatoris“ a fost mult regretatul profesor de apologetică creştină *Dr. Vasile Găina*, a cărui promoţie a avut loc la anul 1893.

Al doilea teolog, care s'a făcut părtaş de această preaînaltă graţie împărătească, este Domnul *Romul Cândea*, originar din Avrig, în Ungaria.

Promoţia a avut loc Joi în 28 Iunie (11 Iulie) a. c. la orele 11 î. a. In aula frumos decorată se adunaseră la timpul fixat oaspeţii invitaţi, între cari Domnul cons. aulic Eusebiu Popovici, Domnul asesor consistorial Triteanu din Sibiiu, Protopopul Avrigului Ioan Cândea, tatăl promovendului, numeroase dame şi membrii societăţilor studenţeşti „Academia ortodoxă“ şi „Junimea“. La orele 11 fix sosi guvernorul ţării, Dr. *Rudolf conte de Meran*, însoţit de şeful cancelăriei prezidiale Dr. Iosif conte de *Ezdorf*. La portal fură întimpinaţi de secretarul universitar *Dr. Anton Norst* şi de candidatul *Romul Cândea*, iară la întrare în aulă de rectorul magnific prof. *Dr. Ştefan Saghin*, decanul facultăţii de teologie prof. *Dr. Vasile Tarnavscki* şi de promotorul designat, Arhimandritul profesor *Dr. Clemens C. Popovici*. Intrând cu toţii în aulă rectorul magnific, prof. *Dr. Ştefan Saghin*, salută pe şeful ţării cu următoarele cuvinte:

„Ilustre Domnule Conte!
Preastimate Domnule şef al ţării!

In numele almei mater Francisco-Iosephina am onoarea a saluta în modul cel mai respectuos în Ilustritatea Voastră pe reprezentantul Maiestăţii Sale Imp. şi Reg. Apostolice, al Preagraţiosului nostru Impărat şi Domn, Preaînaltul fundător al universităţii noastre, şi a Vă zice în acest local modest, dară sărbătoreşte gătit, un cordial „bine aţi venit“.

Ne-am gătit sărbătoreşte, pentrucă avem să promovăm pe un candidat „sub summis auspiciis Imperatoris“. E primul caz, când un cetăţean al coroanei ungare, care şi-a început şi terminat studiile universitare la noi, s'a făcut părtaş de această distincţiune Preaînaltă. Faptul acesta de Preaînaltă favoare şi graţie ne este o dovadă de îngrijirea şi iubirea extraordinară, ce o nutreşte inima părintească a M. S. Impăratului faţă de toţi supuşii Săi în marea noastră împărăţie austro-ungară. Faptul acesta să ne fie nouă totodată un îndemn, ca şi inimile noastre ale tuturora să se întrunească cu aceaş căldură în iubire şi fidelitate faţă de persoana sacră a Maiestăţii Sale.

In urma resoluţiunii Preaînalte festivitatea noastră de azi are un caracter cu mult mai solemn, decât celelalte sărbări universitare de acest fel.

Imprejurării acesteia are a se datori şi ilustra adunare de azi. Imi face o deosebită onoare a saluta în modul cel mai cordial pe prea onorabilii oaspeţi şi a le exprima mulţămitele mele pentru interesul cel viu ce-l poartă universităţii noastre. In deosebi îmi permit a saluta cordial pe P. V. Sa protopopul *Cândea*, care a venit de departe spre a putea participa cu inimă plină de bucurie la serbarea bogatului seceriş al fiiului său, a candidatului, ce azi va fi promovat. Cu bună samă, că Domniei Sale i se datoreşte o parte bună a festivităţii de azi.

Ziua de azi este o zi onorifică pentru Domnul candidat. El va avea să privească distincţia Preaînaltă ca o răsplată şi recunoaştere a zelului său neobosit întru cultivarea şi bună întrebuinţare a facultăţilor spirituale, ce i-s'au dat de Domnul. El s'a asămănat servului credincios din evangelie, care n'a îngropat talantul ce i s'a încredinţat.

Ziua de azi este o zi onorifică şi pentru facultatea noastră de teologie. Azi a doua oară ea serbează un act de promoţie atât de festiv. Primul, care s'a făcut părtaş de o astfel de distincţie Preaînaltă, a fost profesorul *Dr. Vasile Găina*, pe care moartea nemiloasă ni l-a răpit în ani tineri în mod subit dintre noi. *Găina* a fost nu numai un student distins al facultăţii noastre, ci şi un membru distins al colegiului profesoral dela această facultate. Netăgăduit, că şi candidatul *Cândea* este un student distins. Eu unul las pe sama Spectabilităţii sale Domnului decan al facultăţii de teologie, ca Domniile lor să releveze, întru cât s'a distins şi candidatul nostru între studenţii facultăţii de teologie.

O zi onorifică este ziua de azi şi pentru întreaga universitate şi pentru ştiinţa, ce o reprezintă. Scutirea şi promovarea artelor şi a ştiinţelor formează splendoarea tronurilor. Aceasta e mândria domnitorilor. Cu nenumerate fapte de glorie plinite în decursul îndelungatei şi înţeleptei domniri, Maiestatea Sa Impăratul şi-a asigurat pentru totdeauna splendoarea tronului Său.

Cu inimă plină de simţeminte de mulţumită Vă rog pe Domnia Voastră, Domnule şef al ţării, să binevoiţi a transmite către tronul Preaînalt mulţumitele cele mai respectuoase ale întregii universităţi, dimpreună cu asigurările noastre de credinţă nestrămutată şi supunere.

Mulţumită profundă exprim şi Domniei Voastre pentru bunăvoinţa, ce aţi avut-o de a interveni astăzi în persoană la acest act festiv. Domnia Voastră ni-aţi dovedit din nou, ce sprijinitor înalt şi înţelept şi-a aflat universitatea în persoana Domniei Voastre.

Şi acum Te învit, Domnule candidat, să-ţi ţii discursul Domniei Tale ştiinţific potrivit datinei, ce se observă la astfel de ocaziuni festive“.

Candidatul *Romul Cândea* luând cuvântul vorbeşte „despre viaţa şi activitatea lui Teodor Studitul“ secerând, când a terminat, aplause pentru discursul său erudit şi interesant.

Luând cuvântul apoi Spectabilitatea sa decanul facultăţii de teologie *Dr. Vasile Tarnavschi*, vorbeşte astfel:

„Ilustre Domnule Şef al ţării!
Magnificenţa Voastră, Domnule Rector!
Onoraţilor oaspeţi!

Ca decan al facultăţii de teologie asigur, că îmi face o deosebită onoare şi bucurie, că facultatea noastră a ajuns dela crearea ei acum a doua oară în situaţia onorifică de a propune pe un candidat, având în vedere studiile sale excelente, pentru a fi promovat ca doctor în sf. teologie sub auspiciile preagraţiosului nostru Impărat.

Domnul *Romul Cândea* a întrunit în măsură deplină toate condiţiunile stătorite prin legi spre a putea fi părtaş de distincţia Preaînaltă a fi promovat doctor în sf. teologie „sub auspiciis Imperatoris“.

Născut în Avrig în Ungaria, *Romul Cândea* şi-a făcut studiile liceale în Sibiiu, obţinând peste tot nota foarte bine (făcând abatere numai în semestrul I. al anului I.). Aici a prestat şi examenul de bacalaureat cu excelenţă. Apoi s'a înscris ca auzitor ordinar la facultatea noastră de teologie şi şi-a făcut atât examenele de stat, cât şi cele riguroase cu excelenţă unanimă din toate obiectele.

Şi discursul ştiinţific, ce l-a ţinut în prezenţa noastră, ne dă dovezi de talent deosebit şi activitate ştiinţifică. Deie Domnul, ca distincţia preaînaltă de a fi promovat doctor „sub auspiciis Imperatoris“, să-i fie un imbold puternic pentru a lucra pe teren teologic şi pe viitor.

Trec deci la actul promovării însuş, precum e stabilit prin lege“.

Urmează promovarea obişnuită a candidatului ca doctor în sf. teologie.

După terminarea acestui act şeful ţării, contele *Dr. Rudolf de Meran*, adresează tinărului Doctor următoarele cuvinte:

„Prea onorate Domnule Doctor!

Maiestatea Sa Cesaro-Crăiască Apostolică a binevoit preagraţios a încuviinţa prin resoluţiunea din 24 Maiu a. c., ca Domnia Voastră să fiţi promovat la universitatea aceasta ca doctor în sf. teologie sub auspiciile Impăratului şi a binevoit totodată să mă însărcineze pe mine a interveni în numele Maiestăţii Sale la acest act.

Cu bucurie urmez acestui ordin Preaînalt, căci e vorba de a face pe un student părtaş de cea mai înaltă onoare, a cărei strălucire se resfrânge şi asupra întregii universităţi Francisco-Iosefine.

Neobosit în sârguinţă, tenaciu în năzuinţa Domniei Voastre nobile, însufleţit pentru ştiinţă, aţi trecut din tinereţe dela o răuşită frumoasă la altă şi aţi ajuns să obţineţi acum cea mai înaltă demnitate academică, aflând activitatea Domniei Voastre în acelaş timp şi recunoştinţa Maiestăţii Sale.

Fie, ca reuşita frumoasă, recunoştinţa din partea Maiestăţii Sale Impăratului, a celui mai conştiincios lucrător din împărăţie, a celui mai binevoitor sprijinitor al ştiinţelor, să vă fie nu numai o răsplată frumoasă pentru ostenelele de până acuma, ci şi un imbold pentru a lucra neobosit şi pe viitor pe calea începută.

Şi fie ca Domnia Voastră pătruns fiind de iubire şi admiraţie faţă de cel ce v'a oferit inelul, care pentru un student este simbolul onoarei celei mai înalte academice, să vă arătaţi mulţumitor în acel fel, ca să puneţi cunoştinţele, ce vi le-aţi câştigat, nu numai în serviciul propriu, ci şi *în serviciul şi pentru onoarea patriei, a bisericii şi a poporului.* (Aplause îndelungate).

Prezintându-vă inelul acesta împărătesc, Vă felicit pe Domnia Voastră, felicit rudele Domniei Voastre, felicit universitatea din acest prilej onorific.

Sper cu toată încrederea, că ziua de azi va fi pentru Domnia Voastră nu numai încheiarea strălucită a timpului frumos de studii, ci şi începutul unui timp nou de a produce, a unui timp bogat în răuşite, bogat în fericire“. (Aclamări vii şi aplause).

Domnul *Dr. Romul Cândea* răspunde:

„Ilustre Domnule Conte!

Ajuns la culmea vieţii mele academice, în acest moment solemn simt plin de cea mai profundă umilinţă şi mulţumită graţia Preaînaltă, de care m'a făcut părtaş Maiestatea Sa Impărătească şi Crăiască Apostolică, monarhul nostru Preabun, aflându-mă vrednic de cea mai înaltă şi rară diustincţie, ce o poate obţinea un cive academic.

Ingrijirea părintească, iubirea şi graţia Maiestăţii Sale, nu cunoaşte margini în cuprinsul larg al împărăţiei habsburgice, şi eu mă simt fericit, că am devenit părtaş ca supus al coroanei ungare de această onoare înaltă la o universitate austriacă.

Acest act de graţie Preaînaltă îmi va fi mie pe viitor un imbold puternic de a umbla pe calea începută de studiu asiduu, nu totdeauna nespinoasă, şi de a cultiva şi întări şi de acum înainte simţemintele de cea mai intimă admiraţiune şi alipire faţă de ilustra casă domnitoare.

Pe Domnia Voastră, Ilustre Domnule Conte, Vă rog respectuos să binevoiţi a transminte mulţămitele mele cele mai devote pentru graţia şi dinstincţia, de care am fost învrednicit, la treptele Preaînaltului tron.

Vă rog, Ilustre Domnule Conte, să binevoiţi a primi şi Domnia-Voastră mulţumitele mele pentru favorabila şi binevoitoare recomandare a petiţiunei mele preasupuse către Maiestatea Sa, precum şi pentru binevoitoarea Domniei Voastre intervenţie la actul acesta pentru mine atât de însemnat“.

In fine ia cuvântul din nou promotorul *Dr. Clemens Constantin Popovici*, ţinând către tânărul doctor următoarea locuţiune:

„Domnule Doctor!

Dupăce aţi terminat cu răuşită deplină studiile liceale şi cele teologice, şi dupăce aţi prestat şi examenele riguroase în mod strălucit, v'aţi făcut astăzi părtaş de Preaînalta graţie şi rara dinstincţie a fi promovat doctor în sf. teologie sub auspiciis Clementissimi Imperatoris. Domnia Voastră v'aţi exprimat din toată inima mulţumitele preadevote faţă de Prealuminatul Urzitor al distincţiunii, de care v'aţi făcut părtaş, şi Domnia Voastră ajuns la acest punct însemnat de trecere dela timpul auriu al unui student la praxa nudă, veţi fi conştient, ce îndătorire sacră aveţi, ca mulţumitele, ce le-aţi exprimat acuma numai prin cuvinte şi simţeminte, să le transpuneţi şi în fapte corespunzătoare, şi împlinind jurământul făcut ca doctor după întreg cuprinsul său şi manifestând pururea credinţă neclătită faţă de împărat şi împărăţie, să ţineţi cont de nobilele intenţiuni ale Maiestăţii Sale Impăratului, care le-a avut în vedere, când a binevoit a dispune instituirea promoţiunilor sub auspiciis. Faptul, că până acuma aţi avut o purtare model în toată privinţa, mă îndreptăţeşte a crede, că Domnia Voastră vă veţi împlini aceste îndătoriri cu zel sub orice condiţii aţi trăi. Şi acuma, Domnule Doctor, primiţi felicitări sincere din partea facultăţii de teologie, căreia îi veţi păstra o amintire fidelă pentru totdeauna.

Dară serbarea de azi, ilustră adunare, nu este numai o zi de sărbătoare pentru nou promovatul Doctor, ci o zi de sărbătoare pentru întreaga facultate de teologie, deoarece actul festiv de graţie şi favoare împărătească s'a plinit faţă de un teolog, care a fost educat la această facultate. Serbarea de azi este deci în mod indirect şi o serbare a facultăţii de teologie. In actul menţionat de Preaînaltă graţie împărătească se reflectează, precum în special îngrijirea împărătească pentru promovarea studiilor la facultatea noastră, aşa şi peste tot iubirea adevărat părintiască a Preabunului şi Preaveneratului nostru Monarh faţă de toate popoarele sale, fără deosebire de confesiune şi naţionalitate; şi ca întotdeauna, aşa implorăm noi şi azi dela Preaputernicul Dumnezeu, ca să ni-l ţie pe Preaiubitul nostru împărat şi Domn spre gloria patriei noastre şi spre binele popoarelor din această împărăţie până la cele mai depărtate margini ale vieţii omeneşti în deplină sănătate şi fericire neturburată. Maiestatea Sa Impărătească şi Crăiască Apostolică, Preagraţiosul nostru Impărat şi Domn trăiască, trăiască, trăiască!“

Cu acestea s'a terminat serbarea înălţătoare. Studenţimea adunată în mare mulţime îi face şefului ţării la ieşire ovaţiuni entusiaste.

---

dului civil, sub marele logofet Constantin Sturza, şi a compus *dreptul Românilor*, care a fost folosit, ca manuscript, la prelegerile ce se ţineau la academia de drepturi din Iaşi, la care dela anul 1843 până la anul 1847 a funcţionat şi Bojinca însuşi ca profesor, eşind de sub mâna sa mai mulţi jurişti buni şi judecători harnici. La anul 1847 apoi, nu se ştie din ce motive, academia aceasta de drepturi din Moldova a fost desfiinţată.

Pe lângă ocupaţiunea sa de jurisconsult şi profesor, a mai ocupat şi postul de director al seminarului central, dela 1834 până la 1841. La anul 1860—61 a fost pus apoi în înalta demnitate de ministru de justiţie al Principatelor unite, iar după retragerea din acest post s'a retras la odihnă, petrecându-şi restul vieţii, ca om onest, creştin bun, tată de familie zelos, cetăţan corect, departe de sgomotul vieţii publice. O boală grea i-a făcut imposibilă în ultimii ani desvoltarea vre-unei activităţi literare, iar în 17 August 1869 i-a pus capăt vieţii laborioase. A fost înmormântat cu mare solemnitate în Iaşi, la biserica Barnoschi, cu hramul Adormirea maicei Domnului, unde-şi doarme şi acum somnul de veci.

Nr. 8333 Plen. 1912.

Circular

către onoraţii membri, preoţi şi mireni, ai sinodului extraordinar-electoral din protopresbiteratul gr.-ort. Cohalm.

Prin ordinul Preaveneratului Consistor arhidiecezan din 2 Iulie a. c. Nr. 8333 Plen., încredinţându-mi-se misiunea de a convocà şi conduce sinodul protopresbiteral înmulţit al tractului Cohalm pentru alegerea de protopresbiter, conform dispoziţiunii cuprinse în § 15 din regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter, prin aceasta convoc pe onoraţii membri preoţi şi mireni ai sinodului protopresbiteral înmulţit din tractul Cohalm la sinodul electoral, ce se va ţineà în parohia centrală Cohalm, Sâmbătă, la 25 August (7 Septemvrie) a. c., orele 11 înainte de ameazi, în biserica noastră de acolo.

Serviciul divin, împreună cu chemarea Duhului sfânt, ce va premerge actului alegerii, se va celebrà în aceeaşi zi la 8 ore a. m., în biserica noastră din Cohalm, la care deasemenea sunt învitaţi a participa toţi onoraţii membri ai sinodului protopresbiteral electoral.

Onoraţii membri ai comitetului protopresbiteral sunt învitaţi prin aceasta să se întrunească Vineri, la 24 August (6 Septemvrie) a. c., orele 5 p. m., în cancelaria oficiului nostru protopresbiteral din Cohalm, pentru stabilirea listei candidaţilor la postul de protopresbiter.

Sibiiu, 30 Iulie (12 August) 1912.

Mateiu Voileanu m. p.,
protopresbiter, comisar consistorial.

Din despărţ. „Asociaţiunii".

Convocare.

Onoraţii membri ai despărţământului XII Alba Iulia, al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" precum şi toţi sprijinitorii culturei româneşti prin aceasta sunt învitaţi la adunarea cercuală generală, ce se va ţinea în 28 August 1912 st. n. la 3 ore p. m. în biserica gr.-or. rom. din Ighiu, pe lângă următorul program:

1. Cuvânt de deschidere.
2. Raportul secretarului.
3. Raportul cassarului.
4. Alegerea comisiunilor: a) pentru cenzurarea rapoartelor de mai sus, şi b) pentru inscrierea de membri noi.
5. Disertaţie.
6. Raportul comisiunilor de sub p. 4
7. Alegerea alor 2 delegaţi pentru adunarea generală.
8. Alegerea de secretar al despărţământului.
9. Eventuale propuneri.
10. Inchiderea adunării.

Alba-Iulia, în 17 August 1912.

I. Teculescu preşedinte. *Enea P. Bota* secretar.

Convocare.

Adunarea cercuală a despărţ. Zerneşti al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" o convocăm pe ziua de Duminecă în 1 Septemvrie st. n. 1912 la 2 ore p. m. în edificiul bisericei noastre gr.-or. rom. din comuna Tohanul nou.

Programul adunării: 1. Deschiderea şi constituirea. 2. Raportul comitetului despre cele petrecute în raionul despărţământului în cursul ultimului an şi raportul cassarului. 3. Alegerea comisiunilor cenzurătoare şi pentru înscrierea membrilor. Raportul acestor comisiuni. 4. Disertaţiuni ce se vor enunţa direcţiunei despărţ. cu 24 ore mai înainte. 5. Propuneri. 6. Inchiderea adunării.

După adunare va avea loc vizitarea **expoziţiei de copii,** aranjate de agentura locală a despărţ. în edificiul şcolar, precum şi împărţirea diplomelor şi premiilor pentru copiii cei mai bine desvoltaţi.

Zerneşti, în 20 August st. n. 1912.

Pentru comitetul despărţământului:

Ioan Ionică m. p. director. *Pompiliu Dan m. p.* secretar.

NOUTĂŢI.

Sfinţire de biserică. Biserica de nou edificată din parohia Stârciu, protopresbiteratul Unguraş, comitatul Sălagiu, se va sfinţi Duminecă în 26 August st. v. prin Preacuvioşia Sa Domnul Dr. Eusebiu R. Roşca, protosincel şi director seminarial, în calitate de mandatar al Escelenţei Sale Inalt Prea Sfinţitului Domn Arhiepiscop şi Mitropolit Ioan Meţianu.

*

Parastas. Duminecă, în 5/18 August a. c. după sfânta liturgie s'a ţinut în Sohodolul-Branului la biserica veche parastas pentru odihna sufletului răposatului în Domnul *Ioan cav. de Puşcariu,* a cărui criptă familiară aparţine cimiterului numitei biserici. Pe lângă număroşi parohieni au participat la acest parastas fiii defunctului dimpreună cu soţiile lor, nepoţi şi nepoate şi alte rudenii, între cari fratele răposatului, Ilustritatea Sa domnul Arhimandrit şi Vicar arhiepiscopesc Dr. *Ilarion Puşcariu* şi alţi onoraţiori români, cari se află în vilegiatură la Bran. In anii din urmă erau dedaţi oaspeţii veniţi în vilegiatură la Bran a avea în mijlocul lor pe cavalerul *Ioan de Puşcariu,* care deşi înaintat în vârstă — peste 80 de ani — ştia prin spiritul său vioi, întreţesând frumoase glume, să atragă pe toţi în societatea sa plăcută. Astăzi acelaş public îi cercetează cu pietate mormântul zicând: „In veci pomenirea lui".

*

Consilieri intimi. Domnii miniştri Beöthy şi Teleszky au fost numiţi consilieri intimi ai Maiestăţii Sale.

*

Cas de moarte. Dr. *Samassa József,* cardinal şi arhiepiscop romano-catolic în Agria, a decedat Marţi după lungi suferinţe, în etate de 84 ani. Va fi înmormântat mâne, Sâmbătă, cu onorurile cuvenite.

*

Noua lege de penziune pentru funcţionari de stat. S'au terminat lucrările privitoare la proiectul de lege a penziunii pentru funcţionari de stat. O dispoziţie însemnată şi favorabilă a acestui proiect se cuprinde în paragraful, care cere ca jumătate din banii de cvartir să fie adaoşi la penziune. Funcţionarii cari au terminat o şcoală superioară, se vor mai împărtăşi şi de alt favor, şi adecă li se vor socoti tot câte şapte luni de serviciu ca *opt luni;* astfel, funcţionarii aceştia după un serviciu de 35 de ani, trecând la penzie, vor primi salarul întreg şi 50 procente din banii de cvartir.

*

Vlaicu sboară la Sălişte Miercuri în 15/28 August c. Credem, că toate satele din împrejurime se vor grăbi se vadă marea minune, săvârşită de îndrăzneţul şoim român.

*

Dela gimnaziul superior de stat din Sibiiu. Direcţiunea gimnaziului de stat din Sibiiu aduce la cunoştinţa şcolarilor interesaţi, că esamenele de *maturitate* pentru corigenţi, repetenţi, precum şi cele suplinitoare se vor ţinea la acest gimnaziu în 12, 13 şi 14 Sep. n. la orele 8 dimineaţa. Astfel esamenele *scripturistice* de maturitate se vor începe în 7, 9 şi 10 Septemvrie n. Taxa de esamenul întreg e 20 cor. (sau 40 cor. pentru elevii pregătiţi în particular); pentru corigenţi şi suplinitori 10 c. de obiect şi 1 cor. taxă de timbru. Petiţiile se dau la direcţiune până la 1 Sept. n. a. c.

*

Subvenţiunea teatrelor nemţeşti. Teatrele de curte şi de stat germane se împărtăşesc de ajutoare materiale considerabile. Opera curţii din Berlin primeşte dela împăratul german un milion de mărci pe an, iar Königliches Schauspielhaus 420.000 de mărci. Regele bavarez dă celor două teatre de curte din München 620.000 mărci; regele Saxoniei jertfeşte 500.000 pentru opera din Dresda. Opera din Viena primeşte 620.000 mărci, iar teatrul dela Burg 415.000 mărci.

*

Sat pe cale de a se stânge. Comuna mică *Nemeşeşti* din părţile Făgetului, în Caraş-Severin, cum se anunţă din Lugoj, este pe cale să dispară. Mortalitatea întrece în fiecare an numărul naşterilor, mai ales din cauză că satul de mai mulţi ani nu are apă bună de beut. Locuitorii săi sunt vre-o 200 de români. Din iniţiativa prim-pretorelui Schönenfeld s'a pornit o acţiune pentru salvarea poporaţiunii din Nemeşeşti, făcându-se o colectă cu scop de a se construi o fântână arteziană în sat.

*

Din Paris la Berlin în aeroplan. Aviatorul *Audemars* a plecat în aeroplan Duminecă dimineaţa dela Paris. După ameazi a sosit în Bochum, de unde a sburat spre Berlin în ziua următoare Luni, iar la orele 10 şi jum. a trecut deasupra Hannoverei. Aviatorul s'a oprit la trei staţiuni şi la orele 6 şi 50 de minute seara a sosit norocos la Berlin pe aerodromul dela Johannisthal.

*

De pe vremea romanilor. La demolarea unei case din strada Uniunii dela Cluj s'a găsit o peatră de altar roman cu o inscripţie foarte preţioasă, în care se pomeneşte numele oraşului roman *Napoca,* situat pe locul Clujului de astăzi. Este cea dintâi peatră aflată cu astfel de inscripţiune.

*

Sărbătorile protestanţilor şi ale romano-catolicilor. Capul bisericii romano-catolice a redus, cum se ştie, numărul sărbătorilor. Intre altele, a doua zi de Paşti, Rusalii şi Crăciun au fost declarate de zile de lucru; astfel s'a ivit anomalia, că biserica protestantă tot mai ţine sărbătorile acestea. Din motivul acesta clerul reformat din Ungaria voeşte să se întrunească în sinod general, unde să se hotărască ştergerea din şirul sărbătorilor a zilei a doua de Crăciun, Rusalii şi Paşti, întocmai ca şi la romano-catolici.

*

Boală de vite. In departamentul francez Saone şi Loire boala de gură şi unghii a progresat în curs de o lună atât de grozav, încât astăzi din 100.000 de vite sunt bolnave 80.000.

*

Dela universitatea din Budapesta. Numărul ascultătorilor la universitatea din Budapesta în semestrul al doilea al anului şcolar trecut a fost 6858. Şi anume: la facultatea teologică 95, la facultatea juridică 3249, la cea de medicină 2120, farmacişti 131, la facultatea de filozofie 1078. Femei s'au înscris în amândouă semestrele la facultatea de medicină 163, la cea de filozofie 280.

*

Asentări în Caraş-Severin. In *Făget* s'au presentat la asentare 215 feciori, din acestia au fost înrolaţi 67, sau 34 de procente. La *Bozovici* din 430 au fost aflaţi buni 165. „Materialul" din cercul Bozoviciului, conform părerii comisiunii de asentare, este de prima calitate.

*

Osândiţi. Toma Türk, săpător de morminte şi Roza Löxkes, cari au jăfuit mai multe sicriuri de ale morţilor din Codlea, au fost condamnaţi de tribunalul din Braşov la temniţă pe doi ani.

*

Donaţiune. Fericitul în Domnul *Ioan cav. de Puşcariu,* fost jude de curie, printre alte legate, a lăsat bisericilor române gr.-or. din Bran 5 acţii „Creditul" şi 1 acţie „Parsimonia". Luând în primire subscrisul în numele bisericilor din mâna esecutorului testamentar, Ilustritatea Sa, Dr. *Ilarion Puşcariu,* acţiile donate îi esprim mulţămită, iar Ilustrului donator defunct îi doresc să i fie memoria binecuvântată. Bran, 21/VIII 1912. In numele bisericilor brănene. George Enescu, preş. eforiei.

*

Serbările Ligei Culturale. Ni se scriu următoarele: In zilele de 26, 27, 28 şi 29 August v. au loc în parcul espoziţiei serbările naţionale pe care le organisează Liga Culturală. De multă vreme se lucrează cu activitate pentru reuşita lor şi s'au luat cele mai serioase măsuri pentru ca organizaţia lor să nu lase nimic de dorit. Secţiunile Ligei din întreaga ţară sunt chemate a da concursul lor. Pe C. F. va fi o reducere de 75%, iar la întrare se plăteşte 1 leu, în schimbul căruia se dă şi un bilet de o egală valoare din loteria Ligei, care bilet participă la tragerea II. din 21 Noemvrie, când es 467 câştiguri în valoare de 37 750 lei, din care unul de 10.000, unul de 5000, 5 a 1000 etc. Cel mai bogat şi atracţios program va desfăta publicul în timpul celor 4 zile ale serbărilor. Serbările vor începe la ora 10 dim. şi vor ţinea până la 1 noaptea. Se poate pleca cu această reducere de 75% dela 24—29 Aug. şi se poate înapoia dela 26—31 August.

*

Tovărăşia cizmarilor din Sibiiu. Membrii tovărăşiei cizmarilor din loc s'au întrunit Sâmbătă în număr foarte frumos, — erau presenţi cam 200, — în grădina dela „trei stejari", pentru a serba alegerea noilor funcţionari şi ziua Sfântului Stefan, patronul lor. Au fost representaţi în număr frumos şi măestrii români, cu membrii familiilor lor. Petrecerea a fost animată şi a decurs în cea mai bună ordine. Incheerea a făcut-o dansul, care a ţinut până la orele 2 dimineaţa.

*

Şcoală militară de piloţi. La începutul lui Septemvrie a. c. se va organiza o şcoală aviatică militară în Arad. Se crede, că o parte a şcolii de piloţi va fi mutată din Wiener-Neustadt la Arad.

*

Serbăriie compatrioţilor nostri saşi. Ieri, Joi în 22 August, s'au început serbările dela *Mediaş* ale societăţilor culturale şi de binefacere, susţinute de saşii ardeleni. Mediaşul a făcut mari pregătiri pentru primirea oaspeţilor din ţară şi din străinătate. Au venit din Germania câteva sute de persoane. Serbările durează până Luni în 26 August.

*

Desp. Nocrich al Asociaţiunii învită pe toţi membrii şi sprijinitorii săi la adunarea generală, ce se va ţinea în comuna *Hosman,* în 15/28 August (St. Maria), ora 1 d. a. La ora 4 producţiune teatrală şi petrecere cu dans.

*

Hymen. *Silvia Vulcan* şi *Nicolae Frâncu* îşi anunţă serbarea cununiei lor religioase, care va avea loc Duminecă, în 19 August st. v. (1 Septemvrie st. n.) a. c., la orele 11 a. m., în biserica gr. or. română din Oprea-Cârţişoara.

*

Candidat de advocat se caută pentru cancelaria dlui advocat *Dr. Emil Babeş* din Budapesta, cu 1 Septemvrie n. Adresa: Budapest I Kemenesutca 4.

*

Caut o fată inteligentă şi modestă, ca bonă pe lângă fetiţa mea de 14 ani. Dânsa trebue să ştie perfect nemţeşte şi să ajute şi în cele casnice, fiind privită ca membră de familie. *Dr. Emil Babeş,* advocat, Budapesta I. Kemenesutca 4.

*

Mulţămită. In numele meu şi al rudeniilor mele rog pe toţi acei, cari au binevoit să-i dea mult iubitei si neuitatei mele soţii, răposatei preotese *Maria Perian născ. Balta,* cinstea din urmă petrecându-o la locul de vecinică odihnă, precum şi pe aceia cari atât în scris, cât şi verbal au condolat, întărindu-mă întru suportarea adânc simţitei mele dureri, şi în special pe P. On. Dn. protopresbiter *Vasile Damian,* care a binevoit a celebra gratuit serviciul funebral, — să primească şi pe această cale sincerile mele mulţămite. Crişciur 5/18 August 1912. *Ioan Perian,* paroh gr. or.

Viaţă socială.

Teatru în Avrig. Tinerimea română din Avrig va da o Producţie Teatrală împreunată cu dans Miercuri, la 15/28 August a. c. (Ziua sfintei Marii) în sala hotelului comunal. Inceputul la orele 8 seara.

*

Petrecere în Hida. Inteligenţa română din Hidalmaş (Hida) şi jur învită la petrecerea de vară împreunată cu producţiune de cor şi literară, ce se va aranja Miercuri, în 28 August st. n. 1912 în Hidalmaş (Hida) în casa proprie a domnului Kornhauser. Venitul curat este destinat în favorul nou edificândei bisericei gr.-or. române din loc. Inceputul la 7 ore seara.

*

Petrecere în Sângeorgiul de Murăş. Inteligenţa română din Sângeorgiul-de Murăş şi jur va da o Petrecere de vară cu ocaziunea adunării generale a despărţământului Murăş-Oşorheiu al „Asociaţiunii pentru literatura rom. şi cultura poporului român", în Sângeorgiul-de-Murăş la 28 August st. n. 1912. în şcoala română din Sângeorgiul-de-Murăş. Inceputul la 8 ore seara.

*

Teatru în Lancrăm. Inteligenţa română din Lancrăm aranjază o Producţie Teatrală împreunată cu concert şi joc, din prilejul adunării despărţământului VI al „Asociaţiunii", Miercuri în 15/28 August a. c. (Adormirea Născătoarei de Dumnezeu) în localul şcoalei române din Lancrăm. Inceputul la 7½ ore seara.

Cărţi şi reviste.

Chemarea, revistă culturală şi politică, sub direcţia lui Eugen *Revent,* profesor. A apărut nr. 4 cu următorul cuprins: Politicianismul, de E. Revent. Iertare, poezie de I. Cosma. Veneţia după Nietzsche de Virgil Tempeanu. Cea mai dragă, versuri, de C. Ionescu Olt. Oala fermecată, povestire de Mihail Corbea. Oglindă-mi pare cerul, poezie de C. Cosmin. Cântece de E. Revent. Lirice, de V. Ciobanu. Un poet tiner (Volbură Poeană), recensiune de Horia Ramurel. Epigrame, de A. Mălin. Ciudăţenii ş. a. Apare odată pe lună în Bacău. Abonamentul 4 lei pe an.

Nr. 371/1912. (282) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești în comunele mai jos numite se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela această primă publicare.

1. **Acmariu** cu salar: 600 cor. dela comuna bisericească, cvartir și grădină.

2. **Bucerdea-Vinoasă** cu salar: 600 cor. dela comuna bisericească, cvartir și grădină.

3. **Inuri** cu salar: 600 cor. dela comuna bisericească, cvartir și grădină.

La toate posturile întregimea dela stat se va cere pe baza documentelor celui ales.

Invățătorul ales va fi dator a instrua pe elevi în cântările bisericești și a cânta cu ei în Dumineci și sărbători în biserică.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, recomandându-se candidaților a se presenta înainte de alegere în comună spre a se face cunoscuți poporului.

Alba-Iulia, 2 August 1912.

Of. protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 355/1912. (284) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești vacante din comunele bisericești mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român"

1. **Vălișoara**. La acest post pot competa și învățătoare. Salar 1000 cor. și anume. 800 cor. dela comuna bisericească, din repartiție, iar 200 cor. din fondurile arhidiecezane, cvartir în edificiul școalei, grădină de legumi și 2 stânjini de lemne din cari se va încălzi și sala de învățământ. Cvincvenalele se vor cere dela stat. Alesul e îndatorat a instrua pe lângă școlarii de toate zilele și pe cei de repetiție fără altă remunerație, precum și a conduce copiii de școală în Dumineci și sărbători la biserică și a cânta cu ei sf. liturghie.

2. **Bejan** cu salar 600 cor. din repartiție dela comunele bis. Bejan și Căienelul de jos ca susținătoare de școală 400 cor. din ajutorul dela stat care se va cere pe baza documentelor celui ales.

Cvartir în edificiul școalei și lemnele de foc necesare, un ¼ jug. grădină sau 20 cor.

Reflectanții la aceste posturi au a-și aș terne rugările concursuale în regulă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și să se prezinte în comună pentru a face cunoștință cu poporul.

Deva, la 25 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral Deva în înțelegere cu comitetele parohiale.

Dr. Ioan Dobre
protopop.

Nr. 444/1912 [279] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al IV-lea de învățător la școala din **Daia** se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt: Salar 1000 cor., din care 600 cor. dela comuna bisericească și 400 cor. întregire dela stat. Cuartir și grădină.

Invățătorul e dator a conduce Dumineca și sărbătoarea copiii la biserică și a cânta cu ei la sf. liturgie.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral și înainte de alegere a se presenta poporului în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Sebeș, 2/15 August 1912.

Sergiu Medean
protop.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățătoriu la școala gr. or. din **Broșteni**, tractul Mercurea, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest organ oficios.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 cor. din repartiție de pe popor, grădină în natură și relut de cvartir după împrejurările locale. Intregirea până la 1000 coroane se va cere dela stat, eventual dela Consistor. Cvincuenalele să socotesc după un serviciu la școală neîntrerupt de 5 ani.

Reflectanții au să și înainteze cererile instruate în regulă la oficiul protopopesc în Mercurea având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a face cunoștință cu poporul.

Broșteni, la 30 Iulie 1912.

(275) 3—3 **Ioachim Marcu**
paroh. prez. com. par.

Cu consensul meu.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 654/1912. (286) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de al doilea învățătoriu la școala confesională gr.-or. română din **Porumbacul-inferior**, protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la **24 August (6 Septemvrie) 1912**.

Emolumentele împreunate cu acest post de învățătoriu sunt cele prescrise de legea școlară, cvartir natural și relut de grădină 20 coroane, cvincvenalele se vor socoti după anii serviți la această școală.

Doritorii de a ocupa acest post să și subștearnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (poșta Avrig, Felek, Szeben m.) până la terminul susindicat având a-se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la sfânta biserică spre a și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul și poziția locului.

Avrig, 7 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conțelegere cu comitetul parohial competent.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 677/1912. (268) 3—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea unui post învățătoresc la școala confesională gr.-or. română din **Boiul-mare**, să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Salarul anual 1000 coroane, și anume: 200 coroane dela Veneratul Consistoriu arhidiecezan, iar restul de 800 coroane prin repartiție dela popor solviver în rate treilunare. Cuartir în natură, 30 coroane pentru lemne de foc și pentru grădină 20 coroane.

Cvivcuenalul numai după un serviciu de cinci ani la aceasta școală. Invățătorul ales va fi dator a instrua tinerimea școlară în cântările liturgice și a le conduce în biserică fără altă remunerație.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, spre a și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, iar petițiile concursuale instruite conform normelor în vigoare, să le trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sighișoara, 25 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. pp. 908—1912. [278] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională rom. gr. or. din comuna **Someșul rece**, prin aceasta să escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

600 cor. salar anual dela popor.

20 cor. relut pentru grădină.

Cuartir liber în edificiul școalei nou edificate și lemne de foc pentru încălzit.

400 cor. întregire dela stat ce se va esopera.

Cuincuenalele se vor computa numai după un serviciu de 5 ani la această școală.

Doritorii de a ocupa acest post, au aș înainta suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului până la terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Cluj, 31 Iulie 1912.

Tuliu Roșescu
protop.

Anunț de licitațiune.

Pe basa planului de edificare și a preliminariului de spese aprobate de autoritățile competente superioare se publică licitațiune minuendă pentru **augmentarea edificiului școlar din Mag,** și anume:

a) lucrul de zidire și bărdășitul cu materiaalul comunei bisericești și b) Măsăritul cu materialul întreprinzătoriului.

Licitațiunea se va ținea **Duminecă în 12/25 August a. c.** la 2 oare d. m. în școala din Mag. Prețul de strigare 6800 coroane.

Aprobarea licitațiunei compete comitetului parohial și încheierea contractului cu întreprinzătorii epitropiei parohiale.

Planul și preliminarul se pot vedea la oficiul parohial în Mag.

Mag, la 1 August 1912.

Alexandru Vlad,
(273) 3—3 paroh.

Nr. 480/1912. (274) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești din comunele mai jos însemnate protopresbiteratul Abrudului să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Bucium-Cerbu**, cu salar de 400 cor. din repartiție, restul se va cere întregire dela stat.

Cvartir și grădină în natură și 2 stânjini lemne de foc.

2. **Bucium Muntari**, cu salar de 600 cor. din repartiție, restul se va cere întregire dela stat.

Cvartir și grădină în natură și lemne necesare de foc.

3. **Buninginea**, cu salar de 600 cor. din repartiție, restul se va cere întregire dela stat.

Cvartir și grădină în natură și 4 stânjini de lemne din cari se va încălzi și sala de învățământ.

4. **Ciuruleasa**, cu salar de 600 cor. din repartiție, restul se va cere întregire dela stat.

Relut de cvartir 80 cor. și de grădină 20 cor. și 2 stânjini lemne de foc.

5. **Soharu**, cu salar de 352 cor. din repartiție, restul se va cere întregire dela stat.

Cvartir și gradină în natură.

Invățătorii aleși sunt datori a ținea strânși în Dumineci și sărbători și a cânta cu copiii la sf. liturgie.

La cvincuenale se poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere la aceste școale.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică sp'e a-și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, iar cererile instruite conform normelor în vigoare le vor înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Abrud, 31 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parohiale.

Petru Popovici
protopresbiter.

De arândat

o moșie în comitatul Selagiu, comuna Gălpâia, 800—1000 jug. arat și pășunat și 400 jugăre pădure, care încă se poate folosi de pășune. Gara ultimă e Zsibó. Ofertele sunt a se trimite la adresa: **Dr. Stefan Morariu, advocat, Cluj.**

(249) 6—6

La o familie germană

se primesc **copii de școală**, pe lângă întreținerea întreagă.

A se adresa la administrația acestei foi. (285) 1—3

Nr. 621/1912. (271) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de al doilea învățătoriu și al șeselea (VI) nousistemizat de învățătoriu (învățătoare) dela școala confesională gr.-or. română din **Avrig**, protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 23 August (5 Septemvrie) 1912.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru postul de al doilea învățător salar fundamental 1000 corone, și anume 600 coroane din cassa bisericei, 400 cor. din ajutorul dela stat, relut de grădină 20 cor, cvartir în natură sau relut 200 coroane.

2. Pentru postul nou sistemizat al VI-lea salar fundamental 1000 coroane, și anume 900 coroane ajutor dela stat, 100 coroane din cassa bisericei, relut de cvartir 200 cor. și pentru grădină 20 coroane; cvincvenalele pentru ambele posturi se vor cere dela stat.

Doritorii de a ocupa vreunul din acestea posturi să-și subștearnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului poșta Avrig, Felek, Szebenvármegye până la terminul susindicat având a se prezenta în comună la sânta biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a cânta și a face cunoștință cu poporul și posiția locului.

Avrig, 29 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în conțelegere cu comitetul parohial competent.

Ioan Cândea
protopop.

Un practicant

cu cel puțin 4 clase gimnaziale ori reale, care cunoaște și limbile germane și maghiare, — află aplicare (condițiuni după învoire) la băcănia

N. Onițiu,
(280) 2— **Nagyszeben—Sibiiu.**

Atelierul tehnic dantistic

a lui E. Dicker

Sibiiu, str. Măcelariler Nr. 30

iarăș s'a deschis.

(281) 2—4

Avis.

La „Cassa de păstrare" în Mercurea (Szerdahely, Szeben m.) află aplicare **un practicant** cu **praxă de bancă.**

Condițiunile se comunică în scris celorce reflectează.

(276) 2—2 Direcțiunea.

„Plugariul",

institut de credit și economii, societate pe acții în Olt săcădate.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii **„Plugariul"**, societate pe acții în Săcădate, se învită prin aceasta conform § lui 17 din statute și în urma rescriptului inclitului tribunal reg. ung. din Sibiiu dtto 23 Iulie Nr. 6402/1912 de a participa la

Adunarea generală extraordinară,

care se va ținea în comuna **Oltsăcădate** (localul institutului) **Duminecă, în 15 Septemvrie st. n. a. c. la 3 oare d. a.**

Obiecte:

1. *Intregirea direcțiunii prin alegerea alor doi membrii.*
2. *Intregirea comitetului de supraveghiare.*
3. *Intregirea § lui 14 litera* d) *din statute conform rescriptului tribunal reg. ung. din Sibiiu dtto 23 Iulie a. c. Nr. 6402/1912.*

Olt-Săcădate, în 20 August 1911.

Direcțiunea.

„Plugariul",

hitel- és takarékpénztári intézet részvénytársaság Olt Szakadáton.

Meghivó.

„Plugariul", hitel és takarékpénztári intézet részvénytársaság Oltszakadáton részvényes úrai, ezennel az alapszabályok 17 §-a értelmében és a nagyszebeni Tekintetés m. kir. törvényszék f. é. julius hó 23-án 6402 sz. alatt kelt leirata folytán meghivatnak

A rendkivüli közgyülésre,

résztvenni, mely **Oltszakadát községében** (az intézet helyiségében) **vasárnap f. é. szeptember 15 én ú. n. délután 3 órakor** fog megtartani.

Tárgyak:

1. *Az igazgatóság kiegészitése két tag választása által.*
2. *A felügyelőbizottság kiegészitése.*
3. *Az alapszabályok 14 §-a* d) *betű kiegészitése a nagyszebeni Tekintetes m. kir. törvényszék f. é. julius hó 23-án sz. 6402.* (287) 1—1

Az igazgatóság.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian,

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marţi 14/27 August 1912. *Nr. 86.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

O înţelegere secretă.

Sibiiu, 26 Augst n.

Toate ziarele mari europene aduc ştirea, destul de interesantă, ba chiar sensaţională, dată mai întâi de o foaie rusască din Odesa, anume: că între Austro-Ungaria şi România esistă o înţelegere secretă, de cuprinsul, că la momentul dat, Austro-Ungaria va întra cu trupele sale în Polonia rusască, iar România va întra în Basarabia şi va recuceri dela Rusia, cu ajutoriul Austro-Ungariei, această provincie, răpită dela ea pe nedreptul şi în mijlocul protestărilor ei energice.

Momentul dat foaia rusască din Odesa îl află sosit tocmai acuma, când sunt încurcate lucrurile în Balcani, când Turcia e implicată în răsboiu cu Italia şi are de furcă şi acasă, cu cei din Albania şi alte provincii nemulţămite, — şi se teme, că se va întâmpla în curând o surprindere neplăcută pentru Rusia, al cărei guvern e provocat, se iee toate măsurile de apărare din vreme, pentruca evenimentele se nu afle nepregătit împeriul şi poporul rusesc.

De unde şi-a scos foaia rusască din Odesa informaţia cu care a alarmat lumea întreagă, în prima linie pe Ruşi? Sigur că din faptul, că ministrul român de esterne, totodată şi ministru-president al României, dl *T. Maiorescu,* a fost nu de mult la Viena, unde a fost primit în audienţă din partea Maiestăţii Sale, şi a avut o lungă întrevedere şi cu ministrul de esterne austro-ungar, apoi din faptul, că şeful statului major austro-ungar a fost la Sinaia şi a fost primit în audienţă din partea Maiestăţii Sale, Regelui Carol, iar acuma, chiar Sâmbătă, contele Berchtold, ministrul comun de esterne al monarhiei noastre, încă a fost primit în audienţă solemnă din partea Maiestăţii Sale Regelui Carol, fiind contele Berchtold găzduit, împreună cu soţia, chiar în castelul regal Peleş dela Sinaia.

Toate acestea sunt fapte, — crede foaia din Odesa, — din cari nu se poate deduce alta, decât că între Austro-Ungaria şi România esistă cu adevărat o înţelegere secretă, cu ascuţiş îndreptat în contra Rusiei, — şi că se fac pregătirile necesare pentru a se pune în curând în aplicare această înţelegere.

Vorba din sfânta scriptură, că „gura păcătosului adevăr grăeşte“ se potriveşte foarte bine la concluziunile pe cari le scoate ziarul rusesc din Odesa din unele fapte cu adevărat împlinite, cari însă nu stau în nici o legătură cu temerea de care e cuprinsă gazeta aceasta rusască, anume: că Austro-Ungaria şi România vor ocupa o parte a Rusiei, acuma, cât de curând!. Păcătoasa din Odesa ştie adecă foarte bine, că a fost un act de nedreptate, ba şi de nerecunoştinţă faţă de România, răpirea Basarabiei din partea imperiului rusesc, şi se teme, că se apropie oara de răsplată, de răsbunare, pentru acest act de volnicie, de aceea alarmează lumea, înainte de vreme, cu ştiri sensaţionale, dar neîntemeiate. Pentrucă în actuala stare de lucruri în politica esternă, nici Austro-Ungaria şi nici România nu se poate gândi la aventuri, la acţiuni de cucerire, la atacuri îndreptate, fie în contra Rusiei, fie în contra altui stat european, pentrucă fiecare din aceste state are să se gândească în prima linie la apărarea intereselor de altă natură, cari uşor pot fi puse în primejdie.

Nu se poate încurca adecă în răsboaie de cucerire Austro-Ungaria, câtă vreme esistă atâtea nemulţămiri înăuntrul monarhiei acesteia pentrucă îndepărtarea din monarhie a armatei uşor poate să dee curs liber patimilor şi se aprindă aici acasă focul pe care cu greu îl vor mai putea stânge cei chiemaţi se împedece isbucnirea lui. Şi cu atât mai puţin se poate băga România în vre-un răsboi cu Rusia, ori cu alt stat, câtă vreme are la spate un stat, iarăşi nerecunoscător, Bulgaria, care abia aşteaptă momentul potrivit, ca să poată pune piciorul în Dobrudja, despre care susţine, că pe nedreptul i-a fost luată şi că după toate legile dreptăţii are să facă parte, mai curând ori mai târziu, din statul bulgar, iar nu ca acuma din statul român.

Nu ne putem deci închipui o desvoltare a lucrurilor în politica esternă în direcţia semnalată de foaia rusască dela Odesa şi tare ne vine să credem, că e vorba numai de o tragere de şah din partea diplomaţiei ruseşti, pentru a prinde pe *cineva* în cursă. Dar cei interesaţi sigur că se vor feri se cadă în cursă!

Adunare poporală în Ileanda mare. Din convocarea publicată în alte foi româneşti (*căci nouă nu ni s'a trimis*) aflăm, că pe eri, Dumineca, a fost convocată o adunare poporală la Ileanda mare, pentru a asculta darea de seamă a deputatului cercului, *Dr. Teodor Mihali,* presidentul clubului parlamentar naţionalist.

In audienţă. Ministrul-president, domnul *Lukács László,* a fost primit Joi în audienţă din partea Maiestăţii Sale, Monarhului nostru, în Ischl. Audienţa a durat cinci sferturi de oară. După ziarele oficioase, domnul prim-ministru a făcut raport Maiestăţii Sale despre situaţia politică din ţară şi despre planurile guvernului cu privire la viitor. A fost vorba în decursul audienţei şi despre stările de lucruri din Croaţia, nenaturale şi nesănătoase, şi după cum se afirmă, în curând are să urmeze restabilirea raporturilor normale în regatul croat. După audienţă, ministrul-president a avut o lungă întrevedere cu domnul Cuvay, banul Croaţiei, care asemenea se afla în Ischl, apoi a plecat la Gastein pentru a-şi continua cura. Pela 10 Septemvrie dl Lukács soseşte acasă, la Budapesta.

Ateismul

de *Dr. I. Broşu.*

(Fine.)

A doua grupă de ateişti adevăraţi spun: de sigur că noi trebue să admitem sau să presupunem îndărătul tuturor fenomenelor din univers un punct de scăpare şi o causă ultimă, dar această causă nu este nimic alta, decât simplu numai suma tuturor forţelor şi energiilor fizice şi psihice, pe cari le conţine universul; el nu e altceva decât aceste puteri cosmice; el e trupul şi sufletul lumii, pe care o vedem, sau n'o vedem, dar o presupunem de existentă. El nici prin felul şi nici prin puterea fiinţii lui nu iese dincolo de marginile universului. Dumnezeu şi lumea, pentru ei sunt una şi aceeaş.

Aceşti ateişti se numesc de obiceiu *monişti* sau *panteişti.* (Despre aceştia din urmă, vezi studiul meu mai amănunţit, publicat în „Rev. Teol.“ 1909 Nr. 2—5). Ei sunt adevăraţii detractori ai credinţii noastre în Dumnezeu, şi ateişti în cel mai strict înţeles. Moniştii apelează la necesitatea şi regularitatea consecventă, cu care se întâmplă toate în univers, din faţa căreia nu se poate retrage nici un om, nici chiar cel mai cult de pe faţa pământului. Dacă s'ar accepta un Dumnezeu transcendental, adecă afară de lume, în cazul acesta întreg universul ar fi supus voinţii arbitrare a acestei puteri stăpânitoare. Acesta e *motivul* principal, pe care se basează ateiştii, cari se numesc pe sine monişti! Au ei însă şi dreptate? Este imposibil a se nega faptul, că totul, atât în lumea organică, cât şi în cea anorganică, se întâmplă cu necesitate; despre faptul acesta am scris cu altă ocaziune.

Dar şi omul, chiar şi cel mai învăţat om, totuş e supus legilor chemice şi fizice, cari sunt

---

FOIŞOARĂ.

Statornicia creştinului pe calea Domnului.

— Predică —

de *G. Fl. Preşmereanu.*

Iubiţi creştini! Nepreţuite comori de bunătăţi se cuprind în sfintele învăţături, ce I. Cristos în neobicinuita sa bunătate şi sârguinţă le-a răspândit în timpul petrecerii sale pe pământ.

In ele află omul cuvinte de povaţă în toate daraverile vieţii, căci ele au în vedere toate lipsurile şi năcazurile noastre, atât cele trupeşti, cât şi sufleteşti. Dar mai ales asupra acestor din urmă şi-a aţintit Cristos privirile sale, bine ştiind, că nimic nu poate fi mai de preţ în viaţă decât păstrarea în întregime şi nevătămată a sufletului.

Isus Cristos în decursul petrecerii sale printre oameni a băgat de samă, ce puţin se îndeletnicesc acestia în a da hrană sufletului, ca şi când ar fi ceva care să merite mai multă îngrijire.

Era dară firesc, ca Is. Cristos să depună mare osteneală întru a ne deschide calea de înaintare în cele sufleteşti, în aceasta fiind dată chezăşia fericirii noastre celei vecinice, la care datori suntem să tindem ajutoraţi de puternica armă a credinţii.

Ei în bunătatea sa părintească a aflat de bine să ne facă băgători de samă la fiinţa noastră mai înaltă, decât a mulţimii de fâpturi negrăitoare.

Dar oare ne îngrijim noi azi de aceste bunuri ale sufletului în măsură mai mare decât în vremea aceea de criză sufletească, când a căzut venirea Mântuitorului şi când omul nu era în stare să-şi procure nici cele mai neînsemnate mulţămiri sufleteşti? Nu!

Oare — peste tot — îşi mai bat oamenii capul cu trebuinţele sufleteşti, ce n'au în vedere deadreptul binele nostru vremelnic cu desfătările sale trupeşti?

Nu, din contră — pare că cu toţii se opintesc numai întru a-şi asigura o viaţă de belşug, de plăceri, chiar şi în dauna sufletului.

Viaţa omenească are şi o parte din lăuntru. Omul pe lângă trebuinţa de a-şi îngriji trupul hrănindu-l, mai are datorinţă şi faţă de suflet, care încă trebue satisfăcut în pornirea sa spre vecinicie.

Astfel făcând deci o judecată a stărilor de azi, aflăm că omenimea în cele din lăuntru n'a progresat, ca şi în cele lumeşti. După atâta slujire în cele din afară, omul cu toată bogăţia materială a rămas sărac sufleteşte.

Să ne fi îndemnat dară Is. Cr. la adunarea de bunuri trecatoare, ca: averi, glorie, vază, mărire etc., cari nu sunt în stare să ne câştige nouă bucurie trainică, pentrucă acestea toate se perd întocmai ca nişte visuri de dimineaţă, şi pe cari dacă nu răutatea şi pizma oamenilor, dar de sigur moartea ni le răpeşte?!

Isvor de câte şi nesfârşite păcate şi răutăţi nu sunt aceste bunuri lumeşti?

De unde se trag adecă poftele şi desfrânările de tot felul, dacă nu din o vânare necumpătată după bogăţii?

In faţa acestor inclinări ale omului spre gesturile şi poftele trupeşti, în faţa alergarilor omului pentru a-şi întemeea o stare materială cât mai îmbelşugată, Is. Cr. ne face atenţi la bunurile mai înalte, de cari poate avea parte fie ce creştin bun şi cari nu se pot lua dela dânsul.

Mai ales azi, când pe fiecare muritor greul zilelor din timpul de faţă îl face să caute cu privirea tot la pământ, pentru împlinirea trebuinţelor sale trupeşti, şi când deci cei mai mulţi uită a-şi mai ridica ochii şi la cer, de unde vin darurile adevărate, şi unde este şi isvorul celor ce le aşteptăm dela maica noastră, pământul, nu se poate stărui în de ajuns pentru o îngrijire cât mai bună a vieţii sufleteşti.

Dela împăcarea trebuinţelor noastre sufleteşti atârnă tot succesul şi în viaţa de toate zilele.

Viaţa trupească, fără de îngrijirea în cele sufleteşti, e viaţă de vită şi nu e vrednică de fiinţa noastră. Unde viaţa sufletească e înfloritoare, oamenii sunt mai slobozi de patimi, deci ştiu să-şi stăpânească pornirile josnice şi animalice ca lăcomia, ura, furia etc., sunt mai îngăduitori şi ertători, unul altuia spre ajutor şi nici decum spre pagubă, cu un cuvânt traiul între oameni e mai uşor şi mai fericit. Din contră închipuiţi-vă, că aţi avea să trăiţi între nişte oameni rău năraviţi, răzbunători, stăpâniţi de patimă, oare ce credeţi putere-aţi avea parte de linişte, de pace? De bună samă că nu! Ar trebui să fiţi tot cu frica în sân, căci te miri ce pacoste o să-ţi dea pe cap, căci nu şti ce năsbătii îi trezeşte omului fără Dzeu prin cap, ce planuri de crudă răzbunare se frământă în creerii lui.

Iată de ce Is. Cr. caută să readucă această viaţă sufletească între oameni, şi adecă să reîntroducă virtuţile cele nobile în sufletele credincioşilor arse de flacăra răutăţii şi a nepăsării în cele dzeeşti.

Iată pentru ce voeşte el să întroducă pe Dzeu în casele noastre.

Pentruce tocmai această lipsă voeşte să o împlinească, şi adecă să pună la loc credinţa cea ştirbită în Dzeu? Pentrucă prin uitarea de Dzeu au întrat relele în lume şi duşmănia între oameni. Lipsa de frica de Dzeu a scos la iveală toate răutăţile. Prin reîntoarcerea la acelaşi Dzeu, ca izvor al dragostei nesfârşite, care a dispărut dintre oameni, vom putea numai restabili pacea şi buna înţelegere între oameni.

(Va urma).

active în corpul său; e supus legilor ereditare, tradițiunei, milieului, ce creiază cu o imperativă necesitate atât în corpul cât și în sufletul său circumstanțe, de sub jugul cărora nu se poate subtrage nici de cum. Dar omul nu este cu totul rob legilor universului! Nu vreau să amintesc mai pe larg faptul, că matematici și naturaliști foarte însemnați, cum e de pildă francezul Henri Poincarè mort acum de curând, detrag valoarea absolută a actualelor legi naturale, recunoscându-le numai o însemnătate aproximativă, zicând, că faptele și fenomenele pe cari le observăm noi, nu consună nici când pe deplin cu aceste legi, ce oscilează mai mult pe o cale mijlocie. Nici o singură întâmplare din lumea concretă nu corespunde formulei abstracte a legilor naturale, pe cari fizicianii și chemiștii se simt necesitați a le susținea. Despre acestea am spus însă, că nu vreau să vorbesc, deoarece ne rămâne posibilitatea, ca în viitor să putem formula și mai precis legile din univers. Dar una e sigur, și anume, că omul intervine în mersul fenomenelor naturale, ca o forță modificătoare. Ce-i drept, puterea lui e mică și brațul i-se poate frânge cu ușurință, dar totuș, când se înstăpânește pe forțele vântului și ale apelor, aducându-le în serviciul său, când conduce în pământ electricitatea conglomerată în norii ceriului, când silește cataractele să se schimbe în lumină și căldură, când scoate cărbuni din pământ, eliberând astfel massa de căldură și energie ce se află închisă încă, puterea spiritului și voinții sale e în adevăr mare! Omul poate așadară crea felurite circumstanțe, cari fără de vointa lui par a fi imposibile. Desigur, că prin faptul acesta omul nu introduce în univers energii nouă, și nu răstoarnă legea, care afirmă constanța energiei, dar energii deja existente, sunt întrebuințate și dirijate prin om cu totul la alte ținte, de cât la acelea la cari ar fi ajuns *fără* de vointa omenească! Aici avem de a face cu o pronunțată libertate a omului, față de necesitate. Și totuș, e conștiu, că lucrează liber, dar și mai mult de cât aceasta, el e convins, că prin vointa sa poate respinge unele idei și dorinți, cari se trezesc inconstient în suflet, și chiar de fapt le respinge adeseori, cu toată tăria. Dacă însă moniștii obiectează, că și actul acesta de voință, la aparență independent, se află totuș sub stăpânirea necesității, conștiința libertății, ce o aflăm în noi, rămâne inexplicabilă! Dacă moniștii au dreptate, cum se face, că omenirea, din cele mai imemorabile vremuri, a avut ideia libertății, ca pe o comoară comună? Dacă totul ar fi numai o singură substanță, de unde știe omul că el este altceva, de cât o piatră sau o plantă? Contrastele din univers, atât de evidente, nu se pot explicà de loc prin ipotezele monismului panteistic! Cum rămâne însă contrastul dintre fericire și nefericire, dintre bine și rău, dacă toate ar forma numai una: fie că o numim substanță, sau materie, sau îi atribuim două atribute, cari dela prima privire se împotrivesc unul altuia? Dacă Dumnezeu e una cu lumea, în cazul acesta în ființa lui se află astfel de contraziceri stridente, cari nici pe departe nu pot fi compatibile cu ființa sa atotperfectă. Cauza universului trebue să fie dincolo de ori și ce contrazicere, deoarece altfel s'ar nimici însaș pe sine. Măestrul trebue să stea departe de disonanțe, căci altfel ori și ce armonie și muzică este iluzorică...

Moniștii obicinuesc a se lăuda adeseori, cu frumusețea ateismului lor, care întrece o concepție teistică despre lume, cum este de pildă cea creștină! Ei spun, că a privi în ochiul divin, ce îl numim noi soare, sau a admira un răsărit frumos de lună, sau a asculta glasul lui Dumnezeu în vuetul mării, în muzica wagneriană, sau în cântecul unei pasări, e o mai sublimă religiune estetică și o mai măreață concepție a vieții! Poate să fie adevărată, și ea se poate potrivi de minune unor spirite poetice, de puterea geniului unui Goethe, Hegel, Fichte, Nietzsche, Byron, Hartmann, sau Eminescu, având chiar calitatea de a fascina uneori puternic inimile unor tineri, idealiști și visători! Cu toate frumusețile ei însă, totuș ea nu e în stare să-și rectifice neadevărurile pe cari le cuprinde și pe cari le-am arătat mai înainte.

In fine, moniștii se mai laudă și cu aceea, că numai din punctul lor de vedere și în senzul lor e îndreptățită o religiune, adecă acel sentiment, care spune că tu însuți faci parte din Dumnezeu, care e totul, din acel Dumnezeu, care e activ și se desvoaltă inconștient, în pietri, în plante, în animale, și conștient în om/ Astfel își explică ei atotpresența lui Dumnezeu, și astfel crede monistul, că numai el poate fi cu adevărat religios. — Dar nu e tocmai așa, și eu socotesc, că e mai mult de cât evident, că religiositatea monistică nu e nimic alta, de cât un sentiment vag, o conștiință cloroformisată, un vis causat prin opiu, și nu prin viață. Ea poate fi ori și ce, dar numai nu viață! Un Dumnezeu, care n'ar sta de-asupra, peste omenire, — vorbesc în senz metafizic și nu antropomorfic, — nu ne-ar putea mulțămi nici cerințele și viața noastră religioasă, dar nici nu ne-ar putea ajuta. Prin urmare, pentru ce să-l adorez și să cad în genunchi la picioarele lui? Faptul acesta nu l-aș putea ținea de alta, decât de nebunie, sau de un deșanțat vis bacanal.

A contempla natura din punct de vedere monistic și a trece totul prin o fantazie caldă, avântată și sentimentală, nu zic că nu se află în ființa noastră omenească! E adevărat, că toate am voi să le explicăm numai din lume... Dar împotriva unui asemenea procedeu, protestează rațiunea clară, și protestează și mai energic conștiința și ființa noastră etică internă! Noi oamenii suntem ființe etice, și nu suntem mașini! Aici se poticnește monismul! Noi suntem ființe etice, și aceasta e totdeodată o și mai largă și mai puternică cale, care ne conduce la un Dumnezeu personal, existent. Despre acest argument moral pentru existența lui Dumnezeu voi vorbi în proximul și totdeodată ultimul articol, cu care voi termina seria aceasta.

Din Făgăraș.

— Corespondență particulară. —

In 23 August n. s'a ținut în Făgăraș o consfătuire intimă sub presidența d-lui adv. Dr. Teodor Popescu, vice-preș. „Asociațiunii", secția Făgăraș, fiind de față dl deputat dietal Dr. Nicolae Șerban, Mateiu C. J ga și Ilarie Dabău, dela banca „Furnica", preoții Alexandru Șerban și Maximilian Receanu și studenții în teologie: Leonte Opriș, Vasile Mircea, Ioan Ivan, Augustin Cosma, Valeriu Crișan, Victor Micu, Iosif Ganea, Ioan Lie, și Andreiu Streza, stud. silvic.

Tinerii clerici au conchemat la consfătuirea asta intimă pe susnumiții d-ni, făcându le propunerea, ca de se poate, să fie esmiși ca delegați din partea „Asociațiunii", secția Făgăraș, pentru a ținea pe sate prelegeri poporale. Propunerea tinerilor entuziasmați a fost primită cu căldură. Zilele acestea se va întruni comitetul și se va fixa programul amănunțit al acestor prelegeri.

Fiind-că prelegerile la facultate li se încep numai la 10 Octomvrie, au hotărât, ca și timpul acesta scurt să-l folosească. Vor ținea prelegeri poporale, începând cu Dumineca viitoare, în comunele Vad, Dridif, Iași, și Hârseni. La fie-care prelegere vor ținea două conferențe, după aceea vor ceti unele poezii și nuvele din scriitorii noștri.

Au promis apoi că la anul vor începe o muncă mai sistematică, împreună cu ceialalți universitari.

Nu voesc prin asta să se arete mai „ocoși" — vorba Românului, — ci alături de conducătorii și sprijinitorii „Asociațiunii" vreau să lupte pentru luminarea, înaintarea și fericirea poporului nostru dela sate, văzându-și astfel realizat un vis din tinerețe.

Estă niște tineri, cari conduși de idealismul cel mai curat, nutrind în inimă cele mai calde sentimente, pornesc în lunile de vară să cutreere satele, să ție poporului prelegeri, să-'i arate mijloacele, cu ajutoriul cărora își poate schimba traiul slab de eri.

Pilda lor trebue s'o urmeze și alții! Laudă lor deci și recunoștința tuturor!

Corespondent.

Dela Hunedoara.

— „Asociațiunea" la Mânerău. —

De o frumoasă serbare a fost părtașă comuna Mânerău, lângă Hunedoara. Conducătorii despărțământului Hunedoara al „Asociațiunei", au ținut Duminecă, 18 l. c., prelegeri în acea comună, prelegeri cari au dat un succes desăvârșit. Aceasta este a 4-a comună, în care sfaturile intelectualilor noștri și'au aflat, în anul acesta, pat prielnic.

Poporul a arătat mare interes, față de prelegeri, față de „domnii noștri". Serbarea aceasta culturală s'a început cu serviciu divin, celebrat de preoții *Constantin Dănilă* (Mânerău), *George Rain* (Nădăștie), *Ion Pinciu* (Pestișul inferior) și *Ion Dăncilă* (Geoagiul superior).

După sfânta slujbă, preotul *George Rain* a esplicat poporului împrejurarea că azi am ales Mânerăul ca loc de praznic cultural al despărțământului nostru.

Frumoasa vorbire de introducere a spus-o cu o dibacie rară, pe înțelesul tuturor, purcezând din setea dogorâtoare în arșița de vară, setea trupească, care potolită fiind, apa cu răcoarea ei binefăcătoare dă putere celui istovit de muncă, înviorându-l.

Trebue căutat însă isvorul, zice dsa, care să ne astâmpere și setea sufletească, ca să ne înviorăm mintea, s'o facem accesibilă pornirilor bune, plăcute lui Dumnezeu și oamenilor deopotrivă.

Măduoasa vorbire a fost ascultată cu atențiune uimitoare de sutele de credincioși.

Părintele Rain a fost viu felicitat.

Directorul despărțământului, dl *Vasile C. Osvadă*, a povestit apoi poporului, că noi nu prea știm prețui timpul, în munca noastră de toate zilele. A adus exemple pipăibile, stârnind aprobări vii între ascultători.

Dl *Dr. George Dubleș* a spus, că poporul nostru e prea pripit în a face procese. Să caute calea păcii, să asculte cuprinsul celor zece porunci, și mai cu seamă „Tatăl nostru", care așa ne învață: „*Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum iertăm și noi greșiților noștri*".

Dl *Virgil Comșa* a explicat cu multă temeinicie rostul binefăcător al asigurărilor pentru poporul nostru.

Dl *Nicolae Macrea* — înainte de a-și ținea prelegerea, a aflat că harnicul preot al Mânerăului, dl *Constantin Dăncilă* a împlinit 25 de ani ca preot al acestei comune. Renunțând la prelegere, a explicat poporului chemarea unui adevărat părinte sufletesc, și munca ce trebue s-o depue pentru luminarea fiilor săi; a făcut o revistă scurtă peste activitatea de 25 de ani a preotului lor C. Dăncilă, scoțând la iveală meritele acestui bărbat harnic, care neîntrerupt a muncit cu blândeța-i caracteristică pentru luminarea și bună starea fiilor săi sufletești. Poporul l a aclamat mult, dând prin asta dovadă, că are un adevărat părinte.

Fiul părintelui, Ioan, un tinăr, care ne dă nădejdi că prin capacitatea și destoinicia lui va face bune servicii bisericii și neamului, a mulțumit în numele poporului din Mânerău, conducătorilor, pentru atențiunea ce au dat-o comunei sale natale, aducând sfaturi tămăduitoare, cari prinse bine vor aduce mulțumire celor ce le-au adus.

Celor știutori de carte li s'au împărțit broșuri din Biblioteca „Asociațiunii", iar după asta directorul încheind seria prelegerilor, ne-am depărtat cu toții, mângăiați în suflet, că ne-am făcut datorința.

Sărbătoritul părinte, *Constantin Dăncilă*, ne-a învitat la masa lui ospitală, unde ne-a surprins plăcut și P. On. Domn *Avram P. Păcurariu cu doamna*. Momentele petrecute acolo au fost de o plăcută elevație sufletească.

Și toastele dela masă au fost îndreptate *cu drept* la persoana sărbătoritului și a familiei sale. Și așa, frumos, s'a sfârșit praznicul cultural din comuna Mânerău.

In zilele proxime vom ținea adunarea generală a despărțământului nostru, și după cum se prevede vom avea iarăș o frumoasă și înălțătoare serbare culturală.

Nima.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc On. preoțime tractuală la conferența preoțească anuală ce se va ținea Mercuri în 26 Sept. a. c. v. în comuna Tătărești.

Programa:

1. La 8 ore a. m.: Serviciu divin cu invocarea S. Duh prin preoții: Longhin Popa, Romul Iacob și Aurel Crișan. Predica: „Faceți bine tuturor, dar mai vârtos celor de o credință cu noi". Pav. către Gal. c. 6, v. 10, privitor la iubirea către deaproapele, de preoții: Emanuil Sincea și Silviu Andrica.
2. La orele 10 a. m. deschiderea conferenții.
3. Constatarea celor prezenți și constituirea conferenței.
4. Discusiune asupra serviciului divin și a predicei.
5. Comunicarea ord. Ven. Cons. Nr. 12,146 bis. din 1911 și a altor ordine.
6. Raport despre activitatea desvoltată de preoțime dela ultima conferență. Aceste rapoarte au să fie înaintate cel mult până în 1 Sept. a. c.
7. Rapoartele despre serviciul divin ținut în sobor dela ultima conferență. Acestea asemenea trebue înaintate până în 1 Sept.
8. Tema: „Cum s'ar putea face cu bun efect educația religioasă-morală a credincioșilor noștri, și mai ales a elevilor de școală din acele comune bisericești, în cari nu avem școală confesională?" de preoții: Octavian Albani și Nicolae Chirciu.
9. Chestiunea reuniunii de înmormântare tractuală.
10. Higiena la poporul nostru, de George Țaposu.
11. Diverse.
12. Designarea locului pentru conferența viitoare.
13. Inchiderea conferenței.

Ilia, la 8/21 August 1912.

Z. Mureșan
protopresbiter.

Serate de ale meseriașilor nostri.

Joi, la 25 Iulie n. 1912, Reuniunea meseriașilor sibieni și-a ținut a 7-a ședință literară (a 3-a festivă) din anul de față. Prezidentul Tordășianu își esprimă bucuria pentru faptul laudabil, că corul bisericesc al meseriașilor nostri, de sub conducerea dlui C. Popa, esecută spre mulțămirea generală, și în vara aceasta, cântările liturgice în catedrală. Dovezi dă prin aceasta meseriașul român, că ține cu sfințenie la biserică și sprijinește și el, după putință, așezămintele noastre. Al 2-lea lucru, de care dl Tordășianu amintește cu vie mulțămire, este frumoasa escursie din 21 Iulie în „Dumbrava Sibiiului", când aproape toți meseriașii nostri sibieni, cu muzica în frunte, sub conducerea fruntașilor Reuniunii și în cântecile frumoase ale corului nostru mixt, de astădată sub conducerea absolventului în teologie, a dlui Ignaton, percurgând în ordine exemplară și fiind admirați de conlocuitorii nostri, câteva din stradele principale, s'au dus în pădure. Aci, în orele de dinaintea ameazului au esecutat mai multe jocuri sociale, iar în orele de după ameazi s'a jucat și cântat. A fost impozant șirul nesfârșit al meseriașilor la reîntoarcere și a fost măreață manifestația făcută Patronului nostru, I. P. S. Sale Domnului arhiepiscop și mitropolit I. *Mețianu*, la reședința de vară, lucru, pentru care Inaltul nostru Patron și-a exprimat complăcerea. E de remarcat, că venitul curat de cor. 40.50, resultat din această escursie, s'a folosit drept bază la „fondul de escursii" al Reuniunii, escursii pentru înmulțirea cunoștințelor: în orașe mai mari, fie din țară, fie din străinătate, la expoziții, la fabrici etc. Estă cum știe împreuna meseriașul român folosul cu frucursul. Trecând la afaceri curat meserieşeşti, dl Tordăşianu aminteşte, că la cursul de pantofari de 3 săptămâni, din 15 frecventanţi, nu mai puţini de 11 sunt români. Acestia sunt calfele de pantofari: G. Săcaş din Răhău, Victor Dalmolin din Gârbova, N. Roman, Ilie Gligor şi Dem. Cojocariu din Sălişte; Ilie Hodogeu şi Vasile Câmpan din Curtici; G. Pleşa din Abrud, Const. Dobrotă şi Nic. Rodean din Poiana şi măestrul pantofar Nic. Suciu din Zlaşti. Toţi acestia au primit, la terminarea cursului, câte un ajutor de câte 20 cor., dat de consistorul nostru din Sibiu. De încheere mai aminteşte, că în timpul din urmă a aplicat la pantofarul Săsărman un învăţăcel din Lăschia (Solnoc-Dăbâca), tot din Lăschia un băiat la olarul de lux Wilhelm, unul din Viştea-super., la croitoria naţională P. Bota; la cismarul G. Limpede unul din Oprea-Cârţişoara; la turtarul Konrad un băiat din Vărdu; la zidarul Radu-Şazer (pentru lunile de vară) şi la hornarul Bernitzki (pentru lunile de iarnă) un băiat din Burjuc şi tot din Burjuc un al 2-lea băiat la faurul G. Hienz. Merite în această privinţă au preotul Aurel Greblea din Lăschia şi Constantin Popovici din Burjuc. Fie ca pildă dată de ei să fie urmată şi de alţi fruntaşi ai noştri.

După cetirea, prin notarul Dacs, a sumarelor şedinţelor administrative, şi după ascultarea unor declamaţiuni bune, a câtorva fermecătoare arii, executate de dl Ignaton la violină şi a unei cântări înălţătoare a bassistului, elev de preparandie Irimie Constantin, a urcat tribuna dl Dr. *Aurel Dobrescu*, medic, care dupăce ni-a dovedit, că este cu putinţă a se înfiinţa în Sibiiu cu numeroşii profesori, medici, advocaţi şi alţi intelectuali ai noştri, o universitate poporală cu limba de propunere românească, ni-a vorbit timp de o oră despre tuberculoză. Dsa ni-a făcut cunoscuţi cu prietinii tuberculozei: necurăţenia, hrănirea slabă, trândavia, beţia, aerul stricat; dar apoi a stăruit pentru neprietinii ei, cari sunt lumina şi aerul curat (locuinţe spaţioase), curăţenia, nutrirea bună, mişcarea în aer curat, pe cari dacă îi cultivăm, am lucrat pentru stârpirea celui mai mare vrăşmaş al omenimei, care e tuberculoza sau oftica. Invăţamintele date de distinsul conferenţiar vor rămânea neşterse din mintea numeroşilor ascultători, cari l-au răsplătit cu numeroase aplauze.

La încheierea frumoasei şedinţe, şi după sortarea alor 17 cărticele folositoare, dl Tordăşianu, mulţămind dlui Dr. Dobrescu, îl roagă să nu ne lipsască nici pe viitor de dragostea ce o nutreşte muncitorilor şi în deosebi meseriaşilor români, şi apoi ne învită la a 8-a şedinţă din 29 August n. 1912. „*Invingătorul*“.

NOUTĂŢI.

***Din cauza** sfintei sărbători* „Adormirea Născ. de Dumnezeu“, *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Vineri la orele obicinuite.*

*

Programa de călătorie a monarhului. După ştiri vieneze, Maiestatea Sa monarhul nostru va călători între 7 şi 9 Septemvrie dela Ischl la Viena, pentru a fi de faţă la căsătoria nepoatei sale, a arhiducesei Elisabeta. Căsătoria se va serba la 9 Septemvrie în castelul din Walsee.

*

Pregătiri pentru manevrele mari. In comuna Mezőhegyes, unde se va afla cartierul general al arhiducelui Francisc Ferdinand, se urmează cu pregătirile pentru primirea şi incuartirarea moştenitorului de tron şi a celoralţi membri ai casei domnitoare, cari vor participa la manevre. Comuna va construi trei arcuri de triumf în onoarea înalţilor oaspeţi. Manevrele, în ultimele zile, vor avea loc între satele Apátfalva, Nădlac şi Csanádpalota, şi arhiducele Francisc Ferdinand va merge dela Mezőhegyes cu automobilul pe teritorul de exerciţii.

*

Reglementare. In curând va întra în vigoare noul regulament de serviciu al jandarmeriei. Regulamentul se ocupă amănunţit cu procedura de urmat privitor la caravanele de ţigani. Jandarmii sunt îndatoraţi, să cerceteze cu stricteţă trăsurile şi hainele ţiganilor pribegi, chiar şi la cea mai mică bănueală de călcare a legii.

*

† **Adalbert Cismaş**, comerciant în Guradobra, a decedat în 22 August 1912 la orele 11 şi jum. a. m. în etate de 58 ani, împărtăşit fiind cu sf. taine. Rămăşiţele sale pământeşti au fost depuse în cimiterul din Guradobra în 24 August a. c. la orele 2 p. m. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Clădire de hotel. Cunoscuţii arhitecţi braşoveni *Duşoiu* şi *Leuca* au primit în intreprindere în şedinţa de astăzi a consistorului plenar, clădirea noului hotel, ce se va înălţa pe promenada Podului (Bretter) din Sibiiu, şi anume pe locul ce formează proprietatea — Arhidiecezei noastre.

*

Dela cassa arhidiecezană. Pentru nenorociţii, în urma tempestăţilor din anul acesta, au mai întrat la cassa arhidiecezană următoarele contribuiri din comuna Hurez, tractul Făgăraşului: Biserica gr. or. română 5 cor., Insoţirea de credit 10 cor., D. Parice, preot 3 cor., Procop. Benţia, învăţător, George Sasu 64. econom, Şofron Czez, Iosif Ios. Benţia 42, Ion G. Benţia 106, câte 1 cor., George Drugociu, primar c. 2 cor., toţi din Hurez. I. Mândrean, zugrav, Făgăraş, Titu Cipu, cârcimar, Hurez, câte 1 cor., Nicolae Simtion, măestru zidar, Făgăraş 1 cor., iar alţii au contribuit cu sume sub o cor. La olaltă 37 cor. 20 fileri.

*

Pentru fumători. Regia monopolului tutunurilor din Austria va pune în circulaţie la toamnă mai multe soiuri nouă de ţigări şi ţigarete de o calitate superioară. Ţigaretele cele nouă vor purta numele Amneris, Teba şi Moeris, şi se vor vinde cu şapte, opt şi nouă bani de bucată. Ţigările nouă se vor numi Palmas şi Palmidas şi vor avea o formă mai subţire şi lungă; bucata se va vinde cu 6 şi 12 fileri.

*

Călătorie de studiu. De câteva săptămâni călătoreşte prin ţara noastră scriitoarea franceză Margareta *Coudekerque*, cu scop de a cunoaşte locul şi oamenii. In zilele trecute s'a oprit şi în Sibiiu. Doamna Coudekerque, care călătoreşte însoţită de fiica sa, are de gând să-şi publice studiile într'o lucrare mai mare despre Ungaria.

*

Eroul polului de sud. In palatul regal din Cristiania s'a dat o masă festivă în onoarea lui Roald *Amundsen* şi a tovarăşilor săi de călătorie. Regele Hacon a salutat în termini cei mai călduroşi pe curagioşii exploratori. I-a răspuns Amundsen, mulţumind pentru atenţiunea regală; după aceasta oaspeţii au predat suveranului drapelul de mătasă, ce fusese arborat pe polul de sud. Regele Hacon a primit cu plăcere darul şi a promis că-l va păstra între lucrurile preţioase ale castelului.

*

Piese europene în Japonia. Decând cultura apusului şi-a făcut intrarea în Japonia, depărtatul orient începe a se interesa şi de literatura din Europa. In deosebi repertoriul teatrului japonez arată o mare înrâurire europeană. Chiar şi teatrele mici din provincie se întrec întru a oferi publicului lor cele mai nouă achiziţii. Un turist englez îşi descrie într'o revistă din Londra impresiile primite la o astfel de representanţie într'un suburbiu din Iocohama, unde tocmai se juca piesa *Hoţii* de Schiller. Tragedia, adaptată modului de gândire a poporului japonez, a făcut o mare impresie asupra ascultătorilor, cu toate că în reprezentarea piesei puţin mai rămăsese din spiritul clasic al celebrului poet dramatic dela Weimar.

*

Principe — Arhiepiscop. Cercurile oficioase ale guvernului din Germania ar dori ca principele *Max* de Saxonia să ocupe locul de arhiepiscop în Colonia în locul răposatului cardinal *Fischer*. Mai ales catolicii liberali din Germania lucrează în favorul principelui Max. Se crede, că vaticanul nu va numi de arhiepiscop pe autorul modernist de odinioară; deşi mai târziu, cum să ştie, s'a pocăit.

*

Bancnote nouă de 100 coroane. Banca austro-ungară emite în primele zile din Octomvrie bancnote nouă a 100 de coroane. Bancnotele cele vechi de 100 de coroane, care circulează abia de 2 ani, se pot uşor falşifica, de aceea banca le va schimba cu altele, care vor fi cu mult mai simple, dar cu mult mai greu de imitat. Din vechile bancnote circulează astăzi 8,251000 de bucăţi.

*

Aviz. Adunarea generală a Reuniunii femeilor române din Mediaş şi jur—anunţată pe 1 Sept. n. c., din motive ponderoase se amână pe ziua de 8 Sept. n. 1912 la 3 ore d. a. Mediaş, 20 Aug. 1912. *Maria Moldovan*, preşedintă.

*

Cunună eternă. Din incidentul trecerii din viaţă la cele eterne a regretatei preotese Maria Perian n. Balta, membrii familiei în loc de cunună trecătoaore au contribuit la Fondul cultural al bisericii gr.-or. române din Criştior suma de 55 cor., cincizeci şi cinci de cor., şi anume: Ioan Perian par. ca soţ 10 cor. Elena Stroia ca soră 10 cor. Remus Perian paroh ca fiu 10 cor. Romulus Perian of. cons. 10 cor. Stefan Perian paroh 10 cor. George Perian, comerciant 5 cor. Subscrisul în numele epitropiei le esprim profundă mulţămită. Criştior, 25/VIII 1912. *Ioan Faur* înv, penz. epitrop.

*

Congres internaţional de poliţişti. Un ziar din capitală emite ideea, ca în anul viitor să se ţină în Budapesta un congres internaţional de poliţişti. Congresul s'ar ocupa, între altele, cu înfiinţarea unui organism poliţienesc internaţional, cu redactarea unui dicţionar tehnic, cu esplicarea diferitelor semne şi cuvinte întrebuinţate de pungaşi ş. a.

*

Vase nouă de răsboiu. Ministrul de marină al Romei plănueşte să clădească în timpul cel mai apropiat 14 panţerate, 60 de submarine şi numeroare torpiloare.

*

Asigurare impotriva secerişului slab. Acest nou ram de asigurare se va introduce mai întâi în Rusia, unde se înfiinţează acum o societate cu scop de a da despăgubiri în cazuri de secerişuri rele. Capitalul fundamental s'a stabilit cu 500.000 de ruble; societatea îl va putea urca, în caz de necesitate, la un milion de ruble. Noua întreprindere va fi sprijinită şi de stat.

*

Mulţămită. Ilie *Şişestean*, proprietar fruntaş din Cărbunar, a dăruit pentru biserica noastră gr.-or. română din Făureşti, tractul Cetatea de peatră, frumoasa sumă de 200 cor. pentru cumpărarea unei candele. Asemenea şi primarul din Cărbunar Damitru *Triff* 120 cor. în preţul unei icoane, pentru care fapte vrednice de imitat primească sus numiţii mulţămita şi recunoştinţa mult cercatului nostru popor din Făureşti.-Făureşti, 10 August 1912, *Aurel Greblea*, notarul comitetului parohial.

*

Teatru în Viştea de jos. Reuniunea pentru biblioteca poporală din Viştea de jos va da o Producţiune teatrală împreunată cu joc în 28 Aug. n. (sf. Marie) în localul ospătăriei Şandru. Inceputul la 8 ore seara. Preţul de întrare de persoană 1 cor. Suprasolvirile se primesc cu mulţumită. Venitul e destinat pentru zidirea unui local de teatru.

*

Concert şi teatru în Lipova. D-şoara *Dora V. Lepa*, eleva conservatoriului de muzică şi artă dramatică din Bucureşti arangează în 15/28 August 1912 (Adormirea Născătoarei de Dumnezeu) Concert şi reprezentaţie teatrală, cu concursul D-şoarei Onora Luca şi a reuniunei de cântări „Doina“ din Lipova, în sala cea mare a hotelului Arhiducele Iosif din Lipova.

*

Biurocratism. Minunile biurocratismului se ivesc nu numai în Germania, ci câte odată chiar şi acolo, unde nu ţi vine să crezi: în Franţa. Ziarul *Petite République*, în numărul său mai nou, povesteşte următoarele: Văduvele penzionare ale funcţionarilor de stat francez, de câte ori îşi ridică penzie, au să dovedească prin certificat, că se află încă în viaţă. O asemenea văduvă s'a presentat în 1 Iulie la cassa statului, ca să-şi ridice pensia pe pătrarul Ianuarie—Martie şi pe Aprilie—Iunie; a arătat certificatul, că în 30 Iunie 1912 s'a aflat în viaţă. Cassierul s'a uitat la certificat şi a plătit văduvei pensiunea pentru pătrarul *al doilea*. Văduva, fireşte, a cerut să i se plătească pensiunea şi pe Ianuarie-Martie. Inţeleptul cassier a răspuns liniştit: „Nu se poate, doamnă, până când vei produce un certificat, de unde să vedem că dta ai fost în viaţă şi în 31 Martie 1912“.

*

Noul examen pentru voluntari. Conform legilor nouă militare, în viitor vor putea servi ca voluntari pe un an nu numai tinerii, cari au trecut examenul de maturitate, ci şi aceia cari au terminat şase clase gimnaziale, reale sau civile. Dreptul de voluntariat, în cazul acesta, este legat de un examen, care trebue făcut cel mai târziu până la 1 Octomvrie al anului de asentare. Examenele se încep în a doua Luni din Martie, Mai şi Decemvrie ale fiecărui an, precum şi în 21 Septemvrie. Examenul este verbal şi în scris. Examenul în scris se rapoartă la limbi şi la matematice. Tema din limba principală are să fie lucrată cel mult în patru ore, ear tema din limba a doua şi din matematice în câte trei ore. Cel ce obţine nota nesuficient dintr'un obiect sau mai multe, este admis la examen de corigenţă; candidatul care cade din toate obiectele, nu se mai admite la examen. Obiectele examenului sunt următoarele: limbi, geografie, istorie, istoria naturală, fizică, chemie şi matematice. Examenul din limbi constă din două: una principală şi una secundară. Materialul din limbi este: gramatică şi stilistică. Din geografie: elementele geografiei matematice, cunoaşterea geografiei politice şi topografice a Europei, cunoaşterea amănunţită a raporturilor geografice ale monarhiei austro-ungare. Din istorie: evenimentele principale din istoria culturii. Istoria Ungariei şi Austriei. Din istoria naturală: idei generale şi sistematice despre genurile de animale şi plante. Din fizică: înţelegerea fenomenelor naturale mai importante, cu deosebire părţile experimentale. Din chemie: cunoaşterea legilor chemicale. Din matematică: aritmetică şi algebră, până inclusiv la ecuaţiuni de gradul al doilea cu o necunoscută, şi până la progresiuni aritmetice şi geometrice de gradul prim. Geometria plană, în spaţiu, trigonometria ş. a.

*

Balon aruncat în mare. Din Sebastopol se scrie, că o cumplită vijelie a surprins un balon militar pe marea deschisă. Pe bord se aflau trei ofiţeri. Când balonul s'a coborât pe un vas trimis în ajutor, unul dintre aeronauţi, un locotenent, a căzut în mare şi s'a înecat, împreună cu marinarul care-i sărise în ajutor. Ceialalţi ofiţeri din balon au scăpat teferi.

*

Caut o fată inteligentă şi modestă, ca bonă pe lângă fetiţa mea de 14 ani. Dânsa trebue să ştie perfect nemţeşte şi să ajute şi în cele casnice, fiind privită ca membră de familie. *Dr. Emil Babeş*, advocat, Budapesta I. Kemenesutca 4.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Biserica gr.-or română din Runcul de pe Arieş abea în timpul din urmă se poate bucura, că cărţile ei vechi sunt înlocuite, ori pe cale de a se înlocui cu altele nouă, prin credincioşii cu inimă şi cu atragere faţă de biserică. Inţelegând lipsa, la sfatul preotului şi învăţătorului lor n'au întârziat cu dinariul lor şi asociindu-se mai mulţi la olaltă au şi cumpărat următoarele cărţi:

Iosif Panţă cu Antone Bufnea un mineiu, Teodor Joniciu cu Irimie Joniciu altul. Apoi Petru Brânzeiu cu Petru Voica, Todor Brânzeiu singur unul, Iacob Bufnea cu Gligor Joniciu, Şofron Triff, Andreiu Crencea şi Ivan Andreica, Ivan Brânzeiu jude com. singur unul, Dămian Faur cu Ştefan Pasca, Todor Andreica cu Vasilie Voica l. Simion, Vasilie Triff cu Andreica Ştefan şi Simeon Joniciu Boldea, Ioan Paiu cu Dumitru Joniciu, apoi Simion Joniciu l. Irimie cu Pasc Paiu Gan altul.

Au mai donat pe seama bisericei Ioan Boldea un „Ochtoic“ şi Ivan Paiu o „Psaltire“. Iar creştinul Pavel Crencea a cumpărat singur 2 rânduri de vesminte bis., fiecare cu câte 100 cor. Tot asemenea şi bătrânul credincios Irimie Voica cu învăţătorul Panţa au provăzut biserica cu praporul de jale (negru) care lipsea, în suma de 30 coroane.

Bine primită le fie de bunul D-zeu jertfa adusă.

*

La concertul împreunat cu teatru aranjat astă earnă de tinerimea adultă din loc în favorul bibliotecii au intrat suprasolviri dela următorii: Nestor Manciu paroh gr.-or. şi Simon Iozsef not. cerc. câte 4 cor., Andreiu Muntean înv. pens. 2.60 fil. Iosif Panţa înv. 2 cor., Ilariu Beian înv. şi Ioan Muntean propr. câte 1.80 fil., Silvestru Moruşca înv. Constantin Dărăbanţ, Todor Brânzeiu, Petru Voica, Simion Doboş şi Ivan Brânzeiu câte 80 fil., Iuliu Păuţan înv. 80 fil., Pentru Brânzeiu 60 fil., Iosif Moldovan şi Ivan Muntean l. Simion 20 fil. şi Simion Samoilă paroh 2 cor.

*

In fine la concertul împreunat cu teatru din ziua de Constantin şi Elena a. c. s'au făcut următoarele suprasolviri: Dr. Nicolae Balan profesor, Nestor Maniu paroh, câte 3.60 fil., Vasilie Gan protopop, 3.60 fil., Dr. Valer Moldovan, advocat 3 cor. Vasilie Şpan paroh, Andreiu Muntean înv. pens. câte 2 cor. 60 fil. Andreiu Streja 1 cor. 60 fil. Teodor Vasinca comerciant 2 cor. 60 fil. Eugen Muntean paroh 80 fil., George Lazar paroh, Vasilie Bocsa paroh. Vasile Jina paroh, Leonte Canja înv., Familia Bedelean, Octavian Bogner teolog aps., Veronica Gaja, Simion Samoilă paroh, Ivan Giurgescu şi Partenie Giurgescu câte 60 fil. Simion Doboş, Petru Voica, Ivan Brânzeiu, Şofron Triff, Iosif Pitea şi Petru Faur câte 30 fil. Simion Vasinca paroh 60 fil. şi Ivan Muntean l. Simion 20 fil.

Primească amintiţii binefăcători şi pe această cale mulţămitele noastre.

Comitetul parohial.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 70/1912 par. (283) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională gr.-ort. română din **Rohia** (Rohi), protopresbiteratul Cetatea de peatră, prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la **16/29 August 1912.**

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar anual de 1000 cor., şi anume: 300 cor. din repartiţie pe popor, 300 cor. ajutor dela Preavenerabilul Consistor arhidiecezan, iar 400 cor. ajutor dela stat, votat prin decisul Nr. 56,549—1912 Min.
2. Relut de grădină 20 cor.
3. Cvartir în natură.

Cvincvenalele se vor socotì numai după serviciul neîntrerupt la această şcoală.

Alesul va fi îndatorat a propune şi religiunea, a conduce în toate Duminecile şi sărbătorile copiii la biserică, şi a cânta cu ei la sf. liturghie.

Doritorii de a ocupa acest post au să-şi subştearnă cererile de concurs instruite conform legilor în vigoare la P. On. oficiu protopresbiteral gr.-ort. român al Cetăţii de peatră în Lăpuşul-unguresc până la terminul susindicat.

Rohia (Rohi), din şedinţa comitetului parohial, ţinută la 2/15 August 1912.

Nicolae German
prezidentul com. par.

Toma Pop
notarul com.

Nr. 477 prot.

Văzut:
Andrei Ludu
adm. protopop.

Nr. 355/1912. (284) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti vacante din comunele bisericeşti mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român"

1. **Vălişoara.** La acest post pot competa şi învăţătoare. Salar 1000 cor. şi anume. 800 cor. dela comuna bisericească, din repartiţie, iar 200 cor. din fondurile arhidiecezane, cvartir în edificiul şcoalei, grădină de legumi şi 2 stânjini de lemne din cari se va încălzi şi sala de învăţământ. Cvincvenalele se vor cere dela stat. Alesul e îndatorat a instrua pe lângă şcolarii de toate zilele şi pe cei de repetiţie fără altă remuneraţie, precum şi a conduce copiii de şcoală în Dumineci şi sărbători la biserică şi a cânta cu ei sf. liturghie.

2. **Bejan** cu salar 600 cor. din repartiţie dela comunele bis. Bejan şi Căienelul de jos ca susţinătoare de şcoală 400 cor. din ajutorul dela stat care se va cere pe baza documentelor celui ales.

Cvartir în edificiul şcoalei şi lemnele de foc necesare, un $^1/_4$ jug. grădină sau 20 cor.

Reflectanţii la aceste posturi au a-şi aşterne rugările concursuale în regulă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi să se prezinte în comună pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Deva, la 25 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral Deva în înţelegere cu comitetele parohiale.

Dr. Ioan Dobre
protopop.

Nr. 621/1912. (271) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de al doilea învăţătoriu şi al şeselea (VI) nousistemizat de învăţătoriu (învăţătoare) dela şcoala confesională gr.-or. română din **Avrig**, protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la 23 August (5 Septemvrie) 1912.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru postul de al doilea învăţător salar fundamental 1000 corone, şi anume 600 coroane din cassa bisericei, 400 cor. din ajutorul dela stat, relut de grădină 20 cor., cvartir în natură sau relut 200 coroane.

2. Pentru postul nou sistemizat al VI-lea salar fundamental 1000 coroane, şi anume 900 coroane ajutor dela stat, 100 coroane din cassa bisericei, relut de cvartir 200 cor. şi pentru grădină 20 coroane; cvincvenalele pentru ambele posturi se vor cere dela stat.

Doritorii de a ocupa vreunul din acestea posturi să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului poşta Avrig, Felek, Szebenvármegye până la terminul susindicat având a se prezenta în comună la sânta biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul şi posiţia locului.

Avrig, 29 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în conţelegere cu comitetul parohial competent.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. pp. 908—1912. [278] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională rom. gr. or. din comuna **Someşul-rece**, prin aceasta să escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

600 cor. salar anual dela popor.

20 cor. relut pentru grădină.

Cuartir liber în edificiul şcoalei nou edificate şi lemne de foc pentru încălzit.

400 cor. întregire dela stat ce se va esopera.

Cuincuenalele se vor computa numai după un serviciu de 5 ani la această şcoală.

Doritorii de a ocupa acest post, au aş înainta suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului până la terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Cluj, 31 Iulie 1912.

Tuliu Roşescu
protop.

Nr. 654/1912. (286) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de al doilea învăţătoriu la şcoala confesională gr.-or. română din **Porumbacul-inferior,** protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la **24 August (6 Septemvrie) 1912.**

Emolumentele împreunate cu acest post de învăţătoriu sunt cele prescrise de legea şcolară, cvartir natural şi relut de grădină 20 coroane, cvincvenalele se vor socoti după anii serviţi la această şcoală.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (poşta Avrig, Felek, Szeben m.) până la terminul susindicat având a-se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la sfânta biserică spre a şi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul şi poziţia locului.

Avrig, 7 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conţelegere cu comitetul parohial competent.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 480/1912. (274) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos însemnate protopresbiteratul Abrudului, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Bucium-Cerbu,** cu salar de 400 cor. din repartiţie, restul se va cere întregire dela stat.

Cvartir şi grădină în natură şi 2 stânjini lemne de foc.

2. **Bucium-Muntari,** cu salar de 600 cor. din repartiţie, restul se va cere întregire dela stat.

Cvartir şi grădină în natură şi lemne necesare de foc.

3. **Buninginea,** cu salar de 600 cor. din repartiţie, restul se va cere întregire dela stat.

Cvartir şi grădină în natură şi 4 stânjini de lemne din cari se va încălzi şi sala de învăţământ.

4. **Ciuruleasa,** cu salar de 600 cor. din repartiţie, restul se va cere întregire dela stat.

Relut de cvartir 80 cor. şi de grădină 20 cor. şi 2 stânjini lemne de foc.

5. **Soharu,** cu salar de 352 cor. din repartiţie, restul se va cere întregire dela stat.

Cvartir şi gradină în natură.

Invăţătorii aleşi sunt datori a ţinea strânşi în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu copiii la sf. liturgie.

La cvincuenale se poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere la aceste şcoale.

Concurenţii sunt datori a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul, iar cererile instruite conform normelor în vigoare le vor înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Abrud, 31 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale.

Petru Popovici
protopresbiter.

Nr. 444/1912 [279] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al IV-lea de învăţător la şcoala din **Daia** se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt: Salar 1000 cor., din care 600 cor. dela comuna bisericească şi 400 cor. întregire dela stat. Cuartir şi grădină.

Invăţătorul e dator a conduce Dumineca şi sărbătoarea copiii la biserică şi a cânta cu ei la sf. liturgie.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral şi înainte de alegere a se presenta poporului în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Sebeş, 2/15 August 1912.

Sergiu Medean
protop.

Nr. 371/1912. (282) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti în comunele mai jos numite se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela această primă publicare.

1. **Acmariu** cu salar: 600 cor. dela comuna bisericească, cvartir şi grădină.
2. **Bucerdea-Vinoasă** cu salar: 600 cor. dela comuna bisericească, cvartir şi grădină.
3. **Inuri** cu salar: 600 cor. dela comuna bisericească, cvartir şi grădină.

La toate posturile întregimea dela stat se va cere pe baza documentelor celui ales.

Invăţătorul ales va fi dator a instrua pe elevi în cântările bisericeşti şi a cânta cu ei în Dumineci şi sărbători în biserică.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, recomandându-se candidaţilor a se presenta înainte de alegere în comună spre a se face cunoscuţi poporului.

Alba-Iulia, 2 August 1912.

Of. protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 527/1912. (263) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti anumite maj jos să escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român."

1. **Blăjeni Criş-Grosuri,** cu salariu de 1000 cor., din repartiţie, cvartir în edificiul şcoalei şi grădină.
2. **Buceş,** cu salariu de 1000 cor., şi adecă 500 cor. din repartiţie, 300 cor. din cassa bisericei şi 200 cor. ajutor din fondurile arhidiecezane, cvartir în edificiul şcoalei grădină şi lemne de foc.
3. **Luncoiul de jos,** cu salar de 1000 cor., şi adecă 500 cor. din repartiţie, 300 cor. din cassa bisericei şi 200 cor. din fondurile arhidiecezane, cvartir în edificiul şcoalei, grădină şi lemne de foc.
4. **Mihăleni,** cu salar de 1000 cor., şi adecă 400 cor. din repartiţie, 300 cor. din lada bisericei, 300 cor. ajutor din fondurile arhidiecezane, cvartir în edificiul şcoalei şi grădină.

Concurenţii, cari vor dovedi ca s au ocupat cu grădinăritul sau praxă în ale pomăritului vor fi preferiţi şi vor primi pentru îngrijirea grădinei de pomărit tractuală situată în faţa edificiului de şcoală anual 300 cor.

5. **Ribiţa,** cu salar de 1000 cor., şi adecă 600 cor. din repartiţie, 200 cor. din cassa bisericei, iar 200 cor. ajutor de stat pus în vedere numai după ocuparea postului cvartir în edificiul şcoalei şi grădină.
6. **Sălişte,** cu salar de 1000 cor., şi adecă 300. cor. din repartiţie 700 cor. sau cerut întregire dela stat, cvartir în edificiul şcoalei grădină şi lemne de foc.
7. **Zdrapţii,** cu salar de 1000 cor. şi adecă 800 cor. din repartiţie şi 20 cor. din fondurile arhidiecezane, cvartir în edificiul şcoalei, grădină şi lemne de foc.

Cei aleşi sunt datori să instrueze elevii în religie şi cântări, să-i conducă Dumineca şi în zile de sărbătoare la biserică şi a cânta cu ei.

La şcoala din Blăjeni-Criş alesul are să ţină la utrenie strana.

Cvincvenalele să computà numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la acestea şcoale.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu cât le stă cu putinţă a se pregăti înainte de alegere în vreo Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta şi a se face cunoscuţi poporului.

Brad, la 26 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Vasilie Demian
protopresbiter.

7735/1912 alisp. sz. (291) 1—1

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye törvényhatóságánál elhalálozás folytán megüresedett vármegyei főügyészi állás betöltése tárgyában 1912. évi augusztus hó 7-én 7735/1912. sz. a. kibocsátott pályázati hirdetményben a pályázati kérvények benyujtására kitüzött határidőt folyó évi szeptember hó 25 éről **folyó évi szeptember hó 30 ára** helyesbitem.

Nagyszeben, 1912. évi augusztus hó 23-án.

Fabritius
alispán.

Provocare.

Toţi aceia cari sunt datori pentru mărfuri cumpărate dela falimentata „Reuniune de consum a împiegaţilor dela căile ferate" din Sibiiu sau au rămas în restanţă cu quotele semnate se provoacă **numai pe calea aceasta** ca cel mult **până la 5 Septemvrie n. 1912** să achite datoria în cancelaria subscrisului (Reissenfelsgasse 5), la din contră acestea pretenziuni scadente se vor încassa pe cale procesuală. Libelele despre mărfurile cumpărate sunt a se produce. Pentru membrii locuitori aici în localitate nu se trimit provocări speciale.

Dr. Wilhelm Bruckner,
administratorul massei concursuale.

(288) 1—2

Un practicant

cu cel puţin 4 clase gimnaziale ori reale, care cunoaşte şi limbile germane şi maghiare, — află aplicare (condiţiuni după învoire) la băcănia

N. Oniţiu,
Nagyszeben—Sibiiu.

(280) 3—

Atelierul tehnic dantistic

a lui E. Dicker

Sibiiu, str. Măcelariler Nr. 30

iarăş s'a deschis.

(281) 3—4

Doi băieţi

se primesc ca învăţăcei în franzelăria lui

Petru Moga,
Sibiiu, strada Sării Nr. 23.

(265) 3—3

Băieţi mai mari se primesc pe timp mai scurt.

Monografia

institutului seminarial teologic-pedagogic „Andreian"

al

arhidiecezei gr.-or. rom. din Transilvania

de

Dr. Eusebiu R. Roşca,
director.

Se poate procura dela Libbrăria arhidiecezană din Sibiiu sau dela autor cu preţul: Broşată 3 cor. 50 fil. Legată 4 cor. Porto poştal 30 fil.

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiiu:**

Regulament

pentru

Procedura judecătorească

în cauzele disciplinare

în Mitropolia gr.-or. rom. din Ungaria şi Transilvania.

Preţul **20 bani,** porto **5 bani.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcătian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

„SALVATOR“,
asociaţie internaţională de ajutorare.

Intemeiată pe sistemul de grupe ca şi celelalte asociaţii de ajutorare. E însă

unica asociaţie

care solveşte ajutorul asigurat **fără nici o detragere, fie grupa completă ori ba.** Solveşte deja după 2 luni de membrie 25%, după 3 luni de membrie 50% şi după 4 luni de membrie 75% din ajutorul asigurat; iar deja **după 5 luni de membrie — capitalul întreg.**

Atestat medical nu se recere.

De membru se primeşte oricare persoană în etatea de 15—80 ani. Se pot asigura ajutoare de 1—6000 coroane. Taxa de înscriere: 6—16 coroane. Taxa anuală de membrie: 4 cor. Taxa pentru fiecare caz de moarte 2—6 cor. „SALVATOR“ e

unica asociaţie

care din venitul curat anual împarte 25% între membrii; iar alte 25% le foloseşte pentru scopuri internaţionale culturale şi umanitare.

Poliţe în limba română.

Prospecte şi blanchete trimitem gratuit şi franco.

Agenţi harnici acceptăm în tot locul.

Primim şi membrii, cari ar fi deja înscrişi la alte asociaţii. (277) 1—

„SALVATOR“,
asociaţie internaţională de ajutorare.

Reprezentanţa generală pentru Ungaria: **Timişoara (Temesvár)** Iosefin, str. Domnească (Uri-u.) Nr. 2, etaj I., (Calea gării).

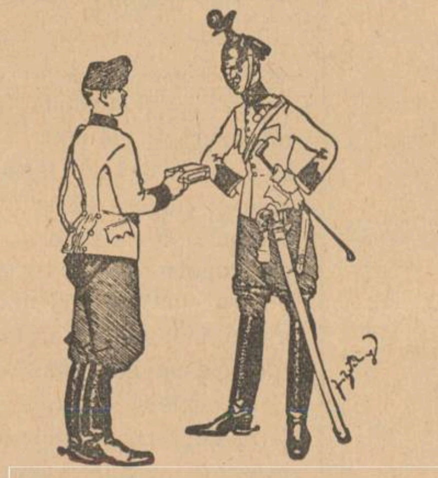

Mişelule!! Nici acuma încă nu ţi-ai însemnat o, că eu numai tuburi de **Jacobi-Antinicotin** fumez!

(106 a) 7—13

Aceea prin **Coloman de Földes**, farmacist în **Arad** fabricata

„CREMA-MARGIT“

e cea mai bună pomadă de obraz, care în 2—3 zile înfrumseţează şi întinereşte obrazii.

Crema-Margit singurul mijloc contra lintiţelor, pete de ficat, spuzelor, mittesser, creţelor etc.

Crema-Margit e un mijloc neîntrecut contra spuzătura pielei, buburiţelor, mânilor roşii, arsură de soare a obrazelor. a) (85) 7-8

Crema-Margit produce efect miraculos ce constă în aceea, că fiind unsă pe obraz, are imediat efectul dorit, şi în restimp de 2—3 zile curăţă obrazii de lintiţe şi de pete de ficat.

Crema-Margit e total nestricăcioasă şi fără unsoare, obrazii nu sclipesc de ea, şi deci se poate folosi şi ziua. Preţul Cremei Margit a lui Földes un borcănel mare 2 cor., unul mic 1 cor.

Poudra Margit albă, rosa sau crem Cor. 1·20.

Săpunul Margit bucata 70 fil.

Veritabil e numai dacă fiecare cutie e cu inscripţia:

Gutori Földes Kelemen,
farmacist în ARAD.
Contra imitatiunilor să Vă feriţi!

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Preţul cor. 25·—.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturі până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă
Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz.-Egerbegy.)

(46) 27—

Biblioteca Bunului Păstor,
redactată de Dr. N. Bălan.

Nr. 1.
Taina pocăinţii
Studiu pastoral
de
Ioan Hanzu,
preot ort. rom.
Preţul 50 fil. + 5 fil.

Nr. 2.
Clerul şi chestia alcoolismului
de
Dr. Augustin Egger,
fost episcop de St. Gallen.
Traducere din limba germană
de
Vasile Oana,
absolvent în teologie.
Preţul 80 fil. + 5 fil.

Se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiiu.**

La **Librăria arhidiecezană** în Sibiiu, se află de vânzare:

Album
de
brodării şi ţesături româneşti.
Compus şi editat
de
Minerva Cosma.
Preţul 16 cor.

„BIBLIOTECA ŞAGUNA“
REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAŞ**, SĂLIŞTE

A apărut şi se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană, în Sibiiu

Nr. 1.
Însemnătatea bisericii
Nr. 2.
Despre pocăinţă
Nr. 3.
La ziua sf. Andreiu
Nr. 4—5.
Temeliile traiului nostru
de
Dr. I. Lupaş.
Preţul à 10 fil. + porto 5 fil.

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană în Sibiiu:**

Un congres biblic românesc
de
Dr. Nicolae Bălan,
profesor de teologie.
Retipărire din „Revista Teologică“.
Preţul 50 fil. + porto 5 fil.

„Reuniunea română de înmormântare din Sibiiu“,

recomândă cu toată căldura binevoitoarei atenţiuni a numărosului nostru public din Sibiiu şi din provinţă

Intreprinderea proprie de înmormântări,

bogat sortată cu tot soiul de obiecte trebuincioase la înmormântări, între cari **sicriuri, cununi, acoperitoare, ghete** (păpuci), **felinare, cruci, care funebre** etc.

Prăvălia Reuniunii
Strada Quer Nr. 3,

(casa fabricantului G. Moess) să găseşte sub îngrijirea dnului **Ioan Roman** (patronul salonului de barbierie din strada Quer — Poplăcii mici — Nr. 4), care stă la dispoziţie în toate afacerile privitoare la înmormântări, fie în Sibiiu, fie la transportarea de morţi afară de Sibiiu.

Inmormântări să fac de clasa I-ă, a II-a şi a III-a. Inmormântarea membrilor răposaţi ai Reuniunei să face cu preţ redus! Comandele să îndeplinesc cu prevenire şi cu toată punctualitatea. (197) 4—

Intreprinderea să îngrijeşte de trăsuri, de tot soiul de tipărituri, ca redactarea şi tipărirea anunţelor funebre etc. etc.

Cum venitul curat al întreprinderii e menit să înmulţască fondul „Azilului“ pentru adăpostirea orfanilor şi neputincioşilor nostri scăpătaţi, preoţimea, dăscălimea şi ceialalţi cărturari ai nostri, sunt rugaţi a stărui pentru înscrierea de membri la Reuniune cu taxa de cor. 2 de înscriere şi 60 bani după cazul de moarte al câte unui membru şi pentru a se folosi de întreprinderea noastră în cazuri de înmormântări.

Pentru biroul Reuniunii:

Pant. Lucuţa, prezident-director.
Romul Perian, cassar.
Vic. Tordăşianu, secretar.

30,000 de părechi
păpuci şi **ghete**
se vând cu preţ redus.

Toate în lume
se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai **păpucii** şi **ghetele** exec. în atelierul lui

VASILIE BAN
la „Cisma mare roşie“

după cum se numeşte prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită prăvălie de încălţăminte s'a mărit în casa proprie şi la fiecare păreche se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera ghete bune şi trainice pe lângă preţuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca şi până acum.

E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alţii, eventual să returnează banii.

(221) 38—

Serviciu prompt şi conştienţios.

Prima referinţe.

Prima fabrică transilvană
ces. şi reg. privilegiată
de casse de fier şi oţel,
şi
lăcătuşerie de artă şi construcţie,
instalată cu putere electrică.

E. Purece,
Sibiiu—Nagyszeben
Strada Faurului 19 (Schmidgasse).

(138) 11—20

Preţuri moderate.

Cataloage de preţ gratis şi franco.

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceiaș și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaș legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaș legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimați evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce împrimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

Recuisite de scris se pot procura dela **Librăria arhidiecezană**

NOUI piese muzicale de Tiberiu Brediceanu!

LA ȘEZĂTOARE

Icoană din popor (un act cu un preludiu)

Text de C. Sandu-Aldea și I. Borcia.

CUPRINSUL:

Preludiu și cor.
Nr. 1. Doina lui Sorin
„ 2. Mândruță cu ochii verzi
„ 3. Cântec din bătrâni
„ 4. A lui Moș Marin
„ 5. Melodrama
„ 6. Cântecul Ilenei
„ 7. De masă
„ 8. Scenă
Nr. 9. Cântec haiducesc
„ 9. *a*) Solo de fluier
„ 10. Brâu
„ 11. Duet
„ 12. Invârtita și cor.

Partitura pentru canto și piano $\frac{\text{cor. 8·—}}{\text{fr. 10·—}}$

Doine și cântece românești.

(Canto și piano).

Caietul I. (ed. II).
Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărtișor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

Caietul II. (ed. II).
Ști tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageți voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Caietul III.
Păsărică mută-ți cuibul.
Leagănă-te frunzuliță.
Turturea din valea sacă.
Ardemite-ai codru des.
Ce vii, bade, târzior.
Tu te duci, bade, sărace.
Foaie verde, foaie lată.
Pe unde umblă doru'.

Caietul IV.
Pe sub flori mă legănai.
Foaie verde, pup de crin.
Sus în vârful dealului.
Mândro, de dragostea noastră.
Când treci, bade, pela noi.
Frunză verde, frunzuliță.
Auzi, mândro, cucu-ți cântă.
S'a dus cucul de p'aici.

Jocuri românești.

(Piano solo).

Caietul I.
Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca 'n Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca 'n Banat) II.

Caietul II.
Ardeleana (ca 'n Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

Caietul III.
Brâu III.
Hațegana.
Ardeleana (ca 'n Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca 'n Banat) V.
Brâu IV.

Caietul IV.
Hora.
Invârtita III.
Brâu V.
Pe picior IV.
Din Maramurăș.
Ardeleana V.
Danțu.
Ardeleana (ca 'n Bănat) VI.

Prețul unui caiet $\frac{\text{cor. 4·—}}{\text{fr. 5·—}}$

Preludiu și **Hora** din **„Serata etnografică“,** pentru piano, ed. II.
Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.
Viorele, vals, pentru piano, ed. II.
Aurora, vals, pentru piano.

Prețul à $\frac{\text{cor. 2·—}}{\text{fr. 2·50}}$

Quadrille pe motive românești . . . . . $\frac{\text{cor. 2 —}}{\text{fr. 2.50}}$
Hora (cis moll) . . . . $\frac{\text{cor. 1·50}}{\text{fr. 2·—}}$

De vânzare la:

Librăria arhidiecezană, Sibiiu (Nagyszeben)

Aviz!

Subsemnatul, ca proprietar, aduc la cunoștința Onor. P. T. public, că din **1 Septemvrie 1912**

HOTELUL SCHMIDT,
strada Trenului (Bahngasse)

stațiunea tramvaiului electric orășenesc, împreunat cu **cafenea și restaurant**, îl voiu conduce și pe mai departe.

Deoarece până în 1 Noemvrie 1912 voiu mai adăuga la zidire încă 14 odăi de închiriat pentru pasageri, total 34 odăi, **încălzire centrală** și **scaldă,** cari stau la dispoziția Onoraților pasageri, îi rog ca și în viitor, precum au fost și în trecut, să mă onoreze cu toată bunăvoința și încrederea lor ce le voiu păstra.

Pentru bucătărie bună, beuturi curate și serviciu conștiențios, cu toată încrederea sunt îngrijit.

Sibiiu, în August 1912.

Cu toată stima:
M. L. Schmidt,
hotelier.

(267) 2—3

Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fier bătut.

Inființată la anul 1822. Sighișoara, piața de sus Nr. 47.

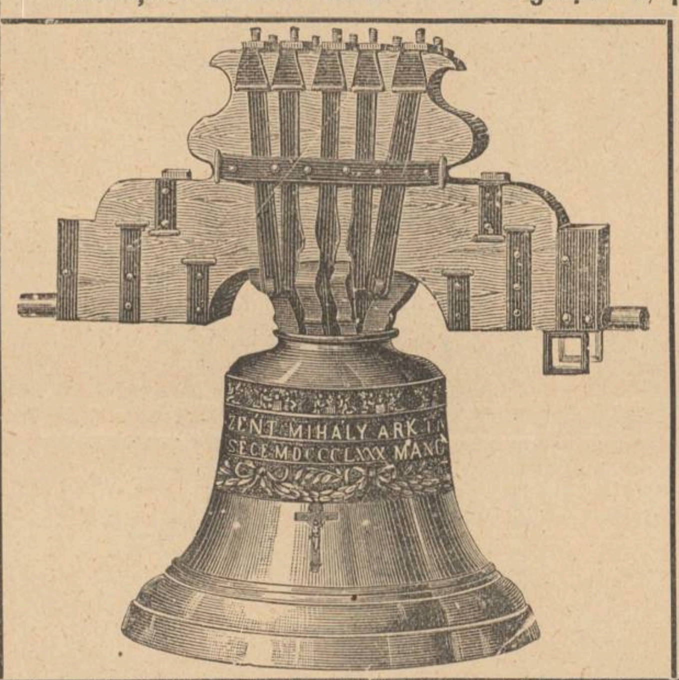

o firmă ce există dela anul 1822 și se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericești a lifera și repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum și clopote cu sunet armonic. Face și scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază și în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi și în rate.

(104) 12—24

Ingrijiți-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scutì pe sine și pe ai săi de lipsă este a se înscrie de membru la

„Asociația Esechiană de ajutorare reciprocă“.

La această asociație poate să se facă membru oricare persoană dela etatea de **21—80 ani.** Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. și taxa de cazurile de moarte, dejà după un an de membrie i-se **solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor.**, iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membrie, prin oarecare nenorocire **neputincios de muncă, i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor.** Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridicà în bani gata **2000 cor.**, însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului pânăce trăiește o rentă lunară de **50 cor.** Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul **nu e obligat a solvì.** Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Acești membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membrie toate plătirile se pot sistà rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritișuri, poate fiecare a și asigurà fetele, dacă acestea n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membrie rămâne orfană, încetă solvirea taxelor, iar **la măritiș, fata primește suma asigurată,** ori dacă nu se mărită, la împlinirea etății de 24 de ani. Fetele **mici** plătesc taxe foarte mici, așa că se pot înscrie chiar îndată după naștere.

Răposând o fată **după 3 ani de membrie, solvim erezilor suma asigurată.**

Licuidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuote semnate până la **15.000,000 cor.** și **215,000 cor.** fond de garanță.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

Asociația Esechiană de ajutorare reciprocă.

Direcțiunea pentru Ungaria: (474) 13—

Timișoara (Temesvár, Hunyadi-utcza 4 szám).

Anul LX. **Sibiiu, Sâmbătă 18/31 August 1912.** *Nr. 87.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Opoziția vrea reparație.

Sibiiu, 30 August n.

După soliile pe cari și le trimit unii altora, — domnii dela putere și domnii din opoziție, — parte prin organele lor de publicitate, parte în firul vorbirilor pe cari le rostesc la întruniri publice, — situația politică se pare că va fi la toamnă aceeași în dietă, care a fost și la ajurnarea dietei. Deoparte majoritatea compactă și disciplinată, gata se facă tot ce va cere și va vrea guvernul și presidentul dietei, de altă parte opoziția, umilită, dar supărată și mânioasă, care va tot scrâșni din dinți și va încleșta pumnii, pentruca fiecare dintre membrii ei să-i bage frumușel în buzunar în momentul, în care se va apropia de ei vre-un organ al puterii publice, spre a le șopti la ureche cuvântul magic: „In numele legii, părăsiți această sală!“

Căci prevedem, că lucrurile se vor continua la toamnă acolo, unde au fost intrerupte. Se vor face deci de nou escluderi dela ședințele dietei, și cei escluși vor fi poftiți din partea poliției se binevoească a părăsi locurile de cari s'au dovedit a fi nevrednici, iar dacă în zilele următoare cei scoși în modul acesta din dietă vor voi să-și ocupe de nou locurile, cordoane de miliție și de jandarmi îi vor întimpina la întrare în palatul dietei și le vor spune cuvântul atât de cunoscut nouă, celorlalți muritori de limbă nemaghiară, cuvântul: *nem szabad!*

Firește, în casul, dacă opoziția remâne pe lângă amenințările pe cari le face, că va începe o luptă din cele mai înverșunate în dietă în contra guvernului și a majorității parlamentare, și că despre pace nu vrea să știe nimica, câtă vreme se află domnul Lukács în fruntea guvernului și contele Tisza în scaunul presidențial al dietei.

Opoziția e adecă înclinată spre pace numai în casul, dacă atât contele Tisza, cât și Lukács, își părăsesc posturile, și dacă cei ce le vor urma, vor da opoziției o reparație potrivită pentru cele întâmplate.

Condiții grele și greu de împlinit! Pentrucă majoritatea guvernamentală, bine închiegată și bine disciplinată cum e ea astăzi, nu se va învoi odată cu capul, ca Lukács și contele Tisza să-și părăsască posturile, fiindcă prin aceasta deoparte ar recunoaște singură, că aceea ce s'a întâmplat nu s'a întâmplat pe cale corectă și legală, de altă parte s'ar reîntegra în toate drepturile ei de mai nainte obstrucția opoziției, atât de păgubitoare pentru interesele mari ale țării și atât de greu de învins pe altă cale, decât pe aceea pe care a fost învinsă.

Jertfa cerută de opoziție nu o va aduce deci partidul actual guvernamental: nu va pune pe tipsie, nici capul lui Lukács, nici capul contelui Tisza, fruntașii și conducătorii sei; dar nu va putea da opoziției nici o altă reparație, fie cât de mică și de neînsemnată, fără să se desavueze și blameze. Căci în ce ar și putea consta aceasta reparație cerută de opoziție? Legile militare, isvorul tuturor supărărilor, majoritatea parlamentară nu le mai poate face nevotate, cu toate că toți trebue se recunoască, că ele nu au fost votate pe cale legală, pentrucă astăzi ele sunt legi sancționate, promulgate și puse în aplicare. Tot ce ar putea face guvernul și majoritatea sa este, se revină asupra modificării regulamentului de casă, — o chestie curat internă a dietei, — și se facă modificarea regulamentului de nou, cu cooperarea și consentimentul opoziției. Va fi mulțămită însă opoziția cu atâta? Nu; pentrucă ea cere întâi capul lui Tisza și a lui Lukács, și numai după aceasta își va formula punctele cu privire la pretensiunile ce le are față de majoritatea parlamentară, care însă earăși ar fi foarte slabă și neajutorată, dacă ar permite, ca minoritatea să-i pună condiții și să-i dicteze punctele de înțelegere!

Pace deci între opoziție și guvern, după actuala stare de lucruri, nu va fi nici după redeschiderea dietei, care se va face în 17 Septemvrie n. cu toate că pacea e accentuată și dorită din toate părțile, chiar și din partea unor fruntași cu greutate ai opoziției. De și pentru țară bine ar fi să se facă pace, pentruca în liniște și bună înțelegere se poată fi votate legile urgente, cari își așteaptă votarea: legea pensiilor, budgetul și *legea nouă electorală.*

Mai ales legea aceasta din urmă, despre reformele electorale, pe care după știrile cele mai nouă guvernul o va prezenta dietei pe la finea lunei Octomvrie, ar trebui se îndemne opoziția să-și schimbe părerile și tactică; pentrucă dacă legea va fi bună și mulțămitoare pentru toți, împedecându-i opoziția votarea, atragê asupra sa odiul întregei țări, fiindcă împedecă realisarea unui lucru bun; iar dacă legea va fi rea și nemulțămitoare, tot asupra ei are să cadă răspunderea, că de ce nu a căutat se îndrepte greșelile legii și se facă în ea îmbunătățirile cerute de păturile largi ale poporațiunei țării?...

Dacă vrea deci binele țării, opoziția va căuta la toamnă, după redeschiderea dietei, să-și facă datorința de controlătoarea a făptuirilor guvernului și majorității parlamentate, fără a mai cere ori a aștepta reparația care nu i se poate da, iar dacă va călări mereu pe reparație și va pune bețe în roate, va da multora motive se creadă, că nu — vrea binele țării! Ii va întări în convingerile lor pe toți aceia, cari cred. că opoziția *cere* numai votul universal, dar nu-l dorește, și din adins caută se încurce lucrurile pentru a fi amânată de nou introducerea lui în patria noastră!..

Contele Berchtold la Sinaia.

Sâmbătă dimineața, la orele 9, contele *Berchtold*, ministrul de esterne al monarhiei austro-ungare, împreună cu soția sa și cu alte patru persoane, cari îi formau suita, a sosit la Sinaia. Dela Predeal venise cu un tren special de curte, trimis în calea sa din ordinul regelui Carol.

Primirea contelui Berchtold la gară a fost simplă. I-au fost eșit întru întimpinare: ministrul-prezident român T. Maiorescu cu doamna, generalul Mavrocordat cu doamna, aghiotantul regelui, col. Baranga, principele Fürstenberg, ministru plenipotențiar austro-ungar la București, și întreg personalul legațiunii austro-ungare.

Dela gară contele Berchtold și doamna au mers cu trăsura curții regale direct la castelul Peleș, unde la orele 10 M. Sa Regele Carol a primit în audiență pe contele Berchtold, ministrul de esterne austro-ungar, iar M. Sa Regina Elisabeta pe contesa Berchtold.

Audiențele au durat până la orele 11, când apoi Regina a făcut o primblare cu oaspeții ei prin Sinaia. La orele 12 M. Sa Regele a primit de nou în audiență intimă pe contele Berchtold.

La ora unu a urmat dejunul, și la orele 7 și jumătate prânzul de gală, la care toaste nu s'au rostit.

S'a dat apoi un concert, cu un program foarte bogat, executat de artiști renumiți, ca Dinicu, Barozzi și alții.

In ziua următoare, Duminecă, domnul Maiorescu, ministrul-president român, a dat un dejun la ora unu în onoarea oaspeților, la orele 4 Regele Carol și contele Berchtold au făcut o escursiune la Bușteni, la orele 7 a avut loc o gustare intimă la palat, iar la orele 8 seara contele Berchtold a părăsit Sinaia.

*

Intreaga presă română a scris foarte frumos despre visita aceasta a ministrului de esterne austro-ungar la curtea regală română, dându vizitei importanța pe care de fapt o are. Dar importanța vizitei a scos-o la iveală și presa dela Viena, scriind, între altele, foaia mare vieneză „Neue Freie Presse“ următoarele despre această vizită:

„Palatul ambasadei austro-ungare din Petersburg a devenit azi locul de trecere pentru aceia, cari au să devină cancelarii Austro-Ungariei. Contele Kálnoky, contele Aerenthal și contele Berchtold au reprezentat monarhia în Rusia înainte de a fi numiți miniștri de externe.

Locul de ambasador la București este și el una din cele mai sus trepte în

---

FOIȘOARĂ.

Statornicia creștinului pe calea Domnului.

— Predică —

de *G. Fl. Prețmereanu.*

(Urmare).

In scopul acesta Isus ne dă și mijloacele, cari trebue aflate în cultivarea diferitelor virtuți.

Virtutea e bunul cel mai de preț și mai durabil, prin care numai își capătă valoare și celelalte bunătăți pământești și care singură se păstrează, dacă celelalte toate se perd. De unde dară atâta nepăsare, când e vorba de câștigarea unui bun ales?

De ce nu se luptă și se frământă pe întrecute toți oamenii după acest scop? De ce o nenorocită de orbire îi ține amețiți pe cei mai mulți, și cruzimea sufletului lor îi face pe ei nepăsători și nesimțitori față de cele dzeești în întreprinderile lor?! Cei mai mulți asemenea dobitoacelor trăesc numai pentru a-și astâmpăra foamea și setea.

Poate își dau și ei samă de religiune și virtute, doar aud și ei adeseori vorbindu-se de acestea, dară pe departe de a-și dovedi în fapte religiozitatea și virtutea, și astfel a-și procura loruși o valoare mai înaltă, ei cred că e destul dacă prin obiceiurile lor, nu-și atrag năcaz pe capul lor, dacă sunt tolerați în societatea cetățenilor.

Și dacă fac cuiva câte o slujbă, câte o binefacere, o fac aceasta curat din interes propriu, nici decum din convingere, că așa e mai bine. Ce credeți, că pe acela dela care nu se pot aștepta la nimic, îl ajutoră?

Ei fac bine, firește, nu vatămă bucuros; dară cu totul alta e purtarea lor fața de cei slabi, decât față de cei tari și cu vază. Ei lucră mai mult din frică decât din inimă curată.

Astfel se gudură și se lingușește și cânele mai mic față de cel mare. Și precum în fiece câne e născut boldul sălbatic de a se face grozav și a-și arăta cruzimea, unde trebue, astfel acest obiceiu îl au și oamenii de acest soi. Și pentru ca ei să fie temuți se bat după tot felul de titluri, distincție, vază etc., pe ori ce căi. Ei se târăsc înaintea celor tari și trec îngâmfați pe lângă cei slabi.

Un astfel de om se poate numi creștin?! Acesta e mai rău ca un dobitoc, acela se arată cel puțin după firea sa. Omul însă e un animal mai rafinat și mai pervers. Sunt apoi astfel de oameni, cărora nu le e indiferent ce viață îi așteaptă după moarte. Ei voesc să aibă o religie și de fapt cred, că sunt religioși! Ei, dar dacă ai sta să vezi ce se alege din tot simțul lor creștinesc, ai vedea că toate poruncile lui Cristos nu le urmează. Iubirea, împăcarea, binefacerea și nobleța, toate le au pe buze numai.

Ei nu lipsesc dela biserică, Doamne ferește. Regulat îi vezi împărtășindu-se cu sfintele daruri și bătându-se cu mânile în piept, că ei sunt temători de Dumnezeu. Și dacă i-au dat lui Dzeu cinstea în felul cum cred ei, că se cuvine în judecata lor greșită, ei nu-și mai bat capul de nimic.

Inșală pe semenii lor, prigonesc pe dușmani, se scaldă în mocirla patimilor, bucurându-se de răul altuia și trimbițând în lumea mare de au auzit ceva de rău despre cunoscuții lor.

Clevetesc, se amețesc în beutură, cu un cuvânt fac tot dela ce ni-a abătut Cristos și totuși zic, că sunt creștini. Și ce e mai de mirat, își dau sama de nedreptățile lor, dar nu se lasă dela ce știu ei, fiindcă ei își zic, că numai credința te face fericit. Fapta e lucru de a doua mână.

Ei își iau ca temelie în faptele lor cuvintele rău interpretate ale preoților, și adecă: că nu prin meritele sale proprii se mântuește omul, ci prin meritul lui Cristos, prin moartea și numele lui. Poți trăi cum vrei, căci dacă ești odată ales de Dzeu pentru fericire, rămâi ales. Poți să-ți faci de cap, căci sângele lui Cristos ne spală de toate păcatele!

Sfinții și așa vor fi mijlocitorii nostri la cel atot drept!

Ce blasfemie la adresa lui Dzeu, să lățești astfel de păreri greșite! De câtă grije are lipsă preotul în predica sa, ca nu cumva prin vorbele sale în loc să samene în via Domnului cuvântul lui Dzeu, să samene buruiană și în loc de a conduce sufletele la unirea cu Dzeu, să nu facă din religiune un izvor de păcate?!

Câți nu sunt apoi, cari deși cunosc prețul virtuții și sunt hotărâți să ducă o viață sfântă, mai ales că își dau samă de deșertăciunea acestei vieți — și totuși perzistă în calea păcatului și a egoismului lor orb.

Deși știu, că numai creștinul virtuos e muritorul cel mai fericit, totuși viața lor se leagănă între cer și iad, între păcat și virtute.

Ei sunt de teapa celor cu sufletul bun, dară cu carnea slabă, ale căror propuneri nobile, luate dimineața, se pângăresc de rușinea de sară.

Această nestatornicie a creștinului este păcat, ce stăpânește veacul de față.

Tăria în judecată lipsește aproape pretutindenea.

(Va urma).

cariera diplomatică. Contele Goluchowski şi contele Aerenthal au petrecut o parte din viaţa lor diplomatică în Bucureşti şi acolo au primit impresiunile, cari au devenit indispensabile acelora, cari voesc să cunoască de aproape situaţia în Orient. Contele Berchtold n'a venit în trecut în atingere cu curtea regală română.

Un ministru de esterne are multe de vorbit la o întâlnire cu un cap încoronat. Afacerile politice slăbesc poate relaţiunile curat omeneşti, pe cari le inspiră curtea regală din Sinaia.

Ce interesantă trebue să fie o convorbire cu regele şi regina României pentru acela, care face o vizită şi aude ce-şi spun aceste personalităţi, cari au văzut şi aflat multe în viaţa lor. Regele a avut o viaţă sbuciumată şi s'ar putea spune, că greutăţile pe cari le-a avut la începutul domniei îl desemnează ca un adevărat întemeietor al ţărei.

Regina este cunoscută mai mult sub numele de Carmen Sylva. Ea a realizat un lucru foarte mare: recunoaşterea din partea unui cerc de cetitori, cari la cetirea operelor în cari sunt redate cugetări adânci în forma cea mai frumoasă, uită cu total, că autorea poartă pe cap coroana de regină.

Peste câţiva ani regele îşi va serba a 50-a aniversare a urcărei sale pe tron. Vor reînvia atunci amintirile acelei vremi, când un tânăr locotenent prusian, trecu prin monarhia noastră sub nume şi paşaport fals, în drum spre Dunăre, de unde plecă la Bucureşti, ca să ia conducerea ţărei. El se temea, ca nu cumva autorităţile austro-ungare să îl deruteze din drumul său şi trecu curând graniţa.

Câte a trăit şi aflat el de atunci! România era pe atunci ţara vechilor boeri şi purta încă rănile pe cari i le făcuse jugul turcesc. De trei ori voise principele Carol să părăsească ţara şi să se reîntoarcă la Sigmaringen. Tezaurul statului era gol. Datorii flotante constituiau o sumă ameninţătoare, iar războiul între Franţa şi Germania deslănţuise ura contra Prusiei, ceea ce zdruncină mult situaţia domnitorului în România. Conjuraţii se descoperiseră contra lui şi, după războiu, veni criza economică în care fu atrasă România din cauza căderei regelui drumurilor de fer Strussberg.

Guvernul prusian ameninţa cu măsuri aspre de reprimare în cazul când cupoanele obligaţiunilor drumului de fer nu vor fi achitate. Insuşi principele nu mai credea, că va putea rezista duşmăniei ce i-o arătau până şi ai săi din Germania. Principele îşi propuse să abzică. Dar valoarea lui pentru viitorul României era recunoscută. Partidele declarară, că sunt gata să-l sprijine; iar armata, căreia principele aparţinea cu trup şi suflet, şi pe care a dus-o mai târziu la Plevna în glorie şi victorie, i s'a declarat cu totul supusă. Tânărul principe îşi arătase talentul de a găsi comori pe un teritoriu strein, un teritoriu, care i-a fost încredinţat, ca să-l conducă spre progres, prin muncă şi îngrijire. *România de azi este ţara regelui Carol.*

Contele Berchtold va avea prilejul să vadă, în călătoria sa, o ţară înfloritoare, cu o bună stare mereu crescândă, cu bogate resurse materiale, cu o agricultură în continuu progres şi cu o industrie în plină desvoltare. Intre România vasală Turciei şi România legată de Austro-Ungaria prin o prietenie indisolubită, este o deosebire, de care numai cifrele statistice nu dau de cât o idee foarte palidă.

Thomas Carlyle spunea, că atari schimbări se datoresc numai unei persoane. Această credinţă este desigur tot aşa de exagerată ca şi credinţa, că desvoltarea popoarelor este cu totul independentă de influenţa individualităţilor de frunte. De sigur, că regele Carol are o bună parte din meritul desvoltărei României. El a căpătat în tinereţe impresiunile din lupta dintre regele Wilhelm şi parlament în chestia reformei militare şi ca ofiţer prusian de sigur, că şi-a făcut convingerea necesităţei independenţei faţă de parlament şi partide.

Cât de mare trebue să fi fost puterea sa de asimilare şi talentul său de conducător, când totuşi a învăţat curând să priceapă, că principele unei ţări constituţionale trebue să rămână neutral faţă de partidele politice şi să le întrebuinţeze în folosul patriei!

Din sămânţa care a fost aruncată în pământul României a crescut un arbore minunat. Din ceea ce a adus principele din patria sa, el n'a putut să se folosească de cât de inima sa de soldat. El a trebuit să uite totul, şi să înveţe toate de la început. Omul care cu aproape 50 de ani în urmă a trecut prin Austria ca fugar, ca să poată cimenta în Bucureşti un tron puternic, a primit acum câte-va săptămâni o telegramă de la împăratul Francisc Iosif, în care s'a putut ceti, că armata noastră priveşte cu admiraţie la regele Carol şi este mândră, că este de două ori legată de dânsul. Cât este de reală această admiraţie, şi cât de firesc apare acum, că ministrul de externe al Austro-Ungariei, succesorul contelui Aerenthal, se prezintă regelui Carol, după ce a fost acum câtva timp la Berlin, unde a fost primit de împăratul Wilhelm. Contele Berchtold este cel dintâi ministru de externe, care prin vizita sa la Bucureşti dovedeşte legăturile de prietenie între statele vecine şi care introduce ceremonialul legăturilor cu curtea regală română. Aceasta este însă o consacrare a unei stări de mult pregătite.

Legăturile, cari există între România şi Austro-Ungaria, se bazează pe atât de fireşti antecedente, şi pe interese comune atât de importante, încât inteligenţa regelui Carol şi instinctul poporului român sunt fără îndoială pătrunse de ele. România poate să cunoască binecuvântările acestei politici după rezultatele ei. Din toate ţările, cari au fost odată supuse Turciei şi cari sunt atât de agitate din cauza situaţiei din Turcia, România se simte cea mai tare şi în cea mai bună siguranţă şi independenţă. Intru cât România este podul de trecere între Rusia şi Peninsula Balcanică, independenţa României are aceeaşi importanţă la sud-ost ca şi a Belgiei la nord-vest. România este cea mai sigură garanţie de pace, şi prietenia Austro-Ungariei apără România de soarta ce care a avut-o după răsboiul de la 1877, când a trebuit să cedeze o parte a Basarabiei contra voinţei ei. Coroana de pe capul regelui Carol nu este făcută din aurul fals al politicei, şi purtătorului ei nu-i lipseşte libertatea de a se decide. Regele României este domnitor prin propriul său drept şi aliat prin proprie alegere.

Contele Berchtold va fi la Sinaia purtătorul simpatiei tuturor popoarelor monarhiei. In expozeul său el a promis să cultive cele mai bune relaţiuni cu România. Aceasta este una din cele mai principale ale sale îndatoriri. Până acum n'a fost încă nici un ministru de externe austro-ungar la Bucureşti ca să se prezinte regelui şi reginei. Contele Berchtold este cel dintâiu, care face această vizită de aliat".

Adunarea dela Ileanda-mare.

Adunarea poporală a alegătorilor români, ţinută Dumineca în Ileanda-mare, a fost foarte bine cercetată. Erau presenţi cam la 5000 de oameni, inteligenţă şi ţărănime. S'a ţinut în piaţa mare. A fost presidată de dl *George Pop de Băseşti*, presidentul comitetului naţional. A vorbit întâi deputatul cercului, dl *Dr. Teodor Mihali*, apoi domnii *Dr. Vasile Lucaciu, Dr. Aurel Vlad, Vasile Goldiş, Dr. St. C. Pop* şi *Dr. G. Tripon*. S'a votat cu unanimitate şi însufleţire următoarea *resoluţiune*:

I. Adunarea alegătorilor şi a poporului român din cercul Ileanda-mare, în urma celor expuse de deputatul cercului dl Dr. Teodor Mihali, constată cu satisfacţiune şi cu adâncă mulţumire sufletească, că d. Dr. Teodor Mihali şi tovarăşii săi de luptă, în activitatea lor parlamentară şi extraparlamentară, au reprezentat în mod vrednic principiile partidului naţional român şi, în consecinţă, îşi exprimă deplina încredere faţă de deputatul Ilenzii-mari, Dr. Teodor Mihali şi faţă de întreg comitetul naţional, rugându-l ca şi pe viitor să lupte neşovăitor şi solidar pentru realizarea acestui program.

II. Considerând, că actualul guvern, atât prin programul său cât şi prin întreaga sa activitate politică, continuă sistemul politic al guvernelor anterioare, păgubitoare adevăratelor interese ale ţării:

Adunarea osândeşte politica acestui guvern şi prin urmare cere înlocuirea lui printr'un guvern, care să fie în poziţia de a rezolvi chestia naţionalităţilor în conformitate cu principiile libertăţilor publice şi ale umanismului.

III. Considerând, că parlamentul actual al ţării, nu numai fiind compus pe temeiul legii electorale medievale de acum, ci şi 'n urma procedeurilor electorale întemeiate pe brutalitate, corupţiune şi presiune, — nu este expresiunea adevărată a voinţei tuturor cetăţenilor, — şi'n convingerea, că stările insuportabile de cari suferă statul ungar nu se pot lecui decât numai printr'un parlament în care să se validiteze adevărata voinţă a ţării:

Adunarea pretinde înfăptuirea fără amânare a reformei electorale pe baza votului universal, egal, direct şi secret, fără restricţiuni şi pe comune, — condamnând totodată tendinţele tuturor partidelor politice ungureşti din ţară, cari intenţionează falsificarea votului universal în scopul susţinerii mai departe a supremaţiei de rassă şi de clasă.

IV. Luând act despre recentele procedeuri samovolnice ale guvernului şi ale presidiului camerei, procedeuri cari sunt adevărate atentate faţă de constituţionalismul şi parlamentarismul veritabil, adunarea, cu toate că pe deoparte nu are încredere nici în partidele opoziţionale ungureşti din parlamentul ungar, — pe de altă parte însă recunoscând necesitatea imperativă a reformelor pentru asigurarea intereselor externe ale monarhiei, prin întărirea armatei, — consideră de supremă necesitate inarticularea în lege a reformei militare. Totuşi în convingerea, că numai prin adevăratul constituţionalism şi prin asigurarea deplină a libertăţilor de acţiune a tuturor partidelor din parlament se poate înfăptui buna înţelegerea şi fericirea tuturor popoarelor şi cetăţenilor: condamnă cu ultima energie absolutismul parlamentar al partidului din majoritate faţă de partidele din opoziţie şi pretinde reforma regulamentului de desbatere în cameră astfel, ca libertatea cuvântului şi de acţiune a partidelor opoziţioniste să fie deplin asigurate.

V. Atacul îndreptat în contra bisericei greco-catolice române din patrie prin chipul înfiinţării unei biserici gr.-cat. maghiare, — adunarea îl consideră ca cel mai barbar atentat în contra fiinţei etnice a naţiunei române din Transilvania şi Ungaria, precum şi împotriva libertăţii religioase şi confesionale, asigurată chiar prin legi fundamentale ale ţării şi ale bisericei. Protestând împotriva acestei pălmuiri a libertăţilor publice, — trimite încurajarea sa fraţilor ameninţaţi, — şi se declară gata a susţinea cu orice jertfă solidaritatea naţională a tuturor Românilor din patrie, prin apărarea libertăţii ambelor lor biserici şi a limbii româneşti în acestea.

VI. Nelegiuirile şi persecaţiunile fără seamăn ale guvernului ungar, la cari sunt expuse toate instituţiunile publice şi toate interesele vitale ale neamului românesc din această ţară, îşi găsesc o înfiorătoare întregire pe deoparte în suspendarea vieţii constituţionale în Croaţia, pe de altă parte în nimicirea autonomiei bisericei sârbeşti din patrie. Adunarea protestează în contra acestui sistem de violenţă, care neapărat nu numai va închega solidaritatea naţiunilor nemaghiare asuprite din patrie, ci în chipul cel mai firesc va trebui să influinţeze în mod vătămător interesele internaţionale, relaţiunile de bună înţelegere ce există între monarhia austro-ungară şi regatele naţionale din preajma ei, ale căror consângeni sunt supuşi unui adevărat martiraj din partea şovinismului maghiar, devenit prin aceasta o adevărată primejdie pentru monarhia întreagă.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Onorata preoţime a tractului Mercurea este prin aceasta convocată în conferenţa preoţască pe zilele 17 şi 18 Septemvie v. s. c. în Gârbova cu următoriul

Program:

1. La orele 8 a. m. serviciul divin celebrat de preoţii R. Pop, Ioan Munthiu şi Ignatie Filip. Predica, temă din Textul evangeliei zilei, de Ioachim Marcu, eventual o predică de mulţămită pentru bunărodirea pământului, de Constantin Ghişe.

Parastas pentru preoţii răposaţi.

2. Deschiderea conferenţei, constituirea biroului şi constatarea celor prezenţi.

3. Discuţiune asupra serviciului divin şi a predicei.

4. Comunicarea resoluţiunilor şi ordinaţiunilor consistoriale (Nr. 14162 B. din 1911 şi 7432 B.—912.

5. Rapoartele grupurilor preoţeşti.

6. Desbaterea asupra chestiei că sânt necesare rapoarte anuale despre activitatea preoţilor ori numai la 5 ani.

7. Deliberarea asupra proiectului de statute pentru fondul preoţesc tractual, elaborat de comisiune. Referent I. Dăian.

8. Prezentarea proiectului de statute pentru înfiinţarea de biblioteci tractuale şi parohiale, lucrat de comisiune, Referent Dr I. Stanciu.

9. Compunerea unui chestionar pentru monografiile comunelor.

10. Tema dată da Preav. Consistor: Cum s'ar putea face cu bun efect educaţia religioasă morală a credincioşilor noştri şi mai ales a elevilor de şcoală din comunele bisericeşti, în cari nu avem şcoală conf., elaborată de Ioan Morariu şi Dr. I Stanciu.

11. Infinţarea de reuniuni de înmormântare.

12. Regularea taxelor stolare.

13. Fiecare preot să lucre o temă liberă de cuprins ştiinţific religios moral sau economic şi să o aştearnă of. prot. cu 8 zile înainte de conferenţă.

14. Alegerea comisiunei permanente.

15. Incheierea conferenţei.

Mercurea, 13 August 1912.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Convocare.

Prin aceasta convoc cn. preoţime tractuală la conferenţa anuală pe Marţi în 11/24 Septemvrie a. c. în Agnita cu următorul

Program:

1. La 8 ore a. m. chemarea Duhului Sfânt şi deschiderea conferenţei în sala şcoalei noastre din loc.

2. Constatarea celor prezenţi şi constituirea conferenţei.

3. Comunicarea ordinului cons. Nr. 14320 B. 1911.

4. Predică cu textul: „Că iată împărăţia lui D-zeu între noi este". (Luca c. 17 v. 21) rostită în faţa conferenţei de R. Constantinescu.

5. Discusiune asupra formei şi modului de predare.

6. Raportul comisiunei asupra temelor din anul trecut: Cum a îndeplinit fiecare preot cele 12 puncte din „Sfaturile arhiereşti".

7. Prezentarea temei: „Cum s'ar putea face cu bun efect educaţia religioasă-morală a credincioşilor noştri şi mai ales a elevilor de şcoală din acele comune bisericeşti, în cari nu avem şcoală confesională?" lucrată separat de preoţii I. Radu şi P. Caţaveiu.

8. Organizarea definitivă a tractului în grupări religioase-didactice.

9. Prezentarea operatului „Monografia tractului Agnita".

10. Statorirea programului pe anul 1913.

11. Incheierea.

Agnita, 10 August 1912.

Ioachim Muntean
protopop.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferenţa preoţască din tractul gr.-or. al Bistriţei, care se va ţinea în Bistriţa la 24 Sept. v. la orele 8½ dimineaţa cu următorul program:

1. La 8½ ore serviciul divin cu chemarea Duhului sfânt, săvârşit de preoţii Mih. Pascu, Gr. Căileanu şi Il. Boţiu, cu predică ocazională pe temeiul unui text din evanghelia zilei, ţinută de parohul Gr. Căilean.

2. Deschiderea conferenţei, constatarea celor prezenţi şi constituirea.

3. Discuţiune asupra serviciului divin şi asupra predicei.

4. Prezentarea unor acte cari privesc conferenţa.

5. Raport asupra stărilor din tract prezentat pe baza rapoartelor particulare întrate dela preoţi şi a vizitaţiei făcute în tract. Rapoartele particulare dnii preoţi le vor înainta necondiţionat până la 10 Septemvrie a. c. în scris conform Instrucţiunei Nr. 6657 Bis. ex 1911 pct 10.

6. Rapoartele conducătorilor grupurilor religioase, cari de asemenea să fie înaintate până la 15 Septemvrie a. c.

7. Tema pusă de Prea. Ven. Consistor: Cum s'ar putea face cu bun efect educaţia religioasă morală a credincioşilor noştri şi mai ales a elevilor de şcoală din acele comune bisericeşti, în cari nu avem şcoală confesională. Prelucrarea în scris a acestei teme se concrede preoţilor Nicolae Şoneriu şi Ilar. Boţiu.

8. Cari pot să fie cauzele, că pe lângă atâtea regulamente de ordine şi disciplină, disciplina în cler şi poporul credincios slăbeşte, iar consecvenţele acestei scăderi cresc? Referenţi: Eliseu Dan, Ioan Lunga, Vas. Bălan.

9. Propuneri independente prezentate în terminul regulamentar.

In conformitate cu ordin. consist. Nr. 385 Bis ex 1911 toţi membrii conferenţei sunt obligaţi a se pregăti în scris asupra tuturor temelor puse la ordinea zilei.

Bistriţa, 8 August 1912.

Gregorie Pletosu
protopresbiter.

Şcoalele medii gr. or. române din Braşov.

Inştiinţare.

Inscrierile pentru anul şcolar 1912—1913 la gimnaziu şi la şcoala reală se vor începe în 3 Septemvrie st. v. 1912, adecă în 16 Septemvrie st. n. Şcolarii cari se înscriu pentru primadată la şcoalele noastre medii, vor aduce testimoniu şcolar, certificat de naştere şi certificat de revaccinare. Testimoniul şcolar de pe clasa precedentă au să-l presente toţi şcolarii, aşadar şi şcolarii, cari au absolvit clasa precedentă la şcoalele noastre.

Din 30 August şi până în 3 Sept. v. dela 8—12 ore a. m. se vor ţinea esamenele private, supletorii, de diferenţă şi de corigenţă. Cei ce s'ar presenta mai târziu au să dee petiţie la direcţiune, dovedind cu atestat valabil causa întârzierii.

Esamenul script. de maturitate se va ţinea în zilele de 3—6 Septemvrie v. — Toţi candidaţii esamenului de maturitate vor trebui să se presente în cancelaria direcţiunii gimnaziului Sâmbătă în 1 Sept. v. la orele 9 dimin., şi să-şi plătească taxele de esamen (dacă nu le-au plătit de mai înainte). — Esamenul oral de maturitate se va ţinea în zilele de 12/25 şi 13/26 Septemvrie.

Notă. — Şcolarii, cari vin dela un institut, unde în gimnaziul superior nu au învăţat limba grecească, vor avea să dea un esamen de primire din limba grecească.

Didactrul în gimnaziul inferior şi şcoala reală este de 24 coroane pe an, iar în gimnaziul superior (cl. V.—VIII.) de 40 coroane pe an. — Cei imatriculaţi pentru primadată mai plătesc odată pentru totdeauna o taxă de primire de 8 coroane. Şcolarii neromâni plătesc didactrul, taxa de primire şi taxa pentru fondul de penziune duplu. Taxa pentru fondul de penziune este în gimnaziul superior 10 cor., iar în gimnaziul inferior şi şcoala reală 6 cor.; taxa pentru testimoniu (Fond Coresi) 3 cor., taxa pentru anuar 1 coroană, taxa edilă 6 coroane (în clasele de jos) şi de 10 coroane în clasele de sus; taxa p. mijl. de învăţ. şi mobiliar este de 2, respec. 4 coroane; — taxa de patinat este 30 bani, resp. 50 bani; taxa pentru bibliotecă e de 1 coroană; taxa de membru la societatea de lectură a studenţilor este pentru cl. V. şi VI. gimn. 1 cor., pentru clasa VII. şi VIII. gimn. 2 cor.

Didactrul se poate plăti în 3 rate după dispoziţiile stabilite în normativul Eforiei şcol.

Şcolarii cari vor să fie scutiţi de didactru trebue să-şi presente petiţiunile lor până în 30 Septemvrie stil vechiu la cancelaria Eforiei şcolare.

1. Indreptăţiţi a petiţiona sunt acei şcolari săraci, cari au la moralitate nota bună şi nota generală la obiectele de învăţământ foarte bine sau bine.

Cu nota suficient pot fi scutiţi numai acei elevi, cari sunt din Braşov şi cercetează clasa I. şi II. gimn. sau reală.

2. La petiţiune se aclude certificatul de paupertate dat de oficiul comunal, dar vizat şi de parohul locului.

3. Toţi petenţii au să alăture şi testimoniul şcol. ultim.

Scutiri se acordă numai la didactru, — celelalte taxe şcolare trebue plătite de toţi şcolarii.

Dispoziţiuni speciale.

1. Toţi şcolarii ordinari din clasele V., VI., VII. şi VIII. gimnaz. trebue să poarte esclusiv numai uniforma şcolară şi chipiul regulamentar. — Părinţii sunt deci rugaţi să nu comande alte haine nouă la fiii lor din numitele clase, ci să se îngrijească cu ocazia venirii lor în Braşov pentru uniformă la croitorii români de aci. — Uniformele vechi din anul trecut se pot încă folosi şi în anul acesta. — Obligativitatea uniformei s'a decretat cu scopul de a se curma orice lux în îmbrăcăminte. — Purtarea chipiului este obligătoare începând din clasa III. gimn. şi reală în sus în toate clasele.

2. Cărţile şcolare, dacă nu sunt noue, trebue să fie în stare bună, curate, întregi, nezdrenţuite, — altfel se vor confisca.

3. Pentru prevenirea abuzurilor sunt rugaţi părinţii, — ca — în toată durata anului şcolar — să nu trimită fiilor lor decât banii destinaţi pentru trebuinţele lor personale. Plăţile la gazde, la croitori, prăvălii etc. să se facă direct la adresele acestora. Iar taxe şi restanţe şcolare (afară de cele dela internat, cari se vor trimite la direcţiunea internatului) [illegible] trimită direct la: Eforia şcoalelor gr. or. române din Brassó (Braşov).

Brassó (Braşov), în 11 Aug. v. 1912.

Direcţiunea şcoalelor medii gr. or. române.

Din despărţ. „Asociaţiunii".

Convocare.

Membrii despărţământului Hunedoara al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", precum şi toţi sprijinitorii acesteia se convoacă la

prima adunare cercuală

care se va ţine Dumінecă la 1 Sept. st. n. 1912 la orele 10 a. m. în biserica gr.-ort. română din Teliucul mare.

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării, raportul comitetului, alegerea comisiunilor:
   a) pentru examinarea raportului,
   b) pentru înscrierea membrilor.
2. Prelegere iuridică, literară şi economică.
3. Inchiderea adunării.

Hunedoara, din şedinţa comitetului cercual a despărţământului Hunedoara al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută la 20 August 1912.

Vasile C. Osvadă
president.

Valeriu Beşan
secretar.

Convocare.

Despărţământul Dej al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" îşi va ţinea *adunarea generală anuală* în Ocna-Dejului la 8 Septemvrie n. 1912 după amiazi la 4 ore în sala cea mare dela hotelul „Thoroczkai".

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal.
3. Raportul comitetului cercual despre activitatea sa.
4. Raportul cassarului.
5. Alegerea unei comisiuni pentru cenzurarea ambelor rapoarte.
6. Alegerea unei comisiuni pentru incassarea taxelor şi înscrierea de membri.
7. Prelegere poporală.
8. Raportul comisiunilor.
9. Alegerea alor doi delegaţi pentru adunarea generală a Asociaţiunii.
10. Eventuale propuneri.
11. Inchiderea adunării.

Seara, la 7½ ore, diletanţii cercului filial din Dej al societăţii pentru fond de teatru român vor da în favorul despărţământului Dej al Asociaţiunei reprezentaţie teatrală, jucându-se piesele poporale: „O Sâmbătă norocoasă" de I. V. şi „Arvinte şi Pepelea" de V. Alecsandri.

După reprezentaţia teatrală va urma petrecere cu joc.

La această adunare sunt invitaţi toţi membrii despărţământului şi toţi, cari poartă interes pentru înaintarea culturală a poporului român.

Din şedinţa comitetului, ţinută în Dej la 1 August 1912 n.

Ilariu Boroş
directorul desp.

Dr. Ioan Mezei
secretarul desp.

NOUTĂŢI.

Fundaţiunea Gozsdu. Eri, Joi, s'au început în Sibiiu şedinţele reprezentanţei fundaţiunii Gozsdu, cari se ţin sub prezidenţia Escelenţiei Sale, Inaltpreasfinţitului Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu,* participând la ele Preasfinţiile lor: Episcopii *Ioan I. Papp* al Aradului şi *Dr. Miron E. Cristea* al Caransebeşului, precum şi membrii mireni, domnii: *Avram Berlogia*, *Dr. Nicolau Poynar*, *Parteniu Cosma* şi *Dr. Ioan Mihu.* Şi-au scuzat absenţa, din cauză de morb, domnii *Dr. Iosif Gall* şi *George Szerb.* Referent şi notar al fundaţiunii e P. C. Sa, protosincelul *Ghenadie G. Bogoievici.*

*

Consistoriu mitropolitan. Luni, în 2 Septemvrie n. se întruneşte în Sibiiu consistoriul mitropolitan al bisericei noastre.

*

Dela universitatea din Cluj şi Budapesta. Inscrierile pentru semestrul prim al anului de studii 1912/13 la universităţile din patrie se fac în 2 Septemvrie şi durează până în 12 Septemvrie. Cu permisiunea rectorului universitar se pot face înscrieri până în 14 Octomvrie.

*

Sborul lui Vlaicu la Sălişte. Mercuri după ameazi domnul *Aurel Vlaicu* a sburat la Selişte cu succes splendid. In faţa unei mulţimi de mii de oameni s'a ridicat la înălţimi mari, a făcut frumoase plimbări prin aer cu aeroplanul său, iar după jumătate de ceas s'a dat jos în mijlocul însufleţirii de nedescris a mulţimii. Sperăm a putea publica un raport mai amănunţit. Dumінecă dl *Vlaicu* sboară la Murăş-Oşorheiu.

*

Inscrierile la gimnaziul de stat din Sibiiu. Luni în 2 Sept. (dela orele 8 dimineaţa până la 12) se fac înscrierile pentru clasa I şi II gimn., Marţi în 3 Sept. pentru clasa III şi IV gimn., ear Mercuri în 4 Sept. pentru cl. V—VIII gimn. La înscriere şcolarii au să aducă certificat de naştere, de revaccinare şi atestat şcolar. Taxele şcolare fac cu totul 15 coroane 60 de fileri. — Examenele de corigenţă şi suplinitoare se vor ţinea în 30 şi 31 August dimineaţa la orele 8.

*

Congres matematic internaţional. In 24 August s'au întrunit vreo şapte sute de matematici din toate ţările la *Cambridge*, ca să discute în oraşul vechei universităţi engleze asupra chestiunilor mai nouă ale ştiinţei lor. Din Ungaria participă 20 de membri la acest congres.

*

Aviz şcolar. Inscrierile pe anul şcolar 1912/13 la şcoala centrală elementară română din Sibiiu se vor efectui din 2 Septemvrie până la 5 Septemvrie n. c. dela orele 8—12 a. m. şi 2—4 p. m. în cancelaria şcoalei; ceeace se aduce la cunoştinţă P. T. părinţi, binevoitori şi sprijinitori ai acestei şcoale. *Direcţiunea.*

*

Avis. Am onoare a aduce la cunoştinţă, că mi-am deschis cancelaria advocaţială în Sălişte, Piaţa mare. Cu deosebită stimă: *Dr. Ioan Cupu*, advocat.

*

Foc mare. Din Haşag ni se scriu următoarele: Astăzi Dumінecă în 25 August n. pe la 4 ore p. m. s'a iscat în Haşag un foc teribil între conlocuitorii saşi, care foc — ajutat fiind de vânt — a mistuit în câteva minute supraedificatele alor 28 curţi locuite de 42 familii dimpreună cu toate productele câmpului aflătoare în ele şi pe lângă ele. In 15 curţi grâul nu a fost îmblătit. Productele câmpului numai unul le-a avut asigurate, iar supraedificatele aproape toţi. Case au ars numai 2 acoperite fiind cu paie. Oameni şi vite nu au ars. Au ars însă batozele dela două maşini de benzin. Causa focului este negrija, copii sau ţigări. Pagubele se urcă la mai multe zeci de mii coroane. Românii ar trebui să ieie îndemn de a se asigura şi ei. Ioan Dordea, preot.

*

Nou profesor universitar. Docentul universitar dl Dr. I. *Nistor* a fost numit profesor extraordinar la catedra de istoria popoarelor orientale dela universitatea din Cernăuţ.

*

Alegere de preot. Ni se scrie, că în 20 August n. s'a făcut alegere de paroh în Vulcani, sub conducerea domnului protopop *Dr. C. Popescu,* şi a fost ales cu mare însufleţire parohul nostru din Crăciuneşti (Zarand) d-nul *Sebastian Rusan,* întrunind 109 voturi, contra 5, cari le-a întrunit preotul Constantin Popoviciu din Burjuc, tractul Iliei.

*

Congres. Patru sute de *medici* şi *naturalişti* s'au întrunit Dumінecă la Vesprim în al 36-lea congres. Şedinţele congresului au fost conduse de *episcopul* Hornig ca preşedinte.

*

Mona Lisa. S'a împlinit anul, decând tabloul Mona Lisa a dispărut din muzeul Luvrului. Tabloul, pe lângă toate ştirile contrare, se află tot la persoana care l-a furat sau la aceea care l-a cumpărat. Judecătorul instructor Drieux a declarat unui colaborator al ziarului *Temps*, că de şi s'a pornit cea mai întinsă urmărire, poliţia este şi astăzi tot acolo unde era în primele momente după furtul tabloului. Cercetarea se urmează, dar fără speranţă că Gioconda va mai ajunge cândva în posesiunea naţiunii franceze.

*

Serbările funebrale în Tokio. Camera japoneză a votat trei milioane de coroane pentru cheltuelile festivităţilor funebrale cu prilejul înmormântării răposatului împărat Muciuhito. Familia imperială a declarat, că va lua asupra sa o parte din cheltueli.

*

Paprică dulce, veritabilă de Seghedin, se capătă la *Abraham Albert* în Haţeg. Kilogramul cu 40—50 fileri mai ieftin decât la alţii. Se trimit probe de 5 kg. comercianţilor, cu rambursă.

*

America negrilor. In opera din New-york s'a dat zilele acestea o interesantă reprezentaţie. S'a jucat adecă opera *Aida*, în care toate rolurile principale erau ţinute de negri. Auditorul se compunea aproape întreg din damele şi cavalerii lumei negre, sosite dela Filadelfia, Washington şi alte oraşe americane. Femeile negrilor purtau cele mai moderne toalete, luxoase şi decoltate.

*

Reforme la acordarea premiului Nobel. Se anunţă din *Stockholm*, că începând cu anul viitor se vor introduce unele înoiri în acordarea premiilor Nobel. Academia de ştiinţe, care până acum distribuia premiul de ştiinţe naturale după chibzuiala proprie, a hotărât ca pe viitor să ceară părerea specialiştilor *străini* cu privire la premiul Nobel pentru fizică şi chemie.

*

Datoriile statelor. A apărut de curând o interesantă statistică engleză despre datoriile statelor de pe toată suprafaţa pământului. Se află cu totul numai *trei* state care n'au datorii, şi adecă: ducatul german Reuss, ducatul Liechtenstein şi principatul de Monaco. Cu atât mai multe datorii au statele celelalte. Suma întreagă a datoriilor statelor, conform publicaţiunii engleze, este 197 miliarde şi 331 milioane de coroane. In fruntea tuturora stă Franţa a cărei datorie de stat face peste 27 miliarde de coroane. Urmează Germania cu 21 miliarde, Rusia cu 19 miliarde, Anglia şi Statele unite cu câte 14 miliarde, Italia 10, Spania 7, mica Portugalie 3 miliarde. Turcia cu toată crizele sale financiare n'are decât o datorie de 2 miliarde, Japonia 5, Austria aproape 7, ear Ungaria 6 miliarde de coroane.

*

Tifos în Bistriţa. Magistratul orăşănesc din Bistriţa anunţă că cercetarea bacteriologică a constatat ivirea bacililor de tifos în apaductul oraşului. Convocarea la exerciţii de arme a rezerviştilor cu locuinţa în Bistriţa a fost revocată, ear batalionul honvezilor din acest oraş nu va participa la exerciţiile regimentului său.

*

Expoziţie. Secţia sibiană a reuniunii „Sebastian Hann" a organizat o expoziţie pentru aranjamentul locuinţelor. Expoziţia, vrednică de a fi văzută, s'a deschis Marţi în sala mare dela Casa societăţii din strada Schevis. Poate fi cercetată zilnic dela orele 9 dimineaţa până la 5 după ameazi. Preţul de intrare 50 de bani. Sunt expuse, pe lângă diverse obiecte necesare la întocmirea unei locuinţe, 11 odăi complet aranjate şi 2 bucătării.

*

Ploi mari se vestesc din Anglia. Pământurile roditoare stau sub apă în toate părţile ţării. Economii din ţinuturile nordice au renunţat la speranţa de a-şi putea salva recolta fânului. Comunicaţia, în urma inundărilor, este întreruptă în mai multe locuri. In unele oraşe a plouat 40 de ore fără întrerupere.

*

Greva factorilor. Din Belgrad se anunţă, că factorii poştelor din capitala sârbească au declarat Luni grevă. Greviştii pretind urcarea salarelor. Şi, afară de aceasta, mai cer, ca salarele să li se plătească *regulat,* în fiecare lună, şi nu cu întârziere de zile şi săptămâni.

*

Petrecere în Cluj. Reuniunea sodalilor români din Cluj dă o petrecere cu joc Dumінecă în 8 Septemvrie n. 1912 în restaurantul Nistor, vis-a-vis de teatrul de vară. Inceputul la orele 8 seara.

*

Dr. Ittu, medic, s'a reîntors din călătorie şi ordinează zilnic. Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 43.

*

Teatru în Bungard. Tinerimea română din Bungard va da o producţiune teatrală împreunată cu declamare şi dans Dumінecă, 1 Septemvrie st. n. a. c. în sala şcoalei gr.-or. confesionale de acolo. Inceputul la 7½ ore seara. După producţiune urmează dans.

*

O seminţie necunoscută a Indienilor. Din Rio de Janeiro se scrie, că majorul Alfredo Olimpio Filho a călătorit timp de opt luni în regiunile nordvestice ale Braziliei. A trecut prin codri necălcaţi de picior omenesc. La râul Liberdade a găsit un trib canibalic de indieni. Culoarea feţei lor este cafenie deschisă. Oamenii sunt mari, buzaţi, cu fruntea înaltă, cu ochii în forma migdalei şi au părul mare sburlit. Umblă cu totul goi. Bine trataţi, sunt blânzi şi ascultători; iritaţi, se fac mai răi decât diavolul. Sunt poligami, fiecare bărbat are drept să-şi ţină 5 femei. Majorul a stat câtva timp între dânşii şi a fost bine primit.

Nr. 273/1912: (292) 1—1

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele bis. de jos însemnate, din protopresbiteratul Haţegului, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Luncani** cu salar de 600 cor. din repartiţie dela popor, cvartir în edificiul şcoalei şi 4 stâng. de lemne, din cari se va încălzi şi sala de învăţământ. Intregirea salarului până la 1000 cor. se va cere dela stat.

2. **Petrila lunca de sus** cu salar de 600 cor. din repartiţie dela popor, cvartir în edificiul şcoalei 10 cor. diurn la conferinţa învăţătorească şi 2 stâng. de lemne.

Concurenţii să se prezinte în biserică spre aşi arăta destoinicia în cântări, iar învăţătoriul ales e obligat a cânta cu copii la sf. liturgie.

Cvincvenalele se vor computa numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această şcoală.

Intregirea salarului până la 1000 cor. se va cere dela stat.

Haţeg, la 4/17 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetele parohiale.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 754—1912 (293) 1—3

Publicare de licitaţiune.

Comuna Oltalsósebes (Sebeşul-de-jos), comitatul Szeben, vinde pe calea licitaţiunii publice verbală împreunată cu oferte închise, de pe un teritor de circa 60 jug. catastrale, în „Riu Ionel“ 9360 m.³ şi 1350 m.³ lemne de fag, la trupină în pădure.

Licitaţiunea se va ţinea în *22 Septemvrie 1912* la 4 oare d. a. în cancelaria comunală.

Preţul strigării: 20,610 cor.
Vadiu 2061 cor.

Ofertele ulterioare nu se iau în considerare. La ofertele închise e a se aclude vadiul. Condiţiunile de licitaţiune precum şi a contractului de încheiat se pot vedea la primăria comunală precum şi la curatoriul silvanal reg. ung. al cercului Nagytalmács în Nagyszeben.

Oltalsósebes, la 26 August 1912.

Primăria comunală.

Szám: 2592—1912 (294) 1—2

Pályázati hirdetmény.

Szeben vármegye szászsebesi járáshoz tartozó és nyugdijaztatás folytán üresedésbe jött **felsöpiáni községi jegyzöi** állásra pályázatot hirdetek és felhivom pályázni ohajtókat, hogy az 1883 évi I. tc. 6 §-a, illetve az 1900 évi XX. tc. 3 §-ában előirt képesitésüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket f. évi szeptember hó 16-ig d. u. 4 oráig hozzám nyutsák be.

A román nyelvnek szoval és irásban való teljes birása nélkülözhetlen feltételt képez.

A javadalmazás a következő:

1. Fizetés készpénzben a községtől 980 k.
2. Egy kert természetbeni haszonélvezete 20 k.
3. 7 és $1/2$ öl tüzifa értéke, melyből az iroda is fütendő 28 k.
4. Világitási atalány 48 k.
5. Lakbér 100 k.
6. Fuvar és napidij átalány 240 k.
7. Allami kiegészités 572 k.
8. A magánmunkálatok után járó szabályrendeletileg megállapitott dijak.

A 3. pont alatti fa természetben adatik.

A választás határnapját később fogom kitüzni.

Szászsebes, 1912 augusztus.

A járási főszolgabiró.

D-şoara Delia Olariu,

profesoară de muzică

îşi începe lecţiile de cant şi pian din 1 Septemvrie 1912, strada Poplăcii Nr. 35 (Quergasse 35) etagiul I. Pentru informaţie dela ora 1—3.

(298) 1—3

La o familie de funcţionar

unde se vorbeşte limba germană şi maghiară pe lângă un septiman, student eminent, să primesc 1 sau 2 băieţi pe lângă toată întreţinerea. (295) 1—1

A se adresa la administraţia acestei foi.

Nr. 70/1912 par. (283) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională gr.-ort. română din **Rohia** (Rohi) protopresbiteratul Cetatea de peatră, prin aceasta se escrie concurs cu terminul până la **16/29 August 1912.**

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar anual de 1000 cor., şi anume: 300 cor. din repartiţie pe popor, 300 cor. ajutor dela Preavenerabilul Consistor arhidiecezan, iar 400 cor. ajutor dela stat, votat prin decisul Nr. 56,549—1912 Min.
2. Relut de grădină 20 cor.
3. Cvartir în natură.

Cvincvenalele se vor socotì numai după serviciul neîntrerupt la această şcoală.

Alesul va fi îndatorat a propune şi religiunea, a conduce în toate Duminecile şi sărbătorile copiii la biserică, şi a cânta cu ei la sf. liturghie.

Doritorii de a ocupa acest post au să-şi subştearnă cererile de concurs instruite conform legilor în vigoare la P. On. oficiu protopresbiteral gr.-ort. român al Cetăţii de peatră în Lăpuşul-unguresc până la terminul susindicat.

Rohia (Rohi), din şedinţa comitetului parohial, ţinută la 2/15 August 1912.

Nicolae German
prezidentul com. par.

Toma Pop
notarul com.

Nr. 477 prot.

Văzut:
Andrei Ludu
adm. protopop.

Nr. 355/1912. (284) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti vacante din comunele bisericeşti mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“

1. **Vălişoara.** La acest post pot competa şi învăţătoare. Salar 1000 cor. şi anume. 800 cor. dela comuna bisericească, din repartiţie, iar 200 cor. din fondurile arhidiecezane, cvartir în edificiul şcoalei, grădină de legumi şi 2 stânjini de lemne din cari se va încălzi şi sala de învăţământ. Cvincvenalele se vor cere dela stat. Alesul e îndatorat a instrua pe lângă şcolarii de toate zilele şi pe cei de repetiţie fără altă remuneraţie, precum şi a conduce copiii de şcoală în Dumineci şi sărbători la biserică şi a cânta cu ei sf. liturghie.

2. **Bejan** cu salar 600 cor. din repartiţie dela comunele bis. Bejan şi Căienelul de jos ca susţinătoare de şcoală 400 cor. din ajutorul dela stat care se va cere pe baza documentelor celui ales.

Cvartir în edificiul şcoalei şi lemnele de foc necesare, un $1/4$ jug. grădină sau 20 cor.

Reflectanţii la aceste posturi au a-şi aşterne rugările concursuale în regulă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi să se prezinte în comună pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Deva, la 25 Iulie 1912.

Oficiul protopresbiteral Deva în înţelegere cu comitetele parohiale.

Dr. Ioan Dobre
protopop.

Nr. 654/1912. (286) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de al doilea învăţătoriu la şcoala confesională gr.-or. română din **Porumbacul-inferior,** protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului se escrie prin aceasta concurs cu terminul până la **24 August (6 Septemvrie) 1912.**

Emolumentele împreunate cu acest post de învăţătoriu sunt cele prescrise de legea şcolară, cvartir natural şi relut de grădină 20 coroane, cvincvenalele se vor socoti după anii serviţi la această şcoală.

Doritorii de a ocupa acest post să şi subştearnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (poşta Avrig, Felek, Szeben m.) până la terminul susindicat având a-se prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la sfânta biserică spre a şi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul şi poziţia locului.

Avrig, 7 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conţelegere cu comitetul parohial competent.

Ioan Cândea
protopop.

In o familie inteligentă

se primesc copii sub supraveghiare conştienţioasă în întreţinere perfectă. (297) 1—2

Adresa la administraţiunea foii noastre.

Nr. 371/1912. (282) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti în comunele mai jos numite se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela această primă publicare.

1. **Acmariu** cu salar: 600 cor. dela comuna bisericească, cvartir şi grădină.

2. **Bucerdea-Vinoasă** cu salar: 600 cor. dela comuna bisericească, cvartir şi grădină.

3. **Inuri** cu salar: 600 cor. dela comuna bisericească, cvartir şi grădină.

La toate posturile întregimea dela stat se va cere pe baza documentelor celui ales.

Invăţătorul ales va fi dator a instrua pe elevi în cântările bisericeşti şi a cânta cu ei în Dumineci şi sărbători în biserică.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, recomandându-se candidaţilor a se presenta înainte de alegere în comună spre a se face cunoscuţi poporului.

Alba-Iulia, 2 August 1912.

Of. protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Un practicant

cu cel puţin 4 clase gimnaziale ori reale, care cunoaşte şi limbile germane şi maghiare, — află aplicare (condiţiuni după învoire) la băcănia

N. Oniţiu,
Nagyszeben—Sibiiu.

(280) 4—

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Selişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice,** şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 35—

Două fetiţe de şcoală

din casă bună, se primesc la o familie germană. Pian la dispoziţie.

Strada Bruckenthal 9.

(301) 1—1

La o familie germană

se primesc copii de şcoală, pe lângă întreţinerea întreagă.

A se adresa la administraţia acestei foi. (285) 2—2

Provocare.

Toţi aceia cari sunt datori pentru mărfuri cumpărate dela falimentata „Reuniune de consum a împiegaţilor dela căile ferate“ din Sibiiu sau au rămas în restanţă cu quotele semnate se provoacă **numai pe calea aceasta** ca cel mult **până la 5 Septemvrie n. 1912** să achite datoria în cancelaria subscrisului (Reissenfelsgasse 5), la din contră acestea pretenziuni scadente se vor încassa pe cale procesuală. Libelele despre mărfurile cumpărate sunt a se produce. Pentru membrii locuitori aici în localitate nu se trimit provocări speciale.

Dr. Wilhelm Bruckner,
administratorul massei concursuale.

(288) 2—2

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiiu:**

Regulament

pentru

Procedura judecătorească

în cauzele disciplinare

în Mitropolia gr.-or. rom. din Ungaria şi Transilvania.

Preţul **20 bani,** porto **5 bani.**

„Reuniunea română de înmormântare din Sibiiu“,

recomândă cu toată căldura binevoitoarei atenţiuni a numărosului nostru public din Sibiiu şi din provinţă

Intreprinderea proprie de înmormântări,

bogat sortată cu tot soiul de obiecte trebuincioase la înmormântări, între cari **sicriuri, cununi, acoperitoare, ghete** (păpuci), **felinare, cruci, care funebre** etc.

Prăvălia Reuniunii

Strada Quer Nr. 3,

(casa fabricantului G. Moess) să găseşte sub îngrijirea dnului **Ioan Roman** (patronul salonului de barbierie din strada Quer — Poplăcii mici — Nr. 4), care stă la dispoziţie în toate afacerile privitoare la înmormântări, fie în Sibiiu, fie la transportarea de morţi afară de Sibiiu.

Inmormântări să fac de clasa I-ă, a II-a şi a III-a. Inmormântarea membrilor răposaţi ai Reuniunei să face cu preţ redus! Comandele să îndeplinesc cu prevenire şi cu toată punctualitatea. (197) 5—

Intreprinderea să îngrijeşte de trăsuri, de tot soiul de tipărituri, ca redactarea şi tipărirea anunţelor funebre etc. etc.

Cum venitul curat al întreprinderii e menit să înmulţască fondul „Azilului“ pentru adăpostirea orfanilor şi neputincioşilor nostri scăpătaţi, preoţimea, dăscălimea şi ceialalţi cărturari ai nostri, sunt rugaţi a stărui pentru înscrierea de membri la Reuniune cu taxa de cor. 2 de înscriere şi 60 bani după cazul de moarte al câte unui membru şi pentru a se folosi de întreprinderea noastră în cazuri de înmormântări.

Pentru biroul Reun[illegible]:

Pant. Lucuţa,
prezident-director.

Romul Perian,
cassar.

Vic. Tordăşianu,
secretar.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marţi 21 August (3 Septemvrie) 1912. *Nr.* 88.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Vizita dela Sinaia.

Sibiiu, 2 Septemvrie n.

Evenimentul însemnat al zilei e şi acuma vizita pe care a făcut'o curţii regale române la Sinaia contele Berchtold, ministrul de esterne al monarhiei austro-ungare.

Cu toate asigurările date la timpul seu, că vizita aceasta e de caracter personal, şi că ea formează numai un act de curtoazie, — ţinându-şi de datorinţă ministrul de esterne austro-ungar să se presenteze Regelui Carol, aliatului Monarhului nostru, pentru a'l cunoaşte în persoană, — vizita a fost totuşi şi de caracter politic; ea a eşit din cadrele unei vizite de curtoazie şi trece acum de un mare eveniment politic.

Astăzi se ştie, că contele Berchtold a dus Maiestăţii Sale Regelui Carol o scrisoare intimă a Maiestăţii Sale, Monarhului nostru, şi se ştie, că în discuţiunile cari au fost purtate la Sinaia între Regele României şi ministrul nostru de esterne au fost atinse chestiuni însemnate politice, cari angajază politica esternă, atât a monarhiei noastre, cât şi a României. Ba se afirmă, că schimbul de vederi dintre representantul politicei esterne de monarhia noastră şi Regele Carol a fost de aşa natură, că dela realisarea ideilor sulevate atârnă acum soartea orientului, — pacea ori răsboiul în peninsula balcanică.

Cumcă de fapt vizita aceasta a fost făcută cu scop însemnat politic, se poate deduce cu siguranţă din faptul, că imediat după sosirea sa acasă, contele Berchtold a primit vizita admiralului Montecuccoli, comandantul suprem al marinei austro-ungare, care a primit informaţiuni esacte apoi despre starea în care se află marina României şi despre întăriturile din portul Constanţei, precum şi din faptul, că contele Berchtold a fost primit Vineri în lungă audienţă din partea Maiestăţii Sale, Monarhului nostru, la Ischl, pentru a-i raporta în mod amănunţit despre toate câte le-a putut isprăvi la Sinaia.

E uşor de înţeles, că n'a putut să fie vorba, nici la Sinaia, nici la Ischl, decât numai despre imperiul de mult bolnav din Orient, despre Turcia, care are mulţi moştenitori, nerăbdători în aşteptările lor de a pune mâna pe câte o bucăţică din teritorul său, dar are şi binevoitori, cari vreau să-i salveze, ori cel puţin să-i mai prelungească viaţa.

Intre acestia din urmă e şi monarhia noastră, care lucră pe cale diplomatică în direcţia, ca toate să rămână în peninsula balcanică în starea lor de astăzi, pe când între moştenitorii nerăbdurii se află Bulgaria şi Sârbia, poate şi Grecia, despre cari se susţine, că ar fi legat între ele o alianţă oarecare, pentruca la momentul dat se poată păşi în mod agresiv în contra Turciei, poate că sub protectoratul Rusiei.

E earăşi uşor de înţeles, că misiunea contelui Berchtold era să afle, care va fi atitudinea României în casul ivirei unei asemenea eventualităţi?

E afară de orice îndoeală, că ministrul de esterne a adus dela Sinaia promisiuni şi declaraţiuni linişţitoare în privinţa aceasta. Regatul român nu se gândeşte la aventuri, şi nu e aplecat se dee mână de ajutor celor ce se gândesc la aventuri. Politica esternă a României, ca şi a monarhiei noastre, e o politică *de pace*, politica conservării păcii şi a liniştei în Balcani. Iar faptul, că se dă din partea monarhiei noastre o importanţă atât de mare regatului român în desvoltarea evenimentelor din peninsula balcanică, nu poate decât se bucure pe fiecare Român, pentrucă pretenia care i se caută şi i se cere din partea unui stat mare european, cum e monarhia noastră, formează dovada cea mai eclatantă despre soliditatea statului român, despre forţele de cari dispune, şi despre înţelepciunea cu care e condus!

Conferenţă în Blaj. Episcopii bisericii gr. cat. române din patrie, împreună cu reprezentanţii capitulari ai provinciei mitropolitane de Alba-Iulia şi Făgăraş, s'au întrunit Joi, în 29 August n. în Blaj, unde sub prezidenţia Excelenţiei Sale, Mitropolitului *Dr. Victor Mihályi*, s'au sfătuit asupra procedurii ce e de urmat în chestia episcopiei gr. cat. maghiare şi au luat următoarele hotărâri:

1. Pentru liniştea credincioşilor şi pentru împrăştierea nedumeririlor ivite, să-se deie publicităţii memoriile înaintate în cauza înfiinţării nouei episcopii, atât la sfântul scaun, cât şi la guvernul ţării.

2. Să se înainteze nunţiului încredinţat cu executarea bulei papale un memorial, în care să se arete marea nelinişte, ce stăpâneşte spiritele credincioşilor provinciei bisericeşti de Alba-Iulia şi Făgăraş, care nelinişte se va mai potenţa prin multele controverse ce se vor ivi în urma chestiunilor lăsate deschise, în dispoziţiile neprecizate ale bulei papale.

Sfânta Scriptură în limba românească

de Dr. *Ioan Lupaş.* *)

Se spune, că era odată într'un oraş mare o femee bătrână, vânzătoare de poame, care primise cum se cuvine cuvântul lui Dumnezeu în inima sa şi cetia adeseori în Sfânta Scriptură. „Ce ceteşti acolo femee?" — o întreabă într'o zi un Domn, care se oprise lângă masa ei, ca să cumpere poame.

— „E cuvântul lui Dumnezeu", — răspunse femeea.

— „Cuvântul lui Dumnezeu? Cine ţi-a spus?" o întrebă domnul acela.

— „El însuşi", — fu răspunsul.

— „Ai vorbit D-ta vre odată cu Dumnezeu?" întrebă iarăş batjocoritor domnul cu pricina.

Femeea îşi pierdu deocamdată cumpătul şi tăcu, dar curând îşi veni în fire, şi ridicând capul în sus zise:

„Mi-ai putea dovedi D-ta, Domnule, că e soare pe cer?".

„Să-ţi dovedesc?" — întreabă cu mirare cumpărătorul — „nu e destulă dovadă, că el încălzeşte şi luminează?"

„Tot aşa zic şi eu" răspunse veselă femeea. „Dovadă, că această carte este cuvântul lui Dumnezeu, e că ea încălzeşte şi luminează sufletul meu". —

Şi avea multă dreptate femeea aceasta simplă şi evlavioasă, căci multe cărţi se vor fi scris de când e lumea, cărţi cari au desfătat sufletul ori au îmbogăţit mintea cetitorilor. Dar din toate acestea nici una nu se poate asemăna cu Sfânta Scriptură în ceea ce priveşte folosul sufletesc, lumina şi căldura, ce se revarsă din paginile ei, din înţelepciunile şi frumseţele ei neperitoare, în mintea şi inima celor ce au creştinescul obiceiu a ceti cu evlavie într'însa.

La toate celelelte cărţi, ori cât ar fi de frumoase, se potriveşte cuvântul biblic:

„Tot trupul e ca iarba şi toată frumseţa lui ca floare ierbii, uscatu-s'a iarba şi floarea ei a căzut. Despre cuvântul lui Dumnezeu însă scris este, că el „rămâne în veac".

Şi apostolul Pavel ne spune, că „toată Scriptura de Dumnezeu este insuflată şi e de folos spre învăţătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre deprinderea, care este întru dreptate". (Tim. II. 3, 16).

De asemenea citim în cartea lui Isus Navi (cap I v. 8):

„Să nu lipsească cartea legii acesteia din gura ta, ci să cugeţi întru dânsa ziua şi noaptea, ca să *pricepi* a face toate cele scrise, că atunci te vei îndrepta şi vei obli căile tale".

Aşadară pentru a se îndrepta, pentru a-şi obli căile întru toate cele bune, credincioşii trebue nu numai să citească în Sfânta Scriptură, ci să şi priceapă ceea ce cetesc.

Şi cum vor putea ei să priceapă?

Numai dacă au Sfânta Scriptură tălmăcită în cuvinte înţelese de dânşii, adecă o au tradusă şi tipărită în limba lor strămoşească.

Astăzi, mulţămită lui Dumnezeu, şi poporul nostru îşi are Sfânta Scriptură în limba sa românească, precum are şi toate celelalte cărţi sfinte, trebuitoare la slujba bisericească.

Dar n'a fost totdeauna aşa.

Multe veacuri de arândul a fost lipsit poporul românesc, de mângăerea de a auzi cuvântul lui Dumnezeu în graiul strămoşesc ori de a-l putea ceti în cărţi scrise pe înţelesul lui, în dulcea şi frumoasa limbă românească. Timpuri grele şi întunecate au trebuit să fie acelea, când strămoşii noştri drept credincioşi, cu sufletul însetat de adevărul şi dreptatea Dzeească, stăteau plini de evlavie înaintea sfintelor altare şi nu înţelegeau cuvintele preoţilor cari se rugau

---

*) Prelegere poporală rostită în Sălişte la 15 Noemvrie 1909.

FOIŞOARĂ.

Statornicia creştinului pe calea Domnului.

— Predică —

de *G. Fl. Preşmereanu.*

(Fine).

Moleşală şi nehotărâre, admirare şi preamărire, nu însă şi facerea binelui, este răul cel mai lăţit! Şi de unde atâta lipsă de statornicie şi de viaţă, şi de unde atâtea greşeli, ce fac de batjocură religiozitatea şi fac din noi o trestie ce se clatină la orice mişcare de vânt?

Nu arareori se trage aceasta din lipsa de creştere în tinereţe, când sau că am fost prea lăsaţi de capul nostru, sau am fost prea desmierdaţi de cei ce ne-au crescut.

Nu înţeleg prin aceasta desmierdarea ce se arată prin haine, mâncare etc. peste tot, şi prin o generală moleşală a trupului, măcar şi acestea înjosesc sufletul nostru, făcând din el o pepinieră pentru sensualitatea animalică, ci înţeleg acea desmierdare a voinţii care are de urmare rele şi mai mari.

Voinţa adecă se desmiardă aşa, că copilul nu e ţinut de cu vreme să cunoască cu seriozitate şi tărie aceea ce află de drept, bun şi adevărat.

Dacă nu e ţinut să facă tot ce e dator să facă şi cu atât mai mult, cu cât mai multă stăpânire şi învingere de sine se cere şi sforţare. Dacă noi îi trecem cu vederea, când el întrelasă lucruri ce cer puţină stăpânire de sine sau ceva jertfă.

Nu vă pot dară recomanda îndeajuns, să daţi cuvenita atenţiune creşterii copiilor voştri, dela care atârnă îmbunătăţirea viitorului nostru, prin încreptarea moravurilor şi întărirea credinţii în Dzeu.

Au doară putem zice, că între noi stăpâneşte dragostea de Dzeu şi frica faţa de el, când nu e zi lăsată de Dzeu să n'auzi cum unul şi-a bătut femeia, cum altul şi-a omorât soţia întorcându-se ameţit de beutură acasă.

Mai nainte, când oamenii erau nu numai cu numele creştini, ci şi cu fapta, nu se pomenea de acestea. Oamenii nu numai că n'aveau să se teamă unul de altul, ci şi erau spre ajutor împrumutat, cu un cuvânt erau adevăraţi creştini.

„Cum? adecă azi, nu suntem creştini?" ar zice cineva. Ba da, dar numai cu numele!

Mai nainte, până a nu se apuca de ceva omul se întreba: „să-l fac, sau nu?" şi dacă vedea că n'are să iasă bine la capăt cu lucrul său, căci poate, pricinuia altuia vre-un năcaz, îşi zicea: „Nu-l fac, pentrucă sunt creştin". Fericite vremuri, când omul se abătea dela rele numai la gândul că e creştin. Cum stăm însă azi?

In unele privinţe lumea a mai dat înainte.

Luminile învăţăturii s'au mai înmulţit şi la noi.

Bărbaţi cu carte se ridică tot mai mulţi şi la neamul nostru şi din rândurile noastre, cari ne-au împrietinit şi pe noi cu gândul, că azi fără învăţătură de carte nu ne mai putem rupe drum printre greutăţile de tot felul, ce ni le pun în cale condiţiile traiului de azi, ci suntem osândiţi să fim supuşi tot altor neamuri, cari ştiu preţui foloasele învăţăturii.

Ce e rău însă, că în măsura în care razele de lumină au pătruns în bezna întunerecului, în care orbecam de veacuri, în aceaş măsură au pătruns — la clasa noastră inteligentă mai cu samă — şi nepăsarea în cele dzeeşti.

Jugul neştiinţii l-am scuturat, dară cu el s'a cam slăbit, ba am lăpădat chiar şi jugul blând al lui Cristos, care trebue să ne fie acoperemântul şi scăparea noastră.

Nu ne place să ştim de nici o rânduială în întreprinderile noastre, ci am dori să putem tăia şi spânzura în dragă voe.

Şi chiar aşa se şi întâmplă, dacă omul uită de Dzeu. Să aruncăm o privire înapoi de noi, numai să vedem oare, putem zice că frica şi dragostea lui Dzeu stăpâneşte între oameni?!

Ce-ţi văd ochii? Aici biserici prădate şi furându-li-se şi cel din urmă ban, un lucru de care strămoşii noştri s'ar fi cutremurat; dincolo o mamă omorându-şi copilul, aşa cum ai omorâ un pui de vrabie.

Şi iarăşi altădată un tinăr, uitând de datoria de fiu şi necinstind bătrâneţele tatălui său, bătându-l şi scoţându-l din casa lui proprie.

Mi-ar trebui prea mult timp, iubiţilor, să vă înşir multele răutăţi şi crime, de cari se fac vinovaţi oamenii de azi şi pe cari de altcum le cam cetiţi şi dvoastră prin foile sau ziarele pe cari — îmi place să cred, că le abonaţi şi dvoastră, cetindu-le cu sârguinţă în orele de repaus sau în zile de sărbătoare.

Nu vă sunt nici dvoastră străine aceste lucruri şi stări triste, de cari cetim cu deosebire prin foi — cum am zis, dară de care zău poate nici dvoastră nu sunteţi cu totul străini, ivindu-se şi la unii dintre noi une-ori câte un caz de omor, de bătae, cu un cuvânt de fapte rele ce ne răpesc liniştea şi ne sapă la temelia cinstei şi a bunăstării noastre familiare.

Ce rămâne de făcut dară pentru a schimba icoana tristă a stărilor de azi şi a reîntrona duhul păcii şi al bunei înţelegeri?

Numai prin întoarcerea la Cristos, acel izvor de viaţă şi daruri, dela care izvor depărtându-ne, au intrat între noi în limbi străine, latineşte, slavoneşte ori greceşte.

— „Cum a fost cu putinţă una ca asta?“ veţi întreba plini de mirare. Doar însaşi Sfânta Scriptură cere, ca fiecare om şi fiecare popor să se roage lui Dumnezeu numai în limba sa, iar nu în limbă străină. Căci iată ce adevăr vecinic se cuprinde într'o scrisoare a sf. apostol Pavel către Corinteni (I, 14, 19): „Că de mă voi ruga în limbă străină, duhul meu se roagă, iară mintea mea fără roadă rămâne; însă în biserică mai bine este a grăi cinci cuvinte în limba mea, ca şi pe alţii să-i învăţ, decât zece mii de cuvinte în limbă străină“.

Cum a fost aşadar cu putinţă ca, vreme atât de îndelungată, cârmuitorii bisericii creştine să nu ţină samă de acest adevăr, de această poruncă a Scripturii?

Ştiţi, fraţilor, că şi în ziua de astăzi adeseori se întâmplă, ca lumina Evangheliei şi lumina Scripturii să fie pusă sub obroc din pricina slăbiciunilor şi diferitelor patimi omeneşti.

Cu atât mai uşor s'a putut întâmpla aceasta în veacurile trecute, când dorul de lumină şi setea de adevăr nu era în sufletul popoarelor creştine atât de mare, cum este astăzi, când lumea se mulţămea cu mai puţină hrană sufletească şi nu cerca să cunoască adevărul întreg, să cerceteze, unde şi cum este adevărul acesta.

Aşa s'a întâmplat, că lumea creştină a rămas multă vreme stăpânită de nişte născociri fără temeiu, de nişte păreri greşite. Mulţi credeau anume, că dintre limbile pământului numai trei ar fi vrednice să cuprindă cuvântul lui Dumnezeu şi să-l împărtăşească credincioşilor, anume limba grecească, limba latină şi limba slavonească. Acestea erau socotite ca limbi sfinte, limbi alese şi plăcute lui Dumnezeu, iar toate celelalte numai ca nişte limbi de rând, ca nişte limbi proaste, în cuvintele cărora nu s'ar putea cuprinde adevărul, frumseţa şi înţelepciunea Sfintei Scripturi.

Cumplită greşeală a fost aceasta, fraţilor! Cumplită şi foarte păgubitoare, pentrucă a pricinuit popoarelor creştine întârziere mare întru ajungerea lor la „lumina cunoştinţii.“

Astfel şi poporul nostru a trebuit să stea în viaţa sa bisericească şi religioasă pe rând sub stăpânirea celor trei limbi. La începutul vieţuirii sale, fiind plămădit din vestitul popor al Romanilor, cari vorbeau latineşte, — şi în cele bisericeşti se ajuta cu limba latină, cu care şi până în ziua de astăzi este înrudită foarte de aproape limba noastră românească. Aşa se face, că cuvintele cele mai de samă, cari arată temeiurile credinţii creştineşti, cum sunt: Dumnezeu, biserică, cruce, tâmplă, altar, mormânt, închinare, cum şi aproape toate cuvintele din rugăciunea „Tatăl nostru“ şi din „Credeu“ samănă ca ou cu ou cu cuvinte latineşti, cari au aceleaşi înţelesuri.

Dar mai târziu s'a întâmplat, că prin părţile noastre să ajungă la stăpânire Bulgarii, cari au întemeiat o împărăţie puternică, şi după ce s'au încreştinat, au ajuns să aibă şi în cele bisericeşti cuvânt poruncitor asupra neamurilor de sub stăpânirea lor. Aşa ne povesteşte trădania din bătrâni, că un ţar (adecă împărat) al Bulgarilor, anume Asan al doilea ar fi trecut dincoace de Dunăre cu aspră poruncă şi hotărâre, ca în toate bisericile Românilor preoţii să facă slujba numai în limba slavonească ameninţându-i, că dacă vor face altfel, o să le taie limba. Ci că de atunci şi dela această întâmplare ar fi rămas în graiul poporului nostru zicala, cu care îşi sparie mamele copiii, că „taie popa limba“. — Că povestea aceasta o fi ori n'o fi adevărată, nu se ştie. Destul atâta, că limba slavonească a pătruns în slujba noastră bisericească şi a rămas stăpânitoare vre-o 4—5 sute de ani. Până în ziua de azi se mai găsesc prin câte un colţ de altar cărţi bisericeşti în această veche limbă, pe care astăzi numai puţini dintre învăţaţi o mai înţeleg.

Dela o vreme în locul limbei slavoneşti se silea să pătrundă cea grecească, cum ea a şi pătruns în unele părţi. Dar din întrecerea şi lupta între acestea două limbi folosul avea să-l tragă cu timpul a treia: limba poporului nostru, adecă limba românească. Adevărat, că acesteia i-au mai venit în ajutor şi nişte împrejurări prielnice. Anume oamenii învăţaţi au început a scrie cărţi şi a striga cu glas tare, că nu mai merge, ca adevărurile credinţei cuprinse în sfânta Scriptură să rămâe ca încuiate cu lăcat înaintea popoarelor creştine, ci e neapărat de lipsă, ca să se tălmăcească sfintele cărţi pe înţelesul oricărui popor, ca toţi credincioşii să poată citi şi înţelege cuvântul lui D-zeu şi adevărurile credinţii. Aceşti oameni, nişte profesori harnici şi însufleţiţi pentru luminarea popoarelor, s'au apucat de lucru şi au tălmăcit fiecare în limba poporului său părţi singuratice din Sfânta Scriptură sau chiar întreagă Biblia, dacă au avut răgaz şi i-au ajutat puterile s'o facă. Aşa s'a întâmplat în Anglia, în Francia, în Germania şi într'un târziu chiar şi în ţara noastră. La noi în Ardeal, cum oamenii cei mai învăţaţi erau, şi sunt până azi preoţii, câţiva preoţi din părţile Maramurăşului s'au apucat şi au tălmăcit din Testamentul Nou cartea, care se chiamă „Faptele apostolilor“, pe la jumătatea veacului al 15-lea, după naşterea Mântuitorului. Dar pe vremea aceea nu era în Ardeal nici o tipografie. Aşa tălmăcirea lor va fi fost scrisă de câţiva inşi, cari cunoşteau tainele slovii, şi purtată într'o parte şi în alta. O astfel de scrisoare veche de pe timpul acela s'a păstrat în mănăstirea Voroneţ, unde a fost găsită de un Român învăţat, scoasă la iveală şi tipărită cu scop, să arate lumii, cum se înfăţişa limba românească înainte de aceasta cu 4—500 de ani.

Dar încercările acelea sfioase dela început au fost curând năbuşite. Căci oamenii se deprind anevoe cu lucruri nouă şi ţin morţiş la ceea ce au apucat din bătrâni, chiar şi când n'ar avea nici un înţeles şi n'ar fi de nici un folos încăpăţinarea lor. Cum nu era atunci. Aşa că mai trecură aproape o sută de ani, până când se ivi altă încercare de tălmăcire pe româneşte a unei cărticele privitoare la credinţă. Deastădată însă încercarea fu mai stăruitoare şi aduse cu vremea roade îmbelşugate.

La anul 1544 se tipări în Sibiiu un mic catehism tradus din limba germană, de un preot din Sălişte, după cum spune d-nul Nicolae Iorga, cel mai învăţat român din zilele noastre.

La anul 1559 veni din Ţara Românescă diaconul Coresi, care aşezându-se în Braşov începu să lucreze cu o râvnă deosebită şi tipări în timp de vre-o 20 de ani cu ajutorul ucenicilor săi mai multe cărţi bisericeşti în limba română, precum: o Evanghelie (1561), o Cazanie sau Tâlcul Evangheliilor 1564, o Psaltire (1570) şi altele. Pricina hărniciei şi stăruinţii lui deosebite, după cum spune el însuşi, nu era, decât împrejurarea, că „mai toate neamurile aveau cuvântul lui Dumnezeu pe limba lor, numai noi Românii nu-l aveam“. El mai spunea credincioşilor, către cari se îndrepta cu tălmăcirile, lui, că „până atunci n'au învăţat şi n'au înţeles nimic din cărţile sfinte, deoarece preoţii au boscorodit în biserică“ şi cerea ca preotul „să fie ştiutor cărţilor, căci numai aşa va putea învăţa mişelania“ (adecă pe creştinii cei săraci şi lipsiţi de învăţătură.) Şi îi îndemnă pe toţi să cetească şi să vadă, cât adevăr se cuprinde în acele cărţi sfinte!

Cheltuiala tiparului pentru aceste tălmăciri o purtaseră câtva vreme doi Saşi braşoveni: judele Hans Begner şi judele Lucas Hirscher, cu gândul ascuns, că prin tipăriturile acestea vor izbuti să-i ademenească pe Români a-şi părăsi legea lor strămoşească şi a primi credinţa Saşilor, pe cea evangelică-luterană. Dar din gândul acesta ascuns al Saşilor braşoveni nu s'a ales nimic, pe când din hărnicia diaconului Coresi a isvorât o mare binefacere pentru toţi Românii: încetul cu încetul limba românească şi-a făcut cale către altarele bisericilor noastre, de unde avea să alunge cu ajutorul lui Dumnezeu, orice limbă străină şi să rămână singură stăpânitoare.

Roadele muncii lui Coresi au fost sporite şi de alţii prin alte părţi. Aşa la anul 1582 s'a tipărit în Orăştie o carte ce i zice Palia şi care cuprinde cele dintâi două cărţi ale lui Moisi (cartea „Facerii“ şi cartea „Eşirii“). Aceasta a fost tălmăcită după izvoade latineşti, evreeşti, greceşti şi sârbeşti de 4 inşi: protopopul Hunedoarei Achirie, predicatorul din Lugoj Moise Peştişel, predicatorul din Caransebeş Stefan Herţa şi un „dascăl de dăscălie“ tot din Caransebeş: Efrem Zăcan.

La anul 1648 s'a tipărit în Bălgradul Ardealului (Alba Iulia) în tălmăcire românească „Noul Testament“ întreg cu cheltuiala principelui ardelean Gheorghe Racoţi şi cu binecuvântarea mitropolitului Simion Stefan, iar cu 40 de ani mai târziu s'a tipărit în Bucureşti întreagă Biblia sub titlul de: „Dumnezeeasca Scriptură“ cu cheltuiala principelui Şerban Cantacuzino din Ţara Românească, şi cu binecuvântarea mitropolitului Teodosie.

Amândouă aceste tălmăciri au avut o însemnătate foarte mare pentru înaintarea şi luminarea poporului nostru. Ele ne arată, că dupăce au trecut mai bine de 200 de ani de încercări şi stăruinţi, noi Românii am ajuns în sfârşit să avem şi noi întreg cuvântul lui Dumnezeu tălmăcit în limba noastră românească, şi astfel pentru noi a ajuns această limbă să fie socotită ca o limbă sfântă.

(Va urma.)

Din protopresbiterate.

Convocare.

Convoc pe Onoraţii preoţi din protopresbiteratul Sebeşului la conferenţă anuală pe Sâmbătă în 15/28 Septemvrie a. c. în şcoala din Sebeşul-săsesc, cu următorul

Program:

1. La 8 ore dimineaţa chemarea Duhului sfânt şi predică pentru ziua S. M. Nichita Romanul despre credinţă, cu aplicare la îndatoririle preotului pentru creşterea religioasă-morală, de Ioan Laşiţă preot în Lancrăm.

2. Deschiderea şi constituirea conferenţei.

3. Presentarea de ordinaţiuni consistoriale.

4. Rapoartele preoţilor despre împlinirea îndrumărilor din pastorala arhierească Nr. 7983/909. — Rapoartele acestea să fie înaintate aici cel mult până la 1 Septemvrie a. c. conform ordinului Nr. 608/911.

5. Tema dată de Veneratul Consistor: „Cum s'ar putea face cu bun efect educaţia religoasă-morală a credincioşilor noştri şi mai ales a elevilor de şcoală din comunele bisericeşti în cari nu avem şcoală confesională“, — scrisă frumos şi legibil pe 1—2 coale — de preoţii Ilie Moga din Săsciori şi Tit Morar din Berghin. — Cu discuţia asupra acestei teme se va combina şi discuţia asupra predicii.

6. Dare de samă asupra broşurii: „Taina pocăinţii“ de preotul I. Hamsea, de Dr. Sebastian Stanca, paroh în Sebeş.

7. Indrumări pentru purtarea şi adjustarea socoţilor bisericeşti.

8. Rapoartele presidenţilor despre cluburile religioase şi certificatele despre mărturisirea preoţilor în anul curent.

Incât nu s'au înaintat deja, să se înainteze aici până la 1 Septemvrie c.

Tema de sub Nr. 5 să o lucre şi prezenteze aici fiecare preot, care încă n'a ajuns etatea de 60 ani.

Sebeş, 10/22 August 1912.

Oficiul protopresbiteral:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Economie.

A XXI-a expoziţie de vite

aranjată de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“.

I. Programul

expoziţiei de vite, ce se va ţinea Dumineca, la 8 Sept. n. 1912 în comuna Sebeşul-de-jos.

1. Cu scop de a înainta economia de vite, „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“, va aranja la 8 Septemvrie n. 1912 în comuna Sebeşul-de-jos, o expoziţie de vite împreunată cu distribuire de premii în bani.

Expoziţia se va mărgini de astădată la vite cornute cu excepţia caprelor.

2. Expoziţia se va ţinea în ziua amintită, începând dela 19 ore înainte de amiezi şi până la 1 oră după amiazi, când va urma premiarea.

Expoziţia se va ţinea pe „Prundul“ de lângă sat.

3. La expoziţie nu se primesc decât vitele locuitorilor din comunele: Sebeşul-de-sus, Sebeşul-de-jos, Porceşti, Racoviţa, Avrig şi Bradu.

Pentru vitele aduse afară de Sebeşul-de-sus se cer pasapoarte în regulă.

Cerând trebuinţa proprietarii au să dovedească, că au ţinut înşişi vitele timp de $^3/_4$ de an cel puţin.

Oile trebue expuse în grupe de cel mai puţin 3 capete, altcum nu se premiază.

4. Primirea vitelor în expoziţie se face prin comitetul aranjator local, care va publica din parte-şi dipoziţiunile luate. — Comitetul poate refuza primirea, însă numai din cauze binecuvântate.

La fiecare vită, respective grupă de oi, se alătură o tăbliţă sau bilet, cuprinzând numărul curent, etatea vitei şi numele proprietarului.

---

răul şi duşmăniile, — zic numai apropiindu-ne de acelaşi Dzeu vom putea face să se sălăşluiască duhul dragostei creştineşti şi a unei liniştite şi fericite vieţuiri între noi.

In scopul acesta Cristos ni-a dat şi mijloacele de lipsă, precum şi pentru a susţinea neştirbită legătura cu el. Ni-a pus la îndemână împărtăşirea cu sf. cuminecătură, adecă cu prea sf. trupul şi sângele Său, pentru a-l avea pururi în faţa noastră; dar cine mai ţine la aceste aşezăminte creştineşti frumoase?!

Pentru cine ţi-ai vărsat sângele tău scump, răscumpărându-ne din grea osândă a păcatului? — Pentru acesti muritori, cari mai bucuros îşi otrăvesc sufletul în otrava beuturii, decât a se împărtăşi cu preacinstit sângele tău? Doamne, nu da să văd prăpastia perzării, la care cu paşi grăbiţi aleargă ei orbiţi de patimă.

Unde voi afla pe cei vrednici de sângele tău?! Nu este până la unul.

Ascultaţi dară şi vă plecaţi urechea sfaturilor mele binevoitoare.

Fiţi statornici în ţinuta voastră de creştini, căci voi luptaţi pentru cel mai înalt bun din viaţă: pentru liniştea sufletului şi bucuria pe pământ, pentru o menire mai înaltă dincolo de mormânt.

Uitaţi-vă la corăbierul care caută aurul în ţările depărtate, cum îşi lasă el copii şi soţie şi comoditate, pentru ca să-şi espună viaţa valurilor mării furioase, şi pentru a lupta cu furtunile cerului. Dacă el e în stare să aducă astfel de jertfe pentru un lucru destul de îndoelnic, de ce te arăţi tu mai mic de suflet şi mai puţin curajos, când e vorba să pleci la luptă contra păcătoaselor tale însuşiri, şi când e vorba să-ţi croeşti soartea ta de veci!

Dacă luptătorul neînfricat e gata să ţină pept tuturor primejdiilor vieţii, numai pentru a secera glorie de erou şi e gata a râde morţii în faţă, de ce n'ai îndrăzni să lupţi şi tu cel puţin atât pentru gloria cea cerească, pentru vecinicie, cât şi acela ce se bate pentru laude rostite de buzele păcătoase ale muritorilor.

Fiţi statornici în lupta pentru biruinţa virtuţii neîntinate, dupăcum o purta aceasta Is. Cristos!

Câte mijloace de ajutor nu-ţi stau la îndemână, pentru a-ţi asigura învingerea ta?

Dacă vrei tu să fi statornic în bine, şi drept apropiă-te adeseori în tainică închinăciune către cel atotdrept. Nici când nu va pleca sufletul tău dela tronul lui Dzeu, fără să fi devenit însuşi mai drept şi mai hotărât.

Voiţi să vă întăriţi într'o nobilă şi statornică vieţuire după voia lui Dzeu, atunci alegeţi-vă, când e să vă însoţiţi cu cineva, oameni virtuoşi, a căror pildă vă îmbărbătează în bine, în faţa cărora ar trebui să roşiţi, dacă v'aţi da curs liber greşelilor voastre.

La caz, că şi ei ar fi căutaţi de unele greşeli, arătaţi-le lor, dar nu mai puţin căutaţi a-i şi imita în astfel de lucruri cari vouă vă lipsesc, şi peste tot viaţa lor să vă fie de model.

Dară chiar de n'aţi avea prilej să vă învârtiţi în astfel de societate şi totuşi aţi dori să vă ştiţi feriţi de pilda molipsitoare a unor oameni lipsiţi de conştienţă, alegeţi-vă scrieri instructive şi edificătoare, cari vă luminează mintea şi vă curăţă judecăţile voastre despre ceea ce sunteţi şi trebue să fiţi. O carte bună e un prieten bun, care prin cugetele sale încălzeşte pe ale noastre.

Şi dacă cumva n'aţi avea parte de amici şi de cărţi, atunci nu încetaţi de a fi stăpâni pe voi înşi-vă în toate întreprinderile voastre şi în relaţiunile chemării voastre.

Câtă vreme veţi purcede astfel, nu veţi fi nedrepţi! Gura ta mai bine să stea mută şi mâna ta nemişcată, iubite creştine, decât ca tu în o înferbântare a inimii sau în o voe rea, sau posomorât de nişte gânduri negre, să lucri sau să te rosteşti nechibzuit. Şi, tu Isuse Mânt. meu şi icoana vieţii mele, nu te depărta dela faţa mea.

Viaţa ta liniştită şi simplă, dar cu atât mai energică, să fie o îmbărbătare şi pentru mine, ca şi eu să pot elupta cel mai înalt bun din lume şi adecă: Bucurie în viaţă şi seninătate în clipa morţii, bucurie între măreţia viitorului nostru, pe care tu ai aşezat-o sufletului meu. Numai aşa voi fi încredinţat, că nici moarte, nici viaţă, nici present, nici cele viitoare, nici alta creatură nu mă va putea desface de dragostea lui Dzeu.

„Numai cel ce perzistă până la sfârşit, acela va fi fericit“.

Astfel strigi tu, Mântuitorule, către mine. Ce este aceea care să înfrângă voinţa mea, dacă cumva eu însu-mi nu mi-o voi înfrânge?

Ce mă va opri în calea mea spre desăvârşire, spre vecinicie şi spre împreunarea cu tine?

Dzeul meu şi tatăl meu, dacă nu este însaşi nepăsarea mea, care să mă opăcească.

Tu ai dat fiecărui, întru împlinirea datoriei sale ce i-ai impus, şi puterea de lipsă; şi dacă el n'o împlineşte, oare cine e de vină?

Da, Dzeul meu, voesc să stărui până la sfârşit, voesc să lupt statornic şi cu credinţă în o soarte mai bună, până la ciasul morţii, pentruca şi eu să am parte de cununa vieţii vecinice împreună cu cei fericiţi, mai înainte adormiţi în Domnul. Amin.

5. Exponenţii sunt îndatoraţi a purta înşişi grije de vitele lor şi a le da hrana trebuincioasă.

6. Se vor distribui 52 de premii în sumă totală de 300 cor., dăruite de comisiunea economică a comitatului Sibiiu, şi anume se vor distribui următoarele premii:

Grupa I. Bovine de prăsilă (rassă indigenă şi străină).

a) tauri de 3—5 ani: premii de câte 10 coroane;

b) vaci de 3—8 ani: 2 premii de câte 10 cor., 3 premii de câte 8 cor., 4 premii de câte 6 cor. şi 3 premii de câte 5 cor.;

c) junince şi tăurenci de 1—3 ani: 2 premii de câte 10 cor., 3 premii de câte 4 cor. şi 4 premii de câte 5 cor.;

d) viţele de ¼—1 an: 1 premiu de 10 cor., 2 premii de câte 8 cor., 6 premii de câte 5 cor. şi 6 de 2 cor.

Grupa II. Oi de prăsilă

a) berbeci de 1—5 ani: premiu de 10 cor. şi 2 premii de câte 5 cor.;

b) noatini din 1912: 1 premiu de 5 cor. şi 2 premii de câte 4 cor.;

c) noatine din 1912: 1 premiu de 5 cor., 2 premii de câte 4 cor. şi 1 premiu de 3 cor.;

d) oi de 1—5 ani: 1 premiu de 8 cor. şi 2 premii de 5 cor.

II. Premiarea.

1. In scopul premiării, comitetul central al Reuniunii agricole a ales juriul consistător din d-nii: Pantaleon Lucuţa, Mihály Árpád, vice-notar comitatens, totodată reprezentant al comisiei economice comitatense; Vitányi Miklós, veterinar cercual; I. Chirca şi P. Drăgits din *Sălişte*; A. Cosciuc, R. Simu, Vic. Tordăşianu, Dr. Ioan Stroia, Tim. Popovici, Dr. Ilie Iancu, Dr. V. Stan, Dr. Lucian Borcia, R. Perian, O. Steflea, Andreiu Teodor şi Nicolae Iosif, toţi din *Sibiiu*; Ioan Mateiu, par., Popovici Mondoc şi Toma Calin, învăţători, Iosif Radu, primar, Ieronim Motoc, notar şi Ioan Radu, comersant, toţi din *Sebeşul-de-sus*; George Stoica şi Iosif Stoica, învăţători, Toma Doican, par., Ioan Doican, propr., Adam Micu, notar, toţi din *Sebeşul-inferior*; Val. Florian, par., Nic. Doican, înv. penz., Stefan Popovici, notar, toţi din *Racoviţa*; Toma Dragomir, par., Ioan David, notar, Andreiu Gâlea, măcelar, Nicolae Grecu, pielar, Iacob Grecu, vigil silv. şi T. Bobanga, înv., toţi din *Porceşti*; I. Răduţiu, not., I. Cândea, prot., Vas. Spârlea, primar, Vic. Preda, măsar şi G. Postea, v.-not., toţi din *Arig*; G. Com. Ursu, econ., G. Dan, propr., Nic. Efr. Ursu, înv. şi Dem. Ciain, preot, toţi din *Bradu*.

2. Nu este iertat a funcţiona nimenea ca juror, când este vorba de vitele proprii sau de-ale rudeniilor mai deaproape.

3. Juriul ia în primire lista generală a vitelor expuse, examinează pe rând şi cu deosebită luare aminte fiecare vită şi apoi se consultă asupra premiării, îngrijindu-se ca publicul şi exponenţii să nu influenţeze câtuş mai puţin asupra hotărârilor de luat.

4. In şedinţa ce urmează examinării vitelor, membrii juriului se consultă din nou şi se pronunţă, dovedind îndreptăţirea propunerilor şi apoi hotărând cu majoritate absolută de voturi.

Prezidentul votează întotdeauna. La caz de voturi egale, decide soartea.

Asupra fiecărei premieri se votează deosebit.

5. Exponenţii de premiat se petrec în o listă separată, care, odată stabilită, se subscrie de prezident şi secretar, precum şi de alţi doi membri ai juriului.

6. Impărţirea premiilor urmează a se face în mod sărbătoresc, ţinându-se mai întâi o vorbire în prezenţa juriului şi comitetului aranjator, a exponenţilor şi publicului întrunit.

Exponenţii premiaţi adeveresc primirea banilor prin subscrierea numelui în rubrica: „Adeveresc primirea în regulă a premiului“.

7. Secretarul juriului se însărcinează a compune un raport special asupra expoziţiei şi premiilor. Raportul, subscris de prezidentul şi secretarul juriului, se păstrează în arhiva Reuniunii.

III. Dispoziţiunile de premiare.

A. In general:

1. Scopul expoziţiei este mai ales a urni şi încuraja adevărata propăşire în economia vitelor. Drept aceea, în privire se va lua nu atât intenţiunea vădită de a străluci cu vite de paradă, ci mai cu samă buna chibzuire în alegerea vitelor de prăsilă, hărnicia şi inteligenţa dovedită în realizarea scopului urmărit.

2. Prin urmare vitele altcum defectuase încâtva, se pot premia în rând cu vitele oarecum desăvârşite. Intervenind împrejurările de mai sus, chiar şi întâietate se va da vitelor de a doua mână. Dară nici măcar în totala lipsă de alte mai bune, nu este iertat a premia vite hotărât rele sau având scăderi însemnate.

3. Astfel, dacă cutare grupă nu cuprinde îndestule vite vrednice de premiat, premiile ce ar prisosi, se pot destina pentru o altă grupă. Premiile, cari din una sau altă cauză nu s'ar fi împărţit, se înapoiază Reuniunii.

4. Aceia, cari au prăsit ei înşişi vitele, vor avea întâietate faţă de aceia, cari au expus vite prăsite de altcineva.

Nimenea nu poate fi premiat, care n'a ţinut vita în grija proprie ¾ de an cel puţin.

5. Acelaş exponent nu poate dobândi decât un singur premiu în aceeaş grupă. Faţă de cel premiat în cutare grupă, concurenţii din altă grupă au întâietate, presupunând, că vitele lor sunt deopotrivă.

B. In special:

I. Bovine (viţele, vaci, tauri).

1. Ca vrednice de premiat se consideră mai ales bovinele, cari întrunesc în mare măsură însuşirile vitelor mari, puternice, frumoase la trup, blânde, lăptoase, bune de prăsilă şi de îngrăşat.

Faţă de vitele corcite se va da întâietate vitelor de rassă curată.

2. Intre scăderile, cari nu îngăduie premiare, se numără: trup bolnăvicios, murdar, cum şi scăderi care supără vederea (d. e. un corn rupt, un mers prost, rane urâte etc.)

3. Ca semne de lapte mult se consideră trup prelungit, piept larg şi foale şerpuit de vine groase; uger plin şi mare, nu prea cărnos, nici prea gros, înzestrat cu păr scurt şi moale şi având 4 ţiţe moi deopotrivă de mari; piele molatică, păr subţire şi privire blândă.

4. Ca bune de îngrăşat sunt a se considera mai ales vitele trunchioase, cu capul mic, oase subţiri, piept larg şi cărnos, şolduri îndepărtate, coabză lătăreaţă, piele mişcăcioasă, păr moale.

5. Ca bune de muncă se consideră mai cu samă vitele osoase, cu picioare cam lungi, piept larg şi rotunzit, şolduri puternice, unghii sănătoase, mers vioiu şi regulat.

II. Oi.

1. Intâietate se cuvine mai întâi oilor mari, cărnoase, lăptoase şi bogate în lână frumoasă şi subţire, moale şi lungă, deasemenea se cuvine întâietatea oilor de soiu vestit şi însoţite de miei cu blană aleasă.

2. Rassa ţigaie şi stogoşe se preferă rassei bârsane (ţurcane).

Sibiiu, 17 August n. 1912.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Pant. Lucuţa
prezident.

Victor Tordăşianu
secretar.

NOUTĂŢI.

Congres în Sibiiu. Adunarea generală din Vesprim a medicilor şi naturaliştilor din Ungaria, la învitarea făcută de oraşul nostru, a hotărât ca adunarea generală viitoare din anul 1914 să se ţină în Sibiiu. De prezidenţi ai congresului au fost aleşi episcopul Teutsch şi comitele suprem Walbaum.

*

Drept electoral pentru femei. Alianţa reuniunilor de femei din Ungaria a trimis nu de mult o deputaţiune la ministrul-prezident Lukács şi l-a rugat ca acum, când reforma dreptului electoral este aproape de stadiul realizării, să nu-şi uite de dreptul de alegere a femeilor. Un ziar din Budapesta află, că proiectul de lege al guvernului cuprinde întru adevăr, până la un grad oare care, dreptul electoral al femeilor. Acest drept nu va fi general, ci proiectul stabileşte *anumite categorii*, iar femeile aparţinătoare acestor categorii se vor împărtăşi de dreptul nemijlocit de alegere.

*

Prezidentul Fallières se retrage. Se veşteşte din Paris, că prezidentul republicei franceze *Fallières*, al cărui mandat expiră în anul viitor, nu va mai primi prezidenţia. Fallières adecă este om bolnăvicios, iar doctorii i-au recomandat un mod de viaţă liniştit. De aceea prezidentul s'a hotărât să se retragă din politică şi să se stabilească în Versailles.

*

Monument. In anul viitor se va inaugura în Gent un monument ridicat pictorilor *Hubert şi Jan van Eyck*, consideraţi ca părinţii picturei moderne.

*

Locuri numerotate pe tren. Direcţiunea căilor ferate ungare se ocupă cu un plan interesant. După model german, voeşte să introducă locuri numerotate pentru călători. Locurile din vagoane au să fie provăzute cu numere, şi fiecare călător va primi la cassă un loc numerotat, pe care altcineva nu-l va putea ocupa. Reforma aceasta va face să înceteze multe neplăceri pe tren.

*

Nostrificarea diplomelor de medici. Ministrul de interne a publicat o circulară, în care dispune ca începând cu 1 Ianuarie 1913 toţi acei medici, cari şi-au câştigat diploma de doctor la una din universităţile austriace şi doresc să-şi exercite activitatea medicală pe teritor ungar, sunt îndatoraţi a-şi *nostrifica* diploma în Ungaria.

*

La manevre. Se anunţă din Oradea mare, că au sosit în acest oraş mai multe aeroplane militare împreună cu balonul Parsival II. Maşinele de zburat vor pleca din Oradea mare la manevrele mari din Mezőhegyes în 7 Sptemvrie n.

*

Impotriva spionilor. Legea nouă rusească despre spionagiu, cum se anunţă din Petersburg, cuprinde măsuri foarte aspre; astfel bunăoară este cualificat de spion cel ce cu balonul sau cu aeroplanul sboară în apropierea cutărui fort. Spionii sunt condamnaţi la muncă silnică de doi până la patru ani.

*

Sultan risipitor. *Mulei Hafid*, fostul sultan de Maroco, a primit dela guvernul francez un onorar de patru sute de mii de franci. Fostul sultan, ducându-se la celebrele băi din Vichy, a cheltuit în scurt timp suma întreagă şi a cerut ca guvernul să-i trimită urgent alte parale. Guvernul francez însă a refuzat să trimită bani. De atunci Mulei Hafid s'a retras în odaia sa, şi nu mai primeşte pe nimeni.

*

Pentru apărarea paserilor cântăreţe. Ministrul de agricultură al Italiei a dat către şcoalele de agricultură şi către reuniunile economice o circulară, în care arată urmările triste ale stârpirii paserilor cântăreţe pentru economia Italiei. Ministrul se îndreaptă mai ales către învăţătorii şi preoţii satelor cu rugarea să sprijinească în comunele lor orice năzuinţe de apărare a păserelelor folositoare. Presa italiană, prea ocupată cu ştirile de răsboi, n'a dat circularei ministeriale aproape nici o atenţiune.

*

Minele de cărbuni ale Ungariei. Un geolog a făcut socoteală, că minele de cărbuni ale ţării noastre vor mai putea da material până în 2027, va să zică timp de 115 ani, când minele acestea vor seca cu totul.

*

Distribuire de premii in Nocrich. Comisiunea pentru prăsitul cailor a comitatului Sibiiu, în înţelegere cu vicecomitele acestui comitat, va organiza Sâmbătă, în 28 Septemvrie 1912, la 8 ore dimineaţa la Nocrich în târgul de vite o premiere pentru prăsilă de cai, împărţind premii în bani şi diplome de laudă. Pot obţinea premii numai proprietarii de pe teritorul comitatului Sibiiu, dacă dovedesc că mânzul sau iapa înfăţişată la premiare le-a crescut el însuşi sau e proprietarul lor de cel puţin şase luni. Premiile în bani sunt dela 10 până la 100 de cor. Alte amănunte se pot ceti în anunţul publicat de amintita comisiune.

*

Document istoric. Intr'o casă veche din Washington s'a găsit manuscrisul original al ordinului de arestare dat împotriva reginei *Maria Antoaneta*. Manuscrisul a fost proprietatea călăului parisian Sansson, iar el l-a dăruit unui amic, care a emigrat în America şi care a reposat acum în Washington.

*

Biroul de informaţiuni din Piaţa-mare a Sibiiului, începând cu 1 Septemvrie, este deschis: dimineaţa dela 8—12 ore şi după ameazi dela 2—5 ore. Dumineca şi în sărbători dela 8—10 nainte de ameazi.

*

Cel mai mare dinosaur. Aproape de Rock Springs în statul Wyoming a fost desgropat scheletul fosil al unui dinosaur. Este cel mai mare schelet ce s'a găsit până acum. Reptila a avut o lungime de peste 65 de urme.

*

Predicile de Tarnavschi-Voiutschi. Se avizează cei interesaţi că ele se află de vânzare numai la îngrijitoriul ediţiei II., Dr. Dimitrie Cioloca, profesor de teologie în Caransebeş. Abonaţii cari sunt încă în restanţă cu plata pentru tomul III, sunt rugaţi să răspundă preţul lui, căci în caz contrar exemplarul lor se vinde mai departe.

*

Cărţi didactice aprobate. Ministrul instrucţiei publice a aprobat: Carte de cetire cl. 5 şi 6 Ed. IV. sub nr. 100967/1912 şi Carte de cetire cl. II. Ed. VI. sub nr. 104220/1912, ambele de Iuliu Vuia.

*

Paprică dulce, veritabilă de Seghedin, se capătă la *Abraham Albert* în Haţeg. Kilogramul cu 40—50 fileri mai ieftin decât la alţii. Se trimit probe de 5 kg. comercianţilor, cu rambursă.

*

***Dr. Ittu, medic,** s'a reintors din călătorie şi ordinează zilnic. Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 43.*

*

Teatru în Sibiiu. Trupa teatrală maghiară a dlui director *Heves B.* şi-a început reprezentaţiile alaltăieri Sâmbătă cu opereta în 3 acte *Târgul de fete*, care s'a jucat şi aseară, Dumineca. Piesa, ca text, cântece şi dansuri, este una dintre operetele cele mai reuşite. Fiind jucată cu vioiciune şi temperament, publicul sibian a primit-o cât se poate de bine. La reuşita primelor reprezentaţii au contribuit câteva escelente puteri, dame şi domni din trupa noului director, ajutate de un cor numeros, precum şi de harnica orchestră a oraşului nostru. — Astăzi, Luni, se dă comedia în 3 acte *Dela Frankfurt*, iar Marţi şi Mercuri opereta nouă *Micul conte*. Inceputul la orele 7 şi jum. seara.

Masa studenţilor dela „Albina“.

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante la *masa studenţilor* dela institutul „Albina“ se publică concurs. Şcolarii de naţionalitate română, cari doresc să fie admişi la această masă, au să-şi înainteze la direcţia institutului *până la 10 Septemvrie n.* a. c. cererile cu următoarele documente:

1. Act de botez.
2. Atestat despre averea părinţilor.
3. Atestat şcolar din anul din urmă.
4. Atestat de primire în una din şcoalile medii ale Sibiiului.

Se vor lua în considerare mai ales cererile dela şcolarii din clasele superioare a V—VIII. gimnazială.

Sibiiu, 31 August 1912.

Direcţiunea „Albinei“.

Cărţi şi reviste.

Candela, foaie bisericească literară, anul 31, nr. 8 pe luna August 1912. Cuprinsul: Exodul, traducere şi comentar de prof. D. V. Tarnavschi. Mihaiu Călinescu: Cuvânt festiv. Dr. Vasile Gheorghiu: Omilia XIX a sfântului Vasile cel mare. Aurelian Tăutu: Viaţa preacuviosului părintelui nostru Teodosie cel mare. Text rusesc. Scurte comunicări. Intrebări şi cazuri pastorale. Cronică. Abonamentul 8 coroane pe an.

*

Anuarul institutului pedagogic teologic ortodox român din Arad. Anul întemeerii 1812. Anul şcolar 1911/912. Redactat de *Roman R. Ciorogariu*, protosincel, director. Arad, tipografia diecezană ort. română. Cuprinsul: „*Cei dintâi ani din trecutul şi viaţa preparandiei (şcolii normale) gr.-ort. române din Arad*“, de profesorii *Dr Teodor Botiş şi Dr. Avram Sădean*, cu material bogat istoric, în care se dau desluşiri cu privire la intemeerea preparandiei, la organisarea ei, la învăţământ, examene, educaţiunea religioasă morală, disciplina şcolară, salarele profesorilor, edificiul şcolar, convict etc. „*Arătare despre starea acestor noue introduse scolasticeşti institututuri ale naţiei româneşti, sârbeşti şi greceşti*“, de *Dimitrie Cichindeal*, retipărire din originalul tipărit cu cirile la 1813 în Buda. Din istoricul anului şcolar 1911/912. Personalul didactic. Societăţile de lectură. Materialul de învăţământ. Conspectul elevilor. Programa examenelor şi înştiinţarea despre deschiderea anului şcolar 1912/913.

Poşta redacţiei.

Dlui S. S. în Ocolişul-mic. Cuponul se rescumpără cu *zece coroane*, drept dividendă pe anul 1911, lucru care s'a scris în ziarul nostru, imediat după ţinerea adunării generale.

Gherla. Primit. Se va publica cât mai curând.

Dlui T. M. în Vorţa. Foaia ţi se trimite pe adresa corectă: *Vorcza, p. u. Maros-Illye.* Dacă face şi alte drumuri, înainte de a o primi, vina e a postei. Te rugăm să reclamezi.

Nr. 803/1912. (299) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului prim de învățător la școala confesională română gr. or. din comuna **Boian**, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 coroane, și anume:

1. 600 cor. salar anual dela popor.
2. 400 cor. întregire dela stat.
3. 1. Stângin de lemne de foc în 32 cor.
4. Cvartir liber în edificiul școalei și 1/4 jugăr grădină.

Se recere ca alesul învățător să fie bun cântăreț și să conducă corul cu elevii în biserică fără altă remunerație.

Cvincvenalele se vor computa numai după un serviciu de 5 ani de serviciu la această școală.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare, în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllövár) și înainte de alegere a se prezenta poporului în biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Cetatea de baltă, 8 August 1912.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al tratctului Târnava în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Nicolae Todoran
protopresbiter

Nr. 742/1912 protop. (303) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc la școala confesională gr.-or. română din **Trapold** (Apold), protopresbiteratul tractului Sighișoara, se publică concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salar prin repartiție dela popor 558 coroane, trei stângini de lemne computate cu 42 coroane total 600 cor. restul până la 1000 coroane se va cere dela stat și cvincvenalele. Relut de grădină 20 coroane. Cvartir liber în edificiul școalei.

Alesul va fi dator a instrua tinerimea școlară și adulții în cântările liturgice și a le conduce în biserică în Dumineci și sărbători fără altă remunerație.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, iar petițiile concursuale instruite conform normelor în vigoare să le trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Cântăreții buni vor fi preferiți.

Sighișoara, 15/28 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 754—1912 (293) 2—3

Publicare de licitațiune.

Comuna Oltalsósebes (Sebeșul-de-jos), comitatul Szeben, vinde pe calea licitațiunii publice verbală împreunată cu oferte închise, de pe un teritor de circa 60 jug. catastrale, în „Riu Ionel“ 9360 m.³ și 1350 m.³ lemne de fag, la trupină în pădure.

Licitațiunea se va ținea în *22 Septemvrie 1912* la 4 oare d. a. în cancelaria comunală.

Prețul strigării: 20,610 cor.
Vadiu 2061 cor.

Ofertele ulterioare nu se iau în considerare. La ofertele închise e a se aclude vadiul. Condițiunile de licitațiune precum și a contractului de încheiat se pot vedea la primăria comunală precum și la curatoriul silvanal reg. ung. al cercului Nagytalmács în Nagyszeben.

Oltalsósebes, la 26 August 1912.

Primăria comunală.

Copii de școală

se primesc cu întreținere într'o casă bună, pe lângă instrucție în limba maghiară și germană. (302) 1—1

Sibiiu, strada Honterus Nr. 3, etajul I.

In o familie inteligentă

se primesc copii sub supraveghiare conștientioasă în întreținere perfectă. (297) 2—2

Adresa la administrațiunea foii noastre.

Szám: 2592—1912 (294) 2—2

Pályázati hirdetmény.

Szeben vármegye szászsebesi járáshoz tartozó és nyugdijaztatás folytán üresedésbe jött **felsöpiáni községi jegyzöi** állásra pályázatot hirdetek és felhivom pályázni ohajtókat, hogy az 1883 évi I. tc. 6 §-a, illetve az 1900 évi XX. tc. 3 §-ában előirt képesitésüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket f. évi szeptember hó 16-ig d. u. 4 oráig hozzám nyutsák be.

A román nyelvnek szoval és irásban való teljes birása nélkülözhetlen feltételt képez.

A javadalmazás a következő:

1. Fizetés készpénzben a községtől 980 k.
2. Egy kert természetbeni haszonélvezete 20 k.
3. 7 és 1/2 öl tüzifa értéke, melyből az iroda is fütendő 28 k.
4. Világitási atalány 48 k.
5. Lakbér 100 k.
6. Fuvar és napidj átalány 240 k.
7. Allami kiegészités 572 k.
8. A magánmunkálatok után járó szabályrendeletileg megállapitott dijak.

A 3. pont alatti fa természetben adatik.

A választás határnapját később fogom kitüzni.

Szászsebes, 1912 augusztus.

A járási főszolgabiró.

Un practicant

cu cel puțin 4 clase gimnaziale ori reale, care cunoaște și limbile germane și maghiare, — află aplicare (condițiuni după învoire) la băcănia

N. Onițiu,
(280) 5— **Nagyszeben—Sibiiu.**

Atelierul tehnic dantistic

a lui E. Dicker

Sibiiu, str. Măcelariler Nr. 30

☞ iarăș s'a deschis. ☜

(281) 4—4

Aviz.

☞ Să sprijinim arta română. ☜

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
(46) 28— pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

Favoritul mijloc de înfrumsețare a damelor din elită este

CREMA-MARGIT

a lui Földes.

Această pomadă de obraz o folosește în toată lumea multe milioane de dame, fiind pe baza cercetărilor științifice cel mai nou product de cremă pentru obraz, și după afirmarea renumiților chemici e cel mai bun și nestricăcios mijloc pentru înfrumsețarea și rafinarea obrazilor, cu cel mai rapid și sigur efect.

In restimp de vre-o câteva zile dispar toate crețele, lintițele, petele de ficat și toate spuzele. b) (86) 7—7

Crema Margit a lui Földes

înfrumsețează nu numai obrazii, ci îi îngrijește și scutește de toate influențele anotimpului, a soarelui și a vântului.

Contra imitațiunilor se Vă feriți! — Se află în toată lumea.

Un borcănel costă 1 și 2 cor. Săpun Margit 70 fil. Pudră Margit cor. 1 20.

Expedițiuni poștale prin producentul:

Coloman de Földes,
farmacist în ARAD.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană în Sibiiu:**

Un congres biblic românesc

de

Dr. Nicolae Bălan,
profesor de teologie.

Retipărire din „Revista Teologică“.

Prețul 50 fil. + porto 5 fil.

„BIBLIOTECA ȘAGUNA“

REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAȘ**, SĂLIȘTE

A apărut și se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană, în Sibiiu

Nr. 1.
Însemnătatea bisericii
Nr. 2.
Despre pocăință
Nr. 3.
La ziua sf. Andreiu
Nr. 4—5.
Temeliile traiului nostru
de
Dr. I. Lupaș.

Prețul à 10 fil. + porto 5 fil.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiiu:**

Regulament

pentru

Procedura judecătorească
în cauzele disciplinare
în Mitropolia gr.-or. rom. din Ungaria și Transilvania.

Prețul **20 bani**, porto **5 bani.**

La **Librăria arhidiecezană** în **Sibiiu**, se află de vânzare:

Album

de

brodării și țesături românești.

Compus și editat
de
Minerva Cosma.

Prețul 16 cor.

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceiaș și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaș legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaș legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimați evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

Ingrijiți-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scutì pe sine și pe ai săi de lipsă este a se înscrie de membru la

„Asociația Esechiană de ajutorare reciprocă“.

La această asociație poate să se facă membru oricare persoană dela etatea de **21—80 ani.** Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. și taxa de cazurile de moarte, dejà după un an de membrie i-se **solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor.,** iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membrie, prin oarecare nenorocire **neputincios de muncă, i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor.** Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridicà în bani gata **2000 cor.,** însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului pânăce trăiește o rentă lunară de **50 cor.** Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul **nu e obligat a solvì.** Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Acești membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membrie toate plătirile se pot sistà rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritișuri, poate fiecare a și asigurà fetele, dacă acestea n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membrie rămâne orfană, încetează solvirea taxelor, iar **la măritiș, fata primește suma asigurată,** ori dacă nu se mărită, la împlinirea etății de 24 de ani. Fetele **mici** plătesc taxe foarte mici, așa că se pot înscrie chiar îndată după naștere.

Răposând o fată **după 3 ani de membrie, solvim erezilor suma asigurată.**

Licuidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuote semnate până la **15.000,000 cor.** și **215,000 cor.** fond de garanță.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

Asociația Esechiană de ajutorare reciprocă.

Direcțiunea pentru Ungaria: (474) 14—

Timișoara (Temesvár, Hunyadi-uteza 4 szám).

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 23 August (5 Septemvrie) 1912. *Nr. 89.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Creşterea în internate.

Este oare de lipsă şi bine, ca să ducem fetele noastre la internat? Cu această întrebare se ocupă părinţii mult în lunile de vară, Iulie şi August.

Negreşit, că anul ori anii petrecuţi într'un internat ori pensionat, pentru fetiţă poate să fie un lucru foarte folositor, presupunând, că părinţii au ales un pensionat bun.

In multe privinţe însă are drept celce zice, că fetiţa învaţă mai mult şi mai bine dela mama ei. Dară câte mame din societatea aleasă se ocupă cu creşterea fiicelor lor, şi câte sunt bune învăţătoare? Nu trebue să uităm, că copiii au în firea lor impulsul de a se opune, în multe cazuri, părinţilor şi atunci o dojană dela o directoară sau o profesoară înţeleaptă ar ajuta foarte mult. Ocupaţiunea egală cu colegele încă ar contribui, ca datorinţa să şi-o împlinească fiecare, şi nici uneia nu-i va cădea greu a se supune regulei, văzând că şi celelalte colege sunt ascultătoare.

Dacă mai avem în vedere şi sentimentul tinerei fetiţe, care în etatea aceea începe a căuta un obiect de simpatie, — acest sentiment se concentrează în internat asupra colegelor şi asupra profesoarelor, pe când în casa părintească, unde copiliţa adeseori trăeşte mai mult sub influenţa romanelor, cetite uneori pe ascuns, ea ar voi să aibă mai multă libertate, să convină cu tineri, când apoi părinţii intervin cu stricteţa lor, şi de multeori se produc neplăceri, plângeri şi supărări, şi de multeori se poate strica chiar numele bun al fetiţei, dacă ea este lăsată prea mult în voia ei.

In multe cazuri, auzim zicându-se: „Fetiţa trebue să ajungă sub mâni mai severe, deci o dau la pensionat". Copila în etatea ei de sburdălnicie este ca şi băiatul, de multeori spre greutate în casă.

Plusul de energie care se arată prin unele zburdălnicii şi neastâmpărări, deosebirea de păreri între copii şi părinţi, de multeori opoziţia faţă de fraţi, ba neînţelegerile şi altele se aşează, se potolesc când vine copila sau băiatul într'o casă străină sau într'un pensionat.

Influenţa unei directoare înţelepte, supraveghierea cu bunăvoinţă şi statornicie a profesoarelor, ba chiar şi genarea faţă de colege, în internat fac totdeauna minuni.

Cu totul altcum stă lucrul, şi se produce un efect contrar, dacă părinţii îşi dau fetiţa la o şcoală din oraş, la un internat, numai din motivul, ca să zică lumea, că e copilă învăţată, că a fost la şcoala din oraş, şi acum e domnişoară, şi ca să se mândrească părinţii, că fetiţa lor a fost la olaltă cu cutare sau cutare fată de boier şi a învăţat muzică şi limbi străine.

De multeori în aceste cazuri se produce o înstrăinare, o depărtare simţitoare între copilă şi părinţi, şi se desvoaltă la fetiţă un disgust faţă de casa părinţilor, faţă de odăiţele simple şi mâncarea modestă a lor, căci ea vede prea mult contrastul între obiceiurile luxoase şi casa părintească. Copila fără vina ei ajunge într'o poziţie neplăcută, şi nu se simţeşte bine acasă la părinţii şi fraţii ei. Creşterea fetiţei de ţăran, dacă părinţii au dare de mână, într'un pensionat *luxos*, dă motiv la conflicte aspre în sânul familiei, căci fetiţa este deprinsă a măsura şi casa părinţilor cu aceeaşi măsură, ca şi internatul sau pensionatul. Aceleaşi pretenţii se vor naşte acasă, după cum a fost deprinsă ea în pensionatul luxos.

Intoarcerea acasă o simte fetiţa ca o greutate. La părinţi în sat nu mai are prietenele, cu cari şi-a împărtăşit zilnic secretele inimei, dorinţele şi scopurile; îi lipseşte împărţirea regulată a timpului, escursiunile pe promenadă, departe, pe sub tei şi arini; timpul de joc, de studiu nu mai e statorit.

Nu încape îndoială, că nu este uşor a să obicinui fetiţa iarăşi cu casa părintească, şi numai o mamă foarte pricepută, şi un tată iertător îi pot uşura fetei trecerea din internatul luxos la casa lor modestă.

Pe cât de nepreţuit este un an pentru fetiţă petrecut în pensionat, pe atât este de necesar, ca părinţii să fie cu mare băgare de seamă *la alegerea* internatului pentru fiica lor.

Există destule case particulare, şcoale conduse foarte bine, cărora nu li se poate băga vină, în ce priveşte educaţia şi instrucţiunea; dar trebue să alegem din ele aceea şcoală, care corespunde mai mult pretenţiilor din casa părintească. Vreau să zic, acele pensionate sunt potrivite pentru fiica mea, cari au în frunte o directoară sau un director şi corp profesoral cu aceleaşi vederi şi principii de educaţie, cari se potrivesc mai mult cu aşteptările mele. Numai atunci se evită decepţiunele şi se ajunge scopul avut în vedere.

Şcolile străine au avantagiul de a introduce eleva repede în limba pe care dorim să o înveţe, dar acelea nu corespund deajuns în ce priveşte educaţia *religioasă şi naţională*, care este mai de lipsă decât învăţarea limbei străine. Este bine să ştie fetiţa şi altă limbă străină, dar în învăţăturile şi obiceiurile religioase ţinute de biserică şi de părinţii noştri nu este iertat a se clăti.

Intr'un astfel de internat, în care deşi se propune studiul religiunei în limba elevelor, de către catihetul lor, dar nici o singură dată în an nu li se permite elevelor să cerceteze biserica lor, şi unde de multeori se vorbeşte cu dispreţ despre obiceiurile religioase româneşti şi nu se permit nici rugăciunile în limba română, nu se recomandă părinţilor a creşte fetele lor. Un internat *românesc*, bine condus, este de zeceori de preferit.

In Elveţia sunt pensionate foarte cercetate, şi este o tradiţie veche în unele oraşe germane, ca să crească fetele lor acolo.

Altcum sunt internatele din Anglia. De vre-o 10 ani este obiceiul a trimite fetele în o şcoală numită „finishing school". Aici învaţă fetele multe sporturi: ca Lawn-tennis, bicicleta, dansul, înotul etc., se introduc superficial în cultura veche engleză şi în disciplina esemplară a englezilor. In pregătirea ştiinţifică nu pot ţinea însă pas cu institutele germane, şi în ce priveşte cultura minţii şi a inimei lasă mult de dorit.

Despre pensionatele parisiene nu este mult de vorbit, căci ele sunt cunoscute. La spatele directoarelor se petrec acolo lucruri de necrezut. — In ce priveşte învăţământul şi cunoştinţele câştigate, aici şcoalele franceze sunt superioare tuturor.

Internatul românesc nu are de scop să imiteze pensionatele din ţări străine, ci el are scopul a creşte *românce bune*, *religioase*, modeste şi cu puţine pretenţii, deci a *le da o cultură solidă*, pentru binele şi folosul lor şi al neamului nostru.

Să ascultăm deci de sfatul înţelept al marelui dascăl *George Lazar*, care zice: — „Vorbirea a multor limbi nu este de atâta preţuire vrednică, precum fac unii părinţi, de pun toată creşterea fiului lor întru învăţarea limbii greceşti, franţuzeşti; fără mai tare să îngrijească părinţii de a adăpa sufletul şi mintea fiului lor, celui încă nevinovat, cu adevărate ştiinţe, prin cari se vor lumina puterile lui cele sufleteşti, ca să capete temeiurile înţelepciunii, care peste toată calea vieţii lui îl va petrece cu norocire.

„Aşa dară ştiinţele adăpătoare de înţelepciune trebue *să învăţăm, care şi în limba maicii noastre putem face*, unde prin orânduelile celor

---

FOIŞOARĂ.

Ion Mateiu:

Din carnetul unui dascăl.

Studii şi articole. Sibiiu. Tiparul tipografiei arhidiecezane, 1912, pag. 120. Preţul cor. 1·50.

Tot mai mult se accentuează în zilele noastre, că spre a progresa mai cu nădejde în cultură, se cere dela fiii neamului nostru obidit, deopotrivă să lupte cu nestrămutată unire în cugete şi simţiri pentru a lumina cărările pribege ale trecutului, în aşteptarea unui sfânt noroc.

Din vălmăşagul glasurilor chemării la muncă însă ori cine aude răsunetul ce face se tresalte îndeosebi inima dascălului şi preotului român, pentrucă pe umerii acestor doi factori ai propăşirii noastre se pogoară povara, a cărei ridicare uşurează greutăţile zilelor de mâne. Opinia noastră întreagă vede, că dascălul şi preotul român sunt stâlpii de granit, pe cari se reazimă edificiul măreţ plănuit de minţile acelor bărbaţi de seamă ai noştri, cari nu caută acum după Feţ-frumoşii poveştilor din bătrâni, ci plăsmuesc desăvârşirea noastră în înţeles evangelic.

Lămurit fiind adevărul acesta, nu încape îndoială, că mijloacele cari tind la însufleţirea şi ridicarea intereselor acestor doi apostoli nedespărţiţi ai poporului nostru au caracterul celei mai mari însemnătăţi pentru viitorul apropiat.

Cartea de faţă e scrisă pentru dascălul român, cuprinzând studii şi articole pedagogico-culturale emanate din inima „unui învăţător dela *sate*", care a stat sub influenţa celor dintâi impresii sguduitoare, provocate de celebra lege şcolară din 1907.

Ca învăţător la şcoalele noastre fruntaşe din Sălişte şi Gurarâului, în vremea celor 5 ani de dăscălie, dl Matei a simţit şi gândit cu inima adevăratului dascăl român, ceea ce cartea aceasta e menită a adeveri şi a arăta, că tot muncitorul e vrednic de plata sa. Legea lui Apponyi i-a înveşnicit convingerea, că făuritorii planurilor perzării noastre s-au văzut stăpâni peste comori, cari pentru un neam ales ca noi sunt mărturia trăiniciei şi vitalităţii. De aceea şi cere dela dascălul român să nu se lase a fi despoiat de temeliile esistenţii neamului său, spunând, că cea dintâi temelie a fiinţei noastre e legea strămoşească, păstrată prin limbă, pentru care, după cuvintele istoricului italian Bonfini, am luptat mai mult decât pentru viaţă, iar a doua este şcoala românească. Astfel vedem, că dela dascălul român ca prima condiţie se cere să fie credincios bisericii sale. Având însuşirea aceasta, poate lucra la înaintarea culturii noastre, care — cum se face evident în articolul al doilea, — trebue să fie de caracter naţional.

Şcoala noastră din Ardeal intră cu legea lui Apponyi în era apăsărilor, cari revoltă ori ce conştiinţă creştinească, şi de aceea învăţătorii au datorinţa să se cugete asupra alegerii mijloacelor de apărare, spre care scop locul cel mai potrivit e în conferenţele învăţătoreşti.

Mucenicii nerăsplătiţi ai pânii, învăţătorii, au deci misiunea cardinală de a lăsa din cadrele conferenţelor obiceiul, cu care fac critice puţin rezistente asupra unor teme mai mult sau mai puţin cu seriozitate alese. In locul acesteia să caute toate mijloacele cari trezesc şi înrădăcinează în inimile fragede iubirea de limbă, căci numai printr'însa ne putem câştiga o cultură cu adevărat naţională. Iar dacă legea nouă şcolară ne face pedeci, să ne străduim a le înlătura, *între altele*, prin folosirea orelor de Istoria bisericească şi de Limba română şi să luăm şi familia între mijloacele cari tind spre scopul acesta sublim.

După desfăşurarea acestor idei, autorul în studiul „Cultura învăţătorimii noastre" ne zugrăveşte icoana adevărată a facultăţilor ce şi le-a însuşit şi cu cari e înzestrat dascălul nostru de azi. Insemnătatea acestei chestiuni, adecă a privirii sub raportul cultural a învăţătorimii, e una din cele mai culminante preocupaţii pentru noi, pentru că „soartea viitoare a şcoalelor noastre o hotăreşte învăţătorimea aceasta, căreia îi revine astfel una din cele mai frumoase şi mai sublime sarcini din câte se pot întâlni, aceea de a fi în vremile de vifor şi primejdie mare, straja şi luptătoarea neadormită pentru apărarea sufletului neamului, ameninţat cu strivire completă"...

Am credinţa, că ar fi de folos să reproduc şi numai în conture generale constatările ce se fac în acest articol, dar mă mărginesc de astădată a reproduce concluzia, că „învăţătorimea românească actuală n'are cultura trebuitoare, reclamată de pretenţiile unui veac luminat ca acesta, în care trăim" (pag. 52). Această mărturisire o face autorul după o privire retrospectivă asupra trecutului, trecând în revistă munca titanică desvoltată de Marele *Andreiu* în interesul dăscălimii! Prin acestea autorul şi-a arătat de sigur numai dragostea faţă de altarul culturii româneşti, pentrucă tăinuirea scăderilor e un păcat naţional cu urmări funeste. Starea aceasta execrabilă, dl Matei între altele o presentă ca urmare a pregătirii din seminar, pe care o biciuieşte cu toată tăria.

(Va urma).

mari s'au deschis şcoale. — Apoi de ne îngădue timpul, putem şi alte limbi a învăţa, că e frumos lucru; *iară nu ca şi cum numai învăţătura limbilor ar fi o singură mijlocire de a se face cineva pe sine procopsit*[1].

H.

Sfânta Scriptură în limba românească

de Dr. *Ioan Lupaş*.

(Fine).

Lucru vrednic de amintire este, că mitropoliţii, cari au muncit şi au stăruit atât de mult pentru traducerea şi tipărirea Sfintei Scripturi în limba românească, nu s'au gândit numai la credincioşii de sub păstorirea lor, ci la toţi Românii din ori care parte, la întreg neamul românesc. Deaceea şi-au dat silinţa să scrie pe înţelesul tuturora, ca Românii cei răsfiraţi în multe părţi şi sub diferite stăpâniri, după cum aveau aceeaş credinţă şi acelaş suflet, tot astfel să aibă aceeaş limbă, aceleaş cuvinte, în care să poată îmbrăca simţirile şi cugetele lor, ca să fie de toţi înţelese şi să se întărească în chipul acesta legătura de frăţie între dânşii.

Greutăţile începutului au fost însă destul de mari. Deaceea se tânguesc tălmăcitorii „Noului Testament" dela 1648 astfel: „Aceasta încă vă rugăm, să luaţi aminte, că Românii nu grăesc în toate ţările într'un chip, pentru aceea cu anevoe poate să scrie cineva, să înţeleagă toţi, grăind un lucru unii într'un chip, alţii într'alt chip; au vesmânt, au vase, au altele multe nu le numesc într'un chip. Bine ştim, că cuvintele trebue să fie ca banii, că banii aceia sunt buni, care umblă în toate ţările. Aşa şi cuvintele acelea sunt bune, care le înţeleg toţi; noi derept aceea ne-am silit din cât am putut, să izvodim aşa, cum să înţeleagă toţi; iară să (dacă) nu vor înţelege toţi, nu-i de vina noastră, ci-i de vina aceluia, ce-au răsfirat Rumânii printr'alte, ţări; de şi-au mestecat cuvintele cu alte limbi; de nu grăesc toţi într'un chip". Tălmăcitorii Bibliei din Bucureşti spun de asemenea, că s'au gândit la neamul întreg, „căci toţi Românii dintr'o fântână cură", adecă se trag din una şi aceeaş obârşie. „Insă Românii se înţeleg nu numai ceştia de aici (din Ţara Românească), ci şi cei din Ardeal, cari încă şi mai neaoşi sunt".

De astfel de simţăminte frăţeşti, de gânduri înţelepte şi luminate au fost călăuziţi în munca lor mitropoliţii Simion Stefan şi Teodosie dimpreună cu tovarăşii lor de muncă şi ispravă. Deaceea are deplină, dreptate mitropolitul Andrei baron de Şaguna, când spune, că pentru fapta lor aceasta „lauda cea netrecătoare se cuvine mitropolitului Teodosie"...

„Căci tălmăcirile lor sunt uşile, pe care s'a învrednicit şi poporul românesc a întra în câmpul cel ceresc al Dumnezeeştilor învăţături, care în mijlocul vijeliilor şi valurilor lumii rămân neclintite şi adevărate, din veac în veac; ele sunt isvoarele, cari au isvorât întâia dată apa vieţii vecinice pentru neamul acesta în toate părţile, prin care este răspândit. Deşteptarea poporului românesc din barbaria veacurilor, împretinirea lui mai de aproape cu legea lui Dumnezeu, păşirea lui către lumina cea blândă a civilizaţiei şi a culturei, înfrăţirea neamului nostru românesc pe care mâna Proniei l-a sămânat prin atâtea ţări deosebite şi printre atâtea neamuri străine, rămânerea în viaţă a limbei sale naţionale: toate acestea binecuvântări neasămânate avem a le mulţămi acestor tălmăciri vechi ale Sfintei Scripturi, acestor monumente neperitoare ale limbei, moralităţii şi preste tot ale vieţii noastre naţionale şi bisericeşti".

După ce greutăţile începutului au fost biruite, munca de traducere, tipărire şi răspândire a cărţilor sfinte a înaintat din veac în veac cu uşurinţă tot mai mare.

Intre cei ce au muncit cu mai mare râvnă pentru luminarea credincioşilor, se numără mitropoliţii Varlaam şi Dosoftei din Moldova, apoi din Ţara Românească mitropolitul Antim Ivireanu, episcopul din Buzău Mitrofan şi episcopul din Râmnic Damaschin, care scria, pe la anul 1715, că văzând el cum stau credincioşii în biserică neînţelegând ce se citeşte şi ce se cântă şi cum ies fără nici un folos din biserică, s'a hotărât ca *dintr'un îndemn Dumnezeesc* cu multă osteneală a preface cărţile de rugăciuni din limba grecească şi slavonească în limba noastră simplă românească şi a le da la lumină, ca să poată înţelege toţi.

Mai târziu episcopul Chesarie din Râmnic a sporit prin munca sa harnică şi pricepută numărul cărţilor româneşti de slujbă bisericească.

Iar la noi în Ardeal învăţatul profesor Samuil Micu din Sadu a făcut o traducere bună a sfintei scripturi.

Tot astfel episcopul din Buzău Dionisie Roman, care s'a născut în Sălişte, a tipărit la anul 1854 sfânta scriptură, iar între anii 1855-1858 a eşit de sub teascurile tipografiei din Sibiiu Sfânta Scriptură, tradusă şi îndreptată de Andrei Baron de Şaguna, care cu multă osteneală şi priveghere a asemănat toate bibliile mai vechi, înlocuind cuvintele mai grele cu altele mai uşoare şi mai poporale, şi a dat astfel în mâna poporului o biblie tipărită cu multă îngrijire pentru graiul şi înţelegerea poporului şi împodobită cu frumoase icoane sfinte.

Dela o vreme însă atât, aici în Ardeal, cât şi dincolo în Ţara Românească, s'au găsit câţiva învăţaţi, cari şi-au pus în gând să schimbe cuvintele cele frumoase şi înţelese de popor ale vechilor cărţi bisericeşti cu altele nouă, cari să arate şi mai mult înrudirea limbii noastre cu limba latină. Şi astfel au scornit o sumă de cuvinte nepotrivite pentru rugăciuni şi neînţelese de popor. Au început, de pildă, a zice în loc de „Al cinei tale celei de taină părtaş mă primeşte" = „Al soarelei tale misterioase participante mă acceptează"! Ori în loc de frumoasa ectenie: „Pentru bună liniştea văzduhului Domnului să ne rugăm", li se părea unora că ar fi mai frumos să se zică: „Pentru trancuilitatea atmosferei pe Domnul să implorăm!" Şi încă multe alte vorbe scornite şi de cari poporul nostru nu avea, precum nu are nici astăzi, nici o trebuinţă. Unii au fost aşa de îndrăzneţi în pornirea lor de a premeni şi înnoi limba, încât au încercat să schimbe şi cuvintele vechi din rugăciunea domnească astfel: „Patre nostru qui esci în celo santifice-se nome teu; advenia regnu teu; fia voluntate ta assico în celo et în terra; pane nostra quotidiana da nobe adie; et remitte nobe debite nostre, assico et noi remitim a debitori nostri; et nu ne induce în tentatione, vero ne libera a malo".

Dar încercările acestea nu au putut să aibă nici un rezultat. Cuvintele acestea nouă şi schimonosite n'au putut să pătrundă în graiul poporului, nici la altarul Domnului.

Şaguna avea multă dreptate scriind în prefaţa Bibliei tipărite de dânsul: „Limba Bibliei pentru un popor numai odată se poată face; dacă s'a învins piedeca cea mare a traducerii credincioase şi înţelese, şi dacă poporul a primit limba aceea aşa zicând în însaş fiinţa sa, atunci următorii n'au de a mai face altă... limbă; limba Bibliei nu e făcută, ci luată chiar din gura poporului şi aşa traducătorul nu e decât un răsunet nu numai al limbii, ci şi al simţirii şi peste tot al chipului cugetării poporului... nici unul dintre traducătorii de mai târziu nu poate fi părtaş laudei, ce se cuvine acelora, care au altoit întâiadată cuvântul Sfintei Scripturi în pom românesc; ci toţi de mai târziu au prennoit şi îndreptat numai unde şi unde aceea, ce traducătorii cei dintâi, ca nemernici de abea ai unui veac, n'au putut să îndrepte, dar nici n'au avut lipsă de a îndrepta, fiindcă pe vremile lor a fost bine şi desăvârşit aşa. Iară limba noastră e pom viu... ramurile bătrâne şi fără suc se uscă şi cad, mlădiţe tinere es şi cresc; frunza se veştejeşte şi se scutură, dar alta nouă curând îl împodobeşte; toate ale lui se fac şi se prefac. Iar trupina rămâne totdeauna aceeaş".

Astfel de idei sănătoase avea Şaguna despre limba poporului, care trebue să fie şi a Bibliei. Iar în ce priveşte însaş cetirea Bibliei, Şaguna era de părere, că aceasta „să i se dea poporului în mână spre citire, gândire şi îndreptare, înainte şi mai presus de orice altă carte din lume, căci Sfânta Scriptură, precum căldura soarelui şi lumina, e menită dela Dumnezeu pentru hrănirea cea duhovnicească a tuturor".

Această carte însemnează începutul culturii poporului nostru, ea este ca o poartă spre luminare şi civilizaţie şi ca o armă, cu ajutorul căreia s'a apărat şi s'a păstrat în trecut, precum e de dorit să se apere şi să se păstreze şi în viitor, unitatea graiului şi a sufletului nostru creştinesc şi românesc!

Un mare scriitor al neamului nostru, poetul Gheorghe Coşbuc arată şi el însemnătatea cea mare a Scripturii, în acestea versuri frumoase şi adevărate:

> Ce furtuni n'au mai pornit
> Pofta răilor şi ura!
> Să te piarză, neam iubit!
> Dar de toţi ne-a mântuit
> *Spada noastră şi Scriptura!*

Atâta trebue să mai amintim aici, că în Sfânta Scriptură sunt multe părţi, al căror înţeles nu e tocmai uşor de aflat.

Sfinţii părinţi ai Bisericii şi-au dat multă silinţă, să tălmăcească Scriptura şi să arate înţelesul cel adevărat al părţilor singuratice. Şi astăzi sunt preoţi învăţaţi, cari viaţa lor întreagă muncesc din greu şi cercetează Scriptura, ca să lămurească toate părţile mai grele de înţeles. Adeseori s'a întâmplat şi se întâmplă, de mai tălmăcesc Scriptura şi oameni nechemaţi. Acestia însă duc lumea în rătăcire. De aceea nu este bine, să ascultăm de dânşii, ci numai de învăţătura bisericii, aşa cum este ea păstrată în cărţile sfinţilor părinţi şi cum o propoveduesc preoţii cei luminaţi şi împodobiţi cu temeinice învăţături creştineşti.

Sfânta Scriptură, — după cum spune un predicator vestit, e asemenea unei farmacii, în care tot ce se află are preţ. Dacă un bolnav, care nu cunoaşte felurimea şi puterea leacurilor, îşi alege pe nimerite vreun leac şi îl foloseşte, în loc de a se vindeca de boala sa, se poate întâmpla să se învenineze şi să moară. Numai cei pricepuţi în ale farmaciei pot să aleagă leacul cel potrivit şi sigur. Aşa şi Sfânta Scriptură numai Biserica învăţătoare are dreptul s'o propoveduiască şi să o explice prin preoţii ei luminaţi, pentrucă acestora li s'a încredinţat povăţuirea sufletelor noastre spre limanul mântuirii.

Cronică pedagogică.

Jean Jacques Rousseau ca pedagog

de *Dr. C. Papuc* (Săcele).

Ceea ce întemeiază renumele de pedagog al cetăţeanului din Gènéve, este romanul său *Emile*, apărut la 1762, ca product al unei meditaţiuni prin 20 de ani şi al unei munci continue de 3 ani — precum ne mărturiseşte autorul însuşi. Opul constă din 5 cărţi, primele 3 fără titlu special, a 4-a cu suprascrierea: „Mărturisirea de credinţă a Vicarului din Savoya" şi a 5 a poartă titlul: „Sofia sau femeia". Abstrăgând dela cele ce sunt proprii unui roman şi dela expunerile de conţinut religios din cartea 4-a — ce vor fi considerate îndeosebi şi mai pe larg altă-dată — principiile pedagogice aplicate în educaţia lui Emil sunt pe scurt următoarele:

Educaţia după Rousseau e întreită:[1] din partea naturii, a oamenilor şi a obiectelor. Ultima constă în înmulţirea experienţii referitor la obiectele cu cari omul vine în atingere şi depinde numai în parte de oameni. Educaţia prin oameni se consideră ca educaţie în senzul propriu al cuvântului şi e efectuită numai de oameni, pe când cea naturală sub care R. înţelege desvoltarea internă a puterilor şi simţurilor omului, nu depinde întru nimic de oameni. Cu adevărat bună va fi educaţia atunci, când cele 3 moduri de creştere vor consuna între olaltă, subordonându-se creşterii naturale, cea din partea oamenilor şi cea prin obiecte. Cu alte cuvinte la scopul, la care tinde educaţia naturală, are să năzuiască şi celelalte 2. De aceea a *„recunoaşte natura şi a urma ei"* e primul *principiu fundamental accentuat de R. în educarea lui Emil.*

Şi fiindcă natura omului e bună, puterile şi imboldurile fireşti ale omului trebue numai desvoltate şi ţinute în direcţie dreaptă. Cu aceasta e exprimat *caracterul negativ* al pedagogiei lui Rousseau.

Acest concept al educaţiei negative despărţeşte poate mai clar, decât ori ce, învăţătura lui R. de praxa observată îndecomun în sec. 18, care praxă se desvoltă mai ales în şcolile Iezuiţilor într'o influinţare durabilă şi după un plan a şcolarilor de către învăţători. Aici era toată activitatea pusă în sarcina educatorilor, copiii trebuiau să fie în mânile lor ca aluatul, ce primeşte cu uşurinţă forma dorită şi o păstrează. Poate că aceasta să fie mijlocul cel mai bun a face capabili pe tineri de a primi un sistem complicat de cultură. Că şi după acest metod se poate ajunge la resultate mari, ne arată exemplele lui Descartes şi Voltaire, cari au păstrat învăţătorilor lor amintirea cea mai recunoscătoare. Insă aceste resultate nu erau scopul lui R. El nu voia să devină Emil al lui un „erou cultural", ci să-i păstreze după putinţă deplina frăgezie şi originalitate a omului natural. In cuvântul „homme naturel" e cuprins *scopul* educaţiei la R. Omul natural este un om, care şi-a păstrat primitivitatea şi libertatea fiinţii sale, care e îndestulit cu sine însuşi, ale cărui năzuinţe principale sunt bunăstarea proprie şi dreapta gustare a vieţii. (Emile, t. VI. pg. 76).

E în contrast cu „homme civil, policé", — care în privinţa socială, cum zice R. e numai o frântură, ce depinde de alţii şi al cărui preţ constă în raportul său către complexul societăţii.

Peste sine recunoaşte el numai legea dată sau promulgată de el însuşi. „Mărturisesc, că eşind din mânile mele, el (Emil) nu va fi nici magistrat, nici soldat, nici predicator, dară el va fi în prima linie om, adecă *un om*", zice Rousseau, op. c. t. VI. pg. 18. Ca un atare „om", va şti el să se conserve, să suporte loviturile sorţii, să reziste abundanţei sau nevoii, chiar şi de ar fi necesitat să vieţuiască pe gleccerii Irlandei sau pe stâncile Maltei (pg. 18).

Este scopul final al educaţiunii *bun* sau *rău?* R. răspunde chiar prin cuvintele începătoare şi des repetate în cursul opului, că omul dela natură e bun, iar prin creştere îl facem şi mai bun.

Se întreabă însă: *ce fel de creştere* trebue aleasă? La început Rousseau era de părere, că educaţia să fie condusă din partea statului, văzând în ea mijlocul cel mai bun pentru a sădi în sufletul copiilor *patriotismul*. Creşterea comună publică *este condiţia fundamentală, pentru-ca copii să devină cetăţeni* adevăraţi. De aceea R. laudă, că în Sparta copiii erau privaţi de educaţia privată şi de pericolele ei. In „Emile" însă nu mai aflăm această părere. Emil nu cercetează nici o şcoală, el e crescut singur, singurel. Educaţia din partea statului e exclusă cu desăvârşire.

Contra zicerea e evidentă. Ea se mai aplanează în răspunsul, că educaţia lacedemonică, pentru copii, ce să făcea într'un mediu liber şi relativ destul de curat în privinţa morală, era cea mai bună şi potrivită. Cu totul altmintrelea stă lucrul în Franţa din sec. 18. Aici, unde mediul era putred, unde domnea cea mai mare corupţiune morală şi intelectuală, de bună seamă că educaţia publică avea să cedeze celei private; de aceea avea să urmeze stricta isolare a copilului, pentru ca să fie ajuns scopul şi să succeadă lucrul educaţiei. Cu aceasta se atinge drumul educaţiei casnice, care are aceeaş însemnare ca şi educaţiunea naturală şi care singură e corectă. Opul educaţiunii nu-i permis să fie îndeplinit nici decum în oraş. Cu cât mai isolat de lume e copilul, cu cât mai ferit este el de influenţele streine, cu atât mai perfectă e şi educaţia lui. Dacă e vorba să fie crescut un om, după-cum Dzeu a voit, atunci nu-i permis să fie crescut în „strâmtorile vătămătoare", poreclite oraşe, unde copiii sunt lipsiţi în modul cel mai crud de aer, lumină şi libertatea mişcării, unde dispoziţiile lor fireşti adese sunt nimicite sau veninate în germene, înainte de a fi ajuns la desvoltare deplină. De aceea trebue dus Emil, — care e din părinţi nobili — la ţară, trebue încredinţat unui educator, având aceasta de urmare, eşirea lui de sub tutela părintească, căci Rousseau consideră de imposibil pentru timpul său, ca o păreche conjugală distinsă, să se exileze pe mai mult timp de dragul copiilor, la ţară, ca să-i crească, abzicând astfel de plăcerile unui oraş mare.

Că acest mers şi această petrecere la ţară ar fi însemnat pentru un francez din sec. 18. un exil faptic, resultă din consternaţia de necrezut a tuturor pretinilor parizieni ai lui R., când acestă voia să petreacă o iarnă întreagă în eremitajul din Montmorency. Decisul pretinului lor li se părea aproape pervers, căutând explicare în o stricare a caracterului sau alienare a crierului lui. 1).

De alt-fel îşi face R. obiecţiunea bine întemeiată, că cu toată isolarea copilului, acesta va avea pururea înaintea sa teatrul lumii, că el de bună seamă va vedea şi alţi copii de etatea lui, va vedea pe părinţi, pe vecini, doici, servitori etc.

(Va urma).

Sborul lui Vlaicu la Alba-Iulia.

Dintr'o scrisoare particulară aflăm, că sborul domnului inginer *Aurel Vlaicu*, făcut Dumineca în 5/18 August în Alba-Iulia, a fost cel mai reuşit dintre toate sborurile de până acuma ale aviatorului nostru, chiar şi după recunoaşterea dlui Vlaicu însuşi: A stat în văzduh 42 minute, şi s'a ridicat la înălţimi de 700 metri.

A remas încântată toată lumea de cele văzute şi recunoşteau şi străinii, între ei domnii ofiţeri, cu generalul în frunte, că sborul lui Vlaicu a fost cu adevărat ceva ideal. De altcum a favorizat mult sborul terenul cel minunat pe care s'a făcut, — locul de exerciţiu pentru militari, — precum şi timpul splendid ce a fost în ziua sborului.

După sbor, inteligenţa din Alba-Iulia şi jur a aranjat un banchet, în reduta orăşenească în onoarea eroului zilei. Sub decursul banchetului a domnit cea mai bună dispoziţie, până în ziuă.

Domnul protopresbiter *Ioan Teculescu* a ţinut un toast în sănătatea dlui Vlaicu, arătând marea cinste pe care o face întreg neamului românesc şoimul român, şi terminând toastul cu următoarele versuri improvisate:

> Să trăieşti, şoiman de munte,
> Făt frumos cel din poveşti,
> Carele-ai durat o punte
> Către sferele cereşti!
>
> Când te 'nalţi în zări senine,
> In sborul tău vulturesc,
> Zi aşa: — „Doamne, ca mine,
> „Dă putere să se 'nalţe,
> „Tot neamul meu românesc!
>
> „Să cuprindă el şi zarea
> „Ca şi glia, — amândouă,
> „Ca stăpân s'ajungă-aievea
> „Şi pe iarbă şi pe rouă!"

---

[1] Cf. K. *Gössgen*: Rousseau und Basedow. 1861. pg. 22. şi L. *Geiger*: Rousseau, Sein Leben und seine Werke. 1907, pg. 94.

1) Cf. P. *Hensel*: Rousseau, ed. 2-a 1912. pp. 52.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Convocare.

Onorații membri ai despărțământului V. Săliște al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, precum și toți binedoritorii de-o propășire și-o luminare în cele culturale a satelor noastre sunt rugați a lua parte la

adunarea generală

ce se va ținea *în 9/22 Septemvrie 1912* la 11 ore în comuna Alămor, pe lângă următorul

Program:

1. Cuvânt de deschidere, subiectul „Insemnătatea Asociațiunii“, de președintele Dr. Nicolae Calefariu.
2. Raportul general al comitetului desp. Săliște.
3. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea socotelilor.
4. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi și încassarea taxelor.
5. Prelegeri:
   a) Cuvânt „Impotriva beuturilor și proceselor“, de Dr. Nicolae Comșa.
   b) Despre lucruri publice (comună, biserică, școală, drumuri, poduri și despre tovărășii) de preotul Ioan Popa.
   c) Despre îmbrățișarea meseriilor, de Dr. Ioan Lupaș.
   d) Despre Economia națională, de preotul Ioan Oțoiu.
6. Raportul comisiunilor alese.
7. Eventuale propuneri.
8. Inchiderea adunării.

Săliște, în 18/31 August 1912.

Dr. N. Calefariu direct. desp. — *Ioan Popa* secretar.

Convocare.

Comitetul cercual al despărțământului Beclean al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ învită membrii, precum și pe toți acei cari au la inimă dorul și dragostea pentru cultura și înaintarea poporului român, la

I. Adunare cercuală generală

ce se va ținea în *8 Septemvrie st. n. 1912* la 3 ore d. a. în școala conf. română gr.-cat. din Beclean.

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului.
3. Raportul comisarului.
4. Alegerea comisiilor: *a)* pentru censurarea raportului comitetului, *b)* a cassarului, *c)* conscrierea de membri noi și încassarea taxelor.
5. Prelegere poporală.
6. Raportul comisiilor și deciderea asupra rapoartelor comitetului.
7. Fixarea locului pentru adunarea generală cercuală în anul 1913.
8. Alegerea alor 2 reprezentanți ai desp. pentru adunarea generală.
9. Alegerea alor 3 membri în comitetul cercual al desp.
10. Eventuale propuneri
11. Inchiderea adunării.

Seara, trupa teatrală de dilentanți din Năsăud va da reprezentanție teatrală jucând piesa „*Năpasta*“, dramă în 2 acte de I. L. Caragiale, iar dșoara Iuliana Moldovan va concerta cu violina și cant. După teatru va urma: Dans. Damele sunt rugate a se prezenta întru cât e posibil în costum național.

Pompei Făgărășan, secr. desp. — *Dr. Iulian Chitul*, dir. desp.

NOUTĂȚI.

Fundațiunea Trandafil. Consistoriul mitropolitan a votat din această fundațiune stipendii noi următorilor, parte pentru studii nouă, parte pentru completarea studiilor de până acum: *a)* Din arhidieceză: lui Dr. teol. *C. Papuc* pentru pedagogie, Dr. teol. *Broșu* pentru filozofie, și Ioan *Suroiu* pentru medicină; *b)* Eparhia Aradului: tinerilor George *Popovici* din Chișineu, și Traian *Vațianu* pentru medicină; *c)* Eparhia Caransebeșului: George *Popescu* pentru studii pedagogice, Ioan *Popovici* medicină și Dr. *G. Jova* pe un an pentru completarea studiilor.

*

La manevrele franceze. Comendantul trupelor de gardă rusești, marele duce Nicolae *Nicolaevici*, va pleca Duminecă în Franța, pentru a participa la marile manevre de acolo.

*

Aviațiune. Sborul de Duminecă dela Murăș-Oșorheiu al aviatorului Aurel *Vlaicu*, cum ni se anunță, a succes splendid. Privitorii, câteva mii, între cari și câțiva străini, au rămas încântați de producțiile îndrăznețe executate de eroul văzduhului. In 8 Sept. Vlaicu va sbura la *Ibașfaldu*.

*

Burse și ajutoare. Comitetul Societății pentru fond de teatru român, întrunindu-se alaltăieri în Sibiiu, a votat următoarele burse: dșoarei *Lelia Popovici* din Lugoj pentru canto și dnului Ion *Harșa*, elev al conservatorului vienez, câte 1200 cor. S'a mai votat un ajutor de 1200 cor. dșoarei *Leontina Pop* pentru canto, iar fondului ziariștilor 500 cor.

*

Hymen. Dl *Victor Stanciu*, profesor la școala civilă a „Asociațiunii“, și dșoara *Cornelia Papp* din Brad își anunță cununia celebrată în 10 August 1912 în Brad.

*

Târgul de toamnă al Sibiului se va ținea în ordinea următoare: în 7, 8 și 9 Sept. n. târg de oi; în 10 și 11 Sept. n. târg de vite cornute; în 12 și 13 Sept. târg de cai, ear în 14, 15 și 16 Sept. n. târg de mărfuri.

*

Călătorie sub vagon. Un tinăr de 20 ani, Iosif Walter, din România, a sosit la Paris sub un vagon al trenului Orient expres, unde a stat 36 ore fără să mănânce. Tinărul era într'o stare de mare slăbiciune. I s'au dat îngrijiri și a fost dus la poliție.

*

Nou tren accelerat. La 1 Octomvrie se va introduce un nou accelerat pe linia Budapesta-Brașov. Noul tren va fi accelerat dela Budapesta până la Murăș-Oșorhei, ear de aici până la Brașov va circula ca tren personal accelerat, care nu se oprește la stațiuni mai mici. Trenul va avea vagoane de durmit.

*

A 21-a expoziție de vite de prăsilă organizată de Reuniunea rom. agricolă sibiană, se va ținea la 8 Sept. n. c., nu în comuna Sebeșul de jos, precum greșit s'a publicat în numărul trecut al ziarului nostru, ci în comuna *Sebeșul de sus*.

*

Biblioteca dela muzeul baronului Brukenthal cu începere dela 1 Septemvrie este deschisă dela orele 11 nainte de ameazi până la 1, și dela 3 până la 5 după ameazi.

*

Convocare. Comisiunea permanentă a comitatului Sibiiu pentru educarea poporului își va ținea ședința lunară ordinară în 6 Sept. n. *Vineri*, la 11 ore în sala mică a casei comitatului. Am onoare a invita pe domnii membri la această ședință. *Iuliu Bardosy*, prezident.

*

Asentările în comitatul Clujului se apropie de sfârșit. Resultatul lor, cum se vestește din Cluj, este destul de satisfăcător. Dintre feciorii asentați au fost înrolați 30 de procente.

*

Dela Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei. Domnișoara *Tiberia P. Barcianu*, apreciata conducătoare a atelierului de țăsătorie și cusătorie întemeiat și susținut de „Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei“ la Orăștie, fiind distinsă din partea „Asociațiunii“ cu bursa „Vasile Stroescu“ de 2500 cor. și-a luat cu începutul lunei Septemvrie concediu de un an. In timpul acesta dsa va cerceta una din marile școli de specialitate din Viena. Ii dorim succes strălucit, ca reîntoarsă acolo de unde a plecat să poată duce la izbândă idealul reuniunii, care susține atelierul dela Orăștie, în serviciul căruia a stat dsa și până acum, muncind cu multă dragoste și pricepere din 1907 până azi. După cum suntem informați, lucrările atelierului vor fi conduse până la reîntoarcerea dșoarei Tiberia P. Barcianu de o persoană versată în industria casnică românească, și astfel comenzile P. T. public vor fi esecutate cu aceeaș acuratețã și conștiențiositate ca și până acum. In două odăi dela Atelier sunt espuse, pentru publicul vizitator, diferite obiecte lucrate acolo pentru comande și de vânzare.

*

Aniversarea primului vapor. In ziua de 30 August 1812 a plecat pe ape vaporul *Cometa* în orașul englez Clyd. Ziua acesta aniversară s'a serbat Vinerea trecută cu mare pompă în Glasgow și în toată Scoția apuseană.

*

Pentru teatru. O întreprindere pe acții, cu un capital social de o jumătate de milion de coroane, va clădi în Fiume un teatru nou, care va fi gata în toamna anului viitor.

*

Aviz. Am onoare a aduce la cunoștință d-lor învățători, că manualele „Intâia carte“ de I. Popescu-Dr. P. Șpan, ed. XVIII rev. de Dr. C. Popescu, a fost *aprobată* de înaltul Ministeriu cu datul de 22 Martie a. c. Nr. 36,730, iar „Cartea de cetire II“ de I. Popescu-Dr. P. Șpan, ed. XI. e aprobată sub Nr. 72.038. „Cartea de cetire III“ de aceiași autori se va supune aprobării ministeriale în timpul cel mai scurt. Dr. C. Popescu, protopop.

*

Tifos în Triest. Epidemia de tifos se răspândește zilnic în Triest. In 6 săptămâni s'au îmbolnăvit 106 persoane. In ultimele patru zile din săptămâna trecută s'au mai ivit 22 de cazuri.

*

Germanii și scumpetea traiului. Se scrie din Berlin: Deputații din capitala germană, aparținători partidului social-democrat, au convocat pe 15 Septemvrie la Berlin o adunare poporală, în care se va cere guvernului imperial, ca din cauza greutăților traiului zilnic să se suspendeze vama pe importul de vite și bucate, și să se deschidă granița pentru aducerea de carne și animale, luându-se toate măsurile cu scop ca locuitorii să-și poată procura ieftin articolele necesare traiului. Astfel de adunări se vor ținea și în alte orașe din Germania.

*

Timpuri grele. La poliția din Oradea mare s'a presentat un domn bine îmbrăcat, cu numele Gavril Szilvássy și a cerut să i se dea permisiunea de a fi *birjar* în oraș, ca să aibă din ce trăi. Viitorul birjar a terminat o școală de agricultură și a obținut diplomă în regulă.

*

Descoperire interesantă. Consilierul Ludovic Pastor, directorul institutului istoric austriac în Roma, a descoperit într'o bibliotecă particulară vreo 200 decrete netipărite ale inchizițiunii din Roma dintre anii 1555 și 1597. Actele, care vor fi publicate în curând, sunt cu atât mai importante cu cât până acum intrarea în arhiva inchizițiunii din Roma este cu desăvârșire oprită.

*

La fondul Dr. P. Șpan pentru ajutorarea copiilor de Moți, aplicați la meserii, au mai dăruit Alexandru Fugătă abs. în teologie, Ovidiu Gritta jun. și Aurel V... câte 1 cor.; Petru Simtion, librar, 20 bani, Iustin Sârbu, învățător (Seleușul mare) și soția sa Ana n. Buta, 1 cor. Dr. Silviu Dragomir, prof. sem. 20 bani, George Hienz, faur, soția sa Ana n. Pildner și copiii lor George și Helmine, încheiând contract cu învățăcelul Partenie Stana (Burjuc) 1 cor., Iuliu Taducescu, funcț. la Acad. rom. (București) 1 cor., Iuliu Buzdugan secretarul băncii „Dacia“, Orăștie, și soția sa Maria n. Baciu 1 cor., George Cúțută, șef-contabil la „Dacia“, Orăștia și soția sa Maria n. Sibișan 1 cor.; Vasile Duma lui Todor econ. Sălciua inf. 20 bani. Starea fondului cor. 1385·56. Pentru prinos aduce calde mulțămite, în numele comitetului Reuniunii sodalilor români sibieni: Vic. Tordășianu, prezident.

*

Dr. Ittu, medic, s'a reîntors din călătorie și ordinează zilnic. Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 43.

*

Teatru. Piesa *Micul conte*, reprezentată aseară în teatrul sibian de trupa dlui Heves, are toate calitățile și defectele unei operete, menite să facă publicului mare o distracție de două-trei sări dintr'o stagiune. Rolurile au fost ținute și de astădată de mâni îndemânatice. Ariile melodioase, dansurile elegante s'au repetat în fiecare act. Opereta se va da astăzi, Miercuri, a doua oră. Inceputul la 7½ seara. — Mâne Joi urmează reprezentația dramei *Spionul*.

Economie.

Cuptorul de uscat poame sistem „Cazenille“ din Săliște.

Inainte de aceasta cu 18 ani, în vara anului 1894, comitetul central al Reuniunii române agricole sibiene, cu scop de a îndemna poporațiunea română din comitat la uscatul de poame și zarzavat, care să formeze bogat isvor de câștig și în acelaș timp și bun articlu de consumație, a cerut ear Inaltul minister i-a pus la dispoziție un cuptor de uscat poame sistem „Cazenille“, pe care, cu mari cheltueli, l-a zidit în fruntașa noastră comună Săliște. In acest răstimp cuptorul nostru în câte un an a fost folosit, dar în cei mai mulți nu, și aceasta fie din lipsa de producție de poame, fie din cauze, cărora li se dă expresie în pasagiul următor din raportul general al comitetului Reuniunii pro 1910, unde se zice că: „Cu considerare la producția mai mare de prune, în toamna anului 1910 viceprezidentul nostru I. Chirca a pus în lucrare cuptorul de uscat poame sistem „Cazenille“, ce este zidit în Săliște. Cultivătorii de poame în deosebi cacovenii, înțelegând mai mult rostul cuptorului s'au folosit de bunătățile lui. In timpul din 10—24 Septemvrie s'au uscat 407 ½ lese, cam 2104 ferdele prune. In raportul său, viceprezidentul zice, că este de regretat, că poporațiunea noastră și acum, dupăce s'au dat atâtea dovezi despre bunătatea și practicabilitatea cuptorului, privește cu oare-care antipatie și neîncredere la cuptor și nu voește a-l folosi, *ba s'au aflat oameni, durere din partea mai inteligentă, cari au făcut propagandă formală contra cuptorului.* Urmarea acesteia au fost, *că cuptorul în 1910 a fost folosit, mai mult de oameni străini de neamul nostru*, cari îl știu prețui după cuviință. Când ne gândim la scumpetea, ce ne încunjoară și când ne dăm sama de numărul redus de alimente din gospodăria economilor noștri, cei chemați ar fi să-și țină de datorință, nu de-a desmânta, ci mai vârtos de a îndemna la folosirea escelentului cuptor, ce ne dă, pe lângă venite frumoase, și putința de a îndulci mai ales în posturi, inima muncitorului nostru“.

Cu considerare la folosul real ce-l aduce cuptorul, comitetul Reuniunii a recurs și în anul acesta la bunăvoința vicepresidentului Reuniunii, a d-lui I. Chirca, prim-notar în Săliște, ca să facă tot posibilul ca cuptorul să se pună în lucrare și în acelaș timp să apeleze la obștea noastră din Săliște și din comunele învecinate, să se folosească de acest cuptor, fie la uscatul de poame (prune, mere, pere etc.) fie la uscatul zarzavatului, cuptor în tot cazul superior coșarelor obicinuite la poporul nostru.

Sibiiu, în August 1912.

Victor Tordășianu
secretarul Reun.

Cărți și reviste.

Biserica ortodoxă română, revistă periodică eclesiastică, anul 36, numărul 4 pe Iulie 1912. Are cuprinsul următor: Acte oficiale. M. P. Apologeții creștinismului în veacul al doilea. Arhiereul *Teofil Ploeșteanu*: Moniste. *C. E.* De dialectul alesandrin, sau limba cărților sacre. *G.* Catolicismul și Românismul. *Badea Mangâru*: Un articol important. *I. P. S. Pimen, Mitropolit al Moldovei*: Discurs la înmormântarea locotenentului Gh. Caranda. Oficiale. Revista apare în București. Abonamentul 12 lei pe an.

*

„Képes magyar ABC és olvasókönyv, irta *Lessián* János, Nagybánya, 1191. — Prețul 75 fil. (Aprobată de ministru).

*

Földrajz (Geografie, pentru școli primare), irta *Porumb* János. Nagybánya, 1912. — Prețul 80 fil. (Cu aprobare ministerială).

*

Amicul copiilor din anul prim de școală, abecedar întocmit de Ioan *Leșian*, ediția I. aprobată de ministru. Nagybánya, 1911. ed. lui Kovács Gyula. Prețul 48 fileri.

Din public.*)

Mulțămită publică.

La petrecerea aranjată în comuna Sânmihaiul-inferior la 4 August st. n., cu ocaziunea adunării generale a despărțământului Turda, al Asociațiunii, și al comitetului filial Turda, al societății pentru fond de teatru român, au binevoit a suprasolvi următorii generoși domni: Dr. George Popescu, adv. în Turda, 8 cor., Iovian Murășan, protopop în Turda, 3 cor., Dr. Valer Moldovan, adv. în Turda, 3 cor., Iuliu Vlăduțiu, director de bancă în pens. 1 cor., Vasile E. Moldovan, publicist, 2 cor., George Purdean, preot, 1 cor., Octavian Isaic, înv., 20 fil, Nicolae Marc, 2 cor., Iac. Oratie, 1 cor., Dionis Chiorean, 50 fil., Pál Kiss, primar, 20 fil., Károly László, pădurar 2 cor. S'au încassat 254 K. Cheltuelile au fost 244 K. Venit curat 10 K., din care s'a dat jumătate directorului comitetului filial al societății pentru fond de teatru român, iară jumătate școalei gr. or. din loc. Tuturor acestor sprijinitori ai culturei române, înșirați mai sus, li se esprimă și pe această cale cea mai profundă mulțămită.

Sânmihaiul inferior, în 26 August st. n. 1912.

Pentru comitet:

Vasile Sândean
paroh.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 593/1912. (307) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională ort. rom. din **Chil**, protopopiatul Geoagiului, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar 600 cor. din repartiţie.
2. Relut de lemne şi grădină 50 cor.
3. Cvartir în edificiul şcoalei, eventual relut 50 cor.
4. Restul de 400 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales.

Cvincvenalele de asemenea se vor cere dela stat.

Cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare, să se trimită la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Geoagiu, (Algyógy), 18/31 August 1912.

Oficiul protopopesc al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial din Cil.

Ioan Popoviciu
protopop.

Nr. 801/1912 prot. (309) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învăţător la şcoala confesională gr. or. română din **Fofeldea**, tractul Agnita, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român" cu următoarele emolumente:

1. 200 cor. salar din cassa bisericei solvibil în rate treilunare anticipative;
2. 150, din aruncul de 5% dare şcolară;
3. 200, dela comuna politică;
4. 410, dela stat;
5. 2 stângini de lemne ori preţul lor cu 40 cor.
6. Cvartir şi grădină în natură.

Cvincvenalele se vor computa numai după cinci ani serviţi neîntrerupt la această şcoală.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi aştearnă rugările lor în terminul susindicat la oficiul protopopesc în Agnita şi să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul. Cel ales va fi obligat să ţină strana în Dumineci şi sărbători paralel cu cantorul la utrenie şi să formeze cor, şi să cânte cu copiii de şcoală la sf. liturghie în biserică.

Agnita, 19 August 1912.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 471/1912. (304) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Fureşti**, protopresbiteratul Cetatea de peatră se publică concurs cu terminul până la 31 August v. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar anual de 1000 cor., şi anume: 256 cor. dela comuna bisericească şi 944 cor. ajutor de stat.

Locuinţă corespunzătoare în edificiul şcoalei şi 3 st. lemne de foc, din cari se încălzeşte şi sala de învăţământ.

Cvincvenalele se vor cere dela stat.

Se notifică, că — deoarece postul acesta a devenit vacant prin moartea fostului învăţător definitiv Ioan Bărbos, după care a rămas văduva şi orfan — in senzul legilor în vigoare (§. 54 din regulamentul pentru organizarea învăţământului şi §. 2 din noua lege şcolară) alesul până în 21 Decemvrie n. a. c. va funcţiona ca provizor.

Reflectanţii la acest post să-şi înainteze rugările concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi să se prezinte în comună şi biserică pentru cunoştinţa poporului.

Lăpuşul-unguresc, (Magyarlápos), 13 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Cetatea de peatră în conţelegere cu comitetul parohial.

Andreiu Ludu
adm. prot.

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin**, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii apartinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann „Manera" pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 22—40

Nr. 827/1912. (310) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională română gr. or. din comuna **Cetatea-de-baltă** se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 cor., şi anume:

1. 500 cor. dela popor.
2. 500 cor. ajutor dela Preavenerabilul Consistor arhidiecezan.
3 1 Stângin de lemne de foc.
4. Cvartir în edificiul şcoalei şi pentru grădină 10 cor.

Să cere ca alesul învăţător să fie bun cântăreţ şi să conducă corul cu elevii în biserică fără altă remuneraţie.

Cvincvenalele se vor computa numai după 5 ani de serviciu la această şcoală.

Doritorii de a ocupa acest post au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare în terminul indicat — subsemnatului oficiu protopopesc u. p. Küküllövár şi înainte de alegere a-se prezenta poporului în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Cetatea-de-baltă, 17 August 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Publicare de licitaţiune minuendă.

Pe baza planului de edificare şi a preliminariului de spese aprobat de autorităţile competente superioare prin aceasta se publică licitaţiune minuendă pentru **zidirea şcoalei române gr. or. din Vaidei**, tractul Orăştiei.

Licitaţiunea se va ţinea **Duminecă în 2/15 Sept.** la 2 oare d. a. în şcoala din Vaidei.

Preţul strigărei este 23.000 cor. cu observarea condiţiunilor staverite de comitetul parohial în condiţiunile de licitaţiune.

Licitanţii au a depune vadiu de 10% înainte de începerea licitaţiunei.

Planul de edificare, preliminarul de spese, precum şi alte informaţiuni referitoare la edificare şi la materialul cel dă parohia se pot vedea in cancelaria of. parohial local.

Comitetul îşi rezervă dreptul de a alege dintre minus oferenţi pe care îi convine.

Vaidei, la 18/31 August 1912.

Pentru comitetul parochial:

(306) 1—2 **Zacharia Tilicea**
prezident.

Nr. 492/1912. Vidi:

Vasile Domşia
protopresbiter.

Nr. 803/1912. (299) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului prim de învăţător la şcoala confesională română gr. or. din comuna **Boian**, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 coroane, şi anume:

1. 600 cor. salar anual dela popor.
2. 400 cor. întregire dela stat.
3. 1. Stângin de lemne de foc în 32 cor.
4 Cvartir liber în edificiul şcoalei şi ¼ jugăr grădină.

Se recere ca alesul învăţător să fie bun cântăreţ şi să conducă corul cu elevii în biserică fără altă remuneraţie.

Cvincvenalele se vor computa numai după un serviciu de 5 ani de serviciu la această şcoală.

Doritorii de a ocupa acest post au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare, în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllövár) şi înainte de alegere a se prezenta poporului în biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Cetatea de baltă, 8 August 1912.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al tratctului Târnava în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Nicolae Todoran
protopresbiter

Dentist

Virgil Muntean

Sibiiu, Strada Măcelarilor,

în faţă cu Tipografia şi Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 25—

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangelişti în faţă şi la mijloc restignirea, tot aceiaş şi în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaş legătură cu patru evangelişti, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi şi la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaş legătură, în faţă cu patru evangelişti şi la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi şi la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părţi imprimaţi evangeliştii şi la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roşie, cu cadru aurit şi la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

Aviz!

Subsemnatul, ca proprietar, aduc la cunoştinţa Onor. P. T. public, că din **1 Septemvrie 1912**

HOTELUL SCHMIDT,

strada Trenului (Bahngasse)

staţiunea tramvaiului electric orăşenesc, împreunat cu **cafenea şi restaurant**, în imediata apropiere a gării, unde nu este lipsă de trăsură şi tranvaiu electric, îl voiu conduce şi mai departe.

Deoarece până în 1 Noemvrie 1912 voiu mai adăuga la zidire încă 14 odăi de închiriat pentru pasageri, total 34 odăi, **încălzire centrală** şi **scaldă,** cari stau la dispoziţia Onoraţilor pasageri, îi rog ca şi în viitor, precum au fost şi în trecut, să mă onoreze cu toată bunăvoinţa şi încrederea lor ce le voiu păstra.

Pentru bucătărie bună, beuturi curate şi serviciu conştienţios, cu toată încrederea sunt îngrijit.

Sibiiu, în August 1912.

Cu toată stima:

(267) 3—3 M. L. Schmidt,
hotelier.

„Reuniunea română de înmormântare din Sibiiu",

recomândă cu toată căldura binevoitoarei atenţiuni a numărosului nostru public din Sibiiu şi din provinţă

Intreprinderea proprie de înmormântări,

bogat sortată cu tot soiul de obiecte trebuincioase la înmormântări, între cari **sicriuri, cununi, acoperitoare, ghete** (păpuci), **felinare, cruci, care funebre** etc.

Prăvălia Reuniunii

Strada Quer Nr. 3,

(casa fabricantului G. Moess) să găseşte sub îngrijirea dnului **Ioan Roman** (patronul salonului de barbierie din strada Quer — Poplăcii mici — Nr. 4), care stă la dispoziţie în toate afacerile privitoare la înmormântări, fie în Sibiiu, fie la transportarea de morţi afară de Sibiiu.

Inmormântări să fac de clasa I-ă, a II-a şi a III-a. Inmormântarea membrilor răposaţi ai Reuniunei să face cu preţ redus! Comandele să îndeplinesc cu prevenire şi cu toată punctualitatea. (197) 6—

Intreprinderea să îngrijeşte de trăsuri, de tot soiul de tipărituri, ca redactarea şi tipărirea anunţelor funebre etc. etc.

Cum venitul curat al întreprinderii e menit să înmulţască fondul „Azilului" pentru adăpostirea orfanilor şi neputincioşilor nostri scăpătaţi, preoţimea, dăscălimea şi ceialalţi cărturari ai nostri, sunt rugaţi a stărui pentru înscrierea de membri la Reuniune cu taxa de cor. 2 de înscriere şi 60 bani după cazul de moarte al câte unui membru şi pentru a se folosi de întreprinderea noastră în cazuri de înmormântări.

Pentru biroul Reuniunii:

Pant. Lucuţa, prezident-director.
Romul Perian, cassar.
Vic. Tordăşianu, secretar.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian,

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 25 August (7 Septemvrie) 1912. *Nr. 90.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

„Alegeri maghiare“.

Acesta e titlul unei cărți, apărute în nemțește, acum de curând. Autorul cărții e cunoscutul amic al popoarelor nedreptățite, *Scotus Viator*, al cărui nume adevărat e *Seton Watson.* Cartea de altcum e numai o ediție germană a cărții pe care a publicat'o autorul mai de mult în englezește, limba sa maternă, și care a fost la timpul seu mult apreciată de aceia, despre cari era vorba în ea.

Nu cunoaștem cuprinsul cărții, nici în originalul englezesc, nici în traducere germană, și astfel nu ne putem pronunța asupra ei. Cunoaștem însă de mai înainte modul de gândire și de judecată al dlui Watson, și astfel nu ne îndoim, că noua sa lucrare, cu care sigur a voit să facă bun serviciu naționalităților nemaghiare din patria aceasta, va sta tot așa la nivel înalt, în ce privește obiectivitatea și esactitatea informațiilor, ca celelalte lucrări ale dlui Watson.

In părerea aceasta a noastră ne întărește mult faptul cum e primită ediția germană a cărții dlui Watson din partea presei maghiare. De mult nu s'a vărsat atâta năcaz și nu s'a aruncat atâta tină, din partea scriitorilor maghiari, asupra acelora, pe cari aveau misiunea să i combată, ca de data aceasta asupra lui Scotus Viator. Iar amărăciunea lor, supărarea lor, înjuraturilor lor, dovedesc că publicația e bună, cartea e de mare valoare.

Nu înțelegem de ce atâta supărare la maghiari! Cartea vorbește doară despre alegerile dela noi, despre felul cum se fac ele: prin corupție, prin terorism, prin brutalisarea alegătorilor, tot lucruri pe cari toți le cunoaștem din propria pățanie și cari adevărate fiind, nu au să supere pe nime. Mai mult chiar; după cum aflăm din ziarele maghiare, în cartea dlui Watson se cuprind citații din vorbirile rostite în parlament din partea deputaților opoziționali, cari au arătat cu pilde cum s'au făcut alegerile în cercurile din ținuturile lor, s'au provocat la cazuri concrete, cari nu mai puteau fi negate, ori acoperite, și pe cari a trebuit să le recunoască și însuși ministrul-prezident de mai înainte, contele Khuen-Héderváry, scuzându-se cu aceea, că abusuri s'au făcut și din partea opoziției, nu numai din partea guvernamentalilor.

Autorul cărții intitulate „*Alegeri maghiare*“ și-a sprijinit deci afirmațiile sale pe mărturia celor mai aleși și competenți oameni din pătura înaltă maghiară, și totuși presa maghiară îi declară cuprinsul cărții de tendențios, calomnios, neadevărat, și pe autor de răutăcios și — mincinos. Uită însă gazetarii dela foile maghiare, că dacă Scotus Viator e un mincinos când vorbește despre stările de lucruri dela noi, atunci mincinoși sunt și aceia, la mărturia cărora se provoacă: ministrii, profesorii, deputații, fruntașii politici, și atunci întreaga societate înaltă maghiară e presentată lumii din partea presei unguresti într'o lumină foarte ciudată.

Dar cam dăm cu gândul, ce supără de astădată pe Maghiari și de ce primesc ei cu atâta dușmănie ediția germană a cărții dlui Watson, despre care, atunci când a fost publicată în englezește, abia au scris câte ceva în ziarele lor. E tocmai faptul, că a fost tipărită *și în nemțește*; deci a fost făcută accesibilă și pentru publicul, care e mai aproape de Maghiari decât publicul englezesc, și are oarecari interese legate de viitoriul monarhiei noastre, prin urmare nu-i este irelevant, cum se va forma acest viitor. Iar autorul, pus pe rug din partea presei maghiare, își permite a face în cartea sa o mică prorocie și cu privire la viitor. Spune adecă, cum că nedreptățile și neegalitatea de drept din Ungaria, pe cari actualul monarh al nostru, din causa bătrânețelor sale, nu le mai poate delătura, *vor fi delăturate cu siguranță de urmașul seu*, cu o singură lovitură, căci acesta e tiner și nu are înclinare spre compromisuri. Iși are deja programul gata: *federalisarea monarhiei.*

Natural, că o carte, în care se spun astfel de lucruri, se cetește cu interes mare de publicul german, din Austria și din Germania; și iarăși foarte natural, că politicianilor maghiari nu le convine lucrul acesta, nu le place să se lățască și să prindă rădăcini printe Germani astfel de idei. Și de aci supărarea lor cea mare pe Scotus Viator, autorul cărții cu pricina. Și l-au mai pus păcatele și pe editorul cărții în nemțește, cutare Dietrich din Lipsca, să facă opului dlui Watson o reclamă foarte supărăcioasă pentru Maghiari, spunând în ea următoarele:

„Seton Watson (autorul cărții) nu se multămește numai cu aceea, că înșiră abuzurile dela alegeri, ci timbrează de intolerabilă politica maghiară, pentru scopul mărturisit de ea, de a crea un stat național maghiar, deci de a maghiarisa majoritatea poporațiunii țării, și dă sfatul urgent Maghiarilor, să reformeze în spirit modern sistemul de alegere, să abandoneze ideea de stat național și să facă loc și pe seama naționalităților în viața de stat. Căci etatea înaltă a împăratului și concepția moștenitoriului de tron, care nu e prea încântat de Maghiari, vor face să devină în curând foarte actuală întreaga chestie. Și nu va fi vorba, natural, numai de suprematia Maghiarilor, ci și de raporturile dintre cele două părți ale monarhiei, ba probabil și de prefacerea monarhiei habsburgice pe baze federalistice ori unioniste. Asta face ca să fie *pentru noi* (Germanii) cartea lui Seton Watson îndeosebi *interesantă.*“

Și fiindcă e interesantă, Nemții o cumpără și o cetesc, editorul încassează parale frumoase, iar Maghiarii se supără și-și varsă năcazul asupra autorului cărții. De ce?

Vorba e doară în carte, cum am spus, despre abusurile cari se comit la noi la alegerile pentru dietă.

Sunt adevărate, ori nu sunt adevărate cele ce se spun despre mituirea, intimidarea, terorisarea și persecutarea alegătorilor? Dacă nu sunt adevărate, — trecem toți peste ele la ordinea zilei. Iar dacă sunt adevărate, precum durere, adevărate sunt: atunci nu poate trece nime peste ele la ordinea zilei, și nime nu poate face răspunzător pentru sevârșirea lor pe cel ce le desvălue acum în fața publicului nemțesc, dupăce pe cel englezesc l-a făcut cunoscut cu ele, ci datorință avem toți: guvern, parlament, politiciani, presă și public, să năzuim ca să avem odată o lege electorală, care *să facă imposibile actele de volnicie și de mituire la alegeri.* Nu cel ce ne face atent asupra marelui rău esistent are să fie judecat și esecutat, ci răul însuși trebue delăturat, și încă cu mare grăbire, pentruca să nu mai vină și altul și altul, și să ne dee de gol în fața lumii, că la noi cât de neeuropenește se fac alegerile pentru dietă!. Răul totdeauna trebue lecuit, nu ascuns, ori negat.

Iar aceea ce face presa maghiară cu cartea dlui Watson, nu e semn de lecuire, ci semn de aprobare a răului, ba semnul, că se dorește, ca răul să remână și mai departe în ființă.

FOIȘOARĂ.

Ion Mateiu:

Din carnetul unui dascăl.

(Fine).

Nu pot din destul recomanda celor ce se pregătesc pentru chemarea grea a dăscăliei și actualilor învățători, să cetească cu multă atenție adevărurile triste ce se espun în studiul acesta, care nu-i menit să revolte pe nime, căci ca justificare se aduc și motivele cari au împedecat pe dascălul român să se validiteze după recerințele timpului, și se înșiră și mijloacele de îndreptare, chemate a păstra curățenia genuină a sufletului nostru și limba strămoșilor nostri, — cari își dorm somnul lin sub crucile de lemn ale vremurilor duse, pline de evlavie pentru cinstiții nostri înaintași, — și prin aceasta cultura noastră națională, condiționată din partea autorului de vrednicia dăscălimei, în care își pune toată nădejdea.

Puterea de a dovedi, că școala noastră trebue să fie mai ales națională, o are și studiul întitulat „Păreri cu privire la planul de învățământ oficial“ din anul 1909. Din cuprinsul acestui plan numai studiul religiunii îl supune cercetării, dar îl tratează cu multă cunoștință de cauză și mai pe larg decât planul de învățământ și îndreptarul metodic din 1911, al școalelor noastre. E adevărat, că planul cel nou a înlăturat în mare parte lacunele celui vechiu; dar aceasta nu ne împedecă să facem constatarea, că o samă din dorințele juste ale autorului nici printr'însul nu s'au înfăptuit, așa spre esemplu, nu s'a dat după sfârșitul singuraticelor discipline de învățământ și bibliografia cărților didactice etc. Planul de azi nu eschide desvoltarea unei literaturi catihetice, cu îngrijire redactate, care însă reclamă munca unor oameni cu studii speciale și temeinice în ale catehizației. Și aceasta mai ales și pentru motivul, că baza ce o primesc copiii în școala primară dela învățătorul lor în ale religiunii e în măsură de a fi îndreptarul statornic al omului de mai târziu.

E de apreciat tonul apodictic, în care se esprimă revolta contra autorilor didactici cari își au cutezanța să scrie înșiși povești de conținut moral, cu scopul de a le presenta ca material pentru clasa I. de școală, iar predarea catehismului ni se înfățișază ca cea mai antipedagogică măsură din planul de învățământ. Autorul emite părerea, că predarea catehismului ar putea fi înlocuită prin cetirea bibliei în ediție școlară, și catehismul ar avea loc cel mult în ultimul an. Cum știm cu toții planul nou, deși al școlilor săsești și al celor din Germania l-au eliminat, prevede și lecții din catehism în semestrul al II-lea din al IV-lea an.

Studiul acesta escelează în frumsețe mai ales când se tractează despre predarea istoriei bisericești. Se militează pe lângă ideea de a urma la predarea ei pe baza principiului istoric național, ca astfel sufletul copilului să treacă prin fazele de desvoltare ale neamului, din care face parte, primind o cultură strict națională, a cărei necesitate o justifică cu un aparat de argumente temeinice. Cere a se scrie istoria bisericii noastre române ardelene *pentru trebuințele școalei noastre primare* și e de părerea, că e destul dacă se predă în școala poporală numai istoria bisericii noastre, ca elevul să poată trece cu folos prin metamorfoza de înaintare a neamului.

Nu află de consult, ca în școala noastră poporală să se instrueze copiii și în cântarea glasurilor, și scoate la iveală scăderile de cari bâjbăe planul de învățământ greco-catolic. Vedem deci, că acest studiu e de natură de a porni o vie discuție între învățători și în loc de sterilitate a-i îndemna la o muncă fără preget.

In studiul „Inceputul școlilor ardelene“ ne arată în conture mai restrânse procesul de formare al celor dintâi școale românești din Ardeal, cari au venit cu reformațiunea, și prin aceasta se precisează adevărul mare și sfânt, că dascălul român trebue să aibă cunoștința trecutului său sub toate raporturile, dar mai ales sub acelea, de cari se leagă viitorul său, spre a putea trăi în înțelesul cel mai nobil al cuvântului pentru lege, limbă și neam.

Iată dară, că dnul Matei nu numai atrage atenția asupra trecutului dăscălimii, dar îi dă și liniile generale și promite a mai reveni asupra fazelor de desvoltare a școalei noastre, ceea ce ne face să nădăjduim, că la timpul său ne va da istoricul întreg al Panteonului culturii noastre.

Dar dl autor se îngrijește și de cultura celor ce n'au avut parte de școală, aducând pe tapet chestia cursurilor de analfabeți, cari azi nu se țin în măsură cuvenită. Face și istoricul lor spunând, că pentru primadată în 1870 s'a îndreptat circulară către protopopii din arhidiecează în chestia cursurilor de adulți.

In cele următoare face propagandă pentru predarea lucrului de mână în școala poporală, iar vorbind despre zelul de clădire al localurilor noastre școlare, ca pildă de urmat ne aduce școala din Cața (tractul Cohalmului), care representă felul de clădire al cucernicilor înaintași. Cu multă însuflețire și pornire militantă ni se spune, că sufletul românesc „cere să fie esprimat cu nuanțele lui specifice în toate domeniile artelor“, deci și în arhitectură.

Articolul din urmă arată jertfa fără păreche, depusă de credincioșii noștri din Covasna pe altarul școalei noastre, care jertfă pentru mulți intelectuali români e o „strașnică mustrare“.

Dascăli ai neamului, ce suntem, putem vedea, că studiile și articolele cărții acesteia sunt de toată actualitatea. Ele se adresează în genere și către inima fiecărui intelectual român, dar în prima linie

Vasile Stroescu

şi

Colecta pentru seminarul arhidiecezan.

Intru executarea concluzului Nr. 72 al sinodului arhidiecezan, luat în şedinţa din 6/19 Aprilie a. c., prin care s'a decis ca *să se zidească un seminar nou pe terenul din strada Schewis Nr. 21*, consistorul arhidiecezan din şedinţa sa plenară din 7/20 Maiu sub Nrul 5559 a emis un „***Circular*** *către toate oficiile protopresbiterale şi parohiale din arhidieceza gr.-or. română a Transilvaniei şi către toţi fiii drept credincioşi ai bisericii noastre române ortodoxe*“, în care se accentuează că spesele de zidire se vor urca la cel puţin *un milion* de coroane, îndrumând oficiile protopresbiterale ca în scopul creărei fondului necesar să întreprindă *o colectă generală* în toate parohiile, având a se da câte o coală de subscriere şi deputatului cercului electoral preoţesc şi mirenesc, ca şi ei să subscrie şi să întreprindă colecte între amicii şi cunoscuţii lor etc. Un circular acesta foarte frumos şi instructiv.

Deputatul cercului mirenesc Sibiiu, dl *Parteniu Cosma*, petrecând vara aceasta în vilegiatură la *Călimăneşti-Căciulata* în *România*, unde se găseşte şi generosul mecenate *Vasile Stroescu*, a întreprins o colectă şi între cunoscuţii d-niei sale de acolo, al cărui rezultat până acuma este următorul:

1. ***Vasile Stroescu una sută de mii*** coroane, în 2 ani, din cari C. 50,000 sunt deja incassate.

2. N. Mircea din Bucureşti		L.	1000
3. C. Marinescu		„	5
4. G. Bogdan Duică,	prof.	„	10
5. Dr. A. V. Voitinovici	„	„	5
6. I. Panaitescu	„	„	5
7. Ch. Ionescu	„	„	5
8. C. H. Costescu	„	„	5
9. Manasie Zamfirescu	„	„	5
10. Vasile Brenciu	„	„	5
11. Ioan I. Teodoru,	instit.	„	5

Total ***100,000 cor. şi 1050 Lei.***

Deşi ştim că marele mecenate ***Vasile Stroescu*** dă ajutoarele pentru scop şi nu pentruca să fie preamărit în publicitate, totuşi să fim scuzaţi dacă în faţa acestei *generozităţi fără păreche în analele bisericii noastre*, cu capul descoperit rugăm pe atotputernicul ***D-zeu să ni-l ţină mulţi ani în deplină sănătate şi fericire!***

Un asesor conzistorial.

---

vorbesc cu sufletul învăţătorului satelor noastre, dela care se cere a fi apostol înflăcărat al culturii naţionale, căci un atare luptător poate deveni fiecare din noi numai atunci, când suntem personalităţi puternice, ca să putem zice şi noi ca Români cu poetul german:

> *„Höchstes Glück der Menschenkinder*
> *Ist nur die Persönlichkeit“.*

Toate ideile desfăşurate de autor pornesc din neţărmurita iubire ce o are pentru legea, limba şi neamul nostru, şi de aceea cere dela noi să fim vajnici şi neîntrecuţi răspânditori ai culturii naţionale româneşti. Stilul plin de vioiciune, limba românească limpede şi preocupaţiile atât de generoase ale dlui Matei pentru şcoala românească, ne fac mare bucurie în vremea de azi cu nuanţe realiste, căci au darul de a ne da îndemnul să purtăm cu mâni de fer stindardul celui mai curat idealism spre a noastră desăvârşire.

A fi cetită deci cartea de fiecare dascăl român, înseamnă a ne simţi cuprinşi cu toţii de aceleaşi aspiraţii şi nădejdi de mai bine ce le are autorul pentru neam, căci munca viitorului dascăl român numai aşa va avea resultatul dorit, dacă va sta cu rădăcinile sale adânc înfiptă în inima poporului de mucenicii din cari ne-am ridicat. Să arătăm deci, că bucurie numai se sălăşlueşte în inimile noastre, când cetim cu sinceritate cărţile ce tractează despre dascălul român, şi că în ochii noştri se vede văpaia fără de margini menită a ne lumina viitorul. *C.*

Cronică pedagogică.

Jean Jacques Rousseau ca pedagog

de *Dr. C. Papuc* (Săcele).

(Urmare).

Am văzut, că părinţii sunt înlăturaţi, păşind în locul lor educatorul. Ceea-ce nu erau în stare a face părinţii, se pretinde dela educator. Intregul său timp, toată viaţa lui aparţine copilului, opul educaţiunii este lucrul vieţii sale. Că el nu întreprinde acest op pentru favoruri materiale, e clar. El trebue să aibă pururi naintea ochilor faptul, că i s'a încredinţat ceva de nepreţuit, *un om*, arătându-se vrednic de această încredere, prin împlinirea conştienţioasă a îndatoririi primite.

Copilul are să fie apoi crescut *singur* şi numai de *un* conducător. Şi acesta e educatorul. „Copilul trebue să-şi onoreze părinţii, dară el trebue să asculte numai de mine“, zice Rousseau. (Emil t. VI. pg. 35). Atât educatorul, cât şi copilul să fie nedespărţibili!

Aici trebue să relevăm o nouă contrazicere la Rousseau. Căci, dacă descrie el în „Nouvelle Éloise“ farmecul vieţii familiare într'un mod aşa de fascinător, dacă în „Contrat social“ cetim vorbe de laudă la adresa familiei, e neesplicabil de ce esclude cu totul în „Emile“ influenţa cea precumpănitoare a vieţii familiare asupra educaţiei. Chiar mama n'are în opul educaţiei nimica de făcut, ea cedează cu totul influinţei educatorului. Astfel depăşeşte R. în idealul său pentru educaţia naturală a omului nu numai de pe terenul social, ci şi din raporturile naturale ale familiei. Emil trebue să fie în prima linie *un om*; el nu devine după ce-şi părăseşte educatorul nici funcţionar, nici soldat, nici preot, — şi adaugem noi nici *fiu*, nici *frate*. Cu privire la părinţi, zice R., că copilul trebue să-i onoreze, la ascultare însă e obligat numai faţă de educator. Prin aceasta se lipseşte de cel mai potrivit şi mai important mijloc de creştere, ajungând numai după multe osteneli pe căi suicite la aceea ce resultă nemijlocit din raportul familiar.

Dacă Rousseau pretinde ca copilul să fie crescut singur, fără să aibă contact cu alţii, o cere aceasta şi cu privire la fete, ridicându-se contra institutelor de educaţie a copilelor, numind pensioanele acestea: „Şcoli veritabile de cochetărie în cari prind rădăcini moravurile rele, cari sunt fără de leac“: „Pensioanele sunt şcoli veritabile de cochetărie, nu de aceea cochetărie onestă, de care am vorbit, ci de aceea, care produce toate cusururile femeeşti făcând din ele (copile) cele mai extravagante metrese mici“. De aceea recomandă el contiporanilor săi abandonarea astorfel de institute „de mici metrese extravagante“: „Să abandonăm deci pensioanele, colegiile şi institutele de creştere cu toate moravurile lor rele, căci ele vor fi pentru totdeauna fără remediu“. (E. t. VII. pg. 14. 53.) Deşi în parte va fi având dreptate, în privinţa pensioanelor timpului său; totuş, pentru timpul nostru, ni apare aceasta recomandaţie imposibilă.

Ce priveşte *timpul* educaţiei, aceasta are să înceapă din primul moment al vieţii; pentru-că copilul în această vreme fiind mai slab şi mai neajutorat, are şi mai multă lipsă de conducător şi educator. Şi această supraveghere, această educaţie, care începe din fragedă tinereţe, are să se continue în decursul întregii vieţi. — Deşi această părere despre educarea prin toată viaţa se numără, după-cum zice Hahn[1]) la cele mai frumoase cugetări ale lui Rousseau, totuşi e nenaturală şi imposibilă. Dacă influenţa educătorului ar dura întreagă viaţa, atunci Emil nu ar fi putut zice către finea opului măestrului său: „Guidez-moi pour vous imiter“. Pe lângă aceasta, adevărata educaţie are să ne înveţe, ca singuri să continuăm, ceea-ce am trebuit să începem sub conducerea streină.

Singuraticele norme de educaţie nu sunt orânduite metodic în „Emile“, ci cu privire la desvoltarea naturală a copilului le aflăm grupate în 4 epoce, adecă până la anul al 6-lea, al 12-lea al 15-lea şi al 22-lea.[2]) De bună seamă, că la descrierea acestor epoce dăm de multe repeţiri, mai ales referitoare la disciplină, la instrucţie, la cultivarea morală; deşi aceste perioade sunt aşa de deosebite între olaltă, încât pot fi considerate şi fie-care pentru sine.

In tot cazul se potriveşte acest metod de educaţie naturală numai pentru copiii puternici, bine desvoltaţi şi sănătoşi; Rousseau o spune aceasta de tot clar: „Eu nu voesc să ştiu nimic, de un şcolar, care nu foloseşte nici lui nici altuia, care se ocupă numai cu susţinerea proprie şi al cărui corp îngreuiază educaţia sufletului“. Nu încape îndoială, că această afirmare e unilaterală şi condamnabilă din punct de vedere moral, căci deşi au lipsă cei slăbuţi de o îngrijire deosebită, totuşi experienţa ni arată, că în corpurile debile viază adese un spirit puternic. Vom expune în cele următoare, pe scurt, ideile lansate de Rousseau în educaţia lui Emil prin cele 4 epoci de creştere.

In *prima* epocă copilul este crescut în liber, nu învaţă nimic determinat, nu e silit la nimic, cu toate acestea nu e nici decum desmerdat sau giugiulit, ci condus să suporte căldura şi frigul, să nu ştie ce-i frica, să-şi întărească sănătatea prin cumpătare şi lucru. „Cumpătarea şi lucrul sunt adevăraţii doctori ai omului: Lucrul agereşte apetitul şi cumpătarea împedecă, ca el să devină atotstăpânitor. Chiar copilul trebue obicinuit să-şi recunoască trebuinţele sale faptice şi să fie în stare a le exprima cu cuvinte clare către sfârşitul primului period“.

Nici în epoca *a 2-a* nu e îngreuiat spiritul. Se pune mare pond pe joc şi pe sport. Noţiuni morale se trezesc în copil, puterea de închipuire prinde rădăcini; totuşi trupul e mai mult îngrijit ca spiritul. Copilul, care e crescut la ţară trebue de timpuriu deprins cu lucrul câmpului nu numai pentru a-şi exercita membrele şi a învăţa să întrebuinţeze diferitele aparate, ci şi pentru a recunoaşte şi nutri sentimentul dreptăţii privind hotarele moşiei sale şi cele ale vecinului. Invăţarea limbilor, a geografiei ori istoriei e exclusă deocamdată, pentru-că copilului îi lipseşte priceperea necesară. Chiar şi predilecţia ce o aveau contimporanii săi pentru fabule e considerată ca stricăcioasă. Nici o silă pentru cetit; lucrul principal e ca copilul să îndrăgească cetitul. Capabilitatea spirituală se deşteaptă numai prin întărirea corpului. Exerciţiile corpului vor aduce cu sine nu numai întărirea lui, îndemnând pe copil la întrebuinţarea puterilor sale; ci ele vor activa simţul său întemeindu-i judecata asupra măsurii şi greutăţii şi agerindu-i puterea vederii. Şi tocmai prin aceasta întărire a vederii îşi va însuşi el o anumită afecţiune artistică, obicinuindu-se cu raporturile frumoase, va ajunge la observări geometrice şi apoi va începe el singur să desemne; prin întărirea simţului auzului poate el aprecia muzica şi învăţa cântece.

Abia în epoca *a 3-a* începe propriul învăţământ. Prin observarea apariţiilor cereşti ajunge copilul să întrebe de soare şi stele; dela casa şi oraşul părintesc tot prin întrebări pline de curiositate află de ţările vecine, apoi tot jucându-se învaţă pe lângă astronomie şi geografie şi *fizică*, ajunge la cunoştinţa legilor ei şi în acelaş mod în care el desemnă cărţi geografice şi astronomice, află şi aparatele ce-i sunt de lipsă spre cunoaşterea legilor fizicale.

Cartea de cetire a lui Emil e în acest period „Robinzon Cruzoe“, prin care învaţă a fi independent şi a întreba de scopul şi folosul tuturor lucrurilor. Chiar meseria nu-i rămâne streină, mai mult spre a-şi exercita mânile şi a-şi înmulţi dexteritatea, decât pentru susţinerea propie.

In epoca *a 4-a* se recomandă cărţi istorice spre cetire, mai înainte de toate Plutarh, din cauza descrierii simple şi nemăestrite a eroilor, pe când ceilalţi istorici, cari trimbiţă numai războaie, sau tratează exclusiv constituţii de stat etc. sunt de respins. Religiunea încă are loc însemnat în sistemul de educaţie a lui Rousseau. In „Mărturisirea de credinţă a Vicarului savoian“ se află, aceea-ce trebue să creadă şi mărturisească Emil. Aici amintim, că religia pe care voieşte Rousseau să o propună copilului devenit june, nu este bazată pe revelaţiune şi dogme, ci numai pe sentiment şi pe o privire plină de sentimet a legalităţii din lume. Cu sfaturi pentru împlinirea datorinţelor reciproce din noua stare a lui Emil, ca bărbatul Sofiei, se închee şirul ideilor pedagogice din „Emile“.

Am văzut, că scopurile educaţiei la Rousseau sunt luate din natură şi în special din natura omului. Şi precum scopurile educaţiei sunt naturale, ast-fel sunt şi *mijloacele* întrebuinţate în creştere. Aceste trebuesc alese cu îngrijire şi stau în raport direct cu desvoltarea fizică şi psihică din diferitele perioade. Rousseau are 3 principii fundamentale, cari conduc la determinarea mijloacelor de educaţie pentru cele 3 perioade principale ale copilului: principiul *necesităţii* neapărate, al necesităţii naturale, apoi principiul *folosului* şi în fine principiul *bunului* şi al *convenabilului*. „Până aci — finea primului period — noi n'am cunoscut decât legea necesităţii, acuma privim ceea-ce-i folositor şi îndată vom ajunge (în al 3 lea period) la aceea-ce i covenabil şi bun“. (E, t. V I. pg. 197).

(Va urma).

---

[1]) Basedow und sein Verhältniss zu Rousseau, pg. 40.

[2]) Cf. L. *Geiger*: Rousseau. 1907. pg. 95 şi urm.

In atenţiunea conferenţelor preoţeşti annale.

(„Biblioteca bunului păstor“).

Biografii mitropolitului Şaguna pomenesc, că marele arhiereu aveau o predilectă preocupaţie de a obişnui preoţimea sa cu studiul, pentru ca să poată deveni un vrednic factor întru răspândirea culturii, şi însuşi clerul în greaua luptă a vieţii şi a achitării cu devotament de misiunea sa să găsească sprijin şi acviziţie de însufleţire în propria sa cultură, necontenit sporită şi desăvârşită. El însuşi proiectase publicarea unei Biblioteci în scopul aceste. Iar dacă această bibliotecă de specialitate a preotului românesc nici până azi nu o avem, — lipsa i se simţeşte şi trebuinţa ei este inevitabilă.

E atât de săracă literatura noastră bisericească şi religioasă, încât judecând după aceasta ai crede că e cea mai neglijată şi mai neînsemnată latură a vieţii obşteşti. Prin carte se semnalează bogăţia şi aspiraţiile vieţii. Triumful lor influenţează binefăcător conştiinţa omului care o ceteşte şi a acelora, pentru cari se scrie.

Intr'o biserică relativ începătoare în calea propăşirii, cum este biserica noastră, neglijarea datoriilor culturale nu poate avea urmări decât fatale. Iar preoţimea e chemată să le semnaleze, şi toate greutăţile înfruntând să le înfăptuiască.

Chemarea vremii nu e numai strângerea de bani în felurite fundaţii, folositoare acum şi în viitor, ci paralel cu aceste năzuinţe căutarea de isvoare pentru hrănirea conştiinţei religioase şi crearea comorilor celor nebiruite sufleteşti.

Incetul cu încetul şi biserica va găsi mijloace de a sprijini şi încuraja astfel de fapte de o mai statornică valoare spre arvunirea unor zile mai liniştite.

Pe lângă escelenta: „Revistă Teologică“ a dlui prof. Dr. Nic. Bălan, se redactează „Biblioteca bunului păstor“, care după prevederile şi dorinţele mele poate înfăptui intenţia nemuritorului arhiereu cărturar.

Dl profesor a edat până acum 3 broşuri: Taina Pocăinţei, de preotul I. Hanzu, 2. Clerul şi chestiunea alcoolismului, traducţie de V. Oana, şi 3. Seminarul Andreian, disertaţie de prof. Dr. Crăciunescu.

Codicele: Popii măhăcian, pomenit la începutul istoriei noastre culturale, ne arată măsura după care avem să judecăm stadiul minţii şi sufletul patriarhalului preot românesc în cărturărie. Biblioteca bunului Păstor va avea să reprezinte altă înălţime, conştienţiozitate şi bogăţie.

Ori ce om cult e dator să aibă pretinii săi, îndemnătorii săi: biblioteca sa.

Printre toate neajunsurile vieţii, preotul îşi procură ceva de cetit. O gazetă, o revistă sau o carte. Gazetele şi revistele, ori cât de bune ar fi, nu oferă lectură suficientă. Ele sunt ca trenurile, cari ne transpoartă cu repezeală dintr'un loc la altul.

Inainte şi după săvârşirea călătoriei trebue să avem ceva să studiăm, — să cetim.

Nu e o problemă din cele mai uşoare alegerea acestor pretini, şi e o chestie delicată pentru preot ce cursuri de studiu să-şi croiască, ca să-şi desvoalte calificaţiile şi să-şi sporească destoinicia pentru misiunea sa.

Fiind-că această chestiune nu ştiu să fie atras atenţia vreunui scriitor de ai noştri, voiu spune câteva cuvinte despre ea.

1. Preotul are să studieze *natura omenească*. Cel mai veritabil material în scopul cunoaşterii omului, a sentimentelor şi pasiunii lui ni-l oferă marii preoţi, nuvelişti şi scriitori dramatici. Ei sunt interpreţii vieţii, şi viaţa în elementele ei esenţiale a aceeaş în toate vremurile, între toate condiţiunile şi stările de cultură.

Cetirea acestora să nu o facă din distracţie, ci urmărind scopul a se convinge de motivele după cari într'un fel sau altul se manifestează cutare individ din naraţiune, care e personalitatea reală ascunsă îndărătul convenţionalului incognito. Să fie familiarizat cu condiţiunile vieţii şi cugetării moderne. Viaţa diversă a vremii să o cunoască, ca să-i poată aplica principiile lui Isus Cristos, menite a fi biruitoare în viaţă.

Cu simpatie să studieze viaţa individuală a turmei sale, modul de cugetare al lor, simţămintele lor, către cari să-şi croiască cale de comunicaţie, de limpezire şi întărire.

2. *In al doilea rând preotul să sudieze Biblia*, pentru-că în nici o altă literatură nu va putea găsi o mai perfectă interpretare a esperienţelor superioare spirituale ale oamenilor, o espunere mai efectivă a remediilor dumnezeeşti pentru ispitele şi chinurile cari înviforesc viaţa omenească, ca în Biblie.

E deosebire însă între studiarea Bibliei și a comentariilor ei.

Cel-ce se adresează direct la Biblie și culege principiile sociale și etice dela temelia Testamentului vechiu, pe cari le-au aplicat și espus marii profeți vremii lor diferite — și cel ce înțelege marile principii ale vieții individuale exprimate în preceptele lui Isus și interpretările din filosofia lui Pavel și Ioan și va aplica acele principii morale și spirituale, sociale și individuale la problemele zilei de azi, — va fi un scriitor și predicator original.

3. Insă mai important lucru decât studiul naturii omenești și al Bibliei însăși e *cultivarea atingerii cu Dumnezeu.* Preotul să învețe a privi în evenimentele cari se desfăsură în generația noastră, că Dumnezeu e acelaș în zilele noastre ca și în istoria Palestinei din vremea cea veche.

Cristos atăcase pe Fariseii cari nu pricepeau semnele timpului.

Astfel preotul, care e în slujba oamenilor către Dumnezu, trebue să deslușească lucrurile Lui. Dar nu numai în evenimentele esterne se descopere influența lui Dumnezeu. Ci după El să caute și pacea și liniștea sufletului său.

Dacă a studia însemnează a străbate după nouă adevăruri, meditația e a te sălășlui în adevărul revelat.

Preotul să ia răgaz nu numai pentru studiare, ci și pentru meditare, nu numai cetind și cugetând, ci și ascultând.

Dai de o poezie frumoasă, de o pagină nemuritoare, cetești câte-ve minute, — închizi cartea și repetezi cugetările autorului, visezi visurile lui, străbați visurile lui. Ceasurile, în cari ascultăm numai cele ce spun oameni de genii — nu sunt oare cele mai fecunde ceasuri din viața noastră?

Nu-mi închipuesc, că am putea deveni preoțime la statul desăvârșirii și a cerințelor vremii fără grabnica și serioasa împlinire a acestei *trebuințe simțite.*

Ce să cetim și cum să cetim?

Prea onorații Domni protopopi și frații din conferență să nu treacă cu nepăsare peste aceste rânduri.

Să se caute mijlocul a se face un plan serios pentru viitoarele broșuri ale „Bibliotecii bunului păstor“, și an de an să se publice un număr anumit de broșuri bune; pentru un preț acomodat să ne abonăm cu toții, preoți și cărturari ai poporului, și să stăruim la autoritatea bisericească a ni se tipări cu toate înlesnirile posibile atâtea cărticele, guri de adevăr grăitoare, câte corespund problemei religioase a vremii noastre.

Așa e vrednică să se continue munca cu totul folositoare și nobilă a dlui profesor Bălan, redactorul „Bibliotecii bunului păstor“. *Tr. Scorobeț.*

NOUTĂȚI.

Vlaicu la Ibașfalău. Dumineca în 8 Septemvrie n. se va ținea la Ibașfalău sborul lui Aurel Vlaicu. S'au luat toate măsurile, ca și sborul acesta să reușească deplin. Ni se scrie, că este mare însuflețirea între românii târnăveni. Zilnic sosesc epistole adresate comitetului organizător prevestind un succes complet. Sunt înduioșătoare rândurile scrise de țărani, cari făgăduesc să sosească în număr cât mai mare la Ibașfalău.

*

Ședință. Comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu își ține ședința lunară *Luni*, în 9 Septemvrie n. la orele 3 d. a. în sala mică dela casa comitatului.

*

Costumul judecătorilor. In procedura proceselor se va introduce cu anul 1914 inoirea, că toți judecătorii, procurorii, notarii de tribunal și advocații au să se presinte la pertractări îmbrăcați în talar și baretă. Ministrul de justiție a luat dispoziții pentru pregătirea noului costum.

*

Ploi mari au căzut în Sibiiu și împrejurimile sale, pricinuind considerabile pagube. Comunicația pe mai multe linii ferate se face prin transbordare, sau este întreruptă cu totul pe câteva zile. Satul *Rusciori* a fost inundat, o parte din *Cornățel* și din alte sate asemenea, precum și multe pământuri și grădini dealungul Țibinului.

*

Soldați nenorociți. Manevrele corpului de armată 15 și 16 se fac în Herțegovina. Cu prilejul unei recunoașteri făcute de batalionul prim al regimentului 51 în părțile dela Uloc, soldații au fost surprinși de o vijelie și s'au adăpostit într'o dumbravă, unde trei dintr'înșii au fost loviți de trăznet și au rămas morți pe loc, iar al patrulea, grav rănit, a fost transportat la spitalul din Calinovic.

*

Cassa institutului de credit și economii „Albina“, Sibiiu, începând din 9 Septemvrie crt. st. n. până la altă dispoziție e deschisă dela 8 dim. — 12 ameazi și dela 3 – 4½ p. m.

*

Expoziția de vite din Sebeșul-de-sus, ce era să se țină Dumineca, la 8 Septemvrie n. c., din cauza stricăciunilor cauzate de ploile torențiale din zilele din urmă se amână pe timp nehotărât.

*

Pentru independența Poloniei. La băile din Zakopanje de lângă Lemberg s'au răspândit Marți numeroase foi volante, în care națiunea polonă cere dela fiecare patriot adevărat să agite pentru neatârnarea polonă și, dacă va fi trebuință, să apuce arma împotriva Rusiei; căci „independența Poloniei nu se poate câștiga decât pe cale revoluționară“.

*

Botezul baptiștilor. Dumineca după ameazi, cum se scrie din Arad, baptiștii arădani au ținut un mare botez în râul Murășului. Au botezat 12 convertiți, cari desbrăcați în cămașă au pășit în apa râului. Noii credincioși aparțin clasei de jos a poporațiunii.

*

Elevele învață să fearbă. Din Viena se vestește, că începând cu 1 Septemvrie a. c. în toate școlile vieneze primare și civile de fete s'a introdus ca obiect de învățământ obligator *fiertul* și economia de casă.

*

Alegere de preot. Dumineca în 25 August a. c. s'a săvârșit prin protopopul tractului alegerea de preot în comuna Beșa. S'au prezentat doi candidați: teologii absolvenți *Ambroziu Suciu* din Hetur și *Eugen Muntean* din Saschiz. Cel dintâi a primit 25 de voturi și a fost proclamat ales paroh în postul vacant din comuna amintită. Al doilea candidat a primit 12 voturi.

*

Aviz domnilor învățători! Prin aceasta aduc la cunoștință, că manualul meu: *Geografia patriei și elemente din geografia universală* s'a prelucrat, în colaborare cu dl profesor gimnazial *Dumitru Lupan*, din nou, după observările înaltului ministru de culte și instrucțiune publică și conform noului plan de învățământ pentru școalele cu limba de propunere română; partea I. pentru cl. IV. a apărut și s'a înaintat spre aprobare. Partea II. pentru cl. V. și VI. va apărea în curând. Prețul fiecărei părți este 50 fileri. Cu distinsă stimă: *I. Dariu*, dir. școl. în penziune.

*

O sectă primejdioasă. Ziarele din Lemberg scriu următoarele: Un mare număr de credincioși ai sectei marianiste din Lodz a încercat zilele trecute să răstignească pe episcopul Polembiovski, ca pe urmă să învie din morți și să dovedească, prin aceasta că este sfânt. Cu multă greutate a izbutit poliția să respingă mulțimea și să libereze pe episcop. Vineri în 30 August s'a repetat atacul marianiștilor asupra lui Polembiovski. Când episcopul a ieșit din biserică, l-au așteptat sute de sectari și l-au rugat să se lase să fie răstignit „pentru mantuirea omenimii“. A trebuit să intervină earăș poliția, ca să scape dela moarte pe cel amenințat. Mai mulți marianiști au fost arestați.

*

Pentru zidirea sfintei mănăstiri dela „Izvorul Miron“ au mai întrat la subsemnatul până astăzi următoarele daruri benevole, și anume: Dela Escelența Sa Inalt Preasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit Dr. *Vladimir de Repta* în Cernăuți 100 cor., Preacuvioșia Sa Ghenadie G. Bogoevici, protosincel, Budapesta 5 cor., Cuvioșia Sa ieromonahul Macarie Gușca cu colecta sa 100 cor., Dr. Emil Babeș, advocat în Budapesta 30 cor., din parohia Almakereszt prin preotul Nicolae Stoicoviciu 3 cor., din Saleuș prin preotul Stefan Popa 37 cor. 20 fil., din Musca prin preotul George Popescu 17 cor. 98 fileri. Marinimoșii donatori primească pe această cale pentru acest nobil sprijin cele mai călduroase mulțămiri. Făget, în 17 Aug. 1912. *Sebastian Olariu,* protopop.

*

O nuntă ca în vremile cele „bune“. Intr'o comună din Bacica s'a serbat zilele acestea o nuntă imposantă. Fata unui țăran s'a căsătorit cu un tinăr proprietar; cu acest prilej s'au întrunit vre-o patru sute de nuntași, cari în ziua primă — nunta conform unui vechi obicei durează 5 zile — au consumat următoarele cantități: 12 butoae de bere, 35 hectolitri de vin, 270 părechi de pui, 180 de rețe, 9 porci, 3 viței, 700 de ouă, câțiva saci de făină și două vagoane de prăjituri. Cât se va fi consumat în următoarele patru zile ale nunții, cronicarul nu ne spune.

*

Tipografie românească în Lugoj. In Lugoj s'a deschis în strada Nitia Pop nr. 6 un atelier de lucrări aranjat cu cele mai moderne litere și mașini, sub firma tipografia *„Minerva“*, unde se esecută orice fel de tipărituri ce se țin de arta tipografică. Proprietarul tipografiei e dl *Gheorghe Țăran.*

*

Palat cultural bulgar. Guvernul bulgar a publicat un concurs internațional pentru clădirea unui palat cultural. In palatul acesta se vor adăposti: biblioteca publică, arhiva și muzeul etnografic. Cheltuelile de construire fac două milioane de franci. La concurs se pot prezenta arhitecți de ori ce naționalitate. Terminul concursului este 1 Decemvrie 1912. Din juriu vor face parte și trei membri străini, și adecă: un francez, un austriac și un italian. Premiul prim este de patru mii, al doilea de 2500, al treilea de 1000 de franci. S'a mai pus un premiu de 1500 de franci pentru facerea unui plan, ale cărui părți singuratice se vor putea întrebuința la clădirea palatului.

*

Dar generos. Dl *Victor Roman*, inspectorul cassei rurale din București, fiul fericitului Visarion Roman, fost întemeietor și prim director al „Albinei“, cu scop de a eterniza memoria în veci neuitaților săi părinți, a dăruit pentru sine, pentru soția sa Maria n. Popa și pentru copiii lor Visarion, Radu și Veturica la Fondul Victor și Eugenia Tordășianu, pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriașilor sibieni, suma de 100 Lei. — La acelaș fond d-na V. Boiu n. Doctor, preoteasă în Sibiiu, în scopul amintirei de bună întâlnire cu dșoara Terezia Stratulescu, directoara liceului de fete, „Mama lui Ștefan cel mare“ (Iași) și cu dșoara Dr. Eleonora Stratulescu, profesoară (București) și în ființa de față a dșoarei Otilia Doctor și a dlui Octavian Doctor, dărueste 6 cor., Vasile Câmpan, sodal pantofar (Curtici) 20 bani și Aron Trif, propriet. de tipografie (Iași) 1 cor.

*

Nou pod peste Nil. Se scrie din Cairo, că în zilele acestea s'a inaugurat un nou pod peste Nil. Podul este construit de societatea franceză Fives-Lille și consistă din două părți: una este de 274, a doua de 125 metri, cu o lățime de 20 de metri. Podul se poate ridica și lăsa în jos cu ajutorul unei mașini electrice. Construcțiunea aceasta stă în legătură cu creșterea repentină și cu revărsarea Nilului. Clădirea a costat șepte milioane de coroane.

*

Vilă licitată. Pe insula Elba s'a vândut la licitație casa în care a stat ca prisonier marele Napoleon. A cumpărat-o marchisul Ruspoli cu 300 de mii de lire.

*

De-ale școlarilor. Un domn vede într'o zi cum doi școlari bat amarnic pe al treilea; se apropie de ei și-i întreabă, că de ce-l bat? — „Pentrucă și-a lucrat rău tema!“ răspunse unul. — „Ei, și ce are a face? asta nu-i treaba voastră“. — „Ba e treaba noastră, pentrucă noi amândoi am *copiat* temele de pe-a lui!“

*

Pe jos împrejurul pământului. Cu nouă ani înainte s'a organizat în Milano un concurs pentru o călătorie pe jos împrejurul pământului. La concurs s'au presentat: turistul venețian Dr. Ettore *Zampicelli*, un alt turist italian, doi francezi, un spaniol și un american. Doi dintr'înșii au murit în ținutul sălbatic al Sudanului, alții au ajuns în spitale; pe încet s'au lăsat cu toții de călătorit afară de Zampicelli, care a sosit Joi în Fiume și de acolo a plecat către Innsbruck și Milano. Turistul a făcut până acum peste 60 mii de chilometri.

*

Canal între Veneția și Milano. Italienii au hotărât să execute o construcție măreață. Este vorba, ca orașul cel mai mare și cel mai bogat din Italia nordică să fie împreunat cât mai curând printr'un canal cu Veneția, adecă cu Marea Adriatică. Folosul cel mare al canalului îl va avea Veneția, care în ultimele decenii a trăit și trăește numai din venitele câștigate dela călătorii străini. Frumosul oraș al lagunelor, pe vremuri cel mai de căpetenie port comercial al lumii întregi, astăzi și-a pierdut toată însemnătatea economică. Cheltuelile de construire a canalului vor face cam 60 de milioane de lire, din care 40 de procente le va da provincia Lombardia.

*

Teatru în Sibiiu. Personalul dramatic actual s'a prezentat săptămâna aceasta în două piese: în comedia unui autor german, intitulată *Cei dela Frankfurt*, — o satiră spirituală asupra operațiunilor financiare ale unei bogate familii evreești, — și în piesa franceză *Spionul*, jucată aseară. In lucrarea din urmă se arată, în legătură cu o dramă de gelozie, cum se tratează în Franța patriotică omul, care se ocupă cu meseria urgisită și primejdioasă de spion. Amândouă piesele au fost, în general, bine studiate; scenele de căpetenie, atât cele comice, cât și cele dramatice, s'au interpretat cu deosebit efect. — Astăzi, Vineri, se va da piesa celebră a lui Lehar *Dragoste țigănească*; mâne Sâmbătă o nouă operetă *Dușmanul femeilor*; Dumineca d. a. la 3 ore *Fata pădurarului*, seara la orele 7 și jum. *Dușmanul femeilor*, a doua oară.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Tinerimea studioasă din Săliște și-a ținut obicinuita petrecere de vară Dumineca, în 4 August st. n. a. c. Cu această ocasiune au binevoit a contribui la fondul pentru ajutorarea studenților săraci din Săliște următorii: Geblescu 20 lei, D. Simian, Pleșa, Corpul învățătoresc, N. N., câte 10 cor., Morandini, Simian jun., câte 6 cor., dna Dragits, I. Banciu, I. Chirca, Dr. Comșa, I. Comșa, I. Goss, D. Hanciu, Dr. I. Lupaș, F. Montescu, Dr. N. Petra, Predoviciu, D. Puschila, I. Sârbu, Simian, câte 5 cor., Dr. D. Borcia, B. Dancăș, N. Dordea, Chirescu, S. Mihălțan, Pop, Simian, câte 4 cor., doamna Vulc, Herția, D. Banciu, Iul. Crișan, N. Hențiu, Herescu, Dr. I. Matei, Neamțu, Panaitescu, dna N. N., Orlățean, câte 3 cor., Rusu 3 lei, Băilă, A. Barcian, N. Borcia, Bocian, Oțetea Busenescu, Dr. Calefariu, D. B. Comșa, I. D. Comșa, I. I. Comșa, I. Dădârlat, Dădârlat, Demetrian, Demetrie, Dr. Dragomir, Dr. S. Dragomir, Duma, Eleftriu, Ilie Floașu, Flechtenmacher, doamna Ghib, E. Goșa, I. Hențiu, Dr. Lăfromil, P. Lal, Lupaș, Mărescu, Mărtin, I. Steflea, Matei, Miclăuș, Milic, dșoarele Milea, D. Mincіu, Moga, D. Moisin, Odor, Păcală, V. Pop, I. Popa, M. Popa, Popoviciu, N. Pârvă, Prodean, N. Pătruțiu, I. Roșca, D. Roșca, Salomie, I. Schitea, Sârbu, Sârbu, N. N. Soră, Dr. Soră, Vasile Stefan, Iacob Steflea, Oprea Steflea, I. Tâmpânariu, N. Tâmpănariu, N. Tâmpănariu, N. Țintea, N. Țintea, Țintea, câte 2 cor., Pinciu 1.20 cor., Arz, Colonel Basarabescu, Barna, Barna, Bucișan, Bucșan, Chirca, P. Ciacalapol, E. Criștiu, Cojocariu, D. Comșa, L. Comșa, Coss, D. Costin, M. Cupu, Curtean, Dădârlat, Dr. Dan, Dubenschi, D. Dumitru, Fărcaș, Fățan, Gebolts, Goss, Hanciu, Hanciu, N. Hăncescu, M. Hășigan, N. Hurdu, Ignaton, Iosivescu, Iosof, Iosof, Juca, D. Lal, Lazar, Lungulescu, Dr. Manulescu, D. Miclăuș, Muntean, Muțiu, Moga, N. N., doamna N. N., N. N., Oana, Opriș, D. Pavel, Pleșa, Lazăr Popescu, Popescu, Popa, Prisac, Puschila, Răcuciu, Răcuciu, Rădulescu, D. Roșca, I. Salomie, Manuil Săroiu, I. Soră, Sârbu, V. Stănilă, Ilie Steflea, Ilie Steflea, I. Stirciu, Stoia, Tâmpănariu, N. Tâmpănariu, A. Tâmpănariu, I. Topârcean, Vasiu, Vulcuț, George Zăgănescu, Zeic, Zgăvârdea, câte 1 cor., Antonescu, Barbulescu, Ghică, Stăncescu, I. Topu, câte 1 leu, Dobrotă, Gligor, Hurdu, Lascu, Maier, I. Moisin, V. Olteanu, Oțelea, D. Roșca, Sas, Schoger, Tarcea, Tata, câte 60 bani, Bădescu, Tufescu, câte 50 bani, D. Jitian, Pop, Tesea, câte 40 bani.

Total 394 cor. 86 bani și 28 lei, din cari substrăgându-se spesele în sumă de 222 cor. 70 bani, rămâne un venit curat de 172 cor. 16 bani și 28 lei, care s'a și alăturat la fondul sus amintit.

Primească marinimoșii contribuenți și pe această cale espresia celei mai călduroase mulțămite.

Comitetul aranjator.

Declarație

Primim următoarele:

Distribuindu-se înainte cu câteva zile un pamflet anonim contra părintelui Ioan *Bercan* din Cohalm și circulând svonuri false și tendențioase, că eu aș fi autorul acelui pamflet, prin aceasta declar pe cinstea mea de preot nu numai că nu sunt eu autorul acelui pamflet, dar nici n'am avut înainte cunoștință de el, declar și aceea, că mijloacele alese pentru ajungerea oricărui fel de scop prin asemenea pamflete o desaprob.

Mercheașa, 21 August 1912.

Ioan Leuca
paroh.

Poșta redacției.

Dlui *Dumitrn Sandu*, în Brulia. Negreșit, că au dreptul. De altfel, adresați-vă forurilor competente.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 313/1912 (312) 1—1

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti din comunele bis. jos însemnate din protopresbiteratul Haţegului, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Petroşeni** cu salar de 600 cor., şi anume cor. 400 din repartiţie dela popor, iar cor. 200 ajutor dela Prea Ven. Consistor arh., cuartir în edificiul şcoalei şi lemne de foc,

2. **Sântamărie de peatră** cu salar de 600 cor., şi anume cor. 400 din repartiţie dela popor, iar cor. 200 dela Prea Ven. Consistoriu arh., cuartir în edificiul şcoalei şi lemne de foc.

Pentru ambele posturi se va cere întregirea salarului până la 1000 cor. dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Haţeg, la 20 August v. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetele parohiale.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 303/1912. (315) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis. de cl. a II-a **Bărăşti** cu filia **Săcel** din tractul Haţegului, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenţii pre lângă prealabila încunoştiinţare a subsemnatului să se prezinte în parohia materă şi în filie spre a cânta, predica ori celebra.

Haţeg, la 10/23 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetele parohiale.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter

Nr. 414/1912. (314) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de parohi mai jos însemnate din tractul **Deva** se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“

1. **Certeşul de sus**, parohie de clasa II.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat.

2. **Suligete**, parohie de clasa a III-a.

Emolumentele asemenea sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat.

Petenţii au a-şi aşterne rugările de concurs instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral subsemnat, şi cu prealabila încunoştiinţare a acestuia să se prezinte în vreo Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta şi cuvânta, respective celebra.

Deva, la 9 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. Deva în conţelegere cu comitetele parohiale.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 742/1912 protop. (303) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc la şcoala confesională gr.-or. română din **Trapold** (Apold), protopresbiteratul tractului Sighişoara, se publică concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salar prin repartiţie dela popor 558 coroane, trei stângini de lemne computate cu 42 coroane total 600 cor. restul până la 1000 coroane se va cere dela stat şi cvincvenalele. Relut de grădină 20 coroane. Cvartir liber în edificiul şcoalei.

Alesul va fi dator a instrua tinerimea şcolară şi adulţii în cântările liturgice şi a le conduce în biserică în Dumineci şi sărbători fără altă remuneraţie.

Concurenţii sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre aşi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul, iar petiţiile concursuale instruite conform normelor în vigoare să le trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Cântăreţii buni vor fi preferiţi.

Sighişoara, 15/28 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 389/1912. (300) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Acmariu** (cl. II.) se escrie concurs cu termin de 30 zile dela această primă publicare.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat, sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta la subsemnatul oficiu, în terminul susindicat, în care timp concurenţii pe lângă observarea prescriselor reglementare se vor prezenta în o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi predica resp. celebra.

Alba-Iulia, 13 August 1912.

Of. protopresbiteral rom. ort. al tractului Alba Iuliei în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 754—1912 (293) 3—3

Publicare de licitaţiune.

Comuna Oltalsósebes (Sebeşul-de-jos), comitatul Szeben, vinde pe calea licitaţiunii publice verbală împreunată cu oferte închise, de pe un teritor de circa 60 jug. catastrale, în „Riu Ionel“ 9360 m.^{3} şi 1350 m.^{3} lemne de fag, la trupină în pădure.

Licitaţiunea se va ţinea în *22 Septemvrie 1912* la 4 oare d. a. în cancelaria comunală.

Preţul strigării: 20,610 cor.

Vadiu 2061 cor.

Ofertele ulterioare nu se iau în considerare. La ofertele închise e a se aclude vadiul. Condiţiunile de licitaţiune precum şi a contractului de încheiat se pot vedea la primăria comunală precum şi la curatoriul silvanal reg. ung. al cercului Nagytalmács în Nagyszeben.

Oltalsósebes, la 26 August 1912.

Primăria comunală.

Nr. 593/1912. (307) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională ort. rom. din **Chil**, protopopiatul Geoagiului, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar 600 cor. din repartiţie.
2. Relut de lemne şi grădină 50 cor.
3. Cvartir în edificiul şcoalei, eventual relut 50 cor.
4. Restul de 400 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales.

Cvincvenalele de asemenea se vor cere dela stat.

Cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare, să se trimită la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Geoagiu, (Algyógy), 18/31 August 1912.

Oficiul protopopesc al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial din Cil.

Ioan Popoviciu
protopop.

Nr. 471/1912. (304) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Făureşti**, protopresbiteratul Cetatea de peatră se publică concurs cu terminul până la 31 August v. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar anual de 1000 cor., şi anume: 256 cor. dela comuna bisericească şi 944 cor. ajutor de stat.

Locuinţă corespunzătoare în edificiul şcoalei şi 3 st. lemne de foc, din cari se încălzeşte şi sala de învăţământ.

Cvincvenalele se vor cere dela stat.

Se notifică, că — deoarece postul acesta a devenit vacant prin moartea fostului învăţător definitiv Ioan Bărbos, după care a rămas văduva şi orfan — în senzul legilor în vigoare (§. 54 din regulamentul pentru organizarea învăţământului şi §. 2 din noua lege şcolară) alesul până în 21 Decemvrie n. a. c. va funcţiona ca provizor.

Reflectanţii la acest post să-şi înainteze rugările concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi să se prezinte în comună şi biserică pentru cunoştinţa poporului.

Lăpuşul-unguresc, (Magyarlápos), 13 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Cetatea de peatră în conţelegere cu comitetul parohial.

Andreiu Ludu
adm. prot.

Nr. 801/1912 prot. (309) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II lea de învăţător la şcoala confesională gr. or. română din **Fofeldea**, tractul Agnita, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ cu următoarele emolumente:

1. 200 cor. salar din cassa bisericei solvibil în rate treilunare anticipative;
2. 150, din aruncul de 5% dare şcolară;
3. 200, dela comuna politică;
4. 410, dela stat;
5. 2 stângini de lemne ori preţul lor cu 40 cor.
6. Cvartir şi grădină în natură.

Cvincvenalele se vor computa numai după cinci ani serviţi neîntrerupt la această şcoală.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi aştearnă rugările lor în terminul susindicat la oficiul protopopesc în Agnita şi să se prezinte în vre o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul. Cel ales va fi obligat să ţină strana în Dumineci şi sărbători paralel cu cantorul la utrenie şi să formeze cor, şi să cânte cu copiii de şcoală la sf. liturghie în biserică.

Agnita, 19 August 1912.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 827/1912. (310) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională română gr. or. din comuna **Cetatea-de-baltă** se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 cor., şi anume:

1. 500 cor. dela popor.
2. 500 cor. ajutor dela Preavenerabilul Consistor arhidiecezan.
3 1 Stângin de lemne de foc.
4. Cvartir în edificiul şcoalei şi pentru grădină 10 cor.

Să cere ca alesul învăţător să fie bun cântăreţ şi să conducă corul cu elevii în biserică fără altă remuneraţie.

Cvincvenalele se vor computa numai după 5 ani de serviciu la această şcoală.

Doritorii de a ocupa acest post au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare în terminul indicat — subsemnatului oficiu protopopesc u. p. Küküllövár şi înainte de alegere a-se prezenta poporului în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Cetatea-de-baltă, 17 August 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Dentist
Virgil Muntean
Sibiiu, Strada Măcelarilor,
în faţă cu Tipografia şi Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**
(126) 20 –

Curs de dans
special pentru
tinerimea rom. studioasă din Sibiiu
voiu deschide în sala dela „Gesellschaftshaus“ **Luni, în 23 Septemvrie n.** — Probe se vor ţinea: Lunia şi Mercurea dela 6—8 ore seara, Dumineca dela 2—4 ore d. a. — Inscrieri se pot face la „Librăria arhidiecezană“, precum şi în orele de dans.
Cu deosebită stimă:
Nicolae Stoica,
(305) 1—3 măiestru de dans dipl.

Un practicant
cu cel puţin 4 clase gimnaziale ori reale, care cunoaşte şi limbile germane şi maghiare, — află aplicare (condiţiuni după învoire) la băcănia
N. Oniţiu,
(280) 6 – **Nagyszeben—Sibiiu.**

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană** în Sibiiu
Din carnetul unui dascăl.
Studii şi articole
de
Ion Mateiu.
Preţul cor. 150 + porto 20 fil.

Publicare de licitaţiune minuendă.

Pe baza planului de edificare şi a preliminariului de spese aprobat de autorităţile competente superioare prin aceasta se publică licitaţiune minuendă pentru **zidirea şcoalei române gr. or. din Vaidei**, tractul Orăştiei.

Licitaţiunea se va ţinea **Duminecă în 2/15 Sept.** la 2 oare d. a. în şcoala din Vaidei.

Preţul strigărei este 23.000 cor. cu observarea condiţiunilor staverite de comitetul parohial în condiţiunile de licitaţiune.

Licitanţii au a depune vadiu de 10% înainte de începerea licitaţiunei.

Planul de edificare, preliminarul de spese, precum şi alte informaţiuni referitoare la edificare şi la materialul cel dă parohia se pot vedea în cancelaria of. parohial local.

Comitetul îşi rezervă dreptul de a alege dintre minus oferenţi pe care îi convine.

Vaidei, la 18/31 August 1912.

Pentru comitetul parochial:

(306) 2—2 **Zacharia Tilicea**
prezident.

Nr. 492/1912. Vidi:

Vasile Domşia
protopresbiter.

Prima şi cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal
Mihail Manchen
fabrică pentru vărsat clopote şi scaune de clopote din fier bătut.
Infiinţată la anul 1822. Sighişoara, piaţa de sus Nr. 47.

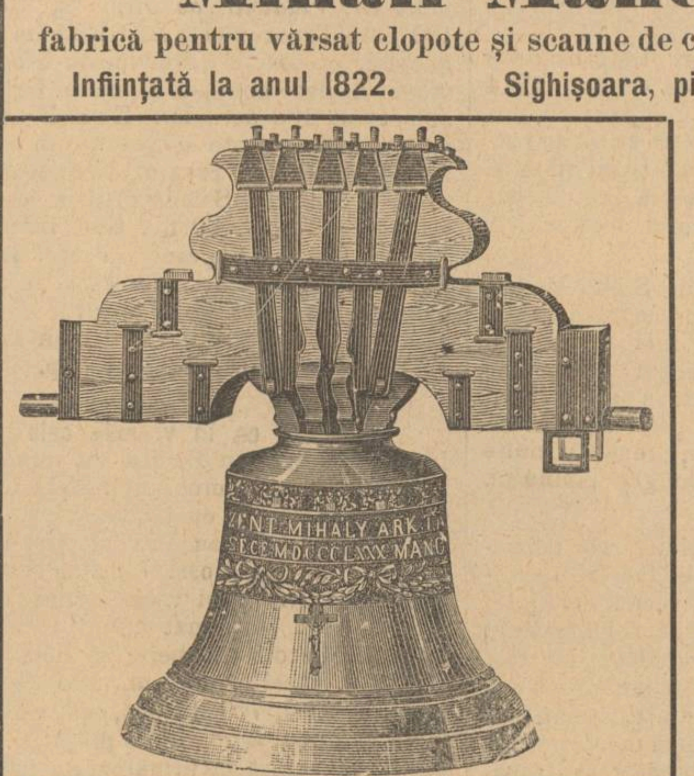

o firmă ce există dela anul 1822 şi se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericeşti a lifera şi repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum şi clopote cu sunet armonic. Face şi scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază şi în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi şi în rate.
(104) 13—24

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marţi 28 August (10 Septemvrie) 1912. *Nr. 91.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 10,093 Şcol. 1912.

Circulară

către toate oficiile protopresbiterale şi parohiale şi către toţi învăţătorii dela şcoalele noastre confesionale din arhidieceza ortodoxă română a Transilvaniei.

Prin aceasta se convoacă conferenţele învăţătoreşti pe 1912.

In conformitate cu concluzul sinodal Nr. 66/1912 toate conferenţele anuale vor fi de aici încolo numai cercuale. Din acest motiv s'a făcut şi o nouă arondare a cercurilor conferenţiare, împărţindu-se arhidieceza în 15 cercuri. Pentru aceste cercuri s'au numit următorii comisari consistoriali:

Cercul I. Invăţătorii din protopopiatele: Braşov, Bran şi Treiscaune; comisar consistorial: *Dr. Onisifor Ghibu*, coreferent şcolar în consistorul arhidiecezan.

Cercul II. Protopopiatele: Făgăraş şi Agnita; comisar *Nicolae Sulică*, profesor la gimnaziul din Braşov.

Cercul III. Protopopiatele: Sibiiu şi Avrig; comisar consistorial *Dr. Ioan Stroia*, protopresbiter în Sibiiu.

Cercul IV. Protopopiatele: Sălişte şi Mercurea; comisar: *Dr. Ioan Lupaş*, protopresbiter în Sălişte.

Cercul V. Protopopiatele: Sebeş şi Alba-Iulia; comisar: *Ioan Teculescu*, protopresbiter în Alba-Iulia.

Cercul VI. Protopopiatele: Haţeg, Hunedoara, Orăştie, Geoagiu, Deva, Dobra şi Ilia; comisar: *Dr. Vasile Bologa*, directorul şcoalei civile a „Asociaţiunii“ din Sibiiu.

Cercul VII. Protopopiatul Zarandului; comisar: *Dr. Traian Suciu*, profesor la gimnaziul din Brad.

Cercul VIII. Protopopiatele: Abrud şi Câmpeni; comisar: *Dr. Vasile Stan*, profesor la seminarul „Andreian“ din Sibiiu.

Cercul IX. Protopopiatele: Turda şi Lupşa; comisar: *Vasile Gan*, protopresbiter în Ofenbaia.

Cercul X. Protopopiatele: Cluj şi Unguraş; comisar: *Dr. Onisifor Ghibu.*

Cercul XI. Protopopiatele: Deş, Bistriţa şi Cetatea-de-peatră; comisar: *Dr. Onisifor Ghibu.*

Cercul XII. Protopopiatele: Reghin şi Murăş-Oşorheiu; comisar: *Vasile Duma*, protopresbiter în Reghinul-săsesc.

Cercul XIII. Protopopiatele: Mediaş şi Târnave; comisar: *Eugen Todoran*, profesor la seminarul „Andreian“ din Sibiiu, şi

Cercul XIV. Protopopiatele: Cohalm şi Sighişoara; comisar: *Dr. Alexandru Bogdan*, profesor la gimnaziul din Braşov.

Locul şi terminul de întrunire a conferenţelor îl vor stabili comisarii consistoriali, potrivit cu împrejurările. La tot cazul însă ele au să se ţină până la sfârşitul lui Octomvrie a. c., având să dureze câte 2 zile.

In programul acestor conferenţe va figura ca obiect de discuţie: ***„Limba română“***, pe baza Planului de învăţământ din 1911.

Ca şi pentru conferenţele din anul trecut, se vor numi şi de astădată din partea d-lor comisari consistoriali mai mulţi proponenţi, cari vor avea să studieze materialul de învăţământ din limba română pentru fiecare clasă şi să vină cu un studiu teoretic scurt şi precis, având a-l înainta cu cel puţin opt zile înainte de conferenţă comisiei permanente, care va avea să procedeze cu lucrările conform §. 4 şi 11 al „Regulamentului pentru conducerea conferenţelor“, edat sub Nr. 10,092/1912 şi alăturat la această circulară. Comisia aceasta permanentă a întregului cerc se denumeşte pe un ciclu de 3 ani deocamdată din partea noastră, dintre membrii comisiilor permanente tractuale; toate lucrările vor trebui trimise membrului pe care-l vom designa noi. Mai la vale dăm lista acestor comisii, precum şi a membrilor designaţi.

Programul special al conferenţelor va fi, în toate cercurile, următorul:

1. Invocarea Duhului Sfânt.

2. *Discurs de deschidere* din partea comisarului consistorial, având să tracteze despre *„Importanţa limbii materne în învăţământ şi* (pe scurt) *mijloacele ei“.*

3. *Invăţământul intuitiv.* (Intuiţia, ca principiu didactic. Cultivarea sensurilor [externe şi interne]. Invăţământ în liber. Excursii. Muzeu şcolar. Tablouri intuitive. Ilustraţiile din cărţi. Modul de tratare al exerciţiilor intuitive. Legătura lor cu vieaţa şcolară şi familiară, cu jocurile, şi cu scris-cetitul).

4. *Metodica scris-cetitului.* (Care metoda e mai psihologic şi mai uşor? Cum trebue aplicat, punct de punct? Cum se poate evita mehanizarea? Scris-cetitul în legătură cu învăţământul intuitiv. Abecedarele întrebuinţate astăzi în şcolile noastre. Care e mai bun?)

5. *Cetirea română în cl. I—VI.* (Cetitul mecanic, logic, estetic. Ce să cetim? Cum să cetim? Tratarea metodică a pieselor de cetire).

6. *Cartea de cetire.* (Modul de tratare al cărţii de cetire. Rolul cărţii în şcoală şi acasă. Cărţile de cetire întrebuinţate azi în şcoalele noastre. Care corăspunde în măsură mai mare cu adevăratele trebuinţe ele şcoalei noastre şi cu concluzul sinodal Nr. 71 din 1910?)

7. *Gramatica română.* (Importanţa gramaticii în general, — şi mai ales în situaţia specială de azi a şcoalelor noastre. Modul de procedare la propunerea gramaticii. Legătura ei cu lectura, cu exerciţiile stilistice de compunere şi cu ortografia. Manualele de gramatică).

8. *Exerciţiile de stil şi de compunere în cl. I—VI.* (Materialul şi modul de predare. Scopul şi importanţa lor. Legătura lor cu învăţământul limbii materne în special şi cu întreg învăţământul în general).

9. *Poezia în şcoala poporală.* Ce fel de poezii se pot propune? Poezii fabricate. Poezie poporală şi cultă. Care dintre cele trei genuri ale poeziei se poate preda mai cu efect? Poezia epică. Modul de predare a poeziei. Recitarea [declamarea]. Cântarea).

10. *Literatura în şcoala poporală.* (Ce piese se pot ceti în şcoală din punct de vedere literar? Cum să se cetească, pentruca să iese în relief atât frumseţea fondului cât şi a formei? Ce putem lua în şcoală din scriitorii noştri clasici şi cum se poate desvolta în elevi interesul faţă de scrierile lor? Cum să se propună istoria literaturii în şcoala primară? Lectura extraşcolară şi postşcolară [Biblioteci pentru copii, şi biblioteci pentru adulţi]. Legătura literaturii cu exerciţiile de compunere).

11. *Legendele şi tradiţiile poporale.* (Cari legende şi cari tradiţii sunt cunoscute în diferite sate? Ce valoare literară, istorică şi religioasă au ele, şi cum ar putea fi întrebuinţate în şcoală, din punct de vedere patriotic? Cum s'ar putea propune?)

12. *Raportul dintre limba română şi limba maghiară în şcoalele noastre.* (Prima e limbă de propunere şi obiect de învăţământ, a doua numai obiect de învăţământ Şcolile noastre nu sunt şcoli bilingve. Materialul din limba română, ca obiect de învăţământ, nu se tratează şi în limba maghiară. Materialul din alte obiecte se tratează mai întâi româneşte şi numai după aceea în orele de maghiară şi ungureşte pe scurt, în rezumate concise).

Ca şi în conferenţele trecute, aşa şi de astădată, în afară de temele teoretice se vor preda şi trei lecţii practice şi anume cu cl. II, IV şi a VI. Cu cl. II se va lua o piesă de cetire, cu a IV-a o lecţie de gramatică şi cu a VI a o poezie în legătură cu biografia autorului

---

FOIŞOARĂ.

Monografia şcoalei elem. pop. gr. ort. rom. din Măgoaja

de *Gavriil Hango*, presbiter.

In parohia Măgoaja, protopresbiteratul Dej, până prin anii 1850 n'a fost nici urmă de şcoală organizată, ci învăţa cine cum putea, pe cale privată, mai cu samă în timpul de iarnă, dela preoţii şi dela cantorii din loc, ori dela alţii din comunele învecinate, ori dela cutare călugăr dela ceva mănăstire, cum a învăţat şi fericitul meu părinte dela un călugăr cu numele Vasile Erdélyi, esilat la mănăstirea Strimbului din hotarul Chiueştilor. Cine a fost călugărul acesta, n'am putut afla până acum, dar fericitul meu părinte îmi spunea că a fost un om foarte învăţat şi orator vestit. Tot învăţământul se reducea însă la cetitul şi scrisul cu litere cirile, apoi la ceva computul şi mai cu samă la cântările bisericeşti.

In anul 1850, după pacificarea ţării în urma revoluţiunii din anii 1848/9, fericitul episcop, apoi arhiepiscop şi mitropolit Andreiu Baron de Şaguna, ţinând primul sinod diecezan după desbinarea bisericii ortodoxe române întâmplată prin anii 1697—1700 sub mitropoliţii Teofil şi Atanasie, — apucându-se de reorganizarea bisericii impilate de veacuri, s'a apucat şi de organizarea sistematică a învăţământului şcolar, de crearea de fonduri şi alte instituţiuni culturale, cari lipseau aproape cu totul. Urmarea a fost, că în toamna anului 1850 s'a început şi în parohia aceasta oare care învăţământ şcolar mult-puţin regulat, care spre norocire nu s'a întrerupt de loc, ci s'a desvoltat mereu, deşi foarte încet, până când a ajuns la stadiul îmbucurător în care se află astăzi.

In cele următoare voiu descrie starea acestei şcoale după acte oficiale, după spusele contemporanilor şi dupăcum o cunosc din esperienţă proprie, începând cu

I. Edificiul şcolar. Din toamna anului 1850 până la finea anului şcolar 1869/70 învăţământul şcolar s'a ţinut în locuinţa privată a învăţătorilor din vremuri ori în case închiriate, tot localităţi necorăspunzătoare cerinţelor şcolare. In urma acestei împrejurări parohia mereu a fost provocată prin ordinaţiuni arhiereşti, guverniale şi consistoriale, ca să se îngrijască de edificiu corăspunzător scopurilor şcolare şi să-l provadă cu mobiliarul şi recuisitele de învăţământ necesare.

Cea dintâi urmă despre astfel de provocări o am aflat în arhivul parohial dela protopopul Ioan Bodea al Solnocului interior, azi Dej, de datul 14 Maiu 1857 nr. 36, prin care avisează pe preoţii locali Vasile Cupşa şi Petru Buzura, că consilierul guvernial Dr. Paul Vasici în curând va visita şi şcoala aceasta, deci să o pună în rând bun şi pruncii să fie curaţi şi instruiţi din obiectele de învăţământ aşa, ca să poată răspunde spre mulţămire. Când a visitat Dr. Vasici şcoala aceasta, din acte n'am putut afla; dar îmi spuneau fericiţii învăţători Ioan Hango (tată meu) şi notarul cercual de mai târziu Gavriil Şliam, că pe timpul lor o a visitat câte odată şi cu răspunsurile pruncilor a fost mulţămit, dar cu localitatea şcoalei aflătoare în locuinţele lor private şi cu adjustarea ei n'a fost mulţămit de loc.

Se ştie dintr'un act al fericitului mitropolit Şaguna de datul 10 Maiu 1865 nr. 337 Cons., că numitul consilier a făcut guvernului un raport foarte nefavoritor despre şcoalele noastre din dieceza transilvană şi fericitul arhiereu arătând cauzele acestor stări nefavorabile, arată totodată şi progresele însemnate ce s'au făcut pe terenul şcolar după eliberarea poporului din jugul iobăgiei în urma mişcărilor politice din anii 1848/9 şi a bisericii din apăsările seculare; deci să fie numai guvernul cu pacienţă şi să-i dee şi el ajutorul material necesar şi lucrurile se vor desvolta mai repede spre bine şi pe terenul şcolar. Actul acesta, ca multe altele eşite din peana fericitului arhiereu, sunt de cea mai mare însemnătate pentru istoria şcoalelor noastre din parohia aceasta.

Se vede, că parohia a fost provocată din nou, ca să se îngrijască de edificiu şcolar corăspunzător cerinţelor şcolare, căci la provocarea oficiului protopresbiteral din 8 Aprilie 1865, cei trei preoţi, V. C., P. B. şi George Cupşa, în raportul lor din 3 Iuniu 1865 nr. 12 răspund, că fiind oamenii săraci şi încă din anul 1863 fiind îngreunaţi cu o repartiţie mare (1100 fl.) pentru pictarea Iconostasului dela biserică, acum nu pot edifica şcoală, de nu li se va da ajutor din fund. Botta (despre care va fi vorbă mai la vale); iar într'un conspect al ofic. prot. din 18 Iunie 1865 se zice, că „în Măgoaja nu s'a zidit şcoală din causa îndărătniciei poporului, iar ajutor nu s'a cerut dela comuna politică nici pentru zidirea şcoalei şi nici pentru leafa dascălului, căci oamenii sunt săraci. Şcoala se poate afilia la Chiueşti. Altcum învăţătorul (Gavriil Şliam) are decret, şi şcoală se ţine binişor“.

(Va urma).

Vorbă înţeleaptă.

Să nu închizi uşa ta celor ce vor să intre, şi să nu opreşti pânea ta dela cei ce vor să o mănânce.

ei. Prelegători vor fi cei însărcinaţi cu lucrările de sub Nr. 5, 7 şi 9.

Tuturor învăţătorilor cari au lucrări teoretice, li se atrage atenţia ca să se ferească de a cădea în greşala, în care au căzut foarte mulţi inşi cu prilejul conferenţelor din anul trecut. Anume mulţi inşi s'au ocupat în lucrările, al căror subiect era determinat pentru o anumită clasă, cu idei de tot generale şi cu materialul din toate clasele, neglijând a spune cel esenţial pentru tema lui. Fiecare are să se ocupe exclusiv cu tema ce is'a dat, spunând cât se poate de mult despre ea, în cuvinte puţine şi ferindu-se de generalităţi.

In ce priveşte felul cum se vor prezenta aceste lucrări în conferenţă, dispunem următoarele:

Fiecare din cei însărcinaţi cu lucrări teoretice îşi trimite cu cel puţin opt zile înainte de conferenţă, lucrarea sa comisiei permanente. Aceastā comisie permanentă se întruneşte cu o zi înainte de conferenţă şi sub prezidiul comisarului consistorial cercetează toate lucrurile amănunţit, făcând din ele extrase pe cari le va prezenta apoi conferenţei în formă de poziţii, spre a fi discutate. Unele lucrări caracteristice se vor putea ceti şi în întregime. Comisia permanentă va avea deci de îndeplinit o grea lucrare de cernere a materialului întregei conferenţe, şi de pregătire a lucrărilor ei. In chipul acesta se face posibil ca în şedinţe membrii să nu aibă numai rolul pasiv de a asculta lucrările cetite şi de a clasifica sau de a le vota mulţămită protocolară, ci să aibă un rol activ, prin participarea la discuţia tuturor punctelor amănunţite. Forţa conferenţelor în acest chip organizate nu stă deci în lucrarea disertanţilor, cari îşi cetesc lucrările, şi în votarea de mulţămite protocolare, ci în *conlucrarea* tuturora la aflarea celor mai bune soluţii în fiecare punct.

Pentru buna reuşită a discuţiilor, fiecare membru trebue să-şi ia cu sine la conferenţă „Planul de învăţământ" (1911).

*

In afară de punctele înşirate până aici în programul fiecărei conferenţe trebue să se mai ia:

Darea de seamă despre bibliotecile pedagogice tractuale. Fiecare bibliotecar şi fiecare cassier va avea să prezente socoteală exactă despre starea bibliotecii şi a cassei. In legătură cu aceasta, se vor aduce hotărâri relativ la cumpărarea de cărţi nouă pentru bibliotecile tractuale.

In program să se mai ia apoi darea de seamă despre *starea învăţământului* în şcolile din cercul conferenţiar, precum şi despre *mişcarea pedagogică-literară mai nouă* şi, dacă mai rămâne timp, şi chestia *patronagiilor şcolare.*

Protopresbiterii se însărcinează prin aceasta a prezenta în timp de 5 zile comisarilor consistoriali concernenţi listele tuturor învăţătorilor din tractul lor, iar comisarii consistoriali sunt poftiţi a lua cât mai în grabă măsurile necesare pentru ţinerea conferenţelor.

Pe baza §. 2 din Regulament la conferenţe e poftită a lua parte şi preoţimea noastră.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan ca senat şcolar, ţinută la 16 August 1912.

Dr. Ilarion Puşcariu m. p.,
arhimandrit, vicar arhiepiscopesc.

Dr. George Proca m. p.,
secretar consistorial.

Comisiile permanente pentru conferenţele învăţătoreşti din anul 1912.

Cercul I. Corpul didactic din Braşov, Pompiliu Dan (Zerneşti), Ioan Modroiu (Vama Buzău). Lucrările se trimit lui Ştefan Popovici, directorul şcoalei de băieţi Braşov.

II. Ioan Paicu (Calbor), Traian Păcală (Galaţi,) Iancu Dragotă (Chirpăr), Ermil Roşală (Cuciulata),. Lucrările se trimit lui Ioan Paicu.

III. Moise Frăţilă (Răşinari), Candid Popa (Sibiiu), George Stoica (Sebeşul de jos), Eugen Popescu (Boiţa). Lucrările se trimit lui Candid Popa.

IV. Corpul didactic din Sălişte, Al. Iosof (Apoldul de jos). Lucrările se trimit lui Dumitru Làpădat, director şcolar, Sălişte.

V. Corpul didactic din Sebeşul săsesc, Em. Comănescu (Mihalţ). Lucrările să trimit lui Ioan Pavel, învăţător în Sebeşul-săsesc.

VI. Const. Baciu (Orăştie), Porfiriu Nicoară (Vinerea), Aron Todea (Balşa), P. Incicău (Brâsnic), Drăgan Mariş (Sârbi), Avram Laslău (Tâmpa). Lucrările se trimit lui Const. Baciu.

VII. Corpul didactic din Brad, Petru Russu (Cebea). Lucrările se trimit lui Ioan German, Brad.

VIII. Ioan Simulescu (Abrudsat), Avram Sârbu (Câmpeni), Gerasim Sicoe (Sohodol), Constantin Trifa (Certege). Lucrările se trimit lui Avram Sârbu.

IX. Diomid Bedelean (Hădărău), Lazăr Chirilă (Muncel), Iosif Panţa (Runc), Ioan Biji (Agârbiciu). Lucrările se trimit lui Iosif Panţa.

X. Ioan Frâncu (Rogojel), Ioan Georgea (Bălan), Petru Bura (Jimborul-mare). Lucrările se trimit lui Petru Bura.

XI. Bartolomeiu Fărcaş (Corueni), Ioan Ciupe (Goştila), Gregoriu Roman (Lăschia), Teodor Rânea (Borgo-Prund). Lucrările se trimit lui Teodor Rânea.

XII. Dem. Cotariu (Murăş-Cueşd), Ilie Şulariu (Râpa-inferioară), Ioan Moldovan (Nasna), Iulian Flămând (Medeşfalău). Lucrările se trimit lui D. Cofariu.

XIII. Ilie Racoţi (Biertan), Alexe Cheţian (Frâua), Pompiliu Popa (Boian) şi Ioan Vălean (Crăciunel). Lucrările se trimit lui Ioan Vălean.

XIV. Corpul didactic din Sighişoara, G. Maican (Ticuşul-român). Lucrările se trimit lui Ambrosiu Stoicovici, director în Sighişoara.

Cronică pedagogică.

Jean Jacques Rousseau ca pedagog

de *Dr. C. Papuc* (Săcele).

(Urmare).

Aceste primese deplina lor însemnătate abia prin aceea, că Rousseau la toată experienţa educătorului se transpune în dată pe punctul de vedere al celui de educat. Şi aceasta înseamnă *un pas nou* în istoria pedagogiei. El voeşte să aducă la conştiinţa copilului acele noţiuni conducătoare, lăsând apoi pe lângă oare-care sprijinire constantă, ca copilul însuşi să-şi determine evident dispoziţiile creşterii sale: „Que l'enfant sache — zice el cu privire la primul period al vieţii — qu'il est faible et que vous êtes fort, que par son état et le votre, il est nécessairement a votre merci; qu'il le sache, qu'il l'apprenne, qu'il le sente, qu'il sente.. le pressant joug de la nécessité". Pentru a' 2-lea period, are valoare senzul pentru ceea-ce e folositor: „mais d'une utilité sensible a leur âge et á la portée de leurs lumières". In al 3-lea se cere ca copilul să facă tot ce cunoaşte de bun şi folositor: „Il ne fera rien de plus et il sait que rien n'est utile et bon de ce qui ne convient pas a son âge". Fiind-că copilul după R. *nu* poate avea o pătrundere în fiinţa folosului, bunului şi a convenabilului, ci numai legea aspră a necesităţii cu mărginirile sale vine la conştiinţă, de aceea ajunge el la propoziţia, de care am amintit şi mai înainte: că „prima educaţie trebue să fie exclusiv negativă". Mai întâi îngrijirea are să se estindă într'acolo de a scuti, păzi şi păstra ceea-ce-i dat copilului dela natură: bunătatea originală, copilăria sa curată şi nevinovată, individualitatea sa: „copilul nu trebue să fie nici animal, nici om, ci copil". Trebue evitate toate influenţele pozitive, cari copilului pot să-i strice, întru cât folosul lor nu este evident pentru el. De aceea vrea R. ca contactul cu alţii copii să fie după putinţă mărginit, ca copilul să fie separat de lumea externă.

Ce priveşte *disciplina* observată în educaţiune, Rousseau purcede dela aceea ideie, care propriu zis are să fie scopul ei, adecă dela ideia libertăţii: „Primul bun — zice R. în astă privinţă Em. t. VI. pg. 77 — nu este autoritatea, ci libertatea. Omul adevărat liber nu voeşte, decât aceea-ce poate, nu face decât ceea-ce-i place. Iată maxima mea principală", apoi: „s'au încercat toate instrumentele, afară de unul: care singur poate răuşi sigur: libertatea bine ordinată (liberté bien reglée)". Prin ce devine libertatea „bien reglée"? Tot numai prin acea lege a necesităţii naturale: „Copilul nu trebue să facă nimic din supunere, ci numai de necesitate". Şi mai expresiv relevă R. această cugetare zicând: „Menţineţi pe copil numai în singura dependenţă de obiecte". (E., t. VI. p. 79.): şi „nu-i comandaţi nimic, — după-cum e la modă, — dar absolut nimic". Copilul nu trebue să ştie ce e ascultarea. Inainte de vârsta minţii — zice Rousseau — nu poate să aibă nici o ideie despre raporturile sociale. De aceea trebue evitate expresiunile respective, trebue evitat, ca copilul să împreune cu acestea, idei false: „căci prima idee falsă are în sine germenele eroarei şi al viţiului". De aceea nu admite R. nici o influenţă autoritativă a educatorului în sistemul său de creştere, cel puţin până atunci nu, până când raţiunea a ajuns la o desvoltare independentă, când o lungă experienţă a convins pe copil de iubirea şi înţelepciunea educatorului său. Abia după aceasta este capabil de ascultare dreaptă. Inainte de a ajunge această etate valorează pentru el recomandaţia: „El nu urmează de loc formulei, nu cedează întru nimic autorităţii, nici exemplului, nu se agită nici nu vorbeşte, decât ceea-ce-i convine". „Il ne faut jamais rien doner à l'autorité". Acesta e un principiu de care R. face mare întrebuinţare în instrucţia copilului. De aceea aşteaptă el dela pătrunderea copilului în necesitatea singuraticelor acţiuni şi dispoziţiuni cele mai însemnate rezultate. R. nu voeşte să şteargă nici decum disciplina din viaţă, ci numai să o înlocuiască cu alte dispoziţii, cari după părerea lui corespund mai bine naturii omului, se înţelege dispoziţii educative, cari corăspund poate numai idealului său, de fapt însă sunt aplicabile pe lângă cele mai mari greutăţi. Referitor la supunere, ascultare, R. nu voeşte să întrebuinţeze Emil al lui nici decum formule de rugare sau de mulţumită. De aceea şi încunjură ori-ce motiv de judecată asupra poruncii şi sfatului.

Din principiul său despre disciplină rezultă şi caracterul *pedepsii* la Rousseau. „Nu trebue a aplica nici când asupra copiilor pedeapsa ca pedeapsă, ci ea trebue să-i ajungă totdeauna ca o urmare naturală a acţiunii lor rele". Chiar în al său „Projet d'éducation" pentru Dnul de Mably din 1739 exprima ideia, că copilul trebue să simtă bucuria răsplătirii şi durerea pedepsii ca urmări naturale ale purtării sale anterioare. Tot deodată abandonează întrebuinţarea pedepsii corporale şi asigură, că un mijloc mai domol, mai blând, un semn de iubire la timpul potrivit, detragerea simţită a lucrului scump copilului va influenţa cu mult mai mult şi sigur, decât o durere simţuală trecătoare. In altă epistolă către Abbé M. din 1770 se exprimă referitor la pedepse: „Cu privire la pedepse, eu sunt de părerea Dv., că nu trebue ajuns nici când până la lovitură..... pedepsele nu trebue să fi alt-ceva decât abstinenţe şi oboseli, întru cât se poate de aceaş natură cu vina". (Va urma).

Conferenţele învăţătoreşti.

Convocare.

In conformitate cu circulara consistorială nr. 10.093 şcol. 1912, prin aceasta convoc pe învăţătorii dela şcoalele confesionale greco-orientale române din protopopiatul *Braşovului,* al *Branului* şi al *Treiscaunelor* la *conferenţa învăţătorească* anuală, care va avea loc în sala festivă a gimnaziului nostru din Braşov, la 12 şi 13 Octomvrie st. v. (25—26 Oct. n.) a. c.

Ordinea de zi:

1. *Invocarea Duhului Sfânt,* la 8 ore, în biserica Sfântului Nicolae.
2. *Discurs de deschidere* din partea comisarului consistorial.
3. *Invăţământul intuitiv,* de Vasile Meret, presbiter şi învăţător în Bod.
4. *Metodica scris-cetitului,* de Romul Cristolovean, directorul şcoalei din Râşnov.
5. *Cetirea română în cl. I.—VI.,* de Maria Odor, învăţătoare în Cernat.
6. *Cartea de cetire,* de Radu Prişcu, înv. în Braşov.
7. *Gramatica română,* de Iancu Berbece, înv. în Cheia-Branului.
8. *Exerciţiile de stil şi de compunere în cl. I.—VI.,* de Pavel Birţ, înv. în Poiana-sărată.
9. *Poezia în şcoala poporală,* de Lucreţia Roşu, învăţătoare în Vlădeni.
10. *Literatura în şcoala poporală,* de Candid Muşlea, înv. în Braşov.
11. *Legendele şi tradiţiile poporale,* de Ioan Butta, înv. în Sohodol-biserica-nouă.
12. *Raportul dintre limba română şi maghiară în şcoalele noastre,* de Vasile Muntean, directorul şcoalei din Poiana-mărului.
13. *Darea de seamă despre bibliotecile pedagogice tractuale* făcută de bibliotecarii şi cassierii celor trei biblioteci pedagogice tractuale din Braşov, Zerneşti şi Breţcu.
14. *Darea de seamă despre starea învăţământului* în cele trei protopopiate, făcută de comisiile permanente din anul 1911.
15. Dare de seamă despre *mişcarea pedagogică literară mai nouă,* de Gheorghe Cojan, înv. în Măgura.
16. *Despre patronagiile şcolare,* de Pompiliu Dan, directorul şcoalei din Zerneşti.
17. *Propuneri.*

In afară de aceste lucrări teoretice proponenţii de sub nrii 5, 7 şi 9 sunt însărcinaţi şi cu predarea câte unei teme practice.

Pentru deplina reuşită a conferenţelor fiecare învăţător e dator a se conforma întru toate circularei consist. nr. 10.093/1912 şi noului *„Regulament pentru conferenţe"* edat. sub nr. 10.092/1912. La lucrările conferenţei e poftită a lua parte şi preoţimea.

Comisia permanentă e convocată la prima şedinţă pe 11/24 Oct. ora 9, în cancelaria corpului didactic al şcoalei primare gr. or. române din Braşov.

Sibiiu, în 27 August 1912.

Dr. Onisifor Ghibu
comisar consistorial.

† Dr. Traian Putici.

La încheierea foaiei primim dureroasa ştire, că vrednicul protopresbiter al Timişoarei, *Dr. Traian Putici*, după un morb greu, împărtăşit fiind cu sfintele taine, ieri dimineaţă a trecut la cele eterne în etate abia de 48 ani, lăsând în profund doliu neconsolata soţie, iubitul său fiu şi fiică, şi tractul protopresbiteral al Timişorii, căruia cu credinţă şi devotament i-a slujit timp de peste 20 de ani.

Răposatul în Domnul, după absolvarea studiilor gimnaziale cu succes eminent la gimnaziul din Beiuş, având o deosebită atragere către cariera preoţească a fost trimis din partea consistoriului din Arad la facultatea teologică din Cernăuţi, unde a fost primit în seminarul teologic de acolo în unul din cele 2 locuri, pe cari Maiestatea Sa, la intervenirea Episcopului diecezan de atunci Ioan Meţianu, le destinase pentru creşterea profesorilor de teologie din dieceza Aradului.

A fost unul din cei mai distinşi elevi ai facultăţii, stimat de colegi şi iubit de profesori, împărtăşindu-se de marea cinste de a fi lăudat de fericitul Mitropolit Silvestru pentru vocea-i sonoră şi plăcută, şi nu arare-ori îl punea pe el singur să cânte în biserica catedrală irmosul sau priceasna ţinându-i isonul însuşi Mitropolitul.

După absolvarea studiilor cu succes eminent şi obţinerea titlului de doctor în sfânta teologie, a fost instituit profesor de teologie la seminariul din Arad, iar în toamna anului 1891 a fost ales cu mare însufleţire din partea sinodului protopopesc al Timişorii de protopresbiter.

Talantul cu care l-a înzestrat D-zeu n'a rămas îngropat. Prin frumoasele sale calităţi a devenit unul din cei mai dinstinşi clerici din mitropolia noastră, atât ca slujitor al altarului Domnului, cât şi ca predicator şi ca şef tractual. Protopresbiteratul Timişorii va servi încă mult timp de model în ceea-ce priveşte edificiile bisericeşti şi şcolare, administrarea averilor, funcţionarea regulată a organelor parohiale, ordinea şi disciplina.

Membru în toate corporaţiunile noastre bisericeşti se distingea prin ţinerea cu rigoare la aşezămintele canonice ale bisericei noastre. Prin ţinuta sa corectă şi deamnă atât în oficiu, cât şi în societate, a ridicat vaza bisericei neastre şi în faţa străinilor.

Adevărat preot după rânduiala lui Melchisedec.

Transmiţând condolenţele noastre întristatei familii, depunem o lacrimă de durere pe mormântul defunctului şi rugăm pe Dumnezeu, ca sufletul lui să-l aşeze cu drepţii, iar osămintelor lui să le fie ţărâna uşoară!

In veci amintirea lui!

NOUTĂŢI.

Din cauza sfintei sărbători „Tăerea capului Sf. Ioan“, *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Vineri la orele obicinuite.*

*

Aviz Conform unei ordinaţiuni date de ministrul de honvezi, adunarea de control pentru glotaşi nu se va ţinea în anul acesta.

*

Răsboiul italo-turc. Din Constantinopol sosesc ştiri favorabile privitoare la încetarea răsboiului italo-turc. Turcii tineri nu vor face greutăţi guvernului, fiind convinşi şi ei că continuarea răsboiului este un pericol pentru Turcia.

*

Parlamentul Rusiei. Din Petersburg se vesteşte, că în toate cercurile electorale s'a stabilit z'ua alegerii de deputat. Astfel, duma a patra se va putea întruni cel mai târziu la 28 Noemvrie 1912.

*

Inundări. Ploile mari din săptămâna trecută au cauzat pagube considerabile nu numai în părţile sibiene, ci în ţara întreagă. La Vinţul-de-jos, Orăştie, Deva, Dej un teritor întins este acoperit de apă, împreună cu părţi întregi din aceste oraşe. Râurile din Caraş Severin au crescut şi au rupt comunicaţia în mai multe locuri. Inundaţiuni se anunţă şi din Bucovina şi din România, unde au căzut jertfă potopului şi câteva vieţi omeneşti.

*

Ştiri teatrale. Teatrul Naţional din Bucureşti îşi deschide porţile Sâmbătă, în 1/14 Septemvrie, cu piesa *Viforul*, scrisă de Barbu Delavrancea. Va urma apoi: săptămâna Caragiale, ca un omagiu adus distinsului dramaturg; se vor juca pe rând lucrările dramatice: Năpasta, O noapte furtunoasă ş. c. l. Repertoriul anului acestuia va cuprinde o sumă de piese originale, între care *Hagi Tudose*, de B. Delavrancea, *Cumpăna*, de L. Dauş, *Poezia depărtării*, de D. Zamfirescu ş. a. — La 30 Ianuarie împlinindu-se 20 de ani dela căsătoria Principilor moştenitori, se va da o reprezentaţie festivă; cu acest prilej se va monta cu totul deosebit *Visul unei nopţi de vară*, de Shakespeare.

*

Serbătorirea unui scriitor. Intreaga Germanie se pregăteşte a serbători ziua naşterii dramaturgului *Gerhardt Hauptmann*, care în 15 Noemvrie a. c. împlineşte 50 de ani. După opinia multora, Hauptmann este cel mai mare poet în viaţă al Germaniei.

*

Ceasornic care vorbeşte. Sub titlul acesta s'a înfiinţat în Berlin o societate pe acţii cu un capital de 1,250.000 de mărci. Aşa numitul „ciasornic care vorbeşte“ este o construcţiune cu total nouă. Ceasornicul este de părete şi nu mai bate ceasurile, ci le rosteşte clar şi precis. La 4 ore de pildă strigă: „Patru ore!“ La 4 şi un sfert: „Patru şi 15“. La 4 patru şi jumătate „Patru şi 30“, şi aşa mai departe în fiecare sfert de oră. Maşinăria orologiului se poate întocmi şi aşa, ca noaptea bună oară să nu se anunţe ceasurile. Invenţia, cumse vesteşte din Berlin, se va pune în vânzare în vremea cea mai apropiată.

*

Concert în Sibiiu. Primim următoarele: Baritonul liric dl Ionel *Crişanu*, cântăreţ de operă, absolvent premiat al academiei ces. reg. de muzică şi arta dramatică din Viena, înainte de-a pleca la teatrul din Gablonz, unde e angajat, dă un concert *Luni* în 16 Septemvrie st. n. precis la 8 ore seara în sala dela „Unicum“. Numele dlui Crişanu e îndestul de cunoscut din turneele sale şi n'are trebuinţă de reclamele noastre. Cine a luat parte la concertele acestea, a putut să se convingă, că d-sa nu numai ca cântăreţ de operă, ci şi ca interpret al muzicei de concerte merită atenţiunea tuturor. Din felul lui de-a interpreta muzica clasică şi modernă, se desprinde o deplină pătrundere în sufletul tainic al celor mai vestiţi compozitori. Dl Crişanu toarnă viaţă în cântece, ne face cu putinţă să cunoaştem şi noi sentimentele complexe care au stăpânit sufletul unui Brahms în clipa când a compus cutare Lied. Ni se deschide larg orizontul în care vestiţii măeştri ai muzicei şi-au trăit sau îşi trăesc viaţa bogată în cele mai adânci sbuciumări, cu un cuvânt ne apropiem de compozitor, pe care altfel l am vedea împrejmuit de vălul unei neînţelese taine. Publicul sibian va avea deci Luni în 16 Septemvrie st. n. câteva clipe de elevare sufletească. Dl Crişanu îşi va avea desigur locul său cuvenit în şirul numeroşilor cântăreţi serioşi de concerte, cari în turneele lor se opresc şi în acest oraş bogat în viaţă artistică. Programul se va publica la timpul său.

*

Nou record de înălţime. Pilotul francez *Garros* a făcut Sâmbătă o ascenziune pe aerodromul dela Caen, bătând cel mai mare record de înălţime în aviaţie. Garros s'a ridicat la *4950 metri* înălţime, cu 600 metri mai mult decât Blascke din Austria.

*

Dela Macedo-români. S'a pornit o nouă mişcare culturală pentru răspândirea literaturii româneşti la Macedo-români. In programul de organizare al aromânilor s'a pus şi crearea unei biblioteci aromâne şi fundarea unui ziar la Bitolia. Primul volum în biblioteca aromânească este un volum de poezii şi câteva istorioare de Ion Foti. In prefaţa acestui volum se zice: „Biblioteca aromânească“ va tipări cărţi, care să vorbească despre istoria noastră, vitejia noastră prin veacuri, şi tot ce trebue pentru mintea şi sufletul aromânesc. Numai aşa credem că se vor lumina fraţii noştri rătăciţi, căci noi nu urmărim alt ceva decât să netezim drumul acelora cari doresc binele şi dreptul lor. Să-i convingem că şi noi, aromânii, ca oameni, avem drepturi să trăim sub soare ca lumea, aşa cum sântem buni sau răi; şi noi avem un suflet, avem şi noi dureri şi suferinţe ce trebue alinate. Şi nu e leac care să ne mângăe mai mult, ca literatura“.

*

Anunţ. Am onoare a anunţa, că mi-am deschis cancelaria advocaţială în Sebeşul-săsesc (strada Siculorum nr. 18). Cu toată stima: *Dr. Iosif Boila.*

*

Holeră. Se scrie din Constantinopol, că în Damasc s'au constatat cazuri nouă de holeră. Guvernul a destinat 30.000 de fanţi pentru combaterea epidemiei.

*

Fotografii telegrafate. Doi învăţaţi germani fac de mai mult timp experimente cu privire la fotografiile trimise pe cale telegrafică. Experimentele au reuşit mai de grabă, decât se credea. Ziarul *Lokalanzeiger* din Berlin comunică în ultimul său număr două fotografii din călătoria elveţiană făcută zilele acestea de împăratul Wilhelm: fotografiile sunt primite pe cale *telegrafică* din Strassburg la Berlin. Ele au fost pregătite Marţi dimineaţa în Basel şi Zürich, ear Mercuri s'au expedat cu trenul expres la Strassburg. In oraşul Strassburg există adecă un institut de fizică, din al cărui laboratoriu fotografiile au fost telegrafate îndată la Berlin şi au apărut în numărul de Miercuri al numitului ziar.

*

Şi-a perdut memoria. Lucrătorul Iosif Vida, nainte cu câteva săptămâni, ocupat la o clădire în Dobriţin, a căzut dela o înălţime de 15 metri. Dus la spital, s'a constatat, că este grav rănit la cap şi că a suferit o zguduire de creeri. Medicii au renunţat să mai poată salva pe nenorocitul muncitor; după un tratament de 15 zile starea sa cu toate acestea a început a se îmbunătăţi. Dupăce lucrătorul şi-a recâştigat simţirile, poliţia a voit să-i facă interogatoriul privitor la accidentul petrecut câteva săptămâni mai nainte. Interogatoriul însă a rămas fără nici un rezultat, pentrucă Vida şi-a perdut cu desăvârşire facultatea memoriei. Nu ştie ce i s'a întâmplat, nu-şi aduce aminte cum îl chiamă, nu cunoaşte pe nimeni, nici chiar pe părinţii săi. Decâte ori i se pune o întrebare, totdeauna întreabă mirat: „Ce voiţi cu mine? Eu nu ştiu nimic.“ Medicii consideră cazul ca foarte rar şi extraordinar.

*

La fondul de 20 bani al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe sama meserieşilor sibieni, cu prilejul unei conveniri prietineşti a inteligenţii şi meseriaşilor din Abrud, s'au dăruit: I. Gomboş, paroh (Abrudsat), Dr. Alex. Borza, medic, Dr. Laurenţiu Pop, advocat, toţi din Abrud; Dr. Stefan Banfi, medic (Bucium), câte cor. 2.50; Ioan Neagu, Vasile Muţiu, pantofari, Victor şi Luţu Grindean, Ioan Giurgiu, croitor, Simion Bidigă şi Ioan Blăjan, sodali pantofari, Victor Tobias, croitor câte 20 bani, Ioan Tengher, stiolar, I. Holder, pielar, I. Cioara, lăcătuş, I. Dioanca, cismar, Em. Mladin, cojocar, Nuţu Ion Paşca, băieş, Sim. Onicia, farmacist, I. Suciu, preot gr. cat. şi V. Corcheş, comersant, câte 50 bani; D. Neagu, croitor şi soţia Ana, 25 bani; Ludovic Ieter, rotar, soţia sa Iuliana şi fiul lor Ludovic, 30 bani; George Zlăgneanu, pantofar, soţia sa Elena şi fiica lor Ana 50 b., Dr. Vasile Ciura, advocat, Nicolae Ciura, concepist adv., Dr. George David, adv., Petru Macaveiu, contabil, Dr. Remus Farduiu, cand. de adv., Nicolae Lobonţiu, propr., toţi din Abrud, Mircea Popp, stud. med. şi Enea Jefleanu, profesor, ambii din Budapesta, câte 1 cor.; Dr. C. David, advocat 2 cor., Nic. Oneţiu, paroh (Peleş) şi copiii săi Minerva, Dorica, Zoriţa, Dorel şi Viorel cor. 2; Alexandru Cobori, tapesier şi Petru Sturza, sod. cojocar (Abrud), câte 25 bani şi Vic. Tordăşianu, prez. 10 bani.

*

Teatru în Sibiiu. Piesa *Duşmanul femeilor*, cu situaţiile comice şi exagerate ale persoanelor din operete, cu valsurile dulci vieneze şi cu polcele vesele şi săltăreţe, a atras atât Sâmbătă, cât şi ieri Dumineca un numeros auditoriu. Opereta „Duşmanul femeilor“ se va mai reprezenta, de sigur, şi a treia oară. — Repertoriul săptămânii este următorul: Astăzi, Luni, se joacă *Târgul de fete*, cu care s'a deschis stagiunea. Marţi: *Papă*, comedie franceză in 3 acte (eroina acestei piese este o română). Miercuri: *Susana modestă*, operetă. Joi şi Vineri: *Gospodărie polonă*, operetă nouă. Sâmbătă: *Cavalerul bandit*, dramă. Inceputul la 7 şi jum. seara.

Cărţi şi reviste.

Vlăduţul Mamei sau „Bucoavnă n'a 'nvăţat şi umblă la 'nsurat“, de Ioan *Lupean*, artist dramatic, editura Reuniunii sodalilor români din Sibiiu, 1912. Tipografia arhidiecezană. Preţul 40 fileri. — Broşura aceasta formează Nr. 4 din „*Biblioteca meseriaşilor români*“, întemeiată cu gândul de a tipări lucrări instructive şi de petrecere pentru clasa mijlocie a societăţii noastre. Vlăduţul Mamei este o piesă foarte răspândită, conţine umor sănătos şi este scrisă în limbă curată românească. Fiind o lucrare uşoară, este potrivită împrejurărilor de astăzi ale societăţilor de diletanţi, cărora li se recomandă broşura spre cumpărare. — Biblioteca meseriaşilor români, dacă va fi sprijinită după cuviinţă, va putea să apară mai des, şi astfel ar aduce servicii reale în mişcarea culturală a vremii.

*

Cosinzeana, Nr. 36—1912, are următorul cuprins: Al. Ciura: Septemvrie. I. U. Soricu: Cântece, poezii. D. Tomescu: Săptămâna literară. Mioriţa Cicoare: In noapte, poezie. V. Al. George: Melancolie, poezie. A. Fogazzaro — D. Tomescu: Misterul poetului, roman. N. Iorga: Cugetări. Flori de-o zi: Radu Mărgean: Poemă tristă. C—a: Sfinţirea steagului societăţii meseriaşilor români din Orăştie. F. N.: Scandaluri poliţieneşti. Unde damele-s hoaţe. Cărţi primite la redacţie. Ilustraţii. Abonamentul e 12 cor. pe an. Intre abonaţii cari îşi plătesc abonamentul înainte pe un an întreg, se sortează la sfârşitul anului opt biblioteci à 25 cor.

*

Neamul Românesc Literar, nrele 31-32 din 1912 au urmatorul cuprins: Portul pop. românesc, lecţie ţinută la cursurile de vară, de N. Iorga. O poezie inedită de M. Eminescu. Orientală, Eu n'am să-ţi spuns iubirea, Frumoasă, poezii de P. Papazissu. Celei dorite, de I. G. Toma. Heraclia, de Procopie. Durac cel sărac, poveste de P. G. Savel. Pigmei, de V. Tempeanu. Livada, parabolă de Locot. Câmpeanu. Cronica. — Abonamentul: 7 lei pe an. Adm. şi red. Vălenii-de-Munte (Prahova).

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu plăcere aduc la cunoştinţă publică, că am mai primit ca ajutoare la edificarea şcoalei noastre următoarele colecte: Dela preoţii: Ioan Sava din Bedeleu, 4 cor., Atanasiu Cândea din Peteritea, 3 cor., Ioan Fodorean din Galaţ 14 cor. 60 fil., Georgiu Burlea din Bărcan, 2 cor. şi Amos Popescu din Valea Dosului, 20 cor. 70 fileri.

In numele poporului le exprim adânc simţita mulţămită tuturor, cari ne-au împărtăşit cu aceste frumoase jertfe.

Rog totodată pe toţi acei fraţi ai noştri, la cari am apelat, şi până în present nu ni-au înapoiat listele, să ne deie ocaziune cât mai în grabă, a-i număra între binefăcătorii noştri spre ajungerea scopului nobil.

Oficiul parohial gr.-or român din
Valea-Bulzului, 20 August 1912.

Nicolau Cristea
paroh.

*

Cu ocasiunea producţiunei teatrale întocmite de tinerimea română din Arpaşul inferior în 11 August 1912 am avut venit curat 58 cor. 37 fil., la care sumă au contribuit următorii stimaţi domnii: Dr. George Moldovan, medic cercual, Arpaşul inf. 13 cor., Schönberger Hermann, farmacist 5 cor., Alecsadrescu, 5 cor., George Boeriu, notar, Arpaşul inferior 4 cor., dna Irimie Raduţiu, not., Avrig 3 cor., dna şi dşoara Mateiu, Sebeşul-de-sus 2 cor., dl Filimon Boeriu, înv. Ucea inf. 2 cor., Ioan Popa 2 cor., Solomon Făgărăşan, preot 7 cor., Nistor Dobrin, vice notar Ucea inf. 2 cor., Aurel Muşat, preot Ucea sup. 1 cor., Vasile Stoica 1 cor., Nicolae B. Vasu 80 fil., Petru Pocin 60 fil, Aftanase Stanciu 40 fil., I. Piatyili 20 fil.

Li se esprimă mulţămirile noastre cele mai sincere. Venitul net s'a depus spre fructificare la filiala Farnica din loc în folosul bibliotecei poporale.

Arpaşul inferior, în 26 August 1912.

Trandafir Dragomir
preot român ort.

Mersul trenurilor în Sibiiu.

I. Plecare.

1. La *Ocna*, băi: 2 d. a., 3·30 d. a., 9·08 seara. Dumineca şi în serbători mai pleacă la 9·00 nainte de ameazi. Circulează până în 15 Sept.
2. Către *Copşa*, Ocna (Budapesta, Braşov, Cluj): 7·46 dim., 7·04 seara.
3. Către Copşa, Ocna (Budapesta, Braşov, Vinţ) 1 d. a.
4. Către Copşa, Ocna (Braşov, Cluj, Arad, Budapesta) 4·34 d. a., 11·10 noaptea.
5. La *Vinţ*, Sălişte: 10·35 n. de a.
6. Către Vinţ, Sălişte (Budapesta, Orade, Teiuş): 3·05 noaptea.
7. Către Vinţ, Sălişte (Budapesta, Arad, A. Iulia): 7·34 dim., 4·51 d. a.
8. Către *Făgăraş* (T.-roşu, Braşov) 4·20 noaptea.
9. Către Făgăraş-Braşov: 1·42 d. a.
10. Către *Turnu-roşu* (Câineni): 4·06 noaptea, 12·56 d. a., 4·42 d. a.
11. Către *Agnita* (Sighişoara): 7·43 dim., 4·08 d. a.
12. Către *Cisnădie*: 5·21 dim., 7·30 dim, 1·29 d. a., 9·13 seara. (Dumineca şi în serbători mai pleacă la 3·56 d. a. Circulează până în 15 Sept.)

II. Sosire.

1. Dela *Ocna*, băi: 3.17 d. a., 6.11 seara, 10·48 noaptea. Dumineca şi în sărbători mai soseşte la 11·28 n. de a.
2. Dela *Copşa*, Ocna (Budapesta, Braşov, Cluj) 11·55 n. de a., 5.22 d. a., 8·40 seara.
3. Dela Copşa, Ocna (Budapesta Cluj): 7·25 dim.
4. Dela Copşa, Ocna (Budapesta, Cluj, Arad, Braşov): 3·55 noaptea.
5. Dela *Vinţ*, Sălişte (Budapesta, Arad, A-Iulia): 6·40 dim., 11·39 n. de a., 4·29 d. a., 9·03 noaptea.
6. Dela *Făgăraş* (T. roşu, Braşov): 7·16 dim.
7. Dela Făgăraş (Braşov): 8·59 seara.
8. Dela *Turnu-roşu* (Câineni): 3·37 d. a., 10·27 noaptea, 11·50 n. de a.
9. Dela *Agnita* (Sighişoara): 6·46, dim., 2·36 d. a.
10. Dela *Cisnădie*: 7 dim., 1·18 d. a., 3·22 d. a., 10·44 noaptea, (Dum. şi în serb., până în 15 Sept., mai soseşte la 8·03 seara).

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 101/1912. (313) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala gr.-ort. din **Tău**, tractul Mercurea, devenit vacant se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele sunt: 800 cor., din cari 600 cor. repartiţie de susţinătorii şcoalei, 200 dela biserică şi s'au mai cerut 200 cor. dela Conzistor. Cuartir şi grădină.

Invăţătoriul e îndatorat în Dumineci şi sărbători a conduce copiii la biserică, cântând cu ei la sf. liturgie.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruate în regulă la oficiul protopopesc din Mercurea având a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare înainte de alegere poporului în biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Tău, la 14 August 1912.

Oficiul parohial gr.-or.

Patriciu Marcu
paroh prez. com. par.

Nr. 720/1912. Văzut:

Avr. S. Pecurariu
protopop.

Nr. 803/1912. (299) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului prim de învăţător la şcoala confesională română gr.-or. din comuna **Boian**, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 coroane, şi anume:

1. 600 cor. salar anual dela popor.
2. 400 cor. întregire dela stat.
3. 1. Stângin de lemne de foc în 32 cor.
4. Cvartir liber în edificiul şcoalei şi $^1/_4$ jugăr grădină.

Se recere ca alesul învăţător să fie bun cântăreţ şi să conducă corul cu elevii în biserică fără altă remuneraţie.

Cvincvenalele se vor computa numa după un serviciu de 5 ani de serviciu la această şcoală.

Doritorii de a ocupa acest post au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare, în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllövár) şi înaintę de alegere a se prezenta poporului în biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Cetatea de baltă, 8 August 1912.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al tratctului Târnava în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Nicolae Todoran
protopresbiter

Nr. 389/1912. (300) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Acmariu** (cl. II.) se escrie concurs cu termin de 30 zile dela această primă publicare.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat, sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta la subsemnatul oficiu, în terminul susindicat, în care timp concurenţii pe lângă observarea prescriselor reglementare se vor prezenta în o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi predica resp. celebra.

Alba-Iulia, 13 August 1912.

Of. protopresbiteral rom. ort. al tractului Alba Iuliei în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 303/1912. (315) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis. de cl. a II-a **Băreşti** cu filia **Săcel** din tractul Haţegului, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenţii pre lângă prealabila încunoştiinţare a subsemnatului să se prezinte în parohia materă şi în filie spre a cânta, predica ori celebra.

Haţeg, la 10/23 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetele parohiale.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter

Nr. 801/1912 prot. (309) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învăţător la şcoala confesională gr. or. română din **Fofeldea**, tractul Agnita, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ cu următoarele emolumente:

1. 200 cor. salar din cassa bisericei solvibil în rate treilunare anticipative;
2. 150, din aruncul de 5% dare şcolară;
3. 200, dela comuna politică;
4. 410, dela stat;
5. 2 stângini de lemne ori preţul lor cu 40 cor.
6. Cvartir şi grădină în natură.

Cvincvenalele se vor computa numai după cinci ani serviţi neîntrerupt la această şcoală.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi aştearnă rugările lor în terminul susindicat la oficiul protopopesc în Agnita şi să se prezinte în vre o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul. Cel ales va fi obligat să ţină strana în Dumineci şi sărbători paralel cu cantorul la utrenie şi să formeze cor, şi să cânte cu copiii de şcoală la sf. liturghie în biserică.

Agnita, 19 August 1912.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 742/1912 protop. (303) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc la şcoala confesională gr.-or. română din **Trapold** (Apold), protopresbiteratul tractului Sighişoara, se publică concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salar prin repartiţie dela popor 558 coroane, trei stângini de lemne computate cu 42 coroane total 600 cor. restul până la 1000 coroane se va cere dela stat şi cvincvenalele. Relut de grădină 20 coroane. Cvartir liber în edificiul şcoalei.

Alesul va fi dator a instrua tinerimea şcolară şi adulţii în cântările liturgice şi a le conduce în biserică în Dumineci şi sărbători fără altă remuneraţie.

Concurenţii sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre aşi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul, iar petiţiile concursuale instruite conform normelor în vigoare să le trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Cântăreţii buni vor fi preferiţi.

Sighişoara, 15/28 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 471/1912. (304) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Făureşti**, protopresbiteratul Cetatea de peatră se publică concurs cu terminul până la 31 August v. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar anual de 1000 cor., şi anume: 256 cor. dela comuna bisericească şi 744 cor. ajutor de stat.

Locuinţă corespunzătoare în edificiul şcoalei şi 3 st. lemne de foc, din cari se încălzeşte şi sala de învăţământ.

Cvincvenalele se vor cere dela stat.

Se notifică, că — deoarece postul acesta a devenit vacant prin moartea fostului învăţător definitiv Ioan Bărbos, după care a rămas văduva şi orfan — în senzul legilor în vigoare (§. 54 din regulamentul pentru organizarea învăţământului şi §. 2 din noua lege şcolară) alesul până în 21 Decemvrie n. a. c. va funcţiona ca provizor.

Reflectanţii la acest post să-şi înainteze rugările concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi să se prezinte în comună şi biserică pentru cunoştinţa poporului.

Lăpuşul-unguresc, (Magyarlápos), 13 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Cetatea de peatră în conţelegere cu comitetul parohial.

Andreiu Ludu
adm. prot.

Cărbuni de Petroşeni, Cărbuni pentru fauri, Kox de gaz
oferă trimiterea numai în vagon
Rudolf de Gardik, Sibiiu,
(95) 12— biroul în edificiul sanatorului.

Nr. 827/1912. (310) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoála confesională română gr. or. din comuna **Cetatea-de-baltă** se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 cor., şi anume:

1. 500 cor. dela popor.
2. 500 cor. ajutor dela Preavenerabilul Consistor arhidiecezan.
3. 1 Stângin de lemne de foc.
4. Cvartir în edificiul şcoalei şi pentru grădină 10 cor.

Să cere ca alesul învăţător să fie bun cântăreţ şi să conducă corul cu elevii în biserică fără altă remuneraţie.

Cvincvenalele se vor computa numai după 5 ani de serviciu la această şcoală.

Doritorii de a ocupa acest post au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare în terminul indicat — subsemnatului oficiu protopopesc u. p. Küküllövár şi înainte de alegere a-se prezenta poporului în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Cetatea-de-baltă, 17 August 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 593/1912. (307) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională ort. rom. din **Cib**, protopopiatul Geoagiului, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar 600 cor. din repartiţie.
2. Relut de lemne şi grădină 50 cor.
3. Cvartir în edificiul şcoalei, eventual relut 50 cor.
4. Restul de 400 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales.

Cvincvenalele de asemenea se vor cere dela stat.

Cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare, să se trimită la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Geoagiu, (Algyógy), 18/31 August 1912.

Oficiul protopopesc al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial din Cil.

Ioan Popoviciu
protopop.

Vezi aşa... acestea sunt originalele tuburi de
Jacobi-Antinicotin.
Engros Adolf & Alexander Jacobi,
Wien VIII.
(106 b) 7—13

Nr. 414/1912. (314) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de parohi mai jos însemnate din tractul **Deva** se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“

1. **Certeşul de sus**, parohie de clasa II.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat.

2. **Suligete**, parohie de clasa a III-a

Emolumentele asemenea sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat.

Petenţii au a-şi aşterne rugările de concurs instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral subsemnat, şi cu prealabila încunoştiinţare a acestuia să se prezinte în vreo Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta şi cuvânta, respective celebra.

Deva, la 9 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. Deva în conţelegere cu comitetele parohiale.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Instrucţiune
în **desemnul croitului** şi în **confecţionarea de haine** după metoda probată dă ca şi până aci
Toni Ehrlich
(317) 1—3 strada Neustift Nr. 9.

Dentist
Virgil Muntean
Sibiiu, Strada Măcelarilor,
în faţă cu Tipografia şi Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**
(126) 21—

A apărut şi se află de vânzare la Librăria arhidiecezană în Sibiiu
Din carnetul unui dascăl.
Studii şi articole
de
Ion Mateiu.
Preţul cor. 150 + porto 20 fil.

Aviz.
Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă
Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz.-Egerbegy.)
(46) 29—

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atenţiune publicului românesc asupra depositului meu de
piane şi pianine
asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu preţuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de şcoală** dela 200 cor. în sus.
Cu distinsă stimă: T. Popovici,
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)
(411) 21—

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 1/14 Septemvrie 1912. Nr. 92.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Un argument moral
pentru existenţa lui Dumnezeu

de **Dr. I. Broşu.**

Articolul acesta, ultim, îl voi începe cu cuvintele unui profund cunoscător al tainelor inimii omeneşti. Fericitul Augustin zice: *„noli foras ire in te ispum redi, in interiore homine habitat veritas“*, iar în altă parte, tot cu acelaş adevăr se adresează către Dumnezeu, cu cuvintele: *„noverim me, noverim te“*.

Pentru cunoaşterea lui Dumnezeu, avem prin urmare nevoie ca mai întâi să ne cunoaştem pe noi! O cunoaştere adevărată a naturii omeneşti o putem socoti cu toată siguranţa ca pe-o părticică din cunoaşterea lui Dumnezeu; deoarece sufletul omului, cum am văzut deja într'un articol trecut, s'a creat după chipul lui Dumnezeu, el e acel microcosmos, ce poartă în sine urmele lui Dumnezeu, tot aşa de marcante, cum le-am aflat şi în macrocosmosul universului, la crearea lumii, şi în legile evoluţiei.

Când ne apropiem către el, către acest tainic suflet omenesc, cum a vieţuit şi mai vieţueşte încă în miliarde de oameni, şi punem urechea la porţile grandioase ale istoriei omenirii, simţim par'că un vuet, totdeauna profund, al unui fluviu uriaş, ce e mânat de-o putere nevăzută, către oceane imense; auzim eternul freamăt neliniştit şi plin de dor al sufletului omenesc, care se simte atras către ceva infinit şi divin, în care îşi cearcă să afle fericirea. Sentimentul religios e o faptă, ce se poate argumenta luminos, din istoria religiunilor: nici un popor n'a existat pe pământ, fără de-a avea religiune. Acest *consensus gentium* înfăţişază sentimentul religios, ca pe un fenomen străbun al spiritului omenesc, şi ne strigă cu mii de glasuri aceea ce ni-a spus credinţa duios de naivă a copilăriei noastre: *există un Dumnezeu!*

Din acest sentiment religios general aş voi să scot în relief partea care se numeşte *conştiinţa etică* sau *morală*.

Noi am chemat de martori, pentru credinţa în Dumnezeu, cerul şi pământul, şi amândoi au afirmat cu toată puterea: da, este Dumnezeu; acum, să lăsăm să vorbească alţi martori, cari locuesc în pieptul fiecăruia, adecă faptele conştiinţii etice.

Sufletul nostru nu se află faţă de întâmplările din jurul nostru numai în raportul simplu al unui aparat de înregistrare, căruia ori şi ce îi este indiferent şi de aceeaş valoare, — nu, ci dinpotrivă, el ia parte activă cu toate împreună, numindu-le pe unele frumoase, iar pe altele urâte, pe unele plăcute, iar pe altele desagreabile; sau cu alte cuvinte, noi apreciem toate, judecându-le cumpănit. Astfel deosebim şi faptele omeneşti, ori şi cum s'ar manifesta ele, în unele, cari le numim moraliceşte bune, iar în altele, moraliceşte rele.

Aceste opinii nu le pronunţăm însă după o reflexiune îndelungată, ci ele izvorăsc imediat, din conştiinţa noastră etică; sub perspectiva aceasta trebue să privim toate lucrurile.

Chestiunea, care ne preocupă însă, este, că de ce numim unele fapte bune, iar pe altele rele? Depinde totul de la plăcerea fiecăruia, individuală?

De sigur că nu! Când cetim de pildă, într'un jurnal, cum cu ocaziunea unui incendiu grozav din Budapesta, un om, necunoscut, cu pericolul vieţii proprii, a sărit să stângă focul ce impresura zeci de corpuri omeneşti, până ce căzu şi el, pierzându-şi conştiinţa, la pământ, şi cum în fine disparu, prefăcându-se în scrum, — de sigur că nu se va afla nici unul singur între noi, sau între toţi cetitorii, care să nu se fi exprimat faţă de eroismul acesta moral, cam în felul următor: da, a fost o faptă frumoasă, bună şi nobilă!

Iar, dacă cetim iară, că într'un loc oarecare, nişte părinţi, cari nu mai pot să se numească oameni şi-au mutilat şi chinuit copilul, până la moarte, pentru că era mai urât şi mai neputincios de cât altul, desigur, că tot internul nostru se va răsvrăti împotriva barbariei nemai pomenite, şi o vom tacsa de-o faptă deamnă de condamnat, iar, din punct de vedere moral, rea.

Aceasta este conştiinţa etică, ce ne spune, că există o deosebire între bine şi rău, şi că ea nu depinde numai de la voinţa mea subiectivă! Există o *normă obiectivă etică*, şi aceea ce consună cu ea, numim bine, iar ceea ce nu consună, numim rău. — Conştiinţa imediată etică le spune limpede la toate popoarele, că anumite însuşiri, ca de pildă cinstea, adevărul, dreptatea şi credinţa, sunt bune, iar contrarul lor, e rău, şi se consideră aşa, nu numai pentrucă fără de ele se clatină temeiile vieţii sociale, ci de-adreptul ele sunt şi obiectiv bune.

Totuş, vocea din lăuntru nu ne spune simplu numai, că lucrul acesta e bun, iar celalalt e rău, sau că există o deosebire între bine şi rău, ci ea zice şi mai departe: să faci aceea ce e moral bun, şi să ocoleşti aceea, ce e moral rău.

Această normă etică, care există afară şi independent de voinţa noastră, păşeşte în mijlocul conştiinţii cu o putere irezistibilă, ca *imperativ categoric*: tu să faci! Conştiinţa, nu rosteşte un „trebue“, natural şi necesar, — deoarece noi, fiind convinşi de libertatea etică de decisiune a voinţii, ştim, că nu putem urma acestui fel de imperativ, — dar acel, „tu să faci“, e atât de necesar şi neîndurat, încât îndată ce nu-l ascultăm, ne vedem constrânşi a mărturisi, că tu n'ai lucrat corect! Nu-i necunoscut faptul, că psihologia modernă cearcă să cuprindă cu toate armele, ce-i stau la îndemână, cetatea voinţii libere; dar noi trebue să ne dăm seama, că în lupta ce se dă între determinism şi indeterminism nu-i vorba de motive ştiinţifice, ci de felurite concepţiuni de-a privi lumea. Dovezile, cari se aruncă împotriva libertăţii voinţii, sunt toate, *argumenta ex dubio*, aducându-se pe câmpul de luptă constanţa energiei fizice, legea cauzalităţii, teoria antropologică a lui Lombroso, statistică şi legea ereditării calităţilor, — şi toate acestea sunt îndreptăţite, desigur, când e vorba de un indeterminism nemărginit şi absolut, însă că eu, cu tot determinismul, mă simt din punct de vedere etic liber şi pot lucra aşa, sau altfel, aceasta mi-o spune fiecare urmă a acelei facultăţi normale, ce-mi dă conştiinţa personalităţii mele.

Mai departe, ştim, că şi alţii pot lucra cu libertatea voinţii: de la nici un om noi nu putem pretinde, ca să fie artist sau filosof, dar faţă de fie care ne simţim îndreptăţiţi a pretinde să nu fie om mişel! Am oare voie, să fac lucrul acesta, dacă omul n'ar fi stăpân pe libertatea voinţii? Fiind conştiinţa libertăţii numai o simplă iluzie, atunci noi n'am mai avea lipsă nici de şcoli, nici de universităţi şi nici de temniţi, ci numai de largi case de nebuni, — pentrucă, chiar lumea în ultima analiză, e o casă mare de nebuni! Eu pot lucra moral liber, şi eu trebue să lucrez moral bine; — faptul acesta, îl ştiu prea bine, pentrucă se află în conştiinţa mea imediată.

Mai departe observăm, că atunci când lucrăm din punct de vedere moral, bine, simţim în noi răsplata unei conştiinţe curate; iar când facem rău, ne mustră sentimentul păcatului. Noi avem un sentiment de responzabilitate faţă de îndeplinirea unei fapte bune, sau faţă de-o întrebare a ei, şi datorinţa împlinită ne deşteaptă în inimă sentimentul meritului, iar datorinţa neîmplinită sau fapta rea, ne chiamă la judecată în faţa forului drept al conştiinţii, pentru păcat, spre pedepsire!...

(Va urma).

Nr. 1394/1912

Convocare.

In înţelesul §§-lor 23 şi 24 din statute, membrii „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ se convoacă la

Adunarea generală ordinară

ce se va ţinea în *Sibiiu*, în zilele de 13 şi 14 Octomvrie n. 1912.

Programul adunării:

Duminecă, în 13 Octomvrie n. 1912, la orele 11 a. m. în sala festivă a „Muzeului Asociaţiunii“:

I. Şedinţa I, cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscrierea delegaţilor prezenţi ai despărţămintelor.
3. Raportul general al comitetului central.
4. Alegerea comisiunilor pentru:
   a) examinarea raportului general;
   b) censurarea socotelilor anului 1911 şi a proiectului de budget pe anul 1913;
   c) înscrierea membrilor noi;
   d) pentru întregirea comitetului central.
5. Prezentarea eventualelor propuneri.*)

II. Desvălirea bustului lui Gheorghe Bariţiu, îndată după şedinţă.

După prânz la orele 4:

III. Şedinţa festivă a secţiilor ştiinţifice-literare, care va avea loc în sala festivă a „Muzeului Asociaţiunii“. Conferenţa dlui Dr. Ion Lupaş, despre Gheorghe Bariţiu, şi alte conferenţe.

Luni, în 14 Octomvrie n. la orele 8 a. m.:

Şedinţa a II-a, cu următoarea ordine de zi:

1. Raportul comisiunii alese pentru examinarea raportului general şi propunerile acestei comisiuni.
2. Raportul comisiunii însărcinate cu censurarea socotelilor pe 1911 şi a proiectului de budget pe 1913 şi propunerile acestei comisiuni.
3. Raportul comisiunii pentru înscrierea de membri noi.
4. Alegerea a doi membri în comitetul central.
5. Fixarea locului pentru adunarea generală viitoare.
6. Dispoziţii pentru verificarea procesului verbal.
7. Inchiderea adunării generale.

Continuarea şedinţei la orele 3 p. m.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută la 7 Septemvrie 1912.

A. Bârseanu
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu
secretar.

Dela Epitropia „Fundaţiunii pentru ajutorarea ziariştilor români din Ungaria“.

Epitropia „fundaţiunii pentru ajutorarea ziariştilor români din Ungaria“ a ţinut Mercuri în 4 l. c. o şedinţă la Sibiiu, în care s'a ocupat cu diverse chestiuni de interes pentru fundaţiune. Despre decursul acestei şedinţe şi despre lucrările ei se publică următorul comunicat:

I. Act de recunoştinţă. Prezidentul epitropiei Dr. Valeriu Branişte prezentă următoarea scrisoare primită dela dna văd. Elena A. Murăşanu:

Mult stimate dle prezident!

Cu plăcere vin a urma dorinţei ziariştilor români esprimată prin dvoastră ca prezident al epitropiei ziariştilor români din patrie de a vă preda în administraţie fondul iniţiat de fericitul meu soţ.

De mult a simţit soţul meu marea necesitate a unui fond pentru gazetarii noştri maşter trataţi de soarte, şi s'a gândit cum să le uşureze soartea asigurându-i pe viitor, dar dorinţa lui abia cu ocaziunea jubileului de 70 de ani al „Gazetei Transilvaniei“ a putut fi realizată.

Atunci a edat el „Numărul festiv“ al jurnalului său, care trecând prin multe lupte, după cum ştiţi şi dvoastră cu toţii, ajunsese în cinste să serbeze al 70-lea an de esistenţă.

Acest „Număr festiv“ a fost destinat să pună baza „Fondului ziariştilor“. Nu s'au putut însă împlini toate după cum dorea fericitul meu soţ, căci îndată după ce a apărut „Numărul festiv“ a fost oprit de a se răspândi, fiind totodată improcesuat, astfel că cea mai mare parte a acestui număr a rămas nedesfăcut şi astfel nu s'a putut mult spori fondul jubilar.

---

*) Eventualele propuneri au să fie înaintate, în scris, prezidiului „Asociaţiunii“ (Sibiiu, Str. Şaguna Nr. 6) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Murind soţul meu în curând după aceea fără ca să poată vedea acest fond pe deplin regulat, a rămas libelul cu banii depuşi pentru acest fond la „Albina“ sub nr. 22083 cu K de 3,477·22, precum şi un scris fonciar nr. 155.880 de 100 lei în posesiunea mea.

Azi văzând astfel fondul ziariştilor regulat în toată forma, cu plăcere alătur fondul înfiinţat de soţul meu, la acela care-l administraţi dvoastră.

Totodată îmi iau voe a vă pune la dispoziţie toţi „Numerii festivi“ rămaşi nedesfăcuţi, cam la 3000 esemplare, cu rugarea ca onorata epitropie să binevoiască a-i desface, iar banii incurşi să-i alăture la fondul înfiinţat de soţul meu.

Cu poşta de azi am trimis libelul cu banii sus amintiţi, precum şi scrisul fonciar, la adresa dlui secretar al epitropiei dvoastre pentru a-i alătura la ceilalţi, şi dacă îmi este ertat mi-aşi esprima şi eu o dorinţă şi anume aşi ruga pe onorata epitropie a ziariştilor ca ţinând samă, că fericitul meu soţ a fost iniţiatorul „Fondului ziariştilor“ să se administreze fondul, iniţiat de el, separat purtând numele „*Fondul Dr. Aurel Murăşanu“ fondat la 1907 cu ocaziunea jubileului de 70 de ani al „Gazetei Transilvaniei*“, iar sumele ce incurg pentru „Fondul ziariştilor“ să se împartă egal, atât la fondul Dr. A. Murăşanu, cât şi la fondul Dr. Mihu, pentruca să nu rămână unul îndărătul celuialalt, căci ambele au unul şi acelaşi scop.

Rugându-vă, stimate dnule prezident, a-mi chita şi prin publicitate primirea în administraţie a fondului Dr. Aurel Murăşanu, doresc cea mai frumoasă prosperitate acestui fond, iar dvoastră vă rog a primi asigurarea distinsei mele stime ce vă păstrez.

Braşov, 8/VIII. 1912 st. n.

Elena A. Murăşanu.

In legătură cu această epistolă secretarul arată, că a primit libelul de depuneri şi scrisul fonciar menţionat în epistola dnei Elena A. Murăşanu şi propune iar epitropia decide:

1. Epitropia ia act cu adânca mulţumită şi recunoştinţă de epistola dnei Elena A. Murăşanu şi se obligă a administra şi augmenta sumele primite sub numirea „fondul Dr. Aurel Murăşanu“, fondat la 1907 cu ocaziunea jubileului de 70 ani al „Gazetei Transilvaniei“;

2. In conformitate cu normele în vigoare pentru îngrijirea valorilor „Fundaţiunii pentru ajutorarea ziariştilor români din Ungaria“, „fondul Dr. Aurel Murăşianu“ se va augmenta *a*) din interesele proprii *b*) din donaţiunile, ce se vor face anume pentru acest fond şi *c)* din preţul celor cca 3000 de exemplare din numărul festiv al „Gazetei Transilvaniei“ de a cărui desfacere se va îngriji epitropia;

3. „Fondul Dr. Aurel Murăşanu“ se va întrebuinţa conform dispoziţiunilor ce sunt şi vor fi în vigoare cu privire la întreaga fundaţiune, şi

4. Decisul prezent se va da publicităţii ca act de recunoştinţă faţă de nobilii iniţiatori şi donatori ai „fondului Dr. Aurel Murăşanu“.

II. Starea fundaţiunii. In decursul lunii August, fundaţiunea care cu ziua de 31 Iunie era de K 34,279·95, s'au augmentat cu următoarele sume:

	K f
1. Transpus pentru „fondul Dr. Aurel Mureşanu“	3,598·04
2. Contribuiri particulare, chitate deja în ziare	184 30
3. Dela dl Aurel Vlaicu, Binţinţi	50·—
4. „ „ Eugen Muntean, Agnita	5·—
5. „ „Codreana“, Beseşti . .	50·—
6. „ „Chiorana“, Şomcuta-mare	20·—
Total	K 3,907·34

Starea fundaţiunii ziariştilor noştri cu ziua 31 August a. c. este deci de *K 38,187.29.*

III. Măsuri pentru augmentarea viitoare a fundaţiunii. Din prilejul reînoirii abonamentelor pentru anul viitor, Epitropia se va adresa ziarelor noastre, cari vor afla de bine şi vor voi, să pună, pe lângă abonament, şi câte o modestă taxă de 10—20 fileri în favorul fundaţiunii. Taxa deci va fi facultativă. Intru cât însă s'ar putea introduce, ea ar asigura un venit permanent pentru fundaţiune.

VI. Rugare către publicul românesc. După-ce prin donaţiunea dnei Elena A. Murăşanu s'a pus baza unui fond special sub numele fericitului director de odinioară al „Gazetei Transilvaniei“, pentru a putea augmenta în mod demn acest nou fond, Epitropia roagă pe toţi aceia, cari păstrează şi vor să eternizeze memoria acestui ales bărbat, să contribue la augmentarea „fondului Dr. Aurel Murăşanu“ prin contribuiri speciale.

Tot asemenea sunt rugate singuraticele centre româneşti să nu uite a-şi da concursul lor prin aranjarea de conferenţe publice, reprezentaţiuni etc. pentru augmentarea fundaţiunii, ajunsă azi la suma de peste K 38,000.

Sibiiu, la 7 Septemvrie 1912.

Epitropia fundaţională.

Cronică pedagogică.

Jean Jacques Rousseau ca pedagog

de *Dr. C. Papuc* (Săcele).

(Urmare).

Despre educaţia propiu zisă la Rousseau.

Sub cuvântul „educaţie“ se 'nţelege în general dezvoltarea şi cultivarea dispoziţiilor spirituale ale copilului. Cu toate acestea nu este exclusă din noţiunea acestui cuvânt şi necesitatea unei educaţiuni a corpului, şi în această privire timpul nostru arată un mare progres faţă de sec. 18 lea, deşi nici el nu satisface în multe privinţe nici pe departe tuturor pretenţiilor lui Rousseau referitor la educaţia copiilor. De bună seamă deosebirea ce se făcea între educaţia psihică şi fizică şi neglijarea celei din urmă în favorul celei dintâi, nu era de loc după gustul „pedagogului“ — cum îl numeşte pe Rousseau, Hahn (Basedow und sein Verhältniss zu Rousseau). Căci dacă şi din punct de vedere ştienţific ambele educaţii se pot considera ca deosebite, totuşi nu trebue uitat, că corpul şi sufletul formează o unitate, că cultivarea spiritului e imposibilă fără o educaţie paralelă a corpului. Ba la început trebue chiar să prevaleze educaţia fizică, căci după principiul lui *Juvenal* († 130 d. Cr.): „*mens sana in corpore sano*“, un corp sănătos e condiţie neapărată pentru un spirit sănătos; afară de aceea, trebue bine grijit a nu veşteji prin o creştere greşită a spiritului sau a dezvolta bolnăvicios prin una excesivă şi la timp nepotrivit dispoziţiile naturale ale copilului, cari sunt numai în germene.

In privinţa educaţiunii fizice Rousseau şi-a câştigat unul din cele mai mari merite; punând mare pond pe cultivarea corpului prin exerciţiu şi pe cultivarea organelor simţurilor. Ca principiu fundamental al acestei educaţii consideră el, ca copilul întru cât e posibil să fie *alăptat de mamă* şi nu de doică, aducând 3 motive pentru sprijinirea pretenţiunii sale juste: 1. împlinirea unei datorii prescrise de natură, 2. întărirea legăturii naturale a iubirii între mamă şi copil şi al 3. evitarea influenţelor stricăcioase prin doice, în privinţă fizică şi morală.

Protestul înflăcărat al lui Rousseau în contra angajării de doice, cari aveau să absolve pe mame de îndatoririle lor naturale în favorul obligaţiilor lor sociale artistice, are şi pentru ziua de azi cea mai mare actualitate. Acest protest a şi avut un mare efect; dar tocmai acest efect arată clar, cât de îndreptăţită e temerea şi neîncrederea lui R. în ceea ce priveşte realizarea şi înfăptuirea ideilor sale reformatorice între condiţiunile şi împrejurările culturale de azi. Dacă mamele franceze, după apariţia lui Emile (1762), considerau ca o mândrie a-şi linişti singure copiii, aceasta era lăudabil; dacă însă ele îşi îndeplineau această sfântă datorie în pauza dintre 2 jocuri, fiind înfierbântate şi în sălile pline de prav şi zăduf, apoi Rousseau avea toată îndreptăţirea de a nu considere, o astfel de procedură, ca realizarea exactă a planurile sale.

Cu mai mult succes a purtat R. lupta în contra obiceiului de a înfăşa copiii, astfel încât le era imposibilă mişcarea liberă a membrelor. Părăsirea acestei datine urâte, neigienice şi murdare a început să înceteze cu apariţia lui Emile. Cu toate acestea, şi în ziua de azi multe mame o practică.

S'a zis, că educaţia fizică joacă un mare rol în Emile. Şi de fapt: Rousseau împrumută exerciţiilor naturale ale corpului cel mai larg teren. Emil trebue să fie un iscusit înotător şi un alergător probat, el trebue să sară, să arunce petri.

Prin toate acestea se intenţionează întărirea sănătăţii şi desvoltarea cât se poate de perfectă a organelor corporale ale copilului.

Pentru a-i păstra sănătatea şi a-o întări trebue abandonată desmerdarea, înlocuindu-o cu oarecare înăsprire şi severitate în purtarea faţă de copil. Acesta să fie lăsat să se târască pe brânci, cât poate şi voeşte. Să nu pretindem dela picioruşele lui, să poarte greutatea corpului înainte de vreme; ci să aşteptăm în linişte până ce copilul însuşi se întăreşte şi umblă. Nici să nu fim prea spărioşi când cade. „Căci experienţa arată, că copiii prin aceasta puţin şi rar sufer întru câtva; ear dacă copilul însuşi s'a obicinuit a nu cădea, aceasta e cu mult mai preţios, decât dacă o bonă conştienţioasă i-ar fi evitat ori-ce cădere“.

Un mijloc principal în educaţia fizică a copilului este permisiunea întrebuinţării drepte a instinctului de joc, a cărui activare e caracteristică pentru copii, şi anume: odată, pentru-că acest imbold de joc desvoltă puterile lui, al 2 lea pentru-că în activarea acestui imbold i se descopere pedagogului natura copilului după partea sa spirituală.

Deci *atenţiunea pentru îndemnul la joc* este aceea, ce Rousseau a accentuat mai puternic decât ori-cine în educaţia fizică a copiilor (Gössgen). Tema educatorului este apoi, ca acel îndemn la joc să-l prefacă cu încetul într'un *îndemn la lucru.*

Dacă Rousseau aprobă jocul copilăresc, nu aprobă însă nici decum dansul. El preferă „saltul unei căprioare, în locul dansului unei baletiste de operă“.

După-cum trebue întărit corpul în decomun, ast-fel trebue agerite şi *simţurile* în special, pentru-că numai prin cultivarea acestora (a corpului şi a simţurilor) e posibilă o educaţie psihică mai înaltă. „Tu nu vei răuşi a creşte oameni raţionali, de nu vei forma mai întâi ştrengari“, sunt cuvintele prin cari în mod drastic exprimă R. principiul lui Juvenal.

Desvoltarea puterilor corporale, cari la copil se manifestă natural în sărit, zburdat, strigăt, lărmuit, aduce cu sine întărirea organelor, cari la rândul lor condiţionează exercitarea simţurilor, întru cât copilul se deprinde în privirea şi comparea obiectelor, în cunoaşterea lor prin pipăit, fie chiar în întunerec, apreţiarea distanţii etc. Şi dacă primii învăţători sunt simţurile, apoi pentru a face pe oameni deprinşi în cugetare, trebue mai întâi exercitate tocmai aceste mijloace. De aceea R. mai înainte de ce oferă copilului materialul de cunoştinţe, cultivă mijloacele, prin care acest material poate fi primit. Abia după aceea se poate începe cu educaţia intelectuală, cu cultivarea cugetării.

(Va urma).

Conferenţele învăţătoreşti.

Convocare.

In conformitate cu circulara consistorială nr. 10.093 şcol. 1912, prin aceasta convoc pe învăţătorii dela şcoalele confesionale greco-orientale române din protopopiatul *Clujului* şi al *Unguraşului* la *conferenţa învăţătorească* anuală, care se va ţinea la 26 şi 27 Octomvrie (8—9 Noemvrie) a. c. Locul de întrunire îl voiu fixa ulterior.

Ordinea de zi:

1. *Invocarea Duhului Sfânt,* la 8 ore, în biserica din loc.

2. *Discurs de deschidere* din partea comisarului consistorial.

3. *Invăţământul intuitiv,* de Petru Ferghete, înv. în Fizeş-St.-Petru.

4. *Metodica scris-cetitului,* de Simeon Todoran, înv. în Apahida.

5. *Cetirea română în cl. I.—VI,.* de Victoria Luca născ. Oros, învăţătoare în Bedeciu.

6. *Cartea de cetire,* de Gavriil Pică, înv. în Bonţida.

7. *Gramatica română,* de Ioan Terec, înv. în Baica.

8. *Exerciţiile de stil şi de compunere în cl. I.—VI.,* de Ioan Bogdan, înv. în Măguri.

9. *Poezia în şcoala poporală,* de Ana Marincaş, învăţătoare în Cojocna.

10. *Literatura în şcoala poporală,* de Ioan Frâncu, înv. în Rogojel.

11. *Legendele şi tradiţiile poporale,* de Petru Bura, înv. în Jimborul-mare.

12. *Raportul dintre limba română şi maghiară în şcoalele noastre,* de Rem. Roşca, înv. în Sebeşul-mare.

13. *Darea de seamă despre bibliotecile pedagogice tractuale,* făcută de bibliotecarii şi cassierii celor două biblioteci pedagogice tractuale.

14. *Darea de şeamă despre starea învăţământului* în cele două protopopiate, făcută de comisiile permanente din anul 1911.

15. Dare de seamă despre *mişcarea pedagogică literară mai nouă,* de Vas. Nosa, înv. în Rachiş.

16. *Propuneri.*

In afară de aceste lucrări teoretice proponenţii de sub nrii 5, 7 şi 9 sunt însărcinaţi şi cu predarea câte unei teme practice.

Pentru deplina reuşită a conferenţelor fiecare învăţător e dator a se conforma întru toate circularei consist. nr. 10.093/1912 şi noului „*Regulament pentru conferenţe*“ edat sub nr. 10.092/1912. La lucrările conferenţei e poftită a lua parte şi preoţimea.

Comisia permanentă e convocată la prima şedinţă pe 25 Oct. (7 Noemvrie) 8 ore, a. m. în locul pe care-l voiu designa la timpul său.

Sibiiu, în 27 August 1912.

Dr. Onisifor Ghibu
comisar consistorial.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Raport

către adunarea generală a despărţământului V. Sălişte, al „Asociaţiunii“.

O societate numai atunci se va învrednici de un mers firesc, progres mulţămitor şi conştiu de scopul ce urmăreşte, — numai atunci va înflori mai cu dinadinsul, când din partea conducătorilor, aleşi în comitete sau în alte aşezări de conducere, se vor da nu numai anumite impulzuri îndrumătoare, ci strângând toate agendele societăţii într'un singur tablou, se dă seamă tuturor membrilor alcătuitori de societate, despre toată munca săvârşită în marginile unui an.

Şi e bine să se urmeze astfel, nu numai în graniţele mai mult sau mai puţin întinse ale anumitor societăţi, ci chiar şi în societatea mică a familiei. Nelăsându-se nici o zi în care copiii familiei, precum şi ori ce om în vârstă, să nu-şi dea seamă despre isprăvile faptice ale muncii sale intelectuale, morale şi materiale, — numai astfel se va putea desăvârşi omul, se va perfecţiona munca, se vor purta slujbe cu cinste, se va conduce familie cu demnitate, societăţi cu dreptate şi vrednicie!

Darea de seamă a faptelor şi a muncii e adevărata busolă, care în largul vieţii plină de tot felul de amăgiri nu va lăsa pe unul sau altul să greşească calea cea ducătoare spre scop, nu va îngădui nimărui se devină nepăsător faţă de cerinţele numeroase ale bisericii şi neamului, nu va lăsa pe nimenea sa rătăcească din ogaşa muncii înviorătoare şi dătătoare de viaţă.

Despărţ. V. Sălişte nu e altceva, decât un ram al societăţii mari, care poartă numele de „Asociaţiune“. Acest ram de societate însă e o parte din cele mai trebuincioase şi mai de seamă în viaţa unui neam de oameni. Căci poate să fie ceva mai bun, mai scump, şi mai preţios, ca *lumina?*

Scopul acesteia e luminarea poporului cu tot felul de învăţături trebuincioase, cari să-i lumineze mintea, să-i nobiliteze inima, să-i întărească sufletul, să-i uşureze munca braţelor.

Conducătorii acestei societăţi, comitetul, conştiu de măreţul rost al ei, precum şi de datoria sarcinilor luate, spre desfăşurarea unei munci intelectuale cât mai mulţămitoare şi mai pronunţate, pe lângă desbaterile şi sfătuirile luate în cele patru şedinţe, ţinute în decursul anului, pe lângă anumite prelegeri ţinute atât cu prilejul adunării generale din anul trecut, cât şi cu alte ocaziuni, a aflat de bine prin circulară Nr. 35/911 a convoca pe toţi intelectualii celor 15 comune, aparţinătoare despărţământului, la munca luminării şi a propăşirii, precum şi — a le renprospăta anumite cerinţe faţă de despărţământ.

Agende oficioase, în decursul anului 1911, s'au strâns în total 59, cari toate s'au îndeplinit la vremea cuvenită.

Despărţ. V. Sălişte se bucură de 11 agenturi. Le avem în comunele: Aciliu, Gurarâului, Mag, Orlat, Săcel, Sălişte, Sibiel, Tilişca, Topârcea, Vale şi în Armeni. Pe aceasta din urmă ni-a dat-o anul 1911, şi nădăjduim, că nu va trece mult, până şi celelalte comune să se numere în rândul agenturilor.

Anul 1911 întruchipează dorinţa şi stăruinţele de ani ale conducătorilor Asociaţiunii, izbutind în lupta luminării şi a propăşirii, prin edarea variată a cărticelelor „Bibliotecii poporale“, a pune în mânile ţăranului român atâtea şi atâtea arme, prin a căror mânuare curagioasă şi plină de încredere într'un viitor mai senin şi mai fericit, să se alunge întunerecul neştiinţei poporului nostru.

Prin această propagandă se lărgesc brezdele societăţii „Asociaţiunii“, dând posibilitate poporului, pe lângă câştigul intelectual, prin taxa ieftină de abia 2 cor., a ajunge şi pe cel moral, a se număra între membrii ei, a se face părtaşi câtorva cărămizi din zidul falnic al palatului acestui aşezământ. Am zis *poporului,* înţelegând pe toţi; căci cărui suflet românesc făcând puţin socoteală nu-i va fi cu putinţă din mult puţinul său să jertfească zilnic suma de o jumătate de filer, spre luminarea şi cultivarea sufletului, precum spre împărtăşirea cinstii de a se număra între membrii Asociaţiunii, societate menită să cuprindă pe toţi fiii neamului nostru.

Find un început, în raportul anului 1910 după cât am constatat s'a cuprins și membrii ajutători, cari erau ai anului 1911. De astădată îi voi prezenta într'o paralelă cu cei ai anului 1912, spre a se vedea cu multă părere de rău, neașteptatul regres.

Față cu acest regres, comitetul cercual fără a căuta vreo desvinovățire asupra stăruirii și-a îngrijirii, și-a împlinit destul datoria edând și din parte-și sub Nr. 8-912 o circulară pe lângă a comitetului central, trimițându-le din bună vreme în toate parochiile aparținătoare despărțământului. Deastădată prezentăm numărul lor în rânduiala de mai jos, On. adunări generale și tuturor celor ce se interesează de mersul cultural al desp. nostru rugând și dela acest loc, pe toți doritorii de bine și de un adevărat progres, să tâlmăcească cu orice prilej binevenit sau cu îndemnul apostolului, cu timp și fără timp, însămnătatea cea mare a bibliotecii poporale, foloasele ce ne aduce azi, mai ales însă pe acelea ce ni le poate aduce ziua de mâne în toate ale noastre. Insă atunci când numărul membrilor ei va fi în fiecare comună, nu 20—30, ci după mărimea ei întreit și împătrit.... Azi starea membrilor ajutători se prezintă astfel:

1911: Aciliu 21, Alămor 20, Amnaș 1, Armeni 47, Cacova 10, Galeș 21, Gurarâului 30, Mag 20, Orlat 34, Săliște 86, Săcel 26, Sibiiel 25, Tilișca 40, Topârcea 8, Vale 11. Cu totul 400.

1912: Aciliu n'a raportat nimic, Alămor 8, Amnaș 2, Armeni 47, Cacova 0, Galeș 21, Gurarâului 30, Mag 0, Orlat 22, Săliște 64, Săcel 2, Sibiel 9, Tilișca 18, Topârcea 7, Vale 30. Cu totul 260.

Față de anul trecut se constată un minus de 140 de membri. Ca membri ordinari au răscumpărat chitanțele anului 1911 în Aciliu 1, Alămor 1, Amnaș 0, Armeni 7, Cacova 3, Gurarâului 9, Mag 2, Orlat 4, Galeș 5, Săcel 4, Săliște 22, Sibiel 6, Tilișca 4, Topârcea 1, Vale 6. In total în întreg despărțământul avem 260 membri ajutători, 75 m. ordinari, 1 fundator și 6 pe vieață.

In avere de cărți am putea spune că stăm mai binișor. In toate comunele aproape avem una și mai multe biblioteci cu numeri frumoși de volume. Cele mai multe sunt parohiale, școlare și învățătorești. Afară de acestea în Săliște se mai află bibl. casinei meseriașilor și a economilor. Bibl. tinerimii în Săliște și Orlat.

Singură comuna Alămor, în care ne-am aduuat astăzi, e lipsită de bibliotecă. Comitetul despărțământului s'a îngrijit și de dvoastră, că iată cu acest prilej, vă aduce un număr frumușel de cărți, spre a pune temeiu unei biblioteci în această comună. Când aveți vreme, să nu mai căutați alungare de urât, ușurare de greutăți și năcazuri mergând pe la birturi, ci dacă cunoașteți slovele alergați la bibliotecă, scoateți o carte două și cetiți cu îngrijire și pricepere; iar cei cari din vitregia vremurilor n'ați putut ajunge să deslegați tainele slovei, mergeți la cei ce le cunosc, sau puneți pe vre-un nepot sau nepoată să cetească, ca astfel cu toții să ajungeți la darurile binecuvântate ale cărții.

In despărțământ avem 31 de biblioteci, cu 7930 de volume. Asupra bogăției de cărți nu ne-am prea putea plânge, așa, că nu trebue decât îndemn, voință tare, și mult ne-am putea cultiva sufletește și deștepta.

Numărul celor ce au împrumutat cărți și au cetit, după rapoartele întrate în general, e 1822. In special se împart astfel: Aciliu nu a raportat; Amnaș 25, Alămoro; Armeni 15, Cacova 170; Galeș 60; Gurarâului 140, Mag 120; Orlat 202; Săliște 568; Sacel 95; Sibiel 200; Tilișca 167; Topârcea 60; Vale nu a raportat.

Privitor la alcătuirea de cursuri pentru *analfabeți*, adecă pentru acela ce nu știu ceti și scrie dintre oamenii în vârstă, comitetul cercual, în urma îndemnurilor centrale și arhierești a învitat pe conducătorii agenturilor să stărue a învăța pe necunoscătorii de carte scrisul și cetitul. In urma informațiunilor primite s'au făcut încercări în comunele: Săliște Galeș, Sibiel, Topârcea, Gurarâului, Mag și în Armeni. Pe lângă toată bunăvoința preoților și învățătorilor, deocamdată fără deosebit resultat.

Prelegeri, în urma stăruințelor comitetului cercual, s'au ținut în întreg despărțământul în număr însemnat. Și adecă:

Alămor: 1. Despre „Asociațiune"; 2. Imbrățișarea meseriilor; 3. Despre școala confesională; 4. Despre tovărășii; 5. Despre „viața conjugală", 6. Despre Alcool, toate de Simion Alămorean, preot; 7 Despre alcool, de preotul gr.-cat. C. Hulpuș.

Amnaș: nu s'a ținut nici una, decât o sărbare cu copiii de școală.

(Va urma).

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc on. preoțime din tractul Alba-Iulia la conferența anuală, care se va ținea: Joi în 27 Sept. v. a. c. în școala din A.-Iulia-oraș, cu următoarea

Ordine de zi:

1. La 8 ore dimineața chemarea Duhului Sfânt și predică pe baza evangheliei de zi, de păr. Ioan Ganea.
2. Deschiderea conferenții, constatarea celor prezenți, constituirea, scurte observări asupra predicii ținute.
3. Comunicarea rezoluțiunii consistoriale asupra ultimei conferențe și a altor acte avizate p. conferență.
4. Tema dată de P. V. Cons.:" Cum s'ar putea face cu bun efect educația religioasă morală a credincioșilor noștri și mai ales a elevilor de școală din acele comune bisericești, în cari nu avem școală confesională"? de păr. Victor Oțoiu și I. Handa.

Asupra acestei teme e dator a medita fiecare preot și a-și formula în scris modalitățile crezute mai ducătoare la scop, cari modalități aflate de bune din partea conferenții, se vor trece la protocol.

5. Tema: „Inființarea și administrarea fondurilor de: bucate, vin etc"., de păr. Candin Suciu.
6. Rapoartele secretarilor „grupurilor religioase", și revers despre mărturisirea preoților.
7. Raportul bibliotecarului tractual.
8. Deliberare asupra intervalului de presentat rapoarte despre activitatea pastorală a preoților.
9. Alegerea comisiunii.
10. Propuneri.

Alba-Iulia, 28 August 1912.

Ion Teculescu
protopresbiter.

NOUTĂȚI.

Monarhul la Viena. Maiestatea Sa, după o petrecere de două luni la Ischl, s'a întors la Viena. Trenul special al curții a plecat Dumineca la orele 2 d. a. din gara dela Ischl și a sosit la Viena seara la 7 ore.

*

Distincțiuni. Pentru meritele obținute cu aducerea legilor militare, Maiestatea Sa a acordat ministrului prezident *Lukács* și ministrului prezident *Stürgkh* marea cruce a ordinului Sântul Ștefan.

*

Universitățile cele nouă. Ministrul de culte, contele Zichy, a trimis o adresă universităților din Budapesta și Cluj, învitând facultățile să facă propuneri cu privire la ocuparea catedrelor dela universitățile cele nouă din Dobrițin și Pojon.

*

Dar. Marele proprietar, dl *Alexe Pocol*, a dăruit pentru aeroplanul Vlaicu III suma de *cincisprezece mii* de coroane.

*

Aviațiune. Sborul de Miercuri în 11 Sept. n., dela *Ibașfalău* al aviatorului nostru Aurel *Vlaicu* a fost admirat de o mare mulțime de țărani și intelectuali. Vlaicu s'a înălțat la înălțime de peste 500 metri zburând timp de o jumătate de oră. Sborul cel mai apropiat va fi la *Bistrița*, Dumineca în 15 Sept. n.

*

Dela spitalul civil din Sibiiu. In spitalul civil sibian „Franciso Iosif" au fost tratați în luna lui August 920 de bolnavi. S'au depărtat sănătoși 563, au murit 15, au rămas în spital 342. S'au făcut operațiuni în 218 cazuri.

*

Concertul dlui Ionel Crișan. După cum am anunțat, concertul baritonului liric Ionel Crișan va avea loc *Luni*, în 16 Septemvrie st. n. la 8 ore sara, în sala dela Unicum. Bilete se pot procura începând de Joi, în 12 Septemvrie, la librăria G. Meyer din Piața-mare și sara la cassă, care se deschide la 7 ore. Programul concertului e următorul: I. F. Schubert: Ihr Bild, Pause, Der Doppelgänger. — G. Dima: Eu simt a ta suflare, Cerul meu, Hop țurcă, furcă! — I. Brahms: Ein Wanderer, Minnelied, O liebliche Wangen. — II. R. Leoncavallo: Prologul din opera „Bajazzo". — C. Loewe: Die nächtliche Heerschau, Odins Meeresritt. — F. Paolo Tosti: Ridonami la calma.... (Preghiera). H. Kaun: Der Sieger. I. Scarlatescu: Glas de clopote. Tib. Brediceanu: Arde-mi-te-ai codru des! — Acompaniarea la pian e susținută de dl A. Nowak, dirigentul capelei orășenești. Prețul locurilor: Loje 10 cor., fotel de orchestră 3 cor., stal 2 cor., loc de stat 1 cor. Bilet de studenți 60 fil.

*

Caz de moarte. Despre trecerea din viață a regretatului protopop Dr. Traian Putici jalnica familie a dat următorul anunț: Maria Dr. Putici născ. Maximilian și fiii Traian și Elvira în numele lor și al numeroaselor rudenii, cu inima frântă de durere aduc la cunoștință tuturor rudeniilor, amicilor și cunoscuților în deosebi înaltelor superiorități bisericești, tuturor corporațiunilor precum și onoratei preoțimi și învățătorimei din tract, că adoratul soț și respective tată, frate, ginere, unchiu, văr, nepot etc. *Dr. Traian Putici*, doctor în sfânta teologie, protopresbiter rom. gr. ort al Timișorii, deputat la congresul naț. bis., la sinodul eparhial din Arad, asesor consistorial etc., după lungi și grele suferințe împărtășit fiind cu sfânta taină a cuminecăturei, azi în 26 August (8 Sept.) a. c., la 8 ore a. m. în etate de 47 ani, urmând chemării cerești a reposat în Domnul. Osămintele prea scumpului nostru defunct se vor așeza spre vecnica odihnă în cimiteriul gr. ort. rom. de lângă calea Buzeașului, Marți în 28 August (10 Sept.) a. c. înainte de meazăzi la orele 9 dela locuința proprie din Timișoara—Fabric (Strada băilor Nr. 3). Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată! Timișoara, la 26 August (8 Sept.) 1912. Jalnica familie.

Anunțuri funebrale au mai publicat *preoțimea* din tractul Timișorii și *Păstorul*, institut de credit și economii în Timișoara —Fabric.

*

Serbări în Arad. Reuniunea învățătorilor români dela școlile primare confesionale din protopopiatele I—VII aradane își ține adunarea generală în 1 și 2 Octomvrie n. 1912 în *Arad*. In programa din ziua primă a acestei adunări se cuprinde și comemorarea pedagogului *Rousseau*, din prilejul bicentenarului nașterii sale, serbat de curând în Franța și Elveția. In aceeaș zi se face și inaugurarea monumentului ridicat în grădina seminarială în memoria fostului profesor Teodor *Ceontea*. Vor urma apoi conferențe, rapoarte, excursiuni ș. a.

*

Știre muzicală. In Tipografia diecezană din Arad a apărut *Vals de amor*, pentru clavir și violină, de *Silviu de Herbay*. Venitul net al publicațiunii e destinat pentru scopuri culturale, în deosebi pentru școala de fete din Arad. Prețul 2 coroane. De vânzare în toate librăriile.

*

Despre polul sudic. Exploratorul *Amundsen* a ținut Luni seara în Cristiania o prelegere despre expediția sa polară. Au asistat la prelegere familia regală și un mare număr de personalități distinse.

*

Abonați de probă de acum până la anul nou revista literară ilustrată *Cosinzeana*, singura revistă la noi în Ardeal, care e întocmită anume pentru familii și apare regulat în fiecare săptămână, aducând ilustrații interesante și bucăți literare alese. Abonamentul pentru numerii de probă până la sfârșitul anului curent e numai 2 cor. Administrația în Orăștie (Szászváros).

*

Salarele învățătorești. Ziarele din capitala țării scriu, că în ministeriul de culte și instrucțiune publică s'au terminat proiectele de lege privitoare la regularea salarelor învățătorilor dela școlile de stat și confesionale. Proiectele se vor înainta camerei în primele ședințe din luna aceasta.

*

Oprire de esport. Guvernul Sârbiei, cum se anunță din Belgrad, a oprit esportul de ovăs, grâu și nutreț din Sârbia, începând cu ziua de 7 Septemvrie până în 14 Noemvrie 1912.

*

Expoziție istorică. Cu prilejul serbărilor ligii culturale din zilele acestea, s'a organizat în capitala română și o expoziție istorică, despre care aflăm următoarele: Anul acesta, în care neamul românesc de pretutindeni a comemorat, cu sufletul îndurerat, 100 de ani de la pierderea Basarabiei, liga culturală a reconstituit străvechea cetate a Hotinului pentru a înfățișa în ea o icoană credincioasă a vieții culturale și istorice a Basarabiei. In acest mic muzeu se găsesc expuse: cărți domnești și zapise, de pe vremea când Basarabia era încă pământ românesc (colecțiunea d-lui Iorga); operile scriitorilor basarabeni, o bogată și frumoasă colecție (a d-lui Porucic) de chilimuri, țesături și broderii basarabene, cu motive populare, vederi din Basarabia. O amintire dureroasă evocă câteva plicuri timbrate cu marca lui Cuza și cu stampila poștii: *Kahul Moldova*. Alături proclamația dată în numele Țarului Alexandru, din Kișinău la 12 Aprilie 1877, proclamație în care se citește: „Români, intrăm în țara voastră ca vechi pretini și voitori de bine"... O altă ramură a expoziției istorice se găsește în „Palatul Artelor", în care au fost adunate și o bună parte din pânzele marelui Grigorescu.

*

Gimnaziu gr. cat. unguresc. Comuna religioasă gr. cat. din Hajdudorog a votat 100.000 cor. pentru fondul gimnaziului gr. cat. ce se va înființa în acest oraș, în cazul când episcopia gr. cat. maghiară se va ridica la Hajdudorog.

*

Restaurant la universitate. O inoire practică, de sigur bine primită în cercurile studențești, se va introduce la universitatea din Berlin: In noul edificiu universitar se va aranja un restaurant cu toate cele necesare, pentruca studențimea să poată lua masa la ameazi, fără a se prea depărta de universitate.

*

Măsură potrivită. Ziarele din Germania scriu, că se plănuește introducerea unui nou paragraf în codicele penal german. Și adecă: Pedeapsa dictată pentru un delict, comis în stare de beție, se poate suspenda numai în cazul, când osânditul se îndatorește să se rețină cu desăvârșire un anumit timp dela consumarea băuturilor alcoolice, și îndatorirea aceasta o și îndeplinește.

*

Alcoolismul. In Franța s'au făcut încercări numeroase pentru a combate abuzul în băuturi alcoolice. Incercările până astăzi au rămas fără resultat. Producția și consumarea de alcool în 1911 nu numai că n'a scăzut, ci a crescut. In Franța s'au produs în 1910 peste 2,390.000 hectolitri, s'a esportat un milion; iar restul s'a consumat în țară; în 1911 s'au produs 2,415.000 hectolitri, s'a esportat cam un milion, celalalt milion și jumătate l-au înghițit bravii francezi. Mai mult se bea în părțile nordice ale Franței; la sud și vest mai puțin, deși tocmai în părțile acestea se fabrică mari cantități de coniac. Normanzii sunt cei mai vestiți beutori, pe fiecare locuitor se vin cam 12 litri pe an; urmează apoi cei din Bretania, cu câte 5—6 litri de cap.

*

Oglinzi la încrucișarea străzilor. Clubul automobil regal din Londra a făcut propunerea următoare, destul de interesantă: Pentru a inconjura numeroasele accidente, să se fixeze la încrucișările străzilor câte o oglindă atârnată de stâlpul lampelor. Când o trăsură se apropie de oglindă, poate observa din depărtare, că oare este sau nu liber drumul din strada în care voește să între. Aparatul e foarte simplu și practic.

*

Cele mai mari orașe rusești. Mai nainte cu 50 de ani Rusia nu avea decât 5 orașe cu peste 100 de mii de locuitori; astăzi are 32 de asemenea orașe. Petersburgul, care în 1862 avea 50.000 de locuitori, astăzi în 1912 are aproape 2 milioane. Moscova dela 360.000 s'a ridicat la peste 1 milion și jumătate; Varșovia dela 180,000 la 848 mii, Odessa dela 120.000 la 540.000, Chievul dela 65 mii la peste 500 de mii. Și așa mai departe. Nici într'o țară nu se sporește poporațiunea orașelor într'o măsură așa de imposantă ca în împărăția rusească. Când se vor reduce cazurile dese de mortalitate, nu încape îndoială că numărul poporațiunii din orașele rusești are să fie și mai enorm decât cel de acum.

*

La legatul Dr. Ion Borcia pentru ajutorarea copiilor din Săliște, aplicați la meserii, al fondului Episcopul N. Popea pentru masa învățăceilor meseriași, au mai dăruit: Trandafir Scorobeț, paroh (Roșia-săs), soția sa Ana n. Slăvescu și copiii lor Viorica, Dorina și Ionel, 1 cor., Dr. Iuliu Grecu, medic, București, 2 cor., Const. Herța, dir. de bancă, Săliște, soția sa Elena și copiii lor Liviu, Mărioara, Eugen și Elisaveta, 1 cor., N. Mohan, cal. tipograf emer. 50 bani, Axente Banciu, prof., Brașov, Ioan Banciu, propr. și P. Comșa, comerc., ambii din Săliște, Victor Moldovan, adv., Bistrița, Bucur Lisoiu, funcț. comerc., București, Moise Opriș, prez.d. însoțirei „Plugarul", Armeni, câte 1 cor. Starea legatului cor. 181·56.

*

Teatru în Sibiiu. Doi tineri scriitori francezi, de Flers și de Caillavet, sunt autorii comediei în 3 acte, *Papă*, reprezentate Marți seara în teatrul sibian. Subiectul piesei este dintre cele mai gingașe: Un *tată* ia de soție pe o fată, care era să fie căsătorită cu *fiul* lui. Acest subiect primejdios este tratat dela început până la sfârșit cu gust rafinat, cu mult cumpăt și cu siguranța scriitorilor cari cunosc lumea și teatrul. Comedia *Papă* a celor doi colaboratori este bogată în scene înduioșătoare și în scene vesele fără picanterii. A fost jucată, în rolurile principale, cu delicateța și discrețiunea cerută. Pomenim rolul Georginei Coursan, în accente românești, ca unul dintre cele mai izbutite ale piesei. — Astăzi, Vineri, se dă a doua oară opereta hazlie *Gospodărie polonă*; Sâmbătă: *Çavalerul bandit*, dramă.

Nr. 515/1912. (320) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc la școala noastră confesională din **Poiana porcului** (Lápospatak), din protopresbiteratul Cetatea de peatră, pe basa decizului Prea Veneratului Consistor arhidiecezan, de datul 16 August a. c. Nr. 9747 școl. se publică concurs nou din oficiu cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 cor. repartiție dela popor; 258 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan, 42 cor. prețul lemnelor de foc; 400 cor. ajutor dela stat, care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir și grădină în natură.

Alesul se îndatorează fără remunerație specială a conduce elevii la biserică în Dumineci și sărbători, a forma cu ei cor bisericesc, a cânta cu ei la sf. liturghie și a-i instrua în grădinărit.

Reflectanții la acest post au a-și înainta rugările concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și a se prezenta în comună și biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Lăpușul-unguresc la 24 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Cetatea de peatră.

Andrei Ludu
adm. protopop.

Nr. 312/1912. (322) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis. de clasa a III-a **Chitid** din protopresbiteratul Hațegului, se publică din nou concurs din oficiu cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții își vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Hațeg, la 20 August v. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 229/1912. (321) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de clasa III **Valea-verde**, în protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima apariție în ziarul oficios bisericesc.

Venitele sunt cele arătate în coala B. dela statorirea dotărei preoțești din partea statului.

Doritorii de a ocupa acest post să trimită rugările lor concursuale în terminul deschis la subscrisul oficiu.

Câmpeni, 21 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 387/1912 prot. (319) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională ort. rom. din **Curciu**, tractul Mediașului, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar anual de 1000 cor. și anume: 600 cor. dela comuna bisericească din repartiție și 400 cor. se vor cere dela stat pe baza documentelor celui ales.

Cvincvenalele cu excepția celui prim, care se va solvi dela comuna bisericească se vor cere dela stat.

Cvartir și grădină în natură.

Cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare să se trimită subsemnatului oficiu în terminul deschis, îndatorat fiind cel ales a conduce la biserică copiii în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei sf. liturghie, iar la trebuință a cânta și la utrenie cu tinerimea adultă, a forma cor fără altă remunerație și a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Mediaș, în 23 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 514/1912. (316) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Bucium Muntari** cl. III, protopresbiteratul Abrudului conform ordinului on. Consistor Nr. 8299 bis. se escrie concurs nou cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Concurenții își vor trimite cererile de concurs instruite conform normelor din vigoare subsemnatului oficiu prootopresbiteral în terminul deschis și se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la sfânta biserică spre a cânta și cuvânta.

Abrud, 21 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 429/1912. (323) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră din **Ighiel** se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela această primă publicare.

Salarul: 600 cor., cvartir și grădină dela comuna bisericească, restul prin întregirea dela stat ce se va cere pe baza documentelor celui ales.

Invățătoriul ales va fi dator a instrua elevii în cântările bisericești și a cânta cu ei în Dumineci și sărbători în biserică.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, recomandându-se candidaților a se prezenta în comună spre a se face cunoscuți poporului.

Alba-Iulia, în 28 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Albei-Iulie în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 521/1912. (325) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești din comunele bisericești jos însemnate din protopresbiteratul Cetatea-de-peatră, la ordinul P. Ven. Consistoriu arhidiecezan Nr. 10148 școl., se publică concurs nou cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Costeni** cu salar de: 300 cor. dela comuna bisericească; 700 cor. ajutor dela stat care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir corespunzător în natură și 20 cor. relut de grădină. Cvincvenalele se cere dela stat.

2. **Curtuiușul mic** cu salar de 200 cor. dela comuna bisericească; 100 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan, 700 cor. ajutor dela stat, care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir în edificiul școalei, grădină în mărime de 909 st. ☐ și lemnele de foc necesare.

Cvincvenalele se vor cere dela stat.

3. **Vima mare** cu salar de 600 cor. dela comuna bisericească, 400 cor. ajutor dela stat care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir corespunzător și grădină în natura.

Cvincvenalele se vor cere dela stat.

Se notifică, că dupăce aceste comune bisericești au edificii școlare nouă corespunzătoare e speranța de ajutor de stat.

Cererile de concurs să se înainteze subsemnatului oficiu în terminul susindicat.

Lăpușul unguresc, (Magyarlápos), 28 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Cetatea de peatră în conțelegere cu comitetul parohial.

Andreiu Ludu
adm. prot.

Szám. 3333/1912. (324) 1—2

Hirdetmény.

Felfüggesztés folytán megüresedett oltrákoviczal állásra okleveles jegyzöt keresek.

Fizetése egyelöre a jegyzöl tőrzsfizetésének 2/3 része.

Személyes bemutatást kivánok.

A kérvények nálam beadandok.

Nagydisznod 1912 évi szeptember hó 10.

Főszolgabiró

Instrucțiune
în **desemnul croitului** și în **confecționarea de haine** după metoda probată dă ca și până aci
Toni Ehrlich
strada Neustift Nr. 9.
(317) 2—3

D-șoara Delia Olariu,
profesoară de muzică
își începe lecțiile de cant și pian din 1 Septemvrie 1912, strada Poplăcii Nr. 35 (Quergasse 35) etagiul I. Pentru informație dela ora 1 – 3.
(298) 2—3

Aceea prin **Coloman de Földes**, farmacist în **Arad** fabricata
„CREMA-MARGIT“
e cea mai bună pomadă de obraz, care în 2—3 zile înfrumsețează și întinerește obrazii.
Crema-Margit singurul mijloc contra lintițelor, pete de ficat, spuzelor, mittesser, crețelor etc.
Crema-Margit e un mijloc neîntrecut contra spuzătura pielei, bubu, rițelor, mânilor roșii, arsură de soare a obrazelor. a) (85) 8 – 8
Crema-Margit produce efect miraculos ce constă în aceea, că fiind unsă pe obraz, are imediat efectul dorit, și în restimp de 2—3 zile curăță obrazii de lintițe și de pete de ficat.
Crema-Margit e total nestricăcioasă și fără unsoare, obrazii nu sclipesc de ea, și deci se poate folosi și ziua. Prețul Cremei Margit a lui Földes un borcănel mare 2 cor., unul mic 1 cor.
Poudra Margit albă, rosa sau crem Cor. 1·20.
Săpunul Margit bucata 70 fil.
Veritabil e numai dacă fiecare cutie e cu inscripția:
Gutori Földes Kelemen,
farmacist în ARAD.
Contra imitatiunilor să Vă feriți!

Curs de dans
special pentru
tinerimea rom. studioasă din Sibiiu
voiu deschide în sala dela „Gesellschaftshaus“ **Luni, în 23 Septemvrie n.** — Probe se vor ținea: Lunia și Mercurea dela 6—8 ore seara, Dumineca dela 2—4 ore d. a. — Inscrieri se pot face la „Librăria arhidiecezană“, precum și în orele de dans.
Cu deosebită stimă:
Nicolae Stoica,
măiestru de dans dipl.
(305) 2—3

VECHIA MEA
experiență este și rămâne, că pentru a alunga lintițele, precum a ajunge și a susținea fraged o piele moale și un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin,** marca cal pe băț de Bergmann și Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii și în alte prăvălii aparținătoare branșei. Asemenea e minunată aprobată și Crema de Crin a lui Bergmann „**Manera**“ pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 23—40

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Prețul cor. 25·—.

NOUTĂȚI
surprinzător de ieftine!
Ghete pentru dame de Box elegante și moderne
K 8·50
Ghete pentru dame din Chevreau ultima modă
K 9·50

Cea mai mare fabrică din monarhie.
130 filiale proprii.
Calitatea cea mai bună,
elegante și valoroase ghetele
TURUL.
Turul,
fabrică de ghete, societate pe acții.
Cea mai mare fabrică a monarhiei
Filiala: SIBIIU.
(311) 1—2
Ghete pentru bărbați Style american elegant și durabil
K 11·50
Ghete pentru bărbați din piele Box modern și durabil
K 10·—

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian,
Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 4/17 Septemvrie 1912. *Nr. 93.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 5559 Plen. 1912.

Circulară

către toate oficiile protopresbiterale și parohiale din arhidieceza gr.-or. română a Transilvaniei și către toți fiii drept credincioși ai bisericii noastre române ortodoxe.

Creșterea clerului a fost una din preocupațiunile de căpetenie ale tuturor preasfințiților Episcopi și Mitropoliți ai bisericii noastre.

Fericitul Episcop Moga, îndată dupăce a ocupat scaunul episcopesc al Ardealului, a inițiat la 1816 o colectă cu scopul ca să cumpere o casă pentru reședință și Seminar, colectă din care a rezultat incassarea unei sume de 36,000 fl,, cu care s'a cumpărat în anul 1821 casa din strada Cisnădiei Nr. 7. care s'a întocmit, parte pentru trebuințele reședinței episcopului, parte transformându-se în sală de prelegeri, pentru ceice se pregăteau pentru tagma preoției și pentru cariera învățătorească.

In casa aceasta s'au ținut prelegeri cu curs de 6 săptămâni, apoi de un an, și de doi și de 3 ani pentru preoți până la anul 1864 — când fericitul Șaguna în ședința a doua a sinodului a adus la cunoștința acestuia, că a cumpărat din averea sa proprie cu 29,235 fl. casa Nr. 24 din strada Măcelarilor, pe care o a donat bisericii din Ardeal, care apoi prin hotărârea consistorială dela 22 Iunie 1864 s'a destinat pentru trebuințele seminarului, cărui scop a servit și servește până în ziua de azi.

Nu putem trece cu vederea faptul, că fericitul Șaguna încă în 1850 a inițiat o colectă în eparhia întreagă pentru Seminar, obținând și încuviințarea guvernului, din care colectă până în 1852 s'a încassat 26,062 florini, dar din acești bani s'a cumpărat dela baronul Apór tot în strada Măcelarilor casa Nr. 32, actuala reședință arhiepiscopească.

Greutățile ce au întimpinat primii arhierei ai bisericii noastre la cumpărarea acelor case, aparțin istoriei și nu le vom scoate acum la iveală.

Inmulțindu-se numărul elevilor în proporție cu lipsa cea mare de preoți și învățători, și ridicându-se cursul teologic dela 6 luni la 1 an, apoi dela 1 la 2 — și în 1862 dela 2 la 3 ani — cum și cursurile pedagogice dela 1 la 2 ani, apoi dela 2 la 3 și în 1908 dela 3 la 4 ani, și stabilindu-se sub fericitul Arhiepiscop și Mitropolit Miron Romanul că toți elevii seminarului au să petreacă timpul studiilor în internat, pe lângă casa Nr. 24, s'au cumpărat alte 2 case în strada Măcelarilor și alte 2 case în strada Spinarea-cânelui, cari s'au demolat și edificat din nou în anul 1896, folosindu-se ca dormitorii și prânzitorii pentru elevii adăpostiți în Seminar.

Paralel cu aceste lucrări în anul 1882 s'a hotărât prin Sinodul arhidiecezan, ca fondul Seminarului care va avea să capitalizeze și el ca alte fonduri 20% să capitalizeze numai 10%, iar 10% să se folosească pentru întemeierea unui fond de zidire, care fond azi este de 180,000 coroane.

Sulevându-se în Sinodul arhidiecezan din acest an chestia zidirii unui Seminar nou și respective chestia adaptării actualului Seminar, Sinodul, prin concluzul Nr. 72 dela 6/19 Aprilie, a decis ca să se zidească un Seminar nou pe terenul din strada Schewis Nr. 21, teren cumpărat de fericitul Șaguna cu 6000 fl. în 1852 deodată cu reședința arhiepiscopească de iarnă, — care s'a crezut că este mai acomodat, având o întindere de circa 6 jugăre catastrale, și fiind în fața reședinței de vară a arhiepiscopului.

Capitalul de zidire disponibil, față cu recerințele de cel puțin un milion, ne îndeamnă să pășim și noi pe urmele fericiților înaintași și să facem un călduros apel la publicul nostru de pretutindenea ca să contribue la fondul pentru zidirea unui Seminar cum s'a contemplat prin concluzul sinodal, ca în timpul posibil cel mai scurt să adunăm fondul de zidire indispensabil.

Actualul edificiu în starea de acum fiind necorăspunzător, deci necesitatea zidirii este de cea mai arzătoare urgență.

Poftind deci pe oficiile noastre protopresbiterale ca să transpună la fiecare parohie câte o coală de subscrieri ·/. în scopul amintit, coalele umplute să se provadă cu subscrierile parohului și epitropilor colectanți și să se trimită la Consistorul arhidiecezan până la 1 Decemvrie 1912, iar sumele colectate să se trimită la cassa arhidiecezană.

O atare coală de subscriere să se dee și deputatului cercului electoral preoțesc și mirenesc, ca să adune și el ofrande, și respective să subscrie ca primul suma cu care crede că poate contribui, apoi tot astfel de coale de subscripțiuni să se dee la institutele de credit, cari se află în localitate, ori pe teritorul protopopiatului, cari coale On. D-ta să le ții în evidență și să le reclami cel mai târziu până la 1 Martie 1913 și să le așterni aici, rămânând ca sumele subscrise prin institutele de credit și să trimită aici deodată ori în mai multe rațe, cum vor afla oferenții că le pot achita mai cu ușurință.

Despre rezultatul colectei vei raporta la tot cazul *la 1 Martie 1913,* ca să putem și noi face sinodului o dare de seamă amănunțită și exactă.

*

In nădejde, că întreprinderea aceasta va da cele mai binecuvântate roade, și că noi, generația de azi, sporită la număr, inteligență și avere, nu vom rămânea îndărăptul fericiților înaintași, façem apel călduros la toți fiii bisericii noastre, ca să contribue spre acel scop măreț cu obolul lor, pentrucă dela un cler conștiu și bine educat atârnă viitorul bisericii și neamului nostru.

Sibiiu, din ședința plenară a consistorului arhidiecezan, ținută la 7/20 Maiu 1912.

Dr. Ilarion Pușcariu m. p.,
arhimandrit, vicar arhiepiscopesc.

Dr. George Proca m. p.,
secretar consistorial.

Un argument moral

pentru existența lui Dumnezeu

de **Dr. I. Broșu.**

(Urmare).

Aceste sunt argumente empirice luate din conștiința etică, pe cari le aflăm în fiecare om, atât în sufletul Canibalilor, cât și în inima prezidentului învățat al unei curți de casație europenească. Conștiința poate să se tâmpească și să-și peardă din elasticitatea ei, dar nu se poate nici omorâ și nici îngropa; împotriva conștiinții se poate lucra cât de mult, și împotriva legilor ei se pot face zilnic abateri nenumărate, vârtejul unei vieți ușuratice o poate de multeori narcotiza, dar de omorât n'o poate omorâ; de oarece de câteori va fi adormită prin mijloace artificiale, dacă se deșteaptă cu atât glasul ei va striga mai puternic, chiar și decât niște fanfare, mai dureros ca suspinul unui vinovat în temniță, printre gratiile căreia pătrunde palida rază a asfințitului de soare, și mai îngrozitor decât sunetul tunetului ce străbate printre prăpăstii în munți.

Care e originea conștiinții etice și de unde e glasul ei? Cine a statorit acele legi morale, față de cari mă simt obligat așa de strâns? Cine este acela, care veghiază asupra lucrurilor noastre, și de a cărui putere ne cutremurăm, când simțim planând asupra noastră greutatea păcatului?

Acea lege morală absolută, acea normă etică, care mă silește să numesc o faptă *bună,* iar alta *rea*, este opera unui legiuitor suprem și atotputernic. Imperativul categoric al conștiinții, ce mă obligă să fac ce e moral bine, este porunca unei ființe atotsfinte, și de oarece ea are puterea de a veghea pentru îndeplinirea binelui, judecând, remunerând și pedepsind, — mă simt în fața ei responsabil pentru toate faptele mele.

Este un Dumnezeu, un Dumnezeu sfânt și drept, ce a întemeiat legea morală, obligând în conștiință pe toate făpturile, cari le-a creat după chipul său, s'o împlinească. Și acela, care n'o împlinește sprijinit pe libertatea sa etică, se răsvrătește împotriva Dumnezeului său, făcându-se vinovat și demn de pedeapsă!

Marele filosof al timpurilor mai nouă I. Kant, a tras la îndoială în opul său întitulat „Critica rațiunii pure“ stringența, adecă puterea absolută de dovedire a tuturor argumentelor, despre cari am vorbit în articolele anterioare, recunoscându-le simplu numai de probabile.

In fața argumentului moral însă scepticismul său a aflat o peatră de hotar puternică, considerându-l ca pe un „postulat al rațiunii practice“.

Nu e locul aici să mă ocup mai de aproape și cu celelalte obiecțiuni, pe cari le face Kant împotriva argumentelor noastre și să arăt contrazicerile, în cari cade filosoful dela Königsberg. Dar chiar și dacă pământul și stelele ar tăcea, totuș conștiința etică și necesitatea unei acțiuni morale spun cu toată tăria și convingerea fiecăruia: da, trebue să existe un Dumnezeu!

Azi, natural, că și argumentul moral e atacat de mulți filosofi. Ei spun, că conștiința etică nu pretinde un Dumnezeu ca urzitor al legilor morale și al conștiinții și totodată judecător al faptelor noastre, ci totul s'a desvoltat din cele mai inferioare instincte până la cele mai rafinate, conform legilor eterne ale evoluției.

Dar nu e așa! „Genealogia moralei“, precum o profesează Nietzsche este o ficțiune tot atât de neadevărată, ca și ceealaltă afirmațiune a lui și anume, că conștiința poate muri și poate fi îngropată sub dorul trandafiriu de viață. Conștiința etică își are originea tot în acelaș act creator, pe care a așezat-o Dumnezeu în mijlocul evoluției spiritului omenesc, despre a cărui necesitate convingătoare am vorbit în articolul ultim. Acum ași vrea să arăt cât e de slabă și de pipernicită uneori așa numita „morală autonomă“, ce eschide pe Dumnezeu din preajma ei, care esplică conștiința etică fără de Dumnezeu, și care primește o lege morală, dar neagă pe un legiuitor ce impune oamenilor anumite datorințe . . .

Etica ateistă recunoaște că fiece om are datorințe morale; însă pentru faptele sale, zice ea, omul nu e responsabil lui Dumnezeu, ci întregului, adecă societății și statului. Insă cu ce drept vin acești factori etici, lipsiți de autoritate divină, să mă oblige la ceva? Dacă neg odată autoritatea divină, care este aceea, pe care *trebue* s'o recunosc? Statul? N'a avut oare dreptate tot Nietzsche, când l-a numit un „monstru rece“, și nu este el numai un „consorțiu de politiciani, lipsiți de scrupulositate“, cari fac legi așa cum le convine lor? Este poate societatea? Oare toate datorințele mele să le împlinesc numai de aceea, ca bogații să trăiască mai comod și cu mai multă ușurință? Și chiar dacă ar fi, în ultima analiză, o faptă nobilă de a lucra și a se jertfi pentru progresul generațiilor viitoare, — cine-mi va porunci oare să fac lucrul acesta? Ce-mi pasă mie de viitor; nu sunt eu, mie însumi, cel dintâi de-aproape și nu sunt eu cel dintâi născut al casei, care am cele mai mari drepturi la gustarea bucuriilor vieții?

Eticei ateiste îi lipsește *puterea obligătoare*, autoritatea unui principiu absolut și sancțiunea! Fără de Dumnezeu nu există pe pământ nici o singură putere, care ar fi îndreptățită să poruncească spiritelor individuale! Ce-i pasă spiritului liber şi puternic omenesc de ori şi ce instanţă? Consecvenţa eticei ateiste este cunoscuta maximă a filosofului din anticitate, *pánton métron ánthropos*", sau „omul e măsura tuturor lucrurilor", iar sofiştii au tras de mult consecvenţa aceasta, mai înainte de ce un Feuerbach ar fi rostit faimosul *homo homini deus* şi un Stirner şi Nietzsche ar fi predicat morala lor de aristocraţi.

Cum poate statul, — societatea, aceste conglomerate de oameni, a căror „omenesc şi preaomenesc" îl primim cu destulă sfială dispreţuindu-l, — pretinde ascultare, supunere şi onoare de la atâtea şi atâtea individualităţi geniale? Nu, nu, virtuţile regale ale acestei morale autonome sunt pofta de domnie, ce nu ţine seamă de nimic, şi egoismul ce izvoreşte puternic prin toate ferestrile sufletului, călcând şi doborând în ţernă pe toţi cei mici şi slabi, pe toţi desmoşteniţii sorţii! — Dar asupra moralei autonome şi-a rostit chiar şi istoria sentinţa sa: n'a existat nici când o etică absolută despărţită de conştiinţa morală şi fără de autoritatea şi sancţiunea divină.

De câte ori scepticismul a subminat terenul concepţiilor religioase, neînlocuind altarele de pe cari au fost dărâmaţi zeii vechi, cu alţii noi, de-atâtea ori popoarele s'au dat corupţiei! Cunoscutul istoric *Drummond* a zis: „istoria ne învaţă, că dinpreună cu perderea credinţii într'un Dumnezeu personal, a dispărut mai întâi parţial, iar apoi tot mai mult şi virtutea". Asemenea se exprimă şi E. von Hartmann.

(Va urma).

Cronică pedagogică.

Jean Jacques Rousseau ca pedagog

de *Dr. C. Papuc* (Săcele).

(Urmare).

„Nu exercitaţi numai puterile (corporale), ci deprindeţi toate simţurile conducătoare, folosiţi-vă fiecare de toată ocazia posibilă, apoi verificaţi impresiunea unuia prin altul. Măsuraţi, socotiţi, aşezaţi, comparaţi". (Em. t. VI. pg. 149). Ce priveşte exercitarea simţurilor singuratice, apoi mai întâi R. cere o agilitate în apreciarea înălţimilor, lungimilor, afunzimilor, depărtărilor, calculând în aceasta chiar cu numere: „Eu aş voi ca el să fie cel mai bine deprins în astă privire, — zice Rousseau despre Emil — nu de dragul exerciţiului, ci pentru a-i reda un ochiu drept şi o mână flexibilă;" apoi: „Voesc ca el să nu aibe alt dascăl decât natura, nici alt model decât obiectele".

Şi aceleaşi obiecte voieşte R. să le arete copilului chiar de 20—30 ori, pentruca să-i poată observa agerimea *ochiului* său. Pe lângă desemnul liber, copilul mai trebue să ştie desemna linii drepte, cadrate şi cercuri. *Auzul* trebue deprins pentru modulaţiunile vocii, ca şi pentru tact şi armonie.

Cu privire la *gust* regula principală sună: „A nu denatură gustul primitiv şi a nu face pe copii carnivori".

Relativ la neglijarea cultivării simţurilor din partea contimporanilor săi zice R: „Cele dintâi facultăţi, cari se formează şi perfecţionează în noi, sunt senzurile. Aceste sunt, cari ar trebui cultivate mai întâi, cu toate acestea, ele sunt uitate şi neglijate mai mult". (E., t. VI. pg. 149.) Educaţia fizică, care a jucat în creşterea lui Emil din primul period rolul precumpănitor, nu se diminuează nici în perioadele următoare. Căci dacă Emil, până la vârsta de 12 ani, a devenit un bun alergător, un abil săritor şi un neobosit înotător, având o vedere ageră şi sigură, un auz bine cultivat, în general o sănătate eminentă, apoi şi dela această etate darurile sale naturale nu au să fie lăsate în neactivitate, ci tot mai mult desvoltate şi perfecţionate, îmbinându-se cu exercitarea lor şi oare-care scop practic: folosul. In scopul acesta Emil trebue să înveţe o *meserie*. Până acuma a convenit el cu grădinarul, cu servitorul şi educatorul, s'a stabilit între ei oare-care raport fix, dară propriile sale interese erau îndreptate exclusiv la natură. Acuma e vorba de a-i deştepta interesul pentru diferitele îndeletniciri ale oamenilor, a-l învăţa să preţuească truda care este scopul şi importanţa acestora pentru complexul omenimii, şi mai nainte de toate a-l obicinui să-şi pună dexterităţile sale corporale cultivate în legătură cu natura, în serviciul unei activităţi folositoare. In privinţa preţului singuraticelor meserii, copilul are să judece singur şi independent. Ceea-ce înseamnă zidarul, croitorul, îi e clar; iar dacă el consideră din punctul său de vedere copilăresc pe plăcintar ca pe omul cel mai important, cel mai demn de onorat, aceasta nu-i de loc stricăcios; tot aşa de puţin periculos e dacă are mai puţină pricepere pentru lucrul unui aurar sau dacă nu înţelege folosul şi îndreptăţirea la existenţă a unui perucar.

Cu vizitele, pe cari le face diferiţilor meseriaşi observându-i la lucru, îşi câştigă Emil o cunoştinţă bazată pe intuiţia activităţii lor, şi ceea-ce e mai important, se obicinuieşte cu meseria, o îndrăgeşte, pătrunde în fiinţa ei, care celor mai mulţi învăţaţi e cu totul necunoscută, de unde se esplică şi ideile lor neclare despre activitatea meseriaşului şi dispreţul grosolan faţă de meşteşuguri. Dară Rousseau nu se mărgineşte numai cu vederea şi cunoasterea diferitelor meserii, ci el voieşte ca Emil să înveţe *temeinic o meserie*, pe care să o poată practica ast-fel, încât ar cauza cea mai mare bucurie acelui măestru, care l-ar avea angajat ca lucrător.

Numai conştiinţa de a fi în posesia unui meşteşug, îi dă omului siguranţă şi linişte faţă de valurile schimbăcioase ale vieţii. Căci bogăţia azi e, şi mâne dispare, privilegiul se desfiinţează, moşia feudală se întoarce la cultivatorii ei originari, la ţărani; de meseriaşi harnici însă va avea nevoie societatea omenească totdeauna.

De aceea Emil îmbrăţişează tâmplăria, căci membrele sale elastice, cari vor fi exercitate în continuu, sunt cele mai potrivite pentru cerinţele puterii corporale, reclamate de această meserie. Desteritatea cea sigură a vederii află aici cea mai bună aplicaţie. Exactitatea lucrului, practicitatea obiectelor liferate, îl vor entuziasmă, făcând din el cea mai bună şi silitoare calfă a măestrului.

Să nu se creadă că R. voeşte să facă din Emil un tâmplar de meserie, ci numai un anumit timp pe săptămână este reservat, în planul său de educaţie, acestei meserii. El trebue şi mai departe să vagabondeze prin păduri şi câmp, să lucreze în grădină; dar ceeace e mai important, trebue cultivat şi în privinţa *psihică*.

Un principiu fundamental caracteristic, care rezultă nemijlocit din ideea lui Rousseau despre natura originală a omului, este: a se reţinea dela mijloacele pozitive în primele stadii de educaţie psihică ale copilului, atâta timp, cât e posibil, întârziând mai bine desvoltare psihică a lui, decât a o pripi sau a-i da o direcţie greşită.

(Va urma).

Din protopresbiterate.

Convocare.

Convoc conferenţa preoţimei ortodoxe române din protopresbiteratul *Câmpenilor* pe 13 Septemvrie v. 1912, ora 8 a. m. în Câmpeni cu programa următoare:

1. Serviciul dzeesc şi predica la 7½ ore, îndeplinite de capelanul Iosif Nicoara din Arada.

2. Deschiderea şi constituirea conferenţei în reşedinţa tractuală.

3. Observări asupra îndeplinirei serviciului dzeesc şi a predicei.

4. Tema: „Cum s'ar putea face cu bun efect educaţia religioasă morală a credincioşilor noştri şi mai ales a elevilor din scoale comune bisericeşti, în care nu avem şcoale confesionale", de Demetriu Goie, paroh în Sohodol-sat.

5. Tema: Cum să urmeze preotul la formarea de fonduri bisericeşti, de preotul Ioan Todea din Albac.

6. Tema: Cum să urmeze preotul cu credincioşii pentru o viaţă paşinică cu fapte bune, de preotul George Scrob din Săcătura.

7. Nazarenismul şi cauzele lui, de preotul Traian Banciu din Vidra de jos.

8 Rapoartele preoţilor despre activitatea lor.

On. preoţi se invită a lua parte la aceastâ conferenţă fiind spre binele lor.

Câmpeni, 30 August 1912.

Romul Furdui
protopop.

Din Abrud.

— De-ale meseriaşilor nostri. —

Nobila năzuinţă a celor ce doresc emanciparea clasei mijlocii, a clasei meseriaşilor nostri, pare a fi luat în timpul present un avânt laudabil.

Ici colo putem constata roadele acestei năzuinţe, progresele frumoase ce s'au realisat în această direcţie. Şi ce e mai îmbucurător decât să constaţi, că îndemnul nu emanează atât dela clasa intelectuală, ci mai ales dela membrii clasei meseriaşilor nostri, îndeosebi dela aceie, cari sunt pătrunşi de însemnătatea acestei probleme culturale. Azi meseriaşul român dela noi ştie, că numai prin întruniri în reuniuni culturale şi de ajutorare îşi va putea asigura poziţia onorifică ce i se cuvine în societate.

Dacă în realizarea acestei probleme, clasa meseriaşilor nostri e sprijinită cu căldură din partea clasei intelectuale, ce poate fi mai firesc, decât să vezi resultatele acestei împreună lucrări mai curând realizate.

Meseriaşii români din Sibiiu şi Braşov cu reuniunile lor mai vechi, Blajul şi alte centre cu societăţile de meseriaşi mai nouă, înfiinţate şi sprijinite în mare parte de intelectuali, sunt pilde vii despre progresul realizat în urma întrunirilor în societăţi. Rău stăm acolo, unde clasa intelectuală nu s'a interesat de loc sau prea puţin de soartea meseriaşilor, iar ei pentru a-şi procura oare cari distracţii sufleteşti, au fost siliţi a se înrola în societăţi străine. Astfel meseriaşul român înzestrat din casa părintească cu sentimente curate, întrat în mijloc străin, cu timpul a devenit o fiinţă mai mult sau mai puţin indiferentă pentru lege şi limbă şi pentru datinile străbune. De aceea avem să stimăm pe bărbaţii intelectuali, cari îşi sacrifică timpul şi talentul în serviciul cauzei meseriaşilor, săvârşind opera emancipării şi mântuirii meseriaşului român.

Pe acest teren a muncit Baiulescu pentru braşoveni, Nicolae Cristea pentru meseriaşii sibieni, şi următorul lui în scaunul de prezident al reuniunii din Sibiiu, dl V. Tordăşianu.

Toţi acestia, împreună cu alţi colegi ai lor, au arătat mijloacele şi căile ducătoare la ţânta ce o urmărim, ca din meseriaşii nostri să formăm o clasă de mijloc conştie de sine şi puternică, care să devină o adevărată legătură solidă şi înzestrată cu toate însuşirile bune, formând un întreg armonic cu pătura intelectuală şi cu pătura ţăranului român.

Era deci firesc, ca societatea română din Abrud, plăcut suprinsă prin sosirea neaşteptată în mijlocul ei a dlui V. Tordăşianu, să-şi esprime stima şi iubirea faţă de omul care se interesează de cauza meseriaşilor nostri.

Societatea din Abrud, compusă din număroşi meseriaşi şi intelectuali, s'a întrunit Dumineca trecută în restaurantul Chirilă din loc. Sentimentele de stimă şi de recunoştinţă ale abrudenilor le-a tălmăcit prin cuvinte călduroase dl advocat Dr. Candin David, iar dl Tordăşianu în răspunsul său a ţinut între altele să ne descrie nu numai pe meseriaşul român din trecutul îndepărtat şi din prezent, ci a ţinu o vorbire mai lungă despre necesitatea sprijinirii meseriaşilor români şi a promovării meseriilor la noi, despre rolul important al reuniunilor pentru educarea meseriaşilor nostri, despre datorinţele clasei intelectuale întru a promova înfiinţarea şi sprijinirea reuniunilor de acest soi.

Vorbitorul a constatat cu bucurie, că: în Abrud a aflat un cor de meseriaşi înfiinţat şi susţinut cu concursul intelectualilor, care cor ar putea face onoare ori cărei alte societăţi;

Că în corul meseriaşilor din Abrud nu se genează a lua parte activă şi intelectuali, advocaţi, preoţi şi alţii;

Că meseriaşii abrudeni, în lipsa deocamdată a altei societăţi, s'au înscris între membrii casinei române, unde prin contactul cu intelectualii şi-au putut însuşi şi cultura socială necesară meseriaşului român, precum şi alte cunoştinţe;

Că meseriaşii din Abrud şi Abrud-sat au lucrat bine, când au decis înfiinţarea reuniunii lor, votând şi înaintând spre aprobare statutele acelei reuniuni, şi în speranţă că acele statute vor fi în curând aprobate, promite a ne cerceta când se va inaugura această nouă reuniune.

Meseriaşii români din Abrud şi Abrud-sat întipărească-şi adânc în mintea lor sfaturile şi învăţăturile preţioase ce li s'au dat cu această ocasiune. Şi precum până acum trezvia, cumpătul, însufleţirea pentru cauzele bune, modestia şi alte virtuţi le-au fost însuşirile caracteristice, tot asemenea să purceadă şi în viitor, în interesul lor propriu şi al nostru al tuturor.

Raportorul.

Conferenţele învăţătoreşti.

Convocare.

In conformitate cu circulara consistorială nr. 10.093 şcol. 1912, prin aceasta convoc pe învăţătorii dela şcoalele confesionale greco-orientale române din protopopiatul *Dejului*, al *Cetăţii-de peatră* şi al *Bistriţei* la *conferenţa învăţătorească* anuală, care se va ţinea în şcoala confesională gr.-or. română din Dej la 9—10 Noemvrie st. v. 22—23 Noemvrie n.

Ordinea de zi:

1. *Invocarea Duhului Sfânt*, în biserica gr. or. rom. din Dej.

2. *Discurs de deschidere* din partea comisarului consistorial.

3. *Invăţământul intuitiv*, de Gregoriu Şuteu, înv. în Bârle.

4. *Metodica scris-cetitului*, de Stefan Bărbos, înv. în Rohia.

5. *Cetirea română în cl. I.—VI.*, de Teodor Coroianu, înv. în Ciceu-Georgeşti.

6. *Cartea de cetire*, de Ioan Ducs, înv. în Borgo-Mijloceni.

7. *Gramatica română*, de Gavriil Hereş, înv. în Berinţe.

8. *Exerciţiile de stil şi de compunere în cl. I.—VI.*, de Gavril Bogdan, înv. în Finteuşul-mare.

9. *Poezia în şcoala poporală*, de Teodor Rânea, înv. în Borgo-Prund.

10. *Literatura în şcoala poporală*, de Ioan Dragomir, înv. în Surduc-Copalnic.

11. *Legendele şi tradiţiile poporale*, de Adrian Mican, înv. în Şimotelnic.

12. *Raportul dintre limba română şi maghiară în şcoalele noastre*, de Nicolae Man, înv. în Libotin.

13. *Darea de seamă despre bibliotecile pedagogice tractuale*, făcută de bibliotecarii şi cassierii celor trei biblioteci pedagogice tractuale.

14. *Darea de seamă despre starea învăţământului* în cele trei protopopiate, făcută de comisiile permanente din anul 1911.

15. Dare de seamă despre *mişcarea pedagogică literară mai nouă*, de Ioan Ciupe, înv. în Gostila.

16. *Propuneri.*

Comisia permanentă e convocată la prima şedinţă pe 8/21 Noemvrie, ora 8 a. m. în şcoala gr. or. rom. din Dej.

Dr. Onisifor Ghibu
comisar consistorial.

Din despărţ. „Asociaţiunii".

Raport

către adunarea generală a despărţământului V. Sălişte, al „Asociaţiunii".

(Urmare).

Armeni: 1. Urmările beţiei, de Dr. Nicolae Calefariu; 2. Despre înfiinţarea şi însămnătatea „Asociaţiunii", de Dr. Ioan Lupaş; 3 Despre „Economia de câmp" de Nicolae Iosif, înv. pens; (Cuprinsul acestor 3 prelegeri e publicat în Telegraful Român Nr. 84, 85/1911); 4. Despre buna-înţelegere şi încunjurarea proceselor, de Ioan Popa, preot. (publicată în Telegraful Român Nr. 98 103); 5. Despre tovărăşii, de Vasilie Spătar, preot.

Cacova: 1. Despre cultura legumelor, de I. Hanzu, preot, 2 Despre testamente, de Nicolae Tămaş, notar; 3. Despre creşterea vitelor, de Stan. Stroia înv.

Galeş: 1. Despre importanţa şi îmbrăţişarea meseriilor, de I. Răchiţan înv.; 2 Despre combaterea luxului, I. Iosof preot, 3. Despre chemarea preoţească, Dr. I. Lupaş, prot.; 4. Despre educaţiunea copiilor în familie, Alex. Iosof înv.; 5. Credinţele deşerte la poporul nostru, N. Răchiţan, cap. 6. Producţiune teatrală, ţinută de tinerimea locală. S'au jucat piesele: „Cânele şi pisica" şi „Vacanţele".

Gurarâului: 1 Despre scopul şi mijloacele Asociaţiunii, I. Manta sen. pr. 2. Cultură, muncă şi cruţare, Dion. Dancea, înv. 3. Producţiune şcolară, Corpul didactic; Despre vieaţa şi faptele mitrop. Andreiu, I. Manta jun. pr. 4. Despre muncă şi păstrare, Dr. I. Lupaş, prot.; 5. Reprezentaţie teatrală, Corul adulţilor.

Mag: 1. Despre Religiune, Gh. Ittu înv., şi recitări. 2. Despre cucuruz, Ales. Vlad, par. 3. Cultură şi literatură, V. Păraian înv. In legătură se declamează: a) Mama mea, de Carmen Sylva; b) Orfanii, de I. Lăpădat, c) Duşmanii ţiganului. 4. Despre însămnătatea pădurilor, Ales. Vlad, preot. 5. Insămnătatea creşterii bune a copiilor, de I. Popa, preot şi secretar.

In circulara edată de comitet sub Nr. 35/1911 se cere: „să se schiţeze pe scurt cuprinsul fiecărei conferenţe".

Acestei cerinţe numai agenturile Mag şi Sălişte au corespuns. — Se aşteaptă în viitor să corespundă toate, findcă, e bine să se arate ideile, ca să le cunoască conducătorii de azi și de mâne, căci numai astfel se va putea face o apreciere a vremii în viața noastră culturală.

De asemenea țin cu cale a scoate la iveală felul bun și atrăgător, de a se aduce prelegerile în legătură cu anumite poezii și cântări școlare, dupăcum arătăm mai sus, că s'a ținut în unele agenturi.

Orlat: 1. Despre creșterea în familie; 2. Urmările beției, ambele de I. Agârbiceanu pr. 3. Despre Insemnătatea meseriilor, I. Giurgiu înv.-director. 4. Producțiune școlară, corpul didactic.

Săcel: 1. Folosul și îngrijirea guncului, I. Patachi înv; 2. Cetitul și folosul cărții, de A. Fluouș, preot; 3. Despre creșterea în familie, de dna Aurelia Pop; 4. Producțiune muzicală, instruită de Gh. Miha, înv.

Săliște: 1. Despre însemnătatea bisericii, Dr. I. Lupaș, prot.; 2. Despre cultul divin, Dr. Dumitru Borcea; 3. Despre oierit, Dr. I. Lupaș; 4. Despre legea procedurii civile, Dr. N. Petra, advocat; 5. Ce-a scris d. Nicolae Iorga despre Mărgineni, Dr. I. Lupaș, în legătură se cetește din N. Românesc: *a*) Bunavestire și un hram românesc 1911, de Valeriu Pană înv. 5. Vieața lui Isus, ținută cu Sciopticonul, de prof. Dr. Aur. Crăciunescu; 7. Viața economică a săliștenilor, de Dr. I. Lupaș, 8. Șezătoare, în care se cetește: *a*) Călăuza creștinului în biserică; *b*) Insemnătatea bisericii și a slujbelor dumnezeești; *c*) Când să mergem la biserică și ce să facem? *e*) din trecutul neamului nostru, de Dr. I. Lupaș, *f*) Cartea în familie, de I. Popa; 9. Producțiune școlară, de corpul didactic, cu bogat program; Cuvânt ocazional de D. Lăpădat, înv. direct.; 10. Reconstruirea viilor, de N. Iosif, înv. pens.; 11. Creșterea vitelor și îngrijirea fânațelor, Iuliu Crișan înv; în legătură se cetește Raiul pământesc, de Iac. Steflea preot; 12. Despre pomărit, de P. Giura înv., se cetește *a*) Calea inimii, de Dr. D. Borcea preot; 13. Șezătoare, se cetesc mai multe bucăți din Creangă, de D. Lăpădat înv.-director. Un ciclu de prelegeri pentru intelectuali: 14. Despre condițiile de desvoltare ale literaturii române; 15. Literatura noastră poporală; 16. Literatura noastră bisericească; 17. Literatura noastră istorică; 18, Literatura noastră poetică; întreg ciclul s'a ținut de Dr. I. Lupaș, prot.

Sibiel: 1. Ce lucru cer pomii toamna, de Val. Popoviciu preot; 2. Despre credințele deșarte, I. Dobrotă, înv. 3. Sfaturi din povestea vorbii, de N. Bember, înv. 4. Sărbare școlară, corpul didactic.

(Va urma).

In atențiunea învățătorilor noștri.

In zilele din urmă mi s'au adresat mai mulți învățători cu întrebarea: ce fel de manuale e permis să se introducă în școlile noastre începând cu anul acesta școlar? Fiindcă nedumerirea în acest punct pare a fi generală, în următoarele țin să dau unele lămuriri.

1. In școlile cari n'au ajutor dela stat se pot introduce ori ce fel de manuale cari sunt aprobate sau admise de către P. V. consistor sau sinod arhidiecezan. Manualele pentru aceste școli nu trebue să fie aprobate și de dl ministru.

2. In ce privește manualele pentru școlile confesionale cari au ajutor dela stat, e obligator § 20 din articolul de lege XXVII din 1907. Acest paragraf nefiind cu totul clar, a fost interpretat în diferite chipuri. P. V. consistor arhidiecezan l-a explicat în circulara sa Nr. 11410/1910 în senzul că manualele de Limba maghiară, Aritmetică, Geografie, Istorie și Constituția patriei trebue să fie aprobate și de dl ministru, în colo, celelalte manuale trebue să aibă numai aprobarea forurilor școlare confesionale. Domnii inspectori regești se pare că interpretează §-ul acesta în sensul, că toate manualele pentru toate materiile în școlile cu ajutor de stat trebue să fie aprobate de D. ministru.

3. Atât în școlile cari au ajutor dela stat, cât și în acelea cari sunt susținute fără ajutorul statului, e oprită sub grave urmări întrebuințarea manualele *interzise* de dl ministru.

4. In ce privește aprobarea manualelor de către dl ministru, s'au luat prin ordinul nr. 16593/1911 min. unele măsuri asupra cărora trebue să insist. Ordinul acesta a fost explicat prin alte două ordine ministeriale, și anume prin ordin. nr. 13.546/912 și prin ord. nr. 37.140/1912. In primul se accentuează din nou că în școlile fără ajutor dela stat se pot întrebuința manuale admise numai de autoritățile confesionale. In al doilea se spune, că constatând dl ministru, că de o vreme încoace au fost puse în circulație un mare număr de cărți apărute în ediții nouă și purtând numărul de aprobare al edițiilor lor mai vechi, dl ministru aduce la cunoștință, că astfel de cărți nu se mai pot întrebuința decât până la finea anului școlar 1911/12. In anul 1912/13, ele se mai pot întrebuința numai dacă și ultima ediție a fost aprobată de dl ministru până la 1 Iulie 1912. Prin urmare, zice dl ministru: In conspectul manualelor nu mai pot figura, începând din anul 1912/13 manuale cari n'au fost aprobate și în ultima lor ediție.

Intrucât însă vre un astfel de manual, care a fost în uz într'o ediție nouă neaprobată, dar a cărui vre-o ediție mai veche a fost aprobată, n'ar fi obținut până la 1 Iulie 1912 aprobarea ministerială, dar el a fost înaintat spre aprobare și chestiunea aprobării e în minister, acel manual se poate întrebuința și în anul școlar 1912/1913, dacă în conferența didactică a școalei se decide aceasta și decisul se aduce la cunoștința forului școlar confesional superior, cu o motivare suficientă.

Din acestea reese clar, că părerea aceea, pusă în circulație mi-se pare chiar și de unii inspectori școlari regești, că toate manualele din toate școlile, cu și fără ajutor de stat, trebuiesc aprobate de domnul ministru, e absolut falsă. Tot atât de falsă e și acea părere, că în școliile cu ajutor de stat se pot introduce în acest an școlar numai manualele cari au fost aprobate din nou în 1912. Dacă o carte a apărut în 1908, 1909, 1910 sau 1911 în ultima ei ediție și această ediție e aprobată de minister, ea nu trebue să mai fi aprobată și în 1912, decât în cazul că în acest an a apărut o ediție *nouă* a cărții.

Dr. O. Ghibu.

NOUTĂȚI.

Dela manevre. Un rezultat însemnat al marilor manevre, terminate Mercurea trecută, este faptul că mașinile de sburat ale armatei noastre s'au dovedit deplin corespunzătoare. La manevrele din anul trecut, ținute pe un teritor muntos, aeroplanele și baloanele n'au avut prilej să-și desvoalte activitatea; acum însă la manevrele ținute pe loc plan, mașinele de sburat au avut excelente ocaziuni pentru a face încercări de recunoașteri și servicii de informațiuni. In punctul acesta aparatele de sburat au întrecut cu desăvârșire cavaleria. Rapoartele aduse de piloții militari au fost fără excepție, sigure și precise. Dela manevre se mai anunță că arhiducele moștenitor Francisc Ferdinand și-a exprimat mulțumirea deplină pentru ținuta ireproșabilă a trupelor. La răsboiul de probă au ieșit învingători soldații din armata sudică de sub conducerea comandantului nostru de corp Kövess de Kövessháza.

*

Inmormântarea lui Muciuhito și moartea generalului Noghi. Impăratul Japoniei, răposat în luna trecută, a fost înmormântat Vineri în 13 Septemvrie în Tokio cu cea mai strălucită pompă. Carul mortuar, pe care se afla cosciugul decedatului împărat Muciihito, era tras, după obiceiul străbun, de cinci boi negri ca tăciunele. In momentul, când tunurile anunțau că sicriul împărătesc se lasă în cripta familiară, generalul *Noghi*, eroul dela Port Artur, și soția sa *s'au sinucis* în semn de doliu pentru cel îngropat.

*

Congresul eucaristic. Romano-catolicii din Austria din Ungaria și din alte părți s'au întrunit la Viena în număr de o sută de mii de oameni — se aștepta să sosească un milion, —pentru a lua parte la serbările congresului eucaristic. Ședința de deschidere a congresului s'a ținut Miercuri după amezi în Rotunda din Prater. Monarhul a fost reprezentat prin arhiducele Petru Ferdinand. Cuvântul de deschidere l-a rostit episcopul din Namur. A vorbit apoi delegatul papei, cardinalul Van Rossum, și într'o cuvântare mai lungă a amintit împresurarea și liberarea Vienei dela 1683, precum și meritele mari ale vienezilor pentru creștinătatea întreagă. Oratorul a terminat cu vorbele: „Dacă voim să avem un popor puternic și o viață de stat puternică, în cazul acesta trebue să înflorească religiunea și să pătrundă întreaga viață publică și privată“. — Punctul culminat al serbărilor e de sigur marele conduct, ce era să se țină ieri Duminecă, și la care se așteptau membrii familiei imperiale și regale, în frunte cu Suveranul și cu moștenitorul tronului.

*

Hymen. Dl *Ambrosiu Suciu* din Hetur, absolvent de teologie, s'a logodit cu dșoara *Iustina Câmpean* din Fofeldea. Cu prilejul acesta au contribuit, ca rescumpărare a anunțurilor de logodnă, cu suma de zece coroane pentru fondul ziariștilor români din Ungaria.

*

Aviz. Intrunindu-ne zilele acestea comitetul Reuniunii române de muzică din loc, am socotit că e de datoria noastră să aranjăm un concert din prilejul marilor serbări ce se vor ținea la adunarea generală din acest an a „Asociațiunii“. Fiind timpul foarte înaintat rugăm și pe această cale pe toți membrii activi, precum și pe acei domni și dame din loc, cari ne-ar putea oferi sprijinul lor, de a participa la probele Reuniunii, cari se vor începe *Mercuri* în 18 l. c. la ora 6 d. a. în localul școalei centrale. Pentru comitet: *O. Goga*, prezident. *Dr. I. Felea*, secretar.

*

Congresul studențesc. In Craiova s'a ținut Duminecа trecută și zilele următoare *al doilea* congres al studenților români de pretutindeni, — cel dintâi congres cultural național al studențimii noastre avuse loc în anul 1909. Din discuțiile congresului craiovean, la care au asistat peste 700 de studenți, sunt de remarcat: moțiunea bine motivată, în care se protestează în contra revistei antidinastice *Facla*; soluțiunile practice pentru întemeerea de *căminuri studențești și cantine universisare*, chestia *insigniilor* ce au să poarte studenții ș. a. Propunerea: să se roage guvernul român să intervină, ca la universitățile din Austria și din Ungaria să se recunoască de valabile semestrele făcute de studenți la universitățile din București și Iași, — a fost primită cu entusiasm. Congresiștii au făcut escursiune la Târgu-Jiu și la mănăstirea Tismana. Viitorul congres se va ținea la Galați.

*

Clasa a treia la trenurile accelerate. Se anunță din Budapesta, că începând cu 1 Octomvrie se va introduce clasa a *treia* la câteva trenuri accelerate. Intre acestea este și trenul de pe linia Budapesta—Cluj și Budapesta—Brașov (peste Arad și Teiuș). Trenul acest din urmă pleacă din Budapesta la 7.05 dimineața și sosește la Brașov la 10.43 seara (în Sibiiu la 8.40 seara); din Brașov pleacă la 6 dimineața (din Sibiiu 7·46 dimineața) și sosește în Budapesta la 9·20 seara. Taxa pentru clasa a treia la trenuri accelerate este următoarea: 1—30 chilometri 1·50 cor.; 31—40 km. 2·10; 90—100 km. 5·40; 191—200 km. 11; 491—500 km. 18.40; 791—800 km. 20.80; 991—1000 km. 31.80 coroane. Călătorii clasei a treia nu pot să ocupe loc intr'o clasă de mai sus nici în cazul, când în clasa a treia n'ar mai fi loc liber, și nu pot intra nici în vagonul restaurant al trenului accelerat.

*

Concert în Sibiiu. Astăzi, Luni, se ține concertul anunțat al baritonului liric Ionel *Crișan*, în sala dela restaurantul *Unicum*. Inceputul la orele 8 seara precis.

*

Serbări în Moscova. Pe câmpia dela Codinscoe, de lângă Moscova, s'a ținut o strălucită paradă militară, la care au luat parte 80 de mii de soldați. Au asistat: țarul și țarevna, marii duci și marile ducese, și un număr însemnat de funcționari distinși. După revista militară au fost ospătați toți aceia, ai căror moși și strămoși au participat la expediția memorabilă din 1812.

*

Cea dintâi cale ferată în Tripolis. Din Roma se scrie, că zilele acestea s'a deschis calea ferată dela Tripolis până la Zanzur. Linia va servi deocamdată numai pentru scopuri militare. — Italienii au început să facă și alte clădiri în Tripolis. Au ridicat un palat pentru guvernatorul provinciei, iar în zilele din urmă s'a pus peatra fundamentală pentru construirea unei mari casarme și a unui casino militar în Tripolis.

*

Concediu de earnă pentru funcționari. Banca imperiului german a hotărât să introducă concedii de earnă pentră funcționarii săi. Va acorda funcționarilor, cari își cer concediu în timpul dintre 15 Septemvrie și 1 Mai, cu câteva zile mai mult decât în concediul de vară. O asemenea dispoziție există și la poștele din Germania. Ținta ce se urmărește, este ca funcționarii să nu-și ceară concediu cu grămadă în lunile de vară.

*

Serbări in Supurul de sus. Senatul bisericii gr.-cat. române din *Supurul de sus*, invită la serbările de sfințire a bisericii nou zidite. Actul sfințirii se va îndeplini prin Preasfinția Sa *Dr. Vasiliu Hossu*, episcop al diecesei de Gherla, la 29 Septemvrie n. 1912.

*

Teatru român în Sibiiu. Reuniune meseriașilor români sibieni va împărți, ca în cei 13 ani din urmă, și în anul acest daruri de Crăciun între săracii noștri. In scopul înmulțirii venitelor pentru daruri, la Reuniune se urmează cu mult zel probele pentru o reprezentație teatrală, ce se va da în timpul congresului național bisericesc, ce se întrunește în Sibiiu pe la mijlocul lunei Octomvrie, și al cărei venit să va folosi la procurarea darurilor. In studiu este piesa „Pentru ochii lumii“ de Labiche, localizată de Gil, „Văduțul mamei“, de I. Lupeanu, scoasă acum în tipar în editura Reuniunii amintite. Roluriile principale sunt susținute de cei mai probați diletanți, bine cunoscuți dela reprezentațiile date de Reuniune.

*

Operă nouă. Celebrul cântăreț rusesc *Șialiapin* împreună cu scriitorul Maxim *Gorki* au compus o operă sub titlul *Ivan Sasunin.* Acțiunea operei se petrece în mediul obișnuit al lucrărilor lui Gorki. Libretul este gata, ear Șaliapin va termina în curând partea muzicală a operei.

*

Abonați de probă de acum până la anul nou revista literară ilustrată *Cosinzeana*, singura revistă la noi în Ardeal, care e întocmită anume pentru familii și apare regulat în fiecare săptămână, aducând ilustrații interesante și bucăți literare alese. Abonamentul pentru numerii de probă până la sfârșitul anului curent e numai 2 cor. Administrația în Orăștie (Szászváros).

*

Teatru sibian. Ieri, Duminecă, s'au repetat operete cunoscute din stagiunea precedentă. Repertoriul acestei săptămâni este următorul: Luni, *Gül-Baba*, părintele rozelor, operetă romantică. Marți *Manevrele de toamnă*, operetă. Mercuri *Țitri*, comedie nouă. Joi, *Drotarul*, opereta cunoscută a lui Lehar. Vineri, *Doamna de neam*, comedie, întâia oară. Sâmbătă, *Mica prietenă*, operetă nouă. Inceputul la orele 7 și jumătate seara.

Cărți și reviste.

Anuarul XV, al Societății pentru fond de teatru român, pe anul 1910—1911. Brașov, 1912. Tip. A. Murășianu: Braniște & Comp. Prețul 2 cor. — Volumul, de 142 pagine, cuprinde următoarele: Numele membrilor din comitet. Discursuri de deschidere la adunarea generală din Blaj, de Dr. Ioan Miha și Vasile Goldiș Despre problema teatrului, conferență de Dr. Miron E Cristea. Actul de botez al primei societăți române din Ungaria, de Dr. Val. Branişte. Publicul nostru și teatrul de Dr. Horia Petra-Petrescu. Partea administrativă conține rapoarte, sumare, plan de acțiune și statutele societății. Comitetele filiale. Lista membrilor. Orașele în care s'au ținut adunările generale ale Societății pentru fond de teatru român.

*

Vatra Școlară, revistă pedagogică, nr. 7, din Septemvrie 1911, cuprinde: Ni se cer jertfe. Examenele în școala poporală de Ioan Pavel. Ordinea în școală, de Izidor Dopp. O excursiune în munții Brașovului, lecție practică de Radu Prișcu. Monografia școalei din Branișca-Bicău, de N. Bembea. Informațiuni. Bibliografie. — Redacția și administrația: Sibiiu, Piața Hermann, nr. 4 a. Abonamentul pe an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor. Redactor al revistei: Dr. Vasile Stan, profesor seminarial.

*

Șezătoarea Săteanului, anul XIV, nr. 7—8 din 1912 cuprinde: Serbările Ligei Culturale, de Redacția. Din călătorii cooperative, de G. Dumitrescu Bumbești. Cantec, de Victor Eftimiu. Păreri și discuții, de Dim. dela Zaletin. Visul, de Vetariu. Chestiunea alcoolismului în România, de Dr. C. Popescu. Cronica economică, de Vasile Sadoveanu. Cântecul privighitorii, de I Sân-Giorgiu. Căpătuielile sociale, de Gh. C. Costescu Rin. O serbare românească, de V. H. Dări de seamă, de Dela Jin.— Redacția: Calea Victoriei 51. Administrația: Pasagiul Roman 14 București.

*

Antialcoolul, revistă lunară, buletinul ligei naționale de temperanță, nr. 3 și 4 din 1912 cuprinde următoarele: Influența tutunului și alcoolului asupra organizmului și în special asupra sistemului nervos, de Dr. G. Marinescu. Tolstoi și alcoolismul. August Strindberg despre alcool. Ce putem face pentru ordinul bunilor Templieri. Victimele alcoolului, de Tr. Stoienescu. Intâiul congres al uniunii tinerimii abstinente sârbe. Isprăvile beției. Conducătorii mișcării tinerimii. Intemeerea de societăți antialcoolice. Abonamentul 3 lei pe an. Red. și adm: La Institutul Medico-Legal București.

Nr. 95/1912. (326) 1—3

Anunţ de licitaţiune.

In senzul ordinului Prea V. Consistoriu dto 4 August 1912 Nr. 9437 Epit. se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere **renovarea bisericii gr. ort. rom. din Nevoeş**, protopresbiteratul Devei.

Licitaţiunea se va ţinea *Duminecă în 9/22 Septemvrie a. c.* la 3 ore după ameazi în cancelaria oficiului parohial din loc.

Preţul de strigare este 1000 coroane.

După această sumă are să depună vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

Preliminariul şi condiţiile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial înainte de licitaţiune.

Reflectanţii nu au dreptul a pretinde nici un fel de spese ori diurne pentru câştigarea informaţiunilor, precum nici pentru participarea la licitaţiune.

Licitaţiunea e verbală însă oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător şi cu declaraţia oferentului că cunoaşte condiţiunile şi să supune lor se primesc până la începerea licitaţiunei, cari sunt a se da la mâna prezidentului comitetului parohial.

Se notează că lucrările pentru renovarea bisericii sunt a se pune în curgere îndată după licitaţiune.

Din şedinţa com. parohial ţinută în Nevoeş la 24 Maiu 1912.

Ioan Şinca, par., preşident. **E. Şinca**, notar ad. hoc.

Vidi:

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 414/1912. (314) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de parohi mai jos însemnate din tractul **Deva** se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“

1. **Certeşul de sus,** parohie de clasa II.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat.

2. **Suligete,** parohie de clasa a III a

Emolumentele asemenea sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat.

Petenţii au a-şi aşterne rugările de concurs instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral subsemnat, şi cu prealabila încunoştiinţare a acestuia să se prezinte în vreo Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta şi cuvânta, respective celebra.

Deva, la 9 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. Deva în conţelegere cu comitetele parohiale.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 389/1912. (300) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Acmariu** (cl. II.) se escrie concurs cu termin de 30 zile dela această primă publicare.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat, sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta la subsemnatul oficiu, în terminul susindicat, în care timp concurenţii pe lângă observarea prescriselor reglementare se vor prezenta în o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi predica resp. celebra.

Alba-Iulia, 13 August 1912.

Of. protopresbiteral rom. ort. al tractului Alba Iuliei în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 303/1912. (315) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis. de cl. a II-a **Băreşti** cu filia **Săcel** din tractul Haţegului, se publică concurs cu termin de **30 zile***) dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenţii pre lângă prealabila încunoştinţare a subsemnatului să se prezinte în parohia materă şi în filie spre a cânta, predica ori celebra.

Haţeg, la 10/23 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetele parohiale.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter

---

*) In Nrul 91 din eroare s'a publicat terminul de 15 zile.

Nr. 101/1912. (313) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala gr.-ort. din **Tău**, tractul Mercurea, devenit vacant se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele sunt: 800 cor., din cari 600 cor. repartiţie de susţinătorii şcoalei, 200 dela biserică şi s'au mai cerut 200 cor. dela Conzistor. Cuartir şi grădină.

Invăţătoriul e îndatorat în Dumineci şi sărbători a conduce copiii la biserică, cântând cu ei la sf. liturgie.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruate în regulă la oficiul protopopesc din Mercurea având a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare înainte de alegere poporului în biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Tău, la 14 August 1912.

Oficiul parohial gr.-or.

Patriciu Marcu
paroh prez. com. par.

Nr. 720/1912. Văzut:

Avr. S. Pecurariu
protopop.

Nr. 515/1912. (320) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc la şcoala noastră confesională din **Poiana porcului** (Lápospatak), din protopresbiteratul Cetatea de peatră, pe basa decizului Prea Veneratului Consistor arhidiecezan, de datul 16 August a. c. Nr. 9747 şcol. se publică concurs nou din oficiu cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 cor. repartiţie dela popor; 258 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan, 42 cor. preţul lemnelor de foc; 400 cor. ajutor dela stat, care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir şi grădină în natură.

Alesul se îndatorează fără remuneraţie specială a conduce elevii la biserică în Dumineci şi sărbători, a forma cu ei cor bisericesc, a cânta cu ei la sf. liturghie şi a-i instrua în grădinărit.

Reflectanţii la acest post au a-şi înainta rugările concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se prezenta în comună şi biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Lăpuşul-unguresc la 24 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Cetatea de peatră.

Andrei Ludu
adm. protopop.

Nr. 387/1912 prot. (319) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională ort. rom. din **Curciu**, tractul Mediaşului, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar anual de 1000 cor. şi anume:

600 cor. dela comnua bisericească din repartiţie şi 400 cor. se vor cere dela stat pe baza documentelor celui ales.

Cvincvenalele cu excepţia celui prim, care se va solvi dela comuna bisericească se vor cere dela stat.

Cvartir şi grădină în natură.

Cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare să se trimită subsemnatului oficiu în terminul deschis, îndatorat fiind cel ales a conduce la biserică copiii în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei sf. liturghie, iar la trebuinţă a cânta şi la utrenie cu tinerimea adultă, a forma cor fără altă remuneraţie şi a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Mediaş, în 23 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Dentist

Virgil Muntean

Sibiiu, Strada Măcelarilor,

în faţă cu Tipografia şi Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 22 –

Nr. 514/1912. (316) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Bucium Muntari** cl. III, protopresbiteratul Abrudului conform ordinului on. Consistor Nr. 8299 bis. se escrie concurs nou cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Concurenţii îşi vor trimite cererile de concurs instruite conform normelor din vigoare subsemnatului oficiu prootopresbiteral în terminul deschis şi se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la sfânta biserică spre a cânta şi cuvânta.

Abrud, 21 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Abrudului în conţelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 429/1912. (323) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră din **Ighiel** se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela această primă publicare.

Salarul: 600 cor., cvartir şi grădină dela comuna bisericească, restul prin întregirea dela stat ce se va cere pe baza documentelor celui ales.

Invăţătoriul ales va fi dator a instrua elevii în cântările bisericeşti şi a cânta cu ei în Dumineci şi sărbători în biserică.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, recomandându-se candidaţilor a se prezenta în comună spre a se face cunoscuţi poporului.

Alba-Iulia, în 28 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Albei-Iulie în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 521/1912. (325) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti din comunele bisericeşti jos însemnate din protopresbiteratul Cetatea-de-peatră, la ordinul P. Ven. Consistoriu arhidiecezan Nr. 10148 şcol., se publică concurs nou cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Costeni** cu salar de: 300 cor. dela comuna bisericească; 700 cor. ajutor dela stat care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir corespunzător în natură şi 20 cor. relut de grădină. Cvincvenalele se cere dela stat.

2. **Curtuiuşul mic** cu salar de 200 cor. dela comuna bisericească; 100 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan, 700 cor. ajutor dela stat, care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir în edificiul şcoalei, grădină în mărime de 909 st. ☐ şi lemnele de foc necesare.

Cvincvenale e se vor cere dela stat.

3. **Vima mare** cu salar de 600 cor. dela comuna bisericească, 400 cor. ajutor dela stat care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir corespunzător şi grădină în natură.

Cvincvenalele se vor cere dela stat.

Se notifică, că dupăce aceste comune bisericeşti au edificii şcolare nouă corespunzătoare e speranţa de ajutor de stat.

Cererile de concurs să se înainteze subsemnatului oficiu în terminul susindicat.

Lăpuşul unguresc, (Magyarlápos), 28 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Cetatea de peatră în conţelegere cu comitetul parohial.

Andreiu Ludu
adm. prot.

Szám. 3333/1912. (324) 2—2

Hirdetmény.

Felfüggesztés folytán megüresedett oltrákoviczai állásra okleveles jegyzöt keresek.

Fizetése egyelőre a jegyzöi törzsfizetésének 2/3 része.

Személyes bemutatást kivánok.

A kérvények nálam beadandok.

Nagydisznod 1912 évi szeptember hó 10.

Főszolgabiró

Instrucţiune

în **desemnul croitului** şi în **confecţionarea de haine** după metoda probată dă ca şi până aci

Toni Ehrlich

strada Neustift Nr. 9.

(317) 3–3

Nr. 312/1912. (322) 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis de clasa a III-a **Chitid** din protopresbiteratul Haţegului, se publică din nou concurs din oficiu cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Haţeg, la 20 August v. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 229/1912. (321) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de clasa III **Valea-verde**, în protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima apariţie în ziarul oficios bisericesc.

Venitele sunt cele arătate în coala B. dela statorirea dotărei preoţeşti din partea statului.

Doritorii de a ocupa acest post să trimită rugările lor concursuale în terminul deschis la subscrisul oficiu.

Câmpeni, 21 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

A apărut şi se află de vânzare
la Librăria arhidiecezană în Sibiiu

Din carnetul unui dascăl.

Studii şi articole
de
Ion Mateiu.

Preţul cor. 1 50 + porto 20 fil.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

(46) 30—

„BIBLIOTECA ŞAGUNA“
REDACTATĂ DE Dr. I. LUPAŞ, SĂLIŞTE

A apărut şi se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană, în Sibiiu

Nr. 1.
Însemnătatea bisericii
Nr. 2.
Despre pocăinţă
Nr. 3.
La ziua sf. Andreiu
Nr. 4—5.
Temeliile traiului nostru
de
Dr. I. Lupaş.

Preţul à 10 fil. + porto 5 fil.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 6/19 Septemvrie 1912. *Nr. 94.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Reforma legii de congruă.

O chestiune de interes vital pentru preoţimea noastră.

In săptămânile de vară aproape toate ziarele au înregistrat ştirea, că guvernul actual se ocupă de regularea şi de urcarea sumei cu care statul, începând dela anul 1898 până astăzi, contribue la întregirea dotaţiunii preoţeşti. Deşi se părea, că vine din sorginte autorizată, informaţia jurnalelor nu cuprindea altceva pozitiv, decât că urcarea întregirii se va face prin anumite *cvincvenale*, care se vor împărţi într'o sumă fixată după anii de serviciu ai preotului.

Ceva mai târziu însă, câteva ziare ni-au adus în chestiunea aceasta unele date mai concrete şi mai amănunţite. Se spunea anume, că felul, în care guvernul află de potrivit să se achite de obligamentul său faţă cu preoţimea, este mai complicat de cum se crede. De binefacerile cvincvenalelor nu se vor împărtăşi adecă toţi preoţii deopotrivă, ci numai o parte din ei şi anume cei cu calificaţiune superioară (8 clase medii şi cursurile teologice ordinare). *Iar preoţii cu calificaţiune mai puţină sunt lăsaţi afară din combinaţie şi, afirmative, nu vor beneficia de urcarea întregirii pusă in perspectivă.*

Fie că a fost culeasă din cutare birou ministerial, fie că a fost smulsă din gura cutărui bărbat de stat, originea din care a purces această informaţie ziaristică, pentru noi este irelevantă, pentrucă acum după ce a cutrierat întreagă presa din ţară, fără să fie desminţită, noi nu putem şi nici nu voim să-i contestăm autenticitatea; constatăm numai, înainte de toate, că apariţia acestei ştiri a *produs cea mai dureroasă senzaţie în şirele preoţimei noastre rurale.* Lucru firesc şi esplicabil. Se ştie, că dintre preoţii noştri români — înţeleg pe cei ortodoxi — minimum trei din patru părţi şi-au câştigat calificaţia preoţească aşa, după cum li-au permis condiţiunile şi referinţele de viaţă şi bunăstare, în cele mai multe cazuri foarte maştere. Toţi aceştia posed aşa numita calificaţiune *inferioară*, spre deosebire de cei cu calificaţiunea *superioară*, cum au fost împărţiţi prin legea de congruă din 1898. Este deci esplicabil, că ştirea ce ne preocupă, a avut darul să producă impresie penibilă mai ales în rândurile preoţimii române, ale cărei drepturi şi interese sunt mai dureros atinse prin proiectul de reformă al legii de congruă.

Nu ştim şi nici nu dorim să scrutăm criteriile sau rezoanele mai înalte de stat, cari au prezidat la alcătuirea acestei reforme şi cari au determinat factorii competenţi să resolve o chestiune importantă şi gingaşe, cum este aceasta în forma arătată mai sus.

Ţinem să constatăm numai, că prin acest nou proiect de lege, — dacă va fi aşa, cum i-a ieşit vestea — preoţimea noastră, în majoritate covârşitoare, este aşezată în faţa unei mari nedreptăţi. Abstracţie de faptul, că deja la 1898, când s'a votat legea de congruă, s'a săvârşit o greşală neiertată,*) că s'a împărţit preoţimea în două clase, — dar vechia greşală vine acum repetată în proporţii şi mai mari, pentrucă urcarea întregirii se pune în vedere numai acelei categorii, care şi până acum a fost dotată mai binişor.

Admitem că statul are dreptul să-şi croiască singur normele şi măsura, după care are să împartă preoţilor banii vistieriei sale; admitem chiar, ca statul singur să judece, cine şi cât merită, dar tot atât de adevărat este, că la alcătuirea unei reforme salutare nu e iertat să se uite consideraţiunile de echitate şi principiile egalei îndreptăţiri. A îmbunătăţi însă situaţia materială a unei tagme de oameni astfel, că unora le deschizi mâna largă, iar altora li-o închizi, aşa credem că nu e nici just, nici echitabil. Aici în Bihor, de pildă, avem în prezent circa 40—42 de preoţi cu calificaţia completă, şi peste 170 de preoţi cu mai puţin de 8 clase medii. Aşadară abia a patra parte a preoţilor noştri din aceste părţi sărace şi bântuite de toate relele vor gusta din roadele noului proiect de reformă.

In faţa acestei împrejurări, de sine se înţelege că nemulţumirea maiorităţii preoţilor nostri este cu desăvârşire firească şi întemeiată. Urcarea întregirei dela stat era de mult dorită şi aşteptată din partea preoţimei noastre. Aşteptarea aceasta era cu atât mai îndreptăţită, cu cât îmbunătăţirea congruei statul a fost pus-o dela început în perspectivă, şi cu cât referinţele vieţii sociale şi condiţiunile vieţii materiale a preoţimei reclamă o dotaţie mult mai bună decât cea de astăzi. Chiar şi duşmanii preoţimii trebue să recunoască adevărul incontestabil, că în răsboiul cel crâncen al vieţii actuale, un preot nu mai poate face faţă trebuinţelor de susţinere şi educaţie ale familiei sale din suma bagatelă de 1600 coroane şi cu atât mai puţin din cele biete 800 coroane care corespund cu leafa unui cantonier de tren.

Necesitatea îmbunătăţirii congruei aşa se vede că a recunoscut-o şi înaltul guvern, dar nimenea nu s'a aşteptat la acest mod de deslegare, după care numai cei puţini ar avea trebuinţă de cvincvenale, iar majoritatea ar fi mulţămită cu fărâma de până acum.

Iată motivul pentru care ziceam că nemulţumirea şi chiar indignarea preoţimei noastre este legitimă.

Dar nu constatarea acestei împrejurări este scopul de căpetenie al acestor rânduri. Am dori mai ales să semnalăm urmările sau efectele cari, după părerea noastră, ar trebui să le aibă actuala stare de deprimare sufletească a preoţimii.

Noi găsim adecă, că nu e de ajuns ca preoţimea să murmure de nemulţumire, ci *interesele ei pretind ca nemulţumirea să şi-o exteriorizeze în forma cuvenită şi să şi-o manifesteze la locurile competente până ce încă nu e târziu.*

Greşala noastră este că atunci când suntem jigniţi şi prescurtaţi în drepturile noastre, ne jăluim numai şi suspinăm, dar nu ne ştim traduce dispoziţia sufletească într'o acţiune serioasă şi impunătoare pentru eluptarea intereselor primejduite.

Incontestabil că, de astă dată se tratează de o chestiune, care taie adânc în interesele de viaţă ale preoţimii noastre şi prin urmare ale bisericii însăşi. Deci nu e vreme de a sta cu mânile în sân. Dupăcum am cetit, s'au compus nişte memorande în afacerea aceasta şi s'au înaintat corporaţiunilor noastre superioare bisericeşti. E bine, că s'au făcut, dar nu credem, că s'a aflat calea cea mai potrivită şi ducătoare la scop.

După părerea noastră, ar fi mult mai consult, ca preoţimea interesată în cauză, să se adreseze cu rugare de-adreptul către capii bisericii, către PP. SS. Domni Episcopi în frunte cu Ex. Sa domnul Mitropolit, cerându-le, ca unor părinţi şi ocrotitori ai clerului, să intervină cu influinţa şi greutatea ce le-o împrumută demnitatea arhierească la locurile competente, solicitând cu insistenţă modificarea proiectului de reformă, şi în special cerând, *ca de cvincvenalele puse în vedere, să se împărtăşească toţi preoţii în funcţiune, fără deosebire de clasă şi calificaţie.* Intervenţia personală a arhiereilor, în cazul acesta, ar trage mult în cumpănă. S'ar mai putea cere apoi şi sprijinul altor bărbaţi de ai noştri, clerici sau mireni, despre cari se ştie, că se bucură de trecere în faţa guvernului şi mai ales în Ministerul de culte.

Acţiunea preoţimei ar fi bine, să se concretizeze chiar şi în forma unei *reprezentaţiuni* serioase şi bine motivate, care să se înainteze guvernului, eventual chiar prin o *deputaţiune* aleasă din sânul preoţimii. Căile şi formele acestea de solicitare, ce e drept, sunt cam neobişnuite la noi; dar e cert, că în viaţa publică ele s'au dovedit adeseori de cele mai expeditive şi mântuitoare.

In chipul acesta, văzându-se în faţa unei mişcări impozante a tuturor organelor bisericii noastre, o mişcare, ce ar fi secondată şi de glasul presei, se poate nădăjdui cu oarecare temei, că factorii competenţi se vor domiri şi se vor convinge de nedreptatea ce se face mai multor sute de preoţi, şi verosimil că vor schimba părţile vătămătoare ale proiectului.

De încheiere am dori să fim bine înţeleşi şi să nu se interpreteze, că chestiunea aceasta ar avea la bază curat numai egoismul şi interesul josnic material; cu atât mai puţin alte scopuri umilitoare sau păgubitoare pentru clerul şi organismul bisericii noastre autonome. E vorba aci nu mai puţin decât de soarta preoţimii noastre, care necondiţionat are lipsă de îndulcire, dacă voim, ca biserica să ne rămână şi în viitor scutul şi apărarea neamului şi dacă voim, ca preoţimea dela sate să-şi mai poată împlini multiplele ei datorinţe de ordin pastoral, social şi cultural.

Chestiunea aceasta astfel privită merită să ne preocupe şi să ne încălzească deopotrivă pe toţi factorii aşezaţi la cârma bisericii, cu deosebire însă pe noi cei din dieceza Aradului, unde lipsa de preoţi este generală şi unde — dacă starea actuală nu se schimbă spre bine — astăzi-mâne ne vom trezi, că nu mai avem candidaţi la treapta preoţească.

Gh. Tulbure
asesor consistotial.

Notă. Dând loc articolului păr. Tulbure, spre orientarea şi liniştirea preoţimei noastre amintim, că forul nostru suprem, Consistoriul mitropolitan, s'a ocupat cu această importantă cestiune în şedinţa din 19 August a. c. înaintând o representaţiune la înaltul guvern. In reprezentaţiunea aceasta, care se va promova şi Congresului nostru naţional bisericesc, s'a cerut, ca şi preoţii noştri deopotrivă cu preoţii celorlalte confesiuni să fie consideraţi la ameliorarea dotaţiunei preoţeşti. Resolvarea favorabilă a acestei representaţiuni se va solicita şi prin o deputaţiune a Episcopatului nostru, concrezută şi cu alte afaceri de asemenea natură. Red.

---

*) Această greşală a fost combătută din partea bisericei noastre la desbaterea poiectului de lege despre congruă în casa Magnaţilor în 1898 prin rostul P. S. Episcop de atunci al Aradului, Ioan Meţianu, actualul nostru Mitropolit (vezi Tel. Rom. Nr. 58 ex 1898). Red.

Din casa magnaţilor. In şedinţa sa de ieri, Marţi, casa magnaţilor a hotărât să alegă membrii delegaţiunii. Alegerea se face astăzi, Miercuri. Delegaţiunile se vor întruni în 23 Septemvrie la *Viena*; deschiderea festivă a delegaţiunilor se va face în ziua următoare, la orele 12 la ameazi, prin *cuvânt de tron*, rostit la Burg.

Autonomia bisericii gr.-or. sârbeşti. Duminecă înainte de ameazi s'au întrunit la Neoplanta sârbii din patria noastră, ţinând o mare adunare, unde erau reprezentate toate partidele sârbeşti. Au fost de faţă peste patru mii de persoane. Cuvântări au rostit naţionalistul *Polit*, protopopul *Iakşici* ş. a. protestând împotriva atacurilor îndreptate asupra autonomiei bisericii sârbeşti. Adunarea a primit o moţiune, prin care se hotăreşte a se trimite un memorand dietelor din Budapesta şi din Agram, cerând restabilirea constituţiei în biserică.

Flota României. Ziare vieneze anunţă, că în ultimul consiliu de miniştri român s'a luat în desbatere programul flotei române. Se zice, că noul program, prin care flota României se va spori cu 8 torpiloare şi 10 submarine, va fi prezentat spre deliberare în cea mai apropiată sesiune a camerelor române.

Şedinţa camerei. Ieri, Marţi, la orele 10 1/4 î. de a. preşedintele camerei contele Ştefan Tisza, înconjurat de deputaţi, a intrat în sala de şedinţe a parlamentului. S'a produs îndată un sgomot enorm de fluerături şi strigăte aşa încât nu se auziau nici cuvintele preşedintelui, nici mai târziu ale notarului, care se părea că ceteşte ceva de pe un act. Spectacolul opoziţiei, cu apostrofări la adresa lui Tisza şi Lukács, a durat până la orele 11 şi trei sferturi, când preşedintele a suspendat şedinţa. In coloarele parlamentului se zicea, că notarul a cetit autograful regal privitor la închiderea şi deschiderea sesiunii, şi la convocarea delegaţiunilor. După redeschiderea şedinţei, la orele 12 şi un sfert, larma asurzitoare a opoziţiei începe din nou. Preşedintele Tisza vorbeşte către stenografi în mijlocul unui sgomot infernal, care ţine în tot decursul şedinţei.

Cronică pedagogică.

Jean Jacques Rousseau ca pedagog

de *Dr. C. Papuc* (Săcele).

(Urmare).

Acest principiu al lui Rousseau joacă şi în privinţa cultivării *simţământului* un mare rol. „Emil — zice el — până la vârsta, la care l-am condus, nici n'a simţit, nici n'a minţit... Indiferent la toate, afară de sine însuşi, ca toţi copiii ceilalţi, el nu se interesează decât de persoana sa.“ Cum rezultă din acest citat, R. stabileşte ca primul sentiment în inima omului: *iubirea de sine*, dela care purcede mai departe în părerile sale asupra cultivării simţământului. Ea este bună din natură şi corespunzătoare ordinei lumii. Iubirea de sine se mai caracterizează ca „pasiune primitivă, internă, anterioară ori-cărei alteia; pe când celelalte în sine luate nu sunt decât modificaţiuni ale ei.“ „Şi aceste modificaţiuni în partea cea mai mare — continuă el — au cauze străine...; dar tocmai modificaţiunile departe de a ne fi avantajoase, ni sunt stricăcioase,“ (op. c. pg. 262). De aici negativa educaţie a lui R. cu privire la sentiment, ferind pe copil de ocaziunile externe, cari ar putea aduce iubirii de sine modificări stricăcioase.

De aceea admoniză el pe educatori: „Nu daţi ocazie, să încolţească în copil orgoliul, vanitatea, invidia, prin imaginea înşelătoare a fericirii oamenilor. Nu espuneţi nici decum în faţa ochilor săi pompa curţilor, fastul palatelor, atracţia spectacolelor“. Şi apoi: „Nu-i arătaţi lumea înainte de ce nu cunoaşte pe oameni; căci aceasta nu înseamnă a-l forma, ci a-l corumpe: aceasta nu e instruire, ci seducere“ (pg. 276). De aceea relevă el ca pericole, ce se nasc din educaţia comună a mai multor copii: gelozia, invidia şi ura. De aceea nici o comparaţie cu alţi copii — în toată creşterea lui Emil, nici o amintire despre rivali, nimic de concurenţi: „Eu voesc ca mai bine în o sută de cazuri să nu înveţe nimic, decât dacă ar învăţa ceva prin gelozie sau vanitate“. (op. c., p. 262).

De aceea Emil nu are alt rival, decât numai pe învăţătorul său.

In acest timp (primul period) se mişcă relaţiile lui Emil faţă de deaproapele său, cu totul pe terenul comunităţii de interese. El nu vede în educatorul său decât pe un tovarăş de joc mai puternic şi mai isteţ, pe esplicatorul înţelept şi lămuritorul lucrurilor naturii, al cărui sfat trebue urmat, căci în caz contrar, după cum i-a arătat esperienţa, are să îndure multe dureri şi neplăceri.

Ce priveşte raportul lui Emil faţă de servitori, educatorul va purta grije ca să dispară umilinţa slugarnică de o parte şi mândria şi îngâmfarea despotică de cealaltă parte. Emil va privi serviciile servitorilor ca nişte semne de bunăvoinţă, pe cari le va provoca sau răsplăti din partea sa prin acordarea de mici contraservicii. Servitorii de altă parte vor fi îndrumaţi a refuza serviciile, pe cari le cere Emil pe un ton neprietenos şi arogant. Prin aceasta va încolţi de timpuriu în inima copilului sentimentul reciprocităţii relaţiilor omeneşti, lui îi va apărea de sine înţeles să ceară ajutorul altora, dar tot aşa de natural va oferi el serviciile sale altora, spre a-şi asigura pe viitor bunăstarea proprie.

Aceste sunt principiile fundamentale din procedura lui Rousseau în primul mare period şi până la acel timp important, pe care-l caracterisează ca a 2-a naştere a omului, adecă naşterea pentru sex în contrast cu cea pentru gen. Aceasta începe, după R., cam în anul al 15-lea. Cu acest nou period tinărul îşi îndreaptă atenţia asupra altor oameni, se compară cu ei: „Acesta e punctul, unde „l'amour de soi“ se schimbă în „amour-propre“ şi unde începe a se naşte pasiunile. „Acesta e şi punctul unde R. îşi schimbă metodul, căci dacă până aci toată educaţia avea caracter negativ — manifestându-se în direcţie pozitivă numai ca o ferire de tot ce ar fi putut conturba viaţa gingaşă sentimentală a copilului în desvoltarea sa, acum ea devine cu totul *pozitivă*. Copilul trebue să studieze pe oamenii şi societatea, şi mai ales să cunoască inima omului. La aceasta îl sileşte năzuinţa după prietenie, care se caracterisează „ca primul sentiment, de care e susceptibil un tinăr crescut cu îngrijire“. (Emil, p. 273). Fiindcă Emil are să intre acum în societate, trebue educat spre acest scop. Şi de oarece până acum i-au fost cultivate numai imboldurile naturale şi sentimentele individuale, trebue acum cultivat copilul ca om etic religios. „Dacă începe el să simtă partea morală a fiinţei sale, trebue să studieze şi raporturiel sale către oameni“, (op. c., IV. p. 11) esprimându-se cu aceasta necesitatea cultivării etice. Primul imbold, care nelinişteşte pe om în această vârstă, e imboldul sexual. De aceea trebue copilul devenit june clarificat în privinţa raporturilor sexuale, despre însemnătatea familiei şi a membrilor familiari etc.

Din această formă primitivă a vieţii, din acest cerc îngust al vieţii omeneşti trebue apoi introdus în o sferă mai mare de viaţă, în stat, în care a recunoscut el pe oameni, ca pe nişte înrudiţi cu el după fiinţă şi ca pe unii egal îndreptăţiţi. Acum trebue să experieze ce înseamnă suferinţa şi moartea, căci e vorba a deştepta în el compătimire, care „e relativ primul sentiment ce atinge inima omenească“. Educatorul nu trebue să ascundă înaintea copilului nici adâncurile mizeriei omeneşti (o. c., p. 279). Emil trebue să înveţe a iubi pe toţi, chiar şi pe cei mai neînsemnaţi. In locul egoismului, în locul iubirii de sine, care singură îl însufleţea pe copil, ia locul *simpatia*. Pe oamenii statului său, cari sunt fraţii lui, trebue să-i recunoască el în toţi oamenii pământului, şi de aceea să-i iubească ca pe sine însuşi. Precum în stat neegalitatea esistentă, care se cunoaşte în împărţirea diferită a bunurilor materiale, în deosebirea stării şi a titlului, nu e cinozura preţului omului; astfel trebue considerate şi popoarele pământului, nu după variaţia moravurilor şi a religiei, ci numai după gradul în care prosperă desvoltarea ideii adevăratei umanităţi. *Umanitatea* este aşadară scopul în înţelesul cel mai larg al educaţiei etice la Rousseau.

De mare importanţă este poziţia educatorului faţă cu *desvoltarea sexuală* a copilului. Până când în stadiile anterioare tema educatorului era a fi cât se poate de cruţător în privinţa usurpaţiunilor conştii din desvoltarea copilului, lăsându-i în cele esenţiale libertatea naturală, trebue el acum pentru prima dată să nu promoveze o desvoltare naturală, ci să o zăbovească şi trăgăneze în limite iscusite: „Apropiindu-se etatea critică, oferiţi tinerilor spectacole, cari îl domolesc, şi nu de cele cari îl irită“. Dară şi aici natura însaşi vine într'ajutor educatorului. Junele nu ştie adecă nimic ce să însemne dorul şi pofta nedeterminată. Lucrul principal e a nu-l lăsa pradă visărilor. Indatinarea de a vedea în educatorul său totodată pe prieten, îl va sili pe june să caute societatea dascălului său acum mai mult şi mai ferbinte ca până aici; prin activitate şi muncă corporală puternică, care poate merge în acest period fără pericol până la oboseală, se va satisface energiei corporale, liniştindu-o într'un mod sănătos. Totodată cu îndepărtarea lenei şi plictiselii, Emil va fi reţinut departe de oraşele mari, alegându-i cu îngrijire ocupaţii şi distracţii corăspunzătoare. (Va urma).

Din protopresbiterate.

Convocare.

Nr. 985/912

Prin aceasta convoc pe Marţi la 8 ore a. m. în 25 Septemvrie v. 1912 preoţimea la conferenţa anuală în biserica din *Făgăraş*, cu următorul

Program:

1. La orele 8 dimineaţa serviciul divin cu invocarea Duhului sfânt, săvârşit de preoţii Nicolae Boier, Valer Judele şi Ioan Popa, care va şi predica după Evang. Dum. XX. d. Rosale.
2. Deschiderea conferenţei, constatarea celor presenţi şi constituirea.
3. Discuţie asupra serviciului şi a predicei.
4. Comunicarea resol. consistoriale nr. 13.190 B. a. c.
5. Referada asupra rapoartelor preoţilor, cari în anul trecut nu au presentat *in special* rapoarte despre fondurile înfiinţate în parohie. Aceste rapoarte să se înainteze aici până la 15 Sept. v. a. c. dela Boholţ, Grid, Hurez, Râuşor, Ludişor, Mărgineni, Perşani, Recea-telech., Veneţia-inf. şi Sâmbăta-super.-apuseană. Recensent părintele Ilarie Cocan.
6. Tema dată de Veneratul Consistor: Beţia şi urmările ei, lucrată de Nic. Boier şi Valer Judele.
7. Preotul în contact cu străinii, de Vasile Debu şi George Sglimbea.
8. Tema: „Cum s'ar putea face cu bun efect educaţia religioasă morală a credincioşilor nostri şi mai ales a elevilor de şcoală din acele comune bisericeşti, în cari nu avem şcoală confesională?“ lucrată de Iosif Caţaveiu, Alesandru Popa şi George Vas.
9. Fiecare paroh să presenteze raport în scris despre înaintarea ce s'au făcut în parohie în acest an, ce întruniri culturale s'au ţinut? Ce disertaţiuni s'au cetit? Ce resultat moral pentru popor şi material pentru bibliotecă s'a ajuns dela producţiunile şcolare? Cum s'ar putea realisa un venit statornic pentru biserică din colecta benevoiă de bucate? an de an?
10. Statorirea programei pe 1913 şi încheerea conferenţei.

Făgăraş, 18 Aug. 1912.

Nicolae Borzea
protop.

Conferenţele învăţătoreşti.

Convocare.

In sensul circularei consistoriale din 16 August a. c. nr. 10093 şcol. convoc prin aceasta pe toţi învăţătorii dela şcoalele noastre confesionale gr.-or. române din protopopiatul *Sălişti* şi al *Mercurii* la conferenţa învăţătorească anuală, care se va ţinea în 21 şi 22 Octomvrie st. v. 1912, în Mercurea, pe lângă următoarea

Ordine de zi:

1. Invocarea Duhului Sfânt.
2. Constituirea biroului şi constatarea celor prezenţi.
3. Discursul comisarului consistorial despre importanţa limbii materne în învăţământ şi despre mijloacele ei.
4. Invăţământul intuitiv, de Romul Vraci, învăţător în Poiană.
5. Metodica scris cetitului, de Ioan Răchiţan, învăţător în Galeş.
6. Cetirea română în cl. I-VI. împreună cu o lecţie practică, de Mateiu Scorobeţ, înv. în Mercurea.
7. Cartea de cetire, de Ilie Georgescu, director şi înv. în Poiană.
8. Gramatica română, împreună cu o lecţie practică, de Ioan Tănase, inv. în Poiană.
9. Exerciţiile de stil şi compunere în cl. I-VI, de Vasile Greavu, înv. în Gârbova.
10. Poezia în şcoala poporală, împreună cu o lecţia practică, de Pantilimon Bratu, înv. în Sălişte.
11. Literatura în şcoala poporală, de Vasile Dobrescu, înv. în Rod.
12. Legendele şi tradiţiile poporale, de N. Bembea, înv. în Sibiel.
13. Raportul dintre limba română şi maghiară în şcoalele noastre, de Alexandru Iosof, înv. în Apoldul de jos.
14. Darea de seamă despre bibliotecile pedagogice tractuale, făcută de bibliotecarii şi cassierii celor 2 bibl. tractuale din Sălişte şi Mercurea.
15. Darea de seamă despre starea învăţământului în tractul Săliştii de D. Lăpădat, înv. şi director în Sălişte, în tractul Mercurii de Ieronim Puie, înv. în Mercurea.
15. Darea de seamă despre literatura noastră pedagogică mai nouă, de Emilian Stoica, înv. şi director în Gurarâului.
17. Chestiunea patronagiilor şcolare, de Ilie Crişan, înv. în Sălişte.
18. Eventuale propuneri şi interpelări.

In sensul punctului 10 din regulamentul pentru conferenţele învăţătoreşti, toţi cei însărcinaţi cu lucrări teoretice sau practice sunt datori a trimite lucrările lor scrise curat şi legibil până în 12 Octomvrie st. v. a. c. pe adresa directorului D. Lăpădat (Sălişte), care le va prezenta comisiunii permanente spre censurare şi desbatere asupra lor.

Şedinţa comisiunii permanente, în care se va stabili referada întreagă pentru şedinţele conferenţii învăţătoreşti, o convoc pe ziua de 20 Oct. st. v.

Datorinţa fiecărui învăţător este a se conforma întru toate regulamentului şi dispoziţiilor speciale din circulara consist. nr. 10093 Şcol.

On. preoţi încă sunt îndatoraţi a lua parte la conferenţă.

Sălişte, în 28 August 1912.

Dr. Ioan Lupaş
comisar consistorial.

Convocare.

Bazat pe noul regulament pentru conferenţele învăţătoreşti şi circulară-consistorială din 16 August Nr. 10.093 şcol. 1912, conferenţa generală a învăţătorilor din cercul IX o convoc în oraşul *Turda* pe zilele de 18 şi 19 *Octomvrie st. v. 1912* — cu următoarea:

Programă:

A) Şedinţa I din 18 Octomvrie. 1. La ora 8 a. m. invocarea Duhului sfânt în biserica din loc. 2. Deschiderea conferenţei, de subscrisul comisar, prin cuvânt ce tractează despre: Importanţa limbii române în invăţământ şi mijloacele ei. 3. Se aleg notarii şi bărbaţii de încredere. 4. Apelul nominal. 5. Comunicări oficioase. 6. Cetirea română în cl. I-VI, teză ce o prelucră în scris Iuliu Teuţan şi tot dânsul ţine o prelegere practică, tratând cu elevii cl. II o bucată din cartea de cetire. 7. Gramatica română, teză în scris de Ioan Moldovan. Acesta ţine din gramatică şi o prelegere practică cu elevii cl. IV. 8. Poezia în şcoala poporală, teză scrisă de Ioan Bj', care în legătură cu biografia autorului, ţine şi o prelegere practică, predând din cartea de cetire o poezie elevilor de cl. VI.

B) Şedinţa II orele 3. p. m. 1. Invăţământul intuitiv, în scris de Diomid Bedelean. 2. Metodica scris-cetitului, t. script. de Leonte Canja. 3. Cartea de cetire, t. script. de Vasile Roşca. 4. Exerciţiile de stil şi compunere în cl. I-VI, în scris de Sevastian Ciapa.

C) Şedinţa III la 19 Octomvrie orele 8 a. m. 1. Literatura în şcoala poporală, t. script. de Victor Mara. 2. Legendele şi tradiţiile poporale, t. script. de Ilarie Beian. 3. Raportul dintre limba română şi limba maghiară în şcoalele poporale, t. script. de Şofron Şerban. 4. Mişcarea pedagogicăliterara mai nouă la noi, disert. de Lazar Chirilă.

D) Şedinţa IV la orele 3 p. m. 1. Starea învăţământului în şcoalele din cercul conferenţiar, dare de samă de Iosif Panţa. 2. Chestia patronagiilor şcolare (se discută conform propunerii comisiunii permanente). 3. Cassarii şi bibliotecarii fac dări de samă asupra bibliotecilor pedagogice din tractele Lupşa şi Turda, şi propuneri relative la cărţile nouă de procurat. 4. Alegerea comisiei permanente (pct. al II regul.) 5. Inchiderea conferenţei.

Tezele sunt datori a le studia toţi învăţătorii, pentruca cerând trebuinţa fiecare să poată diserta şi ţinea prelegeri practice cu elevii, şi dacă n'ar fi fost anume însărcinat. Prelegerile practice durează ¼—½ oră.

Cei încredinţaţi cu teme în scris, le vor redacta conform îndrumărilor din circulara numită consistorială, şi cu 8 zile înainte, *până in 9 Octomvrie v.*, le vor trimite membrului comis. permanente Iosif Panţa, învăţător în Runc, care primeşte însărcinarea a le studia şi veni — în calitate de referent — cu propunere asupra lor în şedinţa comisiunei permanente, ce o convoc tot în Turda pe *17. Octomvrie v. orele 11 a. m.*

Invăţătorii şi învăţătoarele dela şcoalele confes. elem. *din protopopiatele Lupşa-Turda* sunt datori a participa la conferenţa aceasta sub urmările decretate în pct 3 ale noului regulament. Se invită mai departe a participa protopopii, ca inspectori tractuali, şi parohii şi administratorii parohiali, ca directori şcol., cum şi toţi sprijinitorii şcoalei poporale confesionale.

Ofenbaia, 31 August 1912.

Vasile Gan
protopop, comisar consistorial.

Dela sate.

-- Pentru fondul ziariştilor. —

In 1 Septemvrie n. 1912 şi-a serbat cununia religioasă fetiţa harnicului preot Victor Vulcan din Oprea-Cârţişoara, cu tinărul Nicolae Frâncu din Porumbacul-superior. La această cununie au participat nu numai cei din comună, ci şi cei din împrejurime ţinând de o plăcută datorinţă a mări cu prezenţa lor festivitatea amintită.

După serbarea cununiei şi după ce oaspeţii au terminat masa, se ridică părintele Trandafir Dragomir din Arpaşul-inferior şi face propunerea, că să contribue fiecare, după cum poate şi voeşte, pentru fondul *„Ziariştilor români“*. Inceputul pentru această colectă îl face tot părintele Trandafir Dragomir, dăruind pentru acest scop o acţie dela „Banca Poporală“ din Arpaşul-inferior, valoarea acţiei e astăzi 160 cor.

Toţi oaspeţii au aplaudat pe părintele Dragomir, care cu o insufleţire deamnă de un preot românesc spunea mesenilor ce muncă grea săvârşesc ziariştii români din Ardeal, fără ca să fie răsplătiţi în mod demn din partea poporului, pe care ei îl apără necontenit. Propunerea a fost primită cu însufleţire din partea tuturora, şi ţin să accentuez, că Ţara-Oltului se poate mândri cu mulţi preoţi harnici, cari ştiu să-şi împlinească deplin chemarea.

Lista celor ce au contribuit e următoarea: Părintele Trandafir Dragomir 1 acţie dela „Banca Poporală“ din Arpaşul-inferior, în valoare de 160 cor.; Solomon Făgărăşan, paroh, Alesandru Băcilă, funct. la „Banca generală“ de asigurare, câte 10 cor., familia Iosif Gabor, vicenotar 3 cor., Ieronim Gravo, teolog 1 cor., Nic. Frâncu jun. 5 cor., Emilian Budac, econom 2 c., Ioan Banciu, paroh 5 cor., Nicolae Popianoş, Nicolae Olariu, cassar, câte 1 cor., Ioan Grecu, com. 2 cor., Stefan Blendea

1 cor., Nicolae Solomon, paroh 10 cor., Max. Budac notar 1 cor., Simeon Stănciulea 5 cor., George I. Bucurenciu, dna Emilian Budac, câte 2 cor., Toma Sâlca 1 cor., Nicolae G. L. Budac 50 fil., Ioan Măsariu, paroh 2 cor., Valeriu Pop, notar 3 cor., Victor Vulcan, paroh 10 coroane, George Banciu, învăţător 1 cor., E. Budac 20 fil., dşoara Elena Corcodel 2 cor., dna Paraschiva N. Frâncu 1 cor., Ilie Bădilă 2 cor., Dion. Stănciulea 20 fil., Dumitru Frâncu, inginer, Nicolae Frâncu sen., câte 4 cor., doamna Romul Botezan 2 cor., M. Tarcea, teolog, Nicolae Borzea, George Şandru, dşoara Anuţa Făgărăşan, câte 1 cor., Victor Solomon 30 fil., dşoara Eufrosina Mihu 40 fil., D. Popa 1 cor., Valeriu Frâncu 50 fil., Stefan Lupu 30 fil., Val. Lăzăriciu 40 fil., Vasile Sâlca 20 fil., D. Popianoş 1 cor., S. Popianoş 20 fileri, I. Fatian 30 fileri, Vas. Popianoş 1 cor., I. Popianoş 20 fil., Al. Lăzăriciu 20 fil., Maria L. Popianoş 20 fil., Pavel Popa 60 fil. La un loc fac 104 cor. 70 fil., iar acţia 264 cor. 70 fil., cari s'au trimis din partea părintelui T. Dragomir la „Ardeleana“ în Orăştie.

Dacă la un singur ospăţ s'a putut aduna o sumă aşa de respectabilă, de sigur cu alte ocasiuni, dacă nu mai mult cel puţin atât, tot se va putea face, dacă să află oameni de inimă, cari se ştie însufleţi şi pe alţii.

Un creştin.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Raport

către adunarea generală a despărţământului V. Sălişte, al „Asociaţiunii“.

(Fine).

Tilişca: 1. Despre însemnătatea şcoalei, G. Pacurar, înv.; 2. Despre pocăinţă, Dr. Ioan Lupaş, prot.; 3. Despre Reuniunea de înmormântare, de D. Lăpădat, înv. dir. 4. Folosul grădinilor de pomi, I. Bratu; 5. Infiinţarea unei reuniuni de înmormântare, I. Bratu; 6. Despre însemnătatea meseriilor, I. Iosof, preot; 7. Viaţa în familie, I. Bratu; 8. Stricăciunea beuturilor spirtuoase, Dan. Suroiu înv.; 9. Şaguna şi şcoalele, Dan. Suroiu; 10. Creşterea şi soiul vitelor, G. Păcurar, înv.; 11. Despre binefăcătorii şcoalei şi bisericii, Petru Juga, pr. 12. Despre binefacere, Petru Juga pr. 13. Producţiune muzicală-teatrală, corpul didactic.

Topârcea: 1. Despre însemnătatea meseriilor, V. Suciu, preot; 2. Producţiune şcolară, cu program bogat, corpul didactic.

Vale: 1. Mijloacele de înaintare, Gh. Ittu preot; 2. Luxul şi urmările lui, I. Chioariu, înv.; 3. Cartea funduară, Gh. Salomie, not.; 4. Insemnătatea băncilor poporale în raport cu prezentul, Const. Tipuriţă, înv.; 5. Imbrăţişarea meseriilor, Const. Criştiu; 6. Despre lumina învăţăturii creştine, Dr. Ioan Lupaş; 7. Cum să postim, I. Popa preot.

La acest loc comitetul ţine cu cale a face amintire despre un alt soiu de cursuri şi prelegeri, cari cu anul 1910 s'a introdus în despărţ. nostru, şi cari sunt de importanţă în viaţa economică a poporului. E vorba de cursurile industriale de rotărit, înfiinţate până acum, la stăruinţa şi îndemnul on. Domn primpretore, Petru *Drăghits*, în agenturile Gurarâului şi Orlat.

In Gurarâului s'a ţinut cursul al II-lea de rotărie din 5/II.-9/III 1912; a fost frecuentat de 18 locuitori din comună. In Orlat s'a ţinut din 27/XI.-30/XII. 1911 şi a fost cercetat de 10 locuitori. S'a instruit şi isprăvit în acest curs: 1 Strug de roate; 6 dricuri înainte la car; 3 dricuri nouă, înapoi la car; 5 dricuri la rotiţele dela plug; 5 roate nouă la car; 1 roată îmbrăcata din nou; 6 rotile de plug; 1 plug; 6 ruzi de car; 6 cărcei de roata; 10 coade de topor; 10 cornurare; 5 juguri şi loitre; 6 tinzitoare; 7 roate şi altele. Preţul lucrurilor confecţionate face 219 cor. 80 fil. In cursul al II-lea ţinut în Gurarâului s'a isprăvit: 1 strug pentru pregătirea butucilor la roatele de car; 1 scaun de măsărit; 33 roate de car nouă; 14 roate de car s'au reparat; 20 roate nouă pentru plug; 20 dricuri de car de înainte; 8 dricuri de car de înapoi; 1 pod de dric de înapoi; 4 osii de car; 1 plug nou; 1 rudă de car; 1 grapă; 2 dricuri de rotile mici; 2 furci; 1 plug de reparat; 2 poduri de căruţă mici. S'au preţuit toate aceste lucruri în suma de 670 cor. 40 fil.

Din tabloul cultural al despărţământului nostru vedem, că s'au ţinut 69 de prelegeri, 11 producţiuni şcolare-teatrale şi 2 cursuri industriale de rotărit. Prelegerile s'au ţinut: 15 de protopop; 24 de 18 preoţi; 24 de 20 învăţători; 2 din partea a doi notari; 1 de un medic; 1 de un advocat, una de un profesor, 1 de o doamnă.

Privind cu deamănuntul tabloul găsim şi unele începuturi, inaugurate cu anul 1911 în agentura Sălişte, şi anume: Aducerea în legătură a prelegerilor cu anumite cetiri atrăgătoare, precum şi întroducerea prelegerilor pentru inteletuali.

Comitetul luând aceste începuturi cu plăcere la cunoştinţă, nu are cuvinte destule spre a le recomanda şi celorlalte agenturi, contribuind cetirea bucăţilor alese în mare măsură la împretinirea ţăranului cu cartea, precum şi la desvoltarea îndemnului şi a gustului de a ceti. Deasemenea recomandă spre pilduire aceste cetiri, cari se pot ţinea în lipsă de prelegeri originale, ca astfel să nu mai rămână vreme potrivită, cum sunt Dumineciile din postul mare şi ale crăciunului, în care intelectualii nostri dela sate să nu stee de vorbă cu poporul, să nu i cetească din cărţi învăţături frumoase din literatura română.

Referitor la ţinerea de cicluri de prelegeri pentru intelectuali, comitetul desp. salutând cu multă căldură şi acest început de reimprospătare şi îmbogăţire a cunoştinţelor, le aduce spre pilda agenturilor cu mai mulţi inteligenţi sau spre formarea anumitelor grupări de intelectuali din învecinatele agenturi, în cari să se ţină apoi cu schimbul într'o săptămână într'o comună, în a doua într'alta anumite prelegeri şi dări de seamă. S'ar putea ajunge astfel la o cultivare reciprocă, ce numai folositoare ar putea fi.

O altă noutate a anului e împlinirea unei dorinţe vechi a despărţământului de a ajunge in posesiunea unui schiopticon. Zilele din urmă ale anului 1911 ni l-au adus în nădejdea unei propăşiri mai pronunţate.

Numărul reuniunilor în întreg despărţământul se prezintă astfel: *Armeni*, 1. Reuniunea femeilor pentru înfrumseţarea bisericii. *Gurarâului*: 1. Reuniunea femeilor, 2. Corul adulţilor, 3. Corul elevilor şcoalei gr. ort. *Orlat*: 1. Corul plugarilor, 2. Reuniunea femeilor rom. pentru înfrumseţarea bisericii. *Sălişte*: 1. Casina română, 2. Reuniunea meseriaşilor, 3. Reuniunea pompierilor, 4. Reuniunea de cântări, 5. Reuniune de înmormântare, 6. Reuniune de înfrumseţare, 7. Casina economilor, 8. Cassa de păstrare (reuniune), 9. Poporul societate pe acţii pentru schimb şi împrumuturi de bani, 10. Insoţire pentru valorizarea laptelui lăptărie. *Sibiel*: 1. Cor şcolar şi bisericesc cu elevii şcoalei, *Tilişca*: 1. Reuniunea femeilor, 2. Reuniune de înmormântare filială a celei din Sălişte, 3. Cor de băeţi. *Topârcea:* 1. Reuniunea femeilor pentru înfrumseţarea bisericii, 2. Tovărăşie pentru asigurarea vitelor.

In total 22 de reuniuni. Comitetul luând la cunoştinţă, că în 8 comune nu se găseşte nici un fel de societate îşi ţine şi în viitor de-o însemnată datorie a stărui cât mai mult întru înfiinţarea lor, pentrucă ele sunt pietrile fundamentale pe cari are să se înalţe zidul de progres al satelor.

Averea şi starea cassei desp. Sălişte cu finea anului 1911 este următoarea:

I. Intrate:

Depunere cu finea an. 1910	cor.	627·74
Taxă dela 46 membri ord.*)	„	460·—
„ „ 107 membri ajut.*)	„	214·—
Ajutor dela inst. „Poporul“	„	50·—
Ridicare din depunere . .	„	100·—
Interese capitalizate . . .	„	27·21
Cu finea an. 1911 au fost intrate	cor.	1478·95

II. Eşite:

Depun. cu finea an. 1910 .	cor.	627·74
Comit. central: taxă dela 46 membri ordinari	„	368·—
Comit. central: taxă dela 107 membri ajutători	„	214·—
Porto-poştal	„	2·34
Recvizite de scris	„	2·88
Mobiliar (o masă)	„	29·—
Remun. pentru prelegeri , . .	„	100·—
Spese la Armeni	„	14·—
Depun. la Cassa de păstrare	„	93·78
Dep. int. capital. cu finea 1911	„	27·21
Total au ieşit cu finea an. 1911	cor.	1478·95

Comitetul cercual, în temeiul rapoartelor întrate, s'a năzuit a alcătui şi prezenta un raport amănunţit despre starea şi întreg mersul cultural al despărţământului. A făcut acest lucru, ca cunoscându-l în toate amănuntele, să ne formăm fiecare planul de muncă pentru viitor. Această desfăşurare de muncă însă în curs firesc nu poate să fie decât mai îmbelşugată ca a anului trecut.

Recunoscut acest adevăr, se cade să fim cu toţii la posturile noastre şi în măsura de puteri să ne facem datoria, căci numai astfel ne vom întări sufleteşte, ne vom susţinea şi mai departe locul în viaţa popoarelor civilisate. Ca această datorie să nu ne neliniştească, încheem raportul cu cuvintele unui înflăcărat întemeetor al Asociaţiunii, rostite la anul 1861, 23 Octomvrie v., în ziua de inaugurare şi constituire a nouei însoţiri: „Iată, domnilor, zice marele episcop de pe acea vreme, Şaguna, a sosit ziua cea dorită pentru înfiinţarea unei Asociaţiuni, care să aibă de problemă literatura română şi cultura poporului român!“... „Mărturisesc sincer convingerea mea“, continuă glasul său de profet, „că eu problema Asociaţiunii noastre o caracterisez pe cât de nobilă şi frumoasă şi unică în felul său astăzi în întreaga noastră naţiune din toate părţile, unde se află ea, pe atât şi de serioasă şi grea, pentrucă cere o perseveranţă de fier şi un sacrificiu din inimă“.

Sălişte, la 17/30 August 1912.

Dr. Nicolae Calefariu
dir. despărţ.

Ioan Popa
secretar.

---

*) Numărul membrilor ajutători şi ordinari pentru aceea nu consună cu cei amintiţi mai sus, pentrucă unele din agenturi au plătit taxa direct la centru, nu prin cassarul despărţământului.

NOUTĂŢI.

Lista viriliştilor din comitatul Sibiului. Pentru alcătuirea şi rectificarea listei pe 1913 a membrilor din comitetul municipal al comitatului Sibiiu, cari plătesc cea mai multă dare, comisiunea verificătoare îşi va ţinea şedinţele în *8* şi *9 Octomvrie* 1912 în sala mică dela casa comitatului. In zilele sus amintite se poate vedea lista viriliştilor şi se pot înainta cereri verbale sau în scris privitoare la înscrierea în această listă. Toţi aceia, cari reflectează la favorul §-ului 26 al art. de lege XXI din 1886, au să-şi dovedească îndreptăţirea în scris sau verbal în decursul şedinţei comisiunii verificătoare cu atât mai vârtos, că în caz contrar nu se vor împărtăşi la acest prilej de favorul de a li se socoti darea *dublă*. Rapoartele oficiului de dare, cari servesc pentru rectificarea listei, se pot vedea din *30 Septemvrie n. până în 7 Octomvrie* 1912 în cancelaria protonotarului la casa comitatului; în acest restimp se pot face şi reclamaţiunile. Lista statorită se va afişa în 12 Octomvrie a. c. la casa comitatului şi se va expune spre vedere publică în timp de 15 zile în cancelăria protonotarială. In decursul acestor zile se poate apela în contra listei la comisiunea cenzurătoare permanentă. Eventuale recursuri au să se înainteze către preşedintele comisiunii verificătoare.

*

Desminţire. Dl Alexe *Pocol*, mare proprietar în Baia mare trimite „Gazetei“ din Braşov o scrisoare, unde spune că nu este adevărată ştirea privitoare la donaţiunea de 15.000 coroane pentru monoplanul Vlaicu III. Dl Pocol în scrisoarea sa mai declară, că dacă până astăzi n'a dat nimic pentru aeroplanul Ardealului, nu însemnează că nu va contribui de-aici înainte pentru acest scop.

*

Când să se serbeze Paştile? Consiliul federal elveţian a trimis statelor europene o adresă, care se ocupă cu ideea de a se convoca o conferenţă internaţională, cu scop de a statori ziua când are să se ţină serbătoarea Paştilor. Câteva state au primit planul. Monarhia noastră austro-ungară nu este aplecată a participa la conferenţa internaţională; alte state, ca Belgia şi Prusia, fac atârnătoare participarea lor dela răspunsul ce l va da vaticanul şi Rusia, adecă biserica romano catolică şi cea ortodoxă.

*

Concertul Ionel Crişan. O programă bogată şi atrăgătoare a întrunit publicul sibian alaltăieri, Luni seara, în sala dela Unicum la concertul cântăreţului Ionel *Crişan*. Piesele, în partea cea mai mare clasice şi câteva cântece poporale, au fost executate cu bravura cunoscută a absolventului academiei de muzică şi artă dramatică din capitala Austriei. Am ascultat cu o rară plăcere atât compoziţiile de Brahms, Schubert, Leoncavallo, Tosti, Loewe, cât şi lucrările autorilor nostri Dima, Scarlatescu şi Brediceanu. Talentatul bariton a fost acompaniat la pian de măestrul director de muzică *Nowak*. Amândoi au fost aclamaţi cu entusiasm de un public ales şi numeros.

*

Expoziţia de vite în Sebeşul de sus amânată din cauza ploilor se va ţinea Duminecă, la 22 Septemvrie n. 1912. Aviz economilor de vite din Sebeşul de sus şi de jos, din Avrig, Porceşti şi Racoviţa.

*

Operă nouă în Paris. In capitala de pe malurile Senei se zideşte acum o nouă clădire pentru operă. Aceasta este a *patra* operă a Parisului. Deşi nu e încă terminată, financierii francezi se ocupă cu ideea de a ridica al cincilea teatru de acest soi, şi adecă *Opera poporului*, unde preţul locurilor are să varieze între 50 de bani şi 3 coroane. Repertorul va fi compus din opere clasice şi moderne.

*

Atelierul de ţesătorie şi cusătorie din Orăştie. Primim următoarele: Contele *Potocki* şi soţia sa, cari de prezent călătoresc prin Ardeal, au vizitat atelierul de ţesătorie şi cusătorie al Reuniunii dela Orăştie şi au rămas încântaţi de ce au văzut acolo. Dna directoară văd. Dr. Erdelyi şi suplinitoarea conducătoarei, Dşoara Victoria Bariţiu, li-au dat toate desluşirile necesare. Distinşii oaspeţi, înainte de depărtare, au cumpărat câteva obiecte şi s'au subscris în limba lor polonă în cartea depusă în odăile institutiunii.

*

Incălzirea vagoanelor. In părţile nordice ale ţării noastre s'a lăsat un frig ca în vreme de earnă. De aceea direcţia căilor ferate dela Caşovia şi Oderberg a dat ordin, ca vagoanele pe linia aceasta să fie încălzite.

*

Intâmplare senzaţională. Se scrie din Boston: La congresul internaţional al medicilor ţinut în oraşul acesta s'a întâmplat un lucru senzaţional. A venit în sala de şedinţe tinăra Elena *Keller* şi, deşi cu oare care greutate, a rostit o cuvântare în limba germană, franceză şi engleză. Se ştie, că Elena Keller, în urma unei boale din copilărie, a rămas oarbă şi surdo-mută. Cu toate defectele acestea mari, tinăra numită a izbutit să obţină doctoratul în filozofie şi să scrie mai multe lucrări de valoare, care au făcut-o vestită în toată lumea. Inainte cu câteva luni un doctor american a luat asupra sa sarcina de a reda facultatea vorbirii tinerei fete oarbe şi surdomute. Incercarea doctorului a succes, iar medicii adunaţi la congres au ascultat uimiţi progresul făcut de savanta domnişoară Elena Keller.

*

Earnă şi vară. In cele mai multe părţi ale Europei domneşte de câteva zile o vreme friguroasă. In multe localităţi din Anglia a plouat şi a nins. Chiar şi din Italia se anunţă ninsori. — Dimpotrivă, în New-York este o căldură de nesuferit, care de câteva zile stăpâneşte în teritorul întreg al Statelor unite. Intr'unul din oraşele statului Ohio, la o serbătoare de gimnastică ce s'a ţinut Joi, s'au bolnăvit de căldură 60 de copii şi 40 de bărbaţi; toţi au fost transportaţi la spital şi serbarea a trebuit să fie întreruptă. In Chicago au murit de insolaţie trei persoane. Temperatura în umbră este de 30—40 grade Celsius.

*

Averea familiei ţarului. Ziarul *Indépendence Belge*, în numărul său mai nou, ocupându-se cu ţarul şi cu familia sa, scrie între altele: Nicolae II. şi familia sa se bucură de o imensă avere. Afară de lista civilă, familia ţarului are o proprietate întinsă de 40 de mii de chilometri pătraţi. Familia ţarului e stăpână peste 325 castele şi cetăţi; numărul persoanelor din serviciul împărătesc este aproape 20 de mii. De familia ţarului se ţin: un frate al moşului său, patru unchi şi aproape vre-o 30 de veri, — toţi acestia au dreptul să poarte titlul de *mare duce* şi fiecare dintr'înşii primeşte un apanaj anual de cel puţin două milioane de coroane.

*

Abonaţi de probă de acum până la anul nou revista literară ilustrată *Cosinzeana*, singura revistă la noi în Ardeal, care e întocmită anume pentru familii şi apare regulat în fiecare săptămână, aducând ilustraţii interesante şi bucăţi literare alese. Abonamentul pentru numerii de probă până la sfârşitul anului curent e numai 2 cor. Administraţia în Orăştie (Szászváros).

*

Mulţămită

Ne putând în special trimite mulţămitele noastre tuturor acelora, cari atât prin serviciul lor personal, cât şi prin manifestarea simţămintelor de stimă şi de iubire către iubitul nostru defunct *Dr. Traian Putici*, au contribuit la solemnitatea funebră a petrecerii lui la cele eterne, — venim pe această cale a aduce cele mai sincere şi mai profunde mulţămiri: Venerabililor *mandatari episcopeşti*, onoratei *preoţimi*, on. corp *învăţătoresc*, tuturor P. O. *delegaţiuni* şi notabilităţi oficiale, on. *reprezentanţi* ai altor confesiuni, tuturor *reuniunilor* şi corporaţiunilor, cari prin participarea lor la ultimul tribut de iubire către neuitatul nostru defunct şi prin manifestarea condolenţei au năzuit să ne aline durerea şi să ne mângăe în jalea noastră adâncă.

Timişoara, la 3/16 Sept. 1912.

Jalnica familie.

Nr. pp. 1010/1912. (330) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din comuna **Panic**, se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. din repartiţie dela popor solvite în 4 rate 3 lunare, 400 cor. întregire dela stat ce se va exopera, cvartir liber în edificiul şcoalei, lemne de foc şi grădină de legume.

Cvincvenalele se vor solvi numai după 5 ani de funcţiune la această şcoală.

Concurenţii să-şi aştearnă suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în terminul susindicat.

Cluj, 30 August 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului în conţelrgere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 283/1912. (331) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc dela şcoala comunei bisericeşti **Poiana** cu **Vaieaverde**, protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu terminul **15 Sept. v. 1912.**

Dotarea este: salar 1000 cor. din repartiţie, locuinţă cu grădină.

Competenţii să trimită rugările concursuale subscrisului până la terminul pus.

Câmpeni, 31 Aug. 1912.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 312/1912. (322) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis de clasa a III-a **Chitid** din protopresbiteratul Haţegului, se publică din nou concurs din oficiu cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Haţeg, la 20 August v. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 229/1912. (321) 3-3

Concurs.

Pentru ocnparea postului de paroh în comuna bisericească de clasa III **Valea-verde**, în protopresbiteratul Câmpenilor se pnblică concurs cu termin de **30 zile** dela prima apariţie în ziarul oficios bisericesc.

Venitele sunt cele arătate în coala B. dela statorirea dotărei preoţeşti din partea statului.

Doritorii de a ocupa acest post să trimită rugările lor concursuale în terminul deschis la subscrisul oficiu.

Câmpeni, 21 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 101/1912. (313) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala gr.-ort. din **Tău**, tractul Mercurea, devenit vacant se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român"

Emolumentele sunt: 800 cor., din cari 600 cor. repartiţie de susţinătorii şcoalei, 200 dela biserică şi s'au mai cerut 200 cor. dela Conzistor. Cuartir şi grădină.

Invăţătoriul e îndatorat în Dumineci şi sărbători a conduce copiii la biserică, cântând cu ei la sf. liturgie.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruate în regulă la oficiul protopopesc din Mercurea având a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare înainte de alegere poporului în biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Tău, la 14 August 1912.

Oficiul parohial gr.-or.

Patriciu Marcu
paroh prez. com. par.

Nr. 720/1912. Văzut:

Avr. S. Pecurariu
protopop.

Nr. 515/1912. (320) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc la şcoala noastră confesională din **Poiana porcului** (Lápospatak), din protopresbiteratul Cetatea de peatră, pe basa decizului Prea Veneratului Consistor arhidiecezan, de datul 16 August a c. Nr. 9747 şcol se publică concurs nou din oficiu cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 cor. repartiţie dela popor; 258 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan, 42 cor. preţul lemnelor de foc; 400 cor. ajutor dela stat, care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir şi grădină în natură.

Alesul se îndatorează fără remuneraţie specială a conduce elevii la biserică în Dumineci şi sărbători, a forma cu ei cor bisericesc, a cânta cu ei la sf. liturghie şi a-i instrua în grădinărit.

Reflectanţii la acest post au a şi înainta rugările concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se prezenta în comună şi biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Lăpuşul-unguresc la 24 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Cetatea de peatră.

Andrei Ludu
adm. protopop.

Nr. 387/1912 prot. (319) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională ort. rom. din **Curciu**, tractul Mediaşului, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Roman".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar anual de 1000 cor. şi anume: 600 cor. dela comnua bisericească din repartiţie şi 400 cor. se vor cere dela stat pe baza documentelor celui ales.

Cvincvenalele cu excepţia celui prim, care se va solvi dela comuna bisericească se vor cere dela stat.

Cvartir şi grădină în natură.

Cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare să se trimită subsemnatului oficiu în terminul deschis, îndatorat fiind cel ales a conduce la biserică copiii în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei sf. liturghie, iar la trebuinţă a cânta şi la utrenie cu tinerimea adultă, a forma cor fără altă remuneraţie şi a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Mediaş, în 23 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 95/1912 (326) 2—3

Anunţ de licitaţiune.

In senzul ordinului Prea V. Consistoriu dto 4 August 1912 Nr. 9437 Epit. se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere **renovarea bisericii gr. ort. rom din Nevoeş**, protopresbiteratul Devei.

Licitaţiunea se va ţinea *Duminecă în 9/22 Septemvrie a. c.* la 3 ore după amazi în cancelaria oficiului parohial din loc.

Preţul de strigare este 1000 coroane.

După această sumă are să depună vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

Preliminariul şi condiţiile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial înainte de licitaţiune.

Reflectanţii nu au dreptul a pretinde nici un fel de spese ori diurne pentru câştigarea informaţiunilor, precum nici pentru participarea la licitaţiune.

Licitaţiunea e verbală însă oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător şi cu declaraţia oferentului că cunoaşte condiţiunile şi să supune lor se primesc până la începerea licitaţiunei, cari sunt a se da la mâna prezidentului comitetului parohial.

Se notează că lucrările pentru renovarea bisericii sunt a se pune în curgere îndată după licitaţiune.

Din şedinţa com parohial ţinută în Nevoeş la 24 Maiu 1912.

Ioan Şinca par., preşident. **E. Şinca** notar ad. hoc.

Vidi:

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Curs de dans

special pentru

tinerimea rom. studioasă din Sibiiu

voiu deschide în sala dela „Gesellschaftshaus" **Luni, în 23 Septemvrie n.** — Probe se vor ţinea: Lunia şi Mercurea dela 6—8 ore seara, Dumineca dela 2—4 ore d. a. — Inscrieri se pot face la „Librăria arhidiecezană", precum şi în orele de dans.

Cu deosebită stimă:

Nicolae Stoica,
(305) 2—3 măiestru de dans dipl.

Nr. 521/1912. (325) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti din comunele bisericeşti jos însemnate din protopresbiteratul Cetatea-de-peatră, la ordinul P. Ven. Consistoriu arhidiecezan Nr. 10148 şcol., se publică concurs nou cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Costeni** cu salar de: 300 cor. dela comuna bisericească; 700 cor. ajutor dela stat care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir corespunzător în natură şi 20 cor. relut de grădină. Cvincvenalele se cere dela stat.

2. **Curtuiuşul mic** cu salar de 200 cor. dela comuna bisericească; 100 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan, 700 cor. ajutor dela stat, care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir în edificiul şcoalei, grădină în mărime de 909 st. □ şi lemnele de foc necesare.

Cvincvenalele se vor cere dela stat.

3. **Vima mare** cu salar de 600 cor dela comuna bisericească, 400 cor. ajutor dela stat care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir corespunzător şi grădină în natură.

Cvincvenalele se vor cere dela stat.

Se notifică, că dupăce aceste comune bisericeşti au edificii şcolare nouă corespunzătoare e speranţă de ajutor de stat.

Cererile de concurs să se înainteze subsemnatului oficiu în terminul susindicat.

Lăpuşul unguresc, (Magyarlápos), 28 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Cetatea de peatră în conţelegere cu comitetul parohial.

Andreiu Ludu
adm. prot.

Nr. 514/1912. (316) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Bucium Muntari** cl. III, protopresbiteratul Abrudului conform ordinului on. Consistor Nr. 8299 bis. se escrie concurs nou cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Concurenţii îşi vor trimite cererile de concurs instruite conform normelor din vigoare subsemnatului oficiu prootopresbiteral în terminul deschis şi se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la sfânta biserică spre a cânta şi cuvânta.

Abrud, 21 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Abrudului în conţelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 429/1912. (323) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră din **Ighiel** se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela această primă publicare.

Salarul: 600 cor., cvartir şi grădină dela comuna bisericească, restul prin întregirea dela stat ce se va cere pe baza documentelor celui ales.

Invăţătoriul ales va fi dator a instrua elevii în cântările bisericeşti şi a cânta cu ei în Dumineci şi sărbători în biserică.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, recomandându-se candidaţilor a se prezenta în comună spre a se face cunoscuţi poporului.

Alba-Iulia, în 28 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Albei-Iulie în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin**, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann **„Manera"** pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 24—40

Onorate Domnule!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, deja din anul 1910 începând am deshis în Budapesta un

Birou de informaţii şi Agentură românească.

Dau orice informaţii în orice cauză ce se ţine de Budapesta. Dau informaţii relativ la petiţiile înaintate la diferitele ministerii şi la alte oficii publice. Dau informaţii în chestii de licenţe. Urgitez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvire favorabilă. Cu drag îi conduc prin Budapesta pe aceia, cari vin să vadă frumseţele oraşului, ori au afaceri prin capitală.

Cumpăr pe bani gata

tot felul de galiţe, ouă, miei, purcei, oi, viţei, vite mari, porci, lână piei, iepuri, — mai departe mere, pere, nuci, prune, miere de stup, ceară, fasole, cartofi, ciuperci, varză, vin, rachiu, fân, mohor, lemne; păduri, moşii.

Dacă îmi trimiteţi adresa

bucuros Vă trimit în fieştecare săptămână un „Aviz săptămânal" despre preţurile diferitelor mărfuri din Budapesta.

Exoperez

dela băncile cele mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare cu procente mici.

Vă fac atent

că în interesul DV. este, dacă în orice cauză Vă adresaţi mie. Dacă veniţi la Budapesta, să veniţi la mine, căci eu Vă recomand advocaţi buni, medici vestiţi, Vă conduc pe la fabrici să Vă alegeţi maşine, motoare, mori, ferestreie, pumpe, automobile etc. Grijesc ca să nu fiţi înşelaţi. Fiind de faţă, ca martore la facerea contractului, nu las ca contractul să conţină altceva, decât aceia, ce am hotarât şi cum am tocmit.

Zilnic primesc plângeri dela ţărani români, cari cumpărând maşini prin agenţi străini, au fost înşelaţi iscălind contracte a căror conţinut nu l au cunoscut neştiind ţăranii români ungureşte.

Planul meu este ca, conducând pe românul nostru la fabrici şi nu la agenturi de maşine, drept din mâna primă să-şi cumpere cele trebuincioase, şi să-l scutesc de şarlataniile agenţilor şi să-l scap de procese. — Vă ofer serviciul meu cinstit şi românesc pentru o taxă mică. Pentru răspuns alăturaţi o marcă postală.

(328) 1—10 Cu stimă:

L. OLARIU, Budapesta, II., Tölgyfa-u. 16. II. 8.
în Buda, lângă podul „Margithid".

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian, Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 8/21 Septemvrie 1912. *Nr. 95.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Stat național și chestie de naționalitate.

Incheierea interesantului op al dlui *Dr. Iászi Oszkár* despre „formațiunea statelor naționale și chestia de naționalitate“ o formează capitlul care poartă titlul de sus si pe care, ca întregire a celor publicate în ziarul nostru din acest valoros op, il publicăm in românește, după cum urmează:

I.

Dacă lăsăm cu totul la o parte raporturile maghiare și vrem să scoatem învățăturile generale din lucrarea aceasta, ele ni se prezintă în liniamente principale astfel:

Se poate spune, că chestia de naționalitate se arată pretutindenea în lume, ca o necesitate fizică, acolo, unde se face trecerea dela o țară feudală la un stat modern industrial cetățenesc, și unde acest mare proces istoric, — deci deoparte prăbușirea feudalismului, de altă parte formațiunea democrației industriale, — nu are de a face cu o poporațiune omogenă, ci cu grupări de oameni de limbi deosebite, cu — *naționalități.* Cu alte cuvinte, în fiecare țară, în care au existat naționalități, și în trecutul depărtat nu au putut fi contopite sub influența unei culturi mai superioare, în momentul în care se începe transiția dela feudalism la industrializare, se ivește în mod necesar și neîncunjurabil chestia de naționalitate.

Ințelesul științific al cuvântului feudal, luat din acest punct de vedere, nu e altul, decât acesta: tot ce a deosebit sistemul de stat din evul mediu de organizațiunea modernă de stat, — și-a avut temelia în fapte mari economice și în fapte mari politice. Feudalismul nu înseamnă alta, decât economie culturală deoparte și domnie teritorială de altă parte.

In lumea veche nu s'au făcut schimburi, ori prea puține schimburi de marfă. Fiecare familie forma o unitate economică pentru sine. Lumea care a continuat cu această economie naturală țărănească, a fost ținută în o anumită coesiune de organizație militară a domnilor feudali. Se știe, că în Franța de ex. pe la finea secolului al zecelea, existau cam la zece mii de stătulețe mici, sub conducerea unor înarmați viceregi, principi, conți, episcopi, etc. Iar în Germania au existat și pe la finea secolului XVIII cam la trei sute de stătulețe mărunte, cu viață proprie economică, cu ordine proprie de drept.

Fiecare formațiune de stat din Europa a trecut prin procesul acesta. Dar lumea aceasta feudală a evului mediu începe să o spargă, pe neașteptate, industrialismul și comerciul, născut din o economie mai intensivă de câmp: orașele mereu în desvoltare. Poporul, care până aci trăia răsfirat, purta economie naturală și ducea o viață economică de casă, începe să graviteze spre centre mari, comune. Și când mișcarea aceasta a fost destul de tare, pentru a putea provedea pe un domn cu putere mai mare, pe un principe, cu destui bani și cu destui soldați, se întâmplă legalitatea cea mai mare în istoria lumii: domnii cei mai mari feudali mănâncă pretutindenea pe cei mai mici, astfel, că cu încetul într'o țară nu rămâne decât un singur domn feudal, un singur regat, cu un singur teritor comun economic. Privită prin o perspectivă dură, dar corectă, *aceasta* e genesa tuturor statelor naționale.

Această năzuință spre o unitate oarecare, această integrare potențată a vieții economice, e urmată pretutindenea în lume de ideologia, numită *idee națională.* Ideea națională nu e alta, decât delăturarea tuturor pedecilor economice și de drept public, cari stau în calea desvoltării vieții economice, năzuitoare spre unitate. E ușor de înțeles, că în unele țări acest inevitabil proces istoric se începe mai târziu, cu mare întârziere. Să nu uităm, că acelaș proces, care a creat așa zicând în fața ochilor noștri unitatea Italiei și a Germaniei, îl putem stabili cu esactitate matematică și în istoria Angliei și a Franței, în epoce apuse de multe veacuri. Nu e deci noutate, aceea ce s'a întâmplat în fața ochilor noștri, ori a trăit în memoria părinților noștri, epopeea statelor unitare din Balcani, Italia și Germania. Acelaș proces s'a întâmplat, numai cât sub steagurile altei ideologii, într'o epocă mai îndepărtată, și cu ocaziunea formării Franței unitare și a Angliei unitare.

Este datină a se pune față în față statul național și chestia de naționalitate, pe când e evident, că avem a face cu aceeași procedură, numai cât trebue să o prindem din două părți deosebite. Când s'a arătat chestia de naționalitate în Europa de mijloc și cea orientală, pe urma năzuințelor naționaliste, a desvoltării industriei, capitalismului, vieții orășenești etc, procesul s'a deosebit într'un punct esențial de procesul prin care au trecut statele vechi naționale.

Atât în Anglia, cât și în Franța, statul unitar național a fost format din amestecul diferitelor elemente etnice, de rassă și de limbă, din contopirea acestora în limbă, în sentimente și în cele economice. Știm doară, că în Germania, poate că după rassă cel mai omogen stat, încă și cu o sută de ani mai nainte deosebirile între dialectele germane erau atât de mari, încât cei dela apus cu greu se puteau înțelege cu cei dela răsărit. Nu așa s'a întâmplat însă lucrurile în târzia Europă orientală și de mijloc, care în urma înapoierii economice și în urma altor motive istorice, a rămas în privința aceasta îndărăt cu două-trei veacuri. In statele acestea din Europa de mijloc și orientală nu a existat o astfel de cultură superioară, care ar fi fost în stare să contopească diferitele amestecări etnice de popor într'o singură unitate. Și când, în urma desvoltării economice, s'a arătat pe la finea secolului al optsprezecelea și în prima jumătate a secolului următor și aci conștiința națională, ca o consecvență a trecerii dela prăsirea de vite la economie de câmp, și deci și la industrie și comerciu: procesul mare istoric nu a aflat în statele din Europa de mijloc și orientală țări cu națiuni unitare, ci a aflat conglomerate de grupări de oameni, cari *vorbeau limbi deosebite.*

Extraordinar de natural lucru e că aceiași factori, cari au deșteptat în statele acestea concepția unui stat unitar național, aceiași factori, cari au răscumpărat toate liniile caracteristice ale ideii naționale, deci năzuințele îndreptate spre o economie comună și spre îngroparea ruinelor vieții particulare din evul mediu, deci acelaș curent de idei a trezit și în mulțimile streine naționaliste aceleași năzuințe. S'au deșteptat și ele la conștiința unei împreună aparțineri, și au început a năzui spre o cultivare, o desvoltare liberă a facultăților lor culturale.

Mulțimile acestea vechi iobăgești, cari secole dearândul și-au durmit somnul lor ca niște semi-animale, în urma comunicației mai intensive, a tipariului, a industriei, comerciului, s'au desbrăcat deodată, îndemnate de presă, de viața lor veche vegetativă, s'au deșteptat, și fiecare grupare de oameni de felul acesta, înzestrată cu limbă proprie, a fost împinsă spre năzuința de *a și desvolta, întări și înmulți cultura proprie.*

Năzuința aceasta de a se desvolta culturile naționaliște nu e deloc naționalism nematur, nu e călărirea pe fraze late patriotice, ci e o astfel de năzuință de viață, fără de care nici un popor nu-și are asi-

---

FOIȘOARĂ.

Monografia școalei elementare poporale gr. ort. rom. din Măgoaja

de *Gavriil Hango,* presbiter.

(Urmare).

Urmând provocările mereu și lucrul ne mai putându-se amâna, dupăce s'a terminat pictarea Iconostasului în anul 1866, parchia a cumpărat în anul 1868 dela Gábor (adecă dela Gavriil Cupșa șchiopul, fiul parohului V. C. și fratele preotului G. C.) cu 800 fl. o casă de nuele, acoperită cu șindile, împreună cu grădină cu tot, în vecinătatea bisericii spre meazăzi, constătătoare din o tindă la mijloc și de laturi din câte două odăi, și s'a destinat pentru școală. Cele două odăi, una mai mare și alta mai mică, de către apus, la stânga dela tindă s'au dat învățătorului ca locuință, iar cele două de către răsărit, delăturându-se păretele dintre ele, s'au folosit ca sală de învățământ. Cumpărătura aceasta a fost foarte bună pentru școală, pentrucă astfel școala a ajuns în imediata vecinătate a bisericii, cu frontul spre ameazi, iar grădina școalei în estensiune totală de 280 stânjini pătrați, s'a mărginit la nord cu progadia bisericii, la răsărit cu valea satului, iar la ameazi și la sfințit cu drumul comitatens. Edificiul însă a fost vechiu și se prevedea, că în curând va trebui înlocuit cu altul. La cumpărare însă din greșală școala a fost întabulată pe numele comunei politice și abia prin anii 1880 a fost transcrisă pe numele parohiei sub nrii top. 412—413.

Fiind însă edificiul vechiu și sala de învățământ având numai 432 urme pătrate, iar elevii obligați a cerceta școala urcându-se până aproape la 80, școala n'a corăspuns legii, și așa iar s'au început esceptionările din partea organelor politice, dar ridicarea unui nou edificiu școlar s'a tot amânat, până când parohia a fost amenințată cu închiderea școalei. In urma ultimei amenințări apoi prin anii 1888 parohia a început a face pașii necesari pentru ridicarea unui nou edificiu școlar corăspunzător legii. Așa s'a făcut apoi sub adm. par. Vas. Andreiu planul de edificare și preliminarul de spese prin inginerul Klein Adolf din Dej cu datul 16 Febr. 1889, aprobat de consistorul arhidiecesan prin clausula din 20 Oct. 1890 nr. 6426 Epitr., statorindu-se spesele de edificare în suma de 1748 fl. 80 cr. Efectuirea edificării s'a dat intreprinzătorilor George Șulean și Ioan Jichișan din Dej, prin contractul încheiat sub noul paroh Victor Cupșa, de datul 25 Martie 1891 pentru suma de 1600 fl., având parohia a mai da peatra, șindile și 150 zile de lucru. Ridicarea noului edificiu școlar s'a și efectuit în vara anului 1891, așa că s'a dat destinațiunii sale chiar la începutul anului școlar 1891/2.

Noul edificiu școlar s'a ridicat tocmai pe locul celui vechiu cu frontul tot spre ameazi și cu sala de învățământ făcută pentru 80 elevi, în capătul dinspre răsărit. Fundamentul și păreții sunt de peatră poroasă, puțin trainică, adunată de pe păraele din hotarul comunei, ferestrile, ușile și acoperișul de lemn de brad, acoperit cu șindile tot de brad, având edificiul următoarele încăperi: la mijloc în front o tindă care servește de întrare în locuința învățătorului și în sala de învățământ; la dreapta o sală de învățământ, iar la stânga și în dosul tindei o odae, o culină și o cămară pentru învățător.

La mijlocul coperișului în vârf se află un turnuleț făcut cu spesele credincioșilor Petru Marchiș alui Iuonu Marcianului și a soției sale Maria născ. Hango alui Iftenie, cari au dăruit și clopoțelul aflător în el.

Edificiul școlar are nrul căsii 64 și e prețuit în 2000 fl. adecă 4000 cor.

Pentru acoperirea speselor de edificare s'au dat din fundațiunea Șaguna două ajutoare: unul în anul 1887 de 250 fl. și altul în anul 1890 de 200 fl., iar pentru cruțarea celor două fonduri parohiale ce esistau pe atunci, în anul 1890 s'a făcut pe 220 capi de familie o repartițiune de 1666 fl. în patru clase, din care cu ocasiunea distribuirii banilor pentru desdaunarea regalului — dreptul de crâjmărit al proprietarilor de pământ, nobili din loc, toți rom. gr. ort. — din partea statului s'au încassat încă în acelaș an 1459 fl., apoi în anul 1893 o sumă de 118 fl. 69 cor. și în anul 1894 alta de 8 fl., iar restul de 80 fl. 31 cr., ca neîncassabil, s'a relaxat.

Deci pentru edificarea școalei, pentru provederea ei cu mobiliarul și recuisitele necesare și pentru îngrădirea ei i-au stat la dispoziţiune parohiei cu totul 2035 fl. 69 cr.

De regretat e, că cu ocasiunea distribuirii banilor (circa 14,000 fl) pentru desdaunarea regalului din partea statului, nu s'a ridicat și o a doua sală de învățământ, care s'ar fi putut folosi ca sală pentru trebuințele unei societăți de lectură și cântări, ce s'ar fi înființat mai târziu cu statute în regulă, nu ca cea de azi; căci poporul s'a învoit să cedeze toți banii aceștia în scopul întemeerii unui fond bisericesc pentru acoperirea tuturor trebuințelor bisericești-școlare; dar conducătorii, învrăjbiți pe atunci între sine din cause familiare, și pentru ca să-și poată încassa datoriile de prin sat, nu s'au învoit și așa cu esceptiunea banilor cu cari unii și-au plătit datoriile și alții cari i-au cruțat, o mare parte din ei a trecut în buzunarele crâșmarilor. ..

(Va urma).

gurată viaţa trainică. Chestia aceasta de naţionalitate a fost îmbrăcată în formele cele mai deosebite. Incepând dela mişcările provensale şi ale Frizilor, de natură mai mult literară şi estetică, şi lipsite de altă putere vie, până la năzuinţele răsturnătoare de sisteme de stat, până la vărsările de sânge irlandeze, chestia de naţionalitate a avut enorm de multe variaţiuni şi forme de manifestare. Dar variaţia aceasta caleidoscopică arată privitoriului, care posede destulă adâncime, o pătură fundamentală comună şi esenţială, a lucrului. Oricât de deosebite să fie păşirile ideologice în chestia de naţionalitate, pretindă-se restabilirea vechiului drept public ceh (în Boemia), ori ridicarea unui gimnaziu sloven, sau manifesteze-se chestia de naţionalitate în vărsarea de sânge dela Cernova, sau în alte grozăvenii: în rezultatele ei finale, pentru omul care nu se lasă condus de fraze, ci examinează legătura dintre lucruri, e afară de orice îndoială, că chestia de naţionalitate are pretutindenea o bază comună.

Am spus şi repet, că există un program comun minimal naţionalist, care e comun în toate chestiile de naţionalitate din lume, şi fără resolvarea acestui program minimal naţionalist n'a fost cu putinţă nici unde pe lume să se facă pace, ordine şi să se uşureze cooperarea. Acest program minimal naţionalist poate fi exprimat pe scurt astfel: *şcoală bună, administraţie bună şi justiţie bună!* Iar şcoală bună, administraţie bună, justiţie bună, numai una este, — care e de mai mare importanţă pentru popor decât toate desăvârşirile tecnice şi toate celelalte institutiuni, — e *şcoala, administraţia şi justiţia, care se dă poporului în limba sa proprie.*

Orice altă şcoală, administraţie şi justiţie, fie întocmită după şablonul cel mai modern, atingă desăvârşirea cea mai modernă, *dacă nu e în limba poporului, e imperfectă, rea şi neacceptabilă!*

Şedinţele camerei

— Bătăi şi tumulte. —

Ziarele budapestane publică raporturi lungi despre scenele întâmplate în şedinţele de Marţi şi Mercuri ale camerei, comentându-le fiecare din punctul său de vedere opoziţional sau guvernamental.

Prima şedinţă de Marţi, care a fost suspendată de mai multeori p. de s., s'a redeschis la orele 3 şi jumătate după ameazi. Tumultul reîncepe. Atunci se iveşte în sala de şedinţa căpitanul poliţiei, Pavlik, însoţit de o ceată numeroasă de poliţişti şi invită pe deputaţii lărmuitori să părăsească sala. Opoziţionalii nu se supun. Căpitanul Pavlik declară, că a primit ordinul de a scoate cu forţa pe cei ce refuză de-a eşi din parlament. Poliţiştii, la poruncă, străbat spre şirurile dese ale deputaţilor din opoziţie, cari nici acum nu voiesc să cedeze, ci împart lovituri de pumn oamenilor aduşi să facă ordine. In încăierarea ce s'a produs, câţiva deputaţi şi poliţişti sunt răniţi. Abia la orele 8 şi un sfert, în sfârşit, sala este părăsită de opoziţie, o mare parte din reprezentanţii săi au fost depărtaţi cu puterea braţelor.

Pe la orele 9 seara, redeschizându-se şedinţa, s'a cetit mesagiul de tron privitor la convocarea delegaţiunilor, s'au înaintat mai multe rapoarte despre căi ferate vicinale, iar ministrul de finanţe Teleszky a depus proiectul de budget pe 1913, pe lângă un scurt expozeu.

Mercuri s'au repetat scenele din ziua premergătoare. La orele 10 şi 40 preşedintele Tisza este primit cu strigăte de *trădător! mizerabil!* şi cu un zgomot de trompete, sirene şi alte instrumente de obstrucţie.

Budapesti Hirlap numeşte cele petrecute în cameră: *dans macabru în parlamentul ţării.*

Partidul muncii, ca să contrabalanseze larma, face neîncetat ovaţiuni furtunoase contelui Tisza. Se suspendează şi de astădată şedinţa, şi căpitanul Pavlik cu 120 de poliţişti între iarăşi în sala şedinţelor. Obstrucţioniştii acum părăsesc de bunăvoe parlamentul; iar poliţia la rândul său se retrage şi ea din sală.

La orele 11 şi 30 minute se urmează şedinţa şi se aleg pentru delegaţiuni 40 de membri ordinari şi 10 suplenţi, toţi din partidul muncii.

In urma propunerii secţiunii de imunitate, 50 de deputaţi sunt escluşi dela 30 de şedinţe, 10 deputaţi dela 15 şedinţe. Pe timpul cât durează desbaterile delegaţiunilor, camera îşi întrerupe lucrările. Şedinţa furtunoasă se ridică la ora 1 fără un sfert.

Un argument moral
pentru existenţa lui Dumnezeu

de **Dr. I. Broşu.**

(Fine).

Se poate, că între aderenţii moralei autonome să fie şi oameni nobili, cari vieţuesc cinstit, fără de-a crede în Dumnezeu, declarând că fac binele nu pentru el, ci de dragul virtuţii. Dar moralitatea lor nereligioasă nu este oare inconsecvenţa fericită a unei inimi idealiste, a unui caracter nobil? Oare nu plutesc în aer, acel imperativ şi acea poruncă morală, fără de un oarecare legiuitor? De unde îşi iau ei forţa etică, în mijlocul marilor şi serioaselor conflicte morale? Din sine? Dar dacă ei înşişi sunt suverani şi ei îşi dau legile, în faţa cărei puteri să se închine? Dar să-i întrebăm numai odată foarte serios, că în ori şi care conflict moral, n'au făcut nici odată o faptă rea, şi că de câteori în luptă cu diferitele pasiuni, asupra sufletului şi voinţii neputincioase, n'a căzut acea conştiinţă de plumb, ce ne spune: *video meliora proboque, deteriora sequor?!*

Şi dacă sunt sinceri, vor mărturisi, că e aşa! Dar faţă de cine au greşit ei, şi faţă de cine se simt vinovaţi şi responsabili, dacă nu există nici un Dumnezeu, ce-a creat legea morală în toată sublimitatea ei?

Aşa numita morală autonomă bancrotează şi în teorie şi şi în practică, de câteori vrea să fie consecventă; nimeni nu poate vieţui pentru totdeauna moral bine, dacă nu există un Dumnezeu, acel Dumnezeu, ce-a grăit odinioară către Avram: „Eu sunt Dumnezeul atot puternic; umblă în căile mele, şi fii desăvârşit“. (Gen. 17 I).

Dealtfel e numai o înşelare de sine credinţa, că virtutea şi în general binele, le iubim şi le apreciem numai pentru sine! De sigur, că e o moralitate greşită aceea, care se aşteaptă numai la remuneraţie sau pedeapsă, când se face o faptă bună sau una rea; dar dacă săvârşesc binele, pentrucă e bine în sine, şi dacă ocolesc răul, deoarece în sine e rău, binele acela îl fac, deşi poate inconştient, totuş din cauză că în special el este, pentru persoana mea, *bine.*

In fiecare acţiune morală, se află o porţie de *eudemonie*, adecă o dorinţă după fericire. Eudemonia, sau dorul acesta de a fi fericit, este legea de gravitaţiune a vieţii sufleteşti, şi tocmai cu aceeaş necesară energie, cu care tinde o peatră aruncată la pământ, şi nu se duce în nemărginire, astfel aleargă şi ori şi ce acţiune a mea, în urma norocului, — şi chiar şi sinucigaşul îşi caută în moarte liberare de grijile vieţii, adecă un noroc relativ...

Dacă mă simt prin urmare necesitat de-a lucra moral bine, dar de altă parte tot scopul muncii mele se concentrează în câştigarea norocului şi fericirii, — ce urmează de-aici? Nimic altă, de cât că, eu, împlinind legea morală, îmi aflu fericirea; dacă cu toată împlinirea acestei legi morale, sunt totuşi nefericit, legea aceasta e brutală; contrazice instinctelor mele elementare şi eu am tot dreptul, să mă răsvrătesc cu toată puterea împotriva datorinţelor ei etice!

Dar acum să ne întrebăm, că morala autonomă, ce fel de garanţii ne poate aduce, pentru ajungerea fericirii noastre? Să privim cu ochii limpezi, câteva clipe numai în viaţa ce ne împrejmueşte, şi ea ne răspunde cu toată puterea un *nu* îngrozitor! Oare este o raritate în viaţa: nevinovăţia chinuită şi persecutată, iar viţiul încoronat şi plin de glorie? Viaţa, uneori, răsplăteşte brutal, — şi între fericire, între noroc şi între adevărate merite, sunt disonanţe cumplite.

Cu toată năzuinţa morală a unora, totuş mizeria şi suferinţa nu se pot delătura; şi de câte ori sunt loviţi de ele, chiar acei, cari se află pe un piedestal de acţiune etică mai înalt? Acestora conştiinţa morală nu le permite multe fapte practice, prin cari mulţi leneşi şi necinstiţi îşi găsesc toate plăcerile vieţii. De regulă, viaţa nu doreşte armonia, ce-ar trebui stabilită între merit şi răsplată; dorinţa mea după fericire decâteori fac binele pentru bine, sau pentru stat şi societate, e înşelată! De-asupra unei astfel de legi morale autonome, viaţa rosteşte zilnic sentenţe de-ale judecăţii din urmă.

Se'nţelege, că mai rămâne o singură fereastră grozavă pentru scăpare, zic o fereastră, deoarece nu-i altceva pesimismul unui Schopenhauer şi Hartmann, decât o fereastră, care zice că: este numai o singură rătăcire înăscută, şi anume, credinţa, că noi existăm pentru a fi fericiţi! Adecă noi să nu fim fericiţi, nici chiar atunci, când împlinim legea morală! Cine vrea să tragă şi consecvenţa aceasta, n'are decât să-şi aducă şi mai departe prinosul sau unei morale lipsite de Dumnezeu!

Dar nu e numai pesimismul singura soluţie. Există una şi mai bună, şi inimile noastre setoase după fericire caută alta mai bună, — însă numai când admitem existenţa lui Dumnezeu!

Dacă a creat Dumnezeu legea morală, dacă un Dumnezeu ne-a obligat conştiinţa faţă de legea morală, şi dacă ştim, că Dumnezeu atot sfânt şi puternic, veghiază la căpătâiul ei, remunerând pe cei ce o îndeplinesc şi pedepsind pe cei îndărătnici, — dispare toată disonanţa stridentă a vieţii cu nedreptăţile ei.

Acest Dumnezeu, atot puternic, are în sine puterea de-a îndeplini legea morală; şi acest Dumnezeu, care posede în sine idealul bunătăţii, va linişti ca o apă limpede, — în nemărginita sa sfinţenie, dreptate şi bunătate, — setea inimii noastre după o fericire nemărginită, printr'o participare eternă a noastră la fericirea sa.

Dumnezeul acesta însă nu e cel al monismului, deoarece argumentul moral pentru existenţa lui Dumnezeu, dă monismului lovitura de moarte!

Dumnezeu nu poate fi consubstanţial cu lumea, pentrucă fiind el totul în toate, ar trebui ca toate să fie divine şi bune; răul n'ar putea exista, şi n'ar putea exista nici libertatea etică, fiind toate împinse la activitate de-o putere absolută.

In fine, ori şi ce responzabilitate ar fi făcută imposibilă; cum ne putem oare imagina, ca Dumnezeu să se cheme la răspundere pe sine însuş, remunerându-se sau pedepsindu-se? Dimpreună cu acest argument moral, pentru existenţa lui Dumnezeu, cel cosmologic, teologic, istoric şi ontologic ajung la acelaş resultat împăciuitor şi armonic, care culminează în recunoaşterea umilită a fiinţii lui, ca a unui singur, viu, spiritual, liber, personal şi transcendent creator şi causă a universului!

*

Izvoarele întrebuinţate: *I. Engert*: Der naturalistische Monismus Haeckels; *Brander*: Der natural. Monismus der Neuzeit; *C. Didio*: Der sitt. Gottesbeweiss; Ios. *Müller*: Systhem der Philosophie; *Schell*: Die göttliche Wahrheit des Christentums I şi II etc.

Dela sate.

Sfinţirea bisericii din Miheşul de câmpie.

Comuna *Miheşul de câmpie*, în tractul Turde, a luat în timpul din urmă un îmbucurător avânt spre progres. In 1901 a zidit şcoală confesională cu fraţii gr.-catolici, corespunzătoare întru toate, iar în 1908 a renovat toate superedificiile parohiale, şi în 1911 a edificat din nou biserica.

Comuna Miheş are cam 1150 de suflete. Din acestea sunt 508 gr.-or., 550 gr.-cat. şi restul maghiari şi evrei. Poporul se ocupă cu economia de câmp; dar dupăce s'a făcut comăsarea, la oameni puţin pământ le-a rămas, căci cea mai mare parte de pământ e a celor 3 mari proprietari de aici.

Pe cât de grăitoare sunt faptele lăudabile despre înaintarea acestei comune bisericeşti, cred că totuşi proba cea mai neîndoiasă despre felul *cum* îşi înţelege poporul chemarea, este şi va fi dragostea şi însufleţirea ce o manifestă faţă de aşezămintele care îi cultivă mintea, îi nobilitează inima, dragostea faţă de şcoală şi faţă de biserica sa naţională.

Miheşenii în privinţa aceasta au fost la postul lor, — dovadă este serbarea ce s'a desfăşurat cu atâta pompă cu ocaziunea sfinţirei bisericii din nou zidite.

Preacuvioşia Sa *Dr. Eusebiu R. Roşca*, protosincel şi director seminarial, ca mandatar al Inalt Preasfinţitului Domn arhiepiscop şi metropolit al nostru *Ioan*, a sosit în 10 August, însoţit de domnul Dr. Vasile Stan profesor, cu doamna şi sora doamnei, ear la gara Cucerdea s'a alăturat suitei P. O. Domn Iovian Mureşan prot. tractual şi dl Dr. V. Moldovan advocat şi deputat sinodal şi congresual al cercului, Dr. Vasile Moldovan, I. Iosof contabil şi o mulţime de preoţi din tract.

La orele 6 seara trenul a sosit în Miheş şi Prea Cuvioşia Sa Dr. Eusebiu R. Roşca s'a dat jos din tren în mijlocul aclamărilor numerosului public, ce eşise întru întimpinare şi în sunetul treascurilor puse pentru anunciarea sosirei celui mult aşteptat. A fost bineventat primadată de parohul Iacob Chifa din Soporul de câmpie, apoi din partea prim pretorelui Felföldi Béla în numele comitatului; l-a mai bineventat notarul comunal Kazinczi în numele comunei. La toţi aceştia Prea Cuvioşia Sa le a răspuns prevenitor. După aceasta s'au urcat cu toţii în trăsuri şi s'a făcut intrarea în comună.

La poarta triumfală din apropierea bisericii aştepta preotul locului, Petru Şeulean, îmbrăcat în ornate bisericeşti, cu crucea şi sfânta evangelie în mână, ear poporul aşezat în 2 rânduri, şi cu elevii de şcoală şi în sunetul armonios al clopotelor dela toate 3 bisericile. Prea Cuvioşia Sa sosit aici, îndată se dă jos şi sărută sfânta evangelie, ear preotul locului vorbeşte în numele poporului, în numele elevilor vorbeşte eleva Elena Şeulean predând un buchet frumos de flori în urale de „să trăiască“. Prea Cuvioşia Sa plăcut surprins de frumoasa primire, prin cuvinte alese mulţumeşte preotului şi poporului adunat pentru manifestarea simţemintelor de simpatie, şi constată, că bucuria cea mai mare o simţesc conducătorii poporului atunci, când sunt chemaţi la serbarea faptelor bune, isvorâte din dragoste creştinească, — copilei ce i-a dat buchetul de flori i strânge mâna şi-i mulţămeşte dorindu-i bine şi fericire. Intre cântări de laudă şi în sunetul clopotelor ne ducem cu toţii la biserica cea nouă la săvârşirea vecerniei cu priveghiare, ce s'a făcut din partea P. O. Domn protopresbiter dimpreună cu preotul local şi preoţii atunci sosiţi.

După sevârşirea vecerniei în presenţa Prea Cuvioşiei Sale, s'au depărtat toţi, şi anume: Prea Cuvioşia Sa şi Dr. V. Stan cu stimata sa soţie au fost primiţi de Ilustritatea Sa contele Béldy Ferenc, ear P. O. D. protopresbiter şi cu 3 preoţi au fost la marele proprietar Soofalvi Albert, ear ceialalţi preoţi şi inteligenţi au fost la preotul local şi la notarul comunal.

Dumineca dimineaţa înainte de orele 8 s'a dat signalul cu clopotul cel mare să se adune poporul, — care venea din toate părţile să vază sfinţirea de biserică.

La ora 8 a sosit Prea Cuvioşia Sa la casele parohiale, de unde cu preoţii slujitori au mers cu lithie. Mai nainte de toate s'a făcut sfinţirea apei cu asistenţa preoţilor şi anume: Prea O. Domn protopresbiter tractual Iovian Mureşian, Vincenţiu Orăşan, Ioan Opriş, Vasile Crişian, Dumitru Giurgescu, Ioan Hopartear, Andreiu Bădău, Vasile Sănescu, Iacob Chifa, Samuil Suse, D. Giurgiuca, Simion Ciuca şi de diaconul Dr. Vasile Stan, profesor seminarial.

După sfinţirea apei au eşit la încunjurarea bisericii şi miruirea pe din afară şi pe din lăuntru, conform tipicului la sfinţirea bisericilor nouă. Apoi s'a început sfta Liturgie, ear o parte din preoţi a săvârşit sfântul maslu la bolnavi cari au venit aici.

La sfânta slujbă, care s'a îndeplinit din partea Prea Cuvioşiei Sale în mod solemn, a cântat la toată servirea Liturgiei corul din Agârbiciu, condus de învăţătorul Ioan Biji cu multă preciziune şi sentiment.

Biserica destul de spaţioasă, astădată a fost prea mică, că abea a 5-a parte din popor a încăput, ear 4 părţi au stat afară, şi de acolo au ascultat rugăciunile. Vezând Prea Cuvioşia Sa că cei mai mulţi sunt afară de biserică, la sfârşitul sfintei Liturgii a ieşit în uşa bisericii şi de pe treaptă le-a predicat.

Cuvântarea prin bogăţia ideilor şi a cuprinsului ei instructiv şi moralizator a stors lacrimi de bucurie şi de pocăinţa din ochii multor ascultători. Oratorul constată, că motorul faptelor frumoase, a căror consfinţire se îndeplineşte astăzi este credinţa creştinească.

Arată datorinţele ce au credincioşii faţă de acest Sion, să-l cerceteze cu inima smerită şi cu evlavie, şi totdeauna vor afla mângâiere şi alinare, isvor dătător de viaţă sufletească, calea mântuirii şi a fericirii sufletului,—şi îi îndeamnă să se ferească de procese şi să trăiască în pace; le spune să asculte poveţele slujitorilor altarului Domnului, să facă fapte bune şi atunci îşi vor primi răsplata cuvenită dela Tatăl cel ceresc. Le împărtăşeşte cuvintele de mângâiere şi de bucurie adresate de Excelenţa Sa, prin cari laudă fapta frumoasă a poporului din Miheş şi îi doreşte, ca acest lăcaş sfânt să-i fie isvor nesăcat de întărire şi propăşire în cele bune şi folositoare.

La finea serviciului divin se face stropirea poporului cu apă sfinţită din partea Prea Cuvioşiei Sale şi P. O. D. protopresbiter, şi abea la 1 oră d. a. s'a putut sfârşi stropirea; toţi s'au depărtat întăriţi în credinţă că bunul Dzeu va primi jertfa dragostei creştineşti aduse de fiii săi.

S'au început apoi la casele parohului recepţiunile.

Prima dată s'a prezentat P. O. D. protopresbiter cu preoţii tractului, apoi o delegaţiune a fruntaşilor gr.-catolici din comitat, din delegaţie au făcut parte dl Emil Cormoş,-Alecsandrescu, Marius Elekes, Teodor Moga, mari proprietari, Dr. Ioan Oltean, adv., Valer Poruţ, director în Bistriţa; au venit credincioşii reformaţi în frunte cu preotul lor Cs.a Pál, după acestia parohul locului cu membrii comitetului parohial şi cu credincioşii ei, în urmă notarul comunal cu membrii antistiei comunale. Prea Cuvioşia Sa a răspuns în cuvinte calde şi alese la fiecare delegaţiune.

Indată după aceasta Prea Cuvioşia Sa, însoţit de protopresbiterul tractual şi conduşi de Valer Şeulean, contabil la Becleau, au făcut vizită la toţi onoraţiorii din comună.

La banchet primul toast l-a ţinut P. C. Sa Dr. Roşca pentru Maiestatea Sa, a urmat P. O. Domn protopresbiter Jovian Mureşian pentru Excelenţa Sa mitropolitul, Dr. Valer Moldovan pentru Prea Cuvioşia Sa Dr. Roşca, păr. preot J. Hopârtean pentru protopopul Mureşianu, preotul V. Orăşan pentru representanţa confesiunilor şi în special pentru greco-catolici, i respunde dl Cormoş, a mai vorbit preotul reformat pentru buna înţelegere între confesiuni şi alţii.

La orele 5 d. a. a avut loc concertul dat de corul ţărănesc din Agârbiciu. Precisiunea cu care a executat corul bogatul program dovedeşte, că atât preotul Orăşan cât şi învăţătorul Biji şi-au dat silinţă să facă din corul din Agârbiciu primul cor din ţinuturile acestea.

Public mult român şi o mulţime de streini au ascultat prestaţiunile corului, aplaudându-l cu însufleţire.

In numele tuturor P. C. Sa Dr. Roşca li-a ţinut o cuvântare însufleţitoare, îndemnându-i să ţină şi pe viitor cu drag la corul, cu care atâta cinste ne fac.

A urmat în sfârşit joc în ambele şcoale, în cea de stat şi în cea confesională.

Raportor.

Cronică pedagogică.

Jean Jacques Rousseau ca pedagog

de *Dr. C. Papuc* (Săcele).

(Urmare).

La Rousseau nu auzim nimic pomenindu-se de răsplătire şi disciplinare, sau de laudă şi dojană.

Cu toate acestea R. îşi basează şi construeşte sistemul educaţiunii aproape exclusiv pe *mintea* copilului, lăsând simţământul lui de multe ori neconsiderat. De aceea despărţirea timpurie a lui Emil de părinţii lui, de aceea lăpădarea ori-cărei autorităţi în creşterea lui ulterioară, de aceea instrucţia unei religii naturale, de aceea şi desconsiderarea mijloacelor de cultivare estetică.

Ce priveşte cultivarea cugetării, aceasta se întemeiază mai ales pe intuiţie, pe care Rousseau o reduce la original, la natură: Exemplul cu instrucţia desemnului, a geografiei şi fizicei. „Dacă Emil ceteşte mai puţin bine, decât alţi copii, în cărţile noastre, el ştie ceti cu mult mai bine în cartea maturii“. (Em. t. VI. p. 190).

Se întreabă, ce părere are R. despre cugetarea copilului şi despre modul cultivării ei? Una foarte caracteristică, ce se resumă în cuvintele: „L'enfance est le sommeil de la raison“; — „copilăria este somnul cugetării“ conţine ideea principală a lui Rousseau cu privire la viaţa spirituală a copilului. Pentru aceea pretinde el: „a se exercă corpul copilului, organele sale, forţele lui, dară a ţineă sufletul său neactiv atâta timp, cât e posibil,“ (pg. 127)

Sau: „De voiţi să cultivaţi inteligenţa elevului vostru, cultivaţi forţele pe care ea trebue să le conducă. Exerciaţi în continuu corpul său: restituiţi-l robust şi sănătos, pentru a redă pe elev cuminte şi rezonabil“.

Inainte de etatea raţiunii, nu pricep copii nici o ideie, ci apercep numai reprezentanţiile simţuale: „toată ştiinţa lor constă în senzaţiune, nimic n'a trecut până la pricepere.“ De aceea este Rousseau de cea mai firmă convingere, că „copiii departe de a şti să rezoneze înşişi, ei nu sunt în stare a reţineă rezonamentele altuia“ (p. 112), şi apoi dă sfatul: „Fiţi rezonabili şi nu rezonaţi de loc cu copiii voştri,“ (pg. 92).

Cu toate acestea nu se exclude posibilitatea rezonării la copii: „Eu sunt departe de a crede, că copiii n'au nici un fel de judecată. Din contră eu văd, că ei rezonează foarte bine tot ce cunosc că se raportă la interesul lor prezent şi senzibil“. (p. 112). Şi de aceea recunoaşte el în alt loc, (p. 127.) copiilor putere de concepţie, memorie ba chiar o dexteritate de judecare pentru tot, ce se referă nemijlocit la ei. Insă Rousseau se ţine de principiul negativ, de a cruţă copilul cu influenţele pozitive, externe.

O cultivare, după un plan a spiritului copilului înainte de vârstă de 12 ani, este după el pripită şi dă naştere la idei false, cari pot duce la rătăcire şi vitii. De aceea culminează vederea sa în privinţa cultivării spiritului copilului în: „Cea mai mare, cea mai importantă, cea mai folositoare regulă în toată educaţia bună, nu este de a câştiga timp, ci de a perde! Lăsaţi să se coacă copilăria în copii,“ (pg. 92.)

Din ideea despre cugetarea copilului rezultă ideea lui R. despre *limbă, vorbire*: „Restrângeţi cât mai mult e posibil — sfătueşte el — vocabularul copilului. E un mare inconvenient, că el are mai multe cuvinte, ca idei, şi că el ştie spune mai multe lucruri, decât poate cugetă,“ (p. 66.)

Rousseau consideră ca un abuz, a sili pe copii la vorbire prea de timpuriu, ba aceasta e chiar stricăcios: „Copiii, pe cari îi sileşti a vorbi din cale afară, n'au timpul necesar nici de a învăţa să pronunţe bine, nici de a înţelege aceea ce sunt siliţi să vorbească“, (p. 65). El e de acord, ca bona să distreze copilul, cu cântece şi alte sunete vesele, dară nu permite, ca să-l agrăiască cu cuvinte nefolositoare şi nepricepute.

Ce priveşte propria *instrucţie* la Rousseau, atât în scrierile sale anterioare, cât şi în Emile exprimă aceaş părere, ridicându-se *contra polimatiei*, (prea multei ştiinţi), contra artei, contra cultivării unilaterale a minţii. Căci dacă în „Discours sur les sciences et les artes“ (tom. III. p. 118) se exprimă despre raportul nostru către artă şi ştiinţă: „Sufletele noastre sunt corupte, pe măsură ce ştiinţele şi artele noastre avansează către perfecţiune, şi acelaş fenomen s'a observat în toate timpurile şi locurile“, şi dacă în „La nouvelle Heloïse“ zice: „nimic nu e mai puţin necesar decât de a fi savant şi înţelept“, apoi astfel de expresiuni găsim multe şi în propriul lui op de educaţie şi instrucţie, în „Emile“.

Nici aici nu voieşte ca educatorul să înfluinţeze asupra copilului cu tot aparatul unei culturi întinse, ci mai mult să îndepărteze întru cât e posibil influenţele ei, lăsând ca Emil să se desvoalte astfel ca şi când omenimea nu ar fi făcut acest „pas fatal“ spre cultură. Dar tocmai ceea ce voia să evite R. prin poziţia contrară culturii, o atinge el cu atât mai mult punând în locul dispoziţiilor şi situaţiunilor măiestrite, altele tot aşa de artificiale, făcând pe Emil să joace „rolul unui comediant“, care însă arată cât de grea este aplicarea corectă a unui principiu în praxă. (Cf. P. Hensel: Rousseau, pg. 53).

În strânsă legătură cu poziţia sa contrară culturii stă şi acea ce combăteă părerea dominantă: că instrucţia timpurie a raporturilor complicate de cultură la copil e deplin justificată prin faptul, că devenind el om va avea de a face cu astfel de raporturi, se va mişca în ele. De aceea e bine, ca copilul de timpuriu să fie educat spre chemarea lui de mai târziu şi încă de vreme să-şi câştige capabilităţile şi cunoştinţele pe cari raporturile noastre le pretind dele cei maturi.

Această învăţătură vedeă aşadară în copil numai pe omul viitor, copilul ca atare nu avea nici un preţ, nu era scopul însuşi. Nimic nu putea fi mai urgisit pentru Rousseau decât această părere. Simţământul cald, ce avea el pentru farmecul şi toată fiinţa copilului, convingerea adâncă despre preţul fiecărui suflet omenesc, datina lui de a trăi pentru momentul pe care-l face scopul însuşi, îl reţinură în acelaş mod de a adopta punctul fatal de vedere al educaţiei vremii sale. Căci nu e corect, că copilul este numai omul viitor. El este mai întâi copil, şi are drept la o educaţie, pe care acest prezent o nesocoteşte, şi care nu are să fie jertfită unui viitor îndepărtat, pe care poate nici nu-l ajunge. Anii, pe cari i-a jertfit un copil chemării sale de mai târziu, ca om, rămân o jertfă între toate împrejurările, chiar dacă copilul ajunge acea vârstă de bărbat. E sigur, că acesta nu a fost un copil în adevăratul înţeles al cuvântului, e sigur că el a fost înşelat, cu o parte din norocul vieţii sale. Ce se întâmplă însă în cazul, când el nu-şi ajunge scopul? Ce o să zică părinţii şi educatorul la acuzele iubitului lor dispărut prea de vreme, al cărui noroc din copilărie a fost sacrificat unui viitor, de care nu a avut parte? De aceea îi apare lui Rousseau toată această părere fundamental falsă. Cine n'a fost adevărat copil, are puţine semne pentru a deveni un adevărat om.

Aşa se esplică principiul lui R. cu privire la *începutul* instrucţiei: „Instrucţiunea copiilor este o meserie, la care trebue a şti să perzi timp, pentru a câştiga“. Pentru timpul primei epoce în educaţia lui Emil, trebue aplicată o influenţă pozitivă numai în privinţa creşterii fizice. De aceea convingerea lui R.: „Dacă aţi putea preda pe elevul vostru sănătos şi robust la vârsta de 12 ani, fără ca să poată distinge mâna sa dreaptă de cea stângă la primele voastre lecţii, ochii minţii lui s'ar deschide spre judecată. Totodată el ar deveni în mânile voastre cel mai cuminte dintre oameni, şi începând prin a nu face nimic, voi aţi face o educaţie admirabilă“, (p. 91).

In altă parte cetim: „lectura este calamitatea copilăriei . . . . Abia la vârsta de 12 ani va şti Emil, ce este o carte“. Până atunci el va avea o singură carte ilustrată, natura, care în continuu îi va atrage atenţia la nenumărate obiecte. Scrierea în prima epocă îi apare ca o activitate fără senz şi scop; dacă Emil voeşte să se esprime, îi stă la dispoziţie *graiul.* Chiar pentru întărirea memoriei are să neglijeze scrisul, pentrucă posesia lui spirituala trăeşte şi de aceea nu are lipsă pentru a fi ţinută prin mijloace artificiale.

Referitor la *metodul* instrucţiei, R. află în încordarea copilului cel mai bun razim: „Printre atâtea metoade admirabile pentru prescurtarea studiului ştiinţific, noi am avea trebuinţă mare de unul, care ne face să învăţăm cu *încordare*“. El nu se dă înlături de a întrebuinţa osteneala, foamea şi setea lui Emil, ca mijloace de a-i imprima ocazional felul şi modul unei lecţiuni de *geografie astronomică,* adecă cum se poate omul orienta după poziţia soarelui. El voeşte ca copilul, având ajutorul educatorului, să-şi facă *instrumentele fizice.* El nu sufere, ca acesta să viziteze instalaţii industriale fără să pună însuşi mâna.

Folosul cel mai practic al acestor instrucţii îl află Rousseau în faptul că corpul şi membrele vor fi ţinute în activitate statornică, mâna elevului va fi cultivată spre lucru, având atenţia îndreptată la studii speculative. Iar mijlocul mai puternic pentru promovarea instrucţiei Rousseau îl află în *dorinţa* copilului, zicând: „Un mijloc cu mult mai sigur, care adese e dat uitării, este dorul după învăţătură“. A desvoltă în copil această dorinţă e lucrul educatorului. „Daţi copilului această plăcere, dorinţă şi tot metodul lui va fi bun“. Astfel îşi face R. dependent metodul său de copilul însuşi. „Metodul meu este bazat pe măsura facultăţilor omului în diferitele sale etăţi, şi pe alegerea ocupaţiunilor, cari convin facultăţilor sale“, (p. 235).

(Va urma).

Din protopresbiterate.

Convocare.

In conformitate cu Circulara consistorială din 31 Iulie 1912 Nr. 7432 Bis. convoc pe onoraţii preoţi din protopopresbiteratul *Târnava* la conferenţa anuală pe ziua de 26 Octomvrie v. a. c., sărbătoarea Sf. Dumitru, la 8 ore dimineaţa în comuna *Cuştelnic* având următorul

Program:

1. Serviciu divin la orele 8 dimineaţa, celebrat de preoţii: I. Sâmpălean din Sălcud, I. Moldovan din Crăciunel şi N. Boier din Saplac. Predica o va rosti preotul Emil Căpitan din Fărău, tratând despre însemnătatea zilei.
2. Deschiderea şi constituirea conferenţei.
3. Discuţie asupra serviciului divin şi a predicei.
4. Comunicarea rezoluţiei consistoriale nr. 14577 Bis. din 20 Decemvrie 1911 referitoare la conferenţa din urmă.
5. Rapoartele fiecărui preot privitoare la pastorala arhierească nr. 7983/1909, cari trebue să fie prezentate până la 10 Octomvrie a. c. conform provocării nr. 798/1911 (vezi pct. 7 al convocării din 1911).
6. „Cum se poate mai uşor îmbunătăţi starea materială a poporului, având-se în vederea creşterea de vite şi lucrarea pământului, şi cum s'ar putea îndupleca mai uşor la înfiinţarea de fonduri?“ disertaţie de preotul Iuliu Moldovan din Crăciunel.
7. Tema pusă prin ordinul consistorial nr. 7432 Bis. din 30 Iulie a. c. şi lucrată de fiecare preot: „Cum s'ar putea face cu bun efect educaţia religioasă-morală a credincioşilor nostri şi mai ales a elevilor de şcoală confesională“, prezentată de preoţii: Traian Popa din Coroiu-sânmărtin şi Nicolae Todoran din Herepea-maghiară.
8. Rapoartele prezidenţilor despre cluburile religioase, cari trebue prezentate până la 10 Octomvrie a. c. aici.
9. Prezentarea ordinelor consistoriale.
10. Statorirea programului conferenţei viitoare.
11. Propuneri şi închiderea conferenţei.

Cetatea-de-baltă, 1 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbit. gr. or. al tract. Târnava.

N. Todoran
protopresbiter.

Conferenţele învăţătoreşti.

Convocare.

In conformitate cu ordinul consistorial din 16 August a. c. Nr. 10093 Şcol. convoc prin aceasta pe toţi învăţătorii gr.-or. români *din cercul conferenţiar al VIII* (protopopiatele *Abrud* şi *Câmpeni)* la *conferenţa învăţătorească anuală,* ce se va ţinea în localul şcoalei confesionale gr.-or. române din *Câmpeni,* în 18 şi 19 Octomvrie, st. v. a. c.

Ordinea de zi:

1. *Invocarea Duhului sfânt,* la 8 ore în biserica gr.-or. din Câmpeni.
2. *Deschiderea conferenţei,* prin comisarul consistorial.
3 *Invăţământul intuitiv,* de Ioan Danciu, înv. în Bucium-sat.
4. *Metodica scris-cetitului,* de Ioan Motora, înv. în Câmpeni.
5. *Cetirea română în cl. I—VI,* (cu lecţie practică pentru cl. II.) de Ioan Păcurar, înv. Abrud.
6 *Cartea de cetire,* de Parteniu Duca, înv. Zlatna.
7. *Gramatica română,* (cu lecţie practică) de Nicolae Petric, înv. Peleş.
8. *Exerciţiile de compunere în cl. I-VI,* de Gheorghe Nariţa, înv. Vidra-de-sus.
9. *Poezia în şcoala poporală* (cu lecţie practică) de Andreiu Eucia, înv. Presaca.
10. *Literatura în şcoala poporală,* de Ioan Macaveiu, înv. în Neagra-de-jos.

11. *Legendele şi tradiţiile poporale*, de Gheorghe Răsiga, înv în Vidra-medie.

12. *Raportul dintre limba română şi limba maghiară în şcoalele noastre*, de Nicolae Mateş, înv. în Albac.

13. *Dare de seamă despre starea învăţământului în şcolile din cercul conferenţiar*, de comisia permanentă.

14. *Dare de seamă despre mişcarea pedagogică mai nouă*, de P. Acelenescu, înv. în Zlatna.

15. *Dare de seamă despre bibliotecile pedagogice tractuale* (Raportul bibliotecarului şi al cassarului).

16. *Patronagiile şcolare*, de Gheorghe Lupu, înv. în Bucium-Poeni.

Toate lucrările teoretice trebue trimise comisiei permanente cu cel puţin 8 zile înainte de întrunirea conferenţei pe adresa: *Avram Sârbu, înv. Topánfalva.* Comisia permanentă o convoc la şedinţă pe 17 Octomvrie st. v. ora 8 dim. în localul şcoalei din Câmpeni.

Sibiiu, 4 Septemvrie v. 1912.

Dr. Vasile Stan
comisar consistorial.

Convocare.

In conformitate cu circulara consistorială nr. 10.093 şcol. a. c. convoc prin aceasta pe învăţătorii dela şcoalele române gr. or. din tractele Alba-Iulia şi Sebeş la conferenţa anuală, care va avea loc în şcoala noastră din *Sebeşul-săsesc*, la 30 şi 31 Oct. st. v. a. c.

Ordinea de zi:

1. La 8 ore invocarea Duhului sfânt.
2. Discurs de deschidere din partea comisarului consistorial.
3. Invăţământul intuitiv, de Vasile Micuda, înv. în Cetea.
4. Metodica scris-cetitului, de Vas. Zdrenghea, înv. în Sebeşel.
5. Cetirea română în cl. I.—VI., de Nichita Luculeţ, înv. în Sebeş.
6. Cartea de cetire, de Ion Miclăuş, înv. în Pianul-sup.
7. Gramatica română, de Em. Repede, înv. în Geoagiu-sup.
8. Exerciţii de stil şi de compunere, de Victoria Frăţilă, înv. în Mihalţ şi Eliza Crişan, în Răhău.
9. Poezia în şcoala poporală, de G. Breaz, înv. în Laz.
10. Literatura în şcoala poporală, de Ilie Tănase, înv. în Ighiu şi Petru Opincar, înv. în Vingard.
11. Legendele şi tradiţiile poporale, de Vas. Oana, înv. în Pianul-sup. şi Stefan Cotoară, înv. în Păcliţa.
12. Raportul dintre limba română şi limba maghiară în şcoalele noastre, de Alex. Duvlea, înv. în Sebeşel.
13. Dare de seamă despre bibliotecile ped. tractuale, de bibliotecarii şi cassierii ambelor tracte.
14. Dare de seamă despre starea învăţământului în cele două tracte, de comisiile permanente din 1911.
15. Dare de seamă despre mişcarea pedagogică-literară mai nouă, de Laurian Fleşeriu, înv. în Răhău.
16. Propuneri.

Pe lângă aceste lucrări teoretice proponenţii de sub nrii 5, 7 şi 9 vor preda şi lecţiile practice indicate în circulară. Pentru deplina reuşită a conferenţei, fiecare învăţător e dator a se conforma întru toate circularei consist. nr. 10.093/1912, îndeosebi în ce priveşte înaintarea la terminul prescris a temelor.

On. preoţime e poftită a lua parte la lucrările conferenţei.

Alba-Iulia, 1 Septemvrie 1912.

Ioan Teculescu
protopop, comisar consistorial.

Convocare.

In conformitate cu circulara consistorială din 16 August 1912 nr. 10.093 şcol. 1912, convoc pe învăţătorii dela şcoalele confesionale greco-orientale române din protopresbiteratele *Mediaş* şi *Târnava* la *conferenţa învăţătorească* anuală, care va avea loc în şcoala noastră confesională din Mediaş, în zilele de Luni şi Marţi în 15/28 şi 16/29 Octomvrie a. c.

Ordinea de zi:

1. *Invocarea Duhului Sfânt*, la 8 ore dimineaţa în biserică.
2. *Deschiderea conferenţei.*
3. *Invăţământul intuitiv*, de Alexe Cheţan înv. în Frâua.
4. *Metodica scris-cetitului*, de Pompiliu Popa, înv. în Boian.
5. *Cetirea română în cl. I.—VI.* şi lecţie practică (o piesă de cetire) cu cl. II-a, de Octavian Benţia, înv. în Laslăul-român.
6. *Cartea de cetire*, de Miron Racoţa, înv. în Agârbiciu.
7. *Gramatica română* şi lecţie practică de gramatică cu clasa IV-a, de Ioan Larga, înv. în Dârlos.
8. *Exerciţiile de stil şi de compunere în cl. I.—VI*, de Mihail Jampa, înv. în Chesler.
9. *Poezia în şcoala poporală* şi lecţie practică (o poezie în legătură cu biografia autorului) cu cl. VI-a, de Ioan Vălean, înv. în Crăciunel.
10. *Literatura în şcoala poporală*, de Virgil Imbăruş, înv. în Mediaş.
11. *Legendele şi tradiţiile poporale*, de Ilarion Gheaja, înv. în Blăşel.
12. *Raportul dintre limba română şi maghiară în şcoalele noastre*, de Ştefan Pocan, înv. în Hoghilag.
13. *Darea de seamă despre bibliotecile pedagogice tractuale*, de bibliotecarii şi cassierii bibliotecilor tractuale.
14. *Darea de seamă despre starea învăţământului*, de Ilie Racoţi, înv. în Biertan şi Alexe Cheţan înv. în Frâua, pentru protopresbiteratul Mediaşului, şi de Pompiliu Popa, înv. în Boian şi Ioan Vălean, înv. în Crăciunel, pentru protopresbiteratul Târnava.
15. Dare de seamă despre *mişcarea pedagogică literară mai nouă*, de Ilie Racoţi, înv. în Biertan.
16. *Propuneri.*

Proponenţii îşi vor înainta lucrările comisiei permanente până la 6/19 Octomvrie a. c., şi anume: cei de sub Nrii 7, 9 şi 13 dlui Ioan Vălean (Crăciunel), cei de sub Nrii 4, 5 şi 11 dlui Pompiliu Popa (Boian), cei de sub Nrii 8, 12, 14 şi 15 dlui Ilie Racoţi (Biertan), iar cei de sub Nrii 3, 6 şi 10 dlui Alexe Cheţan (Frâua).

Comisia permanentă se va întruni în şedinţă în 14/27 Octomvrie c. la ora 10 a. m. în localul şcoalei noastre confesionale din Mediaş.

Onorata preoţime este poftită a lua parte la conferenţă.

Sibiiu, în 3 Septemvrie 1912.

Eugen Todoran,
comisar consistorial.

Serate de ale meseriaşilor noştri.

Joi la 29 August n. 1912, Reuniunea meseriaşilor sibieni ş'-a ţinut a 8 a şedinţă literară. Cum prezidentul Tordăşianu a lipsit din Sibiiu, iar vicepreşedintele Poponea a fost suferind, şedinţa a fost condusă de membrul din comitet dl N. Stoica, care aducând la cunoştinţa numeroşilor participanţi aceste împrejurări, bineventează, între alţii pe protectoara săracilor Reuniunii, pe doamna Minerva Dr. Brote şi pe distinsul cântăreţ liric, dl Ionel Crişianu, cari, pătrunşi de marea însemnătate ce o are pentru poporul nostru clasa de mijloc, au ţinut nu numai să asiste la şedinţa noastră, dar să şi conlucre la ea, arătând prin aceasta, că meseriaşul român considerat şi încurajat trebue să fie, ca astfel să nu se simtă străin şi isolat şi nebăgat de ai săi în samă. Inainte de a se esecuta programul seratei, notarul Duca ceteşte procesele verbale ale şedinţelor administrative, din cari ne-am convins din nou despre progresele zilnice, pe cari meseriaşul nostru le face.

Din bogatul program al seratei mi-am marcat lucrarea „Despre portul românesc“, de M. Drăgan, predată de dşoarele Par. Tălmăcean, Elena Şszer, Par. Stoia şi Elena Oprie, apoi dialogul întitulat „Ruşinea închipuită“ de * * *, predat de domnişoarele Par. Văcariu şi Elisaveta Hedu. Bine au recitat dşoara A. Pinciu bucata „Ţiganul tă'maciu“ şi „Ovreiul după doctor“, de Speranţă. Notarul Duca a cetit bucata „Răsplata binefacerii“, de L. Tolstoi. După unele poezii frumos declamate de dşoarele Zinuca Dopp, a urcat tribuna distinsul cântăreţ dl *Ionel Crişanu*, care, acompaniat la pian de dna Brote, ne a frapat cu romanţa „Pe sub fereastră curge un râu“, de Il. Cl. Iuga, cuvinte de Maria Cunţan, iar la fine a fost viu aplaudat, cântând cu rară vervă cântecul poporal „Hop ţurcă, furcă“, de G. Dima. Nu ne simţim competenţi a aprecia prestaţiunile distinşilor artişti, cari au edificat sufleteşte numeroşii participanţi ai seratei.

După esprimarea omagiilor de mulţămire şi recunoştinţă, s'au împărţit cele 20 cărticele obicinuite, iar dl Stoica invită la şedinţa a 9-a din 26 Septemvrie n. c., la care între alţii şi-au oferit binevoitorul concurs dl Dr. Silviu Dragomir, profesor seminarial. *Raportor.*

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Convocare

Despărţământul *Făgăraşului* al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ în una din şedinţele anului trecut s'a adresat comitetului central cu rugarea, că având în vedere mulţimea comunelor din care e compus, nu e în stare a satisface întru toate măreţului său scop, şi în consecenţă propune, ca comunele din pretura cercului Şercaia să se rupă de acest despărţământ şi să se constitue în despărţământ separat.

Comitetul central, luând în considerare justa cerere, precum şi împrejurarea, că aceste comune dispun de oameni destoinici, atât în centru în Şercaia, cât şi în comunele afiliate, a decis înfiinţarea noului despărţământ cu sediul în *Şercaia.*

Prin adresa comitetului central sub Nr. 968 ex 1912 subscrisul am fost încredinţat cu convocarea şi constituirea acestui despărţământ. In consecenţă îmi permit a emite următoarea

Convocare:

Prin aceasta convoc pe toţi membrii Asociaţiunii din comunele: Şercaia, Mândra, Şercăiţa, Toderiţa, Bucium, Vad, Ohaba, Şinca-veche, Şinca-nouă, Grid, Părău, Perşani, Veneţia-superioară, Comăna-inferioară, Comăna-superioară, Cuciulata, Lupşa, — presum şi pe toţi doritorii de înaintarea neamului nostru, a se prezenta pe ziua de 6 Octomvrie st. n. în comuna Şercaia.

Programul:

1. Serviciu divin la orele 8 în biserica română.
2. Deschiderea adunării prin subscrisul şi numirea unui notar ad hoc.
3. Constatarea membrilor de faţă ai Asociaţiunii din susnumitele comune şi numirea unei comisiuni de trei pentru înscrierea de membri noi.
4. Constituirea biroului (un preşedinte şi 4 membri în comitet).
5. Cetirea eventualelor disertaţiuni.
6. Propuneri.
7. Inchiderea adunării.

Făgăraş, în 10 Septemvrie 1912.

Dr. Şerban de Voila.

Serbări culturale în Arad.

Convocare.

Inaugurarea monumentului lui Teodor *Ceontea*, fost profesor preparandial în Arad, şi comemorarea marelui pedagog *Rousseau*, din prilejul bicentenarului naşterii sale, serbate de curând în Franţa şi Elveţia, se va face la

adunarea generală ordinară a XXII-a,

ce o va ţinea „Reuniunea învăţătorilor români dela şcoalele poporale confesionale gr. ort. din protopopiatele aradane I.—VII,“ în Arad, Marţi şi Mercuri, la 18 Sept. (1 Oct.) şi 19 Sept. (2 Oct.) 1912.

Program:

Ziua I.

1. La 8 ore a. m. serviciu în biserica catedrală:

Chemarea Duhului sfânt.

Parastas.

2. La 9 ore a. m. şedinţa primă în sala seminarială:

a) Invitarea P. S. S domnului Episcop.
b) Bineventarea P. S. Sale.
c) Deschiderea adunării generale.
d) Prezentarea şi bineventarea delegaţiunilor.
e) „Rousseau, ideile sale pedagogice şi critica acestora“, discurs comemorativ ţinut de dl profesor preparandial Dr. Petru Pipoş, membru onorar al Reuniunii.
f) Parentarea membrilor răposaţi.
g) Proclamarea membrilor noi.
h) Constatarea celor prezenţi.
i) Prezentarea rapoartelor şi alegerea comisiunilor cenzurătoare.
k) Ridicarea şedinţei prime.

3. La 11 ore a. m. inaugurarea monumentului în grădina seminarială:

a) Cuvânt prezidial.
b) Discurs festiv, rostit de P. C. Sa domnul arhimandrit *Augustin Hamsea.*
c) Cuvântul delegaţilor.
d) Primirea monumentului de P. C. Sa dl director seminarial Roman R. Ciorogariu.

4. La 3 ore p. m. Escursiune de studiu:

a) Vizitarea fabricei de textile.
b) „ „ „ vagoane.
c) „ „ „ automobile.

Ziua II-a.

5. La 8 ore a. m. Şedinţa a doua:

a) Deschiderea şedinţei şi proclamarea membrilor noi.
b) „Două mijloace prin cari şcoala poporală poate înarma omenimea cu cultura sufletească“, disertaţie de Teodor Mariş, învăţător în Giula.
c) „Metodul fonomimic şi avantagele sale“, arătat în mod practic, de Iosif Moldovan, înv. în Arad.
d) Rapoartele comisiunilor cenzurătoare.
e) Propuneri şi interpelări.
f) Fixarea locului pentru adunarea anului viitor.
g) Esmiterea comisiunii verificătoare.
h) Constatarea prezenţilor.
i) Restaurarea.
l) Incheierea adunării generale.

La această adunare generală şi la festivităţile împreunate, invităm respectuos pe toţi învăţătorii şi reuniunile lor, institutele de învăţământ şi pe toţi binevoitorii, susţinătorii şi protectorii şcoalei române.

Arad, din şedinţa comitetului central, ţinută la 11/24 August 1912.

Iosif Moldovan — prezid.
Dimitrie Popovici — secretar general.

NOUTĂŢI.

La numărul de astăzi al ziarului nostru adaugăm un supliment. *Fiind Sâmbătă sărbătoarea* Naşterii Născătoarei de Dumnezeu, *numărul cel mai apropiat al foii noastre va apărea Miercuri la orele obişnuite.*

*

Protopresbiter nou. Consistorul arhidiecezan în şedinţa plenară de eri a numit protopresbiter pentru tractul Cetăţii-de-peatră pe actualul administrator protopresbiteral al acelui tract, *Andreiu Ludu.*

*

Căsătorie în casa domnitoare. Ieri Joi, în 19 Septemvrie, s'a serbat în capela castelului din Wallsee cununia arhiducesei *Elisaveta Francisca*, nepoata monarhului nostru, cu contele *George Waldburg Hohenens.* La serbare a fost de faţă şi Maiestatea Sa împăratul şi regele Franciso Josif.

*

Administrator protopresbiteral. Cu conducerea protopresbiteratului şi a parohiei centrale din *Timişoara*, devenite vacante prin moartea protopresbiterului de pie memorie Dr. Traian Pitici, a fost încredinţat de Consistorul eparhial din Arad, în calitate de administrator, părintele *Ioan Oprea* din Izvin, care a fost câtva timp şi în serviciul resortului şcolar al Consistorului arhidiecezan din Sibiiu.

*

Convocare. On. membri ai desp. IV. *Murăş Uioara* al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, şi toţi cei ce doresc înaintarea în literatură şi cultură a poporului, prin aceasta sunt învitaţi la adunarea generală ordinară a acestui despărţământ ce se va ţinea în apartamentele institutului de credit şi economii „*Şoimul*“ în Murăş Uioara la 29 Septemvrie st. n. 1912. 3 ore p. m. *Emiliu Pop*, dr. desp.

*

† **Emilia Muntean** născ. **Pipoş**, soţia advocatului Ioan Muntean din Alba-Iulia, a răposat Sâmbătă în 14 Sept. st. n. la 5 ore dimineaţa în etate de 60 ani, şi în anul al 40-lea al fericitei căsătorii. Rămăşiţele pământeşti ale defunctei s'au înmormântat Luni în 16 Septemvrie st. n. la 2 ore p. m. în cimiteriul bisericii gr. ort. române din Alba-Iulia, Maier. Fie-i ţărina uşoară şi memoria eternă!

*

Impotriva scumpetei de carne. Socialiştii din Germania au ţinut Dumineca douăzeci şi trei de adunări, în care au protestat contra scumpirii de carne; După întruniri au urmat mari demonstraţiuni pe stradă, în care lucrătorii au rostit cuvântări şi au cântat marseilleza muncitorilor. Meseriaşii din Vestfalia voesc să se adreseze către împăratul Wilhelm, în afacerea scumpetei traiului, rugând pe suveran să mijlocească prin miniştrii săi luarea de măsuri pentru uşurarea traiului muncitoresc.

*

Aviz. Se aduce la cunoştinta învăţătorilor, că cărţile de *Dr. I. Stroia, Lăpădat* şi *Crişan* s'au aprobat de ministeriu şi anume: ABCdarul sub nr. 89898/912, Cartea de cetire pentru cl. III sub nr. 116, 523/912. Cartea de cetire pentru cl. V şi VI sub nr. 45,574/912. Aprobarea cărţii de cetire pentru clasele II şi IV va urma în zilele acestea.

*

Adunarea generală a despărţământului Hunedoara al Asociaţiunii. Primim următoarele: Dumineca trecută s'a ţinut în comuna *Teliucul inferior* adunarea generală a despărţământului Hunedoara al Asociaţiei. Praznicului cultural i-a premers un serviciu divin săvârşit de preoţii Mihai Zăvoian, Simeon Zăvoian şi Gheorghe Turcian. După terminarea sfintei slujbe părintele *S. Zăvoianu* a tălmăcit poporului ţinta, pentru care fruntaşii noştri din Hunedoara au sosit în număr aşa de frumos în satul Teliuc. — Adunarea s'a deschis prin discursul rostit de directorul despărţământului *Vasile C. Osvadă*, care a explicat oamenilor ce menire are Asociaţiunea pentru popor. La ordinea zilei au urmat rapoarte şi prelegeri. Şi anume: raportul făcut de secretarul V. Beşan asupra activităţii comitetului cercual, apoi raportul bibliotecarului V. Comşia despre mişcarea bibliotecii şi despre starea cassei despărţământului. Prelegerile ce s'au ţinut cu acest prilej sunt următoarele: Dl. *Dr. G. Dănilă* tălmăceşte rostul cărţilor fundaare; dl Romul *Albu*, capelar, zugrăveşte o icoană lămurită despre puterea poeziei lui Coşbuc şi Goga; dl Virgil *Comşia* a vorbit despre traiul necumpătat, despre beţie, despre asigurări ş. a.; dl *V. Beşan* a explicat partea bună şi partea primejdioasă a cambiului, dând poporului sfaturi cum să-şi întocmească lucrurile şi cum să le ţină mai uşor în evidenţă, când are trebuinţă de împrumuturi. Rapoartele comitetului au fost luate cu mulţămită la cunoştinţă, la propunerea dlui Dr. I. Popovici, raportorul comisiunii de cenzurare. S'au incassat peste două sute de coroane dela membri, şi anume în partea cea mai mare dela membrii ajutători cu taxa anuală de 2 cor. Şedinţa adunării s'a sfârşit prin cuvântul de mulţumire al preşedintelui. Prelegerile proxime se vor ţinea în satele pădurene. (N—a).

*

Intrecere în jocul de football. In 22 Septemvrie n. e. c. Dumineca la orele 3 după ameaz se va ţinea în Sibiiu pe locul de lângă *„Trei stejari“* întrecere în jocul de football între *Clubul de gimnastică* din Cluj şi între *Reuniunea de sport* sibiană, pentru obţinerea titlului de „maestru“.

*

Atelierul de ţesături şi cusături româneşti din Orăştie (Szászváros) dă împrumut pentru serate şi baluri: porturi femeeşti: de Orăştie, Pădureancă şi Tulgheş pentru taxa de folosire a costumului cor. 10 plus spesele de porto. Costume de Căluşeri pentru taxa de folosire a unui costum cor. 5·— plus spesele de porto. Are de vânzare: covoare alese de 180/220—300 cm. á cor. 200—240—270—300·—; covoraşe pentru pat à cor. 30—50—; feţe de perină cusute à cor. 9—; şorţuri alese à cor. 17—; ştergare de culme à cor. 7—10—; desăgei à cor. 4—5—; rame de fotografie à cor. 12—15—25—45—; fugătoare à cor. 8—25—; străicuţe à cor. 25—30—; pompadoure alese în fir à cor. 20—35—; patrafire à cor. 15—20—45—; cusături pentru bluze şi rochiţe de copii metrul à cor. 3.50—6—9—7—; costume complete port de Tulgheş à cor. 100—; costume complete port de Orăştie à cor. 160—; costume complete port de Pădureancă à cor. 120. Primeşte comande de tot felul şi execută după modelele din Atelier.

*

† **Minerva Popp**, după lungi şi grele suferinţe, împărtăşita fiind cu Sfintele taine, a răposat în Domnul, Marţi, în 4/17 Sept. 1912, la orele 2 p. m. în al 23-lea an al vieţii. Rămăşiţele pământeşti ale defunctei s'au aşezat spre vecinică odihnă în cimiterul bisericii gr.-ort. din Ludoşul-mare, ieri Joi în 6/19 Sept. a. c. la 2 ore p. m. Dormi în pace suflet blând.

*

Oameni cari au văzut pe Napoleon cel Mare. Cu ocazia serbărilor dela Moscova au fost prezentaţi ţarului moşnegii aceia cari au fost martori ai expediţiei franceze în Rusia la 1812 şi au văzut pe însuşi Napoleon intrând în Moscova. Era o privelişte înduioşătoare, când bătrânii, dintre cari nici unul nu este mai tinăr de 120 de ani, au defilat înaintea ţarului Nicolae. Ţarul s'a adresat prietineşte către fiecare moşneag întrebându-i despre întâmplările de acum o sută de ani. Cel mai în vârstă dintr'înşii, un ţăran de 123 de ani, a luat parte la aprinderea Moscovei, un altul de 120 de ani a spus că a văzut şi pe Napoleon, şi i-a descris exact exteriorul. Adânc impresionat a ascultat ţarul povestirile lor, iar când s'a despărţit de ei, a dat mâna cu fiecare.

*

Din curtea casarmei. Un soldat către caporal: — „Mă rog, dle caporal, eu am trecut maturitatea aici la Sibiiu“. — Caporalul: „Nu te întreb de asta; ci te întreb: ştii tu să citeşti şi să scrii?“.

*

Creşterea femeilor în Japonia. Imperiul japonez face progrese uriaşe şi în chestiunea creşterii femeilor. Ţara avea în 1898 numai câteva şcoli superioare de fete, dar toate aceste şcoli erau particulare. In 1909 Japonia are 159 de şcoli superioare publice pentru sexul femenin, cu 46 de mii de eleve. In şcolile acestea se poate inscrie orice elevă, care a terminat clasele primare. Şcoala superioară pentru fete durează şase ani; în acest timp se învaţă limba japoneză şi engleză, istorie, geografie algebră, ştiinţe naturale, cusut, economie de casă, caligrafie, desemn, muzică şi gimnastică. Se mai instruiază în pedagogie şi în lucru manual. Mari progrese au făcut şi şcolile speciale pentru femei: în 1909 există 300 de asemenea şcoli, cu zece mii de ascultătoare. Sunt şcoli de fiert, de ţăsut, cusut şi de zugrăvirea pe stofe. Japonia mai are o facultate de medicină pentru studente, o academie de muzică şi un institut de îngrijitoare, tot pentru femei.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor sibieni, au mai dăruit: Ioan Iosif, directorul băncii „Cetatea“ (Cohalm) 1 cor., Ioan Imbăruş, expeditorul „Tel. Rom.“ dela oaspeţii nuntaşi ai mehanicului Ioan Coman cu domnişoara Elena Fleşer, adunaţi cu pălăria 7 cor. 23 bani, Ioan Paunir, preot (Filiaş-Românis) 1 cor., George Hienz, faur, soţia Ana n. Pildner şi copii lor George şi Helmine, încheiând contract cu Partenie Stana (Burjuc) cor. 2.50, Iuliu Tuducescu, funcţ. la „Acad. Rom.“ (Bucureşti) 1 cor., Nicolae Iordan, înv. la şcoala cent. (Sibiiu) 30 b., Ilariu Buzdugan, secretarul băncii „Dacia“ (Orăştie) 1 cor., Petru Bărbat, notar (Şercaiţa), soţia sa Emilia n. Sglimbea, cu prilejul botezului fiicei lor Dorica-Lia 2 c., George Cuşută, contabil-şef la „Dacia“ (Orăştia) 1 cor., Demetriu Breazu, controlor al băncilor poporale (Bucureşti) 5 lei, Teodor Moldovan, cismar, soţia Ana năs. Bosna şi copii lor George, medicinist (Budapesta) şi Ioan, sodal cismar 1 cor., Ioan Rusu, paroh (Juncul-de-jos) 4 cor., Dem. Sgăvârdia, şef contabil consistorial (Caransebeş) 1 cor., George Breazu, învăţător (Laz) 20 bani, Augustin Dumitreanu, cleric (Blaj), aplicând pe vărul său Traian Dumitreanu (Şard) la lăcătuşerie 1 cor. şi George Prigoana, înv. (Măgoaja), soţia sa Iudita şi copii lor Elius, Emil şi Valeria 1 cor.

*

Institutul Carnegie. Vestitul Carnegie a întemeiat în 1902 aşezământul sub titlul *Carnegie Institution of Washington*; atunci a oferit zece milioane de dolari pentru înfiinţarea unei instituţiuni de ştiinţe. Donaţiunea a sporit-o în 1907 cu două milioane, iar în 1911 cu alte zece milioane de dolari. Fundaţiunea aduce astăzi un venit anual de cinci şi jumătate milioane coroane. In cursul celor zece ani trecuţi instituţiunea a înfiinţat mai multe secţiuni mari şi independente. Astfel este secţiunea botanică, cu un laboratoriu celebru; secţiunea de economie naţională şi ştiinţe sociale, care se ocupă cu poporaţiunea şi imigrarea, cu chestiuni de agricultură, comerţ, industrie, afaceri muncitoreşti şi financiare; secţiunea cercetărilor istorice, secţiunea astronomică, marinară ş. a., cu laboratorii înzestrate cu cele mai perfecte aparate şi cu personalul necesar.

*

Reuniunea de înmormântare din Sibiiu în timpul din urmă şi-a sporit numărul membrilor cu următorii: P. Simtion, librar, Victor Stanciu, prof., Ilie Măcelar antreprenor şi soţia Ioana, G. Bendorfean, lustruitor, Maria Avrigean, Emanuil Rohan, ospătar şi soţia Maria, I. Friedrich, propr. şi soţia Caroline, L. Fischer, Illés Ferenczi şi soţia Rozalia; Em. Beşa, par. (Zlatna), Popovici Mondoc, înv. şi soţia Ana; Vas. Maniu jun. şi sen., economi şi soţiile lor Ana şi Eva (Sibeşul sup.), N. Vlad, par. şi soţia Ana (Şelimbăr), I. Dordea, par. şi I. Dordea econ. (Haşag), P. Stângu, funcţ. (Orăştie), Eug. Tordăşianu, privat., (Ilie), D. Pandrea, ec. şi soţia Elena (Şura-mare), I. Dragoman, înv. penz. şi soţia Nuţa (Cichindeal). Numărul membrilor răposaţi ai Reuniunii, cu cazurile de moarte ale Paraschivei Ţăpeanu şi Par. Simtion, al Iustinei Dr. Olariu, Petru Mihaiu şi al Anei Iordan n. Avrigean au ajuns cifra de 200. La întreprinderea de înmormântări a Reuniunii s'au procurat coşciuge de toate mărimile, ghete, cununi etc.

*

Teatru în Sibiiu. Astăzi, Vineri, se joacă întâia oară: *Doamna de bun neam*, comedie în 3 acte; Sâmbătă: *Mica prietenă*, operetă nouă; Dumineca d. a. la orele 3 cu preţuri reduse: *Târgul de fete*; Dumineca seara la 7 şi jumătate: *Mica prietenă*, a doua oară. — In pregătire: *Iudita*, tragedie de Hebbel.

PARTEA LITERARĂ.

Un scriitor uitat.

— Dare de seamă. —

(*e*) Sub titlul: „Invăţături de pocăinţă, de *Teodor Papp*, canonic, paroh şi profesor a sfintei Scripturi, — alcătuite şi în două părţi împărţite“, a apărut zilele acestea în tipografia seminarului blăjan o carte tipărită acum întâia dată după manuscrisul original din 1812 şi 1813.

Publicarea ei se datoreşte profesorului seminarial, dlui Ştefan *Roşianu*.

In fruntea volumului cetim o schiţă biografică, unde profesorul Roşianu caracterisează viaţa şi activitatea lui *Teodor Papp*, a unui scriitor bisericesc uitat pe nedrept, care a lucrat alăturea cu Şincai, Klein şi Petru Maior.

Numitul Papp sau Pop, născut în 1782 în Cutca din Dăbâcă, după terminarea studiilor teologice în Viena, a muncit ca profesor seminarial, ca paroh şi ca prepozit în orăşelul de pe malurile Târnavelor. Scrierile sale, toate bisericeşti, au rămas (afară de trei) inedite. Patru din ele, cele mai însemnate, se păstrează în biblioteca arhidiecezană a Blajului, între care şi o *istorie eclesiastică* din 1816.

Manuscrisul „Invăţături de pocăinţă“, scris cu cirilice, a fost dăruit dlui Roşianu de bătrânul preot Teaha dintr'o comună a pomenitei arhidieceze.

Tipărindu-se acum în 1912, tocmai la o sută de ani dela alcătuirea sa, se repară, în parte cel puţin, o greşală care nu e cea dintâi şi de sigur nici cea de pe urmă în istoria literaturii popoarelor.

Cirilicele manuscrisului sunt înlocuite cu litere latineşti. Ortografia d'asemenea e schimbată. Unul sau două *facsimile*, dacă ni s'ar fi dat, ar fi ridicat negreşit şi mai mult valoarea publicaţiunii.

*

Invăţăturile dela 1812 se adresează „clerumului“ celui tinăr din Seminar, şi sunt rostite în postul naşterii Domnului. Cuprind *şase* învăţături, menite pentru cei ce voiesc să ocupe slujba „grea şi povarnică“ a preoţiei. Şi adecă:

1. Se arată „ce fel de diregătorie e preaînaltă preoţie“;
2. Despre vrednicia statului preoţesc;
3. Cine are *chemarea* pentru „isprăvnicia tainelor celor dumnezeeşti“;
4. Despre curăţenia şi nevinovăţia trebuincioasă preoţilor;
5. Sfinţenia slujbelor, şi
6. Despre judecată preoţilor păcătoşi şi răi.

In a doua parte a învăţăturilor de pocăinţă aflăm 9 predici, alcătuite în 1813, — nu se ştie când au fost ţinute. Cea dintâi este pentru Dumineca lăsatului de carne, a doua pentru Dumineca lăsatului de brânză; după aceasta urmează şase pedici pe Dumineci, şi una pe Vinerea mare despre patimile Domnului.

Stilul bătrânesc şi viguros al lui Teodor Pop, — cum se va vedea din exemplele publicate mai jos, — este o calitate care îl deosebeşte de scriitorii de mai târziu ieşiţi din şcoala etimologismului dela Blaj. Curentul latinizator lua poate o altă înfăţişare, dacă scrieri ca „Invăţături de pocăinţă“ nu rămâneau netipărite. Astfel, vorba comună despre „paguba literaturii române“, — pagubă suferită pe urma desconsiderării unor vechi lucrări de valoare, — devine o vorbă şi mai întemeiată.

*

In cele următoare dăm cetitorilor noştri câteva părţi din învăţătura a treia despre *chemarea* dumnezeească a statului preoţesc.

„Fiindcă Domnul nostru Isus Hristos aceeaş putere, carea a avut-o aici pe pământ dela Tatăl său cel ceresc, a dat-o Apostolilor şi preoţilor săi, dară precum însuş a fost dela Tatăl, aşa şi pe ei i-a trimis în toată lumea, să propovăduiască evanghelia la toată zidirea; şi i-a trimis, ca roadă să aducă, şi roada lor pururea să rămână, darurile sale şi ajutorul său cel Dumnezeesc li-l împărtăşeşte, fără de care nimic nu pot spori. Insă ce socotiţi, iubiţilor, oare preoţii aceia, pe cari Dumnezeu nici odinioară nu i-a fost chemat, ca lui să-i preoţească, ci ei pe sine s'au vârit la această preaînaltă treaptă dumnezeească şi nu pe uşa, carea este Hristos, în statul oilor au intrat, ci pe airea au sărit, nu ca lui Dumnezeu să slujească, ci numai ca pe mai uşor să trăiască şi pe şine să se hrănească, ce socotiţi, o iubiţilor, oare Isus Hristos, ajutorul şi darul său cel dumnezeesc împărtăşi-l-va şi preoţilor acelor nechemaţi, pe cari însuş îi grăieşte, că sunt furi şi tâlhari; pe cari nu i-au ascultat oile. Acestora dară, pentrucă nu sunt păstori, ci sunt furi şi răpitori, Domnul nostru Isus Hristos nu le va da nici un dar şi nici un ajutor, după zisa prorocului Isaia: „pentrucă aţi ales celece nu am voit; acestea zice Domnul: iată ceice-mi slujesc mie vor mânca, iară voi veţi flămânzi; iată, ceice mi slujesc mie vor bea, iară voi veţi însătoşa“, (65, 11—12).

Adecă unii ca aceia preoţi, pentrucă furi sunt şi tâlhari, sufleteşte vor flămânzi şi de tot darul cel dumnezeesc se vor lipsi, că nu vor putea ceva ajutor dela Dumnezeu a aştepta şi nădăjdui, când ei nu se fac preoţi ca Biserica lui Isus Hristos să o întărească şi să o zidească, ci ca să o strice şi să o risipească...

O, şi tocmai aceasta este pricina de mulţi întru preoţii noştri dupăce se preoţesc, unii cu mâni cu picioare umblă după cinsti, după diregătorii, şi după protopopii, iară alţii aleargă, şi cu nebăgare de seamă a datoriilor sale, după avuţii, şi necuvioase speculaţii, şi fiindcă nu au dragostea lui Dumnezeu, nu caută la porunca lui Hristos: ca roadă să aducă, şi roada lor pururea să rămână, nici cugetă la sfârşitul acela, pentru care s'au preoţit, şi s'au hirotonit: *adecă ca cele strâmbe să le facă drepte, cele colţuroase căi netede, cele rele să le îndrepteze*, pe cei morţi sufleteşte să-i invieze, şi pe toţi în calea cea strâmtă, carea duce la viaţă, să-i povăţuiască, iară dânşii întru sfinţenie şi întru dreptate în toate zilele vieţii sale lui Dumnezeu să slujească, şi drept îndreptând cuvântul adevărului, cu vrednicie să preoţească, acestea zic toate, preoţii aceia fără chemarea lui Dumnezeu le părăsesc, şi le urgisesc, şi aşa Biserica lui Hristos mult o strică şi o păgubesc.

Au nu, Iubiţilor mei, tot unii ca aceştia acum cu norodul său, acum cu protopopul său, acum cu unii, acum cu alţii se pricesc şi se învrăjbesc... Oh, şi cât de urât, şi necuvios lucru este acesta preoţilor lui Dumnezeu, ne arată Apostolul: „Nime ostaş fiind, se amestecă cu lucruri lumeşti, ca celuice strânge oaste să placă“ (II Timot. 2, 4), din cari cuvinte a Apostolului fieştecare poate cunoaşte, cât de rău lucrează aceia, cari cu deregătoarele curţilor, tocmai şi cu lenevirea datoriilor statului preoţesc, sau cu micşorarea cinstii statului dumnezeesc, prea adese însoţindu-se, şi în lucrurile, cari preoţilor tocmai nu li se cuvin, amestecându-se, precum este a dejmui slujbaşii, a-i pedepsi şi numai ce de multeori de pivniţele şi de jitniţile curţilor a griji, sau doară câte odată şi de batjocură sau de râs, pentru o ţiră de prânz, prin curţile domnilor săi făcându-se norodului scandală, bisericii lui Hristos stricare şi şieşi nefericire îşi pricinuesc, că numai-ce adeseori unii ca acestia din popoarele sale se lipsesc, şi aşa trupeşte se nefericesc. Dară pe aceia cum să-i numesc, cari, ca să poată şterge pe la târguri, îşi lasă bisericile sale fără sf. liturghie, iară pe norodul său din lenevire, în cele de lipsă la mântuire, nu-l învaţă, nici îl procopsesc, necum să zică celui fără de lege, să se întoarcă dela fărădelegea sa, ci nici nu-i spune, care-i fărădelegea, nici nu-i spune, care sunt cele mai de lipsă, fără care omul nu se poate mântui.

Unde sunt, rogu-vă, Iubiţilor mei, creştini de aceia, cari să nu ştie face cruce, şi să nu ştie ce este Dumnezeu, şi cine este Ziditorul tuturor, oare în popoarele păstorilor celor buni sau mai vârtos în popoarelor acelora, pe cari îi numeşte Isus Hristos furi şi tâlhari, năimiţi, şi de chemarea lui Dumnezeu cu totul lipsiţi? Şi oare care este păstorul cel bun, şi care năimitul, oare preotul acel cu râvnă dumnezeească, care neîncetat învaţă norodul cu fapta şi cu cuvântul, strânge pruncii, şi-i deprinde în legea lui Hristos, iară pe bolnavi se nevoieşte a-i mângăia cu cuvântul, şi mai în multe rânduri a i cerceta, ca nu cumva fără darul lui Dumnezeu să moară şi în veci să se osândească, spuneţi-mi voi, ce nume va avea preotul acesta? Şi ştiu, că mi-ţi răspunde, că este păstor bun, pentrucă păstorul cel bun îşi pune sufletul său pentru oi.

(Va urma).

Nr. 807/1912 prot. (318) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh în parohia de clasa III **Şoarşul-mare**, protopresbiteratul Agnitei, se anunţă concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Ceice doresc să ocupe acest post, să-şi înainteze rugările cu documentele necesare în terminul susindicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încuviinţare a acestuia să se prezinte în vreo Dumineca sau sărbătoare în biserică pentru a cânta şi predica, eventual a şi oficia.

Agnita, 22 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Agnitei, în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 39/1912. (329) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al treilea de paroh devenit vacant la parohia de clasa întâi a **Bisericii Sf. Nicolae din Braşov Schei**, se publică concurs cu termin de **30 zile** dela cea dintâi publicare în „Telegraful Român“.

Concurenţii la această parohie, au să prezinte următoarele documente conform §. 13 din statutul organic:

Că sunt români de confesiunea gr.-orientală.

2. Că au purtare morală bună.

3. Că au absolvat cu succes bun vre-o şcoală medie.

4. Că au absolvat cursul teologic la vre-un institut român gr. or. din metropolia noastră.

Că au făcut examenul de cvalificaţie preoţească cu calcul distins, respective cu foarte bine.

6. Atestat de sănătate.

7. Alte documente eventuale despre funcţiunea ce au avut-o în timpul din urmă etc.

Beneficiile sunt:

a) Salar fundamental 2400 coroane.

b) Cinci cuincvenii de câte 10% dela salarul fundamental.

c) Bani de cvartir 600 coroane.

Concurenţii sunt datori până la espirarea terminului de concurs să se prezinte în Biserică să cânte şi să şi ţină predica de probă.

Petiţiile se vor înainta în terminul fixat prea O. Domn Dr. Vasile Saftu, protopopul locului.

Braşov, din şedinţa comitetului parohial dela Biserica Sf. Nicolae din Braşov-Schei, ţinută la 30 August 1912.

Dr. V. Saftu prezident. **I. Prişcu** secretar.

Aprobat.

Braşov, 31 August 1912.

Dr. V. Saftu
protopop.

Nr. 755/1912. (327) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis. de cl. III-a **Dobârca**, din tractul Mercurei, conform rezoluţiunei Preaveneratului Consistor archidiecezan dto 14 l. c. Nr. 9267 Bis., se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul amintit, iar concurenţii pre lângă prealabila încunoştiinţare a subsemnatului să se prezinte în parohie spre a cânta, predica ori celebra.

Mercurea, 30 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurea în conţelegere cu comitetul parohial.

Avram S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 469/1912. 332 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională rom. gr.-or. din **Măgura**, tractul Orăştiei, prin aceasta se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar 600 cor. din repartiţie şi dela fondul eparhial.

2. Cvartir în edificiul şcoalei şi lemnele necesare de încălzit în natură

3. Restul de 400 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales, tot asemenea şi cvincvenalele.

Cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare, au să se trimită subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Orăştie, (Szászváros), 1/14 Sept. 1912.

Oficiul protopresbiteral al tractului Orăştie în conţelegere cu comitetul parohial din Măgura.

Vasile Domşia
protopresbiter.

Nr. 283/1912. (331) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc dela şcoala comunei bisericeşti **Poiana cu Vaieaverde**, protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu terminul **15 Sept. v. 1912.**

Dotarea este: salar 1000 cor. din repartiţie, locuinţă cu grădină.

Competenţii să trimită rugările concursuale subscrisului până la terminul pus.

Câmpeni, 31 Aug. 1912.

Romul Furdui
protopop.

Nr. pp. 1010/1912 (330) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din comuna **Panic**, se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. din repartiţie dela popor solvite în 4 rate 3 lunare, 400 cor. întregire dela stat ce se va exopera, cvartir liber în edificiul şcoalei, lemne de foc şi grădină de legume.

Cvincvenalele se vor solvi numai după 5 ani de funcţiune la această şcoală.

Concurenţii să-şi aştearnă suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în terminul susindicat.

Cluj, 30 August 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului în conţelrgere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 95/1912. (326) 3—3

Anunţ de licitaţiune.

In senzul ordinului Prea V. Consistoriu dto 4 August 1912 Nr. 9437 Epit. se publică licitaţiune minuendă pentru a se da în întreprindere **renovarea bisericii gr. ort. rom din Nevoeş**, protopresbiteratul Devei.

Licitaţiunea se va ţinea *Dumineca în 9/22 Septemvrie a. c.* la 3 ore după amiazi în cancelaria oficiului parohial din loc.

Preţul de strigare este 1000 coroane.

După această sumă are să depună vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

Preliminariul şi condiţiile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial înainte de licitaţiune.

Reflectanţii nu au dreptul a pretinde nici un fel de spese ori diurne pentru câştigarea informaţiunilor, precum nici pentru participarea la licitaţiune.

Licitaţiunea e verbală însă oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător şi cu declaraţia oferentului că cunoaşte condiţiunile şi să supune lor se primesc până la începerea licitaţiunei, cari sunt a se da la mâna prezidentului comitetului parohial.

Se notează că lucrările pentru renovarea bisericii sunt a se pune în curgere îndată după licitaţiune.

Din şedinţa com. parohial ţinută în Nevoeş la 24 Maiu 1912.

Ioan Şinca par., preşident. **E. Şinca** notar ad. hoc.

Vidi:

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Mişelule!! Nici acuma încă nu ţi-ai însemnat o, că eu numai tuburi de **Jacobi-Antinicotin** fumez!

(106 a) 8—13

Curs de dans

special pentru

tinerimea rom. studioasă din Sibiiu

voiu deschide în sala dela „Gesellschaftshaus“ **Luni, în 23 Septemvrie n.** — Probe se vor ţinea: Lunia şi Mercurea dela 6—8 ore seara, Dumineca dela 2—4 ore d. a. — Inscrieri se pot face la „Librăria arhidiecezană“, precum şi în orele de dans.

Cu deosebită stimă:

Nicolae Stoica,
măiestru de dans dipl.

(305) 3—3

Dentist

Virgil Muntean

Sibiiu, Strada Măcelarilor,
în faţă cu Tipografia şi Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 23—

A apărut şi se află de vânzare la Librăria arhidiecezană în Sibiiu

Din carnetul unui dascăl.

Studii şi articole
de
Ion Mateiu.

Preţul cor. 150 + porto 20 fil.

Salon de pălării de modă.

Reîntoarsă din călătoria mea, unde am vizitat cele mai renumite ateliere de modă, îmi iau libertatea a face cunoscut stimatelor doamne, că am adus cu mine **cele mai minunate şi mai moderne pălării de dame, domnişoare şi copii,** învitându-le să mă cerceteze spre a se convinge de modelele mele originale şi nemărginit de ieftine.

Modernizări şi reparaturi de pălării se fac în 24 de ore, frumos şi cu gust.

Mare depozit în pălării de doliu.

Cu respectuoasă stimă:

Hanna Adleff,
Str. Honterus Nr. 8.

(333) 1—3

Prima şi cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote şi scaune de clopote din fier bătut.

Infiinţată la anul 1822. Sighişoara, piaţa de sus Nr. 47.

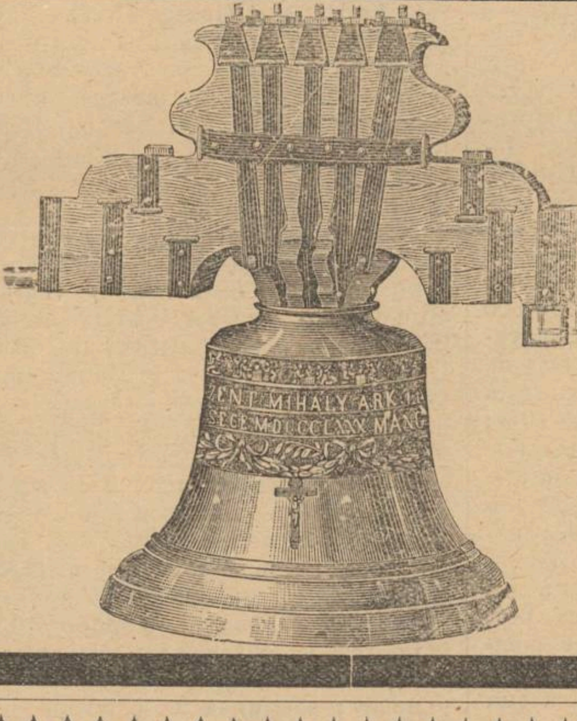

o firmă ce există dela anul 1822 şi se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericeşti a lifera şi repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum şi clopote cu sunet armonic. Face şi scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază şi în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi şi în rate.

(104) 14—24

30,000 de părechi
păpuci şi **ghete**
se vând cu preţ redus.

Toate în lume se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai păpucii şi ghetele exec. în atelierul lui

VASILIE BAN

la „Cisma mare roşie“

după cum se numeşte prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită prăvălie de încălţăminte s'a mărit în casa proprie şi la fiecare părechie se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera ghete bune şi trainice pe lângă preţuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca şi până acum.

E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alţii, eventual să returnează banii.

(221) 39—

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 13/26 Septemvrie 1912. *Nr. 96.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

Domnul Stroiescu și Blajul.

Ziarului nostru nime nu-i poate cu drept cuvânt face imputare că ar fi *intolerant față cu biserica greco-catolică română* așa zisă *„unită“*. Din contră, ni se poate imputa o prea mare nepăsare chiar și față de mișcările *prozelitistice* cari, după cum afirma fie iertat canonicul *Dr. Bunea*, ar fi ***chiemarea*** bisericii *unite* între români.

Față de învinuirile ce ni se fac în un act public însă, cum este *Memorandul Mitropolitului din Blaj* către *Pontificele*, publicat în *„Unirea“* din Blaj, credem că nu putem tăcea.

Citâm câteva pasage din acel memorand reprodus și de *„Gazeta Transilvaniei“*:

„Presfericit Părinte! Incunjurați în iubita noastră țară de toate *ereziile*: luterană, calvină, sociniară și anabaptistă, rău văzuți din partea deținătorilor puterii politice, pentrucă suntem români, și ***persecutați** din partea românilor neuniți pentru alipirea noastră la sfânta biserică catolică*“.

O astfel de *învinuire* nemeritată de *biserica ortodoxă română* credem că nici chiar ca pretext pentru ajungerea unui scop mai înalt *național* nu este de admis între frați.

Cerem probe!

La alt loc, după ce se plânge că episcopatul gr.-cat. a cerut la nunțiul apostolic din Viena să informeze S. Scaun asupra rugării lor *umilite*, ca în ce privește dismembrarea numitelor parohii aparținătoare diecezelor gr.-cat. române, să nu se facă nici un pas deciziv fără de a avea votul și învoirea episcopilor actuali — zice:

„Facem această rugăciune chiar din motivul, ca nu cumva mai târziu să ni se facă imputări. Căci noi, cari trăim în mijlocul poporului nostru, cunoaștem luptele lui și feliul său de a gândi și astfel ne temeam, cum ne temem și astăzi mai mult ca ori când, că incorporarea unor parohii gr. cat. române la noua dieceză, care în foi și opinia publică e socotită ca și gr.-cat. *maghiară* — aduce cu sine defecționare, *întoarcerea la **schismă***“.

Va se zică biserica noastră, pe care au *părăsit-o protopărinții românilor greco-catolici de astăzi*, și în amintitul act public al Mitropolitului din Blaj se numește ***schismatică***.

La această falsificare a istoriei lăsăm să răspundă dnul ***Stroiescu***, care credem că a dat motive pipăibile că nu este preocupat de confesionalism față de românii *uniți*, deși este ortodox din Basarabia.

Cestiunea eliminării clericilor români gr.-cat. din *Orade* și ceea a înființării episcopiei gr.-cat. maghiare în detrimentul românilor uniți, precum și comedia cu adunarea din *Alba-Iulia* se discuta și se discută mereu, mai cu mult zel în România decât la noi.

La o astfel de discuție participa și dl *Stroiescu* în vara aceasta la *Căciulata* în *România*.

Era vorbă între altele și de aceea, că catolicii consideră pe ortodoxi de *„schismatici“*.

„Vara anului trecut o-am petrecut la un loc climateric din străinătate — zice dl *Stroiescu* — unde era și un episcop rom.-catolic“.

„Episcopul, ca toți episcopii catolici provoca mereu dispute religionare, și susținea sus și tare, că *întreaga biserică ortodoxă este **schismatică***, dar eu i-am dovedit contraiul“.

„Bine dle! i-am zis, — dar spunem Dta: *este adevărat sau nu, că până la începutul veacului al unsprezecelea biserica creștină a fost numai una — cea ortodoxă?*“

Adevărat!

„Este adevărat că cele șepte sinoade ecumenice au legiferat canoanele care și astăzi sunt în vigoare!

Adevărat!

„Ați fost Dvoastră catolicii popistași de astăzi schismatici până când făceați parte din biserica orientală?“

Ba!

„Ei bine! *cum venim noi ortodoxii deci, cari și astăzi ținem la credința veche, cari n'am schimbat nici o iotă din canoanele bisericei ecumenice, ca să fim considerați de schismatici, numai pentrucă* ***Dvoastre v'a plăcut să ne părăsiți***, iar *dvoastră cari ați* ***părăsit biserica***, *cari ați făcut* **schisma** *să vă arogați că formați biserica ecumenică?*“

„Nu noi ortodoxii cari am rămas în biserica veche suntem schismaticii, ci Dvoastră cari o-ați părăsit și de atunci făuriți mereu la canoane, ***cari nu mai sunt ale bisericii universale***“.

„Și cu acestea l'am înfundat de n'a mai provocat dispute religionare“.

Și are toată dreptatea d-nul *Stroiescu*.

Dacă se mai poate vorbi și astăzi de *schismă*, atunci *în biserica orientală română*, cu drept cuvânt nu *mai aceia se pot considera de schismatici*, ***cari au părăsit-o***, trecând la cea catolică și pretind ca lumea totuși să-i considere și de orientali — ***«greco»*** catolici, și acestia sunt ***«frații nostri» uniți***.

Să trecem acuma la părerea dlui *Stroiescu* despre *bula papală* ***«Christi fideles»***.

Tot în vara aceasta a cercetat pe dl *Stroiescu* un domn canonic din Blaj la cuartirul său în *Căciulata*.

„Ce ținută va lua Blajul în cestiunea înființărei nouei episcopii gr.-cat. maghiare“ întrebă dl *Stroiescu*.

„Această chestiune este foarte grea și delicată pentru noi — răspunde dl canonic, — pentrucă locurile competente o au decis fără ca relativ la dismembrarea comunelor românești din eparhiile noastre să fi conzultat și pe episcopatul nostru, precum i-se ceruse. Așa știu însă că Mitropolitul nostru în conțelegere cu episcopii sufragani va înainta un memorand la Papa în care îi va atrage atențiunea asupra pericolului la care se expune biserica noastră prin incorporarea mai multor parohii românești la noua episcopie maghiară“.

„Ce rezultat favorabil poate avea memorandul mitropolitului la Papa“? zice dl *Stroiescu*.

„Pentru Dvoastră Papa este infalibil. Tot ce dispune Papa, pentru Dvoastră este porunca lui Dzeu, fiind infalibilul Papa Christosul catolicilor pe pământ, căruia aveți să vă supuneți necondiționat fără să aveți drept a rezona sau chiar a protesta contra dispozițiunilor lui“.

„Cu Papa ați isprăvit-o ori vă convin ori nu vă convin dispozițiunile lui“.

Din memorandul Mitropolitului din Blaj vedem acum că dl Stroiescu și în această chestiune „a vorbit ca un popă“ cum zice românul, căci iată ce zice Mitropolitul:

„Dar cu toate acestea (înaintașii mitropolitului actual) își țineau de datorință sfântă de a informa S. Scaun apostolic asupra lipsurilor și pericolelor provinciei noastre mitropolitane întocmai cum am fi informat S. Scaun Apostolic a lui Petru noi, dacă ni s'ar fi cerut părerea în ce privește crearea noului scaun vlădicesc gr. cat. din Ungaria. Insă această părere a episcopilor provinciei noastre mitropolitane gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș nu s'a cerut“.

„Nu vreau prin aceasta să învinovățesc pe nime, ***nici voiesc să mă amestec în sfaturile preaînalte și înțelepte a S. Scaun***, cari covârșesc puterile minții mele. Din contră mărturisesc, că S. Scaun are putere de jurisdicție într'adevăr episcopală și nemijlocită asupra tuturor și singuraticilor păstori și credincioși *de ori ce rit* și demnitate și că astfel ***El poate dispune tot ce înțelepciunea sa crede a fi folositor bisericii***«.

„Datorința mea este să tac și să mă supun la ceea ce Sanctitatea Voastră crede a fi bun pentru S. Biserică a lui Dumnezeu“. . . . .

FOIȘOARĂ.

Monografia școalei elementare poporale gr. ort. rom. din Măgoaja

de *Gavriil Hango*, presbiter.

(Urmare).

II. Mobiliarul și recuisitele de învățământ. Despre mobiliar și recuisite de învățământ deplin corăspunzătoare scopului — până după ridicarea noului edificiu școlar în anul 1891, nici vorbă nu poate fi. La început când școala se ținea în locuința privată a învățătorilor din vremuri, tot mobiliarul consta din câteva laițe de scânduri, pe cari ședeau elevii îmbulziți și alte câteva scânduri așezate înaintea lor mai ridicat pe cari scriiau, apoi din un scaun și o măsuță pentru învățător; iar recuisitele de învățământ constau dintr'un petec de tablă neagră crepată și spălăcită, pe care le arăta învățătorul literele și numerii cu creta, apoi dintr'o mașină de comput cu 100 globurele de lemn înșirate pe 10 vergele de drot, dintr'o mapă românească a Transilvaniei, ce s'a înlocuit mai târziu cu mapa ungurească a Ungariei și a Europei și un glob al pământului, și în urmă din câteva table de părete de cetit românești, toate afumate. Toate mobilele și recuisitele acestea au fost donațiuni făcute între anii 1850—1872, și abia după ridicarea edificiului școlar nou în anul 1891 și anii următori s'a provăzut școala cu mobiliar și recuisite corăspunzătoare legii, dar tot numai în urma nenumăratelor provocări și amenințări din partea organelor superioare ale bisericii și statului.

III. Cercetarea scoalei până la ridicarea noului edificiu școlar în anul 1891 a fost foarte neregulată, parte din causa, că sala de învățământ nu putea încăpea pe toți pruncii obligați a cerceta școala, parte din causa, că pe pruncii mai mărișori părinții îi foloseau la lucrul câmpului și îi purtau la vite și numai peste iarnă îi trimiteau la școală. Apoi mulți prunci rămâneau dela școală și în decursul iernii, căci mulți părinți nu aveau cu ce-i îmbrăca deajuns, iar școala încă era destuleori foarte rău încălzită, plină de fum și cu ferestrile sparte, ori cârpite cu hârtie. Comparând matricula botezaților cu matricula morților se constată, că totdeauna au fost mai mulți prunci obligați a cerceta școala de câți prescrie legea (80) pentru un învățător, dar cei ce treceau peste 80, mai cu samă copilele, toți erau scutiți dela cercetarea școalei, parte din cause de boale, parte din cause de sărăcie, așa că o mare parte din elevii obligați, mai cu samă fetele au rămas fără nici o instrucțiune școlară. Ba nici cei 80 nu cercetau școala regulat, căci învățătorii și organele bisericești școlare scuzau absențele cu cea mai mare ușurătate. Abia dupăce s'a amestecat mai mult statul în afacerile școlare, poate fi vorbă de o cercetare mai regulată a școalei. Ei, dar atunci s'a dat de alt năcaz. Luându-li-se învățătorilor dreptul de a scuza absențele și impunându-li-se a transpune regulat listele de absențe organelor parohiale școlare, respective organelor administrative civile, — aceste organe pentruca să delăture dela sine odiul pentru pedepsirea părinților renitenți, puneau vina pe învățătorul, care arăta absențele. Și aceasta e causa, că pe multe locuri învățătorul este atât de urgisit de popor. Dar apoi când la aceasta se mai alătură greutățile cele mari materiale, neînțelegerea pintre conducători și lipsa de râvnă din partea acestora pentru luminarea poporului! — Har Domnului însă, multe din scăderile acestea acum s'au delăturat și e speranță de progres tot mai pronunțat.

Din datele statistice amintesc următoarele: In anul școlar 1859/60 au fost obligați a cerceta școala de toate zilele, adecă dela 6—12 ani 39 copii și 1 copilă, din cari au cercetat școala 26 copii și 1 copilă; iar obligați a cerceta școala de repetițiune, adecă dela 12—15 ani au fost cu totul 30, din cari n'a cercetat școala nici unul. Acestea sunt datele cele mai vechi ce le am aflat. In an. șc. 1871/2 au fost obligați a cerceta școala de toate zilele 60 copii și 44 copile, din cari au cercetat-o 40 copii și 24 copile. Iar în an. șc. 1890/1 prunci obligați a cerceta școala de toate zilele au fost 73 copii și 58 copile, iar cea de repetițiune 15 copii și 21 copile, din cari însă din causa salei mici de învățământ etc. n'au cercetat-o nici jumătate și chiar și aceia numai foarte neregulat. Cam acesta este și azi numărul elevilor obligați a cerceta școala în parohia aceasta cu peste 1000 suflete.

IV. Invățământul, ca totdeauna a atârnat dela însușirile personale, dela cualificațiunea și dela zelul învățătorului, apoi dela cercetarea școalei din partea elevilor și în urmă dela provederea acestora și a școalei cu recuisitele necesare. O inspecțiune conștiențioasă și cu pricepere încă poate promova mult învățământul, dar fără condițiunile acestea nu poate face nimic.

Cari au fost *obiectele de învățământ* dela început, din acte nu am putut afla; dar prin anii 1853/4—1858/9, după cum îmi spunea fericitul meu tată (Ioan Hango) fost învățător în acești ani, se propuneau: Rugăciunile și poruncile principale, câteva istorioare biblice și catehismul cel mic, apoi scris-cetitul cu litere cirile și latine, cele patru operațiuni aritmetice cardinale cu numeri întregi verbal și în scris, ceva din geografie și din istoria patriei, și în urmă cântările bisericești dela sf. liturgie și câteva poezii naționale și patriotice, iar cu pruncii cânta în biserică, și la sfârșitul lunei lui Februarie și Maiu făcea esamen cu ei înaintea poporului în zi de Duminecă, sub prezidența parohilor locali ori a protopopului tractual. La esamene elevii presentau și scrisori de probă.

„Supunând aceste *informații* bunăvoinței părintești și judecății înțelepte a Sanctității Voastre — implor binecuvântarea apostolică“.

Va să zică toate au urmat conform vederilor dlui *Stroiescu.*

Chestiunea s'a încheiat și toată mișcarea pusă la cale cu atâta alaiu n'a fost altă decât beșici de săpun.

Un ortodox.

Delegațiunile. Luni s'au întrunit delegațiunile monarhiei noastre în sesiune ordinară, în Viena. Oposiția maghiară din dietă luase hotărâre, se meargă și ea la Viena, pentru a împedeca funcționarea delegațiunii ungare. De fapt au și mers vre-o patruzeci de deputați din oposiția unită maghiară la Viena, sub conducerea contelui Károlyi Mihály, dar au venit toți opăriți acasă, pentrucă n'au putut face nimica. Intâi, nu li s'a făcut la Viena primirea la care se așteptau ei, și al doilea, în sala de ședințe a delegațiunii maghiare nu au putut să între decât numai zece din ei, cu bilete, ocupând loc pe galerie.

Adevărat, că după deschiderea ședinței prime de constituire, acești zece au făcut puțină gălăgie, — după ce la intrarea în casa maghiară, în care se țin ședințele delegațiunii ungare, avuseseră mici conflicte cu polițiștii maghiari, aduși din Budapesta pentru susținerea ordinei (erau acolo 100 de polițiști, sub comanda inspectorului Pavlik), — protestând în contra legalității formării delegațiunii maghiare, dar au fost îndrumați la ordine și rușinați au părăsit sala de ședințe.

Delegațiunea și-a văzut apoi de lucru, constituindu-se sub presidenția baronului Láng, și declarând de secrete ședințele următoare, la cari deci oposiția nu mai poate participa, nici cu bilete de galerie. Opoziționalii au plecat încă Luni acasă, la Budapesta. Marți delegațiunile au fost primite din partea Maiestății Sale, în sala festivă a Burgului. Durata sesiunii va fi de astădată de 3—4 săptămâni.

Stat național și chestie de naționalitate.

II.

A doua concepție, care asemenea formează bazele fiecărei chestii de naționalitate, este teza, că fiecare naționalitate posede îndreptățirea nediscutabilă, de a-și desvolta toate forțele culturale adormite, pe terenul literar, artistic, istoric, după gustul și modalitatea proprie.

Acesta e după mine programul minimal al năzuințelor naționaliste, și dupăcum am accentuat și la alt loc, acest program acopere cu desăvârșire și din cuvânt în cuvânt programul minimal socialist. Intre aceste două programe nu este deosebire! Pentrucă orice năzuință mai înaltă economică sau politică, orice invasiune a ideilor din apus, fie acestea socialiste, ori ale libercugetătorilor, nu poate să-și facă drum, câtă vreme nu se dă poporului, naționalităților, acest minim de existență socială! Și faptul acesta dă mișcărilor naționaliste puterea pe care o au și care le face să nu poată fi învinse!

Examinarea în mod amănunțit a politicei naționaliste din diferitele state ne duce la convingerea, că pretutindenea, în întreagă Europa, naționalitatea domnitoare în singuraticele țări, ori să-i zicem pe scurt, *națiunea*, adecă domnia acelora, cari în urma faptului alcătuirii de stat țin în mâna lor puterea armată și cea politică, — a manifestat față de naționalitățile deșteptate la conștiință o politică de multe soiuri, dar toate aceste politici au două sisteme comune. Unul e sistemul politicei naționaliste *feudale*, adecă sistemul politicei *asimilării cu forța*, iar celalalt e sistemul politicei naționaliste *industrialiste*, a politicei naționaliste *liberale.* Exemple pentru primul sistem, exemple istorice, avem în Rusia, în Prusia, în Anglia, înainte de reformele mari electorale, deci înainte de anii șasezeci (din secolul trecut), în vechia Austrie și în actuala Ungarie. Sistemul acesta e sistemul societăților de mari proprietari și de militari. Concepția feudală în chestia de naționalitate e aceea, că aristocrațimea claselor domnitoare și funcționarii militarismului consideră orice mișcare, orice pretensiune culturală și socială a mulțimilor naționaliste, ca atac îndreptat în contra integrității statului. Și e întru adevăr de mirat, ba de neînțeles și de neînchipuit, ca Anglia, Prusia și Rusia, state enorm de avute și de puternice, cu o prepotență enormă militară, politică și economică, să se arunce asupra unor naționalități mărunte și disparente, râvnind cu tot prețul la asimilarea lor. Și încă cum? Simplu astfel, că mintea feudală, incapabilă se facă vre-o distingere, judecă astfel:

„Voi sunteți în contra noastră, pentrucă vreți să vă întrebuințați limba voastră și să aveți cultura voastră. Dar noi vom face să dispară astfel de aparițiuni. Deci voi nu veți vorbi mai mult în limba voastră maternă, nu veți mai comunica pe calea presei, care vă este dorința, din școalele voastre vom face mașini de asimilare, și dacă toate acestea nu folosesc nimica (cum de fapt s'a întâmplat în Posen, provincie prusiană), — vă scoatem din moșiile voastre și în locul Polonilor și a Danezilor renitenți aducem Prusieni, ori Ruși! Cu toată puterea statului vom face imposibilă cultura voastră, până nu vă contopiți, până nu vă uitați limba, până nu vă negați trecutul istoric, până nu renunțați dela orice desvoltare culturală independentă. Dacă faceți așa, vă stau la dispoziție toate favorurile statului, toate rangurile și toate bogățiile. Iar dacă nu ascultați de noi, vă facem imposibilă orice viețuire“.

Pretutindenea în lume, unde a fost aplicată politica aceasta, chestia de naționalitate nu numai că nu a fost resolvată, ci ea s'a înăsprit mereu, a devenit tot mai sângeroasă și a primit o formă de caracter tot mai convulsiv.

Politica naționalistă violentă a atins pretutindenea scopul contrar, nu acela spre care a năzuit. Am arătat în mod amănunțit, cari sunt factorii sufletești, la stăpânitori și la stăpâniți, ieșiți ca rezultat din această politică. Politica violentă naționalistă trebue să dee faliment din acel simplu și clar motiv, că sistemul de forță e cu totul neputincios să desbrace un popor de cultura sa. Și e neputincios din motive, cari sunt prea evidente. Pretutindenea, pe unde mulțimi naționaliste de popor locuesc pe teritorii din vechime ale lor, ca popor agricol, în grupuri bine închegate, politica violentă, exercieze-se ea în orice măsură, nu poate ajunge la rezultat. Și nu poate ajunge la rezultatul dorit, fiindcă cea mai excelentă învățare de limbă nu duce la rezultat, dacă *raporturile vieții nu dau sprigin acestei învățări de limbă in școală.*

Să ne închipuim un exemplu. Sunt destui oameni, cari cunosc bine unele limbi străine, cari știu să corespondeze franțuzește ori englezește, cari în urma educației îngrijite de acasă, cu ajutorul instructorilor și al guvernantelor au ajuns atât de departe, că cetesc cărți străine, iar călătorind prin străinătate se pot înțelege bine cu personalul dela hotel. Ei bine, oare ce ar zice acești oameni, cari vorbesc o limbă străină, așa cum o vorbesc si cum se învață la noi și limba germană în șase ori opt ani de școală, dacă ar fi puși în fața unei judecătorii franceze ori engleze, ca să se apere în fața ei, în limbă străină, în chestii de interes vital, ori de interes mare material, sau și în chestii de onoare?!

Eu declar cu toată sinceritatea, că ași fi om pierdut în momentul în care ași fi constrâns să fac un asemenea lucru, să mă apăr, ori să dau informațiuni, în fața unei judecătorii franceze ori engleze, fie în chestii importante, de interes vital, fie în chestii bagatele.

Aceea ce noi, așa numiții *„oameni ai culturii“*, după un studiu de opt-zece ani, apoi după cetiri, conversări, călătorii multe, nu suntem în stare să facem, — vreau pretutindenea în lume aderenții asimilării forțate, ca să facă oameni cu cultură înapoiată, cari nu și-au însușit nici cunoștințele cele mai primitive! Se cere deodată, ca din senin, dela ei, să învețe o limbă, pe care ei nu o pot înțelege și să stee în fața judecătorului ori a funcționarului administrativ, care pe ei nu-i înțelege. Mai trebue apoi să facem pomenire și despre mizerabilele raporturi din școalele elementare poporale, mai ales de pe la periferiile naționaliste, unde câte 100—150 de elevi sunt dați pe mâna unui singur învățător. In felul acesta e curată imposibilitate a se ajunge la vre-un rezultat. Ba merg chiar mai departe și afirm, că dacă respectivul stat ar fi atât de puternic, de ar putea să pună pe lângă fiecare copil naționalist câte un instructor special, ori câte o bonă, politica aceasta de desnaționalisare ar fi și atuncea un lucru nesocotit, pentrucă învățătorul, instructorul, nu e în stare să poarte lupta cu viața, care cu ale ei douăzeci de ore pe zi apasă greu celelalte patru ore de școală, și astfel se nimicește numai valoarea ideală a instrucției individuale.

Cronică pedagogică.

Jean Jacques Rousseau ca pedagog

de *Dr. C. Papuc* (Săcele).

(Urmare).

Principiul *decizător* la materialul de învățat este, după Rousseau, *interesul* copilului față de obiect. Numai aceea are să se învețe, a cărui folos și preferință elevul însuși o simte.

Până la vârsta de 12 ani am văzut că R. nu admite pentru Emil decât cartea naturii. De aci încolo, earăș pentru lung timp, până la 15 ani toată biblioteca lui o va forma o singură carte: *Robinson Crusoe* care și azi e cetită de copii cu cea mai mare plăcere. Aceasta arată, că adese cele mai bune cărți de copii sunt acelea, cari n'au fost anume scrise pentru ei. In Robinson se descrie omul în singurătatea primitivă, încunjurat de farmecul naturii; ducând un trai bazat pe puterea proprie și pe lucrul iscusit al mânilor sale, care e totuși mai curat și mai sănătos decât „viața omului cultural“.

Rousseau a înțeles, că în tinerime trăește o inclinațiune către astfel de relații simple și nemăestrite. De aceea voia el prin cetirea lui Robinson să dezvolte această dispoziție a sufletului într'un sim-

---

In prot. comit. par. din 29 Maiu 1873 luat cu ocasiunea esamenului dela încheerea anului școlar sub prezidența prot. I. Bodea, se zice, că din obiectele prescrise nu s'au propus: Elementele de fizică și de istoria națională, apoi economia câmpului și grădinăritul, și în urmă cunoștința drepturilor și datorințelor cetățenești și gimnastica. — Cele mai vechi date precise le-am aflat din an. școl. 1875/6, în care ca obiecte de clasificațiune aflăm: Moralitatea, rugăciuni, cetire, scriere, comput verbal și în scris, istoria biblică, catehism, geografia și istoria patriei, limba maternă, cetire maghiară și cântări liturgice.

Deci o propunere a tuturor obiectelor prescrise nu o aflăm nici în anul acesta, cum nu o aflăm nici în anii următori până prin anii 1890, când a început a se amesteca statul mai mult în afacerile școalelor confesionale, căci organele bisericești inferioare nu desvoltau destulă energie în esecutarea ordinelor venite dela organele bisericești superioare.

Catehizațiunea o au provăzut totdeauna învățătorii, iar cu tinerimea adultă a ținut catehizațiune numai preotul George Cupșa, în câțiva ani, în biserică, după serviciul divin de după ameazi.

In privința provederei școalei cu recuisitele necesare și a elevilor săraci cu manualele de învățământ s'a făcut cu începutul anului școlar 1865/6 o însemnată ameliorare prin faptul, că de atunci încoace în tot anul se dau 20 cor. în scopul acesta din *fundațiunea Botta*; manualele cumpărate din banii aceștia la finea anului școlar se luau dela elevi și în anul următor se dau altora; în chipul acesta în decurs de câțiva ani toți elevii săraci au fost provăzuți cu manualele prescrise. Lipsind însă ori ce bibliotecă, pruncii dupăce eșiau dela școală în curând uitau chiar și cetitul, și astfel pentru delăturarea acestei scăderi, învățătorul actual G. Prigona încă în anul 1892 a înființat o *bibliotecă școlară*, prefăcută acum în bibliotecă parohială, pentruca să o poată folosi și poporul, și care începând din anul 1908 se augmentează din fundațiunea Simeon și Irina Marchiș. Tot în anul 1892 a înființat învățătorul G. Prigona și un *fond școlar*, pentru provederea elevilor cu recuisitele de scris, care fond încă e prefăcut acum în fond parohial, pentruca nici acesta să nu poată fi înstrăinat dela biserică, în cas că școala și-ar perde caracterul confesional.

Tot aci aflu cu cale a aminti și *gradele de clasificațiune* ce se dau elevilor din purtarea morală și din progresul făcut în obiectele de învățământ. Cele mai vechi clasificațiuni le-am aflat din anul școlar 1866/7 și sunt: foarte bine, bine, binișor, puțin și rău. Și acestea sunt cu puține alte numiri și în ziua de azi.

V. Grădina școlară de pomărit și legumărit. Pentru îmbunătățirea stării materiale a poporului încă de pe timpul absolutismului austriac (1850—1860) s'a dat ordin, ca pretutindenea, fie bisericile, fie comunele politice, fie ambele împreună să înființeze, pe lângă școalele poporale susținute de ele, grădini de pomărit și legumărit pentru instruarea pruncilor de școală în aceste ramuri ale economiei. Dovadă și aici, încât privește biserica noastră, mai multe circulare ale fericitului arhiereu Șaguna.

Incât privește școala aceasta, ce e drept, în Inventarul despre averea bis. dela finea an. 1872 figurează și o „Grădină de pomărit școlară“, ce se află indusă în cartea funduară în coala nr. 323 nr. top. 305 cu teritor de 415 stânjini pătrați, situată în ulița Lupenilor, numită Pustă, proprietatea comunei politice, dar din actul of. par. din 15 Aprilie 1876 nr. 26 se vede, că grădina de pomărit s'a înființat numai în anul 1874 „din progadia morților (din cimiter, pe locul unde a fost biserica cea veche, deci nu în ulița Lupenilor, în Pustă), ca de o jumătate de jugăr . . . dar în privința mărimei nu corăspunde. . . . cultivată din 1875. . . îngrădită. . . o folosește învățătorul“, apoi se face observarea, că „nevoind comuna a-și procura grădină de pomărit, cu forța au rupt una parte din progadia morților fără învoirea parohului locului“ (Georgiu Cupșa).

Observarea aceasta însă trebue corectată.

Adevărul este, că la nenumăratele provocări venite dela autoritățile superioare bisericești și civile, atât comuna politică, cât și parohia au cercat în mai multe rânduri să poată cumpăra vre-un teritor potrivit pentru grădină școlară de pomărit și legumărit, dar nici pe bani grei n'au căpătat dela nimeni, și așa la propunerea tatălui meu Ioan Hango, sprijinită și de pretorul Ioan Buzura, cumnatul parohului George Cupșa, dela care emanase ideea aceasta încă în anul 1866, precum se va vedea din biografia lui, parohia condusă de aceiași fruntași, cari erau membri atât în comitetul parohial, cât și în representanța comunală, a fost silită să rumpă din cimiter un teritor de circa o jumătate de jugăr pe sama grădinei școlare de pomărit și legumărit, căci nu avea, cum nu are nici azi alt teritor decât cimiterul, apoi progadia foarte mică dela biserică și în urmă grădina, iarăși mică, dela școală, ce trebuia să o dee învățătorului, cum a și dat-o; iar comuna politică încă nu avea cum nu are nici azi alt teritor decât o grădinuță numită Pustă, abia de un pătrar de jugăr, unde astăzi este ghețarul comunal și care abia s'ar putea folosi numai pentru legumărit, și apoi un alt teritor afară din sat iarăși mic, unde se îngroapă mortăciunile, deci nepotrivit.

(Va urma).

ţământ fundamental, statornic, care să întărească şi să apere şi pe cel devenit bărbat, de toată ispita rătăcirii pe căile încâlcite ale culturii. Căci nu încape îndoială, că Robinson va avea o influenţă, pe care toate cărţile cetite ulterior, nu o vor ajunge nicicând.

Cu perioda a 3-a începe propriul învăţământ. Care sunt obiectele de învăţat? „*Lucruri, lucruri*! Eu nu pot destul repeta, ca să pun cât mai multă putere în aceste cuvinte“, (Em. III., p. 383). Deci o cultivare cu totul realistică. Rousseau prin sistemul educaţiei naturale, a atras atenţia pedagogilor din nou asupra *ştiinţelor naturale*, cari erau neglijate. Că ele au ocupat în învăţământ un loc însemnat, pe lângă studiile humaniste, aceasta are să se mulţămească în mare parte influenţei sale.

Despre *metodul* instrucţiei acestor ştiinţe zice Rousseau: „Nu e vorba de a învăţa pe elev aceste ştiinţe, ci de a-i da gustul pentru a le iubi şi metoadele pentru a înţelege, când va fi mai bine desvoltat acest gust“. In scopul acesta totul are a se reduce asupra naturii. Nici o carte, nici un instrument sau maşină provenită dela alt cineva: „Nici o altă carte, decât universul, nici un alt instrument decât cele făcute de el“. Copilul trebue să cunoască legile naturii din propria experienţă, şi cu ajutorul instructorului să-şi facă singur instrumentele necesare.

Geografia o învăţă Emil începând mai întâi cu locul petrecerii sale şi continuând cu împrejurimea. Iară hărţile casii, oraşului, ţării, cu toate greutăţile începutului are să le schiţeze tot Emil însuşi.

Matematica, pe care se bazează geografie, are de asemenea un loc însemnat între obiectele de învăţat.

Despre *meserii*, de cari am amintit, zice: „Dintre toate condiţiile (de trai) cea mai independentă de întâmplare şi de oameni este cea a meseriaşului. Acesta nu depinde decât de lucrul său...“.

Studiile humaniste. Rousseau le pune pe planul al 2-lea; mai întâi *istoria* nu are nici un loc în planul de învăţământ al copilului până la vârsta de 15 ani. Pentru timpul ulterior nu denegă valoarea istoriei, cu toate că adese este mistificată: „Unul dintre defectele istoriei este, că ea descrie pe oameni mai mult după partea lor rea, decât după cea bună“, (Em. t. VI pg. 298). Adese sunt împrejurările mai neînsemnate dătătoare de ton, fără ca istoricul să le fi luat în considerare.

Rousseau este de părere, că istoricul are să *înfăţişeze* faptele; de judecat are să judece numai copilul; aproape nici un scriitor nu este drept şi obiectiv în judecăţile sale. De aceea zice Rousseau: „mi-ar plăcea mai mult lectura vieţilor particulare pentru a începe studiul inimii omeneşti“. In acord cu Montaigne, stimează dintre istorici numai pe *Plutarh*. Lectura acestuia nu este o trecere de vreme iraţională, ci bărbaţii mari, de cari vorbeşte vor fi prietenii şi modelurile copilului; la cetirea lui înţelege, ce înseamnă a se lupta şi suferi pentru sfânta cauză a omenimii, pieptul îi creşte la ideia, că aceşti oameni au trăit şi pentru el, şi au suferit şi pentru el, (p. 303).

Ca şi învăţământul istoriei R. întârzie cât se poate de mult instrucţia *limbilor*. „Va surprinde — zice el cu privire la primul period al lui Emil — că eu socot studiul limbilor în numărul obiectelor nefolositoare în educaţie. Ceea-ce se poate zice, este că nu cred, că până la vârsta de 12 sau 15 ani, un copil afară de cei „miraculoşi“ să fi învăţat cu adevărat vr'odată 2 limbi“, şi de aceea zice despre Emil: „*El nu poate deci să înveţe a vorbi decât o limbă*“. Mult adevăr psihologic se cuprinde în vorbele lui Rousseau. Limbi streine începe să înveţe Emil numai după anul al 15-lea al etăţii sale, iar atunci mai mult limbile clasice, despre cari se exprimă: „In general Emil va câştiga mai mult gustul pentru cărţile celor vechi, decât pentru ale noastre, căci cele dintâi sunt cu mult mai aproape de natură, şi au mai mult spirit, decât cele din urmă“. — In planul de studii, limbele *greacă, latină* şi *italiană* se însemnă ca „les langues des poëtes“, (p. 452).

Ştim că R. e *contra artelor*, căci: „arta nu conţine nimic onest, de nu este folositoare“, deaceea zice despre Emil:

„Aş preferă să devie mai bine cizmar, decât poet; aş voi mai bine să paveze drumurile de ţară, decât să facă flori de porţelan“, (p. 243).

Referitor la *poezie*, abia îi recunoaşte o slabă influenţă asupra creşterii; admite numai *fabula*, ca mijloc de educaţie. Scopul ei nu e estetic, ci exclusiv moral. Pricepere şi folos moral pentru copil, sunt cerinţele principale ale unei fabule. Aici nu-s suficiente nici fabulele lui Lafontaine. Mai departe e contra a toată recitarea şi declamarea de către copii, mulţumindu-se cu o dicţie clară şi un mod de vorbire simplu şi lămurit.

Un loc mai important ocupă, în sistemul de creştere a lui Emil, *muzica*, — dar şi aici momentul estetic e pus pe planul al doilea; primul scop e *cultivarea auzului*. Rousseau recomandă pianul. Copilul trebue exerciat şi în *cântare*: Copilul are să cânte mai mult cântări simple acompaniate la pian, şi nici decum cântece bizare, patetice sau prea expresive. Oarecare exerciţii se recomandă, (p. 174).

Aceste sunt cele mai însemnate idei ale lui Rousseau despre preţul, scopul şi obiectele culturii intelectuale. Conexul lor cu ideile sale despre natura spirituală a omului este evident.

Ne rămâne să amintim şi despre *cultivarea voinţii*, ca educaţia psihică la R. să fie considerată din toate părţile. Şi în aceastǎ privinţă se evită ori-ce influenţă pozitivă. Copilul trebue să fie cu totul liber, el n'are să fie mărginit în nimic de educator. Are însă să urmeze planurilor şi calculilor acestuia: „El nu trebue să facă aceea-ce voeşte, dară el nu trebue să voiască ceea-ce voi voiţi ca să facă: el nu trebue să facă ceva, ce nu aţi fi prevăzut, el nu trebue să-şi deschidă gura, fără ca voi să nu ştiţi ce va zice“, (Em. t. VI. p. 131).

(Va urma).

Conferenţele învăţătoreşti.

Convocare.

In conformitate cu circulara consistorială nr. 10.093 şcol. 1912, prin aceasta convoc pe învăţătorii dela şcoalele confesionale greco-orientale române din protopopiatele: *Orăştie, Gioagiu, Haţeg, Hunedoara, Deva, Dobra şi Ilia* la *conferenţa învăţătorească* anuală, care se va ţinea la 12/25 şi 13/26 Octomvrie a. c. în şcoala noastră confesională din *Orăştie* (Szászváros).

Ordinea de zi:

1. *Invocarea Duhului Sfânt*, la 9 ore în biserica gr. or. rom. din Orăştie.

2. *Discurs de deschidere* din partea comisarului consistorial.

3. *Invăţământul intuitiv*, de Remus Baciu, înv. în Orăştioara de-sus.

4. *Metodica scris-cetitului*, de Maria Racolţa, învăţătoare în Orăştie.

5. *Cetirea română în cl. I.—VI*, de Toma Nistor, înv. în Fizeşti.

6. *Cartea de cetire*, de Ioan Câmpean înv. în Vărmaga.

7. *Gramatica română*, de Petru Incicău, înv. în Brăznic.

8. *Exerciţiile de stil şi de compunere în cl. I.—VI.*, de Nica Savu, înv. în Ilia.

9. *Poezia în şcoala poporală*, de Petru Furdui, înv. în Balomir.

10. *Literatura în şcoala poporală*, de Ilie Bura, înv. în Romoşel.

11. *Legendele şi tradiţiile poporale*, de Aron Todea, înv. în Balşa.

12. *Raportul dintre limba română şi maghiară în şcoalele noastre*, de Porfirie Nicoară, înv. în Vinerea.

13. *Darea de seamă despre bibliotecile pedagogice tractuale*, făcută de bibliotecarii şi cassierii celor şepte biblioteci pedagogice tractuale.

14. *Darea de seamă despre starea învăţământului* în cele şepte protopopiate, făcută de comisiile permanente din anul 1911.

15. Dare de seamă despre *mişcarea pedagogică literară mai nouă*, de Ioan Arad, înv. în Petrila-Brad.

NB. Teme scripturistice, privitoare la chestiunile indicate mai sus, pot să prezinte şi alţi membri ai conferenţei, afară de cei designaţi în acest program.

16. *Propuneri.*

In afară de aceste lucrări teoretice proponenţii de sub nrii 5, 7 şi 9 sunt însărcinaţi şi cu predarea câte unei teme practice, conform circularei consistoriale.

Pentru deplina reuşită a conferenţelor fiecare învăţător e dator a se conforma întru toate circularei consist. nr. 10 093/1912 şi noului „*Regulament pentru conferenţe*“ edat sub nr. 10.092/1912. La lucrările conferenţei e poftită a lua parte şi preoţimea noastră.

Comisia permanentă e convocată la prima şedinţă pe 12 Octomvrie (25 Oct. n.) la 8 ore a. m. în sala de conferenţe a corpului didactic din Orăştie.

Sibiiu, în 9 Septemvrie v. 1912.

Dr. Vasile Bologa
comisar consistorial.

Dela sate.

Sfinţirea bisericii ortodoxe române din Stârci, în Sălagiu.

Stârci e o fruntaşă comună românească în comitatul Sălagiului la poalele dinspre apus a şirului de munţi numiţi *Meseş*, cam la 30 km. spre nord dela linia ferată principală Braşov-Budapesta, înţeleg dela punctul Ciucea, fosta graniţă dintre Ardeal şi Ţara-ungurească.

Comuna are o situaţie cu privelişti pitoreşti; spre răsărit şirul de munţi numiţi Meseş, spre nord-vest Măgura Şimleului şi păduri dese de fag şi stejar. Pământul e roditor, bine cultivat şi cu plantaţiune frumoasă de pomi, aşa încât intrând în câte un sat de pe acolo îţi face aparenţa că intri în grădini. Portul e corcit, precum şi limba e îngreunată de maghiarisme. Conştiinţa de român însă e trează.

In acest colţ al românismului se află comuna curat românească Stârci, ai cărei locuitori sunt parte de confesiune gr.-or., parte gr.-cat. Gr.-orientali sunt vro 170 de familii, aproape tot fruntaşe. Mai înainte de vro câţi-va ani s'au făcut trecerile la gr.-or., la maica biserică dreptmăritoare a răsăritului, ai cărei fii au fost strămoşii lor înainte de unire.

Poporul, întors în sinul ortodoxismului, mai înainte de toate — dupăce şi-a fost ales păstor sufletesc — s'a îngrijit să-şi înalţe o cetate de apărare a limbii şi a legii româneşti dreptcredincioase. Intru realisarea măreţului scop, poporul în frunte cu harnicul său păstor sufletesc Petru Tămăşoi şi cu concursul Prea On. domn Pavel Roşca, vrednicul protopop al tractului Unguraş (căruia aparţine parohia Stârci) au făcut paşii necesari întru căştigarea mijloacelor pentru a se putea apuca de zidire. Colecta publică a succes. Locul potrivit de zidire s'a pus la dispoziţiunea parohiei în mod gratuit de credincioşii din loc: Vasile *Paloş* cu soţia sa Ana şi Andreiu *Torja* cu soţia sa Teodora.

Fiind odată la dispoziţia parohiei mijloacele de lipsă, precum şi încuviinţările de edificare, s'au apucat de zidire, ridicând în timp relativ scurt o biserică măreaţă şi spaţioasă, care de pe colina din mijlocul satului vesteşte falnic vrednicia poporului şi biruinţa legii dreptcredincioase.

Sfinţirea acestei frumoase biserici s'a făcut Duminecă în 26 Septemvrie a. c. Actul sfinţirei s'a săvârşit prin popularul şi de toţi iubitul fiu distins al acestor părţi, Prea Cuvioşia Sa protosincelul şi directorul Seminarului Andreian din Sibiiu, *Dr. E. R. Roşca,* în calitate de mandatar arhiepiscopesc.

Prea Cuvioşia Sa a sosit Sâmbătă în 25 Septemvrie d. a. la 2 ore cu acceleratul la Ciucea, însoţit de dl profesor seminarial Dr. Vasile Stan şi de mai mulţi preoţi, cari s'au asociat. La gara din Ciucea l-a întimpinat preotul din Trăsnea, Rem Roşca, mai mulţi poporeni din Sebeşul-mare, în frunte cu preotul lor Aurel Muntean, care folosindu se de ocaziune a arătat dragostea şi alipirea credincioşilor gr. or. din părţile acelea faţă de superiorităţile sale bisericeşti şi îndeosebi faţă de Escelenţa Sa Inalt Prea Sfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit Ioan Meţianu. Prea Cuvioşia Sa a răspuns în termini calzi, arătându-şi bucuria pentru alipirea şi dragostea manifestată.

Din Ciucea Prea Cuvioşia Sa şi dl profesor Dr. V. Stan au mers în o trăsură trasă de patru cai, apucând drumul ce duce la Şimleul-Silvaniei. S'au mai asociat trei trăsuri.

In drum la o răspântie, la îmbinarea drumului, care vine de pe Valea Almaşului, cu cel ce duce la Şimleu, a întâmpinat pe Prea Cuvioşia Sa preoţimea şi învăţătorimea din tractul Unguraş, în frunte cu şeful tractual Prea On. Domn Pavel Roşca, fratele Prea Cuvioşiei Sale Dlui director seminarial. Induioşătoare a fost scena la întâlnire dintre cei doi fraţi, cei mai vrednici, cei mai distinşi fii ai acestor părţi.

Cortegiul s'a mărit, constând din 12 trăsuri, cari în mod sărbătoresc treceau Meseşul spre a merge să pună bază solidă ortodoxismului în Sălagiu prin consacrarea noului Sion. In comuna Cizer un banderiu din Stârci a eşit întru întâmpinarea înaltului oaspe. Iţi era mai mare dragul să vezi pe feciorii români îmbrăcaţi în costume naţionale. Cortegiul era impunător.

La intrarea în comuna Stârci era o poartă triumfală cu inscripţia „Bine e cuvântat cel ce vine întru numele Domnului!“

Lângă această poartă de ambele părţi ale drumului era postat poporul în haine de sărbătoare, în frunte cu reprezentanţa comunei politice. Fetele aveau buchete de flori în mână, simbolisând măreţia actului ce avea să fie. La sosirea cortegiului vrednicul notar român din loc, Petru Filip, a bineventat în termini aleşi pe Prea Cuv. Sa, ca pe mandatarul Inalt Prea Sfinţ. Domn Arhiepiscop. Prea. Cuv. Sa mulţămind a arătat raportul de armonie ce trebue să fie între stat şi biserică. Apoi între „să trăiască“ o fată a întins Prea Cuv. Sale un prea frumos buchet de flori, ear celelalte fete au aruncat flori în trăsurile oaspeţilor.

Satul era întreg de faţă. Bucuria era zugrăvită pe feţele tuturora.

La uşa bisericii, în ornate bisericeşti, cu sf. Evangelie în mână aştepta preotul local P. Tămăşoi cu comitetul parohial. Preotul Tamăşoi luă cuvântul mulţămind Inaltului oaspe, că nu a pregetat să vină aşa departe, ca în numele Escelenţei Sale să dee destinaţiunii sale biserica nou zidită. Inaltul oaspe mulţămind pentru primirea care i se face, arată, că cu plăcere a primit încredinţarea Escelenţei Sale, să vină să dee destinaţiunei sale acest lăcaş.

Preoţii apoi în frunte cu Prea Cuv. Sa au intrat în bisericuţa foarte modestă de lemn de lângă noua clădire, unde au cântat Vecernia şi Utrenia prescrisă la sfinţirea de biserică.

Duminecă dimineaţa uliţele de lângă biserică erau ticsite de popor nu numai din loc, ci şi din mari depărtări. Numărul celor prezenţi se poate cifra cam la 3000. La 8 ore Prea Cuv. Sa, Dr. E. R. Roşca, dl profesor Stan îmbrăcat ca diacon şi preoţimea în frunte cu Prea On. Domn protopop s'au îmbrăcat în bisericuţa veche în toate ornatele bisericeşti, de unde în procesiune la glasul clopotelor au mers în biserica nouă începând îndată sfinţirea apei, iar după terminare s'au cetit din partea Prea Cuv. Sale rugăciunile prescrise la sfinţirea de biserici. S'a făcut apoi încunjurarea obicinuită. Intrându-se în biserică Prea Cuv. Sa a dat cetire actului Inalt Prea Sf. Domn Arhiepiscop şi Mitropolit Ioan Meţianu, în care se spune că Escelenţa sa din causa bătrâneţelor adânci nu poate să ia parte la actul sfinţirei şi de aceea a aflat de bine a delega pe Prea Cuv. Sa dl director seminarial Dr. Eusebiu R. Roşca, dar pentru aceea şi din depărtare priveghiază şi roagă, ca Prea bunul Dumnezeu să-şi reverse darurile cele bogate asupra credincioşilor şi asupra bisericii care se sfinţeşte, ca ea să fie liman de mântuire pentru toţi cei-ce vor intra într'însa cu evlavie şi cu credinţă.

Se începe apoi sf. liturgie, pontificând Prea Cuvioşia Sa. Respunsurile liturgice le dă corul compus din învăţătorii veniţi la actul sfinţirei. — Şeapte dintre preoţi merg în biserica cea veche să servească sf. Maslu asupra bolnavilor anunţaţi, cam 300.

După terminarea sf. liturgii — fiind mare conglomeraţie de popor, care n'a încăput în biserică, deşi biserica e foarte spaţioasă — Prea Cuv. Sa a aflat de bine a eşi înaintea bisericii spre a predica în auzul întregului popor. Predica, acomodată momentului şi spusă cu mare avânt, a plăcut poporului, care ar fi ascultat cu atenţiune încordată toată ziua. După terminarea predicei Prea Cuv. Sa — ne luând în samă oboseala prea mare — a stropit singur întreg poporul, ear Prea On. Domn protopop însoţit de un preot a miruit pe cei botezaţi.

Isprăvindu-se întreg ritualul, pe la 2 ore p. m. — în casa notarială din loc s'au început primirile, mergând primaoară preoţimea din arhidieceză, condusă de zelosul şi bătrânul preot din Jimbor, Gavril Murăşan, apoi distinsul preot din Bratca Ştefan Domocoş asesor consistorial, reprezentând preoţimea din dieceza Aradului, şi în fine învăţătorimea din tractul Unguraş şi jur. S'a subscris apoi actul comemorativ de toţi cei presenţi.

După fotografarea făcută în grup dinaintea bisericii s'a început banchetul dat la casa ospitală a parohului local. La banchet a toastat Prea Cuv. Sa pentru Maiestatea Sa împăratul şi regele Francisc Iosif I.

P. O. D. protopop P. Roşca a vorbit pentru Escelenţa Sa Inalt Prea Sf. Arhiepiscop şi Mitropolit Ioan Meţianu, relevând îngrijirea părintească şi meritele Escelenţei Sale pentru prosperarea şi înaintarea bisericii orientale peste tot. Părintele Gavril Murăşan din Jimbor a vorbit pentru Prea Cuvioşia Sa domnul mandatar Dr. Eusebiu R. Roşca, scoţind în relief curajul şi vrednicia Prea Cuv. Sale, cu care apără totdeauna causele bisericeşti şi şcolare; ear părintele Vas. Ferghete din Dâno accentuează activitatea bogată în fapte nobile şi plină de abnegaţiune a Prea On. D. şef tractual Pavel Roşca întru ridicarea tractului său Unguraş la nivoul cultural, la care se găsesc cele mai de frunte tracturi. Ia apoi cuvântul dl învăţător Ioan Georgea din Bălan, care arată activitatea pedagogică a vrednicului profesor seminarial, dl Dr. Vas. Stan. Se scoală apoi dl profesor Stan şi vorbeşte pentru preoţimea şi învăţătorimea gr.-or a acestor părţi ale Arhidiecezei, accentuând că cu nimic nu e mai pe jos de preoţimea şi învăţătorimea mai apropiată de centru, dă apoi espresiune bucuriei că sămânţele aruncate în Seminar în inimile tinerilor din acest ţinut, în cazul de faţă dau dovadă eclatantă că nu au căzut pe pământ neroditor. Păr. Iosif Ghiuriţan din Unguraş vorbeşte pentru forurile administrative, accentuând vrednicia dlui notar local P. Filip, la a cărui casă ospitală a fost încvartirat P. C. Sa şi dl profesor Stan. Pentru jertfa de sine şi activitatea încordată a parohului local Petru Tămăşci, precum şi pentru truda comitetului parohial întru ridicarea noului Sion, a vorbit părintele Ioan Andrei din Rachiş; ear pentru popor părintele Aurel Muntean din Sebeşul-mare (tractul Cluj), accentuând îndeosebi meritul poporului de a ne fi conservat limba şi legea.

Cu ocaziunea banchetului deputatul cercului electoral Crasna, dl Lengyel Zoltán, a trimis pe sama bisericii din Stârci 50 cor.; ear păr. Gavriil Murăşan din Jimborul-mare, mecenatul tractului Unguraş, a donat 100 cor.

Ridicându-se masa Prea Cuv. Sa dl director seminarial şi dl profesor Stan au plecat cu trenul de sară la Sibiiu.

Meritul că au succes toate aşa bine, revine în parte păr. G. Puşcaş din S. Maria şi învăţ. G. Păuşan din Păuşa, precum şi păr. R. Roşca din Trăsnea, cari cu câte-va zile mai curând au venit spre a da mâna de ajutor comitetului organizator.

Tilmon.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Convocare.

Comitetul cercual al despărţământului VII al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ învită prin aceasta pe toţi doritorii şi sprijinitorii literaturii şi culturii româneşti la *adunarea anuală ordinară*, ce se va ţinea la *29 Septemvrie st. n.* 1912 la orele 3 p. m. în biserica gr. cat. din Pui având următorul

Program:

1. Deschiderea adunării prin preşedinte.
2. Raportul secretarului.
3. Raportul cassarului.
4. Raportul bibliotecarului
5. Esmiterea unei comisiuni pentru cenzurarea rapoartelor, iar alta pentru înscrierea membrilor.
6. Prelegeri.
7. Referada comisiunilor.
8. Statorirea budgetului.
9. Alegerea a 2 delegaţi pentru adunarea generală a Asociaţiunii.
10 Eventuale propuneri.
11. Inchiderea adunării.

Din şedinţa comitetului, ţinută la 20 Septemvrie st. n. n. 1912.

Dr. Gavril Suciu dir. desp.   *Victor Pop* secretarul desp.

Invitare.

Comitetul despărţământului *Lăpuşul-Unguresc* al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ învită la Adunarea generală ce se va ţinea în Lăpuşul-Unguresc Dumineacă la 29 Sept. n. 1912 la orele 3 după amiazi în sala cea mare a otelului Zsentea pe lângă următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul general al comitetului.
3. Raport despre starea cassei.
4. Esmiterea comisiunilor a) Pentru înscrierea de membri noi, b) Pentru cenzurarea raportului comitetului, c) Pentru examinarea şi verificarea raportului despre starea cassei.
5. Stabilirea budgetului pentru anul următor de gestiune.
6. Raportul comisiunilor şi verificarea rapoartelor.
7. Alegerea unui membru nou în comitet pentru timpul restant al periodului.
8. Alegerea alor 2 delegaţi pentru adunarea generală din Sibiiu.
9. „Rolul lui George Bariţiu în viaţa istorică literară social politică şi economică a Românilor din Transilvania şi Ungaria“, disertaţiune.
10. Eventuale propuneri.
11. Verificarea procesului verbal.
12. Inchiderea şedinţei.

Dr. Gavriil Busura directorul desp.   *Dr. Laurentiu Oanea* secretar.

Cu această ocaziune comitetul va organiza în locul susnumit o Petrecere cu joc. Inceputul la 8 ore seara.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Nr. 425/1912 of. par.

In temeiul normelor din vigoare convoc prin aceasta pe onoraţii preoţi din protopresbiteratul Sibiiului la conferenţa anuală, ce o vom ţinea *Vineri în 21 Septemvrie (4 Octobre) 1912* în sala festivă a şcoalei centrale din Sibiiu cu următorul

Program:

1. La 8 ore a. m. serviciu divin în biserica catedrală împreunat cu învocarea Duhului sfânt, celebrat de parohul Maniu Lungu din Răşinar, la care au să participe toţi membrii conferenţei.
2. Deschiderea şi constituirea conferenţei la 9 ore a. m.
3. Prezentarea resoluţiilor consistoriale referitoare la conferenţa din urmă (13,196, 13195 B.)
4. Raportul prezidenţilor grupurilor religioase, despre funcţiunea şi activitatea lor în anul 1912.
5. Conferenţa parohului T. Scorobeţ: Influenţele sociale (bune şi rele) sub cari stă educaţia tineretului adult dela 15 ani în sus în parohiile noastre şi mijloacele de îndreptare.
6. Raportul parohului Constantin Moldovan, însărcinat cu recensiunea broşurei despre încassarea împozitelor preoţeşti şi culturale —dela popor.
7. Rapoartele parohiilor despre activitatea desvoltată în anul espirat.
8. *Tema*: „Cum s'ar putea face mai cu bun efect educaţia religioasă şi morală a credincioşilor noştri, şi mai ales a elevilor în comunele unde n'avem şcoale confesionale“, lucrată şi cetită de parohii Emilian Cioran din Răşinar şi Traian Petrişor din Guşteriţa, şi discuţiune în jurul acesteia.
9. Propuneri şi curenţii.

Rapoartele cerute sub 4 şi 7 sunt a se înainta oficiului protopopesc până *Marţi în 18 Sept. 1912 st. v.*

Sibiiu, în 10 Septemvrie 1912.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

„Reforma electorală şi naţionalităţile“.

O broşură de actualitate.

Sub titlul de sus a apărut în Budapesta o broşură ungurească, scrisă de *Argus*, care e pseudonimul domnului *Dr. Emil Babeş*, advocat în Budapesta. Broşura e scrisă în ungureşte, pentrucă menirea ei e, să informeze şi lumineze opiniunea publică maghiară asupra unor chestiuni, presentate ei din parte ungurească în lumină falsă. Scopul urmărit din partea autorului a fost acela de a convinge pe Meghiari, că nu zace în interesul lor se facă legea nouă electorală astfel, ca în ea să se cuprindă restrângeri de drept pe seama naţionalităţilor nemaghiare, fiindcă prin aceasta ei nu ajung să fie mai tari, dar ajung să fie mai odioşi în faţa naţionalităţilor şi în faţa străinătăţii. Autorul broşurii cere deci drept *egal* de vot pentru toţi, pe baza principiului egalităţii de drept, fără considerare la naţionalitate, şi cere *votare secretă* la alegeri. Acceptează censul intelectual şi cel material, dar cere, ca acesta din urmă să fie foarte redus; acceptează ideea, ca cei ce au făcut serviciul în armată se capete drept de alegere; nu primeşte însă ideea, ca cei ce ştiu vorbi şi scrie ungureşte să primească dreptul de alegere şi dacă nu întrunesc celelalte condiţiuni, pentrucă aceasta ar fi o ştirbire a egalităţii de drept.

Autorul arată apoi cu multă temeinicie, că Maghiarii nu au să se teamă de urmările unei legi, fie cât de liberale şi radicale electorale, pentrucă rolul lor de conducere în politica ţării nu-l poate lua nime, fiind ei cei mai tari, după număr, avere şi cultură, din contră, cu cât fac o lege electorală mai dreaptă şi mai liberală, cu atât mai tare se apropie de ei naţionalităţile de altă limbă.

Constată, că dacă pe basa unei legi drepte electorale ar fi să intre mai mulţi naţionalişti şi socialişti în dietă, asta la nici un cas nu are să fie în detrimentul şi spre degenerarea parlamentarismului maghiar, pentrucă deputaţi naţionalişti ca Dr. Mihali, Dr. Iuliu Maniu, Vasile Goldiş şi alţii, nu dejosesc, ci ridică nivoul parlamentului, căci astfel de deputaţi pot să facă cinste ori cărui parlament din apus. Socialiştii apoi iarăşi nu vor trimite în dietă muncitori de rând, ci oameni cu bune pregătiri, ca Dr. Jászi Oszkár, Dr. Kunfi şi alţii. Convingerea autorului e, că stârpirea corupţiei se poate face în patria noastră numai prin primenirea parlamentului cu deputaţi naţionalişti şi socialişti.

In urmă autorul broşurii lămureşte chestia, că de ce prelaţii români nu se pot pune în fruntea mişcărilor politice, aşa cum cer unii dintre Meghiari, spunând, că dacă prelaţii români ar face politica dorită de cei dela putere, s'ar pune în conflict cu credincioşii lor, iar dacă ar face politica pe care o fac credincioşii lor, se pun în conflict cu puterea de stat. Ei trebue deci să fie foarte precauţi, pentru a nu da ansă la nemulţămiri, nici unora, nici altora.

Revenind iarăşi asupra reformelor electorale, autorul broşurei cere înfăptuirea cât mai grabnică a nouei legi electorale, spre binele ţării şi al popoarelor ei, şi crede, că ar fi o mare greşală politică, dacă de nou ar remânea neresolvată această chestie. Ea trebue se fie însă resolvată după principii democratice, pe basele moralităţii şi ale dreptăţii, fără şiretenie şi meşteşugiri, cari se resbună totdeauna.

Acesta e pe scurt cuprinsul broşurii, cu care autorul ei a făcut bune servicii causei române, şi peste tot causei naţionaliste, căutând să împrietinească pe Meghiari cu ideea, de a vedea în viitor representate în mod mai corespunzător în dieta ţării, atât naţionalităţile cât şi pe socialişti. Autorul broşurii n'a meritat deci loviturile ce ii s'au dat din partea ziarului „Românul“ din Arad. Cei ce ştiu ungureşte vor ceti broşura cu interes şi cu mult folos. Ea poate fi comandată dela autorul, care-şi are locuinţa în Budapesta, I. Kemenesutca 4.

Serbările Asociaţiunii.

Programul serbărilor împreunate cu adunarea generală a Asociaţiunii, convocată în Sibiiu la 13 şi 14 Octomvrie nou a. c., e următorul:

I. Sâmbătă seara, în 12 Octomvrie nou a. c.

va fi o masă comună á la carte în restaurantul Brote.

II. Dumineca, în 13 Octomvrie nou a. c.

1. Serviciu divin în catedrala ortodoxă şi în biserica gr.-cat.

2. La orele 11 a. m., în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii, *şedinţa primă a adunării generale*, cu programul oficial.

3. Indată după şedinţă *Desvălirea bustului lui Gheorghe Bariţiu*, cu următorul program:

a) Discursul presidentului Andreiu Bârseanu,

b) Desvălirea monumentului,

c) Un cor, cântat de elevii seminarului Andreian,

d) Discursurile delegaţilor societăţilor şi depunerea cununilor

e) Un cor, cântat de elevii seminarului Andreian.

4. La orele 2 p. m. *masă comună* în sala hotelului Unicum. Preţul unui tacâm 8 cor.

5. La orele 4 p. m., în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii, *şedinţa festivă a secţiilor ştiinţifice literare.* Conferenţa dlui Dr. Ioan Lupaş despre Gheorghe Bariţ şi alte conferenţe.

6. Seara la orele 8, în sala dela Gesellschaftshaus *Concertul reuniunii române de muzică din Sibiiu.* Intre altele se vor cânta: Loreley de Mendelsohn. Dna Veturia Triteanu va cânta 3 cântece. Dşoara Anicuţa Voilean va esecuta un concert de Mozart cu acompaniamentul orchestrei orăşeneşti, ear orchestra va cânta II Rapsodii româneşti, compoziţii a marelui nostru artist G. Enescu.

Preţurile de întrare: loc. I. 4 cor., loc. II. 3 cor., loc. III. 2 cor., loc de stat 1 cor., I lojă de balcon: 16 cor., lojă parter 12 coroane.

III. Luni, în 14 Octomvrie n. a. c.:

1. La orele 8 a. m., în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii, *şedinţa a doua a adunării generale*, cu programul oficial.

2. La orele 3 p. m. continuarea şedinţei a doua a adunării generale.

3. Seara la orele 9, în sala dela Gesellschaftshaus *petrecere cu jocuri naţionale*, esecutate de membrii societăţii „Hora“. Pentru dansatoare costumul naţional e obligător. Preţurile de întrare: 1 pers. 4 cor., o familie de 3 persoane 8 cor. Loja I. 25 cor., loja a II-a 16 cor., loja a III-a 12 cor.

Programul amănunţit al tuturor serbărilor se va găsi în Sibiiu la biroul Asociaţiunii.

Biletele pentru *banchet, concert şi petrecere* se vând la oficiul de cassă al Asociaţiunii. Cei cari voesc să iee parte la *banchet*, să binevoiască a se anunţa oficiului de cassă al Asociaţiunii cel mult până în 10 Octomvrie n. a. c.

Pentru primirea oaspeţilor s'a constituit un comitet de primire, care va aştepta toate trenurile ce sosesc în Sibiiu, incepând dela 12 Octomvrie orele 4 dim. până la 13 Octomvrie 10.36 ore sara. Membrii comitetului de primire vor purta o cocardă albă. Cei cari doresc să aibă locuinţe în hotel, vor binevoi a se adresa direct la hotelele: Impăratul Romanilor, Neurihrer, Royal, Schmidt, Bonfert, Unicum, Fritz Markus (fost Mihai) şi Hotel Naţional. Cei cari doresc să locuiască în camere particulare, sunt rugaţi să se anunţe până în 8 Octomvrie n. a. c. dlui *Teodor Romul Popescu*, funcţionar la „Albina“ şi secretarul comitetului de primire, comunicându i numărul persoanelor, cari vreau să locuiască într'o odaie.

Sibiiu, 25 Septemvrie 1912.

Biroul Asociaţiunii.

NOUTĂŢI.

***Din cauza** sfintei sărbători* „Inălţarea Sf. Cruci“, *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Luni la orele obicinuite.*

*

Sfinţiri de biserici în Banat. Prea Sfinţia Sa episcopul diecezei Caransebeşului *Dr. Miron E. Cristea*, însoţit de P. C. Sa arhimandritul şi vicarul episcopesc *Filaret Musta*, precum şi de o numeroasă suită, a sfinţit zilele acestea biserica din marea comună *Alibunar*. Tot atunci s'a făcut sfinţirea bisericilor din *Lighet* şi din *Unip*, cea dintâi prin P. C. Sa Dr. Iosif *Badescu*, a doua prin P. C. Sa Dr. Iosif *Olariu*.

*

Profesori noi. Senatul bisericesc al consistorului diecezan din Caransebeş a numit pe doii Dr. Vasile *Loichiţa* şi Dr. Moise *Ienciu* profesori provizori la institutul teologic al diecezei.

*

Congregaţie în Sibiiu. Adunarea generală ordinară de toamnă a reprezentanţei municipale a comitatului Sibiiu se ţine în 9 Octomvrie n. la orele 9 dimineaţa în sala mare a casei comitatense.

*

Biblioteca Academiei Române. In lunile Iulie—August 1912 s'au consultat 1796 volume şi broşuri tipărite, de către 647 cetitori; 370 manuscripte, 6109 documente, 301 cărţi vechi (1508—1830) au fost comunicate la 199 cetitori. Colecţiunile Bibliotecei au sporit în aceste luni cu 666 volume şi broşuri, 332 numere de reviste române, 313 reviste străine, 2 atlase şi hărţi, 8 stampe şi portrete, 3 volume manuscripte, 107 documente, 120 fotografii, 9 albumuri, 1277 foi volante. Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărţile tipărite dela 8 dimineaţa până la 6 seara, pentru manuscripte şi documente dela 8 la 12 şi dela 2 la 6.

*

Sfinţire de biserică. Comitetul parohiei ortodoxe române din Reghinul-săsesc învită la actul sfinţirii Bisericii parohiale, ce se va îndeplini Dumineacă, în 16/29 Septemvrie 1912, după programul următor: Sâmbătă, 15/28 Septemvrie a. c. La orele 2 p. m. primirea mandatarului arhiepiscopesc la gara din Reghinul-săsesc. La orele 5. p. m. Vecernie împreunată cu priveghiere. Dumineacă, 16/29 Septemvrie a. c. La orele 8 dimineaţa serviciul divin împreunat cu sfinţirea bisericii, la liturgie va cânta un cor din seminarul „Andreian“ din Sibiiu. La ora 1 p. m. prânz comun, în sala cea mare dela reşedinţa protopresbiterală (cuverta 5 coroane). La orele 4 p. m. dansuri naţionale. Seara la 8 ore Concert în sala cea mare dela Otelul orăşenesc dat de corul seminarial. (Programul se va distribui seara la cassă). După concert urmează joc.

*

† **Valeriu Savu** a încetat din vieaţă subit la 20 Septemvrie 1912 în etate de 31 ani. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului s'au aşezat spre odihnă vecinică, Dumineacă la 22 Septemvrie la ora 1 p. m. în cimiteriul gr. or. român din Pianul inferior. Fie-i ţărâna uşoară!

*

Hymen. Dşoara *Anuţa Anghel* din Ighiu şi Dl *Nicolae Muntean*, abs. de teologie din Cricău, logodiţi. Ca răscumpărare a anunţurilor de logodnă au dăruit bisericii gr. or. rom. din Ighiu suma de 12 cor.

*

Prăsitorii de cai se avisează, că premierea de cai care era să se facă în 28 Septemvrie n. în comuna Nocrih din comitatul Sibiiului, a fost contramandată şi nu se va ţinea.

*

Daunele pe urma manevrelor. Până la terminul statorit s'au anunţat daune din 56 de comune, ca păgubite cu prilejul marilor manevre din anul acesta. Suma întreagă a daunelor este de 44 mii de coroane.

*

Turneul sufragetelor. Din Londra se scrie, că la începutul lunei viitoare sufragetele vor întreprinde un mare turneu prin ţară. O procesiune va pleca pe jos din Londra la Newcastle, şi de acolo la Edinburg, ca să câştige pretutindeni aderenţi ai dreptului electoral pe sama femeilor. Turneul este plănuit pe cinci săptămâni. In vremea aceasta au să se ţină adunări în toate oraşele, pe unde va trece procesiunea.

*

Deficit. Jocurile olimpice, ţinute în anul acesta la Stockholm, s'au sfârşit cu un deficit de 350,000 de mărci, care va fi acoperit din fondul de rezervă al festivităţilor din capitala Suediei.

*

Un nou izvor de gaz subpământean. La o distanţă de 12 chilometri de Mediaş, lângă comuna Şaroşul unguresc, s'a descoperit un izvor de gaz subpământean, care este unul dintre cele mai bogate izvoare de soiul acesta. Conform măsurătoarei inginerului, însărcinat cu conducerea lucrărilor, noul izvor dă 200.000 metri cubici de gaz în timp de 24 ore.

*

Monument pentru Noghi. Inmormântarea generalului Noghi şi a soţiei sale s'a făcut în Tokio cu onoruri militare. Japonezii fac acum colecte, cu scop să ridice un monument eroului dela Port Artur. Monumentul va reprezenta pe Noghi în clipa, când se sinucide.

*

Operă nouă. Zilele acestea s'a jucat întâia oră la Londra opera *Ţiganii* de Leoncavallo. Subiectul operei este luat, ca şi în opereta *Dragostea de ţigan* a lui Lehar, din viaţa ţiganilor din România. Libretul operei este scris de Em. Cavachiole.

*

Deschiderea canalului Panama. Se anunţă din Washington, că primul vas de răsboi american va trece prin canalul de Panama în 15 Septemvrie 1913; vasele de comerţ vor putea folosi canalul abea în 1914. Colonelul Göthals, constructorul canalului, arată că cheltuelile de clădire fac 375 milioane de dolari.

*

Reşedinţa episcopiei greco-catolice maghiare. Oraşele Dobriţin, Hajdudorog şi Nyiregyháza doreau să câştige reşedinţa episcopiei celei nouă. Guvernul ţării a hotărât în favorul oraşului *Hajdudorog.* In timp scurt are să urmeze şi numirea noului episcop greco-catolic maghiar.

*

Monografie. Cunoscutul istoric *Dr. E. Szentkláray,* cum aflăm din ziarele budapestane, a publicat o monografie a *Timişorii şi a comitatului Timiş,* în care se ocupă cu trecutul Banatului timişan din timpurile cele mai vechi până la anul 1850.

*

Emulare de football. In emularea de football, ce s'a ţinut Duminecă în Sibiiu, cei din Sibiiu au fost învinşi de cei din Cluj.

*

Cale ferată prin Sahara. Misiunea trimisă de guvernul francez pentru a studia proiectul unei căi ferate dealungul pustiului african al Saharei, şi-a terminat lucrările de cercetare. Construirea acestei căi ferate este împreunată cu greutăţi extraordinare; se crede însă, că greutăţile vor fi învinse. Dacă Franţa va executa proiectul, toate provinciile franceze din Africa vor fi împreunate prin linii ferate. Astfel Franţa va putea să-şi *concentreze* în câteva zile la *Alger* armata sa africană, ca din portul acesta să o transpoarte pe vase de răsboi în Europa.

*

Inundaţiuni. In urma ploilor neîntrerupte, valurile Murăşului, Tisei şi Crişurilor au inundat teritorii întinse. Daunele sunt enorme. Multe sămănături au fost nimicite; viile de asemenea au suferit în toată ţara.

*

Societatea de lectură „Andrei Şaguna“ a elevilor din secţiunea teologica, dela seminarul nostru arhidiecezan „Andreian“ s'a constituit Sâmbătă în 8/21 Septemvrie a. c. la orele 11 a. m. sub prezidiul Prea Cuvioşiei Sale Domnului director seminarial Dr. *Eusebiu R. Roşca,* protosincel, alegându-se pe acest an şcolar următorii funcţionari: 1) Preşedinte: Dr. Nicolae Bălan, profesor seminarial, 2) Vice preşedinte: Ioan Sandu cleric a. III. 3. Notar I Efrem Coteţiu, cleric a. III. 4) Notar II Nicolae Dima, cleric a. I. 5) Cassar: Ioan Goron, cleric a. II. 6) Controlor: Ioan Ciuca, cler. a. IV. 7) Bibliotecar: Silviu Ţeposu, cleric a. II. 8 Vice bibliotecar: Ioan Stănilă, cleric a. I. 9) Econom: George Suciu, cleric a. II. Membrii în comisiunea literară din cursul III.: Dionisie Bucur, Mircea Oprea şi Nicolae Ţandrău; Cursul II.: Grigoriu Boji, Constantin Bodea şi George Rimbaş; Cursul I.: Nicolae Gogonea, George Maior şi Aurel Nan.

*

La Reuniunea română agricolă sibiană, cu prilejul expoziţiei a 21-a de vite din Sebeşul de sus, s'au înscris următorii membri ordinari cu taxa de câte 4 cor. plătită: Popovici Cercel, zidar, Toma Calin, învăţător, Ioan Ghirtonia, vornic, Ioan Tatu Nr. 41, Iosif Stănilă Nr. 143, Ioan Podorean, Dionisie Mondoc, toţi din Sebeşul de sus şi toţi economi şi Dionisie Dănilă, comersant din Racoviţa, ear între membri ajutători cu câte cor. 2 plătite: Silvestru Totan, epitrop, Ioan Zidariu, Ioniţă Mateiu, Dumitru Popa, Ioan David, toţi din Sebeşul sup. şi David Tărâţă din Racoviţa, toţi economi.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii, au mai dăruit: Dr. Vasile Ciura, advocat şi Nicolae Ciura, concepist advocaţial (Abrud), câte 3 cor. Ioan Botezan, sodal strugar de fer, 20 bani, N. N., 40 bani, Toma Bârsanu, paroh (Criţ), 1 cor., Octavian Veştemean, sodal maşinist tipograf, plecând în străinătate, 50 bani, Matei Nicoară, paroh, (Rucăr) soţia sa Zenovia n. Băluţ şi fiii lor Silviu şi Liviu, 1 cor., Avram Sârbu, învăţător (Câmpeni) 40 bani, Iosif Sârbu, pedagog cursul I, 20 bani, Elevii şcoalei din Săcădate şi învăţătorul lor Toma Măhăra, 2 cor. Starea fondului cor. 1397 26. Pentru prinos aduce calde mulţumite, în numele Reuniunii sodalilor români din Sibiiu: Vic. Tordăşian, president.

*

Mulţămită. La petrecerea aranjată de tinerimea română din Ighiu şi jur, cu prilejul adunării „Despărţământului Alba-Iulia al Asociaţiunii pentru literatura rom. şi cultura poporului român“, în favorul bibliotecii poporale din Ighiu, au binevoit a supraslovi următorii: I. Teculescu 3 cor. Dr. I. Pop 5 cor. Dr. Z. Muntean 1 cor., Dr. Virgil Russu 2 cor. I. Mărginean 1 cor. Văd. A. Betecui 2 cor. I. Medrea 1 cor. M. Deutsch 2 cor. I. Ganea 3 cor. I. Medrea 1 cor. I. Frâncu 1 cor. E. P. Bota 1. cor. A. Hulea 1 cor. L. Dumitrean 1. cor. A. Pop 1 cor. Ant. Pop 1 cor. D. Ionas 1 cor. I József 5 cor I. Dumitrean 3 cor. T. Domşa 20 fil. Cărora le esprimă mulţămită: *Comitetul.*

*

Teatru în Sibiiu. Intre piesele mai interesante din săptămâna aceasta este tragedia în 5 acte, *Iudita,* de Frederic Hebbel, care se reprezentă azi, Miercuri. Joi se joacă a treia oră *Duşmanul femeilor,* cu muzică de Eysler; Vineri *Contele de Luxemburg,* cu concursul primadonei dela teatrul din Oradea mare Leona Károlyi, care va mai cânta şi în operetele *Dragoste de ţigan* şi în *Văduva veselă,* ce se vor juca în zilele următoare.

PARTEA LITERARĂ.

Un scriitor uitat.

(Fine).

Da oare care nimică de acestea nu face, şi norodul nu-l învaţă, de prunci nu grijeşte, la bolnavi, cât de silă, cât de frică, se duce cam cu greutate, şi toate le face cam pe deasupra, vecernia şi utrenia le lasă în sufletul diacului, iară cele şapte laude a lui David, zice, că nu-i dator a le plini, precum şi biblia sau celelalte învăţături teologiceşti vre-odată ale proceti, că este cuprins cu multe lucruri, şi cu economii, batărcă zile şi ceasuri întregi în băuturi, în glume necuvioase, şi în poveşti, în jocul cu cărţile, şi întralte petreceri de a se cuprinde, au încă prea multă vreme, pentru care excesuşuri de multe ori am auzit ponosluindu-se preoţii cei bătrâni, cumcă unii dintre preoţii de acum, batărcă zic, că sunt mai învăţaţi decât dânşii, totuş cu evlavie şi cu plinirea datoriilor, celor mai dinainte preoţi nu se pot asămăna, despre cari voi mai îndrăzni pe voi a vă întreba, oarecum voiu trebui pe acestia a-i numi, oare vrednici vor fi să se zică păstori, şi dela Dumnezeu chemaţi? La carea întrebare iată ca-mi răspunde Hristos, că nu sunt păstori, nici dela Dumnezeu chemaţi, ci răpitori şi blăstămaţi după zisa prorocului Ieremie (48, 10): blăstămat este celce face lucru lui Dumnezeu cu lene. Acestia au împărăţit, însă Domnul Dumzeu nici i-a ales, nici i-a voit, acestia au cuprins numai locul celor vrednici, ca să fure şi să răpească venitul păstorilor celor buni..

Insă mişei şi nefericiţi aceia preoţi, cari nu sunt chemaţi ca şi Aron, ci pe sine la statul acesta preaînalt si dumnezeesc se bagă, şi se vârăsc, nu numai bisericii lui Isus Hristos, ci şi sufletelor sale nevindecată păgubire şi groaznică nefericire îşi pricinuesc...

Acestia, Iubiţilor mei, nu cearcă altă în preoţia lui Isus Hristos, fără numai dobândă pământească; acestia se preoţesc, ca de povara celor mireni să se mântuească şi aşa dânşii mai pe urmă să trăească, iară sufletele loru-ş încredinţate, în loc să le mântuească, le osândesc şi aşa tuturor păcatelor norodului, că nu le-au împedecat, pe sine se împărtăşesc şi se vinovăţesc...

Cursă foarte primejdioasă, cu carea deavolul mai vârtos sufletele preoţilor le prinde, e pofta cea fără de rânduială a stăpâni avuţii şi bogăţii, că „ceice vor să se îmbogăţească, cad în ispite, şi în curse, şi în pofte, multe fără de treabă, şi vătămătoare, care cufundă pe oameni în perire şi în perdere“ (I. Tim. 6, 9)... „rădăcina tuturor răutăţilor este iubirea de argint“, de vreme ce tot felul de răutăţi, dintru aceasta, ca dintr'o fântână, isvoreşte, de unde şi Apostolul dojeneşte pe iubitul său ucenic, zicând: „Iar tu omul lui Dumnezeu fugi de aceasta şi urmează... dragostea“ (ibid. v. 11).

Această amară rădăcină a răutăţilor, ca deavolul mai tare să şi-o întărească, şi ca şi pe oamenii lui Dumnezeu cu aceasta să-i covârşească, şi să-i stăpânească, face ca mulţi numai pentru ceva câştig şi pentru dobândă vremelnică să se preoţească şi aşa mai uşor să trăească. Deci mulţi dintre noi precum dintru sfârşitul acesta rău s'au preoţit, aşişderea rău şi fără de darul lui Dumnezeu s'au sfârşit, că adevărat e aceea, cumcă şi preoţii trebuie să aibă şi veniturile sale de unde să trăiască după zisa Apostolului: „Au nu ştiţi, că ceice lucrează cele sfinte, din biserică mănâncă? cari slujesc altarului cu altarul se împărtăşesc?“ (I. Cor. 9, 13) că în legea lui Moisi e scris: *să nu legi gura boului, ce treieră,* care venituri pentru aceea li s'au hotărât preoţilor, ca nu cu grija a-şi câştiga şieşi cele de lipsă, dela cele dumnezeeşti să se împedece...

Insă numai ce trebuie bine a lua aminte, ca venitul şi câştigul acesta ce vine dela oltar, nu trebuie să fie sfârşitul cel mai dintâi, ca nescine să poftească pe sine a se preoţi, ci să fie numai şi să se socotească ca o mijlocire, slujba cea preoţească cum se cade a o săvârşi, şi nu din potrivă preoţia să ne fie modru şi mijlocire de a trăi, şi slujirea sf. Taine să ne fie prilej lăcomia noastră a ni-o îndestuli şi pe noi înşine a ne îmbogăţi. O, de am fi şi noi aşa de fericiţi, cât să ne putem lăuda cu Apostolul, care grăeşte despre sine: «Argintul sau aurul, sau haina nici unuia nu am poftit, înşivă ştiţi, că trebuinţele mele, şi celorce sunt cu mine, au slujit mânile acestea».

Că lucru chiar şi adevărat este cumcă preoţii, cari numai pentru veniturile cele vremelnice, statul preoţiei îl primesc, aceia rândul cel bun în biserica lu Hristos îl strică şi-l risipesc, că prepun celor cereşti cele pământeşti, şi celor peste fire cele fireşti.

O cât de puţin se adeverează întru unii preoţi ca acestia zisa prorocului David: „Domnul e partea moştenirii mele,“ de vreme ce ei nu în Domnul, ci în deavolul şi mamonul, adecă în averile cele lumeşti, îşi caută moştenirea sa, după zisa Domnului Isus Hristos: că nu puteţi sluji lui Dumnezeu şi mamonului. Aceşti preoţi, zic, caută pe Isus Hristos, ca şi cei cinci mii de noroade, nu pentrucă au văzut minune, ci pentrucă s'au săturat de pâne. Insă vai şi amar acestora, că-i va lăsa Dumnezeu a se îmbogăţi cu averile cele pământeşti şi-i va lipsi de bunătăţile şi de darurile cele duhovniceşti, pentrucă ei aceasta au ales, aceasta au voit, supunându-şi sufletul său trupului, fericirea cea veşnică câştigului şi mântuirea sufletului poftei averilor şi mamonului. Deci eată, că vă dojenesc, iubiţilor mei, cu cuvintele sfântului Ieronim, ca să nu căutaţi dobânzi lumeşti în biserica lui Hristos, precum sunt, cari acum ca călugări şi clerici sunt mai bogaţi, de cum era mai înainte ca mireni şi stăpânesc acum avuţii sub Hristos cel sărac, care nu le-au avut sub deavolul cel bogat şi mincinos, şi-i plânge pe ei acum biserica, bogaţi, pe cari mai înainte lumea i-a avut cerşitori.

Drept aceea luaţi aminte, iubiţii mei, la semnele chemării cei adevărate, precum este mai întâi:

1. Viaţa cea fără de prihană, după zisa Apostolului: că se cuvine episcopului să fie fără prihană (I. Tim. 3, 2), ca un ispravnic a lui Dumnezeu.

2. Destoinicia şi hărnicia spre slujbele cele Dumnezeeşti, după zisa prorocului Moisi, tot din sămânţia lui Aron preotul, întru care este prihană sau scădere, să nu se apropie a aduce jertfa lui Dumnezeu.

3. Râvna de a sluji lui Dumnezeu, maicii bisericii, deaproapelui său după zisa Psalmistului: râvna casei tale m'a mâncat pe mine, şi

4. Mai pe urmă alegerea Arhiereului şi a celor mai mari... la care semne, zic, ca bine să luaţi aminte, şi după aceea pe voi înşivă să vă judecaţi, oare sunteţi spre acest statuş chemaţi, ca nu cumva nechemaţi la această treaptă dumnezeească, unde moarte, osândă, foc, muncă şi potop pe cei netrebnici îi aşteaptă, a întra să năzuiţi, şi aşa cu Core, Daton şi Aviron împreună să vă osândiţi...

O, Doamne Dumnezeul meu, auzit-am auzul tău şi m'am temut, înţeles-am lucrurile tale şi m'am spăimântat, de vreme ce tu ai stătut şi pământul s'au clătit, privit-am şi toate neamurile s'au topit, munţii cu silă s'au sdruncinat şi dealurile cele veşnice s'au surpat. O, şi cine sunt eu celce în păcate m'am zămislit şi cu fărădelegile mele cerurile şi scaunul cel sfânt şi preaînalt le-am covârşit, ca să întru în casa ta, ca să mă închin întru biserica cea sfântă a ta, că cine va locui întru biserica cea sfântă a ta, că cine va locui în locaşul tău, şi cine se va sălăşlui în muntele cel sfânt al tău, au nu celce umblă fără prihană şi face dreptate, au nu celce grăieşte adevăr în inima sa, şi nu a viclenit în limba sa, celce se jură vecinului său şi nu se lapădă, nici argintul său l-a dat în camătă, că cine e Dumnezeu afară de Domnul şi cine e Dumnezeu fără numai Dumnezeul nostru, Dumnezeul celce mă încinge cu putere şi a pus fără prihană calea mea?

Doamne Dumnezeul meu, ca nu cumva cu mânia ta să mă mustri, sau cu iuţimea ta să mă cerţi pe mine, pentrucă fărădelegile mele au covârşit capul meu şi ca o sarcină grea s'au îngreunat peste mine. Doamne Dumnezeul meu, către tine am scăpat, învaţă-mă să fac voia ta, că tu eşti Dumnezeul meu, nu căuta la noianul greşelelor mele, ci mai vârtos priveşte la mila îndurărilor tale, de cele ascunse ale mele curăţeşte-mă, şi de cele străine iartă pe robul tău. Amin.

Cărţi şi reviste.

Biserica Ortodoxă Română, revistă periodică eclesiastică a sfântului sinod al sfintei biserici autocefale ortodoxe române, nr. 5 din August 1912 cuprinde: Ordinul sf. mitropolii a Ungro-Vlahiei şi raportul depus de P. S. Arhiereul Evghenie Piteşteanu. Meditaţiuni, spiritul timpului, de Arh. T. Ploeşteanu. Catolicismul şi românismul. Epistola apostolului Pavel către Timotei, de C. Erbiceanu. Apologeţii creştinismului în veacul al doilea. Animalele necurate. Observări liturgice. Sentimentul patriotic. Genealogia Mântuitorului Cristos. 20 de ani dela moartea P. S. Melchisedec. Revoluţiunea şi misiunile creştine în China. Donaţiuni.

*

Cosinzeana, revistă literară ilustrată săptămânală, nr. 37 din 1912, cuprinde: Ioan Agârbicean: Ceasuri de seară. Aurelia Pop: Sonet, poezie. Adrian Corbul: Scrisoare din Bretania. T. L. Blaga: Inventatori şi invenţii. Vasile Al-George: Te duci, poezie. A. Fogazzaro — D. Tomescu: Misterul poetului, roman. Flori de-o zi: A. C.: Paserile şi aeroplanul. T. Murăşan: Despărţire. Ilustraţii. Abonamentul e 12 cor. pe an. Între abonaţii, cari plătesc abonamentul înainte pe un an întreg, se sortează la sfârşitul anului opt biblioteci à 25 cor.

*

Invăţăturile sociale ale evangheliei, studiu biblic, traducere din limba franceză, de Ilie I. *Beleuţă,* catihet ortodox la gimgaziul sup. de stat din Făgăraş. Editura autorului. Făgăraş, tip. C. Popp, 1912. — O broşură de 68 pg. Preţul 1 cor.

*

Ramuri, revistă literară, nr. 13 din 1912, are următorul sumar: C. Ş. Făgeţel, Agonia criticii? — M. Săulescu, Civilizaţia, poezie. — I. Chiru-Nanov: Răduţu. — V. Stoica: Catren (poezie). — I. N. Pârvulescu: Mi-e dor (poezie). — V. Stoica: Studenţi români din Ardeal. — I. Stătescu Naia: Stânca (poezie). — E. Decusară: Prima clientă. — I. M. Marinescu: Destăinuire (poezie). — Cronica: C. Ş. F. — Bibliografii. — Apare în Craiova. Abonamentul: 10 50 lei pe an.

*

Candela, foaie bisericească literară redactată cu concursul mai multor preoţi din dieceza Bucovinei, de Dr V. Gheorgiu şi A. A. Manastyrk, anul XXXI, Septemvrie 1912 nr. 9 cuprinde: Exodul de Dr. V. Tarnavschi. Omilia XVI. a sf. Vasile cel Mare la cuvintele: La început era Cuvântul, de Dr. V. Gheorghiu, Viaţa preacuviosului părintelui nostru Teodosie cel mare, de Aurelian Táutu. Text rusesc. Comunicări. Cronică. Abonamentul 8 cor pe an. Red. şi adm. în Cernăuţ, reşedinţa episcopală.

Poşta redacţiei.

„Un trecător“. Corespondenţe cu acuze personal şi nesubscrise nu se publică.

Polăţi. Scrisoarea s'a predat veneratului Consistoriu.

Nr. 429/1912 of. prot. (337) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de clasa a II-a **Slimnic,** în protopresbiteratul Sibiiului, se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima apariţie în ziarul „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare cu prealabila încunoştiinţare a protopopului la biserică spre a cânta, cuvânta, eventual celebra.

Slimnic, în 6 Septemvrie 1912.

Comitetul parohial gr.-or.

Ioan Popa
paroh preş. com.

Simion Borţian
înv. şi not. comit.

Văzut:

Dr. I. Stroia
protopop.

Nr. 415/1912. (336) 1—3

Concurs repeţit.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala gr.-or. română din **Iclandul-mare,** tractul Murăş Oşorheiu, devenind vacant se escrie concurs repeţit cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 400 cor. repartiţie dela popor, 400 cor. dela biserică şi 200 cor. din fondul arhidiecezan. Cuartir şi grădină.

Alesul se îndatorează fără remuneraţie specială a conduce elevii la biserică în Dumineci şi sărbători, a cânta cu ei la sf. liturghie, formând cor bisericesc şi a i instrua în grădinărit.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis şi să se prezinte la biserică în vre-o Duminecă ori sărbătoare spre a face cunoştinţă cu poporul.

Murăş-Oşorheiu, 4/17 Sept. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or.

Stefan Russu
protopresbiter.

Nr. 542/1912. (335) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc din **Berghin,** se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 1. Salar 400 cor. dela comuna bisericească şi 600 cor. se va cere întregire dela stat. 2. Cuartir şi grădină.

Concurenţii să-şi aştearnă cererile instruite conform normelor în vigoare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral şi înainte de alegere să se prezenteze în vre o Duminecă sau sărbătoare poporului în biserică spre a şi arăta desteritatea în cântări.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Sebeş, 9 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral:

Sergiu Medean
protopop.

Nr. 1024/1912. (334) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc la şcoala confesională greco-or. română din **Părău,** protopresbiteratul Făgăraşului, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 600 cor. din cele 5°/₀ după dare şi repartiţie, iar 400 cor. dela stat se va cere pe baza documentelor alesului, — cuartir 100 cor. şi grădină 20 cor.

Invăţătorul are să înfiinţeze cor bisericesc şi să cânte Dumineca şi sărbătoarea la sf. liturghie şi să conducă şcolarii la biserică la vecernie.

Reflectanţii îşi vor da rugările la oficiul protopopesc al Făgăraşului în terminul deschis şi vor face cunoştinţă cu poporul în vre-o Duminecă, cântând în biserică.

Făgăraş, la 5 Sept. 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopresbiter.

Cărbuni de Petroşeni, Cărbuni pentru fauri, Kox de gaz
oferă trimiterea numai în vagon
Rudolf de Gardik, Sibiiu,
(95) 13— biroul în edificiul sanatorului.

Nr. 39/1912. (329) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al treilea de paroh devenit vacant la parohia de clasa întâi a **Bisericii Sf. Nicolae din Braşov Schei,** se publică concurs cu termin de **30 zile** dela cea dintâi publicare în „Telegraful Român“.

Concurenţii la această parohie, au să prezinte următoarele documente conform §. 13 din statutul organic:

Că sunt români de confesiunea gr.-orientală.

2. Că au purtare morală bună.

3. Că au absolvat cu succes bun vre-o şcoală medie.

4. Că au absolvat cursul teologic la vre un institut român gr. or. din metropolia noastră.

Că au făcut examenul de cvalificaţie preoţească cu calcul distins, respective cu foarte bine.

6. Atestat de sănătate.

7. Alte documente eventuale despre funcţiunea ce au avut-o în timpul din urmă etc.

Beneficiile sunt:

a) Salar fundamental 2400 coroane.

b) Cinci cuincvenii de câte 10°/₀ dela salarul fundamental.

c) Bani de cvartir 600 coroane.

Concurenţii sunt datori până la espirarea terminului de concurs să se prezinte în Biserică să cânte şi să şi ţină predica de probă.

Petiţiile se vor înainta în terminul fixat prea O. Domn Dr. Vasile Saftu, protopopul locului.

Braşov, din şedinţa comitetului parohial dela Biserica Sf. Nicolae din Braşov-Schei, ţinută la 30 August 1912.

Dr. V. Saftu
prezident.

I. Prişcu
secretar.

Aprobat.

Braşov, 31 August 1912.

Dr. V. Saftu
protopop.

Nr. 755/1912. (327) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis. de cl. III-a **Dobârca,** din tractul Mercurei, conform rezoluţiunei Preaveneratului Consistor archidiecezan dto 14 l. c. Nr. 9267 Bis., se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul amintit, iar concurenţii pre lângă prealabila încunoştiinţare a subsemnatului să se prezinte în parohie spre a cânta, predica ori celebra.

Mercurea, 30 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurea în conţelegere cu comitetul parohial.

Avram S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 469/1912. 332 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională rom. gr. or. din **Măgura,** tractul Orăştiei, prin aceasta se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar 600 cor. din repartiţie şi dela fondul eparhial.

2. Cvartir în edificiul şcoalei şi lemnele necesare de încălzit în natură.

3. Restul de 400 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales, tot asemenea şi cvincvenalele.

Cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare au să se trimită subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Orăştie, (Szászváros), 1/14 Sept. 1912.

Oficiul protopresbiteral al tractului Orăştie în conţelegere cu comitetul parohial din Măgura.

Vasile Domşia
protopresbiter.

Nr. 283/1912. (331) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc dela şcoala comunei bisericeşti **Poiana cu Valeaverde,** protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu terminul **15 Sept. v. 1912.**

Dotarea este: salar 1000 cor. din repartiţie, locuinţă cu grădină.

Competenţii să trimită rugările concursuale subscrisului până la terminul pus.

Câmpeni, 31 Aug. 1912.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 807/1912 prot. (318) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh în parohia de clasa III **Şoarşul-mare,** protopresbiteratul Agnitei, se anunţă concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Ceice doresc să ocupe acest post, să-şi înainteze rugările cu documentele necesare în terminul susindicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încuviinţare a acestuia să se prezinte în vreo Duminecă sau sărbătoare în biserică pentru a cânta şi predica, eventual a şi oficia.

Agnita, 22 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Agnitei, în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. pp. 1010/1912 (330) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din comuna **Panic,** se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. din repartiţie dela popor solvite în 4 rate 3 lunare, 400 cor. întregire dela stat ce se va exopera, cvartir liber în edificiul şcoalei, lemne de foc şi grădină de legume.

Cvincvenalele se vor solvi numai după 5 ani de funcţiune la această şcoală.

Concurenţii să-şi aştearnă suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în terminul susindicat.

Cluj, 30 August 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Un tinăr român,
absolvent de şase clase gimnaziale, cunoscător al limbii maghiare, caută loc de **scriitor,** în vre o cancelarie din Sibiiu.

Dentist
Virgil Muntean
Sibiiu, Strada Măcelarilor,
în faţă cu Tipografia şi Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**
(126) 24—

Aviz.
Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă
Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz.-Egerbegy.)
(46) 31—

VECHIA MEA
experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin,** marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann „Manera“ pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 25—40

„BIBLIOTECA ŞAGUNA“
REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAŞ,** SĂLIŞTE
A apărut şi se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană, în Sibiiu
Nr. 1.
Însemnătatea bisericii
Nr. 2.
Despre pocăinţă
Nr. 3.
La ziua sf. Andreiu
Nr. 4—5.
Temeliile traiului nostru
de
Dr. I. Lupaş.
Preţul à 10 fil. + porto 5 fil.

Mare depozit pentru sesonul de noutăţi!

Costume admirabile, stofe de bluze şi **haine, mătăsuri** şi **decoruri** de catifea, **articli de modă** de toate preţurile. **Depozit special pentru toţi articli de modă.**

Trusouri complecte de mirese. Articlii de modă pentru domni. Blănării pompoase.

Rud. Trentina,
Sibiiu, Strada Cisnădiei 25.
(338) 1—6

Salon de pălării de modă.

Reîntoarsă din călătoria mea, unde am vizitat cele mai renumite ateliere de modă, îmi iau libertatea a face cunoscut stimatelor doamne, că am adus cu mine **cele mai minunate şi mai moderne pălării de dame, domnişoare şi copii,** invitându-le să mă cerceteze spre a se convinge de modelele mele originale şi nemărginit de ieftine.

Modernizări şi reparaturi de pălării se fac în 24 de ore, frumos şi cu gust.

Mare depozit în pălării de doliu.

Cu respectuoasă stimă:
Hanna Adleff,
Str. Honterus Nr. 8.
(333) 2—3

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian,

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 18 Septemvrie (1 Octomvrie) 1912. Nr. 97.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 463 Mitr.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al bisericii ortodoxe în Transilvania, și Mitropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Preasfințiților frați episcopi, venerabilelor consistoare eparhiale, onorabililor deputați congresuali, iubitului cler și popor din provincia Noastră mitropolitană: dar și milă dela Dumnezeu, și salutarea Noastră cordială!

Având în vedere §§. 151 și 152 din Statutul organic, convocăm și prin aceasta declarăm de convocat congresul ordinar național-bisericesc al provinciei Noastre mitropolitane la biserica Catedrală în Sibiiu, pe *Luni în 1/14 Octomvrie a. c.* la 9 ore înainte de ameazi, în care zi după terminarea ritualelor bisericești va urma numai decât deschiderea congresului și se vor începe lucrările congresuale conform regulamentului afacerilor interne.

Dat în reședința Noastră arhiepiscopească-mitropolitană în Sibiiu, la 15/28 Septemvrie 1912.

Ioan Mețianu m. p.,
arhiepiscop și mitropolit.

Delegațiunile.

Sibiiu, 30 Septemvrie n.

Delegațiunile, întrunițe Luni, săptămâna trecută, în sesiune ordinară în Viena, se află în plină activitate. S'au constituit, s'au presentat în fața Monarhului, și-au ales subcomisiunile reglementare, în fața cărora ministrii comuni și-au făcut esposeurile obicinuite, și acuma esaminează toate materialul pus lor la dispoziție, pentru a putea păși în fața plenului cu rapoarte și propuneri potrivite, cari apoi vor fi votate și ridicate la valoare de concluse legale și obligătoare.

Se poate lucra deci în delegațiuni, mai ales în delegațiunea ungară, și fără opoziție, întocmai cum se poate lucra fără ea, după cum bine știm, și în dieta țării.

Resultatele activității delegațiunilor însă nu pot fi de natura, de a ne face să ne însuflețim prea mult pentru ele; pentrucă știm, că altă misiune nu au delegațiunile, decât se voteze budgete mari și îngreunătoare pentru popoarele monarhiei, se voteze cheltuielile pentru susținerea și îmbunătățirea armatei, cari, durere, din an în an se urcă în mod îngrozitor. Chiar și de astădată, domnul ministru de răsboiu a cerut cu vre-o patruzeci de milioane coroane mai mult decât în anii premergători, declarând, că trebuințele armatei ar fi și mai mari, dar de astădată el se mulțumește și numai cu atâta!..

Și delegațiunile vor vota tot ce cere domnul ministru de răsboiu, ba ar vota poate chiar și mai mult, dacă s'ar cere, mai ales delegațiunea ungară, asupra căreia domnul ministru de răsboiu a făcut impresia cea mai bună de astădată. Nu s'a mai presentat în fața ei, ca în rândul trecut, în felul cum se presintă comandantul în fața trupelor, obicinuit să poruncească, ci ca un politician destoinic, care cu vorbe bune și frumoase caută se stoarcă dela delegați — încrederea și milioanele.

Fapt e, că generalul *Auffenberg*, pe care până bine de curând Maghiarii l'ar fi înghițit, dacă puteau, astăzi trece de omul cel mai afabil și prevenitor în fața lor. Și nu li-a impus cu alta, decât cu tonul calm și conciliant în care le-a vorbit despre trebuințele armatei.

Bună impresie asupra delegaților a făcut apoi, — afară de mesajul de tron al Monarhului, care a fost scurt, dar cuprinzător, — esposeul ministrului de esterne *Berchtold*, care a format de astădată o icoană fidelă a politicei noastre esterne.

A spus domnul *Berchtold*, în consonanță cu mesajul de tron, că raporturile monarhiei noastre cu toate statele sunt amicale, și că politica esternă, care se face la Viena, e *politica păcii* și a conservării stărilor actuale de lucruri în Balcani. Ca urmare a politicei de pace este a se considera inițiativa pe care a luat'o ministrul nostru de esterne pentru a se face un schimb de vederi între marile puteri europene, cu privire la situațiunea din Balcani și la încheerea răsboiului turco-italian.

Propunerea ministrului nostru de esterne a fost primită cu aprobare din partea tuturor puterilor mari și toate au aderat la ea, semnul, că toate doresc pacea și liniștea în Balcani, și toate doresc sfârșirea răsboiului, pentru a cărui terminare s'au început deja tratativele între cele două puteri interesate: Turcia și Italia.

Acțiunea puterilor mari, inițiată de monarhia noastră, merge apoi și în direcția, de a se da timp și sfaturi amicale Turciei, ca se împace popoarele de pe teritoriul ei european, acordândule drepturile și libertățile cerute de ele.

A vorbit apoi domnul ministru de esterne și despre impresiile ce și le-a câștigat la Sinaia, cu ocaziunea vizitei făcute Regelui Carol, constatând, că statul român asemenea urmărește politica păcii.

Dar cu toate acestea, situația nu e limpede, primejdiile nu sunt toate delăturate. „Fulgerile continue din Balcani, — spunea domnul ministru de esterne, — dau probe despre multă electricitate în atmosferele politice, fără a putea lumina din destul întunerecul problemelor neresolvate“. Diplomația stă însă la pază, și va căuta se înăbușe numai decât primejdiile incendiului ce s'ar putea naște în Balcani.

*

Delegațiunile, prin subcomisiunile lor esterne, au luat la cunoștință comunicările dlui ministru de esterne, au aprobat politica sa, i-au votat încredere, — dar unii din delegațiunea austriacă și-au permis totuși întrebarea, că dacă în Turcia mulțumirea popoarelor e o condiție pentru asigurarea păcii, de ce nu se face aceasta mulțămire a popoarelor, în interesul păcii, și *acasă*, în — Ungaria, ori mai întâi în Ungaria?

Ministrul, firește, a remas dator cu răspunsul, deși întrebarea pare a fi fost destul de nimerită și îndreptățită.

Capitalismul, biserica și școala în chestia de naționalitate.

— Scrisoare către redactorul. —

Mult stimate Domnule Redactor! Reîntorcându-mă nu de mult din o lungă călătorie, făcută în streinătate, abia acum am luat cunoștință despre interesantele aprecieri, pe cari le-ați făcut în numărul dela 31 Iulie (13 August) scrisorii mele, adresate redacțiunii. M'a făcut atent asupra articolului Dvoastre numărul dela 10 Septemvrie al ziarului „Budapesti Hirlap“, în care se spunea din partea acestui fruntaș ziar, că respingeți, cu curtoasie, dar în mod categoric, ideea alianței cu păturile democratice.

Cunoscând eu modul perfid și iesuitic de procedare al celor dela „Budapesti Hirlap“, mi-am gândit numai decât, că mă aflu în fața unei restălmăciri reutăcioase a intențiunei „Telegrafului Român“. Și de fapt nu m'am înșelat, pentrucă cetind cu atențiune articolul amintit din stimata Dvoastre foaie, a fost imposibil să nu constat punctul de vedere corect și bărbătesc pe care stați, esprimându-vă în mod sincer și onest nedumeririle față de unele pretensiuni, — faptice ori închipuite, — ale politicei democrației radicale maghiare.

Sunt mulțămitor „Telegrafului Român“ pentru procedura sa loială, căci înțelegerea între Maghiari și naționalități remâne vis neîmplinit câtă vreme remânem tot pe lângă frazeologia vechei politici, pe lângă încercările de păcălire, sau pe lângă odioasele gânduri ascunse. Numai dacă ne turnăm vin curat în păhare, numai dacă ne lămurim în mod clar cu privire la idealurile și mijloacele politicei noastre în toate chestiunile, putem să sperăm, că în fine diferitele naționalități ale patriei noastre nu ca inimice, ci ca aliate vor sta la olaltă și lângă olaltă.

Tocmai de aceea voiu răspunde cu cea mai mare sinceritate la întrebările onoratei redacțiuni, și fiindcă acelea sunt de mult făcute, — spre orientarea publicului voiu înșira de nou punctele de discuție:

1. Prima nedumerire a „Telegrafului Român“ e aceea, că radicalii luptă totdeauna numai în contra latifundiilor, iar despre capitalism vorbesc rar de tot, pe când capitalismul nu e mai mic dușman al libertăților publice decât feudalismul.

Cu adevărat; căci dacă pretutindenea în lume capitalismul a putut deveni o plutocrație temută, în Ungaria primejdia aceasta e de un caracter și mai grav, pentrucă la noi se desvoltă numai ramurile stricate ale capitalismului apusean. Acest capitalism uzurar, aliat cu nemeșimea scăpătată, formează întru adevăr, moralicește și politicește, una din forțele cele mai păgubitoare și mai demoralisătoare ale Ungariei. Și cu toate că sunt de convingerea, că puterea sa temută, în cele din urmă se basează pe miseria poporului nostru, ținut în sărăcie și întunerec din partea celor cu latifundii și din partea administrației feudale, — de altă parte sunt și eu de părerea, că pe lângă feudalism, trebue atacat cu cea mai mare vehemență și trebue stirpit și capitalismul uzurar. Chiar și din motivul, că domnii bancari sunt aceia, cari umplu cassele electorale ale tuturor guvernelor, ca contravaloare a panamelor lor. Punctul acesta de vedere îl accentuez de altcum nu numai în teorie, ci de fapt capitalismul uzurar l-am pus pe rug de atâteaori și cu atâta necruțare, încât cei miopi și cei de reacredință au început să-mi arunce acusa proastă a „antisemitismului“. Asupra acestui punct e deci de prisos să zăbovim mai mult.

2. A doua întrebare a onoratei redacțiuni se refere la punctul meu de vedere față de biserică. Oare radicalismul nu e în mod necesar dușman al autonomiei bisericilor naționaliste?

Punctul de vedere al radicalismului nu se deosebește în chestia aceasta întru nimica de al socialismului. Respectăm și noi orice convingere onestă, deci și convingerea onestă religioasă. Prin urmare respectăm orice organisație a celor de o convingere identică, creată pentru scopurile sufletești ale credincioșilor, iar nu pentru esploatarea lor economică, ori pentru influințări din partea puterii de stat. Și cu atât mai vârtos, cu cât e mai autonomă, mai democratică și mai corespunzătoare convingerii celei mai interne a credincioșilor această organizație. Anticlericalismul nostru nu e îndreptat în contra vieții religioase a bisericii, ci în contra capitalismului și a feudalismului ei. Unde nu se manifestă astfel de tendințe, întreaga noastră propagandă se îndreaptă, nu în contra bisericii, ci spre ridicarea culturii și a moralității poporului, prin lățirea cunoștințelor din științele naturale și a datorințelor cetățenești. Dar persecutarea, ori conturbarea oricărei organisații, care se basează pe împreuna simțire democratică a poporului, fie ea de natură politică, economică, filosofică, ori religioasă, formează curat barbarism în ochii noștri. Nu ne-ar trece nici prin gând să statificăm religiunea calvină, ori să o despoiem de organisația sa democratică, și tot atât de puțin oricare altă biserică, încât ea nu eserciază asupra vieții de stat decât numai o influență morală.

3. A treia întrebare a onoratei redacțiuni se refere, în legătură cu aceasta, la chestia școlară. Își teme școalele românești, pe cari radicalismul vrea să le statifice, iar școala confesională română, pe lângă biserica națională, a fost pentru Ro-

mâni, în strâmtorarea lor, cea mai puternică fortăreaţă. Să nu se uite lucrul acesta. Celce se atinge de ele, e duşman al Românilor!.

E întru toate aşa, presupunând că aşa stau lucrurile; e aşa, atunci, când orice estindere a puterii de stat e îndreptată în contra autonomiei naţionalităţilor, şi când şcoala poporală de stat e identică cu năzuinţele de a se cânta în mod forţal imnul, de a se învăţa cu forţa limba maghiară şi de a se stârpi conştienţa naţionalistă. E numai firesc, ca între astfel de împrejurări, planul statificării şcoalelor poporale să fie odios în faţa fie cărui om credincios naţionalităţii sale.

Dar statificarea şcoalelor din programul democraţiei radicale nu e îndreptată în contra naţionalităţilor, ci e plănuită şi în interesul lor. Nu vrem să îndreptăm puterea de stat în contra lor, ci vrem, ca statul să le dee partea ce cu drept li se cuvine din isvoarele materiale şi morale. Mai clar vorbind, nu vrem în ţinuturi naţionaliste şcoale maghiare şi maghiarizătoare, ci şcoale oneste, bune, moderne, isvoare de cultură, în cari să se propună în limba respectivei naţionalităţi, îmbrăţişându-se cu căldură toate năzuinţele culturale ale poporului. Deci statificarea aici nu ar însemna maghiarisare cu forţa, ci ridicarea de şcoale, cari să funcţioneze după principiile moderne pedagogice, şcoale bine dotate, în locul şcoalelor slabe, serace şi înapoiate confesionale, — natural, că în prima linie cu aplicarea şi desvoltarea materialului didactic bine cultivat al respectivei naţionalităţi. E clar şi aceea, că în aceste şcoale se va învăţa, ca lucru folositor, ca a doua limbă, şi limba statului, dar totdeauna în limba poporului, şi la nici un caz nu aşa, ca învăţarea limbii maghiare să fie forţată în detrimentul altor cunoştinţe mai însemnate pentru popor.

Intre astfel de împrejurări statificarea şcoalelor ar însemna numai aceea ce formează pretensiunea cardinală a fiecărui stat modern, anume: că *instrucţia e chestie comună*, nu e misiune religioasă, că statul are să supravegheze nivoul cultural al şcoalelor, eficacitatea lor pedagogică şi aerul moral din ele, corespunzător vremii, dar nu înseamnă maghiarisare cu forţa, sistem de spionare, desconsiderarea limbii poporului şi a tradiţiilor sale culturale. Ba se va purta de grije, ca cu ajutoriul instituţiunilor corespunzătoare însăşi comuna să poată controla bunătatea şcoalei de stat, şi ca corpul învăţătoresc, închegat în organisaţii potrivite, să poată însuşi îngriji de valoarea neştirbită a intereselor sale materiale şi morale. Urmarea acestui principiu ar fi şi aceea, că ar trebui să fie ridicate în număr corespunzător şcoale medii şi şcoale speciale cu limba de propunere a naţionalităţilor, iar la universităţi se va purta de grije în modul cel mai larg de cultura naţionalistă.

Pe lângă astfel de condiţiuni şi adumbrite de astfel de spirit, aceste şcoale noue de stat ar promova chestia culturii naţionaliste într'un deceniu cu mai bun succes decât şcoalele vechi confesionale, sărăcăcioase, prea îndesate şi înapoiate, într'un secol, făcându-se progrese mari, pe cale pacinică, şi în învăţarea limbii statului şi în sentimentele patriotice, fără nici o forţare.

Ştiu bine, că toate acestea sunt astăzi numai utopii, şi nici nu aştept, ca naţionalităţile să-şi dorească numai decât şcoale de stat. Ba ştiu să apreciez în cea mai mare măsură neîncrederea şi resistenţa lor, stând lucrurile aşa cum stau. Şi numai dacă naţionalităţile vor fi representate în parlament conform culturei lor, dacă instituţia de căpătuială nemeşească a comitatelor se va preface în organism autonom al poporului, dacă se va forma un partid politic maghiar, care în fiinţa sa internă să fie democrat, antifeudal şi antişovinist, dacă ajungem să avem o perfectă libertate de întrunire şi de presă: putem să sperăm, mai mult, putem să cerem, ca fraţii nostri naţionalişti să ne întindă mâna spre a ridica palatul splendid al instrucţiei poporale, care să fie curat economică, morală şi culturală, antişovinistă, emancipată de sub influenţa statului ori a confesiunii.

Acesta e punctul meu de vedere şi vă mulţumesc cu sentimente de gratitudine, onorate dle redactor, că mi-aţi dat ocasiune a mi-l putea espune. *Dr. Jászi Oszkár.*

Inaugurarea anului şcolar la seminar.

Sâmbătă în 15 Septemvrie v., ziua marelui martir Nichita Romanul, patronul seminarului nostru, s'a făcut inaugurarea solemnă a anului şcolar la acest înalt institut cultural al bisericii noastre, la seminariul „Andreian“.

S'a oficiat întâi serviciu divin în catedrală, cu chemarea Duhului sfânt, prin P. C. Sa, Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, director seminarial, la care au participat elevii institutului şi profesorii lor. La orele 11 apoi elevii şi profesorii s'au întrunit, împreună cu alt public, în sala mare a seminarului, unde în curând a sosit şi Escelenţa Sa, Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*. A fost primit cu aclamări sgomotoase.

P. C. Sa, Protosincelul *Dr. E. R. Roşca*, directorul seminarului, rosteşte apoi dela catedră discursul frumos şi instructiv de inaugurare, pe care ne dăm silinţa a'l reasuma în următoarele:

Oratorul constată întâi de toate, că seminarul nostru stă astăzi pe o treaptă mulţumitoare, din toate punctele de vedere, lucru constatat şi de străini. Spune, că seminarul a intrat acum în secolul al II-lea de esistenţă, organisat pe baze solide, astfel, că oferă destulă garanţă pentru progresul cultural şi moral al fiitorilor preoţi şi învăţători din arhidieceza Ardealului. Corpul profesoral de acuma e compus tot din bărbaţi aflători în deplină vigoare, dela cari este de aşteptat, că-şi vor validita cunoştinţele cu bun succes, ca să nu mai stăm îndărătul institutelor similare ale altor neamuri şi confesiuni. Accentuiază, că profesori şi elevi, trebue să fie pătrunşi de o potrivă de sentimentul, că numai atunci îşi vor împlini bine datorinţele, dacă vor trece peste limitele minimului, pentrucă dacă se rămâne numai la acest nivel, progresul cultural al credincioşilor bisericii noastre să va face tot numai în măsură redusă faţă de cel al altor neamuri şi biserici.

Constată P. C. Sa, că la secţia pedagogică din an în an se poate constata un progres tot mai bun, mai ales în urma rigoarei aplicate în contra elementelor incapabile ori indolente, cari priveau de refugiu întrarea în secţia pedagogică. Accentuiază aplicarea şi în viitor a rigoarei cuvenite, reclamată de interesele generale ale bisericii şi neamului.

Vorbeşte despre pregătirile celor din secţiunea teologică şi constată, că misiunea preoţilor, ca organe ale unei instituţiuni de valoarea şi însemnătatea morală, naţională, culturală, socială şi economică, cum este biserica, — trece mult peste barierele îndeplinirii funcţiilor proprii preoţeşti, din care motiv clerul nostru trebue să fie înarmat cu toate armele cunoştinţei, pentrucă astăzi arma biruinţei este — *ştiinţa*. In sânul poporului nostru se înmulţeşte elementul inteligent, — în afacerile administrative ale bisericei noastre mirenii formează după număr factorul preponderent, în care trebue sădită tăria convingerii de credinţă şi morală a bisericii, dacă vrem să nu fim subminaţi în autoritate şi influenţă. E evident deci, că trebue dată pregătirea cea mai desăvârşită fiitorilor preoţi, spre care scop se cere un plan bun de învăţământ şi manuale corăspunzătoare.

Afară de cualificaţie se mai cere apoi şi o bună conduită dela preoţi şi învăţători, pentrucă aceea ce propoveduesc ei cu cuvântul trebue să se baseze pe faptele lor proprii, corecte şi corăspunzătoare legilor morale. In direcţia aceasta accentuiază a fi foarte rigoros şi în viitor, aplicând remediile cele mai simţite de îndreptare, acolo, unde va cere trebuinţa.

Vorbeşte despre deşteptarea şi cultivarea simţului de ordine, curăţenie, bunăcuviinţă, colegialitate, şi mai ales despre simţul de demnitate, — iar în urmă îndeamnă elevii, ca prin diligenţă toţi se profite deopotrivă de binefacerile instrucţiunei ce li se dă în acest institut, şi rugând pe atotputernicul Dumnezeu, să fie şi anul acesta întru ajutor, elevilor şi profesorilor, declară de inaugurat anul şcolar 1912/13 la seminariul „Andreian“ din Sibiiu.

Discursul de inaugurare a făcut o adâncă impresiune asupra ascultătorilor.

Ia acum cuvântul Escelenţa Sa, Inaltpreasfinţitul Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, şi adresează câteva cuvinte părinteşti elevilor. Le spune, că se bucură, că şi-au ales carierile pe cari şi le-au ales: a *preoţiei* şi *dăscăliei*, findcă acestea sunt singurele terene bune şi sigure pe cari se poate lucra cu succes la îmbunătăţirea sorţii poporului nostru, serac şi înapoiat în cultură, din vitregitatea vremilor trecute. Sunt remunerate poate mai slab aceste ocupaţiuni decât altele, dar sunt mai sigure, neespuse fluctuaţiunilor, şi astăzi, faţă de trecut, totuş destul de bine dotate. Dar sunt şi cariere de frunte, cinstite, onorate, cariera preoţiei şi a dăscăliei. De aceea îndeamnă pe elevi se fie silitori, ca să-şi câştige în acest institut hrana sufletească pe care datori sunt apoi să o dee poporului, ca luminători ai poporului. Să se considere fiecare de viitor apostol întru împlinirea acestei misiuni, să-şi însuşească fiecare o conduită bună, se cerceteze cu drag biserica, să nu râvnească la haine scumpe, ci se caute a se lumina, ca se poată lumina şi el pe alţii. Imploară binecuvântarea cerească asupra elevilor şi a părinţilor lor şi între aclamări sgomotoase părăseşte sala.

La orele 11 şi jumătate solemnitatea inaugurării anului şcolar la seminariul „Andreian“ a fost terminată.

Conferenţele învăţătoreşti.

Convocare.

In înţelesul circularei nr. 10.093 şcol. 1912 a Ven. Consist. arhidiecezan convoc prin aceasta pe domnii învăţători rom. gr. or. din protopopiatul *Zarandului* la conferenţa învăţătorească, ce se va ţinea în edificiul şcoalei poporale rom. gr. or. din loc *Luni şi Marţi, în 29 şi 30 Octomvrie* v. (11 şi 12 Nov. n.) a. c., cu următoarea

Ordine de zi:

1. *Invocarea Duhului Sfânt*, la 8 ore dimineaţa, în biserică.
2. Deschiderea conferenţei prin tractarea temei *„Importanţa limbii materne în învăţământ şi mijloacele ei“*, de cătră comisarul consistorial (la orele 9 şi jum. în şcoală).
3. *Invăţământul intuitiv*, de Ioan Tisa, înv. în Cebea.
4. *Metodica scris-cetitului*, de Lazar Lazar, înv. în Juno.
5. *Cetirea română în cl. I.—VI*, (cu o lecţie practică din cl. II.), de Nicolae Marcu, înv. în Băiţa.
6. *Cartea de cetire*, de Petru Rusu, înv. în Cebea.
7. *Gramatica română*, (cu o lecţie practică din cl. IV.), de Valer Damian, înv. în Crişcior.
8. *Exerciţiile de stil şi de compunere în cl. I.—VI*, de Adam Iezan, înv. în Blăjeni.
9. *Poezia în şcoala poporală* (cu o lecţie practică de cl. VI.), de Azarie Circo, înv. în Ormindea.
10. *Literatura în şcoala poporală*, de Ioan Micu, înv. în Vaca.
11. *Legendele şi tradiţiile poporale*, de Ioan Fodor, înv. în Curechiu.
12. *Raportul dintre limba română şi maghiară în şcoalele noastre*, de dşoara Irina Cosciuc, înv. în Brad.
13. *Darea de seamă despre biblioteca pedagogică tractuală*, făcută de Pavel Lazar, înv. în Mesteacăn.
14. *Starea învăţământului în tract*, arătată de comisia permanentă din 1911.
15. *Mişcarea pedagogică literară mai nouă*, de Ioan Mihăilă, înv. în Crăciuneşti.
16. *Patronagiile şcolare*, propunere făcută de comisia permanentă din anul acesta.

Cei ce au să facă lucrări teoretice, sunt îndatoraţi să se îngrijască, ca acelea să fie până în 20 Oct. v. (2 Nov. n.) a. c. la dnul *Ioan German*, inv. în Brad (Brád, Hunyad m.) Lucrările trebue să fie scrise corect şi legibil.

On. domni preoţi încă sunt poftiţi la conferenţă.

Brad, în 11/24 Sept. 1912.

Dr. Traian Suciu
comisar consistorial.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Conferenţa anuală a preoţimii ortodoxe române din protoprebiteratul Cetatea de peatră o convoc pe 16/29 Octomvrie a. c. la ora 8 a. m, în Borcut.

Ordinea de zi:

1. Serviciul divin şi predica, îndeplinite de capelanul Augustin Şovrea din Fânaţe.
2. Deschiderea şi constituirea conferenţei; constatarea celor prezenţi.
3. Discuţie asupra serviciului divin şi a predicei.
4. Comunicarea înaltei rezoluţiuni consistoriale Nr. 12873, Bis. din Noemvrie 1911 ş. a.
5. Referarea comisiei, George Gheţie, Georghe Purdea, Mihail Georgiu şi Ioan Filip:
   a) asupra rapoartelor: Cum a îndeplinit fiecare preot sfaturile arhiereşti?
   b) asupra rapoartelor conducătorilor grupurilor religioase.
6. Tema dată de P. V. consiator arhidiecezan prin ordinul Nr. 7432 Bis. din 31 Iulie a. c.: Cum s'ar putea face cu bun efect educaţia religioasă morală a credincioşilor nostri şi mai ales a elevilor de şcoală din acele comune bisericeşti, în cari nu avem şcoală confesională,—prezentată de Mihail Georgiu din Stoiceni şi Alexandru Buda din Suciul de jos.
7. Statutele bibliotecii tractuale protopeşti, prezentate de comisia: Ioan Perhaiţa, Aurel Greblea şi Gheorge Gheţie.
8. Statutele reuniunii de înmormântare de comisia: Alexandru Perhaiţa, Teodor Şovrea, Aurel Greblea, Nicolae German, Alexiu Latiş şi Augustin Cupşa.
9. Statutele reuniunei de femei pentru înfrumseţarea bisericii, prezentate de Andrei Ludu, recenzent: Gh. Purdea.
10. Statorirea ordinei de zi pentru conferenţa viitoare, propuneri şi închiderea conferenţei.

Lăpuşul-unguresc, 10 Sept. 1912.

Oficiul protopresbiteral:

Andrei Ludu
adm. protopop.

Avis.

P. t. Domnii membri ai „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, cari doresc a participa la adunarea generală din Sibiiu la 13 şi 14 Octomvrie a. c. *şi cari reflectează la cuartire particulare*, sunt rugaţi a anunţa aceasta până *la 8 Octomvrie nou a. c.* Dlui secretar al comitetului de primire *Romul T. Popescu*, funcţionar al instit. „Albina“ în Sibiiu, şi a-i comunica totodată, dacă participă *singuri*, ori cu familiile lor *şi câte persoane?*

Acei p. t. membri, *cari voiesc a sta în cutare hotel*, vor binevoi a se adresa direct acolo, pentruca să li se rezerve camere.

La fiecare tren, ce soseşte la Sibiiu în 12 şi 13 Octomvrie, vor fi în gară 2 membri ai comitetului de primire cari vor purta cocardă albă, dânşii vor aviza oaspeţilor cuartirele rezervate la particulari.

Comitetul de primire şi încuartirare.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Convocare

Onor. membri ai despărţământului XXIX. al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ precum şi toţi cari doresc înaintarea în literatură şi cultura a poporului român, sunt învitaţi la adunarea generală ordinară a acestui despărţământ ce se va ţinea în Şeica mare la 6 Octomvrie st. n. la orele 2 după amiazi în sala cea mare a hotelului comunal.

Programa:

1. Deschiderea adunării prin directorul despărţământului.
2. Raportul comitetului cercual, prin secretarul despărţământului.
3. Alegerea a 2 comisiuni: a. pentru cenzurarea raportului; b. pentru înscrierea de membri şi încassarea taxelor.—4. Disertaţii. 5. Raportul comisiunilor. 6. Alegerea a 2 delegaţi la adunarea generală. 7. Alegerea comisiunii de verificare. 8. Eventuale propuneri 9. Inchiderea adunării.

Mediaş 24 Sept. 1912.

Dr. Dionisie Roman, dir. despărţământului
Mihail Tatar, secret. desp.

NOUTĂȚI.

Regularea congruei. Dintr'un comunicat semioficios, apărut în ziarele din capitală, aflăm, că proiectul de lege despre regularea congruei, prin acordarea de cuincuenale pe seama preoților, stă gata în ministerul de culte pentru a fi presentat parlamentului spre desbatere și votare. Se stabilesc în proiect cinci cuincuenale pentru preoți, și se iau măsuri și *pentru îmbunătățirea sorții preoților cu pregătire inferioară.* Pentru acoperirea tuturor trebuințelor s'a trecut în budgetul anului viitor un plus de aproape patru milioane coroane la rubrica congruei.

*

In audiență. Generalul *Averescu*, șeful statului maior al armatei române, care a luat parte la manevrele mari ale armatei austro ungare, a fost primit Luni în audiență din partea Monarhului nostru în palatul din Schönbrunn, iar Marți a fost invitat la prânzul de curte, făcându-i-se loc la stânga lângă Maiestatea Sa. Generalul Averescu a fost apoi decorat din partea M. Sale cu crucea mare a ordinului leopoldin.

*

O „dveră“ frumoasă. Primim informația, că Sâmbătă, în ziua nașterii născătoarei de Dumnezeu, s'a oficiat în mănăstirea din Sinaia un solemn serviciu religios, prin P. C. Sa, Arhimandritul *Dionisie*, înconjurat de tot clerul mănăstirii, în presența Maiestății Sale Reginei *Elisabeta*, și a unui public ales românesc. Cu ocaziunea aceasta s'a sfințit *„dvera“* dela ușile împărătești, lucrată de M. Sa Regina, cu ajutorul mai multor dame din înalta societate română. Dvera e de o frumseță rară. Pe o perdea de mătasă este cusut cu fir de aur un desemn, format dintr'o serie de cruci, combinată pentru a forma o cruce mare, iar deasupra este aplicată o broderie, formată din floricele de fir nuanțat. Fiecare floare e lucrată separat și în mijlocul florilor sunt presărate topazuri și alte pietri prețioase. Numele Reginei și ale colaboratoarelor ei sunt brodate cu fir pe dosul prețioasei lucrări religioase, care acum formează una din podoabele mănăstirii din Sinaia.

*

Medic seminarial. In locul domnului *Dr. Ilie Beu*, demisionat, consistorul arhidiecezan a numit medic la seminarul „Andreian“ pe domnul *Dr. Nicolae Ittu*, medic practic în Sibiiu.

*

† **Iuliu Novac**, advocat și fost director al băncii „Nera“ din Bozovici, a decedat după lungi suferințe în Budapesta, unde-și mutase locuința în timpul din urmă. A fost înmormântat cu mare solemnitate în Oravița. Odihnească în pace.

*

Concert. Dșoara *Elisabeta Kirchner*, fiica dlui *Hermann Kirchner*, fost dirigent al Reuniunii române de muzică din Sibiiu, va da Miercuri în 2 Octomvrie n. un concert în sala dela Gesellschaftshaus, cu concursul dlui A. Bittermann. Inceputul la orele 8 sara. Tinera artistă și a făcut studiile în București și Berlin și e o escelentă pianistă. Programul concertului e bogat și interesant. Bilete se capătă în librăria Meyer.

*

Potop. Toată valea Murășului este inundată. Orașul Murăș-Uioara și comunele din imprejurime sunt acoperite de apă. Multe case s'au prăbușit, câțiva oameni s'au înecat în valuri. Apa, în unele locuri, este de doi-trei metri. Comunicația se face numai cu ajutorul luntrilor.

*

Congresul pentru pace. La al 19-lea congres internațional pentru pace care se ține acuma în Geneva, participă delegați din 15 state. Italia nu este reprezentată.

*

Ajutor inundaților Reprezentanța municipală a comitatului Târnava mică, în adunarea generală ținută de curând, a hotărât ca în interesul poporațiunii păgubite acum a cincea oară în anul acesta de inundațiuni, să ceară ajutor dela guvernul țării. Daunele fac mai multe milioane.

*

Advocat nou Ni se scrie din Murăș-Oșorheiu, că domnul *Dr. Augustin Bárdoși* a făcut acolo Vineri în 27 Septemvrie n. cu bun succes cenzura de advocat.

*

Descoperire din vremea străveche. Profesorul Dr. St. Gal, dela un gimnaziu din capitală, a descoperit cu prilejul unor săpături în apropierea satului Tâmpa, în părțile Devei, rămășițe frumoase petrificate de pești și insecte, care au trăit înainte de aceasta cu mai multe sute de mii de ani. Astfel de rămășițe, spun geologii, sunt dintre cele mai rare. Cercetările urmează.

*

Un preot care-și cunoaște misiunea. Părintele Nicolae Platoș din Ruscior, originar din Săcel, tractul Săliștei, a funcționat mai nainte ca paroh în Cârjiți, cu filia Bretelin, în tractul Devei. Când și a ocupat aci oficiul, pela finea anului 1903, a aflat bisericile din ambele parohii în starea cea mai deplorabilă. S'a pus numai decât pe lucru. A încassat, cu încuviințarea superiorității toate restanțele bisericilor, și în anul 1904 s'a făcut acoperirea de nou a bisericii din Cârjiți; iar în anul 1907 a fost zidită și dată destinațiunii o biserică nouă în Bretelin. In anul 1909 a fost reparată apoi temeinic biserica din Cârjiți, la îndemnul și sub supravegherea preotului Platoș, care în acelaș an a fost ales și întărit paroh pentru comuna Ruscior, tractul Sibiiului. Aci părintele Platoș află asemenea o biserică slabă de lemn. Cu învoirea superiorității deschide colecte, adună bani, adună material și ridică și aci o biserică nouă, care acum e terminată, și la ale cărei spese a contribuit și preotul cu 100 cor. pentru a îndemna la jertfă și pe ceialalți credincioși. Biserica a fost sfințită eri, Dumineca, prin dl asesor consistorial *Lazar Triteanu*. In vederea zelului desvoltat și a faptului, că în 9 ani părintele Platoș a ridicat două biserici nouă și a reparat temeinic o biserica: Escelența Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu* l-a distins cu brâu roșu. Să-l poarte sănătos mulți ani!

*

Dela direcția de finanțe La direcțiunea de finanțe din loc, orele de oficiu sunt, cu începere dela 1 Octomvrie, în zilele de lucru dela 8 dimineața până la 2 d. a., iar în Dumineci și sărbători dela 9 până la 12 din zi.

*

Indreptare. In corespondența din numărul trecut, referitoare la sfințirea bisericii din Stârci, s'a strecurat o mare greșală. S'a spus, că sfințirea s'a făcut, prin P. C. Sa, Protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roșca*, în 26 Septemvrie, pecând sfințirea s'a făcut în *26 August v. c.* Facem cuvenita îndreptare.

*

In loc de anunțuri de logodnă. Candidatul de preot dl Constantin *Medrea* din Danăș, răscumpără anunțurile despre logodirea sa cu dșoara Mărioara *Florea* din Danăș, întâmplată la 3 Septemvrie v. c., cu suma de cor. 10, dăruită la fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriașilor români sibieni.

*

La fondul de 20 bani al Reuniunii meseriașilor sibieni pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, au mai dăruit: Aurel Moga, notar (Veștem) 1 cor., Popovici Mondoc, înv. (Sebeșul-sup.) 40 bani, Nicolae Dubleș, notar penz. (Sibiiu), soția sa Otilia născ. Casolțanu și fiica lor Silvia 1 cor., Vasile Ciontea, sodal măsar 40 bani, Mateiu Nicoară, paroh (Rucăr), soția sa Zenovia n. Băluț și fiii lor Silviu și Livia 1 cor., Octavian Veștemian, sodal mașinist-tipograf, plecând în străinătate 50 bani, Constantin Ghișe, paroh (Rodu) și soția Veturia n. Pop și fetițele lor Veturia și Mărioara 2 cor., Ioan Rațiu, croitor (Alba-Iulia), soția sa Ana și fiul lor Aurel 50 bani, Avram Săbău, înv. (Câmpeni), Nicolae Comaniciu, not. (Gurarâului) câte 50 bani și V. Tordășianu, prezid. 10 bani.

*

Petrecere în Năsăud. Gimnaziul superior fundațional din Năsăud va da o serată declamatorică-muzicală împreunată cu joc, cu concursul „Reuniunii române de cântări“ din loc Vineri la 4 Octomvrie st. n. 1912 în Năsăud în sala de gimnastică a gimnaziului, cu ocazia onomasticei Maiestății Sale Regelui, a venirii Ilustrității Sale episcopului Dr. Vasile Hossu și a aniversării a 49-a a deschiderii gimnaziului. Inceputul precis la 8 ore sara.

*

Onorare pentru scriitori. O revistă engleză comunică amănunte interesante despre onorarul scriitorilor englezi și francezi. *Swift* a primit 300 de funți pentru Gulliver. *Milton* (1608—1674) a încasat abia 5 funți sterling pentru Paradisul pierdut, editorul său însă a devenit om bogat. Walter *Scott* (1771—1832) a câștigat 200 000 funți, pentru romanele sale istorice, Lord *Byron* 20.000 de funți. Romancierul Eugen *Sue* a obținut 160 000 de funți pentru Secretele Parisului și 100·000 de franci pentru Evreul rătăcitor. *Balzac* a primit 20.000 de franci pentru romanul Țăranii, *Lamartine* 40·000 de franci pentru Graziella, *Chateaubriand* 100·000 pentru un singur roman, Jules *Janin* câte 500 de franci de fiecare foileton apărut în *Journal des Débats*, George *Sand* a trebuit să se mulțămească cu un onorar de 600 de franci pentru cartea sa Indiana. Victor *Hugo* (1802— 1885), ilustrul poet și cap al școalei romantice, a vândut dreptul de editură al lucrării sale *Mizerabilii* pentru suma de 400 000 de franci.

*

Bioscopul Apollo pe piața Herman, Luni în 30 Sept. și Marți în 1 Oct. are următorul program: Seară americană. Fiiul tatălui său, dramă americană. Dela Sioux la Campery, după natură. Amor de Cowboy, dramă americană. Chauferul, comic. Afară de program: numai Luni marile manevre împărătești în Ungaria de-sud, actual după natură. Fuga din temniță, dramă americană. O locuință de vară veselă, comic.

*

Teatru în Sibiiu. Astăzi Luni se dă *Văduva veselă*, operetă, în care rolul principal este ținut de doamna Leona Károlyi, o artistă cu bună voie și cu joc elegant și rutinat; Marți se representă *Eva vrăjitoarea*, dramă; Miercuri d. a. la orele 3 *Regele se însoară*, piesă pentru tinerime; Miercuri seara la orele 7 și jumătate *Dușmanul femeilor*, operetă, a treia oară.

Declarație.

Suntem rugați se publicăm următoarele:

Onorată redacțiune!

Ziarul autorizat al partidului național în nrul din 21 Sept. ocupându-se cu broșura *„Ref. el. și naționalitățile“*, apărută sub pseudonimul *Argus*, în loc de o recenziune serioasă, deamnă de un ziar serios, află cu cale a scoate din textul broșurii unele pasage, cari le presentă într'o formă atât de tendențioasă, încât cetitorul neorientat din acestea trebue să câștige o impresiune de tot falsă, diametral opusă conținutului și tendenței naționale și democratice a numitei broșuri.

Dupăce acest organ al *„pretinșilor naționaliști“* a aflat compatibil cu cinstea ziaristică a refuza declarațiunea, prin care s'a cerut rectificarea criticei atât de false și perfide, sunt silit să recurg la ospitalitatea dvoastre, cerând publicarea acestor șire.

Ori cine va ceti broșura, va trebui să constate, că aceasta e scrisă în interesul evident al naționalităților cu tendența de a convinge publicul maghiar despre îndreptățirea postulatelor noastre și a demonstra, că o reformă electorală de tot liberală — cum o dorește întreaga opiniune publică română, — nu formează nici o primejdie pentru stat și egemonia maghiară. Autorul — ca și partidul național — pledează pentru o reformă cinstită, cu *vot universal, egal și secret, cu toate atributele unei reforme democratice.*

Lucru natural, că broșura fiind scrisă în limba maghiară, deci *pentru publicul maghiar*, a trebuit să se acomodeze terminologiei uzitate, ca publicul maghiar să fie accesibil tezelor desfășurate.

Astfel s'a folosit autorul anonim de espresia *„másajkuak“* — cum numesc ungurii pe cei ce aparțin naționalităților.

Pilda despre cercurile electorale, în cari alegătorii români în urma unei presiuni morale au fost constrânși a-și da votul pentru candidații partidului național (ca fapt constatat) s'a dat tot numai *în interesul și pentru motivarea votului secret*, despre ce ori cine se poate convinge din textul broșurii (pag. 26).

O mistificare insolentă și răutăcioasă conține și citația, că legea actuală (electorală) nu vatămă *egalitatea de drepturi*, căci în broșură teza asta să referă numai la *modul votizării*, care pe toată linia e deschisă (pe față) și astfel nu face deosebire între alegătorii din orașe și între cei dela sate.

Cea mai temerară și perfidă însă este insinuarea ziarului autorizat, că *Argus* trăznește contra agitatorilor și cere înăsprirea legii penale, — când broșura într'un capitol întreg pledează contra sistemului de persecutare, espunându-și în mod categoric părerea, că așa numitele „agitații naționale“ nu sunt decât consecvențele naturale ale sistemului actual de guvernare.

Superlativul perfidiei însă ne presentă asserțiunea, că autorul broșurii biserica sa proprie o numește *„schizmatică“*. Cetitorul broșurii trebue să rămână stupefăcut de această insinuare constatând, că termenul „schizmă“ a fost folosit în mod *ironic*, condamnându-se ținuta Curiei dela Romă, nu numai ca nedreaptă și păcătoasă, dar și ca opusă chiar intereselor catolicismului, — când înstrăinează pe românii gr. cat. de Roma, și de fapt propagă interesele bisericii gr.-orientale, privită din partea celor dela Roma ca „schizmatică“.

Văzând atâta falsitate și răutate, toți cei cari au capul și inima la loc trebue să se întrebe: merită oare astfel de falsificatori să stee în fruntea unei lupte atât de drepte ca cea a neamului nostru, și oare *cu armele minciunii să poate duce la izbândă cauza sfântă a unui popor?*

Budapesta, în 12/25 Sept. 1912.

Cu deosebită stimă:

Dr. Emil Babeș.
adv.

O cărticică bună.

Invățăturile sociale ale Evangheliei, de un arhiepiscop rusesc, trad. din franceză de I. Beleuță.

Sârguinciosul colaborator al *„Revistei Teologice“*, cunoscut prin espunerea clară a superiorității ortodoxiei noastre, dl *Ilie Beleuță*, alege din cărțile franceze eminente din cari studiază, o broșură pentru interpretarea învățăturii lui Cristos, pe care traducându-o în limba noastră, avem bucuria a fi găsit în ea o cheie norocoasă, pe care folosindu-o să străbatem la comorile învățăturei creștine.

Isus Cristos împărtășea învățăturile sale în conversațiuni. Și acestea sunt redate în fragmente, cum se confirmă aceasta din Evangelie. El punea întrebări, cărora răspundea.

Nicodim îl întreabă: Ravi, noi știm că tu ești un învățător dela Dumnezeu — pentru-că nimenea nu poate face astfel de minuni — afară de cel-ce cu Dumnezeu este.

Isus îi răspunde: Nu asta e ceea-ce vă trebue vouă — să aveți o opinie bună dreaptă despre minuni sau despre mine, — ci vouă vă trebue *o viață nouă.*

Tot astfel conversația cu femeia samarineancă etc. etc.

In toată viața sa mântuitoare, Isus a ținut numai 5 vorbiri mai mari.

Și acestea sunt următoarele, cuprinse la Evangeliștii:

I. Luca, Cap IV. 16—32, e vorbirea din Nazaret.

II. Mateiu, Cap V. VI. VII., e vorbirea de pe Munte.

III. Ioan, Cap V. 25—49, sunt Parabolele de pe limanul mării.

IV. Ioan, Cap VI. 25—71 despre Pânea vieții, și

V. Mateiu, Cap XXIV. la ziua de pe urmă.

Ad I. Ce e obiectul vieții? Suntem aici să ne slujim unul pe altul pentru a ne instrua, lumina, a ne mântui, a sluji altora, iar nu pentru a fi slujiți de alții.

Ad II. Care e secretul fericirii? Fericirile în care se accentuează, că nu ceea ce avem, ci *ceea ce suntem* ne face fericiți.

Ad III. Cum vom înfăptui și cu ce se asamănă Impărăția lui Dumnezeu — sunt parabole spuse la diferite ocazii pe marginea mării.

Ad IV. Pânea vieții, în care se cere caracterul lui Cristos, care ne face fericiți, și e secretul legăturii noastre cu Dumnezeu.

Ad V. Care e destinul omului? Revelația lui Dumnezeu, încât cel orb vede și surdul aude.

Din aceste 5 discursuri cărticica dlui Beleuță, tractează pe al doilea și al treilea, cu înaltă inspirație, binefăcătoare, ziditoare.

E binevenită broșura pentru toți preoții, cari vreau să predice cu căldură, cu imaginație vie și cu înțeles.

E potrivită a se introduce în școala de repetiție catihetică, condusă de preoți.

Ne indică broșura o cale nouă pentru studiarea cu folos a sfintei evangelii. Ii suntem mulțămitori dlui Beleuță pentru osteneală.

Aș zice că avem o broșură bună.

Nu zic așa. Un tinăr bogat întrebă pe Isus: Ce să fac să moștenesc împărăția lui Dumnezeu, Invățătorule bune? Cristos îi observă: De ce mă numești *bun?* (Luca X. 26). Cristos îl făcu atent, că tinărul folosise o frază fără significare. Dar despre carte voiu zice: O carte ziditoare credinței și entuziasmului pentru ceea ce a învățat Domnul nostru, o carte ce mângăie sufletul creștinesc.

Roșia, 18 Sept. 1912.

Tr. Scorobeț.

Poșta redacției.

In chestia regulării congruei. Cu articole de ziare nu se pot îndrepta lucrurile. Lăsați în grija celor mai mari apărarea intereselor preoțimei, căci ei știu mai bine când și cum să le apere.

In preajma conferențelor preoțești. E o lucrare menită să fie cetită în conferența preoțească. Nu e cu cale deci a o publica înainte de vreme.

Samarineanul milostiv. Credem că nu ați prins de astădată bine lucrurile. Nu poate să fie nici o răutate la mijloc, ci cauza e *crisa financiară*, care silește băncile noastre să-și asigure în prima linie existența proprie, foarte amenințată.

„Mergeți și predicați“ Se va publica imediat cum vom dispune de loc.

Nr. 831/1912 prot. (339) 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti din comunele bis. mai jos însemnate din protopresbiteratul tractului Sighişoara se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Ferihaz** cu salar anual de 1000 cor., şi anume: 600 cor. prin repartiţie dela popor, iar restul de 400 cor. ajutor permanent anual din centru, relut de grădină cor. 20 şi cvartir în natură. Salariul se solveşte dela întrarea în serviţiu.

Cvincvenalul numai după un serviţiu de cinci ani neîntrerupţi la această şcoală.

2. **Zoltan** cu salar anual de 1000 cor. şi anume: prin repartiţie dela popor 600 cor. şi 400 cor. întregire dela stat, cvartir şi grădină.

Aleşii vor fi datori a instrua tinerimea şcolară şi adulţii în cântările liturgice şi a le conduce în biserică în Dumineci şi sărbători fără altă remuneraţie.

Concurenţii sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre aşi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul, iar petiţiile concursuale instruite conform normelor în vigoare să le trimiţă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Teologii absolvenţi cu diplomele de învăţători şi cântăreţii buni vor fi preferiţi.

Sighişoara, 11/24 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetele parohia'e concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 515/1912. (342) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Brâsnic** din tractul Dobrei, devenit vacant în urma penzionarei parohului Avram Barbu se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele arătate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Petiţiile de concurs instruite conform legilor în vigoare se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul fixat, iar concurenţii ţinând cont de dispoziţiile regulamentare să vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, predica, eventual celebra.

Dobra, la 13 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român aletr. Dobra în conţelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 429/1912 of. prot. (337) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de clasa a II-a **Slimnic**, în protopresbiteratul Sibiiului, se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima apariţie în ziarul „Telegraful Român .

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare cu prealabila încunoştiinţare a protopopului la biserică spre a cânta, cuvânta, eventual celebra.

Slimnic, în 6 Septemvrie 1912.

Comitetul parohial gr.-or.

Ioan Popa paroh preş. com. — **Simion Borţian** inv. şi not. comit.

Văzut:

Dr. I. Stroia
protopop.

Nr. 755/1912. (327) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis. de cl. III-a **Dobârca**, din tractul Mercurei, conform rezoluţiunei Preaveneratului Consistor archidiecezan dto 14 l. c. Nr. 9267 Bis., se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul amintit, iar concurenţii pre lângă prealabila încunoştiinţare a subsemnatului să se prezinte în parohie spre a cânta, predica ori celebra.

Mercurea, 30 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurea în conţelegere cu comitetul parohial.

Avram S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 415/1912. (336) 2-3

Concurs repeţit.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala gr.-or. română din **Iclandul-mare**, tractul Murăş Oşorheiu, devenind vacant se escrie concurs repeţit cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 400 cor. repartiţie dela popor, 400 cor. dela biserică şi 200 cor. din fondul arhidiecezan. Cuartir şi grădină.

Alesul se îndatorează fără remuneraţie specială a conduce elevii la biserică în Dumineci şi sărbători, a cânta cu ei la sf. liturghie, formând cor bisericesc şi a i instrua în grădinărit.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis şi să se prezinte la biserică în vre-o Duminecă ori sărbătoare spre a face cunoştinţă cu poporul.

Murăş-Oşorheiu, 4/17 Sept. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or.

Stefan Russu
protopresbiter.

Nr. 542/1912. (335) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc din **Berghin**, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 1. Salar 400 cor. dela comuna bisericească şi 600 cor. se va cere întregire dela stat. 2. Cuartir şi grădină.

Concurenţii să-şi aştearnă cererile instruite conform normelor în vigoare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral şi înainte de alegere să se prezenteze în vre o Duminecă sau sărbătoare poporului în biserică spre a şi arăta desteritatea în cântări.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Sebeş, 9 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral:

Sergiu Medean
protopop.

Nr. 1024/1912. (334) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc la şcoala confesională greco or. română din **Părău**, protopresbiteratul Făgăraşului, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 600 cor. din cele 5% după dare şi repartiţie, iar 400 cor. dela stat se va cere pe baza documentelor alesului, — cuartir 100 cor. şi grădină 20 cor.

Invăţătorul are să înfiinţeze cor bisericesc şi să cânte Dumineca şi sărbătoarea la sf. liturghie şi să conducă şcolarii la biserică la vecernie.

Reflectanţii îşi vor da rugările la oficiul protopopesc al Făgăraşului în terminul deschis şi vor face cunoştinţă cu poporul în vre-o Duminecă, cântând în biserică.

Făgăraş, la 5 Sept. 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopresbiter.

Nr. 469/1912. 332 3- 3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională rom. gr. or. din **Măgura**, tractul Orăştiei, prin aceasta se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar 600 cor. din repartiţie şi dela fondul eparhial.
2. Cvartir în edificiul şcoalei şi lemnele necesare de încălzit în natură.
3. Restul de 400 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales, tot asemenea şi cvincvenalele.

Cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare, au să se trimită subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Orăştie, (Szászváros), 1/14 Sept. 1912.

Oficiul protopresbiteral al tractului Orăştie în conţelegere cu comitetul parohial din Măgura.

Vasile Domşia
protopresbiter.

Un tinăr român,

absolvent de şase clase gimnaziale, cunoscător al limbii maghiare, caută loc de **scriitor,** în vre o cancelarie din Sibiiu.

Nr. 39/1912. (329) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al treilea de paroh devenit vacant la parohia de clasa întâi a **Bisericii Sf. Nicolae din Braşov Schei**, se publică concurs cu termin de **30 zile** dela cea dintâi publicare în „Telegraful Român“.

Concurenţii la această parohie, au să prezinte următoarele documente conform §. 13 din statutul organic:

Că sunt români de confesiunea gr.-orientală.

2. Că au purtare morală bună.

3. Că au absolvat cn succes bun vre-o şcoală medie.

4. Că au absolvat cursul teologic la vre un institut român gr. or. din metropolia noastră.

Că au făcut examenul de cvalificaţie preoţească cu calcul distins, respective cu foarte bine.

6. Atestat de sănătate.

7. Alte documente eventuale despre funcţiunea ce au avut o în timpul din urmă etc.

Beneficiile sunt:

a) Salar fundamental 2400 coroane.

b) Cinci cuincvenii de câte 10% dela salarul fundamental.

c) Bani de cvartir 600 coroane.

Concurenţii sunt datori până la espirarea terminului de concurs să se prezinte în Biserică să cânte şi să şi ţină predica de probă.

Petiţiile se vor înainta în terminul fixat prea O. Domn Dr Vasile Saftu, protopopul locului.

Braşov, din şedinţa comitetului parohial dela Biserica Sf Nicolae din Braşov Schei, ţinută la 30 August 1912.

Dr. V. Saftu prezident. — **I. Prişcu** secretar

Aprobat.
Braşov, 31 August 1912.

Dr. V. Saftu
protopop.

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Preţul cor. 25·—.

Nr. 807/1912 prot. (318) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh în parohia de clasa III **Şoarşul-mare**, protopresbiteratul Agnitei, se anunţă concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Ceice doresc să ocupe acest post, să şi înainteze rugările cu documentele necesare în terminul susindicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încuviinţare a acestuia să se prezinte în vreo Duminecă sau sărbătoare în biserică pentru a cânta şi predica, eventual a şi oficia.

Agnita, 22 August 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Agnitei, în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

D-șoara Delia Olariu,
profesoară de muzică

își începe lecţiile de cant și pian din 1 Septemvrie 1912, strada Poplăcii Nr. 35 (Quergasse 35) etagiul I. Pentru informaţie dela ora 1 - 3.

(298) 3—3

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Selişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice**, şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 36—

Salon de pălării de modă.

Reîntoarsă din călătoria mea, unde am vizitat cele mai renumite ateliere de modă, îmi iau libertatea a face cunoscut stimatelor doamne, că am adus cu mine **cele mai minunate și mai moderne pălării de dame, domnișoare și copii,** invitându-le să mă cerceteze spre a se convinge de modelele mele originale și nemărginit de ieftine.

Modernizări și reparaturi de pălării se fac în 24 de ore, frumos și cu gust.

Mare depozit în pălării de doliu.

Cu respectuoasă stimă:

Hanna Adleff,
Str. Honterus Nr. 8.

(333) 3—3

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceiaș și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaș legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaș legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părţi imprimaţi evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 20 Septemvrie (3 Octomvrie) 1912. *Nr. 98.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Fulgerile din Balcani.

Sibiiu, 2 Octomvrie n.

Temerile ministrului de esterne al monarhiei noastre, esprimate în fața delegațiunilor, întrunite în sesiune ordinară la Viena, că fulgerile continue din Balcani dau probe despre multă electricitate în atmosferele politice, — s'au dovedit de întemeiate.

De mai multe zile veneau știri îngrijitoare, atât din Bulgaria, cât și din Sârbia, de înțelesul, că poporațiunea din ambele aceste state *vrea răsboiu cu Turcia*, dar imediat a venit și desmințirea, că la intervenția representanților puterilor mari de pe lângă curțile din Sofia și Belgrad, și la admonierea lor pretinească, guvernele acestor două regate au declarat, că *vor evita* cu orice preț răsboiul.

Se vede însă, că nu au putut se resiste, ori curentului pornit în țările lor, ori ispitelor din afară, pentrucă în cursul zilei de eri au sosit știri din Balcani, cari ne spun, că acum răsboiul e inevitabil. Atât guvernul din Bulgaria, cât și cel din Sârbia, *a ordonat mobilisarea tuturor trupelor*, bulgare și sârbești, în scopul de a începe o acțiune comună în contra Turciei.

Același lucru l'a făcut apoi și Grecia și Muntenegru, state asemenea interesate în Balcani; au mobilisat și ele, pentruca evenimentele să nu le găsească nepregătite. Focul e pe cale de a se aprinde deci în Balcani. Că până unde se va estinde și ce ravagii va face, — cine poate prevedea?

Se poate, ba e aproape sigur, că va trebui se mobiliseze și România, care tocmai acum e în preajma manevrelor mari regale, și va mobilisa poate și monarhia noastră, mai ales dacă se va confirma știrea, că Rusia încă a ordonat mobilisarea parțială; și vor mobilisa și alte state, astfel, că întreaga Europă va fi pusă sub arme, cu toate că întreaga Europă dorește *pacea*, deci evitarea răsboiului.

E acum rândul la domnii diplomați, la conducătorii politicei esterne din statele mari europene, ca să-și pună toată greutatea cuvântului în cumpănă pentru a delătura primejdia care ne amenință, căci incalculabile sunt urmările unui răsboiu mare european, cum poate să devină cel început cu destulă ușurătate de statele mici din Balcani.

Vor trebui să întrevină puterile mari europene, nu numai la statele mici din Balcani, cari pe socoteala și pe răspunderea lor proprie vreau să aprindă un colț mare de lume, îndemnându-le și eventual constrângându-le să se astâmpere, ci și la guvernul turcesc, făcându-i de datorință se delăture fără amânare toate nemulțămirile și toate motivele, cari au îndemnat cele patru stătulețe balcanice se mobiliseze și se trimită *ultimate* Turciei.

O pășire energică din partea puterilor mari europene sigur că va putea împedeca primejdia; iar dacă ar fi se nu urmeze aceasta pășire, atunci putem ști, că puterile mari europene nu vreau răsboiu, dar nici nu împedecă pe nime se facă răsboiu. Cu alte cuvinte, puterile mari lasă imperiul turcesc în grija sorții și a armelor sale proprii! Apere-se dacă poate, ori sucumbe, dacă îi sunt împlinite zilele vieții!..

Contele Tisza și regularea congruei. In 25 Septemvrie n. c. s'a ținut în Pápa adunarea generală de toamnă a bisericii evang. reformate din districtul de dincolo de Dunăre, sub prezidenția episcopului Dr. Antal și a prim-curatorului, conte Tisza István. Acest din urmă a rostit vorbirea de deschidere, estinzându-se în ea și asupra chestiei regulării congruei și spunând, că: *„adaosul de etate pentru preoțime e acum lucru împlinit,* și anume, astfel, că fiecare membru al corpului nostru preoțesc, fără considerare la dotația sa actuală, va primi pe anul acesta 400 de coroane adaos, dacă are împliniți cinci ani de serviciu, iar în anul viitor, cei cu zece ani împliniți de serviciu, primesc 800 coroane, ca adaos“... Natural, că contele Tisza a vorbit despre preoțimea bisericii sale, căreia i-a adresat următoarea admoniere: — „Să nu vă neliniștiți în privința aceasta,... și se binevoiți a vă împăca cu faptul, că ajutorul se dă în forma adaosului de etate, fără a mai începe *o nouă mișcare pentru urcarea dotațiunii preoțești la 2400 coroane*... Convingerea mea e, că va fi foarte bine să rămânem la status quo, pentrucă *punerea chestiei de nou la ordinea zilei, hotărât că ar fi păgubitoare pentru corpul nostru preoțesc!*“... Cuvinte, pe cari și le ar putea însemna bine și unii dintre preoții noștri!

Litere fundaționale.

De oarece ni-a venit la cunoștință, că învățătorii noștri sunt încă în nedumerire cu privire la soartea averii fostelor reuniuni învățătorești, publicăm aici, din Protocolul sinodului arhidiecezan pe 1912 (pg. 109-110), *„Literele fundaționale“* ale fondului care s'a înființat din acele averi. Au fost votate din partea sinodului arhidiecezan în textuarea următoare:

I.

Averea reuniunilor învățătorești din arhidieceza gr.-or. română a Transilvaniei, desființate prin hotărârea sinodală arhidiecezană Nr. 49 ex. 1898, trecând în proprietatea acestei arhidieceze, formează pentru viitor un fond separat și inalienabil al arhidiecezei.

II.

Fondul acesta se numește: „Fondul fostelor reuniuni învățătorești din arhidieceza gr.-or română a Transilvaniei“ sau scurtat: „Fondul reuniunilor învățătorești“.

III.

Averea fondului constă din 13,579 cor. 29 bani adecă treisprezece mii cinci sute șeptezeci și nouă cor. 29 bani, care se află în posesiunea Consistorului gr.-or. din Sibiiu și se administrează cu ceealaltă avere a arhidiecezei.

IV.

Scopul este ca fondul însuși să rămână pentru totdeauna neatacat, dar interesele să se întrebuințeze astfel: 20% să se adauge din an în an la fond, celelalte 80% să se distribue ca stipendii elevilor din secția pedagogică a seminarului „Andreian“.

V.

Stipendiile se dau în sumele hotărâte de consistorul arhidiecezan. Conferirea lor o îndeplinește Consistorul arhidiecezan ca senat școlar cu observarea regulelor generale valabile la conferirea celorlalte stipendii. Fiii de învățători au preferință față de alți concurenți.

VI.

Consistorul arhidiecezan poartă toată responsabilitatea materială pentru conservarea și buna administrare a fondului având a prezenta din an în an socoteală documentată asupra lui.

VII.

Reprezentarea fondului, în toate cauzele sale de drept și particulare, se încredințează Consistorului arhidiecezan și organelor acestuia.

VIII.

In cazul când acest fond nu și-ar mai putea împlini misiunea, Sinodul arhidiecezan își rezervă dreptul ca, cu observarea §-lui 4 al acestor litere fundaționale să ia alte dispoziții asupra întrebuințării venitelor.

IX.

Aceste litere fundaționale întră în vigoare la 1 Septemvrie 1912.

Nr. 64 Sinod.

Votate în ședința sinodului arhidiecezan, ținută în Sibiiu la 5/18 Aprilie, 1912.

Ioan Mețianu m. p.,
arhiepiscop.

Mateiu Voileanu m. p.,
notar general.

FOIȘOARĂ.

Monografia școalei elementare poporale gr. ort. rom. din Măgoaja

de *Gavriil Hango*, presbiter.

(Urmare).

Apoi iarăși adevărul este, că cimiterul totdeauna l-au folosit și-l folosesc și azi preoții de cosit și de pășunat (!) și ei duc și poamele din el, deși venitele lui nici când n'au fost luate, cum nu sunt luate nici azi, între venitele preoțești, ba nici între venitele parohiei, — și preotului George Cupșa nu-i venea la socoteală să se lipsească de acele câteva pale de fân spinos și buruenos și de acele câteva străiți de poame pădurețe ce le aduna de acolo, fără a avea trebuință de ele, precum nici să-și îngusteze acel teritor folosit de pășunat cu călcarea pietății față de cei repausați, cum durere se face aceasta mai pretutindenea și azi în parohiile românești dela sate etc. etc.

De aci mânia pe sat a repausatului paroh George Cupșa; însă: vana sine viribus ira.

Acum parohia avea grădină școlară de pomărit și legumărit; dar până a fost parohul George Cupșa în viață, învățătorilor li s'au pus multe pedeci la lucrarea ei, căci comitetele parohiale nu le da mijloacele necesare pentruca să o poată lucra, iar iarba o da în arândă pentru câțiva floreni, ce se foloseau spre alte scopuri ale parohiei. Intre astfel de împrejurări apoi nu e mirare, dacă învățătorii nu o puteau lucra cu nici un folos, căci dacă și lucrau în ea câte ceva cu copiii de școală, procurându-și din al lor uneltele de lucru, semințele și plantațiunile, arândașul le tăia altoii cu coasa și le călca straturile, iar poamele le ducea preotul, așa că nu se alegeau cu nimic. Starea aceasta s'a îndreptat total sub administratorul parohial Vasile Andreiu, dar șicanările de mai nainte iar s'au fost început sub următorul său, și abia în anii din urmă au încetat din nou cu totul.

In urma instrucțiunii școlare mai mult efect se simte în comună în ramul pomăritului, în urma activității învățătorilor Vasile Andreiu și George Prigona. In ramul legumăritului nu se simte nici un efect, căci fiind grădina situată pe o coastă de deal și fără apă, nici nu corăspunde acestui ram de economie. In scopul acesta s'ar putea folosi foarte bine grădinuța din Pustă, unde este azi ghețarul comunal. Dar nici poamele nu se știu încă folosi și valorisa, căci se consumă numai crude, și abia mai afli ceva mere pe la Crăciun la unii și alții, foarte puțini.

VI. Inspecțiunea școalei. Cu supraveghierea școalei și a învățământului școlar la început au fost încredințați prin ordinele consistoriale preoții sub controlul protopopilor din vremuri. Dar prin circul. consist. din 12 Iuniu 1858 nr. 502 în legătură cu ordinul Locotenenții ces. reg. a țării din 8 Maiu 1858 nr. 9561/1418 se dau instrucții pentru instituirea definitivă a „Inspectorilor locali mireni de școală“. In urma acestei instrucții rămânând preoții și mai departe până în ziua de azi în fruntea școalei ca directori, începând din anii 1860 până în anul 1878 astfel de inspector de școală mirean a fost judele procesual (pretor-szolgabiró) Ioan Buzura, care și-a câștigat mari merite la cumpărarea școalei proprii confesionale prin anii 1868—1870. Instituția inspectorilor de școală mireni a încetat prin anii 1878, când au început a se designa pe săptămână câte un membru din comitetul parohial, totodată și scaun școlar, care să controleze pe învățător, că ține orele regulat și că este rânduială la școală. Controlatorii acestia însă, de comun oameni fără carte, adeseori se amestecau și în lucruri, la cari n'aveau nici o treabă, nici pricepere, ba se legau chiar și a porunci învățătorului, și așa în curând au trebuit revocați, dându-se în mod natural și afacerea aceasta în mâna preoților ca directori școlari.

Incepând dela înființarea școalei, adecă din anul 1850 până în present inspectori de școală tractuali au fost protopresbiterii Ioan Bodea († 1880), adm. prot. Constantin Bodea (din 1880—1886) și protopresbiterul Teodor Hermann, începând din 1886 până în present.

Tot de atunci până în present directori de școală locali au fost preoții Vasile Cupșa, Petru Buzura, George Cupșa, Vasile Andreiu și Victor Cupșa.

VII. Biblioteca școlară și arhivul școlar. Pentru provederea elevilor din școala de toate zilele și cea de repetițiune și pentru provederea adulților și a poporului cu o lectură potrivită necesităților locale, învățătorul George Prigona încă în anul 1892 a pus fundament la o bibliotecă școlară parte din colecte dela corporațiuni și dela privați, parte din venitul petrecerilor ce le-a aranjat cu elevii de școală ori cu poporul.

Cel mai mare sprijin l-a dat însă bibliotecei acesteia comitetul central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ din Sibiiu, care prin actul său din 8 Martie 1894 nr. 92 (cf. par. nr. 19—1894) i-a donat 11 opuri în 37 vol. în preț de 120 cor. Eu încă am contribuit la ea în anul 1895 cu peste 50 de cărți, apoi par. V. Cupșa cu 15, înv. G. Prigona cu 25 cor., not. cerc. G. Șliam cu 11 și alții cu mai puține.

(Va urma).

Cronică pedagogică.

Jean Jacques Rousseau ca pedagog

de *Dr. C. Papuc* (Săcele).

(Urmare).

Dar ca regulă principală serveşte: „*Micşoraţi dorinţele, în măsura în care cresc forţele*“ (pg. 194). Acesta e şi principiul său dătător de ton. Rousseau vede în trebuinţele noastre senzuale izvorul viţiului. Pentru a face însă mai uşor jugul senzualităţii trebue năzuit în deosebi după starea naturală cu independenţa ei de ori-ce necesitate, rupând acel jug. „Numai în starea naturală, sunt puterile şi dorinţele noastre într'un echilibru perfect. Omul e puternic, dacă se îndestuleşte a fi ce este; el e slab, dacă voieşte să se ridice peste sferele omeneşti“. Această stare naturală o presupune în oameni şi crede a o putea ţinea prin educaţie, adecă prin: *libertatea morală*. „Intreaga noastră ştiinţă, constă în prejudiţii sclavice, întregul nostru fel de viaţă, constă în supunere, în plecare şi în rezervă; omul civil se naşte, trăeşte şi moare în sclăvie“. De aceea libertatea şi independenţa trebue conservate în om, pentrucă lui îi sunt aceste bunuri împrumutate din partea naturii. Iar, dacă omul trebue să trăiască în societate unde răul şi cu aceasta suferinţa îşi ia începutul, atunci el prin educaţie trebue pus în stare a suferi năcazurile vieţii; căci numai acela e bine crescut, care ştie să suporte uşor şi răul acestei lumi. Deoare-ce răul, după Rousseau, provine esenţial din dependenţa unuia de altul, de aceea trebue omul bazat numai pe puterea proprie; şi deoare-ce pe de altă parte în societate este ridicată egalitatea oamenilor, de aceea şi întâlnim o diferenţiare a puterilor, fiind pe de o parte arbitriu şi stăpânire, pe cealaltă parte subordinare şi sclăvie. Conflictul, — ce rezultă din această dislocare a puterilor, care este o coliziune între drepturile omului natural la restabilirea armonică a puterilor şi drepturilor sale şi între reflexiunea bazată pe dreptul valabil în societate, — poate şi trebue să fie aplanat prin educaţie, care are să poarte grije pentru conservarea egalităţii naturale. Dacă educaţia ia în considerare această pretensiune a dreptului natural la egalitate, atunci ajunge sau obţine ea cu atât mai mult consunarea puterilor cu voinţa şi dorinţele omului natural. De aici rezultă, că educaţia morală cere să întărească de o parte voia faţă de greutăţile vieţii, de altă parte trebue să taie cultura, în care poftele cresc intensiv şi extenziv, deci: *curaj*, *deciziune*, *energie* de o parte, *simplitate*, *îndestulare*, *modestie* de altă parte sunt *virtuţile*, a căror fiinţare are de rezultat acea armonie între voinţă şi putinţă. Atunci e omul bazat pe sine însuşi, atunci este el liber şi mulţumit.

In privinţa cultivării etice-morale, influenţa directă a lui Rousseau asupra lui Emil se reduce la o singură regulă, care încă e de caracter negativ: „Singura lecţie de morală care convine copilului şi cea mai importantă pentru ori-ce vârstă e *de a nu face nimărui rău*“, pag. 108. In ascultarea necondiţionată, pe care Basedow o consideră cu drept ca fundamentul întregii creşteri morale, vede R. nu numai o denegare a drepturilor individualităţii omeneşti, ci şi izvorul viţiului *minciunii*. „Aceasta e legea ascultării, supunerii, care produce necesitatea de a minţi, pentru-că supunerea fiind penibilă, omul se dispenzează mai mult decât se poate“, (deci minte!) (p. 103). De aceea atribue R. vina ivirii acestui viţiu instructorului în şcoală. Singurul mijloc, de a împedeca ivirea lui este *independenţa* copilului. „E foarte clar — continuă R. (pag. 105. op. cit.) — că cu cât mai mult îi redau buna lui aflare, „bien être“ independent, fie de dorinţele, fie de pretenţiile altora, cu atât mai mult îi tai lui tot interesul de a minţi“.

El e convins, că la educaţia naturală copilul va afla abia mai târziu ce este minciuna. „Eu sunt aproape sigur, că Emil va învăţa foarte târziu ce este a minţi, iară când va învăţa, el va fi foarte uimit, neputând pricepe la ce bun poate fi minciuna“; iar despre Emil la vârsta de 15 ani zice: „Vedeţi Emil al meu, la vârsta până la care l-am condus, nici n'a simţit, *nici n'a minţit*“, (p. 276).

Târziu de tot, după ce Emil are raţiunea destul de desvoltată, i se predă din partea vicarului de Savoye, — a cărui mărturisire de credinţă formează cartea a 5-a — *instrucţia religiunii*. Aceasta însă nu înseamnă, că adevărul religios al omului, rezultă din minte, ci numai, că acest adevăr mijlocit prin simţământ, acuma poate fi înţeles de minte. Vicarul mărturiseşte 3 dogme: *Dumnezeu, virtute şi nemurire.*

El se întoarce mai ales contra materialiştilor, dovedind existenta lui Dzeu, cauza primă a toată mişcarea din univers, prin contrapunerea puterii de sine stătătoare a vieţii sufleteşti, prin considerarea legilor mişcării şi prin acţiunea şi reacţiunea puterilor naturale, cari necondiţionat ne conduc la existenţa unei voinţi mai înalte. Cu existenţa lui Dzeu e dovedită şi cea a sufletului omenesc. „Spiritul tău mărturiseşte contra principiilor tale — se adresează R. contrarilor, — inima ta contra concluziunilor tale şi însuşi abuzul desterităţilor tale dovedeşte măreţia omenească“.

In necorporalitatea sufletului vede el posibilitatea vieţuirii lui şi după distrugerea corpului, care necesitate zace şi în triumful răului şi supunerea binelui în lumea prezentă. „Contrazicerile vieţii trebue să-şi afle rezolvarea după moarte.“ El aşteaptă deci dincolo răsplătire şi compensaţiune. O cugetare, care trebue să cutremure inimile serioase şi adânci! Pe lângă unele cuvinte de admiraţie faţă de adevărul religiunii, pe lângă alte multe rătăciri pe câmpul teologic, — se vor trata cu altă ocazie — *un mare defect* al sistemului de educaţie a lui Rousseau, e că *lipseşte* pe copil până la vârsta înaintată, de *influenţa cea binefăcătoare a învăţământului religios.*

Emil este acum destul de matur, ca să fie orientat şi să cunoască valurile vieţii. Pe el, prietinul naturii şi al oamenilor mari ai istoriei nu-l vor răpi cu sine ispitele lumii, nici nu va deveni un cinic dispreţuitor al oamenilor. Totuşi îi lipseşte lui talismanul cel preţios, fără care nici un tinăr nu poate păşi din natura curată în atmosfera înveninată a oraşelor, adecă îi lipseşte iubirea sinceră şi puternică către o bună fată care să'l facă neaccesibil ispitelor senzuale. E vorba deci de *alegerea unei consoarte* pentru Emil, o alegere pe care el trebue să o facă din înclinare proprie liberă, care să corăspundă tuturor pretenţiilor unui sfătuitor cuminte şi prevăzător. Şi pentru asta a avut grije Rousseau. La o anumită depărtare de locul de petrecere al lui Emil creşte sub îngrijirea părinţilor iubitori o fetiţă, care în privinţa spirituală şi corporală promite a fi cea mai bună tovarăşă a vieţii. Invăţătorul şi discipolul întreprind o escursie până la locul acestei „Sofii prestabilite“, cum îi zice ironic Hettner, cu scopul, ca tinerii meniţi unul pentru altul să facă cunoştinţă şi ca ceea ce mintea a dorit, să fie îndeplinit prin iubire. Descrierea acestei escursii, întâlnirea lui Emil cu Sofia, încolţirea iubirii în amândoi, totul e zugrăvit aşa de simplu şi aşa de frumos, încât merită nu numai cetite, ci rescetite de multeori. După logodna solemnă Emil întreprinde noi călătorii timp mai lung. Devenit bărbat, capabil de a fi capul unei familii, se întoarce Emil la Sofia.

In o agrăire către Emil, despre datorinţele, pe cari noul mod de viaţă le aduce cu sine, închee educatorul opul căruia Rousseau i-a consacrat mulţi ani din viaţa sa. Rămâne să amintim despre părerea lui R. cu privire la educaţia genului femeesc cu atât mai mult, cu cât în parte dă în comparaţie cu educaţia băeţilor, sfaturi cu totul deosebite chiar contrazicătoare, cari dintr'un punct sunt justificate ba chiar raţionale. Băiatul are să devină om, fetiţa trebue să fie educată pentru om, ca soţie şi ca mamă. (Em. t. VII. p. 16). Cu aceasta R. — nu 'şi submineză principiul fundamental, ca fiecare an din viaţa copilului să fie considerat ca scopul însuşi, şi nu pentru chemarea lui de mai târziu. Căci însaş natura — crede el — a plantat în mod psihic de timpuriu în fetiţă această chemare de mai apoi, năzuind însaşi după realizarea ei. Ar fi contra naturii de a educa fetiţele după metodul potrivit pentru felul de a fi al băeţilor. De aceea vedem la fetiţe din cea mai fragedă copilărie imboldul de a se găti şi de a plăcea care la un copil dezvoltat normal e cu totul străin, ceea-că arată că copila nu pentru aceea e menită de a-şi afla odată în sine însaşi centrul vieţii sale, ci de a-l căuta în raportul către alţi oameni. „Toată educaţia femeilor trebue să se refere la oameni“. *Gingăşia* e trăsătura fundamentală a sufletului unei copile, întocmai cum la băiat este iubirea de sine; iar educatorul are numai să fie atent, ca această gingăşie să nu treacă în sacrificare de sine, iar la băiat trebue evitată dezvoltarea iubirii de sine la egoism. De aici rezultă că întregul fel de educaţie până în detailuri trebue să fie după sexul copilului diferit. De bună seamă îngrijirea şi întărirea corpului este scopul comun al educaţiei copiilor ca şi copilelor, de aceea Sofia, deşi fără rezultat, se 'ncumetă a provoca la o întrecere în fugă pe iubitul ei. Dară chiar la jocuri se observă o deosebire caracteristică: copilul străbate grădini şi păduri, fetiţa rămâne în odae şi este mama păpuşei sale. Ştim cât de mult se întrepune Rousseau pentru independenţa lui Emil de voia educatorului, — la copile este altfel. Tot norocul femeii va depinde odată de voia unui alt om, a soţului său, şi de aceea e bine, ca ea de fată să se dedea a se supune voiei unui om iubit chiar şi atunci, când nu cunoaşte sau nu poate pricepe temeiurile acestei proceduri. Dacă mai departe prima regulă pentru educatorul lui Emil era, a nu ceda nimic din un ordin dat, în educaţia fetelor trebue o procedură mai indulgentă.

(Va urma).

Adunarea generală a „Asociaţiunii“.

Comitetul central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, va presenta adunării generale, convocate în Sibiiu, la 13 şi 14 Octomvrie 1912, următoriul *raport general*:

Onorată adunare generală!

Serbările jubilare ale Asociaţiunii, ţinute în vara anului trecut, în Blaj, au dovedit cu prisosinţă că instituţiunea noastră culturală, în cursul celor 50 de ani de existenţă, a prins rădăcini adânci în conştiinţa poporului nostru şi că a devenit un factor important în vieaţa noastră naţională. Asociaţiunea, rând pe rând, a îmbrăţişat toate problemele culturale ale poporului românesc din această ţară şi, prin organizaţia ei, înfăptuită în ultimile decenii, a reuşit să introducă o muncă sistematică şi o continuitate în opera ei de propagandă culturală şi de consolidare socială. Adunarea dela Blaj, la care au luat parte arhiereii celor două biserici şi o imensă mulţime de cărturari şi de ţărani, a avut caracterul unei impunătoare serbări naţionale, arătând puterea de manifestaţie culturală a sufletului românesc şi în acelaş timp însemnătatea instituţiei care ocroteşte şi pregăteşte posibilitatea unei asemenea manifestăţii. Aşezământul nostru cultural poate fi pe deplin mulţumit că a izbutit să-şi serbeze munca de 50 de ani prin o sărbătoare aşa de bogată în clipe înălţătoare.

Interesul ce l-a arătat întreg poporul românesc la adunarea generală trecută faţă de instituţiunea noastră, poate servi tuturora ca un îndemn spre o muncă mai intensivă şi mai rodnică. In primul rând va trebui să se deie Asociaţiunii caracterul pronunţat al unei instituţiuni de propagandă culturală în masele poporului şi în vederea acestui scop să-şi concentreze toate puterile şi întreaga organizaţie. Şi numai într'al doilea rând va avea să se ocupe cu ştiinţa şi literatura propriu zisă.

Comitetul central a şi îndrumat activitatea Asociaţiunii din ultimii ani în această direcţie, ceeace se poate vedea şi din informaţiile ce le înşirăm mai la vale despre activitatea desfăşurată în cursul anului trecut.

Comitetul central îşi îndeplineşte o tristă datorinţă, raportând că Asociaţiunea dela ultima ei adunare generală a pierdut mai mulţi membri, dintre cari amintim pe octogenarul Ion cavaler de Puşcariu, care a dat ideea pentru înfiinţarea instituţiei noastre şi a fost unul dintre cei mai harnici întemeietori ai ei, pe Dr. Liviu Leményi şi Dr. Ion Boroia, ambii membri ai comitetului central, cari au lucrat cu devotament şi cu pricepere pentru înaintarea Asociaţiunii, pe Simion Stoica, medic în Abrud, membru pe vieaţă şi membru al secţiilor ştiinţifice-literare, care şi a testat o parte din avere Asociaţiunii, pe Dr. Stefan Erdélyi şi Sever Secula, membri ai secţiilor ştiinţifice-literare, apoi pe binefăcătorii: Nic. Densuşianu, care a lăsat Asociaţiunii dreptul de proprietate asupra scrierilor sale tipărite şi manuscrise, şi pe Sidonia Munteanu, care a lăsat Asociaţiunii, spre scopuri culturale, o fundaţiune de 40,000 cor.

In ce priveşte numărul membrilor Asociaţiunii, avem onoarea a raporta, că până la 1 Septemvrie a. c. însoţirea noastră a avut următorii membri: onorari: 12; secţiile: 25 activi, 40 corespondenţi; fundatori: 142; pe vieaţă: 406; activi (ordinari): 2101; ajutători: 10,296; în total 13,022. Numărul membrilor, deşi s'a sporit faţă de anii trecuţi, nu este mulţumitor, având în vedere mulţimea cărturarilor şi ţăranilor cari ar putea şi ar fi datori să sprijinească instituţia noastră culturală.

Informaţiile despre activitatea Asociaţiunii, în cursul anului 1911, le începem cu activitatea despărţămintelor, cari sunt cele mai importante organe ale instituţiunii noastre, întrucât ele stau în nemijlocită atingere cu poporul şi sunt chemate să săvârşească o bună parte din opera grea a propagandei culturale.

Dintre cele 67 de despărţăminte, câte a avut Asociaţiunea la sfârşitul anului 1911, următoarele 49 au desfăşurat o activitate mulţumitoare: 1. Abrud-Câmpeni, 2. Agnita, 3. Aiud-Teiuş, 4. Alba-Iulia, 5. Beiuş, 6. Bistriţa, 7. Blaj, 8. Bocşa, 9. Brad, 10. Bran, 11. Braşov, 12. Ceica, 13. Cluj, 14. Deva, 15. Diciosânmărtin, 16. Dobra, 17. Făgăraş, 18. Gherla, 19. Haţeg, 20. Hida-Huedin, 21. Ibaşfalău, 22. Lăpuşul unguresc, 23 Lugoj, 24. Marghita, 25. Mediaş, 26. Mercurea, 27 Mociu, 28 Murăş-Ludoş, 29. Murăş Oşorheiu, 30. Murăş-Uiora, 31. Năsăud, 32. Nocrichiu, 33 Orăştie, 34. Panciova, 35. Reghin, 36. Săcicua, 37. Sălişte, 38 Sătmar-Ugocia, 39. Sebeşul-săsesc, 40. Sibiiu, 41. Sighişoara, 42. Şimleu, 43. Tăşnad, 44. Teaca, 45. Timişoara, 46. Turda, 47. Vârşeţ, 48 Vişeu-Iza, 49. Zărneşti. Unele dintre despărţămintele mai sus înşirate sunt trecute în rândul despărţămintelor active, cu toate că n'au desfăşurat o muncă destul de sistematică, dar nădăjduim că în viitor îşi vor da silinţa să lucreze şi cu mai multă însufleţire pentru înaintarea culturală a poporului.

Celelalte despărţăminte n'au desfăşurat aproape nici o activitate, iar 5 dintre ele nici n'au funcţionat, şi anume despărţămintele: Hălmagiu, Buziaş, Ciacova, Cohalm, Lipova şi Treiscaune-Ciuc. Faţă de anul 1910, numărul despărţămintelor active s'a sporit totuşi cu 9, şi comitetul central nădăjdueşte că în curând va reuşi să înactiveze despărţămintele cari nu funcţionează şi să îndemne la muncă pe cele neactive.

Activitatea despărţămintelor s'a mărginit, ca şi în anii trecuţi, la răspândirea culturii între ţărani şi cărturari, cu ajutorul prelegerilor poporale, conferenţelor pentru intelectuali, reprezentaţiilor teatrale, şezătorilor culturale, cursurilor de analfabeţi, expoziţiilor şi cărţilor. In unele despărţăminte această propagandă culturală se face sistematic, după un plan bine chibzuit, şi, prin urmare, se şi obţin rezultate îmbucurătoare. In cele mai multe despărţăminte, însă, se face o muncă pe dibuite şi întâmplătoare. Pentru a înlătura această scădere, comitetul central, la sfârşitul anului 1910, a trimis o circulară tuturor despărţămintelor, arătându-le, în liniamente generale, cu ce probleme au să se ocupe şi cum trebue să lucreze, ca activitatea lor să fie rodnică. In circulară s'a stăruit mai ales asupra prelegerilor poporale, cari s'au dovedit a fi cele mai potrivite mijloace de propagandă culturală la sate. Despărţămintelor, cari au prezentat o listă a prelegerilor poporale, li s'au şi împărţit ajutoare de câte 100 cor, şi anume:

1. desp. Abrud-Câmpeni. 2 Blaj. 3. Braşov. 4. Brad, 5. Diciosânmărtin. 6. Hida-Huedin. 7. Ibaşfalău. 8. Lugoj. 9. Marghita. 10. Mercurea. 11. Mociu. 12. Murăş-Oşorheiu. 13. Orăştie. 14. Sebeş. 15. Sibiiu. 16. Şimleu. 17. Tăşnad. 17. Teaca. 19. Zărneşti. 20. Vârşeţ. 21. Vişeu-Iza.

Aceste 21 de despărţăminte, cari au primit în total suma de 2100 cor., au ţinut 403 prelegeri poporale. Dintre ele s'au distins despărţămintele: Sibiiu, cu 62 prelegeri, Diciosânmărtin, cu 53, Murăş-Oşorheiu, cu 42, Brad cu 37 şi noul despărţământ Teaca cu 31…

La acest loc amintim şi de activitatea conferenţiarului agronomic al Asociaţiunii. In cursul anului 1911 a ţinut, în total, în 31 comune 60 de prelegeri poporale, iar în cursul anului acestuia în 14 comune 27 prelegeri, în cari a tratat practic diferite chestiuni economice. A propagat în scris şi prin prelegeri ideea însoţirilor, reuşind să înfiinţeze 2 însoţiri de credit sistem Raiffeisen; a ţinut un curs de vierit în Pianul de jos şi un curs de pomărit cu învăţătorii şi preoţii. A scris două broşuri poporale: „Lucrarea pământului“, publicată în Biblioteca poporală şi „Ingrijirea gunoiului şi îngrăşarea pământului“, nepublicată. A scris articole economice în Calendarul Asociaţiunii şi a censurat şi corectat mai multe lucrări economice, trimise Asociaţiunii spre tipărire. Conferenţiarul agronomic a întâmpinat mari greutăţi în propaganda economică, deoarece cheltuielile de drum trebuiau să le suporte despărţămintele sau comunele cari îl invitau să ţie prelegeri. Urmarea a fost că invitările au venit cu greu sau de loc, deşi comitetul central a trimis o circulară tuturor despărţămintelor, rugându-le să-l cheme.

In cursul anului 1911 s'au continuat şi conferenţele pentru intelectuali. In 14 despărţăminte s'au ţinut în total 76 de conferenţe.

Cincisprezece dintre despărţăminte, pe lângă conferenţe au aranjat reprezentaţii teatrale şi serate artistice cu cântece, declamaţiuni şi cetiri.

Despărţămintele Asociaţiunii în cursul iernii 1910/1911 s'au ocupat şi cu instrucţia analfabeţilor, în urma circularei primite dela comitetul central. Cursuri s'au ţinut, sau s'au încercat, în următoarele 18 despărţăminte:

1. Beiuş, s'a ţinut în 1 comună, dar cu puţin rezultat.

2. Blaj, în 1 comună au învăţat a scrie şi ceti 50 analfabeţi; s'au mai ţinut în alte 2 comune, dar nu se cunoaşte rezultatul.

3. Cluj, s'au ţinut în 5 comune, dar nu se cunoaşte numărul celor ce au învăţat a scrie şi ceti. Dela institutul „Economul" s'au împărţit la 2 învăţători 2 premii à 25 cor.

4. Deva, în 3 comune au învăţat a scrie şi ceti 30 analfabeţi.

5. Dobra, în 1 comună au învăţat a scrie şi ceti 8 analfabeţi; s'au făcut încercări în mai multe comune, dar fără rezultat.

6. Gherla, în 3 comune au învăţat a scrie şi ceti 99 analfabeţi.

7. Lăpuşul-unguresc, în 1 comună au învăţat a scrie şi ceti 35 analfabeţi.

8. Măhaciu, în 1 comună au învăţat a scrie şi ceti 22 analfabeţi.

9. Mociu, s'au început în câteva comune, dar fără rezultat.

10. Murăş-Ludoş, în 2 comune au învăţat a scrie şi ceti 55 analfabeţi.

11. Murăş-Uioara, în 2 comune s'au ţinut cursuri, dar nu se cunoaşte rezultatul.

12. Panciova, s'au început în 2 comune, dar nefiind cercetate s'au sistat.

13. Săliştea, s'au făcut încercări în 8 comune, dar fără rezultat.

14. Sebeş, s'au făcut încercări, dar fără rezultat.

15. Sibiiu, în 2 comune au învăţat a scrie şi ceti 20 analfabeţi.

16. Sighişoara, în 2 comune au învăţat a scrie şi ceti 28 analfabeţi.

17. Tecea, în 3 comune au învăţat a scrie şi ceti 83 analfabeţi.

18. Vârşeţ, s'a încercat în 1 comună, dar fără rezultat.

(Va urma).

Dela sate.

Sfinţire de şcoală în Vima-mică.

Zi de toamnă, dar prevestitoare de primăvară! Da, căci în fiorii grijii timpului de astăzi, o rază de lumină, o rază de nădejde în viitorul dorit a înviorat sufletele însetate ale credincioşilor ortodoxi din Vima-mică.

Convenire religioasă, sfinţire de şcoală şi producţiune teatrală, — iată momentele înălţătoare ce au avut loc Dumineca, în 26 August v. în Vima-mică.

Opt preoţi, în frunte cu administratorul protopresbiteral al tractului Cetateade-peatră, au celebrat slujbă în bisericuţa a II-a din Vima-mică, în cea de lemn, slujbă cucernică împreunată cu predica părintelui Augustin Hermann din Văleni în contra luxului, duşmanul neîmpăcat al pitorescului nostru port şi al năzuinţelor spre bunăstare.

De aici în sunetul cucernic al cântărilor noastre bisericeşti am luat drumul în procesiune impunătoare spre noul isvor de nădejdi dorite, spre şcoala cea nouă, unde s'a oficiat sfinţirea apei.

„Mărire Ţie, Doamne, care ne-ai învrednicit a vedea ridicat şi acest lăcaş pentru sălăşluirea luminii şi virtuţii!

Mărire Ţie, sfântă maică biserică, care ai dat naştere fiicei tale, şcoalei confesionale, menită să ne crească fii şi nepoţii pentru veacuri în glasul dulcei noastre limbi, în dragostea de neam şi în credinţa şi datinile strămoşeşti!

Laudă ţie, popor harnic, care prin jertfa ta curată, picurată din lacrima sudorii tale, ţi-ai ridicat templu de lumină şi virtute, ţi-ai zidit fortăreaţă puternică pentru apărarea şi întărirea fiilor tăi!

Falǎ ţie, neam românesc, că ai fii trudnici şi înţelepţi, care-ţi asigură isbânda în viitorul dorit!"

Cu aceste cuvinte şi-a început administratorul protopresbiteral P. O. D. Andreu Ludu frumoasa predică, care a stors lacrimi de bucurie, de mângăiere şi nădejde. A ilustrat cu glas limpede şi convingător însemnătatea şcoalei în general, a şcoalei confesionale în special pentru individ şi neam din toate punctele de vedere. „Nu e mult — zice — de când tot din jertfa voastră curată v'aţi ridicat sfânta biserică, lăcaş dzeesc pe pământ, apărătoarea noastră de roiul duşmanilor văzuţi şi nevăzuţi din oceanul vieţii acesteia, dovada începutului de vrednicie, şi iată-vă acum încununaţi cu cununa cea neperitoare a vredniciei.

Cunună neperitoare, căci sămânţele încolţite în şcoală nu vor fi trecătoare, ca bogăţia, mândria ş. a., ci roadă însutită vor da: duşmanul îl vor învinge, întunerecul îl vor depărta, sărăcia o vor doborâ, păcatul îl vor omorâ, — lumina şi virtutea, bunăstarea şi fericirea se vor înstăpâni în cugetul şi inima credincioşilor harnici.

Precum biserica e şcoală pentru cei mari, aşa şcoala e sfântă biserică pentru cei mici. Una este biserica şi şcoala, căci nu esistă virtute fără lumină, dar nici mărire fără virtute!"

După acest cuvânt însufleţit s'a stropit edificiul şi poporul cu apă sfinţită. A urmat apoi o masă comună în casa ospitală a învăţătorului Ioan Cristea, unde păstorii şi păstoriţii s'au luminat şi mângăiat prin poveţe purcese din inimă caldă nutrită de dragostea de neam. La primul toast ridicat de administratorul protopresbiteral Andreiu Ludu pentru îndelunga fericită viaţă a Inaltpreasfinţitului cap al bisericii ortodoxe române, a Escelenţei Sale mitropolitului *Ioan Meţianu*, cu o însufleţire de nedescris s'a dat espresiune de cea mai sinceră şi curată iubire, supunere şi urare de bine. S'a toastat apoi pentru şeful actual al tractului, privit ca sol prevestitor de primăvară, de înfăptuire a tuturor doririlor de bine, apoi pentru preoţi, popor, dame etc.

Doamne! Câtă şcoală, câtă însufleţire pentru ideal nu ofer atari prilejuri înălţătoare! A urmat apoi în sala de învăţământ conferenţa religioasă a preoţilor, unde s'au pertractat multe lucruri folositoare pentru înaintarea în cultură a poporului român.

Dar iată şi sara cu producţiunea-i teatrală. Un mănunchiu de tineri, în parte analfabeţi, joacă cu dexteritatea celor mai perfecţi diletanţi piesele: „Tinereţe nebuneţe", de G. Cătană. „Ţiganul cătană", de Emanuil Suciu, Hora şi jocul opincei, de Lucreţia Băneş.

Afară de program a predat doamna Susana Oros, învăţ., poezia „Bogatul sgârcit", de Speranţă, cu o mare isteţime. Venitul a fost de cor. 120 menit şcoalei.

Laudă lor şi conducătorilor lor, învăţătorului şi preoţilor!

Fie, ca atari prilejuri, atari producţii să servească ca pildă de urmat tuturor satelor noastre.

G. N.

Aviz învăţătorilor nostri.

Inspectorul regesc al comitatului Sibiiu ni-a comunicat, că învăţătorii nostri cu prilejul înoirii anuale a favorului de care beneficiează pe *căile ferate,* alăturea de lista învăţătorilor în funcţiune dela şcoala respectivă, trimit inspectoratului şi cărticelele cu fotografia, însoţite de taxa prescrisă în mărci. Pentru orientare în viitor li se aduce la cunoştinţă, că au se înainteze inspectoratului numai *lista* învăţătorilor, iar cărticelele şi mărcile au să le trimită ei înşişi *deadreptul* direcţiei căilor ferate din Budapesta.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferenţa anuală preoţească pe Luni în 22 Octomvrie st. v. a. c. în Molomfalău cu următorul

Program:

1. La 8 ore serviciul Dzeesc, săvârşit prin preoţii Zaharie Oprea, Irimie Lădoşan şi Alexandru Borda, care va şi predica.

2. Deschiderea şi constituirea conferenţei în biserică.

3. Apelul nominal.

4. Observări asupra îndeplinirei serviciului dzeesc şi a predicei.

5. Tema: *„Cum s'ar putea face cu bun efect educaţia religioasă morală a credincioşilor nostri şi mai ales a elevilor din acele comune bisericeşti, în cari nu avem şcoale confesionale"*, de preoţii Pavel Suciu şi Ioan Bobletec.

6. Raportul general despre activitatea preoţilor din tract până la conferenţa din 1911, compus pe baza rapoartelor speciale de parohul Dumitru Vidrighin.

7. Observări critice asupra temei: *„Despre concubinate şi mijloacele prin cari s'ar putea delătura"*, de par. Al. Oltean.

8. Comunicarea rezoluţiunei Nr. 14,163 Bis. referitoare la concluzele conferenţei anterioare, şi a altor ordine consistoriale.

9. Rapoartele preoţilor despre activitatea lor.

10. Rapoartele conducătorilor celor 5 grupuri religioase, conform p. 17 din „Instrucţiunea despre conferenţele preoţeşti, Nr. 6656 B. 1911.

11. Presentarea documentelor din partea preoţilor despre mărturisirea fiecăruia.

12. Vizitarea arhivei parohiale.

Murăş-Oşorheiu, la 11/24 Septemvrie 1912.

Ştefan Russu
protopresbiter.

NOUTĂŢI.

Regele Carol mareşal rusesc. Provoacă mare sensaţie faptul, că pecând statele mici balcanice, puse mai mult ori mai puţin sub protectoratul Rusiei, mobilisează şi să pregătesc de răsboiu în contra Turciei, Ţarul Rusiei a numit pe Maiestatea Sa, Regele Carol al României, *mareşal campestru al armatei ruseşti.*

*

Moştenitorul nostru de tron în Germania. Impăratul Wilhelm a invitat pe arhiducele moştenitor de tron Francisc Ferdinand la vânătorile curţii şi la alte festivităţi, ce se vor ţinea la începutul lui Noemvrie. Arhiducele a primit invitarea.

*

Ex-regele Manuel. Fostul rege al Portugaliei, *Manuel,* petrece în timpul de faţă la Viena. Se zice, că ex-regele are de scop să între în serviciul armatei austro-ungare.

*

Dela Academia Română. Vineri după ameazi s'a ţinut la Academia Română prima şedinţă în toamna aceasta. A prezidat dl Stefan Hepites. O comunicare importantă a făcut dl N. *Iorga* vorbind despre *boerii români în Bucovina şi Basarabia.* Vorbitorul arată, că mult timp după anexarea Bucovinei boerii bucovineni au păstrat în raporturile oficiale folosirea limbii româneşti, cu care se serveau şi în scris şi în grai. Privitor la boerii din Basarabia, spune că şi aceştia cu puţine escepţii au imitat pe fraţii lor bucovineni.

*

Medic seminarial. Notiţa de sub acest titlu din numărul trecut o întregim cu următoarele informaţiuni: Domnul Dr. *Ilie Beu* a fost angajat încă în August a. c. de medic şef al băncii generale de asigurare. Pentru a se putea dedica acestui serviciu important, a renunţat la postul de medic seminarial. Consistorul arhidiecezan i-a primit renunţarea cu data de 30 Septemvrie a. c. esprimându-i recunoştinţă pentru bunele servicii făcute seminarului timp de 18 ani.

*

Concert. Domnişoara *Leontina Gärtner*, artistă cu bun renume în *cello*, va da un concert Vineri, în 4 Octomvrie n. orele 8 sara, în sala dela Gesellschaftshaus, cu cooperarea doamnei Lulla Dörschlag Gärtner. Programul e bogat şi ales. Bilete se capătă în librăria Meyer.

*

Palatul direcţiunii financiare. In budgetul pentru anul viitor 1913 se preliminează suma de 250 de mii coroane pentru zidirea din nou a aripei vechi dela palatul direcţiunii financiare din Sibiiu. Se crede, că lucrările de clădire se vor începe în primăvara anului viitor.

*

Incoronare. Se scrie din Londra, că incoronarea împăratului Iosihito al Japoniei, şi festivităţile împreunate cu actul acesta, s'au amânat pe toamna anului 1914.

*

Preot care-şi cunoaşte misiunea. Informaţiile pe baza cărora s'a compus şi publicat notiţa cu titlul acesta din numărul trecut, nu au fost tocmai esacte şi trebue să facem o mică îndreptare. Anume, părintele Platoş nu cu brâu roşu, ci *cu o scrisoare de laudă şi recunoştinţă* a fost distins din partea Excelenţei Sale Arhiepiscopului şi Metropolitului nostru *Ioan* pentru strădania pusă întru ridicarea bisericilor din Ruşciori şi Bretelin.

*

Patruzeci de minute. In cercuri pedagogice se accentuează tot mai mult trebuinţa de a se introduce în şcolile primare şi secundare timpul de 40 de minute în locul unei ore întregi de instrucţiune. Reducerea se motivează atât din punct de vedere igienic, cât şi pedagogic. Şederea prea lungă în acelaş loc împedecă creşterea copiilor, înrâurind în mod păgubitor circulaţiunea sângelui, desvoltarea colonei vertebrale şi alte procese fisiologice.

*

Martiri negri. Deasupra porţilor dela bazilicele Romei este afişat un decret papal, care pune între sfinţi douăzeci şi doi de negri. Toţi aceştia au murit moarte de martiri pentru credinţa creştină. Aparţineau seminţiilor aflătoare pe un teritor african cercetat de misionari, cari i-au botezat; mai târziu însă ceilalţi membri ai seminţiei i-au ucis pe toţi 22 în chinuri cumplite. La stăruinţele unui cardinal, negrii au fost canonizaţi.

*

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna", a elevilor din sec. pedagogică din Sibiiu s'a constituit pe anul şcolar 1912/13 în şedinţa ţinută la 9/22 Septemvrie 1912 sub presidiul Prea Cuvioşiei Sale D-lui director seminarial Dr. Eusebiu R. Roşca în modul următor: 1. Preşedinte: Dr. V. Stan, prof. seminarial. 2. Vicepreşedinte: Gavriil Bogdan ped. c. IV. Notar I: Dionisie Calefariu ped. c. IV. Ilarion Nistor ped. c. II. Cassar: Pavel Savu ped. c. III. Controlor: George Truţa ped. c. II. Bibliotecar: Nicolae Nistor ped. c. III. Vicebibliotecar: Vicenţiu Dan ped. c. I. Redactor: Romulus Bălaşcu ped. c. IV. Econom: Ilie Piso ped. c. III. Membri în comisiunea literară: Dionisie Albu ped. c. IV. Grigoriu Ursu ped. c. IV. Ilie Brad ped. c. III. Ioanichie Zohil ped. c. III. Petru Izdrailă ped. c. II. Stefan Şilar ped. c. II. Stefan Meţian ped. c. I. Ioan Pitic ped. c. I.

*

Temniţă plăcută. Intr'un oraş din statul Oregon al Americei de nord se află o temniţă, al cărei director se încrede atât de mult în *sentimentul de onoare* al întemniţaţilor, încât le permite să lucreze afară de institut, fără nici un supraveghetor. Directorul se mulţămeşte cu cuvântul de onoare al celui închis, că n'are să fugă. Astfel 144 de robi lucrează acum la o depărtare de opt chilometri de zidurile temniţei, iar sara se întorc cu toţii la institutul de unde au plecat. Până astăzi un singur osândit a făcut abuz de încrederea directorului; a fost însă de nou întemniţat. Pe acest osândit colegii săi au hotărât să-l boicoteze cu desăvârşire.

*

Aviz. Se aduce la cunoştinţa celor ce vor participa la adunarea generală a Asociaţiunii, că la fiecare tren ce soseşte în Sibiiu în 12 şi 13 Octomvrie vor fi în gară 2 membri ai Comitetului de primire, cari vor purta cocardă albă şi vor îndruma oaspeţii la cvartire, arătându-le totodată şi preţurile.

*

Viaţa lui Isus. Din Petersburg se anunţă, că cenzura rusească a oprit cartea vestitului scriitor şi orientalist francez Renan, apărută sub titlul *Viaţa lui Isus.* Editorul cărţii ruseşti va fi dat în judecată, cu toate că traducerea rusească s'a tipărit cu vre-o şepte ani nainte de aceasta

*

Teatru în Sibiiu. Joi în 3 Octomvrie, se reprezentă din nou piesa *Cavalerul bandit* în 3 acte; Vineri şi Sâmbătă se va juca o farsă cu cântece *Colonelul Limonadă*, care a obţinut mare succes pe scenele din capitală şi provincie.

Aviz.

Luni în 7 Octomvrie a. c. la orele 9 dimineaţa se va ţinea adunarea generală ordinară de toamnă a comitatului Sibiiu.

Conferinţa obicinuită a membrilor români ai adunării municipale se va ţinea în aceeaşi zi dimineaţa la orele 8, în casina română din Sibiiu.

Biroul.

Cărţi şi reviste.

Epigrame de Dimitrie *Simionescu-Simicel,* editura librăriei şi tipografiei Ier. Preda, Făgăraş, 1912. — Un volum de 124 pagine. Preţul 1.20 cor. sau 1.50 lei.

*

Munţii nostri. Ţara Ţopilor. Despre trecutul munţilor apuseni ai Transilvaniei. Date interesante, adunate la un loc şi date publicităţii după autori vechi, manuscripte şi tradiţii, de domnul *Rubin Patiţia senior*, advocat în Alba-Iulia. Partea primă, cuprinzând datele din cele mai vechi vremuri, până la anul 1785, a apărut în tipografia română din Orăştie şi se vinde cu preţul de cor. 1.60 esemplarul. Pentru România 2 lei.

*

Popasuri. Dl Alexandrescu-Dorna şi-a adunat într'un număr din „Biblioteca pentru toţi" (Nr. 774), apărut acum, un şir de poveşti, amintiri şi articole de ziar, din cele mai de seamă, a căror citire are tot interesul actualităţii. Poveştile şi amintirile d-nului Alexandrescu-Dorna, apărute sub titlul „Popasuri, lucruri de demult", sunt de cea mai plăcută citire prin frumoasa limbă românească ce autorul întrebuinţează. „Biblioteca pentru toţi" se vinde, după cum se ştie, cu 30 bani exemplarul.

Nr. pp. 1033/1912. (343) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională din comuna **Rogojel**, prin aceasta se escrie concurs cu termin de **20 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1) 600 cor. din repartiție dela popor, naturalii și din venitul cantoral.

2) Cvartir liber în edificiul școalei și grădină de legumi.

3) 200 cor. ajutor permanent din fondul școlar, și 200 cor. întregire dela stat, ce se va exopera pe baza documentelor celui ales.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și înainta suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu, în terminul susindicat și a se prezenta în vre o Duminecă ori sărbătoare la biserică ca să-și arete destoinicia în cântarea bisericească.

Cluj, 13 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 831/1912 prot. (339) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești din comunele bis. mai jos însemnate din protopresbiteratul tractului Sighișoara se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Ferihaz** cu salar anual de 1000 cor., și anume: 600 cor. prin repartiție dela popor, iar restul de 400 cor. ajutor permanent anual din centru, relut de grădină cor. 20 și cvartir în natură. Salariul se solvește dela întrarea în servițiu.

Cvincvenalul numai după un servițiu de cinci ani neîntrerupți la această școală.

2. **Zoltan** cu salar anual de 1000 cor. și anume: prin repartiție dela popor 600 cor. și 400 cor. întregire dela stat, cvartir și grădină.

Aleșii vor fi datori a instrua tinerimea școlară și adulții în cântările liturgice și a le conduce în biserică în Dumineci și sărbători fără altă remunerație.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, iar petițiile concursuale instruite conform normelor în vigoare să le trimiță subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Teologii absolvenți cu diplomele de învățători și cântăreții buni vor fi preferiți.

Sighișoara, 11/24 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 515/1912. (342) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Brâsnic** din tractul Dobrei, devenit vacant în urma penzionarei parohului Avram Barbu se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima apariție în „Telegraful Român".

Venitele împreunate cu acest post sunt cele arătate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Petițiile de concurs instruite conform legilor în vigoare se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul fixat, iar concurenții ținând cont de dispozițiile regulamentare să vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, predica, eventual celebra.

Dobra, la 13 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român aletr. Dobra în conțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Vice-notar!

Se caută **un vice-notar diplomat** pe termin de un an, eventual cu șansă de viitor. Postul, care este sistemizat, este a se ocupa imediat.

Notarul cercual: Săcel
(344) 1—3 comitatul Sibiiu.

Nr. 429/1912 of. prot. (337) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de clasa a II-a **Slimnic**, în protopresbiteratul Sibiiului, se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima apariție în ziarul „Telegraful Român".

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții își vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare cu prealabila încunoștiințare a protopopului la biserică spre a cânta, cuvânta, eventual celebra.

Slimnic, în 6 Septemvrie 1912.

Comitetul parohial gr.-or.

Ioan Popa paroh preș. com.
Simion Borțian înv. și not. comit.

Văzut:

Dr. I. Stroia
protopop.

Nr. 415/1912. (336) 3—3

Concurs repețit.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr.-or. română din **Iclandul-mare**, tractul Murăș Oșorheiu, devenind vacant se escrie concurs repețit cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt: 400 cor. repartiție dela popor, 400 cor. dela biserică și 200 cor. din fondul arhidiecezan. Cuartir și grădină.

Alesul se îndatorează fără remunerație specială a conduce elevii la biserică în Dumineci și sărbători, a cânta cu ei la sf. liturghie, formând cor bisericesc și a i instrua în grădinărit.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis și să se prezinte la biserică în vre-o Duminecă ori sărbătoare spre a face cunoștință cu poporul.

Murăș-Oșorheiu, 4/17 Sept. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or.

Stefan Russu
protopresbiter.

Nr. 542/1912. (335) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc din **Berghin**, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt: 1. Salar 400 cor. dela comuna bisericească și 600 cor. se va cere întregire dela stat. 2. Cuartir și grădină.

Concurenții să-și aștearnă cererile instruite conform normelor în vigoare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral și înainte de alegere să se prezenteze în vre o Duminecă sau sărbătoare poporului în biserică spre a și arăta desteritatea în cântări.

In conțelegere cu comitetul parohial.

Sebeș, 9 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral:

Sergiu Medean
protopop.

Nr. 1024/1912. (334) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc la școala confesională greco or. română din **Părău**, protopresbiteratul Făgărașului, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt: 600 cor. din cele 5% după dare și repartiție, iar 400 cor. dela stat se va cere pe baza documentelor alesului, — cuartir 100 cor. și grădină 20 cor.

Invățătorul are să înființeze cor bisericesc și să cânte Dumineca și sărbătoarea la sf. liturghie și să conducă școlarii la biserică la vecernie.

Reflectanții își vor da rugările la oficiul protopopesc al Făgărașului în terminul deschis și vor face cunoștință cu poporul în vre-o Duminecă, cântând în biserică.

Făgăraș, la 5 Sept. 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopresbiter.

Un tinăr român,

absolvent de șase clase gimnaziale, cunoscător al limbii maghiare, caută loc de **scriitor,** în vre o cancelarie din Sibiiu.

Dentist

Virgil Muntean

Sibiiu, Strada Măcelarilor,

în fața cu Tipografia și Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 25—

Monografia

institutului seminarial teologic-pedagogic „Andreian"

al

arhidiecezei gr.-or. rom. din Transilvania

de

Dr. Eusebiu R. Roșca,
director.

Se poate procura dela Librăria arhidiecezană din Sibiiu sau dela autor cu prețul: Broșată 3 cor. 50 fil. Legată 4 cor. Porto poștal 30 fil.

VECHIA MEA

experiență este și rămâne, că pentru a alunga lintițele, precum a ajunge și a susținea fraged o piele moale și un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd** din **Lapte de Crin**, marca cal pe băț de Bergmann și Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii și în alte prăvălii aparținătoare branșei. Asemenea e minunată aprobată și Crema de Crin a lui Bergmann „**Manera**" pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 26—40

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice și în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a așezat în comuna Sel ște, comitatul Sibiiului, unde primește comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice**, și întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.
(383) 37—

Mare depozit pentru sesonul de noutăți!

Costume admirabile, stofe de bluze și **haine, mătăsuri** și **decoruri** de catifea, **articli de modă** de toate prețurile. **Depozit special pentru toți articli de modă.**

Trusouri complecte de mirese. Articlii de modă pentru domni. Blănării pompoase.

Rud. Trentina,
Sibiiu, Strada Cisnădiei 25.
(338) 2—6

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atențiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane și pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu prețuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de școală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: T. Popovici,
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)
(411) 22—

Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fier bătut.

Inființată la anul 1822. Sighișoara, piața de sus Nr. 47.

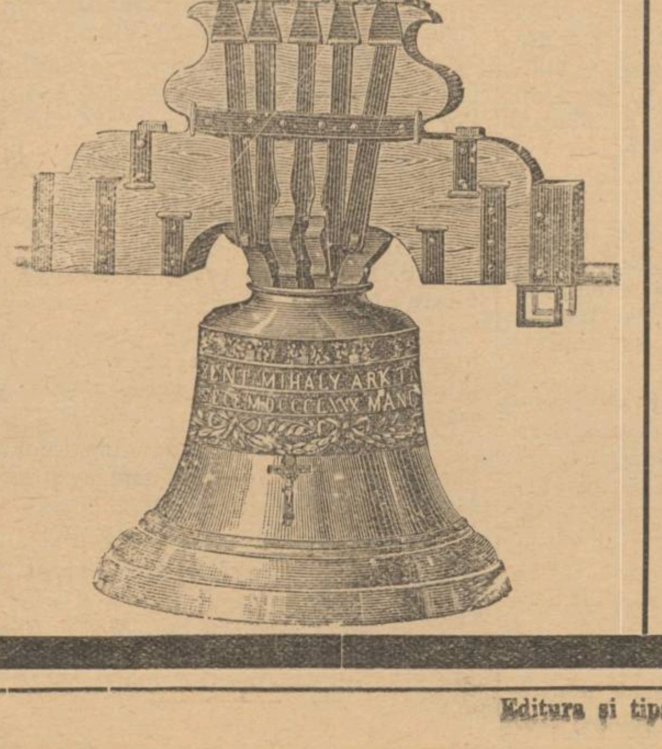

o firmă ce există dela anul 1822 și se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericești a lifera și repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum și clopote cu sunet armonic. Face și scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază și în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi și în rate.

(104) 15—24

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 22 Septemvrie (5 Octomvrie) 1912. *Nr. 99.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Stat național și chestie de naționalitate.

III.

E curată risipă de timp și de bani încercarea de asimilare cu forța. Pentrucă limbi nu se pot învăța, decât numai pe calea vieții practice, din necesitatea comunicării sociale, pe urma intereselor comune economice, deci din întâlnirea pe piață, la târguri, din schimbul de mărfuri.

Aceea ce nu e în stare se facă cu forța autoritatea statului și școala, face cu mare ușurință viața industrială și viața de oraș, cultura și învârtirea intensivă a productelor economice, dar nici acestea nu pe calea despoierii omului naționalist de limba sa, ci silindu'l se învețe, pe lângă limba sa, încă o a doua limbă, streină.

Dar merg iarăși mai departe și afirm, că greșala politică a acestei proceduri nu e numai aceea, că cu forța se caută a se impune oamenilor o a doua limbă, ci și aceea, că se calcă în picioare legile pedagogice, aplicându-se un sistem pedagogic cu totul imposibil. Anume, nu li se propune elevilor naționaliști *în limba lor maternă* limba statului, ci ei într'o limbă nouă sunt siliți se învețe limba statului. Intr'o limbă, din care copiii nu aud acasă nici un cuvânt, vreau înțelepții miniștri de culte și învățătorii se învețe poporul scrisul și cetitul, computul, geografia și istoria!

Care e urmarea acestei politici nesocotite? Aceea, că mulțimile naționaliste, pretutindenea unde se face asimilarea cu forța, în Posen, Schlesswig-Holstein, Prusia, Rusia și în Ungaria, vin puse în posiția de *a nu cunoaște nici o limbă* așa cum se cade, nici cea maternă, nici cea impusă. Resultatul acestei politici e apoi acela, că pretutindenea unde față de direcția aceasta nu se pot lua măsuri de apărare și de îndreptare, — se cresc mulțimi cu totul înapoiate și îndobitocite, gata se facă servicii oricărei demagogii, fie ea naționalistă ori clericală, mulțimi espuse terorismului și corupțiunei. Minimul de esistență socială aduce cu sine, că astăzi, în epoca schimburilor economice, a organisațiilor complicate economice, omul care abia știe se scrie și se cetească, care nu e în stare se urmărească mersul lucrurilor, legile țării, aplicarea ori nerespectarea lor, care nu-și cunoaște drepturile și datorințele și nu cunoaște întâmplările din lume, e om perdut pentru luptele de astăzi, pe cari el nu le poate purta, e om supus, deci *sclav* al volniciei și al uzurei.

Când s'a revoltat atât de mult opinia publică maghiară, — nu tocmai de mult, — pentru uzura ce se face printre Ruteni, încât știu eu nu s'a aflat nime, care se arate adevăratul motiv al acestei uzuri, care se spună, că până când sistemul maghiarisării cu forța face cu neputință înălțarea sufletească a poporului rutean dela nivelul animalic, al beției și al depravării, la un nivel mai înalt și luminos: e zadarnică orice luptă în contra uzurei; pentrucă istoria nu cunoaște, decât o singură formă de comunicare pentru elementele și grupările de forțe inegale, aceea a — *esploatării.* Inzadar se dau lecții de înaltă moralitate, căci până ce oamenii sunt slabi în forțele lor materiale și mărginiți în cele intelectuale, — modul de comunicare al lor cu cei tari și înțelepți nu poate se fie altul, decât *esploatarea politică* și *uzura economică.*

Aplicându-se aceste modalități de asimilare forțată, chestia de naționalitate devine tot mai grea, mai înăsprită, iar în fața privitorului superficial ea apare ca o mișcare de prăbușire, de separatism, de desfacere în mai multe părticele, ca o mișcare a esclusivismului naționalist. Pe când desvoltarea istorică a chestiei face evidentă în fața fiecărui om cugetător, că mișcarea naționalistă, în rezultatele ei finale, nu tinde spre desfacere, ci spre unire, spre unitate, spre închegarea culturală și spre organisarea economică. Mulțimile de oameni, deșteptate din incultura lor străveche și din visul lor iobăgesc, pretind și pe seama lor dreptul de mișcare în viața economiei moderne de schimburi. Nu vreau se fie izolate, ci incopciate la viața economică, mereu în desvoltare frumoasă, din jurul lor. De aici vine, că chestia de naționalitate se arată mai ales la periferii. In statele mari naționale ea se ivește de regulă pe teritoriile muntoase și neproductive dela hotarele țării, ori în acele părți ale statului, cari abia în vremea din urmă au fost date comunicațiunii, și pe cari abia în timpul mai nou au început se le atingă valurile culturale, venite din vecini, cum e: Irlanda, Wales, Scoția, Bretagne, Schlesswig, Posen, și periferiile naționaliste din Rusia și din Ungaria. Sub influenta binefăcătoare a culturii încep să se desbrace și acestea de ființa lor înghețată medievală și să-și ceară partea lor în câștigarea de bunuri și de idei.

Dar o împărțire modernă de muncă, o viață desevârșită economică, e imposibilă fără asigurarea unui anumit minim de cultură, fără școală, fără ordine de drept, fără o anumită măsură de siguranță publică. Orice mișcare naționalistă are de scop, în resultatul ei final, ca societatea veche militară, crescută în moravuri religioase și în economie naturală, se devină în noul organism economic membru egal în rang cu ceialalți. Dar aceasta înălțare economică și culturală, se poate face la poporațiunea agronomică, așezată în șiruri închiegate pe teritoriile vechilor ei moșii, numai *cu ajutoriul limbei ei materne*, și cu desvoltarea intereselor legate de pământul ei Mulțimile naționaliste pot fi alăturate la cultura mai desvoltată din jurul lor numai *pe calea limbei lor materne*, întocmai precum și aceste culturi mai desvoltate se pot atrage spre alte culturi și mai desvoltate iarăși numai prin mijlocirea făcută în limba lor maternă.

Unitatea națională poate fi începută tot așa de greu, ca unitatea internațională. Așa e omenirea făcută, că la internaționalism se ajunge pe calea limbei naționale, iar la naționalism pe calea limbei materne a mulțimilor. Politica de asimilare cu forța, prin provocarea brutală și nedreaptă a unității de limbă și de sentimente, face cu totul imposibil chiar și acel proces de contopire, care pe calea păcii, pe urma schimbului de mărfuri în economie, în urma intereselor comune și a obiceiurilor comune, ar duce cu siguranță la unitatea de sentimente și poate și de limbă. Forța, autoritatea, privilegiile câștigate prin naștere, uzura și hoția din lumea veche feudală, oricât de mult se fie acoperită natura lor cu lozince naționale, nu pot avea de urmare decât numai aceea, că cu puterea din trecut dar cu amărăciune și mai potențată se reînoește particularismul medieval, retragerea la o parte și neîncrederea, pentrucă aerul înghițit nu e aer sănătos.

Răsboiul în Balcani. *Statele mici din Balcani sunt ocupate încă cu mobilisarea trupelor lor. Mobilisează însă și se pregătește de răsboiu și Turcia. Declarație de răsboiu nu s'a dat până acum decât numai din partea Greciei. Puterile mari europene își dau toate silințele se delăture primejdia răsboiului și se crede că cu bun succes. Dacă însă totuși nu va fi cu putință evitarea răsboiului, atunci el va fi localisat. Vor fi lăsate în grija sorții lor statele mici balcanice de o*

FOIȘOARĂ.

Monografia școalei elementare poporale gr. ort. rom. din Măgoaja

de *Gavriil Hango*, presbiter.

(Urmare).

Biblioteca se augmentează mereu tot din aceleași venite, dar în urma hotărârei comitetului parohial din 1898 mai cu samă din fondul școlar întemeiat tot de învățătorul G. Prigona în anul 1892 pentru provederea școalei și a elevilor cu recuisitele de învățământ necesare, din care sunt a se folosi pentru bibliotecă 25% din interese. Despre fondul acesta se va vorbi mai la vale, iar biblioteca aceasta acum e incorporată la biblioteca parohială. Biblioteca aceasta consta la finea anului 1911 din 320 cărți românești și 38 cărți ungurești în valoare totală de 134 cor. 14 fil. (Aprecierea cărților însă este greșită, căci valoarea lor e cu mult mai mare).

Despre arhivul școlar nu multe putem spune, căci în acela se află numai condicele școlare prescrise, dar și acelea lipsesc de pe anii de mai nainte, și cari dacă se umplu se depun spre păstrare la arhivul parohial dimpreună cu toate celelalte acte, ce es din mâna învățătorului, iar conceptele nu se păstrează. Astfel apoi perzându-se multe acte, mai cu samă în trecut și din arhivul parohial, nu e mirare, că nu se pot compune în mod mai corăspunzător monografiile comunelor bisericești. Să sperăm deci o îndreptare și în punctul acesta, barem în privința actelor ce mai sunt și vor fi în viitor.

VIII. Mijloacele pentru susținerea școalei sunt: repartiția pe popor, apoi fonduri și fundațiuni parohiale.

a) La aruncare de *repartiții* pe popor pentru susținerea școalei, spre norocire parohia nu este avisată prea mult, căci la repartiție se recurge numai pentru acoperirea unei părți neînsemnate din salarul învățătoresc, putând acoperi celelalte cheltueli din fondurile și fundațiunile ce le are. De însemnat, că școala aceasta este singura școală din protopresbiteratul Dej, care se susține fără ajutor dela stat.

b) Edificiul școlar este proprietatea parohiei, ca și grădina pe care este edificat. Grădina aceasta și vechiul edificiu școlar o a cumpărat parohia dela Gavriil Cupșa Șchiopul în anul 1868 cu 800 fl. și este indusă în cartea funduară nr. 455 sub nr. top. 412 cu teritor de 180 stânjini pătrați și 413 cu 100 st. p. nr. 64. Precum am văzut mai sus, în locul vechiului edificiu școlar de nuele, în anul 1891 s'a ridicat un nou edificiu școlar de piatră, deplin corăspunzător legii. Noul edificiu școlar e prețuit în 4000 cor., iar grădina încă valorează cel puțin 2000 cor. Total 6000 cor. Școala e situată la mijlocul satului, în vecinătatea imediată a bisericii de către ameazi cu frontul tot într'acolo, trecând dealungul grădinei spre răsărit Valea satului, iar spre sud și vest drumul comitatens; deci e la loc foarte potrivit.

c) Grădina școlară de pomărit și legumărit, precum am văzut mai sus s'a rupt din cimiter în anul 1874, și are o estensiune 1075 stânjini pătrați induși în cartea fund. sub nr. top. 291/2.

Cimiterul e indus în cartea fund. sub nr. top. 323 și 453 cu 1 jug. 920 stânj. p. Teritorul e prea mic și deși e situat în fața soarelui, dar fiind pe o coastă de deal și departe de apă, legumăritului nu corăspunde de loc. Pentru legumărit s'ar putea folosi foarte bine grădinuța din Pustă, cum am zis mai sus, care încă e aproape de școală și mai cu samă de apă.

Ar fi de dorit, ca pe locul unde a fost Prestolul dela biserica cea veche din grădina școlară de pomărit, să se planteze un stejar și să se înfigă lângă el o cruce cu inscripție pentru aducere aminte, căci locul se cunoaște încă bine.

d) Fundațiunea Botta, întemeiată prin testamentul lui George Botta, comerciant în Szt.-Abrahám, de datul Szt.-Abrahám, 6 Aprilie 1856 și codicele din 8 Decemvrie 1862, inactivată în 1874 cu un capital de 4000 fl. Acest mare binefăcător a fost de origine din Măgoaja și un frate al lui după mamă cu numele Ilie Pop, a fost moșul regretatului scriitor folclorist Ioan Pop Reteganul. Pentru lăsământul fericitului fundator, repausat în Szt.-Abrahám la 13 Aprilie 1863, s'a purtat proces îndelungat la tribunalul din Székely Udvarhely și la tabla din Maros-Vásárhely, cu soția acestuia Clara Koncz, repausată probabil în anul 1873. In urma procesului o parte din avere a rămas în proprietatea văduvei, iar cealaltă parte o a folosit până la moarte, când apoi aceea a trecut în proprietatea parohiei. După moartea văduvei, partea de avere, toată imobilă, competentă parohiei, s'a vândut preotului militar Török Samuel din Szt. Mihály și soției acestuia Incz fy Iulianna, pentru prețul de 4200 floreni, la 10 Martie 1873. Representanții parohiei, adecă ai fericitului arhiepiscop și mitropolit Andreiu Baron de Șaguna, ca patronul fundațiunii, au fost succesive adv. Szejdel János, adv. Ioan Borcia și protop. Anania Trombitaș, curator judecătoresc a fost numit Konossy Elek.

Astfel parohia Măgoaja după detragerea speselor procesuale și a taxei de transcriere a ajuns pe neașteptate în posesiunea unei fundațiuni școlare de 4000 fl. = 8000 cor.

(Va urma).

parte, iar de altă parte Turcia. Celelalte state vor sta la o parte. De aceea, deocamdată nu mobilisează, nici România, nici monarhia noastră.

Conferenţă preoţească în Sibiiu.

Astăzi, Vineri, în 4 Octomvrie n. s'a întrunit preoţimea din tractul Sibiiului în conferenţă preoţească, aici în Sibiiu. Conferenţa se ţine în sala festivă a şcoalei centrale şi e condusă de domnul asesor consistorial *Nicolau Ivan*, care a deschis'o cu următoarea remarcabilă cuvântare:

Stimaţilor Domni şi fraţi!

Inainte de toate Vă rog, să luaţi cu aprobare la cunoştinţă, că din încredinţarea oficiului protopopesc, conferenţa de azi, o voiu deschide şi conduce eu.

O fac aceasta şi pentru motivul că mi se oferе prilej binevenit, ca în temeiul praxei mele îndelungate de preot şi funcţionar administrativ bisericesc să dau o icoană cât se poate de fidelă a stărilor preotului nostru ortodox din Ardeal, iar celor competenţi ocasie ca să mediteze asupra acestor stări, cari fără ştirbirea totală a prestigiului şi tagmei preoţeşti, după părerea mea, nu mai pot dăinui.

Preotul zilelor noastre, fraţilor, nu mai este preotul de acum 40—50 ani, rolul lui nu se mai mărgineşte la îndeplinirea funcţiunilor bisericeşti.

Dela el *cerem* cualificaţiune completă, rol conducător în parohie, rol conducător în cercul unde să învârteşte, *cerem* să îngrijască sistematic de trebuinţele sufleteşti şi culturale, de gospodăria financiară a comunei bisericeşti, şi *cerem*, ca în raport cu organele superioare şi cu organele statului să-şi dea seamă de împlinirea corectă a tuturor legilor şi ordinaţiunilor, ca să nu provoace din neştiinţă ori nepricepere conflicte păgubitoare pentru biserică, pentru şcoală, pentru credincioşi şi pentru el însuşi.

Cerem să predice cuvântul lui Dzeu, să tălmăcească Scripturile şi să povăţuiască pe credincioşii săi pe calea adevărului.

Cerem să dee cel puţin odată în zi pe la şcoală, să controleze mersul învăţământului, să stee în contact că părinţii copiilor, pentru a le asigura acestora viitor şi traiu multămitor.

Cerem să organizeze tinerimea adultă şi să o catehizeze, cerem să fie în fruntea tuturor mişcărilor culturale, cerem să fie în curent cu literatura românească, cerem să aibă pe masă mai multe ziare, cerem să ţină casă curată şi deschisă pentru toţi ceice să abat pe la el, cerem să fie milostiv faţă de săraci, să se intereseze de soartea orfanilor şi să intrevină în favorul lor, cerem atâta dela preotul român, cum nu se cere dela nici un slujbaş de pe faţa pământului.

In schimb ne facem a uita, că şi preotul e cap de familie, uităm, ca în momentul ce am cerut dela preot cualificaţie superioară, am uitat să ne îngrijim de existenţa preotului cult, de familia omului cult, şi l-am lăsat tot cu creiţarul dela miruit şi cu piţula dela botez, şi cu alte mărunţişuri cari se mai dau numai uşierilor, dar nu oamenilor cualificaţi, preoţilor culţi, doftorilor sufleteşti şi trupeşti, intelectualilor cu rol în viaţa publică, fără cari toate instituţiunile noastre culturale, naţionale, sociale şi economice ar vegeta şi da faliment.

Ne întrunim, domnilor, în conferenţe preoţeşti, în sinoade parohiale, în sinoade protopopeşti, în sinoade eparhiale şi metropolitane, distingem şi alegem în acele corporaţiuni pe cei mai aleşi bărbaţi ai bisericii, dar chestia situaţiunei preotului nostru, nu o am văzut pusă la ordinea zilei cu stăruinţa cuvenită, şi nu o vedem absolut de loc rezolvată. Causele — după părerea mea — sunt de multe feliuri.

Unii, şi aceştia sunt cei mai mulţi şi mai buni ai noştri, nu cunosc starea preotului, nu pot crede, că preotul nostru este atât de miserabil retribuit, şi dacă îl văd, că se mişcă, trăeşte, duce copiii la şcoale mai înalte, că e bine îmbrăcat şi nutrit, cred că toate aceste le face, pentru că-i dă mâna, poporul e darnic şi să simt dispensaţi şi împăcaţi în conştiinţa lor şi astfel nu mai trebue făcut nimica, toate sunt bune cum sunt şi mai bine nici că s'ar putea întocmi.

Nu cred, şi nu pot crede, că acest om — preotul — ca să poată face rost de ale vieţii, se scoală dimineaţa la 3 oare, aleargă şi lucră cu servitorii în rând, munceşte muncă grea şi necompatibilă cu poziţia lui, cu cualificaţia lui, cu oficiul lui, dar e silit să o facă, căci altcum este espus celei mai negre mizerii, deoarece venitele parohiale, departe să-i dea putinţa să ţină casă şi familie, ca să retăcem de alte multe îndatoriri înşirate mai sus.

Alţii, şi acestia sunt de regulă puternicii satelor şi semidocţii, nu vreau să ştie pe preot în rol conducător, dorinţa lor e să îl vadă lipsit, dependent, umilit şi plecat, şi aceştia de regulă stărue, ca să li se iee şi ce au, decum să stărue la schimbarea în spre bine a situaţiunei.

Al treilea soiu de oameni, cari ar fi să aibă cuvânt în chestia aceasta, sunt oamenii cari judecă pe preot, după câte un tip rău, după câte un lacom, beţiv ori cămătar, după câte un cărţaş, risipitor, uitat de sine, de cari, durere, deşi în număr disparent, dar se mai găsesc ici-colea câte un exemplar, cum de altcum se găsesc în toate tagmele slujbaşilor până la cei mai înalţi funcţionari.

Aceştia apoi, de câte ori au să-şi spună cuvântul lor în chestia ameliorării stării preoţeşti, totdeauna văd înaintea ochilor lor pe preotul slab şi nenorocit, şi eşindu-le acesta în calea judecăţii le întunecă mintea, ca să nu vadă pe cei mulţi şi buni, pe ceice aduc foloase reale şi imense neamului şi bisericii.

Cred că am făcut o icoană destul de nimerită, când am taxat pe bărbaţii cu cuvânt hotărâtor în aceste trei categorii.

Se naşte acum întrebarea, ce să facem, ca să le schimbăm modul de gândire şi de judecare, căci fără de o opinie publică favorabilă, nu ne putem aştepta la resultate bune.

Inainte de toate va fi bine să desarmăm pe oamenii cari judecă pe preotul român, după câte un model stricat — şi aceasta o putem face cu succes numai dacă vom elimina din rândurile noastre pe toţi aceia, cari nu au duh preoţesc şi vocaţiune pentru tagma preoţească, pe acéia cari sunt incorigibili şi prin purtarea lor aduc stricăciune preoţimii noastre.

Noi îi cunoaştem şi trebue să-i cunoaştem, şi fiind vorba de vaza şi reputaţiunea tagmei întregi, noi să cerem dela autoritatea disciplinară delăturarea lor.

Pe cei slabi ai noştri, pe aceea parte din semidocţii satelor, despre cari ştim că sunt duşmani declaraţi ai tagmei preoţeşti să căutăm să-i îndreptăm, iar până atunci să-i ţinem departe de corporaţiunile bisericeşti, să nu-i lăsăm să-şi facă pat cald la conducere, ca să ne submineze autoritatea şi să molipsească poporul cu vederi scălciate.

Pe cei mulţi şi buni, cari nu cunosc îndeajuns starea în care ne găsim, să-i apropiem, să-i capacităm şi să ne deschidem înaintea lor ranele care ne dor şi să cerem să le vindece. Nu vom cere multe, suntem prea modesti, dar cu drept putem cere să se intereseze de soartea preoţimii.

Cum suntem azi aranjaţi nu e bine, nu o mai putem duce, nu ne mai putem împlini misiunea, nu mai putem fi apostolii şi conducătorii poporului.

Mizeria bate la uşa parohului şi îngrijaţi de traiul zilei de mâne, cei mai mulţi se ocupă, de nevoe cu multe de toate şi negligă fără voe cele mai elementare datorinţe ca să facă rost pentru traiul şi strictul necesar.

Mulţi muncesc unde nu vreau, pentrucă legile naturei sunt mai tari ca legile omeneşti.

Azi învăţătorii noştri au o situaţiune mai sigură ca preoţii, deşi dela ei nu cerem atâtea jertfe ca dela preoţi, iar pentru casul de neputinţe şi bătrâneţe ei prin pensiunea dela stat sunt mai bine aranjaţi.

Şi aceasta e esplicabil, pentrucă până ce pentru pensiunea unui învăţător dăm dela biserică statului 24 coroane, la fondul nostru pentru preot dăm numai 5 cor., deşi la dreptul vorbind averile comunelor bisericeşti sunt mai mult resultatul străduinţelor şi cruţărilor făcute de preoţi.

In chestiunea meritorică de a ajuta preoţimea sunt două curente.

Unii, preoţi şi mireni, îşi îndreaptă privirile spre stat, alţii spre popor.

Statul, după natura lucrului, dându-i noi mână de ajutor la resolvarea problemelor sale de ordin cultural e dator să salarieze preoţimea noastră în rând cu alţi oficiali ai statului, şi e dator cu atât mai vârtos, căci fără ajutorul bisericii s'ar poticni în mersul cultural, în mersul ordinei şi siguranţei publice, în chestii igienice şi morale, dela cari atârnă vânjoşia celor ce au să-l apere.

Resoanele vieţii de stat însă durere nu să conduc numai de principii etice, ci mai ales statele poliglote cum e şi al nostru, cer dela preoţimea naţionalităţilor să le aducă şi sacrificii de acele, cari adeseori o pun în contrazicere cu credincioşii şi cu viaţa sufletească a acestora.

De aici se naşte în mod fatal, dar inevitabil conflict între interesele preoţimii şi între conducătorii vieţii de stat. Aceştia nu vreau să fie convinşi, că noi facem statului cele mai preţioase servicii, ci din contră s'a furişat până în păturile înalte ale cârmuitorilor un fel de neîncredere ca şi cum activitatea noastră ar fi îndreptată împotriva tendinţelor şi nisuinţelor statului, şi drept resultat al acestor porniri este, că statul a fost şi este foarte sgârcit, când e vorba de a ne da nouă câte o sfărmitură, căci de o salarizare cinstită suntem foarte departe, chiar şi ce ne-a dat la 1898 mai fără restricţiuni, a schimbat la 1908 în spre rău şi tendinţa aceasta se menţine cu multă îndărătnicie.

Se presupunem însă, că n'ar avea guvernul nici o reservă faţă de noi, şi nici atunci nu ne putem pune toată nădejdea în guvern, pentrucă molohul militar cere sute de milioane, trebuinţele ţării sunt multe şi diferite, şi presa şovinistă cu toţi flămânzii îi sar guvernului în cap, când ar vrea să ne facă vre-un ajutor mai simţit.

De altcum chestia ajutorării preoţimii noastre dela stat să află în pertractare la consistorul mitropolitan, şi după toate semnele nu va fi luată dela ordinea zilei până ce nu se va da o soluţiune potrivită, fie că se vor da quinquenii celor cu mai mulţi ani de serviciu, fie că se va da în formă de adaus de scumpete, salarul fundamental stabilit la 1600 cor. respective 800 cor. nu se va urca deocamdată, pentrucă urcarea ar involva o conscriere nouă a venitelor din pământ şi naturalii şi aceste ar schimba mult cumpăna mai ales la reformaţi, cari cu ocasiunea conscrierii venitelor la 1898 erau mai bine orientaţi ca noi şi au ştiut trage mari foloase din orientarea lor.

Ajutorul va fi deci un picur în mare, şi nu va îndrepta situaţia preoţimei noastre, nici nu va ademeni tinerimea ca să îmbrăţişeze cariera preoţească.

Cu toate că nici un soiu de oameni, nu pot face neamului şi bisericei servicii mai bune, ca parohii şi mai ales preoţii noştri, deapururea în contact cu poporul şi concrescuţi cu viaţa ţăranului nostru dela sate.

Este datorinţa noastră a tuturora să ne îngrijim de alte isvoare pentru de a asigura existenţa preotului nostru.

Trebue deci să ne îndreptăm privirile spre popor, lui i servim, ale lui interese le îngrijim, el e dator să ne asigure existenţa. Ce ne dă azi, e prea puţin, e aşa zicând aproape nimica.

Şi poporul nostru nu e nici popor proletar, nici nemernic, ca să nu înţeleagă glasul vremilor.

De 5 ani de zile, dela legea şcolară apponiană, am jertfit pentru salvarea şi susţinerea şcoalelor, pentru edificii şi învăţători 561.000 cor. mai mult ca până aci.

De ce? Pentrucă am fost convinşi de binefacerile şcoalei, am simţit trebuinţa şcoalei române confesionale şi am deschis toate pungile şi toate inimile, ca să le mântuim din ghiarele peirei.

Această jertfă o am adus numai noi cei din arhidieceza Ardealului.

E rândul, ca să aranjăm starea materială a preoţimei, şi dacă nu o vom face anul acesta, când ne-a pedepsit Dumnezeu, cu ploi şi s'a nimicit o parte mare a recoltei, o vom face la anul şi în anii următori, pentrucă trebue să o facem, căci nu e în joc numai existenţa preoţilor, dar e în joc existenţa bisericei.

Şi aceasta o vom putea face fără să alterăm basele venitelor de acum şi întregirea dela stat.

Vom emite comisiuni la faţa locului, vom încerca prin daruri, prin colecte şi prin imposite pe popor să facem do câte o sumă mai mare de bani, timp *de 4—5 ani*. Venitele din acest capital le vom destina preotului:

1. pentru catechisarea tinerimei şcolare de toate zilele, şi pentru catechisarea tinerimei adulte;

2. pentru facerea socotelilor şi pentru purtarea oficiului parohial;

3. pentru spese de representaţie.

4. Pentru servicii cari le va îndeplini celor săraci şi lipsiţi.

Să vor face anumite statute şi venitul acesta n'are să se compute la venitul congruei, deci poate fi dela 200—1000 coroane la an, după cum va fi capitalul ce să va aduna.

Minimalul trebue să fie de 200, maximalul de 1000 coroane. Aş vrea eu să văd, unde nu să poate aduna un capital de 4000—20,000 coroane în 4—5 ani, dacă va fi bunăvoinţă, dacă va merge la faţa locului deputatul sinodal şi congresual, advocatul şi medicul eventual pretorele, şi dacă toţi acestia vor stărui, ca să se facă fondul de salvare, fond ca şi care mai necesar nu este.

Atunci şi numai atunci ne-am împlinit datoria faţă de biserică.

Paralel cu aceasta lucrare, trebue stabilite de urgenţă alte taxe stolare pentru funcţiuni, căci cele de azi în multe părţi sunt mai mult cerşetorii, pe cari preotul cult nu le mai poate primi fără să se ruşineze şi degradeze pe sine însuşi.

Toate îmbunătăţirile trebue precizate prin Consistoriile eparhiale şi îndeplinite prin organele autonome din parohii.

Până nu am făcut acest început modest, căci nici prin această încă nu am resolvit chestia dotaţiunei preoţilor în definitiv — n'am promovat cu nimica interesele preoţimei noastre, o am lăsat în mâna sorţii şi nu avem dreptul să pretindem ca ea să se dedice cu trup cu suflet chemărei sale, pentrucă nu poate să o facă, fără să periclitеze cele mai sfinte datorii, ce le-ar face de sine şi ai sei.

Şi ce ar însemna lipsirea preoţilor dela locul datoriei, o vor înţelege toţi cei ce să ocupă cu deadinsul de soartea neamului, eu ţin că aceasta lipsire în aceste timpuri grele şi de ispită ar fi cea mai mare nenorocire, ar fi chiar dezastrul cel mai fatal şi primejdios pentru întreagă fiinţa noastră.

Am sulevat aceste vederi aici, şi nu voiu înceta să le sulevez şi la masa verde, căci am convingerea să stau în slujba unei cause sfinte, pe care a o promova e cea mai de căpetenie datorinţă a mea şi a noastră a tuturora.

Adunarea generală a „Asociaţiunii".

Raportul general al comitetului central.

(Urmare).

Numărul analfabeţilor, cari au învăţat a scrie şi ceti, e deci de 430 — aproape îndoit ca în iarna precedentă. Comitetul central a luat dispoziţii ca aceste cursuri să se urmeze an de an, punând gratuit la dispoziţia despărţămintelor Abecedare de I. Bota şi promiţând să împartă 10 premii de câte K 50 între acei preoţi şi învăţători, cari vor dovedi că au instruit mai mulţi analfabeţi. Aceste dispoziţii ale comitetului central sperăm să îndemne în viitor pe mai mulţi cărturari a se aşterne pe muncă serioasă pentru a răspândi cunoştinţa de carte între ţărănimea noastră.

Despărţămintele cu ocazia prelegerilor poporale au înfiinţat mai multe însoţiri şi anume: desp. Abrud-Câmpeni a înfiinţat două însoţiri pentru asigurarea vitelor, în legătură cu centrala din Orăştie; desp. Lugoj a înfiinţat în Selbăgel o însoţire Raiffeisen sub numirea „Prunetul"; desp. Mercurea a înfiinţat în Cărpiniş o însoţire de credit sistem Raiffeisen; desp. Năsăud a pus temeliie unei însoţiri de consum în Năsăud, în care se vor pregăti copii de ţăran pentru negoţ, — a mai înfiinţat o reuniune de lectură pentru ţăranii şi meseriaşii din Năsăud; desp. Nocrich a luat dispoziţii pentru înfiinţarea unei reuniuni de înmormântare şi pentru înfiinţarea unei tovărăşii pentru asigurarea vitelor; în desp. Şimleu în urma prelegerilor ţinute de dl V. Muntiu, funcţionar de bancă, s'au înfiinţat însoţiri de credit în comunele Sig, Giurteleo, Hidig şi Agriş.

Această activitate a despărţămintelor Asociaţiunii e de cea mai mare însemnătate pentru organizarea economică a ţărănimii noastre. In urma donaţiunii de cor. 50 mii a dlui V. Stroescu, de care am pomenit în raportul general din anul trecut, atât instituţiunea noastră cât şi publicistica dela noi s'a ocupat intensiv cu această problemă, discutând posibilităţile şi căile de întrupare ale acţiunii cooperative în satele noastre. D-l Vasile C. Osvadă, care a primit din partea comitetului central însărcinarea de a studia mişcarea cooperativă din Ungaria, Bucovina şi România, a prezentat, în primăvara acestui an, un raport amănunţit şi mai multe propuneri privitoare la înfiinţarea băncilor săteşti şi a altorfel de cooperative. Chestiunea a fost studiată şi de o comisiune de specialişti, numită de comitetul central, care comisiune de asemenea a prezentat mai multe propuneri. Studiul şi propunerile d-lui V. C. Osvadă şi ale comisiunii, precum şi desbaterile comitetului central, în jurul chestiunii cooperative, au fost publicate pe larg, în revista „Transilvania" pin 1912 Nr. I—IV, aşa că nu mai e nevoie să stăruim asupra lor. Comitetul central a decis să angajeze un tânăr cu pregătire specială, care va avea: *a*) să propage prin scris, prin prelegeri, prin cursuri şi prin editarea de publicaţiuni ideea înfiinţării băncilor săteşti şi a altor însoţiri, *b*) să iniţieze înfiinţarea băncilor săteşti acolo unde e terenul prielnic şi să deie toate informaţiile pentru administrarea şi conducerea lor, *c*) să tipărească statute tip, registre de contabilitate tip, formulare pentru actele de înregistrare, pentru procesele verbale, precum şi alte tipărituri necesare administraţiei interne a însoţirilor. Toate aceste tipărituri să se pună gratuit din partea Asociaţiunii la dispoziţia băncilor săteşti şi a altorfel de însoţiri, *d*) să controleze activitatea băncilor și să adune date statistice despre mișcarea cooperativă dela noi. Principiile de cari va avea să se conducă conferențiarul cooperativ la înființarea băncilor sătești și a celorlalte însoțiri, vor fi cele îndeobște cunoscute, cari sunt fixate și în raportul comisiunii numite de comitetul central pentru studiarea chestiunii cooperative. Cheltuelile împreunate cu angajarea acestui conferențiar cooperativ, precum și cheltuelile pentru tipăriturile amintite se vor acoperi din donațiunea de K 50,000 a d-lui Stroescu și din alte contribuiri și donațiuni. Comitetul central va ruga Veneratele Consistoare și Ordinariate ale bisericilor noastre să înființeze la seminariile preoțești și la preparandiile învățătorești câte un curs de economie națională, în care să se deie toate îndrumările necesare teoretice și practice pentru înființarea și conducerea cooperativelor sătești. Despărțămintele Asociațiunii de asemenea vor fi îndrumate să deie o mai mare atențiune chestiei însoțirilor economice și, conform alienatului e) din § 27 al statutelor, să îndemne poporul la înființarea de însoțiri folositoare pentru membrii lor, provăzute cu statute speciale cari se vor înainta la autoritățile competente spre aprobare. In sfârșit financiarea băncilor sătești se va face de către băncile existente, prin mijlocirea Solidarității.

Dupăce vom avea învoirea D-lui V. Stroescu și aprobarea on. adunări generale, vom executa fără amânare aceste dispoziții.

O parte dintre despărțăminte, în urma îndemnului primit dela comitetul central, au aranjat, mai ales cu ocazia adunărilor cercuale, mai multe expoziții, și anume: desp. Alba Iulia a aranjat, în Dumitra, o expoziție de industrie casnică; desp. Agnita, o expoziție de lucruri de mână, în Bârghiș, împărțind între expozanți premii în sumă de K 50; desp. Bistrița o expoziție de lucruri de mână în Borgotiha; desp. Blaj a aranjat, cu ocazia adunării generale, o splendidă expoziție istorică-culturală și etnografică; desp. Cluj o expoziție de cusături și țesături, în Pata, împărțind mai multe premii; desp. Deva o expoziție de țesături și cusături, în Sântindrieș, împărțind mai multe premii; desp. Diciosânmărtin o expoziție de țesături și cusături în Iernut, împărțind premii în sumă de K 189 și 16 diplome, — tot în Iernut s'a aranjat și o întrecere de jocuri naționale între 5 comune, împărțindu-se premii în suma de K 120; desp. Hațeg o expoziție de lucruri de mână, în Bouțarul de jos, împărțind premii în sumă de K 44; desp. Năsăud o expoziție etnografică, în Rodna nouă, împărțind premii în sumă de K 100; iar desp. Panciova a aranjat, în Alibunar, o expoziție de tablouri și sculpturi lucrate de artistul Traian Costiciu, absolvent al școalei de industrie artistică din Budapesta.

Pe lângă această activitate bogată mai relevăm următoarele momente din năzuințele despărțămintelor spre progres. Unele despărțăminte au împărțit între țărani altoi și mașini agricole. Așa desp. Brad a împărțit altoi de meri, iar desp. Zernești 5 mașini de tăiat sfecle și de strujit cucuruz, în preț de K 50, și a procurat 800 diferiți altoi, pe cari i-a distribuit între membrii Asociațiunii. Desp. Sătmar Ugocia a decis înființarea unui atelier de industrie casnică, pentru care scop deocamdată a destinat suma de K 150. Desp. Bistrița a împărțit între plugari 8 premii de câte 5 cor., pentru deosebite ramuri economice, iar desp. Brașov a dat 3 premii de câte 20 cor., pentru cele mai bine îngrijite grădini școlare. Desp. Bran a înființat „Fondul Cultural Ion Cavaler de Pușcariu al despărțământului Bran al Asociațiunii“ cu scop de a înființa un muzeu etnografic în Bran, de a ajuta tinerii cari îmbrățișează meseriile și negoțul, și pentru a sprijini pe autorii de scrieri poporale. Fondul e de 600 cor. Despărțământul Marghita a luat parte, printr'un reprezentant, la examenele școlare, împărțind, în 6 comune, între elevi 55 de broșuri. Desp. Oravița a făcut din foaia „Progresul“ organul despărțământului. Despărțământul Abrud-Câmpeni studiază înființarea unei școale de meserii și a unei școale de agricultură în Munții Apuseni. Această însărcinare i s'a dat din partea comitetului central, care a primit o propunere pentru înființarea acestor școale dela dl Rubin Patiția, advocat în Alba Iulia. — In unele despărțăminte a prins și ideea înființării fondurilor pentru case culturale. Asemenea fonduri s'au adunat în desp. Timișoara, Năsăud și Sebeș. Cele două dintâi doreau să facă și o colectă publică pentru augmentarea fondurilor, dar Ministerul ungar de interne, răspunzând petiției înaintate din partea comitetului central, a refuzat să dee autorizația cuvenită pentru a se face colectele publice. Unele dintre despărțăminte au împărțit, între țărani, cu ocazia adunărilor cercuale și a prelegerilor poporale, mai multe mii de broșuri. Spre acest scop și pentru înființarea de biblioteci poporale, comitetul central a împărtit gratuit, în cursul anului 1911, 12,421 de broșuri din publicațiunile cumpărate sau tipărite de Asociațiune. In cazuri excepționale s'au dăruit asemenea publicațiuni și pentru înzestrarea bibliotecilor parohiale și școlare.

(Va urma.)

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc On. preoțime tractuală la conferența anuală pe Dumineca 14/27 Octomvrie a. c. care se va ținea în Frâua cu următorul

Program:

1. La orele 8½ a. m. serviciul divin săvârșit de preoții: Ioan Todorean, Dionisie Filimon, și Teofil Holerga, dintre cari preotul Dionisie Filimon va și predica dupăevang. Duminecei XXII după Rusalii.

2. Deschiderea conferenței, constatarea celor prezenți și constituirea.

3. Discuție asupra serviciului divin și asupra predicei.

4. Comunicarea resol. consist. Nr. 14708 Bis.—1911.

5. Cum s'ar putea face cu bun efect educația religioasă morală a credincioșilor nostri și mai ales a elevilor de școală din acele comune bisericești, în cari nu avem școală confesională, — temă lucrată de preoții Ioan Marian și Pompei Morușca.

6. Stabilirea definitivă a statutelor pentru înființarea reuniunei de femei, aprobate cu resol. con. Nr. 14709 Bis. 1911.

7. Comunicarea Regulamentului pentru secțiunea preoțească a bibliotecei tractului, aprobat cu resol. cons. Nr.14710 Bis. 1911.

8. Statorirea normelor speciale pentru activitatea cercurilor religioase.

9. Statorirea programului pe anul 1913.

10 Incheierea conferenței.

Mediaș, în 17 Septemvrie 1912.

Romul Mircea
protopop.

Convocare.

Prin aceasta convoc On. preoțime din tractul Hunedoarei la conferența anuală ce se va ținea Joi în 11/24 Oct. a. c. în opidul Hunedoara cu următorul:

Program:

1. La 8 ore a. m. chemarea Duhului sfânt și predica ocazională rostită de către aceia dintre preoți, care va fi designat de prezidiu în ziua conferenței. In urmare fiecare preot este îndatorat a elabora și a se pregăti cu o atare predică, pe care o va promova și aici în scris cu cel mult 5 zile înainte de conferență. De aceasta îndatorire sunt scutiți numai preoții bătrâni, trecuți peste 60 de ani.

2. Deschiderea conferenței, constatarea celor prezenți și constituirea.

3. Discuție asupra predicei.

4. Prezentarea rezoluțiunilor și ordinațiunilor conzistoriale.

5. Tema dată de Preaveneratul Conzistor: „Cum s'ar putea face cu bun efect educația religioasă-morală a credincioșilor noștri și mai ales a elevilor de școală în acelea comune bisericești, unde nu avem școală confesională?“ lucrată de preoții George Rein, Constantin Dăncilă și Victor Păcurariu.

Toți preoții sunt însă îndatorați a medita temeinic asupra acestei teme, spre a putea servi cu propuneri sănătoase în scopul eventualei completări a celor arătate în lucrările prezentate de către cei 3 prelegători.

6. Discuție asupra intervalului de timp, în care ar avea preoții să prezenteze rapoarte despre activitatea lor pastorală.

7. Tema: „Preotul ca povățuitoar al poporului în delăturarea greutăților diferite din viața de toate zilele“, lucrată de capelanul Romul Albu.

8. Raport general despre activitatea grupurilor religioase — pe baza rapoartelor conducătorilor de grupuri — întocmit de parohul George Turcean.

Rapoartele conducătorilor de grupuri să se aștearnă aici cu cel mult 15 zile înainte de conferență.

9. Propuneri.

10. Statorirea locului conferenței anului viitor; închiderea conferenței.

Hunedoare, la 12 Septemvrie 1912.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter.

NOUTĂȚI.

Ziua Regelui. Astăzi, Vineri, 4 Octomvrie n. fiind ziua onomastică a Maiestății Sale, Impăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I, s'a celebrat serviciu divin în catedrală la orele 8 dimineața, prin I. P. S. Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, asistat de Preacuvioșiile Lor, Arhimandritul *Dr. Ilarion Pușcariu*, vicariu arhiepiscopesc și Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roșca*, director seminarial. Au fost de față elevii seminariali, elevii români dela toate școalele publice din Sibiiu, elevele școalei civile de fete, asesori consistoriali, profesori, profesoare și preoțimea din tractul Sibiiului, convocată pe astăzi la conferență preoțească.

*

Institutul societății ortodoxe. Dumineca s'a făcut deschiderea solemnă a institutului întemeeat de „Societatea ortodoxă a femeilor române“ în strada Principatele unite din București. In acest institut național de cultură, unde în anul prim au fost primite o sută de eleve, se va face educația religioasă ortodoxă și națională a copilelor de român.

*

Catastrofa taifunului. Cel din urmă taifun, care a bântuit zilele acestea în Japonia, a fost cel mai cumplit de 50 de ani încoace. Daunele produse se cifrează cu 40 milioane yen. Un mare număr de persoane și-a pierdut viața, și mii de oameni au ajuns la sapă de lemn. Sunt orașe, unde taifunul n'a cruțat nici o singură casă. In Osaca s'au prăbușit 20 mii de clădiri, mii de oameni sunt morți și răniți. Mai multe vapoare s'au cufundat cu călători cu tot.

*

Mutarea Vaticanului la Malta. Ziarele din străinătate aduc știrea, că Vaticanul se ocupă serios cu ideea de a părăsi Roma și a se muta pe insula *Malta* din Mediterană. Prelații întruniți la congresul eucaristic din Viena au discutat cu interes planul mutării pe insula numită. Tot aici se va ținea și viitorul congres eucaristic din 1913.

*

Hymen. Domnul *Dr. Nicolae Regman* și dșoara *Veturia Blaga* își serbează cununia în 6 Octomvrie n. la orele 12 din zi în biserica gr.-ort. rom. din Homorog.

*

† Zinca Balomiri n. Isacu, a decedat Joi, în 3 Octomvrie 1912 la orele 7 dimineața după 30 ani de văduvie, în etate de 91 de ani, în Sebeșul săsesc. Va fi înmormântată Sâmbătă în 5 Octomvrie la orele 3 p. m. în cripta familiară din cimiterul bisericii gr.-cat. din Sebeșul-săsesc. Venerabila matronă a fost soția decedatului *Ioan Balomiri*, fost deputat la dietă, și soacra fostului profesor universitar *Alesandru Roman* și a advocatului Dr. St. *Păcurariu* din Sibiiu, asemenea decedat. In veci pomenirea ei!

*

Călare din Africa la Berlin. In vara acestui an au plecat din Africa de sudvest locotenentul *Bauer* al unui regiment de artilerie german și farmerul *Paschen*, cu scop de a face călare drumul peste Fașoda, Chartum, Cairo, Ierusalim, Damasc, Constantinopol, Sofia, București, Viena până la Berlin. Expediția dispune de 6 cai de rasă africană sudvestică și consistă din cele două persoane amintite și doi servitori indigeni. Distanța de percurs are o lungime de 20 de mii chilometri. Călătorii speră să-și execute întreprinderea în timp de un an și jumătate, prin urmare vor avea de făcut cam 40 de chilometri pe zi.

*

Impotriva scumpetei. Guvernul prusian a hotărât să permită importul de carne proaspătă de vită din Rusia, România, Sârbia și Bulgaria pentru un număr mai mare de orașe, unde carnea are să se vândă cu prețuri statorite de autorități.

*

Import de automobile. Ziare pariziene constată, că cele mai multe automobile din Franța se importă în România. Lucrul se explică prin faptul, că țara românească nu are până acum o industrie indigenă de automobile, și astfel lumea e avizată la import.

*

Știre muzicală. Reuniunea română de gimnastică și cântări din Brașov va reprezenta în curând vestita opera *Cavaleria rusticană* a măestrului Mascagni. Repetițiile se fac sub dirigența d-lui G. Dima.

*

Fidanțare. Dl *Constantin Călțiun* jun., primcontabil la institutul „Sebeșana“ din Caransebeș, și dșoara *Mărioara David* din Obreja, își anunță fidanțarea întâmplată în 8/21 Septemvrie 1912.

*

Monument aviatorului. Un comitet al aeroclubului din Franța a deschis o listă de subscriere, pentru a ridica un monument aviatorului de curând răposat Wilbur Wright. Monumentul constă din o simplă stâncă de granit, purtând numele eroului și ridicată pe câmpul dela Auvours, unde Wright și-a desvoltat memorabilele sboruri.

*

O țară unde nu există titlul de doctor. Republica Braziliei, unul din cele mai mari state, nu are nici o universitate în toată forma; există numai școli superioare pentru medici, pentru juriști etc., dar nu există nici un așezământ, în care să fie întrunite două sau mai multe facultăți. Candidatul, care trece ultimul examen la o școală superioară, primește un certificat, însă fără titlul de „doctor“; căci legiuitorii brazilieni sunt de părere, că acordarea titlului de doctor ar produce deosebiri de clasă, ear aceasta este incompatibil cu principiile unei republice democratice.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriașilor sibieni, cu prilejul unei conveniri a meseriașilor și a inteligenților din Abrud, au dăruit: Dr. Vasile Ciura, adv., Nic. Ciura, concepist adv., câte 2 cor., Iosif Gomboș, paroh (Abrudsat), Dr. Alex. Borza, medic, Dr. Laur. Pop, adv. (Abrud), Dr. Stefan Banfi, medic (Bucium), câte 2 cor. 50 bani, Ioan Neagu, pantof., Victor și Luțu Grindean, Vasile Mâțu, pantofar, Victor Tobias, croitor, Ioan Blăjan și Simion Bidigan, sod. pantofari, Lazar Boldaș, ospătar, câte 20 bani, George Zlăgnean, pantofar, soția sa Elena și fiica lor Ana 50 bani, Dionisie Neagu, croitor și soția Ana 25 bani, Dr. G. David, adv., Petru Macaveiu, contabil, Dr. Remus Furdui, cand. de adv., Nicolae Lobonțiu, propr., Mircea Pop, stud. med. și Enea Jefleanu, profesor (Budapesta), Neti Lobonțiu n. Șuluțu, câte 1 cor., Ludovic Ieter, rotar, soția Iulia și fiul lor Ludovic 30 bani, Ioan Tongher, sticlar, Ioan Gionca, cojocar, Ioan Holdăr, pielar, Ioan Cioară, lăcătuș, Em. Mladin, cojocar, Nuțu I. Pașca, băieș, Sim. Oniciu, farm., Iuliu Suciu, preot gr. cat., Virgil Corcheș, comers., câte 50 bani, Petru Sturza, sodal cojocar, Alex. Cobori, tapesier, câte 25 bani, Ioan Giurgiu, croitor 30 bani, Otilia Ciunganu (Blaj), frații Elvira, Anuța și Lica Șuluțu 40 bani. La acelaș fond au mai dăruit: P. Jujan, sfințit preot (Glodgilești) 1 cor. și Alexandru Muntean alui Vasilie, protopopul Peștesului, soția sa Elena n. Călnicean și copiii lor: Alexandrina, elevă în a III-a cl. civ. (Sibiiu) și Tiberiu, elev în a 4-a cl. elem., 10 cor.

*

Teatru în Sibiiu. Sâmbătă, în 5 Octomvrie, se dă din nou farsa cu cântece în 3 acte *Colonel Limonadă*; Dumineca d. a. la orele 3 se va juca opereta *Mica prietină*, cu muzică de O. Strauss; Dumineca seara la 7 și jumătate: *Fata cu părul roșu*, piesă din popor, în rolul principal cu dna Maria H. Baila.

Cărți și reviste.

Boxul, după metodul englez-american, cu 26 de figuri în text, de *Vasile Stoicovici*, tipografia Hentschel, Brașov 1912. — O broșură de 80 pagine. Prețul 1.20 cor.

*

Curs de Corespondență comercială. In zilele acestea a apărut în editura librăriei Ciurcu din Brașov ediția a treia, prelucrată și augmentată, a cărții de specialitate: *Corespondența comercială*, cu explicarea terminilor comerciali, de *I. C. Panțu*, profesor la școala superioară de comerciu din Brașov, format 8⁰ mare I—XVI + 340 de pagine. Prețul cor. 3·50. Această carte cuprinde teoria corespondenței comerciale și 474 de modele de scrisori comerciale, atât în afaceri de mărfuri, cât și de bancă, adunate din practică. De mare importanță și de un folos neprețuit este terminologia comercială, în care se dau explicări pe scurt asupra diferiților termini din variatele afaceri comerciale. Sunt cu totul peste 800 de termini explicați pe trei coli de tipar, format de lexicon. — Recomandăm această carte folositoare tuturor comercianților, contabililor și funcționarilor de bancă, membrilor din direcțiunea băncilor precum și preoților și învățătorilor, cari au interes de a se informa temeinic în diversele afaceri comerciale.

Nr. 794/1912. (341) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învățătoresc la școala confesională gr. or. rom. din **Ludoș**, tractul Mercurei, să publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 1. dela biserică cor. 600. 2. dela stat 400. 3. relut de cvartir cor. 50. 4. relut de grădină cor. 20.

Cvincvenalele se socotesc după 5 ani de serviciu neîntrerupt la această școală.

Cântăreții sunt preferiți.

Petenții au să-și înainteze cererile lor instruite în regulă la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Mercurea, la 12 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Avram S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 515/1912. (342) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Brâsnic** din tractul Dobrei, devenit vacant în urma penzionarei parohului Avram Barbu se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele arătate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Petițiile de concurs instruite conform legilor în vigoare se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul fixat, iar concurenții ținând cont de dispozițiile regulamentare să vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, predica, eventual celebra.

Dobra, la 13 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român aletr. Dobra în conțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

„ALBINA“, inst. de cred și econ., în Sibiiu.

A XVI-a tragere la sorți publică

a scrisurilor fonciare de 5% ale *Institutului de credit și de econ. „Albina“* a urmat în *30 Septemvrie 1912* în prezența domnului notar public regesc *Gavriil Zágoni*, a doi membri din direcțiune și doi membri ai comitetului de supraveghiare al institutului. S'au tras în valoare totală de *coroane 158,000* următorii numeri:

à K. 500 Nr.: 6, 77, 121, 139, 144, 157, 166, 205, 241, 270, 287, 305, 330, 390, 399, 405, 461, 487.

à K. 1000 Nr.: 38, 43, 99, 105, 131, 144, 176, 291, 303, 304, 332, 348, 355, 380, 384, 412, 423, 468, 470, 484, 486, 502, 549, 573, 579, 638, 647, 652, 713, 724, 733 741, 742.

à K 2000 Nr.: 86, 122, 132, 186, 211, 251, 271, 275, 277, 301, 317, 343, 369, 391, 428, 458, 494, 495, 538, 554, 569, 608, 710 775, 807, 811, 840, 874, 927, 972, 992, 1005, 1055, 1091, 1177, 1219, 1248, 1256, 1352, 1440, 1444, 1477, 1492, 1493, 1497, 1538, 1546, 1562, 1628, 1638, 1698, 1703, 1920, 1939, 1972, 1985, 1987.

Cu începere dela *1 Aprilie 1913* aceste scrisuri fonciare se răscumpără la *cassa institutului* în *Sibiiu*, la *Filialele* sale în *Brașov, Elisabetopole, Lugoș, Mediaș* și *Murăș Oșorheiu*, la *K. k. priv. Bank & Wechselstuben-Actien-Gesellschaft „Mercur“*, și la *Wiener Filiale der Zivnostenská banka pro Cechy a Moravu* în *Viena;* la *Ungarische Escompte- und Wechsler-Bank* și la *Pester Ungarische Commercial-Bank* în *Budapesta*, precum și la *Filiale der k. k. priv. oesterr. Credit Anstalt für Handel und Gewerbe in Triest*, în întreaga valoare nominală împreună cu interesele curente; însă se pot răscumpăra și mai nainte oricând prin escomptare, sau se pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul zilei.

Cu *1 Aprilie 1913* încetă interesele lor mai departe, și cupoanele de interese scadente mai târziu, dacă la prezentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare ieșite la sorți la tragerile de mai nainte nu s'au prezentat încă pentru răscumpărare următoarele:

à K 500 Nr.: 193, 337, 344, 415 (din 1908).

à K 1000 Nr.: 5, 86 (din 1906), 296 (din 1909), 397 (din 1907), 401 (din 1905), 440, 487, 555 din 1910), 658, 686.

à K 2000 Nr.: 53, 198 (din 1910), 542, 579, 585 (din 1905), 672 (din 1906), 678 (din 1909), 890, 932, 1122 (din 1908), 1193 (din 1910), 1208 (din 1909), 1322 (din 1907), 1338, 1408 (din 1907), 1442.

Sibiiu, în 30 Sept. 1912.

(346) 1—1 *Direcțiunea.*

Nr. 554/1912. (345) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr.-ort. din **Petreni**, tractul Orăștiei, să escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1000 cor și anume: 600 cor. dela comuna bisericească din repartiție și 400 cor. dela stat pe baza documentelor celui ales cvartir și grădină în natură, cuincvenalele se vor cere dela stat.

Lemnele necesare pentru încălzit va da comuna bisericească.

Invățătoriul ales va fi dator în Dumineci și sărbători a conduce copiii la biserică cântând cu ei răspunsurile dela sf. liturgie, iar la trebuință și la utrenie cu tinerimea adultă a forma cor, fără altă remunerație, a se prezenta în vreo Duminecă la biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Orăștie, 17 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșia
protopresbiter.

Esarândare de pășune.

Comuna bisericească luterană din **Noulsăsăsc** (Szászujfalu) p. u. **Szászveresmart** (Roșia). Exarândează în licitațiune publică pe 3 ani.

1. Pășunea numită „Markokt“ în estenziune de cca 208 jugăre catastrale potrivită pentru economii de oieri începând dela **1 Ianuarie 1913 până în 31 Decemvrie 1915** cu prețul de strigare anual 3600 coroane, pe lângă un vadiu de 180 coroane.

Până la începerea licitațiunei se primesc oferte și în scris provăzute cu vadiul recerut și cu declarațiunea oferentului că cunoaște condițiunile licitațiunii și să supune acestora.

2. Totodată întreaga pășune bisericească evangelică de cca 680 jugăre catastrale se va esarânda ca pășune de iarnă pe timpul din *15 Noemvrie 1912 până în 1 Martie 1913* cu observarea ca timpul de esarândare pentru partea din pășune numită „Markokt“ espiră cu 30 Decemvrie 1912.

Condițiunile detailate se pot vedea ori când la oficiul parohial evangelic.

Ambele licitațiuni se vor ținea *Duminecă în 13 Octomvrie 1912 st. n. după ameazi la 3 ore în canceluria comunală.*

Szászujfalu, în 28 Sept. 1912.

Presbiteriul evangelic A. B.

Nr. (348) 1—2

Vezi așa... acestea sunt originalele tuburi de
Jacobi-Antinicotin.
Engros Adolf & Alexander Jacobi, Wien VIII.
(106 b) 8—13

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă
Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(46) 32— (Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

Nr. pp. 1033/1912 (343) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională din comuna **Rogojel**, prin aceasta se escrie concurs cu termin de **20 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1) 600 cor. din repartiție dela popor, naturalii și din venitul cantoral.

2) Cvartir liber în edificiul școalei și grădină de legumi.

3) 200 cor. ajutor permanent din fondul școlar, și 200 cor. întregire dela stat, ce se va exopera pe baza documentelor celui ales.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și înainta suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigoare, sub emnatului oficiu, în terminul susindicat și a se prezenta în vre o Duminecă ori sărbătoare la biserică ca să-și arete destoinicia în cântarea bisericească.

Cluj, 13 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Vice-notar!

Se caută **un vice-notar diplomat** pe termin de un an, eventual cu șansă de viitor. Postul, care este sistemizat, este a se ocupa imediat.

Notarul cercual: Săcel
(344) 2—3 comitatul Sibiiu.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană** în Sibiiu

Din carnetul unui dascăl.

Studii și articole
de
Ion Mateiu.
Prețul cor. 150 + porto 20 fil.

Tocmai au sosit
cele mai aparte — cu mult șic și frumoase
Modele de pălării
de Paris, Londra și Viena.
Ultima noutate! Prețurile cele mai ieftine!
Reparaturile se efeptuesc ieftin și prompt.
Salonul de modă Johanna Jekeli
347 1—2 **Str. Cisnădiei Nr. 23. întrarea in stânga sub poartă.**

Mare depozit pentru sesonul de noutăți!

Costume admirabile, stofe de bluze și **haine, mătăsuri** și **decoruri** de catifea, **articli de modă** de toate prețurile. **Depozit special pentru toți articli de modă.**

Trusouri complecte de mirese. Articlii de modă pentru domni. Blănării pompoase.

Rud. Trentina,
(338) 3—6 **Sibiiu, Strada Cisnădiei 25.**

30,000 de părechi
păpuci și **ghete**
se vând cu preț redus.

Toate în lume se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai **păpucii** și **ghetele** exec. în atelierul lui

VASILIE BAN
la „Cisma mare roșie“

după cum se numește prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită **prăvălie** de în **călțăminte s'a mărit în casa proprie** și la fiecare părechie se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera **ghete bune** și **trainice** pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca și până acum.

E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alții, eventual să returnează banii.

(221) 40—

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marţi 25 Septemvrie (8 Octomvrie) 1912. Nr. 100.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

In preajma răsboiului.

Sibiiu, 7 Octomvrie n.

Intrebarea pe care şi-o pun mereu toţi cei ce urmăresc cu atenţiune desvoltarea lucrurilor în Balcani este, că *va fi* ori *nu va fi* răsboiu? Şi e atât de greu să poţi da astăzi răspuns positiv la această îndreptăţită întrebare. Pentrucă spre a putea răspunde la ea barem cu oarecare aparenţă de positivitate, ar trebui să cunoşti, nu numai aceea ce spun diplomaţii în comunicările lor oficioase, mai mult ori mai puţin sincere, ci şi aceea ce urzesc şi făuresc ei după culise, în consultările şi pertractările lor secrete.

Tot ce se ştie deci astăzi cu privire la conflictul din Balcani este, că statele mici balcanice mobiliseazà cu zor şi se pregătesc de răsboiu, şi că se pregăteşte de răsboiu şi Turcia, pentru a putea lua lupta cu sorţi de isbândă în contra celor ce se pregătesc să o atace.

Se mai ştie apoi, că puterile mari europene au făcut şi fac demersuri energice în direcţia, ca răsboiul să fie împedecat. Cu greu ne vine însă să credem în succesul sforţărilor ce se depun din partea lor. Pentrucă astăzi răsboiul nu mai atârnă dela voinţa lor, ci dela voinţa poporaţiunii celor patru state mici balcanice, care e însufleţită pentru răsboiu şi *cere* răsboiul, şi care ar fi în stare să mături dela suprafaţă, nu numai guvernele proprii, ci şi domnitorii proprii, dacă s'ar opune voinţei ei.

Dar vedem, că nici diplomaţii nu prea aşteaptă resultate favorabile dela demersurile lor energice, pentrucă tot ei ne spun, că dacă nu va putea fi împedecat răsboiul, atunci năzuinţele lor merg în direcţia, ca răsboiul să fie barem *localisat*; să nu se dee naştere la conflagraţiuni europene.

Stăm deci mai aproape de verosimilitatea, că răsboiul va isbucni de fapt, poate chiar în una din zilele apropiate, decât de posibilitatea împedecării răsboiului, prin diplomaţia europeană, acuma, dupăce statele mici balcanice au făcut enorme cheltueli cu mobilisarea trupelor şi cu procurarea materialului trebuincios pentru purtarea răsboiului.

Intervenţia puterilor mari europene pare deci a fi cam întârziată. Şi tocmai aceasta e enigma, pe care lumea nediplomatică nu o prea poate înţelege.

Se pun adecă patru state din Balcani şi decretează în aceeaşi zi, şi aproape în aceeaşi oră, mobilizarea generală a tuturor trupelor, pentru a începe răsboiu în contra Turciei, şi diplomaţia europeană remâne încremenită la primirea ştirei sensaţionale! Nu avea nici o cunoştinţă despre aceea ce are să se întâmple în Balcani. Şi putea să aibă, dacă avea, ori o organisaţie mai bună, ori oameni mai destoinici pela curţile mici.

Pentrucă spre a se putea face aceea ce s'a făcut: ordonarea mobilizării deodată în patru state, a trebuit negreşit să premeargă: întâlniri, consultări, hotărâri luate din partea representanţilor acestor state, — ba poate chiar şi înţelegeri luate cu vre-un alt stat mai mare.

A avut, ori n'a avut cunoştinţă diplomaţia europeană despre toate acestea? In casul prim trebuia să iee *atunci* măsurile pentru a fi împedecată mergerea prea departe a guvernelor statelor din Balcani cu jocul de-a răsboiul, iar în casul din urmă diplomaţia şi-a pregătit singură dificultăţile cu cari are să lupte astăzi pentru menţinerea păcii, prin faptul, că nu a fost destul de atentă şi destul de scrupuloasă în controlarea şi supravegherea celor mici. Astăzi focul e ca şi aprins în Balcani, şi diplomaţii cu greu îl vor putea înăbuşi.

Credit extraordinar. Vine ştirea dela Viena, că guvernul comun austro-ungar va cere dela delegaţiuni încă în cursul sesiunei actuale votarea unui credit extraordinar de două sute milioane, pentru scopuri militare. Semnul, că e temere, că se încurcă lucrurile în Balcani.

Pacea turco-italiană. Stirile telegrafice din urmă ne spun că Turcia a acceptat condiţiunile de pace ale Italiei, şi astfel încheerea păcii între Turcia şi Italia e chestie de câteva zile.

Legea electorală Ziarele din capitală scriu, că legea electorală e gata. In cursul săptămânii viitoare va fi prezentată Regelui, pentru a i da sancţiunea prealabilă, iar la finea lunii acesteia va fi prezentată dietei.

Stat naţional şi chestie de naţionalitate.

IV.

— Articol final. —

Care e deci politica bună naţionalistă? Aceea, care tinde spre industrialisare, căci ea păşeşte cu totul pe alte căi, pe alte urme. Să ne gândim numai la Statele-unite, la Elveţia, Belgia, iar după reforma mare electorală şi la Anglia, la politica lor naţionalistă. Politica aceasta de industrialisare se bazează pe faptul, că statul asigură, garantează şi promovează desvoltarea liberă culturală a fiecărei naţionalităţi. In Statele-unite nu i-a trecut numănui prin minte se constrângă pe cineva se umble la şcoala cutare ori cutare, să nu aboneze foaia cutare sau cutare, şi să i se impună, că ce foaie are să cetească. Nu i-a trecut nimănui niciodată prin minte, ca reuniunile culturale, la noi foarte obicinuite, de es. reuniunile de lectură şi de cântări, se fie făcute imposibile. Pentru un politician modern din Anglia, America, Elveţia, ori Belgia, astfel de idei sunt cu totul neînţelese. Şi resultatul e acela că cultura cu adevărat mai tare, mai superioară, îşi deschide singură calea în mod glorios, cu aplicarea mijloacelor pacinice, şi deja generaţia următoare simte, că e bine să şti englezeşte în America, e bine să cunoşti limba statului, pentru că în ea se cuprinde posibilitatea unei înaintări mai potenţate culturale şi materiale. Aceasta e o chestie de superioritate culturală, care, — ca şi în imperiul mare roman, în primul stat mare unitar al lumii, unde fără nici o urmă de torţare cultura romană şi limba romană şi-a deschis singură calea şi printre elementele cari au stat pe acelaş nivel pe care stă astăzi poporaţiunea înapoiată dela periferiile noastre, — trebue se iasă biruitoare!

Democraţiile mai desvoltate economice sunt pătrunse astăzi în mod inconstient de sentimentul, că resolvarea chestiei de naţionalitate se poate face numai pe calea schimbului liber. Cu cât e mai mare libertatea, mai desăvârşită ordinea de drept, mai vie şi mai neîmpedecată comunicaţia: cu atât mai intensiv, mai productiv şi mai vioiu e schimbul de bunuri şi de idei, fără de care nu există unificare culturală, nu există decât numai asuprire şi esploatare.

Politica feudală de forţă, cu arma în mână şi cu şicanele ei nedrepte zice aşa: contopiţi-vă, lăpădaţi-vă de limba voastră şi iubiţi-mă pe mine, — dar numai decât! Politica liberală naţionalistă zice însă aşa: Fiecare în limba sa, amăsurat culturii sale proprii, se facă schimbul de mărfuri şi de idei, dar se schimbe cât de mult şi sub condiţiuni cât se poate de egale. Orice privilegiu, orice volnicie, orice abus, e numai spre stricăciunea schimbului liber.

Eu sunt amicul şi sprijinitorul desvoltării culturii în orice limbă, pentrucă orice ridicare a pretensiunilor economice şi culturale provoacă dorul şi ocasiunea schimbului de idei

---

FOIŞOARĂ.

Monografia şcoalei elementare poporale gr. ort. rom. din Măgoaja

de *Gavriil Hango*, presbiter.

(Urmare).

Inainte de a trece la organizarea fundaţiunii, las să urmeze aci spre pomenire vecinică testamentul fericitului fundator:

Végrendelet.

Alább irt ezennel ünnepélyesen tudtára adom mindeneknek a kiket illet, miszerint józan megfontolás nyomán, önkéntes jó akarat és Koncz Klára nőmmel egyetértőleg most ép testi és lelki egészségben a következő végrendeletet teszem: lévén t. i. nékem nőmmel közös, itten Udvarhelyi kerület sz. keresztúri járásban Sz. Abrahámon saját gazdálkodás és együttes szorgalom által szerzett — mert azon kis rész, melyet nőm pénzbe 3 ezer váltó forintokban számitva néhai édes atyjától kapott, testvéreinek leendő visszafizetésére a rendelkezés meg van téve — bizonyos fekvő jószágom, aztot rajta lévő épületekkel, hozzátartozó zsellér telkekkel, minden külső belső járulékaival, erdő, mező, viz, és köveivel egyetemben hagyom, adom és ajándékozom, egy a Dézsi kerületben Hollómező helységben állitandó görög keleti népiskolára örök időkre megcáfolhatlanul; mely fundatio kivitelét az ide mellékelt tervszerinti kezelését és főgondozását ő Excellentiája Báró Saguna András püspök úr és törvényes következőire a püspöki székbe, átal ruházom, és felhatalmazom azon hozzáadással hogy, ebbéli rendelkezésem csakis magam és nőm halála után lépendhetvén életbe, illető püspök úr, akkor a jószágra azonnal kezet tegyen, gondozza sat. Mely végrendeletemet is illetőleg Donatiot két példányba szerkesztve, s egyet magamnak megtartva, a mást fenntisztelt püspök úr ő Excellentiájához küldve tulajdon kezem aláírásával megerősitem és törvényesitem. — Költ Sz. Abrahámon, Aprilis 6-án 1856.

Botta György s. k.

Codicilul testamentului nu l-am aflat între actele ce se păstrează în arhivul consistorial din Sibiiu. Inventarul poartă datul de Sz. Abraham, 26 Iuliu 1866, iar documentul de transcriere pe văduvă: Sz. Udvarhely, 7 Martie 1867; cel de transcriere pe parohie încă nu l-am putut afla.

Referitor la organisarea fundaţiunii dau aci următoarele două acte consistoriale:

Nr. cons. Ep. 28—1873.

Preacinstite părinte protopope!

Prin testamentul din 6 Aprilie 1856 a testat răposatul Georgiu Botta din Szt. Abraham moşiile sale în folosul şcoalei noastre din Măgoaja (Hollómező) denumind pe Escelenţa Sa Inalt Prea Sfinţitul păr. Arhiepiscop şi Mitropolit Andreiu de esecutorul testamentului şi dispunător peste această fundaţiune. Murind atât testatorul, cât şi soţia sa Clara Kontz, în a cărei folosinţă au fost aceste moşii, averea aceasta a devenit — după proces îndelungat purtat din partea consistorului arhidiecezan prin fiscalul său, în folosul fundaţiunii contra văduvei până era încă în viaţă — ca fundaţie pentru şcoala noastră din numita comună, de jure la această şcoală.

Escelenţa Sa Preasfinţitul păr. Arhiepiscop şi Mitropolit, — ca esecutorul testamentului şi dispunătorul peste această fundaţiune — încă fiind în viaţă, a dispus după informaţiunile căpătate dela păr. protopopul Murăş-Oşorheiului: Parteniu Trombitaşiu, vânzarea acestei moşii, ceea ce s'a şi făcut la 4 Maiu a. c. în suma de 4200 fl. v. a., care sumă după detragerea taxei de transpunere şi a speselor procesuale, se află astăzi în administraţia acestui consistor arhidiecezan, ca senat epitropesc sub numirea de „Fundaţia lui Georgiu Botta din Szt. Abraham în favorul şcoalei noastre greco orientale române din Măgoaja (Hollómező)“.

Deci aceasta ţi se aduce la cunoştinţă cu acea însărcinare, ca despre starea acestei fundaţiuni să încunoştinţezi şi pe comitetul şi poporul nostru credincios din Măgoaja, — şi totodată să faci încoace cât mai curând un raport detailat despre starea şcoalei noastre de acolo, arătând cine este învăţător, ce cualificaţiune şi câtă plată are şi de unde o capătă pe acea, spre a se putea dispune cele de lipsă în privinţa aceasta în înţelesul testamentului fericitului testator.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan ca senat epitropesc, ţinută în 7 Iuliu 1873.

N. Popea m. p.
arhim. şi vicar arhiep.

Preacinst. Sa. Păr. Prot. Ioan Bodea.

Al doilea act este:

Nr. 2058—1874 Şcol.

Preacinstite părinte protopresbitere!

In relaţiunea din 22 Octomvrie 1873 nr. 113 referitoare la fundaţiunea fericitului George Botta din Sz. Abraham în favoarea şcoalei noastre confesionale din Măgoaja, ţi se rescrie cumcă consistorul arhidiecezan ca senat epitropesc a aflat de bine a norma pe viitor salarul anual al învăţătorului la şcoala noastră confesională din Măgoaja cu 300 fl. v. a. şi anume:

Suma plătită până acum prin comună 120 fl., iar din fundaţiune 180 fl.; pentru procurarea aparatelor de şcoală şi a cărţilor de învăţământ pentru copii de părinţi săraci tot din numita fundaţiune, încât se va ajunge, o sumă anuală de 10 fl. v. a.

(Va urma).

şi de mărfuri. Cu cât e mai desvoltată cultura unei naţionalităţi, cu atât produce ea şi schimbă mai mult, iar pe urma acestui fapt se naşte posibilitatea unor noue progrese culturale.

Apariţia, emoţiile şi deslegarea chestiei de naţionalitate formează numai o lature a marei desvoltări istorice, începute în secolul ultim al evului mediu, dar în evoluţiune şi în zilele noastre. Pretutindenea, în toate statele, vorba o fost şi e de totala eliminare a lumii feudale şi de introducerea schimbului liber şi a egalităţii de drept între cetăţeni, deci de o desvoltare, caracterisată prin o împărţire potenţată de muncă în cele economice, prin o circulaţie de bunuri, făcută în cercuri tot mai largi, şi prin o integrare tot mai fină. Politiceşte direcţia aceasta a fost iniţiată de regii centralizători, şi a fost continuată de ordinea cetăţenească, eşită din revoluţia franceză. Astăzi socialismul continuă lucrarea, căutând se elimineze din organizaţia economică forţa, volnicia, esploatarea. Iar mişcarea naţionalistă merge spre acelaş scop, când prin cultura naţională poporală caută se deştepte la constienţă trupele vechei domnii feudale şi clericale, totdeauna gata de a sta sub arme, dar şi gata de a fi trase pe sfoară: adecă mulţimile analfabete streine, puţin consumătoare şi puţin producătoare pe teritorul lor particular şi ângust.

Regatele absolustistice au garantat, pe ruinele domniilor feudale, primul schimb de caracter regnicolar al bunurilor şi ideilor, prin desvoltarea formaţiunilor orăşeneşti. Cetăţenimea orăşenească apoi a îngropat acele rămăşiţe ale feudalismului, cari au împedecat unificarea şi de cari regatul absolutistic nu se putea atinge. Iar muncitorimea organisată din zilele noastre caută se îngroape şi acele rămăşiţe ale feudalismului, de cari nu se poate atinge cetăţenimea orăşenească, şi anume, nu numai în lăuntrul statului, ci şi în afară de stat, căci caută se aducă la o unitate organică, politică şi economică, pe basa internaţionalismului păcii şi al muncii, toate statele, cari stau pe treapta aceleiaşi culturi. Organisaţia militară dinastică, ultima rămăşiţă a lumii feudale, în statele unite europene are se dispară, făcând loc antimilitarismului şi desrobirii desăvârşite a pământului, ori prefăcându-se într'o armată a poporului. Este o legalitate mare istorică, unică şi unitară, care face trecerea dela formaţiunile orăşeneşti, peste anarhiile din evul mediu, peste puterea absolut mercantilistă regească şi peste revoluţia liberală cetăţenească, la socialismul din zilele noastre. Sub diferite acoperişe ideologice, în mijlocul celor mai variate lupte politice, desvoltarea aceasta a creat corpuri tot mai mari de stat, cari însă tot mai puţin s'au basat pe vreo solidaritate religioasă-militară, şi tot mai mult pe o potrivită împărţire de muncă economică.

Forţele acestea de unificare au dat naştere chestiei de naţionalitate, şi în timpul mai nou şi la alte asemenea forţe. Fiecare pas de apropiere spre desevârşita democraţie economică micşorează ascuţişul luptei naţionaliste, şi face cu putinţă gruparea economică, mai însemnată decât toate celelalte. După esoperarea minimului cultural pe seama naţionalităţilor va fi tot mai poruncitor glasul intereselor generale, economice şi sociale. In statele singuratice solidaritatea naţionalistă va fi înlocuită cu solidaritatea intereselor comune economice şi culturale, cari cu timpul vor deveni atât de tari, încât vor sparge şi hotarele altor state cu cultură egală. Importanţa chestiei de limbă nu va fi mai mare în statele unite europene decum e astăzi importanţa religiei, având fiecare dreptul se aparţină la care vrea. In fiecare stat, limba care garantează înaintarea cea mai perfectă economică şi culturală va cuceri, pe cale pacinică, celelalte limbi, cari se vor da la o parte, ori vor dispărea, în măsura în care nu vor putea ţinea concurenţa culturală. Limba celei mai desvoltate culturi va ajunge la un rol dominant, chiar asupra mai multor state, în felul cum în evul mediu era limba regatului mai bine organizat politiceşte şi economiceşte, cu privire la stătuleţele mărunte. Şi nu i va trece nimănui prin minte se împedece cu forţa, ori se influinţeze acest proces în desvoltarea sa.

Vor pieri deci limbi, şi limbi vechi se vor îmbogăţi cu cuvinte noue, iar peste câteva sute de ani vor mai fi numai câteva limbi cu dialecte deosebite pe la periferii. Iar o mie de ani ajunge pentru închegarea unei societăţi unitare în limbă. Visul omenimei asuprite din evul mediu, sfântul imperiu roman, va deveni o realitate, pusă, nu pe baze eclesiastice ori imperialiste, ci eşită din forţele solidarităţii comune economice. Va deveni realitate vie atunci, instinct natural pentru fiecare om, sublimitatea gândirii lui *Goethe*, că: „E lucru curios ura aceea naţională. Pe treptele cele mai de jos ale culturii apare ea maĭ cu tărie şi mai cu vehemenţă. Dar este o treaptă, pe care ea dispare, şi pe care omul stă *deasupra* naţiunilor, simţind în sufletul seu fericirea ori năcazul poporului vecin, astfel, ca şi cum ar fi fericirea ori năcazul seu propriu“...

Serbări culturale în Arad.

Reuniunea învăţătorilor români dela şcoalele poporale confesionale gr.-ort. din protopopiatele arădane I-VII şi-a ţinut adunarea generală ordinară Marţi şi Miercuri în Arad, făcându-se cu această ocaziune şi inaugurarea monumentului decedatului *Teodor Ceontea,* fost profesor preparandial în Arad. A decurs astfel:

S'a celebrat Marţi dimineaţa la orele 8 serviciu divin în catedrala din Arad, prin preotul Traian Vaţian, în presenţa membrilor reuniunii, a delegaţilor reuniunilor surori şi a unui public număros, iar la finea liturgiei s'a făcut parastas pentru odihna sufletelor membrilor decedaţi ai reuniunei.

La orele 10 s'a ţinut apoi şedinţa primă, în sala festivă a seminariului arădan. A participat la şedinţă, primit fiind cu ovaţii, şi P. S. Sa, Episcopul *Ioan I. Papp,* cu o suită aleasă.

Presidentul reuniunei, dl I. Moldovan, deschide şedinţa, salutând cu însufleţire pe cei presenţi, şi în special pe P. S. Sa, Episcopul *Ioan*, care ia cuvântul, şi înşiră motivele, cari l'au îndemnat se ia parte la serbarea culturală a învăţătorimei, între cari cel mai de însemnătate a faptul, că se inaugurează bustul fostului profesor Ceontea, contimporan cu P. S. Sa, cu care a muncit împreună în multe treburi obşteşti. Binecuvântă adunarea şi-i doreşte prosperare.

Se cetesc acum adresele de felicitare întrate la reuniune, şi apoi adunarea e salutată cu graiul din partea inspectorului de şcoale Varjassy, a dlui I. Vuia, în numele reuniunii timişorene, a dlui M. Crăciun în numele reuniunii caraşsebeşene şi a dlui Cioambeş în numele reuniunii bihorene.

Prezidentul salută în numele adunării pe noul revisor şcolar R. Frateş, pe P. C. Sa Arhimandritul Augustin Hamsea, unul din cei mai vechi şi mai valoroşi membri ai reuniunii, pe P. C. Sa protosincelul R. R. Ciorogariu, directorul seminarial, pe protopresbiterul V. Beleş şi pe referentul şcolar Dr. G. Ciuhandu.

Răspunde dl R. Frateş şi P. C. Sa protosincelul R. R. Ciorogariu, apoi urmează conferenţa dlui profesor Dr. Petru Pipoş *„despre Rousseau, ideile sale pedagogice şi critica acestora“*.

Se aleg în urmă comisiunile obicinuite, cărora se predau rapoartele comitetului spre studiare, şi şedinţa se închide.

Publicul iase în grădina seminarului, pentru a asista la desvălirea bustului fostului profesor T. Ceontea.

In cursul vorbirii rostite de prezidentul reuniunii, I. Moldovan, velul cade de pe bust, şi în faţa publicului apare figura simpatică şi bine nimerită a profesorului Ceontea.

Discursul comemorativ îl rosteşte acum P. C. Sa, Arhimandritul *Augustin Hamsea,* vorbind frumos şi pe larg despre trecutul pedagogiei din Arad şi despre activitatea mănoasă a profesorului Ceontea.

Se rostesc şi alte vorbiri, iar la urmă vorbeşte P. C. Sa, Protosincelul R. R. Ciorogariu, care ia în primire şi păstrare bustul, promiţând a-l lăsa cu cinste generaţiilor următoare.

Serbarea s'a terminat pe la orele 2 d. a. A urmat apoi banchetul, cu toaste multe, iar sara a fost cină comună, petrecere, cu cântece şi jocuri, la hotel Central.

Şedinţa a doua s'a ţinut Miercuri la orele 8 dimineaţa tot în sala festivă a seminarului arădan. A vorbit învăţătoriul Teodor Maris despre *„mijloacele prin cari şcoala poporală poate inarma omenimea cu cultura sufletească“*, iar dl Iosif Moldovan a arătat în mod practic *„metodul fonominic şi avantagiile lui“*.

Au urmat rapoarte, propuneri, interpelări. S'a hotărât, că proxima adunare generală se va ţinea în Şiria, s'a ales noul comitet al reuniunei, s'au sortat două tablouri reprezentând pe profesorul Ceontea şi apoi adunarea generală a fost încheiată prin o vorbire scurtă a prezidentului I. Moldovan.

Dela sate.

Sfinţirea bisericii din Ruşciori.

> *Motto*: Religiunea şi morala creştină sunt razimul neclătit al binelui obştesc.
>
> *Washington.*

Unul din cele mai nobile şi mai puternice sentimente, este cu toată siguranţa sentimentul religios.

Nici timpurile, nici locurile nu i-au desminţit esistenţa şi nici ponderabilul rol în omenire. O cercetare a istoriei cât de superficială ne convinge despre aceasta.

Un meteor sau un corp chimic apare din veac în veac, escitând curiozitatea de a fi cunoscut; sentimentul religios însă a apărut odată pentru totdeauna şi în mod supranatural. Mai mult. Data când a apărut religiunea nu e de domeniul istoriei, ca a altor fenomene sociale; căci ea coincide cu apariţiunea omului.

Aşa se esplică, de ce în recenta ştiinţă a istoriei religiunilor nu se poate studia decât numai caracterul istoric al religiunii, adecă influenţa ei socială în diferite timpuri şi locuri, dar nu şi genesa ei, care s'a născut deodată cu omul cel dintâi şi are de autor pe Atotputernicul Dzeu.

Organul de espresie al religiunii este biserica sau după cum să esprimă parohul Becicherecului, Dimitrie *Ţichindeal,* în opul *Epitonul*, sau scurte arătări pentru sfânta biserică etc.: 1. Biserica însemnează adunarea tuturor dreptcredincioşilor, având un cap nevăzut pe Cristos. 2. Ea însemnează trupul sau lăcaşul sufletului, care arăta Domnul grăind către jidovi: Ioan c. 2 v. 19: Stricaţi biserica aceasta şi în trei zile o voiu zidi pe dânsa. Aceasta s'a zis — după tâlcuirea evangelistului — pentru biserica trupului său. 3. Biserica este loc sfinţit lui Dzeu, sau casă de rugăciune, după cum cel cu gura de aur o numeşte: Cer pământesc, întru care jertfa cea vie şi fără de sânge se aduce şi se săvârşeşte lui Dzeu dela noi“.

Aceste premerse, să vedem acum ce am putea desvăli din începutul bisericii la Românii din Ruşciori.

Ruşciorii, această comună mică, şchească, în care şcheii numai după port se mai cunosc, e situată cam 10 km. de Sibiiu pe un loc cu mocirle şi are un hotar rău, pe urma căruia locuitorii trăesc tânjind de pe o zi pe alta. Românii, cari şi astăzi încă sunt numai un mănunchiu, 40 de familii, înainte de anul 1854 nu aveau biserică. Pentru merinde sufletească Dumineca şi în sărbători parohienii alergau în comunele din jur. Până în 1855 serviciul divin se ţinea în casa privată a cantorului bisericii Ioan Dănilă. Parohia forma filie şi aparţinea comunei matere Cristian, iar ca celebrant servea preotul Clement Popoviciu.

In anul 1855 credincioşii din Mag zidindu-şi biserică nouă au dăruit pe cea veche din lemn Ruşciorenilor, şi aşezându-se ea la poalele unui deal sterp, care vuia de arbori şi de tufiş, s'a folosit până în 16/29 Sept. 1912.

După moartea cucernicului şi zelosului preot, Nicolae Şureanu, la 16 Maiu 1909, venind preot Nicolae Platoş şi văzând starea în care se afla debila bisericuţă, numai decât s'a pus pe lucru, a conchemat comitetul şi i-a vorbit cam aşa: Iubiţii mei! Starea în care v'am găsit, e vrednică de plâns; casa parohială e dărăpănată, azi, mâne poate să se strice, bisericuţa poate să cadă în fiecare clipă. Ce ziceţi? Eu m'am socotit să punem cu toţii umăr la umăr şi să ne facem biserică nouă de peatră. Ştiu, că sunteţi săraci, dar Dzeu ne va sta într'ajutor. Vom face colecte, vom cere dela cei ce au. Zis şi făcut. — Zidirea s'a început la 1911 şi s'a terminat pe lângă multe greutăţi fără de a se pune repartiţie pe poporeni, în 15/28 August 1912.

Părintele N. Platoş, originar din Săcel lângă Sălişte, şi-a început cariera prin a fi învăţător. A continuat ca paroh în Cârjiţi cu filia Bretelin lângă Deva. In amândouă parohiile bisericile erau în stare deplorabilă. Ce a făcut deci păr. Platoş? S'a pus pe lucru, a reparat temeinic biserica din Cârjiţi, a îndemnat, a contribuit şi a supraveghiat edificarea bisericii din Bretelin. Va să zică sub părintele Platoş în răstimpul păstoririi sale de 9 ani s'au înălţat ca din pământ 3 biserici.

Cu sfinţirea frumoasei biserici din Ruşciori, care s'a făcut Dumineca în 16/29 Sept., a fost încredinţat P. O. D. Lazar *Triteanu*, asesor consistorial şi referent şcolar, care a sosit însoţit de mai mulţi domni dimineaţa pe la 8 ore şi căruia îi eşi întru întimpinare în drumul care vine dela Cristian, învăţătorul Alex. Bârsan pe un cal alb ca spuma, în frontea unui banderiu de călăreţi. Iţi era mai mare dragul să vezi feciorii noştri unul ca unul în port naţional.

Inaintea bisericii aştepta veteranul preot în ornate bisericeşti cu sfânta evangelie, copiii de şcoală şi poporenii în haine de sărbătoare. Inaltul oaspe sărută evangelie, iar părintele Platoş dupăce mulţămeşte în câteva cuvinte, că P. O. D. mandatar nu a pregetat să vină în numele Escelenţei Sale să dee destinaţiei casa Domnului, îl invită să binevoiască a sfinţi noul Sion spre a putea înălţa pe viitor de aici rugăciuni către Tatăl cel ceresc. P. O. D. mandatar mulţămeşte pentru primirea călduroasă care i se face, arată că cu plăcere a primit încredinţarea Escelenţei Sale dlui Mitropolit de a veni să dee destinaţiunii acest lăcaş dzeesc. Admiră spiritul de unire şi de jertfă al credincioşilor din această parohie şi le spune, că deşi puţini la număr au fost mari în credinţă, iar unde credinţa nu lipseşte, se săvârşesc minuni. Dovadă cazul de faţă.

Actul însuşi s'a îndeplinit prin P. O. D. mandatar Lazar Triteanu şi preoţii Isaia Popa din Ocna, R. Platoş din Turnişor, C. Moldovan din Cristian şi diaconul Gălea din Poroeşti. Cântările dela sf. liturghie au fost esecutate de harnicul cor din Turnişor, sub conducerea harnicului lor păstor sufletesc R. Platoş. La finea sfinţirei P. O. D. mandatar a dat cetire actului In. P. Sf. D. Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu,* din care se deluşeşte că Excelenţa Sa din cauza bătrâneţelor adânci nu poate să ia parte la actul sfinţirei şi de aceea a aflat de bine a delega pe P. O. D. asesor consistorial Lazar Triteanu, dar pentru aceea şi din depărtare privegheză şi roagă pe Prea bunul D-zeu, să-şi reverse darurile cele bogate asupra credincioşilor şi asupra bisericii care se sfinţeşte, ca ea să fie liman de mântuire pentru toţi ceice ce vor intra într'ânsa cu evlavie şi credinţă. Poporul aclamă cu: „Trăiască şi D-zeu să-l ţină“!

După aceasta P. O. D. rosteşte o vorbire pe înţelesul tuturor, acomodată, înduioşetoare şi foarte instructivă, despre care multă vreme credincioşii noştri vor vorbi cu mult interes. In vorbire se făcea aluzie la statornicia creştinilor întru legea strămoşească, dovedindu-se, că unde e credinţă sunt şi fapte; că calea, care duce la viaţă, este credinţa; că prin *lege* putem alege binele, lăpădând răul; continuă desvoltând apoi într'un mod minunat de plastic, cum ţăranii noştri prin beţie, prin vorbire de rău, prin lux şi alte zorzoane se abat dela aceea ce forma odinioară şi trebue să formeze şi astăzi baza credinţei noastre strămoşeşti. Felicită pe toţi, cari au conlucrat la zidirea noului Sion şi laudă vrednicia părintelui Nicolae Platoş, care cu ochii plini de lacrămi, mulţămeşte. Preotul Isaia Popa ceteşte pe toţi aceia, cari au contribuit cu obolul lor la edificare. Ar fi bine şi de dorit, ca lista aceasta să se publice în ziarele româneşti, pentru ca şi alţii să se îndemne la fapte creştineşti. In urmă P. O. D. mandatar a stropit întreg poporul cu apă sfinţită, ear un preot a miruit pe cei botezaţi şi li-a dat anafură.

Şi aşa s'a sfinţit biserica din Ruşciori întru cinstea şi mărirea lui D-zeu Tatăl, având de hram: „Adormirea Născătoarei de D-zeu“.

La masa bogată, care ni s'a servit în casa ospitală a parohului local, s'au ridicat mai multe toaste, dintre cari remarc pe cel al P. O. D. mandatar Lazar Triteanu pentru Ex. Sa In. Prea Sf. Arhiepiscop şi Mitropolit Ioan Meţianu, relevând îngrijirea părintească şi meritele Escelenţei Sale pentru prosperarea şi înaintarea bisericii ortodoxe române peste tot. Remarc apoi toastul ridicat întru sănătatea Arhanghelului trimes de D-zeu neamului românesc, Vasile de Stroescu, pe cel întru sănătatea P. O. D. mandatar Lazar Triteanu, întru sănătatea preotului Platoş, a învăţătorului sârguincios, isteţ şi aprig Alexandru Bârsan din Rusciori, care în anul 1903 în bună înţălegere cu fostul preot Nic. Şarean şi notariul N. Sas au pus bază fondului menit pentru zidirea bisericii; a doamnei preotese, Maria Platoş, care încă a conlucrat la edificarea bisericii, necruţând nici o osteneală şi colectând singură sume frumoase de bani prin Rusia şi de pe la maicile din mănăstiri; a pictorului Nicolae Baciu din Agârbiciu, care ni-a dovedit că-şi pricepe meseria şi că ştie să mulţămească şi gusturile cele mai alese ş. a. Notez, că zidirea s'a esecutat în mod mulţumitor prin arhitectul Ioan Crişan din Deva.

Seara s'a ţinut în şcoală cu tinerimea din loc sub conducerea învăţătorului Alexandru Bârsan o producţiune teatrală bine reuşită, la care pictorul N. Baciu a produs mult haz prin predarea cântecelului „Vila regală“, după care a urmat dans vesel până în zori de zi.

Cristian, în 1 Oct. 1912.

Izidor Dopp
învăţător rom. ort.

Conferenţele învăţătoreşti.

Convocare.

In conformitate cu circulara nr. 10.093 1912 prin aceasta convoc pe învăţătorii şi învăţătoarele dela şcoalele confesionale gr. or. române din cercul III. Protopopiatele: Sibiiu şi Avrig, la conferenţa învăţătorească anuală, care se va ţinea în sala cea mare a şcoalei centrale din Sibiiu în 19 şi 20 Octomvrie st. v. (1 şi 2 Noemvrie st. n.) a. c.

Ordinea de zi:

1. *Invocarea Duhului Sfânt*, la 8 ore în biserica catedrală.
2. Discurs de deschidere din partea comisarului consistorial.
3. Invăţământul intuitiv, de George Smăd, învăţător în Arpaşul-sup.
4. Metodica scris-cetitului, de Victoria Popovici, învăţătoare la şcoala centrală din Sibiiu.
5. Cetirea română în cl. I.—VI., de Ilie Aleman, învăţător în Avrig.
6. Cartea de cetire, de Victoria Vasilie, învăţătoare în Şura-mare.
7. Gramatica română, de Vas. Jarcovan, învăţător în Drăguş.
8. Esercitiile de stil şi de compunere în cl. I.—VI., de Ioan Neagu, învăţător în Poplaca.
9. Poezia în şcoala poporală, de Toma Calin, învăţător în Sebeşul-sup.
10. Literatura în şcoala poporală, de Stefan Drăghiciu, învăţător în Sadu.
11. Legendele şi tradiţiile poporale, de Toma Bobanga, învăţător în Porceşti.
12. Raportul dintre limba română şi maghiară în şcoalele noastre, de Simion Borţan, învăţător în Slimnic.
13. Darea de seamă despre bibliotecile pedagogice tractuale, făcută de bibliotecarii şi casierii celor două biblioteci din Sibiiu şi Avrig.
14. Darea de seamă despre starea învăţământului în cele două protopopiate, făcută de Eugen Crăciun, învăţător în Răşinari (Sibiiu) şi Iosif Stoica, învăţător în Sebeşul-inferior (Avrig).
15. Propuneri.

In afară de aceste lucrări teoretice proponenţii de sub nrii 5, 7 şi 9 au a preda şi câte o temă practică.

Toate temele au să fie trimise cu cel puţin opt zile înainte de conferenţă membrilor comisiei permanente, anume cele de sub nrii 3 şi 4 membrului Moise Frăţilă, director în Răşinari, cele de sub nrii 5 şi 6 membrului Candid Popa, învăţător la şcoala de aplicaţie sem. în Sibiiu, cele de sub nrii 7, 8 şi 9 membrului G. Stoica, învăţător în Sebeşul-de-jos, iar cele de sub nrii 10, 11 şi 12 membrului Eugen Popescu, director în Boiţa.

Fiecare membru al conferenţei este dator a observa cu stricteţă dispoziţiile circularei cons. nr. 10.093/1912 şi ale noului „Regulament pentru conferenţe“ edat sub nr. 10.092/1912.

Sibiiu, 19 Septemvrie 1912.

Dr. Ioan Stroia
comisar consistorial.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta îmi iau voie a convoca pe ziua de 23 Octomvrie v. a. c. pe toţi preoţii, capelanii şi diaconii din protopopiatul Braşovului la conferenţa preoţască, care se va ţinea în sala de şedinţe a comitetului parohial dela Biserica Sf. Nicolae din Braşov—Schei cu următoarea

Ordine de zi:

1. La orele 8 a. m. serviciu divin, la care vor slugi preoţii: Iosif Micu din Feldioara, Ioan Gavrilescu din Ţânţari şi Nicolae Constantin din Hălchiu.
2. Predica o va rosti preotul Ioan Gavrilescu din Ţânţari.
3. Deschiderea conferenţii, constatarea celor prezenţi şi constituirea ei.
4. Discuţie asupra serviciului divin şi asupra predicei.
5. Prezentarea tuturor actelor primite de prezidiul conferenţei.
6. Raportul comisiei cu privire la uniformizarea mişcărilor, cari le face preotul în decursul serviciului liturgic. Raportor: Preotul Zenovie Popovici.
7. Activitatea de până'acum a grupurilor religioase. Birourile acestora primesc strictul mandat să prezinte conferenţei rapoarte speciale în scris.
8. Raportul comisiei, preoţii Dumitru Greceanu din Herman şi Ioan Ludu din Prejmer, cu privire la înfiinţarea unu cor bisericesc constituit din membrii conferenţei.
9. Preoţii: Ioan Schiopu din Crizbav şi Ilarie Gonţia din Ţânţari îşi vor ceti lucrările lor asupra temei date de Venerabilul Consistor: cum s'ar putea face cu bun efect educaţia religioasă morală a credincioşilor noştri şi mai ales a elevilor de şcoală din acele comune bisericeşti, în cari nu avem şcoală confesională?

Hotărârile conferenţii în această chestie.

10. Alegerea a doi preoţi, cari împreună cu protopopul vor stabili programul conferenţei viitoare.
11. Propuneri.

Braşov, în 15 Septemvrie 1012.

Dr. V. Saftu
protopop.

Convocare.

Prin aceasta convoc preoţimea din protopopiatul Săliştii la *a II-a conferenţă preoţească anuală*, care se va ţinea în Gurarâului, Joi, în 1/14 Noemvrie a. c. pe lângă următoarea

Ordine de zi:

1. Serviciu divin în biserica noastră din Gurarâului; vor oficia preoţii Valerie Popovici din Sibiel, Alesandru Vlad din Mag, Aron Flucuş din Săcel, George Ittu din Vale şi capelanul Nicolae Răchiţan din Galeş.
2. Predica o va rosti preotul Ioan Manta jun. din Gurarâului (textul biblic: Pavel, Galateni VI. 10).
3. Deschiderea conferenţei la orele 9 a. m. în sala şcoalei noastre din Gurarâului; constatarea celor presenţi şi constituirea biroului.
4. Discuţie asupra serviciului divin şi a predicii.
5. Comunicarea ordinelor consistoriale de sub nr. 6574 bis. 7971 pres. şi 7432 Bis. din a. c.
6. Disertaţia preotului Iacob Şteflea: „Despre secta pocăiţilor şi combaterea lor“.
7. Disertaţia profesorului seminarial Ioan Oţoiu: „Despre chemarea parohului ca director şcolar şi datorinţele fiecărui preot de a promova educaţia religioasă şi culturală a poporului“.
8. Disertaţia preotului Petru Iuga jun.: „Chestiuni de administraţie bisericească“.
9. Referada preotului Dr. Dumitru Borcia, despre chestionarul privitor la uniformizarea slujbelor dzeeşti.
10. Referada comisiunii permanente asupra rapoartelor ce vor întra dela fiecare preot, conform punct. 6 din ord. prot. 488/911. Fiecare preot e dator a înainta acest raport cu 10 zile înainte de conferenţă, la oficiul protopresbiteral.
11. Designarea temelor pentru conferenţa din anul 1913.
12. Inchiderea conferenţei.

Sălişte, în 12 Septemvrie 1912.

Dr. Ioan Lupaş
protopop.

NOUTĂŢI.

Congresul comercianţilor români. Din convocarea publicată în alte ziare româneşti (nouă nu ni s'a trimis) aflăm, că comercianţii români ţin congres în 14 Octomvrie n. c. la orele 11 dimineaţa, în sala festivă a muzeului „Asociaţiunii“ din Sibiiu.

*

Arhiduce la universitate. Arhiducele *Iosif Francisc*, fiul arhiducelui Iosif August, s'a înscris la începutul acestui an şcolar între ascultătorii facultăţii juridice dela universitatea din Budapesta, ear Mercurea trecută s'a prezentat la prelegeri în societatea unui major. Atât la sosirea, cât şi la plecarea arhiducelui, studenţimea din sală a dat expresiune prin sculare sentimentului de respect purtat ilustrului coleg.

*

Catastrofă pe Dunăre. Vaporul unguresc *Széchenyi István* s'a ciocnit noaptea pe Dunăre, la Hârşova, cu şalupa militară română *Trotuşul* care s'a cufundat în apă, înecându-se aproape întreg personalul din ea: 10 ofiţeri şi 21 sodaţi din armata română.

*

Corporaţia industrială din Sibiiu şi-a început activitatea la 1 Octomvrie n. Anunţările despre acceptarea ori demiterea de calfe şi lucrători se fac încă tot la autoritatea orăşenească, ca până acuma, în acelaş birou, dar *acceptarea de ucenici se face la corporaţie*, care-şi are cancelaria în strada Brukenthal 18.

*

Navigabilitatea Mureşului. Camerele de comerţ din comitatele situate de-alungul Mureşului au pornit o mişcare cu scop de a face navigabil râul cel mai mare al Ardealului. Pentru sprijinirea acestei idei, camerele s'au adresat tuturor întreprinderilor industriale, cari sunt interesate în afacerea aceasta importantă de comunicaţiune.

*

Inaugurare. Săptămâna trecută s'a făcut cu mare pompă desvălirea monumentului ridicat lui Franciso Rákóczi al II-lea la Seghedin.

*

Societatea de lectură „Ioan Popasu“, secţiunea pedagogică din Caransebeş s'a constituit Sâmbătă în 15 Septemvrie în modul următor: Preşedinte: Gheorghe Noaghea prof. Vicepreşedinte: Nicolae Răduţiu ped. c. IV. Secretar notar: Corneliu Nica ped. c. III. Cassar: Dimitrie Găescu ped. c. IV. Controlor: Petru Mureşianu ped. c. III. Bibliotecar: Emilian Novacoviciu ped. c. III. Vice-bibliotecar: Gheorghe Veliciu ped. c. II. Dirigent de cor: Nicolae Raduţiu ped. c. IV. In comisia literară: Vasilie Miloia şi Pavel Sopon ped. c. IV. Corneliu Nica şi Emilian Novacoviciu ped. c. III. Traian Dudu ped. c. II, şi Corneliu Roşca, ped. c. I.

*

Prea târziu. In împrejurări deosebit de jalnice şi-a luat viaţa zilele acestea un învăţat rus, Dr. August Schulte. Numitul învăţat, care se afla de câtva timp într'un hotel parisian, nu mai avea parale pentru trai. O telegramă, trimisă surorii sale în patrie, a rămas fără răspuns. Dr. Schulte, cu ultimul franc ce mai avea, şi-a cumpărat otravă, s'a retras în odaea hotelului şi a înghiţit veninul. Efectul s'a produs în curând; când deodată a întrat factorul în odae şi i-a adus o scrisoare de valoare cu 3000 de franci. Era prea târziu. Peste câteva minute nenorocitul a încetat din viaţă. Contul său la hotel nu făcea decât 50 de franci.

*

Hoteluri pentru copii. Mamele engleze au obiceiul să-şi încredinţeze copiii unei femei educatoare şi să se intereseze de ei abia atunci, când au împlinit etatea de nouă sau zece ani. De aceea de câte ori se încep vacanţele şcolare, copiii sunt lăsaţi în grija persoanelor străine; domnul şi doamna pleacă singuri în călătorie. Aceste vechi obiceiuri în Anglia au dat naştere unei instituţiuni nouă, adecă *hotelului pentru copii*. In loc de a lăsa tinerimea pe mâna servitorilor mai mult sau mai puţin conştienţioşi, de aici încolo ea va fi încredinţată personalului instruit anume pentru acest scop al unui hotel. Intr'una din localităţile de cură engleze s'a şi deschis „Hotelul copiilor“, cu 50 de odăi mari, luminoase şi bine ventilate. Se primesc numai copii. La mese mici mănâncă două sau cel mult patru persoane. Hotelul are o sală spaţioasă, parc ş. a.

*

Pentru dreptul de alegere al femeilor. In Londra a încetat din viaţă zilele acestea Miss Wilson, care a lăsat fondului electoral al femeilor suma de 250 de mii coroane pentru scopuri de agitaţiune.

*

Fundaţiune zionistă. Delegatul german *Perlstein*, în amintirea congresului zionist din urmă, a întemeeat o fundaţiune de 40 de mii mărci, cu condiţie, ca interesele fundaţiunii să se folosească pentru desvoltarea literaturii evreeşti. Vor fi premiate numai lucrările, scrise limba evreiască, a locuitorilor din *Palestina*. — Ultimul congres zionist, cum se ştie, s'a ţinut în Berlin; tot acolo s'a hotărât ca în 1913 congresiştii să se întrunească la Viena.

*

Distras. Soţia domnului profesor (cetind): „La orele 7 şi 10 minute dimineaţa criminalul a fost executat în curtea închisorii. Tinărul mort n'avea decât vârsta de 20 de ani“. (Către soţul său): Ai auzit, dragă, cât era de tinăr şi totuşi aşa de stricat? Soţul: „Asta-i nimic; ce se va alege însă din tinărul acesta când va fi de 30 de ani?“

*

Turneu teatral. Artiştii teatrului parisian *Comedie Française* vor face în anul viitor un turneu european. Clădirea teatrului va fi transformată, şi astfel primul teatru al Franţei are să rămâe închis mai multe luni. Prilejul acesta voesc să-l folosească societarii dela Comedia franceză şi să dea reprezentaţiuni în câteva oraşe mari europene.

*

Epidemie. Cinci sute de cazuri de holeră se anunţă din Japonia, unde epidemia a fost dusă din Şanghai. A treia parte din cei bolnăviţi au murit. In Tokio s'au ivit până acum 50 de cazuri de holeră.

*

Instructorii germani ai armatei turceşti. Incă pe vremea sultanului Abdul Hamid când s'a făcut reorganizarea armatei turceşti, instrucţiunea a fost încredinţată ofiţerilor germani. Munca reorganizării a săvârşit-o generalul *Goltz*; ear după plecarea lui, instructorii din Germania au rămas şi mai departe în armata Turciei. Cum se anunţă acum din Constantinopol, angajamentul acestor ofiţeri espiră cu sfârşitul anului curent şi ministrul otoman de război i-a avizat, că nu mai reflectează la serviciile lor.

*

Broşura „Reforma electorală şi naţionalităţile („A valasztójogi reform és a nemzetiségek“) scrisă de *Argus* se poate căpăta la librăriile din Sibiiu, Cluj, M.-Oşorheiu, Braşov, Deva, Dej, Bistriţa, Gherla şi Aiud cu preţul de *1 cor. 60 fileri*. In Sibiiu se află de vânzare la librăriile *Krafft* şi *Budovsky*, precum şi la librăria arhidiecezană.

*

Teatru în Sibiiu. Astăzi Luni se reprezentă drama în 3 acte *Credinţă şi patrie*, de Carol Schönherr; Marţi se dă o *melodramă* de Belaşco, urmată de un mare *cabaret*, în care vor cânta şi recita cei mai buni membri ai societăţii teatrale; Mercuri d. a. la orele 3 se va juca iarăşi o piesă pentru tinerimea şcolară.

Cărţi şi reviste.

Catalogul Librăriei Arhidiecezane. A apărut în tipografia noastră arhidiecezană un bogat *catalog* al cărţilor şi tipăriturilor din editura şi depozitul librăriei arhidiecezane, Sibiiu, Strada Măcelarilor nr. 45. Catalogul se trimite la cerere gratuit.

*

Cosinzeana. A apărut revista literară ilustrată săptămânală „Cosinzeana“ Nr. 39 40, 1912, cu următorul cuprins: H. Stahl: Vălenii de munte. Z. Bârsan: Noapte bună, poezie. Ion Agârbicean: In preg. I. U. Soricu: Cântece, poezie. D. Tomescu: Săptămână literară. T. Murăşan: Adeseori când stai la geamuri, poezie. † Elena Dimulescu: Flori, poezie. T. L. Blaga: Icoane din natură. A. Fogazzaro—D. Tomescu: Misteriul poetului, roman. Dr. Al. Tălăşescu: Barbarismele limbii noastre. Sebastian Bornemisa: Copila mea să fugi de mine,, poezie Flori de o zi: G. Todică: Subminarea Europei. Toamnă fără poezie. Cluburi sportive româneşti. „Jos cu frezele“ Răsboiu de vrăbii. Ilustraţii. Abonamentul e 12 cor. pe an. Intre abonaţii cari îşi plătesc abonamentul înainte pe un an întreg, se sortează la sfârşitul anului 8 biblioteci à 25 cor.

*

Carte de cetire pentru clasa V şi VI primară, întocmită după noul plan de învăţământ de *Nicolae Sulica*, profesor, cu concursul mai multor învăţători. Cu numeroase ilustraţiuni. Editura librăriei Ciurcu în Braşov. 1913. Preţul cor. 1 70 esemplarul.

Nr. 472/1912. (350) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră din comuna **Drâmbariu**, se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela această primă publicare.

Salarul: 400 cor. din repartiție, 60 cor. relut de lemne, 20 cor. relut de grădină și 200 cor. relut de cvartir, restul prin întregirea dela stat ce se va cere pe baza documentelor celui ales.

Invățătoriul ales va fi dator a instrua elevii în cântările bisericești și a cânta cu ei la Dumineci și sărbători în biserică.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu recomandânduse candidaților a se prezenta în comună spre a se face cunoscuți poporului.

Alba-Iulia, 19 Sept. 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu scaunul școlar.

Ion Teculescu
protopop.

---

(349) 1—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza decisului comitetului parohial din 9 Septemvrie a. c. se dă în arândă pe trei ani **pământul de pășunat cu oile** al bisericei gr.-or.

Licitația se va ținea în *26 Octomvrie* a. c. (Sf. Dimitrie) în școală la 2 ore p. m.

Prețul strigării e 400 cor., vadiu 10% în bani sau hârtii de valoare.

Informațiuni mai de aproape se pot vedea la oficiul parohial.

Biertan, 9 Septemvrie 1912.

N. Isailă paroh, prez.
D. Stuchirean not. com.

Nr. 831/1912 prot. (339) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești din comunele bis. mai jos însemnate din protopresbiteratul tractului Sighișoara se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Ferihaz** cu salar anual de 1000 cor., și anume: 600 cor. prin repartiție dela popor, iar restul de 400 cor. ajutor permanent anual din centru, relut de grădină cor. 20 și cvartir în natură. Salariul se solvește dela intrarea în servițiu.

Cvincvenalul numai după un servițiu de cinci ani neîntrerupți la această școală.

2. **Zoltan** cu salar anual de 1000 cor. și anume: prin repartiție dela popor 600 cor. și 400 cor. întregire dela stat, cvartir și grădină.

Aleșii vor fi datori a instrua tinerimea școlară și adulții în cântările liturgice și a le conduce în biserică în Dumineci și sărbători fără altă remunerație.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, iar petițiile concursuale instruite conform normelor în vigoare să le trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Teologii absolvenți cu diplomele de învățători și cântăreții buni vor fi preferiți.

Sighișoara, 11/24 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Esarândare de pășune.

Comuna bisericească luterană din **Noulsăsăsc** (Szászujfalu) p. u: **Szászveresmart** (Roșia). Exarândează în licitațiune publică pe 3 ani.

1. Pășunea numită „Markokt“ în estenziune de cca 208 jugăre catastrale potrivită pentru economii de oieri începând dela **1 Ianuarie 1913 până în 31 Decemvrie 1915** cu prețul de strigare anual 3600 coroane, pe lângă un vadiu de 180 coroane.

Până la începerea licitațiunei se primesc oferte și în scris provăzute cu vadiul recerut și cu declarațiunea oferentului că cunoaște condițiunile licitațiunii și să supune acestora.

2. Totodată întreaga pășune bisericească evangelică de cca 680 jugăre catastrale se va esarânda ca pășune de iarnă pe timpul din *15 Noemvrie 1912 până în 1 Martie 1913* cu observarea ca timpul de esarândare pentru partea din pășune numită „Markokt“ espiră cu 30 Decemvrie 1912.

Condițiunile detailate se pot vedea ori când la oficiul parohial evangelic.

Ambele licitațiuni se vor ținea *Duminecă în 13 Octomvrie 1912 st. n. după ameazi la 3 ore în cancelaria comunală.*

Szászujfalu, în 28 Sept. 1912.

Presbiteriul evangelic A. B.

Nr. (348) 2—2

Nr. 794/1912. (341) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învățătoresc la școala confesională gr. or. rom. din **Ludoș**, tractul Mercurei, să publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 1. dela biserică cor. 600. 2. dela stat 400. 3. relut de cvartir cor. 50. 4. relut de grădină cor. 20.

Cvincvenalele se socotesc după 5 ani de serviciu neîntrerupt la această școală.

Cântăreții sunt preferiți.

Petenții au să-și înainteze cererile lor instruite în regulă la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Mercurea, la 12 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Avram S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 554/1912. (345) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr.-ort. din **Petreni**, tractul Orăștiei, să escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1000 cor și anume: 600 cor. dela comuna bisericească din repartiție și 400 cor. dela stat pe baza documentelor celui ales cvartir și grădină în natură, cuincvenalele se vor cere dela stat.

Lemnele necesare pentru încălzit va da comuna bisericească.

Invățătoriul ales va fi dator în Dumineci și sărbători a conduce copiii la biserică cântând cu ei răspunsurile dela sf. liturgie, iar la trebuință și la utrenie cu tinerimea adultă a forma cor, fără altă remunerație, a se prezenta în vreo Duminecă la biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Orăștie, 17 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșia
protopresbiter.

Nr. pp. 1033/1912. (343) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională din comuna **Rogojel**, prin aceasta se escrie concurs cu termin de **20 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1) 600 cor. din repartiție dela popor, naturalii și din venitul cantoral.

2) Cvartir liber în edificiul școalei și grădină de legumi.

3) 200 cor. ajutor permanent din fondul școlar, și 200 cor. întregire dela stat, ce se va exopera pe baza documentelor celui ales.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și înainta suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigoare, sub emnatului oficiu, în terminul susindicat și a se prezenta în vre o Duminecă ori sărbătoare la biserică ca să-și arete destoinicia în cântarea bisericească.

Cluj, 13 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Dentist

Virgil Muntean

Sibiiu, Strada Măcelarilor,

în față cu Tipografia și Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 26 –

Vice-notar!

Se caută **un vice-notar diplomat** pe termin de un an, eventual cu șansă de viitor. Postul, care este sistemizat, este a se ocupa imediat.

Notarul cercual: Săcel
(344) 3—3 comitatul Sibiiu.

A apărut și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană în Sibiiu

Din carnetul unui dascăl.

Studii și articole
de
Ion Mateiu.

Prețul cor. 1 50 + porto 20 fil.

Monografia

institutului seminarial teologic-pedagogic „Andreian“
al
arhidiecezei gr.-or. rom. din Transilvania
de
Dr. Eusebiu R. Roșca,
director.

Se poate procura dela Librăria arhidiecezană din Sibiiu sau dela autor cu prețul: Broșată 3 cor. 50 fil. Legată 4 cor. Porto poștal 30 fil.

Cărbuni de Petroșeni, Cărbuni pentru fauri, Kox de gaz

oferă trimiterea numai în vagon

Rudolf de Gardik, Sibiiu,
(95) 14— biroul în edificiul sanatorului.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

(46) 33—

Tocmai au sosit
cele mai aparte — cu mult șic și frumoase

Modele de pălării

de Paris, Londra și Viena.

Ultima noutate! Prețurile cele mai ieftine!

Reparaturile se efeptuesc ieftin și prompt.

Salonul de modă Johanna Jekeli
347 2—2 **Str. Cisnădiei Nr. 23. întrarea in stânga sub poartă.**

Serviciu prompt și conștiențios.

Prima referințe.

Prima fabrică transilvană

ces. și reg. privilegiată

de casse de fier și oțel,
și
lăcătușerie de artă și construcție,

instalată cu putere electrică.

Prețuri moderate.

E. Purece,
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19 (Schmidgasse).

(138, 12—20

Cataloage de preț gratis și franco.

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceiaș și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaș legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaș legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimați evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 27 Septemvrie (10 Octomvrie) 1912. *Nr. 101.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

În pragul conferențelor învățătorești.

In curând se vor ținea conferentele anuale ale învățătorilor noștri confesionali din arhidieceză. Adunările acestea învățătorești au o mare însemnătate atât pentru singuraticii învățători, cât și pentru cultura noastră poporală, în general.

In anul acesta ele au o însemnătate și mai mare ca de obiceiu. E știut că în cei din urmă trei ani conferențele învățătorești s'au ținut după protopopiate. Această organizare, care nu s'a afirmat destul de bine, a fost abandonată din partea măritului Sinod arhidiecezan din anul acesta și conferențele s'au organizat pe alte baze, mai corăspunzătoare trebuințelor actuale ale bisericii și școalei noastre.

Forurile noastre bisericești și-au dat totdeauna seama nu numai de necesitatea, ci și de însemnătatea conferențelor învățătorești și, de aceea, ele nu s'au mulțămit să se uite impasibil cum se desfășură dela sine lucrările acestor întruniri, ci au căutat din ce în ce tot mai mult să toarne viață în ele, să le ajute cu toate mijloacele ca să-și poată îndeplini misiunea în cele mai bune condiții. Și astfel, într'o vreme când glasuri răslețe cer reactivarea vechilor reuniuni învățătorești și când cele mai multe reuniuni învățătorești din patrie își istovesc puterile cu lucruri administrative și cu parade pompoase, conferențele noastre organizate de Consistor iau tot mai mult înfățișarea unor întruniri serioase, demne și roditoare; ele sunt niște cursuri complimentare, cari ajută pe învățători pe de o parte să-și adâncească cunoștințele pedagogice și metodice, pe de alta să seție în curent cu cele mai însemnate probleme școlare și culturale actuale.

In anul 1910 Consistorul nostru a pus în programul tuturor conferențelor, pe lângă punctele fixate de ele, și chestiunea *activității extrașcolare* precum și dări de seamă despre *literatura pedagogică românească mai nouă*, — două chestiuni de interes vital pentru cultura noastră, cari au fost îmbrățișate cu o mare căldură de învățători. In 1911 Consistorul a mers cu un pas mai departe și a adus conferențele în strânsă legătură cu noul Plan de învățământ. In locul multelor și variatelor probleme din programul conferențelor de până aci, Consistorul a pus în programul tuturora, o singură problemă, și anume: „*Invățământul religios*", care s'a desbătut din toate punctele de vedere. Inovația aceasta n'a fost altceva, decât adoptarea unor condiții de discuții și de lucrare obicinuite în toate congresele serioase din zilele noastre. Punând în discuție o singură problemă mare și privindu-o din toate punctele de vedere, fiecare participant se alege cu idei clare asupra unui anumit domeniu.

Organizația în această formă a conferențelor a fost salutată cu bucurie din toate părțile. Dieceză ortodoxă a Orăzii-mari a adoptat, pentru 1911, cuvânt de cuvânt programul nostru, iar frații greco-catolici din arhidieceză și-au organizat și ei conferențele în despărțămintele reuniunii lor, într'o formă apropiată de a noastră. O dovadă că școala confesională românească își dă tot mai mult seama, că multele greutăți, interne și externe, nu le va putea învinge decât printr'o *muncă sistematică*. Pe baza acestei organizări, în anul curent Consistorul a pus în programul conferențelor al doilea obiect din Planul de învățământ: *Limba română.* Unii, neorientați și preocupați, au văzut în aceasta o „tendință antipatriotică" și acestei credințe i-au dat și expresiune în unele foi din capitala țării. Faptul că în conferențele din anul acesta se tratează numai învățământul limbei române, e în realitate tot atât de puțin o „tradare de patrie", pe cât de puțin vor constitui o tradare de neam și de biserică conferențele din anul viitor, când toate vor discuta numai învățământul limbei maghiare.

Să vedem care va fi *Leitmotivul* conferențelor din acest an? Ele vor avea să arate de sigur *scopul* învățământului limbei române, *ramurile* acestuia și *mijloacele* pentru ajungerea scopului fixat. Cu toate acestea trebue să se ocupe conferențele în mod exact și amănunțit și aceasta și din motivul, că școlile noastre, de o vreme încoace nu mai lucrează în condiții normale, ci în împrejurări cari împedecă o lucrare firească, pedagogică. Tocmai din acest motiv nu se va putea evita nici o discuție principiară asupra *împrejurărilor* în cari lucrează școala cu diferitele mijloace pentru realizarea scopului designat.

Conferențele din acest an vor avea să facă să străbată în toate mințile și inimile învățătorilor *conștiința rostului și drepturilor limbei materne în școlile noastre.*

Subliniem aceste cuvinte din cauza, că peste înțelesul lor au trecut dela 1907 încoace, foarte mulți, cu o ușurință condamnabilă. In adevăr, de când cu art. de lege XXVII. din 1907, o zăpăceală păgubitoare s'a sălășluit printre oamenii noștri de școală atât cu privire la rostul, cât și la drepturile limbei românești în școlile noastre confesionale. Grație §-ului 20 din acest articol de lege, precum și mai ales ordinațiunei ministeriale Nr. 80.000 din 1910 — ambele interpretate în mod arbitrar de unii inspectori regești de școale — mulți s'au clătinat cu totul în ținuta lor cu privire la limba română.

Să cercăm a restabili puțin lucrurile în acest punct.

Paragraful 14 al art. de lege XXXVIII. din 1868, prin care articol s'a organizat pentru întâia oară pe baze solide învățământul poporal în Ungaria, lasă la buna chibzuire a susținătorilor de școală să hotărască limba de propunere în școlile lor. Bine înțeles că biserica noastră a stabilit ca limbă de propunere în toate școlile susținute de ea limba română, care e și limba națională a credincioșilor și limba liturgică. Dela 1868 până la 1907 am stat pe aceste baze deci: limba de propunere în toate școlile noastre a fost cea românească. Prin articolul de lege XVIII. din 1879 s'a întrodus, ce e drept, și limba maghiară în școlile noastre, dar numai ca obiect de învățământ, care avea să se predee într'un anumit număr de ore (la început $3^1/_2$ ore pe săptămână). Dela 1879 până la 1907 limba maghiară s'a predat, pe baza legii, într'o extensiune care nu tulbura în mod esențial principiul normalității planului de învățământ. Articolul de lege XXVII. din 1907 aduce o schimbare în starea de lucruri de până aci prin două momente, în ce privește învățământul: 1. el dispune ca în toate școlile nedivizate, cu limba de propunere nemaghiară, limba maghiară să se propuie în 13 ore pe săptămână, și anume cu atâta intensitate, încât elevii „după terminarea anului al 4-lea de școală să-și poată exprima la înțeles gândirile în limba maghiară, atât cu graiul viu, cât și în scris" (§. 19), și 2. el face, în ce privește planul de învățământ, deosebire între școli cari se susțin din mijloacele proprii și între școli cari sunt subvenționate și de stat. Până la 1907 toate școlile confesionale urmau un singur plan de învățământ, stabilit și edat de autoritățile confesionale; prin noul articol de lege planul pentru limba maghiară, aritmetică, geografie, istorie și constituția patriei în școlile subvenționate de stat, se cere să fie aprobat și de guvern (§. 20).

FOIȘOARĂ.

Scrisori.

I.

Amice!

In anul 1908 ți-am fost adresat șase scrisori, în care am căutat să apăr pe medicii români contra învinuirii, că nu ar lucra destul în interesul poporului. Am arătat cu exemple, cum practicăm noi medicina, nu scriind simplu rețete, ci propoveduind în mod practic știința igienică și prin aceasta cultura.

De astădată alte sunt motivele, care mă îndeamnă să-ți scriu.

Tu știi, că în orașul nostru a grassat tifusul în mod epidemic, odată în toamna anului 1905 și a douaoară în iarna anilor 1908/9. Epidemia primă a trecut ea cum a trecut, a doua însă a băgat în groază toată lumea, fugiau oamenii de orașul nostru ca de un loc ciumat.

Dar ca toate relele, așa și epidemiile acestea au avut și o parte bună. Au silit administrația orașului să dea mai multă atențiune curățeniei și apei de beut.

Mie, în special, epidemia din urmă mi-a descoperit unele lucruri, despre cari auzisem, le știam chiar, dar nu le puteam aprecia îndestul.

Epidemia mi-a dat foarte mult de lucru, mai ales în casele oamenilor săraci, căci pe aceștia îi cercetează boalele epidemice cu predilecțiune. Ori unde mergeam în casă săsească, dacă nu în ziua primă, apoi în ziua a doua cu siguranță întâlniam o soră de caritate (Pflegeschwester). Aceasta venia, trimisă de oficiul parohial săsesc (evangelic) din loc, ca să vadă, dacă bolnavul are ori nu locuință corespunzătoare, așternut cum trebue, dacă are ori nu îngrijirea necesară. Venia în fiecare zi cel puțin de două ori, măsura temperatura bolnavului și o însemna pe o tabelă, în care nota și alte lucruri ce a observat cu privire la starea bolnavului. Numai un medic, și mai ales în timpul unei epidemii ca cea din 1908/9, poate aprecia pe deplin importanța serviciilor aduse de aceste surori de caritate.

Dar am mai constatat un lucru. Surorile de caritate nu se mulțămiau numai să completeze îngrijirea bolnavului și să dispună cu privire la curățenie, la luarea medicamentelor și la observarea dietei prescrise. Nu, ci unde vedeau, că sărăcia e mare, raportau oficiului parohial, care la rândul său se îngrijia, ca bolnavul să primească în fiecare zi o porțiune de lapte și de supă. In frunte cu familia parohului o mulțime de alte familii cu dare de mână au pregătit și distribuit de ale mâncării bolnavilor săraci. Câtă ușurare și câtă mângăiere pentru bieții oameni!

Acest fel de serviciu de caritate publică se găsește și în alte orașe săsești, ba și multe comune rurale își au sora lor de caritate, cel puțin în apropierea Sibiiului.

Din toate acestea la noi nu se află nimic. Noi nu avem surorile de caritate și nu avem preoții, cari să se intereseze de bolnavii satului. La noi bieții bolnavi și bieții săraci sunt lăsați în grija sorții mai pe întreagă linia. Că trebue și la noi să se facă ceva în această privință, nu mai încape îndoială. Am învățat dela Sași atâtea lucruri folositoare; după exemplul dat de ei va trebui să organizăm și noi serviciul carității publice.

Sibiiu, în Maiu 1912. *Dr. Beu.*

Monografia școalei elementare poporale gr. ort. rom. din Măgoaja

de *Gavriil Hango*, presbiter.

(Urmare).

Aceste sume se vor ridica cu cuitanțe osebite ale comitetului parohial subscrise și de directorul local și vidimate și de Preacinstia Ta totdeauna la începutul anului școlar, care sume până la succesiva cheltuire se vor petrece în fondul școlar local, iar la finea fiecărui an școlar vine de a se subșterne acestui consistor un rațiociniu esact despre aceste sume.

Această hotărâre consistorială se aduce la cunoștința Preacinstiei Tale cu aceea, ca încunoștiințând despre aceasta pe comuna noastră din Măgoaja, să faci cele de lipsă pentru aducerea școalei noastre de acolo la starea scrisă de lege, și apoi la timpul său să relaționezi consistorului despre cele făcute, având a așterne încoace în înțelesul acestei hotărâri consistoriale cuitanța pentru ridicarea competinței din fundațiunea Bottaiană.

Sibiiu, din ședința consistorului epitropesc ținută în 30 Iuniu 1874.

Procopiu Ivacicovici m. p.
arhiepiscop și mitropolit.

După protocolul sinodului arhidiecezan din anul 1910, fundațiunea aceasta administrată la cons. arhid., la finea anului 1910 a avut un capital de 21.092 cor. 70 fileri.

Am căutat să aflu ceva și din viața acestui mare binefăcător al școalei noastre din Măgoaja, dar n'am aflat, căci tradiția nu-și aduce aminte de el, iar matriculele încep numai din anul 1813 și în ele n'am dat de urma lui. Probabil va fi fost om foarte bătrân când a murit în anul 1863, căci soția lui, tremurându-i mâna, n'a putut subscrie cu mâna proprie inventarul luat în anul 1866. Iar să caut în persoană după date prin Szt. Abraham, unde a trăit și murit, n'am avut încă timp.

Imi spunea însă repausatul pretor I. Buzura, că prin anii 1850 a venit odată în Măgoaja un domn cu numele Botta George, care zicea că este negutător și

Punctul prim n'a dat prilej la interpretări cu două înțelesuri, în schimb punctul al doilea a produs o confuzie uimitoare. Din partea organelor statului el a fost interpretat *în practică* aşa, că materiile amintite trebuesc predate în şcolile din chestiune în limba maghiară, şi această interpretare i-au dat-o, durere, şi unii Români în privința curățeniei sentimentelor cărora nu putem avea nici o îndoială. Situația aceasta a început la 1907. La 1910 ea s'a agravat pentru un moment prin publicarea planului de învățământ ministerial, edat sub Nr. 80,000. Cei cu interpretarea greşită găseau în acest plan o confirmare a părerii lor, deşi pentru orice cetitor atent lucrul se prezintă destul de clar. Planul spunea prin însuş titlul său, că e dat pentru şcolile cu limba de predare nemaghiară *(„nem-magyar tannyelvű népiskolák“).* Altfel, dacă la 1907 s'ar fi întrodus în viața şcolară o inovație atât de esențială față de 1868 sau 1879, ea ar fi trebuit spusă *clar* în legea dela 1907, ceeace însă nu se întâlneşte. Nicăiri nu e vorba de aşa ceva, ci exclusiv de planul care cuprinde *materialul* din aceste obiecte de învățământ. Lucrul acesta reiese în mod neîndoios şi din cuvintele următoare ale urzitorului legii, *contele Apponyi*, care în vorbirea sa ținută la 12 Aprilie 1907 în camera ungară a zis:

„Én nem tartanám szerencsétlenségnek, hogyha ezek a tantárgyak csakugyan magyarul adatnának elő, de a törvényjavaslatban ez nincs. Csak az van benne, hogy a miniszter által kiadott tanterv szerint tanitandók, általa jováhagyott tanterv szerint (Vezi *„Országgyűlési értesitő“* din 12 Aprilie 1907, pg. 12 coloana 1). In aceeaşi vorbire zicea mai departe contele Apponyi: *„A ki a törvényjavaslatot figyelmesen elolvasta, lehetetlen hogy észre nem vette volna, hogy a törvényjavaslat intézkedéseinek fősulya nem a nyelvtanuláson, hanem az államellenes irányzatok megfékezésén nyugszik. .... A tanitás egész irányitása, a tanitás jellegének meghatározása, a jellemképzés, a nevelés vezetése... szóval mina a mi az iskolának munkájához tartozik marad az iskolafenntartó kezében“* (Ibidem).

Bazat pe spiritul şi pe litera legii, cărora le vine în ajutor efectiv şi cuvintele acestea ale fostului ministru, Consistorul nostru s'a şi grăbit să lămurească organele vieții noastre şcolare în acest punct, şi prin circulara sa Nr. 11433/910, a arătat că planul de învățământ menționat, pe baza legii, nu pretinde ca amintitele obiecte de învățământ să se predea ungureşte, ci ea pretinde numai ca *„despre* tot ce s'a învățat în limba maternă“ (pg. 82) „elevii să ştie *ce e esențial* (pg. 104) şi în limba maghiară „în *rezumate scurte*“ (pg 105 a planului ministerial Nr. 80.000/1910). In consonanță cu acestea a dispus apoi ca pe baza tuturor legilor şi ordinațiunilor existente, limba de propunere să fie şi de aici încolo ca şi până aci cea românească pentru toate obiectele de învățământ. Materiile amintite *„se vor propune în orele respective exclusiv în limba română, rămânând ca ungureşte ele să se propună în orele următoare de limba maghiară“*.

După cum reiese din cele expuse până aci, legea nu cere absurditatea aceea care s'a întrodus din partea unora în şcoli, iar Consistorul a luat măsurile cele mai categorice ca legea să fie interpretată după adevăratul ei înțeles, aşa ca nici sentimentele bisericei noastre să nu fie jignite peste măsură şi nici principiile pedagogice să nu sufere naufragiu complet. Nu s'ar putea zice că măsurile Consistorului n'ar fi fost urmate de rezultatele aşteptate; ceeace se poate afirma însă e, că conştiința hotărâtă în acest punct încă n'a străbătut pe deplin în mintea tuturor învățătorilor confesionali români din această patrie. Ziaristica noastră a semnalat în timpul din urmă cazuri dintre cele mai grosolane sub acest raport.

Conferințele învățătoreşti din acest an au să facă să pătrundă definitiv, ca o dogmă neschimbabilă, înțelesul adevărat al legii în mintea şi inima fiecărui învățător. Ele au să-i facă pe învățătorii noştri să-şi dea în modul cel mai apriat seama nu numai de scopul şi mijloacele limbii române, ci şi de împrejurările externe cari condiționează, ajută sau împiedecă predarea ei cu succes; ele vor avea să stabilească şi raportul sănătos dintre limba română şi dintre limba maghiară. Ele vor arăta de sigur şi ceeace spun atât de simplu şi atât de adevărat frații noştri italieni cari trăiesc printre noi, că: limba maternă e *lingua del cuore*, iar limba străină e *lingua del pane* (limba inimei — limba pânei).

Şi se va găsi în lumea asta cineva care să ceară să nu mai răsune, cu toate drepturile ei, limba inimei, numai şi numai de dragul pânei?

Cu acestea dorim învățătorilor noştri din cele patrusprezece cercuri conferențiare cel mai bogat seceriş, pentruca din el să-şi poată pregăti din belşug cea mai bogată hrană a inimei, atât pentru ei cât şi pentru sutele de mii de elevi pe cari au să-i crească în dragostea de tot ce e sfânt, adevărat, bun şi frumos.

---

că se trage din familia Botta din Măgoaja şi a ştiricit în ce stare se află biserica şi şcoala, şi după ce s'a convins în persoană despre starea acelora, s'a dus fără să mai fi auzit ceva despre el până după publicarea testamentului prin anii 1865.

Mărturisindu-se testatorul de origine din Măgoaja, s'a căutat după erezi şi în Măgoaja şi s'au şi anunțat Petru şi Ilie Pop şi fiul acestuia Dumitru şi apoi Vasile Bota cu pruncii săi Ana şi Vasile; dar precum se vede din resultatul procesului, recunoscut fiind de erede numai văduva cu drept de proprietate asupra unei părți de avere, iar ceealaltă parte după moartea ei trecând în proprietatea parohiei în favorul şcoalei, — nu şi-au putut dovedi dreptul de ereditate şi aşa n'au căpătat nimic din lăsământ.

Referitor la înrudirea regretatului Ioan Pop Reteganul cu testatorul George Botta reproduc câteva fragmente dintr'o epistolă ce o am căpătat dela el cu data 28 August 1898:

.... „Acum relativ la familia mea: George Bota... a fost frate cu moşul meu Ilie Bota, care (Ilie) a avut pe tata (Dumitru) şi tata m'a avut pe mine... Din spusa moaşei (soția moşului Ilie, care a trăit până în 1887 la Paşti)... ştiu atâta, că moşul a venit din Măgoaja, nemeş sărac şi i-a mijlocit un frate Vasile, ce era popă în Batin, o moşie iobăjească aci. El s'a făcut iobag de bună voe, ca să poată ajuta cât de cât la şcoale pe frații săi George şi Ioan, că Vasile era mai mare“.

(Va urma).

Adunarea generală a „Asociațiunii“.

Raportul general al comitetului central.

(Fine).

Despărțămintele, în cursul anului 1911, au continuat şi cu înființarea agenturilor şi bibliotecilor. Cu sfârsitul anului 1911, Asociațiunea a avut 274 agenturi şi 442 de biblioteci poporale, (une e contopite cu bibliotecile parohiale şi şcolare). Intr'un singur an numărul agenturilor s'a sporit cu 15, iar al bibliotecilor poporale cu 67. Comitetul central, dorind să aibă informați despre circulația cărților aflătoare în bibliotecile poporale ale Asociațiunii şi în alte biblioteci de pe teritorul despărțămintelor, a întocmit un tablou statistic, adunând datele necesare dela directorii despărțămintelor. Bibliotecile poporale ale Asociațiunii au 26,335 de volume, cari au fost cetite cam de 9818 cetitori. Pe lângă bibliotecile poporale ale Asociațiunii, pe teritorul despărțămintelor se mai află 275 diferite biblioteci, despre cari nu avem încă date pozitive. Aceste date, în viitor, se vor completa cu date mai precise.

La acest loc mai amintim, că despărțămintele cu prea multe comune se dismembrează mereu, înființându-se despărțăminte nouă, cari sporesc din an în an activitatea Asociațiunii. In anul 1911 s'au înființat următoarele despărțăminte: Beclean din desp. Dej; Cincul mare din desp. Agnita; Hunedoara din desp. Deva; Indol din desp. Turda; Mihaciu din desp. Turda; Sălciua din desp. Turda; Vişeu-Iza în Maramurăş. In cursul anului 1912 s'au mai înființat patru despărțăminte nouă şi anume: Cahl-Gârbău, Giurgeu, Jiu şi Tinca. Mai sunt pe cale a se dismembra şi celelalte despărțăminte, cari cuprind un număr prea mare de comune.

Aceasta este activitatea ce a desfăşurat-o Asociațiunea, cu ajutorul despărțămintelor, pentru răspândirea culturii în popor. Credem că se poate numi pe deplin mulțumitoare, având în vedere mijloacele materiale restrânse de cari dispune instituțiunea noastră, şi împrejurările grele cu cari trebue să se lupte.

Pe lângă această activitate desfăşurată prin despărțăminte, Asociațiunea a publicat, în şase numere pe an revista *„Transilvania“*, redactată de secretarul Octavian C. Tăslăuanu. In revistă au apărut cercetări istorice şi etnografice, documente privitoare la trecutul nostru, articole de actualitate, istoricul Asociațiunii şi al tuturor aşezămintelor ei, şi informații despre mişcarea ştiințifică literară. Revista s'a continuat şi în 1912 iar dela 1 Ianuarie 1913 va apărea sub îngrijirea unui comitet de redacție, conform hotărârii secțiilor ştiințifice-literare.

Dela 1 Ianuarie 1911, comitetul central, la propunerea secretarului Octavian C. Tăslăuanu, a reorganizat *Biblioteca poporală a Asociațiunii*, hotărând să apară în zece broşuri şi un Călindar în fiecare an, cari să se trimită tuturor membrilor ajutători în schimbul unei taxe de K 2 pe an. Biroul central a făcut un apel şi liste de abonament, pe cari, cu ajutorul Ven. Consistoare şi al despărțămintelor noastre, le-a răspândit aproape în toate comunele. In urma acestei propagande, care s'a continuat şi cu ocazia adunărilor cercuale şi a prelegerilor poporale, Asociațiunea a reuşit să aibă la sfârşitul anului 1911, zece mii cinci sute optzeci şi nouă de membri ajutători, ca abonați ai Bibliotecii poporale, răspândind între popor, într'un singur an 116,479 de broşuri. Credem că acest fapt e unul dintre cele mai importante, nu numai în viața Asociațiunii, ci în însaş viața culturală a poporului nostru.

In „Biblioteca poporală a Asociațiunii“, îngrijită de secretarul Octavian C. Tăslăuanu, în cursul anului 1911, au apărut următoarele broşuri: Nr. 1. De demult de Dr. I. Lupaş; Nr. 2. Floarea Soarelui, legendă în versuri de Ştefan Cacoveanu; Nr. 3. Din viețile sfinților: Ioan Gură de aur; Nr. 4—5. Povestea lui Harap alb de Ion Creangă; Nr. 6. Lucrarea pământului de Aurel Cosciuc; Nr. 7. Cântece din bătrâni, Cartea I. de Vasile Alecsandri; Nr. 8. Povestiri din viața țăranilor, Cartea I. de Ion Pop-Reteganul; Nr. 9. Istoria marelui împărat Alexandru Macedon, partea I. Nr. 10. Istoria marelui împărat Alexandru Macedon, partea a II-a; Nr. 11 Calendarul Asociațiunii pe 1912, întocmit de O. C. Tăslăuanu.

Cheltuielile de tipar pentru aceste broşuri, pentru apeluri şi pentru adrese, împreună cu cheltuielile de expediție şi onorarul unei persoane, care face administrația Bibliotecii, s'au urcat, în total, la suma

de	K 24,629·59
iar încassările au fost de .	„ 20,376·59
Rezultă deci o pierdere de .	K 4,253 —

Cheltuielile de tipar s'au urcat mult, deoarece, la început, în urma deciziunii comitetului central, Biblioteca s'a tipărit numai în 5 mii de exemplare. Nrile 1—3 au fost de două ori retipărite, şi numai cu începere dela Nr. 4 s'au regulat câte 15,000 de exemplare. Incassările au fost mai mici, cu aproape 1 mie cor., deoarece multe dintre despărțăminte au reținut, conform § lui 40 din statute, 20% din taxele membrilor ajutători. Pierderea de K 4,253 dela sfârşitul anului 1911, a scăzut la suma de K 3,220·20, făcându-se în cursul anului 1912 până la 1 Septemvrie, încassări în sumă de K 932·80, pentru broşurile date în comision şi în depozit. Pierderea de K 4,253 dela sfârşitul anului 1911 e de altfel acoperită de 36 057 broşuri rămase în depozitul Asociațiunii, în valoare de K 10,443·60, dintre cari o bună parte le-am trimis spre vânzare băncilor şi despărțămintelor. Incassările ce le vom mai face până la sfârşitul anului 1912, vor acoperi, credem, întreaga pierdere din anul trecut şi vor rămânea Asociațiunii peste 16 mii de broşuri, pe cari le va putea vinde în anii viitori.

Biblioteca poporală s'a continuat, în aceleaşi condițiuni, şi în cursul anului 1912 tipărindu-se fiecare broşură în 15.000 exemplare. Până la 1 Septemvrie a. c. are 10,296 de abonați. Ca orice întreprindere nouă, la început a avut să se lupte cu mari greutăți; de aici au provenit unele neregularități la apariția şi expedierea broşurilor. Aceste neregularități astăzi sunt cu desăvârşire înlăturate şi toate greutățile învinse. Biblioteca apare şi se expediază regulat, aşa că, în anii viitori, de sigur va creşte numărul membrilor ajutători ai Asociațiunii, cari o abonează.

A doua bibliotecă editată de Asociațiune, şi anume *Biblioteca tineretului*, îngrijită de regretatul Dr. Ion Borcia, în cursul anului 1911, s'a sporit cu o singură broşură: *Cum se 'ntorc rândunelele acasă*, tălmăcită de P. S. episcopul de Huşi Nicodim. In cursul anului trecut s'au vândut în total 11,961 de broşuri, față de 1909 câte s'au desfăcut în cei doi ani precedenți, în cari s'au mai dăruit 7365 de broşurele. Biblioteca se va continua şi în viitor, sub îngrijirea referentului secției şcolare, dl Dr. Onisifor Ghibu. Biblioteca s'a şi îmbunătățit şi s'a şi ieftinit; s'au întrodus ilustrații în textul broşurilor, ca să le facă mai plăcute copiilor, şi prețul unei broşuri s'a redus dela 6 fil. la 4 fil. Nădăjduim că şi această publicație, împlinind o trebuință simțită în literatura noastră educativă, va lua un avânt îmbucurător, dacă va fi sprijinită de Consistoriile şi şcoalele noastre.

Comitetul central a continuat şi edarea manualelor de învățământ pentru Şcoala civilă de fete a Asociațiunii. Au mai apărut, având aprobarea Ministerului de culte, următoarele: Aritmetica pentru cl. I. de dna Eugenia Tordăşianu; Igiena şi elemente de biologie, tradusă de Dr. Ilie Beu; Gramatica maghiară şi carte de cetire pentru cl. III, de regretata profesoară Ana Ferențiu.

*

In restul raportului se vorbeşte despre activitatea secțiunilor ştiințifice-literare, despre biblioteca „Asociațiunei“, muzeu, şcoala civilă, averea „Asociațiunei“, despre donațiunile făcute în anul trecut, etc. făcându-se la urmă următoarele propuneri:

Amăsurat dispozițiilor statutelor, comitetul central roagă onorata adunare generală:

a) să ia act cu aprobare de cuprinsul raportului general;

b) să deie expresie durerii sale pentru pierderea membrilor comitetului central şi ai secțiilor ştiințifice literare, a binefăcătorilor şi a celoralți membri decedați dela ultima adunare generală încoace;

c) să mulțămească tuturor binefăcătorilor, cari au făcut donațiuni pentru aşezămintele instituțiunii noastre şi pentru scopurile culturale urmărite de Asociațiune, în special dlui V. Stroescu;

d) să aprobe dispozițiile comitetului central privitoare la acțiunea cooperativă;

e) să decidă suprimarea postului de conferențiar agronomic, din lipsa de mijloace;

f) să aprobe modificarea §-lui 22 din Regulamentul afacerilor interne ale comitetului central precum urmează:

§. 22. Biroul se compune din funcționarii Asociațiunii (§. 24 State) cari îşi fac serviciul în cancelaria Asociațiunii.

Afară de prezident, viceprezident şi controlor toți ceialalți funcționari sunt obligați a ținea în fiecare zi ore de birou şi anume: iarna dela 8—2 p. m. şi vara dela 7—1 p. m. Sala de lectură a bibliotecii va fi deschisă pentru public în toate zilele de lucru dela 5—7 seara.

Orele oficioase ale fiecărui funcționar se vor anunța pe uşa cancelariei.

g) să voteze din suma colectată pentru busturile lui Eminescu şi Gh. Barițiu acoperirea cheltuelilor avute cu ridicarea monumentului Gh. Barițiu;

h) să aprobe darea de seamă a comitetului central despre gestiunea financiară a anului 1911 şi să deie comitetului central absolutor pentru această gestiune;

i) să aprobe dispozițiile comitetului central din anul curent, cari au reclamat trecerea peste sumele prevăzute în budgetul anului 1912 şi despre care se prezintă onor. adunări generale raport separat;

l) să aprobe proiectul de budget pe 1913;

m) să întregească comitetul central prin alegerea unui membru ordinar şi a unui membru suplinitor;

n) să fixeze locul pentru adunarea generală viitoare.

Sibiiu, din şedința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, ținută în 7 Septemvrie n. 1912.

Andreiu Bârseanu	*Oct. C. Tăslăuanu*
prezident.	secretar.

Conferenţele învăţătoreşti.

Convocare.

In baza ordinului consistorial Nr. 10.093 şcol. — 1912, convoc pe învăţătorii şcoalelor româneşti gr. or. din protopopiatele Sighişoarei şi Cohalmului la conferenţa învăţătorească, care se va ţinea în zilele de 30 şi 31 Octomvrie v. (12 şi 13 Noemvrie n.) în şcoala românească din *Cohalm*.

Programul:

1. La orele 8 dimineaţa Invocarea Duhului sfânt.
2. Starea învăţământului în şcoalele din protopopiatele Sighişoarei şi Cohalmului (Comisia permanentă)
3. Invăţământul intuitiv. (Gh. Stelea, Bundorf).
4. Metodica scris-cetitului. (Nicolae Marcu, Andraşfalăul-rom.)
5. Cetirea română. (I. Frâncu, Dăişoara).
6. Cartea de cetire. (P. Constantin, Daneş).
7. Gramatica română. (N. Iosif, Dracs).
8. Exerciţii de stil şi compunere. (Gavril Hadea, Hendorf).
9. Poezia în şcoala poporală. (Dim. Braneа, Sighişoara).
10. Literatura în şcoala poporală. (Aur. Popa, Sighişoara).
11. Legendele şi tradiţiile poporale. (Gh. Andron, Ungra).
12. Raportul dintre limba română şi limba maghiară etc. (Gh. Maicar, Ticuş).
13. Mişcarea pedagogică-literară mai nouă. (Ana Cândea, Nadeşul-săs.)
14. Patronagiile şcolare. (Ion Popovici, Mercheaşa).
15. Propuneri.

Braşov, 19 Sept. v. (2 Oct. n.) 1912.

Dr. Al. Bogdan
comisar consistorial.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferenţa anuală a preoţimii din protopresbiteratul Branului pe ziua de 15 Octomvrie a. c. st. v. la orele 8 a. m. în comuna Râşnov cu următoriul

Program:

1. Serviciul divin şi predica.

Vor servi preoţii: Ioan Moşoiu, Virgil Pop şi I. Balca. Predica o va rosti preotul Iacob Zorca.

2. Deschiderea şi constituirea conferenţei.
3. Discuţie asupra serviciului divin şi a predicei.
4. Comunicarea rezoluţiunei Nr. 15146 Bis., referitoare la concluzele conferenţei anterioare, şi a altor ordine consistoriale.
5. Tema: „Indigitări cu privire la canonul ce are a-l da preotul în diferite cazuri la mărturisire“, de preotul I. Plotogea din Tohanul nou.
6. Tema: Ce isvoare nouă de venit s'ar putea afla pentru îmbunătăţirea stării materiale a poporului din tract, de preotul Victor Puşcariu din Sohodol.
7. Tema: Cari sunt mijloacele prin cari se poate delătura conflictul dintre preoţi şi parohienii lor, de preoţii Iosif Runcean din Măgura şi Ioan Balca din Peştera.
8. Rapoartele comisiunii permanente în cauza înfiinţării unui fond al conferenţei, referent: preotul George Enescu din Moeciul inferior.
9. Prezentarea documentelor din partea preoţilor despre mărturisirea fiecăruia.

Zerneşti, în 15 Sept. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Bran.

Ioan Hamzea
protopop.

Convocare.

Onorata preoţime din tractul Dobra se convoacă la conferenţa anuală ce se va ţinea în parohia centrală Dobra, Luni în 15/28 Octomvrie a. c. cu următoarea

Ordine de zi:

1. La orele 9 a. m. invocarea Duh. sft. şi deschiderea conferenţei în şcoala tractuală.
2. Constatarea celor prezenţi şi constituirea conferenţei.
3. Comunicarea ordinului consistorial Nr. 12479 B. 1911.
4. Cum s'ar putea face cu bun efect educaţia religioasă-morală a credincioşilor noştri şi mai ales a elevilor de şcoală din acele comune bisericeşti, în cari nu avem şcoala confesională? Temă lucrată de preotul Petru Hădan precum şi de toţi parohii.
5. Cum a îndeplinit preoţimea cele 12 puncte din „Sfaturile arhiereşti“ Nr. 7993 Prez. 1909. Raport general pe baza rapoartelor dlor parohi în cari se va cuprinde şi rezultatul activităţii pastorale dela ultima conferenţă, cari rapoarte au să se înainteze oficiului protopresbiteral până la 2/15 Octobre.
6. Cauzele cari îngreunează administraţia în parohii şi mijloacele de îndreptare, temă încredinţată preoţilor Victor Sălăgeanu şi Andreiu Urdea.
7. Rapoartele despre serviciile divine săvârşite în sobor, presentate tot până la 2/15 Octobre de conducătorii cercurilor de grupări religioase.
8. Eventuale propuneri.
9. Designarea locului pentru conferenţa viitoare.
10. Inchiderea conferenţei.

Dobra, la 16/29 August 1912.

Ios. Morariu
protopop.

Expoziţie de copii în Răşinari.

Despre însufleţirea cu care au primit fruntaşii comunei Răşinari apelul comitetului central al Reuniunii române agricole sibiene, în cauza organizării expoziţiei a 7-a de copii sociale, mărturisesc datele de mai jos.

In prima conferenţă a fruntaşilor, convocată de primăria comunală şi prezidată de notarul substitut, dl Ioan *Giurcoiu*, s'a luat hotărârea unanimă, ca expoziţia să se ţină Dumineca, la 7/20 Octomvrie a. c., în salele spaţioase ale şcoalei capitale. S'a numit comitetul aranjator local în persoanele celor 3 preoţi şi a celor 8 învăţători ai noştri. Acest comitet local a fost însărcinat să facă tot ce-i stă în putinţă în scopul asigurării bunei reuşite a acestei afaceri de interes igienic-umanitar de mare folos pentru poporaţiune.

Comitetul aranjator, în urma sa consfătuire, ţinută sub conducerea prezidentului său, a parohului Maniu *Lungu*, a hotărât, ca la expoziţie să nu se admită decât copii cu vârsta între 1 şi 4 ani, dat fiind, că şi numărul acestora trece peste 300. Pentru înlesnirea lucrărilor juriului copiii vor fi trecuţi în 3 clase, provăzându-se mamele lor cu ţedule de diferite colori pentru fiecare clasă. In scopul animării pentru participare, membrii comitetului aranjator şi soţiile lor caută mamele la casele lor şi conscriu copilaşii de admis. Prin acest contact nemijlocit cu poporaţiunea, se contribue la ajungerea mai multor scopuri legate de expoziţiile de copii, de oarece, cu aceste prilejuri, părinţilor li se vorbeşte despre ţinerea în curăţenie a copiilor şi a caselor, despre alimentaţie, îmbrăcăminte etc.

Apelul făcut la aşezămintele noastre, în cauza contribuirii la acoperirea premiilor, a fost şi el încoronat de succes. S'au angajat a contribui cu sume însemnate comuna politică şi cea bisericească, banca noastră şi fondul mizerilor, acest din urmă cu venite foarte frumoase. Nu este exclus ca din prilejul expoziţiei, să se destineze o sumă oare care din fondul mizerilor pentru crearea unui fond special pentru ajutorarea femeilor lăuze, dar sărace din Răşinari.

Partea instructivă e dată în grija medicului nostru, a dlui Dr. Ioan *Bucur*, care va ţinea o conferenţă despre igiena poporului dela sate. Elevii azilului nostru de copii se vor produce cu fel de fel de jocuri de copii, cu declamaţii şi cântări potrivite. Deprinderile în acest scop se urmează cu mult zel sub conducerea învăţătoarei, dşoara Alexandrina *Iarca*.

Reuniunea femeilor noastre, precum se vorbeşte va surprinde şi ea oaspeţii participanţi cu o frumoasă expoziţie din industria de casă (lucru de mână femeiesc). Pentru delectarea şi acelora dintre ai noştri, cari nu pot lua parte la expoziţie, se vor fotografa, în scopul răspândirii pe cale de foi ilustrate, o mare grupă de bărbaţi: în mijloc câţiva moşnegi, încunjuraţi de câţiva bătrâni şi acestia de câţiva bărbaţi în floarea vârstei; o altă grupă de femei, tot ca a bărbaţilor, grupa junilor, a fetelor june, apoi grupa mamelor cu copii în braţe, câteva familii cu cei mai număroşi copii etc. etc.

In asemenea împrejurări expoziţia noastră din Răşinari promite a se număra între cele mai binefăcătoare.

„Ştie tot“.

NOUTĂŢI.

Consistoriul superior bisericesc, al bisericii autocefale gr. ort române din regat e convocat în sesiunea ordinară de toamnă pe 10 Octomvrie v. în Bucureşti. Şedinţele consistoriului se vor ţinea de astădată în noul palat al consistorului care va fi inaugurat deodată cu deschiderea sesiunei consistorului.

*

Sfinţire de biserică. Preasfinţia Sa Episcopul *Ioan* al Aradului a sfinţit Dumineca biserica nouă din Dorgoş, tractul Lipovei.

*

Dela Academia Română. In şedinţa publică de Vineri după ameazi a Academiei Române, profesorul universitar Dr. *V. Babeş* a cetit o comunicare despre combaterea pelagrei şi concluziunile aduse în congresul antipelagros ţinut în vara aceasta la Bergamo în Italia. Doctorul Babeş a înfăţişat măsurile luate în Italia împotriva pelagrei.

*

Impotriva răsboiului. Partidul social democrat din Ungaria a hotărât să pornească o acţiune împotriva răsboiului. Dumineca trecută s'au ţinut în capitală şi în oraşele din provincie peste 40 de adunări poporale, în care oratorii au protestat în numele muncitorimii contra răsboiului, afirmând că nici poporaţiunea din Ungaria, nici cea din Austria nu doreşte răsboiul.

*

Pustiirile potopului. Sub prezidenţia vicecomitetului din comitatul Murăş-Turda s'a ţinut Sâmbătă în Murăş-Oşorhei o întrunire, la care au participat delegaţii ministeriului, notarii cercuali şi mai mulţi reprezentanţi ai comitatului. S'a stabilit că daunele cauzate de inundaţiune fac *opt milioane* de coroane. In scopul de a micşora mizeria produsă de potop, va pleca o deputaţiune la Budapesta şi se va prezenta ministrului de interne.

*

Conferenţele exploratorului Din Cristiania se anunţă că Roald *Amundsen*, descoperitorul polului de sud, va sosi Luni în 21 Octomvrie în capitala ţării noastre. In aceeaşi zi Amundsen va ţinea două conferenţe în limba germană.

*

Congres internaţional de stenografi. Se scrie din Madrid, unde zilele acestea s'a ţinut al zecelea congres internaţional de stenografi, că viitorul congres se va ţinea la Budapesta în August 1913.

*

Premiu. Piesa dramatică *Credinţă şi patrie* de Schönherr, reprezentată mai de multe ori şi pe scena teatrului sibian, a obţinut un premiu de 3000 de coroane, destinat pentru piese pe seama teatrului ţărănesc.

*

Un roman inedit. Contesa Sofia Tolstoi, văduva scriitorului, a găsit între lucrările rămase după moartea bărbatului său un roman, scris de Leo Tolstoi cam cu 30 de ani nainte de aceasta. Romanul poartă titlul *Petru I.*, şi cu toate că nu este terminat, conţine numeroase icoane splendide din societatea de pe vremea marelui ţar reformator. Interesantă este şi descrierea vieţii intime a pomenitului ţar.

*

Micul socialist. La tribunalul de copii din Newyork se pertractează un caz, în care judecătorii stau nedumeriţi şi nu prea ştiu ce să facă. E vorba despre un băeat din casă foarte bună, cu numele Filip Salvage, acuzat pentru furturi de mărfuri. Băeatul a recunoscut faptele săvârşite, dar a zis cu mândrie: „Eu sânt socialist, şi am furat dela cei bogaţi, ca să dau celor săraci“. Cercetarea a dovedit, că în adevăr toate lucrurile furate au fost dăruite familiilor sărace, fără ca băeatul să se împărtăşească de vreun folos material.

*

Lapte artificial Ziarele clujene aduc ştirea, că profesorul Aug. *Rigler*, dela facultatea de medicină a universităţii din Cluj, după experimente de mai mulţi ani, a izbutit să producă *lapte artificial*, întru toate egal cu cel mai nutritor lapte natural. Materialul şi aparatul, folosit la producerea laptelui artificial, formează deocamdată secretul inventatorului; până acum se ştie atâta, că copiii unui azil precum şi familia numitului profesor se hrănesc de două săptămâni cu acest lapte artificial, fără să simţească nici o turburare în procesul organismului lor. Un profesor dela aceeaş facultate a declarat, că noua invenţie este de mare însemnătate şi din punct de vedere igienic; deoarece laptele artificial este sterilizat şi, prin urmare, pus în vânzare, nu causează nici un fel de îmbolnăvire.

*

Broşura „Reforma electorală şi naţionalităţile („A választójogi reform és a nemzetiségek“) scrisă de *Argus*, se poate căpăta la librăriile din Sibiiu, Cluj, M.-Oşorheiu, Braşov, Deva, Dej, Bistriţa, Gherla şi Aiud cu preţul de *1 cor. 60 fileri*. In Sibiiu se află de vânzare la librăriile *Krafft* şi *Budovsky*, precum şi la librăria arh diecezană.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: Ioan Boariu, sodal cismar, Nicolae Cojocariu, învăţăcel cumpănar, câte 50 b., Vasile Băncilă, învăţăcel croitor 35 bani, Vasile David, înv. pantofar, Ioan Ţândău, sodal pantofar, Ioan Pienaru, înv. faur, câte 25 bani, Teodor Popa, sodal cismar 24 bani, Nicolae Şoroşteneanu, înv. pantof., Valeriu Pleşa şi Ilie Munteanu, învăţăcei lăcătuşi, câte 50 bani, Ioan Bendorfeanu, învăţăcel măsar 30 bani, Ioan Gherghel, învăţăcel lăcătuş 20 bani şi Vic. Tordăşianu 10 bani, iar la „Legatul Dr. Ioan Borcia“ pentru ajutorarea copiilor săraci din Sălişte, aplicaţi la meserii, au mai dăruit: dşoara Geni Roman, modistă, Lazar Vasiu, sodal zugrav de case, Petru Mogă, cadet în cursul IV. (Budapesta) 40 bani, G. Şeg 20 bani şi Isidor Dop, învăţător (Cristian) 50 bani.

*

Teatru în Sibiiu. Astăzi, Miercuri, se dau 2 reprezentaţiuni: una d. a. la orele 3 pentru tinerime, şi alta seara la 7 şi jumătate, cea din urmă este o comedie în 3 acte, *Georgina*, şi se reprezentă în beneficiu; mâne, Joi, urmează opereta romantică *Regina balului.*

Poşta ultimă.

Muntenegru a declarat răsboiu Turciei.

In cursul zilei de eri Mutenegru a declarat răsboiu Turciei. Representantul din Constantinopol al regatului muntenegrin a părăsit capitala Turciei, şi a plecat la Constanţa. Tot eri a plecat regele Nichita şi prinţul Mirco la Podgoriţa, unde se află cartierul general al trupelor muntenegrine, pentru a lua comanda supremă asupra lor.

Cărţi şi reviste.

Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei, 1886—1911. Orăştie, Tipografia Nouă, I. Moţa, 1912. Un volum de 94 pagini. Preţul 2 coroane. — Reuniunea femeilor din comitatul Hunedoarei, înfiinţată cu scop de a promova industria de casă a femeilor române, îşi serbează în anul acesta jubileul de 25 de ani. Cu acest prilej comitetul reuniunii a publicat volumul menţionat mai sus, dedicându-l *ţărancei române*. Lucrarea cuprinde o schiţă istorică, unde se arată toate fazele prin care a trecut reuniunea în timp de un sfert de veac, adecă dela 1886 până la 1911. Reuniunea a încercat să-şi realiseze scopul mai ales prin *expoziţiile* organizate şi prin *atelierul* dela Orăştie, întemeeat în 1907. Acest atelier dispune astăzi de 7 răsboaie pentru covoare, pentru ornate bisericeşti şi pentru alte diferite ţăsături, adăpostind un număr permanent de 12—20 ţărance, care produc cele mai frumoase lucruri ţăsute şi cusute după albumurile publicate de D. Comşa, Cornescu, Minerva Cosma şi după colecţiile de modele adunate din ţinuturile româneşti ale ţării. Insemnătatea mare a atelierului zace în faptul, că respândeşte portul naţional în toate provinciile locuite români; introduce apoi motive româneşti în odăjdiile bisericilor. Atelierul, afară de acestea, adăposteşte în serviciul său un mare număr de femei şi le scuteşte de tratamentul maşter al atelierelor străine; — astfel, în vreme de cinci ani, sau perândat în aşezământul dela Orăştie 60 de lucrătoare, cărora li s'a distribuit un numărar de peste 14 mii de coroane. — Averea reuniunii constă din 11.500 coroane, depuse la diferite bănci, şi din obiectele şi aranjamentul atelierului în preţ 13.500 coroane, în sfârşit din biblioteca şi arhiva. Averea întreagă face 25.000 de coroane. — In faţa acestor resultate demne de laudă, publicul românesc îşi va împlini o datorie sfântă sprijinind şi mai departe lucrările harnicei reuniuni a femeilor noastre din comitatul Hunedoarei.

Nr. 554/1912. (345) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr.-ort. din **Petreni**, tractul Orăștiei, să escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1000 cor și anume: 600 cor. dela comuna bisericească din repartiție și 400 cor. dela stat pe baza documentelor celui ales cvartir și grădină în natură, cuincvenalele se vor cere dela stat.

Lemnele necesare pentru încălzit va da comuna bisericească.

Invățătoriul ales va fi dator în Dumineci și sărbători a conduce copiii la biserică cântând cu ei răspunsurile dela sf. liturgie, iar la trebuință și la utrenie cu tinerimea adultă a forma cor, fără altă remunerație, a se prezenta în vreo Duminecă la biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Orăștie, 17 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșia
protopresbiter.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Dentist

Virgil Muntean

Sibiiu, Strada Măcelarilor,

în fața cu Tipografia și Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 27—

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Prețul cor. 25·—.

Biblioteca Bunului Păstor,
redactată de Dr. N. Bălan.

Nr. 1.
Taina pocăinții
Studiu pastoral
de
Ioan Hanzu,
preot ort. rom.
Prețul 50 fil. + 5 fil.

Nr. 2.
Clerul și chestia alcoolismului
de
Dr. Augustin Egger,
fost episcop de St. Gallen.
Traducere din limba germană
de
Vasile Oana,
absolvent în teologie.
Prețul 80 fil. + 5 fil.

Se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiiu.**

Nr. 472/1912. (350) 2-3.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră din comuna **Drâmbariu**, se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela această primă publicare.

Salarul: 400 cor. din repartiție, 60 cor. relut de lemne, 20 cor. relut de grădină și 200 cor. relut de cvartir, restul prin întregirea dela stat ce se va cere pe baza documentelor celui ales.

Invățătoriul ales va fi dator a instrua elevii în cântările bisericești și a cânta cu ei la Dumineci și sărbători în biserică.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu recomandânduse candidaților a se prezenta în comună spre a se face cunoscuți poporului.

Alba-Iulia, 19 Sept. 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu scaunul școlar.

Ion Tecuiescu
protopop.

---

(349) 2—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza decisului comitetului parohial din 9 Septemvrie a. c. se dă în arândă pe trei ani **pământul de pășunat cu oile** al bisericei gr.-or.

Licitația se va ținea în *26 Octomvrie* a. c. (Sf. Dimitrie) în școală la 2 ore p. m.

Prețul strigării e 400 cor., vadiu 10% în bani sau hârtii de valoare.

Informațiuni mai de aproape se pot vedea la oficiul parohial.

Biertan, 9 Septemvrie 1912.

N. Isailă
paroh, prez.

D. Stuchirean
not. com.

Nr. 794/1912. (341) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învățătoresc la școala confesională gr. or. rom. din **Ludoș**, tractul Mercurei, să publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 1. dela biserică cor. 600. 2. dela stat 400. 3. relut de cvartir cor. 50. 4. relut de grădină cor. 20

Cvincvenalele se socotesc după 5 ani de serviciu neîntrerupt la această școală.

Cântăreții sunt preferiți.

Petenții au să-și înainteze cererile lor instruite în regulă la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Mercurea, la 12 Septemvrie 1912

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Avram S. Pecurariu
protopresbiter.

VECHIA MEA

experiență este și rămâne, că pentru a alunga lintițele, precum a ajunge și a susținea fraged o piele moale și un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit in lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin**, marca cal pe băț de Bergmann și Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii și in alte prăvălii aparținătoare branșei. Asemenea e minunată aprobată și Crema de Crin a lui Bergmann „**Manera**“ pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 27—40

„BIBLIOTECA ȘAGUNA“
REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAȘ**, SĂLIȘTE

A apărut și se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană, în Sibiiu

Nr. 1.
Însemnătatea bisericii
Nr. 2.
Despre pocăință
Nr. 3.
La ziua sf. Andreiu
Nr. 4—5.
Temeliile traiului nostru
de
Dr. I. Lupaș.
Prețul à 10 fil. + porto 5 fil.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

(46) 34—

Mare depozit pentru sesonul de noutăți!

Costume admirabile, stofe de bluze și **haine, mătăsuri** și **decoruri** de catifea, **articli de modă** de toate prețurile. **Depozit special pentru toți articli de modă.**

Trusouri complecte de mirese. Articlii de modă pentru domni. Blănării pompoase.

Rud. Trentina,
Sibiiu, Strada Cisnădiei 25.

(338) 4—6

30,000 de părechi
păpuci și ghete
se vând cu preț redus.

Toate în lume
se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai **păpucii și ghetele** exec. în atelierul lui

VASILIE BAN
la „Cisma mare roșie“

după cum se numește prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită **prăvălie de în călțăminte s'a mărit în casa proprie** și la fiecare părechee se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera **ghete bune** și **trainice** pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca și până acum.

E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alții, eventual să returnează banii.

(221) 41—

REVERENZI!

Premiat:

Expoziția internațională de modă, Paris 1911: Grand Prix și m. de aur.

La „Croitoria Universală“ I. PETRAȘCU
Sibiiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune și fine stofe se primesc și execută

Reverenzi pentru on. preoți

în cele mai bune condițiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid și grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Prețuri moderate. (472) 13—

Spriginiți industria română.

Premiat:

ESPOSIZIONE INTERNATIONALE
ROMA 1911
ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE AGRICOLA INDUSTRIALE
ROMA 1911

Expoziția universală din Roma 1911: Grand premiu și med. de aur.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 29 Septemvrie (12 Octomvrie) 1912. *Nr. 102.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

„Noi mergem înainte“...

Sibiiu, 10 Octomvrie n.

Ințelegerea pe care au legat-o între olaltă puterile mari europene, cu privire la împedecarea răsboiului în Balcani, a fost de cuprinsul, ca reprezentanții tuturor puterilor se facă demersuri energice la Constantinopol pentru introducerea de reforme în Macedonia și Albania, — ca încetând nemulțumirile în interiorul imperiului turcesc, se încete și motivul nemulțumirii statelor mici balcanice. Iar Austro-Ungaria și Rusia au primit mandat dela celelalte puteri mari, se facă demersurile cuvenite la Sofia, Atena, Belgrad și Cetinie, în direcția, ca statele mici balcanice se nu declare răsboiu Turciei, să nu înceapă răsboiul, ci se aștepte introducerea reformelor în Macedonia și Albania, a căror neîntârziată realisare o garantează acum înseși puterile mari europene.

In urma acestei înțelegeri s'au făcut demersuri la Constantinopol, și guvernul turcesc a răspuns, că se supune dorinței puterilor mari europene și va căuta se execute legea dela 1880, adusă în favorul poporațiunei din Macedonia și Albania.

S'au făcut apoi demersuri și la Belgrad, Cetinie, Sofia și Atena, din partea reprezentanților monarhiei noastre și ai Rusiei, stăruindu-se mult din partea lor, în numele tuturor puterilor mari europene, pentru evitarea răsboiului, dar fără nici un succes. Pentrucă guvernele micilor state balcanice au răspuns, că ele nu mai au încredere în sinceritatea Turciei și în promisiunile ei; au făcut mari cheltueli cu mobilisarea, nu pot deci se demobiliseze, ci urmeze ce va urma: *„noi mergem înainte!“*

Și de fapt merg înainte: Bulgarii, Sârbii, Muntenegrinii și Grecii, și Turcia e silită se mobiliseze și ea, și va avea să-și împartă armata în patru, pentrucă va trebui se lupte în patru părți, cu patru fronturi.

Cu ce succes? Va arăta viitoriul. La răsboiu pleacă doară fiecere armată cu nădejdea, ba cu siguranța, că are se biruiască.

Vorba e însă, că diplomația europeană nu a putut se împedece răsboiul. Și *vina ei* e, că nu l'a putut împedeca. S'a trezit prea târziu, și prea târziu și-a început acțiunea de împedecare, când lucrurile erau prea avanzate și nu se mai puteau face nefăcute, când cei intrați în jocul răsboiului nu puteau să răspundă alta, decât aceea ce au răspuns: „urmeze ce va urma, *noi mergem înainte*“.

Dar vina pentru isbucnirea acestui răsboiu, început deja, o poartă diplomația europeană și din motivul, că a tolerat, ca legea pe care o făcuse Turcia la 1880, în urma tratatului dela Berlin, pentru mulțumirea poporațiunei creștine din Macedonia și Albania, se remână treizeci și doi de ani neesecutată! Pentrucă dacă se esecuta legea aceea cu bună voință și cu dreptate, așa cum *promite* acum guvernul turcesc că are să o esecute, și cum *garantează* acum puterile mari europene că are se fie esecutată, — nu se năștea motivul răsboiului și nu se năștea răsboiul!

Diplomația europeană a făcut deci două greșeli mari, două intrelăsări, pentru cari istoria nu va putea se fie prea indulgentă față de ea. Și datorința ei e se caute acum și să le îndrepte, dacă se mai poate. Ba mai mult: e datorința ei se caute, ca și pe alte locuri, astfel de nemulțămiri, isvorâte din neesecutarea de legi positive, să fie delăturate, pentrucă aceleași motive pot să dee naștere cu vreme la aceleași nemulțămiri și la aceleași complicațiuni și altundeva, nu numai în — Turcia.

Două știri. Din București se vestește, că în consiliul de ministri ținut Sâmbătă la Sinaia, sub prezidenția Regelui Carol, s'a hotărât în principiu mobilisarea armatei române, în momentul în care se va ivi necesitatea. Mobilisarea să va face în curs de 24 ore. Pentru acoperirea cheltuelilor guvernul român *are la disposiție suma de 270 milioane lei.* Dela Viena vine apoi știrea, că ministrul de răsboiu al monarhiei noastre va cere azi dela delegațiuni votarea unui împrumut estraordinar de 400 ori 500 milioane, în vederea complicării lucrurilor în Balcani!

Serbări culturale în Sibiiu. *Duminecă și Luni se ține în Sibiiu adunarea generală a „Asociațiunii“, după programul publicat în numărul 96 al ziarului nostru. Salutăm cu căldură pe toți cei ce vor onora din acest prilej orașul nostru cu presența lor, participând la serbările culturale ale „Asociațiunii“, și dorim serbărilor cel mai frumos succes, esprimându ne totodată dorința, ca adunarea generală a „Asociațiunii“ se fie tot mai mult închinată* muncii, *decât serbărilor, pentrucă nu din serbări, ci din muncă grea și neîntreruptă resare cultura fiecărui popor! Să facem deci, ca și aceste două zile de serbătoare din Sibiiu se fie zile de* muncă *binefăcătoare pentru cultura neamului nostru.*

Două parohii vrednice.

Am arătat la timpul său cum credincioșii noștri din *Covasna* și *Șirnea* însuflețiți de dragoste pentru cartea românească, au hotărât să nu-și lase școala pieirii, ci prin jertfe mari să se susțină între ori ce împrejurări. Astfel amândouă aceste comune, vor ridica în curând două localuri școlare din cele mai frumoase, cari să vestească trecătorilor și urmașilor vrednicia și iubirea de cultură a unor țărani săraci în averi, dar bogați sufletește.

Lângă acestea mai vin astăzi încă două comune. Cea dintâi este *Zăbala* (prot. Treiscaunelor). O mână de Români, abia 364 suflete, în mijlocul unei puternice așezări de unguri. Amenințați în existența lor națională, și-au dat seama că povoiul înstrăinării de neam nu-l pot împiedeca prin forță brută, ci mai vârtos prin armele superioare ale culturii. Astfel au decis acești oameni să dureze o *școală*, în care sufletul lor să-și găsească hrana și adăpostul cuvenit. Cum însă bisericile noastre nu prea se pot lăuda cu capitaluri plasate la bănci, astfel și aici negăsindu-se bani gata, a trebuit să se apeleze — ca în atâtea rânduri — direct la punga năcăjită a credincioșilor noștri. Și iată, că acești oameni au dovedit din nou, că în trupurile acestea istovite de trudă și muncă amară sălășluește un *suflet* mare. Ei au primit într'un glas următoarea listă de contribuție: 43 capi de familie á 100 cor., 27 capi de familie á 50 cor., 12 capi de familie á 25 cor., iar cele 8 familii cari se găsesc în filia *Pava* au făcut aceste subscripții: 5 capi de familie á 100 cor., 2 capi de familie á 50 cor., 1 cap de familie á 25 cor.

Iar în fruntea acestor contribuenți însuflețiți stă învățătorul *Mihail Petru*, care a subscris 200 cor. Iată un învățător care-și înțelege chemarea.

A doua comună este *Ruja* (prot. Agnitei). Așezată în mijlocul unei vetre de Sași înstăriți, cu abia 500 de suflete românești s'a ridicat și ea la aceea potență a entusiasmului care face minuni.

Impiedecați de vecini invidioși dela binefacerile culturii, s'au convins, că ajutorul nu le poate veni de aiurea, decât dela ei înșiși.

Astfel au hotărât să-și înalțe *școală nouă* din mijloacele lor modeste, primind următoarea *repartiție:* 75 capi de familie á 85 cor., 50 capi de familie á 20 cor., iar restul neînsemnat de familii s'a obligat cu sume mai mici.

FOIȘOARĂ.

Scrisori.

II.

Amice!

Așa dară trebue să organizăm și noi un serviciu al carității publice. Sașii au pus acest seviciu în legătură cu biserica; va fi bine, ca și la noi să se facă așa.

Incă o sarcină deci pentru biserica noastră, pentru slujitorii acesteia; dar nu e o sarcină nouă. Biserica creștină încă dela începuturile ei a căutat să aline durerile celor bolnavi și să stâmpere foamea celor săraci. Preoții nostri și până acuma au venit în contact cu bolnavii satelor făcând feștanii, masluri, spovedind și cuminecând. Poate cei mai cu inimă, că mai inteligenți nici până acuma nu s'au mărginit la partea duhovnicească a serviciului lor, ci au căutat să dea sfaturi igienice, bune pentru bolnav și priincioase celor din jurul bolnavului

Dar vremile sunt mai grele, lupta pentru esistență e mai intensivă, în urmare nici serviciul de caritate, practicat în felul patriarhal de până acuma, nu mai e îndestulitor.

Să imităm pe alții, dar să acomodăm sistemul lor firii noastre, puterilor și împrejurărilor noastre!

Inainte de toate să organizăm caritatea publică cu privire la bolnavii săraci. In acest scop ar trebui, ca cele opt consistorii românești, greco orientale și greco-catolice, fiecare în dieceza proprie ca la un semn dat, să dea ființă unui astfel de serviciu. Toți preoții să fie obligați a cerceta pe parohienii bolnavi, a le da sfaturile necesare, stăruind întotdeauna pentru curățenie în casa bolnavului, pentru aerisarea acesteia, pentru albituri curate și pentru observarea dietei potrivite. Parohiile bogate să angajeze un fel de infirmieră, care — la porunca preotului — să cerceteze pe bolnavii săraci punându-le odaea în ordine și îngrijind, într'un chip oarecare și în înțelegere cu parohul, ca bolnavul să primească porțiunea lui de lapte, de supă etc.

In raportul anual parohul să dea samă și de acest fel de activitate, care poate avea cele mai bune urmări atât pentru biserică, cât și pentru neam. Sunt deplin convins, că parohul, care se va ostăni și în această direcțiune, va câștiga iubirea nețermurită a tuturor parohienilor, îi va lega pe acestia și mai mult de învățăturile mântuitoare ale bisericei. De altă parte va contribui la scăderea morbidității și în consecvență și a mortalității, făcând astfel neamului și patriei cele mai frumoase servicii.

Statistica, îndeosebi numerotarea din urmă e un adevărat memento pentru noi. Până eri-alaltăeri ne puteam mângăia cu credința, că poporul nostru se sporește în măsură mai mare de cât vecinii. Numerotarea din urmă însă ne arată, că credința aceasta și-a pierdut baza realității. Nu sporim cum trebue și ne întrec vecinii, cari cu ori-ce preț vreau să ne dea la o parte.

Domnul V. C. Osvadă, în un studiu serios asupra ultimului recenzământ, dovedește cu cifre răci, dar mult grăitoare, că poporul românesc din Transilvania și Ungaria arată un spor mediocru, în unele părți un spor de tot slab. Dsa ne zice cu tot dreptul, să nu ne mai fălim cu cei 7—10 copii ai țăranului nostru. Va fi fost cândva; trista realitate a presentului e alta.

Arma cea mai puternică în lupta de concurență cu popoarele conlocuitoare ne-a oferit-o femeia română; dar, zice statistica, arma aceasta nu mai are puterea din trecut. A scăzut numărul naşterilor și a crescut cel al boalelor, iar pe urma acesteia s'a ivit și mortalitate mai mare.

De aceleaș nevoi au suferit și sufer însă și vecinii nostri, dar ei s'au deșteptat și au pornit o acțiune sistematică, intensivă, pentru combaterea răului. Acțiunea lor este îndreptată contra morbidității și a tovareșei acesteia, a mortalității, aproape în aceeaș măsură la sate ca și la orașe.

In paranteză observ: Paralel cu acțiunea aceasta se nizuesc, din toate puterile, a întări poporul lor și economicește, bine știind că un popor bogat e mai accesibil pentru învățăturile igienei. Biserica, băncile, reuniunile lor etc., toate se nizuesc a spori avutul național; toate propagă șovinismul economic, împiedecă trecerea avutului lor la alt neam (îndeosebi la Români) și acviră dela străini avere imobilă.

Sibiiu, în Iunie 1912. *Dr. Beu.*

Monografia școalei elementare poporale gr. ort. rom. din Măgoaja

de *Gavriil Hango*, presbiter.

(Urmare).

„Când s'a însurat George de a luat pe Clara Kontz, a venit în Reteag cu „ceasuri de argint în buzunar“ și le-au vândut, zice c'a dat și moșul Ilie două mârțoage de cai ce avea și s'a dus cu el la Măgoaja și pe la Dej și toți au cheltuit banii ca să-și poată scoate cărți de „nemeșug“, căci altcum nu ar fi dat părinții pe Clara după el. Aceste-s vorbele moașei mele. Pe moșul Ilie îl țin minte numai ca din vis“.

„După moartea unchiului George se împărtăși și tata Dumitru Pop de ceva ereditate în bani, ce știu pozitiv, și ce se vede din o „Nyugtatvány. 50 frt. melyeket Rettegen lakó Botta (Pap) Dem. ezen község pénztárába befizetett, mégpedig mint átruházási illetéket a Botta György hagyatéka után“. (S.) pe care se cetește: „Erdélyi kir. Adóhivatal“. De nu-i era tata consângean și încă aproape (nepot), nu se împărtășea din lăsământ. Mai mult: tata a

Amândouă aceste comune vor avea în primăvară localuri școlare frumoase, cari vor servi ca două sentinele ale culturii românești.

Acești oameni sunt vrednici de toată lauda și recunoștința noastră. Fapta lor e una din rarile fapte, cari *rămân*, rezultând pe urma lor foloase neprețuite pentru progresul culturii noastre.

Ea arată mai limpede decât sute de cuvântări și cărți, pe de-o parte accesibilitatea pentru cultură și dragostea de jertfă pentru ea a poporului nostru, iar pe de altă parte drumul *adevărat*, care duce la fericire și *biruință*.

Nădăjduim, că din spiritul de jertfă și însuflețirea curată a acestor două comune vrednice, vor știi culege *învățăturile* necesare și atâtea alte comune de ale noastre, cari stau subt presiunea *acelorași* lipsuri și trebuințe mari. *M.*

Pentru conferențele învățătorești.

Invățătorii nostri se vor putea pregăti foarte bine pentru conferențele din toamna aceasta cetind, pe lângă Metodica limbii române cuprinsă în noul *plan de învățământ*, următoarele cărți:

1. *G. N. Costescu:* Metodica limbii române, București 1906, 6 coroane.
2. *A. Lupu-Antonescu, Ion Ciocârlie și M. Nicolescu*: Metodica limbii române, București 1898, 5 cor.

In legătură cu „darea de seamă despre mișcarea pedagogică-literară mai nouă“, atrag atențiunea învățătorilor asupra următoarelor cărți:

Spiridon Popescu: Contribuții la munca pentru ridicarea poporului, (Scrisori către învățători), București, 1911 ed. II. prem. de Academia Română, 2 cor., — o carte decât care mai bună cu greu s'ar putea recomanda alta învățătorilor nostri, tineri și bătrâni.

Dr. Petru Pipoș: Didactica, ed. IV. Arad, 4 cor.

G. Compayré: Pestalozzi și învățământul elementar, în „Biblioteca pentru toți“ nr. 770—71, 60 bani.

Im. Kant: Pedagogia. (Biblioteca pentru toți nr. 768—769), 60 bani.

In legătură cu punctul 11 din circulara consistorială referitoare la conferențe, recomand: *Silvestru Moldovan*: „Țara noastră“ (1 cor.), și „Zarandul și Munții-Apuseni“ (1 cor.); apoi nr. *600* din Biblioteca pentru toți. (50 bani).

Toate aceste cărți se află de vânzare la Librăria arhidiecezană.

Dr. O. Ghibu.

Cronică pedagogică.

Jean Jacques Rousseau ca pedagog

de *Dr. C. Papuc* (Săcele).

(Fine).

Arma soției față de voința despotică a bărbatului e totdeauna lingușirea și farmecul femeiesc; ea obține prin rugările și lacrimile ei mai mult, decât poate bărbatul să-și câștige prin puterea sa și dreptul său. Un bărbat implorator e tot așa de nenatural, ca și o soție litigantă (certăreață). De aceea ar fi greșit, a detrage cu totul copilei folosirea acestor arme naturale. Ocazional să se sufere puțină lingușire, lacrimile micei păcătoase să se ia în considerare, iertându-o. Că raportul ambilor soți în *căsătorie* pe lângă această diferență a educației nu poate fi cel al camaraderiei, e foarte esplicabil. Dependentă cum e — după R. — copila dela natură, rămâne ea și în raporturile ei ulterioare. Din mâna părinților trece fecioara, ca o ființă fermecătoare și drăgălașe, menită să fie norocită și să norocească, în cele ale soțului. Și întocmai precum voia părinților a fost pentru ea legea supremă, așa trebue să fie acuma voia soțului. Menirea ei e de a fi lui o soție credincioasă și iubitoare, casei sale o conducătoare pricepută, copiilor săi o mamă iubitoare.

Rousseau stima *sfințenia* căsătoriei. In nimic nu vedea el mai clar degenerarea raporturilor omenești prin cultură, decât în dejosirea și ruperea relațiunilor conjugale din „buna“ societate franceză. Iară, ca condiție sine qua non pentru o căsătorie bună, ținea ei dreptul de conducere al bărbatului și ascultarea soției. Iară dacă din când în când — cum am văzut — i se ridică câte o îndoială, ori de poate această relație „corăspunzătoare naturii“ să garanteze adevăratul noroc al ambilor toți, în mijlocul ordinei sociale de azi, aceste atacuri ocazionale nu l-au condus nici când la o revizuire și modificare a principiilor sale asupra raportului natural al ambelor genuri.

In cele expuse pân'aci se cuprind în general, *conturile pedagogiei* lui Rousseau după scopurile și mijloacele ei, scoțându-se în relief mai ales originalitatea și caracteristica ei: *naturalismul* în întreaga dezvoltare a copilului, *cultivarea realistică* în instrucție, *prețul moral* mai înalt, față de cel intelectual în educație; precum și accentuarea simțământului, *pesimismul* contra tuturor prestațiilor culturale, *optimismul* față de natura singuraticului om și *idealismul* său abundant pe *terenul filozofic.* Unele din aceste idei le găsim ce e drept și la alți pedagogi și filozofi anteriori și contimporani, ca Iohn Locke, Comenius etc.[1] dară nu cu aceea decizione și în aceea formă originală, cum le-a pronunțat R. De aceea ideile lui Locke, despre educație, nu putură deștepta acea însuflețire ca „Emile“ al „eremitului din Emenonville“. Acest op „productul multor veghiări de noapte, al multor încordări spirituale, pe care de sute de ori l-a lăsat și totdeatâtea-ori l-a reluat cu puteri noi, arătând ce mare este puterea unei voinți tari si statornice“, nu este, — după-cum autorul însuși ne mărturisește, — un manual pedagogic, care să fie întru toate normativ pentru învățători și educatori. Pe lângă unele *obiecțiuni* bine întemeiate, cari i s'au ridicat: timpul îndelungat, în care are să fie ținut copilul în *neștiință*, în privința multor discipline și mai alesa *în adevărul religios*, prea accentuata *importanța* a folosului, ca scopul educației, *falșa concepție* despre natură și starea naturală, antipatia sa față de societate și unele contrazliceri interne. Rousseau nici că instructor de casă nu avu mult succes, ba reformatorul instrucției și al educației merse până acolo încât proprii săi 5 copii îi dădu în casa de creștere a copiilor aflați.

El a dovedit cu asta în deajuns, că nu este un pedagog practic, deși în descrierea însușirilor, pe cari trebue să le aibă un adevărat educator, a accentuat cu multă pricepere și pe acelea, de cari știa, că-i lipsesc că desăvârșire. El era convins că nu va ajunge nici când liniștea uniformă și eliberarea de ori-ce susceptibilitate, pe care cu drept o ținea de o proprietate neapărată a pedagogului. Că Emil nu e un manual pedagogic, cu un sistem, plan și metod potrivit, a afirmat'o însuși autorul nepretinzând o strictă urmare a opului său. Unui tinăr pedagog, care voia să-și ia pe „Emile“ de cinozură îi scrise R.: „Dacă e adevărat, că dta ai adaptat planul, pe care eu căutam să-l lapăd, îți admir curajul. Căci ești prea unilateral ca să nu observi, că e vorba la un ast-fel de sistem de tot sau de nimic. Dacă zic tot, nu înțeleg ca cineva să se lase condus orbește de ideile mele, ci ca să țină la principii și să urmeze exact consecventelor, natural cu continuă considerare la modificările, pe cari le cere aplicarea lor într'un caz anumit...

„Dta vei avea lipsă cel puțin de 10 ani — fără a cugeta când-va la persoana proprie — pe cari să-i consacri cu toate puterile exclusiv elevului dtale. Trezie, răbdare și tărie sunt cele 3 proprietăți, de cari dta vei avea lipsă în tot momentul, dacă nu vrei să ajungi în primejdia, de a nimici totul“.

Și mai caracteristice sunt 2 anecdote:

In Strassburg se prezentă la Rousseau, un domn cu numele Hoyard recomandându-se: „Dv. vedeți aici pe omul, care și-a educat feciorul după principiile, pe cari într'un mod ferícit le-a putut scoate din Emilul Dv“. El rămase însă cu totul mirat, când i-se replică de autor: „Cu atât mai rău, dnul meu, cu atât mai rău pentru dta și feciorul dtale“.

Altă anecdotă:

Graful Götz, care călători la Paris cu prințul pe care-l educa, voia să facă cunoștința lui Rousseau. L-a căutat de mai multe ori, informându-se printr'un lacheu dacă vizita îi va fi bine venită, dară fără rezultat. In fine veni îmbrăcat simplu, și zicând că-i un copist de note, fu primit. Descoperindu-se începu vorbirea sa ast-fel: „Am fost încredințat cu creșterea unui tinăr prinț, care odată va domni peste o țară destul de mare. Norocul întregului popor va depinde de calitatea spiritului și a inimii lui. A cultiva spiritul și inima elevului meu pregătindu-l pentru chemarea sa înaltă, este o temă foarte importantă. De aceea am crezut de bine, a cere mai înainte de toate sfatul celei dintâi autorități în ale educației, și așa autorul lui Emil îmi va scuza îndrăzneala, pentru scopul cel bun“.

Apoi i-a espus mijloacele, cu cari a combătut el slăbiciunile copilului, a întrat până în amănunte, întrebând în fine de este mulțămit cu metodul lui. Rousseau îi puse mai întâi întrebarea „un prinț, este așadară elevul dtale?“ și la afirmarea grafului, continuă: „bine, atunci este toată afacerea educației o osteneală zadarnică. Scuzați, timpul mi-e scump“. Graful jignit s'a întors acasă. Curând însă recunoscu adevărul zisei filozofului, căci murind tatăl prințului, toată educația se curmă.[1]

Cu toate că R. n'a fost un pedagog practic, cu toate că și ca pedagog teoretic, are multe greșeli, totuși acestor lipsuri se poate contrapune un merit și o laudă deosebită care pe lângă o accentuare, cea mai puternică posibilă a importanței educației fizice — constă în multe observări escelente și principii generale admirabile: referitor la ființa instrucției, la obicinuirea copilului cu înfățișarea autoptică a obiectelor de învățat, la deosebirea diferitelor etăți cu eduoția proprie fiecăreia; mai departe intonația energică a nevinovăției, peste tot a moralității; în general combaterea creșterii greșite a timpului și deschiderea de căi nouă în pedagogie. „Misiunea istorică a lui Rousseau — zice Hunziker — a constat în aceea de a conduce într'un atac îndrăzneț, strălucit, cea dintâi lovitură mare contra creșterii greșite a timpului și a desfășura panerul unui idealism, care fără fructe practice nemijlocite, atinse dispoziția inimelor contimporane, pregătind căile viitorului.

Deși la 9 Iunie 1762, parlamentul francez, dispune arderea lui „Emile“, ceea-ce se repetă și din partea orașului Génève în 16 Iunie, totuși nu peste mult opul ce fu nimicit de materialiștii pe cari îi combătuse și de catolicizmul fanatic, ajunse să exercite o influență extraordinar de mare asupra posterității, însemnând în cartea istoriei cu mult mai mult, decât multe lupte glorioase. Puterea epocală ce a avut-o „Emile“ asupra patriei sale, e destul de cunoscută. El a învățat pe contimporanii săi a planta grădini, a zidi case de distracție, a se îngriji de sănătatea lor și a fiilor lor, a părăsi nenaturalitatea formelor convenționale externe etc. Dar R. își întinse influența departe și peste granițele franceze, în prima linie în Germania. Dela încercările neperfecte și nereușite, ce-și aveau baza în ideile lui până la opurile serioase și valoroase ale unor pedagogi ca Salzmann, Pestalozzi, Fröbel ș. a. la toți aflăm ca punct natural de purcedere pe „Emile“. Vederile lui sunt sau primite sau combătute, cu un cuvânt toată discuția se orientează după el. Iar mișcarea puternică înfiripată de curând în Germania, poate fi caracterizată, ca o serie de încercări, până unde pot fi transcrise în praxă planurile lui R. și întrucât e posibil, a trece dela educația singuraticului, cum o înfățișează el, la educația comună, precum o cere praxa, fără de a părăsi conținutul esențial al învățăturilor lui, (cf. Hensel: Rousseau, pg. 69).

Chiar și asupra poeților și filozofilor avu Emil multă influență: Inteleptul dela Königsberg, Kant, își jertfia preamblările sale regulate de după prânz, cetind pe „Emile“ sau „evangelia naturii“ cum o numește Goethe, iar Schiller ca școlar (Karl) ridică la moartea lui R. (2 Iulie 1778) un monument poetic plin de admirație, „pribeagului și urgisitului țării sale“, care aducând lumină își stinse într'un întunerec neprietinos, lumina vieții proprii.

In anul acesta orașul Génève desvăli la 28 Iunie monumentul ce înfățișează pe marele său „citoyen“, iar Pantheonul Franței, unde îi fură duse osămintele la 1794, aranjă frumoase festivitățiî în amintirea celui ce a fost un îndrumător iscusit al pedagogiei: Jean Jacques Rousseau, a cărui naștere de 200 de ani se serbă la 28 Iunie.

---

[1] Nu se poate tăgădui nici influența lui Montaigne cu „Essays“; citate sunt multe sentințe din Buffon „filozoful, ale cărui mari vederi l'a învățat adese mult“. Chiar și pretenția dreaptă: „nutrirea copiilor de mamele proprii“ o aflăm la medicinistul Tronchin și la doctorul Dessessarts, dar R. a accentuat-o mai imperativ și mai argumentat. Multe noțiuni ca deosebirea între „amour de soi“ și „amour propre“ provin dela Vauvenargues. (cf. Geiger L.: Rousseau, 1907. pg. 97).

[1] O. H., Rousseau u. Pestalozzi 1885 pg. 31,

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc onor. preoțime din tractul Orăștiei la conferența anuală ce se va ținea în Orăștie, Joi, în 11/24 Octomvrie a. c. cu următorul

Program:

1. La orele 8 a. m. chemarea Duhului sfânt și predică cu text din evangelia Dumineciî XXII.

Fiecare preot este îndatorat a se pregăti cu o astfel de predică și a o presenta în scris cel mult cu 3 zile înainte de conferență, scutiți fiind de această sarcină preoții bătrâni, trecuți de 60 ani. Vor servi și predica cei designați în ziua conferenței.

2. Deschiderea, constatarea celor presenți și constituirea. Discuție asupra predicei.

3. Presentarea rezoluțiunilor și ordinațiunilor consistoriale.

4. Tema dată de Preavener. Consistor: „Cum s'ar putea face cu bun efect educația religioasă-morală a credincioșilor nostri și mai ales a elevilor de școală în comunele acelea, unde nu avem școală confesională“, lucrată de preoții Oct. Bude, Octavian Andrei și Sever Păcurariu.

Toți preoții însă sunt îndatorați a medita și studia bine această temă spre a putea servi cu eventuale completări la cele lucrate în scris.

5. Raport general despre activitatea pastorală a preoțimii tractuale, presentat de comisiunea aleasă în conferența trecută.

6. Raport general despre grupurile religioase, presentat de către conducătorii acelora.

7. Propuneri însinuate înainte de deschidere la presidiu.

8. Statorirea programului pentru conferența viitoare.

Orăștie, 24 Sept. 1912.

Vasile Domșa
protop.

---

cedat mult, a primit cât i s'a îmbiat, a făcut pace, nu a insistat la literele testamentare, ca neștiutor de carte, că de insista, căpăta și el mai mult, ca verii săi din Banat rămași după Botta Iovan și cari azi se află în Panciova, Cacova și Vârșeț, sârbiți, nici nu știu carte decât germană și sârbească, a vorbi însă știu și românește“.

„De popa din Batin și Sz. Nyires: Botta Vasile a rămas un fiu Vasile (Laczi) pe care l-a fost adoptat Botta George, ci în fine a fugit de acolo și s'a făcut un om ușuratic; a murit în fine după moartea unchiu-s'o.

„Au mai rămas de popa Botta o fată, ce se făcu preuteasă în Batin și o fată măritată după popa din Chireu (Kéő), care s'a stâns fără erezi“.

„Altcum eu ce să zic, nu m'am interesat de loc așa zicând de neamuri, nici de nime. Ce biată știu, știu din întâmplare“.

„Dar o rudă a mea din Banat, dto 31/12 1889, Péter Botta de Hollómező, Grossgrundbesitzer in Csakova (Banat) îmi scrie (nemțește), că familia Botta care este așezată în Banat, se derivă dela acea familie din Ardeal, care încă sub regele Mathia Corvinul și-a primit atributul nobilitar de Hollómező. Mai zice, că ultimii descendenți lui cunoscuți sunt trei frați: Vasile, Iovan și George Botta. Cei ce șed azi în Banat se trag din Iovan, adecă Petre și doi nepoți, din cari unul, George e preot în Panciova și altul Iovan e turnător de clopote în Vârșeț. Mai are Petre Bota, acesta ce-mi scrie, o soră Alexandrine, văd. înv. Lyuba: ci unde? nu-mi spune. Despre unchiul Vasile nu știu nimic. (Acesta fu Botta Vasile, preot în Szász Nyires și Batin, numit popa Vasile, preot unit, frate bun din mamă și din tată cu Botta George din Sz. Abraham și cu Botta Iovan din Banat). Mama acestor trei frați (Vasile, Iovan și George, la acest din urmă moașa îi zicea Gyurcă), mama acestor trei frați dară, fu o făgărășană, care rămânând văduvă după soțul Botta de Hollómező se mărită a doua oară după altul Pop, și de aci avu pe moșul meu Ilie, care, ori că după tată-so se chemă Pop, ori că după frate-so popa Vasilie, care îl ținu la sine în Sz. Nyires doi ani dupăce se căsători cu moașe. Adecă: moșul meu nu fu cu George, Iovan și Vasile frate bun, ci numai frate după mamă; ci el se trudi cu creșterea lor totuși, că ei umblară la școalele cele mari, ci el numai ca și tatăl dtale, poate la mănăstirea din Strimbu, unde o fi învățat: Petre, Petre ce ai lucrat, Diacul cel lăudat?“

(Va urma).

Aviz.

Se aduce la cunoştinţa p. t. învăţători dela şcoalele noastre poporale gr. or. române şi autorităţilor noastre scolare din protopopiatele: *Orăştie, Gioagiu, Haţeg Hunedoara, Deva, Dobra* şi *Ilia* cǎ *ţinerea conferenţei învăţătoreşti* anuale, convocată în Orăştie pe zilele: 12/25 şi 13/26 Octomvrie a. c. *se amână* pe zilele: 8/21 şi 9/22 Noemvrie n. c. pe lângă acelaşi program.

Conferenţa se va deschide însă Joi dimineaţa (8/21 Nov.), în ziua Sfinţilor, Arhangeli Mihail şi Gavril, după serviciul divin. Iar comisiunea permanentă va ţinea şedinţa sa cu o zi înainte de conferenţă (pct. 11 din regul.), adecă Mercuri în 7/20 Nov. a. c, la 4 ore d. a. în şcoala noastră din Orăştie.

Lucrările se trimit comisiunii permanente cu 8 zile înainte de conferenţă (pct. 10 din regul.), la adresa dlui *Constantin Baicu*, dir. şcol. în Orăştie.

Sibiiu, 27 Sept. (10 Oct. n.(1912

Dr. Vasile Bologa
comisar consistorial.

Dela sate.

O pagină din istoria parohiei Aciliu.

In lupta culturală a satelor noastre momentele mai marcante, paşii mai îndrăzneţi făcuţi pe acest teren, precum şi izbânzile mai însemnate sunt mai totdeauna legate de anumite persoane, cari — nu numai în vârtutea poziţiei lor oficiale, dar şi în urma misionii lor de conducători naturali ai poporului — trebue să fie străji neadormite la postul cel măreţ de luminători ai satelor. Intre aceşti ostaşi ai deşteptării, cred că locul cel mai de frunte îl ocupă şi trebue să-l ocupe *preotul*. Acolo unde acest factor e la culmea chemării sale şi unde preocupările lui de natură culturală, socială, economică, congruează cu preocupările principale ale poporului, acolo propăşirea poporului e asigurată pe toate terenele. Nici nu e mirare apoi, că între astfel de împrejurări preotul se şi bucură de numele cel bun, de autoritatea recerută şi că ori-ce moment, ce ar putea conturba legăturile dintre el şi credincioşii săi, e întimpinat cu îngrijorare din partea celor păstoriţi.

Un moment de manifestare a dragostei şi recunoştinţei poporului faţă de păstoriul său s'a desfăşurat Duminecă în 16/29 Septemvrie în comuna Aciliu (tr. Săliştei) din prilejul depărtării parohului *Ioan Oţoiu* dintre credincioşii săi. Fiind angajat ca profesor la seminariul „Andreian", în ziua de 16/29 Septemvrie şi-a luat remas bun dela credincioşii pe cari timp de 10 ani i-a păstorit cu adevărată îngrijire părintească. Din activitatea desvoltată în acest interval în sinul parohiei sale voiu spicui unele părţi mai însemnate.

Abstrăgând dela împlinirea datorinţelor sale pastorale cu cea mai mare conştienţiositate şi demnitate, precum şi dela chivernisirea cu cea mai mare rigoare a averei bisericeşti, — care sub corecta lui administrare s'a sporit dela suma de 20,000 cor. (cât era la venirea sa) la aproape 35,000 cor., cu toate că spesele bisericii s'au sporit în măsură covârşitoare faţă de trecut, — voiu insista mai mult asupra muncei desvoltate întru apărarea şcoalei noastre confesionale, precum şi întru promovarea intereselor poporului pe teren economic.

Sbuciumările, ce le-a produs în sinul poporului nostru legea Apponyiană nu au cruţat nici parchia Aciliu. Are şcoală bine aranjată, cu 2 învăţători, ale căror salare se achită esclusiv din repartiţie dela popor. Venite speciale nu are biserica afară de unele fundaţiuni cu menire specială, ear comuna politică e în aceeaşi situaţie materială, acoperindu-şi trebuinţele din o repartiţie aproape de 150%. Era deci un lucru cam riscat a veni la popor cu nouă sarcini, cu atât mai vârtos, că erau comune fruntaşe din jur, cari stăteau la chibzuiri cu privire la nouăle sarcine. Cu toate acestea parchia Aciliu a făcut sforţări aşa zicând peste puterile ei şi a mântuit, ce s'a putut mântui.

In această sforţare o mare parte îi revine preotului I. Oţoiu, care nici un minut n'a hesitat de a menţinea neştirbit caracterul şcoalei; a trebuit desvoltată o luptă uriaşă şi o stăruinţă de fer, ca poporul, — într'un moment de uitare de sine, mai sedus şi de unele voci amăgitoare de sirenă de a-şi jertfi şcoala statului, — să nu devieze dela calea cea adevărată şi să nu-şi atragă blăstămul urmaşilor şi al obştei. Parohul I. Oţoiu pe lângă lupta cu arma cuvântului a adus de astădată şi jertfe materiale considerabile în interesul şcoalei.

Intru ridicarea bunăstării materiale a poporului a căutat cu tot prilejul a i sta întru ajutor cu cuvântul şi fapta. In nenumărate rânduri a căutat să lumineze poporul prin prelegeri din domeniul economiei, ocupându-se cu dinadinsul de acele probleme, cari mai mult preocupau poporul. O astfel de problemă de însemnătate a fost reconstruirea viilor, — venitul principal al locuitorilor, — pentru a cărei resolvare nu a cruţat nici osteneală, nici jertfă, ba nici popularitate, izbutind cu ajutorul factorilor administrativi — primpretor şi primărie — a înfiinţa o pepinieră de viţă americană cu scopul de a accelera opera de reconstruire a viilor şi în special de a veni întru ajutor păturei sărace a poporaţiunei. Pe dealtă parte însuşi a premers cu exemplu, ba s'a aranjat şi curs separat de altoire în scopul acesta cu poporul.

Ideea cooperaţiei deasemenea a aflat un ostaş credincios în persoana lui. Ca o faptă întrupată a acestei idei voiu aminti tovărăşia maşinei de treerat, înfiinţată de dânsul la anul 1907, care ca puţine tovărăşii de natura aceasta face progrese frumoase an de an, pe deoparte prin câştigul, ce-l aduce membrilor, pe de altă parte prin cruţarea cea mare de muncă de care beneficiează toţi locuitorii comunei. Conducerea precum şi administrarea afacerilor tovărăşiei au fost îndeplinite de dânsul spre mulţumirea tuturor.

Pe lângă acest prinos al muncei sale de păstor sufletesc, din prilejul depărtării sale a făcut şi o dotaţiune bisericii noastre în valoare de 200 cor. ca legat ce va purta numele iubiţilor săi părinţi. Interesele se vor folosi spre scopuri de binefacere.

Poporul apreciând şi cumpănind roadele cele frumoase ale activităţii păstoriului său a căutat prin o adevărată sărbătoare de recunoştinţă şi mulţumire să se achiteze faţă de parohul său, la care a invitat şi pe şeful tractual *Dr. Ioan Lupaş*, Astfel la biserică s'a ţinut sinodul parohial, unde notariul comunal I. Pop şi inv. Ant. Hodoş au adus omagiile recunoştinţei şefului administrativ, representanţei comunale, precum şi ale poporului pentru activitatea desvoltată, ear la şcoală aranjându-se producţiune şcolară şeful tractual îşi exprimă mulţumitele sale şi ale preoţilor din tract pentru zelul şi râvna desvoltată nu numai în parohie, dar şi în tract. Inv. Traian Oprea mulţumeşte apoi în numele elevilor de şcoală.

Iată o pagină luminoasă din viaţa parohiei noastre, de cari învrednicească-ne bunul Dumnezeu cu cât mai multe şi mai alese.

Un credincios.

Sfinţirea bisericii din Archia (tr. Deva)

In 16/29 Septemvrie credincioşii bisericii gr.-or. din Archia (30 familii) au fost obiectul de admiraţie a tuturor participanţilor la actul sfinţirii bisericii lor.

Paralel cu noul Sion stă vechiul locaş dumnezeesc grăitor al vremilor vechi, construit înainte cu peste 100 de ani din blăni de stejar, pe sub deschizăturile cărora îşi fac păsările cerului — cuiburi.

Când vezi deosebirea între vechea şi noua casă a Domnului, primeşti convingerea, că acest neînsemnat număr de credincioşi numai pătrunşi de credinţă în legea strămoşească au putut să aducă atâta jertfă, ridicând o biserică care ar putea face fală ori cărui centru de al nostru

Mandatar al Inalt Prea Sfinţiei Sale bunului nostru arhiereu *Ioan Meţianu* a fost harnicul protopop la Devei Dr. Ioan Dobre, care înconjurat de preoţii: *George Ghila*, Bácia, *Nicolae Troanca*, Bârcia, *Alexandru Pătrău*, Căjiţi, *Longin Popa*, Cărmăzineşti, *George Popovici* St. Andree, şi *George Coposu*, preotul Cristurului şi administratorul fil. Archia au săvârşit actul sfinţirii dând noul Sion destinaţiei sale.

Predica dlui mandatar arhiepiscopesc a fost plină de învăţături şi de îndemnuri în a ţinea la legea noastră românească, pentrucă zice biserica a fost în toate împrejurările scutul, fortăreaţa nebiruită a naţionalităţii noastre. Poporul a ascultat instructiva şi însufleţitoarea predică cu multă atenţiune, şi vedeai de pe feţele celor prezenţi, cum li se adapă sufletul de credinţă şi nădejde într'un viitor mai bun.

Dlui protopop Dobre i s'au făcut meritate onoruri în tot cursul zilei.

La casa ospitală a epitropului am luat prânzul. — Preotul *George Coposu* îşi are locuinţa în comuna materă Cristur.

In tot timpul prânzului a domnit animaţie.

Primul toast s'a ridicat de mandatar pentru sănătatea Inalt Prea Sfinţitul nostru Arhiereu *Ioan Meţianu*, care, cu toată povara anilor conduce biserica noastră, cu tact înalt spre bucuria şi mângăerea credincioşlor.

Părintele *Nicolae Troancă* a închinat întru sănătatea mandatarului, arătând meritele ce şi le-a câştigat în scurta vreme, decând e şef al tractului Deva.

Dr. Nicolae Macrea scoate la iveală meritele neperitrare, ce şi le-a câştigat părintele *George Coposu*, pentru comunele bisericesti Cristur şi Archia, al căror părinte sufletesc şi harnic conducător este. In special munca statornică ce-a desvoltat-o în jurul zidirii bisericii i-a asigurat titlul de recunoştinţă.

Părintele *George Ghila* vorbeşte pentru popor, iar dnii: *Alexandru Pătrău* şi *George Coposu* pentru oaspeţi şi în fine dl *Constantin Dima* pentru femeea română.

După masă s'a încins o horă frumoasă în grădina epitropului, la care a luat parte tineretul din Archia şi satele învecinate.

Am plecat din Archia în convingerea că, având conducători harnici şi destoinici, poţi face minuni cu poporul nostru.

Corespondent.

NOUTĂŢI.

In atenţiunea învăţătorilor. *Noua lege militară, art. XXX din 1912, obligă atât pe absolvenţii de pedagogie, cât şi pe învăţătorii în funcţiune la serviciu militar de un an, cu titlul de voluntari. In timpul de transiţie de 7 ani, absolvenţii de pedagogie, cari n'au post, au dreptul să ceară amânarea serviciului până la 1 Octomvrie din anul al 24 lea al etăţii lor. Dacă în restimpul acesta primesc şi intră în funcţiune învăţătorească au dreptul să ceară a fi transpuşi în rezervă. (Vezi §-ul 82 alinea 4).*

*

Advocat nou. Dl Dr. *Virgil Mircea*, originar din Cohalm, a prestat în 5 Oct. n. c cu succes censura advocaţială în Târgul-Murăşului.

*

Plănuiri scumpe. Ziarul din capitală *Az Est*, care are informaţia că proiectul de lege pentru dreptul electoral se află în tipografia statului, a făcut socoteală câţi bani au consumat plănuirile acestea de reformă, începând dela 1904 până astăzi. Guvernele noastre au cheltuit până acum pentru reforma amintită, după numitul ziar, suma de *optsute de mii* de cor.

*

Earnă timpurie. Frig simţitor se anunţă din toată Europa centrală. In Viena a scăzut temperatura la 2.5 grade sub zero. Ingheţul a făcut pagube însemnate în plantaţiunile din parcurile publice ale capitalei. Pe munţii din apropierea Vienei a căzut Dumineca zăpadă groasă de 20 de centimetri. Din numeroase locuri ale patriei noastre se vestesc ninsori şi frig. Tot aşa din Germania, mai ales din Silezia, unde termometrul a arătat în săptămâna aceasta 4 grade minus.

*

Legiune de voluntari. Fostul emir al unei provincii arabe *Ingher Soliman*, care acum este proprietar în comitatul Bihorului, voeşte să înfiinţeze o legiune de voluntari din Ungaria pentru a da ajutor turcilor în răsboiul ce se pregăteşte în Balcani. Emirul a publicat un apel, în care propune mai întâi formarea unui comitet central în scopul numit.

*

Monete false de 2 coroane. Poliţia sibiană dă de ştire publicului, că pe teritorul oraşului circulează monete false à 2 coroane. Banii de argint à 2 coroane, cum se ştie, au fost puşi nu de mult în circulaţie. Falsificatele au o coloare surie şi nu poartă nici o inscripţiune pe margine.

*

In urma mobilizării. Şeful de secţiune în ministerul de comerţ al Sârbiei, Miloş *Cristici*, un fiu al răposatului ministru preşedinte Nicola Cristici, s'a sinucis. Motivul faptei sale este nervositatea în mare grad şi durerea că n'a fost primit în serviciul militar, unde se prezentase cu prilejul mobilizării armatei sârbeşti.

*

Caz de moarte. Din Bruxela se anunţă încetarea din viaţă a ministrului *August Beernaert*, preşedintele uniunii interparlamentare şi unul dintre cei mai distinşi luptători ai ideii de pace internaţională. Răposatul, care a fost înmormântat în Lucerna, a trăit 84 de ani. Moartea sa este o lovitură simţitoare pentru năzuinţele de pace ale uniunii.

*

Un împărat ca erou în piesă teatrală. Cunoscutul scriitor francez Octav *Mirbeau* lucrează o dramă, al cărei erou este împăratul Germaniei. Titlul piesei este *Oameni de fier*, cu subiect din răsboiul cel mai apropiat.

*

Concertul Reuniunii române de muzică sub dirigenţa dlui A. Stubbe. Concertul Reuniunii noastre de muzică se va ţinea Dumineca în 13 Octomvrie n. pe lângă următoriul program: 1. A. Stubbe: Suită turcească: I. In Harem, II. Marşul sclavilor, III. Romanţă, IV. Dansul Odaliscei, esecutat de orhestra orăşenească. 2. *a)* G. Dima: De Tine se bucură, cor mixt. *b)* T. Popovici: Doine, solo de bariton cu acompaniare de cor mixt. 3. Mendelsohn: Loreley, solo de sopran (Dna V. Tritean), cor mixt şi orhestră. 4. Mozart: Concert în Adur, esecutat la pian de dşora Anicuţa Voilean. 5. M. Bruch: frumoasa Ellen, solo de sopran- şi bariton (Dna V. Tritean şi dl Dr. V. Ciobar) cor mixt şi orhestră.

*

Constituire. Societatea de lectură a teologilor români din Arad s'a constituit în şedinţa ţinută la 20 Sept. (3 Oct.) a. c. sub presidiul P. C. S. dlui Roman R. Ciorogariu, director sem., în următorul mod: Vicepreşedent: Aurel Sebeşan, teol. c. III. Secretar: Emilian Căpitan, teol. c. II. Notar I.: Petru Ţieran, teol. c. III. Notar II.: Cornel Givulescu, teol. c. I. Cassar: George Papp, teol. c. II. Bibliotecar: Vasile Rugea, teol. cl. II. Vicebibliotecar: Augustin Vancea, teol. c. I. Controlor: Vasile M. Vaidean, teol. c. III. Econom: Vasile Medrea, teol. c. II. Emilian Grădinar, teol. c. III. Ignatiu Borza, teol. c. III. Comisia literară: Ioan Cioflan, teol. c. II. Silvestru Sabău, teol. c. II. Ioan Cotuna, t. clasa I. Ioan Maxim, teol. c. I. Comisia de revizuire: Ioan Frâncu, teol. c. II. Al. Olariu, teol. c. I.

*

In cafeneaua „Unicum", cântă muzica militară a regimentului 31 de infanterie în fiecare seară. Inceputul la orele 10 seara. Intrarea 40 fileri de persoană.

*

Chinematograful şi turburarea minţii. Intr'una din şedinţele reuniunii ştiinţifice a medicilor militari din Viena, doctorul de regiment *Mayer* a făcut o comunicare despre un caz rar de boală mentală la copii. A prezentat celor adunaţi un băiat de cinci ani, care a umblat adese la reprezentaţiile chinematografice. Băiatul, bine desvoltat şi foarte deştept, de câteva zile s'a plâns de dureri de cap şi vorbea adesea într'aiurea; în sfârşit nu mai voea să mănânce nimic: de teamă că bucatele sunt otrăvite. Mai nainte de a cerceta chinematograful, băiatul fusese depliu sănătos.

*

Teatru în Sibiiu. Vineri se joacă *Studenţii dela Igló*, piesă cu cântece; Sâmbătă: *Lanţuri tari*, dramă de Felix Salten, reprezentaţie în beneficiu.

*

Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba-Iulia. Acest mare fapt al istoriei noastre naţionale, este zugrăvit în o prea frumoasă icoană naţională de un pictor mare meşter în zugrăvit, — şi această încântătoare icoană, a scos-o de sub tipar „Librăria Naţională" (S. Bornemisa) din Orăştie (Szászváros) şi o pune în vânzare, pentru preţul de numai 2 cor. 20 fil. Cu atâta o capătă cel-ce o ia de-adreptul din Librărie. Cei cari o cer prin postă, o capătă cu 2.50 fil. trimisă franco (postă plătită), iar cu 2 cor. 75 fil. franco-recomandat! Cel-ce prin postă cere 5 icoane de odată, le capătă franco-recomandat în loc de 13.50, cu numai cor. 11.50. Cine ia 10 deodată, le capătă franco-recomandat, în loc de cor. 27.50, cu numai 21 cor. E chip de 60 cm. lung şi aproape 50 cm. nalt! Icoană mare, tipărită pe hârtie foarte fină, şi în multe colori.

*

Broşura „Reforma electorală şi naţionalităţile („A választójogi reform és a nemzetiségek") scrisă de *Argus*, se poate căpăta la librăriile din Sibiiu, Cluj, M.-Oşorheiu, Braşov, Deva, Dej, Bistrita, Gherla şi Aiud cu preţul de *1 cor. 60 fileri*. In Sibiiu se află de vânzare la librăriile *Krafft* şi *Budovsky*, precum şi la librăria arhidiecezană.

*

La fondul de 20 bani, al Reuniunii sodalilor sibieni pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe sama meseriaşilor, au mai dăruit: Dr. Ioan Lupaş, protopresbiter (Sălişte) 1 cor., Ion Dobre, învăţător (Căpâlna) 50 bani, Ioan Ţandău, sodal pantofar şi Ioan Pienaru, înv. faur, câte 25 bani, Ion Bendorfeanu, înv. măsar şi Achim Oancea, înv. faur, câte 20 bani, Ioan Gherghel, înv. lăcătuş 30 bani, Vasile Băncilă, înv. croitor 15 bani, Teodor Popa, înv. cismar 25 bani, G. Cuşută, contabil „Dacia" Orăştie 1 cor. şi Eugenia Tordăşianu, profesoară 10 bani.

Nr. 401/1912. (354) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa I-a din **Aciliu**, devenită vacantă prin alegerea preotului Ioan Oțoiu, ca profesor la seminariul „Andreian“ se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Venitele acestei parohii sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunii preoțești dela stat.

Ceice doresc să ocupe postul acesta, sunt îndrumați a și înainta rugările lor de concurs instruite conform §§ lor. 13 din Statutul organic și 32 din Regulamentul pentru parohii nr. 184 congresual din 1909 subsemnatului oficiu protopopesc în terminul indicat. In sensul §-lui 33 din acelaș Regulament după prealabila încunoștiințare a subsemnatului, concurenții se vor putea înfățișa înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a oficia și cuvânta.

Săliște, în 17 Septemvrie 1912.

Oficiul protopopesc gr. or. român din Săliște în înțelegere cu comitetul parohial din Aciliu.

Dr. Ioan Lupaș
protopop.

Nr. 910/1912. (351) 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh devenit vacant prin moartea parohului George Olariu din parohia de clasa III **Lisnău**, (Lisznyó) cu filiile Bicfalău, Saciva și Sepsi Măgheruș se escrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea ajutorului de stat.

Dela concurenți se pretinde a ști limba maghiară perfect.

Concurenții vor avea a se prezenta în vre-o Dumінecă sau sărbătoare în Lisnău prin gara Uzon spre a cânta, cuvânta sau celebra și a-și înainta documentele recerute în timpul arătat subsemnatului în Bereczk, comitatul Háromszék.

Brețcu, 24 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor, în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 415/1912 prot. (355) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Șaldorf**, protopresbiteratul Mediașului, în urma ordinului Prea Ven. Consistoriu arhidiecezan din 28 August a. c. Nr. 10225 Bis. 1912 se escrie concurs nou cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și înainta cererile concursuale subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat prezentându-se în vre-o Dumінecă ori sărbătoare în biserică pentru a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Mediaș, la 22 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 909/1912. (356) 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh a parohiei de clasa III **Ozun**, cu filiile Beșinău, Comolău, Eresztevény, Laborfafău, Lunca, Réty și Sântion, neconcurând nime nici la al doilea concurs se escrie de nou cu termin **de 30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B pentru întregirea ajutorului dela stat.

Dela concurenți se pretinde a ști limba maghiară perfect și a cerceta filiile spre a vedea distanța.

Concurenții vor avea a se prezenta în vre-una din Dumineci sau sărbători în Ozun, unde e și stațiunea de calea ferată spre a cânta, cuvânta sau celebra, înaintându-și documentele recerute în terminul arătat subsemnatului în Bereczk, comitatul Haromszék.

Brețcu, 24 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

---

(353) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională din **Lelese**, tractul Hunedorii, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela data publicării.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

1. 600 cor. din repartițiune de pe popor, iar 400 cor. s'au cerut dela stat.
2. Cvartir în natură.
3. Lemne necesare la încălzitul sălii de învățământ și a locuinței învățătoriului.

Invățătoriul ales va avea pe lângă instrucția elevilor obligați a frecuenta școala de toate zilele, să țină școala de repetițiune și va avea să instruească copiii în cântările bisericești, cântând cu ei sfânta liturgie.

Lelese, 24 Septemvrie 1912.

In numele comitetului parohial.

G. Henția
paroh.

Văzut:

Avram P. Păcurariu
protopresbiter.

Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post **de practicant** la Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște, comitatul Sibiiu, se publică concurs cu termin până în **25 Octomvrie st. n.**

Salar anual cor. 960.

(352) 1—2 **Direcțiunea.**

Nr. 472/1912. (350) 3 3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră din comuna **Drâmbariu**, se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela această primă publicare.

Salarul: 400 cor. din repartiție, 60 cor. relut de lemne, 20 cor. relut de grădină și 200 cor. relut de cvartir, restul prin întregirea dela stat ce se va cere pe baza documentelor celui ales.

Invățătoriul ales va fi dator a instrua elevii în cântările bisericești și a cânta cu ei la Dumineci și sărbători în biserică.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu recomandânduse candidaților a se prezenta în comună spre a se face cunoscuți poporului.

Alba-Iulia, 19 Sept. 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu scaunul școlar.

Ion Teculescu
protopop.

---

(349) 3—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza decisului comitetului parohial din 9 Septemvrie a. c. se dă în arândă pe trei ani **pământul de pășunat cu oile** al bisericei gr.-or.

Licitația se va ținea în *26 Octomvrie* a. c. (Sf. Dimitrie) în școală la 2 ore p. m.

Prețul strigării e 400 cor., vadiu 10% în bani sau hârtii de valoare.

Informațiuni mai de aproape se pot vedea la oficiul parohial.

Biertan, 9 Septemvrie 1912.

N. Isailă paroh, prez.
D. Stuchirean not. com.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturі până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(46) 35— (Agârbiciu—Sz. Egerbegy)

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Prețul cor. 25·—.

Dentist
Virgil Muntean
Sibiiu, Strada Măcelarilor,
în față cu Tipografia și Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**
(126) 28—

Mare depozit pentru sesonul de noutăți!

Costume admirabile, stofe de bluze și **haine, mătăsuri** și **decoruri** de catifea, **articli de modă** de toate prețurile. **Depozit special pentru toți articli de modă.**

Trusouri complecte de mirese. Articlii de modă pentru domni. Blănării pompoase.

Rud. Trentina,
(338) 5—6 Sibiiu, Strada Cisnădiei 25.

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceiaș și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaș legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaș legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimați evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

Onorate Domnule!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, deja din anul 1910 începând am deschis în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Dau orice informații în orice cauză ce se ține de Budapesta. Dau informații relativ la petițiile înaintate la diferitele ministerii și la alte oficii publice. Dau informații în chestii de licențe. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Cu drag îi conduc prin Budapesta pe aceia, cari vin să vadă frumsețele orașului, ori au afaceri prin capitală.

Cumpăr pe bani gata

tot felul de galițe, ouă, miei, purcei, oi, viței, vite mari, porci, lână piei, iepuri, — mai departe mere, pere, nuci, prune, miere de stup, ceară, fasole, cartofi, ciuperci, varză, vin, rachiu, fân, mohor, lemne; păduri, moșii.

Dacă îmi trimiteți adresa

bucuros Vă trimit în fieștecare săptămână un „Aviz săptămânal“ despre prețurile diferitelor mărfuri din Budapesta.

Exoperez

dela băncile cele mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare cu procente mici.

Vă fac atent

că în interesul DV. este, dacă în orice cauză Vă adresați mie. Dacă veniți la Budapesta, să veniți la mine, căci eu Vă recomand advocați buni, medici vestiți, Vă conduc pe la fabrici să Vă alegeți mașine, motoare, mori, ferestreie, pumpe, automobile etc. Grijesc ca să nu fiți înșelați. Fiind de față, ca martore la facerea contractului, nu las ca contractul să conțină altceva, decât aceia, ce am hotarât și cum am tocmit.

Zilnic primesc plângeri dela țărani români, cari cumpărând mașini prin agenți străini, au fost înșelați iscălind contracte a căror conținut nu l au cunoscut neștiind țăranii români ungurește.

Planul meu este ca conducând pe românul nostru la fabrici și nu la agenturi de mașine, drept din mâna primă să-și cumpere cele trebuincioase, și să-l scutesc de șarlataniile agenților și să-l scap de procese. — Vă ofer serviciul meu cinstit și românesc pentru o taxă mică. Pentru răspuns alăturați o marcă postală.

(328) 2—10 Cu stimă:

L. OLARIU, Budapesta, II., Tölgyfa-u. 16. II. 8.
în Buda, lângă podul „Margithid“.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 2/15 Octomvrie 1912. *Nr. 103.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Vorbirea

Escelenției Sale, Inaltpreasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit **Ioan Mețianu**, rostită ieri, Dumineca, 13 Octomvrie n. în catedrala din Sibiiu.

„Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău“. Aceasta este cea mai mare poruncă. Iar a doua asemenea acesteia este: „Să iubești pe deaproapele tău, ca însu-ți pe tine“. Intru aceste două porunci să cuprinde toată legea și prorocii. Așa ne spuse Domnul, prin evangelistul Mateiu.

Dintre multele și bogatele daruri, cu cari a binecuvântat D-zeu pe oameni, la crearea lor, nici unul nu este atât de măreț, de sublim și de folositor, ca și simțul iubirii de D-zeu și de oameni. Simțul dragostei evangelice.

Acel simț a produs și produce tot ce este măreț, nobil și folositor în lume, începând dela bisericile cele mai pompoase până la cele mai modeste, apoi dela mănăstiri, spitale, azile de tot felul, dela fonduri și fundațiuni filantropice, — și tot feliul de fapte bune, de școale și de institute culturale.

De aceea iată cum o aprețiază și sfântul apostol Pavel zicând: „De aşi grăi în limbi îngerești, de aşi sti toate tainele, de aşi avea toată ştiința și toată credința, încât să mut și munții, iar dragoste nu am, nimica nu sunt“.

Pentru a cunoaște însă și mai bine puterea cea mare a dragostei, vă voiu mai aminti, iubiților frați și fii în Domnul, că și însuși prea bunul D-zeu numai din dragoste a făcut lumea aceasta, cu toate bunurile ei, și pe noi oamenii, ca să o stăpânim. Căci El n'a avut lipsă nici de lume, nici de oameni, deoarece tot atât de sfânt și de preamărit era și fără de lume. Tot numai din asemenea dragoste a venit în lume, pentru mântuirea noastră, și Domnul nostru Iisus Christos. De aceea și sfânta sa religiune a întemeiat-o tot numai pe eternul fundament al dragostei evangelice, zicând: „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău, din toată inima ta și din tot sufletul tău, și pe deaproapele tău ca pe tine însu-ți“.

Și pe noi, iubiților frați și fii în Domnul, tot numai simțul dragostei evangelice ne-a întrunit acum aici, în număr așa mare și frumos, venind unii din depărtare, alții din apropiere, pentru a ne manifesta dragostea noastră evangelică prin continuarea și desvoltarea măreței opere a luminării și cultivării poporului nostru, operă inițiată înainte cu 51 de ani de fericitul nostru mitropolit Andreiu Baron de Şaguna, ajutat și de fericitul mitropolit al fraților noștri români gr.-catolici Alexandru Sterca Şulutiu, și de alți fruntași ai noștri.

Văzând adecă acei fericiți mitropoliți, de amintire în veci binecuvântată, că poporul nostru, biserica cea vie a Domnului, din lipsa de lumină și cultură, lipsă provenită din vitregitatea timpurilor, întimpină multe și mari greutăți, în năzuința lui spre înaintare, greutăți, ce numai prin lumină și cultură să pot paraliza, și mai observând, că asemenea lipsă de lumină și cultură ar putea periclita viitoriul și chiar existința poporului nostru: s'au resolvit a-și extinde lucrările lor de luminarea și cultivarea poporului și pe terenul social, folosit cu frumoase rezultate și de ceilalți compatrioți ai noștri.

Astfel, încă în anul 1861 s'au constituit și s'au organizat într'o societate culturală numită: „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“. Societate ce ofere tuturor fruntașilor noștri fericita ocaziune, de a-și manifestà dragostea evangelică cătră popor, prin conlucrarea la luminarea și cultivarea lui și pe terenul social și economic, și așa a-i asigura un viitor tot mai bun și mai ferice.

Pentru a continuà și a desvoltà lucrările acelei opere mărețe, ne-am întrunit și noi aici, în număr așa mare și frumos, veniți din apropiere și din depărtare. Ne-am întrunit la adunarea generală anuală a acelei Asociațiuni, pentru a cerceta și examina rezultatul lucrărilor din anul trecut, și a consulta și a combina cele de lucrat în viitor, la ajungerea scopului ce urmărim.

Spre a ne orienta cât mai bine în lucrările noastre viitoare și pentruca ele să fie însoțite de doritul succes, este de lipsă, iubiților frați și fii în Domnul, să ne mai întrebăm la această ocaziune, cum și cât am lucrat, nu numai în anul expirat, dar și în restimpul de 51 de ani, de când există Asociațiunea, și încât ne-am apropiat de scopul ce-l urmărim? Să ne întrebăm, dacă noi fruntașii ne-am arătat din destul dragostea cătră popor și prin sprijinirea Asociațiunii noastre, să ne întrebăm dacă lucrările Asociațiunii noastre au răsplătit jertfele bănești aduse pe altarul ei de publicul nostru în restimpul celor 51 de ani, și peste tot, dacă am lucrat și noi, cu acelaș zel și stăruință la luminarea poporului nostru, și pe terenul social și economic, precum au lucrat fruntașii celorlalți compatrioți ai noștri la luminarea poporului lor?

Să ne întrebăm, iubiților, dat-am și noi poporului nostru, nu averi și bogății trecătoare și nestatornice de cari nici noi nu avem, ci acele statornice și netrecătoare comori ce le numim lumină și cultură, prin cari singure se pot câștiga, în măsură mai mare ori mai mică, trebuincioasele bunuri pământești și fericirea cerească. Şi dacă s'ar constata, că am fi făcut aceasta în deplină măsură, atunci să continuăm a lucra și mai departe, cu acelaș zel și stăruință, la ajungerea scopului ce urmărim. Dacă însă s'ar adeverì, că n'am fi lucrat deajuns și cu destulă stăruință, atunci să nu ne mulțămim numai cu vorbiri frumoase, mult ori puțin aplaudate, ci să ne încordăm puterile tot la mai multă activitate, pentru a suplini ceeace am fi întrelăsat, și pentruca să ne achităm de răspunderea înaintea lui Dumnezeu și a istoriei, care numai după fapte ne judecă.

Trebue să facem aceasta cu atât mai mult, căci precum se știe, în lume decurge de veci o aprigă luptă de existență, nu numai între om și om, ci și între popor și popor, și așa între poporul nostru și celelalte popoare. Luptă ce pe zi ce merge tot mai mult se înăsprește. Luptă ce nu se poartă nici cu sabia, nici cu pușca, sau cu alte asemenea arme, ci numai cu armele minții luminate și cu ale învățăturii. Așa omul ca și poporul neîntrarmat cu asemenea arme, trebue să sucumbe și să îngenunche, față de cel întrarmat și să se dea învins, supus și aservit celui învingător. Deci pentru a nu ajunge și noi cu poporul nostru învinși și aserviți altora, trebue să ne întrarmăm cât mai bine cu aceleași arme ale minții luminate, cum să întrarmează și alții.

Și cine altul să întrarmeze și pe poporul nostru cu asemenea arme, de nu noi, fiii lui, noi fruntașii lui de sus pănă jos, noi a căror soarte e strâns legată de soartea poporului.

Trebue să facem aceasta și pentrucă numai lumina și cultura cea adevărată ne învață a iubi pe Dumnezeu și pe deaproapele, și acea iubire avem a o arăta și prin fapte bune. Numai acea lumină și cultură învață pe plugariu a-și lucra mai bine pământul, ca să-i rodească mai mult, numai acea lumină și cultură învață și pe profesioniști, comercianți, industriași și alții să-și conducă mai bine trebile lor, numai acea lumină și cultură a produs și produce tot ce e măreț, bun și folositor și frumos în lume, precum ne spune aceasta și înțeleptul Solomon zicând: învățătura sau înțelepciunea e mai scumpă decât vistieriile aurului și ale argintului, căci în dreapta ei ține lungimea zilelor vieții, iar în stânga bogăție și mărire.

De aceea pentru a lucra toți împreună și pe calea însoțirii la opul cel măreț al culturii noastre naționale, ne-am întrunit acum aici. Iar pentruca lucrările noastre să fie însoțite și de binecuvântarea ceriului, am venit mai întâi aici în sfânta biserică să implorăm dela bunul Dzeu binecuvântarea cerească asupra lucrărilor noastre, în folosul bisericii, al neamului și al patriei, ca și prin aceasta să se preamărească Prea sfânt numele Său, în veci. Amin.

Congresul național-bisericesc. Astăzi, Luni, s'a deschis în catedrală sesiunea ordinară a congresului național-bisericesc al bisericii greco-orientale române din Ungaria și Transilvania, prin Escelența Sa, Inaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Mețianu*. A premers serviciul solemn dumnezeesc, oficiat în catedrală prin P. S. Sa, Episcopul *Ioan* al Aradului, cu asistență număroasă, și chemarea Duhului Sfânt. Raport amănunțit aducem în numărul viitor.

Adunarea generală a „Asociațiunii“.

— Raport special. —

Sibiiu, 14 Octomvrie n.

Ceriul s'a îndurat spre noi, și după nenumărate zile cu ploaie, ne-a dat două zile bune și frumoase, pentru a ne putea ținea în ticnă serbările culturale ale „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“, care, cum se știe, eri și astăzi și-a ținut adunarea anuală, aici, în Sibiiu. Ploile multe din zilele trecute, inundațiile mari de pretutindenea și marea criză financiară, vor fi fost, de sigur, pricina, că la adunare publicul românesc n'a participat în numărul dorit și aşteptat, iar pe frații din regat probabil că evenimentele mari din Balcani îi va fi împedecat se iee parte în număr mai mare la serbările noastre. Cu toate acestea, a fost public destul de număros, care a asistat la scenele frumoase, desfășurate în fața ochilor noștri, în aceste două zile de sărbătoare culturală-națională românească.

Cei ce au sosit încă Sâmbătă la Sibiiu, și-au dat întâlnire seara în restaurantul Brote, unde împreună cu sibienii au petrecut câteva ore plăcute, — la obicinuita sară de cunoștință. Oaspeții din afară au fost salutați în numele sibienilor prin graiul domnului Dr. *Ilie Beu*, care le-a rostit un călduros: *bine ați sosit.*

Eri, Dumineca, începutul serbărilor s'a făcut apoi cu serviciul solemn dumnezeesc, oficiat în catedrală, prin însuși Escelența Sa, Inaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Mețianu*, asistat de P. C. Lor, Arhimandriții Dr. Ilarion Pușcariu și Filaret Musta, Protosincelul Dr. Eusebiu R. Roșca, de protopresbiterii Dr. George Popovici, Dr. Ioan Stroia și Lazar Triteanu, asesor consistorial, și de diaconii Dr. Vasile Stan și Ioan Gâlea. A cântat corul mixt din Sibiiu, condus de dl profesor seminarial T. Popoviciu.

După terminarea sfintei liturgii, Escelența Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, a rostit o frumoasă cuvântare, ascultată cu încordată atențiune din partea numărosului și alesului public aflător în catedrală, și din care făcea parte și ilustrul domn *Vasile Stroescu*, marele binefăcător al neamului nostru, și Escelența Sa, domnul locotenent mareșal campestru *Nicolau Çenna,* deputat congresual.

Vorbirea Escelenției Sale o publicăm la loc de frunte, în numărul de față.

Escelența Sa, Mitropolitul nostru *Ioan* a fost dus cu procesiune la catedrală (și tot astfel adus la reședință), însoțit fiind de Preasfințiile Lor, Episcopii *Ioan I. Papp* al Aradului și *Dr. Miron E. Cristea* al Caransebeșului, cari, pentru a participa la serbările Asociațiunii sosiseră încă Vineri în Sibiu, și de P. C. Lor Arhimandriții Augustin Hamsea și Vasile Mangra și protosincelul Roman R. Ciorogariu.

La biserica gr.-cat. română din Sibiiu asemenea s'a celebrat serviciu solemn divin, prin clarisimul domn canonic *Dr. Vasile Suciu*, vicepresidentul „Asociațiunei“, asistat de domnul Nicolau Togan, protopop și preotul Deac, din Calvaser. Dl protopop Togan a rostit o cuvântare, vorbind despre Barițiu ca gazetar, și îndemnând publicul se contribue la fondul gazetarilor români dela noi. S'a adunat o sumă frumoasă spre acest scop.

La orele 11 publicul s'a întrunit apoi în sala festivă a muzeului „Asociațiunei“, care era decorată cu portretul nemuritoriului *Gheorghe Barițiu*, fost president al „Asociațiunei“. In sală se află și ilustrul domn *Vasile Stroescu*, și Escelența Sa, locotenentul mareșal campestru *Cenna.* Sosește apoi și Escelența Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu* însoțit de Preasfințiții Episcopi *Ioan I. Papp* al Aradului, și *Dr. Miron E. Cristea* al Caransebeșului, de P. C. Lor Arhimandriții Dr. Ilarion Pușcariu, Filaret Musta, Augustin Hamsea, Vasile Mangra, și de alți fruntași ai neamului și ai bisericii.

Autoritatea publică e representată prin domnul *Albert Dörr*, primarul orașului Sibiiu.

La orele 11 precis domnul *Andreiu Bârseanu*, presidentul „Asociaţiunii", deschide adunarea generală, cu un frumos discurs, pe care îl vom publica în întregime într'un număr apropiat. Inainte de a propune intrarea în ordinea de zi, domnul president mulţămeşte Arhiereilor pentru participarea lor la această adunare, fapt prin care dovedesc, că acolo unde e turma, vreau să fie şi păstorii.

Răspunde Escelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, spunând cam următoarele:

„Onorată adunare generală!

Dupăce Domnul prezident, la finea frumosului său cuvânt de deschidere a binevoit a apreţia şi participarea noastră a Arhiereilor prezenţi la această onorată adunare, ne simţim îndemnaţi şi din parte-ne a declara că dacă am venit să participăm şi noi, la salutarele lucrări ale acestei Asociaţiuni, am făcut aceasta, pentru a ne împlini nu numai o ferbinte dorinţă a sufletului nostru, dar şi o mare şi sfântă datorinţă a chemării noastre, de a conlucra, în tot timpul şi locul, la luminarea poporului nostru, după sfintele cuvinte ale Mântuitorului lumii: „mergând învăţaţi toate popoarele".

Dar apoi chiar şi dacă aceasta n'ar fi, precum în adevăr este, o aşa de mare şi sfântă datorinţă, ca fii ai poporului avem cea mai mare dorinţă a conlucra împreună cu toţi fruntaşii noştri la cultura şi luminarea lui, când îl vedem înapoia celorlalţi compatrioţi, când prevedem că asemenea înapoiere i-ar putea periclita viitorul, şi poate chiar şi existenţa, şi când ştim — ceeace am intonat şi la alte ocaziuni, — că soartea noastră a tuturor fruntaşilor e strâns legată de soartea poporului, iar soartea poporului tot atât de strâns legată de cultura şi înaintarea lui, pe toate terenele.

Dacă şi unii dintre potentaţii cei mai puternici din lume luptă cu stăruinţă pentru a-şi agonisi popor cât mai număros, chiar şi dintre negrii şi semisălbatecii din pustietăţile Africei, pentru a-i civiliză şi a-şi întări cu ei domnia, cu cât mai mult trebue să stăruim noi la conservarea şi luminarea poporului nostru, destul de inteligent şi capabil de cea mai înaltă civilizaţie, ajutându-l astfel a-şi întări tot mai bine poziţiunea sa şi a noastră a tuturor.

Bunul Dzeu să binecuvinte toate năzuinţele şi lucrările noastre, ca să aducă roade mănoase, în folosul bisericei, al neamului şi al patriei mame, care doreşte binele şi fericirea tuturor fiilor săi".

Atât la întrarea în sală, cât şi acum după vorbirea rostită, s'au făcut Escelenţiei Sale şi Preasfinţiţilor Episcopi frumoase ovaţiuni din partea publicului asistent.

Domnul prezident *Andreiu Bârseanu* să simte apoi foarte fericit a putea saluta în această adunare şi pe marele domn *Vasile Stroescu*, mare în fapte şi mare în modestie. Ilustrului domn i se fac ovaţiuni sgomotoase şi prelungite.

Intrându-se acum în ordinea de zi se decide, ca anunţarea delegaţilor despărţămintelor să se facă la secretarul administrativ, până la începerea şedinţei a doua, şi ca raportul general al comitetului central către adunarea generală să se considere de cetit.

Domnul Dr. *Aurel Cosma* propune apoi, ca diferitele comisiuni să fie compuse astfel:

I. Comisiunea pentru esaminarea raportului general: Dr. Elie Dăianu, Dr. Amos Frâncu, Dr. Valer Branisce, Dr. N. Bălan, Dr. Aurel Vlad şi Dr. Iuliu Maniu.

II. Comisiunea pentru censurarea socotelelor şi a budgetului: Ioan I. Lăpădatu, Francisc Hossu-Longin, Constantin Pop şi Vasile C. Osvadă.

III. Comisiunea pentru înscrierea de membri noi: Dr. Ioan Stroia, Dr. Lucian Borcia, Dr. Aurel Crăciunescu, Dr. Nicolae Comşa, Dr. Tiberiu Brediceanu şi Dumitru Vulcu; în fine

IV. Comisiunea de candidare: Lazar Triteanu, Roman R. Ciorogariu, protosincel, Emanuil Ungurianu, Dr. Nicolau Oncu şi Dr. Onisifor Ghibu.

Propuneri au întrat două la comitetul central, — dela Emil Bran şi dela George Dobrin, învăţător în comitatul Făgăraşului. Se predau comisiunei I.

Şedinţa se închide şi publicul e învitat să participe la desvălirea bustului lui *Gheorghe Bariţiu*, aşezat în grădina internatului de fete dela şcoala „Asociaţiunii".

Ia parte şi la acest act solemn Escelenţa Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, cu Preasfinţiţii Episcopi *Ioan* şi *Miron*, apoi Escelenţa Sa generalul *Cenna*, domnul *Stroescu* şi întregul public, care a asistat la adunarea generală a „Asociaţiunii" din sala festivă a muzeului.

Inaugurarea bustului s'a făcut după programul următor: A cântat corul seminarial, condus de dl profesor T. Popovici, *Imnul „Astrei"*, compoziţie de Iacob Mureşianu, apoi domnul *Andreiu Bârseanu* a rostit frumosul discurs de inaugurare, pe care-l vom publica în întregime. La momentul dat vălul a căzut de pe bust, şi publicul a rămas surprins de asemenarea pe care o are bronzul rece cu figura simpatică şi cunoscută multor sibieni a nemuritorului G. *Bariţiu*.

Publicul a aclamat pe sculptorul *Späthe*, autorul bustului.

Se depun acum cununile: din partea „Academiei Române". prin prezidentul *Bârseanu*, membru al Academiei, din partea reuniunii femeilor române din Braşov, prin dl Ioan Lengher, din partea Societăţii fondului de teatru român, din partea urmaşilor lui Bariţiu, (fiice, nepoţi şi nepoate), din partea profesorilor din Blaj, prin profesorul Precup, din partea tinerimei din Cluj, prin Dr. Oct. Russu, din partea Societăţii Carpaţii din Bucureşti, şi din partea scoalei de fete din Sibiiu prin directorul Dr. Vasile Bologa.

Corul elevelor dela şcoala de fete a „Asociaţiunii" intonează acum cântarea *„Eată ziua de serbare"*, sub conducerea dşoarei *Delia Olariu*, profesoară de cant, apoi cântă corul seminarial, condus de dl profesor T. Popoviciu *„Dorul înstrăinatului"*, şi cu aceasta serbarea e terminată.

Publicul se îndepărtează adânc impresionat şi încântat de frumosul discurs al presidentului *A. Bârseanu*, cum şi de frumoasele cântări, esecutate cu rară precisiune din partea corului seminarial. Cuvinte de laudă s'au rostit şi la adresa corului de fete.

La orele 2 d. a. s'a început banchetul în sala dela „Unicum". Au participat la banchet Preasfinţiţii Episcopi Ioan I. Papp al Aradului şi Dr. Miron E. Cristea al Caransebeşului, ilustrul domn Vasile de Stroescu şi alte peste o sută de persoane alese.

Obicinuitele toaste s'au rostit în ordinea următoare: Domnul Andreiu Bârseanu, presidentul „Asociaţiunii", pentru Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele Francisc Iosif I, domnul P. Cosma pentru Preasfinţiţii Arhierei, *Ioan* şi *Miron*, părintele Episcop Ioan I. Papp pentru conducătorii „Asociaţiunii", Andreiu Bârseanu pentru domnul Stroescu, căruia îi se fac şi aici ovaţiuni sgomotoase, părintele Episcop Dr. Miron E. Cristea pentru conducătorii despărţămintelor, domnul asesor Nicolau Ivan pentru presă şi preoţi, iar dl Andreiu Bârseanu pentru artistul Späthe, sculptorul din Bucureşti, care a făcut bustul lui Bariţiu. Banchetul s'a terminat la orele 4 fără un sfert.

La orele 4 d. a. s'a ţinut şedinţa festiva a secţiilor ştiinţifice literare. Sala festivă a muzeului „Asociaţiunii" e îndesată de lume. Majoritatea o formează damele. Domnul prezident A. Bârseanu deschide şedinţa şi dă cuvântul domnului protopresbiter *Dr. Ioan Lupaş*, care vorbeşte mult şi frumos despre Gheorghe Bariţiu, scoţind la iveală multe momente nouă şi necunoscute din viaţa acestui mare înaintaş. Sperăm că interesanta conferenţă va fi publicată şi făcută accesibilă pentru întreg publicul românesc. Domnul Lupaş a fost viu aclamat şi felicitat.

Domnul president Bârseanu mulţumeşte conferenţiarului pentru momentele plăcute pricinuite publicului, care l-a ascultat înţeleapta vorbă cu încordată atenţiune, şi închide şedinţa festivă la orele 5 şi jumătate.

Sara la orele 8 s'a dat concertul reuniunii rom. de muzică din Sibiiu, cu succes splendid.

Mergeţi şi predicaţi!..

Distinsul profesor al universităţii din Bucureşti, dl S. *Mehedinţi*, în cartea sa intitulată „Către noua generaţie" zice „trebue împlinită în biserica noastră o mare lipsă, trebue să se audă în ea nu numai cuvintele arătate de tipicul slujbei, ci şi cuvântul viu al preotului. Trebue să avem predicatori. Preoţii noştri să-şi aducă aminte, că Cristos n'a zis „mergeţi şi *cetiţi*", ci „mergeţi şi *predicaţi*" evangelia. Preotul s'ar cuveni deci să fie cel mai de samă purtător de cuvânt şi idei în fiecare parohie".

Dsa scrie aceste şire referitor la stările din regat. Dar fără nici o genă le-ar putea spune şi despre noi, cei de dincoace de Carpaţi.

N'am intenţia să critic sau să jignesc pe cineva; nu doresc să întru în amănunte; am să constat numai adevărul adevărat, că şi la noi în cele mai multe locuri şi în cele mai multe cazuri, predica nu se rosteşte, ci se *ceteşte*.

Cetindu-mi cineva aceste şire, sunt convins că va întreba ce diferinţă aşa mare poate să fie între predarea liberă şi cetitul predicii? şi e care greşală când predica se ceteşte în loc ca să se rostească?!

Da, iubite cetitor! greşesc foarte mult toţi aceia cari în loc de a rosti predica, o cetesc. Inchipuiţi-vă: Voesc să trezesc sentimente, voesc să edific, să ridic morală, să îndemn la tot ce e bun pe credincioşi, voesc să le atrag atenţia asupra cutărui sau cutărui păcat, să-l descoper în toată golăciunea lui, şi totodată voesc să descriu cu colori vii virtutea, şi toate acestea în faţa unui auditor dela sate! O pot face aceasta prin cetire? Nu! Inzadar voi fi cât de iscusit în ale cetitului, înzadar voi fi artist în această privinţă, asupra credincioşilor noştri dela sate numai prin cazania veche, cetită monoton de cantor, — ţăran ca şi ei, — poţi influinţa nu şi prin o predică cetită de preot.

Unui public ales la o conferenţă i se poate ceti, te ascultă, te înţelege, te urmăreşte cu atenţiune şi interes, având o cultură mai superioară, dar poporului trebue să-i vorbeşti aşa, ca să te asculte, el vrea să-şi audă preotul vorbind, nu cetind!

Şi e şi natural! Ca să poţi trezi interes faţă de ceea ce doreşti să ajungi prin predică, dacă doreşti să-ţi duci turma spre câmpul larg al virtuţilor, — cu un cuvânt, dacă preotul prin predică doreşte să-şi ajungă scopul, trebue să procedeze astfel, ca munca lui să nu fie zădarnică şi fără rost.

Şi nimic nu e mai greu decât să convingi pe cineva, să-i transformi modul de cugetare şi voinţa de a face! Pe cel ce doreşti însă să-l convingi, trebue să-l ţii atent faţă de scopul ce-i urmăreşti. Aceasta o ajunge omul prin mijloacele oratoriei, prin predare, esprimare, ţinută, gesturi, mimică etc. Cu toate aceste mijloace oratorul îşi asigură succesul, dacă le va întrebuinţa corect şi la locul lor. Nu o putem zice aceasta însă şi despre predicatorul care ceteşte, pentrucă fiindu-i atenţia concentrată asupra şirelor din carte, el nu va putea uza de ele, iar şi dacă le întrebuinţează, o poate face aceasta într'o măsură foarte disparentă. El trebue să fie atent la aceea ce a scris altul şi astfel voind să facă deodată două lucruri, va gesticula rău, uneori îşi va rupe gestul drept la mijloc, neputând lega propoziţiile prin pronunţarea-i greşită una de alta, va accentua cuvinte peste cari oratorul trece şi din contră va lăsa fără atenţie cuvinte pe cari dacă le-ar accentua, toată predarea ar avea alt colorit. Cu un cuvânt, voind să isprăvească deodată două lucruri, amândouă vor fi ridicole.

Mi s'a dat ocazia nu odată să aud predici cetite din cutare sau cutare op de predici, şi totodată mi s'a dat ocazia să fac şi trista esperienţă, că mai bine era să-şi fi cetit preotul predica în taină numai pentru el, în loc să obosească pe bieţii poporeni, cari să uitau la el fără nici un interes şi se vedea de pe faţa lor că ascultă numai pentrucă aşa s'au obicinuit şi nu din dragostea de a învăţa ceva, de a profita ceva din cuvintele frumoase scrise de altul şi cetite de preotul lor.

Cu totul altul ar fi tabloul, dacă preotul s'ar fi pregătit şi şi-ar fi prelucrat predica din un bun op de predici, şi acomodat împrejurărilor şi gradului de pricepere a credincioşilor săi ar fi rostit-o cu însufleţire şi dragoste de cauză. Pildele frumoase, adevărurile indiscutabile, asemănările şi învăţăturile morale, dacă le-ar fi rostit de sigur că n'ar fi rămas fără efect, ca în cazul când ele sunt cetite. O predică, fie ea şi mai slăbuţă în conţinut, dar predată bine e mult mai edificatoare, decât alta mai bogată în conţinut, dar cetită.

Nu predici lungi, cetite fără duh ne trebuesc deci nouă celor dela sate, ci cuvântări scurte moralizătoare şi predate la înţeles, cu vervă şi sentiment. Acestea ne lipsesc. Să nu obosim pe auditori cu ideile, deşi bune ale altora — dar pe cari în forma în cari ele sunt turnate, ei nu le înţeleg; ci să tindem într'acolo, ca predicând sistematic Duminecă de Duminecă şi sărbătoare de sărbătoare, credincioşii să aştepte sfârşitul serviciului divin cu drag şi cu dorul vădit de a auzi şi asculta pe bunul lor părinte, care le cunoaşte năcazurile şi trebuinţele sufleteşti.

Ce impresie bună face preotul asupra ascultătorilor, atunci când cu o înfăţişare senină începe a le vorbi liber într'un mod impunător, o ştim toţi şi ştim şi aceea, care este efectul produs atunci, când preotul îşi ia cartea şi începe a ceti din ea. Mare diferinţă!

In opurile de predici, cari sunt compuse pentru întreaga obşte românească, vor fi desigur cuvinte pe cari în unele ţinuturi credincioşii nu le înţeleg. Este destul să pronunţi un singur cuvânt neînţeles de auditori, ca să li se oprească atenţia asupra lui, şi prin urmare să nu mai urmărească cu atenţie pe cel ce vorbeşte.

Eu deci cetire nu admit! Escepţionând fireşte pastoralele şi ordinaţiunile superiorilor.

Spuneam, că lucrul principal este când doreşti să convingi pe cineva despre cele ce spui, să-l ţii în atenţie faţă de ceea ce i se spune! Şi întreb: o poate face aceasta cel ce ceteşte? Poate el cuprinde cu privirile pe ascultători, când ochii lui sunt ţintiţi asupra şirelor ce urmează?

E prea adevărat, că poporul nu e satisfăcut şi mulţămit cu cetitul predicilor. Am auzit cum un poporean din o comună vecină, dupăce a ascultat o cuvântare rostită a zis: „trebue că părintele nostru nu e aşa de învăţat ca părintele acesta, căci nu ne spune nici odată lucruri aşa frumoase, ci ne tot ceteşte dintr'o carte". Ocazional l-am întrebat apoi pe părintele care „tot ceteşte dintr'o carte", că de ce nu îşi rosteşte predicile, ci le ceteşte? Şi mare mi-a fost uimirea, când mi-a răspuns: „Doar poporenii au mai multă încredere în ceeace aud că li se ceteşte din carte, decât în cele spuse de preot". O părere foarte greşită.

La o parte deci cu cartea, când predicăm. Da, idei, formă, esemple să luăm din carte, dar să nu o folosim per absolutum. Să învăţăm a vorbi, a preda, a pronunţa corect, a ne însuşi gesturi cuviincioase unui preot, a lua o ţinută desmnă a da o espresie senină feţii, când vorbim respective predicăm; dar să nu cetim, ci să ne rostim predica, căci vom avea mai frumos efect şi resultat, decât dacă o cetim.

I. Dăncilă.

Dela sate.

Zile de sărbătoare în Reghinul săsesc.

Avem un vis neimplinit,
Copilul al suferinţii,
De jalea lui ne-au răposat
Şi moşii şi părinţii.

O. Goga.

Nu încape îndoială, că viaţa poporului nostru românesc din timpurile cele mai vechi s'a bazat numai şi numai pe biserică, şi cu cât noi românii vom avea mai multe biserici, cu atât mai multe poziţii strategice vom avea în posesiune. O astfel de poziţie am câştigat în ziua de 29 Septemvrie n., când s'a predat destinaţiunii biserica gr. orientală rom. din Reghinul săsesc (protopresb. Reghinului.)

Când un popor sufere de greul zilelor de mâne, şi când atmosfera e încărcată de nori grei, cari plutesc ameninţători, providenţa deapururi îngrijitoare de soartea popoarelor trimite câte un om spre a'i ridica la rangul ce i se cuvine în concertul popoarelor. Aşa a fost şi cu biserica gr.-or. din Reghin, unde până acum n'a existat decât biserica gr.-cat. română înfiinţată de marele istoric Petru Maior. Cât de departe stau stăpânii bisericii lui Petru Maior de antecesorul lor, o poate spune publicul din jurul Reghinului. Şi pentru ca şi ortodocsismul să câştige aici o fortăreaţă, providenţa ni-a trimis pe Doamna *Ecaterina Vlad*, care pătrunsă de scopul cel mare care'i urmăreşte biserica în viaţa popoarelor, a donat o grădină, ca acolo să se zidească o biserică pentru parchia din Reghin. Ei bine, grădina o aveam, dar nu erau banii, pentru zidire.

Când actualul asesor consistorial Dl Galacteon Şagău veni ca protopresbiter al Reghinului, aflà în fondul bisericii numai suma de 72 cruceri. Mereu a crescut însă fondul, din care avea să se zidească noul Sion, mai ales când la glasul familiilor venerabile Dr. Ioan Popescu advocat, Iosif Popescu director de bancă şi al protopopului de atunci Şagău, premergând cu exemplu şi jertfind toţi din greu, a sărit în ajutor preoţimea şi învăţătorimea tractuală. Gloria de a da biserica în samă tractului a fost apoi rezervată protopresbiterului actual Vasile Duma. Mult a contribuit şi preotul Ioan Vodă din Deda, ostenind din greu, ca decorul să corespundă referinţelor din acest oraş.

Şi pentru ca solemnităţile să fie la culme, la dorinţa tractului Reghin, Escelenţa Sa Prea bunul Mitropolit *Ioan Meţianu* s'a îndurat a trimite ca mandatar tocmai pe acela, care atâta vreme a condus acest tract ca protopresbiter, pe actualul asesor consistorial Dl Galacteon Şagău, care la sosire a fost întimpinat cu căldură de publicul românesc din Reghin şi jur.

La orele 8 dimineaţa în ziua de 29 Septemvrie n. mişcare neobicinuită se observa pe piaţa Reghinului; — era semnalul că nu peste mult o solemnitate deosebită va avea loc, când sunetul cadenţat şi melodios al armonioaselor clopote va anunţa începerea serviciului.

Mandatarul, încunjurat de preoţimea tractuală în frunte cu destoinicul protopresbiter, începe actul sfinţirii, liturgia, şi la sfârşit rosteşte cu obicinuita-i oratorie o vorbire clasică. Serviciul a fost înălțător de inimi, iar răspunsurile au fost excelent executate de corul seminarial „Andreian" din Sibiiu sub conducerea abilului profesor seminarial, Dl Timoteiu Popoviciu. La sfârșitul serviciului, protopresbiterul Vasile Duma a cetit un maslu, la care au luat parte 100 de persoane. Un moment religios am trăit, când am văzut atâția bolnavi neclătiți în credința în sfânta biserică și în viața de dincolo de mormânt, alergând la isvorul tămăduirilor, și pentru prima oară am înțăles din evanghelia pasagiul: „Doamne! om nu am, ca să-mă arunce în lac, căci până fiu om, alții ajung înaintea mea".

Ca la toate solemnitățile a avut și aici loc un banchet splendid în primul hotel (Kapussy) din Reghin, iar la friptură au urmat toastele în modul următor: Mandatarul Galacteon Șagău pentru Escelența Sa Prea bunul nostru Mitropolit; Vasile Duma pentru mandatarul Șagău; Protopresbiterul săsesc: Godofred Orendi pentru biserică; Dr. Nicolae Bălan pentru protopresbiterul Vasile Duma; Grigorie Nicoară pentru Seibriger Traugot, primarul orășenesc.

Seibriger Traugot a vorbit pentru buna'nțelegere între confesiuni.

Protopretorele Reicher Aladár a cuvântat pentru Escelența Sa, pe care a avut onorea a-'l vedea de atâtea ori, și pentru Vasile Duma. Ioan Sileghi pentru reprezentanții confesiunilor. Preotul reformat Radics Béla pentru Dr. Ioan Popescu și Iosif Popescu. Nicolae Giga tot pentru familiile Popescu. Preotul Ioan Vodă pentru sexul frumos. Ioan Duma pentru profesorul T. Popoviciu și coriști, — și în sfârșit Vasile Duma pentru toți oaspeții, mulțămind publicului pentru bunul sprijin pe care i l-a dat la succesul acestor solemnități. Cu aceasta masa se ridică și publicul părăsește sala.

Coroana solemnităților a pus-o Dl profesor Timoteiu Popoviciu cu corul său bineinstruat prin programul următor: Marșul cântăreților de C. Porumbescu, Foaie verde de trifoi, și Tot ți-am zis, de T. Popoviciu, Serenada de Marschner; iar „Doina" de T. Popoviciu a secerat atâtea aplauze, încât a trebuit repetată de 4 ori. Am văzut preoți venerabili, ca Vasile Mateiu din Ripa inf. izbucnind într'un plâns înduioșător. A urmat „Cucule peană galbenă" și „Toarce leleo" de T. Popoviciu; apoi: „Surugiul" cântecel comic de V. Alecsandri, predat de tinărul Dorift Șateu, teol. abs.

Hai în horă, Nu-i dreptate și Vivandiera au fost minunat executate, și concertul se sfârșește cu marșul: Dorul înstrăinatului.

A urmat dansul, cu care s'a terminat programul sfințirii bisericii gr.-orientale române din Reghin, de pe al cărei amvon va răsuna glasul sonor al protopresbiterului actual și al celor cari îi vor urma.

Dede, la 8/X 1912.

Gregoriu Ceontea.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc pe preoții din tractul Geoagiu la *conferența preoțească* pe ziua de Joi în 11/24 Octobre a. c. în biserica din Geoagiu—Suseni cu următorul

Program:

1. La 8 ore dimineața participare in corpore la serviciul divin. Vor servi preoții Stefan Oancea și Valeriu Gorun, va predica Eftimie Costescu.

2. Deschiderea și constituirea conferenței.

3. Discuție asupra serviciului și predicei.

4. Presentarea rezoluțiilor consistoriale.

4. Tema „Argumentul cosmologic", de R. Mermezan.

6. Cercurile conferențiare.

7. Tema: „Cum s'ar putea face cu bun efect educația religioasa morală a credincioșilor noștri și mai ales a elevilor de școală din acele comune bisericești, în cari nu avem școală confesională", de Vasilie Pașcan.

8. Temă din viața pastorală, de I. Iancu.

9. Un rațiociniu model, de Eftimie Costescu.

10 Propuneri.

11. Fiecare preot va prezenta raport despre îndeplinirea celor prescrise în „Sfaturi arhierești" și în circulare consistoriale.

12. Statorirea programei pentru conferența din anul viitor.

Geoagiu, 25 Septemvrie v. 1912.

Ioan Popoviciu
protopop.

NOUTĂȚI.

Știri războinice. Principele *Abdurrahim*, fiul fostului sultan, cum se vestește din Constantinopol, a cerut să fie primit în armată. Ziarele turcești provoacă pe toți otomanii în etate de 17 până la 70 de ani, să se grăbească în ajutorul patriei amenințate.

*

O nouă biografie a regelui Eduard. Din Londra se anunță, că în curând va apărea o voluminoasă biografie a răposatului rege englez Eduard VII. Publicațiunea poartă caracter semioficios. Regina văduvă Alexandra se zice că poartă un viu interes pentru scrierea amintită, care este lucrată de lordul Knolly. Lordul a trăit vreme de 40 de ani ca secretar particular al regelui Eduard, și prin urmare este cel mai competent a zugrăvi figura răposatului monarh.

*

La arme. Toți lucrătorii bulgari, cari trăesc ca grădinari în numeroase orașe și sate din țara noastră, au hotărât să se întoarcă în patrie și să prindă armele în răsboiul cu Turcia.

*

Armata Muntenegrului. Părerile sunt diferite despre puterea armată muntenegreană. Se vorbește despre 50.000 de soldați. Ofițerii străini însă, cari cunosc raporturile locale, stabilesc numărul combatanților de astăzi ai Muntenegrului cu cel mult 24 de mii de oameni.

*

Abstinența în armată. O revoluțiune importantă s'a adus în congresul antialcoolist, ținut la Salzburg. S'a hotărât adecă: să se trimită o adresă ministrului de războiu și să-l roage a mijloci un ordin, care să oprească militarilor consumarea de alcool în timpul de serviciu; să se oprească mai departe vânzarea de beuturi alcoolice pe teritorul cazarmelor; datoriile ofițerilor făcute pentru beuturi spirtoase să se pedepsească; — la festivități militare să se interzică cu totul consumarea de alcool. Ofițerilor să li se permită intrarea în lojele Bunilor templieri, și abstinența să fie înregistrată ca laudă în descrierea personală a ofițerimii.

*

Congres internațional. Vineri s'a deschis în Capitoliul din Roma congresul internațional de arheologie. La deschidere au vorbit: primarul Nathan al capitalei, ministrul de culte italian și directorul dela școala de belle-arte. A răspuns, în numele membrilor din străinătate, delegatul atenian.

*

Mărimea corpului la europeni. Un cercetător francez a făcut asămănări asupra mărimii corpului la națiunile europene. Iată câteva interesante date: Cei mai înalți oameni în Europa sunt norvegienii și suedezii; după dânșii urmează scoțienii și englezii. Mărimea lor, în termin mediu, este 1.70 metri. Cei din Irlanda, Danemarca, Belgia și Germania au în termin mediu o înălțime de 167 centimetri; rușii au 166 cm., francezii și românii 164 cm. Mai puțin decât popoarele acestea au ungurii cu 163 cm. și finlandezii 162 cm. Cei mai mici europeni sunt laponii, cari nu sunt mai înalți de 154 cm.

*

† Ioan Lupeanu, măestru faur în Fărău, a decedat Sâmbătă în 5 Octomvrie n. la ceasurile 5 după ameaz, în anul al 53-lea al vieții sale. Inmormântarea s'a făcut Luni în 7 Octomvrie n. 1912. Odihnească în pace!

*

Condamnare. Joi, în 10 Octomvrie, s'a terminat în Roma pertractarea procesului în cauza atentatului comis de anarhistul *Dalba*, care în 14 Martie a tras un foc de revolver asupra regelui Italiei și a rănit pe majorul Lang. Atentatorul a fost osândit la muncă silnică pe *treizeci* de ani.

*

Superstiție. Intr'o comună mică slovăcească din nordul țării noastre a răposat zilele acestea țăranul Iosif Pitonesk, un bătrân care în ochii sătenilor avea reputația de vrăjitor. Vremea rea din săptămânile din urmă a pustiit mai toată recolta poporațiunii sărace din partea locului; ear țăranii erau de părere că năpasta ce a căzut pe capul lor, a produs-o bătrânul Pitonesk. Au pornit îndată la preotul lor și l-au rugat să desgroape mormântul vrăjitorului și să ardă cadavrul. Preotul a încercat să lumineze mintea poporului rătăcit, însă n'a izbutit. In ziua următoare s'au adunat în cimiter vreo 150 de femei și bărbați, au săpat mormântul, au scos cadavrul și l-au dus în hotarul satului, unde l-au ars pe rug. Jandarmeria caută după vinovați să-i aresteze.

*

Să contribuim la fondul ziariștilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit și econ. Ardeleana" în Orăștie-Szászváros.

*

Daunele inundaților. Vicecomiții din Caras Severin și Torontal fac adunărilor comitatense din toamna aceasta un raport amănunțit despre inundațiunile întâmplate în timpul din urmă în Bănat. Revărsările de ape au pricinuit în *Torontal* o daună de *două milioane trei sute de mii* coroane. Paguba cea mai mare au suferit-o comunele Cebza și Macedonia. In Caraș-Severin potopul a pustiit în 61 de comune. Cu deosebire a fost păgubite: Reșița, Caransebeșul, Bistra ș. a. Dauna întreagă face peste 730 mii coroane.

*

Mulțămită. Pentru zidirea sfintei mănăstiri dela „Izvorul Miron" au mai întrat la subsemnatul următoarele daruri benevole și anume: Dela Ilustritatea Sa Dl Antoniu Mocsonyi de Foen din Bulci 100 cor. Cuvioșia Sa ieromonarhul Macarie Gușca cu a doua colectă 100 cor: Dr. Iosif Popovici, profesor, din Cliciova 58 cor. 80 fil., din parohia Cutina colectat prin preotul George Aurariu 14 cor. 4 fil., din Bulzeștii de jos prin preotul Ioan Stănilă 4 cor., din Cristior prin preotul Ioan Perian 6 cor., din Ohaba forgaci prin preotul George Magher 8 cor. 20 fil., din Balșa prin preotul Niculae Todea 24 cor., din Unip colectat preotul Iuliu Crainic la banchetul dat cu ocaziunea sfințirii bisericei de acolo 15 cor. 82 fil., mult St. D. Dr. Ales. Crăciunescu dela 6 oaspeți din Băile Herculane 80 cor. Primească marinimoșii donatori cele mai călduroase mulțumiri. Făget, în 25 Sept. 1912. *Sebastian Olariu,* protopresbiter.

*

La Reuniunea meseriașilor români sibieni au fost primiți următorii membri ordinari: Traian Dragomir (originar din Gârbova, fiu de econom), sodal croitor, Lazar Vasiu (orig. din Săliște, fiu de cojocar), sodal zugrav de case, Gligorie Pelea (orig. din Ocolișul mare, fiu de econom), sodal faur, Nicodim Tomuș (orig. din Sibiiu, fiu de ferestrar), sodal tinichigiu, Stan Petra (orig. din Vale, fiu de oier), Oprea Giurgiu (orig. din Săliște, fiu de faur), Adrian Dan (orig. din Borgo-Prund, fiu de preot, cu 4 cl. gim.) și Ilie Muntean (orig. din Turnișor, fiu de econom), sodali lăcătuși, Ioan Prie (orig. din Săcel, fiu de econom) și Ioan Țândău, (orig. din Ighiu, fiu de econom), sodali pantofari, Teodor Popa (orig. din Ghișasa inf. fiu de econom), sodal cismar, Ioan Dumitru (orig. din Sibiiu, fiu de econom), sodal strugar și Dumitru Panga (orig. din Turnișor, fiu de econom), sodal măsar, ear între membri ajutători au binevoit a să înscrie: Ascaniu Crișanu și Ioan Oțoiu, profesori seminariali, Octavian Fulea, șef contabil la „Lumina" și Emil Precup, prof. la școala civ. a „Asociației".

*

Teatru in Sibiiu. Săptămâna aceasta este cea din urmă în stagiunea actuală. Astăzi, Luni, se joacă: *După mine* (Après moi), dramă în 3 acte de Henri Bernstein; Marți: *Crinul galbin*, piesă dramatică senzațională de L. Biró; Miercuri: *Fata muzicantului*, operetă.

Cărți și reviste.

Transilvania, revista Asociațiunii, nr. V. pe Sept.—Oct. 1912 cuprinde: Convocarea la adunarea generală din Sibiiu. Raportul general al comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român" către adunarea generală convocată în Sibiiu la 13 și 14 Octomvrie 1912, și numeroase anexe.

*

Ramuri, revistă literară bilunară din Craiova, a apărut nr. 14 din 1912 cu următorul sumar: D. Tomescu: Clarificarea unei epoci literare. G. Rotică: Aveam în ziua ceea, poezie. I. Dragu: Semnul întrebării. Ioan Sân-Giorgiu: Cântec, poezie. Mihail Eminescu: Alexandru Lăpușneanu, fragment. L. Rebreanu: Cinema. I. Stătescu-Naia: Romanță, poezie. C. Ș. Făgețel: Revistele noastre după vacanță. A. C. Calotescu-Neicu: Crucea dragostei. I. M. Marinescu: Sihastrul, poezie. D. Tomescu: Rolul social al studențimii. I. N. Pârvulescu: Poveste, poezie. Liviu Marian: Artiști și critici, traducere. Cronică.-Abonamentul 10.50 lei pe an.

*

Patriarhul Ciril Lucaris, confesiunea Pseudolucariană și urmările ei. Pagini din istoria bisericii ortodoxe, de Dr. *Vasile Loichița*, profesor. Caransebeș, 1912. Ed. aut. Tip. Diec. — O broșură de 25 pp. Prețul 50 bani.

Curs pentru învățarea cântărilor bisericești în Orăștie.

Se aduce la cunoștință, că la 20 Octomvrie (2 Noemvrie) a. c. se va deschide cursul pentru învățarea cântărilor bisericești și va ținea 5 luni neîntrerupt, sfârșindu-se la 20 Martie (5 Aprilie n.) 1913. La acest curs se primesc tinerii adulți, cari au absolvat cu succes bun scoala elementară și n'au trecut vârsta de 20 ani. Pentru alte informațiuni doritorii au să se adreseze oficiului protopresbiteral gr. or. în Orăștie (Szászváros).

Orăștie, 24 Septemvrie 1912.

Vasile Domșa
protopop.

Scrisori.

III.

Amice!

In scrisoarea trecută am zis, că — pentru înființarea unui serviciu sanitar românesc, confesional, în urmare: greco-oriental și greco-catolic — consistoriile să îndatoreze pe preoți a cerceta bolnavii din parohie și a le da sfaturi igienice, iar pe parohiile bogate a angaja câte o infirmieră parohială.

Preoții pot face acest serviciu, de oarece lor nu le lipsesc cunoștințele igienice. Așa cred, că în toate seminariile noastre se propune studiul igienei.

Dar infirmiere cu pregătire specială nu avem. De unde să le luăm? ce să facem?

Tu știi bine, că „Cassa de păstrare din Săliște" are un fond cu menirea, ca să se clădească un spital în Săliște. Realisarea acestui spital este de cea mai mare însemnătate și ar fi de dorit, ca el să ne intereseze mai mult de cât toate invențiunile moderne, de cari talpa țării și a neamului prea puțin folos are.

Un spital sanatoriu în Săliște, trecut în proprietatea și în administrația comunei bisericești de acolo, fie și numai cu 12—24 paturi, și condus de un medic român cu pregătire specială de operator, poate servi totodată și ca școală de infirmiere, întocmai ca Evangelische Krankenpflege-Anstalt din Sibiiu.

Institutul evangelic pentru îngrijirea bolnavilor, ale cărui clădiri sunt vecine cu spitalul public, este partea cea mai importantă a instituțiunilor, pe cari biserica săsească din Sibiiu le-a creat pentru îngrijirea săracilor de religiunea evangelică. El are menițiunea, ca să formeze îngrijitoare de bolnavi (infirmiere) și prin infirmiere califate să îngrijească pe bolnavi bogați și săraci, la casa lor, pe cei dintâiu pe plată și pe cei din urmă în mod gratuit. Ca eleve se primesc fete ori femei văduve, cari au oarecare pregătire școlară, sunt de-o constituție puternică, nu înclină spre boale (îndeosebi spre melancolie), nu sunt mai tinere de 20 și mai bătrâne de 40 ani.

Spitalul din Săliște încă va trebui să aibă și menițiunea aceasta; va primi bolnavi cu plată și fără plată, după cum vor permite mijloacele: dar va susținea și o școală de infirmiere, unde medicul conducător va ținea prelegeri corăspunzătoare și elevele vor face praxă în spital sub conducerea acestuia.

Astfel organizat, spitalul din Săliște nu va fi o binefacere numai pentru câteva sate, ci pentru toți Românii din patrie.

Cine a avut ocaziune, cum am avut și am eu, s'a putut convinge, că rolul infirmierelor evangelice este duplu: umanitar și cultural. Ele nu sunt numai reprezentante ale carității publice, ci sunt totodată și învățătoare ambulante. De odată cu ele intră în casa bolnavului și ordinea, curățenia, alipirea față de biserica care le-a trimis și dragostea către neamul, care astfel știe a se îngriji de semenii ajunși la năcaz.

Și rolul infirmierelor noastre va fi duplu. Școala de infirmiere va trebui să țină cont de aceasta și să pregătească elevele în consecvență.

Ce te arăți neîncrezător? Ori nu suntem noi în stare să facem și astfel de lucruri?

Săliștenii totdeauna s'au știut entusiasma pentru lucruri bune și frumoase. Ei au avut fericita ideă a pune bază unui fond pentru clădirea unui spital. Nu mă îndoesc de loc, că vor accepta și ideea unei școale pentru infirmiere și vor grăbi înființarea acestei instituțiuni necesare, pentru care îi va preamări un neam întreg.

Sibiiu, în Iulie 1912. *Dr. Beu.*

Nr. 689/1912. (357) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. III **Blăjeni Plaiu**, se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. despre întregirea venitului preoțesc dela stat.

Petenții au să-şi înainteze cererile instruite în senzul legii în terminul deschis la oficiul protopresbiteral şi să se prezinte cu 8 zile mai înainte de alegere în zi de Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a servi, respective cânta şi cuvânta.

Brad, la 22 Septemvrie 1912

In conțelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Zarand.

Vasile Damian
protopresbiter.

Szebenvármegye alispánjától.

Szám: 8188/1912. (360) 1—1

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye törvényhatosági bizottságának 398/1912. sz. a. hozott határozata értelmében legelő javitásokra munkavezető 1400 K. évi fizetéssel 5 év tartanára felfogadandó mely állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Legelömesternek 4 K. illetve ellátás esetén 2 k. 40 f. napidija és természetbeli lakás és fuvar esetleg 40 f. Km. pénz vagy II. oszt vasuti jegy elöallitása kiküldetése esetén az érdekelt legelők birtokosait terheli.

Különösen kiköttetik, hogy a pályázok vagy erdööri szakiskolát vagy vizmesteri iskolát vagy földmivelésiskolát végeztek és legfelebb 40 éves koruak legyenek, két vagy 3 pályázó ide és vissza utozhatására összesen 60 K. engedélyeztetett.

Pályázni ohaitókat felhivom hogy szabályszerüen felszerelt kérvényeiket 1912 évi november hó 17-ig hozzám annál inkább nyujtsák be mivel a később érkezö kérvények figyelembe nem fognak vétetni.

Nagyszeben, 1912 oktober hó 10 én.

alispán h. **Stroia**
vm. föjegyzö.

Szebenvármegye alispánjától.

Szám: 10071/1912. (359) 1—1

Pályázati hirdetmény.

A Szászsebes r. t. városban létesitendő korháznál betöltendö másodorvosi állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állás javadalmazása évi 1600 kor. fizetés, természetbeli lakás az intézeti épületben fűtéssel, világitással és teljes ellátással.

A másodorvos köteles a korházban lakni.

Az állás a korház megnyitása napyán foglalandó el.

Felhivom pályázni szándékozókat, hogy az 1876 évi XIV. tc 63 §-ában elöirt képesitésüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeket 1912 évi október hó 25-én hozzám terjesszék be.

Nagyszeben, 1912 évi október hó 9 én.

Fabritius
alispán.

---

(353) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la şcoala confesională din **Lelese**, tractul Hunedorii, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela data publicării

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

1. 600 cor. din repartițiune de pe popor, iar 400 cor. s'au cerut dela stat.
2. Cvartir în natură.
3. Lemne necesare la încălzitul sălii de învățământ şi a locuinței învățătoriului.

Invățătoriul ales va avea pe lângă instrucția elevilor obligați a frecuenta şcoala de toate zilele, să țină şcoala de repetițiune şi va avea să instruească copiii în cântările bisericeşti, cântând cu ei sfânta liturgie.

Lelese, 24 Septemvrie 1912.

In numele comitetului parohial.

G. Henția
paroh.

Văzut:

Avram P. Păcurariu
protopresbiter.

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Prețul cor. 25·—.

Nr. 401/1912. (854) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa I-a din **Aciliu**, devenită vacantă prin alegerea preotului Ioan Oțoiu, ca profesor la seminariul „Andreian“ se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Venitele acestei parohii sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunii preoțeşti dela stat.

Ceice doresc să ocupe postul acesta, sunt îndrumați a şi înainta rugările lor de concurs instruite conform §§ lor. 13 din Statutul organic şi 32 din Regulamentul pentru parohii nr. 184 congresual din 1909 subsemnatului oficiu protopopesc în terminul indicat. In sensul §-lui 33 din acelaş Regulament după prealabila încunoştiințare a subsemnatului, concurenții se vor putea înfățişa înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a oficia şi cuvânta.

Sălişte, în 17 Septemvrie 1912.

Oficiul protopopesc gr. or. român din Sălişte în înțelegere cu comitetul parohial din Aciliu.

Dr. Ioan Lupaş
protopop.

Nr. 910/1912. (351) 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh devenit vacant prin moartea parohului George Olariu din parohia de clasa III **Lisnău**, (Lisznyó) cu filiile Bicfalău, Saciva şi Sepsi Măgheruş se escrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea ajutorului de stat.

Dela concurenți se pretinde a şti limba maghiară perfect.

Concurenții vor avea a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în Lisnău prin gara Uzon spre a cânta, cuvânta sau celebra şi a-şi înainta documentele recerute în timpul arătat subsemnatului în Bereczk, comitatul Háromszék.

Brețcu, 24 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor, în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 415/1912 prot. (355) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Şaldorf**, protopresbiteratul Mediaşului, în urma ordinului Prea Ven. Consistoriu arhidiecezan din 28 August a. c. Nr. 10225 Bis. 1912 se escrie concurs nou cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a şi înainta cererile concursuale subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat prezentându-se în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvânta.

Mediaş, la 22 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 909/1912. (356) 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh a parohiei de clasa III **Ozun**, cu filiile Beşinău, Comolău, Eresztevény, Laborfafău, Lunca, Réty şi Sântion, neconcurând nime nici la al doilea concurs se escrie de nou cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B pentru întregirea ajutorului dela stat.

Dela concurenți se pretinde a şti limba maghiară perfect şi a cerceta filiile spre a vedea distanța.

Concurenții vor avea a se prezenta în vre-una din Dumineci sau sărbători în Ozun, unde e şi stațiunea de calea ferată spre a cânta, cuvânta sau celebra, înaintându-şi documentele recerute în terminul arătat subsemnatului în Bereczk, comitatul Haromszék.

Brețcu, 24 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Tocmai au sosit
cele mai aparte — cu mult şic şi frumoase
Modele de pălării
de Paris, Londra şi Viena.
Ultima noutate! ☜ ☞ Prețurile cele mai ieftine!
Reparaturile se efeptuesc ieftin şi prompt.
Salonul de modă **Johanna Jekeli**
347 3—3 Str. Cisnădiei Nr. 23. Intrarea în stânga sub poartă.

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atențiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane şi pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu prețuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de şcoală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
(411) 23— Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

Material nou şi ieftin de foc!

In urma scumpirei enorme a lemnelor de foc, s'a introdus ca noutate

☞ BRICETTE FULGER ☜

din cărbuni de peatră veritabili. E foarte încălzitor (5003 calorii), desvoaltă o căldură durabilă cu jar; arde fără fum, nu lasă resturi de zgură, nu fumă şi nu desvoaltă scrum.

Atât pentru sobele de odăi, cât şi pentru cuptoare de orice sistem excelent folosibil.

Prețul per 100 klg. în magazinul meu cor. 6·—, prețul per 100 klg. trimişi acasă în Sibiiu cor. 6·30.

Unicul depozit:
Andreiu Rieger
358 1—4 prăvălie de fier, — Sibiiu.

30,000 de părechi
păpuci şi ghete
se vând cu preț redus.

Toate în lume
se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai păpucii şi ghetele exec. în atelierul lui

VASILIE BAN
la „Cisma mare roşie“

după cum se numeşte prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită prăvălie de încăltăminte s'a mărit în casa proprie şi la fiecare părechie se trage jos chiria Deaceea el poate lifera ghete bune şi trainice pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca şi până acum.

E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alții, eventual să returnează banii.

(221) 42—

Redactor responsabil Teodor V. Păcătian

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane

Anul LX. Sibiiu, Joi 4/17 Octomvrie 1912. *Nr. 104.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C, 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Vorbirea de deschidere

rostită din partea Inaltpreasfinţitului Domn Arhiepiscop şi Mitropolit Ioan Meţianu, în faţa congresului naţional bisericesc, Luni în 1/14 Octomvrie 1912.

Preasfinţiţilor domni episcopi şi Preastimaţilor domni deputaţi!

Precum se bucură fiecare părinte, când se vede încunjurat de fiii săi iubiţi, veniţi din apropiere şi din depărtare: tot asemenea mă bucur şi eu, acum, când la adâncile mele bătrâneţe mă văd încunjurat de Preasfinţiile Voastre, Domnilor episcopi, şi de Domniile Voastre, domnilor deputaţi, mie fii iubiţi în Domnul.

Tot atât de mult să bucură însă, împreună cu mine, şi clerul şi poporul nostru, ştiind pe Arhiereii şi pe fruntaşii şi aleşii săi întruniţi în acest congres naţional bisericesc, pentru împreună lucrare la desvoltarea şi întărirea organismului vieţii noastre bisericeşti, şi la cultivarea şi întărirea simţului religios, izvorul binelui şi al fericirii noastre.

Şi într'adevăr, cum nu ne-am bucura cu toţii, văzându-ne acum întruniţi aici pentru a lucra împreună la întărirea bisericii noastre naţionale, când bine vedem, câte curente periculoase o ameninţă şi în aceste timpuri grele, şi când prea bine ştim, că tot ce avem şi noi mai scump: legea, limba, datinile străbune, şi chiar existenţa noastră, numai bisericei noastre străbune avem a le mulţămi, care ne-a ocrotit în contra cutropitoarelor valuri, trecute preste noi; căci de nu aflam scut nici în biserică, nu ştiu ce s'ar fi ales de noi?!

Să nu uităm însă, Domnilor, că dacă biserica noastră străbună şi în cele mai grele împrejurări, când şi însaşi era prigonită şi subjugată, avea acea putere magică de a adăposti şi a întări pe fericiţii noştri părinţi în contra valurilor cutropitoare, cauza fu şi că acei fericiţi părinţi ţineau cu toată tăria la ea, să grupau cu mare însufleţire în jurul ei, o cercetau cu mare dragoste şi evlavie, intelectuali şi popor, stăpâni şi servitori, bogaţi şi săraci deopotrivă, alipindu-se de ea cu atâta pietate, încât nici cele mai crâncene prigoniri nu-i puteau înstrăina. De aceea nici nu s'au perdut, decât ceice s'au înstrăinat de ea.

Câtă deosebire între atunci şi acum! Atunci prigoniri crâncene asupra bisericei şi asupra credincioşilor ei, astăzi libertate şi autonomie; atunci alipire strânsă de biserică, astăzi indiferentism şi nepăsare în multe părţi; atunci cercetare regulată a bisericei şi împărtăşirea cu sfintele taine, din partea tuturor membrilor ei, astăzi o întrelăsare dăunoasă, ce slăbeşte simţul religios, şi prin aceasta şi însaşi biserica străbună.

Dacă ne vom reaminti, Domnilor, că fericiţii noştri părinţi cu mari jertfe şi suferinţe ni-au conservat biserica, ca să ne fie şi nouă izvor nesecat de cultură şi lumină şi adăpost puternic în marea cea viforoasă a vieţii, şi de vom mai considera, că ea numai în acel caz va fi şi pentru noi ceeace fu şi pentru fericiţii noştri părinţi, dacă vom ţinea şi noi cu aceeaşi tărie la ea: atunci am păcătui greu în contra ei şi a noastră înşi-ne dacă acum, când e liberă şi autonomă, n'am ţinea cu îndoită tărie la ea, şi dacă n'am manifesta aceasta şi în faptă, şi mai ales prin cât mai călduroasa sprijinire şi prin cât mai regulata cercetare a ei.

Să nu ne tot plângem, Domnilor, de slăbirea simţului religios, aruncând vina pe una şi altele, ci să recunoaştem, că cea mai mare cauză a acelei slăbiri este însaşi slăbirea cercetării bisericei şi din partea fruntaşilor şi a intelectualilor noştri, cauză, ce numai prin cât mai regulata cercetare a bisericei se poate delătura. Căci văzând publicul nostru şi pe fruntaşii şi pe intelectualii săi cercetând mai regulat biserica, se va însufleţi şi el tot mai mult la aceea.

De vor urma aşa toţi fruntaşii şi intelectualii noştri, să va întări tot mai mult simţul religios în toţi credincioşii noştri, şi prin aceasta şi biserica străbună, precum şi legătura dragostei dintre fruntaşi şi dintre intelectuali, şi aşa vom putea lucra toţi într'un gând şi o simţire la înaintarea noastră. Dacă însă nu vom urma aşa, atunci va slăbi tot mai mult simţul religios, şi prin el şi biserica, şi atunci nu ştiu ce s'ar mai alege de noi. Cercetarea bisericii e de mare folos, nu numai pentru a lua parte la serviciile divine şi a ne ruga şi împreună lui Dzeu, dar şi pentru a lua tot atâtea învăţături mari şi folositoare din adânca filosofie, ce să cuprinde în cărţile noastre bisericeşti. Să luăm asemenea exemplu bun, Domnilor, dela popoară şi naţiuni culte, ca Germanii, Englezii şi alţii, cari ţin cu mare tărie la biserica lor, deşi mai au multe alte terene de cultură, şi cu atât mai mult să le urmăm noi, cărora biserica străbună ne este aproape singurul teren de cultură religioasă.

Tot aşa exemple bune putem lua şi dela compatrioţii noştri Maghiari şi Saşi, cari pe lângă numeroase alte terene culturale, cu ajutorul intelectualilor lor mai lucră la cultivarea simţului religios în poporul lor şi prin felurite reuniuni, de bărbaţi şi femei, de feciori şi fete, şi alte asemenea.

De vom cerceta, Domnilor, pentru ce stăruesc atât de mult şi cele mai culte naţiuni şi popoare la cultivarea simţului religios, vom afla că s'au convins şi acelea, că fără religiune nu e nici cultură, nici progres adevărat, iar fără de acestea nu e nici bine, nici fericire. S'au convins Domnilor, şi acele popoare şi naţiuni culte despre adevărul cuvintelor înţeleptului Solomon: „că înţelepciunea sau cultura religioasă este mai scumpă decât visteriile aurului şi argintului, căci în dreapta ei ţine lungirea zilelor vieţii, iar în stânga ei bogăţie şi mărire. S'au convins Domnilor şi acele popoare culte, că numai cultura religioasă poate ferici pe indivizi, familii şi societăţi; că numai ea poate da oamenilor binele şi fericirea, aici şi dincolo de mormânt.

Să privim numai printre oameni şi ne vom convinge, că cine are cultură religioasă are şi fapte bune, are şi mulţămirea sufletului şi liniştea conştiinţii, are darul lui Dzeu, în casă, în familie, şi să simte bine şi ferice; iar unde lipseşte cultura religioasă, acolo lipsesc faptele bune, lipseşte mulţămirea sufletului şi liniştea conştiinţii, lipseşte darul lui Dzeu; iar cel lipsit de acestea nu să poate simţi bine, măcar de ar avea ori ce bunuri lumeşti.

Toate acestea le-a avut în vedere şi fericitul marele nostru Arhiereu Andreiu, când, ajutat de preaînalta graţie a Maiestăţii Sale Impăratului şi Regelui nostru Francisc Iosif I., căruia zilnic îi implorăm mulţi ani fericiţi dela bunul Dzeu, apoi ajutat şi de bunăvoinţa înaltului guvern al patriei, ni-a eliberat biserica noastră naţională de aservirea seculară şi ni-a mai înzestrat-o şi cu frumoasa autonomie de care ne bucurăm, punând soartea ei în mânile congreselor noastre, precum însuşi zise în memorabila sa cuvântare dela primul nostru congres din anul 1868:

„*Cu toată odihna sufletească depun toată competinţa legislativă şi administrativă a bisericei în mânile congresului de acum şi a celor viitoare, ca singure representanţe legale şi canonice a întregei provinţe mitropolitane, dar totodată în mânile acelor congrese, depun şi respunderea pentru ulterioara soarte a bisericei*“.

Din aceste memorabile cuvinte veţi binevoi a vedea, Domnilor, că prin punerea soartei bisericei în mânile congreselor ni să impune şi nouă, celor întruniţi acum aici în acest congres naţional bisericesc, o mare şi grea respundere, de care numai aşa ne vom putea pe deplin achita, dacă vom urma părinteştile sfaturi şi învăţături ale fericitului marelui nostru Arhiereu, arătate şi prin faptele sale, şi anume: dacă vom lucra în dragoste şi înţelepţeşte la conservarea şi întărirea scumpei noastre moşteniri părinteşti, la ferirea bisericei naţionale de ori-ce porniri stricăcioase, de ori-ce conflicte periculoase şi de ori ce curente dăunoase, precum şi dacă vom ţinea tot cu mai mare tărie la ea, cum au ţinut şi fericiţii noştri părinţi, pentruca aşa şi ea să-şi poată împlini, tot cu mai bun succes sublima misiune culturală.

Acestea trebue să le facem, Domnilor, cu atât mai vârtos, cu cât ştim, că de soartea bisericei noastre este strâns legată şi soartea noastră şi a poporului nostru, şi că dacă nu le-am face, am păcătui greu şi în contra noastră şi în contra poporului nostru.

Pentruca însă lucrările noastre să aibă cât mai bun resultat, este neapărat de lipsă, Domnilor, ca paralel cu îngrijirea de soartea bisericei să îngrijim şi de soartea şcoalelor noastre confesionale, stăruind a le desvolta, a le întări şi a le asigura existenţa, fiind şi ele chemate a ajuta biserica la împlinirea sublimei sale misiuni culturale. Astfel ni să impune deci şi acea mare datorinţă, de a stărui, ca o parte din lucrările noastre concentrate până acum asupra bisericei, pe viitor să o întoarcem şi asupra şcoalelor noastre confesionale.

Ni să impune, Domnilor, ca între împrejurările actuale să jertfim tot mai mult şi pentru şcoale, şi mai ales pentru şcoalele primare, atât de necesare pentru popor, căci numai aşa va putea creşte şi tineretul nostru în spirit creştinesc, religios, naţional şi patriotic, ca să devie folositor bisericei, neamului şi patriei.

Deşi la aceasta încă să cer mari jertfe, mai ales dela noi intelectualii şi fruntaşii poporului; dar dacă vom considera că în timpul de acum şcoala este chestiune de viaţă şi pentru poporul nostru, şi dacă vom mai considera, că acel popor ne susţine pe noi, Arhiereii săi, pe câteva mii de preoţi şi învăţători, intelectuali, comersanţi, profesionişti, industriaşi, şi alţii asemenea, pe cari în viitor numai cu ajutoriul învăţăturii ne-ar mai putea susţinea: atunci vom înţălege, că şi cea mai mare jertfă ce am pune pentru şcoală, este prea mică. Căci în ce măsura vom jertfi, în aceea să va lumina şi poporul, şi apoi tot în acea măsură s'ar întări şi s'ar putea susţinea şi pe sine şi pe noi.

In vederea acestora şi a timpurilor grele prin cari trecem, nu aflu cuvinte prin cari să Vă recomand, Domnilor, ca una dintre principalele Dvoastre ocupaţiuni din această sesiune congresuală să Vă fie şi îngrijirea de soartea şcoalelor noastre confesionale, de toate categoriile.

Dar fiindcă la toate acestea, pe lângă silinţele noastre, ne este neapărat de lipsă şi ajutorul cel puternic al Preabunului Dumnezeu, implorând eu şi din acest loc acel mare ajutoriu, iar pe Dvoastră salutându-Vă cordial, declar sesiunea congresului nostru naţional bisericesc ordinariu pentru anul 1912 de deschisă.

Răsboiul. Decând s'a început răsboiul, ciocniri zilnice se întâmplă între trupele muntenegrene şi cele turceşti, terminate cu învingerea muntenegrinilor. Astăzi ori mâne e vorba să înceapă răsboiul în contra Turciei şi Sârbia şi Bulgaria. România îşi păstrează deocamdată neutralitatea, din care nu va eşi decât numai atunci, când îşi va vedea periclitate interesele. Puterile mari vor căuta, ca răsboiul se remână localisat, numai în Balcani.

Credit estraordinar. Creditul estraordinar, cerut de ministrul de răsboiu al monarhiei noastre dela delegaţiuni, şi votat deja din partea acestora, e de 205 milioane, — nu de 4—500 milioane, cum se svonise. A fost redus la suma aceasta în urma declaraţiei categorice a celor două guverne, că ele la mai mult nu se pot angaja.

Discursul de deschidere

ţinut la adunarea generală a „Asociaţiunii“ (Sibiiu 30 Sept. v., 13 Oct. n.) de prezidentul A. Bârseanu.

Excelenţa Voastră, Inalt Prea Sfinţite Părinte Arhiepiscop şi Mitropolit!

Prea Sfinţiţi Părinţi Episcopi!

Doamnelor şi Domnilor!

Iată-ne întruniţi din nou în adunarea generală a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, pentru întâia oară dela memorabila adunare din Blaj, cu care s'a serbat existenţa de 50 ani a însoţirii noastre culturale! Vibrează şi acum în inimile noastre amintirea frumoaselor zile de 15, 16 şi 17 August v. 1911, când ne aflam la un loc: preoţi şi mireni, cărturari şi plugari, tineri şi bătrâni, bărbaţi şi femei, în acel orăşel, bogat în aduceri aminte istorice româneşti, cuprinşi de vraja trecutului, mişcaţi până în adâncul sufletului de priveliştea miilor de oameni, pătrunşi de acelaş gând şi acelaş dor, însufleţiţi de cuvintele auzite şi de frumoasele producţii artistice la care avusem norocul a fi de faţă, purtaţi pe aripile vântului de primul sburător român dela noi şi înălţaţi în sferele luminoase ale entusiasmului şi ale încrederii în sine de aripile şi mai îndrăzneţe ale gândului răpit de un moment de înviorare sufletească.

Este timpul, să ne dăm seamă ce a rămas pe urma acestor clipe de înălţare sufletească, ce a răsărit din seminţele aruncate în inimile noastre în frumoasele zile dela Blaj de acum un an, şi în deosebi ce paşi înainte a făcut însoţirea noastră culturală de atunci încoaci?

Şi dacă, spre a răspunde la această întrebare şi pe temeiul răspunsului obţinut a câştiga o îndrumare pentru viitor, am ales de nou sediul comitetului central în care am serbat, înainte cu trei ani, amintirea marelui Arhiereu Andrei Şaguna, am făcut-o, ca să ne aducem aminte de un alt bărbat, care de asemenea a stat la leagănul însoţirii noastre şi de al cărui nume e legat tot trecutul ei, timp de 3 decenii şi mai bine!

Bărbatul acesta este George Bariţiu, dela naşterea căruia s'a înplinit în primăvara anului acestuia un veac şi a cărui binecuvântată activitatea este vie în amintirea generaţiei mai în vârstă.

Sub impresiunea pildei vii de activitate neobosită, închinată binelui obştesc, a nemuritorului George Bariţiu, vom cerceta deci ce am făptuit noi în cadrele însoţirii, din care facem parte, în curs de un an şi mai bine, şi în ce direcţie au a se îndrepta paşii noştri de aici înainte, în conglăsuire cu menirea Asociaţiei, în numele căreia ne-am întrunit astăzi în locul acesta.

Ori cine a aruncat o privire asupra raportului general al comitetului nostru central, sau a urmărit cu oare care băgare de seamă mersul instituţiunei, ai cărei membri suntem, a trebuit să observe, că lucrarea cea mai de seamă a însoţirii noastre în timpul din urmă a fost şi este răspândirea luminei în straturile cele mari ale poporului, propagarea cunoştinţelor folositoare şi a năravurilor bune în cercuri cât mai largi, închegarea rândurilor între diferitele pături ale poporului nostru, între orăşeni şi săteni, între cărturari şi necărturari, între intelectuali, meseriaşi şi plugari. Lucrarea aceasta, îndeplinită cu deosebire de despărţămintele şi agenturile comunale ale însoţirii noastre, s'a manifestat în sutele de prelegeri poporale ţinute, în bibliotecile înfiinţate, în deprinderea cu cetitul şi scrisul a celor necunoscători de carte, în întocmirea câtor-va exposiţiuni mai mari sau mai mici şi în premiarea produselor mai de seamă expuse, în înfiinţarea câtor-va reuniuni culturale sau economice, în încurajarea învăţătorilor la o mai bună îngrijire a grădinilor şcolare şi, ici-colea, în dsitribuirea de altoi şi de maşini agricole între ţăranii noştri.

Şi cu bucurie trebue să constatăm, că aceste nobile năzuinţe, cari stau în deplin acord cu menirea însoţirii noastre, încep a fi îmbrăţişate în cercuri tot mai largi, că la lucrarea mântuitoare de luminare a poporului nostru iau parte tot mai multe elemente, chiar şi în ţinuturi, cari până acum le consideram, dacă nu aproape perdute, cel puţin nu tocmai accesibile culturii româneşti, în urma înrâuririlor nefavorabile străine de tot felul. Dovadă nou înfiinţatul despărţământ Vişău-Iza din ţinutul Maramureşului, în care o mână de oameni devotaţi desvoaltă o activitate din cele mai lăudabile, şi despărţământul Sătmar-Ugocia, în care acum de curând câţiva vrednici tineri din dieceza Gherlei au ţinut o serie de prelegeri poporale, înviorând inimile poporenilor noştri din acele părţi şi storcând chiar şi aprobarea străinilor. Şi tot astfel la Ceica şi la Marghita din comitatul Bihariei, la Giurgeul din Secuime, şi peste tot unde a resunat glasul chemării la viaţă prin cultură naţională.

Toate acestea ne dovedesc, că poporul nostru e străbătut de dorul de lumină, că el începe a preţui tot mai mult cartea românească şi că în sufletul lui a început a prinde rădăcini tot mai adânci convingerea, că mântuirea lui n'are să şi-o aştepte, decât dela sine însuşi. Şi în împrejurările grele de astăzi, pline de decepţiuni, de nenorociri elementare şi de zângănitul armelor, această convingere este busola cea mai sigură, care ne poate conduce la un viitor fericit. Numai prin luminarea minţii, prin întărirea puterilor noastre trupeşti şi sufleteşti, sub pavăza unor principii morale sănătoase şi sub steagul iubirii frăţeşti vom fi în stare a învinge greutăţile ce ne stau în cale şi a ne asigura un loc vrednic între popoarele, cu care am fost ursiţi a vieţui împreună.

Deşi însă în genere, putem constata în timpul din urmă oare-care progres în lărgirea cercului de activitate al însoţirii noastre, totuş am greşi, dacă am crede, că s'a făcut şi se face tot, ce trebue făcut. Dimpotrivă, dacă nu voim a ne înşela înşine, suntem datori a recunoaşte, că în multe părţi pătura noastră cultă încă nu este pătrunsă de ajuns de problemele „Asociaţiunii“, că unele despărţăminte sunt şi acum cadre fără de ostaşi şi că cei puşi în fruntea lor sau nu-şi fac datoria de loc, sau, şi de fac din când în când unele încercări, nu au destulă perseveranţă, ca să le ducă la bun sfârşit, ci se opresc la mijlocul drumului, aşa, că din silinţele lor nu se alege nimic positiv.

Dovadă, că nu toţi intelectualii noştri stiu preţui după cuviinţă însemnătatea însoţirii noastre, şi sunt în stare a se însufleţi pentru scopurile ei, este şi numărul relativ mic, al acelora, cari au întrat în cadrele ei: 2649, faţă cu numărul de aproape 10,000, câţi s'au socotit mai anii trecuţi, că s'ar putea înscrie ca membri.

De altă parte, cum mi-am luat îndrăsneală a constata şi la alt prilej, între fruntaşii noştri din diferitele regiuni ale ţării nu e destulă legătură sufletească; ei nu se ştiu însufleţi din destul pentru acelaş ideal şi nu se ştiu supune unei discipline stricte pentru aducerea lui la îndeplinire. O parte mare dintr'înşii se mărginesc a-şi vedea de năcazurile proprii, iar alţii, deşi mai puţin egoişti, se izolează în cercul restrâns al împrejurimii nemijlocite, nevrând să ştie nimic, de ce se întâmplă afară de hotarele comunei, cercului sau cel mult comitatului în care trăesc.

Spre a ilustra această afirmare, voiu aduce un singur exemplu.

In cele câteva centre, în care avem şcoli secundare româneşti sau seminarii pentru creşterea viitorilor preoţi şi învăţători, s'a făcut de-o vreme încoace frumosul obiceiu de a se ţinea, mai cu samă în timpul iernei, conferenţe de cuprins felurit pe seama publicului doritor de ştiinţă din acele centre. Ei bine, aş voi să ştiu dacă chiar conferenţiarii dintr'un loc cunosc ce se petrece în celalalt punct: dacă, de pildă, la Braşov se urmăreşte, ce subiecte se tratează la Blaj, şi dacă la Sibiiu ne dăm seama de materiile tratate la Năsăud, la Brad şi la Beius? — Tare mă îndoesc, că mi s'ar putea dă un răspuns positiv la această întrebare, afară doar de vre-o informaţie întâmplătoare, culeasă din vreo ştire scurtă, rătăcită în coloanele nu ştiu cărei gazete.

Era vorba într'o vreme de un schimb de conferenţiari, ce avea să se facă sub egida Asociaţiei noastre. S'a făcut, cât îmi aduc aminte o încercare sau două, cu succes foarte frumos, cum însumi am avut prilej a constata; dar atâta a fost tot, şi mai de parte lucrurile au rămas tot în starea de mai 'nainte.

(Va urma).

Congresul naţional-bisericesc.

Şedinţa de deschidere.

Luni, în 1/14 Octomvrie, s'a făcut deschiderea sesiunii ordinare a congresului naţional-bisericesc al bisericii gr. ort. române din Ungaria şi Transilvania, în catedrala din Sibiiu. S'a oficiat întâi serviciu divin în catedrală, — sfânta liturgie cu chemarea Duhului Sfânt, — prin P. S. Sa, Episcopul *Ioan I. Papp* al Aradului, asistat de P. C. Lor Arhimandriţii Augustin Hamsea şi Vasile Mangra, Protosincelii Dr. Eusebiu R. Roşca şi Roman R. Ciorogariu, de protopresbiterii Sebastian Olariu şi Mihail Lucuţia şi de diaconul D. Câmpeanu. A cântat corul mixt sibian, condus de dl profesor T. Popoviciu.

După terminarea serviciului divin, la orele 11 şi jumătate, deputaţii congresuali, întruniţi de nou în catedrală, invită prin o delegaţiune, compusă din domnii: Emanuil Ungurianu, I. A. de Preda, Dr. Nic. Vecerdea şi Dr. Vasile Saftu, pe Escelenţa Sa, Mitropolitul *Ioan* şi pe Preasfinţiţii Episcopi *Ioan* şi *Miron* la deschiderea congresului.

Escelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, ocupă loc la masa presidială din faţa altarului, având la dreapta pe P. S. Sa, Episcopul *Ioan*, la stânga pe P. S. Sa Episcopul *Miron*, şi în jurul mesei presidiale pe toţi Preacuvioşii Arhimandriţi, şi rosteşte cu glas înalt şi pătrunzător vorbirea de deschidere, publicată la loc de frunte în numărul de faţă al ziarului nostru. După terminarea discursului I. P. S Sa e viu aclamat din partea deputaţilor congresuali şi din partea celuialalt public asistor în catedrală.

Inaltul presidiu numeşte notari interimali pe următorii domni: din Arhidieceză protopresbiterul Lazar Triteanu şi mirenii Dr. G. Proca şi Dr. Val. Moldovan, din dieceza Aradului protopresbiterul Mihail Lucuţa şi mirenii Dr. George Adam şi Dr. Nicolae Regman, din dieceza Caransebeşului preotul Augustin Ghilezan şi mirenii Dr. Cornel Corneau şi Dr. George Gârda.

Urmează presentarea credenţionalelor. La apelul nominal răspund 72 de deputaţi, deci înaltul presidiu declară, că congresul e capabil să-şi înceapă lucrările. In înţelesul statutului organic congresul se imparte în trei secţiuni pentru a face verificarea deputaţilor congresuali. In urmare, deputaţii din arhidieceză primesc actele şi au se facă verificarea alegerilor din dieceza Aradului, cei din dieceza Aradului a deputaţilor din dieceza Caransebeşului, şi cei din dieceza aceasta a deputaţilor aleşi în arhidieceză.

Şedinţa proximă se anunţă pe Marţi la orele 11, şi şedinţa se închide la orele 12 din zi.

După şedinţă deputaţii congresuali si-au făcut onorurile la I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, şi la Preasfinţiţii Episcopi *Ioan* şi *Miron*.

Şedinţa a doua.

S'a ţinut Marţi, în 2/15 Octomvrie, în sala casei comitatense. President I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, notar de şedinţă Dr. Cornel Corneau.

Notarul Lazar Triteanu ceteşte procesul verbal al şedinţei de deschidere. Se autentică.

Urmează verificarea deputaţilor congresuali. In numele secţiunii prime, compusă din deputaţii din arhidieceză, raportează domnul *I. A. de Preda*, cumcă dintre mandatele deputaţilor congresuali ai diecezei Aradului cinci nu s'au aflat în regulă. Propune trecerea acestora la comisiunea verificătoare, iar celelalte să fie verificate.

Congresul decide în acest înţeles.

In numele secţiunii a doua, compusă din deputaţii aleşi în dieceza Aradului, raportează dl *Dr. Nestor Opreanu*, că din mandatele deputaţilor aleşi în dieceza Caransebeşului şepte sunt, parte protestate, parte nepresentate, deci cu escepţia acestora, — cari au să treacă la comisiunea verificătoare, — propune verificarea celoralalte.

Congresul primeşte.

In urmă, în numele secţiunii a treia, compusă din deputaţii aleşi în dieceza Caransebeşului, raportează dl Dr. G. *Dobrin*, că în arhidieceză trei mandate nu sunt în regulă, celelalte pot fi verificate.

Congresul le verifică, iar celelalte trei trec la comisiunea verificătoare.

Se constată, că sunt 75 de deputaţi verificaţi, iar 15 alegeri se predau comisiunii de verificare.

Deputatul *P. Cosma* propune alegerea unei comisiuni de trei, pentru compunerea listei comisiunilor. Se primeşte şi se aleg în comisiune: P. C. Sa Arhimandritul Filaret Musta, şi mirenii P. Cosma şi Dr. Nic. Oncu. Şedinţa se suspinde.

După redeschidere dl P. Cosma propune în numele comisiunii şi congresul alege:

Biroul congresului: Mateiu Voileanu, Mihail Lucuţia şi Augustin Ghilezan din cler, iar mireni Dr. G. Proca, Dr. Ioan Pap, Dr. Teodor Burdan, Dr. George Adam, Dr. Ales. Morariu şi Dr. Cornel Corneau.

In comisiunea verificătoare: Andreiu Ghidiu, Dr. Ioan Şenchea şi Dr. George Popa.

In comisiunea organizătoare: Dr. Ilarion Puşcariu, Augustin Hamsea, Filaret Musta, Arhimandriţi, şi mirenii P. Cosma, Vasile Almăşan, Dr. Nic. Oncu, Antoniu de Mocsonyi, Dr. George Dobrin şi Dr. Petru Zepeneag.

In comisiunea bisericească: Vasile Mangra, Arhimandrit, Dr. Eusebiu R. Roşca, Dr. Iosif T. Bădescu, Protosinceli, şi mirenii Dr. Ianou Meţian, Ioan A. de Preda, Petru Ionaş, Dr. Nestor Oprean, Dr. St. Petroviciu, Dr. Ioan Nedelcu.

In comisiunea şcolară: Roman R. Ciorogariu, Protosincel, Lazar Triteanu, Dr. George Popoviciu din cler, şi mirenii Virgil Onţiu, Dr. Aurel Vlad, Vasile Goldiş, Emanuil Ungurianu, Dr. Valeriu Branisce şi Patriciu Dragalina.

In comisiunea epitropească: Din cler Nicolae Ivan, Nicolau Rocsin, Sebastian Olariu, şi mirenii Dr. Nicolae Vecerdea, Dr. Ales. Marta, Aurel Petroviciu, Titu Haţeg, Dr. G. Gârda şi Nicolae Găroiu.

In comisiunea petiţionară: Ioan Papp, Gregoriu Pletosu şi Gerasim Sârbu din cler, şi mirenii Dr. Vasile Preda, Dr. Vas. Pahone, Dr. Nicolae Regman, Iosif Tărău, G. Breban şi Const. Pepa.

In comisiunea Gozsdu: Vasile Dămian, Aurel Pap, Andreiu Ghidiu din cler, şi mirenii Oct. Goga, Dr. Ioan Marghita, Antoniu de Mocsonyi, Sava Raicu, Dr. Petru Corneanu şi Excelenţa Sa Nicolau Cena.

Inaltul presidiu numeste notar general al congresului pe dl *Mateiu Voileanu*.

Se cetesc rugările pentru concediu şi congresul acordă concediul cerut deputaţilor: Paul Rotariu, Baron Geza de Duca, George Szerb, Titu Haţeg, George Breban, Desideriu Tămpeleanu, Dr. A. Novacu, I. M. Roşiu, Sava Raicu şi Dr. Iosif Gall.

Petiţiunile întrate la congres se predau comisiunei petiţionare, iar rapoartele consistorului mitropolitan se împart între diferitele comisiuni.

Şedinţa proximă se anunţă pe Mercuri d. a. la orele 4. Şedinţa se închide la orele 12 din zi.

Adunarea generală a „Asociațiunii“.

Ședința a doua.

S'a ținut Luni. Deschiderea la orele 8 și jumătate. Presidează dl A. Bârseanu. Se dă cetire unei frumoase scrisori românești a domnului profesor universitar din Praga, Dr. Ioan Urban Jarnik, prin care salută adunarea, dorind sporiu și înaintare Asociațiunii. Se cetește scrisoarea reuniunii învățătorilor români din Arad, care comunică, cumcă ultima adunare generală a reuniunii a ales „Asociațiunea“ membru de onoare, și-i trimite totodată și diplome. Se cetesc telegramele de felicitare dela dl George Pop de Băsești, Românii din Dej și Bistrița, despărțămintele Beiuș, Vișeu etc., dela dl Ț-țu din București, doamna văduvă Anca din Oravița, dl Dr. Horia P. Petrescu, Brașov, și alții.

Se intră în ordinea de zi.

Comisiunea pentru essaminarea raportului general al comitetului central către adunarea generală s'a constituit astfel: president Dr. A. Frâncu, notar Dr. Nic. Bălan, raportor Dr. Elie Dăianu.

Raportorul într'un frumos și amănunțit esposeu schițează misiunea Asociațiunii, vorbind pe larg despre felul cum a fost împlinită această misiune în trecut, și cum are să și-o implinească Asociațiunea în viitor, și la urmă propune adunării generale următoarele:

1. Să iee act cu aprobare despre cuprinsul raportului general.

2. Să-și esprime durerea pentru perderea membrilor din comitet, a membrilor din secțiunile științifice-literare, și a celorlalți membri ai Asociațiunii, morți dela ultima adunare generală incoace. (La propunerea presidentului adunarea își da espresiune durerii *prin sculare*).

3. Să-și esprime mulțămirea față de toți binefăcătorii, cari au făcut donațiuni pe seama „Asociațiunii“, și în special d ui Vasile de Stroescu.

4. Se aprobe dispozițiile comitetului central privitoare la acțiunea cooperativă, cu modificarea, ca finanțarea tovărășiilor sătești să se incredințeze, nu „Solidarității“, cum propune comitetul, ci băncilor regionale.

5. Se decidă menținerea postului de conferențiar agronomic.

6. Se enunțe necesitatea urgentă a înființării internatului studenților din Cluj și se invite comitetul să facă pașii de lipsă în scopul acesta.

7. Se esprime mulțămită comitetului central pentru ridicarea bustului lui Barițiu, lui S[illegible]ä he pentru facerea bustului, contribuenților, și în special „Academiei Române“, și se însărcineze comitetul cu continuarea adunării de mijloace pentru a se putea ridica și bustul lui Eminescu.

8. Se aprobe ideea sulevată în secțiile științifice-literare de a se înființa o nouă secție literară, de drept, și se roage comitetul să presente adunării generale proxime o propunere concretă în privința aceasta.

9. Se aprobe modificarea regulamentului afacerilor interne ale comitetului.

Punctele 1, 2, 3 se primesc fără discuție. La punctul 4 vorbește: Em. Ungurianu, I. I. Lăpedatu, Nicolau Ivan, Vasile C. Osvadă, Dr. Aurel Vlad, P. Cosma și V. Tordășianu.

La orele 10 și jumătate discuția se întrerupe, pentru a fi continuată după amesz, la orele 3 și jumătate.

Vorbește mai departe V. Tordășianu și propune, ca afacerea tovărășiilor să fie predată în competența tovărășiilor existente, pentru a crea ele o centrală.

Vorbește frumos Dr. Iuliu Maniu și pledează pentru primirea propunerii comisiunii. Mai vorbesc: Vasile Dămian, Dem. Comșa și I. I. Lăpedatu, iar în urmă adunarea generală primește propunerea comitetului, cu 45 voturi, față de 38 date pentru propunerea comisiunii.

La punct 6 asemenea discuție. Vorbește P. Cosma, Dr. E. Dăianu, Dr. Cioban și dă esplicări domnul president Bârseanu, spunând, că afacerea e în curgere. Comisiunea se declară mulțămită și-și retrage propunerea.

Punct 5 se va discuta la budget, iar celelalte puncte se primesc fără discuție.

La propunerea aceleiași comisiuni cele două propuneri întrate la adunarea generală se transpun comitetului central spre posibilă luare în considerare.

Raportorul Dr. *E. Dăianu*, care a rostit vorbiri însuflețitoare, a fost aclamat și felicitat.

Urmează comisiunea pentru censurarea socotelilor și a proiectului de budget. S'a constituit astfel: president Francisc Hossu-Longin, raportor I. I. Lăpedatu.

La propunerea raportorului, socotelile se aproabă pe anul 1911, se încuviințează trecerea peste sumele prevăzute în budgetul anului 1912, și se votează budgetul anului viitor, decretându-se, că postul de conferențiar agronomic *se menține*. In jurul acestei chestiuni se născuse discuție, la care au luat parte: Nicolau Ivan, pledând pentru ștergerea acestui post, P. C. Sa, Arhimandritul Dr. Ilarion Pușcariu, care a arătat necesitatea menținerii acestui post, și alții. Budgetul se votează cu un sporiu de 4-5000 cor. la spese, votându-se pe seama secretarilor bani de cuartir, câte 800 cor. și cuincuenale.

Comitetul central s'a întregit apoi astfel: membru ordinar a fost ales P. C. Sa, Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roșca*, director seminarial în Sibiiu, iar membru suplent *Dr. Lucian Borcia*, advocat în Sibiiu.

Se face comunicarea, că dela membrii acum înscriși s'a adunat o sumă care trece cu ceva peste trei mii de coroane, apoi la învitarea dlui *Dr. Aurel Vlad* se decide, ca adunarea proximă generală să se țină în Orăștie, și se încredințează cu verificarea proceselor verbale membrii din Sibiiu ai Asociațiunii, iar dl president *A. Bârseanu* închide adunarea generală la orele 7 seara. La 9 s'a dat bal splendid, în sala dela Gesellschaftshaus.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferența preoțească pe Sâmbătă în 27 Octobre 1912 la Brad.

Ordine de zi.

1. La 8 ore a. m. serviciu divin; vor servi parohii: Nicolau Pop, Ioan Fugătă și Ioan Borza.

2. Predica o va rosti parohul Nicolau Pop din Ormindea.

3 Deschiderea conferenței la 10 ore a. m. în sala gimnazială.

4. Constatarea celor prezenți și constituirea.

5. Reflexiuni asupra modului *a*) cum s'a ținut serviciul divin și *b*) cum s'a ținut predica.

6. Presentarea și cetirea ordinațiunilor și resoluțiunilor, cari se refer la cercul de lucrare al conferenței.

7. Disertația parohului Gavril Simedrea: Din practica vieții pastorale a preotului român din zilele noastre.

8. Tema dată de Ven. Consistor: „Cum s'ar putea face cu bun efect educația religioasă morală a credincioșilor nostri și mai ales a elevilor de școală din acele comune bisericești, in cari nu avem școală confesională“, lucrată de parohul Nicolau Păcurariu și capelanul Avram Boticiu.

9. Raport despre activitatea desvoltată de fiecare paroh dela ultima conferență, care are să fie înaintat la oficiul protopopesc până la 20 Octobre.

10. Raport despre activitatea grupurilor religioase, care încă are să fie înaintat tot până la 20 Octobre.

11. Alegerea comisiunii pentru pregătirea programului conferenței viitoare.

12. Designarea celor 2 verificatori.

13. Designarea locului pentru conferența viitoare.

14. Inchiderea conferenței.

Brad, la 20 Septemvrie 1912.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Convocare.

In urma ordinului Preav. Consistoriu din 31 Iulie a. c. Nr. 7432 Bis. convoc pe onorații preoți din protopresbiteratul Ungurașului la conferența anuală pe Dumineca în 21 Octomvrie a. c. la 8 ore în comuna Jimborul mare, având următoriul

Program:

1. Serviciul divin și învocarea Duhului sfânt la 8 ore a. m. celebrat de preoții: Ioil Ghiurițan din Unguraș, Remus Roșca din Tresnea, George Pușcaș din S. Mărie. Predica o va ținea preotul Ioil Ghiurițan.

2. Deschiderea și constituirea conferenței.

3. Comunicarea rezoluțiunei consistoriale din 22 Noemvrie 1911 Nr. 12,404 Bis. referitoare la conferența din urmă.

4. Rapoartele preoțimei tractuale despre activitatea lor, având fiecare preot a și înainta raportul la oficiul protopresbiteral cel mult până în 8/21 Octomvrie a c. spre a-se transpune unui preot spre studiare și referadă.

5. Tema: „Foloasele unui orfelinat pentru copi de preoți din întreagă metropolia și modalitatea după care s'ar putea înființa“, lucrată și cetită de preotul Ioil Ghiurițan.

6. Tema pusă de Preav. Consistoriu prin ordinul din 31 Iulie a. c. Nr. 7432 Bis. „Cum s'ar putea face cu bun efect educațiunea religioasă-morală a credincioșilor noștri și mai ales a elevilor de școală, din acelea comune în cari nu avem școale confesionale“, lucrată și cetită de preoții Remus Roșca și Iuliu Ch ffa din H da.

7. Discuțiune asupra acestor teme și asupra serviciului divin și a predicei.

8. Alegerea comisiunei pentru statorirea programei conferenței viitoare și designarea locului unde se va ținea și a preoțimei care va avea a celebra sf. liturgie și a ținea predica.

9. Propuneri de sine stătătoare din partea membrilor și închiderea conferenței.

Fizeș-Sâmpetru, 16/29 Sept. 1912.

Pavel Roșca
protopresbiter.

NOUTĂȚI.

Domnul Iusth — supărat. Șeful independiștilor, Iusth Gyula, a trimis scrisoare Maiestății Sale, în care renunță la demnitatea de consilier intim al Maiestății Sale și cere să i-se steargă numele din lista acestor consilieri, — pentrucă vrea să aibă mână liberă în acțiunea sa pentru salvarea constituției țării, violată prin guvernul Maiestății Sale.

*

Numirea nouălor vase de răsboi Primul Dreadnought al marinei noastre se numește, cum se știe, *Viribus Unitis*, ear al doilea *Tegethoff*. Admiralul Montecuccoli a făcut propunerea la locul competent militar, ca al treilea vas de răsboi să primească numirea *Principele Eugen*, ear al patrulea numele *Ioan Huniade*.

*

Adunarea de control. Un ordin al ministrului de honvezi dispune, ca adunarea de control a gl tașilor să nu se țină în anul curent.

*

Inaugurare. Dumineca, în 13 Oct. n., s'a inaugurat, la spitalul militar „Regina Elisabeta“ din capitala română, bustul doctorului *Davilla*, bărbat distins, cunoscut și dincoace de munți.

*

Teatru român în Sibiiu. Reprezentația teatrală a Reuniunii meseriașilor sibieni, precum aflăm, se va da în una din sările săptămânii viitoare în teatrul orășenesc, ocupat fiind teatrul de trupa teatrală ungurească, care îș va da ultima reprezentație Dumineca la 20 Octomvrie n. Programul se va publica la timpul său.

*

Oameni strâmtorați. Cât de mult se respândește scumpetea traiului și săracia, se vede și din următorul caz, destul de caracteristic: La Muntele de pietate din Oradea-mare s'a ținut zilele acestea licitația juvaerelor și a obiectelor de aur și argint, care n'au putut fi rescumpărate de proprietarii lor. Intre obiectele licitate se găsesc și *trei sute* de inele de logodnă, zălogite cu bună seamă de bărbați și femei din clasa numită „mai bună“. Ce să zicem acum despre lumea din clasa de jos, a săracilor celor mulți?

*

Pentru dreptul femeilor. La congresul viitor pentru dreptul electoral al femeilor vor participa, între altele, mai multe femei din China, și anume din provinciile chineze, unde s'a introdus de câtva timp dreptul de alegere femeesc. Congresul se va ținea la Budapesta în 1913.

*

Constituire. Societatea de lectură a secției pedagogice dela seminarul gr.-ort. rom. din Arad s'a constituit în 26 Sept. (9 Oct.) 1912 sub conducerea P. C. S. Roman R. Ciorogar în următorul chip: Prezident: Dr. Avram Sădean profesor conducător; vicepreședint: Sever R. Boșcaiu, ped. c. IV. secretar. Ioan Serbu, ped. c. III. cassar: Ioan Caza, ped. c. III. notar: Gheorghe Moga, ped. c. IV. vicenotar: Ioan Pavel, ped. c. III. bibliotecar: Constantin Iliuța, ped. c. IV. controlor: Ioan Petica, ped. c. IV. arhivar: Iosif Oprin, ped. c. III. Comisia literară: Anastasie Romar, ped. c. IV. Eutim T. Serafolean, ped. c. IV. Nicolae Cărmănuș, ped. c. III. Petru Fauru, ped. c. III. Aurel Contrea, ped. c. II., Aurel Oarce, ped. c. I. Comisia revizoară: Constantin M. Nonu, ped. c. IV. Maxim Radovan ped. c. III. Comisia muzicală: Teodor Selagian, ped. c. IV. Nicolae G. Avram, ped. c. III. Ioan Lipovan, ped. c. II. Aurel Ionuțas, ped. c. I.

*

Premiu. Doctorul *A. Carrel*, dela institutul Rockfeller din Newyork, a obținut, pentru lucrările sale de medicină, premiul Nobel. Premiul face în anul acesta cam 195.000 de franci.

*

Cel mai lung roman. Un romancier japonez se poate lăuda, că a scris cel mai lung roman din câte au existat vreodată. Numele acestui scriitor este *Kiong-Te-Bakin*, care a muncit 40 de ani la opera sa. Romanul stă din 106 volume, fiecare volum are o mie de pagine, sunt va să zică cu totul 106.000 de pagine. Pe fiecare pagină sunt 300 de rânduri.

*

Emigrare. Conform raportului făcut de vicecomitele din Torontal, au emigrat din acest comitat: în April 481 persoane, în Mai 313, în Iunie 247, în Iulie 168, în August 252, cu totul 1461 persoane în curs de cinci luni. S'au întors în patrie în acest restimp numai 604 oameni.

*

Societatea de lectură „Inocențiu Micu Clain“, a teologilor din Blaj s'a constituit în ședința din 13 Octomvrie a. c. în modul următor: 1. President: Ioan Crișan a. IV. 2. Vicepresident: Ioan Bozdog a. III. 3. Secretar: Emil Tătar a. IV. 4. Cassier: George Târnăveanu a. III. 5 Controlor: Octavian Modorcea a. II. 6. Arhivar: Horațiu Tit Grama a. III. 7. Bibliotecar: Alesandru Preoup a. II. 8. Vicebibliotecar: Crăciun Radu a. I. 9. Notar: Petru Fenesan a. I. 10. Econom I: George Pataky Văleanu a. III. Econom II: Aurel Horvath a. I. Econom III: Iuliu Covrig a. I. Membri în comisia literară: Pompiliu Boeriu a. IV. Leonte Opriș a. IV. Valer Orișan a. III. Romul Moldovan a. III. Ioan Modrigan a. II. Ioan Pop a. II. Traian Popa a. I. și Alexandru Rusu a. I.

*

Impotriva răsboiului. Senatorul francez *d'Eestournelles de Constant* a adresat regelui Nichita al Muntenegrului o scrisoare deschisă, în care protestează cu vorbele cele mai energice împotriva răsboiului muntenegrean. D'Estournelles este unul din luptătorii pentru pacea lumii, și ca atare a obținut un premiu Nobel.

*

Congres internațional de patologie. In Octomvrie c. se va întruni în Paris primul congres internațional de patologie. Congresul va avea trei secțiuni principale. Secțiunea întâi se va ocupa cu boalele omenești, a doua cu boalele animalelor, iar a treia cu microorganismele care causează boalele plantelor. La pomenitul congres vor participa și din țara noastră mai mulți profesori dela școalele superioare.

*

Teatru în Sibiiu Astăzi Miercuri după amează la orele 3 se dă o reprezentație pentru tinerime, ear seara opereta *Mamsell Nitouche* reprezentată în beneficiu; Joi: *Nevasta schimbată*, operetă nouă, în rolurile principale cu damele Balla și Ardó; Vineri: *Copilul comediantului*, operetă de Eysler.

Poșta ultimă.

Pacea turco-italiană.

Răsboiul inceput înainte cu un an între Turcia și Italia *e terminat* prin legarea păcii. Tratatul de pace a fost subscris eri, Marți, la orele șase seara.

Cărți și reviste.

Luceafárul. revistă literară, artistică și politică, Nr. 29 din 1912, a apărut cu următorul cuprins bogat și variat: Dr. I. Lupaș: Gheorghe Barițiu și „Asociațiunea“. Octavian Goga Din umbra zidurilor: Ziua, Mama, Cinquecento (poezii). I Chiru-Nanov: Tăunr. Dr. G. Oprescu: Invățătorimea română din Sălagiu. A. N: Din vieață, poezie. Maria Cunțan: Cântece (poezie). I. Agârbiceanu: Locuri vacante. Din Gesundbrunnen Cugetări. I. Agârbiceanu: Povestea unei vieți. Dări de seamă: D. Tomescu Ch. Lalo: Introduction à l' Esthétique. Cronici: Puterea idealului. Insemnări: Monumentul lui Barițiu. Impăciuitorul. Drama română. Schisma noastră. Nu'nvie morții. „Opere selecționate“ sau „opere complete?“ Anarhie. Un om harnic. Ciobul. Anunț. Bibliografia. Ilustrațiuni: Gheorghe Barițiu, Casa din Jucul de jos, în care s'a născut Gheorghe Barițiu. O. Spaethe: Carmen Sylva, Satir, Bachantă, Statuia Regelui Carol, Visul, Silen. Sculptorul O. Spaethe în atelier.

Poșta redacției.

Dlui I. B. C. în Boian. Nu odată, ci de mai de multeori am scris, că astfel de mulțămite nu mai publicăm. Am spus, că *de ce*. Binevoiți deci a vă conforma.

Nr. 1567/1912 not (361) 1—1

Publicațiune.

Comuna politică **Felsőárpás**, (comitatul Fogaras), dă în licitație publică verbală **localul de crâşmă şi boltă**, împreunat cu **drept de trafică** şi **sare**, în ziua de 5 Nov. a. c. la 11 oare a. m. în cancelaria comunală, pe durată de 5 ani, începând din 1 Ianuarie 1913 până în 31 Decemvrie 1917, pe lângă prețul strigărei de 1000 cor. anual, dela care sumă are a se depune vadiu de 10%.

Condițiunile mai amănunțite să pot privi, — în decursul oarelor oficioase, — în cancelaria notarială.

Felsőárpás, în 9 Octomvrie 1912.

Primăria comunală.

Szám: 3230/1912. (362) 1—2

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye szászsebesi járáshoz tartozó és lemondás folytán üresedésbe jött dáli községi jegyzöi állásra pályázatot hirdetek és felhivom pályázni óhajtókat, hogy az 1883 évi I. tc. 6. §-a illetve az 1900 évi XX. tc. 3. §-ában elöirt képesitésüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket f. évi november hó 9-ig d. u. 4 óráig hozzám nyujtsák be.

A román nyelvnek szóval és irásban valót eljes birása nélkülözhetlen feltételt képez.

A javadalmazás a következö:

1. Fizetés képénzben a községtö 840 K. 2. Irodai és világitàsi átalány 150 K. 3 Fuvar és napidij átalány 250 K. 4 Allami kiegészités 760 K 5. Természetbeni lakás 6. A magán munkálatok után járo szabályrendeletileg megállapitott dijak.

A választás határnapját később fogom kitüzni.

Szászsebes, 1912 október 11-én.

A járási föszolgabiró:

Graef

Esarândare de păşune.

Licitarea escrisă în numărul 99 şi 100 al acestui ziar, se va ținea din nou *Duminecă în 20 Octomvrie n.* după ameazi la 3 oare cu aceea schimbare, că prețul de strigare a păşunei *Markokt* (208 jugăre) pe an e numai 3000 cor. cu începerea arândei dela 15 Noemvrie a. c. n.

După aceasta se va arânda partea cealaltă a păşunei bisericeşti ca păşune de iarnă.

Szászujfalu, p. u. Rotbaf în 14 Oct. 1912. 348 1—1

Presbiteriul evangelic A. B.

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post **de practicant** la Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte, comitatul Sibiu, se publică concurs cu termin până în **25 Octomvrie st. n.**

Salar anual cor. 960.

(352) 2—2 **Direcțiunea.**

Moşie de vândut.

In **Sânmihaiul de-câmpie** (Mezőszent-Mihály), comitatul Kolozs, lângă calea ferată şi drumul comitatens se **vinde din mână liberă** moşie comasată de 62 jug. 205 stângeni constătătoare din:

Casă de locuit acoperită cu şindilă şi supraedificatele economice, 2 căsi pentru servitorime. Grădină cu altoi din cele mai nobile specii 1 jug. 1470 stângeni. Rît de clasa I 8 jug. 1415 st. 12 jugăre 1390 st. arător clasa I (Minta terület). 11 jug. 1395 st. arător de diferite clase. 7 jug. 465 st. păşune. Vie 3 jug. 35 st. din care 1 jug. 810 st este plantat de 4 ani cu cele mai renumite şi fine specii. Pădure de 5 ani 6 jug. 725 st. şi pădure de fag de 30 ani 9 jug. 1110 stânjeni.

Adresa proprietarului o comunică administrația acestui ziar. (363) 1—3

---

(353) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la şcoala confesională din **Lelese**, tractul Hunedorii, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela data publicării.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

1. 600 cor. din repartițiune de pe popor, iar 400 cor. s'au cerut dela stat.
2. Cvartir în natură.
3. Lemne necesare la încălzitul sălii de învățământ şi a locuinței învățătoriului.

Invățătoriul ales va avea pe lângă instrucția elevilor obligați a frecuenta şcoala de toate zilele, să țină şcoala de repetițiune şi va avea să instruească copiii în cântările bisericeşti, cântând cu ei sfânta liturgie.

Lelese, 24 Septemvrie 1912.

In numele comitetului parohial.

G. Henția
paroh.

Văzut:

Avram P. Păcurariu
protopresbiter.

Nr. 401/1912. (354) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa I-a din **Aciliu**, devenită vacantă prin alegerea preotului Ioan Oțoiu, ca profesor la seminariul „Andreian“ se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Venitele acestei parohii sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunii preoțeşti dela stat.

Ceice doresc să ocupe postul acesta, sunt îndrumați a-şi înainta rugările lor de concurs instruite conform §§ lor. 13 din Statutul organic şi 32 din Regulamentul pentru parohii nr. 184 congresual din 1909 subsemnatului oficiu protopopesc în terminul indicat. In sensul §-lui 33 din acelaş Regulament după prealabila încunoştiințare a subsemnatului, concurenții se vor putea înfățişa înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a oficia şi cuvânta.

Sălişte, în 17 Septemvrie 1912.

Oficiul protopopesc gr. or. român din Sălişte în înțelegere cu comitetul parohial din Aciliu.

Dr. Ioan Lupaş
protopop.

Nr. 910/1912. (351) 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh devenit vacant prin moartea parohului George Olariu din parohia de clasa III **Lisnău**, (Lisznyó) cu filiile Bicfalău, Saciva şi Sepsi Măgheruş se escrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea ajutorului de stat.

Dela concurenți se pretinde a şti limba maghiară perfect.

Concurenții vor avea a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în Lisnău prin gara Uzon spre a cânta, cuvânta sau celebra şi a-şi înainta documentele recerute în timpul arătat subsemnatului în Bereczk, comitatul Háromszék.

Brețcu, 24 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor, în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 909/1912. (356) 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh a parohiei de clasa III **Ozun**, cu filiile Beşinău, Comolău, Eresztevény, Laborfalău, Lunca, Réty şi Sântion, neconcurând nime nici la al doilea concurs se escrie de nou cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B pentru întregirea ajutorului dela stat.

Dela concurenți se pretinde a şti limba maghiară perfect şi a cerceta filiile spre a vedea distanța.

Concurenții vor avea a se prezenta în vre-una din Dumineci sau sărbători în Ozun, unde e şi stațiunea de calea ferată spre a cânta, cuvânta sau celebra, înaintându-şi documentele recerute în terminul arătat subsemnatului în Bereczk, comitatul Haromszék.

Brețcu, 24 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 415/1912 prot. (355) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Şaldorf**, protopresbiteratul Mediaşului, în urma ordinului Prea Ven. Consistoriu arhidiecezan din 28 August a. c. Nr. 10225 Bis. 1912 se escrie concurs nou cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a şi înainta cererile concursuale subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat prezentându-se în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvânta.

Mediaş, la 22 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Romul Mircea
protopop.

VECHIA MEA

experiență este şi rămâne, că pentru a alunga lintițele, precum a ajunge şi a susținea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin**, marca cal pe băț de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparținătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann **„Manera“** pentru susținerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 28—40

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană** în **Sibiiu**:

Un congres biblic românesc

de

Dr. Nicolae Bălan,
profesor de teologie.

Retipărire din „Revista Teologică“.

Prețul 50 fil. + porto 5 fil.

Mare depozit pentru sesonul de noutăți!

Costume admirabile, stofe de bluze şi **haine, mătăsuri** şi **decoruri** de catifea, **articli de modă** de toate prețurile. **Depozit special pentru toți articli de modă.**

Trusouri complecte de mirese. Articlii de modă pentru domni. Blănării pompoase.

Rud. Trentina,
Sibiiu, Strada Cisnădiei 25.

(338) 6—6

Material nou şi ieftin de foc!

In urma scumpirei enorme a lemnelor de foc, s'a întrodus ca noutate

☛ BRICETTE FULGER ☚

din cărbuni de peatră veritabili. E foarte încălzitor (5003 calorii), desvoaltă o căldură durabilă cu jar; arde fără fum, nu lasă resturi de zgură, nu fumă şi nu desvoaltă scrum.

Atât pentru sobele de odăi, cât şi pentru cuptoare de orice sistem excelent folosibil.

Prețul per 100 klg. în magazinul meu **cor. 6·—**, prețul per 100 klg. trimişi acasă în Sibiiu **cor. 6·30.**

Unicul depozit:

Andreiu Rieger
prăvălie de fier, — Sibiiu.

358 2—4

Prima şi cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote şi scaune de clopote din fier bătut.

Inființată la anul 1822. **Sighişoara, piața de sus Nr. 47.**

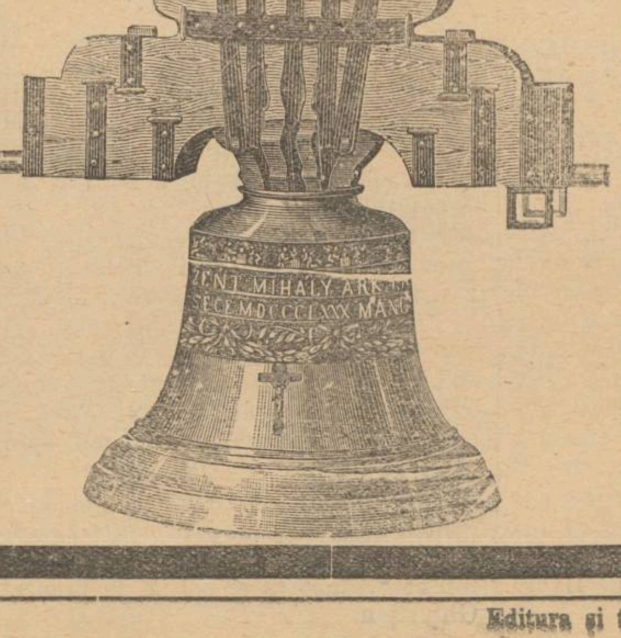

o firmă ce există dela anul 1822 şi se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericeşti a lifera şi repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum şi clopote cu sunet armonic. Face şi scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau şi mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază şi în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi şi în rate.

(104) 16—24

Redacter responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 6/19 Octomvrie 1912. Nr. 105.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C, 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Discursul de deschidere.

ţinut la adunarea generală a „Asociaţiunii“ (Sibiiu 30 Sept. v., 13 Oct. n) de prezidentul A. Bârseanu.

(Fine).

Şi ce urmări favorabile ar avea un asemenea schimb, îşi poate închipui ori şi cine. Publicul nostru s'ar deprinde a se ocupa cu aceleaş probleme, emancipându-se din când în când din cercul strâmt al intereselor locale, ne-am mai premeni ideile, ne-am cunoaşte mai bine unii pe alţii şi ne-am şti preţui reciproc, — cu un cuvânt: am aduce la îndeplinire acea „unire în cuget şi în simţiri“, pe care o cântăm de atâta vreme, dar pe care n'am izbutit a o înfăptui pe deplin până acum.

Dar am putea lua şi alte pilde, ca să dovedim această lipsă de legătură sufletească.

Iată, avem un număr destul de frumos de reuniuni de natură diferită: de cântări, de meseriaşi, de învăţători, de femei şi una două de comercianţi şi agricole.

Oare între aceste reuniuni aflăm legăturile de lipsă pentru o purcedere unitară spre ajungerea scopului comun, pe care-l urmărim, — legături, pe cari le observăm la însoţirile altor popoare?

Aşa de pildă, de câteori se întrunesc corurile reuniunilor de cântări, ca să emuleze unele cu altele şi astfel să se îndemne reciproc a face progrese tot mai mari în arta sublimă şi însufleţitoare a muzicei?.. Sau reuniunile noastre de meseriaşi se sprijinesc oare una pe alta, se interesează din destul de relaţiile diferitelor centre cu meseriaşi români, căutând să îndrumeze tineretul la meseriile de cari avem mai mare trebuinţă? Sau iarăşi, învăţătorii nostri urmăresc cu destulă băgare de seamă lucrările colegilor lor din alte reuniuni, căutând să stabilească o unitate în activitatea lor atât de însemnată pentru viitorul poporului nostru?

Cât despre reuniunile de femei, tocmai în timpul din urmă se ventilează ideea, ca să se încerce o apropiere a lor, ceea ce ar promova în mod însemnat năzuinţele filantropice şi culturale.

Ce deosebire în privinţa aceasta la noi şi la popoarele cu cari locuim împreună, dar care au avut norocul a înainta mai mult în cultură!.. Să luăm de pildă pe concetăţenii nostri saşi şi să vedem, ce legături strânse sunt între numeroasele lor însoţiri de tot felul.

Cât de însufleţitoare sunt întrunirile societăţilor lor de gimnastică şi cântări! Ce corespondenţă vie este între reuniunile lor de meseriaşi şi de comercianţi, şi cum se înştiinţează una pe alta de locurile libere la diferitele măestrii, şi de trebuinţele cari se simt într'o piaţă sau într'alta!.. Dar între învăţătorii lor ce comunicare vie de idei şi ce împărtăşire generală la discutarea însemnatelor, dar de multe ori şi complicatelor probleme şcolare!... Agricultorii lor de câteori se întrunesc, ca să discute chestiunile ce-i interesează!.. In sfârşit femeile lor, cu preotesele în frunte, de câte ori convin în adunări regionale sau chiar în congrese generale spre a se sfătui în privinţa creşterii tinerimii, a înaintării economiei casnice, a îngrijirei bolnavilor şi a ajutorării celor lipsiţi.

Am putea zice, că pe lângă unitatea de credinţă şi pe lângă situaţia materială mai bună, rezultată în urma desvoltării istorice excepţional de favorabile, precum şi în urma progresului în cultură, puterea acestui mic popor stă tocmai în legăturile sufleteşti dintre membrii săi.

Chiar şi între tineretul poporului despre care e vorba, se cultivă spiritul acesta de unitate sufletească. De câte ori gimnaziştii din diferitele centre săseşti se cercetează unii pe alţii învăţând a cunoaşte pe lângă frumseţile ţării, pe fraţii lor de acelaş sânge şi de aceeaş limbă, cu cari mai târziu vor avea să lucreze împreună în viaţă publică.

Exemplul acesta, ce-l avem zilnic înaintea ochilor ar trebui să-l imităm mai mult ca până acum.

Să ne deprindem a ne simţi membri ai aceluiaşi popor, să luăm parte la bucuriile şi la suferinţele obşteşti, să jertfim tot ce ne stă în putinţă pentru binele totalităţii, şi astfel puterea noastră să stea în comunitatea noastră sufletească.

Şi fiindcă a fost vorba de conferenţele literare-ştiinţifice şi de însemnătatea lor, mă gândesc, dacă n'ar fi cu putinţă să se facă şi la noi aceea ce se obicinueşte de un timp încoace la alte neamuri şi ce a isbutit a face cu rezultat aşa de strălucit neobositul apostol dela Văleni, care în câţiva ani de zile dintr'un orăşel cunoscut mai nainte prin prunele sale şi prin ţuica sa, a creat un centru cultural, cercetat de atâţia tineri doritori de ştiinţă, ba chiar de vlăstare ale familiei regale din statul vecin, — înţeleg dacă n'ar fi cu putinţă să se întocmească şi la noi nişte cursuri de vară, sau — cum se mai numesc asemenea cursuri, — dacă n'am putea avea şi noi o universitate poporală? Condiţiile pentru o astfel de instituţie nu ne lipsesc. Intre profesorii noştri şi între ceilalţi intelectuali avem bărbaţi, cari se ocupă cu cercetări ştiinţifice şi cari ar putea împărtăşi şi pe alţii din comoara cunoştinţelor lor. Cât pentru localitate potrivită pentru asemenea cursuri de vară, puţine ţinuturi vor fi aşa de bogate ca Ardealul nostru şi regiunile învecinate.

Iată, aşa dară, o problemă cu care ar merita să ne ocupăm şi asupra căreia atrag îndeosebi luare a aminte a secţiilor noastre literare ştiinţifice.

Ce însemnătate ar avea pentru noi nişte asemenea cursuri, este uşor de înţeles. Pe lângă înmulţirea cunoştinţelor, ele ar contribui în mod însemnat la înfrăţirea sufletelor şi la stabilirea legăturilor, de care am amintit mai înainte, şi de care avem atâta trebuinţă.

Pe lângă legăturile intelectuale şi morale însă, suntem datori, — dacă voim să asigurăm viitorul poporului nostru, — să stabilim între noi şi cât se poate de multe legături materiale, ştiut fiind, că bunăstarea matarială este o condiţie neapărată a progresului cultural.

Aceasta o vom putea face, dacă vom stărui din toate puterile pentru înfăptuirea unei organizări cât mai complete financiare şi economice între toate păturile poporului nostru. Avem, ce e drept, în privinţa aceasta un început destul de frumos în băncile noastre; este vorba acum, ca lucrarea începută să o ducem mai departe, căutând formele potrivite, în cari întreg poporul nostru, şi în prima linie ţărănimea noastră, care formează temelia neamului nostru întreg, să-şi vadă ocrotite interesele sale materiale, deprinzându-se cu spiritul de cruţare, ajutându-se reciproc în cazuri de lipsă, purtând o economie mai raţională, valorându-şi mai bine produsele sale agricole, folosindu-şi mai bine munca sa, părăsind deprinderile păgubitoare, şi peste tot tinzând la o viaţă mai bună şi mai deamnă de fiinţa omenească.

Indeosebi în ce priveşte organizarea economică a ţărănimii noastre, avem un îndemn cât se poate de preţios din partea acelui bărbat, pe care pare-că însaşi provedinţa l-a trimes în ajutorul poporului nostru, şi care cuprinde în inima sa în adevăr nobilă interesele neamului nostru întreg: „dela Nistru pân' la Tisa“, cum zice poetul... din par-

---

FOIŞOARĂ.

Scrisori.

IV.

Amice!

Cu permisiunea ta reproduc scrisoarea ce mi-ai adresat cu data ...... a. c.

„Ideea ce ai sulevat — zici tu — este o idee fericită. Fară întruparea acesteia mi se par zădarnice toate sforţările noastre culturale, economice şi politice. Un popor cercetat de boale, un popor pipernicit nu poate înainta în cultură, în avuţia naţională va da şi mai mult înapoi, iar în politică va rămânea tot o cantitate neglijabilă. Da, da, vom rămânea tot un fel de Kanonenfutter, dacă nu ne vom cuminţi cu o zi mai înainte.

„Pe mine, — o ştii bine, nu mă mulţămeşte de loc felul cum se lucră la noi. Nu e sistem în lucrarea noastră. Ori-cui îi vine o idee, caută să o realizeze. Nu se mai cugetă, că oare zala cea nouă potriveşte-se ori nu la lanţ? Nu cercetează, că poporul nostru este ori nu pregătit şi în urmare primitor voios al ideii nouă? Vreai exemple? Dar le ştii, la ce să le mai înşir“.

„Astfel se explică, că la noi nici o idee, nici un plan nu se execută până la sfârşit. Am vrea toate să le facem de-odată. Dar nu se poate. Ce au făcut alte neamuri în sute de ani, nu putem noi face în o jumătate de veac. Ne vom apropia de ele, poate le vom şi ajunge, dar numai lucrând sistematic, continuu“.

„Şi-apoi unde mai pui a pizmei răutate? Ca la noi la nime. Multe lucruri bune se sfârşesc rău din pricina răutăţii oamenilor“.

„Caritatea publică, iniţiată şi organizată aşa cum mi-ai comunicat-o prin scrisorile tale, va aduce o îndreptare şi în această privinţă. Ne va apropia mai mult pe unul de altul, ne va face mai încrezători, ne va învăţa să ne iertăm greşelile, va stârpi din noi ispita pizmei şi a răutăţii, cu un cuvânt va promova puternic unitatea noastră naţională — atât de mult dorită de toţi aleşii neamului. Căci, să mă crezi, unitatea aceasta morală este unica bază, pe care se poate clădi o unitate culturală, etc“.

„Compatrioţii noştri, pe cari aşa de bucuros îi aminteşti şi mi-i dai ca exemplu, au organizat caritatea publică în câţiva ani. Şi noi vom putea o face în cel mai scurt timp“.

„Caritatea publică nu reclamă o organizaţie nouă; ea — cum ai spus — trebue să se ataşeze organizaţiei bisericeşti“.

„Numai voinţă trebue. Cele opt consistoare româneşti, fiecare independent, să se pună pe lucru şi vor face ispravă bună“.

„Caritatea publică, aşa cum ai plănuit-o, nu reclamă apeluri şi colecte. Fiecare comună bisericească îşi va purta singură toate năcazurile. Parohienii cu dare de mână în cazuri de epidemii, de boale grave, la glasul preotului vrednic vor da bucuros din prisosul lor. Nu va fi nevoie a se face apel la vecini“.

„Imbrăţişând ideea carităţii publice preotul român va deveni iarăş „părintele“ parohienilor săi“.

Sibiiu, în August 1912. Dr. Beu.

Monografia şcoalei elementare poporale gr. ort. rom. din Măgoaja

de *Gavriil Hango*, presbiter.

(Urmare).

„Din cei 3 fraţi mai mari ai moşului: Vasile se făcu popă unit în Batin şi Sz. Nyires, Ioan (Iovan) fu eliminat din şcoale şi se făcu turnător de clopote în Alba-Iulia, de unde fugi în Banat şi de acolo în Sârbia, unde se căsători şi deveni turnător de clopote şi de tunuri pe sama despotului Karagheorghe. (Ucis în 1817. Nota aut.) Muerea lui Iovan dar fu sârboaică şi el petrecu în Sârbia până eşi din graţia lui Karagheorghe, atunci se retrase în Banat, de unde la 1836 veni în Ardeal la moşul în Reteag şi cu el dimpreună în Măgoaja, ca să capete còpii de diplome pentru fiii săi Stefan, George şi Petre. Moaşa zicea la cel din Banat: Ionică clopotarul, la George-Gyarcă, la Vasile-popa Vasile.

„Când fui la Măgoaja, de concurasem să fiu acolo dascăl, am întrebat pe bocotani de mai trăeşte cineva din familia Bota, care a testat averea la şcoală, ei mi-au arătat pe unul sărac răzimat pe o botă, spunându-mi în mod batjocoritor: ăsta-i un botean! M'am disgustat de îngâmfarea lor. De mi da mâna, mergeam la verii mei în Banat să iau copie de pe diplomă; o are Petre Bota, mare proprietar în Ciacova — de mai trăeşte, ori nepotul său George, preot în Panciova; ci nu putui face spese pentru un lucru aşa de puţin“...

Aceasta este dar legătura de rudenie între fundatorul George Botta şi scriitorul Ioan Pop Reteganul. In urma acestor împărtăşiri de I. P. R. am căutat: nu cumva Ilie moşul şi Dumitru tatăl lui I. P. R. sunt identici cu rudeniile pretinse din Măgoaja Petru şi Ilie Pop şi fiul acestuia Dumitru şi Vasile Bota şi pruncii săi Ana şi Vasile, indicaţi în ordinul fer. arhiepiscop şi mitropolit Andrei Baron de Şaguna din 28 Februarie 1865 nr. 103?

Dar n'am putut constata. Atât ştiu însă positiv, că rudeniile din Măgoaja, (Bota Vasile) cari au umblat şi pe la Sibiiu în afacerea aceasta, n'au căpătat nimic din lăsământul fundatorului.

In epistola aceasta aminteşte I. P. R, că şi el a concurat oare când la postul tea marelui binefăcător, întreit de mare în modestia sa, care este dl Vasile de Stroescu.

Nu numai prin darurile sale în adevăr princiare şi-a câştigat acest mare bărbat un titlu de recunoştinţă vecinică a poporului nostru, ci tot aşa de mult a căutat să ne stea în ajutor prin sfaturile sale binevoitoare, îndemnându-ne să ne interesăm de aproape de păturile largi ale poporului nostru, să le uşurăm greul vieţii organizându-le economiceşte, să le ridicăm la o viaţă mai conştie şi mai neatârnată, să învăţăm pe ţăranii noştri a fi „oameni de sine ştiutori şi stătători“ şi să nu-i lăsăm a ajunge „cerşitori“.

Problema aceasta este poate cea mai însemnată, care bate la porţile instituţiunii noastre şi în deobşte ale tuturor factorilor chemaţi să îngrijască de înaintarea poporului, din care facem parte, şi dela deslegarea înţeleaptă şi nimerită a ei atârnă de bunăsamă o parte însemnată a viitorului nostru.

Recunosc că rezolvirea unei asemene probleme pretinde multă chibzuinţă, multă precauţiune, şi mai ales mult devotament; din faţa ei însă nu ne putem ascunde, dacă nu voim a lua asupra noastră o grea răspundere pentru viitor.

Am însă prea multă încredere în iubirea de neam a conducătorilor nostri ca să mă îndoesc, că nu vor pregeta a-şi da toate silinţele pentru deslegarea norocoasă a acestei însemnate cestiuni şi pentru desăvârşirea legăturilor sufleteşti şi materiale ale poporului nostru în timpul cel mai apropiat.

In nădejdea că fiecare din membrii instituţiunei noastre va contribui la desfacerea problemelor pe cari mi-am luat libertatea a le atinge, vă învit şi păşim la lucrările, pentru cari s'a chemat această adunare generală.

Congresul naţional-bisericesc.

Şedinţa a treia.

S'a ţinut Mercuri în 3/16 Octomvrie, la orele 4 d. a. în sala mare a casei comitatense.

President I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, notar de şedinţă protopresbiterul *Mihail Lucuţa*.

Notarul Dr. Cornel Cornean ceteşte procesul verbal al şedinţei premergătoare. Se autentică.

Notarul general Mateiu Voileanu presentează mai multe rapoarte de ale consistorului mitropolitan, cari se predau comisiunilor competente.

Cu privire la cererea consistorului dela Oradea mare, de a i se da în administrare partea cuvenită din fondurile episcopiilor noue, ce sunt a se înfiinţa, deputatul Emanuil Ungurianu face propunerea, ca congresul să aleagă o comisiune specială, care din temeiu să se ocupe cu chestia şi să facă propunere congresului.

Propunerea se primeşte şi comisiunea specială se compune astfel: din Arhidieceză P. C. Sa, Arhimandritul Dr. Ilarion Puşcariu şi mirenii P. Cosma şi Vasile Almăşan, din dieceza Aradului P. C. Sa, Arhimandritul Augustin Hamsea şi mirenii Emanuil Ungurianu şi Antoniu de Mocsonyi, din dieceza Caransebeşului protopresbiterul Dr. George Popoviciu şi mirenii Dr. George Dobrin şi Dr. Petru Corneanu.

Concediu cer deputaţii: Adrian Popovici-Desseanu, Patriciu Dragalina şi Petru Truţia. Concediul cerut se acoardă.

Se intră în ordinea de zi. Comisiunea *verificătoare*, constituită sub presidenţia protopresbiterului *Andreiu Ghidiu*, raportează prin dep. *Dr. G. Popa*, că protestul întrat în contra alegerii de deputat mirean din cercul electoral al Boroşineului s'a aflat de neîntemeiat, deci comisiunea propune verificarea deputatului ales: *Dr. Teodor Burdan*. Se verifică.

Aceeaşi comisiune propune verificarea deputatului *Octavian Goga*, ales în cercul Târnavei, după ce protestul dat în contra alegerii a fost retras.

Se verifică.

Se verifică, la propunerea comisiunii, şi deputatul din cler *Nicolae Borzea*, ales în cercul electoral al Făgăraşului, fiind neîntemeiat protestul dat în contra alegerii sale.

Acelaşi raportor propune verificarea deputatului mirean *Patriciu Dragalina*, ales în cercul electoral Ohababistra, al cărui mandat a fost dificultat din oficiu. Congresul îl verifică.

La propunerea aceluiaşi raportor congresul verifică pe deputaţii *Dr. Ioan Marghita*, ales în cercul mirenesc al Geoagiului, şi pe deputaţii din cler *Ioan Pepa* şi *Gerasim Sêrb*, după ce ulterior şi-au presentat credenţionalele, aflate în perfectă regulă.

In numele aceleiaşi comisiuni raportează deputatul *Dr. Ioan Şenchea*, că deputatul *Dr. Petru Corneanu*, ales în cercul mirenesc al Valeaboului, şi-a presentat credenţionalul, comisia l-a aflat în regulă, deci propune verificarea. Se verifică.

Acelaşi raportor propune verificarea mandatului deputatului din cler *Augustin Ghilezan*, pe motivul, că protestul înaintat în contra alegerii nu e întemeiat. Se verifică.

Se verifică, la propunerea aceluiaşi raportor, şi mandatul deputatului Dr. *Stefan Petroviciu*, ales în cercul mirenesc Satul-nou, — cu toate că alesul nu şi-a presentat credenţionalul — după ce din actele de alegere reiese clar, că dânsul a fost ales, iar protest în contra alegerii nu s'a înaintat.

In urmă se mai verifică, tot la propunerea raportorului Dr. Ioan Şenchea, mandatul deputatului mirenesc *Constantin Pepa*, ales în cercul Domaşnia, şi al deputatului mirenesc Dr. *Cornel Cornean*, ales în cercul Bocşa-montană, după ce protestele date în contra acestor alegeri nu au fost aflate de întemeiate.

Se presentă cererea deputatului Dr. *Stefan Petroviciu* de a i se acorda concediu pe întreaga sesiune. Concediul cerut se acordă.

Urmează raportul comisiunii *organizătoare*. S'a constituit astfel: President P. C. Sa, Arhimandritul Dr. *Ilarion Puşcariu*, vicar arhiepiscopesc, raportor P. C. Sa Arhimandritul *Augustin Hamsea*.

Raportorul propune, ca raportul general al consistorului mitropolitan, ca senat plenar, fiind tipărit şi împărţit între deputaţii congresuali, să fie considerat de cetit şi să se iee de basă la desbaterea specială.

Se primeşte şi se intră în desbaterea pe articole.

La punctul prim din raport, în care se înşiră demersurile făcute pentru a se obţinea luarea la cunoştinţă din parte prea-înaltă a convocării congresului naţional bisericesc, — comisiunea propune luarea la cunoştinţă a paşilor întreprinşi şi îndrumarea consistorului mitropolitan, să apere şi în viitor punctul de vedere şi drepturile autonome ale bisericii noastre.

Se primeşte.

Punctul al doilea din raport, în care se face comunicare despre ridicarea Inaltpreasfinţitului Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu* la demnitatea de consilier intim al Maiestăţii Sale, congresul, la propunerea comisiunii, îl ia cu plăcere la cunoştinţă.

(Escelenţei Sale Mitropolitului i'se fac ovaţiuni).

Comunicarea din punctul 6 al raportului, cu privire la demersurile făcute din partea consistorului mitropolitan, pentruca împărţirea ajutorului de stat acordat bisericii să nu se facă din partea guvernului cu încunjurarea autorităţii bisericeşti, deadreptul la persoane, şi la intenţiunea de a interveni la înaltul guvern cu o nouă representaţiune în chestia aceasta, prin o deputaţiune compusă din înaltul Episcopat şi patru mireni: congresul, la propunerea comisiunii, o ia cu aprobare la cunoştinţă, ascultând întâi părerile deputaţilor Lazar Triteanu, Dr. Ilarion Puşcariu, P. Cosma, Dr. V. Branisce, apoi ale Escelenţei Sale, Mitropolitului *Ioan*, şi ale Preasfinţitului Episcop *Ioan*, esprimate pe larg în chestia aceasta.

La punctul 7 din raportul consistorului mitropolitan, în care se vorbeşte despre ameliorarea şi regularea dotaţiei preoţilor, comisiunea face propunerea următoare:

Congresul ia act cu aprobare despre stăruinţa şi demersurile luate de consistoriul mitropolitan pentru ameliorarea dotaţiunei preoţimei din mitropolie, invitându l totodată a continua cu stăruinţele sale spre a da acestei chestiuni o soluţiune mulţămitoare, şi anume, atât intrevenind la înaltul guvern pentru ameliorarea întregirii dotaţiei preoţimei noastre, în măsura şi proporţiunea în care vor fi împărtăşiţi preoţii celorlalte biserici din patrie, cât şi prin îngrijirea de a se lua măsurile de lipsă pentru înfiinţarea şi sporirea fondurilor bisericeşti în parohii, şi prin zidirea de case parohiale, unde se iveşte trebuinţa.

Propunerea se primeşte fără discuţie.

Cu privire la comunicarea făcută în raport despre locurile vacante în consistoriul mitropolitan, comisiunea propune, ca alegerile să fie puse la ordinea zilei la timpul seu, fiind a se alege în senatul şcolar doi membri din cler şi patru mireni, în cel epitropesc asemenea doi membri din cler şi patru mireni.

Urmează raportul comisiunei *bisericeşti*. S'a constituit astfel: President P. C. Sa, Arhimandritul *Vasile Mangra*, raportor *Dr. Nestor Oprean.*

Raportorul propune, ca raportul consistorului mitropolitan, ca senat bisericesc, fiind tipărit şi împărţit între deputaţi, să fie considerat ca cetit şi să se iee de basă pentru discuţia specială.

Primindu-se propunerea se intră în desbaterea specială.

La punctul 3, în care e vorba de o comisiune, încredinţată cu compunerea unui formular şi a unei instrucţiuni, pentru săvârşirea conscripţiei parohiale, comisiunea propune, ca consistorul mitropolitan să fie îndrumat să grijească, ca comisiunea să-şi termine lucrarea. Dă esplicări P. S. Sa, Episcopul Ioan I. Papp, ca president al comisiunii, şi vorbeşte şi P. C. Sa, Arhimandritul Dr. Ilarion Puşcariu, iar congresul primeşte propunerea.

Comisiunea propune apoi, ca consistorul mitropolitan să fie îndrumat să pună mai mare îngrijire pe compunerea rapoartelor sale generale către congres.

Discuţia asupra propunerii se amână pe şedinţa următoare, care se anunţă pe Joi, la orele 10 dimineaţa. Şedinţa se ridică la orele 6 sara.

Şedinţa a patra

S'a ţinut Joi, 4/17 Octomvrie, în sala mare a casei comitatense. Presidează I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*. Notar de şedinţă e dl *Dr. George Adam.*

Notarul *Mihail Lucuţa* ceteşte procesul verbal al şedinţei premergătoare. Se autentică cu modificările propuse de deputatul Nicolae Zigre şi de deputatul Dr. V. Branisce.

Escelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, face comunicarea, că Sâmbătă, în 6/19 Octomvrie, se va celebra parastas pentru odihna sufletului fericitului Arhiepiscop şi Mitropolit *Miron Romanul*, la orele 9 dimineaţa, în catedrala din Sibiiu. Invită congresul la acest act de pietate.

Deputatul congresual Dr. *Pahone* face propunerea, că dupăce taxa de 40 coroane stabilită pentru recursele întrate la mitropolie, e îngreunătoare pentru recurenţi, — congresul să binevoiască a o sista.

Inaltul presidiu consultă congresul, dacă sprijineşte propunerea? Constatându-se sprijinirea, propunerea se predă comisiunei organisătoare.

Deputatul *Aurel Pap*, după o lungă motivare propune luarea de măsuri energice pentru împedecarea lăţirei baptismului şi a nazarenismului, trimiţându-se prin părţile ameninţate ale mitropoliei misionari speciali, cu misiunea de a întoarce la calea bună pe cei rătăciţi.

Constatându-se, că propunerea e sprijinită, se predă comisiunei bisericeşti.

Se intră în ordinea de zi. Raportorul comisiunei bisericeşti, *Dr. Nestor Oprean*, ceteşte de nou propunerea principiară, asupra căreia discuţia a fost întreruptă în şedinţa premergătoare.

Deputatul *Nicolae Zigre*, pe basa regulamentului, propune respingerea acestei propuneri, care nu ar cădea în competenţa congresului.

Deputatul *I. A. de Preda* motivează necesitatea votării propunerii şi înşiră unele din manchităţile raportului general, ca senat bisericesc, către congres.

Deputatul *N. Borzea* cere, ca deodată cu convocarea la congres deputaţii congresuali să primească şi rapoartele tipărite, — spre a le putea studia.

Escelenţa Sa, Mitropolitul *Ioan Meţianu*, dă lămurirea, că aceasta e curată imposibilitate, fiindcă congresul se convoacă cu săptămâni mai nainte de întrunire, iar rapoartele se pot compune abia în zilele ultime înainte de întrunirea congresului.

Deputatul *Vasile Dămian* primeşte propunerea comisiuni, dar cu o mică modificare.

P. C. Sa Protosincelul *Roman R. Ciorogariu* spune, că în raport ar trebui să se pună în viitor mai mult temeiu pe viaţa internă bisericească, pe viaţa religioasă a credincioşilor, ca congresul să poată lua, dacă va fi de lipsă, măsuri pentru întărirea vieţii religioase a credincioşilor. La aceasta s'a gândit comisiunea, când a făcut propunerea.

Propunerea comisiunii se primeşte, nemodificată.

Comisiunea *verificătoare* raportează prin raportorul *Dr. Ioan Şenchea* asupra alegerii deputatului mirean *Aurel Petroviciu*, atacată prin protest. Comisiunea propune respingerea protestului, ca neîntemeiat, şi verificarea deputatului *Aurel Petroviciu*, ales în cercul Aradului.

Se verifică.

Urmează comisiunea *şcolară*. S'a constituit astfel: President P. C. Sa, Protosincelul *Roman R. Ciorogariu*, raportor *Lazar Triteanu.*

Raportorul face o expunere amănunţită a situaţiei în care se află şcoalele confesionale ale bisericii noastre din mitropolie. Laudă zelul de jertfire al credincioşilor pentru şcoala confesională română. Propune apoi, ca raportul general al consistorului mitropolitan, ca senat şcolar, fiind tipărit şi împărţit între deputaţi, să se considere de cetit şi să se iee de basă la desbaterea specială.

Se primeşte. Intrându-se în desbaterea specială, comisiunea face propunerile următoare:

a) Raportul consistorului mitropolitan, referitor la numărul şcoalelor confesionale din mitropolie şi la susţinerea lor, să se iee la cunoştinţă.

b) Consistoriul mitropolitan să se îndrume a stărui, ca în toate comunele bisericeşti din mitropolie să fie salvate şi asigurate prin zidiri şi asigurarea competenţelor învăţătoreşti şcoalele confesionale.

c) Consistoriul mitropolitan să fie îndrumat, ca acolo, unde nu se află edificii corespunzătoare şcolare, ori nu e acoperit salariul legal, ori lipseşte învăţătoriul cualificat, să se delăture aceste pedeci, iar până la redeschiderea şcoalei, preoţii să fie îndatoraţi a griji în mod intensiv de educaţia religioasă-morală a tinerimei şcolare.

d) Se grijască consistoriul mitropolitan, ca cat hestia cu elevii dela şcoale cari nu sunt ale bisericii noastre, să fie cât se poate mai intensivă.

e) Consistoriul mitropolitan să grijască de o sucrescenţă suficientă de în-

---

de învăţător din Măgoaja. Aşa e. Aceasta s'a întâmplat în anul 1881, precum se vede din suplica lui concursuală aflătoare în arhivul protopresbiteratului Dej la nr. 276—1881; dar cu toată înrudirea lui cu fundatorul, n'a putut fi luat între concurenţi, fiind el de confesiune gr. cat., iar şcoala confesională gr. ort. rom. In suplica aceasta zice, că: „şcoala numită e susţinută mare parte din fundaţiunea unchiului meu de fericită memorie George Botta“.

Ca contribuire la biografia regretatului Ioan Pop Reteganul aflu cu cale a reproduce aci următoarele date din suplica aceasta: Avea atestat de cualificaţiune învăţătorească dela preparandia de stat din Deva din anul 1873; până în 1881 a funcţionat ca învăţător: în Orlat din 13 Martie până în 1 Nov. 1873, când a fost dus la miliţie; apoi în Vălcelele-rele din 15 Martie până în 20 Iunie 1875; în Baru-mare din 20 Febr. până în 31 Aug. 1878; în Lissa (Făgăraş), ca învăţător dir. în anul şcol. 1878/9 şi în Bouţarul-super. şi inf. în anul şc. 1879/80.

Păr. Ionea din Reteag îmi comunică într'o epistolă din 9 Iuliu a. c. (1912), că Ioan Pop Reteganul s'a născut în Reteag la 10 Iunie 1853, unde a şi murit, după anunţul funebral, la 3 Aprilie n. 1905, fiind căsătorit în anul 1887 cu Luiza Bejan, rămânând după el soţie-sa, apoi o fiică cu numele Eugenia şi o soră cu numele Elena măr. Petru Anca. In epistola aceasta ni se mai spune, după autobiografia rămasă după I. P. R., că tatăl acestuia, Dumitru a primit din lăsământul fericitului fundator George Botta cam 1000 fl., fără de cari abia l-ar fi putut purta la şcoală, şi că fundatorul George Botta a ajutat şi pe alte rudenii, ca să-şi poată purta copiii la şcoală. Tot în epistola aceasta ni se mai spune după datele matriculare, că moşul său Ilie Pop (emigrat din Măgoaja în Reteag şi fratele după mamă al fundatorului George Botta) a murit în Reteag la 13 Aug. în etate de 70 ani, fiind căsătorit cu Irina Măluţan, repausată la 11 Apr. 1837 în etate de 97 ani. Iar tatăl său Dumitru Pop a repausat în 29 Ianuarie 1889 în etate de 66 ani, fiind căsătorit în 8 Febr. 1848 cu Marina Szabados din Baţa, născ. în 20 Iuliu 1830 şi repausată în 12 Ianuarie 1911.

In fine păr. George Murăşan din Baton îmi comunică într'o epistolă din 14 Iuliu a. c. (1912), că preotul Vasile Botta din Baton, frate bun cu fundatorul George Botta a repausat în Baton la 5 Maiu 1861 în etate de 85 ani, rămânând după el trei prunci: Vasile, Anica şi Marişca, despre cari nu se ştie nimic ce s'au ales din ei.

(Va urma.)

văţători buni, cu cualificaţie cerută, luând măsuri, ca clericii să se cualifice şi pentru cariera învăţătorească.

Se naşte discuţie. Deputatul *Vasile Damian* constată, că din raportul consistorului mitropolitan lipsesc datele referitoare la şcoalele medii, teologii şi pedagogii. Cere, ca în viitor să fie trecute şi acestea în raport. Işi espune părerile şi asupra propunerilor comisiunii şcolare.

Escelenţa Sa, Mitropolitul *Ioan Meţianu*, dă lămuriri şi rectifică unele afirmări ale antevorbitorului.

Vorbeşte deputatul *Nicolae Ivan* răspunzând la unele afirmări ale deputatului *Damian*. Primeşte propunerile comisiunii şcolare.

Deputatul Dr. *Vasile Saftu* doreşte, ca vorbitorii să se ţină strict de obiect, şi să nu facă deviere dela obiect.

Deputatul *Nicolae Borzea* constată, că în raportul consistorului metropolitan nu se face pomenire de elevii dela şcoalele de meserii.

Escelenţa Sa Mitropolitul *Ioan Meţianu* dă esplicarea, că congresul are să se ocupe numai cu şcoalele proprii ale bisericii noastre. Asemenea dă esplicări şi cu privire la completarea gimnasiului din Brad, despre care s'a făcut vorbă în cursul discuţiei.

Propunerile comisiunii şcolare se primesc, dupăce la punctul ultim a mai vorbit P. C. Sa, Arhimandritul Dr. *Ilarion Puşcariu*, făcând constatarea, că astăzi lipsa de învăţători nu e tocmai aşa de mare cum se crede. In privinţa aceasta stăm mai bine ca mai nainte. Unde sunt salare bine stabilite şi bine asigurate, nu e lipsă de învăţători; dar nu se duce nime ca învăţător acolo, unde nu i este asigurat salarul. Deci aici se cere îndreptare.

In chestie personală mai vorbeşte deputatul *Vasile Damian*, iar deputatul Dr. *George Dobrin* crede, că lipsa de învăţători provine mai ales din şicanele cele multe, la cari sunt espuşi învăţătorii, şi din lipsa de apărare a învăţătorilor din partea organelor bisericii noastre. Ar dori, ca acestei împrejurări să i se dee espresiune undeva în referada comisiei şcolare. Propunere însă nu face.

Comisiunea şcolară mai are unele propuneri, referitoare la demersurile făcute din partea consistorului mitropolitan cu privire la mersul normal al învăţământului, dar discuţia asupra acestora să rămână pe şedinţa următoare, care se anunţă pe Vineri, la orele 9 dimineaţa.

Şedinţa se închide la orele 12 şi jumătate.

Conferenţele învăţătoreşti.

Convocare.

In conformitate cu ordinul consistorial Nr. 10093 şcol. 1912 convoc pe învăţătorii şcoalelor gr. or. române din protopopiatele *Făgăraşului şi Agnitei* la conferenţa învăţătorească anuală, care se va ţinea în zilele de *26 şi 27 Octomvrie v.* (8 şi 9 Noemvrie n.) în localul şcoalei gr. or. române din *Cincul mare*.

Conferenţa va avea următorul program:

1. Invocarea Duhului sfânt.
2. Discurs de deschidere.
3. Invăţământul intuitiv, de Bucur Capătă (Şona).
4. Metodica scris cetitului, de Filon Flucuş (Şinca nouă).
5. Cetirea română în cl. I—VI, de Visarion Bica (Voivodenii mari).
6. Cartea de cetire, de Ermil Roşală (Cuciulata).
7. Gramatica română, de Gheorghe Bânda (Fofeldea).
8. Exerciţiile de stil şi compunere în cl. I—IV, de Ioan Şerban (Proştea).
9. Poezia în şcoala primară, de Octavian Sumea (Marpod).
10. Literatura în şcoala primară, de Macedon Turcu (Iacobeni).
11. Legendele şi tradiţiile poporale în şcoala primară, de Emanuil Suciu (Măgărei).
12. Raportul dintre limba română şi maghiară în şcoalelele noastre primare, de Ioan Paicu (Calbor).
13. Starea învăţământului în protopopiatul Făgăraşului, de Traian Păcală (Galaţi).
14. Starea învăţământului în protopopiatul Agnitei, de Iancu Dragotă (Chirpăr).
15. Mişcarea pedagogică literară mai nouă, de Ioan Buzdugan (Făgăraş).
16. Patronagiile şcolare, de Mateiu Chiuşdea (Berivoii mici)
17. Dare de seamă despre bibliotecile pedagogice tractuale, de bibliotecarii şi cassierii respectivi.
18. Propuneri.

Invăţătorii însărcinaţi cu lucrări teoretice şi lecţii practice îşi vor înainta temele resp. schiţa lecţiei d lui *Ioan Paicu* învăţător în Calbor, (Kálbor u. p. Nagy Sink), conform îndrumărilor particulare date fiecaruia la timpul său, cel mult până în 13 Octomvrie v. 1912.

Braşov, în 25 Septemvrie 1912.

Nicolae Sulica
com. consistorial.

NOUTĂŢI.

Dar nou. Ilustrul domn *Vasile de Stroescu* a trimis câte 1000 de coroane la Arad şi Caransebeş, pentru trebuinţele elevilor din secţiunile pedagogice de acolo.

*

Nouăle delegaţiuni Se vesteşte, că noua sesiune a delegaţiunilor va fi convocată pe 15 Noemvrie la Budapesta. Ziarul *Pester Loyd* scrie, că din acest prilej Maiestatea Sa monarhul nostru va petrece mai mult timp în capitala ţării.

*

Viriliştii români ai comitatului Sibiiu pe anul 1913 sunt următorii: Esc. Sa mitropolitul Ioan Meţianu 4728 cor. Part. Cosma, directorul „Albinei“ 3086 cor. Dr. Octavian Russu, advocat 1868 cor. George Imbăruş, inginer 1777 cor. Samuil Gangolea, fabricant 1428 cor. Dr. Ilie Beu, medic (Sibiiu) 1306 cor. Dumitru Benciu, farmacist (Sălişte) 1212 cor. Nicolae Vidrighin, econom (Răşinari) 1182 cor. Ioan de Preda, advocat (Sibiiu) 1175 cor. Dr. Vasile Preda, advocat (Sibiiu) 1088 coroane. Petru Comşa, comerciant (Sălişte) 1050 c. Alexandru Lebu, privatier (Sibiiu) 941 cor. Dr. Ilie Iancu, medic (Sibiiu) 920 cor., Ioan B. Boiu, paroh ort. (Sibiiu) 858 cor. Dr. Nic. Comşa, medic (Sălişte) 780 cor. Dr. Eusebiu R. Roşca, director semin. (Sibiiu) 756 cor. Dr. Atanasiu Marienescu, jude de tablă i. p. 754 cor. Ioan Mihaiu hotelier (Sibiiu) 708 cor. şi Dr. Ioan Elekes, medic cercual (Sebeş) 632 cor.

*

Foaie nouă Primim din Şimleu primul număr al ziarului *Gazeta învăţătorilor*, organ didactic şi politic al învăţătorilor români din Ungaria. Apare în fiecare Duminecă. Redactor responzabil: *Ioan P. Lazar*, secretar de redacţie *Simeon Oros*. Abonamentul 12 cor. pe an, 6 cor pe $^1/_2$ de an.

*

Caz de moarte. Canonicul *Augustin Lauran* din Oradea-mare a decedat Mercuri noaptea.

*

Dela universitatea din Budapesta. Cu ziua de 15 Octomvrie s'au terminat toate înscrierile la universitatea din capitală. Sunt înscrişi pe anul şcolar 1912/13 aproape *opt mii* de studenţi. Dintre aceştia 3000 la facultatea juridică, tot cam atâţia la cea de medicină, ear restul la teologie, filozofie şi farmacie.

*

Aparate de sburat în răsboiul din Balcani. Turcia, care de vre-o şase luni şi-a organizat aproape de Constantinopol un aerodrom militar, are până acum douăzeci de piloţi turci. Aceşti ofiţeri vor putea să plece pe câmpul de răsboi, îndată ce vor sosi aparatele comandate din Franţa. Turcii vor avea 30 de monoplane în timpul cel mai scurt. Intre statele balcanice numai Bulgaria mai are aeroplane, care în cea mai mare parte sunt earăş fabricate franceze, cu deosebire biplane. Baloane dirigeabile, care în unele puncte sunt superioare aeroplanelor, nu se află în folosire la nici unul din statele purtătoare de răsboi.

*

Jubileul revoluţiei. Serbarea naţională, în amintirea revoluţiei, s'a ţinut în Peking cu mare însufleţire. La festivităţile, împreunate cu paradă militară, şi la recepţiunile preşedintelui republicei chineze, au fost admişi şi numeroşi străini.

*

Conferenţele unui sociolog. Cunoscutul profesor dela şcoala superioară de comerţ a Berlinului, Werner *Sombart*, a ţinut în Budapesta Sâmbătă şi Dumineca două interesante conferenţe, analizând cu multă iscusinţă chestiuni din domeniul social-economic. In conferenţa primă s'a ocupat de *cultura massei* (spre deosebire de cultura poporului), arătând că năzuinţa culturală a oamenilor de astăzi este democratizarea. In a doua conferenţă a vorbit despre *Aristocraţia şi democraţia în viaţa economică*, zugrăvind cu adâncă pătrundere felul cum s'a desvoltat şi se desvoaltă cultura economică. — Observăm că sociologul Sombart este autorul operei: *Socialismul şi mişcarea socială în veacul XIX*. In timpul mai nou a publicat cartea: *Evreii şi viaţa economică*. Cărţile sale se disting atât prin stilul lor vioi, cât şi prin o argumentaţie puternică.

*

Distincţie. Exploratorul Roald Amundsen a fost distins de împăratul german prin conferirea marei medalii de aur pentru artă şi ştiinţă. Societatea geografică din Berlin a acordat aceluiaş explorator medalia Humboldt în aur.

*

Mierea şi nicotina. O revistă medicală recomandă fumătorilor pasionaţi să întrebuinţeze mierea de albine, ca remediu potrivit pentru combaterea efectului nicotinei. Mierea adecă cuprinde acid *formic*, care are proprietatea de a neutraliza nicotina. De aceea fumătorii, cari si înainte de ameazi obişnuesc să fumeze, fac lucru cuminte, dacă la dejun mănâncă pâne cu miere. Acest aliment de altfel în general are o excelentă înrâuire asupra organismului, desvoltându-i capabilitatea de resistenţă.

*

Mulţămită. Domnul *Timotei Popovici*, profesor de muzică la seminarul arhidiecezan gr. or. din loc, a transpus comitetului „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“ suma de cor. 10. A adus totodată la cunoştinţă, că a luat hotărârea, ca din venitul pianelor cumpărate de foste eleve ale şcoalei pentru economia şi industria de casă, susţinută de Reuniunea femeilor române din Sibiiu, să contribue pentru scopurile acestei'a de fiecare pian vândut cu câte 10—20 cor. Pentru marinimoasa hotărâre şi darul trimis esprimă mulţămită: Comitetul Reuniunii fem. rom. din Sibiiu.

*

Intoarcerea evreilor în Palestina. Din Cairo se vesteşte, că o însoţire de evrei ruşi a cumpărat un teritor mai mare aproape de El-Ariş, va să zică la mijloc între Ierusalim şi canalul de Suez, pe ţărmurii Mării mediterane. Pe teritorul acesta, cum a stat de'a guvernul egiptean, are să se înfiinţeze o colonie curat evreiască şi liberă de orce presiune a potentaţilor de confesiune străină. Lordul Kitchener a iscălit documentul de vânzare.

*

Impotriva chinematografului. Autorităţile din oraşul Colonia au luat măsuri severe contra chinematografului. Au dat un ordin care interzice persoanelor mai tinere de 16 ani cercetarea reprezentaţiilor chinematografice. Pe viitor copiii vor putea vedea asemenea reprezentaţiuni, numai dacă vor fi organizate anume pentru familii şi tinerimea şcolară. In acelaş timp poliţia amintitului oraş opreşte şi afişele de reclamă prea strigătoare. Măsuri vrednice de imitat.

*

Donaţiuni. La *fondul elevelor absolvente* de şcoala civilă de fete a Asociaţiunii au mai intrat următoarele contribuiri benevole din 1 Ian. a. c. încoace: Maria Baboie n. Popp, Alecsandina Tripon, Elvira Moţiu, Eufemia Ruvineanţu, Lucia Hosszu, Surcrile Popovici (Lugoş), Aurora Dr. Olariu, câte 10 cor. Roza Vajda n. Pocol, Susana Marta, Silvia Dr. Suciu, Veta şi Elena Fumor, Aurora Băiţan, Aurelia Răchiţar, Ana Dabici, Elena Faur, Letiţia Manuilă, Maria Cosian, Livia Ille, Cornelia Herbay, Elena Roşca, Elisaveta Mezin şi Maria Viţan, câte 5 cor. Marta Fumor, 4 cor. Zoriţa Moldovan, Ana Cherebeţiu, Elisaveta Flores, câte 3 cor. — Suma: 158.— cor. Direcţiunea şcoalei exprimă mulţămită şi apelează din nou la marinimia fostelor eleve şi binevoitori ai şcoalei Asociaţiunii.

*

Progres în ţara sfântă Un ziar din Newyork arată, cât de mult s'a desvoltat ţara sfântă, Palestina. Pretutindeni se observă un mare progres, cu deosebire în mişcarea economică. Clădiri moderne, tramvaie electrice, telefoane, sergenţi de stradă, ş. a. se văd în oraşele Palestinei. Ierusalimul şi Ierihonul sunt provăzute cu apaducte. Pe câmpii se văd numeroase maşini de arat şi de treerat. Stradele strâmte ale Ierusalimului au fost lărgite; în afară de zidurile oraşului s'au ridicat hoteluri, spitaluri şi alte instituţiuni. Un însemnat progres se observă şi la mijloacele de comunicaţiune. Liniile ferate duc pe călători până la marginea Arabiei. La staţiunile importante ale Palestinei, unde mai nainte nu se primeau decât telegrame redactate în limba arabă şi turcească, astăzi se pot presenta telegrame scrise în ori ce limbă europeană.

*

Un baron — calfă de zidar. Intreprinzătorul de clădiri Stefan Csades din Maria-Teresiopol a primit zilele acestea în serviciul său o persoană de naştere distinsă, şi anume pe baronul Anton Podmaniczky, născut în 1877. Baronul lucrează de mai mulţi ani în calitate de calfă de zidar şi câştigă pe săptămână 32—35 cor. Venitul acesta modest îl face cu toate acestea deplin mulţămit. — Un membru al familiei baroneşti a cerut să se facă cercetare: nu cumva calfa de zidar şi-a însuşit pe nedrept titlul de baron.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor sibieni, cu prilejul expoziţiei de vite a 21-a, a Reun. agricole, ţinute în Sebeşul-de-sus, au dăruit: Ioan Moţa, prezidentul Reuniunii economice (Orăştia) 1 cor., Popovici Mondoc, înv. şi soţia Ana 50 bani, Iosif Radu, primar 1 cor., Toma Calin, înv. şi soţia sa Elisaveta 50 bani, Ieronim Motoc, notar, soţia sa Maria n. Comşuţa şi fiii lor gemeni Romulus şi Remus cor. 1.03, Popovici Cercel, zidar 50 bani, Ioan Mateiu, paroh 5 cor., Vas. Retivoiu, Ioan Podoreanu, econ., câte 50 bani, Vasile Maniu jun., econ., Romul Simu, prez. juriului, Nic. Iosif, raport. juriului, câte 20 bani, Vasile Nicula, cas. şi soţia Maria 50 bani şi Vic. Tordăşianu, secretar 10 bani. La acelaş fond au mai dăruit: Gustav Wilhelm, olar de lux şi soţia Amalia n. Schturzer 1 cor., V. Gruiţa, sodal faur şi Ilie Bar, ferestrar, câte 20 bani, Nicolae Dableş, notar penz., soţia Otilia şi fiica lor Silvia 1 cor, Avram Sârbu, înv. (Câmpeni), Nic. Comanici, notar (Gurarâului) câte 50 bani, Aurel Moga, notar (Veştem), Dr. Ioan Capu, adv. (Sălişte) şi Octavian Sglimbea, director de bancă (Mercurea), câte 1 cor., Nic. Iordan, înv., în amint. mamei sale răposate Ana n. Avrigean 60 bani şi Const. Ghişe, paroh (Rodu) soţia sa Veturia şi fiicele lor Veturia şi Mărioara 4 cor.

Dela congres.

In şedinţa de astăzi, 18 Octomvrie n. a congresului nostru naţional-bisericesc, s'a luat hotărârea, să se înainteze reprezentaţiune către înaltul guvern, în care să se ceară, ca din înalte puncte de vedere ale adevăratei educaţii şi instrucţii poporale, cum şi din înalte puncte de vedere patriotice, să se modifice din legea şcolară dispoziţiile, cari impedecă mersul învăţământului în şcoalele poporale.

Teatru român în Sibiiu.

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ va da *Marţi în 9/22 Octomvrie 1912*

O reprezentaţie teatrală

în favorul darurilor de Crăciun pentru săracii noştri, în teatrul orăşenesc din loc cu următorul program:

I.

Pentru ochii lumii,

comedie în 2 acte de Labiche, localizată de Gil.

Persoanele:

Razian, fost cofetar	Dl D. Axente.
Zoiţa, soţia lui	Dna M. Duca.
Cornel, fiiul lor	Dl I. Jinga.
Melinescu, medic fără pacienţi	„ I. Marcovici.
Constanţa, soţia lui	Dna A. Axente.
Emelina, fiica lor	Dşa. E Roman.
Stefan Călin, neguţător de lemne	Dl G. Secaşiu.

(Două cameriere, o bucătăreasă, un tapesier, un arnăut, un servitor, un arap şi un bucătar).

II.

Vlăduţul mamei,

comedie în 1 act de I. Lupeanu.

Persoanele:

Vlăduţul mamei, şcolar de sat	Dl D. Axente
Eftimie Sbârciog, bătrân pădurar	„ I. Imbăruş.
Costică Şoimescu, tinăr boier	„ A. Morariu.
Savasta, mama lui Vlăduţ	Dna M. Duca.
Smaranditţa, fiica lui Eftimie	„ A. Axente.

(Ţărani şi ţărance).

Inceputul la 7$^1/_2$ ore seara precis.

Preţul locurilor:

Loge parterre, 3 persoane	K	4·50
Loge parterre, 4 persoane	„	6·—
Loge parterre, 5 persoane	„	7 50
Loge rangul I, 4 persoane	„	8·—
Loge rangul I, 3 persoane	„	6·—
Loge pentru onoraţiori	„	12·—
Loge rangul II, 3 persoane	„	4·—
Loge rangul II, 4 persoane	„	5·—
Loge rangul II, 5 persoane	„	6·20
Un loc în balcon, rândul I.	„	2·—
Loc în balcon rândul II. şi III.	„	1·50
Loc în balcon rândul IV. şi V.	„	1·—
Cercle, 4 rânduri dela început	„	2—
Stal, dela rândul al 5-lea	„	1·50
Parterre numerizat	„	1·—
Loc de stat, în parterre	„	—·80
Loc de stat, în parterre militari şi studenţi	„	—·60
Galerie numerizat, rândul I.	„	1·—
Galerie num., r. II. până la cel din urmă	„	—·80
Galerie loc de stat	„	—·50

Biletele se pot procura, începând de *Sâmbătă, 6/19 Octomvrie* c. dela *Librăria arhidiecesană* până în ziua reprezentaţiei la 4 ore d. a., iar dela 5—7$^1/_2$ la cassa teatrului. Intre acte va cânta muzica orăşenească.

Din public.*)

Mulțămite publice.

Pe lângă ofertele benevole publicate în „Telegraful Român" Nr. 69 a. c. pentru zidirea bisericei gr. or. române din M.-Oșorheiu în sumă de cor. 4420·03 au mai întrat de atunci și până astăzi următoarele daruri: Dela dl Dr. Emil Babeș din Budapesta cor. 20. Dela „Șoimul" institut de credit în M.-Uioara cor. 10. Dl Niculae Vulc din M.-Oșorheiu cor. 300. Dl Ioan Cupu, adv. în Săliște cor. 20. Dl Mihail Breja, ep. II. M.-Oșorheiu cor. 20. Total cor. 4790·03 fil.

Pentru aceste daruri și jertfe marinimoase subscrisul în numele epitropiei și comitetului parohial esprim și pe această cale cele mai călduroase și sincere mulțămite tuturor binefăcătorilor amintiți.

M.-Oșorheiu, 17/30 Septemvrie 1912.

Stefan Russu.
paroh, protopop.

•

Din comuna Vălenii-Șomcuții se află în America mai mulți bărbați pentru a-și câștiga lor și familiei cele de lipsă acum și la bătrânețe. Făcându se acasă pregătiri pentru a se zidi o biserică nouă în locul celei micuțe de lemn, credința lor vie s'a manifestat cu fapte de dragoste către biserica lui D-zeu, care i-a întărit, îi păzește și îi nutrește cu nădejdea de a-și revedea sănătoși vatra familiară, soțiile, copiii și părinții, și au jertfit care cu cât a putut din al său și au mai făcut colectă și pe la străini, încât au trimis la epitropia bisericei spre scopul zidirei bisericei frumoasa sumă de 750 coroane adunată, din contribuirile dela următorii binefăcători: Stef Ioan 50 cor. Buhău George a Lichi 25 cor. Bonațiu Mihaiu cu soția Gafia 20 cor. Stef Petru, Găurean Vasile, Buda George, Bonațiu Vasile, Stef Vasile, Donațiu Ioan, Teodor Costin și Măte Ioan, câte 10 cor. Luput Ioan 5 cor. Hote Vasile 20 cor. Surduc Nicolae 10 cor. Petruș Gavriș 12 cor. Mărieș Vasile, Onțu George, Petruș George cu soția și Ilie Scoarța, câte 10 cor., toți din Vălenii-Șomcuții și aflători în Kikors. Lăș Ioan cu soția din Tolghieș, Alexandru Silaghi din Dengeleg, Mărincaș Gavrilă cu soția din Buciumi, câte 10 cor. Tătău Todor 5 cor. Stegeran Ioan 5 cor. din Pribilești. Robu George 5 cor. Popu George 5 cor. Pop Mihaiu 10 cor. Rob Nicolae 5 cor. Osvari Mihaiu 5 cor. Hulian Gavril 5 cor. Popu Vasiliu 5 cor, din Oarța de jos. George Turghean, Piscolț, Sorokos Sándor Piscolț, Mocran V., Bozânta mică, Vereș I., Sanislău, câte 5 cor. Pop Mihai, Lăpuș 10 cor. Varga Ioan, Finteușel, Baga Ioan, Gaură, Mureșan Vasile, Băița, Ghițiu Vasile, Ladăra, Ghițu George, Ladăra, câte 5 cor. Dragoș Vasile, Lăpuș 10 cor. Buciuman Vasile, Cotețiu Ioan, Buciuman Vasilică cu soția, Țiore Mihaiu cu soția, Măgurean Catița, Măgurean Mihaiu, și Buciuman George, câte 5 cor. Stan Mihaiu 2. cor. 50 fil. Cucean Miji 2 cor. 50 fil. Buciuman George cu soția 1 cor. 25 fil. Mocirlan Nicolae 1 cor. 25 fil., toți din Lăpuș. Scotu Flore, Săsar 5 cor. Dobra Mihaiu, Săsar 5 cor. Roman George Săsar 50 fil. Grozan George, Hosufalău 5 cor. Csolti Pista, Hosufalău 2 cor. 50 fil. Moșu Vasile, Hosufalău 10 cor. Sferu Mitru 2 cor. 50 fil. Tămâian Ioan 2 cor. 50 fil. Sfare Ioan 2 cor. 50 fil. Tomaș George 1 cor. 25 fil. Roman Tanasie 2 cor. 50 fil. Mureșan Tanasie 2 cor. 50 fil. toți din Hosufalău. Ciocan Ioan 5 cor. Ocolișan Vasile 5 cor. Ocolișan George 7 cor 50 fil. toți din Culcea. Varga Ianoș 5 cor. Varga Mitru cu soția 2 cor. 50 fil. Nistor Tanasie 2 cor. 50 fil. Rițu Grigor toți din Finteușel 5 cor. Șandor Ioan Pribilești 5 cor. Cirta Savin 2 cor. 50 fil. Indrean Vasile Fersig 5 cor Berințan Vasile 5 cor. Leș Vasile 2 cor. 50 fil. Firte Todor toți din Tamaia 1 cor. Ziha Onuț Nersig 5 cor. Bente Ioan 1 cor. 25 fil. Coteț Tanasie Finteușul mare 5 cor. Petrușiu George, Buzești 5 coroane. Arghelan Mitru, Bozânta-mică 5 cor. Iosif Vasalică, Bozânta-mică 1 cor. 25 fil. Gheție Teodor, Orșivg, 5 cor. Chiș Ioan 5 cor. Gheție Ioan 5 cor. Lemnean Grigor 1 cor. 25 fil. Gheție Lați 2 cor. 50 fil. Chiș Ioan 1 cor. 25 fil., toți din Orășivg. Dodu Ioan, Curtuiuș 5 cor. Matei Ioan, Curtuiușul-mare 2 cor. 50 fil. Jude Iacob cu soția, Buciumi 5 cor. Jude Vasile 5 cor. Indre Ioan cu soția, Buciumi 2 cor. 50 fil. Valan Vasile, Domahida 1 cor. 25 fil. Valan Laszló, Domahida 1 cor. 25 fil. Csóka George, Nyirkátor, 1 cor. 25 fil. Rudolf Alexandru, Piscolț 2 cor. 50 fil. Saracin János, Piskolt, 75 fil. Robotin Ioan, Piscolt 2 cor. 50 fil. Purcar Alexandru, Aștilău-mic cor. 2·50. Hirtiș George cor. 1·25. Găurea Simon cor. 1·25. Pinte Ioan, Aștilău-mic 1 cor. 50 fil. Sabo Ioan, Danești 2 cor. 50 fil. Timp Grigor, Danești cor. 2·50. Covaciu George, Megieș 1 cor. 25 fil. Bucșan George, Megieș 2 cor. 50 fil. Turghean Gavril, Ghersig 1 cor. 25 fil. Șandor Todor 1 cor. 25 fil. Pap Mihaiu cor. 1·25. Oros Vasalie cor. 1·25, toți din Ghersig Papu Vasile, Ciomochez 1 cor. 25 fil. Veale Todor, Recea 2 cor. 50 fil. Pop Indreiu, Recea 2 cor. 50 fil. Oltu Vereș, Piscolț 1 cor. 25 fil. Bonațiu Alexandru, Iadăra 5 cor. Dacoși Ioan 1 cor. 25 fil. Mărgineșiu Onuț, Curtuiuș 1 cor. 25 fil. Motoc Ioan, Mogoșești 2 cor. 50 fil. Roman Vasile, Mogoșești 1 cor. 25 fil. Sasu George, Seliștea 1 cor. 25 fil. Costinaș Onuț, Oarța-de-sus 2 cor. 50 fil. Costinaș Petre 1 cor. 25 fil. Costinașiu Macaveiu 1 cor. 25 fil. Tămășan Zaharie, Oarța de-sus cor. 2·50. Mureșan Flore cor. 2·50. Costinaș Vasile, Oarța-de-sus 2 cor. 50 fil. Satmar Alecsă, Boiu-mare 2 cor. 50 fil. Vereș Ioan, Sanislău 2 cor. 50 fil. Silaghi George, Vezentu 2 cor. 50 fil. Moroșan Ghiuri, Vezentu 2 cor. 50 fil. L. Gasti, Bortelek 2 cor. 50 fil. Borote Todor, Orbon 1 cor. 25 fil. Borote George, Portelek 1 cor. 25 fil. Ras Grigor, Borotos 2 cor. 50 fil. Conțu Corcia 2 cor. 50 fil. Pai Stefan, Corcia 5 cor. Avram Grigor, Corcia 2 cor. 50 fil. Popan Vasile, Ardusat 2 cor. 50 fil. Pop Gavril, Săcăășeni 2 cor. 50 fil. Precup Alecsă, Șomcuta m. 1 cor. 25 fil. Tatar Ferencz, Csomoköz 1 cor. 25 fil. Borata Vasile, Ghersig 1 coroană 25 fil. Salajan Ioan, Arieșiu 2 cor. 50 fil. Cotețiu Tanasia cu soția, Arieș cor. 2·50. Salajan Indrei, Arieș 2 cor. 50 fil. Gaurea Gavriș, Ileanda 2 cor. 50 fil. Tatar George Maiten 1 cor. 25 fil. Petrușcă Stefan, Tamaia 2 cor. 50 fil. Pocol Todor, Lozna 2 cor. 50 fil. Lazar George, Biej 2 cor. 50 fil. Misusca Ionaș, Piniș 1 cor. Chiș Vasile, Bobote 5 cor. Botan Iosif, Vezani 5 cor. Mărincaș Ernest, Csáky 5 cor. Fuleu George, Ghersig 1 cor. 25 Varga Vasile, Șomcuta-mare 1 cor. 75 fil. Firte Vile, Tamaia 5 cor.

Binevoitorilor dăruitori și pe aceasta cale li se aduc cele mai călduroase mulțămiri.

Vălenii-Șomcuții, la 9 Oct. 1912.

Stefan Gheție
paroh gr.-or.

Buhan Ion a Petri
I. epitrop.

•

In decursul anului acestuia au mai încurs pentru biserica gr.-or. română din Rușciori următoarele daruri, și adecă: Economul de oi Nicolae Lapaș și soția sa Maria din Săliște au dăruit un clopot, 331 cor. 40 fil. Vasilie Apolzan și soția Rachila din Rușciori au spesat la pictura bisericii 300 cor. George Rot și soția Maria din Rușciori au procurat pleu pe turnul bis. și 3 cruci, 300 cor. George Cristea senior din Cacova a trimis o colectă dela mai mulți din Rusia cor. 277 75. Maria Cristea din Cacova a adus 3 icoane, à 20 cor. 60 cor. Isabela G. Pastiu a trimis din Constanța (România) 200 lei = 189 cor. 60 fil. Maria Toporcian n. Stoia a donat pentru ea și bărbatul ei decedat 140 cor. Ioan Popa și soția Lucreția n. Piatoș au trimis din Basarabia 60 ruble = 151 cor. 80 fil. Maicele Manolia și Varvara dela Mănăstirea Hurez 157 cor. Ioan Rădulescu a trimis o colectă din București 100 cor. Ioan Dicu din Săcel a donat 100 cor. Vasile Bălan din Cristian 100 cor. Invățătoriul Al. Bârsan a procurat la biserică 6 strane = 100 cor. Părintele Gerontie Pastiu (București) 40 de lei = 38 cor. Maica Macedonia Hanzu (Hurez) 60 de lei = 57 cor. Maica starița Epifania 20 lei = 19 cor. George Morariu și soția sa din Constanța 20 lei = 19 cor. Sora Macree, Gurarâului 20 cor. George Rosjdea, Gurarâului 10 cor. Ana Rosjdea, Gurarâului 10 cor. Marina Iacob Hanzu, Gurarâului 10 cor. Maria Martin Rot din Rușciori 10 cor. Un anonim din Cristian 9 cor. Ana N. Idu, Săcel, o candelă la biserică în preț de 7 cor. Paraschiva G. Salomie din Vale 5 cor. Ana Hociotă și Stana Ion Stoica din Constanța câte 5 lei = 4 cor. 80 fil. Ana Tăban din Cacova 4 cor. Cornelia Rădulescu, Constanța, un leu = 96 fil. Ioan Goța 2 ruble, Goța 1. Elena Ludoșan 1½. Petru și Sandu câte 1 rublă, toți din Basarabia.

Tuturor donatorilor li se aduce din partea subscrisului în numele parohienilor mei și pe această cale sinceră mulțămită.

N. Flatoș
paroh.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr 689/1912. (357) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. III **Blăjeni Plaiu**, se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. despre întregirea venitului preoțesc dela stat.

Petenții au să-și înainteze cererile instruite în senzul legii în terminul deschis la oficiul protopresbiteral și să se prezinte cu 8 zile mai înainte de alegere în zi de Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a servi, respective cânta și cuvânta.

Brad, la 22 Septemvrie 1912.

In conțelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Zarand.

Vasile Damian
protopresbiter.

Nr. 3921/1912. (365) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea **postului de vicenotar** în comuna **Nagyludas** (cercul Szerdahely, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salar anual prin aceasta se publică concurs și provoc pe reflectanții la acest post a-și înainta cererile instruite conform § 6. art I. din 1883 și cu atestatele despre serviciile lor **până la 31 Octomvrie 1912.**

Cunoașterea în vorbire și scris a limbei românești se recere necondiționat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Szerdahely, la 1 Octomvrie 1912.

Primpretorul cercual.

Dr. Bruckner.

Szám: 1038/1912. (364) 1—1

Arverési hirdetmény.

Szebenvármegye Szászujfalu község tulajdonát képező **„Mittelberg"** nevű erdőrészben a földmivelési ügyi m. kir. Minister úr ő Nagyméltoságának 1912 évi 46338 számu magas rendeletével engedélyezett mintegy 38 9 kat. hold területen levő 30—70 cm. mellmagasságban mért átmérőjű mintegy 2830 drb. 2146 m³ haszon és 3102 m³ tüzifának alkalmas tölgytörzs f. évi November 9 én délelőtt 9 órakor Szászujfalu község házánál zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen fog eladatni.

Kikiáltási ár, 60800 kor. azaz hatvanezernyolcszáz korona, bánatpénz 6000 azaz hatezer korona Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Irásbeli zárt ajánlatokhoz a kiirt bánatpénz csatolandó

Az általános árverési és szerződési feltételek Szászujfalu község elöljáróságánál a Nagyszebeni jár. főszolgabironál és illetve a Nagyszebeni m. kir. járási erdőgondnokságánál a hivatalos orák alatt megtekinthetők.

Az erdőmegtekintési engedély a községi elöljáróságánál kapható.

Szászujfalu, 1912 Oktober 14-én.

A közs. elöljáróság.

Szám: 3230/1912. (362) 2—2

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye szászsebesi járáshoz tartozó és lemondás folytán üresedésbe jött dáli községi jegyzői állásra pályázatot hirdetek és felhivom pályázni óhajtókat, hogy az 1883 évi I. tc. 6. §-a illetve az 1900 évi XX. tc. 3. §-ában előirt képesitésüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket f. évi november hó 9 ig d. u. 4 óráig hozzám nyujtsák be.

A román nyelvnek szóval és irásban való teljes birása nélkülözhetlen feltételt képez

A javadalmazás a következő:

1. Fizetés készpénzben a községtől 840 K. 2. Irodai és világitási átalány 150 K. 3 Fuvar és napidij átalány 250 K. 4 Állami kiegészités 760 K 5. Természetbeni lakás 6. A magán munkálatok után járo szabályrendeletileg megállapitott dijak.

A választás határnapját később fogom kitüzni.

Szászsebes, 1912 oktober 11-én.

A járási főszolgabiró:

Graef

☛ Dentist ☚

Virgil Muntean

Sibiiu, Strada Măcelarilor,

în față cu Tipografia și Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 29—

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturì până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

(46) 36—

Moșie de vândut.

In **Sânmihaiul de-câmpie** (Mezőszent-Mihály), comitatul Kolozs, lângă calea ferată și drumul comitatens se **vinde din mână liberă** moșie comasată de 62 jug. 205 stângeni constătătoare din:

Casă de locuit acoperită cu șindilă și supraedificatele economice, 2 căsi pentru servitorime. Grădină cu altoi din cele mai nobile specii 1 jug. 1470 stângeni. Rît de clasa I 8 jug 1415 st. 12 jugăre 1390 st. arător clasa I (Minta terület). 11 jug. 1395 st. arător de diferite clase. 7 jug. 465 st. pășune. Vie 3 jug. 35 st. din care 1 jug. 810 st. este plantat de 4 ani cu cele mai renumite și fine specii. Pădure de 5 ani 6 jug. 725 st. și pădure de fag de 30 ani 9 jug. 1110 stânjeni.

Adresa proprietarului o comunică administrația acestui ziar. (363) 2—3

Biblioteca Bunului Păstor,

redactată de Dr. N. Bălan.

Nr. 1.

Taina pocăinții

Studiu pastoral

de

Ioan Hanzu,
preot ort. rom.

Prețul 50 fil. + 5 fil.

Nr 2.

Clerul și chestia alcoolismului

de

Dr. Augustin Egger,
fost episcop de St. Gallen.

Traducere din limba germană

de

Vasile Oana,
absolvent în teologie.

Prețul 80 fil. + 5 fil.

Se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiiu.**

Mișelule!! Nici acuma încă nu ți-ai însemnat o, că eu numai tuburi de **Jacobi-Antinicotin** fumez!

(106 a) 9—13

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marţi 9/22 Octomvrie 1912. *Nr. 106.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Congresul naţional-bisericesc.

După o muncă intensivă de şepte zile, în nouă şedinţe lungi, în cari s'au purtat discuţii vii şi interesante şi s'au rostit vorbiri dictate de cel mai cald interes faţă de biserica noastră dreptmăritoare şi de aşezămintele ei, — congresul nostru naţional bisericesc şi-a terminat lucrările ieri, Dumineca, la ora unu, şi sesiunea ordinară congresuală a fost închisă prin Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, cu cuvinte de laudă şi de mulţămire la adresa deputaţilor congresuali. Excelenţa Sa a spus următoarele:

„Preasfinţite Domnule Episcop!
Prea stimaţilor Domni deputaţi!

Cu ajutoriul lui Dumnezeu terminându-se agendele avizate la aceasta sesiune congresuală — eu, mai nainte de toate, mă simţesc datoriu a mulţămi din adâncul sufletului preabunului Dumnezeu, că şi la etatea mea destul de înaintată m'a ajutat la prezidarea şi conducerea şedinţelor congresuale.

După D-zeu Vă mulţămesc şi Dvoastre, Domnilor deputaţi, atât pentru zelul şi interesul, cu care aţi conlucrat şi astădată la opul cel mare al viitorului nostru, cât şi pentru dragostea şi bunăvoinţa cu care m'aţi ajutat şi pe mine, în conducerea pertractărilor din acest congres.

După cari mai rugând pe bunul D-zeu să binecuvinte lucrările noastre, ca să aducă roduri bune şi salutare bisericii noastre naţionale, şi să Vă binecuvinte şi pe Dvoastră cu mulţi ani fericiţi, apoi mai împărtăşindu-vă şi binecuvântarea mea arhierească, declar sesiunea congresului nostru naţional-bisericesc ordinar pentru anul 1912 de închisă".

Din rapoartele pe cari le-am publicat, şi cu a căror publicare continuăm şi terminăm în numărul de astăzi al ziarului nostru, publicul cetitor va vedea şi va cunoaşte cari sunt chestiile cari au preocupat de astădată congresul naţional-bisericesc mai ales, şi care e soluţia dată fiecărei chestii?

Vor fi de acord cetitorii cu noi, când constatăm, că activitatea congresului nostru a fost şi de astădată rodnică şi folositoare pentru aşezămintele bisericii gr.-ort. române din patrie, — prin inovaţiile făcute şi prin hotărârile luate.

Dintre inovaţii amintim cele trei regulamente nouă: despre regularea funcţiunii organelor protopresbiterale, despre procedura judecătorească în cauzele matrimoniale, şi despre examenele de cualificaţiune învăţătorească, — toate trei puse pe base şi principii moderne, dar totuşi aduse în consonanţă cu dispoziţiile legii noastre fundamentale bisericeşti, cu statutul organic.

Dintre hotărâri remarcăm, ca mai de însemnătate, pe cele referitoare la ameliorarea sorţii preoţimii noastre, — o chestie despre a cărei mare importanţă au fost adânc pătrunşi toţi domnii deputaţi congresuali, — şi pe cele referitoare la şcoale, la învăţământ şi la legea şcolară.

Vor fi, sigur, şi de aceia, pe cari hotărârile prime nu-i vor mulţămi, pentrucă ei vor fi aşteptat mai mult: îmbunătăţirea faptică a dotaţiunii; dar aceştia uită, că congresul e for numai îndrumător, şi că acum la consistorul mitropolitan e rândul se facă tot posibilul, ca nemulţămirea să înceteze în sânul preoţimei noastre.

Premiţând acestea, continuăm acum cu raportul.

Şedinţa a cincia.

Ţinută Vineri, 5/18 Octomvrie. President I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, notar de şedinţă Dr. *Ioan Pap*.

Notarul Dr. *George Adam* ceteşte procesul verbal al şedinţei premergătoare. Se autentică.

Se presentă rugarea deputatului congresual Dr. *G. Rocsin* pentru concediu pe restul sesiunii. Concediul se acordă.

Preasfinţia Sa Episcopul Dr. *Miron E. Cristea* face propunerea următoare:

„E fapt constatat, că — pe lângă toate sforţările laudabile şi jertfele frumoase aduse de credincioşii bisericii noastre întru salvarea şi susţinerea şcoalelor sale primare confesionale — am pierdut în întreagă mitropolia şcoalele noastre din o mulţime de parohii.

Deodată cu încetarea acestor şcoale au rămas conducătorii fireşti ai intereselor bisericeşti, culturale şi putem zice că şi a celor economice — anume preoţii — lipsiţi de un factor însemnat, de un împreunălucrător priceput şi îndatorat a munci în direcţiunile indicate.

Şi până când împrejurările ne vor permite a putea redeschide şcoalele pierdute şi a înfiinţa şi altele noi — nu putem lăsa pe preot lipsit de tovarăşul indispensabil şi independent, care să-i stee la toate în ajutor.

Un asemenea factor poate deveni *cântăreţul* bisericilor noastre, dacă i se va asigura o esistenţă mai bună şi i se va da o pregătire specială.

Având în vedere, că în comunele, unde nu avem şcoale proprii — credincioşii bisericii noastre — au scăpat de sarcina destul de grea a dării de cult şi astfel mai uşor ar putea statori o plată corăspunzătoare pentru barem câte un cântăreţ al bisericii din o parohie, ceea ce ar atrage la posturile de cantori elemente mai bine pregătite,

propun:

1. Măritul congres pe calea consistorului mitropolitan să atragă luarea aminte a consistoriilor eparhiale asupra acestei necesităţi, insistând, că unde numai se poate şi mai ales în parohiile fără şcoale confesionale româneşti — să se sistemiseze posturi de cântăreţi cu plată mai bunişoară.

2. Iară pentru a da acestor cântăreţi putinţa a-şi câştiga o pregătire şi cualificaţie mai temeinică, pe baza căreia să poată aduce mai bune servicii desvoltării poporului nostru de'a sate — fie singuraticele eparhi, fie toate împreună — să caute mijloacele de lipsă şi să studieze modalităţile pentru înfiinţarea unei *şcoale de cântăreţi bisericeşti*, precum au şi alte biserici româneşti surori. Infiinţarea acestei şcoale speciale este reclamată mai ales şi de dureroasa decadenţă în prea multe părţi a cântărilor bisericeşti, cari în viaţa noastră religioasă şi în ritualele bisericeşti au un rol atât de important şi înrâurire atât de binefăcătoare asupra credincioşilor noştri".

Propunerea se predă comisiunii bisericeşti.

Deputatul *Gerasim Sârb* face propunerea, ca protocoalele congresuale şi eparhiale, şi alte cărţi, să nu mai fie desfăcute şi împărţite parohiilor prin protopresbiteri, ci prin librării.

Acelaşi deputat propune sistemisarea de posturi de cancelişti pe lângă fiecare protopresbiter tractual.

In fine, tot deputatul *Gerasim Sârb* propune, ca să se poarte de grijă, ca bisericile să fie provăzute cu lumini de ceară, ori de stearină.

Primele două propuneri se predau comisiunii organizătoare, cea din urmă comisiunii bisericeşti.

Deputatul Dr. *Aurel Vlad* face propunerea următoare:

Considerând că pentru toate categoriile de funcţionari publici s'au făcut în timpul din urmă îmbunătăţiri efective şi simţitoare, şi numai pentru preoţimea noastră dela 1898 — timp de 14 ani, nu s'a făcut nici o îmbunătăţire;

„Considerând că din motivul acesta în cercurile preoţeşti s'a produs un curent de nemulţumire, ca şi cum corporaţiunile mai înalte bisericeşti nu se ocupă din destul cu soartea preoţimei de mir;

Considerând şi scumpetea ce s'a declarat în timpul din urmă, care apasă greu asupra vieţii preoţilor noştri cu familii,

propun:

Congresul naţional bisericesc invită pe consistorul mitropolitan ca să studieze cu deamăruntul chestia stării materiale a preoţimei noastre şi în cercul autonom al corporaţiunilor noastre să sistemiseze din nou venitele preoţeşti, în special venitele stolare conform recerinţelor timpului, luând de bază, atât dotaţia de stat, — cât şi beneficiile cari au să le presteze comunele bisericeşti şi credincioşii pentru munca lor, aşa, ca starea umilitoare de azi cu venite de 800 coroane anuale să înceteze, şi să li se garanteze preoţilor o existenţă mai potrivită poziţiei ce ocupă în organismul bisericei.

Şi fiindcă congresul naţional bis. se întruneşte numai din 3—3 ani, consistoriul mitropolitan să facă dispoziţii, ca consistoriile eparhiale încă în decursul anului acestuia, eventual cel următor, să facă toţi paşii necesari în direcţiunea aceasta, — şi să raporteze sinoadelor eparhiale despre rezultat, — şi la timpul său şi proximului congres naţional".

Propunerea se predă comisiunii bisericeşti.

Deputatul *Nicolae Borzea* face propunerea, să se facă paşii necesari, ca elevii dela meserii să poată merge în Dumineci şi sărbători al bisericii.

Se predă comisiunii şcolare.

Se intră la ordinea de zi.

Comisiunea şcolară prin raportorul *Lazar Triteanu* raportează asupra părţii a doua din raportul consistorului mitropolitan, ca senat şcolar, care se refere la mersul învăţământului. Comisiunea propune luarea la cunoştinţă a celor cuprinse în raport şi îndrumarea consistorului mitropolitan, ca să dee întrupare cât mai curând noului organ pedagogic al învăţătorimii din întreaga mitropolie.

După o motivare mai lungă şi temeinică, raportorul propune apoi, ca consistorul mitropolitan să fie îndrumat se compună şi înainteze guvernului o temeinică representaţiune în chestia art. de lege 27 dela 1907, vătămător pentru biserica noastră, cerând schimbarea acestei legi şi înlocuirea ei cu o lege dreaptă şcolară, care să aibă în vedere adevăratele interese ale educaţiei şi ale instrucţiei poporale.

Asupra propunerii se naşte discuţie.

Escelenţa Sa, Mitropolitul *Ioan Meţianu*, crede, că situaţia nu e de aşa astăzi, ca de'a paşii propuşi să se poată aştepta vre-un rezultat. Ar dori deci, ca numai la timp oportun să se facă aceea ce propune comisiunea, iar nu imediat.

Deputatul *Emanuil Ungurianu* doreşte să se lase la buna chibzueală a consistoriului mitropolitan alegerea momentului, când se înainteze representaţiunea. E însă pentru primirea propunerii.

Deputatul *Dr. Aurel Vlad* e de părera, că congresul e dator să constate totdeauna când se întruneşte efectul păgubitor al legii şcolare pentru şcoalele porale şi să ceară modificarea legii. Crede că tocmai acum ar fi momentul potrivit de a se face paşi în direcţia aceasta, când raporturile internaţionale sunt atât de nedeslușite.

Deputatul *I. A. de Preda* e convins, că consistoriul mitropolitan va afla forma şi momentul potrivit pentru înaintarea representaţiunii. Să se lase esecutarea în grija consistoriului mitropolitan. Primeşte propunerea.

P. C. Sa, Arhimandritul *Vasile Mangra* doreşte, ca congresul să chibzuească bine ce face şi ce hotăreşte. Nu e în contra înaintării unei petiţii la guvern, pentru modificarea legii, dar să se facă lucrul cu oare care precauţiune.

Deputatul *Octavian Goga*, îşi exprimă părerea de rău, că antevorbitorial seu nu consimte întru toate cu ceialalţi membri ai congresului.

P. S. Sa, Episcopul *Dr. Miron E. Cristea*, crede, că în contra acceptării propunerii nu e nimeni. O anumită precauţiune însă se impune congresului.

In chestie personala vorbeşte Arhimendritul *Vasile Mangra*, spunând, că nu a criticat propunerea, nu e în contra primirei ei, ci a esceptionat numai espunerea de motive a raportorului.

Dr. Nicolae Oncu face o mică modificare în propunere. Se admite, şi propunerea se primeşte.

In numele comisiunei financiare raportează acum raportorul *Dr. Nicolae Vecerdea.* Spune, că comisiunea s'a constituit sub presidenţia deputatului *Nicolae Ivan.*

Propune apoi, ca raportul general al consistoriului mitropolitan, ca senat epitropesc, să fie considerat de cetit şi să fie luat de basă la desbaterea specială.

Se primeşte. Intrându-se în discuţia pe articole, punctul prim din raport, referitor la fondurile şi fundaţiunile din mitropolie, se ia spre ştire.

La punctul 2, referitor la cheltuelile de proces pentru despărţirea hierarhică a comunei bisericeşti din Fabricul Timişorii, comisiunea propune, ca aceste cheltueli, în sumă de peste 11 mii coroane, să fie contate în sarcina episcopiei ce se va înfiinţa la timpul seu în Timişoare.

Se naşte discuţie, la care iau parte deputaţii: Emanuil Ungurianu, Parteniu Cosma, Escelenţa Sa, Mitropolitul *Ioan Meţianu*, P. S. Sa, Episcopul *Ioan I. Papp*, P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu*, Dr. V. Branişce, Nicolae Ivan, şi Dr. Nestor Opreanu. In urmă se decide, ca suma din întrebare să rămână contată deocamdată în sarcina fondului de despărţire hierarhică.

Punctul 3 şi 4 din raportul general al consistoriului mitropolitan, ca senat epitropesc, la propunerea comisiunii se ia spre ştire.

Tot raportorul *Dr. Nicolau Vecerdea* raportează în numele comisiunii financiare asupra raportului consistorului mitropolitan în chestia fundaţiunei *Trandafil*. Se ceteşte raportul consistorului şi la propunerea comisiunii se ia în general spre ştire. Comisiunea face apoi următoarele propuneri:

a) Consistorul mitropolitan să-şi procure estrase autentice din cărţile funduare şi schiţe despre moşia care formează fundaţiunea, ca pe basa lor să se poată compune un inventar esact al fundaţiunii.

b) Consistorul mitropolitan să continue pertractările cu patriarhia sârbească pentru stabilirea modului de administrare a fundaţiunii, care e românească şi sârbească.

c) Consistoriul mitropolitan să compună şi se presinte proximului congres literile fundaţionale ale acestei fundaţiuni.

d) Suma primită din fundaţiune ca despăgubire să se administreze separat, iar stipendii să se dee numai din venite, cu observarea strictă a dispozițiilor testamentare.

e) Cu advocatul *Dr. Emil Babeş*, care şi-a câştigat anumite merite în jurul acestei fundaţiuni, consistorul mitropolitan să continue şi termine încheerea socotelilor, şi se facă raport proximului congres.

f) Testamentul fericiţilor fundatori să se alăture la protocol.

Propunerile comisiunii se primesc, după ascultarea părerilor domnilor P. Cosma, Dr. G. Dobrin, Em. Ungurianu şi ale Escelenţei Sale, Mitropolitului *Ioan Meţianu.*

Comisiunea organisătoare, prin raportorul *Augustin Hamsea*, Arhimandrit, raportează asupra proiectului de *normativ* referitor la regularea funcţiunii organelor protopresbiterale, instituite în temeiul §-lui 30 din statutul organic.

Normativul, la propunerea comisiunii, se primeşte în general şi în special, cu mici modificări stilare.

Se decide introducerea normativului în mod provisoriu.

Tot în numele comisiunii organisătoare raportează *Dr. George Dobrin* asupra raportului delegaţiunii congresuale în chestia despărţirilor hierarhice de către Sârbi. Se ceteşte raportul şi se ia spre ştire. Propunerile potrivite ale comisiunii se primesc. Faţă de decedatul membru al delegaţiunii congresuale *Ioan Budinţianu*, la propunerea Escelenţei Sale, Mitropolitului *Ioan Meţianu*, congresul îşi esprimă condolenţa prin sculare.

Sedinţa proximă se anunţă pe după amiaz, la orele 4 şi şedinţa se ridică la orele 12 şi un sfert.

Şedinţa a şasa.

S'a ţinut Vineri d. a. la orele 4. President I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu.* Notar de şedinţă *Dr. Teodor Burdan.*

Notariul *Dr. Ioan Pap* ceteşte procesul verbal al şedinţei premergătoare. Se autentică.

Deputatul Nicolae Ivan face constatarea, că deputatul Dr. G. Rocsin, care a cerut concediu pe restul sesiunei în şedinţa de înainte de amiaz, nu e încă verificat. Propune deci, ca rugarea sa de concediu să fie predată comisiunii verificătoare.

Se primeşte.

P. S. Sa, Episcopul *Dr. Miron E. Cristea* propune, ca faţă de fundatorul Trandafil şi soţia sa Maria, biserica să-şi arate recunoştinţa în felul, că consistoriul mitropolitan se fie îndrumat să stabilească o zi din an, în care să se celebreze parastas în toate bisericile noastre pentru odihna sufletelor marilor fundatori.

Propunerea se declară de urgentă şi se primeşte în unanimitate, fără discuţie.

Deputatul *Dr. Val. Moldovan* se roagă de concediu pentru restul sesiunii. Concediul cerut se acordă.

Se intră în ordinea de zi.

In numele comisiunii *şcolare* raportează deputatul Dr. *V. Branişce* asupra proiectului de regulament pentru esamenul de cualificaţiune învăţătorească la institutele pedagogice confesionale ale mitropoliei gr.-or. române din Ungaria şi Transilvania.

Espune împrejurările cari au reclamat compunerea acestui nou regulament, înşiră deosebirile dintre regulamentul nou şi vechiu, scoţând la iveală inovaţiile introduse în noul regulament, apoi propune, ca regulamentul să fie primit în general şi în special, cu unele mici modificări stilare.

Proiectul de regulament se votează în general; iar la discuţia pe articole deputatul *Nicolae Ivan* propune o modificare stilară la § ul 27 din regulament, cerând ca în loc de „şi în limba maghiară" să se zică: „şi în traducere maghiară". In urma esplicărilor date de raportor, propunerea se retrage.

P. C. Sa, Arhimandritul Dr. *Ilarion Puşcariu*, esceptionează disposiţia trecută în regulament, ca toate chestiile referitoare la esamenele de cualificaţie să se iee din competenţa consistorului şi să treacă în competenţa direcţiunilor dela pedagogii. Mai ales nu consimte cu aceea, ca diploma de învăţător să fie estradată din partea comisiunii esaminătoare, ci doreşte să se menţină usul de până acum, şi diplomele să le dee consistorul, precum şi admiterea la esamenele de cualificaţie să se facă prin consistor.

Vorbeşte deputatul Dr. *Nicolae Oncu*, care pledează pentru primirea textului din regulament, conform propunerii comisiunii.

P. C. Sa, Protosincelul *Roman R. Ciorogariu*, constată, că diploma nu o poate subscrie şi estrada decât numai cel ce a luat parte la esaminarea respectivului, pentru că numai el poate purta răspunderea pentru calculii daţi. Roagă congresul să primească textul din regulament.

Escel. Sa, Mitropolitul *Ioan Meţianu*, dă unele lămuriri, iar deputatul *Lazar Triteanu* pledează pentru voterea textului din noul regulament, însă cu un adaos, anume, ca diplomele să fie subscrise şi de arhiereul, respective de presidentul consistorului.

Deputatul *Vasile Goldiş* nu află de necesar adaosul. E pentru primirea textului din regulament.

Raportorul Dr. V. *Branisce* răspunde la observările făcute în contra textului din regulament, pe care-l recomandă din nou congresului spre primire.

P. C. Sa, Arhimandritul Dr. *Ilarion Puşcariu* insistă pe lângă acceptarea vederilor sale, cari sunt în consonanţă cu disposiţiile statutului organic. Propune, ca în chestii de esamene de cualificaţie să dispună şi în viitor consistorul.

Propunerea P. C. Sale, pusă la vot, nu se primeşte. Se pune la vot propunerea deputatului *Lazar Triteanu*, ca diplomele să fie subscrise şi de Arhierei, şi se primeşte.

Se declară în urmă votat şi pe articole proiectul de regulament pentru esamenele de cualificaţie învăţătorească.

Comisiunea *fundaţiunii Gozsdu*, constituită sub presidenţia protopresbiterului *Andreiu Ghidiu*, raportează prin raportorul *Dr. Petru Corneanu*, asupra socotelilor acestei fundaţiuni de pe anii 1909, 1910 şi 1911. La propunerea comisiunii, socotelile se aproabă şi representanţei fundaţiunei Gozsdu i se dă absolutoriul îndatinat.

Regularea competenţelor esactorului, cu ocasiunea esmisiunilor, încă nu s'a făcut; consistoriul mitropolitan se îndrumă deci, a face, respective a esopera dela representanţa fundaţiunii aceasta regulare.

Alegerea domnului *Dr. Ioan Mihu* de membru în reprezentanţă, în locul decedatului *Ioan cavaler de Puşcariu*, se ia la cunoştinţă cu aprobare.

Comisiunea *financiară*, prin raportorul *Nicolau Garoiu*, raportează asupra socotelilor consist. mitropolitan, pe anii 1909, 1910 şi 1911.

Se ceteşte raportul consistorului mitropolitan în chestia aceasta şi se propune aprobarea socotelilor, aflate în perfectă regulă, iar congresul le aproabă şi dă absolutor consistoriului mitropolitan.

Comisiunea mai propune, ca în viitor la socoteli, consistoriul mitropolitan să alăture şi un conspect sumar despre fonduri şi fundaţiuni.

Propunerea se primeşte.

Şedinţa proximă se anunţă pe Sâmbătă la orele 10 dimineaţa. Şedinţa se ridică la orele 6 sara.

Şedinţa a şeptea.

S'a ţinut Sâmbătă, în 6/19 Octomvrie, în sala mare a casei comitatense. S'a deschis la orele 10. President I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, notar de şedinţă *Augustin Ghilezan.*

Protocolul şedinţei premergătoare, cetit prin notarul Dr. *Teodor Burdan*, se autentică, cu mici modificări stilare.

Deputatului Dr. Alesandru Morariu i se acordă concediul cerut pe restul sesiunii.

Deputatul Dr. *Nestor Opreanu* adresează interpelaţie înaltului presidiu în chestia comunii bisericeşti din Hodmezővásárhely, scoasă de sub jurisdicţiunea mitropoliei noastre prin disposiţie ministerială.

Escelenţa Sa, Mitropolitul *Ioan Meţianu*, espune fasele prin cari a trecut afacerea, şi îşi dă părerea, că interpelaţia ar putea să fie trecută la consistorul mitropolitan pentru a mai face în chestia aceasta aceea ce s'ar mai putea face.

Vorbeşte de nou interpelantul, apoi deputatul *Vasile Goldiş*, care comunică adevăratul motiv al disposiţiilor luate în chestia aceasta din partea guvernului şi propune predarea interpelării în competenţa consistorului mitropolitan, spre a face toţi paşii pe cari îi va afla de ducători la scop.

Congresul decide în acest înţeles.

Se intră în ordinea de zi.

Comisiunea verificătoare, prin raportorul *Dr. G. Popa* refereazâ asupra mandatului deputatului Dr. G. Rocsin, ales în cercul Tincă. Propune, ca actele se fie predate spre întregire consistorului mitropolitan, iar verificarea numitului deputat se fie ţinută în suspens.

Se primeşte.

Acelaş raportor propune, ca faţă de decedatul deputat congresual *Dr. Traian Puticiu*, congresul să-şi esprime condolenţele prin sculare (se face), iar consistorul mitropolitan se fie îndrumat se iee măsuri pentru efectuirea nouei alegeri.

Se primeşte.

In numele comisiunii bisericeşti raportează *Dr. Nestor Opreanu* asupra proiectului de regulament pentru procedura judecătorească în causele matrimoniale. Propune acceptarea proiectului în general, ca basă pentru desbaterea specială.

In contra proiectului vorbeşte P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu*, pentru proiect deputatul *I. A. de Preda*, iar deputatul *Dr. V. Branişce* presintă proiect nou de regulament, pus pe alte base.

Vorbesc la obiect: Dr. G. Dobrin, Arhimandritul V. Mangra, P. Cosma, Escelenţa Sa, Mitropolitul Ioan Meţianu, Vasile Goldiş, Arhimandritul Dr. Il. Puşcariu, iar congresul primeşte proiectul de regulament presentat din partea comisiunii.

La discuţia pe articole, la care au participat deputaţii: Dr. Branişce, I. A. de Preda, Dr. G. Popa, Vasile Dămian, Nicolae Garoiu şi raportorul, se primesc modificările propuse din partea comisiunii. Proiectul de regulament se declară votat şi pe articole.

I. P. S. Sa, Mitropolitul *Ioan Meţianu* necesitat fiind să se departeze, predă presidiul P. S. Sale Episcopului *Ioan I Papp*, care consultă congresul, dacă vrea continuarea desbaterii, ori amânarea şedinţei, şi pronunţându-se congresul pentru amânare, anunţă şedinţa proximă pe d. a. la orele 4 punând la ordinea zilei alegerile pentru consistorul mitropolitan şi delegaţiunea congresuală şi închide şedinţa la orele 12 şi jumătate.

Şedinţa a opta.

S'a ţinut Sâmbătă, în 6/19 Octomvrie, d. a. la orele 4. President I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, notar de şedinţă *Mateiu Voileanu.*

Procesul verbal al şedinţei premergătoare, cetit prin notariul Augustin Ghilezan, se autentică.

Inaltul presidiu enunţă, că regulamentul pentru procedura judecătorească în cauzele matrimoniale, votat înainte de ameaz, întră în vigoare imediat după publicare.

Se intră în ordinea de zi.

Raportorul *Dr. Nestor Opreanu* propune în numele comisiunei bisericeşti, ca propunerea înaintată congresului din partea deputatului *Aurel Pap*, în chestia împedecării lăţirii nezarenismului şi a baptismului printre Români, să se predee consistoriului mitropolitan spre studiare şi aflarea modalităţii ducătoare la scop.

P. S. Sa, Episcopul *Dr. Miron E. Cristea*, crede, că măsurile înşirate în propunere nu vor fi suficiente pentru ajungerea scopului. Preoţii noştri nu sunt pregătiţi pentru a putea face pe misionarii printre cei rătăciţi. Ar dori deci să se iee măsuri, ca în teologii să se introducă studiul eresiilor moderne: al nezarenismului, baptismului, etc. pentruca preoţii să le cunoască forma şi fiinţa. Ar dori apoi, să se facă pretutindenea catehisarea tinerimei, pentru a fi ferită pe calea aceasta de a cădea în mrejele nazarenismului.

Vorbeşte la obiect P. C. Sa, Protosincelul *Roman R. Ciorogariu*, apoi Escelenţa Sa, Mitropolitul *Ioan*, spunând, că întregirile propuse de Preasfinţitul Episcop *Miron* nu cad în competenţa congresului; iar congresul primeşte propunerea comisiunii şi predă întregirile părintelui Episcop Miron consistoriului mitropolitan, ca material de studiu.

Acelaşi raportor propune, ca propunerea deputatului *Dr. Aurel Vlad* în chestia dotaţiunii preoţilor se fie predată consistoriului mitropolitan, cu îndatorirea: se adune datele necesare, se studieze chestia şi să iee de urgenţă măsurile pentru sistemisarea propusă de deputatul Dr. Aurel Vlad.

Se naşte discuţie. Vorbesc deputaţii Roman R. Ciorogariu, protosincel, şi Nicolae Ivan, esplicând intenţia propunătorului (care e absent.) P. C. Sa, Arhimandritul Mangra, ca president al comisiunii bisericeşti spune, că propunerea, aşa cum a făcut'o Dr. Vlad, trece la consistoriul mitopolitan spre conformare. Comisiunea nu propune mai puţin.

Rosteşte o vorbire mai lungă deputatul Dr. V. Branişce, infierând şi condamnând pornirea anarhică a unora dintre preoţi, cari bruschează pe Arhierei, bruschează poporul, desconsideră superioritatea bisericească şi vreau se plece pe căile socialiştilor, adresându-se celor necompetenţi pentru ajutorul pe care numai dela popor şi dela biserică pot să'l ceară şi primească. E de datoria congresului se iee măsurile posibile pentru ameliorarea situaţiei preoţimei, dar să se iee măsuri şi pentru împedecarea şi stârpirea anarhiei.

P. C. Sa, Arhimandritul *Hamsea* arată, că concluse pentru îmbunătăţirea dotaţiei preoţimei a luat congresul în sesiunea trecută şi a luat şi în sesiunea actuală (şedinţa III). E pentru propunerea comisiunii.

Deputatul Dr. *G. Dobrin* doreşte, ca congresul să se ocupe serios cu afacerea, se arete fapte, pentrucă numai atunci se va reduce numărul nemulţămiţilor. Să se vină deci cât mai îngrabă în ajutorul preoţilor, dar să se pună capăt şi anarhiei.

Vorbeşte în chestie personală P. C. Sa, Arhimandritul Augustin Hamsea, apoi vorbeşte P. C. Sa, Arhimandritul Dr. *Ilarion Puşcariu*, spunând, că fără congruă, aşa cum ar dori unii, nu se poate face îmbunătăţirea sorţii preoţimii, şi nici preoţimea nu va renunţa la congruă. Dar şi de altcum congresul a decis, să se ceară urcarea congruei.

De aceeaşi părere e şi P. S. Sa, Episcopul *Ioan* al Aradului, care află de corectă propunerea comisiunii, pe care o primeşte.

Mai vorbesc la obiect: Dr. Nicolae Oncu, Oct. Goga, şi protosincelul Ciorogariu, iar raportorul reflectează la vorbirile rostite, şi congresul primeşte propunerea comisiunii.

Se pun la ordinea zilei alegerile pentru consistorul mitropolitan.

Escelenţa Sa, Mitropolitul *Ioan*, numeşte scrutinători pe domnii: Dr. *Eusebiu R. Roşca*, protosincel, Petru Ionaş şi Constantin Popa. Se ceteşte lista deputaţilor congresuali şi răspund 67, cari depun în urnă listele de votare.

Comisiunea scrutinătoare se retrage acum pentru a face adunarea voturilor date, iar congresul îşi continuă lucrările.

La propunerea deput. Dr. Nestor Opreanu, ca raportor al comisiunii bisericeşti, se predă consistorului mitropolitan spre studiare şi posibilă esecutare propunerea deputatului congresual Gerasim Sârb, în chestia luminărilor de ceară pe seama bisericilor, şi propunerea P. S. Sale Episcopului Miron, în chestia aplicării de cantori salarisaţi.

Asemenea se predă consistorului mitropolitan spre studiare şi esecutare propunerea deputatului Nicolae Borzea, în chestia catehizării elevilor dela şcoalele de meserii, şi anume, la propunerea comisiunei şcolare, făcută prin raportorul Lazar Triteanu.

Comis. petiţionară, constituită sub presidenţia protopresbiterului G. *Pletosu*, raportează prin raportorul Dr. V. Pahone asupra rugărilor întrate la congres. Sunt două şi amândouă se predau consistorului mitropolitan spre resolvare în cercul său de competenţă.

Comisiunea financiară raportează prin raportorul Dr. N. Vecerdea asupra propunerii deputatului Gerasim Sârb, în chestia desfacerii cărţilor oficioase, nu prin protopresbiteri, ci prin librării. Comisiunea propune admiterea propunerii. Deputatul Nicolae Zigre face contrapropunerea, ca să se menţină usul de până acum.

Congresul primeşte contrapropunerea. Se menţine usul din trecut.

Budgetul consistorului mitropolitan pe cei trei ani următori, la propunerea comisiunii financiare (raportor Dr. Nic. Vecerdea) se votează.

P. C. Sa, Protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roşca*, comunică acum resultatul alegerilor.

Au fost aleşi următorii:

a) In senatul bisericesc, asesor ordinar, Dr. *Iosif Traian Badescu*, protosincel cu 62 voturi, asesor suplent, *Ioan Popa*, protopop, cu 63 voturi.

b) In senatul şcolar, asesori ordinari: Lazar Triteanu cu 56, Andreiu Bârseanu cu 67, Roman Ciorogariu cu 65, Dr. Iosif Gall cu 64, Vasile Goldiş cu 52 şi Dr. Valer Branişce cu 57 voturi.

Asesori suplenţi: Dr. Ioan Mihu cu 62, Dr. Nicolae Comşa cu 58, George Szerb cu 67, Dr. Stefan Petrovici cu 67, Dr. Nestor Opreanu cu 66 şi Gerasim Sârb cu 65 voturi.

In senatul epitropesc, asesori ordinari: Mateiu Voileanu cu 67, Part. Cosma cu 66, Dr. George Popoviciu cu 67, Dr. George Dobrin cu 67, Dr. Aurel Novac cu 64, Nicolae Zigre cu 64 voturi, iar suplenţi: Dr. Ioan Stroia cu 67, Ioan Droc cu 67, Dr. Lucian Borcia cu 66, Dr. I. Şenchea cu 66, Mihaiu Veliciu cu 56 şi Dr. Petru Corneanu cu 65 voturi.

Inaltpreasfinţia Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul Ioan Meţianu, îi declară pe toţi aleşi, iar pe cei aleşi în senatul bisericesc îi întăreşte şi din a sa parte, dându-le binecuvântarea arhierească.

La propunerea deputatului Nicolae Ivan se aleg în delegaţiunea congresuală pentru despărţirile hierarhice următorii: P. C. Sa, Arhimandritul Augustin Hamsea, Dr. Iosif Gall şi Petru Truţia din dieceza Aradului, apoi P. C. Sa, Arhimandritul Filaret Musta, Elie Trăilă şi Dr. Petru Zepeneag din dieceza Caransebeşului. Congresul enunţă, că president al delegaţiunii e Escelenţa Sa, Mitropolitul *Ioan Meţianu*, iar locţiitor P. S. Sa, Episcopul Ioan I. Papp al Aradului.

Şedinţa proximă se anunţă pe Dumineca la orele 10 şi jumătate. Şedinţa se ridică la orele 7 sara.

Ședința a noua.

A fost ultima ședință a congresului. S'a deschis la orele 11 fără un sfert, prin I. P. S. Sa, Mitropolitul *Ioan Mețianu*. Notar de ședințe *Mateiu Voileanu*.

Să intră în ordinea de zi.

Comisiunea specială, încredințată cu studiarea chestiei, dacă se pot împărți, ori nu, fondurile destinate pentru episcopiile noi, ce sunt a se înființa, raportează prin *Emanuil Ungurianu*, că vorba poate să fie numai despre fondul Șaguna, astăzi urcat la suma de 872·826 coroane, care în idee ar putea fi împărțit în trei părți, manipulându-se separat, însă tot la consistorul mitropolitan, ca: „fondul Șaguna pentru episcopia Timișorii“, „fondul Șaguna pentru episcopia Orăzii-mari“, și „fondul Șaguna pentru episcopia din Cluj.“ Comisiunea face propuneri în acest înțeles.

P. S. Sa, Episcopul *Ioan* al Aradului e în contra împărțirii, pentrucă acesta ar fi un lucru prematur. Cere luarea obiectului dela ordinea zilei.

Vorbesc la obiect: P. Cosma, Dr. Nestor Opreanu, P. C. Sa, Arhimandritul Mangra, și raportorul Em. Ungurianu, iar congresul, cu respingerea propunerii comisiunii, trece la ordinea zilei; nu admite împărțirea fondului, care rămâne se fie administrat și în viitor ca până acuma.

Rugarea de același cuprins a consistorului din Oradea mare, la propunerea comisiunei speciale, (raportor Dr. G. Dobrin) după ascultarea părerilor Excelenței Sale, Mitropolitului *Ioan Mețianu*, ale P. S. Sale Episcopului *Ioan*, ale deputaților I. A. de Preda, Vasile Goldiș, Vasile Mangra și ale raportorului, să respinge.

Acelaș raportor propune, ca fondul pentru înființarea episcopiei din Timișoara, administrat de consistorul arădan, se fie predat spre administrare mitropoliei. Vorbește P. S. Sa, Episcopul *Ioan* al Aradului, care e în contra extradării fondului, apoi Excelența Sa, Mitropolitul *Ioan Mețianu*, P. C. Sa, Arhimandritul Vas. Mangra și Vasile Goldiș, iar congresul decide, ca fondul să rămână în administrarea consistorului arădan.

Acelaș raportor în numele comisiunii organizătoare propune, ca propunerea deputatului Dr. V. Pahone, de a se cassa taxa de 40 coroane stabilită pentru înaintarea de recursuri la consistorul mitropolitan, se fie respinsă. Se primește. Propunerea deputatului Gerasim Sârb, de a se sistemisa posturi de cancelişti pe lângă protopresbiteri, la propunerea aceluiași raportor se predă consistoriului mitropolitan spre studiare.

Congresul apoi, ca for de arbitrir, decide, la propunerea aceluiași raportor, și ascultând părerea P. S. Sale, episcopului *Ioan* al Aradului, că fondul cultural, manipulat de consistoriul arădan, formează proprietatea numai a consistorului acestuia, nu și proprietatea consistoriului de la Oradea-mare.

In chestia limbei de catehizare congresul adusese în sesiunea trecută a hotărâre, pe care guvernul a cassat'o prin resoluțiune preaînaltă. Raportul consistoriului mitropolitan despre pașii întreprinși în direcția aceasta, și special despre înaintarea unei representanțe esplicătoare (la care nici până astăzi răspuns nu a sosit) la guvern, cu rugarea, ca se fie presentată și Maiestății Sale, — congresul îl ia la cunoștință.

Se stabilesc spesele congresului și se iau dispoziții cu privire la autenticarea proceselor verbale despre cele două ședințe din urmă, apoi Excelența Sa, Mitropolitul *Ioan Mețianu*, rostește vorbirea publicată la loc de frunte al ziarului nostru.

Răspunde în numele congresului P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Ilarion Pușcariu*, mulțămind Excelenței Sale pentru indulgența, tactul și înțelepciunea cu care a condus desbaterile congresului.

Ședința, și cu ea sesiunea ordinară congresuală, se închee la ora una d. a. Escelența Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, părăsește sala, însoțit de P. S Sa, Episcopul *Ioan I. Papp* al Aradului (Părintele Episcop *Miron* al Caransebeșului, fiind ocupat în altă parte, nu a putut participa la ședința aceasta) între sgomotoasele aclamări ale deputaților congresuali și ale publicului asistent.

Din protopresbiterate.

Convocare

On. preoțime din tractul Abrud se convoacă la conferența anuală, ce se va ținea în Abrud Marți în 30 Octomvrie a c., cu următorul

Program:

1. Serviciul divin la orele 9 a. m. celebrat de preotul Iosif Gomboș, eventual protopresbiterul Petru Popoviciu.

2. Predica o va rosti preotul Traian Tomuș, textul: „Până la moarte te lupta pentru adevăr și Domnul Dzeu se va lupta pentru tine“. Sir. 4 32.

3. Deschiderea conferenței, constatarea celor prezenți și constituirea biroului.

4. Discuție asupra serviciului divin și a predicii.

5. Comunicarea ordinelor Ven. Cons. privitoare la conferență.

6. Tema dată de Ven. Cons: „Cum s'ar putea face cu bun efect educația religioasă-morală a credincioșilor noștri și mai ales a elevilor de școală din acele comune bisericești, în care nu avem școală confesională“, lucrată de preotul Iosif Gomboș.

7. Prezentarea proiectului de statute pentru biblioteca tractuală prin comisiunea aleasă de conferența trecută.

8. Raportul grupurilor religioase.

Abrud, 27 Septemvrie 1912.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Convocare.

Prin aceasta convoc onorata preoțime tractuală la conferența precțească pe ziua de Marți în 6/19 Noemvrie 1912 în edificiul școalei noastre confesionale din Cohalm.

Programă:

1. La 8 oare dimineața sfta liturgie celebrată de preoții Ioan Mihailă și Ioan Cuița. Predică de preotul Emil Gheaja.

2. Deschiderea conferenții și constituirea biroului. Discuție asupra serviciului divin și asupra predicei rostite.

4. Comunicarea rezoluției consistoriale asupra concluselor conferenței trecute. Alte comunicate.

5. Rezultatul activității anului espirat. Fiecare preot va înainta despre aceasta un raport la oficiul protopresbiteral până cel mult în 15 Oct. c.

6. Cum s'ar putea face cu bun efect educația religioasă morală a credincioșilor noștri, și mai ales a elevilor de școală din acelea comune bisericești în cari nu avem școală confesională? Temă lucrată, de preotul Teofil Roșca.

7. Cari sunt causele sporirei anevoioase la Românii cari locuesc între Sași și cum s'ar putea ele delătura, de parohul Ioan Grecean.

8. Statorirea temelor pentru conferența viitoare.

9. Inchiderea conferenței.

Cohalm, în 30 Septemvrie 1912.

Ioan Bercan
adm. popesc.

NOUTĂȚI.

Parastas. Sâmbătă la orele 9 dimineața s'a celebrat parastas în catedrala din Sibiiu întru odihna sufletului fericitului Arhiepiscop și Mitropolit *Miron Romanul.* A oficiat I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, asistat de P. C. Lor, *Dr. Ilarion Pușcariu*, arhimandrit, vicar arhiepiscopesc și Dr. *Eusebiu R. Roșca*, protosincel, director seminarial, de protopresbiterii Galacteon Sagău, Mateiu Voileanu, Lazar Triteanu și Dr. Ioan Stroia și de diaconii D. Câmpean și Dr. V. Stan. Au fost de față Preasfinții episcopi *Ioan* și *Miron*, domnii deputați congresuali, elevii seminarului „Andreian“ cu profesorii lor, și alt public. A cântat corul seminarial, condus de dl profesor Tim. Popovici.

*

Personal. Preasfinții lor, Episcopii *Ioan I. Papp* al Aradului și *Dr. Miron E. Cristea* al Caransebeșului au plecat azi dimineață din Sibiiu, la reședințele lor.

*

Sfințire de biserică Duminecă, în 14/27 Octomvrie c. se va sfinți biserica și școala din comuna bisericească *Tâmpa*, tractul Devei, prin P. C. Sa, Protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roșca*, director seminarial, ca mandatar al Inaltpreasfințitului Domn Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Mețianu.*

*

Răsboiul. Au proclamat răsboiul în contra Turciei și celelalte state mici balcanice: Sârbia, Bulgaria, și Grecia, și au început deja ostilitățile.

*

† George G Popp, mare proprietar, fost președinte al comitetului parohial al bisericei Sf. Adormiri și al corporațiilor școlare din Brașov, vechiu membru al comitetului național român, membru în consiliul comunal și municipal ș. a. a încetat din viață în Brașov, Vineri în 5/18 Oct. a. c. la orele 8·35 seara, împlinind vârsta de 68 ani. Inmormântarea regretatului se va face astăzi Luni, în 8/21 Oct. la orele 3 p. m. în cimiteriul capelei gr.-or. române din Groaver, în Brașov. Odihnească în pace!

*

Universitatea săsească, Sesiunea ordinară din anul acesta a universității săsești este convocată la Sibiiu pe ziua de Joi, 21 Noemvrie 1912.

*

Atentatul îndreptat Marța trecută asupra vieții fostului prezident Teodor *Roosevelt* al Statelor unite, n'a izbutit. Atentatorul este un socialist. A tras patru focuri de revolver, dar numai unul a nimerit. Roosevelt, care tocmai mergea în trăsură la o adunare electorală, deși era rănit la piept a ținut o cuvântare agitatorică; în urma perderii de sânge, dela o vreme a fost necesitat să-și întrerupă vorbirea. Transportat la spital, acum se simte scăpat de pericol. Socialistul este arestat.

*

Aviatori francezi pe câmpul de război. Din Paris se vestește, că poarta otomană a angajat cinci piloți francezi, cu contract pe trei luni de zile. Piloții primesc salar lunar de cinci mii de franci de fiecare persoană, iar mehanicii lor câte o mie de coroane pe lună. Francezii sunt datori să aducă cu sine aeroplanele lor.

*

Admiterea femeilor la facultatea de drepturi. Monitorul oficial publică hotărârea monarhului, prin care se permite femeilor să fie primite la cursurile contabilității de stat, ce se țin la facultatea juridică a universităților și la academiile de drepturi din patrie. La aceste cursuri se admit femei, care au împlinit etatea de 16 ani și au terminat patru clase secundare. Cererile se adresează către ministerul de culte și instrucțiune publică.

*

Pentru flota aeriană austro-ungară. Se scrie din Viena, că doi mari industriași, *Dreher* și *Schöller*, au contribuit fiecare câte o *sută de mii* de coroane pentru scopurile flotei aeriane austro-ungare.

*

Școală superioară pentru științele educative. In zilele apropiate se va deschide în Geneva, sub numele *Institut J. J. Rousseau*, un așezământ unic în felul său. Institutul are de scop să fie un centru al cercetărilor pe terenul educației și să oprească respândirea diletantismului în chestiuni de pedagogie. Metoda de instrucție are să fie mai ales practică. Obiectele principale de învățământ sunt: psihologia cu deprinderi în laboratoriu, didactica, igiena școlară, educația copiilor anormali, educația morală și socială, istoria și filozofia marilor pedagogi, administrația școlară și organizarea școlilor. Se admit la cursuri atât bărbați, cât și femei, dacă au împlinit 18 ani și au cunoștințele prealabile necesare. Studiile durează de obicei doi ani, se admit totuși și reduceri la două sau trei semestre. Intemeetorul așezământului este renumitul profesor universitar, *Eduard Claparede*, din Geneva.

*

Mulțămită. Doamna *Mărioara Ille n. Zigre*, soție de advocat în Tinca, a binevoit a colecta dela mai multe dame și domni și a transpune cassei „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“ suma de cor. 52·70 fil. pentru scopurile acesteia. Asemenea a mai binevoit a dona cor. 10 dl *Dr. A. F. Tămaș*, medic în Ruma. Tuturor donatorilor esprimă mulțămită. Comitetul R. f. r. d. S.

*

Incunoștiințare. Societatea „Petru Maior“ din Budapesta în ședința sa generală ordinară din 13 Octomvrie st. n. s'a constituit în felul următor: Președinte: Vasile Stoica, student în litere. V. președinte: Gheorghe Comșa, stud. în drepturi. Secretar: Emil Țeposu, stud. în medicină. Notari: Ilie Cristea, stud. în litere. Andrei Crăciun, stud. în tehnică. Cassar: Petre Nicolescu, stud. la acad. com. Controlor: Ion Alămorean, stud. în medicină. Bibliotecar: Virgil Bierea, stud. în drepturi. V.-Bibliotecar: Ion Voicu; student în medicină. Econom: Matei Sofonea, stud. în medicină. Comisia de supraveghere: Dumitru Cosma, stud. în medicină. Iosif Radoslav, stud. în tehnică. Victor Vlad, stud. în tehnică. Comisia literară: Andrei Crăciun, stud. în tehnică. Ilie Cristea, stud. în litere. Flore Al-George, stud în litere. Gheorghe Lazăr, stud. în medicină. Romul Molin, stud. în drepturi. Vasile Stoica, stud. în litere. Victor Vlad, stud. în tehnică.

*

La producția teatrală, ce se va da mâne, Marți 9/22 Octomvrie de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ în teatrul orășenesc din loc se va executa de către capela orășenească între alte bucăți și frumoasa compoziție românească „*Serata etnografică*“, pusă cu multă prevenire la dispoziție de dl autor *Dr. Tiberiu Brediceanu*, secretarul „Albinei“.

*

Sentență draconică. Ziaristul Eugenio Noel, cum se anunță din Madrid, a fost osândit săptămâna trecută la temniță pe șase ani, din cauză că a rostit într'o adunare de republicani câteva declarațiuni teoretice despre regalitate. Ziarele spaniole, chiar și cele monarhistice, cer ca regele Alfonso să grațieze pe ziaristul osândit.

*

Biserica Sfânta Sofia. Un specialist englez, Thomas Iackson, însărcinat de guvernul turcesc, a făcut mai de mult timp cercetări asupra solidității măreței biserici Sfânta Sofia din Constantinopole, transformată în moschee. Intr'o scrisoare, adresată de Jackson ziarului *Times*, se spune, că în urma deselor cutremure de pământ *cupola* vestitei clădiri amenință cu surpare; asemenea și zidurile de partea nordică și sudică nu mai păstrează situația lor originală. Astfel, după specialistul englez, pericolul unei prăbușiri nu numai există, ci este foarte apropiat.

*

Lapte vegetal. Am adus știrea despre invenția profesorului *Riegler* dela universitatea din Cluj. Raportorul unui ziar clujan s'a adresat profesorului numit, care a făcut următoarele comunicări: Nu este vorba de lapte artificial, ci de *lapte vegetal*; aparatul primitiv, cu care se lucrează deocamdată produce zilnic treizeci litri de lapte, care se întrebuințează mai ales la clinice; numeroase așezăminte din țară și străinătate încep a se interesa de invenție; dupa terminarea experimentelor necesare, noul aliment va fi pus la dispoziția publicului.

*

Diplomă de recunoștință a primit preotul nostru *Ioanichie Oprean* din Boz, dela espoziția stuparilor din Germania și Austro-Ungaria, ținută în Bodenbach, pentru mierea trimisă la această espoziție.

*

Teatru german Societatea teatrală a domnului director *Leo Bauer* își începe reprezentanțiile Mercuri în teatrul orășenesc din loc. Societatea e compusă din puteri noi și cu bună reputație artistică. Reprezentanțiile se încep la orele 7 și jumătate.

*

Bucuria Sașilor din Sebeș. Ceneva își esprimă bucuria în coloanele ziarului „S. D. Tageblatt“ din loc (numărul de Joi săptămâna trecută), că agendele poliției orășenești din Sebeșul-săsesc au trecut cu 15 Octomvrie n. c. în mânile jandarmeriei de stat, pentrucă acum vor putea fi ținute în frâu elementele numeroase turbulente române, cari înclină spre socialism, cerând egală îndreptățire și câte odată mai atacă și personal pe câte un sas cinstit. Dar acum jandarmeria va obișnui aceste elemente „*cu maximele morale și de bună cuviință din Europa de mijloc*“!.. Se prezintă deci astfel lucrul, ca și când jandarmeria ar fi fost necesară numai pentru a înfrâna pe Români și a-i împedeca de a mai turbura liniștea și ordinea publică (ca și cum numai între Români ar fi de aceia, cari nu respectează liniștea și ordinea, între Sași și Maghiari nu), pe când trecerea agendelor poliției orășenești din Sebeșul-săsesc în competența jandarmeriei e o dovadă despre incapacitatea Sașilor de a săvârși serviciile polițienești în acest oraș, și e o știrbire a autonomiei comunale a acestui oraș. Sașii din Sebeș pot să se bucure de această știrbire, noi însă îi compătimim și regretăm, că ei nu au fost în stare să obișnuiască pe Români cu maximele morale și de bunecuviință (probabil pentrucă nu le cunosc nici ei) ci așteaptă acum acest lucru dela jandarmerie, tocmai dela jandarmeria de stat!..

Cărți și reviste.

Vatra Școlară, revistă pedagogică, nr. 8 din Octomvrie 1912 cuprinde: Limba română în școalele primare, de A. Sioa. Monografia școalei elementare gr. or. române din Branișca Bicău, de N. Bembea. Informațiuni: Adunări învățătorești, bicentenarul lui Rousseau, observări critice asupra noului plan de învățământ, serviciul militar și învățătorii. Bibliografie. — Abonamentul: pe an 8 coroane, pe jumătate de an 4 coroane. Adresa: *Dr. Vasile Stan*, redactor și prof. sem. Sibiiu, Piața Hermann nr. 4 a.

Nr. 414/1912. (366) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala (nouă) elementară confesională gr. or. română din parohia **Poiana Blenchi**, tractul Deș, se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare a acestui concurs.

1. Dotațiunea împreunată cu acest post este: 240 cor. dela comuna bisericească din repartiție, 760 cor. se va cere întregire dela stat după definitivarea învățătoriului și recunoașterea celui ales din partea statului.
2. Cuartir în edificiul școalei vechi.
3. Grădină de legumi în natură.

Reflectanții la acest post și vor înainta cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare în terminul deschis oficiului protopresbiteral Deș, îndatorați fiind cei aleși a conduce la biserică copiii în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei sf. liturgie a să prezenta înainte de alegere poporului în biserică spre a și arăta desteritatea în cântări.

Poiana-Blenchi, din ședința Comitetului parohial ținută la 16 Septemvrie 1912.

Ioan Buzură
paroh președinte.

Vasiliu Conțiș
notar.

Văzut:
Teodor Herman
protopresbiter.

Nr 689/1912. (357) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. III **Blăjeni Plaiu**, se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. despre întregirea venitului preoțesc dela stat.

Petenții au să-și înainteze cererile instruite în senzul legii în terminul deschis la oficiul protopresbiteral și să se prezinte cu 8 zile mai înainte de alegere în zi de Dumineca ori sărbătoare la biserică pentru a servi, respective cânta și cuvânta.

Brad, la 22 Septemvrie 1912.

In conțelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Zarand.

Vasile Damian
protopresbiter.

Nr. 3921/1912. (365) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea **postului de vicenotar** în comuna **Nagyludas** (cercul Szerdahely, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salar anual prin aceasta se publică concurs și provoc pe reflectanții la acest post a-și înainta cererile instruite conform § 6. art I. din 1883 și cu atestatele despre serviciile lor **până la 31 Octomvrie 1912**.

Cunoașterea în vorbire și scris a limbei românești se recere necondiționat.

Ziua de alegere se va difige ulterior.

Szerdahely, la 1 Octomvrie 1912.

Primpretorul cercual.
Dr. Bruckner.

Dentist
Virgil Muntean
Sibiiu, Strada Măcelarilor,
în față cu Tipografia și Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**
(126) 29—

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, bramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă
Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)
(46) 37—

Moșie de vândut.

In **Sânmihaiul de-câmpie** (Mezőszent-Mihály), comitatul Kolozs, lângă calea ferată și drumul comitatens se **vinde din mână liberă** moșie comasată de 62 jug. 205 stângeni constătătoare din:

Casă de locuit acoperită cu șindilă și supraedificatele economice, 2 căsi pentru servitorime. Grădină cu altoi din cele mai nobile specii 1 jug. 1470 stângeni. Rît de clasa I 8 jug. 1415 st. 12 jugăre 1390 st. arător clasa I (Minta terűlet). 11 jug. 1395 st. arător de diferite clase. 7 jug. 465 st. pășune. Vie 3 jug. 35 st. din care 1 jug. 810 st este plantat de 4 ani cu cele mai renumite și fine specii. Pădure de 5 ani 6 jug. 725 st. și pădure de fag de 30 ani 9 jug. 1110 stânjeni.

Adresa proprietarului o comunică administrația acestui ziar. (363) 3—3

„BIBLIOTECA ȘAGUNA“
REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAȘ**, SĂLIȘTE

A apărut și se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană, în Sibiiu

Nr. 1.
Însemnătatea bisericii
Nr 2.
Despre pocăință
Nr. 3.
La ziua sf. Andreiu
Nr. 4—5.
Temeliile traiului nostru
Nr. 6—7.
Sfânta Scriptură
în limba românească
de
Dr. I. Lupaș.
Prețul à 10 fil. + porto 5 fil.

Cărbuni de Petroșeni, Cărbuni pentru fauri, Kox de gaz
oferă trimiterea numai în vagon
Rudolf de Gardik, Sibiiu,
(95) 15— biroul în edificiul sanatoriului.

A apărut și se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană
I. Enescu:
Cooperativele sătești
Felul și însemnătatea lor.
Prețul Cor. 1 50, porto 5 fil.

Baie de aburi acasă!

Sute și sute de medici a constatat ca o eră nouă pe terenul samaritan! E lucru știut, că contra

reumei, ișias și al podagrei

singurul mijloc de salvare sunt băile de abur. Cu baia de aburi la domicil **„Sanitas“**, oricine în oricare chilie poate a și face

baia cea mai perfectă de aburi,

în 5 minute cu 5 fileri spese. E culmea comoțiunei în locuință. Metodă încercată, cu siguranță, contra **troagnei, catarului, durerei de gâtleji, colică, insomnie** și altele.

O necesitate absolută și pentru oameni sănătoși. **După folosință se poate împătura** și așeza după vre-un dulap.

Aparatul se poate vedea fără obligământ de cumpărare toată ziua în

Hotel Neurihrer Nr. 10,

la dorință — spre a încerca o baie de probă — **se trimite și acasă.**

„Sanitas“, fabrică de aburi în casă în Budapesta.

Reprezentanța principală: 467 1—2
Gara Izidor, Budapesta, XIII., Baross u. 78 I/14.

30,000 de părechi
păpuci și **ghete**
se vând cu preț redus.

Toate în lume se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai **păpucii** și **ghetele** exec. în atelierul lui

VASILIE BAN
la „Cisma mare roșie“
după cum se numește prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită **prăvălie de încălțăminte s'a mărit în casa proprie** și la fiecare păreche se trage jos chiria Deaceea el poate lifera **ghete bune** și **trainice** pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca și până acum.

E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alții, eventual să returnează banii.

(221) 43—

REVERENZI!

Premiat:

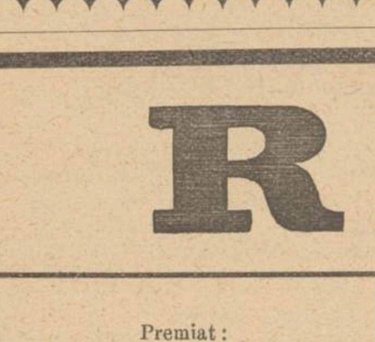

Expoziția internațională de modă, Paris 1911: Grand Prix și m. de aur.

La „Croitoria Universală“ I. PETRAȘCU
Sbiiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune și fine stofe se primesc și execută

Reverenzi pentru on. preoți

în cele mai bune condițiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid și grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Prețuri moderate. (472) 14—

Spriginiți industria română.

Premiat:

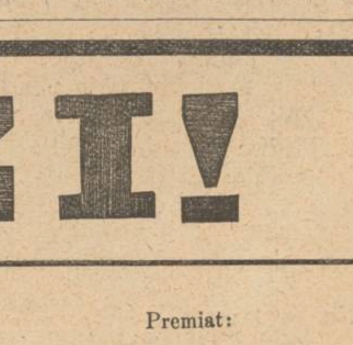

Expoziția universală d'n Roma 1911: Grand premiu și med. de aur.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 11/24 Octomvrie 1912. *Nr. 107.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C, 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Discurs festiv

rostit din partea domnului **Andreiu Bârseanu**, prezidentul „Asociaţiunii", Duminecă în 13 Octomvrie n. cu ocaziunea desvălirii bustului lui **Gheorghe Bariţiu.**

Venerabili Arhierei,
Onorat public,
Iubită tinerime!

Cinstind memoria bărbaţilor mari, poporale se onorează pe sine. Astfel vedem, că toate neamurile mai înaintate în cultură, încă din timpuri vechi, au căutat să eternizeze amintirea aleşilor lor prin monumente, ca semn de pietate pentru cei răposaţi şi ca îndemn şi învăţătură pentru cei aflători de viaţă.

Noi, Românii de dincoace de munţi, în urma împrejurărilor grele, în cari trăim, n'am prea avut putinţă, să înălţăm astfel de monumente, ci a trebuit să ne mărginim a păstra amintirea acelora cari au lucrat şi s'au jertfit pentru noi, în altarul ascuns al sufletelor noastre, sau, cel mult, dacă le-am putut închina o scriere, un portret, supus stricăciunii în fiecare clipă, ori o modestă tablă comemorativă.

Mai zilele trecute s'a inaugurat la Arad bustul cioplit în marmoră al unui meritat dascăl al şcoalelor româneşti de acolo. Astăzi ne aflăm înaintea momentului solemn al desvălirei unui nou monument, ridicat prin dărnicia publicului nostru, la iniţiativa „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român".

Şi cui putea închina Asociaţia noastră primul monument, ridicat prin stăruinţele sale, decât acelui bărbat, care a stat cu credinţă în serviciul ei, dela primele ei începuturi, timp de peste 30 de ani, de al cărui nume e legat întreg trecutul însoţirii noastre culturale şi care totodată a fost unul din vestitorii cei mai neobosiţi ai deşteptărei noastre naţionale şi unul din scriitorii noştri cei mai de valoare?

Bărbatul acesta mult meritat a fost nemuritorul George Bariţiu, dela naşterea căruia s'a împlinit în primăvara anului acestuia un veac şi dela a cărui trecere din viaţă se vor împlini nu peste mult, douăzeci de ani.

Cine a fost George Bariţiu, cunoaşte ori şi care Român cu oarecare cultură, iar ce a făptuit el pentru neamul său în cursul vieţii sale, bogate în ani şi bogate în lucrări, îşi amintesc cu recunoştinţă cei ce fac parte din generaţia mai în vârstă.

Cu toate acestea nu va fi de prisos, să aruncăm o privire, ori cât de scurtă, asupra momentelor de căpetenie din viaţa lui, căutând să ne înfăţişăm figura lui venerabilă înaintea ochilor noştri sufleteşti, înainte de a o privi cu cei trupeşti, aşa, cum a statornicit-o pentru toate timpurile simţul cald şi mâna isteaţă a artistului.

Iată-l, aşadară, pe tânărul fiu de preot, născut în Jucul de jos, la venerabilele şcoli din Blaj şi apoi la cele din Cluj, căutând să-şi înmulţească cunoştinţele, cu hărnicia, care l-a caracterizat toată viaţa, şi distingându-se între colegii săi, români şi străini. Istoria lui Petru Maior îi îndreaptă atenţiunea asupra trecutului poporului românesc şi a originei sale nobile, iar prigonirile ce le vedea zilnic în jurul său, împotriva fraţilor săi de acelaş grai şi de acelaş sânge, îl hotărăsc să-şi închine viaţa sa luminării neamului, din care făcea parte, şi desrobirii lui din jugul asupritor al feudalismului.

După terminarea cursurilor liceale din Cluj, tânărul Bariţiu, întră în seminarul din Blaj, hotărât a îmbrăţişa cariera preoţească, întocmai cum făcuseră marii săi înaintaşi: Samuil Micu, George Şincai şi Petru Maior. Ca seminarist, el urmează cu aceeaş hărnicie a-şi înmulţi cunoştinţele, şi astfel superiorii lui, convinşi de destoinicia tânărului, îi încredinţează o catedră la gimnaziul, la care învăţase el însuşi şi la care alergau atâţi tineri români din toate părţile ţării.

Abia îşi începe însă tinărul profesor cursurile sale de Fizică, când iată, că este chemat ca dascăl într'altă parte, unde se simţea şi mai mare lipsă de carte românească, dar unde lipsea omul, care să stâmpere setea celor doritori de învăţătură. Erau negustorii români din Braşov, cari doreau să-l aibă pe Bariţiu ca învăţător la şcoala lor primară, de curând înfiinţată, şi dintre cari unii îl cunoşteau pe tânărul profesor blăjan, ca instructor al fiilor lor.

Şi tânărul Bariţ nu pregetă a urma acestei chemări, deşi condiţiunile, ce i se ofereau, erau de tot modeste. Dar ţinta, ce strălucea înaintea ochilor săi sufleteşti, era mai presus decât ori şi ce interes material. Era dorul de a răspândi lumina şi în acest centru românesc şi astfel a contribui la înălţarea neamului său, rămas aşa de tare înapoi, în urma nedreptăţii timpurilor.

Cu glas de aramă vesteşte el nouilor săi concetăţeni însemnătatea cărţii româneşti şi-i îndeamnă a îmbrăţişa cu toată căldura cauza şcolară.

„Şcoli, şcoli, bărbaţi braşoveni", strigă el cu putere, „care bine întemeiate şi înzestrate, pe lângă ce varsă cele mai scumpe daruri peste omenime, luminează şi au luminat orizonul tuturor patriilor, rămân în veci mulţumitoare către întemeietorii săi!"

Şi cuvintele lui nu rămân fără răsunet. Din toate părţile se adună în jurul lui zeci de tineri, ca să asculte glasul lui, vestitor de o viaţă nouă, iar mai târziu din îndemnurile lui, îmbrăţişate cu căldură de inima nobilă românească şi de mintea ageră a neuitatului protopop de pe vremuri Ioan Popasu, sprijinite de simţul de jertfă a Românilor braşoveni şi sub puternica ocrotire a nemuritorului Andrei Şaguna, au răsărit acele institute de învăţământ dela poalele Tâmpei, care au adus servicii aşa de preţioase culturei româneşti.

Dar Bariţ nu a fost numai dascălul celor mici, ci s'a năzuit a fi în cursul întregei sale vieţi şi dascălul celor mari.

Prin conveniri sociale şi mai cu seamă prin reprezentaţiuni teatrale, el căuta, să înfrăţească publicul, în mijlocul căruia se aşezase, să-l lumineze, să-i nobiliteze simţirile, să-l trezească din letargia, în care zăcuse până acuma, şi să-l pregătească pentru o viaţă nouă.

Totodată, cunoscând înrâurirea, ce o poate avea o presă bine condusă asupra vieţii unui popor, el apucă cu hărnicie condeiul în mână şi astfel ajunse întemeietorul scrisului periodic la noi, Românii de sub coroana Habsburgilor.

Prin darea la lumină a „Foii pentru minte", urmate în curând de „Gazeta de Transilvania", Bariţ deschise un izvor nesecat de învăţătură pentru contimporanii săi şi totodată înălţă o tribună pentru apărarea poporului său asuprit. Nu era ziaristul-negustor, ce, din nenorocire, se întâlneşte destul de des în zilele noastre, nu era fabricantul de reclamă pentru sine sau pentru alţii, nu era năimitul vre-unui partid, ci era omul, care prin scrisul său voia să lumineze un neam întreg, să-l ridice din starea dejositoare, în care se afla, să-l desrobească trupeşte şi sufleteşte, pregătindu-l pentru zilele mari, ale căror zori începuseră a miji în orizont.

Şi cu câte greutăţi era împreunată purtarea condeiului de publicist în acele timpuri, când limba literară română era în faşă, când publicul era cu totul nepregătit, când comunicarea de idei era aşa de anevoioasă şi când o cenzură aspră suprima fără milă ori ce cuvânt mai îndrăzneţ şi ori ce împărtăşire, care nu era pe placul celor atotputernici!

FOIŞOARĂ.

Scrisori.

V.

Amice!

Notiţa, de care faci amintire, am cetit-o şi eu. Un sat românesc, încunjurat de alte sate româneşti, e pe cale a se desfiinţa. De ani de zile mortalitatea întrece numărul naşterilor. Cauza? Starea sanitară rea şi îndeosebi lipsa unei ape bune de beut.

De sigur vina o poartă în rândul prim administraţia, dar nu mai puţin vinovaţi suntem şi noi. Dacă am fi organizat de cu vreme un serviciu al carităţii publice, preotul locului ar fi dat mai multă atenţiune mortalităţii abnorme. Şi satul ar fi primit cu o oară mai curând fântâna arteziană de care are lipsă şi pe care, poate, în oara a unsprezecea totuşi o va primi.

De trei instituţiuni trebue să grijim ca de ochii noştri: de biserică, de şcoală şi de caritatea publică (organizată şi practicată în înţelesul indicat în scrisorile mele anterioare, nu împărţind numai milă la eşirea din biserică şi nu săturând la pomeni pe chemaţi şi nechemaţi).

Un popor moral, pătruns de învăţăturile religiunii creştine, un popor cu carte, un popor sănătos e cu neputinţă să nu sporească şi în cele economice, e cu neputinţă să nu răsbească în lumea aceasta.

Pământul locuit de Români nu este cel mai neproductiv din lume; locuesc alte neamuri în ţinuturi aproape sterpe şi totuş dau înainte, căci sunt morale, cu carte şi sănătoase.

Exemple? Le ştiu toţi copiii de şcoală.

Iată pentruce am zis eu de atâteaori şi pentruce îndrăsnesc a o repeta necontenit, că trebue să întărim înainte de toate aceste trei instituţiuni. Din acestea trei vor răsări, pe rând, toate celelalte, de care un popor are lipsă.

Dar la noi ca la nime. Ne apucăm de toate şi nimic nu ducem până la capăt. Abia am început să realizăm o idee, şi alte zeci vin scoase la iveală, pentru care se reclamă ajutorul public, căci altfel se prăpădeşte neamul.

Crede-mă, nu se va prăpădi naţia românească, dacă ne vom entuziasma mai puţin pentru cutare invenţiune, dacă nu vom realiza cutare idee la modă în alte ţări, dar în schimb vom sprijini din toată inima instituţiunile amintite mai sus.

La noi, amice, se lucră pe apucate, la noi se ară cu greşuri.

. . . .

Dar să revin la tema ce ne preocupă. Parohia săsească din Sibiiu, care a înfiinţat şi susţine Evangelische Krankenpflegeanstalt, mai susţine, aş putea zice în legătură organică cu aceasta: *o colonie de copii* la băile sărate din Ogna, o colonie de copii în cunoscutul castel şi parc din Avrig, *un sanatoriu pentru reconvalescenţi* tot aci. In colonia de copii dela Ogna şi în sanatoriul dela Avrig se primesc şi Români, trimişi din partea Reuniunii igienice comitatense şi a Cassei pentru asigurarea lucrătorilor.

Nu am putea face şi noi la fel? De sigur am putea şi trebue să facem. Avem şi noi, har Domnului, câteva parohii, cari ar putea face începutul, b. o. cu înfiinţarea de colonii pentru copii.

Dar spesele cine să le acopere? Filantropii noştri şi reuniunile de femei.

Iţi poţi închipui pentru reuniunile de femei un scop mai nobil decât a contribui la întărirea sănătăţii copiilor? Nu copiii ar trebui să fie obiectul de predilecţiune al femeilor?

Avem câteva reuniuni de femei şi alte câteva s'ar mai putea înfiinţa, cari toate laolaltă ar putea susţinea sute de copii la aer mai bun, la hrană mai bună la un isvor tămăduitor.

E frumoasă emulaţiunea întru a întemeia şi susţinea şcoale proprii, dar să lăsăm bisericii întreagă grija şcoalelor, care singură le poate garanta viitorul. Reuniunile de femei să-şi îndrepte privirea în rândul prim spre acele instituţiuni, cari au menirea să promoveze sănătatea şi să întărească generaţiile tinere, garanţia viitorului nostru.

Să nu abandoneze şcoalele înfiinţate deja, îndeosebi şcoalele de menaj, de industrie casnică, ci pe viitor să îmbrăţişeze ideea carităţii publice.

Sibiiu, în Sept. 1912. Dr. Beu.

Monografia şcoalei elementare poporale gr. ort. rom. din Măgoaja

de *Gavriil Hango*, presbiter.

(Urmare).

Acestea le am putut afla până acum despre familia fericitului fundator George Botte. Ar merita, ca cei ce se bucură de roadele ostenelelor lui (parohia), drept recunoştinţă să-i cerceteze biografia mai de aproape şi să-i caute mormântul şi să-l provadă cel puţin cu o cruce simplă de peatră cu inscripţie, ca să se ştie unde odihneşte, şi la sărbătoarea sfântului şi marelui martir George să-l pomenească cu numele la sf. liturgie şi să-i facă parastas în presenţa poporului şi a tinerimii şcolare, împreună cu cuvântări de laudă şi serbări şcolare, ca să nu-l uite nici-

Dar Bariț era hotărât, să dea piept cu ori și ce greutate, să învingă ori și ce piedecă, chiar și cu prețul sănătății, al libertății, ba chiar și al vieții sale, numai să vadă întrupat cu un ceas mai curând idealul său: trezirea la viață a poporului său, luminarea lui și pregătirea unui viitor mai fericit pe seama lui prin cultură.

Privirile lui însă nu se mărginiră numai la patria lui restrânsă, ci îmbrățișează toate ținuturile locuite de Români. El caută să mijlocească o legătură sufletească între frați prin formarea aceleiaș limbi literare, prin cunoașterea reciprocă a produselor scrisului românesc, prin împărtășiri despre ideile, ce-i frământau pe Românii din diferitele țări în năzuințele lor spre progres, — și astfel să contribue la stabilirea unei unități culturale. Spre scopul acesta Bariț nu pregetă a reproduce în foile sale multe din lucrările mai de seamă ale scriitorilor români contimporani, a lua parte la discuțiile literare, cari priveau limba și istoria românească, și a purta o corespondență din cele mai extinse cu aproape toți fruntașii români contimporani.

(Va urma).

Din România.

Guvern nou român.

După lungi pertractări, concentrarea vechilor conservatori și a conservatorilor democrați din România, e pe cale de a fi realisată. Se poate, că încă în cursul zilei de astăzi, Mercuri, se va constitui noul guvern român, compus din patru vechi conservatori, patru conservatori democrați și un general, desemnat din partea regelui Carol, ca titular la departamentul răsboiului. President al consiliului de miniștri și ministru de esterne rămâne domnul *Titu Maiorescu*, iar domnul *Tache Ionescu*, șeful conservatorilor democrați, primește ministeriul de interne. Corpurile legiuitoare române vor fi disolvate și se vor face alegeri noue pentru cameră și senat.

Din Sebeș.

Conferența preoțească — Concertul I. Rădulescu. — Cooperativă.

Conferența preoțească a tractului Sebeș, ținută Sâmbăta trecută în școala gr.-or. din Sebeș, a fost de sigur una dintre cele mai instructive. Chestia educației relig.-morale, a cărei actualitate e mai arzătoare ca oricând, a preocupat și pe preoțimea acestui tract în măsură covârșitoare. Interesul deosebit al preoțimei pentru această chestie a fost și este o bună mărturie, că preoțimea noastră pricepe situația gravă ce ni s'a creiat și ni se creiază prin sistarea multor școale confesionale, pricepe că de aci nainte toată sarcina educației rel.-mor. a credincioșilor se razimă pe umerii ei, preoții trebue să fie pe viitor mai ales fortificația de apărare a moralității poporului nostru de pe sate.

Și în conștiința aceasta fiecare caută căi potrivite, mijloace mai trainice cari să'l ducă la scop, să-i stea într'ajutor, ca să nu'l doboare responsabilitatea față de conștiința sa și a viitorului.

Dându-și seama de acest fapt preoțimea simte că nu are propte destul de tari din afară, simte că lăsată numai în voia liberă a chibzuinței proprii de până acum nu va putea birui toată ispita vrășmașă, ca să satisfacă cu succes îndatoririlor sale și să nu cadă jertfă odiului public, care cu atâta predilecție lovește mai ales în preoțime, cu și fără motiv.

Acestor îngrijorări a dat espresie și preoțimea tractului Sebeș, discutând situația până în amănunte, pentrucă dorește ca în munca mai grea ce o așteaptă de aci nainte să aibă cel puțin o orientare clară asupra atitudinei sale.

Mijloacele ducătoare la scop sunt multe și feliurite. S'au accentuat atât în predica ocazională a zilei, în rapoartele preoților, cât și în tema dată de Prea. Ven. Consistor. Preoțimea le cunoaște.

Nedumeriri încap pe lângă sărăcia obștească numai privitor la greutatea cea mai mare, la indiferentismul unor credincioși și mai ales a intelectualilor noștri, față de orice pornire publică de natură religioasă.

E aceasta un simptom de o gravitate estraordinară, pe care cu ajutorul unor rezonamente morale nu-l poți tâlcui. Și acest fapt a fost punctul culminant în discuția conferenței. Preoțimea ar dori cu orice mijloace să spargă gheața aceasta, să spulbere negura acestei înstrăinări a intelectualilor noștri, pentrucă e conștie că tocmai împrejurarea aceasta, lipsa de religiositate a „domnilor“ mai ales pe sate, e stavila cea mai tare, a cărei pildă vie zădărnicește toată truda de moralizare din partea bisericei.

Concepția „domnilor“ acestora e foarte greșită. Pentru ca să te girezi de fruntaș al unei parohii cu ambițiile vanității unui șef de gară, nu-i de ajuns să-ți plătești taxa anuală și să intri în biserică numai când dai față cu urna electorală, ci se reclamă și alte condiții de ordin moral mult mai superior, între cari cea dintâi e *pilda vie*, care moralisează mai bine, decât zeci de predici și îndemnuri cu cuvântul.

Și ca să o dovedesc aceasta, amintesc un caz, întâmplat aici în Sebeș. Vine un țăran să plătească o modestă camătă. „Domnul“ îl întreabă de ce n'a adus ceva și din capital.

„Dapoi sunt năcăjit, Domnule, răspunde țăranul, că mi a luat D-zeu o vită“.

„Ce D-zeu, dracu ți-a luat-o, mă prostule“, se răstește „Domnul“ către bietul Român.

Cu astfel de pilde ce le întâlnește poporul zilnic, nu-i mirare că truda preoților celor mai harnici încă tânjește.

Conferența a cumpănit cu temeiu acest neajuns grav și a ajuns la concluzia, că deocamdată față de acest indiferentism n'are alte arme decât îndemnuri bune cu cuvântul și cu fapte, predici pilduitoare și dese, serviciu bisericesc înălțător, încercări de convingere cu duhul blândeților și aplicarea legilor bisericești deocamdată în spirit deosebit de altruist, pentruca cei păcătoși întru neputința lor apoi să se rușineze.

Când indiferentismul față de tot ce se ține de religie și biserică, inherent acestor puțini, s'ar răspi și în loc să împedece, cum de regulă se face, să dea mână de ajutor organelor bisericești, atunci educația rel.-mor. a poporului celui lipsit de școală confes. s'ar săvârși cu cea mai mare ușurință. Aci zace pedeca principală în educația poporului și această reclamă o chibzuială deosebită și din partea autorităților noastre bisericești, dela cari preoțimea, în multe privințe prea puțin orientată, așteaptă îndrumări ducătoare la scop. Ce privește mersul conferenței, amintesc că deși timpul nefavorabil ce vremuește de mult, a îngreunat comunicația, totuș s'au prezentat preoții aproape toți. După serviciul divin săvârșit în biserică de pr. *I. Dușe* din Câlnic, și invocarea Duhului sfânt de către P. O. D. protop. *Sergiu Medean*, la sfârșitul căruia pr. *Ion Lașiță* din Lancrăm își rostește predica „Despre credință cu aplicare la îndatoririle preotului pentru creșterea relig.-mor.“, preoțimea s'a întrunit în școală, unde preș. prot. S. Medean deschide conferența prin cuvinte potrivite, accentuând momentul principal de desbătut: chestia educației relig. și prin aceasta morale și naționale a credincioșilor.

Constituindu-se conferența și cetindu se ordinele consistoriale preș. prezintă rapoartele preoților, cari se iau în desbatere. Din aceste se constată că mizeriile cu cari se luptă preoții, se reduc în unele locuri la biserici slabe și necorăspunzătoare, în alte locuri la indiferentismul accentuat mai sus, ici colea e lipsă să se regulreze petrecerile tinerimii, se mai ivesc ici colea semne de secte, în general apoi se accentuiză dotația foarte slabă și mai ales miseria venitelor stolare și lipsa de reuniuni de femei. Preoțimea le a desbătut pe larg aducând hotărâri mulțămitoare și îndatorând pe de-o parte pe preoții respectivi ca să promoveze moralitatea credincioșilor lor.

Tema dată de P. V. Consistor au lucrat-o numai nouă preoți dintre cei mai tineri.

Se cetește lucrarea pr. *Tit Morar*, *Ion Chișe* și *Dr. Seb Stanca*. Preș. constată că dintre toate lucrările cea mai corăspunzătoare scopului e lucrarea pr. Dr. Sebastian Stanca, care se primește ca bază la desbatere. Conferența primește cele 15 puncte accentuate în lucrare ca mijloace pentru realisarea educației relig.-mor. în comunele fără școală, mai adauge încă trei și decide să angajeze și responsabilitatea comitetelor paroh. pentru de a putea pune în practică aceste mijloace.

Prot. preș. *S. Medean* ține apoi o lecție de administrarea averilor bisericești. Pe basa observațiilor făcute în fiecare an și la fiecare parohie, scoate în relief defectele și dă îndrumări folositoare pentru purtarea corectă a socotelilor bisericești.

In sfârșit conferența constată, că grupurile religioase din tract afară de unul și-au împlinit datoria corect și condamnă aspru pe trei preoți, cari nu s'au mărturisit în păresemi.

Fiind apoi timpul prea înaintat, lucrarea păr. Seb. Stanca „Dare de seamă asupra broșurii: „Taina pocăinții, de I. Hanzu“ se amână, iar prez. accentuând cu bucurie sporul muncii de șase ceasuri a zilei de azi închide conferența între ovațiile celor presenți.

*

Ca o justificare oare cum a unor împrejurări accentuate mai sus îmbie o modestă contribuție și concertul tenorului *Ionel Rădulescu*, dat Duminecă trecută în orașul nostru, pentrucă indiferentismul oras al multor și chemați și aleși s'a manifestat și cu acest prilej în deplina sa splendoare. A fost norocoasă ideea de a angaja pentru acompaniare pe profesorul sas A. Möckel din Sebeș, căci reputația acestuia a atras o seamă dintre confrații săi sași la concert. Altfel artistul n'avea cui să cânte, doar scaunelor goale și păreților și celor vre-o zece familii românești.

Și a fost păcat. Un cântăreț ca Rădulescu rar avem prilej să auzim. Un tenor liric de prima forță, o voce cu un timbru de operă pronunțat, stăpân pe toate nuanțele, Rădulescu ni-a procurat câteva momente de adevărat deliciu artistic. A cântat mai multe piese clasice și câteva doine românești, dovedind că între toți artiștii noștri Rădulescu este cel mai bun interpret al doinei.

Știind că artistul are în vedere tocmai doina românească, apostolia pentru propoveduirea ei, îi dorim succesele cele mai strălucite cari să-i dea compensația necesară pentru nesuccesul dela Sebeș, Săliște etc.

*

In legătură cu acestea amintesc apoi o pornire bună în orașul nostru, răsărită pe urma frământării continue a poporului de aici pentru ușurarea sarcinilor de toate categoriile. Sfatul comun al intelectualilor cu poporul a hotărât la propunerea comitetului desp. Sebeș al Asociațiunii ca să pună bază unei cooperative în Sebeș, iar desp. însuși și-a luat în program întemeierea de cooperative în toate comunele aparținătoare despărțământului, Cu aceasta se deschide și intelectualilor de pe sate un nou teren de validitare, iar poporului o nouă cale de progres național economic. *Cor.*

Expoziția de vite din Sebeșul-superior.

Expoziția de vite, a 21-a, a Reuniunii române agricole sibiene, ținută Duminecă, la 22 Septemvrie n. 1912, în comuna *Sebeșul-de-sus*, este cu o dovadă mai mult despre viul interes și despre jertfele de tot soiul, pe care cârmacii Reuniunii le aduc în scopul înaintării trebilor așezământului însuși, și mai ales în scopul ajutorării și luminării poporului dela sate, pentru care el este alcătuit. Expoziția era să se țină la 8 Septemvrie n., dar din cauza ploilor torențiale și continue, cari au stricat poduri, au inundat câmpuri și casele muncitorilor, ea s'a amânat pe 22, pe când se nădăjduia într'un timp mai de dai Doamne. Cu toate că nici această nădejde nu ni s'a împlinit, noi sebeșenii, cum ni se zice, ne-am pregătit pentru expoziția, pe care o așteptam, cu mic cu mare, cu mult dor. Cum ploaia n'a contenit nici Sâmbătă toată ziua și nici în noaptea spre Duminecă, sosirea trimișilor Reuniunii agricole, a domnilor R. Simu, Nic. Iosif și Vic. Tordășianu și a părintelui I. Moța, prezidentul Reuniunii economice din Orăștie, ne-a umplut pe toți de uimire, deoarece o călătorie, pe așa o vreme nefavorabilă, când podul nou de peste Olt era crepat și amenința cu dărâmarea, când pe drumul de cară curgeau apele adunate de pe toate părțile, ca în văile cele mai mari, o așa călătorie nu se poate face decât cu primejduirea vieții. Și minunea minunilor, după sosirea oaspeților noștri, a încetat ploaia de așa, încât în scurtă vreme frumoasa pajiște de pe „Prundul“ de lângă sat s'a prefăcut în un adevărat târg de vite. Din pricina vremii de tot slabe la expoziție în afară de sebeșeni n'au luat parte, decât câțiva racovițeni. Comuna Sebeșul-de-jos, Porcești, Avrig și Bradu n'au fost representate, ceea ce a fost în paguba expoziției și mai ales în paguba economilor de vite de acolo.

Juriul întregit, după ce la propunerea secretarului Tordășianu a proclamat prezident al său pe dl R. Simu, iar de raportor pe dl Nic. Iosif, a purces la esaminarea materialului espus. Exponenți au fost peste 100, din cari 7 din Racovița. Oi au espus 13 economi. Materialul espus de sebeșeni a fost de calitate inferioară, drept dovadă, că ei n'au decât puțin loc de pășunat, și și acela rău de tot. Juriul după esaminare a stabilit lista premiaților, decernând premii în valoare de 300 cor. La grupa tauri s'a dat 1 premiu de 10 cor. economului Iosif Tatu din Sebeșul-de-sus; la grupa vaci 27 premii, în total cu cor. 130 și cu sume de 3—10 cor., dintre cari două la 2 economi din Racovița; la grupa juninci și vițele: 32 premii în valoare de cor. 120 și cu sume dela 2—8 cor., și din cari 5 la tot atâți economi din Racovița, iar la grupa oi, berbeci, mioare, noatine și noatini: 11 premii în valoare de 32 cor.

Impărțirea premiilor a fost precedată de discursul prezidentului Simu, vorbind despre ce și cum trebue făcut, ca și poporul nostru să poată ținea pas în toate privințele cu celelalte popoare din țară, și de al raportorului N. Iosif, care a vorbit la înțeles despre îndeletnicirea cu cultura vitelor, arătând pe temeiul celor văzute la expoziție ce e bun și ce e rău, ce trebue să ținem și ce trebue să îndepărtăm din gospodărie, dacă vorba este să ne putem agonisi, după îndeletnicirea cu vitele, cele ale traiului și să avem și isvor de câștig bănesc din gospodărie. La sfârșit s'au împărțit mai multe cărți, iar la apelul secretarului s'au înscris mai mulți membri.

La masa dată de dl notar Ieronim Motoc și doamna s'au continuat vorbirile folositoare, dintre cari relevez vorbirea dlui Tordășianu despre foloasele ce le aduce întovărășirea economilor cu ținta de a ne agonisi cele trebuincioase în economie, lucru, care nu se poate ajunge decât, dacă ne alcătuim o Insoțire sătească, care condusă de noi, să ne dea sumele, de cari avem trebuință atunci, când lipsa ne este mai arzătoare și fără multă cheltuială de timp și de bani. In jurul și cu ajutorul acestei însoțiri apoi putem alcătui magazine de bucate, prăvălii (consumuri), mori și altele. Nu mă îndoesc, că în viitorul cel mai apropiat frații sebeșeni, cari au biserică frumoasă, școală corăspunzătoare și o mândră casă comunală, vor pune temeiu și Insoțirii, cu chemarea de a le da fericirea vremelnică. *Dreptul Iov.*

---

odată și astfel să se îndemne și alții la acte de binefacere pentru biserică și școală.

e) Fondul bisericesc s'a întemeiat la îndemnul consistorului arhidiecezan esprimat în circularul din 14 Sept. 1875 nr. 2799, sub parohul George Cupșa în anul 1876 din contribuiri benevole dela parohieni. Inființarea lui s'a decis în sinodul parohial estraordinar ținut la 6 Ianuarie acelaș an, când i s'au compus literele fundaționale, dându-i-se numele: „Fondul bisericesc-școlar al comunei gr. ort. Măgosja“. Scopul i s'a indicat în literele fundaționale la p. VII. unde se zice: „Din interesele fondului nu este iertat a lua până va fi capitalul de 2000 fl. v. a., când apoi din interesele acelui capital se vor plăti cele de lipsă bisericii, școalei și personalului acelora“. Pentru administrarea acestui fond în literele fundaționale la p. VIII. se institue o comisiune constătătoare din 6 membri (în frunte cu un cassar ales dintre ei), care se alege pe câte 5 ani, putând însă a fi schimbată ori când, dacă așa ar cere trebuința.

— Instituirea acestei comisiuni însă este în contrezicere cu statutul organic, căci acesta nu prevede alte corporațiuni pentru administrarea averilor bisericești, școlare și fundaționale din parohii, decât epitropiile parohiale. La finea anului 1895 trecând capitalul peste 2000 fl., consistorul arhidiecezan prin ordinul din 14 Sept. 1896 nr. 7520 Epitr. a permis, ca din interesele lui sinodul parohial să poată vota parohului o sumă până la 50 fl. anual pentru ameliorarea salarului preoțesc, iar 20% din interese să le capitaliseze mereu. In salarul învățătoresc nu s'a dat încă nimic din fondul acesta, ci se acoper din el numai trebuințele mai mărunte ale școalei. Fondul a presentat la finea anului 1911 un capital de 11.864 cor. 53 fil.

f) Tot pentru acoperirea trebuințelor bisericești-școlare s'a înființat în anul 1892 prin ostenelele parohului actual V. Cupșa un *fond de bucate*, iarăși din contribuiri benevole dela parohieni. După ce în decursul anilor s'au încassat și vândut toate bucatele, banii s'au adaus la fondul bisericesc, așa că la finea anului 1911 a presentat un capital numai de 130 cor. 50 fil. în bani, cari în anul curent 1912 încă s'au incorporat la fondul amintit și așa durere, nu mai esistă.

g) Alt fond, dar cu menire specială pentru susținerea școalei, este *fondul parohial*, înființat tot în anul 1892, prin ostenelele învățătorului actual George Prigone, din contribuiri de asemenea benevole dela parohieni, în bucate, bani și din venitele petrecerilor școlare și poporale aranjate în acest scop.

(Va urma.)

„Mergeți și predicați“.

Un răsunet.

Am cetit cu plăcere articolul „Mergeți și predicați“ din nrul 103 dela 2/15 Octomvrie a. c. al „Telegrafului Român“. Dl I. Dănilă tratează în el despre predică pe baza cărții „Către noua generație“ a distinsului profesor universitar S. Mehedinți din București, susținând că predica are mai bun efect dacă e *rostită*, decât dacă e cetită.

Aprob asertiunea asta. Imi permit însă a-mi espune esperiențele proprii.

Când am ocupat ca preot tinăr parohia Blăjel, în care mă aflu și de present, mi-am ținut de datorință a predica în biserică mai în fiecare Duminecă și sărbătoare după textul evangeliei din ziua aceea.

O făceam asta, pentrucа să nu apar mai slab preot decât confratele gr. cat. din loc, care încă predica des și fără carte.

Și asta a durat multă vreme, până când la o intrunire oare care un bătrân îmi face observarea următoare: „Ne place, dle părinte, că ne spui bine și frumos, dar tot ne-ar mai plăcea să auzim cazania, că noi nu înțelegem multe din cuvintele, cari ni le spui; că noi așa am fost învățați“.

Iară un cantor la o înmormântare îmi zice: „Luați-ți cartea de predici, că oamenii așteaptă să le cetești predica, că așa făcea și popa celalalt?“ I-am răspuns, că nu-i lipsă de carte, de oarece trebue să vorbesc oamenilor după starea mortului și sunt în stare să vorbesc și fără carte.

M'am acomodat oamenilor și impregiurărilor, anume, când aveam voe să predic în biserică, luam cazania sau chiriacodromionul, unde se găsesc unele predici foarte frumoase și instructive, și le vorbeam oamenilor așa încât ei gândeau că *cetesc!* Și le plăcea. Incet cu încet i-am dedat apoi cu predica liberă. Astăzi le *predic liber* în biserică, la îngropăciuni și la alte ocaziuni, căci oamenii astăzi înțeleg în predică chiar și cuvintele mai înalte.

Susțin și eu, că un predicator poate predomni auditorul mai bine și cu mai mult efect, când vorbește *liber*, decât când *cetește*.

Părerea mea însă este, că dacă preotul nu e în stare să predice liber, de rost, sau nu are timp să se pregătească, atunci poate să și cetească predica, dar la înțeles, și nu va greși, nici nu i va lua nime în nume de rău lucrul acesta.

Blăjel, la 3 Octomvrie 1912.

Zaheiu I. Sașu
paroh.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Am onoare a convoca on. preoțime din protopresbiteratul Hațegului la conferența preoțească, care se va ținea Duminecă, în 28 Octomvrie v. a. c. în biserica gr. or. din Hațeg cu următoarea

Ordine de zi:

1. La 9 ore a. m. sf. liturgie, celebrată de parohul Simeon Suciu, asistat de preoții Ioan Andreiu și Atanasiu Deju. Predica o va rosti capelanul Ioan Duma din Petroșeni.
2. Deschiderea conferenței, constatarea celor presenți și constituirea biroului.
3. Discuțiune asupra serviciului divin și a predicei.
4. Comunicarea resoluțiunilor consistoriale.
5. Tema: „Cum s'ar putea face cu bun efect educația religioasă-morală a credincioșilor noștri și mai ales a elevilor de școală din acele comune bisericești, în cari nu avem școală confesională?“ de păr. N. Cerbicean din Sălașul-superior.
6. Raport despre activitatea desvoltată de fiecare paroh dela ultima conferență. Acest raport îl va înainta fiecare paroh până cel mult în 21 Octomvrie v. a. c. la subsemnatul.
7. Raport despre activitatea grupurilor religioase. Referent parohul Petru Armean din Ohaba de sub peatră.
8. Propuneri.
9. Incheierea conferenței.

Hațeg, la 4/17 Octomvrie 1912.

Dr. Cornel Popescu
protop.

NOUTĂȚI.

Arhiducele Rainer bolnav. Arhiducele *Rainer*, care nu de mult și-a serbat cununia de diamant, zace bolnav în palatul seu din Baden, lângă Viena. Starea sa e serioasă, ținându-se în vedere etatea înaintată în care se află, dar, după spusele medicilor, încă nu e îngrijitoare. Arhiducele are o mică aprindere de plămâni.

*

Intrunirea profesorilor de religie. In săptămâna trecută s'au întrunit în congres profesorii de religie dela școlile din România. Ședințele congresului, care s'au ținut la universitatea bucureșteană, au durat patru zile. După mai multe discuțiuni, s'au admis următoarele desiderate care se vor înainta autorităților școlare: Orele de religie să se sporească pentru fiecare clasă; programa învățământului religios să fie alcătuită de specialiști; învățământul religios să se uniformiseze în toate școlile din țară; programa actuală să se modifice prin o comisiune aleasă anume. — Membrii congresului au vizitat muzeul de icoane al administrațiunii Casei bisericii, precum și Casa școalelor, unde au asistat la interesante proiecțiuni religioase.

*

Studente române în Budapesta. La universitatea din Budapesta s'au înscris în acest an școlar 5 studente române, dintre care două la facultatea de litere, ear trei la facultatea de medicină. — La școala superioară și la liceul de fete sunt înscrise cinci române.

*

Rugarea lui Justh — primită. Maiestatea Sa, Monarhul a satisfăcut cererii dlui Justh; i-a acceptat renunțarea din demnitatea de consilier intim al M. Sale și a dispus să fie șters din registrele acestor dignitari. Și minunea minunilor, nu s'a făcut gaură în ceriu, cum aștepta, probabil, dl — Justh!

*

Pentru ziariști. Institutul de credit și economii *Bihoreana* din Oradea-mare a contribuit 100 de coroane la fundațiunea pentru ajutorul ziariștilor români din țara noastră.

*

Congres cooperativ. Cel mai apropiat congres internațional cooperativ se va ținea în Anglia la Glasgow în Aug. 1913.

*

Ajutorul marelui duce. Petru Nicolaevici, mare duce rusesc, a trimis 50 000 ruble guvernului muntenegrean pentru scopuri de răsboi.

*

Stabiliment de electricitate. Ministrul de interne a aprobat hotărârea reprezentanței orașului Brașov de a contracta un împrumut de două milioane coroane, cu scop de a înființa un stabiliment de electricitate în amintitul oraș.

*

Manifestul ligei de pace. Liga internațională a păcii și libertății (La ligue internationale de la paix et de la liberté) a publicat, cum se anunță din Paris, un manifest adresat *popoarelor și guvernelor*, cu ocazia izbucnirii răsboiului balcanic. Manifestul, între altele, cere ca neînțelegerile ce se ivesc între popoare să fie resolvate în cadrele *curții permanente de arbitraj* din Haga.

*

Monumentul țiganului. In Seghedin s'a desvălit Duminecă monumentul vestitului muzicant Dankó Pista, care compusese și câteva piese muzicale ungurești și era meșter mare în mânuarea arcușului.

*

Almanahul de Gotha. A produs o deosebită senzație apariția din acest an a almanahului de Gotha, tipărit în ediția firmei Kyffhauser din Weimar. Autorul publicațiunii a voit să dovedească afirmarea, că magnații austriaci și maghiari sunt, în partea cea mai mare, de origine evreească. Contele Crouy Chanel a înaintat acum o cerere tribunalului din Budapesta și a cerut să se dispună confiscarea acestei ediţiuni a almanahului de Gotha.

*

La fondul Andreiu baron de Șaguna pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor, al Reuniunii meseriașilor sibieni, au mai dăruit: Mărioara Băcilă 25 bani, George Cușută, contabil la „Daciа“ (Orăștie) 1 cor., Valeria Olariu n. Tordășianu (Ilie) 20 b., Ioan Pienaru, învățăcel faur 25 bani, Romul Doctor, capelan (Hașfalău), soția sa Livia și copilele lor Virginia și Livia 1 cor., Ioan Ursu de Margine, ingin. de comas. 25 bani, Ilariu Buzdugan, secretarul „Daciei“ (Orăștie) și soția sa Maria 1 cor. și Vic. Tordășianu, prez. 10 bani. Din lăditele săracilor s'a ridicat cor. 1.60 + cor. 4.70 = cor. 6.30. Din acest fond se ajută compactorul orb și sărman Ioan Cristea cu cor. 4 lunar.

*

Să contribuim la fondul ziariștilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit și econ Ardeleana“ în Orăștie-Szászváros.

*

Resultatul asentărilor în Maramurăș. Asentările în Maramurăș s'au început în 12 August și s'au terminat în 10 Octomvrie. Indatorați a se presenta la asentare au fost 9037 de feciori; s'au înfățișat ceva peste șase mii, au absentat trei mii. Dintre cei absenți o parte a emigrat în America, altă parte în România. La armata comună s'au înrolat 1465, la honvezi 447, cu totul 1912.

*

Timp unitar. In Paris s'a întrunit Marția trecută congresul internațional, convocat pentru introducerea unui timp unitar. Acest congres internațional a fost deschis sub prezidenția ministrului francez de culte și instrucțiune publică.

*

Presa Chinei. In timpul mai nou presa chineză a luat un mare avânt. Inainte cu un an nu esistau în Șanghai decât cinci ziare; astăzi sunt aproape douăzeci. Același progres se observă și în alte orașe. Ziarele nou apărute aparțin aproape toate partidului radical republican; ziarele mai vechi sunt moderat republicane. Presa chineză e de părerea, că Anglia, Franța, Rusia și Japonia sunt astăzi dușmanii Chinei. Conform acestei păreri, statele amintite au făcut o înțelegere secretă privitoare la desmembrarea Chinei. Numai două mari puteri sunt menajate de ziariștii chinezi, și adecă: Germania și Statele unite din America de nord; de aceea se face o mare propagandă pentru ideea unei *alianțe* germano-chineze americane. Ziarele Chinei așteaptă acum cu multă curiozitate, ce fel de opiniune va dovedi presa străină în fața ideii unei asemenea alianțe.

*

***Restaurantul L. Brote,** promenada Bretter, primește abonamente la ameazi cu 26 cor. lunar. — Seara după listă cu cărticică de coupoane. 20% scăzământ.*

Rugare.

Comuna noastră bisericească Hărțăgani din tractul Zarandului voind să-și ridice un nou local de învățământ, cu 2 sale, pentru 2 posturi de învățători, pe lângă alte ajutoare ce le-a primit, și-a luat refugiul și la colecte, la credincioșii acelor comune, în cari ori biserica ori școala ori ambele se bucură de o soarte mai bună ca la noi. Am trimis deci 250 apeluri la 250 parohii încă în toamna anului 1911 cu gândul că dacă conducătorii acelor parohii ar purta chiar numai discul în vre o Duminecă ori sărbătoare, în fiecare comună ar fi incurs suma bagatelă de 2 cor., așa că din 250 comune noi am fi primit un ajutor pentru noi foarte însemnat de 500 cor. In speranța aceasta am cheltuit vre-o 17 cor. cu tipăritul și trimisul acelora, dar durere din 250 de colecte am primit numai 2, până când celelalte au fost puse „ad acta“, sau poate chiar întrebuințate pentru alte scopuri. Am mai reinoat odată toate acele oficii pe cale ziaristică să binevoiască a ni le retrimite, chiar și fără nici un resultat; dar și rugarea aceasta a noastră a remas fără resultat. Ne adresăm de nou deci tuturor celor ce au primit apeluri dela noi, să binevoiască a ni le retrimite și cu resultat negativ, în timpul cel mai scurt posibil, ca să ne putem aranja trebile așa cum ne permit mijloacele.

Hărțăgani, 27 Septemvrie 1912.

Avram Boticiu
paroh-capelan.

Cărți și reviste.

Minerva, institut de arte grafice și editură în București, a mai tipărit următoarele cărți bune românești: *Bordeenii și alte povestiri*, de M. Sadoveanu, prețul 2 lei, *Visări păgâne*, poesii, de Ion Pillat, prețul 1.75, și din Bibliotteca Minervei Nrul 122, Nuvele finlandeze, Nr. 123 O franză în vijelie și Nrul 121 Amintiri din răsboiul dela 1877. Fiecare broșură se vinde cu 30 bani.

*

Cosinzeana, revistă literară ilustrată săptămânală, Nr. 42—1912. a apărut cu următorul cuprins: Liviu Marian: Moartea împacă. Z. Bârsan: Cântece, poezii. D. Tomescu: Săptămâna literară. L. Rebreanu: Taclale. Ion Al. George: Elegia Styxului, poezie. T. L. Blaga: Noțiunea numerilor. Radu Mărgean: Iubirea noastră dulce, poezie. A. Fogazzaro — D. Tomescu: Misterul poetului, roman. Viora din Bihor: Cântecul dorului, poezie. Flori de-o zi: A. C.: Tenorul Rădulescu. F. N.: Groaza din planeta Venus. S. B.: Vin recruții. Elixirul iubirei. Bărbați la garderobă. Cărți primite la redacție. Ilustrații. — Abonamentul e 12 cor. pe an. Intre abonații cari își plătesc abonamentul înainte pe un an întreg, se sortează la sfârșitul anului opt biblioteci á 25 cor.

*

Candela, foaie bisericească—literară din Cernăuț, nr. 10 din Octomvrie 1912 cuprinde: Exodul, de Dr. V. Tarnavschi. Tratatul sfântului Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei, Dr. Ioan Puiul. Predică pentru ziua sf. m. mucenic Dimitrie, de Dr. T. Tarnavschi. Evoluționismul și depravaționismul, de Vichentie Simiganoschi. Text rusesc. Comunicări. Intrebări și cazuri pastorale. Cronică. Bibliografie. — Abonamentul 8 coroane pe an.

Poșta redacției.

Domnului N. Sulică, profesor, Brașov. „Convocarea“ e publicată în numărul 105 al ziarului nostru.

Teatru.

Astăzi, Mercuri, se încep în Sibiiu reprezentațiile teatrului german, cu piesa *Der Kampf*, dramă în 4 acte. Mâne Joi, se va da piesa „*Die fünf Francfurter*“, comedie în 3 acte.

Concurs.

Pentru conferirea unui stipendiu de K. 3000 adecă trei mii coroane, „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare. — Stipendiul se conferă pentru cercetarea unui curs de țesut la o școală specială din străinătate. Pot concura numai fete ori dame văduve. Vor fi preferite reflectantele, cari au absolvat și pedagogia, și cele cari au cunoștință de limbi.

Informațiuni se pot primi dela comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“.

Sibiiu, în 20 Octobre 1912.

Maria Cosma prezidentă. *Dr. Ilie Beu* secretar.

Din public.*)

Mulțămită publică.

In comuna Hida, în favorul bisericii gr.-or. române, în 15/28 August 1912, s'a aranjat o petrecere de vară, împreunată cu producțiune declamatorică, literară și muzicală, și cu această ocaziune au binevoit a contribui următorii domni și doamne: Emil Petran, preot 1 cor., Dionisiu Moldovan 6 cor. Vasiliu Cosma, preot 1 cor. 80 fil., Iuliu Galiș, înv. 40 fil., Murășan George, econom 2 cor., Ioan Georgia, înv. 1 cor., Vasiliu Farghete, preot 1 cor., Gavril Păușan 40 fil., Dr. Ioan Șliam, adv. 6 cor., Remus Roșca, preot 3 cor., Dr. Tertulianu Mihali, adv. 3 cor. 40 fil., Vasile Pop, protopop 4 cor., Vasile Magdaș, silvanist 1 cor. 40 fil. Emil Pop, teolog 40 fil., Dr. Vasile Nossa, adv. 3 cor. 40 fil., Emil Miclea, preot 1 cor., Petru (Nedesco frabil), proprietar 40 fil., Dr. Victor Gael, adv. 40 fil., Ilie Șerban, preot 1 cor., Dr. Ștefan Morar, adv. 6 cor., Simeon Pop, preot 3 cor., Ioan Andrei, preot 2 cor., Ioan Nemeș, preot 1 cor., Emil Micelar, preot 3 cor. 20 fil., Vasile Ciuca, înv. 20 fil., Ioan Ungurașan, înv. 40 fil., Aurel Temeșan, înv. 1 cor., Teodor Ciuca, cassier 1 cor., Vasile Nossa, înv. 40 fil., Ioan Pop, preot 40 fil., Dr. Alexandru Bogya, adv. 10 cor., Dr. Bucși, cand. de adv. 40 fil., Augustin David, cand. de adv. 40 fil., Ioan Stefan, preot 1 cor. 40 fil., Ioan Popovici, înv. 1 cor. Victor Topan, contabil, 40 fil., Iuliu Chiffa, preot 1 cor., Dr. Simion Tămaș, adv. 8 cor. 40 fil. și Ioan Cregi sub notar 40 fil. Peste tot cu această ocasiune a întrat suma de 289 cor. 30 fil., din această sumă detrăgând speselе de 187 cor. 32 fil., a rămas venit net 101 cor. 98 fil., care sumă s'a predat epitropului Bador Cosma. Tuturor stimaților oaspeți, cari ne-au onorat cu presența și au contribuit cu sumele de mai sus, vin și pe această cale a le aduce în numele credincioșilor mei cele mai călduroase mulțumite, rugând pe bunul Dumnezeu, ca fertfele depuse în favorul sfintei noastre biserici, să le resplătească cu darurile sale cele bogate.

Hida, la 15 Septemvrie 1912.

Iuliu Chiffa
preot român gr.-or. și cassier al petrecerii

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 574/1912. 368 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc la şcoala confesională gr.-or. română din Erdősângeorgiu, protopresbiteratul M.-Oşorheiu, se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 1000 coroane, şi anume dela biserică şi popor 700 cor. şi dela Preaven. Consistor archidiecesan 300 coroane. Cuartir şi grădină în natură.

Alesul să îndatorează fără remuneraţie specială a conduce elevii la biserică în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei la sf. liturgie, şi a-i instrui în grădinărit.

Dacă va forma un cor cu adulţii va fi remunerat deosebit.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis şi să se prezinte în vre o Dumineca ori sărbătoare spre a face cunoştinţă cu poporul. Cei cu cunoştinţe muzicale vor fi preferiţi.

Murăş Oşorheiu, 6/19 Oct. 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial

Stefan Russu
protopop

Nr. 414/1912. (366) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala (nouă) elementară confesională gr. or. română din parohia **Poiana Blenchi**, tractul Deş, se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare a acestui concurs.

1. Dotaţiunea împreunată cu acest post este: 240 cor. dela comuna bisericească din repartiţie, 760 cor. se va cere întregire dela stat după definitivarea învăţătoriului şi recunoaşterea celui ales din partea statului.
2. Cuartir în edificiul şcoalei vechi.
3. Grădină de legumi în natură.

Reflectanţii la acest post şi vor înainta cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare în terminul deschis oficiului protopresbiteral Deş, îndatoraţi fiind cei aleşi a conduce la biserică copiii în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei sf. liturgie a să prezenta înainte de alegere poporului în biserică spre aşi arăta desteritatea în cântări.

Poiana-Blenchi, din şedinţa Comitetului parohial ţinută la 16 Septemvrie 1912.

Ioan Buzură
paroh preşedinte.

Vasiliu Conţiş
notar.

Văzut:

Teodor Herman
protopresbiter.

Nr. 3921/1912. (365) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea **postului de vicenotar** în comuna **Nagyludas** (cercul Szerdahely, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salar anual prin aceasta se publică concurs şi provoc pe reflectanţii la acest post a-şi înainta cererile instruite conform § 6. art I. din 1883 şi cu atestatele despre serviciile lor **până la 31 Octomvrie 1912**.

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbei româneşti se recere necondiţionat.

Ziua de alegere se va difige ulterior.

Szerdahely, la 1 Octomvrie 1912.

Primpretorul cercual.

Dr. Bruckner.

Aviz.

☞ Să sprijinim arta română. ☜

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

(46) 38—

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin**, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann „**Manera**“ pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 29—40

Material nou şi ieftin de foc!

In urma scumpirei enorme a lemnelor de foc, s'a întrodus ca noutate

☞ BRICETTE FULGER ☜

din cărbuni de peatră veritabili. E foarte încălzitor (5003 calorii), desvoaltă o căldură durabilă cu jar; arde fără fum, nu lasă resturi de zgură, nu fumă şi nu desvoaltă scrum.

Atât pentru sobele de odăi, cât şi pentru cuptoare de orice sistem excelent folosibil.

Preţul per 100 klg. în magazinul meu **cor. 6·—**, preţul per 100 klg. trimişi acasă în Sibiiu **cor. 6 30.**

Unicul depozit:

Andreiu Rieger
prăvălie de fier, — Sibiiu.

358 3—4

Prima şi cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote şi scaune de clopote din fier bătut.

Infiinţată la anul 1822. Sighişoara, piaţa de sus Nr. 47.

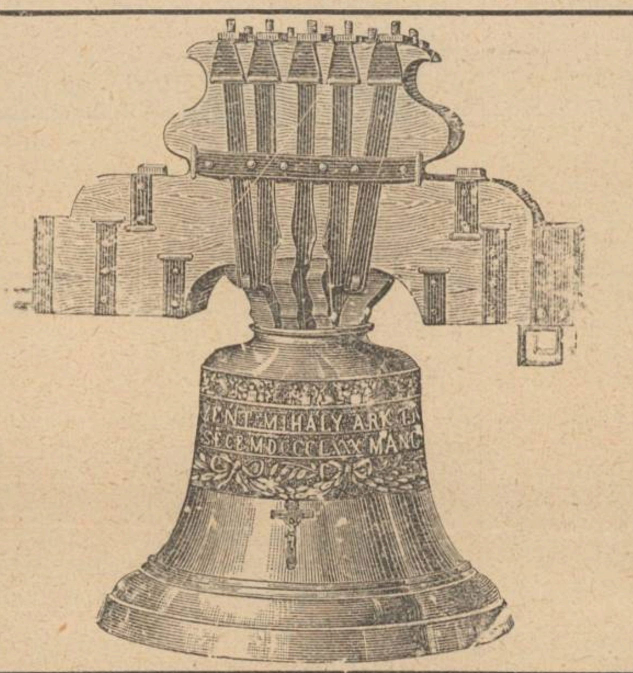

o firmă ce există dela anul 1822 şi se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericeşti a lifera şi repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum şi clopote cu sunet armonic. Face şi scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază şi în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi şi în rate.

(104) 16—24

Deschidere de prăvălie!

Subscrisul are onoare a face cunoscut, că sub firma împrotocolată

Wilhelm Gruninger
Sibiiu, Piaţa mare 3/5, în palatul la Bodenkredit

s'a deschis o prăvălie bine asortată

cu mărfuri scurte, împletituri, ciorăpării şi modă de bărbaţi.

In activitatea mea ca voiajor al primelor firme, am avut ocaziunea a face legături cu cele mai renumite fabrici pe lângă preţuri favorabile. Acest fapt îmi serveşte spre măgulire, deoarece sunt în poziţie a lifera **mărfuri de prima calitate** cu preţurile **cele mai moderate.**

Recomand întreprinderea mea onoratului public, şi l rog pentru binevoitorul sprijin

cu tot respectul:

Wilhelm Gruninger.

369 1—2

Serviciu prompt şi conştienţios.

Prima referinţe.

Prima fabrică transilvană

ces. şi reg. privilegiată

de casse de fier şi oţel,

şi

lăcătuşerie de artă şi construcţie,

instalată cu putere electrică.

E. Purece,
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19 (Schmidgasse).

(138, 13—20

Preţuri moderate.

Cataloage de preţ gratis şi franco.

Onorate Domnule!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, deja din anul 1910 începând am deschis în Budapesta un

Birou de informaţii şi Agentură românească.

Dau orice informaţii în orice cauză ce se ţine de Budapesta. Dau informaţii relativ la petiţiile înaintate la diferitele ministerii şi la alte oficii publice. Dau informaţii în chestii de licenţe. Urgitez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvire favorabilă. Cu drag îi conduc prin Budapesta pe aceia, cari vin să vadă frumseţele oraşului, ori au afaceri prin capitală.

Cumpăr pe bani gata

tot felul de galiţe, ouă, miei, purcei, oi, viţei, vite mari, porci, lână piei, iepuri, — mai departe mere, pere, nuci, prune, miere de stup ceară, fasole, cartofi, ciuperci, varză, vin, rachiu, fân, mohor, lemne; păduri, moşii.

Dacă îmi trimiteţi adresa

bucuros Vă trimit în fieştecare săptămână un „Aviz săptămânal“ despre preţurile diferitelor mărfuri din Budapesta.

Exoperez

dela băncile cele mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare cu procente mici.

Vă fac atent

că în interesul DV. este, dacă în orice cauză Vă adresaţi mie. Dacă veniţi la Budapesta, să veniţi la mine, căci eu Vă recomand advocaţi buni, medici vestiţi, Vă conduc pe la fabrici să Vă alegeţi maşine, motoare, mori, ferestreie, pumpe, automobile etc. Grijesc ca să nu fiţi înşelaţi. Fiind de faţă, ca martore la facerea contractului, nu las ca contractul să conţină altceva decât aceia, ce am hotarât şi cum am tocmit.

Zilnic primesc plângeri dela ţărani români, cari cumpărând maşini prin agenţi străini, au fost înşelaţi iscălind contracte a căror conţinut nu l au cunoscut neştiind ţăranii români ungureşte.

Planul meu este ca conducând pe românul nostru la fabrici şi nu la agenturi de maşine, drept din mâna primă să-şi cumpere cele trebuincioase, şi să-l scutesc de şarlataniile agenţilor şi să-l scap de procese. — Vă ofer serviciul meu cinstit şi românesc pentru o taxă mică. Pentru răspuns alăturaţi o marcă postală.

Cu stimă:

L. OLARIU, Budapesta, II., Tölgyfa-u. 16. II. 8.
în Buda, lângă podul „Margithid“.

(328) 3—10

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 13/26 Octomvrie 1912. Nr. 108.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Cântăreţi bisericeşti.

Viaţa neamului nostru din această ţară pe zi ce merge devine tot mai îngustă. Asuprirea celorce lucrează după un sistem neîndurat şi cu o crudă stăruinţă, ca să ne ferece în obezi, ce nu iartă nici o mişcare mai liberă, zilnic se potenţează. Şcoala ne-a fost îngenunchiată pe veci prin noua lege şcolară şi acum a primit şi biserica lovitura, ce nu se va sfârşi aici, prin episcopia ungurească. Şi doară aceste două tărâmuri de viaţă şi muncă izbăvitoare le mai aveam.

Nevoia zilei de azi şi primejdia zilei de mâne ne face să fim mereu cu gândul la aflarea căilor şi mijloacelor prin cari să susţinem lupta inegală, şi să suplinim cu alte energii coloanele unde am suferit o înfrângere. S'a vorbit mult de primejdia ce vine pe urma apunerii atâtor şcoale poporale, şi s'a zugrăvit de atâtea ori în colori înduioşetoare perderea, ce am îndurat şi o îndurăm mereu încă, pe acest teren. Nu ajunge, că în scurta vreme de 5 ani firea dascălului român s'a prefăcut, de nu mai e de recunoscut, ci şi aşa cum sunt în noua fază, atât de problematică, numărul lor se mai puţinează. Şi cu asta sporeşte mereu numărul copilaşilor lipsiţi total de binefacerile învăţăturii, căci după sistemul de acum e mai de preferit ca uliţele satelor să fie cutrierate dealungul de copii, decât ca aceştia să se strângă sub povăţuirea unui dascăl, care nu ar avea atâta şi atâta salar, precum porunceşte legea. Şi la numărul mare al acestor fel de sate se adaug acelea, cari au fost fericite cu şcoală de stat pentru a repune pe cea confesională.

Infăţişarea acestor sate e cea mai jalnică. Nu numai că biserica a rămas cernită pe urma fiicei răpite, nu numai că s'au lipsit de luminarea minţii prin slova sfântă a cărţii româneşti copiii noştri, ci s'a subtras satului un *factor cultural*. Preotul a rămas fără mâna dreaptă să săvârşească de acum o muncă îndoită, tinerimea nu mai are în jurul cui se strânge şi la strană, ca şi în alte slujbe, nu mai răsună glasul stăpânit de pricepere al învăţătorului şi cântarea bisericească, — unul din cele mai de căpetenie mijloace de educaţie religioasă şi culturală, a rămas în părăginire.

Şi această dureroasă stare de lucruri nu mai poate fi suferită, dacă ne dăm seama şi numai în câtva de primejdia, ce se apropie de viaţa sufletească a poporului nostru cu firea lui patriarhală. Pentru a pune stavilă devalvării, ce se resimte deja pe ici pe colea, e nevoie mare să încercăm mijlocul de a suplini măcar în parte, pe cât ne e cu putinţă, lipsa învăţătorului, al cărui rol ori cât de străduitor ar fi preotul, nici odată nu-l va putea ţinea desăvârşit. Şi aceasta pentru multe motive şi diferite împrejurări, cari îl împedecă. Deci să vedem de i-am putea da un tovarăş, care să-l ajute în mod conştient, în munca grea, bisericească şi culturală, de care nu se mai poate lipsi nici cel mai depărtat cătun? Acest ajutor ii poate fi *cântăreţul bisericesc*. Imi trece pe dinaintea ochilor sufleteşti chipul vechiului dascăl românesc, cu carte mai puţină, dar cu multă inimă; şi l-aş dori să reînvie sub numele de *cântăreţ bisericesc*.

Problema n'ar fi tocmai grea de deslegat. Iată cum o socoteşte un modest preot, care trăeşte zile amare, decând a trebuit să sufere ocara de a nu şi mai putea susţinea şcoala confesională, în lipsa de mijloace: In centrele episcopeşti, pe lângă seminariile noastre, să se înfiinţeze *cursuri de cântăreţi*, cari să dea educaţia practică potrivit lipselor bisericeşti şi culturale, cu directă privire de o camdată la satele lipsite de şcoală românească. Nu încape îndoeală, că s'ar găsi numărul necesar de ascultători, apţi de a primi o educaţie specială în această direcţie. Sunt doară azi atâţia tineri prin satele noastre, cari în urma unor împrejurări şi-au întrerupt şcoala, şi iarăş s'au întors la viaţa ţărănească. Şi pornit lucrul în acest fel s'ar găsi de bună seamă părinţi, cari să-şi crească câte un fecioraş anume pentru a-l trimite la vreme în această şcoală. Nu ne putem îndoi nici că doară nu s'ar putea susţinea astfel de cursuri cu jertfe puţine. Iar roadele ar fi nepreţuite.

Dându-ne seamă de planul prin care sistematic se năzueşte pe încetul la statificarea învăţământului şi în ţara noastra, în măsura îngăduită de stările financiare, — înfiinţând de pe acum noua şcoală de cântăreţi bisericeşti, prin absolvenţii ei bine pregătiţi am înlocui pas de pas pe învăţătorul confesional, ce dispare în valuri.

Presărându-se pe sate cântăreţi cu aptitudini şi cunoştinţe speciale, cântarea bisericească ar lua un nou avânt şi prin ea hotărât ar porni spre redeşteptare sentimentul religios, ce scade tot mai mult. In viaţa bisericească îngustă a satelor, şi atât de strâns legată de cultul ortodoxismului, s'ar produce o regenerare binefăcătoare.

Cântăreţul şi-ar face un ideal al vieţii de a-şi forma elevi cât mai destoinici în cântarea bisericească şi în cetirile aparţinătoare ritului.

Ciaslovul şi octoihul uitat s'ar da iarăş în mâna tineretului şi râvna de a ajunge să cetească apostolul la liturgie ar naşte emulaţie în cetirea bibliei, ca pe vremea când şcoala ne era mai fără pretenţii, dar viaţa religioasă mult mai curată.

Cântăreţul cu aptitudini, desăvârşite la curs, ar forma pe ici pe colea coruri de plugari, la cari se strânge aşa de bucuros tinerimea, lăsându-se de hoinărirea pe uliţe. Iar acolo unde nu este şcoală confesională, pe lângă catechisarea preotului, de care s'ar lega împărtăşirea cunoştinţelor celor mai necesare, pe cari şcolarii nu le aud nici în şcoala străină, cântăreţul pe lângă instrucţia cântărilor bisericeşti ar completa instrucţia religioasă prin tâlcuirea textelor biblice aparţinătoare ritului, ar stărui pentru învăţarea rugăciunilor şi peste tot ar duce la îndeplinire povaţa preotului în toate cerinţele vieţii pentru întruparea căreia însuşi nu ajunge.

Munca de sine înţeles va trebui cuviincios retribuită. Şi retribuţia se poate face fără sarcini nouă pe popor. Las' că acest neam al nostru, ori-cât de rămas înapoi, jertfeşte bucuros când recunoaşte folosul. Pe lângă remuneraţia obicinuită de „Cantor“ i s'ar putea adauge slujba de epitrop şi chiar o remuneraţie specială, după măsura prestaţiunilor, care n'ar fi o povară unde parohia şi aşa nu susţine şcoală confesională după lege. Iar la vreme, când băncile poporale s'ar înfiinţa tot mai multe la sate, i s'ar putea da un post aici.

Creându-i-se o subzistenţă cât de cât mulţămitoare, slujba ar atrage chiar elemente capabile, după-ce şi aşa feciorii ţăranilor, cari au apucat să facă şcoală acum tot mai greu încap la oficii rezervate altor neamuri.

Am fixat aci o idee, a cărei întrupare o socotesc de mare folos pentru biserică, şi prin ea pentru viaţa însaşi a poporului nostru. Rămâne ca alţii mai destoinici să chibzuiască organizarea acestor cursuri de cântăreţi bisericeşti, pentruca şi pe calea asta să înmulţim numărul muncitorilor buni în ogorul neamului, şi să sporim cu unul factorii culturali.

Preot. *P. Moruşca.*

Notă. Articolul acesta al părintelui *Moruşca*, în care e tratată chestia foarte însemnată a fiitorilor *cântăreţi bisericeşti*, sistemisaţi şi salarisaţi, chestie atinsă şi în congres, în formă de propunere concretă, făcută din partea P. S. Sale Episcopului *Dr. Miron E. Cristea* al Caransebeşului, ni-a sosit la redacţie *înainte cu trei săptămâni*, dar din lipsă de spaţiu nu i-am putut face loc până acuma. Actualitatea însă prin aceasta articolui nu şi-a perdut-o, şi cele cuprinse în el vor forma bun material de studiu pentru cei ce se vor ocupa cu întruparea acestei idei.
Redacţiunea.

FOIŞOARĂ.

Scrisori.

VI.

Amice!

Voiu reasuma ideile sulevate în scrisorile anterioare cu privire la *organizarea carităţii publice.*

Consistoriile noastre să oblige pe *toţi preoţii, ca să cerceteze pe parohienii bolnavi* dând sfaturi cu privire la curăţenie în casă, la aerare, la aşternut şi îmbrăcăminte, la dietă. Despre acest fel de activitate să se facă un raport anual.

Parohiile mai bogate să angajeze o *infirmieră*, care să cerceteze pe bolnavii săraci gratuit, iar pe cei avuţi cu plată — la dorinţa lor. Datorinţa infirmierei are să fie: să îngrijească de curăţenie şi aer bun în odaea bolnavului, să-i pună aşternutul în ordine, să controleze dieta şi luarea medicamentelor etc., la nici un caz însă nu li-e iertat a cura (femeile noastre au înclinare deosebită spre şarlatanie, spre Kurpfuscherei).

Săliştenii, atât de primitori pentru tot ce e folositor neamului, să accelereze *Clădirea spitalului plănuit de „Cassa de păstrare“*. Spitalul să treacă în proprietatea comunei bisericeşti şi să fie condus de un medic cu pregătire specială de operator. In legătură cu spitalul să se organiseze şi o şcoală pentru infirmiere.

Făcut odată pasul acesta însemnat, hotărâtor, putem merge mai departe. Câteva parohii mai puternice ar putea înfiinţa *colonii de copii*, unele chiar şi *orfelinate*, cari încă aparţin carităţii publice.

Dar toate şi iar toate în legătură cu biserica, căci numai ea le poate ocroti şi garanta viitorul.

Mijloacele de întreţinere a coloniilor de copii şi a orfelinatelor să le procure reuniunile de femei. Căci pentru femee nu este o chemare mai potrivită, nu poate fi o datorinţă mai sfântă de cât a contribui la promovarea sănătăţii generaţiilor tinere şi a proteja copiii rămaşi fără părinţi.

Tot în ordinea aceasta de idei întră şi aşa numitele *cantine şcolare*, îndeosebi *Mesele studenţilor dela şcoalele medii.*

Iţi poţi tu închipui o chemare mai frumoasă pentru biserică decât organizarea şi conducerea înţeleaptă a carităţii publice?

Nimica nu poate cauză femeilor, organizate în reuniuni, o mulţămire sufletească mai mare de cât a sprijini nizuinţele bisericei pentru promovarea sănătăţii, subvenţionând parohiile pentru susţinerea infirmierelor, contribuind la spesele coloniilor de vară, la cheltuelile orfelinatelor, cantinelor şcolare etc.

Inainte de toate un popor sănătos, un popor spornic, — şi toate celelalte vor urma dela sine ca consecvenţe fireşti! Când sporul numeric al neamului românesc va fi constant şi mai mare de cât al vecinilor, vom progresa cultural şi economiceşte, şi cu siguranţă vom ajunge să fim stăpâni pe soarta noastră şi stăpâni ai pământului îngrăşat de moşii şi strămoşii noştri.

Sibiiu, la finea lui Octomvrie 1912.
Dr. Beu.

Monografia şcoalei elementare poporale gr. ort. rom. din Măgoaja

de *Gavriil Hango*, presbiter.

(Urmare).

Destinaţiunea lui este: provederea şcoalei şi a elevilor cu rechisitele de învăţământ, în special: conform hotărârii din anul 1898 ar fi să se folosească 50% pentru capitalisare perpetuă, 25% pentru augmentarea bibliotecii şcolare şi 25% pentru procurarea de rechisite de învăţamânt pe sama şcoalei şi a elevilor, după trebuinţă. Fondul acesta la finea anului 1911 a presentat un capital de 627 cor. 59 fil. Regulament nu are încă. La început l-a administrat învăţătorul, iar din anul 1898 încoace o comisiune constătătoare din paroh, învăţător şi alţi doi membri, având a da raţiocinii în tot anul la comitetul parohial, ceea ce însă este în contra dispoziţiunilor statutului organic. Acum îl administrează şi pe acesta epitropia parohială şi se cumpără din el numai cărţi pe sama copiilor de şcoală.

h) Pentru augmentarea bibliotecii parohiale, credincioşii Simeon Marchiş şi soţia sa Irina prin literele lor fundaţionale din 15 Februarie 1908, la îndemnul învăţătorului George Prigona au întemeiat: „Fundaţia Simeon şi Irina Marchiş pentru biblioteca parohială greco-orientală română din comuna Măgoaja“, donând un capital de 200 cor. în scopul special, ca din interesele lui să se procure cărţi pentru popor şi mai cu seamă pentru tinerime, ca să nu uite cetitul după ce ese din şcoală, şi să-şi înmulţească cunoştinţele folositoare pentru viaţă. Designare cărţilor şi a foilor de procurat o face parohul împreună cu învăţătorul şi cu bibliotecarul, pe lângă aprobarea propunerilor lor şi a raţiocinilor anuale din partea comitetului parohial. Interesele necheltuite se adaug la capitalul fondului. Donatorii doresc, ca în tot anul să fie pomeniţi cu numele la sf. liturgie, când se face pomenirea specială a binefăcătorilor acestei biserici. Din fundaţiunea aceasta se augmentează biblioteca şcolară, acum parohială, iar jumătate din interesele ei se capitalisează. Fundaţiunea a presentat la finea anului 1911 un capital de 257 cor. 26 fil.

Delegaţiunile. Delegaţiunile întrunite în sesiune ordinară la Viena şi-au terminat lucrările, şi conclusele luate din partea lor au fost sancţionate şi promulgate, prin publicarea lor în foile oficioase. Pe 5 Noemvrie sunt convocate însă în sesiune nouă ordinară, de astădată la Budapesta, unde va veni şi Maiestatea Sa, Monarhul, şi va rămânea în capitala Ungariei până îşi vor termina delegaţiunile lucrările lor. Din acest motiv, dieta ungară va ţinea numai o şedinţă scurtă formală în 30 Octomvrie n., apoi se va proroga de nou pe patru săptămâni.

Contele Berchtold în Italia. Ministrul comun de esterne al monarhiei austro-ungare, contele Berchtold, a plecat cu soţia se, la Italia, pentru a se întâlni cu colegul seu italian. Marţi a fost primit în audienţă din partea regelui Italiei, căruia i-a înmânat o scrisoare a monarhului nostru. Regele italian l'a distins pe contele Berchtold cu ordul Anunciati şi l'a reţinut la prânz, la care a participat şi soţia se, primită în audienţă cu multă afabilitate din partea reginei Elena. Acestei călătorii a ministrului nostru de esterne la Italia se dă mare importanţă politică.

D-nul V. Stroescu în Sibiu.

Reîntors din patria sa natală *Basarabia* d-nul *Stroescu* a venit la Sibiu în 11 Octomvrie n., ca să participe la adunarea generală a „*Asociaţiunii*“, al cărei membru onorar este, şi să asiste şi la şedinţele *congresului naţional bisericesc.*

Tot timpul ce l-a petrecut în mijlocul nostru până Marţi în 22 Octomvrie, când a plecat spre occident, unde va sta până la primăvară — a fost obiectul admiraţiei şi al celei mai sincere manifestaţiuni de iubire din partea tuturor românilor întruniţi aci din Ungaria şi Transilvania.

Incă nainte de sosirea sa la Sibiu, din Odessa a asemnat la mânile dlui *P. Cosma* cor. *14000*, ca acelea să le distribue „*elevilor din următoarele localităţi, pentru hrana lor, eventual straie şi cărţi*“. Şi anume:

1.	Studenţilor săraci români din Budapesta pentru „hrană“ . .	C.	2000
2.	Tot în acest scop studenţilor săraci români din Cluj	„	2000
3.	Sibiiu „idem, la seminar *numai* pentru studenţi pedagogi şi la alte şcoli“, după distribuirea dlui P. Cosma“	„	2000
4.	Blaj, pentru pedagogi, la mânile dlui director I. F. Negruţiu . . .	„	1000
5.	Braşov „după distribuirea dlui P. Cosma la şcolile existente“ .	„	2000
6.	Beinş idem	„	1000
7.	Brad idem	„	1000
8.	Năsăud idem . . .	„	1000
9.	Arad pentru hrana trupească a pedagogilor	C.	1000
10.	Caransebeş, pentru hrana trupească a pedagogilor	„	1000

cu restricţiunea ca „*banii să se cheltuiască în cursul anului academic curent, nu cumva să se facă fonduri*“.

In timpul petrecerii sale în mijlocul nostru a mai dat la diferite persoane sărace sume considerabile şi a cumpărat pentru „*Asociaţiune*“, în scopul de a le distribui pe la despărţămintele sale, opuri româneşti de mare valoare, ajutând astfel şi pe autori şi pe „*Asociaţiune*“.

Suma distribuită în timpul petrecerii sale în Sibiiu, trece peste 11.000 cor.

A parficipat la toate şedinţele şi festivităţile „*Asociaţiunii*“, la cari *deşi dorea să nu i se facă ovaţiuni* n'a putut scăpa de ele, pentrucă nu *era posibil omeneşte să nu izbucnească cu putere elementară simţul de gratitudine al tuturor românilor văzând în mijlocul lor pe acest* ***om fenomenal***.

A asistat şi la şedinţele congresului nostru naţional bisericesc, petrecând cu atenţiune încordată toate desbaterile şi făcându-şi observări interesante şi asupra unor oratori lungi la vorbă.

A petrecut cu multă atenţiune şi *ceremoniile bisericeşti* împreunate cu deschiderea congresului şi cu părăstasul pentru răposatul mitropolit *Miron*, constatând *unele deosebiri* între slujbele de această natură la noi şi în biserica rusească.

Peste tot a fost foarte mulţămit cu toate instituţiunile culturale româneşti din Sibiiu, şi cu deosebire a fost încântat de *constituţia noastră bisericească.*

Dzeu să ni-l ţină tot viguros, şi să ne ajute a-l admira mai de multe ori în mijlocul nostru. *(?)*

Discurs festiv

rostit din partea domnului **Andreiu Bârseanu**, prezidentul „Asociaţiunii“, Duminecă în 13 Octomvrie n. cu ocaziunea desvălirii bustului lui **Gheorghe Bariţiu.**

(Fine).

Dar Bariţ nu a fost numai omul condeiului, ci el a fost şi omul faptelor. Mişcările anilor 1848/9 l-au scos şi pe el din chilia liniştită de redactor, l-au smuls din mijlocul familiei sale şi l-au dus pe terenul de acţiune al vieţii politice, plin de sguduiri sufleteşti, de sgomotul armelor şi de pericole de tot felul.

Iată-l aşadară pe redactorul braşovean, acum bărbat în toată puterea, luând parte activă la adunarea memorabilă din Blaj din 1848; iată-l aici, în Sibiiu, ca membru al Comitetului de împăcare românesc şi al Comittetului pentru apărarea ţării; iată-l, scurtă vreme după aceea, pribeag în ţara românească, jefuit de avutul său şi despărţit de familia sa; iată-l căzut în mânile trupelor ruseşti şi escortat prin Moldova în Bucovina; iată-l în sfârşit pus în libertate prin stăruinţele nobilei familii Hurmuzachi şi întors acasă, după 8 luni de agitaţii şi suferinţe.

După atâtea păţanii şi decepţiuni, un alt om s'ar fi retras disgustat din viaţa publică şi şi-ar fi văzut de necazurile sale şi ale familiei sale. Bariţ însă era făcut din altă pănură.

Indată după întoarcerea sa din pribegie el apucă din nou cu hărnicie peana de publicist, mai întâi earăş ca redactor al „Gazetei“ şi al „Foii pentru minte“, şi dupăce aceste două foi i se smulseră din mână de guvernul absolutistic, ca primul colaborator al lor. In acelaş timp ia parte la toate încercările de consolidare a poporului nostru din timpul domniei absolutistice de 10 ani, până şi la o întreprindere industrială, al cărei iniţiator fu el însuş, — şi după aceea la acţiunile politice din timpul centralismului. El e numit deputat în dieta ardeleană din anii 1863/4 şi trimis în două rânduri reprezentant în Senatul imperial din Viena. Peste tot, ori şi când şi faţă cu ori şi cine el îşi face pe deplin datoria sa.

Şi după întroducerea rânduelii celei nouă politice în patria noastră, el nu încetează un singur moment a milita pentru înfăptuirea idealului său politic, care era: păstrarea unui teritor anumit, în care să se poată asigura existenţa naţională a poporului românesc, şi concurenţă liberă pe toate terenele, — sau cum se exprimă însuş în notiţele sale autobiografice:

„Faţa cu privilegiile feudalistice şi de monopoale, el nu cere privilejuri pentru naţiunea sa; el pretinde numai cocurenţa liberă pe toate terenele activităţii omeneşti, şi parte dreaptă, proporţionată, la sarcine şi la foloase; apoi dacă Românul va cădea în acea luptă dreaptă, căzut să fie“.

Şi tot aceste idei le propagă şi le motivează el în noua sa foae „Observatorul“, redigiată aici, în Sibiiu, între anii 1878 - 85, precum şi în „Memorialul“, scris la însărcinarea Comitetului politic, al cărui membru, şi mai târziu preşedinte a fost ales.

Numai în anul 1887 se retrage neobositul G. Bariţiu, acum un venerabil bătrân de 75 ani, de pe terenul agitat al luptelor politice; dar nici acum, ca să se odihnească, — deşi nimenea nu ar fi fost mai vrednic de odihnă ca dânsul, — ci ca să scrie acele trei valoroase volume de „Istoria Taransilvaniei pe două sute de ani din urmă“, care sunt totodată memoriile sale politice şi testamentul său.

Nu este mirare deci, dacă acest bărbat atât de meritat, care muncise şi suferise pentru poporul său o viaţă întreagă, se bucura de stima şi iubirea generală a tuturor Românilor, şi dacă la serbarea jubilară de 80 ani ai etăţii sale a fost sărbătorit de neamul nostru întreg, în frunte cu Academia Română, al cărei membru fusese numit încă dela înfiinţarea ei şi ca al cărei preşedinte a închis ochii pe vecie. Din toate părţlie, prin deputaţiuni şi adrese, se aduseră omagii de recunoştinţă aceluia, care îmbătrânise încărcat de merite pentru neamul său şi pentru cultura lui.

Iată, în câteva cuvinte, cine a fost bărbatul, în amintirea căruia ne-am întrunit; iată faptele, care-i asigură pentru vecie un loc de cinste în Panteonul nostru românesc.

Iar ce a fost Bariţ pentru Asociaţia noastră, va înţelege ori şi cine fără nici o greutate, dacă voi aminti, că el a fost unul dintre iniţiatorii şi organizatorii ei, timp de 27 ani primul ei secretar şi 20 de ani redactorul organului ei de publicitate, iar în anii din urmă ai vieţii sale preşedintele ei, şi în tot timpul acesta de 30 de ani şi mai bine sufletul ei, promovatorul cel mai harnic al scopurilor ei, ostaşul ei cel mai devotat, îndrumătorul ei cel mai priceput şi reprezentantul ei cel mai autorizat.

Nici nu se putea închipui Asociaţia noastră în primele trei decenii ale existenţei sale fără figura serioasă şi energică a lui George Bariţ. In adunările ei generale el era sfătuitorul cel mai ascultat, conferenţiarul cel mai preţuit, bărbatul cel mai cu autoritate. El a fost unul din iniţiatorii cei mai zeloşi şi din povăţuitorii cei mai competenţi ai Şcoalei civile de fete, întemeiate de însoţirea noastră; iar foaia „Asociaţiunii“, pe timpul conducerii lui, era o comoară preţioasă de studii şi documente istorice, un isvor de informaţii literare şi de cunoştinţe folositoare, un mijloc de legătură între prezent şi trecut.

Era cu neputinţă deci, ca însoţirea, care i datora aşa de mult acestui mare bărbat, să treacă cu vederea împlinirea a o sută de ani dela naşterea lui şi să nu cerce a-i reînvia amintirea prin fixarea în bronz a figurii sale venerabile. Incercarea ei a izbutit în timp relativ scurt, graţie dărniciei publicului românesc şi a hărniciei artistului care şi-a îndeplinit lucrarea sa cu cel mai mare devotament.

Astfel am ajuns la momentul de faţă, care ne va readuce pe bărbatul dispărut trupeşte dintre noi de aproape 20 de ani.

Cadă deci vălul, care acopere figura lui venerabilă, ca astfel să ne bucurăm cu toţii văzându-l reînviat.

Iată-l, trăind din nou pe nemuritorul Gheorghe Bariţiu: iată, privirea lui ageră şi pătrunzătoare; iată trăsăturile feţei sale, marcate şi pline de hotărâre; iată fruntea lui inteligentă, brăzdată de gândurile ce clocotesc sub dânsa: iată-l deci, aşa precum l-am cunoscut, când se afla încă între noi.

Şi iată, el e gata a ne împărtăşi preţioasele sale învăţături, întocmai ca în clipa când s'a depărtat din mijlocul nostru.

Bine ai venit între noi, dascălul nostru mult iubit!. Iată, ne-am adunat să ascultăm cuvintele tale pline de îmbărbătare şi de înţelepciune. Iată tineretul, care până acum te cunoştea numai după nume, iată şi mulţi dintre aceia cu cari ai vieţuit împreună, şi pe genele cărora, la vederea ta se strecoară o lacrimă de recunoştinţă.

Vorbeşte, venerabile bătrân, vorbeşte, căci cu sete aşteptăm rosturile tale! — La tine vom veni, de câte ori vom avea trebuinţă de un sfat, de o vorbă de îmbărbătare.

La tine va veni tânărul, când va sta la îndoială, ce drum să apuce la răspântiile încâlcite ale vieţii. La tine va veni bărbatul, când va simţi slăbindu-i braţul în toiul luptei. La tine va veni bătrânul, când va voi să afle cum trebue purtată sarcina etăţii sale. La tine va veni dascălul, ca să înveţe cum trebuie crescută tinerimea încredinţată îngrijirii sale. La tine va veni scriitorul, ca să înţeleagă cum trebuie purtat condeiul, ca să fie de folos neamului, din care face parte. La tine va veni bărbatul politic, când va voi să ştie, cum trebue povăţuit un popor şi cum trebue apărate drepturile lui. — La tine

---

La locul acesta ar trebui să mai înşir o fundaţiune, care însă, deşi banii donaţi au intrat în lada bisericii, nu s'a înfiinţat, ci s'au cheltuit într'alte scopuri bisericeşti, şi anume: parohianul Vas. Pop alui Indreiu a fost lăsat bisericii prin testament o sumă de 100 cor. şi prin literele sale fundaţionale din 22 Aprilie 1908, subscrise de martorii George Prigona, înv., Sim. Opriş, Vas. Cupşa şi Ioan Petruţiu l. Vas., a fost rugat pe comitetul parohial, ca după moartea sa din banii aceştia să înfiinţeze o fundaţiune sub numele: Fundaţiunea Lica Pop alui Indreiu pentru premiarea elevilor de şcoală, cari sunt mai buni şi au cercetat şcoala mai regulat, iar dacă şcoala de azi ar înceta de a fi confesională gr. ort. română, atunci din interesele ei să se ajutoreze băeţi gr. ort. rom. din parohia aceasta, cari vor învăţa ceva meserie la oraş; iar pentru jertfa aceasta doreşte, ca să fie pomenit şi el cu numele la sf. liturgie şi la parastas în tot anul odată, când se face pomenirea tuturor binefăcătorilor bisericii şi şcoalei din parohia Măgoaja.

Cerând informaţiuni despre starea presentă a fundaţiunii acesteia, parohul V. Cupşa îmi răspunde cu datul 4 Iuliu a. c. (1912) următoarele: „Fundaţiunea Lica Pop alui Indreiu nu esistă, fără am primit în anul 1910 suma testată de Lica Pop l. Indreiu de 100 cor., care s'a jurnalisat la întratele jurnalului de cassă la anul 1910 sub nr. 3 cu datul 5 Ianuarie, ceea ce s'a folosit pentru trebuinţe bisericeşti. Dacă a făcut cumva fericitul în Domnul ceva act fundaţional a la „Gojdu“ pentru aceasta sumă rămasă bisericii (90 cor. după plătirea procentului de dare), nu ştiu. Eu am primit dela văduva lui suma testată cu cuvintele: „Am adus, domnule părinte, banii, cari i-a lăsat bisericii bărbatul meu“.

Intrebând şi pe învăţătorul G. Prigona, unul dintre martorii literelor fundaţionale, despre fundaţiunea aceasta mi-a comunicat verbal, că literele fundaţionale în original se află la el, iar o copie de pe ele o a predat imediat parohului Victor Cupşa spre ţinere în evidenţă până la predarea banilor.

Fără să caut, cine poartă vine, că fundaţiunea aceasta nu s'a înfiinţat, observ numai atâta, că fundaţiunea aceasta încă s'ar putea înfiinţa, dacă literele fundaţionale originale s'ar depune la arhivul parohial şi dacă banii s'ar rumpe din fondul bisericesc, la care s'au incorporat, pentru ca astfel să se împlinească şi dorinţa fericitului testator, şi pentru ca să se îndemne şi alţii la astfel de jertfe, văzând că nu li se perd banii donaţi şi că numele încă le rămâne de pomenire.

(Va urma.)

vom veni, în sfârşit, cu toţii în vremuri bune şi rele, ca să ne deprindem, cum să ne iubim poporul nostru, cu graiul şi cu trecutul lui, precum şi cu toate celelalte însuşiri, ce i le-a dat D-zeu.

Monumentul tău ne va fi pururea altar de cinstirea trecutului, mângăierea în necazurile prezentului şi isvor de porniri nobile pentru viitor.

Din protopresbiterate.

Conferenţa preoţească a tract. Alba Iulia.

— 3 Octomvrie v.

Preoţimea tractului nostru — spre a satisface esigenţelor vremii, — Joi, în 27 Sept. v. şi-a ţinut conferenţa anuală.

Ca lucrarea noastră să fie încoronată de bun succes, la orele 9 s'a făcut chemarea Duhului Sfânt în biserica centrală din Alba-Iulie, care în urma renovării şi a împodobirii sale cu o pictură (pe motive româneşti) de toată splendoarea a procurat momente de elevare sufletească tuturor celor presenţi.

Cu prilejul acesta a predicat preotul I. Ganea. Predica a fost scoasă din evangelia zilei.

După terminarea acestora s'a deschis conferenţa prin şeful nostru, care intr'o vorbire remarcabilă a accentuat demnitatea preotului. In cuvântul său ţinut în termini aleşi ni-a arătat cum cinstirea tradiţională a preotului român, — în urma împrejurărilor — a început a scădea, a se toci. In bătrâni preotul era persoana cea mai venerabilă. Cariera preotului era cea mai căutată. Azi s'au schimbat lucrurile. Adeseori vedem cum trece poporeanul pe lângă preotul său fără sfială şi fără a ocoli vorbele urâte. Prin popor circulă zicala, că „la teologie merg băieţii cei mai săraci, ori cei mai mărginiţi“.

In faţa acestor stări de lucru trebue să ni se umple sufletul de o adevărată revoltă. Datori suntem să punem degetul pe rană spre a scoate preoţimea de sub batjocură.

Să nu lăsăm să dăinuiască răul acesta, care atentează la cinstea noastră. Noi prin noi înşi-ne să nimicim pornirile rele, ca preotul care era privit ca un patriarh, să nu devină figură ridicolă.

Datorinţa noastră e să căutăm după scăderile, cari subsapă cinstea şi vaza preotului. Acestea sunt curentele antireligioase — duhul zilelor, — cari răpesc credinţe.

Să dăm piept cu ele ţinând la adevărata sfinţenie şi demnitate. In voinţa noastră stă păstrarea demnităţii. Să nu comitem greşeli, căci numele rău se lăţeşte uşor. Să ne aducem aminte întotdeauna de cuvintele arhiereului rostite la sfinţirea noastră: „vrednic este“. Slujbele să nu le facem numai de clacă. Afară de biserică să nu fie contrazicere între cele propagate din uşa altarului şi cele săvârşite de noi. Să nu fim răsbunători şi stăpâniţi de ură. Intre preoţii noştri nu e deplină solidaritate. Să strică unul pe altul. Unul surpă cinstea celuialalt. Pentru cinstea personală şi familiară, pentru onoarea întregii preoţimi să lucrăm cu toţii. Unul fiecare să grijască de onoarea lui. Să nu facă glume pe socoteala preotului. Poporul ţine la persoana preotului. Românul e ambiţios. Pe preot şi străinii îl respectează. Preotul e acela, care învaţă pe popor a căuta pătura inteligentă. Când se dărâmă acestea columne ale neamului, toate se prăbuşesc. Fiecare preot să certe pe cel păcătos, mai ales în conferenţele religioase sau în soboare. Să certăm însă cu duhul blândeţii, îndemnând cu insistenţă a-şi păstra fiecare cinstea şi vaza, căci curentele sunt duşmănoase şi ajungem de râs şi batjocură. Prin purtare onestă să se impună preotul.

Cu acestea declară deschisă conferenţa. Procedându-se la constituire se alege notar I. Dănilă, iar verificatori preoţii Rusan şi Băieşan. Cetindu-se apelul nominal se constată presenţa alor 25 membri, un număr cam mic faţă de trecut. Cei absenţi s'au scuzat cu toţii, luându-se în vedere faptul, că comunicaţiunea e imposibilă, în urma potopului de prin părţile noastre.

Discutându-se acum asupra predicei ţinute de părintele Ganea, membrii conferenţei constată, că s'au împlinit toate cerinţele. A fost compusă predica cu multă îngrijire. Modul de predare, vocea sonoră şi căldura vorbelor rostite a mulţămit pe toţi, despre ceea ce se ia act la protocol.

Luând la cunoştinţă resoluţiunea consistorială asupra ultimei conferenţe, ne face bucurie, că organele noastre superioare ne aprobă.

Păr. Oţoiu îşi ceteşte tema dată de P. V. Consistor: „Cum s'ar putea face cu bun efect educaţia religioasă morală a credincioşilor noştri şi mai ales a elevilor de şcoală din acele comune bisericeşti, în cari nu avem şcoală confesională“.

Lucrarea părintelui *Oţoiu*, tractând tema într'un mod foarte practic, aducător de folosse în viaţa pastorală, — se consideră ca satisfăcătoare.

Păr. Handa e al II-lea disertant în materia aceasta.

Asupra disertaţiunii sale se începe o vie discuţie, în care se constată, că lucrarea cuprinde în sine toate cerinţele. Se remarcă un stil frumos şi o bună limbă românească.

Se dă apoi cetire temei „Infiinţarea şi administrarea fondurilor de bucate“, de păr. C. Suciu. In această lucrare se tratează despre puterea materiei şi se arată modul cum se pot înfiinţa şi administra fondurile de bucate.

Urmând la ordinea zilei rapoartele secretarilor grupurilor religioase, se constată puţina lor activitate, fiind aceasta un lucru nou, şi nefiind în clar mulţi cu felul cum au să se practiseze.

Păr. Bran îşi ceteşte raportul despre felul, cum are să se formeze biblioteca. Se ia la cunoştinţă având a se pune în fiinţă biblioteca numai decât.

Discutându-se asupra intervalului de a se presenta rapoarte despre activitatea pastorală, s'a acceptat principiul, că acestea să se compună tot din 3 în 3 ani.

In comisiunea pentru compunerea programului pentru conferenţa viitoare se aleg preoţii Neagoe şi Băieşan.

Ajungându-se la propuneri păr. V. Oţoiu îşi esprimă dorinţa ca să se ia act la protocol despre activitatea rodnică a şefului tractual I. Teculescu în cursul alor 10 ani de serviciu. Propunerea aceasta nimerită se primeşte cu multă plăcere, făcându-i-se păr. protopop ovaţii nesfârşite. Se propune a se esprima mulţămită şi păr. Comanescu din Codlea, care ne-a onorat cu presenţa asistând până la terminarea conferenţei.

Ne am întrunit apoi la o masă comună în hotelul Almăşan, unde s'a desfăşurat o voe bună — în urma succesului şi a discuţiilor serioase din conferenţă.

Ales. Băieşan.

NOUTĂŢI.

Răsboiul. De pe câmpul de răsboiu sosesc ştiri despre multe ciocniri, cari au avut loc între Turci şi trupele statelor balcanice, cu resultat favorabil când pentru unii, când pentru alţii. Se pare însă că Turcii se pregătesc pentru o luptă decisivă, pe care o vor da în contra Bulgarilor, şi care va avea loc în zilele apropiate. Puterile mari europene îşi dau toate silinţele, ca după prima luptă decisivă răsboiul să fie terminat.

*

Atentat. Asupra moştenitorului de tron din Rusia, singurul fiu al ţarului Nicolae, în etate de opt ani, s'a săvârşit un atentat, din partea nihiliştilor. Foalele micului principe a fost spintecat, nu se ştie încă, cu ce unealtă. Moştenitorul de tron rusesc e bine îngrijit de medici, dar este temere, că se vor naşte complicaţiuni, cari vor pricinui moartea micului principe. Impărăteasa Rusiei, de supărare, voia să se sinucidă, dar a fost împedecată în esecutarea sinistrului ei plan.

*

Impărat roman Scriu ziarele, că în cercurile decizătoare italiane s'a ventilat ideea ca regele Italiei să iee titlul de *împărat roman*, pentru motivul, ca să fie egal în rang cu aliaţii săi, împăratul Germaniei şi monarhul nostru.

*

Ucigaşul lui Mihăileanu, bulgarul Stoian Dimitrof, a evadat din temniţa dela Văcăreşti din Bucureşti, dar a fost prins şi întemniţat de nou.

*

Palat nou. Dumineca s'a pus peatra fundamentala în Bucureşti la clădirea ce va servi ca locaş al senatului român. Solemnitatea s'a început prin oficierea unui serviciu divin, săvârşit de I. P. S. S. Conon Aramescu Donici, mitropolit primat al ţării, înconjurat de cler şi în prezenţa preşedinţilor de senat şi cameră şi a miniştrilor. De asemenea a asistat şi I. P. S. S. mitropolitul Pimen al Moldovei, episcopii Nifon şi Dionisie, precum şi funcţionarii superiori dela ministerii.

*

Aviaţiune. O reuniune de sport din Newyork a pus un premiu de 125.000 dolari (725.000 coroane) pentru aviatorul, care va trece în sbor Oceanul atlantic, fie cu ajutorul aeroplanului, fie cu al balonului dirigeabil.

*

In amintirea lui Eudoxiu Hurmuzachi. Cetim în foile bucovinene, că la liceul românesc din Cernăuţi s'a organizat Vineri o frumoasă serbare şcolară în cinstirea memoriei lui Eudoxiu Hurmuzachi, dela a cărui naştere s'a împlinit în acest an un secol. La serbare a participat tinerimea română întreagă a institutului, în frunte cu colegiul profesoral şi mai mulţi oaspeţi. Profesorul C. Lucaci a rostit discursul festiv asupra fruntaşului bucovinean, care a cules importante documente privitoare la istoria veche românească. Elevii au executat câteva cântece şi au recitat poezii potrivite.

*

Apel către Europa. Membrul academiei franceze şi celebrul scriitor, Pierre *Loti*, care acum se află în Newyork a adresat Europei un apel în favorul împărăţiei otomane. Poporul turcesc, scrie academicianul francez, şi-a câştigat laurii cei mai frumoşi prin rezistenţa sa şi prin curajul său eroic; — ear Europa creştină ar trebui să intervină în favorul unui astfel de popor.

*

Calfe de brutar pe câmpul de răsboi. Consulatul general otoman din Budapesta a angajat peste o sută de calfe de brutar din ţara noastră. Tinerii angajaţi au fost trimişi pe câmpul de răsboi din Balcani. Fiecare calfă primeşte o retribuţie de 14 coroane pe zi.

*

Abdul Hamid în Constantinopol. Fostul sultan Abdul Hamid, în considerare că armata bulgară sau grecească ar putea înainta către Salonik, a fost transportat Luni din oraşul acesta la Constantinopol, unde este păzit într'un vechi palat aproape de clădirea parlamentului, distrusă nu de mult prin un mare incendiu.

*

Fetiţă arsă. Fetiţa de doi ani a unui ţăran din Salonta se încălzea la vatra focului. O schinteie mai mărişoară, sărită din foc, i-a aprins însă hăinuţa, şi înainte de a-i putea veni cineva în ajutor, focul s'a estins asupra întregului corp şi fetiţa a ars, dându-şi sufletul între chinuri grele.

*

O reformă în luptele cu taurii. O societate franceză a izbutit după multă osteneală să obţină dreptul de a organiza lupte cu tauri în Petersburg. Luptele acestea din capitala rusească se vor deosebi de luptele din Spania prin faptul că este interzisă uciderea animalului. Toreadorul se consideră victorios, dacă izbuteşte să fixeze o cocardă în fruntea taurului. Reprezentaţiile se ţin într'o arenă uriaşă, clădită spre acest scop în centrul oraşului. Producţiunile nu vor fi anunţate sub titlul „Lupte cu tauri“, ci cu vorbele „O festivitate în Sevilla“.

*

Restaurantul L. Brote, promenada Bretter, primeşte abonamente la ameazi cu 26 cor. lunar. — Seara după listă cu cărticică de cupoane. 20% scăzământ.

Concurs.

Pentru conferirea unui stipendiu de K. 3000 adecă trei mii coroane, „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare. — Stipendiul se conferă pentru cercetarea unui curs de ţesut la o şcoală specială din străinătate. Pot concura numai fete ori dame văduve. Vor fi preferite reflectantele, cari au absolvat şi pedagogia, şi cele cari au cunoştinţă de limbi.

Informaţiuni se pot primi dela comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“.

Sibiiu, în 20 Octobre 1912.

Maria Cosma
prezidentă.

Dr. Ilie Beu
secretar.

Intrunire agricolă.

(Invitare).

Subscrisul comitet central vesteşte obştea noastră, că va ţinea Dumineca, la 3 Noemvrie n. în comuna *Vurpăr* o

Intrunire agricolă,

la care se va vorbi despre cultura pomilor şi despre însemnătatea însoţirilor de tot soiul, şi îndeosebi despre folosele Insoţirilor de credit săteşti sistem „Raiffeisen“.

Se invită la această lucrare toţi binevoitorii poporului nostru.

Sibiiu, 23 Octomvrie n. 1912.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa
prezident.

Victor Tordăşianu
secretar.

Dela reprezentaţia teatrală.

(*a*) Ca şi în anii precedenţi, Reuniunea sodalilor români din Sibiiu s'a achitat şi de astă dată în mod conştienţios de datorinţa creştinească întru a se grăbi în ajutorul săracilor, adunând de timpuriu mijloace materiale pentru vremea, când lipsele semenilor noştri au să fie dintre cele mai simţite.

Constatăm, că reprezentaţia de Marţi seara, în 22 l. c., când în sala teatrului sibian s'au jucat cunoscutele comedii *Pentru ochii lumii*, şi *Vlăduţul mamei*, a fost însceuată cu gust şi, în general, tălmăcită cu multă iscusinţă.

La izbânda amintitelor piese dramatice, al căror subiect e de prisos să-l povestim, au contribuit în rolurile mai mari doamnele Ana Axente şi Maria Duca, dşoara E. Roman, precum şi domnii Marcovici, Junga, Secaş, Imbăruş, Morariu, în frunte cu *Dumitru Axente*; dar şi ceilalţi, în roluri secundare, merită cu toţii să fie felicitaţi. O notă bună se cade şi orchestrei sibiene care, condusă de dirigentul Nowak, a executat între acte cele mai melodioase cântece din popor.

Publicul românesc al oraşului nostru a sprijinit după cuviinţă ostenelile şi stăruinţele desinteresate ale meseriaşilor şi a participat la producţiune în număr imposant, — în deosebi clasa de mijloc era foarte bine reprezentată.

Reuniunea sodalilor sibieni şi-a ales, cum am văzut, două piese teatrale unde, ca de obicei, partea *distractivă* formează aproape totul; reuniunea noastră, şi de sigur şi alte societăţi de aceeaş categorie, vor face un progres netăgăduit alegându şi pe viitor lucrări dramatice, a căror acţiune se desfăşoară mai aproape de împrejurările noastre, şi care să răspundă unor trebuinţe actuale d'ale meseriaşilor s'au d'ale ţărănimii. Impresiile auditorului vor fi, în acest caz cu mult mai durabile şi mai educative, — ear teatrul nostru îşi va avea rostul bine definit.

Teatru.

Sâmbătă, în 26 Octomvrie, se dă *„Eva“*, operetă în 3 acte, de Lehar, Dumineca d. a. la orele 3 *„Die berühmte Frau“*, sara opereta *„Eva“*, Luni *„Gutsitzende Frak“*, Marţi *„Zigeunerliebe“*, operetă.

Dela „Asociaţiune“.

Nrii. 1011, 1303, 1370, 1497 şi 1452/1912.

Concurs

„Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ va da pentru anul şcolar 1912/13 următoarele burse:

1. Din *fundaţiunea Ioan Petran* o bursă de cor. 300 pentru studenţi universitari de naţionalitate română, cari urmează la una din facultăţile universităţii din Cluj. Cei împărtăşiţi de această bursă vor fi obligaţi a lua parte la „Masa studenţilor academici“ din Cluj.
2. Din *fundaţiunea Marinovici sen.* o bursă de cor. 120 pentru studenţi din şcoalele secundare.
3. Din *fondul George Boer din Vad*, o bursă nouă de cor. 200 pentru elevi de naţionalitate română înrudiţi cu fundatorul, cari urmează la vreuna din şcoalele secundare din patrie; iar încât nu s'ar găsi astfel de petenţi, se vor da 2 ajutoare de câte cor. 100 la 2 tineri, cari învaţă vre o meserie şi sunt înrudiţi cu fundatorul.
4. Din *fundaţiunea Gallianu* de *Kecskés*, o bursă de cor. 120 pentru elevi de naţionalitate română, cari urmează la vreunul din gimnaziile din Transilvania. Se vor preferi, în înţelesul literilor fundaţionale, descendenţii familiilor Popu şi Antonu.
5. Din *fundaţiunea anonimă a comitatului Dobâca* o bursă de cor. 100 pentru tineri români născuţi în comitatul Dobâca.

Cererile pentru aceste burse se vor înainta comitetului central al „Asociaţiunii“, Sibiiu, Nagyszeben, strada Şaguna Nr. 6, până la 15 Noemvrie n. a. c. însoţite de următoarele acte:

a) certificat de botez;
b) certificat pe anul şcolar 1911/12;
c) certificat de paupertate, eventual
d) actele prin cari petenţii să-şi dovedească înrudirea cu fundatorul la fundaţiunile de sub Nrii 2, 3, şi 4.

Cererile întrate după terminul indicat nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, în în 19 Octomvrie n. 1912.

Andreiu Bârseanu
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu
secretar.

Nr. 414/1912. (366) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala (nouă) elementară confesională gr. or. română din parohia **Poiana Blenchi**, tractul Deș, se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare a acestui concurs.

1. Dotațiunea împreunată cu acest post este: 240 cor. dela comuna bisericească din repartiție, 760 cor. se va cere întregire dela stat după definitivarea învățătoriului și recunoașterea celui ales din partea statului.
2. Cuartir în edificiul școalei vechi.
3. Grădină de legumi în natură.

Reflectanții la acest post și vor înainta cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare în terminul deschis oficiului protopresbiteral Deș, îndatorați fiind cei aleși a conduce la biserică copiii în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei sf. liturgie a să prezenta înainte de alegere poporului în biserică spre a și arăta desteritatea în cântări.

Poiana-Blenchi, din ședința Comitetului parohial ținută la 16 Septemvrie 1912.

Ioan Buzură
paroh președinte.

Vasiliu Conțiș
notar.

Văzut:

Teodor Herman
protopresbiter.

Nr. 574/1912. 368 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc la școala confesională gr.-or. română din Erdősângeorgiu, protopresbiteratul M.-Oșorheiu, se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 1000 coroane, și anume dela biserică și popor 700 cor. și dela Preaven. Consistor archidiecesan 300 coroane. Cuartir și grădină în natură.

Alesul să îndatorează fără remunerație specială a conduce elevii la biserică în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei la sf. liturgie, și a-i instrui în grădinărit.

Dacă va forma un cor cu adulții va fi remunerat deosebit.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis și să se prezinte în vre o Duminecă ori sărbătoare spre a face cunoștință cu poporul. Cei cu cunoștințe muzicale vor fi preferiți.

Murăș-Oșorheiu, 6/19 Oct. 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial

Stefan Russu
protopop

Deschidere de prăvălie!

Subscrisul are onoare a face cunoscut, că sub firma împrotocolată

Wilhelm Gruninger

Sibiiu, Piața mare 3/5, în palatul la Bodenkredit

s'a deschis o prăvălie bine asortată

cu mărfuri scurte, împletituri, ciorăpării și modă de bărbați.

In activitatea mea ca voiajor al primelor firme, am avut ocaziunea a face legături cu cele mai renumite fabrici pe lângă prețuri favorabile. Acest fapt îmi servește spre măgulire, deoarece sunt în poziție a lifera **mărfuri de prima calitate** cu prețurile **cele mai moderate**.

Recomand întreprinderea mea onoratului public, și-l rog pentru binevoitorul sprijin

cu tot respectul:

369 2—2

Wilhelm Gruninger.

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceiaș și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaș legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaș legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimați evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

Material nou și ieftin de foc!

In urma scumpirei enorme a lemnelor de foc, s'a întrodus ca noutate

☞ BRICETTE FULGER ☜

din cărbuni de peatră veritabili. E foarte încălzitor (5003 calorii), desvoaltă o căldură durabilă cu jar; arde fără fum, nu lasă resturi de zgură, nu fumă și nu desvoaltă scrum.

Atât pentru sobele de odăi, cât și pentru cuptoare de orice sistem excelent folosibil.

Prețul per 100 klg. în magazinul meu **cor. 6·—**, prețul per 100 klg. trimiși acasă în Sibiiu **cor. 6·30.**

Unicul depozit:

Andreiu Rieger
prăvălie de fier, — Sibiiu.

358 4—4

30,000 de părechi
păpuci și ghete
se vând cu preț redus.

Toate în lume se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai **păpucii și ghetele** exec. în atelierul lui

VASILIE BAN

la „Cisma mare roșie“

după cum se numește prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită **prăvălie de încălțăminte s'a mărit în casa proprie** și la fiecare păreche se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera **ghete bune și trainice** pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca și până acum.

E deajuns a se arăta numărul, s'au a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alții, eventual să returnează banii.

(221) 44—

NOUI piese muzicale de Tiberiu Brediceanu!

LA ȘEZĂTOARE

Icoană din popor (un act cu un preludiu)

Text de C. Sandu-Aldea și I. Borcia.

CUPRINSUL:

Preludiu și cor.
Nr. 1. Doina lui Sorin
„ 2. Mândruță cu ochii verzi
„ 3. Cântec din bătrâni
„ 4. A lui Moș Marin
„ 5. Melodrama
„ 6. Cântecul Ilenei
„ 7. De masă
„ 8. Scenă
Nr. 9. Cântec haiducesc
„ 9. *a*) Solo de fluier
„ 10. Brâu
„ 11. Duet
„ 12. Invârtita și cor.

Partitura pentru canto și piano cor. 8·— / fr. 10·—

Doine și cântece românești.

(Canto și piano).

Caietul I. (ed. II).

Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărtișor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

Caietul II. (ed. II).

Ști tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageți voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Caietul III.

Păsărică mută-ți cuibul.
Leagănă-te frunzuliță.
Turturea din valea sacă.
Ardemite-ai codru des.
Ce vii, bade, târzior.
Tu te duci, bade, sărace.
Foaie verde, foaie lată.
Pe unde umblă doru'.

Caietul IV.

Pe sub flori mă legănai.
Foaie verde, pup de crin.
Sus în vârful dealului.
Mândro, de dragostea noastră.
Când treci, bade, pela noi.
Frunză verde, frunzuliță.
Auzi, mândro, cucu-ți cântă.
S'a dus cucul de p'aici.

Jocuri românești.

(Piano solo).

Caietul I.

Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca 'n Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca 'n Banat) II.

Caietul II.

Ardeleana (ca 'n Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

Caietul III.

Brâu III.
Hațegana.
Ardeleana (ca 'n Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) I
Ardeleana (ca 'n Banat)
Brâu IV.

Caietul IV.

Hora.
Invârtita III.
Brâu V.
Pe picior IV.
Din Maramurăș.
Ardeleana V.
Danțu.
Ardeleana (ca 'n Bănat) VI.

Prețul unui caiet cor. 4·— / fr. 5·—

Preludiu și **Hora** din **„Serata etnografică“,** pentru piano, ed. II.
Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.
Viorele, vals, pentru piano, ed. II.
Aurora, vals, pentru piano.

Prețul à cor. 2·— / fr. 2·50

Quadrille pe motive românești . . . . . cor. 2·— / fr. 2·50
Hora (cis moll) . . . . cor. 1·50 / fr. 2·—

De vânzare la:

Librăria arhidiecezană, Sibiiu (Nagyszeben)

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anu LX. Sibiiu, Marţi 16/29 Octomvrie 1912. Nr. 109.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C, 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Focul din Balcani.

Sibiiu, 28 Octomvrie n.

Ziarele mari aduc zilnic pagini întregi de ştiri telegrafice, despre resultatul ciocnirilor, cari au avut loc între trupele turceşti şi trupele celor patru state aliate creştine din Balcani: Sârbia, Bulgaria, Grecia şi Muntenegru, — dar din ele nu putem scoate alta, decât că şi unii şi alţii se poartă viteješte, şi unii şi alţii *înving*.

Nici nu se poate altcum. De pe câmpul de răsboiu nu se pot trimite decât ştiri controlate şi bine censurate. Curatul adevăr nu se spune deci niciodată. Şi nu se spune, pentrucă să nu se descurajeze cei de acasă, să nu-şi peardă încrederea în vitejia armatei lor, şi să nu-şi peardă pofta de a aduce jertfele cerute pe altarul patriei.

Din mulţimea de ştiri contradictorii totuşi putem însă să scoatem ca lucru positiv faptul, că Turcii nu sunt favorisaţi de noroc nici de astădată. Toate armatele, cari au început răsboiul în contra lor, au intra[illegible] şi înaintat binişor pe teritor turce[illegible] au ocupat mai multe sate şi or[illegible]e, au ocupat mai multe puncte în[illegible]mnate strategice, iar Bulgarii, d[illegible]ă o luptă crâncenă de trei zile, a[illegible]pus mâna pe fortăreaţa Kirkili[illegible], şi acum sunt pe cale de a cuc[illegible] şi Adrianopolul, de unde apoi l[illegible]este deschis drumul la Constantinopol.

Turcia e bătută deci astăzi de supuşii ei de eri, şi bătută are se remână, dacă cumva nu se reculege cu cea mai mare grăbire, dacă nu-şi adună trupele la olaltă, ca să poată împedeca cu ele înaintarea Bulgarilor.

Nu suntem amestecaţi, deci nu suntem interesaţi în răsboiul acesta, şi totuşi trebue să-l regretăm din inimă, pentrucă la urma urmelor ori pe care parte va fi învingerea, perderi au toţi, şi încă mari şi dureroase perderi. Să ne gândim numai la miile, la zecile de mii de morţi din ambele părţi şi la alte zeci de mii de schilodiţi, la văduvele cele multe apoi şi la mai mulţii orfani, cari vor remânea pe urma răsboiului. Să ne gândim la faptul, că economia, comerciul, industria: toate stagnează în aceste state încurcate în răsboiu! Să ne gândim la miseria, la sărăcia ce va urma după răsboiu!

De aceea, cu bucurie va saluta toată lumea intervenţia statelor mari europene, — despre care se vorbeşte acum de nou, — de a se pune capăt răsboiului, dacă părţile beligerante s'ar supune cumva dictaturei lor. Dar tare ne temem de contrariul. Puterile mari, cum ştim, au făcut demersuri pe lângă guvernele statelor mici balcanice să nu înceapă răsboiul, dar ele n'au primit sfatul înţelept, ci au mers pe calea dictată de mintea şi inima lor. Unde e scris deci, că dacă acuma ar intreveni de nou puterile şi ar porunci Bulgarilor să sisteze focul şi să se mulţămească cu succesele de până acuma, — ei se vor supune, nu vor merge înainte pe calea apucată, oprindu-se numai în faţa ori chiar în mijlocul Constantinopolului? Şi dacă nu vor asculta, îi va constânge la aceasta Europa cu sabia şi cu tunul?

Iată deci, că lucrurile de aci încolo pot să se complice. Nu ne-a interesat până acum, că pe partea cui va fi învingerea finală, dar va trebui să ne intereseze de aci nainte, pentrucă nu e irelevant, nici pentru monarhia noastră, nici pentru celelalte puteri mari europene, că Turcia cum va fi împărţită de nou şi că Constantinopolul în mâna cui cade? E o fatalitate pentru Turcia, odinioară atât de puternică şi atât de temută, că după fiecare răsboiu pe care-l are harta ei trebue să fie schimbată; dar e de interesul Europei *întregi*, că această schimbare *cum* se face. *Aici* e punctul deci, unde se ciocnesc interesele puterilor mari europene! De aceea e mare temerea, că dacă Bulgarii vor continua cu învingerile, şi îmbătaţi de glorie nu se vor supune voinţei puterilor mari, — se naşte necondiţionat un conflict între puterile europene şi probabil şi atât de mult temutul răsboiu european, catastrofa, de care toţi trebue se dorim, ca ceriul se ferească popoarele Europei.

Legea despre armata comună.

Noua lege militară se deosebeşte în multe privinţe de legea veche. Se cuprind în ea şi îndatoriri, şi favoruri, cari mai nainte nu au esistat, şi pe cari e bine să le cunoască publicul cetitor, pentru a se şti orienta. Aflăm deci de bine a publica în traducere românească legea despre armata comună, făcută după textul original unguresc al legii, sacţionată în 5 Iulie n. 1912 şi promulgată, sub numărul XXX, în 8 Iulie n. 1912. Textul legii e următorul:

§ 1. Datorinţa de a face armata e generală şi fiecare cetăţan de stat are să o facă în persoană, conform dispoziţiunilor legii. Datorinţa de a face armata se refere, la datorinţa de a se supune asentării, la datorinţa de a face serviciul activ şi la datorinţa de a face serviciul la gloate.

§ 2. Puterea armată se compune din armata comună, din honvezime şi din gloate. Armata comună o formează miliţia comună şi marina. Armata comună şi honvezimea are, ca întregire, fiecare câte o rezervă suplimentară, ori disponibilă.

§ 3. Armata comună are misiunea de a apăra teritoriul monarhiei austro-ungar, sau teritoriul tuturor ţărilor de sub domnia Maiestăţii Sale imperiale şi regale apostolice, în contra inimicilor esterni, precum şi de a susţinea siguranţa şi ordinea internă.

§ 4. Honvezimea e chemată, în vreme de răsboiu, se prijinească armata comună şi se facă apărarea internă, iar în vreme de pace se susţină siguranţa şi ordinea internă. Orice afacere de a honvezimei aparţine cercului de competenţă al ministrului de honvezi. Ministrul de honvezi, respective supremul comandant al honvezimei, — acest din urmă pe calea ministrului de honvezi, — dă în continuu informaţiuni ministrului de răsboiu despre starea numerică, adjustarea, dislocarea, instrucţia militară şi purtarea în cele disciplinare a honvezimei. In cas de mobilizare (ridicarea la stare de răsboiu) şi în vreme de răsboiu, honvezimea, respective, partea reclamată din ea, vine supusă în privinţă militară comandantului militar, numit din partea Maiestăţii Sale. Dispoziţiile mai amănunţite referitoare la honvezime se cuprind în legea despre honvezime.

§ 5. Rezervele suplimentare acopăr starea de răsboiu a armatei comune şi a honvezimei. Intre anumite împrejurări ambele rezerve întregitoare pot fi chemate şi în vreme de pace la serviciu activ, după dispoziţiile paragrafilor 43 şi 44.

§ 6. Gloatele, conform dispoziţiunilor cuprinse în legea despre gloate, au menirea să sprijinească armata comună şi honvezimea. Orice afacere a gloatelor aparţine ministrului de honvezi, care informează neîntrerupt pe ministrul de răsboiu despre starea numerică şi adjustarea gloatelor. Gloatele chemate sub arme sunt subordonate comandantului militar, numit din partea Maiestăţii Sale. Dispoziţiile amănunţite se cuprind în legea despre gloate.

§ 7. Persoanele aflătoare în etatea de a face serviciul militar, dar neapte pentru a face acest serviciu, pot fi aplicate, în cas de mobilizare (întregire la starea de răsboiu) şi în vreme de răsboiu, la alte feluri de servicii, cari stau în legătură cu serviciul militar.

§ 8. Sub îndatorirea de a face serviciu militar este a se înţălege serviciul militar dela armata comună, marină şi honvezime. De regulă serviciul acesta e la armata comună: de *doi ani* serviciul activ, şi de *zece ani* serviciul în reservă. La cavalerie însă şi la artilerie, precum şi la trupele cu serviciu activ de doi ani, cu privire la soldaţii cari vreau să fie înaintaţi la rang de subofiţeri, ori vin destinaţi din oficiu spre aceasta, serviciul activ e de *trei ani*, şi de *şapte ani* serviciul în reservă. Cei din rezervele suplimentare stau în serviciu doisprezece ani. La marină serviciul activ e de *patru ani*, după care urmează *cinci* ani în rezervă şi *trei* ani la apărarea mării. Dintre îndatoriţii se facă serviciul militar în armata comună, la dorinţa ministrului de honvezi, aceia, cari au ajuns în anul ultim de serviciu, pot să fie trecuţi, în număr suficient, la honvezime, pentru întregirea stării de răsboiu a honvezimei. Dacă raporturile stării de răsboiu a armatei comune permit, în locul celor din anul din urmă de serviciu pot se fie trecuţi la honvezime, în acelaşi număr, soldaţi dintr'un an mai nou de recrutare, făcându-şi aci restul serviciului. Despre serviciul dela honvezime se cuprind dispoziţii în o lege specială. Asemenea şi despre serviciul gloatelor. Cei înrolaţi pe baza

---

FOIŞOARĂ.

Monografia şcoalei elementare poporale gr. ort. rom. din Măgoaja

de *Gavriil Hango*, presbiter.

(Urmare).

Tot la locul acesta trebue să amintesc şi „Fundaţiunea Arsente Ciceu şi Irina Turc“ de 600 cor., ce e pe cale de a se înfiinţa pe basa testamentului făcut de Arsente Ciceu şi Irina Ciceu născ. Turc, de data Măgoaja 15 August 1911, tot în scopuri bisericeşti şi şcolare, ca şi ei să fie pomeniţi la sf. liturgie între binefăcătorii parohiei. Atât testătoarea, cât şi soţul ei, au repausat şi lăsământul se află sub pertractare. Meritul iniţierii acestei fundaţiuni încă este al înv. G. Prigona. Rămâne, ca meritul înfiinţării să fie al parohului V. Cupşa.

Acestea sunt mijloacele materiale din cari se susţine şcoala, iar acum să vedem

IX. Salarul învăţătoresc. Ce salar au avut învăţătorii dela început Ioan Cupşa şi Ioan Bozure, nu am putut afla. Aflăm însă după 5 ani dela înfiinţarea şcoalei un contract de datul 7 Oct. 1855 încheiat deoparte între parohie şi antistia comunală şi de altă parte între fostul învăţător din ultimii doi ani şcolari Ioan Hango (tatămeu) pe 4 ani, în care se zice, că i se dă plata anuală pentru tot pruncul umblător la şcoală „40 de graiţe în argint“, apoi „8 cupe de mălaiu“ şi câte „1 sanie de lemne“, iar pentru o fată câte 20 de graiţe în argint şi câte 4 cupe de mălaiu. Şcoala însă o va ţinea în casa dinainte dela locuinţa sa, fără a i se da altă plată. Bucatele le va căpăta toamna până în postul Crăciunului, iar banii: jumătate la Crăciun şi jumătate la Paşti; lemnele — când va avea lipsă de ele. Vacanţe poate da numai după porunca dlui protopop.

Intr'adevăr un salar decât care mai modest nici că se poate închipui, dacă luăm mai cu seamă în considerare, că precum îmi spunea, nici odată nici o fată nu i-a umblat la şcoală, iar băeţi abia câte 20—25. Astfel întreg salarul anual abia îl putem evalua la 35 fl. chiar abstracţie făcând, că tot în contul acestui salar trebuia să ţină şi şcoala în locuinţa sa privată. Dar să nu uităm, că pe atunci şi cu şcoala aceasta eram numai la începutul începutului, şi învăţătorul acesta nu avea încă cualificaţiune învăţătorească, ci numai 3 clase normale. Contractul a fost aprobat cu datul Gostila, 14 Oct. 1855 de protopopul Ioan Bodea al tract. Solnocul-inferior.

Favorul cel mai mare*) pentru învăţător a fost însă, precum se vede pe clausula de pe contract „Vom k. k. Kreisamte“, de datul Dej, 25 Martie 1856, că „Dem Gemeindelehrer Iohann Hango wird auf die Dauer des vorstehenden Vertrages die Militär-Befreiung hiemit zuerkannt“. Favorul acesta pentru învăţători se baza pe Normativul de recrutaţie din 1852 deluşit mai de aproape prin ordinaţiunea guvernatorului c. r. mil. şi civ. trans. din 24 Iuniu 1853 nr. 57 (Bulet. guv. prov. trans. pro 1853 Sect. II. pag. 142). Şi aceasta pe atunci, când monarhia era încurcată mereu în răsboaie şi serviciul militar activ era de 8 ani şi foarte greu (vezi comunicatul meu: Şaguna şi miliţia, în Rev. Teol. 1910 nr. 10), nu era de desconsiderat. Pe atunci aceasta a şi îndemnat poate pe cei mai mulţi ca să îmbrăţişeze cariera învăţătorească, să fi fost salarul cât de modest; căci umblând copiii la şcoală de comun numai în lunile de iarnă, omul se putea ocupa şi cu economie. Apoi şi statul da bucuros atunci acest favor, chiar şi celor fără cualificaţiune pedagogică, numai să ştie ceva ceti, scrie şi socoti, căci în lipsa de oameni cu carte mai multă, n'avea pe cine aplica de învăţători, şi se bucura, că biserica barem în privinţa aceasta îi putea ajuta fie cât de puţin prin înfiinţarea şi susţinerea de şcoale confesionale, fie cât de modeste.

Incepând cu anul 1850 înmulţindu-se şcoalele de tot felul, s'au înmulţit şi oamenii cu carte mai multă, în consecuenţă şi cei cu cualificaţiune pedagogică, aşa că precum se vede din circularul fericitului Şaguna din 12 Dec. 1858 nr. 1048, dat în legătură cu Normativul Locotenenţii ces. reg. a ţării cu datul 5 Ianuarie 1859 nr. 30361/301 se comunică dăscălimii, că pe viitor numai acei dascăli vor fi scutiţi dela miliţie, cari vor avea clasele normale şi cursurile pedagogice şi vor fi instituiţi în mod definitiv, iar întrerumpându-şi activitatea învăţătorească ori părăsindu-o de tot şi aflându-se încă apţi de serviciu militar, se vor înrola la oaste. De aci încolo şi vedem apoi tot mai mult rărindu-se învăţătorii fără cualificaţiune pedagogică, — spre binele poporului.

Următorul învăţător, capelanul George Cupşa, precum se vede dintr'o consemnare a oficiului protopresbiteral din 15 Sept. 1862, pe atunci avea salar învăţătoresc 80 fl. şi 24 ferdele de cucuruz, solvit din repartiţie aruncată pe popor, iar şcoala se ţinea în casă închiriată. Deci o îmbunătăţire însemnată faţă de trecut. Nu e mirare, căci învăţătorul acesta totodată şi capelan pe lângă tată-său şi socru-său avea pe lângă clasele normale şi cualificaţiune pedagogică şi teologică.

---

*) Pe lângă scutirea dela purtarea sarcinilor publice (vezi circ. cons. din 15 Iunie 1850 nr. 540; 24 Apr. 1852 nr. 530; 8 Apr. 1853 nr. 363, 5 August 1853 nr. 210 etc.)

legii acesteia, întrucât ar fi făcut serviciu activ de trei ani, vin dispensaţi de a face serviciul în cei doi ani din urmă dela gloate, iar dacă au făcut la marină serviciu activ de patru ani, vin dispensaţi dela cei din urmă cinci ani de serviciu dela gloate.

§ 9. Aceia, cari au fost pregătiţi pe spesele statului pentru vreun serviciu militar, şi în scopul acesta au primit stipendiu, cheltueli de studiu, cu îndatorirea de a le înapoia, ori ajutoare din vre-o fundaţiune: afară de serviciul activ de trei (patru) ani, stabilit pentru cei ce intră de bună voe la miliţie, mai au se facă un serviciu special activ, a cărui durată a fost stabilit, conform înţălegerii, mai nainte. Serviciul acestora e de doisprezece ani, în general; dar în casul, că în urma studiilor terminate cu întârziere, serviciul activ s'ar termina după espirarea îndatoririi de a face serviciul militar, acesta se va prelungi pentru ei în asemenea măsură. Dacă îndatorirea de a face serviciul special activ s'a început înainte de împlinirea anului 20 de etate, întregul serviciu activ nu poate se fie mai lung de zece ani. Cu privire la academicianii militari cu locuri plătite şi la elevii dela academia maritimă, asemenea cu locuri plătite, anii de serviciu sunt doisprezece, şi dacă instruarea lor a durat trei ani, ori mai mult, fac patru ani de serviciu activ, iar la marină cinci ani.

§ 10. Ceice au fost cetăţeni de stat austriaci, dar şi-au câştigat cetăţenia ungară, şi cei din Bosnia şi Herţegovina, cari şi-au câştigt cetăţenia ungară, dacă au satisfăcut în patria veche datorinţei de a se supune asentării, nu au se mai fie asentaţi în ţările coroanei sfinte ungare, ci cu rezervele îndatoririi de a-şi face serviciul legal, şi cu computarea serviciului deja împlinit, se vor încorpora la trupele comune de cari se ţine comuna lor, la marină, ori la honvezime, respective vin purtaţi în evidenţă ca glotaşi. Alte persoane, neamintite mai sus, cari şi-au câştigat cetăţenia maghiară în etatea de recrutare, cad sub îndatorirea de a face serviciul militar, corespunzător etăţii lor, în înţelesul legii acesteia, fără privire la faptul, că în patria de mai nainte au satisfăcut, şi cum au satisfăcut, acestei îndatoriri. Astfel de indivizi, dacă după anul în care au împlinit anul 23 lea al etăţii, dar înainte de 31 Decemvrie al anului în care împlinesc anul 33-lea al etăţii, — au câştigat cetăţenia maghiară, imediat se supun asentării, dar numai odată, şi în cas că sunt apţi, vin înrolaţi; iar pentru a-şi face serviciul, vin trecuţi la reserva întregitoare a honvezimei, în anul care corespunde anului de serviciu numărat dela anul naşterii lor. Cetăţenii de stat maghiari, cari şi-au câştigat cetăţenia în Bosnia şi Herţegovina, sunt supuşi dispoziţiunilor cuprinse în legea aceasta. Persoanele cu locuinţă permanentă pe teritorul ţărilor de sub sfânta coroană ungară, a căror cetăţenia nu poate fi stabilită, cad sub dispoziţiile acestui paragraf.

§ 11. Intregirea armatei comune se face: prin asentare, prin înrolarea persoanelor cari au terminat şcoale militare şi au fost ridicate la rang de ofiţeri, ori cadeţi, şi prin intrare de bună voe la miliţie. In mod esceptional se permite şi trecerea dela honvezime a aspiranţilor de ofiţeri, a candidaţilor de funcţionari militari, a gajiştilor, în cas de necesitate şi a soldaţilor de rând, cari singuri se cer, la armata comună, sau la marină, în serviciu activ. (Va urma).

Invăţătorul următor Gavriil Şileam, ginerile pretorului Ioan Buzura, iar acesta fiul parohului Petru Buzura, prin anii 1868 avea salar 120 fl., mai târziu i s'a urcat la 180 fl., plătindu-i-se 60 fl. din repartiţie pe popor, iar 120 fl. începând din anul 1872, din arânda regalului (dreptul de crâjmărit) comunal — bisericesc, respective a proprietarilor de pământ nobili. Şi acest învăţător a fost cualificat şi instituit definitiv, ţinând şi el şcoala în casă închiriată, apoi în locuinţa sa privată. In anul 1872 a căpătat un ajutor de 15 fl. din fondul sidoxial.

Urmaşul său Alexiu Cupşe, fratele parohului George Cupşe, fără cualificaţiune şcolară, încă a avut salar 180 fl. în anul şc. 1873/4.

Cu începutul anului şcolar 1874/5 s'a făcut o îmbunătăţire şi mai însemnată în salarul învăţătoresc, căci punându-se în activitate fundaţiunea Botta, prin ordinul cons. din 30 Iuniu 1874 nr. 2058 şcol. s'a întregit salarul învăţătoresc la 300 fl., asemnându-se din fundaţiunea Botta în salarul învăţătoresc 180 fl. In urma acestei asemnări parohia a şters repartiţia de 60 fl. de pe popor şi a dat numai cei 120 fl. ce-i căpătă din arânda regalului. (Va urma).

Expoziţia de copii din Răşinari.

— Raport special. —

Conducătorii Reuniunii agricole române a comitatului Sibiiu urmând frumosului obiceiu din trecut, şi nizuindu-se din ce în ce a realiza scopul pentru care s'a înfiinţat această reuniune, de a promova interesele morale şi materiale ale poporului român din acest comitat, atât pe teren economic cât şi cultural, — de un şir de ani aranjază expoziţii de copii, fiind şi aceasta una din problemele reuniunii, de a sfătui şi îndruma poporul la emulare şi în ceea ce priveşte creşterea şi îngrijirea copiilor.

A VII-ea expoziţie de copii a fost aranjată de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu" în Răşinari, în ziua de 7 Oct., după cum s'a anunţat la timpul său. Această expoziţie a fost una din cele mai bine succese, întrucât la aceasta a luat parte o seamă de fruntaşi ai neamului şi bisericii de pretutindeni, dând astfel expoziţiei un caracter sărbătoresc şi luând ea proporţiile unei adunări cu adevărat culturale şi naţionale.

Voi înşira numele acelor distinşi oaspeţi veniţi în comună anume pentru această expoziţie. Cetind aceste nume oricine îşi va putea face o ideie despre succesul moral şi material al expoziţiei.

Au luat parte: P. S. D. Episcop al Caransebeşului Dr. Miron E. Cristea, marele binefăcător al neamului D. Vasile Stroescu, D-na Cosma, D-na A. Droc cu Dşoara Vulc, Dl Oct. Goga cu D-ne, D-l maior Măcelariu, Dl Tordăşianu cu D-ne, Dr. V. Stan cu Dna, T. Popovici cu D-na R. Simu cu D-na, V. Păcală prof., A. Cosciuc, N. Iosif, medicii: Dr. Iancu, Dr. Petraşcu, Dr. Dobrescu, Dr. Petri medic cercual, Dl Brătianu, A. Esca, G. Goga ş. a., apoi toată inteligenţa din comună şi din satele vecine.

La orele 10 sosesc în comună cununa frumoasă de oaspeţi înşiraţi mai sus în frunte cu Preasf. Sa D. Episcop Cristea şi cu „îngerul păzitor al neamului românesc" Ilust. D. V. Stroescu. Pompierii voluntari întimpină pe ilustrii oaspeţi aproape de capătul comunei, şi sunt bineventaţi de not. sub. com. I. Giurcoiu, răspunzând acestuia Preasf. Sa Episc. Cristea în frumoase cuvinte. Oaspeţii sosiţi se îndreaptă către biserica cea mare, serviciul divin fiind însă terminat, se face un pelerinaj la mormântul Marelui Andreiu.

Apropiindu-se ora 11, fixată pentru începerea expoziţiei, oaspeţii străini se adună la şcoală împreună cu locuitorii din comună, precum şi mamele chemate cu copii dela vârsta de 1 an până la 4 ani. Numărul copiilor cari au luat parte la expoziţie a fost aproape 350.

Fiind timpul frumos expoziţia s'a ţinut în curtea şcoalei, căci o sală oricât de mare ar fi fost nu putea cuprinde publicul numeros şi numărul mare al celor chemaţi pentru expoziţie.

Dl Dr. V. Stan prof. sem., ca preşedintele expoziţiei de copii, prin o vorbire frumoasă salută oaspeţii sosiţi, în special pe Preasfinţia Sa Dl Episc. Cristea şi Ilust. D. Stroescu — patronii acestei expoziţiuni; arată scopul reuniunei agricole, ce anume intenţionează prin aranjarea astorfel de expoziţii, declarând expoziţia de deschisă. De altfel fiind vorbirea D. prof. Stan foarte instructivă, sperăm că o va publica şi astfel va fi accesibilă şi pentru cei ce nu au avut norocirea a o auzi cu acest prilej. Terminând prof. Stan, vorbeşte parohul-primar Maniu Lungu salutând în numele răşinărenilor oaspeţii sosiţi, în special pe Preasfinţia Sa Dl episcop Dr. Cristea şi pe Ilust. D. Stroescu.

Vorbeşte apoi Preasfinţia Sa Episc. Cristea frumos şi instructiv, aşa după cum numai P. S. Sa ştie vorbi, captivând nu numai pe cei de aici, dar chiar şi pe număroşii oaspeţi străini. In vorbirea sa arată cari sunt virtuţile neamului românesc, ce l-a susţinut în trecut, sfătuind pe cei prezenţi a ţinea la lege, limbă şi obiceiuri. Vorbeşte despre comuna Răşinari, despre dragostea cu care totdeauna a venit în această comună, chiar şi de astădată, când chemat era a lua parte la şedinţa de încheiere a congresului naţional bisericesc, totuşi n'a putut întrelăsa acest moment şi a nu participa împreună cu „îngerul păzitor al neamului românesc" Ilust. D. V. Stroescu (Ovaţii îndelungate). Arată bogăţia românului, nu în averi, ci în numărul mare de copii buni şi ascultători, scoţând la iveală cum aceasta comună a dat neamului şi bisericei noastre bărbaţi aleşi ca puţine alte, amintind pe unii din cei trecuţi la vecinicie, iar dintre cei în viaţă aminteşte pe poetul Goga (ovaţii îndelungate) „cel ce cu spiritul său ager s'a înălţat până la stele şi nori". Nu esagerez când spun, că vorbirea epis. Cristea a stors lacrimi de bucurie din ochii celor prezenţi. Un ţăran îmi spunea „aşa o fi vorbit Ioan Gură de aur, de i s'a zis gură de aur".

Corul şcoalei intonează frumoasa cântare „Latina gintă", după care a urmat conferenţa medicului comunal Dr. Ioan Bucur despre „Igiena poporului dela sate", sulevând o seamă de chestiuni din igiena poporului, dând sfaturi şi îndemnuri şi scoţând la iveală multele cauze cari împiedecă trăinicia, şi slăbesc desvoltarea fizică a poporului românesc, arătându-le totodată pe aceste ca cauze cari pricinuesc sărăcia românului. Vorbeşte în special de referinţele locale, de starea românilor din jur, arătând cu date mult grăitoare suma fabuloasă ce o cheltuesc oamenii noştri pe spirt în una din comunele din jur. Arată mai departe, cum după planul de învăţământ igiena e lăsată afară aproape cu totul din şcoală, deşi aceasta e de mai mare însămnătate pentru viaţa omului decât multe cunoştinţe puţin potrivite cu mintea copilului. Conferenţa medicului Dr. Bucur a fost foarte succesă, şi nu ar strica să se publice, cetitorul va găsi multe lucruri interesante şi instructive. Din mai multe conferenţe speciale de felul acesta s'ar putea foarte bine alcătui şi cunoaşte starea generală igienică şi alte multe la întreg poporul românesc.

După terminarea celor amintite până aci, să constitue la propunerea dlui Tordăşianu juriul esaminător împărţit în 3 grupuri, la copii de 1 an, de 2 şi de 3 ani, luând parte ca jurori toţi oaspeţii şi stimatele Dne venite din Sibiiu precum şi preoţii, învăţătorii cu soţiile lor, apoi mai multe femei fruntaşe din comună, iar în fruntea fie-cărui juriu unul din medicii presenţi.

Dat fiind numărul mare al copiilor veniţi la expoziţie, esaminarea lor a fost anevoioasă, durând peste 2 ore. S'au premiat 65 copii şi copile, distribuindu-se cu totul 260 cor. La această sumă a contribuit „Reuniunea agricolă" cu 50 cor., apoi bis. gr.-or. din loc, comuna politică, fondul mizerilor, banca „Andreiana" cu câte 50—150 cor., totodată şi pentru acoperirea altor spese împreunate cu aranjarea acestei expoziţii, mai departe „Reuniunea meseriaşilor" cu 10 cor. cu destinaţia de a se premia copii de meseriaş.

Inainte de premiarea copiilor, înv. azilului com. Al. Iarca aranjează cu copii dela azil o producţiune foarte succesă, cu declamări, cântări şi jocuri, cari au plăcut foarte mult, mai ales că dintre oaspeţii veniţi unora, acum li s'a dat pentru prima oră prilej a vedea producţiune cu elevii şcoalei de azil, căci afară de Sălişte, unde e azil conf., abia de mai esistă vre-o şcoală de felul acesta între români.

Totodată cu ocaziunea aranjării acestei expoziţiuni în comuna Răşinari „Reuniunea agricolă" pune bază cu suma de 20 cor. unei fundaţiuni, numite „fondul femeilor leuze", la care legendarul boer şi binefăcător al neamului românesc Ilust. D. V. Stroescu dărueşte 100 cor., iar alţii sume mai mici, adunându-se suma de 160 cor.

Afară de cele amintite până aci, celor ce au ostenit la expoziţia de copii li s'a dat ocaziune a vedea aranjată în una din clasele şcoalei o casă ţărănească de toată frumseţa. Cei străini au putut să admire bogăţia unei case răşinăreşti, au putut să vadă multe obiecte vechi, ţesături şi altele, şi mai pe sus de toate s'a putut constata spiritul conservativ în toate ale casei, atât de caracteristic poporului răşinărean. Cu adevărat a fost o mică expoziţie casnică, iar meritul pentru aceasta îi revine mult stimatei Dne Aurelia Goga, care nu puţin a ostenit la aranjarea ei, şi pentru care faptă merită toată lauda şi recunoştinţa.

Cu acest prilej s'a mai făcut un lucru bun, şi anume s'au format grupuri de oameni, femei, feciori şi fete, cari în portul vechiu răşinăresc au fost fotografaţi, asemenea şi copiii premiaţi împreună cu mamele lor.

La ora 4 se începe banchetul la care iau parte 70 persoane, din cei străini, precum şi inteligenţă şi popor din comună. Ca la astfel de ocaziuni n'au lipsit vorbirile obicinuite. Dl prof. Stan închină pentru patronii expoziţiunii, vorbeşte apoi Preasfinţia Sa Ep. Cristea pentru răşinăreni, în urmă preotul primar Lungu, poetul Goga şi dir. şcoalei Frăţilă.

Incă câteva cuvinte. Expoziţiunea a reuşit bine, comitetul aranjator local, preoţii şi învăţătorii şi-au dat toată silinţa pentru buna reuşită a aceleia, iar dacă caracterul expoziţiunii a fost atât de impunător şi sărbătoresc, în primul rând se atribue participării Preasfinţiei Sale Dlui Episcop Cristea şi Ilust. D. V. Stroescu, precum şi oaspeţilor distinşi ai societăţii noastre sibiene. Comuna Răşinari a dovedit şi de astădată puterea morală şi materială ce rezidă în ea şi în locuitorii ei, făcând şi din parte-i totul ca şi această serbare, deşi a fost numai o expoziţiune de copii, să nu fie mai pe jos ca alte multe cu alt caracter din trecut.

Răşinăreanul.

O conferenţă preoţească.

Impresii.

Când intenţionez să dau publicităţii aceste şire — o fac, nu că aşa s'a obicinuit şi în trecut, să se dea dare de samă mai mult sau mai puţin oficioasă despre mersul conferenţelor preoţeşti, ci ca să mi satisfac îndemnului sufletesc ca să-mi esprim şi pe această cale admiraţia ce o simţesc pentru a doua oară cu aceste ocaziuni.

Pentru mine e o adevărată plăcere să iau parte la convenirile noastre preoţeşti; şi când mă depărtez dela o astfel de întrunire, plec cu dorul ferbinte de a putea reveni cât de curând în mijlocul fraţilor mei.

In zilele grele ce le trăim, când pare că toate sunt în contra noastră, oameni şi elemente, când sentinelelor neamului românesc, preoţilor, li se impune o veghere încordată, — trebue să avem un izvor de unde să primim din când în când îmbărbătare, curaj şi dor de muncă, iar faţă de oropsitul nostru popor pentru binele căruia trăim, dragoste şi mai mare.

Unul din aceste izvoare cred eu că e conferenţa anuală a preoţimii noastre din fiecare tract.

Particip pentru a doua oară la aceste conferenţe ale preoţimii noastre din tractul Alba-Iulia şi pot mărturisi, că am rămas încântat şi pe deplin mulţămit cu cele ce am văzut şi auzit.

Am văzut cum această preoţime, condusă de idealuri sfinte, de dorul de a înainte, de a fi folositoare societăţii din care face parte, de a conduce turma ei încredinţată din partea lui Dzeu şi a Arhiereului spre fericire pe acest pământ şi spre o viaţă şi mai fericită ce va să vie; zic, am văzut cum condusă de aceste idealuri preoţimea tractului Alba-Iulia face şi va face şi în viitor tot posibilul pentru înfăptuirea lor!

Am văzut şi simţit, că membrii acestei conferenţe sunt conduşi în activitatea lor particulară şi colectivă de mentorul sfânt, de iubirea creştinească, fără de care toată activitatea omenească rămâne şubredă! Ei nu numai pe calea raţionării doresc să se apropie unul faţă de celalalt, (căci toate judecăţile omeneşti sunt relative, iar ce e relativ nu împacă sugetul) — ci şi prin iubire, prin dragostea frăţească care ne poate singură uni pe toţi, doresc să-şi închege rândurile, ca să devie un puternic falanx, de care să nu cuteze nimeni a se atinge.

Această preoţime simte, că condusă de iubire poate privi cu îngăduinţă şi poate trece cu vederea deosebirile mărunte ale opiniilor, — simte, că din dragoste pot mărturisi cu toţii într'un gând.

Am văzut cum cei bătrâni, buni şi blânzi, cu tact şi părintească iubire ocroteau şi povăţuieu pe cei tineri, pe cei cu nemăsurată încredere în ei. Şi vice-versa am admirat dragostea, reverinţa şi sinceritatea celor tineri, a celor nedeprinşi cu încercările vieţii, cari dela premise ideale sar la concluzii de activitate practică fără să ţină socoteală: cât timp şi câtă pregătire trebue până ce o gândire poate fi adusă la îndeplinire!

Fericit este acel popor, a cărui conducători pot uni aceste două lucruri: avântul tineresc dornic de înaintare şi progres, cu mintea, esperienţa şi tactul bătrânilor, aşa după cum am văzut că o face aceasta preoţimea din tractul Alba-Iuliei.

Şi încă ceva ce nu pot trece cu vedere: între conducător şi cei conduşi am constatat acea armonie şi încredere reciprocă, pe care o doresc să se sălăşluiască pretutindeni! Cei păstoriţi, cei conduşi sunt convinşi de bunăvoinţa şi capacitatea şefului tractual, iar conducătorul după o esperienţă bogată, după progresul vădit, îşi pune toată încrederea în ostaşii şi fraţii săi!

O astfel de societate numai binecuvântată poate fi şi prin urmare binecuvântarea cerească va umbri şi roadele muncii ei!

Am auzit cu această ocaziune discuţii serioase, demne de oameni maturi, dela cari aştepţi seriozitate şi ştiinţă. Fără patimi, fără personalităţi, fără neghina aceea hâdoasă pe care o numim *invidie*, au fost discuţiile acestei conferenţe. Membrii ei, preoţii au dovedit că sunt la înălţimea chemării lor, din cuvintele lor, din mersul gândirii lor s'a văzut dorinţa binelui obştesc. Această preoţime e departe de a fi condusă de un utilitarism strâmt, care vestejeşte toate pornirile înalte ale sufletului omenesc, dar totodată se fereşte de tot ce e chimeric!

Aş fi nedrept faţă de mine, când aş voi să retac efectul ce mi l-au produs toate cele sus zise în sufletul meu! Fără să vreau, ochii sufletului meu căutau turma păstorilor adunaţi la această conferenţă! Priveam pare că acea mulţime, acele mii de suflete, soarta şi viitorul cărora e depusă în mânile acestor părinţi sufleteşti! Şi privindu-i pare că le spuneam: Popor fericit! tu poate suferi în present, poate de multeori eşti neîndestulit cu soartea ta, — dar ai încredere în păstorii tăi, în adevăraţii tăi conducători! Viitorul tău trebue să fie fericit, mintea şi inima preoţilor tăi ţi-l pregăteşte cu încetul, — pas de pas se apropie de tine popor român ceasul fericirii adus de ai tăi preoţi! Sufletul fiecărui păstor al tău e un râu curgător de poveţe şi îmbărbătare pentru voi! Siliţi-vă numai să-l cunoaşteţi şi să-l ştiţi folosi.

Multă durere a dat peste capul bietului român, şi prin urmare mult au avut să sufere cei ce-l iubesc pe el, păstorii lui. Şi faţă de toate nesjunsurile de până acum atât am ştiut să facem — să ne întrebăm până când această suferinţă, până când această mucenicie pentru atâţa nevinovaţi?! Dar am rupt cu trecutul, căci rugămintele milogilor, a celor ce cerşesc, sunt zadarnice. Preoţimea de azi de pretutindea, preoţimea ortodoxă a neamului românesc, azi înţelege că adevărata rugăciune — care e primită şi de Dumnezeu, este aceea a credinţii, a muncii, a conştientii de sine! Această preoţime e convinsă, că ceriurile nu îşi aruncă binecuvântarea asupra cerşitorilor, ci se deschid cum zice savantul profesor Iorga: „bogate în binecuvântări asupra *activităţii omeneşti*, conştientă de scopurile ei, asupra străduinţelor îndărătnice, asupra isprăvii îndeplinite“.

I. Dăncilă.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferenţa preoţească din protopresbiteratul Avrigului pe Joi în 1/14 Novembre 1912 în parohia Porumbacul inferior cu următorul

Program:

1. La 7½ ore a. m. serviciul divin celebrat de preoţii Aurel Muşat, Gavriil Pastea, Trandafir Dragomir, dintre cari preotul Aurel Muşat va predica despre Dumineca a XXV. după Rusalii.
2. Deschiderea conferenţei, constatarea celor prezenţi şi constituirea.
3. Discuţie asupra serviciului divin şi asupra predicei.
4. Comunicarea resoluţiunei consistoriale Nr 12557 B.
5. Tema dată de Preavenerabilul Consistor arhidiecezan: Cum s'ar putea face cu bun efect educaţia religioasă morală a credincioşilor noştri şi mai ales a elevilor de şcoală din acelea comune bisericeşti, în cari nu avem şcoală confesională,—temă lucrată de Pavel Borzea şi Trandafir Dragomir.
6. Fiecare preot să aştearnă raport despre activitatea sa în parohie în 1912.
7. Statorirea obiectelor pentru conferenţa anului viitor şi defigerea locului conferenţei.
8. Inchiderea conferenţei.

Avrig, 2 Octomvrie 1912.

Ioan Cândea
protopop.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferenţa a XIII-a ordinară preoţească din protopresbiteratul gr. or. român Deş, care se va ţinea în Deş, la 25 Oct. 1912 st. v. şi la care este obligat a participa fiecare preot.

Ordine de zi:

1. Serviciu divin la 8 ore dimineaţa ţinut de parohii Zaharia Manu din Olpret Sigismund Lengyel din Selişca şi Dumitru Păltineau din Ciceu Hăşmaş, împreunat cu invocarea Duhului Sfânt. — Predica o va rosti Ioan Cotuţiu, paroh în Dobricel.
2. Deschiderea conferenţei la 9 şi jum. ore a. m. în şcoală, constituirea biroului şi constatarea celor prezenţi.
3. Discuţie asupra serviciului divin şi a predicei.
4. Comunicarea rezoluţiunei consistoriale din 20 Dec. 1911 Nr. 14471 Bis. asupra concluzelor conferenţei din 1911, precum şi a altor resoluţiuni.
5. Referada parohului Victor Capşa din Măgoaja asupra rapoartelor preoţimei referitoare la împlinirea celor 12 puncte din pastorala arhierească „Sfaturi arhiereşti“, dato 29 Iunie 1909 Nr. 7983.
6. Tema dată de Ver. consistor arhidiecezan şi lucrată de parohii Gavriil Micu din Gâlgău, Zaharie Manu din Olpret şi George Ciupe din Baba: „Cum s'ar putea face cu bun efect educaţia religioasă-morală a credincioşilor noştri şi mai ales a elevilor de şcoală din acele comune bisericeşti, în cari nu avem şcoală confesională?“
7. Referada parohului Zaharie Manu din Olpret asupra rapoartelor preoţilor despre activitatea lor.
8. Referada parohului Teodor Cotuţiu din Diug asupra rapoartelor conducătorilor grupurilor religioase cu privire la activitatea acestora şi la starea comunelor bisericeşti din cercul lor.
9. Raportul comisiunei pentru procurarea de cărţi pe seama bibliotecii preoţimei protopresbiteratului.
10. Raportul şi raţiociniul despre starea bibliotecii preoţimei tractuale în anul 1911.
11. Propuneri independente anunţate la termin.
12. Alegerea alor 2 preoţi în comisiunea pentru statorirea obiectelor conferenţei viitoare.
13. Desemnarea locului pentru conferenţa proximă.
14. Inchiderea conferenţei.

Deş, 4 Octomvrie 1912.

Teodor Hermanu
prot. gr. or. rom.

Convocare

Prin aceasta convoc conferenţa preoţească pe Luni în 5/18 Noemvrie 1912 în Sepşisângeorgiu cu următoarea:

Ordine de zi:

1. Serviciu divin la 8 ore a. m. Vor oficia preoţii Ioan Toma, Ioan Dan şi Ioan Ciora.
2. Predica o va ţinea parohul local Iosif Popoviciu.
3. Deschiderea conferenţei. Constatarea celor presenţi şi constituirea biroului.
4. Discuţie asupra serviciului divin şi a predicei.
5. Comunicarea ordinului consistorial Nr. 14824 Bis. din 20 Decemvrie 1911.
6. Cum s'au îndeplinit cele 12 puncte din sfaturile arhiereşti, — lucrată şi de preoţii, cari nu şi-au fost înaintat lucrarea în anul trecut.
7. Cum s'ar putea face cu bun efect educaţia religioasă morală a credincioşilor noştri şi mai ales a elevilor din acele comune bisericeşti, în cari nu avem şcoală confesională?

Ambele teme au să fie lucrate de fiecare membru şi prezentate la oficiul protopopesc până în 1/14 Noemvrie 1912.

8. Raport despre biblioteca tractuală şi restanţierii cu cotisaţiunile anuale.
9. Alegerea unei comisiuni spre a stabili ordinea de zi a conferenţei viitoare.
10. Propuneri.

Breţcu, 30 Septemvrie 1912.

Constantin Dimian
protopresbiter.

NOUTĂŢI.

Semne bune. Ni se scrie din Făgăraş, că în şedinţa comisiunii administrative, ţinute la 13 Octomvrie a. c. mai multe cereri pentru ajutor de stat la întregirea salariilor învăţătoreşti, au fost tractate cu bunăvoinţă şi recomandate guvernului spre încuviinţare. Asemenea s'a hotărât a se întreveni la dl ministru de finanţe, ca în considerarea calamităţilor economice din anul acesta, dările să nu se încasseze până la anul viitor. Aşteptăm şi alte semne, ca să putem crede în zorirea unor vremi cu pace.

*

Procesul domnului Dr. N. Şerban. In procesul de „agitare“ al dlui deputat Dr. Nicolae Şerban s'a pronunţat Joi Curia regească reducând pedeapsa la 14 zile temniţă şi 640 coroane amendă.

*

Pentru Deşteaptă-te române. In procesul intentat mai multor domni din Făgăraş, pentrucă au cântat în sala comitatului „Deşteaptă-te Române“, tabla regească din Oşorheiu a adus Marţi sentinţă de *achitare*, nimicind sentinţa tribunalului din Braşov.

*

O bibliotecă scrisă. Capitala imperiului otoman are o comoară, unde străinii până în timpul mai nou erau opriţi să între. Comoara aceasta este biblioteca din biserica Sf. Sofia. Biblioteca aceasta, care s'a înfiinţat în secolul al 12-lea, este unică în felul său. Conţine două mii de volume toate în manuscript; cărţi tipărite nu are nici una. Turcii cunosc valoarea însemnată a bibliotecii, ferestrile mărunte ale salei sunt întărite cu gratii groase de fer. Puţine persoane au izbutit în cursurile veacurilor să pătrundă în acest local, şi astfel prea puţin se ştie despre cuprinsul cărţilor scrise. Intre manuscripte se găsesc unele, care datează de trei mii de ani; un asemenea volum preţueşte cel puţin 50 mii de coroane. Mai multe universităţi europene au încercat să obţină permisiunea de a studia biblioteca manuscriptelor, — dar până acum fără rezultat.

*

Pentru fundaţiunea ziariştilor. Dna şi Dl *Lilian şi Anastasiu Bozu* din Mediaş au contribuit din prilejul căsătoriei lor la fundaţiunea ziariştilor cu suma de 50 cor. Prin aceasta Epitropia fundaţională le exprimă mulţumirile sale.

*

Pentru cei răniţi. Damele sârbe din Zombor au pornit o colectă pentru răniţii armatei sârbeşti. Asemenea colecte se fac şi în alte comune sârbeşti din patria noastră.

*

Hymen. *Elvira A. Pulici*, Timişoara, şi *Dr. Cornel T. Albu*, Buteni, logodiţi.

— Dşoara Natalia S. Gavriş fiica dlui Gregoriu Gavriş, învăţător penz. din Ciceu Giurgeşti, şi dl Vasiliu Cutcan înv. în Horvatul român, fidanţaţi.

*

Avis. Am onoare a vă aduce la cunoştinţă, că mi-am deschis cancelaria advocaţială în Mediaş (Medgyes), piaţa mare Nr. 16 în casele domnului Gustav Schuster. *Dr. David Bleahu*, advocat.

*

† Aurelia Călbureanu fiica proprietarului Ilie Călbureanu, din Boian, a decedat în etate de 16 ani, la 25 Octomvrie 1912 după un morb greu şi lung. Rămăşiţele pământeşti ale defunctei s'au aşezat spre vecinică odihnă Dumineca, în 27 Octomvrie c. st. n. la 2 ore după ameazi, în cimiterul de lângă biserica gr. ort. română din Boian. Fie-i ţărâna uşoară!

*

Alegere de învăţător. Dl Emil Pop de Subpădure, a fost ales înv. gr.-or. român cu unanimitate de voturi în comuna Păucea, (tract. Mediaş).

*

Expoziţie internaţională de mărci postale. Din Londra se scrie, că în 16 Octomvrie s'a deschis în Royal Horticultural Hall o expoziţie internaţională de mărci postale. S'au trimis obiecte din toate ţările pământului, din Mexico, Siam şi Japonia. Sunt cu totul peste trei sute de expozanţi. Valoarea întreagă a rarităţilor trimise este cam de trei mii funţi sterling. Din Ungaria participă la expoziţie Iosif Schmidt cu o colecţie de mărci levantine.

*

Catastrofele miniere şi împăratul german. In prezenţa împăratului Wilhelm s'a inaugurat în oraşul Dahlem un institut chemic, fizic şi electrochemic. Cu acest prilej suveranul a comunicat celor de faţă, că după catastrofele cele multe miniere s'a adresat către savanţii chemici şi i-a rugat să facă propuneri, ce fel de măsuri s'ar putea lua pentru apărarea vieţii muncitorilor minieri?

*

Ziar oprit. Cu ziua de Joi guvernul nostru a oprit vânzarea ziarului *Pesti Hirlap* la gările căilor ferate din ţara noastră. Numitul ziar a atacat fără cruţare mai de multe ori stăpânirea.

*

Extirpare. Intr'o comună de lângă Macău a turbat un mare număr de pisici şi câni. In săptămâna trecută au muşcat trei persoane, ear mai de curând alte două, care toate au fost transportate la institutul Pasteur din capitală. Reprezentanţa comunală, în urma deselor cazuri de turbare ivite în acest sat, a hotărât să stârpească toţi cânii şi toate pisicile de pe teritorul său.

*

Jertfa politeţei. Nu este tocmai cu cale, ca omul să fie totdeauna politicos, — aceasta se va vedea din următorul caz. Un şofer parisian a întâlnit pe drumul către Fontainebleu două dame, care în urma unui accident al automobilului lor erau necesitate să-şi facă drumul pe jos. Şoferul, prevenitor, a poftit damele să se urce în automobilul său. Damele, încântate de bunătatea omului, au primit îndată invitarea. Automobilul abea a făcut câţiva chilometri, şi fără veste s'a resturnat. Amêndouă damele, în urma căderii, au suferit câteva răniri uşoare. Şoferul însă a fost dus la judecată şi condamnat să plătească damelor o despăgubire de 50 mii de coroane...

*

Pensie urcată. Maiestatea Sa Monarhul a încuviinţat urcarea pensiei, dela 5000 la 10·000 coroane, acordate în 1900 exploratorului polar *Iuliu Cavaler Payer*. De curând s'au împlinit 40 de ani, dela ziua când expediţia austro-ungară, pe bordul vasului „Tegethoff“, plecase spre polul nordic.

*

Reţeaua căilor ferate din lumea întreagă. Numărul mai nou al ziarului funcţionarilor dela căile ferate germane cuprinde câteva interesante date despre căile ferate în starea lor dela 30 Decemvrie 1910. Totalitatea de căi ferate ce acoper pământul cu sfârşitul acelui an, a fost de *un milion şi treizeci de mii* de chilometri; şi anume Europa avea 333.000, America 526 000, Azia 102.000, Africa 37.000 şi Australia 31.000 chilometri. Clădirea tuturor căilor ferate din lume a costat 227 miliarde de mărci, din care Europa a cheltuit aproape 106 miliarde. — Lungimea căilor ferate în ţările europene la sfârşitul anului 1910 era următoarea: In Germania 61.000, în Austro-Ungaria aproape 46.000, (din care în Ungaria 21.000 chilometri, restul în Austria, Bosnia şi Herţegovina) în Anglia 37.000, în Rusia 59 000, în Franţa 49.000. Italia 17.000, Elveţia 4000, România 3600, Bulgaria 1700 Grecia 1500, Sârbia aproape 800 chilometri.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor sibieni, au mai dăruit: Ioan Stanca, paroh (Vurpăr) 20 bani, Petru Moga, elev în curs. IV. al şcoalei de cadeţi (Budapesta) 40 bani, Iuliu Josan, candidat de preot (Brâznic) 1 cor., Simeon Pisc, c. şi r. locotenent auditor şi soţia sa Elisaveta n. Bergleiter 3 cor, Vas. Popovici, econom (Binţinţi) şi fiica sa Lucreţia, abs. a şcoalei civ. 1 cor., văd. Maria Morariu n. Muntean (Bucureşti—Saschiz), aplicând pe fiul său Eugen la croitoria I. Petraşcu 50 bani, Zah. Costea, econ. (Mücundorf), aplicând pe fiul său Bucur la strugarul Groispeck 20 bani, Vasile Băncilă, înv. croitor 50 bani, Teodor M. Gherman, vigil silvanal (Poşaga-de-sus) 2 cor. şi Ioan Dobre, înv. (Căpâlna) 50 bani.

*

Petrecere în Caransebeş. Casina română din Caransebeş aranjează din prilejul jubileului de 40 ani ai existenţei sale Dumineca în 21 Octomvrie (3 Nov.) 1912 în sala Hotelului „Pomul Verde“ (Lichtneckert) o serată literară — muzicală împreunată cu dans. Inceputul la 8 ore seara.

*

Femee — poliţist. Locuitorii din Los Angelos în California sunt cei dintâi şi deocamdată unicii cetăţeni din lume, cari se pot lăuda că au o femee în slujba de poliţist. Femeea aceasta, cu numele Alice Stebbin-Wells, îşi împlineşte funcţiunea nu numai cu multă energie, ci şi cu deosebit tact. Poporaţiunea din Los Angelos afirmă, că ordinea publică a oraşului din California nu lasă nimic de dorit.

Teatru.

Astăzi, Luni, se dă comedia: „*Der gutsitzende Frack*“, iar mâne, Marţi, opereta „*Fledermaus*“ de Strauss.

Cărţi şi reviste.

Calendare. Am primit la redacţie „*Calendarul naţional*“ al „Foii Interesante“, pe anul 1913 (anul VII) cu bun text literar şi cu multe ilustraţiuni, şi calendarul „*Păcălici*“, anul I cu chipuri şi multe glume. Tipărite ambele în Orăştie, „Tipografia Nouă“ I. Moţa. Se pot comanda la toate librăriile.

*

Biserica Ortodoxă Română nr. 6. din Septemvrie 1912 cuprinde: Moniste, de Arh. T. Ploeşteanu. Interpretări de cuvinte, de C. Erbiceanu. Catolicismul şi românismul. Apologeţii creştinismului în veacul al doilea. Genealogia Mântuitorului Hristos, de G. V. Dănău. Progres sau regres, de Pr. Ştefanescu. Caracterul general al poeziei şi forma versului la evrei, de Badea Mangâru. Regulamentul interior al consistorului superior bisericesc modificat. Cuvântare pronunţată de I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei. Bibliografie. Donaţiuni.

Concurs.

Pentru conferirea unui stipendiu de K. 3000 adecă trei mii coroane, „Reuniunea femeilor române din Sibiu“ publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare. — Stipendiul se conferă pentru cercetarea unui curs de ţesut la o şcoală specială din străinătate. Pot concura numai fete ori dame văduve. Vor fi preferite reflectantele, cari au absolvat şi pedagogia, şi cele cari au cunoştinţă de limbi.

Informaţiuni se pot primi dela comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“.

Sibiiu, în 20 Octobre 1912.

Maria Cosma
prezidentă.

Dr. Ilie Beu
secretar.

Nr. 957/1912 prot. (371) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învăţător dela şcoala confesională gr.-ort. română din **Cincul mare**, protopresbiteratul **Agnitei**, se publică concurs cu termin de **30 de zile** dela prima apariţie în „Telegraful Român".

Emolumetele împreunate cu acest post sunt următoarele:

Salar fundamental 1000 cor., precum şi cvincvenalele prescrise de lege, cari se vor ridica din cassa bisericii, cvartir în natură şi grădină.

Concurenţii vor avea să dovedească, că au cvalificaţiunea prescrisă de lege şi că sunt cântăreţi buni.

Preferiţi vor fi aceia cari sunt capabili de a instrua şi conduce un cor care să cânte în Dumineci şi sărbători la serviciul divin.

La caz că între concurenţi ocură şi de aceia, cari au servit şi în alte comune ca învăţători aceştia trebue să alăture la cererile concursuale şi atestate despre anii de serviciu.

Se notează că studiile secundare (cântarile bisericeşti, economia, gimnastica, desemnul şi escursiunile şcolare) se vor distribui între ambiii învăţători după cum se va afla de bine înţelegere cu directorul şcolar.

Cererile concursuale înzestrate cu documentele trebuincioase să se înainteze în terminul deschis oficiului protopopesc, iar concurenţii, pe lângă prealabila încuviinţare a acestuia să se prezenteze în vreo Duminecă sau sărbătoare în biserică spre aşi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul.

Concursele întrate după termin şi acelea din cari lipsesc documentele cerute, nu se vor lua în considerare.

Agnita, în 11 Octomvrie 1912.

Oficiul protopopesc gr.-or. român al Agnitei, în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

A apărut şi se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană
I. Enescu:
Cooperativele săteşti
Felul şi însemnătatea lor.
Preţul Cor. 1·50, porto 5 fil.

Nr. 574/1912. 368 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc la şcoala confesională gr.-or. română din Erdősângeorgiu, protopresbiteratul M.-Oşorheiu, se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt: 1000 coroane, şi anume dela biserică şi popor 700 cor. şi dela Preaven. Consistor archidiecesan 300 coroane. Cuartir şi grădină în natură.

Alesul să îndatorează fără remuneraţie specială a conduce elevii la biserică în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei la sf. liturgie, şi a-i instrui în grădinărit.

Dacă va forma un cor cu adulţii va fi remunerat deosebit.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis şi să se prezinte în vre o Duminecă ori sărbătoare spre a face cunoştinţă cu poporul. Cei cu cunoştinţe muzicale vor fi preferiţi.

Murăş-Oşorheiu, 6/19 Oct. 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial

Stefan Russu
protopop

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturí până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă
Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)
(46) 39—

A apărut şi se află de vânzare
la Librăria arhidiecezană în Sibiiu
Din carnetul unui dascăl.
Studii şi articole
de
Ion Mateiu.
Preţul cor. 150 + porto 20 fil.

Dentist
Virgil Muntean
Sibiiu, Strada Măcelarilor,
în faţă cu Tipografia şi Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**
(126) 30—

NOUTĂŢI
surprinzător de ieftine!

Ghete pentru dame de Box elegante şi moderne
K 8·50

Ghete pentru dame din Chevreau ultima modă
K 9·50

Cea mai mare fabrică din monarhie.
130 filiale proprii.
Calitatea cea mai bună,
elegante şi valoroase ghetele
TURUL.
Turul,
fabrică de ghete, societate pe acţii
Cea mai mare fabrică a monarhiei
Filiala: SIBIIU.
(311) 2—2

Ghete pentru bărbaţi Style american elegant şi durabil
K 11·50

Ghete pentru bărbaţi din piele Box modern şi durabil
K 10·—

Serviciu prompt şi conştienţios.
Prima referinţe.
Prima fabrică transilvană
ces. şi reg. privilegiată
de casse de fier şi oţel,
şi
lăcătuşerie de artă şi construcţie,
instalată cu putere electrică.
E. Purece,
Sibiiu—Nagyszeben
Strada Faurului 19 (Schmidgasse)
(138, 14—20
Preţuri moderate.
Cataloage de preţ gratis şi franco.

REVERENZI!

Premiat:

Expoziţia internaţională de modă, Paris 1911: Grand Prix şi m. de aur.

La „Croitoria Universală" **I. PETRAŞCU**
Sbiiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.
Bogat asortată cu cele mai bune şi fine stofe se primesc şi execută
Reverenzi pentru on. preoţi
în cele mai bune condiţiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid şi grabnic. —
Pentru lucru se garantează. — Preţuri moderate. (472) 15—
Spriginiţi industria română.

Premiat:

Expoziţia universală din Roma 1911: Grand premiu şi med. de aur.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 18/31 Octomvrie 1912. *Nr. 110.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Situație neschimbată.

Sibiiu, 30 Octomvrie n.

In momentele în cari scriem și punem sub tipar șirele acestea, reprezentanții țării noastre se întrunesc în ședință, în frumosul palat parlamentar de pe malul Dunării din Budapesta. După o vacanță lungă, de peste o lună, deputații țin ședință pentru a asculta cu omagială supunere rescriptul preaînalt, prin care delegațiunile sunt de nou convocate pe 4 Noemvrie n. la Budapesta, în sesiune ordinară, spre a vota budgetul anului viitor pentru acoperirea cheltuelilor comune, și poatecă și vre-un credit nou extraordinar, cerut de dl ministru de răsboiu, în urma evenimentelor din Balcani.

E deci o ședință scurtă, formală, ședința de astăzi a dietei ungare, și totuși ea poate să devină lungă, foarte lungă și interesantă, în urma celorce se vor întâmpla în ea. Pentrucă opoziția e hotărîtă să intre în dietă, — dacă cumva cei excluși dela ședințele ei nu vor fi împedecați prin poliție și armată să între în palatul parlamentului, când apoi nici cei neexcluși nu vor întra, pe baza principiului solidarității, — și se insceneze de nou gălăgie asurzitoare în dietă, cu tobe, trâmbițe și fluerițe, pentru a-i împedeca funcționarea, în care caz prezidentul dietei va face aceea ce a mai făcut: îi va scoate pe domnii opoziționali de nou cu poliția din dietă, și dieta va fi prefăcută iarăși într'o dietă numai a majorității, fără opoziție.

Nu știm, nu putem ști dela distanță, dacă tocmai așa se vor întâmpla lucrurile și astăzi în dietă, — cum adecă s'au mai întâmplat, — ori apoi domnii din opoziție își vor fi venit în fire în momentele din urmă, și în vederea gravelor evenimente din Balcani, în vederea focului ce bântue cu toată furia în nemijlocita vecinătate a monarhiei noastre, își vor fi schimbat tactica și vor fi sistat ostilitățile față de guvern și majoritatea parlamentară.

In momentele în cari scriem șirele acestea, situația e însă neschimbată. Oposiția cere și acuma, ca mai nainte, capul presidentului camerei ungare, a contelui *Tisza*, și capul ministrului president *Lukács*, pentru a putea întra în pertractări cu un alt ministru-president asupra condițiunilor de pace. Până atunci: supărare mare și gălăgie în dietă!

Partidul guvernamental, la dorința și propunerea ministrului-president *Lukács*, a declarat într'o conferență ținută zilele trecute, că e aplecat se facă loc în delegațiunea ungară pentru *opt* oposiționali, și e învoit, ca dieta se esmită din sânul ei o comisiune de 21, compusă din representanți ai tuturor partidelor representate în dietă, pentru a lua de nou în revisiune regulamentul de casă, spre a'l modifica astfel, ca nici deputații, nici presidentul dietei, se nu fie scurtați în drepturile lor, — dar încât știm oposiția nu a acceptat acest mod de aplanare a conflictului, ci a remas pe lângă punctul ei de vedere de mai nainte, deci pentru supărare, obstrucție, gălăgie, până în pânzele albe, adecă: până la demisionarea guvernului. Dar domnul ministru-president a spus și aceea, că el bucuros se retrage, imediat cum și-a împlinit misiunea față de „națiune“. Insă cei din oposiție răspund, că față de „națiune“ tocmai atunci își va împlini guvernul actual misiunea, când se va retrage. Deci, cu cât mai curând, cu atât mai bine.

Știm și noi, cam care e misiunea, pe care guvernul actual mai are încă să o implinească. *E noua lege electorală.* Dacă am avea dovezi, ori indicii, că guvernul ar dori se facă noua lege cu desconsiderarea intereselor păturilor largi ale poporațiunii țării, atunci am zice și noi, cu oposiția împreună: plece guvernul, pentrucă nu vrea să-și împlinească bine misiunea. Dar din declarațiunile făcute de domnul ministru-president așa știm, că legea nouă electorală are se fie foarte liberală și foarte democratică și are se mulțămească pe toți. Numărul alegătorilor se va urca la două milioane și jumătate. Dacă deci și oposiția vrea, cum se laudă, o lege nouă, — liberală și bună electorală, — atunci de ce mai pune bețe în roate și de ce nu caută se dee guvernului posibilitatea să o facă cât mai curând?

De ce? Pentrucă oposiția *nu o vrea*, cum nu a voit se o facă nici atunci, când a fost chemată la putere cu singura condiție se o facă! Se sperăm însă, că guvernul va face totuși legea nouă electorală, chiar și fără oposiție! O lovitură mai bună nici nu i'ar putea da — oposiției maghiare!..

Personal. *Excelența Sa, Inaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit* Ioan Mețianu, *a plecat astăzi, Mercuri dimineața, la Budapesta, pentruca împreună cu Preasfințiții Domni Episcopi* Ioan I. Papp *al Aradului și* Dr. Miron E Cristea *al Caransebeșului, și cu alți fruntași mireni ai bisericii noastre, să solicite la Inaltul guvern al țării sporirea dotațiunei dela stat pe seama bisericii noastre și urcarea congruei preoțimei noastre, în proporție egală cu congrua preoților celoralalte confesiuni din patrie.*

Consiliu comun de ministri. Luni s'a ținut consiliu comun de ministri la Viena. Consultările s'au început la orele patru d. a. și au ținut până dimineața la orele patru, cu o mică pausă de o oră, dela 10 până la 11 noaptea. Imprejurarea aceasta arată, că a fost vorba în consiliu de chestii mari și însemnate. Tot Luni prim-ministrul ungar *Lukács* a fost primit în lungă audiență din partea Monarhului nostru.

Răsboiul. Știrile ultime, sosite de pe câmpul de răsboiu, sunt iarăși nefavorabile pentru Turci, cari sunt bătuți din toate părțile. Sârbii au ocupat orașul Uscub, Bulgarii le-au tăiat calea spre Constantinopol, iar Muntenegrenii sunt pe cale a pune mâna pe Scutari. Turcii sunt scoși deci aproape din întreagă Macedonia și Albania. Printre representanții marilor puteri se discută acum ideea înființării a două state nouă balcanice: Albania și Macedonia, cu guverne proprii și cu principi proprii. Ideea menținerii statului quo e prin urmare abandonată.

România și răsboiul din Balcani.

In vederea întorsăturilor pe cari pot să le iee lucrurile în fiecare moment în peninsula balcanică, Regele *Carol* al României a căutat se dee țării sale un guvern nou, cu base sigure și trainice în jos. Și dupăce încercările făcute, de a se reuni eară cele două partide conservatoare, al vechilor conservatori și al conservatorilor-democrați, nu au dus la bun sfârșit, s'a luat înțelegerea laudabilă între fruntașii acestor două partide, de a forma împreună un guvern de cooperare, de *coaliție*.

Guvernul s'a format sub presidenția dlui *T. Maiorescu* din următoarele persoane:

T. Maiorescu, președinte al consiliului de ministri și ministru de esterne.

Tache Ionescu, ministru de interne.

Nicu Filipescu, ministru de domenii.

Alecsandru Marghiloman, ministru de finanțe.

Al. Bădărău, ministru de lucrări publice.

C. Disescu, ministru de instrucție.

Mișu Cantacuzino, ministru de justiție.

N. Xenopol, ministru de industrie.

Ministru de răsboiu generalul *Hârșeu*, desemnat din partea Regelui Carol.

Fiecare partid își păstrează intact principiile și programul sub durata colaborării; iar ca prefecți vor fi numiți în număr egal oameni dintr'un partid și din celalalt. Asemenea și corpurile legiuitoare vor fi compuse din deputați și senatori luați în număr egal din ambele partide.

Parlamentul va fi disolvat și peste trei săptămâni se vor face alegeri nouă.

Primar al orașului București până la resolvarea finală a chestiei cu tramvaiele va fi dl *Dr. Istrati*, apoi Grig. Cantacuzino. President al senatului va fi G. G.

FOIȘOARĂ.

Monografia școalei elementare poporale gr. ort. rom. din Măgoaja

de *Gavriil Hango*, presbiter.

(Urmare).

Cu începutul anului școlar 1886/7 însă comisiunea administrativă comitatensă n'a mai încuviințat pentru parohie, respective pentru învățător cuota de 120 fl. din regalul nobililor, ce în anul 1890 s'a răscumpărat apoi din partea statului, împărțindu-se banii între proprietarii de pământ nobili, și așa parohia a fost silită, ca iar să facă repartiție pe popor, acum de 120 fl. pentru învățător și de 165 fl. pentru preot, solvite ambele până acum din regalul acesta. Pentru ușurarea parohiei apoi consistorul arhidiecezan prin ordinul său din 30 Sept. 1889 nr. 5658 Epitr., cu începutul anului școlar 1889/90 a ridicat cuota din fundațiunea Botta la 200 fl. și parohia a redus repartiția pentru învățător la 100 fl.

A venit apoi statul și în anul 1893 a regulat salarele și pentru învățătorii confesionali stabilind minimul pentru cei dintâi 10 ani de serviciu cât 300 fl. anual, apoi pentru totdeauna locuință în natură, ori închiriată de parohie, ori relut de cuartir, și în urmă lemne pentru încălzirea alor două odăi, jumătate jugăr grădină și 3 cuincuenale de câte 50 fl. Statul însă în urma scumpetei crescânde și conform importanței învățământului școlar în anul 1907 a urcat salarul fundamental dela 300 fl. la 500 fl. și e pe cale de a-l urca și mai mult, sporind și cuincuenalele.

Astfel actualul învățător G. Prigone, cualificat și instituit definitiv, care funcționează începând din anul 1891/2, în present are salar: cuartir în natură, grădină pentru legumi, lemne de foc, apoi salarul în bani din fundațiunea Botta 750 cor. și din repartiție 750 coroane, total 1500 cor.

In fine parohia remunerează, după cum poate angaja, și un pedel pentru curățirea și măturarea școalei peste anul școlar și pentru tăiatul lemnelor de foc pe sama școalei.

X. *Invățători.* Inființându-se școala aceasta numai în toamna anului 1850, lucru natural, până atunci nu poate fi vorbă nici de învățător.

Cel dintâi învățător a fost *Ioan Cupșa* fiul preotului Vasile Cupșe. Se zice, că a avut clasele normale și cursul teologic de 6 luni de pe vremea episcopului Vasile Moga. A funcționat numai în mod provisor în anii școlari 1850/1—1852/3, căci fiind postul cantoral plătit mai bine, după ce a rămas câțiva ani fără nici un oficiu, s'a făcut diac. — După el a urmat

Ioan Buzura, fiul preotului Petru Buzura, despre care se zice, că a absolvat clasele gimnasiale la liceul rom. cat. din Cluj. Născut în 15 Aug. 1827, căsătorit în 14 Iunie 1845 cu Todosia Marchiș a fătului Todor, strămoșul scriitorului acestora; repausat în 17 Iun. 1896. — Prin anii 1848 a fost oficial la comitat în Dej; în anul acesta însă după erumperea revoluțiunii maghiare, pentru manifestarea sentimentelor sale dinastice a trebuit să-și părăsească postul și să se ascundă, pentru ca să-și scape viața. După sufocarea revoluțiunii a rămas câțiva ani fără diregătorie, și așa în toamna anului 1853/4, după abzicerea lui Ioan Cupșa, a fost instituit de învățător provisor la școala aceasta, ca să nu rămână fără nici o ocupațiune.

Peste câteva săptămâni însă a abzis, căci s'a angajat la facerea cărții funduare, tot în Măgoaja, apoi după terminarea aceleia a fost numit notar, în care calitate a funcționat până în anul 1861, când a fost ales jude procesual (pretor, szolgabiró) în cercul Reteagului, apoi în 1867 în cercul Ileanda-mare, cu sediul tot în Măgoaja, în care calitate a servit până în anul 1876, când a căzut la alegere, căci comitele suprem de pe atunci, iar mai târziu ministru president Br. Desideriu Bánffy începuse a delătura pe români din oficiile administrative. In mai multe periode a fost deputat la sinodul arhid. și la congresul național bis.

Cât de bune sentimente nutrea bărbatul acesta ca pretor față de școalele românești din cercul său, se vede dintr'o provocare a lui de datul Măgoaja, 4 Dec. 1866 nr. 1248, adresată protopopului Ioan Bodea din Ciceu-Giurgești, în care zice, că acum de 4 ani, de când e jude procesual, cu ocasiunea esamenelor, pentru scuzarea puținului resultat, învățătorii mereu se plâng, că copiii nu cercetează școala regulat și că nu-și capătă plata mai de loc; iar causa la aceasta e, că preoții nu-și fac datorința de loc, ca să-i facă arătare în cas de lipsă să intrevină prin antistiile comunale ori direct. Apoi zice, că îi este mai mare rușine, când vede ca oficiant român, că în ce stare sunt școalele românești din cercul său, și mai cu samă când vede, că nici la o școală românească nu este grădină de pomărit, măcar că în cas de mare lipsă s'ar putea folosi spre acest scop chiar și cimiteriile. Deci recearcă pe protopopul, ca să provoace pe preoți, să binevoiască a cerceta școalele în toată săptămâna și în cas de lipsă să recurgă la ajutorul antistiilor comunale pentru regularea afacerilor școlare, și când nici așa nu și-ar împlini datorințele, atunci să-i facă arătare, și apoi nimic nu-l va impedeca a purcede față de cei vinovați în sensul ordinațiunii guverniale din 13 Maiu 1857 nr. 10. — După el a urmat

Ioan Hango, tatăl scriitorului acestora, care a funcționat în mod provisor în anii 1853/4—1858/9. Născut la 14 Maiu 1836, căsătorit la 10 Oct. 1860, repausat la 10/23 Maiu 1910. Soția-sa Maria Marchiș a fătului Ioan, născ. la 13 Dec. 1841

Cantacuzino, iar al camerei Cantacuzino-Paşcanu.

Noii miniştri au pus jurământul Duminecă sara, la orele 6. In scopul acesta Regele Carol sosise Sâmbătă sara dela Sinaia la Bucureşti.

După ştirile pe cari le avem, statul român va continua şi sub noul guvern să-şi păstreze neutralitatea faţă de răsboiul din Balcani, fără a da însă un comunicat hotărât în acest înţeles. Ceea ce înseamnă, că neutralitatea o păstrează România numai până îşi vede nepericlitate interesele, şi până o păstrează şi celelalte puteri mari europene.

Ţinuta corectă a României este de altcum mult lăudată de întreaga presă mare europeană. Sunt interesante informaţiile ziarului *„Figaro“*, pe cari le primeşte dela Viena despre atitudinea României. Sunt următoarele:

„Rezerva aşa de prudentă, în care s'a menţinut până acuma România, apare surprinzătoare în cercurile politice. Bărbaţii de stat români au declarat în totdeauna, cui voiau să audă, că vor mobiliza armata lor, ca să nu fie surprinşi de evenimente. Dar suntem deja în ajunul marei lupte decisive, care poate să deschidă armatei regelui Ferdinand drumul spre Constantinopol, şi România tot nu s'a mişcat. Mai mult, ea nu dă nici cel mai mic semn, că ar fi gata să se mişte.

Cum să se explice această atitudine, care e în contrazicere cu ceea ce se suzea? Se poate explica în două feluri: Sau România *s'a înţeles în secret cu Bulgaria,* care i a promis formal o mărire de teritor, în caz când va pune ea însăşi mâna pe Macedonia sau pe Tracia, sau apoi regele Carol, în urma sfaturilor dela Viena, şi mai cu seamă dela Berlin, aşteaptă liniştit, ca să intervină după ce beligeranţii vor fi epuizaţi după câteva săptămâni de lupte crâncene, — şi odată batalioanele lor decimate, muniţiile lor cheltuite: România, ale cărei forţe vor fi intacte, va dicta cu uşurinţă condiţiile ei. La Viena se crede mai de grabă în această ultimă ipoteză. Prima totuşi nu-i nici ea de loc neadevărată, şi se va produce în puţin timp o lovitură de teatru, care nu va trebui să mire pe nimeni peste măsură“.

Mărturisim, că ipoteza din urmă nu ar corespunde de loc sentimentului de care sunt stăpâniţi Românii de pretutindenea. N'ar dori nime dintre Românii, ca România se scoată de nou castanele din foc, — cine ştie pe seama cui?!

Aniversarea institutului pedagogic din Arad.

Cetim în *„Biserica şi Şcoala“* din Arad următoarele:

Avizăm onoratul public, că s'a stabilit definitiv programa serbărilor jubilare ce se vor ţinea în 3/16 Noemvrie a. c. Anume la 8 ore dim. va oficia P. S. D. Episcop diecezan Ioan I. Papp sf. liturgie şi parastasul pentru profesorii decedaţi, în catedrală. La ora 11 se va face comemorarea în sala festivă a seminarului. La ora 1 d. a. va fi masă comună în Crucea albă, iar seara la ora 8½ concertul tinerimei studioase. La sf. Arhangeli se va serba ziua mare în bisericile parohiale aşa: preoţimea va oficia sf. liturgie şi parastas pentru profesorii decedaţi, comemorând în predici ocazionale întemeiarea institutului ped., iar după ameazi învăţătorii vor aranja festivităţi şcolare cu discurs, cântări şi declamaţii potrivite zilei unde sunt corurí atrăgându-le şi pe ele la această festivitate. Oficiile parohiale vor avea să facă raport despre chipul cum s'au ţinut serbările în parohii, ca şi în chipul acesta să se eternizeze aniversarea. Programa formală vom publica-o în numărul viitor şi se va expeda la adresa tuturor preoţilor şi învăţătorilor. Vor mai fi invitate şi toate institutele culturale şi autorităţile bisericeşti din mitropolie. Cu un cuvânt, se va face o serbare culturală vrednică de mărimea institutului nostru pedagogic. Pentru aranjarea festivităţilor s'a constituit un comitet aranjator sub prezidiul directorului seminarial. Onoratul public este rugat a se adresa în cazurile obvenindo la direcţiunea seminarială, care prin comitetul aranjator va da deluşirile necesare în afară. Atragem de nou atenţiunea onoratei preoţimi şi învăţătorimi asupra istoricului institului pedagogic, distribuit prin fiecare protopresbiterat, mai departe pus pentru desfacere la „Librăria diecezană“ şi libraria „Tribunei“ din Arad, cu preţul de 2 cor. plus porto.

Preotul şi tinerimea adultă.

Toamna e pe sfârşite, se apropie sările lungi de iarnă, când tinerimea noastră dela sate îşi petrece prin şezători, conform obiceiului strămoşesc, cari şezători în timpul mai nou nu au nimbul moral de mai nainte, ci în urma multelor curente nouă demoralizătoare, sunt în cele mai multe cazuri cuiburi de stricăciune.

Viitorul unui neam este tinerimea, dela a cărei creştere morală atârnă esistenţa popoarelor. Creşterea tinerimei e datorinţa noastră a preoţilor şi învăţătorilor ca conducători fireşti, — mai ales în timpul de faţă, când vin furtuni primejdioase din toate părţile, cărora trebue să ne opunem cu toată forţa dragostei noastre de neam, de limbă şi de lege.

In privinţa creşterii tinerimii, noi Românii suntem cei mai înapoiaţi. Se lucră prea puţin la noi, ba liniştiţi putem zice că chiar nimic. Se desbate mult în conferenţele preoţeşti tema aceasta, se iau măsuri destul de energice din partea superiorilor, — însă fără resultat; căci luptându-ne cu nevoile zilnice, dăm uitării această sfântă datorinţă a noastră.

Şcoala de toate zilele cade în sfera de activitate a învăţătorilor nostri, cu aceasta nu mă ocup. Vine însă şcoala de *repetiţie*, şi aici se începe, după părerea mea, activitatea preotului ca conducător al tinerimei. Şcoalele dela sate, a căror susţinere e împreunată cu atâtea nevoi, de multeori nu pot da instrucţie nici la jumătate din obligaţii de toate zilele, aşa că 50% din copiii unui sat rămân fără educaţie morală, rămân analfabeţi.

Pe aceştia are deci şi *trebuie* să-i îmbrăţişeze preotul, cu toată dragostea, să-i adune de pela răspântii cu bunăvoinţă, la cas de lipsă chiar şi cu toată asprimea. Timpul cel mai potrivit e seara. Preotul îşi va forma două clase, pe cei neştiutori de carte îi va pune în clasa primă, iar pe cei ştiutori de carte în clasa a doua, — dacă nu e învăţător, — propunându-le scris-cetitul, puţină matematică şi religiunea, aşa după cum va afla el de bine. Urmând aşa, nu se va lăţi analfabetizmul şi se va desvolta în tinerime dragostea de carte, stima şi iubirea faţă de păstorul lor.

Etatea dela 15 ani în sus e cea mai espusă influenţelor demoralizătoare, — aicea e chemată deci se edifice şcoala tinerimii adulte, — care mai potrivit e a se ţinea Dumineca şi în sărbători d. a. Aci vom ţinea prelegeri, desvoltând în tinerime simţământul, mândria naţională, arătând, că Românii sunt un popor cu viitor, care însă se întemeiază pe ştiinţa de carte şi moralitatea tinerimii. Le vom vorbi despre începutul şi desvoltarea bisericii noastre, despre bărbaţii cei mai însemnaţi, cari au lucrat pentru desvoltarea ei, deşteptând şi întărind în ei dragostea de lege, — vom vorbi despre însemnătatea şcoalei româneşti, despre jertfele aduse de bărbaţi cu inimă la altarul ei, — deşteptând simţul de jertfă pentru instituţiunile noastre culturale. Un obiect de căpetenie va fi însă cântarea bisericească, care serveşte mult la deşteptarea simţului religios. Ce impresie plăcută va avea asupra părinţilor, auzind ei pe fiii lor cântând frumos şi armonios la sfânta liturgie!..

In sările lungi de iarnă îi vom aduna cel puţin de două ori pe săptămână la şcoală, cetindu-le din cărţile bune; şi pentruca să nu fie prea monotoană petrecerea lor acolo, vom cânta cu ei şi vre-o cântare lumească, potrivită cu demnitatea noastră şi cu priceperea lor.

Am scris acestea, aflându-le din pracsa mea scurtă ca mijloace ducătoare la scop, pentru creşterea tinerimei noastre, a viitoriului nostru.

Va zice cineva, că sunt poate bune şi ducătoare la scop, dar sunt prea obositoare, reclamă prea multă muncă din partea preotului.

E adevărat, dar între împrejurările actuale nu se poate altcum, trebue prin munca noastră continuă să aducem poporul la cunoştinţă, — că preotul lui e un muncitor desinteresat; căci crescând noi tinerimea bine, va veni vremea ca acea tinerime în viitor să recompenzeze cinstit pe preotul său, atât moraliceşte, cât şi materialiceşte, în feliul arătat de Domnul asesor *Ivan,* în discursul de deschidere a conferenţei preoţeşti dela Sibiiu.

Timpurile sunt grele, reclamă multe sacrificii, mai ales dela preoţime, — dar numai muncind în continuu în interesul moral al celor încredinţaţi nouă ne vom câştiga iubirea din partea acelora, cari ne vor zice din toată inima „părinte“. Să fim deci trezi, căci vremurile grele sunt!

Preotul *Ioan Ganea.*

Legea despre armata comună.

(Urmare).

§. 12. Honvezimea se întregeşte: prin asentare, prin trecerea rezerviştilor şi a rezervei întregitoare dela armata comună la honvezime, prin înrolarea ofiţerilor şi a aspiranţilor cari au terminat şcoli militare, şi prin intrarea de bună voe la honvezime. Recruţii necesari pentru întregirea personalului dela herghelíile de cai ale statului, se trec dela armata comună la honvezime, cu îndatorirea de a face serviciul ordinar activ pe care aveau să-l facă la armata comună, precum şi eventualul serviciu special activ, la care s'ar fi obligat. In casuri esceptionale se permite trecerea dela armata comună la honvezime a gajiştilor, aspiranţilor, candidaţilor de funcţionari militari, ba şi a soldaţilor de rând, dacă ei singuri cer permutarea.

§. 13. Contingentul de recruţi pentru susţinerea armatei comune, — fără a se computa recruţii daţi în scopul acesta de provinciile Bosnia şi Herţegovina, — se stabileşte, pe baza drepturilor constituţionale cuprinse în §§-ii 11, 12, 13 şi 14 din art. de lege XII dela 1867 şi cu conservarea lor: pentru anul prim dela intrarea în vigoare a legii acesteia în 136.000, pentru anul al doilea în 154.000, pentru anul al treilea şi alţi nouă ani următori în 159.000. Contingentul acesta de recruţi este a se repartiza pe ţările sfintei coroane ungare deoparte, iar de altă parte pe regatele şi ţările representate în senatul imperial (dela Viena), în proporţia poporaţiunii. Sub poporaţiune este a se înţelege numărul cetăţenilor de stat ungari, cari cu ocasiunea recensământului din urmă au fost conscrişi pe teritoriul ţărilor sfintei coroane ungare, pe teritoriul regatelor şi ţărilor representate în senatul imperial, şi pe teritoriul provinciilor Bosnia şi Herţegovina, mai adaogându-se la numărul lor şi numărul cetăţenilor ungari de stat, aflători în serviciul activ militar.

Amăsurat resultatului recensământului dela 31 Decemvrie 1900, de astădată se dau de pe teritoriul ţărilor de sub sfânta coroană ungară pe seama armatei comune în anul prim după intrarea în vigoare a legii acesteia 58.141 de recruţi, în anul al doilea 65.836, în anul al treilea şi alţi nouă ani următori 68.187 de recruţi. Mărimea contingentului de recruţi poate forma obiect de nouă stabilire legislatorică înainte de espirarea alor doisprezece ani, socotiţi dela intrarea legii în vigoare, numai în casul, dacă Maiestatea Sa afla, pe calea guvernului respectiv şi responsabil, că urcarea, ori reducerea e necesară. Guvernul însă e dator se presenteze la timp dietei proiectele referitoare la menţinerea neschimbată, ori la schimbarea numărului de recruţi, stabilit pentru cei zece ani din urmă, însă înainte de a espira cei doisprezece ani.

Contingentul de recruţi, necesar pentru susţinerea honvezimei din ţările de sub sfânta coroană ungară, se stabileşte pentru anul prim dela intrarea în vigoare a legii acesteia în 17.500, pentru anul al doilea în 21.500, şi pentru anul al treilea şi alţi nouă ani următori în 25.000. Fiecare contingent poate fi însă dat, numai după ce a fost votat pe anul respectiv din partea parlamentului. După acoperirea trebuinţei pentru anul respectiv, recruţii de prisos se trec pe baza § lui 37 la reservele întregitoare. Aceea parte a soldaţilor aflători în serviciu activ, al cărei loc îl iau recruţii chemaţi la serviciu, vine concediată. La concediu, cu ţinerea în vedere a raporturilor de serviciu, sunt îndreptăţiţi în prima linie aceia, cari în urma împrejurărilor de acasă, fiind ei susţinători de familii, agronomi ori având altă ocupaţiune, sau în scopul esercierii vreunei meserii, merită o deosebită consideraţiune. De altcum numărul recruţilor pentru armata co-

---

a repausat în 23 Iuliu (5 Aug.) 1910. In anul 1896 a fost cantor, dar din causa bătrâneţelor în curând a abzis, apoi mereu a fost membru în comitetul parohial şi în representanţa comunală. A învăţat a scrie, ceti şi computa, precum şi cântările bisericeşti dela un călugăr gr. cat. cu numele Vasile Erdélyi, esilat la mănăstirea Strâmbului din hotarul Chiueştilor, apoi la finea anului şcolar 1853/4, după ce a umblat câteva săptămâni la prelegeri, a făcut esamenul de pe cl. III. normală în Lăpuşul-ung., obţinând „39 tanuló társai között első jelességü bizonyitvány“.

In urmă, pentru ca să nu fie înrolat la miliţie şi să poată rămânea definitiv pe cariera învăţătorească, conform Normativului Locotenenţei ces. reg. a ţării menţionat mai sus, în anul şcol. 1859/60 a făcut în Sibiiu cursul pedag. de un an cu eminenţă, când fericitul Arhiereu Şaguna l-a premiat cu cartea „Tractat de morala practică, trad. din limba franceză, de G. Ioanid“. — După absolvarea cursului ped. însă n'a mai funcţionat ca învăţător, căci îi ocupase postul absolventul de pedagogie şi teologie George Cupşa, şi fiindu-i părinţii (Lup şi Todora Marchiş) bătrâni şi neputincioşi, s'a apucat de economie şi n'a voit să primească altă staţiune, aiurea. De miliţie însă a scăpat, ca candidat de învăţător. Urme din activitatea lui învăţătorească şi azi se mai văd, căci unii dintre puţinii oameni bătrâni ce mai trăesc şi au învăţat la el, încă şi azi ştiu scrie şi ceti, iar alţii mai târziu au învăţat cântările bisericeşti dela el, şi în anul 1874, în lipsa altui teritor, la propunerea lui s'a rupt grădina şcolară de pomărit din cimiter. A avut 7 fii şi o fiică: pe Gavriil, preot, scriitorul acestora, apoi pe George, Petru, Maria şi Ioan, repausaţi ca prunci, şi în fine pe Gregoriu econom, pe Valer doctor juris, cand. de adv. şi pe Ioan, candidat de profesor. — Lui i-a urmat:

George Cupşa, al doilea fiu al preotului Vas. Cupşa, care a funcţionat în mod definitiv în anii 1859/60—1863/4 şi dela 1 Oct. până la 15 Nov. 1875. Născut la 11 Aprilie 1838, căsătorit cu Ana Buzura, fiica preotului Petru Buzura la 30 Ianuarie 1860, chirotonit întru preot la 3/15 Maiu 1861, repausat în 12/24 Aprilie 1885. A avut doi fii şi două fiice: pe Domnica, preoteasă gr. cat., pe Victor urmaşul său în parohie, şi pe Veronica şi Pompeiu repausaţi ca prunci. — A absolvat clasele normale în Năsăud şi cursurile pedagogice şi teologice în Sibiiu în anii 1857/8—1858/9. — Din activitatea lui învăţătorească n'a rămas nici o urmă mai marcantă, iar ca paroh ce ţinută a avut faţă de grădina şcolară de pomărit, am văzut la locul său. Sub păstorirea dânsului s'a înfiinţat însă în anul 1876 fondul bisericesc-şcolar, în urma deselor ordine consistoriale.

Gavriil Şileam, care a funcţionat în mod definitiv dela începutul anului şcolar 1864/5 până la 30 Ianuarie 1873, când s'a făcut, tot aici, notar cercual, în care calitate a funcţionat până la 30 Iunie 1902, când a trecut în pensiune, şi a repausat apoi în 14/27 Iuliu 1905. — S'a născut în 15 Aprilie 1846; a absolvat clasele normale în Lăpuşul ung. şi cursurile pedagogice în Sibiiu în anii 1862/3—1863/4. S'a căsătorit la 27 Iuliu 1867 cu Maria Buzura, fiica pretorului Ioan Buzura, având doi fii şi o fiică: pe Ioan, advocat, pe Augustin, abs. de drept., şi pe Susana acum repausată ca preuteasă văd. gr. cat. — La el am umblat şi eu mai întâi la şcoală în sat. — A fost foarte bun învăţător, ceea ce se vede şi din faptul, că autoritatea super. bis. şcol. pe el l-a încredinţat să conducă conferenţele învăţătoreşti tractuale, ce s'au ţinut aici în anii 1869 şi 1870. — Lui i-a urmat

Alexiu Cupşa al treilea fiu al parohului Vasile Cupşa, care a funcţionat în mod provisor din 1 Febr. 1873 până la finea anului şcol, 1874/5. Mijloacele disciplinare de pe timpul acestui învăţător au fost foarte drastice. La el am terminat şi eu şcoala din sat. Fericitul episcop Popasu l-a fost luat la sine să-l crească la şcoale, dar n'a şezut la el şi după ce a umblat prin România s'a întors acasă, de unde a fost dus mai mulţi ani la miliţie prin Italia, de unde reîntorcându-se s'a făcut econom şi acum e admanuator comunal.

(Va urma).

mună și pentru honvezime se împarte după cercurile de asentare, amăsurat resultatului pe care l-a dat recrutarea.

§ 14. Condițiunile generale pentru a fi primit în serviciul armatei comune, ori a marinei, sunt: cetățenia ungară ori austriacă, respective cetățenia în provinciile Bosnia și Herțegovina, capacitatea necesară, spirituală și corporală, și cel puțin o etate de 17 ani împliniți.

§ 15. Pentru a fi primit la honvezime se cer condițiunile următoare: cetățenia în statul ungar, capacitatea necesară spirituală și corporală și o etate de cel puțin 17 ani împliniți.

§ 16. (Vorbește despre îndatorirea tinerilor, cari cad sub asentare, de a se presenta în luna Noemvrie la primăria comunei lor, pentru a fi trecuți în listele de recrutare. Indatorirea aceasta începe în anul, în care respectivul a împlinit, înainte de 1 Ianuarie, anul 21-lea al etății și se termină în anul, în care cu 31 Decemvrie, respectivul a trecut de 23 de ani.)

§ 17. Fiecare obligat se facă armata are a se supune asentării, în cercul de asentare în care-și are indigenatul. Pe calea ordinațiunei se va stabili, că dacă apartinerea la o anumită comună e dubioasă, care cerc de asentare să fie competent, precum și aceea, că în cari casuri cetățeni de stat ungari pot să se presinte și în fața comisiilor asentătoare din regatele și țările representate în senatul imperial, sau din provinciile Bosnia și Herțegovina, și întors, când pot, în acelaș scop, să se presinte în fața comisiilor asentătoare din țările de sub sfânta coroană ungară cetățeni de stat din regatele și țările representate în senatul imperial, ori din Bosnia și Herțegovina; în urmă se va mai stabili că persoanele, cari petrec înafară de hotarele monarhiei austro-ungare, pe ce cale au se satisfacă datorințelor lor militare.

Recrutarea se face cu ocaziunea asentării generale, ori la asentările supletorii. Asentarea generală se face de regulă în zilele dintre 1 Martie și 30 Aprilie a fiecărui an, iar asentări supletorii se țin după trebuință. Recrutarea o efectuesc în fiecare cerc de asentare comisiunile mixte asentătoare, în locul destinat pentru asentare, și anume, la asentările generale după comune, respective notariate, după clasele de etate, și în ordinea în care sunt introduși tinerii în registrele de asentare.

President al comisiunii e primul funcționar al municipiului, respective substitutul său legal, în cas de necesitate un membru al reprezentanței municipale, esmis din partea acesteia, cu aprobarea ministrului de honvezi. Membri ai comisiunii sunt: din partea municipiului primul funcționar al cercului și medicul municipal ori substitutul seu, din partea armatei comune și a honvezimei câte un oficer superior, ori capitan, încă un oficer, și un medic militar, fie dela armata comună, ori dela honvezime.

Cercul de competență al membrilor comisiunii asentătoare îl stabilește ordinațiunea specială. Cei aflați apți dintre tineri vin înregimentați. In contra verdictului rostit la asentare nu se poate apela. Dintre cei înrolați, au să fie trecuți imediat la rezervele suplinitoare toți aceia, cari pe baza §§-ilor 29, 30, 31 și 32 au dreptul să fie împărtășiți de oarecari favoruri cu privire la îndatorirea de a face serviciul militar, iar cu privire la ceialalți remâne în suspens chestia, dacă trec la trupe ca recruți, ori la reservele suplinitoare.

Celce nu s'a presentat la asentare, va fi supus asentării supletorii cu întrebuințarea măsurilor legale de forță, și fără considerare la comuna la care aparține va fi dus înaintea comisiunei asentătoare mai apropiate, iar dacă este temere că poate se fugă până la întrunirea comisiunei, vine pus sub pază.

In casul că dintr'o parte a țării prea mulți absentează dela asentarea legală, ministrul de honvezi poate lua următoarele măsuri esceptionale: oprește trecerea peste anumitele hotare altcum, decât numai cu pașaport pentru tinerii de gen bărbătesc, eventual poate se sisteze cu totul estradarea de pașapoarte pentru tinerii de 17—36 ani de pe teritoriul respectivului municipiu; ordonează, ca cei citați la asentare de pe teritoriul respectiv, în cas că la terminul pus nu se înfățișază, se fie pedepsiți cu amende de câte 100—1000 coroane, cari se vor încassa pe cale administrativă; în fine poate ordona în cercuri de asentare, în cari abusurile la asentare au luat dimensiuni mai mari, ca cei asentați deja, în anul respectiv se fie de nou esaminați din partea unei comisiuni speciale de asentare, având se poarte cheltuelile acestei comisiuni aceia, cari au dat motiv pentru a se ordona o astfel de procedură esceptională, dela cari spesele se vor încassa pe cale administrativă. Despre dispozițiile estraordinare ministrul face raport dietei. (Va urma).

Serate de ale meseriașilor noștri.

Joi, la 26 Septemvrie n. 1912, și-a ținut Reuniunea meseriașilor sibieni a 9-a ședință literară. Prezidentul nostru Tordășianu ne-a vorbit despre petrecerea sa în Abrud, unde clasa inteligentă și cea a meseriașilor i-a oferit fericitul prilej de a petrece câteva momente împreună. Comunicând salutul frățesc, transmis de meseriașii abruzeni, ne relatează că ei, deși lipsiți de o Reuniune proprie, sunt grupați, aproape toți, în jurul casinei de acolo, că ei au un puternic cor, care ajutat, ca în rari alte locuri, de advocații și ceialalți cărturari, se produce la concerte și esecută cântările bisericești. Cu un cuvânt meseriașul nostru abruzan e muncitor conștient, zelos și cald sprijinitor al tuturor cauzelor noastre bune. E de regretat însă, că statutele Reuniunii lor nici până astăzi n'au primit receruta aprobare. In cele din urmă, făcând o revistă asupra progreselor, ce noi le-am realizat în timpul dela cea din urmă ședință, dl Tordășianu stărue asupra importanței faptului îmbucurător, că tot nouă, sibienilor, ne revine vrednicia de a avea, în persoana tinerului *Ioan Metea*, fiu de țăran, originar din Ileni, comitatul Făgărașului, absolvent al gimnaziului din Blaj, pe al 2-lea învățăcel (practicant) la lăcătușerie, cu esamen de maturitate, (primul, precum se știe, a fost Ioachim Sociu, acum la tehnică în München). Dorește învățăcelului Metea multă perseverantă și răbdare, ca să poată găta cu vrednicie anul de ucenic, după absolvarea căruia să cerceteze o școală superioară, ear la timpul său să devină folositor sieși și neamului românesc, care are mare trebuință de un stat meseriesc luminat și devotat. Pentru a fi folositor și colegilor săi învățăcei, cu mai puțină școală, dl Tordășianu învită pe tinerul Metea, ca în după amezele Dumineciilor, să cerceteze localitățile noastre, și să dea mână de ajutor la munca, ce Reuniunea o depune, pentru luminarea și ușurarea traiului nevinovaților învățăcei, acești adevărați „copii ai muncii grele“.

La încheiere, punându-ne în vedere, că dl prof. semin. Dr. *Silviu Dragomir* a binevoit a a-și oferi din nou prețiosul concurs, declară ședința deschisă.

După cetirea prin notarul Duca a proceselor verbale ale ședințelor administrative și după esecutarea din partea corului clericilor, de sub conducerea dlui Ignaton, absolvent în teologie, a unei frumoase compoziții, dl porf Dr. S. Dragomir ține o conferență despre *George Barițiu*, al cărui bust s'a desvălit cu prilejul serbărilor, ce le aranjă Asociația noastră din Sibiiu. Vorbește despre viața lui, care oglindește munca unui om, de care e legată desvoltarea mai nouă a poporului nostru. Pe deosebite terene muncind cu acelaș zel, și-a creat un nume, care va rămânea în amintirea generațiilor viitoare. El se consideră ca începătoriul ziaristicei noastre, cu ajutoriul căreia și-a propagat vreme așa de îndelungată ideile sale politice și culturale. E de prisos să amintesc, că discursul dlui Dr. Dragomir a fost ascultat cu viu interes, ear dsa viu și frenetic aclamat.

Dintre celelalte puncte ale programului seratei mai relevez dialogul „Mătușa surdă“, predat bine de dșoarele P. Stoia și Par. Văcariu, apoi unele bucăți hazlii de Dr. Gârda, predate în jargon bănățănesc de dl Aurel Stefan.

La fine s'au dat, ca de regulă, 20 cărticele folositoare, ear dl Tordășianu mulțumind tuturora pentru conlucrare, declară ședința închisă și învită la a cea a 10 (a 4-a festivă), ce se va ținea Joi la 31 Octomvrie s. c., pe când și-a oferit binevoitorul concurs dl profesor seminarial Ascaniu Crișanu. „*Emanuil*“.

NOUTĂȚI.

Rescumpărare. P. C. Sa Domnul *Dr. Ilarion Pușcariu*, arhimandrit și vicar arhiepiscopesc, a donat pentru masa studenților români din Brașov 50 coroane ca dispensare de felicitări la ziua sa onomastică.

*

Școalele de marină militară. In anul viitor se vor primi la academia marinară din Fiume și la școala de candidați marinari din Pola cam 50 de elevi și mai mulți candidați de marinari. Pentru a fi primit în academia din Fiume, se cer patru clase secundare, ear la școala candidaților de marină se pretinde terminarea tuturor claselor secundare. Doritorii de a întra în aceste școli au să facă și un examen de primire.

*

Rang refuzat. Victor Emanuel, regele Italiei, dorea să distingă pe ministrul președinte *Giolitti*, înălțându-l la rangul de principe, cu prilejul încheierii păcii turcoitaliane. Giolitti însă, cum se anunță din Roma, a declinat onorul regal, spunând suveranului său, că voește să rămână și mai departe un simplu cetățan.

*

Proiect de căsătorie. Un ziar din București a adus, știrea că marele principe rusesc Nicolae Nicolaevici, care vine la București pentru a preda în fruntea unei delegațiuni bastonul de mareșal rusesc, Maiestății Sale Regelui Carol, are încă și o altă misiune, anume: inițiarea pertractărilor pentru căsătoria principelui Carol al României cu principesa Olga, fiica cea mai mare a țarului rusesc.

*

Donațiune frumoasă. Locuitorul din Budapesta *Henric Eles* a lăsat prin testament pelângă alte însemnate legate 400.000 de coroane pe seama colegiului evangelic din Eperjes.

*

Moștenitorul de tron rusesc. Micul principe rusesc Alexie, asupra căruia s'a săvârșit cum scrisesem, un atentat între împrejurări până astăzi necunoscute, a fost operat cu bun succes și după asigurarea medicilor a scăpat de orice complicație ori primejdie.

*

Cai din Ungaria pe câmpul de răsboiu. La târgul de țară din Alba-regale au sosit două comisiuni, care au cumpărat vreo 400 de cai pentru Sârbia și pentru Turcia. Prețul a variat între 400 și 600 de coroane. Caii cumpărați au fost învagonați și expedați îndată.

*

Ardealul. In numărul mai nou al ziarului *Leipziger Illustrierte Zeitung* a apărut sub titlul „Siebenbürgen“ un articol scris de Carl Iunker. Autorul călătorind prin țara noastră, descrie numeroase localități, din punct de vedere geografic, etnografic și istoric. Espunerile sunt însoțite de o serie întreagă de ilustrațiuni reușite, în partea cea mai mare alese din colecțiunea dlui T. R. Popescu: vederi din Carpați, orașe și sate, porturi țărănești ș. a.

*

Numărul institutelor de bani ardelene. In cele 17 comitate din Ardeal se găsesc cu totul 770 de institute de bani. Intre acestea sunt 244 de societăți pe acții și 526 de însoțiri. Institutele românești sunt reprezentate cu un capital fundamental de peste 16 milioane coroane, cele ungurești cu 34 milioane coroane, iar institutele de bani săsești cu 10 milioane de coroane.

*

Impotriva alcoolismului. Admiralul Montecuccoli a dat un ordin privitor la combatarea alcoolismului în marina austro-ungară. Conform ordinului, în academia marinară din Fiume, în școalele din Pola și Sebenico este interzis a da beuturi alcoolice la masa elevilor. Soldații din cazarme, cari până acum primeau de obiceiu pe zi doi decilitri de vin roșu, de aci încolo nu vor mai primì beuturi alcoolice, ci în locul lor se va îmbunătăți mâncarea. Personalul de serviciu de pe un vas, în decursul deprinderilor, nu primește altă beutură, pe lângă apă, decât ceai cu lămâe.

*

Marconi vindecat. Celebrul inventator al telegrafiei fără fir, Marconi, care la un accident de automobil s'a rănit la cap și era aproape să moară, cum se anunță din Roma, Dumineca a părăsit spitalul dela Spezia, — dar și-a pierdut un ochiu. Marconi voiește să vie la Viena, să i se pună un ochiu artificial.

*

Zăpadă. In părțile de sus ale țării noastre a căzut zăpadă groasă zilele trecute. Asemenea și în Galiția.

*

Aviz. Am onoare a face cunoscut, că mi-am deschis cancelaria advocațială în Beclean (Bethlen) vis-avis cu judecătoria cercuală. Dr. Ioan Moldovan, advocat.

*

Arestarea unui uzurar. Zilele acestea fusese chemat la poliția din Budapesta inginerul Victor Arany în urma arătării făcute de soția unui oficer din Germania. Oficerul datorește lui Arany 60 de mii de coroane, deși primise dela inginer numai cinci mii de coroane. Arany a recunoscut că și-a adunat prin cămătărie de cât va ani o avere de milioane. In acelaș timp fiind acuzat și pentru înșelătorie, defraudare și jurământ strâmb, Arany a fost imediat deținut.

*

In ajutorul fraților. Consiliul municipal din Moscova a hotărît să contribue 50,000 ruble pentru poporațiunea slavă din țările bântuite de războiu. Afară de aceasta va deschide o listă de contribuiri în acelaș scop.

*

In memoria lui Cervantes. Din Madrid se anunță, că regele Alfonso a cumpărat casa Cervantes din Valladolid. In apropierea acestei clădiri se va întemeia o bibliotecă și un *muzeu Cervantes* în memoria celebrului autor al lui Don Quijote dela Mancha (1547—1616).

*

Scăpat de moarte. Luca *Iukici*, care a comis astăvară un atentat asupra banului croat Ciuvai, a fost grațiat de Maiestatea Sa monarhul. Pedeapsa cu moarte a lui Iukici a fost schimbată în temniță pe vieață.

*

Pentru apărarea copiilor. Monitorul oficial din Belgia vestește, că regele Belgiei a hotărît să convoace pe vara anului 1913 un congres internațional în Bruxela pentru apărarea copiilor. Toate statele culturale vor primì învitări la congres. Guvernul belgian va propune să se înființeze în capitala țării un birou permanent internațional pentru apărarea copiilor.

*

Biblioteca scriitorului Tolstoi. Președintele societății de amatori ai literaturii rusești, A. Grusinski, însărcinat să cerceteze biblioteca lui Leo Tolstoi în Iasnaia-Poliana, și-a terminat misiunea, publicând un raport despre colecția de cărți a marelui scriitor. Biblioteca lui Tolstoi conține 15 mii de volume, între care 4 mii în limba rusească, celelalte în limbile: franceză, engleză, germană, italiană, spaniolă, polonă, japoneză ș. a. Privitor la conținut, partea cea mai mare a cărților aparține literaturii frumoase, urmează apoi literatura filozofică, religioasă, pedagogică, istorică și sociologică. Numeroase lucrări, d'ale scriitorilor ruși și francezi, sunt însoțite de note marginale scrise de mâna lui Tolstoi, — idei critice dintre cele mai strălucitoare. Notele acestea se vor aduna și vor apărea în formă de volum.

*

Descoperire arheologică. Cel mai însemnat rezultat al săpăturilor făcute anul acesta în Anglia, este desgroparea orașului *Corstopitum*, situat în ducatul Northumberland, nu departe de valul lui Adrian. Se dovedește că Corstopitum era nu numai din punct de vedere militar, ci și economic una dintre localitățile cele mai importante în Englitera romană. S'au descoperit cazarme, magazine, prăvălii și alte așezăminte. Intr'un vas s'au găsit peste o mie de monete în aur, argint și bronz. Descoperirile arată că localitatea era împoporată până la anul 390 d. Cr., dar pe la 395 decăzuse.

*

Repausul duminecal suspendat. Ministrul nostru de comerț a hotărât, ca dela gara din Sibiiu să se poată transporta mărfurile, până la alte dispozițiuni, și în zilele de Dumineci, ca în zile de lucru.

*

Din viața copiilor. Mărioara: — „Moșulică, ai tu dinți buni?“ — „Nu, dragă nepoțică, n'am dinți buni!“ — „Atunci, slavă Domnului, te rog să mi păzești mărul, până mă întorc dela școală“.

*

Omul naturii. Din Sătmar se scrie, că zilele acestea jandarmeria a dat peste un „om sălbatic“ în pădurea dela Lăpuș. Omul trăea într'o peșteră, era slab ca un schelet, și acoperit cu păr ca un gorila. Sălbaticul transportat la Sătmar, după câteva zile și-a recâștigat graiul. In fața judecătorului de instrucție a declarat, că se numește Iosif Ferenczi, și că de durere pentru soția sa, moartă de zece ani, s'a retras în peșteră și a trăit de atunci în pădure. Cercetarea continuă.

*

La fondul de 20 bani al Reuniunii meseriașilor sibieni pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, au dăruit următorii comersanți, participanți la întâiul congres al comerciaților și anume: Ioan Comșa (Zernești), Ioan Panga (Zgribești), Ioan Cuteanu și Ioan Gruia (Brad), Ilie Stoia (Petroșeni), Manasie Marcu (Ilteu), Nicolae Sabău (Lupșa), Atanasie Brana (Vaca), fiecare câte 1 cor.; Cintea și Han (Lugoj), 2 cor.; Leonard Paukerov, raportorul „Adevărului“ și „Universului“ (București) și Atanasie Daju, paroh (Fizești), câte 1 cor.; Sebastian Negru, sodal lăcătuș, 30 bani, Grigorie Porcariu, comersant (Valeadosului) soția sa Maria n. Meteșanu și copiii lor Panfiliu, Mărioara, Augustin, Vladimir, Ionel, Minerva, Silvia și Octavia, cor. 2.50 și Victor Tordășianu president, 10 bani.

Teatru.

Astăzi Mercuri, comedia „*Die fünf Frankfurter*“, Joi comedia „*Der gutsitzende Frak*“, Vineri d. a. la orele 3 tragedia „*Müller und sein Kind*“. sara „*Die versunkene Glocke*, Sâmbătă „*Frauenfresser*“.

Nr. 11839/1912 prot. (372) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna de clasa a III-a **Valea iepii**, tractul Geoagiului, se publică din oficiu al II-lea concurs cu termin de **30 zile** pe lângă emolumentele din coala B despre ajutorul dela stat.

Suplicanții vor aşterne rugările lor concursuale instruite conform legilor în vigoare la oficiul protopresbiteral al Geoagiului şi se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare cu încuviințarea protopresbiterului, în parohie la biserică spre a-şi arăta aptitudinele în cele bisericeşti

Sibiiu, din şedința consistoriului arhidiecezan ca senat bisericesc ținută la 9 Octomvrie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 446/1912. 373 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la şcoala confesională ort. rom. din **Curciu**, tractul Mediaşului, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar anual de 1000 cor., şi anume:

600 cor. dela comuna bisericească din repartiţe şi 400 cor. se vor cere dela stat pe baza documentelor celui ales.

Cvartir şi grădină în natură.

Cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare să se trimită subsemnatului oficiu în terminul deschis, îndatorat fiind cel ales a conduce la biserică copiii în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei sf. liturgie, iar la trebuință a cânta şi la utrenie cu tinerimea adultă, a forma cor fără altă remunerație şi a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta şi a face cunoştință cu poporul.

Mediaş, în 7 Octomvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului în înțelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 484/1912 prot. (374) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învățătoresc devenit vacant la şcoala noastră elementară română greco orientală din **Boița** se publică concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învățătoresc sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. solvibil în rate lunare anticipative din cassa comunei noastre bisericeşti.
2. Cvartir natural în edificiul şcolar.
3. Relut de grădină 20 coroane.
4. Cvincvenalele legale se vor computa dela ziua întrării în funcțiune în postul ce este a se întregi prin acest concurs învățătoresc.

Invățătoriul ales şi întărit în acest post învățătoresc pe lângă datorințele sale pe terenul vieții noastre bisericeşti, şcolare şi sociale, stabilite între marginile autonomiei noastre bisericeşti este obligat a propune în mod gratuit studiile economice în şcoala noastră de repartițiune economică.

Concurenții la acest post învățătoresc vor avea să se prezinte înainte de alegere în biserica noastră în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a-şi documenta aptitudinea în cântările bisericeşti.

Cererile de concurs instruite în înțelesul dispozițiunilor noastre legale din vigoare sunt a se înainta în terminul legal oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Boița, din şedința comitetului parohial român gr.-or. ținută la 7 Octomvrie 1912.

Niculae S Halmagiu
preşedintele com. parohial.

Ioan Druhora
presbiter rom. gr.-or.

Văzut: **Dr. Ioan Stroia**
protopop.

Dentist
Virgil Muntean
Sibiiu, Strada Măcelarilor,
în față cu Tipografia şi Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**
(126) 31—

Nr. 957/1912 prot. (371) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învățător dela şcoala confesională gr.-ort. română din **Cincul mare**, protopresbiteratul **Agnitei**, se publică concurs cu termin de **30 de zile** dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumetele împreunate cu acest post sunt următoarele:

Salar fundamental 1000 cor., precum şi cvincvenalele prescrise de lege, cari se vor ridica din cas a bisericii, cvartir în natură şi grădină.

Concurenții vor avea să dovedească, că au cvalificațiunea prescrisă de lege şi că sunt cântăreți buni.

Preferiți vor fi aceia cari sunt capabili de a instrua şi conduce un cor care să cânte în Dumineci şi sărbători la serviciul divin.

La caz că între concurenți ocură şi de aceia, cari au servit şi în alte comune ca învățători aceştia trebue să alăture la cererile concursuale şi atestate despre anii de serviciu.

Se notează că studiile secundare (cântările bisericești, economia, gimnastica, desemnul şi escursiunile şcolare) se vor distribui între ambii învățători după cum se va afla de bine înțelegere cu directorul şcolar.

Cererile concursuale înzestrate cu documentele trebuincioase să se inainteze în terminul deschis oficiului protopopesc, iar concurenții pe lângă prealabila încuviințare a acestuia să se prezenteze în vreo Duminecă sau sărbătoare în biserică spre aşi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoştință cu poporul.

Concursele întrate după termin şi acelea din cari lipsesc documentele cerute, nu se vor lua în considerare.

Agnita, în 11 Octomvrie 1912.

Oficiul protopopesc gr.-or. român al Agnitei, în înțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

A apărut şi se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană
I. Enescu:
Cooperativele săteşti
Felul şi însemnătatea lor.
Prețul Cor. 1·50, porto 5 fil.

VECHIA MEA
experiență este şi rămâne, că pentru a alunga lintițele, precum a ajunge şi a susținea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd** din **Lapte de Crin**, marca cal pe băț de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparținătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann „**Manera**“ pentru susținerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 30—40

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Prețul cor. 25·—.

„BIBLIOTECA ŞAGUNA“
REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAŞ**, SĂLIŞTE
A apărut şi se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană, în Sibiiu
Nr. 1.
Însemnătatea bisericii
Nr. 2.
Despre pocăință
Nr. 3.
La ziua sf. Andreiu
N. 4—5.
Temeliile traiului nostru
Nr. 6—7.
Sfânta Scriptură
în limba românească
de
Dr. I. Lupaş.
Prețul à 10 fil. + porto 5 fil.

ICOANE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză**, în orişicare mărime, pe lângă **prețurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei arhidiecezane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

I.
Adormirea Maicei Domnului
Bunavestire
Naşterea Domnului Iisus Christos
Fuga la Egipet
Iisus în biserică de 12 ani
La nunta din Cana
Iisus pe mare
Invierea lui Lazar
Schimbarea la față
Răstignirea lui Iisus Christos
Punerea în mormânt
Invierea Domnului
Inălțarea — Floriile
Tăerea împrejur
Naşterea Maicei Domnului
Pogorârea Duhului sfânt
Naşterea sfântului Ioan Botezătorul
Grigorie Vasilie şi Ioan
Adormirea sfintei Ane
Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

Св. Іωаннъ Крєститєль

II.
Iisus pe Cruce
Inălțarea sfintei cruci
Ilie prorocul în carul de foc
Taierea capului sfntului Ioan
P. Grigorie teologul
Sf. Vasilie

III.
Botezul Domnului
Constantin şi Elena
Sfntuli Dumtru călare
Sfntul George „
Maica Domnului
Petru şi Pavel
Arhanghelii Mihail şi Gavriil
P. Ioan Gură de aur
PP. Ioachim şi Ana

S. JERARCH NICOLAE.

IV.
Arhangelul Mihail
„ Gavriil
Apostol ori-care
Domnul Christos
Iisus în muntele Maslinilor
Sfântul Dumitru
Sfântul George
Ilie Prorocul
Ioan în pustie
Sfântul Nicolae
„ Simeon
„ Andreiu
Evangelistul Ioan
„ Luca
„ Marcu
„ Mateiu
Prerocul Zaharia
Apostolul Iacob
„ Filip

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					şi Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	34·60	42 —	56·—	70·—	cor. foarte fi e.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	56·—	72·50	23·10	27·30	40·60	49·—	65·80	20·30	23·80	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30 80	39·20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·50	36·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·90	19·60	26·60	„ simple.

Prețurile indicate în şema de sus sunt a se înțelege numai la icoane pictate pe pânză şi fără cadre (rame). La dorință se pictează însă şi pe lemn, tinichea şi aluminiu.

Deasemenea şi cu angajamentul pentru **prapori** din orişice fel de materii şi de orişice coloare pe lângă condițiile cele mai favorabile

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian,

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 20 Octomvrie (2 Noemvrie) 1912. *Nr. 111.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Monarhia noastră şi răsboiul.

Sibiiu, 30 Octomvrie n.

Lumea politică s'a înşelat amar în presupunerile ei şi în aşteptările legate de armata turcească. Se credea în general, că armatei turceşti are să-i fie numai o jucărie respingerea atacurilor îndreptate în contra ei din partea celor patru state mici balcanice, — pecând adevărul e, că Turcii trebue se sufere mereu înfrângeri dureroase şi ruşinoase. S'a dovedit, că armata turcească nu mai e cea de odinioară: vitează şi fanatică, căci îi lipseşte organisaţia, disciplina, însufleţirea. S'au întâmplat şi astfel de casuri în răsboiul care decurge acum pe teritorul Turciei, că armata turcească s'a retras, *a fugit* din faţa duşmanului, fără a întra în luptă deschisă cu el, ba chiar şi fără a'l fi văzut măcar!

Natural, că între astfel de împrejurări şi aceia cari simpatizau cu Turcii, încep să-şi peardă simpatiile pentru ei, şi iarăşi natural, că pe lângă o astfel de stare a lucrurilor, puterile mari europene nu se mai pot gândi la menţinerea statului quo în Balcani, ci la *împărţirea* Turciei. Şi numai întrebarea, că *cum* are se fie împărţită Turcia, le mai face bătae de cap!..

Din acest *cum* însă uşor se poate naşte conflict între puterile mari europene, pentrucă altele sunt interesele unora, şi altele ale altora. Şi dreptate mare poate avea ziarul englez *„Daily Telegraph“* când spune, că nici odată nu am stat atât de aproape de răsboiul european, ca tocmai acuma.

In situaţia aceasta, atât de critică, aceea ce ne interesează pe noi este, că monarhia noastră ce atitudine va lua în faţa întâmplărilor din Balcani? Sigur, că ministrul nostru comun de esterne va face noue declaraţiuni în privinţa aceasta, în delegaţiuni, imediat după ce-şi vor începe acestea activitatea, dar şi până atunci ţinem de necesar să dăm declaraţiunile, pe cari le-a făcut ministrul president austriac Stűrgkh în senatul imperial dela Viena, în şedinţa de Marţi.

In urma unor interpelări, ministrul president austriac a spus adecă la începutul şedinţei de Marţi a senatului imperial, că de directivă au se servească declaraţiunile făcute în ultimele delegaţiuni de către ministrul de esterne, declaraţiuni, prin cari a fost constatat caracterul politicei esterne a monarhiei noastre ca stătător în consonanţă cu tradiţiile nestrămutate de zeci de ani, — caracter care este şi astăzi tot atât de *pacific.* A spus apoi domnul *Stűrgkh* cam următoarele:

„Monarhia austro-ungară a practicat aceste tendinţe practice şi atunci, când a fost vorba de a preveni complicaţiunile răsboinice din Balcani. In faţa situaţiunii create prin deschiderea ostilităţilor, ministerul nostru de externe va căuta în strâns acord cu aliaţii noştri şi în acord continuu cu toate celelalte puteri, să concure la momentul prielnic pentru ca *conflictul să fie în curând sfârşit.* Rezultatele schimburilor de vederi urmate până în prezent dau dreptul de a spera, ca aceste silinţe să fie încoronate de izbândă, şi că se va reuşi a se salva pentru monarhie binefacerile păcii şi în viitor“.

Faţă de dorinţele exprimate prin interpelarea social-democraţilor, ca să se exercite o influenţă asupra guvernului comun în sensul de a se menţinea pacea *în orice caz*, ministrul-preşedinte relevează din nou, că ministrul de externe nu urmăreşte de sigur nici un scop agresiv. Totuşi „în genere trebue observat, fără privire la o situaţiune oarecare, că principiul menţinerii păcii *în orice caz şi cu orice preţ* nu poate constitui baza politicei unei mari puteri europene, care fiind inspirată de gândurile cele mai pacifice, are de grije în mod legitim să-şi apere interesele legitime“.

In ce priveşte svonul despre o pretinsă mobilizare în interior, ministrul-preşedinte din Austria a declarat în modul cel mai categoric, de acord cu cercurile competente militare, că până în prezent nu s'a ordonat nici întărirea efectivului de pace, cu atât mai puţin s'ar fi luat deci măsuri mai mari, cari să aibă caracterul unei mobilizări.

•

Inţelegem deci din declaraţiile acestea, că monarhia noastră *voeşte pacea,* că prin factorii săi chemaţi *lucrează pentru menţinerea păcii,* — dar nu poate garanta o menţinere a păcii *„în ori ce cas şi cu ori ce preţ“.* Atârnă deci dela întorsătura pe care o vor lua lucrurile atitudinea monarhiei noastre faţă cu evenimentele din Balcani! Mai pe scurt: dela felul, *cum* se vor putea înţelege diplomaţii, ca să fie împărţită Turcia?!

Din parlament. N'a fost gălăgie Mercuri în dieta ţării, şi nu a fost concert, cu tobe, trâmbiţe şi fluerîţe, pentru că s'au luat măsuri, ca cei escluşi dela şedinţele dietei să nu poată întra în parlament. Au fost opriţi la întrare, de poliţie şi miliţie. S'a protestat din partea lor, apoi s'au retras toţi, şi cei neescluşi, cu esceptia a doi-trei, cari se aflau deja în sala de şedinţe a dietei. Şedinţa dietei s'a deschis la 10 şi jumătate. S'a cetit rescriptul preaînalt despre convocarea delegaţiunilor în sesiune nouă, iar deputatul Kammener a făcut propunere referitoare la alegerea unei comisiuni de 21, pentru revisuirea regulamentului de casă. Motivarea propunerii se va face în şedinţa proximă. A luat apoi cuvântul contele Andrássy şi a rostit un rechisitor la adresa guvernului, a majorităţii şi a contelui Tisza, pentru procedura lor faţă de opoziţie. A răspuns cu efect contele Tisza şi ministrul president Lukács, camera a aplaudat, contele Andrássy a părăsit sala, şi şedinţa s'a închis.

Mercuri d. a. la orele 4 şi jumătate iarăşi şedinţă. In jurul parlamentului cordon de miliţie, poliţie, jandarmerie. Opoziţia absentează. Deputatul Kammener îşi motivează propunerea făcută înainte de ameaz. Se pune la ordinea zilei pentru şedinţa de eri, Joi, ţinută la orele 10 dim. asemenea în absenţa opoziţiei. S'a primit propunerea lui Kammener, şi a rămas, ca comisiunea de 21 să se aleagă de altă dată. Ministrul president Lukács a presentat apoi un proiect de lege, despre *crearea gardei parlamentare,* organisată milităreşte. Dieta a luat în urmă vacanţă, până după închiderea sesiunii delegaţionale.

Manifest. Opoziţia unită din dieta ţării a adresat un manifest naţiunei maghiare, în care protestează în contra procedurii ce se urmează faţă de ea din partea guvernului, a majorităţii şi a contelui Tisza, cere delăturarea lui Tisza şi a primministrului Lukács, declară de ilegală dieta şi delegaţiunea maghiară, apoi de nule şi neavenite toate concluzele lor.

Noul guvern român.

După ce Dumineca, 14/27 Octomvrie, la orele 6 şi jum. seara, miniştrii noi ai României au prestat jurământul, M. S. Regele Carol li-a ţinut o scurtă alocuţiune, în care li-a zis:

„Salut formarea noului guvern cu deosebită satisfacţie, mai ales în împrejurările grave prin cari trecem. Aceste împrejurări ne impun datoria de a lua hotărâri importante, cari trebue să fie aprobate şi susţinute de opinia publică, şi numai un guvern tare, întemeiat şi pe încrederea ţării, poate avea această aprobare.

Din fericire s'a constituit un asemenea guvern. Dela începutul răsboiului, toate privirile sunt îndreptate spre noi şi România a câştigat un prestigiu şi mai mare în vederea rolului însemnat ce-l va avea. Să lăsăm dar certurile interne, şi să ne ocupăm de situaţia politică a ţărei, care este foarte grea, însă ori care ar fi cerinţele ei, puterea noastră militară e în stare să le îndeplinească“.

Luni dimineaţa s'a ţinut apoi consiliu de miniştri la palat, sub presidenţia M. Sale Regelui Carol. Despre resultatul consfătuirilor s'a dat următorul comunicat:

„Discutându-se în consiliul de miniştri situaţia esternă şi eventualitatea necesităţii unei mobilisări a României, s'a hotărât, ca *deocamdată să nu se facă nici un fel de mobilisare“.*

FOIŞOARĂ.

Monografia şcoalei elementare poporale gr. ort. rom. din Măgoaja

de *Gavriil Hango*, presbiter.

(Fine).

Vasile Andreiu, fiul preotului din Corneni, care a funcţionat în mod definitiv în anii şcolari 1875/6–1878/9. Are trei clase gimnasiale absolvate în Baia-mare şi cursurile teologice absolvate în Sibiiu în anul şc. 1874/5. Căsătorit cu Ana Buzura, fiica pretorului Ioan Buzura, în anul 1880. Are doi fii, pe Augustin, doctor juris, cu censură de jude, şi pe Ioan paroh în Corneni. După ce a abzis de postul de învăţător şi a fost hirotonit în anul 1880, a fost instituit de preot în Gostila, apoi din Aprilie 1885 până în Iuniu 1890 de administrator parohial în Măgoaja, şi în urmă capelar, apoi paroh în Corneni, iar acum e preot resignat. — A fost foarte bun învăţător şi harnic preot. Ca învăţător a răspândit în comună mai multe soiuri de pomi nobili, învăţând pe copiii de şcoală a altui în grădina şcolară de pomări, iar pe alţii în grădinile private; apoi fiind şi cântăreţ bun, a învăţat pe unii bărbaţi mai tineri în serile de iarnă cântările bisericeşti, dintre cari unii azi cântă în strană. Iar ca administrator parohial în anul 1886 a asigurat esistenţa fondului bisericesc-şcolar, conscriind debitorii şi capitalele împrumutate lor şi luând dela ei obligaţiuni în regulă; apoi a acoperit biserica din nou şi în anul 1887 a cumpărat cu 20 fl., adunaţi prin colectă, o făşie de grădină dela Simeon Pop Sibdea, care să servească de drum la cimiter; şi în urmă înainte de retragerea sa din administraţia parohiei, a făcut preparativele pentru ridicarea unui nou edificiu şcolar, corăspunzător legii, mijlocind în scopul acesta deja mai nainte şi două ajutoare din fondurile arhidiecezane. — Ca administrator parohial a făcut însă greşela, că a îndupleeat pe o parohiană de aici cu numele Nastasia Pop, soţia lui Lica Pop alui Indreiu, fundatorul de mai târziu, ca să doneze câteva jugăre de pământ pe sama bisericii din Corneni, unde s'a făcut apoi el preot în locul tatălui său, şi nu pe sama bisericii din Măgoaja, unde servea atunci şi care nici azi nu are nici un petec de loc. — După el a urmat

Ioan Buzura, nepotul preotului Petru Buzura şi fiul preotului Gav. Buzura din Poiana-Blenchii, care a funcţionat în anii 1879/80 şi 1884/5–1888/9. In lipsă de cualificaţiune învăţătorească a fost aplicat numai în mod provisor. Are 6 cl. gimn. şi cursurile teologice ord. absolvate în Sibiiu în anii 1883/4. După hirotonire a fost paroh în Gostila, iar acum e paroh în Poiana-Blenchii. A fost slab învăţător şi tiran faţă de copii. Lui i-a urmat

Teodor Şovrea din Fânaţe, care a funcţionat în anii 1880/1—1883/4 aplicat fiind în mod definitiv. A absolvat 6 cl. gimn. şi cursurile teol. în anii 1879/80. Acum e paroh în Fânaţe şi mai mulţi ani a fost şi administrator protopresb. în tractul Cetăţii-de-piatră. Preot distins cu brâu roşu. A fost bun învăţător şi bun cântăreţ. După el a urmat iar Ioan Buzura, apoi

Victor Cupşa, fiul preotului George Cupşa, care a funcţionat în mod provisor în an. şc. 1889/90 şi 1890/1 din luna lui Aprilie până la finea anului şcolar. Acum paroh. Născ. la 29 Nov. 1867, căsătorit cu Maria Ciboc din Odorheiu la 29 Aprilie 1890, hirotonit în acelaş an în 20 Maiu. Clasele normale le-a absolvat în Lăpuşul-unguresc, clasele gimnasiale în Dej, Cluj, Baia-mare şi Năsăud, unde ca privatist a făcut şi esamenul de maturitate în anul 1898, iar cele trei cursuri teologice ord. în Sibiiu în anii 1885/6–1886/7 şi 1888/9.

Din activitatea lui ca paroh amintim, că sub dânsul s'a edificat în anul 1891 frumoasa şcoală de piatră şi în anul 1892 s'a înfiinţat un fond de bucate, apoi s'a regulat deplin salarul învăţătoresc şi s'a provăzut şcoala cu toate mijloacele de învăţământ necesare. Tot sub conducerea dânsului, ca comisar consistorial, în neputinţa parohului Vasile Bodea, s'a ridicat şi în parohia vecină Gostila, frumoasa şcoală, iarăşi de piatră. E membru în scaunul sinodal şi comitetul protopopesc. După el a urmat

Gavriil Hango, scriitorul acestei monografii, care a funcţionat ca învăţător definitiv dela începutul anului şcolar 1890/1 până la 30 Martie. Datele biografice să se vadă în monografia seminarului teol. ped. gr. ort. rom. arhidiecezan din Sibiiu de Dr. E. R. Roşca, Sibiiu 1911, la cari se adauge aci, că a scris şi Monografia acestei comune şi parohii, nepublicată încă, din care s'a estras şi această monografie şcolară etc. şi că în anii 1882/3 şi 1885/6—1886/7 a făcut serviciu activ militar de 3 ani la reg. ces. şi reg. de infant. nr. 63.

După dânsul a urmat iar Vic. Cupşa, apoi actualul învăţător

George Prigona, din Muntele-rece, care funcţionează ca învăţător definitiv dela începutul anului şcolar 1891/2 până în present. Are două clase gimnasiale şi cursurile pedagogice ordinare absolvate în Sibiiu în anul şcolar 1883/4. Mai nainte a fost învăţător în Mănăşturul-ung. şi în Cojocna. Este căsătorit cu Iudita Pop din Lăpuşul ung. şi are doi fii şi o fiică. Prin ostenelele dânsului s'a înfiinţat în anul 1892 Biblioteca şcolară şi Fondul şcolar, apoi în anul 1908 Fundaţiunea Simeon şi Irina Marchiş, şi Fundaţiunea Lica Pop alui Indreiu şi în anul 1911 Fundaţiunea Arsente Ciceu şi Irina Taro, apoi cu multe greutăţi s'a pus în ordine grădina şcolară de pomărit şi în urmă în mai multe rânduri a ţinut cursuri cu analfabeţii. Roadele binefăcătoare ale ostenelelor lui neobosite

Consiliul de miniştri a hotărât apoi convocarea corpurilor legiuitoare în sesiune estraordinară pe Mercuri (17 Octomvrie v.), când prin mesaj regal ele au fost declarate de disolvate. Nouele alegeri se fac, pentru cameră în 8, 10 şi 12 Noemvrie v., pentru senat în 16 şi 18 Noemvrie. Deschiderea sesiunii corpurilor legiuitoare se face în 26 Noemvrie v.

Noul guvern român a mai dat următoarea declaraţiune: „Conservatorii s'au unit la muncă comună cu conservatorii democraţi, cu dorinţe, ca la aceeaşi perfectă bună înţelegere se ajungă şi în chestiile politicei interne, la care au ajuns cu privire la cele aparţinătoare politicei esterne. Noul guvern speră cu atât mai vârtos să corăspundă cerinţelor situaţiei, cu cât *situaţia financiară română este foarte splendidă, iar armata vitează română stă în permanenţă gata pentru ori ce eventualitate*; ceea ce formează garanţa, că România, care se află în raporturile cele mai bune cu toate statele, va fi la locul său în mijlocul ori căror complicaţii posibile, la locul, pe care are dreptul să-l pretindă, în urma posiţiei câştigate prin ţinuta ei prudentă, recunoscută de Europa întreagă“.

† Dr. Iosif Gall.

La încheerea foii primim din Budapesta dureroasa ştire, că *Dr. Iosif Gall,* membru în casa magnaţilor, deputat sinodal şi congresual etc., fiu devotat şi credincios al neamului şi al bisericii, a adormit în Domnul, în locuinţa sa din Budapesta, Miercuri noaptea spre Joi, în etate de 74 ani.

Nu ne-a surprins trista solie, pentrucă îl ştiam de mult bolnav pe adormitul în Domnul, şi totuşi ea ne-a atins foarte dureros, în urma faptului, că în decedatul perde neamul şi biserica noastră pe unul dintre cei mai luminaţi şi mai de valoare fii ai ei.

Dr. Iosif Gall s'a născut în Cluj, la anul 1839, ca fiu al protopresbiterului Grigorie Gall. A făcut studiile cu strălucit succes în Cluj, apoi în Viena, unde a fost promovat doctor în drepturi la anul 1861. După praxa advocaţială de un an, a întrat în serviciu la cancelaria aulică transilvană de atunci, cu sediul în Viena, iar la 1867, după legarea transacţiei, a trecut de acolo la ministerul unguresc de justiţie, apoi la tribunalul suprem transilvănean, la secţia ardelenească a septemviratului, în urmă la curtea de cassaţie, unde era judecător ordinar.

La anul 1881 s'a retras din funcţie, fiind decorat cu coroana de fier cl. III. A întrat pe cariera politică, ales fiind deputat la dietă în cercul electoral al Recaşului (Banat). In dietă a rostit mai multe vorbiri frumoase în chestiuni de drept. Cu începerea anului 1884 a întemeiat în Budapesta ziarul „*Viitorul*“, iar la 14 Martie 1884, cu alţi consoţi de principiu, partidul moderat român, în scopul de a netezi calea pentru o apropiere între Români şi Maghiari, dar fără succes.

La anul 1887 a fost numit pe vieaţă membru al casei magnaţilor şi a fost notar al acestui matur corp legiuitor, care l-a ales şi în delegaţiuni în mai multe rânduri.

La sinodul din Arad şi la congresul din Sibiiu a participat totdeauna, luând parte şi la desbateri şi lămurind de multe ori chestiile mai însemnate cu pricepere şi înţelepciune. La congresul din urmă, ţinut acum de curând, aflându-se bolnav în pat, nu a mai putut participa, sigur spre marea lui părere de rău.

Conform dispoziţiilor luate, înmormântarea marelui nostru bărbat se va face mâne în Cluj, unde îi vor fi aşezate remăşiţele pământeşti, spre vecinică odihnă, în cripta familiară.

Fie-i ţărâna uşoară şi memoria în veci binecuvântată!

Legea despre armata comună.

(Urmare).

Paragraful 16 al legii militare, pe care l-am dat numai în estras în numărul trecut, sună în întregime astfel:

„§ 16. Datorinţa de a se supune asentării, în scopul stabilirei capacităţi de a putea face armata, este datorinţa de a se presenta în faţa comisiunii de recrutare, ori de suprarbitriu, chemată spre aceasta în înţelesul legii presente. Acela dintre îndatoriţii de a se supune asentării, al cărui defect nu se poate stabili cu exactitate la locul de asentare, se poate trimite la spitalul militar; iar acela, al cărui defect e de natură, că cel mult în patru luni poate fi delăturat fără operaţie, se trimite la spitalul civil.

Etatea îndatoririi de a se supune asentării se începe în anul în care cu 1 Ianuarie respectivul a împlinit anul 21-lea al etăţii, şi se termină în anul, în care, cu 31 Decemvrie, a împlinit anul 23-lea al etăţii. Cei născuţi în acelaşi an, formează o clasă de etate, care corăspunzător anului naşterii îndatoriţilor de a se supune asentării, se numeşte: clasa I, II şi III. La asentare se chiamă de regulă trei clase de etate.

Acela dintre îndatoriţii de a face armata, care a eşit dela miliţie, anume: din armata comună, marină, ori honvezime, înainte de a-şi fi făcut întregul serviciu, ajunge de nou se fie supus asentării, dacă aparţine unei clase, care la cea mai apropiată asentare principală, după stabilirea incapacităţii sale, vine încă la asentare. Dacă însă declararea incapacităţii sale se face la 1 Martie, ori mai târziu, respectivul nu mai vine luat în considerare la asentarea anului aceluia.

Acela dintre îndatoriţii de a face armata, care nu a satisfăcut datorinţei de a se supune asentării, ori care e bănuit cu temeiu, că şi-a împedecat asentarea prin comiterea vreunui delict stabilit în legea aceasta: remâne până la finea lunei Decemvrie a anului în care-şi împlineşte anul 36-lea de etate tot obligat să se supună asentării.

Toţi cei îndatoriţi să se supună asentării, cari aparţin vreuneia din cele trei clase de etate, sunt datori să se anunţe în luna Noemvrie a anului premergător la primăria comunală din localitatea la care aparţin, ori în care locuesc, pentru a fi trecuţi în liste, şi anume, ori în persoană, ori în scris.

Chestiunea, că unde au să se anunţe aceia dintre îndatoriţii de a se supune asentării, a căror aparţinere e necunoscută şi cari pe teritoriul, asupra căruia se estinde legea aceasta, nu au locuinţă stabilă, se va regula prin ordinaţiune ministerială.

Membrii antistielor comunale (autorităţile orăşeneşti) şi matriculanţii sunt responsabili pentru autenticitatea cuprinsului documentelor cerute dela ei pentru compunerea listelor de asentare, şi sunt datori, în cercul lor de activitate, se dee sprijin autorităţii administrative întru pregătirea şi efectuirea asentării. Antistiile comunale (ori autorităţile orăşeneşti) trebue să garanteze şi pentru identitatea personală a celor chemaţi la asentare“.

Urmează §-ul 17, dat în întregime în numărul trecut, apoi

§. 18 Cei ce vin educaţi în şcoale militare pentru a ajunge ofiţeri, sau aspiranţi, pe timpul cât sunt elevi, ori frecventanţi de academii, sunt scutiţi de îndatorirea de a se supune asentării, câtă vreme stau în aceste raporturi. Promovarea lor şi împărţirea la armata comună, marină ori honvezime, se face prin autorităţile militare, după dispoziţiile speciale aflătoare în vigoare.

§. 19. In mod voluntar poate întra la armată fiecine, dacă corăspunde condiţiunilor cuprinse în §-ul 14, respective 15. Numărul acelor voluntari, cari pot fi primiţi la honvezime, înainte de a satisface datorinţei lor de a se supune asentării legale, se stabileşte deocamdată în 5% după contingentul de recruţi al honvezimii, dar ministrul de honvezi, dacă se simte necesitatea, poate modifica acest număr în înţelegere cu ministrul de răsboiu.

E eschis dela acceptarea ca voluntar, cel ce stă sub puterea sentinţei prin care e judecat la perderea oficiului şi a drepturilor politice, respective, în urma sentinţei penale nu se află în posesiunea drepturilor cetăţeneşti. La minori se cere învoirea părintelui ori a epitropului pentru a putea întra de bună voe la miliţie.

Cel ce întră de bună voe la miliţie, poate să-şi alegă singur trupa la care vrea se servească, presupunând, că la trupa respectivă se primesc voluntari, şi cel ce vrea să fie primit e apt pentru a face serviciul la trupa aceea. Dacă voluntarul are dreptul, pe temeiul §-lui 20, la un serviciu activ numai de doi ani, şi-şi reclamă acest drept, poate să fie primit numai la trupe la cari serviciul activ e de doi ani. Marinarii de profesie pot se între de bună voe numai la marină.

Aceia, cari amăsurat clasei lor de etate, au fost chemaţi la asentare, nu pot se între în mod voluntar la armată sub durata asentării principale. Iar acela, care în înţelesul legii acesteia era dator să se supună asentării, dar nu s'a presentat, nu poate fi acceptat ca voluntar înainte de a se supune hotărârii comisiunii de asentare, competentă în chestia absentării sale dela asentare.

Cei ce întră de bună voe, la armata comună, ori la honvezime, au să facă trei ani de serviciu activ şi şepte ani în reservă, cu escepţia acelora, cari întră ca voluntari numai pentru doi ani de serviciu activ, cari apoi stau în reservă zece ani. Pe cei ce întră la marină, îi obligă dispoziţiile cuprinse în §-ul 8. Promovarea voluntarilor o fac autorităţile militare, după normele speciale.

Indatorirea de a servi a acelora, cari după satisfacerea datorinţei de a se supune asentării, ori după împlinirea datorinţei de a face serviciul militar, întră de bună voe în serviciu, e de trei ani, iar la marină de patru ani, eventual de durata cât ţine răsboiul. Indivizii, cari în înţelesul paragrafilor 14 şi 15 nu posed un indigenat bine stabilit, respective aparţinerea lor nu e cunoscută, pot să fie primiţi ca voluntari pe trei ani, — la armata comună ori honvezime, şi pe patru ani la marină, în serviciu activ, eventual pe durata răsboiului, numai în mod esceptional, cu permisiunea Maiestăţii Sale şi în casul, că corăspund condiţiunilor şi guvernul îşi dă consentimentul.

§ 20. Nu sunt obligaţi se facă şi al treilea an de serviciu activ, fie că au întrat la miliţie de bună voe, ori pe urma asentării, fie că au absentat dela asentarea principală cu scuză motivată şi au fost înrolaţi la asentarea supletorie, toţi aceia, cari în ziua întrării lor la miliţie, sau cel mult la prima Octomvrie din anul în care au împlinit anul 21-lea de etate, au terminat cu succes şase clase la vre-o şcoală medie, — gimnaziu, şcoală reală, şcoală civilă, — sau la o şcoală, care dă pregătirile necesare industriale, comerciale, de artă, tecnică, agricultură, silvicultură, de băeşit şi de mine. Favorul acesta trebue cerut totdeauna cu ocaziunea întrării la miliţie. Cine nu-l cere, şi nu-şi justifică întrelăsarea, perde favorul. Cumcă ce şcoale se ţin de categoria celor înşirate, stabileşte, împreună cu ministrul de culte şi instrucţiune publică, pentru Croaţia şi Slavonia în înţelegere cu banul, ministrul de honvezi, eventual în înţelegere şi cu alţi miniştri de resort, totdeauna însă în înţelegere cu ministrul de răsboiu. (Va urma).

„Relaţiile bisericii române cu Rusia“.

Domnul *Dr. Silviu Dragomir*, profesor seminarial în Sibiiu, a trimis „Academiei Române“ din Bucureşti în manuscris lucrarea sa, despre „*Relaţiile bisericii române cu Rusia*“, spre a fi publicată în „*Analele Academiei Române*“. Secţiunea istorică a „*Academiei Române*“ s'a pronunţat foarte favorabil asupra lucrării domnului *Dragomir*, în şedinţa din 19 Maiu v. c. ţinută sub presidenţia dlui *D. Onciul*, hotărând, după cum cetim în Analele Academiei Române, Seria II, Tomul XXXIV, următoarele:

Secţiunea admite concluziunile următorului raport al d-lui Bogdan, asupra manuscrisului d lui Dr. Silviu Dragomir, despre: *Relaţiile bisericii române cu Rusia*:

„Manuscrisul d-lui Dr. Silviu Dragomir, trimis spre a fi publicat în *Analele* Academiei Române, conţine foarte preţioase contribuţii privitoare la relaţiile bisericii româneşti cu Rusia în veacul al XVII-lea. După o scurtă întroducere asupra începuturilor acestor relaţii şi asupra izvoarelor, edite şi inedite, din cari ele se pot studia, dl Dragomir îşi grupează cercetările sale în următoarele nouă capitole:

I. Cei dintâi clerici din ţerile româneşti peregrini în Rusia;

II. Clericii ardeleni peregrini în Rusia;

III. Iconografi ruşi pentru bisericile moldovene;

IV. Legături politice în numele ortodoxiei între Gheorghe Ştefan şi ţarul Rusiei;

V. Călătoria Mitropolitului Sava Brancovici la Moscva;

VI. Legăturile mitropolitului Dosofteiu cu Rusia;

VII. Legăturile lui Şerban Cantacuzino cu Rusia;

VIII. Cei din urmă clerici români în Moscva;

IX. Scrisoarea mitropolitului Teodosie către patriarhul Adrian (din Moscva).

„Faptele pe cari le povesteşte d-l Dragomir, sunt cunoscute de foarte puţini cercetători. Unele au fost publicate în marea colecţie rusească *Polnoe Sobranie Zakonov,* altele în scrierile lui Kapterev şi în deosebi în cea despre relaţiile Rusiei cu Orientul ortodox în sec. XVI şi XVII — o carte destul de veche, dar aproape necunoscută la noi, — altele în sfârşit în felurite publicaţii ruseşti şi sârbeşti. Multe sunt însă cu totul necunoscute, deoarece sunt scoase din acte încă nepublicate ale Arhivelor Ministerului de Externe din Moscva, pe cari am început să le studiez şi eu acum patru ani, şi din cari o mare parte le-am copiat şi le-am fotografiat acum un an. Astfel, aproape toate Anexele d lui Dragomir le posed şi în copiile mele; îmi lipsesc numai cele scoase din „Actele greceşti“ ale Arhivelor, pe cari aveam de gând să le copiez cu ocazia unei alte călătorii la Moscva. Planul meu este de a aduna treptat toate materialele privitoare la istoria noastră din acele Arhive şi a le edita apoi la un loc, într'o publicaţiune mai mare.

„Aceasta însă nu mă împiedecă să recomand Secţiunii Istorice tipărirea studiului şi a materialelor adunate de d-l Dragomir; din potrivă, chiar dacă voiu fi silit să retipăresc unele materiale cuprinse în ms. dlui Dragomir, acesta merită totuş să fie tipărit şi el, deoarece lucrarea mea, dacă voiu putea s'o termin aşa cum am plănuit-o, va cere încă mulţi ani de muncă şi multe luni de petrecere în Moscva.

„D-l Dr. Silviu Dragomir cunoaşte foarte bine două limbi slave: pe cea rusească şi pe cea sârbească. Copiile făcute de d-sa după originalele din Moscva sau după vechile copii ale „Colegiului Ambasadorilor“, aşa zisul „Posolskij Prikaz“, sunt bune; comparându-le cu ale mele, am găsit puţine deosebiri şi puţine gre-

---

se simţesc deja de mult. Cu toate acestea mai în anii trecuţi, din interese private, s'a fost pornit persecuţiune formală în contra lui, pentru ca să-l poată delătura din post, făcând loc altuia, dar spre norocire n'a succes, căci prin blândeţe, răbdarea şi nevinovăţia lui a eşit învingător peste toţi duşmanii lui, aşa că la urmă chiar şi aceştia au trebuit să-i recunoască vrednicia şi nevinovăţia. Este învăţător foarte bun şi simpatic nu numai copiilor de şcoală şi tinerimei adulte, ci şi oamenilor în vârstă mai pricepuţi, cari într'adevăr doresc binele poporului.

De încheere aflu cu cale a aminti ceva despre

XI. Conferenţele şi adunările generale ale reuniunilor învăţătoreşti, ce s'au ţinut în parohia aceasta până acum cu învăţătorii din protopresbiteratele asociate din jurul acesta.

Prima conferenţă învăţătorească s'a ţinut în 23 şi 24 August 1865 sub conducerea capelanului Iosif Bodea, fiul protopopului Ioan Bodea din Ciceu-Giurgeşti. Presenţi 8 învăţători.

A doua în 6 şi 7 Septemvrie 1868, tot sub conducerea capelanului Iosif Bodea din Ciceu-Giurgeşti. Presenţi 9 învăţători.

A treia la 5 şi 6 Octomvrie 1869 sub conducerea învăţătorului local Gavr. Şileam.

A patra în 16 şi 17 August 1870, tot sub conducerea învăţătorului local Gavr. Şileam.

A cincia la 20 şi 21 August 1872 sub conducerea parohului Gavr. Lador din Chiueşti. Presenţi 9 învăţători.

Transformându-se conferenţele învăţătoreşti în reuniuni, aici şi-a ţinut adunarea generală reuniunea învăţătorească din districtul Dejului, la 24 Iuniu 1895 (o singură şedinţă) sub conducerea parohului Ioan Buzura din Gostila, fiind presenţi din 27 învăţători numai 10.

Alte adunări învăţătoreşti nu s'au mai ţinut aici, nici după ce s'a revenit la conferenţele învăţătoreşti de mai nainte.

Aceasta ar fi în conture generale monografia şcoalei din Măgoaja. Am scris tot ce am putut afla şi am crezut, că este de interes pentru şcoală, şi bine şi rău, despre toţi şi despre toate, fără simpatie şi fără antipatie, pe basa actelor din arhiva parohială (până 1903) şi cea protopresbiterală (până 1885) şi pe basa informaţiunilor private dela cei competenţi, ce mi-am putut câştiga în decurs de mai mulţi ani, numai pe apucate, când mă nimeream câte odată pe acasă. Iar de am greşit ceva, cei competenţi sunt datori a mă îndrepta, pentru ca adevărul să iasă la iveală deplin, reservându-mi însă dreptul de a reveni, dacă mi s'ar face o critică lipsită de obiectivitate.

şeli, acestea mai ales acolo unde originalele sunt rău păstrate şi greu de cetit, pentru cine nu cunoaşte în toate amănuntele (fonetice, morfologice şi ortografice) limba veche rusească. Aşa este d. p. scrisoarea din 1700 a mitropolitului Teodosie către patriarhul din Moscva Adrian, care, cum se vede din fotografia anexată la ms. d-lui Dragomir, este în multe locuri defectuoasă. Am controlat şi o parte din traducerile d-lui Dragomir şi pot zice că, dacă nu sunt frumoase, sunt însă foarte bune.

„Constat cu o deosebită plăcere din această întâia încercare mai mare a d-lui Dragomir, că acest tânăr profesor al seminarului Andreian dela Sibiiu este bine pregătit pentru cercetări de istoria bisericii române, că ştie să lucreze şi are multă râvnă pentru cercetările arhivalice, fără de cari istoriografia noastră bisericească nu poate să facă nici un pas înainte.

„Aşa fiind, recomand cu căldură Secţiunii istorice să decidă a se tipări în *Analele* Academiei Române manuscrisul d-lui Silviu Dragomir, atât studiul introductiv, care cuprinde 92 pp., cât şi Anexele, cari cuprind 177 pp. de texte ruseşti cu traduceri româneşti. Textele ruseşti, fiind din sec. XVII, trebue să fie tipărite cu alfabetul rusesc modern, chirilica noastră veche nemai fiind întrebuinţată astăzi pentru astfel de texte.

„Dintre cele trei fotografii, pe cari d-l Dragomir vrea să le reproducă ca modele de scris din sec. XVII, s'ar putea lăsa afară scrisoarea dela 15 Aug. 1679 a mitropolitului Dosofteiu, pe care am reprodus-o eu în *Analele* din anul acesta; trebue să mărturisesc însă că reproducţia mea este făcută după o fotografie cu aparat prismatic, pe când a d-lui Dragomir s'ar face după un clişeu obişnuit, care dă o copie mai precisă."

Conferenţele învăţătoreşti.

Convocare.

In conformitate cu ordinul consistorial Nr. 10,093 Şcol. 1912, convoc pe învăţătorii şcoalelor primare gr.-ort. române din protopresbiteratele Reghinului şi Murăş Oşorheiului la conferenţa învăţătorească anuală, care se va ţinea în localul şcoalei noastre din *Jabeniţa* (Görgény szó kna) în zilele de *26 şi 27 Octomvrie* (*8 şi 9 Noemvrie*) 1912 cu următorul *program*:

1. Invocarea Duhului sfânt.
2. Discurs de deschidere.
3. Invăţământul intuitiv, de Zaharie Frandeş şi Dumitru Sava.
4. Metodica scris-cetitului, de Demetriu Cofariu şi Nicolae Limbăşan.
5. Cetirea română în cl. I—VI., de Georgiu Crăciun şi Victor Laurenţiu.
6. Carte de cetire, de Nicolae Naşcu şi Teodor Libeg.
7. Gramatica română, de Dumitru Solomon şi Teodor Pescăruş.
8. Exerciţiile de stil şi compunere, de Alimpiu Trif şi Teodor Bucin.
9. Poesia în şcoala poporală, de Nicolae Nătescu şi Nicolae Moldovan.
10. Literatura în şcoala poporală, de Ioan Borşan şi Iulian Flămând.
11. Legendele şi tradiţiile poporale, de Nicolae Nistor şi Ioan Moldovan.
12. Mişcarea pedagogică literară mai nouă, de Gregoriu Ceontea.
13. Starea învăţământului în protopopiatul Reghinului, de Nicolae Naşcu, şi cea din protopopiatul M.-Oşorheiului de Iulian Flămând.
14. Patronagiile şcolare, de Ilie Şular şi Augustin Pop.
15. Darea de seamă despre bibliotecile pedagogice tractuale, de bibliotecarii şi cassarii respectivi.
16. Trei lecţii practice: cu cl. II o piesă de cetire, de Victor Laurenţiu; cu cl. IV. o lecţie de gramatică, de Dumitru Solomon şi cu cl. VI. o poesie, de Nicolae Nătescu.

Invăţătorii însărcinaţi cu lucrările teoretice şi practice mai sus amintite prin circulara mea din 27 August a. c. Nr. 496, vor înainta temele Dlui D. Cofariu învăţător în M.-Cueşd (Maroş-kövesd u. p. Déda) în timpul cel mai scurt.

La aceste conferenţe sunt invitaţi a participa şi Dnii parohi ca directori şcolari, precum şi toţi cei ce se interesează de soartea şcoalelor şi a învăţământului.

Reghinul săsesc, 12/25 Octomvrie 1912.

Vasile Duma
protopop-comisar consist.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferenţa preoţească din protopresbiteratul Reghinului pe Luni în 5/18 Noemvrie 1912 în Reghinul săsesc. Conferenţa va avea următorul

Program:

1. La 8 ore a. m. serviciu divin; vor servi preoţii Ioan Silaghi şi Dionisiu Radu împreună cu subsemnatul.
2. Predica o va rosti parohul Ioan Silaghi.
3. Deschiderea conferenţei la 10 ore a. m. în sala cea mare dela locuinţa protopresbiterală.
4. Constatarea celor prezenţi şi constituirea.
5. Reflexiuni asupra modului cum s'a ţinut serviciul divin şi predica.
6. Prezentarea şi cetirea rezoluţiunei consistoriale, referitoare la conferenţa din urmă şi a altor ordinaţiuni referitoare la activitatea conferenţei.
7. „*Cum s'ar putea face cu bun efect educaţia religioasă-morală a credincioşilor nostri şi mai ales a elevilor de şcoală din acele comune bisericeşti, în cari nu avem şcoală confesională*", tema dată de Preaven. Consistoriu Arhidiecezan şi lucrată de parohii Nicolau Gliga, Gregoriu Nicoară şi ceilalţi preoţi din tract, cari până în 28 Octomvrie vor înainta temele scrise a subsemnatului, conform ordinului Nr. 461-1912.
8. Raport despre activitatea desvoltată de fiecare paroh dela conferenţa ultimă, care are să fie înaintat aci până în 28 Octomvrie v. a. c.
9. Raport despre activitatea cercurilor pastorale sau grupurilor religioase, formate conform noului Regulament.
10. Alegerea comisiunei pentru statorirea programului conferenţei viitoare şi designarea locului ţinerei aceleia.
11. Propuneri de sine stătătoare, înaintate oficiului protopresbiteral în conformitate cu dispoziţiile Regulamentului.
12. Inchiderea conferenţei.

Reghinul-săsesc, 15/28 Octomvrie 1912.

Vasile Duma
protopresbiter.

NOUTĂŢI.

Monarhul la Budapesta. Conform dispoziţiilor luate, Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele Francisc Iosif I soseşte Luni la Budapesta, unde va remânea vre-o patru săptămâni, sub întreaga durată a sesiunii delegaţionale.

*

Adunarea pentru fond de teatru. Adunarea generală a Societăţii pentru fond de teatru român îşi ţine adunarea generală în Braşov, în zilele de 17 şi 18 Noemvrie n. în sala cea mare a gimnaziului român.

*

Numire. Arhiducele Carol Francisc Iosif, care până acum era căpitan în regimentul de dragoni nr. 7, a fost numit din partea Maiestăţii Sale major în regimentul de infanterie nr. 37. Viitorul moştenitor de tron îşi va face serviciul la toate armele, şi peste câţiva ani are să fie permutat la artilerie. Regimentul de infanterie nr. 37, se întregeşte, cum se ştie, din Oradea-mare, ear acum se află în garnizoana din Viena.

*

Sfinţirea internatului din Braşov. Duminecă în 28 Octomvrie n. s'a făcut sfinţirea internatului şcoalelor medii din Braşov, prin protopresbiterul *Dr. Vasile Saftu*, Discursul ocazional l-a rostit dl profesor *Ioan Petroviciu.*

*

Hymen. Dşoara *Margareta Coca* şi domnul *Dr. Augustin Bárdosy* fidanţaţi. Sascamontană-Sibiiu. Anunţurile le-au rescumpărat cu 20 cor. în favorul fondului ziariştilor români.

*

Serată literară-muzicală va aranja, societatea Petru Maior din Budapesta, cu concursul drei Delia Plopu, Duminecă în 3 Noemvrie n. 1912 la orele 8 seara, în sala dela „Sas-kör" (IV., Irányi-utca 17.), întru pomenirea lui Grigorie Alexandrescu, drept prinos marelui poet, cu prilejul împlinirei a 100 de ani dela naşterea lui.

*

Spitalul Sofia. In Sebeşul-săsesc Duminecă, în 3 Noemvrie n. îşi începe activitatea binefăcătoare *Spitalul Sofia*, pus sub conducerea medicului cu bun renume *Dr. Otto Grasser*. Spitalul are parc frumos şi stabiliment de băi.

*

Aviatori în răsboiu. In Belgradul sârbesc au sosit opt aviatori militari din Franţa: patru pentru armata Sârbiei, ceilalţi pentru armata Bulgariei.

*

Hotărâre negândită. Doamna *Vlahu*, o damă din aristocraţia Greciei, a cetit într'un ziar ştirea, că bărbatul său a căzut mort în lupta dela Elassona, în răsboiul balcanic. Fără să aştepte confirmarea ştirii, doamna Vlahu s'a împuşcat. In aceeaş zi s'a constatat, că bărbatul său trăeşte şi că a fost uşor rănit.

*

Abdul Hamid va rămânea, la dorinţa sultanului Mohamed, în Constantinopol şi nu va fi transportat în Azia mică. Fostul sultan are să participe la consiliile de răsboiu.

*

Răsboiul din Tripolitania. Ziarele italiene arată cât a cheltuit Italia în răsboiul african, care a durat aproape un an. Pe zi s'a cheltuit peste un milion de lire, sau cu totul 403 milioane lire. Au perit în răsboi aproape zece mii de soldaţi. Din aceştia au fost seceraţi de tifos şi holeră cam şapte mii, abea trei mii au căzut pe câmpul de răsboi.

*

Proces terminat. Din Bruxela se scrie: procesul de moştenire, după moartea regelui Leopold s'a terminat aşa, că statul belgian va achita pe toţi creditorii princesei Luiza de Coburg, căreia are să i se acordeze un apanaj anual. Contesa Stefania Lonyai, născută principesa de Belgia, va primi 5 milioane de franci în numerar.

*

Serbare în Roma. In biserica *San-Giovanni di Laterano* s'a ţinut o întrunire în amintirea zilei de 28 Octomvrie 312, când împăratul roman *Constantin* a învins pe Maxenţiu. Invingerea aceasta a fost începutul libertăţii pentru religiunea creştină. La întrunirea care formează introducerea serbărilor în memoria lui Constantin cel mare, au participat distinse persoane bisericeşti, civile şi militare. Arheologul *Marrucchi* a rostit un însemnat discurs comemorativ.

*

Aviz. Aduc la cunoştinţă, că mi-am deschis cancelaria advocaţială în Turda, piaţa Kossuth Lajos Nr. 1 la Jalineck, lângă podul cel mic. Turda la 28 Oct. 1912. Dr. Augustin Raţiu, advocat.

*

Congres internaţional. Biroul central al socialiştilor internaţionali, cum se vesteşte din Bruxele, a hotărât să organiseze la Crăciunul din anul acesta un congres socialist internaţional în Elveţia.

*

Reintegrare. Ferdinand *Burg*, care mai nainte era Arhiducele Ferdinand Carol, va fi reintegrat în drepturile avute ca arhiduce; iar soţia sa, fiica profesorului Czuber, va fi ridicată la rangul de contesă.

*

Nenorocire. Doisprezece ţărani români se întorceau spre casă dela târgul din Jibău şi aveau să treacă în luntre peste Someş. Luntraşul Ion Ilieş a primit pe toţi doisprezece în luntrea, care era însă prea mică pentru atâtea persoane. La mijlocul râului valurile au răsturnat alcătuiala, şi abia un singur ţăran a scăpat, ceialalţi 11 s'au înecat în Someş.

*

Omor. Grădinarul comunal din Sălişte, Felix Scholz, a fost găsit Duminecă nainte de ameazi omorât şi jăfuit în locuinţa sa. Căsuţa grădinarului se află afară de comună, şi de aceea nimeni nu ştie să dea indicii hotărâte, pentru a mijloci descoperirea făptuitorului. Cercetările urmează.

*

Cele mai mari biblioteci din lume. In zilele acestea, cum se anunţă din Londra, Dr. Fortescue are să-şi părăsească postul dela Muzeul britic, unde a muncit ca bibliotecar 42 de ani. Când în 1870 Dr, Fortescue îşi începea activitatea, biblioteca numără două milioane de volume. Astăzi biblioteca muzeului britic cuprinde *patru milioane* de volume, — şi astfel este cea mai mare bibliotecă din lume. Zilnic este cercetată de 700 de persoane. — Biblioteca naţională din Paris are trei şi jumătate milioane de volume; cea imperială din Petersburg aproape 2 milioane, cea din Berlin un milion şi jumătate, cea din München şi Viena câte 1 milion de volume.

*

La fondul jubilar Nicolae Cristea pentru monumentele bărbaţilor binemeritaţi ai Reuniunii meseriaşilor sibieni, au mai dăruit: Vasile Gan, protopresbiter (Ofenbaia), 50 bani, George Moldovan, stud. med. (Budapesta), 1 cor., Nicolae Mohan, culegător tipograf emeritat, 50 bani, Achim Oancea, învăţăcel faur, 30 bani, Mina Molnar, în amintirea soţului său Ludovic, fost muzicant, 1 cor., N. Simu, protopop (Elisabetopole), 30 bani, Popovici Mondoc, învăţător (Sebeşul super.), 50 bani, Ioan Troancă, paroh (Ţapu), 20 bani şi Victor Tordăşianu president, 10 bani.

*

Naţionalismul evreilor. Dumineca trecută s'au adunat vre-o opt sute de ascultători, bărbaţi şi femei, în sala vechiului parlament din Budapesta, pentru a discuta problema evreească. A cuvântat unul din luptătorii propagandei zioniste, Dr. Samarjah *Levin*, fiind învitat de Sindicatul zionist din Ungaria să ţină o conferenţă. Momentul interesant al cuvântării lui Levin este constatarea, că evreimea nu formează numai o confesiune, ci este chiar mai mult decât ceea ce numim rasă. Evreii sunt, zice Levin, o *naţiune*, care îşi are trecutul, şi îşi are viitorul; poporul evreu are toate însuşirile, care îl deosebesc de alte naţiuni, — îşi are literatura şi cultura sa specială. După Levin, nu limba alcătueşte o naţiune, ci o *psiche* deosebită. — Conferenţa a fost primită cu cel mai mare entuziasm din partea evreimii. Ziarele şoviniste din capitală, fireşte, văd şi în mişcarea aceasta lipsă de — patriotism.

*

Concert în Mercurea. Reuniunea română de cântări din Mercurea va da un concert Duminecă, în 3 Noemvrie st. n. a. c. în sala hotelului comunal din Mercurea cu concursul corului învăţătorilor din tractul Sălişte. Inceputul la 7½ ore seara.

*

Starea moştenitorului de tron rusesc. Ştiri din Londra afirmă, că moştenitorul de tron Alexe a fost rănit cu un revolver Browning. Marele duce are să-şi mulţumească viaţa numai împrejurării, că a observat de timpuriu arma atentatorului îndreptată asupra sa şi a încercat să fugă. Glonţul totuşi l-a nimerit şi i-a cauzat o rană adâncă. Medicii sunt de părere, că băeatul va scăpa cu viaţa. Criminalul este un individ din personalul de serviciu al *iahtului Standard*; îndată după ce a tras focul de revolver, a sărit de pe iaht în mare şi a scăpat. Comandantul iahtului, admiralul Ciaghin, a absentat de pe vas în timpul atentatului; şi, deoarece a primit în serviciul vasului imperial un revoluţionar, a simţit mustrări de cuget şi s'a sinucis. Deodată cu el s'a împuşcat şi îngrijitoarea micului duce, Elena Scolov, care în urma legăturilor sale cu comitetul revoluţionar îndemnase pe Ciaghin să angajeze un revoluţionar în serviciul iahtului.

Teatru.

Astăzi, Vineri, d. a. la orele 3 se dă „*Müller und sein Kind*" tragedie, sara „*Die versunkene Glocke*", dramă, Sâmbătă „*Der Frauenfresser*", operetă, Duminecă d. a. „*Fledermaus*" operetă, sara „*Eva*", operetă, Luni „*Wenn das Herz spricht*".

Pentru tinerii meseriaşi.

Vestim pe tinerii nostri meseriaşi, că magistratul oraşului Sibiiu va da din „*Fundaţiunea Francisc Iosif*", întemeiată întru amintirea suirii pe tron a Maiestăţii Sale, suma de cor. 400 pe un an, acelui tinăr meseriaş, fără deosebire de religiune sau naţionalitate, care gătând (absolvând) cu resultat eminent (distins) şcoala industrială pentru învăţăcei, sau altă şcoală de specialitate din Sibiiu, doreşte să meargă, în scopul înmulţirii cunoştinţelor, în străinătate.

Unul şi acelaş stipendist poate fi luat în socotinţă până şi de trei ori la împărţirea stipendiului, dacă va dovedi, că cercetează o şcoală de specialitate a meseriei sale, ori dacă dovedeşte, în mod vrednic de crezământ, cu atestat în regulă, că foloseşte timpul în mod conştienţios întru calificarea sa.

Rugările, scrise cu mâna proprie şi provăzute cu documentele de lipsă, să se înainteze cel mai târziu până la 10 Noemvrie la magistratul orăşenesc.

Sibiiu, 27 Octomvrie 1912.

Comitetul „Reuniunii sodalilor rom. din Sibiiu".

Vic. Tordăşianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

Nr. 11839/1912 prot. (372) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna de clasa a III-a **Valea iepii**, tractul Geoagiului, se publică din oficiu al II-lea concurs cu termin de **30 zile** pe lângă emolumentele din coala B. despre ajutorul dela stat.

Suplicanții vor aşterne rugările lor concursuale instruite conform legilor în vigoare la oficiul protopresbiteral al Geoagiului şi se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare cu încuviințarea protopresbiterului, în parohie la biserică spre a-şi arăta aptitudinele în cele bisericeşti

Sibiiu, din şedința consistoriului arhidiecezan ca senat bisericesc ținută la 9 Octomvrie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 446/1912. 373 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la şcoala confesională ort. rom. din **Curciu**, tractul Mediaşului, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar anual de 1000 cor., şi anume:

600 cor. dela comuna bisericească din repartițe şi 400 cor. se vor cere dela stat pe baza documentelor celui ales.

Cvartir şi grădină în natură.

Cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare să se trimită subsemnatului oficiu în terminul deschis, îndatorat fiind cel ales a conduce la biserică copiii în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei sf. liturgie, iar la trebuință a cânta şi la utrenie cu tinerimea adultă, a forma cor fără altă remunerație şi a se prezenta în vre-o Dumiuecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta şi a face cunoştință cu poporul.

Mediaş, în 7 Octomvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului în înțelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 484/1912 prot. (374) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învățătoresc devenit vacant la şcoala noastră elementară română greco-orientală din **Boița** se publică concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post învățătoresc sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. solvibil în rate lunare anticipative din cassa comunei noastre bisericeşti.
2. Cvartir natural în edificiul şcolar.
3. Relut de grădină 20 coroane.
4. Cvincvenalele legale se vor computa dela ziua întrării în funcțiune în postul ce este a se întregi prin acest concurs învățătoresc.

Invățătoriul ales şi întărit în acest post învățătoresc pe lângă datorințele sale pe terenul vieții noastre bisericeşti, şcolare şi sociale, stabilite între marginile autonomiei noastre bisericeşti este obligat a propune în mod gratuit studiile economice în şcoala noastră de repartițiune economică.

Concurenții la acest post învățătoresc vor avea să se prezinte înainte de alegere în biserica noastră în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a-şi documenta aptitudinea în cântările bisericeşti.

Cererile de concurs instruite în înțelesul dispozițiunilor noastre legale din vigoare sunt a se înainta în terminul legal oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Boița, din şedința comitetului parohial român gr.-or. ținută la 7 Octomvrie 1912.

Niculae S Halmagiu
preşedintele com. parohial.

Ioan Druhora
presbiter rom. gr.-or.

Văzut: **Dr. Ioan Stroia**
protopop.

Dentist
Virgil Muntean
Sibiiu, Strada Măcelarilor,
în față cu Tipografia şi Librăria arhidiecezană, întrarea prin strada **Quer Nr. 22.**
(126) 32—

Nr. 957/1912 prot. (371) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învățător dela şcoala confesională gr.-ort. română din **Cincul mare**, protopresbiteratul **Agnitei**, se publică concurs cu termin de **30 de zile** dela prima apariție în „Telegraful Român".

Emolumetele împreunate cu acest post sunt următoarele:

Salar fundamental 1000 cor., precum şi cvincvenalele prescrise de lege, cari se vor ridica din cassa bisericii, cvartir în natură şi grădină.

Concurenții vor avea să dovedească, că au cvalificațiunea prescrisă de lege şi că sunt cântăreți buni.

Preferiți vor fi aceia cari sunt capabiil de a instrua şi conduce un cor care să cânte în Dumineci şi sărbători la serviciul divin.

La caz că între concurenți ocură şi de aceia, cari au servit şi în alte comune ca învățători aceştia trebue să alăture la cererile concursuale şi atestate despre anii de serviciu.

Se notează că studiile secundare (cântarile bisericeşti, economia, gimnastica, desemnul şi escursiunile şcolare) se vor distribui între ambii învățători după cum se va afla de bine înțelegere cu directorul şcolar.

Cererile concursuale înzestrate cu documentele trebuincioase să se înainteze în terminul deschis oficiului protopopesc, iar concurenții pe lângă prealabila încuviințare a acestuia să se prezenteze în vreo Duminecă sau sărbătoare în biserică spre aşi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoştință cu poporul.

Concursele întrate după termin şi acelea din cari lipsesc documentele cerute, nu se vor lua în considerare.

Agnita, în 11 Octomvrie 1912.

Oficiul protopopesc gr.-or. român al Agnitei, în înțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Mişelule!! Nici acuma încă nu ți-ai însemnat o, că eu numai tuburi de **Jacobi-Antinicotin** fumez!
(106 a) 10—13

A apărut şi se află de vânzare la Librăria arhidiecezană în Sibiiu
Din carnetul unui dascăl.
Studii şi articole
de
Ion Mateiu.
Prețul cor. 1 50 + porto 20 fil.

A apărut şi se află de vânzare la Librăria arhidiecezană
I. Enescu:
Cooperativele săteşti
Felul şi însemnătatea lor.
Prețul Cor. 1·50, porto 5 fil.

A apărut şi se află de vânzare la Librăria arhidiecezană, Sibiiu:
Regulament
pentru
Procedura judecătorească
în cauzele disciplinare
în Mitropolia gr.-or. rom. din Ungaria şi Transilvania.
Prețul **20 bani**, porto **5 bani**.

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atențiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane şi pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu prețuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de şcoală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)
(411) 24—

A XXXI-a ces. reg. priv.
LOTERIE DE CLASĂ
110,000 lozuri. **55,000 câştiguri.**
Tot al doilea loz câştigă.
Câştigul cel mai mare:

1.000,000	200,000	80,000
600,000	100,000	70,000
400,000	90,000	60,000

şi aşa mai departe.

La clasa I-ă
tragerea în 21 şi 23 Noemvrie 1912
recomandă şi expedează lozuri originale cu prețurile oficioase de

los original:	1/8	1/4	1/2	1/1
pentru **cor.**	**1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Colectura principală
JULIUS FRIEDE & Co.
SIBIIU Str. Cisnădiei 1

Comandele se efectuesc în modul cel mai simplu prin **mandat poştal** scriindu-se acea părticică de loz ce se doreşte pe cuponul mandatului. — La dorință lozurile se expediază şi prin **rambursă.** (370) 1—4

Cereți **gratuit** şi **franco** planuri de joc oficioase, precum şi mandate poştale libere. — **Informațiuni gratuite.**

30,000 de părechi
păpuci şi **ghete**
se vând cu preț redus.

Toate în lume se scumpesc!
pânea, carnea, chiria casei, — numai **păpucii** şi **ghetele** exec. în atelierul lui
VASILIE BAN
la „Cisma mare roşie"
după cum se numeşte prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită **prăvălie de în călțăminte s'a mărit în casa proprie** şi **la fiecare păreche se trage jos chiria.** Deaceea el poate lifera **ghete bune şi trainice** pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.
Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.
Comandele din afară se vor executa punctuos ca şi până acum.
E deajuns a se arăta numărul sau a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alții, eventual să returnează banii.
(221) 45—

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 23 Octomvrie (5 Noemvrie) 1912. *Nr. 112.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., -- de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Rolul și interesele României.

Sibiiu, 4 Noemvrie n.

Vorbirea scurtă dar cuprinzătoare, pe care a rostit'o Regele *Carol* în fața noilor sei ministri, după ce le-a luat jurământul, a făcut impresie adâncă în cercurile diplomatice. Vorbele M. Sale erau considerate ca o amenințare, de care România își reservă dreptul a face us în momentul în care va afla ea de bine și de necesar.

De sine înțeles, că toți și-au dat bine seama, ce ar însemna intrarea României în lupta ce s'a deslănțuit cu atâta patimă în Balcani. Nimic alta, decât isbucnirea conflictului european, de care atât de mult se teme toată lumea. Și-a dat seamă deci și România, și de aceea a ținut numai decât se liniștească opiniunea publică europeană cu comunicatul, că consiliul de ministri, ținut sub presidenția Regelui Carol, *a decis să nu se facă mobilisarea armatei române.*

Faptul, că o eventuală mobilisare a armatei române putea să producă o panică generală în cercurile diplomației europene și să îngrijoreze toate statele, formează dovada cea mai eclatantă despre rolul însemnat pe care'l are România în vremile critice de astăzi, când o încăerare generală e atât de apropiată și atât de ușoară. Și dacă România, prin ținuta ei prudentă și reservată *împedecă* această încăerare a tuturor popoarelor europene, — își câștigă prin aceasta un merit, pe care Europa trebue să-l onoreze după cuviință, respectându-i drepturile și interesele.

Cari sunt interesele României? Intâi, ca conaționalii ei din Macedonia, câteva sute de mii de Arămâni, se fie împărtășiți și ei de libertățile și drepturile cari compet tuturor popoarelor conștiente și pline de demnitate națională. Al doilea, ca statele mici balcanice, intrate în luptă în contra Turciei, să nu iase prea întărite din lupta aceasta, să nu câștige în teritoriu atâta, ca ori care din ele se fie cumva mai mare și mai tare decât România.

Politica înțeleaptă esternă a României sigur că va fi esoperat promisiuni în direcția aceasta dela puterile mari europene; iar în conterența, care se va ținea la timpul seu, pentru a judeca pricinile dintre statele mici balcanice și Turcia, — se va ținea la tot casul cont de aceste interese ale statului român, și ele vor fi respectate, mai ales din motivul, că România și le-a apărat, nu cu arma, pricinuind răsboiul european, ci cu tactul și înțelepciunea manifestată cu ocasiunea răsboiului din Balcani.

Nu va putea spune nime, că România s'a ferit de răsboiul acesta, pentrucă se simte slabă și nepregătită de răsboiu, căci adevărul e tocmai contrariul; ci vor trebui toți se recunoască, cu cuvinte de laudă, că România nu a intrat în răsboiu, pentruca se nu atragă în flacările mari ale focului toate popoarele Europei. Prin ținuta sa deamnă și înțeleaptă a împedecat deci cea mai mare primejdie ce putea se amenințe popoarele europene. Iar acesta, cum am spus, e un merit, care trebue onorat; și Europa nici nu va întârzia, la timpul seu, să-l onoreze, ținând cont de justele interese ale statului român și aplacidându-i pretensiunile, pe cari i le va presenta, în numele țării, guvernul român, care astăzi represintă cu adevărat țara întreagă românească, voința întregului stat român.

Delegațiunea consistorului mitropolitan la Budapesta. Escelența Sa, Inaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Mețianu*, a sosit la reședința sa din Sibiiu Sâmbătă sara, venind din Budapesta, unde, cum am fost anunțat, a fost ca se solicite pe la factorii competenți, în fruntea unei delegațiuni a consistorului mitropolitan, sporirea dotațiunei dela stat pe seama bisericii noastre și urcarea congruei preoțimei noastre. Din delegațiune au făcut parte: Preasfinții Episcopi *Ioan I. Papp* al Aradului și *Dr. Miron E. Cristea* al Caransebeșului, apoi mirenii: Dr. Ioan Mihu, Vasile Almășan, Petru Truția, Nicolau Zigre, Baronul Geza de Duca și Dr. Valer Branisce.

Delegațiunea s'a presentat la domnul ministru de culte și instrucțiune publică, conte *Zichy János*, la domnul ministru president *Lukács László*, la domnul ministru de finanțe *Teleszky*, la domnii secretari de stat *Balogh* și Náray Szabó, primită fiind pretutindenea cu afabilitate și cu asigurarea, că se va ținea cont de dorințele și cererile bisericii noastre. Arhiereii s'au presentat apoi singuri și la referentul *Csorba* din ministeriul de culte, la care încă au intervenit în mai multe chestii de interes pentru preoțimea noastră.

Biserica și statul

de *Dr. Ioan Stanciu* par. gr.-ort.*)

Biserica și statul sunt două instituțiuni, cari în desvoltarea lor se sprijinesc reciproc, și ambele au contribuit foarte mult, că omenimea se află astăzi pe o treaptă atât de înaltă socială-culturală-economică. Bine și de folos ne este deci să examinăm aceste două instituțiuni, și mai ales să cunoaștem raportul dintre ele în general, și în special să vedem cum s'au desvoltat ele și raportul lor la noi în Ungaria, în decursul vremurilor, până în zilele noastre.

Despre originea lor puțin putem vorbi. Atât biserica cât și statul după unii învățați își au originea dela om, dar după alții ambele se basează în revelațiune, respective în voința unei ființe, puteri superioare, în Dumnezeu.

Fapt netăgăduit e, că toate popoarele au avut religiune, principii de credință, cari toate se considerau de origine divină.

Tot asemenea nu se poate nega, că toate popoarele au avut o oareși care organisație internă, din care apoi s'au desvoltat statele zilelor noastre.

Au avut ambele, și statul și biserica, în trecut epoce de înflorire și de decadență. Doar chiar biserica creștină ne învață, că în urma revelațiunei divine credința în trecutul depărtat al unui popor era mai clară și mai aproape de adevăr ca cu sute de ani în urmă, când a decăzut în fetișism grosolan, care deci nu era începutul — după cum le place unora a crede — ci aproape sfârșitul vieții religioase.

Alte popoare au ajuns earăși în urma revelațiunei divine la treapta cea mai înaltă în credință: la *creștinism.*

Așa stăm și cu statul. Unele popoare au avut în trecut state înfloritoare, dar au decăzut și ajunse pe povârniș multe s'au nimicit și multe sunt pe cale de-a aparținea trecutului. Sunt popoare însă, cari cu statul lor astăzi sunt la înflorire și vor merge pe căi necunoscute încă de mintea omenească, ajungând înălțimi uimitoare. Exemplele cred că sunt cunoscute atât la cele susținute despre biserică, cât și la cele despre stat. Acolo sunt: fenicienii, egiptenii, chinezii, grecii, romanii etc. cari toți au avut state, culturi, religiuni desvoltate și înfloritoare, dar mai pe urmă au căzut în labirintul păcatelor, greșelilor și astfel s'au măturat de pe fața pământului în mare parte. Ceea ce a

---

*) *Isvoare: Dr. Il. Pușcariu*: „Metropolia Românilor ortodocși". *Dr. Somló Bódog*: „Jogbölcsészeti előadásai". *Kosutányi Ignácz*: „Egyház jog". *Dr. Balogh A*: „Politika alaptanai".

FOIȘOARĂ.

Profiluri.*)

I. Maurice Maeterlinck.

„Privită de aproape, poesia înaltă se compune din trei elemente principale: mai întâi frumseța verbală, apoi contemplarea și zugrăvirea pasionată a ceea ce într'adevăr esistă în noi și în jurul nostru, adecă a naturii și a sentimentelor noastre, și în sfârșit ideea, ce și-o face poetul despre necunoscutul în care plutesc ființele și lucrurile, pe cari le evocă, despre taina, care le stăpânește și le judecă și care le hotărește soarta", — zice Maurice Maeterlinck, dând neapărată întâietate elementului din urmă.

Și într'adevăr ideea despre necunoscut este pârghia aceea, care dă avântul marilor opere artistice, care dă puterea de a pătrunde și de a resista vârtejurilor vremii, căci ea este originalitatea cea mai marcantă, ea dă caracterul personalității unui artist.

Concepția despre necunoscut, despre ce bănuim numai, a fost forța aceea, care a împins biruitoare dealungul veacurilor opera lui Dante și a lui Shakespeare ținându-o pururi aproape de sufletul omenimii. Făurirea ei a fost însă reservată talentelor mari atât în trecut, cât și astăzi și mai ales astăzi, când sfera necunoscutului se strânge pas cu pas în fața științelor esacte. Marea parte a artiștilor de azi se mărginește a studia sentimentele omenești „în efectele lor materiale și psihologice". Nu-i vorbă, în sfera aceasta se plăsmuiesc opere de observație de o netăgăduită putere și frumseță artistică. Dar e sigur, că nu vor ajunge nici odată „frumseța mai vastă și adâncă a acelor poeme mari, în cari se amestecă la acțiunile oamenilor și ceva nemărginit".

De aici superioritatea lui *Ibsen* și *Tolstoi*. De aici marea însemnătate a lui *Maurice Maeterlinck*.

*

„In jurul nostru mister nemărginit; în adâncul nostru mister nemărginit. Iar cu misterul veci nic suntem în legătură numai prin misterul insondabil, care e în noi". „Incă multă vreme, sau poate pururi nu vom fi altceva decât niște licăriri nesigure și întâmplătoare, lăsate fără vre-un scop apreciabil în voia tuturor vânturilor unei nopți indiferente. Zugrăvind această slăbiciune imensă și zădarnică ne apropiem mai mult de adevărul ultim și radical al ființei noastre".

Iată programul lui Maeterlinck.

Acest program trece ca un fir roșu dealungul tuturor operelor lui, îmblânzindu-se abia în feeria simbolică a celor doi copii cari caută „pasărea albastră".

Omul e un copil — mare, aruncat în mijlocul acestui mister, care-l împinge dintr'o parte într'alta și-l arde și-l înghiață; adevărata viață e aceea care se apropie de viața copilului, aceea, care rămâne *sub* pragul conștiinței, despre care avem însă dovezi, că esistă, viața întunecată, obscură, viața vegetativă a sufletului, sau, cum o numește Faguet, viața „incunabalară" a sufletului, impulsiunile acelea necunoscute, în urma cărora răsar ideile, sentimentele și toate patimile noastre. Teama de moarte, teama de necunoscut, înfiorarea ce ne pătrunde în fața vieții, în fața însușirii ei de a fi așa de ciudată și neînțeleasă — toate acestea fac parte din viața, care stă *sub* pragul conștienței, prin urmare din viața adevărată.

Acestea sunt ideile, pe cari le esprimă Maeterlinck în opera sa: zbuciumări, cari se petrec „la marginile sufletului" și ca atari sunt „dincoace" de o esistență psihologică deplină. Aceasta l-a făcut pe Jules Lemaître să zugrăvească pe Maeterlinck ca pe „poetul înfiorat și subtil al inconștientului", al acelui „non-ego" în „ego"-ul nostru, cum ar zice un metafisician, al acelui ceva, care „atât psihologicește, cât și fisiologicește este anterior sentimentelor și faptelor, în cari își găsesc stofa obicinuită drama și romanul".

Din ideile acestea fataliste e ușor de înțeles firea personagiilor cari le întrupează. Acestea, toate sunt de caracter pasiv. Toate nu fac altceva decât îndură și tremură purtate năvalnic de frământări, de doruri, temeri, a căror obârșie nu o cunosc, și covârșite cu totul — fără să-și dea sama — de impresiunile, pe cari le primesc dela obiectele, ființele ce-l împrejmuie, — toate stau neputincioase, ca niște marionete, în fața necunoscutului: simt povara lui imensă, simt sforile cari le mișcă, bănuesc forțele ascunse, cari le copleșesc, dar nu se luptă, căci își simt totodată și neputința lor, simt zădărnicia împotrivirii. Iar în punctul acesta Maeterlinck s'a întâlnit cu tragedia grecească din vechime...

Și pretutindenea se revarsă ceva vag, ca o ceață luminoasă, care îndulcește și nivelează patimile și mărește impresiunea ansamblului, pretutindenea o frumseță bizară, neașteptată, o sugestiune dulce, o melancolie adormitoare ca în dramele indice, o poezie subtilă, dar plină și pătrunzătoare.

Iată cuvintele bătrânului (din „Interior"), care venind cu un drumeț să vestească părinților moartea fiicei lor, se oprește la geamul luminat:

„Nu știu de ce-mi pare așa de grav și straniu totul . . . Iată-i, așteaptă noaprămas din ei este numai o tristă amintire despre un trecut glorios.

---

* N'am nici o pretenție de originalitate, nu vreau să fac artă și critică înaltă. Asta o fac alții mai bine decât mine. Articolele acestea n'au alt scop, decât să folosească mai ales la noi în Ardeal și Ungaria, unde toate ideile despre francezi străbat numai prin străcurătoare nemțească, și unde prin urmare nu i se dă loc sau la tot casul prea puțină atenție culturii și literaturii franceze. *V. S.*

Deci în trecutul bisericei şi al statului aflăm înflorire şi decadenţă deopotrivă. Ne având scopul de-a examina cu deamănuntul acest adevăr, ne oprim la biserica şi statul zilelor noastre.

Fapt recunoscut este, că biserica trăeşte în stat. Dar existenţa ei nu este necondiţionat legată de teritoriul statului. Ea există şi fără un teritoriu limitat, câtă vreme statul nu poate. Statul este o concepţie teritorială, drepturile şi datorinţele din stat sunt strâns legate de un anumit teritoriu bine precisat şi bine limitat, prin semne naturale sau artificiale. Şi biserica recunoaşte teritoriul şi împărţirea teritorială, dar numai din punct de vedere administrativ. Ea ca instituţiune nu are limite. De aceea apoi vedem fenomenul interesant, că într'un stat, adecă pe acelaş teritor şi în acelaş timp, trăesc mai multe biserici, cu mai multe drepturi. Ba ce e mai mult, aceste biserici, ca instituţiuni, trec peste marginile statului. Aşa vedem în Ungaria vre-o opt biserici, cari se află şi în celelalte state ale Europei, unde se conduc conform aceloraşi credinţe, au aceleaşi dogme, acelaşi rit şi aceleaşi sărbători.

Dar ce este biserica? Ca să ajungem la biserică, ca instituţiune, trebue să cunoştem elementele din cari este compusă. Astfel aflăm aici credinţă, credincioşi şi organisaţie.

De sigur, că credinţa este un simţământ intern, este ceva individual, dat fiind, că ea nu este aceeaşi nici chiar la doi indivizi. Credinţa, după învăţăturile bisericei creştine, se naşte în om în urma revelaţiunei divine. Numai cu ajutoriul lui Dzeu poate ajunge omul la cunoaşterea adevărurilor şi a unor noţiuni, cari nu cad în sfera de-a înţelege a mentalităţii omului.

Credinţa se poate naşte în om, respective revelaţiunea divină duce pe om la credinţă pe diferite căi. Prorocii sau profeţii sunt trimişii lui Dzeu, ca să conducă omenimea pe căile credinţei adevărate. Natura asemenea îl face pe om credincios. Omul de când există, s'a năzuit să cunoască lucrurile transcendentale şi nu s'a mulţămit cu cele materiale din jurul seu, ci a sburat cu sufletul peste barierile, peste cătuşile lumei materiale, s'a dus în infinit şi a conchis că trebue să mai fie o lume, care se deosebeşte mult de aceasta cunoscută de el prin sensurile lui mărginite.

Omul îşi simţeşte neputinţa aici de pământ. In esistenţa lui mereu ameninţat omul vede, cum cei iubiţi ai lui sunt răpiţi pe rând de lângă el şi ştie positiv, că soartea aceasta îl va ajunge şi pe el, mai curând sau mai târziu. Deci se ridică în sfere mai înalte şi condus de o putere divină se stabileşte asupra unor puncte, cari se formează în el ca adevăruri, ca credinţă.

Aşadar credinţa nu este altceva, decât tendinţa sufletului de-a cunoaşte puterea supraomenească, care conduce totul, adecă pe Dumnezeu.

Dar credinţa numai atâta vreme rămâne credinţă individuală, câtă vreme este internă. Atunci, când ea isbucneşte în fapte sau cuvinte esterne şi când aceste fapte şi cuvinte sunt imitate de mulţimi, credinţa individuală, care nu poate fi aceeaşi la toţi indivizii mulţimei, devine confesiune, religiune.

Confesiunea, religiunea nu este deci altceva, decât manifestarea credinţei interne prin cuvinte sau fapte externe, din partea unui individ sau a unei mulţimi.

Confesiunea însă nu are putere asupra membrilor sei. Ea este numai complexul manifestărei credinţei interne prin aceleaşi fapte sau cuvinte. Deci nu dominează, nu dă directivă celor din internul ei. Nu este nime supus, ci fie care este de sine stătător în credinţă şi în special în manifestarea ei. Numai când aceste încep a se consolida, când încep a domina asupra mulţimei, aşa încât orice abatere dela ele se consideră de sacrilegiu, încep a se observa conturele organismului. Aici începe a se ivi biserica, care dominează asupra mulţimei, dă directivă, cu alte cuvinte, are putere de viaţă, întocmai ca un organism viu, care se conduce pe sine şi părţile din cere este compus.

Biserica este deci organisarea, consolidarea într'un trup a oamenilor, cari mărturisesc aceleaşi credinţe prin fapte şi cuvinte.

Si dacă mai adaugem, că şi statul, în cele mai multe cazuri recunoaşte şi sprijineşte acest organism, apoi mai vedem la biserică şi baza de drept, nu numai din partea sa, ci şi din partea puterei celeilalte, — a statului.

Astfel apoi organismul acesta, biserica, bazat pe drept, are putere peste credincioşii sei, le dă drepturi, îi opreşte dela acţiuni, le pune condiţiuni, cu alte cuvinte, biserica are putere, suveranitate să se conducă pe sine şi pe credincioşii sei.

Nu ne ocupăm mai pe larg cu elementele constitutive ale statului, ci amintim numai, că şi statul este un organism, ca şi biserica. Şi el are putere, suveranitate, şi el are voinţă ca şi biserica, voinţă care pretinde respectare dela toţi supuşii lui.

Pot fi deci două puteri, două suveranităţi pe acelaşi teritor: cea bisericească şi cea de stat, dar ambele de natură deosebită. Cea dintâiu în chestii de credinţă, care mai mult dominează asupra sentimentelor interne, câtă vreme puterea statului dominează asupra faptelor esterne, asupra manifestaţiunilor concrete omeneşti; ea aranjează raportul oamenilor unul faţă de altul şi faţă de stat.

Dat fiind însă, că biserica, respective membrii ei, îşi manifestă credinţa prin fapte şi cuvinte, statul modern se ingerează în acestea, oprind atari manifestaţiuni, cari vin în conflict cu legile existente şi cu morala publică. (Va urma).

---

† Dr. Iosif Gall.

Moartea distinsului fiu al bisericii noastre, a generosului mecenat *Dr. Iosif Gall*, a produs impresie adâncă în toate cercurile româneşti. Toate ziarele noastre anunţă cu cuvinte alese încetarea sa din vieaţă, relevându-i însuşirile frumoase şi năzuinţele curate de a fi voit binele neamului său şi pe terenul, pe care încercările sale nu au dus la rezultatul dorit de el şi de alţii. Chiar şi foile străine vorbesc cu multă veneraţiune despre marele nostru bărbat, scoţându-i la iveală facultăţile rari intelectuale şi dorul de muncă.

După sosirea tristei veşti la Sibiiu a fost arborat steagul negru la mitropolie, — findcă decedatul era asesor ordinar în senatul şcolar al consistorului mitropolitan şi membru în reprezentanţa fundaţiunei Gozsdu, — şi s'a pus steag negru şi pe edificiul muzeului Asociaţiunii, al cărei membru fundator fusese adormitul în Domnul.

Din partea surorei mult regretatului defunct, a doamnei *Iuliana Ranta*, s'a dat din prilejul tristului eveniment următorul anunţ funebral:

Iuliana Ranta, născ. Gall, în numele ei şi al rudelor, cu inima frântă de durere aduce la cunoştinţa tuturor amicilor şi cunoscuţilor, că preaiubitul frate, văr unchiu şi cumnat: *Ilustritatea Sa dl dr. Iosif Gall*, membru al Casei Magnaţilor, mare ofiţer al ordului Francisc Iosif, cavaler al ordului de fier clasa III-a, deputat al congresului naţional bisericesc, deputat sinodal, membru al reprezentanţei fundaţiunei Gozsdu, etc. etc. după un morb greu şi îndelungat şi-a dat nobilul său suflet în noaptea de 31 Octomvrie st. n. la oara 2 şi jum. Sâmbătă în 2 Noemvrie st. n. la 10 ore a. m. se va oficia prohodul la locuinţa defunctului din Buda I. Somloi ut 9, iar rămăşiţele pământeşti ale scumpului nostru defunct vor fi transportate în Cluj, şi aşezate spre veşnică odihnă în cavoul familiar, Dumineca la orele 3 d. a. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

In vila defunctului din Buda s'a oficiat Sâmbătă la 10 prohodul prin P. S. Sa Episcopul *Ioan* al Aradului, asistat de P. C. Sa, Arhimandritul Augustin *Hamsea* şi P. C. Sa Protosincelul *Ghenadie G. Bogoevici*, de preoţii *Dr. Petru Ionescu şi Ioan Pop* preot militar şi de diaconul *Dr. I. Lazar*. A cântat corul tinerimei universitare din Budapesta. Sicriul cu rămăşiţele pământeşti ale decedatului a fost transportat apoi la Cluj, unde s'a făcut înmormântarea, cu solemnitate mare, ieri, Dumineca, oficiind P. C. Sa, Arhimandritul *Augustin Hamsea* şi P. C. Sa protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, director seminarial în Sibiiu, cu asistenţa protopresbiterului *T. Roşiescu* şi a preoţilor *G. Condor* şi *T. Ceontea*.

Legea despre armata comună.

(Urmare).

§ 21. Favorul de a servi în armata comună sau la honvezime, ca voluntar, numai un an, în activitate, şi unsprezece ani în reservă, îl au, fără considerare, că s'au anunţat de bună voe, ori au fost asentaţi la asentarea principală, sau la cele supletorii, toţi aceia, cari cel mult la prima Octomvrie a anului în care au fost asentaţi, au terminat vre-o şcoală medie de pe teritoriul regatelor şi ţărilor representate în senatul imperial, de pe teritoriul Bosniei şi Herţegovinei şi de pe al ţărilor de sub sfânta coroană ungară, ca elevi ordinari, sau privatişti şi au dat examenul de maturitate. Sub şcoală medie se înţelege gimnaziul, cu şcoala reală, clasele superioare, şi institutele de rang egal, ca şcoala de arte, de industrie, tecnică, comerciu, marină, agronomie sau silvicultură.

Cumcă ce şcoale cad în categoria acestora, ai căror elevi au favorul de a servi ca voluntari numai un an, respective cari testimonii despre studiile făcute au valoare egală cu acelea dela şcoalele acestea, stabileşte împreună cu ministrul de culte şi instrucţiunea publică, iar pentru Croaţia şi Slavonia împreună cu banul, totdeauna ministrul de honvezi cu consentimentul ministrului de războiu şi ascultând părerea şi a altor ministri de resort.

De acest favor se împărtăşesc şi aceia, cari cel mult până la 1 Octomvrie a anului în care au fost asentaţi au terminat şase clase ale vreunei şcoale medii, ori au făcut doi ani de studiu la vre-o şcoală de specialitate, egală în rang cu gimnaziul superior sau şcoala reală superioară, ori au doi ani de studiu la vre-o pedagogie, precum şi aceia, cari pot arăta un testimoniu despre pregătiri egale cu acestea, în cazul dacă afară de acestea se mai supun unui examen, în faţa unei comisiuni speciale. Organizarea comisiunii, măsura cerinţelor şi procedura la esamen, se va stabili prin ordinaţiune.

Favorul acesta îl au mai departe şi aceia, cari cel mult la prima Octomvrie a anului în care au fost asentaţi, au fost aplicaţi ca puteri didactice la vreo şcoală elementară poporală, şcoală civilă sau pedagogică, la vreo şcoală pentru copii debili sau pentru copii remaşi fără îngrijire, fie de stat sau cu drept de publicitate, precum şi absolvenţii de pedagogie.

Acelora, cari s'au distins pe terenul ştiinţelor, literaturii, tecnicei, artei, industriei, ministrul de honvezi poate să le acorde îndreptăţirea de a face serviciul militar ca voluntari numai un an în activitate, în înţelegere cu ministrul de resort, respective cu banul.

Favorul trebue reclamat cu ocasiunea asentării. Dreptul recunoscut rămâne apoi valabil şi pentru clasele următoare de etate. Cei ce nu-şi reclamă favorul şi nu-şi poate justifica întrelăsarea, perde favorul pentru anul acesta.

Voluntarii asentaţi în acelaşi an, cu esceptia acelora, cari au fost asentaţi deadreptul pentru honvezime, se împart, la armata comună şi la honvezime, în proporţia numărului recruţilor ce trebue să se dee pentru armata comună şi pentru honvezime. Aci vin computaţi mai întâi aceia, cari au intrat la miliţie de bună voe. La honvezime numărul acestora nu poate fi mai mare decât un procent din contingentul de recruţi al honvezimii, dar numărul, cerând trebuinţa, poate fi schimbat prin ministrul de honvezi, în înţelegere cu ministrul de răsboiu. Cei ce lipsesc se iau dintre cei asentaţi ca voluntari. Iar dacă la honvezime ar întra prea mulţi voluntari, aplanarea necesară, după proporţia recruţilor ceruţi pentru armata comună şi honvezime, o face ministrul de honvezi, în înţelegere cu ministrul de răsboiu. Schimbări, cu privire la împărţirea voluntarilor, se pot face ulterior numai în casuri vrednice de consideraţie.

Voluntarii, cari arată, că-şi continuă studiile la vre-o şcoală superioară, ori că în scopul terminării pregătirilor lor speciale mai au se desvolte o activitate practică, pot să-şi aleagă în mod liber anul începerii serviciului militar, cu reservarea dreptului de a putea fi chemaţi la arme în vreme de mobilisare, astfel însă, ca el să nu treacă peste prima Octomvrie a anului în care împlinesc anul 24-lea de etate, permiţându-li-se aceasta numai în cas esceptional, între împrejurări cari reclamă o deosebită consideraţie. Amânarea începerii serviciului din alte motive e normată în paragraful 33.

Serviciul activ de un an se face de regulă pe spesele statului, şi numai la dorinţa espresă pe spese proprii. La cavalerie, artilerie, şi la trupele de linie, voluntarii înrolaţi pe un an fac serviciul în principiu pe spesele proprii, sub cari spese se înţelege uniforma, adjustarea şi alimentarea, iar la cavalerie şi artilerie şi întreţinerea calului şi calul însuşi. Paušalul necesar pentru cal şi întreţinerea calului, precum şi spesele de întreţinere a voluntarilor, cari servesc pe spesele proprii, le stabileşte din cas în cas ordinaţiunea ministerială. Voluntarii pe un an, cari servesc pe spesele proprii, pot să-şi aleagă liber trupa la care vreau să-şi facă stagiul. Cu toate acestea, în cadrele organisaţiei, cu privire la aplicabilitate şi la asigurarea instrucţiei bune a voluntarilor, ministrul de răsboiu, eventual ministrul de honvezi, stabileşte numărul până la care pot fi primiţi voluntarii la anumite trupe. Dacă la o trupă numărul acesta e plin, voluntarul pe spesele proprii trebue să-şi aleagă o altă trupă, iar dacă nu e plin, pot fi pri-

---

tea liniştiţi, la lumina lămpii, cum am aşteptat-o şi noi; şi mi se pare că-i văd din înălţimea altei lumi, fiindcă ştiu un mic adevăr, pe care ei nu-l ştiu încă... Şi chiar dacă nu s'ar fi întâmplat nimic, şi atunci m'aş înfiora văzându-i aşa de liniştiţi... Au prea multă încredere în lumea asta.. Iată-i colea despărţiţi de vrăşmaş prin biete geamurile acelea!

Cred, că n'o să se întâmple nimic, fiindcă au închis uşa şi nu ştiu, că în suflete toteauna se întâmplă ceva, şi că lumea nu se sfârşeşte la uşa casei... Aşa-s de siguri de mica lor viaţă şi habar n'au, că atâţi alţii ştiu mai mult decât ei şi că eu, biet moşneag, ţin aici la doi paşi de uşa lor, ca o pasăre bolnavă întreaga lor fericire în mânile mele bătrâne, pe cari nu îndrăznesc să le deschid".

Cea mai omenească cugetare înfrăţită cu cea mai subtilă şi cea mai puternică poezie. Nu patimi nebune, nu sunet de aramă, ci undele clare liniştite, sau abia învălurate ale lacului, care ascunde în sine adâncimi nebănuite.

Nu ştim pe nime, care să fi pătruns şi să fi zugrăvit aşa de adânc lumea lui Maeterlinck, ca Jules Lemaître:

„Inchipuiţi-vă figuri şi mai generale decât cele din tragediile noastre şi mai puţin „situate“ în timp şi spaţiu; dar în schimb cari să nu fie despărţite de acest univers fizic, unde toate forţele — înţeleg şi patimile noastre — îşi au obârşia lor ascunsă. Inchipuiţi-vă, că aceste umbre mici, dar aşa de larg representative se reţin dela ori ce retorică vorbăreaţă şi nu rostesc decât cuvintele esenţiale ale dramelor omeneşti; cuvinte ca

„... Chaque jour je la vois,
„Et crois toujours la voir pour la première fois“,

sau „cine ţi-a spus?“ sau

„Bajazet, écoutez, je sens que je vous aime“*) sau „Intră 'n mănăstire!“ sau „A fi sau a nu fi?“ sau „Grăieşte-i, Hamlet!“ sau „Nici când n'o se vadă soarele acest mâne“, sau „Am ucis somnul“.**) Inchipuiţi-vă, că umbrele rostesc cuvintele acestea, cu un fel de înfiorare de a fi silite să le rostiască şi cu un fel de groază de a trăi; că ele înşi-le se văd ca umbre; că se văd ca Macbeth în clipa când află moartea nevestii: „Sunt o umbră ce se frământă printre stafii!... Viaţa e un vis povestit de un om în aiurare“... Inchipuiţi-vă în sfârşit, că umbrele acestea au să ne fie înfăţişate nu cu faţa spre noi, ci întorşi, nu cu laturea, prin care comunică cu societatea omenească, ci cu laturea prin care se ţin încă de viaţa inconştientă şi stau în legătură cu acest imens reservoriu de forţe obscure... şi veţi înţelege niţel ce întrupează câte odată Maurice Maeterlinck!“

Vasile Stoica.

---

*) Din Racine.

**) Din Shakespeare.

miţi chiar şi voluntari, cari servesc pe spesele statului.

Voluntarii pe spesele proprii, cu locuinţa în case particulare, nu pot fi siliţi se locuiască în căsarmă, decât numai dacă cer interesele de serviciu, de instrucţie şi de disciplină militară. Astorfel de voluntari, în cas că trupa lor îşi schimbă garnisoana, în vreme de pace, li se poate permite, cu considerare la interesele de serviciu şi la raporturile personale, ca serviciul activ să şi-l facă tot în garnisoana de până aci, presupunând că în garnisoană mai sunt trupe de aceeaşi categorie. Timpul de serviciu se întrebuinţează esclusiv pentru instrucţia militară.

Timpul de serviciu pentru voluntarii de un an întraţi de bună voe la miliţie se socoteşte pentru cei ce l'au început înainte de a ajunge la asentare dela ziua în care l'au început, iar pentru ceialalţi dela prima Octomvrie a anului, în care au împlinit anul al 21-lea. La voluntarii pe un an, asentaţi cu ocasiunea asentării principale, timpul de serviciu se începe în prima Octomvrie a anului în care au fost asentaţi. Favorul de a servi ca voluntar un an în activitate îl pierd ceice au fost pedepsiţi cu sentinţă ridicată la valoare de drept pentru crimă, ori pentru delict isvorât din râvna de câştig, ori care vatămă pudcarea publică. Perde favorul de a servi un an în activitate şi voluntarul, care fie înainte, fie după începerea serviciului activ, a fost pedepsit cu sentinţă ridicată la valoare de drept din partea judecătoriei civile ori militare, pentru vreuna din crimele ori delictele acestea. Perderea favorului de voluntariat o decretează ministrul de honvezi, pe basa sentinţei judecătoreşti, pentru cei dela armata comună, însă cu consentimentul ministrului de răsboiu. Voluntarii pe un an îşi fac serviciul, ori la trupe, ori ca medici, veterinari, farmacişti, ori apoi fac servicii speciale.

§ 22. Voluntarii pe un an dela trupe, după terminarea serviciului activ, vin trecuţi în reservă. Cel ce în decursul anului de serviciu activ a dat dovadă de capacitate teoretică şi practică de a putea primi rangul de ofiţer în reservă, dacă corespunde şi celorlalte cerinţe, poate fi numit, amăsurat trebuinţei, cadet în reservă, ori stegar în reservă, eventual ofiţer în reservă, iar ceilalţi remân deocamdată aspiranti de cadeţi în reservă. Celce are capacitatea cerută, dar nu corespunde celorlalte condiţiuni, remâne aspirant de cadet în reservă până la împlinirea condiţiunilor.

Măsura pretensiunilor cari pot fi ridicate şi procedura ce e de urmat la stabilirea capacităţii, se regulează prin un statut aprobat de Maiestatea Sa.

Voluntarul pe un an dela trupe, care în cursul serviciului activ nu s'a dovedit destoinic pentru a câştiga rangul de ofiţer în reservă, se trece în reservă, cu rangul corespunzător pregătirilor sale în cele militare. In casuri cari merită deosebită considerare, capacitatea de a ajunge ofiţer în reservă poate fi arătată şi în primii doi ani de serviciu în reservă.

§ 23. Voluntarii pe un an, cari fac studii la medicină, se împărtăşesc de favorul, că cele trei luni prime ale serviciului lor activ le fac ca voluntari medicinişti la linie, ori la vânători, servind la trupă, ori apoi la marină, şi dupăce au câştigat diploma de doctori în medicină, respective au făcut rigoroasele cerute, celelalte nouă luni le fac ca medici voluntari, şi anume, şase luni la vre-un spital militar.

Serviciul la trupe se începe: la infanterie şi vânători în 14 Iunie, la marină în 1 Iulie, şi se face de regulă în primul an de studii, cel mult însă în anul în care respectivul a împlinit anul 24-lea al etăţii. Voluntarii medicinişti, după terminarea serviciului la linie, vin concediaţi. Serviciul de doctori al voluntarilor pe un an se începe cel mult la 1 Octomvrie a anului, în care respectivul a împlinit anul 28-lea. Intrucât însă, modificându-se regulamentul de studii la facultatea de medicină, doctoratul poate fi câştigat la o etate mai înaintată, terminul pentru facerea serviciului va fi prelungit în aceeaşi măsură.

Voluntariul medicinist, care sub decursul serviciului seu activ s'a dovedit capabil de a primi rangul de medic militar în reservă, dacă corespunde şi celorlalte pretensiuni, va fi înaintat încă în cursul serviciului seu activ, făcut ca voluntar-medic, la rangul de submedic suplent, iar după terminarea serviciului activ, amăsurat trebuinţei, va fi numit submedic în reservă. Iar voluntariul medic, care în cursul serviciului activ nu s'a dovedit de vrednic a primi rangul de medic militar în reservă, ori nu corespunde celorlalte cerinţe, — după terminarea serviciului activ, amăsurat destoiniciei arătate, va primi un rang oarecare, remânând însă în serviciul sanitar, şi va fi trecut în reservă.

Capacitatea de a primi rangul de medic militar în reservă se poate arăta, în casuri cari merită deosebită consideraţie şi în timpul cât respectivul se află în reservă, sub durata întregului serviciu.

Voluntariul medicinist, care-şi întrerupe studiile, ori apoi nu-şi câştigă la timp diploma de doctor, respective nu face rigoroasele cerute, face serviciul activ la trupe, respective la despărţămintele sanitare, computându-i-se lunile servite deja.

(Va urma).

Dela „Asociaţiune“.

Convocare

Convoc onor. membri şi sprijinitori ai Asociaţiunii pentru literatura rom. şi cultura poporului român, — din despărţământul Mercurea la adunarea generală ce se va ţinea Duminecă în 17 Noemvrie 1912 nou la 2 ore după amiazi în şcoala din comuna Apoldul-inferior.

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării şi constituirea biroului.
2. Raportul comitetului şi al cassarului.
3. Prelegeri, cari sunt a se anunţa până în preziuă la subsemnatul.
4. Cântări executate de „Reuniunea română de cântări din Mercurea“.
5. Inscrierea de membri şi închiderea adunării.

Mercurea, la 1 Noemvrie 1912.

Avram S. Pecurariu
protopop-preşedinte al despărţământului Mercurea al Asociaţiunii.

NOUTĂŢI.

Vizita reginei. Regina Elisabeta a României, însoţită de două doamne de onoare şi de un pictor francez, a trecut Joi prin Braşov şi a vizitat cetatea de lângă comuna *Râşnov*. Intorcându-se la Braşov, regina a stat câtva timp în oraş, apoi cu automobilul s'a întors la Sinaia.

*

Moşie cumpărată de dl Dr. Ioan Mihu. Moşia familiei *Berivoi* din hotarul Gelmarului, aproape de Orăştie, a fost cumpărată de dl *Dr. Ioan Mihu* cu preţul de 520.000 coroane.

*

Din Lupeni ni se scrie că în 27 Oct. n. s'a făcut acolo sfinţirea bisericii, care deşi e de lemn, e atrăgătoare, fiind împodobită cu toate cele necesare. Actul sfinţirii l-a săvârşit dl protopresbiter *Dr. Cornel Popescu*, asistat de tinerul şi harnicul preot local *Victor Şandru*. Domnul protopresbiter a rostit şi o predică ocazională lăudând în firul ei epitropia, poporul credincios şi pe harnicul păstor sufletesc pentru ostănelele puse şi jertfele aduse întru mărirea lui Dumnezeu.

*

Promoţiuni la universitate. Noul regulament pentru examenele de advocat cere candidaţilor o practică de cinci ani. Practica veche de trei ani mai are valoarea numai pentru aceia, cari au făcut doctoratul în drepturi până în 31 Octomvrie a. c. In urma acestei dispoziţiuni, rigorosanţii s'au grăbit să treacă examenele pentru a nu pierde favorul acordat de vechiul regulament. Sâmbătă în săptămâna trecută s'au prezentat la promoţiune aproape o sută de candidaţi la universitatea budapestană.

*

Rescumpărare. Domnul cassar consistorial *Dumitru Vulcu* a dăruit fondului pentru ajutorarea copiilor săraci suma de 20 cor. drept rescumpărare a felicitărilor de ziua sa onomastică.

*

† Ana Cheţian născ. Marcu, preoteasă gr. or. în Bobohalma, a decedat în al 38-lea an al vieţii şi al 22-lea an al fericitei căsătorii, după lungi şi grele suferinţe, împărtăşită fiind cu sfintele taine ale muribunzilor, Vineri, în 1 Noemvrie la orele 9 a. m. A fost înmormântată eri, Duminecă, în 3 Noemvrie r. în cimiterul bisericii gr. ort. din Bobohalma. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Deraiarea unui tren de persoane. Săptămâna trecută a deraiat un tren de persoane pe linia căii ferate Teiuş — Cluj. Cinci pasageri au fost greu răniţi, ear 11 uşor răniţi. Un vagon de clasa treia s'a sfărâmat total, mai multe vagoane au suferit considerabile stricăciuni. Răniţii au fost transportaţi la clinica de chirurgie din Cluj, unde îndată au fost operaţi.

*

Moştenire. Academia de ştiinţe din Cracovia a primit din Polonia rusească o moştenire în valoare de două milioane de coroane.

*

Descoperire. Inspectorul veterinar, *Staicovici* din Bucureşti, în urma cercetărilor intreprinse în laboratorul profesorului universitar Dr. Victor Babeş, a reuşit să stabilească cauza determinantă a *pestei porcine*, o boală care după cum ştim causează daune enorme economilor de pretutindeni. In prezent se continuă experimentele în această direcţie.

*

Ambulanţe române în Balcani. Consiliul de miniştri români a aprobat deschiderea unui credit de 210 mii de lei, ca din suma aceasta să se cumpere două ambulanţe sanitare împreună cu materialele necesare. Una din ambulanţe va fi trimisă în armata turcească, ear a doua în cea bulgară.

*

Degenerarea genului omenesc. Profesorul universitar Dr. Weichselbaum, cu ocazia inaugurării sale de rector al universităţii vieneze, a ţinut o importantă prelegere despre *Raporturile între organizmul corporal şi boală.* Sunt anumite apariţii, a zis profesorul universitar, care nu trebue să le nesocotim când e vorba despre degenerarea popoarelor culturii actuale. La aceste apariţii se numără: sporirea boalelor de nervi, înmulţirea sinuciderilor şi în sfârşit stângerea in mare număr a familiilor, mai întâi a bărbaţilor, cari au jucat un însemnat rol social şi economic, cu deosebire în oraşe. Tot aici putem socoti răspândirea miopiei şi a boalei de dinţi. Ce măsuri trebue să luăm împotrivă apariţiilor numite? Răspunsul nu poate să fie altul decât: înfiinţarea de societăţi pentru a combate alcoolizmul, sifilisul şi tuberculoza, — pe lângă lăţirea cunoştinţelor de igienă. Nizuinţele în direcţia aceasta au să fie susţinute cu toată puterea din partea statelor.

*

Mărturia copiilor. Numărul mai nou al revistei *Umschau* istoriseşte un caz interesant pentru a dovedi cât de puţin preţ are mărturia copiilor. Un profesor a arătat la 48 de şcolari, în vârstă de 14—17 ani, o monetă şi a făcut ca banul acesta să circuleze în mâna tuturor şcolarilor din clasă, zicându-le să-l privească cu atenţiune, fără însă a le spune scopul ce-l urmăreşte. Şcolarii s'au uitat cu toţii la monetă, unii l-au ţinut în mână chiar şi două minute. La sfârşitul lecţiei profesorul a luat banul, l-a pus în buzunar şi a zis cu un ton sugestiv: „De bună seamă aţi observat cu toţii, că moneta este găurită; acum să-mi desemnaţi un cerc pe o bucată de hârtie, şi să indicaţi cu o cruce în ce loc se găseşte gaura?“—Moneta, bine înţeles, nu era găurită, şi cu toate acestea 44 de elevi au făcut cruci pe desemn. Intre ceilalţi patru elevi numai unul singur, un băeat de 17 ani, a declarat hotărât că banul nu este găurit. Dar ceea ce este şi mai curios, e faptul că unii elevi stăruiau într'una că banul a fost găurit chiar şi dupăce li s'a expus starea faptică a lucrului. Iată o nouă dovadă, cu câtă rezervă trebue să primim mărturia copiilor.

*

Expoziţie aeronautică. Miercuri s'a deschis în Paris o expoziţie aeronautică. Baloane de dimenziuni uriaşe nu puteau, fireşte, să fie expuse; câteva modeluri, cu toate acestea, arată progresul realizat de aparatele mai uşoare decât aerul. Cu atât mai bogată este expoziţia aeroplanelor, în care o secţie specială cuprinde idroplanele şi aeroplanele construite pentru scopuri militare. Se găsesc numeroase maşini, încă neîntrebuinţate; dar sunt şi mai multe aparatele, care au făcut remarcabile sboruri. In asemănare cu expoziţia din anul trecut, cea din toamna acestui an dovedeşte vădit progres. Maşinile sunt mai practice, mai repezi, mai solide şi au o stabilitate mai sigură. Se află multe aparate, care în câteva minute se pot descompune şi reconstrui.

*

Tablouri falşificate. Nu de mult circulase în clasa artiştilor ştirea, că în Mons s'a descoperit două tablouri de Rubens, care până acum se găseau în proprietate privată. Despre unul din aceste tablouri se zicea, că ar fi originalul celebrei pânze *Sfânta treime*, despre care lumea ştia că se păstrează în muzeul din Anvers. Profesorul din acest oraş, Max Rooses, vestit specialist în cunoaşterea tablourilor de Rubens, scrie că cele două tablouri descoperite nu sunt altceva decât falşificări. Cu acest prilej profesorul Rooses spune ce câştiguri considerabile se făceau din vânzarea tablourilor falşificate ale lui Rubens chiar şi pe vremea când pictorul se afla în viaţă. Partea cea mai mare dintr'insele datează din jumătatea primă a secolului al 17-lea. In deosebi s'au falşificat tablourile bisericeşti ale lui Rubens şi ale altor pictori celebri. Cele mai multe se fabricau în Spania.

*

Starea financiară a unui oraş. Ministrul pentru apărarea ţării, baronul Samuel Hazai, a dat ordin ca batalionul de honvezi din Eperjes să fie transferat, de oarece oraşul nu este dispus să facă concesiunile cerute de autorităţile militare. In această afacere oraşul Eperjes a convocat o adunare generală pe ziua de 29 Octomvrie. Cu prilejul adunării, primarul a descris în colori posomorâte starea financiară desperată a oraşului, care nu are nici o avere, ci din contră geme sub greutatea unei datorii de cinci milioane de coroane, — astfel încât stă aproape de falimentare. In asemenea împrejurări nu este cu cale, a zis primarul, ca oraşul să iee asupra sa şi alte îndatoriri. Cu toate acestea, membrii ceilalţi ai adunării generale au fost de părere contrară şi au votat în unanimitate concesiunile dorite de autorităţile militare.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriaşilor sibieni, au mai dăruit: Teodor Pope, sodal cismar 50 bani, Aurel Greblea, paroh (Lăschia), aplicând pe fiul său Cornel la lăcătuşerie, 1 cor., Ioan Boariu, înv. cismar 50 bani, Vasile David, înv. pantof., 25 bani, Nicolae Cojocariu, înv. cumpănar, Nicolae Şoroştenean, Valeriu Pleşa, Ioan Gherghel şi Ilie Muntean, învăţăcei lăcătuşi, Ioan Bendorfean, înv. măsar, Ioan Ţándău, sodal pantof., fie care câte 50 bani, Ioan Penaru înv. faur, 25 bani şi protopresbiterul Andreiu Ludu din Cetatea-de-peatră, cu prilejul hirotoniei, 5 cor.

*

Expoziţie de tablouri. O interesantă expoziţie de tablouri s'a deschis la 1 Noemvrie în pavilionul reuniunii de patinat din Sibiiu, în strada Schewis. Sunt expuse preţioase lucrări făcute de cunoscutul profesor Carol Dörschlag şi fiica sa Ana Dörschlag. Intrarea: 40 bani.

*

La Reuniunea meseriaşilor români din Sibiiu au fost primiţi următorii membri ordinari: Nicolae Cebuc (originar din R.-Vâlcea, fiu de şef de tren, cu 2 gimnasiale), Seb. Negru, (originar din Câmpuri-Surduc, fiu de econom), sodali lăcătuşi, N. Melţa, (orig. din Sângătin, fiu de econ.), Silvestru Marta, (orig. din Săliciua-sup., fiu de econ.), Ioan Săsărman (orig. din Măluţiu, comit. Solnoc-Dobâca, fiu de econ.), sodali pantofari, Mihail Muntean (orig. din Şura-mare, fiu de econ.), Petru Gurban (orig. din Murăş-Cioir, fiu de econ.), G. Cociuba (orig. din Pâncota, fiu de econ.) şi Ilie Drăgoiu (orig. din Aciliu, fiu de econ.), sodali cismari; George Tomuţa (originar din Agriş, comit. Arad, fiu de faur), sodal barbier, Alesandru Făroaş (orig. din Băieşti), fiu de împiegat de căi ferate), croitor, Ioan Surdu (orig. din Vidra-de-jos, fiu de butnar, stabilit de 2 ani în Sibiiu), măestru butnar şi Nicolae Popa (orig. din Varfalău, fiu de econ.) sodal croitor.

Poşta redacţiei.

Merghindeal. Adresa cerută nu ne este cunoscută.

Teatru.

Astăzi, Luni, comedia „*Wenn das Herz spricht*“, Marţi comedia „*Zwei glückliche Tage*“, Mercuri opereta „*Eva*“, Joi „*Die keusche Susane*“, Sâmbătă „*Fiesko*“.

Cărţi şi reviste.

Frământări de Liviu Rebreanu: un frumos volum de nuvele, în care tinărul scriitor ardelean dovedeşte un bogat talent şi o fină pătrundere a sufletului omenesc, prinzând în tablouri pline de vieaţă caractere care te mişcă adânc. — Preţul unui volum e cor. 1·50 +10 bani porto. Volumul a apărut în editura „Librăriei Naţionale“ S. Bornemisa din Orăştie—Szászváros.

*

Din Biblioteca scriitorilor dela noi, care apare în editura „Librăriei Naţionale“ S. Bornemisa, sub auspiciile „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, îngrijită de Oct. C. Tăslăuanu, a apărut al doilea volum: Schiţe şi povestiri de *Ion Agârbiceanu.* Volumul are peste 300 de pagini şi cuprinde cele mai alese bucăţi literare din întreg scrisul dlui Ion Agârbiceanu. Preţul unui volum e cor. 2.— +20 bani porto. Se poate comanda la „Librăria Naţională“ S. Bornemisa, Orăştie — Szászváros.

Nr. 948/1912 prot. (375) 1–3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din comuna bisericească **Beșa,** din protopresbiteratul Sighișoara, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 cor., și anume:

1. Dela popor prin repartiție 160 cor.

2. Intregire dela stat 840 coroane, cvartir în natură și grădină.

Alesul va fi dator a instrua tinerimea școlară și adulții în cântările liturgice și a le conduce în biserică în Dumineci și sărbători fără altă remunerație.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, iar petițiile concursuale instruite conform normelor în vigoare documentând și absolvarea de IV clase gimnaziale să le trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sighișoara, 18/31 Octomvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 11839/1912 prot. (372) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna de clasa a III-a **Valea iepii,** tractul Geoagiului, se publică din oficiu al II-lea concurs cu termin de **30 zile** pe lângă emolumentele din coala B. despre ajutorul dela stat.

Suplicanții vor așterne rugările lor concursuale instruite conform legilor în vigoare la oficiul protopresbiteral al Geoagiului și se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare cu încuviințarea protopresbiterului, în parohie la biserică spre a-și arăta aptitudinele în cele bisericești.

Sibiiu, din ședința consistoriului arhidiecezan ca senat bisericesc ținută la 9 Octomvrie 1912.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 446/1912. 373 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională ort. rom. din **Curciu,** tractul Mediașului, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar anual de 1000 cor., și anume:

600 cor. dela comuna bisericească din repartițe și 400 cor. se vor cere dela stat pe baza documentelor celui ales.

Cvartir și grădină în natură.

Cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare să se trimită subsemnatului oficiu în terminul deschis, îndatorat fiind cel ales a conduce la biserică copiii în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei sf. liturgie, iar la trebuință a cânta și la utrenie cu tinerimea adultă, a forma cor fără altă remunerație și a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Mediaș, în 7 Octomvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediașului în înțelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Monografia

institutului seminarial teologic-pedagogic „Andreian"

al

arhidiecezei gr.-or. rom. din Transilvania

de

Dr. Eusebiu R. Roșca,
director.

Se poate procura dela Librăria arhidiecezană din Sibiiu sau dela autor cu prețul: Broșată 3 cor. 50 fil. Legată 4 cor. Porto poștal 30 fil.

Nr. 484/1912 prot. (374) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învățătoresc devenit vacant la școala noastră elementară română greco orientală din **Boița** se publică concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post învățătoresc sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. solvibil în rate lunare anticipative din cassa comunei noastre bisericești.

2. Cvartir natural în edificiul școlar.

3. Relut de grădină 20 coroane.

4. Cvincvenalele legale se vor computa dela ziua întrării în funcțiune în postul ce este a se întregi prin acest concurs învățătoresc.

Invățătoriul ales și întărit în acest post învățătoresc pe lângă datorințele sale pe terenul vieții noastre bisericești, școlare și sociale, stabilite între marginile autonomiei noastre bisericești este obligat a propune în mod gratuit studiile economice în școala noastră de repartițiune economică.

Concurenții la acest post învățătoresc vor avea să se prezinte înainte de alegere în biserica noastră în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a-și documenta aptitudinea în cântările bisericești.

Cererile de concurs instruite în înțelesul dispozițiunilor noastre legale din vigoare sunt a se înainta în terminul legal oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Boița, din ședința comitetului parohial român gr.-or. ținută la 7 Octomvrie 1912.

Niculae S Halmagiu
președintele com. parohial.

Ioan Druhora
presbiter rom. gr.-or.

Văzut:

Dr. Ioan Stroia
protopop.

Biblioteca Bunului Păstor,

redactată de Dr. N. Bălan.

Nr. 1.

Taina pocăinții

Studiu pastoral
de
Ioan Hanzu,
preot ort. rom.

Prețul 50 fil. + 5 fil.

Nr. 2.

Clerul și chestia alcoolismului

de
Dr. Augustin Egger,
fost episcop de St. Gallen.
Traducere din limba germană
de
Vasile Oana,
absolvent în teologie.

Prețul 80 fil. + 5 fil.

Se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiiu.**

„BIBLIOTECA ȘAGUNA"

REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAȘ,** SĂLIȘTE

A apărut și se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană, în Sibiiu

Nr. 1.
Însemnătatea bisericii
Nr. 2.
Despre pocăință
Nr. 3.
La ziua sf. Andreiu
Nr. 4—5.
Temeliile traiului nostru
Nr. 6—7.
Sfânta Scriptură
în limba românească

de

Dr. I. Lupaș.

Prețul à 10 fil. + porto 5 fil.

Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fier bătut.

Inființată la anul 1822. Sighișoara, piața de sus Nr. 47.

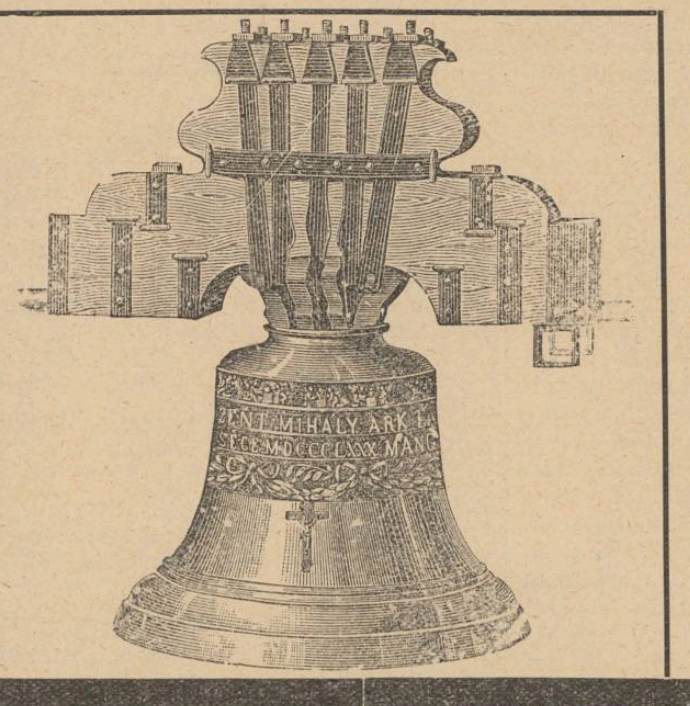

o firmă ce există dela anul 1822 și se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericești a lifera și repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum și clopote cu sunet armonic. Face și scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază și în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi și în rate.

(104) 17–24

Recuisite de scris se pot procura dela **Librăria arhidiecezană**

✦ ✦ ✦

NOUI piese muzicale de Tiberiu Brediceanu!

LA ȘEZĂTOARE

Icoană din popor (un act cu un preludiu)

Text de C. Sandu-Aldea și I. Borcia.

CUPRINSUL:

Preludiu și cor.
Nr. 1. Doina lui Sorin
„ 2. Mândruță cu ochii verzi
„ 3. Cântec din bătrâni
„ 4. A lui Moș Marin
„ 5. Melodrama
„ 6. Cântecul Ilenei
„ 7. De masă
„ 8. Scenă
Nr. 9. Cântec haiducesc
„ 9. *a*) Solo de fluier
„ 10. Brâu
„ 11. Duet
„ 12. Invârtita și cor.

Partitura pentru canto și piano cor. 8·— / fr. 10·—

Doine și cântece românești.

(Canto și piano).

Caietul I. (ed. II).
Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărtișor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

Caietul II. (ed. II).
Şti tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageți voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Caietul III.
Păsărică mută-ți cuibul.
Leagănă-te frunzuliță.
Turturea din valea sacă.
Ardemite-ai codru des.
Ce vii, bade, târzior.
Tu te duci, bade, sărace.
Foaie verde, foaie lată.
Pe unde umblă doru'.

Caietul IV.
Pe sub flori mă legănai.
Foaie verde, pup de crin.
Sus în vârful dealului.
Mândro, de dragostea noastră.
Când treci, bade, pela noi.
Frunză verde, frunzuliță.
Auzi, mândro, cucu-ți cântă.
S'a dus cucul de p'aici.

Jocuri românești.

(Piano solo).

Caietul I.
Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca 'n Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca 'n Banat) II.

Caietul II.
Ardeleana (ca 'n Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

Caietul III.
Brâu III.
Hațegana.
Ardeleana (ca 'n Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca 'n Banat) V.
Brâu IV.

Caietul IV.
Hora.
Invârtita III.
Brâu V.
Pe picior IV.
Din Maramurăș.
Ardeleana V.
Danțu.
Ardeleana (ca 'n Bănat) VI.

Prețul unui caiet cor. 4·— / fr. 5·—

Preludiu și **Hora** din **„Serata etnografică",** pentru piano, ed. II.
Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.
Viorele, vals, pentru piano, ed. II.
Aurora, vals, pentru piano.

Prețul à cor. 2·— / fr. 2·50

Quadrille pe motive românești . . . . . cor. 2·— / fr. 2.50
Hora (cis moll) . . . . cor. 1·50 / fr. 2·—

De vânzare la:

Librăria arhidiecezană, Sibiiu (Nagyszeben)

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 25 Octomvrie (7 Noemvrie) 1912. Nr. 113.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil rândul cu litere garmond.

Guvernul şi legea electorală.

Sibiiu, 6 Noemvrie n.

Un redactor dela marele ziar budapestan *„Az Ujság“* a avut zilele trecute întrevedere cu domnul prim-ministru al ţării noastre, *Lukács László*, dela care a auzit multe lucruri interesante asupra situaţiei interne politice. I-a spus domnul ministru-prezident, că sforţările opoziţiei unite maghiare nu pricinuesc guvernului absolut nici o îngrijorare, dupăce guvernul e convins, că ţara nu e cu opoziţia, mai ales acum, când opoziţia maghiară începe a da uitării *votul universal*, unicul său cal de bătaie. In manifestul opoziţiei de exemplu nu se face nici o pomenire despre votul universal. Opoziţia pare a-l fi abandonat. Dar dacă l-a abandonat opoziţia, *nu-l abandonează guvernul*, care ţine la promisiunile făcute şi va căuta să şi le împlinească pe toate.

N'au dreptate nici socialiştii, spunea dl Lukács, când pun vina pe Coroană, care înainte cu şase ani a promis ţării votul universal, şi ţara totuşi nu-l are nici astăzi, pentrucă socialiştii ştiu bine cine poartă vina pentru trăgănare. „Dacă opoziţia nu împedeca ani dearândul cu obstrucţia ei activitatea regulată a parlamentului, — a spus dl Lukács, — dacă ar fi dat guvernului cât de puţin răgaz ca să poată lucra: *reforma electorală ar fi de mult gata*“.

Dar întrebarea care se îmbie dela sine este: de ce nu a fost realizată ideea reformei electorale sub guvernul opoziţiei, care a avut o durată de patru ani? Răspunsul pot să-l dee numai conducătorii opoziţiei acum de nou coaliate. Ministrul de interne al guvernului coaliţionist, contele Andrássy Gyula, a pregătit reforma electorală, dar însaşi coaliţia a împedecat votarea ei. E deci o mare nedreptate, dacă pentru întârziere vine învinovăţită Coroana, ori guvernul.

„Noi, — spune dl prim-ministru, — conducem numai de şase luni afacerile, şi încât mă priveşte pe mine, numai decât, după primirea conducerii, m'am pus cu toată intensivitatea pe lucru, ca reforma aceasta însemnată să o duc la realizare. *Şi în timpul cel mai scurt lucrările vor fi gata, când apoi se va împlini cea mai ferbinte dorinţă a noastră: vom prezenta dietei proiectul de lege*, aşteptând, ca partidele opoziţionale să-i facă posibilă pertractarea şi ridicarea la putere de lege. Adevărul e deci acela, că guvernul *va realiza reforma de drept poporal*, promisă înainte cu şase ani în mesajul de tron şi declarată de urgentă, chiar şi în cazul, dacă opoziţia va încerca să-i împedece realizarea prin obstrucţie, ceeace ar fi o absurditate, dar la nici un caz nu e lucru esclus de tot.

Guvernul *va face legea electorală*, pentrucă s'a obligat să o facă, şi cum şi-a împlinit celelalte sarcini luate asupra sa, îşi va îndeplini şi această datorinţă. Iar dacă totuşi atitudinea opoziţiei va face, ca intenţiunile noastre serioase să fie, nu împedecate, ci amânate cu privire la realisarea reformei electorale, atunci nu pe Coroană, ori pe guvern, ci pe opoziţie să pună vina — socialiştii“...

*

Deşi nu ştim nici acuma cu nimic mai mult decât până aci, cu privire la *felul* cum are de gând guvernul să facă noua lege electorală, anume: nu ştim că pe ce basă are intenţiunea să o pună, — totuşi ne linişteşte declaraţia categorică a domnului ministru-president *Lukács*, că guvernul seu *va face* noua lege electorală cu ori ce preţ, între orice împrejurări, cu ajutoriul oposiţiei dacă se poate, iar dacă nu se poate aşa, apoi şi fără oposiţie, deci învingând eventuala obstrucţie a oposiţiei. Poporaţiunea ţării va lua sigur cu plăcere la cunoştinţă declaraţiile domnului *Lukács*, şi tot ce-şi va mai dori este, ca *votul universal*, accentuat de dl *Lukács*, votul universal, care va trebui să formeze temelia nouei legi electorale, să fie cu adevărat *vot universal* şi *egal*, ca dreptul de alegere să nu mai formeze la noi în ţară pentru unii privilegii, pentru alţii restrângere şi poamă oprită... Dacă guvernul va fi condus de acest principiu la alcătuirea nouei legi electorale, atunci sigur că va face o lege bună şi dreaptă.

Monarhul la Budapesta. Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele Francisc Iosif I., a sosit Luni după amiaz la orele 5 în Budapesta, venind cu tren special de curte dela Viena. La gară a fost aşteptat de prefectul poliţiei, primarul capitalei şi alţi onoraţiori. Maiestatea Sa a schimbat câteva cuvinte cu cei presenţi, apoi în trăsură deschisă de curte a plecat la palatul regal din Buda, aclamat cu căldură de mulţimea de oameni de pe strade. S'au auzit însă şi câteva: Jos guvernul, jos Lukács, jos Tisza! Sosit la palat, Maiestatea Sa a primit numai decât în audienţă pe Arhiducele *Iosif* şi soţia, apoi s'a retras în apartamentele sale.

Delegaţiunile. Eri, Marţi, şi-au ţinut şedinţa primă delegaţiunile întrunite în sesiune ordinară în Budapesta. A fost şedinţa de constituire. Nu s'a întâmplat nici un incident, pentrucă în jurul palatului parlamentar, unde se ţin şedinţele, a fost tras earăşi cordon de miliţie, poliţie şi jandarmerie, şi astfel oposiţia maghiară nici nu a mai făcut încercarea să între în casa parlamentului. Astăzi, la orele 12, delegaţiunile vor fi primite la palat, întâi cea austriacă, apoi cea maghiară, pentru a asculta mesajul de tron, în care sigur se vor cuprinde declaraţiuni referitoare la răsboiul din Balcani.

Răsboiul. Ştirile de pe câmpul de răsboiu sunt tot nefavorabile pentru Turci. Aşa se vede, că nu se mai pot reculege. Intr'o luptă mai mare, dată zilele trecute la Lule-Burgas, au perdut 40 de mii de oameni din 90 mii, numărul celor aflători în luptă. Guvernul turcesc a intrevenit la puterile mari, ca să caute să pună capăt răsboiului, ori să esopereze un armistiţiu, pentru începerea pertractărilor de pace, dar celelalte state beligerante nu vreau să ştie de armistiţiu şi de pace, decât numai dupăce vor fi ajuns trupele lor la Constantinopol, ca ele de acolo să dicteze condiţiunile de pace.

Se mişcă compatrioţii.

(IP.) Duhul răsboinic, — cum se vede, — n'a cuprins numai pe popoarele de sine stătătoare, cărora le este dată putinţa de a-şi croi înse-le soartea, după chibzuinţa şi putinţa lor, ci acelaş duh îl întâlnim azi şi la popoare mici şi neînsemnate, popoare atârnătoare însele dela graţia şi bunăvoinţa altora.

Avem adecă în vedere pe compatrioţii noştri maghiari şi saşi, cari în timpurile acestea grele, unde soartea lor însaşi — şi poate şi a noastră — e destul de nesigură, nu se gândesc la asta, ci la subjugarea şi nedreptăţirea altora, şi respective a noastră.

In arhivul reuniunii „Verein für Siebenbürgische Landeskunde“ — organ menit a servi studiilor curat ştienţifice — a apărut în tomul al 38-lea fasc. 1 şi 2 sub titlul „Die ursprüngliche Rechtslage der Rumänen in Siebenbürger Sachsenlande“ („Starea de drept originară a Românilor din ţara săsască transilvăneană“) — un studiu al arhivarului Universităţii săseşti şi oraşului Sibiiu, Georg Müller, în care numitul domn îşi dă toată silinţa să dovedească, că, nu numai Românii din aşa numitele scaune filiale Sălişte şi Tălmaciu, precum şi din districtul Branului, ci chiar şi Românii din celelalte comune, aparţinătoare fără îndoială la fundul regiu, — n'au fost, strict luat, înzestraţi cu drepturi politice şi cetăţeneşti, ci acelea numai le-au usurpat. Iar pe locuitorii din scaunele filiale, guvernul maghiar fără pic de drept, i-ar fi făcut părtaşi la averea curat săsească a Universităţii săseşti şi pe nedrept i-ar fi investit cu drepturi politice şi cetăţeneşti în fundul regiu ş. a.

Nu este tendinţa noastră, ca în cadrul îngust al unui articol de ziar să arătăm netemeinicia celor susţinute de dl arhivar G. Müller, ci asta o vor face — după cât suntem informaţi — alţii, mai competenţi decât noi în materie de istorie de drept.

Ceeace voim noi să scoatem la iveală de astădată este, că presumptivul studiu al dlui G. Müller nu este atât de inocent şi atât de platonic, cum îşi dă aerul a fi, ci el urmăreşte tendinţe *politice*, şi chiar agresive faţă de Românii din fundul regiu de odinioară.

Asta o dă pe faţă un articol al dlui profesor dela şcoalele medii din Sibiiu R. Briebrecher, apărut nu de mult în foaia economică „Landwirtschaftliche Blätter“ din Sibiiu, articol, în care numitul domn, bazându-se pe opul dlui G. Müller, arată conaţionalilor săi nedreptatea ce li s'ar fi făcut acestora prin aceea, că şi Românii din fundul regiu au fost făcuţi părtaşi la averea, pretinsă curat săsească, dela Universitatea săsească. Arată mai departe pericolul, ce i-ar ameninţa pe Saşi, prin lărgirea dreptului electoral şi acordarea aceluia şi indivizilor, cari după părerea sa nu s'ar cuveni să fie priviţi ca aparţinători la fundul regiu. Provoacă în fine pe conaţionalii săi şi representanţii acelora, să nu lase să treacă timpul potrivit, în care ei se bucură de bunăvoinţa dlor dela putere, fără ca să esopereze delăturarea acestei mari nedreptăţiri ce li s'ar fi făcut, adecă, fără ca să esopereze detragerea tuturor drepturilor şi îndreptăţirilor ce guvernele maghiare de mai nainte, în necunoştinţă de cauză, le-ar fi acordat, cu mână largă, Românilor locuitori în fundul regiu!

Ca un echo la aceste tânguiri săseşti apare apoi în „Magyar Fígyelő“ — o foae ocârmuită de contele Tisza, — din peana unui anumit Mihael Réz, profesor la academia din Eperjes, şi prietin intim al numitului conte, un articol intitulat: „In chestia naţionalităţilor“, articol, pe care „Siebenbürgischer D. Tageblatt“ din Sibiiu, ca un specimen de bunăvoinţă maghiară, să grăbeşte a-l aduce la cunoştinţa compatrioţilor saşi în numărul său din 28 Octomvrie a. c.

Articolul acesta al foaei „Magyar Fígyelő“, merită să ne ocupăm şi noi cu el. Şi anume: nu numai pentru că el ne arată, ca într'o oglindă, ideile de care e condus nobilul conte în chestia naţionalităţilor, ci şi pentru că în el se espun cursele ce se întind spre nimicirea noastră naţională!

Tenorul articolului culminează într'aceea, că interesele Saşilor şi ale Maghiarilor ar fi — fireşte faţă de noi — identice. Maghiarii, cari în oraşele săseşti şi peste tot în fundul regiu sunt puţini, au lipsă de Saşi, pentru ca să ne poată ţinea în frâu pe noi. De aceea Maghiarii trebue să sprijinească pe Saşi, în toate daraverile lor faţă de Români, ca cum i-ar sprijini pe Maghari înşişi. Maghiarii trebue să privească pe Saşi de *esponenţi* ai maghiarismului.

Şi compatrioţilor saşi le saltă inima pentru rolul ce dl profesor Réz li-l atribue faţă de noi, mai ales că el proslăveşte timpurile Uniunei trium nationum. Şi asta îi face pe Saşi să mai aspireze la vre-un privilegiu oare-care.

Din toate acestea este evident, că atât Maghiarii, cât şi Saşii nu şi bat capul cu pericolele ce ameninţă ţara întreagă, — deci pe noi pe toţi, — nu cugetă la aceea, cât de uşor „marea slavă“ poate să-i înghiţă şi pe ei, popoare mici, şi aici de tot isolate, — mai curând poate decât pe noi, nu cugetă la soartea lor destul de ameninţată între împrejurările actuale: ci-şi bat capul, că cum să ne apese, să ne supună, să ne nimicească pe noi.

Iar prea isteţul conte Berchtold e atât de ocupat cu salvarea şi fericirea naţionalităţilor din alte ţări, încât nu-i mai remâne timp să facă şi aici, în ţara-i proprie, puţină ordine!

Noi însă, Românii, conştii de dreptatea cauzei noastre, şi de tenacitatea elementului nostru, privim liniştiţi la cursele ce ni se întind, neîndoindu-ne nici un moment despre aceea că:

Cine sapă groapă altuia,
Cade însuşi în ea.

Biserica şi statul

de *Dr. Ioan Stanciu*, par. gr.-ort.

(Urmare).

Biserica fiind o putere ca şi statul, domineazǎ cu acesta împreună asupra aceloraşi persoane. Şi ea, ca şi statul, trebue să-şi aibă scopul, trebue să aibă mijloace şi organe, ca să-şi ajungă acel scop. In faţa acestor necesităţi imperative, statul nu poate fi indiferent. Atât el, cât şi biserica trebue să caute căi, ca să se evite conflictul de puteri, care ar da naştere la revoluţii, sau ar avea urmări triste şi pentru una şi pentru alta dintre părţile beligerante. Aşa se iveşte necesitatea de a aranja relaţiunea bisericii şi a statului. In privinţa aceasta aflăm două teorii, respective sisteme, cari ambele au mai multe variaţiuni, şi anume:

1. Suveranitatea bisericei şi a statului este una. Aici şi biserica şi statul este guvernat de aceeaşi persoană, sau persoane, aşa dupăcum e forma guvernării monarhice sau aristocratice. O singură putere există aici cu două direcţiuni de manifestare: una bisericească-religioasă, alta lumească-civilă! Intrebarea e numai, că dintre aceste ramuri ale suveranităţii care să prepondereze: cea bisericească, sau cea civilă? Dacă domineazǎ cea dintâi, vorbim despre teocraţie în stat; iar dacă domneşte a doua, vorbim despre religiunea, biserica de stat.

Poporul jidovesc, câtă vreme a fost independent, a fost organizat în stat teocratic. Regele era capul, şi al statului şi al bisericei, iar sfetnicii lui erau toţi dignitari înalţi bisericeşti. Aici toată puterea, şi cea bisericească, şi cea lumească, se baza pe revelaţiunea divină.

Tot aşa şi biserica mohamedană în Turcia. Şi aici capul religiunii, al bisericei, este Sultanul, care până în timpurile din urmă conducea afacerile bisericei şi ale statului în mod absolutistic, bazat pe voinţa lui Alah, depusă în profeţiile lui Mohamed.

Tendenţa de a domina peste stat a avut-o şi o are şi astăzi biserica romano-catolică, singura dintre bisericile creştine, care aderează la principiile teocraţiei. Gregoriu VII, Piu al IX-lea, Leon XIII şi alţi papi din timpuri vechi şi noue, de aceea au venit în conflicte cu puterea statelor diferite, fiindcă doreau să guverneze în toate direcţiile. Le-a şi succes într'un timp, când papii erau în stare să pună pe picior de resboiu toată Europa. Ei împărţiau tronurile, ei dictau legile, resboiul şi pacea dela ei depindea. Astăzi? Ca să nu pună piciorul pe loc străin, pe teritor de sub suveranitate străină, stau închişi în Vatican, unde meditând, deplâng gloria trecutului.

Sistemul religiunei de stat îl aflăm şi în vechiul imperiu bizantin. Aici biserica era considerată ca o instituţiune politică, asupra căreia statul dispunea după bun plac, ca să-şi ajungă scopul. De aceea vedem pe atâţi patriarhi şi sf. părinţi alungaţi de pe tronurile lor şi înlocuiţi cu persoane adeseori nevrednice, unelte oarbe în mânile împăraţilor bizantini atotputernici.

Al doilea sistem de aranjament în relaţiile bisericei cu statul este acela, în care puterile acestor două organisme sunt despărţite. Şi aici aflăm mai multe modalităţi, dintre cari amintim sistemul *„bisericei libere în stat liber“*. Aici biserica sau este egală în putere cu statul, sau este considerată de reuniune privată, şi fără de nici o pedecă pusă din partea statului se desvoaltă liber, aşa după cum cer interesele ei proprii. Pildă vie este biserica din Statele-Unite, şi în timpul mai nou cea din Franţa, unde statul nu se ingerează în afacerile bisericei.

Tot în cadrul despărţirei suveranităţii bisericei de a statului cad şi statele confesionale şi cele neconfesionale. La cele prime aflăm o biserică dominantă, o biserică care e privită din partea statului ca biserică de stat şi astfel este ridicată dintre celelalte biserici şi încărcată cu diferite privilegii. Deşi celelalte biserici sunt recunoscute şi ele de stat, totuşi nu sunt egal îndreptăţite cu cea dominantă, reciprocitatea nu există între biserici. Aşa poziţie avea biserica rom.-cat. în statul nostru până la anul 1848, aşa o are biserica gr.-ort. astăzi în Rusia, România, Bulgaria.

Cu totul altfel stă lucrul în statele neconfesionale, unde bisericile sunt egal îndreptăţite. Aici statul se ridică peste barierele confesionalismului, introduce egalitatea şi reciprocitatea între biserici. Işi susţine însă unele drepturi faţă de biserici, şi acestea sunt drepturile suverane ale statului faţă de biserici. Libertatea religionară nu e tocmai deplină nici aici, dat fiind, că confesiuni, respective biserici nouă, numai cu aprobarea statului se pot forma. Deci statul face deosebire între bisericile cu trecut istoric şi între cele de nou înfiinţate, şi de aici pornind, bisericile de pe teritoriul seu sunt recipiate, recunoscute, sau nerecunoscute. Ungaria este astăzi stat neconfesional, prin urmare toate bisericile aflătoare în patria noastră sunt egal îndreptăţite, între biserici esistă reciprocitate. Puţine urme de favoruri au rămas pentru biserica rom.-cat. din era de când erà ea dominantă, şi anume: Familia regală e rom.-cat. Regele nu poate fi decât rom.-cat. Actul încoronării se săvârşeşte cu ceremoniile, şi de prelaţii bisericii rom.-cat. Oficiile publice ţin sărbătorile bisericii rom.-catolice.

E bine şi instructiv să examinăm acum prin ce faze a trecut raportul dintre biserică şi statul nostru din timpurile cele mai vechi până în zilele noastre.

Netăgăduit, că Ungurii când au descălecat pe aceste plaiuri, au aflat aici popoare independente, între cari şi pe Români, cari erau creştini şi aparţineau bisericei ortodoxe. La formarea statului Ungurii au observat, că nu pot exista cu credinţa lor păgână în mijlocul atâtor popoare creştine, deci au început a îmbrăţişa creştinismul. Regentul Ardealului, *Gyula*, la anul 948 a primit botezul în Constantinopole, de unde a adus cu sine şi preoţi, cari au răspândit ortodoxismul între Unguri. Fiica acestuia şi totodată mama sf. Stefan, asemenea a fost credincioasă bisericei răsăritene, şi cu drept se poate crede, că şi fiul ei a fost crescut în această credinţă. Catolicismul numai după căsătoria lui Stefan cu Gizela a început a prinde rădăcini în Ungaria. Influenţat de soţia sa şi de împrejurări politice, sf. Stefan a trecut la biserica catolică, trăgând cu sine şi pe supuşii sei. De aici începând, deşi numai după multe lupte şi mari sforţări, biserica, respective religiunea catolică, până la anul 1848 se considera de dominantă, de religiune de stat. Toate celelalte biserici au fost parte tolerate, parte persecutate, ceea-ce a constituit apoi impulsul principal al luptelor şi rescoalelor interne, cari au avut de urmare despărţirea Ardealului de Ungaria.

Aici apoi biserica apuseană avea o poziţiune dominantă, deşi pacea dela Viena din 1607, art. de lege I din 1608 a dietei din Pojon, precum şi pacea din Nicolsburg din 1621 şi din Linz dela 1645, cari au fost ridicate la valoare de lege prin dieta din Pojon dela 1647, au asigurat toată libertatea religionară pe seama confesiunilor reformate, totuşi aceste biserici au trebuit să lupte mult şi cu statul şi cu biserica catolică, până când au ajuns la art. de lege XXVI din 1791, care le consideră şi pe ele de biserici libere, independente. Tot cam aşa a păţit şi biserica gr.-ort. în Transilvania şi Ungaria. A trecut prin multe ispite, multe lupte a suportat, până la anul 1791, când apoi în art. de lege XXVII este recipiată. Mărul de ceartă însă s'a lăsat în biserica aceasta prin faptul, că Sârbii şi Românii au avut aceeaşi constituţie până la anul 1868, când art. de lege IX îi desparte în două biserici autonome.

In Ardeal aveau lucrurile altă înfăţişare. In „Approbatae Constitutiones“ erau recipiate patru religiuni egal îndreptăţite, şi anume: biserica rom.-cat., cea ev.-ref., cea ev.-lut. şi cea unitară. Deşi se părea, că e patria libertăţilor religionare, totuşi Ardealul a fost pentru biserica gr.-ort. mai maşter decât Ungaria. Biserica gr.-ort. aici a fost mereu şicanată, când de cea reformată, când de cea catolică, în scop proselitistic, până când la anul 1700 o parte din ea s'a desfăcut şi s'a unit cu biserica apuseană. Abia la anul 1848 în art. de lege XX se recipiază şi biserica noastră din Ardeal. Religiunea izraelită întră în şirul celor recipiate abia la anul 1895, pe baza art. de lege XLII.

(Va urma).

Serbări culturale în Arad.

Corpul profesoral dela seminarul ort. român din Arad invită la *aniversarea centenară* a institutului ped. ortodox român din Arad ce se va serba la 3/16 Noemvrie 1912, cu *următorul program*:

1. Dimineaţa la orele 8 Liturghie solemnă, celebrată de Preasfinţia Sa Domnul Episcop, Ioan I. Papp. Parastas pentru profesorii răposaţi.

2. La 11 ore a. m. „Comemorarea centenară“ în Seminar:

a) Discursul festiv, rostit de P. C. Sa Domnul director, Roman R. Ciorogariu:

b) Cuvântul Preasfinţiei Sale D-lui Episcop Ioan I. Papp, ca patron al institutului;

c) Salutul delegaţilor şi prezentarea portretelor profesorilor din partea Reuniunilor învăţătoreşti.

3) La ora 1 p. m., masă comună în sala hotelului dela „Crucea albă.“ La orele 8½ seara *Concert*, împreună cu dans în sala mare dela „Crucea Albă„ aranjat de tinerimea seminarială sub conducerea profesorului Trifon Lugojan.

Program:

1. „Român verde“, marş pentru cor bărbătesc, cu acompaniament de pian de Mandiceschi.

2. „Rentoarcerea“, cor bărbătesc de I. Murăşan.

3. a) „Doină naţională“.

b) „Ciobanul“, de Gh. Dima, cântată de Emil Grădinariu, elev în c. III teol.

4. „Apostolatul primilor profesori ai preparandiei noastre“, disertaţie de Dr. Avram Sădean, profesor.

5. „Dorul înstrăinatului“ cor bărbătesc de Flechtenmacher.

6. „Pe malurile Prutului“, cor bărbătesc cu acompaniament de pian de C. Porumbescu.

7. „Marşul cântăreţilor“, cor bărb. de C. Porumbescu.

Acompaniamentul de pian e susţinut de d-şoara Onora Luca, profesoară de pian.

In pauză se va juca: „Bătuta şi Căluşerul“.

Preţul de intrare: Loc I. 5 cor. Loc II. 3 cor. Loc III. 2 cor: Loc de stat 1 cor; Galeria 4 coroane.

Venitul este destinat pentru eternizarea memoriei lui Dimitrie Ţichindeal şi Moise Nicoară prin întemeierea unei fundaţiuni.

Ofertele marinimoase se vor cvita în publicitate şi sunt a se adresa direcţiunii seminariale.

Din protopresbiterate.

Conferenţa preoţească a tractului Orăştie.

Din an în an conferenţele noastre preoţeşti devin tot mai atrăgătoare, pentrucă preoţimea s'a convins, că aceste conveniri colegiale contribuesc mult la uşurarea oficiului nostru prin faptul, că aici avem prilejul de a ne dumeri asupra multor mijloace, prin cari putem îndeplini mai cu succes misiunea noastră apostolică.

La aceste conferenţe putem da espresiune fără sfială tuturor păsurilor şi năcazurilor noastre, căci suntem ascultaţi de oameni, cari le înţeleg pe deplin. De aci provine acea satisfacţie sufletească, ce se poate ceti din faţa fiecărui preot, care ia parte la conferenţă, nu de frica vre unei pedepse, ci numai de dorul de a se întâlni şi a se înţelege cu colegii săi, asupra tuturor chestiilor, ce-i frământă mintea în decursul unui an.

Aşa se esplică însufleţirea cu care a fost primită propunerea D-lui protopop V. Domşa de a mai ţinea şi a doua conferenţă în postul Paştilor.

Conferenţa anului acestuia a avut pusă la ordinea zilei discuţia asupra mijloacelor, prin care se poate face cu bun efect educaţia religioasă-morală a credincioşilor noştri şi a elevilor din comunele fără şcoală confesională. O problemă foarte importantă din toate punctele de vedere, a cărei însemnătate a scos-o în relief mai întâi dl protopop în discursul său de deschidere.

Ascultând acest frumos cuvânt de deschidere, toţi preoţii şi au putut da seamă, cum trebue înţeleasă misiunea de preot. Şcoala are de a pune baza unei educaţii morale întemeiate pe sf. Evangelie, dar pe aceste baze are biserica datorinţa de a continua această educaţie. Iar acolo unde din orice pricină n'ar exista şcoală confesională, biserica are să o înlocuiască. Biserica îşi împlineşte această misiune prin preoţii săi. Dela entusiasmul cu care vom îndeplini această nobilă chemare a noastră, atârnă resultatul la care vom ajunge.

Tratarea mai pe larg a acestei teme designate de Ven. Consistor a fost încredinţată preoţilor: Oct. Bude, Oct. Andrei şi Sever Păcurar.

Toţi trei au scos la iveală mijloacele cele mai potrivite, prin cari s'ar face cu mai bun efect educaţia religioasă morală a credincioşilor şi a elevilor. Dintre aceste mijloace s'a accentuat cu deosebire însemnătatea predicei şi a spovedaniei pentru educaţia credincioşilor şi o catehizare regulată pentru educaţia elevilor, cari cercetează şcoli neconfesionale.

Despre predică s'a afirmat, că este cel mai de căpetenie mijloc pentru educaţia credincioşilor, dacă e folosită raţional.

Durere însă, că tocmai acest mijloc, de o importanţă atât de mare pentru educaţia credincioşilor, este mai neglijat în biserica noastră, cu toate că nu ne sfiim a susţinea cu toate ocaziile însemnătatea predicei.

In una din aceste teme s'a făcut chiar o propunere, căreia s'ar cuveni să i se dea o deosebită atenţie.

Ş adecă: Fiecare preot să fie *indatorat* să predice, şi toate predicile rostite în decursul anului, să fie îndatorat a le înainta conferenţei, care prin o comisie specială le va cenzura şi pe cele mai bune le va publica. In felul acesta s'ar ajunge la următoarele rezultate:

1. Intre preoţi s'ar produce o emulaţie nobilă de a predica.

2. S'ar descoperi multe talente de predicator, cari altfel zac ascunse.

3. Prin publicarea acestor predici s'ar umplea un gol simţit în literatura bisericească.

4. S'ar folosi atunci în măsură mai mare cel mai bun mijloc de educaţie.

Nemuritorul *Şaguna* a avut de gând să întreprindă această lucrare folositoare; căci adunarea predicilor, rostite de preoţii săi, era unul dintre punctele programului său de lucrare.

Ar fi de dorit, ca toate conferenţele preoţeşti să discute asupra acestei chestii însemnate.

Indată ce s'ar decreta — nu numai pe hârtie — obligativitatea de a predica, s'ar ivi necesitatea instituirii unui *predicator central* pentru biserica catedrală, de unde trebuie să ne vină toate pildele bune.

Afară de acestea în conferenţă anului acestuia mai este un moment vrednic de a fi scos la iveală.

D-l protopop V. Domşa a îndatorat pe fiecare preot de a-şi pregăti în scris predica ce are să o rostească la serviciul divin şi aceste predici au a se înainta conferenţei. La seviciul divin înainte de conferenţă predica a rostit-o capelanul Jura. Discutându-se asupra predicei rostite s'au cetit şi alte predici scoase din aceeaşi Evangelie şi s'a făcut comparaţie între ele. O astfel de discuţie într'adevăr a fost foarte instructivă. Această inovaţie introdusă de dl protopop e vrednică de laudă, din cauza că fiecare preot a trebuit să vină pregătit cu mult mai bine pentru discuţiile din conferenţă şi în modul acesta discuţiile s'au ţinut la un nivel cu mult mai înalt decât altă dată.

Alte chestii de însemnatate, care merită a fi amintite, ar fi propunerea de a ruga Veneratul Consistor, ca să facă paşii de lipsă pentru o regulare cinstită a venitelor stolare, cari aşa cum sunt tocmite, contribuesc mai mult la dejosirea preoţimei, care e lăsată la bunăvoinţa — foarte arareori bună — a credincioşilor. Şi această regulare să fie făcută aşa, ca preotul să-şi primească competinţele stolare dela epitropie, şi să nu mai fie necesitat el însuşi a şi le incassa, lucru ce nu se obicinueşte la nici un fel de oficii.

Apoi propunerea de a se ruga Veneratul Consistor să convoace o *anchetă* a tuturor preoţilor din Metropolie, în care să se desbată mijloacele, prin care mai cu uşurinţă s'ar putea face îmbunătăţirea salarelor preoţeşti. Dacă o anchetă a învăţătorilor a fost posibilă, tot atât de posibilă va fi şi o anchetă a preoţilor. O astfel de anchetă — compusă din protopopul tractual şi din preoţi aleşi — va uşura mult munca Consistorului Metropolitan, căruia i-a încredinţat această chestie Congresul bisericei din acest an.

Dorinţa justă a preoţilor de a li se îmbunătăţi sortea, recunoscută de toate forurile bisericeşti superioare, nu mai poate fi trăgănată, căci prin această trăgănare potenţându-se nemulţămirea — se produc în sinul preoţimei mişcări, cari pot primejdui însaşi biserica. Fiind recunoscută această necesitate, de ce nu s'ar face îmbunătăţirea sorţii noastre prin concursul nostru, pentrucă tot noi preoţii dela sate putem mai bine cunoaşte starea materială a credincioşilor noştri, şi aceea, că în ce măsură pot aceştia contribui la susţinerea noastră?

Noi, preoţii din Arhidieceză, avem toată încrederea în bunăvoinţa forurilor noastre superioare, şi nădejduim că acestea nu vor întârzia a se îngriji de noi.

Acestei nădejdi i-a dat espresiune şi P. O. D. protopop Vasile Domşa, în cuvântul de închidere al conferenţei; şi astfel cu toţii ne-am depărtat cu inimile împăcate şi încurajaţi. *Ob.*

Partenonul şi Pericle.

Maxim *Colignon*, membru al Institutului din Paris, a publicat de curând un studiu interesant despre istoria *Partenonului.* Acest templu din Atene, închinat Minervei, a fost ridicat cum se ştie de marele protector al artelor, Pericle, şi decorat de sculptorul neîntrecut *Fidias.*

Clădirea Partenonului s'a început în 447 n. de Cr. după planurile arhitecţilor Ictinos şi Callicrates. Sufletul acestei opere incomparabile era Fidias, care a condus lucrările şi a sculptat statuia Minervei, lucrată în aur şi fildeş.

Ca toate talentele extraordinare, nici Fidias n'a fost scutit de acuzele şi calomniile oamenilor mici de suflet. In vara anului 438 n. de Cr., când clădirea era aproape gata, se inaugurase celebra statuie a Minervei. In acelaş an un lucrător a acuzat pe artistul Fidias, că a furat o mare cantitate de os de elefant. Artistul a ajuns în temniţă, de unde amicii săi l-au liberat cu multă greutate.

Cum s'a terminat acest proces, nu se ştie; dar e sigur, că în anul următor sculptorul a părăsit Atena şi nu s'a mai întors. Partenonul a fost terminat în 435, va să zică edificarea sa a durat 12 ani.

Cât a costat templul, nu se poate statori din scrierile şi amintirile rămase din vechime; se dă cu socoteală, că suma cheltuită pentru clădire face şapte sute de talenţi, sau, în bani de astăzi, cam treizeci de milioane de coroane.

Pentru statuia Minervei s'a folosit o cantitate de aur în valoare de patru milioane. Intreţinerea ei era împreunată cu greutate şi cu multă grijă. — Pericle însă putea spune cu mândrie, că a înălţat zeiţei înţelepciunii şi a artelor frumoase un monument, care a întrecut pe toate câte au existat până atunci. Un asemenea monument n'a fost întrecut nici în epocele următoare.

NOUTĂŢI.

Din cauza sfintei sărbători „Sf. Dumitru“, *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Luni la orele obicinuite.*

Pocăiţii. In vederea pericolului ce ameninţă biserica noastră din partea pocăiţilor, păr. *Dr. Sebastian Stanca* din Sebeşul-săsesc a pus sub tipar o carte despre pocăiţi. Cartea e lucrată pe baza unui studiu de mai mulţi ani. Toate amănuntele eresiei pocăite le analisează, în formă apologetică pe basa sf. script., a sf. părinţi, sinoadelor ecumenice etc., luând în seamă şi scrierile fundamentale ale acestei secte, apărute în limba germană, englesă, maghiară şi câteva şi în limba română. Cartea e întocmită în special pentru preoţii noştri şi pentru cei ce doresc să lupte cu succes pentru stârpirea eresiei. Tractează: 1. Introducere. 2. Istoricul sectei, nazareni, adventisti, sabatişti etc. şi deosebirile între ei, 3. Pocăiţii noştri şi credinţa lor, 4. Botezul, 5. Mirul, 6. Cuminecătura, darurile şi jertfa, 7. Pocăinţa, 8. Preoţia ierarhia bisericească, episcopi, presbiteri, diaconi, 9. Căsătoria, 10. Maslul şi slujbele, 11. Tradiţia, 12. Organisarea bisericei (societatea), 13. Biserica (edificiu). 14. Intocmirile interne, podoabele, 15. Icoanele 16 Crucea 17. Cultul îngerilor şi al sfinţilor, fecioara Maria, 18 Dumineca, 19. Naţionalismul, 20. Abstinenţele, miliţia etc. 21. Index biblic, 22 Bibliografie. — Cartea va cuprinde 18 coale de tipar şi va costa 4 cor. Capitolul despre cuminecătură ni s'a pus la dispoziţie pentru a'l publica în coloanele ziarului nostru. Vestim cetitorii, că într'un număr apropiat vom începe publicarea interesantului studiu.

*

Ambulanţe pentru armatele din Balcani. In numărul trecut al ziarului nostru am adus ştirea, că guvernul român are să trimită două ambulanţe: una pentru armata bulgară şi una pentru cea turcească. Acum se anunţă, că guvernul României va trimite o ambulanţă sanitară şi pentru Sârbi.

*

Nou director la teatrul naţional In locul dlui Ion Bacalbaşa, demisionat, a fost numit director general al teatrului naţional din Bucureşti dl Alexandru *Davila*, care în anii trecuţi mai fusese director la această instituţie.

*

Comună dispărută. Dintr'o comună a comitatului Zips, Csonfalu, au emigrat locuitorii în număr atât de însemnat, încât în vremea din urmă n'au mai rămas decât 23 de suflete. Astfel comuna aceasta nu se mai poate administra de sine, ci se va alătura la administraţia unei localităţi învecinate.

*

Premiul Nobel Se vesteşte din Stockholm, că academia suedeză va conferi premiul literar Nobel din anul curent lui August *Frenssen*, unui distins scriitor al Germaniei.

*

Părechi de şine duple pe căile ferate ungare. Circulaţia pe căile noastre ferate a luat proporţiuni atât de considerabile, încât s'a ivit necesitatea de a se construi, în mai multe locuri, a doua păreche de şine. Ministrul de comerţ a preliminat în budgetul anului viitor, pentru acest scop, aproape 15 milioane de coroane. Părechi de şine duple se vor clădi între altele şi pe linia Arad — Simeria (Piski) şi Seghedin — Timişoara. Construcţiunile se vor continua apoi în anul 1914.

*

Holeră în Japonia. Autorităţile marinare din Fiume au dat o circulară, unde se dispune ca faţă de vapoarele ce sosesc din Japonia să se aplice hotărârile luate de uniunea internaţională parisiană. In Nippon adecă bântue în mare grad holera şi este temere că vasele japoneze ar putea aduce epidemia şi în oraşul Fiume.

*

Bacşişul. Din Macău se anunţă, că toţi negustorii oraşului au luat hotărârea de a nu mai da bacşişuri la anul nou. Afară de aceasta numiţii cetăţeni au pornit o mişcare pentru a îndemna şi pe ceialalţi negustori din Ungaria să rupă cu obiceiul învechit şi oneros al bacşişului.

*

Strada Bunea. In amintirea canonicului Dr. Augustin *Bunea*, consiliul comunal din Bucureşti a dat unei străzi din capitală numele de „Canonicul Bunea“.

*

Lipsă de medici. Cât este de mare lipsa de medici în Sârbie, o arată cererea sosită de curând din Belgrad la adresă reuniunii medicilor din Budapesta. Pentru marele număr de răniţi sârbi se caută medici, se înţelege pe lângă o retribuţie corăspunzătoare.

*

Descoperire arheologică. In hotarul satului Dretoma, din comitatul Trencin, lucrătorii de pământ au găsit în vremea aratului douăzeci de piese de bronz foarte bine conservate. Piesele s'au trimis la inspectorul suprem al muzeelor din ţară Acolo s'a constatat că obiectele datează din vechimea îndepărtată, au fost adecă construite cu patru mii de ani nainte de Cristos şi reprezentă o valoare extraordinară. In partea locului s'au mai aflat adeseori antichităţi de mare preţ, care însă au ajuns de obicei în proprietatea muzeelor străinătăţii. Un arheolog din ţara noastră a fost trimis în comuna pomenită să cerceteze locul. Dacă în adevăr se va da de urmele unei colonii însemnate din epoca de bronz, se vor începe imediat săpăturile sistematice.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, al Reuniunii meseriaşilor sibieni, au mai dăruit: Ioan Neagoe, paroh (Stremţi), 50 bani; Simeon Borţan 25 bani, Isaia Hociotă, 30 bani, ambii învăţători, Ioan Popa, paroh, 20 bani, toţi din Slimnic; Simeon Zăvoian, capelan (Teliuc), soţia sa Valeria n. Glodeanu şi copiii lor Virgil şi Cornelia cor. 1·25: — Culegătorii tipografi: Dem. Axente, Ioan Marcu, Horia Dopp, Alexandru Meţiu, George Mohan, Stefan Duca, George Lazar, George Trifan, Ioan Pleşa câte 20 bani, Nicolae Stoica, 30 bani, George Simtion 26 bani şi d-şoarele Măricara Pinciu, Elena Imbărus, Fenica Comanescu, Maria Chidu şi Márioara Taban, câte 20 bani şi Vic. Tordăşianu prezident 10 bani.

*

Indreptări. In Monografia şcoalei din Magoagea publicată în Foişoara ziarului nostru s'au strecurat câteva erori de peană şi de tipar, cari la cererea autorului le rectificăm precum urmează: In Nrul 91 la sfârşitul alineatului: Se ştie... în loc de *parohie* să sa cetească *eparhie.* — In Nrul 96 în alineatul: In privinţa... în loc de *1865/6* să se cetească *1875/6.* — In Nrul 99 în alineatul: b) Edificiul şcolar:.. în loc de *455* să se cetească *453,* iar despre nr. 64 să se însemneze, că este nr. casei; apoi în alineatul d) Fundaţiunea Botta ... în loc de „preotului *militar*“ să se cetească „preotului *unitar*“, şi în loc de *Koncsay...Koncsag.* — In Nrul 100 în alineatul Végrendelet să se lase afară cuvintele „*görög keleti*“, precum şi „*és*“ dintre cuvintele: kezelését... fögondozását, punându se între acestea virgula (,), iar în alineatul: Codicilul... după datul 7 Mart. 1867 să se pună *Nr. 515.* — In Nrul 102 în pasagiul: Altcum... în loc de „*nici de mine*“ să se cetească „*nici ele de mine*“. — In Nrul 105 în alineatul: Ca contribuire ... după 20 Februarie să se pună anul 1876; apoi în alineatul următor în loc de *Ionea* să se cetească *Sonea*; tot acolo după 13 August să se pună anul 1860 şi în loc de *29* Ianuarie să se cetească *21* Ianuarie. — In Nrul 109 în alineatul: Tot la locul acesta... ca testator să se privească numai Irina Ciceu născ. Turc; în alineatul: Intr'adevăr... în loc de Soln. *inferior* să se cetească Soln. *interior;* în alineatul: Favorul... pasagiul: precum se vede *de pe* clausula de pe contract, să se cetească: precum se vede *din* clausula de pe contract, şi în alineatul: Incepând... în loc de *301* să se cetească *3018* — In Nr. 110 să se noteze, că capelanul George Cupşa a făcut cursul învăţătoresc în anul şcolar 1856/7. — In fine în Nr. 111 în alineatul: Din activitatea lui... propoziţia din urmă să se cetească: E membru în scaunul, sinodul şi comitetul protopopesc.

Monografiile comunelor.

— Concurs cu premii. —

Cunoaşterea istoricului comunelor noastre este de netăgăduită valoare, atât pentru generaţiunile actuale, cât şi mai ales pentru urmaşii noştri. Eată motivul pentru care subscrisul comitet de un şir de ani escrie concurs cu premii pentru cele mai bune descrieri amănunţite (monografii) a comunelor noastre din comitatul Sibiu.

Cum din monografiile presentate la concursele de până aci, n'a putut fi premiată şi tipărită de cât monografia comunei *Săcădate*, scrisă de preotul *Ioan Podea*, escriem prin aceasta nou concurs şi punem în vedere, că vom împărţi 3 premii şi anume pentru lucrarea, care va fi aflată de cea mai bună, vom da premiul de 90 cor.; pentru lucrarea declarată ca a doua de bună, premiul de 60 cor.; şi pentru lucrarea declarată ca a treia de bună, premiul de 50 coroane.

Incurgând mai multe lucrări vrednice de premiat, acele se vor considera la concursul ce-l vom publica în 1913.

Monografiile au să cuprindă între altele cam următoarele:

Istoricul comunei, încât se pot afla date dela întemeere şi până astăzi. Numărul locuitorilor după gen, naţionalitatea şi religia lor. Câţi ştiu ceti şi scrie. Starea morală şi materială a locuitorilor, în trecut şi în present. Starea sanitară, traiul, ocupaţiunea (câţi au absolvat şcoli mai înalte, anume, cine şi ce ocupaţie are, câţi sunt aplicaţi la meserii, la negoţ, sau la alte întreprinderi?) îmbrăcămintea etc. locuitorilor. Obiceiurile şi datinele. Credinţele deşarte. Jocul, cântecele, chiuiturile, bocetele, poveştile, glumele etc. Limba vorbită, cu toate particularităţile ei etc. Descrierea stradelor, a caselor şi a celorlalte zidiri, materialul din care sunt alcătuite, cu câte încăperi şi cam câţi oameni locuesc în una.

Descrierea edificiului şcolar, anul zidirei lui, numărul încăperilor, al învăţătorilor şi al elevilor, mijloacele din cari se susţine şi eventuale isvoare din care s'ar putea susţinea şi pentru viitor şcoala. Câţi învăţători au funcţionat la şcoală şi cum se numesc ei?

Descrierea edificiului bisericii, cu anul zidirei, cu numele celor cari au adus jertfe mai mari la edificare; câte persoane incap în biserică. Dacă în biserică se găsesc lucruri vechi de interes arhitectonic, de sculptură, pictură, literatură etc. Mijloacele băneşti ale bisericii, fondul propriu şi celelalte eventuale fonduri şi fundaţiuni. Cercetarea bisericii. Numele preoţilor cari s'au perindat etc.

Descrierea progăzii (cimiterului) cu crucile, stâlpii, cu pomii şi cu celelalte podoabe închinate de poporaţiune în amintirea iubiţilor răposaţi.

Descrierea casei parohiale, a casei comunale şi a altor zidiri publice.

Descrierea grădinilor, mărimea şi felul de cultură al lor. Să se pună pond deosebit pe cultura poamelor şi a soiurilor de poame; descrierea şcoalei de pomi etc.

Să se descrie hotarul comunei peste tot, cu mărimea lui de odinioară şi de acum; apoi să se facă descrierea agrilor, livezilor (fânaţe), viilor, păşunilor, pădurilor şi a pământului neproductiv. Uneltele întrebuinţate la lucrarea pământului, odinioară şi acum, plantele ce se cultivă şi plantele a căror cultură nu este cunoscută, dar ar fi potrivite a se cultiva. Cât e roada aproximativă anuală, câtă se întrebuinţează de locuitori şi câtă se pune în vânzare.

Descrierea vitelor şi a altor animale. Soiul, preţul şi numărul lor. Aici să se arete anume, ce s'a făcut pentru îmbunătăţirea rassei şi ce ar fi de făcut şi cu ce mijloace pentru viitor.

Descrierea aşezămintelor din comună cum şi a tot ce de interes este.

Ca îndreptar la descrierea monografiilor recomandăm monografia comunei Orlat, de R. Simu, a comunei Guraiâului, de I. Muntean, a comunei Răhău, de N. Cărpenişan şi a comunei Săcădate de Ioan Podea.

Lucrările adresate „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“ să se trimită până la 27 Februarie n. 1913. Ele să se însoţească de un plic (covertă) închis, cuprinzând un bilet cu numele autorului, iar pe plic să se scrie titlul lucrării.

Reuniunea se va îngriji, ca lucrările aflate bune şi premiate să fie tipărite.

Sibiiu, în 27 Octomvrie n. 1912.

Pant. Lucuţa — prez.

Victor Tordăşianu — secretar.

Cărţi şi reviste.

Călindarul arhidiecezan pe anul 1913 a apărut în tipografia arhidiecezană din Sibiiu, cu un cuprins bogat şi variat. Pe lângă şematismul autentic al bisericei ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania, se află în călindarul arhidiecezan: Evidenţa pentru oficiile parohiale, protopresbiterale, pentru clerici şi învăţători etc. Partea literară conţine lucrări foarte interesante. Preţul unui exemplar 80 fil. porto 20 fil. Se poate procura dela Librăria arhidiecezană din Sibiiu.

*

Cosinzeana, revistă literară ilustrată săptămânală Nr. 44 — 1912, a apărut cu următorul cuprins: Al. Ciura: „Crucea roşie“, articol. Z. Bârsan: Cântece, poezii. Viora din Bihor: Chemare, schiţă. G. Vladescu albeşti: Un vis, poez. I. Dragoslav: Furtună, povestire. Vasile Stoica: Ego, poezie. A. Fogazzaro — D. Tomescu: Misterul poetului, roman. Flori de o z: R. M: Anarhismul din Rusia. Oameni perfecţi. Cărţi primite la redacţie; scrisori dela redacţie. Ilustraţii. Abonamentul e 12 cor. la an. Intre abonaţii cari îşi plătesc abonamentul înainte pe un an întreg, se sortează la sfârşitul anului opt biblotecí á 25 cor.

*

Şezătoarea săteanului, nr. 9 din Septemvrie 1912, cuprinde: Educaţie prin cooperaţie. Cooperaţia şi legile progresului, de Dem. Constantinescu. Mama, de I. Chiru Nanov. Rele deprinderi, de Dr. D. C. Popescu. Să-ţi fac un cântec/.., de C. Niculescu — Novaci. Ce trebue să vadă ţăranul în cooperaţie, de Gh. Costescu — Rin. Cugetări asupra coopetaţiei. O vizită cooperativă. Săptămână Caragiale. Economice. Bibliografie — Redacţia şi administraţia: Bucureşti, Calea Victoriei nr. 51. Abonamentul?

Nr. 948/1912 prot. (375) 2 – 3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională din comuna bisericească **Beşa**, din protopresbiteratul Sighişoara, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 cor., şi anume:

1. Dela popor prin repartiţie 160 cor.
2. Intregire dela stat 840 coroane, cvartir în natură şi grădină.

Alesul va fi dator a instrua tinerimea şcolară şi adulţii în cântările liturgice şi a le conduce în biserică în Dumineci şi sărbători fără altă remuneraţie.

Concurenţii sunt datori a se prezenta în vre o Dumineă sau sărbătoare în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul, iar petiţiile concursuale instruite conform normelor în vigoare documentând şi absolvarea de IV clase gimnaziale să le trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sighişoara, 18/31 Octomvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Cărbuni de Petroşeni, Cărbuni pentru fauri, Kox de gaz

oferă trimiterea numai în vagon

Rudolf de Gardik, Sibiiu,

(95) 16— biroul în edificiul sanatorului.

A apărut şi se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană
I. Enescu:
Cooperativele săteşti
Felul şi însemnătatea lor.
Preţul Cor. 1·50, porto 5 fil.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(46) 40— (Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

A apărut şi se află de vânzare la Librăria arhidiecezană în Sibiiu
Din carnetul unui dascăl.
Studii şi articole
de
Ion Mateiu.
Preţul cor. 1 50 + porto 20 fil.

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin**, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann „**Manera**" pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 31—40

Onorate Domnule!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, deja din anul 1910 începând am deschis în Budapesta un

Birou de informaţii şi Agentură românească.

Dau orice informaţii în orice cauză ce se ţine de Budapesta. Dau informaţii relativ la petiţiile înaintate la diferitele ministerii şi la alte oficii publice. Dau informaţii în chestii de licenţe. Urgitez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvire favorabilă. Cu drag îi conduc prin Budapesta pe aceia, cari vin să vadă frumseţele oraşului, ori au afaceri prin capitală.

Cumpăr pe bani gata

tot felul de galiţe, ouă, miei, purcei, oi, viţei, vite mari, porci, lână piei, iepuri, — mai departe mere, pere, nuci, prune, miere de stup, ceară, fasole, cartofi, ciuperci, varză, vin, rachiu, fân, mohor, lemne; păduri, moşii.

Dacă îmi trimiteţi adresa

bucuros Vă trimit în fieştecare săptămână un „Aviz săptămânal" despre preţurile diferitelor mărfuri din Budapesta.

Exoperez

dela băncile cele mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare cu procente mici.

Vă fac atent

că în interesul DV. este, dacă în orice cauză Vă adresaţi mie. Dacă veniţi la Budapesta, să veniţi la mine, căci eu Vă recomand advocaţi buni, medici vestiţi, Vă conduc pe la fabrici să Vă alegeţi maşine, motoare, mori, ferestreie, pumpe, automobile etc. Grijesc ca să nu fiţi înşelaţi. Fiind de faţă, ca martore la facerea contractului, nu las ca contractul să conţină altceva, decât aceia, ce am hotarât şi cum am tocmit.

Zilnic primesc plângeri dela ţărani români, cari cumpărând maşini prin agenţi străini, au fost înşelaţi iscălind contracte a căror conţinut nu l au cunoscut neştiind ţăranii români ungureşte.

Planul meu este ca, conducând pe românul nostru la fabrici şi nu la agenturi de maşine, drept din mâna primă să-şi cumpere cele trebuincioase, şi să-i scutesc de şarlataniile agenţilor şi să-l scap de procese. — Vă ofer serviciul meu cinstit şi românesc pentru o taxă mică. Pentru răspuns alăturaţi o marcă postală.

(328) 4—10 Cu stimă:

L. OLARIU, Budapesta, II., Tölgyfa-u. 16. II. 8.
în Buda, lângă podul „Margithid".

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evanghelişti în faţă şi la mijloc restignirea, tot aceiaş şi în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaş legătură cu patru evanghelişti, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi şi la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaş legătură, în faţă cu patru evanghelişti şi la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi şi la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părţi imprimaţi evangeliştii şi la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roşie, cu cadru aurit şi la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

30,000 de părechi
păpuci şi ghete
se vând cu preţ redus.

Toate în lume se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai păpucii şi ghetele exec. în atelierul lui

VASILIE BAN
la „Cisma mare roşie"

după cum se numeşte prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită prăvălie de încălţăminte s'a mărit în casa proprie şi la fiecare păreche se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera ghete bune şi trainice pe lângă preţuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca şi până acum.

E deajuns a se arăta numărul, sau a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alţii, eventual să returnează banii.

(221) 46—

A XXXI-a ces. reg. priv.
LOTERIE DE CLASĂ
110,000 lozuri. 55,000 câştiguri.
Tot al doilea loz câştigă.
Câştigul cel mai mare:

1.000,000	200,000	80,000
600,000	100,000	70,000
400,000	90,000	60,000

şi aşa mai departe.

La clasa I-ă
tragerea în 21 şi 23 Noemvrie 1912

recomandă şi expediază lozuri originale cu preţurile oficioase de

los original:	1/8	1/4	1/2	1/1
pentru cor.	1·50	3·—	6·—	12·—

Colectura principală
JULIUS FRIEDE & Co.
SIBIIU Str. Cisnădiei 1

Comandele se efectuesc în modul cel mai simplu prin **mandat poştal** scriindu-se acea părticică de loz ce se doreşte pe cuponul mandatului. — La dorinţă lozurile se expediază şi prin **rambursă.** (370) 2—4

Cereţi **gratuit** şi **franco** planuri de joc oficioase, precum şi mandate poştale libere. — **Informaţiuni gratuite.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 30 Octomvrie (12 Noemvrie) 1912. *Nr. 114.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 10.048 Școl.

Circulară

Preaonoraților protopresbiteri, onoraților preoți și învățători din arhidieceza ortodoxă a Transilvaniei!

Dacă ne vom reaminti, că în lume de veacuri decurge o aprigă luptă de existență între oameni, luptă ce se poartă numai cu armele învățăturii și ale minții luminate: atunci ne vom convinge și despre acel mare adevăr, că omul care dispune de armele învățăturii și ale minții luminate, învinge, supune și aservește pre celce nu dispune de aceleași arme, și ocupă tot mai mult din mijloacele de traiu sau de existență ale celui învins, până când acesta ajunge la cea mai mare lipsă și sărăcie.

La acea luptă fiind angajat și poporul nostru, care din vitregitatea timpurilor, în mare parte, este lipsit de armele învățăturii și ale luminii, dacă voim precum dorim foarte — să nu sucumbe în acea luptă și să nu devie învins, aservit și sărăcit: atunci trebue să stăruim din toate puterile la înzestrarea lui cu aceleași arme ale învățăturii și ale luminii, cu cari sunt înzestrate și celelalte popoare din jurul lui.

Iar dacă ne vom mai reaminti, că pe celelalte popoare numai preoții și învățătorii lor le-au înzestrat cu armele învățăturii și ale luminii, — atunci vom înțelege, că asemenea datorință de a învăța și a lumina și pe poporul nostru, avem și noi preoții și învățătorii lui. Avem datorință de a face aceasta fără amânare, și pentrucă fără de asemenea învățătură și lumină s'ar periclita nu numai existența poporului nostru, dar și a bisericei noastre, căci un popor decăzut și sărăcit în amarul său nu se mai gândește la susținerea bisericei și a școalei, și cu atât mai puțin la susținerea preoților și a învățătorilor săi.

Pentru evitarea unei asemenea mari nefericiri, pentru care noi preoții și învățătorii, de sus până jos, am avea cea mai grea răspundere înaintea lui Dumnezeu și a posterității, nu rămâne decât să lucrăm cu toții, din toate puterile, și la înzestrarea poporului nostru cu armele învățăturii și ale luminii ca să poată suporta, cu bun succes, lupta de existență.

Dar fiindcă baza oricărei învățături și luminări este cartea, de care o mare parte a poporului nostru nu se poate folosi, căci nu știe ceti: mă văd silit a renoi însărcinarea dată prin circularul din 20 Noemvrie 1908, Nr. 13.440 și prin cel din 1 Noemvrie 1911, Nr. 12,969, și a vă provoca și îndatora și prin aceasta, pe voi toți iubiților preoți și învățători, ca acum când poporul a terminat lucrul câmpului, și când dispune de mai mult timp liber, mai ales în serile lungi da iarnă, să reîncepeți, cu puteri nouă, instruirea ***gratuită,*** în cetire și scriere, a tuturor poporenilor din parohiile voastre, cari n'ar ști ceti și scrie.

Spre scopul acesta, mai nainte de toate preoții din comunele în cari ar fi analfabeți, să se consulte cu învățătorii noștri confesionali, ca unul dintre dânșii, adecă ori preotul ori învățătorul, să ia asupra-și sarcina de a învăța pe analfabeți cetitul și scrisul, punându-se în vedere celui ce ar face aceasta și o remunerație din partea consistorului. In comunele acelea, unde ar fi mai mulți preoți și învățători, să se consulte și să decidă toți împreună, care dintre ei să ia asupră și aceea sarcină; iar unde n'ar fi învățător confesional, ori în caz când acesta n'ar fi în stare a instrua, acolo însuși preotul să instrueze pe analfabeți cetitul și scrisul.

După această înțelegere, preotul, în cea mai de aproape Duminecă ori sărbătoare să spună poporului la înțeles, că dorind noi foarte, soarte tot mai bună poporului nostru, dar știind, că fără învățătură nu va putea ajunge asemenea soarte, și știind că o parte a poporului nostru nu știe carte, din care să se învețe și lumineze, ba mai știind noi și că, tot din cauza lipsei de carte, poporul nostru nu e luat în seamă, ca popoarele cari știu carte, nici la alegeri comunale, comitatense și dietale: am aflat de bine a orândui ținerea de cursuri de iarnă pentru cei neștiutori de carte, și a îndatora pe preoți și învățători, să învețe în dar, fără nici o plată, a ceti și scrie, pe toți cei ce n'ar ști carte. Și așa a sfătui și îndemna pe toți neștiutorii de carte, a se aduna în serile lungi de iarnă la acele cursuri, unde, în scurt timp, toți vor învăța cetitul și scrisul.

Intr'una cu aceasta să li se mai spună și aceea, că pentru a le înlesni învățarea, — la cerere, — li se vor trimite abecedare din tipografia noastră arhidiecezană, anume întocmite pentru analfabeți cu preț ieftin, — iar dupăce vor învăța cetirea, vom îngriji să le trimitem cărți de cetire cu cel mai redus preț, din cari se vor deștepta și lumina cum să-și crească și să-și norocească mai bine pe fiii lor, cum să-și conducă mai bine afacerile lor, ca să ajungă o vieață mai tignită, și cum să-și cunoască și să-și apere dreptul lor, în caz de lipsă.

Dealtfel pentru a înlesni măcar în parte munca preoților și învățătorilor, Consistorul arhidiecezan a tipărit și o Instrucție privitoare la organizarea cursurilor de analfabeți. Ea se trimite deodată cu această circulară fiecărui oficiu parohial. (O publicăm și noi în numărul viitor. *Redacțiunea).*

In fine, fiindcă la toate acestea, pe lângă stăruințele noastre se mai cere și ajutorul cel puternic al lui Dumnezeu, îl rog și eu ferbinte să ne împărtășască acel ajutor, și să binecuvinte cu darurile sale cele bogate pe toți ceice vor conlucra și la această întreprindere folositoare.

După cari cu binecuvântare arhierească am rămas

Sibiiu, la 16 Octomvrie 1912.

Al vostru tuturor
de tot binele voitor:
Ioan Mețianu m. p.,
arhiepiscop și mitropolit.

Din delegațiuni.

Mercuri la ameaz Maiestatea Sa, Monarhul, a primit delegațiunile în sala tronului din palatul regal din Buda. La alocuțiunile presidenților delegațiunilor, Maiestatea Sa a răspuns, atât delegațiunei austriace, cât și celei ungare, următoarele:

„Cu sinceră satisfacție și mulțămire primesc dovada de alipire de care mă asigurați. Dela ultima noastră convenire conflicte sângeroase au venit să tulbure pacea în Balcani, conflicte cari ne impun o veghere potențată. Considerând, că acest conflict poate atinge și interesele monarhiei, dorința de a restabili cât mai curând ordinea în Orient, pe terenul politic și economic deopotrivă, se impune cu o forță tot mai mare. Guvernul meu va fi gata, ca la moment potrivit să ia parte, dimpreună cu guvernele aliaților noștri, în acțiunea îndreptată spre acest scop.

In sesiunea anterioară a delegațiunilor, representanții celor două state ale monarhiei au dat dovadă de un deosebit simț de jertfă, atunci când au votat creditele estraordinare pentru acoperirea trebuințelor din armată și marină. In urma votării acestor credite, forța noastră armată a sporit în mod îmbucurător. Trebuințele actuale ale guvernului nostru de războiu rămân în cadrele obicinuite, un spor de cheltuieli s'a prevăzut numai pentru resolvirea chestiunii subofițerilor, prin ce, atât în armata de pe uscat, cât și în marină, s'a realisat un progres însemnat.

In afacerile publice ale Bosniei și Herțegovinei se arată, grație ținutei loiale și patriotice a poporațiunei, o înaintare constantă spre bine. Soborului îi va sta în putință să promoveze, în temeiul muncii bogate legislatorice ce-i stă înainte, progresul cultural și economic al celor două provincii.

Pătruns de convingerea, că veți discuta proiectele ce vi s'au propus, cu înțelepciunea, zelul și conștiențiozitatea manifestată la toate ocasiunile, vă doresc deplin succes la străduințele dvoastre laborioase și salutându-vă din inimă deschid noua sesiune a delegațiunilor“.

FOIȘOARĂ.

Religiunea copiilor.

— Traducere —

de *G. Fl. Preșmereanu.*

Mi se pune întrebarea, ce e religiunea?

Copiii încă au una, ba ne spun mai învederat, decât ori ce profesor de teologie, ce este aceea.

Au fost doi bărbați, cari de altcum au fost contrastele cele mai drastice, dar cari în acest punct se unesc. Unul din ei, ni-a impus ca problemă „să căutăm după aceea împărăție a copiilor“, pe când celalalt, presentând un copil în cercul învățăceilor săi, zise: „De nu vă veți întoarce și să fiți, ca acești copii, nu veți intra în împărăția cerului“.

Dar ce este religia?

„Nu este în primul rând o cugetare, ci o simțire, o voință“.

In curățenia inimei omului se abate o năzuință, întru a se devota de bună voe și curat din simț de recunoștință unui scop mai înalt și necunoscut.

Acest devotament este primul care se face simțit, și numai după aceea inclinația de o scruta.

Incât privește spiritul scrutător, noi cei mari suntem copiilor superiori, dar în devotament ne întrec ei.

Să luăm numai sub cercetare religiunea lor! De astă dată nu am în vedere pe copiii ce șed pe băncile școalei — acestia ne sunt nouă foarte aproape, ci gândul meu se îndreaptă spre acele ființe mititele, cari stau mai aproape de natură și de Dzeu, la acei copii, din a căror căutătură se reoglindește cerul senin al nevinovăției.

Nu trag la îndoială, că și ei caută să dea o esplicare celor necunoscute lor, câțiva cel puțin dintre acestia, de bună samă.

Cine nu-și dă samă, cât de puternic se manifestă boldul de a scruta deja la cei micuți? Ori cui i s'a dat prilej să se convingă despre datina copiilor, de a pune întrebări celor maturi, un lucru care constitue o îndeletnicire de predilecție pentru ei. Această însușire alcătuește în cele religioase, un ce cu care copilul ne poate servi drept pildă. Dacă omul și-a uitat de datina aceasta, e semn că a uitat mult.

Cum a și zis Lessing?! „Nu adevărul, pe care s'a făcut stăpân cineva, ci năzuința de a pune adevărul în lumină, și de care el știe și da dovadă, este, ceea ce constitue valoarea unui om“.

Pururi vor fi oameni, cari nu sufer să li se pună întrebări, și mai puțin în cele religioase, cari consideră întrebarea, deja ca o îndoială, pe când îndoiala o iau drept păcat.

Ne vom întâlni apoi și cu de aceia, cari nu află de bine a pune întrebări numai din simplul motiv, pentru că ei se încred orbiș în spusa celor mari, luând de bani buni cele stabilite și cugetate de ei.

Să ne ferim însă de a face din lipsă o virtute. Un părinte înțelept se va feri a suprima curiozitatea ce se esprimă prin punerea de întrebări din partea copiilor. Aceasta ar fi cea mai mare nechibzuință.

Și tot așa nici pe cei mai în vârstă nu-i permis să-i dojenim, dacă ei caută și întreabă; doar generația de azi este o generație de cercetători și scrutători.

Ce învățătură mai de preț ne pot servi copiii, decât ceea ce privește obiceiul de a întreba, — și adecă o trăsătură caracteristică religioasă cu însușirea de a scruta după adevăr și de a-l îndrăgi, după cum ne face băgători de seamă Isus cu cuvintele: „Cel ce este din adevăr“...

Sunt și copii, cari nu sunt din „adevăr“, așa că acest fapt ne ilustrează adevărul învățăturii biblice despre păcatul strămoșesc, care nu este numai o vorbă goală.

Deja la copiii cei mici es la iveală inclinațiunile cele rele, moștenite dela tată și moși. Alții oglindesc în ochi, ca și în rostul vorbelor lor neatinse de duhul prefăcătoriei, întreg internul sufletelor lor. Ei încă nu au cunoștință de apucătura rafinată a celor vrâstnici de a spune una și a gândi alta, precum și de faptul, că nu trebue să-ți dai totul dela inimă. De câtă dragoste știu să se învrednicească cei mici și de câte ori nu ne aduc în perplexitate prin sinceritatea și iubirea lor de adevăr. (Ne-ar costa multă osteneală, dacă am căuta să le ștergem această mireasmă din fața și din sufletul lor!)

Să ne mai mirăm dară, că oameni cu adevărat sinceri își petrec timpul atât de bucuros în societatea copiilor, ca și oamenii, cari sunt nevoiți să și petreacă cea mai mare parte a vieții lor într'o atmosferă, unde la tot pasul te întâlnești cu minciuna și prefăcătoria, ba acestea alcătuesc tonul și modul de contact social.

Nu se poate trage la îndoială influința binefăcătoare a acestui mod de atingere cu copii, pe a căror frunte sinceritatea își păstrează încă neștirbit chipul său zugrăvit!

Ți se pare, ca și când ai mai avea înaintea ochilor o bucată sau un esemplar neconturbat din chipul și asemănarea lui Dzeu.

Nici nu mi-aș putea imagina, ca copiii să cadă departe de Dzeu!

(Va urma).

Cu mult mai detailat s'a pronunţat asupra situaţiunii, în subcomisiuni, Marţi seara, dl *Berchtold*, ministrul de esterne al monarhiei noastre, rostind în faţa lor următorul discurs:

„Dela ultimele şedinţe ale delegaţiunilor până în ziua de astăzi, — a spus contele Berchtold, — am asistat la desfăşurarea unor evenimente de cea mai mare însemnătate pentru liniştea viitoare a statelor europene. Inainte de a mă ocupa mai pe larg de aceste evenimente mă simt dator să amintesc un fapt care pentru noi, ca aliaţi, e de cel mai mare interes.

Răsboiul italo-turc s'a încheiat în chip norocos la Lausanne şi aliaţii noştri au ajuns în posesiunea incontestabilă a unui întins teritor în nordul Africei. Din parte-ne am promovat după putinţă încheierea păcii şi îndată după înfăptuirea ei ne-am grăbit să recunoaştem suveranitatea Italiei asupra Lybiei. Cu o sinceră satisfacţie amintesc, că în felul acesta Italia şi-a ajuns scopul pe care l-a urmărit decenii dearândul, câştigând un teren larg, unde îşi va putea transplanta cultura sa înaintată.

Cu toate că pacea a fost încheiată cu toată graba posibilă, nu s'a putut totuş împedeca izbucnirea conflictului în Balcani; dar ori cum, a avut darul să prevină o complicaţie şi mai primejdioasă. Din acest punct de vedere, nu putem decât să salutăm cu bucurie pacea realizată la Lausanne.

In timpul cât am petrecut în Italia, m'am putut convinge, că nu numai guvernul, dar şi opinia publică din Italia a apreciat în măsură deplină atitudinea noastră în războiul ce l-a purtat acest regat cu Turcia. Primirea căldUroasă, de care am fost învrednicit pretutindenea în ţara aliată, e încă o dovadă a celor afirmate mai înainte. Prietinia manifestată cu aceea ocaziune a aflat un plăcut răsunet şi la noi şi această împrejurare e o nouă garanţă a legăturilor indisolubile cari împreună cele două state aliate.

Situaţia din Orientul apropiat a luat în ultimul timp o înfăţişare extrem de serioasă şi îngrijorătoare. După cum şi dvoastră vă este cunoscut, în diplomaţia marilor puteri s'a pornit la iniţiativa primministrului francez Poincaré un viu schimb de vederi, cari au de scop aflarea unei platforme, pe baza căreia la un moment dat să intervină şi să pună capăt grozăviilor sângeroase ce se petrec în nemijlocita noastră apropiere. In strâns acord cu aliaţii noştri şi convenind des mai ales cu reprezentanţii Rusiei şi ai Angliei, am luat şi noi parte în schimbul acesta de vederi şi stăm şi astăzi în tratative cu marile puteri, pornind din convingerea că în chipul acesta satisfacem dorinţa generală exprimată şi la noi de a înăbuşi cât mai curând groaznicul incendiu ce mistue ţările balcanice.

In luptele de până acum, statele balcanice au repurtat succese însemnate, şi sub impresia acestora, ţinta ce-şi propuseră înainte de isbucnirea ostilităţilor, a ajuns cu mult mai departe. Până ce la început, ele cereau introducerea unor reforme radicale în imperiul otoman, reforme cari să asigure existenţa naţională a fraţilor lor de sânge — pretenţiunea aceasta şi-au exprimat-o, de altfel, şi în notele pe cari le-au trimis marilor puteri şi în ultimatul adresat porţii — astăzi aspiraţiile aliaţilor sunt incomparabil mai mari şi ele tind direct la descompunerea Turciei.

Pentru politica noastră, care de altcum nu e condusă de tendinţe de expansiune, numai acel moment poate fi hotărâtor care poate aduce în consonanţă dorinţa noastră de a păstra o ţinută pacinică cu datoria ce ni se impune în primul loc, de-a apăra interesele monarhiei faţă de orice tendenţă păgubitoare.

Faţă de evenimentele din Balcani am păstrat până astăzi moderaţiune şi atitudinea noastră a fost pretutindenea bine apreciată.

Pe această cale dorim să urmăm şi mai departe, deoarece avem puternică conştiinţa forţelor noastre, cari ne sunt o garanţă sigură că vom şti face ca glasul nostru să fie ascultat. Nu mă îndoesc că ne va succede să ne afirmăm drepturile, fără să ajungem în calea pretenţiunilor juste ale altora. Suntem aplecaţi să recunoaştem până la cel mai îndepărtat hotar noua situaţiune creiată în urma învingerilor repurtate de statele, aliate şi să punem astfel basa înţelegerii trainice şi prieteneşti cu aceste state. In schimb însă avem tot dreptul să cerem, ca interesele legitime ale monarhiei să nu sufere nici o pagubă pe urma situaţiunei schimbate.

Atitudinea liniştită şi cumpătată a României, a acestui regat care stă în legături strânse de prietinie cu monarhia noastră, a avut o însemnătate deosebită asupra desfăşurării evenimentelor şi sperăm că importantele interese ale sale bazate pe situaţiunea ei geografică, vor afla deplină consideraţie.

Intrucât mi-au permis împrejurările, m'am silit să dau un scurt tablou al situaţiunei din momentul de faţă şi îmi rămâne acum să vă rog a-mi acorda şi în acest moment de o gravitate indiscutabilă, deplina încredere a dvoastră şi să vă mulţumiţi cu expunerile mele de astăzi restrânse într'un cadru îngust, aşteptând pe altă dată desfăşurarea lor pe larg, fiindcă tratativele în curgere sunt de o natură foarte delicată şi nu-mi permit a face acest lucru chiar astăzi“.

Asupra acestui esposeu a ministrului de esterne, care a făcut bună impresie pretutindenea, s'a născut discuţie în subcomisiuni. La discuţie a participat în subcomisiunea austriacă şi deputatul român *Isopescu-Grecul*, care şi-a esprimat mulţămirea pentru tonul loial al contelui Berchtold faţă de legitimele pretensiuni ale României şi în subcomisiunea ungară P. S. Sa, Episcopul *Dr. V. Hossu* al Gherlei, care a spus cam următoarele:

„Expunerile contelui Berchtold şi în deosebi pasajul referitor la România au făcut asupra mea o impresie foarte favorabilă. Nu e decât just ca România, care s'a purtat perfect de corect şi care trăeşte cu noi în cele mai strânse legături de prietinie, drept recompenză a atitudinei sale, să nu sufere nici o pagubă în interesele ei, ci acestea să fie luate în considerare în mod corăspunzător. Din situaţiunea de azi rezultă cu evidenţă, cât de mult sunt avizaţi Ungurii şi Românii unii la alţii şi n'ar fi decât de dorit şi pentru ambele popoare de mare folos, dacă şi în internul ţării ar trăi în bună înţelegere“.

Subcomisiunile au votat încredere dlui ministru de esterne şi i-au votat budgetul.

Biserica şi statul

de *Dr. Ioan Stanciu*, par. gr.-ort.

(Fine).

Aşa dară de present în statul nostru sunt următoarele religiuni recepte, după cum le înşiră şi art. de lege XLIII din 1895: rom.-cath; gr.-cat. română şi armeană; ev.-ref; ev.-lut; unitară; gr.-ort. română şi sârbească, şi izraelită. Dintre aceste biserici cea catolică, deşi este favorizată de stat, încă nu-şi are autonomia, care în timpurile din urmă este ţinută la suprafaţă de cercurile competente bisericeşti şi politice. Autonomia bisericei gr.-ort. sârbeşti nu de mult a fost suspendată, prin rescript regal; ear biserica izraelită având o organisaţie nu atât generală, cât mai mult locală, nu poate avea o autonomie mai largă, precum o au bisericile reformate şi cea gr.-ort. românească.

Reciprocitatea bisericilor este în principii generale stabilită în art. de lege XX din 1848 şi în detail în art. LIII din 1868. Aceste împreună cu legile aduse în anii 1894-95 regulează raportul dintre biserici, ca corporaţiuni, dintre biserici şi stat, precum şi dintre membrii singuratici ai bisericilor. In special art. de lege XLIII din 1895 pune pe base largi libertatea confesională. Se înţelege, că libertatea aceasta nu este absolută, fără restricţiuni, dat fiind, că şi această lege face deosebire între biserici recepte, recunoscute, şi nerecunoscute de stat, între cari nu este egalitate şi reciprocitate.

Articolul amintit face deosebire între credinţă, religiune şi biserică. Credinţa e declarată de absolut liberă: „fie care individ are voie liberă de-a crede şi manifesta orice credinţă doreşte“. Evident că aici e vorba de libertatea credinţei interne. Statul însă permite, ca această credinţă să poată fi manifestată şi în estern, în cadrul legilor existente şi al moralei publice. Prin urmare nu numai credinţa concretizată în manifestările religiunilor recepte şi recunoscute de stat poate fi exerciată de indivizi, ci ori care altă credinţă. Urmarea e, că la noi nu numai că nu se persecută credinţele şi deprinderile religioase, fie acelea cum ar fi, ci din contră, aceste nici tolerate nu le mai putem numi, dat fiind, că aceea ce îşi are basa în lege, nu mai e tolerat, ci *legal*.

De sigur, că prin libertatea aceasta legală, respectiva credinţă sau religiune nu devine recunoscută şi cu atât mai puţin recipiată din partea statului. Ear la aceasta trebue ca statul să-şi dee consimţământul espres prin legislatura sau guvernul seu. Câtă vreme nu are acest atribut, respectiva credinţă sau religiune nu este persoană de drept, nu este organism, ci o conglomeraţie a indivizilor, cari profesează şi manifestă aceeaşi credinţă. Acestea nu se pot organisa în comunităţi bisericeşti, ear adunările, întrunirile lor, fie acelea de orice natură, se consideră de întruniri publice, cari nu se pot ţinea fără anunţare şi fără permisiunea forului administrativ competent, care se prezentă la acelea prin organele sale poliţiale. La noi de present avem în stadiul acesta religiunea nazarenilor, cari în repeţite rânduri au încercat la guvern să li se recunoască religiunea, dar fără succes.

La noi prin urmare biserici, ca persoane juridice, nu sunt numai cele recipiate şi recunoscute de stat. Despre cele recipiate am vorbit mai sus; biserică recunoscută de stat avem de present numai una, pe a baptiştilor, recunoscută prin ordinaţiunea ministrului de culte nr. 77092 din 1905.

Deosebirea între bisericile recipiate şi cele recunoscute este foarte mare. Cele dintâiu se basează pe lege sancţionată, iar aceste din urmă esistă în urma ordinaţiunilor ministeriale. Cu alte cuvinte, bisericile recipiate nu sunt espuse organelor administrative, câtă vreme cele recunoscute depind de-a dreptul dela vicecomitele comitatens şi în special dela guvern. Chestiile de dogmă, precum şi regulamentele interne, nu se aproabă de guvern, numai la bisericile recunoscute. Numai preoţii acestor biserici pot fi amovaţi din oficiul lor de organele administrative, dar preoţii bisericilor recipiate nu pot fi suspendaţi nici în cazul când s'ar dovedi de duşmani ai statului. Bisericile recipiate au dreptul de a-şi încassa repartiţia şi aruncurile de pe credincioşi, pe cale administrativă, aşadară pe calea pe care îşi încassează şi statul dările directe. Bisericile recunoscute nu au acest drept. Ele cu încassarea competinţelor sunt îndrumate pe căile judecătoriei. Bisericile recipiate au drept de a înfiinţa fonduri, de a susţinea şcoli şi instituţiuni, şi în special au dreptul de a cumpăra realităţi după bunul plac, câtă vreme cele recunoscute nu pot avea în posesiune mai mult teritor decât au lipsă la edificarea bisericei, şcoalei şi casei parohiale. Prelaţii bisericilor recipiate, cu escepţiunea bisericei izraelite, care nu are prelaţi, sunt membri naturali ai casei magnaţilor, bisericile recunoscute nu au acest drept.

Vedem şi numai din puţinele esemple înşirate, câtă deosebire este între bisericile recipiate şi cele recunoscute. Dar deşi cele recipiate în urma suveranităţii lor speciale au multe şi însemnate drepturi, totuşi statul adeseori se ingerează în afacerile lor, respective statul usează de dreptul de a controla mersul normal al conducerii lor. Un atare drept este „jus supremae inspectionis“ al regelui, adecă dreptul suprem de inspecţiune, în urma căruia regele are dreptul de a supraveghea, de a cere desluşiri despre unele afaceri bisericeşti; iar acele acţiuni sau disposiţiuni bisericeşti, cari sunt contrare legilor esistente, sau cari sunt jignitoare pentru alte biserici, sau pentru drepturile asigurate în lege pe seama supuşilor statului, sau de-a dreptul conturbă liniştea acestuia, regele are dreptul de a le nimici. Aşadară în urma acestui drept sinoadele, congresele, sau peste tot acele corporaţiuni din sinul bisericilor recipiate, cari aduc legi şi disposiţiuni pentru întreaga biserică, numai cu permisiunea prealabilă a regelui se pot convoca; iar legile, decisiunile, conclusele aduse de aceste foruri legislatorice, numai după aprobarea espresă sau tacită a regelui întră în vigoare şi se ridică la putere de lege. Cumcă aşa este, am constatat şi noi cu durere nu de mult, când s'a nimicit un conclus al congresului nostru naţional-bisericesc referitor la legea şcolară a fostului ministru de culte Apponyi. Ba dreptul acesta al regelui merge până la suspendarea întregei constituţiuni bisericeşti, dacă se constată iregularităţi sau lucruri anormale în conducerea bisericii. Dovadă eclatantă este suspendarea constituţiei bisericii gr. ort. sârbeşti, care este suspendată prin rescript regal.

Faţă de biserica catolică regele are dreptul de patron „jus supremi patronatus“, care îl îndreptăţeşte de-a înfiinţa episcopii, de-a nimici sau împărţi pe cele existente după bun plac, de-a întregi locurile de prelaţi devenite vacante, etc.

„Jus placeti“ al regelui înseamnă că biserica catolică din patrie nu poate primi fără aprobarea regelui nici un ordin dela foruri străine. Deci bulele Vaticanului la noi nu au valoare, decât numai după aprobarea regelui.

Aşa dară religiunile recipiate sunt basate pe lege, au autonomie şi drepturi largi, în urma cărora existenţa lor nu depinde dela guvern, sau alte foruri administrative. Din contră, cele recunoscute nu au atâta siguranţă, nu au atâtea drepturi, dat fiind, că se sprijinesc numai pe ordinaţiuni ministeriale, cari după împrejurări se pot revoca şi modifica ori şi când. Recunoaşterea lor asemenea e legată de unele condiţiuni, şi anume: Se recunosc: 1. dacă ele sunt în stare să dee creştere religioasă-morală copiilor; 2. dacă statutele lor nu sunt în contrazicere cu legile existente; 3. dacă dogmele şi credinţele lor nu atacă existenţa statului sau morala publică; 4. dacă prin numirea lor sau în credinţele lor nu lovesc în alte religiuni recepte sau recunoscute; 5. dacă nu au timbrul de naţionalitate, şi 6 dacă nu se deosebesc de alte religiuni recipiate sau recunoscute decât prin rit sau limbă. Acestea sunt condiţiunile principale, cari trebuie să le întrunească orice religiune, dacă voeşte să fie recunoscută de stat.

⁂

In liniamente generale şi scurte m'am silit să clarific întrucâtva raportul dintre biserică şi stat. Nu m'am estins asupra unor lucruri de importanţă din punctul de vedere şi al bisericei şi al statului, precum ar fi şi este de esemplu: trecerile şi condiţiunile trecerilor religionare, religiunea minorenilor şi a celor născuţi din căsătorii mixte, căsătoriile civile şi bisericeşti, adecă asupra dreptului matrimonial privit din ambele puncte de vedere. Asupra acestor chestii de însemnătate atrag atenţiunea tuturor pe cari îi interesează asupra legilor următoare: art. de lege LIII din 1868, XXXI din 1894, XXXII şi XXXIII din acelaş an.

Ear cât priveşte puterea bisericei, în urma căreia biserica îşi poate manifesta voinţa suverană, precum şi forma şi organele prin cari se manifestează această voinţă, chestii de interes pentru noi, voi încerca a le desvolta cu altă ocasiune.

NOUTĂŢI.

Societatea pentru fond de teatru român îşi va ţinea adunarea sa generală în Braşov în zilele de 5/18 şi 6/19 Noemvrie 1912 în sala cea mare a gimnaziului român. Invităm la această adunare generală pe toţi membrii fundatori, pe viaţă, ordinari şi ajutători ai Societăţii, precum şi pe toţi binevoitorii şi sprijinitorii culturii româneşti. Braşov, în 12/25 Octomvrie, 1912. *Virgil Oniţiu* m. p., vice-president. *Dr. Iosif Blaga* m. p., secretar.

*

Sfântul sinod al bisericii autocefale gr. ort. române din regatul României e întrunit în sesiune ordinară de toamnă în Bucureşti.

*

Legea electorală. Delegaţiunile îşi vor termina lucrările până pe la 22 Noemvrie astfel, că dieta îşi poate reîncepe activitatea în 25 Noemvrie. Se svoneşte, că în prima şedinţă a dietei, ţinută în 25 ori 26 Noemvrie, guvernul va presenta proiectul de lege despre reformele electorale, care va fi predat unei comisiuni speciale spre studiare. Dieta va începe apoi discuţia asupra budgetului anului viitor.

*

De pe câmpul de răsboiu nu vin decât ştiri despre noue înfrângeri suferite de Turci, cari aşa se vede, că sunt condamnaţi la perire.

*

Parastasul fundatorului Demetriu Andronic. Vineri, în 8 Noemvrie n., fiind şi sărbătoarea marelui mucenic Demetriu, la biserica din Sibiiu, suburbiul Iosefin, în al cărei cimiter îşi doarme somnul de veci fundatorul Demetriu *Andronic*, răposat în 1880, cel care şi-a lăsat întreagă averea pentru „sprijinirea meseriaşilor români ortodoxi din Transilvania“, s'a celebrat prin parohul I. B. Boiu un parastas solemn întru veciniea odihnă a sufletului lui. La parastas, în afară de câţiva credincioşi din parohie, a asistat, representând Reuniunea sodalilor români sibieni, prezidentul ei dl Victor Tordăşianu.

*

† Stroe Beloescu. Un om de bine şi de inimă, filantrop generos, *Stroe Beloescu*, din Bârlad în România a murit săptămâna trecută, asasinat fiind în mod mişelesc de o bandă de hoţi, în locuinţa sa din Bârlad unde-şi avea domiciliul. Ne esprimăm nespusa durere pentru sfârşitul atât de tragic al acestui bun român, originar dela noi.

*

Congresul „Societăţii ortodoxe naţionale a femeilor române“ din regatul român se ţine în 21 şi 22 Noemvrie v. în Bucureşti, palatul „Ateneului Român“.

*

Demisiunea primatelui. Din Budapesta se vesteşte că primatele Ungariei *Vaszary* din motive de sănătate şi-a înaintat Maiestăţii Sale demisiunea, iar pe viitor va purta numai titlul de cardinal. Demnitatea de primate va trece asupra arhiepiscopului Ioan *Csernoch* din Calocea.

*

Inaugurarea unui vas de răsboi. Al treilea vas de răsboi al marinei noastre se va inaugura în 30 Noemvrie c. în Triest. Va primi numele *Prinţul Eugen*. Construirea lui s'a început în Ianuarie şi s'a terminat în timp de zece luni. Clădirea şi maşinile sale costă peste şapte milioane de coroane, ear echiparea cu artilerie şi torpile face patru şi jumătate milioane de coroane.

*

Preot militar. Cu 1 Noemvrie n. c. a fost numit preot militar gr.-ort. român la Braşov, în locul pensionatului Nicolae Fizeşan, domnul *Ilie Hociotă*, catihet în Sibiiu.

*

Avis. Cu toată onoarea comunic, că mi-am deschis cancelaria advocaţială în Sasca-montană. Dr. Augustin Bădescu, advocat.

*

Dela Societatea pentru fond de teatru român. In numele comitetului de încvartirare, rog pe toţi acei, cari doresc să ia parte la serbările dela Braşov din 5/18 şi 6/19 Noemvrie ale „Societăţii pentru fond de teatru român“, să trimită înştiinţarea sosirii Dlor şi dorinţele în privinţa otelelor din Braşov pe adresa subsemnatului: Dr. *Horia Petra-Petrescu*, Braşov, Târgul grâului 4.

*

Pentru seminar. Preoţimea din tractul Braşovului a subscris pentru noul seminar din Sibiiu suma de 2500 coroane.

*

Descoperire. Un medic parisian, Dr. Odin, cum vest sc zierele franceze, a descoperit microbul cancerului (racului).

*

† Iosif Hertiogea, preot gr.-or. în comuna Herşeni, după grele suferinţe, împărtăşit cu Sf. Taine, şi-a dat sufletul în mânile Creatorului, Marţi în 5 Noemvrie a. c., în al 62-lea an al etăţii, 39 al căsătoriei şi preoţiei. Rămăşiţele pământeşti i-au fost aşezate spre odihnă veşnică Joi în 7 Noemvrie a. c. la 2 ore p. m. în cimiterul din Herşeni. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

O nouă secţie în ministeriul de răsboi. Cu ziua de 1 Noemvrie c. s'a înfiinţat în ministerul nostru de răsboi o secţiune numită a motoarelor. Noua secţie se va ocupa cu afacerile privitoare la maşinele de sburat şi la automobile; va ţinea în evidenţă aparatele de sburat şi automobilele din proprietate particulară ş. a.

*

Icoana autentică a Mântuitorului? Ziare engleze comunică ştirea, că în Aberfraw, din Wales, cu prilejul săpăturilor unor vechi monumente ale druizilor, s'a găsit o medalie estraordinar de interesantă. Medalia este de aramă şi arată pe o lature icoana, care ar fi să înfăţişeze pe Cristos, pe dosul ei adecă se poate ceti inscripţia cu semne ebraice: *Isus Cristos, mijlocitorul şi mântuitorul.* Dacă se va dovedi, că este vorba în adevăr de o icoană veritabilă a lui Cristos, nu încape îndoeală că relicvia aceasta are să fie una dintre cele mai preţioase ale lumii întregi; deoarece medalia representă prima icoană autentică a feţei Mântuitorului.

*

Fără teatru. Trupa teatrală ungurească din Sopron, Oedenburg, a trebuit să-şi sisteze representaţiile, nefiind sprijinită de public. In anii trecuţi numitul oraş îşi avea trupa teatrală germană, ale cărei producţii erau bine cercetate.

*

Nou prezident. Din Newyork se anunţă, că prezident al Statelor unite a fost ales în 6 Noemvrie Dr. Woodrow *Wilson*, candidatul partidului democrat, un bărbat de 56 de ani, care până aci a fost profesor universitar la Princetown şi a scris mai multe lucrări de istorie şi sociologie. Se spune, că Wilson nu este mare amic al emigranţilor. Astfel, pe viitor se va îngreuna şi mai mult emigrarea în America. Prezidentul de astăzi al Statelor unite primeşte un salar de 75 mii dolari, sau 375 000 coroane pe an.

*

Mulţămită. Dl Dr. *Alesandru Dobrescu*, medic în Sibiiu, s'a mutat la Braşov, voind să ordineze împreună cu fratele său Dr. *Aurel Dobrescu.* Mulţămeşte deci şi pe această cale tuturor cunoscuţilor pentru încrederea ce i-au arătat-o până acum.

*

Căsătoriile şi răsboiul. Din ţările balcanice se scrie, că răsboiul actual a avut o mare înrâurire asupra încheerii căsătoriilor. Recruţi şi reservişti s'au grăbit, nainte de a pleca la răsboi, să-şi serbeze cununiile. Intr'o singură săptămână s'au căsătorit în Belgrad 1456 de părechi, iar în Sofia 1241. In Bulgaria, Grecia şi Sârbia s'au făcut în ultimele săptămâni, înainte de începerea răsboiului, 76 mii de căsătorii.

*

Resultatul recensământului în Bosnia. Guvernul provinciilor anexate a publicat acum resultatul recensământului din Bosnia şi Herţegovina făcut în 10 Octomvrie 1910. Acesta este al patrulea recensământ dela ocuparea celor două provincii. Poporaţiunea lor este de 1,898.044 de suflete, în 2249 de comune, pe un teritor de 51 200 chilometri pătraţi. După confesiune sunt: 800.000 ortodoxi, 600.000 mohamedani, 400 000 catolici, 11.000 izraeliţi, restul de alte confesiuni.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşian pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriaşilor sibieni au mai dăruit: Dr. Enea Andrea, advocat (Nocrih), 1 cor., Vasile Gan, protopresbiter (Ofenbaia), 50 bani, Dr. Virgil Mircea, advocat (Cohalm), 1 cor., Achim Oancea, învăţăcel faur, 30 bani, Dr. Victor Raicu, advocat (Sibiiu), 1 cor., Grigorie Porcariu, comerciant (Valea-dosului), soţia sa Maria n. Meteşan şi copiii lor: Parfilie, Măriòara, Augustin, Vladimir, Ionel, Minerva, Silvia şi Octavia, cor. 2·50; Atanasie Deju, paroh (Fizeşti), Sebastian Negru, sodal lăcătuş, Liviu Alexandru Crăciunescu şi Ioan Surdu, măestru butnar, soţia sa Ana şi copiii lor Iosif, Augustin şi Aurel, câte 1 cor.

*

Palatul păcii. Deschiderea palatului păcii în Haaga se va face în Septemvrie 1913. Se afirmă, că la inaugurare va participa însuş ţarul, la al cărui îndemn s'a construit palatul. In toată Olanda se vor ţinea mari festivităţi, cu atât mai vârtos, că în anul viitor se serbează şi jubileul centenar al independenţei olandeze.

*

Chinematografia în şcoli. Un pas important pe terenul aplicării chinematografului, ca mijloc de învăţământ, s'a făcut în şcolile berlineze. Reuniunea centrală pentru chinematografia şcolară a început în 4 Noemvrie, cu aprobarea autorităţilor şcolare, să organiseze în 12 sale mari representaţii pentru tinerimea şcolilor din Berlin. Fiecare sală cuprinde 1000–3000 de copii. Zilnic se dau câte două representaţiuni, şi tot la 14 zile vine altă şcoală la rând. Preţul de intrare este 15 bani de elev, şcolarii săraci au intrare gratuită.

*

Restaurantul L. Brote, promenada Bretter, primeşte abonamente la ameazi cu 26 cor. lunar. — Seara după listă cu cărticică de cupoane 20% scăzământ.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferenţa preoţească din protopresbiteratul Devei pe 6/19 Noemvrie 1912 în Deva cu următorul

Program:

1. La orele 7 şi jum. a. m. serviciul divin, celebrat prin preoţii Laurenţiu Curea, George Gola şi Ales. Pătrău.

2. Predica o va ţinea preotul Ales. Pătrău.

3. Deschiderea conferenţei, constatarea celor presenţi şi constituirea.

4. Discuţie asupra serviciului divin şi a predicei.

5. Comunicarea ord. ven. cons. nr. 13452 Bis. 1911.

6. „Modalităţile prin cari preotul poate îndemna poporul la cercetarea mai regulată a bisericii“ — disertaţie de A. Lula, paroh în Bosoaria.

7. „Cum s'ar face cu mai bun efect educaţia religioasă-morală a credincioşilor noştri şi mai ales a elevilor din acele comune bisericeşti, în cari nu avem şcoală confesională“, temă lucrată de par. G. Popovici, V. Florea şi E. Şima.

8. Referada par. G. Guga asupra rapoartelor despre activitatea preoţimii tractuale în 1911 şi 1912.

9. Raportul protopresbiterului despre conferenţele religioase.

10. Chestiunea înfiinţării bibliotecii preoţeşti tractuale, votarea statutelor.

11. Statorirea obiectelor pentru conferenţa viitoare.

12. Inchiderea conferenţei.

Deva, la 10 Oct. 1912.

Dr. Ioan Dobre
protop.

Convocare

Conferenţa anuală a preoţimei noastre tractuale o convoc pe Miercuri 21 Noemvrie st. v. a. c. la şcoala noastra din Turda, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Serviciul divin la 8 ore a. m., invocarea Duhului sfânt şi parastas pentru binefăcătorii bisericii, celebrat în biserică prin preoţii Vincenţiu Orăşan, Ioan Hoportean şi Dr. Ioan Mardan, capelan protopresbiteral, care va ţinea şi predica ocazională.

2. La orele 10 deschiderea, constituirea conferenţei şi constatarea celor prezenţi.

3. Discuţie asupra modului cum s'a servit şi predicat.

4. Curenţii.

5. Fiecare preot va înainta până în 18 Noemvrie raport despre activitatea sa, răspunzând şi la întrebările din circulara protopopească dto 7 Martie a. c. Nr. 293. Asupra acestor rapoarte va referà preotul Ioan Opriş.

6. Tema dată de Preaveneratul Consistor: „Cum s'ar putea face cu bun efect educaţia religioasă-morală a credincioşilor noştri şi mai ales a elevilor de şcoală din comunele acelea, în cari nu avem şcoală confesională“, o vor lucra preoţii Andrei Badiu şi Dumitru Gurgiuc. Recenziunea o va face capelanul Dr. Ioan Mardan, — având autorii să aştearnă acestui oficiu temele lor până în 18 Noemvrie a. c. — Asupra acestei teme să mediteze toţi preoţii, ca să-şi poată face reflecsiunile lor în plenul conferenţei.

7. Prezentarea rapoartelor grupurilor religioase, prezentate prin referenţii designaţi din sinul lor.

8. Alegerea comisiunei pentru compunerea programei conferenţei viitoare şi verificarea protocolului.

9. Propuneri de sine stătătoare.

10. Incheierea conferenţei.

Turda, la 24 Octomvrie 1912.

Oficiul protopopesc.

Jovian Murăşian
protopop.

Cărţi şi reviste.

Invăţătorimea română din Sălagiu, note critice, de *Dr. G. Opreanu.* Sibiiu, tip. W. Krafft, 1912. Preţul 50 de bani. De vânzare la Libr. Arhidiecezană în Sibiiu.

*

Elemente din liturgică pentru şcolile poporale gr. catolice, de *Stefan Roşianu*, Blaj, 1912, tipografia seminarului teologic. Preţul 50 fileri.

*

Patronagiile şcolare, disertaţie cetită în conferenţa cercuală a învăţătorilor gr.-or. români din tractele Braşov, Bran şi Treiscaune, ţinută în Braşov în 13/26 Octomvrie 1912, de *Pompiliu Dan*, directorul şcoalei primare din Zărneşti. Braşov, tip. A. Mureşanu: Branisce & Comp. — Se găseşte de vânzare la Libraria Arhidiecesană în Sibiiu. Preţul 30 de bani.

*

Revista Teologică, nr. 14–17 din 1912 cuprinde: Să jertfim pentru seminarul Andreian, de Dr. N. Bălan. Circulară consistorială. Impărăţia lui Dumnezeu, de D. I. Cornilescu. Reflexiuni despre starea religioasă a lumii, de I. Beleuţa. Cazuri din administraţia bisericească, de G. Hango. Intoarcerea mea, de V. Gan. Naufragiul Titanicului, de D. I. Cornilescu. Combaterea sectelor religioase, de A. D. Pap. Pentru vremea ce va să vie, de Tr. Scorobeţ. Imbunătăţirea dotaţiunii preoţilor, de N. Albu. Din lucrările sfântului sinod al bisericii din România, de P. Moruşca. Dintr'o scrisoare a unui preot de al nostru din America, de I. Sârbu. Luptele sârbilor din Turcia pe terenul bisericesc, de M. Oprea. Mişcarea literară. Cronică bisericească culturală. Tipicul cultului religios, de Cantor. —Revista Teologică apare de două ori pe lună. Abonamentul pe anul întreg este 10 coroane. Adresa: Dr. Nicolae Bălan, red. şi profesor seminarial, Sibiiu, Strada Reissenfel nr. 11.

Teatru.

Astăzi Luni, „*Die keusche Susanne*“, operetă în 3 acte. Mâne, Marţi, „*Eva*“, operetă în 3 acte.

Concurs.

Reuniunea femeilor de religiunea gr.-cat. şi gr.-or. din comitatul Târnavei-mici cu terminul de 30 Noemvrie n. 1912 publică concurs la 3 ajutoare de câte 20 cor. şi la 6 de câte 10 cor.

La aceste ajutoare pot concurge văduve sărace şi incapabile de lucru de religiunea gr.-cat. şi gr.-or. precum şi orfani fără avere, fără tată şi fără mamă de ambele confesiuni române, cari cercetează şcoala ori vre-un ram de meserie de pe teritorul comitatului Târnavei-mici.

1. Dela toţi concurenţii se cere să dovedească cu atestat dela parohul local competent, cumcă sunt săraci fără avere, de religiunea gr.-cat. ori gr.-or. cu purtare bună şi că sunt de pe teritorul comitatului Târnavei-mici.

2. Văduvele au să mai dovedească, cumcă sunt întru adevăr văduve şi incapabile de lucru.

3. Orfanii, cari cercetează şcoala pe lângă condiţiunile de sub p. 1 au să arete că ce şcoală şi clasă frecventează? şi pe lângă ce progres? iar orfanii ce sunt la învăţarea unei măiestrii, au să dovedească cu atestat, cumcă sunt la învăţarea cutărei măiestrii şi că iau parte la cateheză şi-şi împlinesc datorinţele lor faţă de biserică.

Spre încungiurarea speselor toate documentele de dovedire se pot procura dela parohul competent şi pot fi cuprinse într'un singur atestat.

Rugările întrate după terminul de concurs, nu vor fi luate în consideraţiune.

Concursele să se trimită la adresa doamnei Livia Dr. Romul Boila, vicepreşedinta reuniunii în Dicsöszentmárton.

Diciosânmărtin, din şedinţa comitetului Reuniunei, ţinută în 30 Octomvrie n. 1912

Aneta Zehan
prezidentă.

Laurenţiu Pascu
secretar.

Din public.+)

Mulţămită publică.

La zidirea bisericii gr.-or. din Meheşul de câmpie, tractul Turde, au dăruit bani următorii creştini: Petru Ceotleuş 225 cor., Vasile Mărginean şi soţia sa Sinefta 200 cor., Teodor Blenche, cantor 100 cor., Iuonaş Moldovan 50 cor., George Paravan 5 cor., G. Fişcutean 4 cor., Stefan (Nedescifr.) 2 cor., Fişcutean G. 2 cor., Gligor Nedes., M. Todes, Todor Fişcutean şi Nastasia soţia lui, Nastasia Cârlan, Iustină Sârb şi Mariuca Băldean câte 1 cor., Vasile Nistor şi soţia 3 cor., Artemie Radu 10 cor., Palaghie Băldeanu 10 cor., Ion Nemeş 5 cor., Gligore Băldean senior 15 cor., Anisie Cocan 1 cor., Gafta Fişcutean 3 cor., G. Şăulean 12 cor., Alexă German 1 cor., Stefan Balcău 3 cor., Toader Sălăjan 1 cor., G. Cocan 16 cor., Irimie Ceotleuş 20 cor., Teodor Fişcutean 4 cor., Stefan Fişcutean 1 cor., Ioan Frătean 4 cor., Gligore Jucan 5 cor., Irina şi Indrei Cocan 3 cor., D. Nistor 20 cor., Petru Triff 2 cor., T. Cârlan 40 fil., Anişca Părăcan 2 cor., V. Cârlan 2 cor., G. Cârlan 1 cor., Iacob Cârlan 5 cor., Nastasia Cârlan 40 fil., Al. Mateeş 20 cor., Dochin Sălăjan 1 cor., Ana Bălcău 1 cor., Vasile Catoi 8 cor., Alexă Cârlan 2 cor., Gligore Oltean 2 cor., M. Miron 9 cor., Nărioara Nistor 2 cor., Ion Sârb şi soţia 3 cor., Alexă Pop 4 cor., V. Fişcutean 4 cor., V. Călbează 5 cor., V. Jiuşca 5 cor., Maria Radu 1 cor., Ilie Nistor 2 cor., Vasile Ceotleuş 10 cor., V. Bălcău 1 cor., T. Cinteşan 6 cor., Marinca Ceotleuş 1 cor., ilustrul mecenat Vasile de Stroescu 200 cor., Gligore Bozac din Velcher 4 cor., G. Frata 3 cor., Lazar Stefan 2 cor., Vasile Cinteşan 20 cor., Maria Singer, văduvă din Şermăşel 100 cor., Maria Rognean 4 cor., V. Deac 10 cor., Maria Baciu 4 cor., Susana Vinţeler 2 cor., Stefan Todor 2 cor., Anica Pogăceanu 1 cor., Maria Hulpe 1 cor., Al. Şuteu 3 cor., Doha Balint 10 cor., Maria Grindeanu 2 cor., Gligore Băndean 10 cor., Florian Mogoş, înv., 25 cor., T. Jucan 5 cor., Gligore Nemeş 100 cor., Irimie Ceotleuş 5 cor., Gligore Cocan 2 cor., Dan Cruciţa 2 cor., Mihu Cristea 5 cor., Gerasim Ceotleuş 2 cor., Iosif Tămaş şi Cati 6 cor., Stefan Ceotleuş jun. 5 cor., Ioan Codarcea 14 cor., V. Murăşan 3 cor., Nastasia Suciu 4 cor., Iacob Nemethi 6 cor., Ioan Sarac 15 cor., M. Juşca 10 cor., Ioan Crişan 13 cor., Ion Şeulean 50 cor., Toader Cisnău 5 cor., Axente Fişcutean 10 cor., Alexă German 3 cor., Toade Sălăjan 2 cor., Ion Blenche senior 50 cor., Iosif Tămaş 3 cor., Manoilă Părăcan 5 cor., Ilie Cârlan 10 cor., Iacob Borş 10 cor., V. Catoiu 10 cor., Senie Jucan 2 cor., T. Fişcutean 2 cor., Maria Sârb 6 cor., Petru Pop 2 cor., Petru Triff 5 cor., Iounaş Părăcan 11 cor., Ana Bălcău 2 cor., Societatea de consum 20 cor., Artemie Radu 20 cor., Gligore Sălăjan 4 cor., Indrei Fişcutean 2 cor., Şofron Ceotleuş 2 cor., Todor Dan 5 cor., Dochin Beldean 3 cor., I. Sârb 2 cor., Maria Covaci 3 cor., Gapie Fişcutean 6 cor., Pantilimon Nemeş 10 cor., Coman Şogan 50 cor., Ioan Baciu 5 cor., Maxim Hulpe 10 cor., Pavel Bunea 20 cor., Stefan Ceotleuş 5 cor., Vict. Cinteşan 2 cor., V. Beldean 2 cor., George German 20 cor., Mikkai Roza 10 cor., Maria Părăcan 2 cor., Nastasia Sălăjan 2 cor., Anica Ceotleuş, V. Negrea, T. Cristea, Nastasia Juşca, G. Oltean, P. Pop, T. Negru, T. Hulpe, Fogarasi János, Dan Cruciţă, Iosif Tămaş, P. Cinteşan, Senie Zimbrean, Palaghie Beldean, Anica Părăcan, T. Hulpe, T. Sălăjan, Gl. Beldean fiecare câte 1 cor. Cu totul au dăruit 1774 cor. 80 fil. Cu ocasiunea sfinţirii bisericii au mai dăruit următorii:

V. Juşca 5 cor., P. Juşca 2 cor., G. Muntean 2 cor., J. Şeulean 2 cor., Ileană Runcan 4 cor., Gl. Beldean sen. 2 cor., D. Jucan 2 cor., G. Sărac 3 cor., Ilie Cârlan 2 cor., Artemie Radu 2 cor., V. Suciu 2 cor., S. Jimborean 5 cor., Zahei Cinteşan 2 cor., Ştefan Ceotleuş 2 cor., T. Cinteşan 2 cor., V. Batoiu 4 cor., Ilie Catoiu 2 cor., Iacob Cârlan 5 cor., Dochie Sălăjan 2 cor., Savina Muntean 2 cor., I. Sărac 2 cor., Raveca Catoiu 2 cor., Gl. Părăcan 2 cor., V. Ceotleuş 3 cor., Maier Miron 3 cor., Petru Triff 2 cor., Ana Balcău 2 cor., M. Muntean 2 cor., Paraschiva Muntean 2 cor., Partenie Radu 2 cor., Máte János 6 cor., V. Cinteşan 2 cor., Petru. Şeulean, paroh 20 cor.. Kozintzi János, notar 10 cor., D. Cinteşan 2 cor., V. Dâmbean 10 cor., P. Moldovan 2 cor., I. Blenche 2 cor., A. Cocan 5 cor., D. Filipan 2 cor., Ind. Muntean 5 cor., Gerasim Ceotleuş, Ilie Ceotleuş, G. Triff, P. Grama par. câte 2 cor., P. Ceotleuş 5 cor., T. Blenche 5 cor., toţi din Mihăş.— V. Sărac, Sâmpetru 5 cor., Pop Dumitru, Fraţa 3 cor. M. Ciogorean, Velcheriu 3 cor., Maria Paşca, văduva, Frata 20 cor., Ana Avram văd. Frata 3 cor., George Codarcea, Velcheriu 3 cor., Ilie Mateeş Ciucud, 3 cor. Petru Bocs, Velcheriu 2·20 fil. G. Şimonyi, Velcheriu, 2 cor. Ion Câmpean 2·20 fil. Ioan Rus, Şăulea 2 cor., Nadoş Adrian, Şermaş, 2 cor. Florea Codarcea, Velcheriu, 2 cor, Maria Singer, Sărmăşel 4 cor. Ilie Bucur, Frata 2 cor. Ilie Moldovan 2 cor. Anică Bucur 2 cor. Vasile Mărginean 10 cor. Ioan Maier Şăulea 5 cor. Gligore Avram, comerciant, Frata 10 cor. Gligore Băndean 2 cor. Ana Stoian 2 cor. Petru Negru 2·60 fil. Dumitru Ploscaru 2 cor. Dănila Botha 5 cor. Ivan Zăhan şi Marie, 10 cor. Part. Armenişan 2 cor. Ioan Runcan 2 cor. Anica Stoian 2 cor. Verginia Bocs, 2 cor. T. Rus, 2 cor. Gligore Hulpe 2 cor. I. Vlassa Ciucud 3 cor. Dr. Valer Moldovan adv. Turda 4 cor. Filip Feneşan 15 cor. Valer Poruţ Bistriţa 5 cor. George Poruţ comerciant Cluj 5 cor. Nistor Dăbecar, 6·20 fil. Cormoş Alesandrescu 5 cor. Dr. Ioan Oltean, adv. M. Ludas, 10 cor. Ioan Gârj. 2 cor. Iacob Pirle, 2 cor. Maria Pop 2 cor. Maria Russ 3 cor. Gr. Bozac 20 cor. V. Moldovan 3 cor. Simeon Ciuca 3 cor. — 84 inşi câte o coroană, fac 84 cor. din diferite sate; sub o coroană s'a adunat 109 cor 86 fil. In total 581 cor. 66 fil.

Pentru înfrumseţarea şi împodobirea bisericei celei nouă au dăruit următorii binevoitori:

Toma Ilisie şi soţia Anica Negre din Velcher un ornat bisericesc întreg, în valoare 80 cor. Teodor Blenche, cantor gr.-or. Mihăş, Icoana Invierii în valoare 10 cor. Gligore Beldean, Mihăş 2 perdele de coloare merie în valoare 10 cor. Carolina Mesaroş văd. Pogăceaua, un ornat întreg coloare roşie în valoare 96 cor. Alesandru Molomfalean şi soţia Florica, Pogăceaua, un ornat întreg galben în valoare 76 cor. Iacob Nemethi, din Mădăraş un ornat verde în valoare de 80 cor. Gerasim Nicoară, Velcheriu, o cruce 1 cor. 20 fil. Dumitru Filipan, Mihăş, un sfeşnic în valoare 1 cor. 20 fil. Lucreţia Grama, Mihăş, o faţă de cipcă albă 4 cor. Mureşian Vasilie, Velcheriu 2 candele de argint în valoare 20 cor. Ivan Chiorean, Şăulea a faţă de masă ţesută în valoare 10 cor. George Radu, Sâmpetru şi Stefan Pop, Zau, ambii au cumpărat un candelabru de sticlă cristalină cu 12 lumini 100 cor. Iosif Tămaş, Mihăş 2 icoane Mântuitorul şi Precurata Marie, 4 cor. Iuon Şăulea, Mihăş 3 sfeşnice cu 4 brăţere p. 4 lumini 15 cor. Agnes Roşca, văduvă, 1 faţă de masă, ştergari, 10 cor. Ana Boariu şcolăriţă, Mihăş, o faţă de masă 5 cor. Anica Blenche cont. Mihăş, o faţă de masa pe prestol, 10 cor. Domnişoarele Veres Olga Veres Ede şi Bodor Ilonka toate din Mihăş a marelui proprietar de aici, 3 perinițe, 30 cor. Domnişoarele Kendefi Katinka şi Kendefi Margit, Mihăş, au dăruit o faţă foarte frumoasă pe masa prestolului şi un procoveţ lucrate de mânile lor, tot cu mătasă şi aurite 300 cor. Dşoarele Victoria Şeulean oficiantă la poştă şi Aurelia Şeulean din Mihăş au dăruit 3 perdele la uşile împărăteşti, cusute de mânile lor şi cu inscripţie în sârmă 60 cor. George Triff, Mihăş, a dăruit o bancă lungă, 5 cor. Valoarea tuturor darurilor e 877·40 fil.

In numele credincioşilor bisericei noastre de aici îmi ţin de datorinţă atât pentru darurile benevole ce s'au dat în bani gata la zidirea bisericii nouă, cât şi pentru darurile la împodobirea ei, şi pe această cale să le esprim cele mai mari mulţămiri.

Mihăşul-de-câmpie, la 18 Septemvrie v. 1912.

Petru Şeulean
paroh gr.-or. rom.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz.-Egerbegy.)

(46) 41—

Nr. 590/1912 of. ppresb. (376) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională gr. or. din comuna bis. **Dumbrava**, protopresbiteratul Reghinului prin aceasta se escrie concurs cu termin **de 15 zile** dela prima pnblicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 1000 cor. salar fundamental, şi anume 620 cor. din repartiţie pe popor şi 380 cor. ajutor dela stat votat din anul trecut; cvincvenalele, la cari va fi îndreptăţit învăţătorul ales le va primi toate din ajutorul dela stat; cvartir natural şi grădină.

Invăţătorul ales e îndatorat, pre lângă ţinerea şcoalei de repetiţie să instrueze elevii in cântările bisericeşti şi să cânte cu ei la sfânta liturgie.

Concurenţii să-şi înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopopesc în terminul deschis, iar pentru a se face cunoscuţi poporului să se prezenteze într'o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Reghinul-săsesc, (Szászrégen) 23 Octomvrie 1912.

Oficiul protopopesc al Reghinului în conţelegere cu comitetul parohial din Dumbrava.

Vasile Duma
protopop.

Nr. 948/1912 prot. (375) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională din comuna bisericească **Beşa**, din protopresbiteratul Sighişoara, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 cor., şi anume:

1. Dela popor prin repartiţie 160 cor.
2. Intregire dela stat 840 coroane, cvartir în natură şi grădină.

Alesul va fi dator a instrua tinerimea şcolară şi adulţii în cântările liturgice şi a le conduce în biserică în Dumineci şi sărbători fără altă remuneraţie.

Concurenţii sunt datori a se prezenta în vre o Dumineacă sau sărbătoare în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul, iar petiţiile concursuale instruite conform normelor în vigoare documentând şi absolvarea de IV clase gimnaziale să le trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sighişoara, 18/31 Octomvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

A apărut şi se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană, Sibiiu:

Regulament

pentru

Procedura judecătorească

în cauzele disciplinare
în Mitropolia gr.-or. rom. din Ungaria şi Transilvania.

Preţul **20 bani**, porto **5 bani**.

NOUI piese muzicale de Tiberiu Brediceanu!

LA ŞEZĂTOARE

Icoană din popor (un act cu un preludiu)

Text de C. Sandu-Aldea şi I. Borcia.

CUPRINSUL:

Preludiu şi cor.
Nr. 1. Doina lui Sorin
„ 2. Mândruţă cu ochii verzi
„ 3. Cântec din bătrâni
„ 4. A lui Moş Marin
„ 5. Melodrama
„ 6. Cântecul Ilenei
„ 7. De masă
„ 8. Scenă
Nr. 9. Cântec haiducesc
„ 9. *a*) Solo de fluier
„ 10. Brâu
„ 11. Duet
„ 12. Invârtita şi cor.

Partitura pentru canto şi piano cor. 8·— / fr. 10·—

Doine şi cântece româneşti.

(Canto şi piano).

Caietul I. (ed. II).
Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădişor depărtişor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiţă, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

Caietul II. (ed. II).
Şti tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageţi voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Caietul III.
Păsărică mută-ţi cuibul.
Leagănă-te frunzuliţă.
Turturea din valea sacă.
Ardemite-ai codru des.
Ce vii, bade, târzior.
Tu te duci, bade, sărace.
Foaie verde, foaie lată.
Pe unde umblă doru'.

Caietul IV.
Pe sub flori mă legănai.
Foaie verde, pup de crin.
Sus în vârful dealului.
Mândro, de dragostea noastră.
Când treci, bade, pela noi.
Frunză verde, frunzuliţă.
Auzi, mândro, cucu-ţi cântă.
S'a dus cucul de p'aici.

Jocuri româneşti.

(Piano solo).

Caietul I.
Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca 'n Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca 'n Banat) II.

Caietul II.
Ardeleana (ca 'n Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Ţarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

Caietul III.
Brâu III.
Haţegana.
Ardeleana (ca 'n Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca 'n Banat) V.
Brâu IV.

Caietul IV.
Hora.
Invârtita III.
Brâu V.
Pe picior IV.
Din Maramurăş.
Ardeleana V.
Danţu.
Ardeleana (ca 'n Bănat) VI.

Preţul unui caiet cor. 4·— / fr. 5·—

Preludiu şi **Hora** din **„Serata etnografică“,** pentru piano, ed. II.
Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.
Viorele, vals, pentru piano, ed. II.
Aurora, vals, pentru piano.

Preţul à cor. 2·— / fr. 2·50

Quadrille pe motive româneşti . . . . . cor. 2·— / fr. 2.50
Hora (cis moll) . . . . cor. 1·50 / fr. 2·—

De vânzare la:

Librăria arhidiecezană, Sibiiu (Nagyszeben)

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 1/14 Noemvrie 1912. Nr. 115.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Știri îngrijitoare.

Sibiiu, 13 Noemvrie n.

Moștenitorul nostru de tron, Arhiducele *Francisc Ferdinand*, a sosit Luni dimineața, cu totul pe neașteptate, la Budapesta, și numai decât s'a presentat (la orele 9) în audiență la Maiestatea Sa, Impăratul și Regele nostru Francisc Iosif I. Audiența a durat aproape o oră întreagă.

După audiență, la orele 11, s'a ținut apoi consiliu militar în palatul regal din Buda, sub presidenția Maiestății Sale, fiind de față Moștenitoriul de tron Francisc Ferdinand, ministrul de răsboiu Auffenberg, șeful statului major al armatei austro-ungare Schemua, ministrul comun de esterne Berchtold, și inspectorul suprem al armatei austro-ungare Conrad von Hötzendorf.

Despre resultatele acestui consiliu militar nu s'a putut afla nimica, ținându-se toate hotărârile luate în cel mai mare secret; dar e afară de orice îndoeală, că au fost discutate în consiliu chestii importante militare și de domeniul politicei esterne. Nu greșește nime când presupune, că vorba a putut să fie în acest consiliu numai despre eventuala mobilizare a armatei austro-ungare și despre întrarea monarhiei noastre în focul răsboiului.

Cumcă situația e gravă, foarte gravă, se poate vedea și din faptul, că moștenitoriul de tron Francisc Ferdinand, care a avut separat o lungă întrevedere cu ministrul comun de esterne Berchtold, va fi astăzi, Miercuri, în Berlin, unde imediat după sosire va fi primit în audiență din partea Impăratului Wilhelm al Germaniei.

Ii va spune, sigur, despre hotărârile luate în consiliul militar ținut Luni în Budapesta, îi va cere aprobarea planurilor croite și sprijinul întreg al imperiului german pentru esecutarea acestor planuri.

De ce natură pot fi aceste planuri? Nu e greu a le afla. Monarhia noastră nu poate permite o întărire prea din cale afară a statelor mici balcanice, cari se răfuesc acum cu succes atât de frumos cu Turcia, și mai ales nu poate permite, ca Albania să fie împărțită între Sârbia, Grecia și Muntenegru, cum e făcut planul, și ca Sârbia să ajungă stăpână pe mai multe porturi de mare. S'a trimis vorbă deci Sârbiei, prin ambasadorul monarhiei noastre dela Belgrad, care Sâmbătă a plecat din Budapesta, provăzut cu toate instrucțiunile, ca Sârbii să-și reducă petensiunile și să nu-și-le estindă până acolo, unde ele se lovesc de interesele altora, — căci urmările au să fie pentru ei desastroase.

Se așteaptă acum răspunsul Sârbiei, și dacă acesta va fi mulțămitor pentru monarhia noastră, primejdia e trecută; în cas contrar, urmează mobilisarea armatei austro-ungare și întrarea ei în Sârbia, care earăși nu va remânea isolată, ci pe lângă tovarășele ei de luptă de acuma, va mai avea sigur și sprijinul Rusiei.

Toate acestea fapte ne arată în modul cel mai neîndoios, că primejdia unui răsboiu mare e la ușă. Să mai punem apoi la cele comunicate mai sus și faptul, că străinătatea a abzis piaței financiare maghiare în zilele trecute credite de peste 200 milioane, și iată că avem întregul tablou trist al situației în care ne aflăm.

Și în fața marei primejdii care ne amenință, înflăcărații patrioți din oposiția unită maghiară n'au alta de lucru, decât să ațâțe opiniunea publică maghiară, cu graiul și în scris, în contra României, presentând lucrurile astfel, ca și cum monarhia noastră va trebui să între în focul răsboiului pentru România, spre a-i asigura acesteia compensațiile pe cari le cere. Iar pentru România, care n'a făcut Ungariei nici un bine, „n'au să dee Ungurii nici un ban și nici un soldat!“ Uită marii politiciani maghiari, că nu România are trebuință de prietenia Austro-Ungariei, ci din contră, monarhia noastră e avisată la prietenia României, care, dacă ar fi acordată cumva altui mare stat european, de es. Rusiei, n'ar fi astăzi țară mai tare primejduită și amenințată decât tocmai — Ungaria!

Instrucție

privitoare la organizarea cursurilor de analfabeți.

Formând problema cursurilor de analfabeți un obiect de îngrijire generală în cele mai multe state europene, ea trebue să ne preocupe și pe noi într'o măsură chiar mai mare decât pe acestea, cu atât mai vârtos cu cât se știe, că în Ungaria cel mai însemnat procent al analfabeților — conform statisticelor oficiale — îl dă tocmai poporul nostru.

Prin urmare, se impune în mod imperios o *organizare* serioasă a acestor cursuri. Numai dela o bună organizare vom putea aștepta ca ele să fie în adevăr aceea ce dorim cu toții: *instituția răspânditoare de lumină binefăcătoare în rândurile credincioșilor noștri.*

Această organizare e necesară și din motivul, că alți compatrioți de-ai noștri, o au deja. Iar datoria noastră este, să stăruim a fi cel puțin alăturea de ei și în domeniul cultural.

Maghiarii de pildă au o instituție numită *„Országos Közmüvelődési Tanács“*, care de mai mulți ani lucrează sistematic la instruirea analfabeților. Ei au dat acestor cursuri o organizare destul de solidă, ceeace o dovedesc rezultatele strălucite obținute an de an. Astfel în anul trecut (1911) această instituție a organizat în 42 de comitate 342 cursuri de analfabeți, dând examen cu succes bun 6748 de cercetători. A ajuns deci la astfel de rezultate, față de cari ale noastre sunt cu desăvârșire *minimale.*

Nu trebue însă să credem, că la noi nu s'ar putea face așa ceva. Cu atât mai vârtos nu, cu cât trecutul ne dă dovezi reale despre posibilitatea unor rezultate frumoase. Astfel la 1870 — când s'au organizat pentru întâiaoară aceste cursuri la inițiativa fericitului Șagana — s'au ținut cursuri în iarna acestui an în 155 comune, instruindu-se 5442 analfabeți. Iată deci, că prin însuflețire și stăruință neîntreruptă, putem obținea și noi aceleași rezultate frumoase și salutare.

Insuflețirea aceasta dela 1870 însă, n'a fost de durată prea lungă. Ea abia s'a susținut la suprafață câțiva ani, ca în urmă să dispară cu totul și cu ea deodată și cursurile. Ele au reînviat abia după 35 de ani, la 1908. Atunci iarăș s'a manifestat un oarecare interes — determinat mai mult de considerații politice — care — durere — s'a stins repede. De-atunci cursurile au urmat an de an, însă fără nici o căldură, mai mult ca o lucrare *forțată*, făcută la întâmplare. Astfel în anul ultim (1911) abia s'au ținut cursuri în 46 comune apartinătoare la 20 protopresbiterate. Rezultatul a fost acesta: 570 analfabeți instruiți cu succes în scriere și cetire.

Deci pentru a da un avânt nou acestor cursuri, și a le asigura cel puțin în parte succese mai mulțămitoare, Consistorul arhidiecezan ia deocamdată următoarele măsuri:

1. Incepând cu iarna anului 1912, în fiecare comună bisericească din arhidieceză, se declară *obligătoare* ținerea cursurilor de analfabeți.

2. Aceste cursuri, cari stau sub auspiciile Consistorului arhidiecezan, au să fie înființate prin cooperarea parohului și a învățătorului local, iar dacă sunt mai mulți, a tuturora. La aceștia se adaoge și ajutorul altor eventuali cărturari, cari se găsesc în comună. Insărcinarea aceasta constitue pentru preot una din îndatoririle sale *pastorale*, iar pentru învățător unul din obligamentele sale culturale *extrașcolare.*

Inființarea cursurilor.

Inființarea se va face în modul următor:

Deodată cu această *„Instrucție“* se trimite fiecărui oficiu parohial *circulara* Excelenței Sale I. P. S. arhiepiscop și mitropolit, care tratând aceeaș chestiune, de astădată este aproape identică cu cea din anul trecut. In înțelesul ei, fiecare preot va ținea în una din Dumineciile lunei *Octomvrie* după liturgie o *cuvântare*, arătând scopul și însemnătatea acestor cursuri. In aceeaș — sau dacă nu e posibil — în proxima Duminecă, fiecare învățător este obligat a ținea poporului adunat în *școală* o conferență populară *liberă*, care va avea să trateze limpede aceeaș chestiune.

Paralel cu această acțiune pregătitoare să se compună — prin preot și învă-

FOIȘOARĂ.

Religiunea copiilor.

— Traducere —

de *G. Fl. Preșmereanu.*

(Fine).

Tot asemenea nu m'aș putea împăca cu gândul, ca oamenii, cari nu sunt sinceri și nu iubesc adevărul, să fie aproape de Dzeu și să aibă ceva comun cu el.

Ce daruri alese ale trupului și sufletului au copiii, de cari ei au fost învredniciți cu atât belșug, dară ei nu știu să-și dea sama încă de aceste favoruri.

Puțin își bat capul cu laudele lumii! Ei se năzuesc să fie îndrăgiți și să se poarte brav. Băgat-am de samă oare, cum se poartă copiii la joc? Ei nu întreabă, că oare cu cine se joacă, că oare soții lor de joc sunt din familie bogată sau săracă.

Ei nici nu-și dau sama, că copilului din casă mai aleasă și bogată îi stă în drept să facă pe grozavul, față de copilul din casă mai de rând. Inzadar ai căuta să-i convingi, că în fața unei haine mai frumoase trebue să ai mai mult respect, ca în fața unei haine mai de rând.

Și cu câtă evlavioasă atențiune urmăresc ei poveștile, cu cari caută să-i distragă mama lor, căutând să-i familiariseze cu viața Mântuitorului și cu ființa Dzeului celui ceresc! Cu ce convingere îți rostesc ei versurile dimineața, când se scoală și seara când îi conduce mama lor la odihnă!

Noi cu toții ne dăm samă și simțim farmecul acestui sentiment de evlavie.

Evlavia aceasta este ceea ce constitue religiunea. Acela, care caută să pătrundă în ființa celor mici putem zice, că va învăța dela ei, nu mai puțin, decât dacă ar ceti cele mai voluminoase opuri ale celor mai vestiți savanți. Noi și iubim de fapt pe copii. Iubirea ce le-o arătăm lor, este pentru ei o necesitate internă.

Iată ce a zis Spencer:

„Acela, care mă lipsește de lucru, îmi ia viața. Tot așa acela, care îi lipsește pe copii de iubire, îi lipsește și de viață“.

Copilul iubește totul, ce-i ese înainte. Floricica din grădină, ca și animalul din căsulia lui! Chiar și o piatră e în stare să o strângă cu gingășie la piept.

Aceasta li se va fi părând celor maturi un lucru fără minte. Este însă reflexul unei vieți mai înalte!

Copiii nu văd bucuros nici ochi plânși. Cu câtă ardoare să nizuesc a zvânta lacrămi, a mângâia. Cât de fericiți se simt ei, dacă pot să întindă un ajutor cu slăbuțele lor puteri.

Ura și disprețul și-a făcut sălașul numai în sufletul omului, care și-a uitat de paradizul tinereții!

La iubire și binecuvântare ne putem aștepta numai din partea omului evlavios și nestricat. Mult se discută încă și azi, că ce înseamnă „a crede“!? A crede înseamnă: „a te încrede și a fi fericit“.

Părerea, că credința nu ar fi decât o ținere de adevărate a unor istorisiri evlavioase și a unor întâmplări, sau o reproducere a unor articoli de credință, se mai ține încă cu forța.

Și, durere, că această părere, pe care înaintașii noștri au stabilit-o, se mai susține cu trăinicie! Nici noi nu desprețuim pe înaintașii noștri, ba ne plecăm urechea bucuros la vorbele cumpănite ale învățătorilor noștri.

Doară noi înși-ne nu ne putem fixa altcum credința noastră în vorbe. Și nu e lucrul principal, că într'un fel sau altfel se cugetă și se vorbește despre Dzeu.

Lucrul principal e, că ai un Dumnezeu sau că te încrezi lui, că îl recunoști pe El, ca o putere în viață, că te temi de El și îl iubești pe El sau nu? Și tu cu ce se poate asemăna credința noastră? Să vezi, eri am văzut pe un om bătrân, dar nu un bătrân prietinos, ci unul morocănos și posomorât.

Copiii lui abia puteau să o scoată la cale cu el. Cu un astfel de om nu se aseamănă credința.

Din contră are multă asemănare cu acel tinăr, care pleacă în lume salutând florile de pe marginea drumului, și care se bucură de negură, ca și de ziua cu soare, precum și de privighitoarea ce se avântă de pe lanul de grâu, și își înalță cântecul în sferele nemărginite.

Tot așa, credința se află ca acasă în sufletul unui călător, ce se coboară dela munte. Colo sus pe culme, el a respirat aerul înălțimilor, așa că acum iarăși poate să suporte mai lesne arșița dela șes: grijile vieții.

Copiii cunosc credința. Ei încă au uneori câte o grije sau teamă. Dară ei știu câte un loc, unde ei se pot refugia, și adecă brațele și sânul mamei lor!

Ei știu pe cineva, care e mai tare decât ori ce lipsă și mai puternic decât ori ce om: „pe tatăl lor“. El trece în ochii lor și de bogat. A lui e școala, unde ei învață și casa de sfat, unde se adună oamenii din sat, sau chiar și biserica, unde el predică. Și nici chiar credința în scumpul Dzeu nu causează copiilor vre-o greutate.

El trimite soarele, ca să fie lumină pe pământ și aprinde noaptea stelele.

tor — *lista* analfabeţilor anunţaţi de bună voie la cercetarea cursurilor. Intru cât s'ar constata, că numărul celor anunţaţi benevol nu stă nicidecum în proporţie cu numărul total al analfabeţilor din comună, atât preotul cât şi învăţătorul vor merge cu un pas mai departe, *insistând personal la fiecare analfabet în parte* să se înscrie la aceste cursuri.

Aceste lucrări au să se facă în cursul lunei *Octomvrie*, aşa încât la sfârşitul acesteia să fie fixată lista celor cari vor cerceta cursurile. Considerând că aceasta este o chestiune de *cultură generală*, neavând să primeze alte puncte de vedere, decât cele *strict culturale*, la cursuri au să fie primite şi *femeile* analfabete. Intrucât se poate, ele vor fi instruite separat.

Organizarea internă.

Cercetătorii au să fie împărţiţi în 2 grupe. Grupa întâi o vor forma analfabeţii dela etatea de 15—25 ani, iar grupa a doua cei dela 25—45 ani. Una va fi condusă de preot, iar cealaltă de învăţător. Aceasta însă nu-i împiedecă, că fiecare să participe — şi e de dorit — la prelegerile celuilalt ajutându-l în munca sa. Indată ce s'a fixat lista cercetătorilor şi s'au împărţit în grupe, fiecare preot va adresa o petiţie deadreptul la Consistorul arhidiecezan, cerând *Abecedarul lui I. Bota* în atâtea exemplare de câte are trebuinţă. Consistorul îl pune *gratuit* la dispoziţia comunelor bisericeşti.

Pe lângă Abecedar, fiecare analfabet trebue să mai aibă cel puţin 5 caete, 2 condeie şi 2 creioane. Acestea costă atât de puţin încât fiecare analfabet şi le poate cumpăra din bani proprii. Analfabeţii pot uza la început şi de tăbliţe, mai ales acela cari au copii de şcoală. După ce însă în vieaţa practică oamenii nu scriu pe tăbliţe, e de dorit ca tăbliţa — în cât e posibil — să fie evitată şi să se scrie mai mult pe caiete.

Mijloacele de încălzit şi luminat, au să fie prestate de comunele bisericeşti.

Cursurile se vor ţinea în localul şcolii confesionale. Unde nu sunt astfel de localuri, în cele comunale sau chiar de stat, pentru a căror cedare se va cere voie dela forurile competente. Şi direcţia instituţiei „Országos Közművelődési Tanácsa“ dispune să se reflecteze la localurile şcolilor noastre în scopul ţinerii acestor cursuri. Prin urmare, uzăm şi noi de dreptul reciprocităţii.

Unde nu va fi posibilă nici una din aceste modalităţi, se va închiria un local ieftin şi potrivit.

Cursurile vor începe necondiţionat la 1 Noemvrie şi se vor termina la 1 Martie. De astădată însă, fiind timpul înaintat, vor începe — în mod excepţional — deodată cu postul Crăciunului, deci la 15 Noemvrie. Ele se vor ţinea de 3 ori în săptămână, câte 2 ore, mai ales seara. Unde însă împrejurări locale cer altă ordine, ea se poate schimba. Numărul cursurilor — în caz de schimbare — are să rămână acelaş. Dacă într'o comună numărul celor anunţaţi e atât de mare, încât să se poată forma 2 grupe, fiecare conducător va ţinea — după o consultaţie comună — în 3 zile ale săptămânii cu grupa sa, iar celelalte 3 zile rămân pentru al doilea conducător.

Unde nu este învăţător, va ţinea preotul cu ambele grupe *împreunate*, în 3 zile ale săptămânii şi invers.

In comune unde preotul este *prea înaintat în vrâstă*, cursurile le va conduce învăţătorul singur. Dacă însă sunt mai mulţi învăţători, se vor împărţi între aceştia.

Organizarea învăţământului şi îndrumări metodice.

In ambele grupe se vor preda 3 obiecte: 1. Scrierea. 2. Cetirea şi 3. Aritmetica. Anume: în ora primă se va propune *scris-cetitul.* In ora a doua — după o pauză potrivită — se va lua *aritmetica.* Instructorilor însă, le stă în voie să schimbe această ordine, dacă cere trebuinţa.

Drept manual pentru analfabeţi, se va folosi la *scris cetit* Abecedarul de I. Bota. La aritmetică, nu e nevoie de carte.

Materiile cari trebue să se predea, sunt următoarele:

a) La *scris cetit*: materialul cuprins în *Abecedar.*

Fireşte, că îndată ce „elevii“ se vor fi deprins bine în scris-cetit, nu au să rămână exclusiv la Abecedar, ci se va ceti — *şi aceasta e necesar* — şi din alte cărţi (d. p. cărţi de rugăciune, cărţi cu poveşti şi cărţi de economie, cărţi de igienă, cărţile din Biblioteca poporală a Asociaţiunii, cărţile din Biblioteca Şaguna, editată de păr. protopop Dr. I. Lupaş dela Sălişte etc.)

b) La *Aritmetică* se vor lua cele 4 operaţii fundamentale (adunare, scoatere, multiplicare şi împărţire) oral şi în scris cu cifrele dela 1—1000.

Ar trebui să spunem ceva relativ la *metoda* de propunere.

Consistorul arhidiecezan s'a ocupat de această chestiune încă în 1908, fixând ca temă în conferenţele învăţătoreşti problema: *„Care este metoda cea mai bună pentru instruirea adulţilor în scris şi cetit?“.*

Cetind lucrările conferenţiarilor am găsit, că partea covârşitoare militează pe lângă sistemul *cuvintelor normale.* In adevăr acest sistem e şi cel mai psihologic şi pedagogii moderni îl consideră de cel mai superior. După această metodă, se procede la învăţarea scris-cetitului prin aplicarea procesului *analitic-sintetic.*

Consistorul crede, că nu e necesar să se mai dea şi aici o explicare amănunţită a acestui sistem, câtă vreme toţi învăţătorii îl cunosc, atât din teoria pedagogică învăţată în Seminar, cât şi din practica zilnică ce o fac în şcoala primară. Intrucât totuş ar dori unii, şi mai ales *preoţii* să fie orientaţi, pot găsi îndrumările necesare la pag. 105 şi 155 ale *Planului de învăţământ* din 1911 edat de consistorul mitropolitan.

Fără îndoială, că multe din greutăţile cari se întimpină la instruirea copiilor în anul întâi de şcoală, dispar la adulţi, având aceştia facultăţile spirituale mult mai desvoltate. Se va da însă şi aici cea mai mare atenţiune desfacerii cuvintelor în sunete, care e de o importanţă principală la învăţarea scris-cetitului.

Scrisul şi cetitul va începe şi aici după metoda *scriptolegică,* adecă deodată cu scrierea literelor se va învăţa şi cetirea lor.

Indicând sistemul *cuvintelor normale* ca cel mai psihologic în instruirea adulţilor, aceasta nu însamnă, că am impune în mod oficial, întrebuinţarea lui. Din potrivă; instructorilor le stă în voie să aleagă sistemul care le convine mai bine.

Lucrul de căpetenie e, să obţină rezultate satisfăcătoare.

La predarea Aritmeticei, se va proceda după îndrumările metodice, cuprinse la pag. 155 şi următoarele ale *noului plan de învăţământ.*

Piedecile vor fi şi aici mult mai mici, decât la copii începători, pentrcă toţi adulţii ştiu face deja socoteli mentale în cadrul celor 4 operaţii fundamentale. Rămâne, ca ei să înveţe a le face *şi în scris.* Va trebui să se înveţe foarte bine *tabela înmulţirii,* fără de care nu te poţi mişca în socoteli. Bine înţeles că şi la adulţi: socoteala *orală* va premerge celei în scris.

Problemele — ca să fie interesante şi să se obţină rezultate repezi şi bune — se vor lua în preponderanţă din viaţa practică şi ocupaţia zilnică a credincioşilor.

O atenţie deosebită trebue să se dea cunoaşterii banilor, măsurilor, timpului, preţului, capitalului, dobânzii etc., în fine lucrurilor de cari ţăranul are neapărată trebuinţă în viaţa zilnică.

In cele dintâi 3 luni se vor face exerciţii, atât la scriere cât şi aritmetică: cu *creionul.* In luna din urmă să se scrie — întrucât e posibil — exclusiv cu peana, fiind acest mod de scriere mai greu dar şi mai însemnat.

Fiecare adult va prezenta la sfârşitul cursului *un (1) caet* scris curat şi frumos cu peana, care să dovedească progresul ce l-a făcut.

Examene finale.

In răstimpul dela 15 Februarie — 1 Martie, toţi conducătorii de cursuri vor ţinea cu „elevii“ lor *examene publice.* Ziua ţinerii exemenelor se va anunţa în biserica cu 8 zile înainte, având să fie poftiţi toţi credincioşii *adulţi.* E de dorit, ca examenele să se ţină în zi de *Duminecă,* ca să poată fi cercetate de cât mai mulţi credincioşi.

Aceste examene sunt necesare din 2 motive: Intâi, ca adulţii instruiţi să aibă prilej a dovedi, că timpul petrecut în această şcoală de iarnă n'a fost zadarnic; al doilea, ca obştea satului să se convingă cât de folositoare sunt aceste cursuri pentru cei neînvăţaţi, aşa încât ele să influenţeze în mod binefăcător şi asupra celor îndoelnici, determinându-i să le cerceteze în viitor. La sfârşitul examenului presidentul va ţinea o cuvântare potrivită: de laudă la adresa celor instruiţi, de îndemn la adresa publicului. E ştiut, că ţăranul nostru se lasă convins mai mult de fapte decât de vorbe. Tocmai aceasta constatare justifică ţinerea *examenelor.*

La examen se va prezenta lista cercetătorilor. (Din această listă se va trimite câte un formular fiecărui conducător de curs). Această listă va fi iscălită de conducătorul cursului şi de prezidentul examenului[1]. Lista împreună cu caietul fie-cărui elev şi cu Cronica şcolii de adulţi se va aşterne în cele dintâi 5 zile după examen — protopopului. Acesta va promova Consistorului în cele dintâi 10 zile ale lunei Martie sub un exibit, toate rapoartele împreună cu aclusele relative la cursurile ţinute în tractul său. Va să zică cel mult până în 15 Martie st. v. rapoartele despre toate cursurile de analfabeţi ţinute în arhidieceză necondiţionat trebue să fie la Consistor, ca acesta — conform conclusului sinodal No. 48/1912 să poată prezenta sinodului arhidiecezan raport amănunţit în această afacere.

Pentruca să nu se facă lucru de mântuială, ci această şcoală să-şi facă datoria în mod serios potrivit scopului cultural însemnat ce-l urmăreşte, Consistorul a tipărit o Cronică, care se trimite tuturor oficiilor protopopeşti, spre a fi distribuite în câte un exemplar conducătorilor de cursuri, cari s'au anunţat până în 15 Noemvrie a fiecărui an. Ea va trebui purtată cu toată exactitatea, fără a se introduce în ea date şi fapte falşe.

Relativ la această „Cronică“ credem că nu e necesar să se mai dea explicaţii speciale fiind destul de limpede formulată. Cel mult putem accentua atâta, că rubrica primă se va umplea de pildă aşa: 16 Decemvrie 1912 dela 6—8 ore. După aceasta se vor umplea şi celelalte rubrici în mod exact şi corespunzător, având conducătorii să tragă înşişi liniile orizontale după fiecare curs, aşa ca prin aceasta să se evidenţieze numărul cursurilor ţinute.

Cu privire la ţinerea cursurilor accentuăm, că dacă de pildă conducătorul ar observa că ascultătorii sunt prea obosiţi aşa încât n'ar putea cuprinde o lecţiune nouă, se poate sista lectura înlocuindu-se cu cetiri din cărţi uşoare, care să le redea vioiciunea sufletească. Aceste cetiri le va face conducătorul, având în acest scop să aducă totdeauna cu sine una sau mai multe cărţi potrivite.

Totodată însă va indica acest fapt în „Cronică“ la rubrica materiei, ce ar fi trebui să se predea, spunând ce s'a cetit şi din ce autor.

Şezători de cetire.

Această *organizare* însă nu este suficientă, respective nu e deplină în vederea scopului ce-l au cursurile de reparaţiune. Căci tratând chestiunea instruirii analfabeţilor în scriere, cetire şi socotit, *izolat* desfăcută de problema generală a civilizării, ea va rămânea fără roadele aşteptate. Scopul şcolii nu este numai acela ca să înveţe pe ţăran a scrie, a ceti şi a socoti. Acesta e numai un scop *formal.* Am putea zice, că e numai un *mijloc* pentru realizarea unui scop, unei probleme mai înalte.

Mărginindu-ne numai la acest scop *formal,* să nu credem că am scăzut procentul analfabeţilor. Aceasta este o părere greşită, care pare a fi generală. Lucrul de căpetenie e, să convingem respective să dăm poporului posibilitatea de a se convinge el însuşi despre trebuinţa şi folosul *real* al cărţii. Munca cărturarilor numai atunci va fi încununată de succes, când se va putea arăta un număr cât mai mare nu de ţărani cari au atestat de şcoală primară în regulă, ori au cercetat şcoala de analfabeţi, *ci un număr cât mai considerabil de case ţărăneşti, în cari întâlneşti călimară, condeiu şi cărţi, pe care ţăranii le utilizază încredinţaţi de necesitatea si folosul lor.* (Cf. Spiridon Popescu, *Contribuţiuni la munca pentru ridicarea poporului,* Bucureşti ediţ. II. 1911).

Aceasta trebue să fie ţinta supremă a luminătorilor dela sate. Prin urmare, prin simpla instruire a analfabeţilor în scriere, cetire şi socotit, am săvârşit numai un lucru de jumătate. El trebue deci completat. Modalitatea ar fi următoarea. In fiecare Duminecă din durata cursului de instrucţie, se vor ţinea după vecernie *şezători de cetire.* Ele se declară *obligătoare,* şi se vor ţinea de aici înainte fără întrerupere. La aceste şezători, pe lângă analfabeţi, va trebui poftită şi obştea satului.

La noi, prin stăruinţa Asociaţiei şi a Consistoriilor, s'au ţinut şi până acum şezători de cetire. Ele însă n'au prea fost efective, pe deoparte findcă nu se ţineau sistematic şi după un plan bine fixat, pe de altă parte findcă nu li s'a dat o interpretare corectă. Anume instruirea poporului se făcea cu ajutorul *prelegerilor populare* în majoritatea lor *cetite.* Această metodă are lipsă de o corectură din punctul de vedere al psihologiei masselor. Anume se ştie, că pentru a putea asculta şi înţelege cu folos o conferenţă *cetită,* trebue ca spiritul să fie pregătit prin un exerciţiu anterior. „Mintea ţăranului însă nu poate suferi o încordare bruscă, tocmai din lipsă de exerciţiu. Discursul sau conferenţa deci, nu poate conveni minţii ţăranului cu atât mai puţin discursul pretenţios. Discursul (conferenţa) oboseşte curând mintea lui şi nu mai e în stare să urmărească ordinea ideilor desvoltate“. (Cf. Spiridon Popescu, o. c. pag. 193).

Trebue căutată deci forma potrivită cu potenţa spirituală a ţăranului. Această formă este *dialogul.* Deocamdată se va înlătura forma conferenţelor *cetite,* şi se va accepta dialogul la întrunirile de Duminecă. Procedeul care ar trebui urmat, îl expune acelaş excelent cunoscător al sufletului ţărănesc, în chipul următor: „Să nu te apuci de făcut filozofie, mai ales la început. Ai să stai de vorbă cu ei asupra lucrurilor ştiute, asupra lucrurilor cari se prezentă în vieţii lor curentă. Să vorbeşti puţin, să-i laşi mai mult pe ei să vorbească. Incet, încet însă, să introduci rânduială în vorbă: să vorbească pe rând. Să nu-ţi iai aerul grav de savant; la început vei avea nevoie să arăţi, că te interesează chiar şi flecărirea lor. Să te fereşti de a contribui cumva la mărirea dorinţei de flecărire; nici într'un chip însă să n'arăţi că eşti nemulţămit de pornirea lor firească de a flecări.

Să pândeşti momentul potrivit de a introduce în vorbă, pe nesimţite, chestii din cari ei pot căpăta cunoştinţi nouă. Când s'a început o chestie, să nu vorbeşti numai dta. Să nu contrazici în chip hotărât o părere a cuiva. S'arăţi, că lucrul poate fi altfel. Odată începută vorba serioasă, să n'o ţii multă vreme; ei nu sunt deprinşi să fie multă vreme atenţi. Schimbă atunci vorba şi lasă-i să flecărească din nou. Totdeauna să începi prin a cere părerea unuia din ei asupra chestiei, de care ai vrea să te ocupi; lasă-l să-şi spună părerea lui întreagă, chiar de ai vedea că-i greşită. Să te stăpâneşti să nu te miri cumva; mirarea i-ar jigni amorul propriu! Să te areţi, să te sforţezi chiar să te areţi, că te interesează părerea ori cui. Să te ţii strict de *metoda dialogică.* (Cf. S. Popescu, o. c. pag. 193). *)

In legătură cu această formă de discuţie se vor face cetiri *libere* în fiecare Duminecă. (Sub *liber* înţelegem, că conducătorul să nu *cetească* necontenit din carte, ci să reproducă anumite părţi *oral,* în rezumate scurte. Aceasta convine ascultătorilor şi le ţine trează atenţia). Ce-

---

[1] Preşedintele examenului este preotul local. Unde sunt mai mulţi: conducătorul oficiului parohial.

*) Indemnăm cu toată căldura preoţimea şi învăţătorimea, să-şi cumpere această carte minunată. Ea se capătă în Librăria arhidiecezană pe preţul de 2 cor.

Şi ori cât rău şi întunerec s'ar afla pe pământ, copiii îndată îşi fac judecată. Bunul Dzeu nu e de vină la acestea, ci diavolul le-a făcut. Am putea zice: „Copii sunt iacă aşa, ca copiii“.

Mai târziu vor vedea ei lumea şi pe Dzeu, pe mama şi pe tatăl lor în alte colori. Aceasta ar fi prea necruţător zis.

Să zicem mai bine, după cum s'a esprimat odată Garck: „De două ori e frumos soarele: dimineaţa, când el în deplină strălucire se ridică din dosul culmilor şi îşi revarsă podoaba sa de raze de pământ, şi sara, când el se coboară spre asfinţit, aurind încă odată totul: Arbori, iarbă şi fiinţe omeneşti etc. Tot astfel şi omul de două ori e mai ales frumos, şi adecă în dimineaţa vieţii sale, când el însufleţit de încrederea către tatăl său cel ceresc, priveşte în lumea acelui, şi sara, când grijile şi păcatele s'au trecut şi când chiar şi desiluziile vieţii se tălmăcesc într'o cântare profundă şi plină de laudă: „Dzeu a chibzuit în înţelepciunea sa totul bine astfel, că tot ce a făcut e bine alcătuit, să-i dăm deră cu toţii mărire şi cinste“.

Noi n'am da bucuros esperienţele de peste zi, şi nici luptele sau suferinţele traiului, căci ele constitue o bucată din noi înşi-ne şi ele ne-au călăuzit paşii pe calea progresului, ne-au sprijinit să dăm înainte.

Dar noi totuşi ne îndreptăm câte odată privirile bucuros în împărăţia copiilor şi ne închinăm în faţa credinţei lor.

Chiar şi trecerea şi moartea li se pare copiilor dulce, căci ei cred în cer, unde împărăţeşte bunul Dzeu cu sfinţii săi îngeri. Să ne întrebăm însă ce e causa, că copiilor le place atâta de Dumnezeu şi oameni? N'avem decât să ne cugetăm la nevinovăţia lor! De aceea li se amăreşte bătrânilor adeseori viaţa şi ciasul morţii, pentru că ei nu mai ştiu ce e nevinovăţia, cu atât mai bine însă cunosc vinovăţia.

„Cel mai mare dintre rele însă este vinovăţia“.

Aceasta e causa, de ce strălucesc atât de viu ochii copilului, şi că ei privesc atât de vesel în trecut, ca şi înainte în viitor: pentru că ei nu cunosc vina.

Ce este religiunea?! Şi copiii — cum vedem — ni-o pot spune.

Vorbe înţelepte.

Decând e lumea a fost aşa, că au murit de foame, ori au trăit în lipsuri şi miserii, cei înzestraţi cu darurile cele mai frumoase, pecând cei nevrednici s'au bucurat de toate favorurile, de toate bunătăţile şi bogăţiile. Pricina mulţi nu au înţeles-o; au făcut deci greşala, că s'au pus în rând cu cei din urmă, în loc se fie cu cei dintâi.

tirile se vor face din cărţi religioase, de istorie naţională, de igienă, de economie, de constituţie ş. a.

Cetirile trebuesc astfel alese, ca ele să fie deplin înţelese de ascultători, având pe deoparte să contribue la întărirea conştiinţii lor religioase şi naţionale, pe de altă parte la îmbogăţirea minţii cu cunoştinţi de valoare *practică*.

După fiecare cetire se va face — prin ascultători — un rezumat al bucăţii cetite şi discuţie asupra ei, aşa încât cele auzite să *devină o proprietate intelectuală a lor*.

Alăturea de aceste cetiri se vor executa în fiecare Duminecă şi diferite *cântări* de corul elevilor ori al adulţilor.

Corurile au o înrâurire binefăcătoare asupra educaţiei credincioşilor noştri.

Asemenea se va şi declama din poeţii noştri, de către elevii şcolii primare, eventual şi de către adulţi. Atât corurile, cât şi poeziile trebuesc selecţionate, având să se facă uz numai de acelea, cari sunt atrăgătoare şi educative.

Cetirile făcute Duminecă, împreună cu corurile şi declamările, au să fie introduse în cronică la rubrica „Observări". Tot aici se vor introduce la timpul său şi titlurile conferenţelor scrise. Aceste conferenţe se vor promova după examen consistorului împreună cu cronica şi lista. Consistorul va alege din ele pe cele mai bune, publicându-le în „Telegraful Român". De aici le va strange în volum, punându-le la dispoziţia preoţilor şi învăţătorilor.

Conferenţe *scrise* se vor ţinea însă numai târziu, când adecă ascultătorii vor fi trecut peste acele exerciţii intelectuale, care le-au fortificat spiritul în aşa măsură, încât să poată urmări cu interes şi înţelegere ideile din conferenţă.

In această privinţă sunt foarte folositoare *conferenţele-model*, aşa cum le au Maghiarii, (au apărut 3 volume până acum) publicate de „Országos Közmüvelődési Tanács" şi cum sunt cele 2 volume de *conferenţe populare*, scrise de poetul Gh. Coşbuc. Preoţii şi învăţătorii pot să le cumpere dela librăria arhidiecezană. Ele le-ar face foarte bune servicii, scutindu-i totodată de a scrie înşişi conferenţe, pentru cari n'au totdeauna răgazul cuvenit.

Cursurile de analfabeţi au să stea în cea mai strânsă legătură cu aceste şezători de cetire. Altfel ele nu vor da roadele dorite. Aceasta o accentuăm cu toată insistenţa, fiind convinşi, că instituţia cursurilor de analfabeţi numai prin o astfel de interpretare şi organizare va da resultate *durabile şi efective*.

*

Deşi munca ce trebue desvoltată în jurul acestei mari probleme, aparţine — cum s'a spus — sferei de activitate *obligate* a preoţimei şi învăţătorimei, pe care biserica şi inteleotualii de alte categorii ai neamului nostru o vor şti aprecia după merit, consistorul a hotărât să sprijinească această însemnată operă culturală şi prin remuneraţii *materiale*. Astfel, cei ce se vor *distinge* în conducerea cursurilor de analfabeţi, vor fi împărtăşiţi şi de *premii* potrivite.

Cu vremea, se vor căuta mijloace pentru premiarea tuturora.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan ca senat şcolar, ţinută la 18/31 Octomvrie 1912.

Ioan Meţianu m. p.,
arhiep. şi mitrop.

Dr. George Proca m. p.,
secretar.

Imprumuturi ieftine.

— *Pentru prăsitorii de vite.* —

Subscrisul comitet central dă împrumuturi replătibile în 4 rate semestrale şi cu 5% interese acelor economi de vite din comitatul Sibiiu, cari doresc să se provadă cu vite de prăsilă de soi ales.

Imprumuturile se dau cu preferinţă membrilor reuniunii, pe lângă obligaţiune cu doi cavenţi (chizeşi) siguri.

La primirea împrumutului cumpărătorul are să aducă la cunoştinţa comitetului numele vânzătorului şi soiul vitei de cumpărat.

Datornicii membri au să se inscrie în şirul membrilor.

Sibiiu, 7 Noemvrie n. 1912.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Pant. Lucuţa
prez.

Victor Tordăşianu
secretar.

NOUTĂŢI.

† **Octavian Smigelschi.** Marele pictor român, *Octavian Smigelschi*, care a împodobit catedrala noastră din Sibiiu cu lucrările sale artistice de neperitoare valoare, a decedat Duminecă, după lungi suferinţe, într'un sanatoriu din Budapesta. Astăzi, Miercuri, va fi înmormântat în Blaj lângă osemintele mamei sale. E o tristă coincidenţă, că tot cam atunci a murit şi celalalt pictor care a lucrat la împodobirea catedralei noastre, *A Coulin*, tovarăşul lui *Smigelschi*, asemenea după lungi suferinţe, într'un sanatoriu din Heidelberg. Deplângem perderea marelui nostru artist *Smigelschi* şi trimitem sincere condolenţe întristatei familii.

*

Dela curtea română. Suveranii României, împreună cu casa regală, îşi vor lua reşedinţa de earnă în Bucureşti cu ziua de mâne, Joi, în 1/14 Noemvrie.

*

Epidemie în Turcia. Din Constantinopol se anunţă, că printre fugarii şi răniţii sosiţi de pe câmpul de răsboi s'au declarat mai multe cazuri de holeră.

*

Chirurgia militară. Medicii şi fiziciainii germani s'au întrunit în al 84-lea congres, ţinut la Münster, unde profesorul Hermann *Küttner* a ţinut o conferenţă despre chirurgia militară modernă. In considerare că gloanţele puştelor de astăzi au un calibru de 6—8 milimetri (şi nu ca mai de mult, de 15—18 mm.), s'au îmbunătăţit şi resultatele chirurgiei militare. Ranele pricinuite de armele moderne se vindecă cu mult mai uşor, şi astfel poziţia unui chirurg este mai uşoară, căci în majoritatea cazurilor nu se cere, decât ca rana să fie legată şi rănitul să se odihnească. Conferenţiarul a vorbit şi despre răsboiul maritim, în care medicii sunt espuşi să fie răniţi întocmai ca şi soldaţii ceilalţi de pe vas, ba şi omorâţi, cum s'a întâmplat adeseori în răsboaiele maritime mai nouă.

*

Un nou serum. Din Berlin se scrie, că medicul Dr. Friedmann a făcut în societatea doctorilor berlinezi o comunicare despre un nou serum, inventat de numitul medic pentru combaterea respânditei boale a tuberculozei.

*

D'ale şcoalelor. Un raport statistic, de curând apărut în Berlin, arată că în anul curent şcolar earăş s'a înmulţit în mod considerabil numărul şcolarilor la şcoalele secundare prusiene, şi adecă astăzi sunt cu 3217 mai mulţi decât în anul precedent. In aceste şcoale muncesc aproape zece mii de profesori. Prusia are 339 de gimnazii, 135 de gimnazii reale, şi mai multe şcoli reale superioare.

*

† **Vartolomeu Paşca** Ni se scrie, că Duminecă, în prima Octomvrie a trecut la cele vecinice vrednicul învăţător penzionat din comuna Lăschia (tractul Cetatea de peatră) *Vartolomeu Paşca* în etate de 76 ani. Reposatul în Domnul s'a distins prin însuşirile şi calităţile sale cele bune. Invăţător harnic a fost, dovadă numărul cel mare dintre poporenii din Lăschia cari ştiu ceti şi scrie. Se bucură omul când vede atâţa bărbaţi şi femei în biserica din acea comună cu cărţile de rugăciuni în mână, — toţi foşti elevi ai reposatului. A fost econom de model. A crescut o familie vrednică în comună. A fost curator primar şi a condus afacerile epitropiei spre mulţămire generală. A fost membru al congregaţiunei comitatense în mai multe rânduri. Ca român şi-a ştiut împlini datorinţele totdeauna. Odihnească în pace!

*

Oscar Wilde şi piesa Salome. Un ziar din Londra povesteşte, cum s'a hotărât Oscar Wilde să scrie piesa teatrală Salome. Locul, care a inspirat lui Oscar Wilde ideea acestei lucrări, este teatrul dela Moulin Rouge din Paris. Pe scena acestui mic teatru juca pe mâni o dansatoare română; iar poetul, care până atunci nu se prea uitase la producţiuni, deodată a început să urmărească cu atenţiune dansul româncei. „Femeea aceasta, a zis Wilde, are să joace un rol în piesa ce o voi scrie: artista va juca pe mâni, întocmai ca Salome în romanul lui Flaubert".

*

Hartă confiscată. Un negustor sârb din Zombor şi-a pus în vitrină o hartă, în care era reprezentată Sârbia împreună cu teritorul balcanic, ce voeşte să-l ocupe din pământul Turciei; ba, pe deasupra, se mai „anectează" şi comitatele Torontal şi Bács-Bodrog. Procurorul a confiscat toate hartele aflătoare în magazinul negustorului şi a pornit cercetare în contra lui.

*

Femee ca raportor pe câmpul de răsboi. Mişcarea feministă engleză se poate lăuda cu un frumos resultat: primul raportor feminin pe câmpul de răsboi. De când muntenegrinii au pornit luptele împotriva turcilor, ziarele engleze publică numeroase rapoarte scrise de o tineră femee. Numele ei este miss *Durham* şi însoţeşte în calitate de corespondentă trupele Muntenegrului. Miss Durham îngrijeşte tot odată şi de răniţi. Cunoaşte perfect ţărişoara pomenită, căci a petrecut acolo vre-o zece ani.

*

Cele mai mari diamante. In săptămâna trecută s'a găsit în minele celebre din Transvaal un diamant de 1649 carate. Diamantul acesta, în ceea ce priveşte mărimea, este al doilea după diamantul Cullinan. Valoarea sa nu este încă statorită. — Mr. Cullinan, descoperise în 1905, tot în minele Transvaalului, diamantul ce poartă numele lui. Această peatră are o greutate de 8025 carate; în August 1907, în urma propunerii făcute de ministrul preşedinte Louis Botha al coloniei Transvaalului, a fost dăruită ca omagiu regelui Eduard VII. Noul diamant, aflat de curând, s'a găsit aproape de locul unde fusese şi piatra Cullinan. Se crede, că aceste două comori au format odată o singură bucată.

*

Aviz Am onoare a aduce la cunoştinţă, că m'am stabilit ca advocat în Lăpuşul-Unguresc (Magyarlápos). Cu stimă: *Dr. Ioan Petruţ*, advocat.

*

Un institut Pasteur în Cluj. Ziarele clujene scriu, că guvernul plănueşte clădirea unui institut Pasteur în Cluj. Construirea zidirii, în care vor putea fi primiţi 50 de pacienţi, se va începe în primăvara anului viitor 1913.

*

Hotărâre desfiinţată. Conform unui paragraf al codului Napoleon, mama unui copil ilegitim nu avea dreptul de a împrocesua pe tatăl copilului său şi a pretinde cheltueli de întreţinere. Acum se vesteşte din Paris, că senatul francez în şedinţa sa din Vinerea trecută a desfiinţat paragraful amintit.

*

Teatru în Alba Iulia Comitetul filial din Alba-Iulia al „Soc. fondului de teatru român" va da o producţiune teatrală urmată de joc Duminecă, în 24 Noemvrie n. c. în sala „Redutei Orăşeneşti" din loc. Inceputul la 8 ore seara.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor, al Reuniunii meseriaşilor sibieni, au mai dăruit: Ioan Neagoe, paroh (Stremţ) 50 bani, Achim Oncea, învăţăcel faur 20 bani, Atan. Deju, paroh (Fizeşti) 1 cor, Iuliu Pitic, pedag. cursul I. 20 bani, Aurelia Pasca n. Pitic, soţie de primar (Scărişoara) 25 bani, din taxele de întrare dela şedinţa literară a 10-a cor. 11.16, iar la „Legatul T. L. Albini", pentru ajutorarea copiilor din Cut, aplicaţi la meserii, au dăruit: Teod. Stoia, director şcolar şi soţia sa Rozalia, învăţătoare (Veştem), câte 20 bani, Nic. Ivan, învăţător (Dobârca), în amintirea tatălui său Demetriu, fost paroh, 70 bani, George Breazu, învăţător (Laz) 20 bani şi Victor Tordăşianu, prez 10 bani.

*

***Restaurantul L. Brote**, promenada Bretter, primeşte abonamente la ameazi cu 26 cor. lunar. — Seara după listă cu cărticică de cupoane 20% scăzământ.*

După doi ani.

Guvernul republican al Portugaliei a împlinit doi ani, decând conduce soartea ţării. Poporul portughez s'a legănat în speranţe, că noua formă de stat va fi începutul unei epoce de libertate şi de bună stare. Intru cât s'a realizat nădejdea poporului, se expune într'un raport interesant adresat de un diplomat din Lisabona către guvernul său. Iată câteva din constatările diplomatului: Libertate de presă nu există în Portugalia, decât pe hârtie. Guvernul provizor a avut toate mijloacele ca să săvârşească o muncă pozitivă; dar în loc de a lucra pentru fericirea ţării, s'a apucat de opera răsbunării şi a distrugerii. S'a dovedit din nou, că revoluţionarii nici odată nu sunt adevăraţi bărbaţi de stat. Aristocraţii portughezi, în asemenea împrejurări, au emigrat; comerţul a decăzut, grevele s'au sporit, s'au întâmplat numeroase atentate cu bombe, şi făptuitorii n'au fost arestaţi. Altă mare calamitate este emigrarea poporaţiunii. Emigrarea aceasta, în primul an al republicei, s'a ridicat dela 40 de mii la 80 de mii. Deficitul Portugaliei este urias, scumpetea traiului a crescut şi aici înspăimântător, ear secerişul din 1912 este dintre cele mai slabe. După toate acestea nu este de mirare, că nemulţumirea s'a ivit chiar şi în cercuri republicane. Ziarele politice sunt pline mai ales de atacuri personale şi de polemii. Ministeriul, alcătuit din conducătorii diferitelor partide, s'a făcut cu totul imposibil, şi nu mai poate lucra cu camera actuală. Conflictul între voinţa poporului şi voinţa parlamentului poate să izbucnească în cel mai apropiat viitor. Ce sfârşit va avea conflictul, este greu de prevăzut.

Cărţi şi reviste.

Studii şi articole de *Gheorghe Bariţiu*, cu o prefaţă de Dr. I. Lupaş, Sibiiu 1912. Editura Asociaţiunii. Preţul 1.50 cor. Broşură de 158 pp., publicată de comitetul central al Asociaţiunii cu scop de a înfăţişa generaţiei actuale felul de a scrie al lui G. Bariţiu. Cuprinde următoarele lucrări: Românii şi maghiarismul. Limbi universale, limbi destinate la moarte, limba românească. Biserica noastră în luptă cu reformaţiunea. Răsboiul civil din 1437—38. Istoria noastră modernă. Anarhia şi coruptiunea presei. Directorul de şcoale George Şincai.

*

Isprăvile lui Păcală. Au apărut în editura librăriei *C. Sfetea*: Bucureşti, *Isprăvile lui Păcală* de *P. Dulfu*, ediţie populară à 1 Leu. — Se află de vânzare la principalele librării. Se poate comanda şi dela librăria arhidiecezană din Sibiiu.

*

Luceafărul revistă literară, artistică şi politică Nr. 30, 1912, a apărut cu următorul cuprins bogat şi variat: V.. E rândul nostru acum. Ecaterina Pitiş: Cântece (poezii). Ioan Dragoslav: O icoană a vremii. Radu S. Dragnea: Fragment din „Critica raţiunei pure" trad. de M. Eminescu. Vasile Al. George, Toamnă (poezie) C. N. Mihăilescu, O protecţie. Dr. G. Oprean: Invăţătorimea română din Sălagiu. Maria Cunţan, Spune mi... (poezie). I. Agârbiceanu: Povestea unei vieţi (roman). Dări de seamă: Dan Spătaru, Marele lexicon Révai. V. Mihăilescu.. N. Bănescu: Un pcéme grec vulgaire relatif á Pierre le Briteux de Valachie. Cronici: Ion Brad: Răsboiul din Balcani. I. B: Tractatul de pace dintre Italia şi Turcia. Adrian Corbul: Despre gustul literar în Franţa. Dr. G. Oprean: Gazeta învăţătorilor. Insemnări: Congresul naţional-bisericesc al mitropoliei române ortodoxe din Ungaria. Teatrul Naţional din Craiova. Confraţi din Regat. Un enumit.. Pentru „Cultura creştină". Provincialul vorbeşte... O carte bună. Din carnetul unui dascăl. Dela adunarea „Asociaţiunii". Ilustraţiuni: O. Spaethe: Fragment din bustul lui Gheorghe Bariţiu, Cocoana Tilica bronz, Monumentul independenţii al oraşului Giurgiu, Monumentul Putnenilor (1877—78), Monumentul lui Gheorghe Bariţiu ridicat în Sibiu.

Poşta ultimă.

Misiunea lui Daneff.

Presidentul camerei bulgare, *Daneff*, a fost primit în audienţă Luni din partea Monarhului nostru, în palatul din Buda, apoi a fost în lungă audienţă şi la Moştenitorul de tron, Arhiducele Francisc Ferdinand. Scopul venirei sale la Budapesta a fost să se convingă personal, care e punctul de vedere al monarhiei noastre, faţă cu situaţia nouă din Balcani.

Sârbia nu se supune.

Guvernul sârbesc a declarat, că nu va putea împlini dorinţele monarhiei austro-ungare şi nu va putea renunţa dela luarea în posesiune a unor porturi de mare.

Mobilisare.

S'a răspândit svonul în Budapesta, că monarhia noastră mobilisează patru corpuri de armată în contra Sârbiei. Ştirea a produs o panică generală, mai ales la bursă. A fost însă desminţită.

Teatru.

Astăzi, Mercuri, se dă opereta „*Der Vogelhändler*", de C. Zeller. Mâne Joi „*Stein unter Steinen*", tragedie de Hermann Sudermann.

Poşta redacţiei.

Dlui A. Zacharia, preot Ludişor. Adresaţi-vă dlui *Nicolae Baciu*, în Agârbiciu (Szász-Egerbegy).

Nr. 590/1912 of. ppresb. (376) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr. or. d'n comuna bis. **Dumbrava**, protopresbiteratul Reghinului prin aceasta se escrie concurs cu termin **de 15 zile** dela prima pnblicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 1000 cor. salar fundamental, și anume 620 cor. d'n repartiție pe popor și 380 cor. ajutor dela stat votat din anul trecut; cvincvenalele, la cari va fi îndreptățit învățătorul ales le va primi toate din ajutorul dela stat; cvartir natural și grădină.

Invățătorul ales e îndatorat, pre lângă ținerea școalei de repetiție să instrueze elevii in cântările bisericești și să cânte cu ei la sfânta liturgie.

Concurenții să-și înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopopesc în terminul deschis, iar pentru a se face cunoscuți poporului să se prezenteze într'o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Reghinul-săsesc, (Szászrégen) 23 Octomvrie 1912.

Oficiul protopopesc al Reghinului în conțelegere cu comitetul parohial din Dumbrava.

Vasile Duma
protopop.

Monografia

institutului seminarial teologic-pedagogic „Andreian“

al

arhidiecezei gr.-or. rom. din Transilvania

de

Dr. Eusebiu R. Roșca,
director.

Se poate procura dela Librăria arhidiecezană din Sibiiu sau dela autor cu prețul: Broșată 3 cor. 50 fil. Legată 4 cor. Porto poștal 30 fil.

VECHIA MEA

experiență este și rămâne, că pentru a alunga lintițele, precum a ajunge și a susținea fraged o piele moale și un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin,** marca cal pe băț de Bergmann și Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii și în alte prăvălii aparținătoare branșei. Asemenea e minunată aprobată și Crema de Crin a lui Bergmann **„Manera“** pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 32—40

A apărut și se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană

I. Enescu:

Cooperativele sătești

Felul și însemnătatea lor.

Prețul Cor. 1·50, porto 5 fil.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturі până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă
Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

(46) 42—

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atențiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane și pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu prețuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de școală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

(411) 25—

Recuisite de scris se pot procura dela **Librăria arhidiecezană**

Serviciu prompt și conștiențios.

Prima referințe.

Prima fabrică transilvană

ces. și reg. privilegiată

de casse de fier și oțel,

și

lăcătușerie de artă și construcție,

instalată cu putere electrică.

E. Purece,
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19 (Schmidgasse).

(138, 15—20.

Prețuri moderate.

Cataloage de preț gratis și franco.

ICOANE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză,** în orișicare mărime, pe lângă **prețurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei arhidiecezane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

I.

- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Nașterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipet
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la față
- Răstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormânt
- Invierea Domnului
- Inălțarea — Floriile
- Tăerea împrejur
- Nașterea Maicei Domnului
- Pogorârea Duhului sfânt
- Nașterea sfântului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie și Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

Св. Іωаннъ Крєститєль

II.

- Iisus pe Cruce
- Inălțarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.

- Botezul Domnului
- Constantin și Elena
- Sfântuli Dumitru călare
- Sfântul George „
- Maica Domnului
- Petru și Pavel
- Arhanghelii Mihail și Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim și Ana

S.JERARCH NICOLAE.

IV.

- Arhangelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zaharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	34·60	42·—	56·—	70·—	cor. foarte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	56·—	72·50	23·10	27·30	40·60	49·—	65·80	20·30	23·80	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39·20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·50	36·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·90	19·60	26·60	„ simple.

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icoane pictate pe pânză și fără cadre (rame). La dorință se pictează însă și pe lemn, tinichea și aluminiu.

Deasemenea și cu angajamentul pentru **prapori** din orișice fel de materii și de orișice coloare pe lângă condițiile cele mai favorabile

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 3/16 Noemvrie 1912. Nr. 116.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Consultările din Budapesta.

Sibiiu, 15 Noemvrie n.

In afară, ştirea despre ţinerea unui consiliu militar în Budapesta, sub presidenţia Monarhului nostru, a avut un efect şi mai alarmant decât înlăuntru, din motivul, că ea a fost dată cu mult mai mărită, mai esagerată. Astfel cetim în ziare din străinătate, că Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele Francisc Iosif I, a subscris Luni ordinul de mobilisare, deocamdată pentru cinci corpuri de armată, şi că Sârbiei a fost trimis ultimatul, acordându-i-se timp de 24 ore pentru retragerea trupelor din regiunile ocupate spre marea adriatică. Tot ştiri însă, cari nu corespund adevărului. Pentrucă eată ce s'a întâmplat Luni şi Marţi în Budapestă:

Resultatul consfătuirilor cari au avut loc două zile dearândul, Luni şi Marţi, în Budapesta, cu participarea Moştenitorului de tron Francisc Ferdinand, e acela, după un comunicat semioficios, că s'au făcut toate pregătirile, pentru a se afla monarhia austro-ungară pusă în posiţia, de a putea reclama cu cea mai energică presiune militară acordarea pretensiunilor sale, pe cari deocamdată le reclamă pe cale diplomatică, în momentul, în care păşirea energică devine necesară. Deocamdată nu e vorba deci nici de mobilisare, nici de ultimat şi declarare de răsboiu, ci de o aplanare pacinică a conflictului, respective despre evitarea conflictului. S'au făcut însă toţi paşii, ca monarhia noastră *se stee gata şi pentru toate eventualităţile*.

Au fost bine stabilite cu ocasiunea acestor consfătuiri pretensiunile monarhiei noastre faţă de Sârbia, dela cari monarhia nu va renunţa, şi pentru a căror dobândire s'a compus până în cele mai mici amănunte *planul de acţiune*, aprobat deja şi de celelalte două puteri mari aliate: Germania şi Italia.

Presidentul camerei bulgare, *Daneff*, a auzit din gura Monarhului şi a Moştenitorului de tron, cari sunt aceste pretensiuni dela cari monarhia noastră nu poate renunţa, şi a plecat acasă spre a le comunica şi cu graiul tuturor acelora, pe cari îi priveşte lucrul.

Pretensiunile monarhiei noastre, — tot după un comunicat semioficios, — ar fi următoarele:

Cu privire la Albania monarhia austro-ungară pretinde, ca pe sama ei *se fie asigurată independenţa*, deci să nu fie împărţită între Grecia, Sârbia şi Muntenegru. Austro Ungaria nu poate permite apoi decât numai atâta Sârbiei, ca să aibă un port de mare, dar comunicarea cu acest port de mare să o facă prin Bosnia. Afară de aceste două pretensiuni, Austro-Ungaria mai cere dela Sârbia, şi dela celelalte state balcanice implicate în răsboiu, ca *faţă de România*, aflătoare în raporturi de prietenie cu monarhia noastră, *să se poarte cu cea mai mare atenţiune*, căci *„în cele mai apropiate ore lumea se va convinge, cât de sinceră şi de trainică e prietenia cu care se poartă Austro-Ungaria faţă de România"*.

In direcţia aceasta toate puterile din tripla alianţă vor proceda solidar, în casul că se află de lipsă intervenţia militară, şi vor păşi deodată, cu toată energia şi cu toate forţele de cari dispun.

*

Atâta e ce se ştie despre aceea ce s'a pus la cale Luni şi Marţi în Budapesta, din partea factorilor competenţi în politica esternă a monarhiei, precum şi aceea, că în locuinţa Moştenitorului de tron din palatul regal din Buda au ars luminile Luni noaptea spre Marţi până la orele patru dimineaţa, fiindcă Alteţa Sa a primit necontenit visita, când a unuia, când a altuia dintre înalţii dignitari ai monarhiei şi dintre generalii armatei austro-ungare.

Stând astfel lucrurile, ar lucra înţelepţeşte Sârbia, dacă şi-ar calma ambiţia şi nu ar dori cu orice preţ se treacă cu capul prin părete. Pentrucă esaminate bine şi cu obiectivitate, nu sunt decât juste cererile Austro-Ungariei. E foarte cu dreptate, ca Albania să-şi primească independenţa, şi se nu fie scoasă din jugul turcesc numai pentru a fi băgată în alt jug. Iar împotrivirea Austro-Ungariei de a se estinde Sârbia până la mare, e născută din mari interese economice, la cari monarhia noastră are tot motivul să ţină cu toată tăria. In fine apoi nici aceea ce se cere pentru România nu e nici esagerat, nici cu nedreptate, şi uşor poate fi împlinit, cu puţină bunăvoinţă. Am dori, ca aceasta puţină bunăvoinţă se nu lipsească statelor mici balcanice, acum, în momentele în cari marele răsboiu european dela prudenţa lor depinde, dar tot dela prudenţa lor depinde şi nimicirea frumoaselor succese, avute pe câmpul de răsboiu.

Pocăiţii.

De *Dr. Seb. Stanca*

Taina cuminecăturii *)

Precum trupului îi trebue hrană pentru ca să vieţuiască, astfel şi sufletul omului are lipsă de hrană duhovnicească ca să poată vieţui spre folosul vieţii celei vecinice. Din acest motiv Isus Cristos a instituit în preajma morţii sale taina sf. cuminecăturii, spre iertarea tuturor păcatelor şi spre moştenirea împărăţiei cerurilor. Şi pe temeiul celor poruncite de Mântuitorul biserica noastră învaţă că taina cuminecăturei este un act dumnezeiesc, (Ion 6.51) de cea mai desăvârşită sfinţenie (Ion 6 57), că sub forma pânii şi a vinului creştinii se împărtăşesc cu însuş trupul şi sângele lui Isus Cristos (I Cor. 11. 23–28), că în sf. cuminecătură e present însuş Isus Cristos (I Cor. 10. 16), prin aceasta se iartă toate păcatele şi fărădelegile celui ce cu vrednicie o primeşte (Ion 6 50—55) Mat. 26. 26—28, Marcu 14.22), iar taina aceasta pentru sfinţenia sa şi marea curăţenie a harului lui Dumnezeu sălăşluit într'însa nu o poate săvârşi decât preotul (Luca 22.19) în cea mai desăvârşită curăţenie trupească şi sufletească.

Dogma aceasta, aşa cum o practică astăzi biserica noastră, corăspunde întru toate dispoziţiilor Mântuitorului nostru, căci aşa le-a săvârşit la început biserica creştină întreagă şi aşa le-au înţeles şi apostolii şi sinoadele ecumenice, când au stabilit canoanele referitoare la această taină.

Pocăiţii fac abatere grea dela adevăr. Invăţătura lor susţine următoarele: E adevărat că cuminecătura e un aşezământ sfânt, prin ea ni se trezeşte din nou şi adeseori chipul lui Isus în sufletele noastre, prin ea intrăm în comunitate cu Isus Cristos, e mare deosebire între pânea şi vinul de toate zilele şi pânea şi vinul cuminecăturii, care este numai chipul, semnul amintirii jertfei de pe cruce. Pânea şi vinul nu se prefac în trupul şi sângele lui Isus Cristos. Fiind însă semne sfinte, trebue să le premeargă părere de rău pentru păcate şi iubire sinceră, pentrucă împărtăşirea cu nevrednicie aduc cu sine osânda vecinică. Săvârşirea cuminecăturii e încredinţată bătrânilor şi învăţătorilor din „Societatea Domnului". Aceştia zic o rugăciune, frâng pâne şi toarnă vin într'un pahar, cari prin rugăciune se binecuvântă şi fiecare îşi ia cât îi place. Se poate săvârşi în orice timp şi la întrunirile „societăţii" în orice loc. Cuminecătura o pot lua şi cei îndoelnici spre a se întări şi fortifica în credinţă.[1])

Aceste greşeli fundamentale pocăiţii le întemeiază pe sf. scriptură în special pe test. nou, cum vom vedea în cele ce urmează. Cu această armă deci vom căuta şi noi să le dovedim eresia.

In vremile vechi, încă înainte de Isus era obiceiu la păgâni şi la iudei, că la serviciile dumnezeieşti lua parte întreg poporul, cu care ocazie după serviciu adunarea se ospătă de regulă din jertfele aduse la slujba altarului. Aceste ospeţe aveau totdeauna un caracter de veselie, de pace şi frăţietate.

Venind în locul păgânismului şi a iudaismului legea lui Cristos, aceste ospeţe religioase nu s'au abandonat. Apostolii le-au dat însă alt caracter şi altă direcţie mult mai umană şi mai nobilă. Au instituit *agapele*, unde se adunau creştinii aducând fiecare bucate, cei bogaţi mai mult, cei săraci mai puţin, şi în dragoste şi bucurie împărţeau frăţeşte toate bunătăţile. Cu această ocazie, urmând pilda dată de Mântuitorul la cina cea de taină poruncită şi apostolilor, de regulă se săvârşia întâi ac-

---

*) Un capitol din cartea ce va apărea încurând sub titlul de mai sus.

[1]) „Hitvallomás a keresztelt keresztyén gyülekezetnek" Budapest, ed. pocăiţilor, şi „Az úrvacsora" tot de acolo.

FOIŞOARĂ.

Căzanie la oamenii morţi.

In biblioteca protopopiatului Lupşa se află un molitvelnic scris de „multgreşitul şi nedestoinicul popa Ion dela Ştiopi", în a. 1731. La sfârşit se alătură şi câteva „căzanii la oamenii morţi", dintre cari una este aceasta, ce se reproduce aci. Căzaniile, alcătuite cu multă cunoştinţă a Sfintei Scripturi, pot fi copii de pe altele anterioare (ale lui Coresi, sau ale lui Varlaam, mitropolitul Moldovii), ceea ce, se 'nţelege, s'ar putea constata având la îndemână vechile noastre tipărituri bisericeşti. E foarte posibil însă să fie şi alcătuiri originale ale popii Ion, cunoscut ca harnic transcriitor al cărţilor noastre bisericeşti, pe cari le-a răspândit în întâiele 3 decenii ale sec. al XVIII-lea, tocmai în acel timp, când se dădea cea din urmă luptă pentru biruinţa desăvârşită a limbii româneşti în biserică, şi pentru delăturarea celei slavone, pe care acum puţini o mai înţelegeau. La „Academia Română" se păstrează şi un *Triod* scris de popa Ion dela Ştiopi (mss. 35). Ori cum, reproducerea acestei predici poate presenta un interes nu numai pentru forma ei literară destul de bună, ci şi pentru cunoaşterea activităţii popii Ion, care prin transcrierile sale a săvârşit şi el o propagandă culturală românească, pentru timpul acela mult mai însemnată, decum ni s'ar părea nouă astăzi.

Căzania e următoarea:

Scrie sftul şi înpăratul proroc David în 88 de psalmi st. 49 zicând: Cine iaste omul acela, carele va vieţui într'această lume şi să nu vază moartea?

Pravoslavnicilor creştini, care v'aţi adunat aici la petrecania acestui creştin răposat şi mutat dela noi cătră Dzău, trebuiaşte să ascultaţi cu inimile umilite, să ştim pentru ce iaste supus tot omul morţii, şi cu ce chip săntem datori ca să ne aducem aminte de moarte toţi, că aşa ne învaţă Dnul nostru Is. Hs., precum scrie Mt. Ev. în 25 de cap. st. 13. zicând: Fiţi gata, că nu ştiţi zua şi ceasul în carele fiul omenesc va veni. Numai ce rog pre Dzău de agiutoriu şi pre voi creştini de ascultare!

Atotputernicul Dzău dintâi zidi pre om după asămă(na)rea chipului său, şi l-au înfrămseţat cu toate podoabele sfinţiii sale şi au plecat toate fapturile supt ascultarea lui, precum zice prorocul David în 8 psalmi st. 7 zicând: Plecat-ai toate supt picioarele lui, oile şi boii, toate acestea, încă şi fearele câmpilor, pasările cerului şi peştii mării şi tot ce trece cărările mării; făcutu l-au fără de toate ostenealele şi fără de moarte. Numai puţină învăţătură ce i-au lăsat, precum scrie în Cartea Fiinţei în 2 cap. st. 17, 18 grăind: Din pomul, carele iaste în mijlocul raiului să nu mâncaţi, că în ce ceas veţi mânca, cu moarte veţi muri. Şi neascultând strămoşul nostru Adam de învăţătura lui Dzău, mâncă din pomul cel *cu... tenit* în raiu, fiind înşelat de diavolul greşi şi aduse moarte pre tot rodul omenesc. Adecă pentru greşala lui săntem toţi supuşi morţii şi ştim toţi că vom muri, numai nu ştim când şi în ce ceas. Că mulţi s'au nevoit şi din Sfinţi să ştie sfârşitul vieţii sale. Cum s'a rugat şi prorocul David lui Dzău în 38 de psalmi st. 5 zicând: Spune-mi Doamne sfârşitul vieţii meale şi numărul zilelor meale cât iaste, să ştiu că sănt până la o vreame. Dară Dzău ce-i zice: Zise-i cuvintele, ce-i zise lui Adam: Pământ eşti şi iarăşi în pământ vei mearge. Acum încă zice Dzău oamenilor celor ce petrec într'această lume *slobozi* şi nu să pocăesc de păcatele sale, nici-şi aduc aminte, că vor muri: pământ sănteţi şi în pământ veţi mearge. Rămleanii în vremea de demult avea de obiceiu în ţara lor, când *vrea muri* cineva în vr'o cetate a lor, vr'un om de cinste, ei înbla pre toate uliţile cetăţii aceia şi *bucina în bucine* făcute de oase de oameni morţi, pentru să-şi aducă aminte de moarte şi să ştie toţi oamenii, că vor muri şi ei. Iată dară aceia, încă fiind păgâni şi nu ştiia pre Dzău atuncia, şi încă nevoia de făcea pilde şi arătări ca acealea. Dar cu cât ni să cade noao, pravoslavnicilor creştini, să ne aducem aminte de moarte. Iată acum nu cu vr'o pildă, ce chiar vedem trupul acestui frate al nostru, înaintea noastră. Deaicea putem lua învăţătură de socotinţă, ce săntem. Au doară n'au fost şi acesta viu şi sănătos, ca şi noi? Unde iaste acum sănătatea lui? Unde iaste tăria şi dezmierdăciunea aceştii lumi? Toate acestea acum, viind moartea *de năpraznă* le-au închis şi pământului le-au dat. Dară noi au nu vom muri, ca şi acesta; au nu ne vom face şi noi ţărină şi cenuşe, cum s'au făcut şi alţii mulţi. Deci pentruce ne încredem lumii şi o iubim aşa tare, caşicând am (fi) fără de moarte? Dascălii besearicii noastre, Ioan Damaschin şi alţii asamănă lumea aceasta mărului Feneliei. Fenelia aceaia era crăiasă a Siriei şi avea numai un *cocon* născut de trupul ei. Şi pre acela l-au prins craiul Şoţteanilor şi l-au omorât. Iară Fenelia mirându-se cum ar putea răscumpăra moartea fiului său, făcù un măr de aur foarte frumos, împodobit cu mărgăritariuri şi cu pietri scumpe, şi în lontru avea săgeţi, şi cine să atingea de acel măr, eşea săgeţile dintr'ânsul şi-l omora. Şi dărui Fenelia acel măr craiului Cometes, carele omorâse pre fiul ei. Iară Cometes neştiind vicleşugul ei, să atinse de măr şi eşind săgeţile dintru dânsul îl omorâră.

tul sfânt al cuminecăturii, iar după aceea stăteau cu toţii în dragoste frăţească la masa comună.

In acele zile binecuvântate, când sufletele creştinilor ardeau încă de văpaia focului vărsat într'insele de apostoli, când comunităţile creştine erau stăpânite de vraja iubirei nemărginite, când veninul pizmei şi al vanităţilor deşerte era încă departe de a pricinui neînţelegeri între cei ce se credeau fraţi cu adevărat în Isus Cristos, atunci şi agapele şi-au putut împlini rostul binefăcător întru toate desăvârşit. Bogatul şi săracul jertfea după putinţă şi se ajuta unul pe altul, steteau la masă împreună fără să ia seamă, că unul poate e oştean cu vază mare, iar altul un simplu lucrător. Cu toţii vieţuiau în aceeaş credinţă şi nădejde a mântuirii prin Isus Cristos. Una le era convingerea, că toţi sunt păcătoşi, cari numai prin Isus Hristos se pot învrednici de împărăţia vecinicei fericiri.

In curând însă s'a ivit primejdia, care căuta să spurce sfinţenia cuminecăturii. Agapele au început să nu-şi mai păstreze curăţenia morală, au degenerat la adevărate ospeţe, unde mulţi se prea săturau şi şi se îmbătau. Lucrul acesta se vede că s'a întâmplat şi în Corint, căci apostolul Pavel îi mustră aspru pe Corinteni în epist. I. cap 11, pentru această nelegiuire, dându-le îndrumări cum să se poarte faţă de sfinţenia acestei taine. Indrumările aceste sunt atât de clare, încât ele ne deslușesc pe deplin corectitatea temeiului pe care stă biserica noastră. Luându-le în seamă pocăiţii în adevăratul lor înţeles, ar fi feriţi de păcatul greşelii, în care stărue mereu.

In scrisoarea aceasta apost. Pavel zice: *„Drept aceea când vă adunaţi la un loc, nu este pentru aceasta pentru a mânca cina Dlui“* v. 20, adecă atunci când vă adunaţi la agape, nu este locul de a săvârşi şi cuminecătura, ci aceasta îşi are un loc numit şi anume biserica, *„căci fieşte care la mâncare îşi pune cina înainte* (adecă acasă) *şi unul este flămând, iară altul beat* (unul mănâncă şi bea prea mult, deci profanează cuminecătura) v. 21 *„au doară nu aveţi* voi case, în cari *să mâncaţi şi să beţi, au doară vreţi să defăimaţi* (prin aceasta) *biserica lui Dzeu şi să ruşinaţi pe cei lipsiţi? ce voi zice vouă? vă voi lăuda? eu nu vă laud pentru aceasta!* (v. 22) Adecă fiecare decât să mănânce prea mult şi să se îmbete, mai bine stea să mănânce şi bea acasă, iar când se adună „la un loc“, adecă la un *loc anumit, în biserică,* acolo să săvârşească numai cuminecătura.

„Căci eu am primit dela Domnul, ceea ce v'am dat şi vouă (v. 23) că Dnul Isus în noaptea în care s'a vândut a luat pâne şi mulţumind a frânt-o şi a zis: Luaţi mâncaţi, *acesta este trupul* meu, ce se frânge pentru voi, aceasta să o faceţi întru pomenirea mea, — aşişderea şi paharul după cină zicând: acest pahar legea nouă este *întru sângele meu,* aceasta să o faceţi, de *câteori veţi bea întru pomenirea mea,* v. 24. 25.

Prin urmare, din cuvintele acestea se vădeşte în de ajuns, că apost. Pavel şi împreună cu dânsul biserica întreagă a separat cu totul cuminecătura de agape, pentru sf. cumin. a stabilit zile anumite, sfinţite lui Dzeu, s'a stabilit un anumit fel de „mâncare“ din pâne şi vin, care este sfântă prin însuşi Isus Cristos, fiind însuşi trupul şi sângele lui, iar săvârşirea „mâncării“ acesteia, precum Domnul a dat-o numai unora, apostolilor, şi biserica o încredinţează numai unor oameni aleşi anume pentru aceasta.

1. Pocăiţii, bazaţi pe citatul anumit, susţin că pânea şi vinul nu sunt însuşi trupul şi sângele lui Isus, ci numai semne sfinte, simbol al jertfei de pe cruce. Sf. script. ne dă însă nenumărate mărturii contrare acestei credinţe pocăite.

In seara cinei celei din urmă, înainte de a cădea în mânile jidovilor, Isus frânge pâne, „mulţămind“, (Cor I II. 24) adecă binecuvântându-o, (Mat. 26. 26) şi zice apostolilor: Luaţi, mâncaţi, *acesta este trupul meu“*, şi „Beţi dintru acesta toţi, *acesta este sângele meu“*, (Mat. 26. 26—27.) Cuvintele acestea nu pot avea alt înţeles, decât că de fapt pânea şi vinul cuminecăturii sunt trupul şi sângele lui Isus. Altfel Isus ar fi zis anume, „luaţi acestea ca semne ale trupului şi sângelui meu“. Isus însă accentuiază anume că *„acesta este* trupul“ şi *„este* sângele meu“. Aceasta se vede şi din cuvintele ce urmează „carele *se frânge* pentru voi“ şi „carele pentru voi şi pentru mulţi *se varsă* spre iertarea păcatelor“ (Mat. 26. 27.)

Pentru mântuirea noastră însă nu s'a frânt pe cruce pâne, nici n'a curs vin, ci trupul şi sângele lui Isus, iar „iertarea păcatelor noastre“ ca urmare a împărtăşirii nu o poate săvârşi o bucată de pâne şi un pahar de vin, ca simple semne, ci numai însuşi Isus Cristos, care spune apriat „luaţi etc. *spre iertarea păcatelor“*. (Mat. 26. 28. Luca 22. 19—20. Marcu 22. 25. Ion 6. 59).

Pocăiţii în punctul acesta sunt asemenea jidovilor, cari se judecau întru ei zicând „cum poate acesta să-şi dea trupul său să-l mâncăm?“ (Ion 6.52) Nu vreau să înţeleagă că înaintea lui Dzeu nimic nu este cu neputinţă. (Luca 1.37). Dacă pe Lazar l-a înviat din morţi, dacă a înviat pe tinărul din Nair, a deschis ochii orbului, şi a prefăcut apa în vin, pentruce nu ar putea să prefacă şi pânea şi vinul anume destinate pentru mântuire în trupul şi sângele lui?

Tot faptul de mai sus îl accentuiază Isus şi atunci când grăeşte către jidovii cari îi cer mana cea dumnezeiască. Isus satură la lacul Genesaretului cinci mii de oameni cu cinci pâni şi doi peşti. Jidovii îl urmează şi în ziua următoare crezând că iar îi va sătura. Ei cer semne şi minuni ca să creadă întru el, să le dea pâne din ceriu, mana cea cerească, precum Moise odinioară a făcut aceasta. Atunci Isus le zice că „pânea cea adevărată, care pogoară din ceriu (nu este mana lui Moise, ci) este aceea care dă viaţă lumei“ (Ion 6. 33). (Va urma).

Legea despre armata comună.

(Urmare).

§ 24. Voluntarii pe un an, cari fac studii ca veterinari, se bucură de favorul de a face serviciul activ de voluntari în calitate de veterinari. Serviciul însă pot să şi-l înceapă numai după câştigarea diplomei ca veterinari: la cavalerie, artilerie, ori şi la linie, iar după câştigarea recrutei instrucţii militare, fac servicii ca veterinari. Celce însă îşi întrerupe studiile, sau nu-şi câştigă diploma până la prima Octomvrie a anului în care a împlinit anul 26 lea al etăţii, face serviciul activ la trupe, respective după primirea instrucţiei militare ajută celor ce fac serviciu de veterinari. Intrucât să va prelungi timpul necesar pentru câştigarea diplomei, prin modificarea regulamentului de studii, — terminul despre care fu vorba mai sus încă va fi prelungit, în aceeaş măsură. După împlinirea serviciului activ, voluntarul veterinar trece la reserve. Cel ce s'a dovedit apt în cursul serviciului activ de a fi numit veterinar în reservă, şi corespunde şi celoralalte cerinţe, va fi numit practicant de veterinar în reservă, eventual, amăsurat trebuinţei, veterinar în reservă; iar celce nu s'a arătat apt spre aceasta, ori nu corespunde celoralalte recerinţe, primeşte un rang corespunzător pregătirilor sale militare şi vine trecut în reservă, pentru serviciul de veterinar. Capacitatea de a fi numit veterinar în reservă poate fi arătată şi sub durata serviciului, ca reservist.

§ 25. Farmaciştii, cari cel mult până la 1 Octomvrie a anului în care au fost asentaţi, au terminat şase clase de gimnaziu, ori de şcoală reală, şi au dat cu succes esamenul de practicanţi de farmacie, mai departe voluntarii pe un an, cari îşi continuă studiile farmaceutice: se împărtăşesc de favorul de a face serviciu activ de un an, în calitate de voluntari-farmacişti pe un an. Serviciul însă au să-l înceapă numai după câştigarea diplomei de magistru în farmacie, când după o corespunzătoare instruare în cele militare vin împărţiţi de serviciu la vreun institut sanitar militar. Voluntariul farmacist, care pe vremea asentării sale nu avea încă îndreptăţirea de a se împărtăşi de favorul voluntariatului pe un an, şi-a întrerupt studiile farmaceutice, ori apoi până la 1 Octomvrie a anului în care împlineşte etatea de 26 ani nu şi-a câştigat diploma, — are să-şi facă anul de serviciu activ, după primirea instrucţiei militare, ca ajutor în serviciul sanitar. Acela însă, care cu 1 Octomvrie a anului în care a fost asentat avea îndreptăţirea de a fi inrolat ca voluntar pe un an, dar şi-a întrerupt studiile ca farmacist, va face serviciul activ de un an la trupe. Voluntarii farmacişti pe un an, după terminarea serviciului activ, vin trecuţi în reservă.

Voluntariul farmacist pe un an, care după serviciul activ de un an s'a aflat apt pentru primirea rangului de oficial militar farmaceutic în reservă, şi are cualificaţie corespunzătoare, întrunind şi celelalte condiţiuni, poate fi avansat la rangul de practicant farmaceutic în reservă, ori amăsurat trebuinţei, de ofiţer în reservă pentru serviciul farmaceutic. Iar celce nu s'a dovedit de apt pentru aceasta, ori nu a corespuns celoralalte cerinţe, amăsurat ştiinţei şi instrucţiei militare pe care o are, îşi primeşte rangul şi vine trecut la reservă, în serviciul sanitar, ca putere ajutătoare. In casuri cari merită considerare specială, capacitatea de a fi înaintat la rangul de funcţionar farmaceutic, poate fi dovedită şi după trecerea în reservă, sub întreaga durată a serviciului. In celelalte vin aplicate dispoziţiile din paragrafii 21 şi 22.

§ 26. Aceia dintre voluntarii pe un an, cari doresc să fie instruaţi în câte un ram special de serviciu, amăsurat trebuinţei pot să fie împărţiţi de serviciu în aceste ramuri, însă după primirea corespunzătoarei instrucţii militare. Se pun în aplicare însă şi disposiţiunile din paragrafii 21 şi 22.

§ 27. De favorul de a servi la marină, în calitate de voluntar pe un an, numai un an în serviciu activ şi unsprezece ani în reservă, fără considerare la faptul, că respectivul intră de bună voe în serviciu, ori pe calea asentării principale, sau ca absent cu scuză, pe calea asentării suppletorii, se împărtăşeşte: Acela, care cel mult până la 1 Octomvrie a anului în care a fost asentat, a ajuns să fie marinar de profesie, întrucât poate arăta atestat de absolvare dela vre-o şcoală de marină, din ţările sfintei coroane ungare, fie de stat, ori particulare, dar cu drept de publicitate, sau apoi dela vre-o şcoală de aceeaşi valoare din punctul de vedere al nivoului ştiinţific, a statului, ori nu a statului, de pe teritorul ţărilor şi regatelor din senatul imperial, fie că a fost elev ordinar, ori privatist, şi ca aspirant a fost aplicat cel puţin un an în serviciul vapoarelor, cari fac călătorii mai depărtate. Celce cu ocaziunea asentării, respective până la 1 Octomvrie a anului asentării, nu poate dovedi împrejurarea din urmă, poate cere amânarea începerii serviciului activ, până la 1 Octomvrie a anului în care împlineşte etatea de 24 ani.

Imprejurarea, că cari institute, respective cari atestate, pot fi considerate ca egale în valoare cu cele dela şcoalele de marină din ţară, respective cu atestatul câştigat la unul din aceste institute, o stabileşte ministrul de culte şi instrucţiune publică, — cu privire la Croaţia şi Slavonia în înţelegere cu banul, — consultând eventual pe ministrul de resort interesat în cauză, la tot casul însă în înţelegere cu ministrul de răsboiu.

Serviciul activ de un an se face la marină pe spesele statului. Marinarii de profesie, cari fie că de bună voe, ori prin asentare, dar cu favorul de a face serviciul activ de un an, au intrat în armată, dacă fisiceşte sunt apţi, au să fie împărţiţi esclusiv la marină. După terminarea serviciului activ, voluntarii pe un an vin trecuţi la reservă.

Voluntariul pe un an, care în cursul serviciului activ de un an s'a dovedit a fi apt pentru primirea rangului de aspirant de marină în reservă, şi are şi cualificaţie corespunzătoare, întrucât corespunde şi celoralalte condiţiuni, vine numit aspirant de marină în reservă. Celce însă nu s'a dovedit a fi apt spre aceasta, vine trecut în reservă cu rangul care corespunde cunoştinţelor şi pregătirii sale. In casuri cari merită deosebită consideraţiune, dovedirea capacităţii de a primi rangul de aspirant de marină în reservă se poate face şi după trecerea în reservă, sub durata tuturor anilor de serviciu. In celelalte au să fie aplicate dispoziţiile paragrafilor 21 şi 22.

§ 28. Aceia dintre îndatoriţii de a face armata, cari se bucură de favorul de a face la trupe serviciul de un an în activitate, la armata comună sau la honvezime, şi cari sunt ascultători ai vreunei şcoale tecnice din ţările de sub sfânta coroană ungară, sau din regatele şi ţările representate în senatul imperial, şi din mecanică au făcut examenul de stat cu resultat cel puţin bun, sau cari au luat bacalaureatul la vre-o şcoală superioară industrială de mecanică, de electrotecnică, din ţările de sub sfânta coroană ungară, ori din regatele şi ţările representate în senatul imperial, sau la museul tecnologic industrial din Viena, secţia zidirilor şi a lăcătuşeriei mecanice, ori cari au terminat ca elevi cursul de construcţie de vapoare la şcoala industrială de stat din Triest şi au atestat, că pot fi aplicaţi la construirea de vase maritime: dacă sunt apţi fisiceşte, îşi fac serviciul la marină, dar servesc doi ani în activitate şi zece ani în reservă.

Sub durata serviciului activ de doi ani, făcut pe spesele statului, remân în fo-

---

Deci într'acest chip răscumpără Fenelia moartea fiului său. Fraţilor, mărul acela poate să înţeleagă lumea aceasta, căci că şi ea iaste împodobită cu multe fealuri de podoabe. Iaste împodobită cu bogăţii şi cu frâmseţi, iară în lontru are săgeţi de înşelăciune, de omoară pre oameni trupeşte şi sufleteşte. Şi apoi acelea toate să află omului întru nemică, după moartea lui. Precum şi Sftul Grigorie Bogoslovul asamănă această lume şi viaţa omului lunii, căci că luna nu iaste stătătoare, ce uneori iaste plină, alteori giumătate, iară uneori nu se veade nimica. Aşa iaste şi viaţa omului, uneori aduce sănătate, alteori boală, mai pe urmă aduce lui moarte şi-l sfârşeaşte de tot.

Dară, fraţilor, pentruce ne încreadem lumii şi vieţii noastre, de nu ne pocăim de păcatele şi de răutăţile noastre, ca să nu ne apuce moartea lucrând lucruri reale. Că întru ce ne va apuca moartea, întru aceea ne va giudeca Dzău. Să nu ne nădăjduim dară, că săntem sănătoşi zicând: Avem vreame de acum înainte a ne pocăi, că acestea sănt toate nişte cuvinte deşarte.

Socoteaşte, *o oame* creştine, că lumea aceasta iaste necredincioasă, viaţa ta nestătătoare, moartea iaste fără de ştiinţă. Socoteaşte ce s'au tâmplat acestui creştin astăzi, iară mâne sau poimâne ţi se va tâmpla ţie.

Au n'au fost şi acesta viu şi sănătos ca şi tine. Astăzi gropii să dă şi în pământ să sălăşlueaşte. O, mare folos iaste omului când şi-aduce aminte de moarte şi de sfârşitul vieţii sale. Stânge văpaia pohtelor celor reale, precum zice Is. Sirah la cartea sa în 24 de cap. st. 38 grăind: Omule, aduţi aminte de moarte şi niciodată nu vei greşi înaintea lui Dzău. Bine aţi făcut şi voi creştinilor, că v'aţi adunat aicia la petrecania acestui frate răposat, pentruca să vă mântuiţi sufletele voastre auzind învăţătură şi dojană de spăsenie, că aşa scrie şi prea înţeleptul Solomon la cartea ce se cheamă Ecleziastes în 7 cap. st. 3 grăind: Mai bine iaste omului să meargă la casa plângerii, decât la casa cea de veselie. Că în casa cea de plângere iaste învăţătura sfârşitului vieţii şi aducere aminte de moarte.

Pentru aceea trebuiaşte să ştim, că moartea iaste de 2 fealuri:

Intâie moarte iaste, cu carea mor toţi oamenii cei buni şi cei răi, drepţii şi păcătoşii. Deci de această moarte grăieşte prorocul David în 88 de psalmi st. 49 zicând: Cine iaste omul, carele va trăi într'această lume, şi să nu vază moarte. Deci de această moarte nu trebue omul să să sparie de tot, ce numai să să gătească întru lucruri bune şi să-şi petreacă viaţa sa creştineaşte. Că aşa adevereaşte şi întăreaşte pre noi Dnul nostru Is. Hs., precum scrie Ioan Ev. în 11 cap. st. 25, grăind: Celace va creade întru mine, de va şi muri, viu va fi în veaci. — Iară a dooa moarte iaste cu care mor Turcii şi Tatarii, eriticii şi creştinii cei păcătoşi cu aceaia moarte ei mor în veaci nesfârşiţi, precum scrie prorocul David în 9 psalmi st. 7 zicând Pogebe pamăt ego u şumo, adecă: Peri pomenirea lor cu sunet. Iară creştinii cei buni şi direpţi nu mor cu a dooa moarte, precum scrie Ioan Bogoslov la pocalipsis în 2 cap. st. 18: Cine va ţinea *leagea cea pravoslavnică* a mieluşelului şi va lucra lucrurile poruncilor lui, nu să va vătăma de a 2 a moarte.

Deci de această moarte a 2-a să te temi, o iubitul meu creştin; carea iaste munca iadului, văpaia focului nestinsă, scrâşnirea dinţilor, viermii neadormiţi; să nu te afle moartea lucrând lucruri reale. Să nu plângeţi cu amar pentru morţii voştri, ce numai cu umilinţă să împărţiţi milostenie pentru sufletele lor, ca să afle milă înaintea giudecătorului celui nefăţarnic.

Că cu strigarea şi cu vaetele voastre nemica nu veţi folosi, ce numai ce veţi mânia pre Dzău, cela ce ţine viaţa tuturor în mânile sale. Lăsaţi să-şi plângă păgânii şi eriticii pre morţii lor; iară noi săntem creştini adevăraţi, derept aceaia trebuiaşte să ne rugăm la Dzău pentru sufletele morţilor noştri, că aşa iaste scris în a 2-a carte a Macaveilor în 12 cap. st. 46, zicând: De mare folos iaste rugăciunea şi milostenia sufletelor celor mutate dintr'această lume. Pentru aceasta numai ce rog pre voi, creştinilor, pre cari v'au adus Dzău la această îngropăciune acestui pravoslavnic creştin, cui ce va fi greşit, ca un om pământesc, să-l ertaţi, pentruca să erte Dzău şi pre voi. Aşijderea şi voi, creştinilor, de-i veţi fi greşit cu ceva, ştiind cuvântul Dnului nostru Is. Hs., că fiind răstignit pe cruce, câte strâmbătăţi i-au făcut jidovii, toate le-au ertat, încă şi pre Dzău tatăl au rugat, cu firea sa cea omenească, zicând: Părinte, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac, că aşa scrie Luca Ev. 23, st. 34. Pentru aceaia şi acest pravoslavnic pre voi pre toţi vă iartă, ca să fi (e ertat şi el) de Dzău. Amin.

Comunicată de *I. I.*

Vorbe înţelepte.

Cel ce dă sfat altuia, nu e dator şi nu poate face alta, decât aceea ce face: dă sfatul. Cade apoi în sarcina celui ce primeşte sfatul sevârşirea cu esactitate a sfatului dat.

losința tuturor favorurilor pe cari le au voluntarii pe un an. Pentru permiterea de a trece dela armata comună ori honvezime în serviciul maritim, se poate petiționa oricând. Inceperea serviciului activ al absolvenților de școale superioare mecanice, cari cerând să fie înrolați la marină, până le 1 Octomvrie a anului în care au împlinit etatea de 24 ani nu au dat încă esamenul al doilea de stat, poate fi amânată, în scopul facerei esamenului, până la 1 Octomvrie a anului în care împlinesc etatea de 26 ani.

Ceice după terminarea serviciului activ la marină de doi ani se dovedesc apți pentru rangul de elevi de mașiniști (mecanici), au cualificație corespunzătoare și corespund și celo alalte condițiuni, vin trecuți în reservă ca elevi de mecanici; iar cei ce nu s'au dovedit de apți, ori nu corespund celoralalte cerințe, vin trecuți în reservă ca subofițeri mecanici, ori în alt rang corespunzător științei și instrucției lor militare. In casuri, cari merită deosebită considerație, capacitatea de a primi rangul de elev în mecanică, respective de subofițer mecanic, poate fi dovedită și după trecerea în reservă, sub durata întregului timp de serviciu. In celelalte se aplică dispozițiunile paragrafilor 21 și 22

§ 29. Clericii confesiunilor recipiate ori recunoscute prin lege, dacă cu ocaziunea recrutării au fost clerici și au fost asentați, — la cererea lor vin trecuți în reserva suplimentară. Pentru continuarea studiilor lor teologice, în vreme de pace și în vreme de răsboiu, ei sunt scutiți de orice serviciu activ, de prima instrucție militară, de deprinderi de arme, de participare la revistele de control. De aceste favoruri vin împărtășiți și candidații de preoție, cari înainte de începerea serviciului activ se dedică studiilor teologice, sau întră ca noviți în vre un ord monachal, și cari după terminarea serviciului activ încep, ori continuă studiile teologice.

Toți acestia, după sfințirea lor întru preoți, ori după instituirea lor de profesori cu caracter preoțesc, vin trecuți din reservele supletorii în reservele suplimentare ale honvezimei. Toți preoții sfințiți, respective parohii și profesorii cu caracter preoțesc, vin purtați sub durata îndatoririi lor de a face serviciul militar în evidența reservelor suplimentare ale honvezimei, și în caz de mobilisare (ridicare la starea de răsboiu), cum și în cas de răsboiu, au să facă serviciu pentru întreaga putere armată.

Aceia, cari înainte de sfințire, respective înainte de a fi aplicați ca preoți, părăsesc cariera preoțească, precum și clericii, cari nu-și capătă post ca parohi, ori ca profesori cu caracter preoțesc, în terminul stabilit de ministrul de honvezi, în înțelegere cu ministrul de culte și instrucție publică, — în Croația și Slavonia în înțelegere cu banul, — cum și în înțelegere cu ministrul de răsboiu, ori cari nu-și arată în fiecare an esistența titlului de drept cu privire la acest favor, de loc, ori nu la timpul seu, scuzându-și în mod acceptabil întrelăsarea, se iau din reservele suplimentare, dacă cumva nu au alt titlu de drept pentru a fi lăsați aci, și vin chemați numai decât la serviciul legal activ. Dacă remân în reservele suplimentare, au să fie chemați numai decât pentru a-și primi prima instrucție militară, iar dacă esistă pe seama lor dreptul de a face serviciul activ de un an, și adecă la 1 Octomvrie a anului în care au fost asentați, acest drept al lor remâne în vigoare. După terminarea serviciului activ, în privința împlinirei mai de parte a datorinței lor, se procedează după anul lor de asentare. De această procedură se împărtășesc și aceia, cari după sfințire, respective aplicarea lor de preoți, părăsesc această carieră.

(Va urma).

Din despărț. „Asociațiunii“.

Inștiințare.

Din pricina ploilor necontenite, îngreunându-se cu totul comunicațiunea, despărțământul V. Săliște al „Asociațiunii“, neputându-și ținea adunarea generală în comuna de pe câmpie, Alămor, dupăcum s'a fost publicat în acest ziar, Nr. 89—912,—încunoștiințează pe on. membri, precum și pe toți bine doritorii de-o propășire și o luminare în cele culturale a satelor noastre, că-și va ținea adunarea generală a anului 1912, în 11/24 Noemvrie a. c. la orele 2 d. a. în învecinata comună Tilișca, cu programul publicat în numărul amintit.

Săliște, în 1/14 Noemvrie 1912.

Dr. N. Calefariu
dir. despărț.

Ioan Popa
secretar.

NOUTĂȚI.

Asasinarea lui Canalejas. In Madrid a fost ucis Marți ministrul prezident al Spaniei, *Canalejas*, de un anarhist, care a tras asupra lui mai multe focuri de revolver, apoi s'a împușcat și pe sine. Atât ministrul prezident al Spaniei, cât și ucigașul său, au remas morți pe loc.

•

Teatru maghiar în Brașov. Fostul secretar de stat *Sztcrényi*, ales deputat la dietă de compatrioții sași în cercul al doilea al Brașovului, a comunicat zilele trecute Maghiarilor din Brașov, în mijlocul cărora a petrecut câteva momente plăcute, că Brașovul capătă în curând teatru stabil maghiar, (ori palat cultural maghiar cu teatru) și că zidirea va fi ridicată încă în anul ce vine, chiar și în casul, dacă s'ar schimba guvernul, pentrucă suma trebuincioasă e trecută în budgetul anului viitor.

•

Salonicul. Orașul, care a căzut de curând în mâni grecești, este a doua capitală a Turciei. Salonicul și-a perdut de mult caracterul grecesc, — astăzi este oraș evreesc, unde nu se serbează nici ziua de Duminecă, nici cea de Vineri, ci ziua de *Sâmbătă*. Poporațiunea evreească a venit înainte cu 400 de ani din Spania și a întemeiat multe colonii pe tot teritorul balcanic. Limba spaniolă n'o mai întrebuințează; tinerimea vorbește mai mult franțuzește. Domnia turcească a fost destul de blândă; a grecilor sau a bulgarilor, după toată probabilitatea, va fi altfel.

•

Anul 1913. Anul viitor 1913 se începe și se sfârșește, după calendarul nostru, în zi de Marți. Intunecimi de soare și de lună, vizibile la noi, nu vom avea. Regentul anului este Venus sau Luceafărul. Carnevalul este foarte lung: 7 săptămâni și 6 zile; la romano-catolici este foarte scurt: 29 de zile. Sfintele Paști în 1913 vor fi în 14/27 Aprilie (ale romano-catolicilor în 23 Martie; — ziua a doua, conform hotărârii papale, începând cu 1913 n'o mai serbează). Rusaliile noastre vor fi în 2/15 Iunie.

*

Licitație. Luni s'a făcut în Berlin licitarea obiectelor rămase după Ioan *Orth.* Lucrurile s'au vândut cu prețuri din cele mai cumpătate. Pentru aranjamentul unei odăi de durmit s'a dat 215 marce, câteva dulapuri cu 2000 de marce.

•

Congres. Al cincilea congres italian contra alcoolismului s'a ținut în *Florența* zilele acestea. Comitetul organizător are de president pe doctorul Amaldi, director al azilului de alienați din numitul oraș.

•

Sfințire de biserică. Compatrioții noștri sași din Sibiiu au serbat Duminecă sfințirea bisericii reclădite în apropierea parcului orășenesc. La festivitate a participat un public numeros în frunte cu episcopul săsesc Frideric Teutsch.

*

Proteste. In Viena și Praga s'au ținut mai multe adunări organizate de social-democrați. S'au ridicat proteste contra răsboiului și s'au adus rezoluțiuni în favorul păcii.

•

Durazzo. Acest oraș din Albania, cu port pe Adriatică, este una din cele mai însemnate localități din vechiul Epir. Sârbii ar voi să pună mâna pe acest port, a cărui circulație comercială în timpuri normale trece peste zece milioane. Austria participă cu 40 de procente în circulația amintită: de aici se esplică interesul ce-l arată austriacii pentru portul Durazzo, care ar putea da naștere unui serios conflict între state.

•

Soartea aviatorului. Andrei Kvasz, aviator în Budapesta, a căzut Duminecă cu aparatul său în Dunăre. A scăpat însă și unul și altul. Aviatorul ud până la piele a fost salvat de niște luntrași și adus în luntre până la țărmure, unde se adunase multă lume. Un polițist s'a adresat lui Kvasz, care vocea să se întoarcă pentru a-și scoate și aparatul din Dunăre, și i-a zis să se ducă întâi acasă și să-și schimbe hainele. Aviatorul însă i-a răspuns, că nu are nici o casă și nici alte haine... Eată soartea unui aviator în Ungaria! exclamă cu jale un ziar din capitală.

•

Prea mare zel. Câțiva servitori români s'au certat, ei între ei, Duminecă după amezi pe strada Cisnădiei și s'au bătut. Poliția noastră i-a pedepsit cu arest de 13 zile. — Confrații dela ziarul *S. D. Tageblatt* află, că pedeapsa de 13 zile temniță este „cu mult prea blândă“... De când atâta gust boieresc, stimabili colegi?

•

Carte aprobată. Dl ministru de culte și instrucțiune publică sub Nr. 148,080/1912 a aprobat cartea de cetire pentru anul al IV-lea de școală de Dr Ioan Stroia, Dumitru Lăpădat și Iuliu Crișan.

*

Restabilit. Din Baden se anunță, că Arhiducele Rainer s'a recules după boala suferită, și Duminecă a făcut prima ieșire în trăsură. Poporațiunea a primit cu ovațiuni pe arhiducele restabilit pe deplin.

*

Constituire. Societatea academică „Carmen Sylva“ din Graz pe anul administrativ 1912/13 s'a constituit alegându-și următorul comitet: Prez.: Liviu Câmpeanu, stud. med. Secretar: Iosif Stoichiție, stud. med. Cassar: Emil Neagoș, stud. med. Biblit.: Octavian Bocance, stud. teh. Controlor: Vasile L. Barbul, stud. acad.

•

Hymen. D-șoara *Reghina Mihalca* și Dl *Aurel Bodea* abs. de teolog. își vor celebra cununia la 17 Noemvrie n. 1912. 2 ore p. m. în biserica gr. ort. din Copalnic.

•

Impotriva alcoolismului. Suedia poartă de ani îndelungați o luptă neîntreruptă contra alcoolismului. Prima societate de abstinență s'a întemeiat în țara aceasta în anul 1873. După zece ani, s'a înființat ordinul zis al Bunilor Templieri. Astăzi există în Suedia șapte mari organizațiuni, care urmăresc acelaș scop: combaterea alcoolului. Țara numără peste o jumătate milion de abstinenți, cam zece la sută din poporațiunea întreagă. Organizația socialistă a abstinenților are 20 mii de membri. Camera deputaților suedezi, cu un total de 230 de membri, are 128 de abstinenți.

•

Foarfecele în armată. Experiențele din răsboiul ultim ruso-japonez au dovedit, că lipsa foarfecelor la trupe, care au să pătrundă prin locuri întărite cu sârme, se simte în mod cât se poate de neplăcut. De aceea s'a luat hotărârea să se întroducă măsurile trebuincioase, și adecă: *foarfecele de tăeat sârmele.* Cele mai multe instrumente de felul acesta se găsesc în armata japoneză, unde fiecare companie dela regimentele de infanterie are câte zece foarfece; rușii au provăzut companiile lor cu câte opt foarfece. In timpul din urmă nouăle arme au fost adoptate și în armatele din Franța și Germania.

•

Mărci nouă poștale. Cele patru state aliate în răsboiul balcanic vor pune în circulație o serie de mărci, executate după acelaș model. Ideea este a regelui Gheorghe al Greciei. Mărimea, forma și ornamentele mărcilor au să fie egale la toate patru statele; numai desemnul dela mijloc va fi deosebit: marca bulgară va înfățișa adecă Sofia, cea sârbească Belgradul, cea muntenegreană Cetinie, ear cea grecească Atena. Deasupra fiecărui oraș va atârna o cruce și inscripția cu litere aurite: *In hoc signo vinces.*

•

Muzeul ziarelor. Expoziția internațională de grafică și cărți, ce se va organiza în 1914 la Lipsca, va avea o secțiune specială: *a ziaristicei.* Secția aceasta va fi un fel de muzeu al gazetelor. Va cuprinde: expunerea desvoltării istorice a ziaristicei, precum și felul și esența instalărilor moderne dintr'o redacțiune și tipografie. Cu ajutorul fotografiei și al chinematografiei se va arăta munca intensivă a factorilor ocupați în aceste instituții. Secția ziarelor cotidiane va sta în legătură cu alte secții ale expoziției, d. p. cu partea unde se fabrică hârtia, sau unde se face expedarea ș. a.

*

Insuflețirea în răsboi. Raportorul de pe câmpul de răsboi al ziarului italian *Stampa* scrie, între altele, despre entuziasmul tinerei armate bulgare. In lupta cu turcii, zice raportorul, bulgarii jertfesc total, ca să poată străbate cât mai repede. Merg înainte și lasă în urma lor mii de răniți proprii, și nici pe morți nu-i îngroapă. In două săptămâni, năvălind mereu au jertfit patruzeci de mii de oameni; cel puțin tot atât de mare este numărul răniților bulgari. In Sofia se află șase mii de răniți. Nu esistă oraș sau sat, în care să nu fie cel puțin o sută de răniți. La Kârkilise generalul Dimitriev a trebuit să trimită înainte un regiment de cavalerie, ca să oprească un regiment de infanterie, care în insuflețirea sa fanatică se aruncase orbește asupra turcilor, fără să mai asculte de ofițeri. Intre Adrianopol și Kârkilise două regimente de infanterie, primul și al șaselea, au fost aproape total distruse la un astfel de atac nesocotit. Din aceste două regimente au rămas în viață numai șeptezeci de soldați și trei ofițeri; soldații s'au jurat, că mai bucuros se sinucid, decât să ajungă în mâni turcești. Mai mulți de o sută s'au și ținut de cuvânt.

Poșta ultimă.

Situația s'a ameliorat.

Stirile ultime ne spun, că sunt prospecte, ca divergențele dintre monarhia noastră și Sârbia să fie aplanate pe cale pacinică. Dela Petersburg s'a trimis vorbă Sârbiei, că la sprijin rusesc, într'un conflict cu Austro-Ungaria, să nu conteze. In urma ameliorării situațiunei, Alteța Sa, Arhiducele *Francisc Ferdinand*, Moștenitoriul nostru de tron, n'a plecat la Berlin, ci Miercuri dimineața a plecat din Budapesta la Viena. La Berlin va merge în 22 Noemvrie.

De pe câmpul de răsboiu.

Guvernul turcesc a început pertractări cu Bulgarii pentru acordarea unui armistițiu, în scopul inicierii pertractărilor de pace. La Ceatalgea decurge o luptă înverșunată, între trupele turcești și cele bulgare și sârbești. In favor sunt până acuma acestea din urmă.

Dela „Asociațiune“.

Nr. 1617/1912.

Concurs.

pentru ocuparea postului de conferențiar cooperativ al Asociațiunii

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ publică concurs pentru ocuparea postului de conferențiar cooperativ al Asociațiunii, în următoarele condițiuni:

I. Conferențiarul cooperativ va avea să îndeplinească următoarele lucrări:

a) să propage prin scris, prin prelegeri, prin cursuri și prin editarea de publicațiuni ideea înființării băncilor sătești și a altor însoțiri;

b) să inițieze înființarea băncilor sătești acolo, unde e terenul prielnic, și să deie toate informațiile pentru administrarea și conducerea lor;

c) să compună și să îngrijască a se tipări statute tip, registre de contabilitate tip, formulare pentru actele de înregistrare, pentru procesele verbale, precum și alte tipărituri necesare administrației interne a însoțirilor;

d) să controleze activitatea băncilor și să adune date statistice despre mișcarea cooperativă dela noi;

e) va fi secretarul secțiunii economice a Asociațiunii.

II. Retribuția conferențiarului cooperativ va fi:

a) salar anual de K. 2400, plătit în rate lunare anticipative;

b) cu ocazia călătoriilor va primi o diurnă de K 6 — și cheltuelile de drum (în tren bilet de cl. II).

III. Ceice vor să reflecteze la acest post să-și înainteze, până la 15 Decemvrie nou 1912, comitetului central al Asociațiunii în Sibiiu, str. Șaguna Nr. 6., cererile însoțite de următoarele acte:

a) certificat de botez în limba română,

b) certificatele școalelor secundare și speciale ce le-au urmat,

c) certificat despre praxa ce au făcut-o,

d) eventualele lucrări, pe cari le-au scris sau publicat,

e) un memoriu scurt, în care să arete, cum au de gând să lucreze în cadrele Asociațiunii pentru întruparea ideii cooperative.

Conferențiarul cooperativ se va angaja provizor pe un an, cu începerea dela 1 Ianuarie n. 1913.

Sibiiu, din ședința comitetului central, ținută la 2 Noemvrie 1912.

Andreiu Bârseanu
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu
secretar.

Teatru.

Mâine, Sâmbătă, se dă piesa *„So'n Windhund“*, farsă în trei acte. Duminecă d. a. *„Der gutsitzende Frack“*, comedie, sara *„Der Vogelhändler“*, operetă.

Poșta redacției.

Chinești, poșta Deș. Adresa cerută nu ne este cunoscută.

Nr. 448/1912. (378) 1—3

Anunț de licitație.

Comuna bisericească gr. or. română **Sălişte,** (comitatul Sibiiului) vinde, pe calea licitației publice, lemnul din pădurea numită „Coasta lui Vâlc“ în extensiune de 22.37 jugăre catastrale, cuprinzând o cantitate de lemn de foc (fag şi măstacăn) de 2691·1 m³.

Licitațiunea se va ținea în 16/29 Decemvrie a. c. la 3 ore p m. în localul primariei comunale din Sălişte.

Prețul de strigare e: 8700 coroane. Vadiul 870 cor. Se primesc şi oferte în scris, cari se vor înainta oficiului parohial înainte de începerea licitațiunii verbale şi vor fi provăzute cu vadiul necesar, precum şi cu declarațiune din partea oferentului, că cunoaşte condițiile de licitare şi se supune lor întru toate.

Condițiunile de licitare şi de contract se pot vedea în cancelaria oficiului parohial sau în a oficiului reg. silvanal din Sălişte

Sălişte, din şedința comitetului parohial ținută în 28 Octomvrie 1912.

Dr. N. Comşa
preşedinte.

C. Herția
epitrop cassar.

Văzut:
Sălişte, în 29/X. 1912.

Dr. Ioan Lupaş
protopop.

Nr. 590/1912 of. ppresb. (376) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la şcoala confesională gr. or. din comuna bis. **Dumbrava,** protopresbiteratul Reghinului prin aceasta se escrie concurs cu termin **de 15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 1000 cor. salar fundamental, şi anume 620 cor. din repartiție pe popor şi 380 cor. ajutor dela stat votat din anul trecut; cvincvenalele, la cari va fi îndreptățit învățătorul ales le va primi toate din ajutorul dela stat; cvartir natural şi grădină.

Invățătorul ales e îndatorat, pre lângă ținerea şcoalei de repetiție să instrueze elevii in cântările bisericeşti şi să cânte cu ei la sfânta liturgie.

Concurenții să-şi înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopopesc în terminul deschis, iar pentru a se face cunoscuți poporului să se prezenteze într'o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Reghinul-săsesc, (Szászrégen) 23 Octomvrie 1912.

Oficiul protopopesc al Reghinului în conțelegere cu comitetul parohial din Dumbrava.

Vasile Duma
protopop.

Monografia
institutului seminarial teologic-pedagogic „Andreian“
al
arhidiecezei gr.-or. rom. din Transilvania
de
Dr. Eusebiu R. Roşca,
director.

Se poate procura dela Librăria arhidiecezană din Sibiiu sau dela autor cu prețul: Broşată 3 cor. 50 fil. Legată 4 cor. Porto poştal 30 fil.

A apărut şi se află de vânzare a Librăria arhidiecezană în Sibiiu
Din carnetul unui dascăl.
Studii şi articole
de
Ion Mateiu.
Prețul cor. 1·50 + porto 20 fil.

A apărut şi se află de vânzare la Librăria arhidiecezană
I. Enescu:
Cooperativele săteşti
Felul şi însemnătatea lor.
Prețul Cor. 1·50, porto 5 fil.

Biblioteca Bunului Păstor,
redactată de Dr. N. Bălan.

Nr. 1.
Taina pocăinții
Studiu pastoral
de
Ioan Hanzu,
preot ort. rom.
Prețul 50 fil. + 5 fil.

Nr. 2.
Clerul şi chestia alcoolismului
de
Dr. Augustin Egger,
fost episcop de St. Gallen.
Traducere din limba germană
de
Vasile Oana,
absolvent în teologie.
Prețul 80 fil. + 5 fil.
Se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiiu.**

Vezi aşa... acestea sunt originalele tuburi de
Jacobi-Antinicotin.
Engros Adolf & Alexander Jacobi, Wien VIII.
(106 b) 9—13

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană:**
Călindarul arhidiecezan
pe anul 1913
cu Şematismul autentic al bisericei ortodoxe rom. din Ungaria şi Transilvania. Partea literară conține lucrări foarte interesante.
Prețul 80 fil, plus porto poştal 20 fil.

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evanghelişti în față şi la mijloc restignirea, tot aceiaş şi în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaş legătură cu patru evanghelişti, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi şi la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaş legătură, în față cu patru evanghelişti şi la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi şi la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimați evangeliştii şi la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roşie, cu cadru aurit şi la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

30,000 de părechi
păpuci şi **ghete**
se vând cu preț redus.

Toate în lume se scumpesc!
pânea, carnea, chiria casei, — numai **păpucii** şi **ghetele** exec. în atelierul lui
VASILIE BAN
la „Cisma mare roşie“
după cum se numeşte prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită **prăvălie de încălțăminte s'a mărit în casa proprie** şi la fiecare păreche se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera **ghete bune şi trainice** pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca şi până acum.

E deajuns a se arăta numărul, sau a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alții, eventual să returnează banii.

(221) 47—

Ghete pentru dame de Box
: : elegante şi moderne : :
K 8·50

NOUTĂȚI
☛ surprinzător de ieftine! ☚
Cea mai mare fabrică din toată monarhia.
130 filiale proprii.
379 1—3
Calitatea cea mai bună, elegante şi valoroase sunt ghetele
Turul.

Ghete pentru dame din Chevreau, ultima modă : :
K 9·50

Ghete pentru bărbați Style american elegant şi durabil
K 11·50

Turul,
fabrică de ghete, societate pe acțiuni
Filiala: SIBIIU.

Ghete pentru bărbați din piele Box modern şi durabil
K 10·—

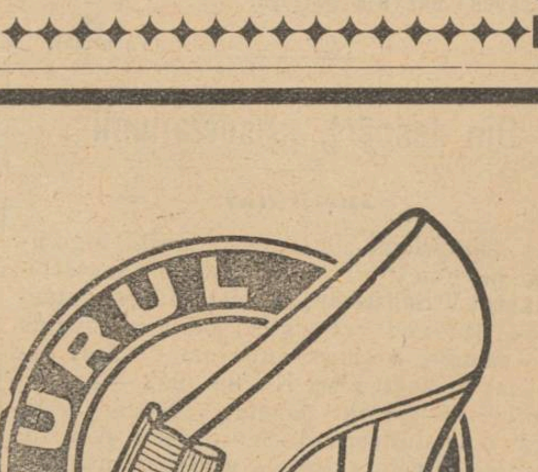

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.
Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marţi 6/19 Noemvrie 1912. *Nr. 117.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Aus dem Leben für das Leben.

— Din viaţă pentru viaţă. —

(*Dr. L. B.*) In vara anului curent a publicat arhivarul oraşului Sibiiu şi al universităţii săseşti, dl G. Müller, un studiu: „Die ursprüngliche Rechtslage der Rumänen im Siebenbürger Sachsenlande", în care încearcă să dovedească, că Românii din fostul „fundus regius" au fost un fel de iobagi ai Saşilor, fie ai singuraticelor comune, fie ai scaunelor săseşti, cu o mulţime de îndatoriri faţă de stăpâni şi numai cu atâtea drepturi, câte aflau de bine să le conceadă comuna ori scaunul săsesc, a căror dominiu era comuna românească. Intr'un adaos reîmprospetează apoi vechea afirmare a Saşilor, că aşa numitele scaune filiale Sălişte şi Tălmaciu (comunele Sălişte, Galeş, Tilişca, Vale, Sibiel şi Cacova, apoi Tălmaciu, Tălmăcel, Boiţa, Porceşti, Sebeşul-de-jos şi Sebeşul-de-sus) nu au aparţinut fundului regiu, ci au fost dominii donate celor şapte judeţi (septem judices), cari stăteau în fruntea scaunelor. Face însă escepţie pentru comuna Tălmaciu, singura comună săsească în scaunele filiale.

Completa netemeinicie a acestei afirmări au dovedit-o comunele interesate în memoriile, pe cari le-au înaintat încă în anii 1868 şi 1871 dietei, când s'au luptat pentru drepturile lor. Istoriografii şi iuriştii maghiari de atuncea au luat partea Românilor, iar guvernul maghiar li-a dat lor dreptate. Atuncea s'a dovedit, că Românii din scaunele filiale au fost „castrenses" liberi, cărora dela început le-a fost încredinţată apărarea graniţei, că regii Ungariei totdeauna au reservat teritoriile castrense coroanei, şi că în secolul al cincisprezecelea au anexat şi incorporat aceste comune în „fundus regius" pentru mai bună apărare a ţării, păstrându-li-se libertăţile vechi şi devenind egal îndreptăţite cu ceialalţi locuitori din „fundus regius".

Fiind chestia aceasta ca chestie de drept de mult resolvată, am putea să lăsăm studiul dnului G. Müller cu totul în grija istoriografilor noştri, cari pentru stabilirea adevărului istoric, deci din interes ştienţific, sunt chemaţi să arete ce e adevăr în el şi ce e combinaţiune arbitrară, dictată de un escesiv sentiment naţional.

Dar în legătură cu apariţia studiului s'au ivit astfel de dorinţe şi tendinţe ale compatrioţilor nostri saşi, de cari merită să ne ocupăm şi noi, fiindcă sunt manifestări ale vieţii, din cari putem să tragem învăţături pentru viaţă.

Intreaga presă săsească a salutat studiul cu o bucurie estraordinară; şi că bucuria aceasta nu a izvorât numai din sentimentul just şi esplicabil al satisfacţiei pentru o lucrare de ştiinţă, făcută de un conaţional, şi măgulitoare şi ca cuprins pentru poporul săsesc, se vede din recensiunea dlui R. Br., — un fruntaş sas din Sibiiu, — publicată în nr. 33 al revistei agricultorilor saşi „Landwirtschaftliche Blätter".

Fruntaşul sas vorbeşte aci direct poporului săsesc dela sate şi conducătorilor nemijlociţi ai acestuia, acelor pături ale poporului săsesc, pe cari le strânge în „Bodenschutzverein"-uri, ca să se apere în contra pericolului românesc, şi pe cari în prima linie se razimă politica lor oficială. Le vorbeşte în rubrica „Aus dem Leben für das Leben", în care adeseori aflăm pilde din raporturile între Români şi Saşi, ca cetitorii să ştie, că cartea dlui G. Müller nu e numai de interes ştienţific, ci ea cuprinde adevăruri din viaţă, cari au să fie tot atâtea învăţături pentru viaţă.

Adevărurile acestea ar fi: că Saşii au fost odinioară atotputernicii stăpânitori ai Românilor, că Românii trăiau pe aceste plaiuri numai din mila Saşilor şi Saşii puteau să-i alunge de aci şi cu forţa, dacă le convenea; că împăratul Iosif II., a cărui memorie e şi astăzi vie între Români, a tăiat cu mână sacrilegă în drepturile vechi ale Saşilor, făurite tot de ei, şi a săvârşit o nedreptate strigătoare la cer, când li-a ajutat Românilor să mai răsufle de sub povara *dreptului*, cu care Saşii voiau să-i fericească, încercând să li-l impună chiar şi cu forţă armată, când bieţii Români nu voiau să înţeleagă binefacerile culturii superioare. Tot un astfel de adevăr ar fi şi acea afirmare a dlui G. Müller, că pretensiunile scaunelor filiale, recunoscute de mult de guvernul maghiar, sunt neîntemeiate, şi că atitudinea guvernului se esplică prin influinţa publicisticei maghiare, atuncea duşmănoasă Saşilor, şi prin împrejurarea, că guvernul voia să-i pedepsească pe Saşi pentru ţinuta lor politică. Atuncea anume făceau politică de opoziţie.

Concluziile — învăţăturile — le cităm textual:

Diese durch kein Gesetz gestützte Verordnung (e vorba de ordinele ministeriale nr. 711 din 8 Februarie 1877 şi nr. 951 din 2 Martie 1877, prin care se decretează, că locuitorii comunelor din scaunele filiale a vre-o câtorva comune grăniţereşti şi a unor comune din părţile Branului au drept electoral la universitatea săsească, deci şi drepturi asupra averii ei) hat durch 35 jährigen Bestand an inneren Berechtigung nicht im geringsten gewonnen *und ist auch vom ungarisch-staatlichen Standpunkt aus nicht als glücklich zu bezeichnen.* Es würde wohl daher nicht unmöglich sein, die Aufhebung der Verordnung durchzusetzen und damit den Kreis der Nutzniesser des Nationsvermögens ein wenig einzuschränken; und auch für die andere Forderung bildet Müller's Arbeit eine starke Stütze, dass das Wahlrecht zur Universität auf die ursprünglichen Bewohner des Königsbodens, Sachsen und zum Teil Magyaren beschränkt werde" etc. etc.

Deci în numele adevărului ştienţific, descoperit de dl G. Müller, dar şi în numele bine priceputului interes al statului, în contra căruia guvernul maghiar a păcătuit aşa de mult în anul 1877 şi pe care Saşii ca element susţinător de stat trebue să-l apere, fruntaşul sas, aderent al politicei oficiale, astăzi pe deplin guvernamentalizate, pretinde ca să scoată din cadrele universităţii săseşti unsprezece comune curat româneşti, din a căror contribuţii, după cum arată memoriile sus citate, au adunat Saşii cea mai mare parte a averii numite averea celor şapte judeţi. Cum au impus şi au adunat contribuţiile aceste, e o poveste pentru sine, pentru care aflăm în aceleaşi memorii date instructive.

Cea dintâi dorinţă a dlui R. Br. e deci lipsirea mărginenilor noştri de micile beneficii, pe cari le au astăzi din marile averi ale universităţii.

Dar cu atâta nu se mulţămeşte! Nădăjdueşte, că în urma cărţii dlui G. Müller li se va putea lua tuturor Românilor din fostul „fundus regius" dreptul electoral garantat prin articolul de lege XII din 1876, ca pe urmă să fie cu totul scoşi din şirul proprietarilor şi beneficianţilor averilor universitare.

Bineînţeles însă, *numai* Românii, Maghiarii nu, fiindcă fruntaşul sas stă pe baza dreptului istoric şi face politică săsească, care culminează în desăvârşita comunitate de interese ale poporului maghiar şi ale poporului săsesc, accentuată îndeosebi acum de Saşi, de când a isbucnit criza în politica esternă.

Ştim, că mulţi, foarte mulţi dintre compatrioţii noştri saşi nu se pot împăca cu situaţia creată în urma prăbuşirii sistemului feudal prin legislaţia erei constituţionale, şi astăzi îşi doresc privilegiile de odinioară, iar pe noi Românii ne privesc de cel mai aprig duşman al lor şi întreaga lor energie şi-o cheltuesc pentru apărarea în contra pretinsei primejdii româneşti; dar pe când pentru a se apăra în contra invasiunei româneşti ridică fortăreţe la ţară şi încearcă să însufleţească pe soldaţii lor de acolo, sugerându-le ideile dlui R. Br. et consortes, în oraşe — cetăţuele lor de odinioară, pătrund tot mai mult elemente streine, cari încetul cu încetul le iau din mână industria şi comerciul, periclitându-le clasa mijlocie, un stâlp al vieţii lor naţionale.

E semnificativ, că tocmai din sinul acestei clase sociale a poporului săsesc s'a pornit o vie mişcare în contra politicei oficiale săseşti şi şi în contra exponenţilor acestei politice, şi e semnificativ, că din rândurile acestei opoziţii auzi adeseori, că agresivitatea politicei oficiale faţă de Români nu e consultă, căci nu e nici o trebuinţă, ca lupta economică să se prefacă într'o luptă politică plină de ură şi înverşunare. Aceşti negustori simţesc concurenţa mare ce li se face, şi-şi dau seamă, că deslănţuirea urei politice între Saşi şi Români i-ar lovi înainte de toate pe cei, cari trăesc şi după clientelă românească.

Nu e treaba noastră, să le dăm Saşilor lecţii politice; iei trebue să ştie, cum să-şi întocmească mai bine afacerile lor.

Dar isbucnirile de felul celor ca ale dlui R. Br. e bine să le cunoaştem, pentru ca să tragem şi noi învăţături pentru viaţă, dar nu din viaţa veacurilor trecute, cari nu mai pot reînvia, ci din viaţa actuală, pe care acum o trăim.

Cât pentru dl R. Br. şi ceialalţi, cari gândesc la fel cu dsa, ne permitem a le atrage atenţiunea, că şi pentru Saşi e bine, dacă vor ţinea seamă de împrejurările schimbate şi de viaţa reală; căci atuncea vor ajunge la convingerea, că dreptul lor istoric şi denunţarea noastră necontenită ca pericol pentru stat vor avea cel mult resultatul neaşteptat, de a înlocui primejdia închipuită de astăzi cu o primejdie reală.

De când a căzut contele Andrássy de la putere, idolul lor e contele Tisza. Dacă sunt aşa de dornici de a. învăţa din viaţă pentru viaţă, să nu uite aceea ce a zis acest conte despre politica de a „călca pe bătături", — căci politica şi ieşirile dlui R. Br. nu au altă valoare şi nu pot avea alt resultat, decât acela pe care-l are politica poreclită aşa de nimerit de contele Tisza.

Pocăiţii.

De *Dr. Seb. Stanca*

Taina cuminecăturii.

(Urmare).

Va să zică e o „pâne" duhovnicească întrupată în Isus Hristos. De aceea zice Isus: „*Eu* sunt pânea vieţii. Părinţii voştri au mâncat mană în pustie şi au murit, aceasta (de acum) este pânea care *pogoară din ceriu,* ca cine va mânca dintr'însa să *nu moară. Eu* sunt pânea cea vie, care s'a pogorât din ceriu, şi cine va *mânca dintr'însa* va avea *viaţă vecinică*, şi *pânea pe care eu o voi da lui, trupul meu este,* pe carele *îl dau* pentru viaţa lumii". (Ion 6.47--51)

Cuvintele acestea le zice Isus nu cu mult înainte de moartea sa pe cruce. El însuşi accentuiază că pânea pe care eu *o voi da lui,* adecă în viitor şi după moartea lui, pentrucă zice apostolilor „aceasta (adecă cina cea de taină) să o faceţi întru amintirea mea" (Luca 22.19), pânea pe care ne-o va da prin pânea frântă de apostoli „trupul meu *este*", pe carele *îl dau* (acum, în zilele acestea când se va răstigni, şi nu în viitor) pentru viaţa.

Pe de altă parte zice Isus că „cine va mânca *dintr'însa*" (adecă din pânea, care este el însuşi), va avea viaţă vecinică. Cum vom putea mânca *din* Isus Hristos, dacă pânea şi vinul cuminecăturii sunt numai semne, chip ale trupului lui Isus? El nu vine între noi şi nu petrece în lume în mod văzut şi de aceea ne-a lăsat pânea şi vinul cuminecăturii, pe cari prin puterea lui Dumnezeiască le preface în însuş trupul şi sângele lui.

Tot Isus întăreşte aceasta şi în cuvintele: „*Cu adevărat trupul meu mâncare este şi sângele meu beutură este*" (Ion 6.54). Iar apostolul Pavel zice: „Căci de câte ori veţi mânca *această* pâne şi veţi bea *acest* potir, vestiţi moartea Dlui". (Cor. I 11 26), va să zică nu orice pâne, nici orice potir, ci unele anumite cari sunt binecuvântate, căci şi Isus a binecuvântat pânea şi vinul când a zis: „*aceasta* să o faceţi întru amintirea mea" (Luca 22.19). De aceea zice şi apostolul că numai *această* [1]) pâne şi *acest* potir vestesc aevea moartea Domnului.

---

[1]) Atributele „aceasta" şi „acest" sunt subtrase şi în biblia pocăiţilor.

Se poate care o mărturie mai limpede şi mai convingătoare împotriva eresiei pocăiţilor?

Pentruca asupra adevărului susţinut de biserica noastră să nu stea nime la îndoială, apostolul Pavel argumentează: „Judecaţi, potirul binecuvântării pe care îl binecuvântăm au nu este împărtăşirea sângelui lui Hristos, pânea pe care o frângem au nu este împărtăşirea trupului lui Hristos? Căci noi mulţi fiind suntem o pâne, un trup, căci toţi ne împărtăşim dintru o pâne“. (Cor. I 10.16—18)

Adecă deşi suntem mulţi prin împărtăşire dintru *o* pâne, care este Hristos, ne facem şi noi toţi o pâne, un trup.

Se vede că Corintenii se învoiseră asupra posibilităţii ca pânea şi vinul să se prefacă în trupul şi sângele lui Isus şi de aceea le-o declară apostolul Pavel aceasta într'o formă atât de clară, ca şi când le-ar zice, că lucrul acesta e un adevăr atât de limpede, încât nici să nu îndrăznească a-l trage la îndoială.

O dovedesc aceasta şi alte mărturii.

Pânea cea de toate zilele dă viaţă vremelnică, iar pânea lui Isus viaţă vecinică, căci zice Isus; „Cel ce va *mânca pânea aceasta*, va fi viu în veac“. (Ion 6.48)

„Cel ce *mănâncă trupul* meu şi *bea sângele* meu, rămâne *întru mine* şi *eu întru el*“. (Ion 6.56) şi „Cel ce *mănâncă*, va trăi prin mine“, (Ion 6.57).

Ba mai mult, Isus condiţionează mântuirea de această pâne şi sânge: „Cel ce nu va *mânca trupul fiului* omenesc şi nu va *bea sângele lui*, nu va avea viaţă vecinică“ [Ion 6.57] şi „De nu veţi *mânca trupul fiului omenesc* şi de nu veţi *bea sângele lui*, nu veţi avea viaţă întru voi“. [Ion 6.53]

Făgăduinţa aceasta o întăreşte prin cuvintele ce urmează în text: «Cel ce va mânca pânea *aceasta* (adecă trupul meu) va trăi în veci». [Ion 6.59] iar despre vinul sf. cumin. zice sf. Ion: „*Sângele* (însuşi) lui Is. Cr., Fiului său, ne curăţă de tot păcatul“ [Ep. Ion I 1.7]

La alt loc scrie ap. Pavel către Evrei: „Drept aceea fraţilor, având îndrăsneală a intra în cele sfinte *prin sângele lui* Isus, pe cale nouă şi vie, care ni-a înoit-o *prin trupul său*“. (Evrei 10.20).

Cum putem intra în cele sfinte, adecă în curăţenia sufletească, în sfinţenia care ne mântueşte *prin sângele* lui Isus, şi cum ne putem înoi *prin trupul lui?* Isus nu se coboară ca să ne îmbie sângele şi trupul lui. O spune însă limpede, că numai *prin* sângele şi trupul lui ne putem mântui. O dovadă mai mult, că pânea şi vinul cuminecăturii Isus le preface prin binecuvântarea slujbei dumnezeieşti în însuşi trupul şi sângele lui.

Adevărul acesta se întăreşte apoi şi mai mult prin pedeapsa ce aşteaptă pe cel ce se cuminecă cu nevrednicie.

„Ori cine va mânca din *această* pâne şi va bea *acest* potir al Domnului cu nevrednicie, va fi *vinovat trupului* şi *sângelui Domnului*“, acela „bea şi mănâncă spre *osânda* lui“. (Cor I 11.27.)

Vinovăţie şi osândă aşa mare nu poate urma în caz când cuminecătura ar fi numai chipul, semnul trupului şi sângelui. Pânea şi vinul însă sunt atât de sfinte, încât vătămarea sfinţeniei acesteia aduce cu sine cea mai mare pedeapsă.

Din cuvintele acestea urmează însă şi alt fapt şi anume că nu orice pâne şi vin, ci o pâne şi un vin anumit se preface în elementele trupului lui Isus, şi aceasta e pânea şi vinul *binecuvântate* de slujba preoţilor la altarul sfânt. Isus însuşi a „*binecuvântat*“ pânea şi vinul înainte de a-le îmbia apostolilor (Mat. 26 26). Aceasta o accentuiază şi apost. Pavel zicând: „*această* pâne şi „*acest* potir“, şi nu „pânea aceasta“ şi „potirul acesta“. Punând accentul pe „acest“ şi „aceasta“ dictează direct că numai o pâne şi un vin anumit constitue sf. cuminecătură. Care sunt aceste, vom dovedi mai jos.

In testamentul vechi spune pr. Isaia că „Domnul *însuşi* ne va mântui“ (Is. 33.22); proorocul David cântă: „*Gustaţi* şi vedeţi cât este de bun Domnul“ (ps. 33.8), iar Isus ne spune de repeţite ori că numai *gustând* trupul şi sângele lui, ne putem mântui. Cum ne va putea mântui Domnul „*însuşi*“, câtă vreme ne condiţionează această mântuire de trupul şi sângele lui: „Cel ce *mănâncă trupul meu* şi *bea sângele meu*, are *viaţă vecinică*“ (Ion 6 53.) Ne împărtăşim cu ele şi prin urmare ne mântuim, pentrucă prin pânea şi vinul împărtăşirii ne mântueşte *Domnul însuşi*, ceea ce întăreşte şi apost. Pavel zicând: „Că *din*trânsul şi *prin*trânsul şi *întru* dânsul sunt toate“ (Rom. 11.36) iar Isus însuşi declară apostolilor: „*Cuvintele ce vi le-am spus vouă* (referitoare la pânea şi vin), *duh şi viaţă* sunt“ (Ion. 6.64).

Prin urmare sf. script. dovedeşte că pânea şi vinul cuminecăturii se prefac în sângele şi trupul lui Isus, iar cel ce se împărtăşeşte cu acesta „se împreună cu Isus Cristos“, cum zice Ion gură de aur. Iar sf. Ciril adauge: Isus nu ne iubeşte numai, ci se şi împreună cu noi; prin una şi aceeaş pâne şi vin din care ne împărtăşim Cristos este întru noi şi noi întru Cristos ceea ce zice şi Isus: „Cel ce mănâncă trupul meu şi bea sângele meu, *rămâne întru mine şi eu întru el.* (Ion 6.57).

Isuşi cuvântul *cuminecătură* de altfel dela latinescul *comunicatio* înseamnă „împreunare“, „împărtăşire“, ceea ce dovedeşte credinţa creştinilor dintâi cari încă susţineau că prin cuminecătură ne împreunăm cu însuşi Isus Cristos.

2. Nu admit pocăiţii prefacerea pânii şi a vinului în trupul şi sângele lui Isus, pentru că ei susţin, că jertfa lui Isus pe cruce a fost săvârşirea finală a jertfei pentru omenire. Din cuvintele lui Isus: „Luaţi mâncaţi, acesta este trupul meu, care se *frânge*“ şi acesta e „sângele meu care *se varsă* spre iertarea păcatelor“ şi din cuvintele de pe cruce „Săvârşitu-s'a“, pocăiţii susţin că s'a *sfârşit* prin jertfa lui Isus şi mântuirea noastră, că prin aceasta ni s'au iertat toate păcatele şi noi de fapt suntem mântuiţi îndată ce ne naştem pe acest pământ. Jertfa lui Isus a fost de ajuns pentru de a ni se ierta păcatele, noi nu mai avem trebuinţă de nici un fel de jertfă pentru aceste păcate ale noastre, decât numai de pocăinţă.

In punctul acesta e neclară învăţătura lor, de oarece tot ascuţişul lor e îndreptat mai ales împotriva bisericei noastre, care admite cu drept, cum vom dovedi, darurile de pâne şi vin pentru „jertfa cea fără de sânge“. Sprijinul lor pe sf. scrip. în acest punct e foarte şubred.

Dacă prin jertfa de pe cruce ne-am mântuit, ni s'au iertat toate păcatele, atunci ce rost mai are cuminecarea, care, cum spune Isus, ni s'a dat tocmai pentru aceasta; iar dacă nu ni s'au iertat, atunci urmează, că altfel trebue să înţelegem cuvintele de mai sus tâlcuite greşit de pocăiţi.

Dacă prin cuvintele „Luaţi etc.!“ ar fi voit să înţeleagă, că trupul lui Isus frământându-se pe cruce ne iartă toate păcatele, ar fi spus-o direct „acesta e trupul meu, care se frânge şi vă iartă păcatele“. Isus însă zice „se frânge *spre* iertarea păcatelor“, adecă „se frânge odată pentru totdeauna pe cruce“, pentru ca apoi frângându-se de repeţite ori în pânea şi vinul cuminecăturii pentru fiecare din noi, să ne ierte păcatele.

Va urma).

Legea despre armata comună.

(Urmare).

§. 30. Sub titlul posedării unei economii moştenite vin trecuţi în reservele suplimentare, respective permutaţi aci, aceia dintre îndatoriţii de a face armata, cari chivernisesc o moşie agronomică: trecută la ei pe temeiul moştenirii legale, câştigată prin cesiune făcută între cei vii, care însă în urma decedării posesorului de mai nainte şi de altcum trecea prin moştenire legală în posesiunea lor, câştigată parte prin moştenire, parte pe calea înţelegerii dela ceialalţi moştenitori, ori ţinută în posesiune barem pe jumătate sub un titlu oarecare din cele de sus, iar în cealaltă jumătate cedată din partea părinţilor aflători în viaţă, în casul, dacă ei cultivă pământul în mod profesional, şi venitul pământului, amăsurat raporturilor locale, ajunge pentru susţinerea unei familii de cinci membri, şi nu dă un venit mai mare decât de patruori atâta.

Sub condiţiunile stabilite mai sus pot pretinde trecerea lor în reservele suplimentare, sub durata îndatoririi de a face serviciul militar, şi aceia, cari au ajuns în posesiunea unei proprietăţi de pământ ca colonişti, pe basa legii dela 1873 art. 22, sau în posesiunea unui majorat jăleresc, pe temeiul legii dela 1896 art. 25, sau a altui pământ, pe calea determinată mai sus.

Dacă dreptul la acest favor a esistat deja înainte de începerea serviciului legal, dar nu s'a făcut întrebuinţare de el până la începerea serviciului şi întrelăsarea nu a fost justificată în mod acceptabil, îndreptăţirea de a fi trecut în reservele suplimentare se reînoeşte numai după cea mai apropiată schimbare generală de soldaţi. Celce în înţelesul acestui paragraf a fost trecut în reserva suplimentară, dar şi-a perdut titlul de drept, ori nu şi l-a justificat la timpul seu în fiecare an, ori nu l-a reclamat de loc, dacă cumva nu mai are şi alt titlu de drept pentru a fi ţinut în reservele suplimentare, are să-şi facă numai decât serviciul activ. Cu privire la împlinirea datorinţelor celoralalte de serviciu se va proceda conform anului seu de asentare.

§ 31. Cu privire la raporturile familiare, vin trecuţi la reservele suplimentare, respective înregistraţi aci dintre cei obligaţi se facă serviciul militar, următorii: singurul fiu al unui tată incapabil de muncă, ori al unei mame văduve, sau în lipsa acestora, singurul ginere, dacă împrejurările cari îi acordă acest drept nu au esistat pe vremea căsătoriei sale; după moartea părintelui, singurul nepot al bunicului incapabil de muncă, ori al bunicei văduve, dacă nu au nici un fiu capabil de muncă, apoi singurul frate al copiilor orfani de tot, fie şi maşter, precum şi singurul frate maşter al copiilor remaşi fără tată. De favorul acesta se împărtăşeşte însă numai singurul fiu legal şi după sânge, nepot, frate, ori frate maşter, respective singurul ginere, dela care depinde susţinerea părinţilor, a moşului şi a bunicei, a fraţilor, respective a socrului său a soacrei, dacă-şi împlineşte această datorinţă. Favorul acesta este a se da nepotului care ţine pe careva din părinţii mamei sale şi în casul, dacă tatăl seu trăeşte, dar căsătoria părintelui seu cu mama sa a fost desfiinţată. Fiul ilegal încă se împărtăşeşte de acest favor, dacă dela el depinde susţinerea mamei sale, a tatălui mamei sale, a bunicei sale văduve sau susţinerea fraţilor sei orfani, în casul că-şi împlineşte această datorinţă.

Tatăl, bunicul, socrul, care a implinit anul 65 lea al etăţii, este considerat ca incapabil de muncă. Pe lângă condiţiunile de sus, e îndreptăţit la acest favor şi acela, al cărui singur frate, ori ceialalţi fraţi toţi, fie şi maşteri, sau cumnaţi: stau în serviciul activ militar, ordinar ori prelungit, sau pe baza legii dela 1888 art. 18, sunt chemaţi la serviciu escepţional activ, respective sunt reţinuţi la oaste, servesc ca subofiţeri în armată de bună voe mai departe, sunt mai tineri de âi de 19 ani, ori sunt incapabili de muncă, având defecte spirituale ori corporale. Cei intraţi de bună voe la armată se împărtăşesc de acest favor numai în casul, că îndreptăţirea au primit'o după asentare şi înrolare.

Dacă îndreptăţirea a esistat şi înainte de începerea serviciului activ, dar nu s'a reflectat la ea, şi aceasta întrelăsare nu e justificată până la începerea serviciului, — trecerea în reservele suplimentare se face numai cu ocasiunea proximei schimbări generale de soldaţi. Soldatul, care pe temeiul acestui paragraf a fost trecut la reservele întregitoare, perzându şi titlul de drept pentru acest favor, ori nejustificându-l de loc la timpul seu în fiecare an, sau nu destul de plausibil, dacă nu are cumva alt titlu de drept spre a fi ţinut în reserve, are să şi facă imediat serviciul activ, procedându-se apoi faţă de el amăsurat anului seu de asentare.

Favorul nu poate fi acordat atunci, când se poate constata din capul locului, că împrejurările cari îl fac necesar vor înceta în timpul, socotit dela ziua trecerii respectivului la reservele suplimentare până la 1 Octomvrie a anului în care împlineşte etatea de 23 ani. In casul acesta începerea serviciului activ se amână pentru respectivul până la 1 Octomvrie a anului în care se întâmplă schimbarea raporturilor.

§ 32. Intre împrejurări, cari merită o deosebită apreciere, chiar şi cei ce nu pot reclama în deplină măsură favorul din §§-i 30 şi 31, pot se fie trecuţi, între împrejurări analoge, în reservele suplinitoare. Pe temeiul acesta, ţinând în vedere rugările motivate, în fiecare an vin trecuţi la reservele suplinitoare atâţia soldaţi, câţi formează patru procente din numărul de recruţi al anului aceluia. Numărul lor se imparte între corpurile singuratice de armată, conform §-lui 13

Dacă împrejurările cari reclamă favorul au esistat încă înainte de începerea serviciului activ, dar favorul nu a fost reclamat şi întrelăsarea nu e pe deplin justificată, permutarea respectivului la reservele suplimentare se face numai la proxima schimbare generală de soldaţi. Soldatul care pe temeiul acestui paragraf a fost trecut la reservele suplinitoare, imediat cum încetă împrejurările cari au acordat acest favor, ori îndreptăţirea nu se arată la timp, ori nu în mod destul de documentat, dacă nu are cumva alt titlu de drept pentru a remânea în reservă, are să-şi facă imediat serviciul activ. Cu privire la împlinirea mai departe a datorinţelor de serviciu, se procedează faţă de el conform anului de asentare.

Favorul din întrebare nu poate fi acordat atunci, când se poate stabili înainte, că împrejurările cari reclamă favorul au se înceteze în timpul socotit dela înregistrare până la 1 Octomvrie a anului în care respectivul împlineşte etatea de 23 de ani. In casul acesta începerea serviciului activ se amână până la 1 Octomvrie a anului în care se schimbă împrejurările.

§ 33. Serviciul activ al recruţilor, cari se pregătesc pentru o anumită carieră, ori caută a se perfecţiona într'un ram oarecare al artei, ori industriei, şi cari prin o întrerupere ar putea suferi perderi, precum şi aceia, cari merită o deosebită consideraţiune, poate fi amânat până la 1 Octomvrie a anului în care împlinesc etatea de 35 ani, cu escepţia casului de mobilisare, (ridicare la starea de răsboiu).

§ 34 In chestii de voluntariat pe un an, în chestiile de favoruri garantate prin §§ ii 29, 30, 31 şi 32, în chestiile referitoare la acordarea serviciului activ de doi ani pe basa §-lui 20, în fine în chestii de amânare a începerii serviciului activ, pe basa §-lui 31, hotăreşte de regulă comisiunea asentătoare, şi în contra hotărârii ei se poate apela la ministrul de honvezi. In chestiile serviciului activ de doi ani la marină, pe basa §-lui 28, hotăreşte ministrul de honvezi, în înţelegere cu ministrul de răsboiu. In chestiile atinse în § ul 32, — acordarea favorului şi amânarea începerii serviciului activ, — decide ministrul de honvezi, trimiţând însă ministrului de răsboiu conspect despre cei aparţinători armatei comune.

In chestia amânării începerii serviciului activ, pe basa §-lui 33, decide comanda militară teritorială (de honvezime), şi în contra hotărârii ei se poate apela la ministrul de răsboiu, respective de honvezi.

§ 35. Supraarbitriului vin supuşi: *a*) aceia, asupra capabilităţii cărora de a face serviciu militar s'a născut divergenţă de păreri la asentare; *b*) aceia, cari cu ocasiunea asentării au fost declaraţi neapţi pentru serviciul militar, dar esistă bănueala, că aceasta s'a întâmplat în urma unui delict stabilit în legea aceasta (acestia pot se fie supuşi supraarbitriului până la 31 Decemvrie a anului în care împlinesc etatea de 36 ani); *c*) aceia (cu escepţia reserviştilor suplimentari) cari în curs de trei lui dela începerea serviciului activ au fost aflaţi incapabili de serviciu, presupunând, că defectul constatat a esistat şi înainte de întrarea lor în serviciu; *d*) aceia dintre membrii familiei, de gen masculin, cari din punctul de vedere al favorului acordat în §§ ii 31 şi 32, vin ţinuţi în vedere şi a căror înfăţişare înaintea comisiunilor de supraarbitriu a fost ordonată.

Comisiunile de supraarbitriu sunt mixte. Presidentul lor e comitele suprem, numit din partea ministrului de honvezi, iar membrii: câte un general, ori ofiţer de stab dela armata comună şi honvezime, câte un ofiţer superior, cunoscător de chestii de întregire a armatei şi câte un medic superior militar, apoi un medic civil. Cercul de activitate al membrilor comisiunii se stabileşte prin ordinaţiune. In contra verdictului comisiunii nu se poate apela.

(Va urma).

O carte interesantă.

Am primit la redacţie cartea intitulată: „*Preoţii se pot recăsători*“, studiu dogmatic şi canonic, scris de domnul *I. N. Tanasescu*, magistrat în Craiova, România. E tratată în cartea aceasta de 101 pagini chestia, care a preocupat şi preocupă mult opiniunea publică şi dela noi, ca pe cea din România, şi pentru care s'ar dori mult o soluţie potrivită, dacă s'ar putea afla.

Autorul cărţii, mânecând dela constatarea, că concubinajul e o mare plagă socială, pe care nu o pot combate preoţii, cari înşişi sunt căzuţi în acest păcat social, ajunge la conclusie, că trebue căutată, aflată şi dată preoţilor văduvi posibilitatea de a se putea recăsători. Arată cu citate, cum celibatul este oprit de sfânta scriptură, apoi se ocupă cu legile bisericeşti, cari opresc căsătoria a doua a preoţilor, şi citează părerea episcopului gr.-ort. din Dalmaţia, *Nicodim Milaş*, care susţine, că modificarea acestor legi o poate face fiecare biserică pentru sine, fără a fi necesară convocarea vreunui sinod ecumenic, apoi arată, că lucrul acesta îl poate face mai ales biserica gr.-ort. din România, care este neatârnată, — după constituţie, — de orice hierarhie străină, şi care: „afacerile spirituale, canonice şi disciplinare le regulează prin o singură autoritate sinodală centrală“.

Arată mai departe autorul cărţii, că preotul, care s'ar căsători numai la autoritatea civilă a douaoră, nu ar călca prin aceasta nici un canon bisericesc şi dovedeşte, că celibatul e osândit de psihologie ca nimicitor al sufletului, şi de fisiologie ca nimicitor al corpului, şi că celibatul e osândit şi de istorie, apoi propune revisuirea şi modificarea canonului VI. trulan, care opreşte căsătoria a doua a preoţilor şi cere încuviinţarea recăsătoriei lor.

„Trebue schimbată, — scrie autorul cărţii, — cu totul morala teologică, întocmită de oameni, cari n'au cunoscut nici cele mai elementare legi ale firii omeneşti, şi înlocuită cu adevărata morală naturală, omenească, creştină, aşa cum este cuprinsă în cartea sfântă a creştinismului, în evanghelie“.

Autorul cărţii îşi închee lucrarea, care formează bun material de studiu pentru cei ce se ocupă cu chestia aceasta foarte însemnată, cu părerea, că *se impune* schimbarea legilor bisericeşti, şi că schimbarea aceasta trebue făcută cât mai curând în interesul bisericii. Preţul cărţii nu e indicat.

NOUTĂŢI.

Centenariul pedagogiei din Arad. Serbările de Sâmbătă, aranjate în Arad, din prilejul împlinirii centenariului prim dela înfiinţarea preparandiei gr.-ort. române de acolo, au fost foarte succese. Raport amănunţit vom aduce în numărul viitor. De astădată amintim, că pe I. P. S. Sa, Mitropolitul nostru *Ioan* şi seminariul „Andreian“ din Sibiiu l'a representat la serbări P. C. Sa, *Dr. Eusebiu R. Roşca,* protosincel, director seminarial.

*

Pentru zidirea noului seminar. Domnul *Ioan Radu*, proprietar şi măiestru măcelar în Sibiiu, a solvit la cassa arhidiecezană suma de *100 cor.* pentru zidirea noului seminar. Fapta d lui I. Radu e vrednică de laudă; dar constitue şi un act de recunoştinţă faţă de Consistoriul arhidiecezan, care începând cu anul şcolar curent i-a încredinţat liferarea carnei pentru elevii seminariali. Serviciu bun şi recunoştinţă, — iată ce aşteptăm noi cela meseriaşii români, dacă vor să fie sprijiniţi.

*

Coroane eterne. Asesorul consistorial, dl Lazar *Triteanu* din Sibiiu, în loc de cunună peritoare pe cosciugul distinsului său prietin şi binevoitor Octavian *Smigelschi,* dărueşte cor. 10 la darurile de Crăciun, care se vor împărţi între săracii nostri şi 10 cor. la fondul Episcopul Nic. Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi. Pentru prinos aduce calde mulţumite, în numele comitetului Reuniunii sodalilor români sibieni, Victor Tordăşianu, prez.

*

Premiile Nobel. Se anunţă din Stockholm, că academia regală de ştiinţe a acordat premiul Nobel pentru *fizică* inginerului suedez August *Dalen;* premiul Nobel pentru *chemie,* divizat în părţi egale, s'a dat profesorilor universitari francezi *Yriguard* şi *Sabatier.*

*

Darul monarhului. Lidi Iessu, moştenitorul tronului din Abisinia, a dăruit Maiestăţii Sale suveranului nostru un leu, un scut de aur şi două lănci. Suveranul i-a mulţumit printr'o adresă şi prin dăruirea unei baterii de munte, echipate cu toate cele trebuincioase. Afară de aceasta Maiestatea Sa a conferit moştenitorului de tron marea cruce a ordinului Leopold, iar ministrului de esterne abisinian marea cruce a ordinului Franciso Iosif.

*

Prinşi în răsboi. Ziarele ateniene scriu, că numărul prisonierilor turci, căzuţi în mânile soldaţilor greci, este 31 de mii.

*

Pretenţiune redusă. Averea rămasă după răposatul patriarh sârbesc Gheorghe Brancovici a fost inventariată de notarul public Jvco Costici din Carloveţ. Pentru lucrarea aceasta notarul public a pretins 126 mii coroane. Noul patriarh, Lucian Bogdanovici, a recurs la un tribunal superior: ear tribunalul a micşorat niţel socoteala cam pipărată, reducându-o dela 126.000 la — 680, adecă: şase sute optzeci de coroane.

*

Obligativitatea serviciului militar. Din Bruxela vine ştirea surprinzătoare, că guvernul belgian va propune introducerea de urgenţă a obligativităţii serviciului militar. Urgenţa se motivează cu stările nesigure în politica statelor. Conform legilor nouă militare, Belgia va avea în timp de răsboi 400.000 de soldaţi regulaţi şi 500.000 de glotaşi.

*

Cursuri de fiert. Guvernul austriac, cum se scrie din Viena, a dat autorităţilor şcolare ordinul privitor la introducerea cursurilor de fiert în şcolile primare şi civile.

*

† Lucreţia Herbay născ. Tămăşdan a decedat Sâmbătă în Arad, la orele 2 d. a., în etate de 43 de ani şi în al 15-lea an al fericitei sale căsătorii, după lungi şi grele suferinţe. Inmormântarea i se va face astăzi Luni în 5/18 Noemvrie. Odihnească în pace!

*

Reuniunea rom. de muzică îşi reîncepe probele de cântări Miercuri în 7/20 l. c. la oarele 6 seara în localul şcoalei centrale. Toţi membrii activi ai Reuniunei sunt poftiţi a se prezenta în număr complet. Având în prospect ca anul acesta să ne pregătim pentru reprezentarea operei „Cavaleria rusticană“ rugăm pe toţi aceia — dame şi domni — cari sunt cântăreţi, de a se înscrie ca membri activi ai Reuniunii. *Comitetul.*

*

Trageri la ţintă. Sâmbătă, în 23 Noemvrie, dela orele 7 dimineaţa până la 12 la ameazi rezerviştii dela regimentul de infanterie nr. 31 vor face trageri la ţintă pe şesul dela Poplaca.

*

Din viaţa Sorbonei. Cu ocazia alegerii noilor nemuritori ai academiei franceze, între cari se găseşte şi vechiul profesor de filozofie *Boutroux* dela Sorbonă, ziarele franceze comunică date interesante despre vestita şcoală întemeiată la Paris de către *Robert de Sorbon* în secolul al 13-lea. Este meritul lui Boutroux şi al colegilor săi, că în prelegerile lor au făcut cunoscută Sorbona. Turneurile întreprinse în străinătate de către aceşti savanţi au atras numeroşi studenţi la Paris. La facultatea de litere erau înscrişi în 1909 aproape 500 de ruşi, 150 de nemţi şi numeroşi americani. La facultatea de ştiinţe sunt earăşi ruşii în majoritate; după ei urmează îndată românii, şi numai după aceia nemţii şi alte naţionalităţi. S'a sporit şi numărul studentelor: în 1909 erau 540 franceze şi 850 studente străine. — Un profesor universitar constată cu bucurie, că ascultătorii de astăzi ai Sorbonei îşi împlinesc datoriile cu mai multă seriozitate; studenţii dela toate facultăţile cercetează mai regulat prelegerile. Cu deosebire este o mişcare mai vie, decând s'au introdus cursurile de seară, când salele sunt ocupate de tineri comercianţi şi de muncitori, şi când o parte din studenţime este înlocuită cu ascultătorii ieşiţi din pătura poporului, cari vin la prelegeri mânaţi numai de setea ştiinţei.

*

Opera Parsifal. Celebra lucrare Parsifal, a compositorului Ricard Wagner, se va reprezenta în 1914 la teatrul *Scala* din Milano. Traducerea textului este făcută de Giovanni Pazza, criticul ziarului Corriere della Sera.

*

Avis. Am onoare a aduce la cunoştinţă că mi-am deschis cancelarie advocaţială în Dicio-sân-Mărtin (Dicsőszentmárton). Cu stimă: *Dr. Marcian Caluţiu,* advocat.

*

Operă pentru popor. Mecenaţii şi marii capitalişti parisieni au format o reuniune cu scop să clădească în Paris un teatru de operă pentru locuitorii mai săraci. Sala va cuprinde patru mii de privitori. Comuna Parisului s'a obligat să contribue anual la susţinerea teatrului cu o subvenţie de 150 de mii de franci. Cel mai scump loc în operă va costa trei franci, cel mai ieftin 50 de bani.

*

À cheltui fără a risipi. In Londra are să se deschidă zilele aceste o şcoală, în care se va da instrucţiune damelor, cum să-şi conducă afacerile băneşti. Instituţia s'a înfiinţat la îndemnul dat de lady Esher, care a ajuns la convingerea, că femeile cu dare de mână sunt de obicei foarte slabe în ale matematicelor. S'au anunţat la cursuri 30 de dame. In fiecare săptămână se ţine o lecţie, în care se esplică elevelor în ce consistă valoarea banului, şi li se dau îndrumări cum să administreze sumele necesare pentru întreţinerea unui menaj.

*

Implinirea unei profeţii. Ziarul *Figaro* scrie: O legendă veneţiană spune, că Constantinopolul are să fie cuprins de creştini, dacă în scaunul papal se va urca un patriarh al Veneţiei. In considerare, că actualul papă Pius X. a fost primul patriarh al Veneţiei dela 1453 încoace, se pare că e aproape vremea, când se va împlini profeţirea veneţiană.

*

Stomac de struţ. Intr'un spital din Pittsfield în America s'a prezentat un individ, care se jăluea de turburări în organul digestiv. Cercetarea a constatat, că pacientul sufere de patima de a înghiţi cuie, chei, nasturi ş. a. Doctorii i-au făcut operaţie şi au scos din stomacul bolnavului următoarele obiecte: două chei, o încheetoare de metal, o bucată de fier şi nu mai puţin de 132 de cuie, dintre care trei aveau o lungime de câte zece centimetri. După operaţie bolnavul s'a simţit, fireşte, cu totul uşurat.

*

Să contribuim la fondul ziariştilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa „Institutului de credit şi econ Ardeleana“ în Orăştie-Szászváros

*

Act de graţie. Se scrie din Petersburg. că ţarul a graţiat pe infanteristul *Bacurin,* care fusese osândit la mai mulţi ani de muncă silnică, de oarece cu prilejul paradei dela Moscova a ieşit din front şi a întins ţarului o petiţie. In actul de graţie ţarul spune următoarele: Mulţumind lui Dumnezeu pentru însănătoşirea moştenitorului de tron, iert greşala gravă a infanteristului Bacurin.

*

La Reuniunea meseriaşilor români sibieni au fost primiţi următorii membri ordinari: Nicolae Stanislav (originar din Beşimbac, fiu de bărdaş), sodal lăcătuş, G. Magda (orig. din Drimbariu, fiu de econ.), George Balea (orig. din Cojasca—România, fiu de econ.), sodali fauri, V. Surdu (orig. din Bierten, fiu de morar), sod. căldărar, Petru Giurculete (origin. din Domneşti—România, fiu de econ.), Ioan Hârbescu (orig. din Buzău—România, fiu de şef de atelier cu 2 gimn.) şi Teodor Artenescu (orig. din Bistriţa, fiu de bărdaş), sodali croitori, Alimpiu Aron (origin. din Roşia-de-Secaş, fiu de econ., cu 2 gimn.), sodal cismar, Nicolae Badea (orig. din Braşov, fiu de plapomar), sodal compactor şi Cornel Georgescu (orig. din Sibiiu, fiu de culegător tipograf, cu 2 gimn.), sod. frizer.

Cărţi şi reviste.

Ramuri, revistă literară bilunară, nr 15—16, a apărut cu următorul sumar: C. Ş. Făgeţel: Ajutorarea „unuijiubit scriitor“. I. U. Soricu: Mama, poezie. Ioan Dragu: Vocaţie Domniţei. Const. Argeşan: Pe ţărm. poezie. D. Tomescu: Clarificarea unei epoci literare. Natalia Vasiliu: Când am plecat, poezie. Apostol D. Culea: Cetatea lui San Marco (Veneţia). I. M. Marinescu: Nero, poezie. Ioan Dragu: Puterea dorinţei. G. Rotică: Cântec. Vasile Stoica: Catren, poezie. Teodor A. Naum: Rostul cultural şi social al studenţimei. Vasile Stoica: Răvaş, poezie. I. N. Pârvulescu: Zi de toamnă, poezie. Liviu Marian: Artişti şi critici, traducere. Maria Nicolau: Eu mi-am sădit în suflet, poezie. Picoteală: Din vremuri trecute. Mihail I. Pricopie: Tilda Haiens. Cronică. — Abonamentul: lei 10. 50.

*

Romanul Cerului, astronomie pentru toţi, de Victor Anestin. Sunt mulţi cari cred, că pentru a cunoaşte misterele bolţei cereşti îţi trebue studii matematice superioare. Nenumăratele scrieri astronomice populare din toate ţările culte, dovedesc contrarul. In „Romanul Cerului“, dl Victor Anestin a inzistat numai asupra noţiunilor cari pot fi înţelese de oricine, fără nici o pregătire specială. „Romanul Cerului“ e o călătorie instructivă prin lumea solară şi aceea a stelelor, călătorie uşoară şi plăcută, care familiarizează pe cei cari o întreprind cu măreţul univers, din care face parte soarele şi pământul nostru. Broşura a apărut în biblioteca pentru toţi, Nrul 775-776. Preţul 60 bani, de vânzare la librăria editoare Leon Alcalay,—Bucureşti, şi la librăria arhidiecezană din Sibiiu.

*

Sistemele de arendare, aplicate pe moşiile Academiei Române din Bucureşti. Studiu economic, de *Dr. D. Busuiocescu,* inspector agricol pe lângă consiliul superior al agriculturei. Ediţia a doua, revăzută şi completată, cu adaus despre domeniul silvic de pe moşiile Academiei. O carte de 162 pagini, format mare, cu multe tabele şi multe date interesante, referitoare la administrarea moşiilor, cari formează proprietatea Academiei Române din Bucureşti. Preţul nu e indicat.

*

Antialcoolul, buletinul Ligei naţionale de temperanţă, nr. 5—6 din 1912 cuprinde: Veşti bune şi impresii triste, de G. Şterba. Din durerile vieţii, de Sofia Nădejde. Ce idee îşi fac americanii despre noi? Cum putem face propagandă. Prelegeri antialcoolice peste munţi. Despre beţie, cuvântare de preotul Sinesie Bistreanu. Propăşirea lojilor noastre. Alcoolul şi accidentele. Ştiri. Diverse. Apel. — Abonamentul 3 lei de an. Redacţia şi administraţia: Institutul medico-legal în Bucureşti.

Teatru.

Programul săptămânei e următorul: Astăzi, Luni, opereta *„Eva“*; Marţi *„Der Biberpelz“*, dramă; Mercuri *„Der lila Domino“*, operetă nouă; Joi *„So'n Windhund“*, comedie şi Sâmbătă *„Faust“*, tragedie.

Adunare electorală în Selişte.

Alegerea de deputat dietal în cercul Cristianului, în locul demisionatului *Greskovici,* ales fisc comitatens, e fixată pe *Mercuri în 27 Noemvrie.* Clubul municipal român a luat dispoziţii să se întrunească alegătorii români Dumineca în 24 Noemvrie în sala dela Hotelul comunal *din Sălişte*, ca să decidă asupra atitudinei ce vor lua faţă de această alegere. Fiind Românii în minoritate de aproape 100 faţă de compatrioţii saşi — probabil că nu vor pune candidat şi vor decreta rămânerea în pasivitate.

Din public.*)

Mulţămită publică.

In urma apelului trimis dela oficiul parohial de aici la adresa fraţilor noştri din America (Dixon) Iosif Herţa şi Andrei Ferdeş, pentru contribuiri în scopul reparării bisericii de aici, au binevoit a contribui următorii:

Iosif Herţa, Geoagiu—Suseni, Andrei Ferdeş, Geoagiu—Joseni, Antone Murg, Geoagiu — Suseni câte 10 dolari; Iozsef Gabori şi Ioan Pavel din Aciliu câte 1 dolar, Adam Truca din Geoagiu—Joseni, 5 dolari, Dumitru Bogăţian din Călata 50 cenţi George Muntean din Orlat 50 cenţ; Nicolae Apostol din Spring 1 dolar; Niculae Izdrailă din Orlat 50 cenţi; Ilarie Heprian din Daia rom. 1 dol. Simeon Clonţa din Homorod 5 dol. Iosif Grec din Homorod, 5. dol. Maria Borza din Homorod 5 dol. Ioan Mihu din Daia rom. 25 cenţi; Constantin Opriş din Orlat 50 cenţi; Petru Pasc din Geoagiu—Joseni 1 dolar; Ioan Netea din Acilia 1 dolar; Mihailă Stoiţa din Gurarâului 50 cenţi; Filip Maiera din Şpring 1 dolar; Simion Tibu din Daia rom. 50 cenţi; Vasile Popa din Homorod 2 dolari; Filip Ciurpan din Ponorul-mare 1 dolar; Andrei Borza din Homorod 1 dolar; Atanasie Borza din Geoagiu—Joseni 5 dolari; Simion Caliman Geoagiu — Joseni 4 dolari; Pantilie Căliman Geoagiu—Joseni 2 dolari; Ioan Vaideian din Balomir 50 cenţi; Nicolae Filip din Daia rom. 50 cenţi; Arsenie Radu din Daia rom. 25 cenţi Maria Simu din Vinerea 50 cenţi; Nicolae Popa din Serostim 25 cenţ; Valer Dragan din Săcele 20 cenţi; Vasilie Petru din Armeni 25 cenţi; Ioan Dicu din Săcel 25 cenţi; Visalon Istrate din Daia rom. 15 cenţ; Pisoiu Valtezar din Daia rom. 54 cenţi; Mihail Sirbu din Lancrăm 25 cenţi Miron Timar Pianul de jos 25 cenţi; George Dănilă din Pianul de jos 10 cenţi; Petre Limbean din Sebeşul săsesc 50 cenţi; Ion S- Pecurariu din Lancrăm 25 cenţ; Simion Chirilă din Lancrăm, Ioan Sibişan din Sibişeni câte 25 cenţi; Niculae Băcăniţan din Vinţul de jos 1 dol. Daniil Ştiopu din Lancrăm 25 cenţi; Ioan Todor din Lancrăm 25 cenţ; Vasilie German din Şibot 1 dol. Dumitru Voicu din Gurarâului, Petru Cătoiu din Gurarâului, Ion Ileasă din Vaidei, Saveta Măriuţu din Romos câte 25 cenţi; Ioan Heiuş din Romos 40 cenţi; Iosif Sgârdea Orăştie, şi Ioan Drăghici din Vinţul de jos 50 cenţi; Ioan Homorodean din Geoagiu — Joseni 1 dolar.

In total s'au colectat 81 dolari 95 cenţi, cari prefăcându-se în bani de ai noştri s'au trimis şi am primit suma de 400 cor., care s'a depus imediat la bancă. — Marinimoşilor contribuitori le mulţumim şi pe calea aceasta pentru darul pus pe altarul bisericii, rugând pe bunul Dumnezeu să le dea sănătate şi vieaţă îndelungată şi fericită, ca cu bun sporiu, veseli şi sănătoşi să se întoarcă la vetrele lor.

Geoagiu—Suseni, 28 Octobre v. 1912.

Ioan Popoviciu
paroh—protopop.

Poşta redacţiei.

Un trecător. Dela anonimi nu publicăm nimica. Noi trebue să ştim cine ne scrie.

Dlui G. R. în N. Primit şi vor urma cât mai curând.

Dlui I. D. în R. Ii vom face loc în curând.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 617/1912. (380) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională gr. or. română din **Bucium-Poieni**, protopresbiteratul Abrudului, se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 cor., şi anume:

Din cassa bisericii 880 cor., iar restul din venitul cantoral, cvartir şi grădină în natură.

La cvincvenalii poate reflecta alesul numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt în această comună.

Alesul va fi dator fără altă remuneraţie a conduce elevii în Dumineci şi sărbători la biserică şi a cânta cu ei la sf. liturghie şi a-i instrua în legumărit şi pomărit.

Concurenţii sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul, iar petiţiile de concurs instruite conform normelor în vigoare documentând că au absolvat IV clase gimnaziale să le trimită subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Vor fi preferiţi cei ce sunt capabili a instrua şi conduce un cor care să cânte în Dumineci şi sărbători la biserică.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului în conţelegere cu comitetul parohial.

Abrud, 29 Octomvrie 1912.

Petru Popoviciu
protopop.

Nr. 634/1912. (381) 1—3

Concurs.

Pe baza rezoluţiunei consistoriale Nr. 11.934 Şcol. se publică concurs din oficiu cu termin de **15 zile** dela I-a publicare în „Telegraful Român“, pentru ocuparea postului învăţătoresc dela şcoala confesională română gr. or. din **Gelmar**.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 250 cor. din repartiţie, iar restul de 750 cor. e pus în perspectivă şi se va acorda îndată ce postul va fi ocupat din întregirea dela stat, precum şi cvartir liber în edificiul şcoalei relut de grădină, iar 50 cor. pentru încălzirea salei de învăţământ.

Alesul învăţător este obligat a conduce şi cânta cu elevii răspunsurile liturgice Dumineca şi în sărbători.

La cvincvenal alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt la această şcoală.

Concurenţii să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare înainte de alegere în biserică pentru a face cunoştinţă cu poporul şi să şi înainteze cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral al Orăştiei.

Orăştie, 2/15 Noemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or.

Vasile Domşa,
protopop.

Nr. 448/1912. (378) 2—3

Anunţ de licitaţie.

Comuna bisericească gr. or. română **Sălişte**, (comitatul Sibiiului) vinde, pe calea licitaţiei publice, lemnul din pădurea numită „Coasta lui Vâlc“ în extensiune de 22.37 jugăre catastrale, cuprinzând o cantitate de lemn de foc (fag şi măstacăn) de 2691·1 m^3.

Licitaţiunea se va ţinea în 16/29 Decemvrie a. c. la 3 ore p. m. în localul primăriei comunale din Sălişte.

Preţul de strigare e: 8700 coroane. Vadiul 870 cor. Se primesc şi oferte în scris, cari se vor înainta oficiului parohial înainte de începerea licitaţiunii verbale şi vor fi provăzute cu vadiul necesar, precum şi cu declaraţiune din partea oferentului, că cunoaşte condiţiile de licitare şi se supune lor întru toate.

Condiţiunile de licitare şi de contract se pot vedea în cancelaria oficiului parohial sau în a oficiului reg. silvanal din Sălişte.

Sălişte, din şedinţa comitetului parohial ţinută în 28 Octomvrie 1912.

Dr. N. Comşa preşedinte.
C. Herţia epitrop cassar.

Văzut:

Sălişte, în 29/X. 1912.

Dr. Ioan Lupaş
protopop.

Cărbuni de Petroşeni, Cărbuni pentru fauri, Kox de gaz

oferă trimiterea numai în vagon

Rudolf de Gardik, Sibiiu,

(95) 17— biroul în edificiul sanatorului.

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană**

I. Enescu:

Cooperativele săteşti

Felul şi însemnătatea lor.

Preţul Cor. 1·50, porto 5 fil.

A XXXI-a ces. reg. priv.

LOTERIE DE CLASĂ

110,000 lozuri. **55,000 câştiguri.**

Tot al doilea loz câştigă.

Câştigul cel mai mare:

1.000,000	200,000	80,000
600,000	100,000	70,000
400,000	90,000	60,000

şi aşa mai departe.

La clasa I-ă

tragerea în 21 şi 23 Noemvrie 1912

recomandă şi expedează lozuri originale cu preţurile oficioase de

los original:	1/8	1/4	1/2	1/1
pentru **cor.**	**1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Colectura principală

JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU Str. Cisnădiei 1

Comandele se efectuesc în modul cel mai simplu prin **mandat poştal** scriindu-se acea părticică de loz ce se doreşte pe cuponul mandatului. — La dorinţă lozurile se expediază şi prin **rambursă.** (370) 3—4

Cereţi **gratuit** şi **franco** planuri de joc oficioase, precum şi mandate poştale libere. — **Informaţiuni gratuite.**

Prima şi cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote şi scaune de clopote din fier bătut.

Infiinţată la anul 1822. **Sighişoara, piaţa de sus Nr. 47.**

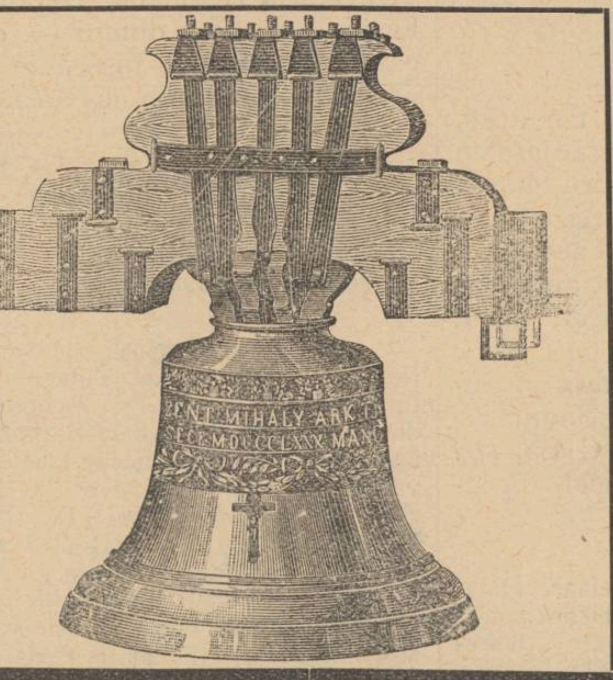

...ENT MIHALY ARK...
...CCMDCCCLXXX MAN...

o firmă ce există dela anul 1822 şi se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericeşti a lifera şi repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum şi clopote cu sunet armonic. Face şi scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază şi în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi şi în rate.

(104) 18—24

Recuisite de scris se pot procura dela **Librăria arhidiecezană**

NOUI piese muzicale de Tiberiu Brediceanu!

LA ŞEZĂTOARE

Icoană din popor (un act cu un preludiu)

Text de C. Sandu-Aldea şi I. Borcia.

CUPRINSUL:

Preludiu şi cor.
Nr. 1. Doina lui Sorin
„ 2. Mândruţă cu ochii verzi
„ 3. Cântec din bătrâni
„ 4. A lui Moş Marin
„ 5. Melodrama
„ 6. Cântecul Ilenei
„ 7. De masă
„ 8. Scenă
Nr. 9. Cântec haiducesc
„ 9. *a*) Solo de fluier
„ 10. Brâu
„ 11. Duet
„ 12. Invârtita şi cor.

Partitura pentru canto şi piano cor. 8·— / fr. 10·—

Doine şi cântece româneşti.

(Canto şi piano).

Caietul I. (ed. II).
Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădişor depărtişor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiţă, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

Caietul II. (ed. II).
Şti tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageţi voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Caietul III.
Păsărică mută-ţi cuibul.
Leagănă-te frunzuliţă.
Turturea din valea sacă.
Ardemite-ai codru des.
Ce vii, bade, târzior.
Tu te duci, bade, sărace.
Foaie verde, foaie lată.
Pe unde umblă doru'.

Caietul IV.
Pe sub flori mă legănai.
Foaie verde, pup de crin.
Sus în vârful dealului.
Mândro, de dragostea noastră.
Când treci, bade, pela noi.
Frunză verde, frunzuliţă.
Auzi, mândro, cucu-ţi cântă.
S'a dus cucul de p'aici.

Jocuri româneşti.

(P iano solo).

Caietul I.
Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca 'n Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca 'n Banat) II.

Caietul II.
Ardeleana (ca 'n Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Ţarina.
Invârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

Caietul III.
Brâu III.
Haţegana.
Ardeleana (ca 'n Banat) IV.
Invârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca 'n Banat) V.
Brâu IV.

Caietul IV.
Hora.
Invârtita III.
Brâu V.
Pe picior IV.
Din Maramurăş.
Ardeleana V.
Danţu.
Ardeleana (ca 'n Bănat) VI.

Preţul unui caiet cor. 4·— / fr. 5·—

Preludiu şi **Hora** din **„Serata etnografică“**, pentru piano, ed. II.
Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.
Viorele, vals, pentru piano, ed. II.
Aurora, vals, pentru piano.

Preţul à cor. 2·— / fr. 2 50

Quadrille pe motive româneşti . . . . cor. 2 — / fr. 2.50
Hora (cis moll) . . . . . . cor. 1·50 / fr. 2·—

De vânzare la:

Librăria arhidiecezană, Sibiiu (Nagyszeben)

Anul LX. Sibiiu, Joi 8/21 Noemvrie 1912. Nr. 118.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

Dela serbările din Arad.

Cu ocasiunea serbărilor culturale, ţinute Sâmbătă în Arad, din prilejul împlinirei primului centenar dela înfiinţarea institutului pedagogic gr.-ort. român de acolo, după discursul festiv al P. C. Sa'e, Protosincelului *Roman R. Ciorogariu*, directorul seminariului arădan, a rostit P. S. Sa, Episcopul *Ioan I. Papp*, vorbirea următoare:

Iubiţi fii sufleteşti,
Onorat public!

După cele expuse de Preacuvioşia Sa părintele director al acestui institut, cuvântul meu arhieresc s'ar putea restrânge numai la binecuvântarea intrării şi a ieşirii, şi respective la binecuvântarea încheierii veacului prim şi a intrării în veacul al doilea de existenţă şi activitate a acestui institut preparandial.

Când însă mă cuget, că deodată cu prăznuirea centenarului de existenţă şi de activitate a acestui institut, cel mai vechi focular de cultură superioară a bisericii noastre naţionale române ortodoxe din aceste părţi, noi prăznuim şi plăcuta amintire a zilei epocale dela 3/15 Noemvrie 1812, amintirea acelei zile, care prin însemnătatea ei şi-a asigurat pagină specială, nu numai în istoria acestei eparhii şi a bisericii din mitropolia noastră română ortodoxă din Ungaria şi Transilvania, ci şi în istoria iubitei noastre patrii comune, nu mă pot restrânge numai la binecuvântarea cerută, ci deodată cu împlinirea acestei trebuinţe şi deci cu implorarea darului ceresc asupra noastră şi asupra acestui institut, folosesc prilejul dat la timp şi loc potrivit spre a-mi da seamă înainte de toate de faptul că, ziua de astăzi, deşi nu este scrisă cu litere roşii între serbătorile noastre bisericeşti din călindare, dar este crestată adânc în inimă şi este perpetuată şi eternizată în conştiinţa clerului şi a poporului nostru, ca cea mai mare serbătoare a bisericii noastre naţionale, ca şi cel mai mare eveniment din tot trecutul acestei eparhii.

Si acest fapt îşi află esplicarea sa naturală în împrejurarea, că reamintirea în ori ce formă a acestei zile memorabile pentru noi are farmecul şi puterea de a deştepta şi în noi cei de acum fiorul bucuriei, ce a străbătut inima şi sufletul clerului şi poporului nostru atunci, când s'a lăţit şi confirmat vestea, că Maiestatea Sa Francisc I, preagraţiosul Impărat şi Rege de odinioară al popoarelor de sub coroana sfântului Stefan, s'a îndurat preagraţios a-şi întoarce privirea părintească şi asupra poporului său ortodox din aceste părţi, deci şi asupra poporului român, pururea credincios Tronului şi Patriei; şi de aceea bucuria lui şi-a ajuns culmea în ziua de 3/15 Noemvrie 1812, când voinţa şi porunca preaînaltă a acestui monarh, vrednic de pomenirea noastră şi a următorilor noştri, — s'a făcut trup, când adecă preparandia noastră s'a deschis.

Gradul bucuriei poporului nostru din acea zi, abia l-ar putea descrie condeiu omenesc; dar cine va medita asupra împrejurărilor de viaţă a poporului nostru din acelea timpuri, va înţelege prea uşor, că acea bucurie se poate pune în cumpănă dreaptă cu bucuria patriarhului Noie, când porumbul i-a adus creanga verde şi că acea bucurie a fost asemenea de mare, ca şi bucuria păstorilor din Vifleem, şi a îngerilor din ceriu la vederea stelei dela răsărit, prevestitoarea venirei darului mântuitor.

Şi motivul acestei bucurii este de înţeles nu numai prin faptul, că darul împărătesc era aşteptat cu dorul şi setea, cu care orbul îşi aşteaptă vederea, robul scăparea şi bolnavul vindecarea, deci a fost de tot bine venit, dar bucuria poporului nostru s'a mai potenţat şi prin faptul, că prin preaînaltul decret împărătesc, dându-se şcoalei preparandiale ortodoxe caracterul de naţională şi astfel recunoscându-se existenţa naţionalităţilor, ca şi atari, şi poporului nostru i s'a recunoscut îndreptăţirea şi i s'a dat dreptul de existenţă, de desvoltare şi de afirmare ca şi popor român, credincios al bisericii noastre ortodoxe naţionale.

Tocmai de aceea, când facem pomenirea zilei de 3/15 Noemvrie 1812, şi când prăznuim şi bucuria roadelor desvoltării progresive a institutului nostru preparandial şi a celui teologic deschis mai târziu cu zece ani, noi mai avem bucuria a prăznui şi roadele dreptului garantat limbei şi credinţei noastre strămoşeşti, dorinţe vechi ale neamului nostru, dorinţe pe cât de juste pe atât şi de naturale, cum era emanciparea bisericii noastre de sub stăpânirea ierarhiei sârbeşti, şi dorinţa, ca în scaunul episcopesc al acestei eparhii, să se institue episcopi numai dintre fiii neamului românesc.

Espunând în cele de mai sus motivele bucuriei acelei prăznuiri, însemnătatea zilei se reduce la trei momente şi anume: *reprivire* asupra trecutului, *meditaţie* asupra prezentului, şi *reculegere* şi *îmbărbătare* pentru viitorul ce ne aşteaptă.

Reprivind în trecut, şi dându-mi seamă, cum neamul nostru a fost pururea recunoscător către toţi binefăcătorii săi, naintea ochilor sufletului meu se deschide tabloul acelor bărbaţi, cari deşi sunt consideraţi a fi fost de naţionalitate sârbă, dar cari prin faptele lor, prin sprijinirea realizării dorinţei prea înalte cu deschiderea preparandiei, s'au făcut înşişi vrednici de recunoştinţa noastră a posterităţii, cum a fost episcopul Pavel Avacumovici, care a edat cercularul frumos spre îndemnarea şi sprijinirea preparandiei; Sava Arsici, căpitanul şi apoi primarul oraşului nostru Arad, care şi-a pus casele proprii la dispoziţie spre scopul deschiderei preparandiei de sub întrebare, şi apoi inspectorul şcolilor române neunite Ştefan Uroş Nestorovici, care a fost în genere recunoscut de bărbat drept şi bun.

Dar îndeosebi se deschide înaintea ochilor sufletului meu tabloul figurilor alese şi mărețe: a lui Pavel Iorgovici şi Moise Nicoară, cari n'au ajuns să vază realizată nici una dintre dorinţele însufleţirii lor, deci n'au ajuns să-şi vadă visul cu ochii. Dimitrie Ţichindeal, Constantin Diaconovici Loga, Iosif Iorgovici şi Ioan Mihuţ, cari au escelat nu numai ca profesori, încălzind inima elevilor spre tot ce este bun, nobil şi frumos, dar cari mai înţelegând şi glasul timpului şi durerile poporului, ai cărui fii erau, s'au făcut adevăraţi apostoli nu numai ai culturei acestuia, ci au lucrat cu toate puterile lor pentru realizarea dorinţei expuse mai sus, dintre cari una s'a realizat la 1829, prin instituirea primului episcop român, iar a doua dorinţă cu eliberarea bisericii de sub potestatea ierarhiei sârbeşti s'a realizat numai în 1864 la intervenirea marelui Andrei.

Făcându-se toţi aceştia, precum şi cei pomeniţi în dipticul sfintei prăznuiri, vrednici de recunoştinţa noastră, să le eternizăm memoria binecuvântată şi la acest loc.

Când însă dăm expresiune tributului recunoştinţei noastre faţă de memoria bărbaţilor pomeniţi, să nu pierdem din vedere, că emanciparea bisericii noastre de sub stăpânirea bisericii sârbeşti, a urmat pe baza decretului dela 12/24 Decemvrie 1864 edat din graţia prea înaltă a Maiestăţii Sale Inălţatului Impărat şi Rege al nostru Francisc Iosif I, să ne plecăm capul înaintea Tronului Său, şi dând expresiune devotamentului nostru fiesc, sentimentului nostru de recunoştinţă, de credintă neclătită şi de supunere omagială, să-i cerem dela providinţă încă mulţi ani de viaţă şi domnie pacinică, spre binele şi fericirea popoarelor Sale.

Şi acum mă adresez către Tine Sion al culturei româneşti, care în curs de un veac ai dat şi lumină şi viaţă, învăţători şi preoţi unei părţi însemnate a iubitei noastre patrii, şi anume poporului românesc din părţile ungurene şi bănăţene. Ţie îţi zic: *„Ridică împrejur ochii Tăi Sioane şi vezi, că iată au venit la Tine fiii Tăi şi fiii fiilor Tăi din generaţiunile unui veac*, ca toţi să-ţi aducă tributul recunoştinţei lor şi să se bucure cu Tine în ziua veseliei centenarului existenţei Tale ca focular de cultură. Primeşte-ne pe toţi cu iubirea cu care mama Ta, biserica naţională română, a adus şi aduce jertfe pentru susţinerea, desvoltarea şi întărirea Ta; fă-ne nouă fiilor Tăi făgăduiala, că elevii Tăi vor face apostolia, ce se recere pentru luminarea elevilor lor în lumina cunoştinţei de Dumnezeu; că vei creşte şi în viitor, ca şi în trecut, bărbaţi destoinici spre luminarea minţei şi spre cultivarea inimei fiilor neamului românesc spre viaţa religioasă morală; că vei sădi în ei directe şi indirecte duhul înţelepciunei, duhul înţelegerii şi duhul temerii de Dumnezeu, ca să fie precum am învăţat noi bătrânii în catechis: *creştini buni şi oameni de omenie*, spre bucuria şi întărirea bisericii şi a neamului, spre fala iubitei noastre patrii şi spre mărirea lui Dumnezeu.

Cu aceste dorinţe implor binecuvântarea cerească asupra acestui institut la intrarea lui în veacul al doilea al existenţei şi activităţii Sale.

*

Ca reprezentant al Escelenţei Sale, Inaltpreasfinţitului Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu* şi al seminarului „Andreian“ din Sibiiu, P. C. Sa, Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, director seminarial, a rostit următoarea frumoasă cuvântare:

Preasfinţite Dle Episcoape!
Stimaţi colegi!
Onorat public!

Deoparte în calitate de reprezentantul Escelenţei Sale I. P. S. D. arhiepiscop-mitropolit *Ioan Meţianu*, iar de altă parte, ca reprezentantul institutului teologic-pedagogic „Andreian“ al arhidiecezei, cu plăcere iau parte la aniversarea de 100 de ani, de când s'a pus temelie acestui institut, care în decurs de un veac a fost isvorul de cultură intelectuală şi morală pentru atâtea generaţiuni, ce s'au succedat.

Este rezervat istoricului nepreocupat a apreţia după merit îngrijirea părintească a preavrednicului nostru cap bisericesc, — pe care am onoarea a-l reprezenta, — ce a desvoltat-o în păstorirea sufletească aproape un pătrar de secol, ca episcopul acestei eparhii, lucrare, ce se continuă de vrednicul său urmaş, dar fără nici o măgulire se poate constata şi acum, că una din principalele sale preocupaţiuni a fost, a ridica la nivelul recerut de exigenţele timpului acest focular cultural pentru *apostolii* neamului, cari au fost puterea de resistinţă în faţa tuturor încercărilor de suprimare a tăriei în legea noastră strămoşească şi existenţa noastră naţională.

Justificată este deci bucuria sa de părinte ce o simte, când o fiică iubită, o instituţiune culturală, ocrotită de îngrijirea sa părintească, a ajuns la un punct culminant al existinţei de 100 de ani, care, aruncându-şi privirea asupra peripeţiilor trecutului, cu recunoştinţă îşi aduce aminte de toţi, cari într'o formă sau alta, i-au asigurat existenţa pe alte veacuri înainte.

Vârsta înaintată nu i-a permis, ca în persoană să ia parte la acest praznic de bucurie şi numai prin rostul graiului meu dă expresiune dorinţei sale de părinte, ca providinţa divină şi de aci înainte veacuri dearândul să-i fie ocrotitoare, ca în măsură tot mai îmbelşugată să-şi reverse bunătăţile sale asupra acelora, cari vor alerga la acest isvor, după lumină şi morală.

Greul suferinţelor din trecut, ce a trebuit să îndure credincioşii bisericei noastre ortodoxe române, a apăsat mai cu putere asupra noastră a celor din arhidieceză, poate, pentrucă am fost mai compacţi, şi tendinţele duşmănoase de tot felul, mai ales asupra noastră s'au concentrat cu încercările de nimicire.

Ne-au suprimat, dar nimici nu ne-au putut, şi în momentul ce dat ne-a fost a da iar semne de viaţă, lucrul cel dintâiu ne-a fost, înfiinţarea institutului pentru cualificarea de preoţi şi învăţători, a cărui aniversare de 100 ani dela esistenţa sa, am serbat-o în anul trecut 1911, serbare, ţinută nu pe o scară estinsă în cele de formă, dar cu atât mai multă intensivitate în fond, pentru că eu sunt de convingerea, că criteriul principal al acestor serbări jubilare, nu trebue să fie cele de formă esternă, ci ele au să fie un bilanţ pentru trecut, ca să luăm îndemnuri pentru viitor; au să fie, espresiunea recunoştinţei ce datorim înaintaşilor pentru roadele muncii de cari beneficiem noi; şi au să fie, statorirea de pilde pentru generaţiunea de astăzi, despre munca însufleţită şi desinteresată a generaţiunilor trecute.

Sunt deci acestea serbări momente de răgaz, isvorâte din însuşirea fiinţei noastre, în urma căreia, ne retragem în o stare de contemplare în *sanctuarul sufletului nostru.*

Un profund cunoscător al sufletului omenesc, voind a da espresiune acestor trebuinţe a zis, că în sufletul omului pe lângă alte elemente, se află ceva, ce ar putea fi numită ziua a şeptea, pentrucă precum în ordinea creaţiunii zilele de lucru sunt urmate de ziua a şeptea de odihnă, aşa şi în viaţa sufletească a omului se simte trebuinţa acestei zile de odihnă şi reculegere sufletească, şi ce este adecuat pentru individ, este adecuat şi colectivităţii de indivizi, pentru că şi acestea formează o unitate organică, întocmai ca individul.

Intruniţi ca să serbăm rodul muncii de o sută de ani al acestui institut, prestat în ogorul neamului şi al bisericii, să luăm îndemn din dumnezeeasca scriptură, că după ziua a şeptea, iar urmează zilele de lucru, şi să ne concentrăm şi mai mult puterile pentru *susţinerea* instituţiunilor hărăzite dela înaintaşii nostri, dovedindu-ne recunoştinţa faţă de generaţiunile creatoare ale trecutui, şi vrednicia faţă de generaţiunile viitoare.

In numele seminarului arhidiecezan „Andreian“, la răspântia a lor două veacuri, institutului pedagogic jubilant, îi esprim cele mai sincere felicitări şi doriri de înaintare, spre *binele neamului şi mândria bisericii!*

Centenarul preparandiei din Arad,

Raport special.

— 18 Noemvrie n.

Sâmbătă, în 3/16 Noemvrie, s'a serbat în Arad, cu mare solemnitate, aniversarea centenarului preparandiei gr. ort. române de acolo, în presenţa unui public foarte număros. Intreaga inteligenţă română din Arad şi împrejurime a fost de faţă la sărbare, iar dintre foştii elevi ai seminarului arădan, preoţi şi învăţători, cine numai a putut, a căutat şi a venit la Arad, pentru a aduce tribut de recunoştinţă marilor înaintaşi cari au pus temelii sigure şi trainice institutului în care şi-a făcut studiile. Incă în presara serbării, Aradul avea o înfăţişare românească, pentrucă pretutindenea nu se auzia decât vorbă românească.

Serbarea s'a început cu un solemn serviciu divin, oficiat în catedrala din Arad, prin P. S. Sa, Episcopul *Ioan*, asistat de Arhimandriţii *Hamsea* şi *Mangra*, de Protosincelul *Ciorogariu*, de protopresbiterii *Beleş* şi Dr. *Ciuhandu*, de preoţii Dr. Botiş, Văţan, Bodea, Olariu şi de diaconii Dr. Iacob Lazar şi Cornel Lazar. A cântat corul seminarial, condus de profesorul I. Lugojan.

Catedrala din Arad era îndesată de lume, mai ales de preoţi şi învăţători.

După terminarea serviciului divin, lumea a plecat spre seminar, unde avea să se ţină adevărata serbare, preamărirea însemnatului moment istoric. Afluenţa de lume era foarte mare. Sala spaţioasă a seminarului era frumos împodobită cu chipurile marilor luceferi şi luptători naţionali din trecut: Moise Nicoară, Dimitrie Cichindeal, Constantin Diaconovici-Loga, Alesandru Gavra, V. Babeş, T. Ceontea, Dr. G. Popa, Atanasiu Tuducescu, Dr. Lazar Petroviciu, Dr. G. Vuia şi alţii, cum şi cu icoana marelui binefăcător *Vasile Stroiescu.*

In faţa publicului ales şi număros, aflător în sala seminarului, deschide apoi festivitatea P. C. Sa, Protosincelul *Roman R. Ciorogariu*, cu un frumos discurs, în care face istoricul înfiinţării şi a desvoltării pedagogiei, respective a seminarului din Arad, până în zilele noastre. După terminarea acestui discurs, ia cuvântul P. S. Sa, Episcopul *Ioan I. Papp*, şi rosteşte asemenea o frumoasă cuvântare. (O publicăm în întregime la loc de frunte. *Red.*) Vorbeste apoi comitele suprem din Arad, dl *Urban*, şi salută în numele puterii de stat, pe care o represintă, pe cei din fruntea institutului, dorind, ca activitatea lor să fie rodnică pentru cultură şi pentru patrie. A vorbit ungureşte, esprimându-şi părerea de rău, că nu ştie româneşte, ca să poată vorbi în limba aceasta.

Ia acum cuvântul P. C. Sa, Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, director seminarial în Sibiiu şi rosteşte o remarcabilă vorbire (O publicăm în întregime la loc de frunte *Red.*), după care urmează vorbirea inspectorului regesc de şcoale Dr. Varjassy Árpád, care doreşte prosperare acestui aşezământ cultural, a primariului oraşului Arad Varjassy Lajos, care constată, că seminariul gr.-ort. din Arad e o podoabă a acestui oraş, în urmă a dlui *Dr. C. Corneanu*, secretar consistorial în Caransebeş, care în numele P. S. Sale, a Episcopului *Miron* şi al consistorului din Caransebeş aduce urări de bine focarului de cultură românească din Arad.

Mai vorbeşte protonotariul comitatului Arad, *Schill Iozsef*, în numele funcţionarilor comitatului, Dr. *St. C. Pop*, în numele „Asociaţiunii“, *Vasile Goldiş* în numele societăţii pentru fond de teatru, directorul *Láng* în numele pedagogiei de stat din Arad, profesorul *Victor Stanciu* în numele şcoalei civile de fete a „Asociaţiunii“ din Sibiiu, *Iosif Moldoan* în numele reuniunii învăţătorilor români din Arad, *Iuliu Vuia* în numele reuniunei învăţătoreşti din Timişoare, *Stefan Jian* în numele reuniunii învăţătoreşti din diecezei Caransebeşului, iar *Cloambeş* ceteşte o poesie ocasională, improvisată.

La urmă P. C. Sa, protosincelul *Roman R. Ciorogariu* ceteşte telegramele şi scrisorile de felicitare sosite din toate părţile locuite de Români. A produs mare însufleţire scrisoarea dlui *Vasile Stroescu* şi a Escelenţei Sale, Mitropolitului *Ioan Meţianu.*

Domnul *Stroescu* a scris următoarele:

Lausanne, la 9 Noemvrie 1912.

Imi pare rău, că împrejurările nu-mi permit, a-mi împlini promisiunea de a lua parte la serbările centenare ale institutului pedagogic.

Din tot sufletul meu doresc institutului — viaţă lungă, înfloritoare! La mulţi, mulţi ani să fie focarul culturei româneşti, să formeze multe generaţiuni de tineri, — corăspunzători idealului naţional: — oameni curaţi de inimă, cu vederi largi, cu dor şi iubire de lege şi naţionalitate românească!

Aşa Dumnezeu să vă ajute!

La fundaţiunea „Ţichindea“ am scris la „Albina“ să se trimită din partea mea una mie coroane (1000).

Cu toată stima

Vasile Stroescu

Iar Escelenţa Sa Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu* a scris următoarele:

Sibiiu.

Din cauza adâncilor mele bătrâneţe neputând urma preţuitei Voastre invitări dela 12 ale curintei Nr. 35, de a participa în persoană la serbarea centenarului institutului nostru pedagogic de acolo, îngrijit şi de mine cu iubire, timp de aproape un pătrar de secol: nu-mi rămâne decât să mă reprezint prin protosincelul meu Dr. Eusebiu R. Roşca, directorul seminarului nostru „Andreian“ de aici, şi totodată să împreun şi rugăciunile mele cu ale Voastre către preabunul Dumnezeu, ca să ia acest institut şi pe viitor sub puternicul său scut, făcându-l izvor nesecat de cultură religioasă, morală, naţională şi patriotică.

După cari, cu binecuvântare arhierească, am rămas al Vostru de binevoitor:

Ioan Meţianu
Arhiepiscop şi mitropolit.

Au mai trimis scrisori frumoase de aderenţă: Escelenţa Sa, Mitropolitul Blajului, *Dr. Victor Mihalyi*, Preasfinţiţii Episcopi *Miron* al Caransebeşului, şi *Vasile* al Gherlei, facultatea teologică din Cernăut, directorii de pedagogii: *Ioan F. Negruţiu* din Blaj, şi *Dr. Petru Fabian* din Gherla, *Vasile Stefanica*, director de liceu în Beiuş, şi alţii.

După cetirea tuturor telegramelor şi scrisorilor P. C. Sa, Protosincelul *Ciorogariu* declară serbarea de încheiată. Se ia în privire bustul lui T. Ceontea, la picioarele căruia învăţătorii, foştii sei elevi, au depus şi acuma o frumoasă cunună de flori, apoi a urmat banchetul, dat în sala dela „Crucea albă“. A participat lume multă. Primul toast l-a rostit P. S. Sa Episcopul *Ioan* întru sănătatea Maiestăţii Sale. A toastat apoi P. C. Sa, Protosincelul Dr. *Roşca* pentru Episcopul *Ioan* al Aradului. *Dr. Ciuhandu*, pentru autorităţile publice, Arhimandritul *Hamsea* pentru corpul profesoral, *Dr. Oncu*, pentru representanţii din afară, Dr. *St. C. Pop* pentru popor, etc. etc.

După banchet s'a făcut sortarea loteriei „Reuniunei femeilor române din Arad“.

Sara a fost concert şi apoi bal, până în zori.

Rap.

Adunarea generală a Societăţii pentru fond de teatru.

Luni şi Marţi şi-a ţinut „Societatea pentru fond de teatru român“ adunarea generală anuală în Braşov. Public a fost cam puţin, ceea ce este a se atribui în mare parte împrejurării, că adunarea s'a ţinut anul aceste atât de târziu. Ar fi bine, dacă am îmbrăţişa earăşi vechiul obiceiu, de a ţinea adunarea generală, atât a „Asociaţiune“, cât şi a „fondului de teatru“ în vacanţele şcolare, în lunile Iulie şi August, căci acestea sunt cele mai potrivite pentru a se putea aduna la un loc lume mai multă românească. Despre decurgerea adunării din Braşov cităm după „Gazeta Transilvaniei“ raportul următor:

D-l Oniţ, în calitate de vicepreşedent deschide adunarea a XL a a Societăţii prin un discurs, în care schiţează momentele din trecutul societăţii teatrale şi stăruinţele ei pe terenul cultural.

D l *Andreiu Bârseanu* salută adunarea în numele „Asociaţiunii“. Accentuiază, că Societatea teatrală şi „Asociaţiunea“ sunt ca două surori, conduse de acelaş ideal, susţinute de acelaş popor, ca două ramuri din acelaş trunchiu. La început, când s'a dat ideea *teatrului naţional*, s'a primit cu îndoială, dar cu timpul s'a dovedit de bună şi a fost acceptată de public. Doreşte, ca idealul Societăţii, de a institui o trupă ambulantă de actori, care să cutriere oraşele locuite de Români şi în urmă înfinţarea unui teatru naţional — să se realiseze cât mai curând.

Dl vicepreşedent Oniţ răspunzând, constată legătura viie ce esistă între cele două însoţiri relevate de dl Bârseanu şi mulţămeşte „Asociaţiunii“ pentru salutul frăţesc.

După discursuri să intră în ordinea de zi. Presidiul numeşte de notar al şedinţelor pe dl Dr. Horia P. Petrescu.

Dl Dr. I. Blaga dă cetire raportului general al comitetului, despre activitatea acestuia pe a. 1911—12. In raport se aminteşte toate momentele mai însemnate din viaţa Societăţii din ultimul an de gestiune: şedinţele comitetului, propunerea pentru angajarea unei noue puteri administrative şi de propagandă la Societate, activitatea comitetelor filiale, dintre cari unele sunt neactive, cele două turneuri artistice din vara trecută, lucrările premiate, numărul membrilor, care este în total de 1279. Se constată, că acest număr e mic şi şi din aceştia mulţi nu-şi împlinesc datorinţa faţă de Societate. Se amintesc membrii repauzaţi etc.

Cassarul societăţii, Dr. N. Vecerdea, ceteşte rapoartele de cassă. Din aceste aflăm, că averea Societăţii a fost cu 30 Iunie 1912 de 552.967 cor, 93 fil., un spor de 24.130 cor. 49 fil. faţă de starea averii cu 30 Iunie 1911. Se aminteşte investirea fondului de 77.490 cor. în acţii din noua emisiune de acţii a „Albinei“. Presentează proiectul de budget pe 1913 şi starea fondurilor P. Cezotti şi Dr. Mihu. Poziţiile budgetare sunt cam aceleaşi, ca în anul trecut. Noai poziţii sunt 3000 cor. pentru noul post sistemizat, 2000 cor. pentru tipărirea discursurilor lui Iosif Vulcan şi a anuarului etc.

Rapoartele se vor da comisiunilor spre studiare şi raportare.

La propunerea d-lui prot. Dr. Saftu se aleg în comisiuni următorii membri:

In comisiunea pentru cenzurarea raportului general dnii Dr. Valer Branisce, Dr. Alex. Vaida, G Chelar, Dr. V. Naţescu şi Dr. Vas. Saftu.

In comisia pentru cenzurarea rapoartelor de cassă şi a socotelilor: dnii I. Garoiu, Dr. Gârda, Petru Pop, I. Pricu şi S. Teodor.

In comisia pentru înscrierea de membri noi se aleg dnii Ion Lengher, maiorul B. Popa, P. Debu preot, Virgil Pop şi D. Marcie.

De conferenţiar s'a înştiinţat dl Dr. Horia P. Petrescu, cu lucrarea „Este mişcarea noastră teatrală un lux?“ Conferenţa a fost ascultată cu vie atenţiune şi aplaudată.

Cu aceste şedinţa primă s'a încheiat.

Pocăiţii.

De *Dr. Seb. Stanca*

Taina cuminecăturii.

(Urmare).

„Că va împlini zilele curăţeniei până ce s'au adus jertfă pentru fiecare dintr'înşii“, zice apostolul Pavel către bărbaţii din biserică (F. ap. 21.26). Pavel vesteşte poporului, că şepte sunt zilele curăţeniei şi până ce se împlinesc acestea fiecare să aducă jertfă pentru sine, dar să se ferească de jertfirea idolilor şi de cele sugrumate (v. 25). Iar jertfa să se facă adeseori, căci zice: „De câteori veţi mânca (voi fiecare) . . . şi veţi bea (voi fiecare) . . . vestiţi etc.“ (Cor. I. 11.26)

Isus porunceşte deci ca să se repeteze cuminecătura de câteori va fi trebuinţă „până la venirea lui“ (v. 26), iar oamenii să se împărtăşească de ea de câteori va trebui.

Isus prin urmare prin răstignirea sa nu ni-a iertat păcatele, ci ne-a smuls din păcatul strămoşesc, care zice „cu moarte vei muri“, iar Isus ne spune, „că prin El nu mai murim“; răstignindu-se pe sine ne-a cruţat pe noi de a ne jertfi noi fiecare pentru păcatele noastre, cari sunt atât de mari încât am merita pedeapsa răstignirii; prin jertfa lui pe noi ne-a învrednicit de mijloace mult mai uşoare pentru iertarea acestor păcate. Ni-a dat trupul şi sângele lui ca noi să-l gustăm, şi aceasta e destul ca să ni se ierte.

Isus s'a jertfit pentru ca să ne cruţe pe noi de această jertfă, a pătimit pentru ca să ne cruţe pe noi de patimi. Iertarea păcatelor însă a legat-o de pocăinţă curată. Căindu-se omul se curăţă, şi curăţit fiind prin acest foc sufletesc se poate împreuna cu Cristos prin cuminecătură şi atunci este iertat.

Isus a ştiut că omul e păcătos, e robul ispitelor, cât timp vieţueşte pe pământ nu poate ţinea neprihănită legătura cu Dânsul. Ispita îl fură, şi greşeşte chiar şi cel drept: „De şepte ori va cădea dreptul şi iar se va scula“, (Prov. 24.16) şi de aceea îi pune omului în vedere iertarea greşelilor de repeţite ori, dacă se căeşte, iar căindu-se şi curăţindu-se se poate de repeţite împărtăşi de însuşi Isus Cristos.

Aşa a înţeles Isus porunca dată apostolilor la cina cea de taină.

Iar prin cuvintele „săvârşitu-s'a“ Isus n'a voit să înţeleagă că s'a săvârşit de fapt mântuirea finală a noastră, ci prin moartea lui pe cruce s'au săvârşit toate condiţiile, s'au delăturat toate pedecile pentru a ne putea mântui şi noi, pe o cale mult mai uşoară, decât cea a lui Isus. El s'a adus pe sine jertfă de sânge, iar noi ne mântuim prin „jertfa cea fără de sânge“ care este pânea şi vinul cuminecăturii.

Prin moartea lui Isus s'au săvârşit toate cele proorocite, s'a săvârşit împăcarea noastră cu Dzeu, s'a pecetluit posibilitatea mântuirii oamenilor, „până când va veni“ Isus a douaoară.

Prin urmare, pentru ca să ni se ierte şi nouă celor de azi păcatele ce le facem zilnic, e bine să facem şi noi jertfe pentru noi fiecare, cum zice şi apostolul Pavel (F. ap. 21.26).

Jertfele acestea nu pot fi însă animale vii (Fap. 21.25) ca în testam. vechiu, ci după rânduiala lui Melhisedec pâne şi vin, pe cari le ducem ca daruri la altar (Mat. 5.23 şi Evrei 5.1).

3. Nu admit pocăiţii săvârşirea cuminecăturii la altar, în biserică, din darurile creştinilor prin preotul slujitor. Pocăiţii susţin, că e de ajuns ca în adunările de rugăciune unul dintre bătrâni sau învăţători să frângă ori ce pâne şi să ia un pahar de vin, pe cari apoi să le binecuvinte. Aceste sunt simbol satisfăcător pentru cuminecătură.

a) Isus porunceşte leprosului: „Mergi de te arată preotului şi dă darul tău, care l-a poruncit Moise întru mărturie“, (Mat. 8. 4).

Moise poruncise să se aducă daruri la altar: „Aduceţi din averile voastre dar lui Iehova, fiecare după cât îi va lăsa inima“ (Moise II. 35.5), iar între altele cere „făină frământată şi unt de lemn“. (Leviţi 14.12), pe cari Melhisedec le-a schimbat în pâne și vin. Isus care e „preot în veac după rânduiala lui Melhisedec". (Evr. 6 20) dispune în alt loc: „Deci de-ți vei aduce darul tău la altar și-ți vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă darul acolo la altar și du-te de te împacă cu el și apoi vino și adu darul tău", (Mat. 5.23).

Prin aceasta Isus nu numai admite, ci și poruncește ca să aducem daruri, pentru că aceste daruri constitue jertfa noastră, iar „în aceste jertfe se face pomenire de păcate", (Evrei 10.2).

Poruncește însă ca creștinii „să se ferească de jertfa idolilor, de sânge și de cele sugrumate" (F. ap. 21.23), pentrucă „limbile (păgâni) dracilor jertfesc, iară nu lui Dzeu" (Cor I. 10.20). Creștinii să jertfească însă lui Dzeu „jertfă bineprimită plăcută lui Dzeu" (Filip. 4.18), care să nu fie animale vii, deci nu poate fi decât pâne și vin, căci tot ceeace se sugrumă e jertfă idolească.

Jertfa creștină e pâne și vin după rânduiala lui Melhisedec și după porunca lui Isus la cina cea de taină. Creștinii deci nu pot duce alte „*daruri pentru păcatele lor*" (Evrei 5.1), decât pâne și vin.

b) Iar darurile la aduc la *altar*; aci „se jertfește mielul lui Dzeu cel ce ridică păcatul lumii pentru viață și pentru mântuirea lumii". Aci se săvârșește „jertfa cea fără de sânge". Sfințenia altarului sfințește darurile, ceea ce dovedește însuși Isus când mustră fățărnicia fariseilor și cărturarilor zicând: „Nebunilor, ce este mai mare *darul sau altarul carele sfințește darul?*" (Mat 23.19). Isus însuși marturisește sfințenia altarului când zice: „Cel ce se jură pe altar, se jură pe cele ce sunt deasupra lui și cel ce se jură pe biserică, se jură pe celce locuește într'însa" (Mat 23.17).

De altar se apropie slujitorul lui în cea mai desăvârșită curățenie omenească, cum zice David: „Spăla-voi mânile mele în nevinovăție și voi încunjura altariul tău" (ps. 26.6) și săvârșește sf. cuminecătură „însemnând *toate* câte s'au făcut la patima Mântuitorului". Pânea adecă adusă ca dar pentru păcatele noastre la altar se jertfește cum s'a jertfit trupul lui Isus și în forma aceasta se binecuvântă. Acest înțeles îl au cuvintele lui Isus dela cina cea de taină: „Aceasta (adecă frângerea pânii) să o faceți întru amintirea mea", (Luca 22.19.)

c) Altarul însă nu poate fi decât într'un loc stabil, ferit de orice necurățenie anume destinat pentru aceasta. Și locul cel mai potrivit e *biserica*.

„*Au nu aveți case în cari să mâncați și să beți, sau vreți să desprețuiți biserica lui Dzeu?*" (Cor I 11.22) prin aceea că mâncați și beți acolo. Vreți adecă să o profanați? Doar „*când vă adunați la un loc (în biserică) aceasta nu este pentru a mânca cina Dlui*", (adecă agapele) (Cor I 11.20) ci este pentru săvârșirea tainei prea mărite a sf. cuminecături și pentru rugăciuni.

Nu profanați biserica deci, căci Isus a ales-o ca să fie casa lui, unde să se săvârșească numai sf. taine, iar mâncarea și beutura faceți-o acasă la voi, fiecare.

„Casa mea e casă de rugăciune (Mat. 21.13) și ochii mei vor privi și urechile mele vor auzi cererea celor ce în acest loc se roagă" (Paralip. II 7.15.)[1]

Legătura aceasta de sfințenie între altar și biserică dovedește, că aci e locul cel mai potrivit pentru săvârșirea acelei taine mari și sfinte a cuminecăturei.

d) Săvârșitoriul tainei cuminecăturei nu poate fi altul decât *preotul* învestit cu putere duhovnicească. Isus a investit pe apost. cu putere duhovnicească. Căci zice Isus în rugăciunea din grădina Getsiman: „Precum m'ai trimis în lume, și eu am trimis pe ei (apostolii) în lume... Și mărirea care mi-ai dat am dat-o lor, ca să fie una precum noi una suntem. Eu întru ei și tu întru mine; toți să fie una, precum tu Părinte în mine și eu întru tine". (Ion 17. 18—23.) Iar apost. le poruncește: „Mergeți etc. și cărora *veți ierta păcatele, se vor ierta lor, și cărora le veți ținea, vor fi ținute*".

Apostolii au investit cu acest dar duhovnicesc pe arhierei și preoți.

Pavel și Varnava au primit darul duhovnicesc dela apostolii cei dintâi (F. ap. 13.3), Pavel a predat acest dar lui Timotei și Tit (II Tim. 1 6. și I Tim 4 14) precum și altora (F. ap. 14 23 iar Timotei și Tit, și alți episcopi urmași ai apostolilor l-au dat mai departe, ceeace dovedește ap. Pavel când scrie lui Tit: „Te-am lăsat ca să hirotonești preoți în fiecare cetate", (Tit 1.6)[2]

Iar preoții sunt săvârșitorii și a tainei cuminecăturii, cum zice ap. Pavel: „*Tot arhiereul se pune dintre oameni ca să aducă daruri și jertfe lui Dzeu pentru păcate*" (Evrei 8.3).

(Va urma).

NOUTĂȚI.

Parastas. Eri, Marți, s'a oficiat parastas solemn în catedrala din Sibiiu pentru odihna sufletului răposatei Impărătese și Regine *Elisabeta*, prin I. P. S. Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, asistat de Preacuvioșiile lor Arhimandritul *Dr. Ilarion Pușcariu*, vicariu arhiepiscopesc și Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roșca*, director seminarial, de protopresbiterii *Lazar Triteanu* și *Dr. Ioan Stroia* și de diaconii *Demetrie Câmpianu* și *Dr. Vasile Stan*. Au participat elevii și elevele dela toate școalele noastre, cu profesorii și învățătorii lor.

*

Rectorul universității din București. La alegerea efectuită de curând, majoritatea voturilor, ca rector al universității din București, a întrunit'o domnul *Dr. Toma Jonescu*, care a și fost confirmat în această dignitate.

*

Principe la facultate Un fapt însemnat se anunță dela universitatea bucureșteană: principele Carol a înștiințat rectoratul, că va urma cursurile facultății de litere și anume prelegerile profesorilor N. Iorga, D. Onciul și I. Bianu. Principele a și asistat săptămâna trecută la prelegerea inaugurală a dlui Iorga și a fost întimpinat cu aplauze de studenți, de colegii săi de aici înainte.

*

Răscumpărare. Domnul controlor consistorial Victor Fincu, rescumpărând felicitările de ziua onomastică, dăruește fondului pentru ajutorarea copiilor săraci suma de 10 cor.

*

Universitatea și învățătorii. Guvernul din Saxonia a încuviințat cererea învățătorilor de a fi admiși la universitate. Pe viitor toți învățătorii din țară, pe temeiul certificatului care îi îndreptățește la serviciul de voluntari, vor putea cerceta cursurile facultății filozofice, — fără însă a fi admiși la examene pentru școli secundare sau superioare.

*

Străinii și capitala austriacă. Camera vieneză de comerț și industrie a înaintat ministerului un raport amănunțit despre circulațiunea străinilor în Viena la anul 1911. Raportul cuprinde datele privitoare numai la străinii, cari au locuit în oteluri, și nu se estinde asupra acelora, cari au stat în pensioane și la particulari. Conform datelor, în 1911 au descins în oteluri vieneze peste 606 mii de persoane; între acestea din Ungaria 111 mii, din străinătate 127 mii, mai ales din Germania; din Bosnia 3 mii, ceialalți din Austria. Circulația străină crește în fiecare an.

*

Moarte din curiositate. Vineri dimineața, cum se scrie din Viena, s'a spânzurat în Terezian elevul Nicolae Ronay, un băeat de 12 ani. Elevul nu s'a sinucis, ci era curios să afle: ce simțește omul spânzurat? A și spus mai de multeori colegilor săi, că va încerca experimentul, — ei însă au încercat totdeauna să-l desmânte; ear când l-au observat spânzurat și i-au sărit în ajutor, era prea târziu: copilul murise.

*

De-ale emigranților. Pe vaporul Carpathia au plecat Sâmbătă din Fiume la America o mie două sute de emigranți din Ungaria.

*

Manifestație Studenții boemi din Brünn au organizat zilele trecute o manifestație de simpatie pentru statele balcanice. Poliția a confiscat o păpușă, care avea să reprezinte pe banul Cuvai. Demonstranții, în sfârșit, au fost împrăștiați.

*

Noua lege militară belgiană. Ziarul Neue Freie Presse primește următoarele informațiuni din Bruxela: Legea nouă militară statorește numărul anual de recruți cu 35.000 de oameni și 6 corpuri de armată în caz de mobilizare. Serviciul militar întreg durează 12 ani. Se mai plănuește și înființarea unei flote de răsboi, și fortificarea porturilor.

*

Premiat. Academia suedeză a conferit premiul Nobel scriitorului Gerhart *Hauptmann* din Germania.

*

Distincție. Regele Alfonso al Spaniei a acordat titlul de marchiză văduvei fostului ministru președinte Canalejas.

*

Medalii comemorative. Stăpânirea din Atena a făcut întrebare la monetăria din Paris: primește însarcinarea de a bate medalii grecești comemorative? Medaliile acestea vor fi turnate din țevile de tun luate în răsboiul actual dela turci.

*

Confusiune. Inventatorul telegrafiei fără sârmă, Marconi, ședea zilele acestea la masă lângă o damă, care confundând pe vecinul său cu Mascagni i-a zis: „Măiestre, aș dori să-mi cânți la pian celebrul *Intermezzo* din opera dtale!" — „Cu toată plăcerea, a răspuns Marconi, dacă ai la îndemână un pian fără sârme".

*

Un ofițer între canibali. Din Berlin se vestește, că un ofițer al armatei austro-ungare s'a nenorocit în Noua Guinea germană. Ofițerul cu numele Alfred *Miculits*, ieșind din armată, a plecat cu un amic în primăvara anului curent, să facă o vânătoare în coloniile Germaniei. Dela o vreme Miculits s'a despățit de prietinul său și, însoțit de un singur bărbat, a continuat vânătoarea de paseri. Oamenii sălbatici ai insulei au zărit pe vânătorul european și cu câteva săgeți l-au rănit de moarte, iar cadavrul l-au sfășiat și l au mâncat. Insoțitorul lui Miculits a scăpat cu fuga.

*

Instalarea Lord Mayorului. Fiecare cerc al Londrei își alege primar nou în tot anul. Spre deosebire de ceilalți, primarul din City poartă, cum se știe, numele de Lord Mayor. Distincția aceasta se dă de obicei unui negustor. Instalarea noului primar s'a ținut Sâmbăta trecută, când Lord Mayorul și-a făcut intrarea festivă în City. In conductul festiv au luat parte cam patru mii de oameni, al căror costum, cal și echipare se face totdeauna pe socoteala noului primar. Afară de aceasta toți membrii conductului sunt oaspeții săi la un *lunch* dat în onoarea lor. Astfel Lord Mayorul, care nu se bucură de o retribuție prea bănoasă, trebue să fie om bogat *de acasă*, pentru a face față cheltuelilor ce l așteaptă în demnitatea câștigată.

*

Grevă. Tribunalul militar din Sebastopol a osândit la moarte 17 marinari. Muncitorii din Petersburg au răspuns proclamând grevă generală. Până acum s'au pus în grevă 50 de mii de persoane. Ziarele mari nu pot să apară.

*

Concert în Orăștie. Secția industrială dela Reuniunea economică din Orăștie dă în sala „Hotelului Central" Duminecă, în 24 Noemvrie n. 1912, la 8 ore seara un concert, sub conducerea măiestrului de muzică dl Albrecht Schmidt. După concert urmează danț.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace ai Reuniunii meseriașilor sibieni au mai dăruit: Dr. David Bleehr, advocat (Mediaș) 50 b., George Ghișoiu, învățător (Câlnic), aplicând pe elevul său George Petru la faurul Kriger 20 bani, Sim. Zevoianu, capelan (Teliuc), soția sa Valeria năs. Glodeanu și copiii lor Virgil și Cornelia cor. 1.25, Alimpiu Aron, sodal cismar 20 bani, Ioan Nicolae, învățător (Avrig), soția sa Ana și copiii lor Cornelia, învățătoare (Bărăști), Demetriu, Silvia, Victor și Aurel 1 cor. 40 bani și Petru Giurculete, sod. croitor 50 bani.

*

Expoziție instructivă. Conducătorii casei naționale din Ottakringul Vienei au organizat în salele instituției o expoziție instructivă din multe puncte de vedere. Ținta expoziției era să arete, că și cu mijloace modeste ne putem aranja odăile frumos și confortabil, dacă știm să alegem cu gust și socoteală obiectele necesare. Intre altele se putea vedea la expoziție o odae garnisită cu tot felul de mobile greoaie, cu flori măestrite, cu bibelouri și alte obiecte de prisos și foarte potrivite pentru a servi de adăpost prăfăriei. In fața acestei odăi se deschidea o altă odae, dar întocmită cu gust simplu și distins, înzestrată cu mobile moderne, având perdele deschise, câteva flori naturale, iar pe păreți mai multe tablouri artistice și ieftine: odaea întreagă făcea o impresie din cele mai plăcute. O sală deosebită adăpostea locuințele micilor funcționari și ale muncitorilor, iarăși cu părțile bune și părțile rele. In dulapuri de sticlă erau espuse jucării de copii, lucruri brodate, juvaere, vase de porțelan și metal ș. a., — pretutindeni se arăta esemplarul bun alăturea celui rău. Acest mod convingător și intuitiv de a espune lucrurile a făcut, cum era de prevăzut, o adâncă impresiune asupra publicului și intreprinderea a fost cât se poate de bine cercetată. Ideea este vrednică de a fi realizată și în alte locuri.

Cărți și reviste.

Cosinzeana, revistă literară ilustrată săptămânală nr. 46 — 1912 a apărut cu următorul cuprins Al. Ciura: † Octavian Smigelschi, articol. Ion Al-George: Foebus poezie. Liviu Marian: Poeme în proză. Georges d Esparbes: Husarul, nuvelă, trad. I. U. Soricu: Doină nouă, poezie. T. L. Blaga: Expoziție de chinematografe, articol. A. Fogazzaro — D. Tomescu, Misterul poetului, roman. Radu Mărgean: Strofe, poezie. Flori de-o zi: S. B.: Pribegii. R. M.: Rostul împărțelii. O lege folositoare. Clubul patrupedelor. Cărți primite la redacție, scrisori dela redacție. Ilustrații. Abonamentul e 12 cor. la an. Intre abonații cari își plătesc abonamentul înainte pe un an întreg, se sortează la sfârșitul anului 8 biblioteci à 25 cor.

Poșta ultimă.

De pe câmpul de răsboiu.

Știrile ultime vorbesc despre mici învingeri ale trupelor turcești asupra Bulgarilor, prin apropierile Ceatalgei, și despre o mare învingere a Sârbilor asupra Turcilor la Monastir, care oraș a căzut în mâna Sârbilor. Trupele turcești s'au predat Sârbilor. Colera să respândește tot mai mult printre soldații turci, cari zac cu sutele, bolnavi ori morți, pe câmpul de răsboiu.

Din public.*)

Mulțămite publice.

Pentru zidirea sfintei Mănăstiri dela „Isvorul Miron" au mai intrat la subsemnatul până astăzi următoarele daruri benevole, și anume: Dela Excelența Sa Inalt Prea Sfințitul Domn Arhiepiscop și Metropolit Ioan Mețian 50 cor., dela Prea Cuvioșia Sa Dr. Ilarion Pușcariu, Arhimandrit și vicar Arhiepiscopesc în Sibiiu 10 cor., dela Prea On. Domn Nicolae Ivan asesor consistorial în Sibiiu 5 cor. M. On. Domn Pantaleon Lucuța asesor consistorial în Sibiiu 2 cor. Din parohia Rășinari colectat prin parohul primar Maniu Lungu cor. 33·50; din parohia Streja colectat prin preotul capelan Aureliu Săcu 11 cor.; din parohia Vaca prin preotul Iosif Costea cor. 5·60; din parohia Cuveșdia prin preotul Ioan Saciu cor. 16·03, din parohia Iablanița prin preotul George Tatu cor. 5 10, Dl Rudolf Oprean inginer în Beszterczebánya 10 cor. Dela parohia Capălnaș prin preotul Ioan Micu cor. 9·10; dela parohia Vlaicovăți prin preotul Ștefan Perian 6 cor.

Primească marinimoșii donatori pe această cale cele mai călduroase mulțămiri pentru acest binevoitor sprijin.

Făget, la 30 Octomvrie 1912.

Sebastian Olariu
protopresbiter.

*

In 21 Octomvrie s. v. 1912 la cununia religioasă a candidatului de preot Dl Constantin Medrea cu D-șoara Maria Florea din Daneș, cu „Jocul miresei" s'a incassat suma de Cor. 41.40, care a fost destinată școalei gr. or. rom. de nou zidite din Daneș.

Nuntașii cari au contribuit în scopul amintit sunt următorii: Dl Dr. Ilarie Holom adv. și soția ca nuni cor. 10. Tânăra părechea cor. 5 Dl Zaharie Tilichea preot și soție, Vaidei, cor. 6. Dl Ioan Lupean contabil la Mugurul cor. 1. Dl Aurel Popa inv. Sighișoara cor. 1. Dl Emanuil Florea inv. ca socru cor. 1·60 Ioan Tilicea primar cor. 1. Zacharie Medrea econ. cor. 1. Dl Géza Birnbaum notar cor. 2. Pompiliu Constantin inv. cor. 2. Dela alți nuntași împreună cor. 10 80 fil. Total cor. 41.40 fil.

Care sumă s'a predat epitropiei parohiale.

In numele comitetului parohial aduc și pe această cale tinerei părechi și On. nuntași mulțămită.

Daneș, la 1/XI 1912.

Pompiliu C. Constantin
inv., preș. al com. par.

Poșta redacției.

Voivodenii-mici. Toate mulțămitele publice trimise nouă, au fost publicate. Nu avem nici una nepublicată. Dacă a Dvoastre nu s'a publicat, e semnul, că nu ne-a sosit.

---

[1] Vezi pe larg la cap. „despre biserică".

[2] Pe larg la cap. despre „ierarhia bisericească."

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 617/1912. (380) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr. or. română din **Bucium Poieni**, protopresbiteratul Abrudului, se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 cor., și anume:

Din cassa bisericii 880 cor., iar restul din venitul cantoral, cvartir și grădină în natură.

La cvincvenalii poate reflecta alesul numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt în această comună.

Alesul va fi dator fără altă remunerație a conduce elevii în Dumineci și sărbători la biserică și a cânta cu ei la sf. liturghie și a i instrua în legumărit și pomărit.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, iar petițiile de concurs instruite conform normelor în vigoare documentând că au absolvat IV clase gimnaziale să le trimită subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Vor fi preferiți cei ce sunt capabili a instrua și conduce un cor care să cânte în Dumineci și sărbători la biserică.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Abrud, 29 Octomvrie 1912.

Petru Popoviciu
protopop.

Nr. 634/1912. (381) 2—3

Concurs.

Pe baza rezoluțiunei consistoriale Nr. 11.934 Școl. se publică concurs din oficiu cu termin de **15 zile** dela I-a publicare în „Telegraful Român", pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala confesională română gr. or. din **Gelmar**.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 250 cor. din repartiție, iar restul de 750 cor. e pus în perspectivă și se va acorda îndată ce postul va fi ocupat din întregirea dela stat, precum și cvartir liber în edificiul școalei relut de grădină, iar 50 cor. pentru încălzirea salei de învățământ.

Alesul învățător este obligat a conduce și cânta cu elevii răspunsurile liturgice Dumineca și în sărbători.

La cvincvenal alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt la această școală.

Concurenții să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare înainte de alegere în biserică pentru a face cunoștință cu poporul și să își înainteze cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral al Orăștiei.

Orăștie, 2/15 Noemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or.

Vasile Domșa,
protopop.

Nr. 448/1912. (378) 3—3

Anunț de licitație.

Comuna bisericească gr. or. română **Săliște**, (comitatul Sibiiului) vinde, pe calea licitației publice, lemnul din pădurea numită „Coasta lui Vâlc" în extensiune de 22.37 jugăre catastrale, cuprinzând o cantitate de lemn de foc (fag și măstacăn) de 2691·1 m^3.

Licitațiunea se va ținea în 16/29 Decemvrie a. c. la 3 ore p. m. în localul primăriei comunale din Săliște.

Prețul de strigare e: 8700 coroane. Vadiul 870 cor. Se primesc și oferte în scris, cari se vor înainta oficiului parohial înainte de începerea licitațiunii verbale și vor fi provăzute cu vadiul necesar, precum și cu declarațiune din partea oferentului, că cunoaște condițiile de licitare și se supune lor întru toate.

Condițiunile de licitare și de contract se pot vedea în cancelaria oficiului parohial sau în a oficiului reg. silvanal din Săliște.

Săliște, din ședința comitetului parohial ținută în 28 Octomvrie 1912.

Dr. N. Comșa
președinte.

C. Herția
epitrop cassar.

Văzut:

Săliște, în 29/X. 1912.

Dr. Ioan Lupaș
protopop.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană**
I. Enescu:
Cooperativele sătești
Felul și însemnătatea lor.
Prețul Cor. 1·50, porto 5 fil.

VECHIA MEA
experiență este și rămâne, că pentru a alunga lintițele, precum a ajunge și a susținea fraged o piele moale și un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, Steckenpferd din Lapte de Crin, marca cal pe băț de Bergmann și Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii și în alte prăvălii aparținătoare branșei. Asemenea e minunată aprobată și Crema de Crin a lui Bergmann **„Manera"** pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 33—40

Serviciu prompt și conștiențios.
Prima referințe.
Prima fabrică transilvană
ces. și reg. privilegiată
de casse de fier și oțel,
și
lăcătușerie de artă și construcție,
instalată cu putere electrică.
E. Purece,
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19 (Schmidgasse).
(138, 16—20
Prețuri moderate.
Cataloage de preț gratis și franco.

30,000 de părechi
păpuci și ghete
se vând cu preț redus.

Toate în lume
se scumpesc!
pânea, carnea, chiria casei, — numai **păpucii** și **ghetele** exec. în atelierul lui
VASILIE BAN
la „Cisma mare roșie"
după cum se numește prăvălia lui, se ieftinesc.
Pentruce? Pentrucă această renumită **prăvălie de încălțăminte s'a mărit în casa proprie** și la fiecare păreche se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera **ghete bune** și **trainice** pe lângă prețuri ieftine.
VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.
Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.
Comandele din afară se vor executa punctuos ca și până acum.
E deajuns a se arăta numărul, sau a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alții, eventual să returnează banii.
(221) 48—

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană**:
Călindarul arhidiecezan
pe anul 1913
cu Șematismul autentic al bisericei ortodoxe rom. din Ungaria și Transilvania. Partea literară conține lucrări foarte interesante.
Prețul 80 fil, plus porto poștal 20 fil.

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:
EVANGELIA
legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceiaș și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**
Aceiaș legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**
Aceiaș legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**
Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimați evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**
Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

A XXXI-a ces. reg. priv.
LOTERIE DE CLASĂ
110,000 lozuri. **55,000 câștiguri.**
Tot al doilea loz câștigă.
Câștigul cel mai mare:

1.000,000	200,000	80,000
600,000	100,000	70,000
400,000	90,000	60,000

și așa mai departe.
La clasa I-ă
tragerea în 21 și 23 Noemvrie 1912
recomandă și expedează lozuri originale cu prețurile oficioase de

los original:	$^1/_8$	$^1/_4$	$^1/_2$	$^1/_1$
pentru **cor. 1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**	

Colectura principală
JULIUS FRIEDE & Co.
SIBIIU Str. Cisnădiei 1
Comandele se efectuesc în modul cel mai simplu prin **mandat poștal** scriindu-se acea părticică de loz ce se dorește pe cuponul mandatului. — La dorință lozurile se expediază și prin **rambursă.** (370) 4—4
Cereți **gratuit** și **franco** planuri de joc oficioase, precum și mandate poștale libere. — **Informațiuni gratuite.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 10/23 Noemvrie 1912. Nr. 119.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

Politică nouă de naţionalitate.

Sibiiu, 22 Noemvrie n.

Nu prea suntem obicinuiţi să cetim în ziarele maghiare articole scrise în chestia de naţionalitate altcum, decât din punctele de vedere ale intereselor specifice maghiare, ale şovinismului maghiar, care stăpâneşte astăzi gândirea întregei societăţi maghiare. Rar este Maghiarul, care cutează să spună, că afară de Maghiari mai sunt în patria aceasta comună şi alte neamuri, cu plângeri şi dorinţe îndreptăţite, şi care să cuteze să reclame drepturi cetăţeneşti şi pe seama acestor desmoşteniţi.

Mare ne-a fost deci mirarea, când într'un ziar maghiar de frunte din capitală, în „*Az Ujság*", am cetit zilele trecute un articol de fond izvorât cu totul din altă gândire, pus cu totul pe alte baze: de conciliantă, de bunăvoire, de apropiere şi împăcare cu naţionalităţile. E vorba în acest articol de *inaugurarea unei politici noue în chestia de naţionalitate*, de apucarea pe alte căi, dictate şi indicate de situaţia nouă din Balcani.

Se spune adecă în articol, că schimbarea iminentă a hartei în Balcani va avea negreşit o influenţă foarte mare asupra popoarelor din monarhia austro-ungară, asupra Slavilor, dar şi asupra Românilor. Vor căpăta toţi noue puteri, nouă nădejdi, nouă aspiraţiuni, pe cari le vor nutri mereu influenţele din afară. Statul ungar, societatea maghiară, nu se poate mulţămi de aci încolo numai cu protestarea în contra acestor apariţiuni, şi nu mai poate lăsa chestia de naţionalitate numai la voia întâmplării.

Pentrucă, — cităm acum: „Noua formaţiune a statelor balcanice, schimbarea teritorială şi de forţe a lor, *ne dictează şi nouă o altă direcţie în manuarea chestiei de naţionalitate.* E vorba doară de contrabalansarea gravitării în afară şi de paralizarea puterii de atragere, care vine din afară. Şi ştim, că spre acest sfârşit nu există alt mijloc, decât inaugurarea unei politici, care să potenţeze forţele de atracţie ale statului maghiar, *să facă mai mulţămitoare viaţa aici, mai intensiv sentimentul de a se simţi aici acasă şi mai intime raporturile faţă de noi*".

Se spune apoi în articol, că direcţii contrare statului au să fie combătute cu toată energia, fără cruţare, — dar nu totdeauna şi pretutindenea pot să fie aplicate mijloacele energice, ci în contra puterii de atracţie din afară trebue luată lupta pe terenul *cultural*, *economic şi administrativ*, căci: „*de pe terenele acestea se aud cele mai multe plângeri şi acuse*".

„Fie că sunt adevărate, ori nu sunt adevărate, — cităm acum iarăşi, — e timpul suprem *să le dăm o atenţiune mai potenţată*. Să ne dăm silinţe *să cunoaştem relele în realitatea lor*, să cunoaştem măsura lor şi motivele lor. Să privim în adâncurile sufletului naţionalist, ca să putem afla acele centre de nervi, cari se mişcă atât de simţitor la orice peroraţie a agitatorilor.

Fără îndoială, *sunt* nemulţămiri. Sigur, că *sunt* dorinţe explicabile, ba chiar îndreptăţite. Prima datorinţă a noastră este a le stabili, împreună cu limitele juste ale lor, şi a căuta, ca să fie câştigate şi asigurate pentru noi sufletele ce pier. Esenţa gravitării în afară e sentimentul sau presupunerea, că între cei de un sânge, ori apoi sub domnia acestora, se duce o viaţă mai bună, mai umană, mai frumoasă, mai plăcută. Ei bine, *din acest punct de vedere trebue să tratăm şi noi cu naţionalităţile noastre.* Si nu numai cu cuvântul, ci şi *cu fapta*, făcându-le plausibil, în dispoziţiile şi în instituţiunile noastre, că comunitatea cu noi le dă posibilitatea de a duce o viaţă mai bună şi mai frumoasă şi de a se ridica la un grad de cultură mai nobilă şi mai înaintată. Desvoltarea şi întărirea sentimentului de aparţinere la noi, de rămânere la noi, şi de contopire în ideea de stat: aceasta e noua direcţie politică, care poate să ne pună în mână firul ce ne conduce la sufletele naţionaliste, şi care poate să ne asigure direcţia plăcută nouă, în aspiraţiile şi dispoziţiile provocate de nouele formaţiuni din Balcani"....

Interesantul articol se termină apoi cu cuvintele următoare: „Accentuăm cu cea mai mare tărie, că *acum evenimentele politice esterne ne poruncesc de urgenţă, să ne revisuim politica de până acuma de naţionalităţi, şi fără hesitare să ne apucăm şi se mântuim şi asigurăm aceea ce e al nostru şi ce al nostru trebue se rămână*".

*

Tonul în care ni-se vorbeşte de astădată în coloanele numitului ziar de frunte maghiar, la spatele căruia stau bărbaţi de mare valoare în politica maghiară, ba chiar bărbaţi consumaţi de stat, ca contele *Tisza* şi alţii, este atât de limpede, încât face de prisos orice alt comentar. L'am înţeles, şi bine ar fi să-l înţeleagă toţi Maghiarii. Ce avem deci de spus în legătură cu articolul de sus al ziarului „Az Ujság" este numai aceea, că tocmai acum, când în minţile şi inimile maghiare începe a se încuiba o astfel de gândire şi de judecată corectă şi sănătoasă, — compatrioţii noştri saşi n'au alta de lucru, decât să facă la planuri, cu ajutorul noului lor protector Réz Mihály, cum să ne împedece — şi pe mai departe — întrarea în dietă în număr mai corespunzător forţelor noastre, şi cum să ne scoată dela universitatea săsască, care ne împarte şi nouă câteva fărimături, cum se ne lipsească deci şi de aceste puţine fărimături, pe curiosul motiv, că Românii de pe fundul regiu au fost cândva iobagii Saşilor!

Cam nostim; ba nostim de tot!

Dela Adunarea socităţii teatrale.

Discursul de deschidere al vicepreşedintelui Virgil Oniţiu.

Onorată adunare generală!
Doamnelor şi Domnilor!

In momentul acesta solemn, când mi s'a dat onoarea să deschid adunarea generală a Societăţii pentru fond de teatru român, — Vă rog să nu aşteptaţi dela mine un program nou de muncă cu îndrumări noue pentru viitorul Societăţii noastre.

Iubitul nostru President, d-l *Dr. Ioan Mihu*, în discursul său magistral rostit la adunarea generală de-acum doi ani, ni-a dat un program de acţiune aşa de frumos, aşa de real şi aşa de complet, cu îndrumări atât de luminoase şi de precize pentru viitor, — încât chestia programelor de acţiune pentru societatea noastră trebue s'o considerăm de încheiată pentru un timp de cel puţin 10 ani.

Liniştea şi siguranţa aceasta pentru rodnicia acţiunii noastre viitoare pe de o parte, şi momentul jubilar al adunării noastre generale prezente, care este a 40-a, pe de altă parte, — mă fac să-mi port gândul pentru un moment la trecutul societăţii noastre şi să caut o sămânţă de învăţătură pentru noi toţi din cartea acestui trecut.

Dacă răsfoim primele file din istoria societăţii noastre, putem constata, că ea s'a plămădit din idealism mare, din însufleţire caldă şi din o puternică iubire de neam; aceste au fost izvorul vieţii societăţii noastre şi aceste au rămas vreme de mai mulţi ani singura ei sevă de viaţă.

Idealism mare!

Ce faptă mare şi trainică în urmările sale se poate săvârşi fără de tine? Tu eşti nota divină în lumea vrerilor şi dorinţelor noastre; tu eşti, care ne înalţi dela pământ spre sferele mai înalte, de unde perspectiva este mai largă, mai desmărginită şi de unde nu se mai zăresc toate hârtoapele şi muşuroaiele din surul realităţii terestre. Tu ai stăpânit sufletele fericiţilor înfiinţători ai acestei societăţi. „Teatrul naţional" a fost idealul, în care au crezut cu credinţă tare şi neclintită sfidând ironia anemică a celor ce i tractau de simpli utopişti.

Credinţa lor tare şi neclintită în idealul urmărit de ei li-a dat acea *însufleţire* caldă pentru cauza teatrului naţional, fără de care nu s'ar fi putut desvolta şi întări această societate. Însufleţirea aceasta li-a dat puteri să sfarme indolenţa şi scepticismul şi să cucerească inimile mulţimii.

Iar idealismul şi însufleţirea, cari i-au călăuzit în stăruinţele lor, au ieşit din isvorul cel mai curat şi mai bogat, din *iubirea de neam!*

Iată trinitatea, domnilor şi doamnelor, căreia i s'au închinat fericiţii noştri înaintaşi, având în fruntea lor pe acela, care a iniţiat înfiinţarea societăţii noastre, care i-a slujit întâi ca secretar, apoi ca vicepresident şi în urmă ca president: pe neuitatul *Iosif Vulcan.*

Am cetit cu luare aminte toate discursurile presidiale rostite de acest apostol al teatrului românesc, ele sunt saturate toate idealism, de însufleţire şi de iubire de neam.

Şi totuşi!...

După prima epocă de succese societatea noastră intră într'o eră de stagnare. Membrii ei se împuţinează din an în an. Chiar şi adunările generale abia se mai pot ţinea, căci publicul românesc nu mai arată aproape nici un interes pentru societatea, pentru care cu câţiva ani mai nainte se însufleţise atât de mult! Şi de n'ar fi fost credinţa tare şi stăruinţa neobosită a lui *Iosif Vulcan*, societatea pentru fond de teatru trebuia să se desfiinţeze...

Ce s'a petrecut?...

Secat-a isvorul idealismului, potolitu-s'a toată însufleţirea, stânsu-s'a iubirea de neam în sufletul publicului românesc?

Reînflorirea şi noua înălţare a societăţii, care a urmat după anii aceia de criză, dovedesc că nu...

De unde deci această amorţeală?

S'a dovedit şi în cazul de faţă adevărul vorbei latine: „Omne quod est nimium vertitur in vitium". Era prea mult idealism şi prea puţină ispravă. Conducerea societăţii pierduse terenul realităţii de sub picioare; se înălţase în lumea visurilor frumoase, în care putuse să ţină ipnotizat câtva timp sufletul publicului. Dar ipnoza a încetat, visurile frumoase s'au destrămat, lumea s'a deşteptat — iar pe pământ şi în realitatea vieţii era pe aci pe-aci să nu ne mai găsim rostul.

Şi atunci au trebuit să urmeze acei câţiva ani de criză, cu dibuiri şi experimentări buimăcite, — până ni-a succes să regăsim contactul cu solul realităţii, isvorul a tot ce este şi trăeşte pe pământ, şi să dăm în sfârşit „şi chesarului", ce era a lui.

Ce-am făcut?

Am păstrat idealismul şi însufleţirea înaintaşilor noşti, dar *le-am valorizat prin muncă productivă.* Am justificat *prin faptele reale* ale unei munci stăruitoare dreptul şi datorinţa noastră de a fi, constituindu-ne ca un factor indispenzabil în lupta cea mare de desvoltare culturală a neamului românesc.

Editarea unei biblioteci teatrale, care cuprinde azi 32 de numere şi alimentează trebuinţele teatrului nostru de diletanţi, — crearea de burse şi cvalificarea unui personal dramatic şi artistic pentru trebuinţele noastre prezente şi viitoare, — distribuirea de premii şi ajutoare pentru lucrări originale dramatice şi muzicale, — organizarea acţiunii de propagandă pentru teatru în toate centrele noastre, — angajarea unui director artistic pentru acţiunea noastră teatrală, — introducerea, dirigiarea şi subvenţionarea turneurilor noastre dramatice şi muzicale, — modificarea statutelor noastre şi noul nostru program de acţiune sunt tot atâtea etape al acestei munci reale pentru afirmarea dreptului de-a fi al societăţii noastre.

Această nouă îndrumare în viaţa societăţii noastre s'a întemeiat, d-lor şi doamnelor, pe convingerea ce ni s'a impus prin forţa împrejurărilor, că: însufleţirea idealistă este numai atunci şi numai aşa un factor real şi *constant* în evoluţiunea poporului nostru, dacă este şi rămâne *motorul unei munci stăruitoare* pentru trebuinţele reale ale neamului. Căci însufleţirea şi idealismul este ca şi puterea cea tainică şi miraculoasă a curentului electric, care se produce, circulă şi acţionează după anumite legi, într'un anumit circuit. E minunat, e frumos, e uimitor acest curent al puterii electrice. Dar singur de sine el încă nu constitue nici un factor real, nici un ţăl pentru evoluţia umană. Din momentul însă, în care această putere electrică intră în serviciul trebuinţelor reale ale omenimii, din momentul, în care el devine puterea motrice şi productivă, care ne dă lumină, care ne poartă din loc în loc şi care reduce distanţele dintre noi la un minim de necrezut, — din acel moment puterea electrică a devenit un factor hotărâtor şi indispenzabil în evoluţia culturală a omenimii.

Aşa este, d-lor şi doamnelor, şi *cu idealismul şi însufleţirea idealistă. Ele sunt indispenzabile, — ca şi curentul electric, — dar nu pot să constitue un scop dela sine, ci trebue să fie un stoc inepuisabil de putere, care să hrănească munca reală şi productivă a evoluţiunii naţionale.*

Şi aceasta — mi se pare mie — este una dintre învăţăturile cele mai de seamă ce o putem scoate din munca de peste 40 de ani ce s'a depus pentru afirmarea societăţii, a cărei adunare generală ne-a întrunit azi aci.

Da, idealismul, însufleţirea şi iubirea de neam să ne fie puterea de viaţă; — dar dacă vrem să ajungem în portul dorit al aspiraţiunilor şi nădejdilor noastre juste, — trebue s'o ştim valoriza, traducându-o în muncă stăruitoare şi sistematică, fără de care nu se pot produce succele reale în lupta pentru înălţarea noastră culturală şi naţională.

Dela chipul cum, şi măsura în care vom reuşi să traducem idealismul nostru, însufleţirea noastră, iubirea noastră de neam *în fapte reale,* deci dela chipul cum vom şti să le fructificăm pentru înaintarea în cultură a neamului românesc, — atârnă întreaga problemă a evoluţiunii noastre.

Este aci o corespondenţă între ideal şi real, ca şi cea dintre suflet şi trup. Amândouă la un loc ne dau un întreg organic şi viu. Ipertrofia unei părţi şi neglijarea celeilalte nu întăresc organismul, ci-l slăbesc, nu-l apropie de împlinirea rostului şi menirii sale, ci îl reţin şi îl abat dela ţăl.

In nădejdea, că această învăţătură ce ni se impune dela sine din chiar istoria desvoltării societăţii noastre, va rămânea bine *fixată* în mintea şi în inima tuturor factorilor chemaţi să conducă şi să desvoalte viaţa societăţii noastre în viitor, — Vă salut din toată inima şi declar adunarea generală a 40-a a Societăţii pentru fond de teatru român de deschisă.

Şedinţa a doua.

Luni sara s'a dat în reduta oraşului Braşov o representaţie teatrală foarte succesă. S'a jucat *„Brânduşa“,* în care a escelat tinera artistă *Mărioara G. Dima,* bursiera societăţii teatrale. Sala a fost îndesată de public. După teatru a urmat petrecere cu dans.

Marţi apoi la orele 10 s'a ţinut a doua şedinţă, tot în sala gimnaziului. Presidează *Virgil Oniţ.*

Intrându-se în ordinea de zi, raportează dl *L. Popa,* că s'au înscris membri noi: trei fundatori, 28 pe viaţă, 5 ordinari şi 1 ajutător. Se ia act, asemenea şi despre donaţia reposatei *Nina Cergedi,* care a lăsat societăţii 400 cor. în patru acţii dela „Arieşana“.

La propunerea raportorului *I. Prişcu* se aprobă socotelile anului trecut şi se votează budgetul anului viitor.

Asupra raportului general al comitetului raportează Dr. *Valer Branisce.* După un esposeu amănunţit, propune primirea raportului, în general şi în special, deci primirea propunerilor comitetului, dintre cari mai însemnată e: angajerea dlui *Dr. Horia P. Petrescu* pe timp de un an în serviciul societăţii, şi acordarea unui ajutor de 1500 cor. reuniunii de cântări din Braşov, pentru representarea operei *„Cavaleria rusticana“.*

La orele 12 fără un sfert presidentul *V. Oniţ* închide adunarea. Public a fost la şedinţa a doua şi mai puţin decât la cea dintâi.

Propunere

către învăţătorii, preoţii şi alţi credincioşi ai bisericii noastre, cari au copii de şcoală.

Considerând, că una din cele mai grele sarcini ale învăţătorilor ca părinţi e creşterea copiilor lor; considerând, că în starea de scumpete de azi, cu toată urcarea de salare, efectuită în anii din urmă, această datorinţă părintească, aproape nici un învăţător nu o poate îndeplini aşa cum s'ar cuveni; considerând, că în ţara noastră toate carierile sunt legate de şcoală şi astfel ţinerea copiilor la şcoală e absolut necesară, iar spre a veni în ajutorul învăţătorilor ca părinţi, am făcut în conferenţa învăţătorilor, ţinută în Mercurea, următoarea propunere:

Invăţătorii cu copii din acest comitat împreună cu preoţii şi alţi părinţi din acest comitat, să se întovărăşească, să închireze o casă în Sibiiu şi acolo să-şi aşeze copiii. Cu supravegherea elevilor să se angajeze un învăţător pensionat, a cărui soţie să le pregătească mâncarea.

Spesele cu întreţinerea şi supravegherea se vor împărţi apoi între toţi părinţii.

Prin acest aranjament: 1. Copiii vor avea o locuinţă corespunzătoare din punct de vedere igienic şi nu vor fi osândiţi a trăi în locuinţe murdare şi nesănătoase.

2. Vor avea o supraveghere corespunzătoare.

3. Impărţindu-se spesele cu chiria casei, cu plătirea supraveghetorului, cu întreţinerea elevilor între mai mulţi, acestea vor fi mai mici şi astfel suportabile şi de cei săraci.

Spre a putea discuta această propunere cei interesaţi, rog pe toţi învăţătorii, preoţii şi alţi credincioşi ai bisericii noastre, cari consimt cu această propunere, a-mi comunica prin o cartă postală numele şi locuinţa, ca să poată fi convocaţi la o adunare, în care se vor aduce hotărârile necesare, şi încă cât mai curând.

Cu toată dragostea:

I. Crişan
învăţător.

Sfinţire de biserică.

Raport special.

— 19 Noemvrie n.

In comuna Boiu (trac. Geoagiu), situată la poalele munţilor peste Murăş dela Orăştie, poporul nostru credincios şi-a zidit în vara aceasta o frumoasă biserică nouă, solidă şi spaţioasă. Pentru sfinţirea acesteia în 4/17 Noemvrie a. c. *Escelenţa Sa I. P. S. Domn Arhiepiscop şi Mitropolit* a esmis ca mandatar al său pe dl Dr. *Vasile Bologa,* asesor consistorial şi director al şcoalei Asociaţiunii din Sibiiu.

La terminul indicat, mandatarul Escelenţei Sale a eşit în comuna Boiu şi a săvârşit actul sfinţirii cu evlavie şi solemnitate, însoţit de P. O. D. protopop *Ioan Popovici* (Geoagiu) şi de venerabilii preoţi; *Luca Botean* (Geoagiu), *Adam Theodor* (Turdaş), *Petru Lula* (Bobâlna), *Vasile Necşa* (Mărtineşti), *Eftimie Costescu* (Boiu), *Ilie Popovici* (Cigmau). *Romul Săbău* (Folt) şi *Octavian Andrei* (Tămăşasa).

In decursul sfintei liturgii a cântat corul Românilor din Orăştie, în ton pătrunzător, religios şi gingaş colorit evlavios. Răspunsurile corului, după liturgia distinsului compositor G. Dima, au fost ascultate c'o desăvârşită linişte şi evlavie, deşi era aglomeraţie de popor, cea mai grăitoare dovadă despre gradul şi despre bunul efect al prestaţiunii.

La sfârşitul liturgiei mandatarul Escelenţei Sale a rostit următoarea cuvântare:

Iubiţilor creştini!

„Cu psalmi, cu cântări şi cu slujbe de taine“ am ridicat ruga noastră ferbinte celui atotputernic, Domn în cer şi pe pământ, că s'a îndurat a revărsa peste noi darul său bogat, să-i putem închina acest nou Sion, pentru binele şi lumina obştei noastre creştine din această localitate.

Inspiraţi de această isbândă, vestivom tuturor cu glas de laudă şi de bucurie hărnicia acestui popor, care ne dovedeşte atât de strălucit voinţa sa de fier, de a se investi tot mai mult cu virtuţile vieţii creştine. De oarece precum a fost odinioară cortul lui Moise în pustie pentru tablele legii, astfel e acest nou Sion pentru cuvântul lui Dzeu, pentru ruga şi povaţa credinciosului său popor, pentru toţi cei însătaţi după harul Domnului şi nesăcata lui bunătate.

Un strălucit monument despre evlavia dvoastră, Iubiţi creştini, despre înţeleapta ascultare de conducătorii dvoastră, despre râvna şi zelul neobosit al preotului Dv., care a urzit şi a condus această lucrare. O pildă vie despre puterea bunei înţelegeri dintre fraţii acestei parohii, ca să fie încă odată dovedit, că numai din bună înţelegere, numai din iubire şi din jertfă frăţească se nasc lucrurile cele mari, plăcute lui Dzeu şi oamenilor deopotrivă.

Iată acum rodul acesteia, casa Domnului, falnic strălucind în această comună, ca o stea luminoasă pentru valurile vieţii, ca un scut şi liman de adăpost pentru ori ce viscol pe pământ. Iată isbânda credinţei părinţilor noştri, ca o nouă chezăşie pentru cea mai trainică legătură dintre fii şi părinţi, din neam în neam. Iată o zi de pace şi de bucurie pentru acest iubit popor, pentru această naţie creştină, care simte în sufletu-i că e chemată 'n altă lume la un falnic viitor. Căci Românul creştin e întocmai ca stâncile mareţe, ce 'nfruntă valurile mării şi rămân în veci sumeţe şi neclintite.

Veniţi dar, Iubiţilor creştini, mici şi mari, tineri şi bătrâni, să pecetluim această legătură sfântă, ca o preţioasă mărturie a bărbăţiei dvoastră de a ocroti şi a păstra întotdeauna moştenirea părintească. Veniţi ca paserile 'n jurul cuibului piscuind, astfel noi în jurul Sionului părintesc să împletim cărările vieţii cu nădejdea zilei de mai bine.

Pentrucă astăzi braţele vânjoase ale popoarelor nu mai zidesc ca odinioară, piramide uriaşe pentru mormintele Faraonilor, ca să le ţântuiască braţele şi munca pe sute de ani fără nici un rod al ostenelei, ci zidesc lăcaşuri obşteşti Dumnezeului celui viu al neamurilor, dela care purcede toată lumina, toată darea cea bună şi tot darul cel bun.

„Etern, Atotputernic, o! Creator sublime.
. . . .
Tu din sămânţa mică înalţi stejarul mare,
Tu junelor popoare dai un măreţ avânt,
Tu 'n inimile noastre ai sacre, vii altare,
Glorie ţie 'n ceruri, glorie pe pământ!..

*

Şi acum viu cu reverinţă să împlinesc înalta mea solie către iubitul nostru popor.

Escelenţa Sa, I. P. S. Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu,* din îndurarea bunului Dzeu, energicul şi neobositul Stăpân şi Păstor al bisericii noastră, s'a încredinţat cu nespusă bucurie părintească despre evlavia, despre jertfele şi stăruinţele cele bune ale credincioşilor săi din această parohie, şi mişcat în sufletu-i cucernic, cu graiu adânc, cu glas de proroc grăeşte fiilor săi, împărtăşind arhierească sa binecuvântare şi povăţuirile înţelepciunii părinteşti, precum urmează:

„Preaonorate domnule asesor!“

„Din raportul oficiului nostru parohial din Boiu (tr. Geoagiu), din 2 Octomvrie a. c., văzând cu mare mângăere, că credincioşii noştri din numita comună au terminat cu zidirea şi adjustarea bisericii celei noue în onoarea şi mărirea lui Dumnezeu şi spre folosul lor sufletesc şi trupesc, am simţit o mare mângăere în sufletul meu“.

„M'am bucurat foarte pentru acea faptă bună şi frumoasă a acelor iubiţi poporeni, care faptă va vesti tuturor vrednicia lor; dar şi mai mult m'am bucurat având convingerea, că preabunul Dumnezeu, care remunerează toate faptele bune, le va răsplăti şi lor cu darurile sale cele bogate“.

„Şi dacă totuşi îmi conturbă ceva bucuria, aceasta este numai, că nu am putut merge să sfinţesc eu însumi acea biserică, din cauza înaintatei mele vârste şi a multelor agende oficioase ce le am aici şi să o închin măreţei ei destinaţiuni“.

„Pentruca totuşi să le împlinesc barem în parte dorinţa, Te autorisez pe P. O. Dta, în calitate de mandatar al nostru să sfinţeşti acea biserică în *Dumineca din 4/17 Noemvrie a. c.* şi să spui acelor iubiţi poporeni, că eu nici de aici din depărtare nu voiu întrelăsa a ridica ferbinţi rugăciuni către Părintele nostru cel ceresc, ca biserica cea nouă să le fie lor şi urmaşilor lor isvor de bine şi de fericire“.

„Să le mai adaugi, că acea biserică numai în acel caz le va fi isvor de bine şi de fericire, dacă se va cerceta cât mai regulat, mai ales în Dumineci şi sărbători, nu numai ca şi acolo să se roage lui Dumnezeu, dar şi pentru ca din sfintele slujbe şi mai ales din scrierile sfinţilor Apostoli, Evangheliştii şi Profeţi, precum şi din cuvântările preoţilor să scoată învăţături frumoase şi folositoare, considerând biserica nu numai ca casă de rugăciune şi de săvârşirea sfintelor taine, ci şi de învăţături folositoare“.

„Urmând aşa, nu vor rămânea nerăsplătite ostenelile lor dela zidirea acelei biserici, nici darul şi binecuvântarea lui Dumnezeu din casele, familiile, câmpurile şi întreprinderile lor“.

„După care împărtăşind şi eu numiţilor credincioşi binecuvântarea arhierească, am rămas al Vostru tuturor de binevoitor: *Ioan Meţianu* m. p., arhiepiscop. — Sibiiu, 30 Octomvrie 1912“.

Din acest sfat înţelept, din acest îndemn cald şi luminat al Inaltului Păstor sufletesc, găsi-veţi, I. Cr., calea cea dreaptă a luminii şi a isbăvirii. Găsi-veţi un nou isvor pentru îndurările cereşti, căci Inaltul Prelat nu întârzie a spune în duhul vremii, că astăzi, pe lângă rodul credinţei străbune, este a se agonisi tot mai mult şi din rodul învăţăturilor şi ştiinţelor folositoare. Să urmăm dar căilor binecuvântării arhiereşti şi cu veneraţiune să ne aducem aminte de adânca vârstă patriarhală a Inaltului Arhipăstor, un dar ceresc hărăzit celor puţini aleşi ai Domnului, ca patriarhii de odin oară din viaţa biblică a neamului omenesc, şi cu fiască mulţămire şi recunoştinţă să-i urăm dela Domnul puterilor încă mulţi ani fericiţi!

*

Inainte de a încheia cuvintele mele, mă simt dator a reveni asupra tuturor factorilor, cari au venit în ajutor cu sprijinul lor creştinesc la ridicarea şi înfrumseţarea acestui locaş al Domnului.

La locul întâiu este: P. O. D. Ioan *Popovici,* protopopul acestui ţinut, sub a cărui binevoitoare povăţuire şi mijlocire către autoritatea noastră superioară bisericească, s'a aprobat şi s'a început frumoasa lucrare şi s'a dus la acest bun sfârşit, în care bunul Dumnezeu ne-a învrednicit astăzi a o vedea.

De asemenea zelosul nostru paroh din această comună: On. D. Eftimie *Costescu,* care cum am înţeles, duios cercat în viaţa familiară, poate chiar în folosul mângăerii şi a reculegerii sale, îngrijeşte cu mult zel pastoral de binele fiilor săi sufleteşti, necruţând nici osteneală, nici jertfă pentru prosperarea turmei sale cuvântătoare, după cuvintele apostoleşti: „Păstorul bun, sufletul său îşi pune pentru oile sale“... Primească şi prin rostul meu recunoştinţa autorităţii noastre superioare şi răsplata cerului pentru ostenelile sale binefăcătoare.

Membrii on. comitet parohial, adecă fruntaşii satului, cari din încrederea parohienilor conduc destinele acestei parohii, au alergat şi au jertfit din agonisinţa lor pentru ridicarea acestui Sion, în buna credinţă, că îndeplinesc un lucru plăcut lui Dzeu şi de mare folos obştei noastre creştine.

De asemenea toţi credincioşii acestei parohii, cu dragoste şi râvnă neîntrecută către sfânta noastră biserică, n'au cruţat jertfele cele mai mari, în acest timp de puţină rodire a ţarinilor noastre, pentru întemeierea casei Domnului, spre mângăerea lor sufletească acum şi în viitor. Dumnezeu să le binecuvinte munca îndeplinită.

Am aflat mai departe cu viu sentiment de recunoştinţă, că deputatul nostru sinodal şi congresual din acest ţinut, dl Dr. *Aurel Vlad,* advocat şi mare proprietar în vecinătate, coborâtor din strălucita familie a genialului publicist şi istoric al poporului G. *Bariţiu,* s'a grăbit a veni în ajutorul iubiţilor noştri credincioşi din această comună cu bogat material de zidire şi cu lemne de clădire, pe lângă sfatul său luminat şi binevoitor, şi astfel cu cuvântul şi cu fapta a gătit cel dintâi cununa acestui locaş dumnezeesc, fără de care astăzi nu eram în fericita situaţie să-l putem închina sfintei sale destinaţiuni. Iar familia sa, o mamă devotată, gingaşă soţie şi sorioară simţitoare, au împletit cu mână proprie firul de aur în frumoase odăjdii bisericeşti şi le-au închinat acestei sfinte biserici, pentru întărirea credinţei şi pentru înălţarea cultului măririi dumnezeeşti.

Odrasla strălucită a boerilor români de odinioară, neîntrecutul mecenate român din Basarabia, *Vasile Stroescu,* îngerul păzitor al neamului românesc, a trimis din darul său bogat 500 cor. şi pentru această zidire, ca să rămână în sufletele noastre pururea viu răsunetul cuvintelor eruditului boer moldovean din veacul al 17-lea:

Cine-şi face
Zid de pace,
Turnuri de frăţie,
Duce viaţă,
Fără greaţă,
Intr'însa bogăţie.
Că-i mai bună
Dimpreună
Viaţa cea frăţească,
Decât râcă
Care strâcă
Oastea vitejască!

Iar inima simţitoare a femeii române, a găsit chip şi modru să împărtăşească şi din depărtare prinosul consideraţiei sale creştineşti, atât de obligător pentru noi. Anume, *Societatea ortodocsă a femeilor române* din Bucureşti, capitala României, a trimis 300 cor. pentru terminarea acestei zidiri. Nu e mare acest ajutor în bani, dar e mare ajutorul moral şi îndemnul creştinesc şi de îmbărbătare, ce ni se dă, întru glorificarea credinţei noastre ortodocse române.

Şi acum către tine, iubită tinerime, îndrept glasul meu. Voi, fragede mlădiţe, nici odată să nu uitaţi de bunii şi vrednicii voştri părinţi, cari Vă lasă moştenire acest frumos lăcaş dumnezeesc. Aduceţi-vă aminte de ei în rugăciunile voastre şi păstraţi în curăţenie casa Domnului, ferindu-o de stricăciune, ca ea veacuri de-arândul să vestească hărnicia şi vrednicia părinţilor voştri. Aduceţi-vă aminte de podoaba casei Domnului, pentru înălţarea frumosului cult ritual al bisericii noastre, deoarece vă este binecunoscut, că Părintele luminilor sfinţeşte pe ceice iubesc podoaba casei sale şi-i preamăreşte cu dumnezeiască puterea sa.

In sfârşit o singură clipă încă, pentru luare aminte. La actul memorabil al sfinţirii bisericii Dvoastră, Iubiţilor Creştini, vedeţi cum au alergat mulţi credincioşi şi fraţi ai noştri, deşi într'un timp neîncheiuit de greu şi îngrijitor pentru noi, ca să ia parte la bucuria Dvoastră, inspiraţi de o sfântă însufleţire pentru cauzele mari ale poporului român. Şi îndeosebi mare şi frumoasă jertfă a adus bravul cor al Românilor din Orăştie, centrul cultural al acestui ţinut, când sub conducerea măestrului său dirigent *Ioan Branga,* a grăbit să înalţe nimbul acestei serbări evlavioase, prin dulcea armonie a cântărilor noastre religioase, esecutate cu înalt simţ artistic. Primească profunda noastră mulţămită, pentru nobilul ajutor şi frăţasca atenţiune.

Pentru încheierea smeritelor mele cuvinte, către Domnul îndurării mă rog cu umilinţă: Părinte Sfinte, binecuvintează din cer acest sfânt locaş al Tău şi-l păzeşte din neam în neam, pentru mângăerea şi tăria acestui popor, a cărui unic sprijin e: stânca credinţei către bunul Dumnezeu, către patrie şi neam. Amin!

* * *

Abia au răsunat cuvintele de încheiere ale distinsului mandatar arhiepiscopesc şi corul a intonat c'o pătrunzătoare evlavie: *Intru mulţi fericiţi ani, Stăpâne!..* însoţit de vibrarea unui adânc sentiment în popor. Actul religios s'a încheiat stropindu-se credincioşii cu apă sfinţită.

A urmat apoi o masă comună în casele eclisiarului bisericii din apropiere. Poporului s'a servit lângă biserică.

La masa comună a închinat Dl *Dr. V. Bologa*, cu profund sentiment de veneraţiune, pentru sănătatea şi îndelunga vieţuire a Escelenţei Sale I. P. S. Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, neobositul păstor al bisericii noastre. P. O. D. protopop *Ioan Popovici*, a închinat pentru mandatarul Excelenţei Sale: Dl *Dr. V. Bologa*, cu care a avut mulţămirea a munci împreună şi pe terenul învăţământului nostru, ca profesor la şcoala Asociaţiunii în Sibiiu. Dl *Dr. Aurel Vlad*, deputatul cercului, a închinat cu însufleţire pentru zelosul paroh al locului: Dl *Eftimie Costescu* şi pentru poporul nostru din acea comună, care a dovedit atât de impunător, şi cu acest prilej, înaltu-i simţ de jertfire pentru cauza sfântă a credinţei sale, din care s'ar putea scoate învăţăminte folositoare şi pentru alte acţiuni salutare din sânul neamului nostru.

In decursul mesei corul din Orăştie a produs adevărat farmec prin cântările sale dulci şi melodioase. Multe voci frumoase, tinere şi limpezi ca cristalul s'au asociat tenorului sonor al Dlui *Dr. Jantea* şi baritonului compact al Dlui *Dr. Nicu Dămian*, stâlpii acestui cor, cu frumoasă menire culturală în sânul poporului nostru dela Orăştie. Sub impresiunea acestora ne-am depărtat cu bună dispoziţie sufletească din sânul poporului nostru din comuna Boiu, căci e un popor bun, harnic şi muncitor, cu frumoase calităţi morale, urându-i din inimă spor şi înflorire în căile Domnului.

Concursuri de desemnuri.

In România a întrat în vigoare următoriul *Regulament*, privitor la ţinerea examenului de desemnuri de scoarţe şi alte ţesături cu alesuri de motive vechi româneşti.

(*Publicat în „Monitorul Oficial“ Nr. 131 din 13 Septemvrie 1912.*)

Art. 1. — Pentru reîntemeerea industriei scoarţelor, a velinţelor, lăicerelor, fotelor, betelor, traistelor şi a aşternuturilor de lână ţesute în alesuri româneşti, Ministerul Industriei şi al Comerţului va ţinea *concursuri anuale de desemnuri ţesute şi alese cu motive vechi româneşti.*

Art. 2. — Ori şi cine, şi *din orice parte locuită de români*, va putea prezenta sau trimite direct ministerului industriei şi comerţului la Bucureşti pentru concurs de desemnuri copiat direct, sau chiar resturi de scoarţe sau velinţe, lăicere, fote, traiste, bete şi tot felul de aşternuturi de lână în alesuri, *cu motive vechi româneşti, mai ales din acelea vopsite cu colori vegetale.*

Desemnurile trimise vor fi însoţite de o cerere, în care petiţionarul va arăta numărul desemnurilor ce prezintă la concurs, precum şi numele şi adres sa.

Concursul se va ţinea în localul Ministerului şi va începe la 1 Mai a fiecărui an.

Art. 3. — Desemnurile prezentate la concurs, vor fi făcute în culori cu apă pe hârtie de desemn, sau de cea cu pătrăţele milimetrice, reprezentând exact înfăţişarea şi motivele exemplarului, după care au fost copiate.

Când acelaş motiv sau aceeaş grupă de motive se repetă, va fi de ajuns a se desemna o singură dată motivul sau grupa şi a se arăta apoi de câte ori se repetă.

Art. 4. — Pe fiecare foaie se arată:

a) Numărul de ordine după care este trecut în petiţiune;

b) Mărimea originalului, şi pe cât va fi cu putinţă, numele motivelor din desemn.

c) Localitatea unde se află originalul şi ce adresă are.

Art. 5. — Nu vor fi admise la concurs desemnuri cu chipuri de obiecte, animale, flori, arbori ori buchete de flori. Vor fi admise însă desemnuri cu aşa zise chipuri de plante stilizate, după cum se găsesc în modeluri vechi.

Art. 6. — Transportul desemnurilor, la Minister, priveşte pe persoana concurentă.

Cererile venite de peste hotarele ţărei vor fi scutite de timbru.

Art. 7. — Pentru cercetarea şi alegerea desemnurilor prezentate la concurs Ministerul Industriei şi Comerţului va numi sub preşedinţia secretarului general, o comisiune compusă din un pictor sau ornamentist în arta naţională; o directoare sau patronă de şcoală, ori atelier de ţesut scoarţe şi alesuri româneşti, din ţară ori străinătate; directorul muzeului de artă naţională; şeful serviciului muzeului Ministerului Industriei şi Comerţului şi şeful serviciului învăţământului profesional şi al industriei casnice.

Şedinţele Comisiunei vor avea loc în însuşi localul Ministerului de Industrie şi Comerţ, cu majoritate de membri; iar lucrările vor fi ajutate de doi funcţionari dela Serviciul Invăţământului şi al Industriei casnice.

Art. 8. — Comisiunea va cerceta fiecare desemn în parte şi va hotărî pe cele admise prin majoritate de voturi. Lucrările vor fi trecute într'o încheere anume făcută.

Art. 9. Desemnurile alese vor fi apoi clasificate şi propuse cu raport Ministrului spre a se plăti persoanelor, cari le-au prezentat, cu 5, 10, 15, 20, 25, 30, 40 şi 50 de lei de foaie, ori desemn în parte.

Pentru 12 desemnuri sau foi cu grupe de desemnuri din colecţia aceleiaşi persoane şi plătite cel puţin cu 5 lei bucata, Ministerul va putea da un premiu de 100 lei.

Pentru 12 desemnuri sau foi cu grupe de desemnuri alese din colecţia aceleaşi persoane şi plătite cu cel puţin 10 lei Ministerul va putea da un premiu de 200 lei.

Pentru 12 desemnuri sau foi cu grupe de desemnuri, alese din colecţia aceleiaşi persoane şi plătite cu cel puţin 20 lei bucata, Ministerul va putea da un premiu de 300 lei.

Pentru 12 desemnuri sau foi cu grupe de desemnuri alese din colecţia aceleiaşi persoane şi plătite cu cel puţin 30 lei bucata, Ministerul va putea da un premiu de 400 lei.

Pentru 12 desemnuri sau foi cu grupe de desemnuri, alese din colecţia aceleiaşi persoane şi plătite cu 40 şi 50 lei bucata, Ministerul va putea da un premiu de 500 lei.

Art. 10. — Rezultatul examinării, aprobat de Minister, se va face cunoscut numai prin publicare în Monitorul Oficial şi Foaia Informaţiunilor comerciale.

Art. 11. — Desemnurile astfel alese şi aprobate vor fi semnate de comisiune şi provăzute cu ştampila Ministerului şi vor rămânea proprietatea acestuia, persoanele concurente ne mai având nici un drept asupra lor.

Desemnurile respinse vor putea fi cerute ori ridicate direct de prezentatori până într'o lună dela data când s'a făcut cunoscut rezultatul examenului prin Monitorul Oficial şi Foaia de Informaţiuni Comerciale a Ministerului.

De'a acest termin înainte, Ministerul nu va mai răspunde de ele.

Art. 12. — Ministerul Industriei şi Comerţului după avizul comisiunei va tipări modelele admise şi le va pune în vânzare în folosul său.

Art. 13. — Orice atelier, fie susţinut deadreptul de Minister, fie numai ajutat, nu va putea lucra după alte modele, decât după acelea oficial admise. Nici un ajutor nu se va putea acorda vreunui atelier, până nu va face o asemenea declaraţie.

Art. 14. — Regulamentul de faţă devine obligator din momentul sancţionării sale.

Art. II şi cel din urmă. Ministrul nostru Secretar de stat la Departamentul Industriei şi comerţului, este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a Decretului de faţă.

Dat în Castelul Peleş la 4 Sept. 1912.

Carol

Ministrul Industriei şi Comerţului.

(ss) *D. S. Neniţescu*

Convocare.

Alegătorii cercului electoral Cristian, aderenţi ai partidului naţional român, se convoacă la

Adunarea

ce se va ţinea *Dumineca la 24 Noemvrie st. n. a. c.* la ora 1 p. m. în „Hotelul comunal“ din Sălişte cu următorul

Program:

1. Constituirea adunării.
2. Discuţie asupra situaţiei politice.
3. Candidarea a 3 membri în adunarea municipală a comitatului Sibiiu pentru alegerea din 25 Noemvrie 1912.
4. Discuţie şi hotărâre cu privire la atitudinea partidului faţă de alegerea de deputat dietal în cercul Cristian, ce va avea loc la 27 Noemvrie 1912.
5. Eventualii.

Sălişte, la 18 Noemvrie 1912.

Din însărcinarea partidului naţional român, secţia Sălişte, *Dr. Nicolae Comşa* m. p. *Dr. Nicolae Petra* m. p. *Nicolau Henţiu* m. p. *Ioan Banciu* m. p. *Ionel Comşa* m. p.

NOUTĂŢI.

Alegere de deputat. Comitetul central electoral al comitatului Sibiiu a pus termin pe *27 Noemvrie n. c.* pentru alegerea unui deputat nou la dietă în cercul Cristianului, în locul demisionatului Gresskovitz, ales fisc al comitatului. Actul de alegere se începe la 8 ore dimineaţa. President de alegere e Iosif Konnerth, vicepresident Heinrich Graeser, notar Iohan Rether, substitut de notar Valeriu Popp.

*

La Berlin. Alteţa Sa Imperială şi Regală, Arhiducele *Francisc Ferdinand*, Moştenitorul nostru de tron, soseşte astăzi, Vineri, la orele 10 în Berlin, unde îl aşteaptă la gară Impăratul Wilhelm al Germaniei.

*

Universitatea săsască. Eri, Joi, s'au început şedinţele la universitatea săsască. La şedinţe participă şi cei doi deputaţi români ai universităţii, Dr. Aurel Vlad şi Dr. Lucian Borcia.

*

Inmulţirea familiei domnitoare. Arhiducesa Zita, soţia presumptivului Moştenitor de tron Carol Francisc Iosif, a născut un fiu.

*

Număr festiv. Numărul din urmă al revistei „Biserica şi Şcoala“ din Arad e număr festiv, consacrat în întregime serbărilor culturale din Sâmbăta trecută.

*

† Toma Păcală Vineri noaptea, săptămâna trecută, a decedat în Budapesta protopresbiterul din Oradea-mare, *Toma Păcală*, după grele suferinţe, în etate de 65 ani. Odihnească în pace!

*

Sfinţirea bisericii din Sângerul de pădure. Ni se scrie, că în 7 Octomvrie s'a făcut sfinţirea nouei biserici din comuna Sângerul de pădure, tractul Murăş-Oşorhei, prin dl protopresbiter *Stefan Rusu*, cu asistenţă număroasă. Domnul protopresbiter, ca mandatar al Escelenţei Sale, Arhiepiscopului şi Mitropolitului *Ioan Meţianu*, a rostit o frumoasă vorbire ocasională, lăudând în ea zelul de jertfire al credincioşilor, cari, numai 270 de suflete, şi-au ridicat o biserică atât de frumoasă. A vorbit şi preotul Nicolae Motora, îndemnând oamenii la dragoste faţă de biserică. A urmat stropirea poporului cu apă sfinţită, apoi masă la preotul local Irimie Lădoşan, cu toaste pentru Escelenţa Sa Mitropolitul, pentru domnul protopresbiter etc.

*

Contra răsboiului. Social-democraţii au ţinut Dumineca mai multe întruniri de protestare contra răsboiului. Adunări au fost convocate în Budapesta, Viena, Praga, Berlin şi Paris. — La întrunirea din capitala ţării noastre au participat şi Dr. *Liebknecht* şi Dr. *Ellenbogen*; cel dintâi este deputat în camera Prusiei, al doilea e deputat austriac. Amândoi au cuvântat muncitorilor în limba germană. Adunarea a decurs în perfectă ordine şi a primit proiectul de resoluţiune, care pretinde *pacea* în ori ce împrejurări şi cu ori ce preţ.

*

La luptă. Din Beirutul Syriei se veşteşte, că la Damasc s'au adunat mai multe sute de voluntari arabi, sosiţi din Medina. Intr'o moschee a Damascului preoţii li-au ţinut cuvântări înflăcărate, predicând „răsboiul sfânt“ împotriva ghiaurilor.

*

Un dar preţios. Consiliul legislatoric al statelor unite din Malaesia a hotărât să dăruească guvernului britanic un vas de răsboi de prima clasă, în preţ de peste două milioane funţi sterling. Englezii au primit cu mulţămită ofertul. Australia şi Canada au contribuit mai de mult, tot în felul acesta, la apărarea împărăţiei britice.

*

Starea sanitară pe câmpul de răsboi. Holera se întinde tot mai mult în mijlocul trupelor turceşti. Zilnic se îmbolnăvesc câte o mie de soldaţi, între cari şi ofiţeri. Guvernul turcesc anunţă, că primeşte medici din străinătate pe lângă o retribuţie de 400—600 coroane pe lună. — Epidemia, cum spun ştirile mai nouă, bântue acum şi în armata bulgară.

*

Adunarea generală a 24-a a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“ din cauze neatârnătoare de voinţa cârmacilor ei, nu se va ţinea, după cum era proiectat, în Apoldul de sus, ci în comuna Galeş (lângă Sălişte). Ea se va ţinea în una din Duminecile din Decemvrie n. c.

*

Răscumpărare. Dl *Victor Stanciu*, profesor la şcoala civilă de fete a binevoit a-şi răscumpăra felicitările de ziua onomastică dăruind „Asociaţiunii“ suma de 10 cor. *Biroul „Asociaţiunii“*.

*

Hymen. Dşoara *Elvira Ady Putici* şi Dl *Dr. Cornel T. Albu* advocat, îşi vor celebra cununia în 24 Noemvrie 1912 n. la orele 4. p. m. în biserica gr.-or. română din Timişoara-Fabric.

— Dşoara *Constanţa Elena Moldovan* şi dl *Georgiu Popa* teolog abs. din Brad, se vor cununa Dumineca, în 24 Noemvrie n. 1912 la 3 p. m. în biserica gr.-or română din Totoi.

*

Curs pentru industriaşi. In Budapesta se ţine în Ianuarie şi Februarie 1913 un curs de 7 săptămâni pentru cei ce vreau să înveţe croitul în gătirea de haine bărbăteşti şi în cismărit. Cursul se ţine în muzeul tecnologic reg. ung. din Budapesta. Se primesc în prima linie măestri tineri, iar în a doua linie sodali trecuţi de 24 ani. Pentru drum se dă suma de 20 cor., încolo însă nici un ajutor. Informaţiuni mai detailate se dau la corporaţiunea industrială din Sibiiu (Strada Brukenthal 18) unde doritorii de a fi primiţi au să se anunţe până la 25 Noemvrie n. c.

*

Universitate în Siam. In capitala siameză, *Bancoc*, se va întemeea în timpul apropiat o universitate modernă. Regele Siamului a aprobat proiectul de înfiinţare. Universitatea se va organiza după modelul scolii superioare din Birmingam şi va avea facultăţi de: drepturi, medicină, pedagogie, artă, economie, şcoală, comerţ şi ştiinţe politice.

*

Nouă legi de divorţ. Lunia trecută s'au înaintat parlamentului legile nouă de divorţ, pregătite de comisiunea regală a Angliei. Proiectele engleze nu se deosebesc esenţial de legile existente pe continent. Motive de despărţire în Anglia sunt: necredinţă conjugală, părăsirea cu rea credinţă timp de peste trei ani, alienaţie mentală ce durează de cinci ani, beţia despre care se constată că nu se vindecă nici după trei ani ş. a. Căsătoria se mai poate desface, dacă una sau alta din părţi a suferit de o boală molipsitoare pe timpul, când s'a încheeat căsătoria; dacă una din părţi este epileptică, fără ca ceealaltă parte să fi ştiut despre aceasta ş. a.

*

Cauzele înfrângerilor turceşti Două ulemale (teologi musulmani) întorcându-se la Constantinopol de pe câmpul de răsboi se ocupă în ziarul *Icdam* cu împrejurările, care au pricinuit înfrângerile de până acum ale turcilor. Cauza principală, scriu ulemalele, este reforma introdusă în armată de guvernele junilor turci, în deosebi reducerea numărului ofiţerilor şi a mijloacelor de transport militar. Artileria otomană n'a avut nici tunuri bune, nici muniţiune îndestulitoare. Mare parte din soldaţi n'au primit instrucţiunea trebuincioasă, ci au încurcat chiar şi pe soldaţii exercitaţi. O altă cauză însemnată, zic mai departe, pentru care turcii au pierdut bătăliile, este decadenţa sentimentului religios: nainte vreme soldăţimea era îndatorată să-şi facă rugăciunile de 5 ori pe zi sub îngrijirea preoţilor; în anii din urmă însă rugăciunile militare s'au făcut tot mai rar. Astfel soldaţii n'au putut fi entruziasmaţi să-şi jertfească viaţa pentru binele patriei.

*

Viitoarea împărăteasă a Bizanţului. In anumite cercuri europene s'a făcut propunerea, ca după încetarea domniei turcilor în Europa, oraşul Constantinopolei să formeze un stat separat, sub protectoratul marilor puteri. Proiectul acesta voeşte să dea viitorului stat o constituţie republicană. In acelaş timp însă, cum scriu ziarele engleze, trăeşte în Londra o damă care aspiră la vechea coroană a împăraţilor bizantini. Dama aceasta este principesa *Eugenia Paleologul*, care posede documente unde se dovedeşte, că este o urmaşă directă a Paleologilor, şi adecă a împăratului Andronic al III lea (1328 — 1341). Damele engleze şi americane au întreprins o colectă, pentruca Eugenia Paleologul, care trăeşte astăzi în împrejurări modeste, să-şi poată valora drepturile la tronul împărătesc în oraşul, unde strămoşii săi au stăpânit înainte de venirea turcilor.

Teatru.

Sâmbătă seara se dă tragedia „*Faust*“ de Göthe, Dumineca d. a. „*Die keusche Susanne*“, operetă, seara „*Der lila Domino*“. operetă, şi Luni „*Die fünf Frankfurter*“, comedie.

Nr. 336/1912 (383) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis. de clasa a III-a **Ocolișul-mare**, din protopresbiteratul Hațegului, se publică prin aceasta concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile concursuale să se înainteze la subsemnatul oficiu în terminul deschis, iar concurenții, pe lângă prealabila încunoștiințare a subscrisului să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, respective a cuvânta sau celebra.

Hațeg, la 26 Octomvrie v. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 1208/1912 (384) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din comuna **Mănăşturul-rom.**, prin aceasta să deschide concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar 600 cor. dela comuna bisericească din repartiție; 400 cor. întregire dela stat ce se va cere pe baza documentelor celui ales și eventual dela Prea Venener. Consistor arhidiecezan.
2. Relut de cuartir și lemne 42 cor.
3. Relut de grădină 12 cor.
4. Cvincvenalele se vor computa numai după 5 ani de serviciu la această școală.

Alesul e îndatorat să conducă în fiecare Dumineca și sărbătoare elevii la biserică și să cânte cu ei în cor cântările liturgice și să instrueze elevii dela școala de repetiție, fără altă remunerație.

Suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare sunt de a se înainta subscrisului în terminul sus indicat.

Cluj, la 1/14 Noemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 617/1912. (380) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr. or. română din **Bucium Poieni**, protopresbiteratul Abrudului, se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 cor., și anume:

Din cassa bisericii 880 cor., iar restul din venitul cantoral, cvartir și grădină în natură.

La cvincvenalii poate reflecta alesul numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt în această comună.

Alesul va fi dator fără altă remunerație a conduce elevii în Dumineci și sărbători la biserică și a cânta cu ei la sf. liturghie și a i instrua în legumărit și pomărit.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, iar petițiile de concurs instruite conform normelor în vigoare documentând că au absolvat IV clase gimnaziale să le trimită subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Vor fi preferiți cei ce sunt capabili a instrua și conduce un cor care să cânte în Dumineci și sărbători la biserică.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Abrud, 29 Octomvrie 1912.

Petru Popoviciu
protopop.

Nr. 634/1912. (381) 3—3

Concurs.

Pe baza rezoluțiunei consistoriale Nr. 11.934 Școl. se publică concurs din oficiu cu termin de **15 zile** dela I-a publicare în „Telegraful Român“, pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala confesională română gr. or. din **Gelmar**.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 250 cor. din repartiție, iar restul de 750 cor. e pus în perspectivă și se va acorda îndată ce postul va fi ocupat din întregirea dela stat, precum și cvartir liber în edificiul școalei relut de grădină, iar 50 cor. pentru încălzirea salei de învățământ.

Alesul învățător este obligat a conduce și cânta cu elevii răspunsurile liturgice Dumineca și în sărbători.

La cvincvenal alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt la această școală.

Concurenții să se prezinte în vre-o Dumineca sau sărbătoare înainte de alegere în biserică pentru a face cunoștință cu poporul și să și înainteze cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral al Orăștiei.

Orăștie, 2/15 Noemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or.

Vasile Domșa,
protopop.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz.-Egerbegy.)

(46) 43—

„BIBLIOTECA ȘAGUNA“

REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAȘ**, SĂLIȘTE

A apărut și se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană, în Sibiiu

Nr. 1.
Însemnătatea bisericii
Nr. 2.
Despre pocăință
Nr. 3.
La ziua sf. Andreiu
Nr. 4—5.
Temeliile traiului nostru
Nr. 6—7.
Sfânta Scriptură
în limba românească
de
Dr. I. Lupaș.

Prețul à 10 fil. + porto 5 fil.

„ECONOMUL“

societate pe acțiuni, institut de credit și economii, Cluj—Kolozsvár.
Representanța pentru Transilvania a băncii Ustredna banca Ucastinny Spolok, secția de lozuri.

Etalonul la depuneri: 5—6%.

Giro-Conto la Banca Austro-Ungară.
Telegrame: „Economul“, Kolozsvár.
Postsparcassa Nr. 5379.

Cluj - Kolozsvár, data ștampilii postale.

P. T. Domnule!

Observând în timpul din urmă un viu interes la publicul nostru pentru lozuri sigure, am primit reprezentanța generală pentru Transilvania a secției de lozuri a băncii Ustredná Banka Ucastinny Spolok pentru a pune în circulație din încredințarea numitei bănci, **în rate** lozuri, cari între toate împrejurările, mai iute ori mai târziu, **ies cu siguranță,** ofer toate garanțiile și cele mai multe șanse de câștig.

Mai ales ținem a recomanda publicului nostru lozuri dela Prima Cassă de păstrare pestană, la care câștigul principal este **400,000 cor.** și dela Banca hipotecară ungară cu câștig maximal de **1.000,000 cor.**

Prețul acestor obligațiuni crește pe zi ce merge, căci oferind pe bani puțini cele mai mari șanse de câștig, sunt căutate.

Pentru a înlesni cumpărarea lor fiecui, le vindem din încredințare și pe rate lunare. Anume le vindem de prezent ambele pe:

43 rate lunare de câte 10 cor.,

dar cu plăcere și singuratice și anume: una obligațiune dela Banca hipotecară ungară cu 6 trageri anual, proxima în 27 Decemvrie 1912

pe 35 rate lunare de câte 7 cor.,

iar una obligațiune dela Pesti hazai cu 5 trageri anual, proxima în 5 Februarie 1913

pe 34 rate lunare de câte 5 cor.

Vă atragem atențiunea, că proxima tragere la lozul Băncii hip. ungare este în *27 Decemvrie 1912*, deci vă rugăm, că fără întârziere să ne trimiteți rata primă de 7 cor. cu asemnațiune la adresa „**Economului**“, **Cluj** și noi îndată vom interveni la Ustredná Banka să vi se trimită lista de rate și să primiți cheq-uri pentru trimiterea ratelor viitoare.

Cu distinsă stimă:

„Economul“,
institut de credit și economii.

385 1—1

Recuisite de scris se pot procura dela **Librăria arhidiecezană**

Onorate Domnule!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, deja din anul 1910 începând am deschis în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Dau orice informații în orice cauză ce se ține de Budapesta. Dau informații relativ la petițiile înaintate la diferitele ministerii și la alte oficii publice. Dau informații în chestii de licențe. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Cu drag îi conduc prin Budapesta pe aceia, cari vin să vadă frumsețele orașului, ori au afaceri prin capitală.

Cumpăr pe bani gata

tot felul de galițe, ouă, miei, purcei, oi, viței, vite mari, porci, lână, piei, iepuri, — mai departe mere, pere, nuci, prune, miere de stup, ceară, fasole, cartofi, ciuperci, varză, vin, rachiu, fân, mohor, lemne; păduri, moșii.

Dacă îmi trimiteți adresa

bucuros Vă trimit în fieștecare săptămână un „Aviz săptămânal“ despre prețurile diferitelor mărfuri din Budapesta.

Exoperez

dela băncile cele mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare cu procente mici.

Vă fac atent

că în interesul DV. este, dacă în orice cauză Vă adresați mie. Dacă veniți la Budapesta, să veniți la mine, căci eu Vă recomand advocați buni, medici vestiți, Vă conduc pe la fabrici să Vă alegeți mașine, motoare, mori, ferestreie, pumpe, automobile etc. Grijesc ca să nu fiți înșelați. Fiind de față, ca martore la facerea contractului, nu las ca contractul să conțină altceva, decât aceia, ce am hotarât și cum am tocmit.

Zilnic primesc plângeri dela țărani români, cari cumpărând mașini prin agenți străini, au fost înșelați iscălind contracte a căror conținut nu l au cunoscut neștiind țăranii români ungurește.

Planul meu este ca, conducând pe românul nostru la fabrici și nu la agenturi de mașine, drept din mâna primă să-și cumpere cele trebuincioase, și să-l scutesc de șarlataniile agenților și să-l scap de procese. — Vă ofer serviciul meu cinstit și românesc pentru o taxă mică. Pentru răspuns alăturați o marcă postală.

(328) 5—10

Cu stimă:

L. OLARIU, Budapesta, II., Tölgyfa-u. 16. II. 8.
în Buda, lângă podul „Margithid“.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană**:

Călindarul arhidiecezan

pe anul 1913

cu Șematismul autentic al bisericei ortodoxe rom. din Ungaria și Transilvania. Partea literară conține lucrări foarte interesante.

Prețul 80 fil, plus porto poștal 20 fil.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 13/26 Noemvrie 1912. *Nr. 120.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Invățătorii și armata.

Sibiiu, 25 Noemvrie n.

După dispozițiile legilor vechi militare, învățătorii dela școalele poporale elementare, fie de stat, comunale, ori confesionale, în cazul că la asentare erau aflați apți pentru serviciul militar, erau trecuți la rezervele suplimentare, după primirea primei instrucții militare, în curs de opt săptămâni. Făceau deci numai opt săptămâni serviciu activ în armată, de regulă în vacanțele școlare, când dispuneau de timp liber, și când prin depărtarea lor dela școală nu suferia nimica nici instrucția publică.

Noua lege militară a întrodus o inovație în privința aceasta. Invățătorii dela școalele poporale elementare nu mai vin înrolați, dacă sunt apți pentru serviciul militar, ca soldați de rând, ci ca voluntari pe un an, prin urmare nu mai au să servească în activitate numai opt săptămâni, ca mai nainte, ci un an întreg, având apoi favorul de a putea ajunge și ei ofițeri în rezervă.

Inovația aceasta își va avea și ea partea ei cea bună, anume: că nu mai sunt expuși învățătorii la neplăcerea, de a fi tratați la miliție ca oamenii cei mai de rând, în ton și expresiuni de casarmă, ci în viitor vor fi și ei tratați mai cu cruțare, mai cu prevenire, cum peste tot se procedează la miliție față de voluntarii pe un an, tot tineri cu pregătiri bune și cu un grad oarecare mai înalt de cultură.

Dar își are apoi și partea sa cea rea. Cu toată tratarea necorespunzătoare gradului lor de cultură și firei lor pacinice, totuși era mai bine pentru învățători atunci, când făceau numai opt săptămâni serviciu activ în armată, decât acum, când trebue să servească un an întreg. Era bine pentru ei, dar era bine și pentru școala la care erau aplicați, pentrucă instrucția în ea nu suferia absolut nimica. Acum însă sufere. Invățătorul, fie numit, ori ales, dar definitivat, vine chemat la miliție, ca să-și facă anul de voluntariat. Școala însă în grija cui rămâne un an întreg? Să-și aleagă comuna, ori să numească statul, alt învățător pe un an de zile? Și să plătească comuna atât pe învățătoriul dus la miliție, cât și pe substitutul său? De unde? Statul își mai poate permite luxul acesta, dar o comună săracă, abia în stare se facă plata unui învățător, nu poate să plătească doi învățători deodată! Ori apoi să plătească numai pe substitutul învățătorului dus la miliție, iar pe acesta nu? Dar atunci din ce să trăiască eventuala familie a acestuia?...

Iată tot atâtea întrebări, la cari noua lege militară nu ne dă nici un răspuns, pentrucă la compunerea ei probabil că nu i-a trecut nimănui prin minte se prindă chestia și din aceste puncte de vedere, foarte însemnate. Cum însă glasuri s'au ridicat mai multe în presă în jurul acestor întrebări, — consiliul de ministri s'a ocupat cu ele, acum de curând, și a luat hotărârea, se dispună deocamdată pe calea ordinațiunei: că în casul chemării învățătoriului definitivat la serviciu activ militar, ca voluntar pe un an, *este a i se plăti salariul întreg pe durata absentării sale dela școală, dar el este obligat să și pună substitut.*

O măsură, care îndreaptă și nu îndreaptă situația. Pentrucă învățătoriul chemat la miliție nu poate să plătească substitutului seu decât poate cel mult jumătate din aceea ce primește el, pentruca să-i remână și lui ceva. Dar în casul acesta e violat principiul legii, care dispune, că fiecare învățător *trebue* se aibă un anumit minim de salar, care în jos nu poate fi scărițat.

Dar mai este și o altă calamitate. In una din zilele trecute a raportat inspectorul regesc de școale în fața comisiunii administrative a unui comitat curat unguresc, că de pe teritoriul comitatului aceluia 40 de învățători fac serviciul militar ca voluntari pe un an, și în două rânduri inspectorul a publicat concurs pentru îndeplinirea posturilor prin suplenti, dar nu s'a presentat nime, pentrucă o parte din cei ce puteau fi aplicați ca suplenți au fost chemați se facă și ei serviciul militar, iar ceealaltă parte nu vrea se servească pe jumătate de plată. Și astfel cele 40 de școale remân un an întreg fără învățători. Și așa cum e în comitatul acela, va fi sigur și în alte comitate, pretutindenea în țară.

Iată deci, că înovația nu e bună, și ea va trebui se fie schimbată, revenindu-se iarăș la sistemul vechiu, ca învățătorii se facă un scurt serviciu militar, pentru a-și primi prima instrucție militară, în câteva săptămâni, apoi se fie trecuți la reserve, căci altcum ne vom afla vecinic în mare calamitate din lipsa de învățători. Posibilitatea îi este dată guvernului de a face aceasta schimbare, pentrucă legea nouă militară dispune în § ul 82, că în ținuturile, în cari se poate constata lipsa de învățători, acestia vin trecuți la reservele suplimentare, după primirea unei instrucții militare în curs de zece săptămâni. Dar favorul acesta legea îl acordă numai pe 7 ani. Cu începere din anul 1920 el încează. N'are deci guvernul decât se constate, că pretutindenea în țară *e simțită lipsa de învățători*, și se ceară dela ministerul de răsboiu aplicarea §-lui 82 din noua lege militară față de toți învățătorii înrolați, îngrijindu-se, ca acest favor se remână în ființă și dela 1920 încolo.

Dieta ține ședință. Delegațiunile și-au terminat lucrările și Maiestatea Sa, Impăratul și Regele Francisc Iosif I a plecat Vineri d. s. cu tren special de curte, din Budapesta la Viena. Astăzi apoi își începe dieta activitatea, ținând ședință la orele 10, pentru a stabili ordinea de zi a ședinței de mâne, când se va începe discuția asupra budgetului anului viitor. Despre noua lege electorală se spune acum, că ea abia pe la Crăciun va fi gata și presentată dietei.

Reflexiuni

la articolul „Biserica și statul“, publicat în numerii 112, 113 și 114 din „Telegraful Român“.

Intre multe alte neesactități de o mai puțină importanță s'au strecurat în articolul „Biserica și statul“ unele afirmațiuni greșite, cari taie în fundamentul constituțiunii noastre bisericești și sunt apte de a periclita aceea ce s'a făcut în restimp de mai bine de 40 de ani în sinoadele și congresele noastre bisericești.

Astfel deci se impune de sine, ca aceste rătăciri teoretice să fie combătute și disvaliditate, ca să nu inducă și pe alții în eroare, după cum se vede că a fost indus scriitorul articolului acelui.

Observ din capul locului, că cu neesactități de mai puțină însemnătate nu voiu să mă ocup, ci mă mărginesc a discuta cu dl scriitor al articolului numai chestiile de însemnătate fundamentală, chestiile ce ating temelia constituției noastre bisericești.

Intre aceste obvine în primul rând dreptul de *supremă* inspecțiune al coroanei, — nu dreptul *suprem* de inspecțiune, — după cum zice autorul articolului.

Acest drept într'adevăr esistă. Și nici nu vrea să-l combată sau să-l restrângă nime.

Dar scriitorul articolului mai sus pomenit îi dă acestui drept o însemnătate greșită, respective trage din el concluzii pentru biserica noastră nepotrivite.

Conced și eu, că regele în urma acestui drept are îndreptățirea de a supraveghea, nu numai cursul afacerilor bisericești, ci și al tuturor afacerilor de altă natură, din întreaga monarhie. Are negreșit și dreptul de a nimici acțiunile și dispozițiunile — nu numai bisericești, ci peste tot — acelea, cari sunt contrare legilor esistente și sunt jignitoare — nu numai pentru alte biserici, ci iar *peste tot* — și cari conturbă liniștea și pacea — iar *peste tot* — în stat.

Da, — până aci sunt și eu, cu micile observări ce le fac, de acord cu autorul articolului de sub întrebare. Dar în ceea ce privește modul cum își procură regele informațiile trebuincioase în privința mersului lucrurilor, sau cum eserciză dreptul acesta de supremă inspecțiune, cum și în privința urmărilor acestui drept, scriitorul articolului de sub întrebare e după părerea mea în rătăcire.

FOIȘOARĂ.

Spice din istoria noastră bisericească.

I. Inceputul credinței creștine la poporul român.

Se știe, că poporul român s'a format din încuscrirea Dacilor, băștinași în aceste părți de loc, cu coloniștii romani aduși aci de Impăratul Traian. Dupăce Impăratul acesta, vestit prin bunătatea și vitejia lui, a cucerit Dacia la anul 106 după Cristos, văzând că aici este o țară frumoasă și bogată în minerale, a adus mulțime de oameni din toate părțile împărăției romane și i-a așezat aci, ca să stăpânească plaiurile acestea, să lucreze pământul și să scoată din sinul munților aurul și alte minerale, să facă drumuri și să întemeieze orașe. Acești oameni, aduși aci de Traian, sunt cunoscuți în istorie sub numele de coloniști romani. Intre ei erau foarte mulți veniți din părțile răsăritene ale împărăției romane, de prin Asia mică, unde s'a răspândit religia creștină mai repede și mai bine decât în alte părți. Deaceea este lucru firesc, că între oamenii aduși de Traian în Dacia au fost și creștini. Aceștia însă n'au putut găsi aci loc potrivit pentru răspândirea religiei lor și pentru întemeierea bisericii creștine.

Știm, că până pe timpul împăratului Constantin cel mare (Sf. Constantin, a cărui pomenire se serbează în fiecare an la 21 Maiu) care a domnit cu 200 de ani mai târziu decât Traian, biserica creștină a fost mult prigonită în împărăția romană. Deaceea nu s'a putut ea întemeia nici în Dacia Traiană, la strămoșii poporului nostru. Creștinii, mulți — puțini, câți vor fi fost pe aici, au păstrat în taina sufletului lor credința creștinească, și-au crescut copiii în această credință și așteptau, cu nădejde în Dumnezeu, timpul, când această credință sfântă va ajunge biruitoare și în părțile Daciei.

Timpul acesta a sosit curând — după domnia împăratului Constantin cel mare. La cel dintâi sinod din Niceea (325) a luat parte și un episcop creștin cu numele Teofil, care era de loc din părțile Daciei sau Gotiei (căci Dacia, dupăce s'a așezat poporul Goților în cuprinsul ei, se mai numia și *Gotia*). Dacă în părțile acestea se afla pe atunci episcop creștin, e o dovadă, că trebue să fi fost mulți creștini pe aici și o biserică creștină organizată, adecă întocmită cu toate cele de lipsă. Mai departe, istoria amintește despre un episcop al Goților, cu numele Ulfila, care locuia în stânga Dunării (348—355) și predica cuvântul lui Dumnezeu în 3 limbi: în limba gotică, grecească și latinească.

Latinește nu ar fi avut pentru cine predica, dacă nu ar fi fost așezați în părțile acestea urmași de ai coloniștilor romani, adecă strămoșii poporului nostru, cari pe atunci vorbiau încă latinește. Și dacă ei aveau lipsă de cuvântul lui Dumnezeu predicat pe limba lor, este iarăș o dovadă, că erau creștini.

Că strămoșii poporului nostru au fost creștini înainte de a fi ajuns în atingere cu Goții, se poate dovedi și prin o piatra de mormânt cu semnul crucii de pe la anul *230* și care s'a găsit în Dacia, lângă orașul Napoca (Cluj.)

Cele din urmă rămășițe ale păgânismului din Dacia le-a stârpit însă sfântul *Nichita Romanul*, episcopul din *Remesiana*, care pe la anul 400 după Cristos a propoveduit cuvântul lui Dumnezeu la strămoșii noștrii, atât în stânga cât și în dreapta Dunării. De aceea el este socotit ca un apostol al poporului nostru. Scriitori de pe vremea aceea ne spun, că sf. Nichita era om foarte învățat, predica frumos și scria carți, pe care le înțelegea poporul cu ușurință. Pentru stăruința lui cea mare apostolească și pentru viața lui cuvioasă, biserica noastră dreptcredincioasă l-a așezat între sfinți și îi serbează pomenirea în ziua de 15 Septemvrie a fiecărui an.

Iată ce se spune despre acest mucenic *Nichita Romanul* în cartea, ce se chiamă *Mineiu* de pe luna Septemvrie: „Acesta a fost pe vremea marelui Constantin născut în Dacia lui Traian, care... țară pe acele vremi o apucase Goții și se chema Gotia, iară acum se chiamă Țara Românească și Muntenească. Acest sfânt nu a voit a urma păgânătatea barbarilor Goți, și precum era de neam luminat și bogat, așa era și creștin bun. Deci fiind prins de Atanaric, Domnul Goților, pentru credința lui Cristos foarte muncit a fost, mai pe urmă prin foc s'a săvârșit“.

II. Soartea bisericii române în timpul migrațiunii popoarelor.

Când peste aceste părți s'a revărsat, sute de ani fără încetare, povoiul popoarelor barbare, soartea poporului și a bisericii române a fost destul de tristă și nesigură. Strămoșii noștrii s'au tras la adăpostul codrilor, în munții Carpați, unde le veneau din când în când știri din câmpie, despre furtunile ce viscolesc acolo. Ei nu și-au uitat însă nici în creerii munților de învățătura lui Cristos. Ci tocmai aci aproape de cerul lui Dumnezeu, văzând și cutremurându-se de minunate lucrurile Domnului, a pătruns în sufletul lor tot mai adânc raza credinții și a nădejdii creștinești.

Când se ivia pe la dânșii vre-un om mai învățat, vre-un preot cu câte o scrisoare sfântă subsuoară, păstorii se adunau în câte o poiană și ascultau cu multă luare aminte vorbele lui Isus și povestiri despre minunile Lui, care a iubit atât de mult pe oameni, a pătimit și s'a jertfit pentru mântuirea lor. „In liniștea măreață a munților

Mai întâi de toate observ, că monarhul își exercită dreptul de supremă inspecțiune pe calea ministerului său responzabil. Dar numai informațiunile și-le procură pe calea ministerului, pe când hotărârile și dispozițiunile le ia însuși, sau apoi să fac pe calea legislațiunii. Miniștrii însă la procurarea de informații nu se mărginesc numai pe lângă a cere deslușiri, ci trimit și comisari proprii la fața locului, cu scop ca să cerceteze starea lucrului și să raporteze ministrului. Ba astfel de comisari trimit domnii miniștri și la sinoadele coreligionarilor noștri sârbi și la conventele reformaților, cu îndreptățirea de a fi de față și a controla astfel mersul afacerilor acestor întruniri.

Noi însă suntem scutiți de intervențiunea astorfel de comisari la sinoadele și congresele noastre.

Nu stă deci aceea: că sinoadele și congresele noastre numai cu permisiunea prealabilă a regelui se pot convoca. Și tot atât de greșită e și părerea aceea a scriitorului articolului de sub întrebare, că adecă: legile, decisiunile și concluzele aduse de corporațiunile noastre bisericești, numai după aprobarea espresă sau tacită a regelui ar întra în vigoare și s'ar ridica la valoare de lege!

Când ar sta afirmațiunile acestea ale scriitorului articolului, atunci toate sinoadele și congresele noastre ținute în restimpul de 44 de ani dela introducerea constituționalismului în biserica noastră ar fi nulle și fără valoare, pentrucă toate s'au întrunit fără prealabilă permisiune din partea regelui. Tot asemenea toate concluzele, normativele, regulamentele și statutele ce le-au votat în restimpul de 44 de ani aceste sinoade și congrese, ar fi nulle și fără valoare, pentrucă n'au fost subșternute, ca să primească aprobarea mai înaltă.

Dl Dr. Ioan Stanciu, scriitorul articolului, va trebui însă să concedă, că atât sinoadele și congresele ținute, cât și lucrările și operatele acelora, au fost și sunt pe deplin legale și neescepționabile.

Cetească dl Dr. Ioan Stanciu § ii 90 și 151 ai Statutului organic, ai legii fundamentale pentru constituția bisericii noastre și se va convinge, că sinoadele și congresele noastre, pentru ca să se întrunească n'au nevoe de prealabilă permisiune din partea regelui, ci ele se întrunesc în urma simplei convocări din partea episcopilor și respective a arhiepiscopului, iar la congres a mitropolitului. In cas de vacanță în urma convocării din partea consistorului eparhial, respective metropolitan.

Pentru congres să recere în §. 151 al Statutului organic, ca convocarea lui să se aducă prealabil la cunoștința Maiestății Sale. Și e adevărat, că din acest incident s'a escat conflict între dl ministru și capul bisericii nostre, pretinzând cel dintâi, că prealabilei încunoștiințări să i se dee înțelesul unei cereri de permisiune, și astfel congresul să se poată întruni numai după ce prealabila încunoștiințare a fost luată la cunoștință, va să zică, după ce convocarea congresului a primit încuviințare. Representanții bisericei noastre însă n'au întrat în aceste vederi. Conflictul durează încă. Să sperăm, că se va termina cu triumfarea vederilor representanților bisericii noastre, singure corăspunzătoare textului autentic din lege.

Să ne întoarcem însă la chestia presumptivă a necesității de a se confirma concluzele, regulamentele, statutele și normativele sinoadelor și congreselor noastre bisericești din partea regelui. Dacă am provoca pe scriitorul articolului „Biserica și statul“ să ne arete o singură dispoziție în Statutul organic, care ar deobliga pe representanții bisericii noastre să subșearnă concluzele sinoadelor și congreselor noastre spre aprobare, — nu ne va putea arăta nici una! Adevărat însă, că în art. de lege IX/868, care formează temelia Statutului organic, și anume în §. 3, să vorbește despre subșternerea statutelor — szabály k — aduse spre aprobare. Și asta a și dat ansă la interpretări greșite în mai multe rânduri.

Nu trebue însă trecut cu vederea, că dispoziția din §. 3 al art. de lege de mai sus să referă numai la congresul din anul 1868, care avea să elaboreze și faptice a și elaborat Statutul organic de azi și că acolo deci era vorba numai de Statutul organic, care avea să formeze baza ulterioară a constituirii noastre bisericești de azi și că astfel numai acest Statut organic, sau proiectul lui, avea să se subștearnă spre aprobare, cum faptice s'a și subșternut și a primit aprobarea preaînaltă în 28 Maiu 1869.

După ce deci acest Statut organic a fost aprobat, așa cum e el astăzi, și după ce în el nu se cuprinde nici o dispoziție care ar deobliga pe representanții bisericii, ca concluzele și hotărârile sinoadelor și ale congreselor să le subștearnă regelui spre aprobare, astfel nu stă aceea, că aceste concluze, normative, regulamente și statute ar avea valoare numai întrucât ele ar fi aprobate din partea coroanei.

Alta este la Sârbi. Acolo în senzul ordinațiunei prea înalte din 14 Mai 1875 congresul se poate conchema numai după-ce s'a făcut încunoștiințare despre conchemarea lui, pe lângă comunicarea obiectelor de pertractat și după-ce se *încuviințează* conchemarea. Mai departe la Sârbi este prevăzut în lege, că Maiestatea Sa poate să trimită comisar, care să asiste la ședințele congresului. Mai departe, că Maiestatea Sa poate să proroage sau să disolve congresul. Insă hotărârile congresului numai la cerere au să se însinteze prim-ministrului în copie autentică.

Alta este la cei de confesiunea evangelică. Acestia încă își pot ținea sinoadele și conventele lor numai pe lângă prealabilă încuviințare din partea coroanei, și concluzele aduse trebue subșternute coroanei spre aprobare.

La noi însă despre toate acestea nu este vorbă. Dl Dr. Stanciu vorbește deci de obligaminte, pe cari legile noastre bisericești și legile statului, nu ni le impun.

Tineretul nostru studiază legile noastre bisericești la institute streine, unde cum să vede, ele, — uneori poate și cu intențiune, — se predau greșit. Greșelile acestea să propagă apoi, poate și inconscient mai departe, evident în detrimentul bisericii noastre.

Ar fi bine deci, dacă la institutele noastre de teologie din patrie s'ar introduce, ca studiu special, *constituția bisericei noastre și administrația bisericească*, în nex cu legile statului referitoare, — ca astfel să ne creiem o preoțime bine pregătită, care nu numai să nu propage doctrine greșite, ci să fie în stare a le combate acolo unde le întâlnește.

Sibiiu, la 16/11 1912.

Ioan de Preda
advocat și fiscal al
Consistoriului arhidiecezan.

Notă. Ne simțim îndemnați se spunem și noi câteva cuvinte în chestia aceasta. Credem, că e o mică scăpare din vedere la mijloc. Domnul *Dr. Ioan Stanciu* a vorbit în studiul seu în general, despre *toate* bisericile recipiste. A stabilit *corect* faptul, că *pentru toate* esistă obligativitatea de a cere permisiune pentru a putea ținea întruniri bisericești, cum și datorința de a înainta concluzele lor spre aprobare. A uitat însă se spună, că de sub aceasta obligativitate biserica noastră *e scoasă*, și că *de ce* e scoasă? Pentrucă: din înțelepciunea și prevederea marelui Andreiu, Coroana i a dat odată pentru totdeauna permisiunea necesară, prin sancționarea „Statutului organic“, dispensând tot prin aceasta sancționare biserica noastră și dela înaintarea concluselor spre aprobare. Biserica noastră nu are deci se facă, nici una, nici alta; dar celelalte biserici recipiate, cari nu au lege fundamentală bisericească, cum e a noastră — *da*. Lipsa acestei esplicări deci în studiul dlui *Dr. Ioan Stanciu*, pe care autorul poatecă a ținut'o de prisos, ca în de obște cunoscută, care însă poate cu adevărat se dee ansă la interpretări greșite, și care ne-a scăpat și nouă din vedere la publicarea studiului, — a provocat corectele lămuriri, cuprinse în reflexiunile de sus.

Redacțiunea.

Pocăiții.

De *Dr. Seb. Stanca*

Taina cuminecăturii.

(Fine).

Iar mai departe:

„Și acela (Isus) a dat pe unii apostoli, pe alții proroci, pe alții păstori și învățători spre *săvârșirea celor sfinte*, spre zidirea trupului lui Cristos“ (Efes. 4 11). „Asa să vă socotească pe voi (preoții) oamenii ca pe niște slugi a lui Cristos și ispravnici ai tainelor lui Dumnezeu“ (Cor. I. 4.1)

Prin urmare nu ori cine, ci om anume ales și investit cu binecuvântare mai înaltă dumnezeiască este chemat să săvârșească această taină, pentruca să nu se pângărească sfințenia ei.

Tocmai din acest motiv biserica cere ca săvârșirea ei să se facă în cea mai perfectă curățenie trupească și sufletească. Și oare nu-i un mare păcat nesocotirea curățeniei acesteia? Isus însuși ne spune ce pedeapsă așteaptă pe cei se apropie de cum. cu nevrednicie: osânda (Cor. I. 11.27).

Prin urmare oare nu greșesc pocăiții când nu observă curățenia? Nu greșesc când zic că săvârșirea cum. se poate face la orice masă, și nu-i de lipsă altarul? Oare mai curate sunt mesele din casele private decât altarul anume întocmit numai pentru această taină, mai curate sunt vasele pocăiților din casele private decât vasele bisericei anume întocmite numai și numai pentru sf. cuminecătură și toate așezate potrivit poruncii: „însemnând toate (momentele întâmplate) la patima Mântuitoriului“? Mai curate sunt oare mânile pocăitului care frânge pâne ori în ce casă, decât mânile preotului anume chemat și legat cu jurământ să observe cu cea mai mare sfințenia săvârșirea acestei taine?

Iată deci conclusia ce ni se îmbie în punctul acesta atât de urgisit de pocăiți. Suntem păcătoși, Isus însă nu cere să ne jertfim și noi pentru păcatele noastre, s'a jertfit el singur pentru noi toți, ci în schimb cere să ne ducem *darul* nostru la *altar* cu inimă curată împăcați cu toată lumea (Mat. 5.23), care dar, pâne și vin, ne înlocueste pe noi și jertfindu-se de preot (Evrei 83) pentru păcatele noastre (Evrei 5.1) la altar se sfințește (Mat. 23.20) „prin cuvântul lui Dumnezeu și prin rugăciune“ (Timot. I 4.2) adecă prin serviciul preotului (Cor. I 4.1.) Jertfa pânei și a vinului se binecuvântă (Mat. 26.26) și se preface în trupul și sângele lui Isus (Cor. I 11 24 Mat. 26.27. Ion 6.54 Cor. I 10.16), iar noi curățiți fiind prin căință sinceră (Cor. II 7.1) ne împărtășim cu aceasta și în chipul acesta ni se iartă păcatele, (Mat. 26.28) ne curățim definitiv: „Ca și *viață* lui Isus să se arete *în trupul nostru* cel muritor“ (Cor. II 4.11) și „*neavând întinăciune nici prihană, sau altceva de acest fel, ci (fiind) sfinți* (adecă cu desăvârșire curățiți prin căință) *și fără prihană* ... *suntem* (acoi) *mădulare trupului lui* (Isus) *din carnea lui și din oasele lui*“ (Efes. 5 10). Și atunci nu mai suntem „nici jidov, nici elin, nici rob, nici slobod, nici parte bărbătească, nici femeiască, ci *toți unul întru Isus Cristos*“ (Galat. 3.28) Caci „întru el viăm și suntem“ (F. ap. 17.28).

4. Observă apoi pocăiții, că în sf. scriptură nicăiri nu se zice ca oamenii să ducă prescuri la biserică, Dumnezeu nu are lipsă de prescuri, sf. cuminecătură se poate săvârși din o bucățică de pâne și câteva picături de vin. Nu-i lipsă de atâta pâne și litre de vin, pe cari și le însușesc apoi pe nedrept «popii».

E adevărat că Dumnezeu n'are lipsă de prescuri, dar n'are lipsă nici de noi și n'are lipsă nici de rugăciunile și pocăința noastră: avem însă noi lipsă de el. -- Din sfânta Scriptură știm că afară de jertfa inimei înfrânte și smerite au mai fost în legea vechiă și alte jertfe. Jertfe au adus nu numai fiii poporului celui ales, ci și păgânii, — dovadă, că în sufletul fiecărui om e sădită porunca de a jertfi unei ființe mai înalte, de la care atârnă și fără de care nu poate fi. Porunca aceasta Domnul Cristos n'a șters'o din sufletul nostru. Dimpotrivă, am dovedit mai sus că Isus însuși poruncește să aducem daruri pentru păcatele noastre și din aceste daruri se face jertfă pentru fiecare dintre noi. Dupăce această jertfă se întâmplă în pâne și vin, trebue să le dea cineva. Și apoi, nu e oare cea mai mare mângâiere pentru un creștin, când știe, că o neînsemnată parte din roadele ostenelelor sale binecuvântate de Dumnezeu se preface în trupul și sângele Lui?

Că se adună pâne multă, corespunde poruncii de mai sus ca *fiecare* să aducă pentru păcatele sale.

Că cineva duce pâne mai mare ori mai mică, mai bună ori mai rea, — se ține de conștiința lui, tocmai așa cum s'a întâmplat cu jertfa lui Cain și Avel.

Din darurile aceste se ia pentru fiecare o părticică, jertfă pentru păcatele lui, iar pânile și vinul rămân slujitorilor bisericei, deoarece Isus însuși a dispus aceasta: „Domnul a rânduit ca cei ce propoveduesc evangelia, din evangelie să traiască“, (Cor. I 9.14). Tot acelaș fapt se accentuiază la Mat. 10.10 și Luca 10.7. „Vrednic este lucrătorul de plată sa și de hrana sa“. Se vădește aceasta și la Cor. I. 9.4, Cor. I 6.6. Mat. 10.9, Tesal. II 3.8 etc.

Iată deci că și punctul acesta, pe care îl atacă pocăiții cu înverșunare, își are temeiul său limpede și bine hotărât în sf. scriptură a testamentului nou nu numai a celui vechiu, care dispune de mărturii

---

pe înălțimile acestea luminoase — departe de pământ, aproape de cer — sufletele celor cari au trecut prin atâtea dureri sorbeau însetate credința cea dătătoare de putere. O cruce de lemn înfiptă (împlântată) la gura unei peșteri însemna pragul unei biserici. Zile de sărbătoare se aprindeau ca niște candele în întunerecul timpului, tot mai în larg răsuna toaca, tot mai mulți cuvioși îi auziau chemărea“. (In aceste cuvinte frumoase zugrăvește vestitul poet Alexandru Vlahuță icoana vieții creștinești a strămoșilor noștri din acele timpuri grele cari și-au întins întunecimea lor până peste o mie de ani. Și, după cum se vede, închipuirea poetului aici e aproape de adevarul istoriei).

Nu s'a păstrat din aceste timpuri întunecate nici o scrisoare, din care să putem cunoaște cu adevărat soartea poporului și a bisericii noastre în aceste părți. Totuș se dă cu socoteală că vom fi avut multe bisericuțe de lemn și de nuele, cu toacă și clopote, cari chemau creștinii la închinare și cu preoți sfințiți pe la episcopiile din apropiere. Așa spun cărțile de istorie, că biserica noastră din acele timpuri atârna de căpeteniile bisericești din *Sirmiu* (Panonia) până pe la anul 150, apoi de cele din *Tessalonic* până la anul *525*, iar după acest an a ajuns sub arhiepiscopia din *Iustiniana Prima* înființată de puternicul împărat *Iustinian*, care a făcut să atârne și bisericile creștine din nordul Dunării de această arhiepiscopie.

Mai târziu ivindu-se Bulgarii în aceste părți și întemeind o împărăție puternică și cârmuire bisericească întinsă, au ajuns biserica română în legătură și cu biserica bulgară, cu arhiepiscopia din *Ochrida* Iar în urmă cu patriarhia din Constantinopol.

III. Inceputul mitropoliei române în Ardeal

1. Multe cărți s'au scris în timpul din urmă spre a lămuri întrebarea: cât de veche este mitropolia Românilor ardeleni și în ce vreme se poate așeza începutul ei.

Scriitorii mai vechi sunt de părere, că această mitropolie este foarte veche și că începutul ei s'ar putea așeza chiar în timpurile apostolești. Despre episcopul Teofil al Gotiei, amintit la anul 325, ei zic, că a trebuit să fie mitropolit în părțile acestea, pentrucă altfel, începutul mitropoliei noastre „airea nu se poate afla“. Dar ei zic și mai mult. Spun anume, că și înainte de Teofil au trebuit să fie episcopi și mitropoliți creștini în părțile acestea, numai cât istoria nu îi amintește. Dar tot așa nu amintește istoria nici aceea, că mitropolia s'ar fi înființat chiar atunci, pe vremea lui Teofil. Deaceea zic ei, că urzirea și începutul acestei mitropolii s'ar putea așeza în vremuri vechi de tot, chiar pe timpul sfântului apostol Andreiu. — Ei zic mai departe, că în părțile acestea biserica română ar fi fost singura biserică creștină și că dela Români s'ar fi înduplecat a primi creștinismul și poporul Goților și, mai târziu, al Maghiarilor, ai căror principi Bulcs și Gyula s'au încreștinat în Constantinopol și au așezat în aceste părți ca episcop creștin pe Ieroteiu (la anul 948).

Scriitorii mai noi însă nu primesc ca adevărate decât acele păreri, cari se pot dovedi cu hârtii vechi, adecă cu documente istorice. Și deoarece astfel de documente nu se găsesc decât din veacul al XV-lea încoace, scriitorii mai noi zic, că începutul mitropoliei române ardelene nu poate fi mai vechiu decât veacul al XV-lea. In acest veac se amintește anume la anul 1479 un mitropolit cu numele *Ioanichie*, care roagă pe regele Matia să scutească preoțimea română din Maramurăș de niște taxe și biruri. Regele Matia ascultă rugămintea lui și o împlinește.

2. Sunt câțiva scriitori de părere, că acest Ioanichie nu a fost mitropolit în *Belgrad* (*Alba Iulia*) în părțile ardelene, ci mitropolit sârbesc în Belgradul (Sârbiei). Această părere însă nu poate avea nici un temeiu, deoarece alți scriitori au dovedit, că pe vremea aceea nu era mitropolie sârbească în Belgradul Sârbiei. Deci acest Ioanichie, amintit ca mitropolit chiar într'o hârtie regească, nu poate să fie decât în părțile ardelene, deci mitropolit al bisericii române. Altfel, dacă el ar fi fost mitropolit sârbesc, poate nu s'ar fi simțit îndemnat să stăruiască pe lângă regele Matia pentru preoțimea română din părțile maramurășene, ca aceasta să fie scutită de biruri și sarcini.

3. Cu 15 ani mai târziu se face iarăș amintire de arhiepiscopul (mitropolitul) ardelean, și anume iată între ce împrejurări: Doi voivozi maramurășeni, *Baliță* și *Dragoș* au întemeiat, la anul 1391, o mânăstire românească în *Peri* și au pus această mânăstire dea-dreptul subt supravegherea patriarhului din Constantinopol. Patriarhul Antonie a așezat aci ca stareț sau egumen pe Pahomie, dându-i acestuia drepturi, pe cari nu le aveau decât episcopii și mitropoliții, anume dreptul de a sfinți preoți și biserici.

Cu *103* ani mai târziu, adecă la 1494, urmașul egumenului Pahomie, *Ilarie*, ajungând în neînțelegere cu episcopul de *Munkács*, care începuse a sfinți el preoții și bisericile din părțile acelea, se duse cu plânsoare la regele Vladislav II, îi arătă scrisoarea patriarhului din 1391 și-l rugă să o întărească din nou. Regele îi dădu ascultare, întări scrisoarea patriarhului și îl așeză pe egumenul Ilarie în drepturile vechi, dar îl obligă totodată, să dea episcopului de Munkács cinstea cuvenită și să fie supus „arhiepiscopului de Transilvania“ ca mai marelui său. —

(Va urma).

nenumărate, dar înadins nu le-am accentuat aci.

5. O greșală mare și vârsesc pocăiții, când se leagă orbiș de „frângerea pânii" ca singură dătătoare de măsură pentru această taină. Apostolii însă nu înțeleg întotdeauna sub „frângerea pânii" cuminecătura.

La faptele apostolilor (2.46) cetim, că apostolii umblau „în toate zilele stăruind cu un cuget în biserică și frângând pâne prin case, primiau mâncare și beutură cu cucernicie". Apostolii umblă din sat în sat, din oraș în oraș, dar fără să se îngrijească de merinde, după cum le poruncise Isus (Mat. 10.9), pentrucă credincioșii pretutindeni îi îmbie cu mâncare și beutură de ajuns. Apostolii călăuziți de principiul: „De mâncați ori beți, să faceți toate spre mărirea lui Dzeu" (Cor. I. 10.31), ei primesc bucatele „cu bucurie" și cu această ocazie frâng pâne spre mărirea lui Dzeu și în amintirea cinei cele de taină. Aserțiunea aceasta se întărește prin cuvintele tot din acel loc: Petru după ce botează trei mii de oameni, acestia „stăruiau în învățătura apostolilor și în împărtășire și în frângerea pânilor și în rugăciuni" (F. ap. 2.42). In casul acesta e clar, că cei botezați „stăruiau" adecă își dădeau silința să-și însușească învățăturile apostolilor, se cuminecau prin „împărtășire", pe urmă luau masa împreună, cu care ocazie frângeau pâne rugându-se, adecă făceau și ei ceea ce făcuse Isus la cina cea de taină, o fac pentru amintirea acelui fapt.

In acest loc deci e clar, că sub frângerea pânii nu înțelege apost. cuminecătura. Și de vom lua bine seama vedem, că și apostolii în multe cazuri numesc cuminecătura „împărtășire", spre deosebire de obiceiul de a frânge pâne totdeauna când se puneau să mănânce. Deosebirea aceasta se vădește și în alt loc.

Astfel Pavel înainte de a pleca în Macedonie, în preseara zilei de plecare ia cina împreună cu învățăceii „fiind adunați să frângă pâne" (F. ap. 20.7), După cină stă de vorbă cu dânșii, iar vorba se întinde până la miezul nopții. Atunci se vede că a flămânzit și s'au suit din foișor în casă „și frângând pâne și mâncând au vorbit de ajuns până la ziuă". (F. ap. 20.11). Aci nu se poate presupune, că au săvârșit cuminecătura într'o seară de două ori, de oarece pentru această taină se cere o pregătire sufletească deosebită, pentru ca să nu te faci părtaș osândei luându-o cu nevrednicie. Cere „să ne curățim de toată spurcăciunea trupului și sufletului făcând sfințenie (luând adecă cele sfinte) întru frica lui Dzeu", (Cor. II. 7.1).

Prin urmare singură tâlcuirea cuminte poate duce la adevăr. Pocăiții greșesc și în acest punct. Legându-te de litera moartă, cum fac pocăiții, ea nu poate face alta decât să te omoare.

6 Toate dispozițiile referitoare la această taină le-au tâlcuit creștinii în toate timpurile așa cum o practică și azi biserica dreptcredincioasă.

Sinodul I. ecumenic (la a. 325) în Niceea zice: „Inălțându-ne cu sufletul trebue să înțelegem prin credință, că pe masa cea sfântă zace mielul lui Dumnezeu, care poartă păcatele noastre și de către preot se aduce întru jertfă și primind într'adevăr preacuratul trup și sânge" etc.

Sf. Ciril din Ierusalim zice: In forma pânii ți-se dă trupul în forma vinului ți-se dă sângele ca tu primindu-le să te faci un trup și un sânge cu Hristos" (Cateh. 4) „Inainte de chemarea sfintei Treimi pânea și vinul erau simplă pâne și vin, după chemarea făcută însă se face pânea trupul și vinul sângele lui Hristos". (Cat. 1).

Sf. Ion Damaschin scrie: „Pânea și vinul nu sunt numai chip al trupului și sângelui lui Hristos, ci insuș trupul Domnului îndumnezeit și însuși sângele lui", (Exp. 4.4).

Sfinții părinți ai tuturor vremilor recunosc adevărul acesta într'un glas, pentru că toți au înțeles limpede cuvintele sf. scripturi și dispozițiile lui Isus Hristos și ale apostolilor.

7. Mai este apoi o împrejurare care vorbește împotriva pocăiților. Ei înșiși recunosc (în broșurile citate) că cuminecătura e o taină, e sfântă, jurământ de credință (pg. 8), e împreunare cu însuși Isus Cristos, „Isus se dă pe sine nouă" (pg. 10), e amintirea jertfei de pe cruce (pg. 11), e o mărturisire a credinței în moartea și învierea lui Isus (pg. 12). Pentru primirea tainei acesteia se cere să faci deosebire mare între pânea și vinul obicinuit și pânea și vinul cuminecăturii (p. 14), se cere iubire curată, credință nestrămutată (p. 16), pocăință și părere de rău sinceră (p. 18) pentrucă e sfânt locul unde ne împărtășim de cuminecătură (p. 17), iar prin cuminecătură vedem din nou pe Isus și din nou ne întărim intr'însul (pg. 16).

Recunosc că cuminecătura e taină, o sfințenie desăvârșită, prin care Isus ni se dă nouă, — dar nu vor să admită prefacerea pânii și a vinului. Cum „ni se dă nouă Isus", dacă prefacerea aceasta nu se întâmplă? Dacă e numai simbol, atunci nu mai este împărtășire adevărată, ci numai închipuită. Dacă pânea și vinul sunt numai „semne", simbol, de ce fac deosebire între pânea și vinul obicinuit și cele ale cuminecăturii, doar după credința lor sunt în orice caz numai pâne și vin? Luând însă pâne și vin numai, nu poți primi întru tine pe Isus, cum zice sf., script. ci numai chipul lui. Scriptura însă spune anume, că prin cuminecătură ne împreunăm cu însuși Isus.

Admit pocăiții, că locul e sfânt unde se săvârșește taina aceasta, și ei totuși nu practică sfințenia aceasta, lăsând ca să se săvârșească în orice casă și de ori care tovarăș mai de frunte al lor.

Deși în principiu admit, că taina aceasta e sfântă, nu recunosc însușirile și condițiile prin cari poate fi sfântă. Și în punctul acesta ei înșiși vorbesc împotriva lor. Nu este aceasta decât o încăpățînare răutăcioasă, o profanare neonistită a lui Isus însuși, care este cea mai înaltă curățenie și sfințenie. E o vătămare a dumnezeirii, un păcat grav, deoarece: „Ne facem părtași lui Cristos, numai de vom ține începătura închierii (a poruncilor) lui până în sfârșit neclătită". (Evrei 3.15).

In atențiunea medicilor români.

Un amic al ziarului nostru ne face comunicarea, că în armata austro-ungară e lipsă mare de medici militari, și ne împărtășește totodată și favorurile pe cari ministeriul de războiu le acordă celor ce vreau să se inactiveze ca medici militari. In înțelesul unui ordin al ministrului de războiu, dat încă la anul 1909, numărul 1582, secția 14, aceia dintre medicii cu diplomă, doctori în științele universale medicale, cari după o probă de șase luni se dovedesc a avea vocațiune pentru a fi medici militari, și se obligă, fără considerare la serviciul militar pe care sunt datori să-l facă, că vor servi cel puțin șase ani, cu începere din ziua absolvării școalei medicinale militare de aplicație, în armata austro-ungară, în activitate, — primesc o rebonificare a cheltuelilor de studiu în sumă de 6000 coroane. Din suma aceasta se plătește aspiranților prima jumătate (3000 coroane) după absolvarea cu succes a serviciului de probă, a doua jumătate (celelalte 3000 coroane) după numirea lor de medici de regiment. Rugările pentru primire sunt a se adresa ministeriului de războiu în Viena, de unde se pot cere și informațiuni mai amănunțite.

NOUTĂȚI.

Personal. Preasfinții Episcopi *Ioan I. Papp* al Aradului și *Dr. Miron E. Cristea* al Caransebeșului au sosit eri la Sibiiu, pentru a participa la ședința consistorului mitropolitan, convocată pe astăzi, în scopul promulgării concluselor aduse din partea congresului național-bisericesc.

*

Episcopul Lugojului. Maiestatea Sa, Impăratul și Regele Franciso Iosif I a numit ca episcop gr. ort. al diecezei Lugoj pe dl Dr. *Valeriu Frențiu,* vicar în Hațeg.

*

Universitatea Elisabeta. Monitorul oficial în numărul său mai nou anunță, că monarhul nostru și-a dat învoirea, ca noua școală superioară ce se va ridica în Pojon, să poarte numirea de *Universitatea Elisabeta.*

*

Alegere de preot. In ziua praznicului sf. Arh. Mihail și Gavril s'a săvârșit alegerea de paroh în comuna bisericească Aciliu (tr. Săliște) devenită vacantă prin instituirea fostului ei paroh, Ioan Oțoiu de prof. seminarial. Dintre candidați a reușit cu o majoritate covârșitoare de voturi (120 față de 17 voturi) *Emilian Stoica,* abs. în teol. și de present directorul școalei gr. ort. din Gurarâului. Felicităm comuna pentru această nimerită alegere.

*

Spice din istoria noastră bisericească. Prin instrucția edată de consistorul arhidiecezan, ca senat școlar, din ședința ținută la 18/31 Oct. 1912, *cursurile de adulți* sunt impuse tuturor preoților nostri ca *îndatoriri pastorale,* și tuturor învățătorilor nostri ca *obligamente culturale extrașcolare.* In aceeaș instrucție se precisează la pag. 13, că „cetirile se vor face din cărți religioase, din istorie bisericească, de igienă, de economie, de constituție ș. a., iar la pag. 6 se recomandă cărțile din Biblioteca poporală a Asociațiunii și cărțile din Biblioteca Șaguna, editată de părintele-protopop dela Săliște Dr. Ioan Lupaș. Atragem atențiunea tuturor preoților și învățătorilor nostri asupra *„Spicelor din istoria noastră bisericească",* pe cari începem a le publica spre a veni în ajutor tuturor celor ce datori sunt a propovedui cuvântul în cursurile de adulți. Recomandăm tuturora, să le cetească poporului. Vor apărea și în broșură, formând numerele 8—9—10 din „Biblioteca Șaguna". Observăm, că ele ni-au fost recomandate spre publicare de conferența preoțească ținută în Gurarâului la 1/14 Noemvrie a. c.

*

Canalul de Panama. Conform raportului făcut de comisiunea canalului de Panama, acest canal se va termina cu siguranță până la sfârșitul lui Mai 1913. Deschiderea formală se va putea face cu câteva luni mai târziu.

*

Pe clasa a treia. Regele Nichita al Muntenegrului, sosind zilele acestea la Antivari cu trenul personal obișnuit, a făcut călătoria pe clasa treia. Regele s'a hotărât să-și aleagă clasa cea mai de jos a trenului, în considerare că în acel vagon se găseau doi bătrâni muntenegreni, cari soseau dela America pentru a se duce la războiu. Ca să vorbească cu dânșii, s'a dus la ei, iar suita și-a trimis-o în vagonul de clasa întâi ce i se rezervase.

*

Monete comune pentru alianța balcanică. Se scrie din Belgrad, că în statele balcanice se vor introduce aceleași soiuri de monetă. Baterea nouilor bani se va face în Franța. Pe monetele de aur și argint are să se pună inscripția: *Confederația Balcanică.*

*

Consumația carnei de cal. Zilele acestea se va începe punerea în consumație a carnei de cal în orașele României și în special în București. Măcelăria de asemenea carne va fi pusă sub controlorul inspectorilor veterinari.

*

Avis. Am onoare a aduce la cunoștință, că mi-am deschis cancelaria advocațială în Magyarlápos (Lăpușul-unguresc) în fața casei comunale. Cu toată stima: *Dr. Valeriu Șoavrea,* advocat.

*

Sinuciderea unei principese turcești. Desnădăjduită de soartea țării sale, principesa turcească *Zeki* s'a sinucis. Principesa, care era căsătorită cu un ofițer turc, locuia într'un splendid palat aproape de Abu Ceira în Anatolia. Știrile despre perderile otomane au întristat adânc pe tinera soție și au făcut-o să trăească cu totul în retragere. Când a aflat, că după lupta dela Lüle Burgas armata turcească a luat-o la fugă, a poruncit slugilor să înalțe un rug uriaș în curtea palatului și să-l aprindă. Abia s'au înălțat flacările focului, și principesa Zeki, spre groaza curții sale, s'a aruncat în rugul arzând.

*

Alienat. Comisiunea stătătoare din cinci specialiști a constatat, că Iohn Schrank, care a comis atentat asupra vieții lui Roosevelt, este alienat.

*

Mortalitatea în orașe mari europene. Anuarul acum aparut al biroului german de statistică conține date despre cauza mortalității în orașele mari europene în anul 1910. Dintre toate boalele, *tuberculoza* a secerat cele mai multe victime. Dar și aici sunt mari deosebirile între orașele singuratice. Dintre 100.000 de locuitori au murit de tuberculoză: în Berlin 176, în München 204, în Hamburg 125, în Viena 260, în Budapesta 319, în Paris 360, ear în Londra numai 114. Raporturi destul de favorabile se află în orașele italiene: în Roma 160, în Milano 190. In alte orașe și adecă în Moscova 264, în Stockholm 232, dar în Copenhaga numai 117, în Haaga 111, în Amsterdam 130, în Anvers 108, în Varșovia 224 ș. a.

*

Partid republican. Mai mulți cetățeni ai Dobriținului — se vede că în lipsa de ocupațiune mai bună — au hotărât să înființeze un partid republican în Dobrițin. Prezidentul noului partid, cum spun ziarele de acolo, este preotul reformat cu numele *Iánosi* Zoltán.

*

Impodobirea Palatului păcii. Guvernul român va dărui Palatului păcii dela Haaga patru scoarțe, pentru a orna întrarea numitului palat. Lucrate în dimensiuni considerabile, aceste scoarțe vor sintetiza tot ceea ce geniul artistic al poporului român a produs mai frumos în această direcțiune. Vizitatorii își vor opri cele dintâi priviri asupra darului, pe care România îl aduce ideii umanitare ce a prezidat la clădirea Palatului păcii.

*

Aventura unui aviator. Din Sofia se scrie, că aviatorul rus Efimov a făcut cu aparatul său un sbor de asupra Adrianopolei la o înălțime de 1300 metri. Infanteria turcească dintr'un fort a deschis un foc năpraznic asupra aeroplanului. Patru glonțuri au nimerit aripile aparatului; atunci soldații au început să tragă cu șrapnele. Mai multe bombe au lovit mașina; dar, din nenorocire pentru aviator, motorul a rămas neatins. După 20 de minute Efimov s'a coborât norocos în lagărul bulgar. In Mustafa Pașa, cartierul bulgar, aviatorul și-a reparat aparatul, apoi a plecat la Scutari pentru a intra în serviciul armatei Muntenegrului.

*

Degenerarea evreilor în Germania. Un medic dela clinica Virchov din Berlin, Dr. Felix Theilhaber, invitat la Budapesta, a ținut Dumineca, după ameazi, în sala de ședințe a comunității izraelite, o conferență interesantă: despre degenerarea evreilor în Germania. Sunt, zice oratorul, trei cauze, care fac ca evreii să-și peardă forța și calitățile, și anume: scăderea sporului, amestecul prin căsătorii și creșterea enormă a numărului acelora, cari trec la creștinism. Evreimea, cu simțul său de viață practică, începe a se feri tot mai mult de căsătorie și de mulțimea copiilor; 25 procente din căsătoriile evreești nu au copii. Familiile fruntașe ale evreilor din Germania în mare parte s'au încreștinat. Este un mare defect, zice acelaș conferențiar, că evreimea n'a putut să creeze din sine o clasă țărănească. Evreii numai așa vor fi salvați, dacă familiile pribege, dintr'o țară într'alta, se vor îndrepta spre Palestina, unde apoi să se consolideze din nou.

*

La fondul Dr. P. Șpan pentru ajutorarea copiilor de Moți aplicați la meserii al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu", au mai dăruit: Aron Mețianu, paroh (Nocrich) 50 bani, Nic. Lazar, cand. de preot (Valea-Geogelului) 60 bani, Vas. Lombrea, ziler (orig. din Săloiua-de-sus) 50 bani, I. Oțoiu, prof. sem. 70 bani, I. Marin, par. (Râusadului) 50 bani, S. Chețianu, paroh (Brateiu) și soția sa Ana n. Cristea cor. 1.50; din venitul curat al representației teatrale din 22 Oct. c. cor. 25 și V. Tordășianu, prez. 10 bani. Starea fondului c. 1.428.66.

Cărți și reviste.

Fluerașul. Suntem convinși, că părinții și învățătorii dela școalele noastre vor primi cu multă bucurie știrea, că escelenta revistă pentru copii, *„Fluerașul"* a început să reapară în București. Au apărut până acuma trei numere, cu cuprins interesant pentru tinerii cetitori și cu multe ilustrațiuni. Recomandăm revista cu toată căldura în atențiunea părinților cu copii de școală și a învățătorilor, comunicându-le, că administrația revistei se află în București, strada Oțetari, numărul 6, unde se fac abonamentele, și că abonamentul e 6 lei pe an. Revista apare de două ori pe lună.

*

Biserica Ortodoxă Română, nr. 7 din 1912, conține: Meditațiuni, A h. T. Ploeștoanu. Două chestiuni relativ la ierarhia ortodoxă, de C. Erbiceanu. Catolicismul și românismul. Apologeții creștinismului în veacul al doilea. Gnosticismul, de B. Mangâru. Note și impresiuni de călătorie în Ardeal, de Pr. P. Partenie. Din ale protestantismului în zilele noastre, de D. Demetrescu. Regulament pentru zugrăvirea bisericilor. Genealogia Mântuitorului Cristos, de C. Dănău. O serbare frumoasă. Bibliografie. Oficiale.

Teatru.

Astăzi, Luni, se dă escelenta comedie *„Die fünf Frankfurter"*, mâne, Marți *„Der Graf von Luxenburg,* operetă în 3 acte, și Mercuri, *„Der lila Domino"* operetă în 3 acte, jucată până acuma de două ori cu mare succes.

Poșta redacției.

Dlui E. M. în Toarcul-mic. Suntem prea îngrămădiți cu material de altă natură și nu i putem face loc.

Nr. 11080 Plen. (386) 1—3

CONCURS.

In scopul conferirei de stipendii şi ajutoare din fundaţiunea „*Andronic*“ pe anul 1913 să publică concurs:

1. Pentru învăţăcei de orice meserie.
2. Pentru sodalii eliberaţi în decursul anului 1912.
3. Pentru sodalii cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor şi au dat dovezi despre desteritatea de a putea deveni măeştri.

Toţi petenţii la ajutoare şi stipendii să producă:

1. Carte de botez.
2. Atestat dela comună, despre averea proprie ori a părinţilor.
3. Atestat familiar dela parohul locului despre familia părinţilor concurentului ori fiind el căsătorit, despre familia sa, având a se indica în acest atestat: câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cercetează şcoala şi câţi mai sunt la meserii?

Concurenţii pot fi numai Români ortodoxi, născuţi în arhidieceza Transilvaniei.

In special au să dovedească:

I. Invăţăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii;

b) că au cercetat şcoala poporală, ori altă şcoală superioară;

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură şi magistrat;

d) adeverinţă dela măestrul despre sporul ce-l arată în meserie, despre diligință şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în original sau copie autenticată.

II. Sodalii:

a) că au terminat anii de învăţăcel în anul 1911, ceeace vor dovedi prin atestatul autorităţii industriale art de lege XXVII din 1884 §. 67);

b) că au purtare bună şi fac spor mulţămitor. ceeace o vor dovedi ori cu carte de lucru, ori cu adeverinţă dela măestru;

c) ceice vor dovedi, că sunt membrii ai vre-unei reuniuni de meseriaşi, şi că cunosc mai multe limbi vor fi preferiţi.

III. Sodalii cari sunt în condiţiuni de a deveni măestri:

a) se aibă certificatul de măestru;

b) să fi lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceeace vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe dela măestrii la cari au lucrat;

c) în cerere să arete anume locul unde voeşte să se aşeze ca măestru, ce fel de mijloace mai au pentru de a începe meseria pe socoteala lor;

d) să dovedească cu atestat dela oficiul parohial, că cercetează biserica şi e creştin bun şi moral.

Dela toţi concurenţii se recere ca cererile să fie scrise şi subscrise cu mâna proprie adresate Consistorului arhidiecezan gr.-oriental din Sibiiu şi să le înainteze cel mult până la *31 Decemvrie 1912 st. v.*

Acei concurenţi cu studii gimnaziale şi reale cari se vor aplica ca învăţăcei la sculptura de lemn, bărdăşit şi zâdărit, sau vor fi aplicaţi deja ca învăţăcei, ori ca sodali în aceste meserii şi vor să se perfecţioneze în meseria lor în ateliere mai mari, în cari să poată câştiga praxa recerută, vor fi consideraţi cu ajutoare mai mărişoare.

Cererile neinstruite în regulă şi cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, la 6 Noemvrie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 215/1912 (377) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea primului post de învăţător la şcoala noastră confesională gr.-or. rom. din **Hondol**, protopresbiteratul Devei se publică concurs cu termin de numai **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

a) Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental de cor. 1000 dela cassa bisericei, solvibil în rate lunare, cuartir în natură şi grădină.

b) De la concurenţi să cere pe lângă cualificaţiunea legală să mai aibă desteritatea de a conduce cor bisericesc.

c) Alesul va avea a instrua şi a conduce în Dumineci şi sărbători pe elevi la biserică şi a cânta cu ei răspunsurile liturgice.

La cvincvenalii alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani la această şcoală amintind această împrejurare în petiţia de concurs.

Concurenţii vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare în terminul deschis la oficiul protopresbiteral al Devei şi să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Hondol, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 21 Octomvrie v. 1912.

Petru A. Mihuţ
prezident.

Petru Vlad
notar.

Văzut:

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 1208/1912 (384) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din comuna **Mănăşturul-rom.**, prin aceasta să deschide concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar 600 cor. dela comuna bisericească din repartiţie; 400 cor. întregire dela stat ce se va cere pe baza documentelor celui ales şi eventual dela Prea Venener. Consistor arhidiecezan.
2. Relut de cuartir şi lemne 42 cor.
3. Relut de grădină 12 cor.
4. Cvincvenalele se vor computa numai după 5 ani de serviciu la această şcoală.

Alesul e îndatorat să conducă în fie care Duminecă şi sărbătoare elevii la biserică şi să cânte cu ei în cor cântările liturgice şi să instrueze elevii dela şcoala de repetiţie, fără altă remuneraţie.

Suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare sunt de a se înainta subscrisului în terminul sus indicat.

Cluj, la 1/14 Noemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

A apărut şi se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană

I. Enescu:

Cooperativele săteşti

Felul şi însemnătatea lor.

Preţul Cor. 1·50, porto 5 fil.

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană**:

Călindarul arhidiecezan

pe anul 1913

cu Şematismul autentic al bisericei ortodoxe rom. din Ungaria şi Transilvania. Partea literară conţine lucrări foarte interesante.

Preţul 80 fil, plus porto poştal 20 fil.

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangelişti în faţă şi la mijloc restignirea, tot aceiaş şi în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaş legătură cu patru evanghelişti, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi şi la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaş legătură, în faţă cu patru evanghelişti şi la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi şi la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părţi imprimaţi evangheliştii şi la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roşie, cu cadru aurit şi la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

Prima şi cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote şi scaune de clopote din fier bătut.

Infiinţată la anul 1822. **Sighişoara, piaţa de sus Nr. 47.**

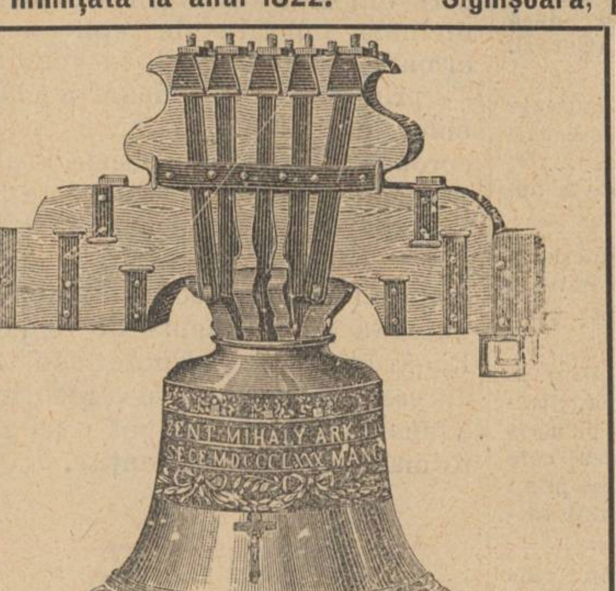

o firmă ce există dela anul 1822 şi se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericeşti a lifera şi repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum şi clopote cu sunet armonic. Face şi scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază şi în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi şi în rate.

(104) 19–24

REVERENZI!

Premiat:

Expoziţia internaţională de modă, Paris 1911: Grand Prix şi m. de aur.

La „Croitoria Universală“ **I. PETRAŞCU**

Sibiiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune şi fine stofe se primesc şi execută

Reverenzi pentru on. preoţi

în cele mai bune condiţiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid şi grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Preţuri moderate. (472) 16—

Spriginiţi industria română.

Premiat:

ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE
ROMA 1911
ROMA 1911

Expoziţia universală d'n Roma 1911: Grand premiu şi med. de aur.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 15/28 Noemvrie 1912. *Nr. 121.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., -- de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

Maghiarii și Românii.

Sibiiu, 27 Noemvrie n.

Cunoaștem declarațiunile ministrului de esterne al monarhiei austro-ungare, făcute în sesiunea din urmă delegațională, cu privire la România, și cunoaștem și din alte comunicate, mai mult ori mai puțin oficioase, dar toate autentice, politica esternă a monarhiei noastre, cu privire la interesele, aspirațiunile, pretensiunile României, față de noua schimbare de situație în Balcani. Monarhia austro-ungară e adecă ferm hotărâtă de a da, în înțelegere cu celelalte două aliate ale ei, tot sprijinul necesar României, ca noua schimbare de situație politică în Balcani să nu se facă în detrimentul ei.

Față cu declarațiunile categorice de acest înțeles ale conducătorilor politicei noastre esterne, cei din oposiția unită maghiară, cari din vina lor lipseau din delegațiuni, s'au crezut îndreptățiți să iee posiție și să-și ridice glasul, în întruniri și în presa lor, spunând, că pentru România, totdeauna vrăjmașă Ungariei, nu avem să ne băgăm în foc, pentrucă ea nu merită nici un ban și nici un soldat dela Unguri.

Acestor patrioți de paradă le-a dat apoi răspunsul cuvenit contele *Tisza István*, Dumineca trecută, când presentându-se în fața alegătorilor sei din Arad, în vorbirea lungă pe care le-a rostit'o, și în care s'a ocupat pe larg cu situația esternă și internă, a atins și interesele mari, cari leagă pe Maghiari de Români, spunând următoarele:

„..Eu, ca Maghiar, din punct de vedere unguresc, nu cunosc concepție mai nefericită, mai miopă, decât aceea, de a manifesta antipație față de justele năzuințe ale României independente. Pentrucă, stimați domni, față de puternicul curent de popoare care ne amenință cu invasiune dinspre Orient, în Europa mijlocie este trasă o linie dela marea estică până la marea neagră, o mare linie de apărare, grosul căreia îl formează rassa germană, națiunea germană, dar *ale cărei părți întregitoare naturale, din punct de vedere geografic și național, le formează rassa română și maghiară.* Aceste două popoare *stau icuite în curentul slav.* Și durere, în privința aceasta nu numai odată, și tare mă tem, că nici nu pentru ultima dată, resună de pe buzele mele imputarea, că sunt încă foarte mulți între concetățenii noștri români, cari astăzi închid încă ochii în fața acestui mare și general adevăr, că sunt încă foarte mulți, a căror atitudine, față cu această *armonie internă de interese,* aflătoare în adâncimea lucrurilor, — e de tot contrară. Dar aceasta să nu ne împedece pe noi în năzuința, — întocmai cum s'a întâmplat în anii din urmă în favorul păcii europene, în favorul desvoltării mai liniștite a Europei, — de *a ținea sus și tare, cu totul neschimbate raporturile strânse, cari leagă pe România de monarhia noastră,* și de *a da sprijin cinstit tuturor năzuințelor României independente.* Prin aceasta ne asigurăm aripa dreaptă în marea estindere strategică de pe coamele sudestice ale Carpaților și *ne asigurăm simpatia și alianța acestui neam tare și cu multă vitalitate,* cu care putem se avem frecări, cu care putem să ne măsurăm puterile într'un punct ori altul, dar *cu care avem se ajungem la înțelegere atunci, când avem să ne afirmăm în marea slavă*“...

*

Comparând acum declarațiile acestea, corecte și bărbătești, ale contelui Tisza, cu declarațiile contelui Apponyi, care s'a crezut îndreptățit a *protesta*, în numele oposiției unite maghiare, în întrunirile acesteia, în contra oricărei estinderi teritoriale a României, și a protesta în contra împedecării statelor mici balcanice de a se întări așa cum doresc ele, — e ușor de constatat, care dintre ei apără și represintă adevăratele interese ale statului și ale maghiarimei. Cu adevărat, așa e cum a spus contele Tisza: putem să ne hărțuim cum vrem pe alte teme și pe alte chestii; dar când e vorba de a împedeca înaintarea slavismului, una trebue să fim, și umăr la umăr avem să luptăm: Românii și Maghiarii. Pentrucă acesta este inimicul nostru comun, care, dacă va ajunge să poată înghiți pe Români, îi va înghiți și pe Maghiari, poatecă mai ușor decât pe Români. E deci de interes mare și pentru Maghiari, ca România independentă să iasă *întărită*, iar nu slăbită, din nouele prefaceri politice din Balcani, și este cu adevărat miopie, — cum spunea contele Tisza, — susținerea punctului contrar de vedere, cum face contele Apponyi și ceialalți din oposiția unită maghiară, fie din convingere, fie din demagogie, pentru a parada cu talentul lor oratoric. Din fericire însă, partea sănătoasă a opiniei publice maghiare, — și asta e partea cea mai mare a ei, — consimte, credem noi, cu părerile contelui Tisza, convinsă fiind, întocmai cum e convinsă și opinia publică română, că în contra slavismului împreună avem să ne apărăm, Românii și Maghiarii, pentrucă deopotrivă suntem amenințați de el, — Românii și Maghiarii.

Din parlament. In ședința de Luni a dietei s'a făcut propunere, ca în viitor ședințele dietei să se țină dela orele 10 până la 2, s'a presentat raportul comisiunei financiare asupra budgetului, ministrul de honvezi a presentat legea despre contingentul de recruți pe anul viitor, și alți miniștri au presentat alte proiecte de legi. Oposiția maghiară n'a participat la ședință. Ședința proximă s'a anunțat pe astăzi, când se va începe discuția asupra budgetului, și se va alege comisiunea de 21 pentru modificarea regulamentului de casă.

Scrisori.

VII.

Amice!

Constat și din partea mea absoluta desinteresare ce ziaristica noastră a arătat față cu chestiunea sulevată în scrisorile mele. Această împrejurare nu scade de loc importanța organizării carității publice, ci dovedește numai, că oamenii noștri sunt preocupați de politica militantă, de chestiunile economice, etc.

Dar oare *caritatea publică,* organizată temeinic pe întreaga linie, nu promovează ea interesele politice și economice ale neamului nostru? Oare viitorul nu e al acelor popoare, cari se sporesc mai mult? Inainte vreme nu sporul nostru numeric a băgat în groază pe toți vecinii? Nu comorile îngrămădite, nici privilegiile scrise pe pergamente, garantează viitorul unui neam, ci singur numai sporul numeric cu indivizi sănătoși, trupește și sufletește. De ce folos îi sunt unui om bolnăvicios comorile adunate? De ce folos îi sunt privilegiile unui neam, care se stânge?

Până mai ieri — alaltăieri sporul neamului românesc era o urmare firească a natalității extraordinare; muriau, ce e drept, mulți, dar totuș dam înainte. Astăzi însă natalitatea a scăzut în măsură considerabilă, mortalitatea a rămas aceeaș; astfel, în mod firesc, sporul nostru va fi tot mai mic din an în an.

In satele noastre s'au răspândit și se răspândesc tot mai mult boalele și obiceiurile rele dela orașe, și pe urma acestora scade, în foarte multe locuri, natalitatea văzând cu ochii. Statul în general și medicii în special combat aceste rele, dar, durere, cu prea puțin succes.

Și răul se agravează din zi în zi. Faptul acesta îl constați acuma și tu cu multă durere; tu, care cu zece ani înainte de aceasta, adecă la începutul carierei tale de medic, te arătai așa de neîncrezător față de spusele mele. Țăranii noștri umblă mai des la oraș, tot mai mulți feciori vin înrolați la miliție; — la rentoarcere aduc obiceiuri rele cu ei, aduc boale, pe urma cărora scade natalitatea văzând cu ochii.

Pentru a paraliza efectul păgubitor al obiceiurilor rele și al boalelor, nu e destul a le combate numai pe acestea, ci trebue căutat a scădea mortalitatea. Așa cum fac vecinii noștri, cu bun succes după cum arată numerătoarea din urmă.

Mă doare inima când aud amintindu-se numerătoarea din urmă. Dacă și numai în parte sunt adevărate cifrele statisticei ofi-

---

FOIȘOARĂ.

Spice din istoria noastră bisericească.

De *Dr. Ioan Lupaș.*

(Urmare).

Așadară din aceste două hârtii vechi, din cea dela 1479 și dela 1494, s'ar vedea, că pe vremea aceea era mitropolie românească în părțile ardelene. Adevărat, că în nici una din aceste scrisori nu se spune, că mitropolia s'a înființat în cutare sau cutare an. Se înțelege însă din cuprinsul lor, că ea în anii amintiți era în ființă. Deci întemeierea ei se poate să fie mai veche.

Cu toate aceste s'a ivit în timpul din urmă părerea, că începutul mitropoliei române ar trebui așezat cu 100 de ani mai târziu, pe la 1600, pe vremea lui Mihaiu Viteazul, care ajungând principe al Ardealului, ar fi întemeiat în capitala acestei țări, *Bălgrad* — (*Alba-Iulia*) mitropolia Românilor ardeleni.

4. In sprijinul acestei păreri se povestește și o legendă de următorul cuprins: „După ce a luat Mihaiu Voevod schiptrul voevodatului ardelean, a voit să zidească o biserică pravoslavnică în cetatea de scaun, dar latinii (adecă romano catolicii) s'au împotrivit zicând, că legea lor este cea adevărată pravoslavnică. Și au voit să dovedească cu cuvinte din Sfânta Scriptură, care lege este mai bună, cea catolică ori cea ortodoxă.

Insă Mihaiu le-a răspuns astfel: „Cearta de cuvinte e o osteneală fără capăt, dar și fără ceartă vom putea dovedi cu ajutorul lui Dumnezeu cel ce ajută repede. Să mergem în mijlocul cetății și acolo să aducă apă curată și arhiereul meu cu preoții lui să o sfințească în fața tuturor; tot astfel să facă și ai voștrii, din partea lor, și dupăce o vor sfinți, să o punem și să o închidem în vase deosebite, pecetluind și eu și voi cu pecețile voastre și apa și ușile bisericii. Și deci a cui apă va rămânea nestricată, legea aceluia este cea dreaptă, iar a cui se va strica, și legea să-i fie rea. Căci, dacă apa mea va rămânea nestricată, după cum nădăjduesc în Dumnezeu, că va să fie, să-mi îngăduiți fără vorbă, *să zidesc biserica,* iar de nu, nu voi zidi, așa cum voiți voi“. Atunci toți cu un glas au strigat: „Bine, bine, așa să fie“. Deci au sfințit apa și unii și alții și o au așezat pecetluită în vase deosebite în biserica cea mare a latinilor. Dar latinii au sărat apa lor cu sare.

După 25 de zile, despecetluind vasele cu apă, au văzut, că apa sfințită de episcopul și preoții lui Mihaiu a rămas nestricată, iar cea sfințită de preoții latini, cu toate că era și sărată, totuș s'a stricat așa de tare, încât îndată după despecetluire a umplut toată biserica de miros rău. După această întâmplare „cu jurământ s'au învoit toți locuitorii țării Ardealului, să se zidească biserică, care niciodată să nu se risipească. Indată ce Domnul a început a zidi (dar nu în cetate, ca nu cumva cu schimbarea vremilor să se risipească, ci la marginea orașului, lângă zidurile cetății, într'un loc frumos) și o au zidit. Și episcopie a așezat acolo (căci mai nainte în alt loc trăiau episcopii). Și astăzi este și cu ajutorul lui Dumnezeu dăinuește. A așezat acolo pe cel dintâi episcop de Bălgrad, *Ioan*, bărbat smerit, cu fapte bune și sfânt“.

Așadară, dupăcum se vede din cuprinsul acestei legende, Mihaiu a zidit în marginea orașului *o biserică* și a așezat aci pe episcopul Ioan, adus din Mănăstirea Prislopului.

5. Dar cu mult înainte de acest Ioan dela Prislop, se amintesc episcopii români și în alte locuri și se poate dovedi cu documente, că erau mai multe episcopii românești.

Astfel se amintește:

1. la anul 1440 episcopul Mateiu, în părțile de miază noapte ale Ardealului;

2. la anul 1456 episcopul Ioan venit din orașul Cafa (capitala Crimeei).

El umbla prin părțile noastre, sfințea preoți, dar nu avea nicăiri o reședință stabilă. Fiind prins de Ioan Hunyadi, a fost trimis la Roma, iar preoții sfințiți de dânsul erau alungați, dacă nu voiau să treacă la biserica romano-catolică; un călugăr catolic raporta la 10 Februarie 1456, că în părțile Hunedoarei ar fi aplicat poporul român să treacă la biserica romano-catolică, dar se teme de protopopul *Petru,* care prin cuvântările sale energice îi îndeamnă pe toți să rămână statornici în credința lor strămoșească și astfel nu cutează să treacă, mai curând ar intra în foc;

3. la 1466 episcopul *Macarie* la (*Galați*) lângă (*Făgăraș*). Pentru acest episcop scrie voevodul ardelean *Ioan Pongrácz,* la 1469, Sașilor din Sibiiu, să-i stea în ajutor, ca să-și poată scoate dela credincioșii săi taxele, ce i se cuvin;

4. la 1489 episcopul *Marcu* la (*Feleac*), unde a cumpărat o casă dela preotul Vlad. Aci se mai amintesc doi urmași ai episcopului Marcu, Petru și Danciu;

5. Pe la sfârșitul veacului al XV-lea Domnul Moldovei Stefan cel Mare, primind dela regele Matia mai multe sate și moșii în părțile ardelene, a înființat la (*Vad*) o episcopie românească, unde până către mijlocul veacului XVII. se pomenesc mai mulți episcopi;

6 Pe la jumătatea veacului al XVI-lea s'a înființat la (*Geoagiul de sus*) cu ajutorul domnilor munteni o episcopie. Aci e amintit la 1557 episcopul Cristofor;

In timpul acesta începu a se lăți în părțile ardelene reformațiunea lui Luther și a lui Calvin, cari cercau să atragă și pe Români în undele lor;

7. Spre a împedeca această încercare, principele ardelean Stefan Báthory, care era catolic, a dat ajutor Românilor de și au putut înființa o episcopie nouă de legea lor la

ciale, ele trebue să ne pună pe serioase gânduri. Ce se va alege de noi, dacă şi în privinţa sporului poporaţiunii rămânem înapoia hegemonilor? Să binevoiască a răspunde aceia, cari nu ştiu alta a face de cât să-şi bată joc de statistica oficială, aceia pe cari îi interesează mai mult iperzelul patriotic al unui jandarm mai mult o serată declamatorică în Şunturug şi înfiinţarea unei bănci în Sărăceni, de cât chestiunea carităţii publice.

Sunt reale cifrele statisticei oficiale? La toată întâmplarea nu sunt prea departe de realitate, conţin un sâmbure de adevăr când constată, că sporul nostru a fost în cei zece ani ultimi abia de 160 mii suflete. Nu sunt eu primul, care susţine lucrul acesta; a făcut-o înaintea mea altul, mai competent în materie.

In „Tribuna“ dela 15 Aprilie n. 1911 domnul V. C. Osvadă publică un articol (Românii din Ungaria, după numerătoarea dela 31 Decemvrie 1910) în care face următoarea constatare: „*Dacă vom nizui să reducem la adevărata lor valoare aprecierile statisticianilor străini, nici noi nu putem retăcea îngrijorarea ce ne-o face faptul, că în cele 21 judeţe româneşti sporul mediu abia atinge cifra de 7.5 procente, în timp ce media ţării este de 8.3 procente! In Banat, în Torontal, în judeţul Albei-inferioare numerătoarea dela 31 Decemvrie ne-a lăsat nedumeriţi*“.

Ingrijorat de viitorul naţiei noastre domnul Vasile C. Osvadă încheie astfel: „*Ori-cum ar fi, credem sosit timpul ca locul paradărilor cu cei 7 şi 10 copii ai ţăranului român să-l ia căutarea şi aplicarea mijloacelor chemate să ne asigure şi în viitor barem sporul firesc*“.

Nici domnul V. C. Osvadă nu poate scoate, ori-cum calculează, un spor mai mare de 207 până 223 mii de suflete. Dar nici aceste cifre nu ating media.

Incheiu şi eu şi esclam cu dl V. C. Osvadă: Videant consules!

Sibiiu, în Noemvrie 1912.

Dr. Beu.

Păşirea bărbătească a Românilor

în reprezentanţa oraşului Sibiiu.

Clubul municipal român în una din întrunirile sale din urmă s'a ocupat şi cu poziţia noastră în oraşul Sibiiu, şi cu rolul secundar ce l'am avut până aci. Intre altele s'a făcut constatarea dureroasă că la magistratul orăşenesc nu e nici un funcţionar român, la spitalul orăşenesc asemenea nu e nici un medic român, şi venind vorba la subvenţii pentru şcoli, biserici s'a făcut constatarea cât de puţin să ţine cont de trebuinţele noastre culturale, şi în genere cât de desconsideraţi suntem de compatrioţii noştri saşi.

Pentru a clarifica situaţia şi a ne validita drepturile noastre, s'a dat prezidentului clubului părintelui asesor Nicolae Ivan însărcinarea, ca să studieze mai ales chestia bugetului pe 1913 şi să facă demersuri pentru sanarea stărilor nesuportabile.

In şedinţa din 25 Noemvrie s'au şi prezentat membrii români în număr aproape complet (au lipsit 2 membrii ocupaţi chiar în acea oară la Consistorul metropolitan şi 2 bolnavi) prezenţi fiind N. Ivan, as. consistorial, Ioan de Preda, Pantaleon Lucuţa, profesorul Dem. Comşa, Dr. Ilie Beu, Dr. Vasile Preda, Dr. Vasile Stan, inginerul N. Imberuş şi Dumitru Vulc.

La ordinea zilei punctul 5 având să se discute bugetul oraşului, a luat cuvântul dl Nicolae Ivan, rostind următoarea vorbire:

On. Representanţă orăşenească!

Rog să nu fie cu supărare dacă de astădată în numele meu şi al membrilor români din această corporaţie, mă văd silit se iau cuvântul la pertractarea proiectului de buget pentru 1913, presentat de on. magistrat orăşenesc spre stabilire şi votare.

O fac aceasta dlor, pentru că tăcerea noastră îndelungată o aţi putea privi chiar dvoastră ca o negligare a intereselor noastre, iar cei ce ne-au trimis aici cu drept cuvânt ne-ar putea face meritata imputare, că nu ne facem datorinţe. Deja în conveniri private şi în presă ni s'au făcut imputări, pentru ţinuta noastră din seamă afară spectativă şi lipsită de energie.

Şi — presa — şi opinia publică românească are mare dreptate.

Nu ne-am ridicat cuvântul atunci, când anul trecut s'au sporit lefile funcţionarilor orăşeneşti în număr de 36 — dela 120 la 170.000 cor. va să zică cu 50.000 cor., deşi între acesti 36 funcţionari nu este nici un român. Inţeleg numai funcţionarii dela magistrat afară de cei dela poliţie, cărora încă li să urcă lefile cu 10.000 cor., apoi personalul de serviciu — personalul silvenal, personalul sanitar — cari toţi laolaltă reclamă pe anul viitor un plus de cheltueli de 80.000 cor.

Nu ne-am ridicat cuvântul, când magistratul a propus şi representanţa a primit să se refacă turnul bisericii celei mari evangelice contribuind oraşul cu 100.000 cor. — şi am lăsat, ca să se cheltue banii oraşului pentru un scop, care privea şi poate privi numai pe biserica evangelică lutherană.

Nu am protestat, ba am votat şi noi chiar, — ca să se dee bisericei ev. lutherane pentru ridicarea unui azil de orfani un loc al oraşului în centrul oraşului cu 4 cor. pe metru pătrat, deşi puteam pretinde ca să se achite preţul usitat de 20 coroane.

Şi aş putea înşira multe, multe întrelăsari de ale noastre, făcute toate de dragul păcii, ca să nu ni se spună, că noi conturbăm pacea la oraş. Dacă am tăcea mai departe, cei ce ne-au trimis aici, ar avea dreptul să ne revoace mandatul pentru că nu ne împlinim datoria.

Pecând deci cheltuelile anului 1913 să presentă cu 1 400.000 c. şi venitele numai cu ceva sub 1.200.000 are să se facă pentru acoperire un arunc de 32% faţă cu anul trecut deci creşte aruncul cu 10%.

Mă opresc la acea parte din proiectul de buget referitoare la susţinerea şcoalelor şi bisericilor din acest oraş — şi mă cuprinde o groază, când trebue să fac constatarea, că din subvenţia de 34 000 ce se dă pentru şcoale noi românii primim 1200 cor. şi din 5400 pentru biserici noi primim 480 cor.

Legea prescrie, că subvenţiile să se dee sau în proporţia sufletelor, sau în proporţia pruncilor de şcoală, sau în proporţia dărilor.

Voiu cerca să dovedesc, că pentru noi nu e nici o proporţie dreaptă.

Să vedem deci cum stăm cu numărul sufletelor la ultima numerare a populaţiunei din 1910: germani 16.156 suflete, români 7 338 suflete, maghiari 6.023 suflete, alţii 518 suflete. 30 035 suflete, deci din subvenţia pentru şcoli primesc germanii 28.600 cor. 84%, ungurii 4.250 cor. $12^{5}/_{10}\%$, românii 1.200 cor. $3^{5}/_{10}\%$, iar în proporţia confesiunilor luteranii 84%, rom. catolicii $12^{5}/_{10}\%$, gr.or. 2.80%, gr. cat. $1^{15}/_{10}\%$. Populaţia oraşului după naţionalităţi în percente e: germani 53%, români 24% unguri 19%, alţii 4%, iar după confesiuni: luterani 41%, rom. cat. 21, gr. or. 18 gr. cat. 8, ev. ref. 7, unitari şi alţii 5.

In proporţia numerică deci ar competa evangelicilor 21.200, românilor 9.600, ungurilor 7600, altora 1000. Noue deci ni se dă cu 7920 cor. pentru trebuinţele culturale mai puţin, ungurilor cu 2950, iar evangelicilor cu 11.080 mai mult.

Datele arătate scoase din arhiva oraşului vorbesc eclatant.

Acum viu la obiect.

Representanţa bisericii noastre din Sibiiu cetate şi Sibiiu suburbiul josefin au zidit acum 2 ani împreună o şcoală primară centrală cu 4 sale de învăţământ. Legea Apponyi a îngreunat susţinătorilor şcoalelor situaţia, şi le a impus mari jertfe, aşa, că noi sibienii, plătim o dare generală de cult de 2% din salar şi venite, şi o taxă parohială de câte 20—30—50 cor., şi cu toate aceste nu putem acoperi trebuinţele culturale. Ne-am adresat către On. magistrat cu o cerere, ca să urce subvenţia unei şcoale de 400 cor. la o sumă corespunzătoare cu sporiul salarelor celor 2 puteri didactice ce să mai recer.

Răspunsul a fost negativ, deşi parohia din suburbiul-josefin nu a primit nici pentru biserică, nici pentru şcoală în trecut nici un filer.

Avem circa 240 elevi obligaţi a cerceta şcoala aceaste, dar nu-i putem primi, n'avem decât 2 învăţători, şi n'avem cu ce-i plăti, rămân deci cetăţeni *ai Sibiiului analfabeţi* spre ruşinea veacului al XX-lea.

In suburbiul inferior stăm cu un singur învăţător la o populaţiune de 2500 suflete tot din cauză că n'avem al doilea şi al treilea ori chiar al 4-lea învăţător şi din cauză, că oraşul contribue numai cu 400 cor. la an, cât era salariul la un învăţător în timpul înainte cu 30 de ani. Am vorbit numai de şcoalele primare, n'am vorbit de seminar, de şcoala civilă de fete, de şcoala industrială, cari nici n'au cerut, nici nu au primit nici odată vr'o subvenţiune dela oraş.

La funcţionarii Dvoastre de toate categoriile le aţi urcat lefile, cum nici nu ar fi îndrăsnit să viseze, la învăţătorii noştri le-aţi lăsat tot 400 cor., respective la 3 învăţători 1200 cor., iar pentru bisericile noastre, în loc de 4, numai la cele 2 le-aţi votat câte 20 cor. la lună sau 240 cor. la an.

Se înţelege, că aceste sumuliţe înainte cu 30—40 ani când era budgetul oraşului de 100,000 cor. vor fi fost de ajuns, dar azi când bugetul e de 1 milion 400,000 sunt subvenţii aproape ridicule.

Veţi zice, că Românii contribue cu foarte puţin la vistieria oraşului. Aceasta nu stă şi voiu să Vă arăt, Domnilor, că noi contribuim cu mult, cu foarte mult la suma venitelor de 1 400,000 cor. Luăm numai Consistoriul arhid. care contribue după darea directă de 44,000 cor. cu 32% face 14,000 cor., şi „Albina“ după dare 22,000 cor. cu 7000 cor., deci numai dela aceste două instituţii incurge dare comunală peste 21,000 cor. Dacă a-şi lua tabela de dare la reviziune aş putea dovedi, că Românii după venitul lor, casele lor, pământul lor, meseriile lor, plătesc dacă nu mai mult, cel puţin a treia parte a aruncului comunal.

Este evident deci că suntem scurtaţi, suntem tractaţi maşter, suntem nesocotiţi, chiar şi în cele culturale şi aparenţa e că nu stăm faţă în faţă cu cetăţeni onorabili, ca oameni de cultură superioară, ci ca şi cum am sta faţă cu niste duşmani ai culturei noastre. E timpul suprem să înţelegeţi că nu ne mai convine şi nu mai putem tolera să fim tractaţi ca până aci, ci dela Dvoastră atârnă ca să nu ne împingeţi să luăm calea luptei celei mai înverşunate pentru de a ne validita drepturile ce de fapt ne compet.

Noi nu provocăm lupta, nu stăruim ca să ne înduşmănim mai ales acum, când sunt timpuri extrem de grave şi când ştie D-zeu, ce poate aduce ziua de mâne.

Cerem deci echitate, căci absolută dreptate ştim că nu ne puteţi da.

Nu pretindem ca să tăiaţi din cuota culturală pentru instituţiile Dvoastre, vrem, ca acea cuotă să rămână neatinsă, nu pretindem nici competinţa întreagă ce ni s'ar cuveni din dotaţia pentru şcoli şi biserici, dar insistăm să schimbaţi propunerea magistratului referitoare la cuota noastră culturulă şi să primiţi propunerea ce îmi voiu lua voie să o prezint, pentrucă în caz contrar vom fi siliţi a cere ca pe 1913 să se lichideze numai sumele din budgetul anului 1912, până ce se va hotărî asupra sorţii propunerii noastre.

Propun deci:

Cuota culturală de 800 cor. pentru şcoala gr.-or. din Sibiiu-cetate şi suburbiul-josefin să urcă pentru anul 1913 la 3000 cor., iar cuota pentru biserica gr.-or. şi gr.-cat. se urcă dela 480 cor. la 2000 cor., care se va împărţi egal între cele 4 biserici româneşti, venind la o biserică câte 500 cor. Urcarea aceasta de 3720 cor. se poate acoperi din aruncul de 32%, decretându-se că nu 40,000, ci numai 36,000 cor. sunt neincassabile.

Recomand spre primire această propunere în interesul Dvoastre ca şi al nostru.

Al Dvoastră ca să daţi o dovadă de maturitate şi echitate, al nostru, ca să ne faceţi posibilă susţinerea unei şcoli şi îngrijirea bisericilor în mod mai corespunzător.

N. Ivan,
membru în reprez.
oraşului.

Spre lauda şi cinstea representanţei orăşeneşti propunerea membrului N. Ivan, predată în limba germână şi apoi motivată în limba română prin vorbirea ce o publicăm mai sus, a fost ascultată fără nici un semn de nemulţumire din partea imensei maiorităţi a compatrioţilor noştri saşi.

In jurul propunerii s'a încins o discuţie meritorică foarte aprinsă, provocată de procederea dlui primar, pe care durere de astădată, ca să fim foarte domoli, l-a părăsit obiectivitatea şi calmitatea cu desăvârşire. Mulţumită vorbirei înţeleapte şi plină de tact a secretariului consistoriului bisericei săseşti Dlui Fritsch discuţia n'a luat proporţii mai mari, ci apreciind motivele unei propuneri mijlocitoare a membrului I. de Preda, s'a dat magistratului spre a studia chestiunea şi a veni apoi în şedinţa proximă cu raport.

Au fost semnificative părerile membrilor adv. Hann v. Hannenhein, că guvernul

---

Silvaş. Cel dintâi episcop la (*Silvaş*) a fost Eftimie [1571] venit din Moldova dela mănăstirea Neamţului, unde fusese mai nainte egumen. Ca urmaşi ai lui sunt amintiţi Cristofor [1574] apoi *Ghenadie I.* [1581] care îşi zicea: „mitropolit a tot ţinutul Ardealului şi al Orăzii“. Acesta a fost om învăţat şi a tipărit o căzanie românească. Iar după Ghenadie urmează Ioan de Prislop [1585—1605]

IV. Incercările de convertire a bisericii gr. or. române la alte confesiuni.

Biserica creştină n'a rămas una singură aşa, după cum o întemeiase Mântuitorul Isus Cristos, ci s'a împărţit la 1054 în 2 părţi: în cea răsăriteană (ortodoxă) şi cea apuseană (romano-catolică), iar aceasta din urmă s'a desbinat după 1517 şi mai tare, formându-se mai multe confesiuni protestante.

Fiecare din aceste confesiuni sau biserici încercau să-şi sporească numărul credincioşilor, îndemnând şi pe ceice se ţineau de alte biserici, să primească învăţătura lor. Ceice se lăsau înduplecaţi a-şi părăsi biserica lor strămoşească şi a trece la alta, se numiau convertiţi, adecă întorşi dela o credinţă la alta.

Poporul nostru s'a ţinut totdeauna de biserica ortodoxă a Răsăritului, cum se ţine şi astăzi în cea mai mare parte. După anul 1054 s'au făcut însă multe încercări din partea papilor din Roma, ca să atragă, adecă să convertească pe Români la biserica apuseană. Văzând, că încercările lor rămân zadarnice, papii scriau regilor ungari, să nu sufere pe „şismatici“ în ţara lor. Căci aşa îi numiau pe credincioşii bisericii răsăritene: „şismatici“, adecă oameni, cari s'au desbinat de biserica rom.-catolică. La stăruinţa papei Grigorie IX. regele Bela IV. pune jurământ (1234) că va stârpi pe „şismatici“ din ţara sa. Aceasta însă n'a reuşit s'o facă. Mai târziu, la 1366, regele Ludovic cel Mare dă poruncă, să treacă toţi proprietarii de moşii la religia romano-catolică, altfel li se va lua averea şi moşia. Preoţii răsăriteni erau asupriţi şi alungaţi.

Regele Sigismund hotăreşte la 1428, că cine îşi va boteza pruncii la preoţi „şismatici“ (răsăriteni) îşi va pierde moşia, iar preoţii botezători vor fi despoiaţi de averile lor.

Aceste porunci au avut drept urmare, că mulţi dintre oamenii nostri cu moşii, aşa numiţii nobili (boeri) şi cnezi (juzi) au trecut la religia catolică, ca să nu-şi piarză averile.

Poporul de rând a rămas însă statornic în credinţa strămoşească.

2. Mai târziu, după ce s'au lăţit în părţile ardelene învăţăturile reformatorilor Luther şi Calvin, au încercat Saşii să-i convertească pe Români la biserica luterană. De aceea au tipărit la 1544 în Sibiiu un catehism în limba română, dar plin de învăţături de ale lui Luther. Tot astfel s'au tipărit la Braşov mai multe cărţi bisericeşti în limba românească. Poporul nostru a cetit cărţile şi a tras folos din ele, dar dela credinţa strămoşească şi dela biserica ortodoxă nu s'a abătut.

Văzând Saşii, că stăruinţele şi cheltuelile lor cu tipărirea de cărţi româneşti, rămân fără rezultat, au părăsit planul de a mai converti pe Români.

La 1564 protestanţii din ţara noastră s'au despărţit pentru totdeauna în două confesiuni: confesiunea luterană (Saşii) şi confesiunea calvină (Ungurii şi Săcuii), iar din cea din urmă s'a desfăcut apoi la 1568 cea unitară.

După ce Saşii nu au reuşit cu planurile lor de convertire a Românilor, s'au pus pe lucru Calvinii, şi în deosebi principii ardeleni, cari se ţineau de această confesiune.

Ei au hotărât prin adunările ţării şi au dat porunci, să treacă toţi Românii la credinţa calvină, care era, după părerea lor, credinţa cea adevărată, ortodoxă. Cu ajutorul lor s'au tipărit cărţi în limba romăna, dar cu învăţături calvineşti. Şi s'au găsit chiar şi câte un episcop, care a sprijinit planurile lor, cum pare a fi fost ep. George (1566), Pavel şi Mihaiu Tordaşi.

Principele Stefan Báthory, care nu era calvin, voind să împedece calvinirea bisericii române, a dat Românilor voe să-şi înfiinţeze episcopia din Szilvás (Silvaş) ai cărei episcopi şi mitropoliţi au apărat credinţa şi biserica străbună de încercările de convertire ale calvinilor.

Ştim că dela această episcopie a dus Mihaiu-Viteazul pe Ioan de Prislop de l-a aşezat ca mitropolit în cetatea sa de scaun, iar pe episcopul Ioan Cernai din Rév (Vad) l-a supus mitropolitului Ioan, tot astfel şi pe episcopul de Munkács *Sergie*, pe care Mihaiu l-a adus din mănăstirea Tismana.

Mihaiu-Viteazul în timpul scurt, cât a stat ca principe ardelean, a uşurat soartea preoţilor români şi i-a scutit de birurile şi sarcinile iobăgeşti, adecă a cercat să-i pună în acelaş rang cu preoţii altor neamuri. La stăruinţa lui Mihaiu, dieta ardeleană, ţinută în 1600 la Alba-Iulia, a votat articolul 29, cuprinzând următoarea dispoziţie favorabilă preoţilor români: „La pofta Măriei Sale (adecă a lui Mihaiu Viteazul) popii româneşti, încât atinge persoana lor, pe tot locul să fie scutiţi de slujbele iobăgeşti, pe cari le face poporul“. — In aceeaş dietă s'a votat şi articolul 36 de următorul cuprins: „Care popă românesc s'ar însura şi a doua oară şi cu prilejul vizitaţiunei nu ar descoperi lucrul acesta vlădicului, de pe acel sat comitele suprem să scoată 200 fl: (ca pedeapsă) pentru Voevodul ţării“.

Va urma).

n unele cauze a dat drept românilor, deşi de fapt românii în fondul regiu nu pot formula titlu de drept la averile universităţii săseşti(??) ca şi cum noi am fi cerut aici subvenţii dela universitate, apoi şi mai nostim a fost Baronul Bedeus, care s'a avântat pân' la aceea părere, că representanţa nici n'are drept să voteze altceva decât să aproabe cifrele cum le a stabilit magistratul, şi apoi cui nu-i place să-şi caute dreptul. Frumos, foarte frumos domnule Baron!.

Vom vedea ce desvoltare vor lua lucrurile, şi sperăm ca saşi noştri *„circumspecţi“* vor afla o soluţie potrivită pentru chestia sulevată şi nu vor provoca un conflict, *„Kultur Kampf“*, fără nici un motiv plausibil. Ce frumos le ar fi stat membrilor din maioritate, dacă unul din ei, şi sunt mulţi bărbaţi culţi şi distinşi, ar fi zis:

„primim propunerea ce ni se face, pentru că e just, e legal şi e echitate ca să rupem cu trecutul şi să sprijinim pe români în nizuinţele lor culturale, mai ales să sprijinim pe cetăţenii noştri ai Sibiului ca să-şi însuşească elementele culturei în şcoala lor şi în limba lor, cum o facem noi în şcoala noastră şi în limba noastră.

Dar să sperăm, că ceeace n'am ajuns în şedinţa din 25/XI 1912, să va ajunge în şedinţa proximă. *Corespondentul.*

Legea despre armata comună.

(Urmare).

§ 36. Impărţirea la armata comună şi la honvezime a celor asentaţi prin recrutare se face în principiu pe basa listelor de asentare, în ordinea înregistrării, pentru fiecare clasă de etate, în proporţia celor două sume cerute de recruţi. Escepţie fac de sub regula aceasta voluntarii pe un an din §-ul 21, indivizii înrolaţi anume pentru marină şi cei înrolaţi din ţinuturile decretate de întregitoare pentru marină.

Marinarii de profesie, cum şi alţi indivizi obicinuiţi, în urma ocupaţiunii lor, cu viaţa de pe apă, în cas că sunt apţi pot să fie împărţiţi numai la marină. Afară de acestia, pentru completarea numărului, mai pot fi asentaţi pentru marină şi alţi indivizi, cari în urma ocupaţiunii ori misiunei lor sunt apţi pentru serviciu. De altcum dintre cei asentaţi din districtele întregitoare ale marinei, fără considerare la ordinea în care sunt trecuţi în listele de asentare, dar în cadrele contingentului stabilit pentru armata comună, sunt a se alege mai întâi recruţii necesari pentru marină, ţinându-se în vedere cei de pe insule şi cei de pe malurile mării.

Cei recrutaţi pe seama armatei comune de pe teritoriile din ţările sfintei coroane ungare au să fie împărţiţi la corpurile ungare de armată şi după putinţă la acelea, cari se întregesc din respectivul teritoriu, la care aparţine recrutul. Escepţie se face cu privire la acele ramuri de serviciu, cari amăsurat misiunei lor, nu pot fi organisate astfel, ca cu soldaţii recrutaţi de pe teritoriile ţărilor de sub sfânta coroană ungară să formeze secţii separate. La trupe, la armata comună şi la honvezime, pentru fiecare soiu de armă, se împart recruţii cei mai apţi, cu eventuala ţinere în vedere şi a dorinţei lor.

§ 37. Despre acoperirea contingentului de recruţi la armata comună şi la honvezime se poartă evidenţă în fiecare an, şi trebuinţele au se fie stabilite astfel, că la competenţa de recruţi a armatei comune şi a honvezimei mai vine adaogat plusul cerut pentru anul respectiv, computându-se aci şi cei ce se împărtăşesc de favorul din § ul 32, în locul cărora vin recrutaţi alţii, eventual şi restanţierii din anul premergător, pe când cei înrolaţi dela ultima evidenţă încoace vin subtraşi din suma totală. Nu se iau în socotinţă cei înrolaţi pe basa § lui 21, cei trecuţi imediat după asentare la reservele suplimentare, cei întraţi de bună voe în serviciu militar activ de trei ani, iar la marină de patru ani, şi cei ce au fost declaraţi apţi numai pentru servicii auxiliare.

Dacă trebuinţele nu sunt acoperite, lipsa este a se purta în evidenţă ca restanţă pentru proxima asentare, care restanţă sporeşte apoi contingentul de recruţi al anului următor. Restanţa se poartă numai un an în evidenţă, şi dacă nici în anul al doilea nu primeşte acoperire, ori nu acoperire deplină, aceea ce remâne neacoperit se şterge. După acoperirea trebuinţei recruţii cari mai remân se trec ca supranumerari la reservele suplimentare. Alegerea supranumerarilor, în prima linie a susţinătorilor de familii, a celor ce vin ţinuţi în vedere ca purtători de economie, sau a altor ramuri de câştig, o fac comisiunile mixte, a căror organisare şi activitate să va face prin ordinaţiune. Cei aleşi din anumite considerţiuni vin trecuţi între supranumerari, după categorii, prin tragere la sorţi.

(Va urma).

NOUTĂŢI.

Ştiri oprite. Monitorul oficial de Dumineca a publicat un ordin ministerial, care opreşte ziarelor orce comunicare de ştiri militare privitoare la mişcarea trupelor armatei noastre, sau la transportul de muniţiuni şi proviant. Comunicarea acestor fel de ştiri se pedepseste, conform articolului de lege V. din 1878, cu temniţă de stat până la cinci ani şi cu amendă până la 4000 de florini. Oprirea aceasta nu priveşte publicarea ştirilor militare date de guvern.

*

Vărsare de sânge în Budapesta. Dumineca aveau de gând socialiştii din Budapesta să ţină o întrunire mare în favorul votului universal. Poliţia a luat la cunoştinţă ţinerea adunării, şi la orele 2 sala era plină de lume, numai oratorii lipseau încă. Din mulţimea impacientă a strigat atunci unul „Jos cu dinastia“, altul *„trăiască republica“* si întreagă sala a isbucnit în *„trăiască republica“*. Poliţia a oprit atunci ţinerea adunării, a căutat să golească sala, dar mulţimea s'a împotrivit. A trebuit să facă întrebuinţare de arme, în sală, şi afară, pe stradă. Mulţi dintre manifestanţi au fost arestaţi şi mulţi sunt grav răniţi. Dar sunt şi poliţişti răniţi, iar unul din ei a fost împuşcat cu revolverul.

*

Noul primate. Maiestatea Sa a subscris decretul prin care arhiepiscopul Ioan *Csernoch* din Calocea este numit primate al Ungariei. — Se scrie, că fostul primate Vaszary va primi o rentă anuală de 100.000 coroane, şi că va putea să locuiască pe tot timpul vieţii sale în actualul palat primaţial din Budapesta.

*

Pentru fondul ziariştilor. Dl *Ioan Radeş,* funcţionar la „Albina“, Sibiiu, din prilejul logodirei sale cu Dşoara *Cornelia Uilăcan*, (Bistriţa) a dăruit 20 cor. la fondul ziariştilor.

*

Concertul Doamnei Lucia Cosma în Londra va avea loc Mercuri la 27 crt. în sala „Bechstein“, cu următorul program: I. Mozart (a) „Dans un bois“ (b) „Voi: che sapete“. (c) Schumann „Ihre Stimme“ (d) Röslein (e) Frühlingsnacht. II. (a) Wolf: Verschwiegene Liebe (b) Die Spröde (c) Die Bekehrte (d) „Du denkst mit einem Fädchen“ (e) Elfenlied III. Boëlmann (a) „La bien-aimée“. (b) Lamento (c) Invitation au Voyage (d) Fenêtres IV. Alfred von Arbter ( ) Abendlied, Berta Bock (b) Dornröschen Friedrich Meyer (c) Der Hufschmied: Joseph Marx (d) Und gestern hat er mir Rosen gebracht“. Robert Fischhoff (e) Unter den Linden. J. Strauss (f) Geschichten aus dem Wienerwald.

La pian: Dl Richard Epstein.

*

Manifestaţii în Dalmaţia. Sub înrâurirea succeselor obţinute de slavii din Balcan, locuitorii oraşelor Raguza, Spalato şi Sebenico, sub conducerea magistraţilor proprii, au făcut mari manifestări de simpaţie pentru statele aliate. S'au organizat adunări de popor şi conducte de torţe, agitându-se împotriva Austriei. Şeful provinciei, contele *Attems*, a suspendat mai multe consilii comunale.

*

Filantropie. Miliardarul Carnegie earăşi a făcut un act filantropic. A dăruit mai multe milioane cu scop de a asigura o pensie anuală de 25 mii dolari pe seama foştilor prezidenţi ai Statelor Unite, sau pe seama văduvelor şi copiilor rămaşi după dânşii. — Se pare, că în America nu mai există oameni cu adevărat lipsiţi, cari să fie vrednici de un nobil gest al pomenitului miliardar filantropic.

*

Consumaţia poamelor. In ţara noastră nu se dă atenţiune destulă consumaţiei de poame. In Germania s'au convins de mult oamenii, că poamele sunt un excelent mijloc pentru a se feri de numeroase boale de stomac şi intestine. Germanii consumă anual poame în preţ de 350 milioane de mărci; din suma aceasta se dau 100 de milioane pentru fructe aduse din străinătate. In grădinile particulare din Germania proprietarii încep a sădi tot mai mulţi pomi în locul plantelor decorative.

*

Expoziţie de grădinărit. In primăvara anului viitor se organizează la Petersburg o expoziţie internaţională de grădinărie. Scopul expoziţiei, care va sta sub protectoratul ţarului, este să dea un avânt grădinăritului rusesc de poame şi zarzavat şi să arate felurile de conservare şi valorizare ale acestor producte. La această expoziţie va lua parte şi ţara noastră.

*

Pe seama ţăranilor. Pentru a împlini ultima voinţă a contelui Leo Tolstoi, s'a procedat zilele acestea la distribuirea între ţăranii dela Iasnaia Poliana a pădurilor de pe moşia Tolstoi. O mică parte din pădurile acestea revin urmaşilor contelui; ear partea cea mai mare, în înţelesul testamentului lăsat de marele filantrop, va fi cedată în mod gratuit ţărănimii din localitatea amintită.

*

La şedinţa literară a XI-a a Reuniunii meseriaşilor sibieni, care se va ţinea Joi în 28 Noemvrie n. 1912, la orele 8 sara, va conlucra şi cunoscuta noastră poetă, dşoara *Ecaterina Pitiş*, profesoară la şcoala civilă a „Asociaţiunii“.

*

„Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei“ îşi ţine adunarea generală în Deva, Dumineca, la 1 Decemvrie 1912, la 3 ore d. a., în localităţile „Casinei române“.

*

Imnul muntenegrean. Melodia imnului muntenegrean este aproape egală cu melodia cântecului Garibaldi. Un ziar italian comunică acum următoarele ştiri interesante despre analogia melodiilor. Când muntenegrenii au pornit în 1877 la răsboiu împotriva turcilor, doreau să aibă un cântec naţional, care să entusiasmeze pe luptători. Principele Nichita a scris textul şi a cerut dela stareţul mănăstirii din apropierea Cetiniei, să caute o melodie potrivită pentru text. Stareţul nu s'a prea bucurat de însărcinarea primită; deoarece cunoştea mai mult cântările bisericeşti, decât cele lumeşti, şi afară de aceasta avea prea puţine cunoştinţe muzicale. Deodată însă şi-a adus aminte, că în călătoria sa prin Italia a auzit cântecul lui Garibaldi, care i-a lăsat o adâncă impresie. A modificat puţin câteva cuvinte, şi la sfârşit a adaus o parte dintr'un vechi cântec poporal muntenegrean, — şi imnul a fost gata.

*

Fete hoaţe. Doi detectivi din Budapesta au descoperit o bandă de hoaţe pusă la cale de cinci fete în vârstă de 13—19 ani. Fetele au fost arestate şi au mărturisit, că au furat în mai multe prăvălii din capitală. In locuinţa uneia dintr'însele detectivii au găsit o mare cantitate de articole de modă, stofe de mătasă şi catifea, în valoare de 12 mii de coroane. Marfa furată o vindeau de obicei şi câştigau zilnic 50—60 coroane. Acum îşi aşteaptă pedeapsa.

*

Eroul văzduhului. Cunoscutul aviator *Frey* a căzut în Reims cu monoplanul său şi a rămas mort pe loc.

*

Ministru curăţitor de stradă. Mari zăpezi au căzut asupra capitalei Muntenegrului. Pe drumul dintre Cattaro şi Cetinie zăpada în unele locuri este mai groasă de doi metri. In lipsa de bărbaţi, au fost aduşi copii şi femei, ca să curăţească străzile. Lucrarea aceasta s'a făcut sub conducerea personală a ministrului de interne muntenegrean. Ba, ce e mai mult, ministrul nu s'a jenat să prindă în mână o lopată şi să ajute la curăţirea străzilor.

*

Cât ar costa un răsboi european. Profesorul universitar parisian C. Richet, preşedinte al societăţii de pace, a publicat un apel, în care se face următorul tablou al cheltuelilor şi victimelor în cazul unui răsboi european: Dacă de o parte tripla alianţă, de altă parte tripla antantă (Rusia, Franţa şi Anglia) ar declara răsboiul pentru a asigura Sârbiei un port la marea Adriatică, Europa ar trebui să înarmeze 20 de milioane de soldaţi din care 10 milioane ar trebui duşi pe câmpul de bătae. Indată ce izbucneşte războiul, se vor cheltui pe zi pentru transport, înarmare, muniţiune, proviant, distrugerea cetăţilor, ş. a. 300—400 milioane de franci. In 14 zile am avea cel puţin o sută de mii morţi şi 500 000 de răniţi. Fabricele ar fi necesitate să se închidă, comerţul şi agricultura s'ar întrerupe. In Paris, Berlin, Viena, Moscova, Milano, Roma ar izbucni epidemii, căci transportul mijloacelor de trai ar înceta şi la ţară n'ar mai rămânea decât femeile, moşnegii şi copiii. O jumătate de veac ar trece, până când s'ar putea repara enormele pagube. Douăzeci de milioane de familii europene ar fi împinse în jale si mizerie. Iată urmările unui răsboi european, despre care adeseori se vorbeşte cu atâta uşurinţă.

*

La fondul de 20 bani al Reuniunii meseriaşilor sibieni pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, următorii nuntaşi ai nou căsătoriţilor *Petru Simtion* conduc. librăriei arhid. cu dna *Paraschiva Iancu*, au dăruit şi anume: Zaharie Aron, măestru cismar şi dna, G. Poponea conduc. tip. arhidiec. cu dna, Ioan Precup, contabil cu dna, Nicolae Joandrea, proprietar cu dna, Petru Simtion librar cu dna, Ioan Imbăruş, expeditor cu dna, Stefan Duca, cul. tipograf cu dna, Pavel Jurca, croitor cu dna şi Nicolae Stoica cul. tipograf, cu dna, câte 1 cor., Ionel Vasiu, calfă librar şi Nicolae Căpăţină, pescar cu dna, câte 40 bani, Dşoara Rozalia Teglariu, 20 bani, sau în total 10 cor. La acelaş fond au mai dăruit: Ioan Bercan adm. protopresbiteral (Cohalm), 50 bani, Ioan Oţoiu, profesor semin. 80 bani, Ioan Marin paroh (Râu-sadului), 50 bani, George Ghişoiu, înv. (Câlnic) 20 bani şi Vic. Tordăşianu, prezident, 10 bani.

Teatru.

Astăzi, Mercuri, se joacă *„Der lila Domino“* operetă, mâne, Joi, *„Die Zwillingsschwester“*, comedie în 4 acte de Fulda.

Cărţi şi reviste.

Calendarul Asociaţiunii *pe anul 1913* a eşit de sub tipar şi se află de vânzare la administraţia *bibliotecei poporale a Asociaţiunii*, Sibiiu-Nagyszeben, strada Şaguna, Nr. 6, precum şi la librării, cu preţul de 30 fil. 10 exemplare se dau numai cu 2 cor. 50 fil. E cel mai ieftin, cel mai bun şi anume întocmit pentru trebuinţele sătenilor, cu un bogat cuprins: Semnele de timp, umblarea vremii în anul 1913, poveţe economice, poştă, telegraf, timbre, târgurile de peste an ş. a. Pe lângă acestea, cei ce îl vor cumpăra, vor afla în el o bogată învăţătură despre biserică şi şcoală, despre neam, despre meserii şi o mulţime de îndrumări în ale economiei. Poezii, poveşti şi glume dintre cele mai frumoase. Cine trimite 2 cor., acela capătă 10 cărţi şi calendarul pe 1913.

*

Candela, foaie bisericească literară din Cernăuţi, a apărut nr. 11 din 1912 cu următorul cuprins: Exodul, de Dr. V. Tarnavschi. Tratatul sf. Atanasie, de Dr. I. Puiul. Din cuvântările sf. Grigorie episcopul Nyssei, de H. Popescu. Evoluţionismul şi depravaţianismul, de V. Simiganoschi. Text rusesc. Comunicări. Cronică. Bibliografie.

*

Vatra Şcolară, revistă pedagogică, nr. 9 din 1912 cuprinde: Lipsa creşterii morale, de I. Stratei. Pshihologia atenţiunii. Principiile pedagogice ale lui Rousseau, de J. Vais. Monografia şcoalei din Brenişca-Bicău, de N. Bembea. Conferenţe înv. din cercul a III-lea şi al VIII-lea. Informaţiuni: Aniversarea centenară a seminarului din Arad, Congresul naţional bisericesc, Adunarea generală a Asociaţiunii şi desvălirea bustului lui G. Bariţ, Pentru analfabeţi. Bibliografie. — Abonamentul 8 cor. pe an. Adresa: *D. V. Stan*, redactor şi profesor seminarial, Sibiiu, Piaţa Hermann nr. 4 e.

*

Calendare. Cunoscutele şi bine apreciatele calendare din editura W. Krafft în Sibiiu au apărut pe anul 1913: *Amicul poporului*, anul 53 întocmit, de I. Popovici, ca întotdeauna, aşa şi acum aduce articoli originali din pene alese, şi frumoase ilustraţiuni. In frunte are ilustraţia frumos executată: Monumentul lui Gheorghe Bariţiu, ridicat în grădina şcoalei civ. de fete a „Asociaţiunii“ în Sibiiu, şi desvălit cu ocaziunea adunării generale a „Asociaţiunii“ în 13 Octomvrie 1912. O particularitate escelentă a acestui calendar — care-l ridică peste toate celelalte — sunt între altele lecţiile dela cursurile de vară din Vălenii-de-Munte, din cari şi acum aduce câteva foarte frumoase şi instructive, în rezumat. Cea despre „Cultura naţională“, e „rezumată într'o pagină“ de însuş autorul ei, d-l N. Iorga. Aduce un articol despre Caragiale, cu portretul acestuia, un alt articol (de Dr. Lupaş) despre Ioan cav. de Puşcariu, cu portret. Un frumos articol din igienă de Dr. Beu, o poezie de S. Bornemisa. Apoi raport despre desvelirea monumentului lui Vodă-Cuza în Iaşi şi o cronică bogat ilustrată etc., apoi Şematismul Românilor din Ungaria. E cel mai serios şi mai bine compus calendar dela noi, cu material de valoare durabilă. Preţul 70 fileri. *Poznaşul*, popularul calendar umoristic ilustrat al lui Haralamb Călămăr (Ermil Borcia) e janiţan de 18 ani, ca totdeauna cu straiţa plină de glume menite a alunga urâtul şi gândurile grele. Când eşti mai năcăjit, ia o doză din Poznaş şi-ţi va trece de năcaz. Că la apotecă nu capeţi leac aşa bun şi ieftin cu numai 60 fileri. *Calendarul Săteanului* apare în anul 22-lea, cu articoli anume scrişi pentru popor, şi cu unii reproduşi. E cel mai ieftin calendar pentru popor. Preţul 30 fileri.

Nr. 690/1912. (389) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învăţători la şcoalele confesionale din comunele mai jos înşirate, tractul Iliei, se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Vişca:** salar 1000 cor., solviţi din cassa bisericii în rate lunare anticipative. Cuartir şi grădină în natură şi lemne necesare de foc.

3. **Târnava:** salar 600 cor. solviţi din cassa bisericei, iar 400 cor. se vor cere dela stat. Cuartir şi grădină în natură şi lemne necesare de foc.

3. **Târnăviţa**: salar 600 cor. dela popor, 400 oor. se vor cere dela stat. Cuartir în natură, 20 cor. relut de grădină şi lemne necesare de foc.

Aleşii au a conduce în Dumineci şi sărbători copiii la biserică şi a cânta cu ei la sf. liturghie. A ţinea şcoală de repetiţie şi a i instrua în pomărit gratuit.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Iliei în conţelegere cu comitetele parohiale respective.

Ilia, la 8 Noemvrie 1912.

Z. Murăşan,
protopresbiter.

Ad Nr. pp. 1184—1912. (390) 1—3

Concurs.

In sensul veneratului ordin consistorial din 9 l. t. de sub Nr. 12,058 Bis. prin aceasta se publică concurs pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Cara** cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului până la terminul susindicat şi cu prealabila încuviinţare a acestui, a se prezenta la sf. biserică în vre-o zi de Duminecă ori sărbătoare spre a cânta ori a celebra la sf. biserică spre a fi cunoscuţi poporului.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al Clujului în conţelegere cu comitetul parohial.

Cluj, la 5 Noemvrie 1912.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 336/1912 (383) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis. de clasa a III-a **Ocolişul-mare**, din protopresbiteratul Haţegului, se publică prin aceasta concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile concursuale să se înainteze la subsemnatul oficiu în terminul deschis, iar concurenţii, pe lângă prealabila încunoştiinţare a subscrisului să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, respective a cuvânta sau celebra.

Haţeg, la 26 Octomvrie v. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 1208/1912 (384) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din comuna **Mănăşturul rom.**, prin aceasta să deschide concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar 600 cor. dela comuna bisericească din repartiţie; 400 cor. întregire dela stat ce se va cere pe baza documentelor celui ales şi eventual dela Prea Venener. Consistor arhidiecezan.
2. Relut de cuartir şi lemne 42 cor.
3. Relut de grădină 12 cor.
4. Cvincvenalele se vor computa numai după 5 ani de serviciu la această şcoală.

Alesul e îndatorat să conducă în fiecare Duminecă şi sărbătoare elevii la biserică şi să cânte cu ei în cor cântările liturgice şi să instrueze elevii dela şcoala de repetiţie, fără altă remuneraţie.

Suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare sunt de a se înainta subscrisului în terminul sus indicat.

Cluj, la 1/14 Noemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 11080 Plen. (386) 2—3

CONCURS.

In scopul conferirei de stipendii şi ajutoare din fundaţiunea „*Andronic*“ pe anul 1913 să publică concurs:

1. Pentru învăţăcei de orice meserie.
2. Pentru sodalii eliberaţi în decursul anului 1912.
3. Pentru sodalii cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor şi au dat dovezi despre desteritatea de a putea deveni măestri.

Toţi petenţii la ajutoare şi stipendii să producă:

1. Carte de botez.
2. Atestat dela comună, despre averea proprie ori a părinţilor.
3. Atestat familiar de'a parohul locului despre familia părinţilor concurentului ori fiind el căsătorit, despre familia sa, având a se indica în acest atestat: câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cercetează şcoala şi câţi mai sunt la meserii?

Concurenţii pot fi numai Români ortodoxi, născuţi în arhidieceza Transilvaniei.

In special au să dovedească:

I. Invăţăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii;

b) că au cercetat şcoala poporală, ori altă şcoală superioară;

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură şi magistrat;

d) adeverinţă dela măestrul despre sporul ce-l arată în meserie, despre diliginţă şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în original sau copie autenticată.

II. Sodalii:

a) că au terminat anii de învăţăcel în anul 1911, ceeace vor dovedi prin atestatul autorităţii industriale art de lege XXVII din 1884 §. 67);

b) că au purtare bună şi fac spor mulţămitor, ceeace o vor dovedi ori cu carte de lucru, ori cu adeverinţă dela măestru;

c) ceice vor dovedi, că sunt membrii ai vre unei reuniuni de meseriaşi, şi că cunosc mai multe limbi vor fi preferiţi.

III. Sodalii cari sunt în condiţiuni de a deveni măestri:

a) se aibă certificatul de măestru;

b) să fi lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceeace vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe dela măestrii la cari au lucrat;

c) în cerere să arete anume locul unde voeşte să se aşeze ca măestru, ce fel de mijloace mai au pentru de a începe meseria pe socoteala lor;

d) să dovedească cu atestat dela oficiul parohial, că cercetează biserica şi e creştin bun şi moral.

Dela toţi concurenţii se recere ca cererile să fie scrise şi subscrise cu mâna proprie adresate Consistorului arhidiecezan gr.-oriental din Sibiiu şi să le înainteze cel mult până la *31 Decemvrie 1912 st. v.*

Acei concurenţi cu studii gimnaziale şi reale cari se vor aplica ca învăţăcei la sculptura de lemn, bărdăşit şi zădărit, sau vor fi aplicaţi deja ca învăţăcei, ori ca sodali în aceste meserii şi vor să se perfecţioneze în meseria lor în ateliere mai mari, în cari să poată câştiga praxa recerută, vor fi consideraţi cu ajutoare mai mărişoare.

Cererile neinstruite în regulă şi cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, la 6 Noemvrie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz.-Egerbegy.)

(46) 41—

Nr. 215/1912 (377) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea primului post de învăţător la şcoala noastră confesională gr.-or. rom. din **Hondol**, protopresbiteratul Devei se publică concurs cu termin de numai **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

a) Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental de cor. 1000 dela cassa bisericei, solvibil în rate lunare, cuartir în natură şi grădină.

b) De la concurenţi să cere pe lângă cualificaţiunea legală să mai aibă desteritatea de a conduce cor bisericesc.

c) Alesul va avea a instrua şi a conduce în Dumineci şi sărbători pe elevi la biserică şi a cânta cu ei răspunsurile liturgice.

La cvincvenalii alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani la această şcoală amintind această împrejurare în petiţia de concurs.

Concurenţii vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare în terminul deschis la oficiul protopresbiteral al Devei şi să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Hondol, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 21 Octomvrie v. 1912.

Petru A. Mihuţ
prezident.

Petru Vlad
notar.

Văzut:

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Anunţ.

La şcoala de industrie naţională a Reuniunii femeilor române din Sibiiu (Berggasse Nr. 9) se află un **depozit de stofe** ţesute în **motive româneşti**, destinate pentru ornate (vestminte bisericeşti) şi pentru mobile. La cerere se trimit modele.

391 1—6

Anunţ.

Duminecă, în 8 Decemvrie n. 1912 la 11 oare a. m. se dă în arândă vama târgului Sălişte, pe 3 ani (1913—1915).

Preţul de strigare 5650 cor.

Licitaţia se va ţinea la şcoală. Până la acest termin se pot înainta comitetului şi oferte în scris, provăzute cu vadiul de 10%.

Comitetul parohial
gr.-or. rom. din Sălişte.

387 1—3

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană**:

Călindarul arhidiecezan

pe anul 1913

cu Şematismul autentic al bisericei ortodoxe rom. din Ungaria şi Transilvania. Partea literară conţine lucrări foarte interesante.

Preţul 80 fil, plus porto poştal 20 fil.

Reuniunea de înmormântare din Sălişte.

Convocare.

P. T. membrii **„Reuniunei de înmormântare“ din Sălişte** se convoacă la a

XI-a adunare generală ordinară

conform § ului 19 din Statutele reuniunii pe **21 Noemvrie (4 Decemvrie)** la Intrarea în birică a. c. la 10 oare a. m. în biserica cea mare din Sălişte pe lângă următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea şi constituirea adunării.
2. Raportul general al Direcţiunii.
3. Raportul Consiliului de inspecţiune.
4. Stabilirea bilanţului cu 31 Decemvrie 1911.
5 Alegerea a 3 membrii în Direcţiune conform § ului 20 din Statute.
6. Alegerea unui membru în Consiliul de inspecţiune conform §-lui 24 din Statute.

Din şedinţa direcţiunii a „Reuniunei de înmormântare“ ţinută la 19 Nov. n. 1912.

Direcţiunea.

Contul Bilanţ.

Active.		K f	**Pasive.**		K f
Cassa în numărar		312 95	Taxele de membru		24,508·—
Dep fond. de garanţă	13,498 93		Fondul gen de reservă	6,583 67	
Depun. spre fructificare	18,497 94	31,996·87	Fondul special de rezervă	390·—	6,973 67
Efecte		4,200·—	Imprumut dela „Cassa de păstrare“ fără interese		3,999 97
			Beneficiul anului 1911		1.028·18
		36 509·82			36,509 82

Contul Profit şi Perderi.

Eşite.		K f	**Venite.**	K f
Beneficii		510·—	Interese dela depuneri	1,534·12
Remuneraţiuni	230·62		Interese de întârziere	5·64
Speze de administrare .	62 96	293·58	Taxe de înscriere	292 —
Beneficiul anului 1911		1 028 18		
		1,831·76		1,831·76

Sălişte, în 31 Decemvrie 1911.

Direcţiunea:

C Herţia m. p., prez'd. **P. Drăgits** m. p. **Dr. I. Lupaş** m. p. **D. Roşca** m. p.
O. Soră m. p. **Ilie Hociotă** m. p. **Oprea Borcea** m. p. **I Iacob** m. p., secretar.
D. Popa m. p. **C. Criştiu** m. p. **Ant. German** m. p., cassar.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat conturile şi le-am aflat în consonanţă cu registrele reuniunei.

392 1—1

Iacob Steflea m. p. **I. Banciu** m. p., secretar. **P. I. Comşa** m. p., prezid. **I. Schiopu** m. p.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 17/30 Noemvrie 1912. Nr. 122.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil rândul cu litere garmond.

Urmările răsboiului.

Sibiiu, 29 Noemvrie n.

Va fi fost sigur aşa, cum s'a spus şi s'a scris la timpul seu, anume: că atât regele, cât şi guvernul bulgar, n'a voit să înceapă răsboiul in contra Turciei, dar poporaţiunea ţării l'a cerut cu multă insistenţă şi chiar şi cu ameninţări. Regele şi guvernul au trebuit deci să se conformeze dorinţei poporului, pentrucă scris este, că vocea poporului e vocea lui Dumnezeu. Şi poporul bulgar, la a cărui dorinţă şi voinţă s'a început răsboiul, care decurge încă, a avut fericirea de a se putea bucura, mai mult chiar, de a se putea îmbăta de gloria desăvârşită, născută pe urma frumoaselor învingeri raportate de viteaza armată bulgară pe câmpul de răsboiu. Din învingere în învingere, cucerind terenul pas de pas, a mers armata bulgară înainte pe teritorul turcesc, până la Adrianopol şi Ceatalgea, — dar aci s'a oprit. Nu poate înainta mai departe. De ce? S'a stâns însufleţirea în sânurile soldaţilor bulgari?

Nu; s'a stâns armata bulgară întreagă, care nu mai e astăzi aceea, care era la începutul răsboiului!

Până acuma nu se prea cunoşteau amănunte de pe câmpul de răsboiu, pentrucă era aspră censura şi ştergea tot ce nu-i convenea din telegramele şi rapoartele trimise ziarelor europene; dar acuma corespondenţii de pe câmpul de răsboiu au plecat spre casă şi spun cu deamănuntul ce au văzut şi ce au esperiat. Şi se îngrozeşte omul de spusele şi de scrisele lor!

Astfel corespondentul ziarului „Frankfurter Zeitung" scrie, că armata bulgară e ameninţată la Ceatalgea de o mare primejdie. Muniţia i s'a gătat, cei buni şi disciplinaţi au căzut şi au remas în locul lor tinerii încă neinstruaţi, chemaţi acum la arme, cari au se lupte cu foamea, cu boalele epidemice, înainte de a purta lupta cu Turcii, cari dacă s'ar putea reculege, pot să nimicească cu desăvârşire armata bulgară, când apoi în Sofia, în loc de entusiasm şi bucurie pentru glorioasele învingeri, s'ar sălăşlui jalea adâncă, durerea şi plânsul.

Tot în acest înţeles scrie şi o foaie mare dela Berlin, spunând, că Bulgaria a perdut până acuma peste 100 mii de soldaţi, remaşi morţi pe câmpul de răsboiu. A pierit în luptele avute întreaga inteligenţă bulgară, toţi tinerii universitari, cari s'au fost inrolat ca voluntari în armata bulgară, fapt care e ţinut încă în secret pentru cei din Sofia, pentru a cruţa familiile bulgăreşti din înalta societate de adânca durere ce le-ar pricinui aceasta ştire tristă.

Dar şi mai lămurit se pronunţă corespondentul ziarulului „Pravo Lida" din Praga, domnul Skatula, care plecând spre casă de pe câmpul de răsboiu s'a oprit pe o zi în Bucureşti şi a tăcut în faţa unui redactor dela „Adevărul" următoarele declaraţiuni:

„Mă întorc cu cele mai triste şi negre amintiri din ţara odineoară atât de entusiastă la isbucnirea răsboiului. Ceea ce am văzut întrece tot ce-şi poate închipui mintea omenească. Dacă pe câmpul de răsboiu severitatea măsurilor luate în cartierul general al armatei bulgare faţă de ziarişti ne-au cruţat de priveliştea sângeroasă a luptelor, în schimb drumul pe care l-am făcut la reîntoarcere mi-a dat prilej să văd roadele, cele dintâi roade ale răsboiului sângeros. *Bulgaria întreagă este astăzi un vast spital.* Nu este oraş, nu este târg, cât de mic, care să nu fie plin de răniţi de pe câmpul de răsboiu. Trenurile cu zeci de vagoane sunt ocupate de nenorociţi schilodiţi de gloanţe, baionete şi ghiulele. Nu este familie, care să nu plângă moartea şi rănirea unuia, care îi este drag. Părinţii işi plâng feciorii, femeile soţii şi copiii pe părinţii lor. *E o jale generală, o jale care a pătruns în coliba săracului ca şi în palatul bogatului.* Bătrânii mai greu încercaţi ca oricând, sunt muţi de durere, femeile în desnădejdea lor sunt de nerecunoscut, ba şi micuţii copilaşi par a fi înţăles dezastrul care a lovit pe cei mai bătrâni decât ei, aşa sunt de tăcuţi şi de sfioşi. Cu siguranţă, numărul răniţilor trece peste 100.000 (cei morţi încă fac atâta). In Sofia toate localurile publice sunt prefăcute în spitale. Casarmele, şcoalele, bulgăreşti şi străine, sunt toate ocupate de paturi, puse unul lângă altul, pe cari gem miile de răniţi. Transportul lor se face cu greutate ucigătoare. Zeci de zile gem bieţii răniţi în care murdare, trase de boi, bătuţi de ploaie şi de vânt. Rănile li se infectează şi mulţi îşi dau sufletul înainte de a fi ajuns în patul curat al spitalului.

Drumul pe care trece transportul fără de sfârşit al răniţilor *e presărat cu sute de cadavre*, aruncate prin o supremă sforţare de răniţi, cari nu mai puteau suferi tovărăşia hoiturilor. Cei mai uşor răniţi povestesc scene îngrozitoare din răsboiu. In focul luptelor sălbătăcia soldaţilor din ambele tabere nu mai cunoştea margini. Au avut lupte piept la piept, soldaţii luptau cu pumnii şi cu dinţii. Reînviase furia animalică în om. Entusiasmul răsboiului a scăzut cu desăvârşire. Aceia, cari însufleţiţi de focul pornirei răsboinice cereau răsboiul cu orice preţ, sunt acuma, sub povara durerii, convinşi de necesitatea încheerii cât mai grabnice a păcii"...

*

Aşa e situaţia astăzi în Bulgaria. Jalnică şi vrednică de toată compătimirea. Se mai punem acum la cântar faptul, că acasă a stagnat economia, industria şi comerciul cu desăvârşire, şi eată că avem şi tabloul unei enorme crise financiare cu care va avea se lupte regatul bulgar. Scurt deci, prin începerea răsboiului cu Turcia şi-a creat Bulgaria o situaţie, din care nu se va putea reculege nici în treizeci de ani, în casul că remâne tot învingătoare, cum e în momentul acesta. Dacă însă armata turcească să va putea reculege şi întări cu trupe noue din Asia, — Bulgaria e espusă unei catastrofe din cele mai jalnice.

Invăţătura e deci aceea, că răsboiul e o calamitate, o nefericire mare, şi pentru cel învins, şi pentru învingători. De aceea aprobăm din toată inima pe cei ce strigă: „Evitaţi răsboaiele", — noi, cei ce şi dealtcum necontenit avem să ne rugăm pentru *„pacea a toată lumea"*.

Adunarea din Sălişte.

Alegătorii români din cercul electoral al Cristianului, întruniţi Duminecă în 24 Noemvrie n. în număr foarte frumos în adunare electorală în Sălişte, au votat cu unanimitate şi însufleţire următorul proiect de *rezoluţiune:*

„Alegătorii din cercul electoral al Cristianului, aderenţi ai partidului naţional român, întruniţi azi la 24 Noemvrie 1912 în adunare electorală:

1. află că enunciaţiile făcute de comitetul partidului naţional român sunt bazate pe adevăr şi realitate şi formează expresia fidelă a opiniei publice a neamului românesc din patria noastră. Aprobă ţinuta deputaţilor noştri naţionali; ia cunoştinţă cu satisfacţie de dispariţia ultimelor urme de disensii din sinul partidului naţional român, rămânând astfel organizaţia noastră de partid perfect închegată.

2. Faţă de alegerea de deputat dietal în cercul electoral al Cristianului ce se va întâmpla la 27 Noemvrie n. c. adunarea declară, că fiind partidul naţional român în minoritate în urma compunerii meşte-

---

FOIŞOARĂ.

Spice din istoria noastră bisericească.

De *Dr. Ioan Lupaş.*

(Urmare).

După ce Mihaiu a fost învins la Mirislău dieta ardeleană din Létzfalva (Oct. 1600) a adus următoarea hotărâre: „Fiindcă stricăciunea şi primejdia noastră de acum s'a urzit din cele două ţări române.,, nici popă românesc să nu poată intra (in Ardeal) niciodată din cele două ţări români. Iară călugării de tot să fie izgoniţi din toată ţara; de va intra vre-unul contra acestei hotărâri, să fie prins şi despoiat ori-unde". Astfel şi înlesnirile făcute de Mihaiu preoţilor români au fost in curând desfiinţate.

3. Dintre urmaşii mitropolitului Ioan de Prislop sunt vrednici de amintire următorii:

Dosofteiu (1614—1627) pe care l-a întărit principele ardelean Gavriil Bethlen la stăruinţa lui Stefan Tomşa, voevodul Moldovei. Dosofteiu a venit, ca şi Eftimie, din Moldova, unde a fost mai marele mănăstirilor. El şi-a dat silinţa să introducă limba română în slujbele bisericeşti. De aceea zicea, că preotul trebue „să ştie româneşte, ca să se poată curăţi de păcate". Plata lui era „ploconul de câte 1 fl. dela fiecare preot, cum s'a pomenit dela vlădica Eftimie încoace". Ca să aibă urmaşii săi un venit mai sigur, el a cumpărat pe sama mitropoliei o moşie, dar aceasta a fost luată mai târziu (1658) de un anumit Grigorie Csiszér. Că nobilii şi alţi străini aveau obiceiul urât şi necreştinesc de a lua moşiile şi averile bisericii româneşti, se vede şi din diploma, prin care principele Gavriil Bethlen a întărit la 21 Februarie 1615 pe Teofil ca episcop la Vad. La sfârşitul acestei diplome se face amintire de averile şi moşiile luate dela biserica noastră şi se spune, că cei ce au înstrăinat în trecut sau vor înstrăina în viitor ceva din averile bisericilor noastre, să fie datori a da înapoi tot, ce au înstrăinat, căci altfel nobilii vor fi pedepsiţi cu 200 fiorini, iar oamenii de rând (plebeii) cu 12 florini.

Dosofteiu a lucrat şi pentru uşurarea preoţimii. Rugămintea lui a fost ascultată de principele Bethlen, care a scutit, la 1624, pe toţi preoţii români de dijma grânelor şi a vitelor.

Ghenadie II (1628—1640) era nobil din Brád (Brad) şi înainte de a se călugări, se numea *Gheorghe Brádi.*

El se intitulează „Chir Ghenadie, arhiepiscop din scaunul Bălgradului şi al Vadului şi al Orăzii şi al Sătmarului şi a toată ţara Ardealului", de unde se vede, că stăpânirea lui arhierească era foarte întinsă. A umblat mult prin sate să cerceteze preoţii şi bisericile şi să facă rânduială. La stăruinţa lui principele Gheorghe Rákóczi I. întăreşte sentinţele date de Bethlen pe sama preoţimii române. Rákóczi laudă pe Ghenadie II, scriind, că a fost om învăţat şi cu frica lui Dumnezeu.

V. Gheorghe Rákóczy şi Catehismul calvinesc.

Principele Gheorghe Rákóczy I a stăruit mai mult decât ceilalţi principi ardeleni, ca sa-i facă pe Români a primi legea calvină. Spre a le înlesni Românilor înţelegerea învăţăturilor calvineşti, a pus oameni pricepuţi să scrie şi să tipărească în limba română un catehism calvinesc. Tot astfel a dat bani şi pentru traducerea şi tipărirea „Noului testament" în limba română, care a apărut la 1648. Rákoczy a îndatorat pe arhiereii şi preoţii români să primească în biserica noastră catehismul calvinesc şi să înveţe poporul dintr'insul. Ajungând un astfel de catehism calvinesc sub ochii mitropolitului Varlaam din Moldova, acesta a scris cu multă asprime contra lui, spunând, că l-a găsit „plin de otravă sufletească". Dar şi la noi s'au găsit arhierei, cari s'au împotrivit planurilor de calvinire a bisericii noastre strămoşeşti. Astfel a fost

VI. Ilie Ioreste (1640—1643).

După moartea evlaviosului *Ghenadie II.* principele Gheorghe Rákóczy primi sfatul prietinului său Mateiu Basarab, Domnul Munteniei, şi întări ca mitropolit pe Ilie Ioreste, care fusese mai nainte ieromonah la mănăstirea Putna. Intărindu-l, i-a pus însă mai multe condiţiuni: 1. să înfiinţeze lângă reşedinţa sa şcoală şi tipografie, 2. să poruncească preoţilor a părăsi obiceiul de „borborosire" în limba slovenească, şi a face slujbele numai în limba română, pe înţelesul poporului, 3. să predice fiecare preot Dumineca de 2 ori, Miercurea şi Vinerea odată şi 4. să primească catehismul calvinesc.

Dar se vede, că Ioreste n'a putut ori n'a voit, să împlinească punctul din urmă cu răspândirea catehismului calvinesc. Şi de aci i-a venit pricină cu Rákóczy. S'au găsit apoi mulţi oameni răi, cari l-au învinuit cu diferite fărădelegi. Nu se poate şti, dacă învinuirile acelea erau adevărate ori nu. Atâta însă e ştiut, că lui Ioreste i s'a confişcat (răpit) averea, a fost bătut cu beţe şi aruncat în temniţă, de unde a fost lăsat liber numai dupăce a promis, că va plăti o sumă de 1000 taleri. Neavând de unde plăti, după-ce a ieşit din temniţă, s'a dus în Moldova şi s'a plâns la arhiereii de acolo asupra sorţii sale. Acestora li s'a făcut milă de el, i-au dat scrisoare de recomandaţie către Ţarul Rusiei, ca să-i facă rosșugite și arbitrare a listei electorale, — va observa pasivitatea absolută.

3. Adunarea nominează pentru cele 3 mandate de membri în adunarea municipală a comitatului Sibiiu de candidați ai partidului național român pe domnii: Octavian Goga, Dr. N. Petra și Ioan Chirca.

Din parlament. Mercuri și Joi dieta a ținut ședințe. Opoziția maghiară a absentat. S'a pus în grevă. In ședința de Mercuri s'au întregit unele comisiuni, s'a ales comisiunea de 21 pentru revisuirea regulamentului de casă, iar deputatul sârb *Bogdan* a interpelat în chestia suspendării autonomiei bisericii sârbești. Ministrul-president a răspuns imediat, și dieta a luat răspunsul la cunoștință. Joi s'a început apoi discuția asupra budgetului. A vorbit raportorul Hegedüs, recomandând guvernului să fie cu cruțare față de cetățeni la esecutarea nouelor legi de dare, și dietei recomandând budgetul spre primire. A vorbit apoi canonicul Giesswein, și după el deputatul naționalist român Dr. *Mihali.* Astăzi, Vineri, discuția se continuă asupra budgetului.

De pe câmpul de răsboiu. Intre beligeranți decurg pertractările pentru legarea armistițiului, și dacă se poate și pentru stabilirea condițiunilor de pace. Din faptul, că Sârbia a trimis 60,000 de soldați în ajutorul Bulgarilor se deduce, că va evita răsboiul cu monarhia noastră și va căuta se ajungă cu ea la înțelegere. Temerile, că monarhia noastră va trebui să și apere interesele cu arma, par a fi deci delăturate. Dispoziția e iarăși pacinică, la noi, și în celelalte state europene. Chiar și beligeranții doresc acum pacea.

Din protopresbiterate.

Conferența preoțească din trac. Hunedoara

In 24 Octomvrie s'a ținut conferența preoțească a acestui tract, în opidul Hunedoara. Două sentimente contrare stăpânesc inimile simțitoare, în urma celor esperiate cu ocasia acestei întruniri de înaltă chemare a preoțimii tractuale. Deoparte viul interes din partea unei părți a preoțimii, de a afla căi și mijloace spre înaintarea în cele bune și folositoare a credincioșilor și spre înflorirea așezămintelor bisericii străbune ... de altă parte inesplicabila nepăsare a unor preoți față de aceste cardinale interese, și chiar față de însași persoana lor proprie — ca funcționari bisericești — dovedită în repețite rânduri și cu deosebire de data aceasta — prin absentarea lor dela conferență.

Șuerul viscolului turbat al atâtor curente dujmane și aducătoare de mari primejdii, cari amenință cu distrugere fortăreața neamului nostru: *legea și credința strămoșească,* se pare pentru unii a fi un blând zefir, care le aduce somn ... și de aceea dorm ... dorm liniștiți, închiși în chilința îngustă a eului lor propriu, arătându-se deci „nebăgători de samă față de darul ce este întru ei“.

Trist lucru. Trist și dureros. Cu atât mai dureros, cu cât știm, că trupurile răci și dacă li s'ar ridica încâtva temperatura în mod artificial, dacă lipsește scânteia încălzitoare lăuntrică: *zelul* scăpărat din amnarul *vocațiunei,* — căldura scade iarăși, luându-i locul răceala ...

Din 23 preoți, sunt de față 12, cu prez. protopop cu tot... ceialalți lipsesc.

După chemarea Duhului Sfânt, săvârșită în biserică, să trece în școală, unde se face deschiderea conferenței prin o desmnă vorbire din partea dlui protopop *Avram P. Păcurariu.* Cuvântul de deschidere lasă să lucească o rază de lumină reflectată din credința și simțul de jertfire al credincioșilor acestui tract, tinăr încă în viață, dar bătrân în multe lipsuri și nesjunsuri. „... Cu toată sărăcia credincioșilor din aceste părți — zice dl protopop — cu toate mizeriile ce le întimpină zilnic ... și cu toate izbucnirile curentelor contrare — putem constata în general, că nivelul religios-moral al credincioșilor nostri nu arată inferioritate față de cei din alte tracte; dovadă, că în cei 10 ani de esistență a acestui tract s'au zidit din jertfa curată a poporului 10 biserici din temelie și altele s'au renovat temeinic“.

Să accentuează apoi în mod duios starea nespus de tristă a chestiei școlare și să invită preoțimea a-și da toată silința de a delibera cât se poate de îndestulitor tema dată din partea P. V. Consistor, tocmai în această causă. După acest măduos cuvânt de deschidere urmează predica ocasională din partea preotului George Rain. Tractează despre îndatoririle preoților „ca sămănători în agrul lui Cristos.“ E ascultată cu viu interes. E declarată pe deplin succeasă. Predicatorului i se dă mulțămită protocolară.

Constatat fiind, că în timpul de față amvonul nu mai poate rămânea mut, ci de acolo trebue să strafulgere necontenit cuvântul *adevărului* spre împrăștierea *minciunii* și *vițiului,* — tractul nostru, cu începerea acestui an a introdus usul de a da prilej bun preoților spre îndeletnicirea în acest sens: pregătirea fiecărui preot cu câte o predică acomodată pe ziua conferenței. Predicatorul va fi designat de către presidiu, în ziua conferenței. Așa s'a purces și de astădată.

La propunerea preotului G. Rain să alege o comisie, care să esamineze predicile întrate și la proxima conferență să presente o *dare de seamă* despre valoarea acelora.

După constituire cetindu-se lista preoților *să constată că lipsesc jumătate*!.. cu — și fără scuze. Conferența — având în vedere timpul nefavorabil — primește scuzele preoților de tot bătrâni (4 la număr) apoi a unui greu bolnav; pe ceilalți însă îi îndrumă a-și înainta în 5 zile *motivele* absentării. Să institue o comisie esaminătoare a acestor motive, ca pe aceia, ale căror motive nu le va afla îndestulitoare, pe lângă pedeapsa de 10 cor. în favorul tractului, să-i propună protopresbiterului spre arătare la P. V. Consistor, cu *esibit separat.*

Ordinațiunile consistoriale cetite în conferență, să iau cu aprobare spre știință.

Urmează tema dată de P. V. Consistor „Cum să putem face cu bun efect educația religioasă-morală a credincioșilor nostri“ etc. E lucrată de preoții George Rain și Constantin Dănoilă. Ambele lucrări dovedesc strădanie nobilă din partea autorilor, dornici de a indica cele mai bune mijloace ducătoare la scop. Conferența premește lucrările de ale sale și autorilor le esprimă mulțămită.

Un punct însemnat al conferenței a fost lucrarea capelanului prot. Romul Albu: „Preotul ca povățuitor al poporului întru delăturarea multelor mizerii de toate zilele“.

O lucrare estinsă în cadre largi și cuprinzătoare. Feluritele datorințe ale preotului ca „părinte“ al credincioșilor — sunt arătate și înșiruite aci ca într'o oglindă și toate acestea sunt întregite cu *îndrumări* potrivite spre a se putea satisface acelor datorințe. O lucrare bogată în idei noue și de conținut ales. Prelegătorul e viu aclamat și răsplătit cu mulțămită protocolară.

Cu privire la raportul presentat de parohul George Turceanu asupra activității grupurilor preoțești, să constată lipsa de zel din partea preoților particulari, cât și din partea conducătorilor acelora. Să nu se uite, că *ideea grupurilor* în acest tract a încolțit — *din necesitate.* Deci muncă și mai multă interesare!

La propuneri se primește propunerea înaintată în scris de par. Constantin Dănoilă de a se esprima mulțămită P. O. Domn asesor consistorial Nicolae Ivan pentru interesul arătat față de soartea preoțimii, dovedit cu ocasiunea deschiderii conferenței preoțești din tractul Sibiiului.

O prea plăcută impresie ne-a făcut presența la conferență a deputatului nostru sinodal Nicolae Macrea, acest fiu devotat și credincios al neamului și bisericei noastre. Ca întotdeauna, când e vorba de biserică și interesele ei, și de astădată acest bărbat cu inimă nobilă și-a lăsat multele ocupațiuni, cari îl reclamau, și a asistat la conferența noastră până la sfârșit, urmărind cu atenția omului dornic de progres toate desbaterile.

După deliberarea programului conferenței, P. O. D. prot. ne-a întrunit iarăș — ca întotdeauna — la casa-i ospitală. După câteva clipe de voe bună ne am depărtat, pentru a pune și în *practică* cele accentuate în *teorie* în cursul conferenței și cu dorul ferbinte de a putea arăta spor bogat la proxima conferență ... Dar cu și mai ferbintele dor, de a afla *deșteptați* atunci *și pe cei ce au durmit de astădată*!

r.

Cum se răspândește necredința.

Ce e drept, titlul e cam cuprinzător și cu greu i se poate satisface pe deplin în cadrele unui articolaș. Anticipez aceaste, pentru-ca să nu fiu înrolat între aceia, cari prin titlu prepară pe cetitori să aștepte mult și la urmă, vezând cum numai o parte a temei se rezolvă, să le urmeze amara decepție.

Sunt multe căile pe cari contrarii adevărurilor creștine și ai evangeliei lui Cristos întroduc veninul credinței lor false în sufletul poporului nostru, azi încă nepregătit pe deplin ca să poată cunoaște răul ce-l amenință, fiindcă sufletul său azi încă nu e destul de pătruns de învățăturile creștine, ca să poată respinge atacul contrarilor credinții sale.

Voi vorbi aici numai despre una din acele căi, pe cari, ca pe niște țevi, se întroduce picur de picur necredința în sufletul bietului popor român, amărându-i prezentul și subminându-i viitorul.

Aveam afaceri la un ferar din orașul T. Eram chiar să întru în atelier când o conversație vie dintră măiestrul ferar — străin de limba și legea noastră — și doi credincioși de ai noștri m'a îndemnat să-mi schimb planul și să conturb conversația prin prezența mea și mai ales ca să pot asculta până la sfârșit discuție, pentru mine de un interes osebit.

Ce credeți despre ce se vorbea?! Măestrul ferar, un socialist, anticlericalist și antibisericesc, cum durere în clasele de mijloc străine dela orașe găsim destui — le vorbea românașilor nostri despre, — mă esprim în terminii lui, — prostia românilor, cum acestia se lasă conduși orbiș de popii lor, cari, zicea ilustrul nădrăgar, sunt niște înșălători și măscărici.

Le-a spus că toate câte le spune popa în biserică sunt născociri, ca să le dea oamenii prescuri; că omul dacă e mort, mort este pentru totdeauna, că iad, raiu nici nu esistă! Că fie-care e popă pentru el, că de ce să dai altuia ce e al tău, ba că ar fi bine să se împartă și averile bogaților etc.

Priveam cu interes prefăcut un plug, ce era espus la ușă, ca să nu fiu observat de nimeni că ascult la ce se vorbea în atelier. Ascultam cu sete cuvintele ucigătoare de suflete ale necredinciosului ferar.

Tot numai pe el îl auzeam; românașii nostri parecă erau prefăcuți în stean de peatră, nu-l contraziceau. De ce? Nu știu. Poate din neștiință, sau poate credeau în cele auzite.

Și minune! Lui nu-i făceau opoziție, dar — mie care după-ce am observat că discuția s'a terminat, — probabil pentru-că și ferarul și-a terminat munca, — m'am depărtat cu dorul ca să-i aștept și să paralizez otrava primită dela ferar — mie îmi făceau unele obiecțiuni, că: uită, asta sau aste, cum am auzit-o dela cutare om, care — ziceau ei — încă e învățat.

Istoricul e scurt; cred că voi fi înțăles. Cred că nu e trebuință de comentar, ca să iasă la iveală ținuta mea, când povestesc acest fapt, împlinit! Va să zică: Țăranul român, care aproape tot dela străini își procură cele trebuincioase pentru economie și traiu, — căci în cele mai multe locuri avem numai puțini reprezentanți ai diferitelor bresle, zic acel țăran, fără ca să fie pregătit la atacurile dușmănoase îndreptate contra sufletului său, merge singur spre cuburi de infectare.

Comunicativ cum e apoi țăranul român, după-ce ajunge în satul lui, sigur că va istorisi și acolo cele auzite la oraș, căci ocazii are destule, timp liber încă. Și se vor afla mulți, slabi de înger, cari să creadă apostolilori falși, *dovadă faptul, că și în mijlocul românilor încep a se încuiba de abinele curente nepriincioase bisericii, clerului și credinții strămoșești.*

Cunoaștem pericolul ce ne amenință, dacă nu vom lua măsuri energice contra lui. Ni se impune deci întrebarea, că ce e de făcut?!

Oare dacă ne-am crește fiii nostri sufletești așa ca să nu poată străbate în sufletul lor credințe străine, am delăturat pericolul? In parte numai, nu de tot! Ca să ne putem păzi turma de izvorul periculos al necredinții, trebue să astupăm *izvoarele,* de unde s'ar putea infecta cineva! Cel puțin acele izvoare să le purificăm, cari ne stau la dispoziție, va să zică asupra cărora noi dispunem!

---

de vre-un ajutor să-și poată plăti datoria de 1000 taleri. In Rusia Ioreste a fost primit bine și cum se cuvine unei înalte fețe bisericești. Cu banii adunați aci și-a putut apoi achita datoria la Rákóczy. Și mai târziu, se zice, că ar fi ajuns iarăș episcop în Moldova, la episcopia din Huși.

De aici se vede, că Ioreste n'a putut fi un om așa rău și nelegiuit, cum îl invinuiau dușmanii lui, cari l-au pârât la Rákóczy. Căci dacă ar fi fost așa, nu și-ar mai fi dat silința să adune 1000 taleri, să-i plătească lui Rákóczy, ci s'ar fi bucurat că a putut să scape din temniță cu o simplă făgăduială. Și dacă nu ar fi fost om vrednic, n'ar fi putut să ajungă iarăș episcop la Huși în Moldova.

Mai aproape de adevăr este părerea acelora, cari ne înfățișează pe Ilie Ioreste ca pe un apărător al ortodoxiei și bărbat vrednic, care a putut să rabde chinuri mucenicești pentru credința sa.

VII. Simion Stefan și Sfânta Scriptură în limba românească.

După căderea lui Ilie Ioreste soborul a ales și Rákóczy a întărit în scaunul mitropolitan pe *Simion Stefan* (1643—1654). Acestuia i-a pus Rákoczy 15 condițiuni, tot cu scop de a-l face să strecoare învățăturile calvinești în sufletul poporului nostru. Dintre aceste condițiuni amintim următoarele:

Preoții să predice românește, dar numai după învățătura sfintei scripturi, iar a sfinților părinți s'o lase la o parte. Tinerimea s'o învețe numai după catehismul calvinesc, să se desființeze rugăciunile dela botez, cununie și cele dela îngropăciuni;

să nu se mai închine la icoane și la cruci;

să nu împiedece pe cei ce vor să treacă la biserica calvină;

Protopopii se pot numi și înlătura numai cu învoirea superintendentului calvin.

Intre aceste condițiuni vedem, că sunt și unele umilitoare și primejdioase pentru biserica noastră, dar sunt și unele de folos, ca cele privitoare la școli la tipografie și la datoria preoților de a predica în limba română.

Pentru catehismul calvinesc a avut Simion Stefan luptă în scris (polemie) cu mitropolitul Varlaam din Moldova. Scriind acesta, că catehismul calvinesc este „plin de otravă și moarte sufletească“, Simion Stefan i-a răspuns prin o cărticică, intitulată „Scut al catehismului cu răspuns din Sfânta Scriptură“.

Ca lucru cel mai însemnat de pe timpul lui Simion Stefan, trebue să amintim, că sub cârmuirea și cu binecuvântarea lui a apărut la 1648 în limba română *„Noul testament“*, tradus de ieromonahul Silvestru pe înțelesul poporului și tipărit cu cheltuiala lui Gheorghe Rákóczy. In prefața acestei cărți sfinte, traducătorii spun, că și-au dat silința să scrie așa ca să poată înțelege toți Românii, iar dacă nu vor înțelege toți, nu sunt ei de vină, ci aceia cari au împărțit neamul românesc în atâtea țări și sub atâtea stăpâniri, încât au început Românii a-și schimba și cuvintele, de nu mai numesc toate lucrurile într'un fel, cu aceleași cuvinte. Ei zic mai departe, că „cuvintele trebue să fie ca banii, că banii aceia sunt buni, cari umblă în toate țările, așa și cuvintele acelea sunt bune, pe cari le înțeleg toți“.

Cu 40 de ani mai târziu a apărut la București întreagă *Biblia* (1688) tradusă în limba română și tipărită cu cheltuiala lui Șerban Vodă Cantacuzino. La această carte a lucrat și mitropolitul Țării Românești, Teodosie, care era ardelean de origine, din Vestem.

VIII. Sava Brancovici.

Fiul și urmașul lui Gheorghe Rákóczy I. principele Gheorghe Rákóczy II. întări la 1657 în scaunul mitropolitan pe Sava Brancovici, dându-i o stăpânire bisericească mai întinsă, decum o avuseră înaintașii săi, punându-l să cârmuiască bisericile din toate părțile locuite de Români, afară de ținutul țării Oltului, care avea cârmuire bisericească deosebită și neatârnătoare de alte episcopii sau mitropolii. Din actul de numire a lui Sava Brancovici lipsesc cele 15 condițiuni, pe cari le-am văzut la numirea lui Simion Stefan.

Aceasta nu ne-o putem explica decât în 2 chipuri: 1. ori că Gheorghe Rákóczy al II-lea a avut destulă încredere în Sava Brancovici și n'a aflat de lipsă a-l mai îngrădi și a-i lega mânile cu asemenea condițiuni; și 2. ori că fiind el cuprins mai mult cu gânduri răsboinice, nu avea vreme să se ocupe și de afacerile bisericești cu atâta stăruință ca tatăl său.

Sava Brancovici a cârmuit la început numai 2 ani (1657—1659). După o întrerupere de 3 ani, (în care răstimp e amintit în locul lui Sava un oarecare Ghenadie III) la 1662 Sava Brancovici este întărit din nou și păstorește biserica până la anul Domnului 1680.

S'a întâmplat, că în timpul păstoririi lui Sava Turcii au ars Alba-Iulia, capitala Ardealului (1658) și cu acel prilej a suferit pagube mari și biserica românească. Ca să poată direge cele stricate prin foc, mitropolitul Sava s'a dus cu fratele său Gheorghe să adune milă prin Rusia, unde a fost primit cu mare pompă chiar la curtea țarului și s'a întors cu bani și cu multe lucruri scumpe pe sama bisericii. Ca să se vadă, ce om vestit era Sava și câtă trecere avea el pe la curțile principilor și regilor trebue să amintim, că îndată ce a ieșit veste despre mergerea lui în Rusia, trei domnitori i-au dat hârtii de recomandație și au pus pentru el cuvânt bun pe lângă țarul Rusiei, și anume: Regele Poloniei, principele Ardealului și al Munteniei.

Va urma).

Să ferim deci turma încredinţată nouă de necredinţa ce şi are focularele calde în clasa de mijloc străină, şi să *ne creştem pe tot locul un număr suficient de meseriaşi de-ai noştri*, — cari să fie credincioşi cinstiţi şi religioşi — aşa după cum se face aceasta în Sibiiu şi alte centre româneşti, unde mulţămită unor conducători bravi se face tot posibilul pentru ajungerea scopului.

Ce se va alege însă de acei ucenici de legea şi limba noastră, cari sunt la străini şi în locuri unde aproape nimeni nu se interesează de ei?! Ce va fi cu aceştia, cari ani dearândul au să trăiască într'un mediu, care bâjbăe de bacilii necredinţii?

Azi mâne şi prin aceştia poate să se lăţească necredinţa, în toate fazele ei. Nu e surprinzător, când păharul cu veninul ucigător ţi-l dă străinul, dar e grozav şi numai să te cugeţi, că trăbue să te otrăvească sângele tău, fratele tău. Nu! Aceasta nu e ertat să se întâmple. Acestea suflete trăbue salvate pentru binele lor, pentru binele nostru şi pentru binele obştesc! Dar cum? Cum să ocrotim ucenicii noştri, cari din nefericire au să trăiască şi să-şi insuşească meseria la străini şi chiar în etatea care e mai periculoasă?

Iată o întrebare care aşteaptă un răspuns *precis* din partea celor competenţi, din partea păstorilor sufleteşti. Unde, când şi cine să lucreze pentru salvarea acestor suflete nenorocite?

Părinte sufletesc din acel oraş, din acel centru, iubite catihet, a *noastră* e datorinţa să dăm mână de ajutor acestor păstoriţi! Aceste suflete prin o catehizare corectă să pot salva. Trebue să fie convinşi toţi catiheţii şcoalelor de meseriaşi, cari de obicei să ţin sara, de adevărul susamintit, şi trebue să fie convinşi în adâncul sufletului lor despre importanţă ce o are o catehizare corectă pentru aceşti nenorociţi. Munca lor dacă va fi sinceră, dacă va fi sistematică, temeinică, şi desinteresată, va avea roade incalculabil de bune, nu numai pentru prezent, nu numai pentru aceşti catehumeni, ci şi pentru viitorii ucenici, cari vor învăţa la cei de acume, transformaţi în buni credincioşi, prin munca binecuvântată a actualilor catiheţi!

Catihetul va avea să le arete ucenicilor răul ce-i ameninţă, va lucra întru acolo ca ei să urască acel rău şi să iubească credinţa cea adevărată, cea strămoşească. Modalităţile le va afla catihetul, pacinţă trebue numai. Să le înarmeze sufletul aşa ca să poată resista mediului infectat de ideile necredinţii, ale clasei de mijloc streine dela oraşe. Trebue să le descrie în colori vii calea pe care dacă vor merge vor ajunge să fie fii perduţi ai neamului şi bisericii lor. Tot odată să le zugrăvească starea ruşinoasă în care ajung toţi cei perduţi pentru biserica lor. *Edificat* trebue sufletul acestor fiinţe periclitate, ca să devie azi mâne zid tare, de care să se zdrobească săgeţile ce le aruncă asupra lor credinţele falşe ale străinilor.

Cei accesibili pentru primirea ideilor contrare adevăratei credinţe creştine, patul cald al necredinţii se ştie că nu sunt cei savanţi, ci acele, cari n'au nimic temeinic, semidocţi care nu sunt crescuţi cu grijă.

Clasa noastră de mijloc nu e ertat să se cristalizeze fără o credinţă, aşa ca să ne fie sprijin nouă preoţilor şi nu focular din care şi prin care să se lăţească necredinţa.—

Poporul român ortodox dela sate însă încă *trebue crescut*. Şi trebue crescut aşa, ca cel puţin în viitor să înţeleagă şi creadă că numai prin biserică sa poate esista şi poate fi fericit, că toate câte sunt contra bisericei şi credinţii lui, sunt pentru el ucigătoare.

Numai aşa vom avea o adevărată biserică viitoare, şi numai aşa va avea biserica viitor, dacă poporul va fi *crescut* în adevărata şi strămoşeasca credinţă, despre trăinicia căreia noi cei chemaţi avem să ne îngrijim. Sufletul păstoriţilor noştri trăbue noi să-l *formăm* treptat, de când e mlădiţă fragedă şi accesibilă pentru acest scop şi să o creştem aşa ca să devie din mlădiţă stâlp puternic şi sănătos al bisericii.

I. Dăncilă.

Intrunirea agricolă din Vurpăr.

Neşterse vor rămânea din mintea şi inima economilor noştri din *Vurpăr* învăţăturile şi poveţele, ce li s'au dat Dumineca, la 3 Noemvrie n. 1912, cu prilejul întrunirii agricole, puse la cale de Reuniunea română agricolă sibiană. In acea zi, cu mândrie am îmbrăcat cu toţii, şi bătrâni şi tineri, şi femei şi bărbaţi, ba şi copiii noştri, haină de sărbătoare, de oare ce, în acea zi ni s'a dat şi nouă rara fericire, pe care pe consătenii noştri saşi îi ajunge destul de des, de a fi căutaţi de *„domni de ai noştri dela oraş“*, cari cu dragă inimă ne-au ţinut câteva ceasuri în jurul lor.

Intrunirea s'a ţinut, cu începerea dela ora 11 a. m. şi până după 4 d. a., în sala mare a şcolei gr.-cat. Conducătorul întrunirii, secretarul Reuniunii, dnul Tordăşianu ni-a spus cum înainteşii noştri vrednici au pus temeiu înainte cu 25 ani la aşezământul numit Reuniunea rom. agricolă din comitatul Sibiiu, care să lucreze pentru deşteptarea şi înaintarea economilor noştri dela sate. Cârmacii Reuniunii îndeplinesc această sfântă chemare a aşezământului aşa, că ei caută pe fraţii economi la vetrele lor, la gospodăria lor, cu gândul de a afla la faţa locului relele, cari împedecă mersul bun în trebile economiei şi în acelaş timp de a găsi şi leacul potrivit, care folosit înţelepţeşte, nu numai să delăture relele, dar să fie în stare a duce la bună rânduială gospodăria economului nostru muncitor. Cum comitatul nostru are multe sate cu locuitori români, pe comuna Vurpăr abia acuma a venit rândul s'o căutăm acasă, să aflăm ce neajunsuri o bântue şi ce ar fi să facem ca trebile noastre să înainteze. După ce ne vorbeşte despre cele 36 expoziţii ale Reuniunii până aci organizate (21 de vite bovine, 2 de oi, 5 de poame, 7 de copii şi 1 din industria de casă) şi după ce constată, că noi Românii din Vurpăr, în afară de biserică şi şcoală, nu avem nici un în aşezământ propriu pentru înaintarea trebilor noastre, dl Tordăşian ne roagă să luăm la inimă cele ce se vor vorbi astăzi şi din cari, nădejde are, că va răsări aşezământul, în jurul căruia să ne adunăm cu toţii şi din care bine şi fericire să isvorască pentru cei de faţă şi cei viitori ai comunei noastre. De încheiere mulţămindu-ne la toţi, că am dat ascultare chemătorilor la acest sfat, declară întrunirea deschisă şi roagă pe membrul din comitetul central al Reuniunii dl *Cosciuc*, să ne vorbească ceva despre pomărit.

Dl *Cosciuc* ni-a vorbit la înţelesul tuturora despre munca ce se cere ca pomăritul să înainteze; ni-a vorbit despre foloasele pomilor, despre poame, ca articol de negoţ şi ca articol de aliment. A stăruit cu deosebire asupra feliului pomilor, cu a căror cultură să ne îndeletnicim şi ni-a tractat tot ce se ţine de pomărit dela prăsirea pădureţilor, îngrijirea, altoirea, plantarea, formarea coroanei, culesul şi îngrijitul poamelor, ne întrelăsând să ne vorbească şi despre solul potrivit culturii pomilor.

Cadrele raportului ziaristic sunt prea înguste pentru a putea enumera cele tractate în discursul de tot instructiv al dlui Cosciuc, ascultat cu multă băgare de samă de cei de faţă. După răspunsul dat de dl Cosciuc la întrebările ce i s'au pus despre firmele de unde să procurăm pomii şi cum să-i îngrijim până la plantare, ia cuvântul secretarul Tordăşianu şi ne vorbeşte despre adevăratele minuni, pe cari le putem duce la îndeplinire, nu lucrând singuri, isolaţi, ci în frăţească dragoste întovărăşiţi şi unindu-ne puterile.

După ce ne pune în cunoştinţă cu multele şi folositoarele isprăvi, săvârşite de conlocuitorii noştri saşi, în aproape toate trebile lor întovărăşiţi, dnul Tordaşianu trece la activitatea desfăşurată în cei din urmă 15 ani de aşezămintele numite Insoţiri săteşti, puse la cale de Reuniune în mai multe sate de ale noastre. Intre altele ia de esemplu Insoţirea din învecinata comună Roşia săsască, care, pe lângă că a scăpat pe mulţi datornici dela cheltuiala de vreme şi de bani după împrumuturi, pe la oraş, dar ea a ajutat şi la zidirea casei parohiale, care este o mândrie a românilor noştri din Roşia; aminteşte despre feliul cuminte de a întrebuinţa venitul Insoţirii din Ilimbav, care a cumpărat 6 viţele de prăsilă rassa Pinzgau curată, pe cari le-a împărţit în cinste între membrii Insoţirii cu îndatorirea de a le ţinea pentru prăsilă şi de a da la timpul său Insoţirei spre mai departe împarţire între alţi membri, prima prasilă sănătoasă, ce o vor avea dela viţea, lucru care va face, ca în câţiva ani, să nu se găsească tovarăş, care să nu aibe câte o viţea din neamul viţelelor aduse de Insoţire; vorbeşte despre pepiniera de viţă de vie americană, făcută de Insoţirea din Apoldul-român, despre sutele de altoi, ce-i dărueşte an de an Insoţirea din Veştem şi din Antiu, despre maşinile economice ce le procură aproape fiecare Insoţire, şi mai presus de toate stărue asupra tuturor întreprinderilor, ca consumuri (bolte), mori, magazine de bucate, societăţi de ajutorare în vreme de foamete, de primejduirea vitelor şi a tele, cari se pot face între marginile Insoţirilor de credit numite Raiffeisen. Ele mai au şi partea bună, că se pot alcătui fără bani şi sunt ocârmuite de noi şi ne dau prilej de a ne aduna în jurul lor, de a ne gândi şi sfătui asupra neajunsurilor zilnice ce ne stau în cale.

La fine după ce dnul Tordăşianu ne spune, că Reuniunea agricolă bucuros stă la îndemână, în afară de hârtiile trebuincioase la înregistrarea firmei, chiar şi cu banii de trebuinţă la început, şi după ce învăţătorul Ioan Ceteanu îndeamnă şi el la alcătuirea unei Insoţiri în Vurpăr, cam 30 fruntaşi economi se declară gata a întra şi şi întră în noua Insoţire. Aceasta apoi s'a constituit, alegând între alţii, pe învăţătorul I. *Ceteanu*, prezident al direcţiunii, iar pe învăţătorul *Suma*, prezident al comitetului de supraveghiere.

După informaţiunile ce le am, actele Insoţirii din Vurpăr sunt înaintate la tribunalul r. din Sibiiu, şi când firma va fi împrotocolată, Insoţirea din Vurpăr va fi a 26 Insoţire Raiffeisen de a noastră în comitatul Sibiiu.

„Invingătorul“.

NOUTĂŢI.

† **Patriarhul Ioachim.** Din Constantinopol vine ştirea, că Patriarhul ecumenic de acolo, *Ioachim*, a decedat Marţi.

*

Botezul noului arhiduce. Luni după ameazi s'a făcut în castelul dela Wartholz, cu mare solemnitate, botezul fiului viitorului moştenitor de tron. Maiestatea Sa monarhul, ca naş, a fost representat prin arhiducele Francisc Ferdinand. Nou născutul a primit din botez 17 nume, între care cele dintâi două sunt: *Francisc Iosif.*

*

Deputat nou. In cercul electoral al Cristianului a fost ales Mercuri deputat la dietă dl *Gündisch*, general-auditor în pensiune, cu aclamaţiune, dupăce Românii, aflându se în minoritate, nu au pus candidat, ci au remas în pasivitate.

*

Templu prefăcut în spital. Moscheea Sofia din Constantinopol în zilele din urmă nu mai serveşte pentru trebuinţele religioase ale musulmanilor, ci pare că s'a prefăcut în spital pe sama celor îmbolnăviţi de holeră. Se povesteşte, că măsura aceasta s'a luat şi de aceea, ca aliaţii să nu poată pătrunde în moscheea infectată.

*

Serată literară-artistică va ţinea Sâmbătă, în 30 Noemvrie n. tinerimea universitară română din Cluj, în localul „Casinei române“. Inceputul la orele 8 sara. Venitul e destinat pentru biblioteca tinerimei române din Cluj.

*

Caz de moarte. Din Bruxela se vesteşte încetarea din viaţă a contesei de Flandra, a mamei regelui belgian şi surorii regelui Carol al României.

*

Concert Doamna *Veturia Triteanu* va da Dumineca, în 1 Decemvrie n. în *Sebeşul-săsesc*, iar Mercuri în 4 Decemvrie n. in *Orăştie* câte un concert, cu următoriul program: 1. *Mendelssohn*: Arie din Paulus. 2. a) *Schubert*: Der Fischer, Erster Verlust; b) *Weingärtner:* Liebesfeier. 3. *R. Bock*: Dorn öschen, Märzsturm, Und du, du liebst ihn. 4. *G. Dima*: De ce nu-mi vii, Mugur mugurel, *E. Grieg*: Prinzessin, Unter Rosen, Dein Rat ist wohl gut. *G. Dima*: Spune mândro adevărat, Cucul, Mândruliţă de demult, *Saint-Saans*: Arie din Samson şi Dalila.

*

Congres internaţional. In 15—20 Iulie 1913 se va întruni la Budapesta congresul internaţional în interesul dreptului de vot al femeilor. Pentru acest congres care se ţine tot la doi ani în alt stat, se fac de pe acum mari pregătiri, pentruca oaspeţii sosiţi din toate ţările civilizate să fie primiţi după cuviinţă. Congresistele se vor aduna mai întâi la Viena pentru a face propagandă şi acolo în folosul mişcării femeniste, ear de acolo vor veni apoi în capitala ţării noastre.

*

Un banchet. Sâmbătă în 30 Noemvrie se va ţinea in Paris un mare banchet festiv al scriitorilor francez. La banchet au fost invitaţi, acum pentru întâiaş dată, şi scriitori germani. Intre alţii: Gerhart Hauptmann, Hermann Sudermann, Ludvig Fulda, Zobeltitz ş. a. Cei mai mulţi au primit invitarea.

*

Profesorii boemi şi limba germană. Reuniunea germaniştilor boemi a ţinut săptămâna trecută o adunare în Praga şi a hotărât următoarele: In considerare, că din motive culturale, sociale şi naţionale limba germană ar trebui să se înveţe ca studiu obligator la şcolile secundare boeme, factorii hotărâtori sunt rugaţi să se îngrijească cât mai curând pentru realizarea acestei idei. Este foarte firesc, că dacă limba franceză şi alte limbi se învaţă în mod obligator în şcoli secundare, cu atât mai vârtos să se înveţe limba germană, care din punct de vedere teritorial e mai aproape de limba boemă, decât alte limbi.

*

Monument pentru compozitor. Implinindu-se o sută de ani dela naşterea lui Ricard Wagner, corul de bărbaţi al reuniunii muzicale din Viena a hotărât să ridice un monument în capitala austriacă pentru a serbători memoria artistului. Protectoratul asupra comitetului, ce se va alcătui, l-a primit principesa Metternich. Reuniunea, în adunarea sa generală ţinută de curând, a votat suma de două mii de coroane în scopul înălţării monumentului.

*

Drept electoral pentru femei. Statele americane Michigan, Oregon, Arizona şi Cansas au adoptat cu mare majoritate dreptul electoral femenin. Uniunea are astfel zece state până acum, unde femeile au câştigat dreptul de vot pentru alegerile parlamentare.

*

Gazul subpământean. Din Murăş-Oşorhei se anunţă, ca gazul subpământean dela Şarmăşel va fi condus până la Turda. Ţevile gazului între aceste două localităţi vor avea o lungime de 52 chilometri, iar dela Turda până la Murăş-Uioara de 26 chilometri, şi vor costa cu totul cam un milion şi jumătate coroane. Fabrica de chemicalii, ce se va înfiinţa în Turda, va avea trebuinţă de 80.000 metri cubici de gaz pe zi; fabrica de sodă dela Murăş-Uioara va primi zilnic 50.000 metri cubici de gaz subpământean.

*

Preot arestat. In Panciova a fost arestat Luni preotul sârbesc *Davidovici.* Cauza arestării, conform ştirilor apărute în ziarele din capitală, este faptul, că numitul preot a glorificat în sala unei cafenele din Panciova învingerile armatei sârbeşti, rostind vorbe vătămătoare la adresa suveranului nostru.

*

Cel mai bogat tinăr. Vincent *Astor*, fiul cel mai mare al colonelului Astor nenorocit în catastrofa Titanicului, a ajuns vârsta majorităţii, şi astfel este posesorul fericit al unei averi de peste 500 de milioane coroane. Averea sa aduce un venit de 100.000 coroane pe zi. Vincent Astor e prin urmare cel mai bogat tinăr în America. Străzi întregi, situate în partea de frunte a Newyorkului, aparţin familiei numitului milionar.

*

Demonstraţie. Două sute de studenţi slavi şi italieni dela universitatea din Viena au depus Marţi o cunună pe bustul profesorului Mussaffia şi au voit să demonstreze în faţa palatului ministerului de culte. Poliţia a intervenit şi a arestat şepte studenţi.

*

Chinematograful în şcoli. In şcolile din Austria s'a introdus chinematograful ca mijloc de învăţământ. Acelaş lucru s'a făcut şi în şcolile Parisului. In locul explicărilor, lungi şi plictisoase, despre mecanismul unui aparat, despre funcţionarea unei locomotive, sau mişcarea dintr'un port maritim, se arată şcolarilor însaşi viaţa maşinei, a atelierului sau a portului de mare. In geografie asemenea va cuprinde un loc însemnat noul mod de învăţământ, care în câteva clipe va putea întipări în mintea copiilor cele mai variate icoane.

Teatru.

Sâmbătă, 30 Noemvrie, se joacă comedia *„Das stärkere Band“*, Dumineca d. a. *„Der Vogelhändler“*, operetă, sara *„Eva“*, operetă, Luni *„Der Angriff“*, tragedie“.

Poşta redacţiei.

Rapoartele primite despre conferenţele preoţeşti din tractul Sălişte şi Cetatea-de-peatră, apoi despre conferenţele învăţătoresti din cercurile: Lupşa-Turda şi Mediaş-Târnava, — vor urma în curând.

Dlui G. C. în Baba. Nu se poate publica. Ni se pare, că aţi trecut în cercul de competenţă a altor foruri.

Dlui I. R. în M. Ne este imposibil să-i facem loc. In viitor scrie numai pe o faţă de hârtie.

Deda. Raportul a apărut deja în altă fosie; e de prisos să-l mai publicăm şi noi.

Şoimuşul-murăşan şi Scroafa. Ne este cu neputinţă se publicăm lucrările toate, cetite în conferenţele preoţeşti, când ângustul spaciu al foii abia ne permite să publicăm rapoarte despre decurgerea conferenţelor.

„Ardeleana“, Orăştie. Noi nu am primit şi nu primim nici un ban pentru fondul ziariştilor. Publicăm în fosie aceea ce ni se trimite spre publicare din partea *epitropiei* numitei fundaţiuni, care, având-şi în Sibiiu pe representantul ei, de noi stă mai aproape pentru astfel de publicări.

Nr. 11080 Plen. (386) 3—3

CONCURS.

In scopul conferirei de stipendii şi ajutoare din fundaţiunea *„Andronic“* pe anul 1913 să publică concurs:

1. Pentru învăţăcei de orice meserie.

2. Pentru sodalii eliberaţi în decursul anului 1912.

3. Pentru sodalii cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor şi au dat dovezi despre desteritatea de a putea deveni măeştri.

Toţi petenţii la ajutoare şi stipendii să producă:

1. Carte de botez.

2. Atestat dela comună, despre averea proprie ori a părinţilor.

3. Atestat familiar de'a parohul locului despre familia părinţilor concurentului ori fiind el căsătorit, despre familia sa, având a se indica în acest atestat: câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cercetează şcoala şi câţi mai sunt la meserii?

Concurenţii pot fi numai Români ortodoxi, născuţi în arhidieceza Transilvaniei.

In special au să dovedească:

I. Invăţăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii;

b) că au cercetat şcoala poporală, ori altă şcoală superioară;

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură şi magistrat;

d) adeverinţă dela măestrul despre sporul ce-l arată în meserie, despre diliginţă şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în original sau copie autenticată.

II. Sodalii:

a) că au terminat anii de învăţăcel în anul 1911, ceeace vor dovedi prin atestatul autorităţii industriale art de lege XXVII din 1884 §. 67);

b) că au purtare bună şi fac spor mulţămitor, ceeace o vor dovedi ori cu carte de lucru, ori cu adeverinţă dela măestru;

c) ceice vor dovedi, că sunt membrii ai vre unei reuniuni de meseriaşi, şi că cunosc mai multe limbi vor fi preferiţi.

III. Sodalii cari sunt în condiţiuni de a deveni măestri:

a) se aibă certificatul de măestru;

b) să fi lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceeace vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe dela măestrii la cari au lucrat;

c) în cerere să arete anume locul unde voeşte să se aşeze ca măestru, ce fel de mijloace mai au pentru de a începe meseria pe socoteala lor;

d) să dovedească cu atestat dela oficiul parohial, că cercetează biserica şi e creştin bun şi moral.

Dela toţi concurenţii se recere ca cererile să fie scrise şi subscrise cu mâna proprie adresate Consistorului arhidiecezan gr.-oriental din Sibiiu şi să le înainteze cel mult până la *31 Decemvrie 1912 st. v.*

Acei concurenţi cu studii gimnaziale şi reale cari se vor aplica ca învăţăcei la sculptura de lemn, bărdăşit şi zâdărit, sau vor fi aplicaţi deja ca învăţăcei, ori ca sodali în aceste meserii şi vor să se perfecţioneze în meseria lor în ateliere mai mari, în cari să poată câştiga praxa recerută, vor fi consideraţi cu ajutoare mai mărişoare.

Cererile neinstruite în regulă şi cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, la 6 Noemvrie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Ad Nr. pp. 1184—1912. (390) 2—3

Concurs.

In sensul veneratului ordin consistorial din 9 l. t. de sub Nr. 12,058 Bis. prin aceasta se publică concurs pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Cara** cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului până la terminul susindicat şi cu prealabila încuviinţare a acestui, a se prezenta la sf. biserică în vre-o zi de Dumineca ori sărbătoare spre a cânta ori a celebra la sf. biserică spre a fi cunoscuţi poporului.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al Clujului în conţelegere cu comitetul parohial.

Cluj, la 5 Noemvrie 1912.

Tuliu Roşescu,
protopresbiter.

Nr. 690/1912. (389) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învăţători la şcoalele confesionale din comunele mai jos înşirate, tractul Iliei, se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Vişca:** salar 1000 cor., solviţi din cassa bisericii în rate lunare anticipative. Cuartir şi grădină în natură şi lemne necesare de foc.

3. **Târnava:** salar 600 cor. solviţi din cassa bisericei, iar 400 cor. se vor cere dela stat. Cuartir şi grădină în natură şi lemne necesare de foc.

3. **Târnăviţa:** salar 600 cor. dela popor, 400 oor. se vor cere dela stat. Cuartir în natură, 20 cor. relut de grădină şi lemne necesare de foc.

Aleşii au a conduce în Dumineci şi sărbători copiii la biserică şi a cânta cu ei la sf. liturghie. A ţinea şcoală de repetiţie şi a i instrua în pomărit gratuit.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Iliei în conţelegere cu comitetele parohiale respective.

Ilia, la 8 Noemvrie 1912.

Z. Murăşan,
protopresbiter.

Nr. 336/1912 (383) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis. de clasa a III-a **Ocolişul-mare**, din protopresbiteratul Haţegului, se publică prin aceasta concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile concursuale să se înainteze la subsemnatul oficiu în terminul deschis, iar concurenţii, pe lângă prealabila încunoştiinţare a subscrisului să se prezinte în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, respective a cuvânta sau celebra.

Haţeg, la 26 Octomvrie v. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 215/1912 (377) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea primului post de învăţător la şcoala noastră confesională gr.-or. rom. din **Hondol**, protopresbiteratul Devei se publică concurs cu termin de numai **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

a) Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental de cor. 1000 dela cassa bisericei, solvibil în rate lunare, cuartir în natură şi grădină.

b) De la concurenţi să cere pe lângă cualificaţiunea legală să mai aibă desteritatea de a conduce cor bisericesc.

c) Alesul va avea a instrua şi a conduce în Dumineci şi sărbători pe elevi la biserică şi a cânta cu ei răspunsurile liturgice.

La cvincvenalii alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani la această şcoală amintind această împrejurare în petiţia de concurs.

Concurenţii vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare în terminul deschis la oficiul protopresbiteral al Devei şi să se prezinte în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Hondol, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 21 Octomvrie v. 1912.

Petru A. Mihuţ — prezident.
Petru Vlad — notar.

Văzut:

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Anunţ.

Duminecă, în 8 Decemvrie n. 1912 la 11 oare a. m. se dă în arândă vama târgului Sălişte, pe 3 ani (1913—1915).

Preţul de strigare 5650 cor.

Licitaţia se va ţinea la şcoală. Până la acest termin se pot înainta comitetului şi oferte în scris, provăzute cu vadiul de 10%.

Comitetul parohial
387 2—3 **gr.-or. rom. din Sălişte**

Anunţ.

La şcoala de industrie naţională a Reuniunii femeilor române din Sibiiu (Berggasse Nr. 9) se află un **depozit de stofe** ţesute în **motive româneşti**, destinate pentru ornate (vestminte bisericeşti) şi pentru mobile. La cerere se trimit modele. 391 2—6

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, Steckenpferd din Lapte de Crin, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann „Manera“ pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 34—40

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(46) 45— (Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

A apărut şi se află de vânzare
a Librăria arhidiecezană în Sibiiu

Din carnetul unui dascăl.

Studii şi articole
de
Ion Mateiu.
Preţul cor. 1·50 + porto 20 fil.

La Librăria arhidiecezană în Sibiiu, se află de vânzare:

Album

de

brodării şi ţesături româneşti.

Compus şi editat
de
Minerva Cosma.
Preţul 16 cor.

Mişelule!! Nici acuma încă nu ţi-ai însemnat o, că eu numai tuburi de **Jacobi-Antinicotin** fumez!

(106 a) 11—13

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană:**

Călindarul arhidiecezan

pe anul 1913

cu Şematismul autentic al bisericei ortodoxe rom. din Ungaria şi Transilvania. Partea literară conţine lucrări foarte interesante.

Preţul 80 fil, plus porto poştal 20 fil.

30,000 de părechi
păpuci şi ghete
se vând cu preţ redus.

Toate în lume se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai **păpucii** şi **ghetele** exec. în atelierul lui

VASILIE BAN

la „Cisma mare roşie“

după cum se numeşte prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită **prăvălie de încălţăminte s'a mărit în casa proprie** şi la fiecare părechie se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera **ghete bune şi trainice** pe lângă preţuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca şi până acum.

E deajuns a se arăta numărul, sau a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alţii, eventual să returnează banii.

(221) 49—

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marţi 20 Noemvrie (3 Decemvrie) 1912. Nr. 123.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil rândul cu litere garmond.

Prospecte de pace.

Sibiiu, 2 Decemvrie n.

Situaţia începe a se limpezi. Norii plini de groază şi de primejdie, cari se îngrămădiseră pe orizontul politicei esterne, se resfiră mereu, şi în dosul lor apare veselă şi zimbitoare zeiţa *păcii.* Pecând deci pe la începutul săptămânii trecute stăteam foarte aproape de isbucnirea răsboiului mare european, astăzi ne-am depărtat binişor de această primejdie, pe care bine ar fi dacă am vedea-o delăturată cu desăvârşire, pentru totdeauna.

Pentru astăzi situaţia ni se presintă astfel: Intre beligeranţi decurg încă pertractările pentru stabilirea condiţiunilor de pace, — şi după cum se asigură, cu bun succes, pentrucă mari divergenţe de păreri nu mai sunt între cei ce le stabilesc, — bine înţeles, a condiţiunilor de *pace*, căci armistiţiul e legat deja, în mod tacit, dupăce despre vre-o nouă luptă de multe zile nu a mai venit nici o ştire de pe câmpul de răsboiu. Ivirea vreunor noue complicaţiuni, în urma răsboiului din Balcani, pare deci a fi esclusă. Pentru ceice vreau se lege *pace*, nu pune doară nime mâna pe arme!

Conducătorii poporaţiunei din Albania s'au întrunit apoi zilele trecute în sfat obştesc şi au proclamat cu mare însufleţire independenţa Albaniei, cu consentimentul Turciei, stăpâna de până aci a acestei provincii, iar prin aceasta s'a tras o dungă peste socoteala Sârbiei, care vrea se incorporeze la statul sârbesc provincia aceasta, — s'a delăturat însă şi primejdia conflictului dintre monarhia noastră şi Sârbia, pentru provincia aceasta. Albanezii au ridicat pretutindenea steagul lor naţional, au ales un guvern provisoriu, care a notificat tuturor puterilor mari intrarea Albaniei în rândul statelor independente, şi puterile au luat la cunoştinţă notificarea.

Pentru Albania deci încă nu mai este motiv de a se naşte răsboiu european, şi nici pentru portul de mare la care râvneşte atât de mult Sârbia, pentrucă în privinţa aceasta s'a învoit, şi monarhia noastră şi Sârbia, ca chestia se fie discutată şi resolvată în conferenţa mare europeană, care să va întruni după legarea păcii între Turcia şi statele balcanice aflătoare în răsboiu cu ea, pentru a o ratifica.

Pentru recompensaţiile cari se cuvin României asemenea nu se va naşte răsboiu, pentrucă România a declarat, că ea nu cere nimica, ci aşteaptă, ca Bulgaria să-i ofere de bună voe aceea ce-i compete, şi anume: pe motivul, că dacă România nu-şi păstra neutralitatea, Bulgaria nu ajungea pe câmpul de răsboiu la succesele la cari a ajuns. Şi Bulgaria pare a fi destul de cuminte pentru a înţelege lucrul acesta, căci din Sofia se vesteşte, că în curând va merge un bărbat de stat mai de frunte la Bucureşti, pentru a afla dorinţele şi cererile statului român, în scopul de a-i fi împlinite.

Din nici o parte deci primejdia răsboiului nu ne mai ameninţă; şi totuşi lumea se teme aşa de mult de răsboiu, încât şi-a perdut aproape cumpătul. Dă năvală pe la bănci, ca să-şi scoată micile economii, pe cari le are aşezate acolo, sub cuvânt, că în cas de răsboiu statul poate pune mâna pe toţi banii dela bănci, spre a-i folosi pentru acoperirea cheltuelilor de răsboiu, eventual poate pune mâna pe ei duşmanul, dacă ar întra cumva în ţară, şi atunci oamenii rămân păgubiţi.

Păreri foarte greşite; pentrucă tocmai în cas de răsboiu nici unde nu sunt banii mai siguri decât în cassele mari de fier ale băncilor, pe cari nu le poate sparge nime şi nime nu le poate duce în spate. Chiar dacă ar fi să între deci monarhia noastră în răsboiu cu vre-o putere oarecare, — lucru pentru astăzi cu totul esclus, — nu deşărtate ar trebui cassele de fier ale băncilor, ci umplute şi îndesate bine cu toate prisosinţele şi cu toate economiile, pentrucă *acolo* sunt banii mai siguri. Nici statul nostru, şi nici duşmanul, dacă ar fi se între în ţară, n'are dreptul să se atingă de ei, — pentrucă formează avere privată, neatacabilă, pentrucă nu sunt ai lor. Dar cum am spus, nu esistă pentru acum nici un motiv, care să ne facă să vedem intemeiată presupunerea isbucnirii răsboiului între monarhia noastră şi vreun alt stat din Europa, şi astfel temerea publicului de răsboiu este asemenea neîntemeiată, iar asaltul pe care'l dă, după cum auzim, asupra băncilor, e păgubitor chiar pentru interesele sale proprii.

Din parlament. Vineri şi Sâmbătă s'a continuat în dietă discuţia generală asupra budgetului anului viitor. Vineri a vorbit şi deputatul naţionalist român *Dr. Alexandru Vaida Voevod*, iar Sâmbătă a răspuns prim-ministrul *Lukács* la cele cuprinse în vorbirile deputaţilor naţionalişti români *Mihali* şi *Vaida*, promiţând, că va cerceta întrucât sunt bazate plângerile lor şi după putinţă le va delătura. Astăzi se continuă discuţia asupra budgetului.

Legea electorală. In vorbirea rostită Sâmbătă în dietă a declarat domnul ministru president *Lukács*, că noua lege electorală a suferit o întârziere de o lună, dar că ea va fi prezentată dietei negreşit în cursul anului acestuia, deci încă înainte de Crăciun.

Legi noue. In şedinţa de Sâmbătă a dietei a prezentat dl *Lukács*, ca ministru de interne, un proiect de lege despre dispoziţiile estraordinare, în cas de răsboiu, cu privire la administraţie şi justiţie, iar ministrul de honvezi, dl *Hazai*, un proiect de lege despre cărăuşii în cas de răsboiu şi altul despre alte servicii făcute armatei în vreme de răboiu. Au fost predate comisiunilor.

In misiune la Bucureşti. Fostul şef al statului major austro-ungar, generalul *Conrad de Hötzendorf*, acum inspector general al armatei monarhiei noastre, a sosit Vineri la ameazi în Bucureşti, pentru a inmanua Regelui *Carol* o scrisoare a Monarhului nostru. A fost găzduit în palatul regal şi după audienţa avută la palat a conferat mult cu şeful statului major român, generalul *Averescu*. La gară s'a făcut primire frumoasă generalului *Conrad*, a cărui călătorie la Bucureşti e de mare importanţă politică.

Legea despre armata comună.

(Urmare).

§ 38. Pentru fiecare lipsă ce s'ar putea naşte înainte de începerea serviciului activ în contingentul de recruţi, fie din orice causă, trebue socotit câte un suplent. Afară de aceasta au se fie socotiţi suplenţi şi pentru soldaţii aflători în serviciul activ, dacă favorul acordat de paragrafii 30, 31 şi 32 s'a ivit după începerea serviciului activ şi dacă favorul se acordă în primul an de serviciu activ. Orice înmulţire în contingentul de recruţi, născută înainte de începerea serviciului activ, se consideră ca plus. Ca plus vine trecut şi acela, care în urma perderii îndreptăţirii la favor e chemat la serviciu activ, dacă chemarea se face în anul prim de serviciu activ.

§ 39. Cheltuelile presentării la asentare le poartă fiecare pentru sine. Cei seraci au se fie sprijiniţi de comună. Spesele de drum ale antistiilor comunale şi ale organelor cari însoţesc pe ceice vin la asentare, le poartă asemenea comunele. Pentru cei trimişi la supraarbitrare şi însoţitorii lor cheltuelile le poartă erarul. Celelalte cheltueli se acopăr conform regulamentelor esistente. Celce e păgubit în urma asentării ori înrolării ilegale, poate cere despăgubire dela cel vinovat.

§ 40. Căsătorie, în etatea îndatoririi de a se supune asentării, şi înainte de aceea, nu e permisă. Intre împrejurări, cari merită consideraţie, ministrul de honvezi poate da concesie de căsătorie, şi poate, dacă cer împrejurările, se suspendeze restrângerea aceasta prin ordinaţiune, ori să o sisteze de tot. Căsătoria la nici un cas nu formează basă pentru vre-un favor, cu privire la împlinirea îndatorirei de a face armata.

§ 41. Toţi aceia, cari au fost asentaţi prin recrutare, la asentarea principală, ori la cele supletorii din 1 Ianuarie până la 1 Octomvrie, împreună cu voluntarii asentaţi la asentarea principală, vin înregimen-

FOIŞOARĂ.

Spice din istoria noastră bisericească.

De *Dr. Ioan Lupaş.*

(Urmare).

După ce s'a întors din Rusia, Sava s'a apucat de lucru şi a dres biserica. Apoi a stăruit pe lângă principele Apafi, ca să întărească din nou scutinţele, ce s'au fost dat preoţilor români din partea lui Bethlen. Apafi l-a ascultat şi la anul 1676 a dat o scrisoare prin care zice, că preoţimea română să fie scutită de orice fel de dijmă şi iobăgie. Dar cu 4 ani mai târziu dieta dela Sighişoara desfiinţează toate scutinţele încuviinţate de principii ardeleni pe sama preoţilor români.

Mitropolitul Sava a ţinut şi sinoade, în cari şi-a dat silinţa să facă rânduială în biserică şi să o curețe de „bobonaşaguri“ adecă de credinţe deşerte. In aceste sinoade s'a hotărât, ca preoţii să predice şi să cetească din cărţile tipărite româneşte, să înveţe pe oameni *crezul*, *Tatăl nostru* şi *cele 10 porunci*, după fiecare slujbă să ţină şcoală cu pruncii, şi peste tot să se poarte cuviincios, căci altfel, „care popă se va face vornic pe la nunte şi va juca ori va umbla beat prin târg, ori va umbla la crâşme, ori se face măscăriciu şi vrăjitor, să i se ia popia!“ — Totodată s'au statorit şi drepturile şi datorinţele protopopilor să supravegheze purtarea preoţilor şi să aşeze preoţi în parohiile, unde cere trebuinţa. Deaceea s'a hotărât, ca „să nu se primească nici un preot în popor, până nu va aduce carte dela protopopul cum s'a purtat“ şi „nici un popă în popor fără ştirea protopopului să nu se tocmească. Iară carele se va tocmi fără ştire, să fie oprit de popie“.

Dar ca orice om vestit, Sava a avut şi duşmani. Acestia au pornit cu ură şi cu lăcomie asupra lui. Apafi văzând, că învinuirile lor sunt nedrepte l-a apărat pe Sava la început, dar de la o vreme l-a lăsat pradă duşmanilor săi. Se spune, că aceştia, ca să-şi bată joc de el, au pus pe o femee să ducă un căţel înfăşat şi să-l dea lui Sava să-l boteze tocmai când era la masă la principele. Fiind atunci zi de post, Sava mânca ridiche. A luat deci şi a dat căţelului o felie de ridiche, însă căţelul n'a voit s'o mănânce, dar dându-i carne, a mâncat. Atunci Sava ar fi zis: „Eu nu-l pot boteza, că nu e de legea mea; dacă ar fi de legea mea, n'ar mânca carne în zi de post. Să-l boteze calvinii, că e de legea lor“. Pentru aceasta s'ar fi supărat rău şi Apafi pe Sava. Şi ridicându-se contra lui învinuiri ca şi contra lui Ilie Ioreste, l-au scos din scaun (1680) şi l-au aruncat în temniţă, de unde îl scoteau în fiecare Vineri şi îl băteau cumplit, cu beţe înaintea poporului. Un scriitor ungur de pe vremea aceea (Mihail Cserei) povestind despre chinurile şi nedreptăţile, ce i s'au făcut lui Sava, zice, că „ne mai auzită păgânească şi cumplită tirănie“ a fost fapta duşmanilor lui Sava.

Cu ajutorul principelui Şerban Cantacuzino din Muntenia, Sava Brancovici a scăpat din temniţă, iar mai târziu (1683) regele Leopold în semn de recunoştinţă pentru meritele lui, l-a ridicat, împreună cu fratele său Gheorghe, la rangul de baron. Nu mult după aceea mitropolitul Sava a murit. Şi astfel s'a încheiat viaţa lui plină de sbuciumări grele şi de fapte însemnate, cari i-au împodobit numele în amintirea urmaşilor cu cununa cea neveştezită a măririi.

IX. Unirea şi urmările ei.

Către sfârşitul veacului al XVII-lea Ardealul a ajuns sub cârmuirea Habsburgilor. Acestia fiind de religia catolică, stăruiau ca numărul catolicilor să se înmulţească şi în Ardeal, unde scăzuse tare pe timpul principilor calvini. Lucrul acesta au crezut, că aşa se va putea împlini mai lesne, dacă poporul cel mai număros din această ţară, adecă Românii, se vor indupleca să părăsească biserica lor străbună şi să treacă la biserica romano-catolică, să se *uniască* cu ea.

In scopul acesta au fost trimişi în Ardeal preoţi catolici şi călugări iscusiţi, ca să vorbească cu căpeteniile bisericeşti ale Românilor şi să-i îndemne a păşi la această *unire.* Dacă vor primi preoţii unirea, însuş regele le promitea drepturi şi scutinţe mari, precum le aveau din vechime şi preoţii catolici.

Incercările şi târguelile au ţinut multă vreme căci Românii nu voiau să părăsească slujbele şi obiceiurile lor strămoşeşti. Văzând aceasta preoţii catolici au zis către ei, că pot să păstreze toate obiceiurile lor, dar să primească măcar aceste 4 puncte:

1. să creadă şi să mărturisească, că papa dela Roma este capul întregei biserici creştine;

2. să creadă şi să mărturisească, că Duhul sfânt purcede dela Tată *şi dela Fiul*;

3. să creadă că între raiu şi iad mai este un loc numit *purgatoriu* (*foc curăţitor*), unde se duc sufletele cu păcate mai uşoare spre a se curăţi;

4. să creadă, că sf. cuminecătură se poate face cu azimă (pâne nedospită).

Dacă vor primi aceste puncte, li se făgăduia marea cu sarea.

Mitropolitul de pe atunci, Atanasie Anghel, ameţit de astfel de promisiuni, a socotit că aceste 4 puncte n'ar fi lucru tocmai greu a le primi şi îndemna şi poporul să le primească. Şi-a chemat deci protopopii la sfat (1698) şi a iscălit împreună cu dânşii o scrisoare, (manifestul unirii) în care hotăresc, să încheie *unirea cu biserica* teţi cu 1 Octomvrie a anului de asentare, când sunt primiţi în legăturile de serviciu ale armatei comune (marină), respective ale honvezimei. Cei asentaţi după 1 Octomvrie până la 31 Decemvrie, mai departe voluntarii şi cei educaţi pentru cariera militară, vin înregimentaţi în ziua asentării împreună cu cei escluşi pe baza paragrafului 70 ca supranumărari. Dacă se ivesc în măsură mai mare boale esterne, uşor de vindecat, dar contagioase, între niste împrejurări din cari se poate deduce că cei ce le au nu se află în poziţia de a-şi afla vindecarea, ori că pot împedeca vindecarea, ministrul de honvezi, în înţelegere cu ministrul de răsboiu, poate ordona ca astfel de recruţi dacă de altcum au fost asentaţi ca apţi pentru armată să fie înregimentaţi înainte de 1 Octomvrie pentru a putea fi aşezaţi spre vindecare în vreun spital militar. In caz de mobilizare (ridicare la starea de răsboiu) la ordinul Maiestăţii Sale înregimentarea se face şi înainte de 1 Octomvrie.

Timpul de serviciu, cu esceptia cazurilor din §§ ii 21, şi 42, se începe cu ziua înregimentării. Timpul de serviciu al acelore, cari nu din vina lor nu au ajuns la asentare în etatea legală este a se socoti astfel, ca şi cum ar fi fost asentaţi în anul 23-lea al etăţii. Timpul de serviciu expiră: cu exceptia voluntarilor pe un an şi a celor inrolaţi pe baza §-lui 19 pe timp de răsboiu, cum şi a celor ce pe temeiul §-lui 9 fac serviciu activ special, fără considerare la ziua înregimentării, în 31 Decemvrie a anului în care se termină pentru respectivul îndatorirea de a servi.

§ 42. Serviciul activ, cu esceptia cazurilor din paragrafii 21, 23, 24, 25, 27, 28, 31, 32, şi 33, şi a celor înşirate mai la vale, se începe în principiu cu ziua înregimentării. La ceice în ziua înregimentării se află în arest preventiv ori îşi fac pedeapsa în închisoare, timpul serviciului activ se numără, dacă întârzierea e mai lungă decât de trei luni, dela ziua începerei serviciului activ. In cazul acesta cu întârzierea începerei serviciului activ sufere întârziere întregul timp de serviciu, cu esceptia cazului, când cel aflător în arest preventiv nu a fost pedepsit (A fost declarat nevinovat).

§ 43. Cei inrolaţi la serviciul activ sunt datori să servească fără întrerupere în activitate. Cei din rezervele întregitoare ale armatei comune primesc în curs de 10 săptămâni instrucţie militară. Deprinderile de arme ale celor din reserve, şi din reservele suplimentare le regulează §-ul 48 Cei numiţi în §-ul 41, întrucât nu ar mai putea fi obligaţi se facă serviciu activ, pe lângă rezervarea îndatoririi de a fi supuşi deprinderilor de arme pe cari le fac cei din anul de asentare al lor, îşi primesc instrucţia militară în curs de 10 săptămâni.

Dacă cer împrejurările speciale, cei din primul an de reservă a armatei comune (marină) şi cei din cele trei clase mai tinere ale rezervelor supletorii, pot fi chemaţi, respective reţinuţi la serviciu activ extraordinar, pe temeiul art. de lege 18 dela 1888. Rezervele armatei pentru comune şi rezervele supletorii, precum şi rezervele marinei, pot fi chemate, respective reţinute pentru a face serviciu activ in cas că se face în parte ori în întregime urcarea la starea de răsboiu, cum şi în cas de mobilisare, numai la ordinul Maiestăţii Sale. Dacă numai o parte din rezerve e necesar a să chema la serviciu activ, lucrul se face astfel, că întâi vin chemaţi cei din clasele mai tinere de asentare, în ordinea anilor de asentare, după corpuri de armată.

§. 44 Despre serviciul activ dela honvezi, făcut în vreme de pace, cum şi despre mobilizarea şi chemarea la arme a honvezimii, dă lămuriri legea despre honvezime.

§. 45. Soldaţilor cari săvârşesc crima desertării, timpul ce cade între dispariţia şi noua intrare la miliţie, nu se socoteşte în timpul serviciului legal. Prelungirea serviciului lor pe alte baze se face conform dispoziţiilor codului penal militar. Ceice vin chemaţi la serviciile stabilite în art. de lege 21 dela 1890, §-ul 1, ori ca recruţi încă neînregimentaţi, în înţelesul punctului 3 din paragraful numit, nu dau ascultare ordinului de chemare sub arme şi perd prin aceasta un timp de serviciu mai lung decât de trei luni, dacă cumva nu sunt consideraţi de desertori şi pedepsiţi pentru desertare au să suplinească lunile de întârziere, servind peste timpul de serviciu.

Timpul de serviciu activ şi întregul timp de serviciu, în caz de condamnare din partea judecătoriei penale, militare ori civile, numai atunci se prelungeşte cu vremea perdută din serviciul militar, dacă aceasta în urma întemniţării e mai lungă decât de trei luni. Arestul preventiv computat în pedeapsă este a se socoti ca pedeapsă. Executarea pedepsei ce nu trece peste şase luni, la soldaţii chemaţi la serviciu este a se amâna, la dorinţa autorităţii respective militare, ori este a se întrerupe. Se va stabili apoi pe calea ordinaţiunii, că recruţii pedepsiţi de judecătoriile penale înainte de a li se începe îndatorirea de a servi, ori sub durata acestei îndatoriri, ca unii cari nu pot fi îndreptaţi, deci cu influenţă rea asupra disciplinei, în cari cazuri au să fie concediaţi în vreme de pace, din serviciul activ militar.

§ 46. Trecerea în rezervă, cu esceptia voluntarilor, se face după espirarea serviciului activ, în 31 Decemvrie a anului respectiv. Permutarea din rezerva armatei comune în rezerva honvezimei se face la 31 Decemvrie. Dacă raporturile permit, şi în privinţa aceasta se simte trebuinţa la honvezime, la dorinţa ministrului de honvezi, pot să fie trecuţi dela armata comună la honvezime rezervişti cu gajă lunară, eşiţi din rândurile voluntarilor pe un an. In caz de răsboiu trecerea la rezerve se face pe baza ordinului Maiestăţii Sale.

(Va urma).

Din protopresbiterate.

Conferenţa a II. preoţească a tractului Sălişte.

Cu un mers regulat de tren sau căruţă, ajunşi la vreme recerută, — deodată cu îmbrăcarea şi înfăţişarea zilei în întreaga ei putere de lumină, avea să se prezinte şi preoţimea tractului Sălişte, în 1/14 Noemvrie a. c. în comuna Gurarâului, — loc orânduit pentru ţinerea conferenţei a II. a anului 1912.

Că n'am putut fi tovarăşi credincioşi ai zilei, nu e vina noastră, cari încă înainte de zorii dimineţii, pe întunerec, ne găsiam în aşteptare, ci — a trenului, care cu toate că să făcuse lumină cu deabinele, nu voia să mai vină. Intr'o vreme însă ca a anului 1912, plină de ploi necontenite şi vărsări mari de ape, cari pe unele locuri au slăbit mult baierile pământului, silindu-l astfel a-şi măsura şi stăpâni iuţeala, ba pe alocurea nevoindu-l chiar a mai merge şi pe jos, nu-i mai poţi lua în nume de rău, întârzierea.

Totuşi, în sfârşit, pufăitul cam înăduşit de greutatea drumului, îi vesteşte apropierea. Nu-şi dă mult răgaz de răsuflare, ci spre a mai împlini cât de cât din întârziere până la centru pleacă curând, stăruind cu sforţare.

Noi de astădată nu-l îngreunăm mult. A treia staţiune e a noastră. Cu schimb nu prea lung de vorbe, le percurgem, sântem ajunşi. Câteva căruţe aşteaptă, spre a ne uşura şi scurta drumul.

Eşiţi din comuna Orlat, o privelişte înălţătoare trezeşte şi alintă, desfătează chiar lumina ochilor cam posomărâtă, de chemarea prea din vreme la slujbă. — E cununa măiestoasă de dealuri înalte şi frumoase, cari cuprind şi îngrădesc comuna de trei părţi, ca într'o cetate, mai ales însă — răsăritul de soare, — care din pricina unei lupte înteţite cu ceata bine organizată de nori grei şi ameninţători, întârziase deasemeni să-şi trimită razele de toamnă, la vreme. Cu o reculegere şi îndârjire mânioasă, de atâta îngânfare şi stăpânire a cerului senin şi a razelor sale luminoase, calde şi binefăcătoare omenimei, izbateşte, deşi durere earăş numai pentru o amăgire, a alunga pe vrăjmaş, şi a ne da o zi rară în cununa anului acestuia, — o zi plină de viaţă, lumină şi căldură plăcută.

Comuna Gurarâului, mulţămită harnicilor şi vrednicilor conducători bisericeşti şi politici, de eri şi de azi, e plină de viitor! Măreaţa biserică, frumoasă şcoală, întemeiate pe peatră atât de puternică şi de stâncoasă, — zidite atât de larg şi de spaţios, de harnic şi corespunzător, înzestrată cea dintâi cu toate podoabele, cea de a dóua cu toate cerinţele vremii moderne; alcătuirile comunale, străzi bin îngrijite, poduri bine lucrate! îngrijirea de petrecere cuviincioasă a tineretului prin pavilonul de joc şi alte aşezăminte; orânduiala caselor corespunzătoare şi a ocolurilor; viaţa sufletească îngrădită prin mai multe societăţi; tăria credinţei, bună starea, hărnicia şi isteţimea cu care îşi îndeplinesc ţăranii de aici diferitul fel al rosturilor de traiu, sunt atâtea şi atâtea vorbe de cinste şi recunoştinţă la adresa conducătorilor, — atâtea chezăşii, cari prevestesc viitorul înfloritor al acestei fruntaşe comune.

Dângătul armonios şi plăcut al clopotelor, întrerup firul visărilor prevestitoare, — ne chiamă la slujbă.

Slugesc, ca cu astfel de prilejuri, — spre înălţarea slujbei, a mângâierei şi-a întăririi de credinţă a credincioşilor, cari cu toată vremea lucrului, în haine de sărbătoare, au alergat pentru câteva clipe la rugă şi închinare, şi căror rar li se îmbie astfel de prilejuri, — mai mulţi preoţi: I. Manta sen. Gh. Ittu, Iac. Steflea, A. Flucuş, A. Viad, I. Papa şi Dr. D. Borcea.

Răspunsurile liturgice le-a dat corul băeţilor de şcoală, dirigeat de învăţătorul Hanzu. Au cântat în trei voci, cu multă îngrijire, preciziune şi armonie plăcută, liturgia de profesorul seminarial T. Popoviciu.

Un cor bine dirigeat, fie de băeţi sau oameni mari, pe lângă înălţarea slujbei dumnezeeşti, — pe lângă înălţarea de inimi, ridică mult termometrul cultural al satelor. Azi când mai pretutindeni, avem învăţători cu cunoştinţe muzicale, pentruce oare nu le-am putea găsi, spre cinstea conducătorilor şi-a dirigentului, în toate satele cu astfel de învăţători?

Predica o rosteşte tinărul preot Ioan Manta.

Săvârşit serviciul divin, membrii sfatului preoţesc, trec în sala cea mare, destinată şedinţei, din edificiul şcoalei gr.-ort., unde la 10 oare a. m. Preacon. domn protopop, Dr. *Ioan Lupaş*, în scurte cuvinte de bineventare, cu constatarea celor prezenţi, deschide şedinţa, cerând a se alege biroul, doi bărbaţi de încredere şi un notar.

Se aleg: Ioan Manta sen. şi Valeriu Popoviciu, de notar Ioan Popa.

Constituiţi, dl protopop îşi ţine cuvântul de deschidere, vorbind despre „*dotaţiunea preoţilor*“.

In urma preocupărilor din prezent, nu numai a preoţilor ci şi a corporaţiunilor noastre bisericeşti mai înalte cu starea materială a preoţimii, nici că se putea alege un subiect mai potrivit actualităţii.

S'au spus multe cuvinte, s'au dat multe păreri în timpul din urmă asupra unei ameliorări a stării preoţeşti; tractatul părintelui protopop Lupaş se deosebeşte însă mult de toate acestea, fiind o lucrare plină nu de fraze mai mult sau mai puţin preocupătoare şi recunoscătoare de nedreptatea împărţirii de congruă, de greutatea vremilor şi scumpetea prezentului, ci de interesante date istorice din frământările trecutului, privitoare la starea şi remuneraţiunea preotului în vechime, precum şi la luptele purtate de episcopii vremilor, cererile înaintate din partea lor spre-o îmbunătăţire a stării preoţeşti.

Spune, că „pe când preoţimea altor confesiuni a fost în trecut încărcată de privilegii şi scutinţe, pusă la adăpost de grijile traiului zilnic, ca să se poată dedica cu trup cu suflet misiunii sale sfinte, pe preotul român îl găsim, în întinderea lungă a veacurilor triste şi grele, ducându-şi traiul său lipsit, prigonit şi apăsat de toate poverile unei vieţi legate mai mult de glie decât îndreptate spre ţintele cele înalte, spre zerile senine ale veşniciei. Arată că cârmuitorii ţării prea arareori se gândeau să ia vreo măsură în favorul preoţilor români. „Şi chiar dacă luau, avizau de obiceu pe preot tot numai la munificenţa atât de strâmtă şi măsurată a credincioşilor încărcaţi şi de altfel cu toate greutăţile din lume“.

In marginile unui discurs, cu măestria-i recunoscută în desvoltarea lucrărilor, înşiră toate momentele de seamă aparţinătoare subiectului, ca: Hotărârea dietei din Turda ţinută la 1569; amplificarea ei mai târziu cu vre-o 120 de ani, grija unor conducători de-a cumpăra moşii pe sama bisericii (Dosofteiu); obiceiul de a înstrăina averile şi moşiile româneşti între nobili; încuviinţarea dată de Gavril Bethlen la anul 1612 episcopului Teofil dela Prislop; hotărârea magistratului din Sibiiu, din 2 Iunie 1615; dispunerea împăratului Iosif al II-lea de a se plăti învăţătorii din fondurile comunale; neascultarea cererii episcopilor Adamovici şi Bob înaintată la 1791, de-a se plăti şi preoţii români din visteria statului; hotărârea stolei dela 23/IX 1794 prin poruncă împărătească, una din cele mai complete stole din trecut. Observă că dacă la anul 1794 s'a putut impune, „pentru ce nu s'ar putea face acelaş lucru şi acum la 1912, pentru toate bisericile din Metropolia noastră“. — Cererea episcopilor

---

romano-catolică. Scrisoarea aceasta au întărit-o cu peceţile lor 35 de protopopi împreună cu Atanasie, care lângă pecetul şi iscălitura sa a mai adaus, că numai aşa se învoeşte, dacă toate rânduelile bisericii răsăritene şi toate slujbele vor rămânea neschimbate.

Principele Munteniei, Constantin Brâncoveanu auzind de acest pas greşit al lui Atanasie, a cercat să-l împedece. Fiindcă ştia, că mitropolia este săracă şi lipsită „şi se învălueşte ca o corabie în mijlocul valurilor mării… şi se năpăstueşte în multe chipuri“, a dăruit la 1698 pe sama acestei mitropolii 6000 de galbini pe an, poruncind ca şi urmaşii lui să dea în tot anul ajutorul acesta „din avuţia lor, care dela Dumnezeu le-ar fi lor dată“. Iar la anul 1700 a dăruit mitropoliei ardelene moşia Merişenilor, ca să se poată ajuta şi mai bine cu venitele acestei moşii, să poată zidi biserici şi şcoli, să poată tipări cărţi şi să lumineze poporul cu învăţăturile cele sfinte ale Evangheliei.

Cu toate acestea însă unirea s'a făcut, iar ajutoarele darnicului principe Constantin Brâncoveanu, pentru biserica noastă au rămas pierdute.

2. Unirea a avut la început urmări triste. Căpetenia bisericească a Românilor uniţi, episcopul greco-catolic a ajuns într'o stare umilitoare, căci i s'a pus în coastă un teolog catolic, care-i supraveghea toate faptele şi vorbele lui, fără ştirea căruia nu putea să scrie nici măcar o scrisoare. Promisiunile cele mari, că preoţimea şi poporul va căpăta drepturi şi scutinţe, încă nu s'au prea împlinit, ci au rămas literă moartă, pe răbduria hârtie.

In popor s'au născut învrăjbiri şi frământări îndelungate, căci mulţi ţărani cu frica lui Dumnezeu şi cu dragoste pentru credinţa lor strămoşească n'au voit să ştie de unire. Şi astfel poporul s'a sfăşiat în două părţi: gr.-or. şi gr.-cat. (uniţi).

Biserica noastră a rămas timp îndelungat lipsită de arhierei şi conducători, asuprită din toate părţile şi împinsă într'o stare foarte jalnică, încât e mirare, că mai târziu s'a putut totuş întrâma şi ridica din starea aceea umilită.

Mai târziu însă a avut *unirea* şi unele urmări bune. S'au deschis şcoale în Blaj şi au ajuns câţiva fii ai poporului român să înveţe pe la şcoalele înalte din Viena şi Roma. Aceştia întorcându-se acasă au scris cărţi pentru luminarea poporului şi cărţi de ştiinţă, prin care au adus cinste numelui românesc. Aşa a lucrat cronicarul Gheorghe Şincai, care a scris Cronica Românilor dela Impăratul Traian până pe la 1740; tot astfel Samuil Micu din Sadu şi protopopul Petru Maior, care a scris o istorie „Despre începutul Românilor în Dacia“ şi o istorie bisericească.

Intre episcopii gr.-cat s'a întâmplat să fie şi câţiva oameni vrednici, ca Inocenţiu Micu (1732—1744) care a luptat mult ca să câştige drepturi pentru poporul român, sau ca Grigorie Maior (1772—1782) despre care poporul zicea: „Acesta e vlădică, nu nimică“.

Mai târziu pe vremea lui Alecsandru Sterca-Şuluţu episcopia gr.-cat. a fost ridicată la rangul de mitropolie cu reşedinţa în Blaj având ca episcopii atârnătoare de ea: 1. episcopia gr.-cat. din OradeaMare 2. din Gherla şi 3. din Lugoj.

X. Apărătorii credinţei străbune.

Rămânând biserica ortodoxă română, în urma unirii lipsită de orice conducere, mulţi credeau că credincioşii acestei biserici, ne mai putându-se împotrivi unirii, se vor da biruiţi ori se vor risipi şi biserica lor va fi înghiţită de cea unită. Spune şi la sfânta Scriptură, că „ceice n'au conducere se risipesc ca frunzele“.

Dar nu s'a întâmplat aşa. Ci s'au găsit prin satele noastre, în deosebi prin ţinuturile dela margine, destui preoţi şi ţărani vrednici, cari sau hotărât a-şi apăra, chiar cu primejdia vieţii, credinţa străbună

Pe la 1744 a călătorit prin părţile ardelene dela Dobra până la Sibiiu un pustnic cu numele Visarion. Pe unde trecea el, trăgeau clopotele şi îi ieşia poporul în cale. El îndemna pe toţi să-şi apere credinţa strămoşească. S'a oprit şi la *Sălişte* unde s'a zidit în amintirea lui schitul dela Fântână Foltii, cu hramul Isvorul Maicii Precste. Pe turnul bisericuţii dela Foltea se mai pot citi şi azi rândurile, în cari se face amintire de trecerea lui Visarion pe aci, în următorul mod: „Cu ajutoriul lui Dumnezeu s'au rennoit acest sfânt lăcaş al isvorului Precestii, ce s'au găsit la anul 1744 prin descoperirea sfântului pusnic. Titori mai mulţi făcători de bine, cari sunt scrişi în cartea vieţii. Anul 1861 August 15“.

Ajungând la Sibiiu a fost prins şi dus la Viena în închisoare, unde a şi murit.

Cu câţiva ani mai târziu, doi preoţi dela sate, preotul Şofronie din Cioara şi popa Ioan din Aciliu au făcut mişcare în popor îndemnând pe oameni, „să ceară dela cârmuire un episcop deosebit pentru biserice ortodoxă-română.

Despre popa Şofronie se spune, că umbla înconjurat de mii de oameni, cari îl păziau şi ascultau cuvântul lui, cutreera satele şi arăta o pecete „cât un taler“, prin care li se dădea oamenilor voe să alunge preoţii cei uniţi. Se zice, că purta căciulă de miel şi opinci de mătase. Avea trecere şi ascultare mare înaintea poporului şi înaintea mitropolitului sârbesc din Carloviţ astfel, încât într'un timp, prin anii 1757—1760 în părţile ardelene şi maramurăşene toţi preoţii ascultau de el, şi cine voia să se preoţească la (Carloviţ) trebuea să ducă scrisoare de recomandaţie dela Şofronie.

Va urma).

Vasile Moga şi Ioan Lemeny pentru îndreptăţirea preoţimii, prin petiţie înaintată dietei ardelene din 1842, ca 1) Zeciuială fiecare să o dea la popa său, iar popii neuniţi să fie scutiţi şi 2) ca persoanelor bisericeşti de alte religii încă să li se taie atâta loc bisericesc cât stăpânesc cei de legea augustană. Implinirea punctului 12 din programul naţional dela 1848 abia după 50 de ani într'o formă destul de nedreaptă. Stăruinţele şi succesele lui *Şaguna* în chestia dotaţiunii preoţilor, a porţiunilor canonice. Infiinţarea de fonduri, despre situaţia de astăzi care lasă mult de dorit, înfiinţarea de fonduri parohiale pentru viitor, stăruinţele conducătorilor bisericeşti, în primul rând ale P. S. nostri Arhierei, pentru o îmbunătăţire a stării preoţeşti şi îndemnul înfiinţării de fonduri, esprimarea dorinţei faţă de consistorul mitropolitan de-a statori o stolă, şi încassarea ei prin epitropii bisericii; plătirea preotului din fondurile bisericeşti cu leafă fixă corespunzătoare venitelor stolare şi administrarea venitelor stolare la sporirea fondurilor.

Deschizându-se discuţie asupra frumoasei şi interesantei lucrări, în general se hotăreşte a se aduce mulţămiri protocolare zelosului conducător, iar operatul a se da publicităţii, ca şi alţii să se poată împărtăşi de frământările interesante din viaţa stolară a preoţimii.

In special însă asupra părţii ultime, în care autorul îşi exprimă dorinţa de a se încassa venitele stolare prin epitropii, în schimbul cărora preotul să fie remunerat din partea bisericii, se naşte o vie discuţie, la care iau parte membrii: Steflea, Vlad, Manta, Popa, profesorul Oţoiu, Dr. Borcea şi Dr. Lupaş, rezultând din pledările vorbitorilor şi primirea conferenţei de a se apela la Presven. Consistoriu prin o cerere, prin care să se roage ca chestia stolară să se sistemizeze şi rezolve amăsurat cerinţelor vremii.

Serviciul divin se declară pe deplin succes.

V. Popoviciu observă, că în viitor să nu mai slugească atâţa preoţi, neavând în săvârşirea unor momente nici unde se întoarce, ci numai trei.

Subsemnatul întregeşte observarea, arătând, că serviciul divin e pus în program ca punct de studiere şi îndreptare. Deci, din ce vor slugi mai puţini, vor fi mai bine observaţi. E deasemeni de părerea, să nu fie denumiţi mai mulţi de trei, între cari însă să fie socotit şi cel ce are să predice. Slugind totodată, fiind îmbrăcat în ornate de liturghie, va avea o mai mare influenţă. In predică, având a inzista asupra vre unui text din evanghelie, e cu cale, să o spună acela, care e însărcinat cu ţinerea ei. Se primeşte.

A predicat liber, Ioan Manta jun. Textul biblic: «Faceţi bine tuturor, dar mai ales celor de-o credinţă cu voi». [Pavel, Galateni VI. 10]. Vorbeşte despre dragostea deaproapelui şi împărţirea ei.

Dl profesor Oţoiu observă, că predica în general a făcut bună impresie. A fost bine lucrată, bine predată, iubirea deaproapelui şi împărţirea ei a fost cu succes scoasă la iveală şi aplicată la viaţa practică. Adaugă, că partea ultimă, deşi totatât de frumoasă n'a fost cu destulă încredere şi putere predată. Se declară pe deplin succeasă.

Se naşte discuţie asupra felului de predicare, liber ori cetită. In parte: P. Jaga, A. Vlad şi Dr. I. Lupaş. Cel dintâi e pentru cetirea ei, nemai fiind memorizarea la om în vârstă posibilă; al doilea, dupăcum poate omul; — iar dl protopop, prin înşirarea mai multor dovezi, a celor psihologice, a stăpânirii publicului şi a influenţării... etc. e pentru ţinerea liberă. Se cuprinde ca concluz, că întru cât e numai posibil, să se năzuiască fiecare a predica liber.

Se comunică ordinile consistoriale: Nr. 6574 Bis.-1912, prin care se îndrumează preoţimea a se spovedi în fiecare an cel puţin odată, pentru a premerge cu bun exemplu poporenilor din parohie. Se ia la cunoştinţă, cu adausul că s'a îndeplinit de doi ani; Nr. 7971 Pres.: Indrumare către teologi, candidaţi de preoţi şi preoţi luaţi la miliţie, spre a se legitima an de an; Nr. 7432 Bis., luarea la cunoştinţă despre ţinerea conferenţei din primăvară, exprimarea de a se întregi şi publica în broşură „corelaţiunea dintre administraţia civilă şi bisericească“, — deasemeni esprimarea dorinţei de-a se prezenta în scris o lucrare temeinică despre uniformizarea slujbelor. Se răspunde, că chestionarul, cu conferenţa aceasta s'a încheiat şi că comisia însărcinată cu prelucrarea materialului se va năzui a duce în îndeplinire dorinţa Presven. Consistor.

(Va urma).

NOUTĂŢI.

Din cauza sfintei sărbători „Intrarea în biserică“, *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Vineri la orele obicinuite.*

*

Inştiinţare. *Examenul de maturitate de corigenţă la gimnaziul român din Braşov se va ţinea în 5/18 Decemvrie a. c.*

*

Pentru învăţători. In foaia oficioasă a apărut eri ordinaţiunea ministrului de culte şi instrucţiune publică, în care se dispune, că învăţătorii definitivaţi, cari fac anul de serviciu la armată ca voluntari, primesc salarul întreg pe durata absentării lor dela şcoală, dar au să plătească pe substituţii lor, a căror rebonificare nu poate fi mai mare de 800 coroane. Invăţătorii însă, cari s'au căsătorit înainte de a intra în vigoare noua lege militară (7 Iulie 1912) precum şi acei, cari trăesc în căsnicie comună cu mamele lor, ori cu câte vre-o soră, *pot cere să fie trecuţi la reservele suplimentare.*

*

Reuniunea ardeleană de patronaj. Secţia sibiană a reuniunii ardelene de patronaj s'a constituit în şedinţa din 28 Noemvrie, ţinută sub presidenţia dlui jude de curie şi president al tribunalului regesc din loc, Dr. *Kemény*, după cum urmează: president: Dr. Wiedorn, procuror regesc, al doilea president Dr. Schullerus, preot evangelic. Secretari advocaţii: Dr. Gresskovitz, Dr. *Vasile Dan* şi Dr. Kormos. Şef de birou Niedlich, cassier Cservinka şi fisc Dr. Kirchgatter. In comitetul de 32 membri sunt aleşi apoi şi următorii Români: Dr. A. Crăciunescu, profesor, Dr. Ioan Frume, advocat, Dr. Eleonora Lemeny, profesoară, Ioan Chirca, notar în Sălişte, Dr. Ioan Lupaş, protopresbiter, Sergiu Medeanu, protopresbiter, Constantin Moldovan şi Traian Petrişor, preoţi, Eremie Puia, învăţător.

*

Pentru „Cosinzeana“. Cetim în revista „*Cosinzeana*“, că cele două edificii mai noue moderne din Sibiiu, cari formează proprietatea consistorului nostru, anume: şcoala centrală elementară şi casa cu două etage din strada Schewis, au fost ridicate: *„mulţămită stăruinţelor depuse în consistor de către asesorul Nicolae Ivan şi de activul protopop al Sibiiului, Dr. Ioan Stroia“*. Nu ştim ce rost pot să aibă astfel de reclame; ştim însă, că zidirile amintite nu le-au făcut persoane singuratice, ci *consistorul arhidiecezan,* şi despre acest fapt am dori să iee act şi „*Cosinzeana*“.

*

„Luceafărul“ anunţă, că dl *Octavian Goga* s'a retras dela conducerea acestei reviste, care în viitor va fi condusă de dl *Tăslăuanu*, şi va apărea iarăşi numai de două ori pe lună, fără a mai face politică, ci numai literatură.

*

Rescumpărare. Domnul *Dr. Nicolau Ittu*, medic practic în Sibiiu, şi-a a rescumpărat felicitările de ziua onomastică, contribuind cu douăzeci (20) coroane la fondul gazetarilor.

*

Comisiunea permanentă a comitatului Sibiiu îşi va ţinea adunarea lunară ordinară Marţi în 3 Decemvrie n. la 11 ore în sala cea mică a casei comitatului. Am onoarea a invita pe Dnii membri la această adunare. Iuliu Bàrdossy, prezident.

*

Aviz. Direcţiunea din Cluj a poştelor şi telegrafului avizează publicul cu privire la împachetarea şi adresarea corectă a pachetelor poştale. La serbătorile de Crăciun şi anul nou se expedează de obicei un număr enorm de pachete, care numai aşa poate să ajungă la destinaţie, dacă trimiţătorul împlineşte exact regulele poştale privitoare la adrese şi împachetare. Nu este permis să se trimită bani sau juvaere în acelaş pachet cu alte obiecte. Adresa primitorului să fie scrisă lămurit. Este de dorit, ca trimiţătorul să-şi însemne numele şi locuinţa nu numai pe biletul de expediţie, ci şi în *interiorul* pachetului, pentru orientarea organelor poştale, când adresa din afară s'ar pierde sau ar deveni ilegibilă.

*

Măsuri împotriva holerei. Ministerul de războiu, în considerare că în Constantinopol şi în Macedonia se ivesc tot mai multe îmbolnăviri de holeră, a dat ordin ca persoanele militare care sosesc pe uscat sau pe mare din locurile infectate, să fie supuse unei supravegheri medicale de 5 zile. Concedii militare, pentru teritoriile numite, nu se mai acordă pe timpul cât durează epidemia.

Epidemie în armata bulgară. Ziarul Daily News vesteşte, că holera se întinde tot mai mult şi în armata bulgară. In localitatea Mustafa Paşa s'au constatat până acum mai multe sute de cazuri, care încă se tăinuesc. Epidemia bântue şi în Adrianopol atât între turci, cât şi între aliaţi, cari constau din rezervişti de clasa a treia bulgari şi sârbi. Cadavrele stau neîngropate zile întregi.

*

Moartea unui corespondent. Consilierul Dr. *Bumiller*, corespondentul de răsboiu al ziarului *Frankfurter Zeitung*, a murit de holeră într'un spital din San Stefano, pe lângă toate îngrijirile medicale ale doctorilor germani.

*

Opere de artă. Din ţara dolarilor vine ştirea, că americanii au făcut socoteală, câte milioane trec din lumea nouă în lumea veche, cheltuite pentru lucruri de artă. In anul 1911 miliardarii au dat 36 milioane dolari pentru opere artistice cumpărate spre marea pagubă a muzeelor din Europa. In anul precedent s'au dat peste 22 milioane tot pentru opere de artă clasică: tablouri, lucrări în bronz, monumente vechi ş. a., cari toate au trecut oceanul ca să decoreze palatele uriaşe ale regilor petroleului, oţelului, căilor ferate, şi ale altor multimilionari. Nu este imposibil, ca şi tabloul Mona Lisa să fie rătăcit în palatul cutărui nabab american.

*

Institute nouă medicale. Pentru a face nouă cercetări asupra unor boale primejdioase, şi în deosebi asupra cancerului, s'a înfiinţat un aşezământ în Buffalo, sub conducerea profesorului Dr. Gaylord. — Un alt institut medical, în acelaş scop, se va clădi în Viena în urma stăruinţelor societăţii austriace pentru combaterea cancerului, — societatea aceasta stă sub protectoratul suveranului. — Al treilea, institut, pentru studierea numitei boale, se va ridica la Berlin din o fundaţiune menită spre acest scop şi din contribuiri particulare.

*

Contra baptiştilor. Guvernatorul din Riga (Rusia) a oprit întrunirile unei comunităţi baptiste, de oarece preşedintele ei, cunoscutul predicator Fettler din Petersburg, a voit ca sub mantaua exerciţiilor religioase să ţină o adunare internaţională a baptiştilor.

*

Monument aviatorului. In amintirea lui Hubert *Latham* care s'a nenorocit la o vânătoare de bivoli sălbatici în Africa se va înălţa un monument. Spre acest scop s'a constituit în Paris un comitet. Latham, cum se ştie, a fost primul aviator care făcuse încercarea să treacă în sbor canalul La Manche, mai târziu apoi a venit Bleriot cu aparatul său perfecţionat şi a reuşit să realizeze încercarea îndrăzneaţă a lui Latham. Monumentul i se va ridica pe locul unde făcuse această încercare.

*

Voturile preşedintelui. Noul preşedinte al Statelor unite, Woodrow *Wilson*, a obţinut la alegerea sa 16 milioane de voturi date de femei şi bărbaţi. Astfel începând din 5 Martie 1913, Wilson va conduce timp de patru ani republica americană. Primul fapt al preşedintelui democrat, dacă va rămânea credincios programei sale, va fi reducerea taxelor vamale.

*

Armata rusească. Rusia este împărţită în 12 cercuri militare, dintre care 7 se ţin de teritorul rusesc european. Cu totul se află în Rusia 37 corpuri de armată, dintre acestea 5 sunt în Siberia, 2 în Turchestan, ear restul de 30 în Europa. Contingentul anual de recruţi este astăzi de 450·000 de oameni. Obligativitatea serviciului militar durează 22 de ani (dela vârsta de 21 până la 43 ani) din care 18 ani în armata regulată, ear 4 ani la gloate. In caz de război, Rusia ar putea trimite contra vecinilor săi dela apus cel mult 24 corpuri de armată cu 960.000 de soldaţi.

*

Forturile Parisului. In răsboiul dela 1871 forturile Parisului au jucat un rol însemnat. Intăriturile acestea, care au împedecat întinderea Parisului, se vor dărâma în timpul cel mai apropiat. Din punct de vedere militar vechile forturi nu mai au valoare. Pe teritorul dobândit în urma dărâmărilor se vor planta *parcuri* întinse, fără să se clădească nici un edificiu. Astfel poporaţiunea săracă a suburbiilor parisiene va avea parte de aer bun şi promenăzi frumoase.

*

Biblie scumpă. La licitarea unei biblioteci în Newyork s'a vândut o Biblie-Mazarin cu 250 mii coroane. Aceasta este preţul cel mai mare, ce s'a dat vreodată pentru o carte tipărită.

*

Atrocităţi greceşti. Ziarele bucureştene aduc earăş ştiri despre atrocităţile Grecilor contra Românilor din Macedonia. Frunteşii aromâni din comunele Grebena, Turia, Avdela, Perivole, Samarina ş. a. au fost unii decapitaţi, alţii arestaţi de armata grecească şi duşi la curtea marţială din Larisa pentru a fi executaţi.

*

Durazzo. Orăşelul de port Durazzo are un trecut destul de furtunos. In vremile vechi a dat naştere unui răsboi dintre cele mai lungi, — şi ar fi de dorit, ca rolul acesta trist să nu şi-l repeteze. Intemeeat de Corinteni la anul 625 n. de Cr., a purtat în vechime numele *Epidamnos*. Certele între diferitele partide din Epidamnos au cauzat răsboiul peloponesiac, purtat de Atena şi Sparta aproape treizeci de ani (431—404 n. de Cr.). Mai târziu Durazzo, numit Dyrrhachium, a ajuns sub stăpânirea romană, apoi grecească; câtva timp a stat şi sub porunca sârbească (în 1336), — până ce în urmă la 1501 orăşelul a fost ocupat de Turci şi a rămas sub domnia lor până astăzi.

*

Copiii şi cafenelele. E lucru destul de cunoscut, că Budapesta este un eldorado al vieţii de cafenea. Localuri atât de luxoase, cum are capitala Ungariei, nu se găsesc nici în Viena, nici în Paris, — numai Berlinul poate ţinea concurenţă cu cafenelele din Budapesta. In timpul mai nou, decând s'au introdus mâncările calde şi în cafenea, familii întregi cu copii cu tot obişnuesc a ocupa zilnic mesele acestor localuri, spre marele necaz al oamenilor neînsuraţi, despre cari se ştie că n'au o deosebită dragoste pentru gălăgia cetelor de copii. Imprejurarea din urmă a îndemnat pe un cafegiu budapestan să pună în elegantul său local următoarea inscripţie scurtă şi cuprinzătoare: „Se recomandă prea stimatelor familii, să nu aducă în cafenea copii sub vârsta de zece ani“.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor români sibieni, au mai dăruit: membrii direcţiunii nou înfiinţatei Insoţiri de credit „Raiffeisen“ din Vurpăr: Ioan Ceteanu, învăţător, totodată prezident, Ioan Banea, viceprezident, Ilie Giurgiu, Dumitru Banea şi Simeon Banea, economi, fiecare câte 20 bani, Aron Meţianu, paroh (Nocrich) 50 bani, Ioan Marin, par. (Râusadului) 1 cor., Lazar Ceteraş, băieş (Bucium-Poeni) şi fiul său Lazar, pedagog curs. I., 60 bani, Ioan Oţoiu, profesor semin. cor. 1.50, Vasile Lombrea, ziler (originar din Sălcioua-super.) 50 bani şi nuntaşii mirilor Petru Vintilă, econom cu juna Maria Leţa, fiind naşi Iosif Marcu jun., pardositor şi soţia sa Ema, la stăruinţa exp. „Tel. Rom.“ I. Imbăruş cor. 6 20.

*

Mulţămită. Dl *Petru Şogan*, proprietar în Cerghidul-mare, având proprietate şi în comuna noastră bisericească M. Oşorheiu, la cererea proprie — prin resoluţiunea consistorială din 18 Septemvrie a. c. Nr. 11.307 Bis. — a fost încorporat dimpreună cu mama D-sale Dna văd. Ana Şogan, — ca parohieni în parohia M. Oşorheiu. Din prilejul acestei încorporări a dăruit — pentru zidirea unei biserici rom. gr.-or. în locul bisericuţei de lemn, edificată în 1814 în M. Oşorheiu, — una sută cinci zeci mii (150,000) cărămizi, cari computate după preţul de azi a 50 cor. mia ar costa *7500 coroane*. Pentru acest dar şi jertfă marinimoasă subscrisul în numele epitropiei, comitetului şi sinodului parohial îi esprim şi pe acestă cale numitului donator cele mai călduroase şi sincere mulţămite. Mureş Oşorheiu, la 14/27 Noemvrie 1912. *Stefan Russu*, protopop.

Poşta ultimă.

Condiţiunile păcii.

Ultimele ştiri de pe câmpul de răsboiu spun, că înţelegerea între representanţii Turciei şi ai Bulgariei *s'ar fi făcut*, pe basa următoarelor condiţiuni de pace: Adrianopolul rămâne în posesiunea Turciei. Turcia intră în alianţa balcanică. Albania capătă autonomie, sub controlul statelor balcanice. Mohamedanii din provinciile cucerite primesc privilegii cu privire la religia lor. O altă telegramă primită astăzi ne spune însă, că nu pacea, ci *armistiţiul s'a legat pe 14 zile.*

Teatru.

Luni, „*Der Angriff*“, tragedie în 3 acte, Marţi, „*Heimat*“, tragedie de Sudermann şi Mercuri comedia „*Das stärkere Band*“.

Ad Nr. pp. 1184—1912. (390) 3—3

Concurs.

In sensul veneratului ordin consistorial din 9 l. t. de sub Nr. 12,058 Bis. prin aceasta se publică concurs pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Cara** cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții au a-și aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului până la terminul susindicat și cu prealabila încuviințare a acestui, a se prezenta la sf. biserică în vre-o zi de Duminecă ori sărbătoare spre a cânta ori a celebra la sf. biserică spre a fi cunoscuți poporului.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al Clujului în conțelegere cu comitetul parohial.

Cluj, la 5 Noemvrie 1912.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Anunț.

La școala de industrie națională a Reuniunii femeilor române din Sibiiu (Berggasse Nr. 9) se află un **depozit de stofe** țesute în **motive românești**, destinate pentru ornate (vestminte bisericești) și pentru mobile. La cerere se trimit modele. 391 3—6

A apărut și se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană

I. Enescu:

Cooperativele sătești

Felul și însemnătatea lor.

Prețul Cor. 1·50, porto 5 fil.

Nr. 690/1912. (389) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școalele confesionale din comunele mai jos înșirate, tractul Iliei, se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Vișca:** salar 1000 cor., solviți din cassa bisericii în rate lunare anticipative. Cuartir și grădină în natură și lemne necesare de foc.

3. **Târnava:** salar 600 cor. solviți din cassa bisericei, iar 400 cor. se vor cere dela stat. Cuartir și grădină în natură și lemne necesare de foc.

3. **Târnăvița**: salar 600 cor. dela popor, 400 oor. se vor cere dela stat. Cuartir în natură, 20 cor. relut de grădină și lemne necesare de foc.

Aleșii au a conduce în Dumineci și sărbători copiii la biserică și a cânta cu ei la sf. liturghie. A ținea școală de repetiție și a i instrua în pomărit gratuit.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Iliei în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Ilia, la 8 Noemvrie 1912.

Z. Murășan,
protopresbiter.

Anunț.

Duminecă, în 8 Decemvrie n. 1912 la 11 oare a. m. se dă în arândă vama târgului Săliște, pe 3 ani (1913—1915).

Prețul de strigare 5650 cor.

Licitația se va ținea la școală. Până la acest termin se pot înainta comitetului și oferte în scris, provăzute cu vadiul de 10%.

Comitetul parohial
387 3—3 **gr.-or. rom. din Săliște**

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană**:

Călindarul arhidiecezan

pe anul 1913

cu Șematismul autentic al bisericei ortodoxe rom. din Ungaria și Transilvania. Partea literară conține lucrări foarte interesante.

Prețul 80 fil, plus porto poștal 20 fil.

Recuisite de scris se pot procura dela **Librăria arhidiecezană**

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceiaș și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaș legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaș legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimați evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce împrimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

ICOANE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză**, în orișicare mărime, pe lângă **prețurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei arhidiecezane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

I.

- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Nașterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipet
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la față
- Răstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormânt
- Invierea Domnului
- Inălțarea — Floriile
- Tăerea împrejur
- Nașterea Maicei Domnului
- Pogorârea Duhului sfânt
- Nașterea sfântului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie și Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

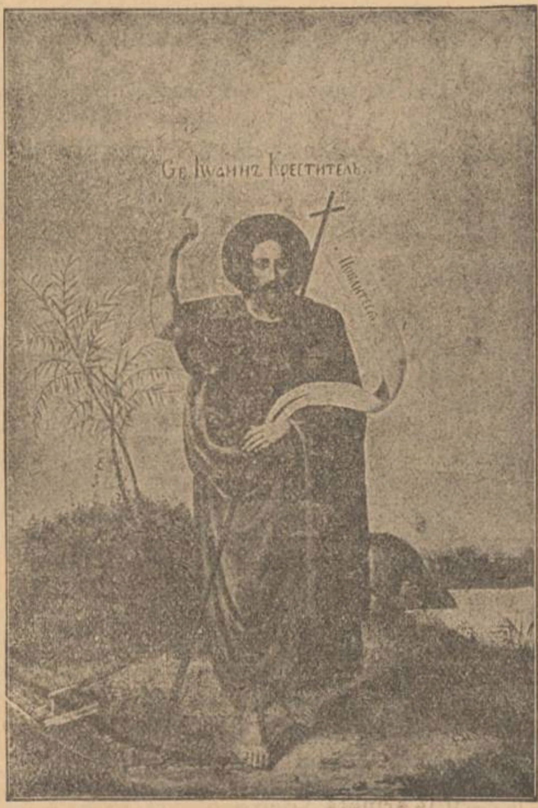

II.

- Iisus pe Cruce
- Inălțarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Táierea capului sfntului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.

- Botezul Domnului
- Constantin și Elena
- Sfntuli Dumtru călare
- Sfntul George „
- Maica Domnului
- Petru și Pavel
- Arhanghelii Mihail și Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim și Ana

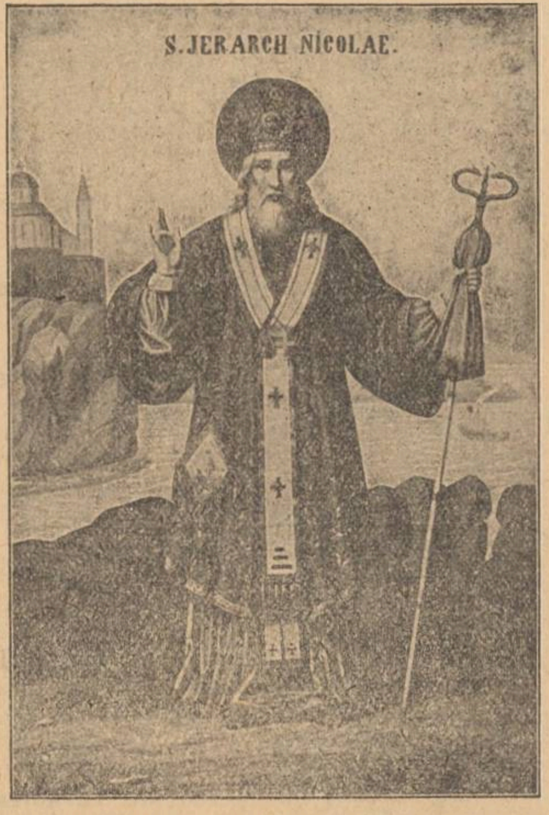
S.JERARCH NICOLAE.

IV.

- Arhangelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zaharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	34·60	42·—	56·—	70·—	cor. foarte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	56·—	72·50	23·10	27·30	40·60	49·—	65·80	20·30	23·80	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30 80	39·20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·50	36·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·90	19·60	26·60	„ simple.

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icoane pictate pe pânză și fără cadre (rame). La dorință se pictează însă și pe lemn, tinichea și aluminiu.

Deasemenea și cu angajamentul pentru **prapori** din orișice fel de materii și de orișice coloare pe lângă condițiile cele mai favorabile

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.
Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 24 Noemvrie (7 Decemvrie) 1912. Nr. 124.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil rândul cu litere garmond.

Trei vorbiri parlamentare.

Sibiiu, 6 Decemvrie n.

Trei vorbiri însemnate și de interes pentru noi, Românii din statul acesta, s'au rostit în cursul săptămânei trecute în dieta țării: ale deputaților naționaliști români *Dr. Mihali* și *Dr. Vaida*, apoi a ministrului-president *Lukács*. Cei dintâi au atins în vorbirile lor, ascultate în liniște, mai multe chestii, cari preocupă opiniunea publică română, au înșirat mai multe dureri de ale poporului nostru, cerând dela guvern vindecarea lor, — iar cel din urmă a arătat care e părerea și intențiunea guvernului față de aceste tânguiri.

Spațiul îngust al foii noastre nu ne permite să dăm în întregime toate aceste trei vorbiri, și astfel le vom schița numai pe scurt cuprinsul. Domnul *Dr. Teodor Mihali* a condamnat întâi stările de lucruri din parlamentul țării, în care opoziția maghiară nu poate se între, fiind oprită de poliție și miliție, și a îndemnat guvernul și majoritatea parlamentară, să restabilească viața constituțională și se întroducă earăși stări normale în parlament. A somat apoi guvernul, se urmeze o politică mai dreaptă față de naționalitățile nemaghiare, scoțând învățăturile necesare din evenimentele din Balcani. Pentrucă așa cum e astăzi, nu e bine. Incepând de sus, din parlament, până jos la reprezentanța comunală a celui mai mic sat, drepturile popoarelor nemaghiare nu sunt respectate. Iar în privința culturală ele nu numai că nu primesc nici un ajutor dela guvern, dar întimpină și pedeci, când din propriile lor puteri fac câte ceva pe teren cultural. Tot așa se întâmplă apoi și pe terenul economic.

Oratorul vorbește și despre legea de naționalități, în care se cuprind și pentru popoarele nemaghiare unele drepturi, dar care nu e aplicată până astăzi. Acestea sunt totatâtea motive grave, cari fac, spune oratorul, ca popoarele nemaghiare se nu aibă încredere în guvern. Dar oricât de mult se fie neglese, nerespectate, chiar amenințate interesele lor particulare, când va fi vorba de dinastie și de țară, *popoarele nemaghiare vor avea earăși ca în trecut mai mult în vedere interesele țării decât ale lor proprii ori ale fraților lor.*

Arată apoi oratorul cum ideea națională a cucerit terenul în Balcani, unde noua formațiune se face acum pe base naționale, și crede, că ar fi de datorința celor ce știu se dee sfaturi altora, ca se insiste și se silească guvernele țărilor cu mai multe popoare, cum e și țara noastră, se inaugureze o politică, care se facă, ca toate popoarele să se simtă bine în patria lor, căci atunci vor putea conta sigur la sprijinul lor în vreme de primejdie.

Românii au luat cu plăcere la cunoștință faptul, spune oratorul, că raporturile dintre monarhia noastră și România sunt bune, dar ei cred, că aceste raporturi bune numai atunci vor fi durabile, dacă le susține și opiniunea publică, care n'ar trebui să fie provocată, în felul cum au făcut-o aceasta bărbați mari politici maghiari, cari nu de mult au fost la guvern.

Oratorul cere dela guvern să grijească de o funcționare normală și regulată a parlamentului, ceeace se poate face numai prin întroducerea votului universal, egal, direct și secret la alegeri, și regretă, că legea nouă electorală n'a fost prezentată încă dietei, pentrucă stările anormale de astăzi numai prin o lege bună și dreaptă electorală se pot sana. Deputații naționaliști sunt de convingerea, că parlamentul, în actuala sa formațiune, nu reprezentă opinia publică a țării, și nu e îndreptățit să pună sarcini asupra țării, de aceea nu votează budgetul.

*

Pe când vorbirea domnului *Dr. Mihali* a fost ținută în generalități, celalalt deputat naționalist român, *Dr. Alexandru Vaida-Voevod* a întrat în amănunte și a înșirat gravamine concrete, neîndreptățiri și nemulțumiri bine cunoscute.

A vorbit întâi despre încercările de a se lega pace între Maghiari și naționalități, și a întrebat, că cu cine se lege pace naționalitățile? Cu opoziția maghiară, care ca ieri forma majoritatea guvernamentală în parlament? Dar atunci și reprezentanții naționalităților ar fi ajuns să fie dați afară din parlament, ca opoziția maghiară! Se lege pace cu partidul dela putere? Dar cine poate garanta, că partidul acesta va mai exista mâne ori poimâne?

A arătat apoi cât de păgubitoare pentru popoarele nemaghiare, pentru înaintarea culturală a lor, e legea școlară a lui Apponyi, și citează cuvintele, cu cari a condamnat însuși contele Tisza István această lege, pentru a cărei abrogare însă guvernul nu a făcut încă nimica. Ba nici nefericita ordonanță a lui Apponyi în chestia catehizării nu a revocat-o.

Vorbește despre lovitura dată Românilor gr.-cat. prin înființarea episcopiei gr.-cat. maghiare din Hajdudorog, spunând, că până acuma Românii gr.-cat. aveau iluzia și credința, că Roma e un razim al conștienței lor naționale, că Roma va fi totdeauna sprijinitoarea culturei lor naționale, — dar s'au înșelat, și astăzi au cu o ilusie mai puțin!

Se plânge, că preoții cari și-au apărat biserica, au fost persecutați, au fost dați în judecată și osândiți, — și spune apoi, cum un creștin bun a ridicat o cruce pe hotarul comunei Sanislău, dar primpretorul l-a pedepsit cu 80 coroane, fiindcă nu a cerut permisiune dela el, și totodată i-a dat ordin, să depărteze de pe cruce inscripția românească, căci în caz contrar va fi rasă pe cale oficioasă.

O altă plângere a Românilor e faptul, că de mult se intenționează înființarea unui fond de pensiune pe seama gazetarilor români, dar guvernul nu vrea să dee aprobare statutelor. Guvernul nu a permis nici colectarea de bani pentru episcopia ce e de înființat în Timișoara, pentru credincioșii bisericii gr. ort. române, și nici adunarea de bani pentru un palat cultural român în Timișoara.

Vorbește apoi despre felul cum cumpără statul moșii și le împarte, sub condiții ușoare, numai Maghiarilor, deși ele sunt cumpărate pe banii tuturor, și despre nerespectarea drepturilor grănițerilor năsăudeni cu privire la administrarea averii lor, tot lucruri, cari înstrăinează și provoacă nemulțămiri și iritație. Dar nu e bine că se toarnă venin în sufletele oamenilor, în aceste momente în cari trebue se dovedim o însuflețire solidară!

Arată în urmă, că în budgetul de două miliarde nu e trecută nici o sumă pentru cultura română și pentru a celoralalte popoare, și constată, că Maghiarii sunt avisați la sprijinul celoralalte popoare din patrie, de aceea ar trebui se creeze astfel de formațiuni politice, ca să fie asigurată și pe seama celoralalți libera desvoltare națională.

Protestează în contra acusei, că Românii de aici și din regat ar face iredentism, ceea ce e curată calomnie, spulbărată prin faptul, că România e cea mai bună prietină a monarhiei noastre; și vorbind despre întâmplările din Balcani și popoarele de acolo, închee cu cuvintele:

„Nădăjduim, că se va găsi în această monarhie un bărbat, care să înțeleagă importanța istorică a momentului, și rupând cu trecutul, va creia un viitor nou și mai frumos, prin ce se va da posibilitate tuturor națiunilor monarhiei, ca umăr la umăr să susțină acest vechiu și glorios imperiu habsburgic, în bună

FOIȘOARĂ.

Spice din istoria noastră bisericească.

De *Dr. Ioan Lupaș.*

(Urmare).

Popa Ioan Avramovici din Aciliu a ținut în diferite sate adunări (soboare) și îndemna poporul să rămână statornic în credința strămoșească. Băgând de samă, că cârmuirea a pus oameni să-l prindă, el și-a părăsit preoteasa și familia, a plecat de acasă și nu s'a oprit până la curtea țarevnei din Rusia. Știind, că aceasta este de aceeaș credință cu poporul nostru, a rugat-o să se milostivească a stărui pe lângă curtea din Viena, să li se dea și Românilor ortodocși un episcop de al lor. Rugăminte de felul acesta i s'a mai făcut țarevnei și din partea altor Români ardeleni, până când ea s'a înduplecat a stărui, prin omul său, ambasadorul Pretlach, pe lângă curtea din Viena, să facă dreptate Românilor ardeleni și să le dea un episcop ortodox.

Curtea din Viena a trimis pe generalul Adolf Buccow în Ardeal (1761) să facă liniște și dreptate. Cum a ajuns el în Sibiiu Românii din părțile acestea i-au dat o plânsoare, în care se tânguiau astfel: „de 17 ani acum îndurăm din pricina legii noastre și suferim prigoniri dela fruntașii țării, împotriva poruncii dela crăiasa (Maria Teresia). Noi nu ocărâm unirea, nici o surpăm, ci numai nu o voim, preoții uniți să o ție în numele lui Dumnezeu“; apoi cer să li se dea un episcop cu binecuvântarea mitropolitului din Carloviț și cu știrea tuturor magnaților ardeleni, să elibereze din închisoarea dela Kufstein pe Oprea Miclăuș din Săliște, pe popa Măcenic din Sibiel, pe popa Ioan din Galeș și pe popa Ioan din Sadu, trimiși la crăiasa pentru credință, căci ei n'au nici o vină, deoarece poporul întreg i-a trimis pentru apărarea credinții. Mai departe se roagă, să fie scutiți preoții de dare ca și preoții Sașilor și mulți alții, „căci popii noștrii se roagă lui Dumnezeu pentru milostiva Crăiasă și ne vom ruga și noi în veci“. Șofronie temându-se să nu i se întâmple vre-o primejdie din partea lui Buccow a părăsit Aredealul și s'a așezat în Țara Românească la Argeș, de unde și mai târziu trimetea poporului scrisori și-l îndemna „să stea la olaltă și să alunge unirea și iobăgia din țară“.

In sfârșit curtea din Viena, văzând că n'are încătro cu ei, s'a îndurat și li-a dat ca administrator al bisericii ortodoxe române pe Dionisie Novacovici (1761—1767), episcopul sârbesc din Buda, care venind în Ardeal era să se așeze la biserica sfântului Nicolae în Brașov, dar mai târziu s'a așezat la Sibiiu unde și-a închiriat o casă, pentru care plătea 70 florini chirie pe an.

Acestuia i-au mai urmat alți doi Sârbi tot ca administratori episcopești: *Ioan Gheorghevici* episcopul din Verșeț (1768) și *Șofronie Chirilovici* episcopul din Buda (1770—1783). Iar la anul 1783 s'a îndurat Iosif II și a numit un episcop propriu pentru biserica ortodoxă română din Ardeal.

XI. Ghedeon Nichitici, Gherasim Adamovici.

La anul 1781 a dat Iosif II o poruncă foarte dreaptă numită *edictul de toleranță*, adecă de îngăduință. Prin această poruncă spunea, că nu mai este iertat a asupri pe nime pentru credința lui și dădea poporului, de orice religie ar fi, dreptul să-și zidească biserică și școală în fiecare sat, unde sunt cel puțin 100 de familii la un loc, de aceeaș religie. Totodată opria pe preoții catolici de a mai merge la credincioși de altă religie, fără a fi chemați.

Acest edict de toleranță al luminatului Iosif al II-lea a făcut mult bine pentru biserica noastră, ca și pentru alte biserici, cari nu erau catolice. Preoții mai luminați din vremea aceea au și înțeles bunătatea lui Iosif II. și s'au silit a-i aduce mulțămită. Astfel protopopul săliștean Moise Moga scrie în „protocolul poruncilor“, următoarele:

Stihuri de laudă și de mulțumire
Lui Iosif împărat cu bună fericire
De aceasta Românii-i mulțumesc
Și pe Iosif, împăratul Românilor fericesc,
Căci el ca un îndurat s'a milostivit
Pe Români într'a sa voință i-a îngăduit
Biserici, preoți, dascăli a ridica îngăduește
De aceasta tot poporul foarte-i mulțumește...

. . . .

Tot asemenea mult bine a făcut Iosif II pentru Românii ortodocși numind ca episcop al lor pe *Ghedeon Nichitici* (1783—1788) care mai nainte a' fost arhimandrit la mănăstirea sârbească din Șișatovatz. Acesta și-a dat silință să facă rânduială prin toate bisericile, a umblat mai bine de un an din sat în sat, să vadă cum își împlinesc preoții datorințele lor, cum poartă protocoalele botezaților, cununaților și morților. Pe preoții, cari nu aveau protocoalele acestea în regulă, îi pedepsia aspru „cu canon trupesc“ sau cu închisoare ori „îi oprește dela patrafir“. Mulți preoți, cari nu au protocoale, se scuză, că nu știu scrie ori că n'au avut de unde să-și cumpere hârtie. Văzând Nichitici, cât de puțină și de slabă era pe atunci pregătirea și învățătura preoților, a poruncit, ca celce vrea să fie preot, să învețe și să știe „*cetania, scrisoarea, cântarea, rânduiala bisericii și catehismul*“...

înțelegere și iubire frățească, și că noi, cari totdeauna ne-am mândrit cu patriotismul nostru, și cari totdeauna am avut cea mai mare mândrie de a fi credincioși față de dinastie, nu vom fi siliți nici noi și nici popoarele noastre a ne schimba aceste simțeminte ale noastre, ci toate aceste popoare vor obținea cel puțin astfel de drepturi naționale, ca și națiunile din Macedonia“.

Budgetul nu-l votează, pentru că nu are încredere în guvern.

In numărul viitor vom da răspunsul ministrului-president Lukács.

Din parlament. Luni s'a terminat în dietă discuția generală asupra budgetului, și s'a intrat în discuția pe articole, continuându-se și Marți. S'a votat budgetul protofelelor mărunte și al internelor, și s'a început discuția asupra budgetului ministerului de comerciu. Miercuri s'a întrerupt discuția asupra budgetului și s'a votat legea despre serviciile prestate armatei în vreme de răsboiu, legea despre cărăușii în cas de răsboiu, legea despre contingentul de recruți pe anul următor, și legea despre pensiuni. Eri, Joi, s'a continuat discuția asupra budgetului.

Armistițiul. Marți sara a fost subscris protocolul despre legarea armistițiului între Turcia și statele aliate balcanice. Condițiunile sunt următoarele: Toate trupele remân în posițiile pe cari le-au avut în momentul legării armistițiului. Trupele din cetățile asediate nu primesc proviant nou. Trupele bulgare primesc proviantul pe Marea neagră, prin Adrianopol, cu începere din ziua a zecea dela legarea armistițiului. In 13 Decemvrie se încep pertractările de pace, în Londra. Grecia nu a subscris protocolul, ci și-a reservat dreptul de a pertracta separat cu Turcia.

Declarațiile cancelarului german. In parlamentul german a făcut Luni cancelarul Bethmann-Hollweg niște declarațiuni foarte însemnate. A spus, că aceea ce cere monarhia noastră, cu privire la schimbările din Balcani, e *minimul* programului fixat de tripla alianță. Albania *trebue* să-și primească independența, și Sârbia trebue oprită să-și deschidă coridor până la mare. Chestia aceasta privește de altcum numai pe Sârbia și Austro-Ungaria, și ele o vor resolva în cas de lipsă cu armele. Dacă însă se va amesteca și o altă putere (cancelarul s'a gândit la Rusia) atunci Germania *se va alătura cu toată puterea ce o posede la Austro-Ungaria* și va lupta solidar și hotărât alăturea cu ea, aparându-i interesele.

Clar și energic.

Cursuri pentru analfabeți.

Biroul „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ a adresat următoarea circulară către direcțiunile despărțămintelor „Asociațiunii“:

Domnule director! Vremurile grele în cari trăim ne impun o apropiere sinceră de popor, cu gândul curat de a-l smulge cât mai curând din intunericul neștiinței și a-l ridica în rândul neamurilor culte, conștie de menirea lor pe lume. Viitorul poporului nostru numai atunci va fi asigurat, când el va avea o puternică cultură națională, care îl va ajuta în lupta pentru existență alături de celelalte popoare.

Condiția primă a oricărei culturi conștie e cunoștința de carte, fără de care astăzi un popor nu-și mai poate îndruma soartea pe cărări mai bune. Scăderea cea mai mare a poporului nostru e tocmai lipsa cunoștinții de carte. Putem spune că analfabetismul e cauza la mai toate relele, de cari pătimește poporul nostru.

E timpul suprem ca toți cărturarii să se aștearnă pe muncă serioasă pentru a scăpa pe țărani de rușinea analfabetismului, care constitue o primejdie pentru însași existența națională a poporului nostru.

In anii din urmă „Asociațiunea“ și-a dat toată silința să organizeze cursuri de analfabeți. In multe părți ele au reușit și au dat rezultate îmbucurătoare. Pilda Asociațiunii a fost urmată și de Consistoarele din Sibiiu și Blaj. Nădăjduim că în curând și celelalte consistoare o vor sprijini în această străduință a ei.

Asociațiunea își ține de datorință a îndemna și în acest an toate despărțămintele sale să reiee aranjarea cursurilor de analfabeți în toate comunele de pe teritorul despărțămintelor.

In ce privește organizarea acestor cursuri să servească de îndrumare următoarele:

1. Directorii despărțămintelor să trimită această circulară domnilor preoți și învățători, învitându-i ca într'o Duminecă sau sărbătoare, după terminarea slujbei, să aducă la cunoștința poporului înființarea cursului de analfabeți, explicându-le însemnătatea lui. In aceeaș Duminecă să înscrie pe toți țăranii (bărbați și femei), cari doresc să urmeze cursul.

Propaganda pentru înscriere să urmeze și după aceea la toate ocaziile potrivite.

2. Cursurile vor dura de regulă din Noemvrie până în Februarie. Cursurile se vor ținea în fiecare săptămână, în 3—4 zile, câte 2 ore, mai ales seara. In caz când numărul celor înscriși la curs ar fi prea mare, se vor împărți în grupuri (grupul femeilor și bărbaților, sau grupul tinerilor și bătrânilor). Cursurile se vor ținea în școală sau în alt local potrivit. Cheltuelile de încălzit și luminat le va suporta comuna politică sau bisericească, eventual se vor acoperi dintr'o colectă făcută între cei înscriși la curs.

3. Cursurile vor fi ținute de preot sau învățător. Se vor propune după metodele cunoscute următoarele obiecte: 1) Cetirea, 2) Scrierea și Socoteala,

Pentru Cetiri, Asociațiunea, la cerere, împarte gratuit atâtea Abecedare de I. Bota, câte are lipsă fiecare comună. Pentru acest scop trebue să se cunoască numărul ascultătorilor și fiecare comună să ceară numai atâtea abecedare de câte are lipsă. Ar fi păcat ca abecedarele să se risipească fără nici un folos.

4. La sfârșitul anului se va face un examen, în fața directorului despărțământului, sau a unui membru al comitetului cercual, eventual a protopopului. Examenul va fi public și după terminarea lui se vor aranja și alte serbări (coruri, reprezentații teatrale, jocuri etc.). Cei cari au făcut progrese mai mari, vor fi distinși cu câte un premiu (de pildă un abonament la „Biblioteca poporală a Asociațiunii“ sau la o foaie poporală).

Pentru a răsplăti întru câtva munca săvârșită, comitetul central a decis să împartă zece premii de câte 50 cor. între acei preoți și învățători, cari până la 1 Maiu anul 1913 vor dovedi că au instruit în scris și cetit mai mulți analfabeți în cursul iernii 1912/13

Pe lângă aceste premii, despărțămintele sunt rugate să împartă și alte premii, fie din averea lor, fie din donațiunile băncilor și particularilor.

Un mijloc foarte bun pentru a trezi între țăranii neștiutori de carte interesul față de scris și cetit sunt *șezătorile culturale*, care trebue să se țina Dumineca și în sărbători. La aceste șezători să se discute cu țăranii chestiunile ce-i interesează pe ei, apoi preotul sau învățătorul să le povestească întâmplările mai însemnate cetite prin gazete, să le cetească din vre-o carte bucăți potrivite, să cetească chiar și câte un țăran priceput, iar tineretul să declame și să cânte diferite poezii și cântări.

Aceste șezători dau viață scrisului și cetitului, pe care le învață ceice urmează cursurile de analfabeți. Poporul încetul cu încetul trebue dedat, ca cunoștințele lui de carte să le întrebuințeze în viața practică pentru trebuințele lui reale, căci altfel toată învățătura lui n'are nici o valoare.

Ca ocazia șezătorilor, cărturarii să explice țăranilor rostul Asociațiunii, să-i îndemne să se înscrie membri ajutători, arătându-le broșurile ce le primesc în schimbul taxei de 2 cor. și cetindu-le din aceste broșuri.

Tot cu ocazia acestor șezători să se înființeze și *agenturi de ale Asociațiunii.*

Atragem atențiunea tuturor directorilor de despărțăminte, a preoților și învățătorilor, că cursurile de analfabeți nu pot fi oprite de organele administrative ale statului, findcă, conform statutelor aprobate de Guvernul țării, Asociațiunea e îndreptățită a aranja asemenea cursuri, cari țintesc promovarea culturii noastre.

Dnii Directori ai despărțămintelor, în raportul lor anual către comitetul central, să raporteze despre toate cursurile de analfabeți, cari s'au ținut pe teritorul despărțămintelor, chiar și când ele nu s'ar fi ținut în cadrele Asociațiunii.

Sibiiu, 23 Noemvrie 1912.

Andreiu Bârseanu
prezident.

Octavian C. Tăslăuanu
secretar.

Din România.

Daneff la București. Guvernul român a fost încunoștiințat în mod oficios, că președintele camerei bulgare, *Daneff*, va sosi peste câteva zile la București, pentru a lua înțelegere cu guvernul român asupra modificării stărilor de lucruri din Balcani.

*

Meeting mare în București. Duminecă s'a ținut un meeting impunător în București, (al doilea, căci primul se ținuse în Dumineca premergătoare) în chestia evenimentelor din Balcani. Au luat parte delegați din toată țara. A domnit o însuflețire de nedescris. S'a votat o moțiune, în care se spune, că poporul din capitala română și delegații din țara întreagă se leagă să lupte, pentruca România să nu iasă micșorată din criza balcanică, și pentru a asigura Aromânilor o vieață de stat românească, înlăuntrul unei Macedonii autonome.

*

Funerariile lui Carageale. Sicriul cu rămășițele pământești ale mult regretatului *I. L Carageale* a fost adus din Berlin la Bucuresti, la finea săptămânei trecute, și așezat în biserica Sfântul Gheorghe nou, de unde i s'a făcut apoi înmormântarea, ieri, Joi, în prezența unui public foarte număros. Inmormântarea s'a făcut pe spesele statului. A vorbit: Take Ionescu, ministru de interne, în numele guvernului, Delavrancea, în numele amicilor, Davila, în numele teatrului național și alții.

Din protopresbiterate.

Conferența a II. preoțească a tractului Săliște.

(Urmare).

Urmează lucrarea dlui profesor Ioan Oțoiu, „Despre chemarea parohului ca director școlar și datorințele fiecărui preot de a promova educația religioasă și culturală a poporului“.

Prin o lucrare estinsă, temeinică și bogată în icoane practice, într'o limbă frumoasă, dl Oțoiu își desvoltă subiectul cuprins sub titlul amintit.

In liniamente generale, spre orientare, aflu de bine a stărui asupra ei.

In întroducere se ocupă cu problema educațiunii atât de însemnată în desvoltarea popoarelor, — singură în stare a ajuta și sprijini propășirea poporului român. Arată, că desvoltarea culturală multăpuțină a poporului nostru, a fost strâns legată de altarul credinței, că marele regenerator al bisericii noastre, nemuritorul *Șaguna*, „încă dela începutul păstoririi sale, în temeiul vechiului adevăr, a căutat să pună în strânsă legătură biserica cu școala, cunoscând folosul cel mare ce poate aduce școala confesională bisericii“.

Că „deja la sinodul din 1856 institue pe preoți de directori școlari, îngrijindu-se și de o educație pedagogică a acestora“. Ajuns mai în adânc, vorbește mai deaproape într'un mod cât mai amănunțit despre conștiențiozitatea împlinirii datorințelor preotului, ca director școlar. — Indatoriri, despre cari spune, că mai cu ușurință le va putea îndeplini preotul, dacă va fi totodată și prezident al comitetului parohial. Specifică: îngrijirea directorului de un edificiu corăspunzător școlar; înzestrarea lui cu toate recuisitele de lipsă; viețuirea în deplină înțelegere a directorului cu învățătorul, ținuta celui dintâiu față de al doilea; importanța deosebitelor convorbiri a acestora asupra problemelor mai nouă pedagogice; împlinirea cerințelor planului de învățământ; îngreunarea sarcinei de director prin noua lege școlară; îngrijirea de a nu scărița studiul religiunii prin alte obiecte; chestia delicată a dispenzării copiilor dela cercetarea școalei, și-a concedierii învățătorului; disciplina în școală; ținuta directorului față de organele statului; înmulțirea cunoștințelor directorului prin conferențe și reviste pedagogice.

In partea a doua a lucrării, desvoltă activitatea preotului pe teren religios-moral-cultural. Ca mijloace amintește: o or-

---

Ghedeon Nichitici a murit în toamna anului 1788 în vârstă de 52 ani. E înmormântat în bis. din Rășinari.

După el a urmat *Gherasim Adamovici* (1789—1796) care a fost un om zelos și a luptat mult ca să câștige drepturi pe sama poporului și a bisericii noastre. La dieta din 1791 a înaintat episcopul Adamovici, împreună cu episcopul gr.-cat. Ioan Bob o lungă jalbă (rugare) în numele poporului nostru, cerând drepturi pentru el. Adevărat, că drepturile cerute nu s'au încuviințat, dar dieta aceea a adus totuș un articol de lege (60 din 1791) prin care i se dă bisericii noastre dreptul de a-și împlini slujbele sale fără nici o piedecă din partea nimănui (liberul exercițiu al cultului). In timpul lui Adamovici s'au tipărit cărți folositoare pentru biserica noastră și el avea bunul obiceiu că la sărbătorile mai mari trimitea poporului cuvinte de îmbărbătare și de povață creștinească prin așa numitele cărți pastorale, pe cari preoții erau îndatorați a le ceti în toate bisericile.

Gherasim Adamovici a murit la Florii în 1796 în vârstă de 64 ani și a fost înmormântat în biserica făcută de dânsul în Sibiiu, Strada lungă.

După moartea lui a rămas biserica noastră iarăș timp de 14 ani fără episcop. In acest timp întâlnim ca vicari pe Ioan Popovici din Hondol și Nicolae Huțovici din Hunedoara.

XII. Episcopul Vasilie Moga.

După mai multe rugări și stăruințe din partea preoțimii noastre, ni s'a dat la 1810 iarăș dreptul de a alege episcop din sinul nostru. Acest drept îl avuseră preoții români din vechime și pe timpul principilor ardeleni, dar prin *unire* l-au pierdut. Acum li s'a încuviințat din nou. Astfel a fost ales și întărit în 1810 ca episcop *Vasilie Moga*, născut în Sebeșul-săsesc, hirotonit ca preot la episcopia din Arad în 1798 și ajuns la 1805 capelan protopopesc lângă Zaharia Moga protopopul din Sebeșul-săsesc. Vasilie Moga a fost un om blând și fără energie. Dar și-a dat silință să facă tot ce era cu putință pentru înaintarea bisericii, a preoților și a poporului. Adevărat, că în stăruințele sale a fost foarte mult împiedecat prin cele 19 condițiuni, ce i s'au pus din partea regelui cu ocazia întăririi ca episcop. Aceste condițiuni sunt cam asemănătoare cu acelea, pe cari principii calvini ai Ardealului aveau obiceiul să le impună arhiereilor noștri din veacul al XVII-lea. Deosebirea între ele este numai, că condițiunile principilor calvini aveau de scop să-i induplece pe Români a trece la biserica calvină, iar cele din 1810 voiau să le ușureze calea spre a trece la biserica gr.-cat. sau unită.

2. Pe timpul lui Vasilie Moga s'a deschis și seminarul pentru învățătura candidaților de preoție (1811) cari trebuiau să învețe aci 6 luni, iar candidații de dăscălie 6 săptămâni. Cel dintâi profesor la seminar a fost un bărbat foarte vrednic și învățat, Gheorghe Lazar, care însă neputându-se înțelege cu episcopul Vasilie Moga, a trecut în Țara Românească și a început să înființeze acolo școale românești. Prin aceasta și-a câștigat nume nemuritor. Deaceea i-a scris un elev al lui pe piatra mormântului din Avrig aceste versuri frumoase:

«Precum Cristos pe Lazăr din morți a înviat,
Așa Tu România din somn ai deșteptat».

3. Vasilie Moga a adunat bani de pe la credincioși; cu banii acestia o cumpărat în Strada Cisnădiei o casă, care se numia „casa clerului“; aci era și seminarul.

La dieta ardeleană din 1837 a înaintat o rugare cerând drepturi pentru Românii din părțile săsești. Iar la 1842 împreună cu episcopul gr.-cat. Ioan Lemeni a cerut, ca și fiii Românilor să fie îngăduiți a învăța meșteșuguri, să fie primiți în breslele sau țehurile săsești. Nici una din aceste rugări n'a avut însă rezultat. Vasilie Moga muri în Octomvrie 1845.

4. Din timpul păstoririi lui Vasilie Moga mai este de însemnat, că au început Românii a se mișca tot mai mult ca să scape biserica de sub cârmuirea sârbească, sub care ajunsese pe la 1761.

Mai ales Românii din părțile bănățene și ardelene se simțiau asupriți din partea Sârbilor. Deaceea s'a format un comitet de oameni învățați, ca Pavel Iorgovici, Diaconovici Loga, fabulistul Dimitrie Țichindeal și Moise Nicoară, ca ei să pregătească lucrurile pentru desfacerea bisericii române de mitropolia sârbească. Acești bărbați au înființat la 1812 un seminar românesc în Arad, voind ca prin școală să lumineze pe Români a nu mai suferi jugul sârbesc. Căci numai prin școală poate ajunge un popor la putere și la libertate.

In deosebi *Moise Nicoară* a alergat pe la curtea din Viena și în alte părți și s'a sbuciumat mult, ca să poată aduce la îndeplinire planul acesta. De o camdată le-a fost greu să ajungă la resultatul dorit. Abia la anul 1829 au reușit să pună la Arad un episcop român pe *Nestor Ioanovici*, Român din Brașov, unchiul protopopului Iosif Barac. Murind curând episcopul Nestor, a fost ales în locul său Gherasim Rațiu (1830—1850). Va urma).

Vorbe înțelepte.

Bogăția, după care aleargă omul cu atâta poftă, e ca și umbra, care umblă împreună cu el. Dacă aleargă omul după umbră, umbra fuge dela el, iar dacă fuge omul de umbră, aceasta îi urmează.

ganizare a tinerimii adulte după un plan binechibzuit; în temeiul unui punct din regulament, tinerimea să fie obligată în vreme potrivită, în toate Duminecile şi sărbătorile anului să cerceteze biserica, — cu care prilej întotdeauna să le spună învăţătura zilei, pe înţeles şi cu aplicări practice; — prin producţiuni teatrale, cor de cântări al tinerimii, conveniri culturale, cari să se ocupe cu chestii religioase, literare, sociale, economice, istorice etc.; biblioteci poporale; mărturisirea în fiecare an, cu care prilej să se întrebe şi anumite rugăciuni mai de seamă; biserica prin cultul ei şi predici potrivite, cari să tracteze tot felul de subiecte; versuri religioase, anumite momente din viaţa Mântuitorului, reprezentate prin schiopticon; prin anumite reuniuni etc.

La discuţia asupra ei, iau parte preoţii: A. Vlad, G. Iuga, I. Manta, N. Răchiţan, Dr. I. Lupaş. Se discută asupra chestiei, ce drepturi rămân preotului în şcoale cu mai mulţi învăţători, unde directorul e din corpul învăţătoresc.

Reasumând cele discutate, dl protopop, ca lămurire, conclude: Că poziţia de preot, fie ori nu prezident al comitetului parohial sau director şcolar, îmbie dreptul, ba îndatorează chiar de a cerceta şcoale, rămânând ca chestiile oficioase să le îndeplinească directorul, în şcoale cu mai mulţi învăţători.

De asemeni, recapitulând aprecierile vorbitorilor amintiţi, părintele-protopop, în cuvinte mişcătoare, în numele conferenţei mulţămeşte disertantului pentru frumoasa şi temeinica lucrare, cerând a se aşeza în procesul verbal. Sulevează faptul, că membrul aproape de 10 ani al tractului Sălişţei, preotul, — în urma împrejurărilor, profesorul seminarial Ioan Oţoiu, a ţinut într'un mod atât de inteligent să se despartă, să-şi iee rămas bun, dela foştii lui colegi. Regretă, că conferenţa tractului Sălişte perde un membru atât de activ, pe de alta însă laudă stăruinţele preotului de eri, — că a ajuns dela alvia cea strâmtă a parohiei, la alta cu mult mai largă, la catedra seminarială, pentru a contribui prin cunoştinţele sale, la creşterea şi pregătirea viitorilor preoţi şi învăţători.

Emoţionat dl profesor răspunde, că deşi despărţirea teritorială nu e îndepărtată, totuşi cea sufletească, prin faptul, că aproape 10 ani a muncit împreună, e înduioşetoare. Atinge vrednicia antecesorului şi actualului protopop, cari prin muncă zeloasă şi nepregetată au ştiut să aducă tractul Sălişţii la înălţimea orânduelilor bune de astăzi, — şi cari, prin stăruinţele lor, l-au chemat şi îndrumat la munca dătătoare de viaţă.

Mulţămeşte ambilor, în special actualului, că l-a sfătuit să se despartă într'un mod atât de solemn, de foştii săi colegi. Mulţămind preoţimii, care până acum a urmat pe calea cea bună, doreşte a se susţinea şi în viitor această cărare, — cere ca iubirea şi pretenia colegială de odinioară să se susţină în cercul fraţilor preoţi, din parte-şi cinstind pe toţi cu aceeaşi reciprocitate de dragoste şi iubire.

Cu anumite lămuriri, sfaturi îndemnătoare la munca luminării şi a propăşirii, dl protopop, pe lângă subscriere proprie, a primirii, împarte fiecărui preot Circulara Escelenţei Sale nr. 10048 şcol. şi „Instrucţia privitoare la organizarea cursurilor de analfabeţi şi şezători literare“.

Se ceteşte recenziunea preotului Dr. D. Borcea, asupra lucrării „Spice din istoria noastră bisericească“, de Dr. Ioan Lupaş.

Arată că lucrarea dată spre recenziune, cuprinde: „Istoria bisericii noastre ortodoxe din Ungaria şi Transilvania dela plămădirea poporului român şi licăririle de credinţă ivite în sânul lui până inclusive istoria epocei înfloritoare a marelui Andreiu Şaguna“, că se împarte în 15 capitole. Dupăce, în introducere, zice recenzentul, „vorbeşte despre plămădirea poporului român în Dacia şi despre invasiunea popoarelor“, arată că lucrarea tractează: Inceputul credinţei creştine la români; începutul mitropoliei noastre din Ardeal; starea bisericii noastre în timpul încercărilor de convertire din partea confesiunilor străine, îndeosebi a Calvinilor; luptele purtate întru apărarea credinţei străbune; mitropoliţii Ilie Joreste şi Sava Brancovici; despre încercările de unire cu biserica apuseană; edictul de toleranţă al înţeleptului împărat Iosif al II-lea; despre Gedeon Nichitici şi Gerasim Adamovici, Vasilie Moge, începutul şcoalelor româneşti; Epoca lui Şaguna, despre care spune că formează cea mai bogată parte a acestei istorii şi care tractează: „Viaţa şi faptele marelui mitropolit Şaguna“.

(Va urma).

Dela biroul central

al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“.

Către domnii directori ai despărţămintelor „Asociaţiunii“.

Vă aducem la cunoştinţă, că dl *Aurel Cosciuc*, a fost angajat din nou ca *conferenţiar agronomic al „Asociaţiunii“* având chemarea a veni în ajutorul poporului nostru în cele economice, prin ţinerea de prelegeri şi demonstraţiuni practice, prin aranjarea de cursuri din toate ramurile economiei şi anume: din cultura pământului a plantelor agricole, a fânaţelor şi păşunilor, prăsirea animalelor de casă (vite, cai, oi, porci,) cultura viilor, pomilor şi a legumelor. Conferenţiarul agronomic va sta în ajutorul economilor noştri la procurarea de seminţe, de unelte şi maşini arigcole, de animale de prăsilă şi altele şi va da îndrumări la toate întrebările ce i se vor pune ţinând seamă totdeauna de împrejurările în care trăesc ţăranii noştri. Deasemenea se va îngriji ca în despărţămintele în cari va ţinea prelegeri să se întocmească şi diferite expoziţii şi anume: de vite, produse agricole, maşini şi altele. Mai departe conferenţiarul va stărui şi va sta în ajutorul poporului nostru şi la înfiinţarea de tot felul de însoţiri agricole, la înfiinţare de bănci populare, lăptării şi alte însoţiri cu caracter economic.

Ca acest organ al „Asociaţiunii“ să şi poată îndeplini chemarea sa, rugăm cu toată stăruinţa pe dnii directori ai despărţămintelor, să binevoiască a se pune în legătură directă cu dânsul arătându-i trebuinţele cele mai neapărate ale economilor noştri din comunele ţinătoare de respectivele despărţăminte şi invitându-l, cât mai des să meargă în mijlocul poporului ca să-i dea sfaturile şi îndrumările de lipsă.

Trimiterea conferenţiarului se va face în ordinea în care vor intra cererile, ţinându-se seamă — întrucât va fi cu putinţă — şi de dorinţele speciale ale despărţămintelor.

Cheltuelile de drum ale conferenţiarului se vor acoperi din cassa centrala a „Asociaţiunii“.

Rugăm cu insistenţă pe conducătorii despărţămintelor şi ai agenturilor noastre comunale, să nu lase nefolosit acest organ al însoţirii noastre, care poate face servicii aşa de însemnate economilor noştri.

Sibiu, în 10/23 Noemvrie 1912.

Pentru „Comitetul central“, biroul „Asociaţiunii“:

Andreiu Bârseanu, prezident. *Oct. C. Tăslăuanu*, secretar.

NOUTĂŢI.

Inştiinţare. Examenele de cualificaţiune învăţătorească de corigenţă la seminarul arhidiecezan „Andreian“ se vor ţinea în 10/23 Decemvrie n. c.

*

Inmormântarea patriarhului. Dumineca s'a făcut în Constantinopol cu mare pompă bisericească înmormântarea patriarhului *Ioachim*. Au luat parte: reprezentanţii sultanului, ambasadorul Rusiei, reprezentanţii misiunilor străine şi alţi demnitari. Trupe turceşti şi marinarii români şi ruşi formau garda pentru trecerea cortegiului. Patriarhul a fost îngropat în cavoul bisericii Balughi.

*

Sfinţire de biserică. In 5/17 Noemvrie c. s'a făcut sfinţirea de biserică în comuna Corunca, prin dl protopresbiter tractual Stefan Russu, ca mandatar al Excelenţiei Sale, arhiepiscopului şi mitropolitului Ioan Meţianu. La actul sfinţirii a asistat popor mult, chiar şi reformaţi, în frunte cu preotul lor, pentrucă comuna e în mare parte maghiară, de confesiune reformată. Dl protopresbiter Russu a rostit o frumoasă predică ocasională, ascultată cu mare atenţiune. Poporul a fost apoi stropit cu apă sfinţită şi miruit.

*

Agentură nouă poştală îşi va începe activitatea cu ziua de 16 Decemvrie n. în satul *Chirpăr* din comitatul Sibiiului. Cercul de lucrare al agenturii se întinde asupra comunelor Chirpăr şi Săsăuş.

*

Curs de limba germană. Magistratul oraşului Kecskemét a introdus un curs gratuit de limba germană pentru personalul funcţionarilor dela acest magistrat. La cursul, care s'a deschis în 1 Decemvrie, iau parte patruzeci de funcţionari.

*

Dela comitat. In 23 Decemvrie n. c. se fac alegeri pentru întregirea locurilor vacante în adunarea municipală a comitatului Sibiu, şi anume: se alege în cercul electoral II al oraşului Sibiiu un membru pe 4 ani, în cercul electoral I al oraşului Sebeşul-săsesc un membru pe un an şi alt membru pe patru ani, şi în cercul Sălişte doi membri pe un an şi un membru pe patru ani. In Sălişte alegerea se face în cancelaria comunală.

*

Anunţ. Institutul de credit şi economii „Lumina“ primeşte depuneri nouă dela 1 Decemvrie 1912 fără abzicere cu **5%**, iar cu abzicere cu **$5^{1}/_{2}$%**.

*

Consfătuire disolvată. Pe ziua de Dumineca trecuta era convocată la Budapesta prima întrunire în capitală a aşa numitului „partid republican“ din Ungaria. S'au întrunit vre-o zece aderenţi, conduşi de matadorul Nagy György, într'un local public, unde în curând şi-au făcut apariţia mai mulţi poliţişti şi au disolvat întrunirea politică, pentru motivul că adunarea n'a fost anunţată la poliţie.

*

Femei la ştiinţele tehnice. Alianţa reuniunilor femeeşti din Boemia şi-a ţinut congresul în Praga. Profesorul Dr. *Stohlasa*, rectorul unei şcoli superioare, a declarat în numele său şi al colegilor săi, că pretinde admiterea femeilor la şcolile de tehnică. Congresul a primit cu mare însufleţire declaraţia profesorului Stohlasa şi a hotărât să se adreseze autorităţilor vieneze cu rugarea: să se pună la ordinea zilei admiterea femeilor la aceste institute superioare de învăţământ.

*

Ştiri neadevărate. In zilele din urmă s'au respândit în Sibiiu ştiri, că circulaţia transportului de mărfuri s'ar fi sistat pe căile noastre ferate. Din loc competent se anunţă, că nu s'au luat din partea direcţiunii astfel de măsuri, şi că circulaţia de mărfuri se face în toată regula ca şi până acum.

*

Soldaţii greci şi soldaţii bulgari. Corespondentul din Salonic al ziarului sibian S. D. T., în scrisoarea sa din urmă, arată contrastul izbitor ce există între soldaţii greci şi soldaţii bulgari, cari au intrat şi au ocupat pomenitul oraş. Cârciumile Salonicului sunt tixite de fiii Eladei şi rachiul curge în valuri. Ameţiţi de băutură oamenii aceştia gălăgioşi jăfuesc în deosebi casele turcilor şi evreilor. Cu totul alte obiceiuri stăpânesc în mijlocul trupelor bulgare, deprinse la ordine severă şi linişte. Soldaţii bulgari cunosc disciplina, sunt serioşi şi rezervaţi, voinici şi bine nutriţi şi se feresc de cârciume, ear când îi vezi defilând înţelegi, că numai un asemenea material a fost în stare să ia lupta cu turcii. Se înţelege, că în asemenea împrejurări ostaşii bulgari se bucură de un respect considerabil la poporaţiunea din Salonic şi împrejurime.

*

Atentat asupra unui pod. Luni noaptea s'au apropiat trei indivizi suspecţi de podul Mureşului dela Macău. Podul este păzit de miliţie. Unul dintre soldaţii păzitori a strigat indivizilor să se oprească, doi dintr'înşii au fugit, iar al treilea s'a îndreptat către pod. Soldatul văzând că omul nu se opreşte, a tras trei focuri. Necunoscutul a dispărut în întunerecul nopţii. Se crede, că spioni sârbi ar fi voit să arunce în aer podul.

*

† Dr. Ion Fárcaş, advocat, jurisconzult al oraşului Dej, membru al congregaţiunei comitatenze, al reprezentanţei orăşeneşti, fost deputat al congresului naţional bisericesc şi al sinodului arhidiecezan al bisericei ortodoxe orientale române etc. a decedat în etate de 53 ani şi în al 21-lea an al fericitei sale căsătorii la 13/26 Noemvrie a. c. 2 ore după ameazi şi a fost înmormântat în 15/28 Noemvrie a. c. la $1^{1}/_{2}$ ore după ameazi în cimiterul cel mare din Dej, după ritul bisericei ortodoxe orientale române. Fie-i odihna lină şi memoria binecuvântată!

*

Concert. Renumitul cvartet din Bruxele, bine cunoscut publicului sibian, va da un concert în oraşul nostru Luni la 9 Decemvrie n. în sala dela Casa societăţii. Inceputul la orele 8 seara.

*

Seminar nou la universitatea din Agram. La facultatea filozofică a universităţii Francisco-Iozefine din Agram se va înfiinţa un seminar pentru limba şi literatura maghiară.

*

Aviaţie. Ministrul de răsboi al Rusiei a comandat cincizeci de aeroplane, fiecare pentru două persoane, la o fabrică din Moscova. Fabrica a furnizat până acum numitului ministru zece aparate.

*

Muşcat de cloţani. Economul Andre Lieb, dintr'o comună de lângă Mureş-Oşorheiu, a durmit noaptea în grajd. Către ziuă s'a deşteptat în dureri cumplite. Medicul a constatat, că economul a fost muşcat de cloţanii din grajd. Peste câteva zile nenorocitul a murit în urma înveninării de sânge.

*

† Mărioara Popovici n. Petrică, soţia parohului gr.-or. român Iosif Popovici din Szepsiszentgyörgy, a decedat, după lungi şi grele suferinţe, împărtăşită fiind cu sfintele taine, Dumineca în 1 Decemvrie n. Osemintele pământeşti ale defunctei s'au depus spre vecinică odihnă în cripta familiară, Marţi în 3 Decemvrie la 2 ore p. m. Odihnească în pace!

*

Serbare şcolară. In Galaţi, lângă Făgăraş, se dă cu elevii şi elevele şcoalei de repetiţie de acolo o serbare şcolară, în preseara sfântului Nicolae, Mercuri în 5/18 Decemvrie 1912, cu un program bogat, compus din 20 puncte: cântări, teatru şi declamări. Inceputul la 7 ore sara. Venitul curat e destinat pentru biblioteca parohială.

Teatru.

Sâmbătă se dă tragedia „*Zriny*“, Dumineca d. a. „*Graf von Luxenburg*“, operetă, sara comedia „*So'n Windhund*“, iar Luni piesa nouă „*Mutter hat recht*“.

Poşta redacţiei.

Dlui V. Dobre în S. Adresa cerută nu o cunoaştem.

Induraţi-vă spre săracii noştri.

> „Mila dată săracilor, te curăţă de păcate, îţi câştigă îndurare şi viaţă vecinică“.*)

Mulţămirea sufletească a dăruitorilor şi împărţitorilor darurilor şi lacrimile săracilor miluiţi anii trecuţi, ne îndeamnă să apelăm şi de data aceasta la inimile generoase, să binevoiască a dărui bani, vestminte şi alimente, ce să se împartă în ajunul Naşterii Domnului între săracii noştri (învăţăcei-meserieşi-şcolari, bărbaţi şi femei scăpătaţi).

Ne găsim în preajma zilelor, în cari săracul ca şi bogatul, caută să-şi încălzească sufletul şi corpul.

Cei pe cari Dumnezeu povăţuitorul a toate v'a binecuvântat din belşugul său, daţi putinţă şi celor lipsiţi, ca cel puţin în zilele de bucurie ale Naşterii Mântuitorului nostru să preamărească pe Creatorul şi făpturile sale.

Impărţirea darurilor se va face cu cuvenită solemnitate sub binevoitorul protectorat al stimabilelor doamne *Minerva Dr. Brote, Ana Dr. Moga şi Elisaveta Bugarsky*.

Darurile benevole să se trimită la adresa „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Lacrămile vărsate de săracii noştri servească drept cea mai înaltă răsplată pentru toţi aceia, cari ne fac posibilă împlinirea acestei datorinţe bine plăcute oamenilor şi lui Dumnezeu.

Sibiiu, 27 Noemvrie n. 1912.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Vic. Tordăşianu, prezident. *Stefan Duca*, notar.

Cărţi şi reviste.

„Flueraşul“. A apărut numărul 4 din revista pentru copii „*Fluieraşul*“, cu cuprins bogat şi interesant pentru micii cărturari şi cu multe ilustraţiuni. O recomandăm părinţilor cu copii de şcoală şi învăţătorilor dela şcoalele noastre elementare. Apare în Bucureşti, de douăori pe lună. Abonamentul face 6 lei pe an. Administraţia: Bucureşti, strada Oţetari 6.

*

Cosinzeana, revistă literară ilustrată săptămânala Nr. 48—1912 a apărut cu următorul cuprins: Adrian Corbul: Bilanţul, articol. Elena Farago: Din scrisoarea unei bătrâne, poezie. Al. Ciura: Legende... † Elena Dinulescu: Ţie, poezie. Ion Agârbiceanu: Suflet de artist. T. L. Blaga: Fulgii de zăpadă, articol. Cântece de dor din popor. Flori de o zi: Leontina C: Toamna târzie. F. N: Regii ceasului de faţă. D. L.: Persecutori şi apăsaţi. Cărţi primite la redacţie, scrisori dela redacţie, ilustraţii. Abonamentul e 12 cor. pe an. Intre abonaţii cari îşi plătesc abonamentul înainte pe un an întreg se sortează la sfârşitul anului opt biblioteci à 25 cor.

---

*) Inscripţia icoanei Maicei Domnului, ce atârnă deasupra lădiţii cu crucerii săracilor din localul Reuniunii sodalilor.

701/1912 (395) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională gr. or. română din **Poiana porcului**, (Láposрatak), protopopiatul „Cetatea de piatră“ se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 cor. din repartiţie dela popor, 258 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan 42 cor. pentru lemnele de foc, — cvartir şi grădină în natură.

Ajutorul de 400 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales.

Alesul se îndatorează fără vre-o remuneraţie specială a conduce elevii la biserică în Dumineci şi sărbători, formând cu ei cor bisericesc şi cântând cu ei la sf. liturghie, precum şi ai instrua în grădinărit.

Rugările de concurs instruite conform normelor în vigoare să se înainteze subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Lăpuşul-unguresc, la 16 Nov. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Cetatea de peatră.

Andreiu Ludu
protopop.

Ad. Nr. 1236/1912 pp. (397) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh din comuna **Lona mag**. cu filia Stolna devenit vacant prin moartea fostului paroh prin aceasta să publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegratul Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţiii au aşi aşterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului până la terminul susindicat şi cu prealabila încuviinţare a acestui a se prezenta la sf. biserică în vreo zi de Duminecă ori sărbătoare spre a fi cunoscuţi poporului.

Cluj, la 10 Noemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Clujului în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Anunţ.

La şcoala de industrie naţională a Reuniunii femeilor romane din Sibiiu (Berggasse Nr. 9) se află un **depozit de stofe** ţesute în **motive româneşti**, destinate pentru ornate (vestminte bisericeşti) şi pentru mobile. La cerere se trimit modele. 391 4—6

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, Steckenpferd din Lapte de Crin, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii apartinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann „Manera“ pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 35—40

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

(46) 46—

Cărbuni de Petroşeni, Cărbuni pentru fauri, Kox de gaz

oferă trimiterea numai în vagon

Rudolf de Gardik, Sibiiu,
(95) 18— biroul în edificiul sanatorului.

A apărut şi se află de vânzare a Librăria arhidiecezană în Sibiiu

Din carnetul unui dascăl.

Studii şi articole
de
Ion Mateiu.

Preţul cor. 1 50 + porto 20 fil.

Biblioteca Bunului Păstor,
redactată de Dr. N. Bălan.

Nr. 1.

Taina pocăinţii
Studiu pastoral
de
Ioan Hanzu,
preot ort. rom.
Preţul 50 fil. + 5 fil.

Nr. 2.

Clerul şi chestia alcoolismului
de
Dr. Augustin Egger,
fost episcop de St. Gallen.
Traducere din limba germană
de
Vasile Oana,
absolvent în teologie.
Preţul 80 fil. + 5 fil.

Se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiiu.**

Prima şi cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote şi scaune de clopote din fier bătut.

Infiinţată la anul 1822. Sighişoara, piaţa de sus Nr. 47.

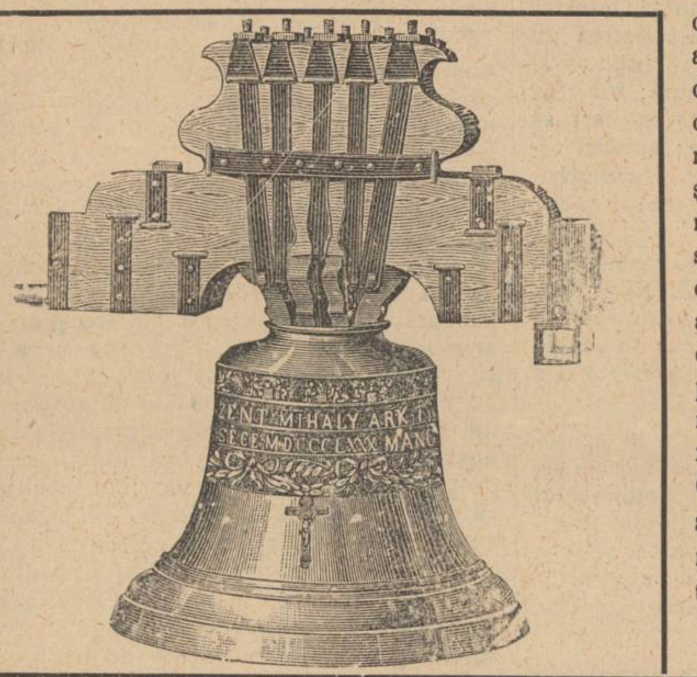

o firmă ce există dela anul 1822 şi se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericeşti a lifera şi repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum şi clopote cu sunet armonic. Face şi scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază şi în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi şi în rate.

(104) 20—24

Recuisite de scris se pot procura dela **Librăria arhidiecezană**

Onorate Domnule!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, deja din anul 1910 începând am deschis în Budapesta un

Birou de informaţii şi Agentură românească.

Dau orice informaţii în orice cauză ce se ţine de Budapesta. Dau informaţii relativ la petiţiile înaintate la diferitele ministerii şi la alte oficii publice. Dau informaţii în chestii de licenţe. Urgitez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvire favorabilă. Cu drag îi conduc prin Budapesta pe aceia, cari vin să vadă frumseţele oraşului, ori au afaceri prin capitală.

Cumpăr pe bani gata

tot felul de galiţe, ouă, miei, purcei, oi, viţei, vite mari, porci, lână piei, iepuri, — mai departe mere, pere, nuci, prune, miere de stup. ceară, fasole, cartofi, ciuperci, varză, vin, rachiu, fân, mohor, lemne; păduri, moşii.

Dacă îmi trimiteţi adresa

bucuros Vă trimit în fieştecare săptămână un „Aviz săptămânal“ despre preţurile diferitelor mărfuri din Budapesta.

Exoperez

dela băncile cele mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare cu procente mici.

Vă fac atent

că în interesul DV. este, dacă în orice cauză Vă adresaţi mie. Dacă veniţi la Budapesta, să veniţi la mine, căci eu Vă recomand advocaţi buni, medici vestiţi, Vă conduc pe la fabrici să Vă alegeţi maşine motoare, mori, ferestreie, pumpe, automobile etc. Grijesc ca să nu fiţi înşelaţi. Fiind de faţă, ca martore la facerea contractului, nu las ca contractul să conţină altceva, decât aceia, ce am hotarât şi cum am tocmit.

Zilnic primesc plângeri dela ţărani români, cari cumpărând maşini prin agenţi străini, au fost înşelaţi iscălind contracte a căror conţinut nu l au cunoscut neştiind ţăranii români ungureşte.

Planul meu este ca conducând pe românul nostru la fabrici şi nu la agenturi de maşine. drept din mâna primă să-şi cumpere cele trebuincioase, şi să-l scutesc de şarlataniile agenţilor şi să-l scap de procese. — Vă ofer serviciul meu cinstit şi românesc pentru o taxă mică. Pentru răspuns alăturaţi o marcă postală.

(328) 6—10

Cu stimă:

L. OLARIU, Budapesta, II., Tölgyfa-u. 16. II. 8.
în Buda, lângă podul „Margithid“.

Ghete pentru dame de Box
: : elegante şi moderne : :
K 8·50

NOUTĂŢI
surprinzător de ieftine!

Ghete pentru dame din Chevreau, ultima modă : :
K 9·50

Cea mai mare fabrică din toată monarhia.
130 filiale proprii. 379 2—3

Calitatea cea mai bună, elegante şi valoroase sunt ghetele

Turul.

Ghete pentru bărbaţi Style american elegant şi durabil
K 11·50

Turul,
fabrică de ghete, societate pe acţiuni
Filiala: SIBIIU.

Ghete pentru bărbaţi din piele Box modern şi durabil
K 10·—

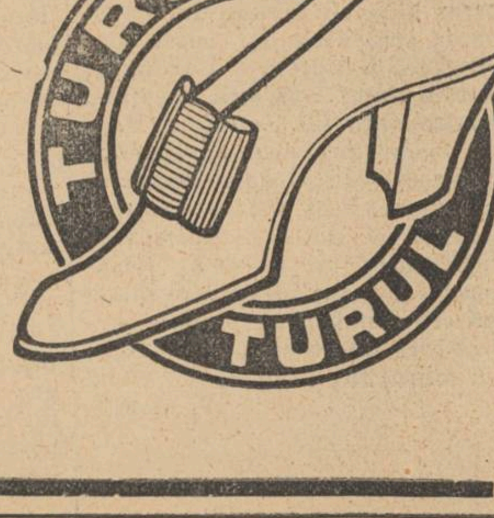

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marţi 27 Noemvrie (10 Decemvrie) 1912. *Nr. 125.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil rândul cu litere garmond.

Calea înţelegerii.

Sibiiu, 9 Decemvrie n.

Guvernul din trecut, poreclit al coaliţiei, a lăsat multe şi grele păcate în urma sa, păcate săvârşite atât în contra poporului maghiar, cât şi în contra naţionalităţilor nemaghiare din patrie. Mai ales însă în contra acestora din urmă.

In contra maghiarimei a păcătuit coaliţia astfel, că pentru a putea ajunge la putere, în jurul oalelor cu carne, pe cari ea le-a condamnat cu toată asprimea câtă vreme s'a aflat în opoziţie, — a abandonat întregul său program, pentru care a luptat decenii dearândul, şi pentru care a entuziasmat şi grupat în jurul ei maghiarimea întreagă, a renunţat dela armata independentă maghiară şi dela teritorul vamal independent. Ba n'a dat maghiarimei onorata coaliţie nici măcar aceea ce s'a obligat să-i dee: *sufragiul universal.*

In contra celoralalte naţionalităţi nemaghiare din patrie guvernul coaliţiei a păcătuit apoi prin măsurile draconice luate în scopul desnaţionalizării lor, în scopul maghiarizării cu forţa a tuturor cetăţenilor patriei acesteia. In Croaţia a întrodus prin legea despre pragmatica funcţionarilor întrebuinţarea limbei maghiare în serviciul dela căile ferate, pe întreg teritorul croat, contrar uzului de mai nainte, care îndreptăţeşte limba croată a fi limbă de serviciu la căile ferate din Croaţia. La noi apoi a întrodus nefericita lege a lui Apponyi, lege contrară tuturor principiilor pedagogice, fiindcă pune instrucţia pe baze cu totul greşite, torturând elevii din şcoalele elementare poporale cu învăţarea unei limbi, pe care ei nu o aud acasă, şi nici în comunicarea cu ceialalţi oameni din satul lor, şi răpindu-le prin aceasta mai bine ca jumătate din preţiosul timp de şcoală, în care ei ar putea învăţa mai cu succes aceea de ce au trebuinţă în vieaţa practică, în limba lor maternă.

Maghiarimea şi-a răsbunat asupra coaliţiei pentru necredinţa ei faţă de doririle şi aspiraţiunile naţionale ale poporului maghiar, astfel, că la alegerile din urmă pentru dietă nu i-a mai dat încrederea de mai nainte, şi nu i-a mai dat majoritatea parlamentară, ca să poată ajunge iarăş la putere şi în jurul oalelor cu carne. Iar noi, ceialalţi: naţionalităţile nemaghiare din patria aceasta, cari nu suntem puşi în poziţia de a ne putea răsbuna, ori de a putea pedepsi pe cineva pentru nedreptăţile pe cari ni le-a făcut: am rămas în aşteptarea unor vremi mai bune şi a unor oameni mai cuminţi, cari singuri se vadă şi se înţeleagă, că nedreptatea care ni-s'a făcut trebue ştearsă iarăşi pe calea pe care ea s'a făcut.

Croaţii, poporul cel mai tare dintre popoarele nemaghiare ale patriei, fiind de un temperament mai vioi, nu au rămas numai în aşteptarea reparaţiei dorite, ci au început a se agita, a protesta şi a-şi arăta în diferite moduri nemulţumirea cu noua situaţie ce li-se crease. Iar urmarea a fost, că situaţia nu s'a ameliorat, ci s'a agravat, pentrucă li-s'a suspendat constituţia, li-s'a disolvat parlamentul, şi li-s'a trimis un comisar regesc, cu drepturi discreţionare şi cu cerc de activitate nelimitat, care să-i guverneze cu asprime şi să-i aducă iarăş la cale bună.

Vor fi înţeles Croaţii, că aşa nu poate să o ducă multă vreme în ţara lor, cu regim absolutistic, şi va fi înţeles şi guvernul, că nu e spre binele şi mărirea nici unei ţări suspendarea constituţiei şi guvernarea cu ajutorul bajonetelor, şi apropiindu-se unii de alţii, Croaţii prin conducătorii lor şi guvernul prin ministrul-prezident al ţării, au ajuns la înţelegerea, ca legea despre pragmatica funcţionarilor dela căile ferate să fie revizuită, şi din ea *să se ştargă dispoziţiile vătămătoare pentru Croaţi*; adecă, să se elimineze întroducerea limbei maghiare ca limbă de serviciu la căile ferate croate.

Pertractările în privinţa aceasta nu sunt încă terminate de tot, — dupăcum cetim în ziarele din capitală, — dar referitor la principiile fundamentale s'a stabilit deja perfecta înţelegere între guvern şi deputaţii croaţi din dieta ungară.

Croaţii îşi vor vedea deci în curând delăturat gravamenul cel mare, care a provocat atâta nemulţămire în toate păturile lor sociale, şi pe calea aceasta în curând se va restabili ordinea şi stările normale în Croaţia.

Constatarea pe care vrem să o facem acum este, că reparaţia dorită şi cerută de Croaţi: abrogarea dispoziţiilor legale vătămătoare pentru ei, nu s'a putut face nici decum prin ameninţări şi prin tragerea în degete cu guvernul, — cu toate că ei sunt destul de tari, — dar se va face, se poate face, pe calea mai scurtă şi mai sigură, pe *calea înţelegerii cu guvernul.* Şi făcând constatarea aceasta, ne gândim, cât de corecte au fost vederile acelora, cari au dorit şi doresc, ca şi conducătorii poporului nostru se apuce pe calea, care mai sigur duce la scop, pe calea înţelegerii cu guvernul, în toate chestiile cari privesc soartea poporului român din patria aceasta!… Mai ales, că vedem, că guvernul e destul de prevenitor faţă de cei ce se apropie cu încredere de el. Dl ministru-president Lukács spune în vorbirea pe care i-o publicăm mai la vale, că în două rânduri s'au apropiat cu încredere de el deputaţii naţionalişti români în chestii de interes obştesc, şi el a luat imediat măsurile de îndreptare! E evident deci, că numai pe calea înţelegerii se mai pot obţinea azi succese reale în politică, şi că bun gând au avut totdeauna aceia, cari au îndemnat pe cei dela conducerea politicei româneşti se apuce şi ei pe calea aceasta, — a înţelegerii cu guvernul, — căci numai aşa vor face politică bună şi folositoare neamului lor, politică cu resultate reale. N'au fost ascultaţi până acuma, dar poate vor fi ascultaţi în viitor. Şi bine ar fi să fie ascultaţi.

Din parlament. Dieta a votat Vineri budgetul ministerului de comerciu, iar Sâmbătă a luat în desbatere şi a votat în general şi pe articole legea despre disposiţiile esceptionale în vreme de războiu, o lege, în contra căreia opoziţia unită maghiară a protestat cu multă energie, — nu în dietă, ci la club, — despre care însă s'a dovedit, că şi guvernul coaliţiei era se o presenteze dietei spre votare, cu ocasiunea anexării Bosniei şi Herţegovinei, deci tocmai opoziţia unită maghiară are mai puţin motiv se fie nemulţămită cu ea. Astăzi se continuă discuţia asupra budgetului ministerului de agricultură.

„Tace şi face“. Sub titlul acesta publică domnul Lovassy Andor, vicecomitele comitatului Turda, un interesant articol de fond în „Budapesti Hirlap“, despre situaţia Maghiarilor din Ardeal, cari s'au obicinuit a le aştepta toate dela guvern şi a se tângui necontenit, că-i cutropesc Românii, pecând Românii nu fac alta, decât înaintează pe urmele propriei lor munci. Maghiarii n'au decât să-i imiteze. Se peroreze şi se bancheteze mai puţin, dar se muncească mai mult. Se urmeze pilda Românului care *„tace şi face“*.

Trei vorbiri parlamentare.

Răspunsul pe care l-a dat în dietă domnul prim-ministru *Lukács László*, la vorbirile deputaţilor naţionalişti români *Dr. Teodor Mihali* şi *Dr. Alexandru Vaida-Voevod*, schiţate în numărul trecut, a fost următoriul:

On. cameră! Cu toate că discursurile dlor deputaţi *Mihali* şi *Vaida* au fost ţinute într'un ton vehement, şi oricât de nedrepte ar fi fost acuzele lor împotriva maghiarimei şi a guvernului, mărturisesc totuş că le-am ascultat bucuros. Şi totdeauna ascult bucuros pe aceia cari îşi spun plângerile în locul acesta. Aici, unde chestiunile de divergenţă se pot discuta, faptele se pot examina şi reduce la adevărata lor valoare. Şi e cu mult mai corect a ne ocupa de ele aici, în parlament, decât afară, în public, unde orice afirmaţiune *nemine contradicente* se primeşte ca bani buni. In orice caz, e mai corect a face aici propagandă unor idei, cari n'au nici o justificare.

Dar cu toate, că aprob, ca domnii deputaţi să-şi aducă gravaminele în faţa parlamentului, nu sunt în situaţie de a aproba cuprinsul acestor gravamine.

Ce priveşte admoniţia dlui *Dr. T. Mihali*, de-a ne schimba atitudinea faţă de opoziţie, pentrucă continuând procedeurile de azi vom pierde sprijinul alegătorilor, îi mulţămesc pentru bunăvoinţă, dar o schimbare a atitudinei noastre nu o cred justificată. Deoarece, căutând care este expresia opiniei publice — înţelegând, fireşte, opinia publică legitimă, pe aceea care într'adevăr poate fi chemată să exprime vederi politice, — văd că nu numai că n'a scăzut încrederea şi bunăvoinţa publicului faţă de regimul actual, ci mai vârtos ni se dau tot mai multe semne, cari dovedesc, că pe zi ce merge tot mai mult se întăreşte convingerea în păturile largi ale poporului, că singură calea pe care o urmează guvernul şi majoritatea e cea corectă.

Dl deputat *Mihali* a ridicat acuze şi plângeri foarte grave în contra maghiarimii, afirmând, că parlamentul acesta e un parlament de rassă, adecă e exponentul numai al rassei maghiare, un neadevăr pe care îl desminte în primul rând chiar prezenţa dlor deputaţi naţionalişti în acest parlament de rassă, unde pot vorbi, neconturbaţi, în tonul în care le place.

Dl deputat a repetat plângerile pe cari de ani de zile mereu le auzim, cari însă, în ce le priveşte temeinicia, n'au câştigat nimic în cursul timpului. Dlor spun, că noi le împiedecăm desvoltarea culturală şi economică şi că oprimăm pe Români. Dacă s'a ridicat vr'odată o acuză nedreaptă în contra unei naţiuni, susţin că mai nedreaptă şi mai neîntemeiată decât aceasta, n'a răsunat niciodată. Să vedem numai, cum stăm cu opresiunea şi cum le împiedecăm desvoltarea economică şi culturală?

Nimeni în ţara aceasta, cred, nu va putea nega, că toţi cetăţenii se bucură de aceleaşi drepturi. Nu s'a pus piedecă nimănuia să înainteze pe orice teren şi pe orice carieră; ori care cetăţean poate lua parte la legislaţiune şi la toate ramurile administraţiei; şi dacă a fost vreodată un timp — nu ştiu să fi fost, — când popoarele nemaghiare au fost împiedecate a ajunge în oficiile publice, acuza aceasta de sigur nu poate atinge actualul guvern, pentrucă, o declar deschis, vedem cu bucurie ori de câte ori ori un român caută să între în serviciul statului, şi atât eu cât şi colegii mei foarte bucuros angajăm funcţionari români. In Ungaria toţi cetăţenii deopotrivă se bucură de binefacerile instituţiilor de stat.

Şi ca să se vadă cum oprimă statul ungar pe Români în năzuinţele lor culturale, să-mi daţi voe să amintesc câteva date scoase din proiectul budgetului de pe anul viitor, cari dovedesc, că statul împărtăşeşte preoţimea şi pe învăţătorii români din an în an cu dotaţiuni tot mai mari. Pentru sprijinirea bisericilor româneşti statul dă din visteria sa sume însemnate şi pe Prelaţii români ale căror dieceze n'au averi proprii, „îi oprimă“ cu dotaţiuni anuale dela 18.000 până la 30.000 de coroane. Ce să mai zic de congrua preoţilor, care încă ocupă un loc însemnat în buget. Guvernul se ocupă apoi şi de întregirea venitelor preoţeşti printr'un adaus de bătrâneţe, din ale cărui binefaceri vor gusta toţi preoţii deopotrivă, fără considerare la naţionalitatea şi confesiunea lor. Tot aşa s'a pus în vedere sporirea şi regularea salarelor învăţătorilor.

Iată, on. cameră, acesta e tabloul opresiunei pe teren cultural. E adevărat, că pentru teatre speciale româneşti, pentru muzee şi alte instituţiuni culturale româneşti de asemenea natură nu s'a prevăzut nici o sumă. Să nu credeţi însă că aceasta s'ar face din lipsă de consideraţiune faţă de instituţiile culturale ale Românilor. Nu, ci pentrucă suntem săraci, n'avem atâtea venite, ca să putem trece peste graniţele, în cadrul cărora ne aranjăm strictul necesar, aşa cum putem. Aprob din tot sufletul ideea exprimată de unul dintre domnii deputaţi, că e interesul statului să promoveze cultura naţională a tuturor cetăţenilor, de orice naţionalitate ar fi ei, dar e foarte firesc, că nu o poate face decât în măsura pe care i-o permit mijloacele materiale.

Dl deputat a mai adaus apoi plângerea, că guvernul nu sprijineşte institutele de bani ale Românilor. Il pot asigura, că nu sprijineşte nici pe cele ungureşti, pentrucă e un lucru inadmisibil, ca banii ţării să fie întrebuinţaţi pentru sprijinirea unor întreprinderi particulare, înfiinţate cu scopuri de câştig. Atunci însă, când statul având rezerve de bani, le-a depus la băncile solide din Budapesta, din profitul acestora s'au împărtăşit în mod mijlocit şi băncile româneşti, cari aveau garanţa siguranţei.

Dacă domnii deputaţi vorbesc de opresiune, îi rog să-şi rotească puţini privirile asupra altor state poliglote din Europa, — dumnea'or au ochi destul de buni, ca să poată urmări desvoltarea evenimentelor, — şi se vor convinge, că sunt state culturale, în cari popoarele de altă naţionalitate şi confesiune, sunt tratate cu totul altfel, decât la noi, Românii.

E de regretat, că separatismul care se observă la noi între diferitele naţionalităţi, nici până azi nu s'a îmblânzit, dar acest fenomen îşi are cauza în împrejurarea că oamenii nu caută o apropiere pe terenul social. Se formează societăţi exclusiviste şi e mai presus de orice îndoială, că apropierea socială formează baza cunoaşterii şi a respectului reciproc; în felul acesta se formează şi legăturile familiare: cea mai sigură temelie a convieţuirii pacinice.

Dl Dr. *T. Mihali* ni-a atras atenţiunea asupra provocărilor din unele ziare ungureşti, publicând articole antiromâneşti şi aţâţând opinia publică românească. Are dreptate dl deputat; cu adevărat, se întâmplă asemenea cazuri, şi din parte-mi, considerând raporturile amicale cari sunt şi trebue să fie între noi şi statul român, nu pot decât să le aprob. Insă, dl deputat, cunoscând bine împrejurările noastre, poate şti cât de slabă e influenţa, ce guvernul o poate avea asupra publicaţiilor de presă, cari la noi se bucură de libertate şi independenţă perfectă; nu se poate pune răspunderea în contul guvernului.

Rog însă pe dl deputat să nu scape din vedere împrejurarea, că dacă în presa noastră apar articole cari pot tulbura încrederea reciprocă şi bunele raporturi cu statul vecin, — articole de aceeaş natură apar şi în presa românească. Nu am de gând să fac denunţări, dar ţin să atrag atenţiunea dlui deputat şi a tuturor cari se interesează de această chestie, — ca să amintesc numai un exemplu — asupra ziarului „Universul", unul din cele mai răspândite şi cu mai multă autoritate în presa din România. Chiar eu singur am avut deunăzi ocazie să cetesc un articol în acest ziar, în care i se reproşează guvernului român, că ce caută în Dobrogea, când fraţii din Ardeal gem sub jug străin, şi provoacă direct pe regele Carol să treacă Carpaţii şi să se încoroneze în Alba-Iulia.

On. cameră! Peccatur intra et extra. Din faptul cum scrie o gazetă, nu se poate conclude la relaţiile bune dintre cele două state.

Dl deputat a urgitat şi proiectul de reformă electorală. Dupăce nu doresc să stărui acum mai mult asupra acestei chestiuni, constat numai, că în urma extraordinarelor împrejurări în cari trăim, am fost nevoit să întârziu cu o lună, dar nu cred să fie atât de gravă întârzierea asta şi sper, că încă în decursul acestui an voi depune pe biroul camerii proiectul reformei electorale.

Dl deputat *Alexandru Vaida* a înşirat o serie întreagă de doleanţe, pe cari le pune pe toate în sarcina guvernului şi a sistemului dominant. Constat, on. cameră, faţă cu dl deputat, că decând am norocul să stau la locul acesta, deputaţii români au venit în două rânduri la mine, în două afaceri concrete deosebite, — în total de două ori — şi eu în amândouă cazurile m'am năzuit *să satisfac cu graba cea mai mare,* dupăce am recunoscut legitimitatea dorinţelor lor.

A dificultat dl deputat şi chestiunea episcopiei de Hajdudorog. Chestiunea aceasta n'a fost iniţiată în timpul de când sunt eu ministru-prezident, eu am primit-o aproape terminată, dar primesc întreagă răspunderea pentru ea. Nu cred să fie corect şi nici admisibil, ca chestiunea aceasta, dupăce a fost hotărâtă din partea celor mai înalte foruri civile şi ecclesiastice, să fie acum în acest loc obiectul unei desbateri şi deliberări mai întinse şi, în consecinţă, ţin să fac numai observaţia, că noi prin măsura asta nu voim să realizăm cuceriri neîndreptăţite, fiind aceasta numai o măsură de apărare, şi n'are decât cel mult ţinta să nu ni se răpească aceia, pe cari naşterea şi relaţiile familiare îi leagă de ungurime.

Dacă măsura asta are — ceea ce nu neg prealabil, toate lucrurile omeneşti sunt imperfecte doar — unele lacune, nu sunt împotrivă, ca să fie revizuită şi ca doleanţele justificate să fie împăcate.

A amintit dl deputat şi acuzaţia de sute de ori infirmată, că guvernul ar fi suspendat autonomia bisericii sârbeşti. Imi pare, că chiar înainte de trei zile am fost în situaţia să dovedesc în mod amănunţit, că absolut nu este vorba de suspensiune, ci numai de casarea unor dispoziţiuni speciale, — nu împotriva autonomiei, ci chiar în favoarea ei. Inşişi deputaţii sârbi au aprobat espunerile mele în această privinţă şi adevărul nu mai poate fi pervertit.

A vorbit dl deputat despre chestiunea crucii dela Sanislău, asupra cărei chestiuni nu voi să fac acum declaraţii mai esplicite. E vorba, că un sătean bogat a ridicat o cruce şi autorităţile n'au lăsat să fie sfinţită, pentrucă avea inscripţie românească. Când mi s'a adus la cunoştinţă cazul, am anulat imediat hotărârea autorităţilor subalterne, pentrucă nu sunt de părere, că simbolurile aceste datorite unui sentiment de sfântă pietate e nevoe să poarte neapărat inscripţii ungureşti. După natura lucrului, astfel de inscripţii pot să fie întrebuinţate în ori şi ce limbă; în consecvenţă am casat opreliştea şi am încuviinţat apelul.

Dl dep. Vaida mi-a spus eri şi nu-i pot fi decât mulţămitor, că ordonanţa mea, pe care am dat-o în luna Septemvrie, nu este esecutată nici până în ziua de astăzi. Eu regret foarte mult acest lucru, dar credeţi-mă, asta nu se poate pune în sarcina guvernului central.

E o urmare a sistemului administrativ dela noi, în care vis inertiae se află într'o cantitate atât de mare, încât ori şi ce ar ordona şi ori şi ce ar face guvernul central, esecutarea ordonanţelor nu atârnă dela guvern, — guvernul n'are nici o sancţiune, care să asigure esecutarea punctuală şi rapidă a ordonanţelor sale.

Numai reformând radical administraţia vom putea sana răul acesta, şi eu nu preget a declara, că dacă ţara asta vrea să trăiască, şi dacă vrea să rămână ţara civilizată, este o neapărată necesitate să schimbăm administraţia actuală şi să trecem la reforma radicală.

S'a plâns, dl deputat, că proprietarii români sunt deposedaţi cu ajutorul ordonanţelor guvernului şi cu ajutorul banilor statului, pentruca pământurile lor să fie date ungurilor. Cred că dl deputat e în clar cu noţiunea cuvântului deposedare şi a ridicat acuzaţia în mod conştient şi chiar pentru acest motiv e mai gravă, — eu însă declar că nu corăspunde de loc realităţii. Un astfel de caz, ca cineva să fie deposedat, numai pentruca averea lui să fie dată altuia, la noi nu s'a ivit şi nu poate să se ivească. Dacă însă privim schimbările de proprietăţi în ţinuturi locuite de cetăţeni de buze diferite, oricare privitor nepreocupat va putea să constate, că tocmai contrarul celor spuse de dl deputat este adevărul. Nu prin deposedare, ci pe alte căi, proprietăţile aflătoare în mâni româneşti se sporesc mereu, câtă vreme pământurile ungureşti se împuţinează din ce în ce. Aceasta e starea faptică.

A vorbit dl deputat şi de chestiunea fondului de burse dela Năsăud, care e o chestiune de multă vreme pendentă, şi care a format obiect de discuţii şi pentru guvernele de mai nainte. Când, în cauza asta, deputaţii români au venit la mine, eu dimpreună cu ministrul de culte şi cu cel de justiţie, am examinat din nou chestiunea şi am făcut dispoziţiile cele mai urgente, ceeace a avut drept urmare, că au fost lichidate burse de pe un restimp de 7 până în 8 ani, în total vreo 280 de burse şi s'a creat o situaţie de drept, care cred că corespunde atât autonomiei conducerei burselor, cât şi supremului drept de control al statului. Dupăce însă domnii români interesaţi nu sunt nici prin măsurile acestea deplin liniştiţi, guvernul va refuza să arate faţă de ei o indulgenţă şi mai largă.

In baza tuturor acestora cred să pot afirma cu deplină îndreptăţire că aici nu există nici o stare de asuprire în ce priveşte naţionalităţile. E adevărat că se fac unele greşeli din partea administraţiei, s'au făcut şi se vor mai face; aceste însă nu pot să constitue o specialitate românească, românii nu pot să-şi creeze din ele nici un titlu de drept, — neajunsurile aceste sunt generale şi eu cred că în Ungarie, începând dela cel dintâi om şi până la cel din urmă, nu există nici unul, care ar putea să spună că n'ar fi avut odată sau mai de multeori neplăceri. Aceste deci nu sunt privilegiile populaţiei româneşti, aceste constitue, durere, un rău general, ale cărui efecte le resimţim cu toţii. Noi ne vom nizui să lecuim relele, şi cred că binefacerile schimbărilor vor atinge deopotrivă pe Români şi pe Unguri.

In ţara aceasta fiecine îşi poate desvolta liber individualitatea naţională, în ţara aceasta fiecine îşi poate afirma deopotrivă interesele culturale şi pe cale economică. O singură limită există, pe care nu este permis s'o treacă nimene, în faţa căreia cu toţii trebue să întâlnească forţa statului, şi limita asta de demarcaţiune se începe acolo, unde fapta ori intenţia ajunge în coliziune cu unitatea statului ungar şi cu caracterul lui naţional unitar. Pe aceasta o apărăm şi suntem datori s'o apărăm, pentrucă o naţiune, care vrea să trăiască, e datoare să respecte punctele acestea de vedere".

Din protopresbiterate.

Conferenţa a II. preoţească a tractului Sălişte.

(Fine).

Prin recenziune amănunţită, scoţând întreg cuprinsul manuscriptului la iveală, de 'ncheere, atrăgând atenţiunea conferenţei asupra însemnătăţii şi folosului unei astfel de cărţi, unică în felul ei, în literatura noastră de istorie bisericească, face propunerea a se tipări pe spesele „fondului Şaguna".

Cu mulţămită şi recunoştinţă se primeşte.

Dare de seamă asupra rapoartelor pastorale. Părintele-protopop spune, că, afară de o parohie, din toate au întrat rapoartele recerute. In general aminteşte, că s'au ţinut 164 de predici, 33 de conferenţe şi şease şezători culturale, în special, ceteşte munca desfăşurată de fiecare preot.

Găsindu-se deosebiri esenţiale în alcătuirea rapoartelor, din pricina, că nu s'au luat de bază prescrisele ordinului protopresbiteral, nr. 488—911, ca în viitor acestea cât de cât să se înfrăţească, să se lucreze după o normă oareşi-care, din partea unuia din referenţi se cere statorirea unor puncte, asupra cărora să se raporteze în viitor.

Se naşte o vie discuţie, la care se înrolează aproape toţi membrii conferenţei. Ca rezultat, luându-se în seamă sfaturile arhiereşti, ale preabunului părinte, din Pastorală pentru conferenţele preoţeşti, nr. 4398 Prez., se hotăreşte în viitor a se împărţi tractul în trei „Cercuri religioase", cari fiind de sine stătătoare, sub cârmuirea conducătorului ales şi a sfaturilor ce se vor lua de membrii aparţinători cercului, pot să desvoalte ori ce activitate aflătoare de bună şi de trebuinţă.

De asemenea se statoreşte, ca rapoartele despre „activitatea pastorală" să se înainteze conducătorului de cerc, care pe lângă o dare de seamă va avea apoi, să le înainteze Preaonor. oficiu protopresbiteral.

Spre o unitate, cât de cât a rapoartelor, la alcătuirea lor să se iee în seamă actul protopresbiteral, nr. 488—911, care sună astfel: „In senzul punctului 2 din circularul normativ dela 4 Martie 1903 nr. 2142 bis. fiecare paroh e dator să facă conferenţei raport în scris despre activitatea sa în decursul anului; în acest raport va indica precis: 1, câte predici a ţinut, când şi asupra căror chestiuni, arătând şi textul biblic, ce i-a servit ca punct de plecare la fiecare predică; 2. câte prelegeri poporale a ţinut; 3. ce şezători culturale sau religioase a aranjat cu poporul şi ce cărticele a cetit la asemenea întruniri; 4. momente de interes mai general din observaţiile şi esperienţele culese din activitatea sa pastorală".

Impărţirea e următoarea: Cercului I. aparţin parohiile: Sălişte, Galeş, Tilişca, Vale şi Aciliu, conducător Dr. D. Borcea din Sălişte; cercului II. parohiile: Gurarâului, Sibiel, Cacova, Săcel, conducător Ioan Manta sen. din Gurarâului; cercului III.: Mag, Amnaş, Alămor, Topârcea, conducător A. Vlad din Mag.

Propuneri: Se înaintează în scris din partea subsemnatului două, şi anume:

I. On. conferenţă! E al doilea an de când autorităţile noastre superioare spre o controlare şi îndemn spre muncă, ne cer respectarea punctului 2 din circularul normativ, dela 4 Martie 1903, nr. 2142 bis., — ne cer o dare de seamă, asupra muncii.

Ni s'a cerut, — ni se va cere în viitorul tot mai pretenţios.

Măsura muncii în ori ce societate e anul solar, cu 31 Decemvrie se încheie multul şi diferitul soiu de bilanţe.

Propun: spre o mai bună orientare a se părăsi măsura de până acum din conferenţă în conferenţă, şi a se primi anul solar, 1/I. — 31/XII., din fiecare an.

In protopopiatul nostru, de o seamă de ani, avem 2 conferenţe, de primăvară şi toamnă. Astfel ar fi de tot potrivit, ca în primăvară, când toate societăţile îşi dau seamă de munca prestată în marginile anului espirat, să-şi dee şi preotul la conferenţa din primăvară. Primindu-se această propunere, am avea să ne dăm seamă, în primăvara anului 1914, prin „cercurile religioase", despre munca anului 1913 ş. a. m. d. — Se primeşte.

II. On. conferenţă! Caracteristica vremilor noaă, e progresul cultural aproape în toate ramurile de literatură.

FOIŞOARĂ.

Spice din istoria noastră bisericească.

De *Dr. Ioan Lupaş.*

(Urmare).

XIII. Inceputul şcoalei româneşti

1. Şi Românii de pe la sate au început a se îngriji *de şcoli* pentru luminarea pruncilor. Când a făcut generalul Buccow la 1761 o numărătoare a poporului român şi a preoţilor uniţi şi neuniţi din Ardeal, a aflat, că erau atunci în toată ţara Ardealului 2858 de preoţi şi 2719 dascăli români. Fireşte, că cei mai mulţi dintre aceşti dascăli erau foarte slab plătiţi, cu câte 10—12 fl. pe an. Ei nici nu aveau pregătire şi învăţătură multă, ci erau oameni din popor, cari fiind în slujba bisericii ca cântăreţi („dieci") şi crâznici, ştiau scrie şi ceti. Ei ţineau şcoală cu pruncii numai în timpul iernii, iar vara mergeau la lucrul câmpului. In schimb, pe unele locuri se bucurau şi ei de oarecare scutinţă dela slujbele satului. Astfel se face în protocoalele vechi amintire de Dumitru Popa, care era pe le anul 1616 „grămătic (adecă dascăl) şi crâznic" în Sălişte. Fiind acest grămătic şi crâznic pus la dare şi silit să facă şi el cărăuşie (forşpan) judele satului (Peligrad) face arătare la locurile mai înalte şi cere, ca să fie scutit de astfel de poveri atât acest Dumitru Popa, cât şi cei ce vor urma după el în această slujbă, ca slujitori ai bisericii. Şcoalele încă erau slăbuţe pe timpul acela, dar încetul cu încetul poporul a început a-şi zidi şcoale mai bune. Ca şcolile acestea poporale să fie bine conduse, au fost puşi încă de pe vremea lui Iosif II în fruntea lor nişte supraveghetori, cari se numiau „directori ai şcoalelor naţionaliceşti neunite din mare principatul Ardealului". Astfel de directori ai şcoalelor noastre au fost la sfârşitul veacului al XVIII-lea Dimitrie Eustatievici, Gheorghe Haines şi învăţatul protopop al Braşovului: Radu Tempea, iar pe timpul episcopului Vasilie Moga a fost director Moise Fulea, profesor la seminar şi protopop.

2. In timpul mai vechi învăţau Românii carte bisericească prin *mănăstiri.* Intre cele mai vechi şi mai vestite mănăstiri româneşti amintim: pe cea din *Peri* înfiinţată în veacul al XIV poate că de părinţii voivozilor Baliţă şi Dragoş. Ştim, că egumenul de la această mănăstire avea drepturi ca un episcop.

3. Mănăstirea din Prislop încă a fost înfiinţată pe la sfârşitul veacului XIV de un călugăr cu numele Nicodim, care înfiinţase şi în Ţara Românească două mănăstiri: la Tismana şi la Vodiţa. Ştim că la mănăstirea din Prislop a fost mai târziu şi episcopie. Tot asemenea la mănăstirea din Geoagiu şi din Vad. Numărul mănăstirilor româneşti a fost mare, dar la 1761 venind generalul Buccow în Ardeal ca să facă linişte şi pace între Românii gr.-or. şi gr.-cat. a poruncit, ca toate mănăstirile de piatră să fie stricate, iar celor de lemn să li se dea foc, deoarece lui i s'a spus, că mănăstirile acestea împiedecă lăţirea unirii. Deaceea au dispărut mănăstirile româneşti, încât abia li se mai găseşte azi câte o urmă pe ici pe colo. Numai mănăstirea dela Hodoş-Bodrog lângă Arad o mai avem azi în fiinţă.

XIV. Epoca lui Şaguna.

Când a fost mai mare lipsă de un arhiereu înţelept şi energic, care să poată duce naia bisericii noastre la limanul dorit, atunci s'a milostivit Dumnezeu şi a trimis bisericii noastre pe cel mai însemnat dintre toţi episcopii şi mitropoliţii Românilor, pe Andreiu Şaguna. Acesta a fost fiul unei familii de neguţători români din Miskolcz, al lui Naum şi al Anastasiei Şaguna. Meritul cel mai mare pentru creşterea lui cea bună creştinească şi românească îl are mama sa, Anastasia. De aceea se cuvine să amintim aici, în câteva cuvinte, şi despre viaţa şi vrednicia ei.

I Anastasia Şaguna.

1. Anastasia Şaguna a fost fata unui neguţător fruntaş cu numele: Mihaiu Muciu, care a dăruit sume frumoase de bani, ca să se facă o biserică românească mare în Mişcolţ.

Ea s'a născut la anul 1785 şi a primit din partea părinţilor săi o creştere aleasă. La vârsta de 18 ani s'a măritat după Naum Şaguna, care era şi el neguţător cu prindere bună. Dumnezeu a binecuvântat familia lor cu doi băeţi (Avreta şi Anastasiu) şi o fetiţă Ecaterina. Dar mai târziu Naum Şaguna, din pricina vieţii sale uşuratece, a scăpătat şi a sărăcit. Crezând, că dacă îşi va părăsi credinţa strămoşească şi va trece la cea romano-catelică, va putea primi ajutoare de bani, ca să-şi poată creşte copilaşii — s'a dus la arhiepiscopul catolic din Agria şi a dat în scris, că el dimpreună cu copiii săi să fie socotiţi ca romano-catolici. Arhiepiscopul i a promis că se va îngriji de toate cele de lipsă, ca copiii lui Naum să fie crescuţi în legea catolică.

Anastasia auzind de această faptă greşită a lui Naum s'a supărat rău. Ea zicea, că nu voeşte să-şi lase copiii în grija nimănui, ci dacă a binevoit Dumnezeu a o dărui cu ei, vrea să i crească la sinul ei de mamă. Deaceea a părăsit pe Naum, şi-a luat copilaşii şi s'a aşezat cu ei la tatăl său Mihail. Când au ajuns însă

Față cu acest progres, preotul, dela care se cere să știe și să cunoască mai mult din învățăturile ce răsar lună de lună, an de an, ca altor conducători de alte specialități, nu poate rămânea nemișcat. Ci, — de voește să țină cu respect cinstea chemării și a nimbului preoțesc, — atunci trebue să țină multă seamă de pasul și cerința vremii.

Ca pe de o parte să se poată purta această luptă de progres, iar pe de alta să dee impulzuri nouă științelor, omenimea după specialitate, fiind sigură, că, ca singuratici se vor potici în luptă și nu vor putea să biruiască, și-au dat mână de ajutor, s'au strâns în atâtea și atâtea cercuri culturale.

Nevoile vieții, de traiu, familie și oficiu împedecă pe mulți râvnitori de a putea ținea pas cu întreg cursul de desvoltare al vremii, atât de rodnic azi și la noi în învățături: de teologie, istorie, literatură, economie etc.

Spre o înlesnire a luptei și a biruinței, spre o îndeplinire a multelor cerințe oficioase, ni se cere și nouă, preoțimii, o apropiere mai vie și mai prietinoasă unul de altul, un sprijin mai desinteresat, — un ajutor reciproc!

Deci, pentru o urmărire și cunoaștere a câtor și mai câtor opuri de valoare, pentru o înmulțire reciprocă a cunoștințelor, propun ca cercurile religioase între alte probleme să aibe și înmulțirea cunoștințelor proprii, prin reciprocitate, luându-și membrii mai tineri, după un înțeles, un ram de literatură, asupra căruia, din trei în trei luni, adunându-se în cerc să dee fiecare seamă de opurile apărute în acest interval, și după putință asupra uneia sau a alteia dintre cărți să presente și câte o dare de seamă mai amănunțită.

Această muncă în parte ni se ușurează prin ziarele și revistele noastre, cari spun apariția opurilor, — ici-colo mai dau și dări de seamă. Totuși cetindu-le și noi, chiar în cazul, că despre unele am avea și dări de seamă, ceea ar putea fi numai în folosul nostru, totuși ar putea da ansă la multe discuții interesante. Astfel am ajunge la o cultivare reciprocă, fără de care cu toată stăruința, luându-se în seamă apariția bogată de cărți, — precum și greutățile vieții, nu vom mai putea lupta cu vrednicie.

Nu se primește, ci se îndrumă a o prezenta cercului religios particular.

Pentru conferențele de primăvară se statoresc, pe lângă cele oficioase, temele: 1. Dare de seamă asupra cărții „Pocăiții", de Dr. Sebastian Stanca, ce va apărea în curând, de Iacob Șteflea. 2. „Greutăți sociale în activitatea pastorală și combaterea lor", de Aron Fiucuș.

De încheere țin se amintesc, că s'a discutat asupra colectei seminariale, esprimându-se dorința, în nădejdea unui resultat corăspunzător, — dorit de toți, a se amâna din pricina multelor neajunsuri ale anului, colecta între credincioși, pe o vreme mai îmbielșugată în roduri, — iar preoțimea tractuală, la vremea sa, să contribue fiecare cu suma de 100 cor.

La orele 3 d. a. dl protopop, mulțămind preoțimii pentru prezentarea conștiențioasă, îngrijirea și atențiunea cu care a contribuit la desfășurarea programului, închide ședința.

*

Ori cât aș căuta acum a mai înconjura și a mă feri de „ospitalități", ajunse în timpul din urmă, cu astfel de întruniri în „apogeu", prin ridicarea de toaste dela cel mai mare păn' la cel mai mic, nu pot să nu mulțămesc fraților preoți *Manta* pentru găzduirea colegială.

Săliște, în 6/XI. 1912.

Ioan Popa
notar.

Din România.

Deschiderea corpurilor legiuitoare. Astăzi, Luni, se face în București deschiderea corpurilor legiuitoare române, cu mesaj de tron, în care se vor cuprinde însemnate declarațiuni. Guvernul va presenta apoi un proiect de lege despre înmulțirea armatei și va cere un credit de trei zeci milioane lei pentru procurarea a patru vase noue de răsboiu pe cari guvernul le-a și comandat.

*

Bastonul de mareșal. Pe mâne, Marți, se așteaptă sosirea la București a marelui principe *Nicolae Mihailovici*, în fruntea unei delegațiuni militare rusești, pentru a preda Regelui Carol bastonul de mareșal al armatei rusești, pe care i l-a dat Țarul Rusiei înainte cu o lună. Mâne e adecă aniversarea căderii Plevnei.

*

Congresul societății ortodoxe. Miercuri, săptămâna trecută, s'a ținut în București al șaselea congres al societății naționale ortodoxe a femeilor române. S'a oficiat întâi serviciu divin la mitropolie, prin P. S. Sa, Archiereul Teofil Ploeșteanul, fiind de față și I. P. S. Sa, Mitropolitul-Primat Conon, apoi a fost recepție la palatul mitropolitan, și la orele 3 d. a. s'a ținut congresul, în sala Ateneului. A cântat corul seminarial central un imn religios, iar P. C. Sa, Archimandritul Scriban, a deschis congresul cu o vorbire frumoasă. S'au cetit telegramele sosite dela I. P. Sfințiții Mitropoliți Ioan Mețianu din Sibiiu, Vladimir Repta din Cernăuți, Pimen din Iași și a P. Sfinților episcopi Miron Cristea din Caransebeș, Teodosie din Roman și alții. Au vorbit apoi: Dr. Dem. Onciul, profesor universitar, A. D. Xenopol, profesor universitar și Dr. Nicolae Bălan, profesor seminarial în Sibiiu, care a reprezentat la congres pe Escelența Sa, Mitropolitul nostru *Ioan*. S'au cetit în urmă și s'au luat la cunoștință obicinuitele rapoarte, s'a trimis telegramă Regelui Carol și Mitropoliților Conon, Pimen, Ioan Mețianu, Vladimir Repta, episcopilor Miron Cristea, Teodosie, iar la orele 6 congresul a fost închis prin Archimandritul Scriban.

NOUTĂȚI.

† Episcopul Ghenadie Georgescu. Din București primim trista veste, că Vineri noaptea a murit acolo P. S. Sa, Episcopul *Ghenadie Georgescu* al Râmnicului și Noului Severin, în locuința sa din strada Toamnei, în etate de 57 ani, deplâns de fiii săi sufletești și de toți cari l-au cunoscut. A fost înmormântat eri, Dumineca. In veci amintirea lui!

*

Credincioși însuflețiți. Credincioșii noștri din parochia *Lovnic* (prot. Cohalmului), înțelegând rostul mare al școlii confesionale, deși săraci, au hotărât să-și zidească un *local școlar* corăspunzător trebuințelor culturale ale parohiei. Dar și aici ca în atâtea alte parohii, nu se găsiau bani în lada bisericii. Atunci acești oameni săraci au decis să scoată din pungile lor banii de lipsă pentru școală. Astfel sinodul parohial a făcut o listă de repartiție *după curți*. Anume 50 de curți à 90 cor. 4500 cor., 7 curți à 8 cor. 56 cor. Laolaltă 4556 cor. In chipul acesta se va înălța și în *Lovnic* un altar pentru apărarea educației și culturii naționale. Frumoasă jertfă, care de sigur merită recunoștința tuturor oamenilor de bine. Oare se vor ști face vrednici de aceiași recunoștință și conducătorii din *Lita-Buzdu?*

*

Ședință publică Societatea de lectură „Andreiu Șaguna" a studenților în teologie dela seminarul „Andreian" din Sibiiu va ținea o ședință publică Vineri, în 30 Noemvrie st. v (ziua Sf. Andreiu) 1912, în sala festivă a seminarului. Inceputul la orele 10 ½ a. m. Despre contribuirile binevoitoare în favorul societății de lectură se va da socoteală publică.

Programul ședinței e următorul: Cuvânt de deschidere. Imn la centenarul seminarului „Andreian", text de I. Teculescu, protopresbiter, muzică de T. Popovici, profesor seminarial. „Andreiu Șaguna", discurs de Ioan Sandu, cleric a. III. O, ce veste minunată, colindă, muzică de G. Dima. Pentru credința noastră, disertație de Const. Bodea, cleric a. II. Nöel, cântec de Crăciun, muzică de A. Adam.

*

Medic român. Primim știrea, că reprezentanța comunală din comuna Cristian, cercul Sibiiu, a ales în 5 Decemvrie n. 1912, cu unanimitate medic comunal pe Dl *Dr. Victor Mihu*, medic cercual în Poiana. Cum se știe, majoritatea covârșitoare în reprezentanța acestei puternice comune săsești o formează Sașii.

*

Stipendiu. Vicecomitele comitatului Sibiiu publică concurs pentru un stipendiu de 260 coroane pe seama unui tinăr din comitatul acesta, care vrea să asculte cursul de pomărit, din 1 Februarie până la 1 Decemvrie 1913, la scoala agronomică din Mediaș. Rugările sunt a se înainta dlui vicecomite până la 15 Ianuarie 1913.

*

† Lazar Nastasi, profesor gimnazial în penziune, în anul al 68-lea al vieții, și-a dat sufletul în mânile Creatorului, Vineri, în 23 Noemvrie v. în Brașov. Osămintele sale pământești se vor depune spre odihnă eternă în cimiterul Bisericii Sf-lui Nicolae din Scheiu, astăzi, Luni în 26 Noemvrie v. la 3 oare p. m. Dumnezeu să-l odihnească în pace și să-i facă parte în lăcașul celor drepți!

*

Spesele de inaugurare a unui vas de răsboi. Zilele acestea s'a inaugurat al treilea Dreadnought, *Principele Eugen*, al marinei noastre. Serbările împreunate cu inaugurarea din urmă s'au ținut în cadre mai modeste, cu toate acestea s'au întrebuințat și acum a pentru salve festive un material în preț de peste 104 mii coroane (cu prilejul inaugurării vasului Viribus Unitis salvele au costat 240 mii coroane). Acum se face echiparea cu tunuri a Principelui Eugen, pentru ca la primăvară să poată saluta după cuviință inaugurarea celui de al patrulea Dreadnought austro-ungar.

*

Academie agricolă. Din București se anunță, că ministrul domeniilor are să creeze o *academie agricolă*. Noua instituție, cu membri inamovibili, se va rosti asupra tuturor chestiunilor agricole și a legilor cu caracter agrar. Pe lângă acest așezământ va apărea un organ de publicitate menit pentru țărănime. Conducerea publicațiunii va fi încredințată d'or Vlahuță și Delavrancea.

*

In memoria artistului. Secția sibiană a reuniunii „Sebastian Hann" face pregătiri pentru organizarea unei expoziții comemorative, în care publicul va avea prilej să aprecieze lucrările de artă a'e pictorului de curând reposat *Artur Coulin*. Expoziția va avea loc în vara viitoare.

*

Școală superioară de gimnastică. In considerarea puținului succes obținut de gimnasticii francezi la jocurile olimpice din Stockholm, s'a format în Paris un comitet pentru promovarea exercițiilor corporale ale tinerimii. Aparțin comitetului persoane ca August Rodin, academicianul Richepin, marchizul Polignac și numeroși medici, oameni politici și publiciști. Se va înființa o școala centrală de gimnastică pentru toți aceia cari doresc să participe la întreceri publice, cu deosebire la concursurile din străinătate.

*

Caii armatei austro-ungare. Ziarul vienez N. Fr. Pr., în legătură cu oprirea esportului de cai din monarhie, comunică următoarele date: Numărul cailor, ce se află în armata noastră, pe timp de pace este de 61 000 pentru călărit și cam 7300 cai de povară. Trebuința militară anuală este de 14.000 de cai. In cazul unei mobilizări armata are să se provadă în timpul cel mai scurt cu 190 000 de cai. Cu prilejul numerătoarei din urmă s'a aflat, că monarhia noastră posede cu totul patru milioane și 200.000 de cai, dintre cari se pot folosi în răsboi 600.000. Cei mai mulți cai, și adecă 2.300.000, sunt în Ungaria, Austria are 1,600.000, iar Bosnia și Herțegovina 300.000.

*

Frig în Anglia. De câteva zile a scăzut foarte mult temperatura în Anglia. Cu deosebire în părțile de nord au căzut mari cantități de ninsori. In unele locuri s'a constatat un frig de 14 de grade sub zero.

*

Tren accelerat. Cu ziua de 1 Mai 1913 se va introduce o circulație directă de tren accelerat dela Cluj peste Oradea-mare până la Fiume. Plecarea din Oradea-mare este la orele 3 și jumătate dimineața, iar sosirea în Fiume în aceeași zi seara.

*

Rezervist trădător de patrie. Muncitorul croat Pero *Ivici* a fost convocat la exercițiu de arme în Cabuna din Croația, unde își are garnizoana regimentul de infanterie nr. 70. Ivici într'una din seri și-a îndemnat camerazii, cu cari sta la masa unei cârciume, să nu tragă asupra fraților sârbi, în caz dacă ar izbucni răsboiul, ci să-și întoarcă puștile în direcție contrară. O patrulă militară a deținut îndată pe soldatul trădător. Tribunalul militar va aduce sentență.

*

Nu se fac baluri. Două orașe, Deva și Chezdi-Oșorhei, au hotărât ca în sezonul din earna aceasta să nu aranjeze nici un fel de bal sau petrecere. Hotărârea aceasta se întemeează pe raporturile economice nefavorabile din țară.

*

Apucături de șarlatani. In unele ținuturi ale monarhiei noastre, și anume în Bucovina, Galiția și în părțile sudice ale Ungariei au început în timpul din urmă să se ivească tot mai mulți speculanți, cari exploatează credulitatea oamenilor dela sate. Acești șarlatani intră în casele țărănești și oferă sătenilor neștiutori să le schimbe banconotele cu aur și cu argint; căci — zic ei — vine răsboiul, și banii de hârtie își pierd valoarea. Firește, pentru banconote nu dau în argint sau aur decât cel mult jumătate din prețul lor. Guvernul austriac a luat măsui pentru oprirea acestor abuzuri. Este de dorit, ca și autoritățile noastre să se intereseze de afacerea aceasta.

*

La fondul jubilar Nicolae Cristea pentru monumentele bărbaților binemeritați ai meseriașilor noștri, întemeiat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu", au mai dăruit: Isaia Hociotă 20 bani, Simion Borțan 25 bani, ambii învățători, I. Popa, paroh 30 bani (toți din Simnic), Dr. David Bleahu, advocat (Mediaș) 50 bani, Vic. Prede, măestru măsar (Avrig) și soția sa Eugenia 1 cor., Ioan Bercan, admin. protopresb. (Cohalm) 50 bani, preotul P. M. 20 bani, Iosif Comanescu, paroh (Codlea) 50 bani, dela representația teatrală din 22 Octomvrie cor. 25 și Victor Tordășianu, prez 10 bani.

Teatru.

Astăzi, Luni, pentru prima dată „*Mutter hat recht*", dramă de *Nathansen*, și mâne, Marți, iarăși pentru prima dată „*Die Musterweiber*", operetă nouă în 3 acte.

Cărți și reviste.

„A nemzetiségi kérdésről". (Despre chestia de naționalitate.) Acesta e titlul unei cărți unguresți, tipărite în Arad, în tipografia „Concordia". Autorul ei e domnul *Vasile Goldiș*, fost deputat dietal, care înainte cu un an și jumătate a fost rugat să țină o conferență în Oradea-mare, despre chestia de naționalitate, în limba maghiară, și care s'a pregătit cu conferența, dar n'a putut'o ținea, pentrucă conferența a fost contramandată. Ca să nu fie dată nimicirei lucrarea, a scos'o deci acuma în o broșură, de 66 pagini. Conferența e împărțită în capitolii următori: 1. Noțiunea naționalității. 2. De ce nu a esistat chestie de naționalitate în evul mediu. 3. Inceputurile chestiei de naționalitate. 4. Chestia de naționalitate pe timpul revoluției și după revoluție. 5. Limba maghiară și statul maghiar în raport cu chestia de naționalitate. 6. Politica de guvernament. 7. Iredenta. 8. Efectele păgubitoare ale actualei politici de naționalitate a guvernului. 9. Concluziuni. Broșura e scrisă cu multă pricepere și putere de convingere, și poate fi cetită cu interes și cu folos de cei ce știu ungurește. Costă 1 coroană.

*

„Relațiile bisericii românești cu Rusia". Interesanta lucrare a domnului profesor seminarial Dr. *Silviu Dragomir*, intitulată „Contribuții privitoare la relațiile bisericii românești cu Rusia în veacul XVII", despre care a fost vorba în numărul 111 al ziarului nostru, a apărut în Analele Academiei Române, Seria II. Tom. XXXIV. în broșură de 184 pagini, format mare, având și trei facsimile. Cuprinsul e următorul: Introducere. 1. Cei dintâi clerici din țările românești peregrini în Rusia. 2. Clerici ardeleni peregrini în Rusia. 3. Iconografi ruși pentru bisericile moldovene. 4. Legături politice în numele ortodoxiei între Gheorghe Ștefan și Țarul Rusiei. 5. Călătoria Mitropolitului Sava Brancovici la Moscva. 6. Legăturile mitropolitului Dosoftei cu Rusia. 7. Legăturile lui Stefan Cantacuzino cu Rusia. 8. Cei din urmă clerici români din Moscva. 9. Scrisoarea mitropolitului Teodosie către Patriarhul Adrian 1700. Anexe (56 de scrisori, petițiuni, răspunsuri) și trei facsimile. Prețul 2 lei.

---

copilașii în vârsta de a cerceta școala, Anastasia și Mihail s'au pomenit cu porunci dela guvern, că trebue să-i dea în grija archiepiscopului catolic, după cum a fost înțelesul acestuia cu Naum. Anastasia s'a împotrivit multă vreme și a umblat cu jalbe pe la toate dregătoriile înalte, până și la curtea din Viena, rugându-se cu lacrimi în ochi să nu fie despărțită de copilașii, cari sunt singura mângăiere a vieții ei văduvite. Dar rugămintea ei n'a aflat deplină ascultare. Atâta i s'a îngăduit totuș, ca ea să rămână lângă copilașii săi și să le poarte de grijă, până când acestia învață în școalele catolice din Mișcolț. Deși copiii erau socotiți acum ca romano-catolici, Anastasia fiind o mamă foarte vrednică și înțeleaptă i-a știut crește totuș în credința părinților săi, dându-le învățături bune, trimițându-i în zile de sărbători cu prescuri și cu daruri la biserica zidită cu cheltuiala părinților săi și a altor buni creștini.

Așa copiii, după ce au isprăvit școalele înalte catolice, n'au vrut să rămână în religia romano-catolică, ci s'au întors iarăș la biserica lor strămoșească, adecă la cea ortodoxă, pentru care evlavioasa Anastasia a știut sădi, din tinerețe, în sufletul lor toată dragostea și alipirea.

(Va urma).

Nr. 1090/1912. (396) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător-cantor la şcoala noastră confesională din **Bacitelec**, în tractul Treiscaunelor se escrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publioare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Dela comuna bisericească 233 cor.
2. Dela Ven. Consistor 100 cor.
3. Dela stat 667 cor.
4. Cvartir natural.

Doritorii de a concura la acest post vor înainta cerererile la oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în Bereczk, com. Háromszék în terminul arătat.

Alesul va avea a ţinea strana în biserică şi a instrua pe copiii în cântări formând cor cu dânşii. Cvincvenalele se vor computa numai după un serviciu de 5 ani în comună.

Bacitelec, 18 Noemvrie 1912.

In conţelegere cu comitetul parohial rom. gr.-or.

Constantin Dimian
protopop.

Nr. 364/1912. (400) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului II învăţătoresc din comuna bisericească gr.-or. română **Arada** (în crângul Măteşeşti) în protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Dotarea constă din: 300 cor. dela comuna bisericească din repartiţie şi 700 cor. din ajutor de stat, ce se va cere locuinţă şi grădină.

Concurenţii se trimită rugările cu documentele recerute la oficiul protopresbiteral al Câmpenilor.

Albac-Arada, la 8 Noemvrie 1912.

Dela comitetul parochial gr.-or. din Arada.

Ioan Herban
preşedintele com.

Ioan Lazar
notarul com.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 525/1912. (388) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune din parohia de clasa I. **Daia**, în protopresbiteratul Sebeşului, devenit vacant prin decedarea capelanului Ioan Cărpenişan, se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Rom."

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din venitele fasionate în tab. B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii au să-şi aştearnă cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi pe lângă observarea dispoziţiei din „Regulamentul pentru parohii" a se prezenta în biserică spre a cânta respective a celebra şi cuvânta.

In conţelegere cu comitetul porohial concernent.

Sebeş, 12 Noemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Concurs.

Senatul şcoalei comunale din comuna **Maroskarna (Cârna)**, com. Albei de jos, publică concurs pentru ocuparea unui post de învăţător suplent la şcoala comunală din loc cu limbă de propunere română şi maghiară pe periodul dela 1 Ianuarie 1913 până la 30 Iunie 1913.

Salarul sistemizat din partea senatului şcolar se solveşte anticipative câte 80 cor. lunar din cassa şcoalei, cvartir corespunzător şi lemnele de foc necesare.

Concurenţii să-şi trimită petiţiile de concurs instruite conform normelor în vigoare până la 24 Decemvrie st. n., a. c. la adresa subsemnatului în Maroskarna-Cârna p. u. Alvincz.

Daniil Chirilă
preş. senat. şcol.

(399) 1—3

A apărut şi se află de vânzare a Librăria arhidiecezană în Sibiiu

Din carnetul unui dascăl.

Studii şi articole

de

Ion Mateiu.

Preţul cor. 1·50 + porto 20 fil.

Nr. 1195/1912 (398) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de cl. III a **Bogata Olteană,** cu filia Dopca din tractul protopresbiteral al Cohalmului se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenţii, pe lângă observarea prescriselor reglementare se vor presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică pentru a cânta şi predica, respective a celebra.

Din şedinţa comitetului parohial ţinută în Bogata-Olteană la 9/22 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral al tractului Cohalm.

Ioan Bârsan
preşed. com. paroh.

Teofil Roşca
adm. paroch.

Văzut:

Ioan Bercan
adm. protopopesc.

Ad. Nr. 1236/1912 pp. (397) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh din comuna **Lona mag**. cu filia Stolna devenit vacant prin moartea fostului paroh prin aceasta să publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B pentru întregirea dela stat.

Concurenţiii au aşi aşterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului până la terminul susindicat şi cu prealabila încuviinţare a acestui a se prezenta la sf. biserică în vreo zi de Duminecă ori sărbătoare spre a fi cunoscuţi poporului.

Cluj, la 10 Noemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Clujului în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

701/1912 (395) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională gr. or. română din **Poiana porcului**, (Lápospatak), protopopiatul „Cetatea de piatră" se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 cor. din repartiţie dela popor, 258 cor ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan 42 cor. pentru lemnele de foc, — cvartir şi grădină în natură.

Ajutorul de 400 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales.

Alesul se îndatorează fără vre-o remuneraţie specială a conduce elevii la biserică în Dumineci şi sărbători, formând cu ei cor bisericesc şi cântând cu ei la sf. liturghie, precum şi ai instrua în grădinărit.

Rugările de concurs instruite conform normelor în vigoare să se înainteze subsemnatului oficiu în terminul deschis

Lăpuşul-unguresc, la 16 Nov. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Cetatea de peatră.

Andreiu Ludu
protopop.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

(46) 47—

◆ ◆ ◆

Anunţ.

La şcoala de industrie naţională a Reuniunii femeilor române din Sibiiu (Berggasse Nr. 9) se află un **depozit de stofe** ţesute în **motive româneşti**, destinate pentru ornate (vestminte bisericeşti) şi pentru mobile. La cerere se trimit modele. 391 5—6

◆ ◆ ◆

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiiu:**

Regulament

pentru

Procedura judecătorească

în cauzele disciplinare

în Mitropolia gr.-or. rom. din Ungaria şi Transilvania.

Preţul **20 bani,** porto **5 bani.**

„BIBLIOTECA ŞAGUNA"

REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAŞ**, SĂLIŞTE

A apărut şi se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană, în Sibiiu

Nr. 1.
Însemnătatea bisericii
Nr. 2.
Despre pocăinţă
Nr. 3.
La ziua sf. Andreiu
Nr. 4—5.
Temeliile traiului nostru
Nr. 6—7.
Sfânta Scriptură
în limba românească
de
Dr. I. Lupaş.

Preţul à 10 fil. + porto 5 fil.

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană**:

Călindarul arhidiecezan

pe anul 1913

cu Şematismul autentic al bisericei ortodoxe rom. din Ungaria şi Transilvania. Partea literară conţine lucrări foarte interesante.

Preţul 80 fil, plus porto poştal 20 fil.

30,000 de părechi
păpuci şi ghete
se vând cu preţ redus.

**Toate în lume
se scumpesc!**

pânea, carnea, chiria casei, — numai **păpucii şi ghetele** exec. în atelierul lui

VASILIE BAN

la „Cisma mare roşie"

după cum se numeşte prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită **prăvălie de încălţăminte s'a mărit în casa proprie** şi la fiecare păreche se trage jos chiria. Deaceea el poate lifera **ghete bune** şi **trainice** pe lângă preţuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca şi până acum.

E deajuns a se arăta numărul, sau a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alţii, eventual să returnează banii.

(221) 50—

Serviciu prompt şi conştienţios.

Prima referinţe.

Prima fabrică transilvană

ces. şi reg. privilegiată

de casse de fier şi oţel,

şi

lăcătuşerie de artă şi construcţie,

instalată cu putere electrică.

E. Purece,
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19 (Schmidgasse).

(138, 17—20

Preţuri moderate.

Cataloage de preţ gratis şi franco.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 29 Noemvrie (12 Decemvrie) 1912. *Nr. 126.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

Autonomia bisericii sârbeşti.

Sibiiu, 11 Decemvrie n.

Domnul deputat naţionalist român *Dr. Alexandru Vaida-Voevod* a atins în vorbirea sa, rostită de curând în dieta ţării, şi suspendarea autonomiei bisericii sârbeşti din patrie, ca un gravamen mare pentru credincioşii acestei biserici, despoiaţi acum de drepturile şi privilegiile pe cari le-au avut totdeauna în trecut, — iar domnul prim-ministru *Lukács* a spus în răspunsul său, că în chestia aceasta s'a pronunţat în mod amănunţit cu câteva zile mai nainte, în răspunsul pe care l-a dat la interpelaţia ce i-o adresase un deputat aparţinător bisericii sârbeşti: *Jivco Bogdan.*

Ne-am procurat acest răspuns al domnului ministru-prezident şi din el cunoaştem starea lucrului în toate detaliile. Credem că facem bine, dacă dăm acum o orientare deplină şi cetitorilor noştri.

Domnul ministru-prezident a declarat întâi de toate, că autonomia bisericii sârbeşti nu e suspendată, ci tot ce s'a făcut e numai, că s'au scos din vigoare unele statute, compuse în cadrele autonomiei bisericeşti, despre cari însă s'a dovedit în cursul vremii, că nu promovează, nici interesele autonomiei, nici interesele statului, ci stau în contrast şi cu autonomia şi cu statul. Au fost abrogate deci, pentru a se compune altele şi pentru a se asigura prin ele neconturbata vieaţă şi desvoltare a autonomiei bisericei sârbeşti.

Statutele acestea, trei la număr, au fost abrogate din motivul, că senatul bisericesc mitropolitan din Carloveţ a dat probe de o renitenţă fără păreche atunci, când în butul multelor admonieri a denegat publicarea şi executarea regulamentului sinodal, sancţionat din partea Maiestăţii Sale, provocând totodată toate autorităţile subalterne să-i denege şi ele supunerea. Şi în acest regulament, ori statut sinodal, nici nu se cuprindea nimica nou, nimica ce ar fi ştirbit autonomia, din contră, se cuprindea ceva prin ce se lărgea autonomia, anume: se dispunea, că în chestii disciplinare bisericeşti, forul suprem nu-l mai formează guvernul regesc ungar, ca până aci, ci sinodul episcopesc.

Intre astfel de împrejurări guvernul nu a putut face alta, decât a propus Coroanei abrogarea statutului organic bisericesc dela 1871, votat şi de altcum numai în mod provizor, statut plin de mancităţi, în locul căruia guvernele ungare înzadar au insistat în curs de 42 de ani să se facă altul, definitiv. A fost abrogat acest statut, şi în locul lui a fost pus în vigoare cel de mai nainte, care corăspunde mai bine scopului.

Totodată a fost abrogat şi statutul dela 1875, despre organizarea congresului, care nu numai că nu corespundea scopului, dar era izvorul tuturor relelor ivite în biserica sârbească, al tuturor abuzurilor de putere aflătoare la ordinea zilei, precum şi al conflictelor şi al neplăcerilor, cari mereu se iveau între biserică şi stat, respective Coroană. Că de ce natură erau aceste conflicte, se poate vedea din următorul caz:

Când a fost vorba, ca să se compună statut despre dreptul activ şi pasiv de alegere, stabilindu-se cari crime despoaie pe respectivul de dreptul de alegere, au fost trecute în statut tot felul de crime, dar cele politice *nu.* Guvernul de atunci a prezentat statutul spre întărire, cu propunerea, ca între crime să fie trecute şi tradarea de patrie şi crimele săvârşite în contra Maiestăţii Sale, a membrilor familiei domnitoare şi în contra bisericii, şi Coroana cu adaosul acesta l-a întărit. Dar cei din Carloveţ au *respins* statutul şi i-au denegat publicarea şi executarea.

Al treilea statut, asemenea abrogat, e cel din 1872, care se retere la alegerea deputaţilor congresuali. In acest statut se cuprinde anomalia, că deşi congresul sârbesc se compune din 50 membri mireni şi 25 membri din cler, astfel, că acestia din urmă au să represinte în congres clerul, iar ceialalţi mirenimea: alegerile se făceau aşa, că şi mirenii votau pentru deputaţii din cler, şi acestia nu erau nici când aleşii clerului, ci aleşii mirenilor. S'a întâmplat casul, că câte un deputat din cler nu primise nici un vot preoţesc. Iar lucrul acesta vatămă, nu numai tradiţia, ci şi legea, care vorbeşte despre representanţi ai clerului, cari prin urmare au se fie aleşi numai din partea clerului.

Dar în statutul aceasta se mai cuprinde şi o altă monstruositate, care asemenea a contribuit la aceea, ca se fie abrogat. Anume, pecând pentru a putea fi ales cineva în corporaţiunile mai inferioare ale bisericii sârbeşti, trebue se aibă 30 de ani împliniţi, se fie nepedepsit, se ducă o viaţă nepătată, se aibă atragere către biserică, etc. dela cei ce se aleg deputaţi la congres se cere împlinirea anului numai al 21-lea de etate, se cere se ştie ceti şi scrie, se nu fie pedepsiţi pentru crime ordinare şi se nu stee sub curatelă. Guvernul a trebuit deci să propună Coroanei şi abrogarea acestui statut nelogic.

Domnul prim-ministru a spus apoi, că în statutele ce vor fi compuse de nou, guvernul nu cere întroducerea nici unei modificări, care nu ar sta în strânsă legătură cu legea. Va cere însă negreşit, ca cercurile electorale pentru congres să fie de nou arondate, fiindcă raporturile s'au schimbat, graniţă militară nu mai esistă, deci au se înceteze şi cele şase cercuri electorale reservate grăniţerilor. Natural, că nouăle statute le va compune congresul, deci corporaţiunea înaltă bisericească; şi dacă guvernul ar primi garanţii, că în congresul sârbesc deputaţii nu vor mai întra ca oameni politici, ci ca fii ai bisericii, — ar face fără amânare propunere Coroanei pentru convocarea congresului. Şi în casul acesta nu ar trebui să fie introduse pe calea octroării statutele necesare, cum adecă vor fi întroduse în casul contrar.

*

Acesta e în scurte cuvinte răspunsul, pe care l-a dat domnul ministru-president Lukács deputatului sârb Jivco Bogdan, la interpelaţia ce i-o adresase în chestia aceasta. E interesant şi instructiv. Din el vedem, că în biserica sârbească cu adevărat s'au făcut greşeli, şi greşelile făcute au provocat crisa, prin care are acum să treacă biserica gr. ort. sârbească din patrie. Greşelile sunt însă de natura, că pot să fie îndreptate, şi astfel greutăţile cu cari are se lupte biserica sârbească nu sunt de neînvins. Vor fi ele, ş-*trebue* să fie delăturate, dacă oameinii se vor desmetici şi vor abandona calea de până acum a renitenţei, care nu duce la scop. Şi vedem, că încep se o abandoneze. Cetim, anume, că una din cele mai mari şi mai puternice comunităţi bisericeşti cu credincioşi sârbi, — cea din Chichinda-mare, — a luat cu omagială supunere la cunoştinţă dispoziţiile Coroanei referitoare la autonomia bisericii sârbeşti, în adunarea bisericească ţinută Duminecă, deci aceiaşi oameni, cari la început declaraseră, că deneagă supunerea faţă de preaînalta disposiţie. S'a făcut deci primul pas, care poate să ducă la soluţia norocoasă, fireşte, după ce vor urma şi alţii. Şi urmând şi alţi paşi, şi ajungându-se la soluţia potrivită, vor vedea şi Sârbii, că din frământările prin cari au trecut, din greutăţile pe cari au trebuit să le învingă, biserica lor nu a eşit, nici umilită, nici ştirbită în drepturi, ci întărită şi *reînoită.*

FOIŞOARĂ.

Spice din istoria noastră bisericească.

De *Dr. Ioan Lupaş.*

(Urmare).

Aşa se cuvine să-şi dea ori care mamă creştină silinţa să-şi crească copiii în frica lui Dumnezeu şi în cinstirea şi iubirea credinţii strămoşeşti. Căci numai astfel vor ieşi dintr'inşii oameni vrednici şi de ispravă.

Anastasia Şaguna a simţit în sufletul ei mare mulţămire, văzând, că Dumnezeu i-a ajutat să-şi crească copiii în legea părinţilor săi şi să-i vadă porniţi pe cărările vieţii cinstite şi pline de virtute. Ea a murit cu sufletul împăcat la vârsta de 52 ani, când ştia că fiul său cel mai mic, Anastasiu îşi închinase viaţa întreagă bisericii sale strămoşeşti.

2. *Copilul cel mai mic* s'a născut în 20 Decemvrie 1808 şi a primit în botez numele *Anastasiu.* El a învăţat la şcoală foarte bine. In atestatele lui avea din toate învăţăturile nota *eminent.*

Văzând aceasta unchiul Anastasiei din Pesta, Atanasie Grabovschi, care era om foarte bogat, i-a stat în ajutor, ca copilul acesta deştept să poată învăţa şi la şcolile cele mai înalte, la universitate. Astfel a învăţat Anastasiu Şaguna *filosofia* şi *drepturile* la universitatea din Budapesta, iar după terminarea acestora a învăţat şi *teologia* în Verşeţ. Deşteptăciunea lui punea în uimire şi pe profesori. Îndată ce şi-a isprăvit studiile, mitropolitul sârbesc Stefan Stratimirovici l-a chemat ca profesor la seminarul din Carloviţ şi i-a dat totodată şi slujba de secretar la consistor. Având Anastasiu Şaguna atragere mare pentru cele duhovniceşti, la vârsta de 25 de ani s'a călugărit şi în călugărie şi-a luat numele de *Andreiu.*

2. Andreiu baron de Şaguna.

După moartea episcopului Vasilie Moga, Andreiu Şaguna a fost trimis la Sibiiu în 1846 ca vicar general, să conducă afacerile episcopiei noastre. Iar peste 2 ani, adecă la 1848 a fost întărit ca episcop, fără a i se pune cele 19 condiţiuni grele, cari ştim că i s'au pus lui Vasilie Moga la 1810. Aceasta ne dovedeşte, că curtea din Viena avea destulă încredere în Andreiu Şaguna, dupăcum avuse şi Gheorghe Rákóczy II la 1657 în Sava Brancovici, care de asemenea a fost întărit fără condiţiuni.

Când a luat Andreiu Şaguna în mână cârja arhierească, erau timpuri foarte vijelioase în patria noastră. El trebuia să privegheze ziua şi noaptea, ca să poată scăpa poporul şi biserica noastră din primejdiile cele grele. In anii 1848—9 a avut multe umblete prin Viena şi Pesta cercând a se înţelege cu membrii familiei domnitoare şi cu ministrii ungari în multe afaceri de interes obştesc. In deosebi se putea înţelege bine cu ministrii Széchenyi, Deák şi Eötvős. Acesta din urmă ţinea mult la Şaguna, şi mai târziu a spus odată, că „Şaguna are mai multă înţelepciune decât o jumătate de ţară“.

Dupăce s'a potolit războiul civil (revoluţia), Şaguna s'a întors în Ardeal şi s'a apucat de lucru, să ridice iarăş bisericile cari au fost arse în 1848-9, să le înzestreze cu cărţile de lipsă şi cu odoare, să întemeieze şcoli şi să crească preoţi şi învăţători buni pentru înaintarea poporului. In semn de recunoştinţă pentru meritele şi purtarea lui înţeleaptă, Francisc Iosif I a ridicat pe Şaguna la rangul de baron şi i-a dat mai multe ajutoare pentru biserici.

La 1850 a întemeiat Şaguna o tipografie, care a scos în câţiva ani toate cărţile de lipsă în bisericile şi şcolile noastre.

Tot în această tipografie apare, dela 1853 încoace, şi ziarul „Telegraful Român“ înfiinţat de Şaguna, ca să dea, în toate afacerile obşteşti, îndumări folositoare preoţilor, învăţătorilor şi poporului.

Ingrijire mare a dat Andreiu Şaguna şi seminarului, în care se cresc şi pregătesc preoţii şi învăţătorii. Văzând, că timpurile noastre cer dela aceşti conducători ai poporului tot mai multă învăţătură şi tot mai adâncă ştiinţă, a întocmit lucrurile astfel, că cei ce voiau să ajungă preoţi şi învăţători trebuiau să înveţe în seminar câte 2 şi mai târziu câte 3 ani, iar nu numai 6 luni, ca pe vremea episcopului Moga.

Episcopul Andreiu Şaguna a îngrijit mult şi de şcoalele poporale, îndemnând pe credincioşii săi să înfiinţeze şcoale în toate satele şi poruncind, ca preotul satului să fie directorul şcoalei, iar protopopul să fie inspector şcolar peste toate şcoalele din cercul său. Pe protopopii, preoţii şi învăţătorii cari nu purtau bine grija şcoalei şi a creşterii poporului, îi pedepsia cu asprime. In timpul lui Şaguna numărul şcoalelor noastre s'a sporit cu vre-o 500. Unde vedea porniri bune, Şaguna însuş da din banii săi sume însemnate pentru şcoale. Astfel a făcut pentru şcoala din Sălişte o fundaţiune, care se urcă la suma de 20,000 coroane. Tot aşa a mai făcut şi pentru alte şcoale.

La începutul păstoririi lui Şaguna s'a înfiinţat în 1859 gimnaziul nostru din Braşov, pentru care a ostenit şi luptat foarte mult şi vrednicul protopop braşovean Ioan Popasu.

Iar mai târziu (1869) s'a înfiinţat, tot cu sprijinul şi ajutorul lui Şaguna, gimnaziul din Brad. Şaguna a început să strângă bani şi pentru înfiinţarea unei biserici catedrale,

Situaţia se agravează.

In urma faptului, că Sârbia nu pare de loc a fi dispusă să recunoască îndreptăţirea pretensiunilor monarhiei austro-ungare, de a nu se întări cu părţi luate din Albania şi de a nu-şi reclama şi cuceri un port de mare, iar de altă parte în urma faptului, că Rusia, protectoara Sârbiei, îşi concentrează mereu trupele la graniţa monarhiei noastre, — situaţia s'a agravat foarte mult în zilele din urmă, şi a devenit extrem de critică. Miniştrii noştri s'au întrunit Sâmbătă în consiliu, după terminarea căruia prim-ministrul Lukács *a plecat la Viena, unde a sosit Duminecă. A avut numai decât o lungă întrevedere cu ministrul de externe* Berchtold, *iar Luni a fost primit în audienţă de o oră la palat. După el a fost primit în audienţă şi ministrul-prezident austriac* Stürgkh. *Despre ce a fost vorba în aceste audienţe, încă nu se ştie. Se ştie însă, că nu peste mult s'a prezentat în faţa Maiestăţii Sale ministrul de războiu* Auffenberg *şi şi-a înaintat demisia din postul său, făcând mai pe urmă acelaşi lucru şi şeful statului major al armatei austro-ungare,* Schemua. *Maiestatea Sa le-a primit demisia şi a numit ministru de războiu pe generalul* Krobatin, *iar sef al statului major pe* Conrad de Hötzendorf, *inspectorul general al armatei austro-ungare. Cum despre acesta din urmă se ştie, că este aderent al războiului, poate să fie corectă combinaţia făcută din multe părţi, că ne aflăm în ajunul intrării trupelor austro-ungare în Sârbia, dacă cumva nu vor înţelege Sârbii în ultimul moment gravitatea situaţiei şi nu vor ceda, — ceeace ar fi foarte de dorit, şi pentru ei, şi pentru noi. Atât guvernul austriac, cât şi cel ungar, a contractat câte un împrumut de 125 milioane, pentru acoperirea trebuinţelor urgente militare. Cum vedem deci, ziua de mâne poate să ne aducă mari surprinderi.*

Din parlament. In şedinţa de Luni dieta a terminat desbaterile asupra budgetului ministeriului de agricultură, iar eri, Marţi, a votat o lege despre organizarea gardei parlamentare, care va susţinea în viitor ordinea în dietă, şi a început desbaterea asupra budgetului ministerului de justiţie, care se continuă astăzi.

Misiunea rusească în Bucureşti. Marele principe Nicolae Mihailovici al Rusiei a sosit, cu suita sa, eri, Marţi, la orele 12 din zi în Bucureşti şi a fost primit cu solemnitate mare la gară. A fost încartierat în palatul regal. Recepţia solemnă, pentru predarea bastonului de mareşal al armatei ruseşti, se face astăzi, Mercuri, în sala tronului. După recepţie urmează masă de gală, dată la palat în onoarea delegaţiunei ruseşti. Mercuri seara misiunea rusească va fi primită la palatul princiar dela Cotroceni, unde locueşte familia Moştenitorului de tron Ferdinand. Mâne, Joi seara, marele principe Nicolae Mihailovici pleacă din Bucureşti, cu suita sa, acasă, în Rusia.

Reînoirea triplei alianţe. Alianţa care esistă de multă vreme între Germania, Italia şi monarhia noastră a fost reînoită acum de curând, fără shimbare, deci tot pe basa vechilor puncte de înţelegere. Se crede, că reînoirea triplei alianţe, tocmai acum, când orisontul politic e atât de înourat, e un fel de demonstraţie la adresa triplei înţelegeri (Rusia, Francia şi Anglia), căreia ii se dă sa înţeleagă, că tripla alianţă e solidară în chestiile mari politice dela ordinea zilei. Reînoirea s'a făcut în 5 Decemvrie, în Viena, în palatul ministeriului nostru de esterne, unde s'au presentat ambasadorii Germaniei şi Italiei, cu secretarii lor, şi împreună cu ministrul nostru de esterne Berchtold au subscris aşa numitul protocol de ratificare, în trei esemplare, provăzându l fiecare din ei şi cu sigilul cel mare al statului propriu.

Din România.

Deschiderea corpurilor legiuitoare.

Luni la ameaz s'a făcut în Bucureşti deschiderea corpurilor legiuitoare române, cu solemnitatea obicinuită. La deschidere a asistat şi dl *Daneff*, presidentul camerei bulgare, care sosise Duminecă la Bucureşti, în misiune politică. Mesajul de tron al Regelui Carol, rostit cu prilejul deschiderei, a fost următoriul:

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputaţi!

In imprejurările însemnate de astăzi şi în momentele de adâncă durere pentru Mine, simt o vie şi deosebită mulţumire a Mă vedea înconjurat de representanţii întregei Românii. Vă salut dar din tot sufletul întruniţi în întâia sesiune a nouei legislaturi.

In urma constituirei actualului Guvern un nou apel la Ţară a devenit necesar. Ieşiţi de curând din alegerile generale, sunteţi în stare de a cunoaşte mai bine adevăratele trebuinţe ale Ţării.

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputaţi!

Politica României, urmată cu o statornicie tradiţională, politică de cumpănire şi de pace în limitele compatibile cu interesele superioare ale Ţării, ne-a pus în stare să fim în relaţii amicale cu toate statele şi să ne bucurăm mai ales de încrederea deosebită ce ne-o arată Marile Puteri ale Europei.

România, în voinţa ei de a contribui la localizarea războiului, a păstrat neutralitatea faţă de statele beligerante din Peninsula Balcanică, urmărind însă cu luare aminte desfăşurarea unor evenimente, cari ating numeroase interese ale statului nostru.

Suntem în drept a nădăjdui, că această atitudine va da rezultate favorabile pentru bunele relaţii cu statele balcanice în noua lor constituire şi că *interesele noastre vor fi respectate.*

România este privită ca un factor important în concertul european şi la regularea definitivă a chestiilor deşteptate prin criza balcanică *glasul ei va fi ascultat.*

Increderea, ce naţiunea o are în cunoscuta şi recunoscuta vitejie a ostaşilor săi este cu desăvârşire îndreptăţită. Armata se află în stare de a răspunde acestei încrederi şi este totdeauna gata la îndeplinirea misiunii sale. Nouile credite ce se vor mai cere pentru trebuinţele ei vor găsi deplina lor justificare în luminatul Domniei-Voastre patriotism.

Guvernul meu va supune deliberării Domniilor-Voastre mai multe proiecte de legi menite să ducă mai departe opera de întărire şi înaintare a statului român în toate direcţiile.

Domnilor Senatori!
Domnilor Deputaţi!

Nu mă îndoesc, că şi în împrejurările de faţă veţi fi la înălţimea misiunii ce v'a încredinţat-o Ţara şi că, dând guvernului meu sprijinul trebuincios, veţi îndeplini împreună cu el dreptele aşteptări ale naţiunii.

Dumnezeu să binecuvinteze lucrările Domniilor-Voastre. Sesiunea ordinară a corpurilor legiuitoare este deschisă.

Carol.

Conferenţele învăţătoreşti.

Cercul Mediaş-Târnava.

In zilele de 15 şi 16 Octomvrie c. s'a ţinut în Mediaş conferenţa învăţătorească a cercului Mediaş-Târnava, sub presidiul dlui E. Todoran, profesor la seminarul „Andreian“, ca comisar consistorial.

Cu începutul anului acestuia consistorul arhidiecezan a schimbat adecă conferenţele tractuale în conferenţe cercuale.

Conferenţa noastră din Mediaş s'a ţinut în şcoala confesională din loc, unde au fost presenţi 26 de învăţători. Ca oaspeţi în ziua primă am avut pe inspectorul regesc Benedek, profesorul Suciu din Blaj, Toma Cociş, învăţător în Pănade, părinţii-protopopi Mircea şi N. Todoran, Limbăşan, candidat de advocat, Tipuriţă, contabil. După invocarea Duhului Sfânt urmează discursul de deschidere din partea comisarului consistorial, în care ni s'a arătat însemnătatea limbei materne şi modul de predare a ei în şcoalele noastre confesionale. Discursul bine precisat face impresie bună asupra ascultătorilor. Să trece apoi la ordinea zilei: constatarea celor presenţi şi alegerea a 2 notari şi 2 bărbaţi de încredere (verificători). Alegându-se acestia urmează punctul 3 din program: „Invăţământul intuitiv“, de A. Cheţan din Frâua, care arată însemnătatea intuiţiei şi modul de predare al ei şi intuiţia în legătură cu viaţa şcolară.

Punctul 4 este „Metoda scris-cetitului“, de P. Popa din Boian. In o lucrare amănunţită ne arată, că metodul cuvintelor normale e mai uşor în învăţarea scris-cetitului. Recomandă pentru învăţarea scris-cetitului abecedarul de Stroia-Lăpădat-Crişan, ca cel mai practic şi mai bun.

Urmează apoi „Cetirea română“ cu cl. I.—VI., de O. Benţia din Lăslăul-român. Prelegătorul ne arată materialul care avem să-l predăm în cl. I.—VI., aducându-l în legătură cu scris-cetitul. Fiind 1 oră d. a. şedinţa se ridică, continuându-se după amiazi la 3 ore.

Urmează la rând predarea lecţiilor practice.

Se predă „Omul“ cu cl. II., de O. Benţia. Din gramatica română să predă atributul cu cl. IV., de Racoţi. Apoi urmează poezia „El zorab“ cu cl. VI., de Vălean. Lecţiile practice au fost binişor predate. Alt punct este „Cartea de cetire“, de M. Racoţa din Agârbiciu. După cetirea lucrării se naşte discuţie referitor la uniformisarea cărţilor de cetire. Se recomandă spre a se folosi în şcoalele noastre cărţile de Stroia-Lăpădat.

Punctul următor este „Eserciţiile de stil şi de compunere“, cu cl. I.—VI. de Iampa din Chesler. Prelegătorul espune modul de predare a eserciţiilor de stil şi legătura lor cu învăţământul limbei române. In „Poezia în şcoala poporală“, temă lucrată de Vălean din Crăciunel, să espun diferitele genuri de poezie, insistându-se mai ales pe lângă poezia poporală, care se poate preda mai uşor în şcoala noastră poporală.

Fiind timpul înaintat, şedinţa se ridică la orele 6 seara, anunţându-se şedinţa următoare pe Marţi la 8 ore.

Urmează tema „Literatura în şcoala poporală“, de V. Imbăruş din Mediaş. In această lucrare ni se spune ce piese s'ar putea ceti din autorii clasici. Aminteşte de lectura extraşcolară şi de biblioteci. Tema „Legende şi tradiţii poporale“ e lucrată de I. Gheaja din Blaj. După cetirea temei, în urma unei discuţii se hotăreşte, ca pe anul viitor fiecare învăţător să adune din satul lui legendele şi tradiţiile poporale şi fiecare să le trimită lui I. Vălean şi lui P. Popa, ca acestia doi să vie apoi la conferenţa viitoare cu o dare de seamă asupra lor, alegându-se ce e bun spre a se putea tipări în broşură.

Tema „Raportul dintre limba română şi maghiară“ nu s'a cetit. Despre mişcarea pedagogică literară vorbeşte Racoţi din Biertan. Vorbeşte de Pestalozi, Herbart, Ziller, Rein. Recomandă şi câteva cărţi mai nouă.

Urmează dările de samă despre bibliotecile tractuale pedagogice, de bibliotecarii şi casierii bibliotecilor. La „starea învăţământului din tractul Mediaşului“ vorbeşte Racoţi, pentru tractul Târnava vorbeşte P. Popa, care espune mai pe larg multele neajunsuri pe cari le întimpină aceia, cari sunt însărcinaţi cu aceste dări de samă, arătând şi pedecile cari stagnează mersul învăţământului în şcoalele noastre. Propune, ca veneratul consistor să designeze pe acei învăţători, cari au să raporteze despre mersul învăţământului, iar pentru osteneală să li se dee dela comune pe fiecare zi diurne de 5 cor. Propunerea se primeşte şi să ia la protocol.

Se discută înfiinţarea unui cor tractual, alegându-se şi doi învăţători, ca să ducă lucrul la îndeplinire.

In fine comisarul consistorial ne arată însemnătatea patronagiilor şcolare.

Cu acestea şedinţa de Marţi se închee la orele 12 şi jum. din zi. Comisarul mulţămeşte membrilor conferenţei pentru interesul şi sprijinul de care l-au învrednicit cu ocasia conferenţei de faţă, mulţămeşte domnilor protopresbiteri presenţi, dar totodată regretă, că preoţimea noastră nu a arătat nici un interes faţă de conferenţă. Domnului comisar îi răspunde părintele protopop Mircea, mulţămind în numele învăţătorilor noştri dlui comisar pentru conducerea acestei conferenţe şi dorind să-l vadă şi de altă dată în mijlocul nostru.

Boian, la 7 Noemvrie 1912.

P. Popa.

Din protopresbiterate.

Conferenţa preoţească a tractului Murăş-Oşorheiu.

Conferenţa anuală preoţească a tractului M. Oşorheiu s'a ţinut în 22 Octomvrie v. c. în comuna Molomfalău.

Conferenţa conform programului stabilit de dl protopresbiter tractual Stefan Russu, s'a început cu serviciul divin în biserica noastră din această comună.

La serviciul divin au pontificat: preotul George Branea din Vidrasău şi Dumitru Sângiorzan din Murăş-Oarba.

O mare bucurie sufletească am simţit noi, preoţii, văzând că credincioşii acestei parohii, între cari sunt mulţi cu stare bună materială, la sunetul clopotelor cu mic cu mare au alergat la sfânta biserică, unde cu mare evlavie au ascultat serviciul divin; ba ce e mai mult, deşi a fost zi de lucru, aproape toţi bărbaţii nu s'au depărtat din biserică până la finea conferenţei.

Predică ocasională a rostit preotul Pavel Suciu, absent fiind preotul Alesandru Borda, care a fost însărcinat cu ţinerea predicii la această conferenţă.

După terminarea actelor oficioase, prezidentul prin o vorbire pătrunzătoare deschide conferenţa, care se ţine în biserică şi invită şi pe credincioşii parohiei a participa la desbaterile conferenţei.

Se constată, făcându-se apelul nominal, că presenţi sunt 11 preoţi, absentează şepte, dintre cari patru fără scuză, şi tot acei preoţi, cari au fost însărcinaţi a servi şi a cuvânte. Pentru acestia se decretă pedeapsa de zece coroane pentru fiecare.

Cu lucrarea temei: „Cum s'ar putea face cu bun efect educaţia religioasă morală a credincioşilor noştri şi mai ales a elevilor din acele comune bisericeşti, în cari nu avem şcoale confesionale“, au fost însărcinaţi preoţii Pavel Suciu şi Ioan Bobletec. Acest din urmă absent fiind, primul îşi ceteşte lucrarea.

Raportul general despre activitatea preoţilor din tract, până la conferenţa din 1911, compus pe baza rapoartelor speciale, îl ceteşte parohul Dumitru Vidrighin.

Părintele Vidrighin în raportul său constată, că deşi parohiile acestui tract sunt mici la număr, sărace în cele materiale şi espuse duşmăniei din partea străinilor, totuşi cu paşi repezi înaintează.

Nu e parohie în care mişcare spre progres să nu se fi făcut. In cele mai multe parohii în anii din urmă s'au zidit biserici pompoase, s'au înfiinţat fonduri parohiale, pentru ce cuvine-se şefului tractual şi gregarilor săi recunoştinţă.

Preotul Al. Olteanu îşi ceteşte observările critice asupra temei: „Despre concubinate şi mijloacele prin cari s'ar putea delătura“.

Urmează cetirea rezoluţiunii consist. nr. 14,163 Bis. referitoare la conclusele conferenţei anterioare şi cetirea altor ordine consistoriale.

Se presentă rapoartele preoţilor despre activitatea lor şi documentele despre mărturisirea fiecăruia.

La propuneri preotul D. Sângiorzan propune, ca pentru viitor tot numai la trei ani odată să facă fiecare preot raport despre activitatea sa. Propunerea se primeşte.

Preotul P. Suciu propune, ca în intervalul dela o conferenţă până la alta fiecare preot într'un caiet să-şi scrie predicele mai bune, pe cari le ţine în parohia sa şi să le presente conferenţei spre censurare. Propunerea se primeşte cu adausul, că numai predicile dela întrunirile grupurilor religioase să se scrie.

Se viziteză arhiva parohială, care s'a aflat în regulă. Urmează apoi un prânz comun la casa părintelui local Petru Fărcaş, de unde ne-am depărtat întăriţi în convingerile pastorale şi cu noue puteri de muncă pentru înaintarea celor de sub păstorirea noastră.

Gernesig, la 21 Nov. 1912 v.

P. Suciu.

---

care s'a zidit însă numai în zilele noastre şi a fost sfinţită la 1906.

Episcopul Andreiu baron de Şaguna a stat mult în ajutor şi poporului nostru de rând, ca să poată scăpa din iobăgie, — iar după ce a scăpat, tot mereu îi dădea sfaturi cum să-şi lucreze moşia, cum să-şi chivernisească agoniseala, cum să-şi crească copiii, dându-i la şcoală şi la diferite meserii folositoare şi bănoase. Căci la înaintarea unui popor în cultură — pe lângă inimă bună şi viaţă cinstită, e de mare lipsă încă şi avutul bănesc.

Ca să înainteze şi mai bine poporul nostru, Şaguna a înfiinţat, împreună cu alţi Români învăţaţi de pe vremea lui, şi o tovărăşie mare: *Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român*, care scoate ziare şi cărticele ieftine pentru luminarea oamenilor dela sate. Şaguna a fost cel dintâi preşedinte al acestei „Asociaţiuni“, povăţuind-o cu înţelepciune timp de 7 ani.

Cel mai mare merit al episcopului Andreiu baron de Şaguna este însă, că el a izbutit să *reînvie mitropolia noastră*, care s'a fos desfiinţat la 1698, când a trecut Atanasie la unire cu biserica Romei.

(Va urma).

Dela „Fundaţiunea pentru ajutorarea ziariştilor români din Ungaria“.

Relativ la starea şi lucrările „Fundaţiunii pentru ajutorarea ziariştilor români din Ungaria“, Epitropia fundaţională comunică următoarele:

I. Donaţiunea Nina Csergedi născ. Ciato, care — cum s'a mai raportat — a testat fundaţiunii şase acţiuni de ale băncii „Arieşana“ din Turda, a fost predată Epitropiei fundaţionale, care la rândul său a transpus-o institutului „Ardeleana“ din Orăştie spre administrare. Valoarea nominală a acţiilor donate face K 600, iar cursul lor aproape K 800. Epitropia a exprimat executorului testamentar şi totodată reprezentant al urmaşilor fer. testatoare, dlui Dr. Danil Szabó, advocat în Blaj, recunoştinţa sa.

II. Starea fundaţiunii, care cu finea lui August a. c. erà de *K 38.187·29* a crescut în aceste trei luni din urmă cu următoarele sume:

1. Donaţiunea dnei Nina Csergedi K 600·— 2. Donaţiuni pentru broşura „Episcopii Bob şi Adamovici“ de Dr. I. Lupaş K 568·06. 3. Dela „Bihoreana“, Oradea-mare K 100·—. 4. Ajutor anual dela „Societ. pentru fond de teatru român“ K 100·—. 5. Dela cununia dlui N. Frâncu din Cârţişoara (bani gata şi o acţie) K 203·92. 6. Sume întrate prin „Gazeta Transilvaniei“, Braşov K 324·20 7. Sume cvitate prin „Tel. Român“ K 90·—. 8. Sume cvitate prin „Drapelul“ K 10·—. 9. Dela dl I. Morar, Săscior K 50·—. 10. Dela tinerimea din Topliţa K 31·52. 11. Dela dl Dr. Bardossy, Sasca K 20·40. 12. Dela dl căpit. Florianu, Orăştie K 10·—. Total K 2,108·10.

Cu această sumă starea fundaţiunii per 30 Nov. a. c. este deci de K 40,295·39.

Sibiiu, la 3 Decemvrie 1912.

Epitropia fundaţională.

Serate de ale meseriaşilor noştri.

Joi în 28 Noemvrie 1912 s'a ţinut a XI-a şedinţă literară a Reuniunii sodalilor români din loc. Printre asistenţi am remarcat următoarele persoane: d-şoara Pitiş, care îşi oferise concursul la această şedinţă, doamna prof. Eugenia Tordăşianu, dşoara Dr. Lemenyi, dşoara Roma Şanţiu, dl profesor Dr. Aurel Crăciunescu, Dr. Silviu Dragomir Dr. E. Precup, Dr. Simion Filipoiu, Dr. Ioan Mateiu, prof. Ascaniu Crişan, prof. Oţoiu ş. a.

Şedinţa o deschide prezidentul reuniunii dl Victor Tordăşianu prin un interesant cuvânt de deschidere. În primul rând salută frumosul număr de inteleotuali români participanţi şi în deosebi pe dşoara Ecaterina Pitiş, ca e cu bunăvoinţă a căutat să dee mână de ajutor reuniunii întru ajungerea scopurilor culturale ce le urmăreşte. Viu mişcat aduce calde mulţămiri coriştilor reuniunii şi în deosebi dlui vicepreşedintele George Popones, care a ţinut să scoată la iveală jubileul de 15 ani al prezidenţiei prin o vorbire caldă, plină de sentiment şi prin unele cântări cântate de corul reuniunii în preseara zilei onomastice.

Venind vorba despre mişcarea meseriaşilor români, aminteşte despre meseriaşii din Brad cari au înfiinţat o tovărăşie industrială de ajutorare cu numele „*Industria*“, societate pe acţii. Scopul acestei tovărăşii este: a îmbunătăţi legăturile membrilor ei în privinţa morală şi materială, a da membrilor ei împrumuturi ieftine, anticipaţiuni şi cont curent, a îngriji şi fructifica depunerile lor, a procura producte brute, a valora productele lor industriale şi a le mijloci vinderea, a înfiinţa un consum pe seama membrilor, a ţinea prelegeri şi petreceri, a aranja bibliotecă şi sala de lectură pentru sporirea cunoştinţelor sufleteşti şi de specialitate, şi peste tot a la întinde ajutorul ce e cu putinţă. Tot odată au hotărât membri acestei reuniuni să deschidă consumul de vânzare cu începerea anului nou. Cei interesaţi pot căpăta lămuriri dela dl prof. Vasile Boneu, în Brad.

Ca încheere aminteşte de o propunere ce a făcut-o în una din şedinţele trecute şi anume ca dintre participanţi cari pot, să dăruiască reuniunii câte un scaun care o să-l aibă permanent cât vor vizita această reuniune. Scopul acestei propuneri a fost pe deoparte desvoltarea gustului artistic şi cu motive naţionale, iar pe de altă parte împodobirea localului reuniunii cu o expoziţie de scaune cu diferite motive; aduce la cunoştinţă publicului că această propunere a avut răsunet, deoarece până acum au dăruit reuniunii câte un scaun lucrat artistic de măsarul român E. Petranţiu, dnul Floria Crucişa şi dna Panilie.

Inceputul şedinţii literare îl face corul seminarial de sub conducerea clericului Socol cu cântarea „Hai fraţi cu bucurie“. Tenorul I. Stanciu a cântat o romanţă sentimentală, fiind viu aplaudat, apoi au urmat declamaţiuni.

Punctul cel mai interesant al programului a fost colaborarea domnişoarei *Ecaterina Pitiş*, care a cetit mai multe din poeziile deale apărute de curând prin reviste.

A urmat apoi corul seminarial cu bucăţile „Pribeagul“ şi „Cucu'e, peană galbenă“. Clericul A. Ştefan a declamat unele anecdote. Au mai urmat unele puncte, după cari prezidentul declară şedinţa închisă. Tot odată anunţă că la şedinţa viitoare, care se va ţinea în 26 Decemvrie n. va vorbi dl prof. E. Precup.

De încheere se sortează între participanţi mai multe broşuri şi unele volume cu poeziile domnişoarei Ec. Pitiş.

El. M.

NOUTĂŢI.

Sanatoriu de copii. Ministerul de interne a dat o circulară, în care recomandă atenţiunii publicului şi autorităţilor activitatea binefăcătoare a *Sanatorului de copii* de sub înaltul protectorat al principesei Sofia de *Hohenberg*. Pentru acest aşezământ umanitar, care stă sub conducerea ministrului de culte şi instrucţiune publică, a contelui Zichy János, se face colectă şi acum cu ocazia sărbătorilor de Crăciun. Biroul central al reuniunii sanatorului se află în: Budapesta, VIII. Stáhlyutcza 15. Taxa de membru ordinar este 5 cor. pe an; membrul ajutător plăteşte odată pentru totdeauna 100 de cor., iar membrul fundator cel puţin 1000 de cor.

*

Numire. In locul răposatului mitropolit Antoniu al Petersburgului a fost numit *Vladimir*, episcopul din Moscova.

*

† Anastasia Popescu, văduva fostului protopresbiter din Făgăraş, Petru Popescu, a decedat în etate de 86 ani, în noaptea de Mercuri 21 Noemvrie v. spre Joi, în Beclean, la familia preotului N. Clonţa. A fost înmormântată în cimiterul din Beclean, în 23 Noemvrie la 2 ore. Răposata a avut pe vremuri rol însemnat în viaţa socială a Ţării-Oltului. A avut parte însemnată la înfiinţarea „Reuniunii femeilor române gr. or. din Făgăraş şi jur“, fiindu-i prima prezidentă. Mai apoi ca recunoştinţă pentru ajutoarele adunate şi trimise răniţilor români din răsboiul dela 1877—78, a fost decorată cu crucea care are inscripţia „mângăere şi alinare“. Odihnească în pace!

*

Nu se fac petreceri. Pilda din Deva, de a nu se aranja în earna aceasta baluri şi petreceri, pentru motive de natură economică, este urmată şi de societatea din Arad.

*

Ziariştii şi regele belgian. Contesa de Flandra, răposată zilele acestea, era cunoscută pentru sentimentele sale catolice; cu toate acestea foile din Belgia, chiar şi ale socialiştilor, au scris cu cel mai mare respect despre ilustra răposată. Regele Belgiei nu numai a mulţumit ziariştilor, ci cu prilejul înmormântării a dat o nouă dovadă despre consideraţia înaltă ce o poartă pentru presă. In jurul catafalcului au fost admise trei grupe: grupa principilor, între acestia se afla şi moştenitorul de tron al Germaniei; grupa a doua era a ministrilor şi a notabilităţilor; în grupa a treia se găseau reprezentanţii opiniei publice, ziariştii, între cari mai mulţi socialişti. Moştenitorul de tron german s'a interesat învederat de aranjamentul acesta; s'a putut însă observa şi faptul, că la numeroase persoane foarte distinse nu li-a prea plăcut ordinea pomenită.

*

Furturi. In mai multe biserici vieneze s'au comis în vremea din urmă câteva furturi. Obiecte de arta antică au dispărut fără urmă.

*

Chinematograful şi tinerimea. Şeful poliţiei din Berlin, *Iagow*, a dat un ordin privitor la chinematografe. Ordinul care va întra cât mai curând în vigoare, opreşte dela cercetarea acestor fel de spectacole pe toţi copiii cari n'au împlinit etatea da şase ani; copii între 6—16 ani pot cerceta numai reprezentaţii cu program admis de poliţie. Poliţia aşteaptă ca învăţătorimea să-i dea mână de ajutor în activitatea de cenzurare a pieselor menite pentru tinerime.

*

Săpături în Pestum. Se scrie din Roma, că profesorul Spinazzola după o lucrare obositoare de câţiva ani a izbutit să desgroape o mare parte din oraşul *Pestum* al Italiei de sud. Oraşul care pe vremea romanilor se numea Poseidonia, a fost pustiit în 871 de Saraceni. S'a desgropat strada principală a oraşului cu numeroase edificii. In considerare că cele mai multe case s'au găsit deşerte, se crede că locuitorii au părăsit oraşul mai nainte de ce l-ar fi dărâmat Saracenii.

*

Meserie bănoasă. In vremurile noastre de scumpete, cum arată o revistă străină, creşterea iepurilor de casă ar fi întreprindere foarte rentabilă. Aceste animale dau carne ieftină şi de bună calitate; blana lor se poate întrebuinţa pentru multe articole folositoare. Nutrirea iepurilor nu este costisitoare: li se dă iarbă, zarzavat, cartofi ş. a.; cei pentru prăsilă primesc ovăs, făină lapte. In Franţa se consumă pe an 100 de milioane de iepuri de casă. Aproape fiecare ţăran ştie să crească iepuri, şi astfel se face un mare export, cu deosebire în Anglia. Meseria aceasta se răspândeşte tot mai mult şi în Germania.

*

De frica răsboiului O ţărancă cu numele Coreba, dintr'un sat lângă Praga, de frica răsboiului şi-a scos toţi banii — câteva mii de coroane — ce avea în depozit la o bancă. Banii i-a ascuns acasă după cuptor, de unde în ziua următoare cineva i-a furat. Hoţul până acum n'a fost prins.

*

Jocul de hazard. E cunoscut, că guvernul francez a luat în timpul din urmă măsuri energice împotriva jocului de hazard obicinuit în localurile elegante ale băilor de mare. Negreşit, procedarea guvernului este corectă; cu toate acestea mai mulţi membri ai societăţii distinse parisiene sunt de părere, că stăpânirea franceză ar face un lucru cu mult mai bun, dacă s'ar interesa temeinic de cele ce se petrec din acest punct de vedere în capitala feerică de pe malurile Senei. Jocurile de hazard bântue în capitală într'un mod neasemănat mai înfiorător, decât la orice baie de mare, şi ruinează nu numai existenţe strălucite, ci şi numeroase persoane din clasa mijlocie şi de jos a poporaţiunii.

*

Oraşul femeilor. Aproape de Paris este situat oraşelul Froissy, unde cele mai multe funcţiuni sunt ocupate de femei. In anul trecut, când cu greva dela poşte şi telegraf, oficiul poştal din Froissy a fost singurul, care nu s'a alăturat greviştilor: cele patru posturi dela numitul oficiu erau încredinţate unui personal alcătuit din patru domnişoare. Unicul poliţist al oraşelului este iarăş o femee. In prăvălii servesc mai pretutindeni tot femei, cu deosebire văduve şi dame divorţate.

*

Contra lui Kubelik. Luni în 16 Decemvrie ar fi să se ţină în Graz un concert organizat de renumitul violinist boem Kubelik. O societate germană din acest oraş face apel către locuitori, să nu se ducă la concert, deoarece artistul Kubelik este ceh şovinist, care sprijineşte cu mână largă mişcările naţionaliste din Boemia.

*

Câte ziare apar în toată lumea. De curând a apărut într'o foaie din Anvers un raport asupra presei din lumea întreagă. Conform raportului din oraşul belgian, cele mai multe publicaţiuni europene se tipăresc în Germania, unde presa periodică este reprezentată cu peste zece mii de ziare şi reviste. Dintre acestea 4000 sunt politice, între cari 1500 ziare cotidiane, cu un tiraj de 25 milioane exemplare pe zi. După Germania urmează Franţa cu 9000 de foi şi reviste, între care 500 ziare cotidiane. Locul al treilea îl ocupă Austro-Ungaria cu 5600 reviste şi ziare. Urmează Anglia cu 4400, Italia cu 3000, Spania 2000; Rusia, care are 130 milioane de locuitori, n'are de cât 2000 de ziare şi reviste; Belgia 2200, Elveţia 1200, Suedia 1000, Norvegia 600, România 600, Grecia 150, Bulgaria şi Sârbia mai puţin de 100. — Statele unite întrec, şi în acest punct, raporturile din Europa. Nainte cu patru ani statele americane aveau peste 21.000 foi şi reviste, între cari 2.500 ziare zilnice. — In Azia cele mai multe ziare apar la japonezi, cari tipăresc 2000 de foi, între acestea 50 cotidiane; în India britanică 1800; în Australia 1000, în Egipet 100 de ziare.

*

Daruri nobile pentru şcoală. Comitetul parochial gr.-or. român din Mogoş-Mămăligani (tractul Lupşa) se află plăcut îndemnat a aduce şi pe această cale cele mai sincere mulţămiri binefăcătorilor cari au mai dat ajutor pentru zidirea şcoalei din Mogoş-Mămăligani, îndeosebi următorilor: Ilustrului Domn Vasile de Stroescu, marele binefăcător al neamului românesc 200 cor., „Economul“ institut de credit şi economii în Cluj 25 cor., „Mureşanul“, institut de credit şi economii în Radna 10 cor., „Lăpuşana“, institut de credit şi econ. în Lăpuşul-unguresc 5 cor., Ioan Bursa de origine din Mogoş, de prezent lucrător la minele de cărbuni din Petroşeni, a colectat K 22·50, Amos David din Mogoş de prezent lucrător în Râul-Sadului a colectat 21 cor., Biserica sf. Arhangheli din Craiova (România) K 7·54 şi On. Domn Vasile Bocşa, preot în Ponor cu lista Nr. 233 a colectat 2 cor. In numele comit. par.: *V. David*, par. gr.-or. rom.

Economie.

In folosul stupăritului nostru.

Comitetul central al Reuniunii române agricole sibiiene, cu scop de a da un nou avânt stupăritului nostru, s'a adresat către primăriile comunale cu următoarea rugăminte:

Onorabilă Primărie comunală!

Cu scop de a cunoaşte starea, în care se găseşte stupăritul la poporaţiunea noastră şi cu dorinţa ferbinte de a sări în ajutorul ei la îndeletnicirea cu stupăritul, care, pe lângă că e o ocupaţiune plăcută şi fără multe cheltueli, dar mai e şi una din cele mai mănoase, atât ca articol de alimentaţie, cât şi de negoţ, — îndrăsnim a ruga Onorabila Primărie comunală să binevoiască a ne încunoştinţa, pe baza datelor ce le are la îndemână: câţi proprietari din comună se îndeletnicesc cu stupăritul? câţi stupi are fie-care? de când se ocupă cu stupăritul şi cum s'au alcătuit primele stupine? de ce fel de coşniţe şi unelte se folosesc ei? unde se confecţionează ele şi prin cine? cum se folosesc produsele stupilor? cu ce preţ se vând ele şi în ce formă se pun în vânzare? cari din ei vând stupi, albine, coşniţe şi alte unelte? cam cât se încasează la an din acestea vânzări? ce mijloace de nutrire pentru toate timpurile stau la dispoziţie în comună şi prin ce se contribue din partea conducătorilor comunei la înmulţirea stupăritului? în ce formă am putea contribui noi ca Reuniune la îndrăgirea poporaţiunii cu acest ram economic de mare preţ? în lipsa de stupi, pe ce cale se crede în comună, că s'ar putea înjgheba o stupină?

Pe temeiul datelor câştigate prin bună voinţa Onorabilei Primării, vom căuta să venim după putinţă în ajutorul stupăritului nostru; vom publica o statistică şi vom aduce la cunoştinţa obştei noastre de pretutindenea tot ce s'a experiat şi aflat de bun în cauza albinăritului.

Mulţămind Onorabilei Primării pentru ostenelele aduse în serviciul propăşirii poporaţiunii noastre, o rugăm să primească expresia dragostei frăţeşti.

Sibiiu, 3 Decemvrie 1912.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa, prez. *Victor Tordăşianu*, secretar.

Teatru.

Astăzi, Mercuri, se dă comedia „*Das Märchen vom Heiligenwald*“, iar mâne, Joi, „*Der Veilchenfresser*“, comedie.

Poşta ultimă.

Misiunea lui Daneff.

Prezidentul camerei bulgare, dl *Daneff*, sosit Duminecă la Bucureşti, a avut Luni dimineaţa o lungă întrevedere cu dl *Maiorescu*, prim-ministru şi ministru de esterne, apoi a asistat la solemnitatea deschiderei corpurilor legiuitoare române.

După ameazi la orele 3, dl Daneff a fost primit în audienţă din partea Regelui *Carol*. Audienţa a ţinut până la orele patru şi jumătate. După audienţă înaltul bărbat de stat bulgar a făcut vizită dlui *Tache Ionescu*, ministru de interne, iar Marţi dimineaţa a plecat la Londra, pentru a participa la conferenţa chemată să stabilească condiţiunile de pace între beligeranţii din Balcani.

Din informaţiunile cari au putut fi scoase dela cei din anturajul dlui Daneff, se ştie, că Bulgaria se învoeşte ca să se facă rectificarea graniţei spre Dobrugea, dar nu poate ceda României decât numai o porţiune mică de teren. Dorinţa Bulgariei e, să întreţină relaţiuni prietenoase cu România. Scopul principal al venirei lui Daneff la Bucureşti a fost acela, de a mulţumi Regelui Carol şi guvernului român pentru neutralitatea observată sub decursul răsboiului din Balcani.

Nr. 720/1912. (401) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională gr.-or. română din **Vima mare** (Tordavilma), tractul Cetatea-de-peatră, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

600 cor. dela comuna bisericească.

400 cor. ajutor de stat, care se va cere pe baza documentelor învăţătorului, care va fi ales.

Cvincvenalele se vor cere dela stat.

Cvartir şi grădină în natură.

Invăţătorul ales va conduce şi cânta cu elevii regulat la biserică şi va instrua şi în şcoala de repetiţie.

Cererile concursuale cu documentele recerute să se înainteze subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Lăpuşul-unguresc, la 23 Nov. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului „Cetatea-de-peatră“.

Andrei Ludu
protopop.

Nr. 1090/1912. (396) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător-cantor la şcoala noastră confesională din **Bacitelec**, în tractul Treiscaunelor se escrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Dela comuna bisericească 233 cor.
2. Dela Ven. Consistor 100 cor.
3. Dela stat 667 cor.
4. Cvartir natural.

Doritorii de a concura la acest post vor înainta cerererile la oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în Bereczk, com. Háromszék în terminul arătat.

Alesul va avea a ţinea strana în biserică şi a instrua pe copiii în cântări formând cor cu dânşii. Cvincvenalele se vor computa numai după un serviciu de 5 ani în comună.

Bacitelec, 18 Noemvrie 1912.

In conţelegere cu comitetul parohial rom. gr.-or.

Constantin Dimian
protopop.

Nr. 364/1912. (400) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului II învăţătoresc din comuna bisericească gr.-or. română **Arada** (în crângul Măteşeşti) în protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotarea constă din: 300 cor. dela comuna bisericească din repartiţie şi 700 cor. din ajutor de stat, ce se va cere locuinţă şi grădină.

Concurenţii se trimită rugările cu documentele recerute la oficiul protopresbiteral al Câmpenilor.

Albac-Arada, la 8 Noemvrie 1912.

Dela comitetul parochial gr.-or. din Arada.

Ioan Herban preşedintele com.

Ioan Lazar notarul com.

Romul Furdui
protopop.

701/1912 (395) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională gr. or. română din **Poiana porcului**, (Láposptak), protopopiatul „Cetatea de piatră“ se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 cor. din repartiţie dela popor, 258 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan 42 cor. pentru lemnele de foc, — cvartir şi grădină în natură.

Ajutorul de 400 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales.

Alesul se îndatorează fără vre-o remuneraţie specială a conduce elevii la biserică în Dumineci şi sărbători, formând cu ei cor bisericesc şi cântând cu ei la sf. liturghie, precum şi ai instrua în grădinărit.

Rugările de concurs instruite conform normelor în vigoare să se înainteze subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Lăpuşul-unguresc, la 16 Nov. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Cetatea de peatră.

Andreiu Ludu
protopop.

Nr. 525/1912. (388) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune din parohia de clasa I. **Daia**, în protopresbiteratul Sebeşului, devenit vacant prin decedarea capelanului Ioan Cărpenişan, se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din venitele fasionate în tab. B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii au să-şi aştearnă cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi pe lângă observarea dispoziţiei din „Regulamentul pentru parohii“ a se prezenta în biserică spre a cânta respective a celebra şi cuvânta.

In conţelegere cu comitetul porohial concernent.

Sebeş, 12 Noemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Concurs.

Senatul şcoalei comunale din comuna **Maroskarna (Cârna)**, com. Albei de jos, publică concurs pentru ocuparea unui post de învăţător suplent la şcoala comunală din loc cu limbă de propunere română şi maghiară pe periodul dela 1 Ianuarie 1913 până la 30 Iunie 1913.

Salarul sistemizat din partea senatului şcolar se solveşte anticipative câte 80 cor. lunar din cassa şcoalei, cvartir corespunzător şi lemnele de foc necesare.

Concurenţii să-şi trimită petiţiile de concurs instruite conform normelor în vigoare până la 24 Decemvrie st. n., a. c. la adresa subsemnatului în Maroskarna-Cârna p. u. Alvincz.

(399) 2—3

Daniil Chirilă
preş. senat. şcol.

Nr. 1195/1912. (398) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de cl. III a **Bogata Olteană**, cu filia Dopca din tractul protopresbiteral al Cohalmului se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenţii, pe lângă observarea prescriselor reglementare se vor presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică pentru a cânta şi predica, respective a celebra.

Din şedinţa comitetului parohial ţinută în Bogata-Olteană la 9/22 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral al tractului Cohalm.

Ioan Bârsan preşed. com. paroh.

Teofil Roşca adm. paroch.

Văzut:

Ioan Bercan
adm. protopopesc.

Ad. Nr. 1236/1912 pp. (397) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh din comuna **Lona mag.** cu filia Stolna devenit vacant prin moartea fostului paroh prin aceasta să publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţiii au aşi aşterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului până la terminul susindicat şi cu prealabila încuviinţare a acestui a se prezenta la sf. biserică în vreo zi de Duminecă ori sărbătoare spre a fi cunoscuţi poporului.

Cluj, la 10 Noemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al Clujului în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană**
I. Enescu:
Cooperativele săteşti
Felul şi însemnătatea lor.
Preţul Cor. 1·50, porto 5 fil.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆
Anunţ.
La şcoala de industrie naţională a Reuniunii femeilor române din Sibiiu (Berggasse Nr. 9) se află un **depozit de stofe** ţesute în **motive româneşti**, destinate pentru ornate (vestminte bisericeşti) şi pentru mobile. La cerere se trimit modele. 391 6—6
◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

VECHIA MEA
experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin**, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann „Manera“ pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 36—40

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Preţul cor. 25·—.

Aviz.
Să sprijinim arta română.
Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.
Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.
Cu deosebită stimă
Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(46) 48— (Agârbiciu—Sz.-Egerbegy.)

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiiu:**
Regulament
pentru
Procedura judecătorească
în cauzele disciplinare
în Mitropolia gr.-or. rom. din Ungaria şi Transilvania.
Preţul **20 bani**, porto **5 bani**.

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană:**
Călindarul arhidiecezan
pe anul 1913
cu Şematismul autentic al bisericei ortodoxe rom. din Ungaria şi Transilvania. Partea literară conţine lucrări foarte interesante.
Preţul 80 fil, plus porto poştal 20 fil.

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atenţiune publicului românesc asupra depositului meu de
piane şi pianine
asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu preţuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de şcoală** dela 200 cor. în sus.
Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
(411) 26— Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:
EVANGELIA
legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangelişti în faţă şi la mijloc restignirea, tot aceiaş şi în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**
Aceiaş legătură cu patru evangelişti, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi şi la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**
Aceiaş legătură, în faţă cu patru evangelişti şi la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi şi la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**
Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părţi imprimaţi evangeliştii şi la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**
Evangelia legată în piele roşie, cu cadru aurit şi la mijloc cu o cruce împrimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.
Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 1/14 Decemvrie 1912. Nr. 127.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

Schimbare de persoane.

Sibiiu, 13 Decemvrie n.

Și earăși suflă vânt de pace. Schimbările făcute, atât de pe neașteptate, în conducerea armatei noastre, se asigură, că s'au făcut numai din motive *personale,* și nu schimbă întru nimica direcția croită și representată de baronul Berchtold în politica esternă a monarhiei noastre, care e de natură *pacinică.*

Retragerea generalului Auffenberg din postul de ministru de răsboiu al monarhiei austro-ungare se zice, că ar fi urmat din motivul, că domnul general ar fi dat prea puține semne despre aptitudinile cerute dela diriguitoriul sorții unei armate, care în vreme de răsboiu are peste trei milioane de combatanți. Nu a fost deci omul, nici al inițiativei, nici al concepției mai înalte, ci un bun esecutător al planurilor și gândurilor altora. Dela un ministru de răsboi se cere însă, ca să-și aibă vederile, cugetele și planurile sale proprii.

Se atribue apoi retragerea generalului Auffenberg din postul de ministru de răsboi al monarhiei noastre și întrigelor maghiare, pentrucă domnii Maghiari nu'l prea puteau suferi pentru modul seu de tratare, milităresc și de casarmă, folosit și față de delegațiuni, și mai ales pentru opunerea sa atât de îndârjită de a se face în legile noue militare modificările dorite de Maghiari.

Se știe apoi acum și aceea, că domnul Auffenberg de vre-o două săptămâni nici nu mai conducea afacerile ministeriului de răsboiu, ci generalul Krobatin, primul șef de secție în acest ministeriu, acela, care i-a luat acum locul ca urmaș. Deci era de mult decis se demisioneze, și numai situația gravă în care se află monarhia l'a îndemnat să-și mai amâne esecutarea planului.

Cam tot de aceeași natură e apoi și demisia generalului Schemua din postul de șef al statului major în armata austro-ungară. Cu privire la această demisie cei inițiați știu să spună următoarele: Șef al statului major în armata austro-ungară era mai nainte generalul Conrad de Hötzendorf, care a trebuit însă să se retragă, în urma unui conflict pe care l-a avut cu contele Aehrenthal, decedatul ministru de externe. Cum însă generalul Conrad era omul de absolută încredere al Moștenitorului nostru de tron, Francisc Ferdinand, acesta l-a asigurat de simpatiile sale și pentru mai departe și i-a pus în vedere, că întâmplându-se să se facă o schimbare serioasă în situația internațională și să fie silit Alteța Sa să iee comandamentul general asupra armatei monarhiei, îl va rechema la postul de șef al statului major al acestei armate, în care s'a dovedit a fi pe deplin la locul său.

Din acest fapt s'ar putea deduce, că stăm cu adevărat în preajma schimbării serioase a situației internaționale, și luarea comandamentului general asupra armatei monarhiei noastre din partea Alteței Sale a Moștenitorului de tron Francisc Ferdinand, e acum iminentă, — prin urmare ne-am afla în preajma răsboiului. O astfel de explicare nu s'ar prea putea da însă lucrurilor întâmplate. Poate că nu ne aflăm încă în preajma răsboiului; și poate că nu ne vom afla nici mai târziu, — cel puțin domnul ministru-prezident ungar Lukács, venind dela Viena, a asigurat pe domnii deputați din camera ungară, că vine cu impresia, că *nu va fi răsboiu,* — dar foarte slab și neprecaut comandant de armată ar fi acela, care nu va lua din vreme toate dispozițiile, cari i-se par necesare pentru cazul de răsboiu. Astfel și Moștenitorul nostru de tron, și-a pus de pe acuma șef de statul major al armatei pe omul, în care are absolută încredere și despre a cărui destoinicie e pe deplin convins, pentruca eventuala schimbare serioasă în situația internațională să nu l găsească nepregătit. Putem să spunem deci, că schimbarea care s'a făcut în conducerea armatei austro-ungare e deocamdată numai schimbare de persoane, nu de politică. Răsboiul nu-l dorim; stăm departe de răsboiu, dar stăm totodată *gata* de răsboiu. Asta e situația.

Din parlament. Marți s'a votat budgetul ministerului de justiție, Mercuri s'a discutat budgetul ministeriului de culte și instrucțiune publică. La acest budget e înscris la cuvânt și deputatul naționalist român Dr. *St. C. Pop.* Eri, Joi, s'a întrerupt discuția asupra acestui budget, și s'a votat budgetul ministeriului de honvezi. Ședințele dietei se țin și acuma fără deputații din opoziția unită maghiară.

Mesagiul de tron, cu care Regele Carol a deschis Luni corpurile legiuitoare române, a făcut cea mai bună impresie pretutindenea. Ziarul *„Pester Lloyd“* îi consacră un lung articol, în care constată îndreptățirea compensațiilor cerute de statul român, și aduce elogii frumoase corectei și înțeleptei politici externe a României. Tot astfel se pronunță și ziarele mari vieneze.

Vizita dlui Daneff la București. Misiunea dlui Daneff în România pare a nu fi isbutit. Daneff a cerut în București, după cum cetim în gazetele din capitala română, ca dorințele României să se împlinească după încheierea păcei cu Turcia. Cercurile românești însă cer, ca cele două state să cadă de acord cât mai curând, astfel, ca dorințele României să fie satisfăcute încă în decursul tratativelor de pace din Londra. Guvernul român a cerut deci dela guvernul bulgar, să trimită pe altcineva la București, spre a trata și resolva chestiile din discuție, findcă d-l Daneff a trebuit să plece la Londra, la conferența de pace.

Legea despre armata comună.

(Urmare).

§ 47. Celui ce și-a împlinit serviciul activ, dacă rămânerea lui în armată se arată a fi favorabilă pentru serviciu, i se poate permite, ca în locul trecerii sale în reservă să servească mai departe în activitate, din an în an, în mod voluntar. Sub aceleași condițiuni pot fi primiți de nou și reserviștii în serviciu activ.

Favorurile materiale ale subofițerilor, cari servesc mai departe sub astfel de condițiuni, le va stabili un regulament special. Subofițerii, cari servesc mai departe, în general în anul al patrulea de serviciu (la marină al cincilea) primesc îndreptățirea de a fi împărtășiți de favoruri materiale. Dar se poate permite subofițerilor însă după terminarea anului al doilea de serviciu activ (la marină al treilea), ca să se oblige să servească patru ani în activitate (la marină cinci ani), în care cas deja în anul al treilea de serviciu activ (la marină al patrulea) se împărtășesc de favoruri materiale.

§ 48. Reserviștii din armata comună și reserviștii suplimentari sunt datori se facă deprinderi de arme sub decursul obligativității lor de a servi.

Reserviștii armatei comune se chiamă la deprinderi de arme în modul următor:

a) După împlinirea unui serviciu activ de doi ani, la olaltă cel mult pe 14 săptămâni, în care cas numărul deprinderilor de arme poate să fie cel mult patru;

b) în casul împlinirei serviciului activ întreg de trei ani, — chiar și dacă anul al treilea a fost servit în mod voluntar, — la olaltă cel mult pe 11 săptămâni, când numărul deprinderilor de arme poate să fie cel mult trei.

Celce a stat de bună voe patru ani în serviciul activ, e dispensat de orice deprindere de arme.

Reserviștii suplimentari ai armatei comune sunt datori să participe la trei deprinderi de arme, cari pot fi de o durată de cel mult patru săptămâni.

Soldații datori să facă deprinderi de arme după dispozițiile de sus nu pot fi chemați la deprinderi de arme mai lungi decât de patru săptămâni, și nu pot fi chemați în acelaș an decât numai la o singură deprindere de arme, cu escepția casului, când amenință primejdia răsboiului. Chemarea la deprinderi de arme a celor din anul al 11-lea și 12-lea de serviciu se face numai atunci, când respectivul are să suplinească o deprindere de arme, pe care n'a făcut-o în urma împrejurărilor sale personale, ori din vina sa.

Dintre rezerviști mai pot fi dispensați dela ultima deprindere de arme, cu escepția voluntarilor pe un an trecuți în rezervă, aceia, cari:

a) cu ocaziunea întrării lor la miliție dovedesc în fața unei comisiuni militare, că posed o pregătire oarecare, — în măsură care va fi mai amănunțit precisată pe calea ordonanței, din gimnastica militară și din tragerea la țintă;

b) dovedesc că au funcționat cu succes cel puțin doi ani pe terenul instruării

---

FOIȘOARĂ.

Spice din istoria noastră bisericească.

De *Dr. Ioan Lupaș.*

(Fine).

Pentru a putea duce la îndeplinire planul acesta măreț, Șaguna a trebuit să lupte cu multe greutăți și să înlăture din calea stăruințelor sale multe feluri de piedeci. Mai tare se împotriveau și cercau să zădărnicească planul lui Șaguna arhiereii Sârbilor, cari ar fi dorit să țină pe Români totdeauna sub stăpânirea lor bisericească. Fiind Bucovina sub stăpânirea Austriei, Șaguna doria să împreune și pe Românii de acolo cu biserica ortodoxă din Ardeal și Ungaria. Dar s'a împotrivit episcopul Bucovinei, *Hacman,* de a se uni cu mitropolia noastră, dupăcum era planul lui Șaguna. Cu cuvântul, cu condeiul și cu tiparul a stăruit Șaguna 16 ani dearândul să lămurească pe toți contrarii bisericii noastre, că chiar canoanele sfinților apostoli ne asigură dreptul să avem și noi *mitropolia* noastră neatârnătoare de mitropoliile altor neamuri.

După multe greutăți, în sfârșit, la anul *1864* această dorință sfantă a lui Șaguna și a poporului nostru întreg s'a împlinit. Chiar în preajma sărbătorilor Crăciunului a sosit din Viena știrea, că monarhul a recunoscut dreptatea cererilor lui Șaguna și l-a numit pe el *ca mitropolit al Românilor ortodocși din Transilvania și Ungaria.*

Sub această mitropolie au fost rânduite episcopiile din Arad și din Caransebeș. In Caransebeș cel dintâi episcop ales și întărit a fost protopopul brașovean Ioan Popasu (1865—1889); după el a urmat *Nicolae Popea* (1889—1908) om foarte învățat și darnic; la moartea sa și-a lăsat întreagă averea de peste 250,000 coroane bisericii; la 1910 a fost ales în locul lui și întărit episcopul de azi Dr. Miron Cristea, om luminat și doritor de progres.

Iar la Arad, după Gherasim Rațiu urmează următorii episcopi: Procopiu Ivacicovici, Miron Roman, Ioan Mețianu, Iosif Goldiș și Ignatie I. Papp.

După ce mitropolia a fost recâștigată, Șaguna s'a apucat s'o organizeze, adecă s'o întocmească după toate rânduelile bisericești, să-i dea legi și îndrumări, cum să fie cârmuită această mitropolie în toate timpurile, pentru a o feri de furtuni și primejdii ca cele din trecut.

Astfel a făcut *Mitropolitul Andreiu baron de Șaguna* o lege, care se numește: *Statutul organic.* Apoi a chemat în 1868 la sfat pe cei mai aleși preoți și mireni din mitropolia întreagă, și a ținut cu ei un mare *congres național-bisericesc,* cerându-le părerea despre legea aceasta. Dupăce toți au zis, că e bună, legea aceasta a fost trimisă, prin ministrul Eötvös, la Maiestatea Sa, regele Francisc Iosif I., care i-a și dat sancțiunea, adecă puterea de drept, *în 28 Maiu 1869.* După aceasta a mai trăit Șaguna 4 ani și a murit la 1873, fiind înmormântat lângă biserica cea mare din *Rășinari.*

La mormântul lui se duc elevii seminarului în fiecare an și se roagă pentru odihna lui sufletească. Când s'au împlinit 25 de ani dela moartea lui și mai târziu 100 de ani dela nașterea lui, mulțime mare de preoți și de popor român din toate părțile au venit și au îngenunchiat înaintea acestui mormânt, binecuvântând memoria mitropolitului Andreiu baron de Șaguna, care cu înalta sa înțelepciune a lovit, ca odinioară prorocul Moise cu toiagul, în stâncă și a deschis poporului nostru isvorul culturii sufletești. La moartea sa a lăsat pe sama bisericilor și a școalelor noastre fonduri de peste un milion de coroane. Tot la îndemnul lui Șaguna a lăsat și Emanuil Gozsdu o fundațiune mare pentru creșterea tinerimii la școli înalte.

Urmașii lui Șaguna în scaunul mitropolitan sunt: Procopiu Ivacicovici (1873—1874) Miron Roman (1874—1898) și bunul și neobositul Ioan Mețianu dela 1898 încoace.

XV Statutul organic.

Statutul organic este legea fundamentală a bisericii gr.-or. române din Ungaria și Transilvania. Pe această lege se întemeiază constituția noastră bisericească, adecă toate drepturile și datorințele credincioșilor sfintei noastre biserici.

Statutul organic ne arată, că părțile constitutive (alcătuitoare) ale mitropoliei noastre sunt, de jos în sus: 1. parohia, 2. protopopiatul, 3. eparhia și 4. mitropolia.

1. *Parohia* e formată din mai multe familii creștinești, aparținătoare bisericii noastre. Conducătorul unei parohii este preotul, pe care îl alege poporul și îl întărește episcopul sau mitropolitul. Preotul, împreună cu *comitetul parohial,* este dator a purta de grije, ca biserica și școala să fie totdeauna în stare bună și să nu se încuibe obiceiuri și deprinderi păcătoase între credincioșii bisericii noastre. Averea parohiei o chivernisește *epitropia parohială,* care trebue să-și dea sama de tot filerul cheltuit și e răspunzătoare atât înaintea *comitetului,* cât și înaintea *sinodului parohial.* Sinodul parohial trebue să se țină în fiecare an odată pentru examinarea socotelilor bisericești și școlare. Dacă se mai ivesc și alte trebuințe, se poate ținea și de mai multeori într'un an Membrii sinodului parohial sunt toți credincioșii bisericii noastre,

tinerimei în gimnastica militară și tragerea la țintă, cu atestat dela funcționarul cercual administrativ presupunând că de favorul de sub *a*) nu s'au împărtășit.

Vremea deprinderilor de arme se stabilește cu posibila ținere în vedere a raporturilor economice și de altă natură.

Ofițerii din rezervă ai armatei comune, funcționarii militari, aspiranții de funcționari, cari și-au făcut serviciul activ ca voluntari de un an, cât se află în rezervă, fac patru deprinderi de arme de câte patru săptămâni. Dar atunci când se cere să fie instruați mai bine în cele practice, pot să fie chemați în mod escepțional, încă cel mult la două deprinderi de arme, deasemenea durată.

Aceia dintre rezerviștii armatei comune, cari au făcut serviciul activ ca voluntari pe un an, dar nu au fost numiți ofițeri în rezervă (funcționari militari, aspiranți) sub durata îndatoririi lor de a servi au să fie chemați de patruori la deprinderi de arme, pe câte patru săptămâni. Dar nici acești rezerviști ai armatei comune, și nici ofițeri etc. de rezervă, nu pot fi chemați la deprinderi de arme mai lungi decât de patru săptămâni, și nici mai de multeori, decât numai odată în acelaș an, cu excepția cazului, când amenință primejdia războiului.

Orice chemare la serviciu activ în scopul întregirii contingentului în armata comună, se socotește pentru respectivul reservist ca o deprindere de arme, dacă și-a început serviciul la trupa la care a fost chemat. Orice altă chemare, ori reținere, pentru a face serviciu activ, se socotește ca o deprindere de arme. Dacă timpul petrecut în serviciul activ trece peste 28 de zile, plusul se computâ în a doua deprindere de arme. Iar dacă e de cel puțin de două luni, respectivii nu mai vin chemați de loc la deprinderi de arme. Dispozițiile acestea se aplică și cu privire la reserviștii suplimentari din anul al treilea, chemați la serviciu activ.

Cei dela marină se chiamă la deprinderi de arme în modul următor:

a) ceice au făcut serviciu activ de patru ani, ori serviciul activ de doi ani, pe baza §-lui 28, nu pot fi chemați la deprinderi de arme;

b) ceice înainte de a-și împlini serviciul activ vin trecuți la reservele suplimentare, — au să fie trecuți la reservele suplimentare ale armatei comune, și vin chemați la deprinderile de arme după anul lor de asentare;

c) ceice și-au făcut serviciul activ ca voluntari pe baza §-lui 27, pot fi chemați cel mult de patru ori la deprinderi de arme, pe câte patru săptămâni.

Deprinderile de arme ale honvezimei le stabilește legea despre honvezime.

In cas de înarmare nouă, ori de schimbare de arme, reserviștii și rezerviștii suplimentari pot fi chemați la deprindere de arme în mod escepțional, între toate împrejurările însă numai odată. Măsura și durata ei are să se restrângă numai la strictul necesar. Chemarea la deprinderi de arme o fac respectivele autorități militare.

§ 49. Controla militară se ține în fiecare an, după săceriș, și nu poate avea durată mai lungă decât de o zi. La controlă sunt datori să se presinte toți concediații, reserviștii și reserviștii suplimentari ai armatei comune, ai marinei și ai honvezimei, cari în cursul anului aceluia nu au făcut serviciu activ sau alt serviciu militar. In locul controlelor se poate introduce și anunțarea în scris, care se poate face odată pe an.

(Va urma).

Conferențele învățătorești.

Cercul Orăștie.

Conferența anuală a învățătorilor dela școalele noastre poporale din protopopiatele: *Orăștie, Gioagiu, Hațeg, Hunedoara, Deva, Dobra, și Ilia*, s'a ținut de astădată în Orăștie la 8/21 și 9/22 Noemvrie 1912.

Prezenți au fost 80 de învățători. Absenți 10—12, în parte scuzați. Au luat parte la conferență și conducătorii tractelor amintite, P. O. D. protopopi: *V. Domșa, I. Popovici, Dr. C. Popescu, R. Albu* (capelan protop.), *Dr. I. Dobre I. Morariu și Z. Murășan*. Și On. preoți: *I. Moța, I. Motora, Ier. Uieț, N. Andreiu, A. Basarab* și alți onorețiori.

Comisar consistorial pentru conducerea conferenței a fost: Dl *Dr. Vasile Bologa*, asesor consistorial onorar și director al școalei civile de fete a Asociațiunii din Sibiiu.

Conferenței i-a premers serviciul sfintei liturghii cu invocarea Duhului sfânt, fiind ziua sfinților Arhangeli Mihail și Gavriil, ce s'a oficiat prin comisarul consistor. și Dnii protopopi: *I. Morariu* și *Dr. I. Dobre*. Răspunsurile liturgice le-a dat corul bisericii noastre din Orăștie, cu adânc timbru religios și pătrunzător, sub conducerea destoinicului său dirigent: *I. Branga*, înv. în Orăștie.

După oficiul divin, la 11 ore a deschis comisarul cons. conferența, în școala noastră din Orăștie, cu următorul cuvânt ocazional:

Domnilor Invățători!

Intruniți în conferență anuală, ca modești apostoli ai școalei noastre poporale dela margini îndepărtate, Vă urez din inimă bunăvenire, succes și mulțămire în munca salutară, ce săvârșiți pentru luminarea poporului român.

In sensul programei noastre oficiale, Vă este cunoscut, că de astădată toată preocuparea noastră are să fie concentrată asupra importanței limbii materne în învățământ și asupra mijloacelor ei. In jurul acestei teme se vor desfășura deci, toate lucrările conferenței actuale, în care scop s'au și făcut demersurile trebuitoare.

Ca să putem aprecia însă în mod conștient chestiunea, e indispenzabilă o reprivire istorică asupra ei, fie cât de fugitivă. In vederea căreia trebue să ne întoarcem privirile până la școala evului mediu, deoarece din ruinele acestei școale a răsărit școala timpului mai nou.

In evul mediu se întemeiază școala pe o simplă vorbărie a unor limbi classice, cu deosebire a limbii latine. Adecă întreg învățământul nu era decât o despicare la infinit a regulelor de gramatică, sintactică, retorică ș. a. Bine înțeles, nu pentru limba maternă, ci pentru o limbă moartă, pentru limba latină.

Rezultatul acestui învățământ a fost un formalism sec, infructifer și efemer. Ca atare fără îndreptățire la existență.

Cel dintâi care a pășit împotriva acestui curent greșit, la începutul secolului al 17-lea, a fost pedagogul *Wolfgang Ratke sau Ratichius* (1571—1635), din comuna Wilster în Holstein (Germania), un îndârjit reformator al scolasticismului medieval. Principiul lui a fost: să-și învețe copilul mai întâi *limba sa maternă*. Să învețe orice lucru întâi de toate *în limba maternă*. („Alles zuerst in der Muttersprache“.) Dela limba maternă să treci la celelalte limbi!..

Pe baza acestui principiu a organizat el în Köthen, la 1618, din încredințarea principelui *Ludovic de Anhalt Köthen*, cea dintâi școală cu *limba maternă* în primele trei clase, rămânând să se introducă pentru viitor limba latină în cl. IV-a, iar limba elenă în cl. VI-a.

Acest început a fost un pas cutezat pentru acel timp. Dar viitorul l-a justificat pe deplin și a devenit un moment de evoluție pentru învățământul limbii materne în școala poporală.

Principiul lui Ratke l-a dus la isbândă urmașul său *Ioan Amos Comenius* (1592—1671), născut în Nivnitz (Moravia), un reformator și mai cutezător, și mai puternic pe terenul învățământului. Acest pedagog este păretele despărțitor între școala evului mediu și școala timpului mai nou. Este plăsmuitorul sufletesc al școalei poporale din timpul mai nou. O înaltă personalitate morală și nobilă, în sufletul căruia interesele obștei întotdeauna au primat pe cele individuale. Dela acest bărbat datează și principiul obligativității învățământului, care se luptă încă și astăzi cu nesfârșite greutăți în practica vieții.

Pentru limba maternă Comenius susține principiul lui Ratke. Invățătorul și elevul să vorbească în aceeaș limbă și orice explicare și lămurire să se facă în *limba maternă* a copilului. Mânecând dela aceasta, Comenius a organizat școala poporală pentru *limba materna* și a numit'o *școala națională*. Deoarece zicea el, e absurd să înveți o limbă străină, înainte de a cunoaște bine limba ta maternă.

Principiile didactice și de educație ale lui Comenius, au atras atenția Europei întregi și pe întrecute se grăbiau statele europene să-l invite, ca să le organizeze învățământul după principiile sale. Germania, Holandia, Anglia, Svedia și Ungaria l-au invitat în acel scop. Vă aduceți aminte, sigur, din istoria pedagogiei, că în Ungaria l-a invitat principele *Rákóczi*, în 1650, la Sárospatak, unde a petrecut Comenius 4 ani de zile și a organizat învățământul după vederile sale în institutele protestante din acel oraș.

Astfel s'a fixat misiunea școalei poporale în sânul omenimii, încă din secolul al 17 lea. Și sunt autori germani, cari susțin, că în Regatul Prusiei, programul de studii și de lecții al școalei poporale din timpul mai nou, este identic, aproape din cuvânt în cuvânt, cu programul de studii din „*Didactica magna*“ alui Comenius, cu singura deosebire, că în programul acestuia *elementul real* se bucură de o extensiune mai considerabilă, ceeace în școala mai nouă germană, tinde a-se suplini prin așa numitele *cursuri supletorii* (Fortbildungsschulen).

Iată, pe scurt, cum s'a organizat școala poporală *în serviciul limbii materne* întâi de toate. Numai în linia a doua și pentru alte limbi impuse de trebuințele vieții practice.

Acest principiu de organizație pentru școala poporală, s'a susținut și s'a fortificat mereu până în ziua de astăzi. Și, nu mai amintesc pe alții dintre pedagogii omenimii, cari s'au distins în această direcțiune, accentuez numai cu plăcere, că unde se practică cu înțelepciune și cu îngăduință principiul amintit, produce adevărate minuni în viața popoarelor.

Lucrul este explicabil. Deoarece limba maternă este *singurul mediu*, prin care lumina științei și a culturei devine accesibilă și pentru stratele mai inferioare ale popoarelor. Acest fapt ilustrează îndesjuns rolul și importanța limbii materne în școala poporală, abstragând chiar dela *momentul istoric* din viața și desvoltarea acestei instituțiuni de cultură și de educație.

Indreptățirea rolului amintit al școalei poporale, nu se discută nici în timpul nostru. Ba, i-se impune chiar în mod imperios. Și Vă asigur, Domnilor Invățători, că dela priceperea și dela hărnicia noastră atârnă, ca să se țină la nivelul timpului importanța limbii materne în școala poporală.

Rămâne deci să-mi arătați prin lucrările Dvoastră, cum cuprindeți, cum apreciați și cum credeți că e trebuință să se aplice mijloacele limbii materne, pentruca să-i asigurăm rolul și importanța ce i-se cuvine în viața școalei noastre poporale.

Nu mă îndoesc că veți ținea seamă de postulatele întemeiate ale științei pedagogice, cum și de trebuințele reale ale vieții practice, pentruca jertfa cea mare ce aduce poporul român pentru școala sa poporală, să fie deplin justificată.

Cu acestea deschid ședința întâi a conferenței noastre anuale.

*

După deschiderea conferenței, cu întimpinările obicinuite, s'a constatat numărul învățătorilor prezenți și s'au prezentat temele distribuite, anume:

1. Legendele și tradițiunile poporale din comuna Balșa, de *A. Todea.*

Darea de samă asupra acestei teme, de P. *Incicău.*

2. Metodica scris-cetitului în școala poporală, de dșoara *Maria Racolța.*

Darea de samă, de *Drăgan Mariș.*

3. Poezia în școala poporală, de P. *Furdui.*

Darea de samă, de A. *Laslău.*

4. Importanța gramaticei în general și mai ales în situația de astăzi a școalelor noastre, de P. *Incicău.*

5. Cartea de cetire în școala poporală, de A. *Laslău.*

6. Literatura în școala poporală, de I. *Bura.*

7. Exercițíi de stil și de compunere în școala poporală, cl. I.—VI., de *Nica Savu.*

8. Invățământul intuitiv în școala poporală, de *Remus Baciu.*

Darea de samă, de *Aron Todea.*

Lecții practice s'au ținut două, cu elevii desp. IV., din gramatică și o poezie.

Temele prezentate, dupăce o parte au fost examinate și de comisia permanentă, s'au cetit și s'au desbătut pe rând în ședințele conferenței. Despre aceste desbateri și mai ales despre punctele de orientare în chestiunile indicate, vom da un scurt raport în cele următoare.

In genere toate elaboratele au prezentat material bun și instructiv pentru orientare cu privire la disciplinele limbii materne în școala poporală. Unele, amintim cu plăcere, s'au distins chiar prin limpezime și preciziune în desfășurările lor și prin stil bun românesc. Intre acestea au fost:

a) Legendele și tradițiile poporale din comuna Balșa. — După o scurtă explicare psichologică a originii legendelor și tradițiilor poporale, a dat câteva legende, în adevăr frumoase, despre unele piscuri etc. din hotarul amintitei comune, cu îndrumări metodice foarte nimerite, cum este a se proceda la predarea acestor subiecte în școala poporală. — Conferența a luat act cu plăcere și a îndemnat învățătorii noștri să procedeze astfel cât mai mulți pentru culegerea și tractarea frumoaselor legende și tradiții poporale, ce există în graiul viu al poporului nostru.

b) Cartea de cetire în școala poporală. — A dat îndrumări temeinice și practice cu privire la *cuprinsul* cărții de cetire în școala poporală, îndeosebi pentru trebuințele reale ale timpului nostru. S'a indicat prin argumente convingătoare *trebuința* de a se reduce, după putință, *principiul enciclopedic* la compunerea cărții de cetire, în folosul materialului lingvistic și literar. Să se aleagă în linia întâi bucăți originale românești, neexcepționabile din punct de vedere lingvistic, estetic-literar și de educație morală. — Conferența și-a exprimat dorința să se publice această lucrare, d. p. în foița „Telegr. Rom.“ sau în „Vatra școlară“, pentru o orientare mai extinsă.

c) Literatura în școala poporală. — Autorul acesteia a năzuit să explice, la înțeles, curentele mai nouă din literatura română și îndreptățirea productelor alese ale acesteia, pentru predare în școala poporală. S'ar fi așteptat încă să dea autorul și lista bucăților de cetire din diferiții autori români, pentru școala poporală, ceeace a făgăduit a face ulterior, în interesul cauzei. — Conferența a exprimat dorința sa, ca să fie publicată și această lucrare în foița „Telegr. Rom.“, sau în altă foaie corăsp.

A provocat mai multă discuție: *Poezia în școala poporală*, pentrucă autorul acesteia s'a extins mai mult asupra momentului estetic și național al poeziei, decât să fi urmat îndrumărilor circularei consistoriale, prin care s'a intenționat îndeosebi să se preciseze: ce fel de poezii (după origine, gen, etc.) se pot preda mai cu efect în școala poporală și modul de predare a poeziei etc. A scăpat și unele erori gramaticale și de stil. Dar și-a ilustrat desfășurările și prin o *lecție practică* despre poezia: „*Un falnic glas*“, de A. Bârseanu. Și prin o voce de bronz, cu intonare și recitare respicată, a învins mult din formele și greutățile metodice ale predării.

Procedura metodică a prelegătorului se poate rezuma în următoarele:

1. Invățătorul declamă poezia.
2. Invățătorul cetește poezia.
3. Elevii cetesc poezia pe rând.
4. Elevii memorizează și recitează poezia.
5. Inv. revine la analiza poeziei pentru deprinderi stilare.

---

cari trăesc viață cinstită și își împlinesc datoriile față de biserică și școală.

2. Mai multe parohii la olaltă formează un *protopopiat*, în fruntea căruia stă *protopopul*, *comitetul* și *sinodul protopopesc*. In comitetul și în sinodul protopopesc sunt $^1/_3$ parte din membri preoți, iar $^2/_3$ mireni. Datoriile comitetului și sinodului protopopesc sunt aceleași ca și ale comitetului și sinodului parohial, cu deosebirea că ele sunt puse peste toate parohiile dintr'un cerc protopopesc. In afaceri de disciplină bisericească judecă *scaunul protopopesc*, la care nu iau parte și mireni, ci numai preoții în frunte cu protopopul.

3. Mai multe protopopiate la olaltă formează o *eparhie*. In fruntea eparhiei stă *episcopul* și *consistorul*, care e împărțit în 3 senate: *senat bisericesc, școlar* și *epitropesc*.

Membrii senatului bisericesc sunt toți preoți, iar ai celui școlar și epitropesc sunt $^1/_3$ preoți, $^2/_3$ mireni. Toți acești membri se numesc *asesori* (sfetnici) consistoriali. Ei sunt aleși de *sinodul eparhial*, care își ține ședințele sale în fiecare an după Dumineca Tomii, sub conducerea episcopului din eparhie. Membrii sinodului eparhial sunt iarăș $^1/_3$ preoți și $^2/_3$ mireni.

4. Mai multe eparhii la olaltă formează *mitropolia*, în fruntea căreia stă mitropolitul și consistorul mitropolitan, alcătuit la fel cu consistoarele eparhiale. Tot la câte *3 ani* se întrunește sub conducerea mitropolitului în Sibiiu *congres național-bisericesc*, care aduce legi și regulamente pentru mitropolia întreagă.

Puține biserici au o constituție atât de frumoasă și puține popoare au în biserica lor drepturi atât de mari ca acelea, pe care nemuritorul mitropolit Șaguna le-a dat poporului nostru prin legea numită „Statutul organic“. Deaceea trebue să ne dăm toată silința a ne face vrednici de aceste drepturi bisericești. Iar vrednici cu adevărat ne vom face numai atunci, când vom împlini cu scumpătate toate datorințele noastre față de biserică, trăind în frica lui Dumnezeu și urmând sfaturile mai marilor noștri, ale preoților și învățătorilor, cari — după cuvântul apostolului Pavel — sunt datori să privegheze pentru sufletele noastre.

Vorbe înțelepte.

La trei întâmplări deosebite, trei rânduri de oameni se cunosc ce fel sunt și ce știu să facă: cei viteji la războiu, cei credincioși la darea odoarelor ce li s'au încredințat, și prietenii la vreme de nevoie.

*

Teme-te de acela ce se teme de tine.

6. Inv. dă scurte date biografice despre autorul poeziei.

Conferenţa a ascultat cu plăcere desfăşurarea lecţiei, dar cu privire la metodul de predare a poeziei în şcoala poporală, a stabilit, pe baza indigitărilor comisarului consistorial, următoarele trepte metodice:

1. *Fixarea ţăntei.*

2. *Analiza* cuprinsului poeziei, prin întrebări şi răspunsuri corăspunzătoare, mânecând dela *lucruri similare* cuprinsului poeziei, care sunt cunoscute elevului. In acest scop învăţătorul ceteşte odată poezia şi analizează momentele mai însemnate din cuprinsul ei, în firul arătat, apoi urmează:

3. *Sinteza* sau predarea textului poeziei. — La predare înv. designeează pe unul dintre elevi ca să cetească poezia, strofă de strofă, având să explice învăţătorul eventualele cuvinte necunoscute elevilor. La finea fiecărei strofe, şi mai bine: la finea fiecărei *grupe de strofe*, care reprezintă împreună un înţeles rotunzit din conţinutul poeziei, va face o *rezumare a ideilor percurse* şi le va cuprinde într'o zicere contrasă, care se va scrie pe tablă prin un elev, ori în notiţul elevilor.

In acest chip va tracta poezia până la sfârşit, strofă de strofă sau grupă de grupă, după părţile ei constitutive, şi eventual cu mai mulţi elevi. După aceasta urmează *a doua cetire a poeziei din partea învăţătorului cu intonare şi mlădiere* corăspunzătoare, ceeace formează punctul de culminaţie al plăcerii estetice, ce se tinde elevului prin cuprinsul poeziei.

Se notează în genere, că la predarea unei poezii, nu se procede de adreptul dela cuprinsul poeziei, ci *dela lucruri şi tablouri similare cuprinsului poeziei* şi cunoscute elevului, ca *să poată intui elevul, în mod indirect, conţinutul poeziei.* Direct dela cuprinsul poeziei se va purcede numai mai târziu, în despărţămintele superioare şi în cazuri mai rare.

După tractarea poeziei în modul arătat, se distribue ca lecţie pentru ora viitoare. Urmează apoi examinarea recerută cu privire la *cetitul frumos*, la *reproducerea cuprinsului* după grupele indicate, pelângă eventuale îndreptări şi deprinderi, ce se vor impune încă de gradul de pricepere şi de îndemânare al elevilor. Premergând şi aceasta, se dă ca lecţie viitoare: *memorizarea poeziei.* Dacă e mai scurtă: deodată, atcum în mai multe părţi.

După ce se vor examina elevii şi cu privire la *memorizarea* şi *recitarea* poeziei, învăţătorul poate atrage atenţia elevilor şi la *formele externe* ale poeziei, d. p. la frumseţa rimelor, la eventuale idiome sau expresiuni frumoase româneşti, în sfârşit, pe scurt, şi la biografia autorului poeziei, pentruca să se familiarizeze elevii cu poeţii noştri naţionali.

Terminate acestea cu succes, pot urma, după trebuinţă, şi *deprinderi de stil*, în legătură cu poeziile tractate.

Cu privire la: *Importanţa gramaticei în şcoala poporală*, membrii conferenţei au convenit asupra constatării, că studiul gramaticei nu poate forma obiect sau scop de sine stătător pentru învăţământul limbii materne în şcoala poporală, ci este a-se considera numai ca mijloc ajutător pentru deşteptarea conştienţei manuări a limbii materne, în vorbire şi scriere, şi se va preda paralel cu materialul de lectură.

Pentrucă la învăţământul limbii materne, avem să sporim întâi de toate *capitalul lexical* al elevului. In acest scop *lectura* este cel mai sigur mijloc, pentrucă lectura ofere elevului cuvinte noui şi noţiuni noui. Numai în linia a doua urmează *formele flexionare* ale limbii, pe care, cum vedem în realitate, le învaţă elevul şi din praxă, fără studiu sistematic, din formele şi pildele oferite ocazional prin lectură, ori graiu viu. Din acestea şi din alte asemenea cazuri, auzite în viaţă, ajunge elevul la formele abstracte ale limbii şi la regulele ei gramaticale. In legătură apoi, la conştienţa lor aplicare prin deprindere.

In legătură cu tema: *Exerciţii de stil şi de compunere* în şcoala poporală cl. I-VI, conferenţa a stabilit o *succesiune treptată* pentru deprinderile stilare în şcoala poporală, despre care dăm un scurt rezumat în cele următoare:

1. Deprinderi continue, la tablă mai ales, cu primele descrieri de cuvinte şi de ziceri din partea elevilor, sub controlul clasei întregi.

2. Simplă decopiere după cuprinsul pieselor tractate din cartea de cetire.

3. Descriere de bucăţi sau ziceri din piesele tractate, după dictatul învăţătorului.

4. Descriere după memorie a pieselor învăţate de rost, ori numai părţi din ele.

5. Prefacerea pieselor tractate, din punct de vedere gramatical ori stilar.

6. Reproduceri libere sau obiective.

7. Povestiri, descrieri ş. a. din cercul de cunoştinţe al elevilor.

8 Epistole şi diferite acte mai trebuitoare în viaţa practică.

S'a observat apoi *stricta îndatorire* a învăţătorului, să îngrijască la timp de pregătirea elevilor pentru temele scripturistice, ce primesc. Pentrucă nici odată să nu se dea elevilor spre rezolvire teme, pentru care n'au *idei aperceptive* şi cunoştinţele pregătitoare absolut indispenzabile. Fără aceste condiţii, lucrările scripturistice nu pot deveni isvor de mulţămire pentru elev. Acestora se adauge încă şi *îndatorirea conştientei reviziuni* a lucrărilor scripturistice din partea învăţătorului. In care privinţă consult e a se fixa şi anumite *semne de corigere*, pentru armonica conlucrare din partea elevilor şi pentru promovarea independenţei lor în rezolvirea corecturilor trebuitoare.

In legătură cu desbaterile despre *„Invăţământul intuitiv în şcoala poporală“*, s'a intonat imperativa *trebuinţă* de a se înfiinţa un mic *Muzeu şcolar* în fiecare şcoală poporală. In acesta să se păstreze mici colecţiuni din cele mai indispensabile obiecte, pentru diferiţii rami ai ştiinţelor naturale. Dacă nu mai mult, cel puţin o colecţiune din obiectele de interes ştiinţific şi didactic, ce se găsesc în hotarul comunei din chestiune.

In şedinţa din urmă a conferenţei s'au prezentat şi s'au cetit şi dările de seamă despre *bibliotecile tractuale* ale învăţătorilor noştri şi despre *starea învăţământului* în şcoalele poporale din cele şapte tracte protopopeşti ale conferenţei. Din acestea se pot scoate multe învăţăminte folositoare pentru îndrumarea progresului şcoalei noastre poporale.

In interesul acestui progres, conferenţa a făcut şi unele propuneri şi rugări Veneratului Consistor arhidiecezan, d. p.:

1. Să facă de grabă paşii trebuitori pentru redactarea unui *organ pedagogic*, cât mai corăspunzător, în sensul conclusului congresual din a. c.

2. Să schimbe menirea fondului de 13,000 cor. ce s'a înfiinţat din cotizaţiile fostelor reuniuni înv., anume: pentru înfiinţarea unui Orfelinat în centrul Archidiecezei, pe seama copiilor orfani ai învăţătorilor noştri. Pentru realizarea acestei idei umanitare, învăţătorii noştri se obligă a continua colecta şi contribuirile marinimoase.

3. Să încuviinţeze învăţătorilor jumătate din preţul biletului pentru clasa a II-a pe căile ferate ungare, cu prilejul conferenţei înv.

4. Să se ţină conferenţa viitoare în Petroşeni la finea lui Septembre 1913, în interesul studiului din partea învăţătorilor cu privire la bogatele operaţii montanistice ş. a. din acea localitate şi împrejurime. In acest scop durata conferenţei să fie de trei zile.

De încheere conferenţa şi-a ales comisiile permanente pentru un nou period de trei ani precum urmează:

1. In tr. Orăştie: *C. Baicu, P. Nicoară* şi *I. Bura.*

2. In tr. Giosgiu: *A. Todea, N. Botean* şi *P. Crişan.*

3. In tr. Haţeg: *Iudita Pop, N. Haneş* şi *Cornelia Nicolae.*

4. In tr. Hunedoara: *D. Joandrea* şi *I. Stricat.*

5. In tr. Deva: *A. Laslău, N. Igna* şi *I. Popovici.*

6. In tr. Dobra: *P. Roşu, P. Incicău* şi *A. Ciovică.*

7. In tr. Ilia: *D. Mariş, N. Creţu,* şi *Nica Savu.*

*

Intre multele lucrări ale conferenţei, învăţătorii noştri au găsit prilej şi pentru o plăcută distracţie socială prin o cină comună, ce s'a aranjat în Restaurantul central din Orăştie. Peste 80 de persoane au luat parte la această convenire colegială, în frunte cu dnii protopopi şi alţi bineveniţi oaspeţi.

A fost o masă frumoasă şi impunătoare, cum rar se poate vedea în sânul intelectualilor noştri. Şi ne-a impresionat foarte plăcut, văzând, ce important factor social şi cultural este astăzi învăţătorul nostru în sânul poporului român. — Multe felicitări!...

Conferenţa s'a încheiat cu insufleţire. Noi, întăriţi în puterile şi idealul nostru, ne-am întors fiecare la ale sale, cu bunul gând: să ne revedem la anul cu pace şi cu sănătate în Petroşeni.

Raportor.

NOUTĂŢI.

Şedinţa publică a societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ a studenţilor în teologie dela seminarul Andreian s'a ţinut astăzi, la orele 10 şi jumătate, conform programului publicat în numărul penultim al ziarului nostru. A fost foarte succeasă. Cuvântul de deschidere a fost temeinic şi frumos, asemenea şi disertaţia cetită, iar cântările au fost esecutate cu precisiune. Au participat elevii dela seminar, cu profesorii lor, elevele dela şcoala civilă de fete, apoi Escelenţa Sa, Inaltpreasfinţitul Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, P. C. Sa, Arhimandritul Dr. *Ilarian Puşcariu*, P. C. Sa, Protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roşca*, mai mulţi domni asesori consistoriali şi alt public. Escelenţa Sa a mulţămit elevilor pentru frumoasele prestaţiuni, într'o vorbire plină de învăţături părinteşti. La orele 11 şi jumătate serbarea aranjată întru memoria marelui Andreiu, a fost terminată.

*

† **Luitpold**, principele regent al Bavariei, a murit în 12 Decemvrie st. n. în München.

*

Comemorarea lui Iacob Murăşianu. In Braşov se vor aranja în 2/15 Decemvrie serbări comemorative, din prilejul împlinirii centenarului dela naşterea lui Iacob Murăşianu, fost proprietar şi redactor al *„Gazetei Transilvaniei“*.

*

Serbare în Cernăuţ. Societatea pentru cultura şi literatura română în Bucovina, împreună cu alte societăţi culturale bucovinene organisează în ziua de Sf. Nicolae, Joi, în 6/19 Decemvrie, o mare serbare comemorativă cu ocazia aniversării de o sută de ani dela naşterea istoricului Eudoxiu *Hurmuzachi.* Serbarea se va compune din liturghie ţinută în catedrală şi din şedinţă festivă în localităţile teatrului municipal al Cernăuţului. Tot atunci se va deschide şi o expoziţie de industrie casnică, întocmită de Societatea doamnelor române din capitala Bucovinei.

*

Un suvenir. Regele Ferdinand al Bulgariei, cum scrie un ziar parisian, s'a rugat să i se dea drept suvenir vagonul acela, în care s'a subscris protocolul de armistiţiu între turci şi aliaţi. Marele vizir a promis îndată, că va împlini rugarea. Se spune, că persoanele care au semnat protocolul, şi-au zgăriat numele într'un geam al numitului vagon.

*

Premiul păcii. Din Cristiania se anunţă următoarele: Comisiunea, care se ocupă cu afacerea distribuirii premiului Nobel pentru pace, a hotărât ca în anul acesta să nu acoarde nimănui premiul amintit. Hotărârea aceasta vrea să fie o demonstraţie împotriva răsboiului.

*

Duma cea nouă. Duma împărăţiei ruseşti, conform resultatului noualor alegeri, se compune din următoarele fracţiuni: 95 octobrişti, 90 naţionalişti, 63 membri în partidul din dreapta, 34 din centru, 15 democraţi şi 9 afară de partide.

*

Prisonieri turci. Se scrie din Sofia, că numărul prisonierilor turci aflători în Bulgaria este 18000, între cari 350 ofiţeri. La numărul acesta nu sunt socotiţi 6000 de prisonieri din Salonic, cari trebueau să fie extradaţi Bulgariei.

*

Şcolari la răsboiu. Doi elevi din clasa a patra a gimnaziului din Dej au fugit de acasă cu gând să plece pe câmpul de răsboi în Balcani. Lipsiţi de paşapoarte, jandarmeria de graniţă dela Predeal i-a deţinut. Şcolarii, iubitori de aventuri, au fost daţi pe mâna poliţiei braşovene, care i-a transportat la Dej.

*

Accidente. Valea Murăşului dela Reghin în sus spre munţi este plină de întreprinderi industriale. In săptămânile din urmă s'au întâmplat *şase* cazuri mortale pe liniile ferate ale numitelor întreprinderi. Lunia trecută a deraiat iarăş un vagon, aproape de comuna Ibăneşti, şi a căzut în adâncime, de oarece opritoarea vagonului nu funcţiona. Doi tineri ţărani, Ioan Todoran şi Florea Dan, au rămas morţi în prăpastie. Cercetarea oficială a dovedit, că societăţile industriale tăinuesc o mare parte a accidentelor.

*

Dela comitat. Sâmbătă, în 21 Decemvrie 1912, dimineaţa la orele 10 ţine comitetul central al comitatului Sibiiu şedinţă în sala mică a casei comitatense.

*

Conferenţe. In Duminecile următoare profesorii Dr. S. Dragomir, Dr. N. Bălan şi Dr. A. Crăciunescu vor ţinea în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii din Sibiiu, o serie de trei conferenţe. Cea dintâiu o va ţinea în 2/15 Decemvrie prof. Dr. S. Dragomir, care va vorbi despre „Inocenţiu Clain şi unirea“. A doua o va ţinea în Dumineca proximă (9/22 Decemvrie) prof. Dr. N. Bălan despre „Petru Maior şi unirea“. A treia în 16/29 Decemvrie prof. Dr. A. Crăciunescu despre „Autonomia bisericii unite“. Fiecare conferenţă se va începe fix la orele 5. Subiectele acestor conferenţe, fiind de mare actualitate, vor atrage de sigur numeros public.

*

Substitut de vicenotar se caută pentru comuna *Orlat*, unde postul e vacant şi prin urmare respectivul poate fi şi ales definitiv. A se adresa primăriei comunale.

*

O inovaţie în teatrele din Paris e pe cale a se introduce. Anume, ca pausele între acte să nu fie prea plictisitoare, se vor da ghicituri de deslegat publicului şi deslegările vor fi premiate. Francezii sunt şi au fost întotdeauna cei mai inventioşi oameni din lume.

*

Holera. Ştiri din Constantinopol anunţă, că epidemia iarăş se întinde. Dumineca s'au constatat 30 de îmbolnăviri în poporaţiunea oraşului şi 48 cazuri de moarte. In timp de o lună, conform raportului oficial, s'au bolnăvit de holeră 1143 de persoane şi au murit 578. Moscheea Sofia, care era plină de bolnavi, a fost în sfârşit golită şi desinfectată. — Luni s'au mai ivit 102 de cazuri, între care 25 mortale.

*

Rusificare. Partidul naţionalist al dumei a înaintat un proiect de lege, în care se hotăreşte ca în Litvania, Polonia rusească şi Basarabia nu pot să fie proprietari de pământ sau arendaşi, decât numai supuşii ruşi ai ţării.

*

Succesele unei sibiene la Londra. Doamna Lucia Cosma a concertat în Londra, şi cele mai de valoare ziare engleze ca „Times“, „Morning Post“, „Daily Mail“, „The Globe“ ş. a. remarcă puterea de farmec ce rezidă în glasul soprano al iubitei noastre artiste, relevând în special şcoala eminentă, care o posede d-na Lucia Cosma, în arta cântării.

*

Emigrarea e oprită. Foaia oficială a guvernului nostru publică două ordinaţiuni privitoare la emigraţiune. De o parte să sistează în general acordarea de paşapoarte pentru indivizi, cari aparţin puterii armate; de alte parte se opreşte pe timp de un an emigrarea celor obligaţi la serviciul militar. In urma acestor ordinaţiuni ministeriale nici un bărbat sănătos în etate de sub 50 de ani nu poate deocamdată să părăsească ţara.

*

Universitari pedepsiţi. Dintre 14 studenţi, slavi de sud, dela universitatea vieneză cari au fost arestaţi cu prilejul ultimei demonstraţiuni de stradă, unul a fost osândit la temniţă grea de şase luni pentru crimă de lesă maiestate; 12 acuzaţi au fost pedepsiţi cu arest de 7—14 zile pentru agitare sau pentru vătămarea autorităţilor poliţiale.

*

Agitări. In câteva cercuri galiţiene au început să colinde numeroşi agitatori rusofili, cari fac propagandă în poporaţiunea ruteană lăudând stările din Rusia şi promiţând ţăranilor distribuirea de pământuri luate dela moşieri.

*

Caz de moarte. In Londra a încetat din vieaţă Sir George Howard *Darwin*, distins astronom, filozof şi profesor universitar în Cambridge. Răposatul a fost un fiu al celebrului naturalist Charles Darwin mort în 1882.

*

Jubileu. Parohia din Buda veche şi-a serbat Dumineca jubileul de 900 de ani al existenţei. A fost întemeeată în 1012 de cel dintâi rege al Ungariei. După liturghie au urmat două predici festive, ţinute una în limba germană, şi alta în limba maghiară.

Teatru.

Sâmbătă se dă tragedia *„Maria Stuart“*, de Schiller, Dumineca d. a. *„Das stärkere Band“*, comedie, seara *„So'n Windhund“*, comedie.

Nr. 720/1912. (401) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională gr. or. română din **Vima mare** (Tordavilma), tractul Cetatea-de-peatră, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

600 cor. dela comuna bisericească.

400 cor. ajutor de stat, care se va cere pe baza documentelor învățătorului, care va fi ales.

Cvincvenalele se vor cere dela stat.

Cvartir și grădină în natură.

Invățătorul ales va conduce și cânta cu elevii regulat la biserică și va instrua și în școala de repetiție.

Cererile concursuale cu documentele recerute să se înainteze subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Lăpușul-unguresc, la 23 Nov. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului „Cetatea de-peatră“.

Andrei Ludu
protopop.

Nr. 364/1912. (400) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului II învățătoresc din comuna bisericească gr.-or. română **Arada** (în crângul Măteșești) în protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotarea constă din: 300 cor. dela comuna bisericească din repartiție și 700 cor. din ajutor de stat, ce se va cere locuință și grădină.

Concurenții se trimită rugările cu documentele recerute la oficiul protopresbiteral al Câmpenilor.

Albac-Arada, la 8 Noemvrie 1912.

Dela comitetul parochial gr.-or. din Arada

Ioan Herban
președintele com.

Ioan Lazar
notarul com.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 525/1912. (388) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune din parohia de clasa I. **Daia**, în protopresbiteratul Sebeșului, devenit vacant prin decedarea capelanului Ioan Cărpenișan, se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din venitele fasionate în tab. B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții au să-și aștearnă cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral și pe lângă observarea dispoziției din „Regulamentul pentru parohii“ ai se prezenta în biserică spre a cânta respect ve a celebra și cuvânta.

In conțelegere cu comitetul porohial concernent.

Sebeș, 12 Noemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 1090/1912 (396) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător-cantor la școala noastră confesională din **Bacitelec**, în tractul Treiscaunelor se escrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publioare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Dela comuna bisericească 233 cor.
2. Dela Ven. Consistor 100 cor.
3. Dela stat 667 cor.
4. Cvartir natural.

Doritorii de a concura la acest post vor înainta cerererile la oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în Bereczk, com. Háromszék în terminul arătat.

Alesul va avea a ținea strana în biserică și a instrua pe copiii în cântări formând cor cu dânșii. Cvincvenalele se vor computa numai după un serviciu de 5 ani în comună.

Bacitelec, 18 Noemvrie 1912.

In conțelegere cu comitetul parohial rom. gr.-or.

Constantin Dimian
protopop.

Concurs.

Senatul școalei comunale din comuna **Maroskarna (Cârna)**, com. Albei de jos, publică concurs pentru ocuparea unui post de învățător suplent la școala comunală din loc cu limbă de propunere română și maghiară pe periodul dela 1 Ianuarie 1913 până la 30 Iunie 1913.

Salarul sistemizat din partea senatului școlar se solvește anticipative câte 80 cor. lunar din cassa școalei, cvartir corespunzător și lemnele de foc necesare.

Concurenții să-și trimită petițiile de concurs instruite conform normelor în vigoare până la 24 Decemvrie st. n., a. c. la adresa subsemnatului în Maroskarna-Cârna p. u. Alvincz.

Daniil Chirilă
preș. senat. școl.

(399) 3—3

Nr. 1195/1912 (398) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de cl. III a **Bogata Olteană**, cu filia Dopca din tractul protopresbiteral al Cohalmului se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenții, pe lângă observarea prescriselor reglementare se vor presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică pentru a cânta și predica, respective a celebra.

Din ședința comitetului parohial ținută în Bogata-Olteană la 9/22 Septemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral al tractului Cohalm.

Ioan Bârsan
președ. com. paroh.

Teofil Roșca
adm. paroch.

Văzut:

Ioan Bercan
adm. protopopesc.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană**:

Călindarul arhidiecezan

pe anul 1913

cu Șematismul autentic al bisericei ortodoxe rom. din Ungaria și Transilvania. Partea literară conține lucrări foarte interesante.

Prețul 80 fil, plus porto poștal 20 fil.

Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fier bătut.

Inființată la anul 1822. **Sighișoara, piața de sus Nr. 47.**

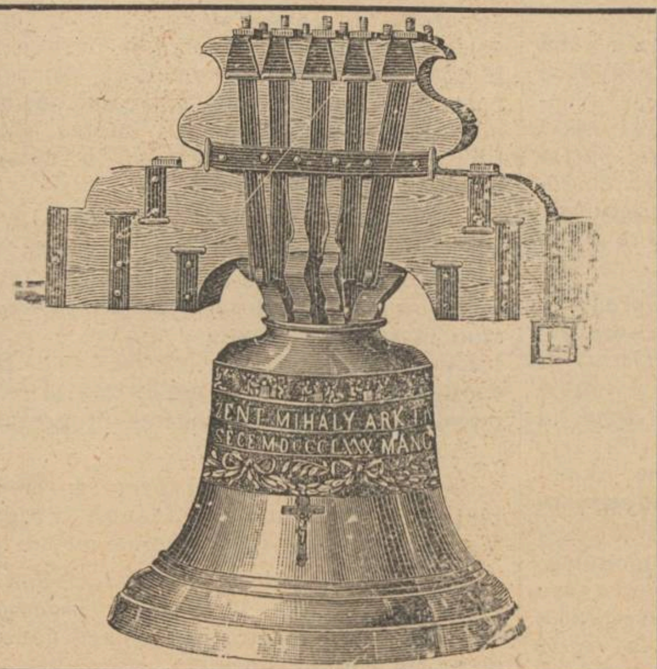

o firmă ce există dela anul 1822 și se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericești a lifera și repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum și clopote cu sunet armonic. Face și scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază și în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi și în rate.

(104) 21–24

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceiaș și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaș legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaș legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimați evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

REVERENZI!

Premiat:

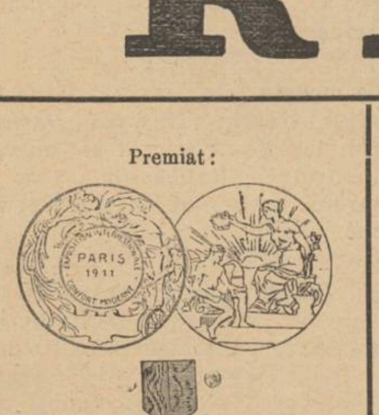

Expoziția internațională de modă, Paris 1911: Grand Prix și m. de aur.

La „Croitoria Universală“ **I. PETRAȘCU**

Sibiiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune și fine stofe se primesc și execută

Reverenzi pentru on. preoți

în cele mai bune condițiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid și grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Prețuri moderate.

(472) 17—

Spriginiți industria română.

Premiat:

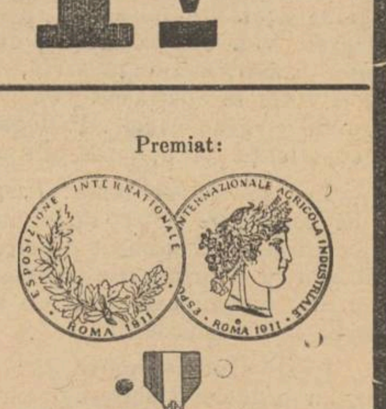
ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE
ROMA 1911
ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE AGRICOLA INDUSTRIALE
ROMA 1911

Expoziția universală d'n Roma 1911: Grand premiu și med. de aur.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marţi 4/17 Decemvrie 1912. *Nr. 128.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil rândul cu litere garmond.

Soartea Ardealului.

Sibiiu, 13 Decemvrie n.

Domnul Réz Mihály e foarte sârguincios întru căutarea argumentelor, cari să-i întărească afirmarea, că pentru statul nostru nu e bun votul universal la alegeri, fiindcă deschide calea pe seama naţionalităţilor, cari vor intra în număr prea mare în parlament. E sârguincios şi norocos, pentrucă totdeauna află argumente noi, plausibile şi puternice. Cel mai nou şi-l comunică acest profesor de academie celor de un gând cu dânsul într'un număr mai recent al ziarului „Budapesti Hirlap“, în care bate clopotul într'o dungă şi atrage atenţiunea tuturor Maghiarilor asupra primejdiei în care se află — Ardealul nostru.

A trimis adecă vorbă domnul *Iorga* dela Bucureşti şi a trimis vorbă şi dl *Basilescu,* un alt profesor universitar din capitala României, şi mai ştim noi cine alţii, că Românii din regat n'au nici un fel de socoteală cu Bulgarii, ci socoteala lor au să şi-o facă cu Austro-Ungaria. Ardealul e al lor. Ardealul, Bucovina şi Basarabia! Visul lor e *o Mare-Românie*, dela Nistru pân' la Tisa!

Şi fiindcă primejdia e atât de apropiată, dl Réz e gata cu măsurile de apărare: guvernul n'are decât să i-le accepteze şi pună în practică. Dupăce *acesta* e scopul mişcării naţionaliste în România, cu toate că realisarea scopului i-se pare imposibilă şi dlui Réz, spre a putea fi împedecată chiar şi numai propagarea acestor fel de idei, trebue restrânşi Românii din Ardeal în drepturile cetăţeneşti: votul universal, egal şi secret nu e de ei, pentrucă cu nimica nu se poate promova agitaţia dacoromână, atât de bine şi cu succes, ca tocmai cu votul universal. Românii n'au deci ce căuta în parlamentul ţării. Aşa propune şi cere dl Réz!

Cetitorii vor fi observat negreşit logica de fier cu care operează acest Réz Mihály. Pe el nu'l privesc declaraţiile oficioase şi semioficioase ale cercurilor conducătoare politice din România, nu'l privesc părerile presei române din regat şi dela noi, ci el ia de bani buni ştirile date în mod eronat de foile maghiare dela noi, şi din aceste ştiri sensaţionale îşi scoate temerile şi îngrijorările pentru soartea Ardealului. Şi fiindcă dincolo, în regat, s'ar fi făcut (dacă s'a făcut) alusie la Ardeal, ca parte mai bună cu care ar putea fi întărită România, măsurile de răsbunare dl Réz le propune în contra noastră, a Românilor din statul ungar, ca şi cum noi am fi cei vinovaţi.

Intru adevăr, ciudat mod de gândire şi de judecată! Ar fi poate prea mult, să-i cerem dlui Réz să mediteze asupra sorţii imperiului turcesc, atât de puternic şi de temut odinioară, şi să-şi dee seama despre motivele cari i-au provocat prăbuşirea, pe cari motive atât de uşor le-ar putea afla. Răsboiul din Balcani a isbucnit doară tocmai din pricina, că nici Turcii, întocmai ca Réz şi ceialalţi consoţi ai săi, n'au voit să dee drepturi politice şi cetăţeneşti celor de altă limbă. Şi înfrângerile Turcilor în luptele date iarăş din acel motiv au urmat, fiindcă soldaţii lor nu aveau nici o însufleţire, nici un ideal, pentru care se lupte. N'aveau patrie, pentrucă patrie are numai acela, care are drepturi în patria sa, nu numai datorinţe.

Nu noi avem însă să stabilim învăţăturile, cari pot fi scoase din războiul cel mai nou, decurs cu resultat atât de trist pentru Turci, şi nici oamenii fără nici o răspundere, cum e dl Réz, ci bărbaţii de stat ai ţărilor cu mai multe popoare, iar acestia suntem siguri, că sunt de altă părere, nu de a dlui Réz. Acestia vor fi înţeles, acum mai bine decât ori când altă dată, că nu unitatea de limbă face tăria unui stat, ci unitatea de sentimente, unitatea în iubirea de patrie. Iar pentru a putea ajunge la această unitate, să cere, nu răstrângerea, cum vrea dl Réz, ci *lărgirea* drepturilor cetăţeneşti, acordându-se ele tuturor cetăţenilor, fără deosebire de limbă şi lege. E o fatalitate poate pentru dl Réz şi amicii săi, că destinele statului acestuia nu se conduc după vederile şi principiile lor, pentru stat însă şi pentru popoarele statului e o fericire, că nu oameni ca Réz se află în fruntea lui, la conducerea politică.

Din parlament. Vineri dieta a continuat discuţia asupra budgetului ministerului de culte şi instrucţiune publică. A vorbit deputatul naţionalist român Dr. *Stefan C. Pop* şi guvernamentalul Dr. *Iosif Şiegescu.* Budgetul a fost votat Sâmbătă a fost votat apoi budgetul ministeriului de finanţe. Domnul ministru Teleszky a presentat Sâmbătă legea apropiaţiunei, care va fi votată în cursul săptămânei acesteia, apoi dieta va lua vacanţe de Crăciun.

Conferenţa de pace. Astăzi, Luni, se deschide în Londra conferenţa de pace, la care iau parte ambasadorii tuturor puterilor mari europene şi representanţii Turciei şi ai celor patru state aliate balcanice, pentru a stabili în mod definitiv condiţiunile sub cari se va lega pacea. Nu prea sunt însă prospecte, că vor ajunge la înţelegere, pentrucă Bulgarii cer să li se predee lor Adrianopolul şi Kirkilisse, iar Turcia nu vrea deloc să se despartă de aceste două întărituri. Natural, că dacă nu se vor putea înţelege, războiul va fi continuat între Turci şi statele aliate balcanice.

Legea electorală. Se scrie, în mod semioficios, că noua lege electorală va fi presentată dietei încă în cursul anului acestuia, deci înainte de aşi începe dieta vacanţele de Crăciun. Guvernul e gata se dee opoziţiei posibilitatea de a lua parte la discuţiile asupra acestei legi importante, dar opoziţia a trimis vorbă guvernului, că mulţumeşte pentru invitare, însă nu va face întrebuinţare de ea. Voteze majoritatea singură şi legea aceasta, ca cele alte, aduse până acum, fără opoziţie.

Buna înţelegere.

(*b*) Organul nostru, condus de adevărat duh creştinesc şi de nestrămutată credinţă în Dumnezeu, ocrotitorul tuturor popoarelor, a propagat în totdeauna buna înţelegere între fiii neamului nostru şi între conlocuitorii patriei comune.

Am accentuat întotdeauna moderaţiune în dorinţele noastre, şi stăpânirea poftelor fără de care nu se pot câştiga rezultate reale pe terenul înaintării neamului.

Suntem un popor tânăr şi tinereţii i se iartă multe păcate. Şi vina, că poporul nostru după calităţile lui intelectuale şi după puterea lui de muncă, — mari daruri dela Dumnezeu, — tot nu şi-a putut ocupa încă în lume locul ce i se cuvine, în mare parte tot noi o vom purta.

Jugurile vremilor vechi, şi opresiunile din timpurile nouă e adevărat că ne-au ţinut în loc. Dar nu mai puţin este adevărat, că lipsa de bună înţelegere între fraţi a fost prea de multe ori causa, că şi în momente mai favorabile situaţiei noastre nu ni-am ştiut înfrâna patimile, spre nenorocirea noastră. Ne vorbeşte doară şi poetul redeşteptării noastre despre a „pizmei răutate şi oarba neunire!“.

De aceea, noi ne-am bucurat totdeauna şi ne bucurăm şi astăzi, când vedem, că după multe hărţuieli fără rost se face o bună înţelegere de conlucrare împreună a celor mai distinşi fii ai neamului nostru.

Ne gândim la întrarea dlui *Oct. Goga* şi a amicilor sei în şirul colaboratorilor ziarului „*Românul*“, organul partidului naţional român, fapt, prin care înţelegerea între fruntaşii noştri e acum perfectă.

Poporul nostru are lipsă de toţi cei capabili să-l îndrume pe calea adevărului şi a progresului. Căci vedem, că dela streini nu putem aştepta

FOIŞOARĂ.

Pro veritate.

In mănunchiul de „*Spice din istoria noastră bisericească*“, ce l-a publicat în foiţa acestui ziar, părintele protopop *Lupaş,* ajungând cu povestirea evenimentelor până la actul unirii cu Roma („Tel. Rom.“ nr. 123), înşiră cele 4 puncte, afirmative propuse de misionarii catolici, şi pe urmă adauge, că „Mitropolitul de pe atunci Atanasie Anghel, ameţit de astfel de promisiuni, a socotit, că aceste 4 puncte n'ar fi tocmai lucru greu a le primi şi a îndemna şi poporul să le primească“. Şi-a chemat deci preoţimea la sfat şi . . . au iscălit unirea cu Roma!

Din felul cum înfăţişează păr. Lupaş încheierea unirii cu biserica papală, ar urma deci, că *la baza acestui act* ar fi fost acceptarea din partea lui Atanasie a celor patru puncte de divergenţă dogmatică dintre biserica apuseană şi cea răsăriteană.

Spun drept, că n'am pretenţia să critic aici opinia părintelui Lupaş şi nici nu vreau să-i servesc o lecţie de istorie bisericească, bine ştiind, că *eu* aş putea să mă botez dela dânsul. Ţin să constat numai, că pe mine unul m'a surprins şi m'a pus în nedumerire pasajul acesta al dsale, privitor la unirea cu Roma, despre care eu îmi câştigasem *altă părere şi altă convingere.*

Părerea aceasta deosebită mi-am fost format-o cetind *manifestul original* al unirii dela anul 1698, pe care cercetătorul istoriograf *Nicolae Densuşan* l-a găsit la anul 1879 în biblioteca universităţii din Pesta — unde zăcuse aproape 200 de ani fără să-l cunoaştem, şi l-a publicat cu un prea interesant comentar în broşura sa: *Independenţa bisericească a mitropoliei române de Alba-Iulia,* apărută în Braşov la anul 1893.

Dacă cetim manifestul acesta, scris în româneşte şi semnat de vlădica Atanasie cu cei 38 de protopopi ai săi, la 7 Octomvrie 1698, în Bălgradul Ardealului, în adevăr ne convingem, că el este redigeat în termini cât se poate de vagi şi generali. Amăgiţi de nădejdea unor zile mai bune şi sătui de năcazuri, bieţii protopopi ne spun, că ei „se unesc cu besereca Romei cea catolicească“, dar cu nici un cuvânt *nu ne spun* în cari chestiuni se unesc, în cari dogme sau canoane fac învoiala aceasta? *Fapt este însă, că de cele patru puncte în întreg manifestul lui Atanasie nu se face pomenire!*

In urmare, i se face o nedreptate lui Atanasie, când i se aruncă bănuiala, că el ar fi fost aplicat să primească punctele sau să îndemne pe subalternii săi la primirea lor, câtă vreme din actul unirii lui transpiră multă alipire faţă de legea şi aşezămintele bisericii sale. Ba N. Densuşan merge şi mai departe, şi în temeiul textului original al manifestului susţine, că nici papei dela Roma nu i s'a recunoscut atunci altă jurisdicţiune, decât dreptul de a confirma pe episcopul unit „ales de sobor“. Fără să se primească aşadar o iotă din dogmatica specială sau din dreptul canonic particular al bisericii papisteşe, prin manifestul dela 1698 s'a păstrat neştirbit *fundamentul ortodox al credinţei, caracterul răsăritean* şi chiar *dreptul autonomic* al bisericii romîne unite cu Roma.

Cu alte cuvinte, unirea lui Atanasie cu biserica latină nu s'a încheiat pe bază de credinţe religioase. Ea n'a fost nici contopire, nici absorbire, nici supunere, nici anexare religioasă, ci a fost o simplă alianţă, iar manifestul ei un *tratat politic-bisericesc* între o parte a clerului românesc ortodox şi între oamenii Papei şi ai Impăratului catolic, cari puneau Românilor în perspectivă avantagii de ordin *politic,* iar nu de ordin spiritual. O *astfel* de unire a încheiat Atanasie şi protopopii lui cei 38, cari nu şi-au pus pecetea şi iscălitura pe nici unul din cele patru puncte. In forma aceasta, desbrăcată de nota dogmatică, au interpretat unirea cu Roma chiar şi luminaţii cărturari de pe vremuri Petru *Maior,* George *Şincai,* Samuil *Micu,* Treboniu *Laurian* şi alţi istorici români, cari din întâmplare s'au botezat şi au slujit în biserica unită, au studiat chiar la Roma, dar n'au lăsat să li se pună ceaţă pe ochi. Socotesc deci, că păr. Lupaş, care — spre lauda dânsului şi spre cinstea noastră — brăzdează tot în ogorul desţelenit de aceşti mari învăţaţi ai neamului, n'are nici un motiv special să se deosebească de dânşii — tocmai în punctul unirii cu Roma.

Densuşan, ce-i drept, ne desluşeşte şi originea celor patru puncte. Paterii iezuiţi Baranyi şi Hevenesi, văzând, că nu s'au putut ajunge adevăratul scop, ce-l urmăreau în gândul lor, s'au pus şi luând dela Atanasie manifestul original *l'au falsificat.* I-au făcut o traducere latină pe dosul coalei româneşti, în care, în ascuns, *au intercalat pasagii întregi,* astfel şi cele patru puncte, despre care Atanasie şi protopopii lui nici habar nu aveau! Traducerea asta falsă au prezentat-o papei ca *tecstul latinesc al manifestului original.* Dacă aserţiunea aceasta a lui Densuşian este corectă şi întemeiată, atunci ar fi bine să o adopte şi păr. Lupaş, evitând astfel, ca chiar în studiul acesta, destinat pe sama preoţilor, să se strecoare un „spic“ lipsit de grăuntele adevărului istoric. In cazul contrar, dată fiind divergenţa de documente şi de opinii competente, ar fi de dorit, ca însuşi dsa să cerceteze şi *să facă* ajutor, fără suntem mărginiţi la puterile noastre proprii. Şi nu e bine, ca să ne fărimăm puterile, de cari dispunem, în hărţuieli şi lupte mărunte interne.

De aceea, repetăm, că noi ne bucurăm în totdeauna, când vedem că se sălăsluieşte buna înţelegere între fiii neamului nostru, cu atât mai mult acuma, când trecem prin nişte zile atât de nesigure cu privire la viitoriul ce ne aşteaptă. Şi dorim, ca buna înţelegere să nu dispară niciodată dintre cei de un gând, spre placul lui Dumnezeu, spre binele patriei şi spre fericirea întreg neamului nostru.

Legea despre armata comună.

(Urmare).

§ 50. Cei ce stau în serviciu militar activ, stau sub legile penale şi disciplinare militare. Procedura în contra lor o pun la cale judecătoriile militare şi autorităţile militare disciplinare. Pe aceşti indivizi îi pedepsesc autorităţile militare pe cale disciplinară pentru făptuiri punibile cari aparţin judecătoriei poliţiale. Dacă însă este vorba de vreo despăgubire, de confişcarea de obiecte, despre perderea vreunei îndreptăţiri sau despre ordonarea împlinirei vreunei îndatoriri, este a se decide pe cale administrativă, şi tot aşa atunci când e vorba de vreo dispoziţie preventivă sau peste tot de dispoziţii administrative, aducerea hotărârii rămâne rezervată pe seama respectivei autorităţi administrative. Dacă pe deasupra este a se aplica şi pedeapsa, croirea ei aparţine autorităţii militare. Măsuri de forţă în contra persoanelor pot să aplice numai autorităţile militare, cu escepţia casului când amânarea ei dă naştere la primejdie. Procedura se va stabili în mod mai amănunţit pe calea ordonanţelor. Despre judecătoria penală militară se cuprind dispoziţii în lege specială. Cu privire la raporturile lor civile, persoanele militare din serviciul activ sunt supuse legilor şi autorităţilor civile.

§ 51. Recruţii neînregimentaţi şi rezerviştii suplimentari, cum şi toţi indivizii cari nu stau în serviciu activ, stau cu privire la toate raporturile lor civile şi în chestii penale şi poliţiale peste tot sub judecătoriile şi autorităţile civile cu restrângerile întemeiate pe legea aceasta.

Indivizii cari nu stau în serviciu activ, vin pedepsiţi pentru astfel de fapte punibile militare pe cari le-au săvârşit în decursul controlei, după legile militare penale şi disciplinare. Tot astfel vin pedepsiţi şi ofiţerii neactivi, preoţii militari şi funcţionarii militari, aspiranţii etc. pentru făptuiri penale militare, sevârşite îmbrăcaţi în uniformă militară.

Mai stau apoi sub legile militare disciplinare indivizii, cari nu fac serviciu activ atunci când nu se prezintă la controlă sau la raportul general în înţelesul § lui 49, şi când vatămă regulele de serviciu militare în comunicarea oficială făcută în scris cu comanda şi autorităţile militare; mai departe gajiştii neactivi şi fără rang, şi soldaţii neactivi atunci, când nu se anunţă cu ocasiunea prezentării la serviciu activ şi când săvârşesc transgresiuni, îmbrăcaţi în uniforma militară, în fine, ofiţeri, preoţi militari, funcţionari şi aspiranţi neactivi, atunci când vatămă regulele referitoare la anunţare, şi atunci, când vatămă regulele referitoare la păstrarea actelor şi secretelor cuprinse în tipăriturile primite ca militari pe cale confidenţială.

§ 52. Fără permisiunea autorităţii militare nu se pot căsători: a) cei din serviciul activ al armatei comune şi al honvezimei; b) recruţii încă neînregimentaţi; c) cei aflători încă în serviciul activ al armatei comune, marinei şi honvezimei, dar concediaţi în mod durabil, cu excepţia acelora, cari se află în ultimele trei luni ale serviciului lor activ; *d*) ofiţerii pensionaţi, prenotaţi pentru vre-o aplicare locală şi *e*) persoanele aşezate în vre-o casă de invalizi a armatei comune şi a honvezimei. Rezerviştii suplimentari, precum şi ceialalţi indivizi, cari se ţin de armata comună ori de honvezime şi nu sunt amintiţi aici, deci şi rezerviştii suplimentari neactivi, nu au trebuinţă de concesiune militară pentru a se putea căsători.

§ 53. Recruţii neînregimentaţi şi rezerviştii suplimentari sunt datori să anunţe la antistia comunală (autoritatea orăşenească) orice schimbare făcută cu privire la domicil. Soldaţii din armata comună, marină şi honvezime, cari nu stau în serviciu activ, au a se anunţa în scopul ţinerii lor în evidenţă la antistia comunală locală, (autoritatea orăşenească) şi anume, în persoană. Ofiţerii neactivi, preoţii militari, funcţionarii militari, aspiranţii etc. se anunţă pentru ţinerea lor în evidenţă la autoritatea militară competentă.

§ 54. Pe ofiţerii de orice rang din armata comună, marină şi honvezime îi numeşte Maiestatea Sa.

§ 55. Fiecare ofiţer, preot militar, funcţionar, etc. poate cere primirea renunţării sale dela rang, şi renunţarea numai atunci nu poate fi primită, când respectivul stă sub cercetare penală militară, ori este în curgere vreo afacere de onoare în contra sa, aproape de pertractarea finală. Dar celce renunţă dela rangul avut, nu scapă de serviciul militar pe care ar mai avea să-l facă, cum nu scapă nici acela, care şi-a perdut rangul prin sentinţa judecătoriei penale, ori a juriului de onoare.

(Va urma).

Bastonul de mareşal.

Solemnitatea remiterei bastonului de mareşal, al armatei ruseşti cu care a distins ţarul Rusiei pe Maiestatea Sa Regele Carol al României, a avut loc Mercuri, la orele 10 şi jumătate d'mineaţa în sala tronului din Bucureşti. Dupăce şi-a făcut intrarea în sală Regele şi Regina şi şi-au ocupat locul în tronurile lor, Marele duce Nicolae Mihailovici s'a apropiat de Regele Carol şi cu o închinăciune i-a oferit bastonul de mareşal, pronunţând cuvintele următoare:

„Ingăduţi-mi, Sire, în numele augustului meu stăpân să Vă înmânez acest baston de mareşal, în ziua neuitatei sărbătoriri a luării Plevnei, când armatele noastre au mers frăţeşte pe câmpul de isbândă“.

Maiestatea Sa Regele Carol luând bastonul în primire a răspuns următoarele:

„Sunt adânc mişcat de graţioasa atenţiune a Maiestăţii Sale Impăratului, care a binevoit a însărcina pe alteţa Voastră Imperială de a-Mi remite bastonul de Feldmareşal al Vitezei Sale armate cu prilejul aniversărei a 35 a dela căderea Plevnei.

Insemnătatea acestei înalte distincţiuni este şi mai înălţată prin prezenţa Alteţei Voastre Imperiale, însoţită de numeroasă delegaţie de ofiţeri, al căror nume Imi deşteaptă scumpe amintiri dela răsboiul din 1877, la care prea Iubitul Vostru Tată a luat parte atât de strălucită.

Deşi au trecut mulţi ani de atunci, n'am uitat uralele cu cari trupele ruse şi române M'au aclamat în momentul întâlnirei mele cu Osman Paşa lângă podul dela Vid.

Amintind acest trecut glorios, care a pecetluit confraternitatea noastră de arme, simt o mare mulţumire de a putea mărturisi sentimentele mele de vie dragoste către Augustul Vostru suveran, căruia Alteţa Voastră Imperială va binevoi a i transmite expresiunea adâncei Mele recunoştinţi pentru numirea Mea ca Feldmareşal al armatei Sale, asigurându-L cât sunt de mândru de această înaltă distincţiune, la care armata Mea are şi ea partea sa însemnată“.

Maiestatea Sa Regele Carol însoţit de Marele duce Nicolae Mihailovici, a plecat apoi la Mitropolie, unde s'a celebrat serviciu divin din prilejul aniversării căderii Plevnei prin I. P. S. Sa, Mitropolitul Primat Conon cu asistenţă mare şi aleasă.

A urmat defilarea trupelor, recepţie în palatul mitropolitan, iar sara la orele 8 prânz de gală la palat în onoarea Marelui duce Nicolae Mihailovici.

Maiestatea Sa Regele Carol a rostit toastul următor:

„După numeroasele delegaţii ale armatei şi marinei imperiale ruse pe care am avut plăcerea a le primi în cursul anilor din urmă, nici o misiune nu Mi putea face o bucurie mai mare ca aceea încredinţată Alteţei Voastre Imperiale de către Maiestatea Sa Impăratul Augustul Vostru Suveran spre a-Mi remite bastonul de Feldmareşal al vitezei şi credincioasei Sale armate.

Alegând aniversarea a 35-a dela luarea Plevnei spre a-Mi da acest semn atât de scump al prieteniei Sale, Maiestatea Sa Işi îndreaptă gândul către o dată glorioasă pentru armata Mea şi consfinţeşte o amintire neperitoare: aceea a luptelor noastre comune în Bulgarie, unde am avut cinstea de a comanda armatele aliate înaintea acestei cetăţi apărate vitejeşte de Osman Paşa.

Pe cât de mândru am fost de încrederea ce Impăratul Alexandru al II-lea Mi-o arăta în acele timpuri, în grele împrejurări, tot atât de mândru sunt astăzi de nepreţuita distincţiune ce Mi-o conferă Augustul Său nepot, înălţând o încă prin măgulitoarele cuvinte prin care a binevoit a Mi-o vesti.

Aceste cuvinte au avut atunci un adânc răsunet în Ţara Mea, iar armata a văzut în ele, cu îndreptăţită mândrie, o preţioasă recunoaştere a conlucrării sale în acest răsboi dela 1877, care a întemeiat Statul bulgar şi a înlesnit rodirea silinţelor acestei Ţări spre întreaga îndeplinire a aspiraţiunilor sale. Amintirea acestor timpuri glorioase, a luptelor vitejeşti şi a marilor jertfe ce ne-am impus împreună, care au fost încununate de isbândă, va rămânea pe veci una din paginile frumoase şi generoase ale istoriei noastre.

Astăzi însă toate gândurile Mele se îndreaptă cu cea mai duioasă afecţiune către Augustul Vostru Suveran, spre a-i exprima adânca Mea recunoştinţă că a ales pe Alteţa Voastră Imperială spre a-Mi remite însemnele înaltei demnităţi ce Mi-a conferit. Nu pot mărturisi altfel această simţire, decât aducând cele mai fierbinţi urări pentru fericirea Maiestăţei Sale Imperiale şi pentru gloria vitezei Sale armate.

Fie ca pronia cerească să-i dăruiască o lungă şi paşnică domnie, care să asigure desvoltarea şi înflorirea marelui Său Imperiu.

Pătruns de aceste sentimente ridic paharul Meu în sănătatea Augustului Vostru Suveran şi a întregei Familii Imperiale.

Trăiască Maiestatea Sa Impăratul Nicolae“!

Marele duce Nicolae Mihailovici a răspuns următoarele:

„Sire, ridic paharul meu în sănătatea M. Voastre şi în sănătatea M. S. Reginei şi a Augustei Familii Regale Române, precum şi în sănătatea strânsei legături ale glorioaselor noastre armate, armata română şi armata rusă, călăuzite atât de strălucit sub ordinele M. V. acum 35 ani la Plevna, în ziua de 28 Noemvrie 1877. Ura!“.

Joi seara Marele duce Nicolae Mihailovici a plecat din Bucureşti, acasă, în Rusia, împreună cu suita sa şi cu delegaţia regimentului rusesc, al cărui şef e Maiestatea Sa Regele Carol, şi au plecat acasă şi cei doi generali bulgari, cari asemenea au luat parte la serbările din Bucureşti.

Conferenţele învăţătoreşti.

Tractul Lupşa--Turda.

Şedinţa I. 18 Oct. v., dimineaţa.

Invăţătorii dela şcoalele primare ale tractelor protopresbiterale Lupşa şi Turda, prin glas de chemare s'au întrunit în conferenţă, în 18 şi 19 Oct. v. 1912. In înfăţişarea mai proaspătă a conferenţelor, îndrumătorii culturii populare discutând direcţionează cursul intern al şcoalei săteşti, printr'o vădită chemare, şi cu cunoştinţă reală precumpănesc reuşita ireproşabilă a culturii noastre. Ven. Consistor prin indicări precise a croit un mers mai parlamentar şi mai ordinat al conferenţelor învăţătoreşti. Această trebuinţă s'a şi simţit, fiindcă esigenţele pedagogice pretind, ca să nu tot facem esperimentări dăunătoare şi târzii pentru mehanismul esact al şcoalei rurale.

Corpul compact de învăţători al acestor tracte, conştiu de misiunea istorică a şcoalei, s'a presentat în număr complet la desbaterile anuale în oraşul Turda, ştiind că are comisar pe P. O. D. *Vasile Gan*, pedagogul practic şi esperiat în ale învăţământului. Intrunirii i-a premers rugăciunea solemnă prin invocarea Sf. Duh asupra capetelor noastre, săvârşită de P. O. D. *Iovian Murăşan*, protopresbiterul tr. Turda. Prin tact vesel ne apropiem de şcoala primară gr. or., — un solid aşezământ, spaţios, igienic şi echipat cu toate utenziliile şcolare — unde se rosteşte următorul discurs al comisarului în presenţa învăţătorilor şi oaspeţilor:

On. conferenţă! Domnilor învăţători!

Din nou m'a onorat autoritatea superioară bisericească cu conducerea desbaterilor presentei conferenţe învăţătoreşti. Sunt deplin conştiu de debilitatea mea spirituală în a vă fi conducător la resolvirea grelelor probleme ce se impun şi de data aceasta, şi cu oare care fior mă întreb pe mine însumi: voiu putea baremi în parte corăspunde aşteptărilor ce de persoana mea se leagă? Din tinereţe însă am învăţat două lucruri: Să nu cruţ ostenealăjertfă, când e vorba de interesul obştei — una la mână; şi a doua: Să mă supun superiorilor mei, chiar dacă ordinele lor îmi impun lucruri ce trec peste puterile mele. Am primit, deci însărcinarea, şi iată-mă în faţa dvoastră.

Inainte de a deschide şedinţa, conform ordinului ce-l am, să-mi fie permis a fixa cadrul în care are a decurge instrucţiunea limbei române în şcoalele poporale-confesionale ce le susţine biserica. Poate cu espunerile — fără mari pretenţii altfel — voi contribui cu ceva la reuşita concluzelor ce se vor lua în conferenţă.

Domnilor! Cum fizicianii bine ştiu, esistă o mare putere în univers, care ţine corpurile cereşti la olaltă, le conservă şi scuteşte contra nimicirii. Universul întreg, în lipsa puterii, ar deveni haos şi lumile ce plutesc în imenzul văzduh s'ar desface ca norul luat la goană de uraganul fără milă. — Puterea în fizică poartă numirile de: gravitaţiune, atracţiune, coheziune etc. Invăţaţii, când caută a esplica măestosul putut al lumilor în infinitul spaţiu ceresc, totdeauna puterea aceasta o iau în ajutor. Cu puterea atracţiunii esplică învăţaţii şi toate procesele chemice şi fizice din sinul corpurilor.

---

lumină în chestiunea aceasta, ce e drept foarte gingaşă şi odioasă, dar de o importanţă cardinală pentru istoria noastră bisericească şi naţională.

Preoţii satelor, clericii seminariilor noastre şi întreagă opinia publică românească ar trebui pusă odată în *cunoştinţa esactă şi deplină a adevărului istoric* relativ la acest act epocal, ale cărui urmări nenorocite abia azi le resimţim în chipul cel mai dureros.

Iată motivul, pentru care am ţinut de necesar să dau aceste rânduri publicităţii.

Gh. Tulbure,
asesor cons.

*

Domnul asesor Tulbure ne-a prevenit, pentrucă chestia voiam să o punem noi în discuţie. Intru adevăr, se pare că dl *Dr. Ioan Lupaş* a scăpat din vedere documentul autentic descoperit de fericitul Nicolau Densuşianu, care sună astfel:

„Noi mai în jos scrişii, Vlădica, Protopopii şi Popii Besearicilor Româneşti dăm în ştire tuturora cărora se cuvine, mai vârtos Ţării Ardealului, —

† Cercând schimbarea acestei lumi înşălătoare, şi nestarea şi neperirea sufletelor, căruia în măsură mai mare trebue a fi decât toate, din bună voia noastră ne unim cu Beserica Romei, cea catholicească, şi ne mărturisim a fi mădulările acestei Beserici, sfinte catholicească a Romei, prin ceasta carte de mărturie a noastră. Şi cu acele privilegiomuri vom să trăim cu care trăesc mădulările şi popii acestei Beserici sfinte, precum Inălţia Sa Impăratul şi coronatul craiul nostru în milostenia decretumului Inălţiei Sale ne face părtaşi, care milă a Nălţiei Sale, nevrând a o lăpăda, cum se cade credincioşilor Inălţiei Sale, aceasta carte de mărturie, şi Nălţiei Sale şi Ţării Ardealului o dăm înainte, pentru care mai mare tărie dăm şi peceţile şi scrisorile mânilor noastre. S'au dat în Bălgrad, în anii Domnului 1698, în 7 zile a lui Octomvrie.

† Insă *intr'acest chip ne unim*, şi ne mărturisim a fi mădulările sfinte catholicestei Beserici a Romei, *cum pre noi şi rămăşiţele noastre din obiceiul Besericei noastre a Răsăritului să nu ne clătească.* Ci toate ceremoniile, sărbătorile, posturile, cum până acum, aşa şi de acum înainte să fim slobozi a le ţinea *după călindariul vechiu.* Şi pe cinstitul Vlădica nostru Athanasie nime până în moartea Sfinţiei Sale să n'aibă putere a'l clăti din scaunul Sfinţiei Sale. Ci tocma de i s'ar tâmpla moarte, *să stea în voea Soborului pe cine ar alege să fie Vlădică*, pe care Sfinţia Sa Papa şi Inălţatul Impărat să-l întărească, şi Patriarhul de sub biruinţa Inălţiei Sale să-l hirotonească, şi în obiceiul şi diregătoriile Protopopilor cari sunt şi vor fi, nici într'un fel de lucru nime să nu se mestece ci să se ţie cum şi până acum. *Ear de nu ne vor lăsa pe noi şi pe rămăşiţele noastre intr'aceasta aşezare, Peceţile şi iscăliturile noastre care am dat să n'aibă nici o tărie*, care lucru l-am întărit cu pecetea mitropoliei noastre pentru mai mare mărturie“. *(Urmează subscrierile)*.

După subscrieri, Vlădica Athanasie a mai scris cu mâna proprie următoarele pe acest act de unire:

„Şi aşa ne unim aceşti ce sori (em) mai sus, cum toată lege noastră, Slujba Besericii, leturghia şi posturile se stè pe loc, iară de n'ar sta pe loc acele, *nici aceste peceţi să n'aibă nici o tărie asupra noastră şi Vlădica nostru Athanasie să fie în scaun şi nime să nu'l hălbătăluiască*“.

In documentul acesta original, referitor la unire, nu se face deci nici o pomenire despre cele patru puncte, în care s'ar fi unit atunci unii Români cu biserica catolică, fiindcă nici în resoluţiunea împăraratului dela 14 Aprilie 1698 nu se făcea pomenire despre ele. Cum au ajuns uniţii să le accepteze mai târziu? Asta e chestia care ar trebui să fie lămurită. Şi credem, că părintele Lupaş o va putea lămuri.

Redacţiunea.

Am făcut provocare la fizică şi chemie, ca să vă pun în mai desăvârşită credinţă faptul esistenţei societăţii omeneşti. Societatea, este şi ea corp — adevărat corp moral, nu fizic. Baza ei, deci, trebue să o formeze puterea morală, care ţine împreună persoanele, le determină a lucra solidar la realizarea marilor probleme ce se frământă între oameni: ea este deci, întocmai ca gravitaţiunea din univers, chiagul societăţii.

Ne întrebăm: Care este puterea morală a societăţii şi unde se manifestă? Răspunsul: Originea, limba, portul, datinile, credinţele, interesele şi năzuinţele ideale comune, cu un cuvânt sufletul comun al oamenilor din un timp şi loc anumit... acestea sunt cele ce formează puterea morală, care ţine legătura spirituală între oameni şi produce în sinul societăţii mişcările centripetale. In limbă şi datine trăim. Acestea ne grupează în corpuri etice şi etnice bine definite; acestea împrumută neamurilor fiinţă şi ele sunt farmecul sau poezia vieţii popoarelor. Ca sucul ce circulă în arbor, străbat datinele măruntaele omeneşti, producând mişcare, activitate, deci viaţă în mijlocul societăţii. Poporul român, atât de bogat în manifestări spirituale, se poate zice, că numai graţie alipirei sale de datinile strămoşeşti, s'a putut strecura prin vijeliile veacurilor. Urlau uraganele şi răsturnau stânci deasupra capetelor. Ţăranul retras în colibuţa sa, îşi cânta doinele în mijlocul alor săi, îşi povestea luptele cu balaurii, îşi descânta cântecele de iele, de deochi, îşi urma legea ce dela uşa unui smerit altar de lemn o propoveduia preotul cu pletele albe, pe care numai venerabila barbă îl deosebia de turmă, — şi ... habar nu avea de turbatele uragane ce asupra capului său îşi dau întâlnire. Ba, după fiecare vijelie părea mai întinerit poporul, ca şi câmpul ce trecând furtuna vesel se scaldă în razele soarelui măestos. De aici şi-a luat început, probabil, proverbul: Fie pânea cât de rea, tot mai bine 'n ţara mea.

Depărtarea de datine, de limbă, în toate timpurile a fost egală cu deschilibrarea sufletească, deci cu demoralizarea, desorganizarea neamurilor. La aceasta aflăm destule esemple, numai să le căutăm. Când s'au stâns de pe faţa pământului Grecii, Romanii şi alte multe popoare cu mare rost în mersul istoric al lumii? Stânsu-s'au în leagănul naşterii? No, hotărât nu! S'au stâns chiar în apogeul înălţării lor, atunci când nimic nu mai aveau de dorit. Perirea le-a urmat nu în lupte cu sabia în mână. S'au stâns deodată cu părăsirea moravurilor bune, deodată cu abandonarea sufletului străbunilor şi primirea de datine străine. Demoralizarea ucide totdeauna popoarele. De unde ies anarhiştii şi toate elementele morbide ale timpului nostru ce tind a răsturna ordinea socială? Se recrutează duşmanii ordinei sociale din elemente cu căpătâiu? Nici decum! Catilinarii din toate timpurile s'au ridicat din şirul celor certaţi cu *„sufletul părintesc“*. Cheltuindu-şi avutul şi neavând ce mai perde, plăcerea demonică şi-o află în a ruina şi pe alţii, ca vezi bine, să aibă şi alţi soţi de suferinţă. Poporul nostru zice de ei, că „nu au nici limbă, nici lege“.

Este cu totului clar înaintea noastră, domnilor! că în satul în care se înmulţesc cei ce nu mai ţin la lege, la datini, la port şi limbă — peirea şi-a pus primul pas în satul acela. Astfel de sat nici nu poate sta departe de ruina morală şi materială. Privească ori cine din dvoastră în jur de sine şi nu mă va da de gol. Au nu certaţii cu datinile părinteşti formează grosul nemernicilor de prin comune?

Cum se esplică importanţa datinilor în conservarea popoarelor? Răspunsul ni-l dă următoarea enarare: Se abate odată un ţăran pe la o prăvălie de muzicalii. Multe lucruri nevăzute până aci îi leagă privirile. Ii bate, între altele, la ochi o trâmbiţă mare, fixată în capacul unei lădiţe de lemn. E trompetă, cum se obicinuesc la miliţie — îşi zice, privind tulnicul. De ce stă însă pe ladă? şi ce caută acul dela capăt? Negustorul urmărea de departe pe noul muşteriu, înţelegându-i nedumerirea. Ca să surprindă pe ţăran, dă curs maşinăriei. Aceea începe a doini şi doineşte o doină, de părea, că ne aflăm în codrul verde dela poalele muntelui, patria românului. Urmarea? Deşi nedumerit, ţăranul asupra provenienţei tonurilor, se repede la instrument, îl ia în braţe şi nici s'a despărţit de el până l-a avut în proprietate. De unde aprinderea? Tonurile pentru ţăran erau tot atâtea coarde, a căror vibraţie dela inimă iese şi la inimă întră. Tonurile au dat întreg, întregut sufletul, aşa cum cunoaşte el sufletul oamenilor din munţii şi văile patriei sale. Răscolirea aceasta în adâncul sufletesc a cauzat alipirea ţăranului de instrument. Aşa se are treaba şi cu limba şi datinile oamenilor. Fiind ele ecoul dorurilor, deprinderilor din moşi strămoşi, leagă sufletul nostru de pornirile neamului din care facem parte şi ne duc şi pe noi înainte la realizarea problemelor ce frământă neamul. De aceea ne şi sunt scumpe ca şi sufletul, şi încă una! Datinile, mai ales limba, sunt organele putem zice, fenomenele prin cari se manifestă sufletul. Am cunoaşte noi oare lucrurile ce ne împrejmue, dacă nu ar produce impresiuni asupra noastră cu ajutorul formei, colorei, căldurei şi frigului etc. ce le însoţeşte? am cunoaşte oare ce se întâmplă în sânul vulcanului, lipsindu-i: craterul prin care se aruncă afară focul şi fumul?... Chiar aşa sufletul fără datine, fără limbă, pururea ar rămânea închis în trup, nici cum nu s'ar putea manifesta.

Dintre toate, Dlor, limba este cea mai importantă. Prin ea se apropie oamenii de acelaş neam şi ea dă putinţa a ne împărtăşi voinţele. In limbă se scriu cărţile menite a răspândi cultura în popor şi cu ajutorul limbei se agoniseşte orice ştiinţă.

Referindu-mă la şcoală, cu drept cuvânt pot susţinea, că limba — în cazul nostru limba română — este centrul în jurul căreia se grupează învăţământul — dela obiectele umaniste, artistice, limbistice şi până la ştiinţele pozitive.

Planul de învăţământ, determină importanţa limbei în şcoalele poporale în următoarele prea adevărate sentinţe: (Limba) introduce în modul de cugetare şi simţire propriu neamului (pag 12); „Limba maternă e studiul principal al unei şcoale rurale; ea este totodată organul prin care acest neam moşteneşte avutul intelectual şi istoric al strămoşilor lui. Copilul învaţă nu numai a vorbi corect, el învaţă a gândi şi simţi româneşte“, (pag. 101).

Fiind de aşa capitală importanţă limba maternă în şcoale, de sine urmează şi întrebarea: Cum să procedă învăţătorii la propunerea ei?

Chestia trebue să-i preocupe mult şi din multe puncte de vedere. Pentru acest motiv a fixat consistorul arhidiecezan limba maternă singură ca obiect de discuţie în prezenta conferenţă.

Cu bună seamă aşteptaţi să mi rostesc şi eu cuvântul, arătând cum are a se propune acest studiu în şcoalele noastre poporale-confesionale. Nu mă subtrag dela datorinţă. Inainte trebue să fac, însă menţiune de unele neajunse, ce se observă în jurul propunerii acestui obiect de învăţământ.

Deschid din nou planul. La pag. 101—102 se pot ceti aceste constatări: „Cum se propunea limba română în trecut şi cu ce rezultat? De obiceiu se introduceau şcolarii în cetire pe baza Abecedarului, se continua cetirea după cartea de cetire cu reproducerea orală a celor cetite, cu unele mehanizări şi recitări, se învăţau părţile vorbirei cu schimbările lor şi unele părţi din sintaxă cu regulele ei. Acesta era tot ce se făcea chiar şi în cele mai bune şcoale“. (Va urma).

NOUTĂŢI.

Boala moştenitorului de tron al Rusiei. Din izvor sigur se vesteşte, că starea sănătăţii ţareviciului inspiră seriosse temeri. Moştenitorul de tron sufere de emoragii continue. Se zice, că va pleca în curând la o vilegiatură pe malul Mării negre, însoţit de ţarevnă şi de surori. Cercurile oficiale ruseşti încep a se ocupa cu chestiunea succesiunii la tron.

*

Reforme internaţionale la poşte. Cel mai apropiat congres internaţional al poştelor se va ţinea la Madrid în 1914. Programul său de lucrare promite numeroase inoiri foarte importante. Se va discuta, între altele, despre: scrisorile cu bani, mandatele poştale, pachetele, expediţia ziarelor cotidiane şi a revistelor, stabilirea unitară a taxelor de timbru ş. a.

*

Lupta pentru obligativitatea serviciului militar. Cunoscutul Lord Roberts şi amicii săi sunt decişi să lucreze tot mai mult pentru desfiinţarea armatei teritoriale din Anglia şi pentru a face pe englezi să introducă obligativitatea serviciului militar. In timpul mai nou s'a produs o agitaţiune, cu scop de a îndemna pe ofiţeri să sprijinească in corpore mişcarea amintită, dându şi cu toţii demisia din serviciul militar actual. Sub presiunea aceasta se crede apoi, că guvernul va desfiinţa vechea instituţie şi o va înlocui cu una modernă.

*

Morminte vechi. In vara acestui an s'au făcut săpături în câteva locuri de pe Hortobágy şi s'au descoperit sub grămezile de pamânt mai multe morminte, a căror origine se poate pune în veacul al doilea d. Cr. Aceste morminte vechi, cum dovedesc rămăşiţele lor, au fost jăfuite într'o epocă ce nu se poate hotărâ. S'au găsit totuşi şi acum multe scumpeturi preţioase şi caracteristice pentru epoca lor. Săpăturile se vor continua în primăvară.

*

Rescumpărări. Dl asesor consistorial *Nicolau Ivan*, rescumpărând felicitările de ziua onomastică, donează fondului pentru ajutorarea copiilor săraci suma de 20 cor. Dl profesor seminarial *Dr. Nicolae Bălan*, îşi rescumpără felicitările de ziua onomastică dăruind pentru ajutorarea copiilor săraci suma de 10 cor.

*

Craniul lui Descartes. In Paris se păstrează, cum se ştie, un craniu despre care se crede că a conţinut odată creerii marelui filozof francez şi întemeetor al psihologiei moderne, *Descartes* (Cartesiu) mort în 1650. In timpul mai nou s'a ivit părerea chiar şi în mijlocul academiei franceze, că oasele amintite n'ar fi părţi din rămăşiţele pământeşti ale ilustrului scriitor. De aceea academia a însărcinat pe savantul Richer să studieze craniul şi să încerce a statori adevărul definitiv.

*

Confiscare. Ziarele din Praga *Tageblatt, Union, Ceaz* ş. a. au fost confiscate, din motiv că au publicat măsurile militare luate de guvernul marinei noastre.

*

Armata şi chinematografia. Ministrul de răsboi al Prusiei, din incredinţarea suveranului său, a dat un ordin în care opreşte întrebuinţarea trupelor pentru scopuri de fotografiări chinematografice. Se permite însă, ca la obişnuitele exerciţii militare să se facă astfel de fotografiări, dacă prin acest fapt nu se ating nici de cât interesele şi secretele armatei.

*

Telegrama regelui. Comersanţii Belgradului sârbesc s'au adresat printr'o depeşă regelui Petru şi, felicitându-l, l-au rugat să facă tot ce e cu putinţă pentru a câştiga ţării portul Durazzo; căci această localitate este o chestiune de esistenţă a comerciului Sârbiei. Regele a răspuns tot pe cale telegrafică, mulţumind pentru felicitare, însă fără să amintească ceva despre portul dorit.

*

Darea suplimentară. Se anunţă din Deva, că oraşele din comitatul Hunedoarei, la facerea budgetelor, au stabilit şi darea suplimentară; şi adecă: în Deva cu 58.5 procente, în Haţeg cu 84.4, în Hunedoara cu 116; iar în *Orăştie* lumea este cu totul scutită de această dare.

*

Substitut de vicenotar se caută pentru comuna *Orlat*, unde postul e vacant şi prin urmare respectivul poate fi şi ales definitiv. A se adresa primăriei comunale.

*

Mulţămită. In numele parohienilor mei mulţămesc dlui profesor D. Lupan din Braşov, că a binevoit a dona şcoalei noastre confesionale o colecţiune de insecte şi o colecţiune de plante, prescrise de lege, iar dlui învăţător pens. Candid Muşlea, fiindcă a donat o colecţiune de corpuri geometrice şi 28 cărţi pentru biblioteca parohială. Rodbav, în 25 Noemvrie 1912. *Petru Caţaveiu*, paroh gr.-or. rom.

*

Dame infirmiere. Primarul oraşului Murăş-Oşorhei a învitat medicul primar al spitalului comunal să ţină un curs despre îngrijirea oamenilor răniţi, şi anume un curs pe seama damelor din Murăş-Oşorhei. Medicul primar Hints a urmat acestei învitări; iar la prelegerile sale s'au prezentat până acum douăzeci de doamne şi domnişoare.

*

Optofonul. Savantul englez Fournier d'Albe a inventat un aparat numit optofon, cu ajutorul căruia orbii pot să deosebească unele efecte de lumină. Optofonul are proprietatea de a schimba lumina în sunet; prin aceasta omul orb este adus în stare de a percepe lumina cu ajutorul urechilor. Ca şi la alte maşini ale minunilor moderne, electricitatea joacă un rol însemnat şi la optofon. Deşi aparatul este construit cu mult meşteşug, totuşi nu se poate asămăna întru toate cu ochiul omenesc; — prin mijlocirea sa se poate face numai percepţiunea de: luminos şi de întunecat, dar nu de forme, linii şi culori.

*

Opinci pentru armata sârbească. In săptămâna trecută au sosit patru sârbi la Dobriţin, cu intenţiunea de a face comande la industriaşii oraşului, privitor la furnizarea mai multor mii de opinci. Meşteşugarii Dobriţinului au refuzat ofertul, de oarece nu ştiu să pregătească asemenea articole. Cei patru străini au plecat apoi pe sate, şi în Lota mare au izbutit să facă învoială cu mai mulţi măestri, cari s'au obligat să furnizeze opincile cerute. Autorităţile urmăresc cu atenţiune daraverile pomeniţilor sârbi.

*

Alegere de primar în Lugoj. La alegerea de primar efectuită Sâmbătă în Lugoj, pentru un nou period de şase ani, majoritatea voturilor a întrunit-o dl Dr. *Baltescu*, protonotarul oraşului Lugoj, iar dl Dr. *Florescu*, primarul de până acum a rămas în minoritate. A avut 48 voturi, faţă de 75 ale dlui Baltescu.

*

Transport oprit. Negustori greci au cumpărat în Neoplanta un număr însemnat de cai. Transportul însă a fost oprit şi cumpărătorii arestaţi.

*

Suverani rău plătiţi. Câteva date interesante au apărut de curând într'un ziar financiar, care arată că şi între suverani se găsesc unii slab retribuiţi. Este cunoscut în general, că ţarul tuturor ruşilor, monarhul nostru, precum şi împăratul Germaniei dispun de averi colosale; se găsesc cu toate acestea şi domnitori, a căror listă civilă e din cale afară modestă. In şirul suveranilor rău plătiţi se numără şi sultanul, care deşi stăpâneşte o împărăţie întinsă şi ar trebui să primească pe an 40 milioane coroane, în realitate nu primeşte nimic din lista sa civilă. Fostul rege din Samoa avea un venit de cincizeci coroane pe săptămână, va se zică pe an cam 2600 cor. Regele din Dahomey a trăit exilat pe insula Martinique cu o listă civilă de 20 coroane pe săptămână. Sunt şi în Europa domnitori cu neînsemnate venite; aşa e, bună oară, principele de Monaco, care nu primeşte nimic pentru munca sa de stăpânitor, — acest nimic însă este reparat cu prisos de către societatea pe acţii, care susţine celebra casă de joc din principat.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor sibieni, au mai dăruit: Mirele Ioan Şerban, măestru cismar şi mireasa Maria Moldovan (Ocna) 52 bani, iar nuntaşii lor cor. 2.48, în total 3 cor.; Aurel Gavrilă, învăţăcel lăcătuş 50 bani, Iosif Comanescu, paroh (Codlea) 1 cor., preotul P. M. 20 bani, Nicolae Peicu, paroh (Galomfalăul-mare) şi soţia sa Aurica n. Cioran 40 bani, George Badea, sod. faur 20 bani, Iacob Marian, cismar, soţia sa Paraschiva şi fiul lor Octavian 50 bani, Mihail Răducan, oier (Tălmăcel) 40 bani, Teofil Gomboş, propr. (Vida-de-sus) 60 bani, Ioan Şutea, cărămidar şi econ. (Tălmăcel), soţia sa Maria şi fetiţa lor Marioara 50 bani, George Piepernea (Cristian), aplicându-se la barbieria Emanuil Rohan 30 bani.

*

Electricitatea ca nutremânt. Profesorul de fisiologie Bergonie din Paris face încercări cu privire la întărirea puterilor corporale cu ajutorul curentelor electrice. Incercările dau rezultatele cele mai interesante. Un curent electric de 3—4 Ampère introduce în corp cam o mie calorii de căldură, va să zică mai mult decât a treia parte din nutremântul zilnic. O persoană înaltă de 1.76 metri, cu o greutate abia de 49 chilograme, foarte slabă, abea putând să umble, a fost supusă esperimentărilor numitului fisiolog. Curentele electrice, cam de 1700 calorii, au sporit greutatea corpului până la 63 de chilograme. Persoana numită mănâncă mai puţin, însă umblă neasemănat mai uşor şi are o înfăţişare normală. Profesorul Bergonie este de părere, că electricitatea în caz de nutrire neîndestulătoare poate aduce servicii escelente, dacă este corect aplicată.

Teatru.

Astăzi, Luni, *„Anatol“*, patru piese de câte un act, de Schnitzer, iar mâne, Marţi, *„Die Musterrweiber“*, operetă.

Daruri de Crăcin.

(Act de recunoştinţă).

Patronul Reuniunii noastre, Inalt Preasfinţia Sa Domnul Arhiepiscop şi Mitropolit Ioan Meţianu, a binevoit a pune la dispoziţia noastră cor. 20, drept contribuire la darurile de Crăciun, ce le vom împărţi între săracii noştri.

In acelaş scop am mai primit dela dl Lazar Triteanu, as. cons., în amintirea mult regretatului pictor Octavian Smigelschi, 10 cor., dela Ilustra Doamnă Iosefina Pop, văduvă de jude de curie (Budapesta) 4 cor. şi dela economul V. Patru (Câlnic) aplicând pe fiul său George la C. Weindel, faur, 10 cor. 60 fileri.

Aducând sincere mulţumiri, apelăm la inimile generoase pentru asemenea ajutoare.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Vic. Tordăşianu prezident.

Stefan Duca notar.

Nr. 14,220 Bis. (404) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a II **Acmar**, tractul Albei-Iuliei, se publică prin aceasta concurs din oficiu cu termin de **30 zile** în foaia „Telegraful Român“ pe lângă emolumentele din coala B. despre întregirea dela stat.

Suplicele concursuali instruite conform legilor în vigoare, sunt a se înainta în terminul deschis oficiului protopresbiteral gr.-or. al Albei-Iuliei, şi petenţii, cu observarea dispoziţiilor regulamentare vor avea a se prezenta la biserică în comună spre a cânta, cuvânta şi eventual a celebra sfânta liturgie.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc ţinută la 27 Noemvrie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 1256/1912. (403) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională din **Herseni** se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salar 1000 cor., şi anume: 300 cor. din repartiţie, în care se socoteşte şi cele 5% după dare; iar 700 cor. ajutor dela stat, cvartir în natură şi 20 cor. relut de grădină.

Cel ales are îndatorirea de a conduce în Dumineci şi sărbători copiii la biserică şi a cânta cu ei la sf liturgie, a îngriji de grădina de pomărit şi şcoala de repetiţie gratuită.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraş în conţelegere cu comitetul parohial.

Făgăraş, la 24 Noemvrie 1912.

Nicolae Borzea,
protopop.

Anunţ.

Sunt oficiant şi proprietar, cu drept de penziune şi venite anuale de 4000—5000 cor., doresc cunoştinţa unei fete bine crescute sau văduvă fără copii, care dispune de 10.000 cor.

Adresa: **Dicsőszentmárton,** „Postrestant Nr. 294“. (405) 1–3

Nr. 720/1912. (401) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională gr. or. română din **Vima mare** (Tordavilma), tractul Cetatea-de-peatră, se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

600 cor. dela comuna bisericească.

400 cor. ajutor de stat, care se va cere pe baza documentelor învăţătorului, care va fi ales.

Cvincvenalele se vor cere dela stat.

Cvartir şi grădină în natură.

Invăţătorul ales va conduce şi cânta cu elevii regulat la biserică şi va instrua şi în şcoala de repetiţie.

Cererile concursuale cu documentele recerute să se înainteze subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Lăpuşul-unguresc, la 23 Nov. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului „Cetatea de-peatră“.

Andrei Ludu
protopop.

Vezi aşa... acestea sunt originalele tuburi de **Jacobi-Antinicotin.**

Engros Adolf & Alexander Jacobi, Wien VIII.

(106 b) 10—13

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană:**

Călindarul arhidiecezan

pe anul 1913

cu Şematismul autentic al bisericei ortodoxe rom. din Ungaria şi Transilvania. Partea literară conţine lucrări foarte interesante.

Preţul 80 fil, plus porto poştal 20 fil.

30,000 de părechi
păpuci şi **ghete**
se vând cu preţ redus.

Toate în lume se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai **păpucii şi ghetele** exec. în atelierul lui

VASILIE BAN

la „Cisma mare roşie“

după cum se numeşte prăvălia lui, se ieftinesc.

Pentruce? Pentrucă această renumită prăvălie de încălţăminte s'a mărit în casa proprie şi la fiecare păreche se trage jos chiria. De aceea el poate lifera ghete bune şi trainice pe lângă preţuri ieftine.

VASILIE BAN
SIBIIU, Strada Ocnei (Burgergasse) Nr. 7.
Casa proprie.

Dumincea deschis până la 10 ore ante merid.

Comandele din afară se vor executa punctuos ca şi până acum.

E deajuns a se arăta numărul sau a se desemna pe o hârtie talpa piciorului. La caz că nu convin să schimbă cu alţii, eventual să returnează banii.

(221) 51—

ICOANE SFINTE

pictură de mână în oleu, pe pânză, în orişicare mărime, pe lângă **preţurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei arhidiecezane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

I.

- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Naşterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipet
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la faţă
- Răstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormânt
- Invierea Domnului
- Inălţarea — Floriile
- Tăerea împrejur
- Naşterea Maicei Domnului
- Pogorârea Duhului sfânt
- Naşterea sfântului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie şi Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

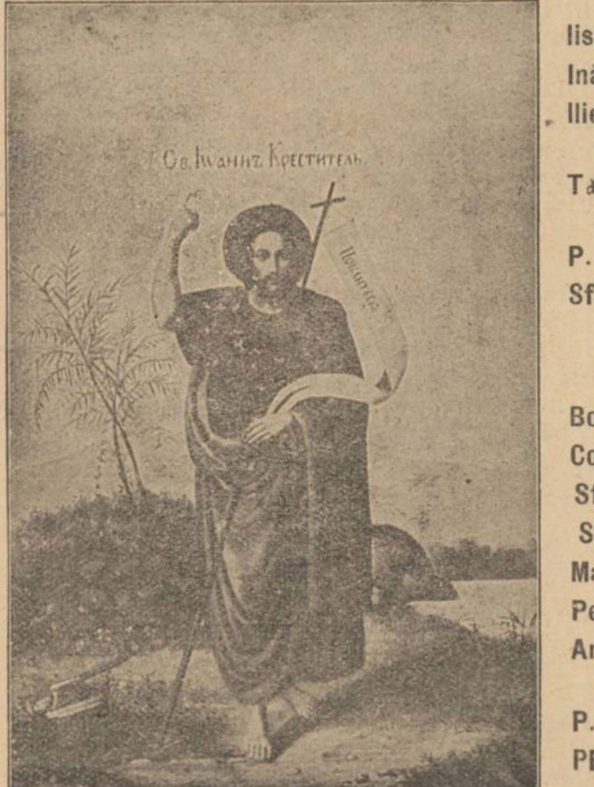

II.

- Iisus pe Cruce
- Inălţarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Taierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.

- Botezul Domnului
- Constantin şi Elena
- Sfântuli Dumtru călare
- Sfntul George „
- Maica Domnului
- Petru şi Pavel
- Arhanghelii Mihail şi Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim şi Ana

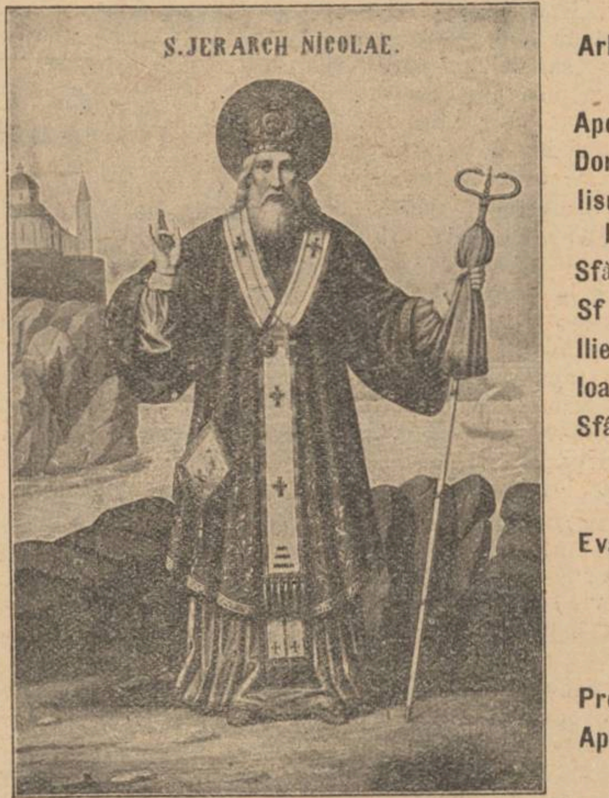

S. JERARCH NICOLAE.

IV.

- Arhangelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zaharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

	Grupa I.					**Grupa II.**					**Grupa III.**					**şi Icóne din Grupa IV.**					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	34·60	42 —	56·—	70·—	cor. foarte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	56·—	72·50	23·10	27·30	40·60	49·—	65·80	20·30	23·80	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30 80	39·20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·50	36·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·90	19·60	26·60	„ simple.

Preţurile indicate în şema de sus sunt a se înţelege numai la icoane pictate pe pânză şi fără cadre (rame). La dorinţă se pictează însă şi pe lemn, tinichea şi aluminiu.

Deasemenea şi cu angajamentul pentru **prapori** din orişice fel de materii şi de orişice coloare pe lângă condiţiile cele mai favorabile

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 6/19 Decemvrie 1912. *Nr. 129.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil rândul cu litere garmond.

Răsboiul din Balcani.

Părerile domnului Dr. Ioan Mihu.

Revista „*Luceafărul*“ din Sibiiu s'a fost adresat mai multor politiciani de frunte, dela noi şi din regat, cu rugarea, să-şi preciseze părerile cu privire la răsboiul din Balcani. S'a adresat şi distinsului fruntaş *Dr. Ioan Mihu*, care a răspuns la întrebările puse astfel:

„Stimate d-le Redactor! Nu ştiu, dacă mă apropiu de vederile D-voastre, şi ale factorilor, în primul rând chemaţi, să dea publicului românesc o orientare luminoasă, relativ la chestiile din Balcani, ce vă preocupă. Cât mă priveşte individual însă pot spune respicat, că situaţia internaţională nouă, creată prin ultimele evenimente din Balcani şi urmările lor ce de acum se pot prevedea, judecată din punctul de vedere românesc, pe mine nu mă nelinişteşte, ci dimpotrivă, mă întăreşte în nădejdea unor zile mai bune şi pentru noi, căci iată cum văd eu lucrurile:

Cunoscut fiind, că prefaceri teritoriale însemnate, potrivite a schimba raporturile reciproce de putere, nu pot rămânea fără influenţă asupra statelor învecinate, şi ştiind, că curentele, provocate prin tendinţele dominante ale timpului, nu cunosc graniţe meşteşugite, deci nu pot fi oprite la hotarele unui stat: noi, Românii ardeleni, element de ordine şi progres, cum suntem, de sigur, numai bucura ne putem, văzând că în vecinătatea monarhiei noastre pe un larg teritoriu se formează state naţionale cu un mare viitor, şi că în apropierea monarhiei noastre triumfează acele idei salvatoare, dela a căror înstăpânire şi înfăptuire cinstită în monarhia noastră aşteptăm şi noi crearea condiţiilor indispensabile pentru desvoltarea normală a vieţii noastre româneşti distincte. In urmăre, noi trebuie să simpatizăm cu năzuinţele statelor confederate în Balcani, pentrucă prin succesele lor au dus la izbândă principiul libertăţii naţionale şi al civilizaţiunii europene, care formează şi crezul nostru.

Şi aceasta putem să o facem cu atât mai mult, cu cât elementul românesc nu e ameninţat de nici un pericol din partea confederaţiei balcanice, pentrucă acele state nu au nici interes nici putinţă de a forma revendicări asupra teritorului locuit de Români.

Dar cum spuneam la început, noi putem prinde chiar noui nădejdi, întemeiate pe preţioasele învăţături, ce pot fi trase din evenimentele ultime, căci păţania Turcilor e foarte instructivă.

Iată câteva din aceste învăţături, ce pot fi utilizate de factorii hotărâtori chiar şi ai statului nostru:

a) Sistemele de guvernamânt, întemeiate pe dominaţia şi exploatarea majorităţilor din stat de către o minoritate privilegiată nu au trăinicie, ci mai curând sau mai târziu se prăbuşesc în mod fatal;

b) opresiunea unui popor, fie aceea cât de meşteşugită, la momente bine venite se răsbună amar împotriva opresorilor;

c) ideilor generoase de progres şi de cultură generală nimenea nu li se poate opune cu succes;

d) forţa adevărată a statelor nu residă singur în numărul baionetelor şi tunurilor, ci în îndestulirea, comunitatea de interese, şi mai ales în însufleţirea generală pentru un ideal comun.

Noi Românii ardeleni am fost, suntem şi dorim a rămânea cetăţeni fideli ai patriei noastre comune, şi astăzi mai mult ca oricând suntem conştienţi de identitatea de interese în special a Românilor, Maghiarilor şi Germanilor din monarhia noastră, drept aceea dorim din toată inima, ca păţaniile Turcilor să ne fie de folos.

Din cele espuse urmează dela sine răspunsul la întrebarea D-voastră, referitoare la atitudinea ce ni se impune.

După mine:

a) în politica esternă vom simpatiza cu confederaţia balcanică, câtă vreme aceea va respecta şi ocroti minorităţile supuşilor săi;

b) în politica internă vom ţinea şi în viitor cu tărie şi sinceritate la statul nostru, dar nu vom înceta a solicita mereu crearea condiţiilor indispensabile pentru esistenţa noastră naţională şi pentru progresul nostru cultural şi economic.

Iar pentru a nu îngreuna din partea noastră o apropiere reciprocă, reclamată prin interese comune de esistenţă, trebue să ne ferim a da acţiunilor noastre ascuţişuri sau aparenţe antimaghiare, ori îndreptate în contra statului din care facem parte“.

*

Sunt clare şi luminoase şi de astădată părerile distinsului nostru fruntaş *Dr. Ioan Mihu*, pentrucă sunt ieşite din o înţăleaptă pătrundere şi înţelegere a situaţiei şi sunt dictate de cel mai cald patriotism. De dorit ar fi numai, să le înţeleagă toţi aceia, la cari s'a gândit domnul *Dr. Ioan Mihu* atunci, când şi le-a formulat.

Declaraţia Monarhului. *Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele nostru Francisc Iosif I a spus în faţa unei deputaţiuni, care i-a predat un memorand în una din zilele trecute,* că raporturile în politica esternă s'au îmbunătăţit, şi că situaţia e mai favorabilă. *Declaraţia a făcut bună impresie pretutindenea.*

Legea electorală. Un ziar vienez primeşte informaţia din Budapesta, că noua lege electorală va fi presentată dietei încă în cursul lunii acesteia. După noua lege, numărul alegătorilor se urcă la două milioane. Dacă oposiţia nu va lua parte la discuţia asupra acestei legi, ea va fi votată din partea majorităţii parlamentare şi va fi pusă imediat în aplicare. La începutul anului 1914 se vor face apoi alegeri noue pentru dietă, pe basa acestei legi noue electorale.

Din protopresbiterate.

Conferenţă preoţească în tractul Cetatea de peatră.

Preoţimea tractului „Cetatea de peatră“ s'a întrunit în conferenţă preoţească anuală în 16/29 Octomvrie în parohia centrală Borcut.

După săvârşirea serviciului divin şi rostirea predicii: „Cum trebue să fie viaţa omului“ prin preotul capelan Augustin Şovres şi după invocarea Duhului sfânt prin protopopul Andreiu Ludu, — preoţimea s'a întrunit în sala şcoalei confesionale ortodoxe din loc.

Preşedintele-protopop Andreiu Ludu, arătând scopul măreţ al conferenţii, chemarea sublimă a preoţimii în conferenţe şi programul de muncă, deschide conferenţa la 10 ore din zi, prin următorul discurs de deschidere:

Onoraţilor fraţi Preoţi!

Ne întruneşte în conferenţă, nu atât rigiditatea ordinului oficial, cât dragostea de neam şi a lui înaintare.

Luminează-te, luminează-te, căci în lumină e viaţa, în lumină şi virtute, fericirea şi viitorul neamurilor! Iată glasul bisericii, care ne chiamă, iată motorul întrunirii noastre în conferenţă.

Ne dăm bine seama, că acele popoare, cari năzuesc spre lumină şi cultură, îşi vor croi stăpânire, şi prin aceasta viitor şi fericire; acele popoare însă, cari nu tresar la răsunetul de deşteptare al timpului, vor orbeca şi pe viitor în întunerecul neştiinţei, vor robi în lanţurile sclăviei, vor vegeta pe căile peirei, căci după zisa înţeleptului Solomon: „Cel înţelept şi învăţat domn va fi, iar pe cel neînţelept şi neînvăţat, slugă-l va avea“. „Numai cultura îndreptăţeşte existenţa unui popor — ne spune şi vestitul pedagog al zilelor noastre, Dr. Rein, — iar cultura unui popor nu o constitue singuraticii indivizi savanţi, ci massa..“

Pătrunşi dar de adevărul, că energia vitală a unei naţiuni e poporul „acest isvor de putere trebue limpezit şi întărit prin creştere şi cultivare“. Această chemare şi datorie incumbă în primul rând acelora, cari sunt destinaţi pentru popor, cari au luat fiinţă din fiinţa lui, au crescut din lacrima sudorii lui, trăesc din prescura lui, şi acestia suntem noi, preoţii.

Programul de muncă — pentru-ca, ca făclii purtătoare de lumină să putem conduce la limanul mântuirii şi fericirii corabia neamului nostru — ni-l învederează cuvintele apostolului Pavel: „Să lăpădăm pe omul cel vechiu, să ne formăm oameni noi renăscuţi sufleteşte ... inimi curate, caractere neînfrânte ..., cari să fie în stare a purta cu demnitate lupta vieţii“.

Păcatul deci să-l omorâm sub vraja cuvântului evanghelic, întunerecul să-l împrăştiem prin razele luminii culturii! Aceasta o putem realiza, dacă nu ne vom mărgini de a fi numai simpli slojitori mehanici ai misiunei noastre preoţeşti, ci comentare vii ale Evangheliei, exemple pilduitoare şi muncitori conştii şi neobosiţi întru deşteptarea şi edificarea credincioşilor noştri. Atunci se va spulbera dela sine şi atribuţiunea cuprinsă în versul lui Eminescu: „Toţi pe buze au virtute, iar în ei monedă falsă“, precum şi calificativul de „corp inert“, cu care suntem gratificaţi cu multă îndrăsneală de duşmanii noştri.

„Să ne formăm oameni noi ....“ sub raportul intelectual, moral şi material, şi atunci opera de regenerare a neamului e înfăptuită.

Cel mai competent de a realiza o deslegare norocoasă a acestei probleme, ba singurul chemat şi biruitor în a trage brazdă roditoare şi mănoasă în ogorul înţelenit al acestui program, e preotul!

Catehizare regulată în dimineţile iernei;

Şcoală de adulţi regulată în serile iernei;

predici alese şi pline de duh, rostite în Duminecile şi sărbătorile anului;

şezători-conferenţe şi prelegeri poporale, cu cetiri biblice, literare şi economice în după amiezile zilelor destinate Domnului şi recreării;

biblioteci în rânduială şi abundante în cărţile luminării, nobilitării şi întăririi materiale;

o casă (odaie) *de lectură*, provăzută cu foi aducătoare de veşti bune şi îndemnuri nobile;

reuniuni de temperanţă, sfătuitoare la moderaţiune, economie, trezvie şi cinste;

reuniuni de femei pentru înfrumseţarea bisericilor, sălăşluitoare de evlavie;

fonduri parohiale şi *cooperative săteşti*: isvoare de ajutorare şi factori puternici de promovare a atâtor idealuri şi trebuinţe culturale simţite!

Realizate acestea, am pornit carul cultural al satelor noastre, pe drumul prosper al progresului; am suplinit golul din şcoalele noastre, pricinuit de ingerinţa străină atât de nefirească adevăratei instrucţiuni şi educaţiuni; ba am înlocuit chiar şi lipsa şcoalei, prin reîntemeierea aşa numitelor şcoale vechi cu colorit bisericesc, în cari se preda aproape numai învăţătură religioasă prin preoţi, — iarna în casa preotului sau cantorului, vara în tinda bisericei sau pe prispa casei, — dar cu mult efect educativ, căci, aruncând o reprivire asupra trecutului, vom găsi în acele vremuri mai mult duh creştinesc, bisericile pline de credincioşi, pe când astăzi cârciumele sunt arhipline în toată vremea!

Pe deasupra ar mai fi de înfăptuit o *reuniune de înmormântare tractuală*, care — pe lângă că ar sădi în credincioşi un sentiment altruist pronunţat şi pe lângă că ar acorda în cazuri de moarte ajutoare momentane, prin ceea-ce am feri poporul de ghiarele roiului de cămătari fără de inimă, — ar realiza în timp relativ scurt o avere comună fabuloasă, de zeci de mii, prin ceeace am întări tractul sub toate raporturile cu adevărat în „Cetate-de-peatră“.

Şi multe sunt rezoanele, cari reclamă în mod imperativ această întărire!

E ivirea unor secte, cari ameninţă cu primejduire integritatea bisericii celei vii;

e spiritul de emulare propriu veacului de acum, care a prins rădăcini atât de tari în egoismul de rassă, încât năzueşte la glorie prin subjugare, răpeşte fericire pentru fericire;

e îngrijorarea noastră a preoţilor de soartea viitorului nostru şi al familiilor noastre.

Astăzi, biserică, popor şi noi suntem ameninţaţi şi cuprinşi de fiorii grijei ..., dar mâne, — după înfăptuirea programului de muncă atins — vom putea privi cu încredere în viitor.

Şi nimic nerealizabil, nimic imposibil în cele amintite. Puţin *studiu* se recere, *multă inimă* şi *muncă neîncetată!*

La muncă deci vă chiamă cuvântul meu — fraţilor preoţi, — la muncă pe toţi: bătrâni cu esperienţa rutinată a vremii îndurate, şi tineri, plini de energia tinereţii şi cu arma cuvântului mai oţelită, — la muncă solidară pentru întărirea bisericei celei vii, pentru fericirea neamului!

Implorând din nou dela Cel-de-sus înţelepciune, înţelegere şi isbândă, vă zic frăţescul „Bine-aţi venit“ şi declar conferenţa preoţească de deschisă. —

Se constitue apoi biroul conferenţii, aleşi fiind prin aclamaţiune, de notar: Mihail Georgiu, iar bărbaţi de încredere, ca verificatori ai protocolului: Alesandru Perhaiţa şi Ioan Herman. Se constată că sunt prezenţi 29, absenţi 8 preoţi.

Inainte de a se intra în ordinea de zi, la propunerea preşedintelui protopop, care prin cuvinte alese şi demne ilustrează înţelepciunea, sacrificiul şi dragostea cu cari Excelenţa Sa Inalt Preasfinţitul Domn şi preabunul stăpân arhiepiscop şi mitropolit *Ioan Meţianu*, chiar şi acum la vârsta înaintată conduce destinele bisericii, preoţimii şi neamului, — conferenţa redactează şi trimite o telegramă omagială, prin care preoţimea tractului roagă cerul să dee viaţă fericită şi lungă Excelenţei Sale Prea înaltului Stăpân.

Deasemenea conferenţa trimite, tot la propunerea preşedintelui protopop, o telegramă însufleţită şi Ingerului păzitor al neamului, Ilustrului domn *Vasile Stroescu*, a cărui dragoste şi jertfire pentru neam şi biserică, din belşug a străbătut şi în tractul nostru. (Va urma).

Din cercuri preoţeşti.

Greutăţile cu cari luptă preoţimea noastră.

S'au măcinat şi punctele din programele conferenţelor preoţeşti şi acum mulţi preoţi vor răsufla uşuraţi, ştiindu-se la adăpost, mântuiţi de-a mai face rapoarte un an de zile. S'au discutat multe lucruri frumoase şi de interes. Mi se pare însă, că preoţimea prea puţin s'a ocupat de soartea ei proprie.

Nespuse sunt formele chemării preoţeşti, cam după socoata celor ce cu tot preţul vreau să fie celebri prin iscodirea a fel de fel de lucruri, pe cari le pun în sarcina preoţimii, cu drept sau fără drept, dar totdeauna strigând cât îi lasă duhul. In faţa acestor strigăte preoţimea, condusă de duhul evangelic, se dă cap plecat, rămânându-i să discute modalităţile satisfacerii pretenziunilor, fără a-şi spune cuvântul de veto faţă de neguţătorii de programe, cari tuturora dau sfaturi, fără ca ei să le urmeze.

Vorba e de şcoală, biserică, cu multele ramificaţiuni de recerinţe, ori de conducere a poporului în treburi naţionale, şi alte multe... Advocaţi, medici, funcţionari, toţi dau îndrumări cu mare aparat preoţimii; încolo altă datorinţă nu cunosc, decât a lua parte la alegeri de deputaţi în sinod, ori congres, ca candidaţi ori corteşi pentru camarazi de ai lor. In vremea alegerii ne cunosc toţi domnii şi ne salută, încolo însă suntem „popa“ de colo.

M'am abătut puţin asupra acestei împrejurări, ca să arăt, că preoţimea e numai *îndrumată*, nu şi sprijinită în tendinţele sale frumoase. Nu zic, că n'ar fi încă multe de făcut, numai cât se cere sprijinul binevoitor al tuturora şi o consideraţie înţeleaptă a stării preoţimii, căci multe's năcazurile cari o pasc. Voiu aminti numai chestia stolelor şi lecticalelor preoţeşti.

Decâteori nu se zice, ba e aproape convingere formată, că acei tineri de ai noştri trec pragul seminarelor teologice, cari sau că n'ar fi în stare a termina studiile altor şcoli superioare, sau că sunt din părinţi săraci. Mă îndoiesc asupra aserţiunei prime; voiu afirma însă, că a doua e prea posibilă. Să zicem, că aşa stă lucrul. S'a năcăjit tinerul sărac de acasă, s'a zvârcolit şi a terminat clasele cerute pentru teologie. S'a trudit şi a făcut cum a putut, până s'a văzut gata de „popă“. Câtă bucurie în sânul familiei ţărăneşti, care şi-a văzut visul cu ochii, câtă vreme şi azi mai traeşte în Român buna credinţă, că nu-i slujbă de cinste, ca cea de „popă“! Ce mândrie şi uşurare simte în sufletul său tinerul din opincă, crezându-se la adăpost de mizeria traiului de până acum. Nici prin minte nu-i trece, că pot urma şi zile mai posomorâte, ca până acum.

Cu mintea încărcată de cunoştinţe frumoase, cu inima plină de porniri nobile concurează la o parohie, nu pe ales, ci ori la care, căci n'are încătrău, şi e ales. Se căsătoreşte cu o fată de „popă“, capătă şi zestre, cam puţină, câtă-i poate da socrul, căci mai are acasă 3 fete şi 2 băeţi la şcoală.

Cu câtă însufleţire ia cârma parohiei! Parohienii cască ochii, când le cântă „popa“ cel nou; dar banii dela socru se împuţinează, *venite* nu-s, congrua nu soseşte. Trec banii toţi, acum aleargă după împrumuturi. Soseşte şi congrua, dar iute se împrăştie fiind puţină, neavând preotul cu toată cvalificaţia recerută întregirea maximală.

La casă multe trebue, vacă, porc etc. In casă servitoare, afară servitor. Dar de unde? Porţiune canonică nu-i de loc sau numai puţină, ce este încă e loc rău şi neproductiv. Lecticalul de cucuruz nu-l poţi incassa. Ca preot ţi-e ruşine să iai casele în lungul satului, de bunăvoe nu ţi-l aduc şi e gata criza morală şi materială. Morală, căci te faci de scârbă cu oamenii, dacă îţi pretinzi competinţa energic; materială, căci duci lipsă în casă. Venite rari şi bagatele, după cari ai să aştepţi până se vor îndura parohienii să te miluiască. La îngropăciune ai să mergi, ori îţi plăteşte, ori ba, căci ai congrua; cununiile trebue să le faci, căci ai datorinţa de-a stârpi concubinatele.

Nici chiar venitele, cari sunt, nu's în conglăsuire cu exigenţele de traiu. Mai demult o zi de lucru era 40—50 fil., azi e 1—2 cor., slujba tot cum a fost a rămas; un car de fân era 6—8 cor., azi e 30—40 cor., îngropăciunea tot cum a fost a rămas; merţa de cucuruz era 1 cor. 60 fil. — 2 cor. azi 5—6 cor.; preotul tot cu merţa mică a rămas. Unde-i echitatea, unde-i echilibrul, unde-i consonanţa? De unde să trăiască preotul?

Dacă e vorbă de jertfă, spirituală ori materială, cine trebue să premeargă? Preotul. Dar preotul nu e şi el om? Şi oare omul deprimat sufleteşte, în urma năcazurilor vieţii, cari îi istovesc puterile, poate declina dela sine „totă grija cea lumească“, ca să se dedice numai slujbei preoţeşti, şi oare trăind în mizerie poate fi pildă de dărnicie? Cu toate acestea nime nu poate zice, că preoţii nu fac tot posibilul, pentru a se achita de toate datorinţele.

Dacă se cere însă dela preot să ţie întru toate paş cu lumea, să-i uşurăm încât-va traiul, măcar încât depinde dela noi. Ar fi binevenită deci urcarea, respective *regularea* stolelor şi lecticalului din partea superiorităţilor noastre bisericeşti, căci şi în această privinţă preoţimea îndură foarte multe inconveniente, mai ales cu incassarea lor. Nu e bine şi potrivit, ca duhovnicul şi părintele sufletesc al poporului să fie şi executorul lui, căci demulteori preotul strâmtorat de împrejurări poate merge prea departe, prin ce se discreditează tagma şi se corupe turma. Cred că nu greşesc, când zic, că e bine să se lase preotul cu cele duhovniceşti, căci a lui Dzeu slujbă o poartă.

Georgiu Ciupe
preot ort.-rom.

Conferenţele învăţătoreşti.

Tractul Lupşa—Turda.

(Urmare).

Care va să zică, scăderile în jurul propunerii acestui obiect sunt leghion şi ele, — durere nu s'au împuţinat nici dela introducerea noului plan de învăţământ. Şi azi în şcoale forţa învăţământului matern o formează tortura regulelor gramaticale pe unde se propune limba maternă, şi azi memorizările sunt la ordinea zilei. Pot din esperienţă afirma, că la absolvarea cl. VI., elevii, dacă cumva ştiu ceti mai fluent şi vorbesc ceva mai literar, au primit multă învăţătură din limba maternă. Regula e, că şcolarii se aleg cu foarte puţină învăţătură românească. Deosebit de trist trebue să ne atingă constatarea, că absolvenţii şcoalei poporale necum în scris, dar nici cu graiul viu nu-şi pot esprima corect şi fluent gândirile.

Stagnarea învăţământului matern, după mine, provine din prea puţinul duh românesc al învăţătorilor. Cei mai mulţi îşi fac studiile pe la şcoale străine, de acea, nici nu ne prea prinde mirarea, dacă nu au destul simţ de limbă, dacă folosesc topică neromânească şi pronunţă frazele greşit. Faptul ne dă esplicaţie de ce unii învăţători nu posed ortografia română, nu scriu corect şi nici interpuncţiunile nu le pun unde se cuvine. Dacă înşişi nu posed bine materialul, cum vor învăţa pe alţii? Zicala veche ne spune doar, că: orb pe orb când conduce, amândoi cad în groapă. Lipsa de metod la propunere cu toată droaia mehanizărilor o esplică din destul lipsa de orientare a învăţătorului în materie. Neposedând bine materia pun astfel, învăţătorii, elevii pe buchizare, învăţare de rost, ca să scape de blamagiu deoparte, că la esamen copii nu ştiu nimic din română şi de altă parte memorizează ca să nu-şi prea obosească plumânile cu esplicările.

E mai uşor de arăta „de aici până aici“ lecţiunea, decât a vorbi care întregi.

Aş greşi mult, dacă toate relele le-aş atribui indolenţei şi nepriceperii învăţătorilor. Sunt şi alte cauze — şi poate mult mai ponderoase — ce împedecă sporul. Timpul scurt, orele puţine din română, silesc învăţătorul a concentra materialul, reducându-l la minim. Cercetarea neregulată a şcoalei lasă multe lacune în sufletul elevilor. Şcoala nedivizată, cum e peste tot la noi, împedecă învăţătorul a aprofunda materia, având a propune în fiecare zi la 6 clase din un număr aproape fără sfârşit de obiecte, — nu e mirare, că prelucrarea materialului nu poate fi cum se cade.

Cunoscând cauzele neajunselor, putem reveni la răspunsul ce trebue dat la întrebarea: Cum are a se propune studiul limbei române în şcoalele poporale, ca pe deoparte să se curme stările neconsolidate şi de altă parte să se dea oarecare avânt instrucţiunii limbii materne?

După cum din cele relatate până aci v'aţi putut dumeri, instrucţia limbii române urmăreşte întreit scop în şcoală.

Invaţă pe elevi: *a*) să cugete, *b*) să simtă româneşte şi *c*) Cugetele şi simţirile să le esprime corect în vorbit şi scris. Cugetarea, simţirea şi esprimarea corectă a acestora se realizează între condiţiile ce numai pe scurt le pot espune aci, — a le trata amănunţit, ar face atâta cât a scrie studiu de câteva volume.

a) *Cugetarea sau rezonarea* (*raţionarea*).

A cugeta va să zică a aduce în legătură ideile cunoscute, ca să dobândim altele nouă, numite şi noţiuni. Pe procesul psihologic al cugetării se întemeiază progresele în arte, ştiinţe, civilizaţie etc., de aceea desvoltarea cugetării trebue să preocupe în mare măsură pe toţi factorii şcolari. In cugetare se deprind elevii dela cea dintâi oară în şcoală şi procedura se continuă până la sfârşitul instrucţiunei. Fiindcă pe noi ne preocupă acum limba română, care se poate cu drept cuvânt numi gimnastica cugetării, ţin să accentuez la acest loc cele mai indispenzabile condiţii la desvoltarea judecăţii elevilor prin învăţarea limbii române. A combina sau a aduce în legătură organică ideile, se ştie, poate numai cel ce are idei, apercepţii exacte. De unde şi urmează, că cea dintâi datorinţă a învăţătorului la propunerea românei trebue să fie procurarea de idei nouă exacte pe seama elevilor şi respective lămurirea conţinutului ideilor ce elevii deja le au din casa părinţilor. La aceasta serveşte aşa numitul învăţământ intuitiv, care pentru anii 1—2 de şcoală, conform planului formează învăţământ de sine stătător, deşi intuiţia propriaminte este principiu numai (întru cât toate obiectele de învăţământ se încep cu intuiţie).

Ca intuiţia să fie folositoare desvoltării judecăţii, se cere, ca lucrul ce vine sub intuiţie să fie arătat elevilor în realitate, aceia să-l vadă, să-l pipăie, guste, să-i simtă căldura, frigul, să-l cunoască cu un cuvânt nu din descrieri, ci alevea din natură — până în amănuntele cele mai mici. Regiunile, orizonturile mai largi învăţătorul asemenea le face cunoscute nu de pe catedră, ci cu ocazia escursiilor la câmp, la locuri istorice, în muzee, ateliere etc., le esplică şi introduce elevii a lua înşişi parte activă la săvârşirea lucrărilor, funcţiunilor de tot felul.

Procedura, repeţită des, îmbogăţeşte spiritul elevilor, căci acela capătă idei, nu vorbe. Şi nu singur intuiţiile proprii au a se face aşa. Toate regulele de gramatică, sintaxă, toate noţiunile ce au conţinut cum am zice mai spiritual, se estrag din cazuri reale, din idei concrete cu note comune.

Numai după ce notele comune au întrat în spiritul elevilor, este iertat a procede la scoaterea regulei şi la comunicarea numelor (vorbe) ce esprimă noţiunile câştigate. Cel mai mare duşman al cugetării este *mehanizmul*. Sub mehanizm înţeleg buchizările de rost, fără intuiţii, fără aplicări. In şcoala mehanizmului nu vede omul decât feţe acre, persoane timide, cari se trudesc, însă nimic real nu obţin.

Am avut ocazie nu arareori a vedea şcoale, unde se face intuiţie, însă după o procedere greşită ca aceasta: Cunoaşteţi voi copii, găina? — Cunoaştem. Ştiţi ce e găina? — Ştim, găina este animal de casă: Spuneţi acum ce înseamnă animal? Animal înseamnă dobitoc! ... Intreb acum: se poate numi aceasta intuiţie, care procură noţiuni exacte? Invăţătorul care intueşte aşa, este propagatorul curatului *verbalizm* în şcoală. Vai de cugetarea ce se desvoaltă în elevii din acea şcoală! Mai bine ar rămânea fără instrucţie...

(Va urma).

Convocare.

Pe baza concluzului comitetului central din 14 Decemvrie 1912 şi în conformitate cu §-ul 20 din statute, convocăm a

XXIV-a adunare generală ordinară

a „*Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu*“, la *Galeş* pe Duminecă, în 29 Decemvrie n. s. c., la 11 ore a. m.

PROGRAM:

1. Prezentarea raportului general al comitetului central, a raţiociniilor pe anul 1911 şi a proiectului de budget pe 1913.
2. Propuneri eventuale din partea membrilor.
3. Discurs de interes general economic.
4. Alegerea comitetului central pe un nou period statutar de 6 ani.
5. Verificarea protocolului şedinţei.

Sibiiu, 17 Decemvrie n. 1911.

Pant. Lucuţa,
prezident.

Vic. Tordăşianu,
secretar.

Dela sate.

Sfinţirea bisericii şi a şcoalei din Tâmpa.

La 2 chilometri depărtare de gara Piski pe valea Streiului e situată înfloritoarea comună *Tâmpa*, care până mai zilele trecute era o comună puţin luată în seamă, fiind mică la număr, 120 familii cu circa 350 suflete, români greco-orientali. Circularea estraordinar de mare a trenurilor, a făcut ca spaţioasa staţiune dela Piski să nu poată cuprinde în sine mulţimea trenurilor, cari se concentrau aci; deci s'a ivit necesitatea de a lărgi staţiunea, unde nefiind destul loc, s'a ales marginea comunei Tâmpa, unde s'a construit o gară foarte mare, în care se concentrează şi de unde pleacă toate trenurile de mărfuri.

Aceasta a adus asupra tăcutei comune o adevărată invasiune, a tot felul de străini, ca muncitori şi funcţionari, cari ca număr copleşesc pe vechii locuitori.

Ne era teamă, că această conglomerare de străini va aduce cu sine stângerea pe încetul a puţinilor noştri fraţi. Realitatea însă ne dovedeşte contrarul îmbucurător. Tăcuţii noştri fraţi, conştii de menirea lor, cu dragoste neclintită faţă de aşezămintele noastre culturale, văzându-se strâmtoraţi, fără a alarma lumea şi fără a şovăi, s'au pus pe muncă, zidindu-şi fortăreţele scutitoare, cari să-i apere în toate timpurile de toate ispitele, — făcând să tresalte inimile noastre, ale privitorilor fraţi, de bucurie, iar ale străinilor de admirare:

Astăzi întrând în comună, în mijlocul ei să înalţă maiestos într'un singur intravilan noua biserică şi fiica ei noua şcoală, zidite acum în vara aceasta după planul dlui arhitect Pamfilie, — şi cari au reclamat suma de 24 000 cor., afară de materialul trebuincios. Işi va putea închipui ori cine greutăţile ce le-a întimpinat acest mic popor, până ce a ajuns a-şi vedea îndeplinit un vis atât de demult dorit.

Deja cu ani înainte, nu arare ori mi s'a dat ocasiunea să întâlnesc pe la oficiul protopresbiteral, membri din comitetul parohial ori epitropi, parte singuri, parte sub conducerea înv. A. Laslău, pentru a face fel de fel de combinaţii, cum şi-ar putea zidi biserică nouă, căci cea veche pe lângă aceea că era singură într'un vârf de deal, mai ameninţa şi cu surpare şi a fost închisă din partea administraţiei; — dar mai presus de toate o şcoală nouă, fiind cea veche ameninţată şi ea cu surpare. Sărmanii credincioşi cu câtă dragoste de causă se adresau pentru sfaturi ori cărui cărturar, spunându-i şi multele pedeci ce le stau în cale, cari constau nu atât în afacerile financiare, de cari nici odată nu i-am auzit tânguindu-se, ci mai vârtos în năcazul nostru tradiţional, românesc, — *neînţelegerea*. Era adecă vorba de alegerea locului de zidire.

După multe consfătuiri cu conducătorii poporului, însă i-a succes vrednicului nostru protopresbiter, Dr. *Ioan Dobre*, a afla modalitatea de a face pace între fraţi. Eşind la faţa locului în repeţite rânduri, cu părinteştile-i poveţe închegându-i pe toţi într'un singur gând: i-a adus la înţelegere şi la *fapte*.

Devenind, în toiul acestor frământări, parohia vacantă, prin pensionarea fostului paroh, a fost încredinţată parohia spre administrare păr. D. Bobeiu din Petreni, după care fapt s'au şi început zidirile, cari în câteva luni s'au finit.

Actul solemn al sfinţirii s'a săvârşit Duminecă, în 14 Octomvrie, prin mandatarul Escel. Sale Inalt Preasf. Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, Prea Cuvioşia Sa Protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roşca*, directorul seminarial, care a sosit deja în ziua premergătoare.

Sâmbătă, în 13 Octomvrie un grup de preoţi tractuali, în frunte cu protopr. Dr. Dobre, şi cu corul ţărănesc mixt din Biscaria şi popor mult, aşteptau pe peronul gării Piski sosirea acceleratului de 12 şi jum. ore, care avea să aducă pe Ilustrul mandatar.

La oprirea trenului apare Preacuvioşia Sa, însoţit de P. On. Domn Dr. Vasilie Stan, profesor seminarial şi diacon. Coborând din tren P. Cuvioşia Sa este binevetat din partea P. On. Domn protopresb. Dr. Dobre, care în cuvinte călduroase arată în numele preoţimii şi a tractului, ce îl are sub păstorire, bucuria de care sunt toţi cuprinşi, din prilejul primirei, pe teritorul tractului, a Ilustrului mandatar. Ii răspunde Prea Cuvioşia Sa, spunând că cu mult drag vine în mijlocul poporului, ca să predeie destinaţiunei sale, cele două focularе de credinţă şi cultură, biserica şi şcoala, — şi mulţămeşte pentru primirea călduroasă.

Era tocmai pausă în lucrarea fabricei, pentru prânz, când în decursul cuvintelor de bineventare, aproape toţi muncitorii au eşit şi ei peste şine, ca să se înduloească de câteva cuvinte rostite din gura celui ce representa pe capul nostru suprem bisericesc.

In aceste momente înălţătoare de suflete, n'am putut fi însă cruţaţi, ca la toate manifestaţiunile noastre. Nu s'a permis corului să cânte, nici măcar un „bine ai venit“, sub pretext că e oprită ori ce fel de primire cu cântări sau muzică în localitatea gărei. Nu ne-ar fi fost indignarea aşa mare, dacă ar fi opreliştea aceasta generală, — nu însă numai pentru noi.

S'a luat apoi prânzul în restaurantul din Piski, la care au participat pe lângă ilustrii oaspeţi şi preoţii întimpinători. Pe la orele 2 şi jum. s'a făcut plecarea spre Tâmpa, cu trăsurile. Aici convoiul de trăsuri oprindu-se, Preacuvioşia Sa este întimpinat de aproape întreg poporul, în frunte cu păr. D. Bobeiu şi înv. A. Laslău. Prea Cuvioşia Sa este bineventat din partea administratorului parohial — căruia îi răspunde Preacuvioşia Sa. S'a vizitat apoi nou zidita biserică şi şcoală. La orele 3 s'a servit vecernia şi utrenia prescrisă, prin protopresbiterul Dr. Ioan Dobre. După toate acestea oaspeţii au urcat iarăşi trăsurile, continuându-şi calea la Petreni, unde au fost găzduiţi la familia adm. par. Bobeiu.

Dumineca pe la orele 9, sunetele clopotelor şi bubuitele treascurilor vesteau începerea serviciului Dzeesc, făcându-se sfinţirea apei, stropirea şi înconjurarea bisericii, şi în fine liturgia, oficiată din partea Prea Cuvioşiei Sale cu asistenţa şi conslujirea următorilor: Dr. I. Dobre, protopresbiter şi preoţii Adam Groza, din Coştei, George Ghila, Băcia, Alexandru Pătrău noul ales par. în Tâmpa, D. Bobeiu, adm. par. în Tâmpa, G. Popoviciu, din Sântandreş, Adam Lula din Biscaria, Andreiu Truca din Simeria, George Copos din Cristur şi diaconul ceremonial Dr. V. Stan.

In sfârşit Prea Cuvioşia Sa a ţinut o frumoasă vorbire, arătând prin cuvinte avântate însemnătatea bisericei pentru mântuirea sufletului. Efectul unei astfel de predici atât de aprofundate şi cu aplicări la viaţa zilnică, se putea ceti de pe feţele satelor de credincioşi, cari feţe oglindeau starea sufletească, — cum fiecare la auzul cuvintelor şi le aplică la propria sa stare a sufletului. La finea predicei au fost accentuate şi jertfele aduse pentru zidirea bisericii, cetindu-se cu laudă numele dăruitorilor. Vorbirea a fost încheiată între puternice urale de „Să trăiască!“.

Din biserică am plecat, în sunetele clopotelor, preoţii în odăjdii, cu prapori, şi întreg poporul, la şcoală, unde s'a efectuit sfinţirea.

Aici cu mult avânt şi însufleţire a vorbit domnul profesor Dr. Stan, arătând însemnătatea şcoalei, binefacerile învăţăturei şi starea noastră culturală, presentă şi din trecut, şi îndemnând la îmbrăţişarea cu drag a cărţii. Indeamnă acel popor, care a ştiut jertfi aproape peste puterile sale, pentruca să-şi zidească o astfel de şcoală, palat, — să nu îl lase nici odată necercetat, trimiţându-şi copii regulat, unde să-şi adape sufletul însetat, din apa recoritoare a ştiinţei. Această măduoasă şi în graiu dulce grăită vorbire a fost răsplătită cu puternice urale de „Să trăiască!“.

De încheiere protopresb. Dr. Dobre a cetit lista dăruitorilor pentru şcoală, — şi în urmă prin cuvinte alese mulţămeşte dlui Dr. Stan, pentru ostenele şi pentru munca ce o desvoaltă pe terenul şcoalei noastre româneşti.

Prea Cuvioşia Sa a stropit apoi întreg poporul cu apă sfinţită.

Până a se aşeza masa, Prea Cuvioşia Sa, retrăgându-se în cuartirul învăţătoriului a ţinut recepţiile: Protopresbiterul, cu preoţimea tractuală, Comitetul parohial, notarul cercual, ca representant al administraţiei, etc.

Pela orele 2 p. m. s'a luat masa comună, în spaţioasa sală a şcoalei, la care au luat parte ca la 60 persoane. In decursul mesei oaspeţii au fost delectaţi, cu frumoase cântări, de corul mixt din Biscaria, cor compus din ţărani şi ţărăncuţe. Un mănunchiu de juni şi fetiţe îmbrăcate în costume naţionale, cu o rară precisiune executau cântările noastre naţionale, ducăcum au dat răspunsurile şi la liturgie, cu atâta acurateţă, încât ne-a pus pe toţi în uimire.

Şirul toastelor l-a început *Prea Cuvioşia Sa* ridicând păharul pentru Majestatea Sa Regele, — Protopresb. *Dr. Ioan Dobre* pentru Exselenţa Sa. Parohul *G. Ghila* pentru Prea Cuvioşia Sa, mulţămindu-i, pentru tactul cu care a săvârşit sfinţirea, şi pentru ostenelele la cari s'a angajat venind în mijlocul nostru, pe un timp atât de nefavorabil. *Păr. A. Pătrău* a toastat, pentru protopresb. Dr. I. Dobre. *Adam Lula*, pentru administraţie, representată prin notariul cercual. *Notariul* a toastat pentru adm. par. Bobeiu. *George Popoviciu*, pentru prof. Dr. V. Stan. Prof. *Dr. V. Stan*, pentru preoţime şi învăţătorime. Par. *Adam Groza*, pentru popor.

In fine Prea Cuvioşia sa încheie şirul toastelor, şi luându-şi rămas bun să depărtează însoţit de prof. Dr. V. Stan, între ovaţiunile fără sfârşit, ale celor presenţi. A fost însoţit până la gară de protopr. Dr. Dobre şi de preoţii Adam Groza şi D. Bobeiu.

La 6 ore am luat parte la concertul şi predarea unor dialoguri şi triloguri din partea corului din Biscaria. Sala a fost prea mică de data asta pentru a cuprinde publicul ce venise să-şi mai adape sufletul la auzul frumoaselor noastre cântări, şi a trage multe învăţături folositoare din predările ce au urmat.

Corul şi de data aceasta a fost la culme, în executarea cântărilor. Dispune de forţe bunişoare. Având în considerare elementele din care e compus acest cor, ţărani şi ţărăncuţe sfiicioşi, crescuţi în vârtejul străinilor, — ar putea face falǎ nu numai satelor noastre micuţe, ci chiar şi oraşelor.

Şi acest cor nu e condus de vre-un om cu mare pregătire musicală. Conducătorul e un simplu muncitor în fabrica de vagoane din Piski, — *Oprişa*, — care şi-a însuşit în mod privat meşteşugul conducerei de cor, — dar muncind din greu, fără şovăire şi fără a-şi perde pacienţa, în câţiva ani — a arătat ce e în stare a face un om cu voinţă tare şi cu atragere către lucru. Meritul pentru esistenţa acestui cor, şi pentru frumoasa lui înaintare, fără îndoială, îi revine şi părintelui Adam Lula din Biscaria, care prin poveţele sale îi ştie ţinea strânşi la olaltă. Tot păr. Lula îi revine şi meritul succesului peste aşteptare, cu care au predat unele fete din cor, trilogurile: despre *portul naţional, sărbătorilor băbeşti*, despre *limba românească*, toate predate cu atâta isteţime şi într'o limbă atât de curată şi fluentă, încât îţi părea ca şi înainte nu ţărăncuţe fără şcoală românească, ci domnişoare din pension.

Invăţătorul A. Laslău ne-a delectat cu predarea anecdotei „*Ţiganul împărat*“ de Speranţă.

A urmat apoi joc şi veselie până de către ziuă, când ne-am depărtat, cu inimile adăpate din isvorul satisfacţiei şi a bucuriei că am avut fericirea a serba o zi de îndoit praznic, — cu fraţii noştri pe cari îi credeam ajunşi la apropiata lor prăbuşire, dar cari plăcut prilej ni-au dat a vedea în ei un popor cu viitor, căruia ziua de mâne îi suride. *Cor.*

NOUTĂŢI.

Din cauza sfintei sărbători Sf. Nicolae *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Luni la orele obicinuite.*

*

Cas de moarte. Contele *Csáky Albin*, fost president al casei magnaţilor şi pe vremuri fost ministru de culte şi instrucţiune publică al ţării, a decedat în Budapesta, după lungi suferinţe. De numele seu sunt legate legile bisericeşti (căsătoria civilă, matriculele etc.) şi legea despre azilele de copii.

*

Bancnote nouă. In săptămâna viitoare, Luni, vor întra în circulaţie bancnote nouă à 100 coroane. Foaia oficială descrie cu deamănuntul noul fel de bani, care ar fi să aducă bucurie în lumea de astăzi bântuită de griji şi sărăcie. Desemnul bancnotelor este înalt de 108 şi lat de 163 milimetri; pe olature poartă textul german cu adausul obişnuit în limbile naţionalităţilor din Austria; pe latureа a doua se află textul unguresc ca şi până acum, cu excluderea limbilor nemaghiare.

*

Monument lui Cicero. Oraşelul italian *Arpino*, aflător la mijlocul drumului între Roma şi Neapole, va înălţa o statuă marelui orator roman Marcu Tuliu Cicero în locul său natal, care pe vremea clasicităţii purta numele de Arpinium.

*

Premii pentru servitoare. Poliţia oraşului Sibiiu împarte şi în anul acesta 168 coroane ca premii între servitoarele cari au servit cel puţin cinci ani la acelaş stăpân şi din plata avută au pus ceva la o parte. Anunţarea se face până la 31 Decemvrie n. la căpitanul de poliţie din Sibiiu.

*

Roman dramatizat. Scriitorul Gerhart Hauptmann, aflându-se în Stockholm cu prilejul distribuirii premiilor Nobel, a declarat unui ziarist, că terminând scrierea sa dramatică Odisseu, se va apuca îndată de dramatizarea romanului „Comoara domnului Arne“ de Zelma Lagerlöf. Această nouă dramă, a zis Hauptmann, o va scrie în Italia.

*

Revistă nouă. Cu începere dela 1 Ianuarie 1913 apare în Cluj o revistă lunară politică socială şi ştienţifică „*Orientul Român*“, în broşuri de câte trei coale, sub conducerea dlui V. E. Moldovan. Abonamentul zece coroane pe an.

*

Nou Conte Monte Cristo. Curtea cu juraţi din Zara a osândit la 5 ani de temniţă pe un agent cu numele *Urici*, care a cutreerat Dalmaţia făcând înşelătorii sub numele de Contele Monte Cristo.

*

Convocare. On. membri ai clubului comitatens român din comitatul Făgăraşului sunt rugaţi cu toată insistenţa a participa la şedinţa clubului, care va avea loc: *Dumineca în 22 Decemvrie nou a. c.* la 7 ore seara în sala cea mică dela Hotel Paris. In vederea adunărei generale municipale din 23 crt. şedinţa clubului va fi de deosebită importanţă. Făgăraş, în 16 Decemvrie 1912. Dr. Ioan Şenchea m. p., preşed. Matei C. Jiga m. p., secretar.

*

Pedeapsă aspră. O societate industrială pe acţii în Arad îşi angajase 15 învăţăcei fără să facă contractul necesar cu părinţii copiilor în faţa corporaţiunii industriale. Directorul societăţii a fost pedepsit zilele acestea pentru transgresiune cu o amendă de 350 de coroane.

*

Dela „Asociaţiune“. Dl Dr. *Nicolae Schiau*, advocat în Mercurea, şi-a rescumpărat felicitările de ziua onomastică contribuind pentru fondul Muzeului „Asociaţiunii“ suma de 10 cor., pentru care dar îi esprimăm sincera noastră mulţămită. *Biroul „Asociaţiunii“.*

*

Posta română. De vre-o opt zile nu mai primim gazete din România. Care poate fi cauza? Se confiscă toate la graniţă?!

*

Anunţ. Se anunţă onor. public, că *şcoala de industrie naţională a Reun. fem. rom. din Sibiiu* (Berggasse 9) a deschis la 15 Dec. a. c. un salon de confecţiuni sub conducerea dşoarei maestre B. Bărdaş, absolventa cursului superior de croitorie din Berlin. Se primesc tot felul de comande: *costume englezeşti, toalete de bal, de stradă, bluze* etc., cu preţuri moderate. Pentru esecutarea corectă a comandelor, dşoara maestră îşi ia deplină răspundere.

*

Şcoala de industrie natională a Reun. fem. rom. din Sibiiu (Berggasse 9) anunţă, că la expoziţia deschisă în atelierul şcoalei, se află spre vânzare, cu preţuri moderate, diferite obiecte (broderii româneşti, covoare, perinite, pungulite, obiecte pirogravate etc.), care pot servi ca daruri de Crăciun. Expoziţia se poate vizita dela 10—12 a. m. şi 2—4 p. m. începând de la 19 l. c. până la 4 Ian. 1913. Intrarea liberă.

*

Profesor universitar. Preşedintele William Taft este chemat la universitatea din Yale ca profesor de ştiinţele juridice, cu retribuţie anuală de 5000 dolari. Se crede că Taft, îndată ce şi va termina slujba de preşedinte al Statelor unite, va primi catedra oferită.

*

Americane. Intr'o casă de joc din Newyork au fost arestate nu mai puţin de patruzeci de domnişoare, toate eleve ale unei şcoli superioare de fete, şi nici una mai mare de 16 ani.

*

Valoarea bastonului de mareşal. Bastonul de mareşal, adus regelui Carol al României din partea ţarului Nicolae, este încrestat cu numeroase pietri scumpe, a căror valoare se cifrează la suma de 300 mii de coroane.

*

O sufragetă şi moda. Conducătoarea sufragetelor americane, Mrs. Chapman Catt, a ţinut în Newyork o prelegere despre îmbrăcămintea femeilor de astăzi, zicând că dacă sexul femenin voeşte să dobândească libertatea, are înainte de toate să se lapede de corsetele şi de pălăriile de astăzi. „Noi americanele, a zis prelegătoarea, ne închipuim că suntem frumoase; dar în realitate noi suntem monstruoase, căci hainele ce le purtăm ne împedecă în fiecare mişcare şi ne ruinează corpul. Noi nu mai suntem nici mame, nici femei, nici tovarăşele bărbaţilor noştri; noi nu suntem altceva, decât sclavele ridicole ale croitoreselor. Ba pe de-asupra avem să plătim serviciul de sclave cu banii câştigaţi de bărbaţii noştri. Ca să ajungem independente de sexul bărbătesc, trebue mai întâi să fim independente de croitoresele noastre; iar miliardele, date pentru toalete şi pălării, să le întrebuinţăm pentru lucruri mai bune. Atunci vom fi mai puţin ridicole, şi mai mult respectate“. — Se pare, că Mrs. Chapman Catt vorbeşte în deplină cunoştinţă de cauză.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Petru Todoran, paroh (Curechiu), soţia sa Victoria n. Giurca şi copiii lor Horia, Ioan şi Viorel, cor. 1, Teofil Gomboş, proprietar (Desna), soţia sa Rafila n. Cârja şi copiii lor Brutus, stud. gimn. (Arad), Valeriu, stud. cl. 2-a civ., Maria-Sara, Elena şi Vasile-Iulius, câte 20 bani, în total cor. 1.40, Candid Popa, înv. 20 bani, Teodor Gherman, vigil silvanal (Poşaga-de-sus), trimiţând pe fraţii Maria, pentru croitoria naţională şi pe Toma, pentru meseria de cismar, ambii copiii văduvei P. Andraş din Brăzeşti 2 cor., Sabin Mladin, sodal măcelar 20 bani, Lazar Chirilă, înv. Muncel 50 bani şi Vic. Tordăşianu, prezident 10 bani. Starea fondului cor. 1 432.56.

*

Alcoolul. In vin, în bere şi în rachiu nu se găseşte aceeaşi cantitate de alcool. Berea are 3—8, vinul 10—14, rachiul 20—60 sau uneori şi mai multe procente de alcool. Deşi vinul bunăoară conţine o cantitate mai mică din acest venin, totuş nu se poate zice că băutorii de vin consumă alcool mai puţin, decât băutorii de rachiu; căci de obicei cei dintâi beau cantităţi mai mari de vin, decât cei din urmă de rachiu. — In Ungaria se cunoaşte rachiul numai începând cu anul 1650. Atunci era o marfă foarte scumpă. S'a ieftinit pe la 1820, când a izbutit fabricarea de spirt acos din cartofi. Rachiul ieftin îl consumau atunci, ca şi astăzi, mai ales lucrătorii. — Ţara noastră consumă anual peste 3 milioane hectolitri de vin, aproape un milion şi jumătate hectolitri de bere, şi două milioane hectolitri de rachiu. De fiecare locuitor al Ungariei se vine pe an: 16 litri vin, 7 litri bere şi 9 litri de rachiu. Valoarea în bani a cantităţilor consumate este 600 milioane de coroane. — Germania cheltueşte pe an 3080 milioane coroane pentru băuturi alcoolice. — Mai mult vin se bea în Franţa, mai multă bere în Belgia, şi mai mult rachiu în patria lui Hamlet, în Danemarca. — Ţara cea mai cumpătată în Europa este Norvegia, unde se află oraşe lipsite cu totul de birturi. Resultatul se observă în fiecare an la asentări: se prezentă feciori tot mai voinici; pe când în ţările alcooliste la asentare se înfăţişează indivizi tot mai mărunţi şi mai pipernicіţi. — Europa întreagă (cu escepţia ţărilor balcanice, de unde lipsesc datele) consumă anual următoarele cantităţi în hectolitri: 110 milioane de vin, 180 milioane de bere şi 19 milioane de rachiu, — cu totul în preţ de 21 miliarde coroane; băutorii se vor mângâea poate cu vorba: Scump, dar face!

Dela Despărţământul Sibiiu al „Asociaţiunii“.

Convocare.

Conform §§-lor 41 şi 45 ai statutelor „*Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român*“ avem onoare a convoca ***Adunarea cercuală ordinară a despărţământului „Sibiiu“***, ce se va ţinea în comuna ***Bungard***, Dumineca în 9/22 Decemvrie a. c. la orele 10 a. m. în edificiul şcoalei, cu următorul program:

1. Deschiderea adunării cercuale.
2. Raportul general al comitetului cercual pe anul de gestiune 1911—1912.
3. Raportul cassariului pe anul 1911 şi statorirea budgetului pe anul 1913.
4. Alegerea unei comisii pentru revizuirea raportului general şi al cassariului.
5. Alegerea unei comisii pentru înscrierea de membri noi.
6. Raportul comisiunilor de sub punctele 4 şi 5.
7. Prelegeri poporale de cuprins cultural şi economic.
8. Inchiderea adunării.

Sibiiu, în 15 Decemvrie n. 1912.

Romul Simu vicepreşedinte. — *Victor Stanciu* notar.

Teatru.

Astăzi, Mercuri se dă pentru a doua oară tragedia „*Zriny*“ de Körner, iar mâne, Joi, comedia „*Das Leutnants Mündel*“.

Cărţi şi reviste.

Cultivarea viei, manuarea vinului, morburile şi vindecarea lor, este un volum cu un conţinut bogat, având peste 153 ilustraţiuni şi 300 pagini de tipar. Se capătă la autor — *D. D. Graur*, înv. — Somlyógyörtelek, poşta Kraszнahidvég (Szilágy m.) cu preţul de 2 cor. + porto 20 fileri. La 10 exemplare comandate deodată se trimite 1 exemplar de onoare.

Nr. 777/1912. (406) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa II **Bozeş**, în protopresbiteratul Geoagiului, prin acesta se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publiçare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotaţiei preoţeşti.

Cererile instruite conform Regulamentului sunt a se înainta subscrisului în terminul deschis, iar reflectanţii sunt poftiţi a se prezenta în comună spre a se face cunoscuţi poporului.

Geoagiu, 1/14 Decemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popoviciu
protopop.

Nr. 14,220 Bis. (404) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a II **Acmar**, tractul Albei-Iuliei, se publică prin aceasta concurs din oficiu cu termin de **30 zile** în foaia „Telegraful Român“ pe lângă emolumentele din coala B. despre întregirea dela stat.

Suplicele concursuali instruite conform legilor în vigoare, sunt a se înainta în terminul deschis oficiului protopresbiteral gr.-or. al Albei-Iuliei, şi petenţii, cu observarea dispoziţiilor regulamentare vor avea a se prezenta la biserică în comună spre a cânta, cuvânta şi eventual a celebra sfânta liturgie.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc ţinută la 27 Noemvrie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte

AVIZ.

„Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte“ primeşte depuneri dela

Cor. 2000 cu **5%**, iar dela
„ 5000 cu **5½%**.

→ Darea o plăteşte institutul. ←

(407) 1—10 **Direcţiunea.**

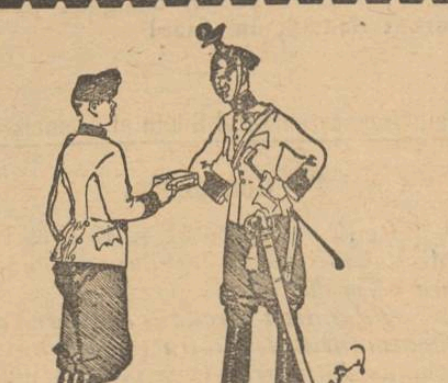

Mişelule!! Nici acuma încă nu ţi-ai însemnat o, că eu numai tuburi de **Jacobi-Antinicotin** fumez!

(106 a) 12—13

Nr. 761/1912. (402) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa II **Mermezeu-Văleni**, în protopresbiteratul Geoagiului, se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru congruă.

Cererile de concurs instruite conform normelor din vigoare să se înainteze subsemnatului în terminul deschis, iar reflectanţii să se prezinte în comună pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Geoagiu, 24 Noemvrie v. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Geoagiu, în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popoviciu
protopop.

Nr. 1079/1912. (408) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător-cantor la şcoala noastră confesională din comuna **Hăghig** prin aceasta se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“:

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar 700 cor. dela comuna bisericească.

Dela Ven. Consistor arhidiecezan.

Cvartir natural şi lemne pentru foc, şi grădina prescrisă de lege.

Alesul e îndatorat a forma cor cu elevii şi a cânta cântările liturgice cu ei.

Suplicele de concurs sunt a se înainta la subscrisul în Bereczk, comitatul Háromszék în terminul prescris.

Breţcu, 18 Noemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al tractului Treiscaune în conţelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 1256/1912. (403) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională din **Herseni** se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salar 1000 cor., şi anume: 300 cor. din repartiţie, în care se socoteşte şi cele 5% după dare; iar 700 cor. ajutor dela stat, cvartir în natură şi 20 cor. relut de grădină.

Cel ales are îndatorirea de a conduce în Dumineci şi sărbători copiii la biserică şi a cânta cu ei la sf. liturgie, a îngriji de grădina de pomărit şi şcoala de repetiţie gratuită.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraş în conţelegere cu comitetul parohial.

Făgăraş, la 24 Noemvrie 1912.

Nicolae Borzea,
protopop.

Anunţ.

Sunt oficiant şi proprietar, cu drept de penziune şi venite anuale de 4000—5000 cor., doresc cunoştinţa unei fete bine crescute sau văduvă fără copii, care dispune de 10,000 cor.

Adresa: **Dicsőszentmárton,** „Postrestant Nr. 294“. (405) 2-3

Serviciu prompt şi conştienţios.

Prima fabrică transilvană

ces. şi reg. privilegiată

de casse de fier şi oţel,

şi

lăcătuşerie de artă şi construcţie,

instalată cu putere electrică.

Prima referinţe. Preţuri moderate.

(138, 18—20

E. Purece,
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19 (Schmidgasse).

Cataloage de preţ gratis şi franco.

Recuisite de scris se pot procura dela **Librăria arhidiecezană**

Onorate Domnule!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, deja din anul 1910 începând am deschis în Budapestă un

Birou de informaţii şi Agentură românească.

Dau orice informaţii în orice cauză ce se ţine de Budapesta. Dau informaţii relativ la petiţiile înaintate la diferitele ministerii şi la alte oficii publice. Dau informaţii în chestii de licenţe. Urgitez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvire favorabilă. Cu drag îi conduc prin Budapesta pe aceia, cari vin să vadă frumseţele oraşului, ori au afaceri prin capitală.

Cumpăr pe bani gata

tot felul de galiţe, ouă, miei, purcei, oi, viţei, vite mari, porci, lână, piei, iepuri, — mai departe mere, pere, nuci, prune, miere de stup, ceară, fasole, cartofi, ciuperci, varză, vin, rachiu, fân, mohor, lemne; păduri, moşii.

Dacă îmi trimiteţi adresa

bucuros Vă trimit în fieştecare săptămână un „Aviz săptămânal“ despre preţurile diferitelor mărfuri din Budapesta.

Exoperez

dela băncile cele mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare cu procente mici.

Vă fac atent

că în interesul DV. este, dacă în orice cauză Vă adresaţi mie. Dacă veniţi la Budapesta, să veniţi la mine, căci eu Vă recomand advocaţi buni, medici vestiţi, Vă conduc pe la fabrici să Vă alegeţi maşine, motoare, mori, ferestreie, pumpe, automobile etc. Grijesc ca să nu fiţi înşelaţi. Fiind de faţă, ca martore la facerea contractului, nu las ca contractul să conţină altceva, decât aceia, ce am hotarât şi cum am tocmit.

Zilnic primesc plângeri dela ţărani români, cari cumpărând maşini prin agenţi străini, au fost înşelaţi iscălind contracte a căror conţinut nu l au cunoscut neştiind ţăranii români ungureşte.

Planul meu este ca, conducând pe românul nostru la fabrici şi nu la agenţuri de maşine, drept din mâna primă să-şi cumpere cele trebuincioase, şi să-l scutesc de şarlataniile agenţilor şi să-l scap de procese. — Vă ofer serviciul meu cinstit şi românesc pentru o taxă mică. Pentru răspuns alăturaţi o marcă postală.

(328) 7—10

Cu stimă:

L. OLARIU, Budapesta, II., Tölgyfa-u. 16. II. 8.
în Buda, lângă podul „Margithid“.

REVERENZI!

Premiat:

Expoziţia internaţională de modă, Paris 1911: Grand Prix şi m. de aur.

La „Croitoria Universală“ I. PETRAŞCU

Sibiiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune şi fine stofe se primesc şi execută

Reverenzi pentru on. preoţi

în cele mai bune condiţiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid şi grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Preţuri moderate. (472) 18—

Spriginiţi industria română.

Premiat:

Expoziţia universală din Roma 1911: Grand premiu şi med. de aur.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Marți 11/24 Decemvrie 1912. Nr. 130.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

Două vorbiri.

Sibiiu, 23 Decemvrie n.

Doi miniștri, representanți autorisați ai politicei oficiale în două state mari europene, au rostit vorbiri mari zilele trecute, în fața parlamentelor proprii, și ambele vorbiri au avut efectul cel mai liniștitor asupra opiniunei publice, destul de alarmate, din Europa. Pentrucă în ambele vorbiri s'a accentuat *pacea*, necesitatea menținerii păcii europene.

A fost ministrul-president *Kokovzev* al Rusiei, care s'a pronunțat pe larg în fața Dumei rusești, întrunită acum pentru a patraoră în sesiune ordinară în Petersburg, asupra situației politice, interne și esterne, și a fost ministrul de esterne al Italiei, domnul *San Giuliano*, care în urma unei interpelări și-a spus părerile, iarăși pe larg, asupra motivelor, cari au îndemnat pe representanții celor trei state aliate se reînoiască acum tripla alianță, sub condițiunile de mai nainte.

Interesante au fost ambele vorbiri, mai ales însă a ministrului-president rusesc, pe care lumea politică de mult o tot așteaptă. De mult se dorea adecă să se știe, să se spună pe față, în mod oficial, dacă Rusia e cu adevărat protectoara statelor mici balcanice în răsboiul început de ele în contra Turciei și că până unde să estinde acest protectorat? De mult se dorea să se știe, că în cas, că s'ar naște conflict între unul ori altul din statele mici balcanice și o altă putere, — colosul dela nord ce atitudine va avea?

Și eată că acum, — destul de târziu, — să pronunță prim-ministrul rusesc în chestia aceasta, declarând, că poporul rusesc trebue se aibă cele mai curate simpatii, cele mai calde sentimente pentru statele creștine din Balcani, dândule tot sprijinul, ca să-și poată crea noue base de esistență și de desvoltare, — pentrucă aceasta e tradiție la poporul rusesc. Dar atâta e tot ce trebue se facă Rusia. Încolo se va feri și în viitor să provoace ea turburări, ori conflicte, ci va păstra sentimentele de datorință istorică, pe cari le-a moștenit din generație în generație. Recunoaște ministrul-president rusesc, că esistă o crisă politică europeană, dar crede, că ea va fi resolvată, spre mulțumirea generală, pe cale pacinică. Guvernul rusesc va contribui după toate puterile sale *la menținerea păcii europene*, despre a cărei necesitate e convins pe deplin.

Aceasta e solia, ce vine din Petersburg, o solie mult așteptată și mult dorită. Pentrucă dacă și Rusia dorește pacea, atunci nu mai este motiv de temere, că nu va putea fi menținută pacea. E adevărat, că ministrul-president al Rusiei s'a pronunțat pentru menținerea păcii folosind și unele espresiuni și intonațiuni, cari nu erau de loc pacinice, ci semănau mai mult o amenințare, — dar în sfârșit nu forma, ci *fondul* ne interesează, iar fondul vorbirii sale a fost pacinic. Cam cu scrâșnire de dinți, cam cu pumnii ridicați s'a declarat guvernul rusesc aderent al păcii europene și al evitării conflictelor, dar esența e, că s'a pronunțat *pentru pace*. Și efectul vorbirii sale s'a și putut vedea numai decât Cei din Belgrad imediat au perdut curajul, au mai lăsat din încăpățînare, și au declarat, că nu mai reflectează la părți din Albania: se învoesc, ca Albania să fie stat autonom, iar chestia cu portul de mare să o resolveze Europa, așa cum va afla ea de bine. Sârbia capitulează deci, și conflictul dintre monarhia noastră și Sârbia, pe tema Albaniei și a portului de mare, e — delăturat.

*

Vorbirea ministrului de externe italian, *San Giuliano*, a făcut asemenea sensație mare, și a fost primită cu aprobări generale din partea camerei italiene, în fața căreia a fost rostită. San Giuliano spunea, că tripla alianță a fost reînoită înainte de vreme (pentrucă contractul încă nu espirase) nu în scopuri agresive, ci *în scopul păcii*. Tripla alianță, de când există, acum de treizeci de ani, nu a fost alta, decât *o garanță a păcii europene* și o garanță a siguritășii statelor.

Foloasele pe cari le-a adus tripla alianță statelor interesate, ba și Europei întregi, sunt foarte mari; și tot spre folos are să fie ea și în viitor Europei, grijind de menținerea păcii. Pentrucă tripla alianță e clădită pe temeliile încrederei desăvârșite reciproce, și are legături trainice și puternice. A înșirat apoi ministrul de externe al Italiei foloasele pe cari le are în special Italia de treizeci de ani de când există tripla alianță, progresele cele mari pe cari le-a făcut în toate direcțiunile, și la urmă a încheiat spunând, că tripla alianță trebue să rămână și în viitor *pârghia fundamentală a politicei externe italiene*, care prin continuitatea și tăria sa, e „menită să continue a inspira întregei Europe încrederea și considerația ce se cuvine totdeauna legalității și tăriei de care Italia este conștientă!“...

Pacea a accentuat'o deci și ministrul italian. A spus, cu alte cuvinte, că tripla alianță e o mare binefacere pentru Italia, e o mare binefacere pentru celelalte state aliate: Germania și Austro-Ungaria, și e o mare binefacere pentru Europa întreagă, căci apără pacea europeană, deci interesele întregei Europe. Și popoarele Europei ar ști se fie foarte recunoscătoare triplei alianțe pentru serviciile cele mari pe cari le face *păcii* europene, — dacă menținerea păcii în Europa ar fi numai cu ceva mai ieftină și nu ar fi atât de costisitoare, cum e, pe urma vecinicilor înarmări și pregătiri de răsboiu, încât abia mai putem să resuflăm sub povara greutăților celor mari pe cari se razimă — *pacea europeană*. Asta e partea slabă a triplei alianțe, — pe care dl San Giuliano nu a amintit'o. O amintim deci noi.

Din parlament. Marți dieta a votat legea despre apropriațiune, introducând în ea la propunerea ministrului de finanțe și dispozițiunea, că legile nouă de dare, cari aveau să fie puse în aplicare cu începerea anului 1913, remân neesecutate până la 1 Iulie 1913. Dacă până atunci se schimbă în spre bine situația financiară a țării, ele vor fi esecutate; dacă nu, remâne stabilită pentru anul 1913 darea repartisată pe contribuenți în anul curent 1912. Mercuri dieta a mai resolvat niște chestii mărunte, iar ministrul de finanțe a răspuns la o interpelație a deputatului Hantos în chestia ridicării depunerilor în masse dela bănci și apoi dieta a luat vacanță până la 20 Ianuarie 1913, astfel însă, că o ședință formală mai ține astăzi, Luni, pentru a lua în primire hotărârile casei magnaților, care a ținut Sâmbătă ședință, și o altă ședință formală va ținea în 30 ori 31 Decemvrie, când guvernul *va depune pe biroul dietei noua lege electorală*, pe care Maiestatea Sa Monarhul a provăzut-o cu sancționarea prealabilă.

Conferența dela Londra. Representanții Turciei și ai celor patru state mici balcanice, cu cari Turcia a purtat răsboiul, încă nu au putut începe pertractările în chestia stabilirii condițiilor de pace, pentrucă la conferență s'au presentat și representanții Greciei, iar Turcii nu aveau îndrumări de acasă să stee și cu ei de vorbă. Au cerut deci instrucții dela Constantinopol, iar până la sosirea instrucției consultările au fost întrerupte. Paralel cu consultările representanților statelor beligerante s'a ținut însă, tot în Londra, și conferența ambasadorilor marilor puteri europene, care a stabilit deocamdată, că *Albania are se fie stat independent*, dar pe seama Sârbiei *are se rămână deschisă calea pentru comunicarea comercială cu marea adriatică.* Asupra celorlalte chestii mari, conferența ambasadorilor se va pronunța după sărbători. Deocamdată și-au întrerupt și ei consultările.

Primarul Vienei. Se comunică dela Viena, că primarul Vienei, domnul *Iosif Neumayer*, a trimis scrisoare magistratului vienez, Joi, la orele 10, în care i a comunicat, că după ce s'a convins, că nu mai posede încrederea majorității consiliului comunal, se retrege din postul de primar al Vienei. Dl Iosif Neumayer a ajuns primar al Vienei imediat după moartea lui Lueger, marele său înaintaș, care destinase ca urmaș al său pe Dr. *Weisskirchner*, mâna sa cea dreaptă, dar fiindcă Weisskirchner era pe atunci ministru, fruntașii partidului social-creștin din Viena au luat hotărârea să alegă deocamdată pe Neumayer ca primar. Alesul nu s'a dovedit însă a fi vrednic urmaș al marelui Lueger, pentru că i-a lipsit mintea lui Lueger, dar i-a lipsit și corectitatea în faptele săvârșite. S'au constatat lucruri compromițătoare despre dl Neumayer, și sub povara lor el a trebuit să se plece și se plece...

Pentru soldații dela frontieră. Câteva sute de artiști și artiste dela teatrele vieneze, precum și număroși membri ai diferitelor orchestre, au cutrierat ieri, Duminecă, restaurantele și cafenelele Vienei, făcând o colectă în favorul soldaților cari își fac serviciul la frontieră. Pentru scopul patriotic s'a adunat o sumă considerabilă. Colecte s'au făcut de altcum pentru soldații dela frontieră pretutindenea în monarhie, chiar și în orașul nostru, Sibiiu, cu resultate foarte frumoase, pentru că la ministerul de răsboiu din Viena au intrat până acum vre-o patrusutemii de coroane în scopul acesta. Când ne gândim însă, că soldații își au hrana lor destul de bună, iar cei dela frontieră chiar mai bună decât de obiceiu, își au îmbrăcămintea lor caldă, locuința lor bună și curată, nu duc prin urmare lipsă de nimica, ni se impune întrebarea, că nu era oare mai potrivită inițiarea unei colecte în stil așa de mare, nu pentru soldații dela frontieră, ci pentru copiii lor, — flămânzi și lipsiți de îmbrăcăminte, — de acasă?!

Ridicarea depositelor dela bănci.

Aceea ce s'a întâmplat la noi, în Sibiiu, anume: că oamenii, mai ales cei dela sate, imediat cum au aflat, că nu este eschisă posibilitatea de a ne vedea încurcați într'un răsboiu cu vre-o putere streină, au alergat la bănci cu libelele și au cerut să li se plătească numai decât depunerile, pentrucă ei *nu vreau să-și peardă banii*, — s'a întâmplat și pe alte locuri, prin toate părțile de țară. Pretutindenea aceeași teamă de răsboiu și aceeași teamă, că din pricina răsboiului oamenii își vor perde banii depuși la bănci. Pretutindenea deci aceleași păreri greșite și aceeași judecată falsă despre soliditatea băncilor.

Natural, că lucrul acesta nu e spre binele și înaintarea băncilor, ci din contră, e mare puguba ce o îndură ele, mai ales în aceste zile de crisă financiară, prin cari au se treacă, și probabil că pentru a le veni lor întru ajutor s'a decis deputatul din dieta ungară, Hantos Elemér, să adreseze Mercuri interpelație ministrului de finanțe Teleszky în chestia aceasta.

Domnul ministru Teleszky a respuns numai decât, că *are cunoștință* despre mișcarea păgubitoare a deponenților, cari își scot banii dela bănci, și a declarat, că ține mișcarea de *nemotivată* și de păgubitoare în prima linie pentru deponenți înșiși. A spus domnul ministru, că basa fundamentală a creditului modern e aceea, că omul, care nu-și poate valora singur capitalul, îl predă altora spre valorare. Sistemul acesta apoi se basează pe *încrederea pusă în soliditatea statului*, care are să susțină ordinea de drept în stat între orice împrejurări. Statul, care nu poate oferi garanța aceasta, e perdut. Despre statul nostru nu poate spune nime, că nu ar fi în stare să susțină ordinea de drept între orice împrejurări. Cetățenii sunt datori deci se aibă deplină încredere în stat. Raporturile politicei esterne nu pot să sdruncine această încredere. Convingerea domnului ministru e aceea, că *va fi pace* și pe mai departe. Dar chiar dacă nu va fi pace, ci va fi răsboiu, nu e nici un motiv de nervositate și nici un motiv, ca oamenii să-și ridice banii dela bănci. Nu se poate spune și nu se va putea spune, că a procedat corect celce și-a scos banii dela bancă. Dacă deponenții asaltează institutele de bani, prin aceasta aduc institutele de bani în situație gravă. Publicul trebue deci lămurit și luminat, că prin ridicarea depositelor dela bănci sieși nu-și face nime nici un bine, iar concetățenilor sei și patriei în general fiecare astfel de deponent nervos îi pricinuește cea mai mare perdere.

Cam așa a vorbit domnul ministru de finanțe Teleszky.

La timpul seu ne-am fost spus și noi părerea, pe care o repetăm acum de nou, anume: că tocmai în timp de răsboiu, economiile oamenilor, fie mici, fie mari, nu sunt nici unde atât de bine păstrate şi asigurate, ca tocmai la bănci. Deci să nu-şi scoată nime banii dela bancă, ci dincontră, să ducă la bancă tot ce are agonisit şi pus la o parte, pentrucă aci îi sunt mai siguri banii.

Dar astăzi primejdia răsboiului nici nu ne mai ameninţă. Conflictul cu Sârbia e pe cale de a fi aplanat, cu respectarea intereselor monarhiei noastre, în Londra se sfătuesc, pentru a ajunge la înţegere, cu privire la legarea păcii, representanţii Turciei cu representanţii statelor mici balcanice, din Rusia vin declaraţiuni liniştitoare şi vestitoare de pace, iar din Viena vine îmbucurătoarea ştire, că convocarea reserviştilor sub arme *a fost sistată,* şi că peste 3—6 săptămâni cei aflători sub arme încă vor fi trimişi acasă. Semnul cel mai evident, că nu vom avea răsboiu. Cei ce şi-au scos banii dela bănci, ducă-i deci iarăşi îndărăt, căci sunt bine aşezaţi în cassele cele mari de fier ale băncilor.

Din protopresbiterate.

Conferenţă preoţească în tractul Cetatea de peatră.

(Fine).

Trecându-se la ordinea zilei, se constată, că seviciul divin a fost îndeplinit cu succes, iar predica, atât ca fond, cât şi ca predare, cu deplin succes.

După prezentarea mai multor ordine şi rezoluţiuni conzistoriale, cari se iau spre ştire, conferenţa, referitor la ordinul prin care se opreşte folosirea liturghierilor streine în biserica noastră, aduce hotărâre şi preoţimea ia angajamentul şi îndatorirea de a instrua cantorii în cântările bisericeşti pupă melodiile dela Sibiiu.

Preotul Mihail Georgiu ca referent al comisiei pentru cenzurarea rapoartelor preoţilor: Cum a îndeplinit preoţimea *Sfaturile arhiereşti* şi asupra rapoartelor activităţii pastorale a preoţilor, precum şi asupra rapoartelor conducătorilor convenirilor religioase prezintă şi ceteşte rapoartele generale, din cari reese interesul viu al preoţimii pentru soartea bisericii şi înaintarea neamului şi o năzuinţă vrednică pentru înfăptuirea cât mai multor lucruri bune şi folositoare în parohii, pe toate terenele. Ca program al viitoarelor conveniri religioase, la propunerea protopopului Andrei Ludu, se hotăreşte din partea conferenţei: ca serviciul divin în sobor să fie îndeplinit mai de timpuriu, predica rostită să fie cu referire la promovarea trebuinţelor locale, la delăturarea viţiilor etc.; din banii incurşi din feştanii, maslu ş. a. la aceste conveniri, să se cumpere cărticele de cuprins moral, potrivite pentru popor şi cari să augmenteze biblioteca parohială. După îndeplinirea serviciului divin şi a celorlalte acte bisericeşti, preoţii ţin apoi şedinţă intimă: despre decurgerea şi succesul serviciului divin, a predicii; examinează oficiul şi arhiva parohială, biblioteca etc.; censurează programa şedinţei publice, ce va urma în aceeaşi zi etc. Să ţine apoi pentru popor şedinţă publică cu prelegeri poporale, conferenţe, cetiri alese din biblie sau autori despre chestiuni arzătoare sub raportul cultural şi educativ.

In şedinţa a 2-a a conferenţei, urmată după prânz, se ceteşte tema dată de Preaveneratul Consistor arhidiecezan: „Cum s'ar putea face cu bun efect educaţia religioasă-morală a credincioşilor noştri şi mai ales a elevilor de şcoală din acele comune bisericeşti, în cari nu avem şcoală confesională", prezentată de preoţii Mihail Georgiu şi Alexandru Buda. La discuţie iau parte preotul Nicolae German şi protopopul Andrei Ludu, cari constată, că tema a fost bine şi temeinic lucrată de ambii: tema celui dintâi priveşte mai mult educaţia elevilor din şcoală, a celuilalt a adulţilor, una tractată în special, a doua în general şi amândouă formează un întreg.

Conferenţa ca mijloace cu bun efect de educaţie morală, ca program de muncă viitoare, la propunerea protopopului Andrei Ludu, statoreşte:

1. *Catehizare* regulată a elevilor de 3-ori pe săptămână, împreunată acolo, unde nu sunt şcoale, şi cu instruirea scris-cetitului.
2. *Şcoală de adulţi,* în fiecare comună, de 3-ori pe săptămână, documentată prin cronică.
3. *Predici* alese şi potrivite pentru popor.
4. Să se ţină *şezători creştine, conferenţe* şi *prelegeri poporale* acomodate pentru popor.
5. Să se înfiinţeze *biblioteci parohiale,* respective cele existente să se sporească.
6. Să se acvireze o casă sau *sală de lectură* şi să fie provăzută cu foi potrivite şi folositoare pentru popor.
7. Să se înfiinţeze *reuniuni de temperanţă.*
8. *Reuniuni de femei* pentru înfrumseţarea bisericii.
9. *Fonduri parohiale,* şi
10. *Cooperative săteşti.*

Protopopul Andrei Ludu prezintă şi ceteşte: „Regulamentul pentru biblioteca preoţească tractuală" şi „Statutele bibliotecii centrale protopresbiterale a tractului ort. român Cetatea de peatră", cu 2 secţii: biblioteca preoţească tractuală şi bibliotecă pedagogică respective învăţătorească tractuală.

Conferenţa primeşte şi votează acest regulament şi aceste statute, luând în considerare temeinicia acestor lucrări şi faptul că această bibliotecă, având 2 secţii, oferă mai multe cărţi de cetit; e neapărat de lipsă, ca şi preoţii să fie în curent cu cărţile pedagogice, şi biblioteca centrală având ca membri şi pe intelectualii şi toţi doritorii de carte, — deci are şi mai multe resurse de augmentare. Rămâne, ca la timpul său să facă aceasta şi învăţătorii.

Preotul Nicolae German, ca referent al comisiei însărcinate cu compunerea statutelor reuniunii de înmormântare tractuală, ceteşte Statutele fondului filantropic cultural al tractului ortodox român Cetatea de peatră ca reuniune de înmormântare tractuală. Conferenţa votează aceste statute la propunerea protopopului Andreiu Ludu, care desvoaltă pe larg însemnătatea acestui fond, sădind în sufletele credincioşilor un sentiment altruist pronunţat, acordând ajutoare momentane frumoase şi totodată realisează în decurs de câţiva ani şi o avere tractuală de zeci de mii, cu care s'ar putea ajunge şi înfăptui idealuri mari întărind tractul cu adevărat în Cetate de peatră. Totodată preoţimea se angajează a acvira membri din fiecare comună cel puţin 20—30 inşi.

Protopopul Andrei Ludu ceteşte statutele Reuniunii de femei, pentru înfrumseţarea bisericii. La propunerea recenzentului George Purdean, care arată însemnătatea acestor reuniuni şi constată temeinicia lucrării, conferenţa votează aceste statute, iar autorului pentru compunerea şi prezentarea lor i se exprimă mulţămită protocolară.

Urmează statorirea ordinei de zi a conferenţii viitoare. Preotul Alexiu Latiş, luând în vedere efectul educativ al conferenţelor preoţeşti, cari ofer prilejuri de întărire credincioşilor, propune şi conferenţa primeşte, ca pe viitor conferenţele preoţeşti anuale să fie ambulante. Bătrânul preot George Pasca invită conferenţa preoţească proximă pe 23 Aprilie 1913 în Cartaiuşul-mic, când îşi va serba iubileul de 50 ani de preoţie. Conferenţa primeşte cu bucurie.

La propunerea protopopului Andrei Ludu se hotăreşte ca conferenţa proximă să fie *semestrală,* împreunată cu serbare jubilară. Ca puncte de program la conferenţa semestrală se hotăresc:

I. Serbare jubilară,

II. 1. Regulament pentru manipularea bibliotecii parohiale, prezentat de Alexiu Latiş.

2. Plan cronologic pentru agendele parohiale ordinare, prezentat de Ştefan Micle.

3. Un tractat despre clădirea şi construcţia bisericilor, prezentat de Nicolae German.

4. „Cauzele necercetării regulate a bisericilor de către credincioşii ei şi mijloacele de sanare a răului", elaborat prezentat de Ioan Filip.

5. Inchiderea conferenţei.

III. Continuarea şi terminarea serbării jubilare.

Pentru locul ţinerii şi a ordinei de zi a *conferenţii anuale* proxime, se aleg în comisie, pe lângă protopop, preoţii Ioan Herman şi Nicolae German.

La ordinea zilei urmând propunerile, Andrei Ludu propune şi conferenţa primeşte:

1. Angajamentul frumos al preoţilor de *a abona* toţi „Revista teologică", ca organ de specialitate teologică şi bine redactat.

2. Toţi preoţii să se inscrie de *membri* — cel puţin ajutători — ai „Asociaţiunii", care urmăreşte acelaşi scop frumos, ca şi biserica: luminarea şi cultivarea poporului.

3. Preoţii se obligă a ţinea *prelegeri poporale* în cadrele despărţământului Lăpuşul-unguresc al „Asociaţiunii", ca astfel mai uşor să se poată promova scopul „Asociaţiunii".

4. In fine, tot la propunerea protopopului Andrei Ludu, preoţii vor introduce şi purta *Condică parohială.* Totodată fi care preot se 'ndatorează a lucra şi presenta conferenţii proxime anuale *Monografia comunei sale bisericeşti.*

Exhauriat fiind vastul program al conferenţii la ora 6 p. m., preşedintele protopop Andrei Ludu, remarcând buna voinţa şi interesul viu, cu care preoţii au luat parte la desbaterea chestiunilor importante pentru înaintarea culturii lor şi a concluzelor folositoare pentru desvoltarea bisericii şi neamului, — apelează din nou la ochiul deştept şi neadormit al preoţimii, îndemnându-o:... „să jertfim în cazul de extremă lipsă chiar şi interese private, să batem la toate porţile, să îndreptăm spre locul scumpei noastre biserici toate, dar toate pârăuaşele de forţă, să învălim biserica, şcoala şi instituţiile noastre culturale în dragostea inimei noastre, să muncim cu puteri unite şi neadormite, ca la fiecare întrunire anuală în conferenţă să putem împleti câte-o tot mai bogată cunună pe altarul culturii noastre naţionale. Inainte dar, fraţilor preoţi, muncind şi jertfind pentru scumpa noastră biserică şi neam românesc!" — şi închide conferenţa.

Preotul Ioan Perhaiţa în numele preoţimii mulţămeşte protopopului preşedinte pentru munca desfăşurată cu aceasta ocaziune cu atâta tact şi dragoste, asigurându-l şi din partea preoţimii de dragoste, interes şi sucurs, pentru-ca corabia bisericii să-o poată conduce cu adevărat la limanul mântuirii şi fericirii.

Astfel a decurs conferenţa anuală a preoţimii din tractul „Cetatea de peatră", condusă pentru primadată de harnicul protopop Andrei Ludu. Prin dragoste reciprocă şi muncă pe toate terenele, arătând interes şi alipire faţă de conferenţe, se va ajunge la întărirea apărătoarei legii noastre, a *bisericii,* şi la înaintarea şi fericirea neamului nostru.

Preotul *Mihail Georgiu.*

Conferenţele învăţătoreşti.

Tractul Lupşa--Turda.

(Urmare).

b) Simţirea românească. Româneşte simt elevii, vorbindu-le în fraze scurte, fireşti, aşa cum e natura limbii române. Cât de straniu ar veni elevilor pronunţarea cu accent străin şi şi mai straniu ... folosind învăţătorul cuvinte sau termini mulţi, necunoscuţi elevilor. Cu drept cuvânt numim limbă păsărească atare graiu neapt a produce duh românesc.

Ca elevii să simtă româneşte, românesc trebue să fie şi conţinutul materialului ce se propune. Material românesc cuprind: poveştile, poeziile poporale şi cu deosebire legendele, tradiţiile şi tot felul de găcituri, strigături, cimilituri, proverbe etc., în cari se manifestă spiritul poporal. Dela cl. III. încolo de acestea se esplică copiilor şi se memorizează cu ei. Pe la serbători se iau colinde, bucăţi ce tractează datine şi obiceiurile bune ale poporului. In clasele superioare (5—6) se cetesc bucăţi din autorii clasici români şi se propune material istoric, în care mai bine se oglindează trecutul neamului.

De sine înţeles, materialul are a se prelucra bine şi cu destul interes. Altfel, elevul se alege cu nimica toată. Prelucrarea se face predând metodic piesele din cartea de cetire şi nu simplu memorizându-le, cum se cam practică. Invăţătorul enarează cât se poate de atrăgător conţinutul piesei, după mersul ideilor din carte; pune apoi pe un elev doi, ori şi toţi, începând cu cei mai buni, să reproducă cele narate cu propriile lor vorbe.

Se deschide acum cartea şi se ceteşte piesa întreagă, ca să observe copiii, că piesa scrisă are conţinutul ce îl ştiu din conversaţia avută. Cetirea pe construcţii sau fraze se face la urmă. Aci se dă ocazie elevilor nu numai a aprofunda înţelesul, ci a cunoaşte şi cuprinsul unor termini noi, ce poate nu s'au mai auzit. Incheierea se face sistemizând ideile şi scoţând la iveală ideea fundamentală sau învăţătura, care e firul roşu al piesei cetite.

După percurgerea alor 3—4 bucăţi în felul arătat, elevii îşi câştigă îndemânare a prelucra înşişi independent piesele ce li se mai dau. Cu uşurinţă vor reproduce după o cetire-două conţinutul şi vor afla ideea principală şi cele laterale, a'e pieselor. Nu va fi greu a le da, deci, lecturi ca să le prelucre şi reproducă independent, stând — de sine înţeles — în ajutorul lor mai ales la aflarea înţelesului terminilor necunoscuţi. Reproducerile se fac în oara de română; dar nu este eschis, ba e de dorit, ca învăţătorul şi afară de oare să stea de vorbă cu elevii, cari îi vor refera rând pe rând — înţeleg cei din clasele superioare — bucăţile cetite şi vor cere îndrumări în lucrurile ce nu destul de bine le-au priceput. Conversările în afară de oare au şi darul, că fiind mai libere, apropie sufleteşte pe elevi de învăţător. Tocmai din acest motiv aş milita pe lângă înactivarea aşa numitelor „sale de lectură" pe seama şcolarilor, unde elevii supt supravegherea învăţătorului s'ar instrua foarte mult. Fiind casinele poporale şi şcolare un „pium desiderium" — deocamdată se vor obţinea rezultate şi numai cu ajutorul bibliotecilor şcolare. Elevii cetesc, iar la ocazii date, dau seamă învăţătorului de cele ce au cetit. Bibliotecile aduc mare folos la introducerea elevilor în literatura română şi familiarizarea cu autorii români.

c) Esprimarea corectă a cugetelor şi simţirilor în vorbit şi scris.

Momentul acesta nu este altă, decât recapitularea sau combinarea precedentelor două momente. Cine bine cugetă şi simte bine româneşte, nu are mare greutate în a reproduce în vorbit şi scris cugetele şi sentimentele. Eserciţii să se facă cu şcolarii, şi ambele — reproducerea în vorbit-scris — merg bine. Reproducerea în vorbit au învăţat-o copiii, când cu învăţământul propriu din limba română. Lucru de căpetenie este să fie făcute intuiţiile (în şir logic) şi bine conduse conversaţiile cu elevii. Având idei şi „copia verborum", aceia fără pic de greutate povestesc sau reproduc ceea ce ştiu — cu propriile vorbe. Trebue un singur lucru numai: să nu se ingereze prea mult învăţătorii, ci să lase teren liber elevilor la reproduceri. Unii învăţători adecă (dedaţi a auzi, cum se vede dela elevi tot răspunsuri ca în carte, mehanice) de câte ori încearcă aceia a se emancipa şi a folosi fraze proprii, se ingerează şi-i coreg; alţi învăţători obişnuesc a repeta mereu frazele rostite de elevi la reproducere: de câte ori zice elevul ceva, zice şi el după elev. Ambe apucăturile, să le zic aşa, sunt contrare reproducerilor conştii şi independente din partea elevilor. Prima strică, căci omoară cugetarea şi ori ce independenţă de reproducere la elev; a doua face pe elev sfiicios, nesigur în reproduceri. Dedat a auzi mereu pe învăţător a repeta după el, de câte ori învăţătorul stă locului, stă şi elevul, care cu drept presupune că n'a zis bine, de aceea nu-l secondează învăţătorul.

Reproducerile în scris sunt, cum se ştie, fixarea pe hârtie şi cu semne grafice a reproducerilor sau conversaţiilor orale. Cine bine vorbeşte, bine şi scrie — adecă ar trebui să scrie. Scrisul bun îl însuşesc elevii, dându-li-se ocupaţii scripturistice, în cari reproduc conversările, intuiţiile — fraze de fraze, aşa cum le-au reprodus şi cu graiul. Ocupaţiile prime scripturistice nici nu pot avea alte obiecte, decât cele pertractate verbal. Lucrările independente scripturistice (disertaţii, impresii de călătorii etc.) se lasă pe mai târziu, în cl. 5—6, când elevii s'au deprins din destul a reproduce cu graiul viu cugetele şi simţirile ce-i agită.

O chestie preocupă şi ar trebui să preocupe mult şcoalele şi învăţătorii, chestie ce nu şi-a aflat deplin rezolvirea. Aceasta este chestia ortografiei, care stă în strânsă legătură cu gramatica şi cu sintaxa şi cu stilistica din şcoala poporală. O parte a învăţătorilor ţine morţiş la învăţarea regulelor de gramatică şi sintactică, ca să poată, — vezi bine — deprinde elevii a scrie ortografice. Aceştia sunt aşa numiţii aderenţi ai sistemelor bătrâne. Altă parte regulile gramaticale şi sintactice le considera bune numai de linguiştii de profesie. In şcoale, între împrejurările actuale, să ne bucurăm, dacă copiii scriu din obişnuinţă ortografice, nu după regule. Amândouă direcţiile mi se par estremiste. Noi trebue să stăm pe punctul de vedere al planului de învăţământ, care la pag. 110 îndrumă a învăţa *elemente de gramatică,* ca să scrie conştient ortografice elevii.

Atât însă, şi nimic mai mult. Noţiuni de gramatică şi sintactică, elemente şi nu sistem de regule, se cade să ştie elevii, căci altfel pentru ei trebuinţa de a pune puncte, virgule, semne de citări etc. devine sfinx ce nu are înţeles. Elementele de gramatică şi sintactică se vor propune deci, însă nu sistematic, nu independent, ci totdeauna în legătură cu eserciţiile practice de stil şi vorbire. Din gramatică e destul, dacă copiii ştiu deosebi substantivele de adjective, verbe etc., dacă pot declina, conjuga şi forma vorbe nouă (termini noi) din punerea lângă olaltă a vorbelor cunoscute; din sintactică instrucţia nu trece peste cunoaşterea propoziţiilor simple, compuse, coordinate, subordinate etc., pentru ca să se familiarizeze mai uşor şi cu folosirea interpuncţiilor. Insuşi stilul şi ortografia se însuşeşte din obişnuinţă. Cuvintele se scriu cum se aud (ortografie fonetică) după regulele academiei române. Punctul dela fine, şi semnele întrebării, esclamării etc. se pun după ziceri. Virgula, virgula punctată despart părțile zicerilor contrase ș. a. Unde încep și unde sfârșesc zicerile, copii au învățat, când cu exercițiile din vorbire. La exercițiile în vorbire, învățătorul totdeauna face atenți și silește pe elevi a vorbi în fraze și ziceri întregi, nu eliptice, cari după dese repețiri, care cum instinctiv le pricep înșiși școlarii și instinctiv pun punctul și virgulele unde se potrivesc.

Mai toți din noi am învățat ortografia din obișnuință, pentru aceea ne putem da totuși seama: unde se începe și unde se sfârșește fraza, deprinderea totdeauna ne constrânge par'că a folosi la locul lor semnele grafice. A obișnui pe elevi a scrie ortografic. Asta este regula generală, contra căreia mai mult greșesc învățătorii — ales când nu dau destule ocupații scripturistice copiilor, și ocupațiile date nu le coreg. Știindu-se școlarii la largul lor, de bună seamă nici silință nu își dau a folosi semnele.

Regulele se potrivesc și la însușirea stilului. Stil va să zică felul de a grăi și scrie.

Cel ce poate reproduce ideile sale în fraze frumoase, neaoșe române și cu gust aranjate — are stil ce farmecă; cel ce nu știe înșira ideile simetric, nu folosește fraze bune în vorbire și scriere, sare dela un lucru la altul .. are stil încâlcit. Stilul bun și-l vor însuși copiii parte dela învățător parte din scrierile ce le cetesc în orele private.

Nu pot din destul îndemna învățătorii a se ocupa în orele libere cu cetitul autorilor clasici și cu cetitul productelor poporale, din cari își vor însuși mai întâi ei înșiși stil și duh românesc, care apoi să-l poată transplanta ș în spiritul elevilor. Domnilor învățători! Am atins probleme mai principale, cari trebue să le rezolviți Dvoastră la propunerea studiului românei. M'ați înțeles, așa cred. Rândul Dvoastră vine acum, ca să vă ocupați mai în special cu problemele de mine atinse și ca competenți ce sunteți în materie, să aduceți decisiuni, cari să lămurească din toate punctele de vedere procedura la propunerea studiului limbei materne și prin aceasta să ușureze purtarea sarcinei ce atât de mult vă apasă.

Doresc mai departe, ca ținuta Dvoastră să fie deamnă de numele ce-l purtați, pășind solidar în chestia mare ce ne preocupă. Cu acestea vă salut și ședința o declar de deschisă“. (Va urma).

Din Bucovina.

Serbări culturale în Cernăuți.

Societatea pentru cultura și literatura română din Bucovina, împreună cu toate societățile național-culturale din Cernăuți, a aranjat Joi, în 19 Decemvrie n. c. (ziua Sf. Nicolae) o mare serbare comemorativă cu ocaziunea aniversării de 100 de ani dela nașterea marelui istoric și meritosului bărbat de stat *Eudoxiu Hurmuzachi*.

A fost Liturghie solemnă în biserica catedrală din Cernăuți, celebrată la orele 9 de Excelența Sa Archiepiscopul și Mitropolitul Bucovinei *Dr. Vladimir de Repta*, cu asistență mare, apoi ședință festivă în teatrul municipal la orele 11 cu următorul cuprins:

1. Cuvânt de deschidere, rostit de d-l *Dr. Sextil Pușcariu*, vicepreședintele societății.
2. E. Mandicevschi: Au toate rost în lume, cor de dame executat de elevele internatului de fetițe, dirigentă d-ra C. Mandicevschi.
3. Discurs festiv, rostit de d-l I. V. Stefanelli, membru al Academiei Române.
4. G. Chiriac: Imn, cor de domni, executat de elevii internatului român de băeți, dirigent dl V. Olariu.
5. M. Eminescu, Doină: declamațiune de dl I. Vașcă.
6. Mehul: La arme, cor mixt, executat de Societatea „Armonia“ împreună cu toate societățile românești din Cernăuți, dirigent artistic: dl prof. Constantin Șandru.

A urmat deschiderea expoziției de artă și industrie națională, aranjată de Societatea damelor române în saloanele Societății pentru cultură (piața principală Nr. 3, etaj II) la orele 3$^1/_2$ după ameazi.

In legătură cu marele festival Hurmuzachi s'au mai aranjat următoarele serbări:

Mercuri, în 18 Decemvrie v. Societatea „Junimea“ a reprezentat o piesă teatrală în teatrul municipal cu concursul marelui artist dramatic dela teatrul național din București, Casimir Belcot.

Joi în 19 Decemvrie, societatea studențească Dacia a ținut conferențe despre însemnătatea lui Eudoxiu Hormuzachi, în suburbiile Cernăuțului, Roșa, Clocucica, Caliceanca, Manasteri.

Eri, apoi, Dumineca, la 22 Decemvrie v. societatea studențească Academia Ortodoxă a aranjat ca epilog al marilor serbări Hurmuzachi o șezătoare literar-muzicală în sala Armoniei.

NOUTĂȚI.

Ziua nașterii Moștenitorului de tron. Alteța Sa Imperială și Regală, Archiducele *Francisc Ferdinand*, Moștenitorul nostru de tron, a împlinit Mercuri în 13 Decemvrie n. anul al 49-lea al etății.

*

Ședință de 56 ore. In senatul imperial dela Viena Cehii radicali s'au pus să obstrueze proiectele de lege referitoare la măsurile escepționale în cas de răsboiu. Obstrucția a fost însă învinsă, astfel că s'a ținut ședință permanentă de Marți de la 11 ore până Joi sara la 7, când proiectele au fost votate.

*

† **Eugen Brote**, publicist, redactorul foii „Deșteptarea“ din Brașov, a decedat în mod subit Mercuri în Brașov și a fost înmormântat Vineri în Rășinari. Decedatul a fost asesor consistorial în Sibiiu, prezident al reuniunii de agricultură sibiene, vicepreședinte al partidului național român și sufletul mișcărilor politice pe vremea memorandului. Odihnească în pace!

*

Kovács — achitat. Deputatul Kovács Gyula, care în 7 Iunie a descărcat de 4 ori revolverul în dietă asupra contelui Tisza, presidentul camerei ungare, în scopul de a-l omori, a fost declarat *nevinovat* din partea curții cu jurați din Budapesta pentru această faptă a sa. Acuzatul, care a stat șapte luni în arest preventiv, a fost pus imediat în libertate.

*

Călătoria regelui Ferdinand. Se vestește din Sofia, că regele Ferdinand al Bulgariei călătorește prin Macedonia, pentru a vedea orașele ocupate. Regele, în a cărui suită se găsesc numai persoane militare, este primit pretutindeni cu mare entusiasm din partea poporațiunii. Autoritățile comunale îl întimpină în tot locul cu pâne și sare. La sosirea în Salonic, regele bulgar a fost salutat la gară de către principele moștenitor grecesc. In numitul oraș se crede, că vor sosi și ceilalți domnitori ai statelor balcanice aliate, și vor aștepta acolo resultatul negocierilor de pace începute în conferența dela Londra.

*

Lege împotriva analfabeților. Camera deputaților din Newyork a primit, cu 178 voturi contra 52, proiectul de lege, în puterea căreia analfabeții sunt opriți de-a întra pe teritorul Statelor unite. Legea se îndreptează mai ales contra emigranților din Italia sudică, de unde sosesc cei mai mulți analfabeți. Este aproape sigur, că proiectul de lege va fi primit cu mare majoritate și în senat.

*

Soartea orașului Salonic. In cercuri diplomatice vieneze se afirmă, că în caz dacă Grecia și Bulgaria nu se vor putea înțelege privitor la posesiunea Salonicului, marile puteri vor face propunerea, ca: orașul Salonic și ținutul aparținător să fie declarat *teritor internațional*.

*

Urmașul președintelui. In 17 Ianuarie 1913 se va întruni la Versailles congresul național francez pentru alegerea unui nou președinte al republicei în locul lui Fallières, al cărui mandat pe șapte ani expiră în anul viitor. Candidați de prezidenție sunt: ministrul Bourgeois, academicianul Dechanel, Clémenceau, Poincaré ș. a. Bourgeois a declarat însă, că *nu primește* prezidenția.

*

Biserică comemorativă. In prezența ministrului rusesc de răsboi, Suhomlinov, se va pune în 28 Decemvrie peatra fundamentală a unei biserici ortodoxe în Lipsca ce se va clădi aproape de monumentul ridicat în amintirea marei bătălii dintre francezi și aliști în 1813. Clădirea va eternisa memoria rușilor căzuți în lupta aceasta și va fi cea mai frumoasă biserică orientală în tot imperiul german.

*

† **Vasile Curea.** Bătrânul învățător pens. *Vasile Curea*, împlinind vârsta de 71 ani, după un serviciu de 32 ani ca învățător, a răposat în Domnul în 2 Decemvrie v. seara în comuna Rodbav. A fost înmormântat în 4 Decemvrie v. în cimiterul parohial gr.-or. din Rodbav. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!

*

Pentru fondul gazetarilor. Epitropia fundațiunii pentru ajutorarea ziariștilor români din Ungaria adresează publicului românesc rugarea, ca obicinuitele *rescumpărări de felicitări de sărbătorile ce se apropie*, să le facă de astădată *în favorul fundațiunii pentru ajutorarea ziariștilor români din Ungaria*, fiind această fundațiune mai avizată la sprijinul public.

*

La ședința literară a 12-a din 26 Decemvrie a Reuniunii meseriașilor români sibieni dl *Emil Precup*, profesor la școala civilă a „Asociațiunii“, va vorbi despre personalitatea și operele lui Creangă.

*

Advocat nou. Domnul *Dr. Cornel Glava* și-a deschis cancelaria advocațială în Brad comitatul Hunedoarei.

*

† **Ioan Patachi**, paroh gr. ort. în Mihalț (tract. A. Iulia) asesor la scaunul protopopesc, etc. după grele suferințe, împărtășit fiind cu Sfintele Taine, a încetat din viață în 5/18 Dec. la 10 oare a. m. în al 80-lea an al etăței și al 56-lea al preoției. Rămășițele sale pământești s'au așezat spre odihnă veonică Vineri în 7/20 Dec. la 1 oară d. a. în cimiterul bisericei gr. ort. din Mihalț. Odihnească în pace!

*

Primul congres. Marți în 17 Decemvrie și-a deschis ședințele în Berlin primul congres chinematografic, împreunat cu o expoziție instructivă.

*

Ape mari. Ploile din săptămâna trecută au topit mari cantități de zăpadă, cu deosebire în părțile maramurășene. Râul Tisa și apele sale laterale au inundat mai multe localități și au întrerupt comunicația.

*

Catastrofă minieră. In minele dela Dortmund (Germania), în urma unei exploziuni, s'a nenorocit un mare număr de muncitori. Au fost scoși din minele numite peste 60 de morți și mulți răniți. Impăratul german a trimis o depeșă de condolență.

*

Figuri suspecte. In săptămânile din urmă s'au ivit în Bosnia și Herțegovina mulți indivizi, cari sub pretext de neguțătorie au cercetat orașele și satele provinciilor, interesându-se mai ales despre organizarea țării, despre puterea garnizoanelor și mijloacele de comunicație. Jandarmeria a deținut câteva figuri de acestea suspecte, la care a găsit notițe militare și alte lucrări compromițătoare.

*

Coroane eterne. Stimabila doamnă *Maria Penciu n. Popea*, văduvă de jude r. in Hațeg, dăruește în memoria zilei onomastice a scumpilor ei: soț și frate Nicolae Penciu, fost jude de tribunal, și Nicolae Popea, fost episcop al Caransebeșului cor. 10 la fondul „Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași români“. Pentru prinos aduce sincere mulțămite, în numele comitetului „Reuniunii sodalilor români sibieni“: Vic. Tordășianu, prezident.

*

Orașul bacșișului. La pertractarea unui proces în Viena, prezidentul tribunalului a făcut declarația, că Viena este cu adevărat un oraș al bacșișului. Persoanele interesate în cauză au protestat îndată cu mult zel, susținând că pentru capitala Austriei bacșișul formează o tradițiune, de care nimeni nu are să se atingă . . .

*

Spion condamnat. Din Berlin se scrie, că subofițerul Wölferling a fost condamnat la temniță de 15 ani și la o amendă de 15 mii de mărci pentru spionaj comis în favorul Rusiei.

*

Onorarul medicilor. Secția timișoreană a Reuniunii medicilor din Ungaria, în considerare la scumpetea traiului de astăzi, a hotărât să ceară urcarea remunerației anuale a medicilor de casă. Minimul acestei remunerații începând cu 1 Ianuarie 1913 va fi pentru Timișoara 100 de cor. In suma aceasta nu se cuprind și taxele pentru consilii medicale, pentru operațiuni și certificate. Taxa anuală de o sută coroane se plătește în două rate: în Ianuarie și în Iulie.

*

Știre aviatică. Din Palermo se depeșează, că aviatorul francez *Garros* a sburat Mercuri din Tanisul de pe țărmurii africani peste Marea mediterană, și s'a coborât în Marsala din Sicilia. Calea nu este tocmai lungă (220 chilometri), însă marea în partea locului e mai totdeauna furtunoasă și aerul vântos; astfel succesul lui Garros se consideră ca o faptă extraordinară. Coborârea la Marsala s'a făcut din cauza unui defect al motorului; dacă defectul se ivea cu câteva secunde mai de grabă, aviatorul ar fi căzut în mare și ar fi plătit poate cu viața încercarea sa îndrăzneață. Din Marsala aviatorul și-a continuat sborul spre Italia.

*

Concert în Vașcău. Tinerimea română din Vașcău și împrejurime va da un concert împreunat cu dans cu concursul studenților în teologie și ped. dela institutul din Arad, la 26 Decemvrie st. v. (a doua zi de Crăciun) în Vașcău sala mare a hotelului „Guttmann“. Inceputul la orele 8$^1/_2$ seara.

Invitare.

„*Reuniunea română de muzică din Sibiiu*“ *invită la*

Adunarea generală

care se va ținea Dumineca, 17/30 Decemvrie 1912 la orele 11 a. m. în sala dela „Școala centrală“.

Obiectele de pertractat:

1. Raportul general.
2. Cenzurarea socotelilor și darea absolutorului.
3. Statorirea bugetului pe anul 1911-1912.
4. Propuneri eventuale.
5. Alegerea noului comitet.
6. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

Propuneri independente sau interpelări sunt a se anunța în scris prezidentului cu 48 ore înainte de adunarea generală.

Invitarea se aduce la cunoștință tuturor membrilor Reuniunii.

Dat din ședința Comitetului Reuniunii române de muzică din Sibiiu, ținută la 6/19 Decemvrie 1912.

Pentru comitet:

Octavian Goga, prezident.

Dr. I. Felea, secretar.

Cărți și reviste.

Povestea unei fetițe. A apărut în tipografia Ciurcu din Brașov, Povestea unei fetițe, localizare de *Candid Mușlea*. Broșura aceasta de 46 pagini conține o povestire frumoasă în limbă ușoară și curată românească, potrivită ca lectură atât pentru fetițe, cât și pentru băeți Prețul 30 bani. De vânzare la librăria arhidiecezană.

*

Apostolatul primilor profesori ai preparandiei noastre din Arad, lucrare cetită la aniversarea centenară în 3/16 Noemvrie 1912 de *Dr. Avram Sădean*, Arad, Tipogr. diecezană, 1912. O broșură folositoare de 32 pag. scrisă pe temeiul materialului cules în diferite arhive din patrie. Prețul 60 bani.

*

Vatra Școlară, revistă pedagogică, Nr. 10 din Decemvrie 1912, cuprinde: Muzica națională în școalele noastre poporale, de T. Popovici. Psihologia atențiunii de A. Sica. O, ce veste minunată! Lecție practică de N. Prața. Monografia școalei elementare gr.-or. române din Branișca-Bicău, de N. Bembea. Conferențe învățătorești. Informațiuni. Bibliografie. — Abonamentul pe an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor. Adresa: *Dr. Vasilie Stan*, redactor și profesor seminarial în Sibiiu, Piața Herman Nr. 4/a.

*

„Cosinzeana“, revistă literară ilustrată săptămânală, nr. 51—1912 a apărut cu următorul cuprins: Ioan Agârbiceanu: La secere, schiță. Elena Farago: Uitare, poezie. T. L. Blaga: Disociarea materiei, articol. Liviu Marian: Fiori târzii, poezie. A. Fogazzaro — D. Tomescu: Misterul poetului, roman. Flori de-o zi: Premiile „Cosinzenii“. Al. Ciura: Amintiri. Răsboiul româno-ruso turc. In fața morții. Scoarțe pentru „Cosinzeana“. Cărți primite la redacție. Ilustrații. Abonamentul e 12 cor. la an; între abonații cari își plătesc abonamentul înainte pe un an întreg, se sortează la sfârșitul anului opt biblioteci à 25 cor.

Teatru.

Astăzi, Luni, se dă în beneficiul artistului *Kurt Wonger* comedia „*Der Raubritter*“, Marți teatrul e închis. Mercuri d. a. „*Die fünf Frankfurter*“ comedie, sara „*Mädchenmarkt*“ operetă, Joi, d. a. „*Die Musterweiber*“, operetă, iar sara „*Das kleine Kaffe*“. comedie.

Nr. 1079/1912. (408) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător-cantor la școala noastră confesională din comuna **Hăghig** prin aceasta se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“:

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar 700 cor. dela comuna bisericească.

Dela Ven. Consistor arhidiecezan.

Cvartir natural și lemne pentru foc, și grădina prescrisă de lege.

Alesul e îndatorat a forma cor cu elevii și a cânta cântările liturgice cu ei.

Suplicele de concurs sunt a se înainta la subscrisul în Bereczk, comitatul Háromszék în terminul prescris.

Bretcu, 18 Noemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al tractului Treiscaune în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 777/1912. (406) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa II **Bozeș**, în protopresbiteratul Geoagiului, prin acesta se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotației preoțești.

Cererile instruite conform Regulamentului sunt a se înainta subscrisului în terminul deschis, iar reflectanții sunt poftiți a se prezenta în comună spre a se face cunoscuți poporului.

Geoagiu, 1/14 Decemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popoviciu
protopop.

Nr. 1256/1912. (403) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din **Herseni** se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salar 1000 cor., și anume: 300 cor. din repartiție, în care se socotește și cele 5% după dare; iar 700 cor. ajutor dela stat, cvartir în natură și 20 cor. relut de grădină.

Cel ales are îndatorirea de a conduce în Dumineci și sărbători copiii la biserică și a cânta cu ei la sf liturgie, a îngriji de grădina de pomărit și școala de repetiție gratuită.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Făgăraș, la 24 Noemvrie 1912.

Nicolae Borzea,
protopop.

Nr. 14,220 Bis. (404) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a II **Acmar**, tractul Albei-Iuliei, se publică prin aceasta concurs din oficiu cu termin de **30 zile** în foaia „Telegraful Român“ pe lângă emolumentele din coala B. despre întregirea dela stat.

Suplicele concursuali instruite conform legilor în vigoare, sunt a se înainta în terminul deschis oficiului protopresbiteral gr.-or. al Albei-Iuliei, și petenții, cu observarea dispozițiilor regulamentare vor avea a se prezenta la biserică în comună spre a cânta, cuvânta și eventual a celebra sfânta liturgie.

Sibiiu, din ședința consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc ținută la 27 Noemvrie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 4466/1912. IV. (411) 1—1

Concurs.

La oficiul de dare orășenesc în Szászsebes e a se ocupa în 1 Ianuarie 1913 postul de diurnist.

Concurenții la acest post sunt provocați a și înaintà rugările în scris provăzute cu timbru de una coroană până în 29 l. c. la magistratul orașului Szászsebes.

Postul e împreunat cu un venit anual de 1000 cor. Cei cu pregătire specială vor fi preferiți. Terminul de abzicere o lună.

Szászsebes, la 18 Decemvrie 1912.

Magistratul orășenesc.

Nr. 761/1912. (402) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa II **Mermezeu Văleni**, în protopresbiteratul Geoagiului, se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru congruă.

Cererile de concurs instruite conform normelor din vigoare să se înainteze subsemnatului în terminul deschis, iar reflectanții să se prezinte în comună pentru a face cunoștință cu poporul.

Geoagiu, 24 Noemvrie v. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Geoagiu, în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popoviciu
protopop.

AVIZ.

Institutul de credit „**Plugariul**“, societate pe acții în **Oltsacădate** primește **depuneri**:

până la cor. 1000 **5½%**
dela cor. 1000—5000 cu **6%**
„ „ 5000 în sus cu **6½%**

pe lângă abzicerile statutare începând cu 1 Ianuarie 1913. (412) 1—1

Anunț.

Sunt oficiant și proprietar, cu drept de penziune și venite anuale de 4000—5000 cor., doresc cunoștința unei fete bine crescute sau văduvă fără copii, care dispune de 10,000 cor.

Adresa: **Dicsőszentmárton,** „Postrestant Nr. 294“. (405) 3—3

Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște

AVIZ.

„Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște“ primește depuneri dela

Cor. 2000 cu **5%**, iar dela
„ 5000 cu **5½%**.

→ Darea o plătește institutul. ←

(407) 2—10 **Direcțiunea.**

Cărbuni de Petroșeni, Cărbuni pentru fauri, Kox de gaz

oferă trimiterea numai în vagon

Rudolf de Gardik, Sibiiu,

(95) 19— biroul în edificiul sanatorului.

A apărut și se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană
I. Enescu:

Cooperativele sătești

Felul și însemnătatea lor.

Prețul Cor. 1·50, porto 5 fil.

Mare ocaziune de Crăciun

la

Vasilie Ban,

mare magazin de ghete la „Cisma mare roșie“

strada Ocnei Nr. 7 SIBIIU strada Ocnei Nr. 7

cu prețuri ieftine.

Orice ghete cu prețuri de reclamă de Crăciun. Dela 30 Noemvrie 1912 până în 10 Ianuarie 1913.

Prețurile:

Ghete de copii Chevreaux și Box ori Kalv, Nr.	20 – 25 =	K 3—4
Ghete de copii „ „ „ „ „	26—28 =	„ 4—5
Ghete de copii „ „ „ „ „	29—34 =	„ 5-7
Ghete de băieți „ „ „ „ „	35—39 =	„ 7—9
Ghete jum. p. dame „ „ „ „	. . . . .	„ 4—14
Ghete înalte p. dame „ „ „ „ „	. . . . .	„ 8—14
Ghete de lucru p. bărbați, exec. dur. de Kalv ori wichs		„ 7—
Ghete cu țug ori șirete p. bărbați în Chevreaux ori box		„ 9·50
Ghete cu nasturi ori Ideal p. bărb. „ „ „ „		„ 10·—
Ghete de ale lui Kobrak „ „ „ „ „ „		„ 14—
Ghete Oslaria „ „ „ „ „ „		„ 12·—
Ghete americane „ „ „ „ „ „		„ 13·—
Ghete veritabile americane, cu șirete ori nasturi .		„ 16·—
Ghete de piele de Antilope p. bărb. în toate colorile		„ 20·—

Mare asortiment în

cisme pentru copii și bărbați.

Gamașe

dela **4, 5, 6, 7, 8** și **9 coroane.**

Principiul meu e: câștig puțin — și învârtire mare!

In zile de sărbătoare și Duminecile am înainte de ameazi până la 10 oare deschis. (410) 1—

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceiaș și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaș legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaș legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimați evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

Ghete pentru dame de Box
: : elegante și moderne : :
K 8·50

Ghete pentru dame din Chevreau, ultima modă : :
K 9·50

NOUTĂȚI

surprinzător de ieftine!

Cea mai mare fabrică din toată monarhia.

130 filiale proprii. 379 3—3

Calitatea cea mai bună, elegante și valoroase sunt ghetele

Turul.

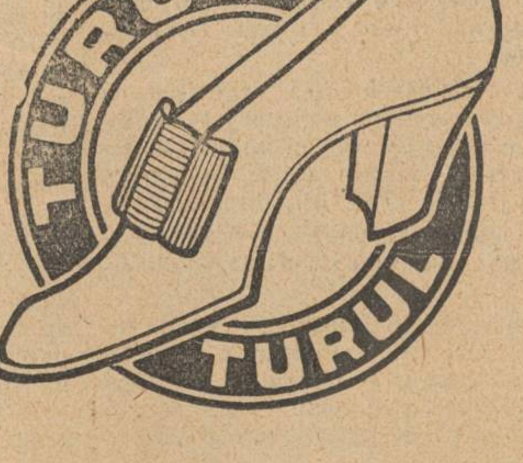

Ghete pentru bărbați Style american elegant și durabil
K 11·50

Ghete pentru bărbați din piele Box modern și durabil
K 10·—

Turul,
fabrică de ghete, societate pe acțiuni
Filiala: SIBIIU.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 13/26 Decemvrie 1912. *Nr. 131.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Legile noue de dare.

Sibiiu, 25 Decemvrie n.

In locul legilor vechi de dare, asupritoare pentru clasele de jos ale poporațiunei țării și foarte ocrotitoare pentru cei bogați și cu venite mari, — guvernul coaliției a fost adus niște legi noue, menite să îndrepte barem în parte situația și se pună în viitor la adăpost pe cei săraci, scutindu-i de dare prea mare directă, iar pe capitaliști, pe cei cu venite mari, silindu-i se contribue și ei la susținerea statului cu sume corespunzetoare venitelor pe cari le au fără multă muncă grea și fără multă bătae de cap.

Nu sunt nici legile acestea noue de dare ale guvernului coaliției legi *ideale*, pentrucă nici în ele nu a fost adus întru toate la valoare principiul *progresivității*, așa, ca dările se fie plătite în vistieria statului în mod treptat: cu cât are cineva avere mai mare și venite mai multe, cu atât mai mare să-i fie darea, — dar față cu legile de dare din trecut ele totuși constitue un mare progres, și pentru cei săraci era o binefacere punerea lor în aplicare.

Legile însă, cu toate că au fost votate și publicate în anul 1909, nu au fost puse în aplicare din partea guvernului coaliționist, — fiindcă acestuia îi lipsise timpul necesar pentru facerea pregătirilor trebuincioase, pentru compunerea diferitelor instrucții referitoare la executarea legilor.

Guvernul care i-a urmat a aflat apoi, că legile noue de dare sunt atât de complicate, încât nu le poate pune nici el numai decât în aplicare, și astfel parlamentul a decis amânarea executării legilor noue de dare până la 1 Ianuarie 1913.

Cu începerea anului 1913 ele însă aveau se fie puse în aplicare și din partea ministeriului de finanțe s'au fost luat toate măsurile pentru prompta și conștiențioasa executare a lor. S'a întâmplat însă, că primarii orașelor libere regești din Ungaria, întruniți în congres anual în Budapesta, au luat în discuție și legile de dare și au aflat, că ele nu sunt corespunzătoare situației critice financiare în care se află astăzi țara, și prin delegațiune au cerut dela guvern *să amâne* earăși esecutarea acestor legi, până la începutul anului 1914.

S'a pus apoi în mișcare și consiliul comunal al capitalei Budapesta, și într'o ședință mai recentă a votat neîncredere guvernului pe motivul, că voește se esecute *acuma* legile noue de dare, când crisa financiară e atât de apăsătoare pentru cercurile comerciale și industriale ale poporațiunei din țară!...

Și cum mișcarea era sprijinită de unii, ba de mulți dintre deputații partidului guvernamental din dietă, guvernul nu putea se facă alta decât aceea ce a făcut: să se învoiască, ca prin dispoziții legale trecute în legea despre apropriațiune să se decreteze, că până la 1 Iulie 1913 legile noue nu vin puse în aplicare. Dacă până atunci crisa financiară e delăturată, ele vor fi esecutate, în cas contrar remân valabile și pentru anul 1913 legile vechi de dare, iar cele noue vor fi puse în aplicare numai cu începerea anului 1914.

S'a amânat deci încă cu un an esecutarea unor legi cu adevărat bune pentru poporațiunea mai seracă a țării, ale cărei dări sunt cu mult mai ușurate după legile cele noue decât erau până acuma. Astfel darea pământului e scărițată, și în viitor se plătesc numai 20% după venitul curat catastral, nu 25 și 29, ca mai nainte, iar darea personală clasa I și II, care apasă țărănimea, nu să mai plătește, și nici darea suplimentară; țăranul plătește deci numai dare de pământ și de casă, — alta nimic.

Mai este apoi darea de *câștig* și darea de *venit*, care pentru cei săraci e favorabilă întru atâta, că pe cei cu venite sub 800 coroane nu-i pune de loc sub dare. Suma aceasta formează adecă minimul necesar pentru traiu, și după acest minim dare nu se plătește.

Lumea se va întreba deci, că de ce a fost cerută și de ce a fost acordată amânarea esecutării acestor legi bune, — singurele legi bune remase țării pe urma guvernului coaliționist, — dela a căror esecutare poporațiunea săracă a țării putea se aștepte favoruri atât de mari? Tocmai pentrucă favorurile erau ale sărăcimii! Cine sunt adecă nemulțumiții? Cine a cerut amânarea esecutării? Bogătașii din capitala țării, capitaliștii din Budapesta, cari într'o zi au venite mai mari decât un sat întreg românesc într'un an lung, și primarii orașelor libere regești, representanții poporațiunei *avute* a țării, căreia nu-i convine să plătească în viitor dare mai mare decât până aci, cu toate că o poate plăti. In fața acestei mișcări a capitalismului credem însă că n'ar fi rău să se pună la cale o contramișcare a sărăcimei, care are și ea dreptul să ceară esecutarea legilor noue de dare, poatecă în măsură mai mare decât aceia, cari cer neesecutarea legilor. S'ar vedea apoi atunci, că țara *cine* o formează după număr: cei bogați ori cei săraci?

Conferența dela Londra. Pe când între ambasadorii puterilor mari europene domnește cea mai perfectă bunăînțelegere și ei au căzut de acord asupra tuturor chestiilor mari cu a căror resolvare au fost încredințați, — pertractările de pace între representanții Turciei și ai celoralalte state balcanice nu au dat până acuma nici un resultat, și este temere că nici nu vor da. Bulgarii pretind adecă să li se predee lor și Adrianopolul, iar Turcii cer, ca Adrianopolul să rămână în stăpânirea lor. E cu putință, ca pacea *să nu se lege.*

Legea despre armata comună.

(Urmare).

§. 56. Fiecare soldat e dator să satisfacă totdeauna invitării de a intra la miliție. Cei aparținători armatei comune și honvezimei, dar aflători în străinătate, sunt datori să plece acasă, fără a aștepta convocare specială, imediat cum iau știre despre ordonarea mobilizării generale.

§. 57. Dintre cei aparținători armatei comune, marinei sau honvezimei, persoanele cari cu privire la interesele însemnate ale puterii armate sau ale serviciului public, sunt indispenzabile în oficiile (aplicația) lor, pot să fie lăsate în mod esceptional în cas de mobilisare sau pe vremea răsboiului în aplicare, respective în funcțiile lor civile. Remâne rezervat pe seama Maiestății Sale se hotărască cumcă escepțiunea aceasta la cari oficii și misiuni poate să fie aplicată. Proiectele necesare le înaintează ministrul de honvezi în înțelegere cu respectivul ministru de resort, respective cu banul Croației și cu ministrul de răsboiu. Dispenzarea anuală și personală a celorce după cele de sus rămân în posturile și oficiile lor o dă cu ținerea în vedere a intereselor militare de serviciu ministrul de răsboiu, pentru cei dela armata comună, și ministrul de honvezi pentru cei dela honvezime. Dispenzarea dela intrarea în serviciu a astorfel de indivizi atunci, când e vorba de serviciu activ estraordinar, făcut în vreme de pace, precum și atunci când armata comună, marina, honvezimea e ridicată la stare de răsboiu, o ordonează în fiecare cas singuratic ministrul de răsboiu, respective ministrul de honvezi.

§ 58. Eșirea dela miliție se face a) după împlinirea întregei îndatoriri de a servi, b) în cas că se constată o neînlăturabilă incapacitate de a servi, c) în cas că cineva a fost asentat în mod ilegal. Afară de casurile acestea eliberarea mai are loc și în casul, când respectivul iasă din raporturile de stat ale statului ungar.

§ 59. Ieșirea dela armata comună, marină ori honvezime, se face de regulă cu rezervarea îndatoririi de a face serviciul la gloate, după espirarea îndatoririi de serviciu stabilită în lege, în 31 Decemvrie a fiecărui an. Gajiștii în rezervă, aspiranții de funcționari militari sau de ofițeri, la cererea proprie pot să fie lăsați și după espirarea îndatoririi de serviciu în legăturile de serviciu ale armatei comune, marinei ori ale honvezimei. Dacă însă și-ar cere mai târziu concedirea, aceasta li se poate permite numai cu finea anului,

FOIȘOARĂ.

Un răspuns.

Onorată Redacțiune!

In legătură cu cele publicate în foișoara „Telegrafului Român“ din 4/17 Dec. 1912 (nr. 128) îmi iau voie a da următoarele lămuriri:

1. On. Redacție însoțește observările părintelui G. Tulbure cu un postscript, în care zice: „Intru adevăr se pare, că dl Dr. Ioan Lupaș a scăpat din vedere documentul autentic descoperit de fericitul Nicolau Densușianu“... Față de această notiță a Redacției trebue să constat, că n'am scăpat nici decum din vedere acest document, pe care-l cunosc de 10 ani de zile din publicațiunea lui Nilles (Symbolae 1885) unde e reprodus și în facsimil în vol. I. pag. 208. Am avut prilej să-l văd și în original în colecțiunea Hevenesi (vol. 24) în biblioteca universității din Pesta. Despre deosebirile ce există între textul românesc și cel latinesc al acestui manifest de unire am scris în teza mea de doctorat apărută în Budapesta la 1904: „*Az erdélyi gör.-kel. egyház és a vallásunió*“ *pag. 20—21.* Iar în „spicele istorice“ publicate în foișoara Telegrafului Român n'am spus nici măcar un singur cuvânt, care ar fi în cotrazicere cu cuprinsul textului românesc. Iată ce am scris eu pe scurt și pe înțelesul poporului despre acest manifest: Și a chemat deci (Atanasie) protopopii la sfat (1698) și a iscălit împreună cu dânșii o scrisoare (manifestul unirii) în care hotăresc să încheie unirea cu biserica romano-catolică. Scrisoarea aceasta au întărit-o cu pecețile lor 38 de protopopi împreună cu Atanasie, care lângă pecetul și iscălitura sa a mai adaus, că numai așa se învoește la unire, dacă toate rânduelile bisericii răsăritene și toate slujbele vor rămânea neschimbate. Acest passaj învederează, cred, în mod destul de clar pentru oricine, că n'am scăpat din vedere, ci tocmai din potrivă am ținut samă de textul românesc al manifestului de unire, publicat de Nilles la 1885 și de N. Densușianu la 1893, iar acum reprodus în nota dela călcâiul observărilor dlui Tulbure.

2. Părintele Gh. Tulbure, cetind numai broșura de 44 pagini a lui Densușianu și-a format, dupăcum spune însuș, convingerea, că la baza actului de unire n'ar fi fost acceptarea din partea lui Atanasie a celor 4 puncte de divergență dogmatică dintre biserica apuseană și cea răsăriteană. Observ în treacăt, că într'o chestiune atât de controversată, cum este în istoria noastră chestiunea unirii, e lucru cam riscat a-ți forma convingerea numai pe baza unei broșuri, când avem o mulțime de scrieri și publicațiuni de documente istorice asupra acestei chestiuni. Astfel e esplicabil și ușor de înțeles, cum părintele Tulbure, influințat de această broșură unilaterală și tendențioasă, ne mai ținând samă și de alte documente, în afară de menționatul manifest, și neconsultând alte scrieri sau isvoare istorice, și-a format *părerea*, că ar fi „lipsit de grăuntele adevărului istoric“ următorul passaj: „Mitropolitul de pe atunci Atanasie Anghel, amețit de astfel de promisiuni, a socotit că aceste puncte n'ar fi tocmai lucru greu a le primi și a îndemna și poporul să le primească“.

Părintele Tulbure zice, că i „*se face o nedreptate lui Atanasie, când i se aruncă bănuiala, că el ar fi fost aplicat să primească punctele sau să îndemne pe subalternii săi la primirea lor*“...

Din cuprinsul documentelor rezultă însă tocmai contrarul. Intr'o epistolă adresată împăratului, după încheierea sinodului din Octomvrie 1698, în numele său și al protopopilor spune Atanasie următoarele: „... am ținut sinod general în 24 Octomvrie, în care văzând favorurile și grația Majestății Voastre, liberi și de bună voie și în mod unanim ne-am înțeles și am încheiat unirea cu biserica romano-catolică admițând, mărturisind și crezând toate câte admite, mărturisește și crede Sf. Maica Biserica romano-catolică, în deosebi acele 4 puncte, în cari ne-am deosebit până acum, și anume: 1. că Pontificele din Roma este căpetenia de obște a întregei biserici răspândite peste tot pământul; 2. că azima este de ajuns pentru sf. cuminecătură și pentru slujba liturghiei; 3. că în afară de raiu, locul fericiților, și de iad, temnița osândiților, mai este un al 3-lea loc (care se numește purgator) în care sufletele neispășite deplin se dețin și se curăță și prin rugăciunile credincioșilor se ușurează; 4. că Duhul sfânt, a 3-a față din Treime, purcede dela Tatăl și dela Fiul“... Epistola e subscrisă de „servi et subditi humillimi Athanasius Episcopus professionis Valachicae una cum archipresbyteris ejusdem in Transylvania“ și întărită cu pecetea mitropoliei Bălgradului. (Nilles I. 200—201).

Aceste 4 puncte sunt amintite și în diplomele împărătești din 16 Febr. 1699 (Nilles I. 224) și 19 Mart. 1701 (Nilles I. 292—301) prin cari s'a confirmat actul unirii.

Este deci adevăr istoric, că Atanasie a primit cele 4 puncte. Rămâne să mai dovedim, că el a îndemnat și pe subalternii săi la primirea lor.

La 7 Aprilie 1701 Atanasie promite în Viena cu jurământ, că va face mărturisirea publică a credinții sale după formula stabilită de sf. maică Biserică Roman-Catolică în consiliul tridentin și tot odată se va sili ca îndată după reîntoarcerea sa la reședința sa episcopală din Alba-Iulia, să facă această mărturisire (a credinții catolice) în prezența sa toți preoții și protopopii supuși dânsului, precum și ceice în viitor vor primi ranguri mai mari.

„... *adnitar*, ut in reditu meo ad sedem meam episcopalem Albam-Iuliam *sin-*

deci la cel mai apropiat 31 Decemvrie. Ofiţeri de profesie aflători în serviciu activ, preoţi militari, funcţionari militari, aspiranţi, pot să fie eliberaţi sub titlul că şi-au făcut îndatorirea de a servi numai la cererea proprie însă oricând. In cas de mobilisare (urcare la starea de răsboiu) ieşirea dela miliţie se poate face numai cu permisiunea Maiestăţii Sale. Cel demisionat primeşte cu ocasiunea demisionării un document justificativ. Intârzierea estradării documentului nu poate prelungi îndatorirea de a servi peste terminul legal.

§ 60. Asupra ieşirii din armata comună, marină ori honvezime, din motive de incapabilitate neînlăturabilă de a servi, dacă nu e indicată cumva prezentarea în faţa comisiunei mixte de supraarbitrare, decide autoritatea militară.

§ 61. In cas de înrolare ilegală eliberarea dela armata comună, marină şi honvezime o ordonează ministrul de honvezi.

§ 62. Indivizii aparţinători armatei comune, marinei, ori honvezimei pot să iasă din legăturile cetăţeniei de stat ungar numai în casul, dacă ministrul de răsboiu, respective cel de honvezi, nu dificultează ieşirea din punctul de vedere al intereselor militare. Eliberarea din armată, pe temeiul ieşirii din legăturile statului, o ordonează ministrul de răsboiu, respective ministrul de honvezi. Individul aflător în serviciul activ, dacă nu e cumva orfan de tot, numai atunci vine eliberat, dacă împreună cu părinţii a ieşit din legăturile cetăţeniei de stat. Dacă ieşirea din legăturile statului îşi perde valoarea, devine nevalabilă şi eliberarea dela armată. In acest cas respectivul are să mai servească restul din timpul întrerupt de serviciu. In cas de mobilisare (urcare la starea de răsboiu) şi în cas de răsboiu, astfel de eliberări dela miliţie se fac numai cu învoirea Maiestăţii Sale. Disposiţiile restringente, cu privire la ieşirea tinerilor aflători în etatea îndatoririi de a face armata din legăturile statului, se cuprind în legea dela 1879 art. 50, §-ul 22. Emigrarea tinerilor, cari stau sub disposiţiile legii militare, o poate permite, cu începere dela 1 Ianuarie a anului în care au împlinit anul al 17-lea, numai ministrul de interne, în înţelegere cu ministrul de honvezi (în Croaţia şi Slavonia — banul) în casul, dacă respectivul depune o cauţiune de 100 — 1000 coroane, stabilită de ministrul de interne, respective de banul. Cauţiunea se perde, dacă respectivul nu vine acasă, când îi espiră valoarea passaportului.

§ 63. Celce întrelasă să se anunţe, când se face conscrierea pentru miliţie (§-ul 16), fără a fi fost împedecat în mod neînlăturabil, vine pedepsit pentru transgresiune cu amendă până la 200 coroane.

§ 64. Celce nu se presentă la asentare, ori supraarbitrare, fără motiv acceptabil, se pedepseşte cu amendă până la 400 coroane.

§ 65. Celce nu se presintă la asentare, ori la supraarbitrare, în scopul ca să scape de miliţie, comite transgresiune şi se pedepseşte cu temniţă până la două luni şi amendă până la 600 coroane. Dacă însă se supune asentării până la finea anului în care împlineşte anul 36-lea al etăţii, pedeapsa e temniţă până la o lună şi amendă până la 300 coroane.

§ 66. Celce pentruca să scape de miliţie părăseşte monarhia, şi când e să se supună asentării trăeşte în afară de hotarele ei, se pedepseşte cu închisoare până la un an şi amendă până la 2000 coroane. Aceeaşi pedeapsă primeşte şi acela, care asentat fiind, pentru a scăpa de prima instrucţie militară, părăseşte monarhia. Incercarea încă se pedepseşte.

(Va urma).

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Adunarea generală a desp. V. Sălişte.

— 4 Decemvrie n.

Cu toată amânarea, cu toată nădejdea în aşteptarea unei schimbări de vreme în bine, şi a unei toamne lungi, plăcută şi călduroasă, după cum să şi profeţa prin unele din calendare, — care schimbare să îndeplinească dorinţa şi hotărârea comitetului cercual, al desp. V. Sălişte al Asociaţiunii, de a-şi ţinea adunarea generală în anunţata comună de pe câmpie Alămor, — totuşi anul lipsit de dragoste, cu inimă de tot strânsă şi îngustă, 1912, nu sloboade nimic din asprimea şi îndârjirea asupritoare, sporind din bună vreme moliciunea ploilor necurmate c'o zăpadă groasă şi friguroasă, de care alţi ani deabia ne împărtăşiau pe la bobotează.

Perdută nădejdea, — ca totuşi să se deie seamă despre munca desfăşurată în decursul anului 1911, comitetul îşi îndreaptă privirea spre o altă comună, mai apropiată, — spre fruntaşa comună Tilişca, care primeşte cu drag anunţul, statorindu-se ziua adunării pe 11/24 Noemvrie a. c. la orele 2 d. a.

Din pricina adunării poporale din Sălişte, de cuprins politic, care tot în aceeaşi zi, în urma împrejurărilor, a trebuit să se ţină, deschiderea oficioasă să întârzie cu deabinele. Ca poporul, adunat într'un număr frumos, să nu devină nerăbdător, după un aştept îndestulitor, să găseşte de bine a i se desprinde o parte din program.

La un semn dat din partea stăruitorului director şcolar şi diriginte de cor, I. Bratu, se începe programul adunării, care prin întreţesutul de cântări şi poesii alese, executate de elevii şcoalei, devine o adevărată „şezătoare culturală.“ Se cântă „Sfânt, sfânt, sfânt e domnul Savaot“, de B. Reichman, se declamează „Movila lui Burcel“ şi „Tatăl lui Neacşu“, de Neniţescu.

Dl director Bratu le ţine oamenilor o prelegere din economie, vorbindu-le despre „Maşina de tăiat nutreţ“ şi despre „păstrarea nutreţului prin prepelice“. Fiind de-acasă, din Tilişca, cunoscând păsurile şi greutăţile consătenilor precum şi dialectul limbii locale, e urmărit şi ascultat cu multă îngrijire. Se arată cât de însemnată e pentru orice econom maşina de tăiat, cu ajutorul căreia să poate preface şi consuma de vite şi nutreţul mai mare, mai cotoros, devenind prin tăere, mai ales dacă îl mai şi măiestrim, prin o mână de făină roşie şi una de sare, un nutreţ foarte bun, şi foarte hrănitor. Se spune, că nu e de lipsă, ca fiecare s'o aibă, ci pentru uşurare e destul să se împreune locuitorii unei vecinătăţi, cari cu rândul o pot folosi destul de bine.

Se mai vorbeşte despre păstrarea nutreţului prin prepelice, dacă nu-l aduc numai decât acasă. Se dovedeşte, că prin prepelice şi partea de jos a nutreţului rămâne scutită de umezeala pământului, ceeace e numai în folosul proprietarilor. Indeamnă, în lipsă de şopuri, dar mai ales pe economii de oi, cari pentru vreme de iarnă ţin o parte din nutreţ în pădure, ca să l aşeze în prepelice, fiind astfel scutit de stricăciune.

E la rând cântarea „Luntraşul“, de I. Crişan înv. şi poesia „Cetatea Neamţului“.

Secretarul despărţ. sosit din vreme pentru a aşeza Schiopticonul, îşi ţine prelegerea anunţată sub titlul „Rostul şi însemnătatea aşezămintelor noastre comunale, culturale şi economice“. Se vorbeşte despre comună, biserică şcoală, despre datorinţele sătenilor faţă de acestea, de voiesc să aibă o biserică şi o şcoală corespunzătoare întru toate, o comună frumoasă şi puternică în toate încheeturile ei şi — despre însemnătatea tovărăşiilor. Se va publica în întregime.

C'o întârziere destul de întinsă, mai fiind sprijinită şi de comunicaţiunea grea, soseşte directorul despărţ., însoţit de o parte din membrii comitetului şi de un număr respectuos de intelectuali, din Sălişte şi jur.

Intregită adunarea cu oaspeţii aşteptaţi, se cântă şi declamează de elevii şcoalei cântările „Moara“ de Kiriac, »S'a dus cucul de p'aici“, de T. Popoviciu şi poesiile „Noi“ de O. Goga şi Turma Ţiganului.

Isprăvit programul curagioşilor elevi şi eleve, ţin a adauge, că s'a cântat în mai multe voci, bine şi armonios, s'a declamat cu bună intonare şi îngrijire, — cinste dirigentului şi celoralalţi contribuitori.

Vrednicul director, dl Dr. N. Calefariu, îşi ţine cuvântul de deschidere, cu subiectul „Insemnătatea Asociaţiunii“. Vorbeşte despre starea culturală a neamului, arătând, că pe lângă toate stăruinţele conducătorilor noştri, nici azi nu am putut ajunge să stăm în cele culturale pe aceeaşi treaptă cu celelalte popoare din patrie. Vina o poartă vitregia trecutului, vremea iobăgiei şi-a opririi de a învăţa şi Românii carte, cari vremuri nu sunt aşa îndepărtate de noi. Aminteşte ca arme de înaintare: creşterea în familie şi în şcoală; împlinirea chemării cu conştienţiozitate de preot şi învăţător; o educaţie continuă a poporului; înmulţirea cunoştinţelor prin anumite societăţi culturale.

Ajungând la Asociaţiune, arată înfiinţarea ei, graniţele întinse şi cuprinzătoare de toţi Românii din ţara aceasta, scopul înalt şi măreţ al ei. Intre foloase aminteşte: ajutorarea studenţilor, când încă nu era un Gojdu, — a meseriaşilor când nu aveam un Andronic, prelegerile publice, cu ajutorul cărora s'a sămănat tot felul de învăţături în ogorul neamului nostru, religioase, istorice, economice, igienice etc.; Şcoala civilă de fete; Expoziţiile aranjate; museul naţional; cursurile de analfabeţi; împărţirea în secţii; biblioteca poporală ş. a. De încheere se opreşte asupra organizaţiunii, împărţirii în despărţăminte şi agenturi, pe cari le aseamănă cu un arbore, ale cărui rădăcini şi trunchiu e comitetul central, iar despărţămintele sunt ramii mai mari, pe când agenturile săteşti ar înfăţişa rămuleţele mai mici şi frunzele acestui arbore. Spune că dela împlinirea datoriei a tuturor intelectualilor români faţă de popor atârnă înflorirea acestora, propăşirea şi înaintarea neamului în toate învăţăturile de seamă!

Raportul general, publicat în Nr. 92, 93 şi 94 din a. c. în „Telegraful Român“ se consideră cetit. Spre reîmprospătarea datelor mai de interes secretarul le ceteşte. Constatându-se un minus de 160, în şirul membrilor ajutători, Prea On. Domn protopop, Dr. Ioan Lupaş, luând cuvântul, spune, că un astfel de regres trebue să îngrijoreze pe orice suflet de om, pătruns de binefacerile Asociaţiunii. Arătând folosul cărticelelor bibliotecii poporale, pe cari membrii Asociaţiunii le primesc în schimbul celor 2 cor., le găseşte de cele mai bune şi mai potrivite pentru îmbogăţirea cunoştinţelor ţăranului.

Apelează şi îndeamnă pe conducătorii fireşti, preoţi şi învăţători, şi unde acestia nu-şi îndeplinesc datoria, pe notari, fiind în acest despărţământ aproape toţi români, a stărui cu conştienţiositate, a lămuri şi îndemna, fiecare în cercul său, pe credincioşi, să intre în rândul membrilor ajutători.

In comisia pentru censurarea socotelilor se aleg: părintele I. Agârbiceanu, Dr. I. Cup, adv. şi I. Ioga contabil,; — în cea pentru înscrierea de membri noi: preoţii P. Iuga, I. Iosof, notarul V. Milea şi direct. I. Bratu.

Prea On. Domn protopop, Dr. I. Lupaş, neobositul luptător în munca luminării de neam, nu rămâne nici la acest praznic cultural dator în propoveduirea cuvântului dătător de poveţe luminate şi sfaturi alese, — vorbeşte despre „Imbrăţişarea meseriilor“.

Introduce pe ascultători în cuprinsul lucrării prin o potrivită şi frumoasă asemănare. Aseamănă vieţa unui popor cu trupul omenesc, arătând, că clasa mijlocie a unui popor e întocmai ca şira spinării din trupul omenesc, dupăcum aceasta prin înşirare susţine pe celelalte părţi ale trupului, dându-i mlădierea şi vioiciunea de lipsă în îndeplinirea îndeletnicirilor de rosturi şi-a câştigului de avere culturală şi materială, tot pe atât de însemnată e clasa mijlocie în vieaţa unui popor, care singură e numai în stare a-i da impulsuri noi de vieaţă, de tărie şi de propăşire firească.

Spune că în trecut, parte din pricina vitregiei vremurilor, parte în urma însuşirilor moştenite deodată cu obârşia dela străbunii romani, cari nu cunoşteau altă meserie decât plugăritul şi cătănie, poporul român a fost lipsit cu desăvârşire de clasa mijlocie, alcătuită de meseriaşi, că încă şi astăzi ne mai trebueşte mult până' să ajungem pe celelalte popoare învecinate. Multă vreme, — zice vorbitorul, — şi durere încă şi astăzi, când totuşi ne putem mândri şi noi Românii cu o clasă de meseriaşi buni, banul Românului curge'n punga străinului ca într'o gârlă mare şi fără de fund, în oraşele străine.

Cu stăpânire bogată asupra istoriei de desvoltare a anumitelor popoare trece graniţele poporului nostru, ocupându-se cu cele mai înaintate; arată starea lor în privinţa meseriilor, scoţând la iveală, că în urma firei mai molatice, meseriile la popoarele de viţă germană s'au desvoltat mai întâiu, că a fost o vreme când şi unul dintre cele mai culte popoare de astăzi francezii, susţineau, că „meseriaşii şi neguţătorii nu-s oameni cinstiţi“.

Vorbeşte mai deaproape despre privilegiile şi monopolizarea meseriilor din partea Saşilor, cari nu primeau nici un Român la învăţătura meşteşugului, ceea-ce au făcut păn mai deună zi şi, în parte, o fac şi astăzi. Spune despre organizarea meseriaşilor saşi în „ţehuri“, despre puterea şi menirea acestora, cum un anumit fiu de iobag, Marcu din Colun, ajungând pe la anul 1771 să cunoască meşteşugul zidăritului, luând în lucrare o zidire, prins de saşi, ţehul din Sibiiu i-a votat o pedeapsă bună şi l'a oprit să se mai ocupe cu meşteşugul său prin sate sau oraşe săseşti. Adaugă, că în tot trecutul, numai sub stăpânirea cuminte şi dreaptă a împăratului Iosif al II-lea, care a lăudat isteţimea poporului român, a putut înainta şi neamul românesc, îngăduindu-i-se a-şi zidi o mulţime de biserici şi şcoale, — mai înainte nu le era îngăduit ca uşile să le facă către stradă, căci se zicea, că prin aceasta s'ar împedeca progresul „sf. uniri“. Nenorocul nostru, zice vorbitorul, că nu a domnit mai mult decât 10 ani, ajungând iară la putere timp de 50 de ani feudalismul periculos. Arată, că conducătorii Românilor, faţă cu persecuţiunile şi şicanările săseşti nu au rămas nepăsători. Astfel aminteşte jalba episc. V. Moga dela 1837, în care se plânge că saşii opresc pe români dela meserii, fiind conduşi de principiul de-a se îmbogăţi ei şi de a sărăci Românii.

Ajuns la vremea mai nouă, de după anii 1848/49, spune, că s'a arătat mai milostivă, schimbând în bine şi situaţia noastră, că Impăratul Francisc Iosif I. promite egala îndreptăţire a tuturor popoarelor, — ştergând jobăgia, dă poruncă la anul 1854 a se sterge şi „ţehurile,“ dând voie liberă, că oricine şi ori unde poate să-şi desvoalte meseria, numai s'o cunoască deplin. Aminteşte stăruinţele lui Şaguna şi în această privinţă, îndemnând prin mai multe hârtii pe credincioşi, că din numărul bogat de copii, cu care a înzestrat Dumnezeu familiile române, să deie şi la meserii, rămânându-le şi pentru plugărit şi oierit destul. „La meşteşuguri, turmă iubită! la meşteşuguri! pentrucă fiind tu număroasă, poţi forma din fiii tăi oameni învăţaţi, cari să-ţi apere interesele, meşteşugari, cari să-ţi înmulţească şi susţină economia naţională, soldaţi buni, adevăraţi, cari să-şi verse sângele pentru patrie şi împărat şi totuşi să rămână destui şi pentru lucrarea pământului“. [Dr. I. Lupaş. Metrop. Andr. bar. de Şag. p. 207.]

Astăzi, zice vorbitorul, către sfârşit, mulţămită împrejurărilor, stăm mai bine şi în privinţa meseriilor, totuşi nu atât de bine, ca să ne putem pune pe aceeaşi treaptă cu popoarele vecine, — ni se recere deci o îngrijire şi în această privinţă, ca astfel, având în toate satele noastre meseriaşi buni şi harnici, să nu mai îndopăm cu creţăruşii noştri pe străini, cari numai binele nostru nu ni-l doresc.

Arată, cum s'au organizat meseriaşii în societăţi, amintind cu laudă meritele zelosului profesor şi asesor consistorial Nicolae Cristea, ca primul prezident al reuniunii meseriaşilor din Sibiiu, cum şi înţeleapta conducere, de care se bucură astăzi reuniunile meseriaşilor din Sibiiu şi din Blaj. Ar fi de dorit, ca şi alte reuniuni de meseriaşi să ia exemplu dela cele anumite, ca să nu lase pe meseriaşi a să înstrăina şi a porni pe căi rătăcite, păgubitoare pentru interesele noastre religioase şi naţionale!

Indeamnă cu toată stăruinţa pe ascultători, mai ales luând în seamă schimbarea împrejurărilor de traiu, strâmtorarea de hotare, a-şi da copiii la meserii, fiind ele „plug de aur“, atât pentru familii, cât şi pentru întreg neamul românesc.

Dl director, în numele adunării se simte îndatorat a aduce prelegătorului cele mai calde mulţumiri pentru frumoasa şi instructiva prelegere, cerând a se aşeza şi în procesul verbal.

În numele comisiei cenzurătoare raportează dl Ioan Juga spunând, că toate socotelile s'au purtat şi aflat în cea mai bună rânduială. Arată sumele întrate şi eşite, precum şi starea cassei la finea anului. Cere a se da absolutorul casarului. I se dă.

Dl I. Bratu raportează în numele comisiei pentru înscrierea de membri noi, cerând lungirea răstâmpului, — căci din pricina scurţimei lui nu a putut înscrie decât un număr mic de membri. Incredinţează adunarea, că comisia îşi va îndeplini însărcinarea cu conştienţiozitatea de lipsă.

Isprăvit întreg programul, dl director mulţămeşte celor de faţă, pentru prezentarea într'un număr atât de mare şi pentru atenţiunea cu care au urmărit ordinea de zi, — şi roagă On. public a pofti în sala de-alături, unde se va ţinea o prelegere

---

guli et omnes de clero mihi subjecti popae et protopopae aut qui posthac ordines majores suscepturi sunt, eandem (sc. publicam fidei professionem) in mea praesenţia facient“, vezi *Juramentum et Reversales episcopi Athanasii, la Nilles* I. pg 281 şi urm.

Dacă părintele Tulbure şi-ar fi luat osteneala să cetească acest act ori să cerceteze ce spun istoricii mai noi despre dânsul, ar fi putut să ajungă la convingerea, că încercarea de a apăra pe Atanasie nu poate să însemneze decât *Aethiopem lavare.*

Domnul N. Iorga şi-a spus în chestia aceasta părerea într'un mod atât de categoric şi lapidar. „Va recunoaşte oricine, scrie dânsul in *Istoria bisericii româneşti,* vol. II. pg. 28—19, după cetirea acestui *act autentic,* în care se oglindeşte sufletul josnic al unui om fără demnitate şi fără ruşine, al unui arhiereu uitător de toate datoriile şi jurămintele sale, al unui Român fără simţ de neamul său, că între deosebitele forme de Unire cu Biserica Romei, pe care le-au întrebuinţat neamurile ajunse în stăpânirea Austriei, nici una n'a fost aşa de ruşinoasă şi de brutală. Oricâte foloase culturale mari şi netăgăduite ar fi adus Unirea, foloase pe care Atanasie nu putea să le înţeleagă şi să le prevadă, declaraţia lui din (7) April 1701 e de sigur cel mai înjositor act public săvârşit până atunci de vreun Vlădică românesc“.

Sălişte, 5/XII 1912.

Dr. Ioan Lupaş.

religioase cu Schiopticonul; apoi — închide ședința.

Se ține din partea subsemnatului prelegere, arătându-se, pe lângă tălmăcirile trebuincioase, din icoane din jurul sărbătorii Nașterii Domnului precum și din anumite minuni și învățături, din viața Mântuitorului. Se mai împarte un număr considerabil de cărticele din biblioteca cercuală a despărțământului, o seamă de numeri din „Țara Noastră“, precum și un număr de cărticele din partea unui doritor de bine și de lumină.

Astfel se sfârșește o sărbare culturală, de care dee Dumnezeu cât de multe în viața despărțămintelor noastre.

Ioan Popa
secretar.

Conferențele învățătorești.

Tractul Lupșa--Turda

(Urmare).

Membrii conferenței aclamă pe comisar în accente de satisfacție deplină, căci momentele atinse în cuvântare sunt tot atâtea esperiențe și îndrumări practice pe seama ori cărui învățător. Se constitue biroul, proclamându-se de notari: Lazar Chirilă și Gavriil Rancea; verificători: Diomid Bedelean și N. Fodorean. Biroul își ocupă locul, iar comisarul salută oaspeții: Iovian Murășan, protopresbiter, Bárdos Adam, revizor școlar, Dr. Orbán Elemér, practicant de revizor, Dr. Valer Moldovan, advocat, Vasile Săndean și Ioan Opriș, preoți și Andreiu Muntean, înv. penz. Se notează că absenți sunt 2 membri: O. Gherman (tr. Lupșa) și L. Pop (tr. Turda).

Comisarul consistorial, prezintă circulara nr. 10092/912, prin care se anunță întrarea în vigoare a noului „Regulament“ pentru funcționarea conferențelor. La propunerea lui I. Murășan, protopop, se ia spre știință, cu adausul, că conferențele trilunare să se întrunească numai în feriile „Nașterii“ și „Invierii Domnului“.

D. Bedelean, referent al comisiunii permanente, prezintă elaboratul: „Gramatica română“, de Teodor Oțel, cu indicația, că lucrarea nu se poate admite a se ceti în plen, din cauza defectelor stilistice și limbistice de oparte, iar de alta autorul are păreri în acelaș operat, cari se contrazic, altcum, susține, că gramatica nu are a fi obiect separat. Comisiunea stabilește următoarele puncte referitoare la gramatică:

a) Conferență să recunoască importanța gramaticii române, care singură ne conduce la cunoașterea structurei limbei materne, la vorbire și scriere conștient corectă, de care avem multă trebuință în zilele noastre.

b) Modul de predare să fie cel precizat la pag. 110 a „Planului de învățământ“ și nu cel recomandat de autorul la pag. 10—11 ale operatului său.

c) Regulele gramaticale și esercițiile ortografice să se instrueze pe baza pieselor de cetire. In punctul acesta comisiunea primește părerea autorului. In școală n'are să se uzeze de manual de gramatică.

Autorul, Oțel, recunoaște scăderile lucrării sale și se scuză cu împrejurarea, că n'a dispus de vreme trebuitoare, ca să dea ceva mai bun.

Z. Chirilă susține opinia comisiunii spunând, că cauza nereușitei unei lucrări este faptul păgubitor, că învățătorii la cetirea operelor străine să leagă mai mult de literă decât de spiritul lucrării, și de aici provine schilodirea limbei noastre, împestrițarea graiului cu străinizme și înfățișarea tristă aproape de compătimit a dulcei noastre limbi.

V. Săndean, preot, scuză greșelile ortografice, cu graba, cu care autorul a purizat lucrarea.

Comisarul dorește, ca autorii și vorbitorii să stea mai aproape de obiect și să se provoace mai mult la practică, ca la autori. In merit aderează la opinia comisiunii și precizează instrucția gramaticei tot pe baza lecturii, nu însă în mod izolat.

Conferența își însușește toate propunerile comisiunii, împreună cu lămuririle date, iar operatul se aclude la protocol.

T. *Oțel* prelege în legătură cu operatul și lecția practică: „Grâul“ în legătură cu „*substantivul*“. *Ioan Biji* prelege cu elevii de cl. VI. poezia: „Rugămintea din urmă“, de G. Coșbuc. Face analiza cu noțiunea: „ce sunt prietenii“, apoi cetește prelegătorul logic și estetic. Cetesc elevii strofă de strofă, după modelul prelegătorului. Esplică cuvinte necunoscute, spun conținutul și în sfârșit reasumează.

Iuliu Teuțan predă bucată de cetire: „Pisica și șorecelul“, pentru școlarii de cl. II. Intuiește pisica și șorecelul, în urmă le-o povestește complet. Cetesc împreună cu învățătorul și esplică noțiunile necunoscute. Critica lecțiilor va urma în ședința proximă.

Ședința a II-a.

Lazar Chirilă, ca referent, face darea de seamă asupra lucrări: „Cetirea română în cl. I.—VI.“ de I. Teuțan. Espunerile autorului se întregesc de comisiune cu următoarele:

a) Cetitul în cl. I.—II. să fie mai mult mehanic și împreunat cu multe deprinderi.

b) In cl. III.—IV. predominează cetitul logic, când învățătorul deprinde copiii a cunoaște deplin înțelesul frazelor și a aplica întonarea firească.

c) Cetirea estetică va prevala în cl. V.—VI. Acest fel de cetire e cel mai important, din punct de vedere al educației, căci pe când cetirea logică are razimul în rațiune, cea estetică sună la inimă. Pe fiecare treaptă a cetirii, învățătorul are să țină seamă de *mimică*, *gest* și *ton*, cari difer, precum variază și genul de poezie. Altul e tonul și mimica la „descrieri“, altul la istorisiri, altul al poeziei lirice etc. Vocea încă are rol însemnat. Vocea înaltă prea e obositoare, cea adâncă cuprinde monotonie. Vocea de mijloc e cea adevărată, care redă sentimentele mai natural și mai adevărat. Respirația încă e o necesitate igienică la cetit. Trebue să învățăm copiii să se odihnească în decursul lecturii numai acolo, unde permite textul. Conferențe, pe lângă întregirile comisiunii, operatul îl aclude la protocol.

(Va urma).

NOUTĂȚI.

Primarul Vienei. Luni dimineața la orele 10 consiliul comunal al Vienei s'a întrunit în ședință pentru a alege primar nou în locul demisionatului Neumayer. Din 155 consilieri comunali 126 și-au dat votul pentru *Dr. Weisskirchner*, care a fost proclamat ales. Noul primar, primit cu aplause din partea social-creștinilor, a promis că va lucra din toate puterile ca spiritul lui *Lueger* să planeze în viitor asupra Vienei.

*

Serbare de pietate. Aflăm din *Foaia Diecezană* că în 6/19 Decemvrie a. c., în ziua de S. Nicolae, s'a sfințit crucea de pe cripta fericitului episcop al diecezei caransebeșene *Nicolae Popea.* După rugăciunea amvonului s'a ținut parastas pentru odihna sufletului Arhiereului și binefăcătorului diecezei amintite. A oficiat P. S. S. episcopul Dr. Miron E. Cristea, asistat de P. C. S. arhimandritul și vicarul episcopesc Filaret Musta și de alți numeroși preoți. A urmat apoi sfințirea apei mici și procesiune la cripta cu monumentul, unde crucea a fost stropită cu apă sfințită.

*

Sfințire de școală. Ni se scrie că în Binținț a fost sfințită în una din Duminecile trecute școala nouă confesională română de acolo, ridicată cu cheltueli de peste 10 000 coroane, bani adunați dela popor. Actul sfințirei l-a săvârșit domnul protopresbiter *Vasile Domșa*, asistat de preotul din loc *Ioan Botean.* Domnul protopresbiter a rostit o vorbire frumoasă lăudând în firul ei zelul de jertfire al credincioșilor, pentru școală și biserică, și aducând laude și preotului din loc care a știut îndemna cu cuvântul și cu fapta pe credincioșii săi la aducerea acestor jertfe. A făcut bună impresie asupra poporului comunicarea dlui protopresbiter, că Escelența Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, a distins cu brâu roșu pe vrednicul preot, Ioan Botean, pentru meritele câștigate pe teren bisericesc. S'au făcut ovațiuni Escelenței Sale.

*

Pentru fondul gazetarilor. Epitropia fundațiunii pentru ajutorarea ziariștilor români din Ungaria adresează publicului românesc rugarea, ca obicinuitele *rescumpărări de felicitări de sărbătorile ce se apropie*, să le facă de astădată *în favorul fundațiunii pentru ajutorarea ziariștilor români din Ungaria*, fiind această fundațiune mai avizată la sprijinul public.

*

Licitare. In Londra se va ținea zilele acestea o remarcabilă vânzare: se vor licita în public comorile palatului imperial din Peking. Colecția uriașă cuprinde bucăți de porțelan și ceramică de un preț fabulos. Multe piese au o vârstă de două-trei mii de ani. Reprezentanții multor curți princiare europene vor fi de față la această licitare.

*

Crăciunul Monarhului. Maiestatea Sa petrece Crăciunul în anul acesta la castelul din Schönbrunn, unde au sosit și arhiducele Francisc Salvator, cu arhiducesa Maria Valeria și copiii lor.

*

Emigrațiunea. In lunile din urmă emigrațiunea a crescut în mod neobișnuit. Mulți oameni au părăsit țara chiar și din ținuturile, unde lipsa de lucrători este dintre cele mai simțite. Datele acum apărute constată, că în Octomvrie a. c. au fost date aproape 18 mii pașapoarte; în aceeaș lună din anul trecut s'au dat numai 9800 pașapoarte. Rezultatul de pe Noemvrie a. c. va fi probabil și mai rău. Motivul acestor stări de lucruri este de o parte situația politică nesigură, de altă parte trebuința de muncitori pentru lucrările agricole din Argentina.

*

Holeră. Știri sosite din Bulgaria spun, că holera se răspândește tot mai mult. Autoritățile sanitare ale României au luat măsurile necesare pentru a împedeca întrarea epidemiei în țară.

*

Universitate în Hamburg. Senatul din Hamburg a hotărât să înființeze o universitate, deocamdată cu următoarele facultăți: de filozofie, de drepturi și de afaceri coloniale. Pentru trebuințele instituțiunii se va contracta un împrumut de 25 de milioane. Universitatea va fi organizată după modelul celorlalte școli superioare germane.

*

Rege în loc de regent. O dorință veche a poporului bavarez este: să aibă earăș rege. Interregnul actual ar putea să dureze ani de zile, având în vedere că forțele fizice ale regelui alienat sunt destul de mulțumitoare. Ministrul președinte al Bavariei a pregătit un proiect de lege, care se va înainta în Ianuarie camerei întrunite în sesiune extraordinară. Conform proiectului de lege, se va modifica constituția și se va sista regența de până acum, proclamându-se de rege *Ludovic*, prințul regent de astăzi al Bavariei. După o știre de astăzi, înaintarea proiectului de lege s'a amânat.

*

In sbor dela Veneția la Triest. Ministrul italian de răsboi a comandat pe seama armatei 4 hidroplane, dintre care cel dintâi a fost terminat zilele acestea. Aviatorul *Chemet*, însoțit de un ofițer, îndată după primirea aparatului, s'a urcat în hidroplan și s'a înălțat în văzduh până la o mie de metri. Mai întâi a încorjurat Veneția, după acea a sburat drept spre orașul Triest. Aviatorul italian a executat deasupra acestui oraș, la o înălțime de 400 de metri, mai multe producțiuni, pe urmă fără să aterizeze a sburat îndărăt la Veneția. Astfel Chemet a făcut o cale de 240 chilometri deasupra mării.

*

Taxe urcate. Numărul mai nou al foii oficiale conține ordinațiunea ministrului de culte privitoare la urcarea taxelor de examene și rigoroase dela facultatea juridică a universităților și dela academiile de drepturi. Incepând cu anul școlar 1913-1914 se vor plăti următoarele taxe: 33 cor. pentru examenul fundamental, 16 coroane pentru examenul fundamental suplinitor; 80 cor. pentru examenul de stat, 40 cor. pentru cel suplinitor; 100 cor. pentru rigoros, 60 cor. pentru rigorosul suplinitor.

*

O țigară aruncată. Cel mai mare teatru provincial din Franța, teatrul *Renașterea* din Nantes, a ars Joi dimineața cu desăvârșire. Dauna este mai mare decât un milion de franci. Focul s'a produs dintr'o țigară aprinsă, aruncată de un lucrător nebăgător de samă.

*

Coroane eterne. Stimabila doamnă *Minerva Dr. Brote n. Drăghits*, cu prilejul împlinirii unui nou aniversar dela moartea mult regretatului său soț Dr. Aurel *Brote*, fost director la „Transilvania“, dăruește întru vecinica lui odihnă la fondul Dr. D. P. Barcian, pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără de lucru, al Reuniunii meseriașilor sibieni 5 cor și tot cor. 5 în loc de cunună peritoare pe cosciugul mult regretatului ei cumnat Eugen *Brote.*

*

La darurile de Crăciun, ce le vom împărți între săracii noștri au binevoit a mai dărui: membrul onorar al Reuniunii Panteleon Lucuța, căpitan penz. 10 cor., P. C. Sa Dr. Eusebiu R. Roșca, director sem. și Dr. Nicolae Ittu, medic, câte 5 cor., George Borzea, paroh (Coveș), Dr. V. Stan, Dr. N. Bălan, profesori semin., câte 3 cor., T. Popovici, Eugen Todoran și I. Oțoiu, profesori semin., câte 2 cor. și Dr. I. Mateiu, corefer. consistor. 1 cor. Mulțămind pentru prinos, să roagă pentru asemenea daruri, în numele comitetului Reuniunii meseriașilor sibieni: Vic. Tordășianu, prezident.

*

Spesele ziarelor mari în vreme de răsboi. Mulți cetitori cred, că răsboiul însemnează pentru ziar un mare câștig bănesc. Adevărul însă este tocmai contrar, profitul în astfel de cazuri este totdeauna foarte problematic. Eată câteva fapte: Ziarele mari engleze au trimis 5—6 corespondenți pe câmpul de răsboi balcanic. Salarul lunar al acestor corespondenți este în termin mediu două-trei mii coroane, ceea ce nu e tocmai extraordinar, având în vedere primejdia *meșteșugului.* Afară de aceasta fiecare ziar mare își are corespondentul special în capitalele statelor purtătoare de răsboi. Pe lângă salar corespondenții primesc și diurne, a căror mărime o hotăresc ei înșiși. Diurnele fac cel puțin trei mii de coroane pe lună. Mai vine apoi asigurarea vieții corespondentului, se înțelege tot pe socoteala proprietarului de ziar. In răsboiul ruso-japonez mai multe ziare din Londra plăteau 30 mii de coroane zilnic pentru depeșile primite; taxa de un cuvânt era 2 și uneori 5 cor.

*

Expediția cea mare din 1812. O societate franceză a reprezentat în teatrul său din Viena, în fața invitaților, un film înfățișând campania lui Napoleon cel mare în Rusia la 1812. Pentru pregătirea acestui film țarul Nicolae II. a permis ca un corp de armată, parte în uniforme rusești, parte în uniforme franceze, să repeteze evenimentele pe locurile memorabile în care s'a nenorocit marea armată. Se vede scena, când Napoleon cu trupele sale ocupă Moscova; scena când inspectează soldații încuartirați în Cremlin, — apoi o splendidă defilare în fața împăratului; arderea Moscovei, retragerea armatei franceze, urmărite de cazaci și cete de lupi; un șir imposant de tablouri zugrăvind luptele gardei franceze cu cavaleria rusească, — și alte scene sguduitoare din toamna și earna anului 1812.

*

Durerea Un savant francez a ținut săptămâna trecută o prelegere în liceul liber al femeilor parisiene. Titlul prelegerii era *Durerea* și avea de scop să arete ce progrese a făcut medicina modernă pe terenul anesteziei (suprimării momentane a sensibilității) Medicii nu sunt lămuriți nici până astăzi, în ce constă durerea. Oamenii simțesc dureri în măsura cea mai variată posibilă. Persoanele oțelite sunt de obiceiu mai puțin sensibile. Se știe bunăoară, că țăranii suportă mai ușor durerile, decât oamenii din clasa cultă. Este o urmare a civilizației, că dacă cineva lucrează mult cu creerii, își moleșește corpul și simțește intensiv durerea. De aici urmează, că bolnavi foarte impacienți sunt și înșiși — medicii. O agitare extraordinară produce uneori o anestesie completă. In focul luptei soldatul nu simte lovitura de sabie, nici rana produsă de glonț. Monotonia mișcării asemenea reduce durerile. Alinarea lor este o problemă principală a științei medicale; căci dacă bolnavul își concentrează toată atențiunea asupra durerii, starea sa se înrăutățește și mai mult.

Teatru.

Astăzi, Mercuri d. a. „*Die fünf Frankfurter*“, comedie, sara „*Mädchenmarkt*“ operetă. Mâne, Joi, d. a. „*Musterweiber*“ operetă, sara „*Das kleine Caffe*“, comedie, Vineri, sara „*Mädchenmarkt*“, operetă.

Pentru masa învățăceilor meseriași.

(Act de recunoștință.)

Compatrioata noastră, Preastimata Doamnă *Mioara Dr. Giuriade n. Olteanu*, soție de medic în Craiova, în nemărginita dragoste, ce i o păstrează clasei noastre de mijloc, și cu dorita ferbinte de a vedea cât mai nentârziat înaugurându-se de mulți și de mult dorita masă a învățăceilor meseriași români proiectată de Reuniunea noastră, a deschis o listă de subscriere în cercul cunoștințelor d-sale, al cărei rezultat de 97 Lei (Cor. 91), meniți *Fondului episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași*, a binevoit a ni-l transpune, rămânând să se completeze lista cu alte daruri, pe cari le vom publica la timpul său. La suma de 97 Lei a contribuit: majorul C. Olteanu, d na Lelia Becu, d-na Constanța Gârleșteanu, Gigi Orman, P. Cheteanu, Mircea Cheteanu, câte 5 Lei, Andreia Barcianu și Ilie Muntear, câte 2 Lei, 3 copii 3 Lei, Ion M. Cocâlteu și Marin Mirica, câte 10 Lei, Goguleț Vorvoreanu și Costinel Vorvoreanu, câte 20 Lei. Asigurând pe generoasa d-nă Mioara Dr. Giuriade și pe generoșii noștri binefăcători de recunoștința meseriașului român, i rugăm să primiască espresia mulțumirilor noastre sincere.

Sibiiu, 17 Decemvrie 1912.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Vic. Tordășianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

Mr. 1212/1912 (414) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. III **Herseni**, din protopresbiteratul Făgăraş, conform rezoluţ unei Preav. Consistor arhidiecezan dtto 30 Oct. 1912 Nr. 12,940 Bis. se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul amintit.

Doritorii de a concura la acest post pe lângă prealabila încunoştiinţare a subsemnatului au să se prezenteze în parohie spre a cânta, predica sau celebra.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraş în conţelegere cu comitetul parohial.

Făgăraş, la 8 Noemvrie 1912.

Nicolae Borzea,
protopop.

Nr. 777/1912. (406) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa II **Bozeş**. în protopresbiteratul Geoagiului, prin acesta se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotaţiei preoţeşti.

Cererile instruite conform Regulamentului sunt a se înainta subscrisului în terminul deschis, iar reflectanţii sunt poftiţi a se prezenta în comună spre a se face cunoscuţi poporului.

Geoagiu, 1/14 Decemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popoviciu
protopop.

Nr. 1079/1912. (408) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător-cantor la şcoala noastră confesională din comuna **Häghig** prin aceasta se publică concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român":

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar 700 cor. dela comuna bisericească.

Dela Ven. Consistor arhidiecezan.

Cvartir natural şi lemne pentru foc, şi grădină prescrisă de lege.

Alesul e îndatorat a forma cor cu elevii şi a cânta cântările liturgice cu ei.

Suplicele de concurs sunt a se înainta la subscrisul în Bereczk, comitatul Háromszék în terminul prescris.

Breţcu, 18 Noemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al tractului Treiscaune în conţelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte.

AVIZ.

„Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte" primeşte depuneri dela

Cor. 2000 cu **5**%, iar dela
„ 5000 cu **5½**%.

Darea o plăteşte institutul.

(407) 3—10 **Direcţiunea.**

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz.-Egerbegy.)

(46) 49—

Nr. 761/1912 (402) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa II **Mermezeu Văleni**, în protopresbiteratul Geoagiului, se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru congruă.

Cererile de concurs instruite conform normelor din vigoare să se înainteze subsemnatului în terminul deschis, iar reflectanţii să se prezinte în comună pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Geoagiu, 24 Noemvrie v. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Geoagiu, în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popoviciu
protopop.

AVIZ.

„Plugariul" din Săcădate (Szebenmegye) sunt a se vinde din mână liberă **30 acţii**, cari valorează azi 140 cor. una, numai cu **120 cor.**

(415) 1—1

Aspirin-Tabletten

(cunoscutul mijloc alinător de dureri).

Ca să fiţi siguri şi să primiţi aspirin veritabil, trebue să o cereţi în forme de **Tablete de Aspirin.** Aceste se pot cumpăra în pachetare originală à 20 tablete à 0,5 gr. cu K 1·20 tubul. Fiecare tabletă poartă timbru Aspirin.

Fabrica de colori (mai nainte)
Fried. Bayer & Comp.
Elberfeld şi Leverkusen
la Mühlheim lângă Raina.

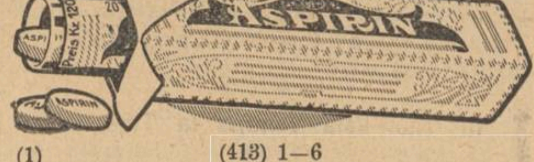

(1) (413) 1—6

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe.** Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann „Manera" pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 37—40

A apărut şi se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană

I. Enescu:

Cooperativele săteşti

Felul şi însemnătatea lor.

Preţul Cor. 1·50, porto 5 fil.

„BIBLIOTECA ŞAGUNA"

REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAŞ**, SĂLIŞTE

A apărut şi se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană, în Sibiiu

Nr. 1.
Însemnătatea bisericii

Nr. 2.
Despre pocăinţă

Nr. 3.
La ziua sf. Andreiu

Nr. 4—5.
Temeliile traiului nostru

Nr. 6—7.
Sfânta Scriptură
în limba românească
de
Dr. I. Lupaş.

Preţul à 10 fil. + porto 5 fil.

La 7 Expoziţii publice cele dintâi premii!

Veritabil numai

1860
Т.Р.А.Р.М.
С.ПЕТЕРБУРГЪ
ТРЕУГОЛЬНИКЪ
cu triunghiu de talpă.

Şoşoni, Slippers
Galoşi
de Petersburg.

Singurii contrahenţi:

Messtorff Behn & Co.
Viena I. (416) 1—10

Mare ocaziune de Crăciun

la

Vasilie Ban,

mare magazin de ghete la „Cisma mare roşie"

strada Ocnei Nr. 7 SIBIIU strada Ocnei Nr. 7

cu preţuri ieftine.

Orice ghete cu preţuri de reclamă de Crăciun. Dela 30 Noemvrie 1912 până în 10 Ianuarie 1913.

Preţurile:

Ghete de copii Chevreaux şi Box ori Kalv, Nr.	20 - 25 =	K 3—4
Ghete de copii „ „ „ „ „	„ 26—28 =	„ 4—5
Ghete de copii „ „ „ „ „	„ 29—34 =	„ 5 7
Ghete de băieţi „ „ „ „ „	„ 35 - 39 =	„ 7—9
Ghete jum. p. dame „ „ „ „ „	. . . . .	„ 4—14
Ghete înalte p. dame „ „ „ „ „	. . . . .	„ 8—14
Ghete de lucru p. bărbaţi, exec. dur. de Kalv ori wichs		„ 7—
Ghete cu ţug ori şirete p. bărbaţi în Chevreaux ori box		„ 9 50
Ghete cu nasturi ori Ideal p. bărb. „ „ „ „		„ 10—
Ghete de ale lui Kobrak „ „ „ „ „ „		„ 14—
Ghete Oslaria „ „ „ „ „ „		„ 12·—
Ghete americane „ „ „ „ „ „		„ 13—
Ghete veritabile americane, cu şirete ori nasturi .		„ 16·—
Ghete de piele de Antilope p. bărb. în toate colorile		„ 20·—

Mare asortiment în
cisme pentru copii şi bărbaţi.

Gamaşe
dela **4, 5, 6, 7, 8** şi **9 coroane.**

Principiul meu e: **câştig puţin — şi învârtire mare!**

In zile de sărbătoare şi Duminecile am înainte de ameazi până la 10 oare deschis. (410) 2—

Prima şi cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote şi scaune de clopote din fier bătut.

Infiinţată la anul 1822. Sighişoara, piaţa de sus Nr. 47.

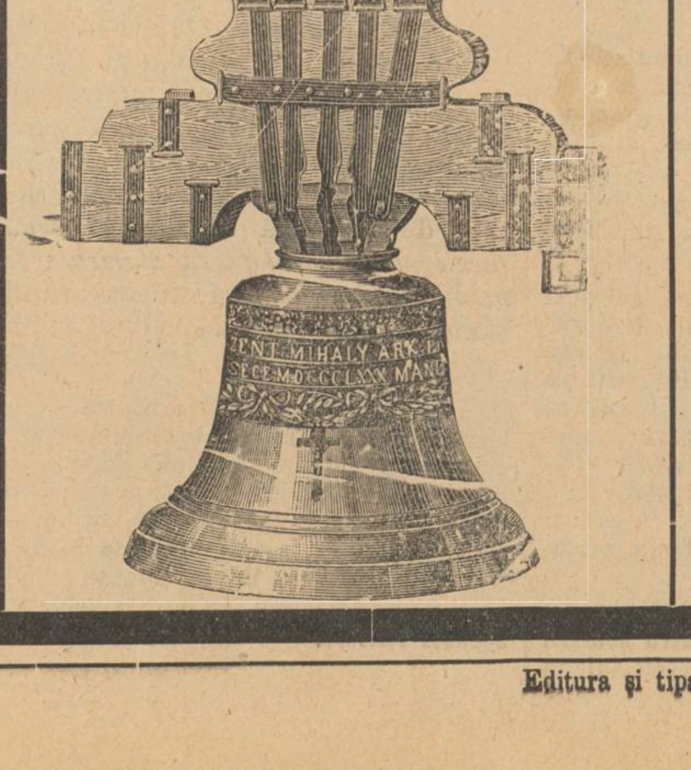

o firmă ce există dela anul 1822 şi se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericeşti a lifera şi repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum şi clopote cu sunet armonic. Face şi scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază şi în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi şi în rate.

(104) 23—24

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 15/28 Decemvrie 1912. *Nr. 132.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Legea electorală.

S'a afirmat, fără a fi fost desminţit, că proiectul de lege despre reforma electorală a primit deja sancţionarea prealabilă din partea Maiestăţii Sale, a Impăratului şi Regelui nostru Francisc Iosif I. Prin urmare, legea nouă electorală *e gata;* şi dacă e adevărat aceea ce scriu ziarele din capitală, ea va fi prezentată dietei Marţi, în o scurtă şedinţă formală, convocată anume în scopul acesta. Guvernul vrea adecă să se ţină de cuvânt: a promis, că va presenta legea electorală parlamentului până la finea anului acestuia, şi vrea se o prezenteze, fie şi în ultima zi a anului.

In urma unei indiscreţiuni se cunosc părţile mai esenţiale ale nouei legi electorale, pentrucă ele au fost publicate în organul socialiştilor „*Népszava*" din Budapesta, pe la finea săptămânei trecute. Se poate de altcum, că indiscreţiunea s'a făcut cu ştirea şi învoirea guvernului, pentru a se vedea, ce impresie face în jos noua lege electorală. Şi putem să spunem, că a făcut cea mai rea impresie. Nime nu e mulţumit cu ea. E o lege complicată, care face pendent dreptul de alegere dela multe condiţiuni, prin urmare lasă multe uşiţe deschise, pentruca nu toţi se fie trecuţi în listele electorale, lasă calea deschisă şi pe mai departe pentru abusuri, sevârşite cu ocasiunea compunerii listelor electorale.

Aşa cum îl cunoaştem din destăinuirile făcute în coloanele ziarului „*Népszava*" din Budapesta, dreptul de alegere, trecut în lege, nu e nici universal, nici egal, nici secret, — iar poporaţiunii ţării a fost promis, cu începere dela 1905, prin fiecare mesaj de tron, dreptul electoral universal, egal, direct şi secret. Dar iată bazele pe cari e compusă noua lege electorală:

Drept electoral are acela, care e cetăţean de stat al Ungariei şi corăspunde etăţii şi locuinţei stabile recerute în lege şi celoralalte recerinţe legale.

Dreptul de vot e condiţionat de etatea de 24, respective 30 de ani împliniţi.

Condiţia generală a dreptului electoral este ubicaţiunea stabilă de un an în acelaş loc, de sub care însă se excepţionează preoţii, învăţătorii, funcţionarii publici etc.

Sunt alegători la etatea de 24 de ani aceia, cari au terminat cu succes cel puţin clasa (cursul) cea mai înaltă a unei şcoale medii, adecă a unui liceu, a unei şcoale reale superioare, sau a vre-unui institut de învăţământ civil ori militar de rang egal, (şcoale de specialitate economice, miniere, artistice, industriale, comerciale, sau de cadeţi, academie de marină etc.) sau aceia, cari au ocupat ori ocupă o astfel de funcţie, ori au o astfel de ocupaţie, pentru obţinerea căreia în sensul legii au trebuit să termine o astfel de şcoală.

Este alegător acela, care a împlinit anii 30 ai etăţii, este cetăţean de stat ungar de cinci ani, de un an locuieşte în acelaş loc, şi a absolvat cu succes *clasa a şasea a şcoalei elementare poporale*, sau o altă clasă şcolară de acelaş rang, ori un curs de învăţământ (clasa II a gimnaziului, şcoalei reale sau civile, sau cl. III a şcoalei industriale sau comerciale pentru ucenici etc.), în cazul, că

1. e obligat a plăti orice dare directă, sau dacă

2. este comerciant sau industriaş de sine stătător, cu concesie industrială, sau dacă

3. e aplicat, — şi anume:

în cercul unei intreprinderi industriale, dar nu ca ziler; în cercul economiei străvechi (őstoglalkozás), dar nu ca simplu muncitor, ci ca prim-muncitor, supraveghetor etc.

4. dacă operează ca membru de familie ajutător în economia de câmp, sau în întreprinderea vre-unui alegător; sau

5. dacă în serviciul militar sau de jandarmerie are gradul de subofícer.

Alegător e oricine, care a împlinit 30 ani, locuieşte de 5 ani într'o localitate, *stie ceti şi scrie:*

1. dacă plăteşte anual cel puţin 20 coroane ca dare directă, ori

2. dacă posede cel puţin 8 jugăre catastrale pământ de orice soiu şi

3. dacă e undeva aplicat în serviciu, şi anume:

a) într'o afacere industrială sau la o întreprindere a aceluiaşi patron cel puţin de 2 ani în mod stabil, şi dacă nu e întrebuinţat numai ca muncitor simplu, ci e folosit şi ca prim lucrător sau supraveghietor în mod sistematic, sau

b) dacă nu îndeplineşte pe terenul muncii străvechi (östermelés, Urproduction) numai o muncă trupească, ci este activ ca prim-lucrător sau supraveghetor şi

c) în cazul când nu cade sub consideraţiile punctelor *a)* şi *b)*, dar este aplicat la orice muncă timp de 5 ani la acelaşi patron.

4. In cazul când stă în serviciul oricărui alegător la o întreprindere economică sau industrială, ca membru familiar-colaborator, sau

5. când a ajuns în serviciul militar sau al jandarmeriei rangul de subofícer.

Alegător este fiecare, care a împlinit 30 ani, este cetăţean de 5 ani, locuieşte în aceiaşi localitate, *nu ştie scrie şi ceti:*

1. dacă plăteşte cel puţin 40 cor. dare directă de stat, sau

2. dacă posede cel puţin 16 jugăre catastrale de pământ (pământ de arat, grădină, luncă, vie).

Alegătorii de acum *îşi păstrează dreptul electoral*, până când sunt induşi în listele cu drept de alegere.

Votarea va fi publică, afară de oraşele cu municipiu, unde e *secretă*.

Sub locuinţă stabilă se înţelege locuinţa în aceeaş comună (şi nu cerc electoral).

Pentru dovedirea ştiinţei de carte legea pretinde, ca alegătorul să poată scrie şi ceti fraze din manualul de cetire cl. VI. a şcoalei elementare poporale.

*

Nu va fi, prevedem, cu nimica mai bună noua lege electorală, decât cea veche, pentru anumite părţi de poporaţiune ale ţării, iar pentru unele din ele poate că va fi chiar mai rea; şi nu va fi mulţumit nime, cum am spus, cu reforma electorală făcută în felul acesta, — dar pentru aceea legea va fi votată şi va fi esecutată, pentrucă oposiţia maghiară din dietă n'are să i se opună, n'are să o combată şi n'are să o aducă la cădere. Oposiţia maghiară din dietă e tot atât de multămită cu o astfel de lege electorală, ca şi cei ce au făcut'o, pentrucă adevăratul drept electoral universal, egal, direct şi secret, nici ei nu-i trebue, cum nu trebue nici altora. Dreptul electoral universal l-au dorit şi-l doresc la noi, durere, numai aceia, cari nu-l vor primi, nici după multele promisiuni cari li s'au făcut, din toate părţile! Alegătorii însă vor avea dreptul se întrebe pe deputaţii întraţi în dietă cu ajutorul votului lor, dacă *acesta* e dreptul electoral, promis atunci, când li s'a solicitat votul?!..

Conferenţa dela Londra.

Spuneam în numărul trecut, că între representanţii statelor beligerante, întruniţi în conferenţă de pace la Londra, deosebirea de păreri este atât de mare încă, încât e cu putinţă, ca pacea să nu se lege, ci răsboiul se fie continuat în Balcani. După ştirile mai nouă însă speranţa nu trebue perdută în posibilitatea legării păcii, pentrucă în cele din urmă vor interveni puterile

---

FOIŞOARĂ.

Insemnătatea Duminecii şi modul cum trebuie ea prăsnuită.

— Predică de *Aurel Popovici.* —

> „Adu-ţi aminte de ziua Duminecii (Sâmbetei), să o sfinţeşti pe ea", II. Moise, cap 20, v. 8.

Iubiţi creştini!

Timpul, când Mântuitorul nostru Isus Cristos pentru mulţimea îndurărilor sale a îmbrăcat trup omenesc şi cu „oamenii a petrecut", a fost de grea cercare, de grea cumpănă pentru legea noastră creştinească. Jidovii şi păgânii scufundaţi în cel mai negru întunerec al minţii şi al inimei, nu numai că n'au cruţat de tot soiul de prigoniri pe Cel ce pentru a lumii mântuire din robia păcatului a venit în lume, ci l-au osândit şi la cea mai ruşinoasă, la cea mai înfiorătoare moarte, la spânzurare cu trupul pe cruce. Iar după înălţarea Mântuitorului la cer, goanele împotriva celor ce urmau învăţăturilor lui s'au înteţit şi mai mult.

Mintea omenească nu poate izvodi chinuri mai amare, suferinţi şi şicane mai cumplite ca acelea, pe cari le-au îndurat creştinii din vremile vechi din partea lumii păgâne. Cu toate acestea cumplite chinuri şi prigoniri însă creştinii vremilor de după Cristos se simţeau fericiţi, pentru că ştiau că chinurile, suferinţele şi lipsele de tot soiul le îndură pentru Acela, care numai pentru izbăvirea neamului omenesc din păcat s'a pogorât din cer, s'a dejosit a lua trup omenesc, spre a petrece între oameni, a-i învăţa, a tămădui bolnavii, a mângăia pe cei întristaţi, a erta păcatele şi a alina toate durerile şi suferinţele din lume.

Astăzi, iubiţilor creştini, după scurgerea atâtor veacuri, lucrurile s'au schimbat. Legea creştină nu mai este prigonită din partea nimănui, astăzi creştinii fără teamă de pedepse, fără frică de surghiuniri îşi pot mărturisi credinţa moştenită dela străbuni. Până când în vremile vechi a te mărturisi de creştin însemna a te lăpăda de viaţă şi a te cununa cu moartea, azi lucrul stă întors. Azi a te mărturisi de adevărat creştin, a mărturisi prin cuvinte şi prin fapte credinţa în Cristos, înseamnă a te lăpăda de moarte şi a te face părtaş vieţii, a te lăpăda de stricăciune şi a te îmbrăca în haina scumpă a nestricăciunii.

Iubiţilor creştini! Acum, după atâta potop de ani, pentru legea creştină vremile s'au întors spre bine, dar oamenii s'au întors spre rău, căci cu toate că azi tot omul cunoaşte binefacerile, cari izvorăsc din ţinerea cu tărie la sfintele învăţături ale legii noastre creştineşti, totuşi aruncând privirea în jur de tine vei vedea, că aproape „nu este cel ce face judecată şi dreptate, nu este până la unul". Nu cerc să arăt aici toate relele cari bântue între oameni în urma înstrăinării lor în măsură tot mai mare de cuvântul lui Dumnezeu, căci ele sunt nenumărate şi de multe feluri, ci vă voi vorbi numai despre un rău, un păcat, care a început a se încuiba şi între voi, iubiţilor creştini, şi care, dacă nu-l alungaţi dintre voi, mai curând sau mai târziu vă primejdueşte mult mântuirea voastră sufletească.

Acesta este răul sau păcatul, că luându-vă şi voi, după anumiţi oameni, din a căror suflete şi inimi s'a şters de mult iubirea şi alipirea faţă de Dumnezeu şi faţă de aşezământul sfânt al său, care este *biserica*, v'aţi dedat şi voi a nu mai cinsti îndeajuns sărbătorile aşezate în biserică de Mântuitorul Isus şi de urmaşii lui, de sfinţii apostoli şi de sfinţii părinţi. Şi precum aţi putut înţelege din cuvintele sfintei scripturi puse în fruntea acestei cuvântări, vă voi vorbi numai despre însemnătatea Duminecii şi despre datorinţa voastră de a ţinea şi a prăznui această zi, aşa precum o ţineau şi o prăznuiau vechii creştini şi strămoşii noştri, ca şi voi să vă puteţi apropia tot mai mult de Dumnezeu, care a rânduit această zi şi ca să puteţi cere cu îndreptăţire şi să puteţi aştepta cu nădejde ajutorul şi binecuvântarea Lui.

Iubiţilor creştini! Zilele anului nu sunt de una şi aceeaşi însemnătate, ci unele sunt mai mult, altele mai puţin însemnate. Unele sunt rânduite de biserică spre lauda şi mărirea lui Dzeu, altele spre lauda şi mărirea vre-uneia, din cele 3 feţe dzeeşti, altele iarăş spre lauda şi mărirea Născătoarei de Dzeu şi a altor sfinţi ai bisericii, iar celelalte sunt aşa zisele zile de lucru. Cele dintâi, adecă zilele în cari se aduce laudă şi mărire lui Dzeu, sau vre-uneia din feţele sfintei Treimi, se numesc sărbători domneşti sau împărăteşti, iar celelalte sărbători ale Născătoarei de Dzeu sau ale sfinţilor, după cum în ele să laudă şi se măreşte Preasfânta fecioară, maica lui Dzeu, sau sfinţii bisericii. De sărbătorile domneşti sau împărăteşti pe lângă sărbătorile cele mari, Crăciunul, Anul nou, Boboteaza, Stratenia, Paştile şi celelalte, se mai ţine şi Dumineca din zilele de peste săptămână. Dzeu a făcut lumea cu toate ale ei în 6 zile, iar în a 7-a zi a odihnit de toate lucrurile sale, pe cari le-a făcut, şi a binecuvântat şi a sfinţit această zi. Iată ce ne spune sfânta scriptură despre ziua a 7-a a săptămânei, care este Dumineca: „Şi a sfârşit Dzeu în ziua a şasa lucrurile sale, care a făcut şi s'a odihnit în ziua a 7-a de toate lucrurile sale, care a făcut şi a binecuvântat Dzeu ziua a 7 a şi o au sfinţit pe ea". (I. Moise cap. 2 v. 2—3). Cum a rânduit Dzeu să se prăznuiască şi cinstească această zi, ni se spune tot în sfânta scriptură, unde se zice; „Adu-ţi aminte de ziua Sâmbetii (Dumineci) să o sfinţeşti pe ea. Şasă zile lucrează şi fă toate lucrurile tale, iară ziua mari europene şi vor face ele pe judecătoriul în chestiile mai grele.

Deocamdată lucrurile stau astfel, că delegaţii statelor balcanice au prezentat Turcilor condiţiunile de pace, iar Turcii au cerut termin până mâne, Sâmbătă, ca se mediteze asupra lor. Statele mici balcanice cer dela Turcia să cedeze întregul teritor ocupat de ele, împreună cu Albania, al cărei teritor, ca stat independent, îl vor stabili apoi puterile mari europene; să cedeze toate insulele de pe marea Egeei şi se renunţe dela orice pretensiune asupra insulei Creta. De sine înţeles, că se cere şi cedarea Adrianopolului.

Representanţii Turciei vor da mâne răspunsul la aceste condiţiuni de pace, şi apoi, ori se vor începe pertractările asupra lor, ori Turcii vor pleca acasă, declarând de neacceptabile condiţiunile puse.

Aşa stăm cu conferenţa de pace a representanţilor statelor beligerante. Iar despre conferenţa ambasadorilor, care se ţine paralel cu conferenţa de pace, avem se spunem, că ea nu e conferenţă oficioasă, menită să aducă hotărâri obligătoare şi definitive, ci e o simplă întrunire, *reuniune*, a ambasadorilor celor şase puteri mari europene, pentru a schimba între olaltă vederile în chestiile mai mari şi mai însemnate dela ordinea zilei. In reuniunea aceasta a ambasadorilor nu se iau decât nişte înţelegeri verbale, cari se aduc apoi la cunoştinţa guvernelor, din partea ambasadorilor.

La cererea guvernului român a fost admis se facă parte din reuniunea ambasadorilor puterilor mari europene şi ambasadorul din Londra al regatului român, dl *Mişu*, care abia de câteva zile se află în Londra, ca nou ambasador român trimis acolo, şi care până acuma nu a participat la şedinţele ambasadorilor. Va participa însă la cele ce se vor ţinea după sărbătorile catolice, când va fi pusă în discuţie şi cererea României pentru a se rectifica graniţa ei către Bulgaria.

Când ambasadorii îşi vor fi terminat lucrările pregătitoare, şi-şi vor fi încheiat consultările şi representanţii statelor beligerante, să va întruni apoi conferenţa mare europeană, care va decide în mod definitiv asupra păcii, presupunând, că beligeranţii se supun judecăţii ei. Şi astfel deocamdată suntem tot numai în aşteptarea păcii mult dorite pe seama popoarelor din Balcani.

Legea despre armata comună.

(Urmare).

§ 67. Celce prin înşălăciune se subtrage dela îndatorirea de a face armata, de a şi începe serviciul activ, ori alt serviciu militar, ori subtrage pe altul, — se pedepseşte cu închisoare până la un an şi amendă până la 4000 coroane. Incercarea se pedepseşte. Celce tot prin înşălăciune scapă numai de prima instrucţie militară, ca reservist suplimentar, ori de vre-o deprindere de arme, ori scapă pe altul, făcând chiar şi numai încercarea, se pedepseşte cu temniţă până la două luni şi amendă până la 600 coroane.

§ 68. Celce prin înşălăciune esoperează se fie împărtăşit de vreunul din favorurile acordate în paragrafii 20 până la 32, ori în paragraful 82, fără a fi îndreptăţit, ori se fie trecut pe nedreptul între supranumerari: se pedepseşte pentru acest delict cu închisoare până la şase luni şi cu amendă până la 2000 coroane. Incercarea se pedepseşte.

§ 69. Se pedepseşte cu temniţă până la trei ani şi cu amendă până la 4000 coroane: 1. celce se mutilează, ori se lasă se fie mutilat, celce-şi strică singur ori prin altul sănătatea, iar prin aceasta devine în parte ori cu totul incapabil de a face armata, în cas că se face aceasta în mod intenţionat; 2. celce mutilează pe altul, ori îi face stricăciune sănătăţii şi prin aceasta îl face cu intenţiune, în parte ori de tot incapabil de a face armata, şi tot după aceste dispoziţiuni sunt a se pedepsi şi indivizii supuşi judecătoriilor penale civile, cari se dovedesc a fi complici la astfel de acte de mutilare. Incercarea se pedepseşte.

§ 70. Condamnarea îndatoriţilor de a face armata are următoarele imediate urmări de drept: 1. se esclud dela favorul de a putea fi aleşi ca supranumărari, în casul că au fost pedepsiţi pentru făptuiri stabilite în paragrafii 65, 66, 67, şi în paragrafii 68 şi 69. Pentru delicte de categoria celor din §-ul 65 escluderea se face numai pentru anul acela de asentare, 2. li se prelungeşte serviciul activ şi întregul serviciu dela miliţie cu un an, în casul, că au fost pedepsiţi pentru transgresiuni din § ul 65, ori pentru delicte din §-ul 66, cu escepţie, dacă respectivul se presintă singur ulterior la asentare, ori supraarbitrare, apoi în casul prevăzut în §-ul 67, dacă fapta a fost sevârşita înainte de asentare, înainte de ziua stabilită pentru începerea serviciului activ, ori a primei instrucţii militare, întrucât ar fi voit se scape de miliţie, cu escepţia casului, când singur se presentă pentru aşi începe serviciul şi-şi mărturiseşte păcatul; şi în urmă în casul comiterei delictului din § ul 69, dacă fapta s'a săvârşit înainte de asentare, înainte de ziua stabilită pentru începerea serviciului activ, ori a primei instrucţii militare, dacă e capabil încă de a face orice fel de serviciu, la armată, marină, ori honvezime; 3. îşi perd dreptul la vreunul din favorurile acordate de paragrafii 21-28 şi de § ul 62, în casul că au fost pedepsiţi pentru făptuirile amintite în paragrafii 65, 66, 68 şi 69. In casurile amintite în punct 2. este a se spune în sentinţă, dacă esistă ori nu condiţiunile urmărilor de drept, stabilite aci. Nu pot fi aplicate dispoziţiunile acestui paragraf asupra aceluia, care a săvârşit făptuirea în favorul altei persoane. Dacă condamnatul dovedeşte o purtare bună în cursul serviciului activ, — ministrul de honvezi, în înţelegere cu ministrul de răsboiu, poate să-i ierte de tot ori în parte anul prelungit de serviciu.

§ 71. Asupra indivizilor supuşi judecătoriilor penale militare se aplică pentru făptuirile amintite în §§-ii 64-69, fie că au cooperat numai la ele, pedepsele înşirate în aceşti paragrafi, dar cu modificarea, că ei primesc temniţă mai grea şi în loc de amendă iarăşi închisoare. Dacă e vorba de vre-o mutilare ce cade în categoria crimelor militare, nu se va aplica §-ul 69.

§ 72. Celce se căsătoreşte în contra oprelîştei din §-ul 40 şi 52, comite transgresiune şi se pedepseşte cu amendă până la 600 cor. Aceeaşi pedeapsă se aplică şi organului oficios, care ştiind că e oprită căsătoria, conlucră la legarea ei. Dacă organul oficios o face aceasta numai din nebăgare de seamă, pedeapsa e amendă până la 200 coroane. Dacă făptuitoriul e supus judecătoriei militare, va fi pedepsit după legile militare şi regulele disciplinare.

§ 73. Celce-şi negligă anunţarea, conform §-lui 53, în scopul purtării lor în evidenţă, se pedepsesc pentru transgresiune cu amendă până la 200 coroane.

§ 74. Dispoziţiile art. de lege 21 dela 1890, cari stabilesc pedepse pentru întrelăsarea împlinirei îndatoririi din §-ul 56, remân neatinse.

§ 75 Sumele cari vor întra pe urma sentinţelor aduse de autorităţile administrative în înţelesul legii acesteia, se vor întrebuinţa spre scopurile indicate în art. de lege XX §-ul 23, dela anul 1901. In Croaţia şi Slavonia ele se împart între fondul orfanal al comunei respective şi guvernul autonom al ţării. Sumele întrate pe urma sentinţelor judecătoreşti se întrebuinţează spre scopurile spre cari se folosesc şi banii încassaţi tot pe baza sentinţelor judecătoreşti, croite în înţelesul legilor în alte chestii. Amendele, ca pedepse laterale, în cas că nu se pot încassa, se prefac în închisoare. In aceste casuri, dacă suma nu trece peste 4 coroane, să poate aplica maximul de 12 ore închisoare la sume de 4 20 coroane câte o zi, iar la sume mai mari tot la 20 coroane câte o zi închisoare. Intreaga închisoare, ca pedeapsă laterală, la delicte nu poate fi mai mare decât de trei luni, iar la transgresiuni cel mult de 15 zile

§ 76. Dispoziţiile generale ale legii penale, întrucât nu sunt luate alte dispoziţiuni, se aplică şi cu privire la crimele amintite în legea aceasta. Prescripţia la făptuirile amintite în §-ul 63 se începe în luna Noemvrie a anului în care a fost întrelăsată anunţarea. Prescripţia cu privire la casurile din § ii 65 până la 69, atât cu privire la cel îndatorat de a face miliţia, cât şi cu privire la complici, nu se începe câtă vreme mai esistă posibilitatea împlinirii acestei îndatoriri, fie prin anunţare de bună voe, fie prin întrebuinţarea forţei din partea autorităţii. In casurile din §-ul 72 prescripţia se începe cu espirarea terminului pentru care căsătoria era oprită, ori apoi cu încetarea raporturilor de căsătorie.

(Va urma).

Conferenţele învăţătoreşti.

Tractul Lupşa--Turda.

(Fine).

Se deschide discuţie asupra lecţiei ţinute de I. Teuţan.

Ioan Moldovan opinează că prelegerea e reuşită şi metodic tractată, deci să se ia la cunostinţă. Ioan Biji nu poate ierta gesticulaţiile multe ale prelegătorului. Conferenţa declară lecţiunea de reuşită.

Iosif Panţa referează asupra operatului: „Poezia în şcoala poporală“, de I. Biji. Comisiunea l-a aflat de corect lucrat, deci îl recomandă spre cetire în plenul conferenţei. Se ceteşte prin autor; conferenţa îl declară de bun şi-l aclude.

Asupra lecţiei practice: „Rugămintea din urmă“ se deschide discuţie. Ia cuvântul L. Chirilă, care subliniază, că prelegătorul a găcit tonul poeziei, aplicând o voce duioasă în interpretarea bucăţii. A reuşit cu deosebire asociarea ideilor atunci, când a tratat despre „Olt“ în asemănare cu Arieşul. Prelegerea o declară de reuşită.

Prelegătorul Biji arată motivul, pentru care a ales prelegerea. Determină împrejurarea, că a vrut să ţină lecţia aceasta, ca să scoată în relief *cetitul estetic*.

Comisarul reproşează autorului, că nu a enarat conţinutul înainte de a ceti. Numai după o povestire sentimentală a conţinutului să fi procedat la aprofundarea ei. Definiţia „prietinilor“ n'a fost potrivită nici ca analiză, nici ca introducere. Altcum declară lecţia de bine tratată.

Conferenţa, pe lângă lămuririle date, declară lecţia de succeasă.

Critica lecţiunii: „Substantivul“ o deschide L. Canja cu aceea, că prelegătorul trebuia să construiască cu şcolarii ziceri, cari trebuiau scrise pe tablă, subliniind numele de fiinţă şi lucru, ca astfel să înţeleagă noţiunea de „*substantiv*“.

L. Chirilă observă, că prelegătorul a dat de-a gata ziceri, cari le pretindea dela şcolari să le reproducă întocmai, ba de multeori copiii esprimau numai cuvântul final. Prelegătorul trebuia să scoată mai precis noţiuni, cari înseamnă substantive, ca: „rădăcină“, „paiu“ etc. Altcum s'a prea grăbit, ca şi când ar fi preles oamenilor mari.

I. Biji rectifică afirmarea lui L. Canja, că în şcoală ar trebui manual de gramatică.

S. Ciapa crede, că regula (definiţia substantivului) s'a scos prea târziu, putea şi mai curând, când a scris pe tablă primul substantiv. Altcum lecţia a fost pentru cl. III. nu a IV.

I. Herdea accentuiază lipsa de aplicare a regulei ce s'a stabilit.

Protopopul Jovian Murăşan spune, că în gramatică nu trebue multe regule, ca atât mai multe esercitii să se îndeplinească, de oarece regulele multe duc la *verbalizm*, după cum s'a accentuat şi în cuvântul de deschidere. Deci deprinderile dau viaţă instrucţiunii limbii.

Comisarul recunoaşte, că prelegătorul a avut succes, presupune însă, că elevii au fost preparaţi înainte pentru această lecţie, de oarece a obţinut succes foarte în curând. Prelegerea se declară de reuşită.

L. Chirilă referează asupra temei: Invăţământul intuitiv, de Diomid Bedelean şi arată, că autorul în desvoltarea disertaţiei a ţinut cont de punctele circularului, tratând intuiţia ca principiu didactic pentru cultivarea sensurilor interne şi esterne cu ajutorul intuiţiei, învăţământului în liber, escursii, muzeu şcolar, tablouri, ilustraţii etc. Scoate în relief legătura esercitiilor intuitive cu viaţa familiară. Indică direcţiunile ştienţifice, ce stăpânesc şcoala franceză şi germană, cu referire la învăţământul intuitiv. Scăderea o are, că unele părţi nu le prea eshauriază, ca d. e. intuiţiunea în nex cu jocurile şi scris-cetitul din şcoală. Comisiunea admite şi propune, ca lucrarea să se cetească în plenul conferenţei, cu escepţiunea unor părţi, cari au fost suprimate de comisie. Conferenţa, la propunerea lui S. Ciapa, primeşte propunerea comisiunii cu deslusirile date, şi declară lucrarea de bine întocmită.

Ioan Biji face darea de seamă asupra temei: „Metodica scris-cetitului“, de L. Canja şi scoate la iveală faptul, că autorul n'a putut arăta, care metod e mai uşor şi mai psihologic, şi cum trebue aplicat? Cum se poate evita mehanizarea? Precum şi scris-cetitul în raport cu intuiţia le tratează sumar, abia în câteva propoziţii. Tot asemenea resolvă şi chestia abecedarelor, amintind, că Abcedarul de I. Stroia şi soţii ar fi cel mai practic.

L. Canja nu e mulţămit cu această recenzie; ceteşte părţi din lucrarea sa, dovedind că a deslegat destul de conştient problema impusă. Iau mai mulţi cuvântul şi reasumând comisarul părerile tuturora le petrece la protocol, iar conferenţa, ascultând partiile cetite de autor, consideră operatul de cetit şi constată tot aceea ce a aflat şi comisia.

In legătură cu punctul anterior, comisia arată faptul, că nici între membrii ei nu s'a ajuns la un punct comun cu privire la întrebarea, care metod e mai uşor şi mai psihologic la scris-cetit, de oarece unii insistau pe lângă „fonomimică“, alţii pe lângă „cuvintele normale“, ori pe lângă un metod mixt între acestea două. Fiecare reprezentant se îndatorează a-şi motiva practic metodul său, încă în plenul conferenţei. Membrii conferenţei agitându-se pe lângă această problemă, fără să ajungă la soluţie definitivă, comisarul propune şi conferenţa designează 3 lecţii din scris-cetit pentru şcolarii începători, însărcinând pe membri: Ioan Biji (fonomimic), Iosif Panţa (mixt) şi Lazar Chirilă (cuv. normale) ca în şedinţa următoare să esperimenteze cu metodul lor.

D. Bedelean prezintă operatul: „Cartea de cetire“, de Vasile Roşca şi arată, că autorul a reliefat importanţa cărţii peste tot, nu referindu-se numai la cartea de cetire pentru şcoală. La întrebările din circular răspunde sumar, altcum comisia acceptează propunerea autorului de a se introduce manualele de cetire ale lui Dr. Stroia şi soţii.

Ioan Popuţa cere lămurire, că răspuns-a autorul la întrebarea: cum sunt a se întrebuinţa cărţile de cetire în şcoală?

Protopopul J. Murăşan dovedeşte că autorul a răspuns chestiilor impuse prin această lucrare, fiindcă a arătat, cum au a se redacta cărţile de cetire, precum şi principiile conducătoare la alcătuirea lor, e drept, cam în general. Tema o clasifică de bună; dar doreşte, ca conferenţa să compună o consemnare a cărţilor de cetire, cari ar fi de introdus în şcoală, ca barem în aceste 2 tracte să uniformizăm învăţământul.

Autorul impută comisiunii, că ar fi prea severă şi parţială mai ales faţă de dânsul.

L. Chirilă arată părţile bune şi slabe ale lucrării.

Comisarul constată, că critica comisiunii numai în formă e severă, în fond acceptează concluziile, la cari a ajuns autorul. Propune să se încheie discuţia şi să se primească vederile comisiunii. Conferenţa declară operatul de bun, iar cărţile de Dr. Stroia-Lăpădat-Crişan decretează a le introduce în şcoale.

D. Bedelean referează asupra elaboratului: „Esercitii de stil şi compunere“, de S. Ciapa. Fiind operatul compus cu multe lacune, nu-l propune a se ceti în conferenţă.

La insistenţa autorului se ceteşte de autor.

Conferenţa îl aclude la protocol, şi în ce priveşte procedura la esercitiile de stil şi compunere îndrumă membrii să se conformeze espunerilor din cuvântul de deschidere al comisarului.

---

a şeptea este Sâmbăta (Dumineca) Domnului, Dumnezeului tău, să nu faci întru aceea nici un lucru, nici tu, nici feciorul tău, nici fata ta, nici sluga ta, nici slujnica, nici boul tău, nici asinul tău şi nici un dobitoc al tău, nici străinul cel ce lăcueşte cu tine, că în şasă zile a făcut Dzeu cerul şi pământul, marea şi toate câte sunt într'ânsele şi în ziua a 7-a a odihnit, pentru aceea a binecuvântat Dzeu ziua a 7-a şi o a sfinţit pe ea“. (II. Moise cap. 20, v. 8—11). —

Intre poruncile date de Dumnezeu lui Moise prorocul se cuprinde porunca a 4 a, care zice „cinsteşte ziua Sâmbetii (Duminecii)“. Vedem dară, iubiţilor creştini, că a cinsti ziua Duminecii este o poruncă dumnezeiască şi acela, care nu îndeplineşte această poruncă, acela, care nu cinsteşte ziua Duminecii, pe care a sfinţit-o Dzeu, acela îşi primejdueşte mântuirea sufletului său. Şasă zile a lăsat Dzeu pentru lucru şi el şieşi numai o zi şi-a cerut; şi care creştinesc lucru ar fi, şi care vrednici am fi de mila şi ajutorul lui Dzeu în lucrările noastre de peste săptămână, vrednici am fi să ne ierte Dzeu greşalele şi fărădelegile noastre, dacă această zi nu am prăznui-o aşa după cum se cuvine? De sigur, că necinstind această zi, necinstim pe cel ce a sfinţit-o, pe Dzeu, iar necinstindu-l pe El, ne perdem ori şi care drept de a aştepta binefaceri dela El în viaţă şi iertare de păcate după moarte.

(Va urma).

La ordine: „Legendele și tradițiile poporale“ de Ilarie Beian. Referentul Ioan Biji recomandă a se ceti lucrarea în prezența conferenței.

Comisarul primește propunerea comisiunii, însă față de afirmarea și interpretarea autorului își are rezervele sale întemeiate pe esperiență. Belioara nu se derivă dela Béla IV-lea, ci e mai probabil, că etimologia cuvântului ar urma din numele de familie „Belea“ și „Oara“, cari porecle și azi esistă în părțile locului. Atrage atențiunea învățătorilor să se ferească de interpretări cari duc la concluziuni false, în detrimentul adevărului istoric. Cu această întregire operatul se declară de bun.

Ședința a III-a, 19 Oct dimineața.

Urmează ca punct de desbatere: „Patronagiile școlare“.

L. Chirilă refereazӑ asupra acestei întrebări astfel: Considerând, că ideia cu patronagiile este nouă și ca atare necunoscută în amănunte, apoi mai luând seamă și de mijloacele de cari dispune biserica noastră propune: Se invită învățătorii a se interesa de copiii fără căpătâiu și cari au ajuns într'un mediu infect moral și a-i aduce la calea adevărului cu sfaturile ce le vor împărtăși, atât copiilor de această categorie, cât și părinților lor.

Bárdos Adám, revizor școlar, cetește mai multe părți din o broșură: Vázlatos tájékoztató a patronázs-munkáról“, edată de: „Patronage egyesületek országos szövetsége“ și invită învățătorii a intra ca membri activi în sinul acestei societăți. Lămuririle inspectorului se iau la cunoștință, iar propunerea comisiunii se primește.

Iosif Panța face recenzie asupra lucrării: „Literatura în școala poporală“ de Victor Maca și în numele comisiunii permanente propune: introducerea ca nepotrivită să se omită, iar ceealaltă parte să se cetească. Se cetește de autor.

Ilarie Beian consimte cu vederile și expunerile autorului, dar recomandă, că învățătorii să cetească în școală scrieri de autori clasici. Ca lectură extrașcolară recomandă „biblioteca școlarilor buni“ și a „Asociațiunii“.

Ioan Biji e de părerea, că care specie de literatură nu putem lua în școala poporală, ci vom trata literatura numai pe baza cărții de cetire, care trebue să fie op literar în sensul larg al cuvântului.

L. Chirilă adaugă ca întregire, că în școala sa, încă înainte de-a se avea cărți de cetire potrivite pentru școala primară, a cetit cu școlarii o carte de cetire de V. Onițiu, pentru cl. I-II gimnazială, care cuprinde materia varietă literară și fiind foarte interesantă și pedagogică. Această carte a ajuns în mâna fiecărui sătean, fiind foarte gustată de popor. In această direcție sunt scrise cărțile de cetire de Stroia și soții. Altfel se alătură la propunerea antevorbitorului.

Iosif Panța face comunicări interesante despre un elev al său, care a început a studia opera întreagă, a câte unui scriitor. Deslușirile date se iau la cunoștință, iar elaboratul se ia de bun.

Ioan Biji ține o lecție practică cu școlarii clasei prime, învățându-i sunetele: „o“ și „*i*“ după metoda fonomimică.

Iosif Panța cu alții copii din aceeaș clasă învață sunetele *m*, *t*, *f*, desemnând aceste litere ca icoane reale a unor lucruri și ființe din o istorisire despre mâță, turn, furcă.

L. Chirilă în lipsa de elevi descrie simplu procedeul său la învățarea scris-cetitului pe baza cuvintelor normale. Asupra prelegerilor se încinge discuție, la care iau parte: I. Oțel, I. Moldovan, prot. I. Murășan, I. Biji și comisarul etc. Resumându-se dezbaterile se ia concluzul următor: Maioritatea conferenței susține metodul cuvintelor normale, ca fiind cel mai logic și mai psihologic. Minoritatea, însă, insistă a se face experiență cu fonomimica și se încredințează: D. Bedelean, Ioan Popuță și I. Beian a face în decursul anului școlar prezent experimentări cu acel metod și a veni în conferența proximă cu o opinie motivată spre a se lămuri definitiv această întrebare.

L. Chirilă face dare de seamă despre „mișcarea pedagogică-literară mai nouă la noi“. Comunicările se ascultă cu interes, iar recenzia se aclude la protocol.

Casierii și bibliotecarii tractuali ai bibliotecilor își fac rapoartele despre starea acelor biblioteci. Iosif Panța raportează despre starea învățământului pe teritorul protopresbiteratelor Lupșa și Turda.

Referadele se iau la cunoștință, iar stările sulevate se relegă conferențelor trilunare, având a le rezolvi în sfera lor proprie de activitate.

Comisarul pune pe tapet alegerea comisiunilor permanente. Se esmit în comisiunea permanentă următorii 5 membri: D. Bedelean, L. Chirilă, Iosif Panța, Vasile Roșca, Ioan Biji și suplent Teodor Oțel.

Protopopul I. Murășan propune și conferența susține și pe mai departe instituirea delegaților dintre învățătorii comisiunii permanente, cari să viziteze școalele la examene, eventual în lunile Martie-Aprilie.

Comisarul constată, că punctele din program s'au exhauriat și mulțămește membrilor pentru zelul manifestat în cursul deliberărilor, declarând conferența de încheiată.

I. Biji răspunde în numele învățătorilor și-i urează bine Dlui comisar, ca cu deplină vigoare să ne mai poată conduce.

Membrii corpului didactic primar îl aclamă sgomotos. *L. Chirilă.*

NOUTĂȚI.

Inaugurare. In Craiova s'a inaugurat o statue, ridicată fostului domnitor al Munteniei, Barbu *Știrbei*. La festivitate a asistat și principele moștenitor Ferdinand al României. Regele Carol a dispus, ca regimentul 17 de infanterie să poarte numele de Știrbei.

*

Principele Battenberg domnitor albanez Guvernul provizor albanez, cum se vestește din Valona, a hotărât să ofere principelui Enric Battenberg tronul Albaniei independente.

*

Torpiloare pentru România. Din Londra se anunță, că guvernul român a cumpărat două vase construite în Anglia pentru republica americană Chile. Fiecare vas are un conținut de 1430 tone, câte 6 tunuri cu tragere repede, și câte 2 mașine de împușcat. Prețul vaselor este 12 milioane de coroane.

*

Viitorul Albaniei. Ministrul belgian Descamps a publicat o broșură despre viitorul Albaniei din punct de vedere al dreptului internațional și al politicei internaționale. Chestiunea albaneză va fi deslegată atunci, când Albania se va declara teritor neutral, și anume după modelul Belgiei și al Elveției, a căror *neutralitate colectivă* este asigurată prin contracte internaționale.

*

Ziar nou. Primim din Brașov primul număr al ziarului social și cultural *Ardealul*, ce se tipărește în proprietatea și redacțiunea dlui Ion *Chiroiu*. Apare în fiecare Joi. Abonamentul trei coroane pe an.

*

Atentat. Viceregele indic, lord *Hardinge*, avea să-și facă intrarea în noua capitală Delhi. Când conductul trecea pe strada principală, de pe coperișul unei case un individ a aruncat o bombă asupra viceregelui purtat de un elefant. Bomba a atins elefantul și a căzut la o mică depărtare, unde a explodat, a omorât o persoană și a rănit la urmăr pe viceregele indic. Rănitul a fost transportat și operat la un spital. Atentatorul până acum n'a putut fi prins.

*

Muzeul Ibsen. Se scrie din Copenhaga, că în orașul Grimstad se va înființa un muzeu în amintirea dramaturgului *Enric Ibsen*. Un comitet va cumpăra farmacia, în care Ibsen pe la anii patruzeci fusese acenic, și în care conform obiceiului patriarhal de pe atunci își avea și locuința.

*

Advocat nou. Dl *Dr. Romulus Curta* a făcut cum ni-se scrie, în 21 Decemvrie n. c. cu rezultat strălucit, censura de advocat în Târgul-Murășului (Marosvásárhely).

*

Colecta națională pentru aviațiunea militară germană, sub protectoratul principelui Enric al Prusiei, a dat un rezultat imposant: s'au adunat în acest scop șapte milioane de mărci.

*

Sinagoga din Capernaum. O descoperire arheologică de mare interes a făcut în Galilea cercetătorul Lucien *Gauthier*. Se scrie anume, că numitul arheolog ar fi izbutit să descopere sinagoga din Capernaum, în care a predicat și a învățat Cristos însuși. Ruinele ieșite la iveală sunt forte extinse și arată, că sinagoga a fost una din clădirile cele mai bogate și mai frumoase. Câteva uși mai stau și acum întregi. Zidurile se vede, că au fost decorate cu icoane prețioase. Stilul arhitecturii arată o înrâurire romană.

*

Adunarea generală a „Reuniunii Sodalilor Români din Cluj“ se va ținea în 29 Decemvrie n. 1912 d. a. la orele 4 în localul Reuniunii (Strada Jókai nr. 6).

*

Mulțămită. La colecta întreprinsă în scopul zidirii unei biserici nouă gr. or. române în Vălenii-Șomcuții (Somkútpataka) a binevoit a dărui dnul Vasile Pocol din Letca 100 cor., iar din colectă dela credincioși s'au trimis din următoarele comune sumele: Petrila 20 cor., Rohău 10 cor. 88 fil., Cacova 4 cor., Plopis 3 cor. 96 fileri, Bucium-Muntari 3 cor., Vecerd 7 cor. 92 fil., Hălchiu 6 cor., Margine 3 cor. 30 fil., Ohaba-forgaciu 4 cor., Comana-inferioară 6 cor. 40 fil., Zarándpatak 5 cor., Baia (Kisbaja) 5 cor. 60 fil., Hurez 22 cor. Total 202 cor. 6 fil. Binevoitorilor dăruitori în numele credincioșilor le esprim și pe această cale cele mai călduroase mulțămiri. Vălenii Șomcuții, la 9/22 Decemvrie 1912. Stefan *Gheție*, paroh gr. or. rom.

*

Știri oprite Tocmai când din Londra vin știri liniștitoare din punct de vedere al păcii universale, în Petersburg s'a publicat un ordin imperial, care interzice ziarelor din Rusia comunicarea de orice fel de știri militare. Oprirea va rămânea în vigoare un an întreg.

*

Femei advocați. Cariera de advocat atât în țara noastră, cât și în alte țări este cu totul închisă pentru femei. Rusia, din acest punct de vedere, este cu mult mai liberală. Senatul imperial din Petersburg a primit proiectul de lege, care permite și femeilor practica de advocat.

*

Nu se dansează. Seria orașelor, unde nu se dansează, s'a înmulțit cu unul. Un ziar din capitală anunță, că societatea din Sighișoara, având în vedere situația nefavorabilă politică și economică, a hotărât să nu facă nici un fel de petrecere în carnevalul din earna aceasta.

*

Dela facultatea teologică din Cernăuț. In semestrul de earnă al anului școlar 1912/13 sunt înscriși la facultatea teologică din Cernăuț 193 de studenți. După naționalitate *121 sunt români*, dintre cari 9 din Ungaria, 51 din Bucovina și 61 din România. Restul de 72 sunt slavi, și adecă 53 ruteni, 7 bulgari și 12 sârbi din diferite țări.

*

Mulțămită. Cu ocaziunea *serbărei școlare* aranjeate cu elevii și elevele școalei de repetiție din Galați (lângă Făgăraș) în preseara *Sfântului Nicolae*, hramul ce îl poartă această școală confesională, a incurs un venit de *36 cor. 50 fil.*, din care s'au acoperit spesele avute cu cărțile cumpărate pentru elevi și eleve și cu recuizitele scolare, de valoare și pentru alți ani, mai remânând și bani *11 cor.*, cari s'au jurnalizat în „fondul școlar“ din Galați. Oferte marinimoase au contribuit următorii domni: Clement Grama, notar cerc. în Riușor 5. cor., Nicolau Aron, paroh gr. ort. în Galați 2 cor. Ilie Beleuță catihet român gr. ort. în Făgăraș 1 cor, Ioan Tulbure, notar comunal în Galați 1 cor., și Gligore Aron învățător român gr. ort. în Arpașul sup. 40 fil. Tuturor cari au contribuit la buna reușită a acestei serbători școlare li se aduce mulțămită. Galați, 24 Dec. 1912 n. *Nicolau Aron*, paroh gr. ort.

*

Moravuri de sălbatici. Tradițiunile religioase ale unor popoare exotice din Industan sunt aproape imposibil de stârpit, cum se va vedea din următorul caz. Stăpânii actuali ai Indiei tolerează de obicei datinele religioase ale indigenilor, afară de una singură care este urmărită cu mare asprime, — și adecă datina de a *arde văduvele*. Făptuitorul unui act atât de barbar este pedepsit după merit. Cu toate acestea se mai găsesc ținuturi, unde credincioșii sectei omoară pe ascuns femeea rămasă fără de bărbat. Omorârea se face prin ardere pe rug. Guvernul din Bombay a primit zilele acestea știrea că un indigen fruntaș, anume raia Gvalimpur, încetând din viață, văduva sa are să fie arsă. Știrea era cu atât mai înspăimântătoare, cu cât se știa că soția raialei era o engleză. O trupă de soldați, sub conducerea unui major, a plecat îndată la locul unde era să se comită crima, dar n'a aflat nimic suspect. Majorul și trupele sale s'au prefăcut că se retrag, și s'au ascuns în apropiere. Cu ajutorul unor spioni au prins de veste, că întru adevăr rugul este ridicat și stă gata să-și primească jertfa. Soldații au alergat imediat către oraș. Când au sosit acolo, au văzut că tinera văduvă legată de mâni și picioare, zace amețită. Barbarii au fost risipiți cu arma; ear văduva, care abea împlinește 24 de ani, a scăpat dela moartea cu foc.

*

Dl Dr. Augustin Bardosy, cu prilejul deschiderii cancelariei advocațiale în Sasca montană dăruește Reuniunii sodalilor români sibieni 10 cor., din cari, 5 cor. la darurile de Crăciun săracilor noștri și 5 cor. fondului Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace.

*

Igienă. Despre starea sanitară a școlilor din Londra se comunică următoarele date: în școlile capitalei engleze sunt astăzi aplicați 116 medici, între cari 18 femei. In anul școlar trecut au fost vizitați 172 de mii de școlari. Sănătate defectuoasă s'a constatat în 52 de mii cazuri (32 procente); cu deosebire sunt dese cazurile de miopie și de boale de gât. Cu prilejul vizitelor medicale, doctorii au dat o deosebită atențiune felului de nutrire a copiilor; s'a aflat, la un considerabil număr de școlari, că nutrirea este slabă din cale afară și necorespunzătoare etății copilărești.

*

Alți șase într'o zi! Nu tocmai de mult adusesem știrea, că prezidentului Reuniunii meseriașilor sibieni, dlui Vic. *Tordășianu*, i-a succes să aplice într'o singură zi 6 copii, din diferite localități la meserii, în Sibiiu. Acum e vorba de alți 6, cari sunt toți dintr'o localitate, anume din comuna sărăcuță *Muncel* (Munții-Apuseni). Meritul de căpetenie, că s'au pornit din munți acum, în cap de iarnă, spre Sibiiu nu mai puțin ca 6 copii de țăran, cu scop de a-și croi un viitor mai fericit, e al zelosului învățător *Lazar Chirilă*, care, pe lângă că a făcut, de când e dascăl, toate 8 clasele gimnaziale pe cale privată, dar mereu își sparge capul pentru fericirea poporului din munți. La al lui îndemn și-au îmbrăcat părinții în haină de sărbătoare vlăstarele lor, cu cari dl Chirilă a pornit la drum. Dlui Chirilă, ajutat de prezidentul Tordășianu, i-a succes să aplice pe toți cei 6 la diferite meserii, iar spre aducere aminte de ziua primă a petrecerii lor în Sibiiu și de portul frumușel mocănesc, (toți cu șube și cioareci albi de lână, 5 în opinci și unul în cisme) care a tras atât de mult privirile curioșilor sibieni asupra acestei cete de mândri mocănuți, atât pe strade, cât și în biserica catedrală, băieții împreună cu dl Tordășianu și dl Chirilă au fost luați în chip de fotograful Fischer. E interesant a se ști, că băieții: *Macavei Pitic*, cu încă 8 frați, aplicat la săpcarul Horșa, și *Sever Pitic*, cu încă 2 frați, aplicat la croitorul Binder, sunt orfani de tată; *Ioan Rentea*, cu încă 4 frați, aplicat la rotarul Datki, *Teodor Harda*, cu încă 8 frați, aplicat la cismarul G. Limpede, Pavel *Prața*, cu încă 7 frați, aplicat la faurul Datk și *Demetriu Răbulea*, cu încă 2 frați, aplicat la croitoria națională Petre Bota, sunt deopotrivă de săraci, constând averile lor parte din 7—8 oițe, parte din câte o văcuță cu lapte pentru copii, sau din câte o păreche juncani pentru sgâriatul celor bolovani și brași neproductivi, ale căror roade să rămână ca și în anul acesta neadunate, din pricina ploilor și a zăpezii timpurii și mari.

Teatru.

Astăzi, Vineri, se dă opereta „*Mädchenmarkt*“, Sâmbătă opereta „*Eva*“, Duminecă d. a. „*Dornröschen*“, poveste cu cântece și jocuri, în 5 acte, iar Duminecă sara „*Der Raubritter*“, comedie în 3 acte. Luni se dă „*Das Märchen vom Wolf*“, piesă în 4 tablouri, de F. Molnár.

Cărți și reviste.

„Revista Teologică“, anul VI, numerii 18, 19, a apărut cu un cuprins bogat și variat. Apare de douăori pe lună. Redactor Dr. *Nicolae Bălan*. Redacția și administrația Sibiiu, strada Reissenfels 11. Abonamentul 10 cor. pe an.

*

„Cuvântul Adevărului“ e titlul unei reviste lunare, care cu începere dela 1 Ianuarie n. 1913 apare în *Hațeg*. Proprietar-editor: Mănăstirea Prislopului, redactor responsabil *L. I. Manu*. Abonamentul 10 coroane pe an.

*

Cântece de stea. A ieșit de sub tipar și se află de vânzare la Tipografia „Progresul“ s. p. a. în Oravița o minunată „Colecție de cântece de stea la Nașterea Domnului“, întocmită cu iscusință de cunoscutul scriitor, înv. Damian Izverniceanu. Prețul 40 fil.

*

Candela, foaie bisericească, nr. 12 din Decemvrie 1912, cuprinde articole de Dr. V. Tarnavschi, Dr. I. Paiul, M. Calinescu, V. Simiganoschi ș. a. — Abonamentul 8 coroane pe an, 4 coroane pe jumătate de an. Biroul redacției și al administrației se află în reședința arhiepiscopală din Cernăuț.

Mr. 1212/1912 (414) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. III **Herseni**, din protopresbiteratul Făgăraş, conform rezoluţiunei Preav. Consistor arhidiecezan dtto 30 Oct. 1912 Nr. 12,940 Bis. se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul amintit.

Doritorii de a concura la acest post pe lângă prealabila încunoştiinţare a subsemnatului au să se prezenteze în parohie spre a cânta, predica sau celebra.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraş în conţelegere cu comitetul parohial.

Făgăraş, la 8 Noemvrie 1912.

Nicolae Borzea,
protopop.

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte.

AVIZ.

„Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte" primeşte depuneri dela

Cor. 2000 cu **5%**, iar dela
„ 5000 cu **5½%**.

→ Darea o plăteşte institutul. ←

(407) 4—10 **Direcţiunea.**

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiiu:**

Regulament

pentru

Procedura judecătorească

în cauzele disciplinare

în Mitropolia gr.-or. rom. din Ungaria şi Transilvania.

Preţul **20 bani**, porto **5 bani.**

Monografia

institutului seminarial teologic-pedagogic „Andreian"

al

arhidiecezei gr.-or. rom. din Transilvania

de

Dr. Eusebiu R. Roşca,
director.

Se poate procura dela Librăria arhidiecezană din Sibiiu sau dela autor cu preţul: Broşată 3 cor. 50 fil. Legată 4 cor. Porto poştal 30 fil.

✦ **La 7 Expoziţii publice cele dintâi premii!** ✦

Veritabil numai

1860
Т.Р.А.Р.М.
С.ПЕТЕРБУРГЪ
ТРЕУГОЛЬНИКЪ

cu triunghiu de talpă.

Şoşoni, Slippers

Galoşi

de Petersburg.

Singurii contrahenţi:

Messtorff Behn & Co.
Viena I. (416) 2—10

Mare ocaziune de Crăciun

la

Vasilie Ban,

mare magazin de ghete la „Cisma mare roşie"

strada Ocnei Nr. 7 SIBIIU strada Ocnei Nr. 7

☛ cu preţuri ieftine ☚

Orice ghete cu preţuri de reclamă de Crăciun. Dela 30 Noemvrie 1912 până în 10 Ianuarie 1913.

Preţurile:

Ghete de copii Chevreaux şi Box ori Kalv, Nr.	20–25 =	K 3–4
Ghete de copii „ „ „ „ „ „	26–28 =	„ 4–5
Ghete de copii „ „ „ „ „ „	29–34 =	„ 5–7
Ghete de băieţi „ „ „ „ „ „	35–39 =	„ 7–9
Ghete jum. p. dame „ „ „ „ „	. . . . .	„ 4–14
Ghete înalte p. dame „ „ „ „ „	. . . . .	„ 8–14
Ghete de lucru p. bărbaţi, exec. dur. de Kalv ori wichs		„ 7—
Ghete cu ţug ori şirete p. bărbaţi în Chevreaux ori box		„ 9 50
Ghete cu nasturi ori Ideal p. bărb. „ „ „ „		„ 10—
Ghete de ale lui Kobrak „ „ „ „ „ „		„ 14—
Ghete Oslaria „ „ „ „ „ „		„ 12—
Ghete americane „ „ „ „ „ „ „		„ 13—
Ghete veritabile americane, cu şirete ori nasturi .		„ 16—
Ghete de piele de Antilope p. bărb. în toate colorile		„ 20—

Mare asortiment în
cisme pentru copii şi bărbaţi.

Gamaşe

dela **4, 5, 6, 7, 8** şi **9 coroane**.

Principiul meu e: câştig puţin — şi învârtire mare!

In zile de sărbătoare şi Duminecile am înainte de ameazi până la 10 oare deschis. (410) 3—

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană:**

Călindarul arhidiecezan

pe anul 1913

cu Şematismul autentic al bisericei ortodoxe rom. din Ungaria şi Transilvania. Partea literară conţine lucrări foarte interesante.

Preţul 80 fil, plus porto poştal 20 fil.

Serviciu prompt şi conştienţios.

Prima referinţe.

Prima fabrică transilvană

ces. şi reg. privilegiată

de casse de fier şi oţel,

şi

lăcătuşerie de artă şi construcţie,

instalată cu putere electrică.

Preţuri moderate.

E. Purece,
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19 (Schmidgasse).

(138) 19—20

Cataloage de preţ gratis şi franco.

Recuisite de scris se pot procura dela Librăria arhidiecezană

REVERENZI!

Premiat:

Expoziţia internaţională de modă, Paris 1911: Grand Prix şi m. de aur.

La „Croitoria Universală" I. PETRAŞCU

Sibiiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune şi fine stofe se primesc şi execută

Reverenzi pentru on. preoţi

în cele mai bune condiţiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid şi grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Preţuri moderate. (472) 12—

Spriginiţi industria română.

Premiat:

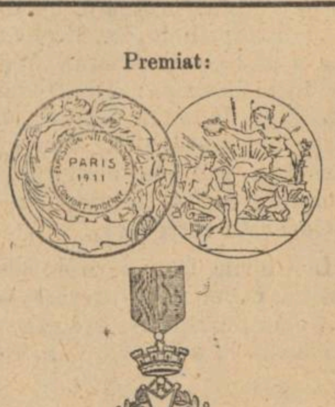

Expoziţia universală din Roma 1911: Grand premiu şi med. de aur.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.
Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. **Sibiiu, Marți 18/31 Decemvrie 1912.** *Nr. 133.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nou abonament

deschidem cu 1 Ianuarie v. 1913 la ziariul

„Telegraful Român“

cu prețurile indicate în fruntea foii, anume:

pe un an 16 coroane,
pe șase luni 8 coroane,
pe trei luni 4 coroane.

Rugăm pe stimații nostri abonați să binevoiască a-și reînoi din vreme abonamentul, stăruind totodată și pentru lățirea ziariului nostru în cercul amicilor și cunoscuților lor.

Abonamentele se fac prin *mandat postal*, trimițându-se prețul înainte. Numele abonatului, împreună cu locuința și posta ultimă, să se scrie corect și legibil, pentruca la postă să nu se facă greșeli. Banii de abonament se trimit *Administrațiunei tipografiei arhidiecezane în Sibiiu* (Nagyszeben), strada Măcelarilor, Nr. 45.

Administrația.

Consulul Prohaska.

Primul motiv de nemulțumire, ba de supărare chiar și de energică protestare a fost dat din partea Sârbilor, față de monarhia noastră austro-ungară, atunci, când intrând trupele sârbești în orășelul Prizrend din Albania, s'au purtat în mod foarte necuviincios față de consulatul austro-ungară de acolo.

Că ce anume s'a întâmplat, care a fost necuviința Sârbilor, nu se prea știa la început, pentrucă se stricase comunicația cu lumea mare, și dela consulul monarhiei noastre, aflător în Prizrend, cu numele Prohaska, nu venise la ministerul de externe dela Viena nici un raport, de mai multe zile.

Fantazia oamenilor lucra însă mereu și se vorbea și scria despre grozăvii mari, întâmplate în Prizrend, despre acte de cel mai înfiorător barbarism, cari nu pot fi spălate decât numai cu *sânge*. Și se aștepta în fiecare moment declararea răsboiului și intrarea trupelor austro-ungare în Sârbia, pentru a răsbuna pe consulul nostru Prohaska, despre care odată să spunea, că a fost omorât de Sârbi și înmormântat cu ceialalți, căzuți în răsboiu, împreună, iar altădată, că a fost numai vulnerat, apoi închis și mutilat în modul cel mai oribil, astfel, că pentru viața întreagă are să rămână om nefericit și neputincios.

După o așteptare zadarnică de vre-o două săptămâni, — în cari, cum am spus, nu a sosit nici o știre autentică despre cele întâmplate, — ministrul nostru de externe s'a văzut îndemnat se trimită la fața locului un funcționar din centru, care se cerceteze în mod amănunțit starea lucrurilor și se stabilească responsabilitățile.

Cercetarea aceasta a putut fi sevârșită în mod foarte anevoios, în urma drumurilor rele, cari îngreunau din cale afară comunicația; dar în cele din urmă ea totuși s'a făcut cu multă scrupulositate, și a dat ca resultat faptul, că consulului nostru Prohaska nu i s'a întâmplat absolut nimica, nu a fost nici mutilat, nici arestat, nici vulnerat, cu atât mai puțin omorât, — ci tot ce s'a întâmplat la Prizrend a fost aceea, că a fost batjocorit oarecum steagul monarhiei noastre, steagul *negru-galbin!*

In altă formă dreptul internațional nu a fost violat; și nici din partea consulului nostru din Prizrend nu s'a făcut nici o greșală, cum spuneau Sârbii că s'ar fi făcut, Sârbii, cari cereau într'o vreme tocmai din acest motiv imediata revocare a dlui Prohaska dela consulatul din Prizrend.

Stabilită fiind astfel starea lucrurilor, ministrul nostru de externe *a cerut* satisfacție dela guvernul sârbesc, și satisfacția i-a fost acordată și a fost dată în formă mulțămitoare pentru cercurile conducătoare în politica externă a monarhiei noastre. Ziarul oficios al ministrului nostru de externe, — *„Fremdenblatt“* dela Viena, — a publicat în numărul dela 25 Decemvrie nou un raport amănunțit despre felul cum a fost dată, și cum a fost stabilit că are să mai fie dată această satisfacție, și din acest raport aflăm următoarele:

In 21 Decemvrie n. s'a presentat ministrul prezident al Sârbiei, domnul *Pasici,* la ambasadorul monarhiei noastre din Belgrad, la domnul *Ugron*, căruia i-a exprimat fără încunjur *regretele* pentru cele întâmplate în Prizrend și Mitrovița (în orășelul acesta din urmă s'a întâmplat acelaș lucru ca și în Prizrend) deci pentru greșelile săvârșite din partea miliției sârbești, — declarându-se gata să dee, în numele guvernului sârbesc, orice satisfacție ce s'ar cere din partea monarhiei austro-ungare pentru aceste violări ale dreptului internațional. Sârbia oficială a recunoscut deci, că greșală mare s'a făcut din partea ei, și s'a grăbit se declare, că e gata se dee reparație, se îndrepte greșala!

Ambasadorul monarhiei noastre la Belgrad, domnul *Ugron*, și-a exprimat bucuria pentru acest pas corect întreprins din partea guvernului sârbesc, și i-a comunicat dlui Pasici, primministrului sârbesc, că cei dela conducerea politicei externe a monarhiei austro-ungare mai cer următoarea reparație:

Când își vor ocupa de nou posturile consulii austro-ungari din Prizrend și Mitrovița, (astăzi aflători în concediu), domnii Prohaska și Tahy, trupele sârbești, comandate de câte un ofițer, *se dee obicinuitele onoruri militare* în momentul în care se va ridica pe edificiul consulatului austro-ungar steagul monarhiei noastre, steagul *negru-galbin.*

Ministrul-prezident Pasici al Sârbiei s'a declarat gata a da și aceasta satisfacție monarhiei noastre, și astfel cel mai mare și cel mai grav motiv, din care putea să se nască răsboiu între monarhia noastră și Sârbia, e acum delăturat cu totul, iar afacerea Prohaska, care a ținut spiritele în ferbere și în agitație vre-o patru săptămâni, e luată acum dela ordinea zilei.

Lumea se va bucura foarte mult când va afla, că domnului Prohaska, consulului austro-ungar din Prizrend, nu i s'a întâmplat nenorocirea despre care era vorba că i s'ar fi întâmplat, — dar și mai mult să va bucura domnul Prohaska însuși când va afla, că ce credea lumea că îi s'a întâmplat, pe când de fapt nu îi s'a întâmplat nimica ce ar putea să-i facă îngrijire și durere. Și e atât de bine să poți constata, că toți au motive de bucurie, nu de supărare, de mânie și de dușmănie!.. Chestia Prohaska s'a terminat deci bine, și bine ar fi de s'ar termina tot bine și celelalte chestii grave politice dela ordinea zilei!...

Legea electorală. Știrea dată după ziarele din capitală, că Maiestatea Sa, Impăratul și Regele nostru Francisc Iosif I., ar fi dat mai de mult proiectului de lege despre reformele electorale sancționarea prealabilă, a fost prematură, pentrucă această sancționare a fost dată din partea Monarhului abia Sâmbătă. Atunci adecă s'a presentat în fața Maiestății Sale domnul ministru-prezident ungar *Lukács László*, și în audiența care a ținut dela orele 11 a. m. până la orele 12 din zi, a espus în mod amănunțit principiile pe cari e clădită noua lege electorală a Ungariei. Maiestatea Sa a luat în mod grațios la cunoștință cele comunicate din partea ministrului-prezident *Lukács*, și *și-a dat învoirea*, ca proiectul de lege să fie presentat parlamentului ungar spre desbatere și votare. Prim-ministrul ungar Lukács, care a plecat încă Sâmbătă d. a. acasă la Budapesta, a luat numai decât măsurile necesare, ca dieta să fie convocată pe mâne, Marți, la orele obicinuite, la o ședință scurtă formală, în cursul căreia va fi presentată legea nouă electorală, în firul unei vorbiri mai lungi, pe care o va rosti domnul ministru-prezident Lukács. Proiectul

---

FOIȘOARĂ.

Insemnătatea Duminecii și modul cum trebuie ea prăsnuită.

— Predică de *Aurel Popovici.* —

(Urmare).

Ca să știm, cum să ținem, cum să prăznuim Dumineca, trebue să vedem întâi, cum o prăznuiau și cinsteau vechii creștini pe timpul apostolilor și în veacurile următoare lor. Creștinii vechi începeau a prăznui Dumineca începând de Sâmbătă seara, când într'o casă, care le slugea drept biserică, — căci biserici regulate pe atunci nu aveau, — se adunau și petreceau aproape toată noaptea în rugăciuni.

Duminecă dimineața apoi, toți creștinii, copii, tineri și bătrâni, bărbați și femei își îmbrăcau hainele cele mai bune de sărbătoare și se duceau iarăș la biserică, unde ascultau cu mare luare aminte sfintele rugăciuni, ce se înălțau dela altar și învățăturile preoților.

Zelul creștinilor întru cercetarea bisericii în zilele de Duminecă era așa de mare, că prin nimica nu se puteau opri dela biserică, nici chiar prin goanele și asupririle păgânilor, cari erau la putere. Dacă cineva era împedecat prin boală de a cerceta biserica, sau dacă era băgat în închisoare pentru credința lui, ceea ce pe vremea aceea foarte des se întâmpla, i se ducea acasă sau în închisoare cuminecătura, căci fără ea nu se lăsa. Prăznuind ziua de Duminecă, creștinii cei vechi se fereau de ori ce lucrări în aceea zi, ca să nu vateme sfințenia ei. Dumineca era pentru creștinii acelor vremi îndepărtate o zi de mare sărbătoare bisericească și de odihnă. Dacă biserica în vechime oprea în Dumineci pe credincioși dela ori și ce fel de lucru, ea îi oprea și dela lene și trândăvie, pentru că cerea, ca timpul în aceasta zi oamenii să și-l petreacă în cercetarea bisericii, în cercetarea și ajutorarea bolnavilor și a celor lipsiți, în cetirea cuvântului lui Dzeu cuprins în sfânta Scriptură, în facerea de milostenii și alte lucruri folositoare. V'am arătat cum să prăznuia în vechime sfânta Duminecă, și acum voi cerca să vă arăt cum începe a se prăznui ea în zilele noastre, dacă și nu de toți, dar totuși de o mare parte a credincioșilor. Oamenii zilelor noastre în ce privește sărbătorirea Duminecii se pot împărți în trei părți, și anume: Unii prăznuesc Dumineca ca și creștinii cei de demult și, făcând un lucru bun și plăcut lui Dzeu, împotriva lor n'am nimic de zis. Alții merg dimineața la biserică și dau laudă și mulțămită lui Dzeu, pentru că le-a dat tărie, putere, sănătate și alte bunătăți, ca să-și implinească lucrurile de peste săptămână. Până aici și acestia fac un lucru bun și plăcut lui Dzeu. Acestia însă ceealaltă vreme a Duminecii n'o petrec, pe cum se cuvine, în cetirea de cărți sfinte și folositoare, în adunări și sfaturi cuviincioase, în cercetarea bolnavilor și dăruire de milostenii, ci ducându-se în crișme sau luând parte la sfaturi rele, destrăbălate. De sigur, că acestia vatămă sfințenia zilei Domnului. O a treia clasă și mai rea a oamenilor de azi este aceea, care Dumineca în revărsatul zilei, mânându-și vitele în țarină pasc cu ele fânațele altora, sau, și aceasta se întâmplă și mai des, Dumineca dimineața după ce își părăsesc așternutul, în loc să dea laudă și mulțămită lui Dzeu, pentru că i-a sculat întregi și sănătoși din somnul nopții, își gătesc în mare grabă cele de lipsă, se duc și taie iarba din holdele altora și legându-o în poveri o duc acasă spre hrănirea vitelor lor. După acestea apoi, ca după un lucru bine isprăvit, Duminecă dimineața, când clopotele cheamă obștea la sfânta biserică, ei se înfundă cu banii câștigați prin cruntă sudoare peste săptămână în crișme, și în loc să se cuminece la biserică cu sfântul trup și sânge a lui Cristos, se cuminecă în birt cu otrava rachiului; în loc se asculte în biserică cuvântul lui Dzeu, ascultă în crișmă cuvintele drăcești și sudălmile urâte. Pe când preotul se roagă pentru mântuirea sufletească a creștinilor, deci și a lor, și pentru ferirea țarinii de „grindină, de ciumă, de cutremur, de foc și de alte rele“ ei înjură pe Dzeu, și-l hulesc, amețiți de vinars, se ceartă între ei, fac bătăi, cari nu arareori se sfârșesc cu omoruri și ucideri. Clătinându-se pe picioare, când îi răzbește foamea, pornesc spre casă, unde neștiind ce fac, încep din năluciri goale, ceartă cu cei de acasă, făcându-se de râsul lumii și al oamenilor de omenie. Cu adevărat, iubiților, casa lor nu-i casă și masa lor nu-i masă.

Acestia, iubiților creștini, sunt cea mai urâtă sămânță de oameni, sunt dați cu totul în ghiarele diavolului, și n'au nici o legătură cu Dumnezeu. Sufletele acestora sunt împovărate de păcate grele, și nepocăindu-se, la timp când le va veni ceasul, ca înaintea înfricoșatului județ să-și dee seamă de faptele lor urâte, nu vor ști ce să răspundă. Către acest soiu de oameni va zice Mântuitorul: „Mergeți dela mine, blăstămaților, în focul cel vecinic, gătit satanei și slujitorilor lui“, căci „v'am lăsat vouă 6 zile și mie mi-am cerut numai una, și nici aceea nu mi-ați dat-o. Eu am pătimit, mi-am întins mânile pe cruce, mi-am vărsat sângele pentru voi, dar voi nu mi-ați slujit mie, ci mamonului“.

Nu e greu de gâcit, iubiților creștini, care prăznuire a Duminecii e mai bună. De sigur că aceea, care o făceau vechii creștini, și pe care unii spre lauda lor o fac și astăzi,

(Va urma).

de lege va fi predat apoi spre studiare unei comisiuni speciale, din care va fi învitată să facă parte şi opoziţia maghiară. Opoziţia însă va refusa ofertul ce i se va face.

Legea despre armata comună.

(Fine).

§ 77. In casurile de transgresiune din §§-ii 63, 64, 65 şi 73, procedura o începe autoritatea administrativă, care în înţelesul legilor şi ordinaţiunilor eserciază dreptul judecătoresc poliţial în chestii de transgresiune. In Budapesta deci, în prima instanţă antistia comunală, în a doua instanţă magistratul, în a treia instanţă în ţara întreagă ministrul de honvezi. In casurile din §§-ii 67 şi 72 procedura aparţine jùdecătoriei regeşti. In chestii de delicte e competent tribunalul regesc. Cu privire la competenţa teritorială a judecătoriilor şi a autorităţilor administrative sunt dătătoare de cinosură normele din vigoare. In casul, că transgresiunea ori delictul a fost sevârşit în afară de teritoriul ţărilor de sub sfânta coroană ungară, întrucât normele din vigoare nu stabilesc altă autoritate, — e competentă autoritatea judecătorească ori administrativă de pe teritoriul pe care-şi are făptuitorul aparţinerea. Dispoziţiile acestea nu ating cercul de activitate al autorităţilor militare. Delictele şi transgresiunile amintite în legea aceasta au se fie resolvate şi finalisate în mod esceptional de grabnic, la forul prim şi la forurile mai înalte.

§ 78. Cu privire la transgresiunile predate în competenţa autorităţilor administrative să pot lansa porunci pedepsitoare.

§ 79. Transgresiunile amintite în legea aceasta se pedepsesc şi atunci, când au fost sevârşite în afară de teritoriul ţărilor sfintei coroane ungare. Sub condiţia reciprocităţii, aceia dintre cetăţenii de stat austriaci, aflători, ori arestaţi pe teritoriul ţărilor de sub coroana sfântă ungară, cari au sevârşit vre-o crimă în contra legii militare, valabilă pentru ţările şi regatele representate în senatul imperial, şi sunt urmăriţi ori condamnaţi, la cererea respectivei autorităţi se escortează pe cale administrativă în patria lor şi se predau autorităţii austriace. Procedura o va stabili ordinaţiunea specială. Sentinţele aduse de autorităţile administrative austriace pentru transgresiuni, trecute în legea militară valabilă în regatele şi ţările reprezentate în senatul imperial, faţă de supuşi austriaci aflători în ţările de sub sfânta coroană ungară, au se fie esecutate, sub condiţia reciprocităţii. Pedeapsa principală, ca închisoare, iar dacă e neincassabilă pedeapsa secundară, şi aceasta, se esecută ca închisoare. Din amende se subtrag spesele procedurii şi apoi se face socoteală anuală despre ele. Dispoziţiile acestea se aplică şi la cei din Bosnia şi Herţegovina.

§ 80. Cu privire la cei inrolaţi pentru armata comună înainte de a intra în vigoare legea aceasta, prima instrucţie militară se face, apoi serviciul activ, împreună cu timpul întreg de serviciu şi cu îndatorirea de a servi la gloate, se stabileşte după regulele de până aci. Trecerea la honvezime pentru un timp oarecare de transiţie, stabilit de ministrul de honvezi, în inţălegere cu ministrul de răsboiu, se face pe baza §-lui 8 al legii acesteia, cu ţinerea în vedere a raporturilor de trupe dela armata comună şi honvezime. In curs de trei ani dela intrarea în vigoare a legii acesteia, cei inrolaţi au se servească trei ani în activitate la infanterie, vânători, artilerie şi la trupele tecnice. Ceice vin reţinuţi pentru a face serviciu activ după 30 Septemvrie a anului în care au împlinit doi ani de serviciu activ, servesc în reservă numai zece ani, iar dela gloate ies după împlinirea anului 40-lea al etăţii. Dispoziţiile § lui 20 se aplică însă imediat după punerea legii în vigoare cu privire la cei asentaţi. Celce a întrat de bună voe la miliţie, înainte de a se pune în vigoare legea aceasta, ori s'a obligat de bună voe se facă serviciu activ, nu stă sub dispoziţiile legii acesteia cu privire la îndatorirea de a face serviciul activ. Din motive de organisare, la cererea ministrului de honvezi, ministrul de răsboiu poate se treacă din armata comună la honvezime gagişti, aspiranţi şi soldaţi, în care cas apoi aplanarea între armata comună şi honvezime se face pe basa principiilor fundamentale, stabilite cu privire la soldaţii suplenţi. Aceia, cari remân la herghelitle statului, vin trecuţi la honvezime, şi anume, pe timpul pe care ar fi avut să'l servească în armata comună, cum şi pe timpul pe care se angajează de bună voe să'l servească.

§ 81. Drepturile câştigate mai nainte cu privire la voluntariatul pe un an remân neatacate. Aceluia, care la asentare ar fi putut avea dreptul de voluntariat pe basa legii acesteia, dacă era pusă legea în vigoare, i se poate acorda dreptul şi ulterior, la cererea proprie. De altfel cu privire la voluntarii pe un an, asentaţi înainte de a întra în vigoare legea aceasta, vin aplicate normele de mai nainte, întrucât acestea sunt mai favorabile pentru respectivii voluntari. Cu privire la mediciniştii asentaţi ca voluntari înainte de întrarea în vigoare a legii acesteia, dacă şi-au început serviciul activ, vin aplicate normele de mai nainte. Dar dacă nu şi-au început încă serviciul activ, pot se facă serviciul, ori după normele cele vechi, ori după dispoziţiile legii acesteia.

§ 82. In timpul de transiţie de 7 ani (deci până la 8 Iulie 1919), obligaţii militari indicaţi în § 21 pct. 2 lit. *a)* şi *b)* (adecă *invăţătorii*) la cerere proprie — *se transpun in rezervă*, dacă funcţionează la şcolile ori institutele unui astfel de ţinut, în care se constată lipsa de învăţători.

Această constatare o face ministrul de honvezi, împreună cu ministrul de culte şi instrucţie publică, iar cu privire la Croaţia-Slavonia împreună cu banul.

Titlul la acest favor trebue justificat cel mult până la 1 Octomvrie a anului de asentare.

Cei împărtăşiţi de acest favor trebuesc convocaţi la pregătirea militară de *10 săptămâni*, într'o astfel de vreme, când instrucţia este mai puţin turburată.

Acelor obligaţi militari, cari cel mult până la 1 Octomvrie a anului de asentare *au terminat* studiile într'un institut pedagogic public, ori cu drept de publicitate, în caz de asentare, la cerere proprie — în timpul de transiţie de 7 ani, pe lângă rezerva de a putea fi convocaţi în caz de mobilizare — li se poate concede — în scopul aplicării lor într'o funcţiune şcolară — amânarea serviciului activ până la 1 Octomvrie a acelui an, în care au împlinit al 24-lea an al etăţii.

Dacă în acest timp (până la 24 de ani) vor fi aplicaţi la vr'una din şcolile sau institutele indicate în alineatul prim (ţinuturi cu lipsă de învăţători) au să fie transpuşi în rezervă.

Acei *absolvenţi* ai institutelor pedagogice, cari în cursul timpului fixat nu şi-au găsit aplicare la vr'una din atfel de şcoli sau institute, precum şi acei *invăţători* favorizaţi, cari în cursul obligamentului militar părăsesc cariera învăţătorească, sau încetează — înainte de 1 Octomvrie a anului în care au împlinit 24 de ani — de a mai funcţiona la şcolile ori institutele unui astfel de ţinut, în care este lipsă de învăţători, sau — chiar pe lângă dispoziţia cuprinsă în alineatul următor — nu înaintează la timpul prescris, sau pe lângă motivare acceptabilă, justificarea anuală privitoare la existenţa şi pe mai departe a titlului la favor, atunci: întrucât nu vor trebui transpuşi în rezervă pe baza altui favor, în caz concret vor fi scoşi de acolo şi obligaţi la împlinirea imediată a serviciului militar de un an.

Favorul acordat rămâne în valoare şi în cazul, că în ţinutul, la ale cărui şcoli sau institute funcţionează învăţătorul împărtăşit de favor, lipsa de învăţători se consideră mai târziu de încetată.

Titlul la favorul de care se bucură învăţătorii în cadrele dispoziţiilor susindicate, priveşte în mod principiar numai şcolile şi institutele din cuprinsul ţărilor sfintei coroane ungare; ministrul de honvezi însă, împreună cu ministrul de culte şi instrucţie publică — în Croaţia-Slavonia cu banul — şi în fiecare caz în înţelegere cu ministrul de războiu, poate acorda în mod excepţional acest favor — din însemnate consideraţii de interes public — şi învăţătorilor dela alte şcoli ori institute, întrucât respectivii, obligaţi a se prezenta la asentare, sunt cetăţeni ungari.

§ 83. Asentaţii, cari ar fi putut reclama vre-un favor din cele amintite în §§-ii 29, 30 şi 31, dacă la asentare era în vigoare legea aceasta, dacă-l cer, pot să-l primească şi ulterior.

§ 84. Dispoziţiile pedepsitoare ale legii acesteia pot fi aplicate şi la crime sevârşite înainte de întrarea legii în vigoare şi înainte de aducerea sentinţei, întrucât ele nu cad cumva după legea aceasta sub pedeapsă mai mare de cum e cea dictată de legile de până aci.

§ 85. Pretensiunile subofiţerilor, cari servesc de voe bună mai departe, le va stabili o lege specială.

§ 86. Toate rugările, procesele verbale, arătările făcute cu privire la cereri întemeiate pe legea aceasta, cum şi recursurile înaintate în contra hotărârilor aduse, sunt scutite de timbru, cu escepţia procedurii judecătoreşti începute pe temeiul §-lui 39. Tot astfel scutite de timbru sunt şi adnexele alăturate la astfel de hârtii.

§ 87. Legea aceasta intră în vigoare în ziua promulgării. Tot atunci îşi perde valoarea: legea despre armată, dela 1889, art. 6. legea despre modificarea paragrafilor 17 şi 52 din legea militară dela 1889, adecă art. de lege 36 dela 1891, şi art. de lege 6 din 1876, paragraful 35. Dispoziţia §-lui 54 din art. de lege 40 dela 1868, că pedeapsa corporală şi punerea în lanţuri nu se mai poate aplica, remâne în valoare şi pe mai departe. Pe teritoriul Croaţiei şi Slavoniei, cu privire la stabilirea, pedepsirea şi prescripţia delictelor din paragrafii 66, 67, 68 şi 69 ai legii acesteia, precum şi cu privire la competenţa, cercul de activitate şi procedura judecătoriilor, sunt valabile legile autonome ale acestui regat. Urmările de drept din § ul 70 se estind şi asupra acelora, cari au fost condamnaţi pentru delictele amintite în acest paragraf pe teritoriul croato-slavon, după legile autonome de acolo.

§ 88. Cu esecutarea acestei legi se încredinţează ministrul de honvezi, şi întrucât e atins şi cercul de activitate al judecătoriilor civile, şi ministrul de justiţie, respective pentru Croaţia şi Slavonia — banul. Ministrul de honvezi ia toate măsurile necesare pentru esecutarea acestei legi, şi face toate dispoziţiile speciale, referitoare la persoane şi la autorităţile militare, în înţelegere cu ministrul de răsboiu, dacă cumva legea nu-i dă cerc esclusiv de competenţă.

Din protopresbiterate.

Conferenţa preoţească din Treiscaune.

Cu drag cetesc rapoartele din „Telegraful Român“ despre conferenţele preoţeşti ţinute, şi orice îndrumare nouă, ce ne vine dela câte o conferenţă, îmi dă de gândit şi cu toată râvna caut să o duc la îndeplinire. Conferenţele preoţeşti sunt un teren larg de muncă, pentru cei ce le înţeleg rostul şi vreau să muncească; ele sunt de prezent şi o bună organizare a preoţimei, dându-se în sânul lor îndrumări în toate direcţiunile vieţii pastorale a preoţilor, putându-se chiar da espresie tuturor pedecilor, nesjunsurilor şi lipselor, ce le întâmpină preoţii.

Toate aceste îndrumări însă e păcat să rămână închise în sânul membrilor conferenţei; ele trebue să fie cunoscute tuturor preoţilor. De aceea ar trebui să fie obligator pentru conferenţele preoţeşti, să se publice raport despre decurgerea lor. Dar aceste rapoarte să se mărginească numai asupra lucrurilor esenţiale, de interes generale, de care să se folosească toţi preoţii din arhidiecează. Să fie deci cât se poate de scurte, să nu se amintească cum s'a constituit biroul, care a luat parte la discuţii, unde s'a prânzit, cine a toastat etc, etc, lucruri foarte neesenţiale.

In raportul meu asupra conferenţei, preoţeşti din Treiscaune ţinută în 5/18 Nov. în S. Szt. György nu voiu arăta numai cum a decurs ea, ci în legătură cu aceasta îmi voiu face şi reflexiunile mele asupra multor chestiuni, ce ne preocupă şi cari trebue clarificate.

La serviciul divin, început la orele 8, nu a luat parte nici un credincios fiind că era zi de târg; de altfel credincioşii din oraşul Sepsiszentgeorgiu nu ştiu de loc româneşte şi nu arată mare interes faţă de serviciul divin. Au servit I. Toma şi I. Ciora, iar predica despre „Rugăciune“ a rostit-o I. Popovici.

După terminarea serviciului s'a deschis conferenţa la orele 11 din partea dlui protopresbiter, cu o vorbire călduroasă, punând la inima preoţimei a cultiva în raportul lor unul faţă de altul dragostea şi sinceritatea.

S'a constatat prezenţa alor 22 preoţi, fiind absenţi 8. S'a născut discuţie la scuzarea unui absent. Observ că ar trebui clarificat odată: sub ce titlu se poate cineva scuza? Nu ştiu cum va fi aiurea, dar presupun la sigur că în multe locuri şi în privinţa aceasta încă orbecăm! Nouă ni-ar trebui însă lumină: să ştim sub ce titlu poate absenta un preot dela conferenţă! Altfel vom tot oscila, revenind la fiece conferenţă asupra hotărârilor odată luate. Aşa anul trecut în convocatorul conferenţei se spunea, că de va fi să aibă vre un preot înmormântare în parohie în ziua de conferenţă, să o amâne pe a doua zi, fiind şi aşa timpul răcoros. Se înţelege de sine că conferenţa nu a primit această dispoziţie, nefiind justă. A hotărât încă anul trecut conferenţa, că numai *boala* poate fi motiv de scuză. Deci a fost dreaptă observarea unui preot în conferenţa din anul acesta, când a fost scuzată absenţa unui preot dar nu sub titlul de boală: că sau nu scuzăm pe absentul preot pe baza hotărârii trecute, ca să nu fim inconsequenţi, sau revenim la deciziunea din trecut! Conferenţa prin votare a scuzat pe absent.

De altă parte deabia acuma, dându-mi bine seama văd că nu am purces corect: nici conferenţa, nici şeful tractual, când nu am scuzat absenţa unui alt preot care trebuia să se prezinte pe ziua aceea la judecătoria cercuală la o pertractare, indiferent în ce calitate sau cauză! Protopresbiterul, care locueşte în aceeaşi comună cu preotul absent, anunţă conferenţei cauza absenţii preotului respectiv fără a propune conferenţei scuzarea lui şi fără să-l şi scuze de fapt conferenţa! Că respectivul preot a anunţat şefului său cauza absenţii sale ca să fie scuzat sau nu, şi că de unde a ştiut protopresbiterul cauza absenţii, nu o ştiu! Dar după părerea mea trebuia altcum purces. Preotul respectiv trebuia şi era dator să anunţe şeful său tractual de cauza absenţii având pertractare. Dar chiar de ar fi întrelăsat aceasta, dacă protopresbiterul a ştiut de cauza absenţii, trebuia să propună, iar conferenţa să primească scuza! De altă parte trebuia propusă şi primită reprobarea pentru acea întrelăsare a preotului absent, de a nu fi anunţat pe şeful tractual.

Preoţilor absenţi dar nescuzaţi li s'a dictat pedeapsa de 10 cor.

Sunt curios ce va fi cu incassarea pedepselor, căci de 9 ani de când sunt preot, nu s'a incassat nici un filer. Cum se purcede oare în alte tracte? Ca un semn îngrijitor am cetit în raportul conferenţei din Hunedoara, că jumătate dintre preoţi au absentat! Acolo s'a hotărât ca pe lângă pedeapsa de 10 cor. să se înainteze conspectul lor cu esibit raportat la P. V. Consistor! Aşi dori tare mult, să văd în raportul viitoarei conferenţe din Hunedoara ce s'a întâmplat cu acei preoţi absenţi. Ar trebui să se ia măsuri generale, ca să dispară indiferenţa faţă de conferenţe!

Notez, că tractul nostru poate servi ca pildă în ce priveşte interesul faţă de conferenţe; aşa anul trecut *toţi* preoţii au participat, afară de unul şi acela greu bolnav! Dar dacă nu se iau din bună vreme măsuri pentru stârpirea în genere a nepăsării, cine ştie ce va fi în viitor?

Trecându-se la discuţia asupra serviciului, se constată de reuşit, asemenea şi predica, atât ca lucrare, cât şi ca predare. Făcându-se unele mici observări asupra serviciului, pentru ca pe viitor să încunjurăm multele discuţii sterpe, ce să repetează an de an asupra aceloraşi lucruri, subscrisul am făcut o propunere care s'a primit. Anume, s'a decis ca pentru conferenţa viitoare să se înainteze din diferitele ţinuturi ale tractului, anume din Arpătac şi jur de subscrisul, din Bozau de I. Dime, din Covasna şi jur de G. Furtună: câte o lucrare asupra obiceiului local referitor la deschiderea uşilor împărăteşti, şi la trasul perdelei la utrenie, liturghie şi vecernie, asemenea şi la cădit la toate slujbele. Aceste lucrări să se înainteze cu 2 săptămâni înainte de conferenţa viitoare la of. ppesc, având a fi completate cu datele din Breţcu şi jur de către dl protopresbiter, care va compune un raport din acele lucrări, întrucât sunt omogene şi întrucât diferă acele părţi ale serviciului în diferite ţinuturi.

De altă parte să fie rugat profesorul de liturgică dela seminar, să publice în Telegraf, sau Revista Teologică un studiu amănunţit asupra normelor tipicale referitor la cădit, deschiderea uşilor împărăteşti şi trasul perdelelor la diferitele servicii.

In felul acesta vom lucra după un plan oarecare bine definit pentru ajungerea uniformizării slujbelor, ceeace toţi doresc. Ar fi bine, dacă s'ar angaja toate conferenţele la acest lucru, dar numai după un anumit plan înainte făcut şi bine chibzuit. Spre acest scop ar trebui să dea directiva d. e. conferenţa din Sălişte, care a şi lucrat pe acest teren în mod sistematic şi conştient. Acolo fiind chestionarul încheiat e aleasă o comisiune, care să prelucre materialul adunat şi apoi să se scrie o lucrare temeinică asupra uniformizării slujbelor.

Ar fi bine deci să nu lucreze conferenţele fiecare de capul ei, ci toate să lucreze în armonie, completându-se una pe alta, căci atunci ne vom ajunge ţinta. Şi câte sunt terenele, pe cari e de lipsă de lumină, de clarificare! Aşa e: corelaţiunea între administraţia bisericească şi civilă, uniformizarea slujbelor, educaţia religioasă-morală a credincioşilor, a elevilor de şcoală, societăţi religioase, cursuri de Duminecă, examene de pietate, administraţia bisericească, aranjarea veniturilor stolare uniforme, cantorii bisericeşti etc. etc. Fiecare din aceste chestiuni pretind o aprofundare, studiare temeinică, încercarea realizării lor, arătarea experienţei câştigate, a pedecilor etc. Câte probleme mareţe, cari toate se pot cristaliza mai bine în conferenţele preoţeşti! Dar de nu va fi munca sistematică, conştientă şi condusă cu măestrie, vom tot orbeca, vom tot încerca, dar de realizat, cum se cade, nici una din acele probleme nu o vom realiza.

După discuţia asupra serviciului a urmat tema dată de P. V. Consistor: „Cum s'ar putea face cu bun efect educaţia religios-morală a credincioşilor noştri, şi mai ales a elevilor de şcoală din acele comune bis. în cari nu avem şcoală confesională“, S'au cetit două lucrări, una a subscrisului, alta a lui I. Coman. Ambele s'au completat, tractând prima despre educaţia religioasă a credincioşilor dela mic până la mare, afară de orele de catehizaţie, iar a doua în orele de catechizaţie.

Deoarece tema a fost dată, „*ca stând în legătură cu stările triste actuale din arhidiecezăa*“, având conferenţele a se declara asupra părerilor conferenţiarilor, de aceea din ambele teme voiu da numai concluziunile finale, părererile din ambele lucrări, primite şi de conferenţă.

Prima lucrare conchide, că o intensivă viaţă religioasă poate desvolta preoţimea în sânul credincioşilor numai atunci, dacă ea însaşi va duce o astfel de viaţă. Spre acest scop va fi de lipsă:

1. Fiecare preot să cunoască amănunţit Sf. Scriptură; ea să nu lipsiască din casa nici unui preot. Zilnic va ceti din ea, aprofundându-se în ea, dar părţi mai însemnate din testamentul vechiu şi întreg cel nou să-l cetiască cu glas înalt familiei sale.

2 Cultura sa religioasă-morală să şi-o completeze necontenit prin cetirea cărţilor, tractatelor şi revistelor teologice; mai ales fiecare preot să aibă în casa sa şi să cetiască „Revista Teologică“.

3. Biblioteca tractuală proectată cu cotizaţie de 5 coroane anual să nu se înfiinţeze, ci din cotizatiile plătite până acum şi din cele viitoare an de an să se procure în comun cărţile mai bune teologice, morale, de predici etc, având fiecare în schimbul sumei plătite a primi din ele, ca să fie proprietatea lui. Deaceea în fiecare an la conferenţă să fie însărcinat câte un preot a prezenta un raport bibliografic amănunţit al cărţilor teologice, ce sunt de recomandat spre cetire şi studiare preoţilor.

4. Preotul şi familia sa să ducă o viaţă religioasă morală exemplară.

5. Preotul să nu se lase stăpânit de nici o patimă rea.

6. Membrii familiei sale să cerceteze regulat biserica.

7. Să nu aducă el şi să nu permită nici altora aducerea în discuţie zeflemizătoare a chestiilor religioase.

Desăvârşindu-şi preotul viaţa sa proprie, va purcede la desăvârşirea vieţii religioase a credincioşilor, prin:

1. predici, alcătuite după un plan anume întocmit; mai multe cicluri de predici: având prin ele a lămuri Sf. Scriptură, cultul divin, viaţa adevărat creştinească, istoria bisericească, precum şi toate problemele vieţii spirituale a credincioşilor. Predicile vor fi rostite liber, uneori însă se va putea concede şi cetirea câte a unei predici mai bune potrivite, d. e. din Tarnavschi şi Scriban.

2. Bibliotecii parohiale, în cari să fie toate cărţile cu conţinut religios moral pe înţelesul poporului,

3. Cursuri de Dumineca cu cetiri şi explicări din Sf. Scriptură a părţilor mai alese, iar în legătură cu acestea se pot împreuna şi şezători literare cu cetiri, declamări etc.

4. Conferenţe sau misiuni religioase alor 3—4 preoţi din apropiere, cu liturghie, maslu, predică şi cursuri religioase, cu cetiri din Sf. Scriptură şi cărţi religioase.

5. Infiinţarea de reuniuni de femei pentru înfrumseţarea bisericii.

Educaţia religioasă morală a tinerimei prin:

1. Catechizaţie conştienţioasă în şcoală, provăzându; cu cărţi de rugăciuni, istorii biblice, ajutând pe cei săraci din fondurile bisericii.

2. Cursuri de Dumineca, împreună cu adulţii.

3. Examene de pietate, ca la reformaţi confirmarea.

4. O interesare mai vie din partea organelor bis. superioare în ajungerea acestor scopuri. Aşa d. e. în fie ce an să asiste protopresbiterul la examenele finale şi de religie.

Lucrarea a doua, după ce arată şicanele îndurate de cateheţi, arată cum trebue propusă religiunea, indicând materialul de propus şi metodica şi ilustrând cu un exemplu: propunerea unei rugăciuni. Apoi indică concluziunile:

1. P. V. Consistor să intervină să se recunoască dreptul de a propune şi a examina religiunea în l. română.

2. Să se întocmiască manuale de religiune pentru elevii din şcoale streine.

3. In caz de nerecunoaştere a dreptului de propunere în l. română să fie cateheţii remuneraţi de către P. V. Consistor.

4. Să se distribue gratuit manuale de religie cel puţin la 10 elevi dintr'un despărţământ.

5. La direcţiunile gimnaziilor să se intervină să pună la dispoziţia cateheţilor sală pentru catehizaţie.

6. Să se dea îndrumări cateheţilor, cu posibilă grăbire, cum să se facă educaţia morală a elevilor fără ştirbirea dreptului bisericii noastre.

După cetirea şi primirea ambelor lucrări pe rând îşi arată cateheţii cu cazuri concrete şicanele ce îndură la propunerea religiunei: Din ele rezultă o purtare necorectă din partea învăţătorilor de stat, cari se îngrează pe nedrept în dreptul bisericii de a-şi face ea educaţia religioasă a elevilor. In urma acestora la propunerea mea a decis conferenţa, ca pentru conferenţa viitoare să-şi prezinte în scris fiecare preot raport despre toate pedecile—de orice natură—de cari s'a lovit în activitatea sa pastorală, ca să se ia măsuri pentru delăturarea lor.

Conferenţa se închide la 4 ore p. m.

Aurel Nistor.

NOUTĂŢI.

Consul general. Domnul *Dr. Iuniu cavaler de Puşcariu* a fost încredinţat din partea Maiestăţii Sale, Impăratului şi Regelui Francisc Iosif I, cu conducerea consulatului general din Venezia.

*

Sărbarea Marelui Andrei în Brad. Din Brad ni se scriu următoarele: In 30 Noemvrie v. la orele 10 profesorii şi elevii gimnaziului din Brad au luat parte la serviciul divin şi la parastasul oficiat în memoria Marelui bărbat de stat şi Arhiereu *Şaguna.* Dela sfânta biserică întreg publicul a mers în sala de gimnastică, unde directorul gimnaziai, dl *Ştefan Albu*, prin o vorbire acomodată, a deschis serbarea. Vorbirea ocazională a ţinut-o preotul-înv. *I. German*, arătând faptele însămnate ale Marelui Andrei. Frumos a cântat corul gimnazial, atât când a dat răspunsurile liturgice şi funebrale în sfânta biserică, cât şi în sala de gimnastică, esecutând cântările din programa serbării: „Imnul Marelui Andrei“, „Pui de lei“ şi „Doamne, înaintea Ta“. Inălţător a fost apoi momentul, când directorul gimnezial dl Ştefan Albu, prin o vorbire pătrunzătoare, a comunicat publicului adunat, că din darul de 1000 cor. al marelui binefăcător Vasile Stroescu, corpul profesoral a îmbrăcat 35 elevi săraci, la alţi 10 elevi li s'a rânduit pâne pe întreg anul şcolar, iar 10 elevi au primit cărţile de lipsă pe acest an şcolar. Lacrămi de bucurie se vedeau pe feţele tuturor, şi nesfârşite urale de „Să trăiască“ au răsunat în sală. *M. S.*

*

Atentat impotriva unui principe. Din Tokio se vesteşte, că Marţi s'a comis un atentat asupra principelui *Iamagata.* Principele a rămas nevătămat, iar atentatorul s'a sinucis. — Iamagata este un conducător şi un bărbat de stat dintre cei mai distinşi ai Japoniei moderne. Fusese ministru de războiu şi de mai multe ori ministru prezident. In răsboiul chino-japonez a comandat armata din Coreea şi Mandjuria, iar în răsboiul ruso-japonez a fost şeful statului major al armatei de sub comanda lui Oiama. In 1907 a fost ridicat la rangul de principe şi de atunci este prezidentul consiliului secret de stat.

*

Advocat nou. Domnul Dr. *Ioan Ioanoviciu* şi-a deschis cancelaria advocaţială în Sighişoara (Segesvá).

*

Adunarea dela Versailles. Mandatul preşedintelui Armand Fallières expiră în 18 Februarie 1913. Dela 1871 până astăzi va să zică în timp de 41 de ani, au stat în fruntea republicei a treia *opt* prezidenţi. In înţelesul constituţiei franceze din 1875, preşedintele (care nu poate fi tras la răspundere, decât în caz de tradare) este ales de către congresul sau *adunarea naţională*, compusă din membrii camerei şi ai senatului. Alegerea viitorului prezident se face cu o lună înainte de expirarea mandatului de şapte ani al preşedintelui actual, adecă în Ianuarie 1913. Cu acest prilej ziarele franceze comunică mai multe amănunte interesante obişnuite la actul alegerii. In ziua destinată pentru acest scop deputaţii şi senatorii francezi pleacă la Versailles, care se află la o depărtare de 20 chilometri de Paris. Un tren separat duce în acelaş oraş pe membrii guvernului şi ai corpului diplomatic. O vie agitaţie domneşte şi în străzile din Versailles, localitate celebră cu 60 000 de locuitori. Votarea est nominală şi secretă. Numărul voturilor ar trebui să fie 898, — atâţia sunt membrii senatului şi ai camerei. In considerare că unii sunt absenţi, numărul voturilor date variază de obicei între 800 şi 850. Dintre acestea Fallières primise 449 la alegerea sa din 17 Ianuarie 1906. Preşedintele republicei primeşte un salar anual de 1,200.000 franci, sau pe zi cam 3276 de franci, — ceea ce, pentru o ţară bogată ca Franţa, nu se poate zice că e lux.

*

Curs de filologie română. Dl Mario Roques anunţă o serie de prelegeri de filologie română la Sorbona Parisului. Subiectul cursului său va fi: limba şi dialectele române, precum şi literatura poporală a provinciilor române, cu explicări de texte, însoţite de lucrări practice.

*

Indreptare. In concursul publicat în numerii 129, 130 şi 131, pentru ocuparea postului de învăţător-cantor la şcoala confesională din *Hăghig*, s'a strecurat greşala, că nu s'a spus că conzistorul arhidiecezan contribue la salarul învăţătorului cu 300 coroane la an. Emolumentele sunt deci următoarele: *Dela comuna bisericească 700 cor., dela consistor 300 cor., la olaltă 1000 cor, apoi locuinţă, lemne şi grădină.*

*

Regele Otto. Din München se vesteşte, că starea sanitară a bolnavului rege bavarez Otto, în zilele din urmă, s'a înrăutăţit şi mai mult, şi inspiră serioase temeri.

*

Candidat de prezidenţie. Ministrul preşedinte francez Poincaré a declarat, că primeşte candidatura la prezidenţia republicei.

*

Furturi într'o bibliotecă regală. De câtva timp au dispărut numeroase obiecte din biblioteca regală a capitalei Copenhaga. Zilele trecute s'a făcut descoperirea, că făptuitorul nu este altul, decât însuşi asistentul bibliotecii, o persoană cu numele Seedorf, care a recunoscut că a comis furturile de o jumătate de an încoace. Asistentul, care este fiul unei familii fruntaşe, a înstrăinat multe manuscrise vechi, desemnuri, picturi în miniatură şi alte lucruri dintre cele mai preţioase, şi pe toate le-a vândut anticarilor. Regele Cristian a declarat, că nu va cere pedepsirea vinovatului, dacă Seedorf părăseşte ţara.

*

Nou automobil. Pentru scopuri de războiu s'a construit în Paris un soi de automobil înarmat pe seama trupelor dela frontieră. Noul automobil poate să ajungă repede la punctele ameninţate, ducându-le muniţiune şi soldaţi noi.

*

Mâna neagră. Viitorul preşedinte al Statelor unite, Woodrow Wilson, a primit dela Mâna neagră americană repeţite scrisori, în care este ameninţat cu moarte, dacă până la un termin hotărât nu va trimite prin poştă cinci mii de dolari în aur la cutare adresă Autorităţile au urmărit în mare taină pe membrii bandei şi, după mai multe cercetări, au izbutit să descopere şi să aresteze pe trei criminali, cari au mărturisit că ei sunt autorii scrisorilor ameninţătoare adresate lui Wilson. Au recunoscut şi aceea, că au mai stat în temniţă pentru diferite tâlhării.

*

Colecţie preţioasă. In muzeul artelor din Newyork se găseşte expusă o parte din comoara de artă a milionarului Pierpont *Morgan.* De astădată expoziţia cuprinde colecţia tablourilor, care va fi urmată de celelalte părţi ale colecţiei lui Morgan. Valoarea tablourilor expuse este de 250 milioane de coroane.

*

D'ale sufragetelor. Se scrie din Londra, că sufragetele au găsit un nou mijloc, pentru a perde tot mai mult simpatia publicului: în numeroase locuri din Nottingham sufragetele au tăiat sârmele telefoanelor . . .

*

Frecvenţa universităţilor. Ministrul nostru de culte şi instrucţiune publică a dat acum la iveală numărul studenţilor înscrişi la şcolile superioare din ţară pe semestrul prim al anului şcolar 1912/13. La universitatea din Budapesta s'au înscris 7814 ascultători, şi adecă: la teologie 107, la drepturi 3383, la medicină 2824, la filozofie 1164, la farmacie 336. — La universitatea din Cluj sunt înscrişi 2343 de studenţi, şi anume: la drepturi 1476, la medicină 491, la litere 186, la matematice şi ştiinţe naturale 92, iar restul la farmacie.

*

Monopolul pe tutun. Guvernul din Constantinopol a hotărât să acorde monopolul pe tutun unei societăţi nouă, stătătoare din capitalişti francezi. Societatea aceasta este sprijinită din partea băncilor parisiene, care vor da Turciei un nou împrumut.

*

Avizul publicat în numărul 131 al ziarului nostru despre acţii de ale institutului de credit „Plugarul“ din Săcădate, cari se vând din mână liberă, a fost trimis administraţiei foii din partea dlui C. *Prie.* paroh în Săcădate. Acţiile nu sunt deci, le institutului, ci ale părintelui C. *Prie.*

*

Cazuri de holeră. In Constantinopol s'au ivit până acum 2300 cazuri de holeră, între acestea 1120 au fost mortale.

*

La darurile de Crăciun, ce le vom împărţi între săracii noştri au binevoit a mai dărui: Petru Simtion, librar şi soţia 1 cor., Grigorie Porcariu, comerciant (Valea-dosului) soţia sa Maria şi cei 8 copii ai lor, 4 cor. Romul Perian, referent consistorial, Aurel Todoruţ, cancelist consist., Ioan Gârbacea, expeditor consist., câte 1 cor. şi Avram Moga, cancelist consist. 30 bani; Paul Munteanu, colonel c. şi c. penz., 3 cor., Dr. L Borcia, adv. 5 cor. Dr. V. Chiroiu, cand. de adv., Mateiu Voileanu stud. jur., Octavian Falea, şef contab., J. Creţu, cassar, Dan Voina, funcţ., Mihail Jurca, not. penz., George Cioră, Dr. I. Felea, prof. sem., câte 1 cor. Oct. Nesgoş, soţia sa Fona şi fiul lor Petrica, 3 cor. Comanescu, Aur. Morusca, Il. Filipescu, Nic. Topârceanu, câte 50 bani, Mih. Şaeşan, 60 bani, Nic. Bratu, propr. Foaiei Pop, Ilie Hociotă, preot militar (Braşov), Petru Avrigeanu, lăcătuş şi soţia sa Salomia, câte 2 cor. şi Dr. Vasile Preda advocat, 10 cor. Mulţumind pentru prinos, se roagă pentru asemenea daruri, în numele comitetului Reuniunii meseriaşilor sibieni: Vic. Tordăşianu, prezident.

Poşta ultimă.

Conferenţa dela Londra.

In conferenţa representanţilor statelor beligerante, ţinută Sâmbătă în Londra, sub presidenţia lui Resid-paşa, Turcii au declarat, că nu pot primi condiţiunile de pace ale statelor aliate balcanice şi au prezentat ei alte condiţiuni de pace. Reprezentanţii statelor aliate balcanice s'au retras pentru a le studia, în urmă au declarat, că nici ei nu pot să primească condiţiile Turcilor şi pe basa lor nu pot începe pertractările. Conferenţa s'a amânat pe astăzi la orele 4 d. a. Turcii au cerut instrucţii noue dela guvernul din Constantinopol.

Teatru.

Astăzi, Luni, se dă comedia „*Das kleine Café*“, mâne, Marţi „*S'on Windhund*“, comedie. Mercuri d. a. „*Dornröschen*“, basm în 4 tablouri, şi Mercuri sara „*Mädchenmarkt*“, operetă în 3 acte.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocaziunea şedinţei publice a societăţii de lectură „Andrei Şaguna“ a elevilor din secţiunea teologică, ţinută la 30 Noemvrie a. c. întru memoria fericitului în Domnul arhiepiscop şi mitropolit Andrei baron de Şaguna, au binevoit a contribui în favorul societăţii:

I. P. S. arhiepiscop şi mitropolit Ioan Meţianu 15 cor., Il. Sa Dr. Ilarion Puşcariu, arhimandrit şi vicar arhiepiscopesc 5 cor., Dimitrie Comşa prof. pens. „Albumul de crestături în lemn“, în preţ de 25 cor.

Câte 10 cor.: Alexandru Lebu, mare proprietar.

Câte 5 cor.: P. C. Sa Dr. Eusebiu R. Roşca, dir. sem., Ioan Droc, prot. pens., Nicolae Ivan, as. cons., Ioan A. de Preda, adv., Dşoara Ana Broşteanu, dir. internatului „Asociaţiunii“, Dna Emilia Ardelean din Deva, Dr. Nicolae Oncu, dir. de bancă pens. din Arad.

Câte 4 cor.: Dr. Vasile Bologa, dir. la şcoala „Asociaţiunii“, Aurel Popoviciu, econ. sem., Toma Doican, paroh.

Câte 3 cor.: Dr. Vasile Stan, prof. sem., Dr. Aurel Crăciunescu, prof. sem., Dr. Nicolae Bălan, prof. sem., N. Muntean, colonel în pens., Dr. Victor Corbul, med. mil.

Câte 2 cor: Dr. Onisifor Ghibu, ref. şcol., D. Ţuţara, Dr. Silviu Dragomir, prof. sem, Ioan Oţoiu, prof. sem., Timotei Popoviciu, prof. sem., Dr. Ioan Felea, prof. sem., Dr. Ioan Mateiu, coref. şcol., Ascaniu Crişan, prof. sem., Dna Ioana Rebega, econoama sem., Iordan Curcubătă, paroh., Ilie Moga, paroh., Iuliu Iosan, abs. în teol., Petru Chirca, abs. în teol.

Câte 1 cor.: Dr. E Precup, prof., dşoara Ecaterina Pitiş, prof., Petru Săbău, abs. în teol.

Pentru aceste oferte societatea se simte plăcut îndemnată a-şi esprima cele mai vii mulţămite.

Ioan Goron
cassier.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Pişchinţi**, protopopiatul Orăştiei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele:

1. Salar fundamental, până la primirea ajutorului de stat, 600 coroane încasaţi din repartiţie.
2. Locuinţă în edificiul şcoalei.
3. Grădină în natură.
4. Doi stângini de lemne.
5. Cuincuenalele se vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post.

Invăţătorul ales va fi dator a instrua pe elevi în cântările bisericeşti şi a-i conduce la biserică.

Orice pretensiune ulterioară, ce nu se bazează pe acest concurs, nu va fi luată în considerare, ceeace va trebui fiecare concurent a o aminti în cererea de concurs.

Cererile de concurs, cu actele legale se vor înainta în decursul celor 15 zile Oficiului protopresbiteral din Orăştie.

Concurenţii sunt datori a se înfăţişa poporului în vre-o Duminecă sau sărbătoare.

Pişchinţi, din şedinţa comitetului parohial, ca scaun şcolar, ţinută în 21 Octomvrie (3 Noemvrie) 1912.

Octavian Bude
preşedinte.

Toma Uriţescu
notar.

Nr. 705/1912. Vidi: (417) 1—3

Orăştie, 10 Decemvrie 1912.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte.

AVIZ.

„Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte“ primeşte depuneri dela

Cor. 2000 cu **5**%, iar dela
„ 5000 cu **5½**%.

→ Darea o plăteşte institutul. ←

(407) 5—10 **Direcţiunea.**

Mr. 1212/1912 (414) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. III **Herseni**, din protopresbiteratul Făgăraş, conform rezoluţiunei Preav. Consistor arhidiecezan dtto 30 Oct. 1912 Nr. 12,940 Bis. se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul amintit.

Doritorii de a concura la acest post pe lângă prealabila încunoştiinţare a subsemnatului au să se prezenteze în parohie spre a cânta, predica sau celebra.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraş în conţelegere cu comitetul parohial.

Făgăraş, la 8 Noemvrie 1912.

Nicolae Borzea,
protopop.

A apărut şi se află de vânzare a Librăria arhidiecezană în Sibiiu

Din carnetul unui dascăl.

Studii şi articole
de
Ion Mateiu.

Preţul cor. 1·50 + porto 20 fil.

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Preţul cor. 25·—.

Mare ocaziune de Crăciun

la

Vasilie Ban,

mare magazin de ghete la „Cisma mare roşie“

strada Ocnei Nr. 7 SIBIIU strada Ocnei Nr. 7

☞ cu preţuri ieftine ☜

Orice ghete cu preţuri de reclamă de Crăciun. Dela 30 Noemvrie 1912 până în 10 Ianuarie 1913.

Preţurile:

Ghete de copii Chevreaux şi Box ori Kalv, Nr. 20—25 =	K 3—4
Ghete de copii „ „ „ „ „ „ 26—28 =	„ 4—5
Ghete de copii „ „ „ „ „ „ 29—34 =	„ 5—7
Ghete de băieţi „ „ „ „ „ „ 35—39 =	„ 7—9
Ghete jum. p. dame „ „ „ „ „	„ 4—14
Ghete înalte p. dame „ „ „ „ „	„ 8—14
Ghete de lucru p. bărbaţi, exec. dur. de Kalv ori wichs	„ 7—
Ghete cu ţug ori şirete p. bărbaţi în Chevreaux ori box	„ 9·50
Ghete cu nasturi ori Ideal p. bărb. „ „ „ „	„ 10·—
Ghete de ale lui Kobrak „ „ „ „ „ „	„ 14—
Ghete Oslaria „ „ „ „ „ „	„ 12·—
Ghete americane „ „ „ „ „ „	„ 13·—
Ghete veritabile americane, cu şirete ori nasturi .	„ 16·—
Ghete de piele de Antilope p. bărb. în toate colorile	„ 20·—

Mare asortiment în
cisme pentru copii şi bărbaţi.

Gamaşe
dela **4, 5, 6, 7, 8** şi **9 coroane.**

Principiul meu e: câştig puţin — şi învârtire mare!

In zile de sărbătoare şi Duminecile am înainte de ameazi până la 10 oare deschis. (410) 4—

Recuisite de scris se pot procura dela **Librăria arhidiecezană**

ICOANE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză**, în orişicare mărime, pe lângă **preţurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei arhidiecezane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

I.

- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Naşterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipet
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la faţă
- Răstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormânt
- Invierea Domnului
- Inălţarea — Floriile
- Tăerea împrejur
- Naşterea Maicei Domnului
- Pogorârea Duhului sfânt
- Naşterea sfântului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie şi Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

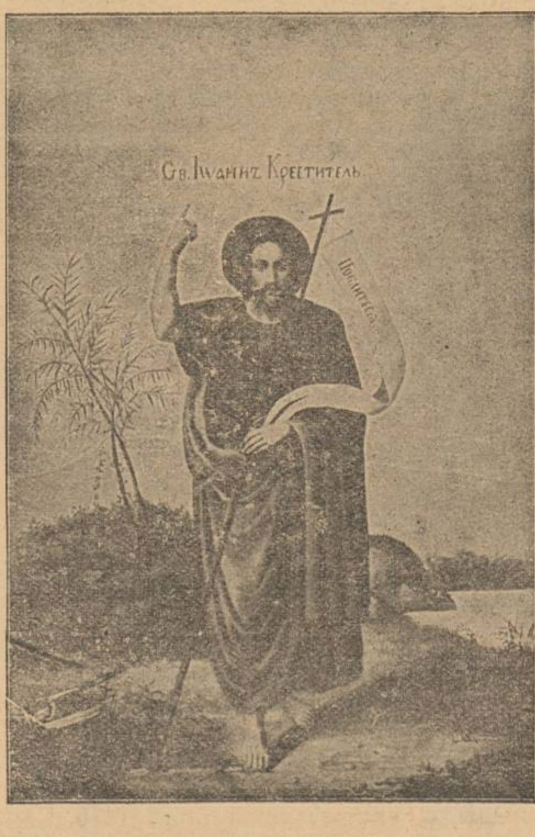

II.

- Iisus pe Cruce
- Inălţarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.

- Botezul Domnului
- Constantin şi Elena
- Sfântul Dumtru călare
- Sfântul George „
- Maica Domnului
- Petru şi Pavel
- Arhanghelii Mihail şi Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim şi Ana

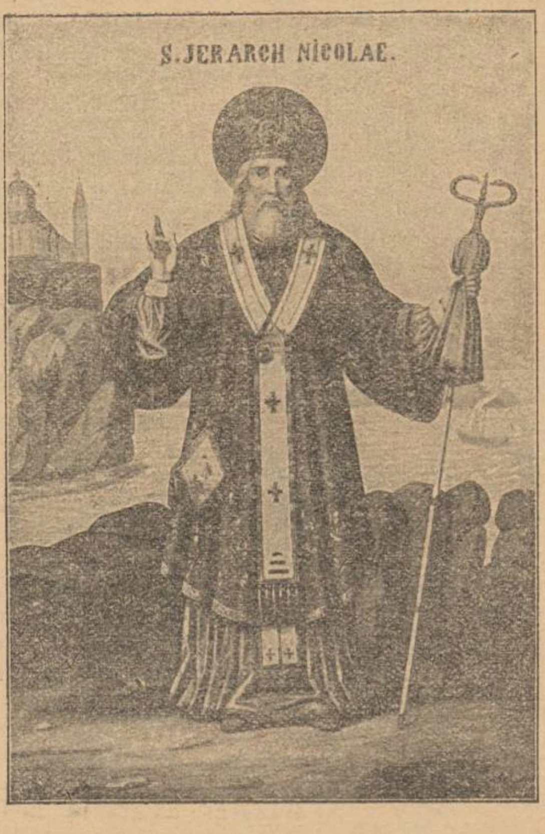
S. JERARCH NICOLAE.

IV.

- Arhangelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zaharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					şi Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	34·60	42·—	56·—	70·—	cor. foarte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	56·—	72·50	23·10	27·30	40·60	49·—	65·80	20·30	23·80	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30 80	39·20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·50	36·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·90	19·60	26·60	„ simple.

Preţurile indicate în şema de sus sunt a se înţelege numai la icoane pictate pe pânză şi fără cadre (rame). La dorinţă se pictează însă şi pe lemn, tinichea şi aluminiu.

Deasemenea şi cu angajamentul pentru **prapori** din orişice fel de materii şi de orişice coloare pe lângă condiţiile cele mai favorabile

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Joi 20 Decemvrie 1912 (2 Ianuarie 1913). **Nr. 134.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nou abonament

deschidem cu 1 Ianuarie v. 1913 la ziarul

„Telegraful Român“

cu prețurile indicate în fruntea foii, anume:

pe un an 16 coroane,
pe șase luni 8 coroane,
pe trei luni 4 coroane.

Rugăm pe stimații nostri abonați să binevoiască a-și reînoi din vreme abonamentul, stăruind totodată și pentru lățirea ziariului nostru în cercul amicilor și cunoscuților lor.

Abonamentele se fac prin *mandat postal*, trimițându-se prețul înainte. Numele abonatului, împreună cu locuința și posta ultimă, să se scrie corect și legibil, pentruca la postă să nu se facă greșeli. Banii de abonament se trimit *Administrațiunei tipografiei arhidiecezane în Sibiiu* (Nagyszeben), strada Măcelarilor, Nr. 45.

Administrația.

Legea nouă electorală.

Sibiiu, 1 Ianuarie n.

Maiestatea Sa, Impăratul și Regele nostru Francisc Iosif I, a dat Sâmbătă proiectului de lege, referitor la reformele electorale, sancționarea prealabilă, iar domnul ministru-prezident Lukács l-a prezentat eri, Marți, dietei, spre desbatere și votare, cu o vorbire scurtă, fără a motiva, că *de ce* a fost compus proiectul de lege așa cum e compus, și fără a apela, cum se vorbea, la sentimentele mai bune ale opoziției unite maghiare, ca se iee și ea parte la desbaterile asupra acestui proiect de lege foarte însemnat, spre a fi votat cu învoire comună, din partea întregului parlament.

Proiectul de lege, primit cu multă neîncredere din partea lumii din afară, din motivul, că el nu înseamnă nici un progres mai însemnat față de trecut în ce privește *estinderea* dreptului de alegere, — a fost primit din partea majorității din dietă cu vii aprobări, semnul, că majoritatea dietei e decisă să-l ridice la putere de lege. Se apropie deci de resolvarea ei finală o chestie însemnată, care de mulți ani ține în fierbere și în agitație spiritele, primind însă, durere, o resolvare, care nu va liniști spiritele, nu va liniști opinia publică, nu va mulțămi pe cei lăsați iarăși pe de lături, ci va ținea lumea și pe mai departe în fierbere și în agitație.

Deocamdată dieta a decis, că va preda proiectul de lege unei comisiuni speciale, în care se vor reserva locuri și pentru oposiția unită maghiară, pentruca toate partidele representate în dietă se iee parte la esaminarea amănunțită a proiectului de lege și eventual și la modificarea lui. Va primi oare oposiția maghiară invitarea și va alege și ea membri în comisiunea specială, iar la timpul seu va participa și ea la desbaterile ce se vor începe în dietă asupra acestei însemnate legi?

Nu putem se știm; dar ne vine se credem, că *nu*. Oposiția maghiară remâne probabil consecventă și merge înainte pe calea apucată: nu recunoaște de legală alegerea contelui Tisza de president al dietei, nu recunoaște de legale escluderile deputaților oposiționali dela ședințele dietei și nu recunoaște de obligătoare legile aduse numai din partea majorității din dietă, fără cooperarea oposiției. Probabil, că va lăsa deci, ca și legea nouă electorală se fie votată iarăși numai din partea majorității guvernamentale din dietă, pentru a se putea mândri în fața țării, că ea nu a votat o lege atât de rea, pentru care răspunderea cade numai asupra guvernului și asupra partidului guvernamental.

Țara însă, și cei ce rămân și de astădată neînvestiți cu drepturi cetățenești, cu drept de alegere, nu câștigă nimica prin o astfel de atitudine a oposiției maghiare, pentrucă dacă majoritatea dietei votează proiectul de lege, și'l votează și casa magnaților, iar Maiestatea Sa îl sancționează, — el primește putere de lege și proximele alegeri pentru dietă se vor face negreșit pe basa acestei legi noue, în ciuda tuturor protestelor oposiției unite maghiare.

Ar putea însă să câștige mult țara și cei ce după noul proiect de lege nu ajung se poată fi trecuți în listele electorale, dacă oposiția ar primi să facă parte din comisiunea care va studia noul proiect de lege și va deschide o discuție obiectivă și impunătoare în dietă asupra proiectului de lege, pentrucă pe calea aceasta să mai pot introduce modificări bune în lege, pe când dacă numai majoritatea parlamentară va avea să-și rostească cuvântul asupra legii, ea va fi primită nemodificată, așa cum a fost compusă și presentată dietei din partea guvernului.

Unele modificări însă se impun foarte mult. Astfel ar fi de es. schimbarea disposiției, ca unii din alegători să esercieze dreptul de alegere numai după împlinirea anului 30 de etate, pe când alții pot fi cu 24 ani alegători, și stabilirea unei etăți *uniforme* pentru toți alegătorii, decretându-se, că fiecare alegător are să aibă 24 ani împliniți, etatea, care și de altcum e decretată prin legile țării de începutul independenței cetățeanului în toate privințele, etatea, care e cerută și în alte țări dela alegători. Ar mai trebui rectificat apoi și censul și redus la jumătate, deci pentru cel ce știe ceti și scrie la 10 coroane dare anuală, ori 4 jugăre pământ, și pentru cei ce nu știu să scrie și să cetească la 20 coroane dare, ori 8 jugăre pământ. Dacă s'ar face și numai aceste trei modificări, — legea ar fi imediat mai bună, căci ar introduce între zidurile constituției pe mulți dintre cetățenii statului astăzi rămași încă pe delături. Dar modificări nu se vor putea face fără participarea oposiției la discuție, pentrucă nu are cine să le reclame.

Iată deci, că ar fi o datorință mare morală a oposiției unite maghiare se participe la desbaterile asupra acestui proiect de lege. Căci neparticipând la ele, dă numai dovadă, că nu mult îi pasă în ce textuare va fi votată noua lege electorală, ba dă dovadă, că îi convine și îi place, că legea electorală a fost astfel compusă, și va fi astfel votată, cum a fost presentată dietei.

De altă parte iarăși se impune și guvernului datorința de a face posibilă opoziției participarea la desbaterile asupra legii electorale, inițiând pertractări pentru a ajunge la înțelegere cu ea. Să nu se scape anume din vedere, că noua lege electorală a fost reclamată de necesitatea de a se introduce stări mai sănătoase de lucruri în dietă de cum erau cele din vremile din urmă. Prin o lege electorală, compusă așa cum e cea nouă, nu s'a ajuns însă deloc acest scop, pentrucă întâi de toate legea însași va forma neîntrerupt obiect de nemulțămire și de agitație în țară, iar fața dietei nu se va schimba intru nimica, ci va rămânea tot cea veche: o majoritate aleasă la poruncă și o minoritate gata se facă obstrucție și scandal în dietă, atunci când are poftă. Iar dieta nu e permis se fie, nici circ pentru clownii din opoziție, dar nici patrimoniu al unei clase de oameni, ci are să fie reprezentanța intregei țări, compusă din oamenii de încredere ai tuturor popoarelor țării, fără deosebire de limbă și lege. Dee-se deci posibilitatea din partea guvernului și din partea opoziției, ca parlamentul țării noastre să fie în viitor *astfel* compus, și atunci s'a ajuns scopul care s'a avut în vedere atunci când s'a scos pe plan chestia reformei electorale; iar în cas contrar suntem tot acolo unde am fost, nu am făcut nici un pas înainte spre progres.

FOIȘOARĂ.

Insemnătatea Duminecii și modul cum trebuie ea prăsnuită.

— Predică de *Aurel Popovici.* —

(Fine).

Mergând în Dumineci omul la biserică, să luminează la minte și la inimă de cele auzite acolo, cu mulțămire adâncă în suflet va merge apoi acasă și-și va cheltui prânzul cu ai săi, bucurându-se de pacea, care este în familia lui. Un astfel de om, chiar dacă e și sărac, nu-și va schimba sărăcia cu bogăția omului destrăbălat, căci el e sărac cu trupul, dar e bogat cu sufletul și bogăția sufletească nu se poate prețui.

V'am arătat în cele de până aici ce e bun și ce e rău în ce privește sărbătorirea Duminecii, voi luați în seamă cuvintele apostolului: „duhul să nu-l stângeți, proorociile să nu le defăimați, toate să le cercați, ce este bun să țineți, de tot felul de rău să vă feriți“. Cu alte cuvinte, prăznuiți Duminecа așa, cum o prăznuiau vechii creștini și cum o fac aceasta oamenii cei ce iubesc pe Domnul și azi, căci este acesta un lucru bun și folositor, și vă lăpădați, vă feriți de modul de a prăznui Duminecа așa, cum o fac oamenii răi din vremea noastră, căci și la aceasta vă îndeamnă apostolul prin cuvintele de mai nainte.

Pe lângă acestea să băgați în seamă și cuvintele lui Ioan Gură de Aur, cari sunt următoarele: „Cum să nu mă întristez eu despre aceia, cari nu se întorc și nu vin adesea la mama noastră a tuturor, la biserică! Ce lucru mi-ai arătat tu mai de lipsă ca acesta? Ce admirare mai folositoare? Sau ce te împedecă pe tine ca să faci aceasta? In săptămână sunt 7 zile și acestea șepte zile Dumnezeu le-a împărțit cu noi, nu așa, ca pentru sine să fie luat mai multe, iar nouă să ne fie dat mai puține. Ei nu le-a împărțit nici în jumătate, nu a luat trei și nu a dat trei, ci ție ți-a dat șasă zile, iar sieși și-a lăsat numai una. Iar tu încă și în aceasta zi nu slujești, ca toată ziua să te oprești dela lucrurile lumești, ci aceea ce fac nelegiuiții, de aceea te ții și tu în raport cu această zi, perzându-o și întrebuințându-o pe ea la lucruri lumești, cu toate că ea este hotărâtă pentru ascultarea învățăturilor spirituale sufletești. Și ce să vorbim despre întreaga zi? Ce a făcut văduva în raport cu milostenia (Marcu, cap. 12 v. 42) aceea fă și tu în raport cu timpul zilei. Aceea a pus 2 parale și a câștigat laudă la Dzeu, și tu întrebuințează pentru Dzeu 2 ceasuri din zi și vei duce în casa ta folosul a nenumărate zile!„ Iar dacă tu nu voești, apoi ia aminte ca să nu te lipsești de ostenelele întregilor ani, pentru că nu voești să te abții puțin timp dela grijile lumești! Dacă tu vii aici (la biserică) odată sau de 2-ori pe an, apoi spune-mi ce putem noi să te învățăm din cele de lipsă pentru suflet, trup, nemurire (viața de veci), împărăția cerului, pentru muncă, iad (gheenă) îndelungă răbdarea lui Dzeu, iertare, botez, lăsare de păcate, firea omenească, a îngerilor, violenia domnilor, șiretlicurile diavolului, despre obiceiuri, adevăruri de credință, de credință dreaptă și despre credința deșartă? Toate acestea, sau încă mult mai multe, decât acestea, creștinul trebue a ști și a da răspuns când îl va întreba. Iar voi din acestea nici cea mai mică parte nu puteți să cunoașteți, adunându-vă la biserică (aici) numai câte odată cu trecerea, și și aceea numai fiindcă i sărbătoare, iară nu după vre-o trebuință sufletească, plină de evlavie“.

Ca să vă întregesc cunoștințele despre însemnătatea Duminecii trebue să vă mai spun, că biserica are dreptul de a scoate din sânul său, de a nu împărtăși cu sfânta cuminecătură, ba chiar de a afurisi pe cei ce nu o cercetează regulat în Dumineci și sărbători. Iată cum glăsuește un canon al bisericii în această privință: „Dacă cineva, fără ca să aibă vre-o lipsă din cale afară mare, sau pedeci ce l-ar face ca să lipsească dela biserică mai mult timp, — să se îndepărteze dela împărtășire“ (canonul 11 din sin. dela Sardicеia și 80 al sin. al IV-lea ecumenic).

Deci a încunjura tot mereu biserica în Dumineci și în acel timp a cerceta crâșmele, adunările afară de biserică și jocurile și petrecerile destrăbălate, se socotea de o așa călcare de lege, de o așa fărădelege, încât biserica pe niște asemenea vinovați nu numai că i-a depărtat sau oprit dela împărtășirea cu sfintele taine, dar i-a și afurisit (canonul 5 și 6 al sinodului din Gangra). Nu e prea aspră pedeapsa, pe care o aplică biserica, față de cei ce nu o cercetează în Dumineci regulat, când îi scoate din sinul său și îi afurisește, căci ei nefăcând aceasta, nici nu sunt creștini adevărați.

Căci precum judecătorul sau slujbașul vrednic în orele slujbei sale e în cancelarie, precum soldatul harnic și conștient în timpul hotărât de căpeteniile sale se află la post, și precum muncitorul sau plugarul cu tragere de inimă pentru lucrul său, dimineața în răsăritul soarelui își îndreaptă pașii spre câmp, ca cele dintâi raze ale acestui crainic al boltei cerești să-l găsească în lucru: așa și creștinul adevărat Duminecа trebue să se afle în biserică, unde ca și vameșul smerit să se roage neîncetat împreună cu preotul și cu ceilalți credincioși: „Dumnezeule, fi milostiv mie păcătosului“ (Luca cap. 18 v. 13).

Noul prezident al republicei franceze.

Toate partidele celor două camere franceze sunt ocupate din greu cu alegerea prezidentului republicei franceze, care va avea loc în cursul lunei Februarie 1913, când cele două camere se vor întruni în congres la Versailles. Radicalii vor să imprime alegerei caracterul partidului lor; acţiunea radicalilor e însă stânjenită din cauza neînţelegerilor ce se manifestă între diferitele fracţiuni. Ruptura între radicali s'a produs pe chestia votului proporţional, şi de când Leon Bourgeois a refuzat candidatura la prezidenţie, partidul radical a slăbit în mod simţitor.

Bourgeois e radical, şi ar fi obţinut majoritatea ambelor camere. Prin candidatura sa chestia prezidenţială ar fi fost rezolvată în mod satisfăcător, atât pentru republică, cât şi pentru partidul radical. In urma refuzului său însă astăzi partidul radical e complet desorientat.

Cele mai multe şanse le are acum *Paul Deschanel*, prezidentul camerei. Deschanel şi-a pregătit candidatura de mai înainte, căutând să câştige voturile stângei şi ale dreptei estreme. Socialiştii vor vota în mare parte pentru Deschanel, care şi-a asigurat şi voturile dreptei. Moderaţii sau progresiştii sunt de asemenea pentru Deschanel. Şansele sale sunt cu atât mai mari, cu cât e ştiut, că şi partizanii radicali ai votului proporţional vor susţinea această candidatură. Alegerea prezidenţială ar avea deci caracterul unei manifestaţii pentru votul proporţional. Radicalii vor să evite aceasta cu ori ce preţ, fiind convinşi, că alegerea lui Deschanel constitue un pericol, atât pentru republică, cât şi pentru dominaţiunea partidului radical-republican.

In ultima adunare a grupurilor radicale s'a hotărât convocarea unei întruniri populare, spre a se proceda la o alegere de probă. In acelaş timp s'a omis ideea, ca republicanii progresişti şi socialişti să nu fie admişi la întrunire. Radicalii caută acum un candidat, care ar putea să ţină piept lui Deschanel. Clemenceau, cel mai bun cap al radicalilor, ar fi un candidat serios, dacă alegerea ar depinde de calităţile sale personale şi de prestigiul de care se bucură dânsul în străinătate. Lui Clemenceau îi lipseşte însă un singur lucru, anume: 450 voturi. In asemenea împrejurări radicalii îşi îndreaptă privirile asupra lui *Ribot*, care urmează a-şi pune candidatura împotriva lui Deschanel. Ribot nu e radical. Dânsul e considerat ca un bărbat serios şi de încredere, democrat în politică şi adversar al votului proporţional. Ribot s'a apropiat în ultimul timp de grupurile din stânga. El nu-şi va pune candidatura decât atunci, când va fi sigur de succes.

Un alt contracandidat al lui Deschanel va fi apoi *Poincaré*. Primul ministru a făcut tot posibilul spre a determina pe Bourgeois ca să-şi pună candidatura. Inzistenţele sale rămânând fără rezultat, Poincaré s'a hotărât în cele din urmă să candideze el împotriva lui Deschanel. Amicii lui Deschanel sunt însă siguri de isbânda acestuia. In Ianuarie Deschanel va fi reales prezident al camerei şi va obţinea probabil 400 voturi. Alegerea sa ca prezident al republicei ar fi deci sigură, dacă senatul i-ar da cel puţin 50 voturi. Şi Deschanel e sigur că le va căpăta. Astfel viitorul prezident al republicei franceze va fi *Deschanel*, dacă până la alegere nu se va schimba situaţia.

Reuniunea română de muzică din Sibiiu.

Pe Duminecă, 29 Decemvrie n. fusese convocată adunarea generală a *„Reuniunei române de muzică din Sibiiu“*, dar nu s'a putut ţinea, din motivul, că membrii reuniunii nu s'au prezentat la adunare în numărul cerut de statute. S'a dat deci o nouă dovadă, cât de adevărate sunt cuvintele din raportul general al comitetului reuniunei, adresat adunării generale, raport, în care se spun următoarele:

„Onorată adunare generală!

Incă un an de sbucium şi frământări s'a adăugat la vieaţa Reuniunii noastre de muzică. Voind a trece în revistă anul trecut cu toate momentele lui de îndoială şi de înălţare pentru reuniune, ochii sufletului nostru involuntar aleargă departe peste hotarele anilor din trecutul apropiat şi cu bucurie se opresc şi îşi scaldă privirea în zilele de mândrie şi de glorie, pe cari le-a avut reuniunea noastră în vârsta copilăriei şi a tinereţei sale. Izvorită din cel mai curat idealism, susţinută şi alimentată prin sentimentul celei mai desăvârşite iubiri de neam, Reuniunea română de muzică din Sibiiu în cursul activităţii sale de 34 ani, nu s'a mărginit numai la cultivarea artei muzicale proprii zise, ci ea a fost un factor de propagandă culturală-socială, de o importanţă indiscutabilă. Sibiiul este cel mai muzical oraş din întreagă ţara ungurească. Nici într'un oraş din patrie nu se face aşa multă şi aşa de serioasă muzică, ca în oraşul nostru. Compatrioţii noştri saşi au vre o 4—5 reuniuni de muzică, cari toate prosperează. Artiştii de renume din apus în drumul lor spre Orient, toţi se abat prin orăşelul nostru, unde prestaţiunile lor sunt *înţelese* şi *sprijinite* după vrednicie.

Intre atfel de împrejurări, întemeierea reuniunii române de muzică a corespuns unei *necesităţi* supreme de ordin moral-cultural, iar susţinerea ei ni se impune ca o *datorie naţională*.

Condiţiile de existenţă şi de prosperare în oraşul nostru sunt cele mai priincioase.

Societatea clasei intelectuale române din Sibiiu oferă un material pe cât de bogat, pe atât de preţios. Forţele tinere şi pline de putere dela institutele noastre de învăţământ, corpul profesorilor dela seminarul „Andreian“ şi dela şcoala „Asociaţiunii“, amploiaţii dela diferitele instituţii financiare economice, pleiada de tineri candidaţi de advocat, funcţionarii mai mari şi mai mărunţi dela consistorul arhidiecezan şi toţi ceialalţi intelectuali de alte branşe constitue materialul preţios, cu care alt oraş din patrie nu se poate lăudă. Dintre membrii Reuniunii noastre de muzică s'au ridicat talente remarcabile, a căror reputaţie muzicală, atât ca pregătire, cât şi ca pricepere, este favorabil apreciată chiar şi în străinătate. Avem apoi o mulţime de cântăreţi diletanţi, pentru cari orice reuniune de muzică vocală cu drept ne poate invidia.

Intre astfel de condiţii ni-se pare o ciudată enigmă dureroasa constatare, pe care suntem siliţi a o face, anume, că Reuniunea română de muzică de timp îndelungat *în dărăpt tot dă ca racul*. De nenumărateori am fost puşi în faţa alternativei: *„a fi, sau a nu fi“*, şi numai nădejdea, că în cei buni se va trezi conştiinţa datorinţei neîmplinite, ne-a făcut să stăruim pentru continuarea activităţii reuniunii noastre, fie şi într'un mers mai ţăcănos. Ne-am zis: *„inter arma silent musae“* şi am durat mai departe visul nădejdii de mai bine.

Aşa însă nu mai merge. Dacă reuniunea română de muzică nu *mai corespunde unei necesităţi reale*, dacă această reuniune nu mai are nici o importanţă culturală-socială, dacă societatea română din Sibiiu o consideră drept o instituţie fără rost, atunci să nu-i mai lungim firul vieţii în mod artificial, ci să-i accelerăm sfârşitul truditului ei traiu. Vom dovedi oare prin aceasta, că reuniunea a fost o instituţie de prisos? Ba! Vom dovedi însă, că din sufletele noastre a perit orice sentiment pentru ceeace e nobil şi frumos, că nu suntem capabili de vre-o muncă mai ideală, că suntem o societate apatică, indolentă, *lipsită* de simţul demnităţii şi că nu putem avea nici o îndreptăţire la o soarte mai bună. Nu ne vine a crede, că societatea noastră sibiană, mult lăudata noastră societate îşi va iscăli fără mustrare acest ruşinos atestat de conduită naţională.

Scuze şi alte resonamente nu putem admite. *Voinţă să fie* şi ori-ce piedecă vom învinge-o cu uşurinţă. Dovadă clasică este ultimul concert aranjat de reuniunea noastră cu prilejul adunării generale a Asociaţiunii din anul acesta, când în timp foarte scurt prin voinţă de fier urmată de o muncă serioasă am stors admiraţia numerosului public.

Acum din pragul unui nou an de muncă ne adresăm către societatea română sibiiană cu rugarea de a se înrolà sub steagul reuniunii noastre de muzică. Lucrarea anului de gestiune 1912/13 am început-o cu opera *„Cavaleria rusticană“* de Mascagni, a cărei executare este o adevărată elevaţie sufletească. Armonia şi căldura melodiilor italiane se coboară în sufletele cântăreţilor. Nu vă lipsiţi de această rară plăcere“.

Tabloul pe care ni-l prezintă de astă dată raportul general al comitetului reuniunei române de muzică din Sibiiu e trist, dar — adevărat!

De pe valea Geoagiului.

Lucruri bune din comuna Balşa

In vara trecută s'au împlinit 2 ani dela moartea venerabilului nostru paroh Nicolae Demian. Vrednicii săi erezi, conform dorinţei fericitului în Domnul, au făcut o fundaţiune de 1000 cor.: „Fundaţiunea: Nicolae şi Ana Demian“. Scopul fundaţiunii e: ca din o treime a intereselor să se înfiinţeze o bibliotecă parohială, din a doua treime să se ajutoreze copiii din comună, cari se duc la meserii şi comerciu, iar ceealaltă treime să se adauge la fond.

Avem deja 4 copii, duşi la măestrii acum de curând, la stăruinţa vrednicului nostru paroh actual Nicolae Todea.

Tot la stăruinţa actualului paroh şi urmând pilda fostului paroh, creştinul fericit în Domnul Avram Todea l. Nistor a lăsat o fundaţiune de 400 cor. cu scopul de a se procura ornate şi cărţi pe seama bisericii noastre.

Dl Ioan Lucăcel şi soţia au procurat apoi pe seama bisericii noastre un policandru şi o candelă în preţ de 200 cor.

Merite neperitoare şi-a câştigat actualul paroh şi în jurul reparării bisericii noastre.

Noi aveam o biserică mare şi frumoasă, dar fulgerul ne-a stricat-o aşa de rău, încât forurile civile ne-au ameninţat cu închiderea ei, dacă nu o vom repara radical. Parohul nostru a văzut sărăcia şi neputinţa parohienilor şi a apelat la inimile marinimoase, şi ni-a câştigat frumoase ajutoare.

A câştigat dela Preaven. Consistor 200 cor., dela ilustrul nostru mecenat Vasile de Stroescu 200 cor., dela banca Zlagneana 200 cor. şi dela Insoţirea Hindeleana din Hondol 30 cor.

Ţin se amintesc, că la apelul ce a făcut la popor pentru repararea bisericii, însuşi a premers cu 100 cor.

Nu e de puţin interes a se şti, că pe Valea Geoagiului treci prin 4—5 comune până să dai de o şcoală românească. Toate le-a închis legea cea nouă. Şi dacă ne putem mândri noi Bălşenii cu şcoală confesională, apoi aceasta iarăşi trebue să se mulţămească vrednicului nostru paroh, care n'a pregetat a stărui pe lângă popor, n'a cruţat osteneală a alerga la Sibiiu, unde a câştigat dela Preaven. Consistor un ajutor de 200 cor. pe sama şcoalei.

Un lucru de laudă şi la noi foarte potrivit a mai făcut actualul nostru paroh atunci, când într'o şedinţă a comitetului comunal a propus şi s'a primit, ca cele 3 crâşme — izvoare a toate păcatele — să se închidă în Dumineci şi sărbători.

Dar avem nădejde, că peste 10—20 de ani vom ajunge a ne feri singuri de crâşmă, fără silă şi îndemn.

Vom şti preţui biserica şi şcoala, cari ne arată calea spre fericire şi mântuire.

Balşa, la 25 Decemvrie n. 1912.

Celalalt.

Dela sate.

Inmormântarea unui preot vrednic.

Din grădina bisericii noastre dreptmăritoare a căzut, doborât de povara vremilor, unul din arborii cei mai frumoşi şi cu mai bun rod.

A murit păstoriul conşciu, iubitoriul şi sfătuitoriul înţelept, milostivul celor lipsiţi şi neajutoraţi, *cea mai curată şi mai entusiastă inimă de român*: preotul *Ioan Patachi*, decedat după un serviciu de 56 ani la altariul Domnului.

Nu voi face biografia preotului Ioan Patachi. Viaţa şi faptele unor oameni le încrestează timpul, cu multă trăinicie, în inima şi mintea tuturora.

Puţini preoţi, la sfârşitul vieţii lor, pot să privească mulţumiţi în urmă şi plecându-şi capul să zică: *pot să mor, căci n'am trăit în zadar, am făcut ceva.* Dar şi mai puţini sunt aceia cari, la sfârşitul vieţii, după o păstorire de 56 de ani, ajungând o viaţă patriarhială să-şi poată vedea roadele trudei lor şi să le spună celor cari le rămân în urmă: „culegeţi ce am sămănat, dar grijiţi şi păstraţi, căci sunt rodul alor 56 ani de muncă trudnică“.

Preotul I. Patachi a fost unul dintre aceşti rari.

Ce a fost preotul Ioan Patachi pentru comuna Mihalţ? Ce a făcut acest preot pentru biserica, şcoala şi neamul său? A fost unul din acei, cari a pus temelie trainică — prin sfat şi exemplu — bunăînţelegerei, moralităţii şi bunăstărei Mihălţenilor. A reorganizat parohia din această comună, care suferise atât de mult lăsată fiind în grija administratorilor parohiali în decurs de 60 de ani. Locaşul sfânt, dărăpănat de urgia vremilor şi a duşmanilor, pre cari i-a avut în trecut stămoşeasca lege, l'a clădit şi înfrumseţat din nou. A fost acela, care cu preţul atâtor jertfe — ca să alunge întunerecul, să ademenească poporul spre binefacerile învăţăturei şi să ridice prestijul neamului său a *întemeiat prima şcoală* în Mihalţ, la început modestă, ear azi o podoabă a comunei, prin testament înzestrându-o şi cu o frumoasă fundaţiune. A ţinut vie în inima fiilor Mihălţenilor dela 48 dragostea de lege, neam şi port. A fost unul din acei puţini cari, pe lângă dar, — au primit şi urmat în toată viaţa sfatul nemuritorului arhiereu Andreiu.

O zi de aprigă muncă i-a fost viaţa, dar cu un apus frumos, blând şi rodnic, ca o toamnă bogată.

Bunul şi milostivul Dzeu a vrut ca preotul I. Patachi să aibă fericirea să vadă vremea de înflorire a comunei şi a instituţiunilor create de el şi lui atât de scumpe. Şi acum văzându-şi ostenelele încununate de izbândă a fost chemat la odihna meritată.

Induioşătoare şi grea despărţire. Căci sufletul acestui adevărat preot şi tată era legat prin tot ce simţea, gândea şi visa de aceeace făcuse cu dragoste în o viaţă de sfântă şi dreaptă muncă. Căci fiii, poporul, biserica, şcoala şi neamul, perdeau pe acela cu care le plăcea să se mândrească la zile mari. Căci preotul I. Patachi a fost unul din acei, cari prin personalitatea lor fac să strălucească nimbul preoţesc.

In mijlocul bisericii e aşezat catafalcul cu rămăşiţele defunctului, acoperit de frumoase cununi, semne de dragoste, durere şi recunoştinţă.

A fiilor săi: Andreiu şi Sabina, din lăcrămioare; a Invăţătorilor şi elevilor şcoalei cu număuite, a parohienilor gr. ort. din Mihalţ, din lauri etc.

Biserica spaţioasă era tixită de preoţi, învăţători, credincioşi, prieteni şi cunoscuţi, a căror suflete vibrau de durerea perderei. Veniră cu lacrimi în ochi şi cu durere în inimă, moşnegi, bărbaţi, femei, juni, copii, să dea ultima ciuste aceluia care le-a fost păstor sufletesc, lor şi părinţilor lor.

Serviciul funebral a fost oficiat de preoţii I F ânca — Cetea — V. Oţoiu — Mesentea — I. Bogdan — Totoiu — şi T. Morariu — Barghinul săs. în frunte cu P. O. D. Protopresbiter tractual *Ioan Teculescu*. Serviciul şi cântările jalnice măreau tristeţa momentului. In cuvântul de despărţire, rostit de P. O. D. Protopresbiter, a fost arătată vrednicia celui reposat şi marea perdere ce o simte biserica, familia şi neamul.

A stors lacrimi dl protopresbiter zicând: „Acum în această sfântă biserică nu va fi nici unul care să nu fi primit vre-o sft. taină dela preotul reposat în Domnul. Cei mai mulţi aţi fost botezaţi şi închinaţi în legea lui I. Cristos de reposatul preotul Ioan. Cu toţi v'aţi împărtăşit de dragostea şi sfatul lui înţelept. Aţi muncit alăturea cu dânsul, pentru binele obştesc, 56 de ani. Aţi fost martori frământărilor şi izbândelor lui. Şi acum, după atâţa ani de împreună muncă şi vieţuire el ne lasă, ne părăseşte. Dar în privirea sufletului său, ce o îndreaptă în acest ceas de despărţire către toţi cei dragi lui

---

Iubiţilor creştini! Cât de fericiţi se simţeau oamenii atunci, când Mântuitorul Isus Cristos a luat trup şi petrecând pe pământ a alinat suferinţele, a tămăduit bolnavii şi a făcut mulţimea aceea de minuni, prin cari s'a adeverit de adevărat Dzeu. Toţi am dori şi dorim, ca să fim şi noi părtaşi unei astfel de fericiri.

Numai dela noi atârnă iubiţilor, ca să ne facem această bucurie şi fericire. Cristos s'a înălţat la cer, dar de fapt în casa sa, în biserică, el şi acum petrece nevăzut. Aici e El între noi, numai cât că cu ochii trupului nu-l putem vedea. Cu ochii sufletului însă da. El ne cheamă zilnic la el, căci zice: „veniţi la mine toţi cei însărcinaţi şi osteniţi şi eu vă voi odihni pe voi“. Că e în mijlocul nostru de fapt, numai cât nu-l vedem, ne-o spune El însuşi când zice: „Unde sunt doi sau trei adunaţi în numele meu, acolo sunt şi eu în mijlocul lor“. Deci să venim regulat la biserică în Dumineci, ca să stăm de vorbă cu Mântuitorul, căci fiind noi adunaţi în biserică, Cristos petrece nevăzut cu noi. Omul cercetând Dumineca regulat sfânta biserică îşi luminează mintea şi nobilitează inima.

Din cetirea sfintei evangelii şi din cântările de strană creştinul evlavios prinde o mulţime de învăţături folositoare pentru viaţa pământească şi pentru cea de dincolo de mormânt.

Biserica este o alinătoare a durerilor şi suferinţelor, care face să uite omul de toate greutăţile vieţii. Aceasta nu trebue să o dovedesc eu, căci o ştiţi voi prea bine, căci atunci, când petreceţi în biserică, aţi uitat toate năcazurile, nu vă gândiţi la ziua de eri, nici la cea de mâne, ci o pace adâncă vă stăpâneşte inimile, pare că aţi fi cu totul alţi oameni. Ceea ce sunt porturile (cetăţile) de pe marginea mării, în cari se adăpostesc în vreme de viscol corăbiile, aceea este biserica pentru viaţa pământească.

Viaţa omului e o mare înviforată de păcate, de primejdii şi năcazuri, şi de ele omul numai în biserică poate scăpa.

Deci, iubiţilor creştini, au mers la biserică Dumineca creştinii cei vechi şi s'au învrednicit de cununa măririi, iar noi îi cinstim ca pe nişte sfinţi; au mers Dumineca regulat la biserica strămoşii noştri şi au aflat îndurare la Dzeu. Veniţi deci şi voi la biserică în Dumineci şi sărbători, şi aduceţi aici şi pe copilaşii voştri, şi atunci şi voi vă veţi face vrednici de mila lui Dzeu şi veţi dobândi bunuri trupeşti şi sufleteşti.

Eu ca preot rog pe atotputernicul Dzeu, să vă lumineze mintea, ca aşa să faceţi, şi atunci sunt sigur, că binecuvântarea Domnului va fi cu voi. Amin.

să străcoară înrourarea unei lacrimi de mulţumire, că l'a învrednicit milostivul şi bunul Dzeu să vă poată lăsa o biserică frumoasă, o şcoală pompoasă, să vă poată lăsa sădită în inimi dragostea de biserică, şcoală neam şi limbă, dar cu deosebire că vă lasă urmaş în preoţie pe scumpul său fiu Andreiu. Şi vă zice: iubiţi-le şi le păstraţi ca pe cele mai scumpe odoare. Iubiţi şi urmaţi pe preotul vostru, fiul meu Andreiu, cum m'aţi iubit şi urmat pe mine.

Ear ţie, fiul meu Andreiu, îţi las moştenire altarul Dlui. Viaţa şi faptele mele în iubirea de biserică, şcoală şi neam sunt o carte deschisă. Foile acestei cărţi aşi dori să le ceteşti, ca să te întăreşti — în ceasurile de cumpănă, în dragostea de neam şi a instituţiunilor bisericei, în care îmi rămâi vrednic urmaş".

Clipe înduioşătoare de inimi au urmat: momentul, când, la marginea groapei, elevii şcolei prin rostul unui coleg de al lor, şi-au luat ultimul rămas bun de la patronul şi binefăcătoriul lor. „In veci pomenirea lui" şi sunetul lugubru al bulgărilor ne spunea, că viaţa preotului Ioan Patachi s'a încheiat.

In această zi, atât de dureroasă pentru noi, părinte *Ioane* ai devenit fericit. Fericit, fiindcă în o viaţă de 80 ani ţ-ai îndeplinit cu sfinţenie datoria. Fericit, că te-ai mutat la Dnul. Duioşia ce o simţi părăsându-ne, ţi-o îneacă fericirea de a vedea pe Dumnezeu.

Vei fi neuitat de noi şi te rugăm a nu ne uita nici tu pe noi, ci te roagă bunului Dzeu pentru aceia cari te-au avut ca părinte 56 ani.

Mihalţ, 1912. *E. Delatotoiu.*

NOUTĂŢI.

Primarul Vienei. Maiestatea Sa împăratul şi Regele Franciso Iosif I. a aprobat alegerea de primar al Vienei şi a întărit pe domnul Dr. *Weisskirchner* în această demnitate.

*

Mişcare împotriva reformelor de dare. In mai multe oraşe ale ţării s'a produs o mişcare împotriva reformelor de dare. Cum se anunţă din Cluj, comitetul reuniunii advocaţilor s'a ocupat cu chestiunea reformelor amintite şi a votat o rezoluţie, în care se susţine, că legile nouă de dare, în împrejurările economice actuale, vatămă nespus de mult interesele tuturor cetăţenilor din oraşe. De aceea comitetul clujan de mai sus protestează în contra punerii în vigoare a acestor legi.

*

Caz de moarte. Secretarul de stat la esterne al imperiului german, *Kiderlen Wächter*, a decedat în mod subit Luni dimineaţa în Stuttgart, unde petrecuse sărbătorile în familia surorei sale.

*

Cursuri de infirmiere în Făgăraş. Sub înrâurirea ştirilor răsboinice s'au organizat în mai multe oraşe ardelene cursuri pentru dame cu scop de a învăţa îngrijirea rănitilor. Astfel de lecţiuni se ţin acum şi în Făgăraş, unde cursul se află sub conducerea medicului Dr. Titu Perţa.

*

Serbare şcolară. Duminecă înaintea Naşterei Mântuitoriului, la oarele 3 p.m. (la 23 Dec. s. c. v.) cu ocasiunea împărţirei darurilor de Crăciun elevilor săraci şi orfani, se va aranja o sărbare şcolară în sala festivă a şcoalei centrale elem. gr.-ort. române din Sibiiu, cu elevii acelei şcoale; la care sunt poftiţi a lua parte părinţii, binevoitorii şi sprijinitorii şcoalei noastre române.

*

Dispensar. Medicii făgărăşeni voesc să întemeeze o instituţie pentru îngrijirea tuberculoşilor, sau un dispensar, în care la timp hotărât să ţină ore de consultaţie. Bolnavii săraci vor fi vizitaţi şi vor primi sfaturi cum să se nutrească şi cum să se cureze; iar celor din împrejurimea bolnavilor li se vor arăta cum au să se apere în contra tuberculozei.

*

Expoziţie universală. Din Petersburg se scrie, că la festivităţile împreunate cu serbarea jubileului de trei sute de ani a întemeerii dinastiei Romanov se va organiza, în capitala Rusiei, o mare expoziţie internaţională. Guvernul rusesc a luat măsuri, ca pe căile ferate ruseşti să se acorde reduceri de preţ la transportul obiectelor menite pentru expoziţia universală.

*

Earnă grea. In Siberia de câteva zile stăpâneşte earna în toată puterea. Termometrul arată 40 de grade sub zero. Şinele căilor ferate, în multe locuri, au plesnit de frigul cumplit.

*

Exerciţii de earnă. Din Viena se anunţă, că autorităţile militare au luat măsuri ca de aici înainte soldaţii să facă exerciţii şi în vreme de earnă. Toate garnizoanele vor face pe rând aceste deprinderi; pentru acest scop trupele vor fi provăzute cu îmbrăcăminte caldă.

*

Limba esperanto la universităţi. La şcoala superioară de tehnică din Viena se ţin de mai mult timp cursuri pentru limba esperanto. Astfel de cursuri s'au deschis acum şi la facultatea de litere a universităţii vieneze, — şi este vorbă să se introducă şi la şcolile superioare din Budapesta.

*

Telefonie fără sârmă. In săptămânile din urmă s'au făcut încercări zilnice de telefonie fără sârmă între Nauen şi Berlin. Incercările au arătat că un întreg articol de ziar se poate telefona fără sârmă, chiar şi la o depărtare de 400 chilometri.

*

Fabrică nouă. O societate pe acţii, sub titlul *Fabrică ungară de baloane şi aeroplane*, s'a înfiinţat în Budapesta, cu scop să furnizeze pentru armată o parte din baloanele şi aeroplanele ce se vor comanda în Ungaria. Societatea s'a întemeiat cu un capital de 500,000 coroane.

*

Călătorie de studiu. O deputaţiune compusă din persoane conducătoare ale poştelor germane s'a oprit o săptămână în Budapesta, pentru a studia organizarea poştelor şi telegrafului din ţara noastră.

*

Un milion. Cu sfârşitul acestui an 1912 oraşul *Hamburg* a întrat în sirul cetăţilor cu un milion de locuitori. Ţara noastră, până acum, nu se poate lăuda nici cu un singur asemenea oraş.

*

Sfârşitul omnibusului. In circulaţia de pe străzile oraşelor mari începe să se rărească tot mai mult o amintire a vremilor trecute: omnibusul. Acum se vesteşte din Roma, că şi în capitala eternă începând cu 1 Ianuarie încetează comunicaţia de omnibuse trase de cai. Locul lor îl vor lua automobilele cu benzină sau electricitate.

*

Un stadiu uriaş. In Newyork se va construi un nou stadiu pentru jocurile atletice. Arena aceasta va întrece în dimensiunile sale tot ce s'a clădit până acum. Stadiul va costa zece milioane de dolari şi va putea să cuprindă 80 de mii de privitori.

*

Un raport. A apărut al 24-lea Raport general al comitetului central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului pentru anul 1911, redactat de Victor Tordăşianu, secretar. Ziarul nostru a adus, la timpul său, dări de seamă amănunţite despre lucrările principale şi pline de râvnă, săvârşite de această reuniune, şi anume despre organizarea diferitelor expoziţii, despre serbarea pomilor, despre întrunirile agricole ş. a. Din celelalte date ale raportului anual însemnăm, că însoţirile de credit săteşti sistem Raiffeisen în 1911 au ajuns cifra de 23, cu trei mai multe decât în anul precedent. Insoţirile acestea au în total 2506 membri, cu peste 52 mii cororoane părţi fundamentale. Reuniunea a avut la sfârşitul anului o avere de peste 26 mii cor., cu o creştere anuală de aproape 1300 coroane.

*

Reuniunea surzilor. Germania are un număr considerabil de oameni surzi, cam 500.000. Cei din Berlin s'au înţeles să se întrunească într'o societate şi au întemeiat o reuniune a surzilor. Reuniunea se va îngriji, ca membrii săi să fie scutiţi de multe neplăceri şi suferinţe, la care sunt expuşi oamenii surzi. Se va cere înfiinţarea de şcoli separate, se vor face fonduri de ajutor, institute de plasare ş. a. Se va îngriji, ca în teatre, concerte şi prelegeri membrii reuniunii să primească locuri potrivite ş. a.

*

La darurile de Crăciun, ce le vom împărţi între săracii noştri au binevoit a mai dărui: Dr. Onisifor Ghibu, coref. şcol. şi Victor Păcală, prof. semin. câte 2 cor.; d-şoara Sabina Brote, 3 cor.; d-na Iustina Sândeanu n. Brote, văduvă de medic, 4 cor.; d-na Ana Popa, văd. de adv. şi Ludovic Ferencz, croitor, câte 5 cor.; Alexandru Lebu, mare proprietar şi Dr. Carol F. Iickeli, comerciant, câte 10 cor. Dr. Silviu Dragomir şi Ascaniu Crişan, profesori sem., câte 1 cor., Octavian Costea, diacon ceremonial şi Dr. Ilie Beu, medic, câte 2 cor., Ilie Măcelaru şi soţia 1 păr. de ghete, mai multe îmbrăcăminte femeieşti; Elisaveta Piso (Alba-Iulia) stofă pentru haine de iarnă femeieşti. Mulţumind pentru prinos, se roagă pentru asemenea daruri, în numele comitetului Reuniunii meseriaşilor sibieni; Vic. Tordăşianu, prezident.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriaşilor sibieni, au mai dăruit: Nicolae Muntean măestru pantofar (Vărdu) şi soţia Ana n. Cândea, 50 bani, Ilie Comşa, ospătar în Sălişte şi soţia sa Maria n. Domnariu, întru pomenirea şi odihna vecinică a fiilor şi fetiţelor lor răposate, 20 cor., văd. Paraschiva Andraş (Brăzeşti), plasându-şi fiul şi fiica la meserii 50 bani; Aron Mihuleţ, preot (Şura-mică), fiica sa Amalia şi ginerele său Ioan Velicia, preot (Sibişani) 1 cor. şi Porfirie Nicoară, înv. (Vinerea) soţia sa Elisaveta şi copiii lor Adrian şi Victoria 3 cor.

*

Dispar sardinele franceze. Din Paris vine ştirea, că sardinele se fac tot mai scumpe şi cu timpul vor dispărea poate cu totul din comerţ. Faptul acesta va însemna o grea perdere economică pentru unele departamente din Franţa, şi mai ales pentru locuitorii de pe ţărmurii Bretaniei. Sardinele, care se iveau cu milioanele în apropierea ţermurilor bretoni, de vreo zece ani au scăzut tot mai mult, ear în anul acesta nici nu s'au arătat. Cauza acestei dispariţii nu se cunoaşte. Unii zic, că apa mării s'a făcut mai rece; alţii susţin că curentul mării şi-a schimbat direcţia şi a dus pescuţii în altă parte. Se mai zice în sfârşit, că exerciţiile dese ale marinei militare au cauzat izgonirea sardinelor. Dintre 33 de fabrice au rămas astăzi abea 20, şi este probabil că până la sfârşitul sezonului vor da faliment şi acestea, ear muncitorii şi pescarii vor ajunge în mare mizerie.

*

Mulţămită. In legătura cu *mulţămita* publicata în „Telegraful Român" Nr. 132 a. c. cu ocaziunea *serbărei şcolare* aranjate cu elevii şi elevele şcoalei de repetiţie din Galaţi (lângă Făgăraş) la 5/18 Dec. a. c. în preseara *sfântului Nicolae*, hramul ce-l poartă această şcoală confesională, au mai incurs binevoitoare oferte dela următorii p. t. domni din comuna vecină Calbor, iniţiate la intervenirea totdeauna zelosului prietin al desvoltărei culturale Domnul *Gheorghe Nicoară*, notar cercual în Calbor: Gheorghe Nicoară, notar 2 cor. Gheorghe Şoloe, paroh român gr. or 1 cor. Traian Pop, înv. penz. şi vice-notar 50 fil. Moise Neagoe, primar comunal 1 cor. Moise Brumbescu, învăţător în penz. 1 cor. Ioan Cherstea, cassar comunal 1 cor. şi Ioan Paicu, învăţător român gr.-or. 50 fil. — total *7 cor.* — care sumă s'a jurnalizat la „fondul şcolai" din Galaţi în scopul procurărei de cărţi pentru biblioteca parohială. Adausă şi această sumă, venitul a fost 41 cor. 50 fil., din care s'au cumpărat cărţi şi recuizite, mai rămânând în bani 18 cor. jurnalizaţi. Şi acestor contribuenţi li se mulţămeşte. Galaţi, 29 Decemvrie 1912 n. *Nicolau Aron*, paroh gr.-or.

Date statistice.

Câţi proprietari de pământ sunt în Ungaria?

După datele statistice, adunate din partea guvernului ungar în anul 1904, pentru a putea fi studiată, pe basa lor, chestia reformei electorale, în Ungaria sunt 1.378,084 de proprietari de pământ, — moşieri mici şi mari, — şi anume: Maghiari 552,401, Români 359,508, Slovaci 188 116, Nemţi 142,712, Ruteni 50,875, Sârbi 42,852, Croaţi 19 175, alte naţionalităţi 22,445. Dintre proprietarii români de pământ, au până la două jugăre 23,959 inşi, dela 2 până la 5 jugăre 108,986 inşi, dela 5 până la 10 jugăre 107,675 inşi, dela 10 până la 20 jugăre 88,058 inşi, dela 20 până la 50 jugăre 27,855 inşi, şi dela 50 jugăre în sus 2975 inşi. Dintre Maghiari au peste 50 jugăre 19,940 inşi, iar dintre Nemţi 5506 inşi.

Câte suflete româneşti sunt în Ungaria?

Bisericile de legea românească, adecă cea greco-ortodoxă şi cea greco-catolică din Ungaria, numără: Suflete gr.-ort. 1 806,821, gr.-cat. 1 220,643, la olaltă 3.027,464. Parohii matre are bis. gr.-ort. 1737, gr.-cat. 1517, la olaltă 3256. Parohii filii are bis. gr.-ort. 523, gr.-cat. 675, la olaltă 1198. Preoţi are bis. gr.-ort. 2170, gr.-cat. 1415, la olaltă 3585. Invăţători are bis. gr.-ort. 1730, gr.-cat. 1085, la olaltă 2735. Şcoale are bis. gr.-ort. 1395, gr.-cat. 1094, la olaltă 2489.

Vedem deci din acest tablou statistic, că Români greco-orientali sunt în Ungaria 60%. Parohii (matre şi filii) avem noi, greco-orientalii 50%, preoţi 60%, învăţători 62%, şcoale 56% din numărul întreg. Prin urmare raportul procentual de 60% corespunde exact la numărul preoţilor, la învăţători chiar îl întrece cu 2%. Şcoli avem însă în raport numeric cu 4% şi parohii cu 10% relativ mai puţine decât greco-catolicii.

Cărţi şi reviste.

Luceafărul, Nr. 33, 1912 revistă pentru literatură, artă şi ştiinţă a apărut cu următorul cuprins bogat şi variat: Dr. Sextil Puşcariu: Grigore Alexandrescu. Ecaterina Pitiş: Cântece (poezii). Veniamin Negru: Corsetul. I. Agârbiceanu: Ceasuri de seara, Dr. Traian Valeriu Frenţiu. I. U. Soricu: Oaspe drag (poezie). T. Murăşanu: Taci (poezie). M. Sadoveanu: Povestea cu privighetoarea. Elena Farago: Copil către moş Crăciun (poezie). I. Agârbiceanu: Povestea unei vieţi (roman). T. C.: Iacob Murăşianu. Cronici şi Ilustraţiuni.

Teatru.

Astăzi, Mercuri d. a. reprezentaţie de copii. Se dă „*Dornröschen*", basm în 4 tablouri. Sara „*Mädchenmarkt*", operetă în 3 acte. Mâne Joi, „*Das Märchen vom Wolf*", piesă în 4 acte.

Poşta ultimă.

† Spiru Haret.

Un membru şi fruntaş marcant al partidului naţional-liberal din România, *Spiru Haret*, fost în mai multe rânduri ministru de culte şi instrucţiune publică, a decedat Luni la ameaz, într'un sanatoriu din Bucureşti, unde se supusese unei operaţiuni chirurgicale, care însă nu a putut fi săvârşită, din pricina, că boala (cancer intestinal) era prea înaintată şi se afla în stadiul din urmă. Decedatul fusese profesor universitar şi membru al Academiei Române. S'a născut în Iaşi, în 15 Februarie 1851. Moartea sa a provocat regrete generale printre Românii de pretutindenea, iar camera şi senatul român şi-a ridicat şedinţa în semn de doliu pentru perderea marelui patriot român. Inmormântarea se va face astăzi, Mercuri, după ameaz.

Ministrul Székely a demisionat.

Domnul ministru de justiţie, *Székely Ferencz*, şi-a dat eri demisia, din pricina legii electorale, pe care nu o poate aproba. A fost din capul locului aderent al sufragiului universal, iar pentru o lege electorală, care nu e compusă pe basele sufragiului universal, nu poate purta răspunderea.

Ministrul Tache Ionescu la Londra.

E viu comentat faptul, în cercurile politice, că dl *Tache Ionescu*, ministru de interne al României, a plecat la Londra, de astădată nu în afaceri familiare, ci din motive politice, pentru a da mână de ajutor ambasadorului român din Londra în chestia compensaţiilor pe cari le cere România dela Bulgaria.

Conferenţa dela Londra.

In şedinţa ţinută Luni după ameaz, sub presidenţia lui Daneff, representanţii Turciei au făcut comunicare representanţilor statelor aliate balcanice, că încă nu au putut descifra instrucţiile pe cari le-au primit de acasă, din Constantinopol, au cerut deci ca şedinţa să fie amânată. Li s'a dat însă Turcilor să înţeleagă, că o astfel de tactică de necontenită amânare a desbaterilor nu va fi tolerată în viitor. Şedinţa s'a amânat pe astăzi, Mercuri după ameaz, când Turcii vor avea se prezinte condiţiuni de pace acceptabile, ori apoi ceialalţi declară pertractările de încheiate şi pleacă acasă. Astăzi e deci o zi critică pentru popoarele din Balcani, care foarte uşor poate să le aducă o surprindere mare: continuarea răsboiului.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Pişchinţi**, protopopiatul Orăştiei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele:

1. Salar fundamental, pănă la primirea ajutorului de stat, 600 coroane încasaţi din repartiţie.
2. Locuinţă în edificiul şcoalei.
3. Grădină în natură.
4. Doi stângini de lemne.
5. Cuincuenalele se vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post.

Invăţătorul ales va fi dator a instrua pe elevi în cântările bisericeşti şi a-i conduce la biserică.

Orice pretensiune ulterioară, ce nu se bazează pe acest concurs, nu va fi luată în considerare, ceeace va trebui fiecare concurent a o aminti în cererea de concurs.

Cererile de concurs, cu actele legale se vor înainta în decursul celor 15 zile Oficiului protopresbiteral din Orăştie.

Concurenţii sunt datori a se înfăţişa poporului în vre-o Duminecă sau sărbătoare.

Pişchinţi, din şedinţa comitetului parohial, ca scaun şcolar, ţinută în 21 Octomvrie (3 Noemvrie) 1912.

Octavian Bude
preşedinte.

Toma Uriţescu
notar.

Nr. 705/1912. Vidi: (417) 2—3

Orăştie, 10 Decemvrie 1912.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte

AVIZ.

„Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte“ primeşte depuneri dela

Cor. 2000 cu **5%**, iar dela
„ 5000 cu **5½%**.

→ Darea o plăteşte institutul. ←

(407) 6—10 **Direcţiunea.**

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin**, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann **„Manera“** pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 38—40

✦ **La 7 Expoziţii publice cele dintâi premii!** ✦

Veritabil numai

1860
T.P.A.P.M.
С.ПЕТЕРБУРГЪ
ТРЕУГОЛЬНИКЪ
cu triunghiu de talpă.

Şoşoni, Slippers
Galoşi
de Petersburg.

Singurii contrahenţi:

Messtorff Behn & Co.
Viena I. (416) 3—10

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană**:

Călindarul arhidiecezan

pe anul 1913

cu Şematismul autentic al bisericei ortodoxe rom. din Ungaria şi Transilvania. Partea literară conţine lucrări foarte interesante.

Preţul 80 fil, plus porto poştal 20 fil.

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangelişti în faţă şi la mijloc restignirea, tot aceiaş şi în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaş legătură cu patru evangelişti, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi şi la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaş legătură, în faţă cu patru evangelişti şi la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi şi la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părţi imprimaţi evangeliştii şi la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roşie, cu cadru aurit şi la mijloc cu o cruce împrimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

NOUI piese muzicale de Tiberiu Brediceanu!

LA ŞEZĂTOARE

Icoană din popor (un act cu un preludiu)
Text de C. Sandu-Aldea şi I. Borcia.

CUPRINSUL:

Preludiu şi cor.
Nr. 1. Doina lui Sorin
„ 2. Mândruţă cu ochii verzi
„ 3. Cântec din bătrâni
„ 4. A lui Moş Marin
„ 5. Melodrama
„ 6. Cântecul Ilenei
„ 7. De masă
„ 8. Scenă
Nr. 9. Cântec haiducesc
„ 9. *a*) Solo de fluier
„ 10. Brâu
„ 11. Duet
„ 12. Invârtita şi cor.

Partitura pentru canto şi piano $\frac{\text{cor. } 8\cdot—}{\text{fr. } 10\cdot—}$

Doine şi cântece româneşti.

(Canto şi piano).

Caietul I. (ed. II).
Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădişor depărtişor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiţă, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

Caietul II. (ed. II).
Şti tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageţi voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Caietul III.
Păsărică mută-ţi cuibul.
Leagănă-te frunzuliţă.
Turturea din valea sacă.
Ardemite-ai codru des.
Ce vii, bade, târzior.
Tu te duci, bade, sărace.
Foaie verde, foaie lată.
Pe unde umblă doru'.

Caietul IV.
Pe sub flori mă legănai.
Foaie verde, pup de crin.
Sus în vârful dealului.
Mândro, de dragostea noastră.
Când treci, bade, pela noi.
Frunză verde, frunzuliţă.
Auzi, mândro, cucu-ţi cântă.
S'a dus cucul de p'aici.

Jocuri româneşti.

(Piano solo).

Caietul I.
Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca 'n Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca 'n Banat) II.

Caietul II.
Ardeleana (ca 'n Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Ţarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

Caietul III.
Brâu III.
Haţegana.
Ardeleana (ca 'n Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca 'n Banat) V.
Brâu IV.

Caietul IV.
Hora.
Invârtita III.
Brâu V.
Pe picior IV.
Din Maramurăş.
Ardeleana V.
Danţu.
Ardeleana (ca 'n Bănat) VI.

Preţul unui caiet $\frac{\text{cor. } 4\cdot—}{\text{fr. } 5\cdot—}$

Preludiu şi **Hora** din **„Serata etnografică“,** pentru piano, ed. II.
Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.
Viorele, vals, pentru piano, ed. II.
Aurora, vals, pentru piano.

Preţul à $\frac{\text{cor. } 2\cdot—}{\text{fr. } 2\cdot50}$

Quadrille pe motive româneşti . . . . . $\frac{\text{cor. } 2\cdot—}{\text{fr. } 2.50}$
Hora (cis moll) . . . . $\frac{\text{cor. } 1\cdot50}{\text{fr. } 2\cdot—}$

De vânzare la:

Librăria arhidiecezană, Sibiiu (Nagyszeben)

Mare ocaziune de Crăciun

la

Vasilie Ban,

mare magazin de ghete la „Cisma mare roşie“

strada Ocnei Nr. 7 SIBIIU strada Ocnei Nr. 7

☞ cu preţuri ieftine. ☜

Orice ghete cu preţuri de reclamă de Crăciun. Dela 30 Noemvrie 1912 până în 10 Ianuarie 1913.

Preţurile:

Ghete de copii Chevreaux şi Box ori Kalv, Nr.	20—25 =	K 3—4
Ghete de copii „ „ „ „ „ „	26—28 =	„ 4—5
Ghete de copii „ „ „ „ „ „	29—34 =	„ 5—7
Ghete de băieţi „ „ „ „ „ „	35—39 =	„ 7—9
Ghete jum. p. dame „ „ „ „ „	. . . . .	„ 4—14
Ghete înalte p. dame „ „ „ „ „	. . . . .	„ 8—14
Ghete de lucru p. bărbaţi, exec. dur. de Kalv ori wichs		„ 7·—
Ghete cu ţug ori şirete p. bărbaţi în Chevreaux ori box		„ 9·50
Ghete cu nasturi ori Ideal p. bărb. „ „ „ „		„ 10·—
Ghete de ale lui Kobrak „ „ „ „ „ „		„ 14·—
Ghete Oslaria „ „ „ „ „ „		„ 12·—
Ghete americane „ „ „ „ „ „		„ 13·—
Ghete veritabile americane, cu şirete ori nasturi .		„ 16·—
Ghete de piele de Antilope p. bărb. în toate colorile		„ 20·—

Mare asortiment în

cisme pentru copii şi bărbaţi.

Gamaşe

dela **4, 5, 6, 7, 8** şi **9 coroane.**

Principiul meu e: câştig puţin — şi învârtire mare!

In zile de sărbătoare şi Duminecile am înainte de ameazi până la 10 oare deschis. (410) 5—

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. **Sibiiu, Sâmbătă 22 Decemvrie 1912 (4 Ianuarie 1913).** ***Nr. 135—136.***

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 14561 Prez.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi mitropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania.

Iubitului cler şi popor din arhidieceza noastră transilvană, dar şi îndurare dela Dumnezeu Tatăl şi Domnul nostru Iisus Cristos.

Ştiind eu, că la aceste sfinte sărbători de bucurie ale naşterii Domnului vă întruniţi cu toţii în casa lui Dumnezeu, iubiţilor mei fii sufleteşti, am venit şi eu, cu sufletul meu, între voi, nu numai ca să mă bucur şi eu împreună cu voi, precum se bucură, la asemenea sărbători mari, oricare părinte cu fiii săi, dar şi pentru a vă intreţineà şi astădată câteva momente, în cugetări evlavioase, despre naşterea Domnului nostru Iisus Cristos.

Pentru a înţelege cât mai bine taina şi însemnătatea cea mare a naşterii Domnului, aflu de lipsă a vă amintì iubiţilor, că atunci când prea bunul Dumnezeu din nemărginita sa iubire a făcut lumea aceasta, cu toată frumseţa şi cu toate bunurile ei, când a făcut ceriul, soarele, luna şi miliardele de stele, cu toată strălucirea lor, când a făcut pământul, cu câmpiile şi cu şesurile cele întinse şi mănoase, cu văile cele încântătoare, cu munţii cei înalţi, cari ascund în sinul lor atâtea bogăţii de metale, aur, argint şi alte asemenea, nu a făcut toate acestea fără nici un scop şi folos; ci desigur, pentruca să le şi stăpânească şi să le şi folosească cineva, iar acel ***cineva*** este omul făcut de Dumnezeu după chipul şi asemănarea sa, cea mai aleasă dintre toate fiinţele pământului, ca să şi devie bine şi ferice, stăpânind toate, precum însuş Dumnezeu zise la facere: *«creşteţi şi vă înmulţiţi şi stăpâniţi pământul»*.

Durere însă, că acea stăpânire, şi acea stare fericită nu a ţinut mult, căci în urma întunecării minţii prin păcat, omul cel dintâi, ca şi următorii lui, întru atâta s'au înstrăinat de Dumnezeu, părintele lor, şi prin aceasta şi de binele şi fericirea cea dintâi, încât ei nu mai cunoşteau pe Dumnezeu, făcătoriul lor, nu-şi mai cunoşteau chemarea lor, şi nici nu se mai închinau adevăratului Dumnezeu, ci la soare, lună şi stele, la idoli şi chipuri cioplite, şi la alte făpturi neînsufleţite, până când ajunseră cele mai nefericite fiinţe din lume.

Prea bunul Dumnezeu nu şi-a uitat însă de oameni, nici în acel restimp dureros de înstrăinare, ci, din când în când, a trimis în lume proroci şi vestitori, făcând semne şi minuni, pentru reîntoarcerea lor la cunoştinţa adevăratului Dumnezeu şi prin aceasta la binele şi fericirea cea dintâi; iar când a sosit plinirea vremii, atunci a trimis Dumnezeu în lume, chiar şi pe unul născut Fiiul Său, Domnul nostru Iisus Cristos, să înveţe pre oameni cunoştinţa adevăratului Dumnezeu; să-i mântue de osânda păcatului; să renoiască vechia şi sfânta legătură a dragostei dintre Dumnezeu şi oameni, şi aşa să le deschidă acestora iarăş calea la fericirea cea dintâi.

Iată dar, iubiţilor, în puţine cuvinte, taina şi însemnătatea cea mare a naşterii şi a venirii Domnului din ceriu pre pământ; iată de ce s'au bucurat de naşterea Domnului, nu numai oamenii pre pământ, dar şi îngerii în ceriu, cântând: *«mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace şi între oameni bunăvoire»*. Iată pentruce la naşterea Domnului a zis îngerul către păstorii din jurul Vifleemului: *«iată vestesc vouă bucurie mare că s'a născut vouă astăzi mântuitoriu, carele este Cristos Domnul»*. Iată pentruce au alergat şi filosofii dela răsărit, conduşi de steaua cea neobicinuită la închinăciunea Domnului. Iată de ce ne-am întrunit şi noi acum, în număr aşa mare, în sfânta biserică, să mulţămim lui Dumnezeu pentru toate câte a făcut nouă, şi să sărbăm şi noi, împreună cu ceialalţi creştini de pe faţa pământului, amintirea minunii cei mari a naşterii Domnului.

Ce învăţături mari şi folositoare acestea, şi cum ne spun ele, că prea bunul Dumnezeu a făcut toate cele de lipsă, la binele şi fericirea noastră; că pentru binele din această lume a făcut pământul, cu toate bunurile lui, iar pentru fericirea din cealaltă lume a făcut ceriul cu toată strălucirea lui.

Deşì, precum ziseiu, prea bunul Dumnezeu, din nemărginita sa iubire, a făcut toate pentru noi oamenii, pentru binele şi fericirea noastră, căci El n'a avut lipsă de acelea, deoarece şi fără de lume, şi fără de oameni, tot atât de sfânt erà: totuş noi oamenii numai în acel caz vom puteà ajunge binele şi fericirea, după care însetăm, dacă ne vom ferì de păcate, cari ne-ar întunecà mintea, şi ne-ar înstrăinà de Dumnezeu, adecă, dacă vom ţineà cu toată tăria la legea Domnului, şi vom iubì pre Dumnezeu, ca să ne iubească şi El pe noi, dacă vom iubì şi pe deaproapele, ca şi el să ne iubească pe noi, şi vom arătà şi dovedì acea iubire şi prin fapte bune, după cuvintele Sfintei Evangelii: *«precum voiţi să vă facă vouă oamenii, faceţi şi voi lor aşijderea»*, şi peste acestea, dacă vom mai conlucrà şi noi, din toate puterile, la ajungerea binelui şi a fericirii noastre.

Pentru a ştì lucrà bine şi înţelepţeşte la binele şi fericirea noastră, este neapărat de lipsă, iubiţilor, a ne întărì tot mai mult în sfânta credinţă în Dumnezeu, şi tot pe temeiul acelei sfinte credinţe, a ne luminà tot mai mult, cu învăţăturile cerute de duhul vremii de acum. Căci în ce măsură ne vom luminà, vom ştì şi lucrà mai cu folos, la binele şi fericirea noastră, după cari alergăm în toate zilele vieţii noastre.

Ştiut este, iubiţilor, că precum nimeni dintre noi nu voeşte a rămâneà înapoia altuia, în vază, în bunăstare, în bine şi fericire, tot asemenea adeverit este, că orice bine şi fericire, de regulă, numai prin tot mai multă învăţătură şi lumină se poate ajunge. De unde urmează, că dacă dorim şi noi a nu mai rămâneà înapoia altora; dacă dorim a ajunge tot mai bine şi mai ferice; dacă voim a ajunge la acea vază, bunăstare şi cinstea de care se bucură ceialalţi compatrioţi ai noştri: atunci trebue să ne silim şi noi, cum fac şi ei, tot la mai multă învăţătură şi lumină. Căci să-mi credeţi, că până când nu vom urmà aşà, nu vom puteà ajunge soarte mai bună; ci din contră, soartea noastră va fi tot mai rea şi mai grea, ca şi a tuturor oamenilor fără de învăţătură.

Pentru a vă încredinţà despre acestea, ajunge să priviţi şi numai în jurul vostru, pentruca să aflaţi, că oamenii cei cu bunăstare, cei cu vază şi cinste, cei mulţămiţi cu soartea lor, cei ce pot face bine, ajutând şi bisericile şi şcoalele, apoi pe săraci şi lipsiţi, de regulă sunt aceia, cari au mai multă lumină şi învăţătură adevărată; iar cei în stare mai slabă, mai lipsiţi şi săraciţi, şi mai nemulţămiţi cu soartea lor, de regulă sunt aceia, cari n'au lumină şi învăţătura cerută de duhul vremii, în care trăim.

Deci, dupăce şi înşi-vă vedeţi, cum s'au schimbat timpurile şi împrejurările, cum se sporesc trebuinţele oamenilor, şi cum între asemenea împrejurări, numai prin tot mai multă învăţătură ne mai putem ajutà şi susţineà, şi dupăce şi înşi-vă vedeţi, cum decad cei fără de învăţătură, nu aflu cuvinte prin cari să vă sfătuesc părinteşte, şi astădată, să vă siliţi din toate puterile, tot la mai multă învăţătură, mai ales cu tinerii voştri, cari, după voia lui Dumnezeu vor trăì şi după 60 şi 70 de ani, când alte timpuri vor fi. Luminarea şi învăţătura tineretului se ajunge prin şcoale, iar a oamenilor mai în vârstă, prin cât mai regulata cercetare a bisericei, în ale cărei slujbe dumnezeeşti se cuprind cele mai bogate învăţături, precum şi prin cetirea de cărţi bune şi folositoare.

Pe lângă acestea, vă mai sfătuesc, iubiţilor, să vă siliţi la lucrurile voastre; să cruţaţi câştigul vostru din zile bune şi pentru zile grele. Să nu vă cheltuiţi agonisita voastră pe lucruri netrebnice, fără de cari puteţi fi, cum e şi luxul, să nu râvniţi la port şi îmbrăcăminte străină, care e şi mai scumpă şi mai nepotrivită cu datinile noastre, ci să ţineţi mai cu drag la portul şi la îmbrăcămintea dela fericiţii voştri părinţi, care e şi mai ieftină, şi mai trainică, dar şi mai potrivită cu datinele noastre.

Ajutaţi-vă unii pre alţii în lipsele şi năcazurile voastre, cei mai bogaţi pe cei mai săraci, precum făceau aceasta şi fericiţii noştri părinţi; şi apoi toţi împreună ajutaţi bisericile şi şcoalele noastre, cum fac aceasta şi ceialalţi compatrioţi ai noştri, ţineţi cu toată tăria la sfânta credinţă în Dumnezeu, şi arătaţi aceasta şi prin regulata cercetare a bisericei; cei mai bătrâni îndemnaţi şi pe cei mai tineri la aceasta, spunându-le, că biserica a fost în tot trecutul nostru, precum este şi acum, şi precum va fi şi în viitoriu, mântuirea şi cel mai puternic scut şi adăpost al neamului nostru.

Aveţi pace, dragoste şi bunăînţelegere, nu numai în casele şi în familiile voastre, dar şi între voi, şi ceialalţi oameni, fără deosebire de limbă şi credinţă, căci şi pentru asemenea pace şi dragoste a venit şi Domnul nostru Iisus Cristos din ceriu pe pământ, precum şi pentrucă numai acea pace şi dragoste ne poate bucurà de Naşterea Domnului, precum şi în celelalte zile ale vieţii noastre.

Pe lângă cari mai poftindu-vă, ca aceste sfinte sărbători şi cele apropietoare ale anului nou şi ale botezului Domnului să le petreceţi în pace, sănătate, mulţămire şi îndestulare şi să le ajungeţi la mulţi ani fericiţi: cu binecuvântare arhierească am rămas,

În Sibiiu, la sărbătorile naşterii Domnului din 1912

al vostru tuturor
de tot binele voitoriu:
Ioan Meţianu m. p.,
arhiepiscop şi mitropolit.

Naşterea Domnului.

Lumini aprinse în sfintele biserici, sunet sărbătoresc, melancolic şi atrăgător de clopote, oameni şi copii grăbiţi în zorile zilei spre sfânta biserică, iar în uşile altarelor preoţi cucernici, îmbrăcaţi în ornate sclipicioase, vestind credincioşilor bucurie mare: *Naşterea Mântuitoriului lumii!*

Acesta e tabloul sfintelor sărbători ale Crăciunului, pretutindenea printre Români. Ne apare de nou în imagine, mic, în scutece învălit, născut în iesle dobitocească, în Vitleemul Iudeii, Acela, care la plinirea vremii a fost trimis în lume de Tatăl cel din ceriuri, pentruca să facă regenerarea omenimei, sădind în sufletele oamenilor alte principii şi alte învăţături, deosebite de acelea cu cari erau indeletniciţi, sădind *pacea* şi *iubirea* între oameni!

A fost mare evenimentul venirei fiiului lui Dumnezeu în lume, şi mare e şi sărbătoarea pe care a introdus-o biserica creştină întru aducerea aminte a acestui eveniment, atât de frumos cântat în sfânta biserică, unde ni se spune, că: „Ceriul şi pământul s'a unit astăzi, născându se Cristos. Astăzi Dumnezeu pe pământ a venit şi omul la ceriu s'a suit. Astăzi este văzut cu trup pentru om, cel din fire nevăzut. De aceea şi noi lăudându-l să-i strigăm: Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, şi pe pământ *pace!*"...

Da, pace! *Pace pe pământ* şi *între oameni bunăvoire!*... Sunt aproape două mii de ani decând se propoveduesc printre oameni, de urmaşii lui Cristos, aceste sublime cuvinte, rostite întâi de îngerii cari au vestit lumii naşterea lui Cristos, dar oamenii nici astăzi nu le înţeleg şi nu se închină lor, pentrucă nici pace, nici bunăvoire între oameni nu ne prea este dat a vedea. Mai ales de *pace* stăm poate astăzi mai departe decât oricând altădată.

Ori încătro ne aruncăm privirile, nu vedem astăzi decât temere, îngrijire, nesiguranţă, pentrucă nime nu poate să ştie, dacă nu va aduce ziua de mâne vre-o surprindere dureroasă şi neaşteptată.

In nemijlocita noastră apropiere a amuţit deocamdată sgomotul produs de gloanţele puştilor şi de ghiulelele tunurilor, în urma armistiţiului legat între statele beligerante, dar pacea finală încă nu e legată, şi nu se poate şti, dacă nu tocmai pe aceste sfinte sărbători ale Naşterii Domnului, pe sărbătorile *păcii*, se vor rupe pertractările şi se va decreta continuarea răsboiului, precum nu se poate şti nici aceea, dacă de astădată va mai putea remânea răsboiul localizat, numai în Balcani, ori focul va trece şi în alte părţi şi răsboiul se va preface într'un groaznic şi catastrofal răsboiu european.

Şi când lumea e îngrijată de ziua de mâne, nu se poate vorbi de *pace*.

E fatal, că în curs de două mii de ani omenimea nu a putut face nimica pentru asigurarea păcii, probabil pentrucă pacea e condiţionată dela iubirea între oameni, care formează temelia păcii. Dar nu este iubire între oameni, şi deci nu este pace, pentrucă oamenii nu ştiu să-şi aducă interesele lor în consonanţă cu interesele altora; ascultă în biserică, şi înţeleg sublimele învăţături ale lui Cristos despre iubirea deaproapelui, dar le pretind numai dela alţii, ei nu le urmează şi nu se închină lor. Solia îngerilor despre pacea de pe pământ şi despre bunavoire dintre oameni o parte a lumii de astăzi apoi se pare că nici nu o mai aude, pentrucă e prea mare sgomotul produs de frământările şi de luptele pe cari le poartă oamenii între olaltă. Iar cei ce luptă, nu se gândesc la pace, decât numai pentru a se reculege, ca apoi se poată începe lupta de nou, cu puteri reînoite.

Solia din ceriuri însă ne-a venit despre o *pace eternă*, netulburată de capriţiile oamenilor ori ale vremilor. Despre o pace, care numai atuncea se va putea sălăşlui între oameni, când iubirea creştinească va prinde rădăcini tari în inimile lor, şi când interesele particulare vor fi subordonate intereselor obşteşti din partea tuturor.

Să ne rugăm deci în aceste zile de mare sărbătoare, în aceste zile ale păcii, pentru pacea atât de necesară *între popoare*, care poate fi inaugurată astfel, că neamurile îşi respectează şi stimează reciproc drepturile, obiceiurile, datinile, aşezămintele, limba şi legea, apoi pentru *pacea dintre oameni*, prin însuşirea iubirei deaproapelui, una din cardinalele învăţături ale Aceluia, a cărui naştere o serbăm, şi pentru *pacea din internul nostru*, de unde avem să isgonim toată ura, toată duşmănia, toată pizma şi reutatea, toate însuşirile cari ne împedecă să ne apropiem cu dragoste şi cu gând curat de semenii nostri.

Intrigile şi pornirile duşmănoase să încete deci şi pacea şi bunăvoirea să se sălăşluiască în inimele tuturor, aşa cum ne învaţă sfânta biserică şi cum a învăţat întemeetorul bisericii creştine, celce a venit în lume ca să aducă omenimei pacea şi bunăvoirea, spre a întări şi consolida societatea omenească, făcându-o nebiruită de porţile eadului.

Pace şi bunăvoire între toţi Românii, mai ales astăzi, în aceste zile grele, — asta e dorinţa, pe care trebue să o avem toţi în preajma sărbătorii Naşterii Domnului, care însaşi e sărbătoarea păcei şi a iubirei între oameni!

Din parlament. Şedinţa de Marţi a dietei ungare a fost foarte scurtă. După deschiderea ei, făcută prin prezidentul, contele *Tisza István*, ministrul-prezident *Lukàcs* a presentat proiectul de lege despre reformele electorale, iar ministrul de comerciu *Beöthy* a presentat spre inarticulare în lege contractul legat cu societatea maritimă „Adria“, — apoi presidentul a închis şedinţa, enunţând, că proxima şedinţă a dietei se va ţinea în 20 Ianuarie n. Vorbirea cu care domnul ministru-prezident a depus pe biroul dietei proiectul de lege despre reformele electorale încă a fost foarte scurtă. Domnul prim-ministru a spus numai următoarele: „Onorată casă! Am onoarea a presenta un proiect de lege, cu anexele alăturate, *despre alegerea deputaţilor dietali.* Rog onorata dietă, ca dupăce proiectul de lege e tipărit, se binevoiască a dispune, ca se fie împărţit, şi pentru pregătirea necesară a desbaterilor asupra proiectului se fie predat unei comisiuni speciale, compusă din 40 membri“... Presidentul a enunţat apoi, că alegerea comisiunei va fi pusă la timpul seu la ordinea zilei. Se spune, că ministrul-president a renunţat dela pronunţarea unei vorbiri mai lungi din motivul, că l-a supărat mult demisionarea ministrului de justiţie *Székely*, pe tema legii electorale, precum şi nemulţămirea, care a început a se arăta printre deputaţii partidului guvernamental, tot din pricina legii electorale. Pe ministrul de justiţie, *Dr. Székely Ferencz*, domnul ministru-prezident a căutat să-l capaciteze şi să-l înduplece să nu-şi dee încă demisia, barem până la 15 Ianuarie, punându-i în vedere mai multe modificări, pe cari le va introduce guvernul în proiectul de lege despre reformele electorale, dar ministrul Székely a remas pe lângă demisionare, spunând şefului său, că *nu stă în consonanţă cu conştienţa sa o lege electorală compusă în felul cum e a domnului Lukács.* Mai mulţi deputaţi din partidul guvernamental e vorba apoi că vor eşi din legăturile ce le au cu acest partid, pentru a avea mână liberă întru combaterea nenorocitului proiect de lege. Uşor se poate deci întâmpla, ca nici din proiectul acesta de lege să nu se aleagă nimica, cum nu s'a ales nici din proiectul de lege al contelui *Andrássy*, în multe privinţe mai bun decât al actualului guvern. Şi poatecă ar fi mai bine aşa. Decât o lege nouă dar rea electorală, mai bine cu legea veche şi rea electorală, pentrucă cel puţin suntem obicinuiţi cu ea!

Maghiarii şi Românii.

Sunt rari, foarte rari, între compatrioţii noştri maghiari oamenii, cari văd lucrurile în ţara aceasta aşa cum ele sunt în realitate, şi cari pot să-şi croiască o judecată dreaptă în chestia de naţionalitate dela noi. Sunt rari, foarte rari, dar totuşi *esistă* câte unul, care are curajul se spună adevărul pe faţă. Intre acestia puţini trebue să numărăm şi pe domnul *Tokaji László* secretarul societăţii agrare ardelene, care a scris în numărul de Crăciun al ziarului „*Ujság*“ din Cluj un articol de oarecare interes pentru noi. A fost adecă întrebat scriitorul articolului din partea redacţiunii ziarului numit, dacă crede, că e periclitată moşia maghiară din Ardeal din partea Românilor, cari cumpără mereu pământuri dela Maghiari, iar domnul secretar al societăţii agrare ardelene răspunde, că socoteala contelui Bethlen, despre trecerea pământurilor maghiare în mâni româneşti, nu poate se fie esactă, fiindcă ea e o socoteală numai unilaterală, din care a fost eliminată cu totul chestia, că dela Români cât pământ a trecut în mâni maghiare? Iar fără a se cunoaşte şi aceste date, bilanţul nu poate se fie esact.

Societatea agrară ardeleană adună însă tocmai acuma datele autentice referitoare la schimbările făcute în mica şi marea proprietate din Ardeal, şi atunci se va vedea, din resultatul final, care e situaţia în Ardeal: trec ori nu trec moşiile maghiare în mâni româneşti?

Inainte de a-şi spune însă părerea în chestia cu trecerea moşiilor maghiare în mâni româneşti, domnul *Tokaji* îşi preciseează punctul de vedere în chestia de naţionalitate, în chestia română ardeleană, care e următoriul:

„.. In Ardealul, care secole dearândul, stând sub domnia principilor naţionali, a fost o mică Ungarie specială, şi care astăzi, dela legarea uniunii, e o parte organică nedespărţită a Ungariei, majoritatea covârşitoare, în privinţa forţelor materiale, militare şi intelectuale, o formează şi astăzi maghiarimea. Şi e chestie numai de 2-3 decenii, ca şi în privinţa numerică tot maghiarimea se aibă majoritatea. Românii din Ardeal, pe cari eu cu plăcere îi recunosc a fi de origine latină, şi cari au să-şi mulţămească majoritatea numerică de astăzi atitudinei noastre liberale şi timpurilor răsboinice, cari ne-au decimat pe noi Maghiarii, neîntrerupt, — nu au însuşiri, cari să-i facă să se poată ridica deasupra altor naţiuni, deci, deasupra Maghiarilor. In privinţa diligenţei, capacităţii de muncă, trezviei, moralităţii familiare, forţei fizice, etc. maghiarimea stă deasupra Românilor. Rassa română are numai două însuşiri, în cari, durere, noi nu o întrecem, anume: se mulţumeşte cu puţin, nu e pretensivă, şi ştie să fie unită în vederi. Cu privire la prima însuşire, cu plăcere văd semne încurajatoare (la Maghiari!) dar în ce priveşte concordia, cel puţin până nu ne respectăm reciproc posiţia de partid, — eu viitoriul nu-l văd mai bun decum e. Şi eu bunaînţelegere şi respectarea părerilor politice, — căci doară nu e hoţ şi tâlhar fiecare, care are alte păreri politice, sau care vorbeşte altă limbă (nu cea ungurească),—o doresc, nu numai între noi, Maghiarii, ci între întreaga poporaţiune a ţării, fără deosebire de religiune şi de limbă. Căci doară politician serios, treaz, român, nu poate să-şi aibă ca ideal „ocuparea“ Ardealului. Las' că în cele din urmă noi, Maghiarii, după număr suntem în mare favor faţă de românime, şi las' că o astfel de aspiraţiune e cu totul nerealisabilă, — dar întreb eu, care Român se poate însufleţi pentru nişte stări de lucruri, cum ar fi acelea prezentate prin faptul, că Ardealul e considerat ca o Macedonie a României?.. Şi iarăşi, Maghiar serios, treaz, *nu se năzueşte, ca să fie asuprită în mod forţat şi se fie maghiarizată românimea!* Peste aceasta am trecut!. In epoca aceasta a conştiinţei naţionale şi a progresului pe toate terenele, *nu mai poate fi despoiat nici un popor de limba sa şi nu poate fi nimicit prin ucidere nici un popor.* Care e deci chemarea Maghiarului şi a Românului? Aceea, *de a se conserva şi întări fiecare, de a progresa în bunăstare şi inteligenţă, fără a se atinge unul de susceptibilitatea justă a celuialalt. Ţină-şi fiecare, până poate, pamântul în mână; cultiveze-şi şi desvolte-şi fiecare rassa şi limba sa, inteligenţa, facultatea de a resista, pentrucă acestea sunt pretensiuni juste...* Ar mai fi apoi de dorit, ca să se pună capăt vieţii separate publice şi sociale a românimei şi a maghiarimei, pentrucă diversitatea limbei nu poate să fie isvorul diversităţii sentimentelor. Suntem toţi cetăţeni de stat maghiari, şi o convieţuire liniştită şi pacinică putem se avem numai atunci, când fără considerare la religie şi la limbă stimăm şi iubim unii în alţii numai pe — omul! Poate se aibă o oarecare îndreptăţire de esistenţă reuniunea specială culturală, presa specială, poate chiar şi institutele de bani naţionaliste, — dar nu înţeleg, de ce nu am putea avea

---

FOIŞOARĂ.

Crăciunul în Catedrală.

Clopotele Catedralei
Sună plin şi maiestos,
Vestind naşterea luminei,
A luminei lui Cristos.

Un Prelat îngenunchiază
La jertfelnicul altar,
Un Arhiereu, — de Domnul
Prea iubit octogenar.

Patriarh cu plete albe,
Bunul nost' Mitropolit,
Face o sfântă rugăciune
Pentru neamul lui iubit.

Iar din Ceriuri să desprinde
Corul mândru îngeresc,
Cântând psalmi de preamărire
Pentru Fiul Cel Ceresc.

„O ce veste minunată!..“
Tot poporul credincios
Repetează viu refrenul:
„Astăsi s'a născut Cristos!“

Şi o rază de nădejde
Peste obşte şi Păstor
Să revarsă la cuvântul:
„Pace Vouă tuturor!“

Sibiiu, la Crăciun 1912. *E. B.*

Amintiri.

Patriarhul Ioachim III despre Români şi România.

Mă aflam la Constantinopol, în anul 1884. In una din splendidele sale zile de Maiu, aşteptam pre eruditul distins diplomat român, D. Papiniu, p'acel timp primsecretar şi *chargé d'affaires* al legaţiunei române, care avea să vină la orele două, spre a mă conduce la cea mai interesantă preumblare posibilă: ocolul zidurilor vechei Byzanţe.

Acum erau numai zece ore a. m. O ideie îmi vine. O scurtă esitare şi mă şi hotărăsc a folosi timpul liber cercetând Patriarhia grecească.

Din Pera uşor mă cobor la Cornul de Aur.

Faţa apei pare o mare de raze, în care se scaldă nenumerate caice, bărci de toate colorile, mânate de lopătari de tot soiul, în cele mai felurite şi pitoreşti costume naţionale, dela cele bătătoare la ochi greceşti şi albaneze, sclipitoare de cusături de aur şi argint, până la îmbrăcămintea curzilor, cam pe moda lui moş Adam, pe vremea paradisului.

Chiem un caicgiu, aleargă zecime. Tocmai un curd sălbatic e cel mai îndrăsneţ: mă ia pe sus şi m'aruncă în barca lui.

N'apuc să mă desmetecesc de barbara cutezanţă şi deja înnot în soare, sunt la mijlocul Cornului de aur. Câteva minute încă şi eată-mă debarcată pe malul opus.

Caută să mă serv de mâni în loc de gură, spre a-l face să înţeleagă, că are să mă aştepte. Cu încrederea necultului el aşteaptă.

Trec repede murdarul Ghetto ovreesc şi curând sunt în Fanar, la Patriarhiă.

Ca monument, palatul nu presintă ceva remarcabil. Lipsă de stil în totul şi nici o linia arhitectorală artistică. Lungimi, lăţimi, cvadraturi, unghiuri uniforme, monotoane, a căror nudă platitudine nu este măcar disimulată prin esterioară ornamentaţiune.

Biserica din mijlocul curţii însă, veche, cu picturi şi săpături, ce mă opresc în lungă esaminare. Uit timpul present, uit locul unde mă aflu, căutând în trecut epoca în care a putut fi zidită.

Deodată, ca din vis, mă deşteaptă paşi omeneşti ce răsună în apropiere pe granitul pavagiului. E un domn în haine civile şi capul gol, care trece curtea, dar se opreşte văzându-mă

Stă un moment pe gânduri, apoi salută, înaintează spre mine şi zice fraţuzeşte:

— Poate Doamna doreşte să visiteze interiorul bisericei?

— Cu cea mai mare plăcere, de este permis.

Necunoscutul sună un clopoţel lănţuit de zidul bisericii, un cleric să iveşte cu cheia în mâni şi'n respectuoasă tăcere sfântul locaş e deschis. Precedată de benevolul meu călăuz întru, la invitaţiunea sa.

Uşoară îmi fu astă întrare, dar foarte grea, o mărturisesc, părăsirea acestui adevărat museu, încărcat cu odoare sfinte de nepreţuite valori artistice şi materiale.

Toate acele comori ale naturei şi minuni de muncă omenească sunt daruri cucernice, cari în secolii trecuţi şi presenţi neîncetat s'au hărăsit şi hărăsesc Patriarhiei din Constantinopole, de tronuri şi naţiuni. Aproape toate popoarele ortodoxe consideră Patriarhia grecească din Fana de capul bisericii greco orientale.

A repeta sapientele desluşiri ce'm fură date de un cicerone rafinat estetician a enumera şi descrie tesaurele văzute ş admirate în acea neuitată oră, ar umple un volum, şi aceste rânduri au a lua alt cale, urmărind alt scop. Să venim la e

Eşind din templu, o nouă surprindere

casină comună, baluri comune, viață socială comună?! O patrie avem, la o patrie suntem avisați. Maghiarii și Românii! Se căutăm deci, să ne facem unii altora situația cât se poate mai plăcută. E aceasta o datorință comună. Adevărat, că în privința aceasta în trecut „peccatur extra et intra muros“, dar în viitor are se fie altcum... Asta e părerea mea în chestia de naționalitate română, presentată de o parte a presei ca un fel de mumus; și eu așa cred, că nu stau isolat nici într'o parte cu părerea mea. Când va veni vremea, ca majoritatea serioasă din ambele părți astfel se gândească, atunci chestia de naționalitate are se fie resolvată. Și eu sper să ajungem aceste zile“.

*

Ei, cu oameni ca domnul Tokaji te-ai putea înțelege. Ba te-ai putea înțelege bine de tot. Dar câți sunt ca dl Tokaji? Câți gândesc și judecă așa ca domnul Tokaji? Astăzi încă puțini, foarte puțini; dar suntem siguri, că va veni vremea, când cei mulți dintre Maghiari vor gândi și judeca tot astfel, și atunci cu adevărat chestia de naționalitate, chestia română ardeleană, va fi resolvată, spre multămirea generală.

Manifestul comitetului. Era vorba, că comitetul esecutiv al partidului național român din Ungaria și Transilvania va da un *manifest*, în vederea situației încurcate politice în care se află statele europene. Cum însă manifestul a întârziat să apară, lumea a început se devină impacientă și să se întrebe mereu, *ce e cu manifestul?* O întrebare categorică în privința aceasta a adresat comitetului esecutiv al partidului național român ziarul „*Gazeta Transilvaniei*“ din Brașov, iar „*Românul*“ din Arad, organul oficios al comitetului, a răspuns în numărul de Marți următoarele: „Redactarea unui manifest, care să fixeze în agitata situație externă actuală atitudinea solidară a neamului românesc din Ungaria, s'a hotărât — după cum se știe — în Noemvrie, la Arad, cu ocazia ultimei ședințe a comitetului nostru național. Manifestul a și fost redactat și trimis tuturor membrilor comitetului spre semnare. In restimp însă, revirimente neprevăzute au dat în multe privințe caracter nou situațiilor externe și comitetul a găsit, că manifestul nu mai răspunde unor necesități politice atât de palpitante ca nainte, și în consecință, — ascultând de-o imperioasă semnificație a evenimentelor, — *a amânat pentru momentul cel mai oportun publicarea manifestului.* Comitetul n'a încetat o singură clipă să-și facă datoria de mare răspundere națională, dar natura excepțională a situației noastre politice i-a desenat și-i desenează încă și azi o linie de firească precauțiune și prevedere“. Luăm act deci, că nu e timpul oportun pentru publicarea manifestului. Și ne esprimăm părerea de bine, că astăzi se pune pond pe „*timpul oportun*“ și din partea acelora, cari cândva îl combăteau cu multă energie.

Discurs festiv

rostit la desvălirea monumentului profesorului *Teodor Ceontea*, în Arad,

de **Augustin Hamsea**,
Arhimandrit.

Preasfințite Domnule Episcop!

Dlor învățători și mult onorat public!

Stând în fața acestui monument, ridicat de sentimentul de stimă și iubire al elevilor față de fostul lor profesor de odinioară *Teodor Ceontea*, eu văd în fața mea un monument mult mai puternic decât acesta, văd monumentul, ce și l-a ridicat sieși însuși profesorul Teodor Ceontea în sufletul și inima elevilor săi, în sufletul și inima Dvoastră, dlor învățători! In acelaș timp mi-se înfățișează înaintea ochilor acea frumoasă epocă din viața și desvoltarea vechei noastre preparandii din Arad din pătrarul din urmă al veacului trecut. Epocă, în care dorul de carte al poporului nostru din eparhia gr.-or. română a Aradului s'a potențat în o măsură nevăzută până atunci, prin faptul, că numărul școalelor noastre elementare prin spiritul de jertfă al poporului s'a îndoit, iar vechea noastră preparandie s'a reorganizat și a reintinerit.

In această epocă preparandia noastră și-a dat sieși un plan de studii, prin care să poată corăspunde, atât recerințelor pedagogiei moderne, cât și pretensiunilor culturale înmulțite ale poporului nostru.

In acest plan de studii ideia fundamentală a fost, ca elevii să-și poată însuși materialul trebuincios de cunoștințe și mai presus de aceasta să se crească *în un profund sentiment religios și în alipire nestrămutată de sfânta noastră biserică și dumnezeeștile ei instituțiuni.* Creștere, care să corăspundă programului de viață al neamului românesc rămas din bătrâni, — de a ne asigura esistența și tăria în desvoltarea noastră ulterioară, — trăind și lucrând în conformitate cu doctrina evangheliei Domnului și a sfintei noastre biserici strămoșești. Spre scopul acesta numărul profesorilor s'a îndoit, provăzându-se catedrele cu puteri didactice corăspunzătoare, ear cele două cursuri, cari esistaseră până la 1876, s'au ridicat mai întâi la trei, ear după aceea la patru. Și pentru ca să poată preparandia crește contingentul de învățători în conformitate cu pretensiunile culturale înmulțite ale poporului din eparhie, s'a instituit *un curs pregătitor,* în care se primeau elevi talentați din popor, absolvenți ai școalelor noastre elementare, cari în acest curs își însușiau cunoștințele trebuincioase spre a putea urma cu succes cursurile preparandiale. Și Dvoastră, dlor învățători, îmi sunteți mărturie, că din acest curs pregătitor au ieșit mulți învățători vrednici în serviciul sfintei noastre biserici și al educațiunii poporului. Tot în această epocă eparhia a înființat mai întâi un alumneu, în care an de an se întreţineau gratuit 50—70 de elevi, ear mai târziu un al doilea alumneu, în care pe lângă o taxă moderată după împrejurările de atunci se întreţineau și provedeau cu cele trebuincioase 50—60 de elevi. Tot în acest timp vechea noastră preparandie, care până la anul 1876 fusese adăpostită într'un local vechiu și necorăspunzător, s'a strămutat mai întâi în edificiul zidit anume spre acest scop pe teritoriul din dreapta sfintei biserici catedrale, ear mai târziu în acest palat seminarial.

In această epocă a funcționat ca profesor omul sărbătorit de Dvoastră, *profesorul Teodor Ceontea.*

Și dacă Dvoastră ați aflat trebuința a-i perena amintirea prin monumentul ridicat, mă întreb, care este motivul, care v'a îndemnat la aceasta?

Răspunzând la această întrebare sunt sigur, că Dvoastră, dlor învățători, în deplin acord cu mine ați constatat la dânsul în tot decursul funcțiunii sale de profesor următoarele, și anume:

a) o punctualitate neîntrecută în ținerea prelegerilor și peste tot în împlinirea chemării sale;

b) o sârguință și activitate neobosită spre a înlesni elevilor săi înmulțirea cunoștințelor, atât prin prelegerile sale, cât și prin manualele scrise de dânsul; și

c) o îngrijire și iubire adevărat părintească față de elevi.

Sunt frumoase calitățile amintite aici, mai cu seamă, că ele au provenit din *un profund sentiment religios*, — sentiment, căruia profesorul Ceontea i-a dat espresiune, atât prin faptul, de care mărturisesc zidurile sfintei biserici catedrale, că în tot timpul funcțiunii sale aproape nu a fost serviciu divin, la care dânsul să nu fi participat alăturea cu elevii săi, cât și în prelegerile sale!

Dvoastră, dlor învățători, ați învățat dela dânsul *geografia*, spre a cunoaște pământul și ceea ce există și viează pe pământ. Ați învățat *fizica*, spre a cunoaște fenomenele și puterile naturii Și pe cât era de pedant, ca să vă însușiți cât mai multe cunoștințe din aceste obiecte de învățământ, — pe atât a fost de îngrijit și stăruitor, ca în prelegerile sale de geografie să vă înalțe de pe pământ la ceriuri, ear în *fizică* dela fenomenele și puterile naturii la *Cel ce a zidit și susține toate*, ca astfeliu din fragedă vârstă să vă inspirați și deprindeți a vă însuși un mod de gândire și acțiune în conformitate cu voința Ceriului, cu voința lui Dumnezeu, și în acelaș timp cu trebuințele și pretensiunile culturale ale poporului nostru.

Ați învățaț dela dânsul mai departe matematică, și pe cât era de îngrijit a vă însuși în mod cât mai esact formulele matematice, pe atât a avut în vedere și a stăruit a pune în lucrare un alt scop mai mare, și anume: a face din prelegerile sale de matematică o *școală a gândirei și a bunei chibzueli.*

Astfeliu Ceontea s'a străduit a da în prelegerile sale o espresiune cât mai viiă și a vă pune pururea în vedere cei *doi factori*, dela cari depinde bunăstarea și mulțămirea ce o poate ajunge omul pe pământ, și anume:

a) darul și ajutorul lui Dumnezeu și

b) tendința și stăruința omului de a duce o viață în conformitate cu doctrina evangheliei și a sfintei biserici a Domnului.

In legătură cu cele amintite până aici mă simt dator a mai adauge încă următoarea împrejurare, și anume, că dacă reuniunea Dvoastră învățătorească în anii din urmă a luat avântul de a deveni o școală practică pentru chestiunile didactice și metodice și peste tot pentru un mers mai succes al învățământului nostru confesional, o parte și doară nu cea mai mică întru ajungerea acestui scop revine profesorului Teodor Ceontea, președintele de odinioară al reuniunii Dvoastră.

Espunând acestea, dupăce Dvoastră ați făcut din ziua de astăzi zi de sărbătoare, și dupăce fiecare sărbătoare pe lângă răpausul dela munca zilnică are în prima linie menițiunea a ne da prilej pentru meditațiune și însuflețire spirituală și pentru învățătură, mă întreb acum, care este învățătura ce o putem lua din sărbătoarea de astăzi?

Spre a putea răspunde la această întrebare dați-mi voie să întrăm pe un moment în viața sufletească a poporului român. Spre scopul acesta amintesc, că veacuri multe au fost închise Românului porțile școalei. Cu toate că Românul și în aceste timpuri de grea restriște și-a avut *o cultură proprie a sa*, cultură izvorâtă din doctrina creștinismului, așa precum această doctrină s'a propagat în cele dintâiu opt veacuri ale erei creștine, — precum și din ră-

---

Cu delicatu-i atticism, enigmaticul meu pilot întreabă:

— Nu cumva Doamna ar voi să vadă pe *Sfântul Părinte?*

Puteți cugeta care mi fu răspunsul.

Incă două minute și, continuând fantastica aventură, suiu treptele Patriarhiei, în conversațiune interesantă cu misteriosul cicerone.

Trecem prin două săli de așteptare, și sosind în a treia aflu că este secretariatul. Chiar și zăresc în fund, spre stânga, un lung biurou plin de cărți și hârtii. La el șade un eclesiast, încă tinăr, și scrie.

— E primul-secretar, îmi spune neobositul meu conducător. Te rog, Doamnă, dă'mi biletul Dtale de visită.

Cu biletul meu s'apropie de biurou și schimbă, grecește, câteva cuvinte cu călugărul ce scria.

Mi se face un amabil semn d'apropiare, și mi se cer naționalele, cu indicarea zilei de audiență. La nume și naționalitate adaog titlul de: fostă inspectoară generală a școalelor de fete din București.

Domnul care mă pilota, îmi oferă un fotoliu langă biurou și pleacă cu biletul meu și cererea de audiență în mâni.

Profit de ocaziune și intru în vorbă cu secretarul Patriarhiei. Dela el aflu numele și posițiunea domnului în haine civile și cu capul gol. Era măestrul de ceremonie și marele introducător al Patriarhatului.

Importantul personagiu nu întârzie a reveni. Aduce o veste mai surprinzătoare decât toate surprinderile precedente.

— *Sanctitatea Sa* nu vă poate primi mâne, căci astăzi, la douăsprăzece ore, așteaptă pe Principele Nichita de Montenegro, și deja este hotărât, că această visită va fi reîntoarsă la palatul Beglerbey mâne, ș'acel palat e cam departe d'aci. Acum însă *Sântul Părinte* v'ar vedea bucuros pentru patru minute.

Confusă, speriată de încurcata situațiune arăt șefului protocolului costumul de călătorie în care mă aflu și esprim imposibilitatea de a mă presenta astfel.

— Chestiunea deja e regulată. *Sântul Părinte* e prevenit și vă așteaptă.

Nici esitațiune, nici retragere nu mai putea avea loc. Trebuia să-mi esprim emoțiunea și să urmez pe marele introducător.

Intâi un mare salon galben, *style Empire,* ticsit de preoți și călugări de toate gradele și naționalitățile, toți în picioare.

Vine apoi alt salon, asemenea primului, în care grupuri așteaptă pe fotoliuri și canapele, mitropoliți și Arhierei, cu întregile lor suite. Toți în mare ornate, odăjdii numai aur și argint, cu mitre pe lungile lor plete albe, iar barbele lor, ca zăpada, cad până la crucile de pieatră scumpă, atârnate de groase lanțuri de aur ce aproape le acoper pieptul.

Acum un al treilea salon, mai spațios, mai măreț mobilat, însă deșert.

Intrând în el pe ușa dela mijloc, văd c'o altă ușă să deschide, la stânga. In ea apare, înaintând, un călugăr, ce'mi pare a fi mitropolitul Transilvaniei, *Miron Romanul.* Așa nalt, așa brun la păr și barbă, așa mlădios la mișcări, elegant la mers, blăjin, prietinos la față. Noi înaintam d'a lungul sălei, el d'a curmezișul.

Pe la mijloc ne întâlnim.

— Bine ai venit, Doamnă.

Zise curat românește, aceste cuvinte sună la auzul meu.

Imi pare totul vis, remâi uimită.

— E *Sântul Părinte,* îmi suflă încet marele introducător, observându-mi confusiunea.

Instantaneu mă reculeg și îndrept greșeala prin o reverență adâncă, cum numai la Tuillerii, Impărătesei Eugenia a Franciei, făcusem.

Patriarhul îndreaptă pașii sei spre o ușă opusă celei prin care venise și-mi face semn de a-l urma.

Intrăm într'un cabinet micuț, asemenea unui confesional catolic, totuși mai încăpător și foarte înalt. Păreți, un mare fotoliu, tron bizantin, alt fotoliu mic, două scaune și o masă, toate de lemn abanos negru, lucitor.

Ioachim III ocupă imediat fotoliu mare și mie 'mi indică pe cel mic. Fără preambul începe românește:

— Patria Dtale este și locul nașterii mele. Am venit pe lume în Moldova, la mănăstirea Galata, lângă Iași. Egumenul acelei mănăstiri era frate cu părintele meu care, îndată ce se însură, merse cu mama să cerceteze pe fratele ce'l avea în Moldova. Imprejurări prea lung de povestit reținură pe părinții mei mai bine de trei ani la Galata. In acel timp m'am născut. La reîntoarcerea lor în Grecia eram prea mic pentru a face, fără pericol, cu părinții mei, lunga și penibila călătorie; deci am remas la unchiul meu. La Galata și Iași am învățat a vorbi, a ceti și a scrie românește. Numai dupăce am împlinit doisprezece ani m'a trimis unchiul la Atena, la școli mai înalte.

Așezat mai târziu în seminarul grecesc din Viena, am aflat acolo conșcolari români din Bucovina, Transilvania și Ungaria, mi-se pare că și unul din București.

Mulți dintre ei mi-au fost prietini și toți buni camerazi. Ii apreciam și iubeam tare, căci erau foarte pricepuți la minte, neobosiți la învățătură, sinceri și deschiși la inimă. Ani mulți am vorbit cu dânșii românește și am cetit împreună gazetele lor din București, Brașov și Pesta. In Viena dela ei am auzit de renumele D-tale, ca reformătoare a învățământului de fete. De departe am admirat curagiul și activitatea măşiţele vechii culturi romane, păstrată cu multă îngrijire de poporul nostru, prin proverbe, tradiţiuni şi datinele noastre religioase şi naţionale.

Această cultură poporul nostru şi-a păstrat-o cu tenacitate, şi după ce i-s'au deschis porţile şcoalei, şi-o păstrează până în ziua de astăzi, privind într'ânsa factorul, care în trecut sub îngrijirea bisericii i-a salvat *individualitatea sa naţională*, ear astăzi, şi de astăzi înainte, are meniţiunea a-ne ajutà şi înlesnì desvoltarea noastră ulterioară. Sub influenţa acestei culturi, Românul face deosebire între *„învăţătură“* şi între *„minte“*. Sub *învăţătură* înţelege Românul mulţimea şi bogăţia cunoştinţelor, sau ceea ce numim *cultură materială*, ear sub *„minte“* înţelege capacitatea de a pune în aplicare în mod nimerit cunoştinţele ce posedem în modul nostru de gândire şi acţiune, sau ceea ce numai *cultură formală*. Şi în ceea ce priveşte cultura formală mai are Românul după trecutul şi tradiţiunile rămase din bătrâni o îndreptăţită pretenziune. Românul ţine de om cuminte numai pe omul, din ale cărui fapte se poate convinge, că *„poartă pe Dumnezeu în inima sa“*. In acest sens a esclamat odinioară bătrânul Ţichindeal din zidurile vechii noastre preparandii memorabilele cuvinte: „minte, minte, slăvită naţie românească“, semnalând prin aceasta *idealul* vechiului nostru institut cultural. Acesta este şi *idealul* şcoalelor noastre elementare confesionale, idealul, care se reasumă în faptul, ca prin cunoştinţele ce predăm în aceste şcoale să dăm generaţiunilor viitoare *„mintea“* pe care Românul îşi basează esistenţa şi desvoltarea sa ulterioară.

In faţa acestui ideal ni se impune acum întrebarea, că între grelele împrejurări ale vieţii de astăzi, când sfânta noastră biserică luptă cu multe curente contrare, — putea-veţi D-Voastră, dlor învăţători, şì noi toţi, cari suntem în serviciul desvoltării culturale a poporului nostru, să satisfacem în deplină măsură acestei probleme a vieţii şi activităţii noastre? Răspunsul la această întrebare este numai unul, care se relevează prin faptul, că Dumnezeu a voit, ca popoarele vii, popoarele de viaţă, să aibă totdeauna oameni la înălţimea chemării, cari să poată realisa idealele pentru cari trăesc. Şi Dvoastră, dlor învăţători, încă din timpul când eraţi elevi în preparandie, aţi auzit adesea în esortări şi prelegeri, că învăţătorul nostru confesional nu este nici „năimit“, nici „mercenar“, ci este un om chemat a împlini o *misiune culturală în mijlocul poporului*. Şi s'a putut întâmpla, că atunci, când vă găseaţi în fragedă vârstă să nu fi înţeles pe deplin, şi să nu fi pătruns în taina mare a acestui adevăr. Sunt sigur însă, că din momentul în care aţi ţinut cea dintâi prelegere, v'aţi convins despre aceasta, precum şi despre faptul, că cea mai grea problemă a învăţătorului nostru confesional este: *a alimenta, şi a se întări în conştiinţa misiunii sale culturale*. Mijloacele pentru ajungerea acestui scop, cari de sigur le-aţi esperiat Dvoastră în practica învăţământului şi educaţiunii poporului, sunt şi pot să fie multe. Din aceste multe daţi-mi voe să amintesc aici următoarele trei momente, şi anume:

a) Precum creştinul zilnic îşi face rugăciunile sale către Dumnezeu, spre a lua duh sfânt, duhul înţelepciunii, prin care să poată lupta cu succes contra greutăţilor vieţii: tocmai aşa învăţătorul nostru confesional, pe lângă sfintele rugăciuni, ce le săvârşeşte zilnic, are pururea în vedere *sublima misiune*, încredinţată dânsului de sfânta noastră biserică şi de neam, precum şi greutatea răspunderii faţă de present şi viitor, cu scopul, ca zilnic *să se întărească în conştiinţa sublimei sale misiuni.*

b) Se bucură plugarul, când Dumnezeu îi răsplăteşte munca de un an cu bogate roduri. Această bucurie a plugarului de cele mai multe ori însă este de scurtă durată. Invăţătorului după truda şi munca sa conştie îi este dat să aibă roduri de o bucurie statornică şi de îndelungă durată, de o bucurie, care să poarte în sine timbrul vecinicieí, iar această bucurie, provenită din conştiinţa binelui prestat în cadrul misiunii noastre culturale, este cea mai mare bogăţie, ce o poate ajunge omul în această lume.

c) Starea şi soartea individului în această lume este în strânsă legătură cu starea şi soartea, şi mai cu seamă cu stadiul şi mersul spre desvoltare al poporului, din care face parte. Şi astfel starea şi soartea, şi peste tot starea învăţătorului nostru confesional, precum şi starea şi viitoriul şcoalelor noastre confesionale, se va înbunì în aceea măsură, în care învăţătorul nostru va satisface *sublimei sale misiuni* lucrând la desvoltarea şi înaintarea poporului. Adaug apoi aici, ceeace constată istoria, că adevărata valoare a vieţii şi activităţii oamenilor se măsură numai după măsura în care au stăruit şi au putut realiza binele în serviciul vieţii publice, în cadrul misiunii împlinite, ear învăţătorul nostru are cel mai frumos teren în această direcţiune.

Cugetând la cele amintite aici, şi la tot ceeace stă în legătură cu misiunea noastră culturală, şi lucrând cu tot sufletul şi cu toată inima în deplina conştiinţă a acestei misiuni, — îndreptăţită speranţă avem, că starea şi soartea învăţătorului nostru, starea şi soartea şcoalelor noastre, starea şi soartea iubitului nostru popor, an de an se va înbunătăţi, — biserica noastră se va ridicà şi întări, ca să poată satisface tuturor pretensiunilor culturale ale poporului şi ale iubitei noastre patrii.

Aceasta este învăţătura ce o putem luà din sărbătoarea de astăzi, învăţătură, care sunt sigur, dlor învăţători, ne vom strădui a-i da nimerită espresiune prin vieaţa şi activitatea noastră ulterioară, în agrul cel sfânt al educaţiunii iubitului nostru popor.

Şi fiindcă la toate străduinţele noastre bune, în prima linie avem trebuinţă de darul şi ajutorul lui Dumnezeu, implor şi din acest loc darul şi binecuvântarea Cerului asupra Dvoastră, dlor învăţători, asupra şcoalelor noastre confesionale, asupra iubitului nostru popor şi asupra iubitei noastre patrii.

Impresii dela o sfinţire de biserică.

După ce trece prin strâmtoarea Orlei, Streiul cu apa limpede ca lacrima şi rece ca apa izvorului din creerul unui munte, obosit pare că de fuga nebunatică de până aci, îşi mai domoleşte cursul şi scăpat de strâmtori îşi împrăştie undele în matca largă care i-se deschide dela Orlea până în şesul Murăşului cu apa lină.

Pe creştetul pleşuv al Orlei, care cu poalele sale să întinde până în râu, şi-l face să fiarbă în clocot, şi azi se mai pot vedea urmele negrite de vreme ale unei cetăţi de pe timpul uriaşilor, a cărei poveste se mai susţine şi se crede şi azi de locuitorii acelui ţinut.

Meşterul uriaş n'a putut să-şi termine cetatea, căci o dragoste nefericită cu zina munţilor l-a făcut să-şi îngroape comoara imensă de galbeni tocmai în vâltoarea Streiului dela poalele Orlei, iar el să rătăcească fără popas prin deşerturi neumblate, unde nici pasărea nu poate străbate, până când moartea i a curmat suferinţele.

Primul sat pe care Streiul, după vâltoarea cea cu comoara uriaşului, în mersul său mai potolit îl atinge şi-l despică în două, este *Bretea*, un sat cu o populaţie de abia 350 de suflete.

Situate pe ambele maluri ale Streiului, cele două Breţi nici politiceşte nici bisericeşte nu formează un corp, ci atât Bretea maghiară de pe malul stâng, cât şi cea română de pe malul drept al râului care le desparte, sunt comune de sine stătătoare, cu gospodăria lor politică şi bisericească deosebită.

Printre căsuţele mărunte de peatră sau cărămidă, cu coperişul de ţiglă şi numai rareori de paie sau stuh, ale acestor sătuleţe, de departe îţi răsar înainte castele şi curţi domneşti, cari de pe locurile mai înălţate pe cari se află, stăpânesc tot ţinutul. Ele sunt averea acelor proprietari mari de lege şi neam străin, în a căror breazdă lucrând din zorile dimineţii până în seară, îşi fărâmă puterile populaţia românească, cu foarte puţine esceptiuni.

In mijlocul satului la o încrucişare de uliţe se înalţă fudulă cu turnul nalt şi acoperit cu tinichea biserica reformată, despre care se susţine, nu ştiu cu sau fără temeiu, că ar fi fost cândva românească, iar în imediata ei apropiere se află o clădire imposantă cu ferestri largi, cu sale încăpătoare. Aceasta este şcoala de stat, la a cărei zidire au contribuit mai mult ca cei cari o ceruseră, Românii noştri cu banul şi cu munca lor nerăsplătită. Astăzi propune carte curat ungurească în această şcoală un învăţător eşit din institutul pedagogic din Blaj, cu numele *Fazekas Endre*.

Abătându-te prin acest sat în Dumineci sau sărbători, în porţi şi în răscruci de uliţe vei vedea atât la bărbaţi cât şi la femei un port românesc împestriţat foarte mult cu elemente din portul unguresc. Cu deosebire femeilor le place a se făli cu acest port „nemţesc“, cum singure îl numesc. Dar le place să-şi încingă trupul mai ales Dumineca când au prilej a-se arăta, cu rochii sau fuste scurte dar largi şi încreţite, cusute de obiceiu cu maşina din ştofe scumpe dar netrainice dela acei comercianţi, cari îşi mută şetrele din oraş în oraş, şi cari se numesc „toţi“.

Că cu toată lipsa de şcoală românească elementul românesc n'a fost înghiţit până acuma de valurile curentului puternic de maghiarizare, e a se mulţămi bisericii. Aceasta e singurul aşezământ, care ne garantează şi în viitor esistenţa în acest sat primejduit. Suntem îndreptăţiţi a crede aceasta cu atât mai vârtos, cu cât în zilele din urmă şi aceşti credincioşi şi-au dat seama despre însemnătatea covârşitoare în viaţa lor a acestui sfânt locaş, singurul în care îşi mai aud glasul limbii în care s'au născut.

Dacă mai nainte trecând prin acest sătuleţ ai fi întrebat de vre o instituţiune românească, oamenii te-ar fi îndrumat sau călăuzit până la marginea de sat, unde pe o colină mai ridicată îşi ridica smerit turnul o bisericuţă scundă şi întunecoasă, care abia se mai putea zări din desişul de pomi ce o împrejmuia şi pe cari creştinii pioşi din alte vremi îi sădisără la capul morţilor lor iubiţi.

Bisericuţa aceasta dela margine de sat în raport cu cea reformată din mijlocul satului dovedea, nu ştiu ce: o sărăcie sau o nepăsare păcătoasă a credincioşilor ei.

Halul în care se află biserica, şi stagnarea vieţii româneşti din acest sat, făceau, ca până mai eri să nu fie neînsemnat numărul acelora, cari proroceau ca foarte apropiat timpul, când curentul destul de primejdios de maghiarizare sprijinit şi de sus, va spăla cu desăvârşire urmele unei vieţi româneşti, care a esistat. Decretarea activităţii în locul pasivităţii de mai nainte, din partea conducătorilor partidului naţional, a făcut însă ca într'o vreme mai scurtă de cum se credea, lucrurile şi aici să ia altă faţă.

Chemaţi de către preoţi la luptă pentru biruinţa steagului naţional, credincioşii s'au trezit din letargia ce-i copleşise în anii de mai nainte şi se poate spune cu toată hotărârea, că luptele electorale, deşi, —

---

ce aveai, şi acum mă bucur că te cunosc în persoană.

Scurte dar calde mulţămite din parte'mi, apoi înaltul Prelat întreabă:

— Ce face regina? Eată încă o femeie înţeleaptă, rară. Ce neobosită şi mare scriitoare! Ştie acuma bine româneşte? Păcat, că nu scrie în frumoasa limbă ce aveţi. Cum merg şcoalele D-tale? Cum înaintează progresul general? Minunat, pe cât aud. Şi ce bravă armată aveţi acum! Turcii, deşi au fost bătuţi de ea, mult o laudă. Ei sunt plini de respect şi admiraţiune, când e vorba de România şi regele Carol. Ca prisonieri au fost foarte bine trataţi de Români, atât de bine, încât nici astăzi nu uită cât de milos şi primitor este poporul şi ce marinimoasă e boerimea ţărei.

Dădeam lămuririle cerute, cu mult interes şi simpatie ascultate, şi acele sociale, şi acele personale relative curţii şi a unor familii private, când dodată mă întrerumpe apariţiunea măestrului de ceremonii sus menţionat.

Ca să *pricep*, el vorbeşte franţuzeşte: *Prea Sânte Părinte*, Principele de Montenegro aşteaptă de mai mult de douăzeci de minute.

Negreşit că am *priceput* şi m'am şi sculat să fac loc celui ce astăzi este Regele Montenegrului, şi earăşi pe drum la Constantinopole, — însă în împrejurări cu totul deosebite.

Câteva cuvinte binevoitoare şi înalta binecuvântare patriarhală puseră capăt neuitatei audienţe, ce dură, nu patru, ci întregi patruzeci şi patru de minute.

Spre seară, sub zidurile vechei Byzanţe, povestind mult preţuitului meu nou cicerone, Domnului Papiniu, surprinzetorul incident, respunsul îi fu:

„Multe procese ar câştiga naţiunile de ar fi diplomaţia de sexul femeesc. Visita D-tale a un notabil succes“.

(1912 Viena). *Constanţia de Dunca Schiau.*

In zece ani.

(Reflecţii de Crăciun)

Cum s'a schimbat Sibiiul nostru românesc în zece ani!!.

Erau unii p'atunci, cari încă nu credeau că o se mai vadă cât trăiesc *catedrala* de mult dorită de toţi fii credincioşi ai bisericei ortodoxe. I-mi aduc aminte de capela grecească înfundată după o casă veche, pe locul unde azi se înalţă falnica catedrală. Capela aceasta era biserica mitropoliei, fără clopote, căci n'avea nici un turn măcar, din care causă mulţi cari nu se duceau bucuros Dumineca la biserică se scuzau cu aceea, că nu aud când se trage clopotul. Era un bon—mot pentru cei sperioşi de lăcaşul lui Dzeu. Era apoi bisericuţa aceia şi ca spaţiu de tot nepotrivită; era mică şi foarte întunecoasă.

Şi astăzi, când vedem ridicată catedrala, un monument de artă în toate privinţele, ni se umple inima de bucurie şi nu ne putem închipui cum am putut sta lipsiţi atâta amar de vreme de acest giuvaer al vazei noastre naţionale bisericeşti.

Ei, trebuia să vie omul, care să execute dorinţele obştei credincioase ale bisericei noastre. Azi putem mulţumi lui Dumnezeu, că a luminat gândurile acelui congres bisericesc, care l-a ales pe actualul mare Arhiereu, pe Escelenţa Sa I. P. Sf. Domn *Ioan Meţianu* de Mitropolit. Căci sub oblăduirea Sa înţeleaptă, dar şi energică unde era şi este încă de lipsă, s'au făcut lucruri bune şi de mare însemnătate pentru obştea noastră greco-orientală. De data asta voesc numai să arăt, ce a câştigat Sibiiul decând Mitropolitul *Meţianu* s'a urcat în scaunul arhieresc. E în prima linie catedrala prin care s'a dat ocazie şi artei româneşti, picturei bizantine, să fie scoasă la iveală ca un tezaur ce zăcea ascuns de ani de zile. Pictura catedralei, opera neuitatului pictor Smigelschi, ne-a arătat şi talentul nostru artistic şi frumseţa elementului decorativ naţional, care prin alte lucruri n'ar fi eşit aşa de bine sau aşa de grandios la iveală, ca şi prin decorarea unei zidiri arhitectonice monumentale, cum este catedrala noastră.

Apoi vila, sau reşedinţa de vară a Mitropolitului, cu parcul ei admirabil a contribuit în mare măsură la înfrumseţarea celei mai frumoase străzi a Sibiiului. Cumpărarea palatului Habermann prin Consistorul arhidiecezan ne-a căştigat apoi nouă Românilor un loc din cele mai frumoase în Sibiiu, iar după terminarea otelului de pe Bretter, proprietatea aceasta va creşte mult în valoare.

Casele cu două etage şi cele trei vile din strada Schevis sunt apoi un decor modern pentru Sibiiu, iar şcoala centrală un modern aşezământ cultural.

Dar nu numai pentru înfrumseţarea Sibiiului s'a contribuit mult din parte românească în acesti zece ani, ci s'a dat posibilitatea chiar şi statului să-şi zidească palatul justiţiei pe un loc de frunte din cele mai frumoase, cedândui-l Consistorul în strada Schevis, prin vinzare. Mai restează acum zidirea Seminarului, ca seria de lucrări măreţe ce s'au făcut sub stăpânirea I. P. S. Sale Mitropolitului *Meţianu*, să dea un tablou complet al unei munci asidue şi binecuvântate, ce s'a făcut pentru generaţiile viitoare şi care cum am spus a schimbat mult aspectul Sibiiului, făcându-l dintr'un simplu centru cultural, cum i se zicea odată, o adevărată metropolă românească.

Un vechiu sibiian.

fiind terenul de tot nepregătit — nu s'au sfârşit cu izbânzi peste tot locul, fără doar şi poate au contribuit foarte mult, nu numai la deşteptarea simţului naţional, ci şi la al celui religios.

In toiul acelor lupte, cărturărimea noastră dela oraşe se cobora destul de des în mijlocul poporului dela sate şi prin cuvinte alese îl îndemna să asculte sfaturile şi îndemnurile conducătorilor săi fireşti, a preoţilor, şi să se ferească ca de ciumă de povăţuitorii mincinoşi, cari în ascuns sapă la temelia esistenţii lui. Păcat numai, că intelectualii nostri numai cu ocazia alegerilor parlamentare simţesc trebuinţa de a se coborâ între săteni şi a-i împărtăşi de sfaturile lor.

Curentul înviorător al trezirii din somnul de mai nainte a atins şi pe credincioşii bisericii noastre din ambele Breţi, şi acum, după un timp atât de scurt roadele lui se şi arată. Oamenii au început a se lăpăda de obiceiurile rele apucate dela străini, încep a cerceta mai regulat biserica — singura instituţiune românească din sat — în Dumineci şi sărbători — şi ascultă cu mai multă luare aminte şi încordare învăţăturile mântuitoare de suflet, cari se desprind din evangelie şi din sfintele slujbe. Devin mai lacomi după sfaturile şi îndemnurile spre bine, în cari preotul local Nic. *Ciocan* nici odată n'a fost sărac sau zgârcit.

Poate că numai după aceasta au început a căuta mai dinadins la biserica lor micuţă şi a vedea mai limpede stricăciunile pe cari dintele vremii le-a făcut în ea. De aici înainte sfaturile şi îndemnurile preotului lor au căzut în pământ bun şi roditor. Părintele Nicolae Ciocan poate fi mândru, căci în viitor nu-şi va mai face slujbele, de cari credincioşii săi au atâta trebuinţă, în bisericuţa mică şi neîncăpătoare de mai nainte. In urma stăruinţii de fier a preotului lor, oamenii au decis anume cu multă însufleţire renovarea din fundament a bisericii lor.

Azi pe temeliile trainice ca granitul puse de strămoşi, se înalţă ziduri nouă, mai înalte şi cu ferestri mai largi, iar pe acestea de tempestăţile vremii nu le mai scuteşte un coperiş ţuguiat de scânduri, ci unul modern de ţiglă şi tinichea. Lucrările de renovare au ţinut din începutul primăverii până toamna târziu şi noua biserică abia acum s'a putut preda destinaţiunii sale.

Străinul, care cunoştea biserica de mai nainte, abătându-se acum prin Bretea rom. şi trecând pragul bisericei celei noi, se va mira de cele ce va vedea. Credincioşii în acest an, când potopul de apă, care să revărsa din munţi cu o furie fără margini, le-a măturat toată agoniseala unui an, din prisosul anilor trecuţi au dăruit sume considerabile, nu numai pentru renovarea, ci şi pentru înfrumseţarea noului lăcaş dzeesc. Mai mulţi creştini cu inima largă şi-au deschis şerparele şi au contribuit cu sume mai mari şi mai mici pentru cumpărarea unui rând de odăjdii în preţ de 150 cor. O altă grupă de credincioşi şi-au împreunat daniile şi au procurat pentru noul Sion 2 sfeşnice şi un candelabru de toată frumseţea. Mai mulţi credincioşi apoi au procurat pentru împodobirea păreţilor bisericei mai multe icoane.

Sfinţirea noului Sion renoit şi provăzut acum cu toate cele de lipsă s'a făcut Duminecă în 9/22 Dec. a. a. prin şeful tractului Haţeg Dr. Cornel Popescu ca mandatar al Excelenţei Sale Inaltpreasfinţitului nostru Arhiereu *Ioan*, cu o asistenţă numeroasă de preoţi din jur. Au luat parte la actul sfinţirii următorii preoţi: preotul local Nic. Ciocan, Romul Cioran, din Valcelele rele, Seb. Ciocan din Valea Sângeorjului, George Medrea din Ruşi, Ion Medrea din Plopi şi Mihail Popovici din Gânţaga.

Pe o dimineaţă cu frig sec ca în dricul iernii am pornit dela vetrele noastre, cari pe jos, cari cu trăsuri, spre Bretea. Acolo satul era în sărbătoare. Feţele erau înseninate, şi hainele curate ale credincioşilor plăceau privirii. Doar câte un lános, vizitiu sau argat la cutare domn, rămas numai cu titlul de „măria sa“, căci averea de mult şi-a îngropat-o în datorii, îşi trăgea a lene cizmele sau ciobotele pe cari noroiul se aşezase în straturi. Pe unde numai treceam, sătenii cari ne eşiseră în cale ne salutau cu reverinţă. Toţi am tras la casa primarului Petru Coposesc. După ce ne-am desgheţat puţin membrele înfrigurate, opt preoţi ne-am îmbrăcat în sfintele odăjdii şi luând cu noi toate cele de lipsa, ne-am pus în fruntea unui convoi de lume adunată nu numai din localitate ci şi din satele de prin apropiere. Cântând troparul Pogorârii Duhului Sfânt, şi alte cântări religioase, am străbătut strada principală până la biserică, unde toate erau gata pentru slujbă ce avea să se înceapă. Lumea curgea roiuri spre biserică, şi cucernică asculta slujba frumoasă săvârşită cu multă pompă. Fiind aglomeraţia de oameni prea mare, biserica n'a putut încăpea pe toţi cei ce veniseră, şi mulţi ascultau cele ce se petrec în biserică, din tindă şi de afară, de pe lângă ferestri.

Slujba a decurs întru toate după normele tipiconale prescrise la sfinţirea bisericilor. La sfârşitul ei protopopul după câteva cuvinte întroducătoare dă cetire actului Inaltpreasf. nostru Arhiepiscop *Ioan*, prin care îl însărcinează a sfinţi noul locaş. Actul e un magazin de sfaturi şi îndemnuri înţălepte părinteşti, cari au fost ascultate cu multă luare aminte. Sfârşitul lui a fost acoperit de puternice şi sincere strigări de „să trăiască“.

Cel ce iscăleşte acestea şire a rostit apoi poporului o predică, în care arată însămnatatea bisericei şi datorinţa creştinilor de a o susţinea în stare bună ca pe o casă a lui Dzeu, de a o apăra când va trebui cu preţul vieţii chiar, de a o cerceta regulat în Dumineci şi sărbători şi prin aceasta a-i da viaţa.

Fiindcă biserica avea o mică sumuliţă adunată cu multă trudă de înaintaşi, de care s'au folosit cei de azi la renovare, în predică se mai scoate la iveală vrednicia celor ce au contribuit la augmentarea ei, şi se arată datorinţa celor ce au beneficiat acum de rodul daniei bătrânilor, ca la rândul lor şi ei să întemeieze astfel de fonduri, cu atât mai vârtos, că vremea îşi va arăta urmele şi în biserica de acum, iar când copiii vor fi nevoiţi ca şi ei să zidească o biserică, să aibe şi ei ceva adunat de părinţii lor şi să le binecuvinteze memoria.

Terminate toate, poporul a fost botezat şi miruit, apoi s'a resfirat pela casele sale, ca împreună cu pretinii de prin satele vecine să-şi cheltuiască prânzul. Noi preoţii invitaţi de comitetul parohial ne-am întors la casa primarului comunal, unde ni s'a servit un prânz gustuos. La friptură s'au început toastele, dintre cari se remarcă primul rostit de păr. protopop, întru îndelunga sănătate a Excelenţei Sale I. P. Sf. nostru arhiepiscop şi mitropolit *Ioan*.

Domnul protopresbiter arată grija neadormită a Ex. Sale, pentru turma sa cuvântătoare, arată cum o împărtăşeşte de sfaturi la toate sărbătorile prin pastorale, cum a zidit biserica catedrala, a întemeiat fondul cultural, şi acestea împreună cu alte fapte săvârşite de Ex. Sa pentru binele neamului şi bisericii ne îndreptăţesc a-i da titlul de „*mare*“ arhiereu. Un ropot puternic de aplause şi strigări sincere de „să trăiască“ izvorâte din piepturi pline la adresa Ex. Sale a format răspunsul ascultătorilor la acest toast frumos şi însufleţit.

S'au mai ridicat toaste apoi în sănătatea protopopului, sub a cărui înţăleaptă oblăduire tractul a luat altă faţă; căci azi după o scurtă păstorire de cinci ani acele comune cari nu şi-au ridicat biserici noi sau nu şi-au renovat pe cele vechi, se pot număra pe degetele unei mâni. Un merit pentru aceasta îi revine şi preoţimii tractuale. S'a felicitat pentru izbânda de a fi redeşteptat în popor simţul de jertfă faţa de biserică şi părintele Nic. Ciocan. A mai vorbit frumos apoi păr. Seb. Ciocan şi I. Medrea din Plopi.

Prânzul s'a lungit până seara târziu în cea mai bună dispoziţie.

Preotul *Aurel Popoviciu.*

Andreiu Şaguna.

De Ioan Sandu.*)

Escelenţa Voastră, Inalt Preasfinţite Stăpâne!

Onorată adunare!

Filosoful englez Thomas Carlyle, apostolul muncii, sinceritaţii şi tăcerii, a spus odată că „istoria universală, istoria a tot ce-a săvârşit omul pe lumea aceasta, este în fond istoria oamenilor mari, cari au muncit aici pe pământ“. In creerii lor s'au plămădit ideile mareţe, cari au creat curentele culturale, din sbuciumările lor au răsărit gândurile mântuitoare de suflete, după cari s'a condus o lume'ntreagă. Erau conducătorii oamenilor aceşti oameni mari, cari au îndreptat neamurile spre viaţă şi lumină.

Adevărul acesta se potriveşte la trecutul multor popoare, nu se poate însă aplică şi la trecutul nostru. Istoria noastră este istoria celor mici şi fără nume, istoria mulţimii năcăjite şi împovărate, care n'a lăsat urme'n cronici şi letopiseţe. O istorie de „sate şi preoţi“ e trecutul nostru, de sate umile şi sărace, răsfirate pe sub poale de munţi, de preoţi cu puţină învăţatură de carte, dar cucernici şi cinstiţi,—preoţi huliţi şi batjocuriţi de străini, iubiţi de poporul nostru, care vedeà în ei solii trimişi dela Dumnezeu, ca să aline toată durerea şi suferinţa acestei vieţi. — Smerit şi frumos ca o biserică din bătrâni e trecutul nostru ce se amestecă cu rostul altor neamuri.

Noi Ardelenii n'am avut în scurgerea veacurilor, noroase pentru noi şi senine pentru alţii, eroi, cari să ne conducă pe căile idealului şi cari să lupte pentru nădejdile şi năzuinţele noastre. Strămoşii noştri au luptat sub steaguri străine, povăţuiţi de conducători străini, pentru scopuri străine.

Dacă din acest trecut de jerfe, şi de sânge, ne vin câteva raze luminoase, ele pornesc dela altarele bisericii noastre dreptcredincioase, tare ca veşnicia, în umbra căreia s'a odihnit şi adăpostit sufletul nostru sbuciumat, alungat de pretutindeni. Din vremuri uitate în această biserică a înflorit graiul românesc, sub aripile ei isbăvitoare s'a înălţat geniul neamului nostru. In norii de tămâie ai cădelniţii inimile înaintaşilor se ridicau cucernice spre Dumnezeul dreptăţii şi îndurării, care ne-a păstrat drepţi în credinţa cea dreaptă. Din partea aceasta luminoasă trebuià să vină neamului nostru un mântuitor. Erà mântuitorul, ce-l aşteptà un neam întreg de lungă vreme. Prin biserică ne-a venit *Şaguna*, cel mai mare arhiereu, care-a ţinut vr'odată în mână cârja păstoririi de suflete româneşti pe aceste plaiuri. Acest om providenţial, tare cât un partid, a fost „depe scaunul său de episcop, ca de pe un tron de rege, un cârmuitor de oameni şi un îndreptător al vremurilor“.[1]

Sunt oameni, cari în anumite clipe pot să înlocuiască un popor întreg cu toate sbuciumările trecutului şi aspiraţiile viitorului. Şi aceşti oameni, mari prin mărimea idealului şi tăria credinţei în isbânda acestui ideal, sunt fulgerile, ce despică pe-o clipă întunerecul în care orbecă mulţimea norodului. Aceşti bărbaţi ridică neamurile din întunerecul morţii şi le conduc spre lumina vieţii.

Şaguna a fost unul dintre aceştia.

Sunt oameni mai presus de orice laudă. Şi acesta e unul. Acum 3 ani, în toamna anului 1909, când s'a serbat centenarul naşterii lui, când un neam întreg a îngenunchiat înaintea măreţei umbre, ce se ridică triumfătoare preste vremuri din mormântul scump dela Răşinari, în care se sbuciumă şi frământă idealul nostru, făurit în ciasuri de avânt şi înălţare sufletească, în ciasurile mari ale istoriei, când în sufletul unui popor îngenunchiat şi legat de glie, răsare luminoasă ca o auroră de primăvară conştiinţa trecutului şi nădejdea viitorului, atunci când s'a sărbătorit amintirea lui în toate părţile locuite de Români, era numai o mică parte din recunoştinţa, ce e dator s'o aducă neamul nostru acestui Voevod al bisericei.

Dela un capăt al românismului pană la celalalt, dela Basarabie, legată'n lanţurile robiei până în Zarandul suferinţii şi sărăciei, unde pulzul vieţei noastre bate mai aprins, dela frumoasa Bucovină năpădită de Ruteni şi Evrei până'n afundele văi şi păduri de brad ale Macedoniei, patria acestui mare arhiereu, a răsunat cu evlavie numele lui *Şaguna*, omul de lume, omul de carte, stăpânitorul cu cârja în mână, Domnul românesc de biserică, care a ţinut crucea de-asupra slăbiciunilor şi patimilor.[2]

Nici când Ardelenii n'au avut o sărbătoare mai mare decât această sărbătoare. Aceste clipe de înălţare sufletească şi de pioasă recunoştinţă faţă de acest binefăcător e semnul, că suntem în stare să ne unim şi înfrăţim în cultul oamenilor mari ai trecutului înainte de-a ne înfrăţi sub conducerea oamenilor mari ai viitorului, pe cari avem dreptul să-i aşteptăm“.[3]

Şaguna a răsărit de-odată în mijlocul nostru fără să aibă tinereţă; copilăria şi-a petrecut-o în mijlocul străinilor de altă limbă şi lege. Apare în Ardeal întocmai ca patriarhul Melchisedec din Sfânta Scriptură în valea Salev, binecuvântând seminţia lui Avram. Era şi acesta un semn, că tânărul şi impunătorul vicar era să devie „preot după rânduiala lui Melchisedec“.

Pe timpul venirii lui în Ardeal trăiau aici trei feluri de oameni. Erau ţărani români, iobagii gliei cari munceau ca şi altedăţi „din streja dimineţii până'n noapte“ ogorul strămoşesc, implântând sapa muncită în pământ sărac, pentruca să poată plăti biruri şi dări domnilor străini. Ei duceau greul vieţii ca şi mai înainte şi nici nu visau că cu venirea noului vlădică o să cadă lanţurile iobăgiei.

Era vechea preoţime, mulţămită cu gospopăria şi preoţii umilii ai lui Moga, cari nu puteau să priceapă pe deplin legăturile tainice ce trebuie să existe între biserică şi naţionalitate.

Şi în fine erau tinerii îndrăzneţi, continuatorii şcoalei ardelene, oameni crescuţi în ideile latiniştilor Maior, Şincai şi Clain, cari credeau în fanatismul lor, că suntem numai Romani şi că menirea noastră e să-i moştenim. Mare şi frumoasă înşelare, căci „sunt adevăruri cari scad un popor şi sunt înşelări cari îl înalţă“. Această tinerime mândră şi îndrăzneaţă a creat revoluţia din 1848 şi-a netezit calea spre opera înţeleaptă a lui Şaguna.

Şaguna n'a avut erudiţia lui Ţipariu, n'a avut nici focul avântului care-a însufleţit pe iuristul Bărnuţiu pe „Câmpul libertăţii“, dar a avut toate acele calităţi, cari fac pe un om genial, a fost personalitatea cea mai complexă şi cea mai uriaşă a Românilor ardeleni din tot veacul al XIX-lea.

Fără de el Ţipariu ar fi rămas un savant al chiliei, Bariţiu n'ar fi avut rolul pe care l-a avut, şi ceilalţi tineri dornici de muncă şi înaintare nu s'ar fi unit într'o unitate de muncă. Cârja lui oblăduitoare de neam i-a apropiat, i-a unit şi i-a binecuvântat într'o fecundă lucrare. Toată opera Românilor din această vreme e străbătută de uriaşa lui personalitate, care covârşea pe toţi.

„In toată viaţa lui, — zice un mare istoric al nostru, — a luptat şi-a izbutit pentru trei scopuri de căpetenie, pentru trei scopuri culturale şi morale, afară de scopul politic, al organizării bisericeşti autonome pe care l-a atins:

1. A vrut să facă din preoţii săi oameni de cultură şi de conştiinţă, şi reprezentanţi adevăraţi ai naţiei sale.

2. A vrut să înalţe demnitatea unui arhiereu român aşa de sus, încât să poată sta alături cu cei mai mândri reprezentanţi ai oficialităţii civile şi militare.

3. A vrut ca această biserică de cultură şi demnitate să fie pentru cei de altă lege şi alt neam cetate de cremene cu porţile închise,[4] de care să se sfarme toate tendinţele de cucerire ale duşmanilor“.

S'a spus de multeori, că sunt puţini oamenii aceia, cari şi-au văzut visul tinereţelor realizat la bătrâneţe ca *Şaguna*, că puţini au părăsit această lume mulţămiţi de izbânda lor din această viaţă ca *Şaguna*. Şi nu i s'a adus o mai mare nedreptate decât aceasta. Oare numai atât a vrut *Şaguna*, cât a făcut? Idealul lui, cel mai înalt ideal al lui l-a putut realiza în toată măreţia lui? Oare toate nădejdile lui s'au întrupat, ca să fi fost împăcat cu ce a făcut? Vai, câte dorinţe şi nădejdi sfinte şi îndreptăţite s'au frământat în această mână de lut, câte idei şi gânduri, cari nu au putut să se întrupeze!

Nu! Nu-i adevărat! *Şaguna*, nu-i întreg în opera sa. Sunt idei şi sunt gânduri, cari nu se pot prinde de condeiu, sunt nădejdi şi doruri cari nu se pot îmbrăca în cuvinte şi sunt licăriri de ideal şi sbuciumări, pe cari nu le rabdă hârtia. Ele nu s'au scris, dar au fost, au trăit, şi istoricul ca să fie drept trebue să ţină sama de ele.

Şaguna a avut idealuri, cari n'au văzut lumina zilei, ele s'au scoborât în mormânt cu lutul, care îmbracă sufletul mare al acestui arhiereu. Idealul lui era mare şi sus, aşa că numai prin munca cinstită şi dreaptă a miilor de generaţii, cari vor veni după el, se poate ajunge la dânsul.

Toţi oamenii mari s'au izbit de prăpastie, ce desparte idealul de realitate. Poatecă *Şaguna* a simţit mai mult greul acestei prăpăstii. Numai aşa ne putem explica pesimismul dela sfârşitul vieţii sale. Gândurile şi sbuciumul l-au îmbătrânit de timpuriu.

Şi iarăş s'a zis, că pe *Şaguna* împrejurările l-au făcut mare, vremurile l-au creat, că *Şaguna* în alte împrejurări ar fi fost altul.

Câtă nedreptate se ascunde'n cuvintele acestea! Niciodată vremurile n'au fost în stare să creeze oameni. De câteori n'au cerut vremurile oameni mari, dar zadarnic i-au cerut căci n'au venit? Decâteori neamul nostru prigonit şi împovărat n'a strigat după un mântuitor? Zadarnic l-au chemat mii de glasuri desnădăjduite, căci n'a venit. Zadarnic cer vremurile oameni, ei nu vin la glasul vremurilor şi al oamenilor, ci cerurile se deschid numai la plinirea vremilor. Şi oamenii mari sunt din îndurările cerurilor, sunt lacrimile cerurilor milostive, ce cad din îndurare pe pământ. Un sol trimis de sus e Şaguna.

Opera lui va trece ca şi oricare operă omenească, va rămânea însă ceeace nu poate muri, duhul lui, care va pluti deasupra vremurilor, îndreptând şi luminând calea spre idealul, către care aleargă un neam. Atunci când toţi se vor împărtăşi de spiritul lui larg, „când conştiinţa Marelui *Şaguna* va cugeta din nou prin mii de minţi, va vorbi din nou prin mii de glasuri şi va putea chema spre apărare mii de mâni hotărâte la luptă“,[5] atunci, numai atunci se va putea odihni sbuciumatul lui suflet de păstor adevărat şi numai atunci vor răsări strămoşeştile noastre virtuţi, prin cari vom fi în stare să ne croim un viitor strălucit, aşa după cum l-a văzut şi dorit cu focul inimii acest „preot după rânduiala lui Melchisedec".

---

*) Discurs rostit în şedinţa festivă a societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ a studenţilor în teologie dela seminariul Andreian, ţinută în 30 Noemvrie v. în Sibiiu şi închinată memoriei marelui Arhiereu Andreiu.

[1] N Iorga: Oameni cari au fost. pag. 45.

[2] Neamul românesc. anul IV, nr. 111—112.

[3] Ibid.

[4] Neamul românesc, anul IV, nr. 111—112.

[5] Neamul Românesc, anul IV, nr. 114.

Duhul lui, care planează încă prin aceste locuri, între aceste ziduri tainice, unde s'au plămădit în mintea multor generații de tineri atâtea gânduri frumoase și pline de vrajă și s'au visat visuri de aur pentru viitor, ne spune prin rostul acestei societăți, care vine dela el, izvorește din sufletul lui mare de arhiereu și se îndreaptă către toate generațiile de azi și de mâne, cari vor veni în urma noastră, zicând: cultura națională e sufletul unui popor, e viața lui. Nu ucideți prin indolența și nepăsarea voastră acest suflet, căci veți muri, ci mai bine-l hrăniți și nutriți cu pânea vieții, înarmați-l cu lumina cunoștinții și cu pavăza credinții și veți fi biruitori în răsboaie și biruitori în pace. Veți trăi cu adevărat și veți rămânea. Cumineca-ți-vă cu toții din potirul acestei culturi, care-i sângele neamului nostru, ce s'a jertfit în scurgerea vremurilor pentru ea. Apropiați-vă cu toții cu inima și cugetul curat de această taină sfântă și Dumnezeul nostru și-al părinților noștri, care-a sădit în brațul lui Ștefan cel Mare tăria biruinții și-a pus în mâna lui Mihaiu Viteazul spada de fulger a răsboaielor, te va conduce pe tine popor român „cu mână tare și braț înalt" în „pământul făgăduinții".

Noi însă ne încălzim la focul sfânt al acestei vetre de cultură, de unde au pornit în cursul veacurilor atâtea oștiri de ostași ai lui Cristos, ca să cucerească întunerecul dela sate, noi cari ne adăpăm cu apa cea vie din isvorul vieții, ce e această școală, cea mai înaltă școală românească din această patrie, școală, care are menirea să creeze suflete românești prin cultură românească botezată'n ortodoxie, mărturisim aici în aceste clipe sfinte, că năzuințele și nădejdile îndreptățite ale lui *Șaguna* sunt năzuințele noastre și nădejdile noastre, și idealul lui idealul nostru.

In lumina de foc a acestui ideal, pentru care s'au sfărâmat toți oamenii noștri mari din toate timpurile și pentru care a curs atâta sânge românesc pe câmpuri de luptă, zic, în lumina de foc a acestui ideal, hrănit cu jertfe mari, luptând lupta dreaptă vom învinge!

Din România.

Adresa senatului și răspunsul Regelui.

După o vorbire scurtă patriotică a ministrului-prezident *Titu Maiorescu* și după o declarație loială a dlui I. I. *Brătianu*, șeful partidului liberal, aflător în oposiție: senatul român a votat fără discuție, *cu unanimitate*, răspunsul obicinuit a se da la mesajul de tron. O comisiune aleasă de senat s'a presentat apoi Dumineca la palat, pentru a înmâna Regelui adresa. Prezidentul senatului, dl G. Gr. *Cantacuzino*, a cetit în fața Maiestății Sale, Regelui Carol, textul adresei.

Maiestatea Sa, Regele Carol, a răspuns apoi următoarele:

„Domnule prezident,
Domnilor senatori!

Sunt viu mișcat de duioasa parte ce senatul împreună cu Țara a luat la durerosa lovitură ce m'a încercat prin perderea prea iubitei mele surori. Vă arăt adânca și sincera mea recunoștință pentru această nouă dovadă de simpatie, care-mi este deosebit de scumpă.

Cu mare mulțămire constat, că senatul împărtășește pe deplin vederile guvernului meu cu privire la evenimentele ce se desfășoară la granițele noastre de miază-zi și la consecințele lor firești pentru interesele noastre vitale. Mai păstrăm nădejdea, *că situația grea de astăzi se va putea deslega prin bună înțelegere spre intemeierea unei păci statornice, dorită de lumea întreagă.*

Sentimentele patriotice ce vă însuflețesc îmi sunt o sigură chizășie, că veți cerceta cu luare aminte și bunăvoință proiectele ce vi se vor cere pentru întărirea apărării naționale.

In toate împrejurările, când a fost la mijloc un mare interes național, *Românii au fost strâns uniți spre a-l apăra.* Nu am nici o îndoială, că și astăzi *Țara cu representanții ei se vor arăta vrednici de această mândră datină.*

Din adâncul inimei vă mulțămesc pentru bunele urări ce aduceți Reginei, mie și familiei mele".

Acest înțelept răspuns al Regelui Carol a fost viu comentat de întreaga presă europeană.

Marți a predat Regelui Carol comisiunea camerei răspunsul la mesajul de tron, cam la fel cu al senatului, și Regele a dat comisiunii răspunsul, pe care l-a dat comisiunei senatului.

NOUTĂȚI.

***Sărbători fericite** dorim tuturor cetitorilor, colaboratorilor și binevoitorilor ziarului nostru.*

*

***Numărul proxim** al ziarului nostru apare Vineri, după sfintele sărbători ale Nașterii Domnului, la orele obicinuite.*

*

† Kiderlen Wächter. Moartea neașteptată a ministrului de esterne din Germania, *Kiderlen Wächter*, a atins foarte dureros cercurile politice din România, mai ales cele din București, unde decedatul a stat zece ani, ca representant al imperiului german. Decedatul avea relațiuni personale cu toți oamenii politici mai de seamă din regatul român, iar cu domnul *Tache Ionescu*, actualul ministru român de interne, se afla în raporturi de intimă pretenie. Domnul *Ionescu*, care zilele trecute a plecat la Londra în misiune politică, avea de gând să se oprească în Stuttgart pentru a se întâlni și a schimba câteva cuvinte cu diriguitorul politicei esterne a Germaniei, dar nu a mai putut vedea, dacă peste tot s'a mai oprit în Stuttgart, decât numai corpul neînsuflețit al fostului său amic. Dar și în Germania moartea lui Kiderlen Wächter a pricinuit o consternație generală, cu atât mai mult, că nime nu a știut, că ministrul ar fi suferind. Moartea acestui înțelept bărbat de stat înseamnă o mare perdere pentru Germania.

*

Dela filiala „Albinei" din Brașov. In urma retragerii dlui Dr. N. *Vecerdea* din postul de dirigent al filialei „Albinei" din Brașov, direcțiunea „Albinei" a numit dirigent la Brașov pe domnul Dr. *Tiberiu Brediceanu*, secretarul centralei din Sibiiu.

*

Răsbol ori pace? Ziarul „*Minerva*" din București a întrebat cetitorii săi, că după părerea lor care politică ar fi mai bună pentru România, politica de *răsboi*, ori politica de *pace?* Și răspunsurile primite au dat urmatorul resultat: pentru pace sunt 3.283, iar pentru răsboi 28 567! Țara ar fi deci pentru răsboi. România va continua însă cu politica de *pace*, pentrucă nu cei mulți și fără răspundere croesc direcțiile în politica esternă, ci cei puțini, cari au să răspundă istoriei și posterității pentru faptele lor.

*

Răscumpărare. Dl protonotar comitatens *Stefan Stroia*, drept răscumpărare a felicitărilor de ziua onomastică, dărueşte la darurile de Crăciun ale copiilor săraci ce le împarte Reuniunea meseriașilor sibieni suma de 15 coroane.

*

Tronul albanez. Din Constantinopol se anunță, că principele Abdul Medjid a primit candidatura la tronul albanez. Principele este sprijinit și de marile puteri.

*

Recompensă națională. Camera României a votat un proiect de lege, prin care se acordă văduvei ilustrului scriitor I. L. Caragiale o recompensă națională viageră de 750 lei lunar, reversibilă pe jumătate, în caz de deces, asupra fiicei sale.

*

Muzeu etnografic. Bătrânul poet, Frederic *Mistral* din Arles (Provența), a cules timp de doi ani obiecte etnografice dela țăranii din ținutul patriei sale. Cu mari cheltueli a instalat un muzeu în pomenitul orășel și l-a deschis zilele acestea. Deși obiectele sunt lucruri simple (mobile, vase, porturi, aranjamente de odăi țărănești ș. a.), cu toate acestea ele au un mare preț în ochii publicului înțelegător.

*

Inscrieri la universitate. Inscrierile pe semestrul al doilea al anului școlar 1912—1912 la universitatea din Cluj se încep Marți în 7 Ianuarie n. 1913 și durează până la 18 Ianuarie inclusiv. Cu permisiunea rectorului, înscrierea se poate face până în 18 Februarie.

*

Cas de turbare cu sfârșit mortal. In spitalul Rudolfin din Viena s'a întâmplat în luna trecută un cas de turbare, care abea acum s'a făcut cunoscut. In 28 Noemvrie adecă a murit în spitalul amintit un portar cu numele Carol Stiasny, care cu patru săptămâni nainte fusese mușcat de un câne. Portarul a amânat intrarea în spital, până când după câteva săptămâni s'a simțit din ce în ce mai rău. In sfârșit, transportat la spital, s'a constatat, că boala turbării a înaintat atât de mult, încât nu i se mai poate ajuta. Nenorocitul a încetat din viață în cele mai mari suferințe.

*

Dela corporațiunea industrială sibiană. Domnul vicecomite al comitatului Sibiiu a aprobat, cu resoluția din 24 Decemvrie n. c. hotărârea magistratului orășenesc din Sibiiu dela 15 Octomvrie, prin care s'a respins cererea unor industriași, representați prin advocatul Dr. Bonez Gyula, de a se desființa corporațiunea industrială sibiană.

*

Desertări. Din trupele turcești dela Adrianopol se fac zilnic desertări. Treizeci de soldați și doi ofițeri turci s'au predat acum Luni avanposturilor bulgare.

*

Daruri pentru biserică. Reuniunea femeilor române „Regina Elisabeta" din Alliance Ohio (America) a comandat prin librăria arhidiecezană un rând de ornate preoțești, pentru parohia gr.-ort. de acolo „Sfântul Nicolae", cu prețul de 203 coroane.

*

Producție școlară în Săliște. Mercuri, 26 Decemvrie, a doua zi de Crăciun, se dă o producțiune scolară în sala festivă a școalei române din Săliște. Inceputul la orele 7 și jum. sara.

*

Disolvarea unei reuniuni. Din Carloveț se anunță, că autoritățile au disolvat reuniunea socoliștilor din acest oraș. Motivul disolvării este împrejurarea, că reuniunea din Carloveț a întreținut legături cu societăți socoliste aflătoare în afară de hotarele monarhiei noastre.

*

Reprezentarea operei scrise de o regină. In teatrul municipal din Cernăuț s'a reprezentat Sâmbătă seara piesa *Mărioara*, operă în trei acte de Carmen Sylva, cu muzică de Cosmovici. Libretul operei este compus, cum se știe, pe temeiul unei legende de-a poporului român. La reprezentația din Cernăuț au asistat și numeroși oaspeți sosiți din România. Opera a fost primită cu sgomotoase aplauze.

*

Boicotare. Un ziar rusesc anunță, că în China s'a început boicotarea mărfurilor rusești. In Manginria se ivesc tot mai mulți agitatori din Peking făcând propagandă contra Rusiei.

*

Salarul învățătorilor. Un ziar din Hamburg arată: care este salarul maximal al învățătorilor din statele europene. Conform socotelii sale, un învățător primește în Anglia salar anual de 4500 franci; în Hamburg 5700 franci, în Danemarca 4200, în Spania și Prusia câte 4100; în România 3800; în Ungaria 3700 (?); în Bavaria 3500; în Austria 3300; în Suedia 3200; Sârbia 3000; Belgia 2500; Bulgaria 2400; Franța 2200; Italia 1700; Portugalia 1500 franci.

*

Dela biroul „Asociațiunei". Și-au răscumpărat felicitările de anul nou în favorul „Asociațiunei" următorii domni: Andreiu Bârseanu 20 cor. Ioan de Preda (și onomastică) 20 cor. Dr. Vasile Bologa (și onomastică) 15 cor. Partenie Cosma și Dr. Eusebiu R. Roșca câte, 10 cor. Dr. O. Russu, Dr. Ilarion Pușcariu, Dr. Lucian Borcia, Dr. Ioan Fruma, Dr. Ilie Beu, Dr. Eugen Piso și N. Henteș, câte 5 cor. Dumitru Vulcu și Dr. Const. Bucșan, câte 3 cor. Constantin Pop, David Mohan, Petru Tincu, D. Greavu, Dr. Z. Ghesje, Victor Fincu, Demetriu Câmpeanu, Lazar Triteanu, Emil Verzariu, Victor Păcală, Dr. George Proca și Arseniu Banea, câte 2 coroane. Pamfilie, 1 cor. Total 141 cor.

*

Teatru în Boian. Tinerimea română din Boian va da o producțiune teatrală-declamatorică Mercuri în 26 Decemvrie, a doua zi de Crăciun, în școala gr.-ort. de acolo. Inceputul la orele 7 sara.

*

Reforme. Despre temnițele rusești din Siberia s'au scris multe știri înfiorătoare, îndeosebi despre munca silnică în minele de plumb și în minele de cărbuni. Ce este mai trist, e faptul că și vinovații politici sunt pedepsiți cu asemenea temnițe. Aerul acestor mine este atât de primejdios, încât în vreme de cel mult un an omoară și pe omul robust. O altă procedură barbară cere, ca robul din Siberia ocupat cu lucrarea pământului să fie legat în lanțuri la trăsura de transport, ca să tragă sarcinile cele mai grele. — Acum se vestește, că guvernul rusesc se pregătește să ia măsuri pentru sistarea grozăviilor. Ministrul de justiție va înainta dumei un proiect de lege, care oprește cu desăvârșire munca silnică în Siberia. In locul ei se va introduce, ca pedeapsă grea, munca silnică în temnițele celelalte rusești. Nu se știe până acum, că oare numitele reforme se vor aplica și asupra anarhiștilor sau ba. Rusia va trebui să clădească întâi numeroase temnițe nouă, de o parte pentru plasarea osândiților de până acum, de altă parte pe seama condamnaților viitori.

*

Telefonul și telegraful. Au apărut de curând datele privitoare la circulațiunea economică din toate țările lumii. Statistica aceasta cuprinde și un raport despre progresele uriașe făcute de telefon și telegraf. Pe întreg pământul se găsesc cu totul 12 și jumătate milioane de stațiuni telefonice; sârmele lor au o lungime de peste 47 milioane chilometri. Rețeaua aceasta de sârme a costat până acum șapte miliarde de coroane. Din cele 12½ milioane de stațiuni telefonice, Statele unite au 8 milioane, ear Europa 3 milioane (un milion se află în Germania). Deși telegraful este o invenție mai veche, totuși telefonul se bucură de o întrebuințare cu mult mai deasă. Numărul chemărilor la telefon în Europa este 5 miliarde pe an, ear numărul depeșilor abea 3 milioane. America earăși ne întrece: în Statele unite numărul chemărilor la telefon este 12 miliarde pe an, ear al telegramelor 9 milioane.

*

In loc de felicitări de anul nou. Profesorii seminariali domnii Dr. Silviu Dragomir, Ascaniu Crișanu, Ioan Oțoiu și Victor Păcală și diaconul ceremonial al catedralei Octavian Costea, răscumpărând felicitările de anul nou, au dăruit câte 2 cor. la fondul Dr. D. P. Barcianu, pentru ajutorarea calfelor (sodalilor) fără de lucru, al Reuniunii sodalilor români sibieni. La acelaș fond au mai dăruit: Ioan Druhora, paroh (Boița), soția sa Ana și fiii Ionel, Virgil și Liviu, 1 cor., Ioan Paișu, înv. (Calbor) și soția sa Anuța 1 cor., Dr. Lucian Balint, cand. de adv., 20 bani Trandafir Dragomir, paroh (Arpașul inferior), 1 cor. Anastasiu Bega, șeful agenturii „Albina" (Dicsosânmărtin), 40 bani, Porfiriu Nicoară, dir. școl. (Vineres) 1 cor., Lazar Hedu, măestru zidar, 20 bani, N. Martini și C. Schullerii, cuptorari de lux și olari, căutând învățăcei, 1 cor. și Vic. Tordășianu, prezident, 10 bani.

*

La darurile de Crăciun, ce le vom împărți între săracii noștri au binevoit a mai dărui: P. C. Sa Dr. Ilarion Pușcariu, arhimandrit și vicar arhiepiscopesc, Ioan de Preda, Il. d-na Ioana Moldovan câte 5 cor., Sofroniu Roșca, Aurel Pop, A. Esca, R. Popescu, Petru Simtion, Emil Vințeleriu, Augustin Bena, funcționari la „Albina"; E. B., Dr. E. L., N. S, câte 1 cor., David Mohan, I. V., funcționari la „Albina", Constantin Bugs, funcț. la banca de asigurare, d-șoara Ana Broșteanu, directoara intern. „Asociațiunii", I. Rebega Iul. Enescu, Enea Hodoman, funcț. la „Albina". Dr. G. Proca, secretar consist., câte 2 cor., Const. Pop, funcț. la „Albina", Dr. Vas. Bologa dir. școalei civile a „Asociației", și Dr. Oct. Russu, advocat câte 3 cor., Dr. Eugen Bran, advocat (Teaca), 5 cor.; dela elevii seminariului „Andreian", cu pălăria la masă, cor. 8.89; d-na Octavia Voileanu, soție de as. cons. 1 palton și 1 păr. pantaloni, 3 veste, 1 roculeț, 2 jachete, 1 păr. ghete, pălării etc., firma comercială Baumann: ciorapi, mănuși etc. Mulțumind pentru prinos, se roagă pentru asemenea daruri, în numele comitetului Reuniunii meseriașilor sibieni: Vic. Tordășianu, prezident.

*

Soldatul englez. Un ziar din Londra descrie cu deamănuntul felul soldatului englez din timpul de astăzi. Ofițerul englez nu prea poartă uniforma sa, ci îndată ce și-a isprăvit serviciul de zi, și-o schimbă cu hainele civile și devine un simplu cetățan, care face politică și participă la mișcările publice. Soldații de rând și subofițerii trebue să poarte uniforma și afară de serviciu. Raporturile de avansare se deosebesc de cele obișnuite în alte țări. Bunăoară un sublocotenent ajunge locotenent atunci, când un superior al său din acelaşi batalion a murit sau s'a depărtat. Astfel avansarea este foarte diferită: se poate întâmpla ca la o trupă un sublocotenent în 2–3 ani să ajungă căpitan, ear la altă trupă să ajungă acelaşi grad abea după 14—15 ani. Ofițerii primesc de obicei o creștere militară sistematică; uneori formarea ofițerilor se face deodată cu serviciul la trupe. In considerare că în Anglia nu există obligativitatea serviciului militar, e ușor de înțeles, că soldații au să fie mai bine plătiți. Un soldat englez de rând primește pe zi 1 shilling (1 coroană 20 fil.). un sergent 5 shilling (6 coroane) pe zi. Un sublocotenent are un salar lunar de 200 cor., un locotenent 270, un căpitan 410 cor. în termin mediu. Uniforma armatei este dintre cele mai variate atât ca formă, cât și coloare. La parade militare se pot vedea colorile cele mai bătătoare la ochi.

Teatru.

Sâmbătă se dă „*Die Dollarprinzessin*", operetă, Dumineca d. a. „*Die Damen des Regiments*", comedie, sara „*Die geschiedene Frau*", operetă.

Răscumpărări de felicitări

în favorul fundaţiunii ziariştilor români.

Precum s'a anunţat la timpul său, Epitropia „Fundaţiunii pentru ajutorarea ziariştilor români din Ungaria" a adresat un apel publicului mare, rugându-l să rescumpere felicitările de sărbători şi Anul nou în favorul acestei fundaţiuni. Ca răspuns la acest apel până astăzi şi-au rescumpărat felicitările:

I. Pe *lista dlui Dr. Ioan Lupaş*, protopop în Sălişte:

Dr. Nic. Calefariu, medic şi Dr. Nic. Petra, adv., câte 20 cor., Dr. Ioan Lupaş, prot., I. Paschile, com., Ioan D. Bârsan, com. Dum. N. Simian, com. şi Ioan Banciu, com., câte 5 cor., Nic. Comaniciu, notar, Valer Popovici, preot, Dr. Dum. Borcea, preot, Valer Miles, notar, Dr. Ioan Cupu, adv, Ioan Manta, preot, Aurel Decei, notar, Ioan Bătuca, notar, Const. Tipuriţă, învăţ., Aurel Haţiegan, notar, Ioan Chirca, notar, Ioan Pope, preot şi Nic. Henţiu, notar pens., câte 2 cor., Emilian Stoica, Daniil Străvoiu, Ioan Dobrotă, Nic. Bembea, Ioan Chivariu, învăţător, Ilie Iosof, preot, Victor Pop, farmacist, Nic. Tâmpănariu, funcţ., Vasile Dobrescu, Const. Cristiu, învăţători, Ioan Steflea, com., Vasile Petricaş, com., Iuliu Crişan, înv., Ioan Hanzu, preot, D. Lăpădatu, dir. şcol., I. Bârs, econom şi Ant. Gherman, înv., câte 1 cor. şi Ioan Iacob, inv. cor. —50. La un loc cor. 110.50.

II. Pe *lista dlui Ioan Lenger*, funcţ. Banca de asig., Arad:

Dr. Gh. Crişan adv. şi Ioan Lenger, funcţ. câte 5 cor. Anast. Demianu, secretar 3 cor. Dr. Cornel Albu, adv. şi Const. Băila agronom câte 2 cor.; Dr. C. Luczay, Mihai Nicoară, N. N., Adrian Lazar, Dr. I. Erdély şi Ioan Mieian câte 1 cor. La un loc *23 cor.*

III. Pe *lista dlui Aurel Simtion* şef contabil în Bozoviciu:

Dr. Sam. Vladone 10 cor. Marius Păculea, dir. de bancă; Aurel Simtion şef contabil, Ilie Rava, cassar de bancă, Pavel Mergea funcţ. de bancă; Vuc Bihoiu funcţ. în penz. Dr. Petru Puicau adv. şi Ionel Moldovan, prim forestier câte 5 cor. Vas. Popoviciu, preot gr.-or. Mih. Andreiu, propr. şi Nic. Bihoiu, preot câte 3 cor. şi Daniil Radivoievici 2 cor. La un loc *56 cor.*

IV. Pe *lista dlui Emil Pop*, protopop gr.-cat. Uioara:

Emil Pop, protopop şi Dr. Iuliu Morar adv. câte 3 cor. Vas. Hosszu cand. de adv. 2 cor. Ioan Mureşan, Emil Gherman, Rom. Dimboiu şi Gh. Moldovan câte 1 cor. La un loc *12 cor.*

V. Cu *lista dlui Constantin Pop*, redactorul „Revistei Economice":

Parteniu Cosma, dir. „Albinei", 10 cor. Dr. Octav. Russu, adv. 8 cor. Dr. Tib. Brediceanu, dir. fil. „Albina", Braşov, Const. Pop, rev. „Albinei", David Mohan, funcţ. de bancă, Ioan Rebega, cassarul „Albinei", Nic. Benţia, funcţ. de bancă, Iuliu Enescu, funcţ. de bancă; Iosif Lissai, şef contab. „Albinei", şi Ioan I. Lapădatu, dir. de bancă câte 5 cor. Ioan Vătăşan, cont. „Albinei", şi Emil Pinciu, funcţ. de bancă câte 4 cor. Aurel Esca, funcţ. de bancă, Const. Georgescu funcţ. de bancă, Anghel Bena, funcţ. de bancă, Dinu Săndeanu, funcţ. de bancă şi Dr. Lucian Borcia adv. câte 3 cor. Aur. Pop, funcţ. de bancă, E. Vinţeleriu funcţ. de bancă, Sof. Roşca, funcţ. de bancă, Enea Hocman, funcţ. de bancă, Octav. Neagoş, cassar la „Lumina", Nic. Ianeu insp. de bancă, Oct. Fulea cont. la „Lumina", Nic. Sindor de Vist major în pens. şi Dr. G. Proca secret. cons. câte 2 cor. Victor Tordăşianu ref. cons. N. N. Oct. C. Tăslăuanu secret. „Asociaţiunii" E. T. Georgescu, funcţ. de bancă, Victor Herman, funcţ. de bancă şi Iuliu Covrig archivar „Albina" câte 1 cor. La un loc *108 cor.* *Suma totală incursă 309.50 cor.*

Sibiiu, la 3 Ian. n. 1913.

Epitropia fundaţiunii ziariştilor.

(Va urma).

Din public.*)

Mulţămite publice.

In urma apelului trimis dela parohia gr.-or. Voivodenii mici, tractul Făgăraşului, fraţilor noştri din America, George Naneş şi Nicolae Roşu, pentru contribuiri în scopul facerei unui pod la sfânta biserică, au binevoit a contribui următorii:

Din Voivodenii-mici, George D. Naneş, Nicolae G. Roşiu, Maxim D. Naneş câte 5 dolari; George Tudor, Nicolae Androne Ramba câte 2 dolari; George Şotoan, Nicolae Şotoan, George Tr. Ramba şi Petru Cornea câte 1 dolar; şi George Sp. Ramba 50 cenţi.

Din Voivodenii-mari, Ilie Verche Bica 2 dolari; Avisalon Albu şi Galaction Therheciu câte 1 dolar; Nicolae Toma şi Ioan Buta câte 50 cenţi.

Din Voila Alexandru Gabor şi George Gabor câte 1 dolar; Danilă Gabor 50 cenţi.

Din Beclean, Ioan G. Hozsa 2 dolari; Haralampie Burseanu 50 cenţi; Vichentie Zăganu, Mateiu Zăganu şi Vasile Zăganu câte 25 cenţi; Ioan Bodărnea 50 cenţi.

Din Ludişor: Augustin Iaru 1 dolar; Andreiu Zaharie 30 cenţi; Nicolae Fătu 50 cenţi.

Din Viştea-inferioară, Nicolae D. Borzea 2 dolari; Alexandru G. Cârje şi Vasile Lungu câte 1 dolar.

Din Dragus, Ioan Fogoroş şi Vasile German câte 50 cenţi; Dionisie Scurtu 25 cenţi.

Din Aliance Ohio dela saloneri, Hermann Müller şi Aleose Velescu câte 50 cenţi; Fred Unger 2 dolari.

Din Sâmbăta-inferioară, Victor Bertea şi Dumitru Gavrilă câte 1 dolar; Vasile Popa 50 cenţi; Ioan G. Stan şi Vasile Talabă câte 25 cenţi,

Din Dejani, Costache şi Elena Caplea 1 dolar; George Caplea, Iordan Miloşan şi Laurian Mohodean câte 25 cenţi.

Din Pojorta, Nicolae Leabu 50 cenţi; Costandin I. Gazea 1 dolar.

Din Lisa, Codrea Şerban 2 dolari; Spiridon Gavrilă 1 dolar.

Din Breaza, Costandin Vulcu 1 dolar.

Din Scoreiu, Nicolae S. Hampu şi George Muscanu câte 1 dolar; Nicolae Pampu şi Dionisie Hampu câte 50 cenţi; Ioan Murarescu 25 cenţi.

Din Mărgineni, Nicolae Lie şi George Lie câte 50 cenţi.

Din Luţa, Vartolomeu Ludu 1 dolar; George Sinea 50 cenţi.

Din Hozman, Ioan Ţăreanu 1 dolar; Teodor Ţăreanu 30 cenţi.

Din Didif, Ioan Sasu 30 cenţi.

Din Bobohalma, Toader Bieza, Ioan Stroia, Ioan Tinariu, Ioan Iosan şi Simu Boian câte 25 cenţi; Ioan Vulea şi Pavel Popa câte 50 cenţi; Vasile Vaida 10 cenţi; Simion Socaciu şi Ioan Cuzicioiu câte 15 cenţi.

In total s'au colectat 65 dolari şi 50 cenţi, cari prefăcându-se în banii noştri am primit suma de 318 cor. şi 63 fil.-Tuturor credincioşilor, cari au contribuit în scopul facerei unui pod la sfânta biserică, viu şi pe această cale a le aduce mulţumite, rugând pe bunul D-zeu ca contribuirile acestea, depuse în favorul sfintei noastre bis., să le resplătească cu darurile sale cele bogate.

Voivodenii-mici, la 10 Noemvrie 1912

Gregoriu Chialda
paroh gr.-or. român.

Biserica noastră ort. gr.-or de aici, fiind făcută din bârne în 1765 şi fiind slabă, iar poporul fiind sărac şi îngreunat cu multe sarcini, deci ne putând să presteze cheltuelile cu edificarea unei biserici nouă, ne-am luat refugiul la colecte benevole, şi dela cei din America am primit prin Dumitru Husa din Deag suma de 300 coroane, adunată dela următorii: Dumitru Husa 8 dol; Toder Festeu 1 dol. Nicolae Festeu 1 dol. George Heges 1 dol. Vasilica Stoica 1 dol. Visalon Marian 1 dol. Nicolae Coman 1 dol. Filon Coman 1 dol. Dănilă Muntean 1 dol. toţi din Deag. Ioan Suciu din Chinciuş 50 de cenţi Nicolae Cândea din Chinciuş 1 dol. Dumitru Balea Sălcud 50 cenţi, Simion Soptelean, Care, 50 cenţi, Nicolae Balea Sălcud 50 cenţi, Ioan Moldovan Sălcud 50 cenţi, Toader Dan Sălcud 50 cenţi, Ionuţ Popa Sălcud 1 dol. Ioan Cioca Ernut 50 cenţi, Toader Balea Sălcud 50 cenţi, Zaharie Călin Şmig 25 cenţi, Costachi Caplea Dejeni 25 cenţi, Nicolae Gligor Ucea de jos 50 cenţi, Dumitru Gavrilă Sâmbăta inferioară 25 cenţi, Ioan Gania Ucea de jos 25 cenţi, Manta Vasilie Vesăuş 25 cenţi, Oniţ Tretici Veseuş 25 cenţi, Simion Cândea din Bertan 15 cenţi, Ioan Stanciu Bertan 25 cenţi, Vasile V. Păler Lissa 10 cenţi, Moisă Şerban Lissa 10 cenţi, Vasile Popa Lissa 10 cenţi, Iosif Isarie Sâmbăta inferioară 10 cenţi, Codrean Şerban Lissa 50 cenţi, Bucur Sava Şulumberg 25 cenţi, Constantin Stroia Găbud 50 cenţi, George Todoran Custelnic 50 cenţi George Ghiurca Dateş 25 cenţi, Petru Buda Giuluş 50 cenţi, Nicolae A. Cusuta Ucea 25 cenţi, Pavel Şimaria Şandru Vistea de jos 50 cenţi, Ioan Bsieşan Retişdorf 25 cenţi, Nicolae Moldovan Bertan 50 cenţi, Ioan Devecian Ludoş 1 dol. Popa Petru Bord 25 cenţi, Voda Vasilica Bord 50 cenţi, Popa Avram Serăcsău 10 cenţi, Dumitru Macrea Săcel 25 cenţi, Ioan Dicu Săcel 25 cenţi, Ştefan Băcilă Săcel 20 cenţi, Ilie Oprean Poiana 25 cenţi, Luca Mare Karna 25 cenţi, Ana Popa Nicolae Sighişoara 25 cenţi, Ioan Vâju Săseuşu 25 cenţi, Ioan Gâmbuţ Săseus 25 cenţi, Ioan Macra Săcel 25 cenţi, Toma Lup Jibot 25 cenţi, Moisă Popa Bord 30 cenţi, Victor Bretean Adămuş 50 cenţi, Nicolae Bretean Adămuş 25 cenţi, Nicolae Stanciu Poiana 25 cenţi, Nicolae Dragomir Adămuş 50 cenţi, Aron Todoran Jibot 25 cenţi, Vasilie Drighici Dicioşânmartin 25 cenţi, George G. Bârsan Corbi 50 cenţi, Macsim Opris Corbi 50 cenţi, Ioan Irod Gejasa de sus 1 dol. Toader Oprean Gejasa de sus 50 cenţi, Nicolae Oprean Gejasa de sus 25 cenţi, Florea Radvaschi A. Medeş 60 cenţi, Constantin Dălălău Chirileu 1 dol. Toader Hing Deag 2 dol. Nicolae Tat 50 cenţi, Toader Luca 1 dol. 50 cenţi, Nicolae Festeu Deag 1 dol. Toader Festeu Deag 1 dol. Iosif Heges Deag 1 dol. Sofron Micu 50 cenţi, Nicolae Ilia 1 dol. Corneliu Solomon 1 dol. Nicolae Ionescu 50 cenţi, Cristea Velicicovici 50 cenţi, Alexandru Robotea 1 dol. Marian Toader Deag 15 cenţi, Ioan Saş 50 cenţi, Ioan Hilea 50 cenţi. Iosif Samuilă şi Paraschiva 25 cenţi, Vasile Milea 50 cenţi, Ioan Gădiciu 1 dol. Toma Luca 25 cenţi, Ioan Stroia 25 cenţi, Ioan Tatar 50 cenţi, Iosif Stroia 25 cenţi, Ana Stroia 25 cenţi, George Tolan 50 cenţi, Ioan Bunceu 50 cenţi, Toma Urgoi 25 cenţi, George Sima 50 cenţi, George Gal 10 cenţi, Ioan Balaş 50 cenţi, Ioan Sava 50 cenţi, Toder Sava 50 cenţi. — Tuturor acestor donatori precum şi junelui colectant li se exprimă mulţămită şi pe calea aceasta.

Deag, la 3 Decemvrie 1912

Iustin Teglariu
paroh ort. gr.-or.

Nr. 623/1912. (418) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională din **Răduleşti**, tractul Dobra, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele:

1. Salar fundamental 1000 cor., din care 600 cor. dela popor, ear restul — şi eventualele cuincuenale — să va da dela stat pe baza documentelor învăţătorului ales, fiind pus în vedere prin rescriptul ministerial Numărul 136061/1912
2. Locuinţă în edificiul şcoalei.
3. Lemne de încălzit (12 m. cub. din care se va încălzi şi sala de învăţământ).

Invăţătorul ales este îndatorat a instrua şi elevii de repetiţie, apoi a instrua toţi elevii în cântările bisericeşti şi a-i conduce la biserică.

Cererile de concurs să vor aşterne subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Concurenţii să se prezenteze în comună spre a face cunoştinţă cu poporul.

Dobra, la 18 Decemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 685/1912. (419) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune lângă parohul Vasile Dobre din **Căpâlna** încuviinţat prin ordinul consistorial Nr. 8205/1912 B. să publică concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt jumătate din venitele fasionate în coala B. pentru întregirea de stat.

Concurenţii au să-şi aştearnă cererile instruite conform normelor din vigoare, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 8 Decemvrie, 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 851/1912. (420) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti numite mai jos se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Blăjeni Criş Grosuri.** cu salariu de 1000 cor., din repartiţie, cuartir în edificiul şcoalei şi grădină.
2. **Buceş**, cu salar de 1000 cor., şi adecă 500 cor. din repartiţie, 300 cor. din cassa bisericei şi 200 cor. ajutor din fondurile arhidiecezane, cuartir în edificiul şcoalei, grădină şi lemne de foc.
3. **Crăciuneşti** cu salar de 1000 cor., şi adecă 600 cor. din repartiţie, iar restul de 400 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor învăţătorului ales, cuartir şi grădină în natură.
4. **Hărţegani**, cu salar de 1000 cor., şi adecă 400 cor. din repartiţie şi 200 cor. ajutor dela consistor, cuartir şi grădină în natură.
5. **Mihăleni**, cu salar de 1000 cor., şi adecă 400 cor. din repartiţie, 300 cor. din lada bisericei, 300 cor. ajutor din fondurile arhidiecezane, cuartir în edificiul şcoalei şi grădină. Concurenţii, cari vor dovedi că s'au ocupat cu grădinăritul, sau că au praxă în ale pomăritului, vor fi preferiţi şi vor primi pentru îngrijirea şcoalei de pomărit tractuală, situată în faţa edificiului de şcoală, anual 200 cor.
6. **Stănija de jos şi de sus**, cu salar de 1000 cor., şi adecă 600 cor. din repartiţie, iar restul de 400 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor învăţătorului ales, cuartir o odaie, iar diferinţa la locuinţa să va întregi în bani şi relut de grădină 20 cor.
7. **Zdrapţi**, cu salar de 1000 cor., şi adecă 800 cor. din repartiţie şi 200 cor. din fondurile arhidiecezane, cuartir în edificiul şcoalei, grădină şi lemne de foc.

Cei aleşi sunt datori să instrueze elevii în religie şi cântări, să-i conducă Dumineca şi în zile de sărbătoare la biserică şi a cânta cu ei.

La şcoala din Blăjeni Criş, alesul are să ţină la utrenie strana.

Cvincvenalele să computâ numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la acestea şcoale.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi în cât le stă în putinţă a se prezenta înainte de alegere în vreo Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta şi a se face cunoscuţi poporului.

Brad, la 10 Decemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Vasilie Damian
protopresbiter.

Cuncurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Pişchinţi**, protopopiatul Orăştiei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele:

1. Salar fundamental, până la primirea ajutorului de stat, 600 coroane încasaţi din repartiţie.
2. Locuinţă în edificiul şcoalei.
3. Grădină în natură.
4. Doi stângini de lemne.
5. Cuincuenalele se vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post.

Invăţătorul ales va fi dator a instrua pe elevi în cântările bisericeşti şi a-i conduce la biserică.

Orice pretensiune ulterioară, ce nu se bazează pe acest concurs, nu va fi luată în considerare, ceeace va trebui fiecare concurent a o aminti în cererea de concurs.

Cererile de concurs, cu actele legale se vor înainta în decursul celor 15 zile Oficiului protopresbiteral din Orăştie.

Concurenţii sunt datori a se înfăţişa poporului în vre-o Duminecă sau sărbătoare.

Pişchinţi, din şedinţa comitetului parohial, ca scaun şcolar, ţinută în 21 Octomvrie (3 Noemvrie) 1912.

Octavian Bude **Toma Uriţescu**
preşedinte. notar.

Nr. 705/1912. Vidi: (417) 2—3

Orăştie, 10 Decemvrie 1912.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Aspirin-BAYER

(cunoscutul mijloc alinător de dureri).

Ivindu-se mai multe feluri de substituţiuni al aspirinului original, Vă rugăm că aspirin numai în forma noastră Tablete de Aspirin în pachetarea originală conform desemnului acesta 1 tub de sticlă cu 20 buc. tablete à 0,5 gr., preţul K 1·20 cu timbru Aspirin.

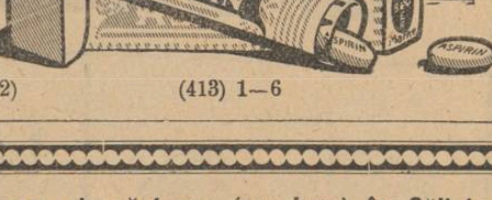

(2) (413) 1—6

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte.

AVIZ.

„Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte" primeşte depuneri dela

Cor. 2000 cu 5%, iar dela
„ 5000 cu 5½%.

→ Darea o plăteşte institutul. ←

(407) 6—10 Direcţiunea.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

✦ La 7 Expoziţii publice cele dintâi premii ! ✦

Veritabil numai

1860
Т.Р.А.Р.М.
С.ПЕТЕРБУРГЪ
ТРЕУГОЛЬНИКЪ
cu triunghiu de talpă.

Şoşoni, Slippers

Galoşi de Petersburg.

Singurii contrahenţi:

Messtorff Behn & Co.
Viena I. (416) 4—10

Mare ocaziune de Crăciun

la

Vasilie Ban,

mare magazin de ghete la „Cisma mare roşie"

strada Ocnei Nr. 7 SIBIIU strada Ocnei Nr. 7

cu preţuri ieftine.

Orice ghete cu preţuri de reclamă de Crăciun. Dela 30 Noemvrie 1912 până în 10 Ianuarie 1913.

Preţurile:

Ghete de copii Chevreaux şi Box ori Kalv, Nr.	20—25 =	K 3—4
Ghete de copii „ „ „ „ „ „	26—28 =	„ 4—5
Ghete de copii „ „ „ „ „ „	29—34 =	„ 5-7
Ghete de băieţi „ „ „ „ „ „	35—39 =	„ 7—9
Ghete jum. p. dame „ „ „ „ „		„ 4—14
Ghete înalte p. dame „ „ „ „ „		„ 8—14
Ghete de lucru p. bărbaţi, exec. dur. de Kalv ori wichs		„ 7—
Ghete cu ţug ori şirete p. bărbaţi în Chevreaux ori box		„ 9·50
Ghete cu nasturi ori Ideal p. bărb. „ „ „ „		„ 10·—
Ghete de ale lui Kobrak „ „ „ „ „ „		„ 14·—
Ghete Oslaria „ „ „ „ „ „		„ 12·—
Ghete americane „ „ „ „ „ „		„ 13·—
Ghete veritabile americane, cu şirete ori nasturi .		„ 16·—
Ghete de piele de Antilope p. bărb. în toate colorile		„ 20·—

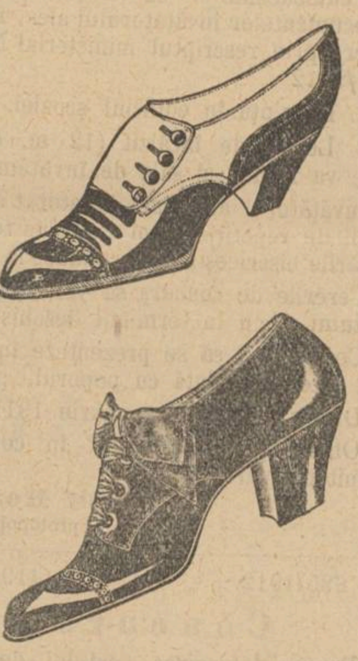

Mare asortiment în
cisme pentru copii şi bărbaţi.

Gamaşe

dela **4, 5, 6, 7, 8** şi **9 coroane.**

Principiul meu e: câştig puţin — şi învârtire mare!

In zile de sărbătoare şi Duminecile am înainte de ameazi până la 10 oare deschis. (410) 6—

Recuisite de scris se pot procura dela Librăria arhidiecezană

Onorate Domnule!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, deja din anul 1910 începând am deschis în Budapesta un

Birou de informaţii şi Agentură românească.

Dau orice informaţii în orice cauză ce se ţine de Budapesta. Dau informaţii relativ la petiţiile înaintate la diferitele ministerii şi la alte oficii publice. Dau informaţii în chestii de licenţe. Urgitez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvire favorabilă. Cu drag îi conduc prin Budapesta pe aceia, cari vin să vadă frumseţele oraşului, ori au afaceri prin capitală.

Cumpăr pe bani gata

tot felul de galiţe, ouă, miei, purcei, oi, viţei, vite mari, porci, lână piei, iepuri, — mai departe mere, pere, nuci, prune, miere de stup, ceară, fasole, cartofi, ciuperci, varză, vin, rachiu, fân, mohor, lemne; păduri, moşii.

Dacă îmi trimiteţi adresa

bucuros Vă trimit în fieştecare săptămână un „Aviz săptămânal" despre preţurile diferitelor mărfuri din Budapesta.

Exoperez

dela băncile cele mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare cu procente mici.

Vă fac atent

că în interesul DV. este, dacă în orice cauză Vă adresaţi mie. Dacă veniţi la Budapesta, să veniţi la mine, căci eu Vă recomand advocaţi buni, medici vestiţi Vă conduc pe la fabrici să Vă alegeţi maşine motoare, mori, ferestreie, pumpe, automobile etc. Grijesc ca să nu fiţi înşelaţi. Fiind de faţă, ca martore la facerea contractului, nu las ca contractul să conţină altceva decât aceia, ce am hotarât şi cum am tocmit.

Zilnic primesc plângeri dela ţărani români, cari cumpărând maşini prin agenţi străini, au fost înşelaţi iscălind contracte a căror conţinut nu l au cunoscut neştiind ţăranii români ungureşte.

Planul meu este ca, conducând pe românul nostru la fabrici şi nu la agenturi de maşine, drept din mâna primă să-şi cumpere cele trebuincioase, şi să-l scutesc de şarlataniile agenţilor şi să-l scap de procese. — Vă ofer serviciul meu cinstit şi românesc pentru o taxă mică. Pentru răspuns alăturaţi o marcă postală.

(328) 8—10 Cu stimă:

L. OLARIU, Budapesta, II., Tölgyfa-u. 16. II. 8.
în Buda, lângă podul „Margithid".

Prima şi cea mai veche întreprindere pentru vărsare de campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote şi scaune de clopote din fier bătut.

Infiinţată la anul 1822. Sighişoara, plaţa de sus Nr. 47.

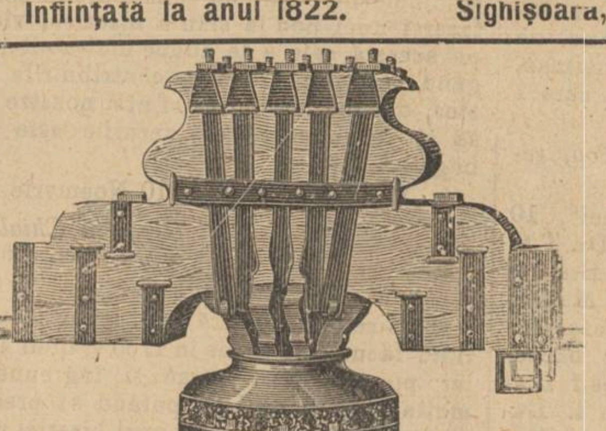

o firmă ce există dela anul 1822 şi se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericeşti a lifera şi repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum şi clopote cu sunet armonic. Face şi scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau şi mai multe clopote cu preţurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază şi în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi şi în rate.
(104) 24-24

REVERENZI!

Premiat:

ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE ROMA 1911
ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE AGRICOLA INDUSTRIALE ROMA 1911

Expoziţia internaţională de modă, Paris 1911: Grand Prix şi m. de aur.

La „Croitoria Universală" I. PETRAŞCU

Sibiiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune şi fine stofe se primesc şi execută

Reverenzi pentru on. preoţi

în cele mai bune condiţiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid şi grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Preţuri moderate. (472) 20—

Spriginiţi industria română.

Premiat:

EXPOSITION INTERNATIONALE PARIS 1911 CONFORT MODERNE

Expoziţia universală din Roma 1911: Grand premiu şi med. de aur.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LX. Sibiiu, Sâmbătă 29 Decemvrie 1912 (11 Ianuarie 1913). *Nr. 137.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Tratativele de pace.

Sibiiu, 10 Ianuarie n.

Ştirile telegrafice sosite dela Londra — despre stadiul în care se află pertractările purtate între representanţii statelor beligerante în scopul legării păcii, nu sunt tocmai liniştitoare, dar nu sunt nici îngrijitoare. Tratativele dela Londra nu au dat încă nici un resultat positiv, şi acum, după trei săptămâni dela începerea lor, suntem tot acolo unde eram înainte de începerea lor. Turcii nu vreau să predee Bulgariei Adrianopolul, iar Bulgarii nu leagă pace fără oraşul Adrianopol, care, zic ei, trebue se fie al lor. Şi fiindcă şi în ultima şedinţă a representanţilor statelor beligerante, ţinută Luni la orele 4 d. a. Turcii au remas tot pe lângă punctul lor de vedere cu privire la Adrianopol, susţinând, că nu pot se predee în stăpânire străină oraşul, în care sunt înmormântaţi sultanii turceşti, — representanţii statelor aliate balcanice au declarat de *suspendate* pertractările cu Turcii, şi de atunci nu mai stau de vorbă cu ei.

Bineînţeles, *suspendate* numai, nu întrerupte de tot, pentrucă dacă ar fi declarat de întrerupte pertractările, urmarea ar fi fost, că în patru zile ostilităţile ar fi trebuit se înceapă de nou între Turci şi statele aliate balcanice. Suspendarea pertractărilor însă nu poate se aibă urmarea aceasta; dar va avea cu siguranţă o altă urmare: oraşul Adrianopol, care în înţelesul condiţiunilor sub cari a fost legat armistiţiul, nu poate primi proviant din afară, va cădea în mânile Bulgarilor prin capitulare şi atunci Turcii nu mai pot spune, că nu l dau în stăpânire străină.

Sunt ticluite bine lucrurile din partea celor ce stau la spatele statelor aliate balcanice, şi calea pe care sunt pornite nu poate se ducă decât la moartea sigură a Turciei.

Natural, că starea în care au ajuns tratativele de pace dintre representanţii Turciei şi ai celoralalte state beligerante a dat de gândit representanţilor puterilor mari europene, aflători în Londra, cari au cerut numai decât instrucţiuni dela guvernele lor de acasă, că în situaţia dată ce e de făcut? Şi răspunsul primit a fost acela, că continuarea răsboiului în Balcani trebue împedecată cu orice preţ. De sine înţeles, că această împedecare a continuării răsboiului cu orice preţ nu se face de dragul şi în interesul Turciei, spre a o feri cumva pe ea de noue dezastre, de noue înfrângeri, ci se face în interesul statelor aliate balcanice, cari sunt istovite cu totul de puteri, şi cari, continuându-se răsboiul, uşor ar putea fi bătute de Turci, nimicindu-şi toate succesele şi toată gloria câştigată până acuma. Sunt apărate deci din partea Europei numai interesele micilor state balcanice, iar biata Turcia e lăsată în grija sorţii, cu ea nu-şi mai bate nime capul, decât numai întru atâta, că moştenirea ei cum se fie împărţită, ca se nu formeze măr de ceartă între fericiţii moştenitori.

Cumcă Turcia cât de puţin e spriginită din partea diplomaţiei europene se poate vedea clar din faptul, că s'au făcut demersuri la Constantinopol, din partea puterilor mari europene, ca Turcia *se cedeze* Adrianopolul Bulgariei, pentru a se putea pune capăt răsboiului. Va se zică, să cedeze iarăşi Turcia, care de trei săptămâni, decând s'au început tratativele de pace în Londra între representanţii statelor beligerante, nu face alta decât tot cedează, căci doară în fiecare şedinţă a representanţilor a presentat alte condiţiuni de pace, tot mai reduse cu privire la Turcia, astfel, că nu a mai remas decât cu Adrianopolul. Şi acum vine Europa şi o invită prietineşte se cedeze şi Adrianopolul, aceeaşi Europă, care înainte de isbucnirea răsboiului declarase sus şi tare, că oricare are să fie resultatul final al răsboiului din Balcani, o schimbare de teritoriu *nu se va tolera* şi nu se va admite!..

Cumcă astăzi situaţia e aceasta şi nu alta, se vede clar din un comunicat al ambasadorilor statelor mari europene, cari paralel cu representanţii statelor beligerante ţineau şi ei şi mai ţin încă conferenţe în Londra. In acest comunicat oficios se spune, că după ce tratativele de pace între reprezentanţii statelor interesate au fost suspendate, ambasadorii puterilor mari europene au căzut de acord asupra necesităţii unei *acţiuni comune.* Cu privire la Adrianopol nu există nici o neînţelegere. Ambasadorii nu ar avea nimic de obiecţionat, dacă Adrianopolul ar *fi cedat* Bulgariei din partea Turcilor. Procedura aliaţilor e considerată de foarte *înţeleaptă* din partea cercurilor diplomatice, (adecă suspendarea pertractărilor cu Turcii) fiindcă pe calea aceasta multe greutăţi au fost evitate, iar cei interesaţi câştigă timp pentru a medita în mod amănunţit asupra lucrurilor. Părerea e, că membrii conferenţei de pace nu vor pleca din Londra, şi că cu puţin tact şi cu puţină răbdare, *mai ales după aşteptata şi apropiata cădere a Adrianopolului,* — se va afla calea mulţămitoare pentru a se eşi din încurcăturile actuale...

Acesta e punctul de vedere al diplomaţiei europene în situaţia actuală, pe care, după părerea sa nu au agravat-o representanţii statelor aliate balcanice prin suspendarea pertractărilor cu Turcii, ci au ameliorat-o, căci prin aceasta înţeleaptă procedură au arătat calea pe care se poate eşi din încurcătură, şi calea e: *aşteptarea căderii Adrianopolului,* a cărui poporaţiune nu mai are ce mânca şi trebue să capituleze. Şi când astfel grijeşte diplomaţia europeană, ca să fie respectate interesele *ambelor* părţi beligerante, nu ne mirăm decât de un singur lucru, că representanţii Turciei trimişi la Londra nu au părăsit capitala Angliei cu cel mai apropiat tren!..

Legea electorală. Tot mai mari se fac valurile nemulţămirii în jurul proiectului de lege despre reformele electorale, presentat dietei ungare din partea prim ministrului *Lukács.* Şi au dreptate ziarele mari din capitală, *„Pester Lloyd“* şi *„Az Ujság“*, ambele binevoitoare guvernului, când îndeamnă guvernul să introducă modificări în proiectul seu de lege, dacă vrea, ca barem o parte a ţării se fie mulţămită, pentrucă acum nime nu e mulţămit, afară de majoritatea parlamentară, care va vota proiectul de lege (fiindcă alta nu ştie, decât se voteze), fie chiar mai reu decum e; dar prin aceasta chestia reformei electorale nu e resolvată, ci e numai înveninată, iar misiunea guvernului e să o resolveze, nu să o învenineze Şi lucru curios, pe când toată lumea e nemulţămită cu noua lege electorală, din motivul, că ea e prea sgârcită întru acordarea dreptului de alegere faţă de straturile largi ale cetăţenilor de stat, şi mai ales nemulţămiţi avem se fim noi, Românii, pentrucă după noua lege electorală numărul alegătorilor români se împuţinează faţă de trecut, reducându-se, după însaşi socoteala guvernului, dela 10$^{6}/_{10}$ procente la 9$^{9}/_{10}$ procente: compatrioţii noştri saşi, (deputaţi şi presă) sunt nemulţămiţi cu noua lege din motivul, că ea dă *prea mari drepturi Românilor!* Vreau deci să pună la cale o mişcare pentru restrângerea şi mai mare a dreptului electoral pentru Românii din Ardeal. Frumos. Noua lege electorală ne leagă bine de mâni, ca să nu prea putem lucra cu ele; iar compatrioţii noştri saşi nu sunt mulţămiţi cu atâta, ci ar dori să ne vadă legaţi şi de picioare, ca să nu ne putem mişca de loc. Despre aceste semne de dragoste creştinească sigur că Românii vor lua act, şi cum e firea lor, le vor *„ţinea minte“*...

O socoteală greşită. Ziarul săsesc din loc *„Bürger Zeitung“*, combate câte odată cu bune argumente politica oficială săsească, pe care ar voi să o vadă îndrumată pe alte căi, nu pe cele de până acuma, ale servilismului şi ale „bacşişurilor“. O combate însă într'un număr mai recent cu un argument, care tocmai din contră, *justifică* politica oficială săsească. Spune adecă ziarul numit, că Românii cu politica lor intransigentă primesc dela guvern pentru cele două biserici ale lor două milioane şi mai bine de coroane la an ca subvenţie

FOIŞOARĂ.

Reflexiuni la „Un răspuns“.

Când mi-am permis o modestă observare cu privire la felul, în care prezintă păr. Lupaş încheierea actului de unire cu biserica Romei, nici prin minte nu-mi trecea să încep o polemică cu dsa pe tema unirii. In urma răspunsului dsale din nr. 131/1912 al „Tel. Rom.“ sunt însă nevoit să fac câteva reflexiuni.

1. In interesul adevărului trebue să fac o mică corectură în obiecţiunea păr. Lupaş, după care eu am riscat a-mi forma părerea în chestia unirii lui Atanasie numai din cele 44 de pagini ale broşurii lui N. Densuşan, ne mai consultând alte scrieri şi documente istorice. Ca să fiu cât mai scurt pot să spun, că cu ajutorul lui Dumnezeu am cetit şi cunosc *aproape tot ce s'a scris româneşte despre şi în legătură cu actul unaţiei dela 1698.* Cred, că nu-i nevoe să fac aici pomelnicul tuturor autorilor şi al publicaţiunilor lor în această materie. Păr. Lupaş, care de bună seamă i-a studiat pe toţi, ştie şi aceea, că din citaţiile şi adnotaţiunile istoriografilor noştri vechi şi noi, uniţi şi ortodoxi, se dă cetitorului putinţa de a cunoaşte şi opiniile unor scriitori *străini*, asupra unirii. Teza de doctorat a părint. Lupaş încă mi pare că am cetit-o illo tempore. Observ însă — şi eu în treacăt — că analiza şi comparaţia între textul românesc şi latinesc al manifestului original dela 7 Oct. 1698 au făcut-o, înaintea dlui Lupaş, prof. Dr. I. Crişan, N. Densuşan şi păr. Dr. Gh. Popovici, în cunoscutele lor scrieri asupra unaţiei. Colecţiunea de documente istorice a iezuitului *Nilles* (Symbolae etc.) ce-i drept n'am văzut-o; socot însă, că faptul acesta nu-i cel mai mare păcat pentru unul, care nu se ocupă cu istoria noastră bisericească ex professo. Autorii noştri însă aproape toţi se provocă la documentele lui Nilles. In „Uniunea etc.“ de păr. Popovici unele sunt şi reproduse. Ceeace interesează în cazul de faţă este, că scriitorii noştri aproape toţi se unesc în părerea, că *documentele din colecţiunea Nilles referitoare la unirea cu Roma nu sunt vrednice de încredere şi trebue folosite cu mare precauţiune.* Dacă nu mă înşel, prof. Dr. I. Crişan, căutând să pună unirea în adevărata ei lumină istorică, îşi esprimă desăvârşita neîncredere faţă cu autenticitatea documentelor lui Nilles, fapt pentru care a fost timbrat apoi Crişan de „ignorant şi orbit de ură faţă de catolicizm“. Când faţă cu espunerea păr. Lupaş am avut deci îndrăsneala să susţin, că actul unirii din 1698 nu s'a încheiat pe o bază dogmatică, şi că Atanasie cu clerul adunat n'a pertractat şi n'a primit *în sinod* cele 4 puncte, stăteam „sub influinţa“ manifestului original românesc şi a scriitorilor noştri, pe cari i-am fost cetit. Dacă m'am provocat numai la broşura lui Densuşan, am făcut-o *anume* ştiind, că a fost unit şi crezând, că competenţa lui în materie de istorie nu o va contesta nici păr. Lupaş.

Sfinţia Sa însă, cum văz, găseşte, că scrierea lui Densuşan este „unilaterală şi tendenţioasă“, iar pentru a-şi întări asertiunea se razimă esclusiv şi tocmai pe iezuitul Nilles, ale cărui documente istoricii noştri le privesc de schimonosiri şi falzificări, făcute cu rea credinţă de agenţii unaţiei, faimoşii pateri Barányi, Nagy şi Hevenesi, cari spre a-şi ajunge scopul erau capabili de ori şi ce, după cum ne spune Clain, Densuşan şi alţii. Astfel *epistola* (mai bine zis petiţia) lui Atanasie din Octomvrie 1698, de care aminteşte păr. Lupaş, se susţine, că nu a scris-o Atanasie — care după cum ne spune Cipariu şi Grama nu cunoştea de loc limba *latină* — ci însuşi Barányi, plebanul din Alba-Iulia, iar At. cel mult a subscris-o orbeşte. Cele două *diplome* împărăteşti (din 16 Februarie 1699 şi din 19 Martie 1701), prin cari se confirmă trecerea lui Atanasie, fiind edate tocmai pe urma petiţiei de mai sus, zic unii, sunt iarăşi de o dubie autenticitate. *Jurământul* lui Atanasie din 7 Aprilie 1701 este reprodus întreg în cartea păr. Popovici, după manuscrisul Academiei, descoperit tot de Densuşan. Las', că atunci în Viena fiind Atanasie era gata să jure şi pe 40 de puncte, dar în act nu sunt pomenite nici cele 4, şi chiar să fi jurat pe ele, asta încă nu înseamnă o *mărturisire publică* a credinţii catolice, până când nu se va constata prin documente autentice, că At. *şi-a ţinut promisiunea* făcută în Viena şi ajuns acasă a jurat împreună cu clerul său pe cele 4 puncte.

(Observ, că manifestul pretinsului sobor general din 5 Sept. 1701, după scriitorii citaţi, este iarăşi un falzificat iezuitic). Deci singurul document, a cărui valoare şi autenticitate nu este trasă la îndoială, rămâne *manifestul original românesc*, la care m'am provocat dintru început. De altcum se ştie, că iezuiţii lui Kollonits au fost cu mult mai rafinaţi, decât să forţeze acceptarea punctelor dogmatice. O înrâurire didactică asupra convingerii religioase a unui vlădică şi a unui cler lipsit de cultură ştiau ei, că ar fi însemnat o zădărnicire d'a capo a planului lor ascuns. Ei s'au mulţămit deci — pe faţă — să ceară numai o formală recunoaştere a papei de cap suprem al bisericii române unite. Atâta de fapt „nu era tocmai lucru greu“.

2. Şi acum fie-mi iertat să mă desvinovăţesc. Când am susţinut, că At. nu a făcut o unire pe baze dogmatice, n'am spus-o ca *să-i spăl pata de pe suflet.* Doamne fereşte!

de stat, neavând biserica săsască nu primește decât 360,000 coroane. Trebue să le spunem domnilor dela „Bürger Zeitung“, că sunt slabi în matematică. In cele două milioane de coroane și mai bine, e cuprinsă și congrua preoțimei celor două biserici românești, care congrua preoțimei săsești nu se dă, din motivul, că mulți dintre preoții săsești sunt mai bine dotați decât episcopii românești. Sașii nu au lipsă de congruă. Dar chiar dacă nu ar fi așa, dacă suma întreagă s'ar da bisericilor românești, nu preoților, socoteala celor dela „B. Z.“ nu e corectă. Pentrucă dacă Sașii cu 200,000 de suflete primesc dela stat la an 360,000 cor. ca ajutor, atunci Românii, cu 3.200,000 suflete, după aceeași cheie și în aceiași proporție, ar trebui se capete 5.760,000 cor. Dar adevărul e următorul: biserica săsască, cu 200.000 suflete, primește dela stat 360.000 cor. la an, iar biserica noastră gr.-ort. cu 1.800.000 suflete, 320 000 cor. (însă numai cu începerea anului 1913), pecând, în raport cu Sașii, ar trebui să ni se dee 3.240,000 cor. Suntem deci noi favorisați, ori Sașii?..

România și Bulgaria.

Raporturile dintre România și Bulgaria devin tot mai încordate, astfel, că se vorbea mult și se mai vorbește încă de o apropiată întrare a armatei române în Bulgaria pentru a ocupa teritoriul pe care'l reclamă România în scopul rectificării graniței ei spre Bulgaria. Pentrucă de bună voe, îndemnată de sentimente de recunoștință față de România, care prin neutralitatea ei i-a făcut posibilă învingerea în contra Turciei, Bulgaria nu vrea să cedeze României nici o palmă de loc. Va întreveni oare și aci diplomația europeană și va proceda la fel cum procedează față de Turci?

Faptul însă e, că domnul *Tache Ionescu*, care în drumul seu la Londra s'a oprit în Paris, unde a avut o lungă convorbire cu ministrul president Poincaré, iar după sosirea sa la Londra a avut întrevederi cu toți representanții de acolo ai puterilor mari europene, — a început pertractări cu Daneff, representantul Bulgariei, — dar pertractările nu au dus până acuma la nici un resultat, astfel că domnul Tache Ionescu a spus unui gazetar, care l'a întrebat despre starea tratativelor, că: „*Sabia e scoasă de jumătate!*“ Dar are încă speranță, că nu va trebui se fie scoasă de tot.

Domnul Tache Ionescu va pleca din Londra pe la finea săptămânii acesteia, oprindu-se de astădată în drumul său spre casă la Berlin, pentru a pipăi și acolo — pulsul diplomatic.

Acasă, în România, și mai ales în București, disposiția, după informațiunile particulare pe cari le avem, e mai mult răsboinică, decât pacinică, și se resonează astfel: „dacă Bulgaria nu vrea să fie recunoscătoare din propriul îndemn, trebue *silită* la aceasta, și anume, acuma, până e slăbită, iar nu peste câțiva ani, când va fi iarăși întărită“.

Că România ce cere dela Bulgaria, a spus-o domnul T. Ionescu corespondentului din Londra al ziarului parisian „Matin“, în fața căruia a declarat următoarele:

„E neîntemeiată afirmarea, că România ar cere Bulgariei „un bacșiș“. Noi cerem o *rectificare de graniță*, care pentru noi e însemnată din punctul de vedere geografic și strategic, de oarece războiul din Balcani ne-a pricinuit o perdere evidentă în Macedonia, unde trăesc 400.000 de Români, cari până acum au putut să-și păstreze naționalitatea lor, pe când sub regimul cel nou vor fi cotropiți de popoarele celelalte: bulgari, greci și sârbi, așa, încât acesti 400 de mii de Români sunt perduți pentru noi. Cererea noastră e pe deplin justificată și din punctul de vedere politic, de oarece noi am fi putut să zădărnicim războiul turco-balcanic. Din cauza neutralității noastre statele balcanice au putut să cucerească teritorii din Turcia europeană“. . . .

In fața unui alt corespondent, dl Tache Ionescu a declarat, că a venit în Anglia în mod privat și că nu e însărcinat cu nici o misiune, dar că s'a folosit de ocaziune spre a conferi cu un număr oarecare de persoane importante. Va părăsi probabil Londra în cursul săptămânei. Vorbind în mod general despre atitudinea României dl Ionescu a zis:

„Până acum am fost neutri; am făcut sacrificii pentru a păstra pacea, însă nu vă pot spune, care va fi mâne atitudinea României, de oarece nici eu nu știu. Svonurile despre mobilizare în România sunt absurde. Nici odată nu ne vom servi de mobilizare, ca de o amenințare. Mobilizarea noastră este foarte repede și știrea, că s'ar fi proclamat, ar fi aproape îndată urmată de război. Este exact, că în ultimul timp armata noastră a luat numeroase măsuri de precauțiune, însă aceasta este numai ceeace cere prudența și nici de cum o mobilizare“...

In urma prefacerilor din Balcani, neamul nostru perde deci 400 000 de Români din Macedonia, cari până acuma și-au păstrat naționalitatea, iar acum vor fi cotropiți de bulgari, greci și sârbi.

Acusă mai gravă decum e aceasta nu se poate ridica în contra celor ce au pornit răsboiul în contra Turciei sub steagul eliberării popoarelor creștine de sub jugul turcesc, dar numai pentruca să le bage în alt jug, în al lor propriu, care e mai greu și mai periculos decât cel turcesc, căci Turcii vor fi avut ei multe și grele păcate, dar naționalitatea popoarelor de sub stăpânirea lor au respectat'o și au permis se fie conservată. Bulgarii încă vor bulgariza, Grecii vor greciza, Sârbii vor sârbiza, — căci așa-și închipuesc ei eliberarea popoarelor creștine de sub domnia semilunei!..

Păr. Lupaș, care observă acum sub influința *căror* scriitori stau și dacă mai admite, că sunt în deplina conștiință a ortodoxiei mele românești, va înțelege, că îmi este *imposibil* să iau apărarea acestui vlădică rătăcit, care în curs de un an face jurăminte și mitropoliților din București și superintendentului calvin și călugărilor papistași. Fără să mă lapăd deci de ceea ce am susținut relativ la actul lui din 1698, subscriu toate calificativele dlui Iorga la adresa faptei lui Atanasie.

Ca concluzie, nu cer părintelui Lupaș nici să-și schimbe părerea, nici să-mi mai răspunză, spre a mă convinge, că sunt dus în rătăcire. Dacă dsa nu renunță la convingerea ce și-a format-o cu ajutorul lui Nilles, eu încă prefer să rămân pe lângă autorii noștri, la ale căror opinii m'am alăturat, ca un simplu cetitor.

Oradea-mare, 18 Decemvrie 1912.

Gh. Tulbure.

Vorbe înțelepte.

Toate lucrurile sunt grele până nu sunt făcute. Dar odată făcute, fiecare crede, că și el le ar fi putut face.

Cu cât mai multe daruri primește cineva, cu atât mai mare rob se face darurilor.

Nr. 14610 Școl.

Notificare oficială.

Domnul ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică cu datul 2 Decemvrie 1912 Nr. 134,565 oprește din școalele poporale cartea: „*Gramatica Română pentru școalele poporale. Partea I. Etimologia lucrată de P. M. Liuba. Edițiunea II. revăzută. Edițiunea Librăriei Ciurcu Brassó 1903*“.

Despre aceasta autoritățile noastre școlare și învățătorii spre ulterioară afacere sunt încunoștiințați.

Sibiiu, din ședința consistorului arhidiecezan ca senat școlar ținută la 7 Decemvrie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Dela sate.

Sfințirea bisericii din Meteș.

In 16/29 Decemvrie 1912 poporul din Meteș, tractul Alba-Iulia, a avut un deosebit prasnic. In ziua aceasta mult dorită s'a săvârșit adecă sfințirea bisericii, renovate în mod corespunzător cerințelor vremii.

Ca mandatar al Inalt. P. Sf. Sale Mitropolitului *Ioan*, a fost delegat părintele protopop I. Teculescu. La actul sfințirii, pe lângă șeful tractual, au mai luat parte următorii preoți: N. Cristea, I. Fodorean, I. Gaurea, Alecs. Băiesan, P. Ciroe, S. Nicola și preotul locului Ioan Ursa.

Serviciul prescris la acest act a fost demn, impunător și înălțător. De pe fețele poporului adunat într'un număr considerabil transpira mulțămirea și elevarea sufletească.

Terminându-se sf. liturghie părintele protopop iese din altar, însoțit de preoții celebranți, în fața poporului și-și rostește cuvântul său ocasional cu cunoscuta-i vervă oratorică.

După ce arată, că este conrezut ca mandatar din partea Excelenței Sale, prin cetirea actului dat, își esprimă mulțămirea față de credincioșii bisericii, cari au dat ascultare graiului conducătorilor lor și au săvâșit un act, care are să fie spre mândria satului.

In firul vorbirei scoate în relief și oposiția făcută de popor la început, căci între săteni erau mulți de aceia, cari se bazeau pe principiul: „Cum s'au rugat moșii și strămoșii în biserică, pot și ei să se roage, fără a-i mai face vre-o renovare“.

Bunul Dzeu le-a luminat însă mintea și s'au pus pe lucru. Laudă li se cuvine deci.

Mandatarul accentuiază și faptul mult plăcut, că respunsurile la sf. liturghie au fost date într'un mod precis din partea băeților de școală, sub conducerea noului învățător V. Onicu.

Vorbitorul arată apoi însemnătatea corului din biserică.

In mâna băeților de școală, credincioșii de mâne ai bisericii, zace soartea poporului.

Mititeii primind o educație religioasă morală, la timpul lor vor aduce biserica la înflorire și propășire.

Li se exprimă mulțămită preotului și primarului din loc pentru truda pusă, precum și tuturor factorilor, cari și-au dat concursul la renovarea bisericii.

Părintelui protopop îi respunde preotul locului prin o vorbire binesimțită.

Iși arată mulțămirea sufletească precum și greutățile, ce le-a îndurat până ce și'a văzut biserica în starea actuală.

A trebuit să dea piept cu multe pedeci, între cari și cu indiferentismul, cu nepăsarea în cele religioase ale poporului, provenită mai ales din vitregimea timpului. Șefului tractual pentru concursul dat, precum și tuturor celor cari i-au sărit în ajutor, le exprimă sincere mulțămite.

Terminându-se la ora $1^1/_2$ p. m. actul sfințirii după împărțirea unei pomeni fiește-căre cu adânci impresii pleacă la ale sale mângâiat în suflet.

Preoții celebranți, precum și unii oaspeți iau parte la masa ospitală a păr. I. Ursa, unde s'a toastat pentru bunul nostru Arhiereu, pentru însuflețitul șef tractual I. Teculescu, precum și pentru părintele I. Ursa, care s'a achitat de rolul său de conducător în cele bisericești într'un mod demn.

„*Din vecini*“.

AMVONUL.

Predică,

rostită în conferența preoțească a tractului Hunedoara, ținută la 24 Octomvrie, — de preotul George Rain.

„Eșit-a sămănătorul, să samene sămânța sa“.

Când din deosebite unghere ne vedem întruniți aproape toți propoveduitorii credinței noastre strămoșești, aici în centrul protopresbiteratului nostru, și când ne dăm seama, că și prin înfățișarea noastră solemnă și sărbătorească de astăzi urmăm nobilului îndemn de a ne perfecționa tot mai mult în arta sublimei noastre chemări, ori cât am frunzări prin filele sfintei scripturi — aceste izvoare dătătoare de viață — nu vom afla un alt citat mai potrivit decât pe cel pomenit mai sus: „Eșit-a sămănătorul, să samene sămânța sa“.

In adevăr, Iubiți frați! nu vom putea culege un alt mărgăritar mai potrivit din vastul câmp al sfintei scripturi, decât pe acest fragment din minunata parabolă a evangeliei, ce se va ceti în Dumineca proximă.

Căci ce suntem noi? Ce mandat, ce misiune avem? Nu suntem alta, decât cu adevărat niște sămănători, cu strictul obligament de a *sămăna*. . .

Și după cum sămănătorii harnici, în preajma timpului de sămănat, se întrunesc mai mulți pentru a-și împrumuta unii altora esperiențele câștigate, cu privire la felul sămânței, la modul sămănatului, la prelucrarea agrului etc. . . iată-ne și noi întruniți iarăși, după un interval de un an, pentru a ne împărtăși unii altora cele esperiate . . . pentru a alege din diferitele moduri de a sămăna, pe cele mai potrivite cu un cuvânt pentru a putea privi mai cu siguranță la tot mai bogat seceriș în vastul agru al lui Cristos, încredințat nouă spre administrare.

Iată, deci Iubiților frați în Cristos, scopul convenirii noastre! Iată ținta de căpetenie a conferenței la care ne-am întrunit astăzi . . . Fiindu-mi dat mie a rosti un modest cuvânt din incidentul întrunirii noastre presente — ținând în vedere sublimitatea meseriei noastre de sămănători duhovnicești, despre ce vă voi putea vorbi deci mai convenabil, decât tractând, după modestele mele puteri, despre diregătoria voastră de sămănători ai sămânței izvorâtoare de viață: despre modul, *cum să aruncăm* această sămânță, și *cum să cultivăm agrul*, în care o aruncăm, pentru ca să nu rămână fără de rodul așteptat. Vă rog deci să mă urmăriți cu atențiunea cuvenită și să mă învredniciți de frățeasca și binevoitoarea voastră ascultare.

Iară Tu „Stăpâne al moșiei“, care ne-ai încredințat nouă avuția Ta — Sămânța Sfintelor Tale învățături mântuitoare — spre chivernisire, trimite și la noi pe dzeescul tău duh, ca să ne lumineze cărările minții către cele mai potrivite chibzueli de a chivernisi această avuție „spre rodirea de viață“... și nu a o ascunde în pământ neroditor spre păgubire și spre a sufletelor noastre înfricoșată osândă!

„Eșit-a sămănătorul, să samene sămânța sa“. Cine nu vede, iubiți frați, în această strigare a Mântuitorului un mandat, o poruncă dată apostolilor săi de atunci și urmașilor acelora, preoților săi din toate timpurile de a *eși și ei* în agrul său și de a *sămâna și ei* sămânța prin toate straturile populațiunii pământului?... Da, în chipul sămănătorului suntem simbolizați noi preoții, iar prin sămânța de sămănat sunt simbolizate mântuitoarele învățături. Dzeeasca strigare, că a eșit sămănătorul la țarină spre a împrăștia sămânța, este icoana obligativității noastre de a nu perde timpul scump în nelucrare. Cunoscându-ne noi deci, fraților preoți, această mare datorie ce o am luat asupra noastră prin îmbrăcarea „sorții apostoliei acesteia“, oare putea-vom rămânea „nepăsători față de darul ce este întru noi“?.... Putea-vom oare — fără mustrare de conștiință și fără teamă a ținea ascuns talantul primit fără a-l da schimbătorilor spre aducere de dobândă?

Nu! și de trei ori nu! Nu e permis să fim nepăsători față de înaltul nostru obligământ, și nu e ertat să ne arătăm „nebăgători de seamă față de darul ce este întru noi“. Noi suntem zilerii lui Isus, locuim în „moșia“ Lui. Am primit sămânța Lui, pentru ca să împodobim cu ea această moșie . . . Cu zor deci la lucru!

Numai cât să nu uităm, fraților, un alt binevoitor îndemn al lui Cristos: „fiți înțelepți“.

Să căutăm deci a fi precauți în manuarea sămânței, ca să nu se păgubească. Sămânțele primite spre sămănat sunt multe, tot asemenea și „agrii“ — populația — sunt de diferite aptitudini. E lăsat înțelepciunii noastre ca sămănători, să căutăm sămânța potrivită. Astfel, fiecare sămânță aflându-și pământul potrivit, va aduce și rodul așteptat.

Da, fraților, învățăturile lui Is. Cristos sunt de o espansiune nelimitată, se pot alege și se pot aplica pentru ori ce individualitate și pentru ori ce categorie socială, obținându-se același rezultat final: *mântuirea și fericirea sufletului.* In vreme ce însă sămănătorul nu va ținea cont de calitățile brezdei, și nu va studia temeinic, că anume ce fel de sămânță ar putea în acea încolți și aduce rod, ci va sămăna acolo pe nimerite ori ce fel de sămânță, nu numai că nu va avea ce săcera la timpul său, dară se va păgubi și însăși sămânța aruncată, fiind că neavând hrana potrivită, în locul unde a căzut, a putrezit fără rod.

Crud păcat e *usura* adecă cămătăria prea urcată, luată de bogatul nemilostiv, cel ce se folosește de strâmtorarea săracului, care a fost silit să-i ceară împrumutul. Combaterea și îmblânzirea acestei călcări a poruncii dzeești este și ea o datorință a noastră, a preoților. Sunt și acestea săminte din învățăturile lui Cristos. Ce roade vor aduce însă aceste sămânțe, pentru viața vremelnică și vecinică, dacă se vor sămăna — fie cât de iscusit — în atare strat de credincioşi, unde cu toţii sunt oameni cu totul săraci şi deci cu neputinţă a da împrumuturi?

Sau ce roade reale vor aduce sămânţele învăţăturilor evangelice: a face *danii şi binefaceri* de caracter obştesc, preamărind de pildă individualitatea unui răposat, care a fost în stare bună până a trăit, dar pentru un aşezământ filantropic n'a dat în viaţa lui nici un ban?..

Tot asemenea neroditoare vor rămânea şi cele mai instructive predici ale noastre, dacă nu se va ţinea cont de *accesibilitatea* ascultătorilor, dacă adecă acelea vor fi predate într'un dialect *neînţeles* de ascultători.

Cele mai clare adevăruri cuprinse într'o cuvântare rostită, d. e. la cununia unei părechi de tineri intelectuali dela oraş, nici un folos nu vor aduce, rostindu-se în acelaşi fel la nunta unor tineri dela *sate*... Da, fraţilor, sămânţele evangelice trebue sămănate după natura pământurilor!

Un alt obligământ al sămănătorilor duhovniceşti este acela de a *îngriji şi prepara agrul* sau pământul, în care avem să sămanăm. E un lucru de obşte cunoscut, ca o sămânţă cât de aleasă, cu putere de încolţire şi productivitate ireproşabilă, dacă se aruncă într'un pământ necultivat şi negrijit, nu va răsări spre a aduce fruct. Conţină pământul acela chiar cele mai escelente calităţi, conţină toate elementele chimice, cari alcătuesc un pământ bun, — dacă nu e cultivat cu grije, dacă sămânţa aleasă se aruncă printre polomidă şi urzicile de pe suprafaţa lui, — de loc să nu ne mirăm, că din aceea nu se va alege nimica. Polomida o va năbuşi şi o va înneca, căci „a căzut în spini şi nu s'a putut desvolta“.

Tot asemenea — ba în măsură mult mai învederată, se va observa acest proces distructiv în agrul duhovnicesc, în care au a se sămăna sămânţele învăţăturilor evangelice. Şi dată fiind împrejurarea, că aici — agrul este temporal, acesta se preschimbă — se iveşte şi dispare — urmându-i alt şi alt strat nou, pe când sămânţa încolţită şi fructificată este eternă, este uşor de înţeles, că neglijarea îngrijirii acestuia aduce cu sine şi păgubirea desăvârşită a sămânţei, al cărei fruct dorit nu numai viaţa pământească, dar şi pe cea cerească ar fi avut a o îndulci.

Paguba izvorâtă din negrijirea *acestui agru* este deci incomparabil mai mare ca aceea causată din negrijirea pământului, în care se samănă grăunţele de grâu. Şi dacă agronomul are a-şi trage consecuenţele indolenţei sale prin paguba unui an — neavând cu ce se hrăni, ce însemnează aceasta pe lângă aceea pagubă, pe care o causează sămănătorul cuvântului dzeesc, neîngrijitor de agrul lui Cristos? Acela — economul de pamânt — prin nepăsarea lui a perdut sămânţa şi fructul unui an, acesta însă a perdut liniştea unei întregi vieţi vremelnice şi fericirea eternă.

Vedeţi, iubiţi fraţi, ce groaznică răspundere apasă umerii noştri! Vedeţi ce mari şi grele urmări ar naşte nesocotinţa şi indolenţa noastră faţă de acest dzeesc oficiu ce purtăm! Să pregătim deci agrul, să-l facem potrivit pentru primirea sămânţei.

Cea mai potrivită cale, cea mai binevenită ocasie spre acest scop ar fi îngrijirea sistematică de creşterea religioasă-morală a tinerimii — *prin catehizaţie.*

Aici să cerăm necontenit, în aceste gli ale poporaţiei să năzuim a nimici cu desăvârşire sămânţa buruenilor stricăcioase, ca astfel sămânţele curate ale unei vieţi morale-religioase să ajungă la timpul său „în pământ bun şi să aducă roduri însutite“.

Oficiul nostru nu se poate restrânge numai la împlinirea mehanică a funcţiunilor rituale. Aceasta e partea — putem zice — cea mai mică şi mai uşoară a obligământului nostru. Adevărata ponderozitate a diregătoriei noastre e scoasă în relief prin cuvintele lui Isus: „Mergeţi şi *învăţaţi* toate neamurile“. Acesta e lucrul de căpetenie al purtătorilor de patrafir.

„*Să învăţăm*“, să propoveduim, să luminăm — deci să *sămănăm*. La neglijarea acestui mandat dzeesc se refer cuvintele sfântului Ioan gură de aur, când zice: „Vai ţie, preotule, dacă vei tăcea“. Ba îngrozitoarea rătăcire a preotului, care negligă vestirea cuvântului lui Dzeu, şi care crede, că dacă a „botezat“ a făcut totul şi deci nu mai are de a învăţa, este bine zugrăvită prin rostul sftului Vasile cel mare, care zice: „Dacă cel îndatorat să vestească cuvântul, va lipsi a binevesti — *să se socoată ca un ucigaş de oameni*“...

Acesta este rostul nostru, fraţilor preoţi, şi dela împlinirea conştienţioasă a acestei datorinţe să nu ne împedece nici un obstacol. Să ne trezim şi să înţelegem realitatea, că nici când în trecut atâtea curente periculoase nu şi-au făcut cursul distructiv prin şirurile credincioşilor, subminând temeliile credinţei strămoşeşti — ca în zilele ce le trăim!.. In plenitudinea acestei îngrijitoare constatări să ne încordăm toate puterile, să ne ridicăm toate armele de cari dispunem, spre paralizarea efectelor dăunoase a acelor curente.

E un lucru recunoscut de întreaga lume cultă, că oficiul ce-l purtăm, chemarea ce o avem şi munca ce o prestăm, sunt din cele mai grele, dar cele mai folositoare pentru omenire, şi în acelaş timp cele mai sublime şi ideale. Este apoi cunoscut şi aceea de toţi *cei drepţi*, dar este *simţit şi de noi*, că în ce priveşte *rebonificarea materială* a prestaţiunilor noastre, aceea este foarte modestă.

Ei bine, această circumstanţă să ne împedece pe noi oare dela împlinirea conştienţioasă a sfintei noastre datorinţe?

Oficiul nostru este sfânt. Pentru lucrarea sau nelucrarea noastră nu răspundem numai oamenilor, ci răspundem în prima linie lui Dzeu, care va cere dela noi în seamă turma ce ne-a încredinţat-o. Iar încât priveşte *recunoştinţa* oamenilor faţă de prestaţiunile noastre săvârşite în folosul neamului şi al patriei, — noi să năzuim numai cu zor să ne facem datorie, apoi în urma muncii noastre apostolice, împodobindu-se pământul cu elemente de ordine, cu cetăţeni paşnici şi luminaţi, cu fii şi patrioţi buni — cei chemaţi, de pe frunţile acestor şiruri de credincioşi păstoriţi de noi, vor ceti şi citatul scripturei: „Vrednic este muncitorul de plata sa“.

Da, noi să ne împlinim cu scumpătate datoria — „şi toate celelalte se vor adauge nouă“...

Iar întru cât ar subsista marea nenorocire, ca în şirurile sămănătorilor duhovniceşti să se găsească şi de cei de alte credinţe — să condiţioneze adecă *zelul muncei lor* în agrul lui Cristos dela plată mai grasă şi *momentană*, — unii ca aceia să nu uite aspra judecată a sfântului Vasile cel mare, că se asamănă cu criminalii, „*cari omoară oameni*“... Deci mai bine ar fi dacă unii ca aceia încă neosândiţi vor părăsi agrul încredinţat lor spre sămănare.

La muncă deci, fraţilor preoţi! Sămânţă avem dela Stăpânul nostru... iar agrul este năpadit de burueni veninoase... Veniţi să curăţim agrul, veniţi să sămănăm cu zor!!.

Doamne al puterii, întăreşte-ne! Ca să putem cultiva moşia Ta! Duhule al înţelepciunii, lumineasă-ne şi pe noi, ca să sămănăm cuvântul dzeesc cu pricepere — spre rodire folositoare pentru viaţa de acum şi pentru viaţa ce va să fie. Amin.

NOUTĂŢI.

Crăciunul în Sibiiu. In ziua primă a sfintelor sărbători ale Naşterii Domnului sfânta liturgie a fost celebrată în catedrala din Sibiiu prin însuşi Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, asistat de P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu*, vicariu arhiepiscopesc, de asesorii consistoriali Nicolau Ivan şi Lazar Triteanu, de preoţii Dr. Crăciunescu şi Oţoiu, profesori seminariali, şi de diaconii Câmpeanu şi Costea. A cântat corul mixt, condus de dl prof. T. Popoviciu. Predica rostită la finea liturgiei din partea Escelenţei Sale a fost ascultată cu încordată atenţiune de publicul număros din catedrală. Escelenţa Sa a împărţit apoi anafora, iar corul a cântat „O ce veste minunată“. Ca în toţi anii, în ziua primă şi a doua de Crăciun a fost masă mare la Escelenţa Sa. In ziua a doua de Crăciun predica în catedrală a rostit'o domnul *Dr. A. Crăciunescu*, profesor seminarial.

*

Principele Mircea. Vineri seara, Alteţa Sa Regală Principesa Marie, Moştenitoarea de tron a României, a dat naştere unui principe, care a primit numele *Mircea*. Poporaţiunea capitalei Bucureşti a fost avisată despre îmbucurătoriul eveniment prin 101 bubuituri de tunuri. Atât mama, cât şi micul principe se află foarte bine.

*

Noul ministru de externe german. In locul decedatului Kiderlen Wächter Impăratul Germaniei a numit pe *Gottlieb Iagow* ministru german de externe. Noul conducător al politicei externe în Germania a fost până acuma ambasador german la Roma.

*

Noul ministru de justiţie. In locul demisionatului Székely Ferencz, Maiestatea Sa. Impăratul şi Regele nostru Franciso Iosif I a numit ministru ungar de justiţie pe domnul Dr. Balogh Ienő, până acum secretar de stat în ministeriul de culte şi instrucţiune publică. Noul ministru al dreptăţii a pus jurământul de fidelitate în mânile Maiestăţii Sale Dumineca, la oarele 11 în palatul din Schönbrunn.

*

Poporaţiunea României. Resultatul recensământului efectuit înainte cu trei săptămâni în România a dat rezultatul următor: poporaţiunea României e de 7 milioane şi jumătate, iar poporaţiunea capitalei Bucureşti de 350.000. Inainte cu 12 ani România avea 6 milioane locuitori şi capitala Bucureşti 220,000.

*

Alegerea prezidentului francez. Adunarea naţională a Franciei e convocată pe 17 Ianuarie n. în scopul de a alege pe noul president al republicei franceze.

*

Hymen. *Eugenia Turcu* din Făgăraş şi *Dr. Augustin St. Raţiu*, advocat în Turda, logodiţi. Domnul Dr. A. Raţiu în loc de avize de logodnă a trimis suma de 30 cor. pentru masa studenţilor universitari români din Cluj.

*

Dela şcoala de aplicaţie. Din contribuiri benevole primite din partea On. institut „Albina“, dela dl adv. Dr. I. Fruma, dela membrii On. corp prof. sem., dela dna economă sem. Ioana Rebega şi dela dl spiritual sem. A. Popovici, s'au procurat ca daruri de Crăciun, pe seama elevilor şcoalei de aplicaţie: barhet pentru hăinuţe la 11 eleve, cămeşi pentru băeţi, apoi colaci, mere, nuci şi prăjitură pentru toţi elevii. Aceste daruri, pe lângă executarea unor colinde şi vorbirea ocasională a Precuv. Sale Domnului dir. sem. *Dr. Eusebiu R. Roşca*, au fost distribuite elevilor Sâmbătă în 22 Decemvrie a. c. la oarele 11 a. m. Contribuenţilor marinimoşi le exprimă mulţămită şi pe calea aceasta: *Candid Popa*, învăţător.

*

Glumă cu sfârşit jalnic. Soţia bogatului arendaş Cislovici din Căpuşul-de-câmpie se preumbla prin curte cu un băeat mic în braţe. Fratele femeii a început din glumă să ţintească cu o puşcă asupra ei. Arma s'a descărcat şi glonţul a străbătut prin corpul băeatului, rănind grav şi pe femee, care după scurte suferinţe a încetat din viaţă. Copilul cu greu va scăpa de moarte. Opt copii ai familiei nenorocite rămân orfani de mamă.

*

† Marietta Dr. Hămbăşian n. Pop, soţie de advocat în Câmpeni, a decedat în 6 Ianuarie n. împărtăşită fiind cu sfintele taine ale muribunzilor, în al 3-lea an al fericitei căsătorii şi 30-lea al vieţii. Osămintele defunctei au fost aşezate spre vecinică odihnă în 8 Ianuarie la 3 ore d. a. în cimiteriul gr.-or. din Câmpeni. Odihnească în pace!

*

Pe vârful Montblancului. Patru vânători italieni au făcut în ziua de 1 Ianuar o excursiune pe vârful Montblancului. Urcarea şi coborârea, împreunate cu mare pericol, au durat cinci zile şi jumătate.

*

Rang pierdut. Marele duce Mihai Alexandrovici, fratele ţarului, în considerare că s'a căsătorit cu o oarecare doamnă Walffert, a fost lipsit de drepturile ce le avea ca membru al casei domnitoare. De aici încolo ducele va purta numele de contele Briusov.

*

Succesul telegrafului fără fir. Intr'una din zilele trecute s'a trimis o telegramă, cu ajutorul telegrafiei fără sârme, de pe turnul Eiffel din Paris până la staţiunea americană Arlington. Intre aceste două staţiuni este o distanţă de şapte mii de chilometri.

*

Publicul şi teatrul. Primejdia răsboiului a avut o înrâurire păgubitoare şi asupra cercetării teatrelor din Viena. In ultimele luni ale anului 1912 teatrele erau aproape goale. Acum când stările politice s'au îmbunătăţit, publicul începe să umble earăş la teatru. Sărbătorile Crăciunului au adus apoi şi câteva reprezentaţii, la care bilet le s'au vândut până la unul, — spre bucuria domnilor directori ai teatrelor.

*

Omor cumplit s'a comis săptămâna trecută în Alba-Iulia. Proprietarul Publiu *Rozor* şi soţia sa au fost găsiţi asasinaţi în locuinţa lor din apropierea primăriei. Amândoi au fost împuşcaţi noaptea, în vreme ce durmeau. Se bănueşte, că unul din făptuitori este însuşi fiul lor, George Rozor, care îndată a şi fost arestat, dar tăgădueşte faptul. Cercetarea urmează.

*

Patru deodată. Nevasta unui ţăran sărac, cu numele Petraşcu, dintr'un sat lângă Sighetul maramurăşan, a născut patru băeţi în aceaşi zi. Toţi trăesc. Damele din Sighet au trimis rufe şi alte lucruri numeroasei familii.

*

Broşură volantă. Dumineca a apărut o broşură publicată de conducătorii partidului social-democrat din Ungaria sub titlul: *Pe viaţă şi moarte*, în care se combate cu asprime proiectul de reformă electorală al guvernului. Broşura este tipărită şi în limba românească.

*

Mărci postale nouă se vor pune în circulaţie cu 1 Ianuarie 1913 în împărăţia rusească. Mărcile vor purta icoana domnitorilor din epocele însemnate ale istoriei, şi adecă mai întâi figura primului ţar, din casa Romanov, vor urma apoi Petru cel Mare, Catarina cea mare, Alexandru I, al II-lea, al III-lea, şi Nicolae al II-lea. Din punct de vedere artistic, mărcile vor fi dintre cele mai frumoase, căci sunt executate de artişti recunoscuţi.

*

Despre starea sănătăţii ţarevicului am adus ştiri în repeţite rânduri. Ministrul de răsboi Suhomlinov a făcut de curând unui reportor următoarele declaraţiuni: „Te împuternicesc să scrii, că toate comunicatele din presa europeană privitoare la starea sanitară a ţarevicului sunt lipsite de temei. Adevărul este că moştenitorul de tron s'a rănit în urma unei căderi: acum se simte destul de bine, face preumblări şi îşi urmează zilnic ocupaţia obişnuită. Starea sănătăţii sale n'a dat nici odată motiv să se discute asupra chestiunii de succesiune la tronul Rusiei“.

*

Mulţămită. Domnul Dr. Nicolae Olariu, advocat în Petroşeni, a dăruit pentru edificânda biserică în Vulcan 20 cor. Dnul Constantin Olariu, proprietar în Cojir a dăruit tot pentru aceIaş scop 10 cor. In numele comitetului parohial din Vulcan le aduc sincere mulţumite. Vulcan, luna lui Decemvrie 1912. Pentru comitet: *Sebastian Rusanu*, paroh gr.-ort. român.

*

Teatru în Haţeg. Reuniunea femeilor române pentru înfrumseţarea bisericei gr. or. din Haţeg, cu concursul binevoitor al tinerimei rom. a dat o serată teatrală Miercuri în 8 Ianuarie st. n. 1913 (a doua zi de Crăciun) în sala cea mare a hotelului „Mielul de aur“.

*

Petrecere din Apoldul de jos. Intelectualii din Apoldul-de-jos vor da o producţiune muzicală-teatrală Dumineca după Crăciun, în 30 Decemvrie st. v. 1912, în sala şcoalei române de acolo. Venitul curat e destinat pentru fondul de zidire al bisericii ortodoxe române. Inceputul la 7 ½ ore seara.

*

Teatru în Vurpăr. Tinerimea română din Vurpăr va da o producţiune teatrală împreunată cu cântări în 1/14 Ianuarie 1913 (la Anul—Nou). Inceputul la 7½ ore seara.

*

Teatru în Beia. Tinerimea rom. adultă din Beia va da o Producţiune teatrală Dumineca în 30 Decemvrie 1912 st. v. în şcoala gr. ort. de acolo. Inceputul 7 ore seara. Venitul curat e destinat pentru biblioteca şcolară.

Cărţi şi reviste.

Pandurul de Bucura Dumbravă, autoarea celebrului roman „Haiducul“, a apărut în editura librăriei C. Sfetea din Bucureşti, şi se află de vânzare la principalele librării din capitală şi provincie, precum şi la librăria arhidiecezană din Sibiiu. Preţul 3 lei.

Poşta redacţiei.

Ortodoxul. Impunsăturile „Culturii creştine“ nu ne superă. Nu reflectăm la ele. Le considerăm ca un fel de *recunoştinţă* pentru atitudinea noastră reservată, prea rezervată, în chestia loviturii ce s'a dat bisericii gr. cat. române din partea „Sanctităţii Sale infalibile“ dela Roma.

Teatru.

Mâne, Sâmbătă se dă „*Die Zarin*“, tragedie. Dumineca d. a. „*Die geschiedene Frau*“, sara „*Er und seine Schwester*“. Luni „*Das Märchen vom Wolf*“, iar Marţi e beneficiul artistei Lilly Weinberger.

Nr. 157/1912. (422) 1—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese, aprobate de Preavene'atul Consistor arhidiecezan Nr. 11835/1911 Epitrop. prin aceasta se publică licitaţiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericei gr.-or rom. din **Kelnek** (Câlnic), protopopiatul Sebeşului, comitatul Szeben (Sibiiu).

Licitaţiunea se va ţinea la 13/26 Ianuarie 1913 în edificiul şcoalei din Câlnic la 11 ore a. m.

Preţul strigării este de 39.500 (Treizecişinouămii şi cincisute) coroane, după care sumă licitanţii au a depune un vadiu de 10% în bani gata ori în hârtii de valoare.

Intreg materialul este dator al da întreprenorul.

Oferte închise, provăzute cu vadiul corespunzător şi cu declaraţia, că oferentul cunoaşte condiţiunile şi se supune lor, sunt a se depune până la începerea licitaţiunei la mâna prezidentului, comitetului parohial.

Comitetul parohial îşi reservă dreptul de a da în întreprindere edificarea bisericei aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminariul şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial din loc, de unde cei interesaţi pot afla orice informaţiuni.

Licitanţii pot fi numai persoane cualificate şi probate în această meserie.

Licitanţii n'au drept a pretinde diurne şi spese de călătorie, nimic peste suma ce se va acorda.

Câlnic, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 26 Noemvrie st. n. 1912.

Ioan Duşe
preot-prezident.

George Botoroagă
notar.

Epitropia parohială:

George Bona

Iacob Ghişoiu 178

Vidi:

Sergiu Medean
protopresbiter.

„Albina“
institut de credit şi de economii în Sibiiu

Publicaţiune.

In sensul art. de lege XXXVI din a. 1876 §. 29.

1. Suma scrisurilor fonciare în circulaţiune cu ziua de 31 Dec. 1912 face K 11.236,000·—

2. Pretensiunile institutului de împrumuturi hipotecare, cari servesc de acoperire a acestor scrisuri fonciare sunt de . . . . „ 11.831,582·98

3. Valoarea hipotecelor luate de bază la susnumitele împrumuturi hipotecare este de . . . . „ 48.929,628·—

4. In sensul §. 97 din statute „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor fonciare este de . . . „ 560,000·—
acesta e indus în cont separat şi plasat în următoarele efecte publice:

Nom. K 3,000·—, Sorţi de stat din 1860 cu 4%.
„ „ 6,000·—, Obligaţiuni cu premii ale băncii ung. hipot. cu 4%,
„ „ 5,000·—, Sorţi de ale împrumut. pt. regul. Tisei cu 4%,
„ „ 1,400·—, Sorţi de ale împrumut. pt. regul. Dunărei din 1870 cu 5%,
„ „ 5,000·—, Obligaţii cu premii de ale institut. austr. priv. de credit fonc. cu 3%
„ „ 62,000·—, Scrisuri fonciare Ungar. Landes - Central-Sparcassa cu 4½%,
„ „ 24,000·—, Scrisuri fonciare Pester ungar. Comercial-Bank cu 4½%,
„ „ 100,000·—, Scrisuri fonciare Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár cu 4%,
„ „ 200,000·—, Scrisuri fonciare Magyar általános takarékpénztár r. t. cu 4½%,
„ „ 200,000·—, Obligaţiuni comunale Pesti hazai első takp. egyes. cu 4%,
„ „ 4,000·—, Acţiuni de ale Institutului de credit fonciar pt. proprietarii mici din Ungaria cu 5%.

Sibiiu, 8 Ianuarie 1913.

(423) 1—1 *Direcţiunea.*

Nr. 623/1912. (418) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională din **Răduleşti**, tractul Dobra, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele:

1. Salar fundamental 1000 cor., din care 600 cor. dela popor, ear restul — şi eventualele cuincuenale — să va da dela stat pe baza documentelor învăţătorului ales, fiind pus în vedere prin rescriptul ministerial Numărul 136061/1912
2. Locuinţă în edificiul şcoalei.
3. Lemne de încălzit (12 m. cub. din care se va încălzi şi sala de învăţământ)

Invăţătorul ales este îndatorat a instrua şi elevii de repetiţie, apoi a instrua toţi elevii în cântările bisericeşti şi a-i conduce la biserică.

Cererile de concurs să vor aşterne subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Concurenţii să se prezenteze în comună spre a face cunoştinţă cu poporul.

Dobra, la 18 Decemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 685/1912. (419) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune lângă parohul Vasile Dobre din **Căpălna** încuviinţat prin ordinul consistorial Nr. 8205/1912 B. să publică concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt jumătate din venitele fasionate în coala B pentru întregirea de stat.

Concurenţii au să-şi aştearnă cererile instruite conform normelor din vigoare, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sebeş, 8 Decemvrie, 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 851/1912. (420) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti numite mai jos se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Blăjeni Criş Grosuri.** cu salariu de 1000 cor, din repartiţie, cuartir în edificiul şcoalei şi grădină.

2. **Buceş**, cu salar de 1000 cor., şi adecă 500 cor. din repartiţie, 300 cor. din cassa bisericei şi 200 cor. ajutor din fondurile arhidiecezane, cuartir în edificiul şcoalei, grădină şi lemne de foc.

3. **Crăciuneşti** cu salar de 1000 cor., şi adecă 600 cor. din repartiţie, iar restul de 400 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor învăţătorului ales, cuartir şi grădină în natură.

4. **Hărţegani**, cu salar de 1000 cor., şi adecă 400 cor. din repartiţie şi 200 cor. ajutor dela consistor, cuartir şi grădină în natură.

5. **Mihăleni**, cu salar de 1000 cor, şi adecă 400 cor. din repartiţie, 300 cor. din lada bisericei, 300 cor. ajutor din fondurile arhidiecezane, cuartir în edificiul şcoalei şi grădină. Concurenţii, cari vor dovedi că s'au ocupat cu grădinăritul, sau că au praxă în ale pomăritului, vor fi preferiţi şi vor primi pentru îngrijirea şcoalei de pomărit tractuală, situată în faţa edificiului de şcoală, anual 300 cor.

6. **Stănija de jos şi de sus**, cu salar de 1000 cor., şi adecă 600 cor. din repartiţie, iar restul de 400 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor învăţătorului ales, cuartir o odaie, iar diferinţa la locuinţa să va întregi în bani şi relut de grădină 20 cor.

7. **Zdrapţi,** cu salar de 1000 cor., şi adecă 800 cor. din repartiţie şi 200 cor din fondurile arhidiecezane, cuartir în edificiul şcoalei, grădină şi lemne de foc

Cei aleşi sunt datori să instrueze elevii în religie şi cântări, să-i conducă Dumineca şi în zile de sărbătoare la biserică şi a cânta cu ei.

La şcoala din Blăjeni Criş, alesul are să ţină la utrenie strana.

Cvincvenalele să computâ numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la acestea şcoale.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi în cât le stă în putinţă a se prezenta înainte de alegere în vreo Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta şi a se face cunoscuţi poporului.

Brad, la 10 Decemvrie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Vasilie Damian
protopresbiter.

„ARDELEANA“, institut de credit şi economii în Orăştie - Szászváros.

Aviz.

„Ardeleana“, institut de credit şi economii în Orăştie—Szászváros primeşte depuneri spre fructificare de durată mai scurtă cu **5**%, iar depunerile de durată mai lungă le onorează cu **5½**%.

Pentru depunerile corporatiunilor de binefacere socoteşte **6**%.

Darea o plăteşte institutul.

(421) 1—5 **Direcţiunea.**

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte

AVIZ.

„Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte“ primeşte depuneri dela
Cor. 2000 cu **5**%, iar dela
„ 5000 cu **5½**%.

→ Darea o plăteşte institutul. ←

(407) 8—10 **Direcţiunea.**

Aspirin-

(cunoscutul mijloc alinător de dureri)

se substitue prin diverse preparate fără valoare. Ca să primiţi productul veritabil, cumpăraţi numai în forma **Tablete de Aspirin** în pachetarea originală conform desemnului acesta, (un tub conţine 20 tablete à 0,5 gr. preţul K 1·20 cu timbru **Aspirin**.

BAYER

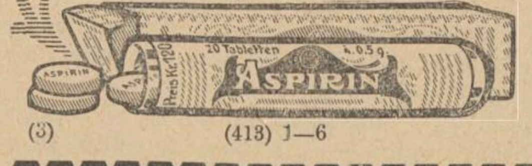

(3) (413) 1—6

VECHIA MEA

experienţă este şi rămâne, că pentru a alunga lintiţele, precum a ajunge şi a susţinea fraged o piele moale şi un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renumit în lume, **Steckenpferd din Lapte de Crin**, marca cal pe băţ de Bergmann şi Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacii, drogerii, parfumerii şi în alte prăvălii aparţinătoare branşei. Asemenea e minunată aprobată şi Crema de Crin a lui Bergmann **„Manera“** pentru susţinerea fragedă şi albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 39—40

✦ La 7 Expoziţii publice cele dintâi premii ! ✦

Veritabil numai

1860
Т.Р.А.Р.М.
С.ПЕТЕРБУРГЪ
ТРЕУГОЛЬНИКЪ

cu triunghiu de talpă.

Şoşoni, Slippers

Galoşi

de Petersburg.

Singurii contrahenţi:

Messtorff Behn & Co.
Viena I. (416) 5—10

Mare ocaziune de Anul nou

la

Vasilie Ban,

mare magazin de ghete la „Cisma mare roşie“

strada Ocnei Nr. 7 SIBIIU strada Ocnei Nr. 7

cu preţuri ieftine.

Orice ghete cu preţuri de reclamă de Crăciun. Dela 30 Noemvrie 1912 până în 10 Ianuarie 1913.

Preţurile:

Ghete de copii Chevreaux şi Box ori Kalv, Nr.	20—25 =	K 3—4
Ghete de copii „ „ „ „ „ „	26—28 =	„ 4—5
Ghete de copii „ „ „ „ „ „	29—34 =	„ 5—7
Ghete de băieţi „ „ „ „ „ „	35—39 =	„ 7—9
Ghete jum. p. dame „ „ „ „ „		„ 4—14
Ghete înalte p. dame „ „ „ „ „		„ 8—14
Ghete de lucru p. bărbaţi, exec. dur. de Kalv ori wichs		„ 7—
Ghete cu ţug ori şirete p. bărbaţi în Chevreaux ori box		„ 9·50
Ghete cu nasturi ori Ideal p. bărb. „ „ „ „		„ 10·—
Ghete de ale lui Kobrak „ „ „ „ „ „		„ 14·—
Ghete Oslaria „ „ „ „ „ „		„ 12·—
Ghete americane „ „ „ „ „ „		„ 13·—
Ghete veritabile americane, cu şirete ori nasturi .		„ 16·—
Ghete de piele de Antilope p. bărb. în toate colorile		„ 20·—

Mare asortiment în

cisme pentru copii şi bărbaţi.

Gamaşe

dela **4, 5, 6, 7, 8** şi **9 coroane**.

Principiul meu e: **câştig puţin — şi învârtire mare!**

In zile de sărbătoare şi Duminecile am înainte de ameazi până la 10 oare deschis. (410) 7—

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.